Internet: www.teora.ro

Teora

DICȚIONAR FRANCEZ-ROMÂN

Elena Gorunescu

F R

Elena Gorunescu

DICȚIONAR FRANCEZ ROMÂN

Teora

Titlul: **Dicționar francez-român**

Pentru informații generale despre Editura Teora –
cărți, librării, distribuitori, oferte speciale, promoții,
adrese de e-mail etc. – vă invităm să vizitați www.teora.ro.

Librăria „Teora - Cartea prin poştă":
Telverde: 0-800-800-803
Website: www.teora.ro
CP 79-30, cod 024380, Bucureşti, Romania
Tel.: 021 - 252.14.31

Editura Teora SRL,
Calea Moşilor nr. 211, sector 2, cod 020863,
Bucureşti, Romania
Tel.: 021 - 619.30.04,
Fax: 021 - 210.38.28
Preşedinte: Teodor Răducanu

NOT 7538 DIC FRANCEZ ROMAN MARE
ISBN 10: 973-20-0027-9
ISBN 13: 978-973-20-0027-4

Printed in Romania

Cuvânt înainte

Prezentul **Dicționar francez-român** reprezintă o lucrare complexă, elaborată în concordanță cu normele lexicografiei moderne.

Fiecare articol mai important cuprinde, pe lângă echivalentul sau echivalentele din limba română, exemple care ilustrează sensuri diferite, pentru o mai bună fixare a acestora. Numeroase expresii, locuțiuni și proverbe, formate pe baza cuvântului tratat, vin să completeze și să îmbogățească aria semantică a acestuia.

Am încercat să ofer o imagine cât mai exactă a limbii franceze contemporane, fără să elimin toți termenii învechiți, păstrându-i pe aceia care se mai pot întâlni încă în vorbirea curentă. Am introdus în acest dicționar termeni noi din domeniul informaticii, biologiei, chimiei, geneticii etc., precum și termeni din argoul de ultimă oră, cu mare circulație în limba franceză vorbită azi.

Instrument de lucru esențial pentru învățarea unei limbi străine, dicționarul este o carte ce nu poate lipsi de pe masa de lucru a unui elev, student, profesor, traducător sau a unui iubitor al limbii franceze.

Nădăjduiesc că prezentul **Dicționar francez-român** va răspunde într-o măsură cât mai mare așteptărilor celor care îl vor consulta.

Autoarea

Lista prescurtărilor

abrev. = abreviere
ac. = acuzativ
acad. = academie
adj. = adjectiv, adjectival
admin. = administrativ
adv. = adverb
agr. = agricol, agricultură
agron. = agronomie
alim. = alimentar
alpin. = alpinism
americ. = americanism
anat. = anatomie
angl. = anglicism
antichit. = antichitate
antrop. = antropologie
apic. = apicultură
apoz. = apoziție
arab. = termen arab
arg. = argou, argotic
arheol. = arheologie
arhit. = arhitectură
art. = articol, articulat
astr. = astronomie
astronaut. = astronautică
audiov. = audiovizual
auto. = automobilism, automobil
auxil. = auxiliar
av. = aviație
bactér. = bacteriologie
biochim. = biochimie
biol. = biologie
bis. = biserică, bisericesc
bot. = botanică
card. = (numeral) cardinal
cartogr. = cartografie
catol. = catolic
c. f. = căi ferate
chim. = chimie
chir. = chirurgie
cin. = cinema
citol. = citologie
col. = colectiv
com. = comerț
comp. = comparativ
cond. = condițional
conj. = conjuncție
constr. = construcții
contab. = contabilitate
cor. = coregrafie
cristalogr. = cristalografie
croit. = croitorie
dat. = dativ
dem. = demonstrativ
deprec. = depreciativ
dial. = dialectal
dim. = diminutiv
diplom. = diplomație, diplomatic
dr. = drept
dr. can. = drept canonic
ebr. = ebraic
ec. = economie
ec. pol. = economie politică
edit. = editură, editorial
el. = electricitate
electron. = electronică
embriol. = embriologie
entom. = entomologie
erpet. = erpetologie
etn. = etnografie
etnol. = etnologie
euf. = eufemism
expr. = expresie
f. = feminin
fac. = facultate
fam. = familiar
farm. = farmacie, farmaceutic, farmacologie
feud. = feudalism
fig. = figurat
fil. = filozofie
filol. = filologie, filologic
fin. = finanțe
fisc. = fiscal
fiz. = fizică
fiziol. = fiziologie
fon. = fonetică
fortif. = fortificații
foto. = fotografie, fotografic
fr. = francez
gen. = genitiv
genet. = genetică
geod. = geodezie
hip. = hipism
geogr. = geografie
geol. = geologie
geom. = geometrie
geomorf. = geomorfologie
germ. = germanism
gram. = gramatică
grec. = grec, grecism
h. c. = hârtie-celuloză
herald. = heraldică
hidr. = hidrologie, hidrotehnică
hist. = histologie
hort. = horticultură
hot. = hotărât
iht. = ihtiologie
imper. = imperativ
imperf. = imperfect
impers. = impersonal
ind. = indicativ
ind. = industrie, industrial
inf. = infinitiv
infl. = influență
inform. = informatică
interj. = interjecție
interog. = interogativ
invar. = invariabil
ir. = ironic
ist. = istorie, istoric
ital. = italienism
înv. = învechit
jur. = juridic

l. = limbă
lat. = latinism, termen latin
lingv. = lingvistică
lit. = literatură, literar
loc. = locuțiune
log. = logică
lucr. publ. = lucrări publice
m. = masculin
maj. = majusculă, literă mare
mar. = marină, termen marinăresc
maș. = mașini
maș.-un. = mașini-unelte
mat. = matematică
m. plast. = mase/materiale plastice
mec. = mecanică
med. = medicină
metal. = metalurgie
meteo = meteorologie
metr. = metrică, versificație
metrol. = metrologie
microbiol. = microbiologie
mil. = termen militar
min. = mine
mineral. = mineralogie
mit. = mitologie
musulm. = musulman
muz. = muzică
nav. = termen naval
neg. = negație, negativ
nehot. = (adjectiv, pronume) nehotărât
neurol. = neurologie
nom. = (cazul) nominativ
n.pr. = nume propriu
nucl. = nuclear
num. = numeral
numism. = numismatică
oland. = termen olandez
onom. = onomatopee
opt. = optică
ord. = (numeral) ordinal
ornit. = ornitologie
ortod. = ortodox
p. = pentru
paleogr. = paleografie
paleont. = paleontologie
part. = participiu
patol. = patologie
pdv. = punct de vedere
pedol. = pedologie
peior. = peiorativ
pers. = persoană, personal
pesc. = pescuit
petr. = petrografie
pict. = pictură
piel. = pielărie
pisc. = piscicultură
pl. = plural
plast. = plastic, arte plastice
poet. = poetic
pol. = politică, termen politic
poligr. = poligrafie
pop. = termen popular
pos. = posesiv
pref. = prefix
preist. = preistorie, preistoric
prep. = prepoziție, prepozițional
presc. = prescurtare
prez. = prezent
pron. = pronume, pronominal
prov. = proverb
psihan. = psihanaliză
psihiatr. = psihiatrie
psihol. = psihologie, psihologic
psihopatol. = psihopatologie
qqch. = quelque chose
qqn. = quelqu'un
refl. = reflexiv
reg. = regional, regionalism, regiune
rel. = religie
relat. = relativ
ret. = retoric, retorică
revol. = revoluție
rom. = roman
rus. = rusesc
s. = substantiv
scolast. = scolastică
sculpt. = sculptură
sec. = secol
seric. = sericicultură
sf. = sfânt
sing., sg. = singular
silv. = silvicultură
sin. = sinonim
sociol. = sociologie
span. = spaniol
s.pr. = substantiv propriu
stat. = statistică
sticl. = sticlărie
stil. = stilistică
stomat. = stomatologie
subst. = substantiv, substantivat
sued. = cuvânt suedez
superl. = superlativ
școl. = școlar
șt. nat. = științe naturale
taur. = tauromahie
tehn. = tehnică
tele., telecom = telecomunicații
teol. = teologie
text. = textile
tipogr. = tipografie
topogr. = topografie
transp. = transport
turc. = turcism
univ. = universitar
v. = vezi
v. aux. = verb auxiliar
vân. = vânătoare, vânătoresc
versif. = versificație
vet. = veterinar, medicină veterinară
v.i. = verb intranzitiv
vit. = viticultură
v.r. = verb reflexiv
v.t. = verb tranzitiv
vulg. = vulgar
zool. = zoologie
zoot. = zootehnie

A

A, a *s. m.* **1.** *(litera)* A, a; **depuis A jusqu'à Z** de la A la Z; de la alfa la omega; de la un cap la altul. **2.** *(în expr.)* **ne savoir ni A ni B a.** a nu ști nimic; **b.** a nu ști carte; **prouver par A+B** a demonstra un lucru pe bază de dovezi.

à *prep. (à + le se contractă:* **au;** *à + les se contractă:* **aux)** **1.** la *(local)* **vivre ~ la campagne** a trăi la țară; **un voyage ~ Madrid** o călătorie la Madrid; *(temporal)* **~ midi** la amiază; ***(sport)*/~ la mi – temps** la pauză; **~ la nuit close** la căderea nopții. **2.** până la; **je suis chez moi de 5h. ~ 7h.** sunt acasă de la ora 5 până la ora 7. **3.** cu; **il neigeait ~ gros flocons** ningea cu fulgi mari; **~ *(mon)* regret** cu regret; cu tot regretul; **mot ~ mot** cuvânt cu cuvânt; **avancer ~ grands pas** a înainta cu pași mari; **une porte ~ deux batants** o ușă cu două canaturi; **moteur ~ explosion** motor cu explozie; **~ condition de** cu condiția; **~ grand-peine** cu chiu cu vai; cu mare caznă; **~ haute voix** cu voce tare; **~ la longue** cu timpul; în cele din urmă. **4.** de; **facile ~ dire** ușor de spus; **mesures ~ prendre** măsuri de luat; **blesser ~ mort** a răni de moarte; **une fourrure ~ trois millions** o blană de trei milioane; **~ vendre** de vânzare; **~ merveille** de minune. **5.** pe; **~ pied** pe jos; **~ faux** pe nedrept; **~ l'intérieur** pe dinăuntru; **~ l'envers** pe dos, alandala; **acheter ~ crédit** a cumpăra pe credit/pe datorie; *(prov.)* **ne remets jamais au lendemain ce que tu peux faire aujourd'hui** nu lăsa pe mâine ce poți face azi; **s'abonner ~ l'année** a se abona pe un an întreg. **6.** după, conform, potrivit cu; **~ mon avis** după părerea mea; **s'habiller ~ la mode de Paris** a se îmbrăca după moda de la Paris; **~ ce qu'il dit** după câte spune. **7.** ca; în calitate de; **prendre ~ témoin** a lua ca martor. **8.** în; **~ ciel ouvert** în aer liber; **~ contre-poil** în răspăr; **~ contre-cœur** în silă; fără plăcere; **~ cet égard** în această privință; **~ cet effet** în acest scop; **~ défaut de a.** în lipsă de; **b.** în loc de; **~ bref délai** în curând; în scurt timp; **~ coup sûr** în mod sigur; cu siguranță; **~ la brune** în amurg; în faptul serii; **~ la fin** în cele din urmă; până la urmă; **~ la fois** în același timp; totodată; **~ l'aise** în voie; **~ l'aube** în zori; **~ la hâte** în grabă; în pripă; **~ votre santé** în sănătatea dv. **9.** câte; **peu ~ peu, petit ~ petit** puțin câte puțin. **10.** din; **~ nouveau** din nou; **~ brûle-chandail** din senin; hodoronc-tronc; **~ cause de** din cauza. **11.** (introduce un complement indirect; se traduce prin dativ) **offre ces fleurs ~ ta sœur** oferă aceste flori surorii tale. **12.** (introduce un complement indirect; se traduce printr-un gen. sau adj. pos.) **cette cravate est ~ Roger** această cravată este a lui Roger; **c'est un parent ~ elle** este o rudă de-a ei. **13.** (în expr.) **~ bon compte / marché** ieftin; **~ ce compte** dacă așa stau lucrurile; dacă e vorba pe așa; **~ cheval** călare; **~ compter de** începând cu; **agir au nez et ~ la barbe de qqn.** a acționa sub nasul cuiva; **~ la bonne heure** (să fie) într-un ceas bun; **~ la diable** rasolit; făcut de mântuială; cum dă Dumnezeu; **~ la lettre** aidoma; întocmai; literă cu literă; **~ la seule pensée de** numai la gândul că; **~ l'en croire** dacă ne-am lua după el; dac-ar fi să-i dăm crezare; **~ moins que** afară, numai dacă; **mettre qqn. ~ bout** a scoate din sărite pe cineva; **fils ~ papa** fecior de bani gata; **au secours!** ajutor! **la rédaction de ce projet nous prendra deux ~ trois jours** redactarea acestui proiect ne va lua două-trei zile; **il consent ~ témoigner** consimte să depună mărturie.

abaca *s.m.* fibră textilă extrasă din frunzele unui bananier.

abacule *s.m.* mic cub dintr-un mozaic.

abaissable *adj.* **1.** care poate fi coborât; care poate fi micșorat, scăzut. **2.** *(fig.)* care poate fi umilit.

abaissant, ~e *adj.* înjositor, degradant, umilitor, jignitor, ofensator, dezonorant.

abaisse *s.f. (culinar)* foaie subțire de aluat

abaisse-langue *s.m. invar.* paletă cu care medicul apasă limba pentru a examina gâtul

abaissement *s.m.* **1.** coborâre; **~ d'un store** coborâre a unui stor. **2.** micșorare, diminuare, reducere; **~ du pouvoir d'achat** scădere a puterii de cumpărare; **~ du prix du pain** scădere a prețului pâinii; **~ de la température** scădere a temperaturii. **3.** *(fig.)* umilire, înjosire; jignire; **comment peut-il consentir à tant d'~** cum poate consimți la o asemenea înjosire. **4.** *(înv.)* decădere, degradare; declin.

abaisser I. *v.t.* **1.** a coborî, a lăsa în jos; **il abaissa la visière de sa casquette sur ses yeux** coborî cozorocul șepcii pe ochi; **il a abaissé le rideau de fer du café** a lăsat în jos oblonul cafenelei; **il abaissa la glace de sa voiture** lăsă în jos oglinda automobilului; **elle abaissa ses yeux sur la photo** își coborî privirea asupra fotografiei. **2.** a micșora, a diminua, a scădea, a reduce; **~ les impôts** a reduce impozitele; **médicament qui abaisse la température** medicament care scade temperatura. **3.** *(culinar)* a întinde; **~ une pâte** a întinde aluat cu sucitorul. **4.** *(în expr.)* **~ les paupières d'un mourant** a închide ochii cuiva (la moarte). **II.** *v.r.* **1.** a se coborî, a se lăsa în jos; **la vitre du compartiment s'abaisse** geamul compartimentului se lasă jos. **3.** *(fig.)* a se umili, a se înjosi; **s'~ à haïr son rival** a se înjosi urându-și rivalul. **2.** a scădea, a micșora, a se reduce; **le taux des naissances s'est abaissé** rata nașterilor a scăzut. **4.** *(fig.)* a binevoi, a catadicsi; **s'~ à répondre aux sollicitations d'un nécessiteux** a catadicsi să răspundă solicitărilor unui nevoiaș.

abaisseur I. *adj. m.* scoborâtor, care coboară; *(anat.)* **muscle ~** mușchi care coboară, înclină o parte a

corpului; l'~ **du sourcil** mușchiul care coboară / lasă în jos sprânceana. **2.** *(el. în expr.)* ~ **de tension** transformator coborâtor de tensiune.

abajoue *s.f.* prelungire a obrazului la unele mamifere, servind de rezervă pentru hrană.

abandon *s.m.* **1.** abandon, abandonare, părăsire; *(jur.)* ~ **du domicile conjugal** părăsire a domiciliului conjugal. **2.** cedare; abdicare; **politique d'~** politică de abdicare. **3.** *(jur.)* **a.** abandon, cedare, renunțare (la drepturi, la bunuri, la pretenții); ~ **d'une accusation** renunțare la o acuzație (retragere a ei); ~ **de mitoyenneté** renunțare la coproprietate; ~ **de ses biens en faveur d'un asile** cedare a bunurilor sale în favoarea unui azil; **b.** părăsire; ~ **de poste** părăsire a unui post. **4.** *(sport)* abandon. **5.** renunțare la; ~ **d'un type ancien d'ordinateur** renunțare la un tip vechi de computer. **6.** neglijență, delăsare, nepăsare, indiferență; **ce château a un air d'~** acest castel are un aer de delăsare, de părăsire. **7.** *(fig.)* încredere, deschidere, sinceritate; confesiune; **elle a parlé de ses ennuis dans un moment d'~** a vorbi de necazurile sale într-un moment de încredere, de dorință de confesiune. **8.** *(în expr.)* ~ **de soi-même** uitare de sine; **à l'~ a.** în dezordine; **b.** în paragină, în părăsire; de izbeliște, la voia întâmplării; **laisser à l'~** a lăsa de izbeliște, în paragină; *(prov.)* ~ **fait larron** ocazia face pe hoț.

abandonnataire *s.m.f.* *(jur.)* beneficiar al unui abandon de bunuri.

abandonnateur, -trice *s.m.f.* *(jur.)* persoană care își abandonează bunurile.

abandonné, ~e I. *adj.* abandonat, părăsit; **enfant ~** copil părăsit; **biens ~s** bunuri abandonate; **maison ~e** casă părăsită. **II.** *s.m.f.* persoană părăsită, abandonată; **secourir les ~s** a ajuta pe cei părăsiți.

abandonner I. *v.t.* **1.** a abandona; a renunța la; ~ **une initiative** a abandona o inițiativă; ~ **le pouvoir** a renunța la putere; **2.** *(jur.)* a abandona, a ceda; ~ **ses biens en faveur de qqn.** a-și ceda bunurile cuiva. **3.** *(sport)* a abandona; a renunța la luptă. **4.** a părăsi, a pleca; à **la retraite, il a abandonné la capitale pour aller vivre avec des parents à la campagne** la pensie, a părăsit capitala pentru a se duce să locuiască la rude la țară. **5.** a înceta; **la police a abandonné ses investigations** poliția și-a încetat investigațiile. **6.** *(mil.)* a dezerta. **7.** (în expr.) ~ **la partie a.** a da bir cu fugiții; a o lua la fugă / la sănătoasa; **b.** a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul de la ceva; ~ **le pavé à qqn.** a lăsa câmp liber de acțiune cuiva; ~ **ses études** a se lăsa de învățătură; ~ **tout espoir** a-și lua nădejdea de la ceva. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a se lăsa pradă; **s'~ à sa colère/au désespoir** a se lăsa pradă furiei/disperării. **2.** a se destinde, a se relaxa. **3.** a-și deschide inima, a se destăinui; **elle éprouva le besoin de s'~, de tout dire à son amie** simți nevoia de a se destăinui, de a spune totul prietenei sale.

abandonnique *adj.* *(psihol.)* persoană (mai ales copil) obsedată de teama de a fi abandonată.

abaque *s.m.* **1.** *(mat. arhit.)* abacă. **2.** numărătoare pentru copii, abac, socotitor.

abasie *s.f.* *(med.)* abazie, imposibilitate de a merge.

abasourdi, ~e *adj.* **1.** asurzit de zgomot. **2.** *(fig.)* surprins, uluit; **il fut ~ par cette nouvelle inattendue** a fost uluit de această veste neașteptată.

abasourdir *v.t.* **1.** a asurzi (de zgomot); **les cris des enfants nous abasourdissent** țipetele copiilor ne asurzesc. **2.** *(fig.)* a consterna, a stupefia; a ului; a surprinde, a înmărmuri, a încremeni, a uimi; **cette nouvelle nous a abasourdis** această veste ne-a înmărmurit.

abasourdissant, ~e *adj.* **1.** asurzitor, năucitor. **2.** *(fig.)* stupefiant, uluitor; **nouvelle ~e** veste stupefiantă, uluitoare.

abasourdissement *s.m.* **1.** asurzitor. **2.** *(fig.)* stupoare, uimire, uluire, consternare.

abat *s.m.* **1.** *(înv.)* doborâre; tăiere; ~ **d'un arbre** tăiere a unui arbore. **2.** *(înv. în expr.)* **pluie d'~** aversă. **3.** *(la pl.)* măruntaie de animale, de păsări tăiate.

abatage *s.m.* *v.* **abattage.**

abatant *s.m.* *v.* **abattant.**

abâtardir *v.t.* **1.** a altera, a strica; a face să degenereze; **des hivers rigoureux ont abâtardi ces arbustes** ierni grele au stricat acești arbuști **2.** *(fig.)* a degrada; a înjosi; **cette longue tyrannie a abâtardi chez les gens le sentiment de leur dignité** această îndelungată tiranie a degradat sentimentul demnității la oameni. **II.** *v.r.* **1.** a degenera. **2.** a se altera, a se strica.

abâtardissement *s.m.* **1.** alterare, stricare. **2.** degenerare, degenerescență.

abatis *s.m.* *v.* **abattis.**

abat-jour *s.m. invar.* **1.** abajur de lampă. **2.** *(arhit.)* luminator.

abats *s.m. pl.* *v.* **abat** (3).

abat-son, abat-sons *s.m.* *(arhit.)* mic oblon la clopotniță (pentru a dirija sunetul clopotului spre sol).

abattage, *(înv.)* **abatage** *s.m.* **1.** tăiere; doborâre; ~ **des arbres** tăiere a copacilor. **2.** tăiere (a unui animal); ~ **d'un bœuf** tăiere a unui bou. **3.** *(min.)* **a.** abataj; **b.** extragere a minereului. **4.** aplecare, înclinare; ~ **en carène d'un navire** înclinare a unei nave (pentru reparații). **5.** *(în expr.)* **avoir de l'~ a.** a antrena, a entuziasma, a avea antren, brio (despre actori); **b.** *(arg. înv.)* a fi o namilă; a avea gabaritul depășit; *(arg.)* **maison d'~** casă de toleranță de joasă speță; **vente à l'~** vânzare de mărfuri în cantități mari cu profit modest.

abattant, abatant *s.m.* chepeng.

abattée, abatée *s.f.* **1.** *(mar.)* abatere din direcție. **2.** *(av.)* cădere în picaj, dezechilibru (în urma unei pierderi de viteză).

abattement *s.m.* **1.** *(înv.)* doborâre, tăiere (de copaci). **2.** *(fig.)* (stare de) descurajare, demoralizare, deprimare; tristețe; lehamite; **la mort de son ami l'a plongé dans un grand ~** moartea prietenului său l-a cufundat într-o mare tristețe. **2.** epuizare fizică; slăbiciune. **3.** *(jur.)* reducere a impozitului pe venit. **4.** *(fin.)* reducere; ~ **de crédits** reduceri de credite.

abatteur *s.m.* **1.** *(înv.)* tăietor de lemne). **2.** *(în expr.)* ~ **de besogne** om harnic; *(vân.)* ~ **de gibier** vânător priceput (cu performanțe); *(arg. înv.)* ~ **de pègres** judecător.

abattis *s.m.* **1.** grămadă, maldăr, morman de lemne tăiate, de crengi. **2.** (Canada) teren despădurit. **3.** *(mii.)* obstacol din trunchiuri de copaci. **4.** *(pop.)* membre (brațe și picioare). **5.** *(în expr.)* **numéroter ses** ~ a-și număra oasele înainte de o bătaie, a se pregăti de a mânca bătaie); **faire un** ~ a despăduri.

abattoir *s.m.* **1.** abator. **2.** *(arg.)* **a.** loc periculos sau neplăcut (loc de muncă, tribunal, pușcărie). **b.** abator **3.** *(în expr.)* **envoyer des soldats à l'**~ a trimite soldați la măcel.

abattre I. *v.t.* **1.** a tăia, a doborî, a culca la pămnt; ~ **un arbre** a tăia un arbore. **2.** a doborî, a dărâma; ~ **une vieille maison** a dărâma o casă veche. **3.** *(min.)* a desprinde, a detașa, a scoate; ~ **du minerai** a extrage minereu. **4.** a ucide; a răpune; ~ **un animal** a ucide un animal; ~ **qqn** a ucide pe cineva (cu o armă de foc); **se laisser** ~ a se lăsa ucis. **5.** a doborî, a face să se prăbușească; ~ **un avion** a doborî un avion. **6.** a răsturna; ~ **des quilles** a răsturna popice. **7.** a domoli, a potoli,; a slăbi; **la pluie a abattu la poussière** ploaia a potolit praful; *(fig.)* ~ **l'enthousiasme de qqn.** a potoli / a tăia entuziasmul cuiva. **8.** a slăbi, a slei puterile cuiva; **cette longue maladie l'a abattu** această boală lungă l-a slăbit. **9.** a învinge, a birui, a răpune (un dușman); ~ **un adversaire** a învinge un adversar. **10.** *(fig.)* a descuraja, a demoraliza, a deprima; **cet échec l'a abattu** acest eșec l-a demoralizat. **11.** *(fig.)* a renunța, a depune armele, a se lăsa învins; **se laisser** ~ a se lăsa învins, a se da bătut; **ne pas se laisser** ~ a nu se da bătut. **12.** a străbate, a parcurge; ~ **des kilomètres** a străbate distanțe lungi. **13.** a culca, a apleca, a înclina; ~ **un navire en carène** a înclina un vas pentru reparații. **14.** *(tehn.)* a rotunji (asperități); ~ **les angles d'une pierre** a rotunji o piatră. **15.** *(în expr.)* ~ **de la besogne** a munci din greu; a se speti/a da în brânci muncind; a munci pe rupte; ~ **l'orgueil de qqn.** a înfrânge trufia cuiva; *(fam.)* a tăia cuiva din unghișoară; ~ **ses cartes / son jeu** a da cărțile pe față; **II.** *v.i.* *(mar. în expr.)* ~ **à la côte** a deriva la coastă; ~ **sur bâbord** a veni spre babord. **III.** *v.r.* **1.** a cădea, a se prăbuși, a se prăvăli; **l'avion s'est abattu peu avant d'atterrir** avionul s-a prăbușit cu puțin înainte de aterizare. **2.** *(cu prep.* **sur***)* **a.** a se năpusti, a se abate, a se repezi, a se arunca asupra; **l'aigle s'abat sur sa proie** vulturul se năpustește asupra prăzii; **b.** a se lăsa; a cuprinde; **une chaleur étouffante s'était abattue sur la ville** o căldură sufocantă se lăsase asupra orașului; **une pluie violente s'est abattue sur la ville** o ploaie violentă s-a abătut asupra orașului; **un silence total s'abattit sur la foule** o liniște deplină se lăsă asupra mulțimii. **3.** *(fig.)* a curge; a ploua; **des critiques injustes s'abattaient sur le jeune écrivain** critici nedrepte curgeau asupra tânărului scriitor. **4.** a se îndepărta, a se abate (de la direcția inițială); a o apuca spre; **s'**~ **vers la droite** a o apuca spre dreapta.

abattu, ~e *adj.* **1.** doborât, prăvălit, prăbușit, trântit; **un avion** ~ un avion doborât. **2.** împușcat, ucis; **une perdrix ~e par le chasseur** o potârniche împușcată de vânător. **3.** obosit, slăbit, ostenit; **un malade** ~ un bolnav slăbit, fără putere. **4.** *(fig.)* abătut, trist, descurajat, demoralizat, deprimat; trist, îndurerat. **II.** *s.m.* poziția cocoșului (la un pistol sau la o pușcă descărcată).

abattures *s.f. pl.* *(vân.)* urme de cerb în mărăcini.

abat-vent *s.m. invar.* *(constr.)* căciulă (la horn).

abat-voix *s.m. invar.* *(arhit.)* boltă deasupra unui amvon pentru a dirija vocea preotului către credincioși.

abbatial, ~e *(m. pl.-aux)* *adj.* care aparține unei abații, unui abate; **dignité ~e** demnitate de abate.

abbaye *s.f.* **1.** abație, mănăstire catolică. **2.** *(arg. în expr., înv.)* ~ **de Monte-à-Regret** spânzurătoare; ~ **des s'offre-à-tous** casă de toleranță; ~ **de sots** pușcărie, pârnaie, mititica.

abbé *s.m.* **1.** abate; **2.** stareț. **3.** (*arg*) patroană de bordel

abbesse *s.f.* stareță.

abbevillien, ~ne *adj.* *(geol., paleont.)* referitor la un tip de prelucrare a silexului din paleolitic.

A.B.C. *s.m. invar.* **1.** abecedar. **2.** *(fig.)* abc, noțiuni de bază ale unei meserii.

abcéder *v.i.* *(med.)* a se transforma în abces.

abcès *s.m.* *(med.)* abces / bubă; (pop.) buboi, coptură; ~ **de fixation** abces provocat artificial pentru a opri extinderea unei infecții *(fig.)* **crever/vider/ouvrir/l'**~ a sparge, a tăia buba; a tăia răul.

abdicataire *adj., s.m.f.* (persoană) care a abdicat.

abdication *s.f.* **1.** abdicare; **l'**~ **d'un souverain** abdicarea unui suveran. **2.** renunțare; abandon; demisie;

abdiquer I. *v.t.* a abdica, a renunța; ~ **un droit** a renunța la un drept. **II.** *v.i.* a abdica; **un roi qui abdique** un rege care abdică.

abdomen *s.m.* *(anat.)* abdomen; pântece / *(fam.)* burtă.

abdominal, ~e *(m.pl.-aux.)* **I.** *adj.* *(anat.)* abdominal; **cavité ~e** cavitatea abdominală. **II.** *s.m.pl.* *(anat.)* mușchii abdominali.

abducteur *adj.m., s.m.* *(anat.)* (mușchi) abductor. **2.** *(chim. în expr.)* **tube** ~ tub care colectează gazele provenite dintr-o reacție chimică.

abduction *s.f.* *(fiziol.)* abducție, mișcare a unui mușchi abductor.

abécédaire *s.m.* abecedar.

abée *s.f.* *(tehn.)* **1.** scocul morii. **2.** gura scocului.

abeille *s.f.* **1.** *(entom.)* albină *(Apis mellifica)*; **actif come une** ~ muncitor / harnic ca o albină. **2.** *(în expr.)* **nid d'**~ **a.** țesătură în relief în formă de fagure; **b.** broderie în formă de fagure.

aber *s.m.* *(reg.)* estuar de râu în provincia Bretagne (Franța).

abéquer *v.t.* *(arg.)* a hrăni, a da de mâncare.

abéqueuse *s.f.* (*arg.*) doică.

aberrance *s.f.* *(statist.)* mărime îndepărtată de valoarea normală.

aberrant, ~e *adj.* **1.** *(biol.)* aberant, care se abate de la tipul normal; **espèces ~es** specii care prezintă mutații, care se abat de la tipul normal **2.** *(fig.)* aberant, absurd, irațional. **3.** *(lingv.)* formă neregulată și singulară.

aberration *s.f.* 1. *(astr. opt.)* aberație; ~ **chromatique** aberație cromatică 2. *(biol.)* aberație, abatere de la tipul normal. 3. *(fig.)* aberație, absurditate, rătăcire, nebunie, aiureală; **ce qu'il soutient, c'est une** ~ ceea ce susține el este o absurditate.

abêtir *v.t., v.r.* a (se) prosti, a (se) îndobitoci, a (se) tâmpi.

abêtissant, ~e *adj.* care prostește, care îndobitocește, tâmpește; **travail** ~ muncă de îndobitocire.

abêtissement *s.m.* 1. prostire, îndobitocire, tâmpire, cretinizare. 2. prostie, tâmpenie, cretinism; neghiobie, stupiditate.

abhorrer *v.t.* a urî, a detesta, a avea oroare de, a avea aversiune față de ceva / cineva; **il abhorre la violence** are oroare de violență.

abiétacées *s.f. pl. v.* **abiétinées.**

abiétin ~e *adj. (bot.)* care se referă la brad.

abiétinées *s.f. pl. (bot.)* abietinee, abietacee, familie de conifere rășinoase (pin, brad, zadă).

abîme *s.m.* 1. abis, prăpastie, adânc, hău; *(poet.)* genune; *(rel.)* **les ~s de l'enfer** adâncurile iadului. 2. diferență mare, deosebire esențială; **entre nos conceptions il y a un** ~ între concepțiile noastre este o deosebire esențială. 3. nenorocire, dezastru; pierzanie, ruină; *(fig.)* **être au bord de l'~/toucher le fond de l'~** a se afla pe marginea prăpastiei / dezastrului. 4. *(fig.)* culme; **un ~ de souffrance** o culme a suferinței. 5. *(fig.)* taină, mister; **l'~ insondable de l'âme** taina de nepătruns a sufletului. 6. *(în expr.)* ~ **de science** tobă/burduf de carte; *(prov.)* **l'~ appelle l'~, un ~ appelle un autre ~** o nenorocire nu vine niciodată singură.

abîmé, ~e *adj.* 1. *(înv.)* ruinat. 2. stricat, deteriorat, rupt; **toile ~e** tablou deteriorat; **souliers ~s** pantofi stricați, scâlciați; **il a un genou ~ sur un terrain de football** are un genunchi vătămat pe un teren de fotbal.

abîmer I. *v.t.* 1. *(înv.)* a ruina, a distruge. 2. a strica, a deteriora, a distruge, a degrada, a prăpădi; ~ **un vêtement** a distruge o haină; ~ **un livre** a deteriora o carte; ~ **un meuble** a distruge o mobilă; 3. a obosi; **il a abîmé ses yeux par une lecture prolongée** și-a obosit ochii printr-o lectură prelungită. 4. *(pop. în expr.)* ~ **le portrait à qqn., ~qqn.** a bate măr pe cineva ; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; a-i fărâma cuiva oasele. **II.** *v.r.* 1. a se deteriora, a se strica, a se distruge, a se degrada, a se prăpădi; **sa belle robe neuve s'est abîmée dans la chute** frumoasa ei rochie nouă s-a deteriorat în cădere. 2. *(lit.)* a se scufunda, a se adânci, a se cufunda; **le bateau s'abîme dans la mer** vasul se cufundă în mare; **s'~ dans la lecture** a se cufunda în lectură. 3. *(în expr.)* **s' ~ dans la douleur** a fi copleșit de durere; **s'~ dans ses pensées** a cădea pe gânduri; *(fam.)* **s'~ le portrait** a-și frânge gâtul.

abiogenèse *s.f. (biol.)* abiogeneză.

abiotique *adj. (biol.)* abiotic.

abject, ~e *adj.* abject, josnic, infam, ignobil, mizerabil, mișel, mârșav, netrebnic, nemernic; **une conduite ~e** o purtare josnică.

abjectement *adv.* (în mod) abject, josnic; cu mârșăvie; **agir** ~ a proceda josnic.

abjection *s.f.* abjecție, mârșăvie, josnicie, ticăloșie.

abjuration *s.f.* abjurare; renegare publică (a unei credințe, a unei doctrine).

abjurer *v.t., v.i.* a abjura, a renega public (o credință, o doctrină).

ablactation *s.f.* ablactație, trecerea sugarului de la alăptare la o alimentație diversificată.

ablater I. *v.t. (geol., astronautică)* a produce o ablațiune. **II.** *v.r.* a suferi o ablațiune, o extirpare (a unui organ, a unei tumori).

ablatif I. *s.m. (gram.)* (cazul) ablativ (în latină). **II.** *adj.* referitor la ablațiune.

ablation *s.f.* 1. *(astron., geol.)* ablațiune. 2. *(chir.)* ablație.

able *s.m. v.* **ablette.**

ablégat *s.m. (bis. catol.)* trimis al papei cu o misiune.

ableret *s.m. (mar.)* halău, crâsnic, unealtă de pescuit.

ablier *s.m. v.* **ableret.**

ablette *s.f. (iht.)* obleț, albișoară (Alburnus lucidus).

ablution *s.f.* 1. *(bis.)* abluțiune, spălare rituală a corpului prescrisă în multe religii. 2. *(bis. catol.)* rit de purificare prin vărsare a vinului și a apei pe mâinile preotului după împărtășanie. 3. *(fam.)* **faire ses ~s** a se spăla, a-și face toaleta.

abnégation *s.f.* abnegație, devotament, sacrificiu de sine.

aboi *s.m.* 1. lătrat; lătrătură. 2. *(în expr.) (vân.)* **bête aux ~s** animal încolțit; *(fig.)* **être aux ~s** a da din colț în colț; a fi într-o situație disperată.

aboiement *s.m.* 1. lătrat; 2. *(fig.) (peior.)* răcnet, cuvinte brutale, violente; **~s patriotiques** răcnete patriotice.

abolir *v.t.* a aboli, a anula, a desființa, a suprima; ~ **la peine de mort** a desființa pedeapsa cu moartea.

abolition *s.f. (jur.)* abolire, anulare, desființare, suprimare; ~ **de la peine de mort** desființare a pedepsei cu moartea.

abolitionnisme *s.m. (ist.)* aboliționism.

abolitionniste *s.m.f., adj. (ist.)* aboliționist.

abominable *adj.* 1. abominabil, îngrozitor, oribil, cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, înfiorător, înspăimântător, zguduitor, odios, teribil; monstruos, sângeros; respingător; **un crime** ~ o crimă odioasă; **des paroles ~s** cuvinte oribile. 2. *(fam.)* foarte urât / rău, detestabil, oribil; **un temps** ~ un timp foarte urât.

abominablement *adv.* 1. (în mod) abominabil, oribil, groaznic; **il s'est conduit** ~ s-a purtat oribil. 2. foarte, extrem de; **acheter une maison à un prix ~ élevé** a cumpăra o casă cu un preț extrem de ridicat.

abomination *s.f.* 1. oroare, dezgust; mârșăvie, ticăloșie, nelegiuire, josnicie, fărădelege. 2. *(în expr.)* **avoir qqn. en** ~ a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; a nu putea suferi pe cineva; **être en ~ chez qqn.** a fi urât de cineva; a avea oroare de cineva; **quelle ~!** ce oroare!; **l'~ de la désolation** culmea ororii.

abominer *v.t.* a avea oroare de, a urî, a detesta; **il abomine les conflits** are oroare de conflicte.

abondamment *adv.* din abundență, din belșug, din plin; în mare cantitate; abundent; **il pleut** ~ plouă abundent.

abondance *s.f.* **1.** abundență, belșug; îndestulare, îmbelșugare; **en** ~ din belșug; **la corne d'**~ cornul abundenței. **2.** bogăție, lux, prosperitate; **vivre dans l'**~ a trăi în bogăție, în lux. **3.** *(în expr.)* **parler avec** ~ a vorbi liber cu ușurință, a avea dar oratoric; **parler d'**~ a improviza strălucit; **d'**~ **de cœur** cu tot sufletul, din toată inima, cu toată sinceritatea.

abondant, ~e *adj.* abundent, îmbelșugat, îndestulat, bogat, copios.

abonder *v.i.* **1.** a abunda, a fi din belșug/din abundență; a se afla în mare cantitate; **les marchandises abondent dans ces magasins** mărfurile abundă în aceste magazine. **2.** *(cu prep.* **en***)* a fi bogat în, a fi plin de; **cette région abonde en fruits** această regiune este bogată în fructe; **ces rivières abondent en poissons** aceste râuri sunt bogate în pește. **3.** *(în expr.)* ~ **dans le sens de qqn.** a-i cânta cuiva în strună; a pluti în apele cuiva; a-i ține cuiva isonul; *(prov.)* **ce qui abonde ne vicie pas** ce-i mult nu strică.

abonné, ~e *adj., s.m.f.* **1.** abonat; **lecteur ~ à un journal** cititor abonat la un ziar; **les ~s du téléphone** abonații serviciului telefonic. **2.** *(în expr.)* **être ~ à** a fi obișnuit cu; **il a encore remporté un prix, il y est** ~ iar a obținut un premiu, e obișnuit cu ele.

abonnement *s.m.* abonament.

abonner I. *v.t.* a abona; ~ **qqn à une revue** a abona pe cineva la o revistă. **II.** *v.r.* a se abona; **s'~ au théâtre** a se abona la teatru.

abonnir I. *v.t.* (rar) a ameliora, a îmbunătăți; **les engrais abonnissent la terre** îngrășămintele ameliorează pământul/solul. **II.** *v.r.* a se ameliora, a deveni mai bun; **le vin s'abonnit dans la cave** vinul devine mai bun în pivniță.

abonnissement *s.m.* (rar) ameliorare, îmbunătățire; **l'~ du vin dans la cave** ameliorarea vinului în pivniță.

abord *s.m.* **1.** *(înv.)* acces, ajungere (într-un loc). **2.** *(la pl.)* **a.** împrejurimi, vecinătate, preajmă; **les ~s d'une viile** împrejurimile unui oraș; **b.** strat de grăsime subcutanat la bovine. **3.** *(fig.)* primire, întâmpinare; **être d'un ~ facile** a fi abordabil, accesibil, primitor. **4.** *(în expr.)* **au premier ~, de prime ~** la prima vedere, din primul moment; **d'~, tout d'~** mai întâi, în primul rând; *(mar.)* **en** ~ la bordul unei nave.

abordable *adj.* **1.** abordabil, accesibil; **pays montagneux** ~ ținut muntos accesibil. **2.** *(fig.)* primitor, apropiat; **personne** ~ persoană apropiată. **3.** (despre prețuri) accesibil, acceptabil, convenabil, rezonabil.

abordage *s.m.* *(mar.)* **1.** abordaj, acostare, ajungere la țărm (a unei nave). **2.** atacare a unui vas de către altul. **3.** ciocnire, coliziune accidentală. **4.** (*arg. în expr.*) **vol à l'** ~ furt comis prin smulgerea pradei.

aborder I. *v.t.* **1.** a ataca un vapor; **les pirates abordaient des navires** pirații atacau vapoare. **2.** *(mar.)* a lovi accidental o navă. **3.** a ajunge într-un loc necunoscut; a aborda; **ils ont abordé prudemment ce rocher abrupt** au abordat cu prudență această stâncă abruptă. **4.** a acosta pe cineva, a aborda; a intra în vorbă cu cineva; ~ **une personne inconnue** a acosta o persoană necunoscută. **5.** a ataca, a aborda o chestiune, a o trata; ~ **un problème ardu** a aborda o chestiune dificilă. **II.** *v.i.* *(mar.)* a ajunge la țărm, a trage la mal, a acosta; ~ **au port** a ajunge în port. **III.** *v.r.* a se ciocni, a se lovi.

aborigène *adj., s.m.f.* aborigen, indigen, băștinaș, autohton; **population** ~ populație băștinașă; **les ~s d'Australie** aborigenii din Australia.

abornement *s.m.* *(înv.)* hotărnicie, delimitare cu borne.

aborner *v.t.* a hotărnici, a delimita (un teren) cu borne.

abortif, -ive I. *adj.* **1.** care provoacă avort; **médicament** ~ medicament care provoacă avort. **2.** care nu ajunge la maturitate; **fœtus** ~ făt care nu ajunge la maturitate, a cărui dezvoltare este întreruptă. **II.** *s.m.* abortiv, medicament care provoacă avort.

abot *s.m.* (la cai) piedică.

abouchement *s.m.* **1.** *(înv.)* întrevedere; convorbire. **2.** *(tehn.)* îmbinare, îmbucare, asamblare, fixare, montare. **3.** *(anat.)* anastomoză.

aboucher I. *v.t.* **1.** a pune în legătură persoane, a înlesni o întâlnire. **2.** *(tehn.)* a îmbina, a fixa, a uni, a pune cap la cap (conducte, țevi). **II.** *v.r.* **1.** a intra în contact cu cineva, a lua contact. **2.** *(fam. peior. în expr.)* **s'~ avec qqn.** a se înhăita cu cineva.

abouler I. *v.t.* *(arg.)* **1.** a aduce, a da, a înmâna; ~ **le fric/le pognon!** adu biștarii / lovelele, bagă lozu! **2.** a sosi, a veni; ~ **sa graisse/sa viande** a veni, a-și aduce fizicul/osânza. **II.** *v.r.* *(arg.)* a veni, a sosi; **aboule-toi**, vino, fă-te-ncoa!

aboulie *s.f.* *(med.)* abulie.

aboulique *adj., s.m.f.* *(med.)* abulic.

about *s.m.* **1.** *(tehn.)* ștuț, capăt. **2.** piesă metalică fixată de seringă.

aboutement *s.m.* *(tehn.)* îmbinare, asamblare, punere cap la cap.

abouter *v.t.* *(tehn.)* a îmbina, a prinde, a pune cap la cap; ~ **deux conduites** a îmbina două conducte.

aboutir *v.i.* **1.** a ajunge la, a atinge; a merge până la, a se termina la; **cette ruelle aboutit à une impasse** această străduță ajunge la o fundătură. **2.** *(fig.)* a tinde spre; a avea drept consecință; **ces mesures aboutiront à un mécontentement général** aceste măsuri vor avea drept consecință o nemulțumire generală. **3.** a reuși, a izbuti, a avea succes; **sa persévérance a abouti** perseverența lui a avut succes.

aboutissant *s.m.* **1.** *(lit.)* rezultat. **2.** *(la pl.)* consecințe; **les tenants et les ~s d'une affaire** cauzele și consecințele unei afaceri.

aboutissement *s.m.* **1.** rezultat, efect; punct final; **l'~ des recherches** rezultatul cercetărilor. **2.** succes, încununare, încheiere fericită; **l'~ de ses efforts** încununarea eforturilor sale. **3.** capăt, sfârșit; **cette rue est à l'~ de la route** această stradă este la capătul șoselei.

aboyer I. *v.i.* **1.** a lătra; *(prov.)* **chien qui aboie ne mord pas** câinele care latră nu mușcă. **2.** *(fam.)* a țipa, a striga, a răcni; a invectiva ~ **à la lune** a lătra ca un

câine la lună. **2.** *(fam.)* a striga, a țipa, a răcni, a zbiera; a invectiva. **3.** *(fam.)* (cu prep. **contre, après**) **a.** a lătra la; **le chien aboie après les étrangers** câinele latră la străini; **b.** *(fig.)* a striga la cineva, a se da la cineva. **4.** *(în expr.)* ~ **aux chausses de qqn.** a hărțui pe cineva. **II.** *v.t.* a striga, a țipa, a răcni; ~ **des ordres** a răcni ordine; *(arg.)* ~ **qqn.** a striga după ajutor.

aboyeur, -euse I. *adj.* care latră, lătrător; *(vân.)* (câine) care latră fără să atace vânatul. **II.** *s.m.* **1.** persoană tocmită să strige, să laude marfa; **les ~ de la Bourse** angajat la Bursă care strigă rezultatele. **2.** *(ornit.)* fluierar-cu-picioare-verzi *(Tringa nebularea)*. **3.** *(arg.)* deținut care îi cheamă la vorbitor pe ceilalți pușcăriași.

abracadabrant, ~e *adj.* abracadabrant, fantasmagoric, fantezist, paradoxal, surprinzător; bizar, ciudat, insolit; excentric, curios, extravagant.

abraser *v.t.* *(tehn.)* a uza prin frecare.

abrasif, -ive *adj., s.m.* *(geol., tehn.)* abraziv.

abrasion *s.f.* *(geol., tehn.)* abraziune, (rar) abrazare, roadere, erodare, eroziune.

abréaction *s.f.* *(psihan.)* reacție de exteriorizare; defulare.

abréagir *v.i.* *(psihan.)* a se defula.

abrégé *s.m.* **1.** rezumat; **en ~** în rezumat, pe scurt; prescurtat; **écrire en ~** a scrie prescurtat. **2.** compendiu.

abrègement *s.m.* prescurtare.

abréger *v.t.* **1.** a scurta, a diminua (durata); a prescurta; ~ **sa visite** a-și scurta vizita; ~ **sa vie par le tabac** a-și scurta viața prin fumat. **2.** a scurta, a rezuma un text; a prescurta; ~ **un récit** a scurta o povestire. **3.** a scurta; ~ **un mot** a prescurta un cuvânt, a abrevia.

abrêt-rouge *s.m.* *(bot.)* merișor (Vaccinium Vitis idaea).

abreuvement *s.m.* adăpare (a vitelor).

abreuver I. *v.t.* **1.** a adăpa; ~ **les bêtes** a adăpa animalele. **2.** a îmbiba; a uda; **terre abreuvée d'eau** pământ îmbibat cu apă. **3.** *(în expr.)* ~ **qqn. de caresses / de compliments** a copleși pe cineva cu mângâieri / cu complimente; ~ **qqn. d'insultes / d'injures** a face pe cineva albie de porci / cu ou și cu oțet; a face pe cineva de două parale. **II.** *v.r.* **1.** (despre animale) a bea. **2.** (despre persoane) a bea vârtos. **3.** *(în expr.)* **s'~ de larmes** a plânge cu lacrimi cât pumnul; a se îneca în lacrimi.

abreuvoir *s.m.* adăpătoare, troacă, jgheab (de adăpat vite).

abréviatif, -ive *adj.* care abreviază, care prescurtează; care indică o abreviere.

abréviation *s.f.* abreviere, scurtare, prescurtare.

abri *s.m.* **1.** adăpost; *(fig.)* refugiu; **chercher un ~** a căuta adăpost / refugiu; **à l'~ de** la adăpost de ; **être / se mettre à l'~** a fi/a se pune la adăpost; **2.** *(mil.)* adăpost fortificat, tranșee; cazemată. **3.** *(fig.)* protecție, ocrotire; refugiu; **la maison paternelle était pour elle un ~ contre les déceptions de la vie** casa părintească era pentru ea un refugiu împotriva deziluziilor vieții. **4.** *(în expr.)* **être à l'~ de tout soupçon** a fi în afară de orice bănuială; **être à l'~ du besoin** a fi scutit de nevoi/de lipsuri materiale; a avea din ce trăi.

abribus *s.m.* stație de autobuz, cu adăpost pentru călători.

abricot I. *s.m.* caisă. **II.** *adj. invar.* de culoarea caisei; **blouse ~** bluză de culoarea caisei.

abricoté, ~e I. *adj.* **1.** garnisit cu caise; **gâteau ~** prăjitură garnisită cu caise. **2.** asemănător cu caisa; **pêche ~e** piersică asemănătoare cu caisa. **II.** *s.m.* caisă confiată, glasată.

abricotier *s.m.* *(bot.)* cais (Prunus Armeniaca).

abri-sous-roche *(pl.* **abris-sous-roche***)* *s.m.* *(geol., paleont.)* cavitate în stâncă folosită drept locuință preistorică.

abriter I. *v.t.* **1.** a adăposti, a pune la adăpost. **2.** a oferi găzduire / locuință; **cet immeuble abrite une centaine de personnes** acest imobil oferă locuință la vreo o sută de persoane. **II.** *v.r.* **1.** a se adăposti, a se pune la adăpost, a se feri; a se refugia; **elle s'est abritée du soleil sous le parasol** s-a ferit de soare adăpostindu-se sub umbrelă. **2.** *(în expr.)* **s'~ derrière qqn./derrière la loi** a avea acoperire.

abrivent *s.m.* *(hort.)* rogojină de protecție împotriva vântului.

abrogatif, -ive *adj.* *(jur.)* care abrogă, care desființează.

abrogation *s.f.* *(jur.)* abrogare, anulare, desființare; ~ **d'une loi** abrogare a unei legi.

abrogatoire *adj.* *(jur.)* care are drept scop abrogarea (unei legi), unui act normativ.

abrogeable *adj.* *(jur.)* care poate fi abrogat.

abroger *v.t.* *(jur.)* a abroga, a aboli, a anula, a desființa, a casa (o lege, un act normativ).

abrupt, ~e I. *adj.* **1.** abrupt, povârnit, râpos; **versant ~** versant abrupt. **2.** accidentat; **terrain ~** teren accidentat. **3.** *(fig.)* aspru, dur, brutal, violent; **des propos ~s** vorbe aspre; **style ~** stil aspru, necizelat, bolovănos. **II.** *s.m.* pantă abruptă.

abruptement *adv.* **1.** cu asprime, cu duritate, cu severitate; cu brutalitate. **2.** în mod neașteptat, brusc; **il lui posa la question ~** îi puse întrebarea brusc / dintr-o dată, în mod neașteptat.

abruti, ~e I. *adj.* **1.** amețit, buimăcit, năucit, zăpăcit; **il était ~ de bruit / de fatigue** era buimăcit de zgomot / de oboseală. **2.** *(fam.)* **a.** prost, stupid; **b.** aiurit, zăpăcit, buimac; **il les regarde d'un air ~** îi privește cu un aer buimac. **II.** *s.m.* *(injur.)* idiot, imbecil, tolomac; **espèce d'~!** idiotule!

abrutir I. *v.t.* **1.** a abrutiza, a prosti, a îndobitoci; **la drogue l'a abruti** drogurile l-au abrutizat; **la tyrannie abrutit les gens** tirania îndobitocește oamenii. **2.** a împovăra, a copleși; ~ **qqn. de travail** a împovăra pe cineva cu (prea multă) muncă. **3.** a buimăci, a năuci; **ces bruits incessants nous abrutissent** aceste zgomote neîncetate ne buimăcesc. **II.** *v.r.* a fi copleșit, a se împovăra; **s'~ de travail** a fi copleșit de muncă; a se speti muncind; a munci pe brânci.

abrutissant, ~e *adj.* 1. *(înv.)* abrutizant, degradant. 2. obositor, năucitor; **des bruits ~s** zgomote năucitoare. 3. copleșitor, împovărător; **un travail ~** o muncă împovărătoare.

abrutissement *s.m.* 1. abrutizare, prostire, îndobitocire. 2. *(înv.)* dezumanizare.

abscisse *s.f. (mat.)* abscisă.

abscons, ~e *adj.* abscons, confuz, obscur, greu de înțeles; neclar, imprecis.

absence *s.f.* 1. absență, lipsă; **en l'~ de** în absența, în lipsa; **les ~s d'un élève** absențele unui elev; **~ de goût** lipsă de gust. 2. absență, îndepărtare; **l'~ de ses enfants partis étudier lui pèse** absența copiilor ei plecați la studii o apasă greu. 3. *(fig.)* absență, neatenție, distracție; **une ~ d'esprit** un moment de neatenție. 4. *(med. în expr.)* **~ épileptique** pierdere momentană a cunoștinței.

absent, ~e I. *adj.* 1. absent; **un élève ~** un elev absent. 2. *(fig.)* distrat, neatent; uituc; **il écoutait d'un air ~** asculta cu un aer distrat. 3. absent, care lipsește; **l'éducation est ~ e chez cet homme** educația lipsește la acest om. II. *s.m. (prov.)* **les ~s ont toujours tort** cei care lipsesc sunt întotdeauna de vină.

absentéisme *s.m.* absenteism.

absentéiste *adj., s.m.f.* absenteist.

absenter *v.r.* 1. a absenta, a lipsi; **un élève qui s'absente** un elev care absentează. 2. a ieși; **il s'est absenté quelques minutes** a ieșit pentru câteva minute.

absidal *(înv.)*, **absidial, ~e** *(m.pl.-aux) adj. (arhit.)* absidial.

abside *s.f. (arhit.)* absidă.

absidiole *s.f. (arhit.)* absidiolă.

absinthe *s.f.* 1. *(bot.)* absint, pelin *(Artemisia absintium)*. 2. lichior din pelin, absint; **il s'assit et commanda une ~** se așeză și comandă un absint.

absinthisme *s.m.* intoxicare cu absint.

absolu, ~e I. *adj.* 1. absolut, total, complet, integral; desăvârșit; **silence ~** liniște desăvârșită. 2. pur; **alcool ~** alcool pur. 3. intransigent, decis, ferm, inflexibil; **caractère ~** caracter ferm. 4. perfect, desăvârșit, ideal; **amour ~** dragoste ideală. 5. irevocabil, definitiv; nestrămutat; tranșant; **jugement ~** judecată definitivă, irevocabilă; **ton ~** ton tranșant. 5. *(mat.)* absolut. 6. *(gram.)* absolut; **superlatif ~** superlativ absolut. 6. *(fiz.)* absolut; **zéro ~** zero absolut. 7. *(înv.)* absolut, despotic; **pouvoir ~** putere absolută, despotică. II. *s.m.* absolut, perfecțiune, ideal; **la recherche de l'~** căutarea absolutului, a idealului.

absoluité *s.f.* calitate a ceea ce este absolut.

absolument *adv.* 1. (în mod) absolut, cu totul, cu desăvârșire; **je suis ~ d'accord avec vous** sunt cu totul de acord cu dv.; **c'est ~ indispensable** e absolut indispensabil. 2. neapărat, imperios, absolut, stringent; **il faut ~ que vous lui parliez de cette affaire** trebuie neapărat să-i vorbiți de această chestiune. 3. *(gram.)* absolut, fără complement; **verbe transitif employé ~** verb tranzitiv folosit fără complement.

absolution *s.f.* 1. *(rel. catol.)* absolvire de păcate; iertare a păcatelor, acordată de preot după spovedanie; **donner l'~ à un pécheur** a acorda iertare unui păcătos. 2. *(jur.)* absolvire, scutire de pedeapsă; **~ d'un accusé** absolvire de pedeapsă pentru un acuzat.

absolutisme *s.m.* absolutism.

absolutiste *adj., s.m.f.* absolutist.

absolutoire *adj. (jur.)* absolutoriu, care iartă o vină, un delict.

absorbable *adj.* care poate fi absorbit.

absorbant, ~e I. *adj.* 1. absorbant, care absoarbe; absorbitor; **un tissu ~** o pânză absorbantă. 2. *(fig.)* captivant, pasionant; **un spectacle ~** un spectacol pasionant; **une lecture ~e** o lectură captivantă. II. *s.m.* (corp) absorbant.

absorber I. *v.t.* 1. a absorbi, a suge, a încorpora, a trage, a se impregna de, a se îmbiba de; **le sol sec absorbe l'eau** pământul uscat absoarbe apa. 2. a consuma, a înghiți, a îngurgita, a mânca, a bea; **~ des aliments** a consuma alimente; **~ un verre d'eau** a bea un pahar cu apă. 3. a absorbi, a reține; **le noir absorbe la lumière** culoarea neagră absoarbe lumina. 4. *(fig.)* a înghiți, a absorbi, a face să dispară; **cette maison absorbe tous nos revenus** această casă ne înghite toate veniturile; **ce parti important en absorbe d'autres** acest partid important absoarbe și altele. 5. a șterge, a anula, a neutraliza; **nos voix furent absorbées par les grondements du tonnerre** vocile noastre au fost neutralizate de bubuiturile tunetului. 6. *(fig.)* a absorbi, a preocupa, a captiva, a pasiona; **le travail à ce projet l'absorbe complètement** munca la acest proiect îl captivează total. II. *v.r. (fig.)* a se cufunda, a se adânci; **s'~ dans son travail** a se cufunda în munca sa.

absorbeur *s.m.* aparat/ dispozitiv care absoarbe (gaze, particule, raze).

absorption *s.f.* absorbție; absorbire, încorporare, înghițire, resorbție.

absorptivité *s.f.* proprietatea de a absorbi lichidele sau gazele.

absoudre *v.t.* 1. *(rel. catol.)* a acorda iertarea păcatelor. 2. *(jur.)* a achita (un infractor), a-l absolvi, a-l ierta de pedeapsă. 3. *(fig.)* a ierta pe cineva.

absous, absoute *adj.* iertat, care a primit iertarea păcatelor.

absoute *s.f. (rel. catol.)* 1. rugăciuni la catafalc, după slujba de pomenire. 2. absolvirea de păcate rostită în joia mare.

abstème *adj., s.m.f.* abstinent de la băuturi alcoolice.

abstenir *v.r.* 1. a se abține, a se reține, a se feri, a evita; **s'~ de parler** a evita să vorbească; **s'~ de dire son opinion** a se abține de a-și spune părerea. 2. a se priva de ceva; **s'~ de fumer** a se priva de fumat. 3. a se abține de la o acțiune, a nu participa la ceva / la vot; **de nombreux électeurs s'abstiennent** mulți alegători nu participă la vot. 4. *(prov.)* **dans le doute abstiens-toi** când ai o îndoială, abține-te, nu te apuca de treabă.

abstention *s.f.* **1.** abținere, reținere. **2.** neparticipare la vot.
abstentionnisme *s.m.* abstenționism.
abstentionniste *adj., s.m.f.* abstenționist.
abstinence *s.f.* **1.** abstinență, înfrânare; privare (de mâncare, băutură); reținere (de la ceva); **le médecin a recommandé au malade l'~ totale en matière d'alcool** medicul i-a recomandat bolnavului abstinență totală de la alcool. **2.** cumpătare, temperanță. **3. faire ~ le vendredi** a posti vinerea, a se abține de la consumul unor alimente.
abstinent, ~e *adj., s.m.f.* abstinent; cumpătat, sobru.
abstract *s.m.* rezumat al unui articol (științific, de revistă).
abstracteur *s.m.* persoană care abstractizează excesiv.
abstractif, -ive *adj.* care servește la formularea unor idei abstracte.
abstraction *s.f.* abstracție; **faire ~** a face abstracție de, a lăsa de-o parte; **~ faite de** făcând abstracție de, lăsând la o parte faptul că.
abstraire I. *v.t.* a abstrage; a judeca izolat, în afara unui context. **II.** *v.r.* a face abstracție (de un context).
abstrait, ~e I. *adj.* **1.** abstract; **des notions ~es** noțiuni abstracte. **2.** greu de înțeles; **art ~** artă abstractă, greu de înțeles. **II.** *s.m. art.* **1.** abstractul; **il n'explique pas, il reste dans l'~** nu explică, rămâne în abstract. **2.** arta abstractă. **3.** pictor abstract.
abstraitement *adv.* (în mod) abstract; **traiter une question ~** a trata o chestiune în mod abstract.
abstrus, ~e *adj.* neclar, confuz, încâlcit; abscons, greu de înțeles; **des collections spécialisées vulgarisent les connaissances les plus ~es** colecții specializate popularizează cunoștințele cele mai greu de înțeles.
absurde I. *adj.* absurd, nelogic, nerațional, aberant; **un comportement ~** un comportament absurd, de neînțeles. **II.** *s.m. (fil., lit.)* absurd, absurditate; absurditate a existenței; **philosophes de l'~** filozofi ai absurdului; **le théâtre de l'~** teatrul absurdului; **tomber dans l'~** a cădea în absurd.
absurdement *adv.* (în mod) absurd; **se conduire ~** a se purta absurd.
absurdité *s.f.* absurditate, aberație, enormitate, bazaconie, nonsens; inepție, prostie, stupiditate.
abus *s.m.* **1.** abuz, exces; **faire ~ de tabac** a face abuz / a abuza de tutun. **2.** abuz, nedreptate; **ne pas tolérer les ~** a nu tolera abuzurile; **s'élever contre les ~** a se ridica împotriva abuzurilor; *(jur.)* **~ d'autorité** abuz de autoritate; **~ de confiance** abuz de încredere. **3.** *(fam. în expr.)* **il y a de l'~** e prea de tot, întrece măsura.
abuser I. *v.i.* *(cu prep.* **de***)* **1.** a abuza de / a face abuz de; **~ de l'alcool** a face abuz de alcool; **~ du tabac** a face abuz de tutun. **2.** a viola, a seduce; **~ d'une femme** a seduce / a viola o femeie. **II.** *v.t.* a înșela, a amăgi, a păcăli, a induce în eroare, a ademeni, a momi; a prosti; a mistifica; **il ne se laisse pas facilement ~** nu se lasă ușor păcălit; **~ qqn.** a înșela pe cineva. **III.** *v.r.* a se înșela; a-și face iluzii; **si je ne m'abuse** dacă nu mă înșel.
abusif, -ive *adj.* **1.** abuziv; exagerat; **mesures ~ ives** măsuri abuzive; **mère ~ive** mamă abuzivă. **2.** excesiv; **l'usage ~ de l'alcool** folosirea excesivă a alcoolului. **3.** *(lingv.)* impropriu; **emploi ~ d'un terme** folosirea improprie a unui termen.
abusivement *adv.* (în mod) abuziv.
abyssal, ~e *(m.pl.-aux) adj.* **1.** abisal; referitor la abis; **faune ~e** faună abisală, din adâncuri. **2.** *(fig.)* profund, adânc.
abysse *s.m. (geogr.)* prăpastie submarină; abis.
abyssin *s.m. (zool.)* pisică de rasă abisiană.
1. abyssinien, ~ ne/abyssin, ~e *adj.* abisinian, din Abisinia.
2. Abyssinien, ~ ne *s.m.f.* abisinian, locuitor din Abisinia.
acabit *s.m.* **1.** *(înv.)* fel de a fi; fire; **de bon ~** cu o fire blândă. **2.** *(peior.)* soi, teapă; **personnes du même ~** persoane de același soi; **de tout ~** de tot soiul.
acacia *s.m. (bot.)* **1.** salcâm *(Robinia Pseudacacia)*. **2.** *(în compuse)* **~-de-Sibérie** tufă lemnoasă, dracilă *(Caragana fructescens)*; **~-rose** salcâm roșu *(Robinia hispidia)*.
acad' *s.f. (pop.)* academie.
académicien, ~ne *s.m.f.* academician.
académie *s.f.* **1.** academie; (cu maj.) Academia franceză; **être reçu à l'Académie** a fi primit în Academia franceză . **2.** școală superioară, academie; **l'~ de danse, de peinture, de dessin** academia de dans, de pictură, de desen. **3.** centru universitar. **4.** *(pictură)* nud desenat după natură. **5.** *(fam.)* corp, trup; **avoir une belle ~** a avea un corp frumos. **6.** *(în expr.)* **officier d'~** persoană decorată cu palmii academici.
académique *adj.* **1.** academic, referitor la academie. **2.** *(pictură)* academic, convențional.
académiquement *adv. (pictură)* (în mod) academic, convențional; **peindre ~** a picta convențional.
académisme *s.m. (pictură)* academism; imitarea regulilor academice, convenționale în lipsa originalității; manierism.
1. acadien, ~ne I. *adj.* acadian, din provincia canadiană Acadie. **II.** *s.m. art.* variantă acadiană a limbii franceze.
2. Acadien, ~ne *s.m.f.* acadian, locuitor din provincia canadiană Acadie.
acajou I. *s.m.* **1.** *(bot)* acaju, mahon *(Swietenia Mahagoni)*. **2.** lemn de acaju, de mahon. **II.** *adj. invar.* acaju (de culoare) brun-roșietic; **des cheveux ~** păr acaju.
acalculie *s.f. (med.)* imposibilitate patologică de a opera cu cifre.
acalèphes *s.m.pl. (zool.)* clasă de celenterate (meduze) mari.
acalorique *adj.* acaloric, lipsit de calorii; **régime ~** regim lipsit de calorii.
acanthacées *s.f.pl. (bot.)* acantacee, familie de plante dicotiledonate.
acanthe *s.f.* **1.** *(bot.)* acantă *(Acanthus)*. **2.** *(arhit.)* acantă.
acanthocéphale *s.m. (zool.)* acantocefal, vierme parazit (la animale și om).
acanthoptérygiens *s.m.pl. (iht.)* clasă de pești osoși, cu înotătoare dorsală spinoasă.

acariâtre *adj.* **1.** arțăgos, certăreț, scandalagiu, gâlcevitor, țâfnos, colțos, clonțos. **2.** supărăcios, ursuz, urâcios, morocănos.
acaricide *adj., s.m.* acaricid, (substanță) care ucide acarienii.
acariens *s.m.pl. (entom.)* acarieni, clasă de păianjeni minusculi.
acariose *s.f. (med.)* acarioză, boală de piele contagioasă provocată de acarieni.
acarus *s.m. (zool.)* sarcoptul râiei, parazit microscopic *(Sarcoptes scabiei).*
acaule *adj.* (despre plante) fără tulpină aparentă.
accablant, ~e *adj.* **1.** copleșitor, covârșitor, zdrobitor; **responsabilité ~e** răspundere copleșitoare. **2.** sufocant, apăsător; **chaleur ~e** căldură sufocantă. **3.** insuportabil; **douleur ~** durere insuportabilă. **4.** acuzator; zdrobitor; **preuves ~es contre un inculpé** probe acuzatoare împotriva unui inculpat.
accablement *s.m.* **1.** istovire, secătuire, vlăguire, extenuare; **elle s'étendit sur le lit dans un état d'~ total** se întinse pe pat într-o stare de extenuare totală. **2.** împovărare, copleșire, apăsare; **3.** *(fig.)* descurajare, demoralizare; deznădejde; **il était plongé dans un ~** era cufundat în deznădejde.
accabler *v.t.* **1.** a împovăra, a copleși; a supraîncărca; **~ qqn. de travail** a supraîncărca pe cineva cu munca; **être accablé de fatigue** a fi zdrobit de oboseală; *(ir.)* **~ qqn. de prévenances** a copleși pe cineva cu atenții. **2.** *(înv.)* a învinge, a înfrânge, a zdrobi (un adversar). **3.** *(fig.)* a umili; a disprețui; **~ qqn. de son mépris** a disprețui profund pe cineva. **4.** *(fig.)* a învinovăți, a dovedi vinovăția cuiva, a înfunda pe cineva; **preuves qui accablent l'accusé** probe care îl învinovățesc pe acuzat. **5.** *(în expr.)* **~ qqn. d'injures** a face pe cineva albie de porci; a face pe cineva cu ou și cu oțet.
accalmie *s.f.* **1.** acalmie, potolire momentană (a vântului, a furtunii). **2.** *(fig.)* răgaz, răstimp de liniște (după perioade de frământări).
accaparement *s.m.* acaparare.
accaparer *v.t.* **1.** *(ec.)* a acapara, a monopoliza; a specula; **pays qui accapare des marchés étrangers** țară care acaparează / monopolizează piețe străine. **2.** a acapara, a ocupa în întregime; **ce travail l'accapare** această muncă îl acaparează, îl ocupă.
accapareur, -euse *s.m.f.* acaparator.
accastillage *s.m. (mar.)* castelatură.
accastiller *v.t. (mar.)* a dota un velier cu castelatură.
accéder *v.i. (cu prep.* **à***)* **1.** a accede (la), a parveni (la), a avea acces (la); **par cette allée on accédait à l'entrée de la villa** prin această alee se ajungea la intrarea în vilă. **2.** *(fig.)* a ajunge, a atinge; **~ à une haute fonction** a ajunge într-o funcție înaltă. **3.** a accepta, a consimți (la); a fi de acord (cu), a aproba; **~ à un projet** a consimți la un proiect. **4.** a ceda; a îndeplini; **~ aux prières de qqn.** a ceda rugăminților cuiva. **5.** *(în expr.)* **~ au trône** a se urca pe tron.
accélérateur, -trice I. *adj.* accelerator, care accelerează, de accelerație; **force ~trice** forță acceleratoare. **II.** *s.m. (auto)* accelerație, pedală de accelerație.
accélération *s.f.* **1.** accelerare, creștere a vitezei; **~ d'une voiture** accelerare a unui automobil. **2.** grăbire, zorire, urgentare; **l'~ des travaux agricoles** urgentarea lucrărilor agricole. **3.** iuțeală.
accéléré, ~e *adj.* **1.** accelerat; *(mil.)* **marcher au pas ~** a merge în pas vioi, accelerat. **2.** *(cinema)* efect special dând iluzia unei mișcări accelerate.
accélérer I. *v.t.* a accelera, a mări viteza; **~ l'ailure** a accelera, a mări viteza. **2.** a grăbi, a iuți; a urgenta; **~ les travaux agricoles** a urgenta lucrările agricole. **II.** *v.i. (despre motoare)* a accelera; **le train accélère** trenul accelerează, mărește viteza. **III.** *v.r.* a se accelera; **le pouls du malade s'accélère** pulsul bolnavului se accelerează.
accélérographe *s.m. (tehn.)* accelerograf.
accéléromètre *s.m. (tehn.)* accelerometru.
accent *s.m.* **1.** *(gram.)* accent; **~ tonique** accent tonic / de întărire. **2.** accent, semn grafic; **~ aigu** accent ascuțit; **~ grave** accent grav; **~ circonflexe** accent circumflex. **3.** accent, pronunție, specifică (unei regiuni, unui mediu social); **l'~ du Midi** pronunția din sudul Franței; **~ faubourien** accent de periferie; **~ étranger** accent străin. **4.** intonație, inflexiune, ton, modulație (a vocii); *(fig.)* **un ~ de sincérité** un ton de sinceritate. **5.** *(în expr.)* **mettre l'~ sur** a insista asupra, a sublinia, a pune accentul pe.
accenteur *s.m. (ornit.)* păsărică cu cioc subțire care se hrănește cu insecte și semințe.
accentuation *s.f.* **1.** *(gram.)* accentuare; punere a accentelor. **2.** accentuare, intensificare. **3.** accentuare, subliniere; **l'~ par un sculpteur de certaines lignes du corps** sublinierea de către un sculptor a anumitor linii ale corpului; *(ec.)* **l'~ de l'inflation** accentuarea inflației.
accentué, ~e *adj.* **1.** *(gram.)* accentuat; **syllabe ~e** silabă accentuată. **2.** *(fig.)* accentuat, subliniat, evidențiat, reliefat, marcat.
accentuel, ~le *adj.* **1.** *(gram.)* care are accent. **2.** referitor la accent.
accentuer I. *v.t.* **1.** *(gram.)* a accentua, a pune accent; **~ la lettre e** a accentua litera **e**. **2.** *(înv.)* a pronunța expresiv, accentuat. **3.** *(fig.)* a accentua, a sublinia, a întări, a marca, a reliefa, a intensifica, a puncta, a spori; **~ son plaidoyer par de nouveaux arguments** a-și întări pledoaria prin noi argumente; **cette robe à raies horizontales accentue ses formes pleines** această rochie cu dungi orizontale îi accentuează formele pline. **II.** *v.r.* a se accentua, a se intensifica, a crește, a se înteți; **la tourmente de neige s'accentue** viscolul se întețește.
acceptabilité *s.f.* **1.** faptul de a fi acceptabil. **2.** *(lingv.)* acceptabilitate.
acceptable *adj.* acceptabil, admisibil, convenabil, mulțumitor, satisfăcător, rezonabil, tolerabil; potrivit.
acceptant, ~e *adj., s.m.f. (jur.)* (parte) care își dă consimțământul, care acceptă.
acceptation *s.f.* **1.** acceptare, primire; **l'~ d'une donation** acceptarea unei donații. **2.** admitere, aprobare, consimțire, încuviințare, acord; **donner son ~** a-și

da acordul; *(jur.)* consimțământ formal; *(com.)* ~ **d'une traite** acceptare a plății unei polițe.

accepter I. *v.t.* **1.** a accepta, a primi; ~ **un cadeau** a primi un cadou; ~ **une invitation** a accepta o invitație; ~ **qqch. les yeux fermés** a accepta ceva fără rezerve, cu ochii închiși. **2.** a aproba, a consimți, a încuviința; ~ **une proposition** a aproba o propunere. **3.** *(jur.)* a accepta, a-și da acordul; ~ **une succession** a-și da acordul pentru o succesiune. **4.** *(com.)* a accepta, a onora; ~ **une traite** a onora o poliță. **5.** *(fig.)* a suporta; a se resemna; ~ **la défaite** a se resemna în fața înfrângerii. **II.** *v.i.* **1.** (cu prep. **de**+inf.) a consimți; **il a accepté de se soumettre à cette opération** a consimțit să se supună acestei operații; **2.** (cu **que**+subj.) a admite; a suporta; **il n'accepte pas que son fils puisse rater ce concours** nu admite ca fiul său să eșueze la acest concurs.

accepteur, -euse I. *s.m.f. (jur.)* acceptant, persoană care se angajează să plătească o poliță. **II.** *s.m., adj.m. (chim.)* (corp) care se poate combina. **III.** *s.m. (fiz. nucl.)* acceptor, atom acceptor.

acception *s.f.* **1.** *(înv.)* acceptare. **2.** *(gram.)* accepție, accepțiune, înțeles, semnificație, sens, valoare, conținut, tâlc; **dans toute l'~ du terme** în toată accepția cuvântului; **un mot à plusieurs ~s** cuvânt cu mai multe sensuri. **2.** *(în expr.)* **sans ~ de personne** fără a ține seama de, fără.

accès *s.m.* **1.** acces, deschidere, intrare; **voie d'~** cale de acces; ~ **interdit** accesul interzis; **avoir ~ auprès de qqn.** a avea acces la cineva; a avea ușă deschisă la cineva. **2.** *(inform.)* înregistrare a unor date în memoria computerului. **3.** *(med.)* acces, puseu; ~ **de fièvre** puseu de febră. **4.** *(fig.)* acces, izbucnire; toană; ~ **de fureur** acces de furie.

accessibilité *s.f.* accesibilitate.

accessible *adj.* **1.** accesibil, practicabil, ușor de atins; **un endroit difficilement ~** un loc greu accesibil. **2.** (*fig.*) accesibil, rezonabil; convenabil; **prix ~** preț accesibil, la îndemână, neexagerat. **3.** *(despre oameni)* accesibil, abordabil, sociabil, deschis; **une personne ~** o persoană abordabilă, deschisă, sociabilă. **4.** inteligent, accesibil, comprehensibil; **texte ~** text inteligibil.

accession *s.f.* **1.** accedere, ajungere, venire, parvenire; **l'~ à une fonction** accederea într-o funcție importantă; ~ **au pouvoir** venire la putere. **2.** *(jur.)* extindere a dreptului de proprietate. **3.** aderare, adeziune, raliere; alăturare (la); ~ **à une convention** aderare la o convenție.

accessit (pl. **~s**) *s.m.* distincție școlară apropiată de un premiu; mențiune.

accessoire I. *adj.* **1.** accesoriu, secundar, complementar, subsidiar, anex; **une clause ~ à un traité** o clauză secundară la un tratat. **2.** *(fig.)* neglijabil, neînsemnat, nesemnificativ; **son idée est tout à fait ~** ideea lui este absolut neglijabilă. **II.** *s.m.* **1.** accesoriu, lucru neesențial. *(tehn.)* **~s d'automobile** accesorii de automobil. **2.** *(la pl. în expr.)* **~s de théâtre** recuzită de teatru.

accessoirement *adv.* (în mod) secundar, accesoriu, în subsidiar.

accessoiriser *v.t.* a completa (o toaletă de îmbrăcăminte) prin elemente accesorii.

accessoiriste *s.m.f.* **1.** recuzitor (de teatru, de cinema, de tv.). **2.** negustor de accesorii de automobil.

accident *s.m.* **1.** accident; ~ **de voiture** accident de automobil. **2.** *(geogr.)* accident, neregularitate a solului. **3.** *fig.* accident, fapt banal, întâmplător; **son échec aux élections n'est qu'un ~** eșecul său în alegeri nu e decât un accident, un fapt întâmplător. **4.** *(fil.)* accident, caracteristică neesențială a unui lucru. **5.** *(muz.)* accident la cheie, alterație. **6.** *(med.)* accident, afecțiune bruscă; ~ **cérébral** accident cerebral.

accidenté, ~e I. *adj.* **1.** *(despre terenuri)* accidentat, inegal; muntos; **pays ~** ținut muntos. **2.** accidentat, care a suferit un accident; **véhicule ~** vehicul accidentat. **II.** *s.m.f.* accidentat; **les ~s furent transportés à l'hôpital** accidentații au fost transportați la spital.

accidentel, ~le, *adj.* accidental, întâmplător, fortuit, neprevăzut; **mort ~le** moarte accidentală.

accidentellement *adv.* (în mod) accidental, întâmplător; din întâmplare.

accidenter *v.t.* a accidenta, a provoca un accident; **une voiture a été accidentée** un automobil a fost accidentat.

accidentologie *s.f.* studiul accidentelor de stradă și al consecințelor lor.

accise *s.f.* *(fin.)* acciză.

acclamation *s.f.* aclamație, ovație; aplauze; **être reçu par des ~s** a fi primit cu ovații.

acclamer *v.t.* a aclama, a ovaționa; a aplauda.

acclimatable *adj.* care se poate aclimatiza.

acclimatation *s.f.* aclimatizare; ~ **d'espèces végétales exotiques** aclimatizare a unor specii vegetale exotice.

acclimatement *s.m.* adaptare a unei ființe vii la un anumit mediu.

acclimater I. *v.t.* **1.** a aclimatiza (o plantă, un animal); ~ **une plante exotique** a aclimatiza o plantă exotică. **2.** *(fig.)* a obișnui pe cineva cu un nou mediu de viață. **3.** *(fig.)* a introduce; ~ **des mots nouveaux dans la langue** a introduce cuvinte noi în limbă. **II.** *v.r.* **1.** *(despre plante și animale)* a se aclimatiza. **2.** *(despre persoane)* a se adapta, a se obișnui.

accointance *s.f.* **1.** *(înv.)* legătură de familie. **2.** legătură, relație, raport; *(peior.)* **avoir des ~s avec des personnes louches** a avea legături / relații / cârdășie cu persoane suspecte.

accointer *v.r.* *(cu prep.* **avec***)* a stabili relații de prietenie (cu cineva); *(peior.)* a se înhăita (cu cineva).

accolade *s.f.* **1.** îmbrățișare; **se donner l'~** a se îmbrățișa. **2.** *(poligr.)* acoladă, semn tipografic de unire (a cuvintelor, a rândurilor). **3.** *(arhit.)* acoladă, arc. **4.** *(ist. în expr.)* **donner l'~** a investi un cavaler.

accolage *s.m.* *(vit., hort.)* legare a ramurilor (pe spalier).

accolement *s.m.* împreunare; legare; unire; strângere.

accolé, ~e *adj.* alăturat strâns, lipit; **à sa ferme est accolée une grange** de ferma sa se află lipit un hambar.

accoler I. *v.t.* **1.** a face o acoladă, a uni prin acoladă. **2.** *(înv.)* a îmbrățișa. **3.** *(vit.)* a încorda. **II.** *v.r.* **1.** a se îmbrățișa. **2.** *(cu prep* **à***)* a se agăța (de); **le lierre s'accole aux murs des maisons** iedera se agață de zidurile caselor.

accommodant, ~e *adj.* conciliant, blând, împăciuitor, complezent, amabil, afabil, cordial.

accommodat *s.m. (biol.)* modificare morfologică sau fiziologică a unei ființe vii, care-i permite adaptarea la un alt mediu, modificare ce nu se transmite urmașilor.

accommodateur, -trice *adj. (fiziol.)* care permite acomodarea.

accommodation *s.f.* **1.** acomodare; adaptare; *(fiziol.)* **~ de l'œil** adaptare a ochiului la unele schimbări. **2.** *(psihol.)* modificare a activităților mentale la copii (în vederea adaptării la mediu).

accommodement *s.m.* **1.** acord, aranjament, învoială, înțelegere. **2.** compromis; conciliere.

accommoder I. *v.t.* **1.** a aranja, a potrivi; a adapta; **écrivain qui accommode ses livres au goût de ses lecteurs** scriitor care își adaptează cărțile la gustul cititorilor săi. **2.** *(culinar)* a prepara, a da gust, a condimenta, a asezona; **~ un rôti à une sauce/à des herbes** a da gust unei fripturi cu ajutorul unui sos/unor verdețuri. **3.** a concilia, a împăca, a pune de acord; **il accommode sa vie à ses possibilités** își pune de acord viața cu posibilitățile pe care le are. **4.** *(fig. înv. în expr.)* **~ qqn.** a ridiculiza pe cineva. **5.** *(fiziol.)* a adapta ochiul la unele schimbări. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a se adapta (la), a se obișnui (cu), a se conforma (cu); **s'~ à un nouveau travail** a se adapta la o nouă muncă, a se obișnui cu o nouă muncă. **2.** *(cu prep.* **de***)* a se mulțumi cu, a accepta; **s'~ d'un petit appartement** a se mulțumi cu un mic apartament.

accompagnateur, -trice *s.m.f.* **1.** *(muz.)* acompaniator. **2.** ghid, călăuză, persoană care însoțește un grup sau un infirm.

accompagnement *s.m.* **1.** *(muz.)* acompaniament. **2.** însoțire. **3.** suită, escortă, cortegiu. **4.** *(culinar)* garnitură; **l'~ d'un rôti** garnitura unei fripturi. **5.** *(mil.)* însoțire; **tir d'~** tir de însoțire. **6.** *(fig.)* consecință, urmare; **l'~ d'un accident** urmările unui accident.

accompagner I. *v.t.* **1.** a însoți, a conduce, a duce; a acompania; **~ un infirme** a însoți un infirm; **l'article accompagne le nom** articolul însoțește substantivul. **2.** a adăuga, a alătura; **il a accompagné le colis d'une lettre** a adăugat o scrisoare coletului. **3.** *(muz.)* a acompania; **~ un violoncelliste au piano** a acompania la pian pe un violoncelist. **4.** *(culinar)* a garnisi, a potrivi; **~ un rôti d'une sauce** a garnisi o friptură cu un sos. **II.** *v.r.* **1.** a se însoți, a se întovărăși (cu); **il s'accompagne d'amis fidèles** se însoțește de prieteni credincioși. **2.** *(muz.)* a se acompania; **le chanteur répète en s'accompagnant au piano** cântărețul repetă acompaniindu-se la pian.

accompli, ~e *adj.* **1.** îndeplinit, realizat, înfăptuit, încheiat, împlinit; **une tâche ~e** o sarcină îndeplinită; **mettre qqn. devant le fait ~** a pune pe cineva în fața faptului împlinit; **elle a douze ans ~s** are doisprezece ani împliniți. **2.** perfect, desăvârșit; **une beauté ~e** o frumusețe desăvârșită.

accomplir I. *v.t.* **1.** a săvârși, a executa, a îndeplini, a înfăptui, a împlini, a efectua, a realiza; **~ ses devoirs** a-și îndeplini îndatoririle. **2.** a îndeplini, a presta, a satisface; **~ son temps de service** a-și îndeplini/ a-și satisface serviciul militar; **son stage d'avocat** a-și îndeplini stagiul de avocat. **3.** a termina, a duce la capăt, a se achita de; **~ un mandat** a duce la capăt un mandat; **~ une tâche** a se achita de o sarcină. **4.** a îndeplini, a satisface; **~ la volonté de son père** a îndeplini voința tatălui. **5.** *(în expr.)* **~ le souhait de qqn.** a face cuiva pe plac; a face voia cuiva. **II.** *v.r.* a se împlini, a se îndeplini, a se realiza; **son souhait s'est accompli** dorința i s-a împlinit.

accomplissement *s.m.* îndeplinire, împlinire, realizare, executare, înfăptuire; **l'~ d'un souhait** îndeplinirea unei dorințe.

accon, acon *s.m. (mar.)* navă cu fundul plat folosită la încărcatul și descărcatul vaselor de mărfuri.

acconage *s.m. (mar.)* transport / transbordare de mărfuri cu ajutorul unor nave cu fundul plat *(v.* **accon***).*

acconier, aconier *s.m. (mar.)* patron al unei nave de încărcat / descărcat mărfuri.

accord *s.m.* **1.** acord, înțelegere, armonie, concordie, comuniune, frăție; **vivre en parfait ~ avec qqn.** a trăi în bună înțelegere / în bună pace cu cineva; **d'~!** De acord!, Ne-am înțeles! **se mettre d'~** a se pune de acord, a se înțelege; **être d'~** a fi de acord; a consimți; **être d'~ avec qqn.** a fi de acord cu cineva, a fi de aceeași părere cu cineva. **2.** acord, concordanță, potrivire, armonie; **~ entre les souhaits et les possibilités** potrivire între dorințe și posibilități. **3.** aprobare, consimțire, consimțământ, permisiune, voie, încuviințare; **vous avez mon ~ dans cette question** aveți consimțământul meu în această chestiune. **4.** *(pol.)* acord, înțelegere, reglementare, tratat, convenție; **~ sur l'arrêt des expériences nucléaires** acord cu privire la oprirea experiențelor nucleare. **5.** *(muz.)* **a.** acord; **plaquer un ~ sur le piano** a cânta un acord la pian; **b.** acordare (a unui instrument). **6.** *(gram.)* acord; **l'~ du participe passé** acordul participiului trecut.

accordable *adj. (despre instrumente)* care poate fi acordat.

accordailles *s.f.pl.* (*înv.*) logodnă.

accord-cadre *(pl.* **acords-cadres***)* *s.m. (pol.)* acord - cadru.

accordé, ~e *s.m.f. (reg. sau înv.)* logodnic.

accordéon *s.m.* **1.** *(muz.)* acordeon. **2.** *(ec. în expr.)* **coup d'~** efectuare succesivă a două operațiuni de sens contrar; variații bruște și de sens contrar într-o evoluție. **3.** *(în expr.)* **en ~** cu cute; **pantalon en ~** pantalon care formează cute. **4.** *(arg.)* cazier judiciar încărcat.

accordéoniste *s.m.f.* acordeonist.

accorder I. *v.t.* **1.** a pune de acord (persoane); **accordez vos violons!** Puneți-vă de acord! Înțelegeți-vă! **2.** *(înv.)* a împăca, a reconcilia; **~ deux rivaux** a împăca doi rivali . **3.** a acorda, a dărui, a da; a face; **~ une grâce / une faveur** a acorda / a face o favoare.

3. *(gram.)* a acorda, a face acordul; ~ **le verbe avec le sujet** a acorda predicatul cu subiectul. **4.** *(muz.)* a acorda (un instrument muzical). **5.** a armoniza; ~ **les couleurs** a armoniza culorile. **6.** a consimți, a recunoaște, a fi de acord, a admite; **je vous accorde que c'est vous qui avez raison** admit că dumneavoastră aveți dreptate. **7.** a acorda, a atribui; ~ **de l'importance à une chose** a acorda importanță unui lucru. **II.** *v.r.* **1.** a-și acorda, a-și rezerva; **s'~ de courtes vacances** a-și acorda o mică vacanță. **2.** a se potrivi; **couleurs qui s'accordent bien** culori care se potrivesc bine. **3.** *(gram.)* a se acorda; **l'adjectif s'accorde avec le nom** adjectivul se acordă cu substantivul. **4.** a se înțelege, a fi de aceeași părere; **s'~ comme chien et chat** a se înțelege ca câinele cu pisica.

accordeur *s.m.* acordor (de instrumente muzicale).

accordoir *s.m.* acordor, unealtă de acordat (în special piane).

accore I. *adj.* *(mar.)* (despre țărm, coastă) abrupt. **II.** *s.m.* *(mar.)* pontii, stâlp de susținere.

accort, ~e *adj.* *(lit.)* *(mai ales la fem.)* grațioasă, amabilă, plăcută, afabilă, simpatică, binevoitoare, prietenoasă, îndatoritoare, prevenitoare, cordială, serviabilă.

accostable *adj.* abordabil, unde se poate acosta; **rivage ~** țărm unde se poate acosta.

accostage *s.m.* **1.** *(mar.)* acostare. **2.** *(astronautică)* apropiere/cuplare a două nave spațiale.

accoster I. *v.t.* **1.** *(mar.)* a acosta; ~ **le quai** a acosta la chei. **2.** *(fam.)* a acosta, a aborda, a agăța, a opri (pe cineva); ~ **une femme** a acosta o femeie. **II.** *v.i.* a acosta; **le navire a accosté** vasul a acostat.

accot *s.m.* *(hort.)* perete protector (din paie, frunze) împotriva înghețului.

accotement *s.m.* **1.** *(constr.)* acostament. **2.** *(c.f.)* balast lateral.

accoter *v.t.*, *v.r.* *(cu prep.* **à, contre***)* a (se) rezema (de), a (se) sprijini (de).

accotoir *s.m.* **1.** reazem, sprijin. **2.** spătar de fotoliu.

accouchée *s.f.* lăuză.

accouchement *s.m.* **1.** naștere; ~ **naturel** naștere pe cale naturală; ~ **prématuré** naștere prematură; ~ **sans douleur** naștere fără dureri; ~ **aux fers/au forceps** naștere cu forcepsul. **2.** *(fig.)* elaborare dificilă, complicată.

accoucher I. *v.i.* **1.** a naște, a da naștere, a aduce pe lume; ~ **avant terme** a naște înainte de termen; *(cu prep.* **de***)* ~ **d'une fillette** a naște o fetiță. **2.** *(fig., fam.)* a crea, a concepe, a realiza; *(ir.)* a comite; **il a accouché d'un roman** a comis un roman. **3.** *(în expr.)* ~ **aux fers a.** a naște cu ajutorul forcepsului; **b.** *(fig.)* a realiza ceva cu mult efort; ~ **d'une souris** a nu face mare scofală; **alors, tu accouches?** hai, vorbește o dată, dă-i drumul. **II.** *v.t.* a moși; **le docteur l'a accouchée** doctorul a moșit-o.

accoucheur, -euse I. *adj.*, *s.m.f.* (doctor) mamoș, ginecolog. **II.** *s.f.* moașă.

accoudement *s.m.* sprijinire în coate.

accouder *v.r.* *(cu prep.* **à, sur***)* a se rezema în coate; **s'~ à la fenêtre** a se rezema de fereastră.

accoudoir *s.m.* **1.** sprijin, reazem pentru coate, brațe de fotoliu. **2.** *(constr., arhit.)* pervaz; **il posa les mains sur les ~s du fauteuil** își puse mâinile pe brațele fotoliului.

accouer *v.t.* a lega caii în șir, unul de coada celuilalt.

accouple *s.f.* *(vân.)* curea cu care se leagă câinii la vânătoare.

accouplé, ~e *adj.* **1.** unit, cuplat, alăturat; împerecheat. **2.** *(tehn.)* roți, baterii electrice cuplate.

accouplement *s.m.* **1.** *(înv.)* alăturare, (re)unire. **2.** *(tehn.)* cuplare, asamblare; joncțiune. **3.** împerechere (în vederea reproducerii).

accoupler I. *v.t.* **1.** a înjuga, a înhăma; ~ **des bœufs** a înjuga boii (la car). **2.** *(tehn.)* a cupla, a conecta; ~ **des moteurs** a cupla motoare. **3.** a împerechea, a împreuna animale (în vederea reproducerii). **4.** *(fig.)* a uni, a reuni; a îmbina, a alătura, a pune unul lângă altul; ~ **deux idées** a alătura două idei (diferite). **II.** *v.r.* *(despre animale)* a se împerechea (pentru reproducere).

accourcir I. *v.t.* *(înv.)* a scurta. **II.** *v.i.* *(lit.)* a se scurta; **les jours accourcissent, l'hiver s'annonce** zilele se scurtează, se anunță iarna.

accourcissement *s.m.* *(înv.)* scurtare.

accourir *v.i.* a alerga, a sosi repede la fața locului; **ils sont accourus pour aider les blessés de l'accident de voiture** au alergat să ajute răniții de pe urma accidentului de automobil.

accoutrement *s.m.* **1.** împopoțonare, înzorzonare. **2.** îmbrăcăminte grotescă, ciudată, caraghioasă, ridicolă.

accoutrer *v.t.*, *v.r.* a (se) împopoțona, a (se) înzorzona; a (se) înveșmânta ridicol, caraghios.

accoutumance *s.f.* **1.** *(med.)* obișnuință; ~ **aux médicaments** obișnuință la medicamente. **2.** *(înv.)* familiarizare; obișnuință.

accoutumé, ~e *adj.* **1.** obișnuit, normal, ordinar; **il est parti à l'heure ~e** a plecat la ora obișnuită. **2.** *(în expr.)* **comme à l'~e** ca de obicei.

accoutumer I. *v.t.* *(cu prep.* **à***)* a obișnui, a deprinde, a familiariza; ~ **un enfant à faire ses devoirs** a obișnui un copil să-și facă temele; **être accoutumé à** a fi obișnuit să. **II.** *v.r.* a se obișnui să; **s'~ à se coucher tard** a se obișnui să se culce târziu.

accouvage *s.m.* incubație artificială.

accouveur, -euse *s.m.f.* persoană care se ocupă de incubația artificială.

accréditation *s.f.* acreditare (a unui diplomat, a unui ziarist).

accréditer I. *v.t.* **1.** a acredita, a numi un reprezentant diplomatic; ~ **un ambassadeur** a acredita un ambasador. **2.** *(fin.)* a acredita, a garanta, a gira, a răspunde (pentru cineva); ~ **qqn. auprès d'un banquier** a acredita pe cineva pe lângă un bancher. **3.** a face verosimil / credibil / demn de crezare/plauzibil; a acredita; **ces gestes de bienveillance ont accrédité l'idée d'une entente cordiale entre les deux pays** aceste gesturi de bunăvoință au acreditat ideea unei înțelegeri cordiale între cele două țări. **II.** *v.r.* a se răspândi, a se difuza, a se întinde, a se împrăștia; **cette rumeur s'est vite accréditée** acest zvon s-a răspândit repede.

accréditeur *s.m.* garant, persoană care garantează/ girează; *(pop.)* chezaș.
accréditif, -ive I. *adj.* *(jur.)* care acreditează. **II.** *(fin.)* acreditiv.
accrescent, ~e *adj.* *(bot.)* *(despre părțile unei plante)* acrescent, care devin din ce în ce mai mare.
accrété, ~e *adj.* *(astrofiz.)* capturat de către un astru sub influența gravitației.
accrétion *s.f.* **1.** *(astrofiz.)* aglomerare de elemente variate de către un astru sub influența gravitației. **2.** *(geogr.)* mărirea continentelor prin aportul de elemente exterioare.
accro *adj., s.m.f.* *(pop.)* **1.** dependent de drog. **2.** pasionat (de ceva) **les ~s du jazz** pasionații de jazz.
accroc *s.m.* **1.** ruptură, rupere, sfâșiere, agățare, agățătură; **faire un ~ à sa blouse** a-și agăța bluza. **2.** *(fig.)* dificultate, piedică, impediment, obstacol; inconvenient; **les négociations se sont déroulées sans ~** tratativele s-au desfășurat fără piedici, fără dificultate.
accrochage *s.m.* **1.** agățare, atârnare; **l'~ d'un tableau** agățarea unui tablou. **2.** fixare, prindere; **l'~ de deux wagons** fixarea / prinderea a două vagoane. **3.** ciocnire, coliziune, izbire, tamponare, lovire (între două vehicule). **4.** *(mil.)* ciocnire, înfruntare; **~ entre deux détachements** ciocnire între două detașamente. **5.** *(min.)* acroșaj, rampă de puț. **6.** *(sport)* acroșaj, interceptare (a mingii, a pucului). **7.** *(publicitate)* element care reține atenția (într-un mesaj publicitar). **8.** *(fam.)* ceartă, dispută, gâlceavă, harță; **il y a parfois des ~s entre les deux amis** uneori izbucnesc certuri între cei doi prieteni.
accroche *s.f.* parte a unui mesaj publicitar care reține atenția.
accroché, ~ e (*adj.*). (*arg.*) **1.** îndrăzneț, tupeist. **2.** (*în expr.*) **être ~** a datora bani.
accroche-cœur *(pl.* **accroche-cœurs***)* *s.m.* cârlionț, zuluf (pe frunte).
accroche-plat *(pl.* **accroche-plats***)* *s.m.* suport de fixare pe perete (pentru farfurii).
accrocher I. *v.t.* **1.** a agăța, a atârna, a suspenda, a prinde de, *(pop.)* a anina; **~ un tableau** a agăța un tablou; **elle alla ~ le linge sur la corde** se duse să întindă rufele pe frânghie. **2.** a agăța, a rupe; **~ sa jupe** a-și agăța fusta. **3.** a ciocni, a izbi, a lovi; **~ un véhicule** a lovi un vehicul. **4.** a atârna (de un cârlig); **~ son veston** a-și atârna/a-și pune haina-n cui. **5.** *(mil.)* a sili, a forța inamicul să accepte lupta; a-l imobiliza. **6.** *(fig.fam.)* a opri, a reține pe cineva; **~ qqn. par son veston** a opri pe cineva apucându-l de haină. **7.** *(arg.)* a trece pe lista datornicilor, a înscrie pe răboj. **8.** *(arg.)* a aresta în urma unei razii, a înhăța. **9.** *(în expr.)* **~ une bonne place** a pune mâna pe un post bun, a se învârti de un post bun; **~ l'intérêt de qqn.** a reține interesul cuiva; **~ le téléphone** a închide telefonul. (*arg.*) **~ un paletot** a da ortul popii. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a se agăța (de); **certains animaux s'accrochent aux branches des arbres** unele animale se agață de crengile copacilor. **2.** *(fam.)* a se agăța, a se crampona, a se ține scai, a nu ceda; **~ à qqn.** a se agăța de cineva, a se ține scai, a-l sâcâi. **3.** *(în expr.)* *(pop.)* **se l'~ a.** a-și pune pofta-n cui; a se șterge pe bot; **b.** a strânge cureaua; *(fig.)* **s'~ à toutes les branches** a se agăța și de un pai; a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; **s'~ avec qqn.** a se certa, a se lua la harță/la colți cu cineva; *(pop.)* **tu peux te l'~** mută-ți gândul; ia-ți nădejdea; *(pop.)* **s'~ à l'héroïne** a se intoxica cu heroină. **III.** *v.i.* **1.** a se lovi de obstacole, a întâmpina dificultăți; **les négociations ont accroché sur des questions particulières** negocierile s-au lovit de obstacole în unele chestiuni speciale. **2.** a avea succes; **le nouveau roman du jeune écrivain accroche** noul roman al tânărului scriitor are succes, se impune. **3.** a fi greșit, a nu merge bine, a nu fi în regulă; **il y a qqch. qui accroche dans sa version de l'histoire** ceva nu e în regulă în povestirea lui.
accrocheur, -euse I. *adj.* **1.** insistent, stăruitor, tenace, perseverent, îndârjit, încăpățânat, îndărătnic; **un marchand ~** un negustor insistent. **un élève ~, qui ne désespère pas d'un échec** un elev perseverent, care nu disperă pentru un eșec. **2.** care reține / atrage atenția; **publicité ~euse** publicitate care atrage atenția; **voix ~ euse** voce care reține atenția.
accroire *v.t.* *(folosit numai la inf.)* *(în expr.)* **en faire ~ à qqn.** a înșela pe cineva; a trage pe cineva pe sfoară.
accroissement *s.m.* **1.** creștere, mărire; acumulare, înmulțire, sporire; **~ des connaissances** acumulare / sporire a cunoștințelor. **2.** *(agr. înv.)* creștere, dezvoltare (a plantelor). **3.** *(fig.)* creștere, agravare, recrudescență; **l'~ de la douleur** agravarea durerii. **4.** *(jur.)* acrescământ.
accroître I. *v.t.* a crește, a ridica, a mări, a spori, a înmulți; a lărgi, a dezvolta, a extinde; **~ la productivité** a crește / spori poductivitatea; **~ sa fortune** a-și spori / a-și rotunji averea; **cette nouvelle a accru son inquiétude** această știre i-a sporit neliniștea. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **à***)* *(jur.)* a reveni cuiva; **l'héritage est accru à tous ses descendants** moștenirea a revenit tuturor descendenților. **III.** *v.r.* a se mări, a spori, a crește; a se intensifica; **son angoisse s'est accrue** i-a sporit neliniștea.
accroupir *v.r.* a se așeza pe vine; a se chirci, a se ghemui.
accroupissement *s.m.* ședere pe vine; chircire, ghemuire.
accru *s.m.* *(bot.)* lăstar.
accrue *s.f.* **1.** creștere, mărire a suprafeței unui teren prin retragerea apelor. **2.** extindere naturală a suprafețelor unei păduri prin lăstari, mlădițe.
accu *s.m.* *(fam.)* acumulator electric; **recharger les / ses ~s a.** a reîncărca acumulatorii; **b.** *(fam.)* a-și reface forțele; **c.** a lua de la capăt o consumație.
accueil *s.m.* **1.** primire, întâmpinare; **un ~ chaleureux** o primire călduroasă. **2.** *(în expr.)* **faire bon / mauvais ~ à qqn.** a primi cu căldură / cu răceală pe cineva; **centre d'~** centru de ajutorare (a imigranților, a sinistraților); *(înv.)* **faire ~** a face o bună primire, a primi bine.

accueillant, ~e *adj.* **1.** primitor, amabil, afabil, cordial, ospitalier, binevoitor, călduros, prietenos; **une maîtresse de maison ~e** o gazdă ospitalieră, prietenoasă. **2.** primitor, plăcut, îmbietor, atrăgător; **un logis ~** o locuință plăcută.

accueillir *v.t.* **1.** a primi, a întâmpina; **~ qqn. avec chaleur/froidement** a primi pe cineva cu căldură / cu răceală. **2.** a oferi ospitalitate; **établissement qui accueille les enfants abandonnés** așezământ care oferă ospitalitate copiilor abandonați; **pays qui accueille les réfugiés** țară care oferă ospitalitate refugiaților. **3.** a primit favorabil, a accepta; a admite, a consimți; a aproba; **il a accueilli cette idée avec intérêt** a primit această idee cu interes. **4.** a saluta; **la pianiste fut accueillie avec enthousiasme** pianista a fost salutată cu entuziasm. **5.** a afla; **on a accueilli avec stupéfaction la nouvelle du coup d'Etat** s-a aflat cu stupefacție știrea loviturii de Stat.

acculée *s.f.* *(mar.)* mișcare înapoi a unei nave sub presiunea valurilor.

acculer I. *v.t.* **1.** *(fig.)* a încolți pe cineva; a anula cuiva posibilitatea de scăpare; **~ les troupes ennemies au fleuve** a împinge trupele inamice spre fluviu, a le tăia posibilitatea de a scăpa. **2.** *(fig.)* a constrânge, a sili; a reduce pe cineva (la); a împinge; **~ qqn. au désespoir** a împinge pe cineva la disperare; **ses dettes l'ont acculé à la faillite** datoriile sale l-au adus în stare de faliment. **II.** *v.i.* *(mar.)* a apupa.

acculturation *s.f.* **1.** proces de asimilare totală sau parțială a unei culturi de către un grup uman. **2.** adaptare a unui individ la o cultură străină cu care se află în contact; **l'~ des réfugiés** adaptarea refugiaților.

acculturer *v.t.* a adapta (un individ, un grup) la o nouă cultură.

accumulateur *s.m.* acumulator.

accumulation *s.f.* **1.** acumulare; **~ d'erreurs** acumulare de greșeli. **2.** adunare, strângere, concentrare; **~ de preuves** strângere de probe. **3.** morman, grămadă. **2.** *(geogr.)* acumulare, depunere a materialului adus de ape, vânturi.

accumuler I. *v.t.* **1.** a acumula; **~ des richesses** a acumula bogății. **2.** a strânge, a aduna; **~ des provisions** a strânge provizii; **~ des témoignages** a strânge mărturii. **II.** *v.r.* a se îngrămădi; a se înmulți; **vos fautes de grammaire s'accumulent** greșelile voastre de gramatică se înmulțesc.

accus *s.m. pl.* *v.* **accu.**

accusateur, -trice I. *adj.* acuzator; **preuves ~trices** dovezi acuzatoare; **un doigt ~** un deget acuzator. **II.** *s.m.f.* **1.** acuzator, denunțător, delator; calomniator. **2.** *(ist. în expr.)* **~ public** procuror din timpul Revoluției franceze.

accusatif *s.m.* *(gram.)* cazul acuzativ.

accusation *s.f.* **1.** acuzație, învinuire, învinovățire; **~ de plagiat** acuzație de plagiat. **2.** *(jur.)* acuzare, incriminare, inculpare; **acte d'~** act de acuzare; **chefs d'~** capete de acuzare. **3.** *(jur. în expr.)* **l'~** ministerul public.

accusatoire *adj.* *(jur.)* **1.** acuzator, referitor la o acuzație. **2.** care motivează o acuzație.

accusé, ~ I. *adj., s.m.f.* *(jur.)* acuzat, pârât, împricinat, inculpat; învinuit; **le banc des ~s** banca acuzaților. **II.** *s.m.* *(com.)* aviz de primire. **III.** *adj.* pronunțat, marcat, accentuat; **les traits ~s de son visage** trăsăturile accentuate ale chipului său; **il est d'un type méditerranéen très ~** este de un tip mediteranean foarte pronunțat.

accuser I. *v.t.* **1.** a acuza, a învinui, a învinovăți; **~ qqn. à faux** a acuza/a învinui pe cineva pe nedrept; a vorbi cu păcat; a-i atârna cuiva ceva de coadă. **2.** *(jur.)* a acuza, a incrimina, a inculpa; **~ qqn. de vol avec effraction** a acuza pe cineva de furt prin spargere. **3.** *(fig.)* a arăta; **elle accuse son âge** își arată vârsta. **4.** a accentua, a sublinia, a marca, a scoate în evidență, a reliefa; **les traits de son visage accusent la fatigue accumulée ces derniers temps** trăsăturile chipului său subliniază oboseala acumulată în ultimul timp. **5.** *(în expr.)* *(com.)* **~ réception** a confirma primirea; **~ le coup** a simți lovitura; **~ les événements** a da vina pe evenimente. **II.** *v.r.* a se învinovăți, a se învinui; a-și imputa, a-și reproșa; **elle s'accuse d'être faible envers son fils** își reproșează că este slabă față de fiul ei.

acéphale I. *adj.* *(zool.)* acefal, fără cap. **II.** *s.m.pl.* *(zool.)* lamelibranhiate.

acéracées *s.f. pl.* *(bot.)* aceracee, familie de plante lemnoase dicotiledonate din care fac parte arțarul și sicomorul.

acerbe *adj.* **1.** strepezitor, acru, înăcrit, înțepător, pișcător (la gust). **2.** *(fig.)* sever, aspru, aprig, necruțător, drastic, crâncen, înverșunat; mușcător, caustic, sarcastic; **ton ~** ton aspru; **ils avaient échangé des mots ~s** avuseseră un schimb de cuvinte aspre.

acerbité *s.f.* (*rar*) severitate, asprime; înverșunare.

acéré, ~ *adj.* **1.** ascuțit; **couteau ~** cuțit ascuțit. **2.** *(fig.)* ascuțit, caustic, sarcastic, mușcător, necruțător; **langue ~e** limbă ascuțită.

acérer *v.t.* *(rar)* a ascuți; **~ la lame d'un couteau** a ascuți lama unui cuțit.

acescence *s.f.* oțetire; **l'~ du vin** oțetirea vinului.

acescent, ~e *adj.* *(despre vin, bere)* care se oțetește.

acétabulaire *s.f.* *(bot.)* algă verde unicelulară.

acétabule *s.f.* **1.** *(anat.)* cavitate a osului iliac. **2.** *(zool.)* schelet de polip.

acétal *s.m.* *(chim.)* compus organic rezultat din combinarea aldehidelor cu alcooluri.

acétaldéhyde *s.m.* *(chim.)* acetaldehidă, aldehidă acetică.

acétamide *s.m.* *(chim.)* acetamidă.

acétate *s.m.* *(chim.)* acetat.

acéteux, -euse *adj.* oțetit, înăcrit; cu gust de oțet.

acétification *s.f.* *(chim.)* acetificare, oțetire, înăcrire.

acétifier *v.t.* *(chim.)* a acetifica, a oțeti.

acétimètre/acétomètre *(chim.)* acetometru.

acétique *adj.* *(chim.)* acetic; **acide ~** acid acetic.

acétobacter *s.m. invar.* *(chim.)* bacterie care provoacă oțetirea vinului.

acétocellulose *s.f. (chim.)* acetat de celuloză.
acétomètre *s.m. v.* **acétimètre**.
acétone *s.f. (chim.)* acetonă.
acétonémie *s.f. (med.)* acetonemie.
acétonémique *adj. (med.)* acetonemic, referitor la acetonemie.
acétonurie *s.f. (med.)* acetonurie.
acétoselle *s.f. (bot.)* măcrișul iepurelui (*Oxalis acetosella*).
acétylcellulose *s.f. (chim.)* acetat de celuloză.
acétylcholine *s.f. (fiziol.)* derivat din colină, substanță organică eliberată de nervii parasimpatici.
acétyle *s.m. (chim.)* acetil.
acétylène *s.m. (chim.)* acetilenă.
acétylénique *adj. (chim.)* acetilenic, derivat din acetilenă; **hydrocarbures ~s** hidrocarburi acetilenice.
acétylsalicylique *adj. (chim.)* acetilsalicilic; **acide ~** acid acetilsalicilic, aspirină.
acétylure *s.m. (chim.)* acetilură, derivat al acetilenei.
achaine *s.m. v.* **akène**.
achalandage *s.m.* 1. *(înv.)* totalitatea mărfurilor unui negustor. 2. clientelă.
achalandé, ~e *adj.* 1. *(înv.)* magazin cu clientelă multă. 2. aprovizionat, plin de mărfuri; **un magasin bien ~** un magazin bine aprovizionat.
achalander *v.t.* 1. *(înv.)* a atrage clienți într-un magazin. 2. a aproviziona un magazin cu mărfuri.
achar (d') *adv. (pop.)* 1. cu îndârjire / înverșunare. 2. *(în expr.)* **d'~ et d'autor** insistent, aprig, cu dinții și cu ghearele.
achards *s.m. pl.* condiment din fructe și legume macerate în oțet.
acharné, ~e *adj.* 1. îndârjit, înverșunat, aprig, crâncen, încrâncenat, cumplit; **un combat ~** o luptă înverșunată; **adversaires ~s** adversari îndârjiți. 2. perseverent, tenace, stăruitor, dârz; **un élève ~** un elev perseverent. 3. obstinat, îndărătnic, încăpățânat, pornit, îndârjit; **désir ~ de réussir** dorință încăpățânată de a reuși.
acharnement *s.m.* 1. îndârjire, înverșunare, patimă, încrâncenare; **accuser qqn. avec ~** a acuza pe cineva cu înverșunare. 2. tenacitate, încăpățânare, perseverență; **le sportif s'entraîne avec ~** sportivul se antrenează cu perseverență. 3. hotărâre, dârzenie, nestrămutare; intransigență; **l'élève travaille avec ~** elevul muncește cu hotărâre.
acharner I. *v.t. (înv.)* a asmuți, a îndârji, a ațâța, a întărâta. **II.** *v.r.* 1. *(cu prep.* **sur, contre, après***)* a se îndârji, a se înverșuna; **les esclaves s'acharnent contre l'oppression** sclavii se înverșunează împotriva asupririi; **s'~ contre qqn.** a se înverșuna împotriva cuiva. 2. a persevera, a continua cu fermitate, cu hotărâre; **il n'est pas encore préparé pour le concours, mais il s'acharne à travailler** nu este încă pregătit pentru concurs, dar continuă să se pregătească cu fermitate, cu dârzenie.
achat *s.m.* 1. cumpărare, achiziționare; **~ à crédit** cumpărare pe credit; **pouvoir d'~** putere de cumpărare. 2. cumpărătură, târguială; **faire des ~s** a face cumpărături.
ache *s.f. (bot.)* specie de țelină (*Apium graveolans*).
achel 1. *s.m.* plante efemere care apar după o aversă (în Sahara).
1. **achéen, ~ne** *adj.* ahean, din Ahea (Grecia veche).
2. **Achéen, ~ne** *s.m.f.* ahean, locuitor din Ahea (Grecia veche).
acheminement *s.m.* 1. îndreptare, îndrumare, dirijare, transmitere, trimitere; **l'~ des voitures sur une route encombrée** dirijarea automobilelor pe o șosea aglomerată. 2. drum; înaintare; **l'~ vers l'accomplissement de ses vœux** înaintarea spre îndeplinirea dorințelor sale.
acheminer I. *v.t.* 1. a dirija, a îndrepta; *(cu prep.* **sur***)* **~ la correspondance sur la capitale** a îndrepta corespondența către capitală. 2. a expedia, a transmite; **~ une lettre par avion** a expedia o scrisoare cu avionul. 3. *(fig.)* a îndruma, a călăuzi, a ghida, a conduce, a dirija, a orienta; **~ le pays vers la démocratie** a conduce țara spre democrație. **II.** *v.r.* a se îndrepta, a porni, a o lua, a apuca, a păși, a se orienta; **s'~ vers le chalet** a porni spre cabană; *(fig.)* **s'~ vers la démocratie a** se îndrepta spre democrație.
achène *s.m. v.* **akène**.
achetable *adj.* care poate fi cumpărat.
acheter *v.t.* 1. a cumpăra, a procura, a târgui, a achiziționa, a obține; **~ des légumes** a cumpăra legume; **~ à crédit** a cumpăra pe credit; **~ au noir** a cumpăra de pe piața clandestină / la negru; **~ chat en sac** a cumpăra fără a vedea marfa / cu ochii închiși; **~ d'occasion / de seconde main** a cumpăra de ocazie/la mâna a doua; **~ pour un morceau / une bouchée de pain** a cumpăra pe nimica toată; *(fam.)* **~ du beau** a cumpăra marfă grozavă / extra / a-ntâia; **~ (au) comptant** a cumpăra cu bani gheață; 2. *(fig.)* a cumpăra (pe cineva), a mitui, a corupe; **~ la complicité de qqn.** a mitui pe cineva; *(arg.)* a atinge pe cineva la manșetă. 3. *(fig.)* a plăti scump; **peuple qui achète cher sa liberté** popor care își plătește scump libertatea. 4. *(pop.)* a-și bate joc de cineva, a face bășcălie. 5. *(fam. în expr.)* **~ une conduite** a-i veni cuiva mințile acasă; a se învăța minte; *(pop.)* **~ au prix de fabrique** a fura, a ciupi, a ciordi.
achètes *s.m. pl. (zool.)* clasă de viermi al cărei prototip este lipitoarea.
acheteur, -euse *s.m.f.* cumpărător; client.
acheuléen, ~ne *s.m., adj. (preist.)* stadiu al paleoliticului inferior, caracterizat prin apariția pietrei cioplite.
achevé, ~e *adj.* perfect, impecabil, desăvârșit, ideal, ireproșabil; **cet écrivain retient l'attention par un art ~ du récit** acest scriitor reține atenția printr-o artă desăvârșită a povestirii; *(peior. înv.)* **un imposteur ~** un impostor desăvârșit.
achèvement *s.m.* 1. terminare, isprăvire, sfârșire, încheiere, săvârșire; **l'~ des travaux agricoles** încheierea muncilor agricole. 2. perfecțiune, desăvârșire; **Flaubert atteint l'~ dans „Madame Bovary"** Flaubert atinge perfecțiunea în „Doamna Bovary".
achever I. *v.t.* 1. a termina, a sfârși, a isprăvi, a duce la bun sfârșit; **il vient d'~ un nouveau roman** a terminat

de curând un nou roman; ~ **ses jours** a muri, a-și sfârși zilele. **2.** a pune capăt/a încheia; **elle a achevé son travail de diplôme** și-a terminat lucrarea de diplomă. **3.** a ucide, a da gata; **les ennemis ont achevé les blessés qui gisaient dans les champs** inamicii au ucis răniții care zăceau pe câmp. **4.** a copleși (de durere); a covârși, a doborî; **son malheur l'a achevé** nenorocirea l-a doborât. **II.** *v.i. (cu prep.* **de***)* a termina, a isprăvi; **elle a achevé de nettoyer à fond toutes les pièces** a terminat curățenia generală în toate camerele. **III.** *v.r.* a se sfârși, a se încheia, a lua sfârșit; **ses jours s'achèvent dans la quiétude** zilele i se sfârșesc în liniște.

achigan *s.m. (iht.)* (Canada) numele unor bibani din America de Nord.

achille *s.m. (arg.)* cuțit, șuriu; **flanquer ~ dans les boyaux à qqn.** a înjunghia pe cineva în abdomen.

achillée *s.f. (bot.)* coada-șoricelului (*Achillea millefolium*).

acholie *s.f. (med.)* acolie.

achondroplastie *s.f. (med.)* boală ereditară și congenitală caracterizată prin încetarea creșterii oaselor în lungime.

achondroplasique *adj., s.m.f. (med.)* (persoană) ale cărei oase nu cresc în lungime.

achoppement *s.m.* obstacol, piedică; dificultate; **pierre d'~** obstacol, greutate, piedică.

achopper I. *v.i.* **1.** *(înv.)* a se împiedica, a se poticni, a se lovi cu piciorul de; ~ **sur une pierre** a se împiedica de o piatră. **2.** *(fig.)* a se poticni, a se lovi; a se izbi; ~ **sur une question de procédure** a se lovi de o chestiune de procedură. **II.** *v.r.* a se lovi; a da înapoi; **s'~ au moindre obstacle** a da înapoi la cea mai mică piedică.

achoura *s.f. (rel.)* sărbătoare religioasă musulmană.

achromat *s.m. (opt.)* obiectiv acromatic realizat prin asocierea a două lentile.

achromatine *s.f. (histol.)* parte a nucleului celulei vii care nu fixează coloranții.

achromatique *adj. (opt.)* acromatic.

achromatiser *v.t. (opt.)* a acromatiza.

achromatisme *s.m. (opt.)* acromatism.

achromatopsie *s.f. (med.)* acromatopsie.

achromie *s.f. (med.)* acromie, decolorare a pielii.

achylie *s.f. (med.)* achilie.

aciculaire *adj.* **1.** *(mineral.)* acicular, în formă de ac. **2.** *(bot.)* în formă de ac; **feuilles ~s** frunze în formă de ac.

acicule *s.m. (bot.)* ac drept.

aciculé, ~e *adj. v.* **aciculaire.**

acidalie *s.f. (entom.)* mic fluture de noapte, cu aripi puțin colorate.

acide I. *adj.* **1.** acid, acru, pișcător, înțepător (la gust); **pomme ~** măr acru. **2.** *(fig.)* înțepător, usturător, caustic, mușcător; **paroles ~s** cuvinte usturătoare. **II.** *s.m.* **1.** *(chim.)* acid. **2.** *(arg.)* drog halucinogen.

acide-party *s.f. (arg.)* petrecere la care se consumă droguri.

acidifiable *adj. (chim.)* care poate fi transformat în acid.

acidifiant, ~e *adj. (chim.)* care poate transforma în acid.

acidification *s.f. (chim.)* acidificare, transformare în acid.

acidifier *v.t., v.r.* a (se) transforma în acid, a (se) acidifica.

acidimètre *s.m. (chim.)* acidimetru.

acidimétrie *s.f. (chim.)* acidimetrie.

acidité *s.f. (chim., med.)* aciditate.

acidophile *adj. (biol.)* acidofil; **cellules ~s** celule acidofile, care fixează coloranții acizi.

acidose *s.f. (med.)* acidoză.

acidulé, ~e *adj.* **1.** acidulat. **2.** acrișor; **bonbons ~s** bomboane acrișoare.

aciduler *v.r. (chim.)* a acidula.

acier I. *s.m.* **1.** oțel. **2.** *(lit.)* armă albă. **3.** *(în expr.)* **regard d'~** privire dură, necruțătoare; **muscles d'~** mușchi puternici; **avoir des jarrets d'~ a.** a fi un dansator neobosit; **b.** a fi rezistent la mers, a ține la drum lung; **voix d'~** voce tăioasă; **avoir un moral d'~** a avea moralul ridicat.

aciérage *s.m.* transformarea (fierului) în oțel.

aciérer *v.t.* **1.** *(înv.)* a transforma (fierul) în oțel. **2.** a acoperi cu oțel (o suprafață metalică).

aciérie *s.f.* oțelărie.

aciériste *s.m.* oțelar.

acinésie *s.f. v.* **akinésie.**

acineux, -euse *adj.* acinos, în formă de boabă de strugure; **glande ~euse** glandă acinoasă.

acinus *(pl.* **acini***)* *s.m. (anat.)* acin.

aclinique *adj.* aclinic, lipsit de câmp magnetic.

acmé *s.m. sau f.* **1.** *(med.)* punct culminant al evoluției unei boli. **2.** *(lit.)* apogeu, moment de vârf al unei dezvoltări, evoluții.

acné *s.f. (med.)* acnee.

acnéique *adj. (med.)* acneic, referitor la acnee.

acœlomate *s.m. (zool.)* animal lipsit de celom.

acolytat *s.m. (rel. catol.)* cel mai înalt din cele patru ordine minore.

acolyte *s.m.* **1.** *(rel. catol.)* diacon, cleric care ajută preotul la slujbă. **2.** *(peior.)* acolit, părtaș, complice.

acompte *s.m.* **1.** acont, arvună; avans; **il m'a versé 100 francs en ~ sur ce qu'il me doit** mi-a dat un acont de 100 de franci din datoria pe care o are față de mine. **2.** *(fin. în expr.)* ~ **provisionnel** vărsământ provizoriu.

acon *s.m. v.* **accon.**

aconage *s.m. v.* **acconage.**

aconier *s.m. v.* **acconier.**

aconite, aconit *s.m. (bot.)* **1.** omag (*Aconitum Napellus*). **2.** *(în compuse)* **~-anthora** omag-galben (*Aconitum Anthora*).

aconitine *s.f. (biochim.)* aconitină, substanță alcaloidă extrasă din omag.

acoquinement *s.m.* cârdășie, clică, gașcă, șleahtă; clan.

acoquiner *v.r. (peior.)* a se întovărăși, a intra în cârdășie, a se înhăita (cu); **s'~ avec des malfaiteurs** a se înhăita cu răufăcători.

acore *s.m. (bot.)* obligeană, trestie-mirositoare (*Acorus calamus*).

à-côté *(pl.* **à-côtés***)* *s.m.* **1.** parte secundară / accesorie / lăturalnică / neînsemnată / nesemnificativă; **les ~s d'un problème** părțile secundare, accesorii ale unei probleme. **2.** supliment; completare; adaos; **il travaille le dimanche pour se faire des ~s** muncește duminica pentru a câștiga suplimente (la salariu).

acotylédone, acotylédoné, ~e *adj., s.m.f. (bot.)* acotiledonate.

acoumètre *s.m. (fiz.)* audiometru.

acoumétrie *s.f. (fiz.)* audiometrie.

à-coup *(pl.* **à-coups***)* *s.m.* **1.** smucitură, zguduire, hurducare, ciocnire, zgâlțâială, șoc, icnire; **par ~s** cu smucituri, cu intermitențe; neregulat. **2.** *(în expr.)* **travailler par ~s** a munci în salturi; a lucra/a munci pe apucate.

acouphène *s.m. (med.)* senzație auditivă care nu este provocată de excitații exterioare urechii.

acousticien, ~ne *s.m.f.* acustician, specialist în acustică.

acoustique I. *adj.* acustic; **nerf ~** nerv acustic. **II.** *s.f. (fiz.)* acustică.

acquéreur I. *s.m.* achizitor. **II.** *(fem.)* **acquéresse** *(rar* **acquéreuse***)* *(numai juridic)* cumpărător, client.

acquérir I. *v.t.* **1.** a dobândi, a obține, a căpăta, a câștiga, a procura; **~ de l'expérience** a dobândi / a câștiga experiență; **~ du renom** a dobândi faimă; a-și face un nume. **2.** a cumpăra, a achiziționa; **~ un domaine** a cumpăra un domeniu. **3.** *(fig.)* a cuceri, a câștiga adeziunea; **ses amis étaient tout acquis à ce projet** prietenii săi erau cuceriți de acest proiect / își dădeau deplina adeziune la acest proiect. **4.** *(în expr.) (prov.)* **~ et jouir sont deux** una e să agonisești și alta să te folosești; *(prov.)* **à vivre on acquiert de l'âge** trăind, multe înveți. **II.** *v.r.* **1.** a-și dobândi, a-și însuși, a-și cuceri; **s'~ des amis** a-și cuceri prieteni. **2.** *(în expr.)* **s'~ l'estime / la sympathie de qqn.** a-și atrage stima / simpatia cuiva.

acquêt *s.m. (jur.)* bun achiziționat în timpul căsniciei.

acquiescement *s.m.* consimțire, acceptare, învoire, aprobare, admitere, acord; **donner son ~** a-și da acordul.

acquiescer *v.i.* a consimți, a aproba, a accepta, a-și da acordul, a încuviința, a se învoi; **~ à qqch.** a-și da acordul la ceva; **il acquiesce à ma prière** îmi aprobă rugămintea; **~ du bonnet / de la tête** a aproba / a da afirmativ din cap.

1. acquis *s.m.* experiență, pricepere, pregătire, cunoaștere, stăpânire; **avoir de l'~** a avea experiență; a ști multe; a fi trecut prin ciur și prin dârmon; a fi vulpe bătrână.

2. acquis, ~e *adj.* **1.** obținut, dobândit, primit, câștigat, achiziționat; **un bien ~** un bun dobândit; *(biol.)* **caractères ~** caractere dobândite prin adaptare la mediu. **2.** cert, evident; indiscutabil; **droit ~** drept indiscutabil. **3.** *(fig.)* statornic, devotat, credincios; **il lui est tout ~** îi este total devotat/ credincios. **4.** *(prov.)* **bien mal ~ ne profite jamais** lucrul de furat nu ține de cald.

acquisitif, -ive *adj.* **1.** *(jur.)* achizitiv, referitor la o achiziție. **2.** care echivalează cu o achiziție.

acquisition *s.f.* **1.** *(jur.)* achiziționare, cumpărare; procurare; **l'~ d'un appartement** cumpărarea unui apartament. **2.** achiziție, cumpărătură, târguire.

acquit *s.m.* **1.** chitanță, recipisă, bon de descărcare. **2.** *(în expr.)* **par ~ de conscience** pentru a fi cu conștiința împăcată; din scrupulozitate; **par manière d'~** neglijent; la întâmplare; *(fin.)* **pour ~** spre lichidare.

acquit-à-caution *(pl.* **acquits-à-caution***)* *s.m.* permis de circulație pentru mărfuri pentru care nu s-au achitat taxele vamale și impozitele.

acquittable *adj.* care poate sau trebuie să fie achitat.

acquittement *s.m.* **1.** achitare, lichidare, onorare, plată (a unor datorii). **2.** *(jur.)* achitare (a unui acuzat); **ordonnance d'~** ordonanță de achitare.

acquitter I. *v.t.* **1.** a achita, a plăti, a onora, a lichida o datorie (în bani); **~ une facture** a achita o factură. **2.** *(jur.)* a achita, a absolvi de pedeapsă, a declara nevinovat; **~ un accusé** a achita un acuzat. **II.** *v.r.* **1.** a-și achita, a-și onora, a-și plăti datoriile; **s'~ de toutes ses dettes envers ses créanciers** a-și achita datoriile față de creditorii săi. **2.** *(fig.)* a se achita de; **s'~ d'une promesse** a se achita de o promisiune; **s'~ d'une tâche** a se achita de o sarcină; **s'~ d'une obligation** a se achita de o obligație.

acre *s.m.* acru, veche măsură agrară.

âcre *adj.* **1.** *(despre gust, miros)* aspru; înăsprit, piscător, înțepător; **vin ~** vin înăsprit; **fumée ~** fum înțepător. **2.** *(fig.)* tăios, aspru, sarcastic; răstit; agresiv; mușcător, incisiv, caustic; **un ton ~** un ton aspru. **3.** *(fig.)* dureros, chinuitor; **un ~ souvenir de tristesses du passé** o amintire chinuitoare a unor tristeți din trecut.

Acré. (Acrais.) *interj. (arg.)* Atenție! Șase! Ferește (că pătează)!

âcreté *s.f.* **1.** *(înv.)* acreală, amăreală; **l'~ d'un fruit** acreala unui fruct. **2.** *(fig.)* sarcasm, causticitate.

acribie *s.f.* acribie.

acribologie *s.f.* acribologie, precizie în folosirea termenilor.

acridiens *s.m. pi. (entom.)* familie de lăcuste.

acrimonie *s.f.* atitudine ironică, ton arțăgos/ țâfnos/ agresiv/ mușcător; morocănos.

acrimonieux, -euse *adj. (lit.)* arțăgos, țâfnos, agresiv, mușcător; **ton ~** ton arțăgos; **langage ~** limbaj agresiv.

acrobate *s.m.f.* acrobat.

acrobatie *s.f.* acrobație.

acrobatique *adj.* acrobatic; **des exercices ~s** exerciții acrobatice.

acrocéphale *adj. (med.)* acrocefal, cu craniul ascuțit.

acrocéphalie *s.f. (med.)* acrocefalie, malformație craniană.

acrocyanose *s.f. (med.)* acrocianoză.

acroléine *s.f. (chim.)* acroleină.

acromégalie *s.f. (med.)* acromegalie, dezvoltare exagerată a capului și membrelor organismului uman.

acromion *s.m. (med.)* acromion, apofiză a omoplatului.

acronyme *s.m. (lingv.)* acronim.

acrophobie *s.f. (psihol., med.)* acrofobie, teamă patologică de locuri înalte.
acropole *s.f. (antichitate)* acropolă, înălțime fortificată a vechilor orașe grecești.
acrostiche *s.m.* acrostih.
acrotère *s.m. (arhit.)* acroteră.
acrylique *adj., s.m. (chim.)* acrilic.
acte *s.m.* **1.** act, acțiune, faptă; **faire ~ d'autorité** a face act de autoritate; **~ de courage** act de curaj; **juger un homme sur ses ~s** a judeca un om după faptele sale; **passer aux ~s** a trece la fapte. **2.** act, certificat, document; înscris, dovadă *(jur.)* **~ de naissance / de mariage / de décès** certificat de naștere / de căsătorie / de deces; **signer un ~** a semna un act; **les ~s d'un congrès** documentele unui congres. **3.** *(teatru)* act (al unei piese). **4.** act, notă, notație, mențiune; **prendre ~ de qqch.** a lua act / notă de ceva; **dont ~** (lucrul) din care s-a luat notă.
actée *s.f. (bot.)* orbalț, iarba-tâlharului *(Actaea spicata).*
acteur, -trice *s.m.f.* actor; comediant.
actif, -ive I. *adj.* **1.** activ, harnic, vrednic, destoinic, priceput, sârguincios, neobosit; **elle est restée ~ ive malgré l'âge** a rămas activă în ciuda vârstei. **2.** energic, dinamic, viguros, hotărât; eficient; **médicament ~** medicament energic, eficace. **3.** *(gram.)* activ; **voix active (du verbe)** diateza activă (a verbului). **4.** activ, în activitate; **la population active** populația activă, angajată într-o activitate profesională; *(mil.)* **officier d'active** ofițer activ, ofițer de profesie. **5.** *(înv. în expr.)* **citoyen ~** cetățean cu drept de vot. **II.** *s.m.* **1.** *(fin., com.)* activ, totalitatea bunurilor (unei persoane, unei societăți); **l'~ d'une société** activul unei societăți; **avoir à son ~** a avea la activul său (succese, realizări). **2.** *(gram.)* diateza activă. **III.** *s.f.* armata activă.
actinide *s.f. (chim.)* actinidă, element chimic radioactiv.
actinie *s.f. (zooi.)* actinie, anemonă-de-mare, degețel-de-mare *(Actinia, Adamsia).*
actinique *adj.* **1.** *(despre radiații) (foto)* care are proprietatea de a produce reacții chimice. **2.** care se referă la lumină, la soare; **dermatite ~** insolație.
actinisme *s.m. (fiz.)* proprietate a radiațiilor actinice.
actinite *s.f. (med.)* inflamație a pielii provocată de razele solare.
actinium *s.m. (chim.)* actiniu.
actinologie *s.f.* știință care studiază proprietățile curative ale radiațiilor asupra țesuturilor vii.
actinomètre *s.m. (fiz.)* actinometru.
actinométrie *s.f. (fiz.)* actinometrie, măsurarea radiațiilor electromagnetice.
actinomycètes *s.m. pl.* actinomicete, grup de microorganisme înrudite cu ciupercile inferioare.
actinomycose *s.f. (med., vet.)* actinomicoză, boală infecțioasă a omului și a vitelor, provocată de unele bacterii.
actinomorphe *adj. (bot. despre flori)* actinomorf, cu simetrie radială.
actinopodes *s.m. pl. (zool.)* subîncrengătură de protozoare.
actinoptérygiens *s.m. pl. (iht.)* actinopterigii, subclasă de pești fosili.
actinote *s.f. (mineral.)* actinot.
actinothérapie *s.f. (med.)* actinoterapie, tratament al bolilor prin raze (mai ales ultraviolete).
action *s.f.* **1.** acțiune, act, faptă; **homme d'~** om de acțiune; **mauvaise ~** faptă rea; **~ irréfléchie** faptă necugetată; **passer à l'~** a trece la acțiune; **~ d'éclat** act de vitejie; **mettre une machine en ~** a pune o mașină în mișcare, a o face să funcționeze. **3.** luptă; *(mil.)* **engager l'~** a începe lupta. **4.** activitate; efort; **être en pleine ~** a fi în plină activitate. **5.** *(ec., fin.)* acțiune; **acheter des ~s** a cumpăra acțiuni. **6.** *(jur.)* acțiune; proces; **intenter une ~ (en justice)** a intenta o acțiune, un proces. **7.** influență; efect; **l'~ d'un acide sur le métal** efectul unui acid asupra metalului; **l'~ d'un médicament** efectul unui medicament. **8.** *(lit., teatru)* acțiune; **l'~ d'un roman** acțiunea unui roman; **film d'~** film de acțiune. **9.** (Elveția) vânzare promoțională. **10.** *(în expr.)* **~ de grâce(s)** rugăciune de mulțumire; *(fam.)* **avoir ses ~s en hausse / en baisse** a avea popularitatea în creștere / în scădere.
actionnable *adj. (jur.)* care poate fi acționat în judecată.
actionnaire *s.m.f. (ec., fin.)* acționar.
actionnariat *s.m.* **1.** calitatea de acționar; **~ ouvrier** participarea muncitorilor în calitate de acționari la beneficiile întreprinderii. **2.** împărțire în acțiuni a capitalului unei întreprinderi. **3.** totalitatea acționarilor unei societăți.
actionnement *s.m.* acționare, punere în mișcare; **l'~ d'une machine** punerea în mișcare a unei mașini.
actionner *v.t.* **1.** a pune în mișcare, a face să funcționeze, a acționa, a porni; **il commençait à pleuvoir; Alain actionna les essuie-glaces** începu să plouă; Alain porni ștergătoarele de parbriz. *(fam.)* **~ qqn.** a pune în mișcare pe cineva. **2.** *(jur.)* a acționa; **~ qqn. en justice** a acționa, a da pe cineva în judecată.
actionneur *s.m. (tehn.)* dispozitiv de comandă a funcționării unei mașini, agregat etc.
activant, ~e I. *adj.* activant, catalizator. **II.** *s.m.* activant, catalizator, reactiv anorganic.
activateur, -trice *adj., s.m. (chim.)* activator; activant, catalizator.
activation *s.f. (chim.)* activare, catalizare.
activement *adv. (în mod)* activ, energic, dinamic.
activer I. *v.t.* **1.** a activa, a înteți, a ațâța, a înviora; **~ le feu** a ațâța focul. **2.** a grăbi, a accelera, a iuți, a zori; **il fouetta le cheval pour ~ son allure** biciui calul pentru a-i grăbi mersul; **~ les travaux agricoles** a grăbi lucrările agricole; *(chim.)* **~ une réaction** a cataliza o reacție; *(fam.)* **allons, activez!** Hai, grăbiți-vă, dați-i zor! **II.** *v.r.* **1.** a se strădui, a se agita, a se ocupa de, a-și da osteneala; **la maison est sens dessus dessous, mais les maçons s'activent** casa este în mare dezordine, dar zidarii își dau osteneala; **les marins s'activent aux voiles** marinarii se ocupă de vele; **elle s'activait à quelques tâches**

ménagères se ocupa de câteva treburi gospodărești. **2.** a se grăbi; a da zor; a se înteți; **le recrutement des soldats s'activait** recrutarea soldaților se întețea.

activeur *s.m.* *(chim.)* activant, activator, catalizator, substanță activantă.

activisme *s.m.* *(pol.)* extremism.

activiste *s.m.f.* *(pol.)* extremist; terorist.

activité *s.f.* **1.** activitate; ~ **économique** activitate economică; **déployer une ~ ininterrompue** a desfășura o activitate neîntreruptă; *(astron.)* ~ **solaire** activitate solară. **2.** ocupație; activitate; **il se consacre à nombreuses ~s** se consacră unor numeroase ocupații. **3.** energie, dinamism; hărnicie; **une ~ débordante** o energie debordantă. **4.** *(înv.)* eficacitate (a unui medicament); **l'~ d'un cachet** eficacitatea unei cașete. **5.** *(în expr.)* **en ~ a.** în serviciu, în exercițiu, în activitate; **militaire en ~** militar în activitate, activ; **b.** în funcțiune; **fabrique en ~** fabrică în funcțiune; **volcan en ~** vulcan activ.

actu *s.f.* *(pop.)* actualitate.

actuaire *s.m.f.* **1.** *(fin., stat.)* actuar, specialist în calcule statistice. **2.** *(la romani)* scrib care redacta procesele-verbale.

actualisation *s.f.* actualizare.

actualiser *v.t.* a actualiza.

actualité *s.f.* **1.** actualitate; **un sujet d'~** un subiect de actualitate; **l'~ politique** actualitatea politică; **cette question n'est plus d'~** această chestiune nu mai este de actualitate. **2.** *(la pl.)* actualitate, știri; **les ~s télévisées** știrile, telejurnalul.

actuariat *s.m.* **1.** funcția de actuar. **2.** tehnica aplicată de actuari.

actuariel, ~le *adj.* **1.** referitor la metodele matematice folosite de actuari. **2.** *(tehn.)* fiabil, care prezintă siguranță în funcționare.

actuel, ~le *adj.* actual, curent, prezent; **la mode ~le** moda actuală; **à l'heure ~le a.** la ora actuală; în momentul de față; în prezent; **b.** în vremurile / în zilele noastre.

actuellement *adv.* actualmente, în prezent; acum.

acuité *s.f.* **1.** acuitate, ascuțime; ~ **visuelle** acuitate a vederii. **2.** intensitate; **l'~ d'une douleur** intensitatea unei dureri. **3.** *(fig.)* perspicacitate, pătrundere, agerime, clarviziune; subtilitate, finețe; **l'~ d'une intelligence** subtilitatea unei inteligențe.

acul *s.m.* extremitatea dinspre mare a unui parc cu stridii.

aculéates *s.m. pi.* *(entom.)* aculeate, grup de insecte himenoptere purtătoare de ace (albine, viespi).

acuminé, ~e *adj.* *(bot. despre frunze, fructe)* acuminat, terminat cu un vârf lung și ascuțit.

acuponcteur, -trice, acupuncteur, -trice *s.m.f.* specialist în acupunctură.

acuponcture, acupuncture *s.f.* acupunctură.

acupressing *s.m.* *(med.)* acupresură, metodă terapeutică derivată din acupunctură.

acupuncteur, -trice *s.f.* *v.* **acuponcteur, -trice.**

acupuncture *s.f.* *v.* **acuponcture.**

acutangle *adj.* *(geom., în expr.)* **triangle ~** triunghi cu toate unghiurile ascuțite.

acyciique *adj.* *(chim., mat., geol.)* aciclic.

adactyle *adj.* **1.** fără degete. **2.** (crustacee) fără clești.

1. adage *s.m.* adagiu, maximă, sentință; zicală, dicton.

2. adage *s.m.* *(cor.)* exerciții ușoare pentru echilibrarea mișcărilor.

adagio *adv., s.m.* *(muz.)* adagio.

adamantin, ~e *adj.* **1.** *(lit.)* care are duritatea și strălucirea diamantului. **2.** *(biol. în expr.)* **cellules ~es** celule care produc smalțul dinților.

adamique *adj.* referitor la Adam.

adamisme *s.m.* adamism, doctrina adamiștilor, eretici nudiști din sec. II.

adamite, adamien, ~ne *s.m.f.* adamit, adept al adamismului.

adaptabilité *s.f.* adaptabilitate, capacitate de a se adapta.

adaptable *adj.* adaptabil.

adaptateur, -trice I. *s.m.f.* autor al unor adaptări de opere literare (pentru scenă, ecran). **II.** *s.m.* *(tehn.)* adaptor.

adaptatif, -ive *adj.* **1.** *(rar)* care poate fi adaptat. **2.** *(biol.)* care realizează o adaptare.

adaptation *s.f.* **1.** adaptare; ajustare, potrivire. **2.** *(biol.)* adaptare, deprindere, obișnuire, acomodare; ~ **de l'œil à l'obscurité** deprinderea ochiului cu întunericul. **3.** *(lit.)* adaptare; transpunere pe scenă sau pe ecran; ~ **d'un récit pour le cinéma** adaptare a unei povestiri pentru cinema, ecranizare. **4.** *(muz.)* aranjament muzical; transcripție.

adapter I. *v.t.* **1.** a adapta; a ajusta; ~ **une pièce à un moteur** a ajusta o piesă la un motor. **2.** *(fig.)* a adapta, a potrivi; ~ **son style de vie à ses possibilités** a-și adapta stilul de viață cu posibilitățile. **3.** *(lit.)* a adapta, a transpune; ~ **un récit pour la télévision** a adapta o povestire pentru televiziune. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a se adapta (la), a se deprinde (cu); **s'~ aux circonstances** a se adapta la împrejurări. **2.** a se ajusta, a se adapta, a se potrivi; **pièce qui s'adapte à un mécanisme** piesă care se adaptează la un mecanism.

addax *s.m.* *(zool.)* antilopă din Sahara, cu coarne lungi, domesticită de egipteni.

addenda *s.m. invar.* adendă, adaos, anexă, completare, supliment, adăugare.

addiction *s.f.* obișnuința de a folosi droguri.

additif, -ive I. *adj.* *(mat., fiz.)* aditiv. **II.** *s.m.* **1.** *(fin.)* adaos, supliment. **2.** *(chim.)* aditiv. **3.** adaos la un text.

addition *s.f.* **1.** adiție, adăugare, adaos; supliment. **2.** *(mat.)* adunare. **3.** notă de plată (într-un restaurant). **4.** *(chim.)* adiție; **réaction d'~** reacție de adiție.

additionnel, ~le *adj.* adițional; suplimentar; *(jur.)* **article ~ d'un contract** articol adițional ai unui contract.

additionner *v.t.* **1.** *(mat.)* a aduna; a totaliza. **2.** a adăuga; a amesteca; a înmulți; ~ **le vin d'eau** a înmulți / a îndoi vinul cu apă.

adducteur I. *s.m., adj.* aductor; *(anat.)* **muscle ~** mușchi aductor. **II.** *s.m.* *(constr.)* aductor; canal aductor.

additionneur *s.m.* *(inform.)* sumator.

adduction *s.f.* **1.** *(anat.)* aducție, mișcare a unui mușchi aductor. **2.** *(constr.)* aducție, construcție hidrotehnică destinată transportului unui fluid.

ademption *s.f. (jur.)* ademptiune, luarea în posesiune sau acceptarea unui beneficiu.
adénine *s.f. (biochim)* bază azotoasă prezentă în celulele vii.
adénite *s.f. (med.)* adenită.
adénocarcinome *s.m. (med.)* adenocarcinom.
adénoïde *adj. (med.)* adenoid.
adénoïdectomie *s.f. (chir.)* ablație a vegetațiilor adenoide.
adénome *s.m. (med.)* adenom, tumoare.
adénopathie *s.f. (med.)* adenopatie.
adénosine *s.f. (biochim.)* constituent esențial al celulelor vii.
adénostyle *s.m. (bot.)* ciucurași *(Adenostyies albifrons).*
adent *s.m.* crestătură oblică executată în piese de lemn în vederea asamblării lor.
adepte *s.m.f.* **1.** adept, susținător, partizan; ~ **du canot** adept al canotajului. **2.** adept (al unei doctrine filozofice). **3.** (*rar*) persoană inițiată în secretele unei doctrine ezoterice.
adéquat, ~e *adj.* **1.** adecvat, potrivit; **réponse ~e** răspuns adecvat. **2.** potrivit; echivalent; corespunzător; **trouver l'expression ~e** a găsi expresia echivalentă.
adéquatement *adv. (lit.)* (în mod) adecvat / potrivit / corect / corespunzător.
adéquation *s.f.* adecvare; potrivire; compatibilitate; echivalență.
adhérence *s.f.* **1.** aderență; ~ **des pneus au terrain** aderența pneurilor la teren. **2.** *(med.)* aderență. **3.** *(rar)* aderare; solidarizare. **4.** adecvare.
adhérent, ~e I. *adj.* aderent, lipit (de ceva). **II.** *s.m.f.* aderent, adept, partizan, membru al unui partid, al unei societăți; **carte d'~** carte de membru.
adhérer *v.t.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a adera (la), a se lipi (de); **les pneus adhèrent à la route** pneurile aderă la pavajul șoselei. **2.** *(fig.)* a adera, a se ralia (la un partid / o asociație); ~ **à la société pour la protection des animaux** a adera la societatea pentru protecția animalelor.
adhésif, -ive I. *adj.* adeziv, care se lipește; *(med.)* **tissu** ~ bandă adezivă, plasture. **II.** *s.m.* adeziv.
adhésion *s.f.* **1.** *(fiz.)* adeziune. **2.** *(fig.)* adeziune; aderare; consimțământ, acord; **donner son** ~ a-și da consimțământul/ acordul/ asentimentul; **l'~ à un parti** aderarea la un partid. **3.** *(fig.)* asentiment; sufragiu; **l'acteur a obtenu l'~ du public** actorul a obținut sufragiul publicului.
adhésivité *s.f.* adezivitate, calitatea de a fi adeziv.
adiabatique *(fiz.)* adiabatic.
adiabatisme *s.m. (fiz.)* adiabatism.
adiante *s.m. (bot)* ferigă tropicală, părul Venerei *(Aspidium).*
adiaphorèse *s.f. (patol.)* diminuare sau absență a transpirației.
adieu *interj., s.m.* **1.** adio, rămas bun; **dire ~ / faire ses ~ x** a-și lua rămas bun / ziua bună; a-și lua la revedere. **2.** *(în expr.)* **dire ~ à sa vie de garçon** a se însura; *(ir.)* **dire ~ à la vertu** a sări pârleazul; a sparge nuca; ~ **veau, vache** a pierde ceva; s-a dus, am rămas cu buzele umflate; **dire ~ à qqch.** a renunța la ceva; *(prov.)* ~ **paniers, vendanges sont faites** s-a terminat, pune-ți pofta-n cui. **2.** *(mar. înv.)* comandă pentru efectuarea unui viraj periculos.
adipeux, -euse *adj. (anat.)* adipos, gras; **tissu** ~ țesut adipos.
adipique *adj. (chim. în expr.)* **acide** ~ acid adipic.
adipolyse *s.f.* dizolvare a grăsimilor prin hidroliză.
adipopexie *s.f. (fiziol.)* fixare a grăsimilor în țesuturile adipoase.
adipose *s.f. (patol.)* acumulare de grăsime în țesuturi.
adiposité *s.f.* adipozitate; obezitate; corpolență.
adipsie *s.f.* adipsie, diminuare parțială sau totală a senzației de sete.
adja *s. (arg. în expr.)* **faire l'~, mettre les ~s, se tirer des ~s** a fugi, a o lua la sănătoasa, a-și lua tălpășița, a se cărăbăni.
adjacent, ~e *adj.* **1.** adiacent, învecinat, alăturat; **terres ~es** terenuri învecinate. **2.** *(geom.)* adiacent; **angles ~s** unghiuri adiacente.
adjectif, -ive I. *s.m. (gram.)* adjectiv. **II.** *(adj.) (gram.)* adjectival; **locution adjective** locuțiune adjectivală.
adjectival, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj. v.* **adjectif, -ive (II)**.
adjectivement *adv.* cu valoare de adjectiv; adjectival; **mot pris** ~ cuvânt folosit cu valoare de adjectiv.
adjectiver *v.t.* a folosi ca adjectiv; ~ **un participe passé** a folosi ca adjectiv un participiu trecut.
adjoindre I. *v.t.* **1.** a asocia, a numi (o persoană) ca asociat, ca ajutor; a alătura, a repartiza; **on lui a adjoint un jeune diplômé afin de l'aider à finir l'investigation** i s-a repartizat un tânăr absolvent ca să-l ajute să încheie investigația. **2.** *(cu prep.* **à***)* a adăuga (la), a alătura; **il a adjoint à son nom celui de sa femme** a alăturat numelui său pe cel al soției sale. **II.** *v.r.* a-și lua un ajutor / asociat; **il s'est adjoint un aide pour finir ce travail** și-a luat un ajutor ca să termine această treabă.
adjoint, ~e *adj., s.m.f.* adjunct; persoană asociată; colaborator; suplinitor; **directeur** ~ director adjunct; **professeur** ~ suplinitor.
adjonction *s.f.* **1.** numire a unui ajutor / adjunct / colaborator; ~ **d'un deuxième secrétaire** numire a unui al doilea secretar. **2.** adăugare, adaos; **l'~ d'un second robinet facilitera l'emploi de la plomberie** adăugarea a încă unui robinet va înlesni folosirea instalației.
adjudant *s.m.* **1.** *(mil.)* plutonier; plutonier-major. **2.** *(peior.)* șef chițibușar și mărginit.
adjudicataire *s.m.f. (jur.)* adjudecatar, persoană care beneficiază de un bun adjudecat.
adjudicateur, -trice *s.m.f. (jur.)* adjudecător, persoană care face adjudecarea la o licitație publică.
adjudicatif, -ive *adj.* care adjudecă, referitor la adjudecare.
adjudication *s.f. (jur.)* **1.** adjudecare; adjudecație; ~ **de travaux** adjudecație a unor lucrări; **2.** vânzare la licitație.
adjugé, ~e *adj. (jur.)* adjudecat.

adjuger I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a adjudeca; a atribui prin adjudecare; ~ **un objet d'art** a adjudeca un obiect de artă. **2.** a atribui, a acorda, a decerna; ~ **un prix** a decerna un premiu. **II.** *v.r.* *(fam.)* a-și atribui, a-și lua; **s'~ la part du lion** a-și lua partea cea mai mare dintr-o împărțeală / partea leului.

adjupète *s.m.* *(arg.)* plutonier.

adjuration *s.f.* **1.** rugăminte fierbinte, stăruitoare. **2.** *(rel. catol.)* formulă de exorcism.

adjurer *v.t.* a se ruga fierbinte, a conjura, a implora.

adjuvant, ~e *adj., s.m.* **1.** (medicament) ajutător. **2.** *(chim.)* (substanță) care facilitează o reacție.

admettre *v.t.* **1.** a admite, a primi, a accepta; ~ **qqn. dans sa maison** a primi pe cineva în casa sa; **être admis à l'Ecole polytechnique** a fi admis la Politehnică. **2.** a admite, a recunoaște, a mărturisi; **il a admis qu'il avait eu tort** a recunoscut că n-a avut dreptate; ~ **le bien-fondé d'une argumentation** a recunoaște temeinicia unei argumentări; **j'admets vos excuses** vă accept scuzele. **3.** a admite, a aproba, a consimți, a accepta, a încuviința; **le directeur admet que mon frère puisse travailler à côté de moi** directorul consimte ca fratele meu să lucreze alături de mine. **4.** *(fig.)* a comporta; a fi compatibil cu; a se preta la; **cette règle admet des exceptions** această regulă comportă excepții; **cette phrase admet plusieurs interprétations** această frază se pretează la mai multe interpretări. **5.** a admite, a presupune; **admettons que vous ayez raison** să presupunem că aveți dreptate. **6.** *(în expr.)* ~**une requête** a lua în considerare o cerere. a o accepta, a o rezolva favorabil.

adminicule *s.m.* *(jur.)* element de probă.

administrateur, -trice *s.m.f.* **1.** administrator. **2.** membru al unui consiliu de administrație. **3.** *(în expr.)* ~ **de la Comédie-Française** președintele consiliului de administrație al Comediei Franceze.

administratif, -ive *adj.* administrativ.

administration *s.f.* **1.** administrație, cârmuire, conducere, gestiune; dirijare; **conseil d'~** consiliu de administrație; **l'~ municipale** administrația municipală. **2.** serviciu public; **l'~ des Douanes** administrația vămilor. **3.** furnizare; oferire; ~ **de preuves** furnizare de dovezi.

administrativement *adv.* pe cale administrativă; respectând regulile de administrație.

administré, ~e I. *s.m.f.* persoană în subordinea unei autorități administrative. **II.** *adj.* *(jur. în expr.)* **enquête ~e** anchetă cerută de justiție.

administrer *v.t.* **1.** a administra, a conduce, a gospodări, a gestiona; ~ **un domaine** a administra un domeniu. **2.** a conduce, a cârmui; ~ **un pays** a conduce o țară. **3.** a furniza, a aduce; *(jur.)* a administra; ~ **une preuve** a aduce / a furniza / a prezenta / a administra o probă. **4.** *(în expr.)* *(rel. catol.)* ~ **les sacrements à un mourant** a împărtăși pe un muribund; *(fam.)* ~ **une correction / une volée de coups / une peignée à qqn.** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; ~ **un médicament à un malade** a da un medicament unui bolnav.

admirable *adj.* **1.** admirabil, minunat, încântător, deosebit, remarcabil, excelent; **un récital** ~ un recital admirabil. **2.** *(ir.)* uimitor, nemaipomenit; **il est ~ de me dire ce que j'ai à faire, lui qui ne me connaît presque pas** e nemaipomenit că-mi spune ce am de făcut, el care nu mă cunoaște aproape deloc.

admirablement *adv.* *(în mod)* admirabil / minunat; **il a ~ chanté ce soir** a cântat minunat în seara asta.

admirateur, -trice *s.m.f.* **1.** admirator. **2.** *(prov.)* **à sot auteur, sot ~** la așa obraz, așa brici.

admiratif, -ive *adj.* admirativ; **il lui jetait des regards ~s** îi arunca priviri admirative.

admiration *s.f.* admirație, prețuire, stimă; **il garde la même ~ pour son professeur** păstrează aceeași admirație pentru profesorul său; **être saisi / transporté d'~** a fi cuprins de admirație.

admirativement *adv.* cu admirație; **il le regarde ~** îl privește cu admirație.

admirer *v.t.* **1.** a admira; ~ **un beau paysage** a admira un peisaj frumos. **2.** *(ir., înv.)* a se minuna, a fi uimit / surprins; **j'admire son impudence** mă minunez de nerușinarea lui.

admis, ~e I. admis, acceptat; aprobat; autorizat; **être ~ à faire valoir ses droits à la retraite** a fi autorizat să-și ceară ieșirea le pensie, a i se aproba ieșirea la pensie; **être ~ au baccalauréat** a fi admis la bacalaureat; **être ~ dans la haute société** a fi admis / acceptat în înalta societate. **2.** admis, permis; **l'accès dans la salle ne sera pas ~ après 8h** accesul în sală nu va fi permis după ora 8. **II.** *s.m.* admis, reușit; **les ~ à l'Université** cei reușiți la Universitate.

admissibilité *s.f.* admisibilitate, credibilitate, plauzibilitate, verosimilitate.

admissible *adj.* **1.** admisibil; acceptabil; **requête ~** cerere acceptabilă, care poate fi admisă. **2.** tolerabil, suportabil; admisibil; **votre conduite n'est pas ~** purtarea dumneavoastră nu e tolerabilă. **3.** (candidat) reușit la prima probă a unui examen și admis la următoarea. **II.** *s.m.f.* admis (la un examen) după prima probă; **lire la liste des ~s** a citi lista celor admiși după prima probă.

admission *s.f.* **1.** admitere; intrare; primire; **concours d'~** concurs de admitere. **2.** admitere, acceptare, aprobare, consimțire. **3.** *(tehn.)* admisiune; **régler l'~ de la vapeur** a regla admisiunea vaporilor.

admittance *s.f.* *(el.)* admitanță.

admixtion *s.f.* *(farm.)* amestecare a două soluții.

admonestation *s.f.* admonestare, mustrare, observație, reproș, dojenire, critică.

admonester *v.t.* a admonesta, a mustra, a dojeni, a certa, a moraliza, a dăscăli.

admonition *s.f.* dojană; avertisment sever; admonestare (făcută de autoritatea judecătorească sau ecleziastică).

adné, ~e *adj.* *(bot.)* adnat, care aderă la un organ, este lipit de el.

adobe *s.m.* cărămidă de calitate inferioară uscată la soare.

adolescence *s.f.* adolescență.

adolescent, ~e *adj., s.m.f.* adolescent; **le vieil homme avait une âme ~e** bătrânul avea un suflet de adolescent *(abrev. fam.* **ado**; *pl.* **~s**).
adonien, ~ne, adonique *adj., s.m.* adonic, vers antic format dintr-un dactil și un spondeu sau un troheu.
adonis *s.m.* **1.** *(fam.)* adonis, tânăr frumos. **2.** *(bot. în compuse)* **~ de-printemps** rușcuță-primăvăratică *(Adonis vernalis)*; **~-flamme** rușcuță-cocoșel *(Adonis flammea)*. **3.** *(entom.)* specie de fluture de zi, de culoare albastră numit și *belargus*. **4.** *(iht.)* pește din specia *Blennius*.
adonner *v.r. (cu prep.* **à***)* a se deda (la), a da (în), a se apuca (de); **s'~ à la boisson** a da în darul / în patima beției; a se apuca de băutură.
adoptable *adj.* **1.** *(jur.)* care poate fi adoptat, înfiat. **2.** *(fig.)* acceptabil.
adoptant, ~e *adj., s.m.f. (jur.)* persoană care adoptă / înfiază legal pe cineva.
adopté, ~e *adj.* **1.** *(jur.)* adoptat, înfiat. **2.** *(fig.)* acceptat, admis, însușit; **son point de vue est ~ par tous** punctul lui de vedere e însușit de toți.
adopter *v.t.* **1.** *(jur.)* a adopta, a înfia; **~ un enfant** a adopta un copil. **2.** *(fig.)* a adopta, a-și însuși un punct de vedere. **3.** a adopta; a lua; a alege, a vota; **~ un projet de loi** a vota un proiect de lege; **~ un ton dur dans la discussion avec qqn.** a lua un ton tăios în discuția cu cineva; **~ des mesures d'austérité** a lua măsuri de austeritate.
adoptif, -ive *adj. (jur.)* adoptiv; **fils ~** fiu adoptiv.
adoption *s.f.* **1.** *(jur.)* adoptare, înfiere; **~ d'un enfant** adoptare a unui copil. **2.** *(fig.)* adoptare, acceptare; aprobare; **~ d'un projet de loi** adoptare a unui proiect de lege. **3.** *(în expr.)* **pays d'~** țară adoptivă.
adorable *adj.* adorabil, fermecător, încântător, delicios; **un enfant ~** un copil adorabil.
adorablement *adv. (în mod)* adorabil / încântător / fermecător; cu farmec.
adorateur, -trice *s.m.f.* **1.** adorator, persoană care adoră, venerează, idolatrizează. **2.** *(fam.)* adorator, curtezan; **une femme entourée d'~s** o femeie înconjurată de adoratori.
adoration *s.f.* **1.** adorare, adorație; divinizare, idolatrizare, venerație, slăvire; extaz, cult; **l'~ des Mages** adorația Magilor. **2.** adorație, iubire profundă.
adorer *v.t.* **1.** a adora, a idolatriza, a venera, a slăvi, a glorifica. **2.** a adora, a iubi cu pasiune; **elle adore ses enfants** își adoră copiii. **3.** *(fam.)* a adora, a se prăpădi / înnebuni după, a-i plăcea mult ceva; **elle adore les fourrures** se înnebunește după blănuri.
ados *s.m.* taluz de pământ pentru protejarea culturilor (în special a trufandalelor).
adossement *s.m.* sprijinire; proptire, rezemare.
adosser I. *v.t. (cu prep.* **à, contre***)* a sprijini cu spatele; a rezema; **la malade était adossée à quelques coussins** bolnava se sprijinea pe câteva perne. **II.** *v.r.* a se rezema, a se sprijini cu spatele de; **il s'est adossé à un vieux hêtre** s-a sprijinit cu spatele de un fag bătrân.
adoubement *s.m. (ist.)* ceremonie de investire a unui cavaler în evul mediu.
adouber *v.t.* **1.** *(ist.)* a investi un cavaler. **2.** (la șah) a atinge o piesă fără a o muta.
adoucir I. *v.t.* **1.** a îndulci; **~ des fruits aigres** a îndulci fructe acre. **2.** *(fig.)* a muia, a îndulci; a catifela; **cette crème adoucit la peau** această cremă catifelează pielea; **~ sa voix** a-și îndulci/ a-și muia vocea. **3.** a deveni lin; **le relief du terrain allait s'adoucissant** relieful terenului devenea tot mai lin, mai neted. **4.** *(fig.)* a atenua, a potoli, a tempera, a domoli, a modera; **~ une peine** a atenua o pedeapsă; **~ la colère de qqn.** a potoli mânia cuiva. **5.** *(fig.)* a alina, a ușura; a îndulci; **~ une douleur** a alina o durere. **6.** *(tehn.)* a șlefui, a lustrui; **~ le métal** a șlefui metalul. **7.** *(chim. în expr.)* **~ l'eau** a deduriza apa. **II.** *v.r.* **1.** *(despre timp)* a se îndulci, a se muia; **le temps s'est adouci** s-a muiat vremea. **2.** *(fig.)* a se atenua, a se domoli, a se îmbuna, a se modera, a se tempera, a se îmblânzi, a se îndulci; **sa colère s'est adouci** mânia i s-a domolit.
adoucissage *s.m.* **1.** *(tehn.)* lustruire, șlefuire, polizare. **2.** *(text.)* tratament de atenuare a culorilor.
adoucissant I. *adj. (farm.)* care calmează iritațiile pielii; **crème ~e** cremă care calmează iritațiile. **II.** *s.m.* (medicament) calmant.
adoucissement *s.m.* **1.** îndulcire, încălzire; **l'~ de la température** încălzirea vremii. **2.** *(fig.)* alinare, ușurare, atenuare; potolire; **l'~ d'une peine** atenuarea unei pedepse; **l'~ d'une douleur** alinarea unei dureri. **3.** *(chim.)* dedurizare a apei. **4.** *(chim.)* rafinare a benzinei. **5.** *(arhit.)* element decorativ menit să îndulcească unghiurile ascuțite, să confere un aspect estetic.
adoucisseur *s.m. (tehn.)* aparat pentru dedurizat apa.
ad patres *loc. adv. (lat.) (fam. în expr.)* **aller ~** a muri; a se duce pe lumea cealaltă; a pleca spre cele veșnice; **envoyer qqn. ~** a ucide, a trimite / a expedia pe cineva pe lumea cealaltă.
adragant, adragante, adraganthe *s.f.* gumă vegetală folosită în farmacie, tâmplărie și în industria textilă.
adrénaline *s.f. (biochim.)* adrenalină.
adrénergique *adj. (fiziol.)* adrenergic, care provoacă secreție de adrenalină.
adresse *s.f.* **1.** îndemânare, pricepere, abilitate, dibăcie, dexteritate; ingeniozitate; **faire preuve d'~ aux négociations** a da dovadă de pricepere în negocieri; *(prov.)* **~ passe force** îndemânarea întrece forța. **2.** iscusință, istețime, agerime. **3.** adresă; **portez ce colis à mon ~** duceți acest pachet la adresa mea. **4.** adresă, comunicare oficială făcută în scris. **5.** *(în expr.)* **à l'~ de ...** destinat lui ...; **tour d'~** scamatorie.
adresser I. *v.t.* **1.** a adresa, a expedia, a înainta, a trimite; **~ une lettre à qqn.** a trimite o scrisoare cuiva. **2.** a adresa, a pune; **~ une question à qqn.** a pune o întrebare cuiva. **3.** a trimite (pe cineva); **le médecin adresse son patient au chirurgien** medicul își trimite pacientul la chirurg. **II.** *v.r. (cu prep.* **à***)* **1.** a se adresa cuiva; **il s'adresse à un spécialiste** se adresează unui specialist. **2.** a recurge la, a apela la, a cere, a interveni (pe lângă); **le directeur n'est pas là, il**

faudra s'~ à un collaborateur directorul nu e aici, va trebui să apelați la un colaborator. **3.** a se adresa, a viza (pe), a fi destinat (cuiva); **ce roman s'adresse au grand public** acest roman este destinat marelui public.
adret *s.m.* versant expus la soare.
adroit, ~e *adj.* **1.** îndemânatic, dibaci, abil, priceput; **un tireur ~** un trăgător îndemânatic. **2.** *(fig.)* iscusit, isteț, abil; ingenios; **un diplomate ~** un diplomat abil; **une diplomatie ~** o diplomație abilă, suplă. **3.** (*pop. în expr.*) **être ~ du coude** a fi beat mort / criță / cui.
adroitement *adv.* **1.** cu îndemânare, cu dibăcie, cu abilitate, cu pricepere; **le bijoutier travaille adroitement** bijutierul lucrează cu îndemânare. **2.** cu abilitate, cu dibăcie, cu ingeniozitate, cu suplețe; **les négociations ont été menées ~** negocierile au fost conduse cu dibăcie.
adsorbant, ~e *adj., s.m. (fiz.)* adsorbant.
adsorber *v.t. (fiz.)* a adsorbi.
adsorption *s.f.* adsorbție.
adstrat *s.m. (lingv.)* adstrat.
adulaire *s.f.* piatră fină, varietate de ortoză (feldspat).
adulateur, -trice *adj., s.m.f.* adulator, lingușitor, lingău, servil.
adulation *s.f.* adulare, lingușire, flatare, măgulire.
aduler *v.t.* **1.** *(înv.)* a linguși, a flata, a măguli. **2.** *(fig.)* a răsfăța.
adulte *adj., s.m.f.* adult.
adultération *s.f. (înv.)* alterare, falsificare.
adultère *adj., s.m.f.* adulter.
adultérer *v.t.* **1.** *(înv.)* a falsifica; **~ un billet de banque** a falsifica o bancnotă. **2.** a denatura; **~ la vérité** a denatura adevărul.
adultérin, ~e *adj. (jur.)* adulterin; **enfant ~** copil adulterin, născut dintr-un adulter.
adultisme *s.m. (psihol.)* caracterul adult al unui comportament.
adustion *s.f. (med. înv.)* cauterizare.
advection *s.f. (meteo)* advecție, mișcare a aerului în direcție orizontală.
advenir *v.i.* (*folosit numai la pers. 3 sing. și la infinitiv*) a se petrece, a se întâmpla; **il advient que** se întâmplă să; **advienne que pourra** întâmplă-se orice, fie ce-o fi; *(prov.)* **à qui il arrive un malheur, il en advient un autre** o nenorocire nu vine niciodată singură.
adventice I. *adj.* **1.** întâmplător, accidental, ocazional; aleatoriu; **circonstances ~s** împrejurări întâmplătoare. **2.** *(în filozofia lui Descartes)* care nu este înnăscut, care vine prin intermediul simțurilor. **3.** *(bot.)* (plante) care apar fără a fi fost semănate; **plantes ~s** buruieni. **4.** accesoriu; subsidiar; anex; **une remarque ~ vint s'ajouter à l'exposé** o remarcă subsidiară se adăugă referatului. **II.** *s.f. (anat.)* adventice, membrană externă care învelește arterele.
adventif, -ive *adj.* **1.** *(jur. înv.)* care nu vine prin succesiune directă. **2.** *(bot.) (despre rădăcini care cresc lateral)* adventiv; **le lierre a des racines ~ives** iedera are rădăcini adventive. **3.** *(geol. în expr.)* **cône ~** con vulcanic constituit printr-o erupție secundară.
adventiste *adj., s.m.f. (rel.)* adventist.
adverbe *s.m. (gram.)* adverb.
adverbial, ~e *(m.pl.* **-aux**) *adj. (gram.)* adverbial; **locution ~e** locuțiune adverbială.
adverbialement *adv.* adverbial; **adjectif employé ~** adjectiv folosit adverbial.
adversaire *s.m.f.* adversar, dușman, vrăjmaș, inamic, potrivnic.
adversatif, -ive *adj. (gram.)* adversativ; **conjonction ~ive** conjuncție adversativă.
adverse *adj.* **1.** advers, contrar, opus; *(jur.)* **partie ~** partea adversă. **2.** ostil, dușmănos, potrivnic; **fortune ~** soartă potrivnică, adversitate; **circonstances ~s** împrejurări potrivnice.
adversité *s.f.* **1.** adversitate, vitregie, împrejurare potrivnică; fatalitate; **lutter contre l'~** a lupta împotriva adversității vieții. **2.** nenorocire; nenoroc. **3.** *(prov.)* **~ rend sage** nevoia învață pe om și nuiaua pe copil.
adynamie *s.f. (med.)* adinamie, slăbiciune, scădere a forței musculare.
aède *s.m. (în Grecia antică)* aed, poet epic recitator și cântăreț (al propriilor poeme).
aegagropile, égagropile *s.m.* amestec format din fire de păr și resturi de alimente nedigerate aflate în stomacul rumegătoarelor.
aegosome *s.m. (entom.)* insectă coleopteră a cărei larvă trăiește în lemnul copacilor nerășinoși.
aegyrine *s.f. (mineral.)* silicat natural de fier și sodiu.
aepyornis, épyornis *s.m. (ornit.)* pasăre fosilă din Madagascar înrudită cu struțul.
aérage *s.m.* aerație, aeraj; ventilare (în galerii de mină).
aérateur *s.m. (tehn.)* aerator, aparat de aerisire.
aération *s.f.* aerisire (a unei camere).
aéraulique *s.f. (fiz.)* studiul scurgerii naturale a gazelor prin conducte.
aéré, ~e *adj.* **1.** aerisit; **pièce bien ~e** cameră bine aerisită. **2.** spațiat; **page ~e** pagină cu spații mari între rânduri. **3.** *(în expr.)* **centre ~** centru cu activități în aer liber.
aérer I. *v.t.* **1.** a aerisi; **~ un appartement** a aerisi un apartament. **2.** a aerisi, a expune la aer; **~ les draps** a expune la aer cearșafurile. **3.** a spația, a rări, a face mai puțin dens / înghesuit; *(fig.)* **aérez un peu votre rédaction, elle est trop touffue** rărește-ți puțin compunerea, este prea înghesuită. **II.** *v.r.* a se aerisi; a lua aer; **s'~ dans un bois** a lua aer într-o pădurice.
aérien, ~ne I. *adj.* **1.** aerian; *(av.)* **ligne ~ne** linie aeriană; **attaque ~ne** atac aerian; **câble ~** cablu aerian. **2.** *(fig.)* aerian, diafan, fin, subțire, vaporos; **grâce ~ne** grație diafană. **3.** *(în expr.)* **défense ~ne** apărare antiaeriană; **forces ~nes** aviația militară. **II.** *s.m. (tehn. înv.)* antenă (de radio, televiziune, radar).
aérifère *adj. (fiziol)* aerifer; **conduit ~** traiect aerifer (gura, fosele nazale).
aérium *s.m.* preventoriu; sanatoriu.
aérobic *s.m. (angl.)* gimnastică aerobică.
aérobie *adj., s.m.* **1.** *(biol. despre microorganisme)* aerob, aerobiotic, care nu poate trăi fără oxigen. **2.** *(aeron.)* despre motoare de propulsie care funcționează pe bază de oxigen.
aérobiose *s.f. (biol.)* aerobioză.

aéro-club, aéroclub *s.m.* club ai cărui membri practică (în calitate de amatori) pilotajul, parașutismul etc.
aérocolie *s.f. (med.)* aerocolie, acumulare de gaze în colon.
aérodrome *s.m.* aerodrom.
aérodynamique I. *adj.* aerodinamic. **II.** *s.f.* aerodinamică.
aérodyne *s.m. (av.)* aerodină.
aérofrein *s.m.* frână aerodinamică.
aérogare *s.f.* aerogară.
aérogastrie *s.f. (med.)* acumulare de aer în stomac.
aéroglisseur *s.m.* aeroglisor, vehicul de transport care se deplasează pe o pernă de aer.
aérogramme *s.m.* **1.** aerogramă, scrisoare pentru poșta aeriană. **2.** comunicare transmisă printr-un sistem de telecomunicații.
aérographe *s.m. (în grafică)* aerograf.
aérolit(h)e *s.m. (astr.)* aerolit, meteorit constituit din piatră.
aérologie *s.f. (meteo)* aerologie, studiul straturilor înalte ale atmosferei.
aérologique *adj.* aerologic, referitor la aerologie.
aéromécanique *s.f.* aeromecanică, mecanică a gazelor.
aéromètre *s.m. (tehn.)* aerometru.
aérométrie *s.f. (fiz.)* aerometrie.
aéromobile *adj. (mil.)* aeromobil.
aéromodélisme *s.m.* aeromodelism.
aéromoteur *s.m.* aeromotor, motor eolian.
aéronaute *s.m.f. (av.)* aeronaut.
aéronautique I. *adj. (av.)* aeronautic. **II.** *s.f. (av.)* aeronautică; **l'~ navale** forțele aeriene ale marinei militare.
aéronaval, ~e *(m.pl.-als)* **I.** *adj.* aeronaval; **forces ~es** forțe aeronavale. **II.** *s.f. art. (cu maj.)* **l'Aéronavale** forțele aeriene ale marinei militare franceze.
aéronef *s.m. (av.)* aeronavă.
aéronomie *s.f.* studiul proprietăților fizico-chimice ale straturilor înalte ale atmosferei.
aéropathie *s.f. (med.)* aeropatie, afecțiune provocată de schimbările de presiune atmosferică.
aérophagie *s.f. (med.)* aerofagie.
aérophobie *s.f. (med.)* aerofobie, teamă obsesivă de curent (de aer).
aéroplane *s.m. (av. înv.)* aeroplan, avion.
aéroport *s.m. (av.)* aeroport.
aéroporté, ~e *adj. (mii.)* aeropurtat; **troupes ~es** trupe aeropurtate.
aéroportuaire *adj.* referitor la aeroport; **trafic ~** traficul aeroportului.
aéropostal, ~s *(m.pl.*-**aux**) *adj.* aeropoștal.
aéroscope *s.m. (fiz.)* aeroscop.
aérosol *s.m. (med.)* aerosol.
aérosondage *s.m.* cercetarea straturilor înalte ale atmosferei cu un balon.
aérospatial, ~e *(m.pl.*-**aux**) aerospațial.
aérostat *s.m. (av.)* aerostat: balon, dirijabil.
aérostation *s.f. (av. înv.)* aerostație.
aérostatique I. *adj.* aerostatic. **II.** *s.f.* aerostatică, studiul echilibrului gazelor și construcția aerostatelor.
aérostier *s.m. (ist. mil.)* pilot sau observator pe un aerostat.
aérotechnique I. *adj.* aerotehnic. **II.** *s.f.* aerotehnică.
aéroterrestre *adj. (mil. despre formațiuni militare)* care reunește forțele aeriene și terestre.
aérothérapie *s.f. (med.)* aeroterapie.
aérotherme *s.m.* aerotermă, aparat electric de încălzire.
aérothermique *adj.* referitor la fenomene termice și aerodinamice, provocate de scurgerea aerului cu viteză mare.
aérothermodynamique *s.f.* știința studierii fenomenelor aerotermice.
aérotrain *s.m.* aerotren, tren care circulă pe o pernă de aer.
aérotransporté, ~e *adj. v.* **aéroporté**.
aeschne *s.f. (entom.)* specie de libelule mari.
aethuse *s.m. (bot.)* plantă toxică numită și cucută mică *(Aethusa cynapium)*.
aétite *s.f. (mineral)* varietate de oxid de fier, numită și piatra vulturului.
afanaf, afnaf *adv. (arg.)* **1.** jumătate-jumătate, jumajuma. **2.** *(în expr.)* **faire ~** a plăti nemțește.
affabilité *s.f.* afabilitate, amabilitate, curtoazie, solicitudine, serviabilitate; bunăvoință; cordialitate; amenitate.
affable *adj.* afabil, amabil, binevoitor, cordial; **il parle d'un ton ~** vorbește pe un ton afabil / cordial.
affablement *adv.* cu amabilitate, cu afabilitate, cu cordialitate.
affabulation *s.f.* **1.** morala unei fabule. **2.** afabulație, ansamblul întâmplărilor care constituie intriga unei opere epice, intriga unei opere literare. **3.** fabulație; minciună.
affabuler I. *v.t.* a stabili liniile / intriga unui roman. **II.** *v.i.* a fabula; a minți.
affacturage *s.m.* gestionarea creanțelor unei întreprinderi de către o societate specializată (termen recomandat în locul cuvântului englez **factoring**).
affadir I. *v.t.* **1.** a face să devină fad, a-i lua gustul / tăria / savoarea; **~ une sauce** a lua gustul unui sos. **2.** *(lit.)* a lipsi de forță, de vigoare; **~ une narration** a lipsi o narațiune de vigoare. **3.** *(fig.)* a lua hazul, a face insipid, neinteresant; **traduire un auteur en l'affadissant** a traduce un autor făcându-l neinteresant. **II.** *v.r.* a deveni fad, insipid; a-și pierde savoarea; a deveni searbăd; **le style de cet écrivain s'est affadi** stilul acestui scriitor și-a pierdut savoarea.
affadissant, ~e *adj. (rar)* care face să devină fad, searbăd, fără haz.
affadissement *s.m. (lit.)* pierdere de forță, de vigoare; plictiseală; anosteală.
affaiblir I. *v.t.* **1.** a slăbi, a vlăgui, a epuiza, a extenua, a șubrezi; **l'opération et la convalescence l'ont affaibli** operația și convalescența l-au slăbit / l-au vlăguit. **2.** *(fig.)* a diminua, a micșora, a slăbi; **la lenteur des décisions du parlement affaiblit son autorité** încetineala hotărârilor parlamentului îi slăbește autoritatea. **3.** *(despre culori)* a estompa, a atenua; **un gros nuage affaiblit le bleu du ciel** un nor gros estompează albastrul cerului. **II.** *v.r.* a slăbi, a diminua; **ma vue s'affaiblit** îmi slăbește vederea; **le sens de ce vieux mot s'est affaibli** sensul acestui cuvânt vechi s-a diminuat.

affaiblissant, ~e *adj.* **1.** care slăbește; **diète ~e** dietă care slăbește. **2.** *(fig.)* deprimant.
affaiblissement *s.m.* **1.** slăbire, istovire, extenuare, epuizare, vlăguire; **~ de l'ouïe** slăbire a auzului. **2.** *(fig.)* diminuare, scădere, slăbiciune; **l'~ de l'esprit civique est un vrai malheur** diminuarea spiritului civic e o adevărată nenorocire; **il se trouve dans un visible ~ intellectuel** se află într-o vizibilă diminuare intelectuală; **~ d'un terme** diminuare a expresivității unui cuvânt.
affaire *s.f.* **1.** afacere; ocupație; **homme d'~ s** om de afaceri. **2.** întreprindere; **~ de textiles** întreprindere textilă; **être à la tête d'une ~** a se afla în fruntea unei întreprinderi. **3.** *(jur.)* proces, afacere; **plaider une ~** a pleda într-un proces. **4.** treabă, chestiune, problemă, afacere; **le Ministère des Affaires étrangères** Ministerul Afacerilor Externe; **c'est mon ~** e treaba mea, mă privește; **c'est une ~ d'habitude** e o chestiune de obișnuință. **5.** afacere, tranzacție; **conclure une ~** a încheia o afacere / o tranzacție; **être dans les ~s** a face afaceri. **6.** *(la pl.)* lucruri, haine; **prendre soin de ses ~s** a avea grijă de lucrurile sale. **7.** situație materială; **être bien dans ses ~s** a avea o situație materială bună. **8.** *(în expr.)* **avoir ~ à qqn.** a avea de-a face cu cineva; **avoir ~ à forte partie** a avea de-a face cu un adversar puternic; **c'est une autre ~** asta-i altă treabă / mâncare de pește; **cela fait mon ~** îmi convine; îmi vine la socoteală; **s'attirer une méchante ~** a da de belea / de bucluc; a intra la apă; **faire des ~s à qqn.** a provoca necazuri cuiva; a-i da de lucru; **ce n'est pas une ~** nu e grav, e fără urmări; **c'est toute une ~** e o poveste întreagă; *(pop.)* **faire son ~ à qqn.** a înfrânge pe cineva, a-i veni de hac cuiva, a-i face felul; a ucide, a-i face cuiva de petrecanie; **se tirer d'~** a ieși din încurcătură/ dintr-un impas; **l'~ est dans le sac** treaba este ca și făcută / e sigură; **en faire son ~** a se ocupa îndeaproape de ceva, a-și asuma răspunderea; **j'en fais mon ~** las-pe mine, mă ocup eu de asta; **connaître tous les dessous d'une ~** a cunoaște toate dedesubturile; a ști rostul; **n'en fais pas une ~** nu da importanță, nu fă din țânțar armăsar; *(pop.)* **toi, tu fais tes ~s** vezi-ți de treaba ta; **tirer qqn. d'~** a scoate pe cineva din încurcătură; *(prov.)* **les ~s sont les ~s** frate, frate, dar brânza-i pe bani; *(prov.)* **ne te mêle point d'~s qui sont entre frères** unde sunt doi frați, coada să nu-ți bagi.
affairé, ~e *adj.* *(fam.)* aferat; foarte prins; ocupat; grăbit.
affairement *s.m.* agitație, foială, forfotă, frământare, vânzoleală.
affairer *v.r.* a se agita, a forfoti; a se frământa; a fi activ; **les ouvriers s'affairent sur l'échafaudage** muncitorii forfotesc pe schele.
affairisme *s.m.* *(peior.)* afacerism, grija de a câștiga bani fără prea multe scrupule.
affairiste *s.m.f.* *(peior.)* afacerist; speculant.
affaissement *s.m.* **1.** *(geol.)* surpare, prăbușire; năruire; **~ d'un échafaudage** prăbușirea unei schele. **2.** *(fig.)* descurajare, deznădejde; prăbușire sufletească; declin.
affaisser I. *v.t.* *(rar)* a face să se lase în jos, să se surpe; **les inondations ont affaissé le versant du nord** inundațiile au surpat versantul nordic. **II.** *v.r.* **1.** a se surpa, a se lăsa în jos; a se scufunda; **quelques maisons du village se sont affaissées sous l'effet des inondations** câteva case din sat s-au surpat ca urmare a inundațiilor. **2.** *(fig.)* a se prăbuși, a cădea; **il a eu un malaise et s'est affaissé** i s-a făcut rău și s-a prăbușit la pământ.
affaitage, affaitement *s.m.* dresare a unei păsări de pradă.
affalement *s.m.* acțiunea de a se lăsa în jos; cădere.
affaler I. *v.t.* **1.** *(mar.)* a coborî, a lăsa în jos; **~ les voiles** a coborî pânzele. **2.** *(mar.)* a îndrepta (vasul) spre coastă. **3.** *(pop. în expr.)* **~ son grelot** a-și înghiți vorbele, a tăcea chitic (mâlc). **II.** *v.r.* *(mar.)* a eșua pe coastă. **2.** *(fam.)* a se prăvăli, a cădea; **épuisé de fatigue, il s'affala sur son lit** frânt de oboseală, se prăvăli pe pat. **3.** *(arg.)* a face mărturisiri, a ciripi, a mărturisi; a-și denunța complicii.
affamé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** înfometat, nemâncat, flămând, flămânzit; **fauves ~s** fiare înfometate. **2.** *(fig.)* lacom; însetat; **~ de gloire** însetat de glorie.
affamer *v.t.* a înfometa; **les envahisseurs ont affamé la population de cette région** invadatorii au înfometat populația acestei regiuni.
affameur, -euse *s.m.f.* persoană care înfometează pe alții.
affe *s.m.* *(arg.)* suflet.
afféage *s.m.* *(în feudalism)* fumărit, impozit perceput pe coșurile caselor.
afféager *v.t.* *(ist.)* a înstrăina contra cost o parte din domeniul unui nobil feudal.
affect *s.m.* *(psihan.)* afect.
affectation *s.f.* **1.** afectare, destinare; atribuire; **~ d'un immeuble à une institution** atribuirea unui imobil unei instituții; **~ des sommes d'argent dans le budget** destinare a unor sume în buget. **2.** *(mil.)* afectare; destinare; încorporare; **~ spéciale** mobilizare pe loc; **~ de défense** afectare într-un serviciu civil fără obligația de a satisface serviciul militar. **3.** afectare, căutare, artificialitate; sclifoseală; simulare, ipocrizie, lipsă de naturalețe; **s'exprimer avec ~** a se exprima cu afectare.
affecté, ~e *adj.* **1.** afectat, prețios, nefiresc, căutat; artificial; **manière de parler ~e** fel de a vorbi afectat, sclifosit. **2.** *(mil.)* afectat, destinat; **~ spécial** militar cu afectare specială. **3.** *(fig.)* afectat, îndurerat, întristat, mâhnit; **il est très ~ par l'échec de son fils** este foarte afectat de eșecul fiului său.
1. **affecter** *v.t.* **1.** a afecta, a destina, a desemna; **il a été affecté aux transports** a fost afectat la transporturi. **2.** a aloca, a rezerva unui scop; **des fonds considérables ont été affectés à la recherche** fonduri serioase au fost alocate cercetării. **3.** *(mil.)* a afecta, a trimite.
2. **affecter** *v.t.* **1.** a simula, a afișa; a se preface; **cet individu orgueilleux sait ~ la modestie** acest individ

orgolios știe să simuleze modestia. **2.** a lua o anumită formă; ~ **la forme cubique** a lua forma cubică. **3.** *(în expr.)* ~ **de grands airs** a-și da aere / importanță / ifose; a face pe grozavul; a-și umfla nările.

3. affecter I. *v.t.* **1.** a afecta, a lovi, a atinge; **les sons violents affectent l'ouïe** sunetele puternice afectează auzul. **2.** a atinge, a mișca, a tulbura, a impresiona; a mâhni; a înduioșa; **le malheur de ses amis l'a beaucoup affecté** nenorocirea prietenilor săi l-a impresionat profund. **II.** *v.r.* a se întrista, a se amărî; **il s'est affecté de son échec** s-a întristat din cauza eșecului său.

affectif, -ive *adj.* **1.** afectiv; emotiv, impresionabil; **nature ~ive** fire emotivă. **2.** afectiv, referitor la sentimente; **la vie ~ive** viața afectivă, sentimentală.

affection *s.f.* **1.** afecțiune; atașament, simpatie, prietenie, cordialitate, dragoste; **éprouver de l'affection pour qqn.** a avea sentimente de afecțiune pentru cineva; **prendre qqn. en** ~ a avea afecțiune pentru cineva, a îndrăgi pe cineva, a se atașa de cineva. **2.** *(med.)* afecțiune, boală; ~ **aiguë** boală acută.

affectionné, ~e *adj.* devotat; plin de afecțiune; (la încheierea unei scrisori) **votre ami** ~ prietenul dumneavoastră devotat.

affectionner *v.t.* **1.** a avea afecțiune pentru, a iubi pe; **il affectionne son neveu** își iubește nepotul. **2.** a-i plăcea; **elle affectionne les fourrures** îi plac blănurile.

affectivité *s.f.* afectivitate, sensibilitate; emotivitate, impresionabilitate.

affectueusement *adv.* (în mod) afectuos, cu afecțiune, cu cordialitate, cu simpatie.

affectueux, -euse *adj.* afectuos, prietenos, cordial, amabil; călduros, cald; **une pensée ~euse pour qqn.** un gând cald pentru cineva.

affenage *s.m.* hrănire a vitelor cu nutreț.

afférent, ~e *adj.* **1.** *(jur.)* aferent, care se cuvine / revine cuiva (într-un partaj, într-o moștenire). **2.** *(înv.)* referitor la; **informations ~es à un cas** informații referitoare la un caz. **3.** *(anat. în expr.)* **vaisseaux ~s** vase aferente; **nerfs ~s** nervi aferenți.

afférer *v.i.* *(jur.)* a reveni, a incumba; **les devoirs qui affèrent à sa charge** îndatoririle care revin în cadrul sarcinii sale.

affermage *s.m.* **1.** arendare. **2.** închiriere a unor spații de ziar pentru publicitate.

affermataire *s.m.f.* persoană care ia în arendă.

affermer *v.t.* a arenda; a lua în arendă; ~ **un domaine** a arenda un domeniu.

affermir *v.t., v.r.* a (se) întări, a (se) consolida; **la gymnastique affermit les muscles** gimnastica întărește mușchii; **l'évolution des événements l'a affermi dans ses convictions** evoluția evenimentelor l-a întărit în convingerile sale; ~ **son pouvoir** a-și întări puterea.

affermissement *s.m.* întărire, consolidare; **l'~ d'une opinion** întărirea unei opinii.

affété, ~e *adj.* *(înv.)* afectat, artificial, căutat, nenatural; pompos; fandosit, sclifosit; teatral; **gestes ~s** gesturi teatrale.

afféterie, affèterie *s.f.* afectare, artificialitate; fandoseală, sclifoseală; căutare, emfază, manierism.

affichable *adj.* afișabil, care poate fi afișat.

affichage *s.m.* afișaj; afișare.

affiche *s.f.* **1.** afiș; ~ **électorale** afiș electoral; **coller des ~s** a lipi afișe; ~ **de théâtre** afiș teatral; **pièce qui tient l'~ pendant plusieurs saisons** piesă care ține afișul / se joacă timp de mai multe stagiuni. **2.** *(arg.în expr.)* **faire de l'~** a se da mare, a face pe grozavul; **jeter de l'~** a fi elegant, a fi pus la patru ace / la țol festiv.

affiché *adj.* *(arg. în expr.)* **c'est ~e** mai mult ca sigur; ~ **que ...** mai mult ca sigur că ...

afficher I. *v.t.* **1.** a afișa; ~ **les résultats du concours** a afișa rezultatele concursului. **2.** *(fig.)* a afișa, a etala, a manifesta (cu ostentație), a arăta; ~ **un air de supériorité** a afișa un aer de superioritate. **3.** *(în expr.)* **défense d'~** afișajul interzis; ~ **des prétentions** a ridica nasul, a emite pretenții. **II.** *v.r.* a se afișa, a apărea public în mod ostentativ.

affichette *s.f.* afiș mic.

1. afficheur, -euse 1. *s.m.f.* persoană care lipește afișe.

2. afficheur 2. *s.m.* *(electron.)* dispozitiv de afișare al unui aparat electronic.

affichiste *s.m.f.* artist specializat în realizarea de afișe.

affidavit *s.m.* *(jur.)* declarație sub jurământ, făcută de către un străin deținător de valori mobiliare.

affidé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(înv.)* confident, persoană de încredere. **2.** *(peior.)* spion.

affilage *s.m.* *(tehn.)* ascuțire (a unui instrument tăios).

affilée (d') *loc. adv.* fără oprire, întruna, fără întrerupere, la rând/ în șir; **il a fumé trois cigarettes d'~** a fumat trei țigări la rând, fără întrerupere.

affiler *v.t.* **1.** a ascuți (un obiect tăios). **2.** *(în expr.) (înv.)* **avoir la langue bien affilée** a fi vorbăreț, a fi bun de gură / de clanță; a avea papagal.

affileur *s.m.* tocilar.

affiliation *s.f.* afiliere, afiliație; aderare.

affilier *v.t., v.r.* a (se) afilia, a (se) asocia, a adera (la o organizație).

affiloir *s.m.* tocilă.

affin, ~e *adj.* *(rar)* **1.** afin, care prezintă afinități, similitudini, înrudire; *(biol.)* **formes ~es** forme afine, asemănătoare (care presupun o înrudire); *(lingv.)* **langue ~es** limbi înrudite. **2.** *(în expr.)* **géométrie ~e** geometrie care studiază proprietățile afinității.

affinage, affinement *s.m.* **1.** *(tehn.)* afinaj, afinare, înlăturare a impurităților (din metale, sticlă). **2.** ultimul stadiu de pregătire a unor brânzeturi.

affiner I. *v.t.* **1.** a afina, a purifica, a separa de impurități (metal, sticlă); ~ **de l'or** a purifica aur. **2.** a da un gust plăcut brânzeturilor. **3.** *(fig.)* a rafina, a face subtil; ~ **le goût** a rafina gustul. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se rafina, a se cizela, a se șlefui; **l'esprit s'affine par la lecture des classiques** spiritul se rafinează prin lectura clasicilor.

affinerie *s.f.* întreprindere de purificare a metalelor.

affineur, -euse *s.m.f.* afinor, muncitor care se ocupă de purificarea metalelor.

affinité *s.f.* **1.** *(jur.) (înv.)* înrudire prin alianță. **2.** *(fig.)* afinitate, asemănare, apropiere, analogie; simpatie, potrivire; ~ **entre deux personnes** afinitate între două persoane; *(lingv.)* ~ **entre deux langues** afinitate / asemănare între două limbi. **3.** *(chim.)* afinitate, proprietate a două substanțe de a se combina. **4.** *(biol.)* asemănare între indivizi, specii; înrudire; **il y a de l'~ entre le chat et le tigre** există asemănare între pisică și tigru.

affinoir *s.m.* darac.

affiquet *s.m.pl. (fam.)* garnituri, zorzoane.

affirmatif, -ive I. *adj.* **1.** afirmativ; **un ton** ~ un ton afirmativ, de aprobare; **oui, si, sont des adverbes ~s** oui, si sunt adverbe afirmative. **2.** *(despre persoane)* care afirmă (cu certitudine, cu siguranță). **II.** *s.f.* **1.** *(gram.)* propoziție afirmativă. **2.** *(în expr.)* **répondre par l'~** a răspunde afirmativ, a răspunde prin „da".

affirmation *s.f.* **1.** afirmație, afirmare; aserțiune; exprimare; **ses ~s sont toujours exactes** afirmațiile lui sunt întotdeauna exacte. **2.** manifestare, exprimare, arătare; semn; ~ **de la personnalité d'un artiste** afirmare / manifestare a personalității unui artist.

affirmativement *adv.* (în mod) afirmativ; **répondre ~** a răspunde afirmativ.

affirmer I. *v.t.* **1.** a afirma, a declara, a spune, a susține; **il a affirmé lui-même ces choses** el însuși a afirmat aceste lucruri. **2.** a asigura, a garanta, a certifica; **cet homme vous a menti, je vous l'affirme** acest om v-a mințit, vă garantez. **3.** *(jur.)* a declara sub jurământ, a jura. **4.** a afirma, a manifesta, a exprima; ~ **son talent** a-și afirma talentul. **II.** *v.r.* a se afirma, a se manifesta; **il s'est affirmé comme violoniste** s-a afirmat ca violonist.

affixal, ~e *(m.pl.*-**aux)** *adj. (lingv.)* cu afix.

1. affixe *s.m. (lingv.)* afix.

2. affixe *s.m. (mat.)* afix, număr complex asociat poziției unui punct în plan.

affleurage *s.m. (tehn.)* subțiere parțială a pastei de celuloză.

affleurement *s.m.* **1.** *(geol.)* aflorïment. **2.** nivelare; netezire.

affleurer I. *v.t.* a ajunge la același nivel cu; a nivela; **l'eau affleure la berge** apa ajunge la nivelul malului. **II.** *v.i.* a ajunge la nivelul solului, al apei; **le récif affleure** reciful ajunge la nivelul apei (aproape de suprafață).

afflictif, -ive *adj. (jur. în expr.)* **peines ~ives (infamantes)** pedepse corporale.

affliction *s.f.* durere profundă; mâhnire, amărăciune, întristare, supărare, îndurerare.

affligé, ~e I. *adj.* **1.** îndurerat, mâhnit, amărât, întristat, necăjit. **2.** lovit, atins de; **pays ~ par des inondations** țară lovită de inundații. **3.** *(glumeț)* posesor; **il est ~ de six enfants** e posesorul a șase copii. **II.** *s.m.* necăjit, amărât; **aider les ~s** a-i ajuta pe cei necăjiți.

affligeant, ~e *adj. (fig.)* dureros, care provoacă durere; dezolant; **un spectacle ~** un spectacol dezolant.

affliger I. *v.t.* **1.** a întrista, a mâhni, a îndurera, a amărî; **la conduite de son fils l'affligeait** purtarea fiului ei o întrista. **2.** a lovi, a chinui; a bântui; **la famine affligeait le pays** foametea bântuia în țară. **II.** *v.r.* a se întrista, a se amărî; **elle s'affligeait de l'insouciance de sa fille** se întrista de nepăsarea fiicei sale.

afflouage *s.m. (mar.)* readucerea unei nave eșuate în stare de plutire.

afflouer *v.t. (rar) (mar.)* a readuce o navă eșuată în stare de plutire.

affluence *s.f.* **1.** afluență, aglomerație, îmbulzeală, mulțime, îngrămădeală, puhoi; **les heures d'~** orele de afluență / de vârf. **2.** *(înv.)* abundență, belșug; ~ **de marchandises** abundență de mărfuri, belșug.

affluent *s.m.f. (geogr.)* afluent; **les ~s de la Loire** afluenții Loarei.

affluer *v.i.* **1.** *(despre sânge)* a curge; a năvăli; **le sang lui afflue au visage** sângele îi năvălește în obraz. **2.** a sosi în număr mare; **les estivants commençaient à ~ sur les plages** turiștii începeau să sosească în număr mare pe plaje.

afflure *s.m. (arg.)* câștig, beneficiu; ciubuc.

afflux *s.m.* **1.** *(med.)* aflux; ~ **de sang** aflux de sânge. **2.** *(fig.)* afluență; aflux; număr mare; ~ **de visiteurs dans les musées** afluență de vizitatori în muzee; **à la suite de cet article, il y a eu un ~ de courrier à la rédaction** în urma acestui articol, un număr mare de scrisori au sosit la redacție.

affolant, ~e *adj.* **1.** înnebunitor; **une vitesse ~e** o viteză înnebunitoare. **2.** tulburător; neliniștitor; înspăimântător; **une nouvelle ~e** o știre neliniștitoare.

affolé, ~e *adj.* **1.** înnebunit, îngrozit; speriat; **regard ~** privire îngrozită. **2.** *(în expr.)* **aiguille / boussole ~e** ac (magnetic) deviat.

affolement *s.m.* **1.** agitație; descumpănire; spaimă, panică. **2.** deviere a busolei.

affoler I. *v.t.* a agita, a scoate din minți, a răscoli profund, a tulbura; **cet échec l'a affolé** acest eșec l-a răscolit profund. **II.** *v.r.* **1.** a se agita; a-și pierde capul; **du calme, ne vous affolez pas** fiți calm, nu vă agitați. **2.** *(arg.)* a se grăbi.

affouagé, ~e, affouagiste *s.m.f.* beneficiar al unor copaci tăiați dintr-o pădure comunală.

affouillement *s.m. (hidr.)* săpare, erodare a malului (de către ape).

affouiller *v.t. (hidr.)* acțiunea de săpare, erodare a malului de către ape.

affouragement *s.m.* distribuire de furaje vitelor, furajare.

affourager *v.t.* a da furaje vitelor.

affourcher *v.t. (mar.)* a afurca.

affranchi, ~e I. *adj.* **1.** *(ist. despre sclavi)* eliberat. **2.** francat, a cărui taxă de transport a fost plătită. **3.** *(fig. în expr.)* **esprit ~** spirit eliberat de prejudecăți. **4.** *(arg.)* delincvent, persoană care încalcă deliberat legea; marginal. **II.** *s.m.f.* **1.** *(ist.)* libert. **2.** *(arg.)* om care trăiește în afara legii.

affranchir I. *v.t.* *(ist.)* a elibera (un sclav). **2.** a franca, a plăti taxa de transport; ~ **un colis** a plăti taxa de transport pentru un colet. **3.** *(jur.)* a scuti (de taxe, impozite, ipoteci). **4.** *(fig.)* a elibera; a scăpa de;

~ **qqn. de sa crainte** a scăpa pe cineva de frică. **5.** *(arg.)* **a.** a iniția, a informa, a lămuri; **Julien n'était pas au courant mais je l'ai affranchi** Julien nu era la curent, dar l-am informat; **b.** a corupe; **tu peux y aller, le bignolon est affranchi** dă-i drumul, polițistul lucrează pentru noi. **5.** *(arg. în expr.)* ~ **la couleur à qqn.** a pune pe cineva în temă; ~ **le carreau** a sta la pândă. **II.** *v.r.* a se elibera de, a scăpa, a se debarasa; **s'**~ **de sa timidité** a scăpa de timiditate.

affranchissable *adj.* care poate fi eliberat.

affranchissement *s.m.* **1.** *(ist.)* eliberare (a sclavilor). **2.** emancipare; ~ **d'un peuple** emancipare a unui popor. **3.** francare, plata taxelor (pentru o scrisoare, un colet).

affres *s.f. pl.* *(lit.)* chin, suferință, durere; pătimire; **les** ~ **de la mort** chinurile morții.

affrètement *s.m.* *(mar., av.)* acțiunea de a afreta, navlosire, închiriere a unui vas, a unui avion.

affréter *v.t.* *(mar., av.)* a afreta, a navlosi, a închiria (un vas, un avion).

affréteur *s.m.* *(mar., av.)* navlositor, persoană care închiriază (un vas, un avion).

affreusement *adv.* îngrozitor de, înspăimântător de; **elle est** ~ **laide** este îngrozitor de urâtă.

affreux, -euse I. *adj.* **1.** îngrozitor, groaznic, înfricoșător, înspăimântător; oribil; cumplit, cutremurător, fioros, crunt, atroce, teribil; **crime** ~ crimă oribilă. **2.** hidos, respingător; **un visage** ~ un chip respingător. **3.** foarte neplăcut, urât, detestabil; **temps** ~ vreme detestabilă. **II.** *s.m.* *(arg.)* **1.** individ antipatic; tip dubios. **2.** mercenar european într-o armată africană. **3.** mutră fioroasă.

affriander *v.t.* *(înv.)* a atrage, a momi; a ademeni.

affriolant, ~e *adj.* apetisant, delicios, îmbietor, ispititor, tentant; atrăgător, seducător, ademenitor; **ce spectacle n'est pas du tout** ~ acest spectacol nu este deloc atrăgător.

affrioler *v.t.* *(rar)* a atrage, a îmbia; a ademeni, a seduce, a ispiti, a amăgi.

affriquée *s.f.* *(fon.)* consoană africată.

affront *s.m.* **1.** afront, insultă publică, ofensă, jignire, ultraj, vexațiune; ocară; dezonoare; **faire un** ~ **à qqn.** a aduce un afront / o jignire cuiva; **essuyer un** ~ a îndura un afront, o jignire. **2.** *(în expr.)* **laver un** ~ a spăla o rușine.

affronté, ~e *adj.* **1.** *(în heraldică)* față în față; **lions ~s** lei așezați față în față. **2.** pus la același nivel; **deux planches ~es** două scânduri puse la același nivel.

affrontement *s.m.* **1.** înfruntare, încăierare, ciocnire; **l'**~ **de deux pays voisins** înfruntare a două țări vecine. **2.** *(chir.)* afruntare, apropiere a marginilor unei plăgi. **3.** *(fig.)* confruntare; ~ **de deux points de vue** confruntare a două puncte de vedere.

affronter I. *v.t.* *(tehn.)* a pune cap la cap; a potrivi; ~ **deux tuyaux** a pune cap la cap două conducte. **2.** *(chir.)* a apropia marginile / buzele unei plăgi. **3.** *(fig.)* a înfrunta, a brava, a sfida; ~ **le danger** a înfrunta primejdia; ~ **la mort** a sfida moartea. **4.** *(în expr.)* ~ **corps à corps la vie** a lua în piept viața. **II.** *v.r.* a se înfrunta, a se ciocni; **deux idéologies qui s'affrontent** două ideologii care se înfruntă.

affruiter I. *v.t.* a planta pomi roditori; ~ **un verger** a planta pomi roditori într-o livadă. **II.** *v.i.* *(despre pomi fructiferi)* a da rod.

affublement *s.m.* *(rar)* împopoțonare, înzorzonare; îmbrăcăminte ridicolă.

affubler *v.t.*, *v.r.* a (se) împopoțona, a (se) înzorzona, a (se) îmbrăca ridicol.

affure, afure *s.f.* *(arg.)* **1.** afacere rentabilă. **2.** câștig substanțial. **3.** *(înv.)* înaintare (rapidă) (în spațiu sau timp); **j'ai de l'**~**, j'arriverai à temps** marg repede, voi ajunge la timp.

affurer, afurer I. *v.t.* *(arg.)* **1.** a face rost de bani. **2.** a face o investiție profitabilă; **faire** ~ **son fric** a-și face banii să producă. **3.** a ajunge la, a împlini o vârstă. **il affure ses trente berges** împlinește treizeci de ani. **4.** *(în expr.)* ~ **des coups** a mânca bătaie, a o lua pe coajă. **II.** *v.i.* a trafica; a câștiga bani; **il affure à droite et à gauche** face trafic în stil mare.

affusion *s.f.* stropire cu apă a corpului omenesc.

affût *s.m.* **1.** *(mil.)* afet. **2.** pândă; **être / se mettre à l'**~ a sta / a se așeza la pândă; *(fig.)* a urmări / a pândi ocazia; **les journalistes sont à l'**~ **des dernières nouvelles** ziariștii pândesc ultimele știri.

affûtage *s.m.* **1.** *(tehn.)* ascuțire de unelte. **2.** *(arg.)* remunerare a unui bandit pentru executarea unei operațiuni.

affûter *v.t.* **1.** *(tehn.)* a ascuți unelte; ~ **des ciseaux** a ascuți foarfeci. **2.** *(arg.)* a angaja pe cineva în vederea unor activități dubioase. **3.** *(pop.)* *(în expr.)* ~ **ses crochets / ses crocs / ses meules / ses tabourets** a mânca; a îmbuca lupește; a-și umple burta; a băga la jgheab/ la ghiozdan; *(arg.)* ~ **ses pincettes** a o lua la sănătoasa; a o rupe la fugă; a-și lua coada la spinare; *(arg.)* ~ **la forme** a se antrena (într-o probă sportivă).

affûteur *s.m.* muncitor care ascute unelte.

affûteuse *s.f.* *(tehn.)* mașină de ascuțit unelte.

affûtiaux *s.m. pl.* **1.** *(fam. înv.)* podoabe fără preț; fleacuri, nimicuri, bagatele; mărunțișuri. **2.** *(pop.)* unelte, scule; **prendre ses** ~ a-și lua sculele.

1. afghan, ~e I. *adj.* afgan, din Afganistan. **II.** *s.m.* limba afgană.

2. Afghan, ~e *s.m.f.* afgan, locuitor din Afganistan.

afghani *s.m.* unitate monetară din Afganistan.

aficionado, afficionado *(pl.* **~s**) *s.m.* **1.** amator de curse de tauri. **2.** persoană pasionată de literatură sau sport.

afin de *loc. prep.* *(cu inf.)*, **afin que** *loc. conj.* *(cu conj.)* în scopul de, cu scopul ca; **ils écoutaient le journal afin d'être au courant des événements** ascultau jurnalul pentru a fi la curent cu evenimentele; **je vous le dis afin que vous le sachiez une fois pour toutes** v-o spun ca s-o știți o dată pentru totdeauna.

afocal, ~e *(pl.*-**aux**) *(opt.)* afocal.

à-fonds *s.m. pl.* *(Elveția)* *(în expr.)* **faire les** ~ a face curățenie de primăvară.

1. africain, ~e *adj.* african, din Africa.

2. Africain, ~e *s.m.f.* african, locuitor din Africa.

africanisation *s.f.* înlocuire a structurilor economice, politice străine, etc. cu structuri africane.
africaniser *v.t.* a înlocui structurile economice, politice străine cu structuri africane.
africanisme *s.m.* limba franceză vorbită în Africa.
africaniste *s.m.f.* africanolog, specialist în limbile și civilizațiile africane.
afrikaans *s.m., adj.* limbă de origine olandeză vorbită în Africa de Sud.
afrikaner, afrikander I. *s.m.f.* locuitor de origine olandeză din Africa de Sud. **II.** *adj.* referitor la locuitorii de origine olandeză din Africa de Sud.
1. afro-américain, ~e *(pl.* **~s***)* afro-american; **musique ~e** muzică afro-americană.
2. Afro-Américain *(pl.* **~s***),* **~e** *s.m.f.* locuitor afro-american din SUA.
1. afro-asiatique *(pl.* **~s***) adj.* afro-asiatic.
2. Afro-asiatique *(pl.* **~s***) s.m.f.* afro-asiatic.
aga *s.m. v.* **agha**.
agaçant, ~e *adj.* **1.** agasant, iritant, contrariant; **une discussion** ~e o discuție iritantă. **2.** *(înv.)* provocator; **un regard ~** o privire provocatoare.
agace, agasse *s.f. (dial.)* coțofană *(Pica caudata).*
agace-machin *s.m. (arg.)* mâncărime.
agacement *s.m.* agasare, iritare, sâcâială; enervare.
agacer *v.t.* **1.** a strepezi dinții; *(prov.)* **les parents ont mangé les fruits verts et les enfants ont eu les dents agacées** au mâncat părinții mere acre și și-au strepezit copiii dinții. **2.** *(fig.)* a agasa, a irita, a sâcâi; a enerva.
agaceries *s.f. pl.* fițe, fasoane, fandoseli provocatoare, de seducere.
agache *s.f. v.* **agace.**
agalactie, agalaxie *s.f. (vet.)* agalactie, absența secreției lactate la femela care a născut.
1. agame *adj. (biol.)* asexuat; partenogenetic.
2. agame *s.m. (zool.)* reptilă sauriană asemănătoare cu iguana.
agami *s.m. (ornit.)* pasăre-trompetă *(Psophidae).*
agamidés *s.m. pl. (zool.)* familie de sauriene din regiunile calde.
agamie *s.f. (biol.)* partenogeneză.
agape *s.f.* agapă.
agar-agar *(pl.* **agars-agars***) s.m. (biol.)* agar-agar, geloză, substanță gelatinoasă obținută din alge marine.
agaric *s.m. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă *(Polyporus officinalis).*
agaricacées *s.f. pl. (bot.)* agaricacee, familie de ciuperci, majoritatea comestibile.
agasse *s.f. v.* **agace.**
agassin *s.m. (bot.)* mugur neroditor din partea de jos a viței de vie.
agate *s.f.* **1.** *(mineral)* agată, agat. **2.** *(arg. la pl.)* ochi.
agatisé, ~e *adj. (despre o pictură)* strălucitor ca agata.
agave, agavé *s.m. (bot.)* agavă *(Agave americana).*
age *s.m. (agr.)* grindei.
âge *s.m.* **1.** vârstă; **quel ~ as tu?** Ce vârstă ai? Câți ani ai?; **entre deux ~s** între două vârste; **une dame d'un certain ~s** o doamnă în vârstă; **être du même ~ que** a fi de aceeași vârstă cu; **un homme d'~** un bărbat în vârstă; **en raison de son grand ~** dată fiind vârsta sa înaintată; **la fleur de l'~** floarea vârstei; **le troisième ~** vârsta a treia; **porter bien son ~** a nu-și arăta vârsta. **2.** epocă, perioadă; **l'~ de pierre** epoca de piatră; **l'~ de la féodalité** epoca feudală. **3.** bătrânețe; **les effets de l'~** efectele bătrâneții; *(prov.)* **avec l'~ on devient sage** bătrânețea aduce înțelepciune; *(prov.)* **semez dans la jeunesse pour récolter dans l'~ mûr** adună la tinerețe ca să ai la bătrânețe. **4.** *(în expr.)* **premier ~** copilărie; **être en bas ~** a fi copil mic; **l'~ ingrat** adolescența; **le bel ~** tinerețea; *(prov.)* **à vivre, on acquiert de l'~** trăind, multe înveți.
âgé, ~e *adj.* **1.** bătrân; **un homme ~** un bătrân. **2.** în vârstă de; **il est ~ de quinze ans** este în vârstă de / are cincisprezece ani.
agence *s.f.* agenție; **~ de presse** agenție de presă; **~ de voyages** agenție de voiaj; **~ de publicité** agenție de publicitate.
agencement *s.m.* **1.** aranjare, amenajare; **l'~ d'un appartement neuf** aranjarea / amenajarea unui apartament nou. **2.** îmbinare; înlănțuire, succesiune; **l'~ des numéros d'un spectacle de music-hall** succesiunea numerelor unui spectacol de varietăți.
agencer I. *v.t.* **1.** a îmbina; a aranja; **~ les numéros d'un spectacle de music-hall** a aranja numerele unui spectacol de varietăți. **2.** a aranja, a amenaja; **~ une maison neuve** a amenaja o casă nouă. **3.** *(tehn.)* a ajusta. **II.** *v.r.* a se aranja, a se ajusta.
agenda *(pl.*-**s***) s.m.* agendă.
agénésie *s.f.* **1.** agenezie, dezvoltare insuficientă a unui organ / țesut în perioada embrionară. **2.** lipsă congenitală a unui organ. **3.** imposibilitate de a procrea; sterilitate.
agenouillement *s.m.* îngenunchere; genuflexiune.
agenouiller *v.r.* **1.** a îngenunchea; **s'~ pour prier** a îngenunchea pentru a se ruga. **2.** *(fig.)* a se umili; **s'~ devant le pouvoir** a se pleca în fața autorității.
agenouilloir *s.m.* scăunel pe care se îngenunchează în timpul rugăciunii.
agent *s.m.* **1.** agent; factor; cauză; **les ~s atmosphériques** agenții atmosferici. **2.** agent, emisar, reprezentant; **~ de change** agent de schimb; **~ économique** agent economic; **~ diplomatique** agent diplomatic; **~ de police** agent de poliție. **3.** *(gram.)* complement de agent.
agérate, ageratum *s.m. (bot.)* plantă ornamentală cu flori albastre.
aggiornamento *s.m. (ital.)* adaptare la progres, la evoluția lumii moderne (mai ales referitor la biserica catolică).
agglomérant *s.m.* aglomerant, substanță ce servește drept liant.
aggloméraf *s.m. (geol.)* aglomerat; conglomerat.
agglomération *s.f.* **1.** aglomerare, îngrămădire; înghesuire. **2.** ansamblu urban de locuințe constituit dintr-un oraș și periferia acestuia; **l'~ parisienne** ansamblu parizian, Parisul și periferia sa. **3.** aglomerație.
aggloméré *s.m.* **1.** *(tehn.)* brichetă din praf de cărbune. **2.** *(constr.)* chirpici.

agglomérer I. *v.t.* **1.** *(rar)* a aglomera, a strânge (într-o masă compactă); a îngrămădi, a înghesui, a face să devină dens; **population agglomérée** populație densă. **2.** *(tehn.)* a aglomera, a uni (elemente disparate) cu un liant. **II.** *v.r.* a se strânge, a se aglutina, a se îngrămădi; **les nouveaux habitants s'agglomèrent dans des taudis** noii locuitori se îngrămădesc în cocioabe.

agglutinant, ~e I. *adj.* aglutinant, care unește/ lipește; **substance ~e** substanță aglutinantă; *(lingv.)* **langues ~es** limbi aglutinante. **II.** *s.m. (chim.)* aglutinant; liant; aglomerant.

agglutination *s.f.* aglutinare; lipire; sudare.

agglutiner *v.t., v.r.* a (se) aglutina, a (se) lipi, a (se) reuni.

agglutinine *s.f. (biol.)* aglutinină.

agglutinogène *s.m. (biol.)* aglutinogen.

aggravant, ~e *adj.* agravant; **circonstances ~s** circumstanțe agravante.

aggravation *s.f.* agravare, înrăutățire; **l'~ d'une maladie** agravarea unei boli.

aggravée *s.f. (vet.)* inflamație la piciorul animalului.

aggraver I. *v.t.* **1.** a agrava, a înrăutăți; **les déclarations incorrectes de l'inculpé ont aggravé sa situation** declarațiile incorecte ale inculpatului i-au agravat situația. **2.** a mări, a crește; **~ l'impôt** a mări impozitul. **II.** *v.r.* a se agrava, a se înrăutăți; **sa maladie s'aggrave** boala i se agravează.

agha *s.m. (ist.)* agă.

agile *adj.* agil, suplu, sprinten; iute, vioi, ager; *(fig.)* isteț, iute la minte; **esprit ~** minte ageră; **une démarche ~** un mers sprinten.

agilement *adv.* cu agilitate, cu vioiciune, cu suplețe.

1. agilité *s.f.* **1.** agilitate, cu vioiciune, cu suplețe.

2. agilité *s.f.* **1.** agilitate, ușurință, iuțeală, suplețe; **l'~ d'un acrobate** agilitatea unui acrobat. **2.** *(fig.)* vioiciune, agerime; **l'~ de l'esprit** agerimea minții.

agio *s.m. (fin.)* agio, beneficiu rezultând din operațiuni de schimb sau de bursă; speculații la bursă.

agiotage *s.m. (fin.)* agiotaj, speculă la bursă.

agioter *v.i. (fin.)* a juca la bursă.

agioteur, ~euse *s.m.f. (fin.)* jucător la bursă; speculant.

agir I. *v.i.* **1.** a acționa; a proceda; **quand le moment sera venu, il faudra ~** când va veni momentul, va trebui să acționăm. **~ en conséquence** a proceda în consecință. **2.** a se purta, a se comporta; **~ en maître** a se purta ca un stăpân; **~ obliquement** a se purta nesincer; **manière d'~** fel de a se purta. **3.** *(cu prep.* **sur***)* a influența, a avea efect; **ce médicament agit sur le système nerveux** acest medicament influențează sistemul nervos; **ce médicament n'a pas agi** acest medicament n-a avut efect; **les mesures prises par la mairie agissent sur le marché** măsurile luate de primărie influențează piața. **4.** *(în expr.)* **~ à contre-cœur** a face ceva împotriva propriei voințe; a-și călca pe inimă; **~ auprès de qqn.** a interveni pe lângă cineva; a pune o vorbă pentru cineva; **~ dans le dos de qqn.** a lucra pe la spate; **~ de moitié avec qqn.** a fi tovarăș cu cineva într-o afacere; **~ ouvertement** a lucra / acționa deschis / pe față; **~ sourdement /sous-main** a lucra / acționa pe ascuns / pe dedesubt. **II.** *v.r. (impers.)* **il s'agit de a.** este vorba de / despre; **dans ce fragment il s'agit de ...** în acest fragment este vorba de ... **b.** trebuie să; **il s'agit de faire son devoir** trebuie să ne facem datoria.

agissant, ~e *adj.* activ, eficace, folositor, eficient; **un médicament ~** un medicament eficace.

agissement *s.m. pl.* intrigă, mașinație, lucrături, uneltiri.

agitateur, -trice I. *s.m.f.* agitator. **II.** *s.m. (chim.)* agitator.

agitation *s.f.* **1.** agitație, forfotă, forfoteală, foială, vânzoleală, du-te-vino, animație; **l'~ de la rue à la sortie des cinémas** forfota străzii la ieșirea de la cinematograf. **2.** *(fig.)* agitație, neliniște, frământare, zbucium; **calmer l'~ d'un malade** a potoli agitația unui bolnav. **3.** tulburare, agitație, nemulțumire; **des mesures impopulaires ont provoqué de l'~** măsuri nepopulare au provocat tulburări.

agité, ~e I. *adj.* **1.** agitat, tulburat, învolburat, clocotitor; **mer ~e** mare agitată / învolburată. **2.** agitat, neliniștit; **malade ~** bolnav agitat. **3.** agitat, drăcos, vioi, neastâmpărat, zbânțuit, zvăpăiat; **enfant ~** copil neastâmpărat. **II.** *s.m.f.* alienat, nebun; **le pavillon des ~s** pavilionul nebunilor; *(arg.)* **~ du bocal** nebun / sonat / diliu.

agiter I. *v.t.* **1.** a mișca, a agita, a scutura, a zgâlțâi; **les vagues agitent le canot** valurile zgâlțâie barca; **~ un flacon avant de s'en servir** a scutura un flacon înainte de a-l folosi; **la brise agitait les rideaux** briza mișca perdelele. **2.** *(fig.)* a frământa, a răscoli, a tulbura, a răvăși; **les passions agitent l'âme** pasiunile tulbură sufletul. **3.** a discuta, a dezbate, a trata; **~ une question** a dezbate o chestiune. **4.** a ațâța, a întărâta, a instiga; **~ les esprits** a ațâța spiritele. **5.** *(arg. în expr.)* **les ~** a o lua din loc. **II.** *v.r.* **1.** a se agita, a se frământa; **un malade qui s'agite** un bolnav care se agită. **2.** *(fam. peior.)* a se agita, a se afera, a se afla în treabă. **3.** *(arg.)* a o șterge, a o întinde; **faut que tu t'agites** Întinde-o!

aglobulie *s.f. (med.)* scăderea numărului de globule roșii din sânge.

aglossa, aglosse *s.m. (entom.)* specie de molie *(Aglossa pinguinalis).*

aglyphe *adj., s.m. (zool.)* specie de șerpi ale căror glande veninoase nu ajung la nivelul dinților (năpârca, boa, pitonul).

agnat *s.m. (drept roman)* rudă de sânge pe linie paternă.

agnathes *s.m. pl. (zool.)* agnate, clasă de vertebrate acvatice primitive lipsite de maxilarul inferior.

agnation *s.f. (drept roman)* agnațiune, legătură de rudenie de sânge pe linie paternă.

agneau *s.m.* **1.** miel; **doux comme un ~** blând ca un miel. **2.** carne de miel. **3.** *(bis. catol.)* **l'Agneau de Dieu** Mielul lui Dumnezeu, Iisus Christos.

agnel *s.m.* veche monedă franceză de aur.

agnelage *s.m.* **1.** fătare la oi. **2.** perioada de fătare la oi.

agnelée *s.f.* mieii unei oi (rezultați în urma unei fătări).

agneler *v.i. (despre oi)* a făta.

agnelet *s.m.* mielușel.

agnelin *s.m.* piele de miel tăbăcită împreună cu lâna de pe ea.
agneline *s.f.* lână de miel rezultată din prima tunsoare.
agnelle *s.f.* mieluşică.
agnosie *s.f.* *(med.)* agnozie.
agnosique *adj., s.m.f.* *(med.)* bolnav de agnozie.
agnosticisme *s.m.* *(fil.)* agnosticism.
agnostique *adj., s.m.f.* *(fii.)* agnostic.
agonie *s.f.* **1.** agonie; **être à l'~** a fi în agonie. **2.** *(fig.)* declin, decădere, crepuscul; **l'~ d'un empire** declinul unui imperiu.
agonir *v.t.* a injuria, a insulta; **~ qqn. d'injures** a acoperi / a împroşca / a copleşi pe cineva cu injurii/ cu insulte.
agonisant, ~e *adj. s.m.f.* agonizant, muribund.
agoniser *v.i.* **1.** a agoniza, a fi în agonie, a trage să moară. **2.** *(fig.)* a decădea, a fi pe sfârşite, a fi în declin; **l'empire agonise** imperiul e în declin.
agora *s.f.* **1.** *(ist. în Grecia)* agora, piaţă publică. **2.** spaţiu pietonal într-un oraş nou.
agoraphobe *adj. s.m.f.* bolnav de agorafobie.
agoraphobie *s.f.* *(med.)* agorafobie.
agouti *s.m.* *(zool.)* specie de rozător din America de Sud *(Dasyprocta)*.
agrafage *s.m.* prindere/ fixare cu agrafe.
agrafe *s.f.* **1.** agrafă; **~ de bureau** agrafă de birou (de prins hârtii). **2.** *(chir.)* copcă. **3.** *(poligr.)* agrafă. **4.** *(tehn.)* scoabă. **5.** *(tehn.)* clamă. **6.** *(în expr.)* **~ de brillants** broşă cu briliante; *(chir.)* **pince à ~** inel de fixare a bandajului; *(petr.)* **~ pour courroies** şarnieră pentru curele.
agrafer *v.t.* **1.** a prinde cu agrafe. **2.** *(pop.)* a agăţa, a aborda pe cineva. **3.** *(pop.)* a opri, a reţine; **un agent l'a agrafé pour n'avoir pas accordé la priorité** un agent de circulaţie l-a oprit pentru că nu a acordat prioritate.
agrafeuse *s.f.* *(tehn.)* maşină de prins agrafe, copci, clame.
agrainer *v.t.* **1.** a hrăni păsările cu grăunţe. **2.** *(vân.)* a atrage vânatul la grăunţe.
agraire *(jur.)* agrar.
agrammatical, ~e *(m.pl.*-**aux**) *adj.(lingv.)* incorect gramatical; **phrase ~e** frază incorectă din punct de vedere gramatical.
agrammatisme *s.m.* *(patol.)* tulburări de vorbire; formă de afazie.
agrandir I. *v.t.* **1.** a mări, a extinde; **~ un magasin** a extinde un magazin; **~ une photo** a mări o fotografie; **~ son domaine** a-şi extinde domeniul. **2.** *(fig.)* a înnobila; a înălţa; **ce geste désintéressé l'agrandit** acest gest dezinteresat îl înnobilează. **II.** *v.r.* a se mări; a se extinde; **sa propriété s'est encore agrandi** proprietatea lui s-a extins şi mai mult; *(fam.)* **cette famille nombreuse veut s'~** această familie numeroasă vrea să se extindă / să-şi ia un apartament mai mare.
agrandissement *s.m.* mărire, extindere; lărgire; dezvoltare; **faire un ~ de la photographie** a face o mărire a fotografiei, a o da la mărit; **l'~ d'une maison** extinderea unei case.
agrandisseur *s.m.* *(foto)* aparat de mărit.
agranulocytose *s.f.* *(med.)* agranulocitoză.
agraphie *s.f.* *(patol.)* agrafie, pierdere / tulburare a exprimării prin scris.
agrarien, ~ne *s.m.f., adj.* agrarian.
agréable I. *adj.* **1.** agreabil, plăcut, simpatic, atrăgător; **une personne ~** o persoană plăcută, simpatică; **se rendre ~ à qqn.** a se face plăcut cuiva, a-i câştiga simpatia. **2.** *(înv. în expr.)* **avoir pour ~** a găsi cu cale. **II.** *s.m. art.* agreabilul, plăcutul; **joindre l'utile à l'~** a îmbina utilul cu plăcutul.
agréablement *adv.* (în mod) agreabil, plăcut; **il a été ~ surpris de nos compliments** a fost plăcut surprins de complimentele noastre.
agréé, ~e I. *adj.* agreat, acceptat, recunoscut; **mesure ~e par les syndicats** măsură agreată de sindicate. **II.** *s.m.* avocat la tribunalele de comerţ din Franţa.
agréer I. *v.t.* **1.** a accepta, a agrea, a încuviinţa, a primi favorabil; **~ une requête** a accepta, a primi favorabil o cerere; **veuillez ~ mes hommages** *(formulă de politeţe)* vă rog să primiţi omagiile mele. **2.** *(jur.)* a agrea, a admite; **fournisseur agréé** furnizor agreat. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **à***)* *(lit.)* a plăcea, a fi pe plac; **cette idée agrée à tout le monde** această idee e pe placul tuturor.
agrégat *s.m.* **1.** *(constr.)* agregat; conglomerat. **2.** *(ec.)* totalul; suma totală. **3.** *(muz.)* suprapunere de sunete neconformă regulilor clasice.
agrégatif, -ive *s.m.f.* student care se pregăteşte pt. concursul de agregaţie.
agrégation *s.f.* **1.** agregaţie, agregare. **2.** *(constr.)* amestec de nisip şi pietriş pentru realizarea unui covor asfaltic. **3.** *(în Franţa)* agregaţie, concurs pentru recrutarea de profesori în licee sau universităţi. (*abrev. fam.* **agreg**).
agrégé, ~e *s.m.f.* **1.** *(înv.)* doctor în drept funcţionând la o catedră universitară. **2.** profesor agregat, titular prin concurs (la licee sau unele facultăţi: drept, ştiinţe economice, medicină, farmacie).
agréger I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a agrega, a reuni, a alipi (într-o masă). **2.** *(fig.)* a admite, a asocia (la un grup). **II.** *v.r.* *(cu prep.* **à***)* **1.** *(tehn.)* a se agrega, a se uni într-un tot. **2.** a se alătura, a se asocia (unui grup).
agrément *s.m.* **1.** agrement, încuviinţare, consimţământ, aprobare; **donner son ~ à la nomination d'un ambassadeur** a-şi da consimţământul la numirea unui ambasador. **2.** *(jur.)* validare a unui acord. **3.** plăcere, distracţie, amuzament, divertisment; *(înv.)* **arts d'~** arte de agrement (dans, pictură, broderie) practicate ca amator. **4.** *(muz.)* ornament.
agrémenter *v.t.* a agrementa; a înfrumuseţa, a da culoare, a împodobi, a orna. *(ir.)* **~ d'injures** a agrementa cu injurii.
agrès *s.m.* **1.** *(mar.)* *(înv.)* greement. **2.** aparate de gimnastică (bară fixă, inele, paralele).
agresser *v.t.* a agresa, a comite o agresiune (fizică sau morală).
agresseur *s.m.* agresor.

agressif, -ive *adj.* **1.** agresiv, amenințător, violent; provocator; **un ton ~** un ton agresiv / amenințător. **2.** certăreț, arțăgos, gâlcevitor, scandalagiu; **tempérament ~** fire arțăgoasă. **3.** *(chim.)* corosiv.
agression *s.f.* agresiune, atac; **pacte de non-~** pact de neagresiune.
agressivement *adv.* (în mod) agresiv, brutal, violent; cu agresivitate.
agressivité *s.f.* agresivitate, brutalitate, impulsivitate, violență.
agreste *adj.* rustic, de câmp, câmpenesc, agrest; **plantes ~s** plante de câmp.
agri, agro *s.m.f.* *(pop.)* elev la o școală agricolă.
agricher *v.t.* *(pop.)* **1.** a apuca brutal pe cineva (de haină, de mână). **2.** a aresta; a înhăța.
agricole *adj.* **1.** agricol; **outillage ~** utilaj agricol. **produits ~s** produse agricole. **2.** agrar; **pays ~** țară agrară.
agriculteur, -trice *s.m.f.* agricultor.
agriculture *s.f.* agricultură.
agriffer I. *v.r.* *(cu prep.* **à***)* **1.** *(înv.)* a se prinde cu ghearele/ cu unghiile de ceva. **2.** a se agăța (cu mâinile, cu unghiile). **II.** *v.t.* *(pop.)* **1.** a înșfăca pe cineva. **2.** a aresta, a captura, a pune mâna pe.
agrile, agrilus *s.m.* *(entom.)* specie de insectă coleopteră de culoare verde *(Agrilus).*
agrion *s.m.* *(entom.)* specie de libelulă mică albastră *(Lestes fusca).*
agriote *s.m.* *(entom.)* vierme-sârmă *(Agriotus).*
agripaume *s.f.* *(bot.)* **1.** talpa-gâștei, creasta cocoșului, iarbă-flocoasă *(Leonurus Cardiaca).* **2.** *(în compuse)* **~-faux-Marrube** coada-mâței, talpa-lupului *(Chaiturus Marrubiastrum).*
agrippement *s.m.* prindere, apucare, înhățare, înșfăcare.
agripper I. *v.t.* a prinde, a apuca, a înhăța, a înșfăca; a lua; **~ un voleur** a înhăța un hoț. **II.** *v.r.* a se agăța, a se apuca, a se prinde; **s'~ aux branches pour ne pas tomber** a se agăța de crengi ca să nu cadă.
agro-alimentaire, agroalimentaire *adj., s.m.* agroalimentar.
agrochimie *s.f.* agrochimie, chimie agronomică.
agrogéologie *s.f.* agrogeologie.
agrogéologique *adj.* agrogeologic.
agro-industrie *(pl.* **~s***)* *s.f.* agroindustrie.
agrologie *s.f.* agrologie.
agrologique *adj.* agrologic.
agronome *s.m.* agronom.
agronomie *s.f.* agronomie.
agronomique *adj.* agronomic.
agro-pastoral, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* care se ocupă de agricultură și de creșterea vitelor.
agrostide, agrostis, agrostide-des-chiens *s.f.* *(bot.)* bucățel *(Agrostis canina).*
agrotis *s.m.* *(entom.)* mama-casei *(Agrotis pronuba).*
agrotis-blanche *(bot.)* iarba-câmpului *(Agrotis alba).*
agrumes *s.m. pl.* citrice.
aguardiente *s.f.* rachiu folosit în America Centrală și de Sud.
aguerrir *v.t., v.i.* **1.** a (se) deprinde, a (se) obișnui, a se învăța cu (greutățile. **2.** a (se) căli, a (se) întări, a (se) oțeli; **s'~ à la souffrance** a se căli împotriva suferinței.
aguets (aux) *loc. adv.* *(în expr.)* **être / se tenir aux ~** a fi/ a sta la pândă, a pândi.
agueusie *s.f.* *(med.)* pierderea simțului gustativ.
aguichant, ~e, aguicheur, -euse *adj., s.m.f.* ademenitor, ispititor, provocator, cochet, seducător; **une jeune fille ~e** o fată cochetă, provocatoare.
aguicher *v.t.* **1.** a ademeni, a ispiti, a provoca. **2.** *(arg.)* a fura, a ciordi, a mangli.
aguicheur, -euse *adj. s.m.f. v.* **aguichant.**
ah I. *interj.* **1.** exprimă un sentiment (bucurie, plăcere, durere, admirație, agasare, iritare); **~! quel bonheur de vous revoir!** Ah!, Ce plăcere să vă revăd! **2.** întărire, subliniere; **~ non, je ne suis pas d'accord** nu, nu sunt de acord. **3.** *(dublat)* **a.** surpriză; perplexitate; **b.** ironie; **~! ~! est-ce possible!** E posibil așa ceva?! **II.** *s.m. invar.* *(în expr.)* **pousser des oh! et des ~! de surprise** a-și exprima surpriza.
ahan *s.m.* *(înv.)* **1.** respirație grea. **2.** efort; **suer d'~** a munci din greu, a se speti / a da în brânci muncind.
ahaner *v.i.* *(înv.)* **1.** a respira greu (din cauza unui efort). **2.** a munci din greu.
ahuri, ~e *adj., s.m.f.* **1.** aiurit, zăpăcit; **mais regardez donc où vous mettez le pied, espèce d'~!** Uită-te unde calci, aiuritule! **2.** uluit, buimac.
ahurir *v.t.* a aiuri, a zăpăci, a ameți, a buimăci; **il nous a ahuris avec ses explications confuses** ne-a amețit cu explicațiile lui confuze.
ahurissant, ~e *adj.* **1.** uimitor, uluitor, amețitor, stupefiant; surprinzător; **des nouvelles ~es** știri stupefiante. **2.** scandalos; revoltător; **une insolence ~e** o insolență scandaloasă.
ahurissement *s.m.* **1.** uimire, uluire, năucire. **2.** stupoare, stupefacție, înmărmurire; surprindere.
aï *s.m.* *(zool.)* leneș *(Bradypus tridactylus).*
aiche/ èche, esche *s.f.* *(pesc.)* momeală.
aicher, écher, escher *v.t.* a pune momeală; **~ un hameçon** a pune momeală în cârligul undiței.
1. aide *s.f.* **1.** ajutor, sprijin; **venir en ~ à qqn.** a veni în ajutorul cuiva; **à l'~!** Ajutor!; **à l'~ de** cu ajutorul ..., datorită ... **2.** asistență, protecție; subvenție; **~ sociale** ajutor social; **~ à la culture** subvenție pentru cultură. **3.** *(la pl.)* **a.** *(ist.)* impozite indirecte în evul mediu și înainte de revoluția franceză; b. *(echit.)* mijloacele la îndemâna călărețului pentru a-și conduce calul.
2. aide *s.m.f.* ajutor, auxiliar; **~-comptable** ajutor de contabil; **~-maçon** ajutor de zidar; **~ de camp** aghiotant.
aide-mémoire *s.m. invar.* îndreptar; rezumat al chestiunilor esențiale privitoare la un subiect, o temă.
aider I. *v.t.* a ajuta; a da ajutor / sprijin; **~ qqn. à réaliser son but** a ajuta pe cineva să-și realizeze scopul; **que Dieu vous aide!** Dumnezeu să vă ajute! **le hasard l'a aidé** l-a ajutat întâmplarea. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **à***)* **1.** a ajuta la, a contribui la; **le séjour à la montagne aidera au rétablissement du malade** șederea la munte va ajuta la însănătoșirea bolnavului. **2.** a ușura, a facilita; **ce médicament**

aide à la digestion acest medicament ușurează digestia. **3.** *(arg. în expr.)* **pas aidé** neajutorat. **III.** *v.r. (cu prep.* **de***)* a se ajuta cu, a se folosi de; a se servi de; a folosi; **le vieillard s'aide d'une canne pour marcher** bătrânul se servește de un baston ca să meargă.

aïe *interj.* Au!, Vai! (exprimă durerea fizică, neliniștea, descumpănirea).

aïeul, ~e I. *s.m.f. (pl.* **aïeuls, aïeules***)* bunic. **II.** *s.m. (pl.* **aïeux***)* strămoși, străbuni, moși.

aigage *s.m. v.* **aiguage**.

aigle I. *s.m.* **1.** *(ornit.)* vultur, acvilă *(Aquila)*; ~ **impérial** acvilă imperială *(Aquila heliaca)*; ~ **criard** acvilă țipătoare *(Aquila clanga)*; **avoir un œil d'~** a avea ochi de vultur; a da dovadă de perspicacitate. **2.** *(în expr.)* **ce n'est pas un ~ nu e** mare lucru de capul lui; nu e cine știe ce; **un nez en bec d'~** un nas coroiat; *(bot.)* **fougère grand ~** ferigă-de-câmp *(Pteris aquiiina)*; *(iht.)* ~ **de mer** *s.m.* peștele acvilă *(Sciaena aquila)*. **grand / petit** ~ format de hârtie. **II.** *s.f.* **1.** femela vulturului. **2.** *(la pl.) (ist.)* drapel, stindard cu acvilă; **les ~ romaines** stindardele romane.

aiglefin *s.m. v.* **églefin.**

aiglette *s.f. (herald.)* vultur mic.

aigre I. *adj.* **1.** acru; **fruit** ~ fruct acru. **2.** alterat, acrit; aspru; **vin** ~ vin acru, aspru. **3.** ascuțit, țipător, distonant, strident; **voix** ~ voce stridentă. **4.** pișcător, înțepător; **odeur** ~ miros înțepător, acid. **5.** rece, tăios, pătrunzător; **vent** ~ vânt rece / tăios. **6.** *(fig.)* dezagreabil, ursuz, sanchiu, urâcios; **un ton** ~ un ton dezagreabil. **II.** *s.m.* **1.** gust, miros acru. **2.** *(fam. în expr.)* **tourner à l'~** a se deteriora; a se învenina (despre o discuție, o relație).

aigre-doux, douce *(pl.* **aigres-doux, douces***) adj.* dulce-acrișor; **fruit** ~ fruct dulce-acrișor; *(fig.)* **paroles aigres-douces** cuvinte dezagreabile sub aparență amabilă.

1. aigrefin *s.m.* escroc, pungaș, șnapan; aventurier; haimana.

2. aigrefin *s.m. (iht.) v.* **églefin**.

aigrelet, ~te *adj.* **1.** acrișor; **un vin** ~ un vin acrișor. **2.** pițigăiat; **une voix ~te** o voce pițigăiată.

aigrement *adv.* **1.** cu răutate; cu acreală, acru; **il répond toujours** ~ răspunde întotdeauna acru. **2.** (în mod) strident, țipător; **les roues de la charrette tournent** ~ roțile căruței se învârt cu un sunet strident.

aigremoine *s.f. (bot.)* turiță-mare *(Agrimonia Eupatoria)*.

aigret, ~te *adj. v.* **aigrelet.**

aigrette *s.f.* **1.** *(ornit.)* egretă *(Egretta harzetta)*. **2.** *(ornit.)* stârc alb *(Egretta alba)*. **3. a.** mănunchi de pene aflat pe capul anumitor păsări. **b.** mănunchi de pene sau fire folosit ca podoabă la pălării, la chipie militare etc. **4.** *(fiz.)* descărcare electrică sub formă de scântei.

aigretté, ~e *adj. (bot., ornit.)* prevăzut cu / care poartă o egretă.

aigreur *s.f.* **1.** acreală, acrime, înăcreală; **l'~ d'un fruit vert** acreala unui fruct necopt. **2.** *(fig.)* acreală; bosumflare; atitudine ursuză; **il répond toujours avec** ~ răspunde întotdeauna cu acreală. **3.** *(fig.)* răutate, ciudă; **critiquer un écrivain avec** ~ a critica un scriitor cu răutate. **4.** *(la pl.) (med. în expr.)* **~s d'estomac** arsuri la stomac.

aigri, ~e *adj.* **1.** *(despre alimente)* acrit, înăcrit, alterat, fermentat, oțetit; **vin** ~ vin oțetit. **2.** *(despre oameni)* acrit, înăcrit; scârbit, sătul, îngrețoșat, dezgustat; **il est aigri par le comportement de ses semblables** este dezgustat de comportarea semenilor săi.

aigrin, égrin *s.m. (bot.)* **1.** măr pădureț tânăr, cu fructe acre. **2.** păr sălbatic tânăr.

aigrir I. *v.t.* **1.** a acri, a înăcri; **la chaleur a aigri le vin** căldura a acrit vinul. **2.** *(fig.)* a acri, a înăcri; a scârbi, a dezgusta, a îngrețoșa; **les événements l'ont aigri** evenimentele l-au scârbit. **II.** *v.i.* a se acri, a se înăcri, a se altera, a se oțeti; **le vin a aigri** vinul s-a oțetit. **III.** *v.r.* **1.** a se acri, a se oțeti; **le vin s'aigrit** vinul se oțetește. **2.** *(fig.)* a se înăcri, a se dezgusta; a se amărî, a se indispune; **son esprit s'aigrit** sufletul i se amărăște.

aigrissement *s.m.* **1.** acrire, înăcrire. **2.** *(fig.)* răcire; **l'~ de leurs relations** răcirea relațiilor lor.

aigu, ~ë I. *adj.* **1.** ascuțit; tăios; **épée** ~ sabie ascuțită; **angle** ~ unghi ascuțit. **2.** ascuțit, subțire, pițigăiat; **voix ~ë** voce pițigăiată; **les cris ~s des mouettes** țipetele ascuțite ale pescărușilor. **3.** *(fig.)* viu, acut, intens, profund, violent; **douleur ~ë** durere acută, violentă; **maladie ~ë** boală acută. **4.** *(fig.)* ager, scrutător, observator, pătrunzător, iscoditor, scormonitor, subtil, perspicace; **un regard** ~ o privire scrutătoare; **une intelligence ~ë** o inteligență subtilă. **5.** *(fig.)* acut, îndârjit, înverșunat, cumplit, încrâncenat; **conflit** ~ conflict îndârjit. **II.** *s.m. (muz.)* acut, notă înaltă; **l'~** registrul acut.

aiguade *s.f. (mar. înv.)* loc de aprovizionare cu apă dulce.

aiguage, aigage *s.m.* drept de a trece o conductă de apă prin proprietatea altcuiva.

aiguail *s.m. (reg.)* rouă.

aigue-marine *(pl.* **aigues-marines***) s.f. (mineral.)* acvamarin.

aiguière *s.f. (înv.)* carafă cu mâner.

aiguillage *s.m.* **1.** *(c.f.)* macaz. **2.** *(c.f.)* manevră; manevrare; **cabine d'~** cabină de manevrare a macazului; **faux** ~ manevră greșită. **3.** *(fig.)* orientare într-o anumită direcție; **se tromper d'~** a greși direcția, a se orienta greșit.

aiguillat *s.m. (iht.)* specie de rechin *(Squalus acanthias)*.

aiguille *s.f.* **1.** ac; ~ **à coudre** ac de cusut; ~ **à broder** ac de broderie; **enfiler une** ~ a băga ață în ac. **2.** andrea; ~ **à tricoter a.** andrea de tricotat; **b.** *(arg.)* cuțit, șuriu. **3.** ac, limbă / indicator de ceas; **grande** ~ limba care arată orele; **petite** ~ minutar; ~ **à secondes** secundar. **4.** *(geogr.)* pisc, vârf de munte. **5.** *(arhit.)* vârf; ~ **du clocher** vârful clopotniței. **6.** *(med.)* ac de seringă. **7.** *(iht.)* zargan *(Belone belone)*. **8.** frunza coniferelor; ac; **~s de pin** ace de pin. **9.** *(în expr.)* **chercher une ~ dans une botte de foin** a căuta un lucru greu de găsit, a căuta acul în carul cu fân; **discuter sur des pointes d'~**

a cerceta exagerat de minuțios, a despica firul de păr în patru; **de fil en** ~ din vorbă în vorbă; din una în alta; **talons ~s** tocuri cui; *(arg.)* ~ **à tricoter (des boudins)** cuțit, șiș, șuriu; *(prov.)* **en bien limant on fait d'une poutre une** ~ cu răbdare și cu tăcere se face agurida miere.

aiguillée *s.f.* lungime a firului (de ață, lână) băgat în ac.

aiguiller *v.t.* **1.** a dirija un tren într-o anumită direcție folosind macazul. **2.** *(fig.)* a orienta, a dirija într-o anumită direcție; **elle a aiguillé ses enfants vers des professions artistiques** și-a orientat copiii spre profesiuni artistice. **3.** *(în expr.)* ~ **qqn. sur une voie de garage** a pune pe cineva într-o activitate fără viitor / pe linie moartă.

aiguilletage *s.m. (text.)* tehnică de fabricare a unor stofe.

aiguilleter *v.t. (text.)* a folosi o anumită tehnică de fabricare a unor stofe.

aiguillette *s.f.* **1.** *(mil.)* eghilet. **2.** *(culinar)* felie subțire de friptură (piept de pasăre) tăiată în lung. **3.** *(culinar)* parte a unei fripturi de vacă la grătar. **4.** *(iht.)* zărgan *(Belone belone)*. **5.** *(ist.)* șnur / șiret / panglică cu o terminație metalică la capete folosită în vestimentație.

aiguilleur *s.m.* acar, macagiu.

aiguillier *s.m.* testea de ace.

aiguillon *s.m.* **1.** *(la insecte)* ac; **l'~ de la guêpe** acul viespii. **2.** bold, țepușă, strămurare (de împuns vitele). **3.** *(bot.)* spin, ghimpe. **4.** *(fig.)* stimulent, imbold, îndemn; **l'~ de l'orgueil** imboldul dat de orgoliu.

aiguillonnement *s.m.* **1.** acțiunea de a dirija vitele într-o anumită direcție prin împungerea lor. **2.** *(fig.)* stimulare.

aiguillonner *v.t.* **1.** a dirija vitele într-o anumită direcție prin împungerea lor. **2.** *(fig.)* a stimula, a încuraja, a dinamiza, a intensifica; ~ **un paresseux** a stimula pe un leneș. *(fam.)* ~ **qqn.** a băga pe cineva în viteză.

aiguillot *s.m. (mar.)* pivot, țâțână.

aiguisage *(înv.)* **aiguisement** *s.m.* ascuțire; ~ **d'une lame** ascuțire a unei lame.

aiguiser *v.t.* **1.** a ascuți; ~ **un couteau** a ascuți un cuțit; **pierre à** ~ piatră de ascuțit. **2.** *(fig.)* a stimula, a stârni, a ațâța, a excita; ~ **l'appétit** a stimula pofta de mâncare. **3.** *(fig.)* a rafina, a cizela; ~ **l'esprit** a cizela / a rafina spiritul.

aiguiseur, -euse *s.m.f.* tocilar.

aiguisoir *s.m.* tocilă.

ail *(pl.* **ails,** *(înv.)* **aulx***)* *s.m. (bot.)* **1.** usturoi *(Allium sativum)*. **2.** *(în compuse)* **~-à-toupet** ceapa-ciorii, scânteiuță *(Gagea pratensis)*; **~-arrondi** pur *(Allium rotundum)*; **~-des-bois** leurdă *(Allium ursinum)*; **~-des-chiens** porumbei *(Muscari racemosum)*; **~-jaunâtre, ~-potager** aiu-sălbatic *(Allium ochroleucum)*.

ailante *s.m. (bot.)* cenușer, arbore-puturos *(Ailanthus glandulosa)*.

aile *s.f.* **1.** *(zool.)* aripă; **déployer ses ~s** a-și întinde aripile; **battre des ~s** a bate / a da din aripi; **2.** *(mil.)* aripă, flanc, coastă, margine. **3.** *(sport)* aripă, extremă. **4.** aripă; ~ **de moulin** aripă de moară, fofează. **4.** *(arhit.)* partea laterală a unei clădiri. **5.** *(av.)* pală, paletă (de elice). **6.** *(bot.)* petală laterală. **7.** *(anat.)* perete; **l'~ du nez** peretele lateral al nării. **8.** *(pop.)* braț, mână, aripă. **9.** *(pop.)* buzunar mare interior. **10.** *(în expr.)* **avoir des ~s aux talons** a fugi mâncând pământul; a-i sfârâi picioarele alergând; **battre de l'~/d'une ~, ne battre plus que d'une ~ a.** a fi la ananghie / la strâmtoare; a avea un necaz. **b.** a o băga pe mânecă, a o încurca; **être sous l'~ de qqn.** a se afla sub protecția cuiva; **voler de ses propres ~s** a trăi pe picioarele sale; a se descurca singur; **se brûler les ~s** a se compromite, a o păți, a se arde; **rogner les ~s à qqn.** a-i scurta cuiva ghearele; a tăia cuiva din unghișoară; a înfrânge trufia cuiva; *(pop.)* **les ~s d'un chapeau** borurile unei pălării; *(auto)* **l'~ avant droite** aripa din față dreapta; *(prov.)* **la peur donne des ~s** frica are picioare lungi.

ailé, ~e *adj.* **1.** cu aripi; **la chauve-souris est un mammifère** ~ liliacul este un mamifer cu aripi. **2.** *(în expr.)* **le cheval** ~ Pegas.

aileron *s.m.* **1.** extremitatea aripii la păsări. **2.** *(la anumiți pești)* înotătoare; **les ~s du requin** aripioarele înotătoare ale rechinului. **3.** *(av.)* eleron. **4.** *(mar.)* cârmă laterală la unele vase mici. **5.** *(arhit.)* contrafort (în stilul baroc). **6.** *(arg.)* mână, cazma, aripă; **se faire donner sur les ~s** a i se da peste mână. **7.** *(arg.)* ureche.

ailette *s.f.* **1.** aripioară. **2.** placă metalică solidară cu anumite organe de mașini, în scopul măririi suprafeței radiante a căldurii; **radiateur à ~s** radiator cu lame. **3.** *(mil.)* aripioare, elemente stabilizatoare ale zborului anumitor proiectile; **bombe à ~s** bombă cu aripioare.

ailier *s.m. (fotbal, rugby)* (jucător) extremă.

aillade *s.f.* **1.** *(reg.)* mujdei, sos de usturoi. **2.** felie de pâine prăjită frecată cu usturoi.

ailler *v.t. (culinar)* **1.** a freca cu usturoi; ~ **un morceau de viande** a freca o bucată de carne cu usturoi. **2.** a garnisi cu usturoi.

ailleurs *adv.* în altă parte, în alt loc, aiurea, altundeva; **être** ~ a fi cu gândul aiurea, a fi distrat, a umbla cu capul în traistă; **avoir l'esprit** ~ a fi cu gândul în altă parte, a fi dus cu mintea, a avea mintea plecată cu sorcova; **d'~ a.** din alt loc, din altă parte; **ces vins ne sont pas du pays, ils viennent d'~** aceste vinuri nu sunt făcute în țară / în regiune, provin din altă parte; **b.** de altfel, de altminteri; **Gabriel a menti, d'~ je m'y attendais** Gabriel a mințit, de altfel mă așteptam; **par** ~ pe de altă parte; **partout** ~ în orice alt loc, oriunde în altă parte; **nulle part** ~ în nici un alt loc, nicăieri altundeva.

ailloli, aïoli *s.m.* sos de usturoi cu maioneză.

aimable I. *adj.* **1.** amabil, afabil, îndatoritor, cordial, prietenos, binevoitor, cald, serviabil, atent, curtenitor, gentil, drăguț; **vous êtes bien ~ de me montrer le chemin** sunteți foarte amabil că îmi arătați drumul; **c'est très ~ à vous de dire cela** este foarte amabil din partea dumneavoastră că îmi spuneți aceste lucruri. **2.** *(înv.)* demn de a fi iubit. **II.** *s.m. (în expr.)* **faire l'~** a se strădui să placă.

aimablement *adv.* (în mod) amabil / îndatoritor / prietenos; cu amabilitate, cu prietenie.

1. **aimant** *s.m.* 1. magnet. 2. *(mineral în expr.)* ~ **naturel** magnetit. 3. *(fig.)* farmec; putere de atracție. 4. *(arg. în expr.)* **faire de l'~ a.** a fi de efect; b. a uimi, a surprinde (pe cineva).

2. **aimant** *adj.* afectuos, tandru, iubitor; devotat.

aimantation *s.f.* magnetizare.

aimanter *v.t.* a magnetiza.

aimer I. *v.t.* 1. a iubi; ~ **ses parents** a-și iubi părinții; ~ **ses amis** a-și iubi prietenii. 2. **a.** a-i plăcea; ~ **la peinture** a-i plăcea pictura; ~ **la mer** a-i plăcea marea; b. *(cu prep.* **à** *urmată de inf.)* a-i plăcea să ...; **c.** ~ **que** *(conj.)* a dori să, a găsi plăcut să ... 3. *(despre plante)* a-i prii, a se dezvolta; **les plantes aiment le soleil** plantelor le priește soarele. 4. *(în expr.)* ~ **mieux** a prefera; ~ **la bouteille** a bea mult, a trage la măsea, a bea cât șapte; a avea darul suptului; ~ **les bons morceaux** a fi amator de mâncare bună; ~ **ses aises** a ține la tabieturile sale; ~ **son chez soi** a-și iubi casa / căminul; *(lit.)* ~ **ailleurs** a iubi pe altcineva; *(prov.)* **quand on n'a pas ce que l'on aime, il faut aimer ce que l'on a** când n-ai frumos pupi și mucos. **II.** *v.i.* a iubi; **le temps d'~** timpul iubirii. **III.** *v.r.* a se iubi; *(prov.)* **qui s'aime trop n'a point d'amis** cine se iubește prea mult pe sine nu are prieteni; **ils s'aiment bien** se iubesc cu adevărat.

1. **aine** *s.f.* *(anat.)* vintre, abdomen, regiune inghinală.

2. **aine** *s.f.* bețișor pe care se înșiră heringii la afumat.

aîné, ~e I. *adj.* 1. primul născut; mai în vârstă, mai mare; **mon fils** ~ fiul meu cel mare, primul născut. 2. *(în expr.)* **la branche ~e de la famille** descendenții familiei care se trag din fiul cel mare. **II.** *s.m.f.* 1. primul născut; **mon ~e** fiica mea cea mare, prima născută. 2. persoană mai în vârstă; **il est mon ~ de dix ans** e mai în vârstă ca mine cu zece ani.

aînesse *s.f.* *(ist. în expr.)* **droit d'~** drept de primogenitură, drept al primului născut.

ainsi I. *adv.* astfel, așa; **c'est ~ que tu dois t'y prendre** astfel trebuie să procedezi; **pour ~ dire a.** ca să zic așa; **b.** chipurile; vezi Doamne; ~ **va le monde** așa e lumea; **s'il en est** ~ dacă așa stau lucrurile; dacă-i pe aceea. 2. *(bis. în expr.)* ~ **soit-il** amin. **II.** *conj.* 1. așadar, prin urmare, în consecință, deci; **j'ai invité tout le monde,** ~ **tous seront contents** am invitat pe toată lumea, prin urmare toți vor fi mulțumiți. 2. (cu **que**) așa cum, precum și, după cum; **il s'y est pris calmement,** ~ **que je le lui avais recommandé** a procedat calm, așa cum îi recomandasem; **elle a invité ses amis, ses cousins,** ~ **que ses voisins** și-a invitat prietenii, verii, precum și vecinii.

1. **air** *s.m.* 1. aer; **à l'~ libre, au grand** ~ în aer liber; **manquer d'~** a nu avea aer, a nu putea respira; **l'~ vif de la montagne** aerul tare de munte; **prendre l'~ a.** a lua aer, a se plimba; **b.** *(despre aviatori)* a-și lua zborul, a decola; **c.** *(pop.)* a o lua la fugă / la sănătoasa; **donner de l'~** a scoate la aer, a aerisi. 2. vânt; **il y a / il fait de l'~e** vânt. 3. văzduh; **les oiseaux s'envolent dans l'~/dans les ~s** păsările își iau zborul / se ridică în văzduh. 4. *(fig.)* atmosferă, ambianță, cerc, mediu, societate, sferă (socială); **il y a de l'électricité / de l'orage dans l'~** atmosfera e încărcată, se apropie cearta. 5. *(în expr.)* **faire des promesses en l'~** a face făgăduieli deșarte / în vânt; **être libre comme l'~** a fi liber ca păsările cerului; **avoir toujours un pied en l'~** a fi agitat; a-și schimba mereu locul; **contes en l'~** vorbe goale; cai verzi pe pereți; povești de adormit copiii; **tête en l'~** cap sec; zăpăcit, aiurit; **ficher / flanquer qqch. en l'~** a se descotorosi de ceva; **ficher / flanquer qqn. en l'~** a trimite pe cineva la dracu / la toți dracii; *(pop.)* **jouer la fille de l'~** a o`sterge; a se face nevăzut; **mettre tout en l'~** a da totul peste cap; **bâtir en l'~** a clădi pe nisip; a-și face iluzii; *(arg.)* **de l'~** șterge-o, valea; *(pop.)* **brasser / déplacer de l'~** a se agita fără folos; **se donner de l'~, changer d'~** a o lua la fugă / la sănătoasa; *(pop.)* **envoyer / foutre / mettre en l'~ a.** a face rău cuiva; **b.** a arunca în aer ceva; *(pop.)* **ne pas manquer d'~** a avea tupeu; a da cu barda în lună; *(pop.)* **en jouer un** ~ a o lua la fugă / la sănătoasa; a se evapora.

2. **air** *s.m.* 1. aer, aspect, înfățișare, fizionomie; **se donner des ~s, affecter de grands ~s** a se grozăvi, a-și de aere / ifose; **un ~ de famille** un aer de familie; **avoir bel /bon ~** a fi plăcut la înfățișare; a arăta bine; a fi chipeș / arătos. 2. chip, figură, mutră; fizionomie; expresie; **prendre un ~ triste** a avea o expresie tristă. 3. *(în expr.)* **avoir l'~** a părea; **avoir l'~ comme il faut** a părea un om comsecade; **avoir l'~ de sortir d'une boîte** a fi elegant, a arăta ca scos din cutie; **avoir l'~ d'une vache en espadrilles, avoir l'~ d'un mille-pattes en robe du soir, avoir l'~ d'un singe à confesse** a fi uimit, a sta / a rămâne ca vițelul la poarta nouă; **avoir l'~ un peu perdu** a părea descumpănit; **avoir l'~ et la chanson** a fi într-adevăr ceea ce pari; **l'armée de l'~** aviația militară; **courant d'~** curent; *(pop.)* **avoir l'~ d'avoir deux ~s, d'en avoir deux** a lua o mutră ipocrită / fățarnică; **prendre de grands ~s** a-și da aere, a face pe grozavul; **n'avoir l'~ de rien a.** a nu părea mare lucru; a nu face impresie. **b.** a părea că e simplu / floare la ureche; **sans avoir l'~ de rien** a părea nevinovat / că nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase; **ça en a tout l'~** așa pare să fie; **avoir un drôle d'~** a arăta ciudat / ca dracu.

3. **air** *s.m.* *(muz.)* arie, melodie, cântec; **c'est l'~ qui fait la chanson** tonul face muzica.

airain *s.m.* 1. *(metal. înv.)* aliaj pe bază de cupru, bronz. 2. *(în expr.)* **d'~** dur, necruțător, de piatră, neîndurător, neînduplecat; **cœur d'~** inimă de piatră.

aire *s.f.* 1. *(înv.)* arie de treierat. 2. teren plat. 3. cuib de pasăre răpitoare stabilit pe o suprafață plană. 4. arie, suprafață; **l'~ d'un cercle** suprafața unui cerc. 5. zonă, platformă; *(geol.)* **~s continentales** platforme continentale; *(astronautică)* ~ **de lancement** platformă de lansare; *(av.)* **d'atterrissage** zonă / arie / teren de aterizare; ~ **embryogène** zonă de dezvoltare a embrionului; ~ **culturelle** zonă / arie de

răspândire a unei anumite culturi; *(bot.)* ~ **germinative** zonă de germinație. **6.** *(fig.)* domeniu de activitate.

airedale, airedale-terrier *s.m.* *(angl.)* câine de rasă terrier.

airée *s.f.* cantitatea de cereale obținută de pe o arie.

airelle *s.f.* *(bot.)* **1.** afin *(Vaccinium Myrtilius)* **2.** afină.

airer *v.i.* *(despre unele păsări răpitoare)* a-și face cuibul.

airure *s.f.* *(min.)* extremitate a unui filon metalifer sau carbonifer.

ais *s.m.* **1.** *(înv.)* scândură; blană; dulap. **2.** scândură mică folosită în legătorie.

aisance *s.f.* **1.** belșug, îndestulare, îmbelșugare, abundență; **vivre dans l'~** a trăi în belșug. **2.** ușurință firească, grație, dezinvoltură, degajare; **parler avec ~ une langue étrangère** a vorbi cu ușurință, firesc o limbă străină. **3.** *(la pl. în expr.)* **lieux / fosse d'~s** latrină, closet.

aise *s.f.* **1.** confort, comoditate, liniște, tihnă; **se mettre à l'~** a face comod; **mettre qqn. à l'~/à son ~** a face pe cineva să se simtă bine / comod / confortabil. **2.** belșug, îndestulare; **être à son ~** a trăi în îndestulare; a avea tot ce-i trebuie. **3.** *(la pl.)* tabieturi; **aimer ses ~s** a ține la tabieturile sale / la comoditățile sale. **4.** *(lit.)* bucurie, desfătare, plăcere, mulțumire. **5.** *(în expr.)* **être bien à l'~ dans sa peau** a fi mulțumit de starea sa; **à votre ~!** Cum doriți! **parler à son ~ de qqch.** a vorbi detașat de ceva (fără a fi implicat); **prendre ses ~s** a se instala ca la el acasă, a nu se jena; **en prendre à son ~** a nu se sinchisi, a nu se jena; *(arg.)* **à l'~, Biaise!** Ușurel, băieți!

aisé, ~e *adj.* **1.** ușor; care se face fără efort; **une besogne ~e** o muncă ușoară. **2.** îmbelșugat, îndestulat; **une vie ~e** o viață îmbelșugată. **3.** *(fig.)* natural, firesc, simplu; ușor; **un style ~** un stil simplu, firesc.

aisément *adv.* cu ușurință, fără greutate, fără efort; **il a passé ~ ses examens** și-a luat examenele cu ușurință.

aissage *s.f.* cazma de fier ascuțită.

aisseau *s.m.* șindrilă.

aisselle *s.f.* **1.** *(anat.)* subsuoară, subraț, axilă. **2.** *(bot.)* unghiul format de frunză la prinderea ei de tulpină.

aisy *s.m.* cultură de fermenți lactici.

aîtres, êtres *s.m. pl.* *(înv.)* dispunerea diferitelor camere ale unei locuințe.

1. aixois, ~e *adj.* din Aix-en-Provence, Aix-les-Bains.

2. Aixois, ~s *s.m.f.* locuitor din Aix-en-Provence, Aix-les-Bains.

1. ajaccien, ~ne *adj.* din Ajaccio.

2. Ajaccien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Ajaccio.

adjointer *v.t.* a pune cap la cap, a uni, a îmbina.

ajonc *s.m.* *(bot.)* drobiță, specie de arbust spinos cu flori galbene folosite în vopsitorie *(Genista tinctoria)*.

ajour *s.m.* **1.** *(arhit.)* ajur, ornament perforat care permite pătrunderea luminii. **2.** ajur, broderie executată pe o anumită țesătură.

ajouré, ~e *adj.* ajurat.

ajourer *v.t.* a ajura; **~ une nappe** a ajura o față de masă.

ajournement *s.m.* **1.** *(jur.)* convocare, citație. **2.** amânare.

ajourner *v.t.* **1.** *(jur.)* a proroga, a amâna; **~ un procès** a amâna un proces. **2.** a amâna pentru o dată ulterioară; **~ un voyage** a amâna o călătorie; **~ un candidat** a amâna un candidat pentru o sesiune ulterioară. **3.** *(în expr.)* **~ sine die** a clasa, a pune la dosar.

ajout *s.m.* adaos, element adăugat unui ansamblu.

ajouter I. *v.t.* **1.** a adăuga, a alătura; **~ du vin à la sauce** a adăuga vin în sos; **il a ajouté quelques phrases à son exposé** a adăugat câteva fraze la expunerea sa. **2.** *(în expr.)* **~ foi à qqch.** a da crezare la ceva. **II.** *v.i.* a adăuga; a spori; **son intervention a encore ajouté au malentendu** intervenția sa a sporit mai mult neînțelegerea. **III.** *v.r.* a se adăuga; a mări; **s'~ à une chose** a mări valoarea / cantitatea unui lucru.

ajustage *s.m.* *(tehn.)* ajustaj, ajustare, potrivire; fixare, încheiere; asamblare.

ajusté, ~e *adj.* ajustat, potrivit, mulat (pe corp); **robe ~e** rochie ajustată pe corp.

ajustement *s.m.* **1.** ajustare, adaptare, potrivire; **~ de deux programmes** potrivire a două programe. **2.** *(tehn.)* ajustare, ajustaj. **3.** *(înv.)* aranjare / potrivire a toaletei; îmbrăcăminte. **4.** *(croit.)* ajustare; retuș. **5.** *(înv.)* împăcare; înțelegere.

ajuster I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a ajusta, a adapta, a potrivi (o piesă la un ansamblu). **2.** a ajusta, a aranja, a potrivi, a înfrumuseța; **elle ajusta l'écharpe autour de son cou** și-a aranjat eșarfa în jurul gâtului; **~ la longueur de sa jupe** a potrivi lungimea fustei. **3.** a ținti, a viza, a ochi; **~ une cible** a ochi o țintă. **4.** *(fig.)* a armoniza, a pune de acord; **~ la théorie à la pratique** a pune de acord teoria cu practica. **5.** *(în expr.)* **~ son coup** a-și cântări bine lovitura; *(fam.)* **ajustez vos flûtes** puneți-vă de acord. **II.** *v.r.* **1.** *(tehn.)* a se îmbina, a se îmbuca. **2. a** se îmbrăca, a se împodobi.

ajusteur *s.m.* ajustor.

ajustoir *s.m.* *(tehn. înv.)* balanță de mare precizie folosită odinioară pentru cântăritul monezilor.

ajut *s.m.* *(mar.)* înnăditură.

ajutage *s.m.* *(tehn.)* ajutaj; duză.

akène, achène, achaine *s.m.* *(bot.)* achenă.

akinésie, acinésie *s.f.* *(med.)* achinezie, rigiditate a mușchilor.

akvavit, akuavit, aquavit *s.m.* rachiu suedez.

alabandine, alabandite *s.f.* *(mineral)* alabandină, sulfură naturală de mangan.

alabastrite *s.f.* varietate de alabastru.

alacrité *s.f.* antren, animație, vioiciune, voioșie; voie bună.

alaire I. *adj.* referitor la aripi (de pasăre, de avion); **plumes ~s** pene de la aripi. **II.** *s.f.* *(bot.)* algă brună comestibilă *(Alaria esculenta)*.

alaise, alèse *s.f.* **1.** pânză impermeabilă care protejează salteaua (unui copil sau a unui bolnav). **2.** scândură atașată unui panou pentru mărirea dimensiunilor acestuia..

alambic *s.m.* **1.** alambic. **2.** *(în expr.)* **tiré à l'~, passé par l'~** alambicat, complicat.

alambiquage *s.m.* *(rar)* exces de subtilitate în gândire sau în stil.

alambiqué, ~e *adj.* **1.** alambicat, întortocheat, complicat; **style ~** stil întortocheat, greoi. **2.** rafinat, subtil; **esprit ~** spirit rafinat, subtil.
alambiquer *v.t. (rar)* a complica; **~ son style** a-și complica stilul, a-l face greoi, întortocheat.
alandier *s.m. (tehn.)* cuptor folosit de ceramiști pentru arderea oalelor.
alanguir I. *v.t.* a slăbi, a epuiza, a moleși, a muia, a vlăgui, a toropi, a istovi; **il entra en convalescence tout alangui par sa maladie** a intrat în convalescență vlăguit de boală. **II.** *v.r.* a lâncezi, a se moleși, a-și pierde forța / energia.
alanguissement *s.m.* moleșeală, lâncezeală, moleșire, sfârșeală, slăbiciune, toropeală.
alanine *s.f. (chim.)* alanină.
alarmant, ~e *adj.* alarmant, neliniștitor, îngrijorător; **des rumeurs ~es** zvonuri alarmante.
alarme *s.f.* **1.** alarmă, alertă; **donner / sonner l'~** a da/ a suna alarma; **sirène d'~** sirenă de alarmă; **signal d'~** semnal de alarmă. **2.** *(fig.)* alarmă, spaimă, frică subită la apropierea unei primejdii; **fausse ~** alarmă falsă.
alarmer *v.t., v.r.* **1.** a (se) alarma, a (se) nelinişti, a (se) frământa; **les bruits d'une guerre possible alarmaient les gens** zvonurile despre un posibil război neliniștea lumea. **2.** a (se) speria, a (se) înfricoșa.
alarmiste 1. *s.m.f.* alarmist, persoană care răspândește intenționat zvonuri alarmante. **II.** *adj.* defetist; pesimist; **discours ~** discurs defetist. **III.** *s.m. (pop.)* câine de pază.
alastrim *s.m. (med.)* formă ușoară de variolă.
1. albanais, ~e I. *adj.* albanez, din Albania. **II.** *s.m.* limba albaneză.
2. Albanais, ~e *s.m.f.* albanez, locuitor din Albania.
albarelle *s.f. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă care crește pe castani și pe plopi.
albâtre *s.m.* **1.** *(mineral)* alabastru. **2.** *(în expr.)* **d'~** de un alb strălucitor; **des bras d'~** brațe de un alb strălucitor; **~ calcaire** varietate de calcit; **~ gypseux** varietate de gips foarte albă.
albatros *s.m. (ornit.)* albatros *(Diomedea exulans).*
albédo *s.m. (fiz.)* albedo.
alberge *s.f.* varietate de caisă mică.
albergier *s.m. (bot.)* varietate de cais cu fructe mici.
albigeois *adj., s.m. (ist.)* albigenzi.
albinisme *s.m. (patol.)* albinism.
albinos *adj., s.m.f. (patol.)* albinos, (persoană) bolnavă de albinism.
albite *s.f. (mineral)* albit.
albroque *s.m. (arg.)* chibrit, scăpărici.
albuginé, ~e *adj. (histol.)* alburiu; **tissus ~s** țesuturi alburii.
albugo *s.f. (med.)* **1.** albeață (la ochi). **2.** noiță, pată albă la unghiile mâinii.
album *s.m.* **1.** album; **~ de timbres** album cu timbre; **~ d'art** album de artă. **2.** album, disc. **3.** *(arg. în expr.)* **~ de familie** arhivele foto ale poliției.
albumen *s.m.* **1.** *(bot., chim.)* albumen. **2.** albuș de ou.
albumine *s.f.* albumină.
albuminé, ~e *adj. (bot.)* care conține albumen.
albuminémie *s.f. (med.)* albuminemie, prezența albuminei în sânge.
albumineux, -euse *adj.* albuminos, care conține albumină.
albuminurie *s.f. (med.)* albuminurie, prezența albuminei în urină.
albuminurique *adj. s.m.f. (med.)* referitor la albuminurie; (persoană) care suferă de albuminurie.
albumose *s.f. (chim.)* albumoză.
alcade *s.m.* **1.** *(ist.)* judecător de pace în Spania. **2.** alcade, primar în Spania.
alcaïque *adj. (în expr.)* **vers ~** vers alcaic; **strophe ~** strofă alcaică.
alcalescence *s.f.* alcalescență, proprietate a substanțelor alcalescente.
alcalescent, ~e *adj.* alcalescent, care are proprietăți alcaline.
alcali *s.m. (chim.)* **1.** alcaliu. **2.** *(în expr.)* **~ volatil** amoniac; **~ végétal** potasiu; **~ minéral** sodiu.
alcalifiant, ~e *adj.* care are proprietatea de a alcaliniza.
alcalimètre *s.m. (chim.)* alcalimetru.
alcalimétrie *s.f. (chim.)* alcalimetrie.
alcalin, ~e I. *adj. (chim.)* alcalin, bazic. **II.** *s.m.* medicament care conține alcaliu.
alcalinisation *s.f. (chim.)* alcalinizare.
alcaliniser *v.t. (chim.)* a alcaliniza.
alcalinité *s.f. (chim.)* alcalinitate.
alcalino-terreux, -euse *adj. (în expr.)* **métaux ~** metale alcalino-pământoase.
alcaloïde *s.m. (biochim.)* alcaloid.
alcalose *s.f. (med.)* alcaloză.
alcane *s.m. (chim.)* alcan, nume generic al unor hidrocarburi saturate.
alcarazas *s.m.* vas de pământ nesmălțuit.
alcazar *s.m.* **1.** alcazar, palat fortificat din epoca regilor mauri în Spania. **2.** numele unui așezământ public (cafenea, sală de spectacole) decorat în stil maur.
alcée *s.f. (bot.)* nalbă-de-grădină.
alcène *s.m. (chim.)* hidrocarburi aciclice nesaturate.
alchémille *s.f. (bot.)* plantă erbacee cu flori apetale.
alchimie *s.f.* alchimie.
alchimique *adj.* alchimic, referitor la alchimie.
alchimiste *s.m.* alchimist.
alcool *s.m.* **1.** alcool, spirt; **~ à 60°** alcool de 60°; **~ absolu** alcool pur; **~ dénaturé, ~ à brûler** spirt denaturat; **lampe à ~** spirtieră; **~ éthilique** etanol. **2.** *(fam.)* băutură alcoolică.
alcoolat *s.m.* alcoolat, derivat al alcoolului.
alcoolature *s.f.* medicament obținut din macerarea plantelor în alcool.
alcoolé *s.m.* amestec din substanțe medicamentoase cu alcool.
alcoolémie *s.f. (med.)* alcoolemie, prezența alcoolului în sânge.
alcoolier *s.m.* fabricant de băuturi alcoolice.
alcoolification *s.f.* fermentație alcoolică; alcoolizare.
alcoolique I. *adj.* alcoolic; **fermentation ~** fermentație alcoolică. **II.** *s.m.f.* alcoolic, bețiv.
alcoolisation *s.f.* alcoolizare.
alcoolisé, ~e *adj.* alcoolizat; alcoolic; **boissons ~es** băuturi alcoolice.

alcooliser **I.** *v.t.* a alcooliza; a mări concentrația de alcool (dintr-un lichid). **II.** *v.r.* a se alcooliza, a deveni alcoolic.
alcoolisme *s.m.* alcoolism.
alcoolo, alcolo *s.m.* *(pop.)* alcoolic, bețiv, sugativă.
alcoomètre, alcoolomètre *s.m.* *(chim.)* alcoolmetru.
alcoométrie, alcoolométrie *s.f.* *(chim.)* alcoolmetrie.
alcootest *s.m.* **1.** test pentru determinarea alcoolului în organism. **2.** aparat folosit pentru acest test.
alcoran *s.m.* *(înv.)* *v.* **Coran**.
alcôve *s.f.* **1.** alcov; firidă. **2.** *(fig.)* intimitate a unui cuplu; **histoires d'**~ povestiri de alcov, referitoare la intimitatea unui cuplu.
alcoyle *s.m.* *v.* **alcane**.
alcyne *s.m.* termen generic pentru unele hidrocarburi aciclice.
alcyon *s.m.* **1.** *(mit.)* alcion, pasăre fabuloasă. **2.** *(ornit.)* alcion, pescăruș verde *(Alcedo Atthis)*. **3.** *(zool.)* celenterat care formează colonii masive de polipi.
alcyonaires *s.m. pl.* *(zool.)* ordin al celenteratelor cu opt tentacule.
alcyonien, ~ne **I.** *adj.* *(înv. în expr.)* **calme** ~ calm desăvârșit; **jours ~s** săptămâna dinainte și de după solstițiul de iarnă. **II.** *s.m. pl.* *(zool.)* familie de polipi.
aldéhyde *s.m.* *(chim.)* aldehidă.
aldéhydique *adj.* *(chim.)* referitor la aldehide.
aldin, ~e *adj.* *(poligr.)* aldin; gras; **caractères ~s** litere aldine, litere groase.
aldol *s.m.* *(chim.)* aldol, nume generic al unor compuși organici de tipul aldehide-alcool.
aldose *s.m.* *(chim.)* zaharat simplu.
aldostérone *s.f.* *(biochim.)* aldosteron.
ale *s.f.* bere englezească.
aléa *s.m.* risc, hazard, eveniment imprevizibil.
aléatoire *adj.* aleatoriu, incert. nesigur; hazardat; întâmplător.
aléatoirement *adv.* (în mod) incert, nesigur, aleatoriu, hazardat.
alémanique **I.** *adj.* referitor la regiunea din Elveția în care se vorbește limba germană. **II.** *s.m.* dialect german vorbit într-o anumită regiune din Elveția.
alêne, alène *s.f.* sulă de cizmărie.
alénois *adj. m.* *(bot. în expr.)* **cresson** ~ specie de creson. v. **cresson.**
alentour *adv.* în împrejurimi; de jur împrejur; **il monta au sommet de la colline et regarda tout** ~ se urcă în vârful dealului și privi de jur împrejur; **rôder** ~ a da târcoale în împrejurimi, prin preajmă; **d'**~ din împrejurimi.
alentours *s.m. pl.* **1.** împrejurimi; **les** ~ **de la viile** împrejurimile orașului. *(fig.)* **aux~ de 4 h** în jurul orei 4. **2.** bordură, bandă (a unei tapiserii). **3.** *(fig.)* ceea ce se referă la o chestiune; date; **les** ~ **d'un procès** datele unui proces.
aléoute *s.m.* limbă vorbită în Alaska și în insulele Aleutine.
aléph *s.m. invar.* **1.** prima literă a alfabetului ebraic. **2.** *(mat.)* număr cardinal ce caracterizează numărul de elemente sau „puterea" unei mulțimi infinite.
alépine *s.f.* stofă subțire din lână și mătase.
alérion *s.m.* *(herald.)* mic vultur fără cioc și gheare.
1. alerte *s.f.* alertă, alarmă; **donner l'**~ a da alarma; **système d'**~ sistem de alarmă; **état d'**~ stare de alertă; **fausse** ~ alarmă falsă.
2. alerte *adj.* alert, vioi, agil, iute; **un vieillard** ~ un bătrân vioi.
3. alerte *interj.* Atenție!
alertement *adv.* (în mod) alert, cu vioiciune, cu sprinteneală.
alerter *v.t.* **1.** a da alarma; ~ **la police** a da alarma, a chema poliția. **2.** a preveni, a atrage atenția; ~ **l'opinion** a atrage atenția opiniei publice.
alésage *s.m.* **1.** *(tehn.)* alezaj; alezare. **2.** diametrul interior al cilindrului unui motor.
alèse *s.f.* *v.* **alaise**.
aléser *v.t.* *(tehn.)* **1.** a aleza. **2.** a calibra dimensiunile unui orificiu dintr-o piesă mecanică. **3.** *(herald.)* a scurta imaginea.
aléseur *s.m.* lucrător specialist în alezare.
aléseuse *s.f.* *(tehn.)* mașină de alezat.
alésoir *s.m.* *(tehn.)* unealtă de alezat, alezor.
aléurite *s.f.* *(bot.)* specie de plantă oleaginoasă din Extremul-Orient *(Aleurites Moluccana)*.
aleurode *s.m.* *(entom.)* specie de păduche care atacă varza, portocalul, lămâiul.
aleurone *s.f.* *(bot.)* aleuronă, substanță proteică aflată în fructe, semințe.
alevin *s.m.* *(iht.)* alevin, larvă / pui de pește.
alevinage *s.m.* populare (a unei bălți, a unui elești) cu larve de pește.
aleviner *v.t.* a popula (o baltă, un eleșteu) cu larve de pește.
alevinier *s.m.*, **alevinière** *s.f.* baltă, eleșteu în care se cresc larve de pește.
alexandra *s.m.* cocteil compus din coniac, frișcă și cremă de cacao.
alexandrin, ~e **I.** *adj.* din Alexandria. **II.** *s.m.* vers francez de douăsprezece silabe, versul dodecasilabic.
alexandrinisme *s.m.* **1.** doctrină neoplatoniciană a școlii din Alexandria. **2.** stil literar rafinat, erudit, ezoteric, al epocii alexandrine.
alexandrite *s.f.* *(mineral.)* alexandrit, crisoberil.
alexie *s.f.* *(med.)* alexie, incapacitate de a citi, cecitate verbală.
alexine *s.f.* *(biol.)* alexină, specie de anticorp sangvin.
alezan, ~e *adj., s.m.* cal roib.
alfa *s.m.* **1.** *(bot.)* alfa, specie de plantă graminee din Africa de Nord și Spania *(Stipa tenacissima)*. **2.** hârtie de calitate superioară fabricată din frunzele acestei plante. **3.** *(pop. înv. în expr.)* **ne plus avoir d'**~ **sur les hauts plateaux** a fi chel ca-n palmă / ca o lună plină.
alfange *s.f.* *(ist.)* iatagan mare maur.
alfatier, -ère **I.** *adj.* referitor la planta alfa; **plaine alfatière** câmpie cultivată cu această plantă. **II.** *s.m.f.* lucrător care recoltează planta alfa.
alfénide *s.m.* *(metal.)* alpaca.
algarade *s.f.* **1.** altercație, ceartă subită în care se folosesc invective. **2.** *(mil. înv.)* ciocnire de trupe.
algazelle *s.f.* *(zool.)* specie de antilopă mare albă din Africa *(Oryx leucoryx)*.

algèbre *s.f.* **1.** *(mat.)* algebră. **2.** carte de algebră. **3.** *(fig.)* lucru greu de înțeles; **c'est de l'~** e de neînțeles.
algébrique *adj.* algebric; **équation ~** ecuație algebrică.
algébriquement *adv.* după metodele algebrice.
algébriste *s.m.f.* matematician specializat în algebră.
1. algérien, ~ne I. *adj.* algerian, din Algeria; **le Sahara ~** Sahara algeriană. **II.** *s.m.* dialectul arab vorbit în Algeria. **III.** *s.f.* stofă în dungi multicolore.
2. Algérien, ~ne *s.m.f.* algerian, locuitor din Algeria.
1. algérois, ~e I. *adj.* din Alger. **II.** *s.m.* regiunea Alger.
2. Algérois, ~e *s.m.f.* locuitor din Alger.
algide *adj.* *(med. despre o boală)* algid, însoțit de senzația de frig.
algidité *s.f.* *(med.)* algiditate, boală însoțită de senzația de frig.
algie *s.f.* *(med.)* algie.
alginate *s.m.* *(chim.)* alginat, sare a acidului alginic.
algine *s.f.* *(chim.)* algină, substanță mucilaginoasă extrasă din unele alge marine.
alginique *adj.* *(chim. în expr.)* **acide ~** acid alginic.
algique *adj.* *(med.)* referitor la dureri.
algol *s.m.* *(inform.)* limbaj de programare destinat tratării prin intermediul computerului a problemelor matematice.
algologie *s.f.* *(bot.)* algologie, studiul algelor.
algonkien, ~ne, algonquien, ~ne *adj., s.m.* *(geol.)* algonchian, proterozoic.
algonkin, algonquin *s.m.* *(lingv.)* familie de limbi indiene din America de Nord.
algorithme *s.m.* *(mat.)* algoritm.
algorithmique *adj.* *(mat.)* algoritmic.
alguazil *s.m.* ofițer de poliție spaniol.
algue *s.f.* *(bot.)* algă.
alias *adj.* alias, altfel numit; **Jean-Baptiste Poquelin, ~ Molière** Jean-Baptiste Poquelin, alias / altfel numit Molière.
alibi *s.m.* **1.** *(jur.)* alibi. **2.** *(fig.)* acuză, justificare, dezvinovățire, motivare.
aliboufier *s.m.* *(bot.)* stirax *(Styrax officinalis)*.
alicante *s.m.* alicante, vin din Spania.
alidade *s.f.* *(topogr.)* alidadă.
aliénabilité *s.f.* *(jur.)* alienabilitate.
aliénable *adj.* *(jur.)* alienabil; care poate fi alienat; **un bien ~** un bun alienabil.
aliénant, ~e *adj.* alienant, care constrânge, care privează de libertate.
aliénataire *s.m.f.* *(jur.)* beneficiar al transferului de bunuri prin alienare.
aliénateur, -trice *s.m.f.* *(jur.)* persoană care alienează, înstrăinează (un bun).
aliénation *s.f.* **1.** *(jur.)* alienare, înstrăinare. **2.** *(med.)* alienație; **~ mentale** alienație mintală, nebunie.
aliéné, ~e *adj., s.m.f.* *(med.)* alienat, nebun.
aliéner I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a aliena, a înstrăina; **~ un bien** a înstrăina un bun. **2.** *(fig.)* a pierde; **~ sa liberté** a-și pierde libertatea. **3.** *(fig.)* a îndepărta; a pierde; **les mesures sévères du gouvernement lui ont aliéné les sympathies de la population** măsurile severe ale guvernului i-au îndepărtat simpatiile populației. **II.** *v.r.* a-și aliena, a-și îndepărta, a-și pierde; **s'~ les suffrages** a-și pierde sufragiile.
aliéniste *s.m.f.* *(înv.)* alienist, psihiatru.
alifère *adj.* *(entom.)* (insecte) cu aripi.
aliforme *adj.* în formă de aripă.
alignement *s.m.* **1.** aliniere; *(mil.)* **à droite, ~!** La dreapta, vă aliniați! *(ec.)* **~ monétaire** aliniere monetară. **2.** aliniament. **3.** *(la pl.)* *(arh.)* șiruri de menhiri implantați în linii paralele; **les ~s de Carnac** șirurile de la Carnac.
aligner I. *v.t.* **1.** a alinia, a înșirui; **~ les soldats avant la marche** a alinia soldații înainte de marș. **2.** *(cu prep.* **sur***)* a alinia, a adapta; **~ le cours de la monnaie nationale sur celui du dollar** a alinia cursul monedei naționale la cel al dolarului. **4.** *(arg. în expr.)* **les ~** a plăti, a scoate gologanii; **~ qqn. a.** a întocmi un proces-verbal cuiva; **b.** a brutaliza pe cineva. **3.** *(arg.)* a ucide. **II.** *v.r.* **1.** a se alinia, a se înșirui; **les soldats s'alignent pour la marche** soldații se aliniază pentru marș; **les peupliers s'alignent le long de la route** plopii se înșiruie de-a lungul șoselei. **2.** *(pol.)* a se alinia, a urma linia unui partid. **3.** *(arg.)* a trece la mărturisiri; a ciripi. **4.** *(în expr.)* **s'~ sur qqn.** a imita pe cineva; **s'~ sur qqch.** a se conforma unui lucru; a se alinia; a se adapta; **ce pays s'est aligné sur la démocratie** această țară s-a aliniat la democrație; *(arg.)* **s'~ trois années de taule** a încasa trei ani de pușcărie; *(arg.)* **s'~ avec un mec** a se încăiera cu un tip; *(pop.)* **tu peux toujours t'~!** Vezi să nu reușești! Mută-ți gândul! Ia-ți nădejdea!
aligoté *s.m.* specie de viță de vie din Bourgogne (Franța).
aliment *s.m.* **1.** aliment. **2.** *(jur. la pl.)* pensie alimentară. **3.** *(fig.)* aliment, ceea ce alimentează, întreține; **des reproches perpétuels, ce sont des ~s de leur dispute** reproșuri continue, astea sunt lucruri care întrețin cearta lor.
alimentaire *adj.* alimentar; **régime ~ sévère** regim alimentar sever; **pension ~** pensie alimentară.
alimentation *s.f.* **1.** alimentare, alimentație, hrănire, nutrire, nutriție; **l'~ d'un enfant** hrănirea unui copil. **2.** alimentare; aprovizionare; **l'~ de l'armée** aprovizionarea armatei; *(tehn.)* **~ d'un moteur** alimentare a unui motor (cu combustibil). **3.** comerț cu produse alimentare.
alimenter I. *v.t.* **1.** a alimenta, a hrăni; **~ sa familie** a-și hrăni familia. **2.** a alimenta, a aproviziona; **~ un quartier en eau** a aproviziona cu apă un cartier. **3.** *(fig.)* a întreține; **~ une dispute** a întreține o ceartă. **II.** *v.r.* a se hrăni, a mânca.
alinéa *s.m.* *(poligr.)* alineat.
alinéaire *adj.* *(rar)* care marchează alineatul.
alios *s.m.* *(geol.)* varietate de gresie roșcată sau neagră.
aliphatique *adj.* *(chim.)* alifatic.
aliquante *adj.* *(mat.)* alicant, care nu este conținut de un număr întreg de ori într-un întreg dat.
aliquote *adj. f.* *(mat. în expr.)* **partie ~** parte alicotă.
alise, alize *s.f.* *(bot.)* fructul sorbului, sorb.
alisier, alizier *s.m.* *(bot.)* sorb *(Sorbus torminalis)*.

alismacées, alismatacées *s.f. pl. (bot.)* alismatacee, familie de plante monocotiledonate acvatice.
alisme *s.m. (bot.)* nume științific al patlaginei.
alitement *s.m.* zăcere, ședere la pat cauzată de boală.
aliter I. *v.t.* **1.** a culca un bolnav, a-l pune în pat. **2.** *(despre boli)* a constrânge să stea în pat, a țintui la pat; **ses rhumatismes l'ont alité pendant quelques jours** reumatismul l-a țintuit la pat câteva zile. **II.** *v.r.* a cădea la pat, a se întinde în pat; **éreinté, il a dû s'~** frânt de oboseală, a trebuit să se întindă în pat.
alizari *s.m. (bot.)* rădăcină de garanță, de roibă *(Rubia tinctorium)*.
alizarine *s.f. (chim.)* alizarină, substanță extrasă din rădăcina roibei.
alize *s.f. v.* **alise.**
alizé *s.m.* vânt alizeu.
alizier *s.m. v.* **alisier**.
alkékenge *s.f. (bot.)* păpălău *(Physalis Alkekengi)*.
alkermès *s.m.* lichior colorat cu cârmâz.
alkylation *s.f. (chim.)* introducerea unui radical alcan într-o moleculă organică.
alkyle *adj. (chim.) v.* **alcane**.
allache *s.f. (iht.)* specie de sardea din Mediterana *(Sardinella aurita)*.
allaitement *s.m.* alăptare.
allaiter *v.t.* a alăpta.
allant, ~e I. *s.m.* **1.** *(fam.)* vioiciune, agilitate, sprinteneală, antren; **l'~ de la démarche de ce vieillard** sprinteneala mersului acestui bătrân. **2.** *(la pl. în expr.)* **les ~s et ies venants** trecătorii. **II.** *adj.* sprinten, vioi, agil; **un vieillard ~ pour son âge** un bătrân vioi pentru vârsta sa.
allantoïde *s.f. (embriol.)* alantoidă, una dintre anexele embrionare la vertebrate.
alléchant, ~e *adj.* **1.** apetisant, îmbietor, gustos, savuros; **un rôti ~** o friptură apetisantă. **2.** *(fig.)* atrăgător, tentant, ademenitor, seducător; **une offre ~e** o ofertă atrăgătoare.
allèchement *s.m. (rar)* atracție; seducție.
allécher *v.t.* **1.** a atrage, a îmbia, a face poftă; **l'odeur du gâteau allèche les enfants** mirosul prăjiturii îmbie copiii. **2.** *(fig.)* a atrage, a ademeni, a tenta. **3.** *(prov.)* **le butin allèche les voleurs** unde e stârvul, acolo și vulturii.
allée *s.f.* **1.** alee; **une ~ bordée de chênes** o alee mărginită de stejari. **2.** *(în expr.) (arheol.)* **~ couverte** dolmene așezate în șiruri paralele; *(la pl.)* **~s et venues** forfotă, du-te-vino, foială, vânzoleală.
allégation *s.f.* **1.** alegație, citare (din partea unei autorități). **2.** afirmație, aserțiune, declarație.
allège *s.f.* **1.** *(mar.)* ambarcațiune folosită la încărcatul și descărcatul vapoarelor; mahonă, gabară. **2.** *(arhit.)* parapet de fereastră.
allégé, ~e *adj.* **1.** *(despre brânzeturi)* cu conținut redus de lipide. **2.** *(despre produse alimentare)* lipsite de grăsimi sau zahăr.
allégeance *s.f. (ist. în expr.)* **serment d'~** jurământ de credință al vasalului față de suzeran (al supusului față de suveran).
allègement, allégement *s.m.* **1.** reducere, diminuare, micșorare, scădere; **~s fiscaux** reduceri fiscale. **2.** *(sport)* schimbarea centrului de greutate al unui schior aflat pe schiuri prin mișcări laterale. **3.** *(fig.)* ușurare, simplificare; **l'~ des programmes d'enseignement** simplificarea programelor de învățământ.
alléger I. *v.t.* **1.** a scădea, a diminua, a reduce, a micșora (greutatea); **~ un colis** a reduce greutatea unui colet. **2.** *(fig.)* a ușura, a alina; **~ une douleur** a alina o durere. **3.** a degreva; **~ les contribuables** a degreva pe contribuabili. **4.** a simplifica; a ușura; **~ les programmes d'enseignement** a simplifica / a ușura programele de învățământ. **II.** *v.r.* a se ușura; **à cette nouvelle réconfortante, son cœur s'allégea** la această știre reconfortantă, inima i se ușură.
allégorie *s.f.* alegorie.
allégorique *adj.* alegoric; **roman ~** roman alegoric.
allégoriquement *adv.* (în mod) alegoric.
allégoriser *v.t.* a exprima prin alegorii.
allègre *adj.* vioi, iute, sprinten, agil; plin de antren, de bună dispoziție.
allègrement, allègrement *adv.* cu vioiciune, cu agilitate, cu sprinteneală.
allégresse *s.f.* veselie, vioiciune; veselie; vivacitate; bucurie.
allegreto *adv., s.m. (muz.)* allegretto.
allegro *adv. (muz.)* allegro.
alléguer *v.t.* **1.** invoca, a cita (o autoritate); **~ un texte de loi** a cita un text de lege. **2.** a pretexta; a se prevala de; **~ des raisons de santé pour éviter cette rencontre** a pretexta motive de sănătate pentru a evita această întâlnire.
allèle *s.m. (biol.)* gene care determină o aceeași funcțiune.
allélomorphe *adj. (biol.)* care se prezintă sub mai multe forme.
alléluia *s.m.* **1.** *(bis.)* aleluia. **2.** *(bot.)* măcrișul-iepurelui *(Oxalis Acetosella)*.
1. allemand, ~e I. *adj.* german, nemțesc; **littérature ~e** literatură germană. **II.** *s.m.* **1.** limba germană. **2.** *(în expr.)* **c'est du haut ~e** de neînțeles. **III.** *s.f.* **1.** *(muz.)* alemandă. **2.** dans popular german în trei timpi.
2. Allemand, ~e *s.m.f.* german, neamț, locuitor din Germania.
allène *s.m. (chim.)* hidrocarbură gazoasă.
1. aller *v.i.* **1.** a merge, a umbla, a se duce, a se deplasa; **~ à grands pas** a merge repede; **~ à bicylette** a merge pe bicicletă; **~ au trot** a merge la trap; **~ de mal en pis** a merge din ce în ce mai rău; **~ en auto / en métro/ en train** a merge cu autobuzul / cu metroul / cu trenul; *(fig.)* **~ le droit chemin** a merge pe calea cea dreaptă; **~ trop loin a.** a merge prea departe; **b.** a exagera, a întrece măsura; **le train va vite** trenul merge repede. **2.** a merge, a se duce la (indicând direcția); **~ à l'Opéra** a se duce la Operă; **~ en France** a se duce în Franța; **~ droit au but** a merge drept la țintă; **~ droit au cœur** a merge la inimă; **~ en classe** a merge la școală; **~ chez le docteur** a se duce la doctor; **~ jusqu'au bout** a

merge până la capăt; ~ **à la mer** a se duce la mare; *(prov.)* **tant va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se casse/ qu' enfin elle se brise** ulciorul nu merge de multe ori la apă; ~ **sur ses quarante ans** a merge pe patruzeci de ani. **3.** *(despre sănătate)* a merge, a se simți; **vous allez mieux?** Vă simțiți mai bine?; **comment allez-vous?** Cum vă simțiți? Cum o mai duceți? Ce mai faceți? **cela ne va pas bien aujourd'hui** nu mă simt bine astăzi. **4.** *(tehn.)* a merge, a funcționa; **cette montre ne va pas bien** ceasul ăsta nu merge bine. **5.** a se potrivi, a conveni, a satisface, a se asorta; ~ **à ravir** a i se potrivi / a-i ședea de minune; **le blond ne va pas à ton teint olive** părul blond nu se potrivește cu tenul tău măsliniu; **est-ce que cette solution te va?** Soluția asta te satisface?; **ces deux couleurs ne vont pas ensemble** aceste două culori nu se potrivesc, nu sunt bine asortate. **6.** *(fig.)* a merge, a înainta, a progresa, a face progrese; **mes affaires ne vont pas** afacerile mele nu merg. **7.** *(în expr.)* ~ **à contre-courant a.** a înota contra valurilor; a merge / a lupta împotriva valurilor; **b.** *(fig.)* a nu merge în pas cu vremea; ~ **de l'avant a.** a face progrese; **b.** a se angaja energic într-o acțiune; ~ **garder ses dindes / planter ses choux** a se retrage la țară; **allez voir dehors si j'y suis** caută-mă pe-afară; **laisser ~ les choses** a lăsa lucrurile să meargă de la sine; **se laisser ~ au désespoir** a se lăsa pradă disperării; **va te coucher!** Lasă-mă-n pace! Slăbește-mă! **va te faire cuire un œuf!** Ia-ți tălpășița / Valea! Șterge-o! **allez** la-o din loc! Șterge-o! Cară-te! ~ **(droit) au fait** a intra direct în subiect; ~ **au feu** a pleca la război/ la luptă; **allons donc!** Aș! Fugi de-aici! **allons, du calme!** Fii calm! **cela va de soi / cela va sans dire** se înțelege de la sine; **il n'en va pas de même de ...** alta e situația cu ...; **y ~ mollo / mou a.** a se lăsa pe tânjeală; **b.** a proceda fără brutalitate / fără violență; **il y va de notre vie / de notre honneur** e în joc viața noastră / onoarea noastră; **y ~ de son argent** a-și risca banii; *(pop.)* **ça y va, la manœuvre** hai, dați-i bătaie; *(arg. înv.)* **allez! ripez cavalendour!** Șterge-o, mitocane! *(prov.)* **l'eau va toujours à la rivière** apa trage la matcă și omul la teapă; **allez-y** dă-i drumul; *(fam.)* **allez-y piano** ia-o încet; ~ **voir pêcher les chats** a se lăsa ușor convins; ~ **au devant de qqn.** a veni în întâmpinarea cuiva; ~ **au-devant de qqn. avec la croix et la bannière** a-i ieși cuiva înainte cu pâine și sare; ~ **au-devant de qqch.** a preîntâmpina ceva; **il en va de même de** la fel stau lucrurile cu; **II.** *v.t.* **1.** a merge; ~ **grand-erre** a merge (prea) repede ~ **l'amble** a merge în buiestru. **2.** *(în expr.)* ~ **son petit bonhomme de chemin a.** a nu-și ieși din făgaș; **b.** a-și vedea de treabă. **III.** *v.r.* **1.** a se duce, a pleca; **s'en ~ en douce** a pleca pe furiș / pe nesimțite / pe șest; **s'en ~ l'oreille basse** a pleca cu coada între picioare; **2.** *(în expr.)* **s'en ~ à pas comptés** a merge cu pași mărunți; **s'en ~ à tous les diables** a se duce dracului / la toți dracii; **s'en ~ à tous les vents** a-și lua lumea-n cap; a-și lua câmpii; **s'en ~ en eau de boudin** a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei; **s'en ~ en fumée** a se spulbera în vânt; a se alege praful; **s'en ~ en nid de chien** a se osteni în zadar; a se obosi de pomană; **va-t'en voir s'ils viennent** ia-ți nădejdea. **IV.** *v. aux.* **1.** *(la prez., urmat de inf., formează viitorul apropiat)* **je vais partir** voi pleca îndată. **2.** *(la imperf., urmat de inf., formează viitorul în trecut)* **j'allais partir quand le téléphone a sonné** eram gata să plec când a sunat telefonul.

2. aller *s.m.* **1.** mers; dus; **l'~ et le retour** dus și întors. **2.** *(în expr.)* **un ~** un bilet pentru o călătorie; *(fam.)* **~ et retour, ~-retour** o pereche de palme; **au pis ~** în cel mai rău caz; la rigoare; la o adică.

allergène *s.m., adj. (med.)* alergen (substanță) care provoacă o alergie.

allergie *s.f.* **1.** *(med.)* alergie; ~ **au pollen** alergie la polen. **2.** *(fig.)* antipatie, aversiune, dezgust; ~ **à la musique d'opéra** aversiune față de muzica de operă.

allergique *adj.* **1.** *(med.)* alergic. **2.** *(fig.) (în expr.)* **être ~ à** a detesta, a avea oroare de; **être ~ au mensonge** a detesta minciuna.

allergisant, ~e *adj. (med.)* care poate provoca o alergie.

allergologie *s.f. (med.)* alergologie.

allergologiste, allergologue *s.m.f.* alergolog, specialist în alergologie.

alleu *s.m. (în feudalism)* alodiu, proprietate funciară liberă, scutită de sarcini de vasalitate; **droit d'~** drept de alodiu.

alleutier *s.m. (în feudalism)* proprietarul unui alodiu.

alliacé, ~e *adj.* referitor la usturoi; **odeur ~e** miros de usturoi.

alliage *s.m.* **1.** *(metal.)* aliaj; ~ **de fonderie** aliaj de turnătorie; ~ **à basse fusion** aliaj ușor fuzibil. **2.** *(fig.)* element adăugat, exterior; amestec; **il est Français, sans aucun ~ de sang allemand** e francez, fără nici un amestec de sânge german.

alliaire *s.f. (bot.)* usturoiță *(Alliaria officinalis)*.

alliance *s.f.* **1.** alianță, înțelegere, pact; **conclure une ~** a încheia o alianță. **2.** alianță, unire, căsătorie; ~ **entre deux familles** alianță / unire prin căsătorie între două familii; **cousins par ~** veri prin alianță. **3.** verighetă. **4.** *(fig.)* îmbinare; amestec; **une ~ de dureté et de tendresse** un amestec de duritate și tandrețe. **5.** *(în expr.) (ret.)* ~ **de mots** expresie formată din termeni care par să se contrazică.

allié, ~e I. *adj.* **1.** aliat, întovărășit, unit; **Etats ~s** state aliate. **2.** cu legături de sânge, de rudenie; înrudit; **familles ~es** familii înrudite. **II.** *s.m.f.* aliat; *(pol.)* **les Alliés** aliații.

allier I. *v.t.* **1.** a alia, a uni, a constitui o alianță; **les deux hommes politiques ont décidé d'~ leurs partis en vue des élections** cei doi oameni politici au hotărât să-și alieze partidele în vederea alegerilor. **2.** *(metal.)* a combina, a amesteca, a alia; ~ **l'or avec le cuivre** a amesteca aurul cu arama. **3.** *(fig.)* a uni, a îmbina; ~ **la dureté à la tendresse** a îmbina duritatea cu tandrețea. **II.** *v.r.* **1.** a se alia, a se uni, a încheia o alianță; **les deux pays voisins se sont alliés contre l'ennemi commun** cele două

țări vecine s-au aliat împotriva inamicului comun. **2.** a se uni prin căsătorie, a se înrudi.

alligator *s.m. (zool.)* aligator *(Alligator).*

alligatoridés *s.m. pl. (zool.)* familie de crocodili din care fac parte aligatorii și caimanii.

allitération *s.f. (stil.)* aliterație.

allô *interj.* Alo!.

alloc, alloque *s.f. (pop.)* **1.** alocație; **2.** *(la pl.)* alocații familiale; **toucher les ~s pour les gosses** a încasa alocațiile pentru copii.

allocataire *s.m.f.* persoană care primește o alocație.

allocation *s.f.* **1.** alocare. **2.** sumă alocată, alocație. **3.** ajutor bănesc; **~s de chômage** ajutor de șomaj; **~s familiales** pensie de întreținere (a copiilor).

allocentrisme *s.m. (psihol.)* dispoziție mentală care face din cei din jur un centru de interes.

allochtone *adj., s.m.f.* **1.** *(geol. despre roci)* care au suferit o deplasare orizontală. **2.** *(bot. zool.)* despre specii recent apărute într-o regiune.

allocutaire *s.m.f. (lingv.)* persoană căreia i se adresează un vorbitor.

allocution *s.f.* alocuțiune, scurtă cuvântare ocazională.

allodial, ~e *(m.pl.*-**aux**) *adj. (în feudalism)* care aparține unui alodiu; **biens ~aux** bunuri care aparțin unui alodiu.

allogamie *s.f. (bot.)* alogamie, polenizare a unei flori cu polenul provenit de la alte plante din aceeași specie.

allogène *adj. (antrop., geol.)* alogen; alogenetic.

allonge *s.f.* **1.** alonjă, prelungitor; **table qui a une ~** masă care are o alonjă, un prelungitor. **2.** cârlig de măcelărie. **3.** *(sport)* **a.** alonjă; lungime a brațelor unui boxer; **b.** mișcare de întindere a brațelor.

allongé, ~e I. *adj.* **1.** alungit, prelungit; **table ~e** masă alungită. **2.** *(despre trăsăturile feței)* prelung, lung; *(fig.)* **mine ~e** mutră plouată. **3.** lungit, întins; **il resta ~ tout l'après-midi** rămase întins toată după-amiaza. **II.** *s.m. (arg. în expr.)* **être aux ~s** a fi mort, a fi la morgă; **boulevard/ jardin des ~s** cimitir.

allongeable *adj.* care se poate lungi / prelungi.

allongement *s.m.* **1.** lungire; prelungire; **~ d'une jupe** lungire a unei fuste; **~ d'un boulevard** prelungire a unui bulevard. **2.** *(tehn.)* întindere; **l'~ d'un ressort** întindere a unui arc. **3.** *(fon.)* lungire a unei vocale. **4.** *(av. în expr.)* **~ du voi** filare (la aterizare). **5.** *(av.)* raportul dintre pătratul anvergurii unei aripi și suprafața ei.

allonger I. *v.t.* **1.** a lungi; a prelungi; **~ une robe** a lungi o rochie; **il a trop allongé son discours** și-a lungit prea mult discursul; *(fam.)* **~ la sauce** a vorbi prea mult, a lungi pelteaua. **2.** *(culinar)* a subția; **~ une sauce** a subția un sos. **3.** a întinde; **~ le bras** a întinde brațul; **~ le pas** a întinde / lungi / a grăbi pasul. **4.** a face să pară lung / înalt; **sa silhouette mince l'allonge** silueta ei subțire o face să pară înaltă. **5.** *(în expr.) (fam.)* **~ un coup de pied à qqn.** a trage cuiva un picior în spate; *(fam.)* **~ le compas** a mări compasul; *(fam.)* **~ une gifle à qqn.** a trage / a rade / a cârpi o palmă cuiva; a păgubi pe cineva de-o palmă; *(pop.)* **~ de l'argent à qqn.** a da gologani cuiva; *(pop.)* **~ qqn. au tapis** a trânti pe cineva la pământ; a lăsa pe cineva lat; *(arg.)* **les ~** a plăti; *(arg.)* **~ le tir / la sauce a.** a plăti în plus față de cât fusese prevăzut; **b.** a da restul. **II.** *v.i. (despre timp)* a se lungi, a crește; **les jours allongent** se lungesc zilele; se mărește ziua. **III.** *v.r.* **1.** a se lungi; a se întinde; **il alla s'~ dans son lit** se duse să se întindă în pat. **2.** a se lungi, a dura; **les discussions s'allongent** se lungesc discuțiile. **3.** *(arg.)* a face mărturisiri poliției. **4.** *(arg.)* **se les ~** a o lua la fugă / la sănătoasa.

allonges *s.f. pl. (arg.)* membre ale corpului omenesc (brațe și picioare).

allopathe *s.m.f., adj.* (medic) alopat.

allopathie *s.f. (med.)* alopatie.

allopathique *adj. (med.)* alopatic.

allophone I. *s.m. (fon.)* variantă pozițională a unui fonem. **II.** *s.m.f., adj.* (persoană) a cărei limbă maternă este alta decât cea a societății în care trăiește.

allosome *s.m. (biol.)* alozom.

allotir *v.t.* a împărți în grupe / loturi (în vederea distribuirii, vânzării).

allotropie *s.f. (chim.)* alotropie.

allotropique *adj. (chim.)* alotropic.

allouche *s.m. (arg.)* chibrit, scăpărici.

allouer *v.t.* a aloca, a acorda, a atribui (bani, timp); **on lui a alloué trois mois pour présenter ce projet** i s-au acordat trei luni pentru a prezenta acest proiect.

allouf, alouf *s.m. (arg.)* v. **allouche**.

alluchon *s.m. (tehn.)* **1.** dinte de angrenaj (din lemn sau fontă). **2.** *(în expr.)* **roue à ~s** roată dințată.

allumage *s.m.* **1.** aprindere; **l'~ d'une lampe** aprinderea unei lămpi. **2.** inflamarea amestecului combustibil într-un motor cu explozie. **3.** *(fam. în expr.)* **avoir du retard à l'~** a pricepe greu.

allumé, ~e *adj.* **1.** aprins. **2.** îmbujorat; **teint ~** ten îmbujorat. **3.** *(arg. în expr.)* **être ~** a fi beat.

allume-cigares *s.m. invar.* dispozitiv de aprindere a țigărilor (în automobile).

allume-feu *s.m. invar.* surcele (pentru aprins focul).

allume-gaz *s.m. invar.* aprinzător de gaz.

allumer I. *v.t.* **1.** a aprinde; **~ la lampe** a aprinde lampa; **~ une cigarette** a aprinde o țigară; **~ l'électricité** a aprinde lumina. **2.** a lumina; **~ le salon** a lumina salonul. **3.** *(fig.)* a ațâța, a instiga, a provoca, a întărâta, a stârni; **~ le brandon de la discorde a.** a provoca ceartă; **b.** a semăna discordie / zâzanie; **~ la guerre** a provoca războiul; **~ le désir** a stârni dorința, a excita. **4.** *(arg.)* a deschide focul asupra cuiva; **des flics ont voulu l'~, ce mec** polițiștii au vrut să deschidă focul asupra acestui individ. **5.** *(arg.)* a critica aspru; **par ses déclarations, il s'est fait ~ par ses adversaires** a fost aspru criticat de adversarii săi din cauza declarațiilor sale. **6.** *(arg.)* a privi; a se uita; **allumez ce flic, il vient vers nous** uitați-vă la sticletele ăla (polițist), vine spre noi. **7.** *(arg. în expr.)* **les ~** a fi atent; **se faire ~** a se lăsa prins; **~ un mec avec son 6,35** a împușca, a găuri pielea cuiva. **~ II.** *v.r.* **1.** a se aprinde; **la guerre s'est encore allumée dans cette région du monde** iar s-a aprins războiul în această regiune a lumii. **2.** a

se lumina; **les fenêtres de la maison s'allument** se luminează ferestrele casei. **3.** *(fig.)* a se lumina, a străluci; **en apprenant cette nouvelle, ses yeux s'allumèrent** la auzul acestei vești, ochii îi străluciră.
allumette *s.f.* **1.** chibrit. **2.** *(culinar)* prăjitură lungă și subțire din foitaj. **3.** *(în expr.)* **avoir des jambes comme des ~s** a avea picioare subțiri, ca fusele; **pommes ~s** cartofi pai/ prăjiți; **~s au fromage** pateuri cu brânză.
allumettier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de chibrituri. **2.** negustor de chibrituri.
allumeur, -euse I. *s.m.* **1.** *(înv.)* lampagiu. **2.** dispozitiv automat de aprindere. **3.** *(arg.)* judecător de instrucție. **II.** *s.f.* femeie fâșneață; animatoare.
allumoir *s.m.* aprinzător.
allure *s.f.* **1.** mers, pas, umblet, călcătură; **une ~ grave** un mers apăsat; **après quelques pas rapides, ils adoptèrent une ~ paisible** după câțiva pași repezi, au trecut la un mers liniștit. **2.** viteză, rapiditate, fugă, goană, grabă; **marcher à vive ~** a merge în mare viteză, în goană. **3.** aer, aspect, chip, mină, expresie; *(fam.)* mutră; **cette voiture a belle ~** acest automobil arată frumos; **avoir de l'~** a avea un aer de distincție, a avea eleganță; **la maison ne manquait pas d'~** casa nu era lipsită de eleganță; **les troubles ont pris l'~ d'une insurrection** tulburările au luat aerul unei insurecții, au început să semene cu o insurecție; **avoir l'~ de...** a avea aerul... **4.** *(mar.)* **a.** direcția vaporului față de cea a vântului; **b.** turație a mașinii. **5.** *(la pl.)* comportare, conduită, purtare, deprindere; **la liberté d'~s du jeune homme indisposait les gens âgés** comportarea prea liberă a tânărului îi indispunea pe cei în vârstă. **6.** *(sport)* ritm.
alluré, ~e *adj.* care are șic, eleganță, distincție, bun gust, rafinament. **une toilette ~e** o toaletă care are distincție.
allusif, -ive *adj.* aluziv, care cuprinde o aluzie; **une blague ~ive** o glumă cu aluzii.
allusion *s.f.* aluzie; **faire ~ à** a face aluzie la.
allusivement *adv.* (în mod) aluziv.
alluvial, ~e *(m.pl.-aux) adj.* aluvial, produs prin aluviuni.
alluvion *s.f.* aluviune; **~s glaciaires** aluviuni glaciare.
alluvionnaire *adj.* aluvionar; **terre ~** pământ / teren aluvionar.
alluvionnement *s.m.* aluvionare, formare de aluviuni.
alluvionner *v.i.* *(despre un râu)* a depune aluviuni.
allyle *s.m.* *(chim.)* alil.
allylique *adj.* *(chim. în expr.)* **alcool ~** alcool alilic.
almanach *s.m.* **1.** almanah; **l'~ de Gotha** almanahul diplomatic și genealogic. **2.** *(înv. în expr.)* **c'est un ~ de l'an passé** este un lucru încheiat, terminat, depășit; **faiseur d'~** prezicător.
almandin *s.m.* *(mineral)* almandin.
almasilium *s.m.* *(metal.)* aliaj din aluminiu, magneziu și siliciu.
almée *s.f.* almée, dansatoare și cântăreață din Orient.
almélec *s.m.* *(metal.)* almelec, aliaj ușor din aluminiu și magneziu.
almicantarat *s.m.* *(astr.)* almicantarat.
almique *s.m.* *(zool.)* specie de mamifer insectivor din Antile *(Solenodon paradoxus)*.
alnico *s.m.* *(metal.)* aliaj din fier, nichel și aluminiu.
aloès *s.m.* *(bot.)* **1.** aloe *(Aloë)*. **2.** sabur *(Aloë vera)*. **3.** *(în compuse)* **~-d'eau** foarfeca-bălții *(Stratiotes aloïdes)*.
aloétique *adj.* care conține aloe.
alogie *s.f.* *(psihiatr.)* incapacitate de a se exprima datorată confuziei mentale.
alogique *adj.* ilogic, lipsit de logică; absurd.
aloi *s.m.* **1.** titlu (la aur și argint). **2.** *(în expr.)* **de bon / mauvais ~** de bună / proastă calitate; **elle recevait les compliments avec une modestie de bon ~** primea complimentele cu o modestie de bună calitate, autentică.
alopécie *s.f.* *(med.)* alopecie, cădere parțială sau totală a părului.
alors I. *adv.* **1.** atunci, pe atunci, pe vremea aceea, în momentul acela; **vous n'étiez pas né ~** nu erai născut pe atunci; **jusqu'~** până atunci, până în acel moment; **jusqu'~ il était d'un autre avis** până atunci era de altă părere; **d'~** de pe atunci, din acea vreme; **c'était la mentalité d'~** era mentalitatea din acea vreme. **2.** atunci, în cazul acesta; **si lui aussi était d'accord, ~ je n'y verrais plus d'inconvénient** dacă și el ar fi de acord, atunci n-aș mai avea nici o obiecție; **et ~? et ~ quoi?** și atunci, ce? și ce? ei, și? și ce-i cu asta? **II.** *conj.* **1.** atunci, deci, așadar, așa încât; **c'est mon père qui me l'a dit, ~ j'y crois** tata mi-a spus, așa încât cred. **2.** *(în expr.)* **ça ~!** Asta-i bună! Ei poftim! **~ que** pe când, pe câtă vreme, în timp ce; **on l'accuse, ~ qu'il est innocent** este acuzat, pe când el este nevinovat.
alose *s.f.* *(iht.)* specie de sardea *(Clupea alosa)*.
alouate *s.m.* *(zool.)* maimuță urlătoare din America Centrală *(Mycetes seniculus)*.
alouette *s.f.* *(ornit.)* ciocârlie *(Alauda arvensis)*.
alourdir I. *v.t.* **1.** a îngreuna; **la vieillesse lui alourdit les mouvements** bătrânețea îi îngreunează mișcările. **2.** *(fig.)* a încărca, a împovăra; **ces épithètes alourdissent la phrase** aceste epitete încarcă fraza. **3.** *(fig.)* a obosi, a osteni, a vlăgui, a moleși; **la chaleur l'a alourdi** căldura l-a moleșit. **II.** *v.r.* **1.** a se îngreuna, a deveni greoi; **il vieillit, ses pas s'alourdissent** îmbătrânește, mersul i se îngreunează. **2.** a se îngroșa; **sa taille s'alourdit** talia i se îngroașă. **3.** a se lăsa / a se apleca în jos; a cădea; **il a sommeil, ses paupières s'alourdissent** îi este somn, îi cad pleoapele de somn.
alourdissement *s.m.* **1.** îngreunare. **2.** încărcare; agravare; **~ des impôts** încărcare cu impozite. **3.** *(fig.)* oboseală; **sensation d'~** senzație de oboseală.
aloyau *s.m.* mușchi de vacă situat de-a lungul rinichilor.
alpaga *s.m.* *(zool.)* **1.** alpaca, mamifer rumegător din America de Sud *(Lama pacos)*. **2.** stofă fină din lâna acestui animal.
alpage *s.m.* **1.** pășune alpină. **2.** timpul petrecut la pășune.
alpague *s.f.* *(arg.)* **1.** pardesiu; impermeabil. **2.** spate. **3.** arestare. **4.** *(în expr.)* **foutre la griffe sur l'~ à qqn.** a pune mâna pe cineva; **la flicaille m'est**

tombée sur l'~ m-am trezit cu poliția pe cap; **avoir qqch. sur l'~** a fi considerat vinovat de ceva; **les avoir sur l'~** a avea pe urme poliția sau o bandă rivală.

alpaguer *v.t. (arg.)* **1.** a reține. **2.** a aresta; **être alpagué/alpaga** a fi arestat.

alpax *s.m. (metal.)* silumin.

alpenstock *s.m. (înv.)* alpenștoc, baston de munte; piolet.

alpestre *adj.* alpestru, alpin; de mare altitudine; **paysage ~** peisaj alpin; *(bot.)* **plantes ~s** plante care trăiesc la mare altitudine.

alpha *s.m.* **1.** alfa, prima literă a alfabetului grecesc. **2.** *(fig.)* început; **l'~ et l'oméga** începutul și sfârșitul. **3.** *(fiz.)* alfa; **particule ~** particulă alfa; **radiation ~** radiație alfa.

alphabet *s.m.* **1.** alfabet; **~ phonétique** alfabet fonetic. **2.** abecedar.

alphabète *adj., s.m.f.* (persoană) care știe să scrie și să citească (în opoziție cu **analphabète**).

alphabétique *adj.* alfabetic; **ordre ~** ordine alfabetică.

alphabétiquement *adv.* în ordine alfabetică.

alphabétisation *s.f.* alfabetizare.

alphabétiser *v.t.* a alfabetiza.

alphabétisme *s.m.* alfabetism.

alphabloquant, ~e *adj., s.m. (med.)* (medicament) care blochează receptorii adrenergici.

alphanumérique *adj. (inform.)* alfanumeric; **code ~** cod alfanumeric.

alpin, ~e *adj.* **1.** alpin, din Alpi, alpestru. **2.** *(mil. în expr.)* **chasseur ~** vânător de munte.

alpinisme *s.m.* alpinism; **pratiquer l'~** a face alpinism.

alpiniste *s.m.f.* alpinist.

alpiste *s.m. (bot.)* iarba-cănărașului *(Phalaris canariensis).*

alquifoux *s.m. (mineral.)* galenă, sulfură naturală de plumb.

alsace *s.m.* vin din Alsacia.

1. alsacien, ~ne I. *adj.* alsacian, din Alsacia. **II.** *s.m.* dialect germanic din Alsacia.

2. Alsacien, ~ne *s.m.f.* alsacian, locuitor din Alsacia.

Alsaco *s.m. (arg.)* alsacian, locuitor din Alsacia.

altaïque *adj.* din munții Altai.

altérabilité *s.f.* alterabiiitate, însușire a ceea ce este alterabil.

altérable *adj.* alterabil, care se poate altera.

altéragène *s.m. (biol.)* agent care provoacă alterări în celulele vii.

altérant, ~e *adj.* **1.** care alterează. **2.** care provoacă sete.

altération *s.f.* **1.** alterare, modificare; *(geol.)* **~ des roches** modificare a rocilor sub influența agenților externi. **2.** *(jur.)* falsificare; **~ de signatures, de monnaies** falsificare de semnături, de monede. **3.** *(muz.)* accident la cheie: (bemol, diez, becar). **4.** *(fig.)* denaturare; **~ d'un texte** denaturare a unui text. **5.** *(fig.)* degradare, deteriorare; **~ de la santé** deteriorare a sănătății.

altercation *s.f.* altercație; ceartă, sfadă, gâlceavă; ciocnire.

altéré, ~e *adj.* **1.** însetat; *(fig.)* **~ de pouvoir** însetat / avid de putere. **2.** stricat, alterat; **aliments ~s** alimente alterate, stricate. **3.** *(fig.)* alterat, schimbat; **voix ~e** voce schimbată, alterată (de emoție, de spaimă). **4.** *(fig.)* falsificat, denaturat; **texte ~** text denaturat.

altérer I. *v.t.* **1.** a schimba, a modifica, a transforma; *(muz.)* **~ une note** a schimba o notă (printr-un accident la cheie); **~ une substance par un traitement chimique** a modifica o substanță printr-un tratament chimic. **2.** a altera, a strica; **la chaleur altère la viande** căldura alterează carnea. **3.** *(muz.)* a transforma o notă. **4.** *(fig.)* a denatura; **~ un texte** a denatura un text. **~ la vérité** a denatura adevărul; a minți. **5.** *(fig.)* a schimba în rău, a strica; **~ sa santé par un travail prolongé tard dans la nuit** a-și strica sănătatea printr-o muncă prelungită târziu în noapte. **II.** *v.r.* **1.** a se altera, a se descompune, a se strica; **la viande s'altère à la chaleur** carnea se strică la căldură. **2.** *(fig.)* a se modifica, a se transforma; a se altera; **leurs relations amicales se sont altérées** relațiile lor prietenești s-au alterat.

altérité *s.f.* caracterul a ceea ce este altfel, diferit.

alternance *s.f.* **1.** alternanță; **l'~ des saisons** alternanța anotimpurilor. **2.** alternare; *(agr.)* **l'~ des cultures** alternarea culturilor.

alternant, ~e *adj.* **1.** alternant, care alternează; *(agr.)* **cultures ~es** culturi alternante. **2.** *(med. în expr.)* **pouls ~** puls care alternează bătăile rapide cu cele lente.

alternant *s.m. (agr.)* asolament.

alternateur *s.m. (el.)* alternator, generator de curent alternativ.

alternatif, -ive *adj.* **1.** alternativ, periodic, succesiv. **2.** *(el. în expr.)* **courant ~** curent alternativ.

alternative *s.f.* **1.** alternare, succesiune; **~ de succès et d'échecs** alternare de succese și de eșecuri. **2.** alternativă; **se trouver devant une terrible ~** a se afla în fața unei teribile alternative. **3.** *(angl. criticat)* soluție unică de înlocuire; **l'~ démocratique** soluția democratică (de înlocuire a unui sistem politic). **4.** *(log.)* sistem de două propoziții din care numai una este adevărată.

alternativement *adv.* (în mod) alternativ, (rând) pe rând; **elle passe ~ du rire aux larmes** trece pe rând de la râs la lacrimi.

alterne *adj. (geom., bot.)* altern.

alterné, ~e *adj.* **1.** alternat. **2.** *(mat. în expr.)* **série ~e** serie numerică cu termeni pozitivi alternând cu cei negativi.

alterner I. *v.i.* a alterna, a se succeda; **des champs cultivés alternent avec des broussailles** câmpuri cultivate alternează cu mărăcinișuri. **II.** *v.t. (agr.)* a alterna culturile, a cultiva în asolament.

altesse *s.f.* **1.** alteță, titlu purtat de prinți. **2.** persoană care are acest titlu.

althaea, althée *s.f. (bot.)* nalbă-mare *(Althaea officinalis).*

altier, -ère *adj.* semeț, trufaș, mândru; îngâmfat, încrezut, înfumurat, infatuat; țanțoș; *(pop.)* fălos.

altièrement *adv. (rar)* cu trufie, cu semeție.

altimètre *s.m. (fiz.)* altimetru.
altimétrie *s.f.* altimetrie.
altiport *s.m. (av.)* teren de aterizare pe un masiv muntos.
altise *s.f. (entom.)* specie de insectă coleopteră dăunătoare în podgorii și grădini de zarzavat *(Haltica)*.
altiste *s.m.f. (muz.)* altist.
altitude *s.f.* **1.** altitudine, înălțime; **une montagne qui a deux mille mètres d'~** munte care are două mii de metri altitudine; **mal d'~** rău de înălțime/ de avion. **2.** *(în expr.) (med.)* **cure d'~** cură de aer de munte; **prendre de l'~** a se înălța, a se ridica.
alto *(pl. ~s)* **I.** *s.f. (muz.)* contralto. **II.** *s.m.* **1.** violă. **2.** trompetă.
altocumulus *s.m. (meteo)* (nor) altocumulus.
altostratus *s.m. (meteo)* (nor) altostratus.
altruisme *s.m.* altruism.
altruiste *adj., s.m.f.* altruist.
altuette *s.f.* numele unui joc de cărți.
altuglas *s.m.* materie sintetică translucidă sau colorată.
alucite *s.f. (entom.)* viermele-alb-de-grâne *(Tinea granella)*.
aluminage *s.m. (în vopsitorie)* mordansare, impregnare (a materialului) cu alaun.
aluminate *s.m. (chim.)* aluminat; **~ de potassium** aluminat de potasiu.
alumine *s.f. (chim., mineral.)* alumină, oxid de aluminiu.
aluminer *v.t.* **1.** a combina cu aluminiu. **2.** a acoperi cu un strat de aluminiu.
alumineux, -euse *adj. (chim.)* **1.** *(înv.)* care conține alaun. **2.** care conține compuși de aluminiu.
aluminage *s.m.* aluminizare, acoperire a suprafeței unui obiect cu un strat protector din aluminiu.
aluminisation *s.f.* aluminizare.
aluminite *s.f.* varietate de porțelan refractar folosit la fabricarea vaselor de bucătărie.
aluminium *s.m. (chim.)* aluminiu.
aluminure *s.f.* aluminizare.
alumnat *s.m.* internat școlar (denumire dată în Germania și SUA).
alun *s.m. (chim)* alaun, piatră acră.
alunage *s.m. v.* **aluminage**.
aluner *v.t. (în vopsitorie)* a impregna (un material) cu alaun.
alunerie *s.f.* fabrică de alaun.
alunifère *adj.* care conține alaun.
alunir *v.i.* a aluniza, a aseleniza.
alunissage *s.m.* alunizare, aselenizare.
alunite *s.f. (mineral.)* alunit.
alvéolaire *adj. (anat., fon.)* alveolar.
alvéole *s.f.* **1.** *(anat.)* alveolă; **~ pulmonaire** alveolă pulmonară. **2.** alveolă, celulă a fagurelui.
alvéolé, ~e *adj.* alveolat, cu alveole.
alvéolite *s.f. (med.)* alveolită, inflamație a alveolelor (dentare sau pulmonare).
alvin, ~e *adj. (med.)* **1.** ipogastric. **2.** *(în expr.)* **flux ~** diaree.
alysse *s.f.*, **alysson** *s.m. (bot.)* albiță *(Alyssum calcynum)*.
alyssoïdes *s.m. (bot.)* cruciferă cu flori galbene.
alyte *s.m. (zool.)* broască-mamoș *(Alytes obstetricans)*.
alzingue *s.f. (arg.)* articol de îmbrăcăminte.
amabilité *s.f.* **1.** amabilitate, afabilitate, atenție, bunăvoință, politețe. **2.** *(la pl.)* atenții, amabilități; **combler qqn. d'~s** a copleși pe cineva cu atenții, amabilități.
amadou *s.m. (bot.)* iască *(Fomes)*.
amadouement *s.m. (rar)* îmbunare, liniștire; încercare de a câștiga pe cineva (prin lingușiri, amabilități).
amadouer *v.t.* a îmbuna; a încerca dobândirea încrederii cuiva (prin lingușiri, amabilități).
amadouvier *s.m. (bot.)* burete de iască *(Polyporus fomentarius)*.
amaigrir I. *v.t.* **1.** a slăbi; **les nuits blanches l'ont amaigri** nopțile albe l-au slăbit. **2.** a subția; **~ un morceau de bois** a subția o bucată de lemn. **II.** *v.r.* a slăbi, a scădea în greutate.
amaigrissant, ~e *adj.* care slăbește; **régime ~** cură de slăbire.
amaigrissement *s.m.* slăbire, scădere în greutate; **le médecin constata l'~ de son jeune patient** medicul constată slăbirea/ scăderea în greutate a tânărului său pacient.
amalgamation *s.f.* **1.** *(chim.)* amalgamare. **2.** extracție a aurului sau argintului prin combinație cu mercurul.
amalgame *s.m.* **1.** *(metal.)* amalgam. **2.** *(fig.)* amalgam, amestec de elemente disparate; talmeș-balmeș.
amalgamer I. *v.t.* **1.** *(chim.)* a amalgama. **2.** *(fig.)* a amesteca elemente disparate. **II.** *v.r.* **1.** *(chim.)* a se amalgama. **2.** *(fig.)* a se amesteca, a se combina la întâmplare; **les idées les plus bizarres s'amalgament dans son esprit** ideile cele mai ciudate i se amestecă în minte.
aman *s.m. (la musulmani)* milă, milostenie, îndurare; **demander l'~** a cere îndurare.
amandaie *s.f.* plantație de migdali.
amande *s.f.* **1.** *(bot.)* migdală; **~ amère** migdală amară; **gâteau aux ~s** prăjitură cu migdale; **en ~** în formă de migdală, migdalat; **yeux en ~** ochi migdalați. **2.** sâmbure. **3.** *(arhit., arte plastice)* aureolă în formă de migdală (în jurul chipului Fecioarei Maria sau a lui Iisus Christos). **4.** *(prov.)* **il faut casser le noyau pour avoir l'~** cine vrea să mănânce miezul trebuie să spargă nuca.
amandé, ~e I. *adj.* care conține suc de migdală. **II.** *s.m.* lapte de migdală.
amandier *s.m. (bot.)* migdal *(Amygdalus communis)*.
amandine *s.f.* prăjitură cu migdale.
amanite *s.f. (bot.)* specie de ciupercă *(Agaricus)*.
amant, ~e *s.m.f.* **1.** amant, iubit, concubin. **2.** *(lit. cu prep.* **de***)* îndrăgostit de ceva; **~ de la liberté** îndrăgostit de libertate; **~ du beau** îndrăgostit de frumos.
amarantacées *s.f. pl. (bot.)* amarantacee, familie de dicotiledonate.
amarante *s.f. (bot.)* **1.** busuioc roșu *(Amarantus caudatus)*. **2.** știr-prost *(Amarantus silvestris)*. **3.** *(în compuse)* **~-à-feuilles-rouges** știr-roșu *(Amarantus sanguineus)*; **~-Blite** știr-mic *(Amarantus Blitum)*; **~-crête-de-coq** creasta cocoșului *(Celosia cristata)*; **~-réfléchie** știr-sălbatic, știr-verde *(Amarantus retroflexus)*. **II.** *adj. invar.* (culoare) roșu-purpuriu.

amareyeur *s.m.* îngrijitor la culturile de stridii.
amarii, ~e *adj. (med. în expr.)* **virus ~** virus al frigurilor galbene.
amarillose *s.f. (med.)* friguri galbene.
amarinage *s.m. (mar.)* **1.** capturare a unei nave. **2.** obișnuire/ familiarizare a echipajului cu viața pe vas.
amariner I. *v.t. (mar.)* **1.** *(înv.)* a echipa o navă. **2.** a obișnui/ a familiariza echipajul cu viața pe vas. **II.** *v.r.* a se obișnui cu viața pe vas.
amarrage *s.m.* **1.** *(mar.)* amarare, amaraj. **2.** *(mar.)* fixare a unui obiect pe o navă. **3.** *(astronautică)* cuplare a două vehicule spațiale.
amarre *s.f. (mar.)* **1.** amară, parâmă. **2.** *(în expr.)* **larguer les ~s** a părăsi un port; *(arg.)* a pleca, a o șterge.
amarrer *v.t.* **1.** *(mar.)* a fixa un obiect la bordul unei nave. **2.** *(mar.)* a lega o navă la chei. **3.** *(arg.)* a acosta pe cineva. 4. *(arg.)* a căuta înșelarea cuiva. 5. *(arg.)* a aresta.
amaryllidacées *s.f. pl. (bot.)* amarilidacee, familie de plante monocotiledonate, cu bulbi sau rizom.
amaryllis *s.f. (bot.)* **1.** numele mai multor specii de plante ornamentale, cu bulbi *(Amaryllia)*. **2.** *(în compuse)* **~-jaune** ghiocel-de-toamnă *(Amaryllis lutea)*.
amas *s.m.* **1.** grămadă, morman, teanc, vraf, maldăr, îngrămădire; **un ~ de vieilles choses** o grămadă de vechituri. **2.** *(geol.)* zăcământ minier. **3.** *(în expr.)* **un ~ d'étoiles** o puzderie de stele; **~ de neige** troian, nămete.
amasser I. *v.t.* **1.** a strânge, a aduna, a înmagazina, a acumula; **~ des matériaux** a strânge materiale; **~ de l'argent** a strânge bani; a economisi; a tezauriza. **2.** a aduna, a culege, a reuni; **~ des documents** a aduna documente. **II.** *v.r.* a se acumula, a se îngrămădi; **les exemplaires de son nouveau livre s'amassent sur la table** exemplarele din noua sa carte se îngrămădesc pe masă.
amassette *s.f.* cuțit de cofetărie (pentru adunat aluatul).
amateur *s.m., adj.* **1.** amator, doritor (de); **~ d'objets d'art** amator de obiecte de artă. **2.** *(fam.)* cumpărător; **cette belle toile n'a pas trouvé d'~** acest tablou frumos nu a găsit cumpărător. **3.** diletant, amator; **peindre en ~** a picta ca amator, ca diletant.
amateurisme *s.m.* **1.** *(sport)* amatorism (fără retribuție). **2.** *(peior.)* diletantism.
amatir *v.t.* a face mat, a mătui, a înlătura luciul.
amaurose *s.f. (med.)* diminuare / pierdere a vederii, amauroză.
amazone *s.f.* **1.** amazoană; călăreață; **monter en ~** a călări ca o amazoană. **2.** fustă lungă și largă de amazoană. **3.** *(ornit.)* specie de papagal verde din America de Sud. **4.** *(entom.)* specie de furnică *(Polyergus rufescens)*. **5.** *(arg.)* jucătoare profesionistă care trișează.
amazonien, ~ne *adj.* amazonian, din Amazonia; **la forêt ~ne** pădurea amazoniană.
ambages *s.f. pl. (în expr.)* **parler sans ~** a vorbi răspicat; a spune pe șleau, fără ocol.
ambassade *s.f.* **1.** ambasadă. **2.** solie, misiune; **envoyé en ~** trimis în misiune. **3.** personalul unei ambasade.
ambassadeur *s.m.* **1.** ambasador. **2.** *(fig.)* sol, trimis, emisar, delegat, împuternicit, mesager.
ambassadrice *s.f.* **1.** soție de ambasador. **2.** ambasadoare.
ambiance *s.f.* **1.** ambianță, atmosferă, mediu. **2.** *(fig.)* climat, ambianță, mediu; **l' ~ était agréable** ambianța era plăcută. **3.** *(fam.)* veselie, voioșie, jovialitate; antren; **il y a de l'ambiance à cette réunion** e veselie la această reuniune. **4.** *(în expr.)* **lumière d'~** iluminare a locului de filmare.
ambiant, ~e *adj.* ambiant, înconjurător; **l'atmosphère ~e** atmosfera ambiantă.
ambidextre *adj.* ambidextru.
ambigu, ~ë I. *adj.* ambiguu, echivoc, obscur, în doi peri; **explication ~ë** explicație ambiguă. **II.** *s.m.* **1.** amestec de lucruri diferite. **2.** *(înv.)* masă rece la care se servesc toate felurile în același timp; **un ~ de viande froide** o masă cu carne rece. **3.** *(înv. în expr.)* **un ~ comique** piesă de teatru formată din mai multe genuri teatrale.
ambiguïté/ ambigüité *s.f.* **1.** ambiguitate, lipsă de precizie, de claritate; echivoc; **l'~ de sa réponse** ambiguitatea răspunsului său. **2.** *(fil.)* ambiguitate, ambivalență; amfibolie.
ambigument *adv.* (în mod) ambiguu, cu ambiguitate.
ambisexué, ~e *adj. (biol.)* bisexuat.
ambitieusement *adv. (în mod)* ambițios, cu ambiție.
ambitieux, -euse I. *adj.* **1.** ambițios; **une personne ~euse** o persoană ambițioasă. **2.** *(înv.)* dornic, doritor de; **~ de parvenir** dornic de a parveni. **3.** ambițios, îndrăzneț; **un projet ~** un proiect îndrăzneț. **II.** *s.m.f.* ambițios.
ambitionner *v.t.* a năzui, a aspira, a jindui, a dori, a ținti, a urmări; **il ambitionne de devenir qqn. d'important** țintește să devină o persoană importantă.
ambivalence *s.f. (psihol.)* ambivalență.
ambivalent, ~e *adj. (psihol.)* ambivalent.
amble *s.m.* buiestru.
ambler *v.i. (despre animale patrupede)* a merge în buiestru.
ambleur, -euse *adj. (despre animale patrupede)* care merge în buiestru.
amblyope *s.m.f., adj. (med.)* ambliop, bolnav de ambliopie.
amblyopie *s.f. (med.)* ambliopie, slăbire a vederii.
amblyoscope *s.m. (opt.)* amblioscop, aparat utilizat la examinarea vederii.
amblyrhynque *s.m. (zool.)* șopârlă-de-mare *(Amblyrhynchus cristatus)*.
amblystome *s.m. (zool.)* specie de salamandră din Mexic *(Amblystoma tigrinum)*.
ambon *s.m. (arhit.)* amvon.
ambre *s.m.* **1.** ambră; **~ gris** ambră cenușie; **~ jaune** chihlimbar. **2.** parfum fin extras din ambră. **3.** *(înv. în expr.)* **fin comme l'~** subtil, pătrunzător, isteț.
ambré, ~e *adj.* **1.** care miroase a ambră. **2.** de culoarea ambrei.
ambréine *s.f.* alcool extras din ambra cenușie.
ambrer *v.t.* a parfuma cu ambră.

ambrette *s.f. (bot.)* **1.** pesmă *(Centaurea suaveolans)*. **2.** achena pesmei.
ambroïne *s.f.* material plastic ce imită chihlimbarul.
ambroisie *s.f. (mit.)* ambrozie, hrană aromată a zeilor din Olimp.
ambrosiaque *adj.* ambroziac, cu parfum de ambrozie.
ambrosien, ~ne *adj.* referitor la ritul sf. Ambrozie.
ambulacraire *adj. (zool.)* ambulacru, referitor la ambulacru.
ambulacre *s.m. (zool.)* ambulacru, organ al echinodermelor.
ambulance *s.f.* ambulanță; salvare.
ambulancier, -ère I. *s.m.f.* sanitar, brancardier. **II.** *adj.* de ambulanță; referitor la ambulanță; **service ~** serviciu de ambulanță.
ambulant, ~e 1. *adj.* ambulant; **marchand ~** negustor ambulant; **acteurs ~s** actori ambulanți; **bureau ~** vagon poștal. **2.** *(med. în expr.)* **érésipèle ~** erizipel care se întinde. **II.** *s.m.* negustor ambulant.
ambulatoire *adj.* **I.** *(jur.)* care nu are domiciliu fix. **2.** *(med.)* (bolnav) care se poate deplasa. **3.** *(med.)* ambulatoriu; **traitement ~** tratament ambulatoriu.
âme *s.f.* **1.** suflet, duh; **il est l'~ de cette initiative** el este sufletul acestei inițiative; **se donner corps et ~ à** a se dedica trup și suflet; **sauver son ~** a-și mântui sufletul; **rendre l'~** a muri; a-și da duhul; **prier pour l'~ de qqn.** a se ruga pentru sufletul cuiva; **avoir une ~ sensible** a avea un suflet sensibil. **2.** inimă; **aller à l'~** a merge la inimă, a impresiona; **fendre l'~** a frânge/ a zdrobi/ a sfâșia inima cuiva. **3.** ființă, individ, om, persoană, ins; **une ~ noble** o ființă nobilă; **bonne ~** om cu suflet bun; **il n'y a pas ~ qui vive** nu e nimeni, nici țipenie de om; **~ forte** ființă energică. **4.** animator, sufletul (unei acțiuni, întreprinderi); **cet homme a été l'~ de la résistance contre l'occupant** acest om a fost sufletul rezistenței împotriva ocupantului. **5.** locuitor; **un village de deux mille ~s** un sat cu două mii de locuitori/ suflete. **6.** *(muz.)* pop, partea principală din lemn la instrumentele cu coarde. **7.** parte esențială a unui lucru; **l'~ d'une statue** partea esențială, scheletul de lemn al unei statui. **8.** *(termen de afecțiune)* **ma chère ~** sufletel. **9.** *(în expr.) (mil.)* **l'~ du canon** gura de foc a tunului; **ouvrir son ~** a-și deschide/ a-și descărca sufletul; a-și spune păsul/ oful; a-și vărsa amarul; **en mon ~ et conscience** cu mâna pe conștiință/ pe inimă; **avoir charge d'~** a avea responsabilitatea morală; **errer comme une ~ en peine** a fi pradă unei mari neliniști; a nu-și găsi liniștea; **Dieu ait son ~** Dumnezeu să-l odihnească; **être l'~ damnée de qqn.** a asculta orbește de cineva; a i se supune fără a crâcni.
améliorable *adj.* ameliorabil, care poate fi ameliorat.
améliorant, ~e *adj.* care ameliorează, ameliorator; *(agr.)* **plantes ~es** plante care ameliorează solul.
amélioration *s.f.* **1.** ameliorare, îmbunătățire; **faire des ~s dans son nouvel appartement** a face îmbunătățiri în noul său apartament; **l'~ de son état de santé** ameliorarea stării sale de sănătate; **l'~ des relations entre ces deux pays** îmbunătățirea relațiilor între aceste două țări. **2.** ameliorare, îndreptare; **l'~ du temps** îndreptarea vremii.
améliorer I. *v.t.* **1.** a ameliora, a îmbunătăți; **~ un terrain** a ameliora un teren; **~ les rapports avec les voisins** a îmbunătăți relațiile cu vecinii. **2.** a perfecționa; **~ une traduction** a perfecționa o traducere. **II.** *v.r.* a se ameliora, a se îmbunătăți; **sa santé s'améliore** sănătatea i se îmbunătățește.
amen *s.m. invar.* **1.** amin. **2.** *(în expr.)* **dire ~ à tout** a accepta fără rezerve.
aménageable *adj.* amenajabil, care poate fi amenajat.
aménagement *s.m.* **1.** *(silv.)* amenajament; **l'~ d'une forêt** amenajamentul unei păduri. **2.** amenajare, aranjare; **l'~ d'une chambre** amenajarea unei încăperi. **3.** organizare; sistematizare; **l'~ du territoire** sistematizarea teritoriului.
aménager *v.t.* **1.** a amenaja, a aranja; **~ un appartement** a amenaja un apartament. **2.** *(silv.)* a reglementa tăierile dintr-o pădure.
aménageur, -euse *s.m.f.* persoană care amenajează; specialist în amenajări.
amendable *adj.* amendabil, care poate fi amendat/ corectat/ îmbunătățit.
amende *s.f.* **1.** amendă; **payer une ~** a plăti o amendă. **2.** *(în expr.)* **mettre qqn. à l'~** a pedepsi ușor pe cineva; **faire ~ honorable** a-și recunoaște greșeala; a-și cere iertare în public.
amendement *s.m.* **1.** amendament; modificare; **l'~ d'un projet de loi** modificarea unui proiect de lege. **2.** *(agr.)* îmbunătățire; fertilizare; **l'~ d'une terre** fertilizarea unui teren.
amender I. *v.t.* **1.** a amenda, a îmbunătăți, a ameliora; **~ une terre** a ameliora un teren. **2.** a amenda, a corija, a modifica, a îmbunătăți; a schimba; **~ un projet de loi** a amenda / a îmbunătăți un proiect de lege. **II.** *v.r. (fig.)* a se îndrepta.
amène *adj.* plăcut, amabil, politicos, curtenitor; **des propos ~s** cuvinte amabile, plăcute.
amenée *s.f. (tehn.)* aducție; **canal d'~** canal de aducție.
amener I. *v.t.* **1.** a aduce cu sine pe cineva; **~ un ami à dîner** a aduce pe un prieten la masă; **quel bon vent vous amène?** ce vânt te aduce? **~ de force** a aduce pe cineva cu forța. **2.** a ocaziona; a avea drept consecință; a provoca; **la guerre amena la famine** războiul provoacă foamete; **les pluies ont amené des inondations** ploile au provocat inundații. **3.** *(mar.)* a coborî; **~ les voiles** a coborî velele; **~ le pavillon a.** a coborî pavilionul; **b.** a se da bătut; a închina steagul. **4.** *(fig.)* a dirija, a conduce; **~ la conversation sur un sujet** a dirija conversația spre un subiect. **5.** *(fig.)* a determina; **~ qqn. à une action** a determina pe cineva la o acțiune. **6.** *(în expr.) (jur.)* **mandat d'~** mandat de aducere; *(prov.)* **un malheur amène un autre** o nenorocire nu vine niciodată singură; **~ l'eau au moulin de qqn.** a favoriza pe cineva, a da apă la moară cuiva; **~ les dés** a da cu zarul. **II.** *v.r.* **1.** *(pop.)* a veni; **amène-toi!** Vino-ncoa! Fă-te-ncoa! **2.** *(în expr.)* **s'~ la gueule enfarinée** a fi uluit; a cădea din lună; a rămâne paf.

aménité *s.f.* **1.** amenitate, amabilitate, afabilitate, gentilețe, politețe; farmec, grație, șarm; **traiter les nouveaux venus avec ~** a-i trata pe noii veniți cu amabilitate. **2.** *(la pl. ir.)* răutăți, cuvinte răutăcioase.
aménorrhée *s.f.* *(med.)* amenoree.
amensal, ~e *(m.pl.*-**aux)** *adj.* *(bot.)* care e împiedicat să se dezvolte de către o altă plantă.
amensalisme *s.m.* *(bot.)* oprire a dezvoltării unei plante de către alta.
amentacées *s.f. pl.* *(bot.)* amentacee, familie de pomi cu amenți/ mâțișori.
amentales *s.f. pl.*, **amentifères** *s.m. pl.* *(bot.)* *v.* **amentacées.**
amentifère *adj.* *(bot.)* care poartă amenți / mâțișori.
amenuisement *s.m.* subțiere; micșorare, diminuare, reducere.
amenuiser I. *v.t.* a subția; *(tehn.)* ~ **une planche** a subția o scândură. **II.** *v.r.* a se micșora, a se reduce, a se diminua, a scădea; **mes chances se sont amenuisées** șansele mele au scăzut.
1. amer, -ère I. *adj.* **1.** amar; **boisson amère** băutură amară. **2.** *(fig.)* amar, chinuitor, trist; **chagrin ~** tristețe chinuitoare. **3.** *(fig.)* dur, sever, aspru; **réprimande amère** ceartă aspră. **4.** *(fig.)* mușcător, usturător, înțepător; **ironie amère** ironie mușcătoare. **II.** *s.m.* **1.** lichior aperitiv obținut prin infuzie de plante amare. **2.** fierea unor animale.
2. amer *s.m.* *(mar.)* punct de reper fix pe coastă.
amérasien, ~ne *adj., s.m.f.* metis din american și asiatic.
amèrement *adv.* cu amărăciune; amarnic; **regretter ~** a regreta amarnic.
1. américain, ~e I. *adj.* american, din America; **le continent ~** continentul american. **II.** *s.m.* limba americană. **III.** *s.f.* **1.** automobil american. **2.** cursă ciclistă americană. **3.** *(în expr.)* **homard à l'~e** homar cu sos picant; **nuit ~e** tehnică de filmare ziua pentru scene de noapte.
2. Américain, ~e *s.m.f.* american, locuitor din America.
américanisation *s.f.* americanizare.
américaniser *v.t., v.r.* a (se) americaniza.
américanisme *s.m.* **1.** *(înv.)* admirație pentru viața, civilizația americană. **2.** *(lingv.)* americanism. **3.** mod de viață american. **4.** totalitatea studiilor referitoare la continentul american.
américaniste I. *adj.* referitor la americanism, la modul de viață american. **II.** *s.m.f.* americanist, specialist în civilizațiile continentului american.
américium *s.m.* *(chim.)* americiu.
1. amérindien, ~ne *adj.* amerindian, referitor la indienii din America; **langues ~nes** limbi vorbite de indienii din America.
2. Amérindien, ~ne *s.m.f.* indian din America.
amerlo, amerloque, amerlot *adj., s.m.f.* *(arg. peior.)* american din SUA.
amerrir *v.i.* a ameriza.
amerrissage *s.m.* amerizare.
amertume *s.f.* **1.** gust amar, amăreală; **l'~ de la quinine** gustul amar al chininei. **2.** *(fig.)* amărăciune, tristețe; **paroles pleines d'~** cuvinte pline de amărăciune. **3.** *(fig.)* nemulțumire, resentiment; **il a exprimé son ~ face à cette injustice** și-a exprimat nemulțumirea cu privire la această nedreptate.
améthyste I. *s.f.* *(mineral.)* ametist. **II.** *adj. invar.* (de culoare) violet.
amétrope *adj.* *(med.)* bolnav de ametropie.
amétropie *s.f.* *(med.)* ametropie, tulburare a vederii.
ameublement *s.m.* mobilier; **l'~ moderne d'un appartement** mobilierul modern al unui apartament.
ameublir *v.t.* **1.** *(agr.)* a afâna (un teren). **2.** *(jur.)* a transforma un bun imobiliar în unul mobiliar.
ameublissement *s.m.* **1.** *(agr.)* afânare (a unui teren). **2.** *(jur.)* transformare a unui bun imobiliar în unul mobiliar.
ameulonner *v.t.* *(agr.)* a așeza fânul / cerealele în căpițe.
ameutement *s.m.* *(vân.)* adunare a câinilor în haită.
ameuter I. *v.t.* *(vân.)* a asmuți (câinii). **2.** *(fig.)* a asmuți, a ațâța, a agita, a incita, a instiga, a întărâta, a provoca, a stârni; ~ **la population** a stârni populația. **II.** *v.r.* a se revolta; a protesta.
amharique *s.m.* amhara, limba semitică vorbită în Etiopia.
ami, ~e I. *s.m.f.* **1.** prieten, amic; **un ~ d'enfance** un prieten din copilărie; *(prov.)* **c'est dans le besoin qu'on connaît ses amis** prietenul la nevoie se cunoaște; **qui veut garder son ami n'ait nulle affaire avec lui** cu prietenii să mănânci, să bei, daraveri să n-ai cu ei. **2.** amant, iubit; **c'est sa petite ~e** e iubita lui. **3.** iubitor de, amator de; ~ **de la musique** iubitor de muzică. **4.** prieten, partizan, adept; **société des ~s d'un écrivain** societatea prietenilor unui scriitor. **5.** *(arg. în expr.)* **faire ~ - ~ a.** a lega o prietenie; **b.** a se împăca. **II.** *adj.* **1.** prietenos, amical; **une maison ~e** o casă prietenoasă. **2.** prieten, aliat; **une nation ~e** o națiune prietenă.
amiable I. *adj.* **1.** *(înv.)* prietenos, amabil. **2.** *(jur.)* care se face prin bună înțelegere; **partage ~** partaj prin bună înțelegere. **3.** *(jur. în expr.)* ~ **compositeur** arbitru care pune capăt unui diferend prin realizarea unui compromis între părți. **II.** *loc. adv.* **1. à l'~** prin bună înțelegere. **2.** *(arg. în expr.)* **faire un gars/qqn. à l'~** a jefui pe cineva fără violență.
amiante *s.m.* **1.** *(mineral.)* amiantă, varietate de azbest. **2.** *(constr. în compuse)* **~-ciment** azbociment.
amiantose *s.f.* *(med.)* azbestoză.
amibe *s.f.* *(zool.)* amibă.
amibiase *s.f.* *(med.)* amibiază.
amibien, ~ne I. *adj.* amibian, referitor la amibe; **dysenterie ~ne** dizenterie amibiană. **II.** *s.m. pl.* *(zool.)* subclasă de rizopode.
amiboïde *adj.* asemănător cu amibele.
amical, ~e *(m.pl.* **-aux) I.** *adj.* amical, prietenesc; **conseil ~** sfat prietenesc; **ton ~** ton amical. **II.** *s.f.* asociație particulară sau profesională; **~e de chasseurs** asociație de vânători.
amicalement *adv.* (în mod) amical, prietenește, cu prietenie; **je vous le dis ~** ți-o spun prietenește.
amicroche *s.m.* *(arg.)* necaz, încurcătură, pocinog, dandana.
amict *s.m.* *(bis.)* patrafir de pânză albă purtat de preot în jurul gâtului.

amide *s.m. (chim.)* amidă.
amidol *s.m. (foto)* amidol, substanță folosită ca developator.
amidon *s.m.* amidon; **empeser à l'~** a scrobi cu amidon.
amidonnage *s.m.* scrobire.
amidonner *v.t.* a scrobi cu amidon.
amidonnerie *s.f.* fabrică de scrobeală.
amidonnier, -ère I. *adj.* referitor la amidon. **II.** *s.m.f.* lucrător la o fabrică de scrobeală.
amidopyrine *s.f. (farm.)* amidopirină.
1. amiénois, ~e *adj.* din Amiens; referitor la Amiens.
2. Amiénois, ~e *s.m.f.* locuitor din Amiens.
amimie *s.f. (patol.)* amimie, imposibilitatea exprimării unor stări prin mimică.
amimique *adj., s.m.f. (patol.)* bolnav de amimie.
aminche *s.m. (arg.)* prieten, amic.
amincir I. *v.t.* **1.** a subția, a face mai subțire; **~ une planche** a subția o scândură. **2.** a da iluzia de mai subțire, mai slab; **cette robe longue vous amincit** această rochie lungă te face mai slabă. **II.** *v.r.* a se subția.
amincissant, ~e *adj.* care subțiază.
amincissement *s.m.* subțiere, acțiunea de a subția și rezultatul ei..
amine *s.f. (chim.)* amină.
aminé, ~e *adj. (biochim.în expr.)* **acides ~s** aminoacizi.
aminoacide *s.m. (biochim.)* aminoacid.
aminoplaste *s.m. (chim.)* aminoplast, rășină sintetică.
aminosides *s.m. pl. (biochim.)* familie de antibiotice.
amiral (*m.pl.*-**aux**) **I.** *s.m. (mar.)* amiral. **II.** *adj. (în expr.)* **bâtiment-~** navă-amiral.
amiraie *s.f.* soția amiralului.
amirauté *s.f.* **1. a.** amiralitate; **b.** jurisdicția amiralității; **c.** reședința și birourile amiralului. **2.** *(în Anglia, în expr.)* **Premier Lord de l'Amirauté** ministrul marinei.
amitié *s.f.* **1.** prietenie, amiciție; **se lier d'~** a lega prietenie, a se împrieteni; *(prov.)* **il ne faut pas laisser croître l'herbe sur le chemin de l'~** nu lăsa să crească iarba pe cărarea prieteniei; *(prov.)* **vieille ~ ne craint pas rouille** prietenul vechi e ca vinul: cu cât e mai vechi, cu atât e mai bun. **2.** serviciu; **faites-moi l'~ de ...** faceți-mi serviciul de a ... **3.** înțelegere; prietenie; **l'~ entre deux pays** înțelegerea dintre două țări. **4.** *(la pl.)* atenții, amabilități; complimente; salutări; **il vous envoie ses ~s** vă trimite complimente. **5.** *(înv.)* dragoste, iubire. **6.** *(în expr.)* **~ particulière** legătură homosexuală.
amitose *s.f. (biol.)* amitoză.
amman *s.m.* titlul unor primari din Elveția, Flandra și Germania.
ammobrome *s.m. (bot.)* specie de plantă fără clorofilă, din Mexic.
ammocète *s.f. (zool.)* larva lampretei.
ammodyte *s.m.* **1.** *(iht.)* specie de pești de mare. **2.** *(zool.)* viperă din Europa orientală și din Orientul Mijlociu.
ammonal *s.m.* exploziv amonal.
ammoniac *s.m. (chim.)* amoniac.
ammoniac, -aque *adj.* **1.** de amoniac. **2.** *(în expr.)* **sel ~** clorură de amoniu, țipirig.
ammoniacal, ~e (*m.pl.*-**aux**) *adj.* **1.** amoniacal; **solution ~e** soluție amoniacală; **fermentation ~** fermentație amoniacală; **sels ammoniacaux** săruri amoniacale. **2.** de amoniac; **odeur ~e** miros de amoniac.
ammoniaque *s.f. (chim.)* soluție de amoniac.
ammonisation, ammonification *s.f. (chim.)* amonificare; nitrificare.
ammonite *s.f. (paleont.)* amonit, moluscă cefalopodă fosilă.
ammonitidés *s.m. pl. (paleont.)* ordin de moluște cefalopode fosile (amoniți).
ammonium *s.m. (chim.)* amoniu.
ammoniurie *s.f. (med.)* amoniurie.
ammophile *s.m. (entom.)* specie de viespe veninoasă, cu abdomen negru și roșu.
amnésie *s.f. (med.)* amnezie.
amnésique *adj., s.m.f. (med.)* amnezic.
amnicole *adj. (zool.)* care trăiește pe malul râurilor.
amniocentèse *s.f. (med.)* prelevare de lichid amniotic prin puncții.
amnios *s.m. (fiziol.)* amnios.
amnioscopie *s.f. (med.)* examen endoscopic al lichidului amniotic.
amniotique *adj. (fiziol.)* amniotic; **liquide ~** lichid amniotic.
amnistiable *adj.* amnistiabil, care poate fi amnistiat; **délit ~** delict amnistiabil.
amnistiant, ~e *adj. (jur.)* cu efect de amnistie.
amnistie *s.f. (jur.)* amnistie.
amnistier *v.t. (jur.)* a amnistia, a acorda amnistie.
amocète *s.f. v.* **ammocète.**
amochage *s.m. (pop.)* **1.** stâlcire în bătăi. **2.** vânătaie, cucui, urme de bătaie.
amocher I. *v.t. (pop.)* a poci, a lovi, a stâlci, a sluți, a desfigura; **~ la gueule à qqn.** a stâlci mutra cuiva. **II.** *v.r. (pop.)* a se poci, a se desfigura; **s'~ le citron / la gueule / la poire** a se bate ca chiorii; **il s'est amoché dans la bagarre** s-a desfigurat într-o încăierare.
amodiataire *s.m.f.* arendaș.
amodiateur, -trice *s.m.f.* proprietar care dă în arendă.
amodiation *s.f.* arendare.
amodier *v.t.* a arenda, a da în arendă.
amoindrir *v.t.,v.r.* a (se) micșora, a scădea, a (se) diminua, a se împuțina, a slăbi; **l'âge a amoindri ses forces** vârsta i-a slăbit puterile; **ses capacités de travail s'amoindrissent** capacitățile sale de muncă slăbesc.
amoindrissement *s.m.* micșorare, scădere, diminuare; împuținare; slăbire.
amok *s.m. (med.)* amoc.
amollir I. *v.t.* **1.** a (în)muia; **la chaleur amollit la cire** căldura înmoaie ceara. **2.** *(fig.)* a moleși, a slăbi; **la fatigue l'amollit** oboseala îl moleșește. **II.** *v.r.* **1.** a se (în)muia. **2.** *(fig.)* a se moleși.
amollissant, ~e *adj.* care moleșește, moleșitor; **chaleur ~e** căldură moleșitoare.
amollissement *s.m.* moleșeală.
amome *s.m. (bot.)* ghimbir *(Zingiber officinalis)*.

amonceler I. *v.t.* **1.** a îngrămădi; **elle amoncelait les revues de mode sur son lit** îngrămădea revistele de modă pe pat. **2.** a aduna, a acumula; ~ **des preuves** a aduna / a acumula probe. **II.** *v.r.* a se îngrămădi, a se aduna; **les nuages s'amoncellent dans le ciel** norii se adună pe cer.

amoncellement *s.m.* **1.** îngrămădire; ~ **de livres sur le bureau** îngrămădire de cărți pe birou. **2.** acumulare.

amont I. *s.m.* *(în expr.)* **en** ~ **(de...)** în amonte; *(fig. econ.)* într-un stadiu anterior producției. **II.** *adj.* *(sport în expr.)* **ski** ~ ski în susul pistei.

amoral, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* amoral.

amoralisme *s.m.* *(fil.)* amoralism.

amoralité *s.f.* amoralitate.

amorçage *s.m.* amorsare.

amorce *s.f.* **1.** *(vân., pesc.)* nadă, momeală. **2.** *(mil.)* amorsă; *(în expr.)* **sans brûler une** ~ fără a trage nici un foc de armă. **3.** capsă (detonată). **4.** început; **l'**~ **d'une rue d'une voie ferrée** începutul unei străzi / unei căi ferate. **5.** pornire, începere; **l'**~ **des pourparlers** începerea tratativelor.

amorcer I. *v.t.* **1.** *(pesc.)* a pune momeală; ~ **la ligne** a pune momeală la undiță. **2.** a amorsa, a pregăti și a provoca (o explozie etc.). **3.** a porni; a începe; a deschide; ~ **une route** a demara lucrările de construcție a unei șosele; *(fig.)* ~ **des pourparlers** a începe tratative; ~ **une conversation** a începe o conversație. **4.** a momi, a ademeni, a atrage; ~ **le poisson** a momi peștele.

amorçoir *s.m.* *(pesc.)* unealtă de așezat momeala pe fundul apei.

amordancer *v.t.* *(text.)* a trata fibrele textile cu o substanță chimică specială.

amoroso *adv.* *(muz.)* amoroso; cu tandrețe.

amorphe *adj.* **1.** *(mineral.)* amorf; **roche** ~ rocă amorfă. **2.** *(fig.)* moale, fără personalitate, bleg, mototol, mămăligos.

amorti I. *s.m.* *(sport)* **1.** tehnică de lovire a mingii prin amortizarea șocului. **2.** lovitură a mingii executată ca la **1. II.** *adj.* **1.** *(despre culori)* stins, atenuat. **2.** *(pop.)* **a.** bătrân, hodorog; **b.** obosit, frânt;

amortir I. *v.t.* **1.** a amortiza, a slăbi, a atenua, a diminua; a reduce; ~ **un choc** a amortiza o lovitură; **les derniers événements avaient amorti leur amour** ultimele evenimente le slăbiseră dragostea. **2.** *(ec. fin.)* a amortiza; **en quelques années, ils avaient réussi à** ~ **leur investissement** în câțiva ani reușiseră să-și amortizeze investiția. **3.** *(fig.)* a calma, a potoli; a alina; **la gentillesse de ses amis avait un peu amorti sa douleur** amabilitatea prietenilor săi îi mai alinase durerea. **4.** *(în expr.)* ~ **une dette** a stinge o datorie. **II.** *v.r.* a diminua, a scădea; **un bruit qui s'amortit** un zgomot care scade.

amortissable *adj.* amortizabil, care se poate amortiza; **emprunt** ~ împrumut amortizabil.

amortissement *s.m.* **1.** *(fin.)* amortizare; ~ **d'un emprunt** amortizare a unui împrumut; **caisse d'**~ Casă de Amortizare, instituție creată în Franța pentru stingerea treptată a datoriei publice. **2.** *(arhit.)* ornament în vârful unei clădiri. **3.** *(fiz.)* diminuare a amplitudinii unei unde / unei mișcări.

amortisseur *s.m.* **1.** *(tehn.)* amortizor; **~s d'automobile** amortizoare de automobil. **2.** *(în expr.)* ~ **de bruit** material fonoabsorbant.

amouillante *s.f., adj. f.* *(despre vaci)* pe punctul de a făta.

amouiller *v.i.* *(despre vaci)* a fi pe punctul de a făta.

amour *s.m.* *(fem. la pl. în lit.)* **1.** dragoste, iubire, amor; pasiune; **l'**~ **maternel** dragostea maternă; ~ **passager** iubire trecătoare; **lettre d'**~ scrisoare de dragoste; *(prov.)* **l'**~ **est aveugle** dragostea e oarbă; **on revient toujours à ses premières ~s** dragostea cea veche îți șoptește la ureche; **sans pain, sans vin, l'**~ **n'est rien** sărăcia intră pe ușă și dragostea iese pe fereastră. **2.** dragoste, atașament, devotament, pasiune (pentru un lucru, o activitate); **l'**~ **de la nature / de la musique / du sport** dragoste de natură / de muzică / de sport. **3.** ființa iubită; **mon** ~ iubito / iubitule. **4.** *(la pl. în artă)* amorași; **peindre des ~s** a picta amorași. **5.** *(iht. în expr.)* ~ **blanc** pește originar din China. **6.** *(în expr.)* **c'est un** ~ **de petite fille** e o fetiță adorabilă; **un** ~ **de bibelot** un bibelou delicios; **pour l'**~ **de Dieu!** pentru (numele lui) Dumnezeu! **pour l'**~ **de qqn.** de dragul cuiva.

amouracher *v.r.* *(cu prep.* **de***)* *(peior.)* a se îndrăgosti de, a i se aprinde călcâiele după (cineva).

amourette *s.f.* **1.** capriciu, aventură trecătoare; **2.** *(culinar, la pl.)* garnitură preparată din măduvă (de vacă, vițel, oaie). **3.** *(bot.)* tremurătoare *(Briza media)*. **4.** *(bot. în expr.)* **bois d'**~ lemn al unui salcâm exotic; **canne en bois d'**~ baston din lemn de salcâm exotic.

amoureusement *adv.* cu dragoste, cu iubire, cu tandrețe.

amoureux, -euse I. *adj.* **1.** îndrăgostit, amorezat; **regard** ~ privire de îndrăgostit. **2.** pasionat de ceva; ~ **de musique** pasionat de muzică. **II.** *s.m.f.* amorez, adorator; iubit, amant.

amour-propre *s.m.* amor-propriu.

amovibilité *s.f.* *(jur.)* amovibilitate.

amovible *adj.* **1.** *(jur.)* amovibil. **2.** *(tehn.)* amovibil, care poate fi separat de restul ansamblului.

ampélidacées, ampélidées *s.f. pl.* *(bot.)* ampelidacee.

ampélite *s.m.* șist argilos folosit ca îngrășământ pentru vița de vie.

ampélographe *s.m.f.* *(vit.)* ampelograf, specialist în ampelografie.

ampélographie *s.f.* *(vit.)* ampelografie, studiul viței de vie.

ampélophage *adj., s.m.f.* (insectă) care atacă vița de vie.

ampélopsis *s.m.* *(bot.)* lăuruscă, viță-sălbatică *(Vitis sylvestris)*.

ampérage *s.m.* *(el.)* amperaj.

ampère *s.m.* *(el.)* amper.

ampère-heure *s.m.* *(el.)* amperoră.

ampèremètre *s.m.* *(el.)* ampermetru.

amphétamine *s.f.* *(med.)* amfetamină.

amphets, amphés *s.f. pl.* *(arg.)* amfetamină.

amphiarthrose *s.f.* *(fiziol.)* amfiartroză.

amphibie I. *s.m.* **1.** *(zool.)* amfibiu; **le phoque est un ~** foca este un animal amfibiu. **2.** *(tehn.)* (vehicul) amfibiu. **3.** *(pop.)* suspect, persoană care nu inspiră încredere. **4.** *(mil. în expr.)* **opération ~** operațiune efectuată în comun de forțe navale și de uscat.
amphibiens *s.m. pl. (zool.)* amfibieni, batracieni.
amphibole *s.f. (mineral.)* amfibol.
amphibolite *s.f.* rocă vulcanică compusă mai ales din amfibol.
amphibologie *s.f. (lingv.)* amfibologie, construcție vicioasă, ambiguă, echivocă.
amphibologique *adj. (lingv.)* amfibologic, ambiguu, echivoc, obscur.
amphiction, amphictyon *s.m. (în antichitatea greacă)* amficțiune, membru al unei amficționii.
amphictionie, amphictyonie *s.f. (în antichitatea greacă)* amficționie, asociație de orașe-state.
amphi *s.m. (pop.)* **1.** amfiteatru. **2.** *(în expr.)* **suivre un ~** a urma un curs la facultate.
amphigouri *s.m.* scriere, vorbire obscură, de neînțeles.
amphigourique *adj. (despre scriere, vorbire)* amfiguric, obscur, de neînțeles.
amphimixie *s.f. (biol.)* amfimixie.
amphineures *s.m. pl. (zool.)* amfineurieni, clasă de moluște marine cu caractere arhaice.
amphioxus *s.m. (iht.)* amfiox *(Branchiostoma lanceolatus).*
amphipodes *s.m. pl. (zool.)* amfipode, clasă de crustacee din apele dulci și sărate.
amphiptère *s.m. (în heraldică)* șarpe fabulos înaripat.
amphisbène *s.m. (zool.)* **1.** reptilă apodă insectivoră din America. **2.** *(în heraldică)* șarpe cu două capete.
amphithéâtre *s.m.* amfiteatru.
amphitryon *s.m.* amfitrion, gazdă.
ampholyte *s.m. (chim.)* corp organic ce poate juca rolul de acid sau de bază.
amphore *s.f.* amforă.
amphotère *adj. (chim.)* amfoter, care are simultan proprietățile acizilor și ale bazelor.
ample *adj.* **1.** larg, mare; **un veston ~** o haină largă. **2.** amplu, puternic; **une voix ~** o voce puternică. **3.** *(fig.)* amplu, bogat, abundent; **c'est un thème ~ que l'on peut développer de diverses façons** este o temă amplă care se poate dezvolta în diverse moduri. **4.** *(în expr.)* **jusqu' à plus ~ informé** până la o informare mai amănunțită.
amplectif, -ive *adj. (bot.)* amplectiv, care înfășoară în întregime alte organe.
amplement *adv.* (în mod) amplu, pe larg; **expliquer ~** a explica pe larg. **2.** din plin, din abundență, din belșug; cu prisosință; **il a été ~ informé sur la situation** a fost informat cu prisosință despre situație.
ampleur *s.f.* **1.** amploare, lărgime; **le sujet du roman a une ~ impressionnante** subiectul romanului are o amploare impresionantă. **2.** *(fig.)* amploare, importanță, dimensiune; cuprindere; **l'~ d'une réforme** importanța unei reforme.
amplexicaule *adj. (bot.)* care înfășoară tulpina.
amplexiflore *adj. (bot.)* care înfășoară floarea.
ampli *s.m. (fam.) abrev. de la* **amplificateur**.
ampliateur, -trice *s.m.f.* persoană care întocmește copii legalizate.
ampliatif, -ive *adj. (jur.)* adițional, care completează un act anterior.
ampliation *s.f.* **1.** *(jur.)* **a.** copie legalizată a unui act; **b.** act adițional. **2.** *(fiziol.)* dilatare a toracelui în momentul inspirației.
amplifiant, ~e *adj.* care amplifică, care mărește obiectele; **lentille ~e** lentilă care mărește.
amplificateur, -trice I. *adj., s.m.f.* (persoană) care amplifică, exagerează. **II.** *s.m. (tehn.)* amplificator.
amplificatif, -ive *adj. (lingv.)* augmentativ.
amplification *s.f.* **1.** amplificare; mărire, creștere; extindere, dezvoltare; **~ des échanges commerciaux** dezvoltare a schimburilor comerciale. **2.** *(peior.)* exagerare, înflorire, umflare. **3.** *(fig.)* amplificare.
amplifier I. *v.t.* **1.** a amplifica, a mări, a crește; a extinde, a dezvolta; **~ les échanges économiques entre ces deux pays** a dezvolta schimburile economice între aceste două țări. **2.** *(peior.)* a exagera, a înflori, a umfla. **II.** *v.r.* a se amplifica, a se accentua, a crește, a se intensifica; **les dissensions politiques se sont amplifiées** disensiunile politice s-au amplificat.
amplitude *s.f.* **1.** *(înv.)* mărire, întindere mare. **2.** amplitudine; întindere; distanță; *(fiz.)* **l'~ d'un mouvement oscillatoire** amplitudinea unei mișcări oscilatorii; *(geogr.)* **~ thermique** distanță între temperaturi extreme.
ampoule *s.f.* **1.** *(farm.)* fiolă, flacon. **2.** bec electric. **3.** *(anat.)* bășică; **il a des ~s aux pieds d'avoir trop marché** are bășici la picioare pentru că a mers prea mult pe jos. **4.** *(în expr.)* **ne pas se faire d'~s aux mains** a nu se speti muncind, a nu se omorî cu treaba; *(ist.)* **La Sainte Ampoule** vas conținând untdelemn destinat ungerii unui rege al Franței (de la Clovis la Charles X).
ampoulé, ~e *adj. (fig.)* pompos, emfatic, umflat; afectat; **discours ~** emfatic.
amputation *s.f.* **1.** *(chir.)* amputare; **~ d'une jambe** amputare a unui picior. **2.** *(fig.)* tăietură; **~ d'un texte** tăietură dintr-un text.
amputé, ~e *adj., s.m.f.* amputat.
amputer *v.t.* **1.** *(chir.)* a amputa; **~ un bras** a amputa un braț. **2.** *(fig.)* a tăia, a trunchia, a ciunti; **~ un texte** a trunchia un text.
amuïr *v.r. (fon.)* a amuți, a nu se mai pronunța.
amuïssement *s.m. (fon.)* amuțire (a unui sunet).
amulette *s.f.* amuletă, talisman.
amure *s.f. (mar.)* mură.
amurer *v.t. (mar.)* a lega mura unei vele.
amusant, ~e I. *adj.* amuzant, distractiv, nostim, hazliu; ghiduș, șugubăț, hâtru; **un clown ~** un clovn amuzant. **II.** *s.m.* partea nostimă, hazlie; **l'~ de cette affaire** partea nostimă a acestei afaceri.
amuse-gueule *s.m. invar. (fam.)* aperitiv, gustare.
amusement *s.m.* **1.** amuzament, distracție, divertisment; agrement, plăcere. **2.** *(înv.)* amăgire; înșelăciune. **3.** *(înv.)* pierdere de vreme.

amuser I. *v.t.* **1.** a amuza, a distra; a desfăta; a înveseli; ~ **la galerie** a distra asistența. **2.** *(înv.)* a amăgi, a păcăli; ~ **par de belles paroles** a amăgi cu vorbe frumoase. **II.** *v.r.* **1.** a se amuza, a se distra; **on s'est bien amusé au cirque** ne-am distrat bine la circ. **2.** a-și bate joc; **s'~ de qqn.** a-și bate joc de cineva. **3.** *(peior.)* a o ține tot într-un chef. **4.** *(în expr.)* **s'~ à la bagatelle / à la moutarde** a pierde vremea; a târnosi mangalul; **s'~ comme une croûte de pain derrière une malle** a se plictisi de moarte.
amusette *s.f.* **1.** distracție oarecare, lipsită de importanță. **2.** (Belgia) *(fam.)* persoană frivolă.
amuseur, -euse *s.m.f.* **1.** *(înv.)* persoană care amăgește, înșală. **2.** persoană care distrează, înveselește.
amusie *s.f.* **1.** *(med.)* amuzie, pierdere sau tulburare a capacității de înțelegere sau exprimare a unui text muzical. **2.** lipsă de simț muzical.
amygdale *s.f.* **1.** *(anat.)* amigdală; **se faire enlever les ~s** a-și scoate amigdalele, a se opera de amigdalită. **2.** *(arg. în expr.)* **se caler les ~** a mânca pe rupte; a trage fălci; **se rincer / s'humecter les ~s** a trage o dușcă.
amygdalectomie *s.f.* *(chir.)* amigdalectomie.
amygdalées *s.f. pl.* *(bot.)* familie de rozacee, din care face parte migdalul.
amygdalite *s.f.* *(med.)* amigdalită.
amygdaloïde *adj.* amigdaloid, în formă de migdală.
amylacé, ~e *adj.* amilaceu; care conține amidon.
amylase *s.f.* *(chim.)* amilază.
amyle *s.m.* *(chim.)* amil.
amylène *s.m.* *(chim.)* amilen.
amylique *adj.* *(chim. în expr.)* **alcool ~** alcool amilic.
amylobacter *s.m.* *(chim.)* (microb) amilobacter.
amyloïde *adj.* *(chim.)* amiloid, (substanță) bogată în zaharuri și asemănătoare cu amidonul.
amylose *s.f.* **1.** *(biochim.)* amiloză. **2.** *(med.)* boală datorată infiltrării în organism a unei substanțe amiloide.
amyotrophie *s.f.* *(med.)* atrofie musculară.
an *s.m.* **1.** an; **elle a vingt ~s** are douăzeci de ani; **il y a cinq ~s** acum cinci ani; **l'~ dernier** anul trecut; **il gagne beaucoup d'argent par ~** câștigă mulți bani pe an; **l'~ 2000 après J.-C.** anul 2000 după Christos; **tous les ~s** în fiecare an; **dix ~s après** după zece ani. **2.** *(la pl.)* vârstă; bătrânețe; **le poids des ~s** povara vârstei / bătrâneții. **3.** *(în expr.)* **le jour de l'~** (ziua de) 1 ianuarie; **bon ~, mal ~** în medie; una peste alta; *(fam.)* **s'en moquer comme de l'~ quarante** a nu se sinchisi de nimic; a pune căciula pe-o sprânceană; **service du bout de l'~** (slujbă de) parastas de un an.
ana *s.m. invar.* *(înv.)* culegere de anecdote, vorbe de duh, cugetări.
anabaptisme *s.m.* *(rel.)* anabaptism.
anabaptiste *s.m.* *(rel.)* anabaptist.
anabas *s.m.* *(iht.)* pește / animal amfibiu de apă dulce din India.
anabiose *s.m.* *(biol.)* anabioză, revenire la viața activă după hibernare.
anabolisant, ~e *adj., s.m.* *(med.)* (substanță) care favorizează anabolismul.
anabolisme *s.m.* *(med.)* anabolism.
anacarde *s.m.* *(bot.)* anacard, fructul anacardierului.
anacardier *s.m.* *(bot.)* anacardier, specie de arbore tropical apropiat de acaju.
anachorète *s.m.* **1.** anahoret, ascet, schimnic, pustnic, sihastru. **2.** *(fig.)* persoană singuratică, retrasă; **mener une vie d'~** a trăi singuratic, retras.
anachorétique *adj.* *(fig.)* ascetic, auster; **vie ~** viață austeră, de pustnic.
anachorétisme *s.m.* viață de anahoret, de pustnic, de schimnic.
anachronique *adj.* anacronic.
anachronisme *s.m.* anacronism, fapt perimat; desuet; opinie învechită.
anacoluthe *s.f.* *(retorică)* anacolut.
anaconda *s.m.* *(zool.)* anaconda, șarpe semiacvatic neveninos, din America Centrală și de Sud *(Eurectus murinus)*.
anacoste *s.f.* stofă cu urzeală de lână.
anacréontique *adj.* anacreontic, (vers) în maniera lui Anacreon.
anacréontisme *s.m.* imitare a poeziei lui Anacreon.
anacrouse, anacruse *s.f.* **1.** *(muz.)* anacruză. **2.** (metru antic) prima silabă neaccentuată a unui vers.
anacyclique *adj.* referitor la un vers care poate fi citit și de la început și de la sfârșit, păstrându-și sensul.
anadiplose *s.f.* *(ret.)* anadiploză.
anaérobie I. *adj.* anaerob. **II.** *s.m.* anaerobie.
anaérobiose *s.f.* *(biol.)* anaerobioză.
anaglyphe sau **anaglypte** *s.m.* anaglifă.
anaglyptique *adj.* anagliptic, imprimat în relief pentru a fi urmărit cu degetele de către orbi.
anagnoste *s.m.* *(antichitatea romană)* anagnost.
anagogie *s.f.* anagogie, interpretare a Bibliei.
anagogique *adj.* anagogic, referitor la anagogie.
anagrammatique *adj.* anagramatic, care are caracter de anagramă.
anagramme *s.f.* anagramă.
anal, ~e *(m.pl.-***aux***)* *adj.* *(anat.)* anal.
analectes *s.m. pl.* analecte.
analepsie *s.f.* *(med.)* analepsie, înzdrăvenire, refacerea forțelor unui convalescent.
analeptique *adj., s.m.f.* *(farm.)* analeptic.
analgésie sau **analgie** *s.f.* *(med.)* analgezie.
analgésique *adj., s.m.f.* *(farm.)* analgezic.
analgique *adj. v.* **analgésique.**
anallergique *adj.* care nu provoacă alergie.
analogie *s.f.* analogie; asemănare; **par ~** prin analogie.
analogique *adj.* analogic, bazat pe analogie.
analogiquement *adv.* (în mod) analogic.
analogisme *s.m.* *(fil.)* raționament pe bază de analogie.
analogon *s.m.* *(fii.)* element al unei analogii.
analogue *adj., s.m.* analog; apropiat, asemănător, similar; înrudit.
analphabète *adj., s.m.f.* analfabet.
analphabétisme *s.m.* analfabetism.
analysable *adj.* analizabil, care poate fi analizat.

analyse *s.f.* analiză; ~ **du sang** analiză a sângelui; ~ **grammaticale** analiză gramaticală.
analyser *v.t.* **1.** a analiza. **2.** a cerceta, a studia; a diseca, a examina.
analyseur *s.m.* **1.** *(înv.)* persoană care practică analiza psihologică; analist. **2.** *(tehn.)* analizor.
analyste *s.m.f. (mat., inform.)* analist.
analytique *adj., s.m.* analitic; **esprit** ~ spirit analitic.
analytiquement *adv.* (în mod) analitic; prin metoda analitică.
anamirte *s.f. (bot.)* măslad *(Anamirta cocculus).*
anamnèse *s.f. (med.)* anamneză.
anamorphose *s.f. (mat., fiz.)* anamorfoză.
ananas *s.m. (bot.)* ananas *(Ananas sativus)*; **2.** *(arg.)* grenadă. **3.** *(arg., la pl.)* sâni.
anapeste *s.m. (metr.)* anapest.
anapestique *adj. (metr.)* anapestic.
anaphase *s.m. (biol.)* anafază.
anaphore *s.f. (stil.)* anaforă.
anaphorique *adj. (stil.)* anaforic.
anaphrodisiaque *adj., s.m.* anafrodiziac.
anaphrodisie *s.f. (fiziol.)* anafrodizie.
anaphylactique *adj., s.m. (med.)* anafilactic.
anaphylaxie *s.f. (med.)* anafilaxie.
anaplastie *s.f. (chir.)* anaplastie.
anar, anarcho *s.m. (abrev. fam.)* anarhist.
anarchie *s.f.* **1.** anarhie; **un pays en proie à l'**~ o țară lăsată pradă anarhiei. 2. *(fig.)* dezordine, debandadă, harababură, brambureală, haos; **l'**~ **règne dans cette institution** în această instituție domnește debandada.
anarchique *adj.* anarhic.
anarchiquement *adv.* (în mod) anarhic; în anarhie.
anarchisant, ~e *adj.* care tinde spre anarhie, care are tendințe anarhice.
anarchisme *s.m. (pol.)* anarhism.
anasarque *s.f. (med.)* anasarcă, edem generalizat.
anastigmat, anastigmate, anastigmatique *adj. m. (opt.)* anastigmatic.
anastigmatisme *s.m. (opt.)* anastigmatism.
anastomose *s.f. (anat.)* anastomoză.
anastrophe *s.f. (lingv.)* anastrofă.
anathématisation *s.f. (rel.)* anatemizare.
anathématiser *v.t.* **1.** *(rel.)* a anatemiza; a excomunica. **2.** *(fig.)* a respinge, a condamna, a dezaproba, a înfiera.
anathème *s.m.* **1.** *(rel.)* anatemă, excomunicare. **2.** *(fig.)* dezaprobare, blam, reprobare; **jeter l'**~ **sur un gouvernement** a-și exprima dezaprobarea față de un guvern, a-l blama. **3.** persoană anatemizată.
anatidés *s.m. pl. (ornit.)* familie de păsări palmipede, din care fac parte lebăda, gâsca și rața.
anatife *s.m. (zool.)* crustaceu cu carapace bivalvă care se fixează de obiectele plutitoare pe mare.
anatocisme *s.m. (fin.)* anatocism, transformare a dobânzilor în capital.
anatomie *s.f.* **1.** anatomie; **l'**~ **du corps humain** anatomia corpului omenesc. **2.** disecție. **3.** *(în expr.)* **pièce d'**~ **a.** corp sau parte a unui corp disecat; **b.** mulaj (în gips sau material plastic) al corpului sau al unui organ; *(fam.)* **avoir une belle** ~ a avea corp frumos.
anatomique *adj.* anatomic, care se referă la anatomie; **caractères ~s des oiseaux** caractere anatomice ale păsărilor.
anatomiquement *adv.* din punct de vedere anatomic; pe plan anatomic.
anatomiser *v.t.* **1.** *(med. înv.)* a diseca; **2.** *(fig.)* a analiza în amănunt.
anatomiste *s.m.f.* anatomist, specialist în anatomie.
anatomopathologie *s.f. (med.)* patologie a organelor; anatomopatologie.
anatoxine *s.f. (biol.)* anatoxină.
anavenin *s.m. (med.)* vaccin împotriva veninului de șarpe.
ancestral, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj.* ancestral, străvechi; strămoșesc.
ancêtre *s.m.* **1.** strămoș, străbun. **2.** înaintaș; **l'**~ **de l'automobile** strămoșul automobilului.
anche I. *s.f. (muz.)* ancie. **II.** *s.m. pl.* instrumentele de suflat.
anchois *s.m. (iht.)* anșoa, sardea *(Engraulis encrassicholus)*; **beurre d'**~ fileuri de anșoa cu unt.
ancien, ~ne I. *adj.* **1.** vechi, străvechi; imemorial; de demult; **une tradition ~ne** o tradiție străveche. **2.** care a existat de demult, vechi; **langues ~ne** limbi vechi. **3.** fost; persoană care a avut o calitate; **un** ~ **étudiant de l'Université** un fost student al Universității; **un** ~ **notaire** un fost notar; **un** ~ **ami** un fost prieten. **II.** *s.m.* **1.** bătrân; **les ~s du village** bătrânii satului. **2.** *(cu maj.)* personaj istoric sau scriitor din antichitate. **3.** *(fam.)* persoană mai veche în meserie sau în funcție; **prendre conseil auprès d'un** ~ a cere sfat unei persoane mai vechi în meserie / funcție.
anciennement *adv.* pe vremuri, cândva, odinioară; **j'ai habité** ~ **cette ville** am locuit odinioară în acest oraș.
ancienneté *s.f.* vechime; **avancement à l'**~ avansare după / în funcție de vechime; **l'**~ **d'un monument** vechimea unui monument.
ancillaire *adj. (înv.)* ancilar, de slujnică (referitor la legăturile între stăpân și slujnică.)
ancolie *s.f. (bot.)* căldărușă *(Aquilegia migricans).*
ancrage *s.m.* **1.** *(mar.)* ancorare. **2.** *(tehn.)* fixare; **point d'**~ **d'un câble** punct de fixare a unui cablu. **3.** *(fig.)* implementare; **l'**~ **d'un parti dans la vie politique d'un pays** implementarea unui partid în viața politică a unei țări.
ancre *s.f.* **1.** *(mar.)* ancoră; **lever l'**~ a ridica ancora; *(fig.)* a pleca; **jeter l'**~ a arunca ancora, a ancora. **2.** *(la ceasornic)* ancăr, piesă folosită la reglarea avansului. **3.** *(constr.)* ancoră, bară de metal care împiedică un zid să se dărâme.
ancré, ~e *adj.* **1.** *(despre nave)* ancorat. **2.** *(fig.)* înrădăcinat; **un préjugé bien** ~ o prejudecată adânc înrădăcinată.
ancrer I. *v.i. (mar. înv.)* a ancora, a lăsa ancora. **II.** *v.t.* **1.** *(constr.)* a ancora, a fixa, a prinde cu ancora. **2.** *(fig. cu prep.* **dans***)* a fixa; ~ **une idée dans l'esprit de qqn.** a fixa o idee în mintea cuiva, a-i băga cuiva în cap o idee. **III.** *v.r. (fig.)* a se fixa, a intra, a prinde rădăcini; **cette obsession s'est ancrée en lui** această obsesie i s-a fixat în minte.

andouille *s.f.* **1.** cârnat de porc; caltaboş. **2.** *(pop.)* prostănac, neghiob, nătăfleţ, nerod, nătărău, imbecil, dobitoc; **espèce d'~!** dobitocule! **3.** *(pop. în expr.)* **dépendeur d'~** vlăjgan, lungan, deşirat; **faire l'~** a face pe imbecilul, a se purta ca un prostănac.
andouiller *s.m.* ramificaţie a coarnelor de cerb.
andouillette *s.f.* cârnăcior de porc.
andrène *s.m.* *(entom.)* viespe de pământ *(Vespa).*
andrinople *s.f.* stofă roşie de bumbac pentru mobile.
androcée *s.m.* *(bot.)* androceu, totalitatea staminelor unei flori.
androcéphale *adj.* androcefal, (statuie) cu cap de om.
androgène *adj., s.m.* *(biol.)* (substanţă) care provoacă apariţia unor caractere sexuale masculine în organism; androgen.
androgenèse, androgénie *s.f.* *(biol.)* androgeneză.
androgyne *adj., s.m.f.* **1.** androgin, hermafrodit. **2.** *(bot.)* monoic, cu flori unisexuate.
androgynie *s.f.* androginie, hermafroditism.
androïde *s.m.* automat, robot cu chip uman.
andrologie *s.f.* *(med.)* andrologie.
andrologue *s.m.f.* *(med.)* androlog, specialist în andrologie.
andropause *s.f.* *(med.)* andropauză.
androstérone *s.f.* *(biochim.)* androsteron, hormon sexual masculin.
âne *s.m.* **1.** *(zool.)* măgar *(Asinus)*; *(fig.)* **le coup de pied de l'~** răzbunare josnică; *(prov.)* **~ paré ne cesse pas de braire** pe măgar cât să-l împodobeşti, armăsar tot nu poţi să-l numeşti; *(prov.)* **menez un ~ à Mecque, vous n'en ramènerez jamais qu'un ~** măgar s-a dus, măgar s-a întors. **2.** *(în expr.)* **~ bâté** prost, nătărău, neghiob, dobitoc. **3.** *(fig.)* prost, mărginit; **pont aux ~s** dificultate uşor de depăşit, dar nu şi pentru cei proşti.
anéantir I. *v.t.* **1.** a nimici, a devasta, a distruge; **les inondations ont anéanti la récolte** inundaţiile au distrus recolta; **~ une armée** a nimici / a zdrobi o armată. **2.** *(fig.)* a zdrobi, a zdruncina; **son malheur l'anéantit** nenorocirea l-a zdruncinat. **II.** *v.r.* **1.** *(fig.)* a se risipi, a se destrăma; **nos espoirs se sont anéantis** speranţele noastre s-au risipit. **2.** *(bis.)* a se prosterna, a se umili în faţa lui Dumnezeu.
anéantissement *s.m.* **1.** nimicire, distrugere, spulberare; masacrare; **l'~ d'une armée** nimicirea unei armate. **2.** *(fig.)* descurajare, tristeţe; deprimare; prostraţie; prăbuşire morală; **ce deuil l'a plongé dans un ~ total** acest doliu l-a cufundat într-o stare de deprimare profundă.
anecdote *s.f.* **1.** anecdotă; **raconter des ~s** a povesti anecdote. **2.** particularitate istorică, amănunt puţin cunoscut.
anecdotier, -ère *s.m.f.* anecdotist, povestitor sau culegător de anecdote.
anéchoïde *adj.* anecoid, lipsit de ecou.
anei *s.m.* *(tehn.)* inel care menţine apropiate cele două braţe ale unui cleşte de fierar.
anémiant, ~e *adj.* *(med.)* anemiant, care provoacă anemie.
anémie *s.f.* **1.** *(med.)* anemie. **2.** *(fig.)* slăbiciune; criză; **l'~ de l'industrie** criza industriei.
anémier *v.t., v.r.* **1.** *(med.)* a (se) anemia. **2.** *(fig.)* a slăbi, a (se) slei, a (se) epuiza; **l'industrie s'est anémiée** industria a slăbit, s-a epuizat.
anémique I. *adj.* **1.** *(med.)* anemic, bolnav de anemie. **2.** *(fig. fam.)* slab, fără vlagă, fără putere, lipsit de fermitate; **des mesures ~s** măsuri slabe, lipsite de fermitate. **II.** *s.m.f.* *(med.)* anemic.
anémographe *s.m.* *(meteo)* anemograf.
anémomètre *s.m.* *(meteo)* anemometru.
anémone *s.f.* **1.** *(bot.)* **1.** anemonă, dediţel *(Pulsatilla pratensis).* **2.** *(bot.)* *(în compuse)* **~-des-prés** sisinei *(Pulsatilla pratensis)*; **~-des-Alpes** sisinei de munte *(Anemone alpina)*; **~-sauvage, ~-silvestre** oiţă *(Anemone silvestris).*
anemophile *(bot.)* *adj.* anemofil.
anemophilie *s.f.* *(bot.)* anemofilie, polenizarea plantelor prin acţiunea vântului.
anencéphale *adj., s.m.f.* *(med.)* anencefal, lipsit de creier.
anencéphalie *s.f.* *(med.)* anencefalie, absenţa creierului.
anépigraphe *adj.* *(arheol.)* (monument, medalie, monedă) lipsit de inscripţie.
anergie *s.f.* *(med.)* anergie, lipsa de reacţie a organismului la antigene.
ânerie *s.f.* **1.** *(fam.)* ignoranţă totală. **2.** *(fam.)* măgărie; neghiobie, nerozie, tâmpenie, dobitocie; stupiditate.
anéroïde *adj.* *(fiz.)* aneroid.
ânesse *s.f.* *(zool.)* măgăriţă.
anesthésiant, ~e *adj.* *(farm.)* anestezic.
anesthésie *s.f.* *(med.)* anestezie; anesteziere.
anesthésier *v.t.* *(med.)* a anestezia.
anesthésique *adj., s.m.* *(farm.)* anestezic.
anesthésiste *s.m.f.* *(med.)* (medic) anestezist.
aneth *s.m.* *(bot.)* mărar *(Anethum graveolens).*
aneuploïde *adj.* *(biol.)* care comportă un număr anormal de cromozomi.
aneurine *s.f.* aneurină, vitamina B1.
anévrismal, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* anevrismal, referitor la anevrism.
anévrisme, anévrysme *s.m.* *(med.)* anevrism.
anfractueux, -euse *adj.* care prezintă adâncituri, cavităţi, găuri.
anfractuosité *s.f.* cavitate adâncă, gaură; **des ~s de rocher** cavităţi adânci în stâncă.
angarie *s.f.* *(jur.)* rechiziţionare de către stat, în caz de război, a unor vehicule şi vapoare străine aflate pe teritoriul propriu.
ange *s.m.* **1.** înger; **~ gardien** înger păzitor; persoană protectoare; **c'est un ~ de patience** are o răbdare de înger; **mon ~!** îngeraşule! **2.** fiinţă desăvârşită. **3.** *(iht.)* specie de rechin. **4.** *(arg.)* poliţist, sticlete, copoi, curcan. **5.** *(în expr.)* **être le bon / mauvais ~ de qqn.** a fi geniul bun / rău al cuiva; **être aux ~s** a fi în al nouălea cer / în culmea fericirii; a-l apuca pe Dumnezeu de-un picior; **rire aux ~s** a râde prosteşte; **beau comme un ~** foarte frumos, frumos de pică; **faiseuse d'~s** persoană care ajută o femeie să avorteze; **un ~ passe** s-a făcut linişte.

angéite, angiite *s.f. (med.)* angeită, inflamație a vaselor sanguine.
1. angélique *adj.* **1.** angelic, îngeresc. **2.** *adj. (bis. catol. în expr.)* **salutation ~** Ave Maria.
2. angélique *s.f. (bot.)* anghelică, angelină *(Archangelica officinalis).*
angéliquement *adv.* (în mod) angelic, îngeresc.
angelot *s.m.* **1.** îngeraș reprezentat în arta religioasă. **2.** *(ist.)* veche monedă franceză reprezentând un înger răpunând un balaur. **3.** soi de brânză din Normandia.
angélus *s.m.* **1.** rugăciune rostită în latină de trei ori pe zi. **2.** clopotele care bat în timpul acestei rugăciuni.
1. angevin, ~e *adj.* **1.** din provincia Angers. **2.** din provincia Anjou.
2. Angevin, ~e *s.m.f.* locuitor din provincia Angers. **2.** locuitor din provincia Anjou.
angiectasie *s.f. (med.)* dilatația permanentă a unui vas.
angine *s.f. (med.)* anghină; **~ de poitrine** anghină pectorală.
angineux, -euse *adj., s.m.f.* de anghină, anghinos.
angiocardiographie *s.f. (med.)* angiocardiografie.
angiocholite *s.f. (med.)* inflamație a căilor biliare.
angiographie *s.f. (med.)* angiografie.
angiologie *s.f. (med.)* angiologie.
angiome *s.m. (med.)* angiom.
angiosperme I. *adj. (bot.)* angiosperm. **II.** *s.f. pl. (bot.)* subîncrengătură de spermatofite.
1. anglais, ~e I. *adj.* englezesc, englez, britanic. **II.** *s.m.* **1.** limba engleză. **2.** *(pop. la pl.)* menstruație; **avoir ses Anglais** a fi la ciclu. **III.** *s.f.* **1.** numele unui dans foarte vioi. **2.** scriere cursivă aplecată spre dreapta. **3.** *(la pl.)* bucle de păr răsucite în spirală. **4.** *(în expr.)* **filer (s'en aller) à l'~e** a pleca pe neobservate, pe furiș; a o șterge englezește.
2. Anglais, ~e *s.m.f.* englez, locuitor din Anglia.
angle *s.m.* **1.** *(geom.)* unghi; **~ droit**; unghi drept *(anat.)* **~ facial** unghi facial; *(fig.)* **voir les choses sous un certain ~** a privi lucrurile sub un anumit unghi, dintr-un anumit punct de vedere; **~ mort** unghi mort. **2.** colț; **l'~ de la maison** colțul casei. **3.** *(fig.)* ungher, refugiu, ascunziș. **4.** *(fig. în expr.)* **arrondir les ~s** a îndulci asperitățile; neînțelegerile; a fi conciliant, împăciuitor.
anglet *s.m. (arhit.)* mulură unghiulară seacă.
anglican, ~e *adj., s.m.f. (rel.)* anglican.
anglicanisme *s.m. (rel.)* anglicanism.
angliche *adj., s.m. (arg.)* englez.
angliciser *v.t.* a lua un aer, accent englezesc; a imita manierele englezești.
anglicisme *s.m. (lingv.)* anglicism.
angliciste *s.m.f.* anglicist, specialist în limba, literatura și civilizația engleză.
anglomane *s.m.* angloman.
anglomanie *s.f.* anglomanie.
anglophile *s.m.f.* anglofil.
anglophilie *s.f.* anglofilie.
anglophobe *adj., s.m.f.* anglofob.
anglophobie *s.f.* anglofobie.
anglophone *adj., s.m.f.* anglofon, vorbitor de limbă engleză.
angoissant, ~e *adj.* neliniștitor, alarmant, îngrijorător; **nouvelles ~es** știri alarmante.
angoisse *s.f.* **1.** neliniște, frământare, îngrijorare, temere, spaimă. **2.** *(med.)* anxietate. **3.** *(fil.)* neliniște metafizică.
angoisser *v.t.* a angoasa, a nelinişti profund, a îngrijora, a alarma, a înspăimânta.
1. angolais, ~e *adj.* angolez, din Angola.
2. Angolais, ~e *s.m.f.* angolez, locuitor din Angola.
angon *s.m. (ist.)* suliță folosită de vechii franci.
angor *s.m. (med.)* anghină pectorală.
angora I. *adj. invar., s.m.* (pisică, iepure, capră de) angora. **2.** lână provenită de la aceste animale.
angrois *s.m. (tehn.)* pană mică (de fier).
angstrœm, angström *s.m. (fiz.)* angstrom.
anguiforme *adj.* de forma unui șarpe.
anguille *s.f.* **1.** *(iht.)* anghilă *(Anguilla anguilla)*; **échapper/ glisser comme une ~** a aluneca printre degete ca o anghilă. **2.** *(iht. în compuse)* **~-électrique** țipar electric *(Gymnotus electricus)*; **~ de sable** pește asemănător cu anghila *(Ammodytes tobianus).* **3.** *(în expr.)* **il y a ~ sous roche** e ceva suspect; nu e lucru curat; e ceva la mijloc; e cu cântec.
anguiller *s.m. (mar.)* gaură de scurgere.
anguillère *s.f.* bazin de creștere a anghilelor.
anguillidés *s.m. pl. (iht.)* familie de pești având anghila drept prototip.
anguillule *s.f. (zool., med.)* specie de vierme intestinal.
angulaire *adj.* **1.** unghiular; **pierre ~** *(constr.)* piatră unghiulară. **2.** temelie, fundament, bază.
anguleux, -euse *adj.* **1.** unghiular, cu unghiuri. **2.** colțuros; **un visage ~** o față colțuroasă, cu trăsături aspre. **3.** *(fig.)* dificil, greu abordabil, cu asperități; **esprit ~** spirit greu abordabil.
angusticlave *s.m. (antichit. rom.)* tunică a cavalerilor romani împodobită cu o fâșie de purpură.
angustifolié, ~e *adj. (bot.)* cu frunze foarte înguste.
angustimane *adj. (anat.)* cu mâini foarte subțiri.
angustipenne *adj. (ornit.)* cu pene foarte subțiri.
angustirostre *adj. (ornit.)* cu ciocul foarte subțire și ascuțit.
angusture sau **angustura** *s.f.* coaja unei specii de rubiacee din America de Sud *(Galipea febrifuga).*
anharmonique *adj. (geom.)* nearmonic.
anhélation *s.f. (med.)* dispnee; respirație grea; gâfâit.
anhéler *v.i.* a respira greu, a gâfâi.
anhépatie *s.f. (med.)* insuficiență hepatică.
anhydre *adj. (chim.)* anhidru.
anhydride *s.m. (chim.)* anhidridă; **~ sulfureux** anhidridă sulfuroasă.
anhydrite *s.m. (mineral.)* anhidrit.
anicroche *s.f. (fam.)* piedică, obstacol, încurcătură, încâlceală, complicație; **sans ~** fără piedică, fără complicații.
ânier, -ère *s.m.f.* conducător de măgari.
aniline *s.f. (chim.)* anilină.
anilisme *s.m. (med.)* anilism, intoxicație cu anilină.
animadversion *s.f. (lit.)* antipatie, blam, reprobare, imputare, învinuire.
1. animal *(pl.-aux) s.m.* **1.** animal, făptură, vietate. **2.** *(fig.)* prostănac; om grosolan, dobitoc, vită.

2. animal *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* **1.** animal; **chaleur ~e** căldură animală; **règne ~** regnul animal. **2.** animalic, bestial; **fureur ~e** furie bestială. **4.** *(fig.)* senzual; **passions ~es** pasiuni senzuale.
animalcule *s.m.* animal microscopic.
animalerie *s.f.* **1.** local anexă a unui laborator unde se cresc animalele pentru experiențe. **2.** magazin unde se vând animale de casă.
animalesque *adj.* animalic, specific animalelor.
animalier *s.m., adj. m.* **1.** îngrijitor de animale la grădina zoologică. **2.** pictor / sculptor de animale. **3.** parc unde animale rare trăiesc în libertate; **frises ~ères** frize reprezentând animale.
animaliser *v.t., v.r.* **1.** a transforma o substanță în substanță animală; *(fig.)* a coborî omul la nivelul animalului. **2.** a (se) asimila substanței animale; *(fig.)* a se coborî la nivelul animalului; a (se) degrada, a (se) abrutiza.
animalité *s.f.* **1.** animalitate; totalitatea caracterelor proprii animalelor. **2.** *(fig.)* bestialitate.
animateur, -trice *s.m.f.* **1.** animator, persoană care conduce un grup cu antren, cu însuflețire. **2.** prezentator de spectacole de varietăți. **3.** responsabil al activității dintr-un centru cultural. **4.** desenator, tehnician (la filmele animate).
animation *s.f.* **1.** animație, însuflețire; **parler avec ~** a vorbi cu însuflețire. **2.** viață, animație, mișcare, forfotă, frământare, forfoteală, furnicare, mișunare; **l'~ des rues** forfota / animația străzilor. **3.** vioiciune, antren, vivacitate. **4.** *(cinema)* (film de) animație.
animé, ~e *adj.* **1.** animat, însuflețit, viu; **être ~** ființă vie. **2.** animat, vioi, alert, însuflețit; **une ville ~e** un oraș animat; **une conversation ~e** o conversație însuflețită.
animer I. *v.t.* **1.** a anima, a da viață; **le metteur en scène anime les personnages du roman** regizorul dă viață personajelor din roman. **2.** *(fig.)* a încuraja, a îmboldi, a îndemna, a stimula; **son idéal l'anime** idealul său îl stimulează. **3.** *(fig.)* a anima, a înviora, a dinamiza; **~ un débat** a înviora o dezbatere. **II.** *v.r.* **1.** a prinde viață, a se însufleți; **les prés s'animent au printemps** pajiștile prind viață primăvara. **2.** *(fig.)* **a** se înflăcăra, a se încinge, a se aprinde, a se entuziasma; **il s'anime en discutant sur sa profession** se înflăcărează când discută despre profesia sa. **3.** *(înv.)* a se înfuria împotriva cuiva.
animisme *s.m. (fil.)* animism.
animiste *adj., s.m.f. (fil.)* animist.
animosité *s.f.* **1.** antipatie, animozitate, dușmănie, ostilitate; resentiment, ranchiună. **2.** agresivitate verbală.
anion *s.m. (chim.)* anion.
anis *s.m.* **1.** *(bot.)* anason *(Pimpinella Anisum)*; **bonbon à l'~** bomboană cu anason. **2.** *(bot. în compuse)* **~étoilé** anason stelat *(Illicium anisatum)*.
aniser *v.t.* a parfuma cu anason.
anisette *s.f.* **1.** lichior de anason. **2.** (*arg. în expr.)* **Anisette de Barbillon** apă obișnuită, apă chioară.
anisogamie *s.f.* heterogamie.
anisomère *adj. (șt. nat.)* format din părți inegale sau neregulate.
anisométropie *s.f. (med.)* anizometropie.
anisotrope *adj. (fiz.)* anizotrop.
anisotropie *s.f. (fiz.)* anizotropie.
ankylose *s.f. (med.)* anchiloză, anchilozare, înțepenire.
ankyloser I. *v.t.* a anchiloza, a înțepeni, a prinde; **ses rhumatismes l'ont ankylosé** reumatismul l-a anchilozat. **II.** *v.r.* **1.** a se anchiloza. **2.** *(fig.)* a-și pierde vivacitatea, rapiditatea mișcării; a se scleroza.
ankylostome *s.m. (zool.)* anchilostom, vierme intestinal *(Ankilostoma duodenale)*.
ankylostomiase *s.f. (med.)* anchilostomiază.
annal, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *(jur.)* care durează un singur an.
annales *s.f. pl.* **1.** anale. **2.** *(lit.)* istorie. **3.** publicații științifice anuale.
annaliste *s.m.f.* autor de anale; istoric; cronicar.
annalité *s.f.* caracterul a ceea ce este anual, care durează un an.
annamite I. *adj.* din Annam, referitor la Annam. **II.** *s.m.f.* locuitor din Annam. **III.** *s.m. (înv.)* limba vorbită în Annam.
annate *s.f. (ist. bis.)* impozit anual plătit Vaticanului de către deținătorii unor beneficii pontificale.
anneau *(pl.* **~x***)* *s.m.* **1.** inel; **~ de rideau** inel de perdea; **~ épiscopal** inel episcopal; *(sport)* **exercice aux ~x** exercițiu la inele; *(astr.)* **les ~x de Saturne** inelele lui Saturn. **2.** verigă (de lanț). **3.** buclă / zuluf de păr. **4.** *(mat.)* spiră. **5.** *(silv.)* inel anual al copacilor. **6.** *(în expr.) (mar.)* **~ de cordage** colac de parâmă; **~ nuptial / de mariage** verighetă.
année *s.f.* **1.** an; **l'~ prochaine a.** anul viitor; **b.** la anul; **bonne ~** La mulți ani! An nou fericit! **pour une ~** pe un an; **chaque ~** în fiecare an; **la nouvelle ~** anul nou; **une fois (dans) l'~** la un an o dată; **tout au long de l'~** în tot timpul anului; **~ civile** an (obișnuit) de 365 de zile; **~ scolaire** an școlar; **~-lumière** an-lumină. **2.** sumă de plătit; **il doit deux ~ de loyer** datorează chiria pe doi ani. **3.** *(în expr.)* **l'~ judiciaire** perioada de activitate a tribunalelor; **d'~ en ~ a.** (în mod) progresiv; **b.** (în mod) continuu.
annelé, ~e *adj.* **1.** *(zool.)* inelat; **vers ~s** viermi inelați. **2.** (despre păr) inelat, buclat. **3.** *(arhit.)* **colonne ~e** coloană sculptată în inele.
anneler *v.t. (rar)* a bucla părul.
annelet *s.m.* **1.** ineluș. **2.** *(arhit.)* ornament donic.
annélides *s.m. pl. (zool.)* anelide.
annelure *s.f.* coafură în bucle.
annexe I. *s.f.* anexă, material suplimentar; supliment; **les ~s d'un dossier** anexele unui dosar; *(anat.)* **les ~s de l'œil** anexele ochiului (pleoapele, genele). **II.** *adj.* anexat, adăugat.
annexer *v.t.* **1.** a anexa; a atașa (la ceva); a alătura, a alipi. **2.** a anexa, **a** încorpora prin violență, a face un act de anexiune; **~ un territoire** a anexa un teritoriu.
annexion *s.f.* anexare, alăturare, alipire, anexiune.
annexionnisme *s.m. (pol.)* anexionism, politică de anexiune.
annexioniste, annexionniste *adj., s.m.f. (pol.)* anexionist, adept al anexionismului.
annexite *s.f. (med.)* anexită.
annihilable *adj.* care poate fi anihilat.
annihilation *s.f.* **1.** anihilare, nimicire. **2.** *(fiz.)* dezintegrare totală. **3.** *(jur. înv.)* anulare.

annihiler *v.t.* a anihila, a nimici, a distruge, a zădărnici, a paraliza; **cet événement a annihilé ses espérances** această întâmplare i-a distrus speranțele.
anniversaire I. *adj.* **a.** aniversar; **b.** comemorativ; **cérémonie** ~ ceremonie comemorativă. **II.** *s.m.* aniversare, ziua nașterii; **bon** ~ la mulți ani.
annonce *s.f.* **1.** anunț; înștiințare, încunoștințare; comunicare, notificare; **insérer une ~ dans le journal** a da un anunț în ziar. **2.** semn, indiciu, dovadă; **l'~ du printemps** vestirea primăverii. **3.** *(fig.)* prevestire, semn. **4.** *(joc de cărți)* anunț, licitație făcută de fiecare jucător înainte de începerea efectivă a jocului. **5.** *(în expr.)* **ies petites ~s** mica publicitate; **faire une** ~ a anunța.
annoncer I. *v.t.* **1.** a anunța, a încunoștința, a comunica, a semnala, a face cunoscut; **la presse annonce le résultat des élections** presa face cunoscut rezultatul alegerilor. **2.** a prevesti, a prezice, a proroci; **les astronomes annoncent le passage d'une comète** astronomii prevestesc trecerea unei comete; **son sourire annonce une bonne nouvelle** zâmbetul său prevestește o veste bună. **3.** a arăta, a demonstra, a marca, a denota, a indica; **regard qui annonce l'échec** privire care denotă eșecul. **4.** a publica, a face public; ~ **une vente** a face publică o vânzare. **5.** a semnala, a anunța; **le gong annonce le commencement du spectacle** gongul anunță începerea spectacolului. **II.** *v.r.* **1.** a se anunța, a se prezenta publicului. **2.** a se arăta, a se manifesta; **le talent de cette fillette s'annonce déjà** talentul acestei fetițe se manifestă de pe acum. **3.** a se anunța, a se înfățișa ca ..., a părea; **cette affaire s'annonce bien** această afacere se anunță bine, începe bine.
annonceur, -euse I. *s.m.f.* **1.** crainic (radio, TV). **II.** *s.m.* persoană care publică un anunț într-un ziar, la radio, TV.
annonciateur, -trice I. *adj.* care anunță, care prevestește; **les cris ~s du départ du train** strigătele care anunță plecarea trenului; **nuage ~ de tempête** nor prevestitor de furtună. **II.** *s.m.* *(telecom.)* anunciator.
Annonciation *s.f.* **I.** *(bis.)* Buna-Vestire. **2.** *(arte plastice)* reprezentare plastică a scenei Bunei-Vestiri.
annoncier, -ère *s.m.f.* persoană care răspunde de rubrica anunțurilor într-o întreprindere de publicitate.
annone *s.f.* *(antichitatea romană)* **1.** serviciu public de aprovizionare a Romei pe timp de un an. **2.** impozit anual.
annotateur, -trice *s.m.f.* adnotator; comentator, glosator.
annotation *s.f.* adnotare; notă critică; glosă.
annoter *v.t.* a adnota (un text); a glosa.
annuaire *s.m.* **1.** anuar. **2.** *(în expr.)* ~ **du téléphone** carte de telefon.
annualiser *v.t.* a face ca un lucru să se producă anual.
annualité *s.f.* anualitate, caracterul unui lucru ce are loc anual.
annuel, ~le *adj.* **1.** anual; **bail** ~ contract anual. **2.** care durează un an; **plantes ~ ies** plante care trăiesc un an. **3.** *(în expr.)* **maladie ~le** boală care revine în fiecare an în aceeași perioadă.
annuellement *adv.* anual; în fiecare an.
annuité *s.f.* *(jur., fin.)* anuitate.
annulabilité *s.f.* *(jur.)* anulabilitate.
annulable *adj.* *(jur.)* anulabil; care poate fi reziliat.
annulaire I. *adj.* inelar; anular. **II.** *s.m.* degetul inelar, pe care se poartă verigheta.
annulatif, -ive *adj.* *(jur.)* care anulează, abrogă, invalidează, suprimă.
annulation *s.f.* **1.** *(jur.)* casare, abrogare, invalidare, desființare, suprimare.
annulement *s.m.* *(mar.)* anulare a unui semnal.
annuler *v.t.* **1.** a anula, a suprima; ~ **une cérémonie** a anula o ceremonie. **2.** *(jur.)* a declara nul, a invalida, a infirma, a casa; ~ **le résultat des élections** a anula rezultatul alegerilor.
anobium *s.m.* *(entom.)* specie de fluture numit sfredelușul lemnului.
anobli, ~e *adj., s.m.f.* înnobilat.
anoblir *v.t.* a înnobila, a conferi cuiva un titlu de noblețe.
anoblissement *s.m.* înnobilare.
anode *s.f.* *(el.)* anod.
anodin, ~e *adj.* **1.** anodin, prea puțin eficace; **des remèdes ~s** leacuri anodine; paleative. **2.** inofensiv, fără urmări; **une blessure ~e** o rană fără urmări. **3.** insignifiant, șters; **personne ~e** persoană ștearsă, insignifiantă.
anodique *adj.* *(el.)* anodic.
anodonte *s.m.* *(zool.)* anodontă, scoică de baltă *(Anodonta cygnea)*.
anomal, ~e *(m.pl.-**aux**)* *adj.* anomal, neregulat; *(lingv.)* **construction ~e** construcție anomală, aberantă.
anomale, anomala *s.m.* *(entom.)* insectă coleopteră dăunătoare viței de vie *(Anomala vitis)*.
anomalie *s.f.* anomalie.
anomie *s.f.* *(fil.)* anomie, dezordine, dezorganizare, degradare a normelor sociale; haos.
ânon *s.m.* măgăruș.
ânonnement *s.m.* bâlbâială (în vorbire, citire); ezitare.
ânonner *v.i., v.t.* a-și căuta cuvintele; a citi / a vorbi cu bâlbâieli, cu greutate.
anonymat *s.m.* anonimat; **sous le couvert de l'~** sub acoperirea anonimatului.
anonyme *adj., s.m.f.* anonim.
anonymement *adv.* (în mod) anonim, păstrând anonimatul.
anophèle *s.m.* *(entom.)* (țânțar) anofel *(Anopheles maculipennis)*.
anoplothérium *s.m.* *(paleont.)* anoploteriu, ierbivor fosil.
anorak *s.m.* hanorac.
anordie *s.m.* *(mar.)* vânt care bate dinspre nord.
anordir *v.i.* *(mar. despre vânt)* a bate dinspre nord.
anorexie *s.f.* *(med.)* anorexie, lipsă de poftă de mâncare.
anorexigène *adj., s.m.* (substanță) care scade pofta de mâncare.
anorexique *adj.* referitor la anorexie.
anorganique *adj.* *(med.)* anorganic, funcțional; **troubles ~s** tulburări funcționale.
anormal, ~e *(m.pl.-**aux**)* *adj.* anormal, nefiresc, neobișnuit; **une chaleur ~e** o căldură neobișnuită.
anormalement *adv.* (în mod) anormal.

anosmie *s.f. (med.)* anosmie, scădere a simțului mirosului.
anoures *s.m. pl. (zool.)* anure, ordin de amfibieni lipsiți de coadă.
anoxemie *s.f. (med.)* anoxemie, scădere a oxigenului în sânge.
anoxie *s.f. (med.)* **1.** anoxie, scădere a oxigenului în țesuturi și celule. **2.** *(entom.)* specie de cărăbuș din Franța.
anse *s.f.* **1.** toartă; **l'~ d'un panier** toarta unui coș. **2.** golf mic, liman. **3.** *(anat.)* curbă (a unui organ, a unui vas de sânge). **4.** *(pop.)* braț, toartă. **5.** *(în expr.)* **faire danser l'~ du panier** a fura de la coșniță; a încărca socoteala (de la piață) *(petr.)* **l'~ du crocher** gambetul cârligului.
ansé, ~e *adj. (în expr.)* **croix ~e** cruce având deasupra o toartă (simbolul vieții pașnice la vechii egipteni).
anisériformes *s.m. pl. (ornit.)* ordin de păsări palmipede (din care fac parte lebăda și flamingo).
ansérine *s.f. (bot.)* **1.** coada-racului *(Potentilla Anserina)*. **2.** *(în compuse)* **~-à-balai** mături *(Kochie* și *Chenopodium Scoparia)*; **~-hybride** spanac porcesc *(Chenopodium hybridum)*.
antagonique *adj.* **1.** antagonic, potrivnic, opus, contrariu. **2.** dușman, rival.
antagonisme *s.m.* **1.** antagonism, opoziție fundamentală. **2.** dușmănie, rivalitate, conflict.
antagoniste I. *s.m.* adversar, dușman, vrăjmaș. **II.** *adj.* antagonist, opus; *(med.)* **dent ~** dinte de pe maxilarul opus.
antalgique *adj., s.m. (med.)* calmant, sedativ, tranchilizant.
antan (d') *loc. adv.* **a.** de altădată, din trecut, de odinioară; **b.** *(înv.)* de anul trecut.
antarctique *adj. (geogr.)* antarctic; **climat ~** climă antarctică.
ante *s.f. (arhit.)* antă.
antébois, antibois *s.m. (constr.)* plintă.
antécambrien, ~ne *adj. (geol.)* precambrian.
antécédence *s.f.* **1.** *(geogr., astron.)* antecedență. **2.** *(rar)* anterioritate.
antécédent, ~e I. *adj.* antecedent, anterior. **II.** *s.m. pl.* antecedente.
antéchrist *s.m.* antihrist.
antédiluvien, ~ne *adj.* **1.** antediluvian, dinainte de glaciația cuaternară. **2.** *(fig.)* vechi, străvechi, învechit, perimat, demodat.
antéfixe *s.f. (arhit.)* antefix.
antéhypophyse *s.f.* partea anterioară a hipofizei.
antenais, ~e *adj. (despre ovine și cabaline)* între zece și optsprezece luni.
antennates *s.m. pl. (zool.)* antenate, subîncrengătură care cuprinde animale cu antene.
antenne *s.f.* **1.** *(radio, tele.)* antenă; **~ intérieure** antenă de cameră; **~ émettrice** antenă de emisie. **2.** *(entom.)* antenă. **3.** *(în expr.)* **~ chirurgicale** unitate a serviciului medical al armatei; **avoir des ~s** a avea intuiții.
antennifère *adj.* care poartă antene.
antenniste *s.m.* specialist care montează antene de televiziune.
anténuptial, ~e *(m.pl.***-aux***) adj.* anterior căsătoriei.
antépénultième *adj., s.m.f.* antepenultim.
antéposer *v.t. (lingv.)* a așeza un element al frazei înaintea altuia; **~ un adjectif** a așeza un adjectiv înaintea substantivului.
antérieur, ~e *adj.* anterior; precedent; premergător.
antérieurement *adv.* anterior; înainte.
antériorité *s.f.* anterioritate; prioritate, întâietate.
antérograde *adj. (med. în expr.)* **amnésie ~** amnezie referitoare la fapte posterioare unui anumit eveniment.
antéropostérieur, ~e *adj.* care este orientat din față spre spate.
anthélie *s.f. (astr.)* aparență luminoasă situată în partea opusă soarelui.
anthélix *s.m. (anat.)* circumvoluțiune a pavilionului urechii.
anthelmintique *adj., s.m.* vermifug, (substanță) care distruge viermii intestinali.
anthémis *s.f. (bot.)* specie de mușețel *(Anthemis nobilis)*.
anthère *s.f. (bot.)* anteră.
anthéridie *s.f. (bot.)* anteridie.
anthérozoïde *s.m. (bot.)* anterozoid.
anthèse *s.f.* dezvoltarea organelor florale.
anthologie *s.f.* antologie.
anthologique *adj.* antologic.
anthonomage *s.m.* antonomaj, strângere și distrugere a gărgărițelor care trăiesc în florile de măr.
anthonome *s.m. (entom.)* specie de gărgăriță dăunătoare arborilor fructiferi *(Anthonomus pomorum)*.
anthophage *adj., s.m.* care se hrănește cu flori.
anthozoaires *s.m. pl. (zool.)* antozoare (corali).
anthracène *s.m. (chim.)* antracen.
anthracite I. *s.m. (mineral.)* antracit. **II.** *adj. invar.* (culoarea) cenușiu închis.
anthraciteux, -euse *adj. (mineral.)* **1.** care conține antracit. **2.** asemănător cu antracitul.
anthracnose *s.f. (bot.)* rugina viței de vie.
anthracose *s.f. (med.)* antracoză.
anthraquinone *s.m. (chim.)* antrachinonă.
anthrax *s.m. (med., vet.)* antrax, dalac.
anthrène *s.m. (entom.)* molia blănurilor *(Anthrenus museorum)*.
anthropocentrique *adj. (fil.)* antropocentric.
anthropocentrisme *s.m. (fil.)* antropocentrism.
anthropogenèse sau **anthropogénie** *s.f.* studiul originii și dezvoltării omului.
anthropogéographie *s.f.* antropogeografie.
anthropoïde *adj., s.m.* antropoid.
anthropologie *s.f.* antropologie.
anthropologique *adj.* antropologic.
anthropologisme *s.m. (fil.)* antropologism.
anthropologiste, anthropologue *s.m.f.* antropolog.
anthropométrie *s.f.* antropometrie.
anthropométrique *adj.* antropometric.
anthropomorphe *adj.* antropomorf.
anthropomorphisme *s.m. (fil.)* antropomorfism.
anthropomorphiste *s.m.f.* antropomorfist.
anthroponymie *s.f. (lingv.)* antroponimie.
anthropophage *adj., s.m.f.* antropofag, canibal.

anthropophagie *s.f.* antropofagie, canibalism.
anthropopithèque *s.m. (paleont.)* antropopitec, animal ipotetic intermediar între maimuță și om.
anthropozoïque *adj.* antropozoic, referitor la era cuaternară.
anthyllide, anthyllis *s.f. (bot.)* vătămătoare *(Anthyllis Vulneraris).*
antiaérien, ~ne *adj. (mii.)* antiaerian; **défense ~ne** apărare antiaeriană.
anti-âge *adj.* care combate îmbătrânirea pielii.
antialcoolique *adj.* antialcoolic.
antialcoolisme *s.m.* antialcoolism.
antiallergique *adj.* antialergic.
antiamaril, ~e *adj. (med.)* care combate frigurile galbene.
antianémique *adj. (med.)* care previne sau combate anemia.
antiartistique *adj.* antiartistic.
antiarthritique *adj., s.m.* (medicament) antiartritic.
antiasthmatique *adj., s.m.* (medicament) antiasmatic.
antiatome *s.m. (fiz.)* antiatom.
antiatomique *adj.* antiatomic.
antibactérien, ~ne *adj., s.m.* bactericid sau bacteriostatic.
antibiogramme *s.f. (med.)* antibiogramă.
antibiothérapie *s.f.* antibioterapie, tratament cu antibiotice.
antibiotique *s.m.* antibiotic.
antibois *s.m. v.* **antébois.**
antibourgeois, ~e *adj.* antiburghez, ostil burgheziei.
antibrouillage *s.m.* procedeu de atenuare a bruiajului unei emisiuni radio.
antibrouillard *adj., s.m.* care străpunge ceața; **phare ~** far de ceață.
antibrouillé, ~e *adj.* (dispozitiv radio) protejat împotriva bruiajului.
antibruit *adj. invar.* menit să împiedice propagarea zgomotului; **isolation ~** izolație împotriva zgomotului.
anticalcique *adj., s.m.* (medicament) care regularizează ritmul cardiac.
anticancéreux, -euse *adj., s.m.* (medicament) anticanceros.
anticapitaliste *adj., s.m.* anticapitalist.
anticasseur(s) *adj. (în expr.)* **loi ~** lege din Franța împotriva violențelor în manifestările de stradă.
anticathode *s.f. (fiz.)* anticatod.
antichambre *s.f.* **1.** anticameră; **faire ~** a aștepta mult primirea la o persoană importantă, a face anticameră. **2.** *(în expr.)* **faire faire ~** a lăsa să aștepte mult; **propos d'~** bârfe, cancanuri; **courir les ~s** a solicita mereu câte ceva (de la unul, de la altul).
antichar *adj. (mil.)* antitanc, antitanc.
antichoc *adj.* antișoc, care amortizează șocurile; **casque ~** cască antișoc.
antichrèse *s.f. (jur.)* anticreză, uzufructul unui imobil cedat de către debitor creditorului până la rambursarea datoriei.
antichrétien, ~ne *adj., s.m.f.* anticreștin.
anticipation *s.f.* anticipare, anticipație; **par ~** cu anticipație, dinainte; **film d'~** film de anticipație, de science-fiction.
anticipé, ~e *adj.* anticipat; devansat.
anticiper I. *v.t.* **1.** a anticipa, a o lua înainte. **2.** *(înv.)* a prevedea, a preîntâmpina; **il a anticipé ma réaction** mi-a anticipat reacția; **~ l'avenir** a prevedea viitorul. **II.** *v.i. (cu prep.* **sur***)* a încălca, a uzurpa, a se atinge de; **~ sur les droits de qqn.** a încălca drepturile cuiva. **2.** a prevedea; **~ sur les résultats de la compétition** a prevedea rezultatele competiției. **3.** a cheltui dinainte; **~ sur ses revenus** a-și cheltui dinainte veniturile. **4.** *(în expr.)* **n'anticipons pas** să nu ne grăbim, s-o luăm sistematic.
anticlérical, ~e *(m.pl.***-aux***) adj., s.m.f.* anticlerical.
anticléricalisme *s.m.* anticlericalism.
anticlinal, ~e *(m.pl.***-aux***) adj. (geol.)* anticlinal.
anticoagulant, ~e *adj., s.m. (med.)* anticoagulant.
anticolonialisme *s.m. (pol.)* anticolonialism.
anticolonialiste *adj., s.m. (pol.)* anticolonialist.
anticommunisme *s.m. (pol.)* anticomunism.
anticommuniste *adj., s.m.f. (pol.)* anticomunist.
anticonceptionnel, ~le *adj. (med.)* anticoncepțional.
anticoncurrentiel, ~le *adj.* care se opune jocului liber al concurenței.
anticonformisme *s.m.* anticonformism.
anticonformiste *adj., s.m.f.* anticonformist.
anticonjoncturel, ~le *adj. (ec.)* menit să redreseze o conjunctură economică defavorabilă.
anticonstitutionnel, ~le *adj. (pol.)* anticonstituțional.
anticonstitutionnellement *adv.* (în mod) anticonstituțional.
anticorps *s.m. (med.)* anticorp.
anticorpuscule *s.m. (fiz.)* antiparticulă.
anticorrosion *adj. invar.* anticoroziune.
anticryptogamique *adj. (med.)* anticriptogamic.
anticyclonal, ~e *(m.pl.***-aux***)* sau **anticyclonique** *adj.* referitor la anticiclon.
anticyclone *s.m. (meteo)* anticiclon.
antidate *s.f.* antedată, antedatare.
antidater *v.t.* a antedata.
antidéflagrant, ~e *adj., s.m.* (material) antideflagrant.
antidémocratique *adj.* antidemocratic.
antidépresseur *adj., s.m. (med.)* (medicament) antidepresiv.
antidérapant, ~e *adj.* antiderapant; **pneus ~s** pneuri antiderapante; **semelles ~es** tălpi antiderapante.
antidétonant *s.m. (chim.)* antidetonant.
antidiphtérique *adj., s.m. (med.)* (medicament) antidifteric.
antidiurétique *s.m. (med.)* antidiuretic.
antidopage, antidoping *s.m.* care se opune dopajului; **loi antidoping** lege împotriva dopajului.
antidote *s.m. (med.)* antidot, remediu, leac.
antidysentérique *adj., s.m.* (medicament) contra dizenteriei.
antidouleur *adj. invar.* (medicament) care atenuează durerea.
antidrogue *adj. invar.* (lupta) antidrog.
antiéconomique *adj.* antieconomic, contrar unei bune gestiuni a economiei.
antiémétique sau **antiémétisant, ~e** *adj., s.m. (med.)* (medicament) care combate voma.

antienne *s.f.* **1.** *(bis.)* antifon. **2.** *(fam.)* repetiție obositoare; **chanter toujours la même** ~ a tot repeta același lucru, a o ține una și bună.
antienzyme *s.f. (biol.)* antienzimă.
antiesclavagiste *adj., s.m.f.* antisclavagist.
antif *s.m. (arg. în expr.)* **battre l'~ a.** a face pe prostul; **b.** a face trotuarul.
antifading *adj., s.m. (tehn.)* antifading.
antifascisme *s.m.* antifascism.
antifasciste *adj., s.m.f.* antifascist.
antifébrile *adj., s.m. (med.)* antifebril; febrifug.
antiferment *s.m. (chim.)* antiferment.
antifongique, antifungique *adj., s.m. (med.)* care oprește dezvoltarea ciupercilor.
antifriction *adj. invar., s.f. (tehn.)* antifricțiune.
anti-g *adj. (fiz.)* antigravitațional.
antigang *adj. (în expr.)* **brigade** ~ brigadă de intervenție împotriva răufăcătorilor / gangsterilor.
antigel *s.m.* **1.** *(chim.)* antigel. **2.** *(arg.)* alcool tare.
antigène *s.m. (biol.)* antigenă.
antiglisse *adj. invar. (în expr.)* **vêtements** ~ îmbrăcăminte care micșorează alunecarea pe zăpadă a schiorului căzut.
antigouvernemental, ~e *(m.pl.-***aux***) adj.* anti-guvernamental.
antigravitationnel, ~le *adj.* antigravitațional.
antigrève *adj.* care se opune grevelor; **loi** ~ lege împotriva grevelor.
antihalo *adj. invar., s.m. (tehn.)* antihalo.
antihausse *adj. invar.* care luptă împotriva măririi prețurilor.
antihelmintique *adj., s.m. (med.)* antihelmintic, care combate viermii intestinali.
antihémorragique *adj., s.m.* (medicament) contra hemoragiei, coagulant.
antihéros *s.m.* antierou.
antihistaminique *adj., s.m. (med.)* antihistaminic.
antihygiénique *adj.* antiigienic.
anti-impérialisme *s.m.* antiimperialism.
anti-impérialiste *adj., s.m.f.* antiimperialist.
anti-inflationniste *adj.* antiinflaționist; **politique** ~ politică antiinflaționistă, care se opune inflației.
antilibéral, ~e *(m.pl.-***aux***) adj.* antiliberal, opus liberalismului.
antilithique *adj., s.m. (med.)* care previne formarea calculilor (în organele interne).
antillais, ~e *adj.* din (insulele) Antile.
antilogarithme *s.m. (mat.)* antilogaritm.
antilogique *adj.* nelogic, contrar logicii.
antilope *s.f.* **1.** *(zool.)* antilopă. **2.** piele de antilopă.
antimaçonnique *adj.* antimasonic, opus francmasoneriei.
antimatière *s.f. (fiz. nucl.)* antimaterie.
antimicrobien, ~ne *adj. (med.)* antimicrobian, care distruge infecția microbiană.
antimigraineux, -euse *adj.* antinevralgic.
antimilitarisme *s.m.* antimilitarism.
antimilitariste *adj., s.m.f.* antimilitarist.
antimissile *adj. invar.* antirachetă.
antimite(s) *adj.* (insecticid) împotriva moliilor, naftalină.
antimitotique *adj. (med.)* (medicament) utilizat în tratamentul unor forme de cancer.
antimoine *s.m. (chim.)* antimoniu, stibiu.
antimonarchique *adj.* antimonarhic.
antimonarchiste *s.m.* antimonarhist.
antimoniate *s.m. (chim.)* antimoniat.
antimonides *s.m. pl. (miner.)* minerale care conțin antimoniu.
antimonié, ~e *adj. (chim.)* care conține antimoniu.
antimoniure *s.m. (chim.)* antimoniură.
antimycosique sau **antimycotique** *adj. v.* **antifongique.**
antinataliste *adj.* care preconizează o limitare a nașterilor.
antinational, ~e *(m.pl.-***aux***) adj.* antinațional.
antinazi, ~e *adj., s.m.f.* antinazist.
antinéoplasique *adj., s.m. (med.)* care oprește înmulțirea celulelor canceroase.
antineutron *s.m. (fiz. nucl.)* antineutron, antiparticulă a neutronului.
antinévralgique *adj., s.m. (farm.)* antinevralgic.
antinomie *s.f. (fil.)* antinomie.
antinomique *adj. (fil.)* antinomic.
antinucléaire *adj., s.m.* antinuclear, ostil folosirii energiei nucleare.
antioxydant, ~e *adj., s.m.* antioxidant.
antipaludique sau **antipaludéen, ~ne** *adj., s.m. (med.)* antipaludic, care combate malaria.
antipape *s.m. (bis.)* papă nerecunoscut de biserica catolică, a cărui alegere nu a fost canonică.
antiparallèle *adj. (mat.)* antiparalel.
antiparasite *adj., s.m. (radio)* (dispozitiv) antiparazit.
antiparlementaire *adj., s.m.* antiparlamentar.
antiparlementarisme *s.m.* antiparlamentarism.
antiparti *adj. m. (în interiorul unui partid)* (grup) opozant.
antiparticule *s.f. (fiz.)* antiparticulă.
antipathie *s.f.* antipatie, aversiune, repulsie, pornire instinctivă.
antipathique *adj.* antipatic, dezagreabil, neplăcut, nesuferit; respingător.
antipatriotique *adj.* antipatriotic.
antipatriotisme *s.m.* antipatriotism.
antipelliculaire *adj.* (produs) împotriva mătreței.
antipéristaltique *adj. (med.)* antiperistaltic.
antipernicieux, -euse *adj. (med.)* care combate anemia pernicioasă.
antipersonnel *adj. invar. (mil.)* arme, instrumente, mașini menite să scoată din luptă personalul inamic.
antiphlogistique *adj. (med.)* antiflogistic, care combate inflamațiile.
antiphonaire *s.m. (bis.)* antifonar, carte de cântări bisericești.
antiphrase *s.f. (lingv.)* antifrază.
antipode *s.m.* **1.** *(geogr.)* antipod. **2.** *(fig.)* antipod, loc foarte îndepărtat; **à l'~/ aux ~s** de... la antipodul..., opus..., contrar...
antipodisme *s.m.* figură acrobatică.
antipodiste *s.m.f.* acrobat care, culcat pe spate, execută figuri acrobatice cu picioarele.
antipoétique *adj.* antipoetic.

antipoison *adj. invar. (în expr.)* **centre** ~ centru de tratare a otrăvirilor.
antipolyomiélitique *adj. (med.)* antipoliomielitic, care combate poliomielita.
antipollution *adj. invar., s.f.* antipoluare, (acțiune) menită să combată poluarea.
antiprotectionniste *adj., s.m.f.* antiprotecționist, care se opune protecționismului.
antiproton *s.m. (fiz.)* antiproton.
antiprurigineux, -euse *adj., s.m. (med.)* medicament care combate pruritul, mâncărimea.
antipsorique *adj., s.m. (med.)* (medicament) care combate râia.
antipsychiatre *s.m.f.* partizan al antipsihiatriei.
antipsychiatrie *s.f.* mișcare terapeutică britanică (1962) care atacă fundamentele psihiatriei oficiale.
antipsychiatrique *adj.* referitor la antipsihiatrie.
antiputride *adj., s.m.* care previne putrefacția.
antipyrétique *adj., s.n.* (medicament) antipiretic, contra febrei.
antipyrine *s.f. (farm.)* antipirină.
antiquaille *s.f. (fam. peior.)* vechitură.
antiquaire *s.m.* **1.** anticar; negustor de mobile vechi, obiecte de artă vechi. **2.** *(înv.)* arheolog.
antique I. *adj.* **1.** antic, (stră)vechi. **2.** *(fam.)* demodat, perimat, depășit, învechit. **II.** *s.m.* **1.** arta antichității, antichitate; **s'inspirer de l'~** a se inspira din antichitate. **2.** *s.f. (înv.)* opere de artă din antichitate; **collection d'~s** colecție de opere din antichitate. **3.** *(în expr.)* **à l'~** după moda veche.
antiquisant, ~e *adj.* care se inspiră din antichitate.
antiquité *s.f.* **1.** antichitate, vechime; **l'~ d'une tradition** vechimea unei tradiții. **2.** *(ist.)* antichitate, vechime, timpuri străvechi; **remonter à la plus haute ~** a se raporta la antichitate, la cele mai vechi timpuri. **3.** *(ist. cu maj.)* antichitatea (greacă și romană). **4.** *(la pl.)* **a.** opere de artă (din antichitate); **les ~s romaines** opere de artă din timpul romanilor; **b.** monumente din antichitate; **c.** obiecte de artă vechi, antichități; *(ir.)* vechituri.
antirabique *adj.* antirabic; **vaccin ~** vaccin antirabic.
antirachitique *adj. (med.)* antirahitic.
antiracisme *s.m.* antirasism.
antiraciste *adj., s.m.f.* antirasist.
antiradar *adj., s.m. (fiz.)* antiradar.
antiradiation *adj. invar. (fiz.)* care protejează împotriva radioactivității.
antirationnalisme *s.m. (fil.)* antiraționalism.
antirationnel, ~le *adj.* irațional, nerațional, ilogic, absurd.
antiréglementaire *adj.* antireglementar, nereglementar.
antireligieux, -euse *adj.* antireligios.
antirépublicain, ~e *adj., s.m.f.* antirepublican.
antirévolutionnaire *adj., s.m.f.* antirevoluționar.
antirides *adj. invar., s.m.* (cosmetic) antirid, împotriva ridurilor; **crème ~** cremă împotriva ridurilor.
antirouille *adj. invar., s.m.* **1.** (substanță) care împiedică ruginirea. **2.** (substanță) care înlătură rugina.
antisalissure *adj. invar.* **1.** care nu poate fi murdărit ușor. **2.** care poate fi spălat ușor; **moquette ~** mochetă care poate fi spălată ușor.
antisatellite *adj. invar. s.m.* **1.** care se opune utilizării militare a sateliților. **2.** (mijloc) de neutralizare a sateliților inamici.
antiscientifique *adj.* antiștiințific, opus științei.
antiscorbutique *adj., s.m.* antiscorbutic, (medicament) împotriva scorbutului.
antiscrofuleux, -euse *adj., s.m.* (medicament) care combate scrofulele.
antisèche *s.m.f. (fam.)* foiță de copiat la examene.
antiségrégationniste *adj., s.m.f.* care se opune segregației rasiale.
antisémite *adj., s.m.f.* antisemit.
antisémitisme *s.m.* antisemitism.
antisepsie *s.f. (med.)* antisepsie.
antiseptique *adj., s.m.* (medicament) antiseptic.
antisida *adj. invar.* menit să combată SIDA.
antisismique *adj.* antiseismic, conceput pentru a rezista la cutremure.
antisociable *adj.* nesociabil.
antisocial, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj.* antisocial.
antisonore *adj.* care anihilează zgomotele exterioare.
anti-sous-marin, ~e *adj. (mil.)* care combate submarinele.
antisoviétique *adj.* ostil fostei țări URSS.
antispasmodique *adj., s.m.* (medicament) antispasmodic.
antispiritualisme *s.m. (fil.)* antispiritualism.
antisportif, -ive *adj.* nesportiv; antisportiv.
antistatique *adj., s.m. (el.)* antistatic.
antistrophe *s.f. (metr. ant.)* antistrofă.
antisudoral, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj., s.m.* (substanță) care combate transpirația.
antisyndical, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj.* antisindical.
antisyphilitique *adj.* (medicament) care combate sifilisul.
antitabac *adj. invar.* care luptă împotriva tutunului / fumatului.
antitank *adj. (mil.)* antitanc.
antiterroriste *adj.* antiterorist, care combate terorismul.
antitétanique *adj. (med.)* antitetanic.
antithéâtral, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj.* antiteatral, în opoziție cu concepțiile teatrale.
antithermique *adj. (med.)* antitermic, împotriva temperaturii.
antithèse *s.f.* **1.** *(stil.)* antiteză. **2.** *(fig.)* opoziție.
antithétique *adj.* antitetic; care conține o antiteză.
antithyroïdien, ~ne *adj., s.m. (med.)* care combate hipertiroidia.
antitout *adj. invar. (fam.)* care se opune sistematic la tot ce i se propune.
antitoxine *s.f. (med.)* antitoxină.
antitoxique *adj. (med.)* antitoxic.
antitrust *adj. invar.* antitrust, care combate formarea de trusturi; **loi ~** lege antitrust.
antituberculeux, -euse *adj. (med.)* care previne sau combate tuberculoza.
antitussif, -ive *adj., s.m.* (medicament) care calmează tusea.
antiulcéreux, -euse *adj., s.m.* (medicament) care combate ulcerul.

antivariolique *adj.* care combate variola.
antivénéux, -euse *adj.* care combate otrăvurile; antiveninos.
antivénérien, -ne *adj.* antivenerian, care combate bolile venerice.
antivenimeux, -euse *adj.* care combate efectul toxic al veninurilor.
antivermineux, -euse *adj., s.m.* vermifug, care distruge viermii intestinali.
antivol *adj. invar., s.m.* (auto) antifurt.
automase *s.f. (stil.)* automază.
antonyme *s.m. (gram.)* antonim.
antonymie *s.f. (gram.)* antonimie.
antre *s.m.* **1.** peșteră, grotă. **2.** vizuină. **3.** *(anat., în expr.)* **l'~ pylorique** punga pilorică (a stomacului).
antrustion *s.m. (ist.)* războinic din suita regilor merovingieni.
anuiter *v.r. (înv.)* a întârzia până la căderea nopții.
anurèse, anurie *s.f. (patol.)* anurie.
anus *s.m. (anat.)* anus.
anuscopie *s.f. (med.)* examen endoscopic al anusului.
anxiété *s.f.* anxietate, teamă, neliniște, îngrijorare, frământare, temere.
anxieusement *adv.* cu teamă; cu neliniște, cu mare îngrijorare.
anxieux, -euse *adj.* **1.** îngrijorat, frământat, neliniștit. **2.** *(med.)* anxios, îngrijorat, încordat. **3.** *(în expr.)* **être ~ de** a fi doritor de ..., a fi dornic de ...
anxiogène *adj.* care provoacă neliniște, îngrijorare, anxietate.
anxiolytique *adj., s.m.* (medicament) care combate neliniștea; calmant.
aoriste *s.m. (lingv.)* aorist.
aorte *s.f. (anat.)* aortă.
aortique *adj. (anat.)* aortic.
aortite *s.f. (med.)* aortită.
août *s.m.* (luna) august.
aoûtage *s.m. (înv.)* epoca secerișului.
aoûtat *s.m. (entom.)* larva unei specii de păianjen care provoacă mâncărime.
aoûté, ~e *adj. (despre fructe)* copt în august.
aoûtement *s.m.* maturizare a vegetalelor în luna august.
aoûteron *s.m. (înv.)* muncitor angajat la seceriș.
aoûtien, ~ne *s.m.f.* persoană care își ia concediul în august.
apache *s.m.* **1.** triburi indiene din Texas. **2.** *(pop. înv.)* apaș, răufăcător; derbedeu, hoț, huligan.
apagogie *s.f. (ret.)* demonstrație prin absurd.
apaisant, ~e *adj.* liniștitor; alinător; calmant; **paroles ~es** cuvinte liniștitoare.
apaisement *s.m.* **1.** liniștire, calmare, potolire; alinare; **donner des ~s à qqn.** a liniști, a asigura pe cineva. **2.** (stare de) liniște.
apaiser *v.t., v.r.* a (se) liniști, a (se) potoli; **~ sa faim** a-și potoli foamea; a (se) domoli; a (se) calma; **~ les craintes** a potoli temerile; **les longues promenades apaisent les migraines** plimbările lungi calmează migrenele.
apanage *s.m.* **1.** *(ist.)* apanaj. **2.** apanaj, privilegiu.
apanager *v.t. (ist.)* a da în apanaj.
aparté *s.m.* **1.** (teatru) aparteu. **2.** conversație între patru ochi; **parler en ~ à qqn.** a vorbi cu cineva între patru ochi.
apathie *s.f.* apatie, indiferență, pasivitate, inerție, nepăsare, placiditate.
apathique *adj.* apatic, indiferent; pasiv, nepăsător, placid.
apathiquement *adv.* (în mod) apatic; cu indiferență, cu nepăsare.
apatite *s.f. (mineral.)* apatit, fosfat natural de calciu.
apatride *adj., s.m.f. (jur.)* apatrid.
apatridie *s.f. (jur.)* apatridie, situația juridică a apatridului.
apepsie *s.f. (med.)* apepsie.
aperceptif, -ive *adj. (fil.)* aperceptiv.
aperception *s.f. (fil.)* apercepție.
apercevable *adj.* **1.** care poate fi zărit. **2.** de care îți poți da seama.
apercevoir I. *v.t.* **1.** a zări, a discerne, a întrevedea, a distinge; **j'ai aperçu ton ami au théâtre** l-am zărit pe prietenul tău la teatru. **2.** *(fig.)* a observa, a remarca; a băga de seamă; **~ ses intentions** a observa intențiile sale. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **de***)* a-și da seama (de), a observa, a remarca; *(fig.)* a simți, a ghici; **sans s'en ~** fără a-și da seama (de) ..., pe nesimțite, pe negândite. **2.** a se zări; **s'~ dans un miroir** a se zări într-o oglindă.
aperçu *s.m.* **1.** vedere generală, de ansamblu; privire rapidă; rezumat; **cet album ns. donne un ~ sur le site** acest album ne dă o vedere generală asupra sitului. **2.** remarcă, apreciere sumară; părere; opinie.
apériodique *adj. (fiz., mat.)* aperiodic.
apériteur, -trice *adj., s.m.f. (jur., fin.)* asigurator principal.
apéritif, -ive I. *adj.* aperitiv, care stimulează pofta de mâncare; **vin ~** vin aperitiv. **II.** *s.m.* aperitiv; (medicament) care deschide pofta de mâncare.
apéro *s.m. (pop.)* aperitiv.
aperture *s.f. (fon.)* apertură.
apesanteur *s.f.* imponderabilitate.
apétale I. *adj., s.m. (bot.)* apetal. **II.** *s.f. (bot.)* apetale, grup de plante dicotiledonate fără petale.
à peu près, à-peu-près *s.m. invar.* aproximație; **répondre par des ~** a răspunde prin aproximații, a da răspunsuri vagi.
apeuré, ~e *adj.* înfricoșat, speriat, înspăimântat, îngrozit.
apeurer *v.t.* a speria, a înfricoșa, a înspăimânta.
apex *s.m.* **1.** *(astron.)* apex. **2.** *(med.)* apex, capăt, extremitate, vârf al unui organ.
aphasie *s.f. (med.)* afazie.
aphasuptères *s.m. pl. (entom.)* ordin de insecte fără aripi.
aphasique *adj. (med.)* afazic.
aphélie *s.m. (astron.)* afeliu.
aphérèse *s.f. (lingv.)* afereză.
aphides, aphidiens, aphidés, aphididés *s.m. pl. (entom.)* nume științific al păduchilor de plante și filoxerei.
aphone *adj.* afon, mut.
aphonie *s.f.* afonie; *(fam.)* muțenie.
aphorisme *s.m.* aforism.
aphoristique *adj.* aforistic, care abundă în aforisme.
aphrodisiaque *adj., s.m.* afrodiziac.

aphte *s.m. (vet.)* aftă.
aphteux, -euse *adj. (vet.)* aftos.
aphylle *adj. (bot.)* fără frunze.
api *s.m. (în expr.)* **pomme d'~** varietate de mere mici, roșii și dulci.
à-pic *s.m. invar.* denivelare naturală a solului.
apical, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj.* **1.** *(anat.)* apical, situat la vârful unui organ. **2.** *(lingv.)* apical: **consonne ~** consoană apicală.
apicole *adj.* apicol, referitor la apicultură.
apiculteur *s.m.* apicultor, stupar, prisăcar.
apiculture *s.f.* apicultură.
apidés *s.f. pl. (entom.)* apide, insecte himenoptere din care fac parte albina, viespea etc.
apiéceur, -euse *s.m.f. (înv.)* croitor care însăilează hainele.
apiol *s.m. (chim.)* apiol; ulei extras din semințe de pătrunjel.
apion *s.m. (entom.)* specie de gărgăriță.
apiquage *s.m. (mar.)* înclinare (a vergilor).
apiquer *v.t. (mar.)* a înclina (vergile).
apitoiement *s.m.* înduioșare, emoționare, impresionare.
apitoyer I. *v.t.* a înduioșa, a impresiona, a mișca, a tulbura. **II.** *v.r. (cu prep.* **sur***)* a se înduioșa, a fi cuprins de milă, a compătimi: **s'~ sur les malheurs de qqn.** a fi cuprins de milă față de necazurile cuiva; **s'~ sur le sort de qqn.** a compătimi soarta cuiva.
aplacentaire *adj. s.m. (în expr.)* **mammifères ~s** mamifere inferioare lipsite de placentă.
aplacophores *s.m. pl. (zool.)* clasă de moluște primitive marine.
aplaigner *v.t. (tehn.)* care îndreaptă în aceeași direcție firele de lână dintr-o țesătură.
aplanat *s.m. (fiz.)* aplanat.
aplanétique *adj. (fiz.)* aplanetic.
aplanir I. *v.t.* **1.** a nivela, a orizontaliza, a egaliza, a realiza o suprafață plană; **~ le remblai d'un route** a nivela rambleul unei șosele. **2.** *(constr.)* a drișcui. **3.** *(fig.)* a aplana, a face să dispară o neînțelegere, un conflict. **II.** *v.r. (fig.)* a se aplana.
aplanissement *s.m. (rar)* **1.** nivelare, netezire (de drumuri, șosele, terenuri). **2.** *(fig.)* aplanare (a unei neînțelegeri).
aplanissoire *s.f. (constr.)* drișcă.
aplasie *s.f. (med.)* aplazie.
aplasique *adj. (med.)* aplazic.
aplat *s.m. (arte plastice)* tentă plată de o singură culoare pe toată suprafața lucrării.
aplati, ~e *adj.* turtit, plat, teșit.
aplatir I. *v.t.* **1.** a turti (prin presare), a teși; a întinde (la călcat); **~ une couture** a întinde o cusătură. **2.** *(tehn.)* a lamina; a omogeniza. **3.** *(fig. fam.)* a umili; a domina / a reduce la tăcere pe cineva. **4.** *(arg. în expr.)* **~ le coup** a ierta, a șterge cu buretele. **5.** *(la rugby)* a marca un eseu. **II.** *v.r.* **1.** *(fig.)* a se înjosi / a se umili în fața cuiva. **2.** a se întinde (pe jos); **la chien était aplati devant le feu** câinele era întins în fața focului. **3.** a se întinde la călcat. **4.** *(arg.)* a renunța.
aplatissage *s.m. (tehn.)* laminare.
aplatissement *s.m.* **1.** turtire, teșire; **l'~ de la Terre aux pôles** teșirea Pământului la poli. **2.** *(tehn.)* laminare. **3.** *(fig.)* umilire, înjosire; servilism, slugărnicie.
aplatisseur *s.m. (tehn.)* **1.** (muncitor) laminorist. **2.** mașină de zdrobit cereale.
aplatissoir *s.m.*, **aplatissoire** *s.f. (tehn.)* **1.** ciocan de planat. **2.** laminor de planat.
aplomb *s.m.* **1.** verticalitate (a unei linii), direcție verticală (dată de firul de plumb). **2.** *(fig.)* aplomb; îndrăzneală, tupeu; sfruntare, nerușinare, obrăznicie, impertinență; **avoir de l'~** a avea tupeu, a fi îndrăzneț; a da cu barda în lună. **3.** *(zool. la pl.)* **aplombs du cheval** poziția membrelor calului în raport cu solul. **4.** *(în expr.)* **d'~ a.** vertical; **b.** în echilibru stabil; **mur d'~** zid drept; **retomber d'~** a (re)cădea în picioare; **se sentir d'~** a se simți bine, sănătos, în formă; **se remettre d'~** a-și reveni, a fi din nou în formă; **remettre qqn. d'~** a ridica / a susține moralul cuiva.
apnée *s.f. (med.)* apnee, oprire temporară a respirației.
apocalypse *s.f.* **1.** *(rel. cu maj.)* apocalips. **2.** sfârșitul lumii, apocalips; **vision d'~** viziune de apocalips, de sfârșit al lumii.
apocalyptique *adj.* **1.** apocaliptic, de apocalips; **vision ~** viziune apocaliptică. **2.** *(în expr.)* **style ~** stil simbolic, obscur, confuz.
apocope *s.f. (lingv.)* apocopă.
apocopé, ~e *adj. (lingv.)* care a suferit o apocopă.
apocrisiaire *s.m. (ist.)* **1.** legat papal la Constantinopol (în evul mediu). **2.** *(în imperiul bizantin)* ofițer însărcinat să ducă răspunsurile împăratului. **3.** *(în Franța, dinastia carolingiană)* demnitar al palatului (ministru al Justiției).
apocryphe I. *adj.* apocrif, fals, neautentic, îndoielnic, contrafăcut; **document ~** document apocrif. **II.** *s.m.* document atribuit (în mod fals) unui autor; **les ~s de la Bible** scriere religioasă atribuită Bibliei (nerecunoscută).
apocynacées *s.f. pl. (bot.)* apocinacee.
apode *adj. (zool.)* apod, fără picioare.
apodictique *adj. (log.)* apodictic, evident, indiscutabil, incontestabil.
apodose *s.f. (lingv.)* apodoză.
apogamie *s.f. (bot.)* apogamie.
apogée *s.m.* **1.** *(astr.)* apogeu. **2.** *(fig.)* apogeu, culme, zenit; **être à l'~ de la gloire** a fi în culmea gloriei.
apoître *s.m. (arg.)* deget de la mână.
apolitique *adj., s.m.f.* apolitic.
apolitisme *s.m.* apolitism.
apollinaire *adj.* referitor la Apolo, zeul soarelui (la greci); **jeux ~s** jocuri în cinstea zeului Apolo.
apollinien, ~ne *adj.* **1.** referitor la zeul Apolo. **2.** *(fil., după Nietzsche)* măsurat, echilibrat, ponderat.
apollon *s.m.* **1.** *(entom.)* fluture diurn de mare frumusețe. **2.** *(fam.)* tânăr frumos.
apologétique I. *adj.* apologetic. **II.** *s.f.* apologetică, apărare a creștinismului.
apologie *s.f.* apologie, apărare: **faire l'~ de qqn.** a face apologia cuiva, a-l justifica, a-i lua apărarea.
apologique *adj. v.* **apologétique. I.**

apologiste *s.m.f.* apologet.
apologue *s.m.* *(lit.)* apolog; fabulă.
apomixie *s.f.* *(bot.)* reproducere sexuată fără fecundare.
apomorphine *s.f.* *(farm.)* apomorfină.
aponévrose *s.f.* *(anat.)* aponevroză.
aponévrotique *adj.* *(anat.)* aponevrotic.
apophonie *s.f.* *(lingv.)* apofonie, alternanță vocalică.
apophtegme *s.m.* apoftegmă, sentință, aforism, dicton, maximă, cugetare.
apophysaire *adj.* *(anat.)* apofizar.
apophyse *s.f.* *(anat.)* apofiză.
apoplectique *adj., s.m.f.* *(med.)* apoplectic.
apoplexie *s.f.* *(med.)* apoplexie, dambla, atac.
aporétique *adj.* sceptic; **les philosophes ~s** filozofii sceptici greci, discipolii lui Pyrrhon.
aporie *s.f.* *(log.)* aporie, dificultate de ordin raționai greu de rezolvat.
aposiopèse *s.f.* *(ret.)* reticență; întrerupere bruscă a unei fraze (din cauza emoției, ezitării).
apostasie *s.f.* **1.** *(rel.)* apostazie, abjurare / renegare a unei credințe. **2.** renunțare la preoție sau călugărie fără dispensă canonică. **3.** abandonarea unui partid sau a unei doctrine.
apostasier *v.i.* **1.** *(rel.)* a apostazia, a abjura, a renega o credință. **2.** a renunța la preoție sau călugărie fără dispensă canonică. **3.** a abandona un partid sau o doctrină.
apostat *adj., s.m.* *(rel.)* apostat, (persoană) care a apostaziat.
aposter *v.t.* *(înv. peior.)* a pune pe cineva (într-un loc) să păzească sau să supravegheze în vederea unei lovituri.
apostille *s.f.* *(jur.)* apostilă.
apostiller *v.t.* *(jur.)* a pune o apostilă: **~ une pétition** a pune o apostilă pe o petiție.
apostolat *s.m.* **1.** *(bis.)* apostolat. **2.** apostolat, misiune de propagare a unei credințe. **3.** *(fig.)* prozelitism.
apostolicité *s.f.* **1.** caracter apostolic. **2.** *(bis. catol.)* fidelitate față de biserica lui Iisus.
apostolique *adj.* **1.** apostolic, apostolesc. **2.** papal, pontifical. **3.** apostolic, care emană de la Sf. Scaun; **nonce ~** nunțiu apostolic.
apostoliquement *adv.* (în mod) apostolic.
apostrophe *s.f.* **1.** *(ret.)* apostrofă, figură retorică. **2.** *(fam.)* apostrofă, admonestare, interpelare; mustrare, dojenire, reproș, imputare. **3.** *(gram.)* apostrof.
apostropher *v.t.* *(fam.)* a apostrofa, a interpela; a mustra, a dojeni, a admonesta.
apothécie *s.f.* *(bot.)* organ de reproducere în formă de cupă (la unele ciuperci).
apothème *s.m.* *(mat.)* apotemă.
apothéose *s.f.* **1.** apoteoză. **2.** laudă, preamărire, glorificare, proslăvire.
apothicaire *s.m.* **1.** *(înv.)* farmacist, spițer. **2.** *(în expr.)* **faires des comptes d'~** a face socoteli lungi și complicate (sau exagerate).
apôtre *s.m.* **1.** *(bis.)* apostol. **2.** *(fig.)* apostol, propagator, misionar. **3.** *(în expr.)* **se faire l'~ d'une idée** a fi exponentul unei idei, a propaga cu convingere o idee; **faire le bon ~** a face pe sfântul; *(ir.)* **bon ~** ipocrit.
appalachien, ~ne *adj.* referitor la lanțul muntos Appalaches din America de Nord; **relief ~** alternare de creste muntoase și depresiuni.
apparaître *v.i.* **1.** a apărea; a se arăta, a se zări, a se ivi, a se vedea, a se înfățișa; a se manifesta; a se prezenta; a surveni; **le soleil apparut tard** soarele apăru târziu. **2.** a părea; **cette solution nous apparaissait acceptable** această soluție ni se părea acceptabilă. **3.** *(în expr.)* **il apparaît que** reiese că; este evident / clar că.
apparat *s.m.* pompă, fast, măreție, gală; ceremonie; **en grand ~** cu mare pompă; **dîner d'~** masă de gală; **manteau d'~** haină de ceremonie.
apparaux *s.m. pl.* *(mar.)* totalitatea echipamentului unei nave.
appareil *s.m.* **1.** aparat; **~ photographique** aparat fotografic; **~ ménager** aparat casnic; *(anat.)* **~ digestif** aparat digestiv; **qui est à l'~?** Cine e la aparat / telefon? **2.** *(constr.)* apareiaj. **3.** proteză dentară. **4.** *(pol.)* organele și serviciile administrative ale unui partid. **5.** *(în expr.)* **dans le plus simple ~** complet dezbrăcat, gol pușcă.
appareillade *s.f.* împerechere a potârnichilor.
appareillage *s.m.* **1.** *(mar.)* manevre de plecare. **2.** *(tehn.)* aparatură.
appareillement *s.m.* împerechere a două animale pentru o muncă sau pentru reproducere.
appareiller I. *v.t.* **1.** a potrivi, a asorta; **~ des tasses aux petites assiettes** a asorta cești cu farfurioare. **2.** *(arhit. în expr.)* **~ des pierres** a pregăti/ a ciopli pietre de construcție pentru o lucrare. **3.** *(med.)* a fixa o proteză cuiva. **4.** a împerechea animale în vederea reproducerii. **II.** *v.i.* *(mar.)* a se pregăti de drum; **le navire appareille** nava se pregătește de drum.
appareilleur *s.m.* lucrător specialist în cioplirea / fasonarea pietrelor de construcție.
apparemment *adv.* (în mod) aparent; după toate aparențele.
apparence *s.f.* **1.** aparență, înfățișare exterioară; formă; **en ~** în aparență, pe cât se pare; **juger sur les ~s** a judeca după aparențe; **contre toute ~** în ciuda aparențelor; **sauver les ~s** a salva aparențele; **prendre l'~ pour réalité** a lua aparențele drept realitate. **2.** urmă, rămășiță, vestigiu. **3.** *(în expr.)* **avoir belle ~** a arăta bine.
apparent, ~e *adj.* **1.** aparent, clar, evident, vizibil, izbitor, vădit, evident, limpede, incontestabil; **des signes ~s de maladie** semne vizibile de boală. **2.** aparent, fals, neautentic, contrafăcut; specios; **argument ~** argument fals / specios. **3.** aparent, fără a corespunde realității; **le mouvement ~ du soleil autour de la terre** mișcarea aparentă a soarelui în jurul pământului. **4.** *(înv.)* remarcabil; **Il a la maison la plus ~e de la ville** are casa cea mai remarcabilă din oraș.
apparentement *s.m.* **1.** înrudire. **2.** alianță electorală.

apparenter I. *v.t.* *(înv.)* a înrudi (pe cineva). **II.** *v.r.* *(cu prep.* **à***)* **1.** a se înrudi cu cineva (prin căsătorie); **cette famille est apparentée à presque toute la ville** această familie se înrudește cu aproape tot orașul. **2.** a se uni, a se alia, a face alianță electorală. **3.** *(fig.)* a avea puncte comune (cu); a se asemăna (cu); **ses idées s'apparentent à celles de ses devanciers** ideile sale se aseamănă cu cele ale înaintașilor.

appariement *s.m.* **1.** împerechere, acuplare. **2.** asortare; ~ **de bijoux** asortare de bijuterii.

apparier *v.t., v.r.* **1.** a (se) împerechea, a (se) acupla. **2.** a (se) potrivi, a (se) asorta.

appariteur *s.m.* portar la un centru universitar.

apparition *s.f.* **1.** apariție; ~ **d'un nouveau pays sur la carte du monde** apariția unei noi țări pe harta lumii; ~ **d'une irritation de la peau** apariția unei iritații a pielii; **l'**~ **des premières étoiles dans le ciel** apariția primelor stele pe cer; **faire son** ~ a-și face apariția. **2.** scurtă trecere; **ne faire qu'une** ~ a face doar o scurtă trecere. **3.** apariție, arătare, umbră, vedenie, fantomă, nălucă, duh, stafie; **croire aux ~s** a crede în stafii.

apparoir *v. impers.* *(jur. în expr.)* **il appert de** rezultă din; **il appert de cette déclaration que ...** rezultă din această declarație că...; **faire** ~ **de son bon droit** a-și dovedi dreptatea.

appart, apparte *s.m.* *(fam.)* *v.* **appartement.**

appartement *s.m.* apartament.

appartenance *s.f.* **1.** apartenență (la un partid, o țară, o rasă). **2.** *(rar)* dependință; **des ~s d'un manoir** dependințele unui conac.

appartenir I. *(cu prep.* **à***)* a aparține, a fi proprietatea cuiva; **cette maison m'appartient** această casă îmi aparține. **2.** a aparține, a fi specific: **la gaîté appartient à l'enfance** veselia este specifică copilăriei. **3.** a ține de, a face parte din: ~ **à un parti** a face parte dintr-un partid. **4.** *(înv.)* a aparține, a fi în serviciul cuiva. **II.** *v.r.* a-și aparține, a nu depinde de nimeni, a fi de capul său, a fi liber, independent. **III.** *v. impers.* **1.** a i se cădea; a reveni (cuiva) în sarcină, a fi în atribuțiile, la latitudinea cuiva: **il m'appartient de choisir l'éducation de mes enfants** e la latitudinea mea să aleg educația copiilor mei. **2.** a depinde, a atârna: **il n'appartient qu'à lui de...** nu depinde decât de el să ...

appas *s.m. pl.* **1.** farmec, atracție, miraj: **les** ~ **de la renommée** mirajul gloriei. **2.** *(înv.)* seducție (fizică). **3.** *(fam.)* sân, piept (de femeie).

appât *s.m.* **1.** momeală, nadă, **mettre l'**~ **à l' hameçon** a pune momeală în cârligul undiței. **2.** *(fig.)* cursă, capcană. **3.** *(fig.)* atracție, ispită, seducție; **l'**~ **du gain** atracția câștigului; **4.** *(în expr.)* **gober l'**~ a se lăsa tras pe sfoară, a înghiți gălușca; **mordre à l'**~ a se lăsa prins în mreje, a se lăsa momit.

appâter *v.t.* **1.** a atrage într-o cursă, a momi. **2.** a îndopa (o pasăre de curte). **3.** *(fig.)* a atrage, a ademeni, a amăgi; **ces hôtels ont des prix doux, pour** ~ **la clientèle** aceste hoteluri au prețuri convenabile, pentru a atrage clientela.

appauvrir I. *v.t.* **1.** a sărăci; **ces nouveaux impôts ont appauvri la population** aceste noi impozite au sărăcit populația. **2.** a secătui; **des sécheresses successives ont appauvri la région** secete succesive au secătuit regiunea. **II.** *v.r.* a sărăci, a deveni sărac; **une langue qui s'appauvrit** o limbă care sărăcește.

appauvrissement *s.m.* sărăcire; secătuire; **l'**~ **d'un sol** secătuirea unui sol.

appeau *s.m.* **1.** fluier de momit păsări. **2.** pasăre dresată pentru a atrage alte păsări în cursă. **3.** *(în expr.)* **servir d'**~ **à qqn.** a servi drept momeală cuiva; **se laisser prendre à l'**~ a se lăsa păcălit/ tras pe sfoară; a se prinde singur în capcană/ în laț/ în cursă.

appel *s.m.* **1.** apel, chemare; **répondre à l'**~ **de qqn.** a răspunde la chemarea cuiva; ~ **téléphonique** apel telefonic; **faire** ~ **à qqn.** a face apel / a apela la cineva; *(jur.)* **Cour d'**~ Curte de apel; *(jur.)* **faire** ~ **d'un jugement** a face apel (la o sentință); *(jur.)* **un jugement sans** ~ o judecată fără drept de apel; **faire l'**~ **a.** *(mil.)* a face prezența, apelul; **b.** (la școală) a face apelul, a striga catalogul. **2.** *(mil.)* convocare; **l'**~ **des réservistes** ~convocarea rezerviștilor. **3.** *(în expr.)* *(mil.)* **battre l'**~ a suna adunarea; **faire** ~ **à la bourse de qqn.** a cere bani cuiva; *(com.)* **produit d'**~ produs cu preț avantajos; *(fin.)* ~ **de fonds** cerere de fonduri de la acționari; *(tehn.)* ~ **d'air** tiraj, curent de aer care favorizează combustia.

appelant, ~e *adj., s.m.* **1.** *(vân.)* pasăre dresată pentru a atrage alte păsări în cursă. **2.** *(jur.)* apelant, care introduce un apel.

appelé, ~e I. *adj.* **1.** numit; chemat, strigat; **Jean est** ~ **Jeannot par sa mère** Jean este strigat Jeannot de către mama lui. **2.** *(în expr.)* **être** ~ **à ...** a fi predestinat, menit, desemnat (pentru); **ce jeune pianiste est** ~ **à une carrière internationale** acest tânăr pianist este predestinat unei cariere internaționale. **II.** *s.m.* **1.** *(mil.)* recrut. **2.** *(prov.)* **il y a beaucoup d'~s et peu d'élus** mulți (sunt) chemați, puțini aleși.

appeler I. *v.t.* **1.** a chema, a striga; ~ **qqn. au téléphone** a chema pe cineva la telefon; ~ **le médecin** a chema doctorul; ~ **à l'aide / au secours** a chema în ajutor. **2.** *(mil.)* **a.** a chema, a recruta; ~ **sous les drapeaux** a chema sub arme, a recruta; **b.** a mobiliza; ~ **les réserves** a mobiliza rezerviștii. **3.** *(jur.)* **a.** a chema, a convoca; ~ **qqn. en justice** a chema, a convoca pe cineva în justiție, a intenta un proces, a da în judecată. **b.** a cita; ~ **en témoignage** a cita ca martor. **4.** a numi, a denumi, a da un nume: ~ **son fils Jacques** a-i da fiului său numele de Jacques. **5.** *(în expr.)* ~ **l'attention sur...** a atrage atenția asupra ...; ~ **les choses par leur nom,** ~ **un chat un chat et Rolet un fripon** a spune lucrurilor pe nume; ~ **qqn. par son nom** a-i spune cuiva/ a striga pe cineva pe nume; ~ **l'attention** a captiva atenția. **II.** *(cu prep.* **de, à***)* **en** ~ **à qqn.** a apela la cineva, a invoca, a solicita intervenția / arbitrajul cuiva; *(jur.)* ~ **d'un jugement** a face apel (împotriva unei sentințe). **III.** *v.r.* a se numi, a se chema: **il s'appelle Michel** se numește Mihai.

appellatif, -ive *adj., s.m. (lingv.)* apelativ.
appellation *s.f.* **1.** (de)numire; apelativ, calificativ. **2.** *(com.)* denumire comercială; ~ **d'origine** denumirea unui produs după localitatea sau regiunea din care provine.
appendice *s.m.* **1.** *(anat.)* apendice; ~ **vermiculaire / ileo-caecal** apendice vermiform. **2.** *(fig.)* apendice, prelungire. **3.** *(la publicații)* apendice, completare, supliment, adaos, anexă.
appendicectomie *s.f. (chir.)* apendicectomie.
appendicite *s.f. (med.)* apendicită.
appendiculaire I. *adj.* apendicular, referitor la apendice; **prolongement** ~ prelungire apendiculară. **II.** *s.m. pl. (zool.)* încrengătură de tunicieri (animale marine).
appendre *v.t. (înv.)* a atârna, a agăța.
appentis *s.m.* **1.** polată. **2.** anexă.
appert *v. impers. v.* **apparoir.**
appertisation *s.f.* procedeu de conservare a alimentelor prin sterilizare.
appertisé, ~e *adj. (despre alimente)* sterilizat.
appesantir I. *v.t.* **1.** a îngreuna, a împovăra; **l'âge appesantit les mouvements** vârsta îngreunează mișcările / agilitatea. **2.** *(fig.)* a apăsa, a oropsi, a oprima, a împovăra. **II.** *v.r.* **1.** a se îngreuna. **2.** *(cu prep.* **sur***)* a zăbovi mult asupra, a insista; a se lungi, a se întinde asupra; **s'~ sur un thème** a insista prea mult asupra unui subiect.
appesantissement *s.m.* **1.** îngreunare, împovărare, apăsare. **2.** lipsă de suplețe, de sprinteneală; greutate în mișcări.
appétence *s.f.* **1.** *(med.)* apetență. **2.** poftă, dorință; înclinație (spre ceva).
appétissant, ~e *adj.* apetisant, îmbietor, ademenitor, ispititor, tentant; plăcut.
appétit *s.m.* **1.** poftă, apetență, nevoie, dorință, înclinație naturală; **satisfaire ses ~s** a-și satisface dorințele. **2.** poftă de mâncare, apetit; **avoir de l'~** a avea poftă de mâncare; **bon ~!** Poftă bună! *(prov.)* **l'~ vient en mangeant** pofta vine mâncând; *(fig.)* **l'~ des honneurs** pofta, dorința de onoruri. **3.** *(în expr.)* **demeurer sur son ~ a.** a se scula de la masă flămând; **b.** a reduce din pretenții.
applaudimètre *s.m.* aparat care evaluează succesul unui spectacol după intensitatea aplauzelor.
applaudir I. *v.t.* a aplauda; ~ **le jeu des acteurs** a aplauda jocul actorilor. **II.** *v.i. (cu prep.* **à***)* a aproba, a fi de acord, a consimți, a încuviința; **j'applaudis à votre projet** sunt de acord cu proiectul dumneavoastră. **III.** *v.r.* a fi mulțumit de ceva, a se lăuda/ a se făli cu ceva, a se felicita pentru ceva.
applaudissement *s.m.* **1.** aplaudare. **2.** *(la pl.)* aplauze; **tonnerre d'~s** ropot de aplauze.
applaudisseur, -euse *s.m.f.* persoană care aplaudă din complezență sau pentru a linguși.
applicabilité *s.f.* aplicabilitate, posibilitate de a fi aplicat; **l'~ d'une invention** aplicabilitatea unei invenții.
applicable *adj.* aplicabil, care se poate aplica; **loi ~ immédiatement** lege aplicabilă imediat.
applicage *s.m. (tehn.)* aplicare.
application *s.f.* **1.** aplicare; așezare, punere; ~ **d'une couche de peinture** aplicarea unui strat de vopsea; *(croit.)* ~ **d'une dentelle sur une robe** aplicarea unei dantele pe o rochie. **2.** *(mat.)* aplicație. **3.** *(fig.)* punere în practică; ~ **d'un projet** punere în practică a unui proiect. **4.** atenție deosebită; silință, sârguință; **il étudie avec ~** studiază cu sârguință. **5.** *(în expr.)* **école d'~** școală în care ofițerii și subofițerii fac o pregătire tehnică specială în cadrul armei din care fac parte.
applique *s.f.* **1.** aplică, ornament. **2.** broderie aplicată, aplicație. **3.** aplică, corp de iluminat; ~ **murale** aplică de perete.
appliqué, ~e *adj.* **1.** atent, studios, harnic, silitor, sârguincios; **élève ~** elev silitor. **2.** *(în expr.)* **arts ~s** arte decorative.
appliquer I. *v.t.* **1.** a aplica; a face să adere; ~ **une couche de peinture** a aplica un strat de vopsea. **2.** *(fam.)* a da, a trage; ~ **une gifle** a trage o palmă. **3.** a aplica, a pune în practică; ~ **un procédé** a aplica un procedeu; ~ **la loi** a aplica legea. **4.** a aplica, a pune, a folosi, a întrebuința; ~ **une compresse** a aplica o compresă; ~ **des ventouses** a pune ventuze. **5.** *(în expr.)* ~ **son esprit à qqch.** a lucra cu mare atenție / minuțiozitate la ceva, a-și da osteneala. **II.** *v.r.* **1.** a se aplica, a se potrivi cu; **c'est ce proverbe qui s'applique à la situation ci-présente** acesta este proverbul care se aplică situației de față. **2.** *(fig.)* a-și da osteneala, a se sili, a se strădui (să); **l'élève étudie une langue étrangère en s'appliquant** elevul studiază o limbă străină dându-și osteneala. **3.** a se aplica, a se pune / a se așeza pe; **la peinture s'applique sur le bois** vopseaua se aplică pe lemn.
apoggiature *s.f. (muz.)* apogiatură.
appoint *s.m.* **1.** completare cu mărunțiș a unei sume. **2.** *(fig.)* ajutor, concurs, sprijin; **apporter son ~** a-și da concursul la ceva; a-și aduce contribuția; **votre intervention m'a été un sérieux ~** intervenția dumneavoastră mi-a fost de un real sprijin. **3.** *(în expr.)* **faire l'~** a plăti până la ultimul bănuț; **salaire d'~** salariu suplimentar.
appointage *s.m. (tehn.)* ascuțire (la vârf).
appointements *s.m. pl.* retribuție, salariu, leafă (de funcționar); **toucher ses ~s** a-și primi salariul.
1. appointer *v.t. (tehn.)* a ascuți, a face vârf.
2. appointer *v.t.* a retribui, a plăti salariul.
appontage *s.m. (av.)* apuntare, așezare pe puntea unui portavion, a unui avion sau elicopter.
appontement *s.m.* **1.** *(mar.)* debarcader. **2.** *(constr. în expr.)* ~ **de décharge** rampă de descărcare.
apponter *v.i. (av.)* a apunta, a se așeza pe puntea unui portavion (referitor la avioane sau elicoptere).
apponteur *s.m. (mar.)* tehnician care dirijează operațiunea de apuntare.
apport *s.m.* **1.** aport, contribuție; **l'~ de la science au développement de la société** contribuția științei la dezvoltarea societății. **2.** *(la pl.)* bunurile aduse de un soț în căsnicie sau de un partener într-o asociație.
apporter I. *v.t.* **1.** a aduce; **apportez-moi ce livre** aduceți-mi această carte; ~ **des capitaux dans une entreprise** a aduce capitaluri într-o întreprindere. **2.** a aduce, a furniza, a procura; ~ **des preuves** a aduce dovezi. **3.** a invoca; ~ **des arguments solides** a

invoca argumente solide. **4.** a da, a (de)pune; a se strădui; ~ **de la passion à...** a pune pasiune în ...; a lucra cu pasiune la... **5.** a aduce cu sine, a suscita; **l'âge apporte des infirmités** vârsta aduce cu ea infirmități. **II.** *v.r. (arg.)* a veni, a sosi.

apporteur *s.m., adj.* (persoană) care aduce.

apposer *v.t.* **1.** a pune, a aplica; ~ **sa signature** a-și pune semnătura; *(jur.)* ~ **les scellés/ le scellé** a pune sigiliu, a sigila. **2.** *(jur.)* a insera; a introduce; ~ **une condition à un contrat** a insera o condiție într-un contract.

apposition *s.f.* **1.** *(lingv.)* apoziție. **2.** *(în expr.)* ~ **d'une affiche** lipire a unui afiș; ~ **d'un paraphe** parafare; ~ **des scellés** sigilare.

appréciabilité *s.f.* calitate a ceea ce este apreciabil.

appréciable *adj.* **1.** apreciabil, care poate fi apreciat, estimat, evaluat; **les dégâts ne sont pas encore ~s** pagubele nu pot fi încă evaluate. **2.** apreciabil, notabil, considerabil; **des progrès ~s** progrese apreciabile, notabile.

appréciateur, -trice *s.m.f., adj.* (referitor la) cel sau cea care apreciază, de apreciere, de prețuire; **il approuva d'un hochement de tête** ~ aprobă cu o mișcare de apreciere din cap.

appréciatif, -ive *adj.* apreciativ; estimativ; **un regard** ~ privire estimativă.

appréciation *s.f.* **1.** apreciere, estimare, prețuire, evaluare; ~ **d'un immeuble** evaluare a unui imobil. **2.** aviz, opinie, părere, judecată, apreciere; **laisser une décision à l'~ de qqn.** a lăsa o hotărâre la aprecierea cuiva; **attendre l'~ du public** a aștepta părerea publicului. **3.** *(fig.)* prețuire, stimă, considerație, atenție, respect; **jouir d'une grande** ~ a se bucura de multă prețuire.

apprécier I. *v.t.* **1.** a aprecia, a evalua, a prețui, a estima; ~ **un immeuble à un certain prix** a evalua un imobil la un anumit preț. **2.** a calcula, a măsura; ~ **une distance** a măsura o distanță; ~ **à première vue/ à vue de nez** a calcula din ochi. **3.** *(fig.)* a aprecia, a stima, a prețui, a considera; ~ **l'attitude digne de qqn.** a prețui atitudinea demnă a cuiva. **II.** *v.r.* **1.** a se aprecia; **s'~ mutuellement** a se aprecia reciproc. **2.** *(despre o monedă în raport cu alta)* a crește în valoare; **le mark s'est apprécié par rapport au dollar** valoarea mărcii (germane) a crescut față de dolar.

appréhender *v.t.* **1.** a prinde, a pune mâna pe, a înșfăca, a înhăța; a aresta; ~ **un malfaiteur** a pune mâna pe un răufăcător. **2.** *(fig.)* a se teme de. **3.** *(fil.)* a percepe.

appréhensif, -ive *adj. (rar)* timid, temător.

appréhension *s.f.* **1.** arestare, înhățare (a unui hoț). **2.** teamă, aprehensiune: **l'~ d'un échec** teama de un eșec. **3.** *(fil.)* percepere.

apprenant *s.m.* persoană care se străduiește să învețe, mai ales limbi străine.

apprendre I. *v.t.* **1.** a învăța; a studia, a asimila; a se instrui; ~ **le latin** a învăța latina. **2.** a informa / a înștiința / a încunoștința pe cineva, a comunica, a anunța, a aviza, a împărtăși cuiva (o știre): **il m'a appris son mariage** mi-a anunțat căsătoria lui. **3.** a învăța (pe cineva), a preda (cuiva): ~ **le français à un enfant** a preda franceza unui copil. **4.** a afla; *(fam.)* **en ~ de belles sur qqn.** a afla multe pe seama cuiva; **avez-vous appris la nouvelle?** ai aflat vestea? **5.** *(fam. în expr.)* **cela vous apprendra!** asta o să te învețe minte! **je lui apprendrai (à vivre, à mentir)** o să-l învăț eu minte! *(pop.)* ~ **à un mec son nom de baptême** a administra cuiva o lecție / o corecție; ~ **à un mec son qu'est-ce que Dieu** a-i face cuiva de petrecanie. **II.** *v.r.* a se învăța: **le français s'apprend vite** franceza se învață repede.

apprenti, ~e *s.m.f.* **1.** ucenic; **l'~ sorcier** ucenicul vrăjitor. **2.** *(fig.)* începător.

apprentissage *s.m.* **1.** ucenicie: **faire son ~** a-și face ucenicia, a se forma; **mettre en ~ chez ...** a da ca ucenic la...; **prendre en ~** a lua ca ucenic. **2.** ucenicie, formare, dobândire a unei deprinderi, experiențe: **l'~ de la volonté** formarea voinței; **l'~ de la vie** formarea pentru viață. **3.** *(în expr.)* **faire l'~ de...** a se obișnui cu..., a se antrena la...

apprêt *s.m.* **1.** apret, scrobire; **donner ~ à une étoffe** a da apret unei stofe, a o apreta, a o scrobi. **2.** *(culinar înv.)* preparare; asezonare. **3.** *(fig.)* afectare; **sans ~** fără afectare; **style plein d'~** stil afectat. **4.** *(la pl. înv.)* pregătiri, preparative; **faire les ~s de la noce** a face pregătirile de nuntă. **5.** *(în expr.)* ~ **du grain** finisaj pe față (al pielii); *(text.)* apretură, apretare.

apprêtage *s.m. (text.)* apretură, apretare.

apprêté, ~e *adj.* afectat, prețios: **langage ~** vorbire afectată.

apprêter I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a pregăti ~ **les enfants pour sortir** a pregăti copiii pentru a ieși. **2.** a apreta, a scrobi ~ **un tissu** a apreta o țesătură. **3.** *(culinar)* a găti, a asezona. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a se pregăti de, a fi pe punctul de: **je m'apprête à partir** mă pregătesc de plecare. **2.** a se găti, a se îmbrăca: **s'~ pour le bal** a se pregăti pentru bal.

apprêteur *s.m.* **1.** apretor. **2.** *(înv.)* pictor pe sticlă. **3.** lucrător care pregătește materia primă (în industrie).

apprêteuse *s.f.* **1.** modistă care aplică garniturile pe pălării. **2.** lucrătoare care pregătește piesele pentru lenjerie.

appris *adj. m. (fam. în expr.)* **mal ~** lipsit de educație; bădăran, mojic.

apprivoisable *adj.* care poate fi îmblânzit.

apprivoisement *s.m.* îmblânzire, domesticire; dresare, dresaj, dresură.

apprivoiser I. *v.t.* **1.** a îmblânzi, a domestici (un animal): ~ **un ours** a îmblânzi un urs. **2.** *(fig.)* a îmblânzi pe cineva, a-l domoli, a-l face mai sociabil. **II.** *v.r.* **1.** a se îmblânzi, a se domoli, a deveni mai sociabil. **2.** *(cu prep.* **avec**, *înv.)* a se obișnui, a se familiariza: **s'~ avec le danger** a se obișnui cu primejdia.

apprivoiseur, -euse *s.m.f.* îmblânzitor, dresor.

approbateur, -trice, approbatif, -ive *adj., s.m.f.* aprobator, aprobativ, **regard ~** privire aprobatoare, de aprobare.

approbation *s.f.* aprobare, admitere, încuviințare, consimțământ, consimțire, autorizare, asentiment, adeziune, acord; permisiune; **donner son ~** a-și da acordul.

approbativement *adv.* *(rar)* (în mod) aprobativ.
approbativité *s.f.* *(psihol.)* tendință patologică de a aproba toate părerile exprimate.
approchable *adj.* de care te poți apropia; accesibil (folosit la negativ); **cet homme n'est pas facilement ~** acest om nu e ușor accesibil.
approchant, ~e I. *adj.* apropiat, asemănător, similar, analog: **qqch. d'~** ceva asemănător. **II.** *adv.* *(fam.)* aproximativ, circa; în jur de; **il est quatre heures ou ~** este ora patru sau aproape / sau cam așa ceva.
approche *s.f.* **1.** apropiere; **à l'~ du proviseur, les enfants regagnèrent leurs classes** la apropierea directorului, copiii au intrat în clase; *(fig.)* **l'~ de l'aube** apropierea zorilor; **on sentait l'~ de l'orage** se simțea apropierea furtunii. **2.** *(la pl.)* împrejurimi, vecinătate; **les ~s de la viile** împrejurimile orașului. **3.** *(poligr.)* distanța dintre litere. **5.** *(în expr.)* **aux ~s de la vieillesse** spre bătrânețe; **lunette d'~** lunetă, ochean; **travaux d'~ a.** lucrări pregătitoare / preliminare; **b.** *(fig.)* demersuri interesate; intrigi; *(mil.)* **marche d'~** mișcare de angajare. **4.** abordare; **l'~ d'une question** abordarea unei chestiuni.
approché, ~e *adj.* apropiat; aproximativ; **résultat ~** rezultat aproximativ.
approcher I. *v.t.* **1.** a apropia; **il approcha la petite table sur laquelle était la théière** apropie / aduse aproape măsuța pe care era ceainicul. **2.** a se apropia; **~ qqn. a.** a se apropia de cineva; **il n'avait jamais approché le président du Conseil** nu se apropiase niciodată de președintele Consiliului. **b.** a frecventa pe cineva. **3.** *(în expr.)* **une personne difficile à ~** o persoană greu abordabilă / accesibilă. **II.** *v.i.* **1.** a se apropia, a înainta; **approchez!** apropiați-vă! **~ de** a se apropia de, a merge către; **~ de la soixantaine** a se apropia de șaizeci de ani; **les vacances approchent** se apropie vacanța. **2.** *(fig.)* *(cu prep.* **de***)* a fi aproape de, a atinge, a fi în preajmă; **on approche du moment où l'on connaîtra le résultat de l'enquête** ne apropiem de momentul în care vom cunoaște rezultatul anchetei; **la saison froide approchait** anotimpul rece se apropia; **~ de la fin** a fi aproape de sfârșit, a fi pe sfârșite. **III.** *v.r.* **1.** a se apropia; **il s'approcha de moi** se apropie de mine. **2.** *(în expr.)* **s'~ comme la grive à l' appeau** a fi începător/ neștiutor / novice.
approfondir I. *v.t.* **1.** a adânci, a săpa adânc; **~ un fossé** a adânci un șanț. **2.** *(fig.)* a aprofunda, a adânci, a cerceta profund; **~ l'étude d'une langue étrangère** a aprofunda studiul unei limbi străine. **II.** *v.r.* a se adânci; **l'abîme s'approfondit tous les jours entre ces deux pays** prăpastia se adâncește pe zi ce trece între aceste două țări.
approfondissement *s.m.* **1.** adâncire; **l'~ d'un canal** adâncirea unui canal. **2.** *(fig.)* aprofundare, cercetare aprofundată; **l'~ d'un thème philosophique** aprofundarea unei teme filozofice.
1. appropriation *s.f.* **1.** adaptare; **l'~ d'un terrain à des cultures intensives** adaptarea unui teren la culturi intensive. **2.** însușire; **~ par violence** însușire prin violență.
2. appropriation *s.f.* *(Belgia)* curățenie.
approprié, ~e *adj.* **1.** potrivit, adecvat; pertinent; convenabil; **en termes ~s** în termeni potriviți, adecvați. **2.** *(despre obiecte, idei străine)* însușit, apropriat.
1. approprier *(se conj. ca* **apprécier***)* **I.** *v.t.* a adapta, a potrivi: **~ son discours aux circonstances** a-și potrivi discursul la împrejurări. **II.** *v.r.* **1.** a-și atribui, a-și însuși; **s'~ les biens d'autrui** a-și însuși bunurile altuia. **2.** a se adapta, a se potrivi; **son ton s'approprie à son auditoire** tonul său se adaptează auditoriului.
2. approprier *(se conj. ca* **apprécier***)* *v.t.* *(Belgia)* a face curat, a face ordine.
approuvable *adj.* *(rar)* care poate sau trebuie să fie aprobat; admisibil, acceptabil.
approuvé, ~e *adj.* *(sau part. trec.)* aprobat, încuviințat; consimțit; *(jur.)* **lu et ~** citit și aprobat.
approuver *v.t.* **1.** a aproba, a accepta, a admite, a încuviința; a consimți; **il a approuvé ma décision** mi-a aprobat hotărârea. **2.** a fi de acord (cu), a subscrie (la): **il a approuvé le procès-verbal** a fost de acord cu procesul verbal. **3.** a aprecia, a lăuda, a încuraja; **il approuve tout ce qu'elle fait** el apreciază tot ce face ea.
approvisionnement *s.m.* **1.** aprovizionare; furnizare de/ procurare de resurse. **2.** *(ec.)* materii prime, produse semi-fabricate (destinate procesului de fabricație).
approvisionner *v.t.*, *v.r.* **1.** a (se) aproviziona, a-(și) procura materiale, provizii: **~ une ville, un hôpital** a aproviziona un oraș, un spital; **marché bien approvisionné** piață bine aprovizionată. **2.** a depune bani; **~ un compte en banque** a depune bani într-un cont în bancă. **3.** *(în expr.)* **~ le magasin d'une arme à feu** a încărca (cu cartușe) o armă de foc.
approvisionneur, -euse *s.m.f.* achizitor (de materiale, provizii).
approximatif, -ive *adj.* aproximativ; **calcul ~** calcul aproximativ.
approximation *s.f.* aproximație.
approximativement *adv.* cu aproximație, (în mod) aproximativ, relativ, oarecum, cam, vreo, aproape, circa, în jur de; **une idée ~ nouvelle** o idee relativ nouă.
appui *s.m.* **1.** sprijin, proptea, reazem, susținere, suport; **barre d'~** bară de sprijin; *(mec.)* **point d'~** punct de sprijin. **2.** *(tehn.)* rezemătoare, reazem. **3.** pervaz de fereastră. **4.** *(fig.)* sprijin, asistență, ajutor, reazem, ocrotire; **prendre ~ sur qqn.** a găsi sprijin / ajutor la cineva, a se sprijini pe cineva; **elle prit ~ sur la balustrade pour ne pas perdre l'équilibre** se sprijini de balustradă ca să nu-și piardă echilibrul; **vous êtes mon seul ~** sunteți singurul meu sprijin; **servir d'~ à qqn.** a servi drept sprijin cuiva, a sprijini pe cineva. **5.** *(în expr.)* **à la hauteur d'~** la înălțimea cotului; *(mil.)* **~ aérien** intervenția aviației în sprijinirea trupelor de uscat; **à l'~ de** în sprijinul; **fournir des arguments à l'~ d'une hypothèse** a aduce argumente în sprijinul unei ipoteze; **avec preuves à l'~** sprijinit pe probe.

appui-bras, appuie-bras *(pl.* **appuis-bras, appuie-bras***)* *s.m.* braț de fotoliu, de canapea.
appui-livres *(pl.* **appuis-livres***)* *s.m.* suport de sprijinit cărțile.
appui-main, appuie-main *(pl.* **appuis-mains, appuie-mains***)* *s.m. (pictură)* suport de sprijinit mâna.
appui-tête, appuie-tête *(pl.* **appuis-têtes, appuie-têtes***)* *s.m.* rezemătoare de cap.
appuyer I. *v.t.* **1.** a sprijini, a rezema, a propti; ~ **une échelle contre un mur** a sprijini o scară de un zid. **2.** *(fig.)* a sprijini, a ajuta, a susține; ~ **une proposition** a sprijini o propunere; **l'aviation appuie l'attaque terrestre** aviația sprijină atacul infanteriei. **3.** *(în expr.)* ~ **son regard sur qqn.** a privi pe cineva drept în ochi; a se uita drept în ochii cuiva. **II.** *v.i. (cu prep.* **à, sur***)* **1.** a apăsa (pe); ~ **sur l'accélérateur** a apăsa pe accelerator. **2.** *(fig.)* a insista, a accentua; ~ **sur un argument** a insista asupra unui argument. **3.** *(în expr.)* ~ **sur la chanterelle** a atinge (pe cineva) la coarda sensibilă; ~ **à droite** / **gauche** a continua să meargă, a ține pe partea dreaptă / stângă. **III.** *v.r. (cu prep.* **sur***)* **1.** a se sprijini, a se rezema (de); **s'~ sur le bras de qqn. a.** a se sprijini de brațul cuiva; **b.** *(fig.)* a se bucura de sprijinul cuiva. **2.** *(fig.)* a se baza pe, a se întemeia pe; **s'~ sur qqn.** a se baza pe cineva. **3.** *(în expr.) (pop.)* **s'~ une corvée** a face ceva fără plăcere; a socoti ceva ca o corvoadă.
apragmatisme *s.m. (med.)* neputința de a realiza o acțiune, o activitate.
apraxie *s.f. (med.)* apraxie, lipsă de coordonare în mișcări.
apraxique *adj., s.m.f. (med.)* (bolnav) de apraxie, apraxic.
âpre *adj.* **1.** aspru; **vent** ~ vânt aspru. **2.** aprig, înfocat, violent, sălbatic; **combat** ~ luptă violentă, aprigă. **3.** *(fig.)* avid, hrăpăreț; **être** ~ **au gain** a fi hrăpăreț / lacom de bani; a fi aprig la câștig.
aprème *s.m. (pop.)* după-amiază.
âprement *adv.* (în mod) aspru, aprig; cu violență, (în mod) sălbatic; **combat mené** ~ luptă dusă cu violență.
après I. *prep.* **1.** *(temporal)* după, la sfârșitul, la capătul; ~ **un mois** după o lună; **après avoir vu le film** după ce a văzut filmul; ~ **la bataille** după bătălie; ~ **coup a.** după aceea; **b.** prea târziu; **ils ont régné l'un ~ l'autre** au domnit unul după celălalt. **2.** *(local)* după, în urmă, îndărătul, dinapoia, dincolo; **il est entré ~ moi** a intra după mine; ~ **vous** după dumneavoastră (formulă de politețe); **courir** ~ **qqn.** a alerga după cineva (a-l ajunge din urmă); **j'habite immédiatement ~ la librairie** locuiesc imediat după librărie, dincolo de librărie. **3.** *(loc. prep.)* **d'~** după, în conformitate/ conform cu, potrivit cu, tot astfel; **portrait d'~ nature** portret după natură; **d'~ les classiques** după clasici, potrivit clasicilor. **4.** *(loc. conj.)* ~ **que** după ce; ~ **qu'il est parti** după ce a plecat. **5.** *(loc. adv.)* ~ **tout** la urma urmei; în definitiv, în fond. **6.** *(în expr.)* ~ **quoi** după care, apoi; **nous prendrons notre déjeuner, ~ quoi nous ferons un petit tour** vom lua masa de prânz, după care vom face o mică plimbare; *(fam.)* **crier ~ qqn.** a striga la cineva, a certa pe cineva; **être ~ qqn. a.** a fi pe urmele cuiva, a urmări/ a hărțui pe cineva; **b.** a se ține scai de cineva, a-l sâcâi; *(fam.)* **être ~ qqch.** a se ocupa de ceva, a se ține de ceva; **demander ~ qqn.** a întreba de cineva; **et ~?** ei și? *(înv.)* **languir ~ qqch.** a tânji după ceva; *(înv.)* **soupirer ~ qqch.** a ofta după ceva. **II.** *adv.* după aceea, mai târziu, ulterior; **quelques jours** ~ câteva zile mai târziu.
après-demain *adv.* poimâine; **on se reverra** ~ ne vom revedea poimâine.
après-dîner *(pl.* **après-dîner***)* *s.m. (înv.)* după cină.
après-guerre *(pl.* **après-guerres***)* *s.m.* perioada de după război.
après-midi *s.m. și f. invar.* după-amiază.
après-rasage *(pl.* **après-rasages***)* *s.m., adj. invar.* loțiune răcoritoare folosită după bărbierit (after shave).
après-ski *(pl.* **après-skis, après-ski***)* *s.m.* cizme ușoare și călduroase, folosite de către cei ce nu schiază la jocurile de iarnă.
après-soleil *(pl.* **après-soleils***)* *s.m.* cosmetic hidratant folosit după expunerea la soare.
après-vente *adj. invar. (în expr.)* **service** ~ ansamblu de servicii și prestații asigurate unui client după cumpărarea unui produs, pentru întreținerea acestuia.
âpreté *s.f.* **1.** gust înțepător; **l'~ d'un fruit** gustul înțepător al unui fruct. **2.** *(fig.)* asprime, severitate, strictețe, constrângere, străşnicie, rigoare; **l'~ de l'hiver** asprimea iernii; **l'~ du caractère** asprimea caracterului.
apriorique, aprioritique *adj.* aprioric, anterior experienței.
apriorisme *s.m. (fil.)* apriorism.
à-propos I. *adv.* apropo, fiindcă a venit vorba (de asta). **II.** *s.m.* **1.** apropo. **2.** *(în expr.)* **esprit d'~** prezență de spirit. **3.** *(lit. înv.)* piesă scurtă de teatru sau poem de circumstanță.
apte *adj.* apt, bun de, potrivit, capabil, convenabil, susceptibil de; **il est ~ à diriger les travaux de construction** este capabil să conducă lucrările de construcție; **être déclaré** ~ a fi declarat apt pentru serviciul militar.
aptère *adj.* **1.** *(entom.)* apter, lipsit de aripi; (insecte) aptere, fără aripi (puricele, păduchele). **2. a.** *(antichit.)* **La Victoire** ~ statuia Victoriei fără aripi; **b.** *(arhit.)* **temple** ~ templu fără coloane în părțile laterale.
aptérygotes *s.m. pl (entom.)* sub-clasă de insecte lipsite de aripi.
aptéryx *s.m. (ornit.)* pasărea Kiwi *(Apteryx australis).*
aptitude *s.f.* **1.** aptitudine, înclinare, aplecare; atracție; dar; har; dispoziție naturală; ~ **pour le dessin** aptitudine pentru desen. **2.** *(jur.)* capacitate legală, juridică; abilitare. **3.** *(în expr.)* **certificat d'~ professionnelle** certificat de aptitudine profesională (C.A.P.).
apurement *s.m. (fin.)* verificare definitivă și încheiere a unui cont.

apurer *v.t.* *(fin.)* a verifica și a încheia un cont.
apus *s.m.* *(zool.)* crustaceu branchiopod de apă dulce.
apyre *adj.* *(înv.)* neinflamabil.
apyrène *adj.* *(bot.)* ale cărui fructe nu conțin semințe.
apyrétique *adj.* *(med.)* fără febră.
apyrexie *s.f.* *(med.)* lipsă de febră.
apyrogène *adj.* care nu provoacă febră.
aquacole *adj.* **1.** care trăiește în apă. **2.** care se referă la acvacultură.
aquaculteur, -trice *s.m.f.* persoană care practică acvacultura.
aquaculture *s.f.* acvacultură, creșterea de plante și animale în acvariu.
aquafortiste *s.m.* gravor în acvaforte.
aquamanile *s.m.* *(în evul mediu)* lighean pentru spălat pe mâini.
aquanaute *s.m.* specialist în expedițiile submarine.
aquaplanage, aquaplanning *s.m.* pierdere a aderenței pneurilor la șosea din cauza unei pelicule de apă.
aquaplane *s.m.* *(sport)* acvaplan.
aquapuncture *s.f.* *(med.)* acvapunctură.
aquarelle *s.f.* acuarelă.
aquarelliste *s.m.f.* acuarelist.
aquariophile *s.m.f.*, *adj.* (persoană) care practică acvariofilia.
aquariophilie *s.f.* creșterea de plante și pești în acvariu.
aquarium *s.m.* **1.** acvariu. **2.** *(arg.)* **a.** loc rău famat; **b.** birou cu pereți din sticlă.
aquatile *adj.* *(despre plante)* acvatic.
aqua-tinta sau **aquatinte** *s.f.* *(pl.* **aqua-tinta** sau **aquatintes***)* **1.** acvatintă, procedeu de gravură. **2.** gravură cu acvatintă; **il avait dans sa collection une** ~ avea în colecția sa o gravură cu acvatintă.
aquatiniste *s.m.* acvatinist, gravor de acvatintă.
aquatique *adj.* acvatic: **plante** ~ plantă acvatică; **paysage** ~ peisaj acvatic.
aqueduc *s.m.* apeduct.
aqueux, -euse *adj.* apos, apătos.
à quia *loc. adv.* **mettre / réduire qqn.** ~ a reduce pe cineva la tăcere, a-i închide cuiva gura.
aquicole *adj.* *v.* **aquacole**.
aqüiculteur, -trice *v.* **aquaculteur**.
aquiculture *s.f.* **v. aquaculture.**
aquifère *adj.* *(geol.)* acvifer, care conține apă: **nappe** ~ strat acvifer.
aquiger *v.t.* *(arg.)* a bate, a chelfăni, a cafti.
aquilin *adj.* acvilin, coroiat; **nez** ~ nas acvilin.
aquilon *s.m.* acvilon, vânt de miazănoapte, crivăț.
aquitanien *adj.*, *s.m.* *(geol.)* acvitanian, primul etaj al miocenului.
aquosité *s.f.* însușirea a ceea ce este apos.
ara *s.m.* *(ornit.)* ara, papagal din America de Sud, cu penaj viu colorat *(Ara macao).*
1. arabe I. *adj.* arab, din țări arabe. **2.** maur. **II.** *s.m.* limba arabă.
2. Arabe *s.m.f.* **1.** arab, locuitor din Arabia. **2.** maur.
arabesque I. *adj.* arabesc. **II.** *s.f.* **1.** *(muz.)* arabesc. **2.** arabesc, ornament în stil maur. **3.** figură de dans clasic.
arabica *s.m.* **1.** *(bot.)* arbore de cafea din Arabia. **2.** cafeaua produsă de acest arbore.
arabique *adj.* arabic, arab; **gomme** ~ gumă arabică, substanță vâscoasă ce provine dintr-o specie de arbori din Arabia; **le désert** ~ deșertul arabic.
arabisant *s.m.* filolog specialist în limba arabă.
arabisation *s.f.* arabizare.
arabiser *v.t.* a arabiza.
arabisme *s.m.* structură specifică limbii arabe.
arable *adj.* *(agr.)* arabil; **terre** ~ pământ arabil.
arabophone *adj.*, *s.m.f.* arabofon, care vorbește limba arabă.
arac *v.* **arak.**
aracées sau **aroïd(ac)ées** *s.f. pl.* *(bot.)* familie de plante erbacee monocotiledonate.
arachide *s.f.* *(bot.)* arahidă, alună americană, alună--de-pământ *(Arachis hypogaea).*
arachnéen, ~ne *adj.* subțire, străveziu ca pânza de păianjen; **une dentelle ~ne** o dantelă subțire, străvezie.
arachnides *s.m. pl.* *(zool.)* arahnide, clasă de artropode.
arachnoïde *s.m.* *(anat.)* arahnoidă, membrana mijlocie ce acoperă meningele.
arachnoïdien, ~ne *adj.* *(anat.)* arahnoidian.
arack *v.* **arak.**
aragonaise *s.f.* aragoneză, dans popular spaniol.
aragonite *s.f.* *(mineral.)* aragonit.
araigne *s.f.* *(înv.)* păianjen.
araignée *s.f.* **1.** *(entom.)* păianjen *(Tegenaria domestica)*; **toile d'**~ pânză de păianjen. **2.** *(mar.)* cârlig. **3.** *(mar.)* plasă de pescuit cu ochiuri pătrate. **4.** *(bot.)* negruscă, cernușcă, chimion-de-câmpuri, negeluță, pipeniță *(Nigella arvensis).* **5.** *(pesc.)* plasă subțire cu ochiuri pătrate. **6.** *(fam. în expr.)* **avoir une** ~ **dans le plafond** a fi nebun, într-o ureche; a-i lipsi o doagă; *(zool.)* ~ **de mer** specie de crab.
araire *s.m.* plug fără avantren.
arak, arack, arac sau **rack** *s.m.* băutură alcoolică preparată din orez fermentat, din suc de palmier, din curmale etc.
araliacées *s.f. pl.* *(bot.)* araliacee, familie de arbori și arbuști din care face parte iedera.
araméen, ~ne I. *adj.* aramean. **II.** *s.m.f.* arameeni, populații semitice nomade din antichitate, răspândite în Palestina, Siria, Mesopotamia. **III.** *s.m.* **l'**~ limba arameică.
aramon *s.m.* **1.** răsad de viță de vie din sudul Franței. **2.** *(arg.)* vin prost, poșircă.
aranéides *s.m. pl.* *(entom.)* ordin de arahnide, din care fac parte păianjenii.
arantèle *s.f.* **1.** *(înv.)* pânză de păianjen. **2.** funigei ce se formează la picioarele cerbului.
arapaïma *s.m.* *(iht.)* pește mare din America de Sud.
arar *s.m.* *(bot.)* arbore din Africa de Nord, înrudit cu tuia.
arasement *s.m.* **1.** *(constr.)* aducere la nivel (a unui zid). **2.** ultimul strat de cărămizi (al unui zid).
araser *v.t.* **1.** *(constr.)* a aduce la același nivel fundațiile unei construcții. **2.** *(geogr.)* a toci un relief. **3.** *(tehn.)* a tăia scândura (cu ferăstrăul) la dimensiunile necesare.

arases *s.f. pl. (în expr.)* **pierres d'~** pietre care servesc la aducerea la nivel a unui zid.
aratoire *adj.* agricol; **travaux ~s** munci agricole.
araucaria *s.m. (bot.)* conifer exotic din America de Sud, araucaria.
arbalète *s.f. (ist.)* arbaletă.
arbalétrier *s.m.* **1.** *(ist.)* soldat înarmat cu o arbaletă. **2.** *(arhit., constr.)* arbaletrier. **3.** *(ornit.)* lăstun-negru *(Micropus apus).*
arbalétrière, arbalétière *s.f. (arhit.)* deschidere strâmtă într-un zid pentru tirul cu arbaleta.
Arbi, Arabi, Arbicot *(pop. peior.)* indigen din Africa de Nord; arab.
arbitrable *adj.* care poate fi arbitrat.
arbitrage *s.m. (jur.)* arbitraj, arbitrare; **~ international** arbitraj internațional; **~ d'un match** arbitrarea unui meci; **soumettre à un ~** a supune unui arbitraj.
arbitragiste *s.f. (fin.)* specialist în arbitraj la bursă.
arbitraire I. *adj.* **1.** arbitrar, la întâmplare. **2.** arbitrar, excesiv, samavolnic, silnic, abuziv, despotic; ilegal; **une mesure ~** o măsură arbitrară. **II.** *s.m.* **1.** despotism, tiranie. **2.** *(art.)* arbitrarul.
arbitrairement *adv.* (în mod) arbitrar, samavolnic, abuziv; despotic, tiranic.
arbitrai, ~e *(m.pl.*-**aux***) adj. (jur.)* arbitrai, hotărât de arbitri: **jugement ~** judecată arbitrală.
arbitralement *adv.* (în mod) arbitral; prin arbitraj.
arbitre *s.m.* **1.** *(sport, jur.)* arbitru. **2.** *(fil. în expr.)* **libre-~** liber-arbitru.
arbitrer *v.t.* **1.** *(jur.)* a arbitra, a judeca; **~ un litige** a arbitra un litigiu. **2.** *(sport)* a arbitra.
arboré, ~e *adj.* plantat cu arbori; **un beau jardin ~** o frumoasă grădină plantată cu arbori.
arborer *v.t.* **1.** a arbora, a înălța, a ridica; **~ le drapeau** a înălța steagul. **2.** *(fig.)* a arbora, a afișa (ostentativ); *(fam.)* **~ une toilette neuve** a arbora o toaletă nouă.
arborescence *s.f.* arborescență.
arborescent, ~e *adj.* arborescent.
arboretum *s.m. (bot.)* arboret, pepinieră de arbori diverși, destinată studiului.
arboricole *adj.* **1.** care trăiește în copaci. **2.** care se referă la arboricultură.
arboriculteur *s.m.* arboricultor.
arboriculture *s.f.* arboricultură.
arborisation *s.f. (mineral.)* arborizație.
arborisé, ~e *adj. (mineral.)* arborizat.
arbousier *s.m. (bot.)* arbatus *(Arbatus officinalis).*
arbre *s.m.* **1.** arbore, pom, copac; **un ~ centenaire** un copac centenar; **un ~ fruitier** un pom fructifer; **~ à caoutchouc** arbore de cauciuc; **~ de Noël** pom de Crăciun; **~ de vie a.** *(bot.)* arborele vieții *(Thuya occidentalis)*; **b.** *(anat.)* arborele vieții; *(fig.)* **~ généalogique** arbore genealogic. **2.** *(mar.)* catarg, arbore; **~ moteur / de couche** arbore motor. **3.** *(tehn.)* ax, arbore; **~ de transmission** ax de transmisie; **~ à cames** arbore cu came; **~ coudé** arbore cotit. **4.** *(chim. înv. în expr.)* **~ de Diane / de Jupiter / de Saturne** cristalizări arborescente ale argintului, zincului, plumbului. **5.** *(în expr)* **l'~ de la Croix** crucea pe care a fost răstignit lisus; *(prov.)* **il ne faut pas juger l'~ à l'écorce** nu te uita la haine, ci la ce este în haine; *(prov.)* **il ne faut pas mettre le doigt entre l'~ et l'écorce** unde sunt doi frați, coada să nu-ți bagi; *(prov.)* **l'~ ne tombe pas du premier coup** numai cu o lovitură copacul nu cade; *(prov.)* **les ~s les plus hauts sont les plus exposés aux coups de la tempête** copacul din vârful muntelui de orice vânt se clatină; *(prov.)* **on juge de l'~ à ses fruits** pomul se cunoaște din roadă și omul din minte neroadă; după poamă se cunoaște pomul și după faptă omul; *(arg.)* **monter / grimper à l'~** a se lăsa păcălit, dus de nas; *(arg.)* **faire monter / grimper à l'~** a păcăli / a duce de nas; *(arg.)* **grimper aux ~s** (despre depoziția unui martor sau declarația unui deținut) a exagera; a face din țânțar armăsar.
arbrisseau *s.m.* arbust; tufă.
arbuste *s.m.* arbust.
arbustif, -ive *adj.* referitor la arbust; de arbust; **cultures ~ives** culturi de arbuști.
arc *s.m.* **1.** arc, armă de aruncat săgeți; **tir à l'~** tir cu arcul; *(geom.)* **~ de cercle** arc de cerc; *(fiziol.)* **~ réflexe** arc reflex; *(arhit.)* **~ de triomphe** arc de triumf; *(fiz.)* **~ électrique** arc electric; *(geogr.)* **~ insulaire** arc insular, salbă de insule formate în jurul unei gropi vulcanice; *(tehn.)* organ metalic elastic; *(anat.)* **~ des sourcils** arcada sprâncenelor. **2.** *(în expr.)* **avoir plus d'une corde / plusieurs cordes à son ~ a.** a avea mai multe soluții la îndemână; **b.** a nu se lăsa cu una cu două.
arcade *s.f. (arhit., anat.)* arcadă; **~ sourcilière** arcada sprâncenelor.
arcadien, ~ne I. *adj.* **1.** din Arcadia. **2.** idilic; rustic. **II.** *s.m.* dialect elin vorbit în Arcadia.
arcan *s.m. (arg.)* infractor; om în afara legii.
arcandier *s.m. (arg.)* individ din lumea interlopă; răufăcător.
arcane *s.m.* **1.** operațiune misterioasă a alchimiștilor. **2.** *(fig. la pl.)* secret, taină, arcan; mister; enigmă.
arcanne *s.f. (tehn.)* cretă roșie de care se servesc dulgherii.
arcanson *s.m. (chim.)* colofoniu; sacâz.
arcature *s.f. (arhit.)* arcatură.
arc-boutant *(pl.* **arcs-boutants***)*, **arcboutant** *s.m. (arhit.)* arc butant, piesă din lemn în formă de arc folosită la susținerea unui zid sau a unei bolte.
arc-boutement *s.m. (tehn.)* oprire a mișcării a două roți dințate.
arc-bouter, arcbouter I. *v.t.* a susține, a sprijini, a propti; **~ une voûte** a susține o boltă. **II.** *v.r. (cu prep.* **à, contre,** *sur)* a se sprijini, a se propti; **s'~ contre un mur** a se propti de un perete.
arc-doubleau *(pl.* **arcs-doubleaux***) s.m. (arhit.)* arc în relief pentru întărirea unei boite.
arce *s.f. (arg. în expr.)* **faire l'~** a da alarma
arceau *s.m.* **1.** *(arhit.)* arcuitură. **2.** arc, boltă. **3.** *(med.)* cadru folosit la patul unui bolnav pentru a feri corpul de a se freca de cearșaf.
arc-en-ciel *(pl.* **arcs-en-ciel***) s.m.* curcubeu.
arc-en-terre *s.m. (pl.* **arcs-en-terre***)* fenomen analog curcubeului, produs pe pământ de picăturile de rouă.

archaïque *adj.* **1.** arhaic, din timpuri străvechi. **2.** *(lingv.)* învechit, ieșit din uz; **termes ~s** termeni ieșiți din uz.
archaïsant *adj.* arhaizant.
archaïsme *s.m.* *(lingv.)* arhaism.
archal *s.m.* *(în expr.)* **fil d'~** sârmă de alamă.
archange *s.m.* *(bis.)* arhanghel.
archangélique *adj.* referitor la arhangheli; angelic, pur.
arche *s.f.* **1.** *(constr.)* arcadă. **2.** corabie, arcă: **l'~ de Noé** corabia lui Noe, arca lui Noe. **3.** *(rel. în expr.)* **l'~ d'alliance/ l'~ sainte** chivotul legii. **4.** *(arg.)* casă de bani; **5.** *(arg.)* *(în expr.)* **fendre l'~** a plictisi, a enerva, a călca pe nerv.i.
archée *s.f.* **1.** *(fiziol., înv.)* principiu de viață. **2.** bătaia unui arc.
archéen, ~ne *adj., s.m.* *(geol.)* precambrian, arhaic.
archégone *s.m.* *(bot.)* arhegon.
archelle *s.f.* *(Belgia)* etajeră de sufragerie.
archéologie *s.f.* arheologie.
archéologique *adj.* arheologic.
archéologue *s.m.f.* arheolog.
archéopteryx *s.m.* *(paleont.)* arheopterix, pasăre fosilă provenită din reptile.
archéornithes *s.m. pl.* *(paleont.)* subclasă de păsări fosile din care face parte arheopterix.
archéozoïque *adj., s.m.* *v.* **archéen**.
archer *s.m.* **1.** arcaș. **2.** agent de poliție din sec. XV. **3.** *(pop.)* agent de poliție.
archère, archière *s.f.* *(ist.)* lucarnă, deschidere (în zidul cetăților) prin care se trăgea cu arcul.
archerie *s.f.* **1.** tehnica tragerii cu arcul. **2.** materialul necesar tragerii cu arcul: **rayon d'~ d'un magasin de sport** raionul de materiale necesare pentru tragerea cu arcul într-un magazin cu articole sportive. **3.** *(ist.)* trupe de arcași.
archerot *s.m.* **1.** *dim.* al lui **archer (1.)** **2.** *(poet.)* Cupidon.
archet *s.m.* **1.** *(muz.)* arcuș. **2.** *(tehn.)* mâner arcuit (la burghiu). **3.** aparatul sonor al lăcustelor.
archétype *s.m.* **1.** arhetip; model; tip inițial, prototip. **2.** *(biol.)* strămoș comun.
archevêché *s.m.* *(bis.)* **1.** arhiepiscopie; arhidioceză. **2.** arhiepiscopat.
archevêque *s.m.* *(bis.)* arhiepiscop.
archi *adj., adv.* *(pop.)* excelent, mișto, marfă, meserie, prima, extra.
archiâtre *s.m.* *(antichit. rom.)* primul medic al împăratului.
archibondé, ~e *adj.* *(fam.)* arhiplin; înțesat; ticsit.
archichambellan *s.m.* *(ist., în vechiul imperiu german)* Electorul Brandenburgului.
archichancelier *s.m.* *(ist.)* demnitar sub Napoleon I.
archichlamydées *s.f. pl.* *(bot.)* subclasă de dicotiledonate.
archiconfrérie *s.f.* societate religioasă de binefacere.
archicube *s.m.* *(arg. școl.)* fost elev al Școlii Normale Superioare din Paris.
archidiaconat *s.m.* *(bis.)* funcția de arhidiacon.
archidiacre *s.m.* *(bis.)* arhidiacon.
archidiocésain, ~e *adj.* *(bis.)* arhiepiscopal.
archidiocèse *s.m.* *(bis.)* arhiepiscopat, arhiepiscopie; arhidioceză.
archiduc *s.m.* arhiduce, titlu purtat de prinții din casa de Austria.
archiducal, ~e *adj.* arhiducal, care aparține unui arhiduce.
archiduché *s.m.* arhiducat, teritoriu aflat sub conducerea unui arhiduce.
archiduchesse *s.f.* arhiducesă, titlu purtat de prințesele din casa de Austria; soția arhiducelui.
archiépiscopal, ~e *adj.* *(bis.)* arhiepiscopal.
archiépiscopat *s.m.* *(bis.)* arhiepiscopat, arhiepiscopie.
archière *s.f.* *v.* **archère.**
archimandrite *s.m.* *(bis.)* arhimandrit.
archimillionnaire *adj., s.m.f.* arhimilionar.
archipel *s.m.* *(geogr.)* arhipelag.
archiphonème *s.m.* *(fon.)* arhifonem.
archipointu *s.m.* *(pop.)* episcop.
archipompe *s.f.* *(mar.)* puțul pompelor.
archipresbytéral, ~e *adj.* care se referă la funcția de **archiprêtre**.
archipresbytérat *s.m.* demnitatea de **archiprêtre**.
archiprêtre *s.m.* *(bis.)* titlu onorific acordat unor preoți catolici.
archiprieur *s.m.* *(ist.)* titlu purtat de marele maestru al Templierilor.
archiptères *s.m. pl.* *(entom.)* grup de insecte cu metamorfoze incomplete (libelule, termite etc.)
architecte *s.m.* arhitect.
architectonique **I.** *adj.* arhitectonic. **II.** *s.f.* arhitectonică.
architectural, ~e *adj.* *(m.pl.*-**aux***)* arhitectural.
architecture *s.f.* **1.** arhitectură. **2.** *(fig.)* formă, structură; **l'~ du visage** forma chipului.
architecturer *v.t.* *(fig.)* a construi (o operă) cu rigoare.
architrave *s.f.* *(arhit.)* arhitravă.
architravée *s.f., adj.* *(arhit.)* arhitrave, antablament fără friză.
archivage *s.m.* arhivare, clasarea documentelor în arhivă.
archivaire *s.m.f.* *v.* **archiviste**.
archiver *v.t.* *(rar)* a clasa în arhive.
archives *s.f. pl.* arhivă; **~ publiques / privées** arhive publice / particulare; **Archives nationales** arhivele naționale.
archiviste *s.m.f.* **1.** arhivar. **2.** arhivist, specialist în arhivistică.
archivolte *s.f.* *(arhit.)* arhivoltă.
archontat *s.m.* *(antichitatea greacă)* **1.** funcția de arhonte. **2.** durata exercițiului funcției de arhonte.
archonte *s.m.* *(antichitatea greacă)* arhonte.
arciforme *adj.* *(tehn.)* în formă de arc.
arçon *s.m.* **1.** armătura șeii; **vider / perdre les ~s** a cădea de pe cal; **être ferme dans / sur ses ~s a.** a se ține bine în șa; **b.** *(fig.)* a fi ferm în opinii, a fi hotărât, a-și susține energic poziția. **2.** *(text.)* darac. **3.** *(vit.)* butaș de vie. **4.** *(arg. în expr.)* **faire l'~** a da alarma.
arçonnage *s.m.* dărăcire, dărăcit.

arçonner *v.t.* a dărăci.
arçonneur, -euse *s.m.f.* dărăcitor, persoană care dărăcește.
arc-rampant *(pl.* **arcs-rampants***)* *s.m.* *(arhit.)* arc ce se sprijină pe suporți de înălțime inegală.
arctique *adj.* *(geogr.)* arctic; **le cercle** ~ cercul arctic.
arcure *s.f.* arcuire/ îndoire a crengilor (la pomii fructiferi, la vița de vie).
ardéiformes *s.m. pl.* *(ornit.)* clasă de păsări mari din țările calde (barză, ibis, bâtlan).
ardemment *adv.* cu înflăcărare, cu ardoare, cu înfocare; cu impetuozitate, cu vehemență; **elle désire ~ faire ce voyage** dorește cu ardoare să facă această călătorie.
1. **ardennais, ~e** *adj.* din masivul Ardennes.
2. **Ardennais, ~e** *s.m.f.* locuitor din masivul Ardennes.
ardent, ~e I. *adj.* **1.** arzător, aprins; **flambeau** ~ torță aprinsă. **2.** arzător, fierbinte, dogoritor; **soleil** ~ soare dogoritor, arzător. **3.** *(fig.)* arzător, năvalnic, fierbinte, avântat, aprins, focos, înfocat, înflăcărat, ardent, entuziast; mistuitor; **soif ~e** sete mistuitoare / chinuitoare; **tempérament** ~ temperament năvalnic; **désir** ~ dorință arzătoare; **disciple** ~ discipol entuziast. **4.** *(în expr.)* **être sur des charbons ~s** a sta ca pe jeratic, a se perpeli, a sta pe ghimpi; **jeunesse ~e** tinerețe neastâmpărată, avântată; **blond** ~ blond roșcat; **imagination ~e** imaginație debordantă; **miroir** ~ oglindă concavă; **chapelle ~e** catafalc cu lumânări aprinse; *(ist.)* **Chambre ~e** tribunal al Inchiziției. **II.** *s.m.* **1.** *(ist. în expr.)* **le Mal des ~s** boală care bântuia în evul mediu, apropiată de ergotism. **2.** *(pop.)* foc pentru țigară.
ardeur *s.f.* **1.** arșiță, fierbințeală; **l'~ du soleil** arșița soarelui. **2.** *(fig.)* ardoare, înflăcărare, pasiune, râvnă, înfocare, fervoare, însuflețire: **travailler avec ~** a munci cu râvnă; **~ juvenile** înflăcărare tinerească. **3.** *(fam. în expr.)* **modérez vos ~s** potoliți-vă, calmați-vă.
ardillon *s.m.* colț (la catarame).
ardoise *s.f.* **1.** *(mineral.)* ardezie. **2.** *(înv.)* tăbliță de școlar. **3.** *(arg.)* pălărie. **4.** *(arg.)* cap, căpățână, tărtăcuță, dovleac. **5.** *(fig., fam.)* datorie: **avoir une ~ dans une épicerie** a avea o datorie la o băcănie; **liquider une ~** a lichida o (veche) datorie.
ardoisé, ~e *adj.* de culoarea ardeziei (cenușiu închis).
ardoisier, -ère *adj.* de ardezie, care cuprinde ardezie: **sol** ~ sol care cuprinde ardezie.
ardoisier *s.m.* lucrător la o carieră de ardezie.
ardoisière *s.f.* carieră de ardezie.
ardu, ~e *adj.* **1.** *(rar)* povârnit, abrupt: **sentier** ~ potecă abruptă. **2.** *(fig.)* greu, anevoios; delicat, dificil: **une question ~e** o chestiune grea, delicată; **une entreprise ~e** o întreprindere (o inițiativă) anevoioasă (plină de dificultăți).
are *s.m.* *(metrol.)* ar.
aréage *s.m.* *(rar)* măsurare în ari.
arec *s.m.* *(bot.)* specie de palmier (african, asiatic, antilez).
aréflexie *s.f.* *(med.)* areflexie, absența reflexelor.
aréique *adj.* *(geogr.)* areic, (ținut) arid, lipsit de rețea hidrografică (Sahara).
aréisme *s.m.* *(geogr.)* areism, starea unei regiuni lipsite de rețea hidrografică.
areligieux, -euse *adj.* **1.** care nu are nici o religie. **2.** care respinge religia.
arénacé, ~e *adj.* nisipos, de consistența nisipului.
arénaire I. *adj.* *(bot.)* care crește în nisip, în regiuni nisipoase. **II.** *s.m.* *(în Roma antică)* persoană care apărea în arenă.
arenaria *s.f.* *(bot.)* plantă care crește în ținuturi stâncoase și deșertice.
arénation *(med., înv.)* tratament constând în înfășurarea în nisip cald a unei părți a corpului.
arène *s.f.* **1.** *(înv.)* nisip sau întindere de nisip; pietriș mărunt. **2.** *(la romani)* centrul unui amfiteatru sau al unui circ, acoperit de nisip. **3.** arenă; *(fig.)* **descendre dans l'~** a primi provocarea; a ridica mănușa; **l'~ politique** arena politică. **4.** *(geol.)* arenă. **5.** *(la pl.)* vechile amfiteatre romane: **les ~s de Nîmes** arenele din Nîmes.
arénicole I. *adj.* *(zool.)* care trăiește în nisip. **II.** *s.f.* *(zool.)* vierme care trăiește în nisip la malul mării.
arénifère *adj.* *(geol.)* care conține nisip, nisipos: **roches ~s** roci nisipoase.
aréniforme *adj.* asemănător cu nisipul.
arénisation *s.f.* transformare în nisip.
arénisé, ~e *adj.* transformat în nisip.
arénophile *adj.* *(despre unele plante)* care trăiește în terenurile nisipoase.
arénuleux, -euse *adj.* **1.** umplut cu nisip fin. **2.** asemănător nisipului fin.
aréographie *s.f.* descriere a suprafeței planetei Marte.
aréolaire *adj.* *(med., anat., geom.)* areolar.
aréolation *s.f.* dispunerea în areole.
aréole *s.f.* *(anat., med., bot.)* areolă.
aréomètre *s.m.* *(fiz.)* areometru.
aréométrie *s.f.* *(fiz.)* areometrie.
aréopage *s.m.* **1.** *(în Grecia antică)* areopag. **2.** *(fig.)* areopag, adunare de savanți.
aréopagite *s.m.* *(în Grecia antică)* membru al areopagului.
aréostyle *s.m.* *(arhit. antichit.)* șir de coloane îndepărtate unele de altele.
aréquier *s.m.* *v.* **arec**.
arête *s.f.* **1.** os de pește; **grande** ~ coloana vertebrală a peștelui; **s'étrangler avec une** ~ a se îneca cu un os de pește. **2.** coamă, creastă (a muntelui, a acoperișului). **3.** *(bot.)* barbă (a spicului). **4.** *(mat.)* linie de intersecție a două planuri. **5.** muchie; *(maș. un.)* ~ **tranchante** muchie așchietoare. **6.** *(anat.)* linie osoasă; **l'~ du nez** linia nasului. **7.** *(arg.)* **a.** torace. **b.** spate.
arêtier *s.m.* *(arhit., constr.)* coamă înclinată.
arêtière *s.f., adj.* *(arhit., constr.)* țiglele care acoperă coama înclinată a unei clădiri.
areu/ a-reu *interj.* onomatopee ce imită primele sunete emise de un copil nou-născut.
argali *s.m.* *(zool.)* unul din numele muflonului.
arganier *s.m.* *(bot.)* arbore din Africa de Nord, cu fruct comestibil.
argas *s.m.* *(zool.)* căpușă *(Argas reflexus* și *persicus)*.

argent *s.m.* **1.** *(metal.)* argint; **vif-~** argint viu, mercur; **vaisselle d'~** veselă de argint; **~ natif** argint nativ; **d'~** de argint, argintiu. **2.** bani; **~ comptant / sec,** bani gheață, peșin; **~ de poche** bani de buzunar; **toucher de l'~** a primi / a încasa bani; **amasser de l'~** a strânge bani. **3.** *(fig.)* bogăție. **4.** *(în expr.)* **être à court d'~** a fi lefter; **jeter l'~ par les fenêtres** a fi cheltuitor, a arunca banii pe fereastră; **jeter l'~ par la fenêtre et lésiner pour deux sous** a fi scump la tărâțe și ieftin la făină; **prendre pour ~ comptant** a crede fără a verifica, a o lua de bună; **faire ~ de tout** a scoate bani din piatră seacă; **en vouloir pour son ~** a pretinde proporțional cu cheltuiala; **aller bon jeu, bon ~** a proceda deschis, pe față, sincer; *(pop.)* **y aller de son~** a-și risca banii într-o investiție; *(prov.)* **l'~ est un bon serviteur et un mauvais maître** banii îl slujesc pe omul cuminte și îl domină pe prost; *(prov.)* **l'~ ne fait pas le bonheur** nu banii fac fericirea ; *(prov.)* **l'~ n'a pas d'odeur** banii nu au miros; *(prov.)* **marteau d'~ brise porte de fer** cu cheie de aur orice uși poți deschide.
argentage *s.m.* argintare.
argentan, argenton *s.m.* *(metal.)* alpaca, argentan.
argentation *s.f.* argintare.
argenté, ~e *adj.* **1.** *(despre obiecte de metal)* argintat; suflat cu argint. **2.** *(fig.)* argintiu; **flots ~s** valuri argintii. **3.** *(fam.)* care are bani / **e** în fonduri.
argenter *v.t.* a arginta, a sufla cu argint; **~ des couverts** a arginta tacâmuri; *(fig.)* **la lune argentait le feuillage** luna arginta frunzișul.
argenterie *s.f.* argintărie.
argenteur *s.m.* argintar.
argentier *s.m.* **1.** *(ist.)* supraintendentul finanțelor (în Franța); *(fam.)* **le grand ~** ministrul de finanțe. **2.** mobilă în care se păstrează argintăria.
argentifère *adj.* *(mineral.)* argentifer, care conține argint; **terrain ~** teren argentifer.
1. argentin, ~e *adj.* **1.** *(poet.)* argintiu. **2.** *(fig.)* cristalin; **voix ~e** voce cristalină. **3.** *(înv.)* argintat.
2. argentin, ~e *adj.* argentinian, din Argentina.
3. argentin, ~e *s.m.f.* argentinian, locuitor din Argentina.
argentique *adj.* *(chim.)* cu argint, pe bază de argint, care conține argint.
argentite *s.f.* *v.* **argyrose.**
argenton *s.m.* *v.* **argentan.**
argenture *s.f.* **1.** strat de argint aplicat pe un obiect. **2.** argintare. **3.** arta argintarului.
argilacé, ~e *adj.* *(geol.)* argilos.
argile *s.f.* **1.** argilă; humă, lut; **~ glaise / commune** humă. **2.** *(petrogr.)* rocă cu un conținut de peste 50% argilă. **3.** *(în expr.)* **~ maigre** șluf; **~ blanche** caolin.
argileux, -euse *adj.* argilos; **terrain ~** teren argilos.
argilière *s.f.* teren din care se extrage argila.
argilifère *adj.* care conține argilă.
argilite *s.f.* *(mineral.)* șist argilos.
argillacé, ~e *adj.* *(geol.)* de aspectul / de consistența argilei.
Argo *s.m.* *(astr.)* numele unei constelații din emisfera australă.
argon *s.m.* *(chim.)* argon.
argonaute *s.m.* **1.** *(mit.)* argonaut. **2.** *(zool.)* argonaut, specie de moluscă cefalopodă din mările tropicale *(Argonauta argo).*
argot *s.m.* *(lingv.)* argou.
argoter *v.i.* *(pop.)* *v.* **argotiser.**
argotique *adj.* *(lingv.)* argotic.
argotiser *v.i.* a vorbi în argou.
argotisme *s.m.* cuvânt, expresie argotică.
argotiste *s.m.f.* lingvist specializat în studiul argoului.
argougner *v.t.* *(arg.)* a pune mâna pe; a înhăța, a prinde.
argousier *s.m.* *(bot.)* cătină-albă *(Hippophaë rhamnoides).*
argousin *s.m.* **1.** *(ist.)* paznic de ocnași. **2.** *(fam. peior.)* polițai.
arguer, argüer *v.t.* **1.** a conchide, a deduce, a trage concluzia; **vous ne pouvez rien ~ de ce fait** nu puteți deduce nimic/ nu puteți trage nici o concluzie din acest fapt. **2.** *(cu prep.* **de***)* a invoca, a pretexta; **il argüait de son ignorance pour se défendre** invoca ignoranța sa pentru a se apăra; **il a refusé cette charge argüant de son inexpérience** a respins această însărcinare pretextând lipsa sa de experiență. **3.** *(jur. înv. în expr.)* **~ un acte de faux** a declara fals un act.
argument *s.m.* **1.** argument, considerent; raționament; probă; **avancer des ~s logiques** a aduce argumente logice; **~ irréfutable** argument convingător, decisiv, de neînlăturat. **2.** rezumat succint, schemă; **l'~ d'un roman** rezumatul subiectului unui roman. **3.** *(mat.)* argument. **4.** *(în expr.)* **tirer ~ de** a invoca, a folosi drept argument; **tirer ~ de ses difficultés familiales pour demander une augmentation** a invoca dificultățile sale familiale pentru a cere o mărire de salariu.
argumentant *s.m.* *(jur.)* argumentant.
argumentateur, -trice sau **argumenteur, -trice** *s.m.f.* persoană căreia îi place să argumenteze, să discute.
argumentation *s.f.* argumentare, argumentație; dialectică.
argumenter I. *v.i.* **1.** *(cu prep.* **contre***)* a argumenta, a prezenta argumente; **~ contre qqn.** a argumenta împotriva cuiva. **2.** *(cu prep.* **de***)* a trage concluzii, a conchide; **~ de ses recherches** a trage concluzii din cercetările sale. **II.** *v.t.* a argumenta, a susține ceva cu argumente; **~ un exposé** a argumenta o expunere.
argus *s.m.* **1.** persoană vigilentă; *(fig.)* **avoir des yeux d'~** a avea ochi de Argus/ privire pătrunzătoare. **2.** spion. **3.** *(zool.)* fazanul-argus *(Argusianus argus).* **4.** *(entom.)* specie de fluturi mici, de culoare albastră sau verde cu negru. **5.** argus, publicație de presă specializată; **l'~ de l'automobile** argusul automobilului.
argutie *s.f.* arguție, subtilitate exagerată; finețe; argumentare sofisticată.
argyrisme *s.m.* *(med.)* argirism, intoxicație cu săruri de argint; argiroză.
argyronète *s.f.* *(entom.)* păianjen de apă *(Argyroneta aquatica).*

argyrose *s.f.* **1.** *(chim.)* sulfură de argint. **2.** *(med.)* argiroză.
1. aria *s.m. (fam. înv.)* belea, bucluc, încurcătură, necaz; grijă.
2. aria *s.f. (muz.)* arie.
arianisme *s.m.* arianism.
aride *adj.* **1.** arid, sec; secetos, neroditor, uscat, sterp; **terrain** ~ teren sterp. **2.** *(fig.)* arid, dificil, insensibil, plictisitor, steril, uscat; **esprit** ~ minte uscată, sterilă; **cœur** ~ inimă insensibilă / de piatră.
aridité *s.f.* ariditate; uscăciune.
arien, ~ne *s.m.f., adj. (fil.)* arian.
ariette *s.f. (muz.)* arietă, arie scurtă.
ariile *s.m. (bot.)* tegument accesoriu (care se dezvoltă lângă hil).
arillé, ~e *adj. (bot.)* cu tegument accesoriu.
arion *s.m. (zool.)* specie de moluște gasteropode, din care face parte melcul cenușiu de grădină.
arioso *(pl.* **ariosos***) s.m. (muz.)* arioso.
ar(r)iser *v.t. (mar.)* a reduce suprafața unei vele, strângând una sau mai multe terțarole.
aristarque *s.m. (înv.)* critic sever, dar drept.
aristo *adj., s.m. (pop.)* aristocrat.
aristocrate *adj., s.m.f.* aristocrat.
aristocratie *s.f.* **1.** aristocrație. **2.** *(fig.)* elită; **l'~ du talent** aristocrația talentului / a valorii.
aristocratique *adj.* **1.** aristocratic. **2.** distins, elegant, rafinat.
aristocratiquement *adv.* **1.** (în mod) aristocratic. **2.** cu distincție, cu eleganță, cu rafinament.
aristoffe *s.f. (arg.)* boală venerică.
aristoloche *s.f. (bot.)* specie de plantă agățătoare ornamentală apetală.
aristophanesque *adj. (lit.)* care are caracterul comediilor lui Aristofan.
aristotélicien, ~ne I. *adj.* referitor la Aristotel sau la doctrina lui Aristotel. **II.** *s.m.f.* partizan al doctrinei lui Aristotel.
aristotélique *adj. (lit.)* care se referă la Aristotel sau la filozofia sa.
aristotélisme *s.m. (fil.)* doctrina lui Aristotel.
arithmancie *s.f. v.* **arithmomancie**.
arithméticien, ~ne *s.m.f. (rar)* aritmetician.
arithmétique I. *s.f.* aritmetică. **II.** *adj.* aritmetic.
arithmétiquement *adv.* prin aritmetică, prin procedee aritmetice.
arithmographe *s.m.* aritmograf.
arithmographie *s.f.* aritmografie.
arithmologie *s.f.* aritmologie.
arithmomancie *s.f.* prezicere a viitorului cu ajutorul numerelor.
arithmomètre *s.m.* aritmometru, aparat care efectuează manual sau mecanic operații aritmetice.
arithmoplanimètre *s.m.* instrument cu care se efectuează rapid operațiuni de geometrie și trigonometrie.
arkose *s.f. (geol., mineral.)* arcoză, gresie bogată în feldspați.
arlequin *s.m.* **1.** arlechin. **2.** *(pop. la pl.)* resturi de alimente vândute la preț redus. **3.** *(arg. înv.)* ocnaș. **4.** *(arg.)* jandarm; *(fig.)* persoană fără opinii precise. **5.** *(în expr.)* **manteau d'~** panou care încadrează scena unui teatru, reprezentând o perdea ridicată sau fiind constituit din draperii.
arlequinade *s.f.* bufonerie; maimuțăreală.
1. arlésien, ~ne *adj.* din Arles.
2. Arlésien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Arles.
ario *s.m. (arg.)* obiect fără valoare; marfă ieftină.
armada *s.f. (span.)* armada; flotă mare; *(lit.)* o cantitate mare (de vehicule etc.)
armagnac *s.m.* rachiu de prune (din Armagnac).
armateur *s.m.* armator.
armature *s.f.* **1.** *(constr.)* armătură. **2.** *(muz.)* armătură, armură. **3.** *(maș. în expr.)* **~ du noyau** broșă. **4.** *(fig.)* armătură, schelet; șarpantă.
arme *s.f.* **1.** armă; **~ à feu** armă de foc; **~ blanche** armă albă; **port d'~s** port de armă; **~ à double tranchant** armă cu două tăișuri; **présenter les ~s** a prezenta arma, a da onorul; **mettre bas / déposer / rendre les ~s** a depune armele; a capitula, a se da bătut; **portez ~!** La umăr, arm'!; **reposez ~!** Jos arm'!; **aux ~s!** La arme! **2.** *(la pl.)* scrimă; **salie d'~** sala de scrimă; **maître d'~s** profesor de scrimă. **3.** *(la pl.)* stemă, blazon; **les ~s d'une viile** stema unui oraș. **4.** *(în expr.)* **le métier des ~s** cariera militară; **frères d'~s** camarazi de arme; **fait d'~s** faptă de vitejie; **suspension d'~s** încetare a ostilităților; **prise d'~** ceremonie militară; **porter les ~s, être sous les ~s** a fi sub drapel / în armată; **faire ses premières ~s a.** a lua parte la prima campanie; **b.** *(fig.)* a-și începe cariera; **passer qqn. par les ~s** a executa / a împușca pe cineva; **prendre les ~s** a se pregăti de luptă; **avec ~s et bagages** cu tot calabalâcul; cu cățel, cu purcel; cu mic, cu mare; **par les ~s** prin forță; **faire tomber les ~s des mains de qqn.** a potoli / a tempera pe cineva; **commandant d'~s** comandant de garnizoană; **passer l'~ à gauche** a muri, a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii; a da în primire.
armé, ~e *adj.* **1.** armat, înarmat; **vol à main ~e** furt cu arma în mână; **forces ~es** forțe armate; **~ de pied en cap** înarmat din cap până-n picioare; **~ jusqu'aux dents** înarmat până-n dinți. **2.** *(tehn.)* armat; **béton ~** beton armat. **3.** prevăzut cu: **insectes ~s d'aiguillon** insecte prevăzute cu ac. **II.** poziția unei arme încărcate.
armée *s.f.* **1.** armată, oaste; **corps d'~** corp de armată. **2.** *(fig.)* armată, mulțime, puhoi, grămadă.
armeline *s.f.* blană de hermină.
armement *s.m.* **1.** *(mil.)* înarmare; **~ des soldats** înarmare a soldaților; **réduction des ~s** reducerea înarmărilor; **course aux ~s** cursa înarmărilor. **2.** armament, echipament, arme; **~ complet** echipament complet. **3.** *(art.)* totalitatea armatorilor.
1. arménien, ~ne 1. *adj.* armean, din Armenia. **II.** *s.m.* limba armeană.
2. Arménien, ~ne *s.m.f.* armean, locuitor din Armenia.
armer I. *v.t.* **1.** a (în)arma; **~ le béton** a arma betonul. **2.** a încărca (o armă). **3.** *(tehn., constr.)* a echipa; a dota cu armatură. **4.** a echipa un vas. **5.** *(fig.)* a întări, a oțeli; **~ qqn. contre le froid** a oțeli pe cineva împotriva frigului. **6.** *(în expr.) (ist.)* **~ qqn. chevalier** a primi pe cineva în rândul cavalerilor. **II.** *v.r. (cu*

prep. **de, contre***)* a se înarma; **s'~ de patience** a se înarma cu răbdare; **s'~ contre le froid** a se înarma împotriva frigului.
armet *s.m.* cască de fier cu vizieră (din sec. XIV-XVI).
armeuse *s.f.* mașină care instalează armura de protecție a cablurilor electrice.
armillaire *adj.* **1.** *(astr., în expr.)* **sphère ~** ansamblu de cercuri reprezentând mișcarea aștrilor. **2.** *(micol.)* ciupercă parazită de la rădăcina copacilor.
armille *s.f.* **1.** *(arheol.)* brățară. **2.** *(arhit.)* mici inele ce înconjoară capitelul doric. **3.** *(micol.)* formațiuni de la baza piciorului unor ciuperci.
armistice *s.m.* armistițiu; **conclure un ~** a încheia un armistițiu.
armoire *s.f.* **1.** dulap, șifonier; **~ à linge** șifonier. **2.** *(fam.) (în expr.)* **~ à glace** matahală, namilă; un mal de om; huidumă; **~ à sous** pian.
armoiries *s.f. pl.* armoarii, emblemă, stemă, blazon.
armoise *s.f. (bot.)* **1.** numele mai multor specii de pelin *(Artemisia)*. **2.** *(în compuse)* **~ du pont** pelinită *(Artemisia pontica)*; **~ champêtre** pelin-nemirositor *(Artemisia campestris)*.
armon *s.m.* piesă de care se fixează oiștea la trăsurile cu cai.
armorial, ~e *(m.pl.*-**aux***)* **I.** *adj.* heraldic. **II.** *s.m.* carte cuprinzând emblemele, armoariile, stemele unei țări, unei provincii.
armorier *v.t.* a picta, a împodobi cu armoarii, embleme, steme.
armoriste *adj., s.m.f.* care compune armoarii; specialist în armoarii.
armure *s.f.* **1.** *(ist., mil.)* armură. **2.** *(text.)* țesătură, legătură; **~ toile** țesătură, pânză. **3.** *(muz.)* armatură. **4.** colți (de elefant, de rinocer). **5.** *(fig.)* armură, scut de apărare.
armurerie *s.f.* **1.** armurerie. **2.** profesiunea de armurier.
armurier *s.m.* armurier.
A.R.N. *s.m.* acid ribonucleic.
arnac *s.m. (pop.)* polițist, sticlete, curcan.
arnaque *s.f. (pop.)* escrocherie, înșelătorie.
arnaquer *v.t. (pop.)* **1.** a escroca, a înșela. **2.** a prinde, a înhăța, a aresta; **se faire ~ par les poulets** a se lăsa prins de polițiști.
arnaqueur *s.m. (pop.)* escroc, pungaș, șmenar.
arnaud *s.m. (pop. în expr.)* **être~** a se înfuria, a da în clocot.
arnica *s.f.* **1.** *(bot.)* arnică *(Arnica montana)*. **2.** tinctură extrasă din arnică, folosită împotriva contuziilor.
arobe *s.f. v.* **arrobe**.
aroïdacées *s.f. pl. v.* **aracées**.
aromate *s.m.* mirodenie.
arolle *s.m.* sau *f. (Elveția) (bot.)* specie de pin de munte.
aromathérapie *s.f. (med.)* tratament cu uleiuri vegetale.
aromaticien, ~ne *s.m.f.* specialist în arome artificiale (farmacie, alimentație).
aromatique *adj.* **1.** aromat, aromatic, parfumat, îmbătător, înmiresmat. **2.** *(chim.)* aromatic.
aromatisant *s.m.* produs aromatizant, care aromatizează.
aromatisation *s.f.* aromatizare.
aromatiser *v.t.* a aromatiza.
arôme, arome *s.m.* aromă, mireasmă, parfum, boare, balsam.
aronde *s.f.* **1.** *(înv.)* rândunică. **2.** *(tehn. în expr.)* **en queue d'~** în coadă de rândunică, bifurcat.
arondelle *s.f.* **1.** undiță groasă. **2.** *(înv.)* mică ambarcațiune.
arpège *s.m.* **1.** *(muz.)* arpegiu. **2.** *(la pl.) (pop.)* măsurători antropometrice.
arpéger *v.i. (muz.)* a arpegia, a face arpegii.
arpent *s.m.* veche măsură agrară de aproximativ un pogon.
arpentage *s.m.* arpentaj.
arpenter *v.t.* **1.** a măsura suprafața unui teren. **2.** *(fig.)* a străbate o încăpere cu pași mari, în lung și în lat; **~ les pièces de l'appartement** a străbate în lung și în lat camerele apartamentului. **3.** *(arg.)* a practica prostituția; a face trotuarul.
arpenteur *s.m.* arpentor, specialist în arpentaj; topograf; **~ de mines** topograf de mină; **chaîne d'~** lanț de arpentor (lung de un decametru).
arpenteuse *s.f., adj. f.* **1.** *(entom.)* omidă a fluturilor de noapte. **2.** *(arg.)* prostituată.
arpète, arpette *s.m.f. (pop.)* tânăr(ă) ucenic(ă) de croitor.
arpigner *(arg.)* a prinde, a pune mâna pe, a înhăța.
arpinche *s.m. (arg.)* zgârcit, avar, zgârie-brânză.
arpion *s.m. (pop.)* **1.** picior. **2.** deget de la picior. **3.** *(în expr.)* **marcher sur les ~s à qqn.** a irita, a călca pe cineva pe bătătură / pe coadă; **se mettre les~ s sous la quarante** a mărturisi.
arqué, ~e *adj.* **1.** arcuit, încovoiat, îndoit. **2.** *(în expr.)* **nez ~** nas coroiat; **sa bouche est petite et bien ~e** are o gură mică și rotundă.
arquebusade *s.f. (ist.)* împușcătură de archebuză.
arquebuse *s.f.* **1.** *(ist.)* archebuză. **2.** *(pop.)* pistol, revolver.
arquebuser *v.t. (pop.)* a trage cu arma asupra cuiva.
arquepincer *v.t. (pop.)* **1.** a pune mâna pe ceva. **2.** a aresta; a prinde pe cineva, a înhăța. **3.** *(în expr.)* **la Maison J't'arquepince** Poliția.
arquer I. *v.t., v.i., v.r.* a (se) arcui, a (se) îndoi, a (se) încovoia. **II.** *v.i. (pop.)* a merge, a păși, a întinde compasul.
arrachage *s.m.* **1.** smulgere, scoatere (de plante, rădăcini); **l'~ des pommes de terre** scoaterea cartofilor din pământ.; **~ des mauvaises herbes** smulgere a buruienilor. **2.** *(med.)* extracție (de dinți).
arraché *s.m.* **1.** *(sport)* stilul smuls la haltere. **2.** *(pop. în expr.)* **vol à l'~** furt comis prin smulgerea obiectului; **un coup d'~** o spargere de proporții, rapid executată.
arrache-clou *(pl.* **arrache-clous***)* *s.m.* cleşte de cuie.
arrachement *s.m.* **1.** *(rar)* smulgere, scoatere; extragere. **2.** *(fig.)* durere profundă, sfâșiere. **3.** *(arhit.)* pietre în relief care unesc două ziduri.
arrache-pied (d') *loc. adv.* **1.** *(înv.)* fără întrerupere, într-una. **2.** cu îndârjire, cu înverșunare, fără preget; **travailler d'~** a munci cu îndârjire / cu nădejde; a se speti muncind.

arracher I. *v.t.* **1.** a smulge, a scoate; a dezrădăcina, a scoate afară; ~ **des mauvaises herbes** a smulge buruieni; ~ **un clou avec une pince** a scoate un cui cu cleștele; ~ **une arme des mains de qqn.** a smulge o armă din mâinile cuiva; *(fig.)* ~ **un consentement** a smulge un consimțământ; *(fig.)* ~ **des aveux** a smulge mărturisiri. **2.** *(sport)* a ridica haltera prin stilul smuls. **3.** *(arg.)* a ajuta pe cineva să evadeze. 4. a jumuli pene. 5. *(în expr.)* ~ **à qqn. une épine du pied** a scoate pe cineva din încurcătură / din necaz; ~ **à qqn. une plume de l'aile** a pricinui cuiva o neplăcere / un neajuns/ o pagubă; ~ **qqn. des bras de la mort** a salva viața cuiva, a smulge pe cineva din ghearele morții; ~ **l'âme / la vie à qqn. a.** a zdrobi inima cuiva; **b.** a ucide pe cineva, a-i face cuiva de petrecanie; ~ **le cœur à qqn.** a frânge / a zdrobi / a sfâșia cuiva inima; ~ **le masque à qqn.** a smulge cuiva masca, a demasca pe cineva; ~ **qqn à la misère** a scoate pe cineva din mizerie; *(arg.)* ~ **son copeau** a munci pentru a-și câștiga existența, a pune osul la treabă. **II.** *v.r.* **1.** a se / a-și smulge; **s'~ les cheveux** a-și smulge părul din cap, a fi disperat/ nenorocit; **s'~ à / de** a se smulge cu greu / cu regret; a se îndepărta de ..., a pleca din ...; **s'~ de son confort** a se smulge cu greu din confortul său. **2.** *(arg.)* a evada. **3.** *(în expr.)* **s'~ les yeux** a se certa rău; **s'~ une épine du pied** a scăpa de un necaz; **on se l'arrache** *(referitor la ceva foarte căutat)* se bate lumea pe el; **la dernière édition du livre s'arrache encore plus vite que les autres** se bate lumea pe ultima ediție a cărții chiar mai mult decât pe celelalte.

arrache-racine(s) *s.m.* săpăligă.

arrache-tubes, arrache-tuyaux *s.m.* *(petr.)* rac pentru burlane.

arracheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care recoltează, smulge, scoate. **2.** *(în expr.)* **mentir comme un ~ de dents** a minți cu nerușinare, a minți pe rupte, a minți de la obraz, a tăia gogoși; *(înv.)* ~ **de dents** felcer. **II.** *s.f.* mașină de recoltat tuberculi și rădăcini; combină; ~ **de lin** mașină de recoltat in; ~ **-peigneuse de lin** combină de in; ~ **de pommes de terre** mașină de recoltat cartofi.

arrachis *s.m.* **1.** smulgere a copacilor. **2.** răsad dezrădăcinat.

arrachoir *s.m.* unealtă de dezrădăcinare a plantelor.

arraisonnement *s.m.* *(mar.)* inspectare a unei nave.

arraisonner *v.t.* *(mar.)* a inspecta o navă.

arrangeable *adj.* care se poate aranja, repara, rândui, aplana; **une dispute ~** o ceartă care se poate aplana.

arrangeant, ~e *adj.* conciliant, împăciuitor; înțelegător; **c'est un homme ~, on peut s'entendre avec lui** este un om conciliant, te poți înțelege cu el.

arrangée *s.f.* *(entom.)* specie de fluture *(Dianthoecia compta)*.

arrangeman, arrangemané *adj.* *(arg.)* contaminat de o boală venerică.

arrangement *s.m.* **1.** aranjare, dispunere, rânduială, rânduire; **l'~ d'une maison** aranjarea unei case; **l'~ des livres dans une bibliothèque** aranjarea cărților într-o bibliotecă. **2.** dispoziție; măsură; **prendre des ~s** a lua măsuri. **3.** aranjament, înțelegere, învoială; acord, pact, tranzacție; **éviter un procès en concluant un ~** a evita un proces printr-o înțelegere / un aranjament. **4.** împăcare, conciliere, aplanare; **la dispute finit par un ~** cearta s-a terminat printr-o împăcare. **5.** *(muz., mat.)* aranjament.

arranger I. *v.t.* **1.** a aranja, a ordona, a pune (în) ordine; a orândui; a clasa; ~ **les papiers dans son bureau** a aranja/ a clasa hârtiile în birou; ~ **la chambre** a pune ordine în cameră; ~ **ses cheveux** a-și aranja părul. **2.** a repara; **donner son poste de télévision à ~** a-și da televizorul la reparat. **3.** *(fig.)* a aranja, a pune la cale, a organiza; ~ **une entrevue** a organiza o întrevedere. **4.** a conveni, a satisface, a aranja; **cela ne nous arrange pas** asta nu ne convine / nu ne aranjează. **5.** a organiza; ~ **ses vacances** a-și organiza vacanța. **6.** *(fam. în expr.)* ~ **qqn. de la belle manière a.** a aranja bine pe cineva; a forfeca pe cineva, a-l vorbi de rău; **b.** a bate măr pe cineva, a-l snopi în bătaie; ~ **qqn. aux petits oignons** a se purta sever/ dur cu cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se așeza / a se instala comod; **s'~ pour dormir** a se instala comod pentru a dormi. **2.** *(fig.)* a se înțelege, a se împăca, a conveni, a se pune de acord; **tout finira par s'~** ne vom înțelege până la urmă. **3.** a se repara, a fi reparat; **votre voiture peut s'~** automobilul dumneavoastră poate fi reparat. **4.** a-și aranja toaleta, a o retușa; **elle s'arrange les cheveux** își aranjează părul. **5.** a se mulțumi cu; a se acomoda; **il s'est arrangé de sa nouvelle situation** s-a acomodat cu noua sa situație. **6.** a se aplana; **les disputes se sont finalement arrangées** certurile s-au aplanat în cele din urmă. **7.** *(în expr.)* **arrangez-vous pour trouver une solution** faceți în așa fel încât să găsiți o soluție.

arrangeur, -euse *s.m.f.* **1.** *(muz.)* persoană care face un aranjament muzical. **2.** *(muz.)* persoană care compune muzică pe o temă dată.

arrenter *v.t.* *(jur.)* **1.** a lua în arendă. **2.** a da în arendă; a arenda.

arrérager I. *v.i.* a fi în întârziere de plată. **II.** *v.r.* *(despre sume datorate)* a se acumula.

arrérages *s.m. pl.* plata periodică a unei sume; **le paiement des ~ de la pension** plata sumei reprezentând pensia.

arrestation *s.f.* **1.** arestare; **ordre d'~** ordin de arestare; **mise en ~** arestare, punere sub stare de arest. **2.** *(în expr.)* **se mettre en ~** a se constitui prizonier.

arrêt *s.m.* **1.** oprire, întrerupere; blocare; **travailler sans ~** a lucra fără întrerupere; **n'ouvrez pas la portière avant l'~ de la voiture** nu deschideți portiera înainte de oprirea automobilului; ~ **de toute activité** întrerupere a oricărei activități; **coup d'~** întrerupere brutală; ~ **d'un train en marche** oprire a unui tren din mers. **2.** stație, oprire; haltă; ~ **d'autobus** stație de autobuz. **3.** *(jur.)* hotărâre, sentință, decizie; ~ **de la Cour de cassation** hotărâre a Curții de casație; **rendre un ~** a da o sentință; ~ **de mort** (sentință de) condamnare la moarte. **4.** piedică, opritor; **l'~ d'un**

fusil piedica unei puști. **5.** *(mil. la pl.)* arest; **mettre aux ~s** a pune la arest. **6.** arestare; **mandat d'~** mandat de arestare. **7.** *(în expr.)* **tomber en ~ a.** a rămâne uluit / tablou / mască; **b.** *(despre câini de vânătoare)* **chien d'arrêt** câine dresat să se oprească în fața vânatului; *(mar.)* **mettre ~ sur...** a pune embargo pe...; **Maison d'~** închisoare provizorie; **~ du cœur** sincopă.

1. arrêté *s.m.* **1.** *(jur.)* hotărâre, decizie, sentință, verdict; **~ ministériel** hotărâre ministerială. **2.** *(fin. în expr.)* **~ de compte** reglementare a unui cont.

2. arrêté, ~e *adj.* **1.** hotărât, ferm, inflexibil, dârz; **un caractère ~** un caracter ferm. **2.** definitiv, hotărât, nestrămutat; **une chose ~e** un lucru definitiv, hotărât, imuabil.

arrête-bœuf *s.m. invar. (bot.)* osul-iepurelui *(Ononia hircina).*

arrêter I. *v.t.* **1.** a opri; **~ une horloge** a opri un ceas; **~ un passant** a opri un trecător. **2.** a întrerupe; a curma; **~ le cours des événements** a întrerupe cursul evenimentelor. **3.** a hotărî, a decide; a pune la punct; **~ un plan** a hotărî / a pune la punct un plan. **4.** a aresta, a pune mâna pe; **~ un malfaiteur** a aresta un răufăcător. **5.** a fixa, a întări, a consolida; **~ une porte** a fixa o ușă. **6.** a împiedica (să acționeze), a opri; **la moindre difficulté l'arrête** cea mai mică dificultate îl împiedică de a acționa. **7.** a încheia; **~ un marché** a încheia un târg. **8.** a reține, a rezerva; **~ une place dans un avion** a rezerva un loc într-un avion. **10.** *(croit. în expr.)* **~ une couture** a face un nod pentru a împiedica desfacerea cusăturii, a întări o cusătură. **11.** *(înv.)* a angaja (în serviciu), a tocmi; **~ une secrétaire** a angaja o secretară. **12.** *(în expr.)* **~ le bras de qqn. a.** a împiedica pe cineva să lovească; **b.** a potoli furia cuiva; **~ son choix sur** a se fixa asupra; *(arg.)* **arrête ton char! arrête ta mise en boîte!** Lasă bancurile! **II.** *v.i.* **1.** a opri; **dites au chauffeur d'~** spuneți șoferului să oprească. **2.** *(fam.)* a înceta; **arrêtez, cela suffit** încetează, ajunge; **il n'arrêtait pas de parler de sa famille** nu înceta să vorbească despre familia sa. **III.** *v.r.* **1.** a se opri; **s'~ en chemin** a se opri în drum. **2.** a se opri; a zăbovi; **elle s'est arrêtée devant une vitrine** s-a oprit în fața unei vitrine. **3.** *(despre mecanisme)* a se opri, a nu mai funcționa; **ma montre s'est arrêtée** mi s-a oprit ceasul. **4.** a se fixa, a se hotărî (la); **après avoir examiné les deux propositions, il s'est arrêté à la première** după ce a examinat cele două propuneri, s-a hotărât la prima. **5.** a înceta; **s'~ de faire qqch.** a înceta de a mai face ceva. **6.** *(în expr.)* **s'~ à mi-chemin** a face un lucru pe jumătate; a rămâne cu căruța-n drum; **s'~ court a.** a uita ce voia să spună; **b.** a nu avea prezență de spirit; **s'~ aux apparences** a ține seama de aparențe; **ne pas s'~ sur/...** a trece peste..., a nu se uita la...

arrêtiste *s.m.f. (jur.)* jurist comentator al hotărârilor judecătorești.

arrêtoir *s.m. (tehn.)* opritor.

arrhes *s.f. pl.* acont, arvună.

arriération *s.f. (psihol.)* ariera ție, înapoiere mintală.

arrière I. *adv.* **1.** *(local)* înapoi, îndărăt; **faire marche ~ a.** a da înapoi; **b.** *(fig.)* a se eschiva; a reveni asupra unor declarații; a se întoarce din drum; **faire un pas en ~** a face un pas înapoi; **renverser la tête en ~** a-și da capul înapoi / pe spate. **2.** *(în expr.) (mar.)* **avoir vent ~** a avea vânt de la pupă; *(av.)* a avea vânt din coadă; *(croit.)* **point ~** cusătură în urma acului. **3.** *(temporal în expr.)* **en ~** în urmă / în trecut; **regarder en ~** a privi în trecut; **être en ~ pour ses paiements** a rămâne în urmă cu plățile. **II.** *adj. invar.* din spate (la autovehicule) **la roue ~** roata din spate; **III.** *s.m.* **1.** spate, dos; **l'~ d'un véhicule** partea din spate a unui vehicul; **l'~ d'un navire** partea din spate a unei nave. **2.** (populația din) spatele frontului; **le moral de l'~** moralul populației din spatele frontului. **3.** *(la pl. mil.)* spatele, liniile de comunicație ale armatei; **protéger ses ~s** a-și proteja spatele; *(fig.)* protecție, pavăză; **il ne pouvait agir seul, il lui fallait assurer ses ~s** nu putea acționa singur, trebuia să-și asigure protecția. **4.** *(sport)* fundaș. **IV.** *interj.* Înapoi! În lături!

arriéré, ~e I. *adj.* **1.** întârziat, în întârziere; **dette ~e** datorie întârziată. **2.** *(med.)* arierat, înapoiat mintal; **enfant ~** copil înapoiat mintal. **3.** *(fig.)* retrograd; învechit; **idées ~es** idei învechite, retrograde. **II.** *s.m.* **1.** restanță; arierate; **payer l'~** a plăti arieratele. **2.** lucru neterminat, întârziat.

arrière-ban *(pl.* **arrière-bans***)* *s.m.* **1.** *(evul mediu)* chemarea vasalilor sub arme. **2.** *(fam. în expr.)* **le ban et l'~** tot natul, toată lumea.

arrière-bec *(pl.* **arrière-becs***)* *s.m. (arhit.)* arierbec.

arrière-bouche *(pl.* **arrière-bouches***)* *s.f. (anat.)* faringe.

arrière-boutique *(pl.* ***arrière-boutiques****)* *s.f.* încăpere mică amplasată în partea din spate a unui magazin.

arrière-cerveau *(pl.* **arrière-cerveaux***)* *s.m.* partea posterioară a encefalului, în prelungirea măduvei spinării.

arrière-chœur *(pl.* **arrière-chœurs***)* *s.m. (arhit.)* loc rezervat corului în spatele altarului (mai ales în bisericile mănăstirești).

arrière-corps *(pl.* **arrière-corps***)* *s.m. (arhit.)* corpul din spate al unei clădiri.

arrière-cour *(pl.* **arrière-cours***)* *s.f.* curtea din spatele unei clădiri.

arrière-cousin, ~e *(pl.* **arrière-cousins***)* *s.m.* văr îndepărtat.

arrière-cuisine (arrière-cuisines) *s.f.* încăpere mică amplasată în partea din spate a unei bucătării.

arrière-faix *s.m. invar. (înv.)* placentă.

arrière-fleurs *(pl.* **arrière-fleurs***)* *s.m. (bot.)* a doua înflorire.

arrière-fond *(pl.* **arrière-fonds***)* *s.m. (fig.)* partea cea mai secretă, ascunsă, intimă; **l'~ de son âme** partea cea mai ascunsă a sufletului său.

arrière-garde *(pl.* **arrière-gardes***)* *s.f.* **1.** ariergardă. **2.** *(fig.)* ceea ce este în întârziere (față de mersul evenimentelor, față de evoluția societății etc.)

arrière-gorge *(pl.* **arrière-gorges***)* *s.f. (anat.)* partea faringelui situată în spatele amigdalelor.

arrière-goût *(pl.* **arrière-goûts***)* *s.m.* **1.** gustul pe care-l lasă o mâncare, o băutură după consumare. **2.** *(fig.)* impresie tristă, amărăciune.
arrière-grand-mère *(pl.* **arrière-grand-mères***)* *s.f.* străbunică.
arrière-grand-oncle *(pl.* **arrière-grands-oncles***)* *s.m.* fratele unui străbunic sau al unei străbunici.
arrière-grand-père *(pl.* **arrière-grands-pères***)* *s.m.* străbunic.
arrière-grands-parents *s.m. pl.* străbunici.
arrière-grand-tante *(pl.* **arrière-grand-tantes***)* *s.f.* sora unei străbunici sau a unui străbunic.
arrière-main *(pl.* **arrière-mains***)* *s.f.* **1.** *(înv.)* dosul palmei. **2.** crupa calului.
arrière-neveu *s.m.*, **arrière-nièce** *s.f.* *(pl.* **arrière-neveux, arrière-nièces***)* strănepot, strănepoată (de unchi, mătușă).
arrière-pays *s.m. invar.* interiorul unei țări în raport cu litoralul ei.
arrière-pensée *(pl.* **arrière-pensées***)* *s.f.* gând ascuns, reticență.
arrière-petit-fils *(pl.* **arrière-petits-fils***)* *s.m.* **arrière-petite-fille** *(pl.* **arrière-petites-filles***)* *s.f.* strănepot, strănepoată (de bunici).
arrière-petit-neveu *(pl.* **arrière-petits-neveux***)* s.m., **arrière-petite-nièce** *(pl.* **arrière-petites-nièces***)* *s.f.* stră-strănepoți (de unchi, mătuși).
arrière-plan *(pl.* **arrière-plans***)* *s.m.* **1.** arierplan; planul din spate (în contrast cu prim-planul); *(pict.)* planul cel mai îndepărtat de spectator. **2.** *(în expr.)* **en ~** într-o poziție inferioară, în umbră; **rester à l' ~** a sta în umbră; **reléguer qqn. à l'~** a pune pe cineva pe linie moartă.
arrière-point *(pl.* **arrière-points***)* *s.m.* (cusătură) în urma acului.
arrière-port *(pl.* **arrière-ports***)* *s.m.* partea cea mai îndepărtată și mai adăpostită a unui port.
arriérer *(se conj. ca* **céder***)* *v.t., v.r.* a întârzia, a amâna; **~ un paiement** a întârzia o plată.
arrière-saison *(pl.* **arrière-saisons***)* *s.f.* **1.** sfârșitul toamnei; toamnă târzie. **2.** *(fig.)* amurgul vieții. **3.** perioadă care precedă noua recoltă.
arrière-salle *(pl.* **arrière-salles***)* *s.f.* încăpere amplasată în spatele alteia; **~ d'un café** încăpere amplasată în spatele unei cafenele.
arrière-scène *(pl.* **arrière-scènes***)* *s.f.* fundalul scenei.
arrière-train *(pl.* **arrière-trains***)* *s.m.* partea din spate a unui vehicul sau a unui animal.
arrière-vassal *(pl.* **arrière-vassaux***)* *s.m.* *(ist.)* vasal, în raport cu suzeranul acestuia.
arrière-voussure *(pl.* **arrière-voussures***)* *s.f.* *(arhit.)* boltă făcută în spatele ușii sau al ferestrei.
arrimage *s.m.* *(mar.)* arimaj, stivare.
arrimer I. *v.t.* *(mar.)* a arima. **II.** *v.r.* *(arg.)* a trăi împreună cu cineva (legitim sau nu).
arrimeur *s.m.* *(mar.)* persoană care aranjează, stivuiește mărfurile.
arrivage *s.m.* **1.** sosire a unui transport de mărfuri; **l'~ des marchandises** sosirea mărfurilor. **2.** mărfuri sosite cu un transport. **3.** sosirea unui vapor într-un port.
arrivant, ~e *s.m.f.* persoană care sosește, care ajunge, care vine; **les nouveaux ~s** noii veniți.
arrivé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** sosit, venit, ajuns; **le dernier ~** ultimul venit/ sosit. **2.** *(fig.)* parvenit, ajuns, îmbogățit.
arrivée *s.f.* sosire.
arriver I. *v.i.* **1.** a veni, a sosi; **~ à l'heure** a sosi la timp; **le train arrive à 13h** trenul sosește la ora 13. **2.** a veni (de undeva); **il arrive de l'étranger** vine din străinătate. **3.** a înainta spre; **je le vois qui arrive vers nous** îl văd înaintând spre noi. **4.** a se produce, a surveni, a se întâmpla; **il lui est arrivé un malheur** i s-a întâmplat o nenorocire; **tout peut ~** orice se poate întâmpla. **5. a.** *(fig.)* a reuși, a parveni: **il veut ~ à tout prix** vrea să reușească / să parvină cu orice preț; **b.** *(fig., cu prep.* **à***)* a reuși (să); a ajunge (la), a parveni (la): **~ à ses fins** a-și atinge scopul; **il n'arrive pas à saisir le sens de ces phrases** nu reușește să priceapă sensul acestor fraze; **~ aux plus grands honneurs** a parveni la cele mai mari onoruri. **6.** a se apropia: **le printemps arrive** primăvara se apropie. **7.** a ajunge la o anumită înălțime: **l'enfant lui arrive à l'épaule** copilul îi ajunge la umăr. **8.** *(în expr.)* **en ~ à** a ajunge să; **j'en arrive à me demander si ...** ajung să mă întreb dacă ...; **arrive qui plante!** Fie ce-o fi! Întâmplă-se orice! **~ à bon port / à bonne fin** a ieși la liman; a ieși din nevoie; **~ à l'heure militaire** a fi punctual; **~ à propos** a pica tocmai bine / la țanc; **~ au Magnificat / avec les pompiers de Nanterre** a sosi prea târziu, la spartul târgului; a aduce apă după ce s-a stins focul; **~ comme mars en carême a.** a sosi în mod inevitabil; **b.** a se nimeri, a pica tocmai bine / la țanc; **~ comme un boulet de canon** *(fam.)* a pica pe neașteptate aidoma unei bombe; **~ comme un cheveu / des cheveux sur la soupe, ~ comme un chien dans un jeu de quilles** a fi inoportun, a cădea ca musca-n lapte; **~ dans un fauteuil a.** a ieși primul, a reuși; **b.** a parveni fără eforturi; **~ en trois/ quatre bateaux** a-și da aere / ifose; **~ mal à propos** a fi inoportun, a pica prost; *(arg.)* **~ sur le clou** a fi punctual. **II.** *v. impers.* a se întâmpla **il arrive que** se întâmplă să; **quoi qu'il arrive** orice s-ar întâmpla.
arrivisme *s.m.* arivism.
arriviste *s.m.f.* arivist.
arrobe sau **arobe** *s.f.* *(metrol.)* măsură de capacitate (12-15l.) și de greutate (12-15kg.) folosită în Spania, Portugalia și unele țări din America de Sud.
arroche *s.f.* *(bot.)* **1.** lobodă *(Atriplex latifolia)*. **2.** căpriță *(Atriplex litoralis)*. **3.** lobodă-de-drumuri *(Atriplex nitens)*.
arrogamment *adv.* (în mod) arogant, cu aroganță.
arrogance *s.f.* aroganță, trufie, semeție, tupeu; impertinență, insolență.
arrogant, ~e *adj., s.m.f.* arogant, trufaș, semeț, sfidător; impertinent, insolent.
arroger (s') *(se conj. ca* **manger***)* *v.r.* **1.** a-și aroga, a-și atribui **s'~ des droits** a-și aroga unele drepturi. **2.** a-și însuși (fără drept).

arroi *s.m.* *(înv. sau liter.)* echipaj, pompă; **arriver en grand** ~ a sosi cu mare pompă.
arrondi, ~e I. *adj.* **1.** rotunjit; **coins ~s** colţuri rotunjite; *(fon.)* vocale rotunjite (în limba franceză). **2.** *(pop. în expr.)* **être** ~ a fi beat criţă. **II.** *s.m.* **1.** *(av.)* manevră de aterizare. **2.** rotunjime; **l'~ du visage** rotunjimea feţei.
arrondir *(se conj. ca* **finir***)* **I.** *v.t.* a rotunji; ~ **une pièce au tour** a rotunji o piesă la strung. **2.** *(fig. fam.)* a rotunji, a mări, a împlini, a completa; a întregi; ~ **ses revenus** a-şi rotunji veniturile. **3.** *(mat.)* a rotunji, a face întreg. **4.** *(mar. în expr.)* ~ **un cap** a ocoli un cap. **5.** *(fig. în expr.)* ~ **une phrase** a face o frază armonioasă. **II.** *v.r.* **1.** a se rotunji, a deveni rotund. **2.** *(fig.)* a se rotunji, a se împlini, a se îngrăşa.
arrondissage *s.m.* *(tehn.)* operaţiune de rotunjire a unui lucru.
arrondissement *s.m.* **1.** *(înv.)* rotunjire. **2.** *(în Franţa)* unitate teritorial-administrativă, arondisment.
arrosable *adj.* care poate fi stropit, udat.
arrosage, arrosement *s.m.* stropire, stropit, udare; **tuyau d'~** furtun pentru stropit; **l'arrosage des routes** stropitul străzilor.
arroser I. *v.t.* **1.** a stropi, a uda; ~ **des fleurs** a uda flori; ~ **de rhum un gâteau** a stropi cu rom o prăjitură. **2.** *(fig.)* a sărbători un eveniment; a bea (în cinstea unui eveniment); ~ **son avancement** a bea în cinstea avansării. **3.** *(despre râuri, fluvii)* a uda, a iriga, a curge, a scălda; **la Loire arrose la Touraine** Loara scaldă provincia Touraine. **4.** *(fig., fam)* a mitui. **5.** *(arg. mil.)* a bombarda, a mitralia puternic. **6.** *(fam.)* a bea la masă; ~ **son déjeuner de vin** a bea vin la dejun. **7.** a iriga. **8.** *(în expr.)* ~ **son café** a pune, a amesteca alcool în cafea. **II.** *v.r.* *(pop. în expr.)* **s'~ la dalle du cou** a bea vârtos.
arroseur, -euse I. *s.m.f.* persoană care stropeşte străzile. **II.** *s.f.* **1.** maşină de stropit, stropitoare; **2.** *(arg.)* mitralieră.
arrosoir *s.m.* stropitoare (de mână).
arrow-root *s.m.* feculă comestibilă extrasă din diverse plante tropicale.
aroyo *s.m.* canal natural sau artificial ce leagă două cursuri de apă (în Brazilia).
ars *s.m.* *(la cai)* joncţiune a pieptului cu membrele anterioare.
arsenal *s.m.* **1.** arsenal. **2.** cantitate mare de arme. **3.** *(fig.)* ansamblul mijloacelor de luptă; **l'~ des lois** ansamblul legilor; **l'~ de la séduction** ansamblul mijloacelor de seducţie.
arseniate *s.m.* *(chim.)* arseniat.
arsenic *s.m.* *(chim.)* **1.** arsenic. **2.** *(în expr.)* ~ **blanc** şoricioaică.
arsenical, ~e *(m.pl.***-aux***)* **I.** *adj.* *(chim.)* arsenical; care se referă la arsenic; care conţine arsenic. **II.** *s.m.* medicament care conţine arsenic.
arsénié, ~e *adj.* *(chim.)* *(în expr.)* **hydrogène** ~ hidrogen arsenic.
arsénieux *adj.m.* *(chim.)* arsenios.
arsénique *adj. m.* *(chim.)* arsenic.
arsénite *s.m.* *(chim.)* arsenit.
arséniure *s.m.* *(chim.)* arseniură.
arsin, ~e *adj.* distrus parţial de incendiu; **bois** ~ pădure distrusă parţial de incendiu.
arsine *s.f.* *(chim.)* arsină.
arsouille *s.m.f. adj.* *(pop.)* derbedeu, golan; destrăbălat, hârbar, stricat; secătură.
arsouiller *v.r.* *(arg.)* **1.** a se purta ca un derbedeu. **2.** a se îmbăta.
art *s.m.* **1.** artă; ~ **dramatique** artă dramatică; **l'~ oratoire** arta oratoriei; **œuvre d'~** operă de artă; **l'~ militaire** arta militară; **l'~ culinaire** arta culinară; **faire qqch. dans toutes les règles de l'~** a face ceva la perfecţiune, după toate regulile artei; *(fam.)* **pour l'amour de l'~** de dragul / de amorul artei, de pomană. **2.** artă, pricepere, dibăcie, măiestrie, iscusinţă; îndemânare, dexteritate; meşteşug; **l'~ de plaire** arta de a plăcea; **parler avec** ~ a vorbi cu meşteşug, meşteşugit. **3.** *(la pl.)* arte; **beaux-~s** arte frumoase; **~s plastiques** artele plastice. **4.** *(fig.)* dar, talent, har; *(ir.)* **il a l'~ d'ennuyer tout le monde** are darul să plictisească pe toată lumea. **5.** arta; titlul dat unor lucrări în proză sau în versuri; ~ **poétique** artă poetică. **6.** *(pesc.)* plasă mare de pescuit.
artefact, artéfact *s.m.* *(anat.)* artefact.
artei *s.m.* societate cooperativă în fosta URSS.
artémise *s.f.* *(bot.)* specie de pelin *(Artemisia abrotanum)* *v.* **armoise**.
artère *s.f.* **1.** *(anat.)* arteră; ~ **pulmonaire** arteră pulmonară. **2.** arteră, cale de comunicaţie; **l'~ principale d'une viile** artera principală a unui oraş.
artériectomie *s.f.* *(chir.)* arteriectomie.
artériel, ~e *adj.* arterial; **tension ~le** tensiune arterială.
artériographie *s.f.* *(med.)* examen radiologic al arterelor, arteriografie.
artériole *s.f.* mică arteră, arteriolă.
artérioscléreux, -euse *adj., s.m.f.* *(med.)* bolnav de arterioscleroză.
artériosclérose *s.f.* *(med.)* arterioscleroză.
artériotomie *s.f.* *(chir.)* arteriectomie, incizie într-o arteră.
artérite *s.f.* *(med.)* arterită.
artéritique *adj., s.m.f.* *(med.)* bolnav de arterită.
artésien, ~ne *adj.* artezian; **puits** ~ fântână arteziană.
arthralgie *s.f.* *(med.)* durere articulară, artralgie.
arthrite *s.f.* *(med.)* artrită.
arthritique *adj., s.m.f.* *(med.)* care se referă la artrită sau artritism.
arthritisme *s.m.* *(med.)* artritism.
arthrodèse *s.f.* *(chir.)* intervenţie chirurgicală constând în blocarea unei articulaţii bolnave.
arthropathie *s.f.* *(med.)* artropatie.
arthropodes *s.m. pl.* *(zool.)* artropode.
arthroscopie *s.f.* *(med.)* examen endoscopic al unei articulaţii.
arthrose *s.f.* *(med.)* artroză.
arthur *(pop. în expr.)* **se faire appeler** ~ a fi criticat, a primi un perdaf/ o săpuneală; a fi făcut cu ou şi oţet.
artichaut *s.m.* **1.** *(bot.)* anghinare *(Cynara scolymus)*. **2.** piesă de lăcătuşerie. **3.** *(în expr.)* **avoir un cœur d'~** a fi inconstant în dragoste.

artichautière *s.f.* **1.** teren plantat cu anghinare. **2.** vas în care se prepară anghinarea.
artiche *s.m. (arg.)* bani, gologani, biștari, lovele, marafeți, mangoți.
article *s.m.* **1.** *(înv.)* falangă a mâinii sau a piciorului; articulație. **2.** articol; ~ **de loi** articol de lege; ~ **de presse** articol de presă. **3.** articol, obiect de comerț; **~s de luxe** articole de lux. **4.** articol, paragraf, punct, capitol; **un ~ de la Constitution** un paragraf din Constituție. **5.** *(gram.)* articol; ~ **partitif** articol partitiv. **6.** *(în expr.)* **faire l'~** a-și lăuda marfa; a face reclamă; **à l'~ de la mort** în ceasul morții; pe patul de moarte; ~ **de foi** dogmă.
articulaire *adj. (anat.)* articular.
articulateur *s.m. (fon.)* organ care participă la articularea sunetelor.
articulation *s.f.* **1.** *(anat.)* articulație, încheietură. **2.** *(fon.)* articulare. **3.** *(jur.)* enumerare; ~ **des faits** enumerare a faptelor. **4.** *(tehn.)* ~ **à ressort** articulație cu arc; ~ **à rotule** articulație cu nucă.
articulatoire *adj. (fon.)* articulatoriu, referitor la articulația fonetică.
articulé, ~e I. *adj.* **1.** *(fon.)* articulat. **2.** *(anat.)* articulat, format din articulații. **II.** *s.m.* **1.** *(anat. în expr.)* **l'~ dentaire** angrenarea dinților celor două maxilare. **2.** *(zool.)* artropod.
articuler I. *v.t.* **1.** a articula, a lega prin articulații. **2.** *(fon.)* a articula, a emite sunete. **3.** *(mecan.)* a articula, a lega piese. **II.** *v.i.* articula, a pronunța distinct, deslușit. **III.** *v.r.* a se articula; a forma un ansamblu unit, coerent.
articulet *s.m. (fam.)* articol mic, neînsemnat, articolaș.
artifice *s.m.* **1.** *(înv.)* îndemânare. **2.** artificiu, șiretlic, subterfugiu, șmecherie; stratagemă, tertip; **user d'~s** a se folosi de șiretlicuri. **3.** artificiu, mijloc ingenios; **résoudre un problème de mathématique par un ~ de calcul** a rezolva o problemă de matematică printr-un artificiu de calcul. **4.** artificii; **feu d'~ a.** foc de artificii; **b.** *(fig.)* schimb rapid de replici inteligente. **5.** expediente; **se soutenir par ~s** a trăi din expediente.
artificiel, ~le *adj.* **1.** artificial; **fleurs ~les** flori artificiale; **soie ~le** mătase artificială. **2.** *(fig.)* fals, nesincer, prefăcut; silit, afectat, căutat, forțat; **style ~** stil afectat.
artificiellement *adv.* (în mod) artificial, prefăcut, afectat.
artificier *s.m.* **1.** artificier. **2.** *(mil.)* militar specializat în manipularea explozivelor.
artificieusement *adv.* cu șiretenie, cu viclenie; (în mod) înșelător.
artificieux, ~euse *adj.* șiret, viclean, prefăcut, nesincer, fals.
artiflot *s.m. (arg.)* artilerist.
artiller *v.i. (arg.)* a câștiga bani mulți, bani cu lopata.
artillerie *s.f.* **1.** artilerie; ~ **légère** artilerie ușoară; ~ **de campagne** artilerie de câmp; ~ **lourde, grosse** ~ artilerie grea; *(fig.)* argumente brutale, lipsite de finețe. **2.** *(în expr.)* **pièce d'~** tun. **3.** *(arg.)* joc de zaruri măsluite. **4.** *(arg.)* ospăț rustic. **5.** *(arg.)* arsenal.
artilleur *s.m.* **1.** artilerist. **2.** *(arg.)* mare băutor. **3.** *(arg.)* șofer de taxi care câștigă mult.
artimon *s.m. (mar.)* artimon.
artiodactyles *s.m. pl. (zool.)* clasă de mamifere din care fac parte rumegătoarele, porcinele.
artiozoaires *s.m. pl. (zool.)* familie de artropode (artropode, moluște).
artisan, ~e *s.m.f.* **1.** artizan, meseriaș, meșteșugar. **2.** *(fig.)* făuritor. **3.** *(prov.)* **à l'œuvre on connaît l'~** la lucru se cunoaște meșterul; **chacun est l'~ de sa propre fortune** norocu-i după cum și-l face omul.
artisanal, ~e *adj.* artizanal, meșteșugăresc.
artisanalement *adv.* (în mod) artizanal, meșteșugăresc.
artisanat *s.m.* artizanat; breaslă.
artison *s.m. (entom.)* insectă care roade lemnul, pielea, stofele.
artiste I. *s.m.f.* **1.** artist; **vie d'~** viață de artist. **2.** *(pop.)* actor, comediant. **3.** *(arg.)* falsificator de bani. **4.** *(în expr.)* ~ **peintre** pictor; *(fam. ir.)* ~ **capillaire** un coafor vestit. **II.** *adj.* iubitor de artă; **esprit** ~ spirit artist.
artistement *adv. v.* **artistiquement**.
artistique *adj.* artistic; **activité** ~ activitate artistică.
artistiquement *adv.* (în mod) artistic, cu artă; cu talent.
artocarpus sau **artocarpe** *s.m. (bot.)* arbore-de-pâine *(Artocarpus incisa)*.
arton *s.m. (arg.)* pâine; ~ **savonné** pâine albă.
artous *s.m. pl. (arg.)* picioare.
arum *s.m. (bot.)* rodu-pământului *(Arum maculatum)*.
aruspice *s.m. v.* **haruspice**.
aryen, ~ne *adj.* arian.
aryle *s.m. (chim.)* aril.
aryténoïde *adj., s.m. (anat. în expr.)* **cartilages** ~ cartilaje ale laringelui.
arythmie *s.f. (med.)* aritmie.
arythmique *adj. (med.)* aritmic, neregulat.
as *s.m.* **1.** *(la jocul de cărți)* as. **2.** *(la zaruri)* unu. **3.** *(fig., fam.)* as; **un ~ du volant** un as al volanului. **4.** *(antichitate)* unitate monetară la romani. **5.** *(în expr.)* **être ficelé / fichu comme l'~ de pique** a fi îmbrăcat prost, ca un pui de bogdaproste / ca o paparudă; ~ **de pique a.** limbă de viperă; **b.** om de nimic; **être plein aux** ~ a fi putred de bogat; *(arg.)* a fi blindat cu lovele; *(arg.)* **passer à l'~ a.** a escamota; **b.** a trece sub tăcere; **c.** a fi lăsat deoparte; *(arg.)* **être aux** ~ a fi demn de încredere.
asbeste *s.m. (mineral.)* azbest.
asbestose *s.f. (med.)* boală datorată inhalării de praf de azbest.
ascaride, ascaris *s.m. (zool.)* ascaridă, limbric *(Ascaris lumbricoides)*.
ascaridiose *s.f. (med.)* ascaridioză, tulburări provocate de limbrici.
ascendance *s.f.* **1.** *(meteo)* curent de aer ascendent. **2.** ascendență, obârșie, origine; ~ **paternelle** ascendență pe linie paternă.
1. ascendant *s.m.* **1.** *(astr.)* urcare, înălțare, ridicare (față de linia de orizont). **2.** *(fig.)* ascendent, autoritate, influență, prestigiu, reputație; **exercer de l'~ sur qqn.** a exercita influență asupra cuiva, a avea ascendent asupra cuiva. **3.** ascendenți, rude din care se descinde.

2. **ascendant, ~e** *adj.* ascendent, suitor; **courant ~** curent aerian vertical, ascendent, de jos în sus; **lignée ~e** linie genealogică din care se descinde.
ascenseur *s.m.* **1.** ascensor, lift. **2.** *(fig. în expr.)* **renvoyer l'~** a se arăta recunoscător față de cineva; **ne pas renvoyer l'~** a da dovadă de ingratitudine.
ascension *s.f.* **1.** ascensiune; urcare, suire; înălțare, ridicare; **faire l'~ d'une montagne** a face o ascensiune (pe munte); **l'~ de l'eau dans les pompes** ridicarea apei în pompe. **2.** *(fig.)* ascensiune, promovare; **l'~ aux honneurs** promovarea în demnități înalte; **l'~ d'un homme politique** ascensiunea unui om politic. **3.** *(bis. cu maj.)* Înălțare.
ascensionnel, ~e *adj.* ascensional; **force ~le** forță ascensională.
ascensionner *v.i.* *(înv.)* a face o ascensiune, a se urca pe munte.
ascensionniste *s.m.f.* *(înv.)* persoană care face o ascensiune pe munte; alpinist.
ascèse *s.f.* asceză.
ascète *s.m.* ascet; pustnic.
ascétique *adj.* ascetic.
ascétisme *s.m.* ascetism.
ascidie *s.f.* **1.** *(la pl. zool.)* ascidii, clasă de animale marine inferioare. **2.** *(bot.)* organ al plantelor carnivore.
ascite *s.f.* *(med.)* ascită.
ascitique *adj.* *(med.)* ascitic.
asclépiadacées *s.f. pl.* *(bot.)* familie de plante dicotiledonate, originare din America.
asclépiade *adj., s.m.* *(metr. ant.)* vers din metrica antică, greacă sau latină.
asclépies *s.f. pl.* *(antichitate)* serbări în cinstea lui Asclepios.
ascomycètes *s.m. pl.* *(bot.)* ascomicete, clasă de ciuperci.
ascorbique *adj.* *(chim., în expr.)* **acide ~** acid ascorbic, vitamina C.
ascospore *s.f.* *(bot.)* ascospor.
ASDIC *s.m.* *(tehn.)* asdic, aparat cu ultrasunete pentru detectat submarinele.
aselle *s.m.* *(zool.)* specie de crustaceu din apele dulci.
asémantique *adj.* *(lingv.în expr.)* **phrase ~** frază fără sens, deși corectă gramatical.
asepsie *s.f.* *(med.)* asepsie.
aseptique *adj.* *(med.)* aseptic.
aseptisation *s.f.* *(med.)* aseptizare.
aseptiser *v.t.* *(med.)* a aseptiza, a steriliza.
asexualité *s.f.* *(biol.)* asexualitate.
asexué, ~e; assexuel, ~le *adj.* asexuat.
ashkénaze *adj., s.m.f.* evreu originar din Orient și Europa orientală.
ashram *s.m.* *(în India)* comunitate (mănăstire) de discipoli adunați în jurul unui guru.
asiago *s.m.* varietate de brânză italiană.
asialie *s.f.* *(med.)* lipsă de salivație.
asiarque *s.m.* *(la romani)* magistrat însărcinat cu organizarea sărbătorilor religioase.
asiate, asiatique *adj., s.m.f.* asiatic.
asiento *s.m.* *(ist.)* contract semnat de Spania cu alte state privind comerțul cu sclavi africani.
asilaire *adj.* referitor la azilele de bătrâni sau spitalele psihiatrice.
asile *s.m.* **1.** azil; **~ de vieillards** azil de bătrâni; **~ de nuit** azil de noapte; *(înv.)* **~ d'aliénés** spital psihiatric. **2.** *(fig.)* refugiu, adăpost, protecție; ocrotire; **trouver ~ auprès de quelqu'un** a găsi adăpost / ocrotire la cineva. **3.** *(entom.)* muscă păroasă.
asinaire, asinier, -ère *adj.* *(zool.)* *v.* **asinien**.
asinien, ~ne *adj.* *(zool.)* specific măgarului, referitor la măgar.
asociabilité *s.f.* neadaptare la viața socială.
asocial, ~e *(m.pl.*-**aux**) *adj., s.m.f.* asocial, neadaptat vieții sociale.
asparagine *s.f.* *(chim.)* asparagină.
asparagus *s.m.* *(bot.)* asparagus, plantă ornamentală.
aspartique *adj.* *(chim.)* (acid) aspartic.
aspartum, aspartame *s.m.* îndulcitor de sinteză.
aspe, asple *s.m.* vârtelniță pentru depănat firul provenit din gogoșile viermilor de mătase.
aspect *s.m.* **1.** aspect, înfățișare; **visage à l'~ aimable** chip cu înfățișare plăcută; **des fruits de bel ~** fructe cu aspect plăcut. **2.** vedere; **au premier ~** la prima vedere. **3.** punct / unghi de vedere; **sous un autre ~** dintr-un alt punct de vedere. **4.** *(gram.)* categorie gramaticală care arată stadiul de realizare a acțiunii exprimate de verb. **5.** *(astron.)* distanța dintre două planete, văzută de pe Pământ.
asperge *s.f.* **1.** *(bot.)* sparanghel *(Asparagus officinalis)*; **~-à-feuilles-étroites** sparanghel sălbatic. **2.** *(fig. pop.)* lungan, prăjină, tip deșirat.
asperger *v.t.* a stropi; a pulveriza apa.
aspergès *s.m.* **1.** *(bis.)* stropirea cu agheasmă în timpul slujbei. **2.** pămătuful cu care se stropește agheasma.
aspergière *s.f.* teren plantat cu sparanghel.
aspergille *s.f.* mucegai care se dezvoltă pe substanțe dulci sau în descompunere.
aspergillose *s.f.* *(med.)* tip de infecție pulmonară.
aspergillus *s.f.* ciupercă ascomicetă care se dezvoltă pe substanțe dulci.
aspéricorne *adj.* *(zool.)* care are coarnele sau antenele pline de asperități.
aspérifolié, ~e *adj.* *(bot.)* plante cu frunze aspre la pipăit.
aspérité *s.f.* **1.** asperitate; partea aspră a unei suprafețe. **2.** *(fig.)* asprime; **~ du caractère** asprimea caracterului.
aspermatisme *s.m.* **aspermie** *s.f.* *(med.)* aspermatism, aspermie.
asperme *adj.* *(bot.)* care nu produce semințe.
aspersion *s.f.* **1.** *(bis.)* aspersiune, aspersare. **2.** stropire, pulverizare.
aspersoir *s.m.* *(bis.)* pămătuf. **2.** *(tehn.)* aspersor.
asperula, aspérule *s.f.* *(bot.)* specie de rubiacee; **~ odorata** vinariță.
asphaltage *s.m.* asfaltare.
asphalte *s.m.* **1.** *(mineral.)* bitum natural. **2.** asfalt. **3.** *(fam.)* trotuar, drum asfaltat; **arpenter l'~** a bate drumurile. **3.** *(arg.)* **faire/ être sur l'~** a practica prostituția.
asphalter *v.t.* a asfalta.
asphaltier *s.m.* *(mar.)* vapor pentru transportul asfaltului.

asphodèle *s.m. (bot.)* crin de pădure *(Lilium martagon).*
asphyxiant, ~e *adj.* 1. *(med.)* asfixiant; **gaz ~** gaz asfixiant. 2. *(fig.)* sufocant, înăbuşitor.
asphyxie *s.f.* 1. *(med.)* asfixie. 2. *(fig.)* sufocare, înăbuşire.
asphyxié, ~e I. *adj. (med.)* asfixiat. 2. *(fig.)* înăbuşit, sufocat. 3. *(pop. în expr.)* **être ~** a fi mut de uimire, a rămâne ţuţ. II. *s.m.f. (med.)* asfixiat; **soins à donner aux ~s** îngrijiri ce trebuie date asfixiaţilor.
asphyxier *v.t., v.r.* 1. *(med.)* a (se) asfixia. 2. *(fig.)* a (se) înăbuşi, a (se) sufoca. 3. *(arg.)* a bea o băutură alcoolică/ o tărie. 4. *(arg.)* a şterpeli, a fura, a ciordi.
asphyxique *adj. (med.)* referitor la asfixie.
aspi *v.* **aspirant**.
aspic *s.m.* 1. *(zool.)* vipera-aspis, aspidă *(Vipera aspic)*; *(fig.)* **langue d'~** limbă otrăvită; gură rea. 2. *(bot.)* levănţică *(Lavandula vera)*; *(în expr.)* **huile d'~** ulei de lavandă. 3. *(culinar)* aspic, gelatină; **~ de volaille** aspic de pasăre. 4. *(arg.)* a. *(înv.)* bârfitor; b. zgârcit, zgârie-brânză.
aspidistra *s.m. (bot.)* plantă verde de apartament cu frunze mari din familia liliaceelor.
aspidium *s.m. (bot.)* specie de ferigă.
aspine *s.f. (arg.)* bani obţinuţi în urma unei lovituri.
aspirail (*pl.* **-aux**) *s.m.* răsuflătoare, uşiţă pentru asigurarea tirajului (la sobe, cuptoare).
aspirant, ~e I. *adj.* aspirator; **pompe ~e** pompă aspiratoare. II. *s.m.f.* aspirant; candidat. III. *s.m.* 1. elev de şcoală militară. 2. grad în armată între plutoniermajor şi sublocotenent.
aspirateur, -trice I. *adj.* aspirator. II. *s.m.* 1. *(tehn.)* aspirator; **~ ménager** aspirator de menaj. 2. *(în expr.)* **~ de fumée** exhaustor de fum; *(agr.)* **~ statique** deflector.
aspiration *s.f.* 1. aspirare, aspiraţie. 2. *(fon.)* aspiraţie. 3. *(fig.)* aspiraţie, tendinţă, dorinţă, năzuinţă.
aspiratoire *adj.* aspirator; **mouvement ~** mişcare aspiratorie.
aspiré, ~e *adj. (fon.)* aspirat.
aspirer I. *v.t.* a aspira; **~ l'air** a aspira aerul. II. *v.i. (cu prep.* **à***)* a aspira, a năzui, a dori, a tinde, a ţinti (la).
aspirine *s.f. (farm.)* aspirină.
asple *s.m. v.* **aspe.**
asplénium *s.m. (bot.)* ferigă ornamentală *(Asplenium nidus* şi *Asplenium bulbiferum).*
aspre *s.m. (fin.)* aspru, veche monedă turcească de argint.
aspres *s.f. pl (reg.)* dealuri cu pământ pietros (în prov. Roussillon).
asque *s.m. (bot.)* ască, organ microscopic al unor ciuperci.
assa *s.f.* 1. suc vegetal. 2. *(în expr.)* **~ dulcis**, vechea denumire a smirnei; **~ fœtida** gumă răşinoasă urât mirositoare.
assagir *v.t., v.r.* 1. a (se) cuminţi; **s'~ avec l'âge** a se cuminţi pe măsura trecerii timpului.
assagissement *s.m.* cuminţire; potolire.
assai *adv. (muz.)* foarte; **presto ~** foarte repede.
assaillant, ~e *adj., s.m.f.* agresor; atacator, cel care atacă.
assaillir *v.t.* 1. a ataca, a asalta, a lua cu asalt; **~ une forteresse** a asalta o fortăreaţă. 2. *(fig.)* a asalta, a hărţui, a nu da pace, a copleşi; **la tentation l'assaille** tentaţia îl hărţuieşte / nu-i dă pace.
assainir *v.t. (se conj. ca* **finir***)* 1. a asana; **~ un marais** a asana o mlaştină. 2. a curăţa, a face salubru; a dezinfecta; **~ un logement** a curăţa o locuinţă; **~ une plaie** a dezinfecta o plagă. 3. *(fig.)* a purifica, a epura; **~ les mœurs** a purifica moravurile. 4. *(ec.)* a echilibra, a stabiliza, a însănătoşi; **~ une monnaie** a stabiliza o monedă.
assainissement *s.m.* asanare; salubrizare; *(fig.)* purificare.
assainisseur *s.m. (tehn.)* asanator.
assaisonnement *s.m. (culinar)* 1. condimentare, asezonare. 2. condiment. 3. *(înv.)* ceea ce face picant un discurs, un articol.
assaisonner *v.t.* 1. *(culinar)* a condimenta, a asezona, a pune ingrediente; **~ une salade** a asezona o salată. 2. *(fig.)* a da haz, picanterie. 3. *(pop.)* a maltrata; **~ qqn. aux petits oignons** a se purta dur cu cineva, a-l maltrata.
assarmenter *v.t. (vit.)* a tăia coardele de prisos.
assassin, ~e I. *s.m.f.* asasin, ucigaş, criminal. II. *adj.* a. ucigaş; **main ~e** mână ucigaşă; b. *(fig.)* provocator; **œillade ~e** privire provocatoare.
assassinat *s.m.* asasinat, omor, crimă.
assassiner *v.t.* 1. a asasina, a omorî, a suprima, a ucide. 2. *(fig.) (înv.)* a pisălogi, a pisa, a plictisi (de moarte) **~ de compliments** a plictisi cu complimente. 3. a cere un preţ exagerat.
assaut *s.m.* 1. asalt, atac; **repousser un ~** a respinge un asalt; **monter à l'~** a porni la asalt; **prendre d'~** a lua cu asalt. 2. *(la scrimă)* asalt, luptă, exerciţiu. 3. *(în expr.)* **faire ~ d'esprit** a se lua la întrecere; a rivaliza în inteligenţă.
asseau *s.m.*, **assette** *s.f. (tehn.)* ciocan de şindrilar.
assec *s.m.* perioadă în timpul căreia un iaz secat este folosit pentru cultură.
assèchement *s.m.* secare, desecare; asanare; **~ d'un étang** secare a unui iaz.
assécher I. *v.t.* a seca; a asana; **~ un étang/ un marais** a seca un iaz/ o mlaştină. II. *(mar. în expr.)* **port qui assèche** port unde fundul apei rămâne uscat după reflux. III. *v.r.* a seca.
assemblage *s.m.* 1. *(constr. tehn.)* îmbinare, împreunare, fixare, montare; asamblare, asamblaj. 2. *(poligr. în expr.)* **~ des feuilles** adunare a colilor.
assemblé *s.m. (cor.)* pas de dans.
assemblée *s.f.* adunare; întrunire, reuniune; **l'Assemblée nationale** Adunarea Naţională (în Franţa).
assembler I. *v.t.* 1. a aduna, a reuni, a împreuna, a grupa; **~ des mots pour construire une phrase** a împreuna cuvinte pentru a forma o frază. 2. *(tehn.)* a asambla, a îmbina; **~ les éléments d'un mécanisme** a asambla elementele unui mecanism. 3. a convoca, a reuni, a întruni; **~ le Conseil des ministres** a întruni Consiliul de miniştri. 4. *(poligr.)* a aduna, a strânge; **~ les feuilles** a aduna colile. II. *v.r.* a se reuni, a se aduna.

assembleur, -euse *s.m.f. (poligr.)* muncitor care adună collle imprimate ale unei cărți.
assembleuse *s.f. (poligr.)* mașină de asamblat.
assener, asséner *v.t.* **1.** a trage, a da o lovitură puternică. **2.** *(în expr.)* ~ **une réplique** a da o replică brutală.
assentiment *s.m.* asentiment, consimțământ, încuviințare, învoire; acord, aprobare; **donner son** ~ a-și da asentimentul / acordul / sprijinul / consimțământul.
asseoir I. *v.t.* **1.** a așeza, a pune; ~ **une statue sur un piédestal** a pune o statuie pe un piedestal; ~ **un enfant sur une chaise** a așeza un copil pe un scaun. *(fig.)* ~ **une argumentation sur des bases solides** a fundamenta o argumentație pe baze solide. **2.** *(fig.)* a întemeia, a sprijini; a stabili, a institui; **il a assis sa réputation sur des recherches couronnées de succès** și-a întemeiat reputația pe cercetări încununate de succes; ~ **son rationnement sur des témoignages incontestables** a-și sprijini raționamentul pe mărturii incontestabile. **3.** *(fig.)* a înscăuna, a așeza în scaun, a instala într-o funcție; ~ **un gouvernement** a instala un guvern. **4.** *(în expr.)* ~ **un impôt** a fixa un impozit. **II.** *v.r.* **1.** a se așeza. **2.** *(pop. în expr.)* **allez vous** ~ lasă-mă-n pace; **s'**~ **sur qqn./qqch.** a disprețui pe cineva / ceva, a-l desconsidera; **s'**~**sur le gazon** a bate măr / a cafti pe cineva.
assermenté, ~e *adj.* care a depus jurământ; **témoin** ~ martor care depune jurământ.
assermenter *v.t.* a lua jurământul (unui funcționar, unui militar); a obliga prin jurământ.
assertif, -ive *adj. (afirmativ; declarativ)* asertiv; asertoriu.
assertion *s.f.* asertiune, afirmație, declarație; spusă.
assertorique sau **assertoire** *adj. (fil.) (în expr.)* asertoric; **jugement** ~ judecată asertorică.
asservir *(se conj. ca* **finir***)* **I.** *v.t.* **1.** a aservi, a subjuga, a (în)robi; ~ **une nation** a subjuga o națiune. **2.** *(fig.)* a stăpâni, a înfrânge, a domina; ~ **ses passions** a-și stăpâni pasiunile. **II.** *v.r.* a se supune; **s'**~ **à la loi** a se supune legii.
asservissant, ~e *adj.* înrobitor.
asservissement *s.m.* aservire, (în)robire, subjugare; **l'**~ **d'un peuple** înrobirea unui popor.
asservisseur, -euse *s.m.f.* înrobitor; **une charge ~euse** o sarcină înrobitoare.
assesseur *s.m.* **1.** *(jur.)* ajutor de judecător; adjunct. **2.** persoană care o secondează / ajută pe alta în muncă.
assez *adv.* destul, de ajuns, satisfăcător, îndestulător, suficient; **il a** ~ **travaillé aujourd'hui** a muncit destul azi; **en avoir** ~ **de...** a fi sătul până-n gât/ până peste cap; a-i fi lehamite de ceva **j'en ai ~!** M-am săturat! Destul! De ajuns!; Ajunge!
assibilation *s.f. (fon.)* asibilare.
assidu, ~e *adj.* asiduu, perseverent, stăruitor, insistent; sârguincios, silitor, susținut, tenace; zelos; **des efforts ~s** eforturi perseverente.
assiduité *s.f.* asiduitate, stăruință, perseverență, insistență; sârguință, silință, tenacitate; zel; **il travaille avec** ~ muncește cu perseverență.
assidûment *adv.* cu asiduitate, cu perseverență, cu sârguință, cu tenacitate.
assiégé, ~s *adj., s.m.f.* asediat, împresurat, încercuit.
assiégeant, ~e *adj., s.m.f.* asediator.
assiéger *v.t.* **1.** a asedia; ~ **une ville** a asedia un oraș. **2.** *(fig.)* a obseda; a copleși; a hărțui; a urmări; **les soucis m'assiègent** grijile mă obsedează.
assiette *s.f.* **1.** farfurie; ~ **plate** farfurie întinsă; ~ **creuse** (Belgia: ~ **profonde)** farfurie adâncă. **2.** *(echit.)* poziție; așezare; **avoir une bonne** ~ a avea o poziție bună/ a sta bine în șa. **3.** *(mar.)* asietă, înclinare longitudinală a unei nave. **4.** *(jur.)* bunuri ipotecate. **5.** *(în expr.)* **n'être pas dans son** ~ a nu fi în apele lui; a nu-i fi bine; a nu-i fi boii acasă; *(înv.)* **l'**~ **au beurre** sursă de profituri; avantajele puterii; *(vân.)* ~ **de fer** capcană; **faire sortir qqn. de son** ~ a scoate pe cineva din sărite/ din răbdări; *(fin.)* **l'**~ **de l'impôt** baza de calcul pentru repartizarea impozitelor; **se donner de l'**~ a căuta o poziție stabilă, sigură (pe picioare); *(arg.)* **les ~s** Curtea cu juri.
assiettée *s.f.* (cantitatea de mâncare dintr-o) farfurie; **une** ~ **de soupe** o farfurie cu supă.
assignable *adj.* care poate fi atribuit / alocat.
assignat *s.m. (ist.)* asignat, bancnotă franceză pusă în circulație în 1789 și ieșită din uz în 1797.
assignation *s.f.* **1.** *(jur.)* citație, citare; ~ **comme témoin** citare ca martor. **2.** *(fin.)* alocare; atribuire; ~ **de parts d'héritage** atribuire a unor părți din moștenire.
assigner *v.t.* **1.** *(jur.)* a cita; a soma. **2.** *(fin.)* a aloca; a atribui. **3.** a fixa; a atribui, a da; ~ **un terme** a fixa un termen.
assimilable *adj.* asimilabil.
assimilateur, -trice *adj.* asimilator.
assimilation *s.f.* **1.** asimilare; ~ **des immigrants** asimilare a imigranților. **2.** *(fiziol., biol., fon.)* asimilație; ~ **chlorophylienne** asimilație clorofiliană.
assimilé, ~e I. *adj.* asimilat; **immigrants ~s** imigranți asimilați. **II.** *s.m.* **1.** *(mil.)* civil mobilizat. **2.** persoană care îndeplinește o funcție identică cu a alteia fără să aibă numirea corespunzătoare.
assimiler I. *v.t.* **1.** a asimila. **2.** a asemăna, a compara; a identifica (cu); ~ **un cas à un autre** a compara un caz cu un altul. **3.** *(fig.)* a asimila, a-și însuși; ~ **des connaissances** a asimila/ a-și însuși cunoștințele. **4.** a asimila, a integra, a încorpora; ~ **des immigrants** a asimila / a integra imigranți. **II.** *v.r.* a-și asimila (idei, cunoștințe); a se asimila, a se asemăna.
assis, ~e *adj.* **1.** așezat; **rester** ~ a rămâne așezat, a rămâne pe scaun; **avoir des places ~es** a avea locuri pe scaun (la teatru, în autobuz, în tren); *(în expr.)* **magistrature ~e** judecători sau consilieri, care stau pe scaune, (în opoziție cu **magistrature debout,** magistrații parchetului, care stau în picioare). **2.** stabilit, stabil; **réputation bien ~e** reputație bine stabilită.

assise *s.f.* **1.** *(constr.)* asiză, strat de zidărie. **2.** *(anat., bot.)* ansamblu de celule dispuse pe un strat. **3.** *(fig.)* bază, fundament, temei; **les ~s d'un raisonnement** temeiul unui raționament. **4.** *(geol. la pl.)* straturi paralele de roci. **5.** *(la pl., în expr.)* **les ~s, la Cour d'~s** Curtea cu juri; **envoyer aux ~s** a trimite în judecată (pentru crime); **tenir ses ~s** a se întruni; *(fam.)* a ține sfat.
assistanat *s.m.* funcția de asistent în învățământul superior.
assistance *s.f.* **1.** asistență, sprijin, ajutor; **demander ~, l'~ de qqn.** a cere sprijin, sprijinul cuiva; **prêter son ~** a-și acorda sprijinul; **~ technique** asistență tehnică. **2.** asistență, prezență; public, auditoriu; **charmer l'~** a încânta auditoriul.
assistant, ~e *adj., s.m.f.* asistent.
assisté *adj., s.m.f.* **1.** asistat, (persoană) care se bucură de asistență (socială, juridică). **2.** *(tehn.)* prevăzut cu un dispozitiv de amplificare, reglare sau repartizare a efortului; **freinage ~** sistem de frânare asistat.
assister I. *v.i. (cu prep.* **à***)* a asista, a fi de față / prezent, a lua parte (la); **~ à un mariage** a asista la o căsătorie. **II.** *v.t.* **1.** a asista (pe cineva), a ajuta; **~ un malade** a ajuta un bolnav; **~ un ami dans le besoin** a ajuta pe un prieten la nevoie. **2.** a asista, a fi alături; **~ un mourant dans ses derniers moments** a fi alături de un muribund în ultimele sale clipe. **3.** *(în expr. fam.)* **Dieu vous assiste!** Noroc! (unei persoane care strănută).
associatif, -ive *adj. (mat., psihol.)* asociativ.
association *s.f.* **1.** *(psihol.)* asociație, legătură (de idei, fapte). **2.** asociere, întovărășire; **~ commerciale** asociere comercială; **~ politique** întovărășire politică. **3.** *(bot. în expr.)* **~ végétale** ansamblul plantelor diferite care trăiesc pe același teren. **4.** *(astr.)* grup de stele tinere sau în formare.
associationnisme *s.m. (psihol.)* asociaționism.
associationniste *adj., s.m.f.* asociaționist, referitor la asociaționism; partizan al asociaționismului.
associativité *s.f. (mat.)* asociativitate.
associé, ~e *adj., s.m.f.* asociat, tovarăș, colaborator; acționar.
associer I. *v.t.* **1.** a asocia, a face legătura; **~ des idées** a asocia idei. **2.** a face să participe pe cineva la ceva; **~ des amis à son succès** a-și chema prietenii să participe la succesul său. **3.** a-(și) asocia, a lua tovarăși, asociați; **~ qqn. à ses affaires** a asocia pe cineva la afacerile sale. **4.** a uni, a lega, a alătura, a reuni; **~ la beauté à la bonté** a reuni frumusețea cu bunătatea. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **avec***)* a se asocia, a se întovărăși (cu); **s'~ avec qqn.** a se asocia cu cineva. **2.** *(fig., cu prep.* **à***)* **a.** a se asocia, a participa (la); **s'~ au chagrin de qqn.** a participa la necazul cuiva. **b.** a se alătura; **s'~ à une conception** a se alătura unei concepții.
assoiffé, ~e *adj.* **1.** însetat. **2.** *(fig.)* însetat, avid, dornic de, lacom; **~ d'argent** lacom de bani; **~ d'honneurs** avid de onoruri.
assoiffer *v.t.* a înseta (pe cineva); **la canicule m'a assoiffé** canicula m-a însetat.
assolement *s.m. (agr.)* asolament.
assoler *v.t. (agr.)* a cultiva în asolament.
assombrir *(se conj. ca* **finir***) v.t., v.r.* **1.** a (se) întuneca; **le ciel s'assombrit** se întunecă. **2.** *(fig.)* a (se) posomorî, a (se) mohorî, a se încrunta; **il lut la lettre et son visage s'assombrit** citi scrisoarea și chipul i se posomorî.
assommant, ~e *adj. (fam.)* **1.** obositor; **un travail ~** o muncă obositoare. **2.** plictisitor la culme; supărător, enervant, agasant; **écrivain ~** scriitor plictisitor.
assommer *v.t.* **1.** a lovi (mortal), a omorî, a doborî, a ucide (cu o lovitură violentă); **~ les bêtes à l'abattoir** a omorî vitele la abator. **2.** *(fig., fam.)* a plictisi de moarte, a enerva, a pisa; **il m'assomme avec ses histoires** mă pisează cu poveștile lui.
assommeur *s.m.* ucigaș.
assommoir *s.m.* **1.** *(înv.)* bâtă, măciucă, ciomag, toroipan. **2.** *(fam.) (înv.)* cârciumă proastă. **3.** capcană pentru animale și păsări. **4.** *(în expr.)* **coup d'~** eveniment care provoacă stupoare.
assomption *s.f. (bis. cu maj.)* **1.** Adormirea Maicii Domnului. **2.** *(fil.)* asumare. **3.** *(log.)* a doua premisă a unui silogism.
assomptionniste *s.m.* membru al unei congregații religioase întemeiate la Nîmes în 1847.
assonance *s.f.* asonanță.
assonancé, ~e *adj. (metr.)* cu asonanțe, care prezintă asonanțe.
assonant, ~e *adj.* **assorti ~e** *(adj.) (metr.)* care produce o asonanță.
assorti, ~e *adj.* **1.** asortat, potrivit; **époux ~s** soți potriviți; **sac et souliers ~s** poșetă și pantofi asortați. **2.** *(despre magazine)* (bine) aprovizionate. **3.** variat; **gâteaux ~s** prăjituri variate.
assortiment *s.m.* **1.** asortare; **~ de couleurs** asortare de culori. **2.** ansamblu; serviciu; **~ de vaisselle** serviciu de veselă. **3.** *(com.)* colecție, sortiment; **~ de dentelles** sortiment de dantele.
assortir I. *v.t.* **1.** a asorta, a potrivi, a combina, a armoniza lucruri sau persoane; **~ des couleurs** a armoniza culori; *(fig.)* **~ les invités** a împerechea, a potrivi invitații. **2.** *(înv.)* a asorta, a aproviziona (cu mărfuri variate). **3.** *(tehn.)* a amesteca. **II.** *v.r.* a se asorta, a se potrivi, a se armoniza.
assoupir I. *v.t.* a ațipi; a face să adoarmă. **cette musique langoureuse l'assoupit** această muzică languroasă îl face să adoarmă; **II.** *v.r.* **1.** a ațipi; **il s'est assoupi sur le sofa**. **2.** *(fig.)* a se calma.
assoupissement *s.m.* **1.** ațipire; toropeală, somnolență. **2.** *(fig.)* liniștire, calmare, potolire. **3.** *(înv.)* lene, indolență, lâncezeală.
assouplir I. *v.t.* a face suplu, zvelt; **~ un caractère** a mlădia un caracter. **II.** *v.r.* *(fig.)* a deveni suplu, a se mlădia.
assouplissage *s.m.* *(text.)* tratament pentru muierea fibrelor.
assouplissement *s.m.* **1.** mlădiere, suplețe; **faire des exercices d'~** a face exerciții de suplețe. **2.** *(fig.)* îndulcire, atenuare; **l'~ d'un règlement** îndulcirea (prevederilor) unui regulament.

assourdir I. *v.t.* **1.** a asurzi (pe cineva); **cet enfant m'assourdit avec ses cris** copilul ăsta mă asurzește cu țipetele lui. **2.** *(fig.)* a obosi (de prea mult zgomot); a năuci, a buimăci, a ameți; **ce vacarme nous assourdit** vacarmul ăsta ne obosește / năucește. **3.** a atenua, a reduce, a micșora, a slăbi, a descrește, a domoli (un sunet, un zgomot); **le tapis assourdit les pas** covorul atenuează zgomotul pașilor; **~ une douleur** a domoli o durere; **la musique ne lui parvenait qu'assourdie** muzica nu ajungea la el decât atenuată/ cu intensitate scăzută. **II.** *v.r.* **1.** a diminua, a se stinge; **le bruit des pas s'assourdit** zgomotul pașilor se stinge. **2.** *(fon.)* a se asurzi (despre o consoană sonoră).

assourdissant, ~e *adj.* asurzitor, năucitor, amețitor; **vacarme ~** vacarm asurzitor.

assourdissement *s.m.* **1.** asurzire. **2.** atenuare, micșorare, reducere (a sunetelor). **3.** *(fon.)* asurzire a unei consoane sonore.

assouvir *v.t., v.r.* a(-și) potoli, a(-și) satisface (foamea, setea etc.); **désir assouvi** dorință satisfăcută; **~ sa vengeance** a-și potoli setea de răzbunare.

assouvissement *s.m.* **1.** potolire; satisfacere; **l'~ de la faim** potolirea foamei. **2.** domolire, potolire, liniștire; **l'~ de sa colère** domolirea urii.

assuétude *s.f.* **1.** *(med.)* obișnuință a organismului la modificările mediului. **2.** dependență de droguri.

assujetti, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(jur.)* supus, obligat la plata unui impozit, a unei taxe, a unei cotizații (la afilierea la o asociație). **2.** fixat, legat; **le loquet est ~ par un cadenas** clanța este legată cu un lacăt.

assujettir I. *v.t.* **1.** a supune, a subjuga, a înrobi; **~ une nation** a înrobi o națiune. **2.** *cu prep.* **à**) a constrânge, a supune, a obliga (la) ceva; **~ qqn. à sa volonté** a supune pe cineva voinței sale. **3.** a lega, a fixa; **~ un mât tombé** a fixa un catarg căzut. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **à***)* a se supune; **s'~ aux règlements** a se supune regulamentelor.

assujettissant, ~e *adj.* înrobitor, apăsător, care constrânge; **travail ~** muncă apăsătoare.

assujettissement *s.m.* **1.** supunere, subjugare, aservire, înrobire; **l'~ d'un peuple par un autre** supunerea unui popor de către altul. **2.** *(fig.)* constrângere, supunere; **l'~ à l'impôt de tous les citoyens** supunerea la impozit a tuturor cetățenilor. **3.** *(fig.)* robie, sclavie; servitute.

assumer *v.t., v.r.* a(-și) asuma, a lua asupra sa; **~ une responsabilité** a-și asuma o răspundere.

assurable *adj.* care poate fi asigurat, garantat.

assurance *s.f.* **1.** certitudine, siguranță; încredere; **en toute ~ a.** cu siguranță; **b.** cu toată încrederea. **2.** asigurare, garantare, garanție, încredințare; promisiune certă; **donner des ~s** a da garanții depline; **exiger des ~s** a cere garanții. **3.** siguranță, aplomb, încredere în sine; cutezanță, îndrăzneală; **parler avec ~** a vorbi cu aplomb, cu siguranță; **perdre son ~** a-și pierde îndrăzneala; a fi descumpănit. **4.** *(jur.)* asigurare; **~ incendie** asigurare împotriva incendiului; **les Assurances sociales** Asigurările sociale.

assuré, ~e I. *adj.* sigur pe sine, semeț, cutezător, îndrăzneț; **maintien ~** aer cutezător, ținută îndrăzneață. **2.** sigur, cert; infailibil; **succès ~** succes sigur. **3.** *(jur.)* asigurat, garantat (prin contract). **II.** *s.m.* persoană asigurată (de o societate de asigurări); **les ~s sociaux** persoanele asigurate la Asigurări sociale.

assurément *adv.* cu siguranță, în mod sigur, bineînțeles, fără îndoială, neîndoios, neîndoielnic; firește; **~ il a raison** are dreptate, în mod sigur.

assurer I. *v.t.* **1.** a asigura, a garanta; **sa persévérance assure sa réussite** perseverența sa îi asigură reușita; **ce traité assure la paix** acest tratat garantează pacea. **2.** a prinde, a fixa, a întări, a consolida; **~ un mur** a consolida un perete; *(fig.)* **~ sa puissance** a-și consolida puterea. **3.** a afirma, a certifica, a asigura; **je vous assure que tout ira bien** vă asigur că totul va merge bine; *(cu prep.* **de***)* **~ qqn. de sa sincérite** a încredința pe cineva de sinceritatea sa. **4. a.** *(com., jur.)* a asigura (o persoană, un bun); **~ sa maison contre l'incendie** a-și asigura casa împotriva incendiului; **b.** a garanta un drept; **~ une créance** a garanta o creanță. **5.** a îndeplini; **~ régulièrement son service** a-și îndeplini cu regularitate serviciul. **6.** *(în expr.) (pop.)* **~ sa matérielle** a-și asigura existența, pâinea zilnică; *(mil.)* **~ ses arrières** a-și asigura spatele. **II.** *v.r.* **1.** a se asigura, a verifica; **assurez-vous de cette nouvelle** verificați această veste. **2.** *(com., jur.)* a se asigura, a contracta o asigurare; **s'~ contre les accidents** a se asigura împotriva accidentelor. **3.** a-și asigura, a-și procura; **s'~ les provisions** a-și procura proviziile. **4.** a lua o poziție fermă, a se întări; **s'~ en selle** a se întări în șa. **5.** a se asigura de ceva; **s'~ d'une place** a se asigura de un post / o slujbă. **6.** *(lit.)* a aresta; **assurez-vous de ce malfaiteur** arestați-l pe acest răufăcător. **7.** a se asigura, a se convinge; **s'~ qu'il n'y a pas de danger** a se convinge că nu e nici o primejdie. **III.** *v.i.* *(arg.)* **1.** a avea prestanță. **2.** a nu se lăsa descurajat. **3.** a fi competent în domeniul său. **4.** a fi stăpân pe sine; a avea sânge rece.

assureur *s.m.* **1.** *(com.)* asigurant, persoană care asigură. **2.** *(alpinism)* alpinist care răspunde de securitatea celorlalți într-o ascensiune la coardă.

1. assyrien, ~ne *adj.* asirian; **art ~** artă asiriană.

2. Assyrien, ~ne *s.m.f.* asirian, locuitor din Asiria.

assyriologie *s.f.* asiriologie, studiul antichității asiriene.

assyriologue *s.m.f.* asiriolog, cercetător al antichității asiriene.

astarté *s.f.* *(zool.)* specie de moluște.

astasie *s.f.* *(med.)* tulburare caracterizată prin imposibilitatea de a sta în picioare.

astate *s.f.* *(chim.)* astatiniu.

astatique *adj., s.m.f.* *(mec.)* **système ~** sistem care rămâne în echilibru în orice poziție.

aster *s.m.* **1.** *(biol.)* ansamblu de raze ce înconjoară centrozomii. **2.** *(bot. în compuse)* **~-des-Alpes** ochiul-boului *(Aster alpinus)*.

astéracées *s.f. pl. (bot.)* familie de angiosperme (lăptuca, floarea-soarelui).
astéréognosie *s.f. (med.)* astereognozie.
astérie *s.f. (zool.)* stea-de-mare *(Asterias rubens).*
astérisque *s.m. (tipogr.)* asterisc, steluță.
asternal, ~e *(m.pl.-***aux***) adj. (anat. în expr.)* **côtes ~es** coaste asternale, care nu se articulează cu osul stern.
astéroïde *s.m. (astr.)* asteroid.
asthénie *s.f. (med.)* astenie.
asthénique *adj., s.m.f. (med.)* astenic.
asthénosphère *s.f. (geol.)* strat geologic de slabă vâscozitate, pe care se deplasează scoarța terestră.
asthmatique *adj. (med.)* astmatic.
asthme *s.m. (med.)* astm.
asti *s.m.* vin alb spumos recoltat lângă orașul italian Asti.
asticot *s.m.* **1.** *(entom.)* larva muștii de carne, folosită ca momeală pentru pești *(Wohlfarthia magnifica).* **2.** *(fig., fam., peior.)* bărbat, tip, individ, specimen lipsit de importanță. **3.** *(pop. la pl.)* fidea.
asticoter *v.t.* **1.** *(fam.)* a sâcâi, a plictisi, a irita, a agasa **2.** *(în expr.)* **~ les côtes à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i rupe cuiva coastele.
astigmate, astigmatique *adj., s.m.f. (med.)* astigmatic.
astigmatisme *s.m. (med.)* astigmatism.
astiquage *s.m. (fam.)* lustruit, lustruire; curățenie.
astiquer *v.t.* **1.** *(fam.)* a lustrui, a freca, a curăța; **~ le parquet** a freca parchetul. **2.** *(în expr. pop.)* **~ ses flûtes** a se pregăti s-o ia la sănătoasa; *(arg.)* a muștrului, a trage o săpuneală cuiva; *(arg.)* a trage cu ochiul.
astracan *s.m. v.* **astrakan**.
astragale *s.m.* **1.** *(anat., arhit.)* astragal. **2.** *(bot., în compuse)* **~ sainfoin** coșaci *(Astragalus onobrychis).*
astrakan *s.m.* astrahan.
astral, ~e *(m.pl.-***aux***) adj.* astral.
astre *s.m.* **1.** astru, stea, planetă. **2.** *(în expr.)* **beau comme un ~** frumos ca un luceafăr; frumos de pică; **l'~ du jour** soarele; **l'~ de la nuit** luna; **être né sous un ~ favorable** a avea un destin fericit.
astrée *s.f. (zool.)* specie de corali pietroși, cu suprafața presărată de steluțe.
astreignant, ~e *adj.* constrângător, coercitiv, care constrânge, silește.
astreindre *(se conj. ca* **craindre***)* **I.** *v.t.* a constrânge, a soma, a supune, a obliga, a forța, a sili; **~ qqn. à un travail pénible** a supune pe cineva la o muncă grea. **II.** *v.r. (cu prep.* **à***)* a se supune (la); a-și impune; **s'~ à travailler du matin au soir pour son examen** a-și impune să muncească de dimineața până seara pentru examen.
astreinte *s.f.* **1.** *(jur.)* constrângere; măsură coercitivă; silire; forțare. **2.** *(fig.)* obligație.
astriction *s.f. (med.)* acțiunea unei substanțe astringente. **2.** *(chir.)* strângerea unui fir în jurul unei artere.
astringence *s.f. (med.)* astringență.
astringent, ~e *adj. (med.)* astringent.
astrobiologie *s.f.* astrobiologie.
astroblème *s.m. (geol.)* crater format prin impactul unui meteorit în solul unei planete.
astrolabe *s.m. (astr.)* astrolab.
astrolâtre *adj., s.m.f.* care adoră aștrii.
astrolâtrie *s.f.* cult al aștrilor.
astrologie *s.f.* astrologie.
astrologique *adj.* astrologic.
astrologue *s.m.* astrolog.
astromancie *s.f.* ghicitul în aștri.
astrométrie *s.f.* astrometrie.
astronaute *s.m.f.* astronaut.
astronauticien, ~ne *adj., s.m.f.* specialist în astronautică.
astronautique *s.f.* astronautică.
astronef *s.m.* astronavă, navă cosmică; vehicul interplanetar.
astronome *s.m.f.* astronom.
astronomie *s.f.* astronomie.
astronomique *adj.* astronomic; *(fig.fam.)* **prix ~** preț astronomic, exagerat.
astronomiquement *adv.* (în mod) astronomic, după principii astronomice.
astrophotographie *s.f.* astrofotografie.
astrophysicien, ~ne *s.m.f.* astrofizician.
astrophysique *s.f.* astrofizică.
astuce *s.f.* **1.** șiretenie, șmecherie, viclenie, perfidie; subterfugiu, șiretlic, vicleșug. **2.** subtilitate, finețe, rafinament, ingeniozitate. **3.** *(fam.)* glumă, vorbă de duh; **faires des ~s** a spune glume.
astucieusement *adv.* **1.** cu șiretenie, cu viclenie. **2.** *(fam.)* cu subtilitate, cu ingeniozitate, cu finețe.
astucieux, ~euse *adj.* **1.** șiret, viclean. **2.** fin, subtil, iscusit, sagace, ingenios; **argument ~** argument subtil.
asymbolie *s.f. (med., psihol.)* incapacitatea de a înțelege simbolurile, semnele.
asymétrie *s.f.* asimetrie.
asymétrique *adj.* asimetric, nesimetric.
asymptote *s.f. (mat.)* asimptotă.
asymptotique *adj. (mat.)* asimptotic.
asynchrone *adj. (el.)* asincron.
asyndète *s.f. (gram., stil.)* asindet.
asynergie *s.f. (med.)* lipsa de coordonare a mișcărilor mușchilor care participă la un gest.
asystolie *s.f. (med.)* asistolie.
ataman *s.m.* hatman.
ataraxie *s.f. (fil.)* ataraxie.
ataraxique *adj. (med.)* calmant, tranchilizant.
atavique *adj.* atavic.
atavisme *s.m.* atavism.
ataxie *s.f. (med.)* ataxie.
ataxique *adj. (med.)* ataxic.
atèle *s.m. (zool.)* maimuță-păianjen *(Branchyteles arachnoides).*
atelier *s.m.* atelier.
atellanes *s.f. pl. (antichit.)* mici comedii-farse, adesea licențioase, mult gustate de romani.
atemporel, ~le *adj. (lingv.)* atemporal.
atermoiement *s.m.* **1.** *(jur., fin)* tranzacție de amânare, de păsuire (a unei plăți). **2.** *(la pl.)* tergiversare, tărăgănare.

atermoyer *v.t.* **1.** *(jur., fin.) (înv.)* a amâna (o plată). **2.** a amâna; a tergiversa, a tărăgăna.
ateuchus *s.m. (entom.)* specie de coleoptere (din care face parte scarabeul sacru al vechilor egipteni).
athanor *s.m.* cuptorul alchimiştilor, în evul mediu.
athée *adj., s.m.f.* ateu.
athéisme *s.m.* ateism.
athéiste *adj., s.m.f. (înv.)* ateu.
athématique *adj. (lingv., fil.)* atematic.
athénée *s.m.* **1.** ateneu, clădire publică în care au loc manifestaţii cultural-artistice. **2.** *(în Belgia)* instituţie de învăţământ intermediară între liceu şi Universitate.
1. athénien, ~ne *adj.* atenian, din Atena.
2. Athénien, ~ne *s.m.f.* atenian, locuitor din Atena.
athérine *s.f. (iht.)* aterină *(Atherina hepsetus).*
athermane *adj. (fiz.)* aterman.
athermique *adj. (fiz.)* atermic.
athérome *s.m. (med.)* aterom.
athérosclérose *s.f. (med.)* ateroscleroză.
athétose *s.f. (neurol.)* mişcare involuntară a mâinilor.
athlète *s.m.* atlet.
athlétique *adj.* atletic.
athlétisme *s.m.* atletism.
athrepsie *s.f. (med.)* atrepsie.
athymie *s.f. (med.)* atimie, pierderea afectivităţii, indiferenţă afectivă.
athyroïdie *s.f. (med.)* atiroidie, încetarea secreţiei glandei tiroide.
atlante *s.m. (arhit.)* atlant.
atlanthrope *s.m.* hominid fosil descoperit în Africa de Nord.
atlantique *adj.* atlantic.
atlantisme *s.m.* politică conformă Pactului nord-atlantic.
atlantosaure *s.m. (paleont.)* reptilă fosilă gigantică din cetaceu.
atlas *s.m.* **1.** atlas (geografic, lingvistic). **2.** *(anat.)* numele primei vertebre cervicale.
athmosphère *s.f.* **1.** atmosferă. **2.** *(fig.)* atmosferă, cerc, mediu, anturaj, ambianţă, sferă.
athmosphérique *adj.* atmosferic; **conditions ~s** condiţii atmosferice.
atoll *s.m. (geogr.)* atol.
atome *s.m. (chim., fiz.)* atom.
atome-gramme *s.m. (chim.)* atom-gram.
atomicité *s.f. (chim.)* atomicitate.
atomique *adj. (chim.)* atomic; **énergie ~** energie atomică.
atomisation *s.f.* atomizare, pulverizare.
atomisé, ~e *adj. (chim.)* atomizat.
atomiser *v.t.* **1.** *(chim.)* a atomiza. **2.** *(fig.)* a distruge, a anihila, a nimici.
atomiseur *s.m. (tehn.)* atomizator, pulverizator.
atomisme *s.m. (fil.)* atomism.
atomiste *s.m.f., adj. (fiz., fil.)* atomist.
atomistique I. *adj. (fil.)* atomistic. **II.** *s.f.* atomistică.
atonal, ~e *adj.* (*m.pl.*-**aux**) *(muz.)* atonal.
atonalité *s.f. (muz.)* atonalitate.
atone *adj.* **1.** *(despre vocale, silabe, cuvinte)* aton, fără accent. **2.** *(despre ţesuturi)* atonic, care suferă de atonie.
atonie *s.f. (med.)* atonie.
atonique *adj. (med.)* atonic.
atours *s.m. pl.* **1.** veşminte, podoabe femeieşti; *(ir.)* **parée de ses plus beaux ~s** împodobită cu cele mai frumoase veşminte. **2.** *(înv.)* pălărie purtată de aristocrate în sec. XV. **3.** *(în expr. la sg.)* **dame d'~** cameristă (la regine, prinţese).
atout *s.m.* **1.** *(la jocul de cărţi)* atu. **2.** *(fig.)* şansă, avantaj, sorţi de izbândă; **avoir tous les ~s en main** a avea mari sorţi de izbândă, a avea toate şansele. **3.** *(pop.)* lovitură încasată, nenorocire; **il a reçu un fameux ~** a încasat o lovitură zdravănă. **4.** *(pop.)* bani.
atoxique *adj. (med.)* atoxic, care nu este toxic, lipsit de toxicitate.
atrabilaire *adj., s.m.f.* melancolic, posomorât; muncit de gânduri negre.
atrabile *s.f. (med.) (înv.)* venin negru.
âtre *s.m.* vatră; **le feu brûlait dans l'~** focul ardea în vatră.
atrium *s.m. (arhit., ist.)* atrium, încăpere centrală în casele romane avute.
atroce *adj.* atroce, cumplit, îngrozitor, înfricoşător, crâncen, crud, fioros, groaznic.
atrocement *adv.* (în mod) groaznic, cumplit, crâncen, fioros.
atrocité *s.f.* **1.** atrocitate, cruzime. **2.** faptă cumplită, atroce, groaznică, îngrozitoare.
atrophie *s.f. (med.)* atrofie.
atrophié, ~e *adj. (med.)* atrofiat.
atrophier *v.t., v.r.* a (se) atrofia.
atropine *s.f. (farm.)* atropină.
atropos *s.m. (entom.)* fluture de noapte (popular „cap de mort").
attabler *v.r.* a se aşeza, a se instala la masă.
attachant, ~e *adj.* **1.** atrăgător, atractiv, plăcut, captivant, cuceritor, fermecător; **un spectacle ~** un spectacol captivant. **2.** *(înv.)* interesant, pasionant. **3.** *(despre firi)* apropiat, afectuos, cald.
attache *s.f.* **1.** legătură; **il a des ~es puissantes dans cette région** are legături puternice în această regiune. **2.** *(anat.)* punct de legătură, inserţie al muşchilor. **3.** *(anat.)* încheietură; **avoir des ~s fines** a avea încheieturi fine. **4.** *(fig.)* dominare, supunere; **tenir qqn. à l'~** a ţine pe cineva sub dominaţia sa, a ţine pe cineva sub călcâi. **5.** *(înv.)* ataşament, legătură sentimentală; **rompre une ~** a rupe o legătură sentimentală. **6.** *(mar.)* ataş; **port d'~** port de înregistrare, de ataş. **7.** *(tehn.)* ataş, adaos. **8.** *(în expr.)* **chien d'~** câine de curte (legat în timpul zilei); **les ~s du pied** gleznele; **avoir des ~s quelque part** a avea relaţii undeva; *(bot.)* **les ~s d'une plante grimpante** cârceii unei plante agăţătoare.
attaché, ~e I. *s.m.f.* ataşat (diplomatic, cultural, comercial, militar). **II.** *adj.* **1.** legat; **chien ~** câine legat. **2.** *(fig.)* ataşat, devotat; **il est très ~ à sa mère** este foarte ataşat de mama sa.
attaché-case (*pl.* **attachés-cases**) *s.m.* servietă-diplomat.

attachement *s.m.* **1.** atașament, afecțiune, dragoste; simpatie; **avoir de l'~ pour ses amis** a avea afecțiune pentru prietenii săi, a-și iubi prietenii. **2.** sârguință, silință; **~ au travail** sârguință în muncă. **3.** *(în expr.)* **feuille / fiche d'~** fișă cu sarcini de serviciu.

attacher I. *v.t.* **1.** a lega, a fixa; **~ un cheval à un arbre** a lega un cal de un copac; **~ les mains d'un malfaiteur** a lega mâinile unui răufăcător; **~ un paquet avec une ficelle** a lega un pachet cu o sfoară; *(fig.)* **~ son regard sur qqn.** a-și fixa privirea asupra cuiva; **une reconnaissance profonde m'attache à lui** o recunoștință profundă mă leagă de el. **2.** a angaja; **~ qqn. à son service** a angaja pe cineva în slujba sa. **3.** *(fig.)* a captiva, a desfăta, a prinde; **ce concert attachait notre intérêt** acest concert ne captiva interesul. **4.** *(fig.)* a da, a atribui; **~ un sens à un mot** a da / a atribui un sens unui cuvânt. **5.** *(în expr.)* **~ du prix à une chose** a pune preț pe ceva; **~ de l'importance / de la valeur à une chose** a da / a acorda importanță unui lucru; *(arg. înv.)* **~ une gamelle à qqn.** a părăsi pe cineva. **II.** *v.i.* *(culinar)* a se prinde de cratiță, a se arde; **les pommes de terre ont attaché** cartofii s-au prins. **III.** *v.r.* **1.** a se lega (de), a se fixa; **cette broche s'attache au revers de la veste** această broșă se fixează de reverul hainei. **2.** a se lipi (de); a adera (la); a se încheia; **cette robe s'attache par des boutons** acestă rochie se încheie cu nasturi; **la terre humide s'attache à ses chaussures** pământul umed i se lipește de pantofi. **3.** *(despre plante)* a se agăța (de), a se urca (pe), a se prinde (de); **la vigne s'attache à tout ce qu'elle rencontre** vița de vie se agață de tot ce întâlnește în cale. **4.** a se consacra; **s'~ à une recherche** a se consacra unei cercetări. **5.** *(în expr.)* **s'~ à qqn. comme la pauvreté à un pauvre homme/ s'~ au pas de qqn.** a se ține scai de cineva; a fi umbra cuiva; *(arg.)* **s'~ une casserole** a evada din închisoare.

attagène *s.m.* *(entom.)* gândacul-de-piei *(Anthremus).*

attaquable *adj.* atacabil.

attaquant, ~e *s.m.f.* **1.** atacator; agresor. **2.** *(sport)* atacant.

attaque *s.f.* **1.** atac, agresiune, asalt; **lancer une ~** a lansa un atac; **repousser une ~** a respinge un atac. **2.** *(med.)* atac, acces; **une ~ d'apoplexie** un atac de apoplexie. **3.** *(sport)* atac, ofensivă; **l'~ et la défense** atacul și apărarea. **4.** *(fig.)* critică; obiecție, învinuire, acuzație; **les attaques de l'opposition contre le gouvernement** criticile opoziției împotriva guvernului. **5.** *(muz.)* primele note ale unei piese muzicale. **6.** *(fam. în expr.)* **être d'~** a fi în formă / în putere/ viguros; *(min.)* **front d'~** front de abataj.

attaquer I. *v.t.* a ataca, a comite o agresiune; **~ un pays** a ataca o țară; **un malfaiteur a attaqué un passant** un răufăcător a atacat un trecător. **2.** *(fig.)* a ataca, a critica, a învinui, a acuza; **l'opposition attaque le gouvernement** opoziția critică guvernul. **3.** a ataca, a roade, a mânca; **la rouille attaque le fer** rugina atacă fierul. **4.** *(med.)* a afecta, a lovi; **cette grippe attaque les vieilles personnes** această gripă lovește persoanele în vârstă. **5.** *(fam.)* a începe, a porni; **~ le rôti** a începe, (a mânca) friptura. **6.** *(jur. în expr.)* **~ en justice** a da în judecată; **~ un testament** a ataca, a contesta un testament. **7.** *(muz.)* a începe executarea unei piese muzicale. **8.** *(în expr.)* **~ qqn. au défaut de la cuirasse / par son point faible** a atinge pe cineva unde-l doare / la punctul nevralgic / sensibil; **~ qqn. dans ses derniers retranchements** a găsi, a dibui pe cineva și-n gaură de șarpe; **~ qqn. de front** a ataca frontal pe cineva. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **à***)* a ataca, a se lega de; a provoca, a înfrunta; **s'~ à un probleme** a ataca o problemă, a încerca să o rezolve.

attardé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** întârziat, care este în întârziere; **des passants ~s** trecători întârziați. **2.** *(med.)* întârziat, înapoiat, arierat; **un ~ mental** un înapoiat mintal. **3.** *(fig.)* întârziat, demodat, desuet, învechit.

attarder I. *v.t.* a întârzia (pe cineva); **cette rencontre m'a attardé** această întâlnire m-a întârziat. **II.** *v.r.* **1.** a întârzia; **rentrons vite, ne nous attardons pas** să ne întoarcem repede acasă, să nu întârziem. **2.** *(fig.)* a zăbovi; **s'~ chez des amis** a zăbovi pe la prieteni. **3.** a pierde vremea; a se opri; **s'~ à des riens** a-și pierde vremea cu fleacuri.

atteindre I. *v.t.* **1.** a atinge, a nimeri, a lovi (cu proiectile); **un éclat d'obus l'a atteint** o schijă l-a atins / nimerit. **2.** *(fig.)* a atinge, a ajunge, a parveni (la); **~ son dessein** a-și atinge scopul, a reuși. **3.** a ajunge, a sosi; **~ la ville à la nuit** a ajunge în oraș la lăsarea nopții; **~ le sommet de la montagne** a ajunge în vârful muntelui. **4.** a găsi, a prinde; **~ qqn. au téléphone** a prinde pe cineva la telefon. **5.** *(fig.)* a atinge, a emoționa, a tulbura, a impresiona, a mișca, a înduioșa; **~ qqn. jusqu'aux fibres** a impresiona adânc pe cineva. **6.** a ajunge, a prinde din urmă; **~ les fuyards** a-i prinde din urmă pe fugari. **7.** a aborda; **cet homme n'est pas facile à ~** acest om nu e ușor de abordat, e greu abordabil. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **à***)* a atinge, a ajunge la; *(fig.)* **~ à la perfection** a atinge perfecțiunea.

atteint, ~e *adj.* atins, lovit (de boală); **il est sérieusement ~** e bolnav grav. **2.** *(fig.)* tulburat; **il était profondément ~ par le choc** era profund tulburat de șoc. **3.** *(fam. în expr.)* **il est bien ~** e nebun, e smucit rău; e ciupit la scufiță.

atteinte *s.f.* **1.** lovitură; **les ~s du sort** loviturile soartei. **2.** rău, neajuns, prejudiciu, pagubă, daună; **~ à la sûreté de l'état** prejudiciu adus siguranței statului; **porter ~ à** a pricinui un rău, un prejudiciu (cuiva), a lovi, a leza (pe cineva). **3.** *(în expr.)* **hors d'~** care nu mai poate fi prins, atins. **4.** acces, criză; simptom; **les premières ~s du mal** primele simptome ale bolii.

attélabe *s.m.* *(entom.)* specie de coleoptere asemănătoare gărgăriței, paraziților viței de vie și ai pomilor fructiferi.

attelage *s.m.* **1.** atelaj. **2.** înhămare. **3.** *(c.f.)* dispozitiv de legare a vagoanelor. **4.** dispozitiv de propulsare a unei nave spațiale.

atteler I. *v.t.* a înhăma; **~ les chevaux à la charrette** a înhăma caii la căruță. **2.** a înjuga; **~ les bœufs à la charrue** a înjuga boii la plug. **3.** *(tehn.)* a lega, a cupla; **~ un wagon à la locomotive** a cupla un va-

gon cu locomotiva. **II.** *v.r. (fam. cu prep.* **à**) a se înhăma (la), a se apuca (de); **s'~ à un long travail** a se înhăma la o treabă de durată.
attelle *s.f.* **1.** *(la hamul cailor)* jug. **2.** atelă.
attellement *s.m.* înhămare.
attelloir *s.m.*, **attelloire** *s.f.* cui mobil care fixează opritorile hamului la oiște.
attenant, ~e *adj.* alăturat, vecin; **jardin ~ au mien** grădină vecină cu a mea.
attendre I. *v.t.* **1.** a aștepta; **~ le train** a aștepta trenul; **~ le cœur battant** a aștepta cu inima bătând; **attendez-moi sous l'orme** așteaptă-mă mult și bine; **~ qqn. comme le Messie** a aștepta pe cineva ca pe o salvare, ca pe Mesia; **~ qqn. comme les moines l'abbé** a aștepta pe cineva mai mult de-o grămadă; **~ que des alouettes tombent toutes rôties** a aștepta totul de-a gata, a aștepta să-i pice mură-n gură; a umbla după colaci calzi. **2.** a conta (pe ceva); **~ beaucoup de qqn.** a spera mult de la cineva, a conta mult pe cineva. **3.** *(în expr.)* **~ qqn. au tournant** a pândi pe cineva la cotitură; **~ qqn. de pied ferme** a fi gata de apărare; *(arg.)* **~ sa belle** a pândi ocazia de a-și lua revanșa; *(arg.)* **~ sous le manguier** a fi lefter; a-i bate vântul în traistă. **II.** *v.i. (cu prep.* **après***) (în expr.)* **~ après qqn.** a aștepta cu nerăbdare pe cineva; **~ après qqch.** a avea nevoie de ceva. **III.** *v.r. (cu prep.* **à***)* **1.** a se aștepta (la); **je m'attendais à ce dénouement** mă așteptam la acest deznodământ. **2.** a conta, a se baza (pe); **je m'attendais à un meilleur résultat** contam pe un rezultat mai bun. **3.** *(înv. în expr.)* **s'~ à...** a avea încredere (în); a fi sigur (de).
attendrir *v.t., v.r.* **1.** a (se) frăgezi, a (se) muia; **~ un morceau de viande** a frăgezi o bucată de carne. **2.** a (se) înduioșa; **ses larmes m'attendrissent** lacrimile lui mă înduioșează.
attendrissant, ~e *adj.* înduioșător, duios, impresionant, răscolitor, emoționant, mișcător.
attendrissement *s.m.* **1.** înduioșare, (sentiment de) emoție, tandrețe. **2.** milă, compasiune.
attendrisseur *s.m.* aparat pentru frăgezit carnea.
attendu I. *prep.* având în vedere, dat fiind; **~ ses nouveaux arguments, il nous faudra réviser notre défense** având în vedere noile sale argumente, va trebui să ne revizuim apărarea. **II.** *loc. conj.* **~ que** având în vedere că..., dat fiind că..., de vreme ce..., considerând că..., ; **~ les témoins ont été entendus** întrucât martorii au fost audiați. **III.** *s.m. (jur.)* punct, alineat (al unei cereri, al unei argumentări). **IV.** *adj.* așteptat; scontat, prevăzut; **le succès ~ de la pièce** succesul scontat al piesei; **déclaration ~e** declarație prevăzută.
attentat *s.m.* atentat; **~ à la liberté** atentat împotriva libertății; **~ contre un souverain** atentat la persoana unui suveran; **~ à la pudeur** atentat la pudoare; ofensă, ultraj.
attentatoire *adj.* care atentează; **acte ~ aux droits de l'homme** act care atentează la drepturile omului.
attente *s.f.* **1.** așteptare; **salle d'~** sală de așteptare; **contre toute ~** contrar tuturor așteptărilor; **file d'~** șir / rând de așteptare. **2.** expectativă; speranțe, așteptări; **décevoir l'~ de ses électeurs** a înșela așteptările / speranțele alegătorilor.
attenter *v.i. (cu prep.* **à***)* **1.** a atenta (la); **~ à la vie de qqn.** a atenta la viața cuiva. **2.** *(în expr.)* **~ à ses jours** a se sinucide, a-și pune capăt zilelor.
attentif, -ive *adj.* **1.** atent; **élève ~** elev atent. **2.** *(fig.)* atent, amabil, politicos; prevenitor, curtenitor.
attention *s.f.* **1.** atenție; **attirer l'~ sur...** a atrage atenția asupra... **prêter/ faire ~ à...** a da, a acorda atenție la..., a fi cu băgare de seamă la... **à l'~ de** în atenția... (menționează persoana căreia îi este destinată o corespondență). **2.** atenție, amabilitate; solicitudine; **une ~ délicate** o atenție delicată; **entourer qqn. d'~s** a fi plin de atenții față de cineva.
attentionné, ~e *adj.* atent, amabil; prevenitor, îndatoritor; **il est très ~ pour ses parents** este foarte atent cu părinții săi.
attentisme *s.m. (peior.)* (politică) de așteptare, amânare, tergiversare, temporizare.
attentiste *s.m.f., adj.* (persoană) care duce o politică de tergiversare, de temporizare.
attentivement *adv.* (în mod) atent, cu atenție; **écouter ~** a asculta cu atenție.
atténuant, ~e *adj. (med., jur.)* atenuant; **circonstances ~es** circumstanțe atenuante; *(înv.)* **médicament ~** medicament atenuant (al durerilor), calmant.
atténuation *s.f.* **1.** atenuare, moderare, diminuare, domolire, potolire; micșorare, scădere, reducere; **~ de l'intensité du vent** scăderea intensității vântului. **2.** *(jur.)* atenuare, reducere; **~ de peine** reducere a pedepsei. **3.** *(med.)* atenuare, slăbire; **ce remède apporte une ~ à son mal** acest leac provoacă o atenuare a durerii sale.
atténué, ~e *adj.* atenuat, moderat, potolit, domolit, diminuat, scăzut, micșorat, redus.
atténuer I. *v.t.* a atenua, a diminua, a potoli, a domoli, a micșora, a reduce, a scădea; **~ une douleur** a atenua/ a potoli o durere; **~ les bruits** a reduce zgomotele. **II.** *v.r.* a scădea, a se potoli; **sa douleur s'atténue peu à peu grâce à ce remède** durerea sa scade puțin câte puțin datorită acestui medicament.
atterrage *s.m. (mar.)* vecinătatea coastei; apropiere de un port.
atterrant, ~e *adj.* consternant; copleșitor.
atterrement *s.m.* consternare; copleșire.
aterrer *v.t.* **1.** *(înv.)* a doborî. **2.** *(fig.)* a doborî, a zdrobi. a copleși, a consterna.
atterrir *v.i.* **1.** *(av.)* a ateriza. **2.** *(mar.)* a acosta, a trage la mal. **3.** *(fig. fam.)* a sosi în cele din urmă; **vous avez atterri finalement** ați ajuns în sfârșit. **4.** *(fam.)* a cădea de pe cal.
atterrissage *s.m.* **1.** *(av.)* aterizare, aterizaj. **2.** *(mar.)* apropiere de mal.
atterrissement *s.m.* aluviuni, depuneri (maritime, fluviale).
attestation *s.f.* **1.** atestare; adeverință, certificat; **~ de bonne conduite** certificat de bună purtare. **2.** atestare, marcă, dovadă, mărturie.

attester *v.t.* **1.** a atesta, a certifica, a confirma; **le fait est attesté par les témoins** faptul este atestat de martori. **2.** a dovedi, a proba, a demonstra; **ses résultats attestent le désir de s'affirmer** rezultatele sale demonstrează dorința sa de afirmare. **3.** *(fig.)* a lua drept martor, a invoca; ~ **le ciel** a lua cerul drept martor.

atticisme *s.m.* **1.** aticism, măsură, finețe, eleganță, rafinament (în stil, în limbă). **2.** formă proprie dialectului atic din greaca veche.

atticiste *s.m.* scriitor antic care urmărea puritatea și eleganța stilului.

attiédir I. *v.t.* **1.** a încropi, a face (să devină) călduț. **2.** *(fig.)* a domoli, a molcomi, a potoli, a tempera. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se domoli, a se potoli; **son élan s'attiédit avec le temps** elanul său se domolește cu timpul.

attiédissement *s.m.* **1.** încropire. **2.** *(fig.)* domolire, potolire; slăbire; ~ **de sa tendresse** slăbirea afecțiunii sale.

attifage, attifement *s.m.* *(fam.)* împopoțonare; înzorzonare.

attifer *v.t., v.r.* *(fam.)* a (se) împopoțona; a (se) înzorzona; **la fillette aime s'~ des rubans de sa mère** fetiței îi place să se împopoțoneze cu panglicile mamei ei.

attifet *s.m.* **1.** podoabă, găteală. **2.** bonetică de femeie cu colț ascuțit pe frunte.

attiger *v.t.* *(pop.)* **1.** a exagera. **2.** a contamina cu o boală venerică. **3.** *(în expr.)* ~ **la cabane** a exagera, a face din țânțar armăsar.

attique I. *adj.* **1.** *(ist.)* atic, din Atica veche. **2.** *(în expr.)* **sel** ~ glumă fină și delicată. **II.** *s.m.* **1.** dialectul ionian atic. **2.** *(arhit.)* etaj situat în partea superioară a unui edificiu, redus ca proporții. **3.** *(anat.)* partea superioară a timpanului.

attiquement *adv.* cu eleganță atică; în manieră atică.

attirable *adj.* care poate fi atras; care se poate atrage.

attirail *s.m.* **1.** trusă, set (de unelte, obiecte). **2.** echipament; ~ **de chasse** echipament de vânătoare. **3.** *(fam.)* catrafuse, calabalâc, bulendre; țoale; troace; **elle a déménagé avec tout son** ~ s-a mutat cu tot calabalâcul.

attirance *s.f.* atracție, farmec; ispită, tentație.

attirant, ~e *adj.* atrăgător; fermecător; seducător; îmbietor; tentant; ispititor; **cet appartement n'avait rien de très** ~ acest apartament nu avea nimic îmbietor.

attirer *v.t.* **1.** a atrage; **l'aimant attire le fer** magnetul atrage fierul; *(fig.)* ~ **le regard** a atrage privirea . **2.** a fermeca, a îmbia, a seduce, a încânta. **3.** *(fig.)* a atrage, a provoca, a cauza; ~ **des ennuis** a provoca neplăceri. **II.** *v.r.* a se / a-și atrage; **les corps célestes s'attirent les uns les autres** corpurile cerești se atrag unele pe altele; **il s'attire des ennuis** își atrage neplăceri.

attisement *s.m.* *(rar)* ațâțare, întărâtare.

attiser *v.t.* **1.** a ațâța, a înviora; ~ **le feu** a ațâța focul. **2.** *(fig.)* a ațâța, a întărâta, a excita, a asmuți, a instiga, a stârni; ~ **la haine** a stârni ura.

attiseur *s.m.* cel care ațâță, întărâtă.

attisoir *s.m.* vătrai.

attitré, ~e *adj.* **1.** titrat, cu titlu de; **le fournisseur ~ de S.M.** furnizorul Majestății Sale. **2.** obișnuit; **mon fournisseur** ~ furnizorul meu obișnuit.

attitrer *v.t.* a învesti (pe cineva) într-o funcție; ~ **un ministre** a învesti un ministru.

attitude *s.f.* **1.** atitudine, poziție (a trupului); postură; port; ținută; ~ **défectueuse** poziție defectuoasă. **2.** *(fig.)* atitudine, conduită, purtare, comportare; ~ **aimable** atitudine amabilă. **3.** *(fig.)* atitudine, luare de poziție; **nôtre pays a adopté une ~ neutre dans ce conflit** țara noastră a adoptat o atitudine neutră în acest conflict. **4.** *(peior.)* afectare; **il prend des ~s** manifestă afectare; este afectat.

attitudinal, ~e *adj.* care se referă la atitudinea psihologică a cuiva.

attorney *s.m.* în Anglia, procuror sau avocat însărcinat cu procedura; ~ **général** titlu echivalent cu cel de ministru al justiției.

attouchement *s.m.* **1.** atingere (cu mâna). **2.** *(geom. în expr.)* **point d'~** punct de contact.

attoucher *v.t.* *(înv.)* a atinge.

attracteur, -trice *adj.* care atrage, care trage spre sine.

attractif, -ive *adj.* atrăgător; atractiv; **lecture ~-ive** lectură atrăgătoare, captivantă.

attraction *s.f.* **1.** *(fiz.)* atracție; **loi de l'~ universelle** legea atracției universale. **2.** *(fig.)* atracție, ispită; **l'~ de la nouveauté** atracția noutății. **3.** atracție, înclinație, imbold; fascinație; simpatie; **l'~ mutuelle de deux êtres** simpatia reciprocă a două ființe. **4.** număr de (spectacol) de varieteu. **5.** *(la pl.)* distracții, atracții. **6.** *(gram.)* atracție, modificare a unui cuvânt prin influența altuia; **accord par** ~ acord prin atracție; ~ **des genres** atracția genurilor.

attraire *v.t.* *(jur.)* a cita în fața tribunalului.

attrait *s.m.* **1.** atracție, farmec, seducție; **l'~ du plaisir** atracția plăcerii; **cette symphonie était le principal ~ du programme** această simfonie era principala atracție a programului. **2.** înclinare, predispoziție, gust; **l'~ pour la musique** înclinare spre muzică. **3.** *(la pl. înv.)* farmec, nuri; **les ~ d'une femme** farmecele unei femei.

attrapade *s.f.*, **attrapage** *s.m.* *(fam.)* **1.** săpuneală, perdaf. **2.** ceartă iscată din senin.

attrape *s.f.* **1.** *(înv.)* capcană, cursă (pentru vânat, pentru porumbei). **2.** *(fam.)* farsă, păcăleală, festă. **4.** frânghie (de care te poți agăța). **3.** mici obiecte pentru organizat păcăleli.

attrape-mouches *s.m. invar.* **1.** *(bot., înv.)* lipicioasă *(Lichnis viscaria)*. **2.** dispozitiv de prins muște.

attrape-nigaud *(pl.* **attrape-nigauds***)* *s.m.* păcăleală, festă, renghi.

attraper I. *v.t.* **1. a.** a prinde, a apuca, a înhăța, a înșfăca, a pune mâna (pe); ~ **un voleur** a prinde un hoț; ~ **le train** a prinde trenul; **b.** a prinde în capcană; ~ **une souris** a prinde un șoarece. **2.** a păcăli, a înșela, a trage pe sfoară; **se laisser** ~ a se lăsa înșelat. **3.** *(fig. fam.)* a certa, a ocărî, a săpuni, a trage un perdaf. **4.** a prinde, a imita, a reproduce; ~ **une manière / un style** a imita o manieră / un stil (de lucru). **5.** *(în expr.)* **attrape! a.** Na! **b.** *(mar.)* Leagă bine! ~

une maladie a contracta o boală; ~ **le bon numéro** a câștiga lozul cel mare; a da lovitura; ~ **le coup** *(fam.)* a căpăta îndemânare; ~ **le coup de main** a încălca/ a nesocoti legea; ~ **le / un torticolis** *(fam.)* a-i înțepeni / a-și strâmba gâtul; ~ **un coup de bambou** *(fam.)* a face o insolație; ~ **le crève** *(pop.)* a se îmbolnăvi de gripă; ~ **qqn. par la peau du cou / du dos / des fesses** *(pop.)* a ține pe cineva de un nasture; a reține pe cineva în ultimul moment; *(arg.)* ~ **une maculature** a se îmbăta criță; a se afuma. **II.** *v.r.* **1.** a se lua, a fi contagios; **cette maladie s'attrape** această boală este contagioasă, se ia. **2.** a se înșela reciproc. **3.** a se certa.

attrapeur, -euse *s.m.f.* persoană care înșală prin viclenie sau intrigă.

attrayant, ~e *adj.* atrăgător, ispititor, fermecător, seducător, îmbietor; tentant; **un spectacle** ~ un spectacol atrăgător.

attribuable *adj.* care poate fi (sau trebuie să fie) atribuit.

attribuer I. *v.t.* **1.** a atribui, a acorda, a da, a conferi; ~ **une part à un héritier** a se atribui o parte (din moștenire) unui moștenitor. **2.** a pune pe seama / în socoteala cuiva; a imputa; **on lui attribue tous les défauts** i se pun în seamă toate defectele. **3.** a conferi; **on lui a attribué une haute dignité** i s-a conferit o funcție înaltă. **II.** *v.r.* a-și atribui, a-și aroga; **s'~ tous les mérites d'une action** a-și atribui toate meritele unei acțiuni.

attribut *s.m.* **1.** atribut, caracteristică, trăsătură, însușire. **2.** *(fig.)* simbol, semn distinctiv, emblemă. **3.** *(gram.)* atribut; nume predicativ.

attributaire *s.m.f.* *(jur.)* persoană care a beneficiat de o atribuire; beneficiar.

attributif, -ive *adj.* atributiv.

attribution *s.f.* **1.** atribuire, alocare, distribuire, remitere; **concours pour l'~ des bourses** concurs pentru atribuirea de burse. **2.** *(la pl.)* atribuții, sarcini; **les ~s d'un directeur d'usine** atribuțiile unui director de uzină.

attriquer *v.t.* *(arg.)* **1.** a cumpăra. **2.** a procura.

attristant, ~e *adj.* întristător; care întristează; dureros; trist.

attrister *v.t., v.r.* a (se) întrista, a (se) posomorî.

attrition *s.f.* **1.** *(mec.)* frecare, roadere. **2.** *(rel.)* căință, pocăință, regret, remușcare. **3.** *(ec.)* uzură, diminuare progresivă.

attroupement *s.m.* adunare, îngrămădire, înghesuială, îmbulzeală, afluență (de oameni).

attrouper *v.r.* *(despre oameni)* a se aduna, a se îngrămădi, a se îmbulzi, a se înghesui.

atypique *adj.* *(med.)* atipic, care se abate de la caracteristicile obișnuite; **maladie** ~ boală atipică.

au *art. contr. v.* **à**.

aubade *s.f.* **1.** serenadă matinală (sub ferestrele cuiva). **2.** *(fig. fam.)* critică, săpuneală, perdaf; **recevoir une** ~ a fi criticat / muștruluit, a încasa o săpuneală.

aubain *s.m.* *(ist.)* străin nenaturalizat, stabilit într-o țară.

aubaine *s.f.* **1.** *(ist., jur.)* drept al seniorului sau al suveranului de a moșteni bunurile unui străin nenaturalizat stabilit în țară. **2.** *(fig.)* noroc, chilipir, pleașcă.

aube *s.f.* **1.** (revărsat de) zori. **2.** *(fig.)* debut, început; **l'~ de la vie** începutul vieții. **3.** *(la catolici)* îmbrăcăminte albă purtată de preoți în timpul slujbei. **3.** *(lit.)* poezie medievală din nordul Franței. **4.** *(tehn.)* paletă a unei roți hidraulice.

aubépine *s.f.* *(bot.)* păducel, gherghin, mărăcin-alb, măceș *(Crataegus monogyna)*.

aubère *adj., s.m.* (cal) șarg.

auberge *s.f.* **1.** han; **descendre à l'~** a se opri, a trage la un han. **2.** *(în expr.)* **tenir** ~ a avea casă deschisă. **3.** *(fam. în expr.)* **n'être pas sorti de l'~** a nu fi ieșit încă din necaz.

aubergine I. *s.f.* **1.** pătlăgea vânătă *(Solanum melongena* și *esculentum)*. **2.** *(arg.)* **a.** episcop; **b.** nas roșu de bețiv; **c.** sticlă de vin roșu; **d.** polițistă care răspunde de zonele de parcare. **II.** *adj. invar.* culoarea pătlăgelei vinete.

aubergiste *s.m.f.* hangiu.

aubier *s.m.* **1.** *(bot.)* alburn. **2.** călin *(Viburnum opulus)*.

aubifoin *s.m.* *(bot.)* numele popular al albăstrelei.

auburn *adj. invar.* (culoare) cafeniu-roșcat.

aucuba *s.m.* *(bot.)* aucuba, arbust ornamental *(Aucuba japonica)*.

aucun, ~e I. *adj. nehot.* **1.** *(în propoz. negat.)* nici un; **je n'ai reçu ~e aide** n-am primit nici un ajutor; **en ~e façon** în nici un fel. **2.** *(în propoz. afirm.)* vreun; **je doute qu'~ élève puisse résoudre ce problème** mă îndoiesc că vreun elev poate rezolva această problemă.. **II.** *pron. nehot.* **1.** *(în propoz. negat.)* nici unul; ~ **d'eux ne m'a accompagné** nici unul din ei nu m-a însoțit. **2.** *(în propoz. afirm.)* vreunul; **je ne crois pas qu'~ de vous vienne ce soir** nu cred că vreunul din voi va veni astă-seară. **3.** *(la pl.)* unii, anumiți (oameni); **d'~s pensent que...** unii cred că...

aucunement *adv.* deloc, nicidecum, câtuși de puțin, defel.

audace *s.f.* **1.** îndrăzneală, curaj, temeritate, cutezanță. **2.** *(peior.)* insolență, obrăznicie, nerușinare, impertinență; aroganță. **3.** inovație, originalitate; îndrăzneală (tehnică, artistică).

audacieusement *adv.* **1.** cu îndrăzneală, cu curaj. **2.** cu obrăznicie, cu impertinență, cu insolență; cu aroganță; cu nerușinare.

audacieux, -euse *adj., s.m.f.* îndrăzneț, cutezător, curajos; temerar; **projet** ~ proiect îndrăzneț; **la fortune sourit aux** ~ norocul surâde celor îndrăzneți.

au-deçà *adv. v.* **deçà**.

au-dedans *adv. v.* **dedans**.

au-dehors *adv. v.* **dehors.**

1. au-delà *adv. v.* **delà**.

2. au-delà *s.m. art.* lumea cealaltă, lumea de apoi; viața de dincolo de moarte, apoi; lumea de dincolo.

au-dessous *adv. v.* **dessous** (**II. 2.**).

au-dessus *adv. v.* **dessus** (**II. 2.**).

au-devant *adv. v.* **devant** (**II. 2.**).

audibilité *s.f.* *(fiz.)* audibilitate.

audible *adj.* *(fiz.)* audibil, care se poate auzi; **une voix à peine** ~ o voce care de abia se aude.

audience *s.f.* **1.** audiență; **accorder** ~ a acorda audiență. **2.** *(jur.)* audiere; ~ **à huis clos** audiere cu ușile închise. **3.** interes, (mare) atenție; **jouir d'une large** ~ a se bucura de multă atenție. **4.** *(înv.)* auditoriu, asistență.
audiencia *s.f. (ist.)* tribunal regal din Spania și din posesiunile spaniole din America.
audimat *s.m.* sistem de evaluare a audienței televiziunii.
audimètre *s.m.* dispozitiv de măsurare a audienței unei emisiuni de radio sau de televiziune.
audimétrie *s.f.* măsurare a audienței unei emisiuni radio sau de televiziune.
audi-mutité *s.f. (med.)* muțenie congenitală neasociată cu surzenia.
audioconférence *s.f.* teleconferință asigurată de mijloace de telecomunicații ce nu permit decât transmisia audio.
audiodisque *s.m.* disc pe care sunt înregistrate numai informații audio.
audiofréquence *s.f.* frecvență acustică.
audiogramme *s.m. (fiz., med.)* audiogramă.
audiologie *s.f. (med.)* audiologie.
audiomètre *s.m. (fiz., med.)* audiometru.
audiométrie *s.f. (fiz., med.)* audiometrie.
audionumérique *adj. (în expr.)* **disque** ~ disc compact.
audio-oral, ~e (*m. pl.* **-aux**) audio-oral; **méthode ~e d'enseignement des langues** metodă audio-orală de învățare a limbilor străine.
audiophile *s.m.f.* persoană pasionată de electroacustică.
audiophone *s.m.* mic aparat acustic (proteză acustică) folosit la amplificarea sunetelor și purtat de cei care nu aud.
audioprothésiste *s.m.f.* specialist în protezele auditive.
audiovisuel, ~le I. *adj.* audiovizual. **II.** *s.m.* ansamblul metodelor, tehnicilor privind audiovizualul.
audit *s.m.* audit, controlul complex al unei societăți de către organe abilitate.
auditer *v.t.* a supune o întreprindere controlului de audit.
auditeur, -trice *s.m.f.* **1.** auditor, ascultător; **les ~s** auditoriul, asistența, publicul. **2.** persoană având o anumită funcție într-o instituție. **3.** *(în expr.)* ~ **de justice** viitor magistrat (elev la școala națională de magistratură).
auditif, -ive *adj. (anat.)* auditiv.
audition *s.f.* **1.** *(anat.)* auz, funcția auzului. **2.** ascultare, audiere; ~ **des témoins** audiere a martorilor. **3.** *(muz.)* audiție.
auditionner I. *v.t.* a audia, a asculta pe un artist în vederea angajării. **II.** *v.i.* a da o audiție *(despre un actor, în vederea angajării)*.
auditoire *s.m.* **1.** auditoriu, asistență, public. **2.** *(în Belgia, Elveția)* sală de conferințe.
auditorium *s.m.* **1.** sală de audiții. **2.** sală de înregistrări (radio).
auffe *s.f. (bot.)* specie de plantă graminee *(Stipa tenacissima)*.
auge *s.f.* **1.** troacă, adăpătoare. **2.** *(tehn.)* jgheab; *(constr.)* ~ **à enduire** targă folosită la tencuit. **3.** *(geogr.)* albie. **4.** cutie a pietrelor de moară.
augée *s.f.* conținutul unei troace.
auget *s.m.* **1.** mică adăpătoare pentru păsări. **2.** magazie, compartiment în care se introduc gloanțele la armele de foc. **3.** *(tehn. în expr.)* **roue à ~s** roată cu cupe.
augette *s.f.* mic recipient pentru spălarea minereului.
augite *s.f. (mineral.)* element de rocă vulcanică ce formează cristale sau o masă fibroasă de culoare verde închis.
augment *s.m. (lingv.)* augment.
augmentable *adj.* care poate fi mărit, crescut.
augmentatif, -ive *adj. (gram.)* augmentativ.
augmentation *s.f.* creștere, sporire, mărire; **demander une** ~ a cere o mărire de salariu.
augmenter *v.t., v.i.* a crește, a spori, a (se) mări; a (se) amplifica, a (se) întinde; **les prix augmentent** cresc prețurile; **édition augmentée** ediție mărită.
augurai, ~e *(m.pl.***-aux***) adj.* augurai; referitor la augur.
1. augure *s.m. (antichit. romană)* augur, preot căruia i se atribuia facultatea de a prevesti viitorul după zborul sau cântecul păsărilor.
2. augure *s.m. (antichit. rom.)* augur, prevestire; *(fam.)* **oiseaux de mauvais** ~ piază rea; **de bon** ~ de bun augur, semn bun.
augurer *v.t.* a prevesti; a prezice; a prevedea; **je n'augure rien de bon de ces événements** nu prevăd nimic bun din aceste evenimente; **il augurait mal du succès de l'entreprise** nu prevestea ceva bun în legătură cu succesul inițiativei.
augustinien, ~ne *adj., s.m.f.* **1.** referitor la Sf. Augustin și scrierile sale. **2.** adept al doctrinei Sfântului Augustin.
augustinisme *s.m.* **1.** doctrina Sfântului Augustin, îndeosebi în ce privește harul. **2.** doctrină jansenistă inspirată din cea a Sfântului Augustin.
aujourd'hui *adv.* **1.** astăzi, azi. **2.** în zilele noastre; la ora actuală; în ziua de azi.
aula *s.f. (Elveția)* aulă universitară.
aulique *adj.* aulic; referitor la curtea unui rege, prinț.
aulnaie *s.f.* plantație de arini; ariniș, ariniște.
aulne *s.m. (bot.)* arin *(Alnus glutinosa)*.
aulnée *s.f. v.* **aunée. (2)**
aulof(f)ée *s.f. (mar., în expr.)* **faire une** ~ a face o voltă.
aulx *s.m. pl.* de la **aii**.
aumailles *adj. f. pl. (în expr.)* **bêtes** ~ vite cu coarne (bovine).
aumône *s.f.* pomană, milă, milostenie; **les mendiants demandent l'**~ cerșetorii cer de pomană.
aumônerie *s.f. (bis.)* **1.** funcția de preot al unei instituții. **2.** totalitatea preoților de instituție; **l'**~ **militaire** totalitatea preoților militari.
aumônier *s.m. (bis.)* preot al unei colectivități (liceu, regiment, echipajul unui vapor).
aumônière *s.f. (înv.)* pungă, tașcă pentru chetă agățată de brâu.
aumusse, aumuce *s.f.* **1.** *(înv.)* căciulă purtată în sec. IX-XIV. **2.** pelerină îmblănită purtată de canonici.
aunage *s.m.* **1.** *(înv.)* măsurare cu cotul. **2.** lungime a unui balot de stofă măsurat în coți. **3.** *(ist. feudal)* dare plătită de negustori.
aunaie *s.f. v.* **aulnaie**.

1. aune *s.f.* **1.** veche măsură de lungime de 1,188 m. **2.** *(fam., în expr.)* **faire une figure longue d'une ~** a face o mutră plouată; **mesurer les autres à son ~** a măsura / a judeca pe alții după sine; **savoir ce que vaut l'~** a ști câte parale face francul.
2. aune *s.m. v.* **aulne. (1.)**
1. aunée *s.f. v.* **aune.**
2. aunée *s.f. (bot. în compuse)* **grande-~** iarbă-mare *(Inula helenium).* **2. ~-britannique** sovârvariță *(Inula britannica).*
auner *v.t. (înv.)* a măsura cu cotul.
auparavant *adv.* (mai) înainte; **quelque temps ~** cu câtva timp înainte/ în urmă.
auprès I. *adv.* aproape, în apropiere; **II.** *loc. prep.* **~ de... a.** în apropiere de ..., lângă ..., în vecinătatea..., în preajma...; **je me suis assis ~ de lui** m-am așezat lângă el; **se tenir ~ de qqn.** a sta în apropierea, în preajma cuiva; **b.** pe lângă...; **intervenir ~ de qqn.** a interveni pe lângă cineva, în favoarea cuiva; **c.** pe lângă, în comparație cu...; **~ de son cousin il paraît modestement vêtu** în comparație cu vărul lui, el pare modest îmbrăcat.
auquel *pron. rel. v.* **lequel.**
aura *s.f.* **1.** *(med. înv.)* aură. **2.** *(fig.)* aură, nimb, aureolă. **3.** *(fig.)* atmosferă, ambianță.
auratiacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate, având ca prototip portocalul.
aurélie *s.f. (zool.)* aurelia, meduză *(Aurelia aurita).*
auréolaire *adj.* care seamănă cu aureola.
auréole *s.f.* **1.** aureolă, nimb. **2.** *(astr., poligr.)* aureolă, cerc luminos. **3.** *(fig.)* strălucire, renume, faimă, glorie, prestigiu. **4.** pată inelară lăsată de un lichid sau un corp; pete sub brațe; **des ~s sous les bras** pete (de sudoare) la subsuori.
auréoler *v.t.* **1.** a aureola, a nimba, a înconjura cu aureolă, cu nimb; **il a un crâne chauve auréolé de cheveux blancs** are un cap chel aureolat de păr alb. **2.** *(fig.)* a glorifica, a mări, a aureola; **auréolé de gloire** aureolat cu glorie.
auréomycine *s.f. (biol. med.)* aureomicină.
aureus *s.m.* monedă de aur din Roma antică.
auriculaire I. *adj.* **1.** *(anat.)* auricular; **fibrilation ~** fibrilație auriculară. **2.** *(jur., în expr.)* **témoin ~** martor care a auzit cu propriile-i urechi. **II.** *s.m. art.* degetul mic la mână.
auricule *s.f. (anat.)* **1.** auricul. **2.** pavilionul urechii.
auriculé, ~e *adj.* prevăzut cu auricule.
auriculothérapie *s.f. (med.)* tratament al bolilor urechii bazat pe acupunctură.
aurifère *adj.* aurifer; **terrain ~** teren aurifer.
aurification *s.f.* plombare sau îmbrăcare a unui dinte cu aur.
aurifier *v.t.* **1.** a plomba (un dinte) cu aur. **2.** a pune o coroană de aur (unui dinte).
aurige *s.m. (ist.)* auriga, conducător de car antic.
aurignacien, ~ne *adj., s.m. (preist.)* referitor la perioada prin care debutează paleoliticul superior.
1. aurique *adj. f.(mar.)* aurică, longitudinală.
2. aurique *adj. (chim.)* referitor la compușii aurului trivalent.
aurochs *s.m. (zool.)* bour *(Bos primigenius).*
auroral, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* de auroră, referitor la auroră.
aurore I. *s.f.* **1.** auroră, zori de zi. **2.** *(fig.)* început; **l'~ de la vie** începutul vieții. **3.** *(meteo, în expr.)* **~ boréale, polaire** auroră boreală, polară. **II.** *adj. invar.* (culoare) roz auriu.
auscultation *s.f. (med.)* auscultare, auscultație.
ausculter *v.t. (med.)* a ausculta.
auspices *s.m. pl.* **1.** *(ist., la romani)* auspicii, prevestire. **2.** auspicii, auguri, împrejurări; **sous d'heureux ~** sub auspicii fericite, care prevestesc succesul. **3.** *(fig.)* protecție, sprijin, ajutor; **sous les ~ de qqn. a.** cu sprijinul cuiva; **b.** sub protecția cuiva.
aussi I. *adv.* **1.** la fel de, (tot) atât de, (tot) așa de; **ton frère est ~ grand que moi** fratele tău e la fel de înalt ca și mine; **un homme ~ intelligent faire cela!** un om atât de inteligent să facă asta! **2.** și, de asemenea; **Michel viendra ~ à la réunion** va veni și Mihai la reuniune. **3.** mai, în plus; pe deasupra; **ce romancier apprecié est ~ un bon poète** acest romancier apreciat este în plus și un bun poet. **4.** *(pop. în expr.)* **~ sec** imediat, pe loc; **~ sec que** chiar în clipa care... **II.** *conj.* **1.** de aceea, în consecință, prin urmare; **il est un bon chef, ~ tous l'aiment** este un șef bun, de aceea toți îl iubesc. **2.** *(în expr.)* **~ bien** în fapt; de altfel; **~ bien que** ca și; precum și; **~ longtemps que** atâta timp cât; câtă vreme; **~ peu que** nu mai mult decât; oricât de puțin.
aussière, haussière *s.f. (mar.)* parâmă groasă cu care se leagă navele de mal.
aussitôt *adv.* **1.** imediat, numaidecât, de îndată; **~ que** de îndată ce. **2.** *(în expr.)* **~ dit, ~ fait** zis și făcut.
austénite *s.f. (metal.)* austenită, constituent al aliajelor de fier și carbon.
austénitique *adj.* referitor la austenită.
auster *s.m. (meteo)* austru.
austère *adj.* auster, sobru; aspru, sever; spartan.
austèrement *adv.* (în mod) auster, cu austeritate, cu sobrietate, cu severitate.
austérite *s.f.* **1.** austeritate, sobrietate. **2.** asprime, rigorism, severitate, duritate, rigiditate. **3.** mortificare, abstinență.
austral, ~e *(m.pl.*-**als** și -**aux***)* **I.** *adj.* austral, sudic, meridional; **l'hémisphère ~** emisfera australă. **II.** *s.m.* unitate monetară a Argentinei.
australanthropien *s.m. v.* **australopithèque.**
1. australien, ~ne *adj.* australian, din Australia.
2. Australien, ~ne *s.m.f.* australian, locuitor din Australia.
australopithèque *s.m. (paleont.)* australopitec, grup de primate antropoide fosile.
autan *s.m.* vânt local din sud-estul Franței; *(poet.)* **les ~s** vânturile puternice.
autant I. *adv* **1.** tot atât (de, cât, ca); la fel (de, ca); **il y avait ~ de garçons que de filles** erau tot atâția băieți câte fete; **je m'en indigne ~ que vous** acest lucru mă indignează tot atât cât și pe dv; **deux fois ~** de două ori pe atât; **en faire ~** a face la fel. **2.** mai bine (să); **~ renoncer que de s'exposer au risque** mai bine să renunțăm decât să riscăm. **3.** *(în expr.) (fam.)*

~ **dire** (e) ca și cum ai spune; *(prov.)* ~ **de têtes,** ~ **d'avis** câte capete, atâtea păreri; **d'~ plus** cu atât mai mult; **d'~ moins** cu atât mai puțin; **d'~ mieux** cu atât mai bine. **II. 1.** *loc. conj.* ~ **que a.** pe cât; după cât / câte; întrucât; ~ **que faire se peut** pe cât e cu putință; ~ **que j'en puisse juger** pe cât pot să judec eu; după părerea mea; ~ **que possible** pe cât e cu putință; până unde se poate; ~ **que je m'en souvienne** după câte îmi amintesc; **b.** tot pe atât cât; cât și; în măsura în care; ~ **qu'on peut** în măsura în care se poate; **c. d'~ plus que** cu atât mai mult cu cât; având în vedere că; de vreme ce; ținând seama; pentru că. **2.** *(în expr.)* ~ ... ~ pe cât, pe atât; ~ **la musique l'intéresse,** ~ **la peinture le laisse indifférent** pe cât îl interesează muzica (de mult), pe atât pictura îl lasă indiferent; ~ **vaut** tot atâta e; *(prov.)* ~ **vaut bien battu que mal battu** ori cu o bătaie, ori cu două, tot bătut ești; **pour** ~ și totuși; **il s'est beaucoup démené, et il n'a pas réussi pour** ~ s-a zbătut mult și totuși n-a reușit; **c'est (toujours)** ~ **de** tot e ceva; măcar atât; **sans réussir à le convaincre, je lui ai arraché cette promesse, c'est toujours~ de gagné** fără a fi reușit să-l conving, i-am smuls această promisiune, tot e ceva; ~ **lui en pend à l'oreille** tot asta îl așteaptă și pe el.

autarcie *s.f. (ec. pol.)* autarhie.

autarcique *adj. (ec. pol.)* autarhic; bazat, întemeiat pe autarhie.

autel *s.m.* **1.** *(bis.)* altar. **2.** *(în expr.)* **élever des ~s à qqn.** a lăuda exagerat pe cineva, a tămâia pe cineva; **aller à l'~** a se căsători; a pune pirostriile; **conduire une personne à l'autel** a se căsători cu cineva; **se sacrifier sur l'~ de la science** a se sacrifica pe altarul științei; *(prov.)* **le prêtre vit de l'~** cine slujește altarul din altar mănâncă; **le trône et l'~** regele și biserica.

auteur *s.m.* **1.** autor, responsabil; făptaș; **l'~ d'un vol** autorul unui furt. **2.** autor, scriitor; **droits d'~** drepturi de autor.

authenticité *s.f.* autenticitate.

authentification *s.f.* autentificare.

authentifier *v.t. (jur.)* a autentifica, a legaliza.

authentique *adj.* **1.** *(jur.)* autentic. **2.** autentic, originar; **livre / toile** ~ carte / pictură autentică, scrisă / pictată cu adevărat de autorul ei. **3.** sincer; **émotion** ~ emoție sinceră, adevărată.

authentiquement *adv.* (în mod) autentic.

authentiquer *v.t. v.* **authentifier**.

autiche *s.f. (arg. în expr.)* a provoca dezordine, harababură.

autisme *s.m. (med.)* autism.

autistique *adj. (med.)* referitor la autism.

auto *s.f. (fam.)* automobil, mașină.

auto-accusation *s.f.* auto-acuzare.

auto-adhésif *adj., s.m.* auto-adeziv.

auto-alarme *s.m. (mar.)* auto-alarmă, alarmă automată.

auto-allumage sau **autoallumage** *s.m. (tehn.)* autoaprindere.

auto-amorçage *s.m. (tehn.)* autoamorsare.

autoberge *s.f.* șosea de-a lungul unei ape.

autobiographie *s.f.* autobiografie.

autobiographique *adj.* autobiografic.

autobus *s.m.* autobuz.

autocanon *s.m. (mil.)* autotun, tun antiaerian propulsat de un autovehicul.

autocar *s.m.* autocar.

autocastration *s.f. (psihiatr.)* autocastrare.

autocensure *s.f.* cenzură preventivă asupra propriei persoane.

autocensurer *v.r.* a exercita o cenzură preventivă asupra propriei persoane.

autocentré *adj. (ec. pol.) (în expr.)* **développement** ~ dezvoltare a unei țări bazată pe resurse proprii.

autocéphale *adj. (bis.)* autocefal.

autochenille *s.f.* autoșenilă.

autochrome *adj. (fot.)* care înregistrează culorile.

autochtone *adj., s.m.f.* autohton, băștinaș, aborigen, indigen; neaoș, pământean.

autocinétique *adj.* care se poate mișca fără impulsuri externe.

autoclave *s.m. (chim.)* autoclavă.

autocoat *s.m. (angl.)* pardesiu scurt (deasupra genunchilor).

autocollant, ~e *adj.* autocolant, care poate fi lipit prin simplă presiune; **enveloppe ~e** plic autocolant.

autocommutateur *s.m. (telef.)* comutator automat.

autoconsommation *s.f. (ec. pol.)* consumarea unui produs de către producătorii lui.

autocopie *s.f.* autocopie.

auto-couchette sau **autocouchette** *adj. invar.* tren de noapte care transportă călătorii și automobilele lor.

autocrate *s.m. (pol.)* autocrat; potentat.

autocratie *s.f. (pol.)* autocrație absolută; absolutism.

autocratique *adj. (pol.)* autocratic; absolut.

autocritique *s.f.* autocritică; **faire son** ~ a-și face autocritica.

autocuiseur *s.m.* vas pentru fierberea alimentelor sub presiune.

autodafé *s.m.* **1.** *(ist.)* supliciul focului; **2.** *(fig.) (în expr.)* **faire un** ~ **de ses papiere** a-și arde actele.

autodéfense *s.f.* autoapărare.

autodénomination *s.f. (etn.)* autodenumire, numele pe care un popor și-l alege singur.

autodestruction *s.f.* autodistrugere.

autodétermination *s.f.* autodeterminare.

autodidacte *adj., s.m.f.* autodidact.

autodiscipline *s.f.* autodisciplină, disciplina pe care și-o autoimpune un grup sau un individ.

autodrome *s.m.* autodrom.

auto-école *(pl.* **auto-écoles***)* *s.f.* școală auto.

autoexcitateur, -trice *adj. (el.)* autoexcitator.

autofécundation *s.f. (bot.)* autofecundare, autogamie.

autofinancement *s.m.* autofinanțare.

autogamie *s.f. v.* **autofécundation**.

autogène *adj.* autogen; **soudure** ~ sudură autogenă.

autogéré, ~e *adj.* întreprindere unde se practică autogestiunea.

autogestion *s.f. (ec.)* autogestiune.

autogestionnaire *adj.* referitor la autogestiune.

autogire *s.m. (av.)* autogir.

autographe *s.m., adj.* autograf.

autographie *s.f. (poligr.)* autografie.
autographique *adj. (poligr.)* autografic.
autogreffe *s.f. (chir.)* autogrefă, autoplastie.
autoguidage *s.m.* autoghidare.
autoguidé, ~e *adj.* autoghidat.
autohémothérapie *s.f. (med. înv.)* autohemoterapie.
auto-immun, ~e *adj. (med.)* autoimun; **maladie ~e** boală autoimună.
auto-immunisation *s.f. (med.)* autoimunizare.
auto-imposition *s.f.* autoimpunere, contribuție voluntară.
auto-inductance *s.f. (el.)* autoinducție.
auto-induction *s.f. (el.)* autoinducție.
autolysat *s.m.* produs al autolizei.
autolyse *s.f. (biol.)* autoliză.
automate *adj., s.m.* automat.
automaticien, ~e *s.m.f.* automatician, specialist în automatică.
automaticité *s.f.* caracterul a ceea ce este automat.
automation *s.f. (angl.)* automatizare.
automatique I. *adj. (fiziol.)* automat, mașinal, inconștient; **réflexe ~** reflex automat, inconștient. **2.** *(tehn.)* automat; *(mil.)* **armes ~s** arme automate. **II.** *s.m.* **a.** automat; **b.** rețea telefonică automată. **III.** *s.f.* automatică.
automatiquement *adv.* (în mod) automat.
automatisation *s.f. (tehn.)* automatizare.
automatiser *v.t. (tehn.)* a automatiza.
automatisme *s.m.* automatism.
automédication *s.f.* practică constând în folosirea medicamentelor fără prescripție medicală.
automédon *s.m. (poet.)* vizitiu.
automitrailleuse *s.f. (mil.)* automitralieră, automobil blindat înarmat cu mitraliere.
automnal, ~e *(m.pl.*-**aux**) *adj.* autumnal, de toamnă; tomnatic; **pluies ~es** ploi de toamnă.
automne *s.m.* **1.** toamnă. **2.** *(fig.)* toamnă; decădere; declin; **l'~ de la vie** toamna vieții, declinul.
automobile *adj., s.f.* automobil; **industrie ~** industria automobilului.
automobilisable *adj.* adaptat circulației automobilelor; carosabil.
automobilisme *s.m.* automobilism.
automobiliste *s.m.* automobilist.
automorphisme *s.m. (mat.)* automorfism.
automoteur, -trice I. *adj.* automotor. **II.** *s.f.* tren automotor. **III.** *s.m. (mar.)* șlep automotor.
automutilation *s.f.* automutilare.
autoneige *s.f.* (Canada) vehicul special echipat pentru a circula pe zăpadă.
autonettoyant, ~e *adj.* care se curăță automat, fără intervenție manuală.
autonome *adj.* autonom; liber, independent.
autonomie *s.f.* autonomie; independență.
autonomisation *s.f.* autonomizare, faptul de a deveni autonom.
autonomisme *s.m.* autonomism, doctrina autonomiștilor.
autonomiste *adj., s.m.f.* autonomist, partizan al autonomiei politice.
autonyme *adj. (log., lingv.)* autonim.
autoplastie *s.f. (chir.)* autoplastie.
autopompe *s.f.* autopompă.
autoportant, ~e sau **autoporteur, -euse** *adj. (arhit. tehn.)* a cărui stabilitate este asigurată fără suport; **voûte autoportante** boltă lipsită de suport.
autoportrait *s.m.* autoportret.
autopropulsé, ~e *adj.* autopropulsat.
autopropulseur *adj., s.m.* autopropulsor.
autopropulsion *s.f.* autopropulsie.
autopsie *s.f. (med.)* autopsie, necropsie.
autopsier *v.t. (med.)* a face autopsie.
autopunition *s.f. (psihol.)* pedeapsă autoaplicată.
autoradio *adj., s.m.* post de radio conceput pentru automobile și fixat la bordul mașinii.
autoradiographie *s.f.* radiografie obținută cu ajutorul unor substanțe radioactive.
autorail *s.m.* tren automotor.
autoréglage *s.m. (tehn.)* autoreglaj.
autorégulateur, -trice *adj.* referitor la acțiunea de autoreglare; **mécanisme biologique ~** mecanism biologic care se autoreglează.
autorégulation *s.f.* autoreglare.
autorisation *s.f.* **1.** autorizare; aprobare, permisiune, consimțământ. **2.** autorizație / (certificat de) împuternicire. **3.** *(în expr.)* **~ de crédit** deschidere a unui credit (de către o bancă).
autorisé, ~e *adj.* **1.** autorizat, aprobat; permis. **2.** calificat; **un critique ~** un critic calificat. **3.** admis, acceptat, permis; **tournure ~e par l'usage** turnură admisă prin (largă) întrebuințare.
autoriser I. *v.t.* **1.** a autoriza, a consimți; a permite, a îngădui; **il m'a autorisé à partir** mi-a permis / mi-a îngăduit să plec. **2.** a îndreptăți, a justifica; **ce précédent nous autorise à** acest precedent ne îndreptățește să; **la loi autorise cette mesure** legea justifică această măsură. **3.** a acredita; a împuternici; **le Chef de l'État autorise les ambassadeurs** șeful Statului acreditează ambasadorii. **II.** *v.r. (cu prep.* **de***)* a se întemeia pe, a lua ca referință; **il s'autorise de votre exemple** se întemeiază pe exemplul dv.
autoritaire *adj., s.m.f.* autoritar.
autoritairement *adv.* (în mod) autoritar, cu autoritate.
autorité *s.f.* **1.** autoritate; putere, forță; **l'~ parentale** autoritatea părintească; **d'~** cu forța, fără a consulta pe nimeni; impunându-și voința. **2.** autoritate; instituție, organ de Stat; **l'~** puterea publică; **les ~s** autoritățile, înalții funcționari; **l'~ compétente** autoritatea competentă; **l'~ administrative** puterea administrativă. **3.** *(fig.)* autoritate, prestigiu, considerație, credit; vază; ascendent; reputație; **jouir d'une grande ~** a se bucura de multă considerație, a avea prestigiu; **faire ~** a face lege, a servi drept model; a fi o autoritate într-o materie; **cette réalisation fait ~** această realizare servește drept model; **ce critique fait ~ dans le monde de l'art** acest critic este o autoritate în lumea artei.
autoroute *s.f.* autostradă.
autoroutier, -ère *adj.* referitor la autostrăzi.

auto-sacramentales *m.pl.* (Spania) reprezentații dramatice inspirate din Sfânta Scriptură.
autosatisfaction *s.f.* satisfacție față de propria persoană; automulțumire.
autoscopie *s.f.* **1.** tehnică audio-vizuală bazată pe analiza în grup a unei imagini filmate. **2.** *(psihol.)* autoscopie.
autos-couchettes *adj. v.* **auto-couchette**.
auto-stop *s.m. (fam.)* autostop.
autostoppeur, -euse *s.m.f. (fam.)* persoană care face autostopul.
autostrade *s.f. (înv.)* autostradă.
autosubsistance *s.f.* capacitatea unui grup social sau a unei țări de a-și procura cele necesare traiului din resurse proprii.
autosuffisance *s.f. (ec.)* capacitatea unei persoane, a unei țări de a face față propriilor nevoi din resurse proprii.
autosuggestion *s.f. (psihol.)* autosugestie.
autotélique *adj. (fil.)* care-și conține scopul.
autotest *s.m. (psihol.)* autotest.
autotomie *s.f. (zool.)* autotomie.
autotracté, ~e *adj.* referitor la un vehicul cu tracțiune autonomă.
autotransformateur *s.m. (el.)* autotransformator.
autotransfusion *s.f.* autotransfuzie.
autotrophe *adj. (biol.)* autotrof.
autotrophie *s.f. (biol.)* autotrofie.
1. autour I. *prep.* **1.** împrejur, în jur; în preajmă; **tourner ~ de** a se învârti în jurul. **2.** *(în expr.)* **tourner ~** a da târcoale. **II.** *adv.* de jur împrejur; **la maison a des fleurs ~** casa are flori de jur împrejur, în toate părțile; *(fam.)* **~ de...** circa, aproximativ; **il a ~ de la cinquantaine** are aproximativ 50 de ani.
2. autour *s.m. (ornit.)* **1.** uliu *(Astur palumbarius)*. **2.** (în compuse) **~-commun** uliul găinilor *(Accipter gentilis)*.
auto-vaccin *s.m. (microbiol.)* autovaccin.
1. autre I. *adj. nehot.* **1.** alt; **considérer d'un ~ œil** a privi cu alți ochi; **un ~ livre** o altă carte; **d'~ part** pe de altă parte; **un ~ jour** într-o altă zi; **c'est une ~ paire de manches** este altceva, e o altă mâncare de pește. **2.** celălalt; **passer sur l'~ rive** a trece pe malul celălalt; **nous ~s** noi ceilalți. **3.** *(în expr.)* **~ chose** altceva; **une ~ personne** altcineva; **l'~ jour** deunăzi; **un ~ jour** altădată, mai târziu; **l'~ monde** lumea de apoi; *(prov.)* **~ chose est dire et ~ chose faire** una e să spui și alta să faci. **II.** *pron. nehot.* **1.** *(precedat de art. hot.)* celălalt; **l'~ question** cealaltă chestiune; **les ~s** ceilalți; **ils ne sont venus ni l'un ni l'~** n-au venit nici unul nici celălalt. **2.** *(precedat de art. nehot.)* altul; **je n'aime pas cette mélodie, j'en veux une ~** nu-mi place această melodie, vreau alta; **un ~ que lui** un altul decât el; **d'~s** alții; **beaucoup d'~s** mulți alții; **une idée comme une ~** o idee ca oricare alta. **3.** *(în expr.)* **quelqu'un d'~** altcineva; **personne d'~** nimeni altul; **l'un et l'~** și unul și celălalt, amândoi; **parler de choses et d'~s** a tăifăsui, a vorbi de una, de alta; **en avoir vu bien d'~s** a fi văzut altele și mai rele; a fi pățit; **de part et d'~** de ambele părți; **comme dit l'~** cum se spune; vorba ceea; **de temps à ~** din când în când; **d'un moment à l'~** din clipă în clipă; **~ part** în altă parte; aiurea; *(fam.)* **à d'~s!** asta să i-o spui lui mutu! caută pe altul; Haida-de!
2. autre *s.m. art.* **1.** *(fil.)* celălalt; altul. **2.** *(pop.)* **être l'~** a se lăsa păcălit, a cădea în plasă.
autrefois *adv.* altădată, odinioară, cândva, pe vremuri, odată.
autrement *adv.* **1.** altfel; în mod diferit; **il parle ~ qu'il ne pense** vorbește altfel decât gândește; **je regrette, je n'ai pas pu faire ~** îmi pare rău, n-am putut să fac altfel. **2.** altminteri, că de nu... **travaillez, ~ vous serez punis** lucrați, că de nu veți fi pedepsiți. **3.** nu prea (mult); **je ne m'en étonne pas ~** nu mă mir prea mult de acest lucru. **4.** mult mai; ... **une question ~ importante** o chestiune mult mai importantă. **5.** *(în expr.)* **~ dit** cu alte cuvinte.
1. autrichien, ~ne *adj.* austriac, din Austria.
2. Autrichien, ~ne *s.m.f.* austriac, locuitor din Austria.
autruche *s.f. (ornit.)* struț *(Struthio cameius)*; **la politique de l'~** politica struțului; **avoir un estomac d'~** a avea un stomac de struț.
autrucherie *s.f.* crescătorie de struți.
autruchon *s.m. (ornit.) (rar)* pui de struț.
autrui *pron. nehot.* **1.** aproapele, semenul. **2.** *(prov.)* **ne fais pas à ~ ce que tu ne voudrais pas qu'on te fît** ce ție nu-ți place altuia nu-i face.
autunite *s.f. (mineral.)* fosfat natural din uraniu și calciu.
auvent *s.m.* streașină de adăpost, copertină (la ușă, fereastră, zid); **les éventaires s'alignaient sous des ~s de toile** tejghelele erau așezate la rând sub copertine de pânză.
auvergnat, ~e I. *adj.* din provincia Auvergne; **II.** *s.m.f. (cu maj.)* locuitor din provincia Auvergne. **III.** *s.m. (arg.)* **1.** evreu. **2.** limbă de neînțeles.
auvergne *s.f.* argăseală.
auvernat *s.m.* răsad de viță de vie.
auverpin *s.m. (arg.)* **1.** locuitor din Auvergne. **2.** avar, zgârcit, zgârie-brânză, calic, frige-linte.
aux *art. contr. v.* **à**.
auxigot, auxi *s.m. (arg.)* deținut care execută anumite corvezi în închisoare.
auxiliaire I. *adj.* **1.** auxiliar, ajutător; accesoriu, complementar; **organe ~** organ auxiliar; **fonctionnaire ~** funcționar auxiliar. **2.** *(gram.)* (verb) auxiliar, ajutător. **II.** *s.m.* auxiliar, ajutător; adjunct; colaborator; **~ de justice** auxiliar de justiție (avocat, grefier). **III.** *s.f. (milit.)* **l'~** serviciile auxiliare ale armatei.
auxiliairement *adv.* (în mod) auxiliar, accesoriu.
auxiliateur, -trice *s.m.f. (bis.)* care ajută; **dames ~trices** doamne care ajută, binefăcătoare.
auxine *s.f. (bot.)* auxină, fitohormon.
auxquelles *pron. rel. contr. v.* **laquelle**.
auxquels *pron. rel. contr. v.* **lequel**.
avachi, ~e *adj.* **1.** deformat, uzat, lăbărțat, strâmbat, scălâmb, scâlciat; **souliers ~s** pantofi scâlciați. **2.** *(fig. fam.)* obosit, moale; moleșit, blegit, pleoștit.
avachir I. *v.t.* a uza, a deforma, a lăbărța, a scâlcia; **~ ses vêtements** a-și uza hainele. **II.** *v.r. (fig. fam.)* a se lăsa, a se delăsa; a se pleoști, a se moleși, a se blegi; **s'~ à ne rien faire** a se moleși de inactivitate.

avachissement *s.m.* **1.** uzare, deformare, strâmbare, lăbărțare, scâlciere. **2.** *(fig. fam.)* lăsare, delăsare, pleoștire, moleșire; *(peior.)* decrepitudine.
1. aval *s.m.* aval, partea inferioară (a unui râu, a unei văi). **2.** *(în expr.)* **en ~ de** în aval de, în jos de, în josul.
2. aval *(pl.* **avals***)* *s.m.* **1.** *(fin.)* aval; gir, garanție; **donner son ~** a-și da girul. **2.** *(fig.)* sprijin, cauțiune; **donner son ~ à une politique** a sprijini o politică.
avalage *s.m.* **1.** coborâre a unui vas cu vin într-o pivniță. **2.** navigare în josul unei ape.
avalaison *s.f.* **1.** torent format în urma unor ploi prelungite sau a topirii zăpezilor. **2.** îngrămădire de pietre aduse de ape. **3.** dreptul de a instala plase pentru a prinde peștele ce coboară în josul apei.
avalanche *s.f.* **1.** *(geogr.)* avalanșă, lavină; **~ poudreuse (de poudre)** avalanșă din zăpadă proaspătă; **~ de fond** avalanșă din zăpadă compactă și grea; **cône d'~** con de avalanșă. **2.** *(fig.)* avalanșă, mulțime, grămadă; **une ~ de visiteurs** o avalanșă de vizitatori.
avalasse *s.f. v.* **avalaison**.
avalancheux, -euse *adj.* **1.** care poate provoca o avalanșă. **2.** care poate fi străbătut de avalanșe.
avalement *s.m.* **1.** coborâre. **2.** înghițire, ingurgitare.
avalé, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* care cade, căzut; **joues ~es** obraji căzuți; **chien à oreilles ~es** câine cu urechi căzute, clăpăuge. **2.** *(înv.)* coborât; **du vin ~ dans la cave** vin coborât din pivniță. **3.** înghițit; **les morceaux ~s** bucățile înghițite. **4.** *(în expr.)* **lèvres ~es** buze strânse.
avaler I. *v.t.* **1.** a înghiți; **~ d'un (seul) trait** a înghiți pe nerăsuflate / dintr-o sorbitură; **~ de travers** a înghiți oblic / strâmb. **2.** *(în expr.)* **~ des charrettes** a mânca orice, și pietre / și mere pădurețe; **~ des couleuvres** *(fam.)* **a.** a suporta o ofensă, a lua bobârnace; **b.** a mânca cu greutate, a i se duce pe gât cu noduri; **c.** a crede orice; a înghiți pastile; **~ des poires d'angoisse** a mânca cu greutate, a înghiți cu noduri; a-i sta în gât; **~ doux comme lait** a provoca o satisfacție, a unge la inimă; **il avalerait la mer et les poissons / il avalerait la marmite des cordeliers** ar mânca orice, și pietre / și mere pădurețe; **~ la pilule / le morceau / le calice** a suporta o ofensă, a înghiți gălușca / hapul; a nu avea încotro; a nu avea de ales; **~ qqch.** *(fam.)* a crede cu naivitate ceva; **~ sa langue** *(fam.)* a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic/ mâlc; a-și stăpâni/ a-și ține limba; **~ sa rage** a-și ascunde mânia; **~ son extrait de naissance** a muri, a se duce pe lumea cealaltă; **~ un crapaud** a suporta o ofensă, a înghiți gălușca / hapul; a nu avea încotro; a nu avea de ales; *(pop.)* **~ sa chique**; **~ sa gaffe / sa cuiller/ sa fourchette** a muri, a da ortul popii; *(arg.)* **~ sa chaloupe/ le goujon** a muri, a da ortul popii; **~ des yeux** a privi cu nesaț; **avoir avalé un parapluie / un piquet** *(fam.)* a sta țeapăn. **II.** *v.i.* *(mar.)* a naviga în josul apei.
avale-tout-cru *s.m. invar.* **1.** *(pop. înv.)* mâncăcios, lacom. **2.** *(pop. înv.)* lăudăros, fanfaron.
avaleur, -euse *s.m.f.* *(fam. în expr.)* **~ de sabres** artist de circ care înghite săbii; **~ de gens / de charrettes ferrées** fanfaron, lăudăros.
avaliser *v.t.* **1.** *(fin.)* a garanta, a-și da girul. *(v.* **aval 2***).* **2.** *(fin.)* a sprijini, a cauționa.
avaliseur *adj., s.m.* **avaliste** *adj., s.m.f.* *(fin.)* girant.
à-valoir *s.m. invar.* plată parțială a unei sume datorate (a unei datorii).
avaloir *s.m.*, **avaloire** *s.f.* **1.** opritoare (la ham). **2.** *(pop.)* gură, gâtlej, înghițitoare.
avance *s.f.* **1.** înaintare; **l'~ des troupes** înaintarea trupelor. **2.** *(constr.)* ieșind, ieșitură, rezalit. **3.** avans; **avoir 300 m. d'~** a avea un avans de 300 m; **le premier candidat disposait d'une ~ de 2000 voix** primul candidat dispunea de un avans de 2000 de voturi. **4.** *(fin.)* avans, acont; **~bancaire** avans bancar. **5.** *(fig., la pl.)* avansuri, propuneri; **faire des ~s à qqn.** a face avansuri cuiva, a face curte cuiva. **6.** *(în expr.)* **arriver en ~** a sosi mai devreme; **prendre de l'~** a o lua / a apuca înainte; a depăși; **à l'~, d'~, en ~, par ~** înainte, dinainte, cu anticipație; (Belgia) **il n'y a pas d'~ à...** nu ne ajută cu nimic să....
avancé, ~e *adj.* **1.** înaintat, avansat; *(mil.)* **sentinelle ~e** santinelă înaintată, apropiată de inamic; **œuvre ~e** operă înaintată (din care s-a lucrat o mare parte); **heure ~e** oră înaintată, târzie; **matinée ~e** dimineață târzie; **âge ~** vârstă înaintată. **2.** avansat, precoce; **le blé est ~** grâul este avansat (spre coacere); *(fig.)* **enfant ~** copil precoce; **opinions ~es** păreri înaintate (în progres față de cele obișnuite). **3.** trecut, stricat; **poisson ~** pește (aproape) stricat. **4.** *(fig.)* grăbit; **le terme a été ~** termenul a fost grăbit. **5.** împrumutat; **argent ~** bani împrumutați (cuiva). **6.** perfecționat; **technique ~e** tehnică perfecționată / de vârf. **7.** *(în expr. fam.)* **me voilà bien ~** mare scofală am făcut; **je n'en suis pas plus ~** n-am obținut nimic; stau tot așa.
avancée *s.f.* **1.** *(constr.)* ieșind, ieșitură, rezalit. **2.** *(mil.)* post înaintat. **3.** extremitatea unei galerii de mină. **4.** *(pesc.)* strună.
avancement *s.m.* **1.** înaintare; **l'~ d'un pied devant l'autre** înaintarea unui picior în fața celuilalt. **2.** *(fig.)* înaintare, progres; **l'~ de la science** progresul științei; **l'~ des travaux** înaintarea lucrărilor. **3.** avansare, promovare; **obtenir de l'~** a obține o avansare, a fi avansat în funcție.
avancer I. *v.t.* **1.** a întinde; **~ le bras** a întinde brațul. **2.** a împinge; **elle avança le tabouret sous mes pieds** împinse scăunelul sub picioarele mele. **3.** a înainta, a face să progreseze; **~ son travail** a înainta cu lucrul. **4.** a avansa, a promova; **~ un employé** a promova un funcționar. **5.** a devansa; **on avait avancé le dîner d'une heure** dineul fusese devansat cu o oră. **6.** *(în expr.)* **~ la montre** a da ceasul înainte; **~ une proposition** a face o propunere. **II.** *v.i.* **1.** a avansa, a înainta; **~ rapidement** a înainta cu repeziciune; **~ en âge** a înainta în vârstă; **la petite voiture avançait lentement** micul automobil înainta încet; **~ à grands pas a.** a înainta cu pași mari; b. *(fig.)* a face progrese mari; **~ à hue et à dia** a înainta cu greu / anevoie; **~ comme un escargot/ une tortue** a înainta / a merge / a umbla ca melcul; **~ pas à pas** a înainta cu precauție / pas cu pas. **2.** *(despre*

clădiri) a ieși afară din rând; **ce mur avance** acest zid iese în afară / iese din aliniere. **3.** *(despre cerbi)* a alerga. **4.** a avansa în grad, a promova. **5.** *(în expr.)* **~ contre le vent** a merge împotriva curentului; a se lupta cu greutățile; **~ d'un cran a.** a urca cu o treaptă; **b.** a câștiga în valoare / în importanță; **~ sur un terrain glissant** a se angaja într-o chestiune primejdioasă; **la montre avance** ceasul merge înainte. **III.** *v.r.* **1.** a înainta; **le bateau s'avançait sur une mer sereine** vaporul înainta pe o mare liniștită. **2.** a ieși în afară; **le promontoire s'avance sur la mer** promontoriul iese în mare. **3.** *(fig.)* a se lansa; a se hazarda; **il s'est trop avancé** s-a hazardat prea mult; a mers prea departe.

avanie *s.f.* afront, insultă, ofensă, jignire; umilință, vexațiune.

avant I. *prep.* **1.** *(timp)* înainte (de), mai devreme decât, anterior; **~ sa majorité** înainte de majoratul său; **~ peu a.** cu puțin (timp) înainte; **b.** (în) curând; **~ terme** înainte de termen; **~ Jésus-Christ** înainte de Christos. **2.** *(loc.)* înainte(a), în fața; **mettre la charrue ~ les bœufs** a pune carul înaintea boilor. **3.** mai presus de; **mettre le travail ~ le divertissement** a pune munca mai presus de distracție; **~ tout a.** mai presus de orice; **b.** în principal; **~ de** (urmat de *inf.*) înainte de; **~ de partir** înainte de a pleca; **~ que** (urmat de *conj.*) **parlez-lui ~ qu'il parte** vorbiți-i înainte ca el să plece. **II.** *adv.* (timp) înainte, dinainte, mai devreme, anterior; **quelque temps ~** cu puțin timp înainte. **2.** *(loc.)* înainte, în față, în frunte; **lequel de vous va-t-on mettre ~?** pe care din voi îl vom pune înainte? **3.** adânc; **entrer ~ dans le bois** a intra adânc în pădure; **il a pénétré ~ dans le sujet de sa thèse** a pătruns adânc în subiectul tezei sale. **4.** târziu; **il a prolongé sa lecture ~ dans la nuit** și-a prelungit lectura târziu în noapte. **5.** *(loc. prep.)* **en ~** înainte; **en ~, marche!** Înainte, marș! *(fig.)* **se mettre en ~** a se pune în evidență. **III.** *s.m.* partea dinainte, din față; **~d'un véhicule** partea din față a unui vehicul. **2.** *(la fotbal)* înaintaș. **3.** *(mil., în timp de război)* linia frontului. **4.** *(în expr.)* **aller de l'~ a.** a face progrese, a înainta cu repeziciune; **b.** a se angaja energic într-o acțiune. **IV.** *adj. invar.* de dinainte, din față; **les sièges ~ d'une voiture** locurile din față ale unui automobil.

avantage *s.m.* **1.** avantaj, profit, beneficiu, folos, câștig; **tirer ~ d'une chose** a trage foloase din ceva; a profita din plin de ceva; **2.** avantaj, superioritate; **profiter de son ~** a profita de superioritatea sa; **avoir l'~ sur** a avea superioritate asupra; **avoir l'~ du nombre** a avea avantajul de a fi superior ca număr. **3.** *(jur.)* drept excepțional, privilegiu, favoare; **à titre d'~** ca o favoare. **4.** *(la tenis)* avantaj. **5.** *(în expr.)* **prendre l'~ sur qqn.** a o lua cuiva înainte; **être à son ~** a fi chipeș / arătos; a se prezenta bine; **changer à son ~** a se schimba în bine; **l'~ de vous connaître** plăcerea de a vă cunoaște; **avoir ~ à...** a câștiga din...; a face bine să... ; **vous auriez ~ à vous taire** ai face mai bine să taci; **abandonner un ~ real pour un profit illusoire** a da vrabia din mână pentru cioara de pe gard.

avantager (*se conj. ca* **manger**) *v.t.* a avantaja, a favoriza; a ajuta; a pune în valoare.

avantageusement *adv.* (în mod) avantajos, favorabil.

avantageux, -euse I. *adj.* **1.** avantajos, favorabil; profitabil; rentabil; **affaire avantageuse** afacere avantajoasă, bună; **traité ~** tratat favorabil / care prezintă avantaje; **coiffure avantageuse** coafură care avantajează, care stă bine, care pune în valoare. **2.** profitabil, rentabil; **commerce ~** comerț profitabil. **3.** moderat; convenabil, scăzut, redus; **un prix ~** un preț convenabil. **4.** înfumurat, încrezut; **prendre un air ~** a lua un aer înfumurat. **II.** *s.m.f.* înfumurat, încrezut, îngâmfat, fudul, vanitos; *(înv.)* **faire l'~** a fi înfumurat/ fudul.

avant-bec (*pl.* **avant-becs**) *s.m.* *(constr.)* avanbec.

avant-bouche (*pl.* **avant-bouches**) *s.f.* partea gurii cuprinsă între buze și dinți.

avant-bras *s.m. invar.* *(anat.)* **1.** antebraț. **2.** *(la cai)* partea membrelor anterioare, de la gât până la genunchi.

avant-cale (*pl.* **avant-cales**) *s.f.* *(mar.)* partea din fața calei.

avant-centre (*pl.* **avant-centres**) *(fotbal)* centru înaintaș.

avant-clou (*pl.* **avant-clous**) *s.m.* sfredel de dat găuri pentru cuie.

avant-contrat (*pl.* **avant-contrats**) *s.m.* contract provizoriu ce precedă contractul definitiv.

avant-corps *s.m. invar.* corp de clădire ieșit în afara aliniamentului general.

avant-cour (*pl.* **avant-cours**) *s.f.* curte situată la intrarea într-o clădire.

avant-coureur, avant-courrier (*pl.* **avant-coureurs, avant-courriers**) *s.m.* **1.** înainte-mergător, precursor, premergător. **2.** *(fig.)* prevestitor; vestitor, anunțător; **signes ~s du printemps** semne prevestitoare ale primăverii.

avant-dernier, -ère *adj., s.m.f.* penultimul.

avant-fossé (*pl.* **avant-fossés**) *s.m.* *(mil.)* șanț de fortificații.

avant-garde (*pl.* **avant-gardes**) *s.f.* **1.** *(mil.)* avangardă. **2.** *(lit., artă)* avangardă, mișcare înnoitoare.

avant-goût (*pl.* **avant-goûts**) *s.m.* **1.** impresie, senzație anterioară producerii evenimentului de care este legată. **2.** adiere; **un ~ de printemps était venu effacer les dernières traces de neige** o adiere de primăvară venise să șteargă ultimele urme de zăpadă.

avant-guerre (*pl.* **avant-guerres**) *s.m.* sau *f.* perioadă antebelică.

avant-hier *adv.* alaltăieri.

avant-jeu (*pl.* **avant-jeux**) *s.m.* ceea ce precedă un joc, o afacere.

avant-main (*pl.* **avant-mains**) *s.m.* **1.** *(înv.)* partea din afară a mâinii, dosul palmei. **2.** parte a calului care se află în fața călărețului.

avant-midi *s.m.f. invar.* *(Belgia, Canada)* parte a zilei cuprinsă între zorii zilei și amiază.

avant-mont (*pl.* **avant-monts**) *s.m.* *(geogr.)* lanț de muncele.

avant-pied (*pl.* **avant-pieds**) *s.m. (anat.)* metatars.
avant-poignet (*pl.* **avant-poignets**) *s.m. (anat.)* metacarp.
avant-port (*pl.* **avant-ports**) *s.m. (mar.)* avanport.
avant-poste (*pl.* **avant-postes**) *s.m. (mil.)* avanpost.
avant-première (*pl.* **avant-premières**) *s.f. (la teatru)* avanpremieră.
avant-projet (*pl.* **avant-projets**) *s.m.* proiect provizoriu, anteproiect.
avant-propos *s.m. invar.* cuvânt înainte, prefață.
avant-scène (*pl.* **avant-scènes**) *s.f.* avanscenă.
avant-toit (*pl.* **avant-toits**) *s.m.* streașină.
avant-train (*pl.* **avant-trains**) *s.m.* **1.** partea din față a unei trăsuri. **2.** pieptul și picioarele din față ale unui cal.
avant-veille (*pl.* **avant-veilles**) *s.f.* (ziua de) alaltăieri.
avare *adj., s.m.f.* avar, zgârcit, calic; meschin, scump; *(prov.)* ~ **pour le son, prodigue pour la farine** scump la tărâțe și ieftin la făină.
avarice *s.f.* avariție, zgârcenie, calicie, calicenie; meschinărie.
avaricieux, -euse *adj., s.m.f. (înv.)* avar, zgârcit, calic, meschin.
avarie *s.f.* **1.** *(mar.)* avarie. **2.** stricăciune, ponosire; deteriorare; degradare.
avaro *s.m. (arg.)* avarie; accident de parcurs; eveniment supărător.
avarié, ~e I. *adj.* **1.** *(mar.)* avariat. **2.** alterat, stricat, ponosit, deteriorat; **marchandise ~e** marfă alterată. **3.** *(fam. înv.)* sifilitic.
avarier *v.t., v.r.* **1.** *(mar.)* a (se) avaria. **2.** a (se) strica, a (se) deteriora, a (se) altera; **nos blés se sont avariés** grâul nostru s-a alterat.
avaro *s.m. (arg.)* eveniment supărător, deranjant.
avatar *s.m.* avatar.
à vau-l'eau *loc. adv.* pe firul apei; *(în expr.)* **s'en aller** ~ a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei.
avé, Avé Maria *s.m. invar.* rugăciune catolică adresată Fecioarei Maria.
avec I. *prep.* **1.** cu; împreună cu; **déjeuner ~ un ami** a lua masa cu un prieten; **il se marie ~ ma cousine** se căsătorește cu verișoara mea. **2.** cu ajutorul; **j'écris ~ le stylo** scriu cu stiloul. **3.** față de; **il est sévère ~ ses enfants** este sever față de copiii lui. **4.** cu; **parler ~ facilité** a vorbi cu ușurință. **5.** împotrivă; **lutter ~ qqn.** a lupta împotriva cuiva. **6.** în ciuda ..., cu tot ...; ~ **tous ses efforts, il n'a pas abouti** în ciuda eforturilor sale, nu a reușit. **7.** o dată cu, în același timp cu; **se coucher ~ les poules** a se culca devreme, o dată cu găinile. **8.** *(cu prep.* **de***)* (deosebire, distincție); **d'~** de; **séparer la fausse monnaie d'~ la bonne** a separa moneda falsă de cea bună. **9.** *(în expr.) (fam.)* ~ **cela** în plus, în afară de; *(pop.)* ~ **cela que** pentru a nu mai vorbi de; **et ~ ça!** Și ce-i cu asta! **II.** *adv.* cu; **il a pris sa serviette et il est sorti** ~ și-a luat servieta și a ieșit cu ea.
avecque, avecques *prep. (înv.) v.* **avec**.
avelanède *s.f. (bot.)* capsula ghindei *(Quercus aegilops)*.
aveline *s.f. (bot.)* alună turcească.
avelinier *s.m. (bot.)* specie de alun *(Corylus Avellana)*.
aven *s.m. (geogr., geol.)* aven.
1. avenant *s.m. (jur.)* act adițional la o poliță de asigurări.
2. avenant, ~e *adj.* **1.** amabil, plăcut, binevoitor, agreabil, cordial, cald; **un homme à l'air** ~ un om plăcut, amabil; **une physionomie ~e** o înfățișare plăcută. **2.** *(în expr.)* **à l'~** în acord cu, în conformitate cu; pe măsură; **il a été nommé directeur avec des appointements à l'~** a fost numit director cu retribuție pe măsură; **à l'~ de** proporțional cu; **résultat à l'~ des efforts** rezultat proporțional cu eforturile depuse, pe măsura eforturilor.
avènement *s.m.* **1.** *(bis.)* venire; **l'~ du Messie** venirea lui Mesia. **2.** urcare pe tron. **3.** instalare (a unui regim); **l'~ du communisme** instalarea comunismului.
avenir *s.m.* **1.** viitor; **à l'~** pe viitor, de acum înainte. **2.** carieră, destin; **assurer l'~ de ses enfants** a asigura cariera copiilor săi. **3.** *(în expr.)* **un garçon d'~** un băiat cu perspective / cu viitor. **4.** posteritate; **l'~ décidera de nos œuvres** posteritatea va hotărî ce se va alege de operele noastre.
Avent *s.m. (bis.)* perioadă pe care Biserica creștină o consacră pregătirii Crăciunului.
aventure *s.f.* **1.** aventură, întâmplare neprevăzută; extraordinară; **une ~ désagréable** o întâmplare neplăcută; **chercher l'~** a căuta aventura, neprevăzutul; a umbla după aventuri; **d'~/par ~** din întâmplare; **à l'~** la întâmplare, la noroc, la nimereală. **2.** *(în expr.)* **dire la bonne ~** a ghici (cuiva), a prezice; **diseuse de bonne ~** ghicitoare, prezicătoare; **errer à l'~** a umbla fără rost, creanga / lela.
aventurer I. *v.t.* a risca, a expune; ~ **ses économies** a-și risca economiile. **II.** *v.r.* a se expune, a se hazarda, a se aventura; **s'~ dans la jungle** a se aventura în junglă.
aventureusement *adv.* (în mod) aventuros, riscant, hazardat, primejdios, imprudent.
aventureux, -euse *adj.* aventuros; riscant, primejdios, hazardat, imprudent.
aventurier, -ère *s.m.f.* aventurier; vântură-lume.
aventurine *s.f. (mineral.)* aventurin; varietate de cuarț.
aventurisme *s.m. (pol.)* aventurism.
avenu, ~e *adj. (în expr.)* **nul et non** ~ nul și neavenit.
avenue *s.f.* **1.** bulevard. **2.** alee. **3.** *(înv.)* drum de acces. **4.** *(fig.)* cale de acces; **les ~s du pouvoir** căile de acces spre putere (politică).
avéré, ~e *adj. (despre fapte, știri)* adevărat, verificat, confirmat; demonstrat, dovedit, probat.
avérer I. *v.t. (înv.)* a adeveri, a confirma (un fapt, o știre). **II.** *v.r.* a se adeveri, a se confirma, a se arăta, a se dovedi; **cette nouvelle s'est avérée inexacte** această știre s-a dovedit inexactă; **il s'avérait difficile de lui refuser qqch.** se dovedea greu să-i refuzi ceva.
avergots *s.m. pl. (arg.)* ouă.
avers *s.m. (la monede, medalii)* avers, fața unei monede / medalii.
averse *s.f.* aversă, ploaie torențială; *(fig.)* **une ~ d'insultes** o ploaie de insulte.

aversion *s.f.* aversiune, antipatie; ostilitate, pornire; dezgust, scârbă; **prendre / avoir qqn. en** ~ a prinde ură pe cineva; a nu avea pe cineva la inimă, a detesta pe cineva.
averti, ~e *adj.* **1.** prevenit, pus în gardă; *(prov.)* **un homme ~en vaut deux** un om pus în gardă face cât doi; **se tenir pour** ~ a fi în gardă; a ține seama de avertismente. **2.** isteț, avizat; experimentat, competent; **un critique de théâtre** ~ un critic teatral avizat.
avertir *v.t.* a avertiza, a preveni, a înștiința, a atrage atenția; ~ **qqn. d'un danger** a atrage atenția cuiva asupra unei primejdii.
avertissement *s.m.* **1.** avertisment, avertizare, prevenire; **donner un** ~ a da un avertisment. **2.** prefață, cuvânt înainte; ~ **de l'éditeur** cuvântul editorului. **3.** avertisment, mustrare, admonestare. **4.** *(fin.)* aviz de plată.
avertisseur, -euse *adj.*, *s.m.* **1.** *(tehn.)* avertizor, semnalizator; ~ **d'incendie** avertizor de incendiu; **panneau** ~ panou de avertizare; **2.** *(auto)* claxon.
aveu *s.m.* **1.** mărturisire, declarație; **l'~ d'une faute** mărturisirea unei greșeli; **faire / passer des ~x complets** a face mărturisiri complete. **2.** mărturie; **de l'~ de tous** după mărturia tuturor. **3.** consimțământ, aprobare; **il ne fait rien sans l'~ de son père** nu face nimic fără consimțământul tatălui său. **4.** *(în expr.)* **homme sans** ~ om fără Dumnezeu; *(înv.)* vagabond.
aveuglant, ~e *adj.* **1.** orbitor; **lumière ~e** lumină orbitoare. **2.** *(fig.)* vizibil, clar, evident, incontestabil; **une vérité ~e** un adevăr evident.
aveugle *adj.*, *s.m.f.* orb; ~ **de naissance** orb din naștere; **en** ~ **a.** ca orbii; **b.** fără discernământ; *(prov.)* **au pays / royaume des ~s les borgnes sont rois** în țara orbilor, chiorul e împărat.
aveuglement *s.m.* **1.** *(înv.)* orbire. **2.** *(fig.)* tulburare (a minții); rătăcire; eroare. **3.** *(fig.)* încăpățânare. **4.** *(tehn.)* astupare a unei guri de apă.
aveuglément *adv.* orbește; fără discernământ; fără chibzuință.
aveugler I. *v.t.* **1.** a orbi; *(fig.)* **la colère l'aveugle** mânia îl orbește. **2.** *(despre lumină)* a tulbura vederea, a lua ochii; **la lumière du soleil nous aveugle** lumina soarelui ne tulbură vederea. **3.** *(tehn.)* a astupa o gură de apă. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **sur***)* a se înșela, a fi lipsit de discernământ; **s'~ sur qqn.** a se înșela cu privire la cineva.
aveuglette *s.f.* *(în expr.)* **à l'~ a.** pe orbecăite, pe nevăzute, pe dibuite; **marcher à l'~** a merge pe orbecăite; **b.** *(fig.)* la întâmplare, la nimereală; orbește.
aveulir I. *v.t.* a lua puterea, voința (cuiva); a moleși. **II.** *v.r.* a se moleși, a se muia; a se blegi; a se vlăgui; **cette personne naguère si dynamique semble s'être aveulie** această persoană cândva atât de dinamică pare să se fi moleșit.
aveulissement *s.m.* moleșire, istovire, secătuire, epuizare, vlăguire, slăbire (a puterilor, a voinței).
aviaire *adj.* referitor la păsări; **la peste** ~ ciuma păsărilor.
aviateur, -trice *s.m.f.* aviator.
aviation *s.f.* aviație.
avicole *adj.* avicol.
aviculteur *s.m.* avicultor.
aviculture *s.f.* avicultură.
avide *adj.* **1.** avid, lacom, hrăpăreț, nesățios; însetat de; ~ **de pouvoir** însetat de putere. **2.** *(chim.)* care se combină ușor cu alte corpuri.
avidement *adv.* **1.** cu lăcomie; **manger** ~ a mânca cu lăcomie. **2.** *(fig.)* cu pasiune; **lire** ~ a citi cu pasiune.
avidité *s.f.* lăcomie, aviditate; poftă, nesaț; **manger avec** ~ a mânca cu lăcomie; **désirer qqch. avec** ~ a dori ceva cu nesaț.
avifaune *s.f.* *(ecol.)* ansamblul păsărilor care populează o anumită regiune.
avilir I. *v.t.* **1.** a deprecia; a devaloriza; **marchandise avilie** marfă depreciată. **2.** *(fig.)* a înjosi, a degrada; **la méchanceté avilit** răutatea înjosește. **II.** *v.r.* **1.** a se deprecia, a se devaloriza; **cette marchandise s'est avilie** această marfă s-a depreciat. **2.** *(fig.)* a se înjosi, a se umili, a se coborî, a se degrada, a se dezonora; **s'~ par des turpitudes** a se înjosi prin mârșăvii.
avilissant, ~e *adj.* *(fig.)* înjositor, umilitor, degradant; **situation ~e** situație înjositoare.
avilissement *s.m.* **1.** depreciere, devalorizare; scădere; ~ **des marchandises** depreciere a mărfurilor; ~ **des prix** scădere a prețurilor. **2.** *(fig.)* înjosire, umilire, degradare.
aviné, ~e *adj.* *(fig. fam.)* beat, care denotă beția.
aviner *v.t.* a îmbiba (un recipient nou) cu vin.
avion *s.m.* avion; ~ **à réaction** avion cu reacție.
avion-cargo *(pl.* **avions-cargos***)* *s.m.* avion de marfă, avion-cargo.
avion-citerne *(pl.* **avions-citernes***)* *s.m.* avion-cisternă.
avion-école *(pl.* **avions-écoles***)* *s.m.* avion-școală.
avionique *s.f.* **1.** aplicare a electronicii la aviație. **2.** totalitatea echipamentelor electronice ale unui avion.
avionnerie *s.f.* (Canada) uzină de aviație.
avionnette *s.f.* avionetă, avion mic.
avionneur *s.m.* constructor de avioane.
avion-suicide *(pl.* **avions-suicides***)* *s.m.* avion de luptă pilotat de un kamikaze.
avion-taxi *(pl.* **avions-taxis***)* *s.m.* avion-taxi, avion de capacitate redusă, care transportă un număr mic de călători.
avipelviens *s.m. pl.* *(paleont.)* dinozauri ierbivori.
aviron *s.m.* **1.** ramă, vâslă, lopată. **2.** *(fig.)* canotaj; **faire de l'~** a face canotaj. **3.** *(arg.)* lingură.
avis *s.m.* **1.** părere, opinie, aviz; apreciere, judecată; **quel est votre ~?** ce părere aveți? **donner son** ~ a-și da părerea; **partager l'~ de qqn.** a împărtăși părerea cuiva; **à mon** ~ după părerea mea. **2.** sfat; ~ **amical** sfat prietenesc; **écouter les** ~ **de son père** a asculta de sfaturile tatălui său. **3.** notă, notificare, înștiințare, anunț, comunicare; ~ **important** anunț important. **4.** aviz, prefață; ~ **au lecteur** aviz cititorului. **5.** *(în expr.)* **changer d'~** a se răzgândi.
avisé, ~e *adj.* prudent, fin, abil, circumspect, chibzuit.

aviser I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a zări; a remarca, a observa, a distinge; ~ **qqn. dans la salle** a zări pe cineva în sală. **2.** a avertiza; a informa, a încunoștința, a înștiința; **on l'avise de mon arrivée** a fost informat despre sosirea mea. **II.** *v.i.* **1.** a reflecta; **il faut ~ à la situation** trebuie să reflectăm la această situație. **2.** a aviza, a hotărî, a se lua o hotărâre; **il faut ~** trebuie să luăm o hotărâre. **III.** *v.r. (cu prep.* **de***)* **1.** a reflecta, a se gândi, a da atenție (la); **il ne s'avise jamais de rien** nu dă niciodată atenție la nimic. **2.** a încerca; a cuteza, a îndrăzni; **si jamais vous vous avisez de me tromper** dacă încerci vreodată să mă înșeli. **3.** a observa, a-și da seama; **j'ai mis longtemps à m'~ de sa présence** mi-a trebuit mult timp până să observ prezența lui.

aviso *s.m. (mar.)* avizo.

avitaillement *s.m. (mar.)* aprovizionare.

avitailler *v.t., v.r.* **1.** *(mar.)* a aproviziona un vapor. **2.** a aproviziona un avion cu carburant.

avitailleur *s.m.* vapor, avion care aprovizionează alte avioane sau nave.

avitaminose *s.f. (med.)* avitaminoză.

avivage *s.m. (text.)* referitor la acțiunea de înviorare a culorilor.

avivement *s.m. (med.)* curățirea unei răni.

aviver *v.t.* **1.** *(text.)* a înviora culorile. **2.** a înviora, a ațâța, a stârni; **l'émotion avive son teint** emoția îi înviorează tenul; ~ **le feu** a înviora, a ațâța focul; **ces réponses avivaient notre curiosité** aceste răspunsuri ne stârneau curiozitatea. **3.** *(med.)* a curăța (o rană). **4.** *(fig.)* a învenina, a irita; a înteți, a răscoli (o durere, o supărare). **5.** *(tehn.)* a da strălucire; ~ **le marbre** a da strălucire marmurei.

avocaillon *s.m. (peior.)* avocățel.

avocasserie *s.f.* **1.** *(înv. peior.)* chichiță de avocat.

avocassier, -ère *adj. (înv. peior.)* avocățesc.

1. avocat, ~e *s.m.f.* **1.** avocat; **être / se faire l'~ du diable** a fi avocatul unei cauze strâmbe. **2.** *(arg.)* înlocuitor al unui jucător obosit. **3.** *(arg. în expr.)* **faire (à) l'~** a fi complice într-o afacere dubioasă.

2. avocat *s.m. (bot.)* fructul unei specii de laur american.

avocatier *s.m. (bot.)* specie de laur american *(Persea gratissima).*

avocette *s.f. (ornit.)* pasărea cu cioc-întors *(Recurvirostra avocetta).*

avoine *s.f.* **1.** *(bot.)* ovăz *(Avena sativa).* **2.** *(arg.)* critică, săpuneală, perdaf.

avoiner *v.t. (arg.)* a trage o săpuneală / un perdaf.

1. avoir I. *v.t.* **1.** a avea, a poseda; ~ **de l'argent** a avea bani; ~ **des qualités/ défauts** a avea calități / defecte; ~ **le droit de** a avea dreptul de a; ~ **pour objet** a avea ca obiect; ~ **de la chance** a avea noroc; ~ **la parole** a avea cuvântul. **2.** a avea, a obține, a procura, a dobândi; **il a eu sa voiture le mois dernier** și-a procurat automobilul luna trecută. **3.** a căpăta, a primi; ~ **une réponse favorable à sa requête** a primi un răspuns favorabil la cererea sa. **4.** a cumpăra; **il a eu ce livre pour rien** a cumpărat această carte pe nimica toată. **5.** a purta; **il avait un complet élégant** purta un costum elegant. **6.** a ține; **il avait un gros bouquet à la main** ținea un buchet mare în mână. **7.** a avea (la dispoziție), a dispune de; **il a les moyens de se permettre ce voyage** dispune de mijloace pentru a-și permite această călătorie. **8.** a măsura; **cette salle a dix mètres de long** această sală măsoară zece metri lungime. **9.** a (se) simți; **qu'avez-vous?** Cum te simți? Ce simți? **10.** a găsi, a întâlni; **nous avons des amateurs pour cette excursion** găsim amatori pentru această excursie. **11.** a-i fi; ~ **faim / soif / peur / froid** a-i fi foame / sete / teamă / frig. **12.** *(în expr.)* ~ **le dessus** a triumfa, a ieși triumfător; *(fig. fam.)* a învinge, a tăia pe cineva; ~ **le dessous** a rămâne mai prejos; a fi învins; ~ **de l'humeur contre qqn.** a purta pică cuiva; a avea ciudă pe cineva; a fi supărat pe cineva; **faire ~** a procura, a înlesni; *(fam.)* ~ **qqn. a.** a învinge, a-i veni cuiva de hac; **b.** a duce pe cineva (de nas), a-l păcăli, a-l trage pe sfoară; ~ **raison** a avea dreptate; ~ **tort** a nu avea dreptate; a se înșela; a greși; **en ~ assez** a fi sătul până-n gât / până peste cap; a-i fi lehamite de ceva; **en ~ de bonnes** a face glume reușite; **en ~ vu dans sa vie** a fi trecut prin multe, a fi pățit; **n'~ qu'à** (cu *inf.*) **a.** a nu avea decât să, a nu-i rămâne decât să ... **b.** este de ajuns să ...; **il n'en a plus pour longtemps** n-o mai duce mult; ~ **beau** *(cu inf.)* (a se strădui) în zadar / degeaba; ~ **beau dire** a vorbi în zadar / degeaba; a vorbi în vânt; ~ **à cœur de ...** a-i sta pe inimă; **ne pas ~ l'esprit à qqch.** a nu-i arde / a nu avea dispoziție / chef de ceva; *(pop.)* **ne pas ~ qqn. à la bonne** a suspecta, a lua pe cineva la ochi; *(arg.)* **se faire ~ dans les grandes largeurs / jusqu'au trognon** a se lăsa dus de nas. **II.** *v.i. impers. (în expr.)* **il y a** este, se află, există; **il n'y a rien d'intéressant dans ce livre** nu e nimic interesant în această carte; **qu'y a-t-il?** Ce este? Ce s-a întâmplat? **il n'y a rien qui presse** nu e nici o grabă / nici un zor; **il n'y a pas de mal** nu face nimic / nu e supărare; **il n'y a pas de quoi** pentru nimic; n-ai pentru ce; **il y a lieu de** este cazul să; **il y a longtemps** cu mult timp în urmă; **il y en a qui disent** unii spun; **il n'y a pas à dire** nimic de zis; nu-i vorbă. **III.** *v. aux.* (formează timpurile compuse).

2. avoir *s.m.* **1.** avere. **2.** *(com.)* activ.

avoirdupoids *s.m.* sistem de măsură anglo-saxon.

avoisinant, ~e *adj.* învecinat; **l'immeuble ~** clădirea învecinată; **elle aime se promener dans les bois ~s** îi place să se plimbe prin pădurile învecinate.

avoisiner *v.t.* **1.** a se învecina cu; **ma maison avoisine la sienne** casa mea se învecinează cu a lui. **2.** *(fig.)* a se asemăna, a se apropia; **elle est jeune, elle avoisine la trentaine** e tânără, se apropie de treizeci de ani; **cette proposition avoisine l'insolence** această propunere seamănă cu o insolență / o obrăznicie.

avortement *s.m.* **1.** *(med.)* avort; avortare. **2.** *(bot.)* oprire a dezvoltării unui organ. **3.** *(fig.)* insucces, eșec.

avorter *v.i.* **1.** *(med.)* a avorta. **2.** *(bot.)* a se opri din dezvoltare. **3.** *(fig.)* a eșua, a suferi un eșec, a rata; **son projet a avorté** planul lui a eșuat.

avorteur, -euse *s.m.f.* persoană care provoacă un avort.
avorton *s.m.* avorton, stârpitură; pocitanie; siuţitură; urâţenie.
avouable *adj.* avuabil, care se poate mărturisi; onorabil.
avoué *s.m.* (în Franţa) avocat însărcinat cu procedura.
avouer I. *v.t.* **1.** a mărturisi, a recunoaşte; ~ **ses fautes** a-şi recunoaşte greşelile. **2.** a admite, a conveni; a-şi da acordul, a aproba; ~ **un principe** a admite un principiu. **II.** *v.i.* a face mărturisiri; **le voleur a avoué** hoţul a făcut mărturisiri. **III.** *v.r.* a se mărturisi; **vices qui ne s'avouent pas** vicii care nu se mărturisesc; *(în expr.)* **s'~ vaincu / battu** a se recunoaşte învins; a se da bătut.
avril *s.m.* (luna) aprilie; *(fig.)* **poisson d'~** păcăleală de 1 aprilie; *(prov.)* **en ~ ne te découvre pas d'un fil, en mai fais ce qu'il te plaît** în luna aprilie nu lepăda cojoacele, în mai fă ce-ţi place.
avrillet *s.m.* *(agr.)* grâu de primăvară.
avulsion *s.f.* *(med.)* smulgere; extracţie; **l'~ d'une dent** extracţia unei măsele.
avunculaire *adj.* referitor la unchi sau mătuşă.
avunculat *s.m.* *(etnol.)* ansamblul drepturilor şi îndatoririlor sociale ale unui bărbat faţă de copiii surorii sale.
axe *s.m.* **1.** axă; **l'~ de la Terre** axa Pământului. **2.** *(tehn.)* ax. **3.** *(maş, în expr.)* ~ **de piston** bielă.
axène, axénique *adj.* (referitor la o fiinţă vie) care creşte în laborator, în afara oricărui contact microbian.
axer *v.t.* **1.** a axa, a centra. **2.** *(fig.)* a axa, a orienta, a îndrepta spre; ~ **son œuvre sur des questions sociales** a-şi axa opera pe probleme sociale. **3.** *(pop.)* a pune pe cineva la punct.
axial, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* axial; **éclairage ~** iluminat prin aparate plasate pe axa unei străzi.
axile *adj.* **1.** axial. **2.** *(bot.)* axilar.
axillaire *adj.* **1.** *(anat.)* axilar. **2.** *(bot.)* lateral.
axiologie *s.f.* *(fil.)* axiologie.
axiologique *adj.* *(fil.)* axiologic.
axiomatique I. *adj.* axiomatic. **II.** *s.f.* *(log.)* axiomatică.
axiomatisation *s.f.* *(fil.)* reducere la axiome.
axiomatiser *v.t.* *(fil.)* a axiomatiza, a reduce la axiome.
axiome *s.m.* **1.** *(mat., fil.)* axiomă. **2.** *(fig.)* axiomă, principiu, postulat; ipoteză.
axis *s.m.* *(anat.)* axis, a doua vertebră a gâtului.
axolotl *s.m.* *(zool.)* axolot, larvă de amblistomă, capabilă de a se reproduce în stadiul larvar.
axone *s.m.* *(biol.)* axon, prelungire a neuronului.
axonge *s.f.* untură, grăsime animală topită.
axonométrie *s.f.* *(mat.)* axonometrie.
axonométrique *adj.* *(mat.)* axonometric.
axyle *adj.* *(bot.)* care nu produce lemn.
ayant *part. prés. al v.* **avoir**.
ayant cause *(pl.* **ayants-cause***)* *s.m.* *(jur.)* persoană căreia i-au fost transmise drepturile unei alte persoane (donatar, legatar etc.).
ayant droit *s.m.* *v.* **ayant cause**.
ayatollah *s.m.* şef spiritual musulman şiit.
aye-aye *s.m.* *(zool.)* mamifer lemurian din Madagascar.
ayuntamiento *(pl.* **ayuntamientos***)* *s.m.* municipalitate în Spania.
azalée *s.f.* *(bot.)* azalee *(Azalea)*.
azéotrope, azéotropique *adj.* *(chim.)* azeotrop(ic).
azerole *s.f.* *(bot.)* fructul păducelului mediteranean.
azerolier *s.m.* *(bot.)* păducel mediteranean *(Crataegus azarolus)*.
azimut *s.m.* **1.** *(astr.)* azimut. **2.** *(fam.)* direcţie; **dans tous les ~s / tous ~s** în toate direcţiile / sensurile; *(mil.)* **défense tous ~s** sistem de apărare capabil de a interveni în orice direcţie.
azimutal, ~e *(m.pl.*-**aux***)* *adj.* **I.** azimutal, referitor la azimut. **II.** *s.f.* lunetă mobilă.
azimuté, ~e *adj.* *(pop.)* debusolat, ţicnit, sonat.
azimut(t)er *v.t.* *(arg.)* **1.** a observa, a repera. **2.** a ucide.
azoïque I. *adj.* *(chim.)* referitor la compuşii azotaţi din industria coloranţilor. **2.** *(geol.)* lipsit de viaţă; **terrain ~** teren care nu conţine nici fosile, nici urme de viaţă.
azoospermie *s.f.* *(med.)* absenţa spermatozoizilor din spermă.
azotate *s.m.* *(chim.)* azotat, nitrat.
azote *s.m.* *(chim.)* azot.
azoté, ~e *adj.* *(chim.)* azotat, azotos; care conţine azot.
azotémie *s.f.* *(med.)* cantitatea de azot din sânge.
azoter *v.t.* a adăuga azot.
azoteux, -euse *adj.* *(chim.)* azotos.
azotique *adj.* *(chim.)* azotic, nitric.
azotite *s.m.* *(chim.)* azotit.
azoture *s.m.* *(chim.)* azotură.
azoturie *s.f.* *(med.)* azoturie, creşterea cantităţii de uree şi de produşi azotaţi în urină.
aztèque I. *adj.* *(ist.)* aztec. **II.** *s.m.* *(pop.)* avorton, stârpitură.
azur *s.m.* **1.** azur, albastru deschis. **2.** sticlă albastră (colorată cu oxid de cobalt). **3.** *(fig.)* azur, cer. **4.** *(mineral., în expr.)* **pierre d'~** lapislazuli.
azurage *s.m.* **1.** albăstrire (a rufelor). **2.** *(text.)* azurare.
azuré, ~e *adj.* azuriu; **teinte ~e** nuanţă azurie.
azurer *v.t.* a vopsi în albastru deschis.
azurite *s.f.* *(mineral.)* azurit.
azygos *s.f.* *(anat.)* (vena) azigos.
azyme *adj.* *(în expr.)* **pain ~** azimă.

B

B, b *s.m.* (litera) B, b.

b.a. – **ba** *s.m. invar.*, abc-ul, primele noțiuni; rudimente; **le ~ de l'élégance** abc-ul eleganței.

1. baba I. *adj. invar.* (*fam.*) uluit, stupefiat, uimit, înlemnit, încremenit, înmărmurit; **rester ~** a rămâne cu gura căscată, a rămâne tablou / mască, a rămâne înlemnit (de uimire). **II.** *s.m.* (*arg. în expr.*) **l'avoir dans le ~** a fi dus de nas; **faire porter le ~** a arunca vina asupra cuiva.

2. baba *s.m.* prăjitură cu rom și stafide.

baba sau **baba cool** *s.m.f.* aderent la mișcarea hippie din anii 1970.

babélique *adj.* **1.** referitor la turnul Babel. **2.** (*fig.*) **a.** învălmășeală, dezordine; **b.** (*despre limbaj*) confuz, haotic, de neînțeles. **3.** gigantic, uriaș.

babélisme *s.m.* limbaj confuz, haotic, de neînțeles.

baberi *adj.* (*ist.*) referitor la scrierea baberi din Persia; **écriture ~** scriere baberi; **l'alphabet ~** alfabetul baberi.

babeurre *s.m.* **1.** zer. **2.** băț cu care se bate smântâna pentru a se obține untul.

babil, babillage *s.m.* **1.** pălăvrăgeală, trăncăneală, sporovăială, flecăreală, vorbărie, limbuție; **elle est fatigante, avec son ~ interminable** este obositoare, cu vorbăria ei nesfârșită. **2.** gângurit de copil. **3.** ciripit de păsărele. **4.** (*vân.*) lătratul unui copoi care s-a rătăcit de pistă.

babillard, ~e I. *adj.*, *s.m.f.* palavragiu, flecar, limbut, gureș, guraliv, vorbăreț, vorbă-lungă. **II.** *s.f.* (*arg.*) **1.** scrisoare; **2.** (*în expr.*) **~e volante** telegramă; **porteur de ~es** factor poștal. **III.** *s.m.* (*arg.*) **1.** popă (la ocnași). **2.** avocat; trombonist. **3.**sonerie. **4.** ceas de mână. **5.** limbă.

babille *s.f.* (*arg.*) scrisoare, misivă.

babillement *s.m. v.* **babil, babillage**.

babiller *v.i.* **1.** a flecări, a pălăvrăgi, a sporovăi, a trăncăni, a îndruga verzi și uscate. **2.** (*despre copiii mici*) a gânguri. **3.** (*despre păsărele*) a ciripi.

babin *s.m. (arg.)* gură, fleancă, bot, malaxor.

babines *s.f.pl.* **1.** buza inferioară la unele animale (câine, cămilă, maimuță). **2.** (*fam.*) buze; **se lécher les ~ de qqch a.** a mânca cu poftă; a se linge pe degete; **b.** a se gândi la ceva plăcut; **s'essuyer les ~** a-și linge buzele; (*arg.*) **se caler les ~s** a înfuleca cât șapte; (*fig.*) **s'en lécher les ~** a fi încântat de ceva, a se delecta.

babiole *s.f.* **1.** jucărioară. **2.** (*fig.*) fleac, bagatelă, moft; prostioară; **il n'a pas reçu de cadeau important, rien que des ~s** n-a primit cine știe ce cadou, doar niște fleacuri; **parlez-moi de choses importantes, pas de ~s** vorbiți-mi de lucruri importante nu de prostioare.

babiroussa *s.m.* (*zool.*) porcul-cerb, babirusa (*Babirussa Alfurus*).

bablah *s.m.* fruct al salcâmului indian sau arab, folosit în vopsitorie.

bâbord *s.m.* (*mar.*) babord; (*în expr.*) **feu ~!** Foc la babord!; (*fig. fam.*) **faire feu de tribord et de babord** a se face luntre și punte (pentru a reuși); a face pe dracu-n patru; a da din mâini și din picioare.

babouche *s.f.* papuc; **elle sortit en traînant ses ~s** ieși târându-și papucii.

babouin *s.m.* **1.** (*zool.*) babuin, maimuță africană de talie mare (*Papio cynocephalis*). **2.** (*înv. fam.*) copil zburdalnic.

babouine *s.f. v.* **babine**.

babouvisme *s.m.* doctrina comunistă a lui Babeuf.

baby (*pl.* **babies**) (*angl.*) **I.** *s.m.* copilaș, bebeluș. **II.** *adj. invar.* (*în expr.*) **taille ~** talie mică; **whisky ~** o jumătate de doză de whisky.

baby-beef *s.m. invar.* (*angl.*) vițel îngrășat pentru carne.

baby-boom *s.m.* creșterea spectaculoasă a natalității la un moment dat.

baby-foot *s.m.* **1.** fotbal de masă. **2.** masă de joc.

1. babylonien, ~ne I. *adj.*, babilonian, din Babilon; **art ~** artă babiloniană. **II.** *s.m.* limbă vorbită în Mesopotamia.

2. Babylonien, ~ne *s.m.f.* babilonian, locuitor din Babilon.

baby-sitter (*angl.*) (*pl.* **baby-sitters**) *s.m.f.* persoană angajată să îngrijească copiii în absența părinților.

baby-sitting *s.m.* (*angl.*) îngrijirea copiilor de către o persoană angajată în acest scop, în absența părinților; **faire du ~** a asigura îngrijirea copiilor în absența părinților.

1. bac *s.m.* **1.** (*mar.*) bac; **le passeur du ~** conductor de bac; **~ aérien** avion care transportă, pe distanțe mici, automobile cu pasageri. **2.** hârdău; ciubăr; albie; **~ à laver** albie de spălat. **3.** cuvă (pentru developat fotografii). **4.** recipient, vas; **~ à glace d'un réfrigérateur** recipient cu despărțituri pentru înghețat apa în frigider; **~ à fleurs** vas pentru flori. **5.** cuvă sau rezervor de lichid; **~ d'accumulateur** bac de acumulator. **6.** lădiță perforată care scufundată în apă folosește la păstrarea peștelui prins.

2. bac (*fam.*) (*abrev.*) de la **baccalauréat**.

bacante *s.f. v.* **bacchante**.

baccalauréat *s.m.* bacalaureat; **passer son ~** a-și lua bacalaureatul.

baccara *s.m.* **1.** jocul de bacara. **2.** (*arg. în expr.*) **avoir ~** a fi suferit o pagubă; **être en plein ~ a.** a fi în mizerie; **b.** a da faliment.

baccarat *s.m.* cristal de bacara (realizat în manufactura din Baccarat).

bacchanal *s.m.* tămbălău, tărăboi, zarvă, hărmălaie, larmă, vacarm; gălăgie, zgomot; **faire ~** a face tărăboi.

bacchanale *s.f.* **1.** (*la pl., în antichit.*) bacanale, petreceri în cinstea zeului Bachus. **2.** tablouri, basoreliefuri reprezentând aceste petreceri. **3.** (*fam., înv.*) chef, petrecere, ospăț, benchetuială.

bacchante *s.f.* **1.** (*în antichit.*) bacantă, preoteasă a cultului lui Bachus. **2.** (*fig.*) bacantă, femeie desfrânată, destrăbălată. **3.** (*pop., la pl.*) mustață; **avoir les ~ s en guidon de course** a avea mustăți răsucite (în furculiță).
bacchius *s.m.* (*metr.*) picior de vers grec sau latin compus dintr-o silabă scurtă urmată de două lungi.
baccifère *adj.* (*bot.*) bacifer, care poartă fructe bace.
bacciforme *adj.* baciform, care seamănă cu o bacă.
bâchage *s.m.* acoperire cu prelată.
bâche *s.f.* **1.** prelată; **recouvrir d'une ~** a acoperi cu o prelată. **2.** husă; **mettre la ~ sur une voiture** a pune husa pe automobil. **3.** (*hort.*) răsadniță. **4.** (*tehn.*) carter la turbine hidraulice. **5.** (*tehn.*) rezervor cu apă pentru alimentarea cazanelor. **6.** (*min.*) coșul cu care se transportă minereul / cărbunii la vagonet. **7.** (*mar.*) parte din prundiș în care mai rămâne apă după reflux. **8.** (*pop.*) caschetă, șapcă. **9.** (*arg., la pl.*) cearșaf; **piquer une ~** a trage un pui de somn. **10.** (*arg., la pl.*) **a.** fileu (la tenis); **b.** poartă (la fotbal).
bachelier,-ère *adj., s.m.f.* **1.** bacalaureat, persoană care a trecut bacalaureatul; **~ ès sciences, ~ ès lettres** bacalaureat în științe, în litere. **2.** (*ist.*) (*în Evul mediu*), tânăr care aspira să devină cavaler. **3.** (*ist.*) cel care își susținea o teză în drept canonic.
bâcher I. *v.t.* a acoperi cu prelată / husă; **~ une voiture** a acoperi un automobil cu husă. **II.** *v.r.* (*arg.*) **a.** a-și acoperi capul cu o pălărie / o șapcă. **b.** a se îmbrăca. **c.** a se culca, a se băga în scutece.
bachi-bouzouk (*pl.* **bachi-bouzouks**) *s.m.* (*turc.*) bașbuzuc, soldat turc voluntar din sec. 19.
bachique *adj.* bahic; **fête ~** sărbătoare bahică; **chanson ~** cântec de pahar.
bacholle *s.f.* butoi mic, vas din lemn folosit la prepararea brânzei, la transportul strugurilor din vie etc.
1. bachot *s.m.* **1.** bărcuță, vaporaș. **2.** (*tehn.*) sită fină folosită la fabricarea amidonului.
2. bachot *s.m.* **1.** (*fam.*) bacalaureatul; **passer son ~** a-și lua bacalaureatul. **2.** (*peior.*) școală particulară care pregătește candidații pentru bacalaureat.
bachotage *s.m.* (*fam.*) pregătire pripită (a unui examen), rasoleală.
bachoter *v.i.* (*fam.*) a se pregăti în pripă (pentru un examen).
bachoteur *s.m.* **1.** barcagiu. **2.** (*fam.*) cel care se pregătește în pripă pentru un examen.
bachotte *s.f.* butoi special pentru transportul peștilor vii.
bachotter *v.i.* (*pop.*) a trișa (la jocul de cărți).
bachotteur *s.m.* (*pop.*) complice al unui trișor (la jocul de cărți).
bacillaire *adj.* **I. 1.** *adj.* (*mineral.*) de forma unei prisme alungite și striate. **2.** (*med.*) bacilar. **II.** *s.m.* tuberculos contagios.
bacille *s.m.* (*microbiol.*) bacil.
bacillémie *s.f.* (*patol.*) bacilemie, prezența microbilor în sânge.
bacilliforme *adj.* baciliform, care are forma unui bacil.
bacillose *s.f.* (*med.*) orice boală provocată de un bacil; **~ pulmonaire** baciloză pulmonară.
bacillurie *s.f.* (*med.*) prezența bacililor în urină.
background *s.m.* (*angl.*) **1.** cadru, context, fundal. **2.** experiență, cunoștințe acumulate.
bâclage *s.m.* **1.** (*fam.*) treabă de mântuială, rasoleală; **le ~ d'un devoir** rasoleala unei teme / unei sarcini. **2.** (*mar.*) **a.** închidere temporară a unui port. **b.** închiderea circulației pe un râu. **3.** (*mar.*) poziționarea vapoarelor într-un port în vederea încărcării sau descărcării lor.
bâcle *s.f.* drug, traversă, bară de lemn sau de fier pentru închis / barat uși, ferestre.
bâcler *v.t.* **1.** (*înv.*) a bara o ușă, o fereastră, cu un drug de fier sau de lemn. **2.** (*înv.*) a închide un port (cu lanțuri etc.). **3.** (*fam.*) (*în expr.*) **~ un travail** a face o treabă de mântuială, a o da peste cap; a da rasol.
bacon *s.m.* (*angl.*) **1.** slănină afumată. **2.** (*arg.*) porc.
baconien, ~ne *adj.* referitor la Francis Bacon.
bactériacées *s.f. pl.* denumire generică a bacteriilor.
bactéricide *adj.* bactericid, care distruge bacteriile.
bactéridie *s.f.* (*înv.*) bacterie a cărbunelui.
bactériémie *s.f.* (*med.*) prezență a microbilor în sânge.
bactérien, ~ne *adj.* bacterian; **infection ~ne** infecție bacteriană.
bactériologie *s.f.* bacteriologie.
bactériologique *adj.* bacteriologic.
bactériologiste *s.m.f.* bacteriolog.
bactériophage *s.m.* bacteriofag; **virus ~** virus bacteriofag.
bactériose *s.f.* (*med.*) bacterioză, boală datorată unei bacterii.
bactériostatique *adj., s.m.* (*biol.*) bacteriostatic; antibiotic.
bactrioles *s.f. pl.* resturi, firimituri de aur provenind din prelucrarea acestui metal.
bacul *s.m.* (*la ham*) pofil.
bada *s.m.* (*arg.*) **1.** pălărie. **2.** (*în expr.*) **porter le ~ a.** a avea proastă reputație (mai ales de turnător) **b.** a fi considerat, pe nedrept, ca răspunzător de ceva; **faire porter le ~ à qqn.** a da vina pe cineva. **3.** lovitură puternică.
badaboum *interj.* Buf!
badaud, ~e *s.m.f., adj.* gură-cască; **une foule de ~s se rassemblait autour de la voiture accidentée** o mulțime de gură-cască se aduna în jurul mașinii accidentate.
badauder *v.i.* (*înv.*) a căsca gura.
badauderie *s.f.* naivitate, nerozie.
badelaire *s.m.* (*ist.*) paloș cu lama curbă.
baderne *s.f.* **1.** (*mar.*) împletitură de protecție. **2.** (*fam., în expr.*) **vieille ~** hodorog, rablă, boșorog (mai ales militar); cu idei învechite, pisălog.
badge *s.m.* (*angl.*) insignă.
badian, badiane, badianier *s.f.* (*bot.*) badian, anason stelat (*Illicium anisatum*).
badigeon s.m. **1.** var de spoit. **2.** (*med.*) dezinfectant. **3.** (*pop.*) monedă veche de un franc.
badigeonnage *s.m.* **1.** spoit, zugrăvit. **2.** (*med.*) badijonare.
badigeonner *v.t.* **1.** a spoi (cu var), a zugrăv.i. **2.** (*med.*) a badijona, a unge (partea bolnavă a corpului cu un medicament; trunchiul unui copac cu o soluție contra

insectelor etc.). **3.** a mânji; **un enfant badigeonné de chocolat** un copil mânjit de ciocolată.
badigeonneur *s.m.* **1.** spoitor, zugrav. **2.** (*pop.*) pictor prost.
badigoinces *s.f. pl.* (*pop.*) buze; **elle se colle du rouge aux ~** își dă cu ruj pe buze.
badin, ~e I. *adj., s.m.f.* glumeț, poznaș, ghiduș, hâtru, hazliu, șugubăț; ușuratic; **ton ~** ton glumeț; **propos ~s** vorbe ușuratice. **II.** *s.m.* (*av.*) indicator de viteză relativă.
badinage *s.m.* glumă, șagă, șuguială, ghidușie, poznă; badinaj.
badine *s.f.* **1.** nuia, joardă, vargă. **2.** (*pl., arg.*) picioare.
badiner *v.i.* a glumi, a vorbi în glumă; **il ne faut pas ~ avec cela** nu trebuie să glumim cu acest lucru; **ne pas ~ sur une chose** a privi cu seriozitate / strictețe un lucru; (*prov.*) **on ne badine pas avec l'amour** cu dragostea nu-i de glumit.
badinerie *s.f.* **1.** glumă, șagă. **2.** copilărie, glumă copilărească.
badminton *s.m.* (*angl.*) badminton.
1. badois, ~e *adj.* din Baden.
2. Badois, ~e *s.m.f.* locuitor din Baden.
badour I. *s.m. pl.* clește de mărime mijlocie. **II.** *adj.* *(arg.)* frumos, mișto, trăsnet.
baffe *s.f.* (*pop.*) **1.** palmă; **balancer une paire de ~s** a trage o pereche de palme. **2.** (*fig.*) neajuns, prejudiciu moral.
baffer *v.t.* (*pop.*) a pălmui; **~ la gueule à qqn.** a pălmui mutra cuiva.
baffi *s.f.* (*arg.*) mustață.
baffle *s.m.* (*angl.*) ecran ce asigură sonorizarea fidelă a unui difuzor.
bafouer *v.t.* a insulta ridiculizând; a batjocori.
bafouillage *s.m.* bâlbâială, mormăială, bolboroseală.
bafouille *s.f.* (*pop.*) scrisoare; misivă; **envoyer une ~** a trimite o scrisoare.
bafouiller *v.i., v.t.* **1.** (*fam.*) a (se) bâlbâi, a bolborosi, a mormăi, a spune vorbe fără șir, a bodogăni. **2.** (*despre un motor*) a da rateuri.
bafouilleur,-euse *s.m.f.* (*fam.*) bâlbâit; persoană care vorbește incoerent, fără șir.
bâfre, bâfrée *s.f.* (*pop.*) chiolhan; ospăț pe cinste; chef.
bâfrer *v.t., v.i.* (*pop.*) a (se) ghiftui, a(se) îndopa; **~ à pleine gorge / comme un pourceau** a mânca mult, a-și burduși pântecele; a se face burduf de mâncare; a se face căpușă.
bâfreur,-euse *s.m.f.* (*pop.*) mâncău, mâncăcios; găman.
bagad *s.m.* (*pl.* **bagadou**) (*region.*) orchestră din provincia Bretagne, formată din instrumente populare tradiționale.
bagafe *s.m. (arg.)* armă de foc, pistol.
bagage *s.m.* **1.** bagaj; **mettre les ~s dans l'auto** a pune bagajele în mașină. **2.** (*fig.*) cunoștințe; **avoir un ~ philosophique solide** a avea cunoștințe solide în materie de filozofie; **acquérir un ~ scientifique** a dobândi cunoștințe științifice. **3.** (*în expr.*) **plier ~ a.** a pleca, a se cărăbăni, a-și lua tălpășița; **b.** a fi în pragul morții.
bagagerie *s.f.* loc de depozitare a bagajelor voluminoase într-un vagon de cale ferată.
bagagiste *s.m.* **1.** persoană care cară bagaje (într-un hotel, aeroport etc.). **2.** fabricant de valize.
bagarre *s.f.* **1.** învălmășeală, dezordine. **2.** încăierare. **3.** *(în expr. fam.)* **se tirer de la ~** a ieși din încurcătură / din belea / dintr-un impas / din gura tunului; (*pop.*) **entrer en ~** a se angaja într-o luptă deschisă.
bagarrer *v.i., v.r.* (*fam.*) a se bate, a se încăiera; (*fig.*) a se lupta pentru ceva; **les enfants se bagarrent à l'école** copiii se bat / se încaieră la școală; (*înv.*) **cet homme bagarre pour ses idées** acest om luptă pentru ideile sale.
bagarreur, -euse *s.m.f., adj.* (*fam.*) certăreț, agresiv, scandalagiu, arțăgos.
bagasse *s.f.* **1.** (*lit.*) femeie de moravuri ușoare. **2.** înjurătură din provincia Provence. **3.** rest vegetal din prelucrarea trestiei de zahăr sau măslinelor.
bagatelle *s.f.* **1.** bagatelă, moft, nimic, fleac, prostie; **il a apporté de son voyage quelques ~s pour ses amis** a adus din călătorie câteva fleacuri pentru prieteni. **2.** sumă neînsemnată, bagatelă, nimica toată; **il a eu cette maison délabrée pour une ~** a luat casa asta dărăpănată pe nimica toată; (*ir.*) **il a dépensé follement une ~ de mille dollars** a cheltuit nebunește un fleac de o mie de dolari. **3.** baliverne, prostii; **ils perdent leur temps à des ~s** își pierd timpul cu baliverne. **4.** (*muz.*) bagatelă. **5.** (*fam.*) relații sexuale; sex; **être porté sur la ~** a fi înclinat spre sex.
bagnard *s.m.* ocnaș.
bagne *s.m.* **1.** ocnă; temniță. **2.** (*fig.*) infern, loc unde cineva este maltratat; **c'est un ~** e un infern. **3.** (*în expr.*) **mériter le ~** a merita să fie spânzurat / să fie trimis la ocnă; **quel ~!** Ce infern!
bagnole *s.f.* **1.** (*pop.*) trăsură hodorogită, automobil vechi, deteriorat. **2.** (*pop.*) automobil.
bagos *s.m. pl.* (*pop.*) bagaje.
bagoter, bagotter I. *v.i.* (*arg.*) **1.** a căra bagaje. **2.** a umbla, a merge; a alerga, a fugi. **II.** *v.r.* (*arg.*) a se plimba.
bagou, bagout *s.m.* (*fam.*) limbuție, logoree, vorbărie; ușurință în exprimare; **avoir du ~** a fi limbut, a ști să dea cu gura; a avea papagal; (*pop.*) a avea stupit la furcă; a-i umbla gura ca o meliță.
bagougnasses *s.f. pl.* (*arg.*) buze.
bagouler *v.i.* (*arg.*) a sporovăi, a trăncăni, a flecări, a da din gură, a pălăvrăgi.
bagouleur *s.m.* (*arg.*) avocat.
bagouse, bagouze *s.f.* (*arg.*) **1.** inel, verighetă. **2.** baftă, noroc. **3.** (*în expr.*) **l'avoir dans la ~** a fi păcălit / dus de nas.
baguage *s.m.* **1.** incizie circulară făcută pe crengile arborilor fructiferi pentru a opri seva. **2.** aplicare a unui inel pe piciorul păsărilor migratoare pent:u identificare.
bague *s.f.* **1.** inel; **~ de fiançailles** inel de logodnă. **2.** (*arhit.*) ciubuc în formă inelară. **3.** inel aplicat pe piciorul păsărilor migratoare pentru identificare. **4.** (*arg.*) **a.** anus; **b.** noroc, baftă; **avoir de la ~** a avea

noroc / baftă. **5.** (*tehn., în expr.*) ~ **d'écartement** inel de distanțare; (*el., în expr.*) ~ **collectrice** inel colector; (*c.f. în expr.*) ~ **de retenue** inel de fixare a bandajului; (*maş. în expr.*) ~ **de graissage** inel deflector de ulei.

baguenaudage *s.m.* **1.** irosirea timpului cu nimicuri. **2.** vorbărie fără rost, prostii.

baguenaude *s.f.* **1.** (*bot.*) fructul salcâmului galben. **2.** (*înv.*) nerozie, neghiobie. **3.** hoinăreală, plimbare fără rost, pierdere de vreme. **4.** (*arg.*) buzunar.

baguenauder *v.i., v.r.* **1.** a-și pierde vremea cu fleacuri. **2.** a hoinări, a cutreiera (drumurile), a vagabonda; **il aime ~ dans les rues enneigées** îi place să hoinărească pe străzile înzăpezite.

baguenauderie *s.f. v.* **baguenaudage.**

baguenaudier *s.m.* (*bot.*) salcâm galben, beșicoasă (*Colutea arborescens*).

1. baguer *v.t.* a insăila.

2. baguer *v.t.* **1.** a împodobi cu inele; **des mains baguées** mâini împodobite cu inele. **2.** a aplica un inel la piciorul păsărilor migratoare pentru a le identifica. **3.** a practica o incizie pe crengile arborilor fructiferi pentru a opri seva.

baguette *s.f.* **1.** bețigaș, bețișor, nuielușă; baghetă; ~ **de chef d'orchestre** baghetă de dirijor; ~**s de tambour** bețișoare de tobă. **2.** (*arg.*) **a.** picioare subțiri; **b.** păr aspru. **3.** (*în expr.*) ~ **de fée** nuielușă vrăjită; **d'un coup de ~** ca prin farmec. **4.** dungă la ciorapii de damă. **5.** pâine lungă și subțire. **6.** (*arh.*) mulură în formă de bețigaș. **7.** cilindru de sticlă, pistil pentru amestecat substanțele într-un mojar. **8.** (*în expr.*) **mener qqn. à la ~** a ține pe cineva din scurt; **faire marcher qqn. à la ~** a stăpâni pe cineva, a juca pe cineva pe degete; **marcher à la ~** a funcționa cu regularitate, ca un ceasornic. **9.** (*arg. în expr.*) **avoir de la ~** a avea noroc.

baguer *s.m.* (*hort.*) cuțit pentru incizii inelare pe tulpină sau crengi.

baguier *s.m.* cutiuță în care se păstrează bijuterii.

bah! *interj.* Aș! Nici vorbă!

bahut *s.m.* **1.** sipet, cufăr cu capac bombat. **2.** (*arg. şcol.*) școală, liceu; **aller au ~** a se duce la școală. **3.** partea superioară bombată a unui parapet. **4.** covată pentru frământat pâinea. **5.** (*hort.*) alee sau răzor cu mijlocul bombat. **6.** (*pop.*) automobil, mai ales taxi; **siffler un ~** a chema un taxi. **7.** camion de mare tonaj.

bahuter *v.i.* (*arg. şcol.*) **1.** a face gălăgie. **2.** a-i bate pe noii veniți în școală.

bahutier *s.m.* (*înv.*) **1.** lucrător de cufere, de sipete. **2.** (*în expr.*) **faire comme les ~s** a face mai mult zgomot decât lucru.

bai, ~e *adj., s.m.* murg, (cal) de culoare brună.

1. baie *s.f.* golf mic.

2. baie (*bot.*) bacă.

3. baie (*arhit.*) *s.f.* deschidere practicată într-un perete, servind drept fereastră sau ușă.

4. baie *s.f.* loc rezervat unui automobil într-o parcare.

5. baie *s.f.* (*înv.*) înșelăciune, mistificare, **donner la ~ à qqn.** a înșela, a-și bate joc de cineva.

baignade *s.f.* **1.** scăldat; **après un bain de soleil prolongé, c'est le moment de la ~** după o plajă prelungită, e momentul scăldatului. **2.** loc amenajat pentru scăldat.

baigner I. *v.t.* **1.** a scălda; ~ **un enfant** a scălda un copil; (*fig.*) **les pleurs baignaient son visage** lacrimile îi scăldau chipul. **2.** a uda, a muia, a scălda; **il baigne ses pieds dans l'eau** își moaie / scaldă picioarele în apă; **l'Atlantique baigne les côtes de la France** Atlanticul scaldă țărmurile Franței. **II.** *v.i.* **1.** a fi cufundat, a zăcea într-un lichid; **les cerises baignent dans l'alcool** cireșele sunt cufundate în alcool; **2.** (*în expr.*) ~ **dans sa sueur** a fi lac de sudoare; a fi nădușit leoarcă; ~ **dans son sang** a fi rănit de moarte; ~ **dans la joie** a nu-și mai încăpea în piele de bucurie; (*pop.*) **ça baigne / tout baigne (dans l'huile / le beurre / la margarine)** totul merge ca pe unt / pe roate. **III.** *v.r.* a se scălda; a se îmbăia, a face baie; **se ~ dans la mer** a face baie în mare.

baigneur,-euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care se scaldă. **2.** vilegiaturist într-o stațiune balneară. **3.** (*înv.*) băiaș. **II.** *s.f.* **1.** (*înv.*) bonetă de femeie. **2.** halat de baie. **3.** (*arg.*) prostituată. **III.** *s.m.* **1.** păpușă de celuloid. **2.** (*arg.*) **a.** șezut; **b.** nas de bețiv. **3.** (*arg., în expr.*) **l'avoir dans le ~** a fi înșelat, a se lăsa tras pe sfoară; **se casser le ~** a fi neliniștit.

baignoire *s.f.* **1.** cadă, baie; scăldătoare. **2.** lojă la parterul teatrului. **3.** recipient în care tăbăcarul își pregătește soluția. **4.** (*av.*) cabina pilotului.

bail (*pl.* **baux**) *s.m.* **1.** contract (de închiriere); **prendre à ~** a lua cu chirie; **passer un ~** a încheia un contract de închiriere; **la prolongation du ~** prelungirea contractului de închiriere. **2.** chirie; **payer son ~** a-și plăti chiria. **3.** (*fam. în expr.*) **ça fait un ~ (que), il y a un ~** e mult de când; (*pop.*) **casser le ~** a da divorț; **c'est un ~!** exclamație în fața unei legături sentimentale de durată, a unei munci prelungite etc.

baile *s.m.* (*ist.*) titlu purtat de reprezentantul Veneției pe lângă Poarta Otomană.

baille *s.f.* **1.** hârdău. **2.** (*arg. mar.*) apă. **3.** (*cu maj.*) poreclă dată școlii navale.

bâillement *s.m.* **1.** căscat; **il étouffe un ~ derrière sa main** își ascunde un căscat cu mâna. **2.** deschizătură; întredeschidere; **par le ~ de la porte** prin deschizătura ușii. **3.** (*gram.*) hiat. **4.** boală a șoimilor.

bailler *v.t.* **1.** (*înv.*) a da; ~ **de l'argent** a da bani. **2.** a procura, a furniza; ~ **des fonds** a procura fonduri. **3.** (*în expr.*) **la ~ belle / bonne à qqn.** a înșela, a duce pe cineva de nas; a trage cuiva un trombon / tromboane; **vous me la baillez belle / bonne** vrei să mă păcălești / duci; (*pop.*) ~ **à qqn. le lièvre par l'oreille** a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare.

bâiller *v.i.* **1.** a căsca; ~ **de fatigue** a căsca de oboseală; ~ **à se décrocher la mâchoire / ~ comme une carpe / une huître** a căsca să-i trosnească fălcile / cât îl ține gura; **mets ta main devant ta bouche quand tu bâilles** pune-ți mâna la gură când caști. **2.** a se întredeschide, a se căsca; **la porte bâille,**

va **la fermer** ușa e întredeschisă, du-te și închide-o; **la chemise bâille sur sa poitrine.** 3. a se plictisi; **on bâille à cette pièce** te plictisești la această piesă. 4. (*arg.*) a deschide prin efracție o ușă / o casă de bani. 5. (*arg. în expr.*) **faire ~ le colas** a tăia gâtul; (*arg.*) **avoir la moule qui baille** a fi ud leoarcă, a fi fleașcă; **en ~** a fi mirat, surprins.

baillet *adj. m.* (*despre cai*) șarg.

bailleur,-eresse *s.m.f.* 1. (*jur.*) persoană care închiriază. 2. (*jur., com., în expr.*) **~ de fonds** comanditar, persoană care oferă fonduri.

bâilleur,- euse *s.m.f.* persoană care cască.

bailli *s.m.* 1. (*ist.*) judecător reprezentant al seniorului până în sec. XII, al regelui până în 1789. 2. cavaler al ordinului de Malta, având un grad superior celui de comandor. 3. (*în Germania și în Elveția*) magistrat.

bailliage *s.m.* (*ist.*) 1. tribunal prezidat de un judecător reprezentant al seniorului până în sec. XII sau al regelui (până în 1789). 2. circumscripție sub jurisdicția unui judecător reprezentant al seniorului sau al regelui.

bâillon *s.m.* 1. căluș. 2. botniță (pentru mânji, viței de lapte, câini). 3. (*med.*) căluș, dispozitiv folosit pentru a ține gura deschisă pacientului. 4. (*fig.*) piedică, opreliște; **mettre un ~ à la presse** a pune piedică libertății presei, a cenzura.

bâillonnement *s.m.* 1. aplicare a unui căluș. 2. (*fig.*) cenzurare; cenzură; **le ~ de la presse** cenzura presei.

bâillonner *v.t.* a pune căluș; a reduce la tăcere; **~ qqn.** a pune cuiva căluș; a reduce la tăcere pe cineva. 2. a cenzura; **~ la presse** a cenzura presa.

bain *s.m.* 1. baie; **prendre un ~** a face baie; **~ de soleil** (a face) plajă; **~ de boue** baie de nămol; **salle de ~s** (camera de) baie; **~ de vapeur** baie de aburi; **serviette de ~** prosop de baie; **garçon de ~s** băiaș; **fille de ~s** băieșiță. 2. cadă (de baie); **remplir / vider le ~** a umple / a goli cada. 3. a. apa, lichidul din cadă; **chauffer le ~** a încălzi apa de baie; b. baie, lichid în care se cufundă un obiect; **~ de soufre / de mercure** baie de sulf / de mercur. 4. (*foto, în expr.*) **~ de développement** baie de developare; **~ de fixage** baie de fixare. 5. (*la pl.*) stabiliment de băi; **~s publics** baie publică; **les ~s d'Aix** (stațiunea de) băi din Aix. 6. (*fam. în expr.*) **être dans le ~** a da de belea / de bucluc; a intra la apă; **être dans le même ~** a se afla în aceeași situație; a fierbe în aceeași oală; **mettre dans le même ~** a judeca în același mod; a nu face nici o deosebire, a pune în aceeași oală; **aller au ~** a se duce dracului / la toți dracii; **c'est un ~ qui chauffe** referitor la un nor amenințător în plină zi însorită; **mettre qqn. dans le ~** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură / la apă / în cofă; **envoyer qqn. au ~** a expedia, a trimite pe cineva la plimbare, a-i da papucii; **se remettre dans le ~** a reveni la tabieturile sale; **~ de mortier** strat de mortar sub pavajul unei curți, etc; **~ d'eau** rezervor subteran format prin infiltrarea apelor în bazinele miniere goale; **jeter l'enfant avec l'eau du ~** a compromite esențialul, din dorința de a elimina unele inconveniente; **~ de foule** contact direct cu mulțimile; **~ culturel** contact cu cultura; (*arg.*) **le Grand Bain** arhivele Generale ale Poliției; (*arg.*) **~ de pieds** a. condamnare, sentință; b. consumație mare la restaurant.

bain-de-mer *s.m.* sandală ușoară cu curele, folosită la plajă.

bain-de-pieds *s.m.* lighean din material plastic pentru băi de picioare.

bain-marie (*pl.* **bains-marie**) *s.m.* 1. sistem de fierbere a anumitor preparate. 2. recipient folosit în acest scop.

baïonnette *s.f.* 1. baionetă. 2. infanterist. 3. (*la pl.*) forța militară. 4. (*tehn.*) **joint / douille à ~** dulie-baionetă; dulie de lampă electrică.

baïoque *s.f.* veche monedă din statele pontificale.

baïram, beïram *s.m.* (*turc.*) bairam.

baisemain 1. *s.m.* sărutarea mâinii (unei femei, unui preot); **pratiquer le ~** a obișnui să sărute mâna femeilor; **il lui fit un ~ cérémonieux** îi sărută mâna ceremonios; (*în feudalism*) sărutarea mâinii seniorului de către vasal. 2. (*la pl., înv.*) salutări, complimente.

baise *s.f.* 1. (*vulg.*) relații sexuale. 2. (*în Belgia*) sărutare.

baise-en-ville *s.f.* (*fam.*) mică valiză cu strictul necesar pentru o noapte.

baisement *s.m.* (*bis.*) sărutare rituală a unui obiect sacru; **~ de la croix** sărutarea crucii; **~ des pieds du Pape** sărutare a picioarelor Papei.

1. **baiser** *v.t.* 1. a săruta, a pupa; **~ un enfant sur les joues** a săruta un copil pe obraji; **~ la main d'une dame** a săruta mâna unei doamne; **~ les pieds de qqn.** a săruta picioarele cuiva (în semn de umilință). 2. (*vulg.*) a avea relații sexuale cu cineva. 3. (*fam.*) a înșela, a trage pe sfoară; **~ la gueule à qqn.** a înșela pe cineva; **se faire ~** a se lăsa tras pe sfoară, înșelat. 4. (*arg. școl.*) a înțelege (mai ales în context negativ); **on n'y baise rien** nu se înțelege nimic. 5. (*arg. în expr.*) **~ la gueule à qqn., ~ qqn. en canard** a escroca.

2. **baiser** *s.m.* sărut, sărutare; **donner un ~ sur le front de qqn.** a depune o sărutare pe fruntea cuiva, a săruta pe cineva pe frunte; **le ~ de paix** sărutul de împăcare; **le ~ de Judas** sărutul lui Iuda, sărut ipocrit.

baiseur,-euse *s.m.f.* (*vulg.*) persoană libidinoasă, înclinată spre sex.

baisoter *v.t.* (*fam.*) a da sărutări repetate; a țocăi; a țuca.

baisse *s.f.* 1. scădere, descreștere; **le ruisseau est en ~** pârâul este în descreștere; **la ~ de la température** scăderea temperaturii; **la ~ des prix** scăderea prețurilor; **les actions sont en ~** acțiunile sunt în scădere; **~ du taux d'intérêt** scădere a ratei dobânzilor; **~ du cours du blé** scădere a cursului grâului. 2. surpare a unui teren. 3. (*fig.*) slăbire, diminuare; (*fam.*) **ses actions sont en ~** nu mai are succes / influență, îi scad acțiunile.

baissé, ~e *adj.* 1. coborât, lăsat în jos; **rideaux ~s** perdele lăsate în jos; 2. (*în expr.*) **les yeux ~s** cu ochii în pământ.

baissement *s.m.* (*rar, în expr.*) **un ~ de tête** lăsarea / aplecarea capului în jos.

1. baisser I. *v.t.* **1.** a coborî, a lăsa în jos; ~ **la vitre du compartiment** a lăsa în jos geamul compartimentului. **2.** a scurta, a reduce din înălțime, a da jos; ~ **un mur** a reduce din înălțimea un perete. **3.** a micșora, a reduce, a scădea; a modera (forța, intensitatea); (*fam.*) ~ **la radio** a micșora (intensitatea) radioul(ui), a-l da mai încet; ~ **les prix** a reduce prețurile. **4.** (*în expr.*) ~ **la crête / le nez / l'oreille** a lăsa nasul în jos, a se rușina; a ieși cu coada între picioare; ~ **la lance / la tête / le front** a pleca steagul; a se da bătut; a se recunoaște învins; ~ **la voix** a coborî vocea; ~ **l'épaule** a suporta cu resemnare; ~ **les bras** (*fig.*) a renunța, a abandona; ~ **les yeux** a coborî ochii / privirea; a se uita în pământ, a lăsa ochii în jos; ~ **pavillon devant qqn. a.** a recunoaște superioritatea cuiva; **b.** a se da bătut în fața cuiva. **II.** *v.i.* a scădea, a descrește; a slăbi (în intensitate); **sa température baisse** îi scade temperatura; **la rivière baisse** scade (nivelul) râul(ui); **le jour baisse** se întunecă; **la lumière baissait graduellement** lumina scădea treptat; **ses forces baissent** îi scad puterile; **sa vue baisse** îi scade / își pierde vederea. **III.** *v.r.* a se apleca, a se îndoi, a se înclina; **la porte était si basse qu'il fallait se ~ pour entrer** ușa era atât de joasă încât trebuia să se aplece ca să intre; (*pop.*) **il n'y a qu'à se ~ pour en prendre** e o nimica toată; nu e nici o greutate; (*arg.*) ~ **les stores** a închide ochii; **le soleil baisse** soarele apune.

2. baisser *s.m.* coborâre, lăsare; ~ **de rideau** coborâre a cortinei.

baissier *s.m.* persoană care speculează la Bursă când valoarea acțiunilor este scăzută.

baissière *s.f.* băltoacă în câmp, între brazde.

bajocien *adj. s.m.* (*geol.*) etajul inferior al jurasicului mijlociu.

bajoue *s.f.* **1.** pielea de pe falcă (la animale). **2.** (*fam.*) obraz căzut, cu pielea atârnând (la oameni).

bajoyer *s.m.* *(hidr.)* bajoaier; perete lateral de ecluză.

bakchich *s.m.* (*turc.*) bacșiș.

bakélite *s.f.* bachelită.

bal *(pl.* ~ **s)** *s.m.* bal. **1.** (*în expr.*) ~**de têtes** balul măștilor. **2.** (*arg.*) situație periculoasă. **3.** (*arg.*) bătaie, cafteală.

balade *s.f.* (*fam.*) plimbare, hoinăreală; **faire une** ~ a face o plimbare.

balader *v.t. v.r.* **1.** a (se) plimba, a hoinări; ~ **ses enfants** a-și plimba copiii. **2.** (*arg.*) a minți, a turna gogoși la poliție.

baladeur,-euse I. *adj.* (*fam.*) hoinar; **avoir l'humeur baladeuse** a-i plăcea să se plimbe, să hoinărească. **II.** *s.m., adj.m. (în expr.)* (*tehn.*) **train** ~ balador. **III.** *s.f.* **1.** cotigă, teleagă de negustor ambulant. **2.** (*c.f.*) remorcă. **3.** lampă electrică prinsă de un fir lung.

baladin *s.m.* **1.** (*înv.*) dansator. **2.** (*înv.*) comediant ambulant, clovn, saltimbanc. **3.** (*fig.*) bufon, măscărici.

balafon *s.m.* instrument muzical de percuție, din Africa occidentală și centrală.

balafre *s.f.* **1.** tăietură mare pe obraz. **2.** cicatrice pe obraz provenind dintr-o tăietură.

balafré, ~e *adj., s.m.f.* (om) însemnat cu o cicatrice mare pe obraz.

balafrer *v.t.* a face cuiva o tăietură mare pe obraz.

balai *s.m.* **1.** mătură; **donner un coup de ~ a.** a da cu mătura; a face puțină curățenie; **b.** (*fig.*) a mătura, a da afară din serviciu. **2.** (*în expr.*) **donner du ~ à qqn.** (*fig.*) a expulza, a da afară pe cineva; a-i da cuiva răvaș de drum / pașaportul; a da papucii cuiva; **faire ~ neuf** sita nouă cerne bine; **rôtir le ~ a.** a duce o viață dezordonată; **b.** (*înv.*) a se mulțumi cu o condiție socială subalternă; **c.** a cheltui nebunește; **ramasser les ~s a.** a prinde ultimul tramvai / metrou etc. (noaptea); **b.** (*arg.*) a eșua, a da chix; a da carul de mal; **manche à ~ a.** coadă de mătură; **b.** (*fig.*) slăbănog. **2.** (*vân.*) coada câinilor, a șoimilor. **3.** segment de coadă la pește. **4.** lăstari crescuți dezordonat în jurul unei crengi groase tăiate. **5.** (*tehn., în expr.*) ~ **mécanique** mașină specializată pentru măturat străzile; ~ **d'essuie-glace** ștergător de parbriz; **voiture-** ~ mașină care-i adună pe cicliștii nevoiți să abandoneze cursa; ~ **collecteur** perie colectoare; ~ **de charbon** perie de cărbune. **6.** (*arg., în expr.*) **du ~!** Ieși afară! Șterge-o! **coup de ~** descindere a poliției; ~ **à / de / chiottes** mustață tare, țeapănă; ~ **d'amour** mustață îngrijită. **7.** *(arg.)* (*la pl.*) ani; **il a vingt ~s** are 20 de ani; ~ **de sorcier** creangă de brad deformată; (*mar.*) ~ **du ciel** vântul din nord-est; *(arg.)* **faire** ~ a-și rata lovitura.

balai-bresse *s.m.* perie de pir montată pe o coadă de mătură, folosită pentru a mătura; mătură cu coadă lungă.

balais *adj. m.* (despre rubine) de culoare trandafirie.

balaise *adj. (arg.)* mare, voinic, huidumă.

balalaïka *s.f.* (*muz.*) balalaică.

balance *s.f.* **1.** cântar, balanță; ~ **de précision** cântar de precizie; ~ **à bascule** cântar cu basculă. **2.** (*fig.*) balanță, cumpănă, echilibru; comparație, raport. *3. (arg.)* informator, turnător. **4.** (*în expr.*) **mettre en** ~ a pune în balanță / cumpănă; a cântări argumentele; a cumpăni; **mettre dans la** ~ a pune în paralel; a compara; a examina prin comparație; **en** ~ în suspensie; cu ezitări; **il est en ~ entre ces offres** are ezitări, ezită între aceste oferte; **mettre / jeter un poids dans la** ~ a arunca ceva greu în cumpănă / în balanță; a aduce un argument hotărâtor pentru a învinge; **peser dans la** ~ a atârna în balanță; a trage (greu) în cumpănă; **tenir la ~ égale (entre deux personnes, deux opinions)** a ține balanța dreaptă (între două persoane, două păreri); a fi imparțial; **faire pencher la ~ du côté de qqn.** a favoriza, a înclina / a apleca balanța în favoarea cuiva; **faire entrer en** ~ a ține seamă / socoteală de (ceva); **emporter la** ~ a avea câștig de cauză; (*contab.*) ~ **d'un compte** balanță a unui cont.

balancé, ~e *adj.* **1.** (*despre fraze*) armonios, echilibrat. **2.** (*pop., despre oameni*) bine făcut / clădit.

balancement *s.m.* **1.** balansare, oscilare; balans; ~ **d'un canot** balansul unei bărci. **2.** (*fig.*) echilibru; moderație. **3.** (*arte plastice*) simetrie.

balancer I. *v.t.* **1.** a legăna; a clătina; a mișca, a balansa, a undui; ~ **un enfant** a legăna un copil; **le vent balance les feuilles des arbres** vântul mișcă /

unduiește frunzele copacilor. **2.** a cumpăni, a pune în cumpănă; a cântări, a confrunta, a compara; ~ **le pour et le contre** a pune în cumpănă / a cântări / a confrunta / a compara argumentele pentru și contra; a cântări șansele. **3.** a compensa; a echilibra; a contrabalansa; **le gain balance les pertes** câștigul compensează pierderile. **4.** (*fin., în expr.*) ~ **un compte** a balansa un cont, a echilibra debitul și creditul. **5.** a echilibra; (*mar.*) ~ **une cargaison** a echilibra o încărcătură. **6.** a ritma, a imprima o cadență; ~ **ses phrases** a-și ritma frazele. **7.** (*fam., în expr.*) ~ **qqn. a.** a expedia, a trimite la plimbare pe cineva; a face vânt cuiva; **b.** a da afară din serviciu; **il a été balancé de la fabrique** a fost dat afară din (serviciul de la) fabrică. **8.** (*fam.*) a arunca, a azvârli; **butant contre un arbre, sa voiture a été balancée dans un fossé** lovindu-se de un copac, mașina a fost aruncată într-un șanț. **9.** (*pop., în expr.*) ~ **une gifle à qqn.** a trage / a rade / a cârpi o palmă cuiva; a păgubi pe cineva de o palmă; (*arg.*) a trimite, a expedia; ~ **une lazagne/une bafouille** a expedia o scrisoare; ~ **qqch. sur la figure** a azvârli cu ceva în capul cuiva; (*arg.*) ~ **la lourde** a sparge ușa; ~ **son boulot** a-și părăsi slujba; (*arg.*) ~ **ses potes aux poulets** a-și turna prietenii la poliție; (*pop.*) **s'en** ~ a nu se sinchisi; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie (*arg.*) ~ **la purée/le parfum** a împușca pe cineva; (*arg.*) ~ **la camarde/** ~ **la cavalerie** a turna, a denunța; ~ **un mec** a turna pe cineva; ~ **ses chasses** a privi în dreapta și-n stânga. **II.** *v.i.* a oscila; a ezita, a șovăi; a fi în suspensie; ~ **entre l'espérance et la crainte** a oscila între speranță și teamă; **j'ai pris cette décision sans** ~ am luat această hotărâre fără a șovăi. **III.** *v.r.* **1.** a se balansa, a se legăna; a oscila; **se** ~ **sur une chaise** a se legăna pe un scaun. **2.** a pluti; **le navire se balance** vasul plutește. **3.** a se da în leagăn; **l'enfant se balance dans la cour** copilul se dă în leagăn în curte. **4.** (*fin.*) a se compensa.

balanceur *s.m.* (*arg.*) turnător.

balancier *s.m.* **1.** (*tehn.*) balansier, balansor. **2.** (*entom.*) balansier, organ de echilibru pentru zbor. **3.** balansier, prăjină lungă a acrobaților pe sârmă. **4.** (*înv.*) mașină pentru imprimarea monedelor și medaliilor. **5.** muncitorul care fabrică balanțele.

balancine *s.f.* (*mar.*) balansină.

balançoire *s.f.* **1.** leagăn, scrânciob. **2.** (*fig., înv.*) minciună, baliverna, palavră, născoceală, scorneală. **3.** (*în expr.*) **envoyer qqn. à la** ~ a trimite pe cineva la plimbare, a se descotorosi de cineva, a da papucii cuiva.

balane *s.m.* (*zool.*) specie de crustaceu mic.

balata *s.m.* (*chim.*) (rășină de) balata.

balayage *s.m.* **1.** măturare, măturat; **le** ~ **d'une chambre** măturatul unei camere. **2.** decolorarea părului în șuvițe; **se faire faire un** ~ a-și face (la coafor) un decolorat în șuvițe. **3.** (*tehn.*) explorare succesivă a unei imagini.

balayement *s.m.* măturare, măturat.

balayer *v.t.* **1.** a mătura; ~ **la rue** a mătura strada. **2.** (*fig.*) a mătura, a goni; a izgoni; ~ **les ennemis** a izgoni dușmanii. **3.** a înlătura; ~ **la neige** a înlătura zăpada; (*fig.*) ~ **les obstacles** a înlătura piedicile. **4.** a împrăștia, a risipi; **le vent balaie les nuages** vântul risipește norii **5.** (*fam.*) a da afară, a concedia, a pune pe liber; **le nouveau directeur va** ~ **les paresseux** noul director îi va da afară pe leneși. **6.** a explora; **les projecteurs balaient le ciel** proiectoarele explorează cerul. **7.** (*electron.*) a explora; **un faisceau électronique balaie la surface de l'écran d'un tube cathodique** un fascicul electronic explorează suprafața ecranului unui tub catodic.

balayette *s.f.* măturică; perie mică.

balayeur,-euse I. *s.m.f.* măturător de stradă. **II.** *s.f.* mașină de măturat străzile.

balayures *s.f. pl.* gunoi adunat cu mătura.

balboa *s.m.* (*fin.*) unitate monetară din Panama.

balbutiant, ~e *adj.* care se bâlbâie, care gângăvește.

balbutie *s.f.* bâlbâială, gângăveală.

balbutiement *s.m.* **1.** bâlbâială, gângăveală; **le** ~ **d'un enfant** bâlbâiala unui copil. **2.** (*fig., la pl.*) bâjbâială, tatonări, încercări de început; **les ~s du cinéma** tatonările cinematografului (la începuturile lui).

balbutier *v.i., v.t.* a se bâlbâi, a gângăvi; **l'émotion le fait** ~ emoția îl face să se bâlbâie. **2.** (*fig.*) a îngăima, a bolborosi, a se exprima prost, confuz, încâlcit; ~ **des excuses** a îngăima scuze. **3.** a fi la început; **au début du siècle, le cinéma balbutiait** la începutul secolului, cinematograful era la începuturile lui.

balbutieur, -euse *s.m.f.* bâlbâit, gângav.

balbuzard *s.m.* (*zool.*) vultur-pescar (*Pandion haliaetus*).

balcon *s.m.* **1.** balcon. **2.** (*mar.*) balustradă în fața și în spatele unui vapor de agrement.

balconnet *s.m.* **1.** sutien decoltat. **2.** etajeră pe ușa frigiderului.

baldaquin *s.m.* **1.** baldachin. **2.** (*arhit.*) boltă deasupra unui altar, tron.

baleine *s.f.* **1.** (*zool.*) balenă (*Balaena mysticetus*). **2.** balenă, lamelă flexibilă (pentru gulere, corsete, umbrele, etc.). **3.** (*în expr.*) **rire comme une** ~ a râde cu gura până la urechi.

baleiné, ~e *adj.* (*despre gulere, corsete, umbrele*) cu balene.

baleineau *s.m.* (*zool.*) pui de balenă.

baleinier *s.m.* **1.** (*mar.*) vas pentru pescuitul balenelor. **2.** pescuitor de balene.

baleinier,-ère *adj.* referitor la balene; **industrie baleinière** industrie balenieră.

baleinière *s.f.* **1.** balenieră, ambarcațiune ușoară folosită cândva în vânătoarea de balene. **2.** barcă de salvare la bordul navelor comerciale sau militare.

baleinoptère *s.m.* (*zool.*) cetaceu asemănător cu balena, care trăiește în mările reci.

balek *interj.* (*arg.*) Șterge-o! Valea!

balaise, balèze *adj, s.m.* (*arg.*) **1.** namilă, mal de om; huidumă. **2.** foarte instruit, autoritate (într-o materie).

balèvre *s.f.* **1.** buza inferioară lăsată în jos, cu o expresie de dispreț. **2.** (*constr.*) ieșitură a unei pietre față de alta.

balisage *s.m.* (*mar., av.*) balizaj, semnalizare prin balize.
1. **balise** *s.f.* **1.** (*mar., av.*) baliză. **2.** (*c.f.*) baliză avertizoare.
2. **balise** (*bot.*) fruct al belșiței.
balisement *s.m.* (*mar., av.*) **1.** balizare. **2.** semnalizare prin balize.
baliser I. *v.t.* (*mar., av.*) a baliza; **a.** a pune balize; **b.** a semnala prin balize. **II.** *v.i.* (*fam.*) a-i fi teamă.
1. **baliseur,-euse** *s.m.* (*mar., av.*) persoană care balizează sau supraveghează balizele.
2. **baliseur** *s.m.* (*mar.*) vas care amplasează și întreține balizele.
balisier *s.m.* (*bot.*) belșiță (*Canna indica*).
1. **baliste** (*la romani*) balistă, mașină de război folosită pentru lansarea proiectilelor.
2. **baliste** (*iht.*) pește veninos din recifele coraliene.
balisticien *s.m.* specialist în balistică.
balistique I. *adj.* (*mec.*) balistic; **calculs ~s** calcule balistice. **II.** *s.f.* balistică.
balivage *s.m.* (*silv.*) marcarea semincerilor.
baliveau *s.m.* (*silv.*) semincer.
baliverne *s.f.* balivernă, vorbă de clacă, palavră, moft; născoceală, scorneală.
balkanique *adj.* balcanic.
balkanisation *s.f.* (*pol.*) împărțire, divizare; (*fig.*) fărâmițare.
ballade *s.f.* (*lit., muz.*) baladă.
ballant, ~e I. *adj.* care atârnă, care se leagănă, care se bălăbănește; **il allait les bras ~s** mergea bălăbănindu-și brațele. **II.** *s.m.* balans, oscilație; **le ~ de la voiture** balansul mașinii.
ballast *s.m.* **1.** (*c.f., mar.*) balast. **2.** (*mar.*) compartiment în care se păstrează balastul, lestul.
ballastage *s.m.* **1.** (*c.f.*) balastare. **2.** (*mar.*) umplerea sau golirea balastului, lestului.
ballaster *v.t.* **1.** (*c.f.*) a balasta, a acoperi cu balast. **2.** (*mar.*) a echilibra o navă cu balast.
ballastière *s.f.* balastieră, carieră de nisip sau pietriș.
balle *s.f.* **1.** minge; **jouer à la ~** a se juca cu mingea; **~ de tennis** minge de tenis; **~ de match** minge de meci. **2.** glonț; **~ de fusil** glonț de pușcă; **~ perdue** glonț rătăcit; **tomber criblé de ~s** a cădea ciuruit de gloanțe; (*fam.*) **recevoir douze ~s dans la peau** a fi executat (de plutonul de execuție). **3.** pleavă (de la treieratul cerealelor); **matelas rempli de ~s d'avoine** saltea umplută cu pleavă de ovăz. **4.** (*text.*) balot; **une ~ de coton** un balot de bumbac; **~ à foin** balot de fân presat. **5.** sac; **une ~ de café** un sac de cafea. **6.** (*poligr.*) tampon. **7.** (*fam.*) franc (se folosește la plural); **t'as pas cent ~s?** N-ai cumva o sută de franci? **8.** (*pop.*) cap; aer, mutră, chip; **avoir une bonne ~** a avea o mutră simpatică. **9.** (*în expr.*) **prendre / saisir la ~ au bond** a profita de ocazie; a prinde momentul; **renvoyer la ~ a.** a avea replică promptă; a replica pe loc; **b.** a se descotorosi de o obligație neplăcută, pe seama altuia; **se renvoyer la ~** a-și arunca unul altuia răspunderea unui lucru; a se acuza reciproc; **avoir la ~ belle** a avea o ocazie favorabilă; **à vous la ~** e rândul dvs. (să vorbiți, să răspundeți, să jucați); **enfant de la ~** (mai ales despre actori) persoană care a învățat de mică meseria de la tatăl său; (*arg.*) **raide comme ~** direct, fără înconjur, pe șleau; (*arg.*) **peau de ~** nimica toată; cât să orbești un șoarece chior; te miri ce și mai nimic; (*arg.*) **ça fait ma ~** mă aranjează, îmi convine.
baller *v.i.* **1.** (*înv.*) a dansa. **2.** a se clătina, a se bălăbăni; a se bălăngăni; a flutura; **le devant du veston lui ballait sur le ventre** partea din fața a hainei îi flutura pe pântec.
ballerine *s.f.* balerină.
ballet *s.m.* (*cor., muz.*) balet; (*la pl.*) ansamblu de dansatori; (*fig.*) activitate febrilă urmată (sau nu) de schimbări; **~ diplomatique** balet diplomatic; **maître de ~** maestru de balet.
ballet(t)omane *s.m.f.* amator pasionat de spectacole de balet.
balleur,-euse *s.m.f.* (*înv.*) dansator.
balloche, baloche *s.m.* (*arg.*) bal popular.
ballon *s.m.* **1.** minge, balon; **~ de rugby** minge de rugby. **2.** balon, aerostat; **monter en ~** a se urca într-un balon / aerostat. **3.** balon pentru copii; **marchand de ~s** negustor de baloane. **4.** (*croit., în expr.*) **manche ~** mânecă scurtă bufantă. **5.** (*în reg. Vosges*) vârf rotunjit al unui munte. **6.** (*chim.*) vas de sticlă de formă sferică. **7.** (*în depart. Somme*) vehicul destinat transportării peștelui. **8.** (*arg.*) **a.** închisoare, mititica, ocnă; **être dans le ~** a fi la închisoare; **faire du ~** a face închisoare; **descendre au ~** a merge la închisoare; **il s'est farci trois marcotins de ~** s-a ales cu trei ani de ocnă. **b.** conținutul unui pahar; **un ~ de rouge** un pahar de vin roșu. **9.** (*în expr.*) **~ d'essai** balon de încercare; (*fig.*) știre lansată pentru a sonda opinia publică; **être enflé comme un ~ a.** a fi umflat ca un cârnat, a fi ghiftuit; **b.** a fi plin de sine / de ifose; a nu se da pe cineva; **se remplir le ~** a-și umple burta / burdihanul; a se ghiftui / a se îndopa; **se remplir le ~ avec des clopinettes** a nu mânca, a mânca răbdări prăjite; (*pop.*) **enlever le ~ à qqn.** a trage cuiva un picior în spate; (*arg.*) **avoir le ~** a fi însărcinată; (*arg.*) **faire ~** a fi frustrat / uitat într-o distribuție; (*cor.*) **avoir du ~** a face sărituri înalte, cu suplețe.
ballonné, ~e I. *adj.* balonat, umflat; **avoir le ventre ~** a avea pântecul balonat. **II.** *s.m.* (*cor.*) săritură pe un picior, celălalt efectuând o atingere laterală a primului.
ballonnement *s.m.* balonare, umflare.
ballonner I. *v.t., v.r.* **1.** a (se) balona, a (se) umfla. **2.** (*arg.*) a băga la zdup. **II.** *v.i.* (*arg.*) **1.** a mânca răbdări prăjite. **2.** a sta la răcoare.
ballonnet *s.m.* **1.** balonaș. **2.** (*av.*) balonet, dispozitiv de plutire al aripilor de hidroavion.
ballonnier *s.m.* fabricant sau negustor de baloane pentru copii.
ballon-sonde (*pl.* **ballons-sondes**) *s.m.* balon-sondă lansat până la 30 km înălțime, pentru studiul meteorologic al atmosferei.
ballot *s.m.* **1.** balot; pachet. **2.** (*fam.*) om naiv; greoi. **3.** (*fam.*) prostănac, dobitoc, imbecil. **4.** (*fig. fam.*) (*în*

expr.) **voilà votre vrai ~!** Iată ce ți se potrivește! Ți se potrivește de minune!; *(pop.)* **~ de pipes** pachet de țigări.

ballote *s.f.* (*bot.*) cătușă (*Balleta nigra*).

ballottade *s.f.* săritură a calului, cu picioarele în aer, fără zvîrriitură de copită.

ballottage *s.m.* (*pol.*) balotaj; **scrutin de ~** al doilea tur de scrutin.

ballotte *s.f.* (*înv.*) minge mică folosită pe vremuri la vot.

ballottement *s.m.* clătinare, legănare; **le ~ du train** legănarea, balansul trenului.

ballotter I. *v.t.* **1.** a legăna, a clătina, a bălăngăni, a hâțâna; a zdruncina; **notre barque était ballottée en tous sens par les vagues furieuses** barca noastră era hâțânată în toate sensurile de valurile furioase. **2.** (*fig.*) a oscila (între), a fi nehotărât; a trece de la o stare la alta; **je suis ballotté entre la crainte et l'espoir** oscilez între teamă și speranță. **3.** (*pol.*) a face balotaj, a se afla în balotaj; **ces deux candidats sont ballottés aux élections** acești doi candidați se află în balotaj la alegeri. **4.** (*în expr.*) **~ quelqu'un** a-și bate joc de cineva; **~ une affaire** a studia o chestiune, a o întoarce pe toate fețele. **II.** *v.i.* a se clătina, a se legăna, a se bălăbăni, a se hâțâna; **le courant d'air fait ~ la lampe** curentul de aer face lampa să se legene.

ballottin *s.m.* mic balot.

ballottine *s.f.* piftie, aspic; **~ de foie gras** ficat în aspic.

balluche *s.f.*, **balluchon**, *s.m.* (*fam.*) prostănac, dobitoc.

balluchon *s.m.* (*fam.*) legăturică (de rufe), boccea; **faire son ~** a pleca, a-și lua / a-și strânge catrafusele; a se cărăbăni; a muta camionu'; (*arg.*) **faire des ~s à qqn.** a-i face cuiva zile fripte / sânge rău / viață amară.

balnéaire *adj.* balnear; **station ~** stațiune balneară.

balnéation *s.f.* (*med.*) folosirea băilor în scop terapeutic.

balnéatoire *adj.* care se bazează pe folosirea băilor; **traitement ~** tratament bazat pe folosirea băilor.

balnéothérapie *s.f.* (*med.*) balneoterapie.

baloise *s.f.* (*bot.*) lalea în trei culori.

1. balourd, ~e *adj.*, *s.m.f.* (om) grosolan, necioplit, mojic, mitocan.

2. balourd *s.m.* (*mec.*) defect de echilibrare a unei piese turnante.

3. balourd I. *s.m.* (*arg.*) **1.** bani falși. **2.** acte false. **II.** *adj.* fals.

balourdise *s.f.* grosolănie, mojicie, mitocănie.

balpeau, ballepeau *adv.* (*arg.*) nimic, o laie, liru-liru-crocodilu', ciuciu.

balsa *s.m.* (*bot.*) **1.** balsa, lemn ușor provenind dintr-un copac din America de Sud, folosit la confecționarea machetelor (*Ochroma lagopus*). **2.** plută fabricată dintr-o specie de trestie din America de Sud.

balsamier *s.m.* *v.* **baumier**.

balsamine *s.f.* (*bot.*) balsamină (*Impatiens Balsamina*).

balsamique I. *adj.* **1.** balsamic, ca balsamul; care are însușirile balsamului. **2.** (*farm.*) care conține balsam sau are efectul balsamului. **3.** parfumat; **senteurs ~s** mirosuri parfumate. **II.** *s.m.* (*med.*) medicament balsamic.

balsamite *s.f.* (*bot.*) varietate de compozee (*Pyrethrum balsamita*).

balte, baltique *adj.*, *s.m.f.* (*geogr.*) baltic.

balthasar, balthazar *s.m.* **1.** sticlă mare de șampanie echivalând cu conținutul a șaisprezece sticle obișnuite de șampanie. **2.** (*pop.*) ospăț, chiolhan.

baltringue *adj.*, *s.m.* (*arg.*) **1.** (om) bun de nimic. **2.** persoană care nu face parte din lumea interlopă și căreia nu i se acordă încredere.

baluchon *s.m.* *v.* **balluchon**.

baluchonneur *s.m.* *(arg.)* hoț mărunt, găinar.

balustrade *s.f.* **1.** balustradă. **2.** (*în expr.*) (*ciclism*) **envoyer dans les ~s** a sili un adversar să se îndrepte către marginea pistei.

balustre *s.m.* **1.** (*constr.*) balustru, stâlp de balustradă sau de parmaclâc. **2.** colonetă a spetezei unui scaun. **3.** (*în expr.*) **compas à ~** compas special, folosit pentru trasarea cercurilor având diametre foarte mici.

balustrer *v.t.* a înconjura cu o balustradă.

balzacien, ~ne *adj.* (*lit.*, *stil.*) balzacian.

balzan, ~e I. *adj.* (*despre cai*) pintenog. **II.** *s.f.* pată albă pe picioarele cailor.

bambin, ~e *s.m.f.* (*fam.*) copil, puști, pici, prichindel.

bambochade *s.f.* **1.** tablou rustic. **2.** (*fam.*) mică petrecere.

bambochard, ~e, bambocheur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (*fam.*) chefliu, petrecăreț.

bamboche *s.f.* (*fam.*, *înv.*) chef, chiolhan, **faire des ~s** a face chefuri; a-și face de cap.

bambocher *v.i.* (*fam.*) a chefui, a face chefuri.

bambocheur, -euse *adj.*, *s.m.f.* *v.* **bambochard**.

bambou *s.m.* **1.** (*bot.*) bambus (*Bambusa arundinacea*). **2.** (*în expr.*) **attraper un coup de ~** a face insolație; **avoir le coup de ~** (*pop.*) **a.** a avea o idee fixă / o păsărică / o marotă; **b.** a fi nebun / scrântit; a fi într-o ureche; a fi lovit cu leuca-n cap; **c.** a fi frânt de oboseală. (*arg.*) **sucer le ~** a fuma opium; **être sous le ~** a fi sub interdicție de ședere într-un anumit loc.

bamboula *s.f.* **1.** (*înv.*) tobă africană. **2.** dans african executat în sunetul tobei. **3.** (*pop.*, *în expr.*) **faire la ~** a face chef.

1. ban *s.m.* **1.** (*ist.*) convocare publică a vasalilor; **convoquer le ~ et l'arrière-~** (*fig.*) a chema pe toți, cu mic, cu mare / pe toată lumea. **2.** (*ist.*) totalitatea vasalilor unui suzeran. **3.** (*înv.*) proclamare oficială a unui ordin, a unei interdicții; strigare, anunțare. **4.** (*ist.*) bătaie de tobă, sunet de trâmbiță înainte sau după strigarea unui ordin; înmânarea unei decorații; ceremonie militară. **5.** proclamația solemnă a unei viitoare căsătorii, afișată la biserică și la primărie (la catolici); **les ~s sont affichés, le mariage aura lieu dans une semaine** proclamația este afișată, căsătoria va avea loc peste o săptămână. **6.** expulzare, surghiunire; surghiun, exil, pribegie. **7.** interdicție; **le gouverneur a mis le ~ sur le trafic de frontière** guvernatorul a supus interdicției traficul de frontieră. **8.** hotărâre municipală privind începerea unor lucrări agricole. **9.** aplauze ritmate.

10. (*în expr.*) **mettre qqn. au ~ de la société** a ținti pe cineva la stâlpul infamiei; **être en rupture de ~ avec** a respinge prejudecățile / constrângerile (mediului, familiei, etc.); **ouvrir / fermer le ~** a bate toba pentru a marca începutul / sfârșitul unei ceremonii militare; **battre un ~** a aplauda ritmat, în cinstea cuiva.

2. ban *s.m.* (*ist.*) ban, (titlu de) dregător.

banal, ~e I. *adj.* **1.** (*m. pl.* **-aux**) **1.** (*ist. feud.*) care aparține seniorului feudal; **fours, moulins banaux** cuptoare, mori senioriale. **2.** (*m. pl.* **-als**) banal, comun, obișnuit, prozaic; plat, fără relief; (*fig.*) neînsemnat, nesemnificativ, neinteresant; **des films banals** filme banale, neinteresante; **des propos banals** cuvinte banale, nesemnificative. **II.** *s.m.* banal, banalitate; **le ~ de ses paroles** banalitatea vorbelor sale.

banalement *adv.* (în mod) banal, obișnuit, comun; cu banalitate.

banalisation *s.f.* **1.** banalizare. **2.** (*c.f.*) utilizare a semnalizărilor care permit circulația trenurilor în ambele sensuri. **3.** înlăturarea semnelor distinctive; **~ des voitures de la police** înlăturarea semnelor distinctive de pe mașinile poliției.

banaliser *v.t., v.r.* **1.** a (se) banaliza. **2.** a utiliza o locomotivă cu conducere în echipe succesive. **3.** a înlătura semnele distinctive; **~ une voiture de la police** a înlătura semnele distinctive de pe o mașină a poliției.

banalité *s.f.* **1.** (*ist.*) folosire obligatorie a unui bun al seniorului. **2.** (*fig.*) banalitate; **dire des ~s** a spune banalități. **3.** clișeu, loc comun, platitudine; **ce livre est plein de ~s** această carte este plină de platitudini / de clișee.

banane *s.f.* **1.** banană. **2.** (*fig., fam.*) decorație militară. **3.** elicopter cu două rotoare. **4.** tamponul de pe bara de protecție. **5.** coafură masculină; coafură feminină; **chignon ~** coc la ceafă în formă de rulou vertical. **6.** (*pop.*) trotinetă. **7.** (*sport*) maiou galben de la Turul Franței. **8.** (*pop., în expr.*) **peau de ~** piedică, obstacol; prostănac; **se prendre une (peau de) ~** a eșua, a da chix.

bananer *v.t.* (*pop., în expr.*) **se faire ~** a se lăsa dus de nas.

bananeraie, bananerie *s.f.* plantație de banani.

bananier *s.m.* **1.** (*bot.*) bananier (*Musa paradisiaca*). **2.** cargo specializat în transportul bananelor.

bananier,-ère *adj.* **1.** referitor la cultura bananelor. **2.** (*pol., în expr.*) **République bananière** republică bananieră, unde domnesc interesele personale și corupția.

banasser *v.i.* *(pop.)* a pălăvrăgi, a bate câmpii, a o lua pe arătură.

banat *s.m.* **1.** (*ist.*) funcția de ban. **2.** banat, teritoriu administrat de un ban.

banban *adj., s.m.f. invar.* (*pop.*) șont, șchiop, cotonog.

banc *s.m.* **1.** bancă; **~ de pierre / de bois** bancă de piatră / de lemn; **~ d'écolier** bancă de școlar; **le ~ des accusés** banca acuzaților; **le ~ des jurés** banca juraților. **2.** banc; **~ de sabie** banc de nisip; **~ de poissons** banc de pești. **3.** strat; **~ de pierre** strat de piatră (într-o carieră / mină). **4.** (*tehn.*) banc; masă; tejghea; **~ d'essai** banc de probă; **~ d'assemblage** banc de asamblaj. **5.** banchetă (la ambarcații). **6.** (*mar.*) **~ de brume / brouillard** banc de ceață. **7.** banchiză. **8.** (*în Canada, în expr.*) **~ de neige** troian de zăpadă.

bancaire *adj.* (*com., fin.*) bancar; **chèque ~** cec bancar.

bancal, ~e (*m. pl.* **-als**) **I.** *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) cu picioarele strâmbe și care șchiopătează; **2.** piesă de mobilă având unul dintre picioare mai scurt decât celelalte; **chaise ~e** scaun șchiop. **3.** (*fig.*) lipsit de temei; care ascunde un defect; **raisonnement ~** raționament lipsit de temei; șchiop. **II.** *s.m.* sabie cu lama curbă.

bancasse *s.f.* (*mar.*) ladă folosită ca banchetă și pat.

bancelle *s.f.* banchetă mică, lungă și îngustă, fără spătar.

banchage *s.m.* (*constr.*) turnare a betonului în cofraje.

banche *s.f.* **1.** (*geol.*) banc de marnă argiloasă. **2.** (*constr.*) cofraj prin care se toarnă cimentul.

bancher *v.t.* (*constr.*) a turna betonul în cofraje.

banco I. *s.m.* **1.** (*la jocul de bacara*) banco; **faire ~** a face banco, a susține singur miza jocului împotriva băncii. **2.** (*pop.*) sertar de casă de bani. **3.** (*pop. în expr.*) **faire le ~** a fugi cu încasările. **II.** *adj.* (*înv.*) valori în bancă independente de variațiile cursului de schimb. **III.** *interj.* (*fam.*) de acord; s-a făcut; bate palma; e-n regulă.

bancoulier *s.m.* *v.* **aleurite**.

bancroche *adj., s.m.f.* (persoană) cu picioarele strâmbe și cu mersul șchiop; cotonog.

banc volant *s.m.* (*pop.*) comediant de bâlci ambulant.

bandage *s.m.* **1.** legare, bandajare, pansare. **2.** (*med.*) bandaj, pansament; **serrer un ~** a strânge un bandaj. **3.** bandaj, cerc de oțel elastic îmbrăcat în pânză și care apasă pe locul unei hernii inghinale. **4.** (*tehn.*) bandaj al jantei unui vehicul.

1. bande *s.f.* **1.** legătură, fâșie, bandă, bantă; **une ~ de velours** o bantă de catifea; **~ magnétique** bandă magnetică; (*cin.*) **~ sonore** bandă sonoră; **chaussée à deux ~s** șosea cu două benzi. **2.** fâșie; **une ~ de terrain** o fâșie de teren. **3.** bandă (de expediție), banderolă; **~ de journal** bandă de expediere a ziarului. **4.** (*med., în expr.*) **~ de toile** fașă. **5.** (*mil. în expr.*) **~ molletière** moletieră; (*mil. în expr.*) **~ de mitrailleuse** panglică de pânză suficient de lungă în care sunt fixate cartușele, asigurând alimentarea succesivă a mitralierei. **6.** margine elastică a mesei de biliard; margine a terenului de popice. **7.** (*mar.*) bandă, înclinație transversală (către babord sau tribord) latură; **~ du nord / du sud** latura nordică / sudică. **8.** (*fiz.*) grup de frecvențe învecinate ale unei radiații electromagnetice sau sonore. **9.** (*entom.*) nume al unui fluture de zi (*Hesperia comma*). **10.** (*cin.*) peliculă. **11.** (*tehn. în expr.*) **~ de fréquences** bandă de frecvențe; **~ passante** bandă de trecere; **12.** (*în expr.*) **donner de la ~ a.** (*mar.*) a înclina vaporul; **b.** (*fig.*) a da semne de oboseală; (*fam.*) **prendre qqn. par la ~** a lua pe cineva pe ocolite; **coller qqn. sous ~** a pune pe cineva într-o situație dificilă; (*arg.*) **~-à-l'aise** fricos.

2. bande *s.f.* **1.** bandă, ceată; clică, șleahtă, gașcă; (*glumeț*) grup de prieteni. **2.** (*fam. în expr.*) **faire ~ à part** a face opinie separată; a se ține deoparte; **~ d'idiots!** Dobitocilor!

bandé, ~e (*herald.*) format din mai multe benzi.

bandeau *s.m.* **1.** bandă, legătură; fâșie care acoperă fruntea, ochii; diadema regilor. **2.** (*arhit.*) ornament în relief. **3.** (*la pl.*) pieptănătură cu părul lins și cărare la mijloc. **4.** (*în expr.*) **avoir un ~ sur les yeux** a fi cu ochii legați; a nu vedea / a nu înțelege nimic; **le ~ royal** diadema regilor; **mettre un ~ sur les yeux de qqn.** a înșela pe cineva.

bandelette *s.f.* **1.** bentiță. **2.** (*arhit.*) ornament îngust și plat. **3.** (*la pl.*) fâșii cu care se legau mumiile la vechii egipteni. **4.** (*antichit.*) panglici cu care se împodobeau frunțile preoților.

bander I. *v.t.* **1.** a bandaja, a pansa (o rană); **~ une plaie** a bandaja o plagă. **2.** a lega (la ochi); **~ les yeux d'un condamné** a lega ochii unui condamnat. **3.** a întinde, a încorda; **~ un arc** a întinde un arc; **~ ses muscles** a-și încorda mușchii. **II.** *v.r.* (*în expr.*) **se ~ les yeux** a se amăgi singur.

bandera *s.f.* companie de infanterie în armata spaniolă.

bandereau *s.m.* curea cu ajutorul căreia se poartă o trompetă în bandulieră.

banderille *s.f.* banderilă a toreadorilor.

banderillero *s.m.* toreador care înfige banderilele în taur.

banderole *s.f.* **1.** banderolă. **2.** steguleț; flamură. **3.** (*mil.*) curea de care se prinde cartușiera.

bande-son (*pl.* **bandes-son**) *s.f.* bandă sonoră.

bande-vidéo (*pl.* **bandes-vidéo**) *s.f.* bandă video.

bandicoot *s.m.* (*zool.*) marsupial din Australia și Noua Guinee.

bandière *s.f.* (*înv.*) bandieră, stindard, drapel; (*mil.*) **front de ~** alinierea stindardelor unei armate în luptă.

bandingue *s.f.* undiță prinsă de o plasă pe care o împiedică să se răstoarne.

bandins *s.m. pl.* (*mar.*) balustradă la partea din spate a vaporului.

bandit *s.m.* **1.** bandit; **~ de grand chemin** bandit la drumul mare. **2.** (*fig.*) individ fără scrupule.

banditisme *s.m.* banditism, tâlhărie, jaf, gangsterism.

bandoulier, bandolier *s.m.* (*înv.*) **1.** bandit. **2.** contrabandist din Pirinei.

bandoulière *s.f.* bandulieră; **en ~** în bandulieră, de-a curmezișul pieptului sau al spatelui.

bandoura *s.f.* (*muz.*) instrument popular ucrainian asemănător cu mandolina.

bang I. *s.m.* **1.** detonație provocată de un avion care trece de la viteza subsonică la viteza supersonică. **2.** (*pop.*) efectul produs de injectarea unui drog. **II.** *interj.* exprimă zgomotul unei explozii puternice.

banian *s.m.* **1.** negustor indian aparținând unei secte brahmane. **2.** (*bot., în expr.*) **arbre / figuier des Banians** smochin din India (*Ficus indica*).

banjo *s.m.* (*muz.*) banjo.

banjoïste *s.m.f.* persoană care cântă la banjo.

bank-note (*pl.* **bank-notes**) *s.f.* (*fin.*) bancnotă din țările anglo-saxone.

banlieue *s.f.* periferie a unui oraș; **les habitants des ~s viennent travailler à Paris** locuitorii de la periferie vin să lucreze la Paris.

banlieusard, ~e *s.m.f.* (*fam.*) persoană care locuiește la periferie, mai ales în cea pariziană.

banne *s.f.* **1.** tomberon pentru transportul cărbunilor. **2.** coș mare, paner, coșarcă, târnă, în special din răchită. **3.** prelată folosită pentru apărarea mărfurilor expuse în vitrină de soare, tendă. **4.** (*pesc.*) pânza năvodului. **5.** pânză groasă care se întinde deasupra mărfurilor pentru a le feri de căldură sau de ploaie.

bannelle *s.f.* coșuleț de răchită.

banner *v.t.* a acoperi cu prelată, cu tendă.

banneret *s.m.* (*ist.*) în evul mediu, senior care putea alcătui o unitate militară din vasalii săi.

bannes *s.f. pl.* (*arg.*) **1.** cearșaf. **2.** (*în expr.*) **se mettre dans les ~** a se culca, a se băga în cârpe.

banneton *s.m.* **1.** lădiță perforată care, fiind scufundată, permite păstrarea peștelui viu. **2.** coș din răchită (în care se pune aluatul la dospit).

bannette *s.f.* coșuleț din răchită sau din lemn subțire.

banni, ~e I. *adj.* **1.** exilat, proscris, surghiunit, expulzat; izgonit, pribeag. **2.** (*fig.*) izgonit, alungat; **~ de la cour** alungat de la curte. **3.** înlăturat, respins; **le protocole était ~ de ces dîners** protocolul era înlăturat de la aceste dineuri. **II.** *s.m.f.* exilat, proscris, surghiunit; **le rappel des ~s** rechemarea (în țară) a proscrișilor.

bannière *s.f.* **1.** banieră, drapel feudal de război. **2.** banieră, unitate militară feudală. **3.** stindard al unei societăți sportive, al unei confrerii. **4.** (*pop.*) cămașă; **se balader en ~** a se plimba în cămașă. **5.** (*mar.*) pavilion arborat pe catargul unei nave (indicând țara de proveniență sau fiind folosit la anumite semnalizări pe mare). **6.** (*mar. în expr.*) **voile en ~** pânză nelegată la marginile inferioare și care flutură în vânt. **7.** (*arg. în expr.*) **en ~** în cămașă. **8.** (*în expr.*) (*fam.*) **c'est la croix et la ~** e foarte complicat; e o poveste întreagă; **convaincre Jacques, c'est la croix et la ~** ca să-l convingi pe Jacques, e foarte complicat; **employer la croix et la ~** a folosi toate mijloacele; **combattre / se ranger sous la ~ de quelqu'un** a lupta alături de cineva; a trece de partea cuiva; a îmbrățișa cauza cuiva; **arborer / déployer la ~ de la révolte** a da semnalul de luptă pentru începerea revoltei.

bannir *v.t.* **1.** a surghiuni, a expulza, a exila, a proscrie; **le gouvernement a banni les auteurs du complot** guvernul i-a expulzat pe autorii complotului. **2.** (*fig.*) a izgoni, a alunga, a elimina; **~ toute crainte** a alunga orice teamă; **~ l'usage du tabac** a renunța la fumat; **~ un mot de son vocabulaire** a elimina un cuvânt din vocabularul său.

bannissement *s.m.* **1.** surghiunire, expulzare, exilare, proscriere. **2.** (*jur., înv.*) pedeapsă infamantă (constând în expulzarea unui cetățean vinovat de delicte grave, fără drept de a reveni în țară un număr de ani). **3.** surghiun, exil. **4.** (*fig.*) izgonire, alungare; îndepărtare; renunțare; **le ~ de certaines coutumes** renunțarea la anumite obiceiuri.

banque *s.f.* **1.** (*fin.*) bancă; **opérations de** ~ operațiuni de bancă / bancare; **avoir un compte en** ~ a avea un cont în bancă; ~ **de dépôt et d'escompte** bancă de depuneri și de scont. **2.** (*la jocul de cărți*) bancă. **3.** (*med. în expr.*) ~ **du sang / des yeux / d'organes** bancă de sânge / de ochi / de organe, instituție specializată care recoltează și conservă sângele și organe umane în vederea utilizării lor chirurgicale. **4.** (*inform. în expr.*) ~ **de données** bancă de date. **5.** masa la care lucrează unii muncitori. **6.** plată a salariilor la unii muncitori, la o săptămână sau două. **7.** (*fam.*) lumea circului. **8.** (*pop.*) înțelegere, învoială între escroci.

banquer *v.i.* **1.** (*pop.*) a plăti. **2.** (*mar.*) a pescui moruni la bancul de pești din Terre-Neuve (Newfoundland) în America. **3.** (*pop.*) a îndeplini o sarcină grea, penibilă.

banquereau *s.m.* (*mar.*) mic banc de nisip.

banqueroute *s.f.* (*fin., jur.*) bancrută, faliment.

banqueroutier, -ère *s.m.f.* (*fin., jur.*) bancrutar, falit, persoană care a dat faliment.

banquet *s.m.* banchet, ospăț; **donner un** ~ **en l'honneur de quelqu'un** a da un banchet în cinstea cuiva.

banqueter *v.i.* a benchetui; **ils ont banqueté toute la nuit** au benchetuit toată noaptea.

banqueteur *s.m.* (*rar*) persoană care benchetuiește; chefliu.

banquette *s.f.* **1.** banchetă (în automobil, compartiment de tren etc.); **il s'assit sur la** ~ **arrière de la voiture** se așeză pe bancheta din spate a automobilului. **2.** (*arhit.*) pervaz din piatră la ferestre. **3.** gard ridicat între copacii unei alei laterale. **4.** imperială, etaj la unele vehicule de transport în comun. **5.** (*mil. în expr.*) ~ **de tir** platformă (la fortificații sau tranșee) permițând soldaților să tragă fără a fi văzuți. **6.** (*în expr.*) ~ **de sûreté** parapet de-a lungul unei șosele, căi ferate. **7.** drum îngust pentru pietoni pe marginea unei șosele, căi ferate. **8.** (*curse, în expr.*) ~ **irlandaise** taluz acoperit cu gazon, folosit drept obstacol la cursele de cai. **9.** (*teatru, în expr.*) **jouer devant des ~s** a juca în fața unei săli aproape goale.

banquezingue *s.m.* (*arg.*) banchet.

banquier, -ère *s.m.f.* **1.** bancher; proprietar sau director de bancă; **un gros** ~ un bancher important; ~ **cambiste** bancher care se ocupă de operațiunile de schimb. **2.** (*la jocul de cărți*) persoană care conduce jocul și dispune de bani pentru a acoperi mizele celorlalți jucători. **3.** (*mar.*) vas pentru pescuitul morunului în Terre-Neuve (Newfoundland) în America.

banquise *s.f.* (*mar.*) banchiză.

banquiste *s.m.* **1.** prezentator de spectacole la bâlci. **2.** (*pop.*) șarlatan.

bantou, ~e I. *adj.* referitor la popoarele Bantu, din centrul și sudul Africii. **II.** *s.m.* numele unui ansamblu de limbi negro-africane.

baobab *s.m.* (*bot.*) baobab (*Adansonia digitata*).

banvin *s.m.* (*ist.*) monopolul vânzării vinului pe care și-l rezerva seniorul feudal.

baptême *s.m.* botez; **nom de** ~ nume de botez, prenume; (*fig., mil.*) **recevoir le** ~ **du feu** a primi botezul focului, referitor la debutul unui militar în luptă; **le** ~ **de l'air** faptul de a urca în avion pentru prima oară; **le** ~ **d'un navire** binecuvântarea dată la lansarea la apă a unui vapor; ~ **du tropique** ceremonie burlescă pe un vapor la trecerea ecuatorului.

baptiser *v.t.* **1.** a boteza; **le prêtre baptise le nouveau-né** preotul îl botează pe noul născut. **2.** a da un nume / o poreclă cuiva, unui lucru. **3.** (*fam. în expr.*) ~ **du vin / du lait** a boteza vinul, laptele, a pune apă-n vin / în lapte.

baptismal, ~e (*m. pl.*-**aux**) *adj.* **1.** de botez, referitor la botez. **2.** (*în expr.*) **fonts baptismaux** cristelniță.

baptistaire *adj.*, *s.m.* (act) care certifică efectuarea botezului; (*în expr.*) **registre** ~ registru în care se înregistrează botezurile; **extrait** ~ / **de baptême** certificat de botez.

baptiste *s.m.* baptist, adept al baptismului.

baptistère (*bis., constr.*) baptisteriu.

baquet *s.m.* **1.** ciubăr, hârdău; putină. **2.** scaun scund la automobilele de sport. **3.** (*arg.*) burtă/jgheab/ghiozdan.

baqueter *v.t.* a scoate apa din hârdău cu un căuș de lemn.

baquetures *s.f. pl.* vin care picură din butoi în hârdăul așezat dedesubt, în timpul umplerii sticlelor.

1. bar *s.m.* (*angl.*) (local de) bar; cabaret.

2. bar *s.m.* (*fiz.*) bar, unitate de măsură a presiunii atmosferice.

3. bar *s.m.* (*iht.*) pește marin asemănător bibanului (*Sciaena aquila*).

barabille *s.f.* (*arg. în expr.*) **mettre la** ~ a crea dezordine / zâzanie.

baradeau, barradeau *s.m.* șanț pentru scurgerea apei de ploaie pe câmp.

baragouin *s.m.* (*fam.*) mormăială, bolboroseală, bâiguială, gângăveală, boscorodeală, dondăneală.

baragouinage *s.m.* (*fam.*) **1.** stâlcire, bălmăjire, gângăvire, bolborosire. **2.** (*fam.*) limbaj stâlcit, bălmăjeală, mormăială, bolboroseală, bâiguială, gângăveală.

baragouiner *v.t.*, *v.i.* **1.** a bălmăji, a mormăi, a dondăni, a bolborosi, a bâigui, a boscorodi, a gângăvi. **2.** (*fam.*) a stâlci / a îndruga o limbă străină; **il baragouine quelques mots d'anglais** îndrugă câteva cuvinte englezești.

baragouinette *s.f.* (*arg. în expr.*) **avoir qqn. à la** ~ convinge / a îndupleca pe cineva.

baragouineur,-euse *s.m.f.* persoană care bălmăjește, mormăie, bolborosește, bâiguie, gângăvește.

baraka *s.f.* (*arab.*) **1.** în Africa de Nord, putere benefică atribuită anumitor persoane. **2.** (*fig., pop.*) noroc, baftă; **avoir la** ~ a avea baftă, noroc chior.

baraque *s.f.* **1.** baracă. **2.** (*fam.*) magherniță, coșmelie, șandrama. **3.** (*fam.*) casă prost întreținută. **4.** (*arg. în expr.*) **casser la** ~ **a.** a face să eșueze un plan; **b.** (*la teatru*) a dezlănțui entuziasmul spectatorilor; **faire** ~ **a.** a eșua, a da chix, a rata; **b.** a fi al doilea, a rămâne în urmă; **c.** a rămâne fără argumente.

baraqué, ~e *adj.* (*pop.*) bine zidit; bine făcut; **un mec bien ~** un tip bine zidit, lat în spate.
baraquement *s.m.* **1.** (*mil.*) baracament; **construire des ~s pour les sinistrés** a construi baracamente pentru sinistrați. **2.** baracă; **c'est un petit village fait de ~s** este un sătuc din barăci.
baraquer I. *v.t.* (*mil. înv.*) a instala în barăci. **II.** *v.i.* **1.** (*mil.*) a se instala în barăci. **2.** (*despre cămile*) a se lăsa pe vine.
barari *s.m.* (*arg.*) bătaie, cafteală, păruială.
baraterie *s.f.* (*jur. mar.*) fraudă, hoție comisă de căpitanul unui vas sau de membri ai echipajului în dauna armatorului.
barathre *s.m.* (*antichit.*) prăpastie în care erau aruncați criminalii la Atena.
barathromètre *s.m.* instrument de măsurat existența și direcția curenților submarini.
baratin *s.m.* (*pop.*) vorbe înșelătoare; trăncăneală; **faire du ~ à qqn.** a înșela, a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul; **arrête ton ~!** Lasă gogoșile astea!
baratiner *v.t.*, *v.i.* (*pop.*) **1.** a trăncăni, a sporovăi, a flecări; **tu baratines mais tu ne fais rien** trăncănești, dar nu faci nimic. **2.** a încerca să duci cu vorba / să înșeli; **il baratine sa mère pour se faire pardonner sa conduite** o duce cu vorba / cu zăhărelul pe mama sa ca s-o facă să-i ierte purtarea.
baratineur, -euse *s.m.f.* (*pop.*) flecar, palavragiu.
baraton *s.m.* bătător, mâtcă, brighidău, băț cu care se bate smântâna (pentru a se forma untul).
barattage *s.m.* batere a smântânei pentru a se forma untul.
baratte *s.f.* putinei, putină mică.
baratté *s.m.* (*reg.*) zer.
baratter *v.t.* a bate smântâna într-un putinei pentru a se forma untul.
barattin *s.m.* v. **baratin**.
barattiner *v.i.*, *v.t.* v. **baratiner**.
baratton *s.m.* v. **baraton**.
barbacane *s.f.* (*constr.*) barbacană.
barbant, ~e *adj.* (*pop.*) plicticos, plictisitor, sâcâitor.
barbaque *s.f.* (*arg.*) **1.** carne (ca hrană). **2.** corp, trup.
barbare *adj.*, *s.m.* **1.** barbar. **2.** om crud, neomenos, feroce; **des dirigeants ~s** conducători cruzi, fără inimă. **3.** (*înv.*) **coutume ~** obicei crud, feroce. **4.** (*înv.*) necivilizat, grosolan; brută; **quel goût ~!** ce gust barbar / grosolan!; **manières ~s** maniere grosolane. **5.** incorect, greșit; **style ~** stil incorect; **terme ~** termen incorect. **6.** (*antichit.*) străin.
barbaresque *adj.*, *s.m.* referitor la popoarele din fosta Barbarie (Africa de Nord); **les États ~s** statele din fosta Barbarie.
barbarie *s.f.* **1.** barbarie; lipsă de civilizație; primitivism; **des populations vivent encore dans la ~** mai sunt populații care trăiesc în barbarie / primitivism. **2.** cruzime, sălbăticie, ferocitate; **un acte de ~** un act de sălbăticie. **3.** (*în expr.*) **~ de langage** limbaj incorect trădând incultura cuiva.
barbarine I. *s.f.* (*bot.*) varietate de dovleac. **II.** *adj. f.* referitor la Barbarie, denumirea veche a țărilor din Africa de Nord; **race ~ de moutons** rasă de oi din Barbaria.
barbarisme *s.m.* (*lingv.*) barbarism; incorectitudine în ceea ce privește un cuvânt sau o construcție de frază.
1. barbe I. *s.f.* **1.** barbă; **~ en collier** barbă subțire ce înconjoară chipul; **laisser pousser la ~** a-și lăsa barbă. **2.** barbă, smoc de păr sub bot la unele animale; **~ de bouc** barbă de țap. **3.** barbă, țepi de la spicele cerealelor. **4.** (*pop.*) mustață, favoriți. **5.** fâșii de pânză sau dantelă ce atârnă la unele bonete feminine (în regiuni ale Franței). **6.** firișoarele de o parte și de alta a penelor la păsări. **7.** (*astron.*) nucleul luminos înconjurat de gaze și pulberi, opus cozii unei comete. **8.** înotător, aripioară la pești. **9.** firișoare ale unei foi de hârtie tăiate inegal. **10.** (*pop.*) plictiseală; pisălogeală; **quelle ~! a.** Ce plictiseală! **b.** Ce pisălog! **11.** (*în expr.*) **à la ~ de qqn. a.** în ciuda cuiva; **b.** sub nasul cuiva; (*pop.*) **faire la ~ à qqn. a.** a bărbieri / a rade pe cineva; **b.** (*fig., fam.*) a întrece pe cineva, a ieși triumfător; **c.** a-și bate joc, a lua la mișto; **d.** a plictisi, a sâcâi; **e.** a câștiga la joc; (*pop.*) **faire une ~ à qqn.** a păcăli pe cineva; **rire dans sa ~** a-și râde în barbă; a râde pe înfundate / pe sub mustață / în pumni; (*fam.*) **vieille ~** persoană demodată, cu idei perimate, învechite; (*pop.*) **~ à poux** barbă creață; (*bot. în compuse*) **~-de-bouc a.** barba-popii (*Spiraea Aruncus*); **b.** porcan (*Hydnum imbricatum*); **c.** barba / țâța caprei (*Tragopogon pratensis*); **~-de-capucin** cicoare-de-grădină (*Cichorium Endivia*); **~-de-chèvre a.** creasta-cocoșului (*Polygonum, orientale*); **b.** rămurele (*Clavaris botrytis*); **c.** scaiul-dracului (*Eryngium campestre*); **~-de-vache** flocoșel (*Hydnum repandum*). **II.** *interj.* (*pop.*) **la ~!** Destul, ajunge!
2. barbe *s.m.* cal de tracțiune originar din Africa de nord.
barbeau I. *s.m.* **1.** (*iht.*) mreană (*Barbus barbus*). **2.** (*bot.*) vinețele, albăstrea (*Centaurea cyanus*). **3.** (*pop.*) proxenet, pește. **II.** *adj. invar.* (*în expr.*) **bleu ~** albastru deschis / aprins; **habit ~** haină de un albastru aprins.
barbecue *s.m.* grătar pentru fript carne pe jăratec, în aer liber.
barbe-de-capucin (*pl.* **barbes-de-capucin**) *s.m.* (*bot.*) **1.** cicoare comestibilă. **2.** specie de lichen.
barbelé, ~e *adj.*, *s.m.* **1.** cu zimți, zimțat; **flèche ~e** săgeată zimțată. **2.** ghimpat, cu ghimpi; **fil de fer ~** sârmă ghimpată; **réseau de ~s** rețea de sârmă ghimpată.
barbelouzes *s.f. pl.* (*arg.*) împrejmuire de sârmă ghimpată.
barbelure *s.f.* extremitate ascuțită, vârf ascuțit în formă de țepi.; **les ~s des grilles d'un parc** vârfurile ascuțite, în formă de țepi ale gardului unui parc.
barber *v.t.*, *v.r.* (*pop.*) a (se) plictisi; **on s'est barbé à la conférence** ne-am plictisit la conferință.
barbet, ~te *s.m.f.*, *adj.* **1.** câine sârmos, barbet. **2.** (*în expr. despre oameni*) **crotté comme un ~** plin de noroi, murdar de noroi.

barbette *s.f.* **1.** plastron (al călugărițelor). **2.** (*mil.*) platformă într-o fortificație pentru așezarea tunului. **3.** femela câinelui sârmos. **4.** (*mar.*) **a.** barbetă, parâmă scurtă folosită la legarea unei ambarcațiuni de o altă navă sau de chei; **b.** (*în expr.*) **batterie à ~s** tunuri așezate pe puntea superioară în poziție de tragere.
barbiche *s.f.*, **barbichet, barbichon** *s.m.* barbișon, bărbuță, cioc, țăcălie.
barbichette *s.f.* (*fam.*) barbișon.
barbichu *adj. m.* care poartă bărbuță, barbișon.
barbier *s.m.* **1.** (*înv.*) bărbier. **2.** (Canada) frizer.
barbifiant, ~e *adj.* v. **barbant**.
barbifier *v.t., v.r.* (*fam.*) **1.** a (se) rade, a (se) bărbieri. **2.** (*fam.*) a (se) plictisi.
barbiile *s.f.* **1.** bavură la matrițele de monede. **2.** firișoare fine rămase în urma tăierii unei hârtii.
barbillon *s.m.* **1.** (*iht.*) mreană mică. **2.** vârful sârmei ghimpate. **3.** vârful unei undițe. **4.** mustață (la unii pești). **5.** (*la pl.*) cute ale pielii sub limba calului și boului.
barbion *s.m.* (*iht.*) mreană.
barbital (*pl.* **barbitals**) *s.m.* v. **barbiturique**.
barbiton, barbitos *s.m.* (*antichit.*) instrument cu coarde, mai mare decât lira.
barbiturique *adj., s.m.* (*farm.*) barbituric.
barbiturisme *s.m.*, **barbituromanie** *s.f.* (*med.*) intoxicație cu barbiturice.
barbon *s.m.* (*înv. peior.*) bătrân plicticos.
barbot *s.m.* (*arg.*) furt, spargere; **faire le ~** a fura.
barbotage *s.m.* **1.** bălăceală. **2.** băutură din tărâțe pentru animale. **3.** (*fiz., chim.*) barbotaj, barbotare. **4.** (*tehn.*) barbotare. **5.** (*pop.*) furt.
barbote *s.f.* **1.** (*iht.*) nume popular al țiparului. **2.** (*arg.*) percheziție corporală a unui deținut înainte de a intra în închisoare.
barbotement *s.m.* barbotare.
barboter I. *v.i.* **1.** a se bălăci; **les canards barbotent dans la mare** rațele se bălăcesc în baltă. **2.** a merge prin noroi; **le terrain est trempé, nous allons ~** terenul este ud, o să mergem prin noroi. **3.** (*chim.*) a trece un gaz printr-un lichid. **4.** a vorbi cu greutate, a se exprima greu. **II.** *v.t.* (*arg.*) **1.** a șterpeli, a șparli, a mangli, a șuti. **2.** (*în expr.*) **~ dans les baguenaudes a** șterpeli din buzunare.
barboteur, -euse I. *s.m.* (*arg.*) hoț, pungaș. **II.** (*tehn.*) recipient. **III.** *s.f.* costumaș de copil pentru joacă.
barbotière *s.f.* **1.** băltoacă în care se bălăcesc rațele. **2.** hârdău în care se pune băutura din tărâțe pentru animale.
barbotin *s.m.* **1.** (*mar.*) dispozitiv din sistemul de cârmire al navei. **2.** (*iht.*) nume popular al țiparului. **3.** (*tehn.*) roată motrice a șenilelor.
barbotine *s.f.* (*în ceramică*) pastă fluidă.
barbotte *s.f.* v. **barbote**.
barbouillage, barbouillis *s.m.* **1.** mânjeală, murdărie. **2.** mâzgăleală, mâzgălitură, pictură proastă. **3.** mâzgălitură, scris neciteț.
barbouille *s.f.* (*fam. peior.*) **1.** activitatea de zugrav; **il est dans la ~** lucrează ca zugrav. **2.** mâzgălire, activitate de pictor prost; **sa passion, le dimanche, c'est la ~** pasiunea lui, duminica, este pictura (proastă), mâzgălirea.
barbouiller *v.t.* **1.** a mânji, a murdări; **~ un livre d'encre** a mânji o carte cu cerneală. **2.** a mâzgăli, a picta prost. **3.** (*fig. fam.*) a scrie în grabă, a încropi (un articol, o carte); **c'est un bon écrivain? - mais non, il barbouille du papier** este un scriitor bun? da' de unde, mâzgălește hârtia. **4.** (*înv.*) a încurca, a face confuz (ceva); **~ les idées** a încurca ideile. **5.** (*înv.*) a compromite; **cette personne vous ~ dans le monde, méfiez-vous-en** această persoană vă compromite în lume, feriți-vă de ea. **6.** (*în expr.*) **~ l'estomac / le cœur a** provoca greață.
barbouilleur, -euse *s.m.f.* **1.** zugrav prost. **2.** pictor prost. **3.** scriitor prost.
barbouillis *s.m.* v. **barbouillage**.
barbouseux, -euse *adj., s.m.f.* (*arg.*) **1.** bărbos. **2.** agent secret.
barbouze *s.f.* **1.** (*pop.*) barbă. **2.** (*pop. peior.*) membru al unei poliții secrete; spion.
barbu, ~e I. *adj.* bărbos; **un jeune homme ~** un tânăr bărbos. **II.** *s.m.* **1.** bărbos. **2.** popa la jocul de cărți. **3.** (*în expr.*) **croire au ~** a crede în Moș-Crăciun; a fi naiv. **III.** *s.m.* (*ornit.*) numele popular al unor păsări cățărătoare care trăiesc în societăți organizate, în regiunile calde.
barbue *s.f.* (*iht.*) calcanul-neted, calcanul-mic (*Rhombus laevis*).
barbule *s.f.* filament dantelat de pe laturile firelor unei pene.
barca *interj.* (*înv.*) Gata! Ajunge! Pân-aici!
barcarolle *s.f.* (*muz.*) barcarolă.
barcasse *s.f.* barcă de mari dimensiuni folosită la transbordarea pasagerilor și mărfurilor; **~ à moteur** barcă mare cu motor.
barcelonnette *s.f.* v. **bercelonnette**.
bard *s.m.* (*constr.*) targă pentru transportul materialelor.
barda *s.m.* (*pop.*) **1.** raniță. **2.** efecte militare. **3.** bagaje incomode.
bardage *s.m.* (*constr.*) transportul materialelor cu targa.
bardane *s.f.* (*bot.*) brusture, lipan (*Lappa*).
bardanette *s.f.* (*bot.*) lipicioasă (*Asperugo procumbens*).
1. **barde** *s.m.* **1.** poet celt care proslăvea eroii. **2.** bard, poet.
2. **barde 1.** (*ist.*) zale, armură (pentru cai de război). **2.** felioară de slănină pentru învelit friptura.
3. **barde** *loc. adv.* (*fam. în expr.*) **à toute ~** în mare viteză; în goană; în grabă; ca din praștie.
bardé, ~e *adj.* **1.** (*ist. despre caii de război*) acoperit cu zale, cu armură. **2.** (*despre fripturi*) învelit în felii de slănină; **des cailles ~es** prepelițe învelite în felii de slănină. **3.** (*fig. fam. în expr.*) **~ de décorations** acoperit cu decorații; **~ de préjugés** îmbâcsit de prejudecăți.
1. **bardeau** *s.m.* **1.** (*constr.*) șindrilă, șiță, draniță. **2.** (*constr.*) grilaj din scânduri fixate pe grinzi peste care se așază pardoseala unei camere. **3.** plută de lemne de mici dimensiuni. **4.** (*poligr.*) rezervă de litere tipografice. **5.** numele popular al morunului.
2. **bardeau** *s.m.* v. **bardot**.

bardée *s.f.* (*pop.*) cantitate mare; cât cuprinde.
bardelle *s.f.* șa din pânză groasă umplută cu deșeuri textile.
1. barder *v.t.* **1.** (*ist.*) a acoperi cu zale, cu armură un cal de război. **2.** (*ist.*) a pune armură unui cavaler. **3.** a acoperi cu un strat de fier / oțel, în scop de protecție; **la porte était bardée de vieilles ferrures** poarta era acoperită cu plăci de metal vechi. **4.** (*culinar*) a înveli în slănină; ~ **une volaille** a acoperi cu slănină o pasăre. **5.** (*constr.*) a transporta materiale cu o targă.
2. barder *v. impers.* (*pop.*) **1.** a deveni periculos. **2.** (*pop. în expr.*) **ça barde! ça va ~!** Se îngroașă gluma! E lată rău!
bardis *s.m.* (*mar.*) perete de stivuire.
bardolino *s.m.* vin roșu ușor italienesc.
bardot (*zool.*) *s.m.* catâr (*Equus mulus*).
bardit *s.m.* cântec de război al vechilor popoare germanice și scandinave.
barège *s.m.* (*text.*) **1.** stofă de lână foarte subțire. **2.** bariș.
barégine *s.f.* (*chim.*) substanță gelatinoasă formată din alge, extrasă din apele stațiunii termale Barèges.
barème *s.m.* (*fin., mat.*) barem.
baresthésie *s.f.* (*med.*) însușire a țesuturilor mușchiuloase sau osoase de a fi sensibile la acțiunea greutății.
baréter *v.i.* v. **barrir**.
barge *s.f.* **1.** (*mar.*) șalandă. **2.** platformă marină fixă sau plutitoare folosită la prospectări petroliere marine. **3.** căpiță de fân dreptunghiulară. **4.** (*ornit.*) fluierar cu coada neagră (*Limosa limosa*). **5.** (*arg.*) țicnit, sonat, diliu.
barguette *s.f.* bac pentru traversarea râurilor.
barguignage *s.m.* (*fam.*) ezitare; șovăială în luarea unei hotărâri.
barguigner *v.i.* (*fam.*) a ezita, a șovăi, a pregeta, a se codi; (*în expr.*) **sans** ~ fără ezitare / șovăială.
barguigneur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) persoană care ezită, șovăie, pregetă, se codește.
baricaut *s.m.* balercă.
barigoule *s.f.* **1.** (*culinar*) umplutură pentru anghinare. **2.** (*bot.*) lămâioară (*Thymus vulgaris*).
baril *s.m.* **1.** baril, butoiaș. **2.** conținutul unui butoiaș. **3.** unitate de măsură pentru capacități (159 l.).
barillet *s.m.* **1.** baril mic. **2.** (*anat.*) cavitate în spatele timpanului. **3.** dispozitiv mecanic de formă cilindrică în care se află arcul unui ceas sau al unei pendule. **4.** încărcător, magazie, compartimentul revolverului în care se află cartușele. **5.** piesă cilindrică la o broască / închizătoare.
barilleur, barilier *s.m.* dogar.
bariolage *s.m.* asamblare inestetică de culori diferite, bălțătură, împestrițare, pestrițătură, tărcătură.
bariolé, ~e *adj.* bălțat, împestrițat, pestriț, tărcat.
barioler *v.t.* a acoperi cu diferite culori, într-un mod inestetic; a bălța, a împestrița, a tărca.
bariolure *s.f.* v. **bariolage**.
barjaquer *v.i.* (*arg.*) **1.** a pălăvrăgi; a țipa. **2.** (*în expr.*) ~ **aux oreilles de qqn.** a-i sparge cuiva urechile.
barjo(t) *adj., s.m.* (*fam.*) trăsnit, țicnit, zănatic, zurliu, diliu.
barkhane *s.f.* (*geol.*) barcană, dună de nisip în formă de potcoavă / semilună.
barlong, barlongue *adj.* **1.** având lungimi diferite față de centru. **2.** (*arhit.*) cu latura mai lungă în față, perpendiculară pe axa edificiului.
barmaid (*angl.*) *s.f.* chelneriță într-un bar.
barman (*pl.* **barmans, barmen**) (*angl.*) barman.
barn. *s.m.* (*fiz. nucl.*) barn, unitate de măsură a secțiunii eficace a unui nucleu atomic.
barnabite *s.m.* călugăr din ordinul congregației sfântului Paul.
barnache, barnacle *s.f.* v. **bernache, bernacle**.
barnum *s.m.* **1.** prezentator de spectacole de bâlci. **2.** impresar șarlatan. **3.** (*pop.*) cort mare de bâlci. **4.** (*pop.*) gălăgie, zarvă, tărăboi. **5.** (*pop.*) dezordine, harababură, talmeș-balmeș.
barographe *s.m.* (*fiz.*) barograf.
baromètre *s.m.* (*fiz.*) barometru.
barométrique *adj.* (*fiz.*) barometric.
baron, ~ne *s.m.f.* **1.** (*ist.*) titlu dat unui senior feudal. **2.** baron. **3.** persoană importantă intr-un domeniu. **4.** (*arg.*) complice la o înscenare. **5.** (*arg.*) coleg de echipă. **6.** (*culinar*) jigou; **un ~ d'agneau** un jigou de miel. **7.** (*în expr.*) **les ~s de la finance** marii bancheri.
baron(n)et *s.m.* (*în Anglia*) baronet.
baronnage *s.m.* **1.** baronie, titlu de baron. **2.** totalitatea baronilor.
baronnie *s.f.* baronie, domeniu al unui baron.
baroque I. *adj.* ciudat, bizar, straniu, insolit, excentric; **une idée** ~ o idee ciudată; **un personnage** ~ un personaj excentric. **II.** *s.m., adj.* baroc; **style** ~ stil baroc.
baroquisant, ~e *adj.* cu tendință barocă.
baroquisme *s.m.* caracterul baroc al unei opere.
baroscope *s.m.* (*fiz.*) baroscop.
barothermomètre *s.m.* (*fiz.*) barotermometru.
barotraumatisme *s.m.* (*med.*) leziune provocată de o bruscă variație de presiune (la aviatori, scafandri).
baroud *s.m.* (*arg. mil.*) luptă, încăierare, bătălie; **aimer le** ~ a-i plăcea să lupte; ~ **d'honneur** bătălia de onoare; ultima bătălie dintr-un război pierdut.
baroudeur *s.m.* (*arg. mil.*) amator de lupte / încăierări.
barouf, baroufe, baroufle *s.m.* (*pop.*) gălăgie, tărăboi, tămbălău, vacarm; scandal; **faire un ~ de tous les diables** a face un scandal de toată frumusețea.
barque *s.f.* **1.** barcă; ~ **à voiles** barcă cu pânze; **promenade en** ~ plimbare cu barca. **2.** (*fam. în expr.*) **mener la** ~ a fi atotputernic, a fi în capul bucatelor; a ține frâiele; (*fig. fam.*) **mener bien sa** ~ a se descurca bine în viață; a-și conduce bine barca; (*fam.*) **mener en** ~ a induce în eroare; a păcăli.
barquée *s.f.* încărcătura unei bărci.
barquerolle *s.f.* ambarcațiune mică fără catarg.
barquette *s.f.* **1.** bărcuță. **2.** (*culinar*) corăbioară.
barquette *s.f.* **1.** tartă mică în formă de bărcuță. **2.** mic recipient, vas; **une ~ de frites** un vas cu cartofi prăjiți.
barrabille, barabille *s.f.* (*arg. în expr.*) **mettre la ~ a.** a crea dezordine, harababură; a întoarce totul cu fundu-n sus; **b.** a băga intrigi / zâzanie / dihonie.

barracuda *s.m.* (*iht.*) pește mare carnivor din mările calde (*Sphyroena barracuda*).

barrage *s.m.* **1.** barare; **le ~ d'une rue** bararea unei străzi. **2.** baraj, zăgaz, stăvilar. **3.** (*în expr.*) **~ de police** baraj / cordon de poliție; **tir de ~** baraj de artilerie; **~ roulant** perdea de foc a artileriei în fața unei formațiuni care atacă; (*sport*) **match de ~** meci de baraj; **faire ~ à qqch.** a pune stavilă la ceva.

barrage-poids (*pl.* **barrages-poids**) *s.m.* (*constr.*) baraj din beton care rezistă la presiunea apelor prin greutatea sa.

barragiste *s.m.* **1.** persoană care supraveghează și asigură întreținerea unei instalații de baraj. **2.** (*sport*) echipă / jucător care participă la un meci de baraj.

barre *s.f.* **1.** bară, drug. **2.** bară, linie dreaptă (trasă cu creionul). **3.** lingou (de formă alungită); **de l'or en ~s** aur în lingouri. **4.** bară (la tribunal) **paraître à la ~** a se prezenta în fața tribunalului ca martor. **5.** (*geogr.*) îngrămădire de nisip, pietriș, la gura unui râu. **6.** val de mare care se propagă împreună cu fluxul de la gura unui fluviu spre amonte. **7.** (*mar.*) bară (a cârmei). **8.** (*sport în expr.*) **~ fixe** bară fixă; **~s parallèles** paralele egale; **~s asymétriques** paralele inegale; **~s à disque** bare de oțel pe extremitățile cărora se așază discuri cu greutăți pentru halterofili. **9.** (*sport*) bară, stâlp al porții la fotbal, handbal, hochei etc. **10.** (*muz. în expr.*) **~ de mesure** bară de măsură. **11.** (*la pl. în expr.*) **jeu de ~s** joc constând în alergarea între două tabere delimitate prin linii (bare) trase pe sol. **12.** (*la pl.*) spațiu între dinții calului în care se așază zăbala. **13.** (*bot.*) lalea în trei culori. **14.** (*în expr.*) **avoir ~s sur qqn. a.** a domina pe cineva; a avea influență asupra cuiva; **b.** a avea un avantaj asupra cuiva; **tenir / prendre la ~** a fi atotputernic, a ține frâiele; a fi în capul bucatelor; (*fig.*) **c'est une ~ de fer** este un om inflexibil; (*fig. fam.*) **c'est de l'or en ~** este o valoare sigură; (*fig.*) **placer haut la ~** a face o selecție severă; **ne faire que toucher ~** a se opri puțin timp într-un loc; **tenir ~ à qqn.** a opune rezistență cuiva (presiunilor cuiva); (*arg.*) **homme de ~** om de încredere; **coup de ~** slăbiciune, oboseală; **manger à la ~ fixe** a mânca foarte puțin sau deloc; **~ à mine** suspect, om în care nu poți avea încredere; **avoir une / la ~ avec qqn.** a-i plăcea în mod deosebit cuiva.

barré, ~e *adj.* **1.** (*despre drumuri*) barat, închis; **rue ~e** stradă închisă. **2.** (*în expr.*) **dent ~e** măsea cu rădăcini strâmbe, greu de scos. **3.** barat, bifat cu linii, anulat (un text). **4.** (*arg. în expr.*) **être bien ~** a începe bine; a porni cu dreptul; **être mal ~** a porni cu stângul, a nu avea șanse.

barreau *s.m.* **1.** bară, gratie, zăbrea; **les ~ d'une cage** barele unei colivii. **2.** (*jur.*) barou; **être avocat au ~** a fi avocat în barou. **3.** (*arg. în expr.*) **~ de chaise** țigară groasă de foi.

barrel *s.m.* v. **baril** 3).

barrer I. *v.t.* **1.** a bara, a închide, a opri, a întrerupe; **~ une rue** a bara, a închide o stradă, a interzice circulația. **2.** a bara, a tăia, a șterge, a anula (un text); **~ un mot** a tăia un cuvânt, a-l șterge. **3.** (*arg.*) a muștrului, a trage o săpuneală. **4.** (*arg.*) a concedia, a pune pe liber. **5.** (*arg. în expr.*) **~ le boulot** a-și părăsi locul de muncă. **II.** *v.i.* (*mar.*) a acționa bara cârmei. **III.** *v.r.* (*pop.*) a pleca, a-și lua tălpășița, a o șterge; **salut, je m'barre** salut, am șters-o.

barres *s.f. pl.* (*arg. în expr.*) **se refraîchir / se rincer les ~** a trage o dușcă, a da pe gât un păhărel.

1. barrette *s.f.* **1.** beretă (de cardinal); **recevoir la ~** a fi numit cardinal. **2.** cască plată cu bordură a minerilor. **3.** (*pop. în expr.*) **parler à la ~ de qqn.** a face observații cuiva, a-l mustra aspru.

2. barrette *s.f.* **1.** baretă (la decorații); **la ~ de la Légion d'Honneur** bareta Legiunii de onoare. **2.** broșă lunguiață. **3.** clamă de păr.

barreur *s.m.* **1.** (*mar.*) cârmaci. **2.** (*arg.*) om de ordine angajat să alunge bețivii dintr-un bar.

barricade *s.f.* **1.** baricadă. **2.** (*în expr.*) **dresser / élever des ~s** a ridica baricade; **être de l'autre côté de la ~** a fi de cealaltă parte a baricadei, a face parte din tabăra adversă.

barricader *v.t., v.r.* a (se) baricada.

barrière *s.f.* **1.** barieră; **ouvrir / fermer une ~** a deschide / a închide o barieră; **~ de coraux** barieră de corali. **2.** (*fig.*) barieră, obstacol, piedică; **les ~s sociales** barierele sociale; **mettre une ~ aux désordres** a pune piedici în fața dezordinilor, a împiedica dezordinile.

barrique *s.f.* **1.** butoi (de 200-250 litri). **2.** (*pop. în expr.*) **être gros comme une ~** a fi un mal de om; a avea gabaritul depășit; a fi de șapte palme în piept / în frunte; **être plein comme une ~** a fi ghiftuit de mâncare; a se face tobă; a omorî păduchele / puricele pe burtă.

barrir *v.i.* (*despre animale*) a mugi.

barrissement, barrit *s.m.* muget (de animal).

barrot *s.m.* **1.** (*mar.*) traversă pe punte. **2.** mic butoi cu anșoa.

bars *s.m.* (*iht.*) pește de mare (lup de mare) (*Labrax Lupus*).

bartavelle *s.f.* (*ornit.*) (specie de) potârniche (*Perdrix*).

barycentre *s.m.* (*mat.*) baricentru, centru de greutate.

barye *s.f.* (*fiz.*) barie, unitate de măsură pentru presiune.

barymètre *s.m.* (*fiz., tehn.*) barimetru.

barymétrie *s.f.* barimetrie, determinarea aproximativă a greutății animalelor vii.

baryon *s.m.* (*fiz. nucl.*) categorie de particule elementare din care fac parte nucleonii și hiperonii.

barysphère *s.f.* (*geol.*) barisferă, centrul Terrei.

baryte *s.f.* (*chim.*) barită, hidroxid de bariu.

barytine *s.f.* (*mineral.*) baritină, sulfat de bariu natural.

1. baryton *s.m.* **1.** (voce de) bariton. **2.** instrument muzical de alamă asemănător cu saxofonul.

2. baryton *s.m.* (*gram.*) cuvânt grecesc care are un accent grav pe ultima silabă.

baryum *s.m.* (*chim.*) bariu.

1. bas, / basse *adj.* **1.** jos, scund, mic; **une salle basse** o sală joasă; **table basse** masă joasă; **~ sur pattes** scund, cu picioare scurte. **2.** înclinat, aplecat; **marcher la tête basse** a merge cu capul plecat. **3.** inferior, de jos; **la partie basse d'une ville** partea de jos a unui

oraș; **la basse Seine** Sena inferioară. **4.** (*fig.*) scăzut, mic, redus; **j'ai eu ce manteau à ~ prix** am cumpărat acest mantou cu un preț mic / scăzut. **5.** (*fig.*) vulgar, abject, trivial; **individu ~** individ josnic; **mot ~** cuvânt trivial; **faire de la basse littérature** a scrie o literatură vulgară, de proastă calitate. **6.** (*în expr.*) **ciel ~** cer acoperit; **mer basse** reflux; **soleil ~** scăpătat, asfințit; **messe basse** liturghie necântată; **~ âge** vârstă fragedă; **le ~ monde** lumea de aici; **à voix basse** cu voce scăzută, pe șoptite; încet; (*la măcelărie*) **les ~ morceaux** bucăți de carne, de calitate inferioară; **avoir la vue basse** a avea vederea slabă, a vedea prost; (*fig.*) a fi lipsit de perspicacitate; **note basse** notă gravă; **avoir l'oreille basse** a lăsa nasul în jos; a ieși cu coada între picioare; **faire main basse sur quelque chose** a lua cu japca ceva; **le ~ latin** latina târzie; **faire des messes basses a.** a șușoti pe la colțuri; **b.** a face opinie separată; a se ține deoparte; **au ~ mot** pe puțin; minimum; **coup ~** lovitură josnică, sub centură; (*fam.*) **les eaux sont basses chez lui** e sărac, îi fluieră vântu-n pungă; **la chambre basse** (în Anglia) Camera Comunelor; **le ~ peuple** poporul de jos. **II.** *s.m. art.* **1.** partea de jos, josul; **le ~ d'une robe** partea de jos a unei rochii; **le ~ du visage** partea de jos a feței. **2.** (*în expr.*) **avoir des hauts et des ~ a.** a-i merge când bine când rău; **b.** a avea rezultate inegale la învățătură. **III.** *adv.* **1.** jos; **à ~** jos, la pământ; (*cu valoare de interj.*) **à ~ le dictateur!** Jos dictatorul! **en ~** jos, în josul; **d'en ~** de jos; **de haut en ~** de sus în jos; **traiter regarder les gens de haut en ~** a privi oamenii de sus în jos, cu dispreț; a lua de sus; **chapeau ~ !** Jos pălăria! **2.** încet; **parler ~** a vorbi încet. **3.** (*în expr.*) **là-bas** acolo; **ici-~** pe pământ, în lumea aceasta; **mettre ~** a făta; **mettre ~ les armes** a depune armele; **il habite plus ~** locuiește mai departe / mai jos; (*fig.*) **être ~ a.** a fi ruinat; **b.** a fi rău bolnav / pe moarte; **c.** a avea moralul scăzut / la pământ; **tomber ~** a decădea, a ajunge rău; **quelques lignes plus ~** câteva rânduri mai jos; **jeter / mettre à ~** a dărâma; a distruge; a doborî; a răsturna; **sauter à ~ de son lit** a sări din pat; (*pop.*) **~ les pattes!** Jos mâinile / labele!

2. bas *s.m.* ciorap; (*fig. fam.*) **~ de laine** bani economisiți la ciorap.

basai, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* de bază, fundamental; **métabolisme ~** metabolism de bază; consum energetic minimal.

basalte *s.m.* (*geol.*) bazalt.

basaltique *adj.* bazaltic, format din bazalt; **roche ~** rocă bazaltică.

basane *s.f.* piele fină; marochin, saftian; **livre relié en ~** carte legată în piele fină.

basané, ~e *adj.* bronzat (de soare); oacheș, brunet; **teint ~** ten bronzat.

basaner *v.t.* (*despre soare*) a bronza, a pârli.

bas-bleu (*pl.* **bas-bleus**) *s.m.* (*peior. înv.*) scriitoare pedantă.

bas-côté (*pl.* **bas-côtés**) *s.m.* **1.** (*arhit.*) naos lateral, (la biserică). **2.** drum lateral (pentru pietoni).

basculant, ~e *adj.* basculant, care poate bascula; **pont ~** pod basculant; **benne ~e** benă basculantă.

bascule *s.f.* **1.** basculă, cântar. **2.** basculă, scândură sau pârghie mobilă așezată în cumpănă pe un suport. **3.** (*pol. în expr.*) **politique de ~** politică sprijinită alternativ pe partide din opoziție. **4.** (*arg. în expr.*) **avoir les souliers à ~; avoir les bottes / les pompes à ~** a merge pe două cărări, a fi beat mort; **~à Charlot** ghilotină.

basculement *s.m.* basculare.

basculer I. *v.i.* **1.** a bascula; a se balansa; a se dezechilibra și a cădea; **elle s'était par mégarde approchée de la balustrade d'où elle avait basculé dans le jardin** se apropiase din neatenție de balustradă de unde, dezechilibrându-se, căzuse în grădină. **2.** (*fig.*) a-și schimba brusc poziția; a o întoarce; a vira; **ce parti a basculé à droite** acest partid a întors-o / a virat spre dreapta. **3.** (*pop.*) a deveni informator / turnător la poliție. **II.** *v.t.* **1.** a răsturna; **~ une cargaison** a răsturna încărcătura. **2.** (*pop. în expr.*) **~ un godet** a da pe gât un păhărel.

basculeur *s.m.* **1.** (*tehn.*) aparat de basculat. **2.** (*el.*) releu electric cu două poziții.

bas-de-casse *s.m. invar.* literă mică de tipar.

bas-dessus *s.m.* (*muz. înv.*) mezzo-soprană.

bas-du-cul *s.m. invar.* (*pop.*) om scund, cu picioare scurte; avorton, stârpitură, piticanie.

base *s.f.* **1.** bază, temelie, fundament, fundație, soclu; **la ~ d'un triangle** baza unui triunghi; **la ~ d'un édifice** temelia, fundația unei clădiri; **la ~ d'une colonne** soclul unei coloane; (*fig.*) **jeter les ~s** a pune bazele; **salaire de ~** salariu de bază. **2.** bază, picior, partea de jos, poale; **la ~ d'une montagne** poalele unui munte; **la ~ du poumon** baza plămânului. **3.** bază, temei, element fundamental; esență; principiu; **les ~s d'un système philosophique** bazele unui sistem filosofic; **saper les ~s d'une organisation** a submina bazele unei organizații; **médicament à ~ de** medicament pe bază de. **4.** (*mil. în expr.*) **~ aérienne** bază aeriană, aeroport militar; **~ maritime** bază navală, port militar; **~ d'opérations** bază de operațiuni; **~ de ravitaillement** bază de aprovizionare; (*cosmonautică*) **~ de lancement** bază de lansare. **5.** bază, ansamblul membrilor unui partid, sindicat; **il faut consulter la ~** trebuie să fie consultată baza. **6.** (*chim.*) bază; (*inform. în expr.*) **~ de données** bază de date.

base-bail *s.m.* (*angl.*) base-ball, joc asemănător cu oina, practicat mai ales în Statele Unite.

baselle *s.f.* (*bot.*) plantă agățătoare din țările tropicale, cu frunze comestibile.

baser *v.t.*, *v.r.* (*cu prep.* **sur**) a (se) baza pe, a (se) întemeia pe, a pune bază pe; **cette démonstration est basée sur des faits** această demonstrație se bazează pe fapte; **sur quoi vous basez-vous?** Pe ce vă bazați?

bas-fond (*pl.* **bas-fonds**) *s.m.* **1.** teren scufundat, lăsat, mlăștinos; depresiune; **les ~s humides de la vallée** terenurile mlăștinoase din vale. **2.** prag de mare; **le navire s'est échoué sur un ~ près de l'île** vasul a eșuat pe un prag aproape de insulă. **3.** (*la pl.*) (*fig. peior.*) drojdie, neghină, lepădătură, ciurucuri, pleavă; **les ~s de la société** drojdia societății.

basicité *s.f.* (*chim.*) bazicitate.
baside *s.f.* (*bot.*) basidie, organ al unor ciuperci.
basidiomycètes *s.m. pl.* (*micol.*) basidiomicetă, clasă de ciuperci saprofite sau parazite.
basidiospore *s.f.* (*micol.*) spor format pe o basidie.
basilaire *adj.* (*anat.*) care formează baza sau aparține unei baze, mai ales a craniului.
basileus *s.m.* **1.** împărat (în imperiul bizantin). **2.** (*antichit.*) titlu al regilor persani.
1. basilic *s.m.* (*zool.*) **1.** șarpe fabulos a cărui privire avea puterea de a ucide. **2.** specie de iguană.
2. basilic *s.m.* (*bot.*) busuioc (*Ocimum basilicum*).
basilical, ~e (*m. pl.* **-aux**) (*arhit.*) de bazilică, referitor la bazilică; **plan ~ d'une église** plan bazilical al unei biserici.
1. basilique *s.f.* **1.** (*antichit. rom.*) bazilică, edificiu public la romani. **2.** (*bis. catol.*) bazilică, biserică din primele secole ale creștinismului; (*mod.*) biserică mare mitropolitană; **la ~ de Saint-Pierre de Rome** bazilica Sf. Petru din Roma. **3.** bazilică, titlu dat de Papă anumitor sanctuare; **~ du Sacré-Cœur de Paris** bazilica Sacré-Cœur din Paris; **la ~ de Lourdes** bazilica din Lourdes.
2. basilique (*anat. în expr.*) **veine ~** vena superficială a părții interne a brațului.
basin *s.m.* stofă din in cu urzeală de bumbac.
basiphile *adj.* (*bot.*) (plantă) care crește pe solurile bazice.
basique *adj.* **1.** (*chim.*) bazic; **sel ~** sare bazică; **2.** (*în expr.*) **roches ~s** roci eruptive sărace în siliciu.
basket-ball *s.m.* (*angl.*) **1.** baschet. **2.** (*în expr.*) **être à l'aise dans ses ~s** a se simți destins, relaxat; **lâche-moi les ~s** lasă-mă în pace; (*arg.*) **faire baskets** a fugi (dintr-un local) fără a plăti consumația.
bas-latin *s.m.* limba latină viciată din ultimele secole ale imperiului roman.
bas-mât *s.m.* (*mar.*) partea inferioară a unui catarg.
basoche *s.f.* **1.** (*fam. înv. peior.*) magistratură. **2.** (*pop.*) act de identitate. **3.** (*pop.*) carte de joc.
basochien, ~ne *adj. s.m.f.* (persoană) din categoria oamenilor legii.
basophile *adj.* (*biol.*) care fixează coloranții bazici.
basquaise *adj.* (*culinar, în expr.*) **à la ~** în manieră bască; **poulet à la ~** pui preparat cu sos de tomate, ardei, șuncă, orez etc.
Basquaise *s.f.* femeie din Pirinei (Țara Bascilor).
1. basque 1. (*la rochii, haine*) poală, pulpană. **2.** (*în expr.*) **être toujours pendu aux ~s de qqn.** a se ține scai de cineva; a se ține de cineva ca scaiul de oaie; a se ține de coada cuiva.
2. basque I. *adj.* **1.** basc, caracteristic bascilor. **2.** (*în expr.*) **tambour de ~** dairea. **II.** *s.m.* limba bască.
3. Basque *s.m.* basc, locuitor din Pirinei.
basquet *s.m.* lădiță pentru ambalarea fructelor.
basquine *s.f.* **1.** fustă amplă, cu pliuri și bogat ornamentată, purtată de femeile basce. **2.** corsaj fix, strâmt (sec. XVI).
bas-relief (*pl.* **bas-reliefs**) *s.m.* basorelief.
1. basse *s.f.* (*muz.*) bas.
2. basse *s.f.* **1.** (*mar.*) loc puțin adânc care adăpostește un banc de nisip, de roci sau de corali. **2.** (*pop.*) pământ.
basse-contre (*pl.* **basses-contre**) *s.f.* (voce de) bas profund.
basse-cour (*pl.* **basses-cours**), **bassecour** *s.f.* **1.** curtea de păsări. **2.** păsările din curtea de păsări.
basse-courier, -ère (*pl.* **basse-couriers, basse-courières**) *s.m.f.* (*rar*) îngrijitor de păsări de curte.
basse-fosse (*pl.* **basses-fosses**), **bassefosse** *s.f.* temniță subterană umedă și întunecată.
bassement *adv.* (în mod) josnic, cu josnicie; **agir ~** a acționa josnic.
bassesse *s.f.* **1.** servilism; **pousser la flatterie jusqu'à la ~** a împinge lingușirea până la servilism.; **faire des ~s** a da dovadă de servilism, a se prosterna / a se umili în fața cuiva. **2.** josnicie, mârșăvie; **commettre une ~** a comite o mârșăvie. **3.** trivialitate, vulgaritate; **~ du langage** trivialitatea limbajului.
1. basset *s.m.* **1.** câine baset. **2.** (*arg.*) spărgător care intră în case prin pivnițe.
2. basset (*muz.*) **1.** diapazon situat în partea inferioară. **2.** (*în expr.*) **cor de ~** tip de clarinet.
basse-taille (*pl.* **basses-tailles**) *s.f.* (*muz. înv.*) voce de bas cantabil; (*mod.* **basse chantante**).
bassette *s.f.* joc de cărți.
bassin *s.m.* **1.** lighean mare; **~ de métal** lighean de metal. **2.** talger mic folosit la chetă în biserică. **3.** talger; **les~s d'une balance** talgerele unui cântar. **4.** bazin, rezervor; **le ~ du Luxembourg** bazinul din grădina Luxembourg. **5.** piscină; **~ pour la natation** piscină pentru înot. **6.** (*mar. în expr.*) **~ naturel** radă; **~ artificiel** doc; **~ de radoub** doc uscat, bazin de carenaj. **7.** (*geogr., geol., anat.*) bazin; **~ de la Seine** bazinul fluviului Sena; **~ houiller** bazin carbonifer; **une fracture du ~** o fractură de bazin. **8.** ploscă (pentru bolnavi).
bassinant, ~e *adj.* (*fam.*) pisălog; plictisitor.
bassine *s.f.* lighean din metal sau plastic.
bassinée *s.f.* conținutul unui lighean.
bassiner *v.t.* **1.** (*înv.*) a încălzi patul cu un vas cu jeratic. **2.** a uda ușor, a umezi; **~ les linges avant de les repasser** a umezi rufele înainte de a le călca. **3.** (*pop.*) a plictisi, a pisălogi, a pisa, a sâcâi.
bassinet *s.m.* **1.** lighenaș. **2.** (*anat.*) bazinet, segment al canalului excretor al rinichiului. **3.** cască cu vizieră din sec. XIII și XIV. **4.** capsulă în care se ținea praful de pușcă la armele vechi. **5.** (*bot.*) floare-broștească (*Ranunculus acris*). **6.** bazin colector al apelor unui izvor. **7.** (*pop. în expr., înv.*) **cracher au ~** a plăti, a-și dezlega băierile pungii.
bassinoire *s.f.* **1.** (*înv.*) vas cu jeratic (pentru încălzit patul). **2.** (*pop.*) ceas mare. **3.** (*pop.*) pisălog.
bassiste *s.m.* (*muz.*) contrabasist sau violoncelist.
basson *s.m.* (*muz.*) **1.** fagot. **2.** fagotist.
bassoniste *s.m.* (*muz.*) fagotist.
1. basta *s.m.* pânză fină de bumbac.
2. basta *adv.* De ajuns! Gata!
bastaing *s.m.* grindă de brad folosită ca suport pentru scânduri.

bastaque *s.f.* (*mar.*) hoban mobil.
1. **baste** *interj.* (*înv.*) v. **basta**.
2. **baste** *s.m.* as de treflă la un joc de cărți de origine spaniolă.
3. **baste** *s.f.* **1.** recipient din lemn pentru transportul recoltei de struguri. **2.** coș care se atașează de samarul unui animal de povară.
basterne *s.f.* **1.** *(ist.)* car cu boi merovingian. **2.** (*la romani*) litieră trasă de doi măgari.
bastide *s.f.* **1.** căsuță de țară din sudul Franței. **2.** (*în feudalism*) oraș fortificat.
bastidon *s.m.* căsuță de țară.
bastille *s.f.* **1.** (*în feudalism*) construcție dintr-un sistem de fortificații. **2.** (*cu maj.*) fortăreață construită la Paris între anii 1369 - 1382, pentru apărarea Parisului, folosită apoi drept închisoare. **3.** (*fig.*) temniță, închisoare; simbol al puterii absolute.
bastillou *s.m.* temniță mică.
bastin *s.m.* (*mar.*) parâmă din fibre vegetale care are proprietatea de a pluti.
basting *s.m.* v. **bastaing**.
bastingage *s.m.* **1.** (*mar.*) bastingaj. **2.** (*mod.*) gardă de corp.
bastion *s.m.* bastion.
bastionner *v.t.* a înconjura / a întări cu bastioane.
baston *s.m.*, *s.f.* (*arg.*) ceartă, încăierare; ciomăgeală; **aimer / chercher le / la ~** a-i plăcea / a căuta ceartă.
bastonnade *s.f.* ciomăgeală, chelfăneală, păruială, scărmănare, târnuială; (*arg.*) mardeală, cafteală.
bastonner *v.r.* (*arg.*) a se scărmăna, a se ciomăgi, a se cafti.
bastos *s.f.* (*arg.*) glonț; **il lui a filé une ~ dans le cigare** i-a tras un glonț în cap.
bastringue *s.m.* **1.** (*fam. înv.*) bal popular. **2.** (*fam.*) orchestră zgomotoasă. **3.** (*pop.*) vacarm, tapaj, zarvă, tămbălău, tărăboi. **4.** sfredel. **5.** (*pop.*) catrafuse, boarfe; **emporter tout son ~** a-și lua toate catrafusele.
bastude *s.f.* plasă de pescuit folosită în iazurile cu apă sărată.
bas-ventre (*pl.* **bas-ventres**) *s.m.* burtă, vintre.
bat *s.m.* **1.** coadă de pește (numai în expr. **mesurer un poisson entre l'œil et le ~** a măsura un pește între ochi și coadă). **2.** paletă la cricket.
bât *s.m.* **1.** samar; **~ pour le transport des blessés** samar (cu spetează) pentru transportul răniților. **2.** (*în expr.*) **c'est là que le ~ blesse** acolo e buba; **chacun sait où le ~ le blesse** fiecare știe unde-l doare; fiecare o știe pe-a lui.
bataclan *s.m.* (*fam.*) calabalâc, catrafuse, boarfe; **et tout le ~** și toate catrafusele; și toate celelalte; și restul.
bataille *s.f.* **1.** bătălie, bătaie, luptă; **plan de ~** plan de bătaie; **gagner / perdre une ~** a câștiga / a pierde o bătălie; **champ de ~** câmp de luptă; **dresser un plan de ~** a întocmi un plan de luptă. **2.** discuție aprinsă, ceartă, dispută; **~ parlementaire** dispută parlamentară. **3.** numele unui joc de cărți. **4.** (*în expr.*) **cheval de ~** cal de bătaie, argument care revine mereu în discuție; **en ~** în dezordine; **des cheveux en ~** păr în dezordine.
batailler *v.i.* **1.** (*înv.*) a da o bătălie. **2.** (*fig. fam.*) a (se) lupta, a polemiza; **~ contre qqn., qqch.** a lupta împotriva cuiva, a ceva; **j'ai dû ~ pour le convaincre** a trebuit să lupt ca să-l conving; **il a bataillé pour arriver à ses fins** a luptat / s-a agitat ca să-și atingă scopurile.
batailleur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (om) bătăios; certăreț; belicos.
bataillon *s.m.* **1.** (*mil.*) batalion. **2.** (*în expr.*) **~ d'Afrique** (*arg.* **bat d'Af**) batalion disciplinar (în care erau încorporați delincvenții). **3.** (*fig. fam.*) puzderie; **un ~ d'enfants** o puzderie de copii. **4.** (*pop. în expr.*) **inconnu au ~** total necunoscut.
1. **bâtard, ~e I.** *adj.* **1.** (*despre copii*) bastard, nelegitim, natural, adulterin, din flori. **2.** (*despre animale*) corcit. **3.** mixt, amestecat, neclar; care nu intră într-o clasă / specie / categorie determinată; **une œuvre ~e qui tient du roman et de l'essai** o operă mixtă care ține și de roman și de eseu; **porte ~e** ușă intermediară între cea de cameră și cea de stradă. **II.** *s.m.f.* bastard, copil născut dintr-o legătură nelegitimă. **III.** *s.f.* scriere batardă.
2. **bâtard** *s.m.* pâine specială.
batardeau *s.m.* (*constr.*) batardou.
bâtardière *s.f.* pepinieră de pomi altoiți.
bâtardise *s.f.* starea de bastard.
batave *adj.* **1.** (*ist.*) batav, referitor la Batavi, populații vechi de pe teritoriul Olandei. **2.** (*rar*) referitor la Olanda.
batavia *s.f.* (*bot.*) specie de lăptucă cu frunze crețe (*Lactuca*).
batayole *s.f.* (*mar.*) vergea metalică verticală de care se leagă barele orizontale ale balustradei unei nave.
batavique *adj.* (*în expr.*) **larme ~** bob de sticlă cu vârf ascuțit, obținut prin turnarea de sticlă topită în apă rece.
bâté, ~e *adj.* **1.** care poartă un samar. **2.** (*în expr.*) **âne ~** dobitoc, vită încălțată.
bateau I. *s.m.* **1.** vapor; vas, navă; **~ à voiles** corabie, vas cu pânze; **~ de pêche** vas de pescuit; **~ de plaisance** vas de agrement; **~ -citerne** vas cisternă; **voyage en ~** călătorie cu vaporul; **~ de sauvetage** vas de salvare; **~ -pompe** navă de incendiu; **~ -mouche** mică ambarcațiune de agrement pe cursul unui râu; **~ pilote** pilotină, șalupă de pilot; **~ -porte** poartă plutitoare. **2.** încărcătură a unui vapor; **un ~ de charbon** un vas cu cărbuni. **3.** în formă de vapor; **décolleté ~** decolteu în unghi ascuțit pe fiecare umăr. **4.** (*în expr.*) **être du même ~** a fi de aceeași teapă (cu cineva); **monter un ~ à qqn.** a juca un renghi / o festă cuiva; **être encore tout étourdi du ~** a nu-și fi revenit încă (din oboseală, necaz etc.); **arriver en trois / quatre ~x** a-și da importanță / ifose; a se ține cu nasul pe sus; **mener qqn. en ~** a amăgi, a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul; **être du dernier ~** a fi în avangarda modei. **II.** *adj.* banal, comun, simplu; **question ~** întrebare simplă; **un sujet ~** un subiect banal; **il ne disait pas grand-chose, des phrases ~x** nu spunea mare lucru, fraze banale.
bateau-feu (*pl.* **bateaux-feux**) *s.m.* far plutitor.

bateau-lavoir *s.m.* ponton pe care se spălau rufele la râu.

batée *s.f.* farfurie din lemn pentru spălarea nisipului aurifer.

batelage *s.m.* **1.** (*mar.*) serviciu de transport al pasagerilor și al mărfurilor. **2.** tarif plătit unui luntraș. **3.** meseria de scamator, de măscărici de bâlci.

batelée *s.f.* (*înv.*) încărcătura unui vapor.

bateler I. *v.t.* a căra, a transporta cu vaporul. **II.** *v.i.* (*înv.*) a face scamatorii.

batelerie *s.f.* scamatorie.

batelet *s.m.* vaporaș.

bateleur, -euse *s.m.f.* (*înv.*) scamator, măscărici de bâlci; saltimbanc.

batelier, -ère *s.m.f.* luntraș.

batellerie *s.f.* **1.** industria transportului cu șalande. **2.** totalitatea șalandelor de pe un fluviu.

bâter I. *v.t.* a pune samarul; ~ **un mulet** a pune samarul pe un catâr. **II.** *v.i.* **cela bâte mal** nu merge, nu reușește.

bat-flanc *s.m. invar.* **1.** stănog de lemn. **2.** despărțitură din lemn între paturi într-un internat, într-o cazarmă. **3.** platformă rabatabilă folosită drept pat în închisori, cazărmi etc.

bath, bathouse I. *adj.* (*pop.*) **1.** frumos, mișto, grozav; **une ~ fille** o fată mișto. **2.** bun; **merci, t'es ~** mulțumesc, ești bun. **3.** plăcut; **le cinoche, c'est ~** e plăcut cinematograful. **4.** (*în expr.*) **être ~** a scoate perle. **II.** *s.m.* adevărat, autentic; **c'est pas du toc, c'est du ~** nu e imitație, e autentic. **2.** (*în expr.*) **un faux ~** nume fals. **III.** *s.f.* (*în expr.*) **être de la ~** a duce un trai pe cinste; **être ~** a face glume reușite, a fi bășcălios.

batholite *s.m.* (*geol.*) batolit, stâncă în formă de masiv.

bathyal, ~e *(m. pl.* **-aux**) (*geogr. în expr.*) **zone / région ~e** zonă / regiune batială.

bathymètre *s.m.* batimetru, instrument pentru măsurarea adâncimii mărilor.

bathymétrie *s.f.* batimetrie, măsurarea adâncimilor mărilor.

bathypélagique *adj.* abisal, referitor la zonele adânci ale oceanelor.

bathyscaphe *s.m.* batiscaf.

bathysphère *s.f.* batisferă.

bâti *s.m.* **1.** schelet de lemnărie al unei case. **2.** (*tehn.*) batiu, construcție de oțel pe care se montează mecanismele unui sistem tehnic. **3.** însăilarea, coaserea bucăților unei haine. **4.** batir, șular, ață groasă cu care se face însăilarea.

bâti, ~e *adj.* **1.** construit, clădit; **une maison solidement ~e** o casă solid construită. **2.** (*fam.*) clădit, făcut, zidit; **homme bien ~** om bine făcut, robust.

batifolage *s.m.* zbenguială, hârjoană, zbânțuială, zburdălnicie, joacă.

batifoler *v.i.* a se zbengui, a se zbânțui, a se hârjoni, a face zburdălnicii, a zburda.

batifoleur, -euse *s.m.f.* persoană care se zbenguie, se zbânțuie; persoană zburdalnică.

batik *s.m.* țesătură imprimată în culori; batic.

batillage *s.m.* bătaia valurilor în maluri (provocată de trecerea unei nave).

bâtiment *s.m.* **1.** clădire, construcție; **~ public** clădire publică; **les nouveaux ~s de l'Université** noile construcții ale Universității. **2.** totalitatea lucrătorilor din construcții. **3.** bastiment, navă de mari dimensiuni; **ce petit havre ne peut recevoir à quai de gros ~s** acest port mic nu poate primi la chei nave de mari dimensiuni. **4.** (*fam. în expr.*) **être du ~** a fi de meserie, a se pricepe.

1. bâtir I. *v.t.* **1.** a clădi, a construi; **~ une maison** a construi o casă; **terrain à ~** teren de construcție; (*fig.*) **~ son bonheur** a-și clădi / a-și făuri fericirea; **~ sur le sable** a construi pe nisip, pe un teren nesigur; **~ en l'air** a-și face iluzii; a-și întemeia ceva pe paie. **2.** a construi, a întocmi; **~ une théorie** a construi o teorie. **3.** a întemeia, a fonda; **~ une ville** a întemeia un oraș. **II.** *v.r.* a se construi; **les maisons qui se bâtissent aujourd'hui sont confortables** casele care se construiesc astăzi sunt confortabile.

2. bâtir *v.t.* a însăila o haină.

bâtissable *adj.* care poate fi construit.

bâtissage *s.m.* însăilare (a unei haine).

bâtisse *s.f.* **1.** zidărie (a unei construcții). **2.** construcție (mare) fără valoare arhitectonică.

bâtisseur, -euse *s.m.f.* **1.** constructor, arhitect; **un ~ de villes** un constructor de orașe. **2.** (*fig.*) întemeietor, fondator, făuritor; **les ~s d'empires** făuritorii de imperii.

batiste *s.f.* (*text.*) batist, țesătură fină din in sau bumbac.

bat'ment *adv.* (*arg.*) bine, fain, mișto; de calitate.

bâton *s.m.* **1.** băț, ciomag; baston; toiag; **s'appuyer sur un ~** a se sprijini în baston; **le ~ de maréchal** bastonul de mareșal; **le ~ pastoral** cârja episcopală. **2.** tijă de oțel pe care se sprijină schiorul. **3.** baton; **~ de rouge à lèvres** batonul de ruj. **4.** baghetă; **le ~ du chef d'orchestre** bagheta dirijorului. **5.** bastonaș (la caligrafie). **6.** (*arg.*) picior. **7.** (*arg.*) interdicție de ședere. **8.** (*arg.*) suma de zece mii de franci. **9.** (*în expr.*) **être le ~ de vieillesse de qqn.** a fi toiagul / sprijinul bătrâneților cuiva; **mener une vie de ~ de chaise** a-și face de cap; a o duce tot într-un chef; **mettre des ~s dans les roues** a crea piedici, a pune bețe-n roate; **une volée de coups de ~** o ciomăgeală zdravănă; o bătaie soră cu moartea; **parler à ~s rompus** a spune vorbe fără șir; a sări de la una la alta; **battre l'eau avec un / le ~** a bate apa-n piuă; (*bot. în compuse*) **~-d'or** micșunele ruginite (*Cheiranthus cheiri*); **~ -du-diable** ruin (*Succisa pratensis*).

bâtonnat *s.m.* funcția de decan al corpului avocaților; durata acestei funcții.

bâtonner *v.t.* **1.** a ciomăgi, a bate, a lovi. **2.** (*arg.*) a pune la index; a exclude din lumea interlopă.

bâtonnet *s.m.* **1.** bețigaș; bastonaș. **2.** (*anat.*) receptor sensibil în zona periferică a retinei.

bâtonneux, bâtonniste *s.m.f.* (*arg.*) persoană care are interdicția de a intra sau locui în anumite orașe.

1. bâtonnier *s.m.* decan al ordinului avocaților dintr-un barou, ales pe timp de un an.

2. bâtonnier *s.m.* fabricant sau vânzător de mânere diverse (de umbrele etc.).

batoude *s.f.* trambulină lungă folosită de acrobați la circ.
batracien *s.m.* (*zool.*) batracian; amfibian.
battage *s.m.* **1.** treierat; **l'aire de ~ du blé** aria de treierat a grâului. **2.** (*text.*) batere. **3.** (*fig. fam.*) publicitate exagerată; **il y a eu un ~ énorme autour de cette visite officielle** s-a făcut enormă publicitate în jurul acestei vizite oficiale. **4.** (*pop.*) minciună gogonată.
1. battant *s.m.* **1.** limba clopotului. **2.** batant, canat; **le ~ d'une porte** canatul unei uși. **3.** (*mar., la steaguri*) partea care flutură. **4.** parte a războiului de țesut. **5.** capcană pentru păsărele. **6.** (*arg.*) inimă. **7.** (*arg.*) limbă ascuțită, persoană cu replica mereu gata; **quel ~ il a!** Ce limbă ascuțită are! **8.** (*arg.*) stomac. **9.** (*arg.*) curaj, îndrăzneală. **10.** (*arg.*) talent oratoric.
2. battant, ~e *adj.* **1.** batant, care se închide singur; **porte ~e** ușă batantă. **2.** (*în expr.*) **pluie ~e** ploaie torențială; **à deux heures ~es** la ora două fix; **tambour ~ a.** în răpăitul tobei; **b.** cât ai zice pește, repede, în doi timpi și trei mișcări; **mener une affaire tambour ~** a rezolva o chestiune cât ai zice pește; **mener qqn. tambour ~** a lua repede pe cineva; **tout ~ neuf** nou-nouț.
3. battant *s.m.* **1.** (*sport*) sportiv perseverent, combativ. **2.** persoană ambițioasă, dinamică, combativă, energică; **ce jeune homme, quel ~!** Ce dinamic este tânărul acesta!
battant-l'œil (*pl.* **battant-l'œil**) *s.m.* coafură feminină neglijentă, cu părul lăsat pe ochi.
1. batte *s.f.* **1.** mai. **2.** brighidău, bătător; **~ pour le beurre** bătător pentru unt. **3.** scândură de spălat rufe. **4.** bătător, accesoriu de lemn folosit la unele jocuri (base-ball, cricket etc.)
2. batte *s.f.* **1.** batere, bătut; **la ~ du coton** baterea bumbacului; **la ~ de l'or** baterea aurului; **la ~ des cartes** bătutul / amestecatul cărților de joc.
battée *s.f.* **1.** partea pe care se închide o ușă. **2.** recipient din lemn în care se spală nisipul aurifer.
battellement, batement *s.m.* rând dublu de țigle care încheie acoperișul în partea inferioară, pe unde se scurge apa.
battement *s.m.* **1.** lovitură (repetată), lovire, bătaie; **~ du cœur** bătaie a inimii, pulsație; **~ d'ailes** bătaie a aripilor; fâlfâit; **~ de mains** bătaie din mâini, aplauze. **2.** (*cor.*) pas de dans. **3.** clipă de răgaz; **il y a un ~ entre les deux trains** este o clipă de răgaz între cele două trenuri. **4.** (*mar.*) izbitură; **~ d'une voile** izbitură a unei vele. **5.** (*în expr.*) **~ d'une porte** cadrul unei porți, pe care se sprijină cele două canaturi. **6.** (*fiz.*) bătaie, fluctuație de amplitudine provocată de intoleranța a două unde cu frecvențe învecinate. **7.** (*scrimă*) atingere ușoară a spadei adversarului. **8.** (*în expr.*) **~ des cartes** amestecare a cărților de joc.
batterie *s.f.* **1.** (*înv.*) ceartă cu bătaie. **2.** (*muz., mil., mar., el.*) baterie. **3.** (*mil. în expr.*) armă; **mettre une arme en ~** a așeza o armă în poziție de tragere. **4. ~ de cuisine a.** ansamblul vaselor de bucătărie; **b.** (*arg.*) etalare de decorații. **5.** (*fig.*) (*la pl.*) manevre, mașinațiuni. **6.** (*arg.*) minciună gogonată. **7.** (*fig. în expr.*) **dresser ses ~s** a-și lua toate măsurile de prevedere; **démasquer ses ~s** a-și dezvălui intențiile; **faire recharger la ~ de sa voiture** a-și reîncărca bateria la automobil; **changer ses ~s** a-și schimba planurile; **recharger ses ~s** a recăpăta forțe; (*arg.*) **élevage en ~** creștere industrială de animale.
batteur *s.m.* **1.** (*înv.*) bătăuș. **2.** treierător. **3.** (*muz.*) persoană care cântă la baterie. **4.** bătător / mixer de bucătărie; **~ à œufs** bătător de ouă. **5.** gonaci, hăitaș. **6.** (*arg.*) mincinos, ipocrit, prefăcut, șulfă. **7.** (*arg.*) proxenet, pește. **8.** (*în expr.*) **~ de pavés** haimana, pierde-vară; **~ de fer** spadasin; **~ d'or** lucrător care bate aurul.
batteuse *s.f.* **1.** batoză, treierătoare. **2.** mașină pentru transformarea metalelor în foi prin batere. **3.** (*arg. în expr.*) **~ d'asphalte** prostituată care face trotuarul.
battitures *s.f. pl.* bucăți de oxid de fier înroșit care sar în timpul forjării.
battoir *s.m.* **1.** lopățică de bătut rufele. **2.** (*sport*) paletă. **3.** (*pop.*) mână mare, labă; **des mains comme des ~s** mâini mari ca lopețile.
battre I. *v.t.* **1.** a bate; **~ un animal** a bate un animal; **~ un tapis** a bate un covor; **~ les œufs** a bate ouăle; **~ le beurre** a bate untul; **~ qqn. comme plâtre / comme un chien / à plate couture** a bate măr pe cineva; a rupe oasele cuiva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **~ la viande pour l'attendrir** a bate carnea pentru a o frăgezi; **~ le fer pendant qu'il est chaud** a fi prompt în acțiuni, a bate fierul cât e cald. **2.** a bate, a învinge (în luptă); (*fig.*) a triumfa asupra cuiva; **~ l'ennemi** a învinge dușmanul; **~ l'adversaire** a învinge adversarul; **~ l'opposition** a învinge opoziția. **3.** a bate, a lovi, a izbi; **l'orage bat les arbres** furtuna izbește copacii; **la pluie battait les vitres** ploaia lovea în geamuri. **4.** a bate, a străbate, a parcurge, a colinda, a cutreiera; **~ le pavé / le pays / les rues** a bate străzile; a umbla creanga / teleleu / lelea; (*fig.*) **~ la campagne / la breloque** a vorbi fără rost; a bate câmpii; a o lua razna. **5.** (*în expr.*) **~ la chamade** a fi copleșit de emoție; **~ froid à qqn.** a trata pe cineva cu răceală; **~ le rappel** a suna adunarea; **~ les cartes** a amesteca cărțile de joc; a face cărțile; **~ les murs** a fi beat; a merge pe două cărări; **~ les oreilles de qqn.** a sâcâi; a împuia urechile / capul cuiva; **~ monnaie a.** a bate / a fabrica monedă; b. (*fig.*) a-și procura bani; **~ le fer a.** a face scrimă; b. a studia; a-și exercita profesiunea; **~ pavillon de** a naviga sub un pavilion; **~ pavillon français** a naviga sub pavilion francez; **~ sa nourrice** a se arăta nerecunoscător; **faire ~ des montagnes** a semăna vrajbă; a face zâzanie; **~ qqn. en brèche** a ataca / a distruge pe cineva; (*pop.*) **~ sa flemme** a lenevi; (*arg.*) **~ les dingues** a face pe nebunul; a simula nebunia; (*arg.*) **~ la roupillade** a simula somnul; a face pe mortu-n păpușoi; (*arg.*) **~ la dèche** a se zbate în mizerie. **II.** *v.i.* **1.** a bate, a lovi, a zvâcni; (în, din); **~ des mains** a bate din mâini, a aplauda, a fi de acord; **~ en retraite** a bate în retragere; **le cœur bat** bate inima; **ses tempes battaient** îi

zvâcneau tâmplele. **2.** (*arg.*) a minți, a încerca înșelarea cuiva. **III.** *v.r.* **1.** a se bate, a se lupta; **se ~ comme un lion** a se lupta pe viață și pe moarte; **se ~ en duel** a se bate în duel; a ieși pe teren; (*fam.*) **se ~ comme des chiffonniers** a se bate rău / ca chiorii; **se ~ contre des moulins à vent** a se agita fără rezultat; a se bate cu morile de vânt. **2.** a se zbate, a se zbuciuma, a se agita.

battu, ~e *adj.* **1.** bătut, bătătorit; (*fig.*) **sol ~** sol bătătorit; **chemin ~** drum bătătorit, circulat. **2.** (*în expr.*) **yeux ~s** ochi încercănați, obosiți; **pays ~** ținut mult circulat; **avoir l'air d'un chien ~** a avea un aer de câine bătut / un aer umil; **suivre des chemins ~s** a merge pe cărări bătute / bătătorite, a rămâne ancorat în banalitate; **armée ~e** armată învinsă.

battue *s.f.* **1.** (*vân.*) bătaie, goană. **2.** (*iht.*) groapa pe care o face peștele în mâl pentru a se adăposti în timpul iernii. **3.** (*în expr.*) **faire une ~** a explora un teren.

batture *s.f.* (Canada) porțiune din mal descoperită după reflux.

bau (*pl.* **~x**) *s.m.* (*mar.*) traversă care susține puntea unei corăbii.

baubi, baubis *s.m.* (*vân.*) câine dresat pentru prinderea iepurilor, vulpilor și mistreților.

bauches *s.f. pl.* (*arg.*) cărți de joc.

baud *s.m.* **1.** rasă de câini de vânătoare antrenați pentru vânătoarea de cerbi. **2.** (*tele*) baud.

baudelaire *s.m.* v. **badelaire**.

baudet *s.m.* **1.** măgar (de prăsilă); **chargé comme un ~** încărcat ca un măgar. **2.** (*fig.*) prost, dobitoc, bou. **3.** capră de tăiat lemne.

baudrier *s.m.* **1.** centiron de care se leagă sabia. **2.** chingă, frânghie etc. folosită de alpiniști sau de speologi.

baudroie *s.f.* (*iht.*) pește-undițar (*Lophius piscatorius*).

baudruche *s.f.* **1.** bășică (de bou, oaie). **2.** (*în expr.*) **c'est une ~e** un om de nimic.

bauge *s.f.* **1.** loc noroios, preferat de mistreți. **2.** (*fig.*) locuință murdară. **3.** vizuina veveriței. **4.** (*constr.*) chirpici. **5.** (*pop.*) stomac, burtă. **6.** (*pop.*) corp, trup.

bauger *v.r.* a se tăvăli în noroi (despre mistreț).

baugue *s.f.* varec, alge marine pe care apele Mediteranei le aruncă pe țărm.

bauhinia *s.m.*, **bauhinie** *s.f.* (*bot.*) arbust din India cu flori mari albe sau roșii (familia *Papilionaceelor*).

1. baume *s.m.* **1.** (*chim.*) balsam, rășină parfumată. **2.** (*înv.*) medicament aromat. **3.** (*fig.*) alinare, consolare; mângâiere; **ce fut un ~ pour son chagrin** a fost o alinare pentru durerea lui. **4.** (*în expr.*) **~ du Canada** balsam de Canada, substanță adezivă folosită în optică și micrografie. **5.** (*bot.*, *în compuse*) **~-du-Pérou** sulcină albastră (*Trigonella cœrulea*).

2. baume *s.m.* (*bot.*) arbore care produce balsam (*Balsamea Africana* și *myrrha*).

bauquière *s.f.* (*mar.*) centură interioară longitudinală a unui vapor, care unește cuplurile și susține traversele punții.

baux *s.m. pl.* v. **1. bail. 2.** v. **bau**.

bauxite *s.f.* (*chim.*) bauxită.

bavard, ~e I. *adj.*, *s.m.f.* **1.** vorbăreț, guraliv, limbut, flecar, palavragiu; **une femme ~e** o femeie guralivă. **2.** (*fig.*) indiscret; **un regard ~** o privire indiscretă. **II.** *s.m.* (*arg.*) **1.** avocat. **2.** livret militar. **3.** armă de foc. **4.** ziar. **III.** *s.f.* (*pop.*) limbă; **boucler sa ~** a-și înghiți limba, a tăcea chitic.

bavardage *s.m.* vorbărie, limbuție, flecăreală, trăncăneală.

bavarder *v.i.* **1.** a flecări, a trăncăni, a pălăvrăgi, a sporovăi; **elle bavarde à tort et à travers** trăncăne vrute și nevrute. **2.** a sta de vorbă; **elle bavarde avec une voisine** stă de vorbă cu o vecină. **3.** a comite o indiscreție, a dezvălui; **comment a-t-on appris cela? quelqu'un aura bavardé** Cum s-a aflat acest lucru? Cineva trebuie să fi comis o indiscreție / să fi dezvăluit secretul.

1. bavarois, ~e I. *adj.* bavarez, din Bavaria. **II.** *s.m.* dialect bavarez. **III.** *s.f.* **1.** infuzie din ceai cu lapte aromatizat. **2.** prăjitură cu frișcă și cacao sau cafea.

2. Bavarois, ~e *s.m.f.* bavarez, locuitor din Bavaria.

bavasser *v.i.* (*pop.*) a trăncăni, a vorbi vrute și nevrute.

bave *s.f.* **1.** bale, salivă vâscoasă. **2.** fir subțire cu care se învăluie viermele de mătase înainte de a începe să-și țeasă gogoașa. **3.** (*fig.*) vorbe veninoase, venin; **la ~ des calomniateurs** veninul calomniatorilor.

baver *v.t.* **1.** a-i curge bale, a lăsa bale. **2.** a curge, a răspândi; **l'encre a bavé et fait une tache** cerneala a curs și a făcut o pată. **3.** **~ d'admiration** a fi mut de admirație; **~ de jalousie** a fi ros de invidie; (*în expr.*) (*fam.*) **~ le lait** a fi naiv; a avea / a fi cu caș la gură; a mirosi a lapte; **~ sur qqn.** a vorbi de rău / a încondeia pe cineva; a împroșca cu noroi pe cineva; (*pop.*) **en ~ a.** a se chinui (pentru a duce ceva la bun sfârșit) de a-i ieși untul; **b.** a suporta, a înghiți multe; (*pop.*) **en ~ des ronds de chapeau** a-i pieri graiul, a rămâne cu gura căscată, a rămâne tablou (de uimire); (*arg.*) **~ des clignots** a plânge, a da apă la șoareci; (*arg.*) **~ sur les rouleaux / les roustons / les rondelles** a irita, a agasa; **celui-là, il commence à me ~ sur les rouleaux** ăsta începe să mă agaseze.

bavette *s.f.* **1.** bavetă, bărbiță pentru copii. **2.** partea de sus a unui șorț. **3.** (*măcel.*) porțiune din mușchii stomacului la vite. **4.** excrescență cutanată sub botul unor rase de gâște. **5.** (*fam.*) (*în expr.*) **tailler une / des/ ~s** a ședea la taclale / la taifas; a se prinde cu cineva la vorbă; a sporovăi.

baveux, -euse I. *adj.* **1.** bălos; **bouche baveuse** gură băloasă. **2.** (*în expr.*) **omelette baveuse** omletă neînchegată, prea puțin prăjită; (*tipogr.*) literă neclară, cu cerneală întinsă pe margini. **II.** *s.m.* (*arg.*) **a.** săpun; **b.** ziar; **c.** avocat.

bavoché, ~e I. *adj.* (*tipogr.*, *grav.*) care nu are contururi clare. **II.** *s.m.* **1.** (*tipogr.*) text a cărui tipărire nu este clară. **2.** (*pict.*) tablou cu marginile neclare.

bavocher *v.t.* **1.** (*despre cerneală*) a curge pe lături. **2.** (*tipogr.*) a tipări, a imprima neclar un text.

bavochure *s.f.* neclaritatea unui text tipărit.

bavoir *s.m.* bavetă, bărbiță pentru copii.

bavolet *s.m.* **1.** *(înv.)* scufă țărănească. **2.** pălărie (de damă) cu volan pe ceafă. **3.** volan (de pălărie de damă) care atârnă pe ceafă.
bavure *s.f.* **1.** (*metal.*) bavură. **2.** contur îngroșat, imprecis, lăsat de o cerneală proastă (într-o tipăritură). **3. a.** greșeală comisă în executarea unei acțiuni; **b.** consecință regretabilă a unei acțiuni greșit / prost executate. **4.** (*fam., în expr.*) **sans ~s** fără defect, fără cusur, impecabil, ireproșabil; **la réponse du ministre était nette et sans ~s** răspunsul ministrului era clar și fără cusur.
bayadère I. *s.f.* baiaderă, dansatoare indiană. **II.** *adj.* **étoffe ~** stofă în dungi multicolore.
bayart, baïart *s.m.* (*constr.*) targă pentru transportul materialelor.
bayer *v.i.* **1.** a sta, a rămâne cu gura căscată; **~ d'étonnement** a rămâne cu gura căscată de uimire. **2.** (*în expr.*) **~ aux corneilles** a căsca gura; a sta cu degetul în gură.
bayeur, -euse *adj., s.m.f.* (persoană) care cască gura (privind).
bayle *s.m.* v. **baile**.
bayou *s.m.* (în Louisiana) braț secundar al fluviului Mississippi sau lac format într-unul din meandrele fluviului.
bayram *s.m.* v. **baïram**.
baz *s.m.* (*arg.*) liceu; **le Baz Grand** liceul Louis-le-Grand din Paris.
bazar *s.m.* **1.** bazar, piață orientală. **2.** prăvălie cu profil universal. **3.** (*pop.*) casă în dezordine. **4.** (*pop.*) boarfe, trențe răvășite. **5.** (*pop.*) baracă de bâlci; **le Bazar** școala militară de la Saint-Cyr; (*arg.*) **l'avoir dans le ~** a se fi înșelat; a fi luat plasă; a fi căzut în capcană. **6.** (*pop.*) mobilă, mobilier. **7.** (*pop. în expr.*) **et tout le ~** și restul, și ce mai urmează; **de ~** de proastă calitate.
bazarder *v.t.* (*pop.*) **1.** a vinde repede ceva, la un preț de nimic. **2.** a scăpa de un lucru, a se debarasa de el. **3.** a turna pe cineva la poliție.
bazooka *s.m.* pușcă anti-tanc cu reacție.
beagle *s.m.* (*angl.*) specie de baset cu picioare drepte.
béance *s.f.* (*înv.*) deschizătură (largă); deschidere; căscătură; **~ du larynx** deschidere a laringelui.
béant, ~e *adj.* **1.** larg deschis. căscat; **trou ~** groapă larg deschisă; **plaie ~e** plagă deschisă larg. **2.** uimit, uluit, crucit; (*în expr.*) **~ d'admiration / de surprise** cu gura căscată de admirație / de surpriză.
1. béarnais,~e *adj.* din provincia franceză Béarn; (*culin.*) **sauce ~e** sos cu ou și cu unt topit.
2. Béarnais, ~e *s.m.f.* locuitor din provincia franceză Béarn; **Le Béarnais** Henric al IV-lea.
béat, ~e I. *s.m.f.* (*bis. înv.*) persoană beatificată. **II.** *adj.* **1.** (*bis.*) preafericit. **2.** calm, blajin; chip liniștit, blajin. **3.** (*peior.*) naiv, prostesc, nătâng.
béatement *adv.* **1.** (în mod) calm, cu calm, blajin. **2.** cu naivitate; **sourire ~** a zâmbi cu naivitate.
béatification *s.f.* (*bis.*) beatificare.
béatifier *v.t.* (*bis.*) a beatifica, a trece în rândul preafericiților.
béatifique *adj.* (*bis. în expr.*) **vision ~** apariție care procură beatitudine, extaz, celor aleși.
béatitude *s.f.* **1.** (*bis.*) beatitudine, fericire, extaz, fericire cerească a celor aleși. **2.** fericire deplină, euforie, bună dispoziție.
1. beau (*m. sg. înainte de vocală* **bel**), **belle** (*m. pl.* **-x**) *adj.* **1.** frumos; chipeș; **un beau paysage** un peisaj frumos; **un bel homme** un bărbat frumos, chipeș; **une belle ville** un oraș frumos; **Il fait ~ (temps)** e (timp) frumos; **se faire ~** a se face frumos, a se dichisi. **2.** plăcut, agreabil; **un ~ voyage** o călătorie plăcută; **un ~ spectacle** un spectacol agreabil. **3.** considerabil, mare; **une belle fortune** o avere considerabilă. **4.** considerabil, remarcabil; il **a remporté un ~ succès** a repurtat un succes remarcabil; **un ~ talent** un talent remarcabil. **5.** vrednic de stimă; onorabil; admirabil; **un ~ caractère** un caracter admirabil, vrednic de stimă. **6.** strălucit; **un ~ discours** un discurs strălucit. **7.** (*cu valoare de superl.*) strașnic, grozav; **j'ai eu une belle brûlure** am făcut o arsură strașnică; **il a reçu une belle gifle** a primit o palmă strașnică. **8.** (*ir.*) frumos, admirabil (cu sens de înșelător) **les belles paroles!** Ce vorbe frumoase! **9.** nobil, măreț; **un ~ geste** un gest nobil. **10.** (*fam.*) elegant, bine îmbrăcat; **une belle dame** o doamnă elegantă. **11.** frumos, cuviincios, decent; **ce n'est pas beau de mentir** nu e frumos / cuviincios să minți. **12.** mulțumitor, reușit; **un ~ rôti** o friptură reușită. **13.** robust; **une belle santé** o sănătate robustă. **14.** (*în expr.*) **un ~ jour a.** într-o bună zi; **b.** pe neașteptate, pe nepregătite, inopinat; **au plus ~ du récit** în momentul cel mai interesant al povestirii; **le ~ sexe** sexul frumos, femeile; **~ comme le jour / comme un ange / comme un roi** frumos de pică; **le bel âge** tinerețea; **un bel âge** o vârstă respectabilă, înaintată; **la belle saison** primăvara, vara; **le plus ~ de l'histoire** partea cea mai interesantă a întâmplării; **~ joueur** jucător care știe să piardă; **~ parleur / diseur** orator bun; **une belle occasion** o ocazie rară; **à belles dents a.** cu înverșunare; **b.** cu poftă; **à la belle étoile** sub cerul liber; **de belles promesses** promisiuni deșarte; (*mar.*) **une belle mer** o mare calmă; **bel esprit** persoană inteligentă dar pedantă; **en voilà une belle demande!** ce stupidă cerere! **la belle affaire**; **a.** nu e chiar atât de greu; **b.** (*ir.*) Bună treabă! Ce mai procopseală! **il est de belle humeur** e bine dispus; **il s'est arrêté au ~ milieu de la route** s-a oprit în plină șosea; **il a eu une belle mort** a murit ușor, fără să sufere; **mourir de sa belle mort** a muri de moarte bună / naturală; **faire un ~ coup** a face o boacănă; **arranger qqn. de la belle manière a.** a vorbi de rău pe cineva, a-l încondeia; b. a bate măr pe cineva, a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **la bailler belle à qqn.** a duce pe cineva de nas; **l'échapper belle** a scăpa ieftin / basma curată; **porter ~** a se ține bine, a nu-și arăta vârsta; **être dans de ~x draps** a fi la ananghie / la strâmtoare; **il y a ~ temps** e mult de când; **il ferait ~ voir!** Aș vrea s-o văd și

pe-asta! **voir en ~** a fi optimist, a vedea (lucrurile) în roz; **crier comme un ~ diable** a țipa cât îl ține gura / ca din gură de șarpe; **avoir ~ jeu a.** a avea cărți bune (la joc); **b.** a se afla în condiții favorabile; **le ~ monde** înalta societate; **donner ~ jeu a.** a da (cuiva) cărți bune (la joc); **b.** a-i da cuiva prilejul de a câștiga (împotriva noastră); **la manquer belle** a scăpa ocazia, a rămâne de căruță; (*pop.*) **elle est belle femme** e înaltă și grasă; (*pop.*) **l'avoir belle** a fi aproape sigur de reușită; (*pop.*) **mener en belle un ennemi** a păcăli, a înșela; (*pop.*) **la faire belle a.** a duce o viață de huzur **b.** a învinge într-o bătaie; (*pop.*) **se passer de belle** a nu-și primi partea de pradă; (*pop.*) **être de belle** a avea un noroc chior; (*arg.*) **décarrer de belle** a fi eliberat fără proces; (*arg.*) **servir de belle a.** a denunța / a turna pe cineva; **b.** a hotărî prin măsură administrativă; **belle sous l'Empire** fost-ai lele cât ai fost; **avoir la partie belle** a fi în avantaj; (*arg.*) **voir qqn. ~ comme le soleil** a alege pe cineva drept victimă pentru o escrocherie; (*prov.*) **à ~ jeu, ~retour** după faptă și răsplată; (*prov.*) **a ~ parler qui n'a cure de bien faire** nebunului poți să-i îndrugi cât îți place, că el tot ce știe face; (*prov.*) **a ~ se lever matin qui a le renom de dormir la grasse matinée** decât să-ți iasă nume rău, mai bine ochii din cap; (*prov.*) **belle plume fait bel oiseau** haina face pe om; (*prov.*) **les belles promesses rendent les fous joyeux** înțeleptul făgăduiește și prostul trage nădejde; (*prov.*) **gracieuse plaît non belle** ce folos de chip frumos dacă nu e lipicios.

2. **beau, belle I.** *s.m.* **1.** (*art.*) frumos; **l'amour du ~** dragostea pentru frumos. **2.** partea frumoasă; **le ~ de cette histoire c'est ...** partea frumoasă a acestei întâmplări este ... **3.** (*în expr.*) **c'est du ~ ce que vous avez fait là!** Frumoasă ispravă ai făcut, nimic de zis!; **faire le ~ a.** a-și da aere / importanță; a face pe grozavul; **b.** a face sluj (despre câini); **au plus ~** în toiul, în momentul culminant; **le temps se met au ~** se face frumos / vreme bună. **II.** *s.f.* **1.** femeie frumoasă. **2.** (*fam.*) iubită; **il rencontre sa ~** își întâlnește iubita. **3.** (*la pl.*) sexul frumos. **4.** (*în expr.*) **prendre sa belle** a profita de ocazie; a prinde momentul; (*la joc de cărți, sport*) **jouer la belle** a juca a treia partidă pentru a hotărî cine e învingătorul; (*arg.*) **attendre sa belle** a pândi ocazia de a-și lua revanșa; (*arg.*) **faire la belle** a evada din închisoare; **aimer / courir les ~s** a umbla după fuste, a fi afemeiat; **en dire de belles sur qqn.** a îndruga verzi și uscate pe socoteala cuiva; **en faire voir de belles à qqn.** a-i face cuiva zile fripte / sânge rău, a-i scoate cuiva peri albi; (*fam.*) **en faire de belles** a face boroboațe; (*pop.*) **prendre sa belle** a-și lua revanșa; (*bot. în comp.*) **~ -dame a.** lobodă; **b.** mătrăgună; **~ -de-jour** zorea pitică (*Convulvulus tricolor*); **~ de nuit** barba împăratului (*Mirabilis Jalapa*); **~ -d'onze heures** bălușcă (*Ornithogalum umbellatum*). **III.** *adv.* (*în expr.*) **tout ~!** ușurel, încetișor, mai domol; (*pentru a potoli un câine*) **tout ~!** Fii cuminte! **de plus belle** și mai și; mai abitir; mai vârtos / tare; **la pluie a repris de plus belle** ploaia a reînceput și mai tare; **l'enfant se mit à pleurer de plus ~** copilul începu să plângă și mai tare; **bel et bien a.** de tot, cu totul; **b.** realmente; într-adevăr.

beauceron, ~ne *adj.* din regiunea Beauce, la sud de Paris.

beaucoup *adv.* **1.** mult, în cantitate mare, abundent, din abundență, din belșug; **il mange ~** mănâncă mult; **il neige ~** ninge abundent. **2.** în număr mare; numeroși, mulți; **cette année il y aura ~ de fruits** anul acesta vor fi multe fructe; **il y avait ~ de visiteurs à l'exposition** erau numeroși vizitatori la expoziție. **3.** intens; puternic; enorm; **ce spectacle m'a ~ piu** acest spectacol mi-a plăcut enorm; **ce film m'a ~ ému** acest film m-a emoționat puternic; **il travaille ~ pour terminer sa thèse** muncește intens ca să-și termine teza. **4.** (*cu valoare de superlativ*) foarte, extrem de; foarte mult; **il doit ~ à ses professeurs** datorează foarte mult profesorilor săi. **5.** (*cu valoare nominală*) **~ pensent que** mulți cred că. **6.** (*în expr.*) **~ mieux** mult mai bine; **le malade va ~ mieux** bolnavul se simte mult mai bine; **de ~** (*urmat de un comparativ*) **a.** cu mult mai; **il est de ~ plus intelligent que son frère** este cu mult mai inteligent decât fratele său; **b.** (*urmat de un superlativ relativ*) de departe; **il est de ~ le plus brillant de notre classe** este de departe cel mai strălucit din clasa noastră; **c'est ~ dire** este mult spus; este exagerat; **c'est ~ de savoir se taire quand il le faut** e mare lucru să știi să taci când e nevoie; **il dit ~ en peu de mots** spune mult(e) în puține cuvinte; **il s'en faut de ~ que tous soient contents de ces changements** lipsește mult până să poată fi toți mulțumiți de aceste schimbări; **à ~ près** nici pe departe; **il n'a pas à ~ près les succès de son frère à l'école** nu are nici pe departe succesele școlare ale fratelui său.

beau-dab (*arg.*) socru.

beauf, beaufe *s.m.* (*abrev. de la* **beau-frère**) (*pop.*) **1.** cumnat. **2.** persoană mărginită, cu idei înguste. **3.** (*peior.*) francezul obișnuit, mărginit și rasist.

beau-fils (*pl.* **beaux-fils**) *s.m.* **1.** ginere. **2.** fiu vitreg.

beaufort *s.m.* brânză fabricată în provincia Savoia.

beau-frère (*pl.* **beaux-frères**) *s.m.* cumnat.

beaujolais *s.m.* vin de Beaujolais.

beau-père (*pl.* **beaux-pères**) *s.m.* **1.** socru. **2.** tată vitreg.

beau-petit-fils (*pl.* **beaux-petits-fils**) *s.m.* (*rar*) fiul unui copil vitreg.

beaupré *s.m.* (*mar.*) bompres, catargul din vârful prorei unui vas cu pânze.

beauté *s.f.* **1.** frumusețe, splendoare; **la ~ d'un paysage** splendoarea unui peisaj. **2.** femeie frumoasă; **j'ai connu une jeune ~** am cunoscut o tânără frumoasă; **le concours a présenté les ~s de la région** concursul a prezentat pe femeile frumoase din regiune. **3.** (*fam. în expr.*) **se (re)faire une ~** a se farda, a se pieptăna; **être en ~** a arăta bine; **de toute ~** de toată frumusețea; **produits de ~** produse cosmetice; **mourir en ~** a muri cu demnitate

/ fără suferință; **la ~ du diable** strălucirea trecătoare a tinereții; **les ~s d'une œuvre** părțile frumoase ale unei opere; (*prov.*) **louez la ~ du jour quand il est fini** după ce apune soarele laudă ziua.
beaux-arts *s.m. pl.* arte frumoase, arte plastice, bele-arte.
beaux-parents *s.m. pl.* socri.
beaux-vieux *s.m. p. (pop.)* v. **beaux-parents.**
bébé *s.m.* **1.** copilaș, bebe; copil, prunc, sugar. **2.** păpușă din celuloid cu care se joacă copiii mici. **3.** pui de animal; **~ chien** pui de câine, cățel mic; **~ phoque** pui de focă. **4.** (*în expr.*) **~ -éprouvette** copil născut in vitro; **jeter le ~ avec l'eau du bain** a face un compromis prost, ignorând esențialul; a arunca apa din baie cu copil cu tot; **attendre un ~** a fi însărcinată, a aștepta un copil; **refiler le ~ à qqn.** a scăpa de o răspundere aruncând-o în spinarea altuia.
bébête I. *adj.* (*fam.*) nerod, prostănac; naiv; **la jeune fille avait gardé des manières un peu ~s** fata păstrase maniere naive. **II.** *s.f. pl. (arg.)* insecte parazite.
be-bop (*pl.* **be-bops**) *s.m.* **1.** numele unui stil de jaz. **2.** dans pe un ritm rapid.
bec *s.m.* **1.** cioc, plisc (la păsări); **l'oiseau frappait du ~ contre sa cage** pasărea lovea colivia cu ciocul. **2.** (*fam.*) gură; **il a la cigarette au ~** stă cu țigara în gură; **ouvrir le ~** a deschide gura. **3.** cioc, vârf; **le ~ de la plume** vârful peniței. **4.** (*înv.*) bec; **~ de gaz** bec de gaz; felinar. **5.** muștiuc, piesă detașabilă la unele instrumente muzicale; **~ d'une clarinette** muștiucul unui clarinet. **6.** (*geogr.*) pinten; limbă de pământ situată la confluența a două râuri. **7.** (*în expr.*) **nez en ~ d'aigle** nas coroiat / acvilin; **avoir bon ~** a fi bun de gură; a avea papagal; **avoir ~ et ongles a.** a avea o soluție pentru înfrângerea cuiva, a avea ac de cojocul cuiva; **b.** a ști să te aperi; **se rencontrer ~ à ~ avec qqn.** a se întâlni nas în nas / bot în bot cu cineva; **clouer / clore / fermer le ~ à qqn.** a-i închide cuiva gura / pliscul; a reduce pe cineva la tăcere; **tenir qqn. le ~ dans l'eau** a ține pe cineva într-o stare de incertitudine; a duce pe cineva cu vorba; **blanc-~** boboc, începător; ageamiu; naiv; lipsit de experiență; **avoir le ~ bien affilé, être fort en ~** a fi bun de gură, a-i da cu clanța; **avoir le ~ enfariné** a fi plin de sine / de ifose; (*pop.*) **avoir le ~ gelé** a-i pieri graiul, a rămâne cu gura căscată / tablou / mască; (*pop.*) **avoir le ~ salé** a avea gâtul uscat, a-i fi sete; **se défendre du ~ et des ongles** a se apăra prin toate mijloacele, a se apăra cu dinții și cu ghearele; **n'avoir que du ~** a fi numai gura de cineva; **prendre qqn. par le ~** a face pe cineva de rușine / de râs / de ocară; (*pop.*) **tordre le ~ à qqn.** a strânge de gât pe cineva; a-i suci cuiva gâtul; **tomber sur un ~ (de gaz)** a da peste un obstacol neprevăzut; **se prendre de ~ avec qqn., avoir une prise de ~ avec qqn.** a se ciorovăi cu cineva, a se lua la harță / în colți cu cineva; (*lit.*) **montrer à qqn. son ~ jaune / son béjaune** a arăta cuiva că se înșală; (*fam.*) **passer la plume par le ~ à qqn.** a sufla cuiva ceva de sub nas; **~ à ~** față în față; între patru ochi; **être pris par le ~** a fi convins cu propriile sale argumente; (*fig.*) **caquet bon ~** femeie bârfitoare; (*fig.*) **donner un coup de ~ à qqn.** a înțepa / a împunge pe cineva; **faire le petit ~ a.** a face mofturi la mâncare; **b.** a fi greu de mulțumit; **c.** a face mofturi / nazuri / fițe ; (*în limbajul copiilor*) **fais-moi un ~** dă-mi un pupic; (*pop.*) **rincer le ~ à qqn.** a da cuiva de băut, a face cinste.
bec-allongé (*pl.* **becs-allongés**) *s.m.* (*iht.*) specie de pește.
bécane *s.f.* **1.** (*pop.*) locomotivă demodată. **2.** (*fam.*) bicicletă. **3.** (*arg.*) mașină (în majoritatea meseriilor); **travailler sur une bonne ~** a lucra pe o mașină bună. **4.** (*arg.*) tipografie. **5.** (*arg.*) informatică.
bécard *s.m.* (*iht.*) știucă, păstrăv, somon de o anumită lungime.
bécarre (*muz.*) **I.** *s.m.* becar. **II.** *adj.* cu becar; **do ~** do becar.
bécasse *s.f.* **1.** (*ornit.*) becață (*Scolopax rusticola*); **la ~ constitue un gibier de choix** becața constituie un vânat ales. **2.** (*fam.*) neroadă, gâscă; **cette ~ croit tout ce qu'on lui dit** gâsca asta crede tot ce-i spui. **3.** (*fam. în expr., înv.*) **brider la ~** a înșela pe cineva.
bécasseau *s.m.* (*ornit.*) **1.** pui de becață. **2.** (*ornit.*) fugaci, ploier (*Charadrius*).
bécassine *s.f.* **1.** (*ornit.*) becațină (*Capella gallinago*). **2.** (*fig. fam.*) prostuță, gâsculiță.
bec-courbe (*pl.* **becs-courbes**) *s.m.* (*ornit.*) cioc-întors (*Recurvirostra avosetta*).
bec-croisé (*pl.* **becs-croisés**) *s.m.* (*ornit.*) forfecuță (*Loxia curvirostra*).
bec-d'âne (*pl.* **becs-d'âne**) *s.m.* (*tehn.*) daltă crucișă.
bec-de-cane (*pl.* **becs-de-cane**) *s.m.* clanță în formă de cioc.
bec-de-cigogne (*pl.* **becs-de-cigogne**) *s.m.* (*bot.*) ciocul-berzei (*Geranium pratense*).
bec-de-corbeau (*pl.* **becs-de-corbeau**) *s.m.* (*tehn.*) clește pentru tăiat sârma.
bec-de-corbin (*pl.* **becs-de-corbin**) *s.m.* (*text.*) cioc de platină.
bec-de-coulée (*pl.* **becs-de-coulée**) *s.m.* (*metal.*) cioc de creuzet.
bec-de-grue (*pl.* **becs-de-grue**) *s.m.* (*bot.*) specie de mușcată (*Geranium gruinum*).
bec-de-lièvre (*pl.* **becs-de-lièvre**) *s.m.* (*med.*) buză de iepure.
bec-d'excentrique (*pl.* **becs-d'excentrique**) *s.m.* (*text.*) cioc de bătaie.
bec-de-pigeon (*pl.* **becs-de-pigeon**) *s.m.* (*bot.*) specie de mușcată (*Geranium columbinum*).
bec-de-perroquet (*pl.* **becs-de-perroquet**) *s.m.* (*med.*) cioc osteofitic la nivelul vertebrelor.
bec-d'oiseau (*pl.* **becs-d'oiseau**) *s.m.* (*bot.*) nemțișor de câmp (*Delphinium Consolida*).
bec-dur (*pl.* **becs-durs**) *s.m.* (*ornit.*) botgros (*Coccothraustes coccothraustes*).
bec-en-ciseaux (*pl.* **becs-en-ciseaux**) *s.m.* (*ornit.*) pasăre din Guyana (*rynchops*).
becfigue *s.m.* (*ornit.*) numele unor păsări cu cioc subțire care se hrănesc cu smochine și alte fructe.
bec-fin (*pl.* **becs-fins**) *s.m.* (*ornit.*) pasăre cu cioc mic și ascuțit.

bêchage *s.m.* săpare, săpat.
béchamel I. *s.f.* **1.** (*culinar*) sos alb; **poulet à la ~** pui cu sos alb. **2.** (*arg.*) situație confuză sau critică. **II.** *s.m.* (*arg.*) om pretențios, gomos.
bêche I. *s.f.* **1.** cazma, hârleț. **2.** insectă care atacă mugurii viței de vie. **3.** (*mil.*) accesoriu al unui afet de tun folosind la fixarea sa în pământ. **4.** *(arg. în expr.)* **jeter la ~** a-și bate joc de cineva; **passer la ~** a fi ținta unor ironii, a fi de batjocură. **II.** *adj.* (*în expr.*) **tête- ~** unul cu capul la picioarele celuilalt.
bêche-de-mer *(pl.* **bêches-de-mer***)* *s.f.* (*zool.*) specie de scoică marină.
bêcher *v.t.* **1.** a săpa, a întoarce (pământul) cu cazmaua; **il bêchait la terre autour des rosiers** săpa pământul în jurul trandafirilor; **~ son jardin** a-și săpa grădina. **2.** (*pop.*) a vorbi de rău, a forfeca pe cineva. **3.** (*pop.*) a privi de sus / disprețuitor pe cineva; a disprețul pe cineva; a-și da aere; **il ne vient plus nous voir, il nous bêche** nu mai vine să ne vadă, ne disprețuiește; **~ en douce** a fi ironic, zeflemist.
bêcheton *s.m.* cazma îngustă folosită în lucrările pentru cultura fasolei.
bêchette *s.f.* *dim.* al lui **bêche** 1.
bêcheur, -euse *s.m.f. adj.* **1.** (*pop.*) calomniator, defăimător, bârfitor; **je ne le fréquente pas, c'est un ~** nu am relații cu el, e un bârfitor. **2.** (*pop.*) fudul, încrezut, orgolios, snob; **je l'ai saluée, elle n'a pas répondu, quelle bêcheuse!** am salutat-o, n-a răspuns, ce încrezută!
bêcheveter *v.t.* **1.** a așeza ceva sau pe cineva cu capul la altceva sau altcineva. **2.** a îngrămădi cărți una peste alta pentru a le menține în echilibru.
béchigne *s.f.* (*arg.*) balon de rugby.
béchique *adj.* (*înv.*) care combate tusea, împotriva tusei; **un sirop ~** un sirop împotriva tusei.
bêchoir *s.m.* sapă de formă pătrată.
bêchon *s.m.* sapă mică de prășit manual.
bécot *s.m.* **1.** (*fam.*) pupic, guriță. **2.** (*omit.*) pui de becațină.
bécoter, bécotter I. *v.t. (fam.)* a săruta, a da o guriță, a pupa, a țuca. **II.** *v.r. (fam.)* a se pupa.
bec-ouvert (*pl.* **becs-ouverts**) *s.m.* (*ornit.*) specie de bâtlan.
becquebois *s.m.* (*ornit.*) nume popular al ciocănitoarei-verzi.
becquée, bequée *s.f.* **1.** hrana pe care pasărea o ia în cioc pentru a-și hrăni puii. **2.** (*fam.*) hrană pentru copii mici, dată în mici cantități; **donner la ~ à un petit enfant** a hrăni un copil mic.
becquerel *s.m.* (*fiz.*) unitate de activitate radioactivă.
becquerolle *s.f.* (*ornit.*) becațină.
becquet *s.m.* **1.** fragment de piesă de teatru adăugat sau modificat de autor la repetiții. **2.** (*poligr.*) bucată de hârtie lipită pe o corectură pentru a semnala o modificare. **3.** piesă de caroserie adăugată unui automobil pentru a ameliora transportul de aer în vehicul. **4.** cioc mic.
becquetance *s.f. (arg.)* mâncare, haleală, crăpelniță.
becqueter I. *v.t.* **1.** a lovi cu ciocul. **2.** a ciuguli; **des passereaux becquètent des cerises** păsărele ciugulesc cireșe. **3.** (*pop.*) a mânca; **qu'est-ce qu'il y a à ~?** Ce e de mâncare?; (*arg.*) **en ~** a fi turnător în solda poliției. **II.** *v.r.* (*pop.*) a se pupa; (*arg. în expr.*) **~ des clopes** a nu mânca, a mânca răbdări prăjite.
bectance *s.f.* v. **becquetance**.
becter *v.t.* v. **becqueter**.
bécune *s.f.* (*iht.*) pește răpitor de mare, asemănător cu știuca.
bedaine *s.f.* (*fam.*) burtă revărsată, burduhan.
bédane *s.m.* v. **bec-d'âne**.
bédeau *s.m.* țârcovnic; paracliser.
bédégar *s.m.* excrescență produsă pe tulpinile măceșului și ale trandafirului de către o insectă parazită.
bédéphile *s.m.f.* amator de benzi desenate.
bédi *s.m.* (*arg.*) jandarm.
bédière *s.f.* pârâiaș format pe un ghețar din topirea zăpezilor.
bedon *s.m.* (*fam.*) v. **bedaine**.
bedonnant, ~e *adj.* (*fam.*) cu burtă, care are burtă; **un monsieur ~** un domn cu burtă, obez.
bedonner *v.i.* (*fam.*) a face burtă.
1. bédouin, ~e *adj.* **I.** beduin. **II.** *s.m.* (*arg.*) crucifix la pompele funebre.
2. Bédouin, ~e *s.m.f.* beduin.
bée I. *adj. f.* căscat, deschis; **rester bouche ~** a fi uimit, a rămâne cu gura căscată; **tonneau à gueule ~** butoi larg deschis la unul din capete. **II.** *s.f.* deschizătură prin care curge apa ce pune în mișcare o moară.
béer *v.i.* a fi căscat, larg deschis; (*fam.*) (*în expr.*) **~ d'admiration / d'étonnement** a rămâne cu gura căscată de admirație / de uimire.
beffroi *s.m.* **1.** (*ist.*) turn de lemn pe roate (pentru atacarea meterezelor). **2.** (turn cu) clopot; **sonner le ~** a bate clopotul.
bégaiement, bégayement *s.m.* **1.** bâlbâială, gângăveală. **2.** (*fig.*) ezitare; pași nesiguri; **les premiers ~ d'une technique nouvelle** primii pași nesiguri ai unei noi tehnici.
bégayer I. *v.i.* **1.** a (se) bâlbâi, a gângăv.i. **2.** (despre copii) a bâigui primele cuvinte; **les enfants commencent à ~ à douze mois** copiii încep să bâiguie primele cuvinte la 12 luni. **II.** *v.t.* a bâigui; **~ des excuses** a bâigui scuze.
bégayeur, -euse *adj.*, *s.m.f.* bâlbâit, gângav.
bégonia, bégonie *s.m.* (*bot.*) **1.** begonie (*Begonia*). **2.** (*în compuse*) **~ -de-toujours-fleuri** țigancă (*Begonia semper florens*). **3.** (*pop. în expr.*) **charrier / cherrer dans les ~s** a exagera, a face din țânțar armăsar; **être dans les ~s** a leșina, a-și pierde cunoștința.
bégoniacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de dicotiledonate al căror prototip este begonia.
bégu, ~ë *adj.* referitor la un cal ai cărui dinți arată o vârstă inferioară celei pe care o are în realitate.
bègue *adj.*, *s.m.f.* bâlbâit, gângav.
béguètement *s.m.* behăit de capră.
bégueter *v.i.* (*despre capre*) a behăi.
béguettes *s.f. pl.* clește mic de lăcătușerie.
bégueule I. *s.f.* (*fam.*) femeie care face pe sfânta, pe naiva; mironosiță; **faire la ~** a face pe mironosița. **II.** *adj.* ipocrit, prefăcut; **une critique ~** o critică ipocrită.

bégueulerie *s.f.*, **béguelisme** *s.m.* (*fam.*) prefăcătorie, ipocrizie.
béguin *s.m.* **1.** scufie, căciuliță. **2.** (*fam. în expr.*) **laver / rincer le ~ à qqn.** a muștrului, a da / a trage cuiva un perdaf / o săpuneală / o praftură / o beșteleală; (*fam.*) **avoir un ~ pour qqn.** a avea o slăbiciune pentru cineva, a avea cârlig la cineva; **c'est son ~** e slăbiciunea lui (o persoană); **avoir un ~** a avea un iubit; **faire un ~** a face o cucerire (amoroasă).
béguinage *s.m.* comunitate de călugărițe.
béguine *s.f.* călugăriță din Belgia și Olanda care trăiește în comunitate fără să fi făcut jurământ.
bégum *s.f.* titlu dat unei prințese indiene.
behaviorisme, behaviourisme *s.m.* (*psihol.*) behaviorism.
beige *adj.*, *s.m.* (*referitor la culoare*) bej; **un beau ~** un bej frumos.
beigeasse, beigeâtre *adj.* (*peior.*) care dă spre bej; de un bej murdar.
beigne *s.f.* (*pop.*) **1.** palmă, scatoalcă; **donner une ~ à qqn.** a trage / a rade / a cârpi o palmă cuiva; **recevoir une ~** a primi / a încasa o scatoalcă. **2.** cucui; vânătaie. **3.** (*la pl.*) aplauze.
beignet *s.m.* **1.** (*culinar*) clătită. **2.** (*arg. în expr.*) **claquer / tarter le ~** a lua la palme.
beïram *s.m.* v. **baïram**.
béjaune *s.m.* **1.** pui de pasăre. **2.** (*fig.*) naiv; boboc, ageamiu. **3.** (*lit. în expr.*) **montrer à qqn. son ~** a arăta cuiva că se înșală.
1. bel, belle *adj.* v. **beau**.
2. bel *s.m.* (*fiz.*) bel, unitate de măsură folosit pentru exprimarea comparației dintre două mărimi.
bélandre *s.f.* (*mar.*) ambarcațiune cu pânze cu fundul plat folosită la transportul materialelor pe râuri, canale și în rade (sec. XVIII și XIX).
bêlant, ~e *adj.* **1.** care behăie, behăitor; **moutons ~s** oi care behăie. **2.** (*fam. ir.*) asemănător cu behăitul; **voix ~e** voce asemănătoare cu un behăit.
bel canto *s.m.* belcanto, stil italienesc de interpretare în muzica vocală.
bêlement *s.m.* **1.** behăit; **le ~ des moutons** behăitul oilor. **2.** (*fig.*) tânguială, văicăreală, lamentație.
bélemnite *s.f.* (*zool.*) belemnit, moluscă cefalopodă fosilă din era secundară.
bêler *v.i.* **1.** a behăi. **2.** (*fig.*) a vorbi sau a cânta pe un ton tremurător, plângăreț.
belette *s.f.* (*zool.*) nevăstuică (*Mustela nivalis*).
1. belge I. *adj.* belgian, din Belgia. **II.** *s.m.* (*arg.*); tutun belgian; **c'est du ~ a.** e tutun belgian. **b.** Nici vorbă! Nici pomeneală!
2. Belge *s.m.f.* belgian, locuitor din Belgia.
belgeoisant, ~e *adj.*, *s.m.f.* (*peior.*) naționalist belgian.
belgicisme *s.m.* cuvânt sau aspect specific limbii franceze vorbite în Belgia.
bélier *s.m.* (*astr., mec., mil., zoot.*) berbec.
bélière *s.f.* **1.** talangă (a berbecului care conduce turma). **2.** inel de care (se) atârnă limba clopotului. **3.** teacă de care se prinde sabia.
bélingèle, bélingène *s.f.* (*dial.*) pătlăgică vânătă.
bélinogramme *s.m.* (*tele*) belinogramă, imagine transmisă prin belinograf.
bélinographe *s.m.* (*fiz.*) belinograf, aparat care transmite fotografii la distanță printr-un circuit electric; (*abrev.*) **bélino**.
bélître *s.m.* (*înv.*) (*peior.*) om de nimic, golan; secătură, ticălos, lichea.
belladone *s.f.* (*bot.*) beladonă, mătrăgună (*Atropa belladonna*).
bellâtre *adj.*, *s.m.* **1.** om frumos dar inexpresiv. **2.** om închipuit, încrezut, fudul, înfumurat.
belle *adj.*, *s.f.* v. **beau** 1.
belle-dame (*pl.* **belles-dames**) *s.f.* **1.** (*bot.*) numele popular al beladonei. **2.** (*entom.*) numele unui fluture a cărui larvă trăiește pe mărăcini.
belle-de-jour *s.f.* v. **beau 2**.
belle-de-nuit *s.f.* v. **beau** 2.
belle-doche (*pl.* **belles-doches**) *s.f.* (*pop.*) soacră.
belle-famille (*pl.* **belles-familles**) *s.f.* familia soțului / soției.
belle-fille (*pl.* **belles-filles**) *s.f.* **1.** noră. **2.** fiică vitregă.
belle-frangine (*pl.* **belles-frangines**) *s.f.* (*pop.*) cumnată.
belles-lettres *s.f. pl.* (*înv.*) gramatica, istoria, oratoria.
bellement I. *adv.* (*înv.*) fără șovăială, fără ezitare. **II.** *interj.* încetișor, domol.
belle-mère (*pl.* **belles-mères**) *s.f.* **1.** soacră. **2.** mamă vitregă.
belle-pucelle (*pl.* **belles-pucelles**) *s.f.* (*bot.*) specie de gălbenele de câmp.
bellesamine *s.f.* (*bot.*) canale (*Impatiens Balsamina*).
belle-sœur (*pl.* **belles-sœurs**) *s.f.* **1.** cumnată. **2.** soră vitregă.
bellicisme *s.m.* doctrină a adepților războiului.
belliciste *s.m.*, *adj.* belicist, războinic; belicos.
bellifontain, ~e *adj.*, *s.m.f.* referitor la Fontainebleau.
belligérance *s.f.* beligeranță, situație de beligerant; stare de război.
belligérant, ~e *adj.*, *s.m.f.* beligerant.
belliqueux, -euse *adj.* **1.** belicos, războinic; **peuple ~** popor războinic. **2.** care incită la război; **discours ~** discurs care incită la război. **3.** (*fam.*) agresiv, certăreț, gâlcevitor; scandalagiu.
bellis *s.m.* (*bot.*) bănuți, părăluțe (*Bellis perennis*).
bellot, ~te *adj.*, *s.m.f.* (*fam. înv.*) **1.** frumușel, drăgălaș, drăguț. **2.** termen de afecțiune.
belluaire *s.m.* **1.** (*ist.*) gladiator. **2.** (*rar*) îmblânzitor de fiare.
belon *s.f.* (*zool.*) stridie cu cochilie plată și rotundă.
belote, belotte *s.f.* belotă, joc de cărți.
bélouga, béluga *s.m.* (*zool.*) **1.** cetaceu carnivor alb din mările polare; delfinul alb. **2.** delfin (în provincia Bretagne).
belvédère *s.m.* (*arhit.*) belvedere, foișor, pavilion.
bémol *s.m.* (*muz.*) bemol; (*în expr.*) **mettre un ~ a.** a pune surdină, a vorbi mai încet; **b.** a-și tempera tonul.
bémoliser *v.t.* (*muz.*) **1.** a pune un bemol (sau mai multe). **2.** (*fig.*) a tempera; a îndulci tonul; a pune surdină.
1. ben *s.m.* (*bot.*) copac din Arabia al cărui fruct produce un ulei folosit în industria parfumurilor și a ceasurilor.

2. ben *adv.* (*pop.*) Ei bine! **ben quoi, vous v'nez pas?** Ei bine, nu veniți?
bénard, bénouze *s.m.* (*arg.*) pantalon.
bénarde *s.f.* broască cu cheie curbă care se deschide din ambele părți.
bénarès *s.m.* (*arg.*) opiu.
bénédicité (*pl.* **bénédicités**) *s.m.* rugăciune pe care catolicii o spun înainte de a se așeza la masă.
bénédictin, ~e I. *s.m.f.* călugăr benedictin. **II.** *s.f.* lichior. **III.** *s.m.* (*în expr.*) **travail de ~** muncă de benedictin, muncă migăloasă, răbdătoare, minuțioasă.
bénédiction *s.f.* **1.** binecuvântare; **~ d'une église** binecuvântarea unei biserici; (*fam.*) **donner à qqn. sa ~** a-i da cuiva binecuvântarea, a-l aproba. **2.** (*fam. în expr.*) **c'est une ~** este un noroc, o binefacere, un dar de la Dumnezeu; **~ nuptiale** cununie religioasă. **3.** (*pop.*) bătaie, ciomăgeală, cafteală.
bénéf *s.m.* (*pop.*) beneficiu, profit.
bénéfice *s.m.* **1.** beneficiu, folos, profit, câștig, avantaj; **~ brut** beneficiu brut; **~ net** beneficiu net; **au ~ de a.** în beneficiul, în folosul; **donner de l'argent au ~ d'une œuvre de charité** a da bani în folosul unei opere de binefacere; **b.** dat fiind, având în vedere, datorită; **il a été élu au ~ de l'âge** a fost ales având în vedere vârsta sa; (*jur.*) **sous ~ d'inventaire** sub beneficiu de inventar; (*fig.*) în mod provizoriu; **il faut prendre le ~ avec les charges** o dată cu avantajele trebuie acceptate și inconvenientele; **tirer ~** a trage foloase. **2.** venit al unei funcții ecleziastice; **~ ecclésiastique** beneficiu/venit ecleziastic. **3.** (*ist.*) concesionare de pământuri făcută vasalului de către suzeran, ca recompensă sau în schimbul unor servicii.
bénéficiaire I. *adj.* **1.** care aduce un beneficiu, un avantaj; **la marge ~ d'un commerçant** marja de beneficiu a unui negustor. **2.** profitabil; **cette opération financière s'est révélée ~** această operațiune financiară s-a dovedit profitabilă. **3.** (*jur. în expr.*) **héritier ~** moștenitor sub beneficiu de inventar. **II.** *s.m.f.* beneficiar; **il a été le principal ~ du testament** a fost principalul beneficiar al testamentului.
1. bénéficier *adj., s.m.* (*dr. can.*) posesor al unui beneficiu ecleziastic.
2. bénéficier *v.i.* a beneficia; a profita; **il a bénéficié de circonstances atténuantes** a beneficiat de circumstanțe atenuante.
bénéfique *adj.* benefic; favorabil; binefăcător; (*astrol.*) **une planète ~** o planetă favorabilă; **un séjour ~ à la mer** un sejur binefăcător la mare.
benêt *adj., s.m.* nătâng, bleg, neghiob, netot.
bénévolat *s.m.* serviciu asigurat de o persoană benevolă.
bénévole *adj.* **1.** benevol; voluntar; **une infirmière ~** o infirmieră voluntară. **2.** dezinteresat, gratuit; **aide ~** ajutor gratuit. **3.** (*lit. înv.*) binevoitor.
bénévolement *adv.* **1.** (în mod) benevol, de bună voie. **2.** (în mod) gratuit, dezinteresat. **3.** cu bunăvoință.
bengale *s.m.* v. **feu** 1.
1. bengali I. *adj.* bengalez, din Bengal. **II.** *s.m.* limba bengaleză.
2. Bengali (*pl.* **Bengalis**) *s.m.* bengalez, locuitor din Bengal.
béni, ~e *adj.* **1.** (*numai despre persoane*) binecuvântat. **2.** (*pop. în expr.*) **être ~** a fi norocos.
bénigne *adj. f.* v. **bénin.**
bénignement *adv.* (în mod) benign.
bénignité *s.f.* **1.** blândețe. **2.** (*med.*) benignitate, stare ușoară a unei boli.
bénin, -igne *adj.* **1.** (*înv.*) indulgent. **2.** blând, blajin; **un critique ~** un critic blând. **3.** favorabil, propice; **influence bénigne** influență favorabilă. **3.** ușor, fără urmări grave; **un accident ~** un accident ușor. **4.** (*med.*) benign; **tumeur bénigne** tumoare benignă.
béni-oui-oui *s.m.* (*fam.*) persoană care aprobă întotdeauna superiorii sau autoritățile.
bénir *v.t.* **1.** a binecuvânta; **~ une chapelle** a binecuvânta o capelă; **le prêtre bénit les fidèles** preotul îi binecuvântează pe credincioși. **2.** a-l preamări pe Dumnezeu. **3.** (*fig.*) a aplauda, a-și exprima satisfacția pentru ceva; **je bénis votre intervention qui nous sortira de l'impasse** aplaud intervenția dvs. care ne va scoate din impas. **4.** (*în expr.*) **pain bénit** anafură; **eau bénite** agheasmă; **eau bénite de cour** promisiuni în vânt.
bénisseur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) lingușitor, persoană care face complimente în dreapta și în stânga, care aprobă tot.
bénitier *s.m.* **1.** agheasmatar. **2.** (*în expr.*) **s'agiter / se démener comme un diable dans un ~** a se zbate ca peștele pe uscat; a face totul posibil; a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; (*pop.*) **grenouille de ~** bigotă, habotnică. **3.** (*zool.*) moluscă a cărei valvă mare poate fi folosită drept agheasmatar.
benjamin, ~e *s.m.f.* **1.** (*înv.*) copilul preferat. **2.** prâslea, mezin. **3.** (*sport*) sportiv junior între 11 și 13 ani.
benjoin *s.m.* smirnă.
benne *s.f.* **1.** (*tehn., maș.*) benă. **2.** (*min.*) vagonet. **3.** cabină de ascensor. **4.** (*tehn. în expr.*) **~ preneuse** benă apucătoare; **~ de chargement** benă de încărcare. **5.** cabină de teleferic. **6.** coș purtat în spate pentru culesul strugurilor. **7.** (*arg.*) pantalon.
benoît, ~e *adj.* **1.** (*lit., peior.*) mieros; ipocrit, fățarnic; **un ~ personnage** un personaj fățarnic. **2.** (*lit.*) calm, liniștit.
benoîte *s.f.* (*bot.*) cerențel, călțunul-doamnei (*Geum urbanum*).
benoîtement *adv.* (*lit.*) cu o bunătate ipocrită.
bénouze *s.m.* v. **bénard.**
benthique *adj.* bentonic care trăiește pe fundul apelor; **faune ~** faună bentonică.
benthos *s.m.* (*biol.*) bentos, ansamblul organismelor animale și vegetale care trăiesc pe fundul oceanelor și al apelor dulci.
bentonite *s.f.* (*mineral.*) bentonit.
benzène *s.m.* (*chim.*) benzen.
benzénique *adj.* (*chim.*) benzenic.
benzidine *s.f.* (*chim.*) benzedină.
benzine *s.f.* (*chim.*) amestec de hidrocarburi provenind din distilarea benzenului.
benzoate *s.m.* (*chim.*) benzoat.

benzoïque *adj.* (*chim.*) benzoic.
benzol *s.m.* (*chim.*) benzol.
benzolisme *s.m.* (*med.*) intoxicație cu benzol.
benzonaphtol *s.m.* (*chim.*) benzonaftol.
benzophénone *s.f.* (*chim.*) benzofenonă.
béotien, ~ne *adj., s.m.f.* din Beoția; (*fig. peior.*) prost, prostănac, greu la minte, necioplit; **c'est un ~ en mathématiques** e un prost la matematică.
béotisme *s.m.* **1.** încetineală a minții. **2.** lipsă de rafinament.
béquée *s.f.* v. **becquée**.
béquet *s.m.* v. **bécquet**.
béqueter *v.t.* v. **becqueter**.
béquillage *s.m.* (*mar.*) proptirea cu straiuri a unei nave naufragiate.
béquillard, ~e *s.m.f.* (*fam.*) persoană care merge în cârje.
béquille *s.f.* **1.** cârjă; **un vieillard appuyé sur une ~** un bătrân sprijinit în cârje. **2.** (*av.*) bechie. **3.** (*mar.*) proptea folosită pentru sprijinirea unei nave naufragiate. **4.** (*fig.*) sprijin. **5.** (*arg.*) spânzurătoare. **6.** (*arg. în expr.*) **faire qqn. aux ~s** a prinde pe cineva de picioare pentru a-l face să cadă.
1. béquiller I. *v.i.* (*fam. înv.*) a merge în cârje. **II.** *v.t.* (*mar.*) a propti; a pune proptele unei nave naufragiate.
2. béquiller *v.i.* (*pop.*) a mânca, a hali.
ber *s.m.* (*mar.*) cavalet.
1. berbère I. *adj.* berber. **II.** *s.m.* limba berberă.
2. Berbère *s.m.* berber, locuitor din ținuturi nord-africane.
berbéridacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate din regiuni temperate.
bercail *s.m.* **1.** stână, târlă. **2.** (*fig.*) casă părintească, cămin. **3.** (*în expr.*) **rentrer au ~** a se întoarce în sânul familiei / la casa părintească; **ramener au ~** a readuce la casa părintească.
bercante, berceuse *s.f.* (*Canada*) fotoliu cu basculă.
1. berce *s.f.* (*bot.*) brânca-ursului, crucea-pământului (*Heracleum sphondylium*).
2. berce *s.f.* (*Belgia*) leagăn.
berceau *s.m.* **1.** (*și fig.*) leagăn. **2.** (*fig.*) fragedă copilărie; **dès le ~** din fragedă copilărie. **3.** (*mar.*) cavalet. **4.** (*fig.*) leagăn, punct de plecare, origine; **Florence, ~ de la peinture moderne** Florența, leagăn al picturii moderne. **5.** boltă de frunziș, umbrar; **~ de verdure** boltă de frunziș. **6.** (*în expr.*) **étouffer au ~** a sugruma în fașă; (*av.*) **~ moteur** suportul grupului motopropulsor; (*bot.*) **~ de la Vierge** clematită, clocoțel, luminoasă (*Clematis*).
bercelonnette, barcelonnette *s.f.* pătuț suspendat pentru nou-născuți.
bercement *s.m.* legănare; legănat.
bercer I. *v.t.* **1.** a legăna (un prunc) (în leagăn, în brațe); **la mer berce les navires** marea leagănă navele. **2.** (*fig.*) a alina, a consola; **~ son chagrin** a-și alina amarul; a turna ulei pe rană. **3.** (*fig. cu prep.* **de**) a hrăni cu, a amăgi; **~ qqn. de promesses** a hrăni pe cineva cu promisiuni. **II.** *v.r.* **1.** a se legăna; **il se berçait dans son hamac** se legăna în hamac. **2.** (*fig.*) a se hrăni cu; **se ~ d'illusions** a se amăgi singur.
berceur, -euse I. *adj.* care se leagănă. **II.** *s.f.* **1.** leagăn suspendat. **2.** balansoar. **3.** cântec de leagăn; melodie melancolică.
béret *s.m.* beret(ă), basc(ă).
bergamasque *s.f.* dans originar din Bergam (sec. XVI-XVIII).
bergamote *s.f.* (*bot.*) **1.** (pară) bergamotă. **2.** specie de portocală (*Citrus bergamia*). **3.** bomboană parfumată cu esență de bergamotă.
bergamotier *s.m.* (*bot.*) varietate de portocal.
berge *s.f.* **1.** mal râpos; **la ~ d'un fleuve** malul unui fluviu. **2.** taluz. **3.** (*arg.*) an; **une nénette de dix-huit ~s** o tipă de 18 ani. **4.** șalupă îngustă.
berger, -ère *s.m.f.* **1.** cioban, păstor; **chien de ~** câine ciobănesc. **2.** (*fig. lit.*) păstor, călăuză, conducător, ghid; **bon/mauvais ~** călăuză bună / rea. **3.** (*în expr.*) **l'étoile du ~** planeta Venus, Luceafărul. **4.** (*poet.*) iubit.
bergère *s.f.* **1.** berjeră, fotoliu larg și adânc. **2.** veche pieptănătură feminină. **3.** (*arg.*) **a.** femeie; **b.** nevastă. **c.** tipă, gagică.
bergerette *s.f.* **1.** ciobăniță, păstoriță. **2.** piesă în versuri din sec. XV. **3.** lichior făcut din vin și miere. **4.** (*ornit.*) codobatură (*Motacilla alba, flava* și *cinerea*).
bergerie *s.f.* **1.** stână, târlă; **enfermer le loup dans la ~** a închide lupul în stână. **2.** tejghea circulară într-un magazin. **3.** (*lit.*) pastorală. **4.** tablou reprezentând o scenă pastorală.
bergeronnette *s.f.* v. **bergerette** 4.
berginisation *s.f.* (*tehn.*) procedeu industrial de hidrogenizare a hidrocarburilor grele pentru a le transforma în hidrocarburi ușoare.
bergsonisme *s.m.* doctrina filozofică a lui Bergson.
béribéri *s.m.* (*med.*) beri-beri, boală datorată lipsei vitaminei B1.
berk, beurk *interj.* exprimând dezgustul.
berkélium *s.m.* (*chim.*) berkeliu.
berle *s.f.* (*bot.*) plantă din familia ombeliferelor (*Sium angustifolium*).
berline *s.f.* **1.** (*înv.*) berlină, trăsură mare, închisă, asemănătoare cupeului. **2.** (*min.*) vagonet. **3.** limuzină cu patru uși și patru oglinzi.
berlingot *s.m.* **1.** (*fam.*) trăsură veche, hodoroagă. **2.** bomboană caramelizată în formă de romb. **3.** ambalaj din carton sau material plastic pentru lichide. **4.** (*arg.*) marfă furată sau încă nevândută.
berlue *s.f.* **1.** iluzie optică. **2.** (*fam. în expr.*) **avoir la ~** a avea orbul găinilor; (*fig.*) a judeca greșit, a se înșela; **si je n'ai pas la ~, c'est notre ami Jacques** dacă nu mă înșel, este prietenul nostru Jacques; (*arg.*) **filer ses ~s** a-și dezvălui trucurile; (*arg.*) **se faire des ~s** a-și face iluzii.
berluer *v.t.* (*arg.*) a interoga, a pune întrebări.
berlure *s.f.* (*arg.*) iluzie, speranță deșartă; himeră.
1. berlurer *v.r.* (*arg.*) a-și face iluzii.
2. berlurer *v.t.* (*arg.*) a păcăli, a înșela.
berme *s.f.* drum între o ridicătură de pământ și o prăpastie.
bermuda *s.m.* șort colant lung până la genunchi.

bermudien *s.m.* (*mar.*) vas cu pânze cu un singur catarg.
bermudienne *s.f.* (*bot.*) plantă decorativă din familia liliaceelor.
bernache, bernacle *s.f.* **1.** (*ornit.*) specie de gâscă din ținuturile arctice care migrează iarna în regiunea Mediteranei. **2.** (*zool.*) crustaceu marin care trăiește fixat de lemne plutitoare.
bernardin, ~e *s.m.f.* călugăr bernardin (din ordinul sf. Bernard).
bernard-l'ermite, bernard-l'hermite *s.m.* (*înv.*) (*zool.*) crustaceu decapod marin ce se adăpostește într-o cochilie goală.
1. berne *s.f.* (*în expr.*) **1. pavillon / drapeau en ~** pavilion / steag în bernă. **2.** (*mar. în expr.*) **mettre le pavillon en ~** a înălța pavilionul numai pe jumătate, în semn de primejdie, nenorocire sau doliu.
2. berne *s.f.* **1.** (*înv.*) glumă constând în aruncarea unei persoane în sus cu o pătură ținută de cele patru colțuri. **2.** bătaie de joc; festă, renghi.
bernement *s.m.* **1.** aruncare în sus a unei persoane cu o pătură ținută de cele patru colțuri. **2.** batjocorire a cuiva.
berner *v.t.* **1.** a arunca pe cineva în sus cu o pătură ținută de cele patru colțuri. **2.** (*fig.*) a lua în derâdere pe cineva; a păcăli pe cineva, a juca un renghi cuiva, a înșela pe cineva; **il s'est laissé ~ par cet homme** s-a lăsat înșelat de acest om; **~ un homme crédule** a înșela, a trage pe sfoară un om credul.
1. bernique, bernicle *s.f.* nume popular al unei scoici comestibile v. **patelle**.
2. bernique *interj.* (*fam.*) ioc! **il m'a promis monts et merveilles, mais, ~, je n'ai rien eu** mi-a promis marea cu sarea, dar, ioc, n-am căpătat nimic.
1. bernois, ~e *adj.* din orașul Berna.
2. Bernois, ~e *s.m.f.* locuitor din Berna
berquinade *s.f.* lucrare / operă fadă, naivă, neinteresantă.
1. berrichon, -onne *adj.* din provincia Berry.
2. Berrichon, -onne *s.m.f.* locuitor din provincia Berry.
1. berruyer, -ère *adj.* din orașul Bourges.
2. Berruyer, -ère *s.m.f.* locuitor din orașul Bourges.
bersaglier *s.m.* soldat italian din infanteria ușoară.
bertelot *s.m.* (*arg.*) agent de poliție.
1. berthe *s.f.* **1.** garnitură la un decolteu, la rochii sau la bluze; pelerină. **2.** garniță (de lapte). **3.** o anumită calitate de hârtie.
2. Berthe *s.f.* (*în expr.*) **au temps que la reine Berthe filait** demult, din vremuri imemoriale; pe vremea lui Pazvante Chioru / lui Papură Vodă; de când cu moș Adam; când se băteau urșii în coadă; pe vremea când se potcovea puricele cu 99 de oca de fier.
berthon *s.m.* (*mar.*) barcă pliantă, din pânză impermeabilizată, folosită la bordul unor nave mici.
bertillonnage *s.m.* metodă de identificare a indivizilor, în special a infractorilor, pe bază de date antropometrice.
béryl *s.m.* (*mineral.*) berii, varietate de smarald de altă culoare decât verde.
Bérylium *s.m.* (*chim.*) beriliu.
berzingue *adv.* (*arg. în expr.*) **à tout / toute ~ 1.** foarte tare; **mettre la musique à toute ~** a da muzica foarte tare. **2.** cu toată viteza.
besace *s.f.* **1.** desagă, traistă, tăgârță, straiță. **2.** (*în expr.*) **réduire / mettre à la ~** a aduce în sapă de lemn; **être réduit à la ~** a ajunge în sapă de lemn; a fi sărac lipit pământului; **porter la ~** a cerși, a cere de pomană; **être jaloux de qqch. comme un gueux de sa ~** a ține mult la un lucru, a fi atașat de ceva. **3.** (*arhit.*) asiză cu cărămizile așezate alternativ în lungime și în lățime. **4.** (*prov.*) **chacun sa ~** tot măgarul își poartă samarul.
besacier, -ère *s.m.f.* (*înv.*) cerșetor.
besaiguë *s.f.* (*tehn.*) unealtă de dulgher cu două tăișuri, unul în formă de daltă, celălalt în formă de foarfece.
besant *s.m.* veche monedă bizantină de aur sau de argint.
besas *s.m.* v. **beset**.
bésef *adv.* v. **bézef**.
beset *s.m.* aruncătură de zaruri care aduce doi ași.
bési *s.m.* v. **bésigue**.
bésicles *s.f. pl.* (*înv. ir.*) ochelari.
bésigue *s.m.* joc de cărți.
besogne *s.f.* treabă, lucru, muncă; ocupație; **achever sa ~** a-și termina treaba; **abattre de la ~** a munci din greu; a se speti / a da în brânci muncind; **aller vite en ~** a munci cu spor; a fi iute de mână; **donner / tailler de la ~ à qqn. a.** a pune pe cineva în pâine, a da de lucru cuiva; **b.** a crea greutăți cuiva; **faire de la bonne / belle ~** a face treabă bună; **s'endormir sur la ~** a trândăvi, a târnosi mangalul; (*fam.*) **aimer ~ faite** a nu-i plăcea să muncească; **plus de bruit que de ~** mai mult vorbește decât muncește; (*ir.*) **vous avez fait là de la belle ~!** frumoasă ispravă ai făcut, nimic de zis! (*prov.*) **selon l'argent, la ~** omul muncește după cum îl plătești.
besogner *v.i.* (*înv.*) a munci.
besogneux, -euse I. *adj.* care o duce greu, strâmtorat, sărac; **une famille besogneuse** o familie săracă, strâmtorată. **II.** *s.m.f.* **1.** nevoiaș; **c'est un ~, il a du mal à entretenir sa famille** este un nevoiaș, deabia își întreține familia. **2.** individ care are o muncă neplăcută și prost plătită.
besoin *s.m.* **1.** nevoie, trebuință, necesitate; **le ~ de manger** nevoia de a mânca; **au ~** la nevoie; în caz de necesitate / trebuință; la o adică; **éprouver / ressentir le ~ de** a simți nevoia de. **2.** nevoie, lipsă; sărăcie; indigență; privațiune, mizerie; **être dans le ~ / dans un grand ~** a fi în (mare) nevoie; a trăi în lipsuri; (*fam.*) **être dans le dernier ~** a fi strâmtorat bănește. **3.** (*la pl.*) nevoi, necesități fiziologice; **faire ses ~s** a-și face nevoile. **4.** (*în expr.*) **avoir ~ de** *(cu inf.)*, **que** *(cu conj.)* **a.** a avea nevoie de; **j'ai besoin d'argent** am nevoie de bani; **b.** a fi nevoit / silit; **nous n'avons pas ~ de croire tout ce qu'il dit** nu suntem siliți să credem tot ce spune; **c.** a trebui; **j'ai ~ que vous m'aidiez** trebuie să mă ajutați; **d.** (*în propoz. exclamative*) a nu trebui, a nu face bine; **vous aviez bien ~ de le lui dire!** Nu trebuia să-i spuneți acest lucru; Ce era nevoie să-i spuneți asta?

pour les ~s de la cause pentru a a demonstra, pentru circumstanță; **avoir peu de ~s** a trăi modest; (*prov.*) **c'est dans le ~ qu'on connaît ses amis** prietenul la nevoie se cunoaște; (*prov.*) **le ~ fait la vieille trotter** nevoia frânge fierul.

besson, ~ne *s.m.f.* (*dial.*) geamăn.

1. bestiaire *s.m.* (*înv.*) gladiator care luptă cu fiarele în arenă.

2. bestiaire *s.m.* **1.** tratat didactic din evul mediu care descria animale reale sau imaginare. **2.** culegere de fabule sau piese de teatru din evul mediu referitoare la animale. **3.** tratat ilustrat referitor la animale.

bestial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** bestial, animalic; **un instinct ~** un instinct animalic; sălbatic; **une fureur ~e** o furie sălbatică; grosolan. **2. une figure ~e** o figură grosolană.

bestialement *adv.* (în mod) bestial, cu bestialitate; ca o brută.

bestialité *s.f.* bestialitate.

bestiau (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** (*pop.*) animal (oarecare). **2.** (*la pl.*) vite; **wagon à bestiaux** vagon de vite.

bestiole *s.f.* **1.** animal mic; gânganie. **2.** (*fam.*) copil naiv, fără prea multă minte.

bestion *s.m.* **1.** animal mic. **2.** (*la pl.*) animale reprezentate (cândva) pe tapiserii. **3.** (*mar.*) vârful prorei, în navele din vechime.

best-seller *s.m.* (*angl.*) succes de librărie (al unei cărți); best-seller.

1. bêta *s.m.* **1.** a doua literă din alfabetul grec. **2.** (*fiz. în expr.*) **rayons ~** radiație emisă de corpurile radioactive.

2. bêta, ~sse *s.m.f., adj.* (*fam.*) prostănac; **un garçon un peu ~** un băiat cam prostănac; **gros ~ !** Prostule!

bétabloquant, ~e *adj., s.m.* (*med., farm.*) substanță care inhibă anumiți receptori din sistemul simpatic.

bétail *s.m.* ansamblul animalelor unei gospodării agricole (cu excepția păsărilor de curte); **gros ~** cai, bovine; **petit/menu ~** oi, capre, porci; **traiter les hommes comme du ~** a-i trata pe oameni ca pe animale.

bétaillère *s.f.* vehicul, remorcă pentru transportul animalelor la abator.

bêtathérapie *s.f.* (*med.*) tratament cu raze beta.

bêtatron *s.m.* (*fiz.*) betatron, accelerator de particule.

bête I. *s.f.* **1.** animal, dobitoc, vietate; vită; **~ de somme** animal de povară; **~ de trait** animal de tracțiune; **~ fauve** fiară; **~s farouches** animale sălbatice, care nu pot fi domesticite; **~s à cornes** cornute; **~ à laine** animale care dau lână; **~s à poil** animale cu păr; **~s sauvages** animale sălbatice; (*vân.*) **~s fauves** animale cu păr arămiu; **~s noires** animale cu păr negru; **~s rousses / carnassières** animale cu blană roșcată; **~s de compagnie** mistreți tineri care merg încă în turme. **2.** (*la pl.*) **a.** fiare, referitor la antichitatea romană; **les martyrs étaient livrés aux ~s** martirii erau aruncați fiarelor în arenă; **b. rentrer les ~s** a aduce vitele de la pășune. **3.** (*fig.*) (latura de) animal din om; **je suis fatigué, la ~ n'en peut plus** sunt obosit, animalul (din mine) nu mai poate (de oboseală). **4.** (*fam.*) lighioană, insectă vătămătoare. **5.** (*arg.*) om / elev dotat. **6.** (*în expr.*) **~ noire** nume popular al gândacului negru; **~ à feu** licurici; **~s rouges** specii de păianjeni; **~ à la grande dent** morsă; **~ de la mort** cucuvea; **chercher la petite ~** a căuta râcă; (*fig.*) **être livré aux ~s** a se lăsa judecat de oameni ignoranți, nepricepuți sau pătimași; **la ~ noire a.** gogoriță, sperietoare; **b.** persoană detestată; **c'est sa ~ noire** e persoana pe care o detestă, de care are oroare; **la ~ à bon Dieu** buburuză; **c'est la ~ du bon Dieu** e bun ca pâinea caldă; e pâinea lui Dumnezeu; **~s et gens** cu tot avutul și cu întreaga familie, cu cățel, cu purcel; **faire la ~** a face pe prostul; **regarder qqn. comme une ~ curieuse** a se uita la cineva ca la un animal ciudat; (*arg.*) **faire la ~ a.** a pierde la joc; **b.** a te preface că joci prost pentru a atrage naivii; (*prov.*) **il n'y a pas de coup mortel sur une méchante ~** iarba cea rea din rădăcină de-o vei tăia ea iarbă va da; (*prov.*) **la charge dompte la ~** greutățile vieții îl învață pe om ; (*prov.*) **morte la ~, mort le venin** cine moare nu mai mișcă; (*prov.*) **on prend les ~s par les cornes et les hommes par la parole** omul se ține de cuvânt și boul de coarne. **II.** *adj.* **1.** prost, nătărău, neghiob; **être ~ à manger du foin / à faire plaisir / à pleurer, être ~ comme chou / comme une oie** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost; a judeca / a fi prost ca o cizmă. **2.** aiurit, distrat, zăpăcit; **être ~ comme un jeune chien** a fi aiurit; a fi necopt la minte. **3.** (*în expr.*) **pas si ~!** nu se prinde; nu ține; nu mai bea mâța oțet; **c'est ~ comme chou** nu e greu, nu e mare scofală.

bétel *s.m.* **1.** (*bot.*) specie de piper agățător (*Piper betel*). **2.** (*med.*) amestec energizant din plante tropicale excitante.

bêtement *adv.* **1.** (în mod) stupid, prostește; **agir ~** a proceda stupid. **2.** (*în expr.*) **tout ~** în mod cu totul simplu.

bêtifiant, ~e *adj.* prostesc; **propos ~s** vorbe prostești.

bêtifier *v.i., v.r.* **1.** a se îndobitoci. **2.** a face pe prostul / pe naivul.

1. bêtise *s.f.* **1.** prostie; imbecilitate; **il est d'une ~ incroyable** este de o prostie incredibilă. **2.** prostie, nerozie, inepție, stupiditate; absurditate; **dire des ~s** a spune prostii, inepții. **3.** fleac, nimic; **il achète des ~s pour les enfants** cumpără fleacuri pentru copii. **4.** stângăcie, gafă; **essayer de rattraper une ~** a încerca să repare o gafă. **5.** imprudență; **surveillez-le, il risque de faire une ~** supravegheați-l, riscă să facă o imprudență. **6.** prostie, vorbă obscenă.

2. bêtise *s.f.* bomboane cu mentă; **~s de Cambrai** bomboane cu mentă, specialitate din orașul Cambrai.

bêtiser *v.i.* **1.** (*înv. fam.*) a spune / a face prostii. **2.** a face pe prostul.

bêtisier *s.m.* culegere de prostii, de perle.

bétoine *s.f.* (*bot.*) vindecea (*Betonica officinalis*).

bétoire *s.f.* **1.** avenă în care se scurg apele fluviale. **2.** prăpastie din ținuturi calcaroase (în special în Normandia) în care sunt înghițite cursuri de ape.

béton *s.m.* **1.** (*constr.*) beton; ~ **armé** beton armat; **2.** ~ **précontraint** beton precomprimat. **2.** (*fam. în expr.*) **c'est du ~ / en ~** e solid, rezistent; **argument en ~** argument solid. **3.** (*fotbal*) **faire / jouer le ~** a regrupa cât mai mulți jucători.
bétonnage *s.m.* (*constr.*) betonare.
bétonner *v.t.* (*constr.*) a betona.
bétonnière *s.f.* (*maș.*) betonieră.
bette *s.f.* (*bot.*) specie de sfeclă (*Beta vulgaris*).
betterave *s.f.* **1.** (*bot.*) sfeclă roșie (*Beta rubra*) **2.** (*pop.*) naiv, bleg, tont, prostănac. **3.** (*pop.*) sticlă de vin roșu. **4.** (*pop.*) nas roșu, pătlăgică.
betteravier, -ère I. *adj.* care se referă la cultura sfeclei; **culture betteravière** cultură a sfeclei. **II.** *s.m.* cultivator de sfeclă.
bétulacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate apetale, din care fac parte arinul, mesteacănul și carpenul.
bétulinées *s.f. pl.* (*înv.*) v. **bétulacées.**
bétyle *s.m.* piatră sacră adorată în antichitate (Siria, Fenicia).
beuglant *s.m.* (*pop.*) șantan de la începutul sec. XX.
beuglante *s.f.* **1.** (*pop.*) **a.** șlagăr; **b.** (*arg. școl.*) strigăte de protest. **2.** (*pop. în expr.*) **pousser une ~** a răcni, a zbiera la cineva.
beuglement *s.m.* **1.** muget al animalelor. **2.** răget, zbieret (al unui cântăreț, instrumentist); **les ~s de la fanfare** zbieretele fanfarei.
beugler I. *v.i.* **1.** (*despre vite*) a mugi. **2.** (*fam.*) a rage, a urla, a zbiera; **faire ~ son poste de radio** a lăsa să urle radioul. **II.** (*despre cântăreți*) a zbiera, a răcni, a urla (un cântec); **il beugle ses chansons** își zbiară cântecele.
beugne *s.f.* v. **beigne.**
beuh! *interj.* (*exprimă dezgustul*) eh!
beur *s.m.* tânăr arab născut în Franța din părinți magrebini imigranți.
beurk! v. **berk!**
beurre I. *s.m.* **1.** unt; ~ **frais** unt proaspăt; ~ **noir** unt încins; **crème au ~** cremă de unt; **le ~ a ranci** untul a râncezit. **2.** (*în expr.*) **lait de ~** zer; (*fam.*) **avoir un œil au ~ noir** a avea un ochi învinețit (de lovitură); (*fam.*) **faire son ~ a.** a-și face treburile / învârtelile; **b.** a prinde cheag; **comme dans du ~** ca-n brânză; cu multă ușurință; **mettre du ~ dans les épinards** a-și îmbunătăți simțitor situația; **promettre plus de ~ que de pain** a făgădui imposibilul, marea cu sarea / cerul cu pământul; **c'est du ~** e nimica toată; e floare la ureche; **compter pour du ~** a fi cantitate neglijabilă, a nu fi luat în seamă, a fi egal cu zero; (*mar.*) **terre de ~, elle fondra au soleil** dicton referitor la o ceață densă îndepărtată care poate fi luată drept pământ / uscat; **c'est un vrai ~** totul decurge normal, merge ca pe unt / strună; (*fam.*) **il n'y a plus de** (un lucru, o persoană) **que de ~ en broche / en branche** nu e absolut nimic / nimeni. **3.** (*culinar*) preparate diverse; **petit- ~** biscuit; ~ **d'anchois** unt frecat cu anșoa; ~ **d'ail** unt frecat cu usturoi. **4.** substanțe grase extrase din diverse plante; ~ **de cacao** unt de cacao; ~ **de palme** ulei vegetal de consistența untului, extras dintr-un copac african. **5.** (*chim. înv.*) numele unor cloruri metalice; ~ **d'antimoine** unt de antimoniu. **II.** *adj.* (*în expr.*) ~ **-frais** de culoare gălbui deschis; **gants ~ -frais** mănuși gălbui deschis.
beurré I. *s.m.* pară zemoasă. **II.** *adj.* **1.** uns cu unt; **pain ~** pâine unsă cu unt. **2.** (*fam.*) beat; ~ **comme un p'tit Lu** beat criță.
beurrée *s.f.* **1.** (*înv.*) tartină cu unt. **2.** (*pop.*) beție de zile mari.
beurrer I. *v.t.* a unge cu unt; ~ **du pain** a unge pâinea cu unt. **II.** *v.r.* (*pop.*) **1.** a se îmbăta; **être beurré** a fi beat. **2.** a se îmbogăți pe căi necinstite.
beurrerie *s.f.* **1.** fabrică de unt. **2.** tehnologie de fabricare a untului.
beurrier I. *s.m.* untieră. **II.** *adj.* care se referă la unt; **industrie beurrière** industria untului.
beuverie *s.f.* chef de zile mari; beție de pomină.
bévatron *s.m.* (*fiz.*) accelerator puternic de particule.
bévue *s.f.* **1.** greșeală; **signaler quelques ~s** a semnala câteva greșeli într-un text dactilografiat. **2.** gafă; **commettre une ~** a face o gafă.
bey *s.m.* **1.** bei, funcționar și ofițer superior în imperiul otoman. **2.** titlu al suveranului în Tunisia.
beylical, ~e (*m. pl.* **-aux.**) *adj.* referitor la bei; **le palais ~** palatul beiului.
beylicat *s.m.* **1.** puterea exercitată de un bei. **2.** teritoriul condus de un bei.
bézef *adv.* (*pop.*) (*se folosește mai ales la forma negativă*) **y en a pas ~** nu e prea mult.
B.F. *abrev.* (*electron.*) **basse fréquence** frecvență joasă.
bézoard *s.m.* concrețiune formată în stomacul ierbivorelor, considerată cândva ca antidot și talisman.
biacide *adj.*, *s.m.* (*chim.*) (corp) biacid.
biais, ~e I. *adj.* pieziș, oblic; (*arhit.*) **un pont ~** un pod oblic (față de direcția principală). **II.** *s.m.* **1.** linie oblică; oblicitate; **le ~ d'un mur** linia oblică a unui zid. **2.** (*fig.*) mijloc indirect, pieziș, ocoliș; **il cherche un ~ pour éviter cette discussion** caută un mijloc indirect pentru a evita această discuție. **3.** (*text.*) diagonal, în raport cu firele țesăturii. **4.** (*în expr.*) **en / de ~** în verif; (*fig.*) pieziș, pe ocolite; **regarder de ~, jeter ses regards en ~** a privi pieziș; **prendre qqn. de ~** a lua pe cineva pe ocolite; **par quel ~ le prendre?** Pe ce cale să-l abordez? **il faut trouver un ~ pour lui donner cette nouvelle** trebuie găsită o cale ocolită pentru a i se da această veste.
biaiser *v.i.* **1.** a merge pieziș, de-a curmezișul; **elle biaisa, évitant de le rencontrer** merse pieziș, evitând să-l întâlnească. **2.** (*fig.*) a o lua pe ocolite, indirect; a fi ipocrit; **inutile de ~, allez droit au fait** e inutil s-o iei pe ocolite, treci direct la subiect; **soyez franc, ne biaisez pas** fii sincer, n-o mai lua pe ocolite. **3.** a fi așezat pieziș, de-a curmezișul; **ce mur biaise** zidul acesta este așezat / construit de-a curmezișul / oblic / în diagonală.
biarrot, ~e adj., *s.m.f.* din Biarritz.
biathlon *s.m.* (*sport*) biatlon.

biatomique *adj.* (*chim.*) biatomic, a cărui moleculă e formată din doi atomi.
biaural, ~e *adj.* v. **binaural**.
biauriculaire *adj.* v. **binauriculaire**.
biaxe *adj.* (*opt., mineral.*) (*în expr.*) **cristalin ~** cristal care comportă două axe optice.
bibacier, bibassier *s.m.* (*bot.*) specie de rozacee cu fruct comestibil (*Eryobotria*).
bibard *s.m.* (*arg.*) **1.** bețiv, alcoolic. **2.** bătrân; ghiuj.
bibarder *v.t.* (*arg.*) a bea, a trage la măsea.
bibasique *adj.* (*chim.*) bibazic.
bibelot *s.m.* **1.** bibelou; **acheter des ~s** a cumpăra bibelouri. **2.** obiect fără valoare. **3.** (*arg.*) unealtă de spărgător; cheie falsă, șperaclu. **4.** (*arg.*) monede sau bijuterii.
bibeloter *v.i.* a cumpăra sau a colecționa bibelouri.
bibeloteur, -euse *s.m.f.* colecționar de bibelouri.
bibendum *adj. invar. (arg.)* mare, mătăhălos, baban, huidumă.
biberon *s.m.* biberon; conținutul lichid al unui biberon.
biberon, ~ne *s.m.f.* (*fam.*) bețiv.
biberonner *v.t.* (*fam.*) a bea, a trage la măsea, a bea fără măsură.
biberonneur, ~euse *s.m.f.* (*fam.*) alcoolic, bețiv.
1. bibi *s.m.* (*fam.*) pălărioară de femeie; **un ~ à plumes** o pălărioară cu pene.
2. bibi (*pron.*) (*fam. în limbajul copiilor*) eu, mandea; **c'est ~ qui a fait ça** mandea a făcut asta.
3. bibi *s.m.* (*arg.*) soldat simplu; **comme tout le monde, j'ai commencé simple ~** ca toată lumea, am început ca simplu soldat.
bibine *s.f.* **1.** (*pop.*) băutură proastă, poșircă. **2.** bere de calitate proastă.
bibion *s.m.* (*entom.*) insectă a cărei larvă atacă rădăcinile legumelor din grădini (*Bibio hortulanus*).
bible *s.f.* **1.** biblie. **2.** (*fig.*) carte de căpătâi; **ce livre, c'est ma ~** cartea asta este cartea mea de căpătâi / biblia mea. **3.** (*în expr.*) **papier ~** hârtie subțire ca foile Bibliei.
bibliobus *s.m.* bibliobuz, bibliotecă itinerantă.
bibliographe *s.m.f.* bibliograf.
bibliographie *s.f.* bibliografie.
bibliographique *adj.* bibliografic; **notice ~** notă bibliografică.
bibliolâtre *s.m.f.* cel care adoră, idolatrizează cărțile.
bibliologie *s.f.* bibliologie.
bibliomancie *s.f.* ghicirea viitorului cu ajutorul cărților, îndeosebi al Bibliei deschise la întâmplare.
bibliomane *s.m.f.* cel care are pasiunea cărților, mai ales a celor rare.
bibliomanie *s.f.* bibliomanie, pasiune pentru cărți, mai ales pentru cele rare și prețioase.
bibliophile *s.m.f.* persoană care iubește cărțile rare și prețioase.
bibliophilie *s.f.* **1.** bibliofilie, pasiunea pentru cărți. **2.** știința bibliofilului.
bibliothécaire *s.m.f.* bibliotecar.
bibliothéconomie *s.f.* biblioteconomie, ramură a bibliologiei care se ocupă de formarea, administrarea și organizarea bibliotecilor.
bibliothèque *s.f.* **1.** bibliotecă; **~ de prêt** bibliotecă de împrumut; **~ de gare** librărie, chioșc (cu ziare); (*fam.*) **rat de ~** șoarece de bibliotecă. **2.** (*în expr.*, despre oameni) **c'est une ~ vivante / ambulante** e o adevărată enciclopedie, e o bibliotecă vie.
biblique *adj.* biblic.
bibliste *s.m.f.* specialist în studii biblice.
bibus *s.m.* (*înv.*) lucru fără importanță, fără valoare; fleac, nimic.
bic *s.m.* pix.
bicaméral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* bicameral.
bicaméralisme, bicamérisme *s.m.* (*pol.*) sistem bicameral.
bicarbonate *s.m.* (*chim.*) bicarbonat.
bicarbonaté, ~e *adj.* (*chim.*) care conține bicarbonat.
bicarbure *s.f.* (*chim.*) bicarbură.
bicarburation *s.f.* folosirea alternativă, într-un vehicul, a doi carburanți.
bicarré, ~e *adj.* (*mat.*) bipătrat.
bicentenaire I. *adj.* bicentenar; **un arbre ~** un copac bicentenar. **II.** *s.m.* bicentenar; le **~ de l'indépendance** bicentenarul independenței.
bicéphale I. *adj.* **1.** bicefal; **aigle ~** vultur cu două capete (pe unele steme). **2.** (*fig.*) cu doi conducători; **pouvoir ~** putere cu doi conducători. **II.** *s.m.* monstru bicefal.
biceps *s.m.* **1.** (*anat.*) biceps. **2.** (*pop. în expr.*) **avoir du ~** a avea mușchi, a fi puternic, viguros.
biche *s.f.* **1.** căprioară. **2.** (*fam., în expr.*) **ma ~!** Puica mea!; Iubito!; **table en pieds de ~** masă cu picioarele ușor curbate în afară; **ventre de ~** culoare alb-roșcat.
bich(e)lamar, bêche-de-mer *s.m.* jargon mixt pe bază de engleză, spaniolă și melaneziană, folosit în comerț în insulele din Pacific.
bicher *v.i.* **1.** (*pop.*) a merge strună / de minune; **ça biche!** merge strună; e-n regulă. **2.** (*pop.*) a fi mulțumit; a jubila; **~ comme un pou (dans la crème fraîche)** a jubila.
bichette *s.f.* **1.** căprioară tânără. **2.** (*fam., în expr.*) **ma ~!** Puicuța mea!
bichlorure *s.m.* (*chim.*) biclorură.
bi-chof, bischof *s.m.* vin cald cu zahăr, lămâie și mirodenii.
bichon, ~ne *s.m.f.* **1.** cățeluș cu părul lung, creț și mătăsos. **2.** (*fam. în expr.*) **mon ~!** Puișor! **3.** perniță de catifea pentru lustruitul pălăriilor de mătase.
bichonner I. *v.t.* **1.** a încreți părul. **2.** (*fam.*) a răsfăța; **elle bichonne son petit garçon** îl răsfață pe băiețelul ei. **II.** *v.r.* a se dichisi, a se ferchezui.
bichonnet *s.m.* (*pop.*) bărbie.
bichotter *v.t.* (*arg.*) **1.** a fura, a ciordi, a șterpeli, a mangli. **2.** a săruta. **3.** a se ține aproape de cineva.
bichromate *s.m.* (*chim.*) bicromat.
bichromie *s.f.* (*tipogr.*) imprimare în două culori, de obicei complementare.
bicipital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*anat.*) referitor la biceps.
biclo, biclou *s.m.* (*arg.*) bicicletă.
bicolore *adj.* bicolor.

biconcave *adj.* biconcav; **lentille ~** lentilă biconcavă.
biconvexe *adj.* biconvex; **lentille ~** lentilă biconvexă.
bicoque *s.f.* **1.** (*înv.*) mică cetate prost fortificată. **2.** bojdeucă, cocioabă, coșmelie; **retaper une vieille ~** a repara o cocioabă veche.
bicorne I. *adj.* (*rar*) cu două colțuri. **II.** *s.m.* (pălărie) bicorn.
bicot *s.m.* **1.** (*fam.*) ied. **2.** (*pop. peior.*) arab din Africa de Nord.
bicourant *adj. invar.* (*c.f.*) bicurent, care funcționează cu cele două curente, alternativ și continuu; **locomotive ~** locomotivă bicurent.
biculturalisme *s.m.* biculturalism, coexistența instituționalizată a două culturi în aceeași țară (Canada, Belgia).
biculturel, ~le *adj.* bicultural, care posedă două culturi.
bicuspide *adj.* **1.** (*bot.*) care prezintă două vârfuri. **2.** (*anat. în expr.*) **valvule ~** valvulă formată din două valve.
bicycle *s.m.* (*înv.*) bicicletă cu două roți de mărimi inegale.
bicyclette *s.f.* bicicletă; **monter / aller à ~** a urca / a merge pe bicicletă.
bidard *adj., s.m.* (*pop.*) norocos, băftos; **il a du pot, quel ~!** are noroc, ce băftos!
bidasse *s.m.* (*pop.*) soldat.
bide *s.m.* **1.** (*pop.*) burtă; **avoir du ~** a avea burtă. **2.** (*pop.*) minciună, scorneală; **sa maladie, c'est du ~** boala lui, e o minciună. **3.** (*pop.*) eșec (*despre o piesă*); (*în expr.*) **faire un ~** a eșua, a da chix, a cădea cu brio. **4.** (*pop.*) îndrăzneală, curaj. **5.** (*pop.*) mutră, moacă.
bident *s.m.* **1.** furcoi. **2.** (*bot., în compuse*) **~-penché** iarbă-roșie (*Bidens cernua*).
bidet *s.m.* **1.** căluț. **2.** bideu. **3.** (*în expr.*) **pousser son ~** a ști să-ți aranjezi treburile; **eau de ~** lucru fără importanță, fără valoare; fleac.
bidimensionnel, ~le *adj.* bidimensional, care are două dimensiuni.
bidoche *s.f.* (*pop.*) **1.** carne (proastă). **2.** corpul omenesc.
bidon *s.m.* **1.** bidon; **~ d'essence** bidon cu benzină. **2.** (*pop.*) burtă, burduhan; ghiozdan; **se remplir le ~** a-și umple burta, a se îndopa, a se ghiftui. **3.** (*pop.*) scorneală înșelătoare; **c'est du ~** e scorneală / minciună. **4.** (*arg.*) simulare, prefăcătorie; **faire le ~ de tomber dans les vapes** a se face, a simula, a se preface că leșină. **5.** (*arg.*) om de nimic. **6.** (*arg.*) marfă proastă. **7.** (*arg. în expr.*) **faire le ~** a face reclamă la o marfă proastă; **prendre du ~** a se îngrășa; **attacher un ~** a părăsi / a lăsa mască pe cineva; **s'attacher / ramasser un ~** a fugi; **attaquer au ~** a da cu gura; a duce cu vorba.
bidonnage *s.m.* (*fam.*) **1.** trucare, falsificare; **~ d'un questionnaire** falsificarea unui chestionar. **2.** o treabă făcută de mântuială, rasolită.
bidonnant, ~e *adj.* (*pop.*) caraghios, amuzant.
bidonner I. *v.t.* (*pop.*) **1.** a înșela, a trage pe sfoară; **fais gaffe à pas te faire ~** ai grijă să nu te tragă pe sfoară. **2.** (*în expr.*) **~ un travail** a da rasol, a lucra de mântuială; **~ l'arnac** a aresta trișorii. **II.** *v.r.* (*pop.*) a râde cu poftă; a se amuza; **qu'est-ce qu'ils ont pu se ~!** Ce-au mai râs!
bidonneur *s.m.* (*arg.*) **1.** negustor care înșală. **2.** mincinos. **3.** om care lucrează de mântuială.
bidonville *s.m.* cartier de dărăpănături la marginea unor orașe mari.
bidouillage *s.m.* (*fam.*) reparație, meremetiseală.
bidouiller *v.t.* (*fam.*) **1.** a repara, a drege, a meremetisi; a bricola; **~ un appareil** a drege un aparat. **2.** (*inform.*) a face ceva să funcționeze, acționând cu ingeniozitate în ocolirea dificultăților.
bidule *s.m.* **1.** (*fam.*) obiect / instrument oarecare al cărui nume nu ni-l amintim sau nu prezintă importanță; chestie; **à quoi ça sert, ce petit ~?** la ce folosește chestia asta? **2.** bastonul alb al agenților de circulație.
bief *s.m.* **1.** scoc, lăptoc; **le ~ d'un moulin** scocul unei mori. **2.** bief (la ecluze).
bielle *s.f.* (*tehn.*) bielă.
biellette *s.f.* (*tehn.*) bieletă; bielă de dimensiuni mici.
bien I. *adv.* **1.** bine; **il parle ~** vorbește bine; **un livre ~ écrit** o carte bine scrisă; **on mange ~ dans cette maison** în casa asta se mănâncă bine; **je dors ~** dorm bine; **réfléchissez ~** gândește-te bine; **ne pas se sentir ~** a nu se simți bine; **~ agir avec qqn.** a se purta bine cu cineva; **une chose ~ faite** un lucru bine făcut; **se conduire ~** a se comporta bine; **un enfant ~ élevé** un copil bine crescut; **on est ~ chez vous** ne simțim bine la dvs.; **il est ~ avec son chef** e bine / în relații bune cu șeful lui; (*ir.*) **c'est ~ fait!** Bine ți-a făcut! Așa-ți trebuie!; **c'est très ~** e foarte bine. **2.** foarte, tare; **il est ~ méchant** e foarte rău; **je suis ~ content de te voir** sunt foarte fericit să te văd; **elle est encore ~ jeune** e încă foarte tânără; **j'ai ~ peur que ...** mi-e tare teamă că ... **3.** într-adevăr; **j'ai ~ téléphoné, mais il n'était pas là** am telefonat într-adevăr, dar nu era acasă. **4.** (întărind o afirmație) **il ne s'agissait pas d'une erreur, mais ~ d'une impertinence** nu era vorba de o greșeală, ci de o impertinență. **5.** aproximativ, circa, cam, vreo; **il y a ~ trois mois que je ne l'ai vu** sunt vreo trei luni de când nu l-am văzut. **6.** (cu) mult (mai) bine; **ce malade est ~ mieux** acest bolnav e (cu) mult mai bine; **~ plus** ba mai mult. **7.** mult (urmat de **du, des**); **le petit a ~ des exercices à faire** copilul are multe exerciții de făcut; **elle a ~ du travail** are mult de lucru. **8.** (*în expr.*) **vouloir ~** a binevoi, a consimți; **il a ~ voulu le recevoir** a binevoit să-i primească; **tant ~ que mal** de bine, de rău; **aller ~ a.** a fi sănătos; **grand-père va ~** bunicul e sănătos; **b.** a merge, a prospera; **les affaires vont ~** afacerile merg bine, prosperă; (*ir.*) **c'est ~ à vous de parler ainsi** îți convine să vorbești astfel; (*ir.*) **nous voilà ~!** Iată-ne în încurcătură! **~ loin de a.** departe de, din contră; **b.** în loc să; **~ loin de nous aider, sa suggestion a encore embrouillé les choses** în loc să ne ajute, sugestia lui a încurcat și mai rău lucrurile; **~ plus** în plus, pe deasupra, mai mult (încă); **ils se sont réconciliés, ~ plus, ils sont devenus de grands amis** s-au împăcat, mai mult, au devenit buni prieteni; **~ mieux** mai mult încă; mai abitir; **~ sûr!** Bineînțeles! **aussi ~ que** tot atât cât; precum / ca și; în aceeași măsură cu; **les maths, aussi ~ que le latin, sont les**

passions de mon fils matematica, la fel ca și latina, sunt pasiunile fiului meu; (*pop.*) ~ **frimer** a fi elegant; (*pop.*) ~ **faire** a reuși; (*prov.*) **tout est ~ qui finit ~** toate-s bune când se sfârșesc cu bine; (*prov.*) **a beau parler qui n'a cure de ~ faire** nebunului poți să-i îndrugi cât îți place, că el tot ce știe face; (*prov.*) ~ **de sa place part qui bon ami y laisse** pleacă liniștit de-acasă cine prietenul își lasă; (*prov.*) ~ **faire et laisser dire** lasă câinii să te latre, numai bine să știi face. **II.** *interj.* **eh bien!** Ei bine!; **très ~!** Foarte bine! **III.** *s.m.* **1.** (*art.*) binele; **il travaille pour le ~ de son peuple** muncește pentru binele poporului său; **cette vieille dame fait le ~ autour d'elle** această doamnă în vârstă face bine în jurul ei; **ces paroles me font du ~** aceste cuvinte îmi fac bine; **vouloir le ~ de qqn.** / **du ~ à qqn.** a-i vrea cuiva binele; **il sait discerner le ~ du mal** știe să discearnă binele de rău. **2.** bun (material); bine; **le ~ le plus précieux c'est la santé** bunul cel mai prețios este sănătatea; **ce voyage lui a fait beaucoup de ~** această călătorie i-a făcut mult bine (sănătății sale); **hériter des ~s paternels** a moșteni averea părintească. **3.** bine; virtute; **un homme de ~** un om de bine, altruist, virtuos. **4.** (*la pl.*) **a.** (*jur. în expr.*) **~s corporels** bunuri materiale (obiecte, animale, pământ); **~s incorporels** bunuri reprezentând valori pecuniare, creanțe etc.; **b.** (*econ. în expr.*) ~ **de consommation** bunuri de consum. **5.** (*în expr.*) **le ~ public** avutul obștesc; **mener à ~** a duce la bun sfârșit; **être du dernier ~ avec qqn.** a se avea bine cu cineva; (*despre un vapor*) **périr corps et ~s** a pieri în valuri, oameni și bunuri; (*prov.*) **en tout ~ tout honneur** cu cele mai bune intenții; cu gând bun; în mod cinstit; (*prov.*) **nul ~ sans peine** nimic nu se obține fără trudă; (*prov.*) **à marchand endormi ne viennent ni ~ ni profit** vulpea când doarme nu prinde găini; (*prov.*) **à qui ~ ne veut, ~ ne parle** cine nu vrea să asculte, poți să-i îndrugi cât de multe; (*prov.*) ~ **de fortune s'en va comme la lune** de haram a venit, de haram s-a dus; (*prov.*) **qui ~ fera, ~ trouvera** cine face bine, bine găsește; (*prov.*) **qui ne prend le ~ quand il peut, ne le trouve quand il veut** când norocul bate la ușă, nu-l lăsa să aștepte; (*prov.*) ~ **mal acquis ne profite jamais** lucrul de furat nu ține de cald.

bien-aimé, ~e (*pl.* **bien-aimés**) *adj., s.m.f.* iubit, scump; **son fils ~** fiul său iubit; **il est avec sa ~e** este cu iubita lui.

bien-dire *s.m.* vorbire elegantă, corectă, distinsă.

bien-disant, ~e *adj., s.m.f.* (*înv.*) care vorbește corect, distins.

bien-être *s.m.* **1.** stare plăcută, bună; **éprouver une sensation de ~** a avea o senzație plăcută, a se simți bine. **2.** bunăstare, prosperitate; îndestulare; confort; situație materială bună; **il recherche son ~ matériel** se îngrijește de bunăstarea lui materială.

bien-faire *s.m.* facere de bine; (*prov.*) **le ~ vaut mieux que le bien-dire** facerea de bine are mai multă valoare decât vorba frumoasă.

bienfaisance *s.f.* binefacere, filantropie; **œuvre de ~** operă de binefacere.

bienfaisant, ~e *adj.* **1.** (*despre oameni*) binefăcător; care face bine celorlalți; filantrop. **2.** (*despre lucruri*) folositor; care ajută, face bine; salutar; **un remède ~** o doctorie care ajută.

bienfait *s.m.* **1.** binefacere; generozitate; **il a été mal récompensé de ses ~s** a fost prost răsplătit pentru generozitatea sa. **2.** binefacere, urmare fericită, avantaj; **les ~s de la science** binefacerile științei. **3.** (*prov.*) **un ~ n'est jamais perdu** binele ce-l faci la oarecine ți-l întoarce vremea care vine.

bienfaiteur, -trice *adj., s.m.f.* binefăcător; **un ~ de l'humanité** un binefăcător al omenirii.

bien-fondé (*pl.* **bien-fondés**) *s.m.* (*jur.*) temei; **le ~ d'une requête** temeiul unei cereri.

bien-fonds (*pl.* **biens-fonds**) *s.m.* (*jur.*) bun imobil (pământ, casă).

bienheureux, -euse I. *adj.* (prea) fericit; **bienheureuse nouvelle** fericită veste. **II.** *s.m.f.* (*rel.*) preafericit; **les ~ et les saints** preafericiții și sfinții.

bien-jugé (*pl.* **bien-jugés**) *s.m.* (*jur.*) hotărâre judecătorească conformă dreptului.

biennal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* bienal, care durează doi ani; **emploi ~** slujbă bienală. **2.** care are loc o dată la doi ani; **foire ~e** târg bienal; **exposition ~e** expoziție bienală. **II.** *s.f.* bienală, festival organizat o dată la doi ani.

bien-pensant, ~e (*pl.* **bien-pensants**) *adj., s.m.f.* (*peior.*) persoană cu convingeri tradiționaliste, conservatoare.

bienséance *s.f.* bună-cuviință, purtare cuviincioasă; pudoare, decență; sfială; tact; **cette conduite choque la ~** această purtare contravine bunei-cuviințe.

bienséant, ~e *adj.* cuviincios, potrivit; corect; decent; cu tact; **il n'est pas ~ de dire...** nu este cuviincios / potrivit să spui...

bientôt *adv.* **1.** curând; **nous serons ~ à la mer** curând vom fi la mare; **à ~** pe curând. **2.** repede, iute; **il a ~ fini** a terminat repede. **3.** (*fam. în expr.*) **cela est ~ dit** e ușor de spus (dar nu și de făcut).

bienveillamment *adv.* (*rar*) cu bunăvoință, cu amabilitate.

bienveillance *s.f.* bunăvoință; amabilitate; cordialitate; **montrer de la ~ à qqn.** a arăta cuiva bunăvoință.

bienveillant, ~e *adj.* binevoitor; **lors de sa première visite, il a trouvé un accueil ~** la prima sa vizită, a avut o primire binevoitoare; **une critique ~e** o critică binevoitoare.

bienvenir *v.i.* (*rar, numai în expr.*) **se faire ~ de quelqu'un** a fi bine primit de cineva.

bienvenu, ~e I. *adj.* binevenit; **une remarque ~e** o observație binevenită. **II.** *s.m.f.* binevenit **soyez le ~** fiți binevenit.

bienvenue *s.f.* **1.** bun sosit, bun venit; **souhaiter la ~ à qqn.** a ura bun venit cuiva. **2.** (Canada) termen de politețe ca răspuns la *merci*.

1. bière *s.f.* **1.** bere; ~ **blonde** / **brune** bere blondă / brună. **2.** (*fam., în expr.*) **c'est de la petite ~** e un fleac fără importanță; **ce n'est pas de la petite ~** nu e puțin lucru.

2. bière *s.f.* sicriu, coșciug, raclă; **mettre un mort en ~** a pune un mort în sicriu.
bièvre *s.m.* (*înv.*) castor.
biface *s.m.* v. **coup-de-poing**.
biffage *s.m.* bifare; ștersătură (pe un text).
biffe *s.f.* **1.** (*arg. mil.*) infanterie. **2.** piatră prețioasă falsă. **3.** *(arg.)* infanterie.
biffer *v.t.* a bifa.
biffeton, bifton (*arg.*) **1.** bilet clandestin între deținuți. **2.** hârțoagă.
biffin *s.m.* **1.** (*arg.*) cerșetor care adună zdrențe. **2.** (*pop.*) infanterist; pifan. **3.** *(pop.)* inspector de poliție.
biffure *s.f.* acțiunea de a bifa.
bifide *adj.* (*bot., zool.*) despicat, bifurcat, împărțit în două; **la langue ~ des serpents** limba despicată a șerpilor.
bifidité *s.f.* bifurcare; **la ~ de la colonne vertébrale** bifurcarea coloanei vertebrale.
bifidus *s.m.* (*microbiol.*) bacterie anaerobă prezentă în flora intestinală care se folosește în industria produselor lactate.
bifilaire *adj.* bifilar, format din două fire; (*el.*) **liaison ~** legătură bifilară.
biflèche (*adj.*) (*mil. în expr.*) **affût ~** afet (de tun) format din două părți articulate în formă de V.
bifocal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*despre lentile*) bifocal, cu două focare.
bifolié, ~e *adj.* (*bot.*) care are două foliole.
bifteck *s.m.* (*angl.*) **1.** biftec. **2.** (*pop.*) corp, trup; **une dragée dans le ~** un glonte în corp. **3.** (*pop.*) mijloc de existență; **gagner son ~** a-și câștiga existența; **il est ~ moins cinq** în curând vine ora de masă. **4.** (*pop.*) englez (cu maj.); **les Biftecks sont dans le Marché commun** englezii sunt în Piața comună. **5.** (*pop.*) interes; **défendre son ~** a-și apăra interesele. **6.** (*pop. în expr.*) **faire du ~ a.** a bate măr pe cineva; **b.** a merge la trap pe un cal dur; **ramasser un ~** a cădea; **manger son ~** a tăcea mâlc.
bifton *s.m.* v. **biffeton**.
bifurcation *s.f.* bifurcare, bifurcație; **~ d'une tige** bifurcarea unei tulpini; **~ d'un chemin** bifurcarea unui drum, răscruce, răspântie.
bifurquer *v.i.* **1.** a se împărți în două, a se bifurca; **la route bifurque au village** șoseaua se bifurcă în sat. **2.** (*cu prep.* **vers, sur**) a coti spre, a o lua spre; **le chemin bifurque à droite** drumul o ia la dreapta; **le train bifurque sur cette ville** trenul cotește spre acest oraș; (*fig.*) **ses affaires vont mal, il va ~ vers la politique** afacerile îi merg prost, o să o ia spre politică (se va apuca de politică).
bigaille *s.f.* (*arg.*) mărunțiș.
bigame *adj.*, *s.m.f.* bigam.
bigamie *s.f.* bigamie.
bigarade *s.f.* (*bot.*) naramză, portocală amară.
bigaradier *s.m.* (*bot.*) naramz, portocal amar (*Citrus aurantium*).
bigarré, ~e *adj.* pestriț, împestrițat, tărcat, bălțat; **un tissu ~** o stofă împestrițată, bălțată; (*fig.*) **une foule ~e** o mulțime pestriță, amestecată.
bigarreau *s.m.* cireașă pietroasă.
bigarreautier *s.m.* (*bot.*) cireș (care face cireșe pietroase).
bigarrer *v.t.* a împestrița, a tărca, a bălța; **~ un tissu** a împestrița o stofă, a-i aplica culori diferite și neasortate; **expressions qui bigarrent le style** expresii care împestrițează / încarcă stilul.
bigarrure *s.f.* **1.** amalgam de culori sau motive neasortate. **2.** amalgam de lucruri sau oameni diferiți; **la ~ d'une société** amestecătura unei societăți.
big-band *s.m.* (*angl.*) mare orchestră de jaz.
big-bang *s.m.* (*angl.*) (*în expr.*) **théorie du ~** teoria unei explozii inițiale de la care ar fi pornit expansiunea Universului.
bige *s.m.* (*la romani*) car cu două roți, tras de doi cai.
bigeard *s.m.* (*arg. mil.*) șapcă din pânză având culori de camuflaj, purtată de parașutiști.
bigéminé, ~e *adj.* **1.** (*bot.*) pereche; **fleurs ~es** flori pereche, (care cresc în număr de patru, grupate câte două, pe un peduncul comun). **2.** (*med. în expr.*) **pouls ~** puls în care fiecare pulsație este urmată de o extra-sistolă. **3.** (*arhit. în expr.*) **baie ~e** fereastră împărțită în patru.
bigle *adj.*, *s.m.f.* (*înv.*) sașiu, cruciș, zbanghiu.
bigler *v.i.* a se uita sașiu, cruciș; (*arg.*) a privi; **~ en biais a.** a fi sașiu; **b.** a arunca ocheade.
bigleux, -euse *adj.*, *s.m.f.* **1.** (*pop.*) sașiu, zbanghiu, care privește cruciș, care se uită câș. **2.** (*pop.*) miop; chior; **t'es bigleux ou quoi?** Ești chior sau ce? **Méfiez-vous, il n'est pas ~** fii atent, se uită de aproape. **3.** (*pop. în expr.*) **geler les ~x** a opri martorii (în momentul surprinderii unui flagrant delict).
bigne *s.m.* (*arg.*) închisoare.
bignole I. *s.m.f.* (*arg.*) portar. **II.** *s.m.* (*arg.*) agent de siguranță.
bignolon *s.m.* (*arg.*) agent al poliției secrete.
bignone, bignonia *s.m.* (*bot.*) liană ornamentală cu flori portocalii.
bignoniacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate gamopetale din țările tropicale, cu flori mari ornamentale.
bigophone *s.m.* **1.** fluier (nume generic pentru diferite instrumente muzicale). **2.** (*pop.*) telefon; **un coup de ~** un apel telefonic.
bigophoner *v.i.* (*pop.*) a telefona, a da o pâlnie.
1. bigorne *s.f.* nicovală cu două coarne.
2. bigorne *s.f.* ciocan de lemn folosit de tăbăcari.
3. bigorne *s.f.* (*arg.*) **1.** încăierare, cafteală, luptă; **aller à la ~** a merge la luptă. **2.** poliție.
bigorné, ~e *adj.*, (*arg. în expr.*) **mal ~** suferind, bolnav.
bigorneau *s.m.* **1.** (*zool.*) nume dat unor moluște comestibile. **2.** nicovală mică. **3.** (*pop.*) telefon, pâlnie. **4.** (*pop.*) soldat de infanterie, pifan. **5.** (*pop.*) microfon.
bigorner I. *v.t.* **1.** a lucra pe o nicovală. **2.** (*pop.*) a lovi, a strica; **~ sa voiture contre un arbre** a-și lovi mașina de un copac. **3.** (*pop.*) a ucide. **II.** *v.r.* (*pop.*) **se ~** a se bate, a se părui, a se cafti.
bigornette *s.f.* (*arg.*) cocaină, zăpadă, pudră.
1. bigot, ~e *adj.*, *s.m.f.* bigot, habotnic.
2. bigot, bigaut *s.m.* hârleț cu doi dinți.

bigoterie *s.f.* bigoterie.
bigotisme *s.m.* bigotism.
bigouden, ~ène I. *adj.*, *s.m.* bonetă cilindrică din regiunea Pont-l'Abbé (Finistère). **II.** *s.f.* femei care poartă o bonetă „bigoudène".
bigoudi *s.m.* bigudiu; **mettre des ~s** a pune bigudiuri.
bigre! *interj.* (*fam.*) Drace! Ei poftim! **~! il faut changer de programme** ei poftim, trebuie să ne schimbăm programul.
bigrement *adv.* (*fam.*) grozav; mult; teribil de; al naibii de; **il fait ~ chaud** e teribil de cald.
bigrille *adj.* (*tehn.*) despre un tub electronic cu două grile.
bigue *s.f.* (*mar.*) bigă.
biguine *s.f.* dans popular din Antile.
bihebdomadaire *adj.* care are loc, care apare de două ori pe săptămână; **revue ~** revistă care apare de două ori pe săptămână.
bihoreau *s.m.* (*ornit.*) stârcul-de-noapte (*Nycticorax nycticorax*).
bijou (*pl.* **~x**) *s.m.* **1.** bijuterie, giuvaer; **~ en or** bijuterie din aur. **2.** orice lucru frumos, elegant, lucrat cu migală; bijuterie; **cette voiture est un véritable ~** acest automobil este o adevărată bijuterie.
bijouterie *s.f.* **1.** bijuterie; arta fabricării bijuteriilor. **2.** magazin de bijuterii, giuvaeruri. **3.** profesiunea bijutierului.
bijoutier, -ère *s.m.f.* **1.** bijutier, giuvaergiu. **2.** (*pop. în expr.*) **~ de clair de lune** bandit ce operează noaptea.
bikini *s.m.* costum de baie format dintr-un slip și un sutien.
bilabiale I. *adj. f.*, (*fon.*) bilabial, (consoane care se pronunță cu amândouă buzele). **II.** *s.f.* consoană bilabială.
bilabié, ~e *adj.* (*bot.*) bilabiat.
bilame *s.m.* (*fiz.*) bandă metalică formată din două lame.
bilamellé, ~e *adj.* compus din două lamele.
bilan *s.m.* **1.** bilanț; **faire le ~** a face bilanțul. **2.** bilanț, rezultatul, ansamblul cercetărilor; **le ~ des recherches** bilanțul / rezultatul cercetărilor. **3.** (*fiz.*) **~ thermique** bilanț termic. **4.** (*tehn.*) **~ d'énergie** bilanț energetic. **5.** (*meteo*) **~ de rayonnement** bilanț radiativ. **6.** (*în expr.*) **déposer son ~** a se declara falit.
bilatéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* bilateral.
bilatéralement *adv.* în mod bilateral; de fiecare parte.
bilboque *s.f.* *(arg.)* portăreasă.
bilboquet *s.m.* **1.** jucărie alcătuită dintr-o bilă găurită legată cu o sfoară de un bețișor. **2.** hopa-mitică. **3.** (*în expr.*) **se tenir droit comme un ~** a sta drept ca lumânarea; a sta țeapăn / popândău. **4.** mici lucrări tipografice (cărți de vizită, afișe etc.).
bile *s.f.* (*fiziol.*) bilă, fiere. **2.** (*fig.*) fiere, venin, necaz, amărăciune; furie. **3.** (*în expr.*) **échauffer / émouvoir / remuer la ~ à qqn.** a înfuria, a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din răbdări; a călca pe cineva pe bătătură; (*fam.*) **se faire de la ~** a se mâhni, a-și face inimă rea / sânge rău; **s'échauffer la ~** a se înfuria; **décharger sa ~ sur qqn.** a-și manifesta enervarea asupra cuiva, a-și vărsa focul pe cineva.
biler *v.r.* (*pop.*) a-și face sânge rău, a se amărî, a se necăji; **ne vous bilez pas!** Nu te necăji!
bileux, -euse *adj.* (*fam.*) **1.** persoană care se necăjește ușor, care se frământă; pesimist, anxios. **2.** nepăsător, indiferent.
bilharzioze *s.f.* (*med.*) parazitoză provocată de viermi ce trăiesc în ficatul, intestinele, splina omului.
biliaire *adj.* (*fiziol.*) biliar, referitor la bilă, fiere; **calculs ~s** calculi biliari (pietre la bilă).
bilieux, -euse I. *adj.* **1.** (*fiziol.*) bilios; **teint ~ des hépatiques** ten bilios al bolnavilor de bilă; **maladies bilieuses** boli datorate excesului de bilă. **2.** (*fig.*) irascibil, iritabil; coleric; mânios; **tempérament ~** temperament coleric, irascibil. **3.** neliniștit, anxios; v. și **bileux**.
biligenèse *s.f.* (*fiziol.*) secreția bilei.
bilinéaire *adj.* (*mat.*) bilinear.
bilingue *adj.* bilingv; **inscription ~** inscripție bilingvă; **la Belgique est un pays ~** Belgia este o țară bilingvă.
bilinguisme *s.m.* (*lingv.*) bilingvism.
bilirubine *s.f.* (*biochim.*) bilirubină.
biliverdine *s.f.* (*biochim.*) biliverdină.
bill *s.m.* (*angl.*) proiect de lege al parlamentului britanic.
biliard *s.m.* **1.** biliard; **faire une partie de ~** a face o partidă de biliard. **2.** (*fig. fam.*) masă de operații; **passer sur le ~** a urca pe masa de operații. **3.** șosea dreaptă și plată. **4.** (*fam. în expr.*) **c'est du ~** e un fleac, o nimica toată; (*mil.*) **brosser le ~** a mătura curtea cazărmii; (*pop.*) **dévisser son ~, casser sa queue de ~** a muri, a da ortul popii; a-și da duhul; a-și închina fruntea în țărână.
bille I. *s.f.* **1.** bilă, sferă; **roulement à ~s** rulment cu bile; **stylo à ~** pix. **2.** (*pop.*) mutră, cap. **3.** (*pop. în expr.*) **une ~ de clown** un prostănac; **~ de biliard** cap chel; **~ en tête** direct; **il est entré dans le burlingue, ~en tête** a intrat direct în birou; **reprendre / retirer ses ~s a.** a se retrage dintr-o afacere. **b.** (despre un deținut) a reveni asupra declarațiilor date; **toucher sa ~** a fi competent. **II.** *adj.* **1.** (*pop.*) imbecil; **t'es pas un peu ~?** Nu ești cam imbecil? **2.** beat; **il est ~** e beat.
biller I. *v.t.* *(pop.)* a lovi, a pocni. **II.** *v.r.* *(pop.)* a-și face sânge rău.
billet *s.m.* **1.** bilet; **~ de banque** bilet de bancă, bancnotă; **~ à ordre** bilet la ordin, cambie; (*fam.*) **~ vert** dolar; **un ~ de théâtre** un bilet de teatru; **prendre un ~ d'avion** a lua un bilet de avion. **2.** (*în expr.*) **~ doux** scrisoare de dragoste; (*fam.*) **prendre un ~ de parterre** a cădea; **~ de faire-part** anunț (de naștere, căsătorie, deces); **~ de quai** tichet de peron; **~ de santé** certificat de sănătate; **je vous en fiche mon ~** sunt gata să pariez; te asigur, îți garantez; **tirer au ~** a trage la sorți.
billette *s.f.* **1.** bucată de lemn spart (pentru foc). **2.** (*metal.*) biletă, țaglă. **3.** *dim.* al lui **bille**: biluță. **4.** grindă care susține bolta unei galerii de mină. **5.** (*arhit.*) ornament obținut prin dispunerea în serie a unor secțiuni de tar.

billetterie *s.f.* **1.** emiterea și eliberarea biletelor (de transport, de spectacole). **2.** locul unde se vând sau se distribuie biletele. **3.** automat de bancnote care funcționează pe baza unei cărți de credit magnetice.
billevesée *s.f.* **1.** fleacuri, baliverne; **n'écoutez pas ces ~s** nu dați ascultare acestor baliverne. **2.** himeră, utopie; **il a traité de ~s les projets que je lui avais soumis** a tratat drept utopii proiectele pe care i le-am prezentat. **3.** prostie, scorneală; **raconter des ~s** a povesti prostii.
billion *num. card.* bilion.
1. billon *s.m.* **1.** nume vechi pentru anumite aliaje din cupru. **2.** monedă defectuoasă.
2. billon *s.m.* **1.** (*agr.*) taluz format de-a lungul unei urme lăsate de o căruță. **2.** butuc de vie retezat scurt. **3.** bucată cioplită din lemn de brad.
1. billonnage *s.m.* trafic ilegal de monede defectuoase.
2. billonnage *s.m.* (*agr.*) amenajare în biloane.
billot *s.m.* **1.** butuc. **2.** suport de nicovală. **3.** (*fam.*) carte mare și groasă. **4.** (*în expr.*) **en mettre sa tête sur le ~** a garanta, a pune mâna-n foc.
bilobé, ~e *adj.* (*bot. despre frunze*) bilobat.
biloculaire *adj.* care cuprinde două cavități / compartimente; **estomac ~** stomac cu două compartimente.
biloquer *v.t.* a ara adânc înainte de venirea iernii.
bimane *adj.* cu două mâini.
bimbelot *s.m.* (*înv.*) jucărie; bibelou.
bimbeloterie *s.f.* **1.** fabricare de jucării și diverse bibelouri. **2.** comerț cu jucării și bibelouri.
bimbelotier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de jucării și bibelouri. **2.** negustor de jucării și diverse bibelouri.
bimensuel, ~le *adj.* bimensual, bilunar; **revue ~le** revistă bilunară.
bimestre *s.m.* durata a două luni.
bimestriel, ~le *adj.* bimestrial.
bimétal *s.m.* (*tehn.*) bimetal, produs tehnic realizat din unirea a două metale.
bimétallique *adj.* bimetalic.
bimétallisme *s.m.* (*ec. pol.*) bimetalism, sistem monetar cu dublu etalon, aur și argint.
bimétalliste I. *adj.* (*ec. pol.*) bimetalist. **II.** *s.m.f.* (*ec. pol.*) adept al bimetalismului.
bimillénaire *s.m.* bimilenar.
bimoteur *adj. m.*, *s.m.* bimotor; **avion ~** avion bimotor.
binage *s.m.* (*agr.*) **1.** prășire. **2.** prașilă.
binaire *adj.* **1.** (*chim.*) binar, compus din două corpuri chimice; **l'eau est un composé ~** apa este un compus binar. **2.** (*mat.*) binar, compus din două unități. **3.** (*muz. în expr.*) **rythme ~** ritm în doi timpi.
binard *s.m.* cărucior pentru transportul pietrelor cioplite.
biner I. *v.t.* a prăși. **II.** *v.i.* (*pop.*) (*bis.*) a sluji două liturghii în aceeași zi.
1. binette *s.f.* săpăligă.
2. binette *s.f.* (*pop.*) cap, tărtăcuță, mutră, moacă.
bineur *s.m.*, **bineuse** *s.f.* (*maș.*) prășitoare.
biniou *s.m.* **1.** cimpoi breton. **2.** (*pop.*) orgă, oboi, trompetă. **3.** (*pop.*) telefon; **filer un coup de ~** a da un telefon. **4.** (*arg.*) armă automată; **jouer un air de ~** a trage cu o armă automată.
binoclard, ~e *adj.*, *s.m.f.* (*fam.*) care poartă ochelari; **un étudiant ~** un student care poartă ochelari.
binocle *s.m.* **1.** lornion. **2.** (*fam. la pl.*) ochelari; **il a perdu ses ~s** și-a pierdut ochelarii.
binoculaire *adj.*, *s.f.* (*fiz.*) binocular; **vision ~** viziune binoculară; (*mil.*) **une ~** binoclu de observație.
binoculé, ~e *adj.*, *s.m.* (*entom.*) care are doi ochi; **les ~s** insectele cu doi ochi.
binôme *s.m.* (*mat.*) binom.
binominal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*mat. în expr.*) **loi ~e** lege a probabilității referitoare la binomul lui Newton.
binon *s.m.* (*inform.*) element binar.
binot *s.m.* tip de plug ușor.
bin's, binz, bintz *s.m.* (*arg.*) **1.** dezordine. **2.** ceartă. **3.** armă de foc automată.
bioacoustique *s.f.* bioacustică, studiul fenomenelor sonore în lumea animală.
biobibliographie *s.f.* biobibliografie, studiul vieții și operei unui autor.
biocarburant *s.m.* biocarburant, carburant de origine vegetală.
biocatalyseur *adj.*, *s.m.* (*biochim.*) biocatalizator; **les enzymes sont des ~s** enzimele sunt biocatalizatori.
biocénose, biocœnose *s.f.* (*ecol.*) biocenoză, ansamblul unor specii din faună și floră, care trăiesc într-un mediu dat; **~ fermée** biocenoză închisă, în care nu mai poate fi inclusă nici o altă specie; **~ ouverte** biocenoză deschisă, referitoare la toate formele de viață.
biocénotique I. *adj.* care se referă la biocenoză. **II.** *s.f.* studiul biocenozei.
biochimie *s.f.* biochimie.
biochimique *adj.* biochimic.
biochimiste *s.m.f.* biochimist, specialist în biochimie.
biocide *s.m.* **1.** distrugerea sistematică a vieții (umane, animale, vegetale). **2.** (*chim.*) produs chimic folosit împotriva micro-organismelor.
bioclimatique *adj.* referitor la bioclimatologie.
bioclimatologie *s.f.* (*biol., chim.*) bioclimatologie, disciplină care studiază efectele atmosferei asupra fenomenelor biologice.
biocœnose *s.f.* v. **biocénose**.
biocompatible *adj.* (*med.*) care este tolerat de organism.
biodégradable *adj.* biodegradabil, **détergent ~** detergent biodegradabil.
biodégradation *s.f.* (*écol.*) descompunerea unor substanțe de către micro-organisme.
biodétecteur *s.m.* aparat de măsurare a conținutului unor medii biologice în elemente chimice.
biodynamique *s.f.* biodinamică, teoria forțelor vitale.
bioélectricité *s.f.* (*biol.*) electricitate referitoare la materia vie.
bioélectrique *adj.* (*biol.*) care ia naștere în materia vie.
bioélectronique *s.f.* (*fiziol.*) bioelectronică, știință care asociază biologia și electronica.
bioélément *s.m.* (*biochim.*) element chimic ce intră în constituția materiei vii.
bioénergétique I. *adj.* (*fiziol.*) referitor la sursele de energie ale ființelor vii; **les sucres sont ~s** zaharurile sunt bioenergetice. **II.** *s.f.* (*fiziol.*) parte a

biochimiei care studiază transformările la care ființele vii sunt supuse din partea diferitelor forme de energie.
bioénergie *s.f.* **1.** bioenergie, energie obținută prin transformarea chimică a biomasei. **2.** (*psihol.*) terapie urmărind restaurarea echilibrului unui individ prin eliberarea fluxurilor energetice.
bioéthique *s.f.* etică medicală.
biogenèse *s.f.* biogeneză.
biogénie *s.f.* (*biol.*) evoluția organismelor vii în decursul vieții lor.
biogéographie *s.f.* biogeografie.
biogéographique *adj.* biogeografic.
biognose *s.f.* biognoză, studiul sau știința vieții.
biographe *s.m.* biograf.
biographie *s.f.* biografie.
biographique *adj.* biografic; **des renseignements ~s** date biografice.
bio-industrie *s.f.* utilizarea industrială a biotehnologiei.
biolithe *s.f.*, **biolite** *s.m.* (*mineral.*) biolit.
biologie *s.f.* biologie.
biologique *adj.* biologic.
biologiste *s.m.* biolog.
bioluminescence *s.f.* (*biol.*) luminiscență emisă de ființe vii (licurici).
biomagnétisme *s.m.* (*biol.*) biomagnetism, sensibilitate a ființelor vii la câmpurile magnetice.
biomasse *s.f.* (*biol.*) biomasă, ansamblu al organismelor vii.
biomatériau *s.m.* (*med.*) biomaterial, material de sinteză nerespins de organismul uman.
biome *s.m.* (*ecol.*) biom, ansamblu ecologic de o mare uniformitate pe o suprafață întinsă.
biomécanique *s.f.* biomecanică.
biomédical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*med.*) biomedical, care se referă totodată la medicină și biologie; **recherches ~es** cercetări biomedicale.
biométéorologie *s.f.* (*biol., meteo*) biometeorologie.
biométrie *s.f.* (*biol.*) biometrie.
biométrique *adj.* biometric, referitor la biometrie.
biomorphique *adj.* biomorf, care evocă forme organice (despre operele de artă modernă).
biomorphisme *s.m.* biomorfism, caracter biomorf pe care îl poate lua o operă plastică sau grafică.
bion *s.m.* **1.** (*biol.*) lăstar. **2.** (*tehn.*) instrument al sticlarului cu care ornamentează prin incizii sticla suflată.
bionique *s.f.* bionică, știință care studiază fenomenele biologice în vederea aplicării lor industriale.
bionner *v.t.* (agr.) a smulge lăstarii pentru a întări plantele.
biophylaxie *s.f.* (*med.*) biofilaxie, ansamblul mijloacelor de apărare folosite de organism pentru vindecarea lui.
biophysicien, ~ne *s.m.f.* biofizician.
biophysique *s.f.* biofizică, studiul fenomenelor biologice prin metodele fizicii.
biopsie *s.f.* (*med.*) biopsie.
biorythme *s.m.* bioritm.
biosmose *s.f.* (*biol.*) biosmoză, osmoză printr-o membrană vie.
biospéléologie (*biol.*) *s.f.* biospeologie, studiul vieții animale și vegetale din peșteri.
biosphère *s.f.* biosferă.
biostasie *s.f.* (*geomorf.*) fază de stabilitate în evoluția reliefului.
biosynthèse *s.f.* (*biol.*) biosinteză.
biote *s.m.* ansamblul faunei și florei dintr-un anumit loc.
biotechnologie, biotechnique *s.f.* biotehnologie, folosirea proceselor biologice în scopuri industriale.
biothérapie *s.f.* (*med.*) bioterapie, utilizarea terapeutică a unor produse provenite de la ființe vii.
biotine *s.f.* (*biochim.*) biotină, vitamina H.
biotique *adj.* (*ecol.*) biotic, referitor la viață.
biotite *s.f.* (*mineral.*) biotit, mica negru.
biotope *s.m.* (*biol.*) biotop, arie geografică cuprinzând anumite specii de faună și floră.
biotype *s.m.* (*biol.*) biotip, element al biotipologiei.
biotypologie *s.f.* (*biol.*) biotipologie, disciplină care studiază tipurile morfologice umane.
bioxyde *s.m.* (*chim.*) bioxid.
bipale *adj.* cu două pale; **hélice ~** elice cu două pale.
biparasite *adj.* care trăiește ca parazit pe un alt parazit.
biparti, ~e, bipartite *adj.* **1.** (*bot.*) bipartit, împărțit în două părți; **feuille ~** frunză împărțită în (formată din) două părți. **2.** bipartid, compus din două partide; **gouvernement ~** guvern bipartid.
bipartible *adj.* care se poate împărți în două părți.
bipartisme *s.m.* bipartidism, formă de guvernământ în care două partide guvernează împreună sau pe rând.
bipartition *s.f.* (*bot.*) bipartiție, diviziune în două părți.
bip-bip *s.m.* semnal acustic bazat pe repetarea emisiilor sonore scurte.
bipède *adj.*, *s.m.f.* biped.
bipenne, bipenné, ~e I. *adj.* **1.** (*zool.*) care are două aripi. **2.** (*bot.*) despre o frunză cu foliolele divizate. **II.** *s.f.* (*la romani*) topor cu două tăișuri.
bipétalé, ~e *adj.* (*bot.*) care are două petale.
biphasé, ~e *adj.* (*el.*) bifazat.
bipied *s.m.* suport al unei puști mitraliere în formă de V răsturnat.
biplace *adj.*, *s.m.* (*despre avioane*) biloc, cu două locuri; **avion ~** avion cu două locuri.
biplan *adj.*, *s.m.* (*av.*) (avion) biplan.
bipode *adj.* cu două picioare.
bipolaire *adj.* bipolar; care are doi poli.
bipolarité *s.f.* bipolaritate.
bipolarisation *s.f.* tendință de regrupare a forțelor politice dintr-o țară în două partide sau două coaliții de partide.
bipolarité *s.f.* bipolaritate, starea unui corp care are doi poli magnetici, electrici etc.
bipoutre *adj.* care comportă două grinzi paralele; (*av.*) **avion ~** avion la care partea din spate a fuselajului este înlocuită cu două grinzi carenate.
bippeur *s.m.* (*tehn.*) aparat care emite la intervale scurte semnale sonore de slabă intensitate.
biprocesseur *s.m.* (*infor.*) calculator prevăzut cu două unități centrale.

biquadratique *adj.* (*mat.*) de gradul patru.
bique *s.f.* **1.** (*fam.*) capră; **une peau de** ~ un mantou din piele de capră; (*fam.*) **c'est de la crotte de** ~ e un lucru fără importanță. **2.** (*pop.*) mârțoagă. **3.** (*pop.*) babă arțăgoasă.
biquet, -te *s.m.f.* **1.** (*fam.*) ied. **2.** (*termen de afecțiune*) **mon** ~ puișor.
biqueter *v.i.* (*despre capre*) a făta.
biquotidien, ~ne *adj.* (care are loc) de două ori pe zi.
birbe *s.m.* (*pop.*) moș, boșorog; (*peior.*) **un vieux** ~ un moș încuiat, retrograd, adept al unor idei învechite.
biréacteur *adj., s.m.* (*av.*) (avion) cu două turboreactoare.
biréfringence *s.f.* (*fiz.*) birefringență.
biréfringent, ~e *adj.* (*fiz.*) birefringent.
birème *s.f.* (*la romani*) biremă, galeră cu câte două rânduri de rame.
biribi *s.m.* **1.** (*înv.*) joc de noroc de origine italiană. **2.** (*arg. mil.*) (*înv. cu maj.*) companie disciplinară din Africa.
birloir *s.m.* foraibăr care ține cerceveaua / tocul unei ferestre.
birman, ~e I. *adj.* din Birmania. **II.** *s.m.f.* (*cu maj.*) Birmanez, locuitor din Birmania. **III.** limba birmană.
birotor *adj., s.m.* (*av.*) aeronavă echipată cu două rotoare.
biroute *s.f.* **1.** (*arg.*) (*av.*) tub tronconic care indică direcția vântului. **2.** (*arg.*) con mobil de marcaj provizoriu pe șosele.
1. bis, ~e *adj.* **1.** cenușiu-cafeniu; (*în expr.*) **avoir le teint** ~ a fi închis la față, a fi măsliniu; **pain** ~ pâine neagră.
2. bis *adv., interj., s.m.* bis; **réclamer un** ~ a cere un bis.
bisaïeul, ~e *s.m.f.* străbunic.
bisaiguë, *s.f.* v. **besaiguë.** unealtă de cizmar și de dulgher.
bisaille *s.f.* **1.** făină neagră. **2.** amestec de grăunțe pentru hrana păsărilor de curte.
bisannuel, ~le *adj.* bianual, o dată la doi ani; (*bot. în expr.*) **plante ~le** palntă al cărei ciclu evolutiv durează doi ani.
bisbille *s.f.* (*fam.*) ceartă măruntă, hâră; **être en** ~ **avec qqn.** a fi certat cu cineva.
1. biscaïen, biscayen, ~ne *adj.* din Biscaia.
2. Biscaïen, Biscayen, ~ne *s.m.f.* locuitor din Biscaia.
3. biscaïen, biscayen *s.m.* **1.** muschetă. **2.** ghiulea de muschetă. **3.** glonte sferic de mitralieră.
bischof *s.m.* v. **bichof.**
biscornu, ~e *adj.* **1.** de formă neregulată; **un vieux chapeau** ~ o pălărie veche, de formă neregulată. **2.** (*fam. peior.*) bizar, ciudat, straniu; extravagant; trăsnit; **une idée ~e** o idee trăsnită.
biscoteau *s.m. (arg.)* **1.** biceps, mușchi. **2.** gambă, picior.
biscotte *s.f.* **1.** felie de pâine uscată în cuptor. **2.** biscuit.
biscotin *s.m.* pesmecior.
biscoto *s.m. pl.* (*arg.*) v. **biscoteau.**
biscuit *s.m.* **1.** pesmet. **2.** biscuit. **3.** porțelan dublu ars, nesmălțuit; **un bibelot en** ~ **de Sèvres** un bibelou din porțelan de Sèvres; **4.** (*arg.*) contravenție dată unui automobilist. **5.** (*pop. în expr.*) **c'est du** ~ e floare la ureche.
biscuiterie *s.f.* **1.** fabrică de biscuiți. **2.** comerț cu biscuiți.
1. bise *s.f.* crivăț; vânt rece din nord.
2. bise *s.f.* **1.** (*fam.*) sărut pe obraz; **faire la** ~ a săruta pe obraz. **2.** (*arg.*) *(în expr.)* **fend-la-bise** individ grăbit.
3. bise (*iht.*) pește de mare asemănător cu tonul.
biseau *s.m.* margine tăiată oblic (la oglinzi, pietre prețioase); **glace taillée en** ~ oglindă tăiată oblic. **2.** unealtă cu tăiș oblic. **3.** (*muz.*) vârful unor instrumente muzicale tăiat în plan înclinat; partea terminală a unei țevi de orgă. **4.** (*poligr.*) tip de riglă care ține paginile în forme pentru a fixa caracterele.
biseautage *s.m.* tăietură oblică (a unei oglinzi, a unei pietre prețioase).
biseauter *v.t.* **1.** a tăia oblic o margine (de oglindă, de geam, de piatră prețioasă). **2.** a însemna cărțile de joc pentru a trișa.
1. biser *v.i.* (*despre grăunțe*) a se înnegri, a se strica.
2. biser *v.t.* a revopsi (țesături, stofe).
3. biser *v.t.* (*fam.*) a săruta.
biset *s.m.* (*ornit.*) **1.** porumbel-de-stâncă (*Columba livia*). **2.** stofă grosieră de culoare închisă.
bisette *s.f.* **1.** dantelă de in. **2.** rață sălbatică.
bisexualité *s.f.* bisexualitate.
bisexué, ~e, bisexuel, ~le *adj.* v. **bissexué.**
bismuth *s.m.* (*chim.*) bismut.
bismuthine *s.f.* (*mineral.*) bismutină.
bison, ~e *s.m.f.* (*zool.*) bizon; bour; zimbru.
bisonne *s.f.* pânză cenușie pentru căptușeli; serj.
1. bisontin, ~e *adj.* din Besançon.
2. Bisontin, ~e *s.m.f.* locuitor din Besançon.
bisou, bizou *s.m.* (*fam.*) pupic; **faire un** ~ a da un pupic.
bisque *s.f.* **1.** (*culinar*) ciorbă de raci. **2.** (*fam.*) ciudă; arțag; **avoir / prendre la** ~ a fi arțăgos, a avea arțag, a avea draci.
bisquer *v.i.* (*fam.*) a se înciuda, a se oftica, a se înfuria, a se supăra; **faire** ~ **qqn.** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări.
bisquine *s.f.* vas de pescuit folosit în Marea Mânecii.
bissac *s.m.* desagă.
bisse *s.m.* **1.** (Elveția) canal de irigație în cantonul Valais. **2.** (*herald.*) șarpe.
bissecteur, -trice (*mat.*) **I.** *adj.* bisector. **II.** *s.f.* bisectoare.
bissection *s.f.* (*mat.*) împărțire în două părți egale.
bissel *s.m.* (*tehn.*) bisel.
bisser *v.t.* a bisa; ~ **une cantatrice** a bisa o cântăreață.
bissexte *s.m.* (*înv.*) ziua de 29 februarie.
bissextile *adj. f.* (*despre ani*) bisect; **année** ~ an bisect.
bissexué, ~e, bissexuel, ~le *adj.* (*biol.*) bisexuat.
bissoc *s.m.* plug cu două brăzdare.
bistorte *s.f.* (*bot.*) răculeț (*Polygonum bistorta*).
bistouri *s.m.* bisturiu.
bistournage *s.m.* (*vet.*) castrare (în special a taurului).
bistourner *v.t.* **1.** a întoarce, a răsuci o lamă de cuțit. **2.** (*vet.*) a castra un animal.
bistre *adj. invar., s.m.* (culoare) brun-închis cu nuanțe roșietice.
bistré, ~e *adj.* brun-închis; **teint** ~ ten bronzat.
bistrer *v.t.* a colora în brun-închis cu nuanțe roșietice.
bistrot, bistro *s.m.* **1.** cârciumă; cafenea; **prendre un verre au** ~ a bea un păhărel la cârciumă. **2.** (*pop.*) patron de cafenea.

bistrouille, bistouille *s.f.* **1.** (*pop.*) băutură preparată dintr-un amestec de cafea și rachiu; **tous les matins, il lui faut sa ~** în fiecare dimineață îi trebuie băutura lui (cafea cu rachiu). **2.** rachiu prost. **3.** fleac, lucru fără valoare.
bisulfate *s.m.* (*chim.*) bisulfat.
bisulfite *s.m.* (*chim.*) bisulfit.
bisulfure *s.m.* (*chim.*) bisulfură.
1. bit *s.m.* inel de metal prevăzut cu diamante pentru forarea rocilor dure.
2. bit *s.m.* (*inform.*) unitate de măsurare a informației.
bitangent, ~e *adj.* (*geom.*) bitangent.
bitension *s.f.* proprietatea unui aparat electric de a putea funcționa sub două tensiuni diferite.
biter *v.i.* *(arg.)* a pricepe, a-i pica fisa.
biterrois, ~e *adj.* din Béziers (oraș din provincia Languedoc).
bitonal, ~e (*m. pl.* **-als** sau **-aux**) *adj.* (*muz.*) care folosește două tonalități diferite.
bitoniau *s.m.* (*fam.*) nume generic pentru o componentă de mici dimensiuni dintr-un dispozitiv mecanic.
bitonnage *s.m.* (*arg.*) ezitare.
bitonner *v.t.* *(arg.)* a ezita, a pregeta, a sta la îndoială.
bitord *s.m.* (*mar.*) frânghie din fire răsucite laolaltă.
bitos *s.m.* (*arg.*) pălărie bărbătească.
bitte *s.f.* (*mar.*) baba.
1. bitter *s.m.* biter, băutură alcoolică amară.
2. bitter *v.t.* (*mar.*) a lega un cablu de babă.
bitumage *s.m.* (*constr.*) bitumaj; bitumare, așternere de bitum pe suprafața unui drum.
bitume *s.m.* (*chim.*) bitum.
bitumer, bituminer *v.t.* (*constr.*) a bituma.
bitumineux, -euse, bitumeux, -euse *adj.* **1.** (*chim.*) bituminos. **2.** de culoare închisă; **ciel bitumeux** cer închis, acoperit.
bit(t)ure *s.f.* (*pop.*) **1.** chef, chiolhan; (*în expr.*) **prendre une ~ a.** a face ceva pe săturate; **b.** a se îmbăta criță, a se chercheli; **à toute ~** în mare viteză; în goană. **2.** (*mar.*) porțiune din lanțul unei ancore amplasată pe puntea navei.
bit(t)urer *v.r.* (*pop.*) a se îmbăta criță.
bitturin *s.m.* (*pop.*) alcoolic, bețiv.
biunivoque *adj.* (*mar.*) biunivoc.
bivac *s.m.* v. **bivouac**.
bivalence *s.f.* (*chim.*) bivalență.
bivalent, ~e *adj.* (*chim.*) bivalent.
bivalve I. *adj.* (*zool.*) bivalv, care are două valve. **II.** *s.m. pl.* (*zool.*) clasă de moluște lamelibranhiate (din care fac parte stridiile și midiile) cu cochilie bivalvă.
bivaquer *v.i.* v. **bivouaquer**.
biveau *s.m.* echer cu brațe mobile.
bivitellin, ~e *adj.* (*în expr.*) **jumeaux ~s** gemeni provenind din fecundarea a două ovule diferite.
bivoie *s.f.* **1.** intersecție, încrucișare de două drumuri. **2.** locul în care se despart două șine de cale ferată.
bivouac *s.m.* bivuac.
bivouaquer *v.i.* a bivuaca.
bixacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de dicotiledonate din America de Sud.
bizarre I. *adj.* **1.** bizar, ciudat, straniu; extravagant; excentric; **une conduite ~** o purtare ciudată; **un chapeau ~** o pălărie excentrică. **2.** straniu, neobișnuit; **une destinée ~** un destin neobișnuit. **II.** *s.m.* (*art.*) bizarul.
bizarrement *adv.* (în mod) bizar, ciudat, straniu; cu extravaganță.
bizarrerie *s.f.* **1.** bizarerie, ciudățenie. **2.** (*înv.*) nebunie.
bizet *s.m.* (*arg.*) **1.** proxenet, pește. **2.** vagabond, derbedeu, haimana.
bizut, bizuth *s.m.* (*arg. școlar*) **1.** elev în primul an al cursului superior (al anului de pregătire). **2.** novice, începător, debutant.
bizutage *s.m.* (*arg.* școlar) farsă făcută elevilor în primul an al cursului superior, de colegi.
bizuter *v.t.* (*arg. școlar*) a face farse colegilor din primul an al cursului de pregătire.
bla-bla, bla-bla-bla *s.m. invar.* (*pop.*) trăncăneală, sporovăială fără conținut.
blablater *v.i.* (*pop.*) a trăncăni, a sporovăi fără a spune nimic important.
black-bass *s.m.* (*iht.*) biban extrem de vorace, originar din America de Nord (*Micropterus saimoides*).
blackboulage (*angl.*) *s.m.* **1.** eșecul în cadrul unor alegeri;. **2.** eșec la un examen.
blackbouler (*angl.*) *v.t.* **1.** a eșua la alegeri. **2.** a trânti la un examen, concurs; **candidat blackboulé au concours** candidat trântit la concurs.
black-out (*angl.*) *s.m.* **1.** (*mil.*) camuflaj, întuneric complet. **2.** (*în expr.*) **faire le ~** a păstra tăcere completă asupra unui lucru.
black-rot (*angl.*) *s.m.* maladie a viței de vie datorată unei ciuperci microscopice.
blafard, ~e I. *adj.* **1.** (*despre lumină, culori*) alburiu; șters; **la lueur ~e de l'aube** lumina alburie a zorilor. **2.** (*despre figură*) palid, livid; **teint ~** ten palid. **II.** *s.f.art (pop.)* moartea, doamna cu coasa.
blague *s.f.* **1.** punguță, săculeț de tutun. **2.** (*fam.*) minciuni, moși-pe-groși, brașoave; **il raconte des ~s** povestește brașoave, minciuni. **3.** glumă; **~ à part / dans le coin / dans le sac** lăsând gluma la o parte; fără șagă; **sans ~?** Nu glumești? Vorbești serios?
blaguer I. *v.i.* **1.** (*fam.*) a spune brașoave, minciuni, a înșira moși-pe-groși. **2.** a glumi; **tu blagues?** Glumești? **II.** *v.t.* (*fam.*) **a** lua pe cineva peste picior; a tachina; **il blague son ami sur son chapeau** îl tachinează pe prietenul său cu privire la pălăria lui.
blagueur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (om) glumeț, mucalit, hâtru, șugubăț.
blair *s.m.* (*pop.*) **1.** nas; **il a un drôle de ~** are un nas caraghios. **2.** (*în expr.*) **avoir qqn. dans le ~** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; a nu putea suferi / mistui pe cineva.
blaireau *s.m.* **1.** (*zool.*) bursuc, viezure (*Meles*). **2.** pămătuf de bărbierit. **3.** *(pop.)* nas. **4.** *(pop.)* recrut, răcan. **5.** *(pop.)* persoană antipatică.
blairer *v.t.* (*pop.*) a nutri simpatie (*mai ales la forma negativă*); **ne pas pouvoir ~ qqn.** a nu avea pe cineva la inimă, a nu putea suferi pe cineva; a iubi pe cineva ca sarea-n ochi.
1. blaisois, ~e *adj.* din Blois.

2. Blaisois, ~e *s.m.f.* locuitor din Blois.
blâmable *adj.* blamabil, condamnabil, criticabil, reprobabil; **action ~** acțiune reprobabilă.
blâme *s.m.* **1.** blam; dezaprobare; înfierare, respingere; condamnare; oprobriu; **encourir le ~ des honnêtes gens** a se expune oprobriului oamenilor cumsecade. **2.** blam, sancțiune disciplinară; **recevoir un ~** a primi un (vot de) blam.
blâmer *v.t.* a blama, a dezaproba; a înfiera, a reproba, a condamna.
blanc, blanche I. *adj.* **1.** alb; **vin ~** vin alb; **papier ~** hârtie albă, nescrisă; **sauce blanche** sos alb; **marguerite blanche** margaretă albă; **nuit blanche** noapte albă, nedormită; **vers ~s** versuri albe; **colombe blanche** porumbel alb; **drapeau ~** steag alb indicând capitularea; **arme blanche** armă albă; **cheveux ~s** păr alb. **2.** curat; **mettre des draps ~s** a pune cearșafuri curate; **mains blanches** mâini curate. **3.** (*arg.*) bani, biștari, lovele. **4.** (*arg.*) heroină. **5.** (*în expr.*) **être ~ comme neige** a fi curat ca lacrima; a fi nevinovat ca un prunc; **sortir d'une accusation ~ comme neige** a scăpa onorabil de o acuzație, a fi declarat nevinovat; **manger son pain ~ le premier a.** a demara bine o activitate, a porni cu dreptul; **b.** a începe cu ce e mai plăcut; **~ comme un cachet d'aspirine / comme un linge, être ~ de peur** a fi alb ca varul de frică; (*pop.*) **être ~** a-și ieși din minți / din fire; **donner carte blanche à qqn.** a da mână liberă cuiva; a da deplină libertate de acțiune cuiva; **dire tantôt ~, tantôt noir** a avea spirit de contradicție; **mariage ~** căsătorie de formă; **voix blanche** voce egală, fără inflexiuni, fără timbru; **gelée blanche** chiciură, promoroacă; brumă; **monnaie blanche** monedă de argint; **bulletin ~** buletin de vot pe care nu este exprimată nici o opțiune; **faire chou ~** a eșua, a da chix; a da carul de mal; a nu face nici o brânză; (*fam.*) **il n'est pas ~** va trebui să dea socoteală; va fi pedepsit; **se faire ~ de son épée** a te prevala de calități pe care nu le ai. **II.** *s.m.* alb, culoarea albă; **être vêtu de ~** a fi îmbrăcat în alb; **signer en ~** a semna în alb; **noir sur ~** negru pe alb, clar, fără echivoc, limpede. **2.** materie colorată, vopsea albă; **passer une couche de ~** a da cu un strat de vopsea albă; **~ de titane** alb de titan. **3.** cretă; **faire une croix à la porte avec du ~** a face o cruce / un semn pe ușă cu cretă. **4.** albituri, pânzeturi din bumbac; **exposition de ~** expoziție de pânzeturi; **salon du ~** perioadă în care se expun noutățile din domeniul lenjeriei. **5.** (*poligr.*) spațiu alb, netipărit; **laisser des ~s** a lăsa spații albe (între rânduri, între cuvinte). **6.** (*cu maj.*) alb, aparținând rasei albe. **7.** alb; **~ de ~s** vin alb, din struguri albi. **8.** (*în expr.*) **~ d'œuf** albuș de ou; **~ de l'œil** albul ochiului; **~ de poulet** piept de pui; **~ de baleine** spermanțet; **~ de céruse** ceruză; **~ de plomb** alb de plumb, ceruză; **~ de baryte** alb de barită; (*poligr.*) **~ couvrant** alb acoperitor; **petit ~** vin alb; **aller du ~ au noir a.** a cădea dintr-o extremă în alta; **b.** a fi schimbător; **saigner qqn. à ~** a stoarce pe cineva de bani; **mettre du noir sur du ~** a scrie; a compune opere; **tirer à ~** a trage cu gloanțe oarbe; (*despre culori*) **tirer sur le ~** a bate spre alb; a fi alburiu; **rougir jusqu'au ~ des yeux** a se înroși / a roși până în vârful urechilor; **regarder qqn. dans le ~ des yeux** a privi pe cineva drept în ochi; a se uita țintă în ochii cuiva; (*fig.*) **chauffer qqn. à ~** a monta pe cineva, a-i băga fitile; **de but en ~ a.** din senin, pe nepusă masă; **b.** în mod direct; fără menajamente; **mettre qqn. au ~** a ruina pe cineva, a-i câștiga toți banii; (*bot.*) **~ d'eau** nufăr alb; **les hommes en ~** chirurgii; **se mettre en ~** a se îmbrăca în alb; **chèque en ~** cec în alb; **battre des ~s en neige** a bate albușurile până devin spumă; **il n'a pas de ~ dans les yeux** s-a făcut de râs, și-a mâncat rușinea. **III.** *s.f.* **1.** albă, femeie aparținând rasei albe. **2.** (*muz.*) doime. **3.** bilă albă (la biliard).
blancard *adj.* (*arg.*) (persoană) fără cazier judiciar.
blanc-bec (*pl.* **blancs-becs**) *s.m.* tânăr fără experiență; ageamiu; boboc.
blanc-étoc, blanc-estoc (*pl.* **blancs-étocs**) *s.m.* (*silv.*) tăierea completă a unei păduri.
blanc-bleu (*pl.* **blancs-bleus**) *s.m.* (*arg.*) persoană de încredere.
blanchaille *s.f.* (*iht.*) albitură.
blanchâtre *adj.* alburiu, albicios.
blanchecaille *s.f.* (*arg.*) **1.** spălătoreasă. **2.** spălatul rufelor.
blanchet I. *s.m.* **1.** (*poligr.*) așternut. **2.** bucată de pânză prin care se filtrează lichidele. **II.** *adj.* alburiu.
blancheur *s.f.* **1.** albeață, culoarea albă; albul; **la ~ de la neige** albul zăpezii. **2.** (*fig.*) inocență, neprihănire, puritate; **la ~ d'une âme pure** inocența unui suflet curat.
blanchiment *s.m.* **1.** albire, albit; **le ~ d'un mur** albirea / văruirea unui zid. **2.** decolorare; **~ au chlore** albire prin clor. **3.** introducere în circuitul monetar a banilor obținuți ilicit, spălare.
blanchir I. *v.t.* **1.** a albi; a înălbi; a face să devină alb; **le givre avait blanchi les branches des arbres** chiciura albise crengile copacilor. **2.** a spăla (rufe), a curăța; **donner son linge à ~** a-și da rufele la spălat. **3.** (*culinar*) a opări; **faire ~ des légumes** a opări legume. **4.** a acoperi, a da cu alb; **~ un mur** a da cu alb un perete, a vărui. **5.** (*poligr.*) a mări spațiul alb (dintre rânduri). **6.** (*fig.*) a dezvinovăți, a disculpa; a declara nevinovat; **~ qqn.** a dezvinovăți pe cineva; **il est sorti blanchi du procès** a fost declarat nevinovat la proces. **7.** a curăța, a freca; **elle a donné son argenterie à ~** și-a dat argintăria la curățat. **8.** (*fig. în expr.*) **~ l'argent de la drogue** a introduce banii obținuți pe droguri în circuitul monetar, a spăla. **II.** *v.i.* **1.** a se albi; **ses cheveux blanchissent** i se albește părul. **2.** a păli; **~ de colère** a păli de mânie. **3.** (*în expr.*) **~ sous le harnais** a îmbătrâni / a se învechi într-o meserie. **III.** *v.r.* **1.** a se mânji cu ceva alb; **il s'est blanchi la manche en se frottant au mur** și-a mânjit mâneca (cu var) frecându-se de perete. **2.** (*fig.*) a se dezvinovăți; **se ~ d'une accusation** a se dezvinovăți împotriva unei acuzații calomnioase / defăimătoare. **3.** a se unge (cu alifie); **elle s'est blanchi le visage** și-a uns fața.

blanchissage *s.m.* **1.** albire, spălare, spălat, curățare (a rufelor) / curățat; **envoyer son linge au ~** a-și trimite rufele la spălat **2.** rafinare a zahărului.
blanchissant, ~e *adj.* **1.** care începe să albească; care devine alb; **l'aube blanchissante** zorii alburii (care anunță lumina zilei). **2.** care înălbește, care curăță; **produit ~** produs care curăță (detergent).
blanchissement *s.m.* albire; **le ~ des cheveux** albirea părului.
blanchisserie *s.f.* **1.** spălătorie. **2.** (*text.*) albitorie.
blanchisseur, -euse I. *s.m.f.* **1.** spălător (într-o albitorie). **2.** spălător(easă). **II.** *s.m.* *(pop.)* avocat al apărării.
blanc-manger (*pl.* **blancs-mangers**) *s.m.* jeleu din lapte, zahăr și migdale.
blanco, blanchouillard, blanquiste *s.m.* (*arg.*) pahar de vin alb.
blanco *adj.* (*arg.*) **1.** fără cazier. **2.** palid la față.
blanc-pendard (*pl.* **blancs-pendards**) *s.m.* (*ornit.*) sfrâncioc.
blanc-seing (*pl.* **blancs-seings**) *s.m.* hârtie iscălită în alb.
blancs-manteaux *s.m. pl.* călugări din ordinul „servites" 22.
blandices *s.f. pl.* *(lit.)* nuri; seducție; farmec.
blanquet *s.m.* **1.** (*iht.*) albitură. **2.** (*agr.*) boală a măslinilor tineri. **3.** pară de calitate proastă.
blanquette *s.f.* **1.** vin spumos din sudul Franței (Languedoc). **2.** mâncare de carne cu sos alb. **3.** struguri de tip ceaslă; vinul obținut din struguri de tip ceaslă. **4.** specie de măslini din Algeria. **5.** pară văratică. **6.** bere blondă foarte spumoasă. **7.** tip de sodă preparată în Franța.
blanquisme *s.m.* doctrina politică a lui Auguste Blanqui.
blanquiste *s.m.* *(arg.)* pahar de vin alb.
blanzé *s.m.* varietate de grâu din nordul Franței.
blaps *s.m.* (*entom.*) gândac mare din famila tenebrionidelor, care trăiește în locuri întunecoase și umede.
blase, blaze *s.m.* (*arg.*) **1.** nume. **2.** nas. **3.** cazier judiciar.
blasé, ~e *adj.*, *s.m.f.* (om) blazat; plictisit; indiferent; dezgustat.
blasement *s.m.* blazare; plictiseală; indiferență; dezgust; lehamite.
blaser *v.t.*, *v.r.* a (se) blaza; a (se) plictisi; a (se) dezgusta (de toate); **les déboires de la vie l'ont blasé** decepțiile vieții l-au blazat.
blason *s.m.* **1.** blazon; stemă; **le ~ d'une viile** stema unui oraș. **2.** heraldică. **3.** scurt poem la modă în sec.XVI. **4.** stinghie împodobită care unește picioarele din față ale unui scaun. **5.** (*în expr.*) **redorer son ~** a-și restabili situația / averea; **salir / ternir son ~** a-și păta onoarea, a-și mânji reputația; **~ des couleurs** semnificația culorilor.
blasonner *v.t.* **1.** a picta un blazon. **2.** a interpreta, a descifra un blazon (conform heraldicii). **3.** a împodobi cu un blazon.
blasphémateur, -trice *s.m.f.*, *adj.* care defăimează, profanează.
blasphématoire *adj.* de blestem; profanator; pângăritor; **propos ~s** cuvinte profanatoare, de blestem, care cuprind un blestem.
blasphème *s.m.* **1.** (*rel.*) blasfemie, hulă; defăimare a celor sfinte; **proférer des blasphèmes** a profera insulte (la adresa bisericii, a religiei). **2.** insultă, jignire; **c'est un ~ de parler de cet homme comme vous faites** este o insultă să vorbești astfel despre acest om.
blasphémer *v.t.*, *v.i.* **1.** (*rel.*) a rosti o blasfemie; a huli; **~ le nom de Dieu** a huli numele lui Dumnezeu. **2.** a insulta, a jigni; a profera injurii; **une telle conduite blasphème la morale** o asemenea purtare jignește morala.
blaste *s.m.* (*bot.*) parte a embrionului care cuprinde gemula și tulpinița.
blastème, cytoblastème *s.m.* (*biol.*) aglomerare de celule la nivelul rănilor în curs de cicatrizare.
blastoderme *s.m.* (*biol.*) blastodermă, membrană primitivă a embrionului.
blastogenèse *s.f.* (*biol.*) primul stadiu al dezvoltării embrionului și al formării blastodermei.
blastome *s.m.* (*med.*) tumoare malignă care atinge cel mai adesea sistemul nervos central.
blastomère *s.m.* (*biol.*) **1.** blastomer, celulă provenind din segmentarea oului. **2.** fiecare din primele celule ale embrionilor vegetali.
blastomycètes *s.m. pl.* (*bot.*) grup de ciuperci microscopice (drojdia de bere).
blastomycose *s.f.* (*med.*) afecțiune provocată de dezvoltarea unui blastomicet pe piele sau în unele organe.
blastula, blastule *s.f.* (*biol.*) blastulă, stadiu embrionar la metazoare.
blatérer *v.i.* (*despre animale*) a behăi.
blatier *s.m.*, *adj.* negustor de grâne.
blatte *s.f.* (*entom.*) șvab; gândac-de-bucătărie, libarcă; corhan (*Blatta*).
blave, blavec *s.f.* *(arg.)* batistă.
blavin *s.m.* *(arg.)* fular.
blayet *s.m.* (*micol.*) specie de ciupercă comestibilă.
blaze *s.m.* v. **blase**.
blazer *s.m.* (*angl.*) haină ușoară.
blé *s.m.* **1.** grâu (*Triticum*); **moudre le ~** a măcina grâul; **cheveux couleur de ~s mûrs** păr de culoarea grâului copt. **2.** (*bot. în compuse*) **~ noir, ~ rouge** hrișcă (*Fagopyrum esculentum*); **~ de Turquie, ~ d'Inde, ~ d'Espagne** porumb, păpușoi (*Zea Mays*); **~ -barbu, ~ -d'automne, ~ -ordinaire, ~ -tendre** grâu cârnău (*Triticum vulgare*); **~ -de-Pologne** grâu alb, grâu polonez (*Triticum polonicum*); **~-de-vache** condroniu (*Melampyrum arvense*); **~ -dur** ghircă, grâu arnăut (*Triticum durum*); **~ -riz** tenchiu (*Triticum monococcum*). **3.** (*arg.*) bani. **4.** (*în expr.*) **manger son ~ en herbe** a-și toca averea; **être fauché (comme les blés)** a fi lefter, a nu avea para chioară.
bléchard, ~e, blèche *adj.* (*arg.*) **1.** urât, nasol; **il est ~, ton tacot** e nasoală mașina ta.
bled *s.m.* **1.** (în Africa de Nord) ținut. **2.** (*pop.*) localitate izolată, fără resurse. **3.** (*pop.*) loc de baștină; **mon ~ c'est Toulon** locul meu de baștină e Toulon.
bledard *s.m.* **1.** (*înv.*) soldat francez care lupta în Africa de Nord. **2.** (*pop. înv.*) țăran.

bleime *s.f.* (*vet.*) contuzie a unei părți din piciorul calului.
blême *adj.* **1.** alb la față, alb ca varul; palid, livid; ~ **de fatigue** palid de oboseală. **2.** tern, pal, alburiu; **une lueur** ~ o lumină alburie, pală.
blêmir *v.i.* a păli (brusc), a se albi la față; a se îngălbeni; **il blêmit de peur** se îngălbeni de frică; **un visage blêmi par la fatigue** o față palidă de oboseală.
blêmissement *s.m.* pălire (bruscă), îngălbenire la față.
blende *s.f.* (*minerai.*) blendă.
blennie *s.f.* (*iht.*) specie de pește mucilaginos din apele dulci și de pe litoral (*Blennius*).
blennorragie *s.f.* (*med.*) blenoragie.
blennorragique *adj.* (*med.*) blenoragic.
blennorrhée *s.f.* (*med.*) blenoree.
blépharite *s.f.* (*med.*) blefarită.
blépharoplastie *s.f.* (*chir.*) blefaroplastie.
blèse *adj.*, *s.m.f.* peltic, care vorbește cu un defect de pronunție.
blèsement *s.m.* vorbire peltică.
bléser *v.i.* a vorbi peltic.
blésité *s.f.* pelticie, pelticeală.
1. blésois, ~e *adj.* v. **blaisois**.
2. Blésois, ~e *s.m.f.* v. **Blaisois**.
blessant, ~e *adj.* jignitor, injurios, insultător, vexant, ofensator; **propos ~s** cuvinte jignitoare.
blessé, ~e I. *s.m.f.* rănit; **soigner les ~s** a îngriji răniții; ~ **par un coup de feu** rănit cu un foc de armă. **II.** *adj.* jignit, rănit (în amorul propriu); ofensat; ~ **dans son honneur** jignit în onoarea sa.
blesser I. *v.t.* **1.** a răni; **la balle a blessé le poumon droit** glonțul a rănit plămânul drept; ~ **mortellement** a răni mortal; **la victime a été blessée à coups de couteau** victima a fost rănită cu lovituri de cuțit. **2.** a deranja, a supăra, a jena; **son qui blesse l'oreille** sunet care supără urechea; culoare care supără ochii; **ces chaussures blessent mes pieds** acești pantofi îmi jenează picioarele. **3.** a prejudicia, a leza, a dăuna, a vătăma, a păgubi; **cet accord blesse nos intérêts** acest acord ne lezează interesele. **4.** a aduce, a atinge, a afecta, a încălca, a nu respecta; ~ **les convenances** a încălca, a afecta convenien-țele, regulile de comportare. **5.** a jigni, a ofensa; **ces paroles le blessèrent** aceste cuvinte l-au jignit; ~ **qqn. à vif** a jigni profund pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se răni; **il s'est blessé avec un couteau** s-a rănit cu un cuțit. **2.** a se jigni, a se ofensa; **elle se blesse pour un rien** se ofensează pentru nimica toată. **3.** (*prov.*) **chacun sait le mieux où le bât le blesse** fiecare știe mai bine unde-l strânge opinca; (*prov.*) **il n'y a que la vérité qui blesse** adevărul supără.
blessure *s.f.* **1.** rană; **panser une** ~ a pansa o rană; **sa** ~ **s'est refermée** rana i s-a închis. **2.** (*fig.*) suferință morală, durere sufletească; **rouvrir une** ~ a redes-chide o rană, o durere sufletească. **3.** atingere morală, injurie, jignire; ~ **d'amour-propre** jignire a amorului propriu.
blet, blette *adj.* (*despre fructe*) trecut, veșted, fleșcăit.
blette *s.f.* v. **bette**.
blettir *v.i.* (*despre fructe*) a se trece, a se veșteji, a se fleșcăi.
blettissement *s.m.*, **blettissure**, *s.f.* veștejire, fleșcăire (a unui fruct).
bleu, ~e I. *adj.* bleu, albastru; azuriu; **des yeux ~s** ochi albaștri; **un ciel** ~ un cer albastru, fără nori; **encre ~e** cerneală albastră. **2.** vânăt; **avoir les mains ~es de froid** a avea mâinile vinete de frig; **maladie ~e** maladia albastră (cardiopatie cianogenă); **enfant** ~ copil suferind de maladia albastră. **3.** (*în expr.*) **conte** ~ basm; (*fig. fam.*) **contes ~s** minciuni, cai verzi pe pereți, povești de adormit copiii; **colère ~e** furie oarbă; **cordon** ~ gospodină pricepută, rafinată; **zone ~e** zonă centrală a unui oraș; **la houille ~e** energia valurilor, a mareelor; **bifteck** ~ biftec în sânge; (*fam.*) **avoir une peur ~e** a trage o spaimă, a i se face inima cât un purice; **en être tout** ~ a fi / a rămâne uluit; a rămâne cu gura căscată / tablou / mască. **II.** *s.m.* **1.** albastru; **le** ~ **du ciel** albastrul cerului; ~ **marine** albastru bleumarin; ~ **outremer** albastru peruzea; ~ **foncé** albastru închis; ~ **de Prusse a.** albastru închis bătând spre verde; **b.** ferocianură ferică; ~ **de méthylène,** ~ **carmin** coloranți artificiali; ~ **canard** albastru-verzui; ~ **pétrole** albastru închis bătând spre verde; ~ **ciel** albastru deschis. **1.** scrobeală albastră. **2.** albăs-treală; **passer le linge au** ~ a albăstri rufele. **3.** albastru, materia colorantă; **un tube de** ~ un tub de vopsea de culoare albastră. **4.** (*fam.*) vânătaie; **il est tombé et il s'est fait un** ~ **sur le bras** a căzut și și-a făcut o vânătaie pe braț. **5.** (*culinar, în expr.*) **cuire une truite au** ~ a fierbe un păstrăv aruncân-du-l direct în apă fiartă. **6.** (*fam.*) recrut, boboc; nou venit într-un liceu. **7.** salopetă; ~ **de travail** salopetă de lucru. **8.** (*în expr.*) ~ **d'Auvergne** varietate de brânză; **petit** ~ vin prost; **passer au** ~ **a.** a delapida; **b.** a face uitat; a face să dispară; ~ **de méthylène** albastru de metilen, antiseptic; (*înv.*) **petit** ~ telegramă; **en faire voir de ~es à qqn.** a-i face cuiva zile fripte / sânge rău / viața amară; **n'y voir que du** ~ **a.** a nu pricepe o iotă; a se uita ca pisica-n calendar; **b.** (*arg.*) a lua plasă, a se înșela; (*arg.*) **se mettre dans le** ~ a se îmbăta criță.
bleuâtre *adj.* albăstrui.
bleue *s.f.* (*pop. în expr.*) **la grande** ~ marea.
bleubite *s.m.* (*arg.*) răcan, recrut.
bleuet *s.m.* (*bot.*) albăstrea, albăstriță (*Centaurea cyanus*).
bleuir I. *v.t.* **1.** a albăstri, a da culoare / nuanță albastră; a învineți; **la lune bleuissait les marais** luna dădea o nuanță albastră mlaștinilor; **le froid bleuissait leurs figures blêmes** frigul le învinețea fețele palide. **II.** *v.i.* a învineți; **ses mains bleuissent de froid** mâinile i se învinețesc de frig.
bleuissement *s.m.* albăstrire; învinețire.
bleusaille *s.f.* (*arg. mil.*) recruți.
bleuté, ~e *adj.* albăstriu, care bate în albastru; **blanc** ~ alb care bate în albastru.
bleuter *v.t.* a colora ușor în albastru, a albăstri; ~ **le linge** a albăstri rufele.
bliaud, bliaut *s.m.* (*ist.*) tunică lungă purtată în evul mediu de bărbați și femei.

blind *s.m.* *(arg. în expr.)* **défendre son ~** a-și apăra interesele, a trage spuza pe turta lui!
blindage *s.m.* **1.** (*mil., el.*) blindaj. **2.** (*constr.*) cofraj.
blinde *s.m.* **1.** (*mil. înv.*) bucată de lemn care susținea fascinele unui adăpost sau unei tranșee. **2.** (*arg. în expr.*) **à toute ~** în goană; în mare viteză; **défendre son ~** a-și apăra interesul, a trage spuza pe turta lui.
blindé, ~e *adj., s.m.* **1.** (*mil.*) vehicul blindat. **2.** (*fig. fam.*) întărit, călit. **3.** beat mort.
blinder I. *v.t.* **1.** (*mil.*) a blinda. **2.** (*pop.*) a încărca o armă. **3.** (*fig. fam.*) a întări, a căli; **après ce coup, il est blindé** după această lovitură, este călit. **II.** *v.r.* (*fig.*) a se căli; *(pop.)* a se îmbăta.
blini, blinis *s.m.* (*culinar*) colțunaș (cu brânză).
blister *s.m.* ambalaj de carton acoperit cu plastic pentru prezentarea unor mărfuri de mici dimensiuni.
blizzard *s.m.* vânt rece însoțit de zăpadă.
blobloter *v.i.* (*arg.*) a tremura, a dârdâi (de frig, de frică).
bloc *s.m.* **1.** bloc; masă; bucată mare; **un ~ de marbre** un bloc de marmură; **un ~ de métal** o masă de metal; **taillé dans un seul ~** tăiat dintr-o singură bucată. **2.** bloc, teanc, grămadă; **un ~ de papier à lettres** un teanc de hârtie de scrisori. **3.** tot, întreg; **ces divers éléments forment un ~** aceste elemente diverse / disparate alcătuiesc un întreg. **4.** bloc, grupare de partide politice cu programe asemănătoare; **le ~ des gauches** blocul partidelor de stânga. **5.** (*arg.*) pușcărie, gherlă, pârnaie; **fourrer au ~** a băga în pușcărie; **aller au ~** a merge la pușcărie. **6.** (*în expr.*) **~ opératoire** bloc operator; **~ monétaire** zonă monetară; (*auto*) **~-moteur** bloc-motor; **en ~** în mare, în totalitate, în ansamblu; **examinons cette affaire en ~** să examinăm această afacere în mare, fără a intra în detalii; **à ~** temeinic; tare; de tot; **serrer un écrou à ~** a strânge tare o piuliță; **~ enfariné** capcană străvezie, cusută cu ață albă; **être gonflé à ~** a fi plin de îndrăzneală, de entuziasm.
blocage *s.m.* **1.** blocare; **~ des freins** blocare a frânelor; **~ des prix** blocare a prețurilor. **2.** (*constr.*) blocaj.
blocaille *s.f.* **1.** (*constr.*) resturi de pietre, cărămizi ce intră în fabricarea betonului. **2.** (*geogr.*) pietriș rezultat din fragmentarea unei roci din cauza gerului.
blocaux *s.m. pl.* (*în expr.*) **argile à ~** argilă amestecată cu pietriș și nisip.
bloc-cylindre (*pl.* **blocs-cylindres**) *s.m.* (*tehn.*) bloc metalic care cuprinde cilindrii unui motor.
bloc-diagramme (*pl.* **blocs-diagrammes**) *s.m.* *(geogr.)* bloc-diagramă.
blockhaus *s.m.* bloc, blochaus.
bloc-moteur *s.m.* (*maș.*) bloc al motorului.
bloc-notes (*pl.* **blocs-notes**) *s.m.* blocnotes.
bloc-système (*pl.* **blocs-systèmes**) *s.m.* (*c.f.*) bloc-sistem, bloc de cale ferată.
blocus *s.m.* blocadă; **~ économique** blocadă economică.
blond, ~e *adj., s.m.f.* blond; **cheveux ~s** păr blond; **être ~ comme les blés** a avea părul ca spicul grâului; **une belle ~e** o blondă frumoasă. **II.** *s.m.* **1.** (culoarea) galben deschis (a părului); **~ doré** blond auriu. **2.** (*culinar*) suc de carne concentrat. **III.** *adj.* gălbui, blond, de culoare deschisă; **bière ~e** bere blondă. **IV.** *s.f.* dantelă de mătase.
blondasse *adj.* blond spălăcit; **des cheveux ~s** păr blond spălăcit.
blondel *s.m.* (*opt.*) veche unitate de măsură a luminiscenței.
blondeur *s.f.* caracterul a ceea ce este blond.
1. blondin, ~e, blondinet, ~te *adj., s.m.f.* (copil) blond, bălăior.
2. blondin *s.m.* **1.** filfizon. **2.** aparat pentru transportul aerian al materialelor de construcții pe mari șantiere.
blondir I. *v.i.* **1.** a deveni galben; **les blés blondissent** grâul începe să devină galben / să se coacă. **2.** a se blonzi, a deveni blond; **ses cheveux blondissent** părul i se blonzește. **II.** *v.t.* (*culinar*) a rumeni (în grăsime). **III.** *v.r.* a-și decolora părul; **elle se blondit** își decolorează părul.
bloom *s.m.* (*metal.*) blum; oțel semilaminat.
bloomer *s.m.* pantalonaș bufant de copil și strâns pe picior cu un elastic.
blooming *s.m.* (*metal.*) bluming.
bloquer I. *v.t.* **1.** a strânge, a reuni, a aduna la un loc; **~ les paragraphes en un seul** a reuni paragrafele într-unul singur; **~ ses observations en un article** a-și strânge observațiile într-un articol. **2.** (*constr.*) a turna beton. **3.** a bloca; **~ les freins** a bloca frânele; (*fig.*) **~ les salaires** a bloca salariile. **4.** a asedia; **~ une ville** a asedia un oraș. **5.** a bloca, a opri; **~ le crédit** a bloca / a îngheța creditul. **6.** (*sport în expr.*) **~ le ballon** a prinde mingea (la fotbal) și a o reține; (*box*) **~ un coup** a împiedica o lovitură să-și atingă ținta. **7.** (*arg.*) a băga la zdup, la răcoare. **8.** (*arg.*) a consemna un soldat în cazarmă. **9.** (*arg.*) a aplica o lovitură. **10.** (*arg.*) a încasa o lovitură. **II.** *v.r.* **1.** a se bloca, a se imobiliza; **la clef s'est bloqueé dans la serrure** cheia s-a blocat în broască. **2.** (*fig.*) a se bloca, a refuza o comunicare; **devant l'examinateur, il se bloque (d'émotion)** în fața examinatorului, se blochează (de emoție).
bloqueur, -euse *adj.* care blochează un aparat, o mașină.
bloquir *v.t.* (*arg.*) a cumpăra.
blot *s.m.* (*arg.*) **1.** preț, cost. **2.** obiect negociabil. **3.** (*în expr.*) **c'est mon ~** e treaba mea, mă privește; **faire / être le ~ qqn.** a-i conveni cuiva; **en avoir son ~** a fi sătul până peste cap; **c'est le même ~** e tot aia; **avant tout autre ~** înainte de orice altceva.
blottir *v.r.* **1.** a se ghemui, a se face mic; **il se blottit sous les couvertures** se ghemuiește sub pleduri. **2.** a se refugia, a se pune la adăpost, a se piti; **elle se blottit dans un coin** se piti într-un colț.
bloum *s.m.* *(arg.)* pălărie bărbătească.
blouse *s.f.* **1.** bluză. **2.** halat de lucru. **3.** *(pop. în expr.)* **être dans la ~** a fi păcălit, înșelat.
blouser I. *v.i.* a fi larg; **corsage qui blouse** bluză largă. **II.** *v.t.* (*fig. pop.*) (*în expr.*) **~ qqn.** a înșela / a păcăli pe cineva. **III.** *v.r.* (*fam.*) a face o greșeală, a greși; **un médecin peut se ~ dans son diagnostic** un medic poate greși în diagnosticul său.

blouson *s.m.* (*mil., sport*) bluzon.
blousse *s.f.* (*text.*) deșeuri / puf de lână, bumbac sau câlți.
blue-jean, blue-jeans *s.m.* blugi, pantaloni confecționați dintr-un material special.
blues *s.m.* **1.** blues, cântec popular al negrilor americani. **2.** (*muz.*) secvență armonică de 12 măsuri.
bluet *s.m.* v. **bleuet**.
bluette *s.f.* **1.** (*înv.*) scânteie mică. **2.** (*fig. lit. înv.*) lucrare mică sentimentală fără pretenții.
bluff *s.m.*(*angl.*) bluf.
bluffer *v.t., v.i.* **1.** a înșela, a induce în eroare; **il nous a bluffés** ne-a înșelat. **2.** a se lăuda.
bluffeur, -euse *adj., s.m.f.* (persoană) care induce în eroare / se laudă.
blutage *s.m.* cernere (a făinii); cernut.
bluteau *s.m.* v. **blutoir**.
bluter *v.t.* a cerne (făină.)
blutinage *s.m.* (*arg.*) interogatoriu.
blutiner *v.i.* (*arg.*) a începe să facă mărturisiri în timpul unui interogatoriu; a ciripi.
blutoir *s.m.* sită de făină.
boa *s.m.* (*zool.*) șarpe boa (*Boa constrictor*).
bob *s.m.* *(arg.)* zar, os; **pousser les ~s** a da cu zarurile.
bobard *s.m.* (*fam.*) minciună, gogoașă; brașoavă; **raconter des ~s** a îndruga gogoși.
bobèche *s.f.* **1.** disc de sfeșnic din metal sau sticlă, în care cad picăturile de ceară. **2.** (*pop.*) cap; **perdre la ~** a-și pierde capul / cumpătul / busola; **se monter la ~** a-și băga în cap; a se ambala.
bobot, ~te *adj.* (Elveția) prost, nătâng.
bobinage *s.m.* (*tehn.*) bobinaj; bobinare.
bobinard *s.m.* (*pop.*) **1.** casă de toleranță, bordel. **2.** mică braserie. **3.** harababură.
bobine *s.f.* **1.** bobină, mosor; **~ de fil** mosor de ață; **~ de pellicule photographique** bobină de peliculă fotografică (rulou). **2.** (*el.*) bobină. **3.** (*pop.în expr.*) mutră; **être / rester en ~ a.** a rămâne singur; **b.** a fi în gaj / garanție / amanet (un obiect); **c.** a rămâne în pană **n' avoir plus de fil sur la ~** a rămâne chel.
bobineau *s.m.* v. **bobinot**.
bobiner *v.t.* a bobina, a înfășura, a depăna pe un mosor etc.
bobinette *s.f.* **1.** (*înv.*) rătez, zăvor. **2.** *(pop.)* figură, fizionomie.
bobineur, -euse I. *s.m.f.* (*el.*) bobinator. **II.** *s.f.* mașină de bobinat.
bobinier, -ère *s.m.f.* (*tehn., el.*) electrician care face bobinajele.
bobinoir *s.m.* mașină de bobinat mecanică.
bobinot *s.m.* **1.** (*text.*) suport în jurul căruia se deapănă firele textile. **2.** partea centrală a unei bobine de hârtie pentru rotativă. **3.** bandă video utilizată în studiourile TV.
bobo *s.m.* **1.** (*în limbajul copiilor*) durere, buba; **avoir (du) ~** a avea buba; **faire (du) ~** a face buba, a se lovi. **2.** *(fam. în expr.)* **il n'y a pas de ~** nu e nimic grav.
bobonne *s.f.* (*pop.*) termen de afecțiune pentru soție.
bobs *s.m.pl.* (*pop.*) zaruri; **pousser les ~** a da cu zarurile.
bobsleigh *s.m.* (*sport*) bob.
bocage *s.m.* **1.** (*înv.*) crâng, care se referă la crânguri. **2.** desiș, tufăriș. **3.** ținut de pajiști.
bocager, -ère *adj.* de crâng; **région ~ère** regiune de crânguri.
bocal (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** borcan; **mettre la graisse dans un ~** a pune untura într-un borcan; **~ à poissons exotiques** borcan cu pești exotici. **2.** (*pop.*) stomac; **s'en faire crever le ~** a-și umple stomacul; a se ghiftui; a se face tobă. **3.** (*pop.*) cap, dovleac, tărtăcuță. **4.** (*pop.*) casă modestă, coșmelie, bordei. **5.** (*pop.*) consumație. **6.** (*pop. în expr.*) **en ~** în vitrină.
bocard *s.m.* **1.** (*tehn.*) șteamp, mașină de zdrobit minereurile. **2.** (*arg.*) casă de toleranță, bordel. **3.** (*arg.*) harababură, dezordine.
bocardage *s.m.* (*tehn.*) zdrobire a unui minereu.
bocarder *v.t.* (*tehn.*) a zdrobi minereurile cu șteampurile.
boche *s.m., adj.* (*fam. peior. înv.*) neamț.
bock *s.m.* **1.** țap de bere; **boire un ~** a bea un țap de bere. **2.** (*în expr.*) **~ à injection** vas pentru clismă.
bodoni *s.m.* varietate de caractere tipografice.
body *s.m.* (*angl.*) maiou purtat de gimnaste și dansatoare.
boësse *s.f.* perie metalică de polizat sculpturile.
boète, bœtte *s.f.* momeală pentru peștii de mare.
bœuf I. *s.m.* **1.** bou (*Bos*); **~ gras** bou plimbat în mare pompă în unele orașe în timpul carnavalului. **2.** carne de vită. **3.** (*fig.*) persoană greoaie, și la trup și la minte. **4.** (*pop.*) croitor sau pantofar. **5.** (*pop.*) ofițer. **6.** (*în expr.*) **avoir un ~ sur la langue** a-și ține gura; a-și pune frâu limbii; a-și pune botniță; **fort comme un ~** puternic ca un taur; **c'est un ~ de labour** este un om muncitor, care trage tare, rezistent la muncă; **nerf de ~** vână de bou; **~ de mer** nume popular al hipopotamului și al unor foci; **être le ~ d'une affaire** a suporta consecințele neplăcute ale unei afaceri; **je ne lui ai dit ni œuf ni ~** nu i-am spus vorbe neplăcute; **donner un œuf pour avoir un ~** a da un ou pentru a avea un bou; **mettre la charrue devant les ~s** a face lucrurile pe dos, a pune carul înaintea boilor; (*pop.*) **être le ~** a pierde la joc; (*pop.*) **faire son ~** a-și câștiga pâinea (cât de cât); (*prov.*) **Dieu donne le ~, et non pas la corne** Dumnezeu dă, dar nu aduce acasă; (*prov.*) **quand les ~s vont à deux, le labourage va mieux** când sunt doi puterea crește; (*prov.*) **qui vole aujourd'hui un œuf, demain volera un ~** cine fură azi un ou, mâine va fura un bou; (*prov.*) **si tu ne peux avoir un ~, contente-toi d'un âne** dacă nu e colac, e bună și pâinea; *(pop.)* **avoir son ~** a se înfuria, a da în clocot. **II.** *adj.* (*pop.*) grozav, nemaipomenit; **votre discours a eu un effet ~** discursul dv. a avut un efect nemaipomenit; **cet homme a un toupet ~** omul ăsta are un tupeu nemaipomenit.
bof *interj.* (*exprimă îndoială, indiferență, ironie*) **bof! je m'attendais à cela de sa part** mă așteptam la asta din partea lui.
bog *s.m.* numele unui joc de cărți.
boggie *s.m.* (*tehn.*) boghiu; **wagon à ~s** vagon pe boghiuri.

boghead *s.m.* (*mineral.*) (cărbune) bituminit.

boghei, boghey, boguet, buggy *s.m.* (*înv.*) cabrioletă mică pe două roți.

1. **bogue** *s.f.* coaja țepoasă a castanei.

2. **bogue** *s.f.* (*inform.*) eroare de programare.

3. **bogue** *s.f.* **1.** (*iht.*) specie de pește din Mediterana (*Sparus boops*). **2.** lopată pentru ridicat noroiul.

bohème I. *adj., s.m.f.* boem; **il vit en ~** trăiește ca un boem; **caractère ~** caracter boem. **II.** *s.f.* boemă; **la ~** ansamblul oamenilor care duc viață de boem; viață de boem.

1. **bohémien, ~ne** *adj.* din Boemia.

2. **Bohémien ,~ne** *s.m.f.* **1.** locuitor din Boemia. **2.** țigan.

boille *s.f.* (*Elveția*) recipient pentru transportul laptelui.

boïard *s.m.* (*pesc.*) targă pe care pescarii de morun încarcă peștele.

1. **boire I.** *v.t.* **1.** a bea; **~ une goutte** a bea un țoi; **~ le vin du marché** a bea aldămașul; **~ le coup de l'étrier** a bea la botul calului; **~ le calice jusqu'à la lie** a bea cupa amărăciunilor / paharul până la fund; (*fam.*) **~ de la flotte / du Château-Lapompe** a bea apă obișnuită / chioară; a bea vin de unde cântă broasca; **~ (tout) son soul** a bea pe săturate; **~ une pinte** a bea un păhărel. **2.** a suge, a absorbi; **le buvard boit l'encre** sugativa suge cerneala. **3.** a sorbi; (*fig. fam.*) **~ les paroles de qqn.** a sorbi cuvintele cuiva; a se uita în gura cuiva. **4.** (*fig.*) a înghiți; a îndura, a suporta; **~ une insulte / un affront** a înghiți un afront; a înghiți gălușca / hapul. **5.** a chefui, a-și risipi banii pe băutură; **il a bu son héritage** și-a risipit moștenirea pe băutură. **6.** (*în expr.*) **~ la tasse / une tasse** a înghiți apă la înot; **avoir toute honte bue** a pierde orice rușine; a nu avea pic de rușine; **il y a à ~ et à manger dans cette affaire** sunt și lucruri bune și rele în această afacere; **~ du (petit) lait** a unge la inimă; **~ un bouillon** a suferi o pagubă; a-i merge prost; (*prov.*) **le vin est tiré, il faut le ~** ai intrat în horă, trebuie să joci; (*prov.*) **il ne faut pas dire: fontaine, je ne boirai pas de ton eau** nu scuipa în puț, căci se poate întâmpla să bei din el; să nu spui vorbă mare. **II.** *v.i.* **1.** a bea, a-și astâmpăra setea; **aimer à ~** a-i plăcea să bea; **~ à la santé de qqn.** a bea în sănătatea cuiva; a ridica paharul; **~ au goulot** a bea din sticlă; a turna direct în gât; **~ aux anges / pour la soif à venir** a bea pentru pragul ușii; a bea la botezul resteului; **~ comme un templier / comme un trou / ferme** a bea cât șapte; (*fam.*) **~ jusqu'à plus soif** a bea peste măsură; **~ sec** a bea țeapăn / vârtos; **~ à petits coups** a bea pe îndelete; a sorbi încet. **2.** (*în expr.*) **~ à la grande tasse** a se îneca în mare; **ce n'est pas la mer à ~ a.** nu e mare lucru / mare scofală; **b.** doar nu piere lumea; (*prov.*) **on ne fait pas ~ un âne qui n'a pas soif** dragoste cu sila nu se poate; **qui a bu, boira** cine a băut, o să bea, cine a furat, o să fure; năravul din fire, n-are lecuire.

2. **boire** *s.m.* băut, acțiunea de a bea; **le ~ et le manger** băutul și mâncatul; **en perdre le ~ et le manger** a fi foarte absorbit de ceva; **après ~** după băut, după ce s-a băut.

bois *s.m.* **1.** lemn; **table en ~** masă de lemn; **~ de chauffage** lemn de foc; **mettre du ~ au feu** a pune lemne pe foc. **2.** pădure; codru; **petit ~** pădurice; **un ~ de chênes** o pădure de stejari; **~ de haute futaie** pădure seculară; (*fig.*) **être volé comme dans un ~** a fi jefuit ca-n codru. **3.** coadă de stea. **4.** coarne de cerb. **5.** (*muz. la pl.*) instrumente de suflat din lemn. **6.** (*în expr.*) **un homme des ~** un bădăran; **faire flèche de tout ~ a.** a nu se da în lături de la nimic; **b.** a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; **ne savoir de quel ~ faire flèche** a da din colț în colț; a nu ști cum să iasă din încurcătură; a nu ști pe unde să scoată cămașa; **être du ~ dont on fait les généraux / les marins etc.** a avea stofă de general / marinar, etc.; **être du ~ dont on fait les flûtes** a fi docil; a juca cum i se cântă; **les habitants des ~** locuitorii pădurilor (animalele, păsările); **trouver visage de ~** a nu găsi pe nimeni acasă; a găsi pe mutu' la ușă; **on verra de quel ~ je me chauffe** o să vedeți voi cine sunt eu / cu cine aveți de-a face; (*la popice*) **abattre du ~** a dărâma popice; (*fig.*) **abattre bien du ~** a munci mult; a da în brânci muncind; (*fam.*) **casser du ~** a-și lovi avionul la aterizare; **n'être pas de ~** a fi sensibil; a nu fi de lemn Tănase; **toucher du ~** a bate în lemn; (*pop.*) **avoir la gueule de ~** a fi mahmur după chef; **visage de ~** chip ostil; (*pol.*) **langue de ~** limbă de lemn; (*fam.*) **chèque en ~** cec fără acoperire; **un ~ de lit** rama patului (pe care se pune somiera); (*pop.*) **mettre les bouts de ~** a-și lua picioarele / coada la spinare; a o șterge; a o lua din loc; (*prov.*) **à gens de village trompette de ~** fiecăruia ce i se cuvine; (*prov.*) **~ inutile peut porter fruit précieux** dintr-un mărăcine iese adesea un trandafir; (*prov.*) **~ tordu ne peut faire droite flèche** fân bun din iarbă proastă anevoie a căpăta; (*prov.*) **il est allé au ~ sans cognée / il va au ~ sans hache** s-a dus la vânătoare cu pușca goală / fără pușcă; (*prov.*) **le ~ sec brûle mieux que le vert** lemnul uscat arde mai bine decât cel verde; (*prov.*) **le ~ tordu fait le feu droit** lemnul strâmb, focul îl îndreptează; (*prov.*) **tout ~ n'est pas bon à faire flèche** orice lemn nu face țăpuș la bute; (*prov.*) **la faim chasse / fait sortir le loup du ~** foamea îl gonește pe lup din pădure; (*bot. în compuse*) **~ -de-Campêche** băcan (*Haematoxylon campechianum*); **~ -de-poule** jugastru (*Acer campestre*); **~ -gentil** mălin (*Prunus Padus*); **~ -noir a.** crușin (*Rhamnus frangula*); **b.** lemn-câinesc (*Ligustrum vulgare*); **~ -punais, ~ -sanguin** sânger (*Cornus sanguinea*).

boisage *s.m.* **1.** consolidarea cu stâlpi de lemn a unor galerii de mină. **2.** lemnăria folosită în scopul consolidării unor galerii de mină. **3.** acoperirea unui perete cu un strat de lemn, cu lambriuri.

boisé, ~e *adj.* **1.** împădurit; **région ~e** regiune împădurită. **2.** acoperit cu un strat de lemn, lambriuri; **salle ~e** sală împodobită cu lemn.

boisement *s.m.* împădurire.

boiser *v.t.* **1.** a acoperi cu un strat de lemn, lambriuri. **2.** a consolida cu lemn o galerie de mină. **3.** a împăduri; **~ un terrain** a împăduri un teren.

boiserie *s.f.* lambriuri (de lemn); lemnărie; **une salle ornée de ~s de chêne** o sală ornată cu lambriuri de stejar; **il ouvrit une porte dissimulée dans la ~** deschise o ușă disimulată în lambriuri.
boiseur *s.m.* muncitor care lucrează la consolidarea galeriilor din mină.
boisseau *s.m.* **1.** ob(o)roc (pentru a măsura cantitatea de cereale). **2.** țevi care se îmbucă, pentru scurgerea apelor. **3.** (*în expr.*) **mettre / cacher la lumière sous le ~** a pune lumina sub oboroc; a ascunde adevărul.
boisselée *s.f.* **1.** (conținutul unui) ob(o)roc; **une ~ de froment** un ob(o)roc de grâu. **2.** (*în expr.*) **une ~ de terre** terenul care se poate însămânța cu un ob(o)roc de grâu.
boisselier *s.m.* dogar; butnar.
boissellerie *s.f.* fabricarea obiectelor de dogărie, butnărie și a altor ustensile gospodărești; comercializarea lor.
boisson *s.f.* **1.** băutură; **une ~ rafraîchissante** o băutură răcoritoare; **~s alcoolisées** băuturi alcoolice. **2.** beție; **s'adonner à la ~** a da în darul / în patima beției; a se apuca de băutură; **être pris de ~** a fi afumat / cherchelit.
boîte *s.f.* **1.** cutie; **~ aux lettres** cutie de scrisori; **~ à ordures** cutie de gunoi; (*av.*) **~ noire** cutie neagră; **~ de vitesses** cutie de viteze; **on dirait qu'il sort d'une ~** pare scos ca din cutie. **2.** conținutul unei cutii; **il a mangé une ~ de chocolat** a mâncat o cutie de ciocolată; **avaler une ~ de pilules** a înghiți o cutie de medicamente. **3.** tabacheră. **4.** (*anat. în expr.*) **la ~ cranienne** cutia craniană. **5.** (*pop. peior.*) **a.** loc de muncă; **c'est une ~ où l'on est mal payé** e un loc de muncă unde ești prost plătit; **changer de ~** a-și schimba locul de muncă; **b.** (*arg. școl.*) liceu. **6.** (*în expr.*) **~ de nuit** local de noapte, cabaret; (*fam.*) **mettre qqn. en ~** a ironiza, a lua pe cineva peste picior; (*pop.*) **fermer sa ~** a-și ține gura; a-și pune lacăt la gură; (*prov.*) **dans les petites ~s sont les bons onguents** în butilce mici, vinul cel mai bun; (*pop.*) **~ à poux** șapcă **~ à bachot** școală de pregătire intensivă; (*pop.*) **~ à camembert** mitralieră cu încărcător circular; (*pop.*) **~ à merde** cutie cu vopsea (pentru pictori); (*pop.*) **~ à ragoût** stomac; (*pop.*) **~ à vice** om inteligent și viclean; (*pop.*) **~ à chocolat / à dominos** sicriu.
boitement *s.m.* șchiopătură; șchiopătare.
boiter *v.i.* a șchiopăta; **~ du pied droit** a șchiopăta cu dreptul; (*fig.*) **un vers qui boite** un vers care șchioapătă.
boiterie *s.f.* șchiopătură a unui animal.
boiteux, -euse *adj.*, *s.m.f.* **1.** șchiop. **2.** (*fig.*) care se clatină, care nu are echilibru; **table boiteuse** masă care se clatină. **3.** (*fig.*) lipsit de soliditate, de echilibru; **un argument ~** un argument lipsit de soliditate; **paix boiteuse** pace care nu prezintă garanții de soliditate. **4.** care prezintă neregularități; **vers ~** vers care nu are numărul de silabe cerut.
boîtier *s.m.* **1.** cutie compartimentată pentru diferite întrebuințări. **2.** cutie de ceas. **3.** (la lanternă) lăcașul în care se află bateria.
boitillant, ~e *adj.* șchiopătând ușor; șchiopătat; **une démarche ~e** un mers șchiopătat.
boitillement *s.m.* șchiopătat ușor.
boitiller *v.i.* a șchiopăta ușor; **il a eu un accident et il boitille** a avut un accident și șchiopătează ușor.
boiton *s.m.* (Elveția) grajd de porci.
boitte, bouette *s.f.* v. **boète**.
1. bol *s.m.* **1.** bol, castronaș; **~ de porcelaine** castronaș de porțelan. **2.** conținutul unui bol. **3.** (*în expr.*) **prendre un ~ d'air** a lua o gură de aer; (*pop.*) **coup de ~** baftă; **avoir du ~** a avea baftă; **en avoir ras le ~** a fi sătul până-n gât / până peste cap; a se sătura de ceva ca de mere pădurețe; **ne pas se casser le ~** a nu se sinchisi; **il en fait un ~** e tare cald; **manquer de ~** a avea ghinion; a călca în piatră seacă.
2. bol *s.m.* **1.** bol, cocoloș; **~ alimentaire** bol alimentar. **2.** (*farm.*) pilulă mare ovoidală.
boia *s.f.* armă de vânătoare folosită în Alaska și Siberia, pentru vânat păsări.
bolbite *s.f.* (*bot.*) burete-domnesc (*Bolbitius fragilis*).
bolchevik, bolchevique, bolcheviste *s.m.* (*pol.*) bolșevic.
bolchevisme *s.m.* (*pol.*) bolșevism.
boldo *s.m.* (*bot.*) plantă medicinală din Chile (*Peumus boldus*).
bolduc *s.m.* șiret colorat pentru legarea unor pachete mici.
boleadores *s.f. pl.* armă de vânătoare întrebuințată în Țara de Foc (America de Sud).
bolée *s.f.* conținutul unui bol; **une ~ de cidre** un bol de cidru.
boléro *s.m.* **1.** dans spaniol (din Andaluzia). **2.** melodia după care se execută dansul bolero; compoziție muzicală inspirată din boleroul spaniol; **le ~ de Ravel** boleroul de Ravel.
bolet *s.m.* (*bot.*) **1.** mânătarcă, hrib (*Boletus*). **2.** (*în compuse*) **~ -à-peau-changeante** chitărcuță (*Boletus versipellis*); **~ -blême, ~ -rude** pitarcă (*Boletus scaber*); **~ -granulé** pitoașcă (*Boletus granulatus*); **~ -jaune** turta-vacii (*Boletus luteus*); **~ -pourpré** burete de stejar (*Boletus purpureus*).
bolide *s.m.* **1.** (*astr.*) bolid; **arriver / passer / tomber comme un ~ / en ~** a sosi / a cădea ca un bolid. **2.** vehicul de mare viteză.
bolier, boulier *s.m.* plasă mare de pescuit.
bolivar *s.m.* **1.** joben cu boruri largi. **2.** monedă din Venezuela.
boliviano *s.m.* unitate monetară din Bolivia.
1. bolivien, ~ne *adj.* bolivian, din Bolivia.
2. Bolivien, ~ne *s.m.f.* bolivian, locuitor din Bolivia.
bollard *s.m.* (*mar.*) bolard.
bolomètre *s.m.* (*fiz.*) bolometru.
bombage *s.m.* bombaj.
bombagiste *s.m.* (*tehn.*) sticlarul care efectuează bombajul sticlei în cuptor.
bombance *s.f.* (*fam.*) chef, zaiafet, chiolhan; **faire ~** a o face lată; a face chef / a chefui până în zori.
bombarde *s.f.* **1.** bombardă; mașină de război din evul mediu, care lansa proiectile de piatră. **2.** (*muz.*) **a.** (*înv.*) trompetă; **b.** oboi folosit în provincia Bretagne.
bombardement *s.m.* **1.** bombardare; **~ d'une viile** bombardarea unui oraș. **2.** bombardement.

bombarder *v.t.* **1.** a bombarda, a lansa bombe; ~ **une ville** a bombarda un oraș. **2.** a bombarda, a lansa (proiectile etc.) asupra cuiva; ~ **de fleurs un acteur illustre / un pianiste célèbre** a bombarda cu flori pe un actor ilustru / pe un pianist celebru. **3.** (*fig. fam.*) a copleși; ~ **qqn. de lettres** a copleși pe cineva cu scrisori. **4.** (*fig. fam.*) a numi / a ridica repede în grad; **il a été bombardé ambassadeur** a fost numit (de urgență) ambasador. **5.** (*arg.*) a fuma; **qu'est-ce que tu bombardes!** Ce mult fumezi! **6.** (*arg.*) a lovi dur la box.

bombardier *s.m.* **1.** bombardier, avion de bombardament; ~ **quatrimoteur** bombardier cvadrimotor. **2.** bombardier, ofițer din echipajul unui avion de bombardament. **3.** (*entom.*) nume al unor insecte care împroașcă pe agresor cu o soluție acidă, emițând un zgomot. **4.** (*arg.*) țigară de hașiș.

bombardon *s.m.* (*muz.*) contrabas utilizat în fanfare.

1. bombe *s.f.* **1.** (*mil.*) bombă; **les avions ont lancé des ~s incendiares sur la ville** avioanele au lansat bombe incendiare asupra orașului; **lâcher / larguer des ~s** a arunca bombe; **attentat à la** ~ atentat cu bombe; ~ **volcanique** bombă vulcanică, lavă aruncată de vulcan și solidificată în aer. **2.** recipient metalic folosit la vaporizarea unor substanțe. **3.** (*în expr.*) ~ **glacée** înghețată în formă de piramidă. **4.** ~ **calométrique** bombă calometrică, vas rezistent pentru măsurarea căldurii de ardere a unei substanțe. **5.** (*echit.*) șapcă de călăreț. **6.** (*fam. în expr.*) **tomber / arriver comme une** ~ a pica pe neașteptate / ca o bombă; **faire l'effet d'une** ~ a produce stupoare / scandal; (*fam.*) **la ~ va crever** ne paște un bucluc; (*arg.*) **mettre en** ~ a distruge; a ucide; (*arg.*) **être en** ~ a fi în dezordine.

2. bombe *s.f.* (*fam. în expr.*) **faire la** ~ a trage un chef; a o face lată.

bombé, ~e I. *adj.* **1.** bombat, convex; **lentille ~e** lentilă convexă; **des verres ~s** pahare bombate; **il a le front** ~ are fruntea bombată. **2.** (*pop.*) cocoșat, ghebos. **II.** *s.m.* parte bombată; **le ~ d'une route** partea bombată a unei șosele.

bombement *s.m.* bombare, convexitate.

bomber I. *v.t., v.r.* a (se) bomba; ~ **le torse a.** a-și bomba pieptul; a-și scoate pieptul în afară; **b.** a se umfla în pene ca curcanul; a fi mândru ca un păun. **II.** *v.i.* a deveni convex; **ce panneau bombe** acest panou a devenit convex.

bombeur, -euse *s.m.* (*pop.*) **1.** petrecăreț. **2.** desfrânat.

bombonne *s.f.* v. **bonbonne.**

bombyx *s.m.* (*entom.*) vierme de mătase (*Bombyx mori*).

bon, bonne I. *adj.* bun, de calitate; de valoare; priceput; **un ~ médecin** un doctor bun, priceput; **un ~ juge** un judecător bun; **un ~ livre** o carte bună, de calitate; **avoir une bonne vue** a avea o vedere bună / ochi buni; **bonne terre** pământ bun; **un ~ élève** un elev bun, silitor; **une bonne mémoire** o memorie bună; **être ~ en ...** a fi bun la / a reuși; **il est ~ en mathématiques** este bun la matematică. **2.** bun, plăcut, agreabil; **bonne nouvelle** știre bună, plăcută; **de la bonne cuisine** bucătărie bună (apetisantă); **un ~ spectacle** un spectacol bun, agreabil. **3.** bun, rentabil, avantajos; **un ~ métier** o meserie bună, rentabilă; **un ~ placement** un plasament avantajos. **4.** bun, favorabil, util, folositor; ~ **signe** semn bun, favorabil; ~ **résultat** rezultat favorabil; **avoir une bonne opinion de qqn.** a avea o părere bună despre cineva; **bonne année** an bun, favorabil; **c'est ~ pour la santé** e bun, folositor pentru sănătate; **à quoi** ~ la ce bun, la ce folosește; **être ~ à qqch. / n'être ~ à rien** a fi bun la ceva, a fi de folos / a nu fi bun de nimic / a nu folosi la nimic. **5.** bun, afectuos, indulgent; **c'est un homme ~ et généreux** este un om bun și generos; **de bonnes paroles** cuvinte afectuoase, de încurajare; **faire une bonne action** a face o faptă bună; **il est ~ pour ses parents** este bun / afectuos față de părinții săi; **nous faisons des fautes, mais le professeur est** ~ facem greșeli dar profesorul este indulgent. **6.** bun, amabil, prietenos; binevoitor; **vous êtes trop** ~ sunteți prea amabil. **7.** solid, serios; bine văzut; **une bonne maison de commerce** o firmă serioasă. **8.** bun, corect, just; **avoir un ~ jugement** a avea o judecată corectă, justă; **être de bonne foi** a fi de bună credință; **un ~ calcul** un calc corect. **9.** amuzant, spiritual; **raconter de bonnes histoires** a povesti întâmplări amuzante. **10.** onorabil; nobil; moral; de bună calitate; virtuos; **un jeune homme de bonne famille** un tânăr de familie bună, onorabilă; **bonne compagnie** societate distinsă, de bună calitate; **de ~s sentiments** sentimente nobile. **11.** considerabil, mare; mult; (*fam.*) zdravăn; **une bonne provision de livres** o provizie considerabilă de cărți; **il a reçu un ~ coup** a primit o lovitură zdravănă; ~ **nombre de voyageurs** un mare număr de călători; **à une bonne distance** la o distanță considerabilă. **12.** (*cu sens de subliniere, intensitate*) **il a dormi dix bonnes heures** a dormit zece ore încheiate / fără întrerupere / zdravene; **il marche chaque jour dix ~s kilomètres** merge zilnic zece km. bătuți. **13.** (*în expr.*) **de bonne heure / de ~ matin** dis-de-dimineață; cu noaptea-n cap; **de bonne grâce** cu dragă inimă; din toată inima; **de bonne guerre** în mod cinstit; deschis; loial; **de ~ gré** de bună voie; ~ **à jeter aux chiens** bun de aruncat; ~ **comme du pain / comme la romaine** bun ca pâinea caldă; bun de pus la rană; (*fam.*) ~ **diable** om de treabă; **bonne chance!** Noroc!; Spor și berechet!; ~ **mot** cuvânt de spirit; vorbă de duh; ~ **voyage!** Drum bun!; Cale bună!; Mergi cu bine!; **avoir ~ pied ~ œil a.** a fi sănătos tun; b. a fi vigilent; **au ~ moment** la momentul potrivit; **à la bonne heure!** (să fie) într-un ceas bun!; **une bonne fois** o dată pentru totdeauna; **la donner bonne** a păcăli, a da drept bună; **la garder bonne à qqn.** a i-o coace cuiva; **allons ~!** Ei poftim!; (*ir.*) **ah, ~!** A, da?; **bonne fête!** La mulți ani! **II.** *adv.* **1.** bine; **sentir** ~ a mirosi bine / frumos; **c'est** ~ bine, bine, de ajuns; **c'est ~ à savoir** e bine de știut. **2.** (*în expr.*) **il fait** ~ e vreme plăcută; **pour de** ~ de-a binelea; de-adevărat; (în mod) serios; **tout lui / leur est** ~ el / ei acceptă

orice; **comme ~ vous semble** cum doriți; cum credeți; **il fait ~** *(cu inf.)* e bine / plăcut să; **il ne fait pas ~ avoir affaire à cet homme** nu e bine să ai de-a face cu acest om. **III.** *s.m.f.* **1.** bon; înscris; **~ de caisse** bon de casă; **~ à tirer** bun de tipar. **2.** (*în expr.*) **il y a du ~ et du mauvais dans cette affaire** sunt și lucruri bune și rele în această afacere; **en voilà une bonne!** Asta-i bună!; Auzi colo!; Alta acum!; Ei poftim!; **en conter / dire des bonnes** a îndruga verzi și uscate; **être dans ses bonnes** a fi în toane bune; a fi cu chef / cu voie bună; **le ~ de l'affaire** partea nostimă a întâmplării / chestiunii; **avoir du ~** a prezenta avantaje; a avea și părți bune; (*pop.*) **avoir qqn. à la bonne** a avea pe cineva la inimă; a privi cu ochi buni pe cineva.

bonace *s.f.* (*mar. înv.*) acalmie, calm al mării.

bona, bonap, bonaparte *s.m.* (*arg.*) bancnotă de 500 de franci.

bonapartisme *s.m.* (*ist.*) bonapartism.

bonapartiste *s.m.f.*, *adj.*, (*ist.*) bonapart*ist*.

bonasse *adj.* blajin; blând; cumsecade; **un air ~** un aer blajin.

bonasserie *s.f.* (*rar*) blajinătate; blândețe; cumsecădenie.

bon-bec (*pl.* **bons-becs**) *s.m.f.* bun de gură; guraliv; limbut; flecar; palavragiu; **c'est une ~** e o femeie bună de gură.

bonbon *s.m.* bomboană.

bonbonne, bombonne *s.f.* **1.** damigeană; **une ~ de verre** o damigeană de sticlă. **2.** canistră.

bonbonnerie *s.f.* fabrică de bomboane.

bonbonnière *s.f.* **1.** bombonieră. **2.** (*fig.*) apartament mic, mobilat cu gust.

bon-chrétien (*pl.* **bons-chrétiens**) *s.m.* varietate de pere mari.

bond *s.m.* **1.** săritură; salt; **faire un ~** a face o săritură; **il ne fit qu'un ~ jusqu'à son bureau** n-a făcut decât un salt până la biroul său; (*fig.*) salt înainte; **~ en avant de l'industrie** salt / progres al industriei. **2.** (*în expr.*) **faire faux ~ a.** a trage chiulul; **b.** a da plasă cuiva; **c.** a nu se ține de cuvânt; **prendre / saisir la balle au ~** a profita de ocazie; a prinde momentul; **du premier ~ a.** din prima mișcare, chiar de la început; **b.** imediat; (*fig.*) **aller par sauts et par ~s a.** a progresa în chip neregulat / în salturi; **b.** a vorbi / a scrie aiurea, fără nici un Dumnezeu; **c.** a fi incoerent, a sări de la una la alta.

bonde *s.f.* **1.** vrană. **2.** cep; **remplir un tonneau jusqu'à la ~** a umple un butoi până la cep. **3.** dop (la chiuvetă, cadă, rezervor). **4.** (*în expr.*) **lâcher / lever / hausser la ~ à sa colère / à ses larmes** a-și da frâu liber mâniei / lacrimilor.

bondé, ~e *adj.* arhiplin, ințesat, ticsit; **une salle de théâtre ~e de spectateurs** o sală de spectacole arhiplină / ticsită cu spectatori; **un train ~** un tren ințesat (de călători).

bondelle *s.f.* (*iht.*) (Elveția) pește de genul coregon, care trăiește în lacul Neuchâtel.

bonder *v.t.* a ințesa, a ticsi; (*mar.*) a umple o navă până la refuz.

bondérisation *s.f.* (*metal.*) protejare a pieselor din fier împotriva ruginei prin aplicarea pe suprafața lor a unei pelicule de fosfați bazici.

bondériser *v.t.* a proteja piesele din fier împotriva ruginei prin aplicarea pe suprafața lor a unei pelicule cu fosfați bazici.

bondieuserie *s.f.* **1.** (*fam.*) habotnicie, bigoterie. **2.** (*pl. peior.*) obiecte de cult de prost gust; **un marchand de ~s** un negustor de obiecte de cult de prost gust.

bondir *v.i.* **1.** a sări, a sălta, a face salturi; a se arunca; **le tigre bondit sur sa proie** tigrul se aruncă asupra prăzii; **la balle bondit** mingea sare; **~ au secours de qqn.** a sări în ajutorul cuiva; **~ de joie** a sări în sus de bucurie. **2.** (*în expr.*) **faire ~ qqn.** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări; *(pop.)* **~ sur le paletot** a bate măr, a face zob.

bondissant, ~e *adj.* care sare; **chèvres ~es** capre care sar.

bondissement *s.m.* (*rar*) salt; săritură; **les ~ du chamois sur les rochers** salturile caprei negre pe stânci.

bondon *s.m.* **1.** cep. **2.** brânză din Normandia de formă cilindrică.

bondrée *s.f.* (*ornit.*) **1.** viespar (*Pernis apivorus*). **2.** albinărel (*Merops apiaster*).

bonduc *s.m.* (*bot.*) arbust cu flori leguminoase, care crește în India (*Guilandina bonducella*).

bon enfant *adj. invar.* afabil, binevoitor, amabil.

bon-henri *s.m.* (*bot.*) spanac sălbatic (*Chenopodium bonus-henricus*).

bonheur *s.m.* **1.** fericire; **connaître le ~** a cunoaște fericirea; **souhaits de ~** urări de fericire; **le comble du ~** culmea fericirii; **faire le ~ de qqn.** a face fericit pe cineva. **2.** noroc, șansă; împrejurare favorabilă; **il a eu le ~ d'obtenir cette bourse** a avut norocul de a obține această bursă; **un ~ inespéré** un noroc neașteptat; **jouer avec ~ / avoir du ~ au jeu** a avea noroc la jocul de cărți; **porter ~** a aduce noroc; **au petit ~** la noroc; la întâmplare. **3.** plăcere; bucurie; **j'ai eu le ~ de vous rencontrer** am avut plăcerea / bucuria de a vă întâlni. **4.** reușită, succes; **ce roman allie avec ~ la fantaisie à un style agréable** acest roman reunește cu succes fantezia cu un stil plăcut. **5.** (*în expr.*) **jouer de ~** a reuși în ciuda așteptărilor; (*prov.*) **l'audace porte ~** obraznicul mănâncă praznicul; (*prov.*) **le ~ dépend presque toujours de soi** fericirea depinde aproape întotdeauna de noi înșine.

bonheur-du-jour (*pl.* **bonheurs-du-jour**) *s.m.* birou cu sertare la modă în Franța în sec. XVIII.

bonhomie *s.f.* **1.** bonomie, blândețe, cumsecădenie, bunăvoință. **2.** (*înv.*) credulitate, naivitate.

bonhomme (*pl.* **bonshommes**) **I.** *s.m.* **1.** bonom, om cumsecade, om de treabă; om blând / blajin; **un vieux ~** un bătrân cumsecade. **2.** (*fam.*) credul, naiv; **c'est un ~ qui se laisse mener** e un om naiv, care se lasă tras pe sfoară. **3.** (*înv.*) moșneag. **4.** chip desenat / reprezentat caricatural sau grosolan; **un ~ de neige** un om de zăpadă. **5.** (*pop.*) om, bărbat, tip; **comment s'appelle-t-il, ce ~?** Cum îl cheamă pe tipul ăsta? **6.** (*înv.*) țăran. **7.** (*în expr.*) **petit ~**

omuleț, puști, pici, prichindel; **aller son petit ~ de chemin a.** a nu-și ieși din făgaș; **b.** a-și vedea de treabă / de drum; **faire le ~** a simula bunătatea; **faux ~** om rău, ascuns sub aparențe de bunătate; (*teatru*) **entrer dans la peau du ~** a intra în pielea personajului, a se identifica cu rolul; (*fam.*) **nom d'un ~!** Fir-ar să fie! (*bot.*) zarnacadea (*Narcissus-Pseudo-Narcissus*). **II.** *adj.* cumsecade; **un air ~** un aer (de om) cumsecade.

boni (*pl.* **--s**) *s.m.* (*ec.*) **1.** excedent rezultând dintr-o operațiune familiară. **2.** beneficiu, câștig; **sur ça, je n'ai pas de ~** la asta n-am nici un beneficiu, câștig.

boniche *s.f.* v. **bonniche**.

bonichon *s.m.* (*fam.*) bonețică.

boniface *s.m., adj.* (*pop.*) bleg, nătâng, nătăfleț, nerod, papă-lapte; **c'est un ~** e un bleg.

bonification *s.f.* **1.** îmbunătățire, ameliorare; **la ~ des vins** ameliorarea vinurilor; **la ~ de la terre par la culture** ameliorarea pământului prin cultură. **2.** (*geogr.*) lucrări menite să asaneze terenurile mlăștinoase. **3.** (*fin.*) bonificație; bonificare. **4.** (*sport*) puncte suplimentare acordate unui concurent / unei echipe într-o competiție sportivă.

bonifier I. *v.t.* **1.** a îmbunătăți, a ameliora; **~ une terre** a ameliora un pământ; **le fumier bonifie la terre** gunoiul de grajd ameliorează pământul. **2.** (*fin.*) a bonifica. **II.** *v.r.* a (se) ameliora; **le vin se bonifie en vieillissant** vinul devine mai bun învechindu-se.

boniment *s.m.* (*fam. peior.*) **1.** (*fam.*) reclamă sforăitoare. **2.** (*fam.*) vorbe amăgitoare, mincinoase; gogoși; **ne crois pas tous ces ~s** nu crede toate gogoșile astea; **avoir qqn. au ~** a înșela pe cineva cu minciuni / gogoși.

bonimenter *v.i.* (*fam.*) a face o reclamă exagerată.

bonimenteur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) persoană care face reclamă exagerată; șarlatan.

bonisseur *s.m.* artist de bâlci care face reclama spectacolului.

bonite *s.f.* (*iht.*) ton din Mediterana (*Tynnus*).

bonjour *s.m.* **1.** bună ziua, bonjur; (*fam.*) **c'est simple comme ~** e simplu ca bună ziua; **~, comment allez-vous?** Bună ziua, ce mai faceți? **2.** (*în expr.*) **dire ~** a saluta; **donner / souhaiter le ~ à qqn.** a transmite salutări cuiva; **il vous souhaite bien le ~** vă transmite salutul său / salutări; (*arg.*) **voi au ~** furt în timpul zilei, în timpul absenței temporare a locatarilor dintr-un apartament.

bonjourier *s.m.* (*arg. înv.*) hoț care fură în timpul zilei. (v. **bonjour**).

bon marché *adj.* invar. v. **marché**.

bonnard, ~e, bonard, ~e *adj.* (*pop.*) **1.** prea bun, prea credul. **2.** de bună calitate, care arată bine. **3.** persoană căreia îi merge bine. **4.** (*în expr.*) **ne pas être ~ pour ...** a nu fi dispus pentru a face ceva; **être (fait) ~ a.** a fi prins asupra faptului; **b.** a fi dus de nas.

bonne *s.f.* **1.** slujnică, femeie de serviciu; **~ à tout faire** femeie bună pentru orice însărcinare. **2.** (*arg. în expr.*) **travail à la ~** furt simplu, ușor, dintr-un buzunar exterior; (*arg. înv.*) **être de la ~** a fi bogat.

bonne dame *s.f.* (*bot.*) lobodă.

bonne ferte *s.f.* (*arg. în expr.*) **dire la ~** a ghici viitorul.

bonne-maman (*pl.* **bonnes-mamans**) *s.f.* (*în limbajul copiilor*) bunică, mamă-mare.

bonnement *adv.* simplu, fără înconjur; **tout ~ a.** pur și simplu; **il est tout ~ incapable de faire le mal** este pur și simplu incapabil de a face rău; **b.** realmente; incontestabil; absolut; **cet homme est tout ~ idiot** omul ăsta este absolut idiot; **c.** direct, fără ocol; **allez tout ~ lui parler** du-te direct la el să-i vorbești; **je vous dis la vérité tout ~** vă spun adevărul direct.

bonnet *s.m.* **1.** bonetă; tichie; cască; scufie; căciul(iț)ă; **~ de nuit** scufie de noapte; **~ en laine** căciuliță de lână; **~ en fourrure** căciulă de blană; **~ de bain** cască de baie; **~ carré** tichia avocaților, a judecătorilor; **~ phrygien** bonetă frigiană, efigia libertății și a republicii franceze; **~ d'évêque** tichie, mitră de episcop; **~ rouge** calotă de cardinal. **2.** ciur (la rumegătoare). **3.** partea superioară a cădelniței. **4.** (*pop.*) cap, dovleac, tărtăcuță. **5.** (*în expr.*) (*fig.*) **un ~ de nuit** o persoană plicticoasă; **être triste comme un ~ de nuit** a fi amărât ca un pui de cioară; **un gros ~** ștab; grangur; **jeter son ~ par-dessus les moulins** a depăși orice limită (a bunei cuviințe); a-și da poalele peste cap; **prendre qqch. sous son ~ a.** a-și lua răpunderea unui lucru; **b.** a acționa din proprie inițiativă; **avoir la tête près du ~** a fi iute la mânie; a-i sări țandăra / muștarul; a-i veni arțagul; **je m'en moque comme un âne d'un coup de ~** puțin îmi pasă; mă doare în cot / călcâie; **c'est ~ blanc et blanc ~** ce mi-e baba Rada, ce mi-e Rada baba; (*pop.*) **ne pas se casser le ~** a nu se sinchisi; **deux têtes sous un même / seul ~** doi oameni care gândesc la fel; (*bot. în compuse*) **~ -carré, ~ -de-prêtre** vonicer, salbă-moale (*Evonymus europaeus*); **~ d'électeur** bostan-alb (*Cucurbita Melopepo*).

bonneteau *s.m.* joc de noroc jucat cu trei cărți (de joc); (*pop.*) alba-neagra.

bonneterie *s.f.* **1.** industrie de lenjerie de corp, ciorapi, tricotaje etc. **2.** comerț cu lenjerie de corp, ciorapi, tricotaje etc. **3.** magazin cu lenjerie, tricotaje.

bonneteur *s.m.* pungaș; escroc; șarlatan.

bonnetier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de lenjerie de corp, ciorapi, tricotaje etc. **2.** negustor de lenjerie de corp, ciorapi, tricotaje etc.

bonnette *s.f.* **1.** (*mil.*) lucrare de fortificație depășind contraescarpa și formând un unghi ieșit în afară. **2.** (*mar.*) velă mică pătrată care se instalează de o parte și de alta a velelor principale pe timp liniștit. **3.** (*opt.*) lentilă adăugată unui obiectiv pentru a-i modifica distanța focală. **4.** sticlă colorată la instrumente astronomice.

bonne-vilaine (*pl.* **bonnes-villaines**) *s.f.* varietate de pară.

bonniche *s.f.* (*fam.*) slujnicuță.

bon-papa (*pl.* **bons-papas**) *s.m.* (*în limbajul copiilor*) bunicuț, bunel, tată-mare.

bonsaï, bonzaï *s.m.* copac decorativ pitic, obținut de chinezi prin tehnici speciale.

bon sens *s.m.* v. **sens**.

bonsoir *s.m.* bună seara; **dire ~ à ..., donner le ~ à ...** spuneți bună seara din partea mea lui ...; **souhaiter le ~** a ura noapte bună; (*fig. fam.*) s-a terminat; **tout est dit, ~** nu mai avem ce vorbi, s-a terminat; (*în expr.*) **dire ~ à la compagnie** a muri, a pleca spre cele veșnice; a se duce pe lumea cealaltă; a-și da obștescul sfârșit.
bonté *s.f.* **1.** bunătate; **un homme d'une grande ~** un om de o mare bunătate; **un acte de ~** un act de bunătate, o faptă bună. **2.** calitate bună; **la ~ d'une terre** calitatea bună a unui sol. **3.** amabilitate; **il m'a traité avec ~** m-a tratat cu amabilitate; **ayez la ~ de** aveți amabilitatea de a; fiți bun, vă rog și; (*ir.*) **ayez la ~ de vous taire** fiți bun și tăceți din gură. **4.** (*la pl.*) amabilități; bunăvoință; **vos ~s me touchent** bunăvoința dv. mă impresionează; **avoir des ~s pour qqn.** a avea bunăvoință față de cineva. **5.** (*în expr.*) **~ Divine! ~ du ciel!** Doamne Dumnezeule! Vai de mine!
bonzaï *s.m.* v. **bonsaï**.
bonze, bonzesse 1. *s.m.f.* bonz, preot budist / preoteasă budistă. **2.** personaj solemn și ridicol; **les ~s d'un parti** personajele solemne / importante ale unui partid. **3.** (*fam. peior. în expr.*) **vieux ~** moșneag.
bonzerie *s.f.* mănăstire de bonzi, preoți budiști.
boogie-woogie (*pl.* **boogie-woogies**) *s.m.* (*muz.*) dans rapid provenit din blues.
bookmaker *s.m.* persoană care înscrie pariurile la cursele de cai.
boom *s.m.* (*ec.*) **1.** avânt economic; prosperitate. **2.** reclamă zgomotoasă pentru lansarea unei afaceri, produs etc.
boomer *s.m.* (*audiov.*) difuzor pentru sunete joase.
boomerang *s.m.* bumerang.
bootlegger *s.m.* contrabandist cu băuturi alcoolice în timpul prohibiției, în America (sec. XIX).
boqueteau *s.m.* pădurice.
boquettier *s.m.* (*bot.*) măr sălbatic.
boquillon *s.m.* (*înv.*) tăietor de lemne.
bora *s.f.* **1.** (*meteo*) bora, vânt puternic, uscat și rece, care bate dinspre munte înspre coastele Mării Negre și ale Mării Adriatice. **2.** (*iht.*) pește din Marea Japoniei, care se consumă uscat sau sărat.
boracite *s.f.* (*mineral.*) boracit, minereu format din borat și clorură de magneziu.
borane *s.m.* (*chim.*) nume generic al compușilor hidrogenați ai borului.
borassus, borasse *s.m.* (*bot.*) specie de palmier din India și Africa, cu fructe comestibile (*Borassus*).
borate *s.m.* (*chim.*) borat, sare a acidului boric.
boraté, ~e *adj.* (*chim.*) care conține acid boric.
borax *s.m.* (*chim.*) borax.
borborygme *s.m.* **1.** chiorăitură, chiorăială. **2.** (*la pl.*) (*fam. peior.*) vorbe de neînțeles, vorbe rostite ininteligibil.
bord *s.m.* **1.** margine; extremitate; **le ~ d'un chemin** marginea unui drum; **le ~ d'un bois** marginea pădurii; **le ~ d'un précipice** marginea unei prăpăstii; (*fig.*) **être au ~ du gouffre** a se afla pe marginea prăpastiei. **2.** vârf; **le ~ dès lèvres** vârful buzelor. **3.** bordură. **4.** bor; **les ~s d'un chapeau** borurile unei pălării. **5.** țărm, mal; margine; **le ~ de la mer** țărmul mării; **les ~s de la Seine** malurile Senei. **6.** (*mar.*) bord; **monter à ~** a urca la bord; **jeter par-dessus ~** a arunca peste bord; **les hommes du ~** oamenii de la bord, echipajul; **journal de ~** jurnal de bord. **7.** capăt; **cette maison de campagne est au ~ de la route** această casă de țară se află la capătul șoselei. **8.** (*în expr.*) **être au ~ de** a fi gata să; a fi pe punctul de a; **être au ~ des larmes** a fi gata să plângă; a lăsa / a pune buza; **être au ~ du tombeau / de la tombe** a fi în pragul morții, a fi cu un picior în groapă; a mirosi a pământ / a colivă; **changer de ~ a.** a reveni asupra unei păreri; **b.** a-și schimba părerea / punctul de vedere; a se răzgândi; a-și lua seama; **avoir un mot sur le ~ des lèvres** a-i umbla vorba prin gură; a-i sta pe limbă; **avoir l'âme sur le ~ des lèvres** a fi pe moarte; a-i suna ceasul morții; a trage să moară; **de tous ~s** de toate felurile; **être du (même) ~ de qqn. a.** a fi de aceeași părere cu cineva; a împărtăși ideile / părerile cuiva; **b.** a fi de aceeași teapă cu cineva; **il est seul de son ~** este singurul de această părere; **avoir le cœur sur le ~ des lèvres a.** a-i fi greață; **b.** a nu-și ascunde sentimentele; **~ à ~ a.** (*despre vapoare*) unul lângă altul, lipite unul de altul; **b.** (*despre haine*) **(manteau) ~ à ~** (mantou) care nu se încheie cu nasturi; **à ras ~** plin ochi; plin cu vârf; **passer par-dessus ~** a cădea în mare; **agir avec les moyens du ~** a acționa cu mijloacele aflate la îndemână / cu ce se poate; (*pop.*) **sur les ~s** oarecum; **tu connais Jacques? – sur les ~s** Îl cunoști pe Jacques? – oarecum; puțin; **virer de ~** a se întoarce cu 180°.
bordage *s.m.* **1.** bordare, bordat. **2.** (*mar.*) bordaj, scândură care acoperă osatura vaporului; **le ~ du pont** scândurile care formează puntea vasului; **le ~ d'un vêtement** bordurare, aplicarea unor margini la o haină. **3.** cofraj pentru turnarea betonului. **4.** (Canada) **a.** malurile înghețate ale unor râuri; **b.** nămeți de zăpadă pe marginea șoselelor.
borde, borderie *s.f.* (*ist.*) mică fermă agricolă.
bordé *s.m.* **1.** șnur, galon, găitan bordurat. **2.** (*mar.*) bordaj.
bordeaux I. *s.m.* vin de Bordeaux. **II.** *adj. invar.* bordo, nuanță de roșu închis.
bordée *s.f.* **1.** drum drept urmat de o navă. **2.** tunurile de pe un bord al navei. **3.** salvă trasă simultan de tunurile de pe o navă. **4.** (*în expr.*) **courir/tirer une ~** a face escapade; a colinda cârciumile (*despre marinari, pe uscat*); **une ~ d'injures** un potop de insulte.
bordel *s.m.* **1.** bordel, casă de toleranță. **2.** (*pop.*) dezordine; **quel ~!** Ce dezordine!
1. bordelais, ~e *adj.* din Bordeaux.
2. Bordelais, ~e *s.m.f.* locuitor din Bordeaux.
bordelaise *s.f.* **1.** butoi de 225 l folosit la Bordeaux. **2.** sticlă de formă specială conținând 75 centilitri de vin.
bordelier (*pop.*) *s.m.* **1.** bărbat ce frecventează bordeluri. **2.** patron de bordel.
bordélique *adj.* (*pop.*) referitor la un loc unde domnește o mare dezordine; dezordonat; confuz.

bordeliser *v.t.* (*pop.*) a provoca dezordine.

border *v.t.* **1.** a bordura, a garnisi cu bordură; ~ **un col avec de la fourrure** a bordura un guler cu blană. **2.** a mărgini, a se întinde de-a lungul; **le quai borde la rivière** cheiul se întinde de-a lungul râului; ~ **une allée de rosiers** a mărgini o alee cu un rând de trandafiri, a planta trandafiri pe marginea unei alei. **3.** (*în expr.*) (*mar.*) ~ **une voile** a întinde o velă; (*mar.*) ~ **un navire** a acoperi osatura unui vas cu bordaj; ~ **un lit / qqn. dans son lit** a băga marginile plăpumii pe sub saltea; **être mal bordé** a fi prost dispus; a se scula cu fața la cearșaf; a fi în toane rele.

bordereau *s.m.* borderou.

borderie *s.f.* v. **borde**.

bordier, -ère *adj.* **1.** care mărginește; de pe margine; **fossé** ~ un șanț care mărginește. **2.** (*geogr. în expr.*) **mer bordière d'un océa***n* mare care se învecinează cu un ocean. **3.** (*mar. în expr.*) **navire** ~ vas care se înclină într-o parte, (dintr-un defect de construcție sau din cauza încărcăturii).

bordigue *s.f.* îngrăditură în apa mării pentru prinderea sau păstrarea peștelui.

bordille, bourdille *s.f.* (*arg.*) **1.** idiot, cretin. **2.** turnător. **3.** polițist, sticlete. **4.** marfă proastă.

bordure *s.f.* **1.** bordură, margine; **en** ~ **a.** la marginea; **b.** de-a lungul; **un parc en** ~ **du lac** un parc la marginea lacului; **il s'assit en** ~ **du lit** se așeză pe marginea patului. **2.** ramă a unui tablou, cadru.

bore *s.m.* (*chim.*) bor.

bordurer *v.t.* (*arg.*) a exclude; a da afară.

boréal, ~**e** (*m. pl.* **-als** *și* **-aux**) *adj.* boreal; nordic, septentrional; **hémisphère** ~ emisfera boreală.

borée *s.m.* (*lit.*) vânt ce bate dinspre nord.

borgne I. *adj.* **1.** chior; **changer / troquer son cheval** ~ **contre un aveugle** a nimeri dintr-un necaz în altul mai mare, a cădea din lac în puț. **2.** rău famat; **rue** ~ stradă rău famată, frecventată de indivizi suspecți. **3.** (*arhit.*) fără nici o deschizătură. **II.** *s.m.f.* chior; (*prov.*) **au royaume des aveugles, les ~s sont rois** în țara orbilor, chiorul e împărat.

borgnon, borgnio *s.m.*, **borgnes** *s.f.* (*arg.*) noapte.

borgnoter I. *v.t.* (*arg.*) a pândi, a observa. **II.** *v.i.* (*arg.*) a se culca, a trage pe dreapta.

borin, ~**e** *adj.*, *s.m.f.* miner (dintr-o mină de huilă) din Belgia și din nordul Franței.

borinage *s.m.* **1.** totalitatea minerilor din minele de huilă. **2.** extragere a huilei (în minele din nordul Franței).

borique *adj.* (*chim.*) boric; **acide** ~ acid boric.

boriqué, ~**e** (*chim.*) care conține acid boric; boricat.

bornage *s.m.* **1.** hotărnicie, delimitare, demarcație (prin borne). (*mar.*) cabotaj.

borne *s.f.* **1.** bornă; ~ **kilométrique** bornă kilometrică. **2.** (*pop.*) kilometru; **on a fait deux mille ~s sans fermer l'œil** am făcut două mii de kilometri fără să închidem un ochi. **3.** (*el. în expr.*) ~ **de connection / de jonction** bornă de legătură. **4.** (*la pl.*) hotar, graniță, frontieră, limită teritorială; **les ~s d'un champ** hotarul, ceea ce delimitează un teren față de altul; **les ~s d'un État** granițele unui Stat. **5.** (*în expr.*) **une joie sans ~s** o bucurie fără margini; **dépasser / franchir les ~s** a depăși orice limită; a întrece măsura; a se întrece cu gluma; **les ~s de la connaissance** limitele cunoașterii; (*fam.*) **être planté comme une** ~ a sta smirnă.

borné, ~**e** *adj.* mărginit, limitat; **la France est ~e au Midi par les Pyrénées** Franța este mărginită / se mărginește la sud cu Pirineii; **esprit** ~ spirit mărginit; **horizon** ~ orizont mărginit, îngust; **une fortune** ~**e** o avere limitată, modestă; (*despre oameni*) prost; mediocru; îngust la minte.

borne-fontaine (*pl.* **bornes-fontaines**) *s.f.* cișmea.

borner I. *v.t.* a marca cu borne. **2.** a delimita, a mărgini; a circumscrie; ~ **un champ** a delimita un câmp; **cette montagne borne l'horizon** acest munte limitează orizontul. **3.** (*fig.*) a limita, a reduce, a restrânge; ~ **son rôle à** a-și limita / reduce rolul la; **je borne mon rôle à mettre ces personnes en contact** îmi limitez rolul la a pune aceste persoane în contact; ~ **son discours** a-și limita discursul; ~ **son ambition** a-și restrânge ambiția. **II.** *v.r.* a se limita, a se mărgini; a se mulțumi cu; **je me borne au nécessaire** mă mulțumesc / mă restrâng la ceea ce îmi este necesar cu ...; **sa culture se borne à quelques lectures faciles** cultura lui se limitează la câteva lecturi ușoare.

bornoyer *v.t.*, *v.i.* **1.** a ochi, a urmări cu un ochi, (o linie, o suprafață). **2.** a așeza jaloane pentru a planta copaci sau a pune fundația unei clădiri; ~ **un mur** a așeza jaloane în vederea ridicării unui perete.

borosilicate *s.m.* (*chim.*) borosilicat.

borosilicaté, ~**e** *adj.* (*în expr.*) **verre** ~ pahar fabricat pe bază de borosilicat (folosit în sticlăria pentru bucătărie).

borraginacées, borraginées *s.f.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate cu tulpina și frunzele acoperite de puf.

borréliose *s.f.* (*med.*) maladie infecțioasă transmisă de păduchi sau căpușe.

bort *s.m.* **1.** diamant brut cu structură fibroasă, folosit în industrie ca abraziv. **2.** (*text.*) dimie; aba.

borure *s.f.* (*chim.*) borură.

bosan *s.m.* băutură orientală preparată din mei.

bosco *s.m.* (*mar.*) maistru de manevră.

boscot, ~**te** *s.m.f.*, *adj.* (*pop.*) cocoșat; ghebos; **tiens-toi mieux, tu as l'air d'un** ~ stai drept, semeni cu un cocoșat / parcă ești cocoșat.

boskoop *s.f.* varietate olandeză de măr cu coaja groasă și cărnos.

1. bosniaque, bosnien, ~**ne** *adj.* din Bosnia.

2. Bosniaque, Bosnien, ~**ne** bosniac, locuitor din Bosnia.

bosel *s.m.* (*arhit.*) tor.

bosquet *s.m.* boschet.

boss *s.m.* (*angl.*) (*fam.*) patron, șef.

bossage *s.m.* (*arhit.*) bosaj.

bosse *s.f.* **1.** cocoașă; **les ~s du chameau** cocoașele cămilei. **2.** cucui; **en tombant, il s'est fait une** ~ **au front** căzând, și-a făcut un cucui pe frunte. **3.** ridicătură de teren; **terrain rempli de ~s** teren acoperit de ridicături. **4.** ornament în relief pe un vas de metal. **5.** (*mar.*) parâmă. **6.** (*ciclism*) pantă de urcat. **7.** (*în expr.*) **avoir la** ~ **de** a fi talentat / a avea talent la;

avoir la ~ des mathématiques a fi talentat / dotat la matematică; **ne rêver que plaies et ~s** a căuta ceartă / pricină / râcă; a fi pornit pe ceartă; (*pop.*) **se donner une ~ a.** a se îndopa cu mâncare; a băga la jgheab; **b.** a se distra de minune; **se donner une ~ de rire** a se ține cu mâinile de burtă de râs; a se tăvăli pe jos de râs; (*arg.*) **avoir la ~** (*în limbajul polițiștilor*) a avea baftă; (*prov.*) **le bossu ne voit pas sa ~, mais il voit celle de son confrère** vede paiul din ochiul vecinului și nu vede bârna dintr-al său.

bosselage *s.m.* lucrătură în relief pe un vas de metal.

bosseler I. *v.t.* **1.** a lucra în relief (un vas de metal). **2.** a deforma (suprafața unui obiect de metal). **3.** (*pop.*) a snopi în bătaie pe cineva. **II.** *v.r.* a se deforma; **ce plat en argent s'est bosselé en tombant** acest taler de argint s-a deformat căzând pe jos.

bosselure *s.f.* **1.** lucrătură în relief pe un vas de metal. **2.** deformarea unei suprafețe de metal prin mici neregularități.

bosseman *s.m.* (*mar. înv.*) subofițer de marină.

bosser I. *v.t.* (*mar.*) a lega cu parâme, cu lanțuri. **II.** *v.i.* (*pop.*) a munci din greu, a trudi; **~ comme un nègre** a munci pe brânci; a se speti muncind; a trage tare.

bossette *s.f.* **1.** ornament în relief pe o zăbală. **2.** mică ridicătură pe trăgaciul unei arme de foc.

bosseur, -euse *adj., s.m.f.* (*fam.*) (om) care muncește mult, care trage tare.

bossoir *s.m.* (*mar.*) macara, gruie.

bossu, ~e *s.m.f., adj.* **1.** cocoșat. **2.** (*în expr.*) **rire comme un ~** a râde cu hohote.

bossuer *v.t.* a deforma suprafața unui obiect de metal.

boston *s.m.* **1.** nume al unui joc de cărți. **2.** vals lent; boston.

bostonner *v.i.* a dansa boston.

bostryche *s.m.* (*entom.*) specie de insecte coleoptere ce trăiesc pe copacii bătrâni și putrezi.

bot, ~e *adj.* (*despre mâini, picioare*) chircit.

botanique I. *adj.* botanic; **jardin ~** grădină botanică. **II.** *s.f.* botanică.

botaniser *v.i.* a strânge plante în vederea studierii lor.

botaniste *s.m.f.* botanist.

botargue, boutargue *s.f.* icre conservate.

botriocéphale *s.m.* (*zool.*) specie de viermi paraziți intestinali transmiși de unii pești.

bothrion *s.m.* (*med.*) ulcerație a corneei.

botrys *s.m.* (*bot.*) tămâiță, pelinită grecească (*Chenopodium botrys*).

botrytis *s.m.* specie de ciuperci parazite.

1. botte *s.f.* mănunchi, legătură; snop; **une ~ de radis** o legătură de ridichi; **une ~ de paille** un mănunchi de paie; **une ~ d'épis** un snop de grâu.

2. botte *s.f.* **1.** lovitură de sabie; **allonger une ~** a da o lovitură de sabie; **parer / esquiver une ~** a para o lovitură de sabie. **2.** atac neprevăzut (verbal sau scris); **porter / pousser une ~ à qqn. a.** a lansa un atac împotriva cuiva; **b.** (*fig.*) a pune pe cineva în încurcătură / a încuia pe cineva cu o întrebare.

3. botte *s.f.* **1.** cizmă; **des ~s de cavalier** cizme de călăreț. **2.** (*în expr.*) **haut comme ma ~** înalt de-o șchioapă; **y laisser ses ~s** a muri într-un loc necunoscut de alții; a-i putrezi / a-i rămâne oasele pe undeva; a lepăda papucii; **avoir du foin dans ses ~s** a fi înstărit; a avea cheag; a avea bani la chimir / la ciorap; **cirer / lécher les ~s de qqn.** a linguși / a peria pe cineva; a umbla cu măturica; **graisser ses ~s a.** a se pregăti de plecare; a muri; **b.** a-și da duhul / obștescul sfârșit; **à propos de ~s** hodoronc-tronc; nitam-nisam; din senin; pe nepusă masă; (*vulg.*) **faire chier dans les ~s de qqn. a.** a merge prea departe, a întrece măsura; **b.** a face un neajuns cuiva; (*pop.*) **être à la ~ de qqn.** a se supune servil cuiva; **donner un coup de ~ dans un ballon** a da cu piciorul în minge; **bruits de ~s** zvonuri de război; **en avoir plein les ~s a.** a fi frânt de oboseală; **b.** a fi sătul până-n gât / până peste cap; **sous la ~ de qqn.** sub călcâiul cuiva; **ce pays gémit sous la ~ de l'occupant** această țară geme sub călcâiul ocupantului; **cela fait ma ~** îmi convine; așa îmi vine la socoteală; (*arg.*) **proposer la ~ à qqn.** a propune cuiva o aventură galantă.

4. botte (*arg.*) **1.** teanc de 100 de bancnote de câte 10 franci francezi. **2.** teanc de scrisori legate. **3.** (*în expr.*) **la ~** primii clasați la terminarea Politehnicii; **des ~s** mult; **des gars réguliers, y en a pas des ~s** băieți de treabă / comitet nu sunt mulți / nu sunt pe toate drumurile; (*arg.*) **coup de ~** încercare de a împrumuta bani; **je m'en soucie non plus que de mes vieilles ~s** puțin îmi pasă; mă doare-n cot / în călcâie.

bottelage *s.m.* legare în mănunchi, strângere în legături.

botteler *v.t.* a lega, a strânge în mănunchi; a înmănunchea.

bottelette *s.f. dim.* al lui **botte 1.**

botteleur , -euse *adj., s.m.f.* (persoană) care leagă, strânge în mănunchi, care înmănunchează.

botteleuse *s.f.*, **botteloir** *s.m.* mașină de legat cerealele în snop.

botter I. *v.t.* **1.** a încălța cu cizme; **botté de cuir** încălțat cu cizme de piele. **2.** (*fam.*) a trage un picior, a da cu piciorul; **~ le ballon vers le but** a da cu piciorul în minge în direcția porții; **~ le derrière / les fesses à qqn.** a trage un picior în spate cuiva. **3.** (*fam. în expr.*) **cela me botte** îmi convine; așa îmi vine la socoteală. **II.** *v.r.* a se încălța cu cizme.

bottier *s.m.* cizmar, pantofar.

bottillon *s.m.* **1.** mică legătură de legume, zarzavat. **2.** cizmuliță căptușită cu blană.

bottin *s.m.* **1.** carte de telefon. **2.** (*în expr.*) **~ mondain** repertoriu al persoanelor din înalta societate / aristocrație.

bottine *s.f.* **1.** botină; ghetuță; cizmuliță. **2.** (*arg.*) homosexualitatea feminină.

botulisme *s.m.* (*med.*) botulism, toxiinfecție alimentară cu alimente alterate, conserve etc.

boubou *s.m.* cămașă de pânză, largă și lungă, purtată de negrii africani.

bouboule *s.m.* (*pop.*) individ scund și rotofei.

boubouler *v.i.* (*despre bufnițe*) a huhura; a țipa.

bouc *s.m.* **1.** țap; (*fig.*) ~ **émissaire** țap ispășitor. **2.** bărbuță, barbișon, cioc, țăcălie; **porter le** ~ a purta barbișon.
boucage *s.m.* (*bot.*) pătrunjel-de-câmp (*Pimpinella saxifraga*).
1. boucan *s.m.* **1.** loc de afumat carne, pește la indienii din America. **2.** carnea afumată de indienii din America.
2. boucan *s.m.* (*fam.*) tărăboi, zarvă, tămbălău, vacarm, hărmălaie; **faire un** ~ **de tous les diables** a face tărăboi.
boucanage *s.m.* afumare (a cărnii, a peștelui).
1. boucaner *v.t.* a afuma (carne, pește).
2. boucaner *v.i.* (*pop.*) a face tărăboi, zarvă.
boucanier *s.m.* **1.** aventurier care vâna boi sălbatici în Antile pentru a face comerț cu pieile. **2.** pirat, corsar.
boucassin *s.m.* (*text. înv.*) bogasiu.
boucau *s.m.* (*reg.*) intrare a unui port (în sudul Franței).
boucaut *s.m.* butoi pentru transportul unor mărfuri (tutun, zahăr, cafea).
bouchage *s.m.* **1.** astupare; ~ **des bouteilles** astuparea sticlelor. **2.** astupare; dop.
bouchain *s.m.* (*mar.*) gurnă, santină.
boucharde *s.f.* **1.** (*constr.*) buciardă. **2.** ciocan de sculptor.
boucharder *v.t.* (*constr.*) a buciarda.
bouche *s.f.* **1.** gură; **provisions / munitions de** ~ lucruri de mâncare; de-ale gurii; merinde; provizie de alimente; **avoir l'eau à la** ~ a-i lăsa gura apă; **enlever le pain de la** ~ **de qqn.** a lăsa pe cineva fără mijloace de trai; a lua cuiva pâinea de la gură; **s'enlever les morceaux de la** ~ a fi generos, a-și da bucățica de la gură; a-și rupe de la gură; **aller de** ~ **en** ~ a trece din gură-n gură, a se răspândi larg; **dire tout ce qui vient à la** ~ a vorbi trivial, a fi slobod la gură; **clore / fermer la** ~ **à qqn.** a-i închide / a-i astupa cuiva gura, a-l reduce la tăcere; **il n'a pas ouvert la** ~ **de toute la soirée** n-a deschis gura toată seara; **je le tiens de sa propre** ~ știu asta chiar din gura lui; **ils ne parlent de ces abus qu'à demi-** ~ ei nu vorbesc despre aceste abuzuri decât cu jumătate de gură; **rester** ~ **bée / béante** a rămâne uluit; a rămâne cu gura căscată; **avoir mauvaise** ~ a avea gust rău în gură. **2.** buze; **il avait le sourire sur la** ~ a avea surâsul pe buze; **cette nouvelle est dans toutes les** ~**s** această știre e pe buzele tuturor. **3.** gură, deschizătură, orificiu; **la** ~ **d'un four** gura unui cuptor; **tirer à la** ~ a trage jeraticul către gura cuptorului; ~ **de métro** gură de metrou; **la** ~ **d'un volcan** gura unui vulcan; ~ **d'égout** gură de canal (de scurgere); ~ **d'incendie** gură de incendiu; ~ **à feu** gură de foc; ~ **de canon** gură de tun. **4.** gură; ins, persoană; **il a quelques** ~**s à nourrir** are de hrănit câteva guri / persoane. **5.** (*la pl.*) guri (ale unui fluviu); **les** ~**s du Danube** gurile Dunării. **6.** (*bot.*) (la unele animale); bot; **la** ~ **du cheval** botul calului. **7.** (*în expr.*) **dépense de** ~ cheltuieli pentru mâncare; **avoir toujours un mot à la** ~ a spune mereu același lucru; **faire la fine / petite** ~ **a.** a face mofturi la mâncare; **b.** a fi greu de mulțumit; **c.** a face mofturi/ fasoane / fițe / nazuri; **faire la** ~ **en cœur** a se fandosi, a se sclifosi; **demeurer sur la mauvaise** ~ **a.** a rămâne cu o impresie proastă; **b.** a rămâne cu sentimentul unui eșec, al unei jigniri; a rămâne cu un gust amar în gură; **garder qqch. pour la bonne** ~ a lăsa ce-i mai bun la urmă; (*fig.*) **flux de** ~ trăncăneală, sporovăială, pălăvrăgeală, flecăreală, vorbărie; **traiter qqn. à** ~ **que veux-tu** a servi pe cineva cu tot ce-i dorește inima; a ospăta pe cineva; **ouvrir la** ~ a lua cuvântul; **ouvrir la** ~ **à qqn.** a sili pe cineva să vorbească; **prendre** ~ **avec qqn.** a lua legătura / contact cu cineva, a intra în atingere / legătură cu cineva; ~ **close / cousue!** Nici o vorbă!; Gura!; Lasă gălăgia! **dire qqch. de** ~ a spune prin viu grai (nu în scris); **dire de** ~ **à oreille** a șopti la ureche; **être fort en** ~ a fi bun de gură; a avea gură mare / papagal; **être sur sa** ~**, être sujet à sa** ~ a fi robul pântecelui; **être à** ~ **que veux-tu** a avea tot ce-i poftește inima; (*fig.*) **n'avoir ni** ~ **ni éperon** a fi și prost și nesimțitor; **c'est saint-Jean** ~ **d'or a.** e un orator extraordinar; **b.** e un om sincer, care spune ce gândește; **il dit cela de** ~**, mais le cœur n'y touche** una gândește și alta vorbește; (*prov.*) **qui garde** ~**, se garde son âme** cine-și păzește limba, își păzește capul; (*prov.*) **selon ta bourse gouverne ta** ~ de ai venituri mititele mai oprește din măsele; (*prov.*) **tard la main à la** ~ **quand la parole est issue** vorba din gură ți-a ieșit, mai bine să fi tușit.
bouche-à-bouche *s.m. invar.* (*med.*) tehnică de reanimare „gură la gură".
bouché, ~e *adj.* **1.** astupat, închis, obturat; înfundat; **lavabo** ~ chiuvetă înfundată; **le tuyau est** ~ țeava este înfundată; **vin** ~ vin înfundat. **2.** (*fig. fam.*) mărginit, prost. **3.** (*în expr.*) **temps** ~ vreme închisă, posomorâtă.
bouchée *s.f.* **1.** îmbucătură, gură; dumicat; **avaler quelques ~s de viande** a înghiți câteva îmbucături de carne. **2.** (*culinar*) plăcintă din foi. **3.** bomboană de ciocolată. **4.** (*în expr.*) **ne faire qu'une** ~ **d'un plat** a mânca o mâncare cât ai zice pește; **ne faire qu'une** ~ **d'un adversaire** a-și învinge ușor un adversar, a-i veni repede de hac; **pour une** ~ **de pain** pentru nimica toată; **acheter une maison pour une** ~ **de pain** a cumpăra o casă pe nimica toată.
1. boucher I. *v.t.* **1.** a astupa; ~ **un trou a.** a astupa o gaură; **b.** (*fig.*) a plăti o datorie. **2.** a bara; a opri; a închide; a împiedica; ~ **le passage** a bara / a opri trecerea; **la foule bouche la rue** mulțimea barează strada; **cet obstacle bouche la vue** acest obstacol oprește / împiedică vederea. **3.** (*în expr.*) (*pop.*) ~ **une fenêtre à qqn.** a trage cuiva un pumn în ochi; (*arg.*) ~ **sa bavarde** a tăcea chitic; a-și înghiți vorbele; a nu zice bob / pâs; (*pop.*) **en** ~ **un (rude) coin à qqn., en** ~ **une surface à qqn.** a uimi; a lăsa pe cineva tablou; a lăsa cu gura căscată. **II.** *v.r.* **1.** a se astupa; a se înfunda; **le tuyau s'est bouché** țeava s-a înfundat. **2.** (*în expr.*) **se** ~ **les yeux** a refuza să vadă; **se** ~ **les oreilles** a-și astupa urechile, a se face că nu aude; (*pop.*) **se** ~ **la fente** a-și umple burta; a băga la jgheab / la ghiozdan.
2. boucher *s.m.* **1.** măcelar. **2.** om crud, sângeros. **3.** medic / dentist neîndemânatic.

boucherie *s.f.* **1.** (*înv.*) abator. **2.** măcelărie; **animaux de ~** animale crescute pentru carnea lor. **3.** (*fig.*) măcel, masacru; **envoyer des soldats à la ~** a trimite soldați la o înfrângere sigură, la un masacru.
boucheton *s.m.* (*în expr.*) **à ~** (*despre vase*) cu gura în jos.
bouche-trou (*pl.* **bouche-trous**) *s.m.* înlocuitor, persoană sau lucru care înlocuiește; umplutură; **l'acteur était malade; il a fallu trouver un ~** actorul era bolnav; a trebuit să fie găsit un înlocuitor.
bouchette *s.f.* (*înv.*) guriță.
bouchoir *s.m.* placă de fier care închide gura unui cuptor.
boucholeur *s.m.* v. **bouchoteur**.
bouchon *s.m.* **1.** dop; bușon; **le ~ de la carafe d'eau** dopul sticlei cu apă; **~ de liège** dop de plută; **faire sauter le ~** a scoate cu zgomot dopul unei sticle (de șampanie, vin spumos, etc.); (*med.*) **~ de cérumen** dop de ceară (care se formează în urechi). **2.** cârciumă; crâșmă; **ils entrèrent dans un ~ du quartier** intrară într-o cârciumă din cartier. **3.** (*înv.*) șomoiog, mănunchi de paie (folosit la țesălarea unui cal). **4.** plutitor la capătul unei undițe de pescuit. **5.** (*în expr.*) **~ de circulation** gâtuire a traficului; **elle est torchée comme un ~** e îmbrăcată ca o paparudă; (*fam.*) **c'est plus fort que de jouer au ~** este extraordinar; este nemaipomenit; (*pop.*) **mets un ~!** Închide gura!; Tacă-ți fleanca!; (*pop.*) **prendre du ~** a îmbătrâni; a înainta în vârstă; a-l ajunge zilele; (*pop.*) **avoir du ~** a fi destul de bătrân; (*pop.*) **envoyer / pousser le ~ (un peu loin)** a exagera; (*pop.*) **mettre un ~ à qqn.** a impune tăcere cuiva; a închide pliscul cuiva; (*pop.*) **se mettre un ~** a tăcea, a-și ține fleanca.
bouchonnement, bouchonnage *s.m.* țesălare.
bouchonner *v.t.* **1.** a țesăla. **2.** (*în expr.*) **~ du linge** a strânge rufele grămadă, a le face ghemotoc.
bouchonnier *s.m.* **1.** fabricant de dopuri. **2.** vânzător de dopuri.
bouchot *s.m.* **1.** loc îngrădit lângă coasta mării pentru a prinde peștele la reflux. **2.** rezervație pentru creșterea scoicilor.
bouchoteur *s.m.* persoană care se ocupă de creșterea scoicilor în rezervații.
bouchure *s.f.* gard viu.
bouclage *s.m.* **1.** (*vet.*) aplicare a unui belciug la botul unor animale. **2.** (*electron.*) închidere a unui circuit.
bouclarès I. *adj.* (*arg.*) **1.** (local) închis prin hotărârea prefectului. **2.** arestat, închis la zdup. **II.** *Interj.* (*arg.*) Liniște!
boucle *s.f.* **1.** cataramă, pafta; **fermer la ceinture par une ~** a închide cordonul printr-o cataramă. **2.** buclă, cârlionț, zuluf; **les ~s de la fillette tombaient sur ses épaules** zulufii fetiței îi cădeau pe umeri. **3.** cot al unui curs de apă; curbă; meandră; **les ~s de la Seine** meandrele Senei. **4.** nod (la sfoară, la șireturi); **les ~s d'un lacet de soulier** nodurile unui șiret de pantofi. **5.** verigă; inel; belciug (la botul taurului sau la râtul porcului). **6.** buclă (la unele litere); **la ~ du j** bucla literei j. **7.** (*mar.*) inel mare din fier de care se leagă parâmele. **8.** (*av., el.*) buclă. **9.** (*vet.*) numele popular al stomatitei aftoase a porcului. **10.** (*în expr.*) **~s d'oreilles** cercei; **boucler la ~** a închide cercul. **11.** (*înv.*) acrobație aeriană; cerc vertical descris de un avion.
bouclé, ~e *adj.* creț, buclat; **cheveux ~s** păr creț, buclat.
bouclement *s. m.* aplicare a unui belciug la botul unor animale.
boucler I. *v.t.* **1.** a strânge cu / în cataramă, a încheia; **~ sa ceinture** a-și strânge cordonul cu catarama. **2.** a bucla, a încreți; **~ sa chevelure** a-și încreți părul. **3.** (*vet.*) a pune un belciug la nasul unor animale. **4.** a închide; **les commerçants ont bouclé leurs magasins** negustorii și-au închis magazinele. **5.** a reține; **j'ai été bouclé à maison par une grippe** am fost reținut acasă / am fost silit să stau acasă de o gripă. **6.** (*fig. fam.*) a închide / a băga / a vârî la închisoare. **7.** (*în expr.*) **~ ses comptes a.** a încheia socotelile; **b.** a se pregăti de moarte; **~ son budget** a o scoate la capăt, a face față cheltuielilor; **~ sa malle / sa valise** a-și face bagajele; a se pregăti de plecare; **~ qqn. à l'ombre** a băga pe cineva la închisoare / la răcoare / la mititica / la zdup; (*arg.*) **~ la lourde a.** a trage / a închide ușa după el; **b.** a refuza să vorbească; (*pop.*) **la ~** a-și pune lacăt / gard / botniță la gură. **II.** *v.i.* (*despre păr*) a fi creț, ondulat; **ses cheveux bouclent** are părul creț. **III.** *v.r.* **1.** (*fam.*) a se închide; **il s'est bouclé toute la journée pour travailler** s-a închis (în cameră) toată ziua ca să lucreze. **2.** a-și încreți / ondula părul; **elle s'est bouclée en vue de cette réunion** și-a ondulat părul pentru această reuniune.
bouclette *s.f.* buclă, cârlionț mic.
bouclier *s.m.* **1.** scut, pavăză; **le ~ rond des Gaulois** scutul rotund al Galilor; **~ de bronze** scut din bronz. **2.** (*fig.*) pavăză, mijloc de apărare, de protecție, de sprijin; **~ atomique** scut atomic; **servir de ~ à qqn.** a servi drept pavăză cuiva; a apăra pe cineva. **3.** (*tehn.*) scut; **a.** (*min.*) **~ d'avancement** scut de săpare; **b.** (*c.f.*) **~ de tunnel** scut de tunel. **4.** (*mil.*) placă de oțel adaptată la tun pentru protejarea servanților. **5.** (*zool.*) carapace a crustaceelor. **6.** (*fiz. nucl.*) blindaj în jurul unui reactor. **7.** (*geol.*) scut, regiune întinsă din cadrul unei platforme formată din șisturi cristaline și roci magmatice. **8.** (*în expr.*) **levée de ~s a.** răscoală armată; răzmeriță; **b.** protest general.
bouddhique *adj.* referitor la budism.
bouddhisme *s.m.* (*rel.*) budism.
bouddhiste *s.m., adj.* (*rel.*) budist.
bouder I. *v.i.* **1.** a sta îmbufnat, bosumflat; a pune botul. **2.** (*fam. în expr.*) **ne pas ~ à table** a mânca cu poftă, fără nazuri; a nu face mofturi la mâncare; **ne pas ~ à la besogne** a nu se da înapoi de la treabă; a munci cu sârg; **~ contre son ventre** a se supăra pe cine nu trebuie; a se supăra ca văcarul pe sat. **II.** *v.t.* a face mutre cuiva; **~ qqn.** a face mutre cuiva, a se arăta prost dispus față de cineva. **III.** *v.r.* a-și face mutre unul altuia; **ces amoureux se boudent** acești îndrăgostiți își fac mutre, se arată îmbufnați unul față de celălalt.

bouderie *s.f.* îmbufnare, supărare, bosumflare; țâfnă.

boudeur, -euse *adj., s.m.f.* **1.** (om) supărăcios; **un enfant ~** un copil supărăcios. **2.** (om) îmbufnat, bosumflat, țâfnos. 3. care exprimă bosumflare; **mine boudeuse / air ~** aer bosumflat.

boudeuse *s.f.* jilț dublu în care persoanele așezate stau spate în spate.

boudin *s.m.* **1.** caltaboș; **~ blanc** caltaboș preparat din lapte și piept de pasăre. **2.** (*arhit.*) tor, mulură rotundă de la baza unei coloane. **3.** (*min.*) fitil pentru aprinderea explozibilului. **4.** (*tehn. în expr.*) **ressort à ~** arc spiral. **5.** (*în expr.*) **s'en aller tourner / partir en eau de ~** a se pierde iremediabil; a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei; **envoyer de son ~ à qqn. a.** a juca un renghi cuiva; a face cuiva o farsă; **b.** (*arg.*) a face mutre cuiva; a primi pe cineva cu răceală. **6.** (*arg.*) **a.** pneu; **vérifier la pression des ~s** a verifica presiunea pneurilor; b. fișic de monede; **c.** femeie urâtă; **d.** (*în expr.*) **avoir du ~** a avea cărți (de joc) bune; (*pop.*) **faire du ~ / son ~** a face bot / mutre.

boudinage *s.m.* (*text.*) ușoară răsucire a firului înainte de bobinare.

boudiné, ~e *adj.* **1.** (*fam.*) îmbrăcat cu haine strâmte. **2.** gros, aidoma unui caltaboș; **doigts ~s** degete groase.

boudiner *v.t.* **1.** a răsuci ușor firul înainte de bobinare. **2.** (*fam.*) a strânge, a presa, a apăsa ceva excesiv.

boudineuse *s.f.* mașină de răsucit fire de lână sau de mătase.

boudinière *s.f.* accesoriu în formă de pâlnie al mașinii de tocat carne, folosit la prepararea cârnaților.

boudoir *s.m.* **1.** budoar, cameră intimă a unei femei. **2.** biscuit de formă alungită, pudrat cu zahăr.

boue *s.f.* **1.** noroi, glod, tină; (*fig.*) **traîner qqn. dans la ~, couvrir qqn. de ~** a târî pe cineva în noroi; a împroșca pe cineva cu noroi, a-l ponegri. **2.** (*geol., petr.*) mâl, nămol; **prendre des bains de ~** a face băi de nămol. **3.** depozit, sediment (pe fundul apelor). **4.** (*fig.*) mocirlă, noroi; **tirer qqn. de la ~** a scoate pe cineva din noroi. **5.** (*în expr.*) **bâtir sur la ~** a-și face iluzii deșarte; (*fam.*) **ne pas faire plus de cas d'une chose que de la ~ de ses souliers** a nu se sinchisi; a nu-i păsa; **une âme de ~** un suflet josnic; **se traîner dans la ~** a se tăvăli în mocirlă.

bouée *s.f.* **1.** (*mar.*) geamandură. **2.** (*în expr.*) **~ de sauvetage** colac de salvare.

boueur *s.m.* v. **éboueur**.

boueux, -euse *adj.* **1.** plin de noroi, noroios; **chemin ~** drum noroios; **souliers ~** pantofi plini de noroi. **2.** (*tipogr. în expr.*) **impression boueuse** imprimare cu litere mânjite.

bouffant, ~e *adj.* umflat, bufant; **manches ~es** mâneci bufante.

bouffarde *s.f.* (*pop.*) pipă mare, lulea; **tirer sur sa ~** a fuma pipă.

1. bouffe I. *adj.* buf, hazliu, comic; **opéra ~** operă bufă. **II.** *s.m. pl.* **Les Bouffes** la origine, teatrul italian.

2. bouffe *s.f.* (*pop.*) mâncare; haleală; **préparer la ~** a face mâncare; **il ne pense qu'à la ~** nu se gândește decât la mâncare; **à la ~!** La masă!.

bouffée *s.f.* **1.** suflare, adiere, pală, val; suflu; **~ de vent** pală de vânt; **il sort de la cheminée des ~s de fumée** din sobă ies valuri de fum; (*fig.*) **~ d'orgueil** val, acces de mândrie. **2.** suflare, exalare (din gură). **3.** (*med. în expr.*) **~ de chaleur** bufeu.

bouffer I. *v.i.* **1.** a se umfla, a se înfoia; **cheveux qui bouffent** păr care se înfoaie. **II.** *v.t.* (*pop.*) **1.** a mânca, a hali, a înfuleca; **on n'a rien à ~** nu e nimic de mâncare. **2.** a consuma; **ma voiture bouffe beaucoup d'essence** mașina mea consumă multă benzină. **3.** (*în expr.*) **~ du lion** a scoate flăcări pe nas; a fi neobișnuit de energic; **~ à l'as** a fi lihnit de foame; a fi rupt în coș de foame; **(avoir) bouffé du singe en nourrice** a fi urât ca dracul; a fi pocitania pământului; **~ du curé, du bolcho, etc.** a urî de moarte pe popi, pe comuniști etc.; (*arg.*) **~ le blair / le nez / les tripes à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; (*arg.*) **en ~** a fi informator al poliției; (*arg.*) **(avoir) bouffé du chat** a fi răgușit; a fi văzut lupul; (*arg.*) **~ à s'en faire crever / éclater le cylindre** a se face burduf de mâncare; (*pop.*) **~ des briques** a mânca răbdări prăjite; a trage mâța de coadă; **~ du kilomètre** a circula mult cu mașina. **III.** *v.r.* (*pop. în expr.*) **se ~ le nez a.** a se certa furcă; b. a se bate ca chiorii.

bouffetance *s.f.* v. **bouffe**.

bouffette *s.f.* ciucure, fundă pentru ornament.

bouffi, ~e *adj.* **1.** buhăit, puhav; umflat; **~ de graisse** buhăit de grăsime. **2.** (*despre stil, exprimare*) **style ~** stil pretențios; bombastic. **3.** (*în expr.*) **être ~ d'orgueil** a fi plin de sine; a nu se da pe șapte; **hareng ~** sau *s.m.* **bouffi** hering sărat și puțin afumat; (*fam.*) **tu l'as dit, ~** ai dreptate.

bouffir *v.t., v.i.* **1.** a (se) umfla, a (se) buhăi; **visage qui bouffit** față care se buhăiește. **2.** (*fig.*) a se înfoia. **3.** a afuma heringi sărați.

bouffissage *s.m.* (*pesc.*) pepararea heringilor afumați.

bouffissure *s.f.* **1.** ùmflătură, buhăială; **la ~ d'un visage** buhăiala unui chip. **2.** (*fig.*) vanitate. **3.** (*în expr.*) **~ du style** caracter bombastic, umflat al stilului, al exprimării.

bouffon ~ne I. *adj.* **1.** bufon, caraghios, comic; ghiduș; **une histoire bouffonne** o întâmplare caraghioasă. **2.** ridicol, grotesc; **une prétention bouffonne** o pretenție ridicolă. **II.** *s.m.* bufon, măscărici, paiață, ghiduș; **le ~ du roi** bufonul regelui; **c'est un ~** e o paiață, un măscărici; histrion; **Guerre des ~s** polemică la Paris (1752) între partizanii muzicii franceze și cei ai muzicii italiene (*opera buffa*).

bouffonnement *adv.* în manieră bufonă, caraghioasă; ca un bufon.

bouffonner I. *v.i.* (*înv.*) a face pe bufonul; a spune bufonerii.

bouffonnerie *s.f.* bufonerie; farsă, glumă; maimuțăreală; **cesse ces ~s** încetează (cu) aceste maimuțăreli.

bougainvillée, *s.f.* **bougainvillier** *s.m.* (*bot.*) plantă agățătoare ornamentală.

bouge *s.m.* **1.** casă sărăcăcioasă; cocioabă; coșmelie; bojdeucă; **habiter un ~** a locui într-o cocioabă. **2.** loc rău famat; **hanter ~s et tripots** a frecventa locuri rău famate și tripouri. **3.** partea convexă a unui butoi. **4.** (*mar.*) latura convexă a punții unui vas.

bougé *s.m.* (*foto*) mișcare greșită a aparatului de fotografiat în momentul declanșării.
bougeoir *s.m.* sfeșnic cu toartă.
bougeotte *s.f.* (*fam., în expr.*) **avoir la ~ a.** a nu avea astâmpăr; a nu putea sta locului; a avea mâncărime la tălpi; **b.** a călători mult.
bouger I. *v.i.* (*fam.*) **1.** a (se) mișca; **ne bougez pas** nu vă mișcați; **cette femme a senti son enfant ~** această femeie a simțit că îi mișcă copilul în pântece; **personne ne bouge devant lui** nimeni nu mișcă în fața lui. **2.** a (se) mișca, a se deplasa; a pleca; **je ne bouge pas de chez moi** nu mă mișc / nu plec de acasă; **ma dent bouge** mi se mișcă dintele. **3.** (*fig.*) a se mișca, a se agita (cu ostilitate); **l'opposition ne bouge pas** opoziția nu se agită, nu se mișcă. **II.** *v.t.* a mișca, a deplasa; **~ une chaise** a deplasa un scaun.
bougie *s.f.* **1.** lumânare; **souffler une ~** a stinge o lumânare. **2.** (*tehn.*) bujie; **changer les ~s d'une voiture** a schimba bujiile unui automobil. **3.** (*chir.*) tijă cilindrică folosită drept sondă. **4.** (*arg.*) an; **la vioque avait 90 ~s** baba avea 90 de ani. **5.** (*arg.*) monedă de 5 franci. **6.** (*arg.*) baston **7.** (*arg. în expr.*) **allumer ses ~s** a argumenta; a da lămuriri.
bougier *v.t.* a întinde ceară topită pe marginile unei stofe pentru a împiedica destrămarea.
bougna, bougnat *s.m.* (*fam. înv.*) negustor de cărbuni (uneori și de băuturi).
bougnoul, bougnoule, bounioul *s.m.* (*fam. injur. rasist*) muncitor imigrant de origine nord-africană și, în general, neeuropean.
bougon, ~ne *adj. s.m.f.* (*fam.*) **1.** ursuz; morocănos; (om) care bombăne mereu. **2.** cârtitor.
bougonnement *s.m.* **1.** bombănit; mormăit; mârâit. **2.** cârteală.
bougonner *v.i.* (*fam. despre oameni*) **1.** a mârâi, a mormăi, a bombăni. **2.** a cârti, a protesta.
bougonneur, -euse *adj., s.m.f.* v. **bougon**.
bougran *s.m.* (*text.*) vatir.
bougre, -esse *s.m.f.* (*pop.*) **1.** individ, tip; **un bon ~** un tip cumsecade. **2.** (*în expr.*) **~ d'idiot!** Idiotule!; Ce idiot!; (*la peior.*) **ta bougresse de fille!** Secătura de fiică-ta!
bougrement *adv.* (*pop.*) grozav, teribil de; foarte; **c'est ~ embêtant** e teribil de plicticos / plictisitor.
boui-boui (*pl.* **bouis-bouis**) *s.m.* (*pop.*) teatru de categoria a doua; șantan; cabaret de proastă calitate.
bouif *s.m.* (*arg.*) cizmar; pantofar.
bouillabaisse *s.f.* ciorbă provensală din mai multe specii de pește.
bouillage *s.m.* **1.** fierbere. **2.** fermentația vinului în butoaie.
bouillant, ~e I. *adj.* **1.** clocotit, care fierbe; **eau ~e** apă clocotită. **2.** (*fig.*) arzător, clocotitor, focos; impetuos, înflăcărat; **le ~ Achille** impetuosul Ahile; **un esprit ~ qui veut tout savoir** o minte înflăcărată care vrea să știe tot. **II.** *s.f. (arg.)* supă.
bouillard *s.m.* (*bot.*) plop-alb (*Populus alba*).
bouillasse *s.f.* (*fam.*) noroi.
bouille *s.f.* **1.** vas pântecos pentru transportul laptelui (mai ales în Elveția romandă).2. coș purtat în spinare și folosit la culesul strugurilor. **3.** (*pop.*) chip, mutră, moacă; **avoir une bonne ~** a avea mutră de naiv, bun de tras pe sfoară.
bouilleur *s.m.* **1.** povarnă; velniță; **~ de cru** povarnagiu, velnicer. **2.** (*tehn.*) fierbător.
bouilli, ~e *adj.* fiert; **lait ~** lapte fiert; **pommes de terre ~es** cartofi fierți. **II.** *s.m.* rasol; **~ de bœuf** rasol de vacă; **manger du ~** a mânca rasol.
bouillie *s.f.* **1.** (*culinar*) colărezi. **2.** terci; **légumes en ~** legume fierte prea mult și transformate într-un terci. **3.** (*în expr.*) **~ pour les chats a.** muncă zadarnică; **b.** muncă / lucru fără valoare; **c.** lucru încurcat; (*pop.*) **mettre qqn. en ~** a bate rău; a aduna pe cineva pe făraș; a face pe cineva zob / tărâțe; a-i stâlci mutra cuiva.
bouillir I. *v.i.* **1.** a fierbe, a clocoti; **l'eau bout à cent degrés** apa fierbe la o sută de grade; **faire ~ du lait** a pune lapte la fiert; **faire ~ du linge** a pune rufe la fiert. **2.** (*în expr.*) **faire ~ la marmite** a ține casa; a asigura existența familiei; **faire ~ du lait à qqn.** a face plăcere cuiva; **faire ~ qqn.** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări; **~ de colère / de rage** a fierbe de furie / de mânie; **~ d'impatience** a arde de nerăbdare. **II.** *v.t.* (*fam.*) **~ le lait** a fierbe laptele.
bouillissage *s.m.* (*tehn.*) **1.** fierberea unor materii prime pentru fabricarea pastei de hârtie. **2.** (*în fabricile de zahăr*) fierberea siropului pentru a face să se precipite sărurile de calciu.
bouilloire *s.f.* ceainic.
bouillon *s.m.* **1.** bășicuțe la suprafața unui lichid în fierbere. **2.** clocot; **éteindre au premier ~** a se stinge focul după primul clocot; **il n'y faut qu'un ~ ou deux** nu e nevoie decât de un clocot sau două. **3.** gâlgâit; **le ruisseau tombe à gros ~s** râul curge cu gâlgâituri / învolburat; (*fig.*) **les ~s de la colère** clocote de mânie. **4.** fiertură, bulion, supă; **une tasse de ~** o ceașcă de supă; **un ~ de veau** o supă de vițel; **~ coupé** supă îndoită cu apă. **5.** (*croit.*) cută bufantă. **6.** bășicuță de aer înglobată într-o sticlă, în metalele topite. **7.** degresare a lânii înainte de vopsire. **8.** restaurant de categoria a doua. **9.** (*la pl.*) exemplare nevândute dintr-o publicație (ziar, carte). **10.** (*pop.*) apă. **11.** (*pop.*) ploaie torențială. **12.** ascunzătoarea unui răufăcător. **13.** (*în expr.*) **être au ~** a fi la regim de lichide; (*fam.*) **boire un ~ a.** a înghiți apă la înot; **b.** (*fig.*) a suferi o pagubă / o pierdere de bani; a-i merge prost; **c.** a se îneca; **~ d'onze heures** băutură otrăvitoare; **boire le ~ d'onze heures** a muri; a-și da duhul / ortul popii; a-și pleca fruntea în țărână; a se duce pe lumea cealaltă; **~ de culture** lichid sterilizat destinat culturii micro-organismelor; (*fig.*) mediu favorabil; (*bot. în compuse*) **~ -blanc** lumânare (*Verbascum thapsus*); **~ -noir** captalan-negru, somnoroasă (*Verbascum nigrum*); **pleurer à gros ~s** a plânge cu lacrimi cât pumnul.

bouillonnant, ~e *adj.* **1.** clocotitor, care clocotește; **eau ~e** apă care clocotește. **2.** (*fig.*) efervescent; agitat, frământat; tumultuos; zbuciumat.

bouillonné *s.m.* (*croit.*) ornament din stofă în formă de cute bufante.

bouillonnement *s.m.* **1.** clocotire; fierbere; bulbuc; **~ d'une source** bulbucii unui izvor. **2.** (*fig.*) efervescență; agitație, frământare; tumult; zbucium; **~ des idées** tumult al ideilor.

bouillonner I. *v.i.* **1.** a clocoti, a da în clocot; a se învolbura, a gâlgâi, a bulbuci; **sous l'hélice du navire, l'eau bouillonnait en se couvrant d'écume** sub elicea vasului, apa se învolbura acoperindu-se de spumă. **2.** (*fig.*) a se agita, a se frământa; a fierbe; **~ de colère** a fierbe de mânie. **3.** (*presă*) a avea exemplare nevândute. **4.** (*arg. în expr.*) **~ de la cafetière** a fi nebun / într-o ureche; a-i lipsi o doagă. **II.** *v.t.* (*croit.*) a face ornamente în formă de cute bufante.

bouillotte *s.f.* **1.** termofor; buiotă. **2.** ceainic. **3.** joc de cărți. **4.** (*arg.*) cap.

bouillotter *v.i.* a clocoti încet.

boulaie *s.f.* mestecăniș.

boulange *s.f.* **1.** *(fam.)* meseria de brutar; brutărie; **être dans la ~** a lucra în meseria de brutar. **2.** (*arg.*) bani. **3.** (*în expr.*) **bois de ~** lemne pentru încălzit cuptorul de pâine; (*arg.*) **la grande Boulange, la Boulange aux faffes** Banca Franței.

1. boulanger, -ère *s.m.f.* **1.** brutar; pitar; **garçon ~** ucenic brutar. **2.** (*în expr.*) **pommes à la boulangère, pommes boulangère** cartofi prăjiți în unt, uneori și cu ceapă; (*pop.*) **remercier son ~** a muri; a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă.

2. boulanger *v.i.* a frământa, a face pâine.

boulangerie *s.f.* **1.** fabricare a pâinii. **2.** brutărie.

boulangisme *s.m.* mișcare politică constituită în jurul generalului Boulanger (1885-1889).

boulangiste *adj., s.m.f.* referitor la generalul Boulanger, partizan al generalului. (v. **boulangisme**).

boular *s.m.* (*ornit.*) pițigoi cu coadă lungă.

boule *s.f.* **1.** sferă; bulă; ghem; **~ de fil** ghem de ață. **2.** bulgăre; **~ de neige** bulgăre de zăpadă. **3. a.** bilă la un examen; **~ blanche** bilă albă (acceptare); **~ noire** bilă neagră (respingere); **b.** bilă la vot; **déposer sa ~ dans l'urne** a-și pune bila în urnă. **4.** sferă de lemn, metal, fildeș, folosită la unele jocuri; **~ de quille** sferă de popice. **5.** oală sferică pentru fiert supă, ceai. **6.** jeton la jocul de loto. **7.** (*mat.*) volumul interior al unei sfere. **8.** numele unor jocuri de societate. **9.** cocoloș (de pâine). **10.** (*pop.*) cap, căpățână, tigvă; **coup de ~** lovitură cu capul. **11.** (*în expr.*) **en ~** în formă de sferă; **être / se mettre en ~** a se înfuria; a-și ieși din minți / din fire; (*fig.*) **avoir une ~ dans la gorge a.** a se sufoca; **b.** a fi neliniștit; (*pop.*) **avoir la ~ à zéro** a fi tuns zero / chilug; (*pop.*) **perdre la ~ a.** a-și pierde cumpătul / stăpânirea de sine / sângele rece; **b.** a-și pierde mințile / judecata; a se scrânti; **faire ~ de neige** a crește, a se mări, a se umfla.; **avoir les nerfs en ~** a fi iritat la culme; (*pop.*) **jugé à la ~** condamnat la tăierea capului; **~ de biliard** chel; (*pop.*) **remonter les ~s de qqn.** a reface situația financiară a cuiva; (*pop.*) **arriver dans les ~s** (*despre caii de curse*) a sosi printre primii trei; (*pop.*) **avoir les ~s** a nu fi în apele sale; (*pop.*) **foutre les ~s à qqn. a.** a sâcâi / a scoate din sărite; **b.** a fi insuportabil (despre un lucru, o situație); (*pop.*) **être rond comme une ~** a fi beat criță / beat mort; *(pop.)* **remonter les ~s de qqn.** a echilibra o situație financiară compromisă; (*bot. în compuse*) **~ -de-neige** călin (*Vibernum opulus*).

boulê *s.f.* (*în anitichitatea greacă*) senat.

bouleau *s.m.* (*bot.*) mesteacăn (*Betuia verrucosa*).

bouledogue *s.m.* (câine) buldog.

bouler I. *v.i.* **1.** a se rostogoli (ca o minge); **lièvre qui boule** iepure care se rostogolește. **2.** a se umfla; a-și umfla pieptul (despre porumbei). **3.** a crește (despre pâine). **4.** (*fam. în expr.*) **envoyer ~ qqn.** a expedia, a trimite la plimbare pe cineva; a da papucii cuiva; *(arg.)* **la longue qui boule** anul în curs. **II.** *v.t.* **1.** (*arg. despre un șofer de taxi*) a refuza; **~ les copeaux** a refuza clienții fără bani. **2.** (*arg. în expr.*) (*teatru*) **~ un rôle** a recita prea repede un rol. **3.** a înfășura cu piele coarnele unui taur pentru a-i atenua loviturile.

boulet *s.m.* **1.** (*înv.*) ghiulea de tun; **~ rouge** ghiulea înroșită în foc (menită să incendieze). **2.** (*înv.*) greutate pusă la piciorul ocnașilor. **3.** (*vet.*) chișiță (la cai). **4.** aglomerat de cărbune de formă ovoidală, folosit drept combustibil încălzit. **5.** (*în expr.*) (*fig.*) **tirer à ~s rouges sur qqn.** a ataca brutal pe cineva; a da cu barda în cineva; **traîner son ~** a o duce târâș-grăpiș; a-și duce povara / amarul; (*fig.*) **traîner qqch. / qqn. comme un ~** a duce pe cineva / ceva în spinare; (*peior.*) **Boulet Bernod** negrotei (desemnare rasistă).

bouleté, ~e *adj.* (*despre cai*) cu chișița deplasată înainte.

boulette *s.f.* **1.** cocoloș; boț; **~ de pain** cocoloș de pâine. **2.** (*culinar*) perișoară, chifteluță. **3.** (*pop.*) greșeală grosolană; gafă; **faire une ~** a greși flagrant, a o face fiartă / de oaie / gogonată.

boulevard *s.m.* **1.** bulevard; **se promener sur le ~** a se plimba pe bulevard. **2.** (*înv.*) zid de apărare. **3.** (*în expr.*) **théâtre de ~** teatru de bulevard, constituit din piese ușoare, amuzante.

boulevardier, -ère *adj.* de bulevard, bulevardier; **théâtre ~** teatru bulevardier.

bouleversant, ~e *adj.* tulburător; impresionant; răscolitor; **une nouvelle ~e** o veste tulburătoare; **images ~es d'une guerre** imagini răscolitoare dintr-un război.

bouleversé, ~e *adj.* **1.** răsturnat, răscolit, răvășit, întors cu susul în jos; **une ville ~e par les bombes** un oraș răscolit de bombe. **2.** (*fig.*) zdruncinat, zguduit, tulburat, impresionat; **je suis ~ par votre récit** sunt profund tulburat de povestirea dv.

bouleversement *s.m.* **1.** răsturnare, răscolire, răvășire; **le ~ d'une ville par les bombes** răscolirea / răvășirea unui oraș de bombe. **2.** schimbare, modificare, alterare; **le ~ de ses habitudes** modificarea obișnuințelor sale. **3.** (*fig.*) tulburare, agitație; perturbație; zdruncinare; răsturnare; **~ politique** agitație politică.

bouleverser *v.t.* **1.** a răsturna, a răscoli, a răvăși; ~ **tout dans une maison** a răvăși totul într-o casă. **3.** (*fig.*) a zdruncina din temelii, a tulbura, a impresiona; **cette nouvelle m'a bouleversé** această veste m-a tulburat. **2.** a modifica, a schimba, a altera; **cet événement a bouleversé ses plans** acest eveniment i-a modificat planurile.
1. boulier *s.m.* v. **bolier.**
2. boulier *s.m.* (*înv.*) numărătoare pentru copii.
boulimie *s.m.* (*med.*) bulimie, hiperorexie, poftă de mâncare permanentă.
boulimique *adj.* **1.** referitor la bulimie. **2.** bolnav de bulimie.
boulin *s.m.* **1.** gaură practicată într-un zid pentru a permite porumbeilor să-și facă un cuib. **2.** gaură practicată într-un zid pentru instalarea unei schelării.
bouline *s.f.* (*mar.*) bulină, parâmă.
boulingrin *s.m.* peluză.
bouliste *s.m.* **1.** jucător de bile. **2.** curier.
boulle *s.m.* mobilă cu încrustații de baga, aur sau aramă.
boullettes-de-neiges *s.f. pl.* (*bot.*) hurmuz (*Symphoricarpus racemosus*).
bouloir *s.m.* **1.** instrument cu care se stinge varul. **2.** prăjină folosită în pescuit pentru tulburat apa.
boulon *s.m.* (*tehn.*) bulon.
boulonnage *s.m.* (*tehn.*) bulonare.
1. boulonnais, ~e *adj.* **1.** din Boulogne sau din regiunea Boulogne. **2.** (*în expr.*) **race ~e** rasă de cai de tracțiune cu membre puternice.
2. Boulonnais, *~e s.m.f.* locuitor din Boulogne sau din regiunea Boulogne.
boulonner I. *v.t.* a fixa cu buloane. **II.** *v.i.* (*pop. în expr.*) ~ **dur** a se speti muncind.
boulonnerie *s.f.* fabrică de buloane.
boulot, ~te I. *adj., s.m.f.* (*fam.*) (om) rotofei, durduliu, dolofan, grăsuliu; **une femme ~te** o femeie durdulie. **II.** *s.m.* (*pop.*) muncă; treabă; slujbă; **un bon** ~ o slujbă bună; (*în expr.*) **être ~, ~** a fi zelos / scrupulos la slujbă.
boulotter I. *v.i.* **1.** (*fam.*) a duce o viață liniștită și modestă; a trăi în tihnă. **II.** *v.t.* **1.** (*pop.*) a mânca, a hali; **il n'y a rien à ~?** Nu e nimic de mâncare? **2.** (*fam. în expr.*) ~ **toute sa galette** a-și cheltui nebunește banii.
1. boum I. *interj.* Bum! Buf!; (*în limbajul copiilor*) **faire** ~ a cădea, a face buf. **II.** *s.m.* **1.** reușită rapidă; succes răsunător; **cette nouvelle mode fait un** ~ această nouă modă are un succes răsunător. **2.** bruscă prosperitate economică; **le ~ japonais** prosperitatea niponă. **3.** creștere subită a valorilor la bursă. **4.** (*în expr.*) **en plein** ~ în plină activitate febrilă.
2. boum *s.m.* (*fam.*) serată dansantă, chef.
boumé, ~e *adj.* (*pop. în expr.*) **bien / mal** ~ bine / prost dispus.
boumer *v.i.* (*pop.*) **1.** a conveni, a plăcea; **cette affaire me boume** această afacere îmi convine. **2.** a prospera, a merge bine; **ça boume** merge.
boumerang *s.m.* v. **boomerang.**
1. bouquet *s.m.* **1.** buchet, mănunchi, legătură; **un ~ de roses** un buchet de trandafiri; **un ~ de persil** o legătură de pătrunjel. **2.** boschet; **un ~ d'arbres** un boschet. **3.** buchet, aromă (la vinuri); **le ~ d'un bordeaux** buchetul unui vin de bordeaux. **4.** (*culinar. în expr.*) ~ **garni** verdeață aromată (pătrunjel, cimbrișor, dafin). **5.** sfârșitul unui foc de artificii. **6.** (*în expr.*) **garder qqch. pour le** ~ a păstra ce-i mai bun la urmă; **c'est le** ~ asta-i culmea; asta le întrece pe toate; asta mai lipsea.
2. bouquet *s.m.* **1.** (*iht.*) crevetă mare (*Leander serratus*). **2.** țap mic. **3.** iepure mascul.
3. bouquet *s.m.* v. **bouquin 2.**
bouqueté, ~e *adj.* **1.** presărat cu boschete. **2.** (*în expr.*) **vin** ~ vin cu aromă.
bouquetier *s.m.* vază pentru flori.
bouquetière *s.f.* buchetieră, florăreasă.
bouquetin *s.m.* (*zool.*) specie de muflon.
1. bouquin *s.m.* **1.** carte veche, terfeloagă. **2.** (*arg. școl.*) carte; **il a toujours le nez dans ses ~s** stă tot cu nasul în cărți.
2. bouquin *s.m.* (*înv.*) țap bătrân.
3. bouquin *s.m.* muștiuc.
bouquiner I. *v.i.* a căuta cărți vechi, de ocazie. **II.** *v.t.* (*fam.*) a citi.
bouquinerie *s.f.* negoț cu cărți vechi, anticariat.
bouquineur, -euse *s.m.f.* **1.** (*înv.*) amator de cărți vechi. **2.** (*arg. școl.*) persoană care citește, care stă tot timpul cu nasul în cărți.
bouquiniste *s.m.* buchinist, anticar.
bourbe *s.f.* noroi de pe fundul apelor stătătoare; mocirlă.
bourbeux, -euse *adj.* mocirlos, mlăștinos; **eau bourbeuse** apă mocirloasă.
bourbier *s.m.* **1.** smârc, băltoacă; mlaștină. **2.** (*fig.*) afacere periculoasă; **s'enliser dans un** ~ a se angaja într-o afacere periculoasă; (*în expr.*) **se tirer d'un** ~ a ieși din încurcătură / dintr-un impas.
bourbillon *s.m.* **1.** grămadă de noroi. **2.** (*med.*) vârful unui furuncul.
bourbon *s.m.* whisky pe bază de porumb (fabricat în SUA).
bourbonien, ~ne *adj.* referitor la familia Bourbon; **nez** ~ nas acvilin specific Bourbonilor.
bourbonnaise *s.f.* **1.** (*bot.*) lipicioasă (*Lichnis Viscaria*). **2.** cântec burlesc.
bourbouille *s.f.* (*med.*) erupție de coșuri pe epidermă însoțită de mâncărimi, specifică regiunilor calde; **il avait une méchante ~ sur sa nuque** avea o urâtă erupție de coșuri pe ceafă.
bourdine *s.f.* (*bot.*) crușin (*Rhamnus frangula*).
bourdalou *s.m.* **1.** panglică de pălărie cu cataramă. **2.** oală de noapte de formă alungită.
bourde *s.f.* **1.** (*fam.*) minciună gogonată, gogoașă; scorneală; palavră; **raconter des ~s** a spune palavre. **2.** gafă; **faire une** ~ a face o gafă; a o face fiartă / de oaie.
bourdille *s.f.* v. **bordille.**
1. bourdon *s.m.* **1.** toiag de pelerin. **2.** (*în expr.*) **planter son** ~ a se fixa într-un loc, a prinde rădăcini; a prinde undeva picior; a-și face cuib.
2. bourdon *s.m.* **1.** (*entom.*) bondar, bărzăun (*Bombus*). **2.** (*în expr.*) **faux** ~ trântor (de albină); **avoir le** ~ a fi muncit de gânduri negre; a fi abătut.

3. bourdon *s.m.* (*poligr.*) omisiune la culegere.
4. bourdon *s.m.* **1.** clopot mare cu sunet grav. **2.** (*muz.*) bas continuu (la diferite instrumente).
bourdonnant, ~e *adj.* bâzâitor, care zumzăie, zumzăitor, zbârnâitor.
bourdonnement *s.m.* **1.** zumzet, zumzăială, bâzâit, zbârnâit (de insecte); **~ d'une ruche** bâzâitul unui stup. **2.** (*fig.*) zumzet, murmur, freamăt; **~ de voix** murmur de voci. **3.** vâjâit; **~ d'oreilles** vâjâit în urechi.
bourdonner *v.i.* **1.** a zumzăi, a bâzâi, a zbârnâi, a vâjâi; **les mouches bourdonnent** muștele bâzâie; **mes oreilles bourdonnent** îmi vâjâie urechile. **2.** a murmura, a mormăi printre dinți; **ils bourdonnaient contre ce personnage** murmurau împotriva acestui personaj. **3.** a fremăta; **l'école bourdonne d'une animation extraordinaire** școala freamătă de o agitație extraordinară.
bourdonneur, -euse *adj.*, *s.m.f.* care bâzâie, bâzâitor, zumzăitor.
bourdonnière *s.f.* **1.** dispozitiv folosit de agricultori pentru alungarea trântorilor din stup. **2.** (*tehn.*) gaură la ușă pentru balama.
bourg *s.m.* sat mare; târg.
bourgade *s.f.* târgușor.
bourge *s.m.f.* (*pop.*) burghez.
bourgeois, ~e I. *s.m.f.*, *adj.* **1.** burghez; **cuisine ~e** bucătărie de calitate, dar fără rafinamente; **maison ~e** casă îmbelșugată. **2.** (*fam. în expr.*) **en ~** în civil; **le commissaire sortit en ~** comisarul ieși în civil; **épater le ~** a încerca să uimească / impresioneze; a face pe grozavul. **II.** *s.f.* (*pop.*) nevastă.
bourgeoisement *adv.* **1.** ca burghezii. **2.** (*jur. în expr.*) **habiter ~ un immeuble** a locui într-un imobil fără a folosi locuința în scopuri comerciale.
bourgeoisie *s.f.* burghezie; **haute, moyenne, petite ~** burghezie mare, mijlocie, mică.
bourgeon *s.m.* **1.** (*bot.*) mugur. **2.** (*med.*) excrescențe roșietice pe plagă, anunțând începutul cicatrizării.
bourgeonnement *s.m.* **1.** înmugurire. **2.** (*zool.*) mod de reproducere asexuată a unor animale acvatice.
bourgeonner *v.i.* **1.** a înmuguri; **les arbres bourgeonnent au printemps** pomii înmuguresc primăvara. **2.** (*med. despre o plagă*) a se acoperi de excrescențe roșietice anunțând începutul cicatrizării. **3.** (*fam.*) (*despre piele, față*) a se acoperi de coșuri; **son visage bourgeonne** fața îi e plină de coșuri.
bourgeron *s.m.* **1.** (*înv.*) haină de pânză tare a soldaților. **2.** (*înv.*) bluză scurtă de lucru.
bourgmestre *s.m.* primar (în Belgia, Elveția).
bourgogne *s.m.* vin de Burgundia.
bourgueil *s.m.* vin roșu din provincia Touraine.
1. bourguignon, ~ne I. *adj.* burgund, din Burgundia. **II.** *s.m.* **1.** (*culinar*) tocană de vacă cu vin. **2.** (*pop.*) soare. **III.** *s.f.* butoi și sticlă de vin folosite în Burgundia.
2. Bourguignon, ~ne *s.m.f.* burgund, locuitor din Burgundia.
bourguignotte *s.f.* coif fără vizieră (din sec. XV-XVII).
bourin *s.m.* (*arg.*) heroină.
bourlingue *s.f.* (*pop.*) **1.** viață aventuroasă, rătăcitoare. **2.** (*în expr.*) **être dans la ~** a avea o situație șubredă, precară, nesigură.
bourlinguer I. *v.i.* **1.** (despre corăbii) a lupta cu valurile. **2.** (*fig. pop.*) a se speti muncind, a face o muncă istovitoare, fără prea mare profit. **3.** (*fig. fam.*) **a.** a călători mult; **b.** a duce o viață aventuroasă; a cutreiera lumea; **il a bourlingué dans les mers de l'Orient** a cutreierat mările Orientului. **II.** *v.t.* (*pop.*) a scutura; a maltrata; a brutaliza.
bourlingueur, -euse *adj.* (*pop.*) aventurier.
bourrache *s.f.* (*bot.*) limba-mielului (*Borrago officinalis*).
bourrade *s.f.* **1.** (*vân.*) mușcătură de câine asupra vânatului. **2.** (lovitură de) palmă, pumn; **une ~ amicale** o palmă prietenească.
bourrage *s.m.* **1.** (*min.*) buraj; burare. **2.** (*c.f.*) burare (a căii ferate). **3.** acțiunea de a umple, umplere; **le ~ d'un matelas** umplere a unei saltele. **4.** (*arg. școl.*) pregătire în pripă a unui examen. **5.** (*fam., în expr.*) **~ de crâne** cuvinte insistente și repetate adresate cuiva în scopul amăgirii.
bourrasque *s.f.* **1.** (scurtă) vijelie; **un vent humide et froid soufflait en ~** un vânt umed și rece sufla ca o vijelie, vijelios; **le toit a été emporté par la ~** acoperișul a fost smuls de vijelie. **2.** (*fig.*) val, acces (de mânie); **~ populaire** furie a poporului.
bourratif *adj.* (*fam. în expr.*) **aliment ~** aliment care se digeră greu, care cade greu la stomac.
bourre I. *s.f.* **1.** păr (de origine animală pentru umplut saltele, șei etc.). **2.** fuituială (pentru pușcă). **3.** puf (pe muguri, frunze). **4.** deșeuri textile (pentru astupat goluri diverse). **5.** canură, fire scurte de lână rămase în dinții pieptenului după dărăcit. **6.** (*min.*) buraj. **7.** (*fig.*) umplutură; **il y a bien de la ~ dans ce livre** e multă umplutură în cartea asta. **8.** (*pop. în expr.*) **de première ~** excelent, remarcabil; **il avait des informations de première ~** avea informații excelente; **être à la ~ a.** a fi grăbit; **b.** a fi în întârziere; **se tirer la ~ / des ~s** a se concura aprig; a lupta pe viață și pe moarte; **être en pleine ~** a fi în plină formă. **II.** *s.m.* (*arg.*) polițist în civil.
bourré, ~e *adj.* **1.** plin; umplut; **une valise ~e de livres** o valiză plină de cărți; **un matelas bien ~** o saltea bine umplută. **2.** (*pop.*) beat; **~ comme une cantine / un coing** beat criță. **3.** (*pop. în expr.*) **~ aux as, ~ de fric** putred de bogat.
bourreau *s.m.* (*ist.*) **1.** călău, gâde. **2.** (*în expr.*) **~ d'enfants** persoană care chinuiește copiii; **~ des cœurs** seducător; **~ d'argent** cheltuitor, risipitor; **~ de travail** om care se spetește muncind.
1. bourrée *s.f.* **1.** legătură de surcele. **2.** pescuit cu plase.
2. bourrée *s.f.* **1.** dans țărănesc din Auvergne, Berry. **2.** melodia pe care se dansează acest dans.
bourrelé, ~e *adj.* (*fam.*) **être ~ de remords** a fi chinuit de remușcări.
bourrèlement *s.m.* **1.** durere chinuitoare; **avoir un ~ dans l'estomac** a avea o durere chinuitoare în stomac. **2.** (*fig.*) chin, tortură morală; suferință atroce; **le ~ de la conscience** chinul conștiinței, remușcare.
bourreler *v.t.* a chinui, a tortura; v. **bourrelé**.

bourrelet *s.m.* **1.** pernă de formă circulară. **2.** sul, burlet (umplut cu câiți, vată) de pus la îmbinarea ușilor sau ferestrelor; **mettre des ~s aux fenêtres pour éviter le passage des filets d'air** a pune burleți la ferestre pentru a împiedica trecerea curenților de aer.
bourrelier *s.m.* șelar.
bourrellerie *s.f.* (*rar*) șelărie, hămurărie.
bourre-pif *s.m. invar.* (*pop.*) pumn dat cuiva în nas.
bourrer I. *v.t.* **1.** a umple cu păr (saltele, șei). **2.** a îndesa fuituiala (într-o pușcă). **3.** a umple până la refuz, a ticsi, a burduși; **~ une valise** a umple o valiză până la refuz; **~ une pipe** a umple / a îndesa o pipă. **4.** (*fig. fam.*) a îndopa pe cineva cu mâncare; **~ un enfant de gâteaux** a îndopa un copil cu prăjituri; (*fig.*) a încărca (cu cunoștințe); **~ un élève de mathématiques** a vârî cunoștințe de matematică într-un elev / a încărca cu cunoștințe de matematică pe un elev. **5.** (*vân., despre câini*) a alerga după vânat. **6.** (*min., c.f.*) a bura, a astupa găuri de mină cu material de buraj (argilă, nisip). **7.** (*în expr.*) **~ le crâne à qqn.** a împuia capul / urechile cuiva (cu propagandă mincinoasă); a îndruga verzi și uscate; **~ qqn. de coups** a bate, a burduși pe cineva pe înfundate; (*arg.*) **~ la caisse à qqn.** a înșela, a trage pe cineva pe sfoară; a lega pe cineva la gard; **~ la gueule à qqn. a.** a pocni pe cineva peste gură; **b.** a îmbăta pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se îmbuiba, a se îndopa cu mâncare; **l'enfant se bourrait de gâteaux** copilul se îndopa cu prăjituri. **2.** (*arg.*) **a.** a se îmbogăți; **b.** a se îmbăta.
bourrette *s.f.* (*text.*) buret.
bourreur *s.m. (pop. în expr.)* **~ de crâne** persoană care răspândește zvonuri false, răspândac.
bourriche *s.f.* coș lunguieț cu capac (pentru păstrarea vânatului sau peștelui).
bourrichon *s.m.* (*fam. în expr.*) **se monter le ~** a-și face iluzii; a clădi pe nisip.
bourricot *s.m.* v. **bourriquet**.
bourride *s.f.* ciorbă de pește cu usturoi și albuș de ou.
bourrin *s.m.* **1.** (*pop.*) gloabă; mârțoagă. **2.** (*pop.*) **a.** femeie neatrăgătoare; **b.** polițist; **c.** motor cu explozie.
bourriner *v.i.* (*arg.*) a fi afemeiat; a umbla după fuste.
bourrique *s.f.* **1.** măgar, măgăriță; **têtu comme une ~** încăpățânat ca un măgar. **2.** (*pop. înv.*) mârțoagă. **3.** prostănac, nerod, nătâng, nătărău, dobitoc; **il ne comprend rien, c'est une vraie ~** nu pricepe nimic, e un dobitoc. **4.** (*în expr.*) **faire tourner qqn. en ~** a abrutiza pe cineva; a-i scoate cuiva sufletul; a face zile fripte cuiva. **5.** (*pop.*) polițist, jandarm. **6.** (*pop.*) informator, turnător.
bourriquet *s.m.* **1.** măgăruș. **2.** targă de cărat pietrele mari de construcții. **3.** (*arte grafice*) aparat de șlefuit pietre. **4.** troliu de ridicat greutăți.
bourroir *s.m.* (*min.*) fuituitor, băț de lemn cu care se împing cartușele în găurile de mină.
bourru, ~e I. *adj. s.m.f.* **1.** aspru; **drap ~** postav aspru. **2.** (om) morocănos, ursuz, posac, urâcios, sanchiu; **un ~** un ursuz. **II.** *adj.* **1.** (*în expr.*) **vin ~** vin nou, tulburel; **lait ~** lapte proaspăt muls. **2.** (*arg. în expr.*) **être (fait) ~** a fi arestat de poliție.
boursade *s.f.* (*bot.*) iov (*Salix Capraea*).
bourse *s.f.* **1.** pungă (de bani), portmoneu. **2.** (*fin.*) bursă. **3.** bursă, alocație, subvenție acordată elevilor, studenților. **4.** (*în expr.*) **sans ~ délier** fără a da un ban; fără să coste nimic; **loger le diable dans sa ~** a fi lefter; a nu avea nici o lețcaie; a-i sufla vântul în buzunare; **tenir (serrés) les cordons de la ~** a ține (strâns) băierile pungii; a controla cheltuielile gospodăriei; **à la portée de toutes les ~s** ieftin; la îndemâna tuturor; pentru toate pungile; (*anat.*) **~ séreuse** pungă cu lichid într-o articulație; **toutes les ~s lui sont fermées** toate ușile lui sunt închise, nu mai are la cine apela; **donner la ~ à garder au larron** a fi nechibzuit; a da oile în paza lupului; **faire ~ commune** a pune banii la un loc; **avoir la ~ bien garnie** a se scălda în bani; (*bot., în compuse*) **~ -à-pasteur** traista-ciobanului (*Capselle bursa pastoris*); **~ -de-Judas** chreniță (*Lepidium campestre*); (*prov.*) **il ne faut pas qu'on voie jamais le fond de notre ~** nu cheltui tot ce ai, mâine nu știi de ce dai.
bourseau, boursault *s.m.* **1.** mulură rotundă în vârful unui acoperiș. **2.** unealtă de instalator.
boursicau, boursicot *s.m.* **1.** punguță de bani, portofel mic. **2.** (*pop.*) mici economii.
boursicotage *s.m.* efectuarea de mici operațiuni de bursă; mici speculații.
boursicoter *v.i.* **1.** a face mici economii. **2.** (*fin.*) a face mici speculații la bursă.
boursier, -ère I. *adj.* (*fin.*) de bursă, referitor la bursă; **opération boursière** operațiune de bursă. **2.** bursier; **élève ~** elev bursier. **II.** *s.m.f.* **1.** (*fin.*) speculant, jucător la bursă. **2.** (elev, student) bursier.
boursouflé, ~e *adj.* **1.** umflat, buhăit, puhav; **visage ~** față buhăită. **2.** (*fig.*) (*despre stil, discurs*) emfatic, umflat; **style ~** stil umflat, emfatic, pompos.
boursouflement, boursouflage *s.m.* umflare, buhăire.
boursoufler *v.t., v.r.* a (se) umfla, a (se) buhăi; **la maladie a boursouflé son visage** boala i-a buhăit fața; **le vieux badigeon des murs se boursouflait** varul vechi de pe pereți se umfla.
boursouflure *s.f.* **1.** umflătură, buhăială; **la ~ du visage** buhăiala feței. **2.** (*fig.*) emfază; **la ~ du style** emfaza stilului.
bouscaille *s.f. (pop.)* noroi, glod, mocirlă.
bouscueil *s.m.* (Canada) îngrămădire de ghețuri sub acțiunea vântului, a mareei sau a curenților.
bousculade *s.f.* **1.** înghesuială, îngrămădeală, învălmășeală; aglomerație, busculadă; **la ~ du métro** îmbulzeala din metrou. **2.** grabă, zor, viteză; **dans la ~ du départ, nous avons oublié les billets de train** în graba plecării am uitat biletele de tren.
bousculée *adj.f.* (*arg.*) femeie atrăgătoare, bine făcută.
bousculer I. *v.t.* **1.** a înghesui; **la foule nous bouscula** mulțimea ne-a înghesuit. **2.** a întoarce cu susul în jos, a răvăși; **on a bousculé tous mes papiers** mi s-au răvășit toate hârtiile. **3.** a răsturna; **il a bousculé le vase** a răsturnat vaza. **4.** a grăbi, a zori pe cineva; **ne me bousculez pas, j'ai encore le temps** nu mă zori, mai am timp. **5.** a brutaliza; a

hărțui; a lua tare; **il faut le ~ pour le faire travailler** trebuie luat tare ca să se apuce de treabă. **6.** (*fig.*) a reînnoi cu forța; a reactiva; a da de-o parte; **~ les idées reçues** a reînnoi cu forța ideile învechite. **II.** *v.r.* **1.** a se înghesui, a se îmbulzi; **on se bousculait pour voir le grand pianiste** ne îmbulzeam ca să-l vedem pe marele pianist. **2.** a-și face apariția în dezordine; **il donne la sensation que ses idées se bousculent** dă senzația că i se învălmășesc ideile.

bouse *s.f.* baligă.

bouseux, -euse I. *s.m.* (*fam. peior.*) țăran. **II.** *adj.* (*peior.*) mârlănesc, țărănesc.

bousier *s.m.* (*entom.*) coleoptere ce își depun ouăle în excremente.

bousillage *s.m.* **1.** (*constr.*) vălătuc, chirpici. **2.** (*fig. fam.*) lucru de mântuială. **3.** deteriorare. **4.** (*pop.*) tatuaj.

bousiller I. *v.i.* (*constr.*) a vălătuci. **II.** *v.t.* **1.** (*fig. fam.*) a da rasol, a face un lucru de mântuială; **~ son travail** a-și face treaba de mântuială. **2.** a deteriora, a strica, a distruge; **il a bousillé le moteur de sa voiture** și-a stricat motorul automobilului. **3.** (*pop.*) a ucide. **4.** (*pop.*) a tatua.

bousilleur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care lucrează cu vălătuci. **II.** *s.m.* (*fam.*) cârpaci, lucrător prost, care dă rasol.

1. bousin *s.m.* turbă de calitate inferioară.

2. bousin *s.m.* **1.** (*pop.*) local rău famat. **2.** tărăboi, hărmălaie, tămbălău, zarvă, vacarm, tevatură.

bousine, bouzine *s.f.* (*pop.*) nume generic pentru vehicule care fac zgomot.

boussole *s.f.* **1.** busolă. **2.** (*fam. în expr.*) **perdre la ~** a-și pierde cumpătul / busola / păscălia. **3.** (*pop.*) cap de baston. **4.** (*pop.*) minte; creier.

boustifaille, boustiffe *s.f.* (*pop.*) mâncare, haleală, crăpelniță.

boustifailler *v.i., v.t.* (*pop.*) a se îndopa cu mâncare, a hali.

boustrophédon *s.m.* veche scriere la greci și etrusci ale cărei rânduri se citeau alternativ de la dreapta la stânga și de la stânga la dreapta.

bout *s.m.* **1.** cap(ăt); **au ~ de la rue** la capătul străzii; **jusqu'au ~** până la capăt; **mettre ~à ~** a pune cap la cap; **d'un ~à l'autre** de la un capăt la celălalt; de la început la sfârșit; de la cap la coadă; **il est assis au ~ de la table** stă în capul mesei; **au ~ du monde** la capătul lumii / pământului; **au ~ de quelques minutes** după câteva minute; **être à ~ de forces / de réstance** a fi / a ajunge la capătul puterilor; a-i seca puterile; **être à ~ de nerfs / de patience** a fi la capătul răbdării; (*mar.*) **le bon ~** capătul cablului de bord. **2.** vârf; **le ~ de l'oreille** vârful urechii; **du ~ des lèvres a.** din vârful buzelor; afectat; **b.** nesincer; **jusqu'au ~ des doigts / des ongles** până-n vârful unghiilor. **3.** sfârșit; **le ~ du mois** sfârșitul lunii. **4.** bucată, bucățică; **un ~ de pain** o bucată de pâine; (*fig.*) **un ~ de femme** o bucățică / o mână de femeie; **un ~ d'homme** o bucățică de om, un omuleț; **un petit ~** un băiețel, o fetiță; **il n'avait dans cette pièce qu'un ~ de rôle** nu avea în această piesă decât un rol mic; **cela fait un bon ~ de temps que nous sommes des amis intimes** suntem prieteni intimi de o bună bucată de timp. **5.** (*în expr.*) **être à ~** a fi epuizat; a-i ieși cuiva părul prin căciulă; **être à ~ de ressources a.** a fi lefter; **b.** a fi la ananghie / la strâmtoare; **être à ~ de souffle** a-i ieși cuiva limba de-un cot; a fi frânt de oboseală; **un ~ de lettre** o scrisoare de câteva rânduri, o scrisorică; **prendre une affaire par le bon ~** a porni bine o treabă; a porni / a păși / a călca cu dreptul; **on ne sait par quel ~ le prendre** a nu mai ști cum să-l iei, cum să te porți cu el; **pousser qqn. à ~** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din țâțâni/ din răbdări; a călca pe cineva pe bătătură / pe nervi; **être au ~ de sa carrière** a-și fi trăit traiul; **être au ~ de ses peines** a scăpa de nevoi; a ieși la liman; **être au ~ de son rouleau a.** a fi epuizat toate resursele; a da de fundul sacului; **b.** a nu mai ști ce să spui / ce să faci; **c.** a-și fi trăit traiul; **rire du ~ des lèvres / du ~ des dents a** râde silit de împrejurări / cu jumătate de gură; a râde mânzește / în silă; **savoir une chose sur le ~ du doigt** a ști / a cunoaște ceva pe degete / ca pe apă; **avoir un mot sur le ~ de la langue** a-i sta pe limbă; a-i umbla vorba prin gură; **ne pas voir plus loin que le ~ de son nez** a fi mărginit; a nu vedea mai departe de lungul nasului; **montrer le ~ de l'oreille** a-și da arama pe față; a-și scoate masca; **montrer le ~ de son nez** a-și face apariția; **à tout ~ de champ** la tot pasul; **venir à ~ de qqn.** a-i veni de hac cuiva; **venir à ~ de qqch.** a învinge o greutate; a-i da de cap unui lucru; **au ~ du compte** la urma urmei; în cele din urmă; **brûler la chandelle par les deux ~s a.** a fi risipitor; a cheltui nebunește; **b.** a-și ruina sănătatea prin excese; **joindre les deux ~s a** o scoate la capăt; a face față cheltuielilor; **manger du ~ des dents** a mânca în silă / ca o mireasă; **tirer à ~ portant sur qqn.** a trage cu o armă de foc în cineva de aproape; **ce mot est resté au ~ de la plume** acest cuvânt a fost uitat; **écrire au ~ de la plume** a scrie cu ușurință; **dire qqch. du ~ des lèvres** a spune ceva cu jumătate de gură; **toucher à une chose du ~ du doigt** a fi foarte aproape de a-și atinge un scop; **par quelque ~ que vous preniez cette affaire** oricum ai interpreta această chestiune; **prendre qqn. par tous les ~s** a încerca în fel și chip să convingi pe cineva; **faire des économies de ~s de chandelle** a fi meschin; a se scumpi la tărâțe; **~ de l'an** parastas de un an; **n'être pas au ~ de ses peines** a mai avea multe de îndurat; **au ~ du compte** la urma urmei; (*mar.*) **aller ~ au vent** a merge împotriva vântului; (*pop.*) **mettre les ~s de bois** a-și lua picioarele la spinare; a o cârpi / a o croi / a o rupe la fugă; a o lua din loc; (*fam.*) **discuter le ~ de gras** a inoportuna, a împuia urechile cuiva; **tailler un ~ de gras** a sta la taclale cu cineva; (*pop.*) **~ de bois a.** beție; **b.** elice de avion; **c.** volan de automobil; (*fam.*) **en connaître un ~** a se pricepe; **tenir le bon ~** a fi pe punctul de a reuși; **regarder / voir les choses par le petit ~ de la lorgnette** a privi lucrurile unilateral; (*fig.*) a fi mărginit; a purta ochelari de cal; (*prov.*) **au ~ du fossé la culbute** a umblat cât a umblat, dar acum i s-a-nfundat.

boutade *s.f.* **1.** butadă, vorbă de duh, ironie, glumă. **2.** capriciu; **agir par ~s** a se purta capricios. **3.** vechi dans.
boutanche *s.f.* (*pop.*) sticlă cu băutură.
boutargue *s.f.* v. **botargue**.
bout-dehors, boute-hors *s.m.* (*mar.*) piesă de catarg destinată ridicării unei vele suplimentare.
boutée *s.f.* (*constr.*) culea unui pod.
boute-en-train *s.m. invar.* om de viață; om care înveselește pe cei din jur; **mon amie est le ~ de la bande** prietena mea este persoana care înveselește grupul (de prieteni).
boutefeu (*pl.* **boutefeux**) *s.m.* **1.** (*min.*) artificier. **2.** (*fam. înv.*) ațâțător; persoană care provoacă ceartă. **3.** (*înv.*) fitil cu care se aprindea încărcătura unui tun.
bouteille *s.f.* **1.** sticlă; **mettre du vin en ~s** a pune vin în sticle; **déboucher une ~** a desfunda o sticlă. **2.** conținutul unei sticle; **boire une ~ de bière** a bea o sticlă de bere; **une bonne ~** o sticlă de vin bun. **3.** (*în expr.*) **c'est la ~ à l'encre** e o treabă încurcată; (*fam.*) **aimer la ~** a-i plăcea băutura; a trage la măsea; a-și umple / a-și îneca pipota; a-și face burta butie și gura pâlnie; **laisser sa raison au fond d'une ~** a bea mult; a-și bea mințile; (*fam.*) **avoir de la ~** a avea experiență; a ști multe; a fi vulpe bătrână; a fi trecut prin ciur și prin dârmon; **il vous faut un peu plus de ~ pour être ministre** ca să fii ministru, îți trebuie ceva mai multă experiență; **vin qui a de la ~** vin care și-a sporit calitățile învechindu-se; **prendre de la ~** a înainta în vârstă; a-l ajunge zilele; **n'avoir rien vu que par le trou d'une ~** a fi ignorant; a nu cunoaște lucrurile; **être dans la ~** a face parte dintr-un complot / intrigă; (*fiz.*) **~ de Leyde** butelie de Leyda; **vert ~** culoare verde-gălbui.
bouteiller, boutillier *s.m.* (*ist.*) paharnic.
bouteillon, bouthéon *s.m.* (*mil. înv.*) marmită.
boutellerie *s.f.* **1.** uzină de fabricat sticle. **2.** comerț cu sticle.
bouter *v.t.* (*înv.*) a împinge; **~ les ennemis hors du pays** a împinge, a izgoni dușmanii din țară.
bouterolle *s.f.* **1.** șanț (la chei). **2.** garnitură pe vârful tecii de sabie. **3.** (*tehn.*) căpuitoare. **4.** *(arg.)* biserică.
bouteroue *s.f.* (*înv.*) bornă care apără colțurile clădirilor împotriva lovirii lor de roțile automobilelor.
boute-selle (*pl.* **boute-selles**) *s.m. invar.* (*ist.*) semnal de trompetă anunțând punerea șeii pe cai și pregătirea călăreților de plecare.
bouteur *s.m.* **1.** (*min.*) muncitor care eliberează terenul de cărbunele extras. **2.** cuvânt recomandat oficial în locul cuv. **bulldozer**.
bouteux *s.m.* (*pesc.*) plasă în formă de coș.
boutiller *s.m.* v. **bouteiller**.
boutique *s.f.* **1.** prăvălie; dugheană; **la devanture d'une ~** vitrina unei prăvălii; **ouvrir ~, se mettre en boutique** a deschide o prăvălie, a începe un comerț; **fermer ~ a.** a închide prăvălia, a renunța la comerț; **b.** (*fig.*) a-și abandona profesia. **2.** totalitatea mărfurilor dintr-o prăvălie, a uneltelor, sculelor unui meseriaș. **3.** vas pescăresc în care se conservă peștele. **4.** (*fam.*) casă, clădire prost întreținută; **quelle ~!** Ce mizerie! **5.** (*în expr.*) **être de la ~** a fi de meserie; a se pricepe; **faire de son corps une ~ d'apothicaire** a se îndopa cu medicamente; **parler ~** a vorbi de meseria sa; (*fam.*) **et toute la ~** și celelalte; și așa mai departe; (*arg.*) **la Grande Boutique** prefectura de poliție.
boutiquier, -ère *s.m.f.* prăvăliaș, dughenar; tarabagiu.
boutisse *s.f.* (*constr.*) butisă, pavea de piatră folosită la încheierea pavajului.
boutoir *s.m.* **1.** rât (de mistreț). **2.** cuțitoaie. **3.** (*în expr.*) **coup de ~ a.** reacție violentă împotriva cuiva; **b.** grosolănie trântită în față.
bouton *s.m.* **1.** mugur; **la plante ouvre ses ~s** planta își deschide mugurii. **2.** boboc (de floare); **~ de rose** de trandafir; **~ qui s'épanouit** boboc care se deschide / înflorește. **3.** bubuliță; coș (pe față); **la rougeole s'annonce par une éruption de ~s** rujeola se anunță printr-o erupție de bubulițe; **il a le visage couvert de ~s** are fața plină de coșuri. **4.** sfârc, mamelon. **5.** nasture; bumb; **les ~s d'un habit** nasturii unei haine; **~s d'argent** nasturi de argint. **6.** mâner rotund; **~ de porte** mâner de ușă. **7.** buton; **~s de manchettes** butoni de manșetă. **8.** (*tehn.*) buton; **~ de sonnette** buton de sonerie; **fermer le ~ du poste de radio** a închide butonul radioului; **appuyer sur le ~** a apăsa pe buton. **9.** vârf de floretă. **10.** (*în expr.*) **sa robe / sa soutane ne tient qu'à un ~** a fi pe punctul de a-și abandona meseria (de avocat, de preot etc.); **ne tenir qu'à un ~** a se ține într-un fir de ață; a fi cât pe-aci să; a atârna de un fir de păr; **mettre le ~ haut a.** a controla acțiunile cuiva; a ține pe cineva în șah; **b.** a face pe cineva să plătească scump o favoare; a se lăsa rugat; **c.** a ține piept cuiva; **serrer le ~ à qqn.** a lua din scurt; a strânge în chingi pe cineva; (*pop.*) **donner des ~s à qqn.** a enerva pe cineva; **je n'en donnerais pas un ~** este nesemnificativ, nu face nici cât o ceapă degerată; **~ d'or a.** (*bot.*) floare-broștească (*Ranunculus acris*); **b.** (*ornit.*) specie de păsărică galben-brună din America de Sud (*Tycalis flaveola*).
boutonnage *s.m.* încheiere cu nasturi.
boutonner I. *v.i.* **1.** (*rar*) a înmuguri, a da muguri; **les arbres boutonnent au printemps** pomii înmuguresc primăvara. **2.** a face boboci, a îmboboci. **3.** (*fam.*) a avea bubulițe, coșuri (pe față). **4.** a se încheia, a se închide cu nasturi; **cette robe boutonne par derrière** această rochie se încheie în spate (cu nasturi). **II.** *v.t.* a se încheia cu nasturi; **~ un veston** a încheia o haină. **2.** a lovi cu vârful floretei. **III.** *v.r.* a se încheia cu nasturi; **jupe qui se boutonne sur le côté** fustă care se încheie într-o parte.
boutonneux, -euse *adj.* (persoană) care are coșuri pe piele.
boutonnerie *s.f.* **1.** fabrică de nasturi. **2.** comerț cu nasturi; mercerie.
boutonnier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de nasturi. **2.** negustor de nasturi.
boutonnière *s.f.* **1.** butonieră, cheotoare; **avoir une fleur à la ~** a avea o floare la butonieră. **2.** (*geol.*)

depresiune alungită în bazine anticlinale. **3.** (*chir.*) incizie lungă și îngustă. **4.** rană provocată de un cuțit. **5.** *(pop. în expr.)* **faire une ~** a înjunghia pe cineva.
bouton-pression (*pl.* **boutons-pression**) *s.m.* capsă.
boutre *s.m.* (*mar.*) navă mică cu pânze întâlnită pe coasta orientală a Africii.
bout-saigneux (*pl.* **bouts-saigneux**) *s.m.* gât de vițel sau de oaie vândut la măcelărie.
bouts-rimés *s.m. pl.* versuri pe rime date.
bouturage *s.m.* (*agr.*) butășire.
bouture *s.f.* (*agr., bot.*) butaș.
bouturer I. *v.i.* (*despre arbori*) a da vlăstare. **II.** *v.t.* (*agr.*) a butăși.
bouveau, bouvelet *s.m.* boulean.
bouverie *s.f.* grajd, staul pentru boi.
bouvet *s.m.* (*tehn.*) rindea de fasonat.
bouvetage *s.m.* (*tehn.*) rindeluire în uluc.
bouveteuse *s.f.* (*tehn.*) mașină de frezat uluc și lambă; mașină de lambat.
bouvier, -ère I. *s.m.f.* boar. **II.** *adj.* (*în expr.*) **charrette bouvière** căruță trasă de boi. **III.** *s.m.* **1.** (*astr.*) constelație boreală din care face parte steaua Arcturus. **2.** (*în expr.*) **~ des Flandres** specie de câine ciobănesc.
bouvière *s.f.* (*iht.*) boarță, boarcă (*Rhodeus amarus*).
bouvillon *s.m.* juncan.
bouvreuil *s.m.* (*ornit.*) căldăraș (*Pyrrhula parrhula*).
bouvril *s.m.* țarc pentru boi într-un abator.
bouzille *s.f.* (*arg.*) tatuaj.
bouziller *v.t.* *(arg.)* a tatua.
bouzine *s.f.* *(arg.)* mașină veche, rablă, hodoroagă.
bovidés *s.m. pl.* (*zool.*) bovidee, familie a rumegătoarelor din care fac parte bovinele, ovinele și caprinele.
bovin, ~e I. *adj.* bovin, de bou; **la race ~e** rasa bovină; **regard ~** privire bovină, lipsită de inteligență, inexpresivă. **II.** *s.m. pl.* **les ~s** bovinele.
bovinés, bovins *s.m. pl.* (*zool.*) bovine.
bowling *s.m.* joc de popice de origine americană.
bow-window (*pl.* **bow-windows**) *s.m.* (*angl.*) bovindou, fereastră ieșită în afara zidului fațadei.
box (*pl.* **boxes**) *s.m.* (*angl.*) boxă, despărțitură, compartiment; boxă în grajd pentru un singur cal; garaj individual; **le ~ des accusés** boxa acuzaților.
box-calf (*pl.* **box-calfs**) *s.m.* (*angl., americ.*) (piele de) box, box de vițel.
boxe *s.f.* (*angl.*) box (sport).
1. boxer I. *v.i.* a boxa . **II.** *v.t.* (*fam.*) a lovi, a da în cineva.
2. boxer *s.m.* câine boxer.
boxeur *s.m.* boxer.
boxon, boxif *s.m.* **1.** (*arg.*) casă de toleranță. **2.** harababură, dezordine.
boy (*pl.* **boys**) *s.m.* **1.** *(în colonii)* servitor indigen. **2.** dansator dintr-un ansamblu de revistă.
boyard *s.m.* boier.
boyau (*pl.* **-x**) *s.m.* **1.** maț, intestin; (*fam. la pl.*) ansamblul măruntaielor la om; **~x de porc** mațe de porc. **2.** furtun, maț. **3.** coardă a unui instrument. **4.** drum lung și îngust; galerie; **un ~ de mine** galerie de mină. **5.** (*mil.*) șanț în zig-zag care pune în legătură două tranșee. **7.** (*tehn.*) conductă adaptată la o mașină hidraulică. **8.** (*ciclism*) anvelopă de cauciuc mai ușoară decât pneul. **9.** (*pop. în expr.*) **racler le ~** a zdrăngăni la un instrument de coarde; (*pop.*) **rendre tripes et ~x** a voma intens; a-și vărsa și mațele; **se tordre les ~x** a se tăvăli pe jos de râs; a se prăpădi / a se topi / a se strica de râs; **aimer qqn. comme ses petits ~x** a iubi pe cineva ca ochii din cap; **il a toujours six aunes de ~x vides** mănâncă de stinge; ar mânca și pietre; (*bot.*) **~ de chat** specie de algă marină.
boyauderie *s.f.* **1.** loc unde se curăță și se pregătesc mațele de bou, de porc (pentru unele produse alimentare). **2.** pregătirea mațelor de bou sau porc în scopuri alimentare.
boyaudier, -ère *s.m.f.* persoană care curăță și pregătește mațele de bou, de porc în scopuri alimentare.
boyauter *v.r.* *(arg.)* a râde cu lacrimi, a se prăpădi de râs.
boycott, boycottage *s.m.* boicotare, boicot.
boycotter *v.t.* a boicota.
boycotteur, -euse *adj., s.m.f.* persoană care boicotează.
boy-scout (*pl.* **boy-scouts**) *s.m.* (*angl.*) cercetaș.
1. brabançon, ~ne *adj.* din Brabant.
2. Brabançon, ~ne *s.m.f.* locuitor din Brabant.
brabant *s.m.* plug întorcător.
bracelet *s.m.* **1.** brățară. **2.** (*la pl. arg.*) cătușe.
bracelet-montre (*pl.* **bracelets-montres**) *s.m.* ceas-brățară, ceas de mână având drept curea o brățară sau ceva echivalent.
brachial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*anat.*) brahial.
brachialgie *s.f.* (*med.*) durere în brațe.
brachiation *s.f.* mod de deplasare a unor maimuțe care sar din cracă în cracă folosindu-se numai de brațe.
brachiocéphalique *adj.* (*anat.*) referitor la trunchiul arterial pornit din aortă cu ramificații de vase sanguine în cap și în brațe.
brachiopodes *s.m. pl.* (*zool.*) brahiopode, clasă de nevertebrate marine cu cochilie bivalvă și cu două brațe.
brachycéphale *adj.* , *s.m.f.* (*antrop.*) brahicefal.
brachycères *s.m. pl.* (*entom.*) grup de insecte diptere, din care fac parte musca și tăunul.
brachylogie *s.f.* (*lingv.*) brahilogie.
brachymétropie *s.f.* (*med.*) miopie.
brachyote *s.m.* sau *f.* specie de bufniță (*Asio flammens*).
brachyoures, brachyures *s.m. pl.* (*zool.*) subordin de crustacee decapode cu abdomenul scurt (crabi).
brachypnée *s.f.* (*med.*) respirație scurtă și lentă.
brachyptères *s.m. pl.* (*ornit.*) specie de păsări cu aripi scurte și degete palmate (pinguinii).
bracon *s.m.* **1.** (*entom.*) specie de himenoptere negre entomofage. **2.** (*arhit.*) bârnă de susținere a zidului unei construcții.
braconnage *s.m.* braconaj.
braconner *v.i.* a bracona.
braconnier, -ère *s.m.f.* braconier.
braconnière *s.f.* armură pentru șolduri și bazin (sec. XIV-XVII).
bractéal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la bractee.

bractée *s.f.* (*bot.*) bractee, frunză mică, dispusă la pedunculul; ~ **florale** bractee care anunță apariția florilor.
bradel *s.f.* (*în expr.*) **reliure à la** ~ tehnică de legătorie a cărților în care fasciculele cusute sunt prinse într-o copertă cartonată.
brader *v.t.* a vinde cu reducere de preț, a solda.
braderie *s.f.* vânzare cu reducere de preț, soldare, sold.
bradillon *s.m.* (*arg.*) v. **brandillon.**
bradycardie *s.f.* (*med.*) încetinirea ritmului cardiac (sub 60 de pulsații pe minut).
bradykinésie *s.f.* (*med.*) încetinire a mișcărilor, fără modificări neurologice.
bradype *s.m.* (*zool.*) leneșul, specie de animal din America de Sud (*Bradypus*).
bradypepsie *s.f.* (*med.*) bradipepsie, digestie înceată.
bradypsychie *s.f.* (*med.*) încetinirea proceselor psihice în unele boli (encefalite, epilepsii, tumori cerebrale).
brague *s.f.* **1.** (*mil. înv.*) partea inferioară a armurii. **2.** (*mar.*) frânghii care leagă afeturile tunurilor. **3.** (*la pl.*) pantaloni purtați de gali și popoare din Europa de Nord.
braguette *s.f.* șliț, prohab (la pantaloni).
brahmane, brahme, brame *s.m.* (*rel.*) brahman.
brahmanique *adj.* (*rel.*) referitor la brahmanism; brahmanic.
brahmanisme *s.m.* (*rel.*) brahmanism.
brahmi *s.f.* (*sanscrit*) veche scriere indiană, cu citirea de la stânga la dreapta.
brai *s.m.* **1.** smoală. **2.** rășină brută. **3.** orz zdrobit pentru prepararea berii.
braies I. *s.f. pl.* nădragi. **II.** *s.f. sing.* (*înv.*) scutec de copil.
braillard, ~e, brailleur, -euse *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) care urlă, zbiară; **enfant** ~ copil care zbiară, țipă; **une voix ~e** o voce țipătoare. **2.** (*vân.*) câine care latră fără rost.
1. braille *s.m.* scriere în relief pentru uzul orbilor.
2. braille *s.m.* lopată de lemn cu care se amestecă heringii ce se sărează.
braillement *s.m.* zbieret; strigăt; răcnet, țipăt, urlet.
brailler *v.i.* a zbiera, a urla, a răcni; **chanteur qui braille** cântăreț care urlă (un cântec).
braiment *s.m.* zbieret, răget de măgar.
brainstorming *s.m.* (*americ.*) metodă de lucru în grup pentru găsirea unor soluții la o problemă dată.
brain-trust (*pl.* **brain-trusts**) *s.m.* (*americ.*) grup restrâns de experți de pe lângă un ministru, un director.
braire *v.i.* **1.** (*despre măgari*) a zbiera, a rage. **2.** (*fam.*) a zbiera, a țipa, a urla, a răcni. **3.** (*fam.*) a cânta tare, a zbiera; **il ne chante pas, il brait** nu cântă, zbiară. **4.** (*în expr.*) **faire** ~ a plictisi; (*prov.*) **bien faire et laisser** ~ lasă câinii să te latre, numai bine să știi face; (*prov.*) **âne paré ne cesse pas de** ~ pe măgar oricât să-l împodobești, armăsar tot nu poți să-l numești; (*prov.*) **plus a appris qui se tait que qui parle haut et brait** cine tace merge-n pace; (*prov.*) **si tous disent que tu es un âne, brais** când trei îți spun că ești beat, du-te de te culcă.
braise *s.f.* **1.** jar, jeratic; **faire griller de la viande sur la** ~ a frige carne pe jeratic; (*fig.*) **être sur la** ~ **a** fi nerăbdător; a sta ca pe jeratic. **2.** tăciuni stinși. **3.** (*arg.*) biștari, lovele. **4.** (*în expr.*) **être chaud comme** ~ a fi pătimaș în dragoste; a fi iubăreț; **passer sur une chose comme un chat sur la** ~ a trece cu ușurință peste ceva; **tomber de la poêle sur la** ~ a nimeri dintr-un necaz în altul mai mare; a cădea / a nimeri din lac în puț; **des yeux de** ~ ochi focoși, pătimași.
braisé, ~e *adj.* (*arg.*) plin de bani, bogat.
braiser *v.t.* **1.** (*culinar*) a coace, a fierbe la foc moale și înăbușit; ~ **de la viande** a coace carne la foc moale. **2.** (*arg.*) a plăti.
braiseux, -euse *adj.* (*arg.*) v. **braisé**.
braisière *s.f.* cratiță cu capac în care se fierbe mâncarea înăbușit.
1. brame *s.f.* (*metal.*) bramă.
2. brame *s.m.* v. **brahmane**.
3. brame, bramement *s.m.* **1.** boncăluit (al cerbului). **2.** (*în expr.*) **temps du** ~ perioadă de rut.
bramer I. *v.i.* **1.** (*despre cerbi*) a boncălui. **2.** a se lamenta zgomotos. **II.** *v.t.* (*fam.*) a cânta tare, a zbiera; ~ **une mélodie** a urla o melodie.
bramine *s.m.* v. **brahmane**.
bran *s.m.* **1.** tărâțe mari. **2.** (*înv.*) materii fecale. **3.** (*în expr.*) ~ **de scie** rumeguș; (*mar.*) **temps de** ~ furtună; (*prov.*) **la farine du diable n'est que** ~ făina dracului se preface toată în tărâțe.
brancard *s.m.* **1.** targă, brancardă; **transporter un blessé sur un** ~ a transporta un rănit pe targă. **2.** hulubă. **3.** (*c.f., în expr.*) ~ **de châssis** lonjeron. **4.** (*arg. la pl.*) picioare.
brancarder *v.t., v.i.* a duce, a transporta cu targa.
brancardier *s.m.* brancardier.
branchage *s.m.* **1.** rămuriș. **2.** grămadă de crengi, ramuri; **ramasser des ~s** a aduna crengi rupte. **3.** (*în expr.*) **le** ~ **du cerf** coarnele cerbului.
branche *s.f.* **1.** ramură, cracă, creangă; **ramasser des ~s mortes** a aduna crengi uscate; **couper les ~s d'un arbre** a tăia crengile unui copac; ~ **d'olivier** ramură de măslin; ~ **à fruits** ramură de rod. **2.** ramificație; ramură; **les ~s d'une racine** ramificațiile unei rădăcini; **les ~s d'une veine** ramificațiile unei vene; **les ~s du bois de cerf** ramurile coarnelor de cerb. **3.** (*fig.*) ramură; spiță; **les ~s d'une famille** ramurile unei familii. **4.** braț; **les ~s d'un lustre** brațele unei lustre; **les ~s d'un fleuve** brațele unui fluviu; **le Nil se divise en plusieurs ~s** Nilul se împarte în mai multe brațe. **5.** branșă; ramură; domeniu; specialitate; **les différentes ~s des sciences naturelles** diferitele domenii ale științelor naturii; **une** ~ **industrielle** o ramură industrială. **6.** (*arhit.*) nervură a bolților gotice. **8.** corpul unui ac cu gămălie. **9.** tija unei chei. **10.** (*în expr.*) **s'accrocher à toutes les ~s** a face tot posibilul; a se agăța și de un pai; a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; **sauter de** ~ **en** ~ a fi incoerent; a sări de la una la alta; **s'attacher / se prendre aux ~s** a se opri la amănunte și a neglija esențialul; **être comme**

l'oiseau sur la ~ a se afla într-o situație dificilă; a fi în pom / în aer; a sta rău; **avoir de la** ~ a avea distincție, eleganță, clasă; (*pop.*) **vieille** ~ prieten vechi; ~**s de lunette** hulube de ochelari; (*prov.*) **il vaut mieux se tenir au gros de l'arbre qu'aux ~s** mai bine să ai de-a face cu Dumnezeu decât cu sfinții.
branché, ~e *adj., s.m.f.* (*fam.*) la curent; la modă; în temă.
branchement *s.m.* (*tehn.*) branșament.
brancher I. *v.i.* **1.** a sta pe cracă, pe ramură; **les oiseaux branchent** păsările stau pe crengi. **II.** *v.t.* **1.** (*tehn.*) a branșa, a cupla, a conecta; ~ **un poste téléphonique** a branșa un post telefonic. **3.** (*fig.*) a pune în legătură, în contact; ~ **qqn. sur une affaire** a pune pe cineva în contact cu o afacere. **4.** (*în expr.*) **être bien branché sur qqn.** a înțelege bine pe cineva, a gândi la fel ca el, a emite pe aceeași lungime de undă; (*fig.*) **ça me branche** mă interesează; îmi place. **III.** *v.r.* **1.** a capta o emisiune radiofonică. **2.** (*fam.*) a se interesa în mod deosebit de ceva.
branchette *s.f.* rămurică, crenguță.
branchial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*zool.*) branhial.
branchié, ~e *adj.* (*zool.*) cu branhii.
branchies *s.f. pl.* (*zool.*) branhii.
branchiopodes *s.m. pl.* (*zool.*) branhiopode, ordin de crustacee de apă dulce.
branchu, ~e *adj.* (*despre arbori*) cu multe crengi, rămuros; stufos.
branc-ursine *s.f.* (*bot.*) brânca-ursului, crucea pământului (*Heracleum Spondylium*).
brand *s.m.* (*ist.*) sabie mare cu un singur tăiș.
brandade *s.f.* piure de morun cu usturoi și ulei de măsline.
brande *s.f.* **1.** (*bot.*) mărăcine, iarbă-neagră (*Calluna vulgaris*). **2.** mărăciniș.
brandebourg *s.m.* brandenburg, galon.
1. brandebourgeois, ~e *adj.* din Brandenburg.
2. Brandebourgeois, ~e *s.m.f.* locuitor din Brandenburg.
brandevin *s.m.* vinars.
brandi *s.m.* (*arg.*) zgomot, gălăgie, vacarm, zarvă.
brandillement *s.m.* clătinare, legănare, fluturare.
brandiller *v.t., v.i., v.r.* a se bălăbăni, a se clătina, a se legăna; a flutura; **le linge brandille sur la corde** rufele se leagănă pe frânghie; **un drapeau brandille au vent** un steag flutură în vânt.
brandillon, bradillon *s.m.* (*arg.*) braț.
brandir *v.t.* **1.** a învârti deaspra capului (o sabie, o armă) înainte de a lovi; **il brandit sa hache** își învârti toporul deasupra capului. **2.** a flutura în aer (în semn de victorie); **brandir le blanc drapeau** a flutura steagul alb. **3.** (*fig.*) a amenința cu; ~ **la loi** a amenința cu legea.
brandon *s.m.* **1.** (*înv.*) șomoiog aprins; **jeter un ~ sur des chiffons imbibés d'essence** a arunca un șomoiog aprins peste cârpe îmbibate cu benzină. **2.** flăcări care cad de la un incendiu. **3.** (*în expr.*) **allumer le ~ de la discorde a.** a provoca ceartă; **b.** a semăna discordie/ zâzanie.
brandy *s.m.* (*angl.*) rachiu.
branlant *adj.* **1.** care se clatină; oscilant; împleticit; nesigur; **une poutre ~e** o bârnă care se clatină; **un banc ~** o bancă ce se clatină, se mișcă. **2.** (*fig.*) nesigur; instabil; **un régime politique ~** un regim politic instabil.
branle *s.m.* **1.** oscilare, clătinare, balans, pendulare; **le ~ d'une cloche** pendularea unui clopot; **sonner en ~** a da clopotului balansul maxim. **2.** (*fig.*) impuls; **donner le ~** a da impuls; **cet événement donna le ~ à des mouvements populaires** acest eveniment a dat impuls unor mișcări populare. **3.** (*în expr.*) **mettre en ~** a pune în mișcare; a mobiliza; **le commissaire mit en ~ tous les services afin de trouver les assassins** comisarul a mobilizat toate serviciile pentru a-i găsi pe asasini; **se mettre en ~** a se pune în mișcare, a se mobiliza (în vederea unei acțiuni).
branle-bas *s.m. invar.* **1.** (*mar.*) pregătire de luptă la bordul unei nave de război. **2.** (*fig. fam.*) dezordine; agitație; învălmășeală; brambureală; **dans le ~ du déménagement, on a égaré quelques choses** în agitația mutatului, s-au pierdut câteva lucruri.
branlée *s.f.* (*arg.*) bătaie, ciomăgeală, cafteală.
branlement *s.m.* oscilare, clătinare; ~ **de tête** clătinare a capului.
branler I. *v.t.* **1.** a clătina, a agita; ~ **la tête** a clătina capul, a da din cap cu neîncredere. **2.** (*pop.*) a face; **qu'est-ce que tu branles là?** Ce faci acolo? **II.** *v.i.* **1.** a se clătina, a oscila, a nu avea echilibru / stabilitate; **ce banc branle** banca asta se clatină. **2.** a se mișca; **ne branlez pas** nu te mișca; **une dent qui branle** un dinte care se mișcă. **3.** (*fam. în expr.*) ~ **dans le manche / au manche a.** a nu avea stabilitate; **b.** a fi pe ducă (bolnav, ruinat, compromis); (*prov.*) **tout ce qui branle ne tombe pas** nu tot ce se clatină cade. **III.** *v.r.* **1.** (*vulg.*) a se masturba. **2.** (*pop. în expr.*) **n'en avoir rien à ~, s'en ~** a nu se sinchisi de nimic; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie; **se les ~** a trândăvi, a tăia frunză la câini.
branleur *s.m.* (*arg.*) **1.** tinerel. **2.** individ suspect.
branloire *s.f.* scândură mobilă, leagăn pentru joaca copiilor.
branque *adj.* (*arg.*) **1.** ușor de păcălit. **2.** nebun, sonat, țicnit. **3.** prostesc, stupid; **ça me semble ~** mi se pare stupid.
branquignolage *s.m.* (*arg.*) treabă ușoară.
branquignoleur *s.m.* (*arg.*) hoț de mică anvergură, borfaș.
braquage *s.m.* **1.** (*av.*) brancare. **2.** (*arg.*) atac cu mână înarmată.
braque I. *s.m.* (câine) prepelicar. **II.** *adj., s.m.* zăpăcit, (om) apucat, sonat, țicnit.
braquemart *s.m.* (*ist.*) sabie scurtă și lată (din sec. XIV-XV).
braquement *s.m.* v. **braquage**.
braquer I. *v.t.* **1.** a îndrepta, a orienta (o armă, un aparat) spre; **les canons furent braqués sur les lignes ennemies** tunurile au fost îndreptate spre liniile inamice; ~ **un pistolet sur qqn.** a îndrepta un pistol spre cineva; **l'agent braquait les jumelles sur la maison** agentul își îndreptă binoclul spre casă; (*fig.*) ~ **les yeux sur qqn.** a-și aținti ochii / privirea asupra

cuiva. **2.** a schimba direcția unui automobil; ~ **les roues d'une automobile dans une direction** a schimba direcția, a orienta roțile unui automobil într-o (anumită) direcție. **3.** a ațâța, a incita, a întărâta; a instiga, a stârni; ~ **un enfant en le réprimandant** a întărâta un copil prin pedeapsă; ~ **qqn. contre qqn.** a instiga / a stârni pe cineva împotriva cuiva, a-l face ostil cuiva. **4.** (*arg.*) **a.** a ochi; **il braquait l'inconnu avec insistance** îl ochea insistent pe necunoscut; **b.** a ataca cu armă de foc; ~ **une banque** a ataca o bancă cu arme de foc. **II.** *v.i.* a întoarce, a vira, a lua virajul; **cette voiture braque bien** acest automobil ia bine virajele / virează bine. **III.** *v.r.* a se împotrivi, a se încăpățâna în refuz; **il s'est braqué contre ce projet** s-a împotrivit acestui proiect.

braques *s.f. pl.* (*zool.*) cleștii racului.

bras *s.m.* **1.** braț; **donner/ offrir le ~ à qqn.** a da / a oferi brațul cuiva; **aller ~ dessus ~ dessous** a merge braț la braț; **rester / demeurer les ~ croisés** a fi inactiv; a sta cu brațele încrucișate; a sta cu mâinile în sân; **on l'a reçu à ~ ouverts** a fost primit cu brațele deschise; **l'enfant se jeta dans les ~ de sa mère** copilul se aruncă în brațele mamei sale; **être le ~ droit de qqn.** a fi ajutorul / brațul drept al cuiva; **à ~** cu brațele (fără mijloace mecanice); **la malle fut trasportée à ~** cufărul a fost transportat cu brațele; **les ~ d'un fauteuil** brațele unui fotoliu; **le ~ d'un fleuve** brațul unui fluviu; **le ~ d'un levier** brațul unei pârghii; (*cor.*) **avoir des ~** a-și mișca brațele cu grație; **être dans les ~ de Morphée** a dormi, a fi în brațele lui Morfeu; **à ~ tendu / à bout de ~** cu brațul întins; **tomber dans les ~ l'un de l'autre** a cădea unul în brațele celuilalt. **2.** ajutor, sprijin; protecție, ocrotire; **prêter son ~** a acorda sprijinul său; **refuser son ~ à une entreprise** a refuza sprijinul / concursul său unei întreprinderi. **3.** (*la pl.*) brațe de muncă, lucrător, muncitor; **une industrie qui manque de ~** o industrie care duce lipsă de brațe de muncă. **4.** (*zool.*) **a.** piciorul din față al calului de la umăr la genunchi; **b.** tentacul la moluștele cefalopode; **c.** cleștii unor crustacee. **5.** (*mar.*) braț de ancoră. **6.** (*în expr.*) **à ~ raccourcis** cu violență; din toate puterile; **battre à ~ raccourcis** a bate măr pe cineva; **avoir les ~ retroussés jusqu'au coude** a avea mânecile suflecate; **gros comme le ~** (despre o lingușire) mare cât toate zilele; **les ~ m'en tombent** mi s-au tăiat (mâinile și) picioarele (de uimire); sunt uluit; **couper ~ et jambes à qqn. a.** a lăsa pe cineva fără replică; a-i lua cuiva piuitul / graiul; **b.** a-i tăia cuiva aripile; **c.** a obosi / a epuiza / a paraliza pe cineva; **d.** a împiedica pe cineva să acționeze; **faire les beaux ~** a-și da aere; **faire les grands ~** a se crede; a-și da importanță; **tendre / ouvrir les ~ à qqn. a.** a întinde cuiva brațele; a-și deschide brațele către cineva; a ajuta pe cineva; **b.** a ierta pe cineva; **il m'a ouvert ses ~ et m'a encouragé** mi-a întins brațele și m-a încurajat; **tendre les ~ vers qqn.** a implora pe cineva; **arrêter le ~ de qqn. a.** a împiedica pe cineva să lovească; **b.** a potoli furia cuiva; **s'appuyer sur le ~ de qqn. a.** a se sprijini de brațul cuiva; **b.** (*fig.*) a se bucura de sprijinul cuiva; (*fig.*) **avoir qqn. sur les ~** a duce pe cineva în spinare; a lua / a duce / a purta în cârcă; **avoir beaucoup d'affaires sur les ~** a fi copleșit de treburi; (*fig.*) **se mettre qqn. sur les ~** a-și face de lucru; a-și ridica pe cineva împotrivă; a-și face dușmani; **tirer qqn. des ~ de la mort** a smulge pe cineva din ghearele morții; **ne vivre que de ses ~** a trăi numai din munca sa (manuală); **le ~ séculier** puterea lumească (spre deosebire de cea ecleziastică); **avoir le ~ long** a avea trecere / influență / credit; **à tour de ~** din toate puterile, zdravăn; **il travaille à tour de ~** muncește din toate puterile; **à ~-le-corps** de mijloc, de talie; **il le prit à ~-le-corps** îl apucă de mijloc; (*fig.*) **prendre la vie à ~-le-corps** a se lupta cu greutățile vieții; a lua viața piepțiș; **être ~ dessus ~ dessous** a fi prieteni la cataramă; a fi trup și suflet cu cineva; **~ de mer** strâmtoare; **~ de fer / d'airain a.** om vânjos; **b.** (*fig.*) mână de fier, om sever, energic; **une partie de ~ de fer** o încercare de forță; **être en ~ de chemise** (*despre bărbați*) a fi în cămașă; a fi fără haină; (*fig.*) **baisser les ~** a renunța; a abandona; **à pleins ~** din abundență; din belșug; **apporter des fleurs à pleins ~** a aduce multe flori, a veni cu brațele pline de flori; **s'endormir dans les ~ du Seigneur** a muri; a răposa întru Domnul; a se duce pe lumea cealaltă; (*fam.*) **jouer / faire les gros ~** a fi înfuriat; a scoate flăcări pe nas; (*pop.*) **avoir les ~ retournés / à la retourne** a fi leneș; a sta cu para-n gură; (*pop.*) **un gros ~** un tip solid, barosan; (*pop.*) **faire / jouer le(s) gros ~** a-și arăta mușchii; a intimida prin forță; (*pop.*) **~ d'honneur** gest vulgar de dispreț; (*prov.*) **si on lui en donne long comme un doigt, il en prend long comme le ~** îi dai un deget și-ți ia mâna toată.

brasage *s.m.* (*metal.*) lipire, sudare a două metale cu ajutorul unui aliaj.

braser *v.t.* (*metal.*) a lipi, a suda două metale cu ajutorul unui aliaj.

brasero *s.m.* (*pl.* **braseros**) recipient metalic cu găuri și plin cu cărbuni aprinși, destinat încălzitului în aer liber.

brasier *s.m.* **1.** jar, cărbuni aprinși; (*fig.*) **cet enfant est un ~** acest copil are temperatură mare, arde. **2.** foc puternic, flăcări de incendiu; **les sauveteurs étaient gênés par le ~** salvatorii erau împiedicați de flăcări / luptau cu flăcările. **3.** (*fig.*) ardoare, înflăcărare; violență; **le ~ de la guerre civile** violența războiului civil.

brasillement *s.m.* scânteiere a mării.

brasiller I. *v.t.* (*culinar*) a frige pe jeratic; a pârpăli. **II.** *v.i.* (*despre mare*) a scânteia.

brassage *s.m.* **1.** brasaj, amestecare a făinii de malț cu apă caldă pentru a se obține mustul de bere. **2.** (*fig.*) amestec; fuziune; **le ~ des populations** amestecul de populații; **~ d'idées** amestec de idei. **3.** (*mar.*) orientarea vergii pentru a profita de direcția vântului.

brassard *s.m.* **1.** (*ist.*) partea din armură care acoperea brațul. **2.** brasardă.
brasse *s.f.* **1.** braț, veche unitate de măsură pentru lungime (1,62 m în Franța, 1,83 m în Anglia). **2.** (*mar.*) veche unitate de măsură a adâncimii echivalentă cu valorile de la pct. **1. 3.** (*înv.*) măsură a lungimii corespunzătoare lungimii dintre brațe întinse. **4.** bras, stil de înot.
brassée *s.f.* **1.** braț (de lemne, de fân, de flori); **une ~ de fleurs** un braț de flori. **2.** (*la înot*) distanță parcursă printr-o mișcare de bras.
brassement *s.m.* pregătirea berii.
brasser I. *v.t.* **1.** a prepara berea. **2.** a frământa; **le boulanger brasse la pâte dans le pétrin** brutarul frământă aluatul în copaie. **3.** a amesteca; **~ la salade** a amesteca salata. **4.** (*înv.*) a unelti, a pune la cale. a urzi; **~ une trahison** a pune la cale o trădare. **5.** (*mar.*) a orienta vergile în direcția vântului. **6.** (*în expr.*) **~ des affaires** a face / a învârti afaceri; **~ de l'argent** a manipula sume mari de bani; (*fam.*) **~ les cartes** a amesteca / a bate / a face cărțile (de joc); **~ l'eau** a tulbura apa pentru a atrage peștii în plase; (*pop.*) **~ de l'air** a se agita fără rost, fără folos. **II.** *v.r.* **1.** a se amesteca, a se topi într-un tot. **2.** (*fig.*) a se urzi, a se unelti; a se petrece; **qui sait ce qui se brasse entre eux** cine știe ce se petrece între ei.
brasserie *s.f.* **1.** fabrică de bere. **2.** braserie, berărie.
brasseur, -euse *s.m.f.* **1.** berar. **2.** înotător de bras. **3.** (*în expr. peior.*) **~ d'affaires** afacerist, om care învârtește multe afaceri.
brassicole *adj.* referitor la bere.
brassière *s.f.* **1.** cămășuță scurtă cu mânecuțe lungi pentru sugari, brasieră. **2.** (*la pl.*) curele (la raniță). **3.** (*în expr.*) **être en ~s** a fi împiedicat să acționeze, a nu avea libertatea de a se conduce singur.
brassin *s.m.* tocitoare pentru fabricarea berii.
brasure *s.f.* (*metal.*) **1.** aliaj de lipit. **2.** (*tehn.*) procedeu de sudură.
bravache *s.m.*, *adj.* fanfaron, lăudăros; **il aime faire le ~** îi place să facă pe fanfaronul; **un air ~** un aer de fanfaron.
bravade *s.f.* bravadă, sfidare; fanfaronadă.
brave I. *adj.* **1.** brav, viteaz; **un homme ~** un om curajos. **2.** cumsecade; **un ~ homme** un om cumsecade, de treabă; **une famille de ~s gens** o familie de oameni cumsecade. **II.** *s.m.* viteaz; (*fam. în expr.*) **mon ~** formulă de adresare unor persoane subalterne sau inferioare prin formație etc.
bravement *adv.* **1.** vitejește; **il défend ~ son pays** își apără țara vitejește. **2.** fără ezitare, cu curaj; **il prit ~ la décision de dire son opinion** luă fără ezitare hotărârea de a-și spune părerea.
braver *v.t.* **1.** a brava, a înfrunta cu curaj (o primejdie); **~ le danger** a înfrunta primejdia. **2.** a brava, a sfida; a provoca; **il a bravé les convenances** a bravat / a sfidat convenientele.
braverie *s.f.* bravadă; fanfaronadă.
bravissimo *interj.* bravisimo.
1. bravo I. *interj.* bravo! **II.** *s.m.* bravo, aprobare, aplaudare, aplauze; **des ~s répétés** aplauze repetate.
2. bravo (*pl.* **bravi**) *s.m.* **1.** (*înv.*) asasin plătit (în Italia). **2.** (*arg. în expr.*) **faire / crier ~, avoir les miches qui font ~** a-i fi teamă, a dârdâi de frică.
bravoure *s.f.* **1.** bravură, vitejie; bărbăție. **2.** (*muz. în expr.*) **air de ~** arie cu execuție dificilă. **3.** (*lit. în expr.*) **morceau de ~** creație literară de virtuozitate artistică.
bray *s.f.* (*geol.*) v. **boutonnière. 2.**
braye *s.f.* **1.** pământ gras pentru impermeabilizarea bazinelor. **2.** funie, odgon pentru ridicatul greutăților.
1. brayer *s.m.* **1.** (*med. înv.*) bandaj pentru hernie. **2.** bucată de piele care susține limba unui clopot. **3.** portdrapel, toc de piele în care se fixează coada unui drapel. **4.** (*constr.*) odgon pentru ridicat mortar, molon.
2. brayer *v.t.* **1.** a da cu gudron (un vapor). **2.** a lega greutăți cu funia, cu odgonul pentru a le ridica.
brayette *s.f.* v. **braguette**.
1. break *s.m.* (*angl.*) brec, trăsură descoperită cu patru roți. **2.** automobil prevăzut cu ușă pentru portbagajul din spate.
2. break *s.m.* **1.** (*jaz*) pauză, întrerupere momentană a orchestrei pentru a sublinia intervenția unui singur instrument. **2.** (*box*) ordin dat de arbitru pentru despărțirea a doi boxeri când sunt în poziție neregulamentară.
break-down *s.m.* (*angl. înv.*) depresiune nervoasă.
breakfast *s.m.* (*angl.*) mic dejun în stil englezesc.
bréant *s.m.* v. **bruant**.
brebis s.f **1.** oaie (*Ovis aries*); **~ galeuse a.** oaie râioasă; **b.** persoană considerată a da un exemplu prost celorlalți, de care fug toți. **2.** (*rel.*) credincios în raport cu pastorul; **une ~ égarée** o oaie rătăcită, păcătos. **3.** (*în expr.*) **c'est la ~ du bon Dieu** e o persoană inofensivă; **faire un repas de ~** a mânca fără a bea; (*prov.*) **~ comptées le loup les mange** lupul nu caută că oile sunt numărate; (*prov.*) **~ qui bêle a moins de lait** găina care cântă nu ouă; (*prov.*) **~ qui bêle le loup la mange** oaia care behăie o mănâncă lupul; (*prov.*) **~ qui bêle perd sa goulée** vorba multă sărăcia omului; (*prov.*) **~ rogneuse fait souvent les autres teigneuses** o oaie râioasă umple turma toată.
brèche *s.f.* **1.** breșă, spărtură; **il faut réparer les ~s de cette clôture** trebuie să reparăm spărturile din acest gard. **2.** (*mil.*) breșă în ziduri de apărare; **les assaillants ouvrirent une ~ dans les remparts** asediatorii au deschis o breșă în zidurile de apărare. **3.** (*geol.*) **a.** brecie, rocă alcătuită din fragmente de roci colțuroase; **b.** scobitură, golfuleț într-un lanț de munți; **c.** marmură neagră cu pietre albe și galbene (din Pirinei). **4.** știrbire, ciobire; **faire une ~ à un couteau** a știrbi un cuțit. **5.** pagubă, prejudiciu, daună; **faire une ~ dans son capital** a aduce un prejudiciu capitalului său. **6.** (*în expr.*) **battre en ~ a.** a trage cu tunul într-un zid de apărare; **b.** (*fig.*) a-i da cuiva la cap, a-i ataca reputația, situația; **c.** a ataca (un argument), a combate; **monter sur la ~** a urca pe baricade; **être toujours sur la ~ a.** a fi întotdeauna gata de luptă; **b.** (*fig.*) a fi în plină activitate; a fi pe baricadă; **mourir sur la ~** a muri pe baricadă; **~ dans une forêt** loc gol într-o pădure după tăierea copacilor.

brèche-dent (*pl.* **brèche-dents**) *adj.*, *s.m.f.* știrb.
bréchet *s.m.* iadeș.
bredouillage, bredouillement *s.m.* bâiguială, bodogăneală, bolboroseală, bălmăjeală, bâlbâială; **la voix du vieillard avait par instants de légers ~s** vocea bătrânului avea din când în când ușoare bâlbâieli.
bredouille I. *s.f.* eșec, chix (al vânătorului, pescarului). **II.** *adj.* cu orgoliul lezat, plouat, cu coada-ntre picioare; **revenir ~** (*fam.*) a se întoarce cu coada-ntre picioare, cu nasul în jos (după un eșec).
bredouiller I. *v.i.* a bâigui, a bodogăni, a bolborosi, a bălmăji, a se bâlbâi. **II.** *v.t.* a îngăima; **~ quelques excuses** a îngăima câteva scuze.
bredouilleur, -euse I. *adj.* care bâiguie, bodogănește, bolborosește, bălmăjește. **II.** *s.m.f.* bâlbâit.
1. bref *s.m.* brevă, scrisoare papală cu caracter privat.
2. bref, brève I. *adj.* **1.** scurt; concis, laconic, lapidar, succint; **une brève rencontre** o întâlnire scurtă (de scurtă durată); **une brève allocution** o cuvântare scurtă, concisă; **soyez ~** fii scurt; **voyelle / syllabe brève** vocală / silabă scurtă. **2.** tăios, tranșant, autoritar; sec; **avoir le parler ~** a vorbi tăios, sec; autoritar. **II.** *adv.* în fine, ce mai tura-vura; ce să mai vorbim; pe scurt; **~, en ~** pe scurt; **~, je n'accepte pas** pe scurt, nu accept.
bregma *s.m.* (*anat.*) bregmă, punct de întâlnire a oaselor parietale cu osul frontal.
bréhaigne *adj.* (*înv.*) (*despre animale domestice*) sterp; **jument ~** iapă stearpă.
breitschwanz *s.m.* (*germ.*) (varietate de) astrahan.
brelan *s.m.* **1.** (*la jocul de cărți*) brelan, trei cărți de același fel; **~ d'as** brelan de ași. **2.** (*înv.*) tripou.
brêle *s.m.* (*arg.*) individ încăpățânat; căpos; mărginit, tâmpit.
brêler *v.t.* **1.** a fixa încărcătura unui vagon cu ajutorul unor frânghii. **2.** (*constr.*) a fixa cu frânghii tablierul unui pod.
breloque *s.f.* **1.** breloc. **2.** (*mii.*) sunet de goarnă (pentru ruperea rândurilor). **3.** (*fam. în expr.*) **battre la ~** a funcționa prost, neregulat; **mon cœur bat la ~** inima mea a luat-o razna (bate neregulat).
1. brème *s.f.* (*iht.*) plătică (*Abramis brama*).
2. brème *s.f.* (*arg.*) **1.** carte de joc; **taper la ~ / les ~s** a juca cărți, a face o foiță. **2.** legitimație; **être en ~** (*despre o prostituată*) a fi înscrisă în fișele poliției de moravuri. **3.** telegramă. **4.** document oficial; **être en ~** a fi în regulă cu actele de identitate.
brêmer *v.i.* (*arg.*) a juca cărți.
brêmeur *s.m.* (*arg.*) cartofor, jucător de cărți.
brésil *s.m.* băcan, lemn de culoare roșiatică, folosit în vopsitorie (*Haematoxylon brasiletto*); (*în expr.*) **sec comme ~** uscat ca iasca.
1. brésilien, ~ne I. *adj.* brazilian, din Brazilia. **II.** *s.m.* variantă a limbii portugheze vorbită în Brazilia.
2. Brésilien, ~ne *s.m.f.* brazilian, locuitor din Brazilia.
brésiline *s.f.* (*chim.*) substanță cristalizată extrasă din lemnul de băcan.
1. brésiller *v.t.* a vopsi cu băcan.
2. brésiller *v.i.*, *v.r.* a se fărâmița; a se pulveriza.
3. brésiller *v.i.* (*dial.*) a scânteia; a străluci; **les étoiles brésillent** stelele strălucesc.
brésillet *s.m.* varietate inferioară de lemn de băcan.
bressant *s.f.* tunsoare masculină cu părul scurt.
brétailler *v.i.* **1.** a face exerciții de scrimă la sală. **2.** a se duela.
brétailleur *s.m.* duelgiu, spadasin.
brétauder *v.t.* **1.** a tunde inegal. **2.** a castra, a scopi.
bretèche, bretesche, bretesse *s.f.* **1.** (*mii. ist.*) turn de apărare cu creneluri. **2.** (*mil. ist.*) proeminență în fațada unei clădiri, în scopuri de apărare. **3.** balcon / logie din lemn la primăriile din sec. XV.
bretelle *s.f.* **1.** curea (de armă); **mettre l'arme à la ~** a atârna arma de umăr (cu cureaua). **2.** (*la pl.*) bretele; **~s d'un pantalon** bretelele unui pantalon. **3.** (*c.f.*) bretelă. **4.** (*mil.*) linie de apărare interioară care leagă două linii laterale. **5.** (*fam. în expr.*) **remonter les ~s à qqn.** a muștrului, a trage o praftură / un perdaf cuiva; **avoir qqn. sur les ~s** a fi inoportunat de cineva; a avea pe cineva pe cap; a fi obligat să suporte pe cineva.
bretesse *s.f.* v. **bretèche**.
1. breton, ~ne I. *adj.* breton, din Bretagne. **II.** *s.m.* limba bretonă.
2. Breton, ~ne *s.m.f.* breton, locuitor din Bretagne.
bretonnant, ~e *adj.* (*despre bretoni*) care a păstrat vechea limbă și vechile obiceiuri.
brette *s.f.* sabie de duel lungă și subțire (din sec. XVI-XVII).
bretter, bretteler *v.t.* a cresta cu un instrument dințat.
bretteur *s.m.* v. **brétailleur**.
bretzel *s.m.* covrig de forma cifrei opt.
breuil *s.m.* tufiș în care se ascunde animalul urmărit de vânători.
breuvage *s.m.* **1.** băutură (de leac). **2.** (Canada) băutură fără alcool.
brevet *s.m.* **1.** brevet; patentă; **~ d'invention** brevet de invenție. **2.** diplomă; **~ de pilote** diplomă de pilot. **3.** (*fig.*) garanție; **délivrer à qqn. un ~ d'honnêteté** a garanta / a oferi garanție pentru cinstea cuiva. **4.** (*jur. în expr.*) **acte notarié en ~** sau **brevet** act al cărui original este înmânat celui interesat, notarul păstrând copia. **5.** (*fam. în expr.*) **il n'a même pas son ~** n-are nici clasele elementare.
brevetable *adj.* care poate fi brevetat; **procédé ~** procedeu care poate fi brevetat.
breveté, ~e I. *adj.* brevetat; garantat prin brevet; **invention ~e** invenție brevetată. **II.** *s.m.* titularul unui brevet, persoană care posedă un brevet; **un technicien ~** un tehnician care posedă un brevet.
breveter *v.t.* a breveta; a acorda un brevet; **~ une invention** a breveta o invenție.
bréviaire *s.m.* **1.** (*rel.*) breviar. **2.** (*fig.*) carte favorită, carte de căpătâi. **3.** (*arg.*) informator al poliției pariziene.
bréviligne *adj.* tip cu trup și membre scurte.
brévilingues *s.m. pl.* (*zool.*) vechi grup de sauriene cu limbă scurtă.
brévipède *adj.* (*zool.*) cu picioare scurte.
brévipenne I. *adj.* (*ornit.*) cu aripi scurte. **II.** *s.m. pl.* (*ornit.*) nume vechi pentru familia păsărilor alergătoare cu aripi scurte din care face parte struțul.

brévité *s.f.* (*fon.*) scurtime; ~ **d'une syllabe / d'une voyelle** scurtimea unei silabe / a unei vocale.

1. briard, ~e I. *adj.* din Brie. **II.** *s.m.* câine ciobănesc cu părul lung. **2.** dialect vorbit în regiunea Brie.

2. Briard, ~e *s.m.f.* locuitor din Brie.

bribe *s.f.* **1.** (*la pl.*) resturi, rămășițe de la o masă; **il a laissé dans son assiette des ~s de légumes** a lăsat în farfurie resturi de legume. **2.** (*fig.*) frânturi; **des ~s de phrases** frânturi de fraze; **elle racontait des bribes de son enfance** povestea frânturi (de amintiri) din copilărie.

bric *s.m.* (*în expr.*) **de ~ et de broc** din tot felul de resturi, din bucăți disparate; **une chambre meublée de ~** o cameră mobilată din tot felul de (mobile), bucăți disparate (de mobilier).

bric-à-brac *s.m. invar.* **1.** adunătură de vechituri. **2.** magazin de vechituri; **marchand de ~** negustor de vechituri. **3.** (*fig.*) adunătură, talmeș-balmeș; **ce discours est un ~ de lieux communs** acest discurs este o adunătură de locuri comune / banalități.

bricard *s.m.* (*arg.*) paznic de închisoare.

bricheton *s.m.* (*arg.*) pâine.

brichetonner *v.i.* (*arg.*) a mânca pe săturate.

1. brick *s.m.* (*mar.*) bric.

2. brick *s.m.* clătită sărată.

bricolage *s.m.* **1.** mică reparație făcută de un amator; treabă de mântuială; **ce n'est pas du travail sérieux, c'est du ~** nu e treabă serioasă, e treabă de mântuială. **2.** muncă prost plătită.

bricole *s.f.* **1.** pieptar, pieptul hamului. **2.** chingă, curea de transportat bagaje. **3.** (*mil.*) ricoșeu; **le boulet a frappé de ~** ghiuleaua a ricoșat. **4.** (*mii. ist.*) mașină de război asemănătoare cu balista, folosită în evul mediu. **5.** (*fam.*) treabă măruntă și prost plătită. **6.** (*fig. fam.*) fleacuri. **7.** (*la pl.*) plase pentru prins cerbi; **le cerf a donné dans les ~s** cerbul a căzut în plasă. **8.** (*în expr.*) **n'aller que par ~s, jouer de ~s** a se folosi de subterfugii; *(pop.)* **faire des ~s à qqn.** a face cuiva zile fripte/viața amară..

bricoler I. *v.i.* (*înv. despre proiectile*) a ricoșa. **2.** (*fam.*) a-și câștiga existența prin diferite munci, de ocazie, prost plătite. **3.** a drege, a repara; **il passe ses dimanches à ~** își petrece duminica făcând mici reparații, reparând diferite lucruri (în gospodărie). **II.** *v.t.* a repara (cât de cât); **il a bricolé le moteur** a reparat (cât de cât) motorul. **2.** (*înv.*) a înșela. **3.** (*arg.*) a face viața imposibilă cuiva.

bricoleur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care face mici reparații (ca amator), care practică meserii variate, prost plătite. **2.** persoană care face mici reparații (în gospodărie). **3.** (*pop.*) individ care nu e bun de nimic. **4.** (*pop.*) hoț de duzină.

bride *s.f.* **1.** frâu; **tenir en ~** a ține în frâu; **lâcher la ~** a da frâu liber, a slăbi din frâu / din chingi. **2.** căpăstru. **3.** bridă, gaică. **4.** (*chir., tehn.*) bridă. **5.** (*arg.*) lanț; **une ~ en or** un lanț de aur. **6.** (*arg.*) broască (de ușă). **7.** (*arg.*) interdicție de a vinde în locuri publice. **8.** (*în expr.*) **serrer la ~ à qqn. / tenir la ~ courte à qqn.** a fi sever; a ține pe cineva din scurt; (*fig. fam.*) a strânge șurubul; **aller à ~ abattue / courir à toute ~** a fugi mâncând pământul; a fugi ca scăpat din pușcă; **elle élève ses enfants la ~ sur le cou** își crește copiii fără constrângeri; **aller ~ à la main** a fi prudent, a proceda cu precauție; **lâcher la ~ à son imagination / à ses passions** a da frâu liber imaginației / pasiunilor; **tourner ~ a.** a se întoarce din drum; a face cale-ntoarsă / stânga-mprejur; **b.** a se răzgândi, a-și schimba părerea; **hocher la ~ à qqn.** a sonda intențiile cuiva; (*prov.*) **à cheval donné on ne regarde pas à la ~** calul de dar nu se caută la dinți; (*prov.*) **il fait toujours bon tenir son cheval par la ~** când stăpânul nu-ngrijește, starea i se primejduiește.

brider *v.t.* **1.** a pune frâu (unui cal, măgar, catâr); **~ un mulet** a pune frâu unui catâr. **2.** (*despre haine*) a ține, a jena, a strânge; **la blouse la bride trop** bluza o strânge prea tare. **3.** (*fig.*) a împiedica; a încurca; a stăvili, a stăpâni; **~ l'enthousiasme de qqn.** a stăvili entuziasmul cuiva. **4.** (*tehn.*) a pune bridă. **5.** (*culinar*) a lega cu ață o pasăre pentru a fi gătită. **6.** (*arg.*) a închide o ușă, o casă de bani. **7.** (*arg.*) a pune bețe-n roate cuiva; a încurca acțiunile cuiva. **8.** (*arg.*) a păcăli, a înșela.

1. bridge *s.m.* (*angl.*) bridge.

2. bridge *s.m.* (*angl.*) punte, aparat dentar de legătură între dinți.

bridger *v.i.* a juca bridge.

bridgeur, -euse *s.m.f.* jucător de bridge, bridgist.

bridon *s.m.* frâu fără zăbală.

brie I. *s.m.* cașcaval din (regiunea) Brie. **II.** *s.f.* bară de lemn utilizată pentru a forma aluatul pâinii înainte de coacere.

brief, briève *adj.* (*înv.*) v. **bref**.

briefing *s.m.* (*angl.*) **1.** (*av.*) reuniune scurtă precedând o misiune aeriană, în cursul căreia se dau ultimele instrucțiuni. **2.** scurtă conferință de presă.

brier *v.t.* a forma aluatul pâinii înainte de coacere; **pain brié** pâine cu coaja tare care se poate păstra o săptămână, specifică în Normandia.

brièvement *adv.* pe scurt, în puține cuvinte, (în mod) succint.

brièveté *s.f.* **1.** durată scurtă, scurtime; **la ~ d'une lettre** scurtimea unei scrisori. **2.** concizie; **la ~ du style** concizia stilului.

brife, briffe *s.f.* (*pop.*) **1.** codru de pâine. **2.** (*pop.*) hrană, haleală. **3.** (*pop. în expr.*) **passer à (la) ~ / aller chez Briff / Briffmann** a se duce să mănânce.

brifer, briffer *v.t., v.i.* (*pop.*) a înfuleca, a hali cu lăcomie.

brigade *s.f.* **1.** brigadă; **~ d'infanterie** brigadă de infanterie; **~ de police** brigadă de poliție. **2.** echipă de lucrători; **~ de balayeurs** echipă de măturători. **3.** (*înv.*) trupă.

brigadier *s.m.* **1.** brigadier (sinonim cu gradul de caporal din infanterie). **2.** (*fam.*) general de brigadă. **3.** (*mar.*) primul marinar dintr-o ambarcație. **4.** bățul cu care se lovește gongul la teatru.

brigand *s.m.* **1.** brigand, tâlhar, hoț la drumul mare; bandit. **2.** (*pop.*) gardian de închisoare.

brigandage *s.m.* brigandaj, tâlhărie, hoție la drumul mare.

brigander *v.i.* (*fam.*) a comite tâlhării la drumul mare.

brigandine *s.f.* (*ist.*) armură în formă de zale (sec. XIII-XIV).
brigantin *s.m.* (*mar.*) brigantină, navă cu pânze de dimensiuni mici, cu două catarge și o singură punte.
brigantine *s.f.* (*mar.*) brigantină, pânză de corabie trapezoidală legată de artimon.
brignolet *s.m.* *(arg.)* pâine.
bright (**mal de**) v. **néphrite**.
brigue *s.f.* (*înv.*) intrigă, uneltire, mașinație, manevră.
briguer I. *v.t.* a dori, a căuta cu ardoare (un post, o favoare) ~ **une faveur / un honneur** a căuta (să obțină) o favoare / o demnitate / onoruri; a umbla după favoruri / după onoruri. **2.** a candida (pentru un post, o slujbă).
brillamment *adv.* (în mod) strălucit; **interpréter ~ un concerto pour violon** a interpreta strălucit un concert pentru vioară; **il a réussi ~ dans les affaires** a reușit strălucit în afaceri.
brillance *s.f.* **1.** strălucire. **2.** luminozitate. **3.** luciu; **ses cheveux sont épais, secs, sans ~** părul ei este des, uscat, fără luciu.
brillant, ~e I. *adj.* strălucitor, sclipitor; scânteietor, lucios; **la surface ~e du lac** suprafața sclipitoare a lacului; **un oiseau au plumage ~** o pasăre cu penele strălucitoare. **2.** (*fig.*) încântător, captivant; fermecător; **ce pianiste a un jeu ~** acest pianist are o manieră fermecătoare de a cânta; **un style ~** un stil captivant. **3.** remarcabil, proeminent, deosebit, distins; **une personne ~e** o persoană remarcabilă. **4.** prosper, înfloritor; **ses affaires ne sont pas ~es** afacerile lui nu sunt înfloritoare. **II.** *s.m.* **1.** strălucire, scânteiere, sclipire; **le ~ de l'acier** strălucirea oțelului; **le ~ de sa parole lui gagnait les suffrages d'autres** câștiga asentimentul celorlalți prin strălucirea cuvântului său; **la lumière donnait du ~ à sa chevelure** lumina îi dădea strălucire părului. **2.** briliant.
brillanter *v.t.* **1.** a da strălucire; a iriza. **2.** a ornamenta; ~ **une robe avec des paillettes** a ornamenta o rochie cu paiete; (*înv.*) ~ **son style** a-și ornamenta stilul. **3.** a da strălucire; ~ **une pièce métallique** a da strălucire unei piese metalice. **4.** a tăia în formă de diamant.
brillantine *s.f.* briantină.
brillantiner *v.t.* a da cu briantină pe păr.
briller *v.i.* **1.** a străluci, a sclipi; **le soleil brille** soarele strălucește; **le lac brille sous le soleil** lacul strălucește sub soare. **2.** a se face remarcat prin ceva, a străluci, a reține atenția; **elle aime ~** îi place să se facă remarcată; **~ par l'intelligence** a străluci prin inteligență. **3.** (*pop.*) a nu mai putea de bine; a avea bani cu carul; a plesni de sănătate. **4.** (*în expr.*) **faire ~ qqn.** a pune pe cineva într-o lumină favorabilă.
brimade *s.f.* **1.** renghi, farsă, păcăleală (în școli, pentru elevii nou-veniți). **2.** (*fig.*) măsură jignitoare, ofensă.
brimbalant, ~e, bringuebalant, ~e, brinquebalant, ~e *adj.* care se clatină; care se bălăbăne.
brimbalement *s.m.* (*fam.*) bălăbăneală; legănare, oscilare, bălăngănit; ~ **de bouteilles et bidons** bălăngănit de sticle și bidoane.
brimbaler, bringuebaler, brinquebaler I. *v.t.* a bălăbăni, a clătina, a legăna; a bălăngăni; **l'enfant brimbalait le seau trop grand pour lui** copilul bălăbănea găleata prea mare pentru el. **II.** *v.i.* a se bălăbăni, a se clătina; **les têtes des voyageurs brimbalaient à tous les cahots de la voiture** capetele călătorilor se clătinau la toate zdruncinăturile mașinii.
brimbelle *s.f.* (*bot.*) afin.
brimborion *s.m.* fleac, bagatelă, lucru de nimic, moft.
brimer *v.t.* a vexa pe cineva, a jigni.
brin *s.m.* **1.** fir; **un ~ d'herbe** un fir de iarbă. **2.** fiecare din firele unei frânghii. **3.** (*fam. în expr.*) **un ~ de** puțin, o lecuță; cantitate mică; **pas un ~ de vent** nici un pic de vânt; **un ~ de fil** o bucățică de ață; **un beau ~ de fille** o mândrețe de fată; **un ~ de sel** un fir de sare; **nous avons causé un ~** am stat puțin de vorbă; *(pop.)* **faire ~ de salade** a păcăli, a trage pe sfoară.
brinde *s.m.* **1.** (*lit.*) toast în sănătatea cuiva; **porter ~** a ridica paharul, a toasta. **2.** (*înv.*) vas în care se ținea vinul.
brindezingues *s.f. pl. adj.* (*pop.*) **1.** beție; **être dans les / en ~** a fi beat criță; a umbla pe două cărări. **2.** (*sg.*) nebun. **3.** nebun, țicnit, sonat, dilimache.
brindille *s.f.* rămurică, rămurea, crăcuță, crenguță.
bringé, ~e *adj.* se spune despre animale al căror păr prezintă dungi colorate.
bringeure *s.f.* dungă neagră (în paralel cu altele) pe părul bovinelor și al unor câini.
1. bringue *s.f.* (*pop.*) gloabă.
2. bringue *s.f.* (*pop.*) femeie lungă, înaltă, deșirată, deșelată.
3. bringue *s.f.* (*pop.*) chef, chiolhan; **faire la ~** a trage un chef; a o face lată. **2.** mașină care funcționează prost. **3.** (*în expr.*) **à toute ~** cu toată viteza, ca vântul.
bringuebaler, brinquebaler *v.t.* v. **brimbaler**.
brio *s.m.* **1.** brio, strălucire; **répondre avec ~** a răspunde cu brio. **2.** virtuozitate; **le violoniste a exécuté ce morceau avec ~** violonistul a executat această bucată cu virtuozitate.
brioche *s.f.* **1.** brioșă; cozonac. **2.** (*pop.*) burtă; **il a pris de la ~** a făcut burtă; a început să se îngrașe. **3.** (*pop.*) gafă; greșeală; **faire une ~** a face o gafă. **4.** (*arg. în expr.*) **partir en ~** a se lăsa în voia soartei.
brioché, ~e *adj.* cu gust de brioșă, de cozonac; **pain ~** pâine cu gust de cozonac.
brique I. *s.f.* **1.** cărămidă; **~ réfractaire** cărămidă refractară; **une maison de ~** o casă de cărămidă. **2.** (*în expr.*) **une ~ de savon** o bucată de săpun; (*pict.*) **ton de ~** culoarea cărămizie; (*pop.*) **bouffer des ~s** a mânca răbdări prăjite; a nu mânca. **3.** (*arg.*) un milion de franci francezi actuali. **4.** (*mar. în expr.*) **~ à pont** piatră moale sau amestec de nisip cu apă pentru spălarea punții. **II.** *adj. invar.* cărămiziu; **une blouse ~** o bluză cărămizie.
briquer *v.t.* **1.** (*mar.*) a freca puntea vasului. **2.** a freca; a lustrui; **~ un meuble** a freca / a lustrui o mobilă.
briquet *s.m.* **1.** scăpărătoare, amnar. **2.** brichetă; **~ à essence** brichetă cu benzină. **3.** câine mic de vânătoare folosit la vânătoarea de vulpi. **4.** (*înv.*) sabie mică și curbată. **5.** (*fig. fam., în expr.*) **battre le ~** a-și târși picioarele, a merge lovindu-și gleznele.

briquetage *s.m.* **1.** zidărie de cărămidă. **2.** tencuială care imită cărămida.
briqueter *v.t.* **1.** a tencui imitând cărămida. **2.** a pava cu cărămizi.
briqueterie *s.f.* cărămidărie.
briqueteur *s.m.* muncitor la construcțiile de cărămidă.
briquetier *s.m.* cărămidar.
briquette *s.f.* **1.** brichetă de cărbune. **2.** cărămidă mică. **3.** *(pop.)* fleac, mărunțiș.
bris *s.m.* **1.** spargere, efracție, sfărâmare, zdrobire; rupere; (*jur.*) ~ **de scellés** rupere a sigiliului. **2.** (*mar.*) epavă (a unei nave zdrobite de stânci).
brisance *s.f.* (*min.*) brizanță.
brisant **I.** *s.m.* **1.** stâncă la suprafața apei mării. **2.** (*la pl.*) valuri care se frâng de stânci. **II.** *adj.* (*tehn. în expr.*) **explosif** ~ exploziv cu combustie rapidă.
briscard, brisquard *s.m.* **1.** (*ist.*) soldat cu mulți ani de serviciu. **2.** (*în expr.*) **un vieux** ~ om șiret, cu experiență.
brise *s.f.* **1.** briză; adiere; boare; pală. **2.** vânt; ~ **de montagne** vânt care bate dinspre munte; ~ **de mer** vânt care bate dinspre mare spre uscat.
brisé, ~e *adj.* **1.** rupt, spart, în bucăți; **os** ~ os rupt; **une branche ~e** o creangă ruptă. **2.** pliant; **une porte ~e** o ușă pliantă. **3.** (*fig.*) distrus; frânt, sfâșiat; **un cœur ~ de douleur** o inimă sfâșiată de durere. **4.** (*despre voce*) slab, fără vlagă; **une voix ~e** o voce fără vlagă, înceată. **5.** (*geom. în expr.*) **une ligne ~e** o linie frântă. **6.** (*culinar în expr.*) **pâte ~e** aluat fraged.
brise-béton *s.m. invar.* aparat pentru spargerea lucrărilor de beton.
brise-bise (*pl.* **brise-bises**) *s.m.* brizbiz.
brisées *s.f. pl.* **1.** (*vân.*) marcaj din crengi rupte pentru a urmări drumul vânatului. **2.** marcaj din crengi pentru a circumscrie o tăiere de copaci. **3.** (*în expr.*) **suivre les ~ de qqn.** a urma exemplul cuiva; **aller / marcher sur les ~ de qqn.** a intra în rivalitate cu cineva; a se băga peste altul; a intra pe fir.
brise-fer *s.m. invar.* v. **brise-tout**.
brise-glace (*pl.* **brise-glaces**) *s.m.invar.* **1.** (*mar.*) spărgător de gheață. **2.** (*hidr.*) spargheț.
brise-jet (*pl.* **brise-jets**) *s.m.* dispozitiv de reglare a debitului de apă al unui robinet.
brise-lames *s.m. invar.* (*mar.*) spargeval.
brise-ménage *s..m (pop.)* băutură alcoolică.
brisement *s.m.* rupere , frângere, spargere; **le ~ des flots** spargerea valurilor; (*fig.*) ~ **de cœur** frângere a inimii.
brise-mottes *s.m. invar.* tăvălug.
briser **I.** *v.t.* **1.** a sparge, a rupe; ~ **une vitre** a sparge un geam; (*fig.*) ~ **la glace** a sparge / a rupe gheața; a face primul pas. **2.** (*fig.*) a zdrobi de oboseală, a obosi peste măsură; **être brisé de fatigue** a fi zdrobit / frânt de oboseală; ~ **les os à qqn.** a bate rău, a-i rupe / muia cuiva oasele. **3.** a distruge; ~ **une amitié** a distruge o prietenie. **4.** a frânge, a rupe, a sfărâma; ~ **l'élan de qqn.** a frânge elanul cuiva; ~ **le cœur à qqn.** a frânge / a sfâșia inima cuiva; ~ **les chaînes de l'esclavage / ses fers** a sfărâma lanțurile robiei; a-și recăpăta libertatea; ~ **l'orgueil de qqn.** a frânge orgoliul cuiva; **la digue brise la fureur des flots** digul frânge furia valurilor. **5.** a întrerupe, a curma; ~ **un entretien** a întrerupe / a curma (brusc) o întrevedere. **6.** a învinge, a frânge, a sparge, a face să eșueze; ~ **les difficultés** a învinge greutățile; ~ **une grève** a sparge o grevă, a o face să eșueze; ~ **un traité** a întrerupe aplicarea unui tratat; (*arg.*) **se la ~** a pleca; a se cărăbăni; (*arg.*) **les ~ à qqn.** a călca pe nervi pe cineva. **II.** *v.i.* **1.** a se sparge, a se frânge; **le navire a brisé contre les rochers** vasul s-a spart de stânci; **les vagues brisent** valurile se sparg / se rostogolesc pe maluri. **2.** (*în expr.*) **brisons là!** să nu mai discutăm, s-o lăsăm baltă; ~ **avec qqn.** a rupe relațiile cu cineva; a o rupe cu cineva, a se certa cu cineva; ~ **avec qqch.** a renunța la ceva. **III.** *v.r.* **1.** a se sparge; **le verre s'est brisé** paharul s-a spart; **les vagues se brisent contre les rochers** valurile se sparg de stânci. **2.** a eșua; a se nărui; (*fig.*) a se risipi; **ses espoirs se sont brisés** speranțele i s-au năruit / i-au fost înșelate.
brise-tout *s.m. invar.* **1.** copil turbulent. **2.** persoană neîndemânatică, care sparge tot.
briseur, -euse *s.m.f.* persoană care sparge; ~ **de grève** spărgător de grevă; ~ **d'images** iconoclast.
brise-vent (*pl.* **brise-vent, brise-vents**) *s.m.* apărătoare de vânt pentru plante.
brisquard *s.m.* v. **briscard**.
brisque *s.f.* **1.** joc de cărți. **2.** (*arg. mil.*) galon (de militar reangajat).
bristol *s.m.* **1.** bristol, carton alb, lucios, pentru cărți de vizită. **2.** (*fam.*) carte de vizită.
brisure *s.f.* **1.** spărtură; crăpătură, fisură; **les ~s d'une table de marbre** crăpăturile unei mese de marmură. **2.** sfărâmătură, ciob. **3.** (*tehn.*) îndoitură (a unei uși); țâțână. **3.** (*herald.*) indicarea, pe emblema unei familii (regale, aristocratice) a diferitelor grade de rudenie. **4.** (*arg.*) escrocherie.
britannique *adj.* britanic.
britonnique **I.** *adj.* referitor la popoarele celtice stabilite pe teritoriul Marii Britanii de azi, cu un mileniu înainte de Iisus Christos. **II.** *s.m.* limba vorbită de aceste popoare, un amestec de bretonă și galeză.
broc *s.m.* cană.
brocaille *s.f.* **1.** (*metal.*) reziduuri din turnătorie. **2.** pavele de rebut.
brocantage *s.m.* (*înv.*) v. **brocante**.
brocante *s.f.* (*fam.*) comerț cu lucruri de ocazie.
brocanter *v.i.* a face comerț cu lucruri de ocazie.
brocanteur, -euse *s.m.f.* persoană care face comerț cu lucruri de ocazie.
1. brocard *s.m.* (*fam.*) glumă mușcătoare, ironie, zeflemea.
2. brocard *s.m.* (*înv.*) maximă juridică exprimată într-o formă concisă.
3. brocard, broquart *s.m.* căprioară de un an.
brocarder *v.t.* (*fam. înv.*) a lua în zeflemea, a ironiza.
brocart *s.m.* (*text.*) brocart.
brocasse *s.f.* (*pop.*) marfă de proastă calitate.
brocatelle *s.f.* **1.** stofă imitând brocartul. **2.** marmură pestriță.

brochage *s.m.* **1.** broșat; broșare a unei cărți / a unui caiet. **2.** (*text.*) procedeu de țesere a unei stofe broșate. **3.** (*piel.*) broșiruire.
brochant, ~e *adj.* (*în expr.*) **~ sur le tout** peste toate necazurile, ca o culme a ghinionului, colac peste pupăză; **il avait eu tant d'ennuis ce jour-là et, ~ sur le tout, son fils vient lui annoncer qu'il veut divorcer** avusese atâtea necazuri în ziua aceea și, colac peste pupăză, fiul său vine să-l anunțe că vrea să divorțeze.
broche *s.f.* **1.** frigare; **mettre un poulet à la ~** a pune un pui pe frigare. **2.** (*tehn.*) broșă; **filature à deux cents ~s** filatură cu două sute de broșe. **3.** broșă, agrafă (de podoabă), bijuterie. **4.** (*chir.*) tijă metalică folosită la fixarea unui os rupt. **5.** (*vân.*) primele coarne ale cerbului. **6.** (*la pl. înv.*) colții mistrețului. **7.** *(arg. la pl.)* dinți, clape, clămpănitori.
1. broché *s.m.* stofă țesută cu fir.
2. broché, ~e *adj.* **1.** (*despre cărți*) broșat. **2.** (*tehn.*) broșat, șănțuit.
brochée *s.f.* cantitatea de carne friptă într-o frigare.
brocher *v.t.* **1.** (*text.*) a broșa, a întrețese cu fir de aur, mătase, metal; **~ une étoffe** a broșa o stofă. **2.** a broșa cărți. **3.** a bate cuie în potcoava calului. **4.** (*fig. fam.*) a face o treabă de mântuială; a da rasol; a rasoli; **cet enfant broche ses devoirs** acest copil își rasolește temele.
brochet *s.m.* **1.** (*iht.*) știucă, lupul-peștilor (*Esox lucius*). **2.** (*arg.*) pește, proxenet.
brocheter *v.t.* **1.** a înfige, a pune în frigare; **~ une volaille** a pune o pasăre în frigare. **2.** (*tehn.*) a fixa, a înțepeni cu broșe.
brocheton *s.m.* știuculiță.
brochette *s.f.* **1.** frigăruie; **une ~ d'ortolans** frigărui de ortolani. **2.** (*tehn.*) fus. **3.** bețișor cu care se dă mâncare puișorilor. **4.** mulțime, grămadă; **une ~ de badauds** o grămadă de gură-cască. **5.** (*în expr.*) **élever un enfant à la ~** a crește un copil în puf, fără a-l face să simtă greutățile vieții.
brocheur, -euse I. *s.m.f.* lucrător care broșează cărți, stofe. **II.** *s.f.* mașină pentru broșat cărți.
brochoir *s.m.* ciocan de potcovar.
brochure *s.f.* **1.** broșare, broșat. **2.** broșură; **une ~ de propagande** o broșură de propagandă.
brocoli *s.m.* (*bot.*) specie de conopidă italiană (*Brassica oleracea*).
brodequin *s.m.* **1.** bocanc; gheată. **2.** (*în antichitate*) încălțăminte a actorilor de comedie. **3.** (*ist., la pl.*) aparate de tortură. **4.** (*în expr.*) **chausser le ~ a.** a scrie comedii; **b.** a juca comedie.
broder I. *v.t.* a broda; **un mouchoir brodé** o batistă brodată; **~ des initiales sur une chemise** a broda inițiale pe o cămașă. **2.** (*fam.*) a exagera, a amplifica, a umfla; a născoci, a inventa; **~ une histoire** a născoci o întâmplare. **II.** *v.i.* **1.** (*muz.*) a adăuga variațiuni la o temă principală. **2.** (*fig.*) a înfrumuseța; **cet écrivain brode à merveille** acest scriitor înfrumusețează admirabil (scrisul său).
broderie *s.f.* **1.** broderie, lucrare brodată; **~ anglaise** broderie engleză (ajurată). **2.** (*muz.*) notă înfrumusețând o melodie. **3.** (*în expr.*) **parterre de ~** răzor ale cărui flori desenează arabescuri.
brodeur, -euse I. *s.m.f.* lucrător de broderie; **brodeuse à la main** lucrătoare de broderie care brodează manual; **brodeuse à la mécanique** lucrătoare de broderie care brodează mecanic. **II.** *s.f.* mașină de brodat.
broie *s.f.* meliță.
broiement *s.m.* v. **broyage**.
bromate *s.m.* (*chim.*) bromat.
1. brome *s.m.* (*chim.*) brom.
2. brome *s.m.* (*bot.*) plantă erbacee furajeră.
bromé, ~e *adj.* (*chim.*) care conține brom.
broméliacées *s.f.pl.* (*bot.*) familie de monocotiledonate din țările tropicale din care face parte ananasul.
bromhydrique *adj.* (*chim.*) bromhidric.
bromique *adj.* (*chim.*) bromic.
bromisme *s.m.* (*med.*) intoxicație cu brom (în special cu bromură de potasiu).
bromoforme *s.m.* (*chim.*) bromoform.
bromure *s.m.* (*chim.*) bromură.
bronche *s.f.* (*anat.*) bronhie; **une affection des ~s** o afecțiune a bronhiilor.
bronchectasie, bronchiectasie *s.f.* (*med.*) bronșectazie, dilatare a bronhiilor.
broncher *v.i.* **1.** a se împiedica, a se poticni; (*prov.*) **le cheval a quatre pattes et pourtant il bronche** calul are patru picioare și tot se poticnește. **2.** (*în expr.*) **sans ~** fără a crâcni; **ne pas ~** a sta nemișcat, a nu se clinti, a nu se urni.
bronchial, ~e *adj.* (*anat.*) care se referă la bronhii.
bronchiectasie *s.f.* v. **bronchectasie**.
bronchiole *s.f.* (*anat.*) bronhiolă, ramificație terminală a bronhiilor.
bronchique *adj.* (*anat.*) care se referă la bronhii.
bronchite *s.f.* (*med.*) bronșită.
bronchitique I. *adj.* referitor la bronșită. **II.** *s.m.* bolnav de bronșită.
broncho-pneumonie *s.f.* (*med.*) bronhopneumonie.
bronchorrhée *s.f.* (*med.*) bronhoree.
bronchoscope *s.m.* (*med.*) bronhoscop.
bronchoscopie *s.f.* (*med.*) bronhoscopie.
brontosaure *s.m.* (*paleont.*) brontozaur.
bronzage *s.m.* bronzare.
bronzaille *s.f.* (*pop.*) articole de bronz vândute de un negustor de vechituri.
bronze *s.m.* **1.** bronz; **âge du ~** epoca bronzului. **2.** obiect lucrat din bronz. **3.** (*în expr.*) **cœur de ~** inimă de piatră; (*arg.*) **c'est du ~** este mai mult ca sigur.
bronzé, ~e *adj.* **1.** de culoarea bronzului. **2.** bronzat (de soare, vânt).
bronzer I. *v.t.* a trata suprafața unui obiect astfel încât să capete aspectul bronzului. **II.** *v.r.* **1.** a se bronza, a se înnegri de soare, vânt. **2.** (*înv.*) a se înăspri; **son cœur s'est bronzé** inima i s-a înăsprit / întărit. **III.** *v.i.* a fi bronzat de soare; **prendre un bain de soleil pour ~** a face plajă pentru a fi bronzat de soare.
bronzette *s.f.* (*fam.*) bronzare.
bronzeur *s.m.* lucrător în bronz.

bronzier *s.m.* fabricant de bronzuri.
brook *s.m.* (*angl.*) șanț cu apă constituind un obstacol la cursele de cai.
broquart *s.m.* v. **brocard**.
broque *s.m.* sau *f.* (*arg. în expr.*) **pas une** ~ absolut nimic, nici o lețcaie; **et des ~s** și ceva pe deasupra.
broquette *s.f.* (*tehn.*) cui cu floare lată.
broquille *s.f.* (*pop.*) minut. **2.** bijuterii fără valoare. **3.** (*în expr.*) **profiter de la** ~ a profita de ocazie; **ne pas dire une** ~ a-și înghiți vorbele; a tăcea chitic.
brossage *s.m.* periere.
brosse *s.f.* **1.** perie; ~ **à habits** perie de haine; ~ **à cheveux** perie de păr; ~ **à dents** perie / periuță de dinți; **cheveux taillés en** ~ păr tuns în formă de perie. **2.** pensulă groasă; **peindre à la** ~ a picta cu pensula. **3.** tufiș la marginea unei păduri. **4.** (*la pl.*) buruieni, mărăcini. **5.** smoc de păr pe picioarele din spate ale albinei. **6.** (*în expr.*) (*despre pictori*) **une belle** ~ o execuție frumoasă; **une grosse** ~ o execuție grosolană; (*pop.*) **prendre une** ~ a se îmbăta; **être en** ~ a fi beat criță.
brossée *s.f.* **1.** (*pop.*) pedeapsă dată cuiva. **2.** înfrângere.
brosser I. *v.t.* **1.** a peria; ~ **un manteau** a peria un mantou. **2.** a picta cu o pensulă mare; ~ **un décor** a picta un decor. **3.** (*fig. fam.*) a bate măr. **4.** (*pop.*) a pocni peste bot. **5.** a face o descriere, o prezentare; ~ **un tableau de la situation économique du pays** a face o prezentare a situației economice a țării. **II.** *v.r* **1.** a se peria. **2.** (*fam. în expr.*) **se** ~ **(le ventre)** a renunța la ceva; a-și pune pofta-n cui; a se șterge pe bot.
brosserie *s.f.* **1.** fabrică de perii. **2.** comerț cu perii.
brossier, -ère *s.m.f.* persoană care fabrică sau vinde perii.
brossière *s.f.* (*bot.*) bărboasă (*Andropogon ischaemum*).
brou *s.m.* coajă de nucă, de migdală; ~ **de noix** baiț.
brouailles *s.f. pl.* mațe de pește.
brouée *s.f.* (*înv.*) ceață.
brouet *s.m.* **1.** (*culinar*) zeamă. **2.** (*fam.*) ciorbă proastă. **3.** (*în expr.*) ~ **noir / lacédémonien** ciorbă simplă și de proastă calitate (la Spartani).
brouettage *s.m.* transport cu roaba (mai ales în mine).
brouette *s.f.* roabă; ~ **de jardinier** roabă de grădinar; **pousser la** ~ a împinge roaba.
brouettée *s.f.* încărcătura / conținutul unei roabe.
brouetter *v.t.* a transporta cu roaba; ~ **de la terre** a transporta pământ cu roaba.
brouetteur, -euse, brouettier, -ère *s.m.f.* persoană care transportă cu roaba.
brouhaha (*pl.* **brouhahas**) *s.m.* zarvă, tărăboi, tevatură, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, vacarm.
brouillage *s.m.* (*tele*) bruiaj; bruiere ~ **d'une émission radiophonique** bruiere a unei emisiuni radiofonice.
brouillamini *s.m.* **1.** (*fam.*) dezordine, confuzie.
brouillard *s.m.* **1.** ceață, pâclă; (*fig.*) **avoir un** ~ **devant les yeux** a vedea ca prin ceață; **les ~s de Londres** cețurile Londrei. **2.** registru comercial. **3.** (*fig.*) negură. **4.** (*în expr.*) **foncer dans le** ~ a se repezi orbește, a se avânta nebunește (într-o afacere); **n'y voir qu'à travers un** ~ a avea vederea slăbită; (*fam.*) **je n'y vois que du** ~ nu pricep nimic; **être dans le** ~ a fi cherchelit / afumat; (*pop.*) **chasser le** ~ a bea o țuică dimineața, pe stomacul gol.
brouillasse *s.f.* ceață ușoară; (*pop.*) bură.
brouillasser v. *impers.* (*pop.*) a se lăsa ceața; a bura; **il brouillassait ce matin, les trottoirs étaient humides** bura azi-dimineață, trotuarele erau ude.
brouille *s.f.* ceartă, diferend, dezacord, discordie; vrajbă; **être en** ~ **avec qqn.** a fi certat cu cineva; (*arg. polițist*) **faire qqn. à la** ~ a aresta pe cineva prin surprindere.
brouille-ménage *s.m.* (*pop.*) vin roșu obișnuit.
brouiller I. *v.t.* **1.** a amesteca, a bate; ~ **des œufs** a amesteca ouăle, a prepara ouă jumări. **2.** a amesteca, a răvăși, a împrăștia; **vous avez brouillé mes dossiers, n'y touchez plus** mi-ați răvășit dosarele, nu vă mai atingeți de ele. **3.** a tulbura; a altera; ~ **le vin** a tulbura vinul; **les larmes brouillaient sa vue** lacrimile îi tulburau / încețoșau vederea; **une crème inadéquate avait brouillé son teint** o cremă nepotrivită îi alterase tenul; **la fièvre brouille ses idées** temperatura îi tulbură ideile; **l'émotion brouillait ses souvenirs** emoția îi tulbura amintirile. **4.** (*tele*) a bruia; ~ **une émission radio** a bruia o emisiune radiofonică. **5.** (*fig.*) a dezbina, a despărți; a învrăjbi, a semăna vrajbă; **cet incident a brouillé les deux amis** acest incident i-a învrăjbit pe cei doi prieteni. **6.** (*în expr.*) **être brouillé avec qqn.** a fi certat cu cineva; **être brouillé avec la justice** a fi certat cu justiția; (*fam.*) **être brouillé avec la grammaire** a fi certat cu gramatica; (*fam.*) a nu avea cunoștințe într-un domeniu; **être brouillé avec le directeur de la monnaie** a fi lefter; a nu avea para chioară; ~ **une serrure** a strica o broască (de la ușă); ~ **du papier** a mâzgăli hârtia, a scrie lucruri inutile, fără valoare; ~ **les cartes** a încurca (intenționat) ițele, lucrurile, a semăna confuzie. **II.** *v.r.* **1.** (*despre vin*) a se tulbura; **le vin se brouille** vinul se tulbură. **2.** (*despre vreme*) a se strica, a se înnora; **le temps se brouille** se strică vremea; se înnorează. **3.** (*despre idei*) a se încurca, a deveni confuz; **il se brouille en parlant** devine confuz în timp ce vorbește, se încurcă în propriile vorbe. **4.** (*despre vedere*) a se încețoșa; **j'ai trop lu, ma vue se brouille** am citit prea mult, mi se încețoșează vederea. **5.** (*despre oameni*) a se certa, a se învrăjbi; **ils se sont brouillés pour une babiole** s-au certat pentru un fleac. **6.** (*fam., în expr.*) **se** ~ **la cervelle** a-și pierde uzul rațiunii, a se țicni.
brouillerie *s.f.* ceartă, neînțelegere, dezacord.
brouillon, ~ne I. *adj.* **1.** *s.m.f.* (persoană) care încurcă lucrurile, încurcă-lume. **2.** confuz; **esprit** ~ minte confuză. **II.** *s.m.* bruion, ciornă.
brouillonner *v.t.* a scrie repede (o ciornă).
brouilly *s.m.* vin de calitate din provincia Beaujolais.
broussaille *s.f.* **1.** mărăcine (*mai ales la pl.*); **se frayer un chemin à travers les ~s** a-și croi drum printre mărăcini / prin mărăciniș. **2.** (*în expr.*) **cheveux en** ~ păr în dezordine, zbârlit, vâlvoi; **sourcils en** ~ sprâncene stufoase.

broussailleux, -euse *adj.* (*despre terenuri*) acoperit cu mărăcini; **une prairie sèche et ~euse** o pajiște uscată și plină de mărăcini.
broussard *s.m.* **1.** persoană care trăiește în regiuni din junglă. **2.** (*fam.*) (Africa) provincial; țărănoi.
1. brousse *s.f.* **1.** savană africană (în care cresc graminee înalte și arbuști). **2.** regiune depărtată de orașe; **village de ~** sat îndepărtat, la marginea civilizației. **3.** (*fam.*) șes. **4.** junglă.
2. brousse *s.f.* sortiment de brânză din lapte de capră și de oaie.
broussin *s.m.* excrescență pe trunchiul anumitor arbori.
brout *s.m.* lăstar; **mal de ~** inflamație intestinală a animalelor care au păscut lăstari.
broutage, broutement *s.m.* **1.** păscut. **2.** (*mec.*) funcționare sacadată a unor mașini, utilaje.
brouter I. *v.t.* **1.** a paște; **le cheval broutait l'herbe le long du fossé** calul păștea iarba de-a lungul șanțului. **2.** (*prov.*) **où la chèvre est attachée, il faut qu'elle broute** întinde-te cât ți-e plapuma. **II.** *v.i.* (*mec.*) a funcționa sacadat (despre utilaje, angrenaje).
brouteuse *s.f.* (*arg.*) lesbiană.
broutille *s.f.* **1.** (*înv.*) crenguță. **2.** (*fig.*) fleac, lucru de nimic; **il acheta quelques ~s pour ses enfants** a cumpărat câteva fleacuri pentru copii.
browning *s.m.* (*angl.*) revolver automat.
brown suggar *s.m.* (*arg.*) heroină de proastă calitate, în amestec.
broyage *s.m.* **1.** măcinare; strivire. **2.** (*tehn.*) concasare, sfărâmare. **3.** frământare / amestecare a culorilor pe paleta pictorului.
broyer *v.t.* **1.** a măcina; a strivi, a zdrobi; **les dents broient les aliments** dinții macină alimentele; **~ du poivre** a măcina piper; **~ le chanvre** a strivi (tulpinile de) cânepă; **~ une drogue dans un mortier** a strivi un medicament în mojar; **le blé est broyé entre les meules** grâul este strivit între pietrele de moară. **2.** (*tehn.*) a concasa, a sfărâma. **3.** a amesteca / a frământa culorile pe paleta pictorului. **4.** (*fig.*) a sfărâma, a zdrobi, a distruge, a nimici; **~ la résistance ennemie** a zdrobi rezistența inamicului. **5.** (*în expr.*) **~ du noir** a fi muncit de gânduri negre.
broyeur, -euse I. *adj., s.m.f.* cel care sfărâmă, strivește, zdrobește; **insecte ~** insectă care taie sau zdrobește alimentele cu mandibulele (viespea, scarabeul). **II.** *s.m.* **1.** (*tehn.*) concasor; **~ à force centrifuge** concasor centrifug; **~ à cylindres** concasor cu valțuri; **~ de scories** concasor de zgură. **2.** (*în expr.*) **~ d'ocre** pictor prost. **III.** *s.f.* mașină de zdrobit plantele textile.
bru *s.f.* noră.
bruant *s.m.* (*ornit.*) presură (*Emberiza*).
brucella *s.f.* (*med.*) microb al brucelozei.
brucelles *s.f. pl.* cleștișor, pensetă.
brucellose *s.f.* (*med.*) bruceloză.
bruche *s.m.* (*entom.*) familie de coleoptere care se hrănesc cu mazăre, linte etc. (*Bruchus pisi*).
brucine *s.f.* (*chim.*) brucină, alcaloid foarte toxic.
brugnon *s.m.* specie de piersică fără puf, asemănătoare cu pruna.
brugnonier *s.m.* specie de piersic.
bruine *s.f.* **1.** burniță, bură. **2.** mălură a grâului.
bruiner *v. impers.* a burnița, a bura.
bruir *v.t.* a aburi o stofă pentru a o înmuia.
bruire *v.i.* a fremăta, a foșni, a susura, a șopoti; **les arbres bruissent sous le vent** copacii foșnesc în bătaia vântului; **les ruisseaux bruissaient** pâraiele susurau.
bruissage *s.m.* aburire a unei stofe pentru a o înmuia.
bruissant, ~e *adj.* foșnitor; care freamătă.
bruissement *s.m.* freamăt, fâșâit, foșnet; **le ~ des feuilles** foșnetul frunzelor; **le ~ des conversations** freamătul conversațiilor.
bruit *s.m.* **1.** zgomot; freamăt; gălăgie, vacarm, larmă, vuiet, tărăboi; **faire du ~ a.** a face zgomot; **b.** a face / a stârni vâlvă; **sans ~** fără gălăgie, încet; **des ~s de pas** zgomote de pași; (*tele*) **~ de fond** zgomot de fond. **2.** zvon; rumoare; **le bruit court** circulă zvonul; umblă vorba; așa merge cântecul; **faux ~** zvon. **3.** agitație tumult; **se retirer loin du ~ de la ville** a se retrage departe de agitația orașului. **4.** (*în expr.*) **il n'est ~ que de cela** nu vorbește decât de asta; **à grand ~** cu mare zarvă; **à petit ~** fără zarvă, cu discreție; **faire grand ~ d'une chose** a face mare caz de ceva.
bruitage *s.m.* producerea artificială a zgomotelor necesare pentru a însoți o scenă (la teatru, cinema, radio, televiziune).
bruiter *v.t.* a produce în mod artificial zgomotele care însoțesc acțiunea (la teatru, cinema, radio, televiziune).
bruiteur *s.m.* persoană care produce în mod artificial zgomote ce însoțesc acțiunea (la teatru, cinema, radio, televiziune).
brûlage *s.m.* ardere; **~ des terres** ardere a buruienilor, frunzelor uscate; **~ des cheveux** tratament al părului prin care se arde vârful firelor de păr.
brûlant, ~e *adj.* **1.** arzător, fierbinte; **thé ~** ceai fierbinte; **soleil ~** soare arzător; **des mains ~es** mâini fierbinți (de febră). **2.** (*fig.*) arzător, urgent; **question ~e** chestiune arzătoare. **3.** înflăcărat, înfocat, pasionat; **amour ~** dragoste înflăcărată. **4.** (*înv.*) în flăcări; **du bois ~** lemne (arzând) în flăcări; **maison ~e** casă cuprinsă de flăcări / în flăcări. **5.** (*în expr.*) **terrain ~** afacere / discuție spinoasă, riscantă, periculoasă, delicată.
brûlé, ~e I. *adj.* **1.** ars, distrus de foc; **pain ~** pâine arsă; **crème ~e** cremă de zahăr ars; **~ vif** ars de viu. **2.** pârlit, bronzat; **teint ~ par le soleil** ten bronzat de soare. **3.** (*fam.*) **a.** prins asupra faptului, demascat, descoperit; compromis; **un espion ~** un spion descoperit; **b.** care a pierdut orice încredere / credit; **il est ~, on ne lui prête plus d'argent** nu mai are credit, nu i se mai împrumută bani. **4.** (*în expr.*) **cerveau ~, tête ~e** om exaltat; minte înfierbântată; **vin ~** vin fiert; **être ~ a.** a fi ruinat; **b.** a fi demascat, compromis; **c.** a nu mai avea credit. **II.** *s.m.* **1.** miros de ars, de pârlit; **odeur de ~** miros de ars; **avoir goût de ~** a avea gust de ars. **2.** (*în expr.*) **ça sent le ~** e ceva suspect, nu miroase a bine.

brûle-gueule (*pl.* **brûle-gueules**) *s.m.* **1.** (*pop.*) pipă scurtă. **2.** (*arg.*) revolver, pistol.
brûlement *s.m.* ardere.
brûle-parfum (*pl.* **brûle-parfums**) *s.m.* **1.** vas de ars mirodenii. **2.** (*arg.*) pistol, revolver.
brûle-pourpoint *s.m.* (*în expr.*) **à ~ a.** pe nepusă masă; din senin, nitam-nisam, pe negândite; **b.** (*înv.*) de aproape; **tirer sur qqn. à ~** a trage în cineva cu o armă de foc de aproape.
brûler I. *v.t.* **1.** a arde; **~ des documents** a arde documente; **~ du bois** a arde lemne (de foc); **cet acide brûle la peau** acest acid arde pielea; **un passager de l'avion écrasé a été brûlé vif** un pasager din avionul prăbușit a fost ars de viu. **2.** (*arg.*) a ucide. **3.** (*arg.*) a compromite total. **4.** (*în expr.*) **~ du café** a prăji cafea; **~ du vin** a distila vin; **~ le pavé** a fugi mâncând pământul; **~ la cervelle à qqn.** a împușca pe cineva în cap, a-i zbura creierii cuiva; **~ la politesse à qqn. a.** a-și lua rămas bun de la cineva; **b.** a strica o afacere; **~ le papier** a scrie cu pasiune; **~ les étapes** a avea carieră rapidă; a sări peste etape; **~ les planches** (*despre actori*) a juca cu foc / cu pasiune; **~ sa dernière cartouche** a-și încerca norocul pentru ultima oară; a-și juca ultima carte; **~ sa poudre aux moineaux** a trage cu tunul în vrăbii; a se osteni în zadar; **~ ses vaisseaux** a-și produce singur rău; a-și tăia craca de sub picioare; a-și da foc la valiză; **~ un feu rouge** a trece pe culoarea roșie a semaforului; **être brûlé** a fi demascat; **être brûlé chez un fournisseur** a nu mai avea credit la un furnizor; **~ ses livres** a face orice pentru a reuși / a-și atinge scopul; **~ la terre** a secătui pământul (prin culturi nepotrivite, prin îngrășăminte); **sans ~ une amorce** fără a trage nici un foc de armă; (*arg.*) **~ le dur** a călători pe blat pe calea ferată; **~ de l'encens devant qqn.** a lăuda exagerat pe cineva; a bate cuiva toba, a-i cânta osanale; a tămâia pe cineva; **~ la chandelle par les deux bouts a.** a fi risipitor; a cheltui nebunește; **b.** a-și ruina sănătatea prin excese. (*arg.*) **~ le pégriot** a șterge urmele unui furt. **II.** *v.i.* **1.** a se arde, a se consuma prin foc; **le rôti brûle** se arde friptura; **la forêt a brûlé** a ars pădurea; **le feu brûle dans la cheminée** focul arde în sobă; **son front brûle de fièvre** îi arde fruntea de temperatură. **2.** (*cu prep.* **de**) a arde de (ceva), a dori cu ardoare ceva; **~ d'impatience** a arde de nerăbdare; **il brûle de parler** arde de dorința de a vorbi. **3.** (*în expr.*) **~ à petit feu** a fi nerăbdător; a sta ca pe jeratic; a se perpeli; **~ pour qqn.** a iubi mult pe cineva; a-i sfârâi cuiva inima / călcâiele după cineva; **le torchon brûle entre eux** menajul începe să scârțâie; **tu y es presque, tu brûles!** te apropii de adevăr, arde! **III.** *v.r.* **1.** a se arde; a se frige; **il s'est brûlé avec de l'eau chaude** s-a ars / s-a opărit cu apă fiartă. **2.** (*în expr.*) **se ~ la cervelle** a se sinucide împușcându-se în cap; a-și zbura creierii; **se ~ à la chandelle** a cădea / a se prinde singur în capcană; **se ~ les ailes / les doigts** a o păți; a se arde.
brûlerie *s.f.* **1.** distilerie de vin. **2.** instalație pentru prăjitul cafelei.
brûleur *s.m.* **1.** fabricant de rachiu. **2.** (*tehn.*) arzător; **~ d'une cuisinière à gaz** arzător de aragaz. **3.** bec.
brûlis *s.m.* curătură; loc despădurit într-o pădure în vederea obținerii de pășuni sau culturi; runc, laz.
brûloir *s.m.* aparat pentru prăjit cafeaua.
brûlot *s.m.* **1.** (*în antichitate*) mașină cu care se aruncau torțe aprinse asupra inamicului. **2.** (*în sec. XVII-XVIII*) navă încărcată cu materii inflamabile care se aruncau asupra navelor inamice. **3.** (*pop.*) vinars cu zahăr; **boire un ~** a bea un vinars. **4.** ziar, articol foarte polemic. **5.** (*pop.*) carne foarte condimentată, mâncare ardeiată. **6.** țânțar a cărui înțepătură dă senzația de ardere. **7.** (*în expr.*) **attacher le ~** a lua o hotărâre periculoasă.
brûlure *s.f.* arsură; **~ du premier, du deuxième, du troisième degré** arsură de gradul 1, 2, 3; **des ~s d'estomac** arsuri de stomac.
brumaille *s.f.* ceață ușoară, nu prea deasă.
brumaire *s.m.* (*ist.*) brumar, a doua lună a calendarului republican francez (23 oct. – 21 nov.).
brumasse *s.f.* (*mar.*) ceață ușoară.
brumasser *v. impers.* a se lăsa ceață ușoară.
brume *s.f.* **1.** ceață ușoară, negură, pâclă; **les ~s du Nord** cețurile nordice. **2.** (*lit.*) stare de confuzie; obscuritate; incertitudine. **3.** (*în expr.*) **les ~ de l'alcool** aburii alcoolului.
brumer *v. impers.* (*rar*) a se lăsa ceață.
brumeux, -euse *adj.* **1.** cețos, neguros, pâclos; **climat ~** climă cețoasă. **2.** (*lit.*) confuz, obscur; lipsit de claritate; **pensées brumeuses** gânduri confuze, neclare.
brumisateur *s.m.* pulverizator.
brun, ~e I. *adj.*, *s.m.* **1.** brun, cafeniu-închis; **teint ~** ten închis (măsliniu); **tissu d'un beau ~** stofă de un brun frumos. **2.** bronzat; **avoir la peau ~e** a avea pielea bronzată. **II.** *adj.*, *s.m.f.* (om) brun, brunet, oacheș.
brunante *s.f.* (Canada) crepuscul.
brunâtre *adj.* care bate în brun, în cafeniu închis.
brunch (*pl.* **~es**) *s.m.* (*angl.*) masă luată în cursul dimineții și care ține de mic dejun și de dejun.
brune *s.f.* **1.** bere brună. **2.** (*lit.*) amurg; **à la ~, sur la ~** în amurg; în faptul serii; pe înserate.
brunelle *s.f.* (*bot.*) busuioc-sălbatic (*Brunella vulgaris*).
brunet, ~te I. *adj.*, *s.m.f.* (om) brunet, brun, oacheș; **une jolie brunette** o brunetă drăguță. **II.** *s.f.* (cândva) cântecel tandru și delicat.
bruni *s.m.* lustru (în opoziție cu mat).
brunir I. *v.t.* **1.** (*despre soare*) a bronza, a înnegri; **le soleil brunit le teint** soarele bronzează tenul. **2.** a lustrui prin frecare; **~ l'or** a lustrui aurul. **II.** *v.i.* a deveni brun; a se închide la culoare; **il a bruni au soleil** a devenit brun / s-a bronzat la soare; **cheveux qui brunissent** păr care se închide la culoare.
brunissage *s.m.* brunare; acoperire pe cale chimică a unei suprafețe cu un strat de oxid de culoare închisă.
brunissement *s.m.* înnegrire (a părului, a pielii).
brunisseur, -euse *s.m.f.* persoană care execută operațiunea de brunare.

brunissoir *s.m.* (*tehn.*) dispozitiv care folosește la brunare.
brunissure *s.f.* **1.** lustru dat unui metal brunat. **2.** tentă brună dată unei stofe prin vopsire.
brushing *s.m.* coafatul părului cu ajutorul unei perii și al unui uscător.
brusque *adj.* **1.** (*despre evenimente*) neprevăzut, neașteptat, brusc, subit, inopinat; **attaque** ~ atac subit, inopinat; **arrêt** ~ **du train** oprire bruscă a trenului. **2.** (*despre oameni*) brusc, iute, repezit; aspru; **mouvements** ~**s** mișcări repezite; **caractère** ~ caracter aspru.
brusquement *adv.* (în mod) brusc, pe neașteptate; **il est parti** ~ a plecat pe neașteptate.
brusquer *v.t.* **1.** a brusca, a se purta cu asprime, a repezi pe cineva; ~ **un enfant** a brusca un copil; ~ **les gens** a repezi oamenii. **2. a** brusca, a grăbi, a precipita (un deznodământ); ~ **une décision** a grăbi luarea unei hotărâri.
brusquerie *s.f.* bruschețe.
brut, ~**e I.** *adj.* **1.** brut, neprelucrat; **pétrole** ~ petrol brut, nerafinat; **matière** ~**e** materie brută. **2.** (*fig.*) necivilizat, necioplit, grosolan; **des manières** ~**es** maniere necivilizate. **3.** (*com., fin.*) brut(o); **salaire** ~ salariu brut; **poids** ~ greutate brută, marfa și ambalajul. **4.** (*în expr.*) **sucre** ~ zahăr nerafinat; **champagne** ~ șampanie care nu a suferit a doua fermentație; **art** ~ artă spontană, fără influențe. **II.** *adv.* (*com., fin.*) brut(o); **ce colis pèse** ~ **10 kilos** acest colet cântărește bruto 10 kg. **III.** *s.m.* (*în expr.*) **du** ~ hidrocarburi nerafinate.
brutal, ~**e** (*m. pl.* **brutaux**) **I.** *adj.* **1.** brutal; **un homme** ~ un om brutal; **une franchise** ~**e** o sinceritate brutală (lipsită de menajamente). **2.** animalic; **passion** ~**e** pasiune animalică. **3.** neașteptat; **une nouvelle** ~**e** o știre neașteptată; **la mort** ~**e d'un ami** moartea neașteptată a unui prieten. **4.** (*în expr.*) **coup** ~ lovitură subită și violentă. **II.** *s.m.* **1. un** ~ un om brutal. **2.** (*arg.*) **a.** pâine de calitate inferioară; **b.** armă de foc sau armă albă; **c.** autobuz sau tren. **3.** vin; rachiu tare.
brutalement *adv.* (în mod) brutal; cu brutalitate; **parler / se conduire** ~ a vorbi / a se purta cu brutalitate.
brutaliser *v.t.* a brutaliza, a maltrata; ~ **un vieillard** a brutaliza pe un bătrân.
brutalité *s.f.* brutalitate; **la** ~ **des envahisseurs** brutalitatea invadatorilor; **la** ~ **de sa conduite** brutalitatea comportării sale.
brute *s.f.* brută, bestie; **agir comme une** ~ a se purta ca o brută; **cet homme est une** ~ omul ăsta este o bestie.
brutisme *s.m.* teorie filozofică ce reduce viața animală la fenomene pur mecanice.
1. bruxellois, ~**e** *adj.* din Bruxelles.
2. Bruxellois, ~**e** *s.m.f.* locuitor din Bruxelles.
bruyamment *adv.* (în mod) zgomotos, cu zgomot; **protester** ~ a protesta zgomotos.
bruyant, ~**e** *adj.* zgomotos, gălăgios, turbulent; **enfant** ~ copil turbulent; **rue** ~**e** stradă zgomotoasă.
bruyère *s.f.* **1.** (*bot.*) iarbă-neagră (*Calluna vulgaris*). **2.** numele mai multor specii de arbuști (*Erica*). **3.** (*în expr.*) **terre de** ~ pământ format prin descompunerea frunzelor de iarbă-neagră; **coq de** ~ cocoș-sălbatic (*Tetrao urogallus*).
bryacées *s.f. pl.* (*bot.*) plante din specia mușchiului.
bryologie *s.f.* (*bot.*) studiul mușchiului.
bryon, brion *s.m.* (*bot.*) mușchi care crește pe scoarța copacilor.
bryone-blanche *s.f.* (*bot.*) împărătească (*Bryonia alba*).
bryophytes *s.m. pl.* (*bot.*) briofite.
bryozoaires *s.m. pl.* (*zool.*) briozoare, clasă de nevertebrate mici, marine sau de apă dulce.
bu, bue *adj.* **1.** băut; (*în expr.*) **il a toute honte** ~**e** a pierdut orice rușine; nu are pic de rușine. **2.** (*pop.*) beat, băut; **il est** ~ băut / beat.
buanderie *s.f.* spălătorie.
buandier, -ère I. *s.m.f.* persoană care înălbește pânza. **II.** *s.f.* spălătoreasă.
bubale, bubalis *s.m.* (*zool.*) antilopa-vacă din Africa (*Bubalinae*).
bubon *s.m.* (*med.*) bubon.
bubonique *adj.* (*med.*) bubonic; **peste** ~ ciumă bubonică.
bucaille *s.f.* (*bot.*) hrișcă.
bucarde *s.f.* (*zool.*) specie de moluște lamelibranhiate comestibile.
buccal, ~**e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* bucal; **cavité** ~**e** cavitate bucală.
1. buccin *s.m.*, **buccine** *s.f.* (*în antichitate*) bucin, trompetă romană dreaptă sau semicirculară.
2. buccin *s.m.* (*zool.*) specie de moluște marine.
buccinateur I. *s.m.* (*în antichitate*) persoană care sufla din bucin. **II.** *s.m., adj.* (*anat.*) buccinator, mușchi facial.
bucco *s.m.* (*ornit.*) specie de păsări cățărătoare din America.
bucco-dentaire (*pl.* **bucco-dentaires**) *adj.* care se referă la gură și la dinți.
bucco-labial, ~**e** (*m. pl.* **bucco-labiaux**) *adj.* care se referă la gură și la buze.
bucentaure *s.m.* (*mitol.*) bucentaur, centaur cu trup de taur.
bucéphale *s.m.* **1.** cal de bătălie sau de paradă. **2.** (*zool.*) șarpe veninos mare din Africa (*Dispholidus typus*).
bûche *s.f.* **1.** buștean; butuc; buturugă; **il met des** ~**s dans le poêle** pune bușteni în foc. **2.** (*fig. fam.*) prost; nătărău; dobitoc; **quelle** ~**!** Ce dobitoc! **3.** (*în expr.*) ~ **de Noël** prăjitură de Crăciun; **prendre / ramasser une** ~ a cădea; **ne pas remuer plus qu'une** ~ a fi inactiv; a sta de lemn Tănase.
1. bûcher *s.m.* **1.** locul unde se depozitează lemnele de foc pentru iarnă. **2.** rug.
2. bûcher I. *v.t.* a subția o bucată de lemn. **2.** (*constr.*) a tăia colțurile la pietre. **3.** (*fam.*) a învăța cu zel, a toci; **il bûche les mathématiques** tocește matematica. **4.** (*pop.*) **a** bate măr, a ciomăgi; **il l'a bûché vigoureusement** l-a bătut măr. **5.** (*pop.*) a scoate din funcțiune / din circuit. **II.** *v.i.* a munci din greu; **il a bûché toute la journée** a muncit din greu toată ziua. **III.** *v.r.* (*pop.*) a se bate reciproc.

bucherie *s.f.* (*pop.*) bătaie, chelfăneală, cafteală.
bûcheron, ~ne *s.m.f.* tăietor de lemne în pădure.
bûchette *s.f.* surcea, surcică; așchie.
bûcheur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) om zelos, harnic, activ; (*arg. școl.*) tocilar.
bucolique I. *adj.* bucolic; pastoral; **poésie ~** poezie pastorală. **II.** *s.f.* **1.** bucolică, mică poem pastoral; eglogă; idilă. **2.** (*arg. la pl.*) obiecte fără valoare, fleacuri.
bucrâne, bucrane *s.m.* (*arhit.*) motiv ornamental reprezentând un cap de bou.
budget *s.m.* buget.
budgétaire *adj.* bugetar.
budgétairement *adv.* din punct de vedere bugetar.
budgétiser *v.t.* a introduce în buget.
budgétivore *adj.* (*fam.*) bugetivor, care trăiește pe spinarea statului.
bue, buie *s.f.* ulcior.
buée *s.f.* **1.** (*înv., dial.*) spălatul rufelor. **2.** abur; **de la ~ sur les vitres** abur pe geamuri; **les ~s d'une cuisine** aburii unei bucătării.
buffet *s.m.* **1.** bufet (pentru vase); **~ en chêne** bufet de stejar. **2.** bufet, masă întinsă, cu mâncăruri, dulciuri, băuturi (la un cocteil etc.); **le ~ était bien garni** bufetul era bogat, bine asortat. **3.** bufet, restaurant în gări. **4.** (*pop.*) stomac, burtă. **5.** (*pop.*) piept, tors. **6.** piesă din lemn ce adăpostește mecanismul unei orgi; **~ d'orgues** orgă mică. **7.** (*arhit. în expr.*) **~ d'eau** fântână de grădină cu spate de zid. **8.** (*în expr.*) **danser devant le ~** a nu avea nimic de mâncare; (*pop.*) **ne rien avoir dans le ~ a.** a fi lihnit / hămesit / rupt în coș de foame; a i se lungi urechile de foame; **b.** a fi laș; (*pop.*) **ne pas manquer de ~** a avea tupeu; a da cu barda în lună; (*arg. înv.*) **rémouleur de ~** flașnetar; (*pop.*) **en avoir dans le ~** a îndura multe; a fi curajos, rezistent.
buffetier, -ère *s.m.f.* bufetier.
buffle *s.m.* **1.** (*zool.*) bivol. (*Bos bubalis*). **2.** (*tehn.*) disc de lustruit.
buffleterie *s.f.* (*mil.*) ansamblu de curele din vestimentația unui militar, centiron cu diagonală.
buffletin *s.m.* (*zool.*) malac, pui de bivoliță.
bufflonne *s.f.* (*zool.*) bivoliță.
1. bugle *s.m.* (*muz.*) trompetă cu pistoane.
2. bugle *s.f.* (*bot.*) vineriță (*Ajuga reptans*).
buglosse *s.f.* (*bot.*) plantă cu flori albastre din familia boraginaceelor.
bugrane *s.f.* (*bot.*) plantă leguminoasă cu spini și flori roz (*Ononis fruticosa*).
building *s.m.* (*angl.*) imobil vast modern.
buire *s.f.* (*arheol.*) vas de metal în formă de ulcior.
buis *s.m.* **1.** (*bot.*) cimișir, merișor, bănuți (*Buxus sempervirens*). **2.** sculă de cizmar pentru lustruit tocurile pantofilor. **3.** (*arg.*) picior de lemn.
buissaie, buissière s.f. loc plantat cu cimișiri, cu merișori.
buisson *s.m.* **1.** tufiș, crâng. **2.** (*în expr.*) **battre les ~s a.** a bate tufișurile pentru a stârni vânatul; **b.** a căuta, a cerceta; **trouver ~ creux** a eșua, a da chix; a o da în bară; **guerre de ~s** război de partizani; **se sauver à travers les ~** a scăpa dintr-o situație dificilă într-un mod laș, pe ușa din dos. **3.** pom fructifer pitic tăiat ca un tufiș. **4.** (*culinar*) fel de mâncare aranjat în formă de piramidă cu spini; **~ d'écrevisses** piramidă de raci.
buisson-ardent *s.m.* (*bot.*) arbust mediteranean din familia rozaceelor, cu fructe portocalii sau roșii.
buissonneux, -euse *adj.* plin de tufișuri.
buissonnier, -ère *adj.* (*înv.*) (*despre animale, păsări*) care stă în tufișuri; **merle ~** mierlă care trăiește în tufișuri. **2.** (*în expr.*) **faire l'école buissonnière** a chiuli de la școală; a trage la fit.
bulbaire *adj.* referitor la bulbi.
bulbe *s.m.* **1.** (*anat.*) bulb; **~ rachidien** bulbul rahidian. **2.** (*bot.*) bulb; **~ d'oignon** bulb de ceapă; **plante à ~** plantă cu bulbi (crin, narcisă, gladiolă). **3.** (*arhit.*) cupolă, dom; **les ~s d'une église russe** cupola unei biserici rusești. **4.** (*electr. în expr.*) **groupe ~** ansamblul unei turbine hidraulice.
bulbeux, -euse *adj.* (*anat., bot.*) bulbos.
bulbille *s.f.* (*bot.*) bulbii.
1. bulgare I. *adj.* bulgar, din Bulgaria. **II.** *s.m.* limba bulgară.
2. Bulgare *s.m.* bulgar, locuitor din Bulgaria.
bullaire *s.m.* **1.** (*bis.*) culegere de bule papale. **2.** scrib care scria bule papale.
bull-dog *s.m.* v. **bouledogue**.
bulldozer *s.m.* (*maș.*) buldozer.
bulle I. *s.f.* **1.** bulă, bășică (de aer, gaz); **~ de savon** bășică de săpun. **2.** (*med.*) bășică cu lichid, bulă. **3.** pecete. **4.** bulă papală, scrisoare apostolică purtând pecetea Sfântului Scaun. **5.** (*arg.*) **a.** bani; biștari; **être au ~ / plein de ~** a fi plin de bani / în fonduri; b. (*în expr.*) **coincer / écraser sa ~** a trândăvi; a sta de pomană; a tăia frunză la câini. **II.** *adj. invar., s.m.* hârtie gălbuie, de calitate inferioară.
bullé, ~e *adj.* cu bășicuțe.
buller *v.i.* **1.** a prezenta bășicuțe; **papier peint qui bulle** tapet de hârtie care prezintă bășicuțe. **2.** a emite bășicuțe (despre peștii de la fundul unui vas). **3.** (*arg.*) a sta de pomană; a tăia frunză la câini. **II.** *v.t.* a aplica o pecete pe un act, a pecetlui.
bulletin *s.m.* **1.** buletin; **~ médical** buletin medical; **~ de naissance** buletin / certificat de naștere; **~ officiel** buletin oficial. **2.** buletin de vot; **mettre son ~ dans l'urne** a-și pune buletinul în urnă. **3.** recipisă; **~ de bagages** recipisă de primire a bagajelor. **4.** publicație periodică; **~ d'informations** buletin de informații. **5.** (*în expr.*) **~ scolaire** carnet de note trimestrial al unui elev.
bulleur *s.m.* (*pop.*) leneș, puturos.
bulleux, -euse *adj.* bășicat, cu bășicuțe; **éruption bulleuse** erupție care prezintă bășicuțe.
bull-finch *s.m.* (*angl.*) (*sport*) bulfins.
bull-terrier (*pl.* **bull-terriers**) câine care prinde șoareci.
bulot *s.m.* v. **buccin**.
buna *s.m.* (*tehn.*) cauciuc sintetic.
bungalow *s.m.* (*angl.*) bungalou, locuință cu etaj înconjurată de verande.
bunraku *s.m.* (*japon.*) spectacol cu marionete, în Japonia.
bupreste *s.m.* (*entom.*) specie de coleoptere colorate intens, ale căror larve se hrănesc cu lemnul copacilor în care sapă galerii (stejar, pin).

buraliste *s.m.f.* **1.** funcționar (la încasări, plăți). **2.** proprietar al unui debit de tutun. **3.** vânzător într-un debit de tutun.
burat *s.m.* stofă groasă și aspră din lână.
buratin *s.m.*, **buratine** *s.f.* varietate de poplin; stofă din mătase și lână.
1. bure *s.f.* dimie, pănură; **manteau de ~** palton de dimie.
2. bure *s.m.* (*min.*) puț orb.
bureau *s.m.* **1.** birou. **2.** (*în expr.*) **~ de tabac** debit de tutun, tutungerie; **~ de poste** oficiu poștal. **3.** (*arg.*) burtă, pântece.
bureaucrate *s.m.* birocrat.
bureaucratie *s.f.* birocrație.
bureaucratique *adj.* birocratic.
bureaucratisation *s.f.* birocratizare.
bureaucratiser *v.t.* a birocratiza.
bureaucratisme *s.m.* birocratism.
bureautique *s.f.* birotică, ansamblu de tehnici informatice etc. urmărind automatizarea lucrărilor de birou.
burette *s.f.* **1.** sticluță (pentru oțet, untdelemn). **2.** (*bis. patol.*) sticluță cu ulei / vin folosit la slujbă. **3.** (*chim.*) biuretă; **~ de mécanicien** biuretă de ulei. **4.** (*arg. la pl. în expr.*) **casser les ~s à qqn.** a irita, a călca pe cineva pe bătătură.
burgau *s.m.* (*zool.*) scoică mare din care se extrage sideful.
burgaudine *s.f.* varietate de sidef.
burgrave *s.m.* (*ist.*) comandant al unui burg.
burgraviat *s.m.* (*ist.*) funcția de comandant al unui burg.
burin *s.m.* **1.** ac de gravat pe metale sau lemn. **2.** (*tehn.*) daltă; **~ de graveur** daltă de gravor; **~ brise-roc** daltă de pietrar.
burinage *s.m.* gravare (a unui metal).
buriner *v.t.* a grava (metale etc.); **~ une planche de cuivre** a grava o planșă de aramă. **2.** (*în expr.*) **visage buriné** față brăzdată de riduri. **3.** a modifica artificial dinții unui cal, pentru a înșela (cumpărătorii) asupra vârstei.
burineur *s.m.* (*tehn., metal.*) dăltuitor.
burlesque I. *adj.* burlesc; grotesc; ridicol; caraghios; **accoutrement ~** împopoțonare grotescă; **farce ~** farsă burlescă. **II.** *s.m.* genul burlesc.
burlesquement *adv.* (în mod) burlesc; grotesc, caraghios.
burlingue *s.m.* (*arg.*) **1.** birou. **2.** burtă, pântece.
burnous *s.m.* **1.** burnuz, manta de lână cu glugă purtată de arabi. **2.** (*în expr.*) **faire suer le ~** a exploata mâna de lucru a indigenilor (despre colonialiști). **3.** hăinuță cu glugă pentru copiii mici.
buron *s.m.* **1.** colibă de păstor (în Auvergne). **2.** cășărie, brânzărie.
1. bus *s.m.* (*fam.*) abreviere de la **autobus**.
2. bus *s.m.* (*inform.*) ansamblul conductorilor electrici și convențiilor de semnale ce permit transmiterea paralelă a informațiilor între elementele unui calculator.
busaigle *s.f.* (*ornit.*) specie de șoim cu puf pe picioare răspândit în Franța.
busard *s.m.* (*ornit.*) nume dat mai multor specii de răpitoare (*Circus*).
busc *s.m.* **1.** (*înv.*) balenă (de corset). **2.** (*hidr.*) busc.
1. buse *s.f.* **1.** lăptoc, scoc (de moară). **2.** (*min.*) tub de aeraj.
2. buse *s.f.* **1.** șoim negru (*Buteo*). **2.** (*fig.*) nătărău, ignorant, dobitoc; **c'est une vraie ~** *e* un dobitoc patent.
3. buse *s.f.* (*Belgia*) eșec la un examen, la alegeri.
bush *s.m.* (*angl.*) formațiune vegetală adaptată la secetă, formată din tufișuri dese și copaci izolați întâlnită în Africa orientală, Madagascar, Australia.
busqué, ~e *adj.* **1.** coroiat, arcuit; **nez ~** nas coroiat, acvilin. **2.** (*înv. în expr.*) **corset ~** corset cu balene.
busquer *v.t.* **1.** (*înv.*) a pune balene (la un corset). **2.** a curba, a arcui.
busserole *s.f.* (*bot.*) strugurii-ursului (*Arctostaphylos uva ursi*).
buste *s.m.* bust; **redresser le ~** a-și îndrepta bustul / pieptul.
bustier *s.m.* corsaj feminin care cuprinde pieptul.
1. but *s.m.* **1.** țintă; **la flèche passa à côté du ~** sulița a trecut pe lângă țintă; **frapper le ~** a lovi ținta; **aller droit au ~** a merge drept la țintă, (*fig.*) la esențial. **2.** țel, obiectiv, scop; **le ~ de nos recherches** scopul cercetărilor noastre; **avoir un ~ dans la vie** a avea un țel în viață; **dans le ~ de** în scopul de a, în intenția de a; **manquer son ~** a nu-și atinge scopul; **atteindre son ~** a-și atinge scopul; a reuși, a izbuti; **toucher au ~ a.** a-și atinge scopul; **b.** a ieși la liman, a ieși din nevoie; **poursuivre un ~** a urmări un țel / un scop. **3.** (*în expr.*) **de ~ en blanc a.** din senin; nitam-nisam; pe nepusă masă; **b.** în mod direct; fără menajamente.
2. but *s.m.* (*sport*) poartă; **gardien de ~** portar.
butadiène *s.m.* (*chim.*) butadienă.
butane *s.m.* (*chim.*) butan.
buté, ~e încăpățânnat; **un enfant ~** un copil încăpățânat.
butène *s.m.* v. **butylène**.
buter I. *v.i.* (*cu prep.* **contre**) **1.** a se lovi, a se izbi, a se împiedica (de); **il a buté contre la marche de l'escalier et il est tombé** s-a lovit de treapta scării și a căzut; **~ contre une pierre** a se împiedica de o piatră. **2.** a se propti de zid. **3.** (*fig.*) a se afla în dilemă; a ezita; **il bute sur une difficulté mineure** e în dilemă în fața unei dificultăți minore. **4.** (*înv. cu prep.* **à**) a ținti, a viza, a tinde (spre). **II.** *v.t.* **1.** a propti, a sprijini; **~ une voûte** a sprijini o boltă; **~ un mur** a propti un perete. **2.** (*arg.*) a ucide. **III.** *v.r.* **1.** a se lovi de; **se ~ à un obstacle** a se lovi de un obstacol. **2.** (*fig.*) a se încăpățâna.
buteur *s.m.* (*arg.*) ucigaș.
butin *s.m.* **1.** pradă; **~ de guerre** pradă de război. **2.** recoltă, strânsură; **le ~ de l'abeille** recolta albinei. **3.** (*pop.*) profit, avere adunată.
butiner I. *v.i.* a strânge recolta (despre albine). **II.** *v.t.* (*fig.*) a culege, a aduna; **~ quelques renseignements** a aduna câteva informații.
butoir *s.m.* (*c.f.*) tampon (la capătul liniei).
butome *s.m.* (*bot.*) plantă acvatică din familia alismataceelor.

butor *s.m.* **1.** (ornit.) buhai-de-baltă (*Botaurus*). **2.** (*fig.*) mojic, bădăran.
butorderie *s.f.* mojicie, bădărănie.
buttage *s.m.* **1.** mușuroire, adunarea pământului în mușuroi în jurul unei tulpine. **2.** (*arg.*) omor, asasinat.
butte *s.f.* **1.** mușuroi de pământ în jurul unei tulpine; movilită. **2.** movilă, dâmb, colină; **la ~ Montmartre** colina Montmartre. **3.** (*arg.*) a. eșafod; **b.** masacru, moarte, violență. **4.** (*în expr.*) **être en ~ à** a fi expus la; **mettre en ~ à** a expune.
butter *v.t.* **1.** a mușuroi o plantă. **2.** (*arg.*) a omorî, a ucide, a asasina.
butteur, buttoir *s.m.* (*agr.*) tarită, unealtă agricolă.
butture *s.f.* (*vet.*) tumoare articulară la câini.
butylène *s.m.* (*chim.*) butilenă, butenă.
butylique *adj.* (*chim.*) butilic.
butyrate *s.m.* (*chim.*) butirat.
butyreux, -euse *adj.* cu aspect de unt, untos.
butyrine *s.f.* (*chim.*) butirină.
butyrique (*chim.*) butiric.
butyromètre *s.m.* butirometru, instrument de măsurat cantitatea de unt din lapte.
buvable *adj.* **1.** buvabil, care se poate bea; **ampoules ~s** fiole buvabile. **2.** (*fig. fam.*) suportabil, acceptabil; **cet homme n'est pas ~** omul ăsta nu e suportabil.
buvard *s.m.* hârtie sugativă.
buvée *s.f.* băutură din apă și făină pentru vite.
buverie, beuverie *s.f.* chef, chiolhan.
buvetier, -ère *s.m.f.* (*înv.*) persoană care are în grijă un bufet cu răcoritoare.
buvette *s.f.* bufet cu răcoritoare.
buveur, -euse I. *adj., s.m.f.* **1.** băutor; **~ d'eau** băutor de apă. **2.** bețiv; **un grand ~** un mare bețiv. **II.** *s.f.* specie de fluture (*Cosmotriche potatoria*).
buvoter *v.i.* a bea cu înghițituri mici.
buxacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de dicotiledonate (merișor).
byssinose *s.f.* (*med.*) boală cauzată de inhalarea prafului de bumbac.
byssus, bysse *s.m.* (*zool.*) mănunchi de fire pe care le secretă unele lamelibranhiate (moluște) pentru a se prinde de stânci.
byture *s.m.* (*entom.*) specie de coleoptere dăunătoare căpșunilor.
Byzance *n. pr.* (*arg. în expr.*) **c'est ~** e formidabil, nemaipomenit.
1. byzantin, ~e *adj.* bizantin, din bizanț.
2. Byzantin, ~e *s.m.f.* bizantin, locuitor din Bizanț.
byzantinisme *s.m.* bizantinism; gust pentru discuții bizantine subtile.
byzantiniste *s.m.f.* bizantinist, specialist în istoria și civilizația Bizanțului.
byzantinologie *s.f.* bizantinologie, studiul istoriei și civilizației Bizanțului.
byzantinologue *s.m.f.* bizantinolog.

C

C, c *s.m.* (litera) C, c.

ça *pron. dem. (fam.)* **1**. asta, ăsta; **il ne manquait plus que** ~ asta mai lipsea; **donne-moi** ~ dă-mi asta; ~ **alors!** asta-i bună! **à part** ~ în afară de asta; **il y a de** ~ e ceva adevărat în asta; **ah non, pas de** ~ a, nu, asta nu; **il n'y a pas de mal à** ~ nu e nici un rău în asta; **~, c'est parler!** Asta zic și eu vorbă!; **2**. *(în expr.)* **comment ~ va?** Ce mai faci? – **merci, ~ va** mulțumesc *bine, merge*; **sans** ~ *dacă nu, altfel*; **tu vas obéir, sans ~ gare!** *Te vei supune, altfel, fii atent,* o pățești! **comme** ~ astfel, așa; **ne te démène pas comme** ~ nu te tot agita așa; **comme ci, comme** ~ așa și așa; **comment ~ va? comme ci, comme** ~ Ce mai faci? așa și așa; **me faire ~ à moi!** Să-mi faci mie așa ceva! **comme ~, vous ne restez pas?** Așa vasăzică, nu mai stați?; **3**. *(accentuează cuvântul pe care-l precedă)* ~ **oui!** (asta) Da! ~ **non!** (asta) Nu! a, nu! **4**. *(accentuează întrebarea)* **où ~?** Unde (anume)? **quand ~?** Când (anume)? **qui ~?** Cine (anume)?

ça *s.m. art. (psihan.)* inconștientul.

çà I. *adv.* aici, ici; *(înv.)* **viens** ~ vino aici; ~ **et là** ici și colo, încoace și încolo; **jeter ses affaires ~ et là** a-și arunca lucrurile la întâmplare, pe ici pe colo. **II**. *interj. (pentru a încuraja, a îndemna)* **~, partons!** Hai, să plecăm!; *(pentru a exprima iritarea)* **~, pour qui me prenez vous?** Ia ascultă, drept cine mă iei? *(în expr.)* **ah ~!** Ah ! Oh! Vai!

cab *s.m. (angl.)* cabrioletă (folosită în Anglia în sec. XIX) cu locul vizitiului sus situat în partea posterioară.

cabale *s.f.* **1**. *(fii.)* cabală. **2**. știință ocultă ce susține posibilitatea comunicării cu lumea de dincolo. **3**. *(fig.)* intrigă, uneltire, mașinație, complot; **monter une** ~ a urzi o intrigă, a țese intrigi. **4**. grupul de persoane care complotează.

cabaler *v.i. (înv.)* a unelti, a complota, a țese intrigi.

cabaleur, -euse *adj., s.m.f. (înv.)* intrigant, uneltitor, complotist.

cabaliste *adj., s.m.f.* filozof, specialist în cabală, **un rabbin** ~ un rabin specialist în cabală; **science** ~ știință a cabalei.

cabalistique *adj.* **1**. cabalistic, referitor la cabală. **2**. *(fig.)* magic, misterios, tainic, secret; obscur; **signes ~s** semne cabalistice, tainice.

caban *s.m.* **1**. haină de lână cu glugă folosită în marină. **2**. *(sport)* cămașă lungă din pânză groasă.

cabane *s.f.* **1**. cabană, colibă; adăpost; ~ **de bois** colibă de lemn; ~ **de berger** colibă de păstor. **2**. baracă. **3**. coteț; ~ **à lapins a**. coteț pentru iepuri; **b**. *(pop.)* casă sărăcăcioasă, locuință proastă și fără confort. **4**. *(pop. în expr.)* **faire une** ~ a da o spargere într-o casă; **faire de la** ~ a fi spărgător, hoț; ~ **bambou** închisoare militară; **mettre en** ~ a aresta, a băga la zdup. **5**. loc închis în care se pun viermii de mătase pentru a-și țese coconul. **6**. *(pop.)* casă de toleranță, bordel. **7**. *(pop)* închisoare.

cabaner *v.i.* **1**. *(mar.)* a se răsturna *(despre o ambarcațiune)*. **2**. *(despre popoare primitive)* a trăi în colibe **3**. a așeza viermii de mătase într-un adăpost pentru a-și țese coconul.

cabanon *s.m.* **1**. colibă mică, bojdeucă. **2**. *(reg.)* căsuță de țară. **3**. cabană de plajă. **4**. celulă pentru nebunii furioși; **il est bon à mettre au** ~ e bun de băgat în celulă.

cabaret *s.m.* **1**. *(înv.)* cârciumă, crâșmă, tavernă; ~ **borgne** crâșmă proastă **2**. cabaret; **passer la soirée au** ~ a-și petrece seara la cabaret. **3**. serviciu de lichior.

cabaretier, -ère *s.m.f.* **1**. *(înv.)* cârciumar, crâșmar. **2**. cabaretier.

cabas *s.m.* **1**. papornița, coș; coș de pânză. **2**. coș din stuf în care se ambalează fructe uscate.

cabasset *s.m. (ist.)* cască de metal fără vizieră din sec. al XVI-lea.

cabèche *s.f. (pop., înv.)* cap; **couper** ~ a tăia capul, a ucide.

caberlot *s.m. (arg.)* **1.** mic magazin de băuturi. **2.** *(în expr.)* **taper sur le** ~ a bate la cap; a sâcâi, a pisa.

cabernet *s.m.* soi de viță de vie din sud-vestul Franței.

cabestan *s.m.* **1.** *(mar.)* cabestan. **2.** *(arg.)* jandarm, sticlete, curcan.

cabiai *s.m.* *(zool.)* specie de rozător din America de Sud (*Hydrochoerus*).

cabillaud *s.m.* *(iht.)* carne de morun proaspătă.

cabillot *s.m.* *(mar.)* cavilă.

cabine *s.f.* cabină; **retenir une ~ à bord d'un paquebot** a reține o cabină la bordul unui pachebot; ~ **de pilotage** cabină de pilotaj (la bordul unui avion); ~ **de bain** cabină de baie (pe plajă); ~ **d'essayage** cabină de probe (într-un magazin de confecții); ~ **téléphonique** cabină telefonică; ~ **spatiale** cabină spațială, ~ **d'aiguilleur** cabină de acar.

cabinet *s.m.* **1**. cabinet; încăpere, cămăruță; debara; ~ **de débarras** debara; ~ **noir** debara fără ferestre **2**. (*la pl.*) closet; W.C. **3**. cabinet, birou, cameră de lucru; ~ **de travail** birou **4**. birou de avocat, de notar, de doctor; ~ **dentaire** cabinet dentar; **ouvrir un ~ médical a** deschide un cabinet medical **5**. consiliul de miniștri; guvern; **le parlement a renversé le** ~ parlamentul a răsturnat guvernul; **le ~ d'un ministre** cabinetul, ansamblul colaboratorilor unui ministru **6**. scrin, comodă; ~ **d'ébène** scrin de abanos; ~ **à bijoux** scrin cu bijuterii **7**. (*cu maj.*) cabinet, încăpere de muzeu în care sunt expuse colecții; ~ **des médailles, des estampes** cabinet de medalii, de stampe **8**. *(în expr. înv.)* **homme de** ~ persoană retrasă căreia îi place să studieze, *(ist.)* ~ **noir** biroul cenzurii sub Ludovic al XIII-lea.

câblage *s.m.* **1**. telegrafiere. 2. *(tehn.)* cablaj, cablare; ~ **droit** cablare paralelă; ~ **croisé** cablare în cruce.

câble *s.m.* 1. (*tehn.*) cablu; ~ **sous papier** cablu cu izolație de hârtie; ~ **multiconducteur** cablu cu mai multe conductoare; ~ **de levage** cablu de manevră. 2. telegramă. 3. *(mar.)* ancablură. 4. *(în expr.)* **filer le** ~ a o lua la fugă/la sănătoasa; **couper le** ~ a rupe relațiile; **filer du** ~ a câștiga timp înainte de a lua o hotărâre.

câblé, ~e I. *adj.* 1. răsucit; **du fil** ~ ață, sfoară răsucită. 2. prevăzut cu cablu; **ancre ~e** ancoră prevăzută cu cablu. 3. în formă de cablu; **moulure ~e** mulură în formă de cablu. **II** *s.m.* 1. fir răsucit gros, obținut din mai multe fire la rândul lor răsucite. 2. șnur gros pentru agățarea tablourilor, pentru draperii. 3. ață de cusut. 4. *(în expr)* ~ **d'Alsace** bumbac de tricotat. 5. *(fam.)* la modă, la curent, informat.

câbleau, câblot *s.m.* *(mar.)* cablu subțire.

câbler *v.t.* 1. a confecționa un cablu prin răsucirea firelor într-un mănunchi și a mai multor mănunchiuri la un loc. 2. a cabla, a instala cabluri de telecomunicații pe un teritoriu. 3. *(el.)* a conexa; a face contactul. 4. a telegrafia; **j'ai câblé la nouvelle à mon ami** am telegrafiat vestea prietenului meu.

câblerie *s.f.* fabricarea și comercializarea cablurilor.

câbleur, -euse *s.m.f.* 1. specialist în executarea de conexiuni electrice. 2. lucrător care fabrică cabluri.

câblier *s.m.* *(mar.)* cablier.

câbliste *s.m.* persoană care manipulează cablurile unei camere în timpul unei filmări (la televiziune).

câblo-distributeur *s.m.* întreprindere care difuzează programe de televiziune prin cablu.

câblo-distribution *s.f.* difuzarea emisiunilor de televiziune prin cablu (rețele de abonați la domiciliu sau circuit închis).

câblogramme *s.m.* cablogramă.

cabochard, ~e *adj., s.m.f.* încăpățânat, îndărătnic, obstinat; refractar; **un enfant** ~ un copil încăpățânat.

caboche *s.f.* 1. *(pop.)* cap, căpățână, devlă, dovleac, scăfârlie, tigvă, țeastă; **il a une grosse** ~ are o căpățână mare, cât toate zilele. 2. cui cu floarea mare folosit în cizmărie. 3. capul unui mănunchi de frunze de tutun.

cabochon *s.m.* 1. piatră semiprețioasă fără fațete; ~ **de cristal d'un bouchon de carafe** cap de cristal al unui dop de carafă. 2. cui de mobilă cu cap decorativ. 3. bonetă feminină ascuțită pe frunte (sec. XVIII). 4. piesă de protecție în sistemul de lumini al unui automobil; ~ **d'un clignotant** piesă de protecție a unui semnalizator.

cabosse *s.f.* 1. *(bot. rar)* fructul arborelui de cacao. 2. *(înv.)* cucui.

cabosser *v.t.* a deforma prin lovituri; ~ **un chapeau** a deforma o pălărie; ~ **l'aile de sa voiture** a deforma aripa mașinii.

1. **cabot** *s.m. dim. al lui* **cabotin**; **un vieux** ~ un cabotin bătrân.

2. **cabot** *s.m.* 1. *(iht.)* laban, chefal *(Mugil cephalus)*. 2. *(fam.)* javră, potaie, cotarlă. 3. *(arg. mil.)* caporal.

cabotage *s.m.* *(mar.)* cabotaj, navigație comercială de-a lungul coastei.

caboter *v.i.* *(mar.)* a face cabotaj, a naviga de-a lungul coastei.

caboteur *adj., s.m.* *(mar.)* navă cabotier, care navighează de-a lungul coastei.

cabotin, ~e *adj., s.m.f.* 1. cabotin, actor mediocru care urmărește obținerea de efecte teatrale cu mijloace facile. 2. actor ambulant. 3. cabotin, persoană care urmărește obținerea unor succese ușoare prin mijloace ieftine; **les ~s de la politique** cabotinii politicii.

cabotinage *s.m.* *(fam.)* cabotinaj, cabotinism; atitudine de cabotin, afectare.

cabotiner *v.i.* *(fam.)* a face pe cabotinul, a-și da aere, a face fasoane.

caboulot *s.m.* *(pop.)* crâșmă, cârciumă proastă și rău famată.

cabrage *s.m.* 1. cabraj, cabrare, ridicare a calului pe picioarele dinapoi. 2. *(c.f., av.)* cabraj.

cabrer I. *v.t.* 1. a cabra un animal patruped; ~ **un cheval** a cabra un cal, a-l face să se ridice pe picioarele dinapoi. 2. *(av.)* a cabra; ~ **un avion** a cabra un avion, a-l face să ia o linie de zbor verticală. 3. *(fig.)* a revolta, a indigna; ~ **un vassal contre son seigneur** a face pe un vasal să se revolte împotriva seniorului său. **II.** *v.i.* *(av.)* a se ridica cu partea din față; **l'avion / l'hélicoptère cabre** avionul / elicopterul se ridică cu partea din față, luând o poziție verticală. **III.** *v.r.* 1. *(despre animale patrupede)* a se cabra, a se ridica pe picioarele dinapoi; **le cheval se cabre** calul se cabrează. 2. *(fig.)* a se revolta, a se răzvrăti; a se împotrivi; **l'élève se cabra devant l'attitude intransigeante de son professeur** elevul se revoltă în fața atitudinii intransigente a profesorului său.

cabri *s.m.* 1. ied; **léger comme un** ~ ușor, sprinten ca un ied. 2. *(arg.)* cătușe, brățări.

cabriole *s.f.* 1. săritură, salt; tumbă. 2. săritură a calului cu picioarele în aer. 3. *(în expr.)* **faire la** ~ a se adapta la împrejurări, a da dovadă de suplețe.

cabrioler *v.i.* a zburda, a sălta, a sări sprinten; a face tumbe.

cabriolet *s.m.* 1. cabrioletă. 2. automobil decapotabil; **un** ~ **grand sport** un automobil decapotabil sport. 3. fotoliu mic cu spătar concav. 4. pălărie de damă purtată pe spate și ale cărei boruri încadrează fața. 5. joc de societate, cu cărți sau zaruri. 6. *(arg.)* cătușe.

cabus *s.m.* *(bot.)* specie de varză *(Brassica oleracea)*.

cacaber *v.i.* *(despre prepepelițe, potârnichi)* a țipa.

cacahouète, cacahuète *s.f.* *(bot.)* alună de pământ, arahidă *(Arachia hypogea)*.

cacao *s.m.* cacao

cacaoté, ~e *adj.* care conține cacao; **une farine ~e pour les nourrissons** făină cu cacao pentru sugari.

cacaotier, cacaoyer *s.m.* *(bot.)* arborele de cacao *(Theobroma cacao)*.

cacaotière, cacaoyère *s.f.* plantație de arbori de cacao.

cacaoui *s.m.* *(ornit.)* rățușcă sălbatică din Terra-Nova *(Canada)*.

cacarder *v.i.* *(despre gâște)* a gâgâi.

cacatoès, cacatois *s.m.* *(ornit.)* cacadu, specie de papagal moțat *(Cacatus)*.

cacatois *s.m. (mar.)* **1**. rândunică. **2**. arboretul rândunicii.
cachalot *s.m. (zool.)* cașalot *(Physeter macrocephalus)*.
cache I. *s.f.* **1**. ascunziș, ascunzătoare; tainiță; **entrer dans sa ~** a intra în ascunzătoare. **2**. *(poligr.)* șablon de ceară. **II**. *s.m.* foaie de carton ajurat folosit la înrămat.
cache-brassière *s.m. invar.* corsaj din pânză fină care se pune peste cămășuța din tricou a unui sugar.
cache-cache *s.m. invar.* (joc) de-a v-ați ascunselea.
cache-col, cache-cou *s.m.* v. **cache-nez**.
cache-corset *s.m. invar.* piesă de lenjerie feminină care acoperă corsetul.
cache-couture *s.m.invar.* panglică, extrafor care acoperă cusătura.
cachectique *adj., s.m.f. (med.)* bolnav de cașexie.
cache-entrée (*pl.* **cache-entréees**) *s.m.* clapă care maschează gaura broaștei (la ușă).
cache-flammes *s.m.invar. (mil.)* ascunzător de flăcări.
cachemire *s.m.* **1**. *(text.)* cașmir; **tissu en ~** stofă din cașmir. **2**. îmbrăcăminte din cașmir; **pull-over en ~** pulover din cașmir.
cache-misère *s.m. invar. (înv., pop.)* haină care acoperă îmbrăcămintea uzată.
cache-mouchoir *s.m.* joc de copii.
cache-museau *s.m.* prăjitură în formă de varză.
cache-nez *s.m. invar.* fular, șal (de lână).
cache-peigne (*pl.* **cache-peigne, cache-peignes**) *s.m.* șuvițe de păr care ascund pieptenul sau funda cu care este legat părul unei femei.
cache-pot *s.m. invar.* **1**. vas ornamental în care se pun ghivecele cu flori. **2**. *(fam., înv. în expr.)* **à ~** pe ascuns, în mod fraudulos; **vendre du vin à ~** a vinde vin pe ascuns, fără a plăti taxe.
cache-poussière *s.m.invar. (înv.)* halat.
cacher I. *v.t.* **1**. a ascunde, a dosi, a acoperi; **~ son visage sous un voile** a-și ascunde / acoperi fața sub un văl; **~ un trésor** a ascunde / a dosi o comoară; **~ de l'argent** a ascunde / a dosi bani; **les nuages cachent le soleil** norii ascund / acoperă soarele. **2**. *(fig.)* a ascunde, a disimula; a tăinui; **~ son jeu / ses cartes** a-și ascunde jocul / intențiile / scopul; a umbla cu mâța-n sac; **~ qqch./qqn. entre sa peau et sa chemise** a ascunde cu grijă ceva / pe cineva; **~ son émotion** a-și ascunde emoția; **~ son âge** a-și ascunde vârsta. **II**. *v.r.* **1**. a se ascunde, a se feri; a se sustrage privirilor; **se ~ de qqn.** a te ascunde de cineva, a nu-i dezvălui intențiile; **elle se cache de ses parents** se ascunde de părinții ei, se ferește să le spună ceva; **se ~ de qqch.** *(mai ales la forma negativă)* a recunoaște ceva; **il ne se cache pas de sa contribution à l'issue de cette affaire** nu-și ascunde / își recunoaște contribuția la rezolvarea acestei chestiuni. **2**. a evita; **il se cache au monde** evită lumea, fuge de lume. **3**. a anunța, a prevesti; **un silence qui ne cache rien de bon** o tăcere care nu prevestește nimic bun.
cache-radiateur *s.m.invar.* grilaj de lemn care maschează radiatoarele dintr-un apartament.
cache-sexe *s.m.invar.* slip.
cachet *s.m.* **1**. pecete, sigiliu; **rompre le ~** a rupe sigiliul; *(ist.)* **lettre de ~** ordin sigilat și semnat de regele Franței și de un secretar de stat pentru încarcerarea sau exilarea unei persoane. **2**. ștampilă; **le ~ de la poste sur une enveloppe** ștampila poștei pe un plic. **3**. amprentă, semn distinctiv specific, caracteristic / original; **cet écrivain a du ~** acest scriitor are amprenta sa / o manieră originală de a scrie. **4**. onorar *(pentru artiști)*; **le ~ d'un acteur** onorariul unui actor. **5**. *(farm.)* casetă, capsulă, comprimat; **un ~ d'aspirine** un comprimat de aspirină, o aspirină. **6**. *(în expr.)* **courir le ~** a da lecții particulare (la domiciliul elevilor); *(pop.)* **bronzé comme un ~ d'aspirine** bronzat / alb ca o brânză.
cachetage *s.m.* **1**. pecetluire, sigilare; **le ~ d'une lettre** sigilarea unei scrisori. **2**. protejarea unei lucrări din beton cu ciment cu priză rapidă.
cache-tampon *s.m.invar.* joc de copii (v. **cache-mouchoir**).
cacheter *v.t.* **1**. a pecetlui, a sigila; **cire à ~** ceară de sigilat. **2**. a lipi un plic, o scrisoare; **~ une lettre** a lipi o scrisoare.
cache théière *s.f. (arg.)* călugăriță.
cacheton *s.m. (pop.)* v. **cachet** (4).
cachette *s.f.* **1**. ascunziș, ascunzătoare, cotlon, tainiță. **2**. *(în expr.)* **en ~** pe ascuns; pe furiș; pe tăcute; pe neștiute.
cachexie *s.f. (med.)* cașexie, stare generală proastă a organismului.
cachot *s.m.* **1**. celulă, carceră; **jeter / enfermer un prisonnier dans un ~** a arunca / a închide un deținut în carceră. **2**. închisoare, temniță, pușcărie; **tirer qqn. des ~s** a scoate pe cineva din închisoare.
cachotterie *s.f. (fam.)* secret, taină, mister (lipsit de importanță); **faire des ~s** a umbla cu ascunzișuri.
cachottier, -ère *adj., s.m.f.* persoană căreia îi place să umble cu ascunzișuri, care ascunde mici secrete față de alții.
cachou I. *s.m.* **1**. substanță extrasă din lemnul unui salcâm din India, folosită în vopsitorie. **2**. substanță astringentă extrasă din fructul unui palmier; pastilă aromatizată cu această substanță. **II**. *adj.* culoare brun-roșietică; **des bas ~** ciorapi de culoare brun-roșietică.
cachucha *s.f.* dans andaluz acompaniat de castaniete.
cacique *s.m.* **1**. *(înv.)* șef de trib indian (din America centrală). **2**. personalitate politică. **3**. *(arg.)* șef de promoție al Școlii Normale superioare. **4**. *(arg.)* primul reușit la un examen.
cacochyme *adj., s.m.f.* **1**. *(înv.)* slab, vlăguit. **2**. prost dispus; **un vieillard ~** un bătrân prost dispus, urâcios.
cacodylate *s.m. (farm., chim.)* cacodilat.
cacographe *s.m.f.* persoană care scrie prost, cu greșeli (de ortografie, de stil).
cacographie *s.f.* **1**. ortografie defectuoasă. **2**. stil dezagreabil; jargon.
cacolet *s.m.* samar cu spetează.
cacologie *s.f. (gram., rar)* cacologie, construcție defectuoasă.

cacophonie *s.f. (gram., muz.)* cacofonie.
cacophonique *adj. (gram.)* cacofonic.
cacosmie *s.f.* 1. *(psihiatr.)* percepere exagerată a mirosurilor urâte. 2. percepția unor mirosuri urâte imaginare.
cactacées, cactées *s.f.pl. (bot.)* cactacee, cactee, specie de plante din familia cactusului.
cactus *s.m.* 1. *(bot.)* cactus *(Opuntia)*. 2. *(arg.)* necaz, dificultate. 3. *(arg., în expr.)* **avoir un ~ dans le portefeuille/la poche** a fi zgârcit / zgârie-brânză.
c.-a.-d. abreviere grafică de la **c'est-à-dire** adică.
cadastral,~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* cadastral, referitor la cadastru; **plan ~** plan cadastral.
cadastre *s.m.* 1. cadastru. 2. *(agr.)* hotărnicire.
cadastrer *v.t.* a cadastra, a înscrie în cadastru.
cadavéreux, -euse *adj.* cadaveric, ca de cadavru; **teint ~** ten cadaveric.
cadavérique *adj.* cadaveric, de cadavru; **rigidité ~** rigiditate cadaverică.
cadavre *s.m.* 1. cadavru, leș, stârv, hoit, mortăciune. 2. *(fig.fam.)* om slab și palid; **c'est un ~ ambulant** e un cadavru ambulant, e foarte slab. 3. *(pop.)* **a.** om ghinionist la jocul de cărți; **b.** sticlă de băutură golită. 4. *(în expr.)* **il y a un ~ entre eux** sunt legați printr-o crimă sau printr-o faptă rea; **sentir le ~** a presimți un dezastru.
1. **caddie, caddy** *s.m.* 1. *(la golf)* persoană care duce bastoanele jucătorului.
2. **caddie** *s.m.* cărucior pentru transportul bagajelor în gări sau pentru cărat mărfurile într-un magazin cu autoservire.
cade *s.m.* 1. *(bot.)* specie de ienupăr *(Juniperus oxycedrus)*. 2. (*med., în expr.)* **huile de ~** oleum cadini.
cadeau *s.m.* 1. cadou, dar; **faire ~ d'une chose** a dărui, a face cadou un lucru; **son père lui a fait ~ d'une bicyclette** tatăl său i-a dăruit o bicicletă; **un ~ d'anniversaire** un cadou pentru ziua de naștere. 2. *(în expr.)* **ne pas faire de ~ à qqn.** a nu menaja pe cineva, a fi dur cu cineva; **ne pas être un ~** a fi o sursă permanentă de necazuri; **ce mec, c'est vraiment pas un ~** tipul ăsta numai necazuri îmi face; *(prov.)* **les petits ~x entretiennent l'amitié** micile cadouri întrețin prietenia.
cadenas *s.m.* lacăt; **fermer une porte au ~** a închide o ușă cu lacăt.
cadenasser *v.t.* a încuia cu lacăt; **~ une porte** a încuia o ușă cu lacăt.
cadence *s.f.* 1. cadență, ritm. 2 *(în expr.)* **en ~** cu regularitate.
cadencé,~e *adj.* cadențat, ritmat; **marcher au pas ~** a merge în pas ritmat; **mouvements ~s** mișcări ritmate.
cadencer *v.t.* a cadența; a ritma; a armoniza; **~ le pas** a-și ritma pașii; **~ ses phrases** a-și armoniza frazele.
cadenette *s.f.* 1. *(ist.)* șuvițe lungi de păr purtate de soldați în sec. XVII și XVIII. 2. codiță; **les ~ d'une fillette** codițele unei fetițe.
cadennes, cadènes *s.f.pl. (pop.)* cătușe.
cadet, ~te I. *adj.* mezin, mai mic; **frère ~, sœur ~te** frate mai mic, soră mai mică; **branche ~te** ramură (familială) provenind din fratele mai mic. II. *s.m.f.* 1. mezin; **c'est le ~ de la famille** este mezinul familiei. 2. persoană mai tânără (decât cea care vorbește); **c'est mon ~ de deux ans** este mai tânăr decât mine cu doi ani; *(la pl.)* **les ~s** cei mai tineri (dintr-un grup). 3. *(sport)* junior. 4. *(fam. în expr.)* **c'est le ~ de mes soucis** asta să-mi fie toată grija. III. *s.m. (mil.)* cadet.
cadette *s.f.* piatră de pavat.
cadi *s.m. (turc.)* cadiu, judecător musulman.
cadie *s.f. (bot.)* arbust de seră, originar din Arabia.
cadis *s.m.* stofă de lână groasă.
cadméen,~ne *adj. (în expr.)* **lettres ~nes** cele 16 litere ale alfabetului grec primitiv.
cadmie *s.f. (metal.)* depozit rezidual care se acumulează în furnale.
cadmium *s.m. (chim.)* cadmiu.
cadogan, catogan *s.m.* 1. *(ist.)* panglică, fundă cu care se strângea părul pe ceafă (sec. al XVIII-lea). 2. coc pe ceafă.
cadole *s.f.* lacăt de ușă (în Provence).
cador I. *s.m. (arg.)* 1. câine, javră. 2. șef, ștab, grangur. II. *adj. (arg.)* 1. puternic. 2. competent.
cadrage *s.m.* 1. *(foto, cinema)* încadrare a subiectului. 2. determinarea dimensiunilor și a scării de reproducere a unei imagini pe un eșantion. 3. *(piel. în expr.)* **~ sur châssis** întindere pe rame.
cadran *s.m.* 1. cadran.; **~ solaire** cadran solar; **le ~ d'une montre** cadranul unui ceas. 2. *(în expr.)* **~ d'une gare / d'une église** ceasul unei gări, al unei biserici; **~ d'appel / d'abonné** disc de telefon; *(tele)* **~ d'accord** scală de acord; *(fam.)* **faire le tour du ~** a dormi 12 ore fără întrerupere.
cadranure *s.f. (în industria lemnului)* crăpătură la inimă.
cadrat *s.m. (poligr.)* cvadrat.
cadratin *s.m. (poligr.)* pătrișor.
cadrature *s.f. (în ceasornicărie)* asamblarea pieselor care pun în mișcare acele unui ceasornic.
cadre *s.m.* 1. bordură, ramă; **~ doré** ramă aurită; **mettre un tableau dans un ~** a pune un tablou în ramă; *(apic.)* **~ à rayons** ramă cu faguri; *(constr.)* **~ à panneau** ramă cu tăblie. 2. cadru; **~ de bicyclette** cadru de bicicletă; *(constr)*; **~ de fondation** cadru de fundație; *(constr.)* **~ de jonction** cadru de legătură; *(min.)* **~ de guidage** cadru de ghidare. 3. pervaz, toc (de ușă, de fereastră); **le ~ d'une porte** pervazul unei uși. 4. *(poligr.)* rastav. 5. *(fig.)* cadru, plan al unei lucrări științifice, literare; **cela sort du ~ de votre étude** aceasta depășește cadrul / planul studiului dv. 6. cadru, limită; **cela sort du ~ de mes fonctions** aceasta iese din limitele funcției mele /îmi depășește atribuțiile; **dans le ~ de mes préoccupations** în cadrul preocupărilor mele. 7. mediu, ambianță; atmosferă; **habiter un ~ agréable** a locui într-o ambianță plăcută. 8. decor, peisaj; **les montagnes forment un ~ grandiose** munții formează un decor grandios/majestuos. 9. *(la pl.)* cadre, personal de conducere; *(mil.)* **rajeunir les ~** a întineri, a împrospăta cadrele; **~ de réserve** cadre de rezervă. 10. schemă de organizare a unei instituții; **être rayé du ~** a fi scos din schemă. 11. *(el.)* circuit mobil al unor aparate. 12. *(constr. în expr.)* **~ de fixation (du**

coffrage) jug de fixare (la cofraje); ~ **à tamis** vescă de sită. 13. *(pop.)* mutră (moacă); **payer un ~ à qqn.** a bate măr pe cineva, a-i poci mutra. 14. *(în expr.)* ~ **noir de Saumur** călăreții militari de la școala din Saumur.

cadrer *v.i.* a cadra, a se adapta, a se potrivi; a se cădea; **vos actes ne cadrent pas avec vos principes** acțiunile voastre nu cadrează / nu se potrivesc cu principiile voastre; **faire ~ a.** a adapta, a face să se potrivească; **b.** *(fig.)* a împăca, a concilia, a pune de acord; *(foto, cinema, telev.)* a potrivi cadrul, a fixa limitele imaginii.

cadreur *s.m. (cinema)* cameraman.

caduc, caduque *adj.* 1. *(înv.)* bătrân, vechi, învechit; care stă să se prăbușească; **bâtiment ~** clădire veche. 2. *(înv.) (despre persoane)* slăbit, dărâmat; **un homme ~ de fatigue** un bărbat dărâmat de oboseală. 3. *(jur.)* caduc; nul; **acte juridique ~** act juridic caduc, nul. 4. *(fig.)* caduc, învechit, demodat; perimat, depășit; **théorie scientifique caduque** teorie științifică perimată, depășită. 5. *(bot.)* caduc; **feuillage ~** frunziș caduc, care cade și se reînnoiește. 6. *(med.)* caduc, care se schimbă, care nu rezistă; **les dents de lait sont caduques** dinții de lapte sunt caduci, se schimbă.

caducée *s.m. (mit.)* caduceu.

caducifolié *adj. (bot.)* care-și pierde frunzele iarna; **forêt ~e** pădure de copaci care-și pierd frunzele iarna.

caducité *s.f.* caducitate; bătrânețe, decrepitudine; *(jur.)* ~ **d'un acte juridique** caducitatea unui act juridic, anularea valabilității sale (printr-un eveniment ulterior încheierii lui).

caduque *s.f. (anat.)* porțiune a mucoasei uterine expulzate la naștere.

cæcal,~e *(m. pl.*-**aux***) adj. (med.)* care aparține cecului, referitor la cec.

cæcum *s.m. (anat.)* cecum, cec.

cælostat *s.m. (astron.)* joc de oglinzi mobile ce dau o imagine fixă a cerului.

cæruleum, ceruleum *s.m.* culoare albastră pe bază de oxizi de staniu și cobalt.

cæsium, césium *s.m. (chim.)* cesiu.

cafard, ~e I. *adj., s.m.f.* 1. ipocrit, prefăcut, fals bigot, fățarnic; **mine ~e** aer ipocrit. 2. *(fam.)* pârâtor, denunțător, delator, turnător, caiafă; **c'est à cause de ce ~ que mon fils a été puni** din cauza pârâtorului aceluia a fost pedepsit fiul meu. **II.** *s.m.* 1. *(entom.)* șvabul-oriental, gândacul-de-bucătărie, libarcă *(Blatta orientalis)*. 2. *(fig. fam.)* descurajare, proastă dispoziție, melancolie, gânduri negre; **avoir le ~** a fi prost dispus; a fi fără chef; a fi în toane rele; a se fi sculat cu fața la cearceaf.

cafardage *s.m. (fam.)* pâră; denunț; delațiune; turnătorie; spionaj.

cafarder *v.t. (fam.)* a pârî, a denunța; a turna.

cafardeur, -euse *s.m.f.* delator, denunțător, turnător.

café I. *s.m.* 1. *(bot.)* cafea *(Coffea arabica)*. 2. (infuzie, fiertură de) cafea; ~ **au lait** cafea cu lapte; ~ **noir** cafea simplă; ~**-crème** cafea filtru cu frișcă; **torréfier du ~** a prăji cafea; ~ **en grains** cafea boabe; ~ **en poudre** cafea măcinată; **marc de ~** zaț de cafea. 3. cafenea; **le patron d'un ~** patronul unei cafenele. **II.** *adj. invar.* cafeniu-închis.

café-concert (*pl.* **cafés-concerts**) *s.m.* cabaret, music-hall; *abrev. fam.* **caf' conc'**.

caféier *s.m. (bot.)* arbore de cafea *(Coffea arabica)*.

caféière *s.f.* plantație de cafea.

caféine *s.f. (farm.)* cafeină.

caféisme *s.m. (med.)* intoxicație cronică cu cafea.

cafetan, caftan *s.m.* caftan.

cafeteria, cafétéria *s.f.* 1. cafenea. 2. bufet unde se servesc mâncăruri, băuturi, cafea; **la ~ d'un ministère** bufetul unui minister.

cafetier, -ère *s.m.f.* patronul unei cafenele.

cafetière *s.f.* 1. ibric cu cafea, cafetieră. 2. *(pop.)* cap, căpățână; **recevoir un coup sur la ~** a primi un pumn în cap.

cafeton *s.m. (pop.)* mic magazin de băuturi.

cafouillage, cafouillis *s.m. (fam.)* dezordine, situație confuză.

cafouiller *v.t.* a lucra, a acționa în dezordine, alandala, brambura, anapoda, aiurea; **le moteur de la voiture cafouille** motorul automobilului funcționează alandala.

cafouillis *s.m. v.* **cafouillage**.

caftan *s.m. v.* **cafetan**.

cafter, cafeter *v.t., v.i. (arg.)* a pârî, a denunța, a turna.

cagade, cagasse *s.f. (arg.)* 1. necaz, încurcătură. 2. gafă, prostie.

cage *s.f.* 1. colivie; **des oiseaux en ~** păsărele în colivie; *(maș., min.)* **la ~ du roulement** colivia rulmentului. 2. cușcă; **transporter les animaux sauvages en ~** a transporta animale sălbatice în cușcă; **mettre en ~ a.** a închide în cușcă; **b.** *(fig. fam.)* a băga la închisoare, ia răcoare. 3. *(fam.)* pușcărie. 4. *(în expr.)* ~ **de l'escalier** casa scării; *(metal.)* ~ **de laminoir** batiu de laminor; *(tehn.)* ~ **de filière** cap de filetat; ~ **à déchets** colector de praf; ~ **de l'ascenseur** puțul ascensorului; *(min.)* ~ **d'extraction** benă de urcat minereul; *(anat.)* ~ **thoracique** cutie toracică; ~ **d'une maison** zidăria unei case; ~ **d'une pendule** cutia unei pendule; ~ **de Faraday** cușcă Faraday, incintă metalică izolată electromagnetic; ~ **à lapins** locuințe modeste, blocuri tip; *(pop.)* ~ **à poulets** mașina poliției; *(pop.)* ~ **à pain** stomac, pântece.

cagée *s.f.* ansamblul păsărilor dintr-o colivie.

cageot *s.m.* 1. coș de transportat legume, fructe. 2. *(pop.)* femeie neatrăgătoare.

cagerotte *s.f.*, **caget** *s.m.* coș folosit la scurgerea zerului din brânză.

cagette *s.f.* 1. colivie mică. 2. cursă de păsări.

cagibi *s.m. (fam.)* 1. cămăruță, odăiță, chichineață. 2. debara; **ranger les balais dans un ~** a pune măturile într-o debara.

cagna *s.f. (arg. mil.)* 1. adăpost militar subteran. 2. casă, locuință modestă.

cagnard I. *adj., s.m.f. (înv.)* leneș. **II.** *s.m.* 1. loc însorit și ferit (în Provence). 2. *(arg.)* soarele.

cagnardise *s.f. (înv.)* lene, trândăvie; indolență.

cagne, khagne *s.f.* 1. câine prost, jigodie, cotarlă. 2. leneş. 3. clasă pregătitoare pentru École Normale Supérieure. 4. *(arg.)* mârţoagă. 5. *(arg.)* popă.

1. **cagneux, -euse** *adj., s.m.f.* cu picioarele în formă de X.

2. **cagneux, -euse, khagneux, -euse** *s.m.f.* elev la clasa pregătitoare pentru concursul de admitere la Şcoala Normală Superioară.

cagnotte *s.f.* 1. *(la jocul de cărţi)* caniotă; **ramasser la ~** a aduna caniota. 2. *(reg.)* lighean de stors strugurii după cules.

cagot,~e *adj., s.m.f.* 1. referitor la un fals credincios; **manières ~es** maniere făţarnice. 2. *(ist.)* persoane aparţinând unor categorii defavorizate, eventual descinzând din părinţi leproşi şi izolate în societate.

cagoterie *s.f. (înv.)* falsă credinţă, făţărnicie.

cagotisme *s.m.* v. **cagoterie**.

cagou *s.m. (ornit.)* piciorong din Noua Caledonie.

cagoulard,~e *s.m.f.* militant fascist.

cagoule *s.f.* 1. rasă călugărească cu glugă şi fără mâneci. 2. *(în expr.)* **~ de pénitent** glugă (cu deschizături pentru ochi). 3. căciulă care acoperă ceafa şi urechile.

cahier *s.m.* 1. caiet; **~ d'écolier** caiet de şcolar; **~ de charges** caiet de sarcini; **~ de dessin** caiet de desen; **~ de brouillon** caiet de notiţe, maculator. 2. *(poligr.)* coliţă. 3. *(poligr.)* fascicolă.

cahin-caha *adv.* târâş-grăpiş; anevoie; **aller ~** a trăi din greu; a o duce târâş-grăpiş; a-şi cârpi viaţa / traiul.

cahot *s.m.* 1. zdruncinătră, hurducătură, zguduitură; **il était ballotté par les ~s de la voiture** era zgâlţâit de zdruncinăturile maşinii. 2. hop, hârtop; **un chemin plein de ~s** un drum plin de hârtoape. 3. *(fig.)* obstacol, dificultate, impediment; **cette affaire est difficile, elle aura bien des ~s** această afacere e grea, va avea multe impedimente.

cahotant,~e *adj.* 1. *(despre vehicule)* care (se) zdruncină, (se) hurducăie, (se) zgâlţâie; **vieille voiture ~e** automobil vechi care zgâlţâie. 2. *(despre drumuri)* cu hopuri; prost; desfundat; **route ~** şosea desfundată. 3. *(fig.)* neregulat; **écriture ~e** scris neregulat.

cahotement *s.m. (fam.)* zdruncinare, hurducare; zgâlţâială, zguduială.

cahoter I. *v.t.* a zdruncina, a hurduca, a zgâlţâi; **un mauvais chemin cahotait la voiture** un drum prost zgâlţâia maşina. II. *v.i.* **voiture qui cahote** maşină care zgâlţâie; **la voiture avançait lentement, cahotant dans les ornières** maşina înainta încet, hurducăindu-se / zgâlţâindu-se prin hârtoape.

cahoteux, ~euse *adj.* care zdruncină, care hurducă; desfundat; **chemin ~** drum desfundat.

cahute *s.f.* colibă, bordei.

caïc *s.m. v.* **caïque**.

caïd *s.m.* 1. *(înv.)* caid, guvernator şi cu atribuţii judecătoreşti în statele musulmane din Africa de Nord. 2. *(arg.)* şef al unei bande de răufăcători. 3. *(pop. ir.)* om energic, şef.

caïeu, cayeu (*pl.* **caïeux, cayeux**) *s.m. (bot.)* 1. mugur. 2. bulb. 3. *(în expr.)* **~ d'ail** căţel de usturoi.

caillage *s.m.* 1. coagulare, închegare, prindere (a laptelui). 2. brânzire.

caillasse *s.f.* 1. depozit de pietriş din era terţiară. 2. *(constr.)* piatră. 3. pietriş; **marcher dans la ~** a călca pe pietriş.

1. **caille** *s.f. (ornit.)* prepeliţă *(Coturnix coturnix)*.

2. **caille** *s.f. (arg. în expr.)* **l'avoir à la ~** a fi enervat; **être à la ~** a nu avea noroc, a fi ghinionist; **avoir qqn. à la ~** a antipatiza; a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; a iubi pe cineva ca sarea-n ochi; **œil à la ~** ochi învineţit de lovituri; **un truc à la ~** o indelicateţe, o grosolănie.

caillé I. *s.m.* 1. lapte prins. 2. cazeină. II. *adj. (în expr.)* **lait ~** lapte prins.

caillebotis *s.m.* 1. podea mobilă (în locuri umede). 2. *(mar.)* panou cu zăbrele. 3. grătar din lemn sau metal; **le ~ d'une douche** grătarul unui duş.

caillebotte *s.f.* caş.

caillebotter *v.t., v.r.* a (se) închega, a (se) coagula.

caille-lait *s.m.invar. (bot.)* drăgaică *(Gallium verum)*.

caillement *s.m. v.* **caillage**.

1. **cailler** I. *v.t., v.i., v.r.* 1. a (se) închega, a (se) coagula, a (se) prinde; **mettre le lait à ~ dans une jatte** a pune laptele la prins într-o strachină; **sang caillé** sânge coagulat; **le lait se caille vite par temps chaud** laptele se prinde repede pe vreme călduroasă. 2. *(fam. în expr.)* **~ le sang / la raison à qqn., ~ qqn.** a nelinişti, a îngrijora pe cineva; **se ~ les sangs / le raisin / la bile** a se mâhni; a-şi face sânge rău; a face căţei pe inimă; a-şi pune venin la inimă. 3. *(pop.)* a-i fi frig, a îngheţa; **on caille dans cette pièce** îngheţăm în camera asta. II. *v. impers. (pop.)* a îngheţa, a fi frig; **ça caille** e frig cumplit.

2. **cailler** *s.m.* 1. plasă mare de prins prepeliţe. 2. fluier folosit pentru prinderea prepeliţelor.

cailletage *s.m. (înv.)* sporovăială, flecăreală, vorbărie, trăncăneală, pălăvrăgeală.

cailleteau *s.m.* pui de prepeliţă.

cailleter *v.i. (înv.)* a flecări, a sporovăi, a trăncăni, a flecări.

caillette *s.f.* 1. al patrulea stomac al rumegătoarelor, care secretă sucul gastric. 2. *(fam.)* femeie guralivă.

caillot *s.m. (med.)* cheag de sânge.

caillou (*pl.* **-x**) *s.m.* 1. pietricică; **les ~x du chemin** pietricelele de pe drum. 2. *(fam.)* piatră preţioasă, bijuterii; **elle portait des ~ éblouissants** purta nişte bijuterii minunate. 3. *(fig.)* obstacol, piedică; **la route de l'homme est semée de ~x** drumul în viaţă al omului este presărat cu piedici. 4. *(pop.)* cap, căpăţână, dovleac, tigvă, scăfârlie; **il n'a plus un cheveu sur le ~** nu mai are nici un fir de păr pe cap; **il n'a rien dans le ~** e prost / deştept ca oaia. 5. *(în expr.)* *(pop.)* **~ de Rennes, du Rhin** diamant fals; **avoir le cœur dur comme un ~ /avoir un ~ à la place du cœur** a fi neîndurător; a avea inimă de piatră; *(pop.)* **casser les ~x** a fi trimis la ocnă.

cailloutage *s.m.* 1. pietruire (cu pietriş); **le ~ d'une route** pietruirea unei şosele. 2. construcţie făcută din pietricele cu mortar de ciment. 3. faianţă fină.

caillouter *v.t.* a pietrui (cu pietriş); **~ une voie ferrée** a pietrui o cale ferată.

caillouteux, -euse *adj.* *(despre drumuri, terenuri)* cu pietriș; plin de pietriș; **chemin ~** drum plin de pietriș.
cailloutis *s.m.* 1. pietricele sfărâmate pentru asfaltarea drumurilor. 2. prundiș.
caïman *s.m.* *(zool.)* caiman, specie de crocodil (*Caiman* și *Paleosuchus*).
caïnites *s.m. pl.* eretici din sec. II care îi adorau pe Cain și Iuda.
caïque *s.m.* *(mar.)* caic, ambarcație îngustă cu vele.
cairn *s.m.* 1. tumulus celtic. 2. *(în munți)* movilă de pietre folosită ca reper (indicând o trecere etc.).
1. cairote *adj.* din Cairo.
2. Cairote *s.m.f.* locuitor din Cairo.
caisse I. *s.f.* 1. ladă, cufăr; **une ~ à outils** o ladă cu scule; **décharger des ~s** a descărca lăzi. 2. ciubăr. 3. casă (de bani), casierie; **~ d'épargne** casă de economii; **~ d'assurances sociales** casă de asigurări sociale; **~ de dépôts et consignations** casă de depuneri și consemnațiuni; **livre de ~** registru de casă; **payer à la ~** a plăti la casă. 4. caroserie de automobil. 5. cutie a unui instrument, aparat; **~ de résonance** cutie de rezonanță (a unui instrument cu coarde); **~ d'horlogerie** cutie care cuprinde mecanismul unui ceas; *(anat.)* **~ du tympan** cavitate cu aer situată dincolo de timpan. 6. tobă; **grosse ~** tobă mare care se bate doar cu un băț. 7. *(pop.)* piept *(în expr.)* **partir/s'en aller de la ~** a se îmbolnăvi de tuberculoză. 8. *(culinar)* hârtie-pergament care se așază pe fundul tăvii pentru coacerea unor prăjituri fine. 9. *(pop.)* beție; **prendre une ~** a se îmbăta; **avoir/tenir une ~** a fi beat. 10. *(pop.)* baterie a unei orchestre. 11. *(în expr.)* *(mar.)* **~ à eau** tanc; *(mar.)* **~ de la poulie** cutia scripetelui macaralei; *(constr.)* **~ à chaux** varniță; *(text.)* **~ à bobines** grătar de transportat țevi; **battre la grosse ~ a.** a bate toba; a face reclamă; **b.** a umbla cu șmecherii; **~ à savon** vehicul inconfortabil, rablă; **à fond la ~** în mare viteză; în goană (despre un vehicul); *(pop.)* **passer à la ~ a.** a da o lovitură; a face rost de bani; **b.** a fi concediat, a fi pus pe liber. **II.** *s.m.* *(pop.)* 1. bani, biștari, lovele; 2. *(pop. în expr.)* **aller au ~** a plăti; **c'est du ~** e tot aia; *(pop.)* **voyez ~** ia te uită cât încasează ăsta.
caisserie *s.f.* fabrică de lăzi.
caissette *s.f.* lădiță.
caissier, -ère *s.m.f.* casier; **~ d'une banque** casierul unei bănci.
caisson *s.m.* 1. cheson. 2. *(constr.)* casetă. 3. *(pop.)* burtă. 4. *(pop.)* cap, căpățână, craniu, tărtăcuță. 5. *(în expr.)* **faire sauter le ~ à qqn.** a împușca pe cineva în cap; **se faire sauter le ~** a se împușca în cap; a-și zbura creierii; *(text.)* **~ à poussière** colector de praf.
cajeput, cajeputier *s.m.* *(bot.)* copac din India, din care se extrage un ulei folosit în farmacie *(Melaleuca leucadendron)*.
cajole *s.f.* *(pop.)* fată.
cajoler I. *v.i.* *(despre gaițe, coțofene)* a țipa. **II.** *v.t.* 1. a mângâia, a fi afectuos; a dezmierda; **~ un enfant** a dezmierda un copil. 2. *(înv.)* a linguși, a flata, a se da bine pe lângă cineva.
cajolerie *s.f.* 1. dezmierdare. 2. lingușire.
cajoleur, -euse *adj. s.m.f.* lingușitor.
cajou, caju *s.m.* *(în expr.)* **noix de ~** nucă de acaju; v. **anacarde**.
cajun *adj., s.invar.* francez din Louisiana; **culture ~** cultură a francezilor din Louisiana.
cakchiquel *s.m.* una dintre limbile vorbite în Guatemala (de 350.000 persoane).
cake *s.m.* *(culinar)* chec.
cake-walk *s.m.* dans nord-american la modă în Franța în 1900.
cal *(pl.* **cals***)* *s.m.* 1. bătătură; **il a des ~s aux mains** are bătături la mâini. 2. *(chir.)* corp calos, formațiune osoasă care sudează un os fracturat. 3. *(bot.)* îngrămădire de celule gelificate care obturează în timpul iernii tuburile perforate ale unor plante (vița de vie).
1. calabrais ,~e *adj.* calabrez, din Calabria.
2. Calabrais ,~e *s.m.f.* calabrez, locuitor din Calabria.
caladium, caladion *s.m.* *(bot.)* numele mai multor plante ornamentale din America tropicală.
calage *s.m.* 1. *(maș.)* calare. 2. *(tehn.)* împănare. 3. *(av., mar.)* calaj; **~ d'une aile** calajul unei aripi.
calaison *s.f.* *(mar.)* pescajul navei.
calamar *s.m.* v. **calmar**.
calambac, calambour, calambouc *s.m.* esență de lemn exotic parfumat folosit în tâmplărie fină.
calame *s.m.* (*antichit.*) trestie folosită în antichitate la scris.
calament *s.m.* *(bot.)* mentă, izmă; **~-de montagne** izma pădurilor *(Calamintha officinalis)*; **~-des-champs** izmușoară *(Calamintha Nepeta)*.
calamine *s.f.* *(tehn.)* calamină.
calaminer *v.r.* a se acoperi cu calamină.
calamistrer *v.t.* a ondula, a încreți părul cu fierul; **cheveux calamistrés** păr încrețit.
calamite *s.f.* 1. specie de rășină. 2. lut alb. 3. *(paleont.)* arbore fosil din era primară (răspândit în terenurile carbonifere).
calamité *s.f.* calamitate, catastrofă, nenorocire; dezastru; flagel.
calamiteux,-euse *adj.* catastrofal, dezastruos.
calamus *s.m.* *(bot.)* specie de palmier.
calanche *s.f.* 1. v. **calanque**. 2. *(pop.)* moarte, deces.
calancher *v.i.* *(pop. înv.)* a muri.
calandrage *s.m.* *(text.)* calandrare.
calandre *s.f.* 1. *(tehn.)* calandru. 2. *(text., înv.)* manget. 3. *(ornit.)* ciocârlia cu degete scurte *(Calandrella cinerea* sau *Alauda calandra)* 4. *(entom.)* gărgăriță *(Calandra)*.
calandrer *v.t.* *(tehn.)* a trece prin calandru, a calandra.
calandreur,-euse *s.m.f.* *(tehn.)* lucrător la un calandru.
calanque, calanche *s.f.* golf mic și adânc într-un mal calcaros.
calao *s.m.* *(ornit.)* specie de pasăre tropicală cu cioc dezvoltat *(Calao.)*.
calathéa *s.m.* *(bot.)* plantă ornamentală de origine tropicală.
calavérite *s.f.* *(chim.)* telurură naturală de aur, care conține și argint.
calbar *s.m.* *(arg.)* slip, chiloți.

calbombe, calebombe *s.f. (arg. înv.)* nume generic pentru diverse surse de lumină; lumânare, bec, lampă etc.; **souffler sur la ~** a sufla în lampă/ lumânare.
calcaire I. *adj.* calcaros; **terrain ~** teren calcaros. **II.** *s.m.* calcar; piatră de var.
calcanéum *s.m. (anat.)* calcaneu, os scurt al călcâiului.
calcareux,-euse *adj. (Belgia)* calcaros.
calcarone *s.m. (tehn.)* calcaron, cuptor în aer liber pentru extracția sulfului (folosit în Sicilia).
calcédoine *s.f. (mineral.)* calcedonie.
calcémie *s.f. (med.)* calcemie, procentajul calciului în sânge.
calcéolaire *s.f. (bot.)* specie de plantă ornamentală din America de Nord *(Calceolaria).*
calcéole *s.f. (zool.)* specie de scoici *(Calceola).*
calcicole *adj. (despre plante)* căreia îi priesc terenurile calcaroase.
calciférol, ergocalciférol *s.m.* vitamina D sintetică (D2).
calcification *s.f. (fiziol., patol.)* calcificare.
calcifié,~e *adj. (fiziol., patol.)* calcificat.
calcifuge *adj. (despre plante)* cărora nu le priesc terenurile calcaroase.
calcimorphe *adj. (despre soluri)* bogat în calciu.
calcin *s.m.* **1**. crustă pe suprafața pietrelor cioplite. **2**. crustă pe pereții cazanelor cu aburi **3**. bucăți de sticlă sfărâmată folosite în industria sticlei.
calcination *s.f. (chim., metal.)* calcinare.
calcine *s.f.* **1**. oxid metalic utilizat în fabricarea emailurilor. **2**. partea cea mai fierbinte a unui cuptor.
calciner *v.t.* **1**. a calcina; a arde; **os calcinés** oase calcinate; **rôti calciné** friptură arsă. **2**. a supune la o temperatură înaltă.
calcinose *s.f. (med.)* calcinoză, depunerea unor cantități mari de săruri de calciu în țesuturi, mușchi, pe pereții vaselor sanguine.
calciothermie *s.f. (metal.)* operațiune de reducere în urma căreia se obțin anumite metale grele.
calciphobe *adj. v.* **calcifuge.**
calcique *adj. (chim.)* de calciu, de var; care se referă la compușii calciului; **dépôt ~** depozit de calciu.
calcite *s.f. (mineral.)* calcit, carbonat de calciu natural.
calcium *s.m. (chim.)* calciu.
calciurie *s.f. (patol.)* prezența anormală a calciului în urină.
calcul *s.m. (mat., fiz.)* **1**. calcul; **~ mental** calcul mental; **erreur de ~** eroare de calcul; **l'erreur de ~ ne se couvre point** eroarea de calcul nu poate fi remediată; **règle de ~** riglă de calcul; **~ différentiel** calcul diferențial; **~ matriciel**; calcul matricial, algebră matricială; **2**. aritmetică; **cet enfant est bon en ~** acest copil e bun la aritmetică. **3**. proiect, plan; socoteală; **cela n'entre pas dans mes ~s** aceasta nu intră în planurile mele; *(fam.)* **de ~ fait** după toate socotelile; les **événements firent échouer tous les ~s** evenimentele au făcut să eșueze toate planurile; **déjouer les ~s de l'adversaire** a zădărnici planurile adversarului. **5**. *(med.)* calcul, piatră; **~ biliaire** caicul biliar, piatră la bilă; **~ rénal** calcul renal, piatră la rinichi. **4**. *(în expr.)* **par ~** din interes; **sans ~** dezinteresat, sincer.
calculable *adj.* calculabil, care poate fi calculat.
calculateur,-trice I. *adj., s.m.f.* calculator; care știe să calculeze; **un bon ~** un bun calculator; *(peior.)* **esprit ~** om care acționează din calcul. **II.** *s.m.* **1**. calculator, mașină de calculat; **~ électronique** calculator electronic. **2**. *(tehn. în expr.)* **~ de projet** proiectant. **III.** *s.f.* calculator electronic de mici dimensiuni; **~ de bureau / de poche** calculator de birou/de buzunar.
calculer I. *v.t.* **1**. a calcula, a determina / a stabili prin calcul; a socoti; **~ une éclipse** a stabili prin calcul data unei eclipse; **~ la surface d'un terrain** a stabili prin calcul suprafața unui teren. **2**. *(fig.)* a calcula, a aprecia, a evalua, a estima; **~ ses chances de succès** a-și evalua șansele de reușită. **3**. a calcula, a prevedea, a combina; **il a mal calculé son coup** și-a calculat prost lovitura. **II.** *v.i.* a calcula; a combina; **~ de tête** a calcula în minte, fără a scrie.
calculeux,-euse *adj. (med.)* cu calculi, cu piatră; calculos, care are calculi.
calculifrage *adj. (chir.)* care sfărâmă calculii din vezica urinară.
calculose *s.f. (med.)* calculoză; formarea de calculi; litiază.
calculot *s.m. (ornit.)* specie de pinguin.
caldarium *s.m. (antichit.)* sală de băi calde (cu apă sau vapori) la termele romane.
caldeira, caldère *s.f.* crater vulcanic de mari dimensiuni.
caldoche *s.m.f., adj.* european stabilit în Noua Caledonie.
cale *s.f.* **1**. *(mar.)* cală; **mettre des marchandises dans la ~** a pune mărfuri în cală; **~ à charbon** cala de cărbune. **2**. *(maș.)* bailag. **3**. cală, partea în pantă ușoară a unui port rezervată pentru operațiuni de încărcare sau descărcare a navelor. **4**. cală, plan înclinat spre mare unde se construiesc nave; **~ de construction** cală de construcție. **5**. cală, piesă prismatică din lemn sau metal care se așază în fața roții unui vehicul pentru a-l imobiliza. **6**. *(în expr.)* **être à fond de ~** a fi la ananghie / la strâmtoare; *(mar.)* **~ sèche** doc uscat, bazin de carenaj; *(mar.)* **~ à eau** tanc de balast; *(constr.)* **~ d'appui du montant** banchină; *(el.)* **~ d'encoche** pană de crestătură; *(pop.)* **se lester la ~** a mânca pe cinste, a se ghiftui.
calé,~e *adj.* **1**. *(fig. fam.)* tobă (de carte), foarte instruit; **cet élève est ~ en histoire** acest elev e tobă de istorie. **2**. greu, complicat; **il est ~ ce problème** e grea problema asta. **3**. *(pop. înv.)* înstărit. **4**. (Belgia) pregătit.
calebasse *s.f.* **1**. *(bot.)* tigvă. **2**. *(pop.)* cap, tigvă, dovleac, căpățână. **3**. *(pop. în expr.)* **vendre la ~** a face mărturisiri, a ciripi.
calebassier *s.m. (bot.)* tigvă *(Lagenaria vulgaris).*
calebombe *s.f. v.* **calbombe.**
calèche *s.f.* caleașcă.
calecif, calcif *s.m. (pop.) v.* **caleçon.**
caleçon *s.m.* **1**. chiloți, indispensabili; izmene; **~ de bain** chiloți de baie, slip. **2**. *(arg.)* colet destinat unui deținut; **le ~ bande** coletul e plin.

caleçonnade *s.f.* *(peior.)* spectacol de bulevard pe teme erotice.
1. **calédonien,~ne** *adj.* caledonian; din Caledonia; *(geol.)* **plissement ~** cută caledoniană.
2. **Calédonien,~ne** *s.m.f.* caledonian, locuitor din Caledonia.
caléfaction *s.f.* *(fiz.)* acțiunea de încălzire și rezultatul ei.
calembour *s.m.* calambur, joc de cuvinte.
calembredaine *s.f.* glumă, prostie; balivernă; **débiter des ~s** a debita prostii / baliverne.
calendes. *s.f.pl.* *(în antichitate)* calende *(fam.)* **aux ~ grecques** niciodată, la calendele grecești, la paștele cailor, la sfântu-așteaptă; la anul când o-nflori bostanul.
calendrier *s.m.* calendar.
calendula *s.f.* *(bot.)* numele științific al plantei medicinale filimică.
cale-pied (*pl.* **cale-pieds**) *s.m.* opritor de picior (la pedala bicicletei).
calepin *s.m.* 1. carnețel, blocnotes. 2. *(în expr.)* **mettez cela sur votre ~** ține minte asta, vezi să nu uiți; **cela n'était pas dans son ~** nu se aștepta la asta.
caler I. *v.t.* 1. a cala, a propti, a rezema, a sprijini; a imobiliza, a înțepeni; **il s'allonge sur le sol, la tête calée sur son sac de toile** se întinde pe pământ, cu capul rezemat de sacul său de pânză; **~ la roue d'une automobile** a imobiliza roata unui automobil. 2. *(maș.)* a cala, a bloca; **~ son moteur** a-și cala motorul. 3. a regla, a potrivi; a fixa orizontal suportul unui aparat topografic de vizare. 4. *(mar.)* a coborî; **~ un mât** a coborî un catarg; **~ la voile a.** a coborî vela; b. a-și mai reduce din pretenții, a ceda; **II.** *v.r.* 1. a se instala comod; **il se cala dans son fauteuil** se instală comod în fotoliul său. 2. *(în expr.)* **se ~ les joues / les amygdales** a-și umple burta, a băga la jgheab. **III.** *v.i.* 1. *(maș.)* a cala. 2. *(mar.)* a afunda, a da la fund, a călca în apă; **combien calez-vous?** Ce pescaj ai? **ce navire cale trop** această navă se afundă prea mult. 3. *(fam.)* a ceda, a da înapoi; a renunța; **~ devant l'adversaire** a da înapoi în fața adversarului. 4. *(tehn.)* a se opri; **le moteur cale** motorul se oprește.
caleter, calter *v.i.* *(pop.)* a o lua la fugă, a o șterge repede.
calfat *s.m.* *(mar.)* calafat.
calfatage *s.m.* *(mar.)* călăfătuire.
calfater I. *v.t.* *(mar.)* a calfata, a călăfătui. **II.** *v.r.* *(arg. în expr.)* **se~ la gueule** a mânca mult și lacom.
calfeutrage, calfeutrement *s.m.* astupare a crăpăturilor la uși, ferestre.
calfeutrer I. *v.t.* a astupa crăpăturile la uși, ferestre. **II.** *v.r.* a se închide; a sta închis, a se retrage acasă / la căldură, în bârlog, a nu ieși din bârlog.
calibrage *s.m.* *(tehn.)* calibrare.
calibre *s.m.* 1. *(tehn.)* calibru; **le ~ d'un fusil** calibrul unei puști. 2. *(arg.)* revolver; **il sort son ~** își scoate revolverul. 3. *(tehn.)* șablon. 4. mărime, proporție; **obus de gros/petit ~** obuz de calibru mare / mic. 5. *(fig. fam.)* calibru, fel, soi, tip, gen, teapă; **il est content de trouver un interlocuteur du ~ de Robert** este mulțumit că a găsit un interlocutor de calibrul / genul lui Robert; **ce sont des individus du même ~** sunt indivizi de aceeași teapă.
calibrer *v.t.* 1. *(tehn.)* a calibra. 2. *(inform.)* a evalua lungimea unui text.
calibreur *s.m.* *(tehn.)* calibror, aparat sau mașină de calibrat.
calice *s.m.* 1. *(bot. anat.)* caliciu. 2. *(bis.)* potir. 3. cupă; *(fig.)* cupă; **boire le ~ jusqu'à la lie** a îndura necazurile, a bea cupa amărăciunilor/paharul până la fund.
caliche *s.m.* *(geol.)* minereu din care se extrag nitratul de sodiu și iodul (în Peru și Chile).
caliciforme *adj.* 1. *(bot.)* caliciform, în formă de caliciu. 2. *(med. în expr.)* **cellules ~s** celule caliciforme.
calicot *s.m.* 1. *(text.)* stambă, țesătură ieftină; **tablier de ~** șorț de stambă. 3. *(pop. înv.)* vânzător de textile. 2. banderolă; **~ publicitaire** banderolă publicitară.
calicule *s.m.* *(bot.)* al doilea caliciu format din sepale suplimentare.
calier *s.m.* *(mar.)* matelot afectat serviciului din cală.
califat, khalife *s.m.* calif.
1. **californien,~ne** *adj.* californian, din California.
2. **Californien,~ne** *s.m.f.* californian, locuitor din California.
californium *s.m.* *(chim.)* californiu.
califourchon *s.m.* *(în expr.)* **à ~** călare; **s'asseoir à ~ sur une chaise** a sta călare pe un scaun, cu spătarul în față.
câlin,~e *adj., s.m.f.* calin, alintător, dezmierdător, mângâietor; **un enfant ~** un copil calin; *(fam.)* **faire un ~ à qqn.** a mângâia pe cineva cu tandrețe.
câliner *v.t.* a mângâia, a alinta, a dezmierda; a răsfăța; **~ un enfant** a dezmierda un copil.
câlinement *adv.* (în mod) calin, dezmierdător.
câlinerie *s.f.* mângâiere, alintare, dezmierdare; răsfăț.
caliorne *s.f.* *(mar.)* palan mare pentru manipularea obiectelor grele.
calisson *s.m.* *(culinar)* fursec din aluat de migdale.
calleri *s.m.* *(arg.)* bani, biștari, lovele, mălai.
calleux,-euse *adj.* 1. aspru, cu bătături, calos; **des mains calleuses** mâini pline de bătături. 2. *(anat. în expr.)* **corps ~** corp calos, fascicul de fibre nervoase care unește cele două emisfere ale creierului mare.
calligramme *s.m.* poem în care versurile sunt așezate în pagină sub forma unui desen.
calligraphe *s.m.f.* persoană cu scris frumos.
calligraphie *s.f.* caligrafie.
calligraphier *v.t., v.i.* a caligrafia, a scrie frumos.
calligraphique *adj.* caligrafic.
callimorphe *s.f.* *(entom.)* specie de fluturi de seară.
calliphora *s.m.* *(entom.)* numele științific al muștii albastre a cărnii.
callipyge *adj.* care are fese frumoase.
callithrique *s.m.* *(zool.)* specie de maimuțe din America de Sud.
callitric. *s.m.* *(bot.)* specie de ferigi.
callitriche *s.m.* *(bot.)* specie de plante acvatice, numite și stele de apă.

callosité *s.f.* *(anat.)* calozitate; întărire și îngroșare a pielii; **mains couvertes de ~s** mâini acoperite de calozități.
calmant,~e I. *adj.* liniștitor, calmant; sedativ; **un traitement ~** un tratament calmant, de liniștire; **des paroles ~es** cuvinte liniștitoare. **II.** *s.m.* *(farm.)* calmant; **avaler un ~** a înghiți un calmant.
calmar, calmaret *s.m.* *(zool.)* calmar *(Sepia loligo).*
calme I. *adj.* **1.** calm, liniștit; **la mer est ~** marea este calmă, liniștită; **la situation est ~** situația este calmă; **le marché de l'or est ~ ces jours derniers** piața aurului este calmă în ultimele zile; **il est resté ~ malgré l'agitation des derniers jours** el a rămas calm, în ciuda agitației din ultimele zile. **2.** *(fig.)* calm, liniștit, stăpânit, așezat; potolit; **un homme ~** un om calm, stăpânit. **II.** *s.m.* calm, liniște; **~ plat** calm absolut al mării; **la foule s'est dispersée dans le ~** mulțimea s-a împrăștiat în liniște; **rétablir le ~** a restabili calmul. **2.** *(geogr. în expr.)* **~s équatoriaux / tropicaux** zone de joasă presiune, de vânturi slabe. **3.** stăpânire de sine, sânge rece; **perdre / retrouver son ~** a-și pierde/a-și regăsi calmul.
calmement *adv.* (în mod) calm, cu calm; **il a répondu ~ aux accusations** a răspuns calm acuzațiilor.
calmer *v.t., v.i., v.r.* a (se) calma, a (se) liniști, a (se) potoli; **~ une querelle** a potoli o ceartă; **~ une douleur** a calma o durere; **~ la soif** a potoli setea; **la mer s'est calmée** marea s-a liniștit; **calme-toi!** Potolește-te!
calmir *v.i.* **1.** *(mar.)* *(despre vânt)* a se potoli. **2.** *(despre mare)* a se liniști.
calmos *adj.* *(arg.)* calm; încetișor; ușurel.
calo *s.m.* argou spaniol modern cu cuvinte țigănești.
calomel *s.m.* *(farm.)* calomel, antiseptic intestinal.
calomniateur, -trice *s.m.f., adj.* calomniator, defăimător; denigrator; **propos ~s** cuvinte defăimătoare; **il faut dénoncer les ~s** calomniatorii trebuie denunțați.
calomnie *s.f.* calomnie, defăimare; bârfire, ponegrire; **une basse ~** o calomnie josnică; **se laver d'une ~** a se dezvinovăți de o calomnie.
calomnier *v.t., v.i.* a calomnia, a defăima, a bârfi, a ponegri.
calomnieusemenet *adv.* (în mod) calomnios, defăimător.
calomnieux, -euse *adj.* calomnios, defăimător; denigrator; **accusation calomnieuse** acuzație defăimătoare.
calophyle I. *adj.* *(bot.)* care are frunze frumoase. **II.** *s.m.* nume de plantă *(Calophyllus tacamahaca).*
caloporteur, caloriporteur *adj. m.* *(fiz. despre fluide)* care evacuează căldura dintr-o mașină termică.
calopsitte *s.m.* *(ornit.)* specie de papagal din Australia *(Calopsitta Novae-Hollandae).*
caloptère *adj.* *(zool.)* care are aripi frumoase.
caloquet *s.m.* *(arg. înv.)* pălărie veche.
calorescence *s.f.* *(fiz.)* transformare a radiațiilor luminoase absorbite de o suprafață în radiații calorice.
calorie *s.f.* *(fiz.)* calorie.
calorifère I. *adj.* care răspândește căldura; **tuyau ~** țeavă care răspândește căldura. **II.** *s.m.* calorifer; **~ à air chaud/à eau chaude** calorifer cu aer cald / cu apă caldă.
calorification *s.f.* *(fiz.)* calorificare, producerea de căldură într-un organism viu.
calorifique *adj.* *(fiz.)* calorific, care produce căldură; **rayons ~s** raze calorifice.
calorifuge *adj.* calorifug, (material) rău conducător de căldură; termoizolant.
calorifuger *v.t.* *(fiz.)* a proteja împotriva pierderilor de căldură.
calorifugeage *s.m.* *(fiz.)* protecție împotriva pierderilor de căldură; **le ~ des tuyaux du chauffage central** protecția țevilor de încălzire centrală.
calorimètre *s.m.* *(fiz.)* calorimetru.
calorimétrie *s.f.* *(fiz.)* calorimetrie.
calorimétrique *adj.* *(fiz.)* calorimetric.
calorique I. *adj.* *(fiz.)* caloric; **ration ~** cantitate de calorii necesare organismului. **II.** *s.m.* *(fiz. înv.)* fluid ipotetic considerat ca fiind vehiculul căldurii.
calorisation *s.f.* *(metal.)* cementare a metalelor cu aluminiu.
calot *s.m.* **1.** *(pop.)* chipiu / șapcă de polițist. **2.** bilă *(de jucat).* **2.** *(pop. pl.)* ochi; **rouler des ~** a căsca/a holba ochii; a face ochii cât cepele.
calotin *s.m.* **1.** *(peior.)* preot; popă; membru al clerului. **2.** apărător al preoțimii.
calotte *s.f.* **1.** calotă de pălărie; tichie. **2** *(arg. peior.)* clerul, popimea, preoțimea; **la ~ rouge** calota de cardinal. **3.** *(arhit.)* boltă, calotă; **4.** *(anat. în expr.)* **~ crânienne** calotă craniană. **5.** *(geol.)* **~ glaciaire** calotă glaciară. **6.** *(fam.)* palmă, scatoalcă; **flanquer une ~** a cârpi o palmă. **7.** *(în expr.)* **la ~ des cieux** cerul, bolta cerească.
calotter *v.t.* **1.** *(fam.)* a cârpi o palmă, a plesni cu palma peste cap; **~ un enfant** a cârpi un copil. **2.** *(pop.)* a șterpeli, a fura; **il s'est fait ~ sa malle** i s-a furat geamantanul. **3.** *(pop.)* a aresta.
calouse *s.f.* *(arg.)* **1.** picior. **2.** *(în expr.)* **jouer des ~s** a merge, a umbla.
caloyer, -ère, caloger, -ère *s.m.f.* călugăr grec din ordinul Sfântului Vasile.
calquage *s.m.* calchiere.
calque *s.m.* **1.** hârtie de calc. **2.** *(lingv.)* calc. **3.** *(peior.)* copie, plagiat.
calquer *v.t.* **1.** a calchia; **~ un schéma** a calchia o schemă. **2.** *(fig.)* a calchia, a imita cu servilitate; **il calque son comportement sur celui de son maître** imită comportamentul șefului său.
calqueur, -euse *s.m.f.* **1.** cel care calchiază. **2.** *(la desenele animate)* cel care reproduce desenele.
calquoir *s.m.* creion de metal ascuțit pentru calchiat.
calter, caleter *v.i., v.r.* *(pop.)* **1.** a o șterge, a o întinde, a o lua din loc/la sănătoasa; **emporte tes fringues et calte en vitesse** ia-ți boarfele și șterge-o rapid. **2.** a înceta; a tăcea; **calte au boniment** ajunge, taci, am înțeles. **3.** *(în expr.)* **caltez boudin, vous sentez l'ail, caltez volaille** apostrofare dispretuitoare.
calumet *s.m.* **1.** lulea mare folosită de indienii din America de Nord. **2.** *(în expr.)* **fumer le ~ de paix** a se reconcilia, a se împăca, a fuma pipa păcii.

calus *s.m.* 1. bătătură. 2. *(bot.)* excrescență (cicatrice) pe trunchiul unui copac, pe locul de unde a fost ruptă o ramură, o bucată de coajă.
calvados *(fam.)*, **calva** *s.m.* țuică de cidru.
calvaire *s.m.* 1. monument sculptat în aer liber simbolizând patimile lui Iisus; ~ **élevé à un croisement de routes** monument ridicat la o răspântie. 2. calvar, chin, cazną, suferință morală; **ces quelques mois ont été pour elle un vrai** ~ aceste câteva luni au fost pentru ea un adevărat calvar.
calvairienne, fille du Calvaire *s.f.* călugăriță, membră a unei congregații de călugărițe benedictine fondate în sec. VI.
calville *s.f.* *(hort.)* specie de mere roșii sau albe, foarte apreciate.
calvinisme *s.m.* *(rel.)* calvinism.
calviniste *s.m.f., adj.* *(rel.)* calvinist, calvin, hughenot.
calvitie *s.f.* chelie.
calybite *s.m.* ascet creștin din primele timpuri ale bisericii creștine, care locuia în peșteri.
calycanthe *s.m.* *(bot.)* arbust ornamental aromat.
calypso *s.m.* dans jamaican în doi timpi.
camaïeu *s.m.* piatră fină cioplită, formată din două straturi de culori diferite. 2. *(pict.)* tablou pictat în diferitele tonuri ale aceleiași culori.
camail *s.m.* *(mil. înv.)* armură care proteja capul și gâtul. 2. *(la catolici)* pelerină purtată de unii clerici. 3. *(ornit.)* penele lungi de pe gât și piept.
camaldule *s.m.* călugăr sihastru aparținând unui ordin fondat în 1012 de Sfântul Romulad.
camarade *s.m.* 1. coleg, prieten; **un vieux** ~ un vechi prieten. 2. camarad de regiment. 3. coleg de studii; **un** ~ **d'université** un coleg de universitate. 4. tovarăș, formulă de adresare în partide de stânga. 5. *(în expr.)* **faire** ~ a se preda inamicului.
camaraderie *s.f.* camaraderie, solidaritate; prietenie; colegialitate.
camard, ~e I. *adj.* (despre nas) turtit. **II.** *s.m.f.* cârn; **un** ~ cârn. **III.** *s.f.* *(cu maj.)* moartea; *(în expr.)* **épouser la Camarde / faire ménage avec la Camarde** a muri.
camarera *s.m.* *(span.)* 1. doamnă de onoare a unei prințese spaniole. 2. cameristă. 3. chelneriță.
camarero *s.m.* *(span.)* 1. valet. 2. servitor într-un hotel. 3. chelner.
1. **camarguais, ~e I.** *adj.* din provincia Camargue. **II.** *s.m.* cal din provincia Camargue.
2. **Camarguais, ~e** *s.m.f.* locuitor din provincia Camargue.
camarilla *s.f.* *(span.)* camarilă.
cambial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(fin.)* cambial, referitor la schimb.
cambiste *s.m.* *(fin.)* agent de schimb valutar.
cambium *s.m.* *(bot.)* cambiu, țesut vegetal din zona generatoare, care asigură creșterea secundară în grosime a tulpinii.
1. **cambodgien, ~ne** *adj.* cambodgian, din Cambodgia.
2. **Cambodgien, ~ne** *s.m.f.* cambodgian, locuitor din Cambodgia.
cambouis *s.m.* *(tehn.)* unsoare înnegrită, murdară, uzată.
cambouisé, ~e *adj.* *(despre mecanisme)* ancrasat.
cambrage, cambrement *s.m.* cambrare, arcuire.
cambrai *s.m.* 1. pânză fină de in fabricată la Cambrai. 2. dantelă de mașină.
cambré, ~e *adj.* cambrat, arcuit.
cambrer *v.t., v.r.* a (se) cambra, a (se) arcui.
cambrien, ~ne *adj., s.m.* *(geol.)* cambrian; prima perioadă a erei primare (paleozoicul inferior).
cambriolage *s.m.* furt prin spargere.
cambrioler *v.t.* a face o spargere, a fura prin spargere, efracție.
cambrioleur, -euse *s.m.f.* hoț, spărgător.
cambriot, cambrio *s.m.* *(arg.)* spărgător.
cambrousard *adj., s.m.f.* *(pop. peior.)* țăran, țopârlan, pășunist, țărănoi.
cambrouse, cambrousse *s.f.* *(pop.peior.)* 1. câmpie, țară; **il n'est jamais sorti de sa** ~ n-a ieșit niciodată din câmpia lui, de la țară. 2. *(pop. înv.)* cameră. 3. *(pop. în expr.)* **nettoyeur de** ~ spărgător, hoț.
cambrure *s.f.* 1. cambrură, arcuitură, arcuire, îndoitură; **la** ~ **de la colonne vertébrale** arcuirea coloanei vertebrale. 2. *(av.)* curbura profilului. 3. *(piel.)* glenc.
cambuse *s.f.* 1. *(mar.)* cambuză, magazie de provizii la bordul unei nave. 2. *(pop.)* casă neîngrijită. 3. *(pop.)* cantină a unei școli, a unei închisori. 4. (*pop.*) tavernă rău famată. 5. (*pop.*) atelier; prăvălie.
cambusier *s.m.* *(mar.)* cambuzier.
cambuter I. *v.t.* *(arg.)* 1. a înșela pe cineva (în cadrul unui troc). 2. a înlocui o marfă (în vederea unei escrocherii). **II.** *v.i.* a-și schimba locul, aspectul.
cambuteur (de fafiots) *s.m.* *(arg.)* agent de schimb.
came *s.f.* 1. *(tehn.)* camă; **arbre à ~s** arbore cu came. 2. *(text. în expr.)* ~ **de chasse** excentric de bătaie. 3. *(zool.)* specie de moluște bivalve (*Chama*). 4. *(arg.)* drog (mai ales cocaină). 5. *(pop.)* marfă. 6. *(pop.)* prostituată.
camé, ~e *arg. s.m.f.* *(pop.)* persoană care se droghează.
camée *s.m.* 1. camee. 2. pictură în tonuri cenușii imitând cameea.
caméléon *s.m.* 1. *(zool.)* cameleon, reptilă sauriană *(Chamaeleo)*. 2. *(fig.)* persoană care își schimbă opiniile după împrejurări.
caméléonesque *adj.* *(rar)* schimbător ca un cameleon.
camélia, camellia *s.m.* *(bot.)* camelie *(Camellia japonica)*.
camélides *s.m.pl.* *(zool.)* familie de mamifere din care fac parte cămila și lama.
caméline, cameline *s.f.* *(bot.)* camelină, lubiț; oul-inului *(Camelina sativa)*.
camelie *s.f.* grămadă de sare extrasă dintr-o mlaștină sărată.
camelliacées *s.f.pl.* *(bot.)* cameliacee, familie de dicotiledonate.
camelot *s.m.* 1. stofă de lână amestecată cu păr de capră. 2. vânzător ambulant.
camelote *s.f.* *(fam.)* 1. camelotă, marfă de proastă calitate; **acheter de la** ~ a cumpăra marfă proastă. 2. lucru prost executat. 3. *(pop.)* prada unui hoț.
cameloter *v.t.* 1. a lucra neîngrijit; a face lucru de mântuială. 2. a vinde marfă proastă. 3. *(pop.)* a vagabonda. 4. *(pop.)* a deturna ceva în folos propriu.

camembert *s.m.* brânză de Camembert.
camer *v.r.* *(arg.)* a se droga.
caméra *s.f.* *(tele, cinema)* cameră, aparat de luat vederi.
cameraman *s.m.* *(tele, cinema)* cameraman, operator.
camérier *s.m.* 1. demnitar laic sau ecleziast din garda papei. 2. *(înv.)* administrator de mănăstire.
cameriste *s.f.* 1. *(fam.)* cameristă. 2. *(ist.)* doamnă de onoare, însoțitoare (a unei regine, prințese).
camerlingue *s.m.* *(bis.catol.)* cardinal care girează activitatea Vaticanului între moartea unui papă și alegerea celui următor.
1. **camerounais, ~e** *adj.* din Camerun.
2. **Camerounais, ~e** *s.m.f.* locuitor din Camerun.
camion *s.m.* 1. *(înv.)* căruță joasă cu patru roți. 2. camion, autocamion. **~ à benne basculante** camion cu benă basculantă; **~ -citerne** camion-cisternă. 3. recipient în care zugravii își pregătesc varul. 4. *(tehn.)* ac cu gămălie scurt și subțire.
camionnage *s.m.* 1. camionaj, transport de mărfuri cu camionul. 2. taxă de camionaj; **payer le ~** a plăti taxa de camionaj.
camionner *v.t.* a transporta mărfuri cu camionul.
camionnette *s.f.* (auto)camionetă ușoară, a cărei sarcină utilă nu depășește 1.500 kg.
camionneur *s.m.* 1. camionagiu, șofer de camion. 2. antreprenor de camionaj.
camisards *s.m.pl.* nume dat protestanților din Cévennes, revoltați sub domnia lui Ludovic al XIV-lea.
camisole *s.f.* 1. *(înv.)* **a.** cămașă de noapte scurtă purtată de femei; **b.** cămașă dreaptă de damă. 2. *(med. în expr.)* **~ de force** cămașă de forță; **~ chimique** terapeutică medicamentoasă cu efecte comparabile cu ale cămășii de forță.
camomille *s.f.* *(bot.)* mușețel, romaniță *(Matricaria Chamomilla* și *Anthemis nobilis)*; **~ des chiens** romaniță-puturoasă, fulică, mărarul-câinelui (*Anthemis* și *Maruta cotula*); **fausse-~** romaniță-proastă *(Anthemis arvensis)*.
camorra *s.f.* *(ital.)* *(înv.)* asociație de răufăcători napolitani, echivalentă cu mafia.
camouflage *s.m.* 1. camuflaj, camuflare; **un ~ de branchages** un camuflaj realizat din crengi. 2. *(fig.)* deghizare, travestire; disimulare; **~ de bénéfices** disimularea beneficiilor.
camoufle *s.f.* *(arg.)* 1. nume dat diferitelor surse de lumină: lumânare, lampă. 2. polițist deghizat. 3. *(în expr.)* **souffler sa ~** a muri, a da ortul popii.
camoufler I. *v.t.* 1. a camufla **~ des canons sous des branchages** a camufla tunurile sub crengi. 2. *(fig.)* a ascunde; a deghiza, a travesti; a disimula; **~ son écriture** a-și ascunde / deghiza scrisul. **II.** *v.r.* a se camufla/ascunde.
camouflet *s.m.* 1. *(înv.)* glumă constând în a sufla fumul de la țigară în nasul cuiva. 2. *(mil.)* mină. 3. *(fam.fig.înv.)* afront, jignire; palmă; **essuyer un ~** a primi un afront.
camp *s.m.* 1. tabără, campament; **lever le ~ a.** a ridica tabăra; **b.** *(fig.)* a o întinde, a spăla putina; **~ d'instruction** tabără de instrucție; **~ militaire** tabără militară. 2. lagăr; **~ de réfugiés** lagăr de refugiați; **~ de travail** lagăr de muncă; **~ d'extermination** lagăr de exterminare. 3. teren de bază al unei echipe sportive. 4. *(fig.)* tabără în opoziție cu alta; **le pays est divisé en deux ~s** țara este divizată în două tabere. 5. *(în expr.)* **en ~ volant** neinstalat definitiv; flotant; *(mil.)* **~ retranché** fortificație; **lit de ~** pat de campanie.
campagnard, ~e I. *s.m.f.* țăran, locuitor de la țară; persoană care locuiește la țară. **II.** *adj.* țărănesc, câmpenesc, rustic; **manières ~es** maniere rustice; **maison ~e** casă țărănească.
campagne *s.f.* 1. *(geogr.)* câmp, câmpie, șes; **les travaux de la ~** muncile câmpului; **en rase ~** în plin câmp; **la voiture tomba en panne en rase ~** automobilul a avut o pană în plin câmp; **battre la ~ a.** a străbate câmpia pentru a stârni vânatul; b. *(mil.)* a deschide drum armatei; **c.** a căuta în lung și-n lat ceva/pe cineva; **d.** *(fig.)* a bate câmpii, a o lua razna, a divaga. 2. *(mil.)* campanie, expediție militară; **tenue de ~** ținută de campanie; **la ~ d'Égypte** campania din Egipt. 3. țară, sat; **vivre à la ~** a trăi la țară; **aller à la ~ a.** a merge la țară; **b.** *(arg.)* a se duce la închisoare; **médecin de ~** medic de țară. 4. campanie, acțiune organizată; **~ de presse** campanie de presă; **~ électorale** campanie electorală; **la ~ électorale bat son plein** campania electorală e în toi; **les archéologues commencent une ~ de fouilles** arheologii încep o campanie de săpături. 5. *(în expr.)* **se mettre en ~ a.** *(mil.)* a porni la război; b. a începe o căutare, o cercetare; *(mil.)* **tenir la ~** a rezista în fața inamicului; **~ de pêche** *(în limbajul polițiștilor)* razie într-un cartier; **entrer en ~ a.** a porni la război; b. a începe o activitate; **emmener qqn. à la ~ a.** a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul; **b.** *(arg.)* a trata cu dispreț pe cineva; **faire ~** a participa la război; **partie de ~** excursie la țară.
campagnol *s.m.* *(zool.)* șoarece-de-câmp *(Microtus Arvalis)*.
campanaire *adj.* care se referă la clopote și clopotnițe; **échelle ~** scară de clopot.
campane, campanne *s.f.* 1. *(înv.)* talangă; clopoțel. 2. *(arhit.)* corp de capiteluri corintiene și compozite în formă de clopot răsturnat. 3. ornament în formă de clopot. 4. tumoare a jaretului la cal. 5. cazan de fiert săpunul.
campaniforme *adj.* care are forma unui clopot.
campanile, campaniile *s.m.* *(arhit.)* campanilă, turn-clopotniță.
campanulacées *s.f.pl.* *(bot.)* campanulacee, familie de plante erbacee din zonele temperate și subtropicale.
campanule *s.f.* *(bot.)* 1. campanulă, clopoțel (*Campanula*). 2. *(în compuse)* **~ agglomérée** ciuciure *(Campanula glomerata)*.
campanulé, ~e *adj.* în formă de clopot.
campé, ~e *adj.* 1. (*fam.*) instalat, așezat. 2. *(în expr.)* **garçon bien ~** băiat bine clădit, solid, bine făcut; **personnage bien ~** personaj realizat cu forță, cu vigoare; **récit bien ~** povestire bine construită, cu precizie, bine închegată.

campêche *s.m.* 1. *(bot.)* copac din America tropicală, cu lemn tare și care cuprinde o materie colorantă roșu închis (fam. *Cesalpinacee*). 2. (*pop. în expr.*) **bois de ~** vin de calitate proastă.

campement *s.m.* 1. *(mil.)* campament. 2. locul de campament. 3. *(fig.)* campament, instalare provizorie.

camper I. *v.i.* 1. *(mil.)* a campa; a instala o tabără; **la troupe campait aux abords de la ville** trupa era instalată în împrejurimile orașului. 2. a face camping; **ils campent au bord de la mer** fac camping la malul mării. 3. a se instala provizoriu; **pendant le nettoyage à fond de la maison, les enfants camperont chez des amis** în timpul curățeniei generale, copiii se vor instala provizoriu la niște prieteni. **II.** *v.t.* 1. a instala o armată într-un loc; **il avait campé son régiment au pied d'une montagne** își instalase regimentul la poalele unui munte. 2. *(fam.)* a pune, a posta, a așeza; **~ sa casquette sur l'oreille** a-și pune șapca pe-o ureche. 3. a reprezenta, a construi cu vigoare, cu relief; **cet auteur campe bien ses personnages** acest autor își construiește cu vigoare personajele. 4. *(fam.în expr.)* **~ là qqn.** a părăsi pe cineva, a-l lăsa mască / cu buzele umflate. **III.** *v.r.* 1. a se instala, a se așeza. 2. *(fam. în expr.)* **se ~ devant qqn.** a se propti / a se proțăpi în fața cuiva.

campeur, -euse *s.m.f.* persoană care face camping.

camphre *s.m.* *(chim.)* camfor.

camphré, ~e *adj.* 1. *(chim.)* camforat. 2. *(pop. despre băuturi)* alcoolizat, tare.

camphrer *v.r.* *(pop.)* a se îmbăta criță.

camphrier *s.m.* 1. *(bot.)* arbore de camfor *(Cinnamomum camphora)*. 2. *(pop.)* băutor de rachiu. 3. *(pop.)* cârciumar. 4. magazin de băuturi.

campignien, ~ne *s.m., adj. (preist.)* producție de unelte rudimentare din silex de la sfârșitul neoliticului.

camping *s.m.* *(sport, turism)* 1. camping, sejur în aer liber, în corturi. 2. teren folosit în acest scop.

1. **campos, campo** *s.m. (fam. înv.)* concediu, liber, odihnă *(pentru elevi)*; **avoir ~** a avea liber; **donner ~** a da liber.

2. **campos** *s.m.pl.* savană.

campus *s.m.* 1. *(în America) (în expr.)* **~ universitaire** campus universitar, vast teren cuprinzând construcții universitare și cămine studențești. 2. *(în Europa)* ansamblu universitar în afara unui oraș.

camtar *s.m. (arg.)* camion.

camus, ~e I. *adj.* 1. *(despre nas)* cârn și turtit. 2. *(fig.)* încurcat, stânjenit. **II.** *s.m.f.* cârn (și turtit); **un ~** un cârn.

can, cant *s.m.* cant (la scânduri, grinzi, cărămizi).

canada *s.m.* varietate de măr renet.

canadair *s.m.* avion special dotat cu rezervoare de apă pentru lupta împotriva incendiilor din păduri.

canadianisme *s.m.* cuvânt sau construcție de frază specifice limbii franceze vorbite în Canada.

1. **canadien, ~ne I.** *adj.* canadian, din Canada. **II.** *s.f.* 1. canadiană, scurtă (îmblănită). 2. canoe cu extremitățile ridicate.

2. **Canadien, ~ne** *s.m.f.* canadian, locuitor din Canada.

canaille I. *s.f.* 1. canalie, secătură, ticălos, lichea, netrebnic; **cette ~ veut se faire prendre pour un homme sérieux** această canalie vrea să treacă drept un om serios. 2. *(art. înv.)* escroci, borfași, adunătură; lume interlopă; **fréquenter la ~** a avea relații cu lumea interlopă. 3. *(fam. despre copii)* secătură mică, ștrengar; **faites taire cette petite ~** fă-o să tacă pe secătura asta mică. **II.** *adj.* 1. ticălos, lichea; **il est ~ jusqu'au bout des ongles** e un ticălos până-n vârful unghiilor. 2. deșucheat, destrăbălat; vulgar; **des airs ~s** aer, comportament deșucheat; **propos ~s** vorbe deșucheate.

canaillerie *s.f.* 1. ticăloșie, netrebnicie; **c'est une ~** e o ticăloșie. 2. vulgaritate (de limbaj și comportament).

canal *s.m.* 1. canal; **on amène les eaux de la rivière par des canaux** apele râului se aduc prin canale; **~ d'irrigation** canal de irigare; **~ d'amenée /d'adduction** canal de aducție; **~ de drainage** canal de drenaj; **~ de dessèchement** canal pentru desecare; **~ de jonction** canal de legătură; **~ de fuite** canal de fugă. 2. conductă, tub, țeavă. 3. *(geogr.)* canal, braț de mare; **le ~ de Mozambique** canalul Mozambic. 4. *(anat.)* vas; canal; **le ~ cholédoque** canalul coledoc; **canaux semi-circulaires de l'oreille interne** canalele semi-circulare ale urechii interne. 5. canal; cale navigabilă; **le ~ de Suez** canalul de Suez. 6. bazin ornamental lung și îngust; **le ~ de Versailles** bazinul de la Versailles. 7. *(arhit.)* canelură. 8. *(fig.)* intermediu; mijloc; mijlocire; **par le ~ de** prin intermediul; **j'ai obtenu ces renseignements par le ~ d'un ami** am obținut aceste informații prin intermediul unui prieten. 9. *(în expr.)* **~ à boue** jgheab de noroi; **~ souterrain** tunel de canalizare.

canaliculaire *adj. (anat.)* referitor la un canalicul.

canalicule *s.m. (anat.)* canalicul; **~ biliaires** canalicule biliare.

canalisable *adj.* canalizabil, care poate fi canalizat; **rivière ~** râu canalizabil.

canalisation *s.f.* 1. canalizare; **~ d'une rivière** canalizarea unui râu. 2. canalizare, sistem de conducte și țevi asigurând circulația apei, a gazului ; **~ d'eau, de gaz** canalizare de apă, de gaz.

canaliser *v.t.* 1. *(constr., tehn.)* a canaliza; a face un râu navigabil; **~ un cours d'eau** a face o apă navigabilă (prin lucrări de amenajare). 2. a canaliza, a dota cu un sistem de canale; **~ une région** a canaliza o regiune. 3. *(fig.)* a îndruma; a reuni; a îndrepta spre; **le service d'ordre canalise la foule des visiteurs du musée** serviciul de ordine îndrumă mulțimea de vizitatori ai muzeului; **le sport canalise les énergies** sportul canalizează energiile.

canamelle *s.f. (bot.)* trestie de zahăr.

1. **cananéen, ~ne** *adj.* din Canaan.

2. **Cananéen, ~ne** *s.m.f.* locuitor din Canaan.

canapé *s.m.* 1. canapea. 2. felie de pâine prăjită pe care se așază diferite garnituri.

canapé-lit *s.m.* canapea care se poate transforma într-un pat.

Canaque, Kanak *s.m.f.* melanezian din Noua Caledonie.
canar *s.m. (min. în expr.)* ~ **d'aérage** tub de aeraj.
canara, kannara *s.m.* limbă vorbită în sudul Indiei.
canard *s.m.* **1**. rață, rățoi *(Anas)*; ~**-sauvage** rață sălbatică *(Anas boschas)*; **marcher comme un** ~ a merge (legănându-se) ca o rață; **le** ~ **cancane** rața măcăie. **2**. *(fig. fam.)* zvon, știre mincinoasă, falsă; **ce n'est pas sérieux, ce n'est qu'un** ~ nu e ceva serios, e doar un zvon. **3**. ziar (mediocru); **il est rédacteur en chef d'un** ~ **de province** este redactor șef al unui ziar de provincie. **4**. *(muz.)* notă falsă stridentă. **5**. bucată de zahăr muiată în cafea sau alcool. **6**. recipient prevăzut cu un cioc care permite unui bolnav să bea din poziția culcat. **7**. *(aeron. în expr.)* **empennage** ~ ampenaj orizontal așezat în fața fuzelajului. **8**. *(pop.)* cal. **9**. *(pop.)* mocăit, încet la treabă. **10**. *(pop.)* parvenit. **11**. *(în expr.)* **froid de** ~ ger de crapă pietrele; **plonger comme un** ~ **a**. a se scufunda adânc; b. *(fig.)* a se feri de o primejdie; **mouillé/trempé comme un** ~ ud leoarcă; **chien** ~ câine dresat pentru a culege rațele împușcate și căzute în apă; **bâtiment** ~ vas cu tangaj accentuat; *(fam.)* **ça ne casse pas trois pattes à un canard** nu e formidabil.
canarde *s.f. (arg.)* răfuială.
canardeau *s.m.* boboc de rață.
canarder I. *v.t. (fam.)* a trage cu pușca dintr-un ascunziș; **les soldats embusqués canardaient les envahisseurs** soldații ascunși trăgeau împotriva invadatorilor. **II**. *v.i. (muz.)* a cânta fals, strident.
canardière *s.f.* **1**. loc amenajat într-o baltă pentru a prinde rațe cu plasa. **2**. pușcă cu țeavă lungă pentru vânătoarea de rațe sălbatice. **3**. crescătorie de rațe. **4**. ascunziș amenajat într-o baltă din care se trage în rațele sălbatice. **5**. bazin pentru rațe într-un parc.
1. canari I. *s.m. (ornit.)* canar *(Serinus canaris)*. **II**. *adj. invar* (culoare) galben bătând în verde.
2. canari *s.m.* vas din lut ars cu care se transportă apa pe cap.
3. canari *s.m.* copac din India care produce un ulei rășinos.
canarine *s.f. (bot.)* plantă cu florile în formă de clopoței.
canasson *s.m. (pop. peior.)* gloabă, mârțoagă.
canasta *s.f.* canastă, joc de cărți.
cancale *s.f. (zool.)* stridie din golful Cancale (lângă Saint-Malo).
cancan *s.m.* **1**. *(fam.)* cancan, bârfă; **il est en butte aux** ~**s** este expus bârfelor. **2**. *(cor.)* cancan, dans la modă în Franța pe la 1830; **french** ~ dans de music-hall sau cabaret la începutul sec. XX. **3**. *(pop.)* ziar.
cancaner *v.i.* **1**. *(despre rațe)* a măcăi. **2**. *(fam.)* a bârfi; **cet incident donna à tout le monde l'occasion de** ~ acest incident a dat tuturor ocazia să bârfească.
cancanier, -ère *adj., s.m.f. (fam.)* bârfitor.
cancel *s.m.* **1**. *(bis.)* sanctuar. **2**. *(bis.)* balustrada care înconjoară sanctuarul. **3**. loc în care se păstra sigiliul de stat.
cancellariat *s.m.* funcția de cancelar.
cancelle *s.m. (zool.)* crab mic *(Cancellus)*.
canceller *v.t.* a anula un act.
cancer *s.m.* **1**. *(patol.)* cancer; **un** ~ **du poumon** un cancer la plămâni. **2**. zodia cancerului.
cancéreux, -euse *adj., s.m.f.* canceros; **ulcère** ~ ulcer canceros.
cancérigène *adj. (patol.)* cancerigen, care poate provoca apariția cancerului.
cancérisation *s.f. (patol.)* cancerizare, transformare a celulelor sănătoase în celule cancerigene.
cancérisé, ~e *adj. (patol.)* cancerizat; **tissus** ~**s** țesuturi cancerizate.
cancériser *v.r.* a se canceriza, a se transforma în cancer.
cancérogène *adj. (patol.)* cancerigen, care poate provoca sau favoriza apariția unui cancer; **radiation** ~ radiație cancerigenă.
cancérogenèse *s.f. (patol.)* proces de formare a cancerului.
cancérologie *s.f.* cancerologie, oncologie.
cancérologique *adj.* referitor la studiul, tratamentul cancerului.
cancérologue *s.m.f.* specialist în cancer; oncolog.
cancérophobie *s.f.* teama nejustificată de cancer; fobia cancerului.
canche *s.f. (bot.)* **1**. păiuș *(Aira caespitosa)*. **2**. *(în compuse)* ~**-bleue** iarbă-albastră *(Molinia coerulea)*.
cancoillote *s.f.* brânză fermentată din regiunea Franche-Comté.
cancre *s.m.* **1**. *(zool.)* rac de mare, numit și crab *(Cancer pagurus)*. **2**. *(fig. fam.)* școlar leneș; loază; **cet enfant n'étudie rien, c'est un** ~ copilul acesta nu învață nimic, e o loază. **3**. *(fam.)* (om) lacom, hrăpăreț.
cancrelat *s.m. (entom.)* șvabul-nemțesc, gândac de brutării și de vapoare *(Blatta germanica)*.
cancrite *s.f.* crab fosilizat.
cancroïde *s.m. (patol.)* formă a cancerului pielii.
candace *s.f.* **1**. titlu al reginelor din vechea Etiopie. **2**. nume al mai multor regine etiopiene, dintre care una a introdus creștinismul în acea țară.
candela *s.f. (fiz.)* candelă, unitate de măsură pentru intensitatea luminii.
candélabre *s.m.* **1**. candelabru. **2**. *(înv.)* felinar public în formă de stâlp, având în vârf un dispozitiv de iluminare. **3**. *(arhit.)* suport ornamentat cu un dispozitiv de iluminat.
candeur *s.f.* **1**. candoare, inocență, nevinovăție; puritate; ingenuitate; **un visage plein de** ~ un chip plin de candoare. **2**. *(înv.)* sinceritate.
candi *adj.m.* **1**. (zahăr) candel. **2**. îmbrăcat în zahăr candel; **fruits** ~**s** fructe îmbrăcate în zahăr candel.
candida *s.m. (micol.)* gen de ciupercă ce provoacă infecții (intestinale sau vaginale).
candidat, ~e *s.m.f.* **1**. candidat; ~ **à la députation** candidat la deputăție; ~ **à l'académie** candidat la academie. **2**. predispus; **cet enfant est** ~ **à la tuberculose** acest copil este predispus la tuberculoză. **3**. *(în expr.)* **se porter** ~ a-și depune candidatura.
candidature *s.f.* candidatură; **poser sa** ~ a-și depune candidatura.

candide *adj.* 1. candid, pur, inocent, nevinovat; **une âme ~** un suflet candid, pur. 2. *(peior.)* naiv, credul; **une réponse ~** un răspuns naiv.
candidement *adv.* cu candoare; **il se réjouissait ~ de la promesse qu'on lui avait faite** se bucura cu candoare de promisiunea care i se făcuse.
candidose *s.f.* *(med.)* infecție provocată de ciuperca candida.
candir I. *v.t.* a topi zahărul pentru a-l preface în zahăr candel. **II.** *v.r.* 1. *(despre zahăr)* a se cristaliza. 2. *(despre fructe)* a se acoperi cu zahăr cristalizat.
candisation *s.f.* 1. transformare a zahărului în zahăr candel. 2. îmbrăcare a fructelor în zahăr.
candomblé *s.m.* religie și rituri religioase de origine africană practicate de comunități afro-americane din Brazilia.
cane I. *s.f.* rață (femelă). **II.** *s.m.* *(arg.)* cadavru.
canebière, cannebière *s.f.* *v.* **chènevière**.
canéficier *s.m.* *(bot.)* copac din Antile folosit în medicină *(Cassia fistula)*.
canelles *s.f.pl.* *(arg.)* cătușe.
canepetière *s.f.* *(ornit.)* spurcaci *(Otis tetrax)*.
canéphore *s.f.* *(în Grecia antică)* fecioară care, la unele sărbători, purta pe cap un coș cu obiecte de cult.
canepin *s.m.* piele foarte subțire de miel sau de pui de căprioară..
1. caner *v.i.* *(pop.)* a se teme, a da înapoi; a renunța; **~ devant un danger** a da înapoi în fața unei primejdii; a-și pierde cumpătul.
2. caner, canner *v.i.* *(pop.)* 1. a o șterge, a o lua la sănătoasa. 2. a muri, a da ortul popii.
canetage, cannetage *s.m.* *(text.)* operațiune de înfășurare pe bobină a firului de bătătură.
canetière, cannetière *s.f.* *(text.)* mașină de înfășurat firul de bătătură pe bobină.
caneton, caneteau *s.m.* boboc de rață.
canette *s.f.* 1. boboc de rață. 2. sticluță de bere. 3. *(text.)* cops, bobină cu fir la mașinile de filat. 4. *(text.)* țeavă; **~chaîne** bobină cu fire de urzeală. 5. *(piel.)* mosorel.
caneur *adj. m., s.m.* *(pop.)* fricos, poltron, sperios.
canevas *s.m.* *(text.)* 1. canevas. 2. canava. 3. *(geod.)* ansamblul punctelor geodezice folosite la întocmirea unei hărți. 4. *(fig.)* plan, schiță, schemă a unei opere literare.
canezou *s.m.* *(înv.)* bluză de dantelă fără mâneci.
canfouine *s.f.* *(arg.)* locuință neconfortabilă; cosmelie.
cange *s.f.* barcă ușoară cu pânze folosită de vechii egipteni pe Nil.
cangue *s.f.* colier de lemn în care se introducea capul osânditului la tortură.
caniche *s.m.* (câine) pudel, caniș.
caniculaire *adj.* canicular, arzător, dogoritor, torid; **chaleur ~** căldură toridă.
canicule *s.f.* caniculă, căldură dogoritoare, zăduf, arșiță, zăpușeală, năduf, pârjol; **la ~ de cet été fut insupportable** canicula din vara asta a fost insuportabilă.
canidés *s.m.pl.* *(zool.)* canide, grup de mamifere carnivore (din care fac parte câinele, vulpea, lupul, șacalul).
canier *s.m.* *(reg.)* loc unde cresc trestiile.
canif *s.m.* 1. briceag. 2. unealtă de gravor pe lemn. 3. *(fam. în expr.)* **donner un coup de ~ dans le contrat** a fi necredincios în căsnicie; a călca alăturea cu drumul.
canin, ~e I. *adj.* canin; câinesc; *(anat.)* **dent ~e** dinte canin; **race ~e** rasa canină **II.** *s.f.* *(dinte)* canin.
canitie *s.f.* cărunțeală, încărunțire; **la ~ est un signe habituel de la vieillesse** încărunțirea este un semn obișnuit al îmbătrânirii.
caniveau *s.m.* 1. rigolă, jgheab mic de piatră. 2. mic canal colector.
1. canna *s.m.* *(bot.)* v. **balisier**.
2. canna *s.m.* *(zool.)* specie de antilopă mare *(Oreas canna)*.
cannabacées *s.f.pl.* *(bot.)* familie de plante dicotiledonate din care fac parte cânepa, hameiul.
cannabiose *s.f.* *(med.)* afecțiune alergică respiratorie cauzată de inhalarea de praf de cânepă.
cannabique *adj.* referitor la cânepă *(cannabis)*; **intoxication ~** intoxicație cu praf de cânepă.
cannabis *s.m.* *(bot.)* numele științific al cânepii.
cannabisme *s.m.* *(med.)* intoxicație cu cânepă indiană (considerată drept stupefiant).
cannage *s.m.* 1. *(la scaune)* punerea unui fund din împletitură de paie. 2. *(la scaune)* fund din împletitură de paie.
cannaie *s.f.* plantație de trestie de zahăr.
1. canne *s.f.* *(bot.)* trestie; **~ à sucre** trestie de zahăr *(Saccharum officinarum)*. 2. baston; **~ blanche d'aveugle** baston alb de orb; **donner des coups de ~** a lovi cu bastonul; **lever la ~ sur qqn.** a ridica bastonul asupra cuiva; **~ d'alpiniste** baston de alpinist; **~ épée** baston găurit, care ascunde o lamă de spadă. 3. undiță; **~ à pêche** undiță de pescuit. 4. *(pop.)* picior. 5. tub lung prin care se suflă, folosit de sticlari. 6. *(în expr.)* **avaler sa ~** a sta drept, țeapăn ca un băț; *(pop.)* **coucher / dormir sur sa ~** a duce o existență de vagabond; *(pop.)* **casser sa ~ a.** a pleca; **b.** a muri, a da ortul popii; *(pop.)* **jouer des ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa; *(bot. în compuse)* **~-d'Inde** belșiță *(Canna indica)*; **~-de-jonc** papură *(Typha angustifolia)*.
2. canne *s.f.* robinet mare, vană.
3. canne *s.f.* vas de aramă cositorit pentru transportul laptelui (în Normandia).
canné, ~e *adj.* *(despre scaune)* cu fundul din împletitură de paie.
canneau *s.m.* *(arhit.)* tip de canelură.
canne-béquille (*pl.* **cannes-béquilles**) *s.f.* baston englezesc.
canneberge *s.f.* *(bot.)* răchițele *(Vaccinium Oxycoccos)*.
cannebière *s.f.* v. **chènevière**.
cannelé, ~e *adj.* *(arhit.)* ornat cu caneluri; **colonne ~e** coloană ornată cu caneluri.
canneler *v.t.* *(arhit.)* a orna cu caneluri.
cannelier *s.m.* *(bot.)* specie de laur din India din coaja căruia se prepară scorțișoara.
1. cannelle *s.f.* *(culinar)* scorțișoară.
2. cannelle, cannette *s.f.* canea.

cannelloni *s.m. (ital.)* gogoașă umplută cu carne sau brânză.
cannelure *s.f.* 1. *(arhit.)* canelură; **les ~s d'une colonne** canelurile unei coloane. 2. *(tehn.)* canelură, nut. 3. striuri verticale pe tulpina unor plante; **les ~s du céleri** striurile țelinei.
canner *v.t.* 1. a tapisa scaunele cu împletitură de paie. 2. v. **caner**.
cannetage *s.m.* v. **canetage**.
cannetière *s.f.* v. **canetière**.
cannetille *s.f.* firet.
cannette *s.f.* v. **canette**.
canneur, -euse *s.m.f.* persoană care repară scaunele cu fund din împletitură de paie.
cannibale *adj., s.m.f.* 1. canibal, antropofag. 2. *(fig.)* om crud, sălbatic. 3. referitor la unele insecte care își devorează semenii (călugărița).
cannibalesque *adj.* specific unui canibal; sălbatic; **cruauté ~** cruzime sălbatică.
cannibaliser *v.t.*1. a recupera piese dintr-un mecanism defect. 2. *(com.)* a concura un produs pe piață, a-i lua locul.
cannibalisme *s.m.* 1. canibalism, antropofagie. 2. *(fig.)* cruzime, sălbăticie.
cannier, -ère *s.m.f.* v. **canneur**.
cannisse, canisse *s.f.* leasă, împletitură de nuiele.
canoë *s.m.* canoe, ambarcațiune ușoară.
canoéisme *s.m.* sport cu canoe.
canoéiste *s.m.f.* persoană care practică sportul cu canoe.
canoë-kayak (*pl.* **canoës-kayaks**) *s.m.* caiac-canoe.
canon I. *s.m.* 1. tun; **~ antiaérien** tun antiaerian; **bouche d'un ~** gură de tun; **un coup de ~** o lovitură de tun; (*fig.*) **chair à ~** carne de tun; **~ antichar** tun antitanc. 2. țeava unei arme de foc; **le ~ d'un fusil** țeava unei puști. 3. corpul unei seringi. 4. *(fiz. în expr.)* **~ à électrons** tun electronic, dispozitiv folosit la producerea unui fascicol de electroni. 5. partea găurită a unei chei. 6. *(fam.)* pahar de vin; **allons boire un ~ au bistrot** hai să mergem să bem un pahar de vin la cârciumă. 7. *(muz.)* canon, compoziție în care două sau mai multe voci intră succesiv cântând aceeași melodie. 8. *(în sec. XVII, la pantaloni)* manșetă lungă din dantelă sau din panglici. 9. *(zool.)* os de la piciorul calului și al rumegătoarelor situat între gleznă și falange. 10. *(bis.)* canon, lege, regulă bisericească; **les ~s de l'église** regulile bisericești. 11. *(bis. în expr.)* **les ~s de la messe** parte a slujbei cuprinzând cuvinte sacramentale și rugăciuni. 12. *(tehn.)* canon; tip; calibru. 13. *(arg.)* femeie frumoasă, atrăgătoare. 14. *(arg. în expr.)* **~ de fusil** gâtlej; **se nettoyer le ~** a trage o dușcă de rachiu.
cañon, canyon *s.m. (geogr.)* canion, vale adâncă și îngustă cu pereți abrupți.
canonial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (bis.)* canonic.
canonicat *s.m. (bis.)* canonicat, demnitate de canonic.
canonicité *s.f. (bis.)* canonicitate, însușirea de a fi canonic.
canonique I. *adj.* canonic, conform canoanelor bisericești; **âge ~** vârsta minimă (40 de ani) a slujnicei unui ecleziast; **droit ~** drept canonic; **une femme d'un âge ~** o femeie de o vârstă respectabilă. **II.** *s.f. (la pl.)* 1. **les ~** cărțile pe care biserica catolică le recunoaște ca fiind inspirate de Dumnezeu. 2. *(mat.)* formulări matematice legate de o structură.
canoniquement *adv.* conform dreptului canonic.
canonisable *adj.* care poate fi canonizat.
canonisation *s.f. (bis.)* canonizare.
canoniser *v.t. (bis.)* a canoniza, a trece o persoană decedată în rândul sfinților.
canoniste *s.m. (bis., jur.)* specialist în dreptul canonic.
canonade *s.f. (mil.)* canonadă, salvă de tunuri.
canonnage *s.m. (mil.)* 1. arta tunarului, mai ales pe un vas de război. 2. bombardament de artilerie; **~ des lignes ennemies** bombardament de artilerie împotriva liniilor inamice.
canonner *v.t.* 1. *(mil.)* a bombarda, a trage cu tunul; **~ les positions ennemies** a bombarda (cu artileria) pozițiile inamice. 2. *(arg.)* a trage o dușcă.
canonnier *s.m. (mil.)* tunar.
canonnière *s.f.* 1. *(înv. la fortificații)* ferestruică îngustă din zid prin care se trăgea cu arma. 2. deschizătură într-un zid de susținere pentru scurgerea apelor. 3. *(mar.)* canonieră.
canope *s.f.* urnă funerară din Egiptul antic.
canot *s.m. (mar.)* barcă; **~ de sauvetage** barcă de salvare; **~ à voiles** barcă cu vele; **~ pneumatique** barcă pneumatică.
canotage *s.m. (sport.)* canotaj.
canoter *v.i.* a face canotaj; a vâsli.
canoteur, -euse *s.m.f.* persoană care face canotaj, care se plimbă cu barca.
canotier *s.m.* 1. marinar care face parte din echipajul unei bărci. 2. *(înv.)* persoană care face canotaj. 3. pălărie de paie cu calotă și boruri plate.
cantabile *s.m. (muz.)* cantabile.
cantal *s.m.* brânză din regiunea Auvergne.
cantaloup *s.m. (bot.)* cantalup, varietate de pepene galben *(Cucumis melo)*.
cantate *s.f. (muz.)* cantată.
cantatrice *s.f.* cântăreață (de operă sau de concert clasic).
canter *s.m.* 1. *(angl.)* scurtă alergare de galop pentru încălzire înaintea unei curse de cai. 2. *(arg.)* lovitură ușor de realizat.
canthare *s.m.* cupă cu două toarte.
cantharide *s.f. (entom.)* cantaridă *(Lytta vesicatoria)*.
cantharidine *s.f. (farm.)* cantaridină.
cantilène *s.f. (lit., muz.)* cantilenă.
cantilever *s.m. (tehn.)* tip de pod metalic.
cantine *s.f.* 1. cantină; **~ d'une école, d'un chantier** cantină a unei școli, a unui șantier; **~ d'un navire** cantină a unui vapor. 2. cufăr mic, geamantan. 3. *(pop.)* pântece, burtă.
cantinier, -ère *s.m.f.* cantinier, persoană care conduce o cantină.
cantique *s.m.* cântec, imn religios.
canton *s.m.* 1. canton, porțiune de teritoriu. 2. subdiviziune a unei regiuni cuprinzând mai multe comune. 3. *(în Elveția)* canton, unitate teritorial-administrativă, stat al Confederației helvetice. 4. regiune, zonă; sector; *(c.f.)* **~ de bloch** sector de bloc.

cantonade *s.f.* 1. culise (la teatru). 2. *(în expr.)* **parler à la ~** a face aluzii; a bate șaua să priceapă iapa.
cantonal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* de canton, cantonal; **élections ~es** alegeri cantonale.
cantonnement *s.m.* 1. *(mil.)* cantonament; încartiruire; **~ chez l'habitant** încartiruire la localnici; **rentrer dans ses ~s** a se întoarce în cantonament. 2. *(jur.)* delimitare a unui teren, a unei parcele; teren delimitat. 3. *(jur.)* limitare a drepturilor unui creditor. 4. *(jur.)* delimitare a unui teren în ceea ce privește vânatul, pescuitul. 5. carantină pentru animale.
cantonner I. *v.t.* 1. *(mil.)* a cantona, a încartirui; **~ des troupes** a încartirui trupe. 2. a izola, a pune în carantină (animale); **~ des bêtes malades** a izola animale bolnave. **II.** *v.i.* *(mil.)* a cantona, a intra în cantonament; **les troupes vont bientôt ~** trupele vor intra în curând în cantonament. **III.** *v.r.* 1. a se retrage, a se izola, a se închide; **il se cantonne chez lui depuis quelques jours** se închide la el (acasă) de câteva zile. 2. *(fig.)* a se limita, a se mărgini; **il se cantonne dans l'étude du XVIIe siècle** se limitează la studiul sec. XVII.
cantonnier *s.m.* cantonier, muncitor care răspunde de întreținerea unei părți de șosea sau de cale ferată.
cantonnière *s.f.* 1. draperie. 2. colțar metalic la geamantane. 3. *(mar.)* capăt de frânghie groasă pentru ancoră.
cantre *s.m.* *(tehn.)* parte a mașinii de urzit prevăzută cu broșe orizontale.
canulant, ~e *adj.* *(pop.)* plictisitor, obositor; **comme tu es ~ quand tu es soul!** Ce plictisitor ești când ești beat!
canular *s.m.* *(fam.)* 1. păcăleală, farsă, glumă, renghi; **monter un ~** a pregăti o farsă. 2. infirmier. 3. *(pop.)* vânzător de prezervative.
canularesque *adj.* care se referă la farsă, renghi.
canule *s.f.* 1. *(med.)* canulă. 2. *(arg.)* individ plictisitor, sâcâitor. 3. *(arg. în expr.)* **pousse-~** infirmier.
canuler *v.t.* 1. a plictisi, a sâcâi; **il commence à me ~ avec ses histoires** începe să mă plictisească cu poveștile lui. 2. a păcăli, a mistifica.
canut, -use *s.m.f.* muncitor mătăsar din Lyon.
canyon *s.m.* v. **cañon**.
canzone (*pl.* **canzoni**) *s.f.* *(ital.)* 1. *(muz.)* cântec. 2. *(lit., în Italia)* poem liric.
caodaïsme *s.m.* religie sincretică vietnameză.
caoua *s.m.* *(arab.)* *(pop.)* cafea (băutură).
caouane, caouanne *s.f.* *(zool.)* specie de broască țestoasă *(Thalassochelys)*.
caoutchouc *s.m.* 1. cauciuc; **arbre à ~** arbore de cauciuc; **~ synthétique** cauciuc sintetic; **des bottes en ~** cizme de cauciuc. 2. impermeabil din pânză cauciucată; **j'ai enfilé mon ~ car il pleuvait** mi-am luat impermeabilul căci ploua. 3. încălțăminte, cizme de cauciuc; **des ~s** cizme de cauciuc. 4. elastic; **le colis est attaché à un ~** pachetul este legat cu un elastic. 5. *(bot.)* ficus *(Ficus elastica)*. 6. *(în expr.)* **~ chloré** alopren; **~ minéral** elaterită.
caoutchoutage *s.m.* cauciucare.
caoutchouter *v.t.* a cauciuca, a impermeabiliza; **tissu caoutchouté** pânză cauciucată, impermeabilizată.
caoutchouteux, -euse *adj.* care are consistența sau aspectul cauciucului; **fromage ~** brânză care are consistența cauciucului.
cap. *s.m.* 1. *(geogr.)* promontoriu, cap; **le ~ de Bonne Espérance** Capul Bunei Speranțe; *(despre un vapor)* **doubler / dépasser / franchir un ~** a. a trece pe lângă un promontoriu ocolindu-l; b. *(fig.)* a depăși o dificultate, o etapă dificilă. 2. *(mar.)* prova. 3. *(mar.)* cap; direcție; drum; **changer de ~** a schimba direcția; **mettre le ~ sur** a pune capul spre; a îndrepta nava spre; **avoir le ~ à l'ouest** a avea direcția vest. 4. *(înv.)* cap; **de pied en ~** din cap până-n picioare. 5. *(în expr.)* **avoir doublé le ~ de la cinquantaine** a avea peste cincizeci de ani.
capable *adj.* 1. capabil, în stare de, apt să; **il est ~ de tout** e în stare de orice; **il est ~ de comprendre cela** e capabil / apt să înțeleagă acest lucru. 2. capabil, destoinic, priceput, vrednic; încercat; înzestrat, valoros; **un homme ~** un om capabil, priceput; **un élève ~** un elev înzestrat. 3. *(jur.)* apt din punct de vedere legal; **~ de voter** apt de a vota.
capacimètre *s.m.* capacimetru, aparat de măsurat capacitatea electrică.
capacitaire I. *s.m.f.* *(jur.)* persoană cu certificat de capacitate în științele juridice. **II.** *(arg.)* *adj.* **suffrage ~** sistem în care exercitarea dreptului de vot este condiționată de un anumit grad de pregătire.
capacité *s.f.* 1. capacitate; cantitate, conținut, volum; **la ~ d'un récipient** capacitatea unui recipient; **mesure de ~** măsură de capacitate, vas cu care se măsoară volumul lichidelor; **~ thoracique vitale** capacitate toracică vitală; *(inform.)* **~ de mémoire** volumul de elemente binare pe care un ordinator îl poate cuprinde în memoria centrală. 2. capacitate, competență; îndemânare, abilitate, aptitudine; posibilitate; **ce travail est au-dessus de ses ~s** această muncă îi depășește posibilitățile; **~ professionnelle** aptitudine profesională. 3. *(jur.)* aptitudine, competență legală; posibilitatea de a se bucura de un drept; **~ de voter** dreptul de a vota. 4. *(jur. în expr.)* **certificat de ~ en droit** certificat de absolvire a doi ani de studii juridice pentru elevii fără bacalaureat; *(c.f.)* **~ roulante d'un pont** sarcina unui pod.
caparaçon *s.m.* *(în evul mediu)* valtrap (de ceremonie), pătură împodobită care se punea pe spinarea calului, sub șa.
caparaçonner I. *v.t.* 1. (în evul mediu) a acoperi calul cu valtrap (de ceremonie). 2. *(fam.)* a acoperi cu îmbrăcăminte călduroasă. **II.** *v.r.* *(fam.)* a se împopoțona, a se înzorzona; **comment peut-on se ~ de la sorte?** cum se poate cineva împopoțona astfel?
cape *s.f.* 1. capă; pelerină; **roman de ~ et d'épée** roman de capă și spadă. 2. pălărie melon. 3. înveliș special pentru țigările de foi. 4. *(mar.)* capă, vela de la catargul cel mai înalt. 5. *(în expr.)* **rire sous ~** a râde pe înfundate / pe sub mustață; a-și râde în bar-

bă; **sous** ~ pe sub mână, pe ascuns; *(mar.)* **être à la** ~ (despre un vas cu pânze) a-și reduce viteza pe vreme de furtună.

capéer *v.i. (mar.)* a sta la capă.

capelage *s.m. (mar.)* ansamblul parâmelor de la extremitatea unei vergi sau vârful unui catarg.

capelan *s.m.* 1. *(fam.)* capelan, preot. 2. *(iht.)* moruapitică *(Gadus minutus).*

capeler *v.t. (mar.)* a capela.

capelet *s.m. (vet.)* tumoare pe piciorul calului.

capeline *s.f.* 1. pălărie feminină de soare cu boruri mari. 2. *(în evul mediu)* cască de fier.

capendu, court-pendu *s.m. (bot.)* specie de măr roșu.

caper *v.t. (în expr.)* ~ **un cigare** a înveli o țigară de foi cu un înveliș special de protecție.

C.A.P.E.S. *s.m.* certificat de aptitudine pentru profesorii din învățământul liceal.

caperlot *s.m. (arg.)* caporal.

capésien, ~ne *s.m.f.* titular al C.A.P.E.S. (certificat de aptitudine pedagogică pentru învățământul liceal).

C.A.P.E.T. *s.m.* certificat de aptitudine pentru profesorii din învățământul tehnic.

capétien, ~ne *adj. (ist.)* capețian, referitor la dinastia Capețienilor.

capeyer *v.i.* v. **capéer**.

capharnaüm *s.m.* încăpere ticsită cu obiecte în dezordine; **quel ~!** Ce dezordine!

capillaire I. *adj.* 1. *(anat.)* capilar; **vaisseau** ~ vas capilar. 2. capilar, referitor la păr; **lotion** ~ loțiune capilară, de păr; **soins ~s** îngrijirea părului. 3. subțire ca un fir de păr; **tube** ~ tub capilar. **II.** *s.m. (bot.)* 1. strașnic *(Asplenium Trichomanes).* 2. *(în compuse)* **~-noir** părul-Maicii-Domnului, părul-fetei *(Asplenium Adiantum nigrum).*

capillarite *s.f. (patol.)* inflamație a vaselor capilare.

capillarité *s.f. (fiz.)* capilaritate, proprietate a lichidelor de a urca sau coborî în tuburi foarte subțiri; **la montée de la sève est due à la** ~ urcarea / ridicarea sevei este datorată capilarității.

capilliculture *s.f.* îngrijirea părului.

capillotade *s.f.* 1. *(înv.)* tocană din resturi de carne. 2. *(fig. fam. în expr.)* **mettre en ~ a.** a bate măr; a snopi în bătăi; a face zob; **b.** a vorbi de rău pe cineva; a forfeca/a încondeia pe cineva.

capiston, capistron *s.m. (pop.)* căpitan.

capitaine *s.m.* 1. căpitan; ~ **de vaisseau** căpitan de vas. 2. *(fig.)* căpitan, conducător de oaste; **Turenne fut un grand** ~ Turenne a fost un mare conducător de oști. 3. căpitan, conducătorul unei echipe sportive.

capitainerie *s.f.* 1. *(mar.)* căpitănie a portului. 2. *(în Spania)* circumscripție teritorială.

1. **capital** (*pl.* **capitaux**) *s.m. (ec., fin.)* 1. capital; **une société au ~ de dix millions** o societate cu un capital de 10 milioane; **avoir un petit** ~ a avea un mic capital; **les capitaux** capitalurile, sumele în circulație, valorile disponibile. 2. *(în expr.)* **manger son** ~ a se ruina.

2. **capital, ~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* 1. capital, fundamental, decisiv; crucial; esențial; primordial, substanțial; **les sept péchés capitaux** cele șapte păcate capitale; **le point ~ de cette affaire** punctul capital al acestei afaceri. 2. *(jur.)* capital, de moarte; **peine ~e** pedeapsă capitală, pedeapsă cu moartea. 3. *(poligr.)* **lettre ~e** (literă) majusculă.

capitale *s.f.* 1. **a.** capitală, oraș de reședință; **Rome, ~ de l'Italie** Roma, capitala Italiei; **b.** capitală, centru industrial important; **Milan, ~ économique de l'Italie** Milano, capitala industrială a Italiei. 2. *(poligr.)* capitală, majusculă; **grande** ~ majusculă.

capitalisable *adj.* care se poate capitaliza; care se poate transforma în capital.

capitalisation *s.f. (ec., fin.)* capitalizare.

capitaliser I. *v.t.* 1. a capitaliza, a transforma în capital; ~ **des intérêts** a capitaliza dobânzi. **II.** *v.i.* a strânge, a aduna bani, a tezauriza. 3. *(fig.)* a acumula, a aduna; ~ **des connaissances** a acumula cunoștințe.

capitalisme *s.m.* capitalism.

capitaliste *s.m.f. adj.* capitalist.

capitan *s.m.* 1. personaj tradițional din vechea comedie italiană, lăudăros și ridicol. 2. *(peior.)* fanfaron, lăudăros.

capitane *s.f., adj. (înv.)* galera principală dintr-o flotă.

capitation *s.f. (feudal.)* impozit sub formă de cote fixe, perceput pe fiecare cap de locuitor.

capité, ~e *adj. (bot.)* cu vârf rotunjit.

capiteux, -euse *adj. (despre băuturi alcoolice)* amețitor; care se urcă la cap; **vin** ~ vin care se urcă la cap.

capitole *s.m.* clădire din unele orașe mari în care se concentrează viața municipală sau parlamentară.

capitolin, ~e *adj.* capitolin, care aparține Capitoliului; privitor la Capitoliu; **Mont** ~ muntele capitolin, una din cele șapte coline ale Romei.

capiton *s.m.* 1. deșeuri de lână sau mătase folosite la capitonat. 2. ornament tighelit în formă de romb (la mobila capitonată / tapisată).

capitonnage *s.m.* capitonare; tapiserie.

capitonner I. *v.t.* 1. a capitona; a tapisa; ~ **les murs d'une salle de concert** a capitona pereții unei săli de concert; ~ **une porte** a capitona o ușă; **fauteuil capitonné** fotoliu tapisat. 2. *(fig.)* a prevedea cu; a împodobi cu; a căptuși cu; **ces oiseaux capitonnent leur nid de plumes** aceste păsărele își căptușesc cuibul cu pene. **II.** *v.r. (fam.)* a se acoperi, a se înveli bine.

capitoul *s.m. (înv.)* nume dat odinioară magistraților municipali din Toulouse.

capitulaire I. *adj.* 1. *(bis.)* care aparține unui consiliu de canonici sau călugări; **salle** ~ sală de consiliu (de canonici). 2. *(în expr.)* **lettre** ~ scrisoare care notifică hotărârile unui consiliu de canonici. **II.** *s.m. (ist.)* ordonanță dată de regii carolingieni și merovingieni.

capitulairement *adv.* în consiliu; **religieux ~ assemblés** călugări întruniți în consiliu.

capitulant, ~e *adj.* care are drept de decizie / de vot într-un consiliu de canonici sau călugări.

capitulard, ~e *adj., s.m.f.* 1. partizan al capitulării în timpul asediului Parisului, 1870-1871. 2. *(fam.)* laș, capitulard; defetist.
capitulation *s.f.* capitulare; **les généraux discutaient ies conditions de la ~** generalii discutau condițiile capitulării.
capitule *s.m.* 1. *(bis.)* predică rostită la sfârșitul slujbei. 2. *(bot.)* capitul.
capituler *v.i.* 1. a capitula; **vu le siège prolongé, la ville capitula** din cauza asediului prelungit, orașul a capitulat. 2. *(fig. fam.)* a ceda, a renunța; **ce problème est trop difficile, je capitule** această problemă este prea grea, renunț.
capon, ~ne *adj., s.m.f.* 1. *(fam.înv.)* laș, fricos; **quel ~, qui tremble de peur** ce fricos, care tremură de frică. 2. mizerabil; *(fam.)* turnător (printre școlari); pârâtor.
caponnière *s.f.* *(mii.)* tunel de legătură în lucrările de fortificație.
caporal (*pi.* **caporaux**) *s.m.* 1. *(mli.)* caporal; **~ d'ordinaire** caporalul care răspunde de popotă. 2. *(în expr.)* **le Petit ~** micul caporal, poreclă dată de soldați lui Napoleon I. 3. tutun de proastă calitate, mahorcă.
caporaliser *v.t.* a impune unui popor o dictatură militară.
caporalisme *s.m.* *(pol.)* regim autoritar; dictatură militară.
1. capot *s.m.* 1. *(mar.)* capot. 2. *(mar.)* tambuchi. 3. *(auto)* capota motorului.
2. capot I. *adj.invar.* 1. *(la jocul de cărți)* capot, marț; **faire ~ a.** a face capot / marț; *(fig.)* a da gata. **b.** *(mar.)* a se întoarce *(despre un vaporaș)* 2. *(fig.)* zăpăcit; încurcat; tulburat. **II.** *s.m.* *(la jocul de cărți)* capot, lovitură de marț.
capotage *s.m.* 1. *(av.)* capotaj, răsturnare a avionului, intrarea lui cu botul în pământ. 2. *(auto)* așezarea capotei la motor.
capote *s.f.* 1. *(auto., tehn.)* capotă. 2. manta largă cu glugă; **la ~ kaki de l'infanterie** mantaua kaki a infanteriei. 3. pălărie femeiască cu bride 4. *(fam.)* **~ anglaise** prezervativ.
capoter I. *v.i.* 1. *(despre vehicule)* a capota, a se răsturna, a se da peste cap; **l'auto a capoté dans un virage** automobilul s-a răsturnat într-un viraj. 2. *(despre avioane)* a capota, a se prăbuși. 3. *(Canada)* a-și pierde capul. **II.** *v.t.* *(auto)* a monta o capotă.
capparidacées, capparidées *s.f.pl.* *(bot.)* familie de plante dicotiledonate din regiunile calde, din care face parte caperul.
câpre *s.f.* *(culinar)* caperă.
capricant, ~e *adj.* *(med.)* inegal, sacadat; **pouls ~** puls sacadat.
caprice *s.m.* 1. capriciu, toană, chef, naz, fantezie, poftă; **avoir des ~s** a avea toane; **céder aux ~s d'un enfant** a ceda în fața capriciilor unui copil. 2. *(la pl.)* capricii, schimbări fanteziste, imprevizibile; **les ~s de la mode** capriciile modei. 3. *(muz.)* capriciu.
capricieusement *adv.* *(în mod)* capricios.
capricieux, -euse *adj.* 1. *(despre oameni)* capricios, cu toane, inconsecvent, schimbător, năzuros, mofturos; sclifosit; **enfant ~** copil capricios. 2. *(despre lucruri)* capricios, neobișnuit; **mode capricieuse** modă capricioasă; **été ~** vară capricioasă; **temps ~** timp capricios.
capricorne *s.m.* 1. *(astr. cu maj.)* Capricorn, constelație zodiacală. 2. *(entom.)* specie de coleoptere cu antenele lungi, unele având un puternic miros de trandafir.
câprier *s.m.* *(bot.)* caper *(Capparis spinosa)*.
caprification *s.f.* *(hort.)* altoire a smochinilor sălbatici.
caprifoliacées *s.f.pl.* *(bot.)* caprifoliacee, familie de dicotiledonate al cărei prototip este caprifoiul.
caprin, ~e *adj.* caprin, de capră; referitor la capră; **race ~e** rasă caprină.
capripède *adj.* care are picioare de capră; **ies satyres sont ~s** satirii au picioare de capră.
caprique *adj.* v. **caprylique.**
capron *s.m.* varietate de căpșună mare.
capronier *s.m.* *(bot.)* varietate de căpșun cu fructe mari (*Fragaria elatior*).
caprylique, caprique *adj.* *(chim.)* acid gras prezent în untul din lapte de vacă sau de capră.
capselle *s.f.* *(bot.)* traista-ciobanului, buruiană-de-friguri, punga-papei *(Capsella Bursa pastoris)*.
capside *s.f.* *(biol.)* receptacul în materia vie care înconjoară materialul genetic al virușilor.
capsien *s.m., adj.* facies cultural din paleoliticul final (Africa de Nord).
capsulage *s.m.* capsulare.
capsulaire *adj.* capsular, în formă de capsulă; **fruit ~** fruct în formă de capsulă.
capsule *s.f.* 1. *(anat.)* capsulă, înveliș; **~ articulaire** capsulă articulară. 2. *(bot.)* capsulă, fruct uscat care, la maturitate, se deschide singur eliberând semințele; **~ de pavot, de coton** capsulă de mac, de bumbac. 3. *(farm.)* cașetă, pilulă; hap. 4. capsulă de metal; dop; **~ de bouteille de bière** dop de sticlă de bere. 5. *(astr.)* capsulă; **~ spatiale** capsulă spațială.
capsuler *v.t.* a capsula; **~ une bouteille** a capsula o sticlă.
captage *s.m.* *(tehn.)* captare.
captai *s.m.* *(în evul mediu)* 1. conducător militar gascon. 2. senior.
captateur, -trice *s.m.f.* *(jur.)* persoană care încearcă prin mijloace reprobabile să obțină un testament în favoarea sa.
captatif, -ive *adj.* *(psihol.)* posesiv; care încearcă să acapareze; **amour ~** dragoste posesivă, egoistă.
captation *s.f.* *(jur.)* captație, uneltiri viclene în scopul obținerii unor avantaje (testament favorabil, moștenire).
captatoire *adj.* care uneltește pentru a beneficia de unele avantaje.
capter *v.t.* 1. *(tehn.,hidr.)* a capta, a colecta; **~ une source** a capta un izvor. 2. *(radio)* a recepționa; **~ une émission radiophonique sur ondes courtes** a recepționa o emisiune radiofonică pe unde scurte. 3. *(fig.)* a capta, a atrage, a ademeni, a câștiga pe cineva; a captiva; **~ l'attention** a capta atenția; **~ la**

confiance de qqn. a câștiga încrederea cuiva. 4. *(fig.)* a pune mâna pe, a apuca; **il fréquentait le vieillard afin de ~ un jour sa fortune par un testament favorable** îl frecventa pe bătrân pentru a pune mâna într-o zi pe averea lui printr-un testament favorabil.

capteur *s.m.* captator; **~ solaire** captator solar.

captieusement *adv.* (în mod) insidios.

captieux, -euse *adj.* insidios; sofisticat; înșelător; specios; **raisonnement ~** raționament specios; **argument ~** argument sofisticat.

captif, -ive I. *adj.* 1. captiv, prizonier; **peuple ~** popor captiv. 2. *(în expr.)* **ballon ~** aerostat menținut de sol cu un cablu. 3. *(econ. în expr.)* **marché ~** piață rezervată exclusiv unui număr mic de concurenți. 4. sclav; subjugat; **un homme captif des sens** un sclav al simțurilor.

captivant, ~e *adj.* 1. captivant, pasionant; **une lecture ~e** o lectură captivantă; **un film ~** un film captivant. 2. atrăgător, seducător, fermecător; **des yeux ~s** ochi seducători; **un professeur ~** un profesor fermecător.

captiver *v.t.* 1. a captiva, a pasiona; **~ son auditoire** a-și captiva auditoriul; **cette histoire m'a captivé** această poveste m-a captivat / pasionat. 2. **sa beauté a captivé ceux qui la voyaient** frumusețea ei îi fermeca pe cei care o vedeau.

captivité *s.f.* captivitate; prizonierat; **vivre en ~** a trăi în captivitate; **retour de ~** întoarcere din prizonierat.

captorhinomorphes *s.m.pl. (zool.)* clasă de reptile fosile.

capture *s.f.* 1. capturare; prindere; **~ d'un malfaiteur** capturare a unui răufăcător. 2. pradă, captură; **~ de marchandises en contrebande** captură de mărfuri de contrabandă. 3. *(fiz.)* captare; **~ des neutrons** captare a neutronilor. 4. *(geol.)* captare a unui râu.

capturer *v.t.* 1. a captura; a lua prizonier; a prinde; **~ un malfaiteur** a prinde un răufăcător. 2. a lua, a apuca, a pune mâna pe. 3. *(vân.)* a prinde animalul viu; **~ un fauve** a prinde o fiară.

capuce *s.m.* glugă de călugăr.

capuchon *s.m.* 1. glugă, capișon; **~ de moine** glugă de călugăr; **imperméable à ~** impermeabil cu glugă. 2. capac la unele obiecte; **~ d'un stylo** capacul unui stilou. 3. *(tehn.)* capac metalic ce acoperă hornul.

capuchonné, ~e *adj.* 1. cu glugă. 2. acoperit cu o placă de metal pentru protecție; **cheminée ~e** horn acoperit (cu placă metalică).

capucin, ~e *s.m.f.* 1. călugăr capucin. 2. *(zool.)* maimuța-călugăr, parauacu *(Pithecia monachus)*. 3. *(poligr.)* broască; semn de pus coli. 4. *(ornit.)* specie de porumbei. 5. *(vân.)* iepure. 6. *(în expr.)* **barbe de ~ a.** *(fam.)* barbă lungă; **b.** *(bot.)* specie de cicoare-sălbatică comestibilă; **parler comme un ~** a vorbi pe nas; *(pop.)* **pour les ~s** degeaba, de florile mărului.

capucinade *s.f.* 1. *(fam.)* predică, discurs moralizator. 2. bigoterie afectată.

capucine I. *s.f.* 1. *(bot.)* condurul-doamnei, călțunaș *(Tropaeolum majus)*. 2. dans de copii. **II.** *adj.* (culoare) galben-auriu; **le rouge se nuançait d'une teinte ~** roșul lua o tentă galben-aurie.

capulet *s.m. (reg.)* capișon de femeie.

caque *s.f.* 1. putină în care se sărează scrumbiile; **une ~ de harengs** o putină de heringi. 2. *(în expr.)* **être serrés comme des harengs en ~** a fi înghesuiți/a sta ca sardelele în putină / cutie; *(prov.)* **la ~ sent toujours le hareng** nici salcia cerc de bute, nici nerodul om de frunte.

caquelon *s.m.* crăticioară din fontă sau ceramică.

caquer *v.t.* a pune peștele la putină.

caquet *s.m.* 1. cârâitul găinii înainte de a oua. 2. *(fig.fam.)* pălăvrăgeală, trăncăneală, flecăreală, sporovăială (indiscretă); **cette femme a un ~ insupportable** sporovăiala acestei femei este insuportabilă (trăncăne insuportabil) 3. *(în expr.)* **rabattre le ~ à qqn. a.** a înfrânge trufia cuiva; a tăia cuiva din unghișoară; **b.** a închide / a-i înfunda cuiva gura; a reduce pe cineva la tăcere; *(fam.)* a închide pliscul cuiva. 4. *(la pl.)* bârfă, cancan.

caquetage, caquètement *s.m.* pălăvrăgeală, trăncăneală, flecăreală, sporovăială, vorbărie.

caqueter *v.i.* 1. *(despre găini)* a cârâi. 2. *(fig.fam.)* a pălăvrăgi, a trăncăni, a flecări, a sporovăi; **elle s'est mise à ~ avec une voisine** a început să pălăvrăgească cu o vecină.

caqueur, -euse *s.m.f.* persoană care se ocupă de așezatul scrumbiilor în butoi, la sărat.

1. car *conj.* căci, deoarece, pentru că, fiindcă; **je me retire ~ j'ai à travailler** mă retrag fiindcă am de lucru.

2. car *s.m.* autocar; **un ~ d'excursion** un autocar de excursie.

cara, carat *s.m. (pop.)* temperament.

carabe *s.m. (entom.)* specie de gândac *(Carabus)*.

carabidés *s.m.pl. (entom.)* carabide, familie de coleoptere care se hrănesc cu insecte și melci.

carabin *s.m.* 1. *(fam.)* student la medicină. 2. *(ist.)* soldat din cavaleria ușoară (sec. XVI-XVII).

carabine *s.f. (mil.)* carabină; **tir à la ~** tir cu carabina.

carabiné, ~e *adj. (fam.)* serios, puternic, tare; violent; **un rhume ~** un guturai puternic.

carabinier *s.m.* 1. *(ist.)* carabinier 2. *(în Italia)* jandarm. 3. *(în Spania)* vameș.

carabistouille *s.f. (arg.)* 1. prostie. 2. escrocherie măruntă.

caracal (*pl.* **caracals**) *s.m. (zool.)* râsul-pustiului *(Felis caracal)*.

caraco *s.m.* 1. *(înv. în Franța)* bluză feminină țărănească lungă și dreaptă, încheiată în față cu nasturi. 2. (*arg.*) minciună. 3. *(arg.)* indelicatețe.

caracole *s.f.* 1. *(la manej)* voltă, mișcare circulară a calului. 2. *(petr.)* cârlig de prins. 3. *(arhit.în expr.)* **escalier en ~** scară în spirală.

caracoler *v.i.* 1. *(la manej, despre cai)* a executa volte; **faire ~ son cheval** a-și pune calul să execute volte. 2. a evolua cu ușurință; **le cycliste en maillot jaune caracole en tête du peloton** ciclistul în tricou galben se mișcă vioi în fruntea plutonului; **des oiseaux caracolent dans le ciel** păsărelele se mișcă / zboară vioi pe cer. 3. a țopăi de bucurie.

caractère *s.m.* 1. caracter; **avoir du ~** a avea caracter, a fi om de caracter, a avea personalitate; **avec le ~ qu'il a, il vaut mieux l'éviter** cu caracterul pe care-l are, e mai bine să-i eviți; **force de ~** forță de caracter; **il manque de ~** e lipsit de caracter; **un ~ comme le sien peut faire face à n'importe quelle situation** un caracter ca al lui poate face față oricărei situații. 2. fire; temperament; natură; structură; **~ flegmatique** natură flegmatică; **~ ouvert** fire deschisă; **avoir bon / mauvais ~** a avea o fire bună / rea. 3. comportare, conduită; **son ~ est devenu bizarre** comportarea lui a devenit stranie. 4. trăsătură, caracteristică; **~s distinctifs** trăsături distinctive; **~s héréditaires** trăsături ereditare. 5. caracter, aparență, aspect, marcă; **sa figure a un grave ~** figura sa are aspect grav. 6. *(poligr.)* caracter, literă; caracter de literă; **~ courant** literă de rând; **~ allemand (gothique)** fractur; **~ médiéval** medievală; **~ romain** anticva; **~s demi-gras** aldine; **~s pleins** caractere negre. 7. semn (convențional); **~s algébriques** semne algebrice. 8. *(înv.)* scriere. 9. caracter de originalitate; relief, amprentă, specific; **cette œuvre manque de ~** această operă este lipsită de relief, de originalitate. 10. expresivitate; **une physionomie sans ~** o fizionomie lipsită de expresivitate; **danse de ~** dans de caracter, plin de expresivitate. 11. *(în expr.)* **~ de musique** notă muzicală; **avoir un fichu / foutu ~** a fi aprig; a fi al dracului/dat dracului; a fi cu carnea bălțată.

caractériel, ~le 1. *adj.* relativ la caracter; **trouble ~s** tulburări de caracter. 2. *s.m.f.* persoană care are tulburări de caracter.

caractérisant, ~e *adj.* v. **caractéristique**.

caractérisation *s.f.* caracterizare, specificare, determinare, marcare, definire; **~ d'un délit** definirea unui delict.

caractérisé, ~e *adj.* cu caracteristici clare, delimitat, caracterizat; marcat; precis; **une maladie ~e** o boală cu caracteristici clare, bine delimitată; **leur conduite donne lieu à des hypothèses, mais en aucun cas à des remarques ~es** purtarea lor dă loc la ipoteze, dar în nici un caz la observații clare, precise.

caractériser *v.t.,v.r.* a (se) caracteriza; a (se) defini, a (se) distinge, a (se) preciza, a (se) specifica; **la malice le caractérise** maliția îl caracterizează; **cet auteur caractérise bien ses personnages** acest autor își definește bine personajele; **les symptômes qui caractérisent une maladie** simptomele care caracterizează o boală; **ce paysage se caractérise par des forêts** acest peisaj se distinge prin păduri / are ca specific pădurile.

caractéristique I. *adj.* caracteristic, definitoriu; determinant; propriu, distinct, specific, tipic; **trait ~** trăsătură caracteristică/definitorie. II. *s.f.* caracteristică; atribut, calitate, particularitate, însușire, notă, caracter distinctiv; **l'humour est la ~ de mon ami** umorul este atributul distinctiv al prietenului meu; **~ d'une voiture** particularitatea unui automobil; *(mat.)* **~ d'un logarithme** partea întreagă/caracteristica unui logaritm.

caractérologie *s.f. (psihol.)* caracterologie.

caractérologique *adj. (psihol.)* caracterologic.

caracul *s.m. (zool.)* 1. caracul, rasă de oi din Asia. 2. blană de caracul.

carafe *s.f.* 1 carafă, clondir; **~ de cristal** carafă de cristal; **une ~ de vin** un clondir cu vin; **boire une ~ d'eau** a bea o carafă de apă. 2. *(pop.)* cap. 3. gâtlej. 4. *(pop.)* client naiv. 5. *(în expr.)* **bouchon de ~ a.** dop de sticlă, cristal; **b.** piatră prețioasă sau imitație; **rester en ~ a.** a uita ce voia să spună; **sans le souffleur, les acteurs seraient restés en ~** dacă nu era sufleurul, actorii ar fi uitat rolul; **b.** a fi uitat, lăsat în uitare. **c.** *(pop.)* a rămâne în pană; **sa voiture est restée en ~** automobilul i-a rămas în pană.

carafer *v.t. (pop.)* a părăsi brusc pe cineva.

carafon *s.m.* 1. *dim. al lui* **carafe**. 2. *(pop.)* gâtlej. 3. *(pop.)* cap; **avoir du ~** a avea cap, a fi deștept; a avea glagore. 4. *(pop.)* naiv, ușor de înșelat.

caragan *s.m. (bot.)* caragană, arbust ornamental din familia leguminoaselor, originar din Asia *(Caragana arborescens)*.

caraïbe I. *adj., s.m.f.* caraib, din zona Caraibelor. II. *s.m. (lingv.)* limbi vorbite în zona Caraibelor.

carambolage *s.m.* 1. *(la biliard)* carambol, carambolaj. 2. *(fig.)* ciocnire, răsturnare în serie; **~ de voitures** ciocnire de automobile; **le verglas a causé de nombreux ~s sur les routes** poleiul a provocat numeroase ciocniri pe șosele.

carambole *s.f.* 1. *(la biliard)* minge / bilă roșie. 2. fruct al arborelui carambolier.

caramboler *v.i., v.t., v.r.* 1. *(la biliard)* a face carambol. 2. *(fam.)* a lovi, a ciocni; **plusieurs voitures se sont carambolées** mai multe automobile s-au ciocnit; **on entendit les boules du billard ~** s-au auzit bilele de biliard ciocnindu-se. 3. *(pop.)* a bate, a cafti pe cineva.

carambolier *s.m. (bot.)* pom fructifer din India, cu fructe acre *(Averrhoa)*.

carambouillage *s.m.* 1. *(pop.)* escrocherie constând în revinderea unor mărfuri cu bani gheață înainte de a le fi achitat. 2. *(pop.)* faliment.

carambouille *s.f.* v. **carambouillage**.

carambouiller *v.t. (pop.)* a jefui, a prădui, a devaliza.

carambouilleur, -euse *s.m.f.* escroc care vinde mărfuri încă neachitate.

caramel *s.m.* 1. caramel, zahăr ars. 2. caramelă.

caramélé, ~e *adj.* care are aspectul sau gustul de caramel; **sauce ~e** sos cu gust (sau aspect) de caramel.

caramélisation *s.f.* caramelizare; **arrêter la cuisson du sucre avant la ~** trebuie oprită topirea zahărului înainte de caramelizare.

caraméliser I. *v.i. (despre zahăr)* a se carameliza, a se face caramel; **le sucre commence à ~** zahărul începe să se caramelizeze. II. *v.t.* 1. a carameliza (zahăr); **le pâtissier caramélise son sucre** cofetarul își caramelizează zahărul. 2. a adăuga (zahăr) caramel; a unge cu (zahăr) caramel; **eau-de-vie caramélisée** rachiu cu adaos de caramel; **~ des gâteaux** a acoperi prăjituri cu (zahăr) caramel.

carange *s.f.*, **carangue** *s.f.*, **caranx** *s.m.* *(iht.)* pește din familia scrumbiilor, răspândit în Antile.
carante, quarante *adv.* *(arg.în expr.)* **en ~ 1**. în poziție de luptă. **2**. furios, înfuriat. **3**. în stare să se descurce material.
carapace *s.f.* **1**. *(zool.)* carapace, țeastă; **la ~ d'une langouste** carapacea unei languste. **2**. crustă; **une ~ de glace s'est formée sur l'étang** o crustă de gheață s-a format la suprafața eleșteului. **3**. *(fig.)* carapace, platoșă, înveliș protector; **~ d'indifférence** platoșă de indiferență.
carapater *v.r.* *(arg.)* a o șterge, a o întinde, a o lua la sănătoasa, a se cărăbăni.
caraque I. *s.f.* corabie de transport folosită în evul mediu. **II**. *adj.* *(în expr.)* **cacao ~** cacao din regiunea Caracas (Venezuela); **porcelaine ~** porțelan fin adus din China în Europa.
carassin, carrassin *s.m.* *(iht.)* caras, caracudă *(Carassius carassius)*.
carat *s.m.* **1**. *(metrol.)* carat. **2**. cantitatea de aur fin dintr-un aliaj; **de l'or à vingt-quatre ~** aur de 24 carate. **3**. diamant foarte mic; **une parure de ~** o garnitură de diamante foarte mici. **4**. *(arg.)* an de vârstă; **elle doit avoir 35 ~s** trebuie să aibă cam 35 de ani. **5**. *(pop.în expr.)* **dernier ~** ultima limită, cel mai târziu; **je serai là à 3 h. dernier ~** voi fi acolo la ora 3 cel mai târziu; **prendre du ~** a îmbătrâni; **jusqu'au dernier ~** pe cât posibil; **au (dernier) ~** la milimetru.
carate *s.m.* *(med.)* boală de piele frecventă în America tropicală, datorată unei ciuperci microscopice *(Treponema carateum)*.
caravagesque, caravagiste *adj., s.m.* care aparține curentului inspirat din opera lui Caravaggio.
caravagisme *s.m.* curent în pictură inspirat de opera lui Caravaggio.
caravane *s.f.* **1**. caravană; **les ~s d'Orient** caravanele din Orient; *(prov.)* **les chiens aboient, la ~ passe** câinii latră, caravana trece. **2**. grup; **~ de touristes, d'alpinistes** grup de turiști, de alpiniști. **3**. remorcă de automobil, rulotă.
caravanier I. *s.m.* **1**. conducătorul animalelor de corvoadă dintr-o caravană. **2**. persoană care practică camping în grup. **II**. *(adj.)* de caravană, referitor la caravană.
caravaning, caravanning *s.m.* camping cu rulote (atașate la automobil).
caravansérail *s.m.* **1**. caravanserai, han mare la care poposesc caravanele (în Orient). **2**. loc cosmopolit, frecventat de un mare număr de străini.
caravelle *s.f.* **1**. caravelă. **2**. *(arg.)* prostituată de lux.
carbamate *s.m.* *(chim.)* sare a acidului carbamic.
carbamique *adj.* *(chim.în expr.)* **acide ~** acid carbamic.
carbet *s.m.* *(în Antile și Guyana franceză)* colibă mare acoperită cu frunziș.
carbhémoglobine v. **carbohémoglobine**.
carbi *s.m.* *(arg.)* **1**. cărbune. **2**. treabă dificilă. **3**. bani, biștari, lovele. **4**. *(în expr.)* **sac à ~** popă în sutană.
carbo *adj.m.* *(arg.)* compromis definitiv.
carbochimie *s.f.* *(chim.)* carbochimie.
carbogazeux, -euse *adj.* *(chim.)* carbogazos.
carbogel *s.m.* zăpadă carbonică.
carbogène *s.m.* *(farm.)* carbogen.
carbogénothérapie *s.f.* *(med.)* procedeu de reanimare (în asfixii) prin inhalarea de gaz carbonic.
carbohémoglobine, carbhémoglobine *s.f.* *(fiziol.)* carbohemoglobină.
carboléochimie *s.f.* *(chim.)* chimie a derivatelor din carbon și petrol.
carbonade, carbonnade *s.f.* *(ital.)* friptură la grătar.
carbonado *s.m.* *(mineral.)* carbonado, varietate impură de diamant.
carbonari *s.m.pl.* *(ital.)* carbonari, membrii unei societăți secrete formate în Italia la începutul sec. XIX.
carbonarisme *s.m.* mișcare politică a carbonarilor italieni, sec. XIX.
carbonatation *s.f.* *(chim.)* carbonatare.
carbonate *s.m.* *(chim.)* carbonat.
carbonater *v.t.* *(chim.)* a carbonata, a transforma în carbonat.
carbone *s.m.* *(chim.)* carbon.
carboné, ~e *adj.* *(chim.)* carbonat, care conține carbon.
carbonifère I. *adj.* care conține carbon, cărbune; **terrain ~** teren carbonifer. **II**. *s.m.* *(geol.)* carbonifer, epocă geologică a paleozoicului.
carboniférien *s.m.* *(geol.)* carbonifer, epocă geologică a paleozoicului.
carbonique *adj.* *(chim.)* carbonic; **neige ~** zăpadă carbonică.
carbonisation *s.f.* *(chim.)* carbonizare.
carbonisé, ~e *adj.* carbonizat; transformat în carbon.
carboniser I. *v.t., v.r.* a (se) carboniza. **II**. *v.t.* *(arg.)* **1**. a desconsidera; a bârfi. **2**. a face să eșueze o „lovitură".
carbonitruration *s.f.* procedeu termo-chimic de cementare a oțelului prin carbon și azot.
carbonitrurer *v.t.* a cementa oțelul prin carbon și azot.
carbonnade *s.f.* v. **carbonade**.
carbonyle *s.m.* *(chim.)* carbonil.
carborundum *s.m.* carborundum, carbură de siliciu cristalizat, folosit ca abraziv.
carbothérapie *s.f.* *(med.)* utilizare terapeutică a gazului carbonic.
carboxyhémoglobine *s.f.* *(med., fiziol.)* carboxihemoglobină.
carboxylase *s.f.* *(biochim.)* carboxilază.
carboxile *s.m.* *(chim.)* carboxil.
carboxilique *adj.* carboxilic, referitor la carboxil; **acide ~** acid carboxilic.
carbur *s.m.* *(pop.)* bețivan.
carburant *adj., s.m.* **1**. carburant. **2**. *(pop.)* băutură alcoolică.
carburateur, -trice I. *adj.* carburator. **II**. *s.m.* **1**. (auto) carburator; **~ d'automobile, d'avion** carburator de automobil, de avion. **2**. *(pop.)* v. **carbur**.
carburation *s.f.* **1**. *(metal.)* carburare, îmbogățire în carbon; **~ du fer** carburare a fierului; **acier obtenu par ~ du fer** oțel obținut prin carburarea fierului. **2**. amestec de aer și un carburant într-un motor cu explozie; **dans le carburateur d'un moteur à explosion il y a de la ~ de l'essence** în carburatorul unui motor cu explozie există un amestec de aer și benzină.

carbure **I.** *s.m.* *(chim.)* carbură. **II.** *s.f.* *(pop.)* **1.** bani, resurse **2.** benzină, carburant.
carburé, ~e *adj.* *(chim.)* carburat; **métal ~** metal carburat.
carburéacteur *s.m.* carburant special pentru motoarele cu reacție.
carburer **I.** *v.t.* *(metal.)* a carbura, a îmbogăți în carbon. **II.** *v.i.* *(pop.)* **1.** **~ à** a bea vârtos; **il carbure au cognac** bea zdravăn coniac. **2.** a reflecta; **carbure un peu, tu finiras par trouver la solution** reflectează puțin, ai să găsești soluția până la urmă. **3.** *(în expr.)* **ça carbure** merge, e-n regulă.
carcailler *v.i.* *(despre prepelițe)* a țipa.
carcajou *s.m.* *(zool.)* specie de viezure din America de Nord *(Meles meles).*
carcan *s.m.* **1.** *(în evul mediu)* lanț pus la gâtul osândiților. **2.** *(fig.)* constrângere; **le ~ de la discipline** constrângerea disciplinei. **3.** *(pop.)* gloabă, mârțoagă. **4.** *(pop.)* tip insuportabil.
carcasse *s.f.* **1.** *(zool.)* schelet, ansamblul sistemului osos al unui animal; **la ~ d'un cheval** scheletul unui cal. **2.** *(fam.)* trupul omenesc. **3.** *(tehn.)* carcasă, cadru, osatură, schelet; **la ~ d'un navire en construction** osatura unei nave în construcție. **4.** *(în expr.)* **sauver sa ~** a-și salva pielea.
carcel *s.m.* *(înv.)* lampă cu ulei și cu piston.
carcéral, ~e *adj.* referitor la carceră, închisoare; **univers ~** univers carceral.
carcharodon *s.m.* *(iht.)* specie de rechin cu spini *(Carcharodon carcharias).*
carcinogène *adj.* *(med.)* cancerigen.
carcinogenèse *s.f.* *(med.)* producere a unui cancer.
carcinogénétique *adj.* v. **carcinogène**.
carcinoïde.*m.* *(med.)* tumoare cu malignitate redusă.
carcinologie *s.f.* v. **cancérologie**.
carcinologiste, carcinologue *s.m.f.* *(med.)* cancerolog, oncolog.
carcinomateux, -euse *adj.* *(med.)* de natura carcinomului.
carcinome *s.m.* *(med.)* carcinom, varietate malignă de cancer.
cardage *s.m.* *(text.)* cardare.
cardamine *s.f.* *(bot., în compuse)* **~-impatiente** râjnică *(Cardamine impatiens).*
cardamome, cardomum *s.m.* *(bot.)* specie de plantă din India, cu semințe aromate folosite în farmacie (*Elettaria*).
cardan *s.m.* *(tehn.)* cardan.
carde *s.f.* **1.** *(bot.)* frunza comestibilă a cardonului. **2.** *(text.)* cardă, mașină de dărăcit, darac; **~ à avant-train** (cardă cu) avantren.
carder *v.t.* **1.** *(text.)* a carda; a scărmăna, a dărăci; **~ de la laine** a scărmăna lână. **2.** *(fam. în expr.)* **~ le cuir/le poil à qqn.** a scărmăna pe cineva, a-i tăbăci pielea, a-l bate măr.
cardère *s.f.* *(bot.)* varga-ciobanului, scăiete *(Dipsacus silvestris).*
cardeur, -euse **I.** *s.m.f.* dărăcitor, lucrător care scarmănă **II.** *s.f.* *(text.)* cardă, darac.
cardia *s.m.* *(anat.)* cardie, orificiul superior al stomacului.
cardialgie *s.f.* *(med.)* cardialgie.
1. cardiaque *adj., s.m.f.* *1.* *(med.)* cardiac; **le décès était survenu brusquement, d'un arrêt ~** decesul survenise brusc, în urma unui stop cardiac. **2.** *(pop. în expr.)* **être pas ~** a fi îndrăzneț, tupeist.
2. cardiaque *s.f.* *(bot.)* talpa-gâștei *(Leonorus Cardiaca).*
cardigan *s.m.* jachetă tricotată cu mâneci lungi.
cardinal, ~e *(m.pl.* **-aux***)* **I.** *adj.* **1.** cardinal; **points cardinaux** puncte cardinale; *(gram.)* **adjectif numéral ~** numeral cardinal. **2.** *(fig.)* cardinal, capital, esențial, principal, fundamental; **idées ~es** idei fundamentale. **II.** *s.m.* **1.** *(bis.)* cardinal. **2.** *(omit.)* (pasărea) cardinal *(Richmondena cardinalis).*
cardinalat *s.m.* *(bis.)* cardinalat, demnitatea de cardinal.
cardinalice *adj.* care se referă la demnitatea de cardinal; **revêtir la pourpre ~** a îmbrăca purpura de cardinal; **la dignité ~** demnitatea de cardinal.
cardinaliste *s.m.* *(ist.)* partizan al guvernării cardinalilor Richelieu sau Mazarin.
cardiogramme *s.m.* cardiogramă.
cardiographe *s.m.* cardiograf.
cardiographie *s.f.* cardiografie.
cardiologie *s.f.* *(med.)* cardiologie.
cardiologue *s.m.f.* medic cardiolog.
cardiopathie *s.f.* *(med.)* cardiopatie.
cardiophylle *adj.* *(bot.)* care are frunzele în formă de inimă.
cardiorespiratoire *adj.* *(med.)* cardiorespirator, care se referă la inimă și plămâni; **maladies ~** boli cardiorespiratorii.
cardiotonique *s.m.* *(farm.)* cardiotonic, întăritor al mușchiului inimii.
cardio-vasculaire, cardiovasculaire *adj.* *(anat.)* cardiovascular.
cardite *s.m.* cardită, inflamație a pereților inimii.
cardium *(zool.)* cardium, specie de moluște cu cochilia ovală *(Cardium).*
cardon *s.m.* *(bot.)* cardon *(Cynara cardunculus).*
carême *s.m.* **1.** *(la catolici)* postul Paștelui; păresimi; **mi-~** a 23-a zi din post; **faire ~** a ține post; **rompre le ~** a întrerupe postul. **2.** *(în expr.)* **face de ~** mutră lungă; **arriver comme mars/marée en ~** **a.** a sosi în mod inevitabil; **b.** a se potrivi, a se nimeri; a pica la țanc; a pica tocmai bine.
carême-prenant (*pl.* **carêmes-prenants**) *s.m.* *(înv.)* **1.** *(bis.)* ultimele trei zile din carnaval înainte de lăsata secului. **2.** *(înv.)* carnaval; mască de carnaval. **3.** *(fig.)* persoană îmbrăcată ridicol, împopoțonată, înzorzonată.
carénage *s.m.* *(mar.)* carenaj; carenare.
carence *s.f.* **1.** carență, lipsă, absență; **procès-verbal de ~** proces-verbal de constatare a lipsei de obiecte (mobilier etc.) de pus sub sechestru. **2.** *(jur.)* **délai de ~** termen de carență. **3.** sustragere, eschivare (de la ceva); **la ~ du gouvernement** eschivarea guvernului (de la răspunderile sale). **4.** *(med.)* carență, absență a unei substanțe indispensabile organismului; **maladie par ~** maladie cauzată de lipsa sau insuficiența unei substanțe.

carencer *v.t.* 1. *(med.)* a priva de elementele nutritive indispensabile organismului; **une partie de l'humanité est alimentairement carencée** o parte din omenire este lipsită de alimente (hrană). 2. a priva, a lipsi; *(psihol.)* **enfant carencé** copil lipsit de afecțiune.
carène *s.f.* 1. *(mar.)* carenă. 2. *(bot.)* cele două petale inferioare ale florii papilionaceelor, plante dicotiledonate leguminoase.
caréner *v.t. (mar., tehn.)* a carena.
carentiel, ~le *adj.* datorat unei carențe, unei deficiențe; **maladie carentielle** boală datorată unei carențe din organism.
caressant, ~e *adj.* 1. care dezmiardă, mângâie, alintă; mângâietor, dezmierdător, alintător; **elle mit une main ~e sur la tête de son enfant** puse o mână mângâietoare pe capul copilului său. 2. tandru, afectuos; **une voix ~e** o voce afectuoasă.
caresse *s.f.* dezmierdare, mângâiere, alintare; **les chats aiment les ~s** pisicilor le plac mângâierile; *(fig.)* **les ~s de la brise** mângâierile zefirului.
caresser *v.t.* 1. a mângâia, a dezmierda, a alinta; ~ **un enfant** a alinta un copil; ~ **un chien** a mângâia un câine. 2. *(fig.)* a nutri; ~ **l'espoir** a nutri speranța; a trage nădejde. 3. *(în expr.) (fam.)* ~ **la bouteille** a trage la măsea; a bea cât șapte; ~ **de vaines espérances** a se hrăni cu iluzii; a trage nădejde ca spânul de barbă; *(ir.)* ~ **les épaules à qqn.** a bate măr pe cineva.
caret *s.m.* 1. *(zool.)* specie de broască țestoasă *(Caretta caretta)*. 2. depănător folosit de frânghieri. 3. *(mar.în expr.)* **fil de** ~ sfilață.
carex *s.m. (bot.)* rogoz *(Carex riparia* și *vulpina)*.
cargaison *s.f.* 1. *(mar.)* încărcătură (a unei nave), caric; **une ~ de charbon** o încărcătură de cărbune; **les dockers déchargent la ~ de vin** docherii descarcă încărcătura de vin. 2. *(fam.)* cantitate mare, grămadă; **il est venu avec toute une cargaison d'amis** a venit cu o grămadă de prieteni.
cargo, cargo-boat *s.m. (mar.)* cargou, cargobot; ~ **mixte** cargou care transportă și călători pe lângă marfă.
cargue *s.f. (mar.)* strângătoare.
carguer *v.t. (mar.)* a strânge velele; **les matelots carguèrent les voiles** marinarii strânseră velele.
cari, cary, carry, curry *s.m.* condiment indian pe bază de ardei iute și diferite mirodenii.
cariacou *s.m. (zool.)* cerb american *(Odocoileus virginianus)*.
cariant, ~e *adj.* care provoacă o carie; **acide** ~ acid care provoacă o carie.
cariatide, caryatide *s.f. (mit., arhit.)* cariatidă.
caribou *s.m. (zool.)* karibul-american, ren canadian *(Rangifer Caribou)*.
caricatural, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* 1. caricatural; **dessin** ~ desen caricatural. 2. exagerat, grotesc; **portrait ~ d'un rival** portret grotesc al unui rival.
caricature *s.f.* 1. caricatură; **les ~s de Daumier** caricaturile lui Daumier. 2. caricatură, prezentare deformată; **ce reportage est une ~ de la réalité** acest reportaj este o prezentare deformată a realității. 3. caricatură, persoană ridicolă prin îmbrăcăminte; **accoutrée comme elle est, cette femme est une ~** împopoțonată cum este, această femeie este o caricatură.
caricaturer *v.t.* a caricaturiza; **le premier-ministre est caricaturé dans la presse** primul ministru este caricaturizat în presă.
caricaturiste *s.m.f.* caricaturist.
carie *s.f.* 1. carie dentară. 2. *(bot.)* mălură *(Tilletia tritici)*.
carier *v.t., v.r.* a (se) caria; **dent cariée** dinte cariat.
carieux, -euse *adj.* referitor la carie; **maladie carieuse** carie dentară.
carillon *s.m.* 1. sunet de clopot în cadență. 2. ansamblu de clopote acordate ale unei biserici; **le ~ de la cathédrale a retenti dans la viile** clopotele catedralei au răsunat în oraș. 3. carilon, instrument muzical. 4. bucată muzicală executată la carilon. 5. pendulă care marchează orele pe sunetul unei melodii. 6. *(fam.)* zgomot, vacarm, vuiet. 7. *(bot.)* clopoței *(Campanula medium)*.
carillonné, ~e *adj. (în expr.)* **fête ~e** sărbătoare catolică solemnă, anunțată prin tragerea clopotelor.
carillonnement *s.m.* tragerea clopotelor într-o cadență vie.
carillonner I. *v.i.* 1. a trage clopotele într-o cadență vie; **les cloches carillonnent** se trag clopotele. 2. *(fam.)* a suna tare cu un clopoțel, sau la ușă; ~ **à une porte** a suna la o ușă. II. *v.t.* 1. a anunța; **l'horloge a carillonné minuit** ceasul a anunțat (bătut) miezul nopții. 2. a vesti, a anunța; ~ **une fête** a anunța o sărbătoare (prin baterea clopotelor); ~ **une nouvelle** a anunța/a difuza o veste.
carillonneur, -euse *s.m.f.* clopotar.
cariogène *adj.* v. **cariant**.
carique *s.f. (bot.)* smochină sălbatică.
caritatif, -ive *adj.* de caritate, de binefacere; **association caritative** asociație de caritate, de binefacere.
carlin *s.m.* 1. câine mops pitic. 2. veche monedă italiană de aur sau argint.
carline *s.f.* 1. *(bot.)* turtă *(Carlina acoulis)*. 2. *(pop.)* moartea.
carlingue *s.f.* 1. *(av., mar.)* carlingă. 2. *(pop.)* închisoare.
carlinguier *s.m.* persoană care lucrează la carlinga unui avion.
carlisme *s.m.* mișcare a partizanilor lui don Carlos al Spaniei (sec. XIX).
carliste *s.m.f.* partizan al lui don Carlos al Spaniei (sec. XIX).
carmagnole *s.f.* 1. haină scurtă din timpul Revoluției franceze. 2. *(cor., muz.)* carmaniolă.
carme *s.m.* călugăr carmelit.
carmeline *adj.f., s.f. (în expr.)* **laine** ~ sau ~ lână de vigonie.
carmélite *s.f.* călugăriță carmelită.
carmin *s.m., adj.invar.* roșu carmin; **une robe** ~ o rochie roșu carmin.
carminatif, -ive *adj. (farm.)* carminativ, (medicament) care combate gazele intestinale.
carminé, ~e *adj.* de culoarea carminului, roșu carmin.
carminer *v.t.* a vopsi cu carmin.
carnage *s.m.* carnaj, măcel, masacru, hecatombă.

carnallite *s.f. (chim.)* carnalit, amestec natural de clorură de potasiu și magneziu.
carnassier, -ère I. *adj. (despre animale)* carnasier, carnivor; **le tigre est un animal ~** tigrul este un animal carnivor; **dent carnassière** molar mare al animalelor carnivore. **II.** *s.m.pl. (zool.)* ordin de mamifere carnivore.
carnassière *s.f.* **1**. tolbă de vânătoare. **2**. *(zool.)* carnasieră, fiecare din cele patru măsele mari și tăioase ale animalelor carnivore.
carnation *s.f.* carnație; culoare a pielii; ten; **cette jeune fille a une belle ~** această fată are un ten frumos/o carnație frumoasă; **ce peintre excelle dans la peinture des ~s** acest pictor excelează în pictura carnației.
carnau *s.m.* v. **carneau**.
carnauba *s.m. (bot.)* palmier brazilian *(Copernicia cerifera)*.
carnaval *(pl. ~s) s.m.* carnaval; **le ~ de Venise** carnavalul din Veneția.
carnavalesque *adj.* carnavalesc; de carnaval; grotesc; **réjouissances ~s** petreceri de carnaval.
carne *s.f.* **1**. *(pop.)* carne tare, ațoasă și de proastă calitate; **il faut de bonnes dents pour mastiquer cette ~** trebuie dinți buni pentru a mesteca această carne tare. **2**. *(pop.)* gloabă, mârțoagă. **3**. *(pop.)* persoană rea, urâcioasă; **une vieille ~** un om urâcios.
carné, ~e *adj.* **1**. *(bot.)* roșietic, de culoarea cărnii; **œillet ~** garoafă roșietică / de culoarea cărnii. **2**. din carne, pe bază de carne; **alimentation ~e** alimentație pe bază de carne.
carneau *s.m.* gură, orificiu în bolta unui cuptor pentru trecerea flăcărilor.
carnèle, carnelie *s.f.* bordură care înconjoară legenda la unele monede.
carnet *s.m.* **1**. carnet, agendă; **~ d'adresses** carnet cu adrese; **~ de notes** carnet de note (al unui elev). **2**. carnet, caiet cu foi detașabile; **~ de chèques** carnet cu cecuri. **3**. rigolă pentru scurgerea apei într-o galerie de mină.
carnier *s.m.* v. **carnassière (1)**.
carnification, carnisation *s.f. (med.)* aspect patologic al țesutului pulmonar asemănător unui țesut muscular.
carnivore *adj., s.m.f.* carnivor; **plantes ~s** plante carnivore.
carnotite *s.f. (mineral.)* minereu de radiu și vanadiu.
carnotset, carnotzet *s.m.* (Elveția) loc amenajat într-o pivniță, pentru a se bea.
carogne *s.f.* v. **charogne**.
carolin, ~e *adj.* **1**. referitor la Carol cel Mare; **écriture ~e, lettres ~es** litere romane repuse în uz de Carol cel Mare. **2**. referitor la Carol Quintul; **lois ~es** (culegere de) legi promulgate de Carol Quintul.
carolingien, ~ne *adj.* carolingian, referitor la dinastia Carolingienilor.
carolus *s.m.* veche monedă divizionară de argint franceză emisă de Carol al VIII-lea.
caronade, caronnade *s.f. (ist.)* tun (folosit în marină).
caroncule *s.f.* **1** excrescență cărnoasă de culoare roșietică; **~ lacrymale** excrescență situată în unghiul intern al pleoapelor. **2**. *(ornit.)* excrescență roșietică pe capul și gâtul unor păsări (curcan, cocoș etc).
carossier *s.m. (bot.)* palmier din Africa.
carotène *s.m. (chim.)* caroten.
caroténémie, carotinémie *s.f. (fiziol.)* dozarea carotenului în sânge.
carotide *s.f. (anat.)* (arteră) carotidă.
carotidien, ~ne *adj.* care se referă la arterele carotide.
carottage *s.m.* **1**. carotaj. **2**. *(fam.)* escrocherie; înșelătorie.
carotte I. *s.f.* **1**. *(bot.)* morcov *(Daucus carota)*. **2**. *(petr.)* carotă. **3**. tutun de mestecat (rulat în formă de morcov). **4**. firmă de tutungerie. **5**. *(fam. în expr.)* **tirer une/la ~ à qqn. a**. a stoarce pe cineva de bani; a escroca pe cineva; **b**. a încerca să stoarcă mărturisiri de la cineva; **les ~ sont cuites a**. totul s-a sfârșit; **b**. e pe moarte; **la ~ et le bâton** alternanță de promisiuni și amenințări; **poil de ~** roșcovan, om cu părul roșu. **II**. *adj.invar.* roșcat; **cheveux ~** păr roșcat.
carotter *v.t. (fam.)* a escroca, a înșela; a carota.
carotteur, -euse, carottier, -ère *adj., s.m.f.* **1**. *(fam.)* escroc, pungaș, găinar; **un habile ~** un escroc abil. **2**. *(petr.)* adaptat pentru carotaj; **outil ~** unealtă adaptată pentru carotaj.
carotteuse *s.f.*, **carottier** *s.m. (petr.)* carotieră.
caroube, carouge *s.f.* roșcovă.
caroubier *s.m. (bot.)* roșcov *(Ceratonia siliqua)*.
carouble, caroube *s.f. (arg.)* **1**. cheie **2**. broasca unei uși. **3**. forțarea unei uși. **4**. bătaie zdravănă, toc de bătaie.
caroubier *v.t. (arg.)* **1**. a deschide cu chei potrivite. **2**. a bate măr.
carouge *s.f.* v. **caroube**.
carpaccio *s.m. (culinar)* fel de mâncare din felii subțiri de carne crudă de vită cu ulei de măsline și lămâie.
carpater *v.r. (arg.)* a pleca pe șest, a o șterge.
carpatique, karpatique *adj.* carpatic, din Carpați; **le relief ~** relieful carpatic.
1. carpe *s.f.* **1**. *(iht.)* crap *(Cyprinus carpio)*. **2**. *(în expr.)* **bâiller comme une ~** a-i trosni fălcile căscând; **être muet comme une ~** a tăcea ca peștele / ca pământul; *(sport)* **saut de ~** săritura peștelui; **ignorant comme une ~** prost ca noaptea; **faire les yeux / l'œil de ~ a**. a flirta, a face ochi dulci cuiva; **b**. a fi pe moarte; **faire la ~ pâmée** a se preface că-i este rău.
2. carpe *s.m. (anat.)* carp, grup de opt oase mici de la încheietura mâinii.
carpeau *s.m. (iht.)* crăpcean, crăpuștean.
carpelle *s.m. (bot.)* carpelă.
carpentarien, ~ne *adj., s.m.f.* membru al unui grup de băștinași australieni.
1. carpette *s.f.* v. **carpeau**.
2. carpette *s.f.* **1**. carpetă, covoraș. **2**. persoană servilă, cârpă.
carpettier *s.m.* țesător de carpete, covoare.

carphologie *s.f. (med.)* carfologie, agitație a mâinilor unui bolnav.
carpiculture *s.f.* ciprinicultură, carpicultură, creșterea crapilor.
carpien, ~ne *adj. (anat.)* carpian, care ține de carp, de oasele de la încheietura mâinii.
carpillon *s.m. (iht.)* crap foarte mic.
carpocapse *s.f. (entom.)* fluturele viermelui-de-mere *(Carpocapsa pomonella).*
carpologie *s.f.* studiul fructelor.
carpophore *s.m. (bot.)* carpofor, peduncul care susține fructul.
carquois *s.m.* **1**. tolbă de săgeți. **2**. *(în expr.)* **vider / épuiser son ~** a-și vărsa veninul asupra cuiva.
carrare *s.m.* marmură albă de Carrara.
carre *s.f.* **1**. unghi; colț (al unui obiect). **2**. grosime; **la ~ d'une planche** grosimea unei scânduri. **3**. crestătură practicată pe trunchiul rășinoaselor pentru a extrage rășina. **4**. calotă la pălării. **5**. vârf pătrat la pantofi. **6**. cant; muchie la patine, la schiuri. **7**. *(scrimă)* fiecare din fețele unei săbii. **8**. *(arg.)* ascunzătoare. **9**. *(arg.în expr.)* **mettre à la ~** a economisi, a pune deoparte, a avea bani la ciorap.
carré, ~e I. *adj.* **1**. pătrat; **mètre ~** metru pătrat; **cette famille a une terre de quelques kilomètres ~s** această familie are un teren de câțiva kilometri pătrați; *(mat.)* **racine ~e** rădăcină pătrată; **fenêtre ~** fereastră pătrată; **tour ~e** turn pătrat; *(fig.)* **tête ~ a.** cap pătrat, încăpățânat; b. om echilibrat, cu o judecată solidă, sănătoasă. **2**. net, răspicat, hotărât, tranșant; **un refus ~** un refuz net; **une réponse ~e** un răspuns tranșant. **3**. *(fam.)* cinstit, loial, franc, deschis, sincer; **être ~ en affaires** a fi cinstit în afaceri. **4**. *(în expr.)* **être ~ d' épaules** a fi lat în spate. **II.** *s.m.* **1**. *(mat.)* pătrat; **élever un nombre au ~** a ridica un număr la pătrat. **2**. palier; **nous logeons sur le même ~** locuim pe același palier. **3**. *(mil.)* careu; **former le ~** a forma careul. **4**. (*mar.*) careu, sală de mese pentru ofițeri. **5**. răzor, strat de legume. **6**. *(la poker)* careu; **~ d'as** careu de ași. **7**. *(arhit.)* parte plată care separă două muluri. **8**. obiect de formă pătrată; **un ~ de soie / de laine** un batic / un fular de mătase/de lână. **~ de mouton** cotlet de oaie; **~ de l'Est** brânză asemănătoare cu camembert. **9**. *(arg.școl.)* elev din anul II al unei școli pregătitoare pentru facultate. **10**. *(arg.)* pachet de tutun de formă cubică. **11**. *(arg.în expr.)* **~ de soie, grand ~** bancnotă de 1000 franci vechi. **12**. *(c.f.)* semnal de oprire.
carreau *s.m.* **1**. *(constr.)* dală, lespede, flisă; **~ en faïence** dală din faianță; **la cuisine est pavée de ~x de mosaïque** bucătăria este pardosită cu dale de mozaic. **2**. pardoseală (din dale); **il fut introduit dans un vestibule aux ~x soigneusement nettoyés** a fost introdus într-un vestibul cu pardoseala bine curățată. **3**. ochi de geam; **la lumière entrait à travers les ~x** lumina intra prin ochiurile de geam. **4**. *(text.)* carou, pătrățel; **elle était vêtue d'une blouse à ~x** era îmbrăcată cu o bluză în carouri; **une nappe aux ~x de couleur** față de masă în carouri colorate. **5**. *(la cărțile de joc)* caro(u). **6**. fier de călcat de croitor. **7**. năvod de pescar. **8**. *(înv.)* pernă pătrată. **9**. *(ist.)* săgeată de arbaletă. **10**. pilă cu secțiune pătrată. **11**. trusă de croitoreasă. **12**. *(desen, pictură în expr.)* **~x de réduction, d'agrandissement** rețea de linii trase pe hârtie sau pe pânză în vederea reproducerii, micșorate sau mărite, a unui model. **13**. *(pop.)* lentilă de ochelari; *(la pl.)* ochelari. **14**. *(arg.)* monoclu; lornion. **15**. *(med.)* tuberculoză a ganglionilor mezenterici. **16**. *(în expr.)* **~ des Halles** locul din hale unde se vând legumele (la Paris); **~ d'une mine** locul unde se depune cărbunele extras din mină; **dur/froid comme un ~** tare / rece ca piatra; **demeurer/rester sur le ~ a.** a rămâne lat; a rămâne mort pe loc; **b.** a suferi un eșec, a eșua; a fi înfrânt; **un seul candidat a réussi, les autres sont restés sur le ~** un singur candidat a reușit, ceilalți au căzut; **coucher/laisser qqn. sur le ~** a trânti / a pune / a culca pe cineva la pământ / a pune jos, a-l lăsa lat; **valet de ~** om de nimic; **on m'a traité comme un valet de ~** am fost tratat ca un om de nimic; *(pop.)* **mettre le cœur sur le ~** a vărsa, a vomita; **se tenir/se garder à ~x a.** *(fam.)* a se păzi, a fi în gardă; **b.** *(arg.)* a sta liniștit; *(arg.)* **affranchir le ~** a sta la pândă; *(arg.)* **~ brouillé** ochi sașiu; *(arg.)* **avoir un ~ à la manque** a fi chior; *(arg.)* **en avoir un coup dans les ~x** a fi beat; *(arg.)* **grand ~** Curtea cu juri; *(arg.)* **petit ~** tribunal corecțional.
carrée *s.f.* **1**. *(înv.)* ramă de lemn, cadru. **2**. *(mar.)* velă fixată de un catarg drept. **3**. *(arg.)* cameră de locuit; locuință. **4**. *(arg.în expr.)* **~ des petits gerbes** tribunal corecțional; **~ du rebectage** Curte de Casație.
carrefour *s.m.* **1**. răscruce, răspântie, încrucișare de drumuri; intersecție. **2**. *(fig.)* punct de întâlnire; **le ~ de deux civilisations** punct de întâlnire a două civilizații. **3**. *(fig.)* punct / moment crucial; **se trouver à un ~ de sa vie** a se afla într-un moment crucial al vieții. **4**. reuniune organizată în vederea unui schimb de idei; **inviter des personnalités à un ~ sur le thème de l'avenir de la démocratie** a invita personalități la o reuniune pe tema viitorului democrației.
carrelage *s.m.* **1**. pardosire a unei încăperi (cu lespezi, cu marmură); **le ~ d'une cuisine** pardosirea unei bucătării (cu lespezi, marmură). **2**. pardoseală; **la pièce avait un ~ de briques rouges** camera avea o pardoseală de cărămizi roșii.
carreler *v.t.* **1**. a pava, a pardosi (cu dale, lespezi, plăci); **~ une pièce** a pardosi o cameră (cu dale, lespezi etc.). **2**. a desena pătrate pe o foaie de hârtie, o pânză; a cadrila; **~ un dessin pour le reproduire** a cadrila un desen pentru a-l reproduce; **un rideau violet carrelé de rouge** o perdea mov cadrilată cu roșu. **3**. *(arg.)* a face razii pentru a prinde vagabonzi.
carrelet *s.m.* **1**. andrea de cavaf sau de șelar. **2**. crâsnic de pescuit. **3**. *(iht.)* specie de pește de mare *(Rhombus).* **4**. pilă mică cu patru fețe. **5**. riglă cu secțiune pătrată.
carreleur *s.m.* faianțar, muncitor care pune faianță.
carrelingues *s.f.pl. (arg.)* ochelari.
carrément *adv.* **1**. *(mat.)* în unghi drept; (în) pătrat. **2**. *(fig.)* deschis, pe față, tranșant, net, verde, ritos; **elle lui donna ~ son avis** îi spuse deschis părerea ei.

carrer I. *v.t.* a da formă pătrată, a face pătrat; ~ **une pierre** a da formă pătrată unei pietre; ~ **une planche** a da formă pătrată unei scânduri. **2.** *(mat.)* a ridica la pătrat; ~ **un binôme** a ridica un binom la pătrat. **3.** *(mil.)* a așeza o trupă în careu. **4.** *(sport)* a potrivi muchiile de metal la schiuri. **5.** *(arg.)* a ascunde. **6.** *(arg.)* a pune deoparte. **II.** *v.r.* **1.** a se așeza comod, a se înfunda; **se ~ dans un fauteuil** a se înfunda într-un fotoliu. **2.** *(arg.)* a o șterge.

carreur, -euse *s.m.f.* *(arg.)* **1.** complice la un furt. **2.** tăinuitor.

carrick *s.m.* *(înv.)* redingotă cu mai multe gulere (la modă în sec. XIX).

carrier *s.m.* **1.** muncitor care extrage piatră dintr-o carieră; **scie de ~** ferăstrău folosit la extragerea pietrei. **2.** persoană care exploatează piatră dintr-o carieră.

1. carrière *s.f.* **1.** *(înv.)* pistă închisă pentru alergări de care sau cai. **2.** *(echit.)* teren de exercițiu în aer liber pentru călăreți. **3.** carieră, profesie; **faire ~** a face carieră; **embrasser une ~** a îmbrățișa o carieră; **cet officier a fait un ~ très rapide** acest ofițer a făcut o carieră foarte rapidă; **la ~ des lettres** cariera literelor, cariera de scriitor; **la ~ des armes** cariera militară; **officier de ~** ofițer de carieră; **la Carrière** cariera diplomatică. **4.** *(înv.)* mișcare, cursă (a unui astru); **le soleil achève sa ~** soarele își încheie mișcarea. **5.** drum; **cet incident ouvrit ~ à mes réflexions** acest incident deschise drum reflecțiilor mele; **donner ~ libre** a da drumul, a da frâu liber; a lăsa în voie; **donner ~ à sa fantaisie** a da frâu liber imaginației. **6.** *(fig.)* cursul vieții; viață; existență; **être au bout de sa ~** a fi la capătul vieții; a-și fi trăit traiul.

2. carrière *s.f.* carieră de piatră; **~ de marbre** carieră de marmură.

carriérisme *s.m.* *(peior.)* carierism; dorința de a face carieră cu orice preț, prin orice mijloace.

carriériste *s.m.* *(peior.)* carierist, persoană care vrea să parvină prin orice mijloace.

carriole *s.f.* **1.** brișcă cu două roți și coviltir. **2.** *(peior.)* trăsură veche, hodoroagă.

carrossable *adj.* carosabil; **chemin ~** drum carosabil.

carrossage *s.m.* **1.** carosare, montare a unei caroserii. **2.** *(auto)* înclinare a roților directoare față de verticală.

carrosse *s.m.* **1.** rădvan, caleașcă, trăsură luxoasă; **la Cour d'Angleterre utilise encore des ~s pour des cérémonies solennelles** Curtea Angliei folosește și în prezent calești pentru ceremonii solemne. **2.** *(în expr.)* **être la cinquième roue du ~** a fi inutil; a fi a cincea roată la căruță; **rouler ~ a.** a fi bogat, a trăi în belșug; **b.** a avea automobil. **3.** mic coș de răchită în care se așază o sticlă de vin vechi.

carrossée *adj. f.* *(arg.)* (femeie) atrăgătoare.

carrosser *v.t.* **1.** a monta o caroserie. **2.** *(înv.)* a transporta, a căra cu o mașină; **il a fallu ~ toute la noce** a trebuit să-i cărăm pe toți nuntașii.

carrosserie *s.f.* **1.** *(tehn., auto)* caroserie. **2.** carcasa unei mașini, a unui automobil. **3.** industrie, comerț de caroserii. **4.** *(arg.)* conformație fizică frumoasă.

carrossier *s.m.* **1.** fabricant de caroserii de lux. **2.** carosier, specialist în caroserii de automobile. **3.** designer pentru caroserii de automobile.

carroussel I. *s.m.* **1.** carusel, paradă de cavalerie. **2.** locul de desfășurare a unui carusel. **3.** călușei, carusel. **4.** circulație intensă; **le ~ des voitures sur la place de l'Opéra** circulația automobilelor în piața Operei. **5.** *(tehn.)* dispozitiv de manipulare; **~ de distribution des bagages d'une aérogare** dispozitiv de distribuire a bagajelor dintr-o aerogară. **II.** *adj. m.* *(arg.)* beat, criță.

carroyage *s.m.* **1.** caroiaj, rețea de pătrățele înscrisă pe un desen, pe o hartă etc. pentru a servi la reproducerea acestuia la o altă scară. **2.** *(topogr.)* rețea cartografică.

carroyer *v.i.* **1.** a trasa, a desena un caroiaj. **2.** *(topogr.)* a aplica un caroiaj pe o hartă, un desen.

carrure *s.f.* **1.** lățime în spate; **avoir une belle / forte ~** a fi lat în spate, a fi spătos; **c'était un homme de forte ~, aux traits rudes** era un om lat în spate, cu trăsături aspre. **2.** lărgime, amploare; **cet habit est trop large de ~** această haină este prea largă. **3.** personalitate; valoare; anvergură; **il n'a pas la ~ de son père** nu are personalitatea tatălui său.

carry *s.m.* v. **cari**.

cartable *s.m.* ghiozdan; servietă; sac; **~ d'écolier** ghiozdan de școlar.

carte *s.f.* **1.** carte; **~ de visite a.** carte de vizită **b.** *(pop.)* uniformă de gardian; **~ postale** carte poștală; **il a reçu une ~ de Grèce** a primit o carte poștală din Grecia. **2.** carte de joc; **jeu de ~s** joc de cărți; **battre les ~s** a amesteca / a face cărțile; **couper les ~s** a tăia cărțile; **avoir ~s blanches** a nu avea nici o figură în cărți, a avea cărți numai de la decar în jos; **tirer les ~s** a da / a ghici în cărți; **jouer ~s sur la table** a juca cu cărțile pe masă; a juca cinstit; **jouer sa dernière ~** a-și juca ultima carte / șansă. **3.** carnet de identitate; legitimație; **~ d'identité** carnet de identitate; **~ de presse** legitimație de ziarist; **~ d'étudiant** legitimație de student; **avoir la ~ d'un parti** a avea un carnet de (apartenență la un) partid. **4.** *(la restaurant)* listă de bucate; **manger à la ~** a mânca după lista de bucate; **~ de vins** listă de vinuri. **5.** hartă; **la ~ d'Espagne** harta Spaniei; **dessiner la ~ de la Roumanie** a desena harta României; **~ astronomique** hartă astronomică. **6.** *(în expr.)* **donner ~ blanche à qqn.** a da cuiva mână liberă; a da deplină libertate de acțiune cuiva; **connaître les dessous des ~s** a cunoaște dedesubturile unei chestiuni; **perdre la ~** a-și pierde cumpătul / busola; a se fâstâci; **on ne sait jamais avec lui de quelle ~ il retourne** nu știi niciodată la ce să te aștepți de la el; **brouiller les ~s** a încurca ițele / pânza; a semăna confuzie **avoir plus d'une ~ dans son jeu** a nu se lăsa cu una cu două; **avoir la ~ forcée** a fi silit să facă un lucru; **avoir toutes les ~s dans son jeu a** avea toate șansele de reușită; **~ maîtresse** atu principal; mijlocul principal de reușită, argumentul convingător; **l'avocat gardait pour la fin sa ~ maîtresse** avocatul păstra atuul principal la

sfârșit; **envoyer sa ~ à qqn.** a provoca pe cineva la duel; **jouer la ~ de qqch.** a se angaja temeinic în ceva; a se sprijini / a conta pe ceva; **le ministre a joué la ~ de la mécanisation de l'agriculture** ministrul s-a angajat temeinic în chestiunea mecanizării agriculturii; **il joue la ~ de son charme pour convaincre** se bazează pe farmecul său pentru a convinge; **construire des châteaux de ~s** a clădi pe nisip; a se legăna în iluzii; **s'écrouler comme un château de ~s** a se nărui ca un castel de nisip; **femme en ~** prostituată înregistrată oficial în fișele poliției; *(auto)* ~ **rose** permis de conducere; ~ **grise** actul de înregistrare a unui vehicul (cu motor); ~ **routière** ghidul drumurilor; ~ **d'alimentation** cartelă; *(inform.)* ~ **perforée** cartelă perforată.

cartel *s.m.* 1. *(înv.)* provocare la duel; **envoyer un ~ à qqn.** a provoca pe cineva la duel. 2. pendulă, ceasornic de perete. 3. *(ec.poi.)* cartel. 4. *(pol.)* cartel, coaliție, bloc; **le ~ des gauches** coaliția partidelor de stânga. 5. *(în expr.)* **Théâtre du Cartel** grup de teatre format între 1927-1940.

carte-lettre (*pl.* **cartes-lettres**) *s.f.* hârtie de corespondență, închisă, fără plic.

cartellisation *s.f. (ec.pol)* cartelare, organizare de carteluri.

cartelliser *s.f. (ec.poi.)* a cartela, a organiza (întreprinderi) în carteluri.

carter *s.m.* 1. *(tehn.)* carter. 2. *(auto, în expr.)* ~ **d'huile** baie de ulei; ~ **de boîte à vitesse** carcasa cutiei de viteze.

carte-réponse *(pl.* **cartes-réponses***) s.f.* chestionar imprimat, destinat a fi completat cu răspunsuri la diferite întrebări.

carterie *s.f.* 1. fabricare de cărți de joc. 2. locul unde se vând cărți poștale.

cartésianisme *s.m. (fil.)* carteziansim.

cartésien, ~ne *adj., s.m.f. (fii.)* cartezian.

1. **carthaginois, ~e** *adj. (ist.)* cartaginez, din Cartagina.

2. **Carthaginois, ~e** *s.m.f. (ist.)* cartaginez, locuitor din Cartagina.

carthame *s.m. (bot.)* specie de șofran *(Carthamus tinctorius)*.

cartier *s.m.* fabricant de cărți de joc.

cartilage *s.m. (anat.)* cartilaj, zgârci.

cartilagineux, -euse *adj.* cartilaginos.

cartisane *s.f.* bucată de pergament folosită în broderii.

cartogramme *s.m.* cartogramă.

cartographe *s.m.f.* cartograf, specialist în cartografie.

cartographie *s.f.* cartografie.

cartographier *v.t.* a cartografia, a executa hărți și planuri topografice.

cartographique *adj.* cartografic.

cartomancie *s.f.* ghicit în cărți.

cartomancien, ~ne *s.m.f.* ghicitor în cărți.

carton *s.m.* 1. carton; **la couverture de nombreux livres est en ~** copertele multor cărți sunt din carton; **~-paille** carton din paie; **~-pâte, ~-pierre** carton presat; **décors en ~-pâte** decoruri din carton presat; ~ **compact** carton gros folosit la fabricarea cutiilor de ambalaj; ~ **gris** produs de papetărie din deșeuri de hârtie. 2. mucava. 3. cutie de carton; **un ~ à chapeau/à chaussures** o cutie de pălării/de pantofi. 4. dosar; **sa demande est restée dans les ~s du ministère** cererea sa a rămas în dosarele ministerului. 5. carton, tăviță de carton (pentru ambalaje de cofetărie etc.) 6. țintă din carton. 7. *(în pictură)* schiță inițială a unui tablou, studiu; **les ~s de Raphaël** schițele lui Rafael. 8. dosar din carton; ~ **à dessin** dosar în care se păstrează desene, gravuri. 9. *(tipogr.)* foaie care se substituie alteia într-o carte. 10. hartă geografică de mici dimensiuni, amplasată în colțul unei hărți mari și care redă, mărit, o porțiune a hărții. 11. *(în expr.)* **homme de ~ a.** om de paie; **b.** om fără valoare; **faire un ~ a.** a trage câteva gloanțe într-o țintă; **b.** *(arg.)* a trage în cineva; **c.** *(arg.)* a repurta o victorie, a avea succes; **ce film qui vient de passer sur l'écran, a fait un ~** acest film care a rulat de curând pe ecrane a avut succes; **d.** a avea un accident de automobil; *(arg.)* **battre / tripoter / taper le ~** a juca cărți; *(arg.)* **subir / prendre un ~** a mânca o bătaie soră cu moartea; *(mineral.)* ~ **de montagne** varietate de azbest.

cartonnage *s.m.* 1. cartonaj, cartonare; ~ **d'un volume** cartonare a unui volum; 2. cutie, ambalaj din carton. 3. fabricarea de obiecte din carton; comerțul cu aceste obiecte.

cartonner *v.t.* 1. a cartona, a lega în coperte de carton. 2. *(arg.)* **a.** *(înv.)* a juca cărți; **b.** a reuși în mod strălucit; **c.** a rula foarte repede; **d.** a trage în cineva cu o armă de foc; **e.** a critica vehement pe cineva.

cartonnerie *s.f.* 1. fabrică de carton. 2. comerț cu obiecte de carton.

cartonneur, -euse *s.m.f.* muncitor care cartonează cărți.

cartonneux, -euse *adj.* referitor la consistența și aspectul cartonului.

cartonnier, -ère I. *s.m.f.* 1. fabricant de obiecte de carton. 2. vânzător de obiecte de carton. **II.** *adj. (în expr.)* **peintre ~** pictor specializat în producerea de cartoane de tapiserie. **III.** *s.m.* dulap cartotecă; cartonieră.

cartoon *s.m.* fiecare din desenele unei benzi desenate sau ale unui film de animație.

cartophile, cartophiliste *s.m.f.* persoană care colecționează cărți poștale.

cartothèque *s.f.* cartotecă.

cartouche I. *s.f.* 1. *(mii.)* cartuș; **il avait enlevé la ~ du pistolet** scosese cartușul din pistol; ~ **à blanc** cartuș fără proiectil; ~ **de gaz pour briquet** cartuș de gaz pentru brichetă. 2. cartuș, ambalaj de țigări, care conține zece pachete obișnuite de țigări. **II.** *s.m. (arhit., tehn.)* cartuș; ~ **du filtre d'air** cartușul filtrului de aer (auto).

cartoucherie *s.f. (mii.)* 1. fabrică de cartușe. 2. depozit de cartușe într-un arsenal.

cartouchière *s.f. (mil.)* cartușieră.

cartulaire *s.m.* catastif, registru de averi și venituri al unei mănăstiri.

carva *s.m., adj. (arg. școl.)* școala politehnică.

carvi *s.m. (bot.)* chimion *(Carum carvi)*.

cary *s.m.* v. **cari**.
carya, caryer *s.m.* *(bot.)* specie de copac din familia juglandaceelor, care crește în America.
caryatide *s.f.* v. **cariatide**.
caryocar *s.m.* *(bot.)* specie de abore oleaginos din America tropicală *(Caryocar nuciferum)*.
caryocarpe *adj.* *(bot.)* cu fructele asemănătoare nucilor.
caryocinèse, kariokinèse *s.f.* cariochineză, mod de înmulțire a celulelor plantelor și animalelor (caracterizat prin transformări în structura nucleului).
caryogamie *s.f.* *(biol.)* fuziunea a două nuclee în timpul fecundării.
caryolytique *adj., s.m.* *(biochim.)* medicament anticanceros care distruge nucleul celulelor.
caryophyllacées *s.f.pl.* *(bot.)* cariofilacee, familie de plante dicotiledonate (garoafa etc.)
caryophyllé, ~e *adj.* *(bot.)* cariofil.
caryopse *s.m.* *(bot.)* cariopsă.
caryota, caryote *s.m.* *(bot.)* specie de palmier din Orient *(Caryota urens)*.
caryotype *s.m.* *(biol.)* ansamblul cromozomilor și al genelor lor, definind un tip ereditar pur.
cas *s.m.* 1. caz; împrejurare, circumstanță, conjunctură; stare, situație; **un ~ imprévu** un caz neprevăzut; **un ~ grave** un caz grav; **agir selon le ~ a** proceda după caz; **se mettre dans un mauvais ~** a se pune într-o situație proastă; **faire ~ de** a face caz de; **on fait grand ~ de cet romancier** se face mare caz de acest romancier; **le ~ échéant** dacă este cazul; eventual; **dans le ~ contraire** în caz contrar; **dans le ~ présent** în cazul de față; **selon le ~** după caz; **~ de conscience** caz de conștiință; **c'est bien le ~ de le dire** este cazul s-o spunem; **en ce ~** în cazul acesta; **il pleut, en ce ~ je prends mon impérmeable** plouă, în cazul acesta îmi iau impermeabilul; **en ~ de besoin** în caz de nevoie, la nevoie; **en tout ~** în tot cazul, în orice caz, oricum; **au ~ où / pour le ~ où** în cazul în care; **au ~ où vous ne seriez pas d'accord avec ce projet, on pourrait discuter** în cazul în care nu ați fi de acord cu acest caz, am putea discuta; **en aucun ~** în nici un caz, orice s-ar întâmpla; **que faire en pareil ~?** Ce e de făcut într-un asemenea caz? 2. *(med.)* caz; **un ~ de scarlatine** un caz de scarlatină. 3. *(gram.)* caz; **la déclinaison latine a six ~** declinarea latină are șase cazuri. 4. *(jur.)* caz; **~ fortuit** caz fortuit; **~ prévu par la loi** caz prevăzut de lege; **~ difficile à juger** caz greu de judecat. 5. *(în expr.)* **c'est le ~ ou jamais** acum ori niciodată; **si tel est le ~** dacă așa stau lucrurile; **vous êtes peut-être fatigué; si tel est le ~, je reviendrai un autre jour** poate că sunteți obosit; dacă așa stau lucrurile, voi reveni într-o altă zi.
casanier, -ère *adj., s.m.f.* legat de casă, sedentar; **vie casanière** viață sedentară.
casaque *s.f.* 1. cazacă. 2. *(în expr.)* **tourner ~** a adopta un comportament opus celui anterior; a întoarce foaia; a schimba macazul; a-și întoarce cojocul pe dos.
casaquin *s.m.* 1. *dim. al lui* **casaque (1)**. 2. *(înv.)* bluză de femeie, scurtă și strânsă la talie. 3. *(în expr.)* **tomber sur le ~ à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; *(pop.)* **ne rien avoir dans le ~** a fi lihnit / hămesit / rupt în coș de foame; a avea burta lipită de spate; *(pop.)* **avoir qqch. dans le ~** a fi bolnav.
casbah *s.f.* *(arab.)* 1. palat; edificiu principal. 2. *(în Africa de Nord)* citadelă; parte fortificată a orașelor. 3. *(pop.)* locuință, hogeac.
cascabelle *s.f.* *(span.)* *(erpet.)* plăci cornoase din coada șarpelui cu clopoței care produc sunete specifice.
cascade *s.f.* 1. cascadă, cădere de apă; cataractă; **~ naturelle** cascadă naturală; **~ artificielle** cascadă artificială; **l'eau tombait en ~** apa cădea în cascadă. 2. *(fig.)* ploaie, furtună; ropot; număr mare; **~ d'applaudissements** ropot de aplauze; **il nous présenta une ~ de chiffres** ne-a prezentat o ploaie de cifre. 3. acrobație executată de un cascador. 4. *(în expr.)* **en ~** la intervale scurte; **avoir des ennuis en ~** a avea (mereu) necazuri, la intervale scurte. 4. *(el.în expr.)* **montage en ~** conectare în serie. 5. *(arg.în expr.)* **il y a ~ de salade** cad monedele pe jos; **il y a ~** cineva este arestat.
cascader *v.i.* 1. a cădea în cascadă; **des ruisselets cascadent sur la pente** pârâiașe cad în cascadă pe pantă. 2. *(pop.)* a se destrăbăla. 3. *(arg.)* a fi întemnițat. 4. *(arg.)* a muri.
cascadeur, -euse *s.m.f.* 1. *(pop.înv.)* destrăbălat, desfrânat. 2. cascador, artist care dublează un actor în filme.
cascara *s.f.* *(bot.)* plantă din Statele Unite și Mexic, a cărei coajă are proprietăți laxative *(Rhammus purshiana)*.
cascarille *s.f.* *(bot.)* coajă aromată, febrifugă, din familia euforbiaceelor din Antile (*Croton eleuteria*).
cascatelle *s.f.* *dim. al lui* **cascade**.
case *s.f.* 1. colibă, cabană din țările tropicale; **~s africaines** colibe africane; **la ~ du chef de la tribu** coliba șefului de trib. 2. compartiment; despărțitură (de raft, de sertar); **les ~s d'une boîte à outils** compartimentele dintr-o cutie de scule; **les ~s d'une ruche d'abeilles** căsuțele / despărțiturile dintr-un stup de albine; **un tiroir à plusieurs ~s** un sertar cu mai multe despărțituri. 3. *(la șah, la cuvinte încrucișate)* careu, căsuță, pătrățel; **les ~s de l'échiquier** pătrățelele tablei de șah; **les ~s d'une grille de mots croisés** pătrățelele unui careu de cuvinte încrucișate. 4. *(arg.)* pușcărie; **bouffer de la ~** a face pușcărie. 5. *(arg.)* casă; **faire une ~** a da o spargere într-o locuință. 6. *(în expr.)* *(fam.)* **avoir une ~ (de) vide / une ~ en moins a.** a fi nebun; a fi într-o ureche, a-i lipsi o doagă; **b.** a fi prost; a fi sărac cu duhul.
caséation *s.f.* v. **caséification**.
caséeux, -euse *adj.* *(patol.)* de natura brânzei; ca brânza; brânzos; **lésion caséeuse** leziune (cu aspect brânzos) (care arată) ca brânza.
caséification *s.f.* 1. brânzire. 2. *(med.)* cazeificare.

caséifier I. *v.t.* a produce coagularea cazeinei, a brânzi laptele, a transforma laptele în brânză. **II.** *v.r.* *(med.)* a se necroza luând aspect asemănător brânzei.
caséine *s.f.* *(chim.)* cazeină.
casemate *s.f.* *(mil., mar.)* cazemată.
casemater *v.t.* *(mil.)* a fortifica, a prevedea cu cazemate.
caser I. *v.t.* **1.** a așeza, a clasa în rafturi; ~ **du papier** a clasa hârtii. **2.** a instala, a situa, a căpătui; a plasa într-o situație, o slujbă; **il a bien casé ses enfants** și-a situat bine copiii; **il cherche une chambre pour ~ un ami** caută o cameră ca să-și instaleze un prieten. **3.** a căsători, a căpătui, a aranja; **elle a une fille à ~** are o fată de măritat / de aranjat (la casa ei). **4.** *(fam. în expr.)* **casez cela dans votre tête** bagă-ți asta bine în cap. **II. 1.** *v.r.* a-și găsi o situație, o slujbă, a se aranja. **2.** a se căpătui; a se căsători; **il finira par se ~, comme son frère** până la urmă se va căsători, ca și fratele lui.
caserel, caseret *s.m.* **caserette** *s.f.* vas folosit la scurgerea brânzei.
caserne *s.f.* **1.** cazarmă; ~ **d'infanterie** cazarmă de infanterie; **une sentinelle garde l'entrée de la ~** o santinelă păzește intrarea în cazarmă. **2.** casă mare cu aspect neplăcut. **3.** *(în expr.)* **être à la ~** a fi sub arme, a-și satisface stagiul militar.
casernement *s.m.* **1.** încazarmare; **le ~ des troupes** încazarmarea trupelor. **2.** cazarmament.
caserner *v.t.* a încazarma; ~ **des troupes** a încazarma trupe.
casernier *s.m.* **1.** ofițer însărcinat cu încazarmarea. **2.** magazioner responsabil cu cazarmamentul.
caset *s.m.* *(pesc.)* momeală.
casette, cazette *s.f.* *(tehn.)* înveliș din cărămidă refractară care protejează împotriva flăcărilor piesele de ceramică din cuptor.
cash *adv.* *(în expr.)* **payer ~** a plăti cu bani gheață/pe loc.
casher *adj.* v. **cawcher**.
cash-flow (*pl.* **cash-flows**) *s.m.* *(angl.)* *(ec.)* capacitate de autofinanțare a unei întreprinderi.
casier *s.m.* **1.** mobilă compartimentată; ~ **à disques** piesă de mobilier, mobilă pentru discuri. **2.** *(jur.)* cazier; ~ **judiciaire** cazier judiciar. **3.** *(pesc.)* plasă de răchită pentru prinderea crustaceelor, vârșă. **4.** cutie; **il avait trouvé des lettres dans son ~** găsise scrisori în cutie.
casilleux, -euse *adj.* *(despre sticlă)* sfărâmicios.
casimir *s.m.* *(text. înv.)* stofă subțire de lână.
casin, casingue *s.m.* *(arg.)* **1.** cazino. **2.** bar. **3.** magazin.
casino (*pl.* **-s**) *s.m.* cazinou; **la salle de jeux d'un ~** sala de joc dintr-un cazino.
casoir *s.m.* *(ornit.)* cazuar *(Casuarius)*.
casque *s.m.* **1.** cască; coif; **les ~s bleus** căștile albastre (ONU); ~ **de pompier** cască de pompier; **le port du ~ est obligatoire dans certains sports** portul căștii este obligatoriu în anumite sporturi. **2.** cască, dispozitiv alcătuit din două receptoare fixate pe urechi pentru ascultarea unor emisiuni radio etc. **3.** cască de coafor (pentru uscat părul); **être sous le ~** a fi sub cască (la uscat). **4.** *(ornit.)* coif. **5.** *(zool.)* specie de moluscă gasteropodă *(Cassis)*. **6.** *(fam. în expr.)* ~ **à mèche** scufie de noapte; **avoir le ~ a.** a avea dureri de cap (provocate de băutură); **b.** a fi îndrăgostit; **s'en donner dans le ~** a se îmbăta; ~ **téléphonique** receptor de telefon; **avoir son ~** a fi beat.
casqué, ~e *adj.* cu cască pe cap.
casquer *v.i.* *(pop.)* **1.** *(înv.)* a cădea în cursă. **2.** a plăti; **faire ~ qqn.** a scoate bani de la cineva.
casquette *s.f.* **1.** șapcă, caschetă. **2.** funcție, importanță; **avoir plusieurs ~s** a avea mai multe funcții importante. **3.** *(pop. în expr.)* **il est un peu ~** e puțin cam afumat; **avoir une ~ en peau de fesse** a fi chel ca-n palmă; **prendre une ~** a se îmbăta; **avoir une ~ en plomb** a avea capul greu, a fi mahmur (după beție); **ramasser les ~s** a ajunge ultimul, a ieși pe ultimul loc.
casquetterie *s.f.* **1.** fabrică de șepci. **2.** comerț cu șepci.
casquettier, -ère *s.m.f.* șepcar, ceaprazar.
cassable *adj.* casabil, casant; sfărâmicios; fragil, care se sparge ușor.
cassage *s.m.* **1.** spargere; zdrobire; sfărâmare; ~ **de cailloux** spargere / sfărâmare a pietrelor. **2.** *(pop. în expr.)* ~ **de gueules** încăierare; ~ **de vitres** scandal, tărăboi.
cassant, ~e *adj.* **1.** casant; friabil, sfărâmicios; **une pâte ~e** un aluat sfărâmicios. **2.** fragil **3.** *(fig.)* tăios, dur; **un homme sec et ~** un om uscat și tăios, dur; **un ton ~** un ton tăios. **4.** *(pop.)* obositor, greu; **un boulot pas trop ~** o muncă nu prea obositoare. **5.** *(fam.)* remarcabil; deosebit; **ce spectacle n'a rien de ~** acest spectacol nu are nimic deosebit / nu e grozav.
cassate *s.f.* casată, înghețată cu fructe.
1. cassation *s.f.* *(jur.)* **1.** casare, anulare a unei decizii juridice sau administrative; ~ **d'un testament** casarea unui testament. **2.** *(jur.)* **Cour de ~** Curte de Casație. **3.** *(mil.)* degradare a unui subofițer.
2. cassation *s.f.* *(muz.)* suită instrumentală executată în aer liber; ~ **de Mozart** suită de Mozart.
cassaye *s.f.* lipie din făină de manioc.
1. casse I. *s.f.* **1.** spargere, acțiunea de a sparge; **bruit de ~** zgomot de spargere; **les verres sont mal emballés, il y aura de la ~** paharele sunt prost ambalate, se vor sparge; **payer la ~** *(fig.)* a răspunde pentru o vină care nu-i aparține; a plăti oalele sparte; a se sparge în capul cuiva. **2.** *(pop.)* bătaie, cafteală. **3.** *(pop.)* bilanțul stricăciunilor în timpul unei altercații. **4.** *(în expr.)* **vendre à la ~, mettre / envoyer à la ~ a.** a casa; **b.** a da la fiare vechi, a vinde obiecte uzate la kilogram. **II.** *s.m.* *(arg.)* spargere, furt prin spargere; **faire une ~** a da o spargere.
2. casse *s.f.* **1.** rugină a vinului, boală care-i modifică aspectul și gustul. **2.** *(bot.)* specie de arbore din Antile, India și Egipt, folosit în medicină mai ales ca laxativ *(Cassia fistula)*. **3.** *(prov.)* **passe-moi la ~, je te passerai le séné** o mână spală pe alta și amândouă obrazul. **4.** *(poligr.)* casă de litere; ~ **d'espaces** casă de albitură; **haut de ~** majuscule; **bas de ~** minuscule. **5.** *(poligr.)* ramă. **6.** *(tehn.)* container; **~-preneuse** container apucător; **~-soute** container de vergele;

~-plate-forme container platformă. 7. *(tehn.)* spărgător; **~-blocs, ~-gueuses** spărgător de blocuri. 8. *(text., în expr.)* **~-fil** controlor. 9. *(tehn.)* lingură mare de sticlar cu care se scot impuritățile din sticlă în timpul fuziunii.

cassé, ~e I. *adj.* 1. spart, sfărâmat; rupt; **un bras ~** un braț rupt; **un mât ~ par le vent** un catarg rupt de vânt; **un œuf ~** un ou spart. 2. *(fig.)* bătrân, în vârstă; infirm; **personne toute ~e** persoană în vârstă; **~ par l'âge** gârbovit de ani. 3. slab, tremurător, nesigur; **voix ~e** voce tremurătoare, slabă. **II.** *s.m.* 1. grad de fierbere a zahărului când devine friabil în contact cu apa rece. 2. cu defect; **papier ~** hârtie cu defect. 3. *(jur.)* anulat; casat; **arrêt ~** hotărâre anulată. 4. *(în expr.)* **vin ~** vin atins de rugină; **blanc ~** alb bătând spre galben; *(fam.)* **avoir le nez ~** a eșua, a da chix; **payer les pots ~s** a răspunde pentru o vină care nu-i aparține; a plăti oalele sparte.

casse-aiguille (*pl.* **casse-aiguille, casse-aiguilles**) *s.m.* muncitor din ocnele de sare.

casseau *s.m.* 1. *(tipogr.)* casă de albitură. 2. butuc folosit la castrarea unor animale.

casse-bonbons, casse-burnes *adj.invar. s.m. invar. (arg.)* (om) plicticos, pisălog.

casse-cou *adj., s.m. invar.* 1. loc periculos, primejdios; primejdie; **ces marches sont un vrai ~** aceste trepte sunt o adevărată primejdie. 2. *(fam.)* persoană imprudentă **ce garçon est un ~, je ne m'aventure pas avec lui dans une ascension** băiatul ăsta e imprudent, nu risc să merg cu el într-o ascensiune. 3. *(în expr.)* **crier ~ à qqn.** a avertiza pe cineva de un pericol; *(fig.)* a deschide ochii cuiva; a striga „păzea".

casse-croûte (*pl.* **casse-croûte, casse-croûtes**) *s.m. (fam.)* gustare, masă frugală.

casse-cul *s.m.invar. (fam.)* om pisălog, plicticos.

casse-dalle *s.m.invar. (fam.)* v. **casse-croûte**.

casse-graine *s.m.invar.* v. **casse-croûte.**

casse-gueule *s.m.invar., adj.invar.* 1. o acțiune / o întreprindere primejdioasă. 2. persoană îndrăzneață, temerară; **c'est un ~, je n'ai pas le courage de m'aventurer avec lui en voiture** este un imprudent, nu am curaj să mă aventurez cu el în mașină. 3. loc primejdios; **ne sortez pas, cette route verglacée est un vrai ~** nu ieși, drumul ăsta acoperit cu polei este primejdios.

cassement *s.m.* 1. spargere; sfărâmare. 2. *(arg.)* furt prin spargere. 3. *(în expr.)* **~ de tête** bătaie de cap; osteneală mare; griji; **ce problème est un vrai ~ de tête!** problema asta este o adevărată bătaie de cap!

casse-museau *s.m.invar.* prăjitură tare.

casse-noisettes *s.m.invar.* spărgător de alune/nuci, clește de spart nuci.

casse-noix *s.m.invar.* 1. spărgător de nuci. 2. *(ornit.)* alunar, gaița-de-munte *(Nucifraga caryocadactes)*.

casse-pattes *s.m.invar.* 1. *(pop.)* rachiu tare; trăscău. 2. *(ciclism)* coborâre primejdioasă.

casse-pieds *s.m.invar., adj.invar.* 1. *(fam.)* om pisălog, plicticos; **quelles ~!** Ce persoane plicticoase! 2. obositor; **travail ~** muncă obositoare.

casse-pierre, casse-pierres *s.m.* 1. *(tehn.)* concasor; ciocan de sfărâmat pietre. 2. (*bot.*) parachernița, grâul-potârnichii *(Parietaria officinalis)*.

casse-pipe, casse-pipes *s.m. (pop.)* 1. război. 2. zonă de lupte, front; **aller au ~** a merge pe front.

casser I. *v.t.* 1. a sparge; a sfărâma; **~ un verre** a sparge un pahar; **~ les vitres a.** a sparge geamurile; **b.** *(fig.)* a face tărăboi / tam-tam; **~ un œuf** a sparge un ou; **~ du bois** a sparge lemne. 2. a rupe; **le vent a cassé les branches des arbres** vântul a rupt crengile copacilor; **~ les os à qqn.** a rupe oasele / coastele cuiva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; a-i face cuiva spinarea tobă. 3. *(jur.)* a casa; a anula; **~ une sentence** a casa o sentință; **~ un mariage** a anula o căsătorie. 4. a strica, a deteriora; **il a cassé sa montre** și-a stricat ceasul. 5. *(mil., jur.)* a destitui; a degrada; **~ un fonctionnaire** a destitui un funcționar; **~ un officier** a degrada pe un ofițer. 6. a întrerupe; a pune piedici; **~ le travail** a întrerupe munca. 7. *(în expr.)* **~ la graine / la croûte** a lua o gustare; *(pop.)* **~ la gueule / la figure / le cou à qqn.** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **~ la tête / le bonnet / les pieds à qqn.** a bate pe cineva la cap; a plictisi pe cineva de moarte; *(pop.)* **~ sa pipe** a muri; a da ortul popii; a-și da duhul; *(pop.)* **~ sa ficelle** a evada din închisoare; **~ les oreilles à qqn. a.** a-i lua cuiva auzul, a-l asurzi; **b.** a obliga pe cineva la cheltuieli mari; a-i roade cuiva urechile; **à tout ~ a.** extraordinar; **un spectacle à tout ~** un spectacol extraordinar; **b.** cel mult; maximum; **ça demandera trois jours, à tout ~** va fi nevoie de maximum trei zile pentru asta; **c.** în goană; în mare viteză; **il conduit sa voiture à tout ~** își conduce mașina în goană; **~ bras et jambes a.** *(fig.)* a-i tăia cuiva aripile, a-l demoraliza; **b.** a împiedica pe cineva să acționeze; **~ le moral** a demoraliza; **n'en ~ que d'une dent** a se lipsi/a se dispensa de ceva; a renunța la ceva; *(fam.)* **ça ne casse pas les vitres / des briques, ça ne casse pas trois pattes à un canard** nu e formidabil; **~ le bail** *(fam.)* a divorța; a da divorț; (*fam.*) **~ le nez à coups d'encensoir** a linguși / a tămâia pe cineva; a cânta osanale cuiva; a gâdila pe cineva la inimă; *(pop.)* **(avoir) cassé son sabot** a sparge nuca; a sări pârleazul; a mânca din oală; **~ les prix / les cours a** provoca o scădere bruscă a prețurilor; *(fam.)* **~ le morceau à qqn.** a replica prompt, curajos; *(pop.)* **qu'est-ce que je lui ai cassé!** Ce i-am mai zis! I-am zis-o de la obraz!; *(pop.)* **sans en ~ une** fără o vorbă; **son ressort est cassé** nu mai are voință; *(prov.)* **qui casse les verres les paie** cine nu deschide ochii, deschide punga; *(arg.)* **~ son œuf** a avorta; *(pop.)* **~ la cabane / la baraque a.** a face să eșueze un plan; **b.** *(despre un spectacol)* a stârni entuziasmul; a provoca ropote de aplauze; **~ du bec** a-i mirosi urât gura; *(arg.)* **~ du châsse** a privi, a se holba; *(pop.)* **~ du flic** a ataca polițiști; (*pop.*) **tu me les casses** mă plicitisești; *(arg.)* **~ le morceau / le morcif** a da de gol; a ciripi; a face mărturisiri; a-și denunța complicii; *(pop.)* **~ sa canne a.** a spăla / a rade puti-

na; a-și lua traista-n băț; a o șterge; **b.** a trage un pui de somn; **c.** a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă; ~ **les pieds/les noisettes / les orteils à qqn. a.** a irita; a călca pe cineva pe bătătură / pe coadă / pe picior / pe nervi; **b.** a toca pe cineva la cap; a plictisi pe cineva de moarte; ~ **les os à qqn.** a muia / a rupe cuiva oasele. **II.** *v.i.* a (se) sparge; a (se) rupe; **la verre a cassé en tombant** paharul s-a spart căzând; *(med.)* **un abcès qui casse** un abces care se sparge; **ce bois casse facilement** lemnul acesta se sparge ușor; *(prov.)* **tout passe, tout lasse, tout casse** toate trec; toate au un sfârșit. **III.** *v.r.* **1.** a se sparge, a se sfărâma; **quelques œufs se sont cassés** s-au spart câteva ouă. **2.** a-și rupe; **il s'est cassé un ongle** și-a rupt o unghie. **3.** *(pop.)* a pleca; a o șterge. **4.** (*în expr.*) (*fam.*) **ne pas se ~ le bol / la tête / le bonnet** a nu se sinchisi; *(pop.)* **se ~ la gueule / le cou / le nez / les dents / les reins a.** a cădea, a veni în nas; b. a eșua; a da chix; a o da în bară; a o pune de mămăligă; *(pop.)* **se ~ la gueule sur un litre** a se chercheli; a se îmbăta criță; **se ~ le poignet/la pogne sur qqch.** a șterpeli ceva; *(fam.)* **se ~ la tête** / *(pop.)* **le ciboulot** a-și sparge capul; a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea; a se munci cu gândul; *(fam.)* **se ~ la tête contre les murs** a se da cu capul de pereți; **se ~ le nez à la porte de qqn.** a nu găsi pe cineva acasă; a găsi pe mutu' la ușă; **se ~ le nez sur qqn.** a se întâlni nas în nas cu cineva.

casserole *s.f.* **1.** cratiță, tingire; ~ **en aluminium** cratiță din aluminiu; **récurer les ~s** a freca cratițele. **2.** instrument dezacordat; sunet discordant. **3.** *(arg. cinema, teatru)* proiector. **4.** *(arg.)* **a.** delator, turnător, caiafă; **b.** *(înv.)* denunț. **5.** *(arg.)* vehicul. **6.** *(arg.)* instrument muzical. **7.** *(în expr.)* **passer qqn. à la ~** a ucide; a-i face cuiva de petrecanie; a curăța pe cineva (de pe fața pământului); *(arg.)* **s'attacher une ~** a evada; *(fig. pop.)* **avoir / traîner une ~ (derrière soi)** a avea o tinichea de coadă; *(pop.)* **passer à la ~ a.** a fi supus la o grea încercare; **b.** a fi ucis; **c.** a fi denunțat la poliție.

casserolée *s.f.* conținutul unei cratițe, unei tingiri; cratiță; ~ **de petits pois** cratiță cu mazăre.

casse-tête *s.m.invar.* **1.** măciucă. **2.** *(fig.)* muncă dificilă, anevoioasă; bătaie de cap; **ce problème est un ~** această problemă este / dă o mare bătaie de cap. **3.** zgomot asurzitor.

cassetin *s.m.* *(poligr.)* **1.** compartiment, căsuță, casă de litere. **2.** *(în expr.)* ~ **à réserve** casă (cu litere) de rezervă.

cassette *s.f.* **1.** casetă, cutie de păstrat obiecte de preț; **2.** *(în expr.)* **la ~ royale** veniturile unui suveran; **Louis XIV pensionna les écrivains sur sa ~** Ludovic al XIV-lea i-a pensionat pe scriitori din veniturile sale. **3.** cutie ermetică în care se păstrează un film, o bandă magnetică.

cassettothèque *s.f.* colecție de casete cu benzi magnetice.

casseur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(înv.)* spărgător; ~ **de pierres** spărgător de piatră, muncitor la terasamente. **2.** persoană care comercializează piese din automobilele date la casat. **3.** *(fam.)* fanfaron, lăudăros. **4.** *(pop.)* spărgător, hoț. **5.** persoană care se dedă la distrugeri în timpul unor demonstrații. **6.** *(în expr.)* ~ **d'assiettes** scandalagiu; **un grand ~ de raquettes** un om voinic, viguros. **II.** *adj.* *(rar)* (despre o) persoană neîndemânatică, care sparge tot ce apucă.

cassier *s.m.* v. **canéficier**.

cassine *s.f.* **1.** căsuță izolată. **2.** casă prost întreținută. **3.** *(înv.)* cocioabă, maghernită.

1. cassis *s.m.* **1.** *(bot.)* coacăz-negru *(Ribes nigrum)*. **2.** coacăză neagră. **3.** lichior de coacăze negre.

2. cassis *s.m.* **1.** rigolă pietruită de-a lungul drumului. **2.** denivelare pe o șosea.

3. cassis *s.m.* *(arg.)* **1.** vin roșu prost. **2.** cap, tărtăcuță, dovleac.

cassitérite *s.f.* *(mineral.)* casiterit, oxid de staniu natural.

cassolette *s.f.* **1.** casoletă, recipient folosit pentru arderea unor mirodenii. **2.** vas termorezistent pentru prepararea unor mâncăruri la cuptor.

casson *s.m.* **1.** sticlă sfărâmată folosită la fabricarea sticlei. **2.** căpățână de zahăr rafinat de formă neregulată.

cassonade *s.f.* zahăr roșcat rafinat o singură dată.

cassoulet *s.m.* *(culinar)* iahnie de fasole boabe cu afumături.

cassure *s.f.* **1.** spărtură; **boucher avec du mastic une ~** a acoperi cu chit o spărtură. **2.** *(geol.)* spărtură, ruptură, fisură într-un teren stâncos. **3.** *(metal.)* casură. **4.** *(fig.)* ruptură; despărțire; moment greu; **cet événement douloureux a été une ~ dans sa vie** acest eveniment dureros a constituit un moment greu în viața ei.

castagne *s.f.* *(arg.)* **1.** bătaie, încăierare; caftească; **chercher / aimer la ~** a căuta/a-i plăcea bătaia. **2.** *(în expr.)* **avoir une drôle de ~** a avea pumnul greu.

castagner *v.t.*, *v.r.* *(arg.)* a (se) bate cu pumnii.

castagnettes *s.f.pl.* *(span.)* castaniete.

castagneur *s.m.* *(arg.)* bătăuș, mardeiaș, caftangiu.

castagneux *s.m.* *(ornit.)* specie de pasăre de râu.

castagnole *s.f.* *(iht.)* specie de pește de pe coasta Mediteranei.

caste *s.f.* *(iht.)* **1.** castă, clasă socială închisă; una din cele patru mari clase sociale din India; **esprit de ~** spirit de castă. **2.** *(entom.)* grup într-o colonie de insecte care asigură o funcție importantă.

castel *s.m.* *(înv.)* castel; conac.

castelet *s.m.* **1.** mic teatru de marionete. **2.** aparat în care se încălzesc ouăle viermilor de mătase în scopul grăbirii apariției larvelor.

1. castillan, ~e I. *adj.* castilian, din Castilia. **II** *s.m.* **1.** dialectul castilian. **2.** limba literară spaniolă.

2. Castillan, ~e *s.m.f.* castilian, locuitor din Castilia.

castille *s.f.* **1.** *(înv.)* luptă (într-o întrecere) **2.** *(fam.)* ceartă; **chercher ~** a căuta ceartă / pricină; **ils sont toujours en ~** sunt mereu certați.

castine *s.f.* *(minerai.)* calcar folosit în siderurgie.

castor *s.m.* **1.** *(zool.)* castor, biber *(Castor fiber)*; **manteau de ~** mantou de biber. **2.** *(înv.)* pălărie din păr de castor. **3.** *(la pl.)* persoane asociate pentru a-și construi locuințe.

castorette *s.f.* nume comercial pentru piei tratate astfel încât să imite blana de castor.
castoréum *s.m.* *(med.)* secreție glandulară a castorului folosită în farmacie ca stimulant și antispasmodic, și în parfumerie.
castorine *s.f.* stofă de lână ușoară amestecată cu păr de castor.
castramétation *s.f.* *(în antichit.)* știința așezării taberelor.
castrat *s.m.* (om) castrat.
castrateur, -trice *adj.* 1. sever, autoritar. 2. *(psihol.)* care provoacă un complex al castrării; denaturat; **mère castratrice** mamă denaturată.
castration *s.f.* 1. castrare, jugănire; ~ **d'un chat** castrarea unei pisici. 2. *(psihol. în expr.)* **complexe de** ~ complexul castrării, obsesia castrării la adolescenți. 3. *(med. la femei)* ovariectomie.
castrer *v.t.* a castra, a jugăni.
castrisme *s.m.* mișcare revoluționară inspirată din ideile lui Fidel Castro.
casualisme *s.m.* *(fil.)* cazualism, doctrină care atribuie hazardului evenimentele vieții.
casuarina *s.m.* *(bot.)* copac din Australia și Malaezia, cu lemnul tare, care crește pe teren umed.
casuel, ~le I. *adj.* 1. cazual, neprevăzut; accidental, întâmplător, fortuit, neașteptat. 2. *(gram.)* **désinence casuelle** desinență cazuală. 3. *(Belgia)* fragil. **II.** *s.m.* *(ec., fin.)* beneficiu variabil, nesigur, care se adaugă unui salariu fix.
casuellement *adv.* *(înv.)* pe neașteptate, (în mod) neprevăzut; din întâmplare.
casuiste *s.m.* 1. *(fil.)* cazuist. 2. persoană care argumentează prea subtil.
casuistique *s.f.* 1. *(fil.)* cazuistică. 2. tendință de a argumenta cu subtilitate excesivă.
catabolique *adj.* *(biol.)* referitor la catabolism.
catabolisme *s.m.* *(biol.)* catabolism.
catachrèse *s.f.* *(stil.)* catahreză, (figură de stil).
cataclysmal, ~e (*m.pl.* **-aux**), **cataclysmique** *adj.* care are caracterul unui cataclism; dezastruos; catastrofal.
cataclysme *s.m.* 1. cataclism. 2. *(fig.)* catastrofă, dezastru, calamitate; **cette opération fut un ~ financier** această operație a constituit un dezastru financiar.
catacombes *s.f.pl.* catacombe.
catadioptre *s.m.* *(fiz.)* catadioptru; ochi de pisică.
catadioptrique *adj.* *(fiz.)* catadioptric; **téléscope** ~ telescop catadioptric.
catafalque *s.m.* catafalc.
cataire, chataire *s.f.* *(bot.)* 1. cătușnică *(Nepeta cataria)*. 2. odolean *(Valeriam officinalis)*.
1. catalan, ~e I. *adj.* catalan, din Catalonia. **II.** *s.m.* limba catalană.
2. Catalan, ~e *s.m.f.* catalan, locuitor din Catalonia.
catalectique *adj.* *(versif.)* **vers** ~ vers grec sau latin căruia îi lipsește o silabă.
cataleptique *adj.* *(med.)* cataleptic.
catalepsie *s.f.* *(med.)* catalepsie; letargie.
catalogage *s.m.* catalogare.
catalogne *s.f.* (Canada) stofă multicoloră din care se confecționează cuverturi, covoare.
catalogue *s.m.* 1. catalog. 2. *(arg.)* cod penal.
catalogué, ~e *adj.* *(pop.)* (lucru) cert, de care poți fi sigur.
cataloguer *v.t.* a cataloga; a înscrie/a înregistra în catalog.
catalogueur *s.m.* persoană care întocmește un catalog.
catalpa *s.m.* *(bot.)* catalpă, bigonie *(Catalpa bignonioïdes)*.
catalyse *s.f.* *(chim.)* cataliză.
catalyser *v.t.* *(chim.)* a cataliza.
catalyseur *s.m.* *(chim.)* catalizator.
catalytique *adj.* *(chim.)* catalitic.
catamaran *s.m.* *(mar.)* 1. catamaran. 2. ambarcație din trunchi de copac. 3. flotor de hidroavion.
cataphorèse *s.f.* *(chim.)* cataforeză.
cataphote *s.m.* v. **catadioptre**.
cataplasme *s.m.* *(med.)* cataplasmă.
cataplexie *s.f.* *(med.)* cataplexie.
catapultage *s.m.* *(av.)* catapultare.
catapulte *s.f.* *(ist., mil.)* catapultă.
catapulter *v.t.* 1. a catapulta, a lansa cu o catapultă; ~ **un avion** a catapulta un avion. 2. a arunca pe cineva la o distanță mare și cu forță; **sous le choc, le cycliste a été catapulté à plusieurs mètres** sub șoc, ciclistul a fost catapultat la mai mulți metri.
cataracte *s.f.* 1. cataractă, cădere de apă, cascadă; **la ~ du Niagara** cataracta Niagarei. 2. *(med.)* cataractă, albeață.
catarrhal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* cataral, referitor la catar.
catarrhe *s.m.* 1. *(med.)* catar; ~ **bronchique** catar bronșic. 2. *(fam.)* guturai.
catarrheux, -euse *adj., s.m.f.* 1. *(med.)* referitor la catar. 2. *(înv.)* persoană care este afectată de guturai.
catarrhiniens *s.m.pl.* *(zool.)* catarinieni, grup de maimuțe antropoide, numite și „maimuțe din Lumea Veche".
catas *s.f.* *(arg.)* 1. obiect de duzină. 2. om fără caracter. 3. catastrofă.
catastrophe *s.f.* 1. catastrofă; nenorocire, dezastru, calamitate; ~ **ferroviaire** catastrofă feroviară; ~ **financière** catastrofă financiară. 2. *(în expr.)* **courir à la** ~ a merge la pieire; **en** ~ **a.** cu mari riscuri; **atterrir en** ~ a ateriza cu mari riscuri, riscând totul; **b.** în mare grabă; cu urgență; în ultima clipă; **un mariage en** ~ o căsătorie făcută în mare grabă, în ultima clipă; **partir en** ~ a pleca în grabă (fără pregătiri).
catastropher *v.t.* a descuraja, a consterna; **cette nouvelle l'a catastrophé** această veste l-a consternat.
catastrophique *adj.* catastrofal.
catastrophisme *s.m.* 1. catastrofism, teorie care atribuia unor cataclisme modificările geologice și biologice ale Terrei. 2. tendință de a imagina catastrofe, de a prevedea numai rele.
catatonie *s.f.* *(psihiatr.)* catatonie, sindrom al schizofrenicilor caracterizat prin stupoare mentală, pierderea inițiativei gestuale, stereotipii.
catatonique *adj.* *(psihiatr.)* catatonic, referitor la catatonie; **psychose** ~ psihoză catatonică.

catch *s.m.* *(sport)* catch, gen de lupte libere.
catcher *v.i.* *(sport)* a practica catch-ul.
catcheur, -euse *s.m.f.* *(sport)* persoană care practică catch-ul, luptător.
catèche *s.f.* vizuină a vidrei și a altor animale amfibii.
catéchèse *s.f.* *(bis.)* cateheză.
catéchétique *adj.* *(bis.)* referitor la cateheză.
catéchisation *s.f.* *(bis.)* catehizare.
catéchiser *v.t.* 1. *(bis.)* a catehiza; a instrui în religia creștină; ~ **un enfant** a catehiza un copil. 2. *(fig.)* a îndoctrina, a încerca să convingă.
catéchisme *s.m.* 1. *(bis.)* catehism, instrucție religioasă elementară; **enseigner le** ~ a preda catehismul. 2. principii fundamentale ale unei doctrine; ~ **d'économie politique** principii fundamentale ale economiei politice.
catéchiste *s.m.f.* *(bis.)* catihet.
catéchistique *adj.* *(bis.)* 1. de catehism. 2. relativ la cateheză.
catécholamine *s.f.* *(chim.)* substanță din grupul aminelor.
catéchuménat *s.m.* *(bis.)* starea de cathecumen.
catéchumène *s.m.f.* *(bis.)* cathecumen.
catégorème *s.m.* *(fil., log.)* termen care are o semnificație prin el însuși.
catégorie *s.f.* 1. *(fil.)* categorie; **les dix ~s d'Aristote** cele zece categorii ale lui Aristotel. 2. categorie, grup, clasă; grad, rang; ~ **sociale** categorie socială / grup social.
catégoriel, ~le *adj.* 1. *(fil.)* categorial; conceptual, abstract. 2. categorial, care se referă la o anumită categorie de persoane; **revendications categorielles** revendicări categoriale.
catégorique *adj.* 1. categoric, clar, precis; **faire une réponse** ~ a da un răspuns categoric, clar. 2. *(fil.)* hotărât; necondiționat; **jugement** ~ judecată hotărâtă.
catégoriquement *adv.* 1. (în mod) categoric, cu claritate, cu precizie; **il refusa ~ de signer** refuză categoric să semneze. 2. fără condiții, (în mod) hotărât.
catégorisation *s.f.* categorisire, clasare pe categorii.
catégoriser *v.t.* a categorisi, a clasa pe categorii.
catelle *s.f.* (Elveția) pătrat de faianță lustruit.
caténaire *adj.* 1. *(c.f., în expr.)* **suspension** ~ suspensie catenară. 2. *(anat.)* referitor la lanțul ganglionilor simpatici. 3. care se produce în lanț; **réaction** ~ reacție care se produce în lanț.
catergol *s.m.* *(chim.)* substanță a cărei reacție exotermică cere prezența unui catalizator.
catgut *s.m.* *(chir.)* catgut.
cathares *s.m.pl.* *(ist.)* catari, adepți ai unei secte creștine (sec. XI-XIV).
catharsis *s.f.* 1. *(med.)* laxativ ușor. 2. *(fil.)* catarsis, efect de purificare a pasiunilor (Aristotel). 3. (*psihan.*) eliberare sub formă emotivă a unei reprezentări refulate în subconștient, cauză a unor tulburări psihice.
cathartique *adj.* 1. *(med.)* laxativ ușor. 2. purificator.
cathédral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la sediul autorității episcopale; **église** ~e biserica episcopală.
cathédrale *s.f.* 1. catedrală; ~ **gothique** catedrală gotică. 2. *(în expr.)* **verre** ~ sticlă translucidă cu suprafață granuloasă.
cathèdre *s.f.* scaun gotic cu spătar înalt, loc al episcopului într-o catedrală.
catherinette *s.f.* fată de 25 de ani, necăsătorită, care sărbătorește pe Sfânta Ecaterina (25 nov.)
cathéter *s.m.* *(chir.)* cateter, sondă.
cathétériser *v.t.* *(chir.)* a explora cu ajutorul cateterului.
cathétérisme *s.m.* *(chir.)* cateterism, sondarea unei cavități a organismului cu o sondă.
cathétomètre *s.m.* *(fiz.)* catetometru.
cathion *s.m.* v. **cation**.
cathode *s.m.* *(fiz.)* catod.
cathodique *adj.* *(fiz.)* catodic; **tube** ~ tub catodic.
catholiciser *v.t.* a catoliciza, a converti la catolicism.
catholicisme *s.m.* catolicism.
catholicité *s.f.* 1. catolicitate, caracter catolic; conformitate cu doctrina bisericii catolice. 2. popoarele catolice; **le Pape est le chef de la** ~ papa este șeful popoarelor catolice.
catholicon *s.m.* 1. *(înv. farm.)* panaceu, leac, remediu universal preparat din revent și siminichie. 2. *(în expr.)* ~ **d'Espagne** satiră împotriva lui Filip al II-lea al Spaniei.
catholicos *s.m.* șef religios al unor biserici creștine orientale.
catholique I. *adj.* 1. catolic; **la foi** ~ credința catolică. 2. *(fig., fam.)* catolic, ortodox, conform regulilor, canoanelor; **une chose pas très** ~ un lucru cam îndoielnic, nu prea în regulă. **II.** *s.m.f.* catolic, credincios catolic.
cati *s.m.* *(text.)* apret.
catilinaire *s.f.* *(lit.)* catilinară, apostrofă violentă îndreptată împotriva cuiva.
catillac, catillard *s.m.* pară de iarnă.
catimini *loc.adv.* **en** ~ pe ascuns, pe furiș; pe tăcute; pe neștiute.
catin *s.f.* *(fam. înv.)* prostituată; târfă.
cation *s.m.* *(fiz., chim.)* cation, ion încărcat cu sarcină electrică pozitivă.
catir *v.t.* *(text.)* a da apret, a apreta.
catissage *s.m.* *(text.)* apretare, apret.
catisseur, -euse *s.m.f.* *(text.)* persoană care apretează, care dă apret.
catoblépas *s.m.* *(mit.)* catoblepas, animal fabulos despre a cărui privire se credea că este ucigătoare.
catogan *s.m.* v. **cadogan**.
catoptrique I. *adj.* *(fiz.)* care se referă la reflexia luminii. **II.** *s.f.* parte a opticii care tratează despre reflexia luminii.
cattalo *s.m.* *(zool.)* hibrid de bovin domestic și bizon.
cattleya *s.m.* *(bot.)* specie de orhidee din America tropicală.
1. **caucasien, ~ne** *adj.* caucazian, din Caucaz; **langues ~nes** limbi caucaziene, vorbite în Caucaz.
2. **Caucasien, ~ne** *s.m.f.* caucazian, locuitor din regiunile Caucazului.
caucasique *adj.* v. **caucasien**.

cauchemar *s.m.* **1**. coșmar, vis urât. **2**. grijă apăsătoare, obsesie. **3**. *(fam.)* chin; **ces choses à étudier, quel ~!** lucrurile astea de studiat, ce chin!
cauchemarder *v.i.* *(fam.)* a avea coșmaruri.
cauchemardesque, cauchemardeux, -euse *adj.* de coșmar; **vision ~** viziune de coșmar.
caudal, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* *(zool.)* caudal, din regiunea cozii, de la coadă; **plumes ~es** pene de la coadă. **II.** *s.f.* *(iht.)* înotătoare la pești, cetacee etc.
caudataire *s.m.* **1**. persoană care duce trena unui papă, rege etc. la ceremoniile oficiale. **2**. *(fig.)* lingușitor, adulator.
caudiciforme *adj.* *(bot.)* fără ramificații.
caudicule *s.f.* *(bot.)* codiță.
caudifère *adj.* prevăzut cu coadă.
caudillo *s.m.* *(span.)* șef, conducător militar.
caudimane *adj.* *(zool.)* care își folosește coada ca pe o mână; **singe ~** maimuță care își folosește coada ca pe o mână.
caudines *adj.f.pl.* *(în expr.)* **fourches ~** furcile caudine; **passer sous les fourches ~** a trece pe sub furcile caudine, a impune învinsului condiții umilitoare.
caudrette *s.f.* plasă de prins raci.
caulescent, ~e *adj.* *(bot.)* caulescent, cu tijă, cu tulpină aeriană; **plante ~** plantă cu tulpină aeriană.
caulicole *adj.* *(bot.)* care trăiește pe tulpina plantelor.
caulicule *s.f.* *(bot.)* tulpiniță.
caulifère *adj.* *(bot.)* care este prevăzut cu o tulpină.
cauliflore *adj.* *(bot.)* (plantă) ale cărei flori cresc pe tulpină.
caulinaire *adj.* care crește pe tulpină; **feuilles ~s** frunze care cresc pe tulpină.
caure *s.m.* *(bot.)* numele popular al alunului sălbatic.
cauri, cauris *s.m.* cochilie a unui gasteropod folosită drept monedă în unele regiuni din Africa neagră și India.
causal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj., s.m.* cauzal; *(gram.)* **proposition ~e** propoziție cauzală **(une ~e)**; **conjonction ~** e conjuncție cauzală.
causalgie *s.f.* *(med.)* senzație dureroasă de arsură însoțită de tulburări circulatorii.
causalisme *s.m.* *(fil.)* teorie a cauzalității.
causalité *s.f.* *(fil.)* **1**. cauzalitate, raport obiectiv între cauză și efect. **2**. *(în expr.)* **rapport de ~** raport de cauzalitate; raport între cauză și efect.
causant, ~e *adj.* *(fam.)* vorbăreț, vorbă-lungă, guraliv, gureș; **on ne s'ennuie pas avec lui, il est très ~** cu el nu te plictisești, este foarte vorbăreț.
causatif, -ive *adj.* cauzativ; *(gram.)* **verbe ~** verb cauzativ; factitiv.
cause *s.f.* **1**. cauză, motiv, pricină; rațiune; explicație; **la police recherche les ~s de l'accident** poliția cercetează cauzele accidentului; **quelle est la ~ de son attitude?** care este explicația atitudinii lui?; **j'ignore la ~ de son absence** nu cunosc motivul absenței sale; **il faut apprendre les ~s qui l'ont déterminé à faire ce geste** trebuie să aflăm cauzele care l-au împins la acest gest; *(fil.)* **~ première** cauză inițială; rațiune esențială, Dumnezeu; **~s secondes** cauze secundare care derivă din cauza inițială, reacția; **la sécheresse fut la ~ des mauvaises récoltes** seceta a fost cauza slabei recolte; **point d'effet sans ~** nu e efect fără cauză; **être (la) ~ de** a fi cauza, a pricinui, a antrena; **l'indifférence est la ~ de la mauvaise gestion de l'économie** indiferența este cauza proastei gospodăriri a economiei; **pour ~ de** din motive de; **fermé pour ~ de décès** închis din motive de deces; **à ~ de** din cauza; **l'affaire a échoué à ~ d'un malentendu** afacerea a eșuat din cauza unei neînțelegeri; *(lit.)* **être ~ que** a fi motivul / explicația; **sa maladie est ~ qu'il ne peut sortir** boala este motivul pentru care nu poate ieși; **et pour ~!** pentru motive temeinice, evidente; și nu fără motiv; **il veut parvenir, il a épousé une femme riche, et pour ~!** vrea să parvină, s-a căsătorit cu o femeie bogată, pentru motive evidente! **sans ~** fără motiv; **il m'évite, sans ~** mă evită, fără motiv. **2**. având în vedere, ținând seama de; **je le ménage, à ~ de son âge** îl menajez, având în vedere vârsta lui. **3**. *(jur.)* cauză; pricină; proces; **défendre une ~** a apăra o cauză; **~ civile** proces civil; **~s célèbres** procese celebre; **plaider sa ~** a-și pleda cauza; **avoir / obtenir gain de ~, avoir ~ gagnée** a avea / a obține câștig de cauză; **la ~ est jugée** cauza e judecată; dezbaterile sunt încheiate; **être en ~** a fi în cauză, a fi obiectul dezbaterii; a fi implicat; **mettre qqn. en ~** a pune pe cineva în cauză; **plaider une ~** a pleda o cauză / un proces; **mettre qqn. hors de ~** a scoate pe cineva din cauză; **être hors de ~** a fi în afară de cauză, a fi în afară de orice bănuială; **en cette affaire, sa probité est hors de ~** în această chestiune, probitatea sa e în afară de orice bănuială. **4**. cauză, problemă, chestiune; **en connaissance de ~** în cunoștință de cauză, cunoscând bine problema. **5**. cauză, parte; interese; **épouser la ~ de qqn., prendre fait et ~ pour qqn.** a îmbrățișa cauza cuiva, a lua partea cuiva, a fi de partea cuiva; **faire ~ commune avec qqn.** a face cauză comună cu cineva; a se alătura cuiva într-o chestiune; **gagner / attirer qqn. à sa ~** a câștiga pe cineva de partea sa. **6**. *(în expr.)* **être ~ que** a fi răspunzător pentru, a răspunde pentru; **en tout état de ~** în orice caz, oricum ar fi; oricum.
causer. **I.** *v.t.* a cauza, a provoca, a pricinui; a determina; a produce; **les pluies ont causé des inondations** ploile au pricinuit inundații; **ton attitude à l'école me cause bien des désagréments** atitudinea ta la școală îmi pricinuiește multe neplăceri; **~ à qqn. bien de veilles, ~ de l'embarras à qqn.;** a pricinui cuiva neplăceri / un neajuns; o pagubă; **~ des dommages à qqn.** a-i pricinui pagube, a scoate pe cineva la covrigi. **II.** *v.i.* **1**. *(cu prep.* **de***)* a vorbi, a conversa, a dialoga, a sta de vorbă (de, despre); a se întreține; **~ de la pluie et du beau temps** a vorbi vrute și nevrute; a îndruga verzi și uscate. **2**. *(pop.)* a vorbi cuiva; **~ sur qqn.** a vorbi (de rău) despre cineva; **on cause beaucoup sur son compte** se vorbește mult pe socoteala lui; *(fam.)* **cause toujours** vorbește cât vrei, că tot nu te ascult. **3**. *(în expr.)* **trouver à qui ~** a-și găsi nașul / popa; a da de hac;

(fam.) **causons un peu** să ne explicăm; **c'est assez causé** ajunge, ne oprim aici (cu discuția).
causerie *s.f.* 1. conversație intimă; discuție; taifas; **il avait souvent des longues ~s avec son ami** avea adesea conversații îndelungi cu prietenul său. 2. conferință fără pretenții; cozerie.
causette *s.f. (fam.)* 1. șuetă, taclale; sfat; taifas; **faire la ~, faire un brin de ~** a sta la taclale. 2. interogatoriu.
causeur, -euse I. *adj.* 1. care știe să vorbească, priceput la vorbă; **c'est un brillant ~** e un om care știe să vorbească strălucit. 2. care vorbește mult; căruia îi place să vorbească; **il n'est pas très ~, votre frère** nu prea îi place să vorbească fratelui dumneavoastră. II. *s.m.f.* persoană care știe să vorbească, pricepută la vorbă; **un aimable ~** o persoană care vorbește plăcut.
causeuse *s.f.* canapea joasă, pentru două persoane.
causse *s.m. (reg.)* podiș calcaros (în Centrul și Sudul Franței.)
causticité *s.f.* 1. *(chim.)* causticitate, proprietatea de a arde țesuturi animale și vegetale; **~ d'un acide** causticitatea unui acid. 2. *(fig.)* causticitate; sarcasm; **la ~ d'une épigramme** causticitatea unei epigrame.
caustification *s.f. (chim.)* acțiunea de a face un corp caustic.
caustique I. *adj.* 1. *(chim.)* caustic; coroziv; arzător; **soude ~** sodă caustică. 2. *(fig.)* caustic, mușcător, usturător, acerb; ironic, satiric; **verve ~** vervă mușcătoare; **moquerie ~** batjocură usturătoare. II. *s.f. (fiz.)* caustică.
caustiquement *adv.* (în mod) caustic, mușcător.
cautèle *s.f. (înv.)* prudență îmbinată cu șiretenie.
cauteleux, -euse *adj. (peior.)* 1. dibaci, șiret. 2. *(înv.)* bănuitor, neîncrezător, suspicios. 3. ipocrit, prefăcut; **un air ~** un aer ipocrit.
cautère *s.m.* 1. *(med.)* cauter, instrument folosit la cauterizare. 2. *(în expr.)* **c'est un ~ sur une jambe de bois** inutil, nefolositor; frecție la un picior de lemn; care ajută ca ventuza la mort.
cautérisation *s.f. (med.)* cauterizare.
cautériser *v.t.* (*med.*) a cauteriza.
caution *s.f.* 1. *(jur.)* cauțiune, garanție; **verser / déposer une ~** a depune cauțiune. 2. sprijin, susținere; **un candidat qui se présente avec la ~ d'un chef de parti** un candidat care se prezintă cu sprijinul /susținerea unui șef de partid. 3. *(în expr.)* **sujet à ~** suspect, dubios; echivoc.
cautionnement *s.m. (jur.)* 1. contract de cauțiune, de garanție. 2. sumă depusă în cauțiune.
cautionner *v.t. (jur.)* a depune cauțiune, a garanta (cu o sumă).
cavaillon *s.m.* 1. *(vit.)* fâșie de pământ între butucii viei. 2. varietate de pepene galben din regiunea Cavaillon.
cavalant, ~e *adj. (pop.)* plictisitor; sâcâitor.
cavalcade *s.f.* 1. cavalcadă. 2. alai dezordonat. 3. alergătură, cursă zgomotoasă.
cavalcader *v.i.* a alerga zgomotos într-un grup.
cavalcadour *s.m. (ist.)* grăjdar, persoană însărcinată cu supravegherea grajdurilor unui suveran.
cavale *s.f.* 1. *(lit.)* iapă. 2. *(arg.)* evadare; **faire ~** a evada; **en ~** evadat, persoană care a evadat, care a șters-o.
cavaler I. *v.i.* 1. *(înv.)* a călări. 2. *(pop.)* a fugi, a alerga, a-și da osteneala; **j'ai cavalé toute la matinée pour trouver ce tissu** am alergat toată dimineața ca să găsesc stofa asta. 3. a duce o viață destrăbălată. II. *v.t. (pop.)* 1. a plictisi, a pisa, a pisălogi; a călca pe nervi pe cineva; **~ sur le système** a călca pe cineva pe bătătură / pe picior / pe coadă / pe nervi; **quand tu auras fini de me ~?** când ai de gând să termini cu pisălogeala? 2. *(în expr.)* **~ après qqn.** a urmări îndeaproape pe cineva; a se ține de urmele cuiva. III. *v.r.* a o șterge, a o întinde, a se căra; a evada.
cavalerie *s.f.* 1. cavalerie; **charge de ~** șarjă de cavalerie; **~ légère** cavalerie ușoară. 2. *(înv.)* ansamblul trupelor militare călare; **la ~ d'un cirque** ansamblul cailor unui circ. 3. *(arg.)* zaruri trucate. 4. *(în expr.)* **traite de ~** cambie de complezență; *(fam.)* **~ de Saint Georges** monedă de aur englezească; *(arg.)* **balancer la ~** a se retrage dintr-o acțiune organizată, denunțându-și complicii.
cavaleur, -euse *adj., s.m.f.* 1. amator de aventuri amoroase. 2. *(arg.)* instabil, schimbător.
cavalier I. *s.m.* 1. călăreț; **un bon ~** un bun călăreț ; **~ de cirque** călăreț de circ. 2. *(mil.)* cavalerist. 3. cavaler; **~ servant** tânăr însoțitor al unei doamne. 4. cal, la jocul de șah. 5. *(fiz.)* călăreț (la balanțe de precizie). 6. *(constr.)* cavalier, terasă. 7. *(poligr.)* format mijlociu de hârtie. 8. cui de forma literei U. 9 *(în expr.)* **faire ~ seul** a se izola de lume; a sta ca un huhurez. II. *adj.* 1. impertinent, arogant, semeț; **procédé ~** procedeu impertinent. 2. *(în expr.)* **allée, piste cavalière** alee, pistă amenajată pentru plimbările pe cai; **plaisanterie ~ ère** glumă cazonă.
cavalière *s.f.* 1. călăreață, amazoană. 2. partenera unui dansator. 3. *(în expr.)* **à la ~ a.** (în mod) impertinent, cu aroganță; **b.** (cam) deșănțat.
cavalièrement *adv.* 1. cu impertinență, cu aroganță; **traiter qqn. ~** a se purta cu cineva cu aroganță. 2. *(înv.)* ușor deșănțat.
cavatine *s.f. (muz.)* cavatină.
1. **cave** I. *s.f.* 1. pivniță; beci; **~ pleine de tonneaux** pivniță plină de butoaie; *(petr.)* **~ avant-puits** puțul sondei. 2. vinurile dintr-o pivniță; **avoir une belle ~** a avea o pivniță bine garnisită. 3. cabaret, cârciumă, local de noapte la modă; **les ~s de Saint-Germain-des-Prés** cabaretele din Saint-Germain-des-Prés. 4. *(în expr.)* **aller du grenier à la ~, de la ~ au grenier a.** a trece de la o idee la alta; una de la răsărit și una de la apus; **b.** a cădea dintr-o extremă în alta; c. a-și pierde firul ideilor; *(prov.)* **on ne peut être à la fois à la ~ et au grenier** nu poți să faci totul deodată. II. *s.m. (pop.)* 1. prost, nerod, dobitoc. 2. individ-victimă a lumii interlope.
2. **cave** *adj.* scobit, scofâlcit; supt; **joues ~** obraji supți. 2. *(anat., în expr.)* **veine ~** venă cavă.
3. **cave** *s.f. (la jocuri de noroc)* miză.

caveau *s.m.* 1. cavou; ~ **de familie** cavou de familie. 2. *(înv.)* pivnicioară. 3. teatre, cabarete amplasate la subsol; **les ~x de Montmartre** cabaretele din Montmartre.
caveautier *s.m.* antreprenor de monumente funerare, de cavouri.
caveçon *s.m.* 1. căpăstru de dresaj pentru cai. 2. botniță pentru miei. 3. *(în expr.)* **recevoir un coup de ~** a primi o lecție usturătoare.
cavée *s.f.* drum abrupt într-o pădure.
1. **caver** I. *v.t.* a scobi; a săpa; a mina; a excava; ~ **ies truffes** *(despre porci)* a scurma pentru a găsi trufe. 2. a roade; **roche cavée par la mer** rocă roasă de mare. II. *v.r.* a se scobi. 2. *(despre ochi)* a se înfunda în orbite. 3. *(despre obraji)* a se scofâlci. 4. *(arg.)* a păcăli, a trage pe sfoară pe cineva; **c'est un mec qu'on peut ~ à l'aise** e un tip pe care îl poți trage pe sfoară ușor.
2. **caver** *v.i.* a miza (la joc, mai ales la poker). 2. *(fam. în expr.)* ~ **au plus bas** a fi pesimist; a vedea totul/ lucrurile în negru.
caverne *s.f.* 1. *(geol.)* cavernă, peșteră, grotă; **l'homme des ~s** omul cavernelor. 2. *(în expr.)* ~ **de brigands** cuib de bandiți. 3. *(med.)* cavernă; ~ **au poumon** cavernă la plămâni.
caverneux, -euse *adj.* 1. *(înv.)* cavernos, plin de grote; **pays ~** ținut plin de grote. 2. *(med.)* cavernos, cu caverne; **poumon ~** plămân cavernos. 3. voce cavernoasă, groasă, înfundată. 4. *(anat. în expr.)* **corps ~** organ erectil.
cavernicole *adj., s.m. (geol.)* cavernicol, specific peșterii; **animaux ~s** animale adaptate la viața în peșteri.
cavet *s.m. (arhit.)* mulură concavă.
caviar *s.m.* 1. icre negre. 2. soluție opacă (cel mai frecvent neagră), tuș, ce acoperă un text pentru a nu putea fi citit; **passer au ~** a acoperi un text cu soluția respectivă.
caviardage *s.m.* cenzurare.
caviarder *v.t. (fig.)* a suprima, a șterge, a cenzura cu tuș (pasaje din ziar, articole, lucrări).
cavicornes *s.m.pl. (zool.)* rumegătoare cu coarnele goale.
cavillon, ~ne *s.m.f. (arg.)* tip naiv, credul, bleg.
cavillonnerie *s.f. (arg.)* naivitate, credulitate, prostie.
caviste *s.m.* pivnicer.
cavitaire *adj. (med.)* referitor la cavernele pulmonare; **tuberculose ~** tuberculoză caracterizată prin caverne pulmonare.
cavitation *s.f. (fiz.)* cavitație.
cavité *s.f.* 1. cavitate, scobitură, gaură, adâncitură, gol; **les ~s d'un rocher** cavitățile unei stânci; **boucher une ~** a astupa o gaură. 2. *(anat.)* cavitate; ~ **buccale** cavitatea bucală; gura; ~ **thoracique** cavitate toracică.
cavouze *s.f. (arg.)* pivniță, subsol.
cawcher, -ère *adj. (în practica religiei mozaice)* cușer, pregătit după ritual.
cayeu *s.m.* v. **caïeu.**
cazette *s.f.* v. **casette.**
1. **ce** *(c' înaintea lui* **e***) pron. dem.* 1. *(ca subiect al verbului* **être***)* **qui est-ce? c'est Michel** Cine e? e Mihai; **est-ce lui?** El este? **c'est vrai** este adevărat; **c'est dommage** e păcat; **comme c'est beau!** Ce frumos este! **ce sont eux les coupables** ei sunt cei vinovați; **vas répondre au téléphone, c'est papa** răspunde la telefon, e tata. 2. *(în constr. cu* **qui, que,** *accentuează elementul nominal sau adverbial)* **c'est vous qui avez appelé cet matin?** dumneavoastră ați sunat azi-dimineață? **c'est à la bibliothèque nationale que nous avons fixé rendez-vous** am fixat întâlnirea la biblioteca națională; **c'est dimanche que nous allons fêter Gérard** duminică îl vom sărbători pe Gérard. 3. *(folosit ca antecedent al pronumelor relative* **qui, que, dont, quoi**) ce, ceea ce; **voici ce que je veux vous dire** iată ce vreau să vă spun; **pour ce qui est de Roger** în ceea ce-l privește pe Roger; **sais--tu ce dont je suis le plus fier?** știi de ce anume sunt cel mai mândru (cu ce mă mândresc cel mai mult)? **tout ce à quoi elle avait renoncé** toate lucrurile / situațiile la care ea renunțase. 4. *(cu conj.* **que**) ce, cât de; **ce que tu peux être naïf!** Ce naiv ești! Cât ești de naiv!; **j'ignore ce que tu veux me dire** nu știu ce vrei să-mi spui; **à ce qu'on dit** după cât se spune; **ce qu'on a ri au spectacle!** Ce-am mai râs la spectacol! 5. *(înv.)* acest, această; **il est parti sans remercier, et ce, après tout ce que j'ai fait pour lui** a plecat fără să mulțumească, și asta după tot ce am făcut pentru el; **il veut s'occuper de mon fils, l'aider à faire ses leçons; et ce faisant, il sait qu'il m'oblige** vrea să se ocupe de fiul meu, să-l ajute să-și face lecțiile; făcând aceasta, (procedând astfel), știe că mă îndatorează. 6. *(în expr.)* **à ce qu'il dit** după câte spune; **non que / ce n'est pas que** nu că; **je ne sors pas ce soir, non que je sois fatigué, mais je veux regarder la télé** nu ies astă-seară, nu că aș fi obosit, dar vreau să mă uit la televizor; **c'est à n'y pas croire** e de necrezut; **c'est bientôt dit** e ușor de spus; **c'est bon pour une fois** o dată treacă-meargă; **c'est déjà quelque chose** tot e ceva; **j'ai l'intention d'aller en vacances à Paris; pour ~ faire, je commence à préparer les valises** intenționez să mă duc în concediu la Paris și în acest scop încep să-mi fac valizele; **ce que le temps passe!** Cum trece timpul! **je me réjouis de ~ que tu as réussi ton concours** mă bucur că ai reușit la concurs; **il veille à ~ que son fils ne fasse plus de bêtises à l'école** are grijă ca fiul lui să nu mai facă prostii la școală.
2. **ce** *(m.sg. înainte de vocală sau h mut* **cet**), **cette** *(pl.* **ces**) *adj. dem.* 1. acest, această; ăsta, asta; **ce magasin** acest magazin; **cet élève** acest elev; **cet homme** acest om; **cette maison** această casă; **ces étudiants** acești studenți. 2. *(cu sens de timp)* în acest / această; **ce matin** în această dimineață, azi dimineață; **ce dimanche** (în) duminica asta; **un de ces jours/un de ces quatre matins je passerai te voir** într-una din zilele următoare / zilele acestea / azi-mâine voi trece să te văd. 3. acel, aceea; **c'est**

un de ces enfants qui rendent heureux leurs parents e unul din acei copii care-și fac fericiți părinții). 4. *(completat cu* **ci** *și* **là**, *precizează sensul demonstrativ)* **ce livre-ci est beaucoup plus intéressant que ce livre-là** cartea aceasta este mult mai interesantă decât cartea aceea. 5. *(în expr.)* **cet enfant adorable!** Ce copil adorabil!; **on peut déjeuner? j'ai une de ces faims!** Se poate lua dejunul? Mi-e o foame!; **que désirent ces dames?** Ce doresc doamnele?

céans *adv. (înv.)* 1. aici înăuntru; în casă; **entrez ~** intrați. 2. *(în expr.)* **le maître de ~** stăpânul casei.

cébidés *s.m.pl. (zool.)* familie de primate din America.

ceci *pron. dem.* 1. aceasta, asta, acest lucru; **retenez bien ~!** Reține asta! 2. *(în expr.)* **~ dit** acestea fiind zise; **~ est à voir** rămâne de văzut.

cécidie *s.f. (bot.)* cecidie, excrescență pe diferite organe ale plantelor, provocată de unii paraziți.

cécidomyidés *s.m.pl. (entom.)* familie de diptere, parazite ale vegetalelor.

cécilie *s.f. (zool.)* scormonitorul-orb *(Ichtyopis).*

cécité *s.f. (med.)* cecitate, orbire.

cédant, ~e *adj., s.m.f. (jur.)* persoană care cedează un drept, cesionar.

céder I. *v.t.* 1. a ceda; a lăsa, a abandona (un bun); **~ la place** a ceda locul; **~ son tour** a-și ceda rândul; **~ sa part d'héritage** a ceda, a abandona partea sa de moștenire. 2. a vinde; **~ un magasin** a vinde un magazin; **~ une créance** a vinde o creanță. 3. *(în expr.)* **~ du terrain** a da înapoi; a face concesii; **~ le pas/le haut du pavé à qqn. a.** a da întâietate cuiva; **b.** a recunoaște superioritatea cuiva; **~ le pas à qqch.** a fi mai puțin important; **les intérêts particuliers doivent ~ le pas à l'intérêt général** interesele personale sunt mai puțin importante decât interesul general; *(înv.)* **le ~ à qqn.** a se recunoaște inferior cuiva; a fi mai prejos decât cineva; **il ne lui cède en rien** nu e cu nimic mai prejos decât el; **il ne le cède à personne en perspicacité** nu-l întrece nimeni în perspicacitate. **II.** *v.i.* 1. *(cu prep.* **à***)* a ceda, a se supune; a consimți; **~ à qqn.** a ceda în fața cuiva; **son entêtement cède aux instances de sa mère** încăpățânarea lui cedează în fața stăruințelor mamei sale. 2. *(despre lucruri)* a nu mai rezista, a se rupe; a se încovoia; **la branche a cédé sous le poids des fruits** creanga s-a rupt sub povara fructelor; **la digue a cédé sous la poussée des eaux** digul a cedat sub presiunea apei. 3. *(despre boli, epidemii)* a descrește, a scădea; a se ameliora; **la fièvre a cédé** temperatura a scăzut.

cédétiste *adj., s.m.f.* referitor la Confederația franceză democratică a muncii (C.F.D.T.).

cédi *s.m.* unitate monetară din Ghana.

cédille *s.f.* sedilă.

cédraie *s.f.* plantație de cedri.

cédrat *s.m. (bot.)* chitră; **confiture de ~s** dulceață de chitre.

cédratier *s.m. (bot.)* chitru *(Citrus medica).*

cèdre *s.m. (bot.)* 1. cedru *(Cedrus).* 2. (Canada) conifer din specia tuia.

cédrière *s.f.* (Canada) v. **cédraie.**

cédulaire *adj. (jur.)* privitor la venitul pe categorii.

cédule *s.f. (jur.)* 1. citație; înscris; **~ de citation** ordonanță judecătorească. 2. *(fisc., înv.)* categorii de venituri.

cégep *s.m.* (siglă) (Canada) Colegiu de învățământ general și profesional.

cégétiste *adj., s.m.f.* referitor la **Confédération général du travail** — Confederația generală a muncii.

ceindre *v.t.* 1. a înconjura, a împrejmui; **~ une ville de murailles** a împrejmui un oraș cu ziduri. 2. a se încinge, a-și încinge; **~ son épée a.** a se încinge cu spada; **b.** a se pregăti de luptă; **un bandeau ceignait son front** o bandă îi încingea fruntea. 3. *(în expr.)* **~ la couronne** a se urca pe tron, a deveni rege; **~ la tiare** a deveni papă; **~ son front de lauriers** a se acoperi de glorie.

ceinturage *s.m. (tehn.)* adaptare a unei cingători, a unei centuri metalice.

ceinture *s.f.* 1. centură, cingătoare; curea, cordon; brâu; **son pantalon est maintenu par une ~** pantalonul îi este prins de o curea; **se serrer la ~ a.** a strânge cureaua; **b.** a răbda de foame; a mânca răbdări prăjite; *(anat.)* **~ pelvienne** centura pelviană, oasele bazinului; *(mar.)* **~ de défense** brâu de acostare. 2. talie, mijloc, brâu; **entrer dans l'eau jusqu'à la ~** a intra în apă până la brâu. 3. *(mil.)* centiron. 4. *(mil.)* centură, incintă; **la ville s'abritait derrière une ~ de remparts** orașul era adăpostit de o incintă de metereze. 5. ramă a unei mese, a unui fotoliu (în care se fixează picioarele). 6. *(sport-lupte)* centură, procedeu tehnic de prindere a mijlocului adversarului cu mâinile. 7. (linie de) centură care înconjoară un oraș; **chemin de fer de ~** cale ferată de centură. 8. *(în expr.)* **~ de sauvetage** colac de salvare; *(av.)* vestă de salvare. 9. *(av.)* **~ de parachute** ham de parașută; **~ de sécurité** centură de siguranță; **c'est ~** *(pop.)* absolut nimic; *(pop.)* **boucler sa ~** a fi cu ochii pe hoții de buzunare (în autobuz, tramvai); **attachez vos ~** legați-vă centurile; **ne pas aller / arriver à la ~ de qqn.** a fi inferior cuiva; a nu ajunge nici până la degetul mic al cuiva; a nu se putea/măsura cu cineva; *(prov.)* **bonne renommé vaut mieux que ~ dorée** numele bun e mai scump decât aurul; un nume bun e ca o moșie.

ceinturer I. *v.t.* 1. a încinge (cu o centură), a înconjura; **les remparts ceinturent la ville** meterezele / fortificațiile încing / înconjoară orașul. 2. a apuca de mijloc; **le sportif a ceinturé son adversaire** sportivul și-a apucat adversarul de mijloc. 3. a aplica o centură metalică la ceva; **~ une caisse** a aplica o bandă metalică unei cutii. **II.** *v.r.* a se încinge cu o centură.

ceinturon *s.m.* 1. *(mil.)* centiron. 2. *(pop. în expr.)* **ne pas couper dans le ~** a nu se lăsa înșelat / tras pe sfoară.

cela *pron.dem.neutru* 1. asta, aceasta, acest lucru; **il est têtu; à part ~, c'est un brave garçon** este încăpățânat; în afară de asta / în rest, e un băiat bun; **~ revient à dire...** asta înseamnă...; **il ne manquait plus que ~** asta mai lipsea; na-ți-o bună; e culmea; **~ ne me dit**

rien de bon asta nu-mi spune nimic bun; **c'est ~** asta e; **~ n'est pas dans mes idées** asta nu intră în vederile mele; **~ passe toute mesure** asta întrece orice măsură; **~ s'est vu** asta s-a (mai) văzut. **~ change la note** asta schimbă lucrurile. 2. *(în expr.)* **c'est toujours ~ de gagné** tot ne-am ales cu ceva; ceva tot am câștigat; tot e ceva; **comment ~ va-t-il? a.** Cum merge cu sănătatea? **b.** Cum merg treburile? **il y a dix ans de ~** sunt zece ani de atunci; acum zece ani; **~ ne fait rien** nu face nimic, nu-i nimic; **pas de ~** să n-aud de așa ceva; **tu ne veux plus aller au concours? ah non, pas de ~** nu mai vrei să te duci la concurs? A nu, să n-aud de așa ceva; **grand comme ~** uite atâta de mare; **après ~, j'ai peut-être tort** la urma urmei/în definitiv poate că n-am dreptate; **il est comme ~** așa este el; **comment ~?** Cum așa? Cum se poate? **avec~, malgré ~** în orice caz, totuși; **vous m'avez dit que vous ne viendriez pas; avec ~, je vous attends toujours** mi-ai spus că nu vei veni, totuși eu te aștept; **~ veut donner des leçons aux autres et ~ ne sait même pas se conduire correctement** vrea să dea lecții altora și nici măcar nu știe să se poarte cum trebuie; **qu'il s'explique, sans ~ il aura affaire à moi** să se explice, altfel va avea de-a face cu mine; **~ n'a pas de nom** e incalificabil; **~ ne fait pas de doute** e în afară de orice îndoială.

céladon I. *s.m.* 1. *(înv.)* îndrăgostit, amorez platonic. 2. porțelan verde din Extremul Orient. **II.** *s.m., adj.invar.* (culoare) verde pal bătând spre gri; **taffetas ~** tafta verde pal.

célébrant *s.m. (bis.)* preot care slujește.

célébration *s.f.* celebrare; sărbătorire; **~ de l'office divin** săvârșire / celebrare a slujbei religioase; **~ d'un anniversaire** sărbătorirea unei aniversări.

célèbre *adj.* celebru, vestit, renumit, reputat, ilustru, mare, faimos; **un écrivain ~** un scriitor celebru; **un violoniste ~** un violonist renumit; **se rendre ~** a deveni celebru. 2. *(înv.)* solemn, pompos.

célébrer *v.t.* 1. a celebra; a serba, a sărbători; **~ un anniversaire** a sărbători o aniversare. 2. a comemora; **~ un moment historique** a comemora un moment istoric. 3. *(bis.)* a oficia; **~ une messe** a oficia o slujbă religioasă; **~ un mariage** a oficia o căsătorie. 4. a lăuda, a glorifica; **~ la mémoire de qqn.** a glorifica memoria cuiva.

celebret *s.m. (catol.)* autorizație episcopală care permite unui preot să oficieze slujba în afara parohiei sale.

célébrité *s.f.* 1. celebritate, glorie, prestigiu, renume, reputație, faimă; **la ~ d'un chef d'orchestre** faima unui dirijor. 2. celebritate, om celebru; **les ~s artistiques** celebritățile artistice. 3. *(înv.)* pompă; solemnitate.

celer, céler *v.t.* a ascunde, a tăinui; **~ qqch. à qqn.** a ascunde ceva cuiva.

céleri *s.m. (bot.)* țelină *(Apium graveoiens).*

célérifère *s.m. (înv.)* vehicul cu două roți, strămoșul bicicletei.

célerin *s.m. (iht.)* specie de sardină.

céleri-navet, céleri-rave *s.m.* specie de țelină cu valoare nutritivă.

célérité *s.f.* 1. celeritate, viteză, rapiditate, repeziciune, iuțeală; **traiter une affaire avec ~** a trata o afacere cu rapiditate. 2. *(fiz.)* viteză de propagare; **la ~ de la lumière** viteza de propagare a luminii.

célesta *s.m. (muz.)* celestă, instrument de percuție cu claviatură.

céleste *adj.* 1. celest, ceresc; **corps ~** corp ceresc; **la voûte ~** bolta cerească, cerul. 2. ceresc, divin; **les esprits ~s** spiritele cerești; **le Père ~** părintele ceresc; Dumnezeu; **manne ~** mană cerească, noroc nemaipomenit. 3. *(fig.)* minunat, excelent, perfect, splendid; **une beauté ~** o frumusețe perfectă; **une musique ~** o muzică splendidă. 4. *(în expr.)* **les flambeaux ~s** aștrii; **pain ~** împărtășanie, cuminecătură; *(muz.)* **voix ~** registru al orgii cu sunete calde și catifelate; **le Céleste empire** imperiul ceresc, China.

célestin *s.m.* călugăr celestin.

céliaque *adj.* v. **cœliaque.**

célibat *s.m.* celibat, burlăcie.

célibataire *adj., s.m.f.* 1. celibatar, burlac, holtei; **c'est un ~ endurci** este un celibatar convins. 2. *(fiz.nucl.în expr.)* **électron ~** electron care se află singur pe una din orbitele atomului.

cella *s.f. (arhit., în templele antice)* cella, nișă pentru statuia zeului protector.

celle (*pl.* **-s**) *pron.dem.f.* 1. aceea, acelea; cea, cele; **mon opinion et ~ de mon ami ne sont pas identiques** părerea mea și cea a prietenului meu nu sunt identice; **prenez ces fleurs, celles que vous regardez ne sont pas fraîches** luați aceste flori, cele pe care le priviți nu sunt proaspete. 2. *(compus cu adv.)* **~-ci** aceasta; **~s-ci** acestea; **~-là** aceea; **~s-là** acelea; **regarde les robes que je viens d'acheter; celle-ci est plus élégante, mais celle-là est plus pratique** privește rochiile pe care le-am cumpărat, aceasta este mai elegantă dar aceea este mai practică.

cellérier, -ère *s.m.f.* econom al unei mănăstiri sau biserici.

celles *pron.dem.f.pl.* v. **celle**.

cellicole *adj. (zool.)* care trăiește în pivnițe.

cellier *s.m.* 1. beci, pivniță. 2. cramă.

cellophane *s.f. (chim.)* celofan.

cellotte *s.f. (arg.)* celulă de închisoare.

cellulaire I. *adj.* 1. *(bot., biol.)* celular; format din celule; **tissu ~** țesut celular; **théorie ~** teorie celulară. 2. celular, referitor la celule; **organites ~s** organite celulare. 3. *(jur.în expr.)* **régime ~** regim celular, de izolare a deținuților în celule; **voiture ~** dubă de penitenciar. **II.** *s.f.* **la ~** regimul celular. **III.** *s.m.* **un ~** un deținut în celulă.

cellular *s.m. (angl.)* pânză subțire de bumbac din care se confecționează lenjeria de corp.

cellule *s.f.* 1. celulă, chilie de mănăstire; **~ monastique** celulă monastică, de călugăr. 2. celulă de penitenciar; **~ disciplinaire de prison** celulă disciplinară în închisoare. 3. alveolă la fagurele de miere. 4. *(anat., biol.)* celulă; **les bactéries sont formées d'une seule ~** bacteriile sunt formate dintr-o singură celulă; **~ initiale** celula inițială (din care s-a format,

prin înmulțire, un anumit țesut); ~s **nerveuses** celule nervoase (neuroni); ~s **hépatiques** celule hepatice. 5. *(tehn.)* celulă; ~ **photoélectrique** celulă fotoelectrică. 6. *(pol.)* celulă, unitate de bază în organizarea unor partide comuniste. 7. celulă, element; ~ **familiale** celulă familială, element de bază al societății. 8. *(arg.în expr.)* **faire de la** ~ a se ascunde pentru a scăpa de poliție.
cellulite *s.f. (patol.)* celulită.
cellulitique *adj., s.m.* referitor la celulită, bolnav de celulită.
celluloïd *s.m. (chim.)* celuloid; **jouet en** ~ jucării din celuloid; *(abrev.)* **cellulo**.
cellulose *s.f. (chim.)* celuloză.
cellulosique *adj.* celulozic, constituit din celuloză; **vernis** ~ baiț celulozic.
célosie *s.f. (bot.)* specie de amarantacee ornamentale *(Celosia)*.
celte, celtique I. *adj.* celt(ic); **l'art** ~ arta celtă; **les littératures** ~**s** literaturile celtice. **II.** *s.m.art.* **le celtique** limba celtică.
celtisant, ~e, celtiste *adj., s.m.f.* specialist în limbile celtice, cercetător care studiază istoria, limba și civilizația celților.
celtium *s.m. (chim.)* celțiu, hafniu.
celui *(pl.* **ceux**) *pron.dem.m.* 1. acel(a); aceia; cel, cei; **j'achèterai cet album,** ~ **que tu me proposes ne m'intéresse pas** voi cumpăra acest album, cel pe care mi-l propui nu mă interesează. 2. *(compus cu adv.)* ~**-ci** acesta; **ceux-ci** aceștia; ~**-là** acela; **ceux-là** aceia; **de tous les films que j'ai vus,** ~**-ci est le plus beau** din toate filmele pe care le-am văzut, acesta este cel mai frumos; **quel complet choisissez-vous:** ~**-ci ou** ~**-là?** ce costum alegeți: pe acesta sau pe acela?
cément *s.m. (tehn., anat.)* cement.
cémentation *s.f. (metal.)* cementare.
cémenter *v.t. (metal.)* a cementa.
cémenteux, -euse *adj.* ca cementul, cementos.
cémentite *s.f. (chim.)* cementită, carbură de fier.
cénacle *s.m.* cenaclu.
cendar, cendard *s.m. (arg.)* scrumieră.
cendre *s.f.* 1. cenușă, scrum; **réduire en** ~**s** a preface în cenușă, a arde; **renaître de ses** ~**s** a renaște la viață; a renaște din propria-i cenușă; **couver sous la** ~ a mocni sub cenușă; a fi cărbune potolit; **laisser tomber de la** ~ **sur la nappe** a lăsa să cadă scrum pe fața de masă; ~**s volcaniques** cenuși vulcanice. 2. *(la pl., poet.)* rămășițe pământești. 3. *(în expr.)* **il ne faut pas remuer les** ~**s des morts** nu trebuie să vorbim de rău morții.
cendré, ~e *adj.* 1. cenușiu, ca cenușa; **cheveux blond** ~ păr blond cu reflexe cenușii. 2. palid, slab; **lumière** ~**e** lumină palidă.
cendrée *s.f.* 1. *(metal.)* spumă de plumb. 2. alice (de vânătoare). 3. *(sport)* pistă de zgură (pentru atletism).
cendrer *v.t.* 1. de o culoare cenușie. 2. a acoperi cu cenușă.
cendreux, -euse *adj.* 1. amestecat cu cenușă; plin de cenușă; **un habit tout** ~ o haină plină / murdară de cenușă. 2. cu aspect de cenușă; ca cenușa; **teint** ~ ten cu aspect de cenușă.
cendrier *s.m.* 1. *(tehn.)* cenușar. 2. scrumieră; **il posa le mégot dans le** ~ puse mucul de țigară în scrumieră.
cendrillon *s.f.* 1. femeie care se ocupă de treburile casnice. 2. *(înv.)* slujnică săracă.
Cène *s.f.* 1. Cina cea de taină. 2. *(la protestanți)* împărtășanie.
cenelle *s.f. (bot.)* fructul păducelului.
cenellier, senellier *s.m. (bot.)* (Canada) păducel, măceș.
cénesthésie, cœnésthésie *s.f. (fiziol., psihol.)* cenestezie.
cénesthésique *adj. (fiziol., psihol.)* care se referă la cenestezie.
cénobite *s.m.* 1. călugăr cenobit. 2. *(fig.)* ascet, anahoret, pustnic, schimnic.
cénobitique *adj.* 1. referitor la cenobit. 2. *(fig.)* ascet.
cénobitisme *s.m.* viață dusă de cenobiți.
cénomanien *s.m. (geol.)* cenomanian, al doilea etaj al cretacicului mediu.
cénotaphe *s.m.* cenotaf, monument funerar.
cénozoïque *adj., s.m. (geol.)* eră geologică reunind terțiarul și cuaternarul.
cens *s.m.* 1. *(la romani)* cens, recensământ. 2. *(în evul mediu)* cens, redevență datorată seniorului. 3. *(în expr.)* ~ **électoral** sumă pe care trebuia să o achite cel care dorea să devină alegător sau eligibil (suprimată în 1848).
censé, ~e *adj.* considerat, socotit, presupus, prezumat, privit ca; *(în expr.)* **nul n'est** ~ **ignorer la loi** se consideră că nimeni nu ignoră legea.
censément *adv. (fam.)* 1. în aparență, pe cât se pare; ca să spunem așa; **il n'y a** ~ **aucune différence d'opinion entre ces deux frères** nu este, ca să spunem așa, nici o diferență de opinie între acești doi frați. 2. în principiu; **tu es** ~ **le maître dans cette maison** tu ești, în principiu, stăpânul în această casă.
censeur *s.m.* 1. *(la romani)* cenzor. 2. *(fig.)* cenzor, critic, om sever, aspru, intransigent; **un** ~ **injuste** un cenzor nedrept. 3. cenzor, critic literar, artistic. 4. *(în licee)* pedagog, funcționar responsabil de disciplină și studii.
censier, -ère I. *adj., s.m. (ist.) (feudal.)* cu drept de a încasa cens; **seigneur, fermier** ~ senior, fermier care încasa censul. **II.** *s.m.* registru cuprinzând numele fermierilor și arendașilor ce urmau să plătească censul.
censitaire *s.m., adj. (ist.)* cenzitar; **système électoral** ~ sistem electoral cenzitar.
censive *s.f. (în feudalism)* 1. pământ supus unui cens anual. 2. pământ concesionat pe cens anual.
censorat *s.m.* 1. funcția de cenzor. 2. durata exercitării acestei funcții.
censorial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la cenzură; **loi** ~**e** lege a cenzurii.
censuel, ~e *adj. (ist.)* referitor la cens; **droit** ~ dreptul de cens.
censurable *adj.* cenzurabil; care merită să fie cenzurat; **acte** ~ act cenzurabil.

censure *s.f.* 1. cenzură, cenzurare; **commission de ~** comisie de cenzură; **visa de ~ d'un film** viza de cenzură a unui film; **abolir la ~** a desființa cenzura. 2. cenzurare, blam, critică, condamnare; **s'exposer à la ~ du public** a se expune blamului public. 3. dezaprobare; **motion de ~** moțiune de cenzură.

censurer *v.t.* 1. a cenzura; a opri , a interzice (publicații, reprezentații); **~ un journal / une pièce de théâtre** a cenzura un ziar / o piesă de teatru; **certains passages de ce film ont été censurés** unele pasaje din acest film au fost cenzurate. 2. *(înv.)* a blama, a dezaproba; a condamna; **~ les actions de qqn.** a blama acțiunile / comportarea cuiva. 3. *(dr.can.)* a condamna o părere, o scriere, a sancționa. 4. a cenzura, a dezaproba; **le parlement a censuré le gouvernement** parlamentul a dezaprobat activitatea guvernului,

1\. **cent I.** *num.card.* 1. (o) sută; **deux ~s élèves** două sute de elevi; **quatre ~ cinquante hommes** patru sute cincizeci de oameni; **pour ~** la sută; **trente pour ~** treizeci la sută; **~ pour ~ a.** sută la sută; **ce tissu est en laine ~ pour ~** această stofă este din lână sută la sută; **b.** complet, deplin, sută la sută, în întregime; **il est ~ pour ~ français** el este francez sută la sută, în întregime, francez curat; **c.** fără îndoială, în mod sigur; **cette nouvelle est-elle vraie? – ~ pour ~** această știre este adevărată? – în mod sigur, sută la sută. 2. *(în expr.)* **en un mot comme ~** într-un cuvânt, pe scurt; **je te l'ai dit ~ fois** ți-am spus-o de o mie de ori; **avoir ~ fois raison** a avea de o mie de ori dreptate; **faire les ~ pas** a se învârti, a umbla ca un leu în cușcă; **je vous le donne en ~** pariez că nu ghicești; **parier ~ contre un** a fi foarte sigur; a-și pune capul; **je parie ~ contre un que tu gagneras ce concours** îmi pun capul că vei câștiga acest concurs; **~ sept ans** foarte multă vreme; **cela a duré ~ sept ans** a durat foarte multă vreme. **II.** *num.ord.* al o sutălea, a o suta; **page ~** pagina o sută; **l'an huit ~s** al optsutelea an, anul opt sute. **III.** *s.m.* 1. (o) sută; **un ~ d'œufs** o sută de ouă. 2. *(în expr.)* **gagner des mille et des ~s** a câștiga bani mulți; **avoir des mille et des ~s** a fi putred de bogat; **ne parler que par mille et par ~s a.** a face pe bogătașul; **b.** a exagera; **on ne peut se fier à cet homme, il ne parle que par mille et par ~s** nu se poate avea încredere în acest om, exagerează.

2\. **cent** *s.m.* cent, a suta parte dintr-un dolar.

centaine *s.f.* vre(o) sută; aproximativ / circa o sută; **une ~ de francs** aproximativ o sută de franci; **par ~s** cu sutele; **dépasser la ~** a depăși suta de ani.

centaure *s.m. (mit.)* centaur.

centaurée *s.f. (bot.)* 1. țintaură *(Centaurium umbellatum)*. 2. dioc, ghioc *(Centaurea phrygia)*. 3. *(în compuse)* **~-ambrette** spoitori *(Centaurea moschata)*; **~-dusolstice** scai-galben, pălămidă *(Centaurea solstitialis)*.

centavo *s.m.* a suta parte din unitatea monetară în America de Sud.

centenaire I. *adj.* centenar; **un arbre ~** un copac centenar. **II.** *s.m.f.* centenar, persoană care a împlinit o sută de ani; **il y a quelques ~s dans notre pays** există câțiva centenari în țara noastră. **III.** *s.m.* centenar, aniversare a 100 de ani de la un eveniment; **fêter le ~ d'une victoire** a sărbători centenarul unei victorii.

centenier *s.m. (ist., mil.)* sutaș.

centennal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (rar)* care are loc la o sută de ani o dată; **une exposition ~e** o expoziție care se organizează o dată la o sută de ani.

centésimal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* centezimal.

centétidés *s.m.pl. (zool.)* familie de mamifere insectivore (tanrec).

cent-garde (*pl.* **cent-gardes**) *s.m. (ist.)* cavaler din garda de onoare a lui Napoleon al III-lea.

centiare *s.m. (metrol.)* centiar, a suta parte dintr-un ar.

centième I. (le, la ~) *num.ord.* al o sutălea, a o suta; **le ~ jour** a o suta zi; **la ~ partie** a o suta parte; **je te le dis pour la ~ fois** ți-o spun pentru a suta oară. **II.** *s.m.* sutime. **III.** *s.f.* a o suta reprezentație a unei piese de teatru.

centigrade *adj., s.m.* centigrad.

centigramme *s.m.* centigram.

centilage *s.m. (statist.)* diviziunea unui ansamblu de date statistice în o sută de clase de efectiv egal.

centile *s.m. (statist.)* 1. a o suta parte dintr-un ansamblu de date clasate într-o anumită ordine. 2. mărimea elementului care împarte o serie de date în o sută de grupe.

centilitre *s.m.* centiiitru.

centime *s.m.* centimă, ban; para; **n'avoir pas un ~** a nu avea nici o lețcaie / nici un ban.

centimètre *s.m.* centimetru; **~ de couturière** centimetru de croitoreasă.

centimétrique *adj.* centimetric, referitor la centimetru; *(fiz.)* **ondes ~s** unde centimetrice.

centon *s.m. (lit., muz.)* compilație.

1\. **centrafricain, ~e** *adj.* din Republica Centrafricană.

2\. **Centrafricain, ~e** *s.m.f.* locuitor din Republica Centrafricană.

centrage *s.m. (tehn.)* centrare, centraj.

central, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* 1. central, în centru; **partie ~e** parte centrală; **quartier ~ d'un viile** cartier central al unui oraș. 2. central, principal; capital; **siège ~ d'une société** sediul central al unei societăți; **le système nerveux ~** sistemul nervos central; **chauffage ~** încălzire centrală. 3. esențial; **l'idée ~e d'un livre** ideea esențială a unei cărți. 4. *(în expr.)* **maison ~e** închisoare; **il a fait un an de ~e** a făcut un an de închisoare; **École ~e** școală tehnică de ingineri civili. **II.** *s.f. (tehn.)* centrală; **~e électrique. III.** *s.m.* centrală; **~ télégraphique / téléphonique** centrală telegrafică/telefonică.

centralien, ~ne *s.m.f.* elev sau fost elev al Școlii centrale de arte și meserii.

centralisateur, -trice *adj.* centralizator; **tableau ~** tabel centralizator.

centralisation *s.f.* centralizare; **~ administrative** centralizare administrativă.

centraliser *v.t.* a centraliza; a concentra; a grupa, a aduna, a reuni (în jurul unui centru) **~ les pouvoirs** a centraliza/a concentra puterile; **~ des fonds** a reuni/a concentra fonduri.

centralisme *s.m. (pol.)* centralism.
centraliste *s.m.f. (pol.)* centralist, partizan al centralismului.
centranthe *s.m. (bot.)* specie de valerianacee.
centration *s.f. (psih.)* **loi, effet de ~** concentrarea atenției asupra unui anumit stimul în detrimentul altora.
centre *s.m.* 1. *(geom.)* centru; **le ~ du cercle** centrul cercului; **le ~ de gravité d'un triangle** centrul de greutate al unui triunghi; **le ~ d'un polygone** centrul unui poligon. 2. centru; mijloc; *(fig.)* inimă; **le ~ de la ville** centrul / inima orașului; **le ~ de la terre** centrul / inima pământului; **cette ville se trouve au ~ du pays** acest oraș se află în centrul / inima țării; (în Franța) **le Centre** regiunile din centrul Franței; **au ~ de a.** în centru; **elle habite au ~ de la ville** locuiește în centrul orașului; **b.** pe prim plan, la loc de frunte, în inima; **cette question est au ~ de ses préoccupations** această chestiune se află pe prim planul preocupărilor sale. 3. *(fig.)* centru, punct / organism central; **~ national de la recherche scientifique** centrul național al cercetării științifice. 4. centru; oraș, aglomerare; **les grands ~s urbains** marile aglomerări urbane; **~ commercial** centru comercial; **~ culturel** centru cultural. 5. *(med.)* centru; **~ s nerveux** centri nervoși. 6. *(pol.)* centrul; **les députés du ~** deputații de centru (ai partidelor de centru), centriști; **~ droit** centru dreapta; **~ gauche** centru stânga. 7. centru, punct de atracție; **~ d'intérêt** centru de interes; **conférences groupées autour de divers ~ s d' intérêt** conferințe grupate în jurul diferitelor centre de interes. 8. *(sport)* centru; *(în expr.)* **faire du ~** a centra. 9. *(fam. în expr.)* **se croire le ~ du monde** a se crede fără egal / buricul pământului; **être dans son ~** a fi în elementul său. 10. *(arg.)* nume sau poreclă.
centre-américain, ~e *adj., s.m.f.* din America centrală.
centrer *v.t.* 1. *(tehn.)* a centra, a axa pe centru; a fixa pe centru; **~ une roue** a centra o roată; *(foto)* **photo mal centrée** fotografie prost centrată. 2. *(fig.)* a orienta, a îndruma către / spre; **~ la discussion sur un sujet** a orienta discuția spre un subiect. 3. *(sport)* a centra; **l'ailier a centré près des buts** extrema a centrat lângă poartă. 4. *(arg. în expr.)* **~ qqn.** a cunoaște numele cuiva.
centreur *s.m. (tehn.)* dispozitiv de centrare.
centrifugation *s.f. (tehn.)* centrifugare; **écrémer par ~** a separa smântâna de lapte prin centrifugare.
centrifuger *v.t.* a centrifuga, a separa prin centrifugare.
centrifugeur *s.m. (tehn.)* aparat de centrifugare; mașină centrifugă; **~ de laboratoire** mașină centrifugă de laborator.
centrifugeuse *s.f.* 1. aparat electrocasnic pentru preparat sucuri din legume și fructe, storcător. 2. mașină centrifugă folosită în medicină sau în astronautică; **~ pour l'entraînement des astronautes** mașină centrifugă pentru antrenamentul astronauților.
centriot *s.m. (arg.)* poreclă.
centripète *adj.* centripet; **force ~** forță centripetă.
centrisme *s.m. (pol.)* centrism, politica celor care se situează la centrul spectrului politic.
centriste *s.m.f. (pol.)* centrist, care aparține centrului politic; **parti ~** partid de centru.
centromère *s.m. (biol.)* zonă de constricție la cromozomi.
centrosome *s.m. (biol.)* centrozom.
centrospermales *s.f.pl. (bot.)* specie vastă de dicotiledonate primitive.
centrosphère *s.f.* 1. *(biol.)* centrosferă, partea care înconjoară centrozomul. 2. partea centrală a globului pământesc.
centrouse *s.f. (arg.)* închisoare centrală.
cent-suisse *s.m.pl. (ist.)* soldat elvețian care făcea parte din garda regelui Franței.
centumvir *s.m. (antichit.romană)* centumvir, unul din cei o sută de membri ai unui tribunal însărcinat cu cauzele civile.
centuple *adj., s.m.* însutit; **au ~ a.** însutit; **rendre qqch. au ~** a înapoia ceva însutit; **b.** infinit mai mult.
centupler I. *v.t.* 1. a însuti, a multiplica de o sută de ori; **~ un nombre** a multiplica un număr de o sută de ori, a însuti; *(fig.)* a spori însutit; **la perspective de réussir centuplait ses forces** perspectiva reușitei îi sporea însutit puterile. **II.** *v.i.* a spori, a crește de o sută de ori; **son chiffre d'affaire a centuplé depuis quelques années** cifra sa de afaceri a sporit de o sută de ori de câțiva ani.
centuriate *s.f (la romani)* centuriat, repartizat pe centurii.
centurie *s.f. (la romani)* centurie, subdiviziune administrativă sau militară.
centurion *s.m. (la romani)* centurion.
cénure, cœnure *s.m. (zool.)* tenia câinelui *(Multiceps multiceps)* și a oii *(Coenurus cerebralis).*
cénurose, cœnurose *s.f. (zool.)* cenuroză, boală parazitară mai ales la oi provocată de larva teniei.
cep *s.m.* 1. butuc de viță. 2. piesă de lemn sau fier care ține brăzdarul plugului.
cépage *s.m.* 1. răsad de viță de vie. 2. varietate de viță de vie.
cèpe *s.m. (bot.)* mânătarcă *(Boletus edulis).*
cépée *s.f. (silv.)* 1. lăstar. 2. lăstăriș.
cependant I. *conj.* totuși, cu toate acestea; dar; **il est têtu, j'essaierai ~ de la convaincre** este încăpățânat, cu toate acestea voi încerca să-l conving. **II.** *loc.conj.* **~ que** în timp ce; **il attendait patiement, ~ que sa femme parlait au téléphone** aștepta cu răbdare, în timp ce soția sa vorbea la telefon. **III.** *adv. (lit. înv.)* în acest timp.
céphalaire *s.f. (bot.)* sipică *(Cephalaria transsilvanica).*
céphalalgie, céphalée *s.f. (med.)* cefalee, durere de cap, migrenă.
céphalique *adj.* cefalic; *(anat.)* **veine ~** venă cefalică.
céphalocordés *s.m. pl. (zool.)* cefalocordate, încrengătură de animale marine.
céphalomètre *s.m. (antrop.)* cefalometru, instrument pentru măsurarea dimensiunilor craniului.
céphalopodes *s.m.pl. (zool.)* cefalopode, clasă de moluște marine (sepia).
céphalo-rachidien, ~ne *adj. (anat.)* cefalorahidian; **liquide ~** lichid cefalorahidian.

céphaloscopie *s.f. (med.)* cefaloscopie, examinare a capului.
céphaloscopique *adj. (med.)* cefaloscopic, referitor la cefaloscopie.
céphalothorax *s.m. (zool.)* cefalotorace.
céphéide *s.f. (astron.)* cefeidă, stea cu strălucire variabilă.
cérambycidés *s.m.pl. (entom.)* cerambicide, familie de insecte cu antene lungi.
cérambyx *s.m. (entom.)* numele științific al capricornului, insectă din familia cerambicidelor.
cérame *s.m. (arheol.)* vază grecească din pământ ars.
céramique I. *adj.* de ceramică, din ceramică; ceramic; **arts ~s** arte ceramice. **II.** *s.f.* ceramică; **céramiques grecques** ceramici grecești.
céramiste *s.m.f.* ceramist.
céramographie *s.f.* studiul istoriei și tehnicilor ceramicii.
cérargyrite *s.f. (mineral.)* cerargirit, clorură de argint naturală.
céraste *s.m. (zool.)* vipera-cu-coarne *(Aspris cerastes).*
cérat *s.m. (farm.)* cerat, unguent, alifie pe bază de ceară și ulei.
cératias *s.m. (iht.)* pește teleostean abisal.
cératites *s.m. (entom.)* specie de gândac dăunător din Africa *(Ceratites jaspideus).*
cératode, cératodus *s.m. (iht.)* specie de pești din râurile Australiei.
cératholite *s.f. (geol.)* corn pietrificat.
cératopétale *adj. (bot.)* cu petalele în formă de coarne
cératophylle *s.m. (bot.)* specie de dicotiledonate acvatice.
cératopsiens *s.m.pl. (paleont.)* clasă de dinozauri din cretacic.
céraunie *s.f.* unealtă preistorică asemănătoare cu toporul.
cerbère I. *s.m.* cerber, paznic sever, neînduplecat. **II.** *s.f. (arg.)* portăreasă.
cercaire *s.m. (zool.)* cercar, larvă a gălbezii.
cerce, cerche *s.f. (constr., tehn.)* șablon; calibru.
cerceau (*pl.* **-x**) *s.m.* **1.** *(tehn.)* inel. **2.** cerc; **les ~x d'un tonneau** cercurile unui butoi; **~ de tonnelle** cerc de boltă; **jouer au ~** a se juca cu cercul.
cerclage *s.m.* cercuire, cercuit; **~ d'un tonneau** cercuire a unui butoi.
cercle *s.m.* **1.** *(geom.)* cerc; **le diamètre d'un ~** diametrul unui cerc; **un demi-~** un semicerc; **tracer un ~ avec le compas** a desena un cerc cu compasul; *(geogr.)* **~ polaire** cerc polar; *(tehn.)* **~ de fût / de tonneau** cerc de butoi; *(tehn.)* **~ de frottement** cerc de fricțiune. **2.** circumferință. **3.** *(tehn.)* inel. **4.** *(tehn.)* șină; **~ de roue** șină de roată. **5.** *(fig.)* grup, cerc, cenaclu; club; **un ~ de curieux** un grup de curioși; **~ littéraire** cenaclu literar; **~ politique** cerc politic. **6.** *(fig.)* ambianță, anturaj, mediu, cadru; **le ~ de la famille** ambianța familiei. **7.** întindere; sferă, cuprins; **le ~ de ses attributions** sfera atribuțiilor sale; **élargir le ~ de ses connaissances** a-și lărgi sfera/întinderea cunoștințelor. **8.** *(în expr.)* **faire ~ autour de qqn.** a se strânge roată în jurul cuiva; **faire un demi-~ sur ses talons** a se răsuci pe călcâie, a face stânga împrejur; **du vin en ~s** vin la butoi; *(mar.)* **~ de racage** rocarniță; **~ lumineux** nimb. **9.** *(log.)* **~ vicieux** cerc vicios.
cercler *v.t.* a cercui, a pune cercuri; **~ un tonneau** a cercui un butoi.
cercodée *s.f. (bot.)* specie de plante din Noua Zeelandă *(Cercodea).*
cercopithécidés *s.m.pl. (zool.)* cercopitecide, familie de maimuțe din Africa (babuin, macac).
cercopithèque *s.m. (zool.)* cercopitec, specie de maimuță cu coadă lungă din Africa *(Cercopithecus).*
cercueil *s.m.* **1.** sicriu, coșciug, raclă; **descendre un ~ dans la tombe** a coborî un sicriu în mormânt. **2.** *(în expr.)* **descendre au ~** a muri; a-și da obștescul sfârșit; **de la naissance au ~** de la naștere până la moarte. **3.** *(arg.)* amestec de băuturi alcoolice cu bere.
céréale *s.f.* **1.** cereală; **la culture des ~s** cultura cerealelor. **2.** *(la pl.)* grâne.
céréaliculture *s.f.* cultura cerealelor.
céréalier,-ère I. *adj.* cerealier; **production céréaliere** producție cerealieră; **culture céréalière** cultură cerealieră. **II.** *s.m.* **1.** producător de cereale. **2.** vas de transportat grâne.
cérébelleux, -euse *adj. (anat.)* cerebelos, al cerebelului; referitor la cerebel; **atrophie cérébelleuse** atrofie a cerebelului.
cérébral, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** cerebral; **hémisphères cérébraux** emisfere cerebrale; **congestion ~e** congestie cerebrală. **2.** cerebral; rațional; **surmenage ~** surmenaj cerebral; spiritual; **travail ~** muncă intelectuală. **II.** *s.m.f.* cerebral; **c'est une ~e** este o cerebrală.
cérébrosclérose *s.f. (med.)* scleroză cerebrală.
cérébrospinal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* cerebrospinal.
cérémoniaire *s.m.* preot care conduce ceremoniile.
cérémonial, ~e (*m.pl.* **-s**) **I.** *adj. (înv.)* referitor la ceremonii. **II.** *s.m.* ceremonial; protocol; etichetă; **~ de cour** etichetă de curte; **être attaché au ~** a lucra în serviciul de protocol.
cérémonie *s.f.* **1.** ceremonie; solemnitate; **~ du mariage** ceremonia căsătoriei; **maître de ~s** maestru de ceremonii; **~s d'un anniversaire national** ceremonia/solemnitatea unei sărbători naționale. **2.** *(bis.)* ceremonie, slujbă; **~ religieuse** ceremonie religioasă. **3.** (act de) politețe, curtoazie, deferență; **recevoir qqn. avec ~** a primi pe cineva cu curtoazie. **4.** ceremonial; etichetă, protocol. **5.** *(fam.)* fasoane; fițe; **faire des ~s** a face fasoane; **sans ~** fără fasoane.
cérémoniel, ~e *adj. (sociol.)* care se referă la ceremonii, sărbătoriri; **pratique ~les** practici ceremoniale; **poésie ~le** poezie pentru ceremonii, afectată, prețioasă.
cérémonieusement *adv.* (în mod) ceremonios; cu ceremonie, cu solemnitate; în mod solemn.
cérémonieux, -euse *adj.* **1.** ceremonios; afectat; **un air ~** un aer ceremonios. **2.** extrem de politicos; țeapăn; afectat; **un maître d'hôtel ~** un șef de personal politicos / afectat / solemn.
cerf *s.m.***1.** *(zool.)* cerb *(Cervus elaphus).* **2.** *(în expr.)* **avoir des jambes de ~ a.** a alerga repede; **b.** a

avea picioare subțiri / ca fusele; *(pop.)* **se déguiser en ~** a o lua la fugă/la sănătoasa.

cerfeuil *s.m. (bot.)* 1. asmățui, hasmațuchi *(Anthriscus cerefolium)*. 2. *(în compuse)* **~-bulbeux, ~-tubéreux** baraboi *(Chaerophyllum bulbosum)*.

cerf-volant (*pl.* **cerfs-volants**) *s.m.* 1. *(entom.)* rădașcă *(Lucanus cervus)*. 2. zmeu (jucărie); **lancer un ~** a lansa un zmeu.

cérifère *adj.* care produce ceară.

cerisaie *s.f.* livadă cu vișini.

cerise I. *s.f.* 1. cireașă; **tarte aux ~** tartă cu cireșe; **aux ~s** în perioada cireșelor; **il aura cinq ans aux ~s** va avea cinci ani în perioada cireșelor. 2. *(arg.)* **a.** ghinion; **avoir la ~** a avea ghinion; **b.** cap; mutră; moacă. 3. *(arg. în expr.)* **se refaire la ~** a-și restabili sănătatea; **ma ~** eu, mandea, ipsi. **II.** *adj.* roșu ca cireașa; **une blouse ~** o rochie roșie ca cireașa.

cerisette *s.f.* 1. cireașă uscată. 2. lichior de cireșe. 3. prună mică roșie.

cerisier *s.m. (bot.)* 1. cireș *(Cerasius avium)*. 2. *(în compuse)* **~ aigre** vișin *(Prunus cerasus* și *Cerasus vulgaris)*; **~-nain** vișinei (*Prunus Chamaecerasus)*. 3. (*arg.*) individ care poartă ghinion.

cérite, cérétite *s.f. (mineral.)* silicat hidrat natural de ceriu.

cérithe *s.m. (zool.)* specie de moluscă gasteropodă fosilă din terțiar.

cérium *s.m. (chim.)* ceriu.

cerne *s.m.* 1. *(la arbori)* inel anual. 2. *(la ochi)* cearcăn. 3. *(la răni)* cerc în jurul unei plăgi. 4. *(înv.)* cerc, rond.

cerné, ~e *adj.* 1. *(despre ochi)* (în)cercănat. 2. *(mil.)* împresurat, înconjurat; **citadelle ~e** citadelă împresurată; **ce village se trouve dans une vallée ~ par les monts** acest sat se găsește într-o vale înconjurată de munți.

cerneau *s.m.* 1. nucă verde; miez de nucă verde. 2. *(în expr.)* **vin de ~x** vin rose care se bea cu miez de nucă verde.

cernement *s.m.* 1. încercuire, împresurare. 2. conturare.

cerner *v.t.* 1. a înconjura, a împresura; a bloca; **viile cernée par les blindés** oraș înconjurat de blindate; **les policiers cernent le quartier afin d'appréhender le malfaiteur** polițiștii înconjoară cartierul pentru a pune mâna pe răufăcător. 2. a tăia în cerc / de jur-împrejur coaja unui copac. 3. a încercăna; **yeux cernés** ochi încercănați. 4. a îngroșa, a accentua un contur; **cerner une figure d'un trait noir** a îngroșa conturul unei figuri cu o linie neagră; **~ les différentes parties d'un dessin** a îngroșa, a accentua conturul diferitelor părți ale unui desen. 5. *(în expr.)* **~ des noix** a sparge nuci, a le scoate din coajă; *(fig.)* **~ un problème / une question** a delimita clar o problemă / o chestiune pentru a o lămuri / înțelege; *(chir.)* **~ une tumeur** a inciza o tumoare; **~ qqn.** a amăgi, a duce pe cineva cu zăhărelul.

cernier *s.m. (iht.)* specie de pește de mare *(Polyprion cernium)*.

cernoir *s.m.* cuțit mic de grădinar.

cernure *s.f.* 1. cearcăn. 2. contur.

céroène *s.m. (farm.)* plasture pe bază de ceară.

cérographie *s.f. (tehn.)* cerografie.

céroïde *adj.* care are aparența cerii.

céromancie *s.f.* ghicit în ceară topită.

céroplastie, céroplastique *s.f.* ceroplastică, modelare în ceară.

cérotique *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid cerotic, unul din principalii constituenți ai cerii.

céroxyle *s.m. (bot.)* palmier care produce ceară.

cerque *s.m. (entom.)* apendice pe ultimele inele abdominale la unele insecte și la larvele lor.

cerre *s.m. (bot.)* specie de stejar din Europa.

cers *s.m.* vânt puternic din sud-estul Franței, asemănător cu mistralul.

certain, ~e I. *adj. nehot.* 1. sigur, cert, neîndoios, autentic, indiscutabil, real, incontestabil, indubitabil, de netăgăduit; **la victoire de cette équipe est ~e** victoria acestei echipe este sigură; **fait ~** fapt cert; **en quelques mois, cet enfant a fait des progrès ~s** în câteva luni, acest copil a făcut progrese incontestabile; **il est ~ que cet homme a menti** este de netăgăduit că acest om a mințit; **preuve ~** dovadă incontestabilă; *(fam.)* **c'est sûr et ~** e cert și sigur. 2. fix, determinat; **une date ~e** o dată fixă; **ces marchandises n'ont pas de prix ~**aceste mărfuri nu au preț fix. 3. convins; **je ne contesterai pas ce verdict, vous pouvez en être ~** nu voi contesta acest verdict, puteți fi convins. 4. anumit; **d'un ~ point de vue, vous avez raison** dintr-un anumit punct de vedere, aveți dreptate; **un homme d'un ~ âge** un om în vârstă. 5. oarecare; **ce jeune pianiste a un ~ talent** acest tânăr pianist are un oarecare talent; **un ~ M.Dupont** un oarecare domn Dupont; **il faut un ~ courage pour entreprendre un tel voyage à son âge** e nevoie de un oarecare curaj pentru a întreprinde o asemenea călătorie la vârsta lui. 6. *(la pl.)* unii; **~es gens** unii oameni. **II.** *pron.nehot.pl.* 1. unii; **~s sont d'un autre avis** unii sunt de altă părere. 2. câțiva; **~s d'entre vous m'ont demandé des explications supplémentaires** câțiva dintre dumneavoastră mi-au cerut explicații suplimentare. **III.** *s.m. (în expr.)* **donner le ~** a da contravaloarea (în franci francezi a unei devize străine); *(prov.)* **il ne faut pas quitter le ~ pour l'incertain** ce-i în mână nu-i minciună.

certainement *adv.* desigur, bineînțeles, de la sine înțeles, negreșit, cert, sigur, indiscutabil; **viendrez-vous ce soir? – ~** Veți veni astă seară? – Bineînțeles.

certes *adv. (lit. înv.)* desigur, cu siguranță, fără îndoială, bineînțeles.

certificat *s.m.* 1. certificat; **~ de bonnes vie et mœurs/ de bonne conduite** certificat de bună purtare; **un ~ médical** un certificat medical. 2. diplomă; **~ de licence** diplomă de licență. 3. *(fig.)* asigurare, garanție; **votre constitution robuste est un ~ de longue vie** constituția dumneavoastră robustă e o garanție de viață lungă.

certificateur *s.m. (jur.)* atestator, garant; **~ de caution** persoană care garantează pentru cel eliberat pe cauțiune.

certification *s.f. (jur.)* certificare; atestare; garanție; **~ d'un chèque** garanție, acoperire a unui cec.

certifié, ~e I. *adj.* atestat. **II.** *s.m.f.* profesor atestat.
certifier *v.t.* **1.** a certifica, a atesta, a adeveri; **le médecin certifie que cet homme est malade** medicul atestă că acest om e bolnav; *(jur.)* **certifié conforme à l'original** conform cu originalul (formulă juridică). **2.** a garanta; **ce renseignement est exact, je vous le certifie** această informație este exactă, vă garantez.
certitude *s.f.* **1.** certitudine, siguranță; **la ~ d'un fait** certitudinea unui fapt. **2.** convingere fermă; încredere deplină; **j'ai la ~ que dans ce cas, le bien triomphera du mal** am convingerea fermă că, în acest caz, binele va triumfa asupra răului.
céruléen, ~ne *adj.* albăstrui, azuriu.
cérumen *s.m. (med.)* cerumen, substanță ceroasă secretată în urechi; **bouchon de ~** dop de ceară (în urechi).
cérumineux, -euse *adj. (med.)* care produce / secretă cerumen.
céruse *s.f. (chim.)* ceruză, carbonat bazic de plumb.
cérusite *s.f. (mineral.)* ceruzit.
cervaison *s.f.* perioadă optimă pentru vânătoarea de cerbi.
cerveau *s.m.* **1.** *(anat.)* creier; **les fonctions du ~** funcțiile creierului; **tumeur au ~** tumoare la creier; **ce vin monte au ~** vinul acesta se urcă la creier; *(mil.)* **l'état-major est le ~ des opérations** statul major este creierul operațiunilor. **2.** encefal. **3.** minte, spirit, cap, inteligență, judecată; **se creuser le ~** a-și sparge capul, a-și frământa / a-și munci mintea; a se munci cu gândul; **~ étroit** prost, minte îngustă. **4.** *(fig.)* creier, centru intelectual; **Paris est considéré le~ de l'Europe en matière de culture** Parisul este considerat centrul Europei în materie de cultură; *(despre o persoană)* **c'est un ~** e un creier luminat / o minte luminată. **5.** *(în expr.)* **rhume de ~** guturai; **~ brûlé** persoană exaltată, extravagantă; **~ creux** persoană visătoare; **~ timbré / fêlé** țicnit; **avoir le ~ dérangé / perclus / détraqué a** fi nebun / într-o ureche.
cervelas *s.m.* **1.** cârnat scurt și gros, din carne și creier de porc cu usturoi. **2.** *(pop.)* inteligență, creier, doxă.
cervelet *s.m. (anat.)* cerebel.
cervelle *s.f.* **1.** *(anat.)* materie a creierului; creier; **se faire sauter / se brûler la ~** a-și zbura creierii; a-și trage un glonț în cap. **2.** *(culinar)* creier (de animal); **~ d'agneau revenue dans le beurre** creier de miel prăjit în unt. **3.** minte, cap, judecată; **tête sans ~** cap fără minte, minte fără judecată; **se creuser la ~** a-și sparge capul, a-și frământa mintea, a se munci cu gândul; **cela lui trotte par la ~** asta îi umblă prin minte, îl preocupă, îl frământă; **~ d'oiseau** minte ușuratică. **4.** *(în expr.)* **~ de palmier** măduva comestibilă a unor palmieri; **c'est une bonne ~** e un om de bun simț, cu judecată sănătoasă; **rompre la ~ à qqn.** a sâcâi; a bate pe cineva la cap; a-i împuia cuiva urechile.
cervical, ~e *(m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* cervical; **vertèbre ~e** vertebră cervicală.
cervicalgie *s.f. (med.)* durere în zona gâtului, a cefei.
cervicite *s.f. (med.)* cervicită, inflamație a colului uterin sau a vezicii urinare.
cervidés *s.m.pl. (zool.)* familie de rumegătoare ai cărei masculi au coarne.
cervier *s.m.* v. **loup-cervier.**
cervoise *s.f. (în antichit., evul mediu)* bere fabricată din orz sau grâu.
ces *adj. dem.pl.* v. **ce.**
césalpiniacées, césalpinées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante leguminoase.
césar *s.m.* **1.** cezar, împărat. **2.** recompensă cinematografică anuală în Franța.
césarien, ~ne I. *adj.* **1.** cezarian, referitor la Cezar, la împărați. **II.** *s.m.* partizan al loviturilor de stat militare și al dictaturilor.
césarienne *s.f.* **1.** *(med.)* operație cezariană. **2.** *(arg.)* tăietură cu lama / cuțitul, prin care hoțul sustrage conținutul unei poșete / sacoșe.
césarin, ~ne *pron.pers. (arg.)* el, ea.
césariser *v.t. (med.)* a face o operație cezariană.
césarisme *s.m.* **1.** *(ist.)* cezarism, guvernare dictatorială militară. **2.** dictatură, guvernământ despotic, sprijinit de armată.
césium, caesium *s.m. (chim.)* cesiu.
cessant *adj. (în expr.)* **toute(s) affaire(s) cessante(s)** imediat, de îndată.
cessation *s.f.* oprire, încetare; suspendare; **~ des paiements** oprire a plăților; **~ des hostilités** suspendare a ostilităților.
cesse *s.f.* **1.** încetare, sfârșit; răgaz; oprire; **sans ~** fără încetare, tot timpul, neîntrerupt, încontinuu; **il parle sans ~ de cet accident** vorbește tot timpul de acest accident. **2.** *(în expr.)* **n'avoir pas / point de ~ que...** a nu avea liniște până ce...; **je n'aurai point de ~ que je ne voie les résultats du concours** nu voi avea liniște până nu voi vedea rezultatele concursului; **n'avoir ni repos ni ~** a nu avea nici o clipă de răgaz.
cesser I. *v.t.* a înceta, a opri; **~ le travail** a înceta lucrul. **II.** *v.i.* a se opri, a înceta, a lua sfârșit; **~ de parler** a înceta să vorbească; **la pluie cesse** ploaia se oprește; **les combats ont cessé** luptele au încetat.
cessez-le-feu *s.m.invar.* încetarea, oprirea ostilităților, armistițiu; **un ~ a été proclamé entre les adversaires** a fost proclamat un armistițiu între adversari.
cessibilité *s.f. (jur.)* calitatea a ceea ce poate fi cedat.
cessible *adj. (jur.)* care se poate ceda, cesionabil.
cession *s.f. (jur.)* **1.** acțiunea de a ceda un drept, un bun, o creanță; **la ~ d'un appartement est faite par un acte passé devant notaire** cedarea / vinderea unui apartament se face printr-un act încheiat în fața notarului; **~ de territoires** cedare de teritorii. **2.** bun cesionat; **~ de biens** bunuri cesionate de un debitor către creditor.
cessionnaire *s.m.f. (jur.)* cesionar.
c'est-à-dire *loc.adv., conj.* adică; cu alte cuvinte; mai precis spus; de fapt; **je l'ai rencontré aujourd'hui, ~ plutôt ce matin** l-am întâlnit astăzi mai precis de dimineață.
ceste *s.m.* **1.** *(ist.)* mănușă de pugilat. **2.** *(zool.)* centura-Venerei *(Cestus veneris).*
cestodes, cestoïdes *s.m.pl. (zool.)* specie de viermi paraziți, printre care se află și tenia.

césure *s.f. (metr.)* cezură.
cétacés *s.m.pl. (zool.)* cetacee, ordin de mamifere acvatice, din care fac parte balena, cașalotul, delfinul.
cétane *s.m. (chim.)* cetan.
céteau *s.m. (iht.)* mică limbă-de-mare *(Solea)*.
cétène *s.m. (chim.)* cetenă.
cétérac, cétérach *s.m. (bot.)* specie de ferigă care crește pe lângă zidurile caselor vechi.
cétogène *adj. (chim.)* cetogen, care provoacă formarea de cetone în organism; **aliment ~** aliment cetogen.
cétoine *s.f. (entom.)* gândac verde-auriu care trăiește în general pe trandafiri *(Cetonia aurata)*.
cétone *s.f. (chim.)* cetonă.
cétose *sm. (chim., med.)* cetoză.
cette *adj.dem.f.sg.* v. **ce 2.**
ceux *pron.dem.m.pl.* v. **celui**.
cévadille, cébadille *s.f. (bot.)* popaz *(Sabadilla officinalis)*.
cévenol, ~e *adj.* din Cévennes.
cézigue *pron.pers (arg.)* el, ăsta, ăla.
chabanais *s.m. (arg.)* **1.** casă de toleranță. **2.** vacarm, harababură. **3.** *(în expr.)* **ficher un ~** a pedepsi pe cineva.
chabichou *s.m.* brânză de capră din provincia Poitou.
1. chabler *v.t.* **1.** a bate cu prăjina; **~ des noix** a bate nucii. **2.** a lega o greutate de un cablu pentru a o ridica.
2. châbler *(arg.)* **I.** *v.t.* a bate măr, a trage o mamă de bătaie. **II.** *v.i.* **1.** a se năpusti. **2.** a urla. **3.** *(în expr.)* **~ à la poule** a țipa după un ajutor din partea poliției. **III.** *v.impers. (în expr.)* **ça chable** se îngroașă gluma. **IV.** *v.r.* a se bate, a se cafti.
chableur *s.m. (arg.)* bătăuș, mardeiaș, caftangiu.
1. chablis *s.m.* vin alb de Chablis (din regiunea Bourgogne).
2. chablis *s.m.* arbore doborât de furtună.
chabot *s.m. (iht.)* laban, chefal *(Mugil cephalus)*.
chabotte *s.f. (maș.)* șabotă.
chabraque *s.f.* **1.** *(înv.)* șabracă, teltie, pătură de cal (folosită la cavalerie) **2.** *(arg.)* femeie urâtă, de moravuri ușoare. **3.** *(arg.) adj., s.m.f.* (om) nebun, într-o ureche, țăcănit.
chabrol, chabrot *s.m. (reg. în expr.)* **faire ~** a vărsa vin în supă.
chacal *(pl.* **~s**) *s.m. (zool.)* șacal *(Cannis aureus)*.
chaconne I. *s.f.* **1.** dans spaniol. **2.** *(muz.)* piesă instrumentală.
chacun, ~e *pron.nehot.* **1.** fiecare; **~ de vous** fiecare din voi; **~ pour soi** fiecare pentru sine; **~ son goût** fiecare cu gustul lui; **remettez ces livres ~ à sa place** puneți aceste cărți fiecare la locul ei. **2.** *(fam., în expr.)* **tout un ~** oricine; **chacun sa chacune** fiecare cu nevasta lui.
chadburn *s.m. (mar.)* difuzor pentru transmiterea comenzilor pe o navă.
chadouf *s.m.* cumpănă de puț (în Egipt, Tunisia).
chænichtys *s.m. (iht.)* pește din mările reci, al cărui sânge e lipsit de globule roșii.
chaffre *s.m. (arg.)* poreclă.
chafouin, ~e *adj.* viclean, ipocrit, prefăcut; **visage ~** chip viclean.
1. chagrin I. *adj.* trist, întristat, amărât, îndurerat, necăjit, mâhnit, indispus; melancolic; pesimist; **avoir l'humeur ~e** a fi trist; **esprit ~** (om) pesimist. **II.** *s.m.* **1.** tristețe, mâhnire, amărăciune, supărare, durere, necaz; **il a un gros ~** are o mare supărare. **2.** *(arg.)* (loc de) muncă. **3.** *(arg. în expr.)* **boîte à ~** arestul poliției; **aller au ~** a depune plângere.
2. chagrin *s.m.* șagrin, piele de capră sau oaie folosită în legătoria de cărți.
chagrinant, ~e *adj.* întristător, dureros, trist.
1. chagriné, ~e *adj.* trist, întristat, îndurerat, mâhnit, supărat, indispus, necăjit.
2. chagriné, ~e *adj.* (*piei.*) care are aspectul de șagrin.
1. chagriner *v.t.* **1.** a întrista, a îndurera, a mâhni, a supăra, a necăji, a indispune; **son départ nous chagrine** plecarea sa ne întristează.
2. chagriner *v.t. (piel.)* a pregăti o piele pentru a deveni șagrin.
chah *s.m.* v. **shah**.
chahut *s.m.* **1.** (*înv.*) nume de dans excentric la modă între 1830-1850. **2.** *(fam.)* gălăgie, tărăboi, scandal, hărmălaie, vacarm, balamuc, tămbălău; **faire du ~** a face tărăboi.
chahuter I. *v.t.* **1.** *(fam.)* a face gălăgie, dezordine (la orele de curs ale unui profesor, în timpul unei conferințe.) **2.** *(fam.)* a face dezordine, a răvăși, a da peste cap; **ils ont tout chahuté chez lui** au răvășit totul la el acasă. **3.** a maltrata, a îmbrânci; **elles se sont fait ~ par une bande de garçons** au fost maltratate de o bandă de băieți. **II.** *v.i.* **1.** a face gălăgie, scandal, tărăboi. **2.** *(înv.)* a dansa „chahut". **3.** *(arg. în expr.)* **~ du couvercle** a fi nebun / într-o ureche; a fi ciupit la scufiță.
chahuteur, -euse *s.m.f.* scandalagiu; care face tărăboi, gălăgie; **élève ~** elev care face gălăgie.
chai *s.m.* cramă.
chaille *s.f. (arg.)* dinte.
chaînage *s.m.* **1.** măsurare cu lanțul. **2.** *(constr.)* armătură metalică; ancorare.
chaîne *s.f.* **1.** lanț; **la ~ d'une ancre** lanțul unei ancore; **une ~ de vélo** un lanț de bicicletă; **la porte est fermée par une ~ et un cadenas** poarta e închisă cu un lanț și un lacăt; **elle porte au cou une ~ en or** poartă la gât un lanț de aur; **mettre un chien à la ~** a pune un câine în lanț; *(fig.)* **briser ses ~s** a-și sfărâma lanțurile, a se elibera; *(geogr.)* **une ~ de montagnes** un lanț de munți; *(fiz.)* **réaction en ~** reacție în lanț. **2.** ocnă; galere; muncă silnică; **condamner à la ~** a condamna la ocnă. **3.** *(chim.)* catenă. **4.** *(text.)* urzeală. **5.** *(fig.)* înlănțuire, șir; **la ~ des arguments** înlănțuirea argumentelor. **6.** *(înv.)* servitute; robie. **7.** *(lit.)* legătură afectivă; **les ~s de l'amitié** legăturile de prietenie. **8.** *(în expr.)* **travail à la ~** lucru la bandă; *(radio)* **transmettre en ~** a transmite în rețea; *(mar.)* **~ de port** estacadă; **une ~ de télévision** un canal de televiziune; **~ haute fidelité** combină muzicală de performanțe ridicate; **il fume à la ~** fumează țigări una după alta.

chaîner *v.t.* **1.** *(despre topografi)* a măsura cu lanțul. **2.** *(constr.)* a sprijini un zid cu armătură metalică. **3.** a aplica lanțuri antiderapante la pneuri.
chaînetier, -ère, chaîniste *s.m.f.* specialist care execută lanțuri de bijuterii.
chaînette *s.f.* **1.** lănțișor, lănțug. **2.** *(mat., croit.)* lănțișor.
chaîneur *s.m.* arpentor, specialist în măsurători de teren.
chaînier *s.m.* fierar care execută lanțuri groase.
chaîniste *s.m.v.* **chaînetier.**
chaînon *s.m.* **1.** verigă, ochi de lanț. **2.** *(fig.)* verigă; **chaque être humain est une ~ de la société** fiecare ființă umană este o verigă a societății. **3.** *(geogr.)* lanț secundar de munți.
chaintre *s.m.* *(agr.)* spațiul pe care se întorc plugurile sau tractoarele la capătul fiecărei brazde.
chair I. *s.f.* **1.** carne; **en ~ et en os** în carne și oase; **la balle a pénétré dans les ~s** glonțul a pătruns adânc în carne; *(lit.)* **la ~ de sa ~** carne din carnea sa, copilul său; *(fig.)* **~ à canon** carne de tun; **tailler / trancher dans la ~ vive** a tăia în carne vie. **2.** carne, pulpă (a fructului); **des pêches à la ~ bien juteuse** piersici cu pulpa foarte zemoasă. **3.** trup; **la ~ est faible** trupul este slab (nu rezistă ispitelor) **4.** simțuri; **les plaisirs de la ~** plăcerile simțurilor. **5.** carne de animal tocată; **~ à saucisse** carne tocată pentru cârnați. **6.** carnație (într-un tablou); **ce peintre rend bien les ~s** acest pictor redă bine carnația. **7.** piele, aspect exterior; **avoir la ~ rude / satinée** a avea pielea aspră / catifelată. **8.** partea albă, cărnoasă dintr-un pește; **le saumon a la ~ fine et ferme** somonul are carnea fină și tare. **9.** natura umană, firea omenească. **10.** *(în expr.)* **ni ~ ni poisson** nici laie, nici bălaie; **souffrir dans sa ~** a suferi fizic; **être bien en ~** a avea o constituție robustă, a fi lat în spate; **avoir la ~ de poule** a se speria; a i se face pielea ca de găină, a-l lua cu rece și cu cald; **donner la ~ de poule** a speria, a înspăimânta (pe cineva); **être une (grosse) masse de ~** a fi foarte gras; a fi gras și prost; **hacher menu comme ~ à pâté** a distruge; a face harcea-parcea; a face bucăți / zob; **être de ~** a avea slăbiciuni omenești; *(prov.)* **la ~ nourrit la ~** carnea e cea mai bună hrană. **II.** *adj.invar.* de culoarea pielii; **des bas couleur ~** ciorapi de culoarea pielii.
chaire *s.f.* **1.** catedră; **être titulaire d'une ~ de littérature** a fi titularul unei catedre de literatură. **2.** post de profesor; **obtenir une ~ de géographie** a obține un post de profesor de geografie. **3.** tribună, estradă; amvon; **la ~ du prédicateur** amvonul predicatorului. **3.** *(în expr.)* **la ~ pontificale** Scaunul apostolic, papalitatea.
chais *s.m.* v. **chai.**
chaise *s.f.* **1.** scaun; **~ pliante** scaun pliant; **~ de jardin** scaun de grădină; **s'asseoir sur une ~** a se așeza pe un scaun; **nous avons douze ~s dans notre salle à manger** avem 12 scaune în sufrageria noastră. **2.** *(tehn.)* suport (la arborele de transmisie). **3.** *(în expr.)* **~ longue** șezlong; *(înv.)* **~ à porteurs** lectică; **~ de poste** trăsură de poștă; **être assis entre deux ~s** a se afla într-o situație nesigură, primejdioasă; **~ à bras** fotoliu; *(la romani)* **~ curule** taburet pliant; **mener une vie de bâton de ~** a-și face de cap; a o duce tot într-un chef.
chaisier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de scaune. **2.** *(înv.)* persoană care închiriază scaune (în parcuri publice).
chaland I. *s.m.* *(mar.)* șaland. **II.** *s.m.f.* *(înv.)* client obișnuit al unei prăvălii; cumpărător.
chaland-citerne (*pl.* **chalands-citernes**) *s.m.* șlep special conceput pentru transportul lichidelor.
chalandise *s.f.* *(în expr)* **zone de ~** zonă de atracție comercială într-un magazin, într-un oraș, într-o regiune.
chalaze *s.f.* **1.** *(biol.)* filament albuminos din albușul oului. **2.** *(bot.)* punctul de ramificare a fascicolului nutritiv în ovulul angiospermelor.
chalazion *s.m.* *(med.)* urcior.
chalcididés *s.m.f.* *(entom.)* familie de insecte himenoptere.
chalcographe *s.m.* calcograf, gravor în aramă.
chalcographie *s.f.* **1.** *(înv.)* calcografie, gravură în aramă. **2.** loc de expunere a planșelor gravate (într-un muzeu).
chalcographier *v.t.* a grava în aramă.
chalcolithique *s.m.* *(geol.)* perioada de tranziție dintre neolitic și epoca bronzului.
chalcopyrite *s.f.* *(mineral.)* calcopirită.
chalcosine, chalcosite *s.f.* *(mineral.)* sulfură de cupru.
chaldaïque *adj.* care aparține caldeenilor; **langue ~** limba caldeenilor.
1. chaldéen ,~ne *adj.* *(ist.)* caldeean, din Caldeea.
2. Chaldéen , ~ne *s.m.f.* *(ist.)* caldeean, locuitor din Caldeea.
châle I. *s.m.* **1.** șal; **~ de cachemire** șal de cașmir. **2.** broboadă. **II.** *adj.* șal; **col ~** guler șal.
chalet *s.m.* **1.** cabană, vilă (la munte). **2.** *(înv.în expr.)* **~ de nécessité** W.C. public.
chaleur *s.f.* **1.** căldură; **la ~ du soleil** căldura soarelui; **nous avons eu de grandes ~s cet été** am avut călduri mari în vara asta, a fost foarte cald; **fournir de la ~** a furniza căldură; **~étouffante** căldură sufocantă; **éprouver des ~s** a avea călduri / temperatură; **~ animale** căldură animală; *(despre animale)* **être en ~** a fi în călduri; a fi în perioada de rut. **2.** *(fig.)* căldură, foc; ardoare, exaltare, entuziasm; impetuozitate; **la ~ de l'argumentation** ardoarea argumentației; **il a défendu son ami avec ~** și-a apărat prietenul cu căldură. **3.** *(fig.)* cordialitate, căldură; **accueillir qqn. avec ~** a primi pe cineva cu cordialitate.
chaleureusement *adv.* (în mod) călduros, cu căldură; **Il m'embrassa ~** m-a îmbrățișat cu căldură.
chaleureux,-euse *adj.* **1.** *(fig.)* cald, afectuos, prietenesc; entuziast; cordial; **accueil ~** primire călduroasă; **applaudissements ~** aplauze entuziaste. **2.** *(arg.)* laș.
chalin *s.m.* *(reg.)* fulger neurmat de tunet.
châlit *s.m.* stinghie de pat sau armătură metalică pe care stă salteaua.
challenge *s.m.* *(sport)* **1.** probă sportivă disputată în afara campionatelor. **2.** premiu, titlu obținut și păstrat

de un sportiv până când acesta îl pierde în întrecere în favoarea unui alt concurent. **3.** competiție; candidatură la titlul de campion.
challenger, challengeur *s.m.* **1.** *(sport)* candidat la titlul de campion. **2.** candidat la alegeri, care intră în cursa alegerilor împreună cu un rival.
chaloir *v.i.* *(în expr.)* **peu me / m'en chaut** puțin îmi pasă; mă doare-n cot.
chaloupe *s.f.* *(mar.)* șalupă, barcaz; ~ **à moteur** șalupă cu motor.
chalouper *v.i.* a merge legănându-se.
chalumeau *s.m.* **1.** *(înv.)* pai de băut lichide; **boire avec un ~** a bea / a sorbi cu un pai. **2.** *(înv.)* fluier. **3.** *(metal.)* arzător (de tăiat, de sudat).
chalut *s.m.* *(mar.)* năvod.
chalutage *s.m.* *(mar.)* năvodit.
chalutier *s.m.* *(mar.)* **1.** năvod. **2.** drifter, trauler.
chamade *s.f.* **1.** *(ist.)* semnal de capitulare. **2.** *(în expr.)* **battre la ~** a-i bate inima de emoție / de frică; a fi copleșit de emoție.
chamaerops *s.m.* v. **chamérops.**
chamailler *v.r.* *(fam.)* a se certa, a se ciorovăi, a se ciondăni pentru fleacuri.
chamaillerie *s.f.* ceartă, ciorovăială, ciondăneală.
chamailleur, -euse *s.m.f.* certăreț, gâlcevitor; arțăgos; țâfnos.
chaman *s.m.* șaman, preot, vrăjitor, vraci (la unele triburi din Asia, America).
chamanisme *s.m.* șamanism, ansamblul practicilor magice ale șamanului.
chamarre *s.f.* **1.** pasmanterie; broderie; fireturi. **2.** *(ist.)* haină largă deschisă în față (sec. XV-XVI).
chamarré, ~e *adj.* **1.** împodobit, acoperit cu fireturi, cu decorații; **un uniforme ~ de décorations** o uniformă acoperită cu decorații. **2.** *(în expr.)* **style ~** stil împodobit, ornat; încărcat.
chamarrer *v.t.* **1.** a împodobi, a acoperi cu fireturi, cu decorații; **~ d'or une chasuble** a împodobi cu aur un patrafir. **2.** a împodobi cu prost gust.
chamarrure *s.f.* **1.** împodobire; împopoțonare; înzorzonare. **2.** *(fig.)* podoabă de prost gust.
chambard *s.m.* **1.** *(fam.)* harababură, dezordine însoțită de tărăboi. **2.** protest violent; scandal, gălăgie, larmă, vacarm; **il m'a fait tout un ~** mi-a făcut un tărăboi întreg.
chambardement *s.m.* deranj, harababură, dezordine, răvășeală.
chambarder *v.t.* *(fam.)* a răsturna, a da peste cap, a deranja, a întoarce cu susul în jos; **il a chambardé toute sa chambre** și-a dat peste cap toată camera.
chambellan *s.m.* șambelan.
chamberlain *s.m.* *(arg.)* umbrelă.
chambertin *s.m.* varietate de vin roșu de Burgundia.
chamboulement *s.m.* *(pop.)* răvășire, răvășeală, deranj, harababură, dezordine.
chambouler *v.t.* *(pop.)* a răsturna, a întoarce cu susul în jos, a răvăși; **les enfants ont chamboulé toute la maison** copiii au întors toată casa cu susul în jos.
chambranle *s.m.* *(arhit.)* pervaz; chenar; șambrană.
chambre *s.f.* **1.** cameră, odaie, dormitor; **~ d'enfants** camera copiilor; **~ d'hôtel** cameră de hotel; **~ d'amis** cameră de oaspeți; **louer des ~ garnies / meublées** a închiria camere mobilate; *(despre soți)* **faire ~ à part** a dormi în camere separate; *(muz.)* **musique de ~** muzică de cameră; *(tehn.)* **~ à air** cameră de automobil. **2.** *(pol., ec., cu maj.)* cameră; adunare legislativă; **Chambre des députés** camera deputaților; **Chambre des représentants** Camera reprezentanților (SUA); **Chambre de Commerce** cameră de comerț. **3.** *(anat.)* cavitate; **~ de l'œil** cavitate a ochiului. **4.** casă; **garder la ~** a sta în casă, a nu ieși; **travailler en ~** a lucra acasă; a lucra pe cont propriu; **couturière en ~** croitoreasă care lucrează acasă; **femme de ~ a.** fată-n casă; **b.** cameristă; **robe de ~** capot, halat, haină de casă. **5.** *(în expr.)* *(foto)* **~ noire** cameră obscură; *(tehn.)* **~ de combustion** cameră de combustie; **~ d'une arme à feu** camera cartușului; **~ froide** cameră frigorifică; **~ forte** încăpere blindată unde se păstrează valori; **~ correctionnelle** tribunal corecțional; **avoir des ~s à louer dans sa tête a** fi nebun; a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă; *(arg.)* **~ aux aveux spontanés** încăpere la Prefectura de poliție unde sunt anchetați delincvenții; *(arg.)* **~ à l'air** plămâni, bojoci; *(arg.)* **~ à gaz** metrou.
chambrée *s.f.* colegii de cameră; colegii de dormitor (în cazărmi, internate).
chambrer I. *v.t.* **1.** a închide într-o încăpere, a ține pe cineva închis; a-l ascunde. **2.** *(fam. în expr.)* **~ qqn.** a-și bate joc / a râde de cineva. **3.** *(în expr.)* **~ du vin** a menține vinul la temperatura camerei. **II.** *v.i.* *(pop.)* a spune gogoși, a minți.
chambrette *s.f.* cămăruță.
chambrier *s.m.* *(ist.)* ofițer care conducea serviciul de la camera regelui, a nobililor.
chambrière *s.f.* **1.** *(înv.)* cameristă; fată-n casă. **2.** bici de manej; **d'un coup de ~, il fit entrer le cheval dans l'arène** cu o lovitură de bici, își împinse calul în arenă. **3.** piesă mobilă de lemn care menține orizontal o trăsură cu două roți.
chameau *s.m.* **1.** *(zool.)* cămilă *(Camelus)*; *(prov.)* **le ~ désirant des cornes a perdu les oreilles** nemulțumitului i se ia darul. **2.** *(fig.)* persoană rea, certăreață, arțăgoasă. **3.** *(arg. înv.)* contrabandist. **4.** *(arg.)* masă ginecologică.
chamelier *s.m.* **1.** îngrijitor de cămile. **2.** conducător de cămile.
chamelle *s.f.* *(zool.)* cămilă (femelă).
chamelon *s.m.* *(zool.)* pui de cămilă.
chamérisier *s.m.* *(bot.)* caprifoi *(Lonicera Xylosteum)*.
chamérops, chamaerops *s.m.* *(bot.)* palmier pitic *(Chamerops humilis)*.
chamito-sémitique *adj., s.m.* *(lingv.)* familie de limbi din care fac parte ebraica, araba, berbera, egipteana veche, feniciana.
chamois I. *s.m.* **1.** *(zool.)* capră-neagră *(Rupicapra rupicapra)*. **2.** piele de capră-neagră tăbăcită cu grăsimi de pește (pentru fabricat mănuși, cordoane). **3.** probă de slalom special la schi. **II.** *adj.invar.* galben-ocru deschis.

chamoisage *s.m.* *(piei.)* tăbăcire specială cu grăsimi de pește.
chamoiser *v.t.* *(piel.)* a tăbăci cu grăsimi de pește.
chamoiserie *s.f.* **1.** tăbăcărie specială, care folosește grăsimi de pește. **2.** industrie a pieilor tăbăcite cu grăsimi de pește.
chamoiseur *s.m.* tăbăcar care folosește grăsimi de pește.
chamoisine *s.f.* cârpă din bumbac flaușat care imită pielea de capră sălbatică și care se folosește la lustruitul mobilelor, la șters geamuri, parbrize.
1. chamoniard, ~e *adj.* din Chamonix.
2. Chamoniard, ~e *s.m.f.* locuitor din Chamonix.
chamotte *s.f.* *(tehn.)* șamotă.
champ *s.m.* **1.** câmp, șes, câmpie; **labourer un ~** a ara un câmp; **fleurs des ~s** flori de câmp; **mener ies bêtes aux ~s** a duce vitele la câmp / la pășune; **à travers ~s a.** peste câmp; **b.** *(fig.)* aiurea, fără sens, razna; **en plein ~** în plin câmp; **~ de bataille** câmp de luptă; *(chir.)* **~ opératoire** câmp operator; **~ visuel** câmp vizual; **travaux des ~s** muncile câmpului; **laisser le ~ libre à l'initiative** a lăsa câmp liber inițiativei; *(mit.)* **Champs Élysées** Câmpiile Elizee; *(mii., ist.)* **Champ de Mars** câmp de manevre; *(fiz.)* **~ magnétique** câmp magnetic; **~ pétrolifère** câmp petrolifer; **~ électrique** câmp electric. **2.** lan, holdă; **~ de blé** lan de grâu. **3.** câmp, fond (la tablouri, gravuri etc.); **le ~ d'une monnaie** câmpul unei monede. **4.** *(fig.)* cîmp, domeniu; **~ d'activité** domeniu de activitate; **~ d'expériences** câmp de experiențe; *(lingv.)* **~ sémantique** câmp semantic. **5.** *(pop.)* șampanie. **6.** *(în expr.)* **~ du repos** cimitir; **prendre la clé des ~s** a-și lua lumea-n cap, a-și lua câmpii; *(fam.)* **donner la clé des ~s** a da liber cuiva; **prendre du ~** a-și lua elan / vânt; *(arg.)* **~ d'oignons** cimitir; **avoir un œil aux ~s et l'autre à la ville** a veghea, a avea grijă de tot; *(fig.)* **se sauver à travers ~s** a încerca să scape tangențial / prin subterfugii; **courir les ~s a.** a umbla fără rost / creanga / lela / teleleu; a bate / a umbla calea mânzului; **b.** a fi compromis; **fou à courir ies ~s** nebun de legat; *(fam.)* **être aux ~s a.** a fi furios; **b.** a fi consternat; *(fig.)* **il reste toujours maître du ~ de bataille** el este cel care triumfă întotdeauna; **avoir encore du ~ devant soi** a avea resurse / posibilități de a se descurca / a o scoate la capăt; **être à bout de ~** a fi la capătul puterilor, a-i seca puterile; **sur-le-~** pe loc, fără întârziere; **à tout bout de ~** la tot pasul; tot timpul; **à tout bout de ~ il me parle de son projet** la tot pasul îmi vorbește de planul lui; **tomber au ~ d'honneur** a cădea la datorie; **~ de courses** hipodrom; **~ de mines** teren minat; **maison des ~s** casă de țară; *(înv.)* **~ clos** teren unde aveau loc dueluri; **~ de tir** poligon de trageri; *(tele)* **~ de multiplage** mutiplaj; **donner libre ~** a da frâu liber; **je me laisse du ~ avant de lui donner ma réponse** îmi acord puțin răgaz înainte de a-i răspunde; *(prov.)* **il y a assez de ~ pour faire glane** e de lucru pentru toată lumea.
1. champagne *s.m.* șampanie; **coupe à ~** cupă de șampanie; **~ frappé** șampanie frapată.
2. champagne *s.f.* **1.** *(geogr.)* câmpie calcaroasă. **2.** *(în expr.)* **fine ~** rachiu de calitate superioară.
champagnisation *s.f.* șampanizare.
champagniser *v.t.* a șampaniza.
champart *s.m.* **1.** *(ist.)* zeciuială din recoltă. **2.** *(agr.)* lan de grâu și secară semănate la un loc, pentru hrana vitelor.
champe *s.f.* *(pop.)* șampanie.
1. champenois, ~e *adj.* din Champagne.
2. Champenois, ~e *s.m.f.* locuitor din Champagne.
champêtre *adj.* **1.** câmpenesc, de țară; **décor ~** decor de țară. **2.** *(în expr.)* **garde-~** paznic de câmp.
champi, champis, ~isse *s.m.f.* *(înv.)* copil orfan găsit pe câmp; copil abandonat pe câmp.
champignon *s.m.* **1.** *(bot.)* ciupercă *(Agaricus)*; **~-de-couche, ~-du-fumier** ciupercă-de-gunoi *(Agaricus campestris)*. **2.** *(maș.)* zencuitor. **3.** *(auto)* pedala de accelerație; **appuyer sur le ~** a apăsa pedala de accelerație. **4.** nume dat unor obiecte asemănătoare ciupercii: suport de pălării, umeraș. **5.** nume dat norului unei explozii nucleare, asemănător cu o ciupercă. **6.** *(în expr.)* **pousser comme un ~** a crește văzând cu ochii; **ville-~** oraș care s-a ridicat în foarte scurt timp.
champignonner *v.i.* a se înmulți rapid, a crește ca ciupercile.
champignonnière *s.f.* **1.** crescătorie de ciuperci. **2.** pământ special pregătit pentru cultivarea ciupercilor.
champignonniste *s.m.* cultivator de ciuperci.
champion, ~ne *s.m.f.* **1.** *(sport)* campion; **une championne de tennis** o campioană la tenis. **2.** *(ist.)* luptător. **3.** *(fig.)* susținător, sprijinitor, protector; luptător, apărător; **~ des endroits de l'homme** apărător al drepturilor omului. **4.** *(fam. în expr.)* **c'est ~!** E grozav! Merge strună!
championnat *s.m.* *(sport)* campionat; **remporter un ~** a câștiga un campionat.
champis, ~isse *s.m.f.* v. **champi**.
champlever *v.t.* a practica crestături pe o placă de metal pentru a grava figuri sau pentru a încrusta emailuri.
champoreau *s.m.* **1.** băutură alcoolică făcută din amestecul mai multor feluri de lichioruri; cocteil. **2.** cafea cu lapte și (puțin) rom. **3.** amestec de cafea neagră și vin.
chamsin *s.m.* v. **khamsin**.
chananéeen *adj. s.m.f.* v. **cananéen**.
chançard, ~e *adj.* *(pop.)* norocos; **je ne suis pas ~** nu sunt norocos.
chance *s.f.* **1.** noroc; **bonne ~** Noroc! **souhaiter bonne ~** a ura noroc; **porter ~** a aduce noroc; **courir / tenter sa ~** a-și încerca norocul; **la ~ a tourné** s-a întors norocul / roata norocului; **c'est bien ma ~!** N-am avut noroc! **il n'a pas de ~** nu are noroc. **2.** șansă; ocazie favorabilă; aventură; **conter sa ~** a-și povesti aventura; **il n'a aucune ~ de salut** nu are nici o șansă de salvare; **calculer ses ~s** a-și calcula șansele; **donner sa ~ à qqn.** a da cuiva o șansă / o posibilitate. **3.** *(la pl.)* șanse, sorți; perspective; posibilități favorabile; **il y a peu de ~s pour qu'il accepte notre projet** sunt puține șanse / nu prea sunt șanse ca el să ne accepte proiectul; **avoir toutes les ~s contre**

soi a nu avea nici o perspectivă de izbândă. **4.** noroc; bucurie; fericire; **par** ~ din fericire; **quelle** ~ **de vous rencontrer!** Ce bucurie să vă întâlnesc! **5.** *(în expr.)* **mettre la** ~ / **toutes ies** ~**s de son côté** a-şi asigura sorţi de izbândă; **pousser sa** ~ a rezista; **rompre la** ~ a strica o afacere.

chancel *s.m.* v. **cancel**.

chancelant, ~e *adj.* **1.** care se clatină, se împleticeşte; **pont** ~ pod care se clatină. **2.** *(fig.)* zdruncinat; slăbit; **santé** ~**e** sănătate zdruncinată. **3.** *(fig.)* şovăitor, nesigur; **pas** ~**s** paşi şovăitori, nesiguri.

chanceler *v.i.* **1.** a se clătina; a se împletici; **il chancelait de sommeil** se împleticea de somn. **2.** a se clătina, a fi ameninţat de prăbuşire, de rutină; care e precar, şubred; **un gouvernement qui chancelle** un guvern care e ameninţat de cădere, care se clatină; **santé qui chancelle** sănătate care e precară. **3.** *(fig.)* a şovăi, a ezita; ~ **dans sa foi** a şovăi în credinţa sa, a avea îndoieli.

chancelier *s.m.* **1.** cancelar; ~ **fédéral** cancelar federal, şef al guvernului în Germania şi Austria. **2.** *(în expr.)* **Chancelier de l'Échiquier** ministru de finanţe în Anglia.

chancelière *s.f.* **1.** soţie de cancelar. **2.** *(înv.)* sac îmblănit pentru încălzirea picioarelor.

chancellerie *s.f.* **1.** cancelarie; birourile, reşedinţa cancelarului. **2.** *(cu maj.)* *(în Franţa)* Ministerul de Justiţie. **3.** ambasadă, consulat; **style de** ~ stil de ambasadă. **4.** *(înv.)* încăpere oficială în care se aplică pe documente sigiliul statului.

chanceux, -euse *adj.* **1.** *(fam.)* norocos, **2.** *(înv.)* hazardat, riscat; aleatoriu.

chanci, ~e I. *adj.* *(înv.)* mucegăit. **II.** *s.m.* **1.** mucegai. **2.** bălegar pe care au crescut ciuperci.

chancir *v.i.,v.r.* a mucegăi.

chancissure *s.f.* *(lit.)* mucegăire.

chancre *s.m.* *(med.)* **1.** şancru, ulceraţie; ~ **syphilitique** şancru sifilitic; ~ **mou** boală venerică benignă. **2.** *(fig.)* boală, cauză a unei distrugeri progresive; **la corruption est un** ~ **qui ruine toute société** corupţia este o boală care distruge orice societate. **3.** *(bot.)* maladie a tulpinii şi a ramurii copacilor. **4.** *(în expr.)* **manger comme un** ~ a mânca cât şapte.

chancrelle *s.f.* *(med.)* şancru benign, datorat unui bacil.

chancrer *v.t.* *(arg.)* a mânca, a hali.

chancreux, -euse *adj.* bolnav de şancru.

chandail *s.m.* pulover, tricou.

chandeleur *s.f.* *(bis. catol.)* intrarea în biserică.

chandelier *s.m.* **1.** sfeşnic; ~ **pascal** sfeşnic în care se pune lumânarea de Paşti. **2.** *(înv.)* lumânărar, fabricant de lumânări. **3.** *(mar.)* bară, suport de balustradă.

chandelle *s.f.* **1.** lumânare (de seu); **éteindre la** ~ a stinge lumânarea. **2.** lumină de lumânare; **lire à la** ~ a citi la lumina lumânării. **3.** *(av.)* **monter en** ~ a urca cu avionul la verticală. **4.** *(constr.)* proptea, bârnă de sprijin. **5.** *(av.)* ridicare verticală; **monter en** ~ a se ridica vertical. **6.** *(arg.)* puşcă. **7.** *(în expr.)* **brûler la** ~ **par les deux bouts a**. a fi risipitor; a cheltui nebuneşte; **b.** a-şi ruina sănătatea prin excese; **faire des économies de bouts de** ~ a se scumpi fără sens / la tărâţe; **devoir une belle / fière** ~ **à qqn.** a datora cuiva recunoştinţă; a fi mult îndatorat cuiva; **le jeu / l'enjeu n'en vaut pas la** ~ nu merită efortul; mai mare daraua decât ocaua; **en voir trente-six** ~**s** a vedea stele verzi (de pe urma unei lovituri); *(fig.)* **moucher la** ~ a îndeplini funcţii subalterne; **se brûler à la** ~ a cădea / a se prinde singur în capcană; **la** ~ **brûle** e zor mare, nu mai e timp; **tenir la** ~ **à qqn.** a favoriza pe cineva într-o chestiune de relaţii amoroase; **donner une** ~ **à Dieu et une au diable** a menaja toate părţile, a se pune bine cu toată lumea; a împăca şi capra şi varza; **être réduit à la** ~ **bénite** a fi pe patul de moarte; ~ **romaine** piesă de artificiu; *(prov.)* **à la** ~, **la chèvre semble demoiselle** toanta la lumânare pare floare; *(prov.)* **il faut quelquefois brûler une** ~ **au diable** trebuie să dai câteodată o lumânare şi diavolului; *(prov.)* **la** ~ **qui va devant éclaire mieux que celle qui va derrière** să faci bine cât trăieşti, nu să-l laşi să se facă după moarte.

chandellerie *s.f.* **1.** fabrică de lumânări. **2.** prăvălie în care se vând lumânări.

chanfrein *s.m.* **1.** *(la cai)* partea dintre urechi şi nări. **2.** *(ist.)* armură de protecţie pentru capul calului. **3.** *(poligr.)* şanfren. **4.** *(arhit.)* suprafaţă obţinută prin înlăturarea părţilor colţuroase (la pietre, lemn, metal).

chanfreiner *v.t.* *(metal.)* a şanfrena.

change *s.m.* **1.** schimb; **cours du** ~ curs de schimb; **agent de** ~ agent de schimb; **bureau de** ~ birou de schimb. **2.** schimb în natură, troc; **gagner au** ~ a face un schimb avantajos; **perdre au** ~ a face un schimb păgubitor. **3.** *(vân.)* şiretlic (folosit de vânat pentru a îndrepta câinii spre altă pradă). **4.** *(înv.)* schimbare. **5.** *(în expr.)* **payer comme au** ~ a plăti pe loc, cu bani gheaţă; **donner le** ~ **à qqn.** a induce în eroare pe cineva; a trage o leapşă cuiva; **prendre le** ~ a se lăsa indus în eroare / înşelat / tras pe sfoară; *(pop.)* **voi au** ~ furt prin înşelarea naivilor.

changeable *adj.* care poate fi schimbat; **ce régime politique est** ~ acest regim politic poate fi schimbat.

changeant, ~e *adj.* **1.** schimbător, inconstant, versatil, nestabil, variabil; **humeur** ~**e** dispoziţie (sufletească) schimbătoare; **temps** ~ timp schimbător. **2.** *(text.)* şanjant; **une étoffe aux reflets** ~**s** o stofă cu reflexe şanjante.

changement *s.m.* **1.** schimbare; ~ **de ton** schimbare de ton; ~ **de programme** schimbare de program; ~ **radical** schimbare radicală; ~ **de décor** schimbare de decor. **2.** modificare; **cette nouvelle l'a obligé à un** ~ **de programme** această veste l-a obligat la o modificare de program. **3.** inovare, reînnoire; **il est trop conservateur pour accepter le moindre** ~ este prea conservator pentru a accepta cea mai mică inovare / reînnoire / schimbare. **4.** transfer, mutare; **demander son** ~ a-şi cere transferul. **5.** *(c.f. în expr.)* ~ **de voie** schimbare de macaz. **6.** *(teatru în expr.)* ~ **à vue** schimbarea decorului în faţa spectatorilor. **7.** *(în expr.)* *(auto.)* ~ **de vitesse** schimbare de viteză.

changer I. *v.t.* **1.** a schimba, a da în schimb; ~ **sa vieille voiture pour une nouvelle** a-și schimba automobilul vechi cu unul nou; ~ **un billet de banque** a schimba o bancnotă (pentru alta). **2.** a schimba, a înlocui pe cineva / ceva; ~ **un concierge** a înlocui un portar (cu altul); ~ **un pneu** a schimba / a înlocui un pneu. **3.** a schimba, a primeni; ~ **un bébé** a primeni un copil, a schimba scutecele unui copil. **4.** *(cu prep.* **en***)* a schimba, a transforma; ~ **en or** a transforma în aur; **ces pluies diluviennes ont changé les rues en véritables rivières** aceste ploi torențiale au transformat străzile în adevărate râuri. **5.** a schimba, a face diferit / să difere; ~ **le sens d'une phrase** a schimba sensul unei fraze. **6.** *(cu prep.* **de***)* a schimba; ~ **de ton** a schimba tonul; ~ **de batteries** a adopta o atitudine complet diferită celei anterioare; a schimba macazul / foaia; ~ **de place avec qqn.** a-și schimba locul cu cineva; ~ **de visage** a-și schimba fizionomia; a se schimba la față; *(mar.)* ~ **de cap** a schimba direcția; ~ **de musique** a schimba subiectul discuției, a schimba vorba; a lua altă vorbă; **changeons de sujet!** să schimbăm subiectul! **7.** *(în expr.)* ~ **son cheval borgne contre un aveugle** a nimeri dintr-un necaz în altul mai mare, a cădea din lac în puț; ~ **le certain pour l'incertain** a umbla după câștiguri iluzorii; a da vrabia din mână pe cioara de pe gard; ~ **son fusil d'épaule** a adopta o atitudine complet diferită celei anterioare; a o întoarce (pe altă strună); a schimba macazul; / tactica; ~ **d'avis comme une girouette** a fi schimbător ca luna; a o întoarce ca la Ploiești; ~ **de poil** a arăta mai bine; ~ **d'idée / de pensée a.** a reveni asupra unei păreri; **b.** a se răzgândi; a-și lua seama; *(prov.)* **vieux chien ne change pas de voie** calul bătrân cu greu se învață la ham. **II. 1.** *v.i.* a se schimba; **le temps a changé** s-a schimbat vremea; **comme il a changé, notre ami!** cât de mult s-a schimbat prietenul nostru! **rien n'a changé dans son attitude** nimic nu s-a schimbat în atitudinea sa. **2.** *(prov.)* **trop** ~ **empire** cine mult schimbă, prost o nimerește; ~ **du blanc au noir a.** a trece / a cădea de la o extremă la alta; **b.** a fi schimbător **3.** *(cu prep.* **en***)* a se schimba / transforma în; **il a changé en mieux** s-a schimbat în bine. **III.** *v.r.* a-și schimba hainele, a se schimba; **va te** ~ **tu es tout trempé** du-te să te schimbi, ești ud leaorcă; *(fig.)* **elle voyage pour se** ~ **les idées** călătorește ca să-și schimbe gândurile.

changeur *s.m.* **1.** comerciant care face troc. **2.** persoană care înlesnește schimburi. **3.** *(tele, în expr.)* ~ **de phase** inversor de fază; ~ **de la fréquence** convertor de frecvență.

chanlate, chanlatte *s.f. (constr.)* căprior despicat de la baza unui acoperiș.

channe *s.f.* (Elveția) cană de cositor.

chanoine 1. *(bis.)* canonic. **2.** *(fam., în expr.)* **mener une vie de** ~ a duce o viață plăcută, liniștită; **avoir une mine de** ~ a avea o figură înfloritoare; a arăta bine; **être gras comme un** ~ a fi gras ca un pepene; *(arg.)* ~ **de Toulon** ocnaș.

chanoinesse *s.f.* **1.** *(înv.)* călugăriță care avea un venit. **2.** *(înv.)* fată care trăia într-o mănăstire fără să se fi călugărit. **3.** *(culinar)* turtă dulce din Dijon.

chanson *s.f.* **1.** cântec; **l'artiste a interprété quelques ~s populaires** artistul a interpretat câteva cântece populare; ~ **à boire** cântec de pahar; **parolier de** ~ textier de cântece; ~ **d'amour** cântec de dragoste. **2.** murmur; **la** ~ **du vent dans les feuilles** murmurul vântului în frunze. **3.** *(fig. la pl.)* fleacuri, mofturi, bagatele, baliverne, povești, prostii, nimicuri; **~s que tout cela!** Mofturi! Fleacuri! Baliverne!; Lasă prostiile! **4.** *(ir.)* refren; **c'est toujours la même** ~ mereu același refren. **5.** *(în expr.)* **mettre en ~s** a ridiculiza; **c'est une autre** ~ este complet altceva; asta e altă mâncare de pește; altă gâscă în altă traistă; **il ne se paie pas de ~s** nu se mulțumește cu vorbe goale / cu puțin; **chanter toujours la même** ~ a cânta mereu același cântec, a o ține una și bună; *(prov.)* **c'est le ton qui fait la** ~ tonul face muzica.

chansonner *v.t.* a satiriza în cântece; ~ **le gouvernement** a satiriza guvernul.

chansonnette *s.f.* **1.** șansonetă, canțonetă; cântecel. **2.** *(arg.)* minciună. **3.** *(arg.)* șantaj sau denunț. **4.** *(arg. în expr.)* **faire à la** ~ a amăgi; a duce cu vorba / cu preșul; **interrogatoire à la** ~ interogatoriu în care polițiștii repetă întrebările până când arestatul se contrazice în afirmațiile făcute.

chansonnier, -ère I. *s.m.f.* **1.** autor de șansonete. **2.** interpret de șansonete. **II.** *s.m.* culegere de șansonete.

chanstiquer *v.t. (arg.)* **1.** a schimba. **2.** a reface; a transforma. **3.** *(în expr.)* ~ **des bobs** a măslui zarurile.

1. chant *s.m.* **1.** cânt, cântat, cântare; **l'art du** ~ arta cântului; **étudier le** ~ a studia cântul; **le** ~ **du coq** cântatul cocoșului. **2.** cântec; **le** ~ **du rossignol** cântecul privighetorii; ~ **de sirène** cântec de sirenă; ~ **mélodieux** cântec melodios; ~ **de guerre** cântec războinic; *(fig.)* ~ **du cygne** cântecul lebedei. **3.** muzică; **faire les paroles et le** ~ a scrie și cuvintele și muzica. **4.** sunet; partea melodică; **le** ~ **du violoncelle** sunetul violoncelului. **5.** *(lit.)* cânt; **poème en dix ~s** poem în zece cânturi. **6.** *(la pl.)* compoziție în versuri; poemă, poezie. **7.** *(în expr.)* **au** ~ **du coq** în zori.

2. chant *s.m.* cant (la scânduri, grinzi, cărămizi); **mettre une brique de** ~ a pune cărămizi pe cant.

chantage *s.m.* șantaj; **faire du** ~ a face șantaj, a șantaja; **être victime d'un** ~ a fi victima unui șantaj; **elle a essayé d'exercer du** ~ **sur lui** a încercat să-l șantajeze.

chantant, ~e *adj.* **1.** cantabil, care se poate cânta ușor; **air** ~ arie cantabilă. **2.** melodios, muzical; sonor; **un air** ~ o arie melodioasă; **l'italien est une langue ~e** limba italiană este o limbă melodioasă; **voix ~e** voce melodioasă. **3.** *(în expr.)* **café** ~ șantan, cabaret.

chanteau *s.m.* **1.** *(înv.)* bucată de stofă. **2.** *(înv.)* bucată, codru de pâine. **3.** piesă de lemn adăugată pe partea unei mese, viori sau violoncel pentru a le mări lățimea.

chantefable *s.f.* *(lit.ev.mediu)* poveste medievală, conținând părți recitate și cântate.

chantepleure *s.f.* **1.** pâlnie cu coadă lungă perforată. **2.** canea. **3.** crăpătură verticală într-un zid (pentru scurgerea apelor), barbacană. **4.** rigolă. **5.** stropitoare de grădinar cu coadă lungă.

chanter I. *v.i.* **1.** a cânta; ~ **juste** / **faux** a cânta bine / fals; ~ **dans une chorale** a cânta într-un cor. **2.** *(despre greieri, insecte)* a țârâi. **3.** *(despre păsări, păsărele)* a cânta, a ciripi; **les oiseaux chantent** păsărelele ciripesc. **4.** *(despre apă)* a susura, a murmura; **les eaux du ruisseau chantent** apele pârâului susură. **5.** *(fig.)* a-i surâde, a i se părea agreabil; a-i plăcea; *(fam.)* **si ça vous chante...** dacă vă convine..., dacă așa vă place. **6.** *(arg.)* a protesta. **7.** *(în expr.)* **faire ~ qqn.** a șantaja pe cineva; **c'est comme si l'on chantait** e inutil, nu folosește la nimic; **c'est comme si vous chantiez** îți pierzi timpul, vezi-ți de drum; **faire ~** *(arg.)* a trage o praftură / o săpuneală; ~ **sur une autre note** a adopta o atitudine complet diferită față de cea anterioară; a schimba macazul / tactica; *(fam.)* **il faudra qu'il chante plus haut pour avoir cela** va trebui să plătească mai mult ca să aibă / să obțină asta; *(prov.)* **le rossignol ne chante pas sur la branche sèche** pe craca uscată nu cântă privighetoarea. **II.** *v.t.* a cânta (un cântec); ~ **un air** a cânta o arie. **2.** *(fig.)* a glorifica, a preamări; **ce poète a chanté les victoires de son pays** acest poet a preamărit victoriile țării sale. **3.** *(fam.)* a vorbi fără rost; a povesti, a îndruga verzi și uscate; **qu'est-ce que vous me chantez là?** Ce-mi tot îndrugi? **4.** *(în expr.)* ~ **toujours la même note** a o ține una și bună; ~ **la messe pour les sourds** a bate toba la urechea surdului; ~ **les louanges de qqn.** a linguși / a tămâia pe cineva; a gâdila pe cineva la inimă; ~ **magnificat à matines** a face lucrurile pe dos.

1. chanterelle *s.f.* **1.** *(muz.)* coarda cea mai subțire a unui instrument cu coarde; *(fig.)* **appuyer sur la ~** a nimeri punctul sensibil al cuiva; a atinge la coarda sensibilă. **2.** *(vân.)* momeală.

2. chanterelle *s.f.* *(bot.)* specie de ciupercă comestibilă *(Agaricus chantarellus).*

3. chanterelle *s.f.* echer cu brațe mobile folosit de tâmplari.

chanteur, -euse I. *s.m.f.* **1.** cântăreț; ~ **populaire** cântăreț popular; **une chanteuse légère** o cântăreață de muzică ușoară; ~ **de charme** cântăreț de melodii sentimentale. **2.** *(ornit. la pl.)* păsări cântătoare. **II.** *adj.* **1.** cântător; **oiseau ~** pasăre cântătoare. **2.** *(în expr.)* **maître ~** șantajist.

chantier *s.m.* **1.** șantier; **aller sur le** / **au ~** a se duce pe șantier; **travailler sur un ~** a lucra pe un șantier; **de construction** șantier de construcții; ~ **naval** șantier naval. **2.** fiecare din bucățile de lemn pe care se sprijină un butoi. **3.** *(în expr.)* *(min.)* ~ **d'abattage** abataj, front de abataj; *(agr.)* ~ **de battage** arie de treierat; *(petr.)* ~ **pétrolier** schelă petrolieră; *(fig.)* **mettre un ouvrage sur le ~** a începe o lucrare; **cet écrivain a un roman sur le ~** acest scriitor are un roman în lucru.

chantignole, chantignolle *s.f.* **1.** *(constr.)* grindă trapezoidală de susținere (într-o șarpantă) **2.** cărămidă de sobă.

chantilly I. *s.m.* dantelă cu ochiuri hexagonale fabricată cândva la Chantilly. **II.** *s.f.* frișcă îndulcită.

chantonnement *s.f.* fredonare.

chantonner *v.t., v.i.* a fredona; **il chantonne une romance** fredonează o romanță.

chantoung *s.m.* v. **shantung**.

chantournage *s.m.* cioplire.

chantourner *v.t.* *(tehn.)* a ciopli; a decupa (după un profil prestabilit); **cadre chantourné** ramă cioplită; **scie à ~** ferăstrău de decupat.

chantre *s.m.* **1.** *(bis.)* cantor, dascăl. **2.** *(fig.)* poet. **3.** *(bot.în expr.)* **herbe aux ~s** brâncuță, voinicică *(Sisymbrium officinale).*

chanvre *s.m.* **1.** *(bot.)* cânepă *(Cannabis sativa)*; *(text.)* ~ **teillé** cânepă melițată; ~ **de Manille** (cânepă de) manila; ~ **indien** cânepă indiană din care se extrage hașișul. **2.** (*bot., în compuse*) ~ **d'eau** dentiță *(Bidens tripartita)*; ~**-sauvage** lungurică *(Galeopsis Tetrahit).*

chanvré, ~e *adj.* *(arg.)* drogat.

chanvrier, -ère I. *s.m.f.* persoană care cultivă sau vinde cânepă. **II.** *adj.* referitor la cânepă; **cultures chanvrières** culturi de cânepă.

chaos *s.m.* **1.** haos; **le ~ de la guerre civile** haosul războiului civil. **2.** *(fig.)* confuzie; încurcătură, învălmășeală, babilonie. **3.** *(geol.)* îngrămădire de blocuri stâncoase formate sub acțiunea eroziunii.

chaotique *adj.* haotic.

chaouch *s.m.* aprod, ușier, ceauș (în Africa de Nord și Orientul Mijlociu).

chapardage *s.m.* *(fam.)* furt, ciordeală, șterpeleală; pungășie, găinărie.

chaparder *v.t.* *(fam.)* a fura, a ciordi, a șterpeli.

chapardeur, -euse *s.m.f.* *(fam.)* pungaș, găinar.

chape *s.f.* **1.** veșmânt preoțesc de slujbă, sfită. **2.** *(constr.)* șapă de ciment. **3.** *(tehn.)* învelitoare, apărătoare. **4.** *(ornit.)* penele dorsale ale păsărilor. **5.** *(în expr.)* **se disputer de la ~ à l'évêque** a se certa pentru lucruri care nu aparțin celor în cauză.

chapeau *s.m.* **1.** pălărie; **coup de ~** salut cu pălăria; **donner un coup de ~** a saluta pe cineva, scoțându-și pălăria; **le ~ sur la tête** cu pălăria pe cap; ~ **de paille d'Italie** pălărie florentină; *(bis.înv.)* ~ **de cardinal** pălărie de cardinal; **tirer son ~ à qqn. a.** a saluta pe cineva scoțându-și pălărie; **b.** a-și scoate pălăria în fața cuiva (admirativ), a recunoaște superioritatea cuiva. **2.** *(la ciuperci)* pălărie. **3.** *(tehn.)* capac; *(auto)* ~ **de roue** capac de roată; *(text.)* ~ **de carde** capac de cardă; *(maș.)* ~ **de palier** capac de lagăr. **4.** *(min.)* grindă de acoperiș. **5.** *(arhit.)* deflector (de coș). **6.** *(mar.)* căciulă (la coș). **7.** scurtă prezentare, introducere, de la începutul unui articol, studiu etc. **8.** *(în expr.)* *(constr.)* ~ **de file de palplanches** baba peretelui de palplanșe; **enfoncer son ~** a-și face curaj; **mettre son ~ de travers** a lua un ton amenințător; *(fam.)* **se donner un mauvais ~** a-și strica reputația; a se compromite; *(fig.)* **c'est la plus belle rose de son ~** e cea mai mare onoare / victorie a sa; **travailler du ~** a-i lipsi o doagă; a fi într-o ureche; ~ **bas!** Jos pălăria; Tot respectul!; **mettre ~**

bas devant qqn. a-i exprima cuiva admirația / respectul; **recevoir le ~** a fi numit cardinal; **porter le ~ a.** a fi făcut răspunzător pentru un eșec; **b.** a avea o reputație proastă; **c.** a-și asuma răspunderea; **prendre un virage / démarrer sur les ~x de roue** a goni nebunește; a merge cu mare viteză; **faire ~ a.** a se răsturna; **b.** a eșua, a da chix.

chapeauter *v.t.* **1.** a pune o pălărie pe capul cuiva; **une femme élégamment chapeautée** o femeie cu pălărie elegantă. **2.** a preceda; **texte chapeauté d'une introduction** text precedat de o introducere. **3.** a controla, a-și exercita autoritatea asupra; **~ un mouvement politique** a controla o mișcare politică.

chape-chute *s.f. (înv.)* chilipir, noroc neașteptat.

chapelain *s.m. (bis.)* capelan.

chapeler *v.t.* **1.** a ciopârți. **2.** *(în expr.)* **~ du pain** a răzui coajă de pâine, a face pesmet.

chapelet *s.m.* **1.** *(bis.)* șirag de mătănii, rozariu; **dire, réciter son ~** a se ruga (înșirând mătănii). **2.** *(fig.)* șir, înșiruire, serie; **un ~ d'îlôts** un șir de insulițe; **un ~ de saucisses** un șir de cârnați. **3.** *(în expr.)* **défiler un ~ d'injures** a turna un potop de ocări; a spune vorbe de ocară; *(fam.)* **défiler son ~** a-și da drumul la gură; a dezlega / a goli sacul.

chapelier, -ère I. *s.m.f.* pălărier. **II.** *s.f.* cutie de pălării.

chapelle *s.f.* **1.** capelă, paraclis; **la ~ d'un château** capela unui castel; **la Chapelle Sixtine** Capela Sixtină. **2.** parte a unei biserici care adăpostește altarul. **3.** *(fig.)* grup; bisericuță, clan; gașcă; **une ~ littéraire** un grup literar. **4.** *(în expr.)* **~ ardente** cameră mortuară.

chapellenie *s.f. (bis.)* demnitatea de capelan.

chapellerie *s.f.* **1.** industrie de pălării. **2.** comerț de pălării. **3.** magazin de pălării.

chapelure *s.f.* **1.** pesmet (pisat); **saupoudrer un mets de ~** a pudra o mâncare cu pesmet. **2.** *(arg.)* păr. **3.** *(arg. în expr.)* **ne plus avoir de ~ sur le jambonneau** a fi chel ca-n palmă.

chaperon *s.m.* **1.** scufă, bonetă, scufiță, capișon; glugă; tichie; **le petit Chaperon Rouge** Scufița-Roșie. **2.** *(înv.* sau *iron.)* însoțitoare la plimbări a unei tinere fete. **3.** *(vân.)* capișon de piele (folosit în dresura șoimilor). **4.** *(constr.)* coamă de zid.

chaperonner *v.t.* **1.** *(despre femei în vârstă)* a însoți la plimbări o fată; **une jeune fille chaperonnée par sa tante** o fată însoțită la plimbări de mătușa ei. **2.** a acoperi capul șoimilor de vânătoare cu un capișon de piele. **3.** *(constr. în expr.)* **~ une muraille** a acoperi un zid cu o coamă în formă de acoperiș, pentru a facilita scurgerea apei de ploaie.

chaperonnière *s.f. (bot.)* captalan *(Petasites officinalis)*.

chapiteau *s.m.* **1.** *(arhit.)* capitel; **~ dorique, ionique, corinthien** capitel doric, ionic, corintic. **2.** partea superioară de la alambic. **3.** cort de circ; **monter un ~** a monta un cort. **4.** circ.

chapitre *s.m.* **1.** capitol; **les ~s d'un livre** capitolele unei cărți. **2.** capitol, parte, rubrică, categorie; **les ~s du budget** capitolele / (sub)diviziunile bugetului. **3.** *(bis.)* consiliu de canonici sau de călugări; **réunir le ~** a întruni consiliul. **4.** *(fig.)* subiect, materie în discuție; **je suis documenté sur ce ~** sunt documentat asupra acestui subiect. **5.** *(în expr.)* **avoir voix au ~ a.** a avea un cuvânt de spus; **b.** a-și spune părerea; **sur le ~ de, au ~ de** în materie de, în privința; **il est sévère sur le ~ de la discipline** este sever în privința disciplinei.

chapitrer *v.t.* **1.** a certa, a muștrului, a dojeni, a admonesta; **son père l'a chapitré à propos de sa conduite à l'école** tatăl său l-a certat în legătură cu purtarea sa la școală. **2.** a împărți, a diviza în compartimente / capitole, a compartimenta; **la commission parlementaire a chapitré le budget** comisia parlamentară a împărțit bugetul. **3.** *(bis.)* a face observație; **~ un élève** a face observație unui elev.

chapka *s.f.* căciulă cu urechi.

chaploir *s.m.* nicovală mică.

chapon *s.m.* **1.** clapon. **2.** coajă de pâine frecată cu usturoi, folosită în salate. **3.** *(maș.)* suport de duză. **4.** viță de vie tânără.

chaponnage *s.m.* castrare a unui cocoș.

chaponneau *s.m.* clapon tânăr.

chaponner *v.t.* a castra un cocoș tânăr.

chaptalisation *s.f.* adăugare de zahăr în must înainte de fermentare.

chaptaliser *v.t.* a adăuga zahăr în must înainte de fermentare.

chaque *adj.nehot.* **1.** fiecare, oricare; fiece, orice; **~ jour** în fiecare zi; **~ homme** fiecare om; **à ~ instant** în fiecare clipă; **~ âge a ses plaisirs** fiecare vârstă cu plăcerile ei / își are plăcerile ei; *(prov.)* **à ~ jour suffit sa peine** fiecare zi cu necazul ei; *(fam.)* **ces livres coûtent cent francs ~** cărțile acestea costă o sută de franci fiecare. **2.** *(în expr.) (prov.)* **~ grain a sa paille** nu e grâu fără neghină.

char *s.m.* **1.** *(ist.)* car (de lupte, de curse); **~ romain** car roman; **les captifs suivaient le ~ du triomphateur** prizonierii mergeau în urma carului de triumf; *(mil.)* **~ de combat / d'assaut** car de luptă, tanc; **~ funèbre** car funebru, dric. **2.** trăsură; **~ à bancs** trăsură cu banchete. **3.** căruță (trasă de boi); **un ~ à foin** o căruță cu fân. **4.** car de carnaval. **5.** *(arg.)* prostie, fleac; **arrête ton ~** Lasă prostiile!; **sans ~** Serios? n-aș crede. **6.** *(bot. în compuse)* **~ de Vénus** omag *(Aconitum napellus)*.

charabia *s.m.* limbă de neînțeles; stil confuz.

characées *s.f.pl. (bot.)* familie de alge verzi evoluate care trăiesc în ape dulci sau sălcii.

charade *s.f.* șaradă; **~ en action** șaradă în care se ghicesc cuvintele prin mimarea lor.

charadriidés *s.m.pl. (ornit.)* familie de păsări cu picioare lungi care trăiesc pe malul apelor; picioroange (becațe, becaține etc.).

charançon *s.m. (entom.)* **1.** gărgăriță *(Curculuonidae)*; **~-du-trèfle** gărgărița-trifoiului *(Apion seniculus)*; **~-des-betteraves** gărgărița-sfeclei (*Pothynoderes punctiventris*). **2.** *(la pl.)* trombari *(Curculionidae)*.

charançonné, ~e *adj.* mâncat de gărgărițe.

charasse *s.f.* lădiță ajurată pentru ambalarea porțelanurilor.

charbon *s.m.* **1.** cărbune; **mine de ~** mină de cărbuni; **chauffage au ~** încălzire cu cărbuni; *(fig.)* **être sur des~s ardents** a sta ca pe cărbuni aprinși / ca pe jeratic; a se perpeli, a fi agitat. **2.** praf / fir de cărbune; **avoir un ~ dans l'œil** a avea un (fir de) praf de cărbune în ochi. **3.** tăciune; **rallumer les ~s** a aprinde din nou tăciunii. **4.** creion din cărbune. **5.** desen în cărbune. **6.** antrax, dalac. **7.** *(bot.)* tăciune *(Ustilago)*. **8.** *(în expr.)* **~ d'algues** boghead; **~ de terre** huilă; **~ de pierre** antracit; **~ de bois** mangan; *(arg.)* **aller au ~ a.** a se duce la muncă; **b.** a se înhăma la o corvoadă; *(arg.)* **envoyer qqn. au ~** a trimite pe cineva la plimbare, a se descotorosi de cineva.

charbonnage *s.m.* **1.** exploatare a cărbunelui. **2.** *(la pl.)* totalitatea minelor dintr-o regiune. **3.** aprovizionare cu cărbuni; **port de ~** port de aprovizionare cu cărbuni.

charbonnée *s.f.* **1.** friptură la grătar; **manger une ~** a mânca o friptură la grătar. **2.** desen în cărbune. **3.** strat de cărbune la un cuptor de cărămizi.

charbonner I. *v.t.* **1.** a carboniza. **2.** a mâzgăli cu creion de cărbune; **~ les murs** a mâzgăli pereții cu (creion de) cărbune. **3.** a înnegri, a mânji cu cărbune; **~ son visage** a-și mânji fața cu cărbune. **II.** *v.i.* **1.** a se carboniza, a deveni cărbune (prin ardere incompletă). **2.** a face fum / funingine; **le poêle charbonne** soba face fum. **3.** *(mar.)* a se aproviziona cu cărbune; **le navire charbonne** vasul se aprovizionează cu cărbuni.

charbonnerie *s.f.* **1.** *(înv.)* depozit de cărbune. **2.** societate secretă politică formată în Franța sub Restaurație.

charbonnette *s.f.* *(înv.)* lemn tăiat anume pentru a fi transformat în cărbuni.

charbonneux, -euse *adj.* **1.** negru precum cărbunele; mânjit; murdar de cărbune. **2.** *(vet.)* de dalac; **mouches charbonneuses** muște care transmit dalacul. **3.** *(geol. în expr.)* **facies ~** aspect al terenurilor carbonifere.

charbonnier, -ère I. *s.m.f.* **1.** cărbunar; persoană care vinde cărbuni. **2.** *(în expr.)* **foi de ~** credință religioasă simplă și naivă; *(prov.)* **~ est maître chez soi** fiecare e stăpân la el acasă. **II.** *s.m.* *(mar.)* navă carbonieră. **III.** *adj.* carbonier, de cărbune; **l'industrie charbonnière** industria carbonieră.

charbonnière *s.f.* **1.** cărbunărie; cuptor de mangal. **2.** *(ornit.)* pițigoiul-cărbunar *(Parus major)*. **3.** *(bot.)* busuioc-sălbatic *(Bruneila vulgaris)*.

charbucle *s.f.* mălura grâului.

charclade *s.f.* *(arg.)* bătaie, cafteală.

charcler *v.t.* *(arg.)* a doborî un adversar, a pune la pământ pe cineva.

charclo *s.m.* *(arg.)* cerșetor.

charcuter *v.t.* **1.** a tăia (prost) carne, a măcelări. **2.** *(chir.fam.)* a opera prost, a măcelări.

charcuterie *s.f.* **1.** industria mezelurilor. **2.** mezelărie, cârnățărie. **3.** mezeluri, cârnați din carne de porc; **se nourrir de ~** a se hrăni cu mezeluri.

charcutier, -ère *s.m.f., adj.* mezelar, cârnățar; **industrie charcutière** industria mezelurilor.

chardon *s.m.* *(bot.)* **1.** spin, scai, scaiete *(Carduus acanthoides)*. **2.** *(în compuse)* **~-aux-ânes** scai-măgăresc, ciulin *(Onopordon Acanthium)*; **~-Roland** scaiul-dracului, scaiul-vântului *(Eryngium campestre)*; **~-bénit-des-Parisiens** pintenoagă *(Carthenus lanatus)*; **~-de-Notre-Dame** armurariu *(Silybum Marianum)*; **~-étoile** ghimpe *(Centaurea calcitrapa)*; **~-hémorrhoïdal** pălămidă *(Centaurea solstitialis)*.

chardonneret *s.m.* *(ornit.)* sticlete *(Carduelis elegans)*.

chardonnette *s.f.* *(bot.)* turtă *(Carlina acaulis)*.

charentaise *s.f.* papuc cu talpă de piele.

charge *s.f.* **1.** încărcătură; încărcare; sarcină; **la ~ d'un camion** încărcătura / sarcina unui camion; **~ de blé** încărcătură de grâu; **capacité de ~ d'un navire** capacitatea de încărcare a unei nave; **~ utile d'un véhicle** sarcina maximă a unui vehicul. **2.** *(mar.)* încărcătura / tonajul unei nave. **3.** greutate, povară; **bête de ~** animal de povară; **plier sous la ~** a se încovoia sub povară. **4.** funcție publică; **il s'acquitte des devoirs de sa ~** se achită de îndatoririle din cadrul funcției sale; **une ~ de notaire** o funcție de notar. **5.** impozit. **6.** *(jur.)* dovadă (de culpabilitate); învinuire, culpă; **relever des ~ contre qqn.** a strânge dovezi (de culpabilitate) împotriva cuiva. **7.** *(mil.)* atac, șarjă; **~ de cavalerie** șarjă de cavalerie; **8.** *(fin.)* cheltuială; taxă; **il a de grosses ~s familiales** are mari cheltuieli familiale. **9.** șarjă, caricatură; portret satiric; **il a joué son rôle en ~** și-a jucat rolul șarjând, caricaturizându-l. **10.** *(metal.)* șarjă. **11.** *(fiz.)* forță, sarcină. **12.** *(tehn.)* material de umplutură. **13.** *(hidraul.)* presiune hidrostatică. **14.** *(fig.)* povară, sarcină, îndatorire, răspundere; **prendre en ~** a-și asuma o răspundere / obligație. **15.** *(fig.)* misiune, sarcină; **il s'est bien acquitté de sa ~** s-a achitat bine de misiunea sa. **16.** *(în expr.)* *(pop.)* **il en a sa ~** e beat criță; **une ~ de coups de bâton** o bătaie soră cu moartea; **être à ~ à qqn. a.** a cădea în spinarea cuiva; **b.** a sta cuiva pe suflet; **être à la ~ de qqn.** a trăi pe spinarea cuiva; a fi întreținut de cineva; **ce vieillard est à la ~ de ses enfants** acest bătrân este întreținut de copiii săi; *(înv.)* **à (la) ~ de** cu condiția; **à ~ de revanche** pe bază de reciprocitate; **j'accepte que vous me rendiez ce service, mais à ~ de revanche** accept să-mi faceți acest serviciu, dar pe bază de reciprocitate; **avoir ~ d'âmes** a avea responsabilitate morală; **faire l'acquit de sa ~** a se achita de îndatoririle sale; **aller au-delà de sa ~** a face mai mult decât trebuie; **cela est de ma ~** asta intră în atribuțiile mele; de data asta mă ocup eu; **femme de ~** femeie de serviciu; *(jur.)* **repousser les ~s** a respinge acuzațiile; **l'accusé fut acquitté des ~s de corruption** acuzatul a fost achitat de acuzațiile de corupție; **le juge accumulait les preuves à ~** judecătorul aduna probele acuzatorii; *(jur.)* **témoin à ~** martor al acuzării; **revenir / retourner à la ~** a insista; a încerca din nou, cu insistență; **il est persévérant, il revient à la ~** încearcă din nou, insistă; *(mar.)* **rompre ~** a descărca mărfuri (de pe o navă); *(prov.)* **il faut prendre le**

bénéfice avec ses ~s trebuie să acceptăm avantajele (unei situații) împreună cu inconvenientele; *(pop.)* **avoir sa ~** a fi beat / drogat. *(pop.)* **porter une ~** a goli un pahar.

chargé, ~e I. *adj.* **1.** încărcat, împovărat; **navire ~** vapor încărcat; **fusil ~** pușcă încărcată; *(med.)* **estomac ~** stomac încărcat, îngreunat; **langue ~e** limbă încărcată, albă; **être ~ comme un baudet** a fi încărcat ca un măgar; **un buffet ~ de provisions** un bufet încărcat de provizii. **2.** *(fig.,cu prep.* **de***)* obligat (să), însărcinat (cu), răspunzător (de); **~ de famille** obligat să se ocupe de familie, om cu sarcini / răspunderi familiale. **3.** *(fig.)* copleșit; **~ d'honneurs** copleșit de onoruri. **4.** *(arg.)* înarmat. **5.** *(arg.)* beat sau drogat. **6.** *(în expr.)* **lettre ~e** scrisoare cu valoare declarată; **temps ~** vreme întunecată, urâtă; **être ~ d'ans** a fi bătrân ca vremea; **être ~ de lauriers** a fi încununat cu lauri. **II.** *s.m.* **1.** însărcinat, responsabil; **~ d'affaires** (diplomat) însărcinat cu afaceri. **2.** *(în expr.)* **~ de cours** lector; șef de lucrări.

chargement *s.m.* **1.** încărcare; **~ d'un navire** încărcarea unui vapor. **2.** încărcătură; *(mar.)* **arrimer le ~** a arima, a repartiza la bord încărcătura. **3.** expediere a unei scrisori recomandate cu valoare declarată; **bureau de ~s** birou de expediat recomandate.

charger I. *v.t.* **1.** a încărca; **~ un camion** a încărca un camion. **2.** a așeza, a pune; **~ un colis sur ses épaules** a așeza, a pune, a ridica un colet pe umeri. **3.** a încărca, a împovăra; **~ un âne** a împovăra un măgar. **4.** a expedia o scrisoare recomandată cu valoare declarată. **5.** a umple, a încărca; **~ la pipe** a umple pipa cu tutun; **~ le poêle** a umple soba; **~ un fusil** a încărca o pușcă. **6.** a încărca; a prelua; **un taxi qui charge des clients** un taxi care preia clienți; **un navire qui charge les voitures des passagers** un vas care încarcă automobilele pasagerilor. **7.** *(cu prep.* **de***)* a acoperi; a umple; **~ une table de mets** a umple o masă cu mâncăruri; **~ ses doigts de bagues** a-și umple degetele cu inele. **8.** *(jur.)* a învinui (pe cineva); **~ un accusé** a învinui un acuzat. **9.** a da o misiune, a însărcina pe cineva cu, a trasa o sarcină cuiva; **~ un avocat d'une affaire** a însărcina pe un avocat cu o afacere. **10.** *(fig.)* a exagera, a șarja; a caricaturiza; **cet acteur charge son personnage pour amuser le public** acest actor își caricaturizează personajul pentru a amuza pubicul. **11.** *(fam.)* a încărca, a adăuga, a mări, a umfla; **~ un compte** a umfla o socoteală. **12.** a se repezi asupra, a ataca; **un sanglier qui charge les chiens** un mistreț care se repede asupra câinilor; **~ l'ennemi** a ataca inamicul. **13.** *(în expr.)* **~ qqn. de bois** a bate măr pe cineva; *(arg.)* **~ la brême** a trișa la cărți. **II.** *v.r. (cu prep.* **de***)* **1.** a lua asupra sa; a prelua răspunderea; **se ~ de qqn.** a-și lua răspunderea întreținerii cuiva. **2.** *(despre arme, aparate)* a se încărca; **ce fusil se charge par la culasse** această pușcă se încarcă prin chiulasă. **3.** *(arg.)* **a.** a se droga. **b.** a se îmbăta. **c.** a se dopa.

chargeur *s.m.* **1.** încărcător (de armă); **le ~ d'un fusil de chasse** încărcătorul unei puști de vânătoare. **2.** *(mil.)* servant. **3.** *(tehn.)* mașină de încărcat. **4.** persoană care încarcă mărfuri. **5.** *(tehn.)* aparat destinat încărcării acumulatorilor. **6.** persoană care închiriază un vapor, îl încarcă cu mărfuri și îl trimite spre o anumită destinație.

chargeuse *s.f.* **1.** *(min.)* încărcător, mașină de încărcat. **2.** *(text.,în expr.)* **~-mélangeuse** alimentator-amestecător.

charibotée *s.f.* *(pop.)* mare cantitate / grămadă de lucruri în dezordine, talmeș-balmeș; **il a descendu du grenier une ~ de choses** a dat jos din pod un talmeș-balmeș de lucruri.

chariboter *v.i.* *(arg. în expr.)* **~ dans le boudin / les bégonias** a exagera.

chariot *s.m.* **1.** car, căruță; **~ de ferme** căruță de fermă. **2.** cărucior; *(min.)* **~-culbuteur** cărucior culbutor. **3.** *(maș., poligr.)* sanie; **~ d'assemblage** sanie colectoare, culegar. **4.** *(c.f.)* transbordor. **5.** *(în expr.)* **~-automoteur** motocar; **tour à ~** strung; *(text.)* **~-porte-bobines** banca flaierului; *(astr.cu maj.)* **Le Grand, Le Petit Chariot** Ursa Mare, Ursa Mică.

chariotage *s.m.* strunjire; cilindrare.

charioter *v.t.* a lucra o piesă la strung.

chariot-grue *s.m.* macara de putere mijlocie.

charismatique *adj.* carismatic, plin de har, de prestigiu; **pouvoir ~** putere carismatică (a unei personalități).

charisme *s.m.* **1.** *(bis.)* har. **2.** influență puternică a unei personalități excepționale, carismă.

charitable *adj.* **1.** caritabil, milostiv, milos; **âme ~** suflet caritabil. **2.** indulgent; plin de compasiune; **appréciation ~** apreciere indulgentă.

charitablement *adv.* *(în mod)* caritabil, cu milă.

charité *s.f.* **1.** milă, caritate; **la ~ chrétienne** mila creștină. **2.** pomană, milostenie; **faire la ~** a da de pomană; **demander la ~** a cere de pomană, a cerși. **3.** binefacere; **œuvre de ~** operă de binefacere; **vente de ~** vânzare de binefacere; în folosul săracilor; **dames de ~** doamne care se ocupă cu opere de binefacere. **4.** bunătate, indulgență; **ayez la ~ de lui pardonner** aveți bunătatea de a-l ierta. **5.** *(în expr.)* **Filles de la Charité** ordin de călugărițe întemeiat de Saint-Vincent de Paul; *(prov.)* **~ bien ordonnée commence par soi-même** mi-e milă de tine, dar de mine mi se rupe inima.

charivari *s.m.* **1.** scandal, zgomot asurzitor, vacarm; ceartă cu țipete; **sa femme lui a fait un beau ~** i-a făcut nevasta un scandal pe cinste. **2.** *(muz.)* muzică discordantă, țipătoare. **3.** dezordine, harababură.

charlatan *s.m.* **1.** *(înv.)* vânzător ambulant de leacuri. **2.** *(fam.)* medic nepriceput. **3.** *(fig.)* șarlatan, pungaș, șnapan, pezevenchi, escroc, coțcar; **un ~ politique** un șarlatan politic.

charlatanerie *s.f.* șarlatanie; escrocherie, pungășie, înșelătorie.

charlatanesque *adj.* șarlatanesc, pungășesc; **un remède ~** un leac de șarlatan, pungășesc.

charlatanisme *s.m.* **1.** șarlatanism; procedeu, purtare de șarlatan. **2.** promisiune mincinoasă; lăudăroșenie, fanfaronadă.

charlemagne *s.m.* **1.** unul din cei patru regi la cărțile de joc; **2.** *(în expr.)* **faire** ~ a se retrage brusc din joc după câștig, nelăsând adversarului posibilitatea unei revanșe. **3.** *(arg.)* cuțit.
charleston *s.m.* *(angl.)* charleston, dans de origine americană, la modă prin 1925 și din nou în 1970.
chariot *s.m.* *(pop.)* om neserios; șmecher; **faire le** ~ a face pe șmecherul.
charlotte *s.f.* **1.** pălărie cu dantelă și panglici. **2.** *(culinar)* (prăjitură) șarlotă.
charmant, ~e *adj.* **1.** fermecător, șarmant, încântător; **une jeune fille ~e** o fată încântătoare. **2.** plăcut, agreabil; **une soirée** ~ o seară plăcută. **3.** *(ir.)* dezagreabil; **quelle conduite ~ e!** Ce purtare dezagreabilă! **4.** *(în expr.cu maj.)* **le Prince Charmant** Făt-Frumos.
1. charme *s.m.* **1.** vrajă, farmec, vrăjitorie; magie; **être sous le ~ de qqn.** a se afla sub vraja cuiva; **rompre un** ~ a rupe o vrajă. **2.** șarm, delectare, farmec, desfătare, încântare; **le ~ de la musique** farmecul muzicii; **cette femme a du** ~ această femeie are farmec; **il n'était pas beau, mais il avait un ~ exquis** nu era frumos, dar avea mult farmec. **3.** *(la pl.)* frumusețe, nuri; atracție; **les ~s d'une femme** frumusețea / atracția unei femei. **4.** *(în expr.)* **se porter comme un** ~ a fi sănătos tun; a fi tare în coș; **faire du** ~ a încerca să placă, să seducă; **rompre le** ~ a risipi vraja; **chanteur de** ~ cântăreț de melodii sentimentale.
2. charme *s.m.* *(bot.)* carpen *(Carpinus betulus).*
3. charme *s.m.* *(fiz.)* proprietate cuantică a particulelor elementare conservată în interacțiuni electromagnetice.
charmer *v.t.* **1.** *(înv.)* a vrăji; a fascina; ~ **un serpent** a vrăji, a îmblânzi un șarpe. **2.** a fermeca, a încânta, a bucura; **la musique nous charme** muzica ne încântă; **je suis charmé de vous revoir** sunt încântat să vă revăd, mă bucur să vă revăd.
charmeur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(înv.)* vrăjitor, vraci; magician. **2.** îmblânzitor; ~ **de serpents** îmblânzitor de șerpi. **3.** persoană fermecătoare; seducător; **quelle charmeuse!** Ce fată fermecătoare! **II.** *s.f.* *(arg.înv.ia pl.)* mustăți. **III.** *adj.* fermecător, încântător, seducător; **un sourire** ~ un zâmbet seducător; **des manières charmeuses** maniere încântătoare; **un regard** ~ o privire fermecătoare.
charmille *s.f.* **1.** alee mărginită de carpeni. **2.** *(înv.)* plantație de carpeni tineri.
charnel, ~le *adj.* **1.** trupesc, referitor la trup; **un être** ~ o ființă din carne și sânge. **2.** carnal; erotic; senzual; **plaisir** ~ plăcere senzuală; **c'est un homme très** ~ e un om foarte senzual.
charnellement *adv.* **1.** trupește. **2.** (în mod) senzual, erotic, carnal; cu senzualitate.
charnier *s.m.* **1.** *(înv.)* osuar. **2.** groapă comună în care sunt depuse cadavre; **les ~s des camps de concentration** gropile comune ale lagărelor de concentrare.
charnière *s.f.* **1.** balama, țâțână. **2.** *(zool.)* articulație care unește cele două valve la scoici. **3.** *(anat.)* articulație lombo-sacrată. **4.** *(în filatelie)* șarnieră. **5.** *(fig.)* șarnieră, punct de legătură, de întâlnire, de joncțiune; articulație; **cet écrivain est né à la ~ de deux siècles** acest scriitor s-a născut la joncțiunea a două secole; *(mil.)* **la ~ de deux corps d'armée** joncțiunea a două corpuri de armată. **6.** *(geol., în expr.)* ~ **anticlinale** creastă anticlinală, ș.a. **7.** unealtă de gravat pe pietrele tari.
charnu, ~e *adj.* **1.** cărnos; **fruit** ~ fruct cărnos; **les parties ~es du corps** părțile cărnoase ale trupului. **2.** gros; **lèvres ~es** buze groase.
charnure *s.f.* ansamblul părților cărnoase ale trupului.
charognard *s.m.* **1.** pasăre de pradă; vultur. **2.** *(peior.)* individ care exploatează nenorocirea altora. **3.** *(peior.)* măcelar care vinde carne proastă. **4.** *(iht.)* nume dat somonilor după ce și-au depus ouăle.
charogne *s.f.* **1.** mortăciune, stârv, hoit. **2.** *(peior.)* carne proastă, stricată. **3.** *(pop.injurios)* canalie; secătură, pușlama.
charogner *v.t., v.r.* *(pop.)* a (se) critica, a (se) bârfi.
charolais, charonais, ~e *adj., s.m.* **1.** din regiunea Charolais. **2.** *(în expr.)* **race ~e** rasă de bovine din Franța, cu carne de calitate deosebită.
charpentage *s.m.* dulgherit.
charpente *s.f.* **1.** *(constr.)* șarpantă, schelet, osatură; ~ **de bois** schelet din lemn; **la maison est vieille, mais la ~ reste bonne** casa este veche, dar șarpanta este bună. **2.** *(med.)* schelet; structură osoasă; *(fam.)* cherestea; **un homme de haute taille, à lourde** ~ un om înalt, cu o structură masivă. **3.** *(fig.)* structură; plan, schemă, schiță; **la ~ d'un roman** schema unui roman. **4.** *(în expr.)* **bois de** ~ lemn de construcții.
charpenté, ~e *adj.* **1.** prevăzut cu o șarpantă, un schelet. **2.** *(fig.)* bine făcut, solid; **un homme fortement** ~ un om solid, bine făcut, lat în spate, bine legat.
charpenter *v.t.* **1.** a lucra cheresteaua unei clădiri. **2.** *(fig.)* a întocmi un plan, o schiță, o schemă; ~ **une pièce de théâtre** a întocmi schema unei piese de teatru.
charpenterie *s.f.* dulgherie.
charpentier *s.m.* **1.** dulgher. **2.** antreprenor de lucrări în construcții. **3.** *(ornit.)* pasăre cu cioc puternic din insula Santo-Domingo.
charpie *s.f.* **1.** scamă; deșeu textil, folosit în trecut pentru pansarea rănilor. **2.** *(în expr.)* **mettre en** ~ a face bucățele, a face zob; **viande en** ~ carne prea fiartă ale cărei fibre se desprind ușor.
charre *s.m.* *(arg.)* **1.** exagerare. **2.** batjocură; minciună. **3.** *(în expr.)* **sans** ~ fără glumă, de-adevărat; **maison de** ~ bordel de lux; **faire du ~ à une femme** a flirta cu o femeie, a-i face curte; **faire des ~s à qqn.** a-i fi infidel cuiva.
charrée *s.f.* **1.** *(înv.)* leșie. **2.** reziduu de sodă.
charretée *s.f.* **1.** (încărcătură dintr-o) căruță; **une ~ de foin** o căruță de fân. **2.** mulțime, cantitate mare; **une ~ de gros mots** o mulțime / un potop de cuvinte urâte / măscări.
charretier, -ère I. *s.m.f.* **1.** căruțaș. **2.** *(în expr.)* **jurer comme un** ~ a înjura ca un birjar; a înjura de toți sfinții; *(prov.)* **il n'est si bon ~ qui ne verse** și cel mai bun cărăuș răstoarnă carul pe cel mai bun drum; *(prov.)* **bon ~ tourne en petit lieu** cârmaciul bun

scapă din furtună. **II.** *adj.* *(despre drumuri)* bun de căruțe, de care; **voie ~ère** drum de căruțe; **la porte ~ère** poarta pe care intră căruțele.
charretin, charreton *s.m.* căruță mică fără loitre.
1. charrette *s.f.* **1.** căruță cu două roți; șaretă; **conduire une ~** a conduce o șaretă; *(înv.)* **~ anglaise** șaretă englezească, mică șaretă de lux trasă de un cal. **2.** *(arg.)* mașină. **3.** *(arg.)* concediere în masă. **4.** *(arg. în expr.)* **être / se mettre en ~ a.** a fi în întârziere; **b.** a trage tare pentru o comandă urgentă; **des ~s de...** o grămadă, o mulțime, potop de...
2. charrette *s.f.* (Elveția) secătură, pramatie.
charriable *adj.* care poate fi transportat, cărat.
charriage *s.m.* **1.** transportare, transport, cărat; **le ~ des pierres par les torrents** căratul pietrelor de către torenți. **2.** cărăușie. **3.** preț de transport. **4.** *(geol.)* șariaj. **5.** *(pop.)* abuz.
charrier I. *v.t.* **1.** a transporta, a căra, a duce (cu carul); **~ du foin** a căra fân. **2.** *(despre fluvii, avalanșe)* a antrena, a lua, a duce cu sine; **le fleuve a charrié des glaçons** fluviul a antrenat bucăți de gheață; **cette rivière charrie beaucoup de sable** acest râu duce cu el mult nisip. **3.** *(arg.)* **~ qqn.** a-și bate joc de cineva. **4.** *(arg.)* a fura prin înșelăciune. **II.** *v.i.* *(pop.)* a exagera; **il me semble que vous charriez un peu** cred că exagerezi puțin; *(în expr.)* **~ dans les bégonias** a face din țânțar armăsar.
charroi *s.m.* **1.** cărăușie, transport cu căruțele; **chemin de ~** drum de căruțe. **2.** *(înv.)* convoi militar.
charron *s.m.* **1.** rotar. **2.** *(arg. în expr.)* **crier / gueuler au ~ a.** a striga după ajutor; **b.** a protesta violent.
charronnage *s.m.* rotărit; rotărie.
charronner *v.i.* *(arg.)* a protesta, a face gură / gât.
charronnerie *s.f.* construcție de care, căruțe, roți.
charroyer *v.t.* a transporta cu căruțele.
charroyeur *s.m.* căruțaș.
charruage *s.m.* **1.** plugărie, plugărit. **2.** arătură cu plugul.
charrue *s.f.* **1.** plug; **~ vigneronne** plug de arat viile; **tracer un sillon avec une ~** a ara o brazdă cu plugul; **~ bissoc** plug cu două brazde; **~ butteuse** plug de mușuroit. **2.** *(tehn.)* aparat pentru captarea curentului electric de-a lungul unei căi ferate. **3.** *(în expr.)* **mettre la ~ avant / devant les bœufs** a proceda ilogic; a pune carul înaintea boilor; *(agr.)* **~-fouilleuse** scarificator de adâncime mare.
charrue-balance (*pl.* **charrues-balances**) *s.f.* plug basculant.
charte *s.f.* **I.** cartă; lege; **la ~ des droits de l'homme** carta drepturilor omului; *(ist.)* **la Grande Charte** Marea Cartă, pact impus regelui Ioan fără Țară de baronii englezi în 1215 și pe care se sprijină libertățile democrației engleze; **la Charte des Nations Unies** Carta Națiunilor Unite, tratat constitutiv al ONU. **2.** *(ist.)* act, hrisov, document ce reglementa privilegiile în evul mediu. **3.** *(în expr.)* **École de ~s** școală de pregătire a arhiviștilor, paleografilor.
charte-partie (*pl.* **chartes-parties**) *s.f.* *(mar.)* contract de navlosire.
charter *s.m.* charter, avion de pasageri cu tarif scăzut.
chartil *s.m.* **1.** căruță pentru transportul snopilor. **2.** remiză, adăpost pentru căruțe, care etc.
chartisme *s.m.* *(Anglia)* cartism, mișcare reformatoare urmărind îmbunătățirea condițiilor de muncă ale muncitorilor (1837-1848).
chartiste *s.m.f.* **1.** *(în Franța)* arhivist-paleograf. **2.** *(în Anglia)* cartist, partizan al cartismului.
chartre *s.f.* **1.** *(înv.)* închisoare. **2.** forma veche pentru **charte**. **3.** *(în expr.)* **tenir qqn. en ~ privée** a sechestra pe cineva în mod arbitrar.
chartreuse *s.f.* **1.** mănăstire. **2.** lichior verde sau galben. **3.** *(înv.)* căsuță izolată la țară.
chartreux, -euse *s.m.* **1.** călugăr din ordinul contemplativ al Sfântului Bruno. **2.** pisică cenușie.
chartrier *s.m.* **1.** arhivar (de mănăstire, de castel). **2.** arhivă (într-o mănăstire, într-un castel). **3.** sală de păstrare a documentelor.
Charybde en Scylla (de) *loc.* **tomber de Charybde en Scylla** a nimeri dintr-un necaz în altul mai mare; a cădea / a nimeri din lac în puț.
chas *s.m.* ureche de ac.
chasement *s.m.* *(dr.feudal)* drept de posesiune asupra unui teren, acordat unui vasal, cu titlu viager.
chasse *s.f.* **1.** vânătoare; **aller à la ~** a merge la vânătoare; **permis de ~** permis de vânătoare; **~ à tir** vânătoare cu pușca; **~ à courre** vânătoare cu câini; **~ aux canards** vânătoare de rațe; **rompre la ~** a întrerupe vânătoarea. **2.** teren de vânătoare; **~ gardée** teren de vânătoare privat; *(fig.)* activitate de vânătoare pentru sine. **3.** sezon de vânătoare; **la ~ est ouverte** s-a deschis sezonul de vânătoare. **4.** vânat; **manger sa ~** a mânca vânatul. **5.** vânători; **la ~ a passé par là** vânătorii au trecut pe aici. **6.** *(text.)* bătaie. **7.** *(tipogr.)* numărul de rânduri în plus de pe o pagină față de modelul dat. **8.** *(fig.)* urmărire, fugărire; alungare, izgonire; **~ à l'homme** urmărire a unui individ (căutat de poliție). **9.** *(av.în expr.)* **avion de ~** avion de vânătoare. **10.** căutare; **elle se mit en ~ de gens à qui elle pût confier son fils** începu să caute oameni / o familie cărora să le poată încredința copilul. **11.** rezervor cu apă la instalațiile sanitare; **actionner / tirer la ~ d'eau** a trage apa (la W.C.). **12.** spațiu liber / joc lăsat unei mașini sau unei piese de mașină; **donner de la ~ à un essieu** a lăsa un spațiu liber / un joc unei osii. **13.** *(în expr.)* **donner la ~ à qqn.** a urmări îndeaproape pe cineva; a se ține de urmele cuiva; a fugări pe cineva; *(fig.)* **~ morte** lucru început și abandonat; *(înv.)* **faire ~** a pleca; a o șterge; *(prov.)* **qui va à la ~ perd sa place** cine nu stă pe locul lui îl găsește ocupat; *(arg.)* **~!** Pleacă! Întinde compasul!
châsse I. *s.f.* **1.** raclă. **2.** locaș, ramă (pentru montarea unei piese); **~ d'un verre de lunette** ramă / toc de ochelari. **3.** ciocan de rotar. **4.** *(în expr.)* **paré comme une ~** înzorzonat; împodobit ca o sorcovă; bogat împodobit. **II.** *s.m.pl.* *(arg.)* **1.** ochi; *(în expr.)* **aux ~** gratis. **2.** *(arg. în expr.)* **avoir les~s qui font roue libre** a privi galeș.
chassé *s.m.* pas de balet.

chassé-bosse *s.m.* *(bot.)* gălbășoară *(Lysimachia vulgaris).*
chasse-clou (*pl.* **chasse-clous**) *s.m.* *(tehn.)* priboi, dorn.
chasse-crapaud (*pl.* **chasse-crapaud, chasse-crapauds**) *s.m.* *(ornit.)* rândunică de noapte, păpăludă *(Caprimulgus europaeus).*
chassé-croisé (*pl.* **chassés-croisés**) *s.m.* **1.** pas de cadril. **2.** *(fig.)* schimb reciproc de situații, de locuri; **le changement du ministère ne fut qu'un ~** schimbarea ministerului n-a fost decât un schimb reciproc de posturi. **3.** *(fig.)* șir de acțiuni, operațiuni, mișcări fără rezultat; **un ~ de démarches** un șir de demersuri fără rezultat.
chasse-diable (*pl.* **chasse-diables**) *s.m.* *(bot.)* sunătoare, pojarniță *(Hypericum perforatum).*
chasse-goupille (*pl.* **chasse-goupilles**) *s.m.* unealtă de scos splinturile din lăcaș.
chasselas *s.m.* **1.** varietate de struguri, ceaslă. **2.** *(arg. în expr.)* **avoir un coup de ~** a fi beat.
chasse-marée *s.m.invar.* *(mar.)* navă mică cu două sau trei catarge.
chasse-mouches *s.m.invar.* apărătoare de muște.
chasse-neige *s.m.invar.* **1.** plug de zăpadă. **2.** vârtej de zăpadă. **3.** *(sport)* poziția schiurilor în forma literei V, pentru frânare sau oprire.
chasse-pierres *s.m.invar.* *(c.f.)* grătar (în fața locomotivei).
chassepot *s.m.* *(ist.)* pușcă militară folosită în armata franceză între 1866-1874.
chasser I. *v.t.* **1.** a vâna; a urmări, a fugări; **~ le lièvre** a vâna iepuri; **~ l'éléphant** a vâna elefanți. **2.** a (iz)goni, a da afară, a pune pe fugă, a alunga; **~ qqn. d'un pays** a izgoni pe cineva dintr-o țară; **~ un insolent** a da afară pe un obraznic; **~ qqn. avec perte et fracas** a da pe cineva afară în brânci; **~ un domestique** a da afară / a concedia un servitor; *(fig.)* **cette bonne nouvelle a chassé ses soucis** această veste bună i-a alungat grijile. **3.** a duce, a mâna, a conduce (din spate); a împinge; **~ un troupeau de moutons** a mâna o turmă de oi; **le vent chasse les nuages** vântul gonește norii. **4.** a scoate (un cui dintr-un zid, dintr-un lemn); *(prov.)* **un clou chasse l'autre** cui pe cui se scoate. **5.** a urma, a succeda; **le jour chasee la nuit** ziua urmează nopții. **II.** *v.i.* **1.** a vâna. **2.** a derapa, a aluneca; **les roues chassent sur le verglas** roțile derapează pe polei. **3.** a înainta, a veni; **les nuages chassent du Nord-Ouest** norii vin dinspre nord-vest. **4.** *(min.)* a se îndepărta de galeria principală. **5.** *(mar.,despre ancore)* a se târî pe fund. **6.** *(arg.)* a fugi. **7.** *(arg.)* a face furtișaguri în cadrul închisorii. **8.** *(în expr.)* **~ sur les terres d'autrui** a încălca drepturile cuiva; *(fam.)* a se băga peste altul; a se băga pe fir; **~ au vent** a merge împotriva curentului; a înota contra valurilor; **~ de race** a fi soi bun; *(prov.)* **bon chien chasse de race** ce naște din pisică șoareci mănâncă. **III.** *v.r.* a se înlătura, a se expulza reciproc.
chasseresse *s.f., adj.* **1.** *(poet.)* femeie care vânează. **2.** *(mit.în expr.)* **Diane ~** Diana, zeița vânătorii.
chasse-roue (*pl.* **chasse-roues**) *s.m.* stâlp sau bornă care împiedică accesul mașinilor într-o anumită zonă.
chasseur, -euse I. *s.m.f.* vânător; **un bon ~** un bun vânător. **II.** *s.m.* **1.** *(mil.)* vânător; **~s alpins** vânători de munte. **2.** avion de vânătoare. **3.** vas de vânătoare. **4.** pilot de avion de vânătoare. **5.** comisionar de hotel. **6.** *(în expr.)* **~ d'images** fotograf sau operator de film care caută imagini originale; **~ de têtes** persoană care recrutează cadre capabile pentru conduceri de întreprinderi; **~ de son** amator de înregistrări pe viu; *(av.)* **~ à réaction** avion de vânătoare cu reacție; *(culinar)* **à la ~** garnitură de ciuperci pentru mâncăruri cu carne, pasăre, ouă.
chasseur-bombardier (*pl.* **chasseurs-bombardiers**) *s.m.* avion ușor de bombardament.
chassez-huit *s.m.invar.* figură de cadril.
chassie *s.f.* *(anat.)* urdoare.
chassieux, -euse *adj.* urduros; **yeux ~** ochi urduroși.
châssis *s.m.* **1.** ramă; cadru; **~ d'un tableau** rama unui tablou. **2.** *(constr.)* cercevea; toc; **le ~ d'une fenêtre** cerceveaua unei ferestre. **3.** *(auto, c.f.)* șasiu. **4.** *(hortic.)* panou sau adăpost din sticlă. **5.** *(tele, în expr.)* **~ de visibilité** ochi de ciclop. **6.** *(arg.)* ochi; pleoapă; ochelari. **7.** *(arg.)* corp frumos de femeie.
chassoir *s.m.* unealtă pentru scos cercurile de la butoaie.
chaste *adj., s.m.f.* **1.** cast; feciorelnic, inocent, nevinovat; pur, neprihănit, neîntinat, neatins, nepătat. **2.** pudic; decent; **un baiser ~** o sărutare decentă.
chastement *adv.* cu castitate, cu pudoare.
chasteté *s.f.* castitate, virtute; candoare, inocență; feciorie, nevinovăție, neprihănire; pudoare; **vœu de ~** legământ de castitate.
chasuble I. *s.f.* **1.** *(bis.)* patrafir. **II.** *adj.* *(în expr.)* **robe ~** rochie evazată fără mâneci.
chasublerie *s.f.* **1.** fabricare de patrafire. **2.** comerț cu patrafire.
chasublier, -ère I. *s.m.f.* **1.** fabricant de patrafire. **2.** negustor de patrafire și obiecte bisericești. **II.** *s.m.* piesă de mobilă pentru atârnat patrafire (în biserici).
chat, chatte *s.m.f.* **1.** *(zool.)* pisică (*Felis domestica*); **vivre comme chien et ~** a trăi / a se înțelege ca câinele cu pisica; a se dușmăni; a fi la colți cu cineva; **jouer avec sa victime comme un ~ avec une souris** a se juca cu victima sa ca pisica cu șoarecele; *(fam.)* **mon petit ~ a.** pisicuțo; **b.** iubitule. **2.** motan, cotoi, pisoi; **le ~ botté** motanul încălțat. **3.** *(în expr.)* **acheter ~ en poche / en sac, acheter le ~ pour le lièvre** a cumpăra cu ochii închiși, fără a vedea ce cumperi; **il n'y a pas un ~** nu e țipenie de om; nu-i nici picior de om; **appeler un ~ un ~ et Rolin un fripon** a spune lucrurilor pe nume; **avoir un ~ dans la gorge** a fi răgușit, a fi văzut lupul; **il n'y a pas de quoi fouetter un ~** vina nu e gravă; faptul e lipsit de importanță; **avoir d'autres ~s à fouetter** a avea alte griji; **donner sa langue au ~** a renunța, a se da bătut; a se recunoaște învins; **jouer au / à ~ perché** a se juca de-a leapșa pe cocoțate; **quand les ~s seront chaussés** în zorii zilei; la revăr-

satul zorilor; în faptul dimineții; **écrire comme un ~** a scrie urât / laba gâștii; **courir comme un ~ maigre** a fugi mâncând pământul; a fugi ca scăpat din pușcă; **toilette de ~** toaletă sumară; **œil de ~** specie de agată; **~ à neuf lanières** bici cu nouă curele; *(ir.fam.)* **~-fourré** magistrat; *(cor.)* **saut de ~** săritură laterală; **il est propre comme une écuelle à ~** e un om murdar; **jeter le ~ aux jambes de / à qqn. a.** a face greutăți cuiva; **b.** a aduce acuzații cuiva; **emporter le ~ a.** a-și lua rămas bun de la călcâie; **b.** a se muta cu totul dintr-o casă; **je ne connais pas un ~ dans cette ville** nu cunosc absolut pe nimeni în acest oraș; **être fait comme les quatre ~s** a fi îmbrăcat urât / ca dracu'; **payer en ~s et en rats** a plăti nimica toată; **c'est le nid d'une souris dans l'oreille d'un ~** e un lucru imposibil; **il est comme le ~ qui retombe toujours sur ses pieds** scapă de necazuri / cade mereu în picioare (ca pisica); *(prov.)* **quand le ~ n'est pas là, les souris dansent** când pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă; *(prov.)* **~échaudé craint l'eau froide** cine s-a fript cu ciorbă suflă și-n iaurt; *(prov.)* **à bon ~ bon rat** la lemnul tare trebuie secure ascuțită; *(prov.)* **~ bien nourri dédaigne les souris** mâța îngrășată nu prinde șoareci; *(prov.)* **il ne faut pas réveiller le ~ qui dort** nu deștepta pe urs când doarme; *(prov.)* **il n'y a pas de si petit ~ qui n'égratigne** pisica, oricât de mică, tot zgârie; *(prov.)* **jamais ~ emmitouflé ne prit souris** pisica răzgâiată nu prinde șoareci niciodată; *(prov.)* **la nuit tous les ~s sont gris** noaptea toată vaca-i neagră; *(prov.)* **le ~ aime le poisson, mais il n'aime pas à se mouiller les pattes** pisica după pește se prăpădește, dar nu și-ar uda labele să-l prindă; *(prov.)* **mieux vaut être tête de ~ que queue de lion** mai bine cap de pisică decât coadă de leu; *(prov.)* **qui naquit ~ court après les souris** ce naște din pisică șoareci mănâncă; *(zool.în compuse)* **~-cervier** râs, linx *(Felis lynx)*; **~-à-crinière** ghepard *(Felis jubata)*; *(bot., în compuse)* **herbe-aux-~s a.** cătușnică *(Nepeta cataria)*; **b.** odolean *(Valeriana dioica)*.

châtaigne *s.f.* **1.** *(bot.)* castană; **~ d'eau** fructul castanului de apă. **2.** *(pop.)* (lovitură de) pumn; **envoyer une ~ à qqn.** a trage / a rade / a cârpi un pumn cuiva. **3.** *(zool.,în compuse)* **~-de-mer** arici de mare *(Echinus lividus)*.

châtaigner I. *v.t.* *(pop.)* a pocni pe cineva. **II.** *v.i., v.r.* *(pop.)* a se bate cu pumnii.

châtaigneraie *s.f.* loc plantat cu castani; plantație de castani.

châtaigneur *s.m.* *(pop.)* bătăuș, caftangiu.

châtaignier *s.m.* *(bot.)* castan *(Castanea vesca)*.

châtain, ~e (*rar la feminin*) **I.** *adj.* șaten, castaniu; **cheveux ~s** păr șaten. **II.** *s.m.* **1.** castaniu, culoare castanie; **un ~-clair** castaniu deschis. **2.** (om cu părul) șaten.

chataire *s.f.* v. **cataire**.

château *s.m.* **1.** castel; **~ féodal** castel feudal; **le ~ de Versailles** castelul din Versailles; **les ruines d'un ~** ruinele unui castel; **~x en Espagne** castele în Spania, iluzii, himere. **2.** *(constr.hidr.)* castel de apă. **3.** conac; **acheter un petit ~** a cumpăra un conac. **4.** *(pop.)* spital, clinică. **5.** *(în expr.)* **~-fort** cetate, cetățuie; **s'effondrer comme un ~ de cartes** a se nărui ca un castel de nisip, a se spulbera; **mener une vie de ~** a duce o viață fără griji; a huzuri; a o duce de minune; *(pop.)* **Château la pompe** apă de robinet, apă chioară.

châteaubriand, châteaubriant *s.m.* *(culinar)* mușchi de vacă la grătar, châteaubriand.

châtelain *s.m.* castelan.

châtelaine *s.f.* **1.** castelană. **2.** lanț de podoabă de care sunt atârnate bijuterii.

châtelet *s.m.* **1.** mic castel. **2.** cetățuie.

châtellenie *s.f.* *(ist.)* domeniu feudal (sub jurisdicția unui castelan).

chat-huant (*pl.* **chats-huants**) *s.m.* *(ornit.)* specie de cucuvea *(Strix aluco)*.

chati *s.m.* *(zool.)* specie de pisică sălbatică din America *(Felis Mitis)*.

châtiable *adj.* **1.** care merită să fie pedepsit. **2.** care poate fi pedepsit.

châtier *v.t.* **1.** a pedepsi; **~ un criminel** a pedepsi un criminal; *(prov.)* **qui aime bien châtie bien** cine știe să iubească știe și să pedepsească. **2.** *(fig.)* a șlefui, a cizela; a retușa; **~ son style** a-și șlefui, a-și perfecționa stilul; **langage châtié** limbaj cizelat, elegant.

châtière *s.f.* **1.** deschizătură în ușă (pentru pisici). **2.** *(arhit.)* ochi de aerisire într-un acoperiș. **3.** deschizătură într-un bazin pentru a permite scurgerea apelor.

châtiment *s.m.* pedeapsă, sancțiune; **infliger un ~** a da / a aplica o pedeapsă; **~ injuste** pedeapsă nedreaptă.

chatoiement *s.m.* sclipire, reflex, strălucire (la stofă, mătase); *(fig.)* **~ du style** strălucire a stilului.

1. chaton *s.m.* **1.** pisic, pisicuță. **2.** *(bot.)* mâțișor. **3.** grămăjoară de praf.

2. chaton *s.m.* **1.** montură de inel. **2.** piatră prețioasă, nestemată; **elle avait au cou une belle rangée de ~s** ea purta la gât un șir frumos de pietre prețioase.

1. chatonner *v.i.* (despre pisici) a făta.

2. chatonner *v.t.* a monta o piatră prețioasă.

3. chatonner *v.i.* *(despre arbori)* a da mâțișori.

chatouille *s.f.* **1.** *(fam.)* gâdilitură; **faire des ~ à qqn**. a gâdila pe cineva. **2.** *(iht.)* larvă de țipar *(Misgurnus fossilis)*.

chatouillement *s.m.* **1.** gâdilitură, gâdilare, gâdilat; **le ~ cause le rire** gâdilatul provoacă râsul. **2.** (senzație de) furnicătură, înțepătură; **nous sentions le ~ des hautes herbes sur le visage** simțeam înțepăturile ierburilor înalte pe figură. **3.** *(fig.)* flatare, măgulire ; **~ de la gloire** măgulirea pe care o aduce gloria.

chatouiller *v.t.* **1.** a gâdila; **~ qqn. dans le dos** a gâdila pe cineva pe spinare. **2.** *(fig.)* a stârni; a zgândări, a scormoni; **mes affirmations ont chatouillé sa curiosité** afirmațiile mele i-au stârnit curiozitatea; **~ l'adversaire** a zgândări pe adversar. **3.** a flata, a complimenta, a măguli; **les compliments chatouil-**

lent l'amour-propre complimentele măgulesc amorul propriu. **4.** a produce o senzație plăcută (auditivă, olfactivă); **la musique chatouille l'oreille** muzica produce o plăcută senzație auditivă / face plăcere auzului. **5.** *(arg.)* a accelera. **6.** *(arg.)* a manevra, a acționa asupra. **7.** *(arg. în expr.)* ~ **un roupillon** a jefui un bețiv adormit; ~ **un pétard** a căuta revanșa.

chatouilleux, -euse *adj.* **1.** gâdilicios; **un enfant** ~ un copil gâdilicios, care se gâdilă ușor. **2.** *(fig.)* susceptibil, sensibil; iritabil, supărăcios, irascibil; **un caractère** ~ un caracter susceptibil.

chatouillis *s.m. (fam.)* gâdilătură ușoară.

chatoyant, ~e *adj. (despre stofe, mătăsuri, bijuterii)* lucios, lucitor, cu ape, sclipitor, cu sclipiri, scânteietor, cu reflexe; **pierre précieuse ~e** piatră prețioasă sclipitoare; **soie ~e** mătase lucioasă, cu reflexe; *(fig.)* **style** ~ stil sclipitor, încărcat de imagini, de culoare.

chatoyer *v.i.* a străluci, a luci, a sclipi, a scânteia, a face ape; **une étoffe qui chatoie** o stofă care lucește, face ape; **on voit ~ les bijoux des dames** se văd lucind bijuteriile doamnelor; *(fig.)* **le style de l'écrivain chatoie** stilul scriitorului strălucește.

chat-pard (*pl.* **chats-pards**) *s.m. (zool.)* pisică sălbatică din America, numită și ocelot *(Felis pardalis)*.

châtrer *v.t.* **1.** a castra, a jugăni, a scopi; ~ **un animal** a castra un animal. **2.** a curăța de stoloni; ~ **des melons, des concombres** a curăța pepeni galbeni, castraveți, de stoloni. **3.** *(fig.)* a mutila, a ciopârți, a modifica; **cet écrivain ne laisse pas ~ ses phrases par les éditeurs** acest scriitor nu-i lasă pe editori să-i mutileze frazele.

chatte *s.f.* v. **chat.**

chattemite *s.f. (fam.)* persoană cu două fețe; prefăcut, ipocrit; mâță blândă; **faire la** ~ a se face / a fi mâță blândă, a se preface.

chatterie *s.f.* **1.** răsfăț; alintare; **faire des ~s à qqn.** a răsfăța pe cineva. **2.** *(la pl.)* dulciuri, bunătăți; **aimer les ~s** a-i plăcea dulciurile.

chatterton *s.m. (el.)* bandă izolatoare; **recouvrir un fil électrique de** ~ a acoperi un fir electric cu bandă izolatoare.

chat-tigre (*pl.* **chats-tigres**) *s.m. (zool.)* specie de pisică sălbatică.

chaud, ~e I. *adj.* **1.** cald; fierbinte; **un thé** ~ un ceai cald; **les pays ~s** țările calde; **soleil** ~ soare cald, arzător, fierbinte; **un climat** ~ o climă caldă; **prendre un bain** ~ a face o baie caldă; **du pain** ~ pâine caldă; **ce gâteau este encore tout** ~ această prăjitură este încă fierbinte. **3.** viu, animat; pasionat, zelos; înfocat, arzător, aprins; **tempérament** ~ temperament înfocat, arzător; *(fig.)* **il n'est pas très ~ pour conclure cette affaire** nu e prea pasionat / încântat pentru (a încheia) această afacere; **un ~ partisan** un partizan zelos. **4.** prietenos, afectuos; **un ami** ~ un prieten afectuos, caid. **5.** plăcut, persistent; **un parfum** ~un parfum persistent. **6.** atrăgător; emoționant; **une voix ~e** o voce emoționantă. **7.** agitat, neliniștit; **nous aurons un automne ~, avec des grèves** vom avea o toamnă agitată / fierbinte, cu greve. **8.** *(în expr.)* **avoir le sang ~ / la tête ~e** a fi iute la mânie; a se aprinde ușor; a-i sări ușor țandăra; **pleurer à ~es larmes** a plânge cu lacrimi cât pumnul / amare; a plânge cu foc și pârjol; **jouer à la main ~e** a (se) juca (de-a) fripta; **à la ~e** pe loc, imediat; pe dată; **nouvelle toute ~e** veste recentă / caldă / proaspătă; **avoir les pieds ~s** a trăi în belșug / în răsfăț; a duce casă mare; **le rendre tout ~ à qqn.** a răspunde cuiva pe loc / pe șleau; **fièvre ~e** febră însoțită de delir și agitație; **tomber de fièvre en ~ mal** a cădea din lac în puț; **être ~ de vin** a fi beat criță; **alarme ~e** alarmă serioasă; **point** ~ punct controversat, de unde se poate isca un conflict; **une ~e affection** o afecțiune puternică; **couleurs ~es** culorile roșu, portocaliu, galben. **II.** *adv.* **1.** cald; **tenir** ~ a ține cald; **ce veston tient** ~ această haină ține cald; **il fait** ~ e cald. **2.** *(în expr.)* **cela ne me fait ni froid ni** ~ mi-e totuna; mă lasă rece; puțin îmi pasă; **tout ~ / à la ~e** îndată, imediat; *(med.)* **opérer à** ~ a opera un pacient aflat în plină criză; **coûter** ~ a costa scump; **servir** ~ a servi pe loc, la moment; **j'ai eu ~ (aux fesses)** am tras o spaimă; *(fam.)* **il fera ~ le jour où...** o să se întâmple mare minune în ziua în care... **III.** *s.m.* **1.** căldură; **être au** ~ a sta la căldură; **il souffre autant du ~ que du froid** suferă și de căldură și de frig (nu suportă nici căldura nici frigul). **2.** *(în expr.)* **souffler le ~ et le froid** a evita o atitudine fermă; a o scălda; **un ~ et un froid** răceală, trecere bruscă de la cald la frig.

chaude *s.f.* **1.** *(reg.)* foc iute, cu flăcări mari. **2.** *(tehn. în expr.)* **donner une ~ au fer / au verre** a încălzi puternic fierul sau sticla pentru a le putea lucra.

chaudeau *s.m. (culinar)* **1.** șodou. **2.** supă de carne caldă.

chaudement *adv.* (în mod) călduros, cald; cu căldură; **habille-toi ~, il fait très froid dehors** îmbracă-te cald, e tare frig afară; *(fig.)* **défendre ~ qqn.** a apăra cu căldură pe cineva.

chaude-pisse, chaude-lance (*pl.* **chaudes-pisses, chaudes-lances**) *s.f. (vulg.)* blenoragie.

chaud-froid (*pl.* **chauds-froids**) *s.m. (culinar)* carne (de pasăre, de vânat) servită rece cu sos sau în aspic.

chaudière *s.f.* **1.** cazan; ~ **de locomotive / de chauffage central** cazan de locomotivă / de încălzire centrală; ~ **à vapeur** cazan de abur, generator de aburi; ~ **de teinturier** cazan de vopsitor; **2.** cazan, conținutul unui cazan; ~ **de lessive** un cazan cu rufe. **3.** căldare. **4.** *(chim., în expr.)* ~ **de laboratoire** blază.

chaudrée *s.f. (culinar, reg.)* supă din pești de mare.

chaudron *s.m.* **1.** cazan; căzănel. **2.** conținutul unui cazan; **un ~ de légumes** un cazan cu legume. **3.** *(peior. muz.)* instrument muzical prost. **4.** *(bot.)* boală a coniferelor cauzată de ciuperci parazite. **5.** ceaun, tuci. **6.** genunchieră evazată a unei cizme înalte.

chaudronnée *s.f.* conținutul unui cazan sau ceaun.

chaudronnerie *s.f. (tehn.)* **1.** cazangerie. **2.** fabricare a unor obiecte din metal.

chaudronnier, -ère *s.m.f.* **1.** arămar, alămar. **2.** cazangiu.

chauffage *s.m.* **1.** încălzire, încălzit; ~ **au gaz** încălzire cu gaze; ~ **au bois** încălzire cu lemne; **le ~ d'un appartement** încălzirea unui apartament; ~ **central** încălzire centrală; **bois de ~** lemne de foc (de încălzit). **2.** aparat de încălzit; ~ **électrique** aparat de încălzit electric, radiator. **3.** *(în expr.)* ~ **urbain** termoficare.

chauffagiste *s.m.* specialist în încălzirea centrală.

chauffant, ~e *adj.* care încălzește; **couverture ~e** cuvertură prevăzută cu o instalație electrică, folosind la încălzit.

chauffard *s.m. (fam.)* automobilist, șofer imprudent sau nepriceput.

chauffe *s.f.* **1.** încălzire, încălzit; **surface de ~** suprafață de încălzire. **2.** întreținere a focului și a presiunii (la un cazan de termoficare). **3.** *(metal.în expr.)* **chambre de ~** cazan de furnal.

chauffe-assiettes *s.m.invar.* aparat electric de încălzit farfuriile.

chauffe-bain (*pl.* **chauffe-bains**) *s.m.* cazan de baie.

chauffe-biberon (*pl.* **chauffe-biberons**) *s.m.* aparat electric de încălzit biberoanele.

chauffe-eau *s.m.invar.* aparat de încălzit apa.

chauffe-lit (*pl.* **chauffe-lits**) *s.m.* instalație electrică pentru încălzit patul.

chauffe-plats *s.m. invar.* reșou pentru menținerea mâncării la cald.

chauffer I. *v.t.* **1.** a încălzi; ~ **de l'eau** a încălzi apă; ~ **un appartement** a încălzi un apartament; **l'alcool chauffe les joues** alcoolul încălzește obrajii. **2.** a pune în funcțiune / sub presiune o mașină cu aburi; ~ **une locomotive** a pune în funcțiune o locomotivă. **3.** *(fig.)* a pune pe foc, a grăbi, a anima; a activa, a stimula; ~ **une affaire** a grăbi o afacere, a se ocupa intens de ea; **cet acteur chauffe son public** acest actor animă publicul. **4.** *(pop.)* a fura; a șterpeli, a șuti, a ciordi, a tâlhări; a mangli; ~ **un portefeuille** a șterpeli un portofel. **5.** *(fam.în expr.)* ~ **une femme** a face curte asiduă unei femei; ~ **les oreilles à qqn.** a enerva; a scoate pe cineva din sărite / din răbdări / din țâțâni; a călca pe cineva pe bătătură / pe nervi; ~ **qqn. à blanc a.** a monta pe cineva, a-i băga fitile; **b**. a enerva pe cineva; *(pop.)* ~ **qqn.** a prinde pe cineva asupra faptului; *(arg.)* ~ **le four** a mânca mult; a-și umple / a-și îneca pipota. **II.** *v.i.* a se încălzi; **l'eau chauffe** apa se încălzește. **2.** a încălzi, a da căldură; **ce radiateur chauffe bien** acest radiator încălzește bine. **3.** *(fig.fam.)* a se înfierbânta, a se exalta, a se înflăcăra. **4.** *(în expr.)* **ça chauffe, ça va ~!** Se-ngroașă gluma! **ce n'est pas pour vous que le four chauffe** nu e pentru tine (nu e de nasul tău); **faites ~ la colle** vezi că începe cearta; **c'est un bain qui chauffe** se pregătește de furtună, va fi furtună. **III.** *v.r.* **1.** a se încălzi; **il se chauffe près du feu** se încălzește lângă foc. **2.** *(în expr.)* **montrer à qqn. de quel bois on se chauffe** a arăta cuiva cu cine are de-a face; a arăta ce-i poate pielea.

chaufferette *s.f.* *(ist.)* cutie perforată care se umplea cu jeratic folosită la încălzitul picioarelor; ~ **électrique** instalație electrică pentru încălzit picioarele.

chaufferie *s.f.* **1.** forjă. **2.** camera cazanelor (pe navă, într-o uzină etc.).

chauffeur *s.m.* **1.** fochist, mașinist. **2.** șofer; ~ **de taxi** șofer de taxi. **3.** *(pop.)* fanfaron, lăudăros.

chauffeuse *s.f.* scăunel cu spătar, de stat în fața focului.

chaufour *s.m.* cuptor de var.

chaufournier *s.m.* lucrător care se ocupă de funcționarea unui cuptor de var.

chaulage *s.m.* **1.** stropire cu soluție de var a pomilor fructiferi, a zidurilor. **2.** îngrășare a pământului cu o soluție de var.

chauler *v.t.* **1.** a vărui; **il chaulait les murs une fois l'an** văruia pereții o dată pe an. **2.** *(agr.)* a îngrășa pământul cu o soluție de var.

chauleuse *s.f.* pompă de stropit cu var.

chaumage *s.m.* *(agr.)* **1.** dezmiriștire. **2.** perioada de dezmiriștire.

chaume *s.m.* **1.** pai. **2.** *(agr.)* miriște; **brûler le ~** a da foc la paiele de pe miriște. **3.** paie de acoperiș; **des toits de ~** acoperișuri din paie.

chaumer *v.t.* a dezmiriști, a smulge rădăcinile păioaselor.

chaumière *s.f.* căsuță, colibă acoperită cu paie.

chaumine *s.f.* *(înv.)* colibă mică.

chaussant, ~e *adj.* **1.** (*despre încălțăminte*) care vine bine pe picior; **ces souliers sont bien ~s** acești pantofi vin bine pe picior. **2.** care folosește la încălțat; de încălțăminte; **articles ~s** articole de încălțăminte.

chausse *s.f.* **1.** sedilă, săculeț pentru strecurat brânza. **2.** *(înv. la pl.)* pantaloni, nădragi. **3.** *(în expr.)* **tirer ses ~s** a o șterge, a o lua la sănătoasa, a o tuli la fugă; **aboyer aux ~s de qqn., courir après les ~s de qqn.** a hărțui pe cineva.

chaussée *s.f.* **1.** șosea; ~ **glissante à cause du verglas** șosea alunecoasă din cauza poleiului. **2.** dig, stăvilar de pământ; ~ **d'étang** stăvilar de eleșteu. **3.** *(la ceasuri)* piesă care fixează minutarul. **4.** *(mar.)* stâncă submarină.

chausse-pied (*pl.* **chausse-pieds**) *s.m.* încălțător, limbă de pantofi.

chausser I. *v.t.* **1.** a încălța; ~ **ses bottes** a-și încălța / a-și pune cizmele; ~ **un enfant** a încălța un copil. **2.** a încălța pe cineva, a procura încălțăminte cuiva. **3.** a pune, a fixa, a lega; ~ **ses skis** a-și pune schiurile, a-și fixa schiurile pe picioare; ~ **ses lunettes** a-și pune ochelarii (pe nas); ~ **sa voiture** a pune cauciucuri noi la automobilul său; ~ **les étriers** a pune piciorul în scara șeii; **4.** a potcovi un cal. **5.** *(agr.)* a mușuroi; ~ **une plante** a mușuroi o plantă, a îngrămădi pământ la baza plantei. **6.** *(în expr.)* ~ **le brodequin a.** a scrie comedii; **b.** a juca comedie; ~ **le cothurne a.** a scrie tragedii; b. a juca tragedie; ~ **les bottes de sept lieues** a se lăsa în voia inspirației; **chaussez mieux vos lunettes** uitați-vă mai bine; **n'être pas aisé à ~** (despre persoane) a fi greu de convins; **cela me chausse** îmi convine; mă aranjează; îmi vine la socoteală; **s'enfuir un pied chaussé et l'autre nu** a fugi cu ce-i pe el; *(prov.)* **les cordonniers sont les plus mal chaussés** cizmarul umblă cu cizmele sparte. **II.** *v.i.* **1.** *(despre*

încălțăminte) a veni bine; **ce soulier chausse bien** acest pantof vine bine (pe picior). **2.** a purta (un anumit număr la încălțăminte); **il chausse du 38** poartă pantofi numărul 38. **III.** *v.r.* a se încălța; **ma fillette se chausse toute seule** fetița mea se încalță singură.
chausse-trape, chausse-trappe (*pl.* **chausse-trappes**) *s.f.* **1.** cursă (de animale). **2.** *(mil.înv.)* piesă metalică cu patru vârfuri de fier înfipte în pământ pentru a opri trecerea cavaleriei. **3.** *(fig.)* înșelătorie; șiretlic; capcană; **il est bon de rester sur les gardes, d'éviter les ~s** e bine să fii în gardă, să eviți capcanele.
chaussette *s.f.* **1.** șosetă; ciorap trei sferturi. **2.** ciorap bărbătesc. **3.** *(pop.)* anvelopă; cauciuc. **4.** *(în expr.)* **~ russe** obială; *(pop.)* **~ à clous** tip de armă; *(fam.)* **jus de ~** cafea proastă; **laisser tomber qqn. comme une vieille ~** a părăsi pe cineva de care nu mai ai nevoie.
chausseur *s.m.* pantofar; cizmar.
chausson *s.m.* **1.** papuc; pâslar. **2.** pantof ușor fără toc, pentru balet. **3.** șosetă tricotată pentru nou-născuți. **4.** *(culinar)* colțunaș. **5.** *(arg.)* prostituată.
chaussure *s.f.* **1.** încălțăminte; pantof; **des ~s à talon** pantofi cu toc; **~s à talons de crêpe** pantofi cu talpă de crep; **cirer ses ~s** a-și lustrui pantofii. **2.** industrie de încălțăminte. **3.** *(în expr.)* **trouver ~ à son pied a.** a găsi un adversar pe măsură; a-și găsi sacul petecul; **b.** a găsi ce-ți trebuie.
chaut *pers.3. sg. ind.prez.* v. **chaloir**.
chauve *adj.* **1.** chel; **être ~ comme un œuf / comme une bille / comme un genou** a fi chel ca-n palmă. **2.** *(despre munți)* golaș, pleșuv; despădurit. **3.** desfrunzit în timpul iernii; **un arbre ~** un copac desfrunzit.
chauve-souris (*pl.* **chauves-souris**) *s.f.* **1.** *(zool.)* liliac *(Vespertilio murinus)*. **2.** *(mar.)* partea cea mai înaltă a cârmei unui vas. **3.** *(arhit.)* polată.
chauvin, ~e *adj., s.m.f.* șovin, șovinist; fanatic.
chauvinisme *s.m.* șovinism, fanatism.
chauvir *v.i. (despre cai, măgari, catâri, în expr.)* **~ de l'oreille / des oreilles** a ciuli urechile.
chaux *s.f.* **1.** var; **lait de ~ , ~ de fond** lapte de var; **~ éteinte** var stins; **eau de ~** apă de var. **2.** *(chim.în expr.)* **~ vive** oxid de calciu; **~ d'arsenic** șoricioaică. **3.** *(în expr.)* **être bâti à ~ et à sable** a avea o constituție robustă, a fi lat în spate; **bâtir à ~ et à sable** a construi solid.
chavirement *s.m.* *(mar.)* scufundare; **le ~ du radeau** scufundarea plutei.
chavirer I. *v.i.* **1.** *(despre vapoare)* a se scufunda; **le voilier chavire** corabia se scufundă. **2.** *(despre vehicule)* a se răsturna, a se da peste cap; **la carriole chavira** brișca se răsturnă. **3.** *(despre ochi)* a se da peste cap; **ses yeux chavirèrent et elle perdit connaissance** ochii i se dădură peste cap și își pierdu cunoștința. **4.** *(fig.)* a fi descumpănit, tulburat, răvășit; **le visage chaviré par l'émotion** chipul răvășit de emoție. **5.** a eșua; **faire ~ les projets de qqn.** a face să eșueze planurile cuiva. **II.** *v.t.* **1.** a răsturna, a da peste cap; **les malfaiteurs ont chaviré les meubles à la recherche de l'argent** răufăcătorii au răsturnat mobilele în căutarea banilor. **2.** *(fig.)* a mișca adânc, a tulbura; **cette nouvelle inattendue l'a chaviré** această veste neașteptată l-a mișcat adânc.
chayotte *s.f.* *(bot.)* specie de cucurbitacee cu fruct comestibil *(Sechium edule)*.
chébec, chébek *s.m.* *(mar.)* nume de ambarcație arabă cu trei catarge, vele și vâsle.
chébran *s.m.f.invar., adj.invar.* *(arg.)* în pas cu moda.
chèche *s.m.* *(în unele țări din Africa)* văl lung folosit ca turban.
chéchia *s.f.* fes, turban purtat în colonii.
check-list *s.f.* *(av.,astr.)* *(angl.)* listă de verificare sistematică a reglajului tuturor dispozitivelor unei nave.
check-up *s.m.* *(angl.)* *(med.)* examen medical sistematic amănunțit.
cheddar *s.m.* *(angl.)* brânză din lapte de vacă.
cheddite *s.f.* exploziv pe bază de clorat de potasiu și dinitrotoluen.
chef *s.m.* **1.** *(înv.)* cap. **2.** șef; conducător, căpetenie, cap; comandant; **le ~ de l'État** șeful Statului; **le ~ du gouvernement** șeful guvernului, primul ministru; **rédacteur en ~** redactor șef; **~ d'État-major** șef de Stat-major; **~ de gare** șef de gară; **~ de train** șef de tren; **~ de file a.** *(mil.)* comandant; **b.** *(fig.)* conducător; **c.** capul șirului; **d.** *(mar.)* navă cap de filă; **~ de tribu** căpetenie de trib; **~ cuisinier, ~ de cuisine** bucătar șef; **~ de bureau** șef de birou; **~ de cabinet d'un ministre** șef de cabinet al unui ministru; **~ d'école** cap de școală, doctrinar urmat de discipoli. **3.** *(fig.)* cap; **~ de famille** cap de familie; **opiner du ~** *(înv.)* **a.** a încuviința dând din cap; **b.** a adera la părerea cuiva. **4.** *(fig.)* cap, punct principal; *(jur.)* **~ d'accusation** cap de acuzare. **5.** *(în expr.)* **~ d'orchestre** dirijor; *(mar.)* **~ de quart** ofițer de cart; *(petr.)* **~ sondeur** maistru sondor; **de son propre / plein ~** din proprie inițiativă; cu de la sine putere; **au premier ~ a.** în primul rând; înainte de orice; **b.** în gradul cel mai înalt; **de ce ~** pentru acest motiv.
chef-d'œuvre (*pl.* **chefs-d'œuvre**) *s.m.* capodoperă; **un ~ littéraire** o capodoperă literară; **un ~ d'habileté diplomatique** o capodoperă de abilitate diplomatică, o abilitate diplomatică excepțională.
chefesse, cheffesse *s.f.* *(fam.)* nevastă, soție de șef.
chefferie *s.f.* **1.** *(mil.înv.)* circumscripție pusă sub autoritatea unui ofițer de geniu. **2.** teritoriu african aflat sub autoritatea unui șef de trib.
chef-garde (*pl.* **chefs-gardes**) *s.m.* (Belgia) controlorul unui tren.
chef-lieu (*pl.* **chefs-lieux**) *s.m.* **1.** reședință, capitală de arondisment, de provincie. **2.** *(în expr.)* **~ de département** prefectură.
cheftaine *s.f.* tânără conducătoare a unui grup de cercetași.
chégros *s.m.* *(tehn.)* sfoară cerată.
cheik, cheich, sheik *s.m.* șeic.
chéilite *s.f.* *(med.)* cheilită, inflamație a buzelor.
cheimatobia *s.f.* *(entom.)* specie de fluture de noapte ale cărui larve răsucesc frunzele pomilor fructiferi.

cheire *s.f (geol.)* scurgeri de lavă pietrificată din provincia Auvergne.
chéiromys *s.m. (zool.)* specie de lemurieni din Madagascar, numiți și ai-ai.
chéiroptères *s.m.pl.* v. **chiroptères**.
chélate *s.m. (chim.)* chelat.
chélateur *s.m. (chim., med.)* corp chimic care se combină cu ioni bivalenți sau trivalenți.
chelem, schelem *s.m. (la jocuri de cărți)* **1.** șlem. **2.** *(sport)* șlem, serie completă de victorii. **3.** *(în expr.) (pop.)* **être grand** ~ a fi în sapă de lemn, a nu avea nici o lețcaie; **être** ~ a fi marț.
chélicerates *s.m.pl. (zool.)* subîncrengătură de artropode.
chélicère *s.f. (zool. la scorpioni, păianjeni)* chelicer.
chélidoine *s.f. (bot.)* rostopască, calce-mare, crucea-voinicului *(Cheiidonium majus).*
chélifer *s.m. (entom.)* specie de păianjeni mici.
chélinguer, chelinguer *v.i. (pop.)* a mirosi urât, a puți.
chelléen, ~ne *s.m., adj. (geol.)* etaj de la începutul paleoliticului; **époque ~ne** începutul cuaternarului.
chéloïde *s.f. (med.)* cheloid, tumoare a pielii.
chéloniens *s.m.pl. (erpet.)* chelonieni, ordin de reptile patrupede, din care face parte broasca țestoasă.
chemin *s.m.* **1.** drum, cale; **s'écarter de son** ~ a se abate din drum; ~ **faisant, en** ~ pe drum, în timpul drumului; ~ **difficile** drum greu; **à mi-~** la jumătatea drumului; **se mettre en** ~ a porni la drum; a se așterne pe drum; **montrer le** ~ **a.** a arăta drumul; **b.** *(fig.)* a da exemplu; **un voleur de grand** ~ un hoț de drumul mare; ~ **forestier** drum forestier; **faire du** ~ **a.** a merge, a parcurge un itinerar; **b.** a avansa, a face progrese; *(fig.)* **aller son petit bonhomme de** ~ **a.** a-și vedea (liniștit) de drum / de treabă; **b.** a nu-și ieși din făgaș; ~ **fréquenté / battu a.** cale bătută / umblată; **b.** rutină. **2.** *(c.f.)* cale ferată, linie ferată; ~ **de fer a.** cale ferată; **b.** joc de noroc. **3.** itinerar, traiectorie. **4.** *(în expr.)* ~ **d'escalier** covor îngust întins pe treptele unei scări; ~ **de ronde** terasă pe coama zidurilor unei cetăți; *(c.f.)* ~ **de halage** banchetă de halaj; ~ **de table** tișlaifer; ~ **de saint Jacques** Calea laptelui; ~ **de la Croix** drumul Crucii; *(fig.)* **faire la moitié du** ~ a face concesii; **passer son** ~ a-și vedea de treabă / de drum; a-și căuta de sărăcie; **perdre son** ~ a se rătăci; **le bon / mauvais** ~ calea cea bună / cea rea; **aller/courir par voie et par ~s / être toujours par voies** et **par ~s** a cutreiera lumea în lung și în lat; a hoinări prin lume; **être en bon** ~ a fi pe calea cea bună; a fi pe punctul de a reuși; **croiser le** ~ **de qqn.** a pune piedici cuiva; **ne pas y aller par quatre ~s** a nu merge pe ocolite; a merge drept la țintă; a da de-a dreptul; **trouver des pierres sur son** ~ a întâmpina greutăți; **je lui ferai voir bien du** ~ o să-i arăt eu cine sunt / cu cine are de-a face; **prendre le** ~ **des écoliers** a lua calea cea mai lungă, a merge pe drumul cel mai ocolit; **montrer le** ~ **aux autres** a da exemplu celorlalți; *(fig.)* **s'arrêter à mi-~** a se opri / a rămâne la jumătate de drum; a rămâne cu căruța în drum; a face un lucru pe jumătate; **trouver son** ~ **de Damas** a se converti; **l'affaire est en bon** ~ afacerea este pe punctul de a reuși; **aller le droit** ~ a merge pe calea cea dreaptă; **suivre les ~s battus** a merge pe cărări bătute / bătătorite; **être vieux comme les ~s** a fi foarte bătrân / bătrân ca vremea; **faire son** ~ **a.** a-și croi / a-și face drum în viață; a răzbi în lume; b. a ajunge departe / bine; *(prov.)* **à** ~ **battu il ne croît point d'herbe** pe cărarea bătută nu crește iarbă; *(prov.)* **en tout pays il y a une lieue de mauvais** ~ nu e pădure fără uscături; *(prov.)* **il ne faut pas laisser croître l'herbe sur le** ~ **de l'amitié** nu lăsa iarba să crească pe cărarea prieteniei; *(prov.)* **le** ~ **est long du projet à la chose** de la vorbă până la faptă, ca de la pământ la cer; *(prov.)* **tous les ~s mènent à Rome** toate drumurile duc la Roma.
chemin de fer *s.m.* **1.** cale ferată; tren; **voyager par** ~ a călători pe calea ferată; a călători cu trenul; ~ **rapide** tren rapid; ~ **omnibus** tren personal / de persoane; ~ **électrique** tren electric; ~ **de ceinture** tren de centură. **2.** joc asemănător cu baccara.
chemineau *s.m.* **1.** om care caută de lucru prin sate; zilier. **2.** vagabond, cerșetor. **3.** sobă portativă din tablă; godin.
cheminée *s.f.* **1.** vatră; sobă; cămin, șemineu; **une** ~ **qui tire bien** o sobă care are un tiraj bun; **allumer du feu dans la** ~ a aprinde foc în sobă / cămin; **se réunir autour de la** ~ a se strânge în jurul sobei. **2.** coș, horn; **le séisme a fait tomber des ~s dans les rues** cutremurul a dărâmat coșuri pe străzi; **les cigognes font leur nid sur les ~s** berzele își fac cuibul pe coșuri; **ramoner des ~s** a curăța hornuri (de către coșar). **3.** *(min.)* galerie, suitoare (de circulație). **4.** conductă, în general cilindrică, folosită într-un sistem de ventilație. **5.** orificiu circular în mijlocul unei parașute. **6.** *(geol. în expr.)* ~ **volcanique** orificiu prin care ies gazele și lava vulcanică. **7.** *(geogr. în expr.)* ~ **des fées** coloană de pământ acoperită cu o rocă tare care o protejează împotriva eroziunii. **8.** *(alpin.)* pasaj vertical îngust într-un perete stâncos sau într-un ghețar. **9.** *(pop.)* pahar mare de vin roșu. **10.** *(în expr.)* **faire qqch. sous le manteau de la** ~ a face un lucru pe ascuns; *(pop.)* **grande** ~ fată înaltă.
cheminement *s.m.* **1.** înaintare (pe drum); mers; **le** ~ **d'une troupe** mersul / înaintarea unei trupe. **2.** *(geod.)* drumuire; linie. **3.** *(fig.)* înaintare; mers înainte, progres; **le** ~ **de la pensée d'un écrivain** progresul, mersul gândirii unui scriitor. **4.** *(c.f., în expr.)* ~ **de la voie / des rails** fuga liniilor (a șinelor).
cheminer *v.i.* **1.** a merge, a umbla; **ils cheminaient à travers bois** mergeau prin pădure. **2.** *(fig.)* a-și face drum, a pătrunde; **cette idée a cheminé dans les esprits** această idee și-a făcut drum în mințile oamenilor. **3.** *(mil.)* a înainta încet, la adăpost, spre pozițiile inamice. **4.** a urma un itinerar; **sentier qui chemine dans la montagne** cărare care merge în / pe munte.
cheminot *s.m.* feroviar, lucrător la căile ferate; **la grève des ~s** greva feroviarilor.

chemisage *s.m.* *(tehn.)* îmbrăcare, acoperire (de protecție).
chemise *s.m.* **1.** *(tehn.)* cămașă; **il porte une ~ blanche** poartă o cămașă albă; **~ en coton** cămașă de bumbac; **~ de nuit** cămașă de noapte; **être en bras / manches de ~** a fi îmbrăcat numai în cămașă; a nu purta haină; **~ à manches courtes** cămașă cu mâneci scurte; **perdre jusqu'à sa ~** a pierde până și cămașa de pe el; a se ruina. **2.** *(tehn.)* cămașă de protecție, înveliș, învelitoare; *(maș.)* **la ~ du cylindre** cămașa cilindrului. **3.** *(poligr.)* mapă; **mettre des papiers dans une ~** a pune documente într-o mapă. **4.** *(poligr.)* supracopertă. **5.** *(arhit.)* zidărie de protecție. **6.** înveliș din metal al gloanțelor. **7.** *(în expr.)* **ies ~s noires** milițiile fasciste italiene; **les ~s rouges** partizanii lui Garibaldi; *(înv. mil.)* **les ~s de mailles** za; **n'avoir pas de ~** a fi sărac lipit pământului; **engager sa ~** a risca totul; **se soucier de qqch. comme de sa première ~** a nu se sinchisi de nimic; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie; *(prov.)* **entre le chair et la ~ il faut cacher le bien qu'on fait** fă binele și aruncă-l în baltă; **changer d'opinion comme de ~** a fi schimbător ca luna; **il sait faire d'un vieux sac une ~ neuve** scoate apă / bani din piatră seacă; *(prov.)* **ma peau m'est plus proche que la ~** mai aproape-i pielea decât cămașa.
chemiser *v.t.* **1.** *(tehn.)* a îmbrăca, a înveli, a acoperi; **~ un tuyau** a înveli o țeavă. **2.** *(culinar)* a acoperi cu hârtie pereții unei forme sau tăvi.
chemiserie *s.f.* **1.** fabrică, atelier de cămăși. **2.** magazin cu cămăși. **3.** industrie de lenjerie masculină.
chemisette *s.f.* **1.** cămășuță. **2.** bluză. **3.** cămașă bărbătească cu mâneci scurte.
chemisier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de cămăși. **2.** negustor de cămăși. **3.** bluză de femeie având croiala clasică, cu mâneci lungi și manșete.
chémosis *s.m.* *(med.)* edem al corneei.
chênaie *s.f.* stejăriș, plantație de stejari.
chenal (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** *(mar.)* canal; **le navire glissait par d'étroits ~aux** vasul se strecura prin canale înguste. **2.** curent de apă amenajat pentru funcționarea unei mori. **3.** *(geol.în expr.)* **~ pro-glaciaire** vale săpată de apele glaciare.
chenapan *s.m.* șnapan, pungaș, escroc, potlogar, șarlatan, găinar, borfaș.
chêne *s.m.* **1.** *(bot.)* stejar *(Quercus sessiliflora)*; **une armoire de ~** un dulap din lemn de stejar. **2.** *(în compuse)* **~-liège** stejar-de-plută *(Quercus saver)*; **~-chevelu** cer *(Quercus cerris)*; **~-à-grappes** gorun *(Quercus pedunculata)*; **~-blanc, ~-truffier** tufan *(Quercus pubescens)*; **~-vert** varietate de stejar mediteranean *(Quercus ilex)*; **être fort comme un ~** a fi falnic ca un stejar.
chêneau *s.m.* *(bot.)* stejar tânăr.
chéneau *s.m.* *(bot.)* streașină.
chêne-liège (*pl.* **chênes-liège**) *s.m.* *(bot.)* v. **chêne.**
chenet *s.m.* suport metalic pentru lemnele dintr-un șemineu.
chènevière *s.f.* **1.** *(agr.)* cânepiște. **2.** *(bot.)* dumbeț *(Teucrium Chamaedrys)*.
chènevis *s.m.* sământă de cânepă.
chenevixite *s.f.* *(mineral.)* fosfat natural de fier.
chènevotte *s.f.* *(text.)* puzderie.
chenil *s.m.* **1.** coteț, cușcă pentru câini de vânătoare. **2.** crescătorie de câini. **3.** *(fig.)* locuință murdară, cocină. **4.** (Elveția) obiecte de proastă calitate, în dezordine.
chenille *s.f.* **1.** *(zool.)* omidă; **les ~s rongent les feuilles des arbres** omizile rod frunzele copacilor. **2.** *(tehn.)* șenilă; **véhicule à ~s** vehicul cu șenile.
chenillé, ~e *adj.* *(despre vehicule)* pe șenile; cu șenile.
chenillette *s.f.* **1.** *(mii.)* șeniletă. **2.** *(bot.)* numele popular al unei plante leguminoase din familia *Acacia* și *Scorpiurus*.
chénopode, chénopodium *s.m.* *(bot.)* spanac-porcesc *(Chenopodium hybridum)*.
chénopodiacées *s.f.pl.* *(bot.)* chenopodiacee, familie de plante perene, cu flori mici.
chénopodium *s.m.* v. **chénopode**.
chenu, ~e *adj.* **1.** cărunt, încărunțit (de bătrânețe); **barbe ~e** barbă încărunțită. **2.** *(despre munți)* cu creste de zăpadă, înzăpezit; **mont ~** munte înzăpezit. **3.** *(despre copaci)* despuiat de frunze; desfrunzit. **4.** *(arg.)* ușor de păcălit, fraier.
cheptel *s.m.* **1.** *(zool.)* șeptel; **le ~ ovin** șeptelul ovin. **2.** inventar; **~ vif** inventar viu; **~ mort** inventar mort.
chèque *s.m.* *(ec., fin.)* cec; *(pop.)* **~ en bois** cec fără acoperire.
chéquier *s.m.* *(ec., fin.)* carnet de cecuri.
cher, -ère I. *adj.* **1.** drag, scump, iubit; **son ami le plus ~** prietenul său cel mai drag. **2.** scump; prețios, de preț; **l'appréciation de cet homme m'est ~e** aprecierea acestui om îmi este prețioasă. **3.** costisitor, scump; **ce manteau est très ~** acest mantou este foarte scump. **II.** *adv.* **1.** scump; **cela coûte ~** costă scump; **ce marchand vend ~** acest negustor vinde scump. **2.** *(în expr.)* **ne pas valoir ~** a nu face doi bani; a nu face nici cât o ceapă degerată; **il ne donne pas ~ de cette association** nu pune mare preț pe această asociație.
chercher I. *v.t.* **1.** a căuta, a umbla după; **~ qqn. des yeux** a căuta pe cineva din ochi / din priviri; **~ un mot dans le dictionnaire** a căuta un cuvânt în dicționar; **~ un emploi / un logement** a umbla după o slujbă / o locuință; **~ qqn. par mer et par terre / par monts et par vaux** a căuta pe cineva peste tot; **~ à paraître** a căuta să se remarce; **~ asile** a căuta adăpost; **~ castille** a căuta ceartă / pricină; a fi pornit pe ceartă; **~ des poux / puces à qqn., ~la petite bête** a căuta nod în papură; **~ la lune en plein jour** a căuta imposibilul; **~ une aiguille / une épingle dans une botte de foin** a căuta ceva foarte greu de găsit; a căuta acul în carul cu fân. **2.** a râvni (la, după), a urmări (ceva); **il cherche la gloire** râvnește la glorie; **il ne cherche que son profit personnel dans cette affaire** nu-și urmărește decât profitul său personal în această afacere. **3.** a provoca; **tu l'as bien cherché** ai provocat (acest lucru). **4.** (*în expr.*)

~à... a se sili, a-și da silința (să), a se strădui (să); *(fam.)* **aller** ~ a costa, a valora; **cela va** ~ **dans le trente mille francs** asta o să coste cam treizeci de mii de franci; ~ **des singes verts** a umbla după himere / cai verzi pe pereți; ~ **chicane à qqn.** a-i face cuiva șicane; ~ **des pouilles au mort** a nu ierta pe cineva orice s-ar întâmpla /nici mort; ~ **dans sa tête** a încerca să-și amintească; **envoyer** ~ **qqn.** a trimite după cineva; **qu'allez-vous** ~? Ce-ți veni?; Ce te-a apucat? De unde ai mai scos-o și pe-asta?; *(prov.)* **le bien cherche le bien** binele cu bine se răsplătește; *(prov.)* **qui cherche trouve** cine caută găsește. **II.** *v.i.* a căuta, a cerceta. **III.** *v.r.* a se analiza.

chercheur, -euse I. *s.m.f.* căutător; ~ **d'or** căutător de aur. **II.** *s.m.* **1.** cercetător; **les** ~**s du Centre National de la Recherche Scientifique** cercetătorii Centrului Național de Cercetări Științifice (din Franța); *(tele.)* căutător. **III.** *adj.* **1.** curios, investigator; **un esprit** ~ un spirit curios. **2.** *(în expr.)* **tête chercheuse** dispozitiv de ghidare spre țintă al unei rachete.

1. chère *adj.f.* v. **cher**.

2. chère *s.f.* **1.** *(înv.)* față, chip; **faire bonne** ~ **à qqn.** a primi bine pe cineva. **2.** *(în expr.)* **faire bonne** ~ a mânca bine; **faire maigre** ~ a mânca prost; **aimer la bonne** ~ a aprecia bucătăria aleasă.

chèrement *adv.* **1.** scump; **vendre** ~ **sa peau / sa vie** a lupta cu îndârjire; a-și vinde scump pielea / viața; **une victoire** ~ **acquise** o victorie scump plătită. **2.** *(înv.)* cu (toată) dragostea; cu tandrețe; **embrasser** ~ a îmbrățișa cu tandrețe.

chéri, ~e *adj., s.m.f.* drag, scump, iubit; **mon ~!** Dragul meu!; **un enfant** ~ un copil iubit.

chérif *s.m.* *(arab.)* șerif; șef musulman.

chérifat *s.m.* **1.** calitatea, demnitatea de șerif. **2.** ținutul asupra căruia se exercită autoritatea șerifului.

chérifien, ~ne *adj.* **1.** de șerif; referitor la șerif. **2.** marocan; referitor la Maroc; **le royaume** ~ Marocul.

chérir *v.t.* **1.** a iubi, a îndrăgi; ~ **ses parents** a-și iubi părinții. **2.** *(în expr.)* ~ **une illusion** a se hrăni cu iluzii.

chermès *s.m.* *(entom.)* molia-scorpion *(Chermes Cimicoides)*.

chéro, chérot *adj.* *(arg.)* costisitor, prea scump.

cherrer, chérer I. *v.i.* *(arg.)* **1.** a depăși măsura (în fapte, în vorbe), a exagera; a forța nota; ~ **avec le beurre / dans le brie** a forța nota. **2.** a licita. **3.** a-și dubla eforturile; **II.** *v.t.* a maltrata, a brutaliza; ~ **qqn. aux badines / au kiki** a brutaliza, a trânti la pământ, a sugruma.

cherry *(pl.* **cherries**) *s.m.* *(angl.)* vișinată.

cherté *s.f.* scumpete; ~ **de la vie** scumpete a vieții. **2.** cost, preț exagerat (mare).

chérubin *s.m.* **1.** *(bis.)* heruvim. **2.** *(fig.)* copilaș frumos, îngeraș. **3.** *(arte plastice)* cap de copil cu aripi.

chervis, chervi *s.m.* *(bot.)* plantă ombeliferă cu rădăcină comestibilă *(Sium sisarum)*.

chester *s.m.* brânză fabricată în orașul Chester din Anglia.

chétif, -ive *adj.* **1.** plăpând, slăbuț; firav, delicat; pirpiriu, sfrijit; pipernicit; **un enfant** ~ un copil plăpând; **arbre** ~ copac pipernicit; **fleurs ~ives** flori plăpânde. **2.** slab, sărac, fără valoare; **revenu** ~ venit slab; **récolte chétive** recoltă slabă. **3.** îngust, meschin; **idéal** ~ ideal meschin.

chétivement *adv.* prost, mizerabil; în sărăcie; **vivre** ~ a trăi prost, amărât, în sărăcie.

chétodonte *s.m.* *(iht.)* pești din recifele coraliene, numiți și fluturi de mare.

chevaine *s.m.* v. **chevenne.**

cheval (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** *(zool.)* cal *(Equus caballus)*; ~ **de trait** cal de tracțiune; ~ **de fiacre** cal de birjă; ~ **de cirque** cal de circ; ~ **de selle** cal de călărie; ~ **de course** cal de curse; **atteler un** ~ a înhăma un cal; **monter un** ~ a călări un cal; **marchand de chevaux** negustor de cai, geambaș; *(fig.)* ~ **de bataille** persoană căreia i se dau cele mai grele / neplăcute sarcini, cal de bătaie; *(mil.)* ~ **de frise** obstacol mobil din lemn, prevăzut cu sârmă ghimpată; ~ **marin** cal de mare; *(auto)* **une quatre chevaux** un automobil de patru cai putere; *(prov.)* **à** ~ **donné on ne regarde pas à la bouche** calul de dar nu se caută la dinți; *(prov.)* **à méchant** ~ **bon éperon** la calul nărăvit, pinten ascuțit. **2.** călărie, echitație; **faire du** ~ a face călărie / echitație; **costume de** ~ costum de călărie; **homme de** ~ om pasionat de călărie. **3.** *(în expr.)* **brider son** ~ **par la queue** a pune căpăstrul în coada calului; **n'avoir ni** ~ **ni mule** a fi sărac lipit pământului; **c'est un vrai** ~ **à la besogne / un** ~ **de labour** e rezistent la muncă, știe să tragă; ~ **de retour** recidivist; **cela ne se trouve pas sous / dans le pas d'un** ~ nu se găsește pe toate drumurile; nu crește în copac; **monter sur ses grands chevaux** a se înfuria; a-și ieși din minți / din fire; **à** ~ călare; **monter à** ~ **a.** a călări; **b.** a încăleca; **descendre de** ~ a descăleca; **être à** ~ **sur les principes** a nu se abate de la principiile sale; **travailler comme un** ~ a munci din greu, a trage tare; **fièvre de** ~ temperatură mare; **remède de** ~ doctorie tare; **c'est un grand** ~ este o zdrahoancă de femeie; *(pop.)* **c'est pas le mauvais** ~ nu e un om rău; **changer son** ~ **borgne pour un aveugle** a nimeri dintr-un necaz în altul mai mare; a cădea din lac în puț; *(pop.)* **à la graisse de chevaux de bois** fără valoare; *(pop.)* **être à** ~ a-și fi îndeplinit jumătate din pedeapsă; *(pop.)* **manger avec les chevaux de bois** a mânca frugal; *(prov.)* **il fait toujours bon tenir son** ~ **par la bride** când stăpânul nu-ngrijește, starea i se primejduiește; *(prov.)* **le** ~ **a quatre pattes et pourtant il bronche, il n'est si bon** ~ **qui ne bronche** un cal are patru picioare și tot se poticnește; *(prov.)* **il vaut mieux être** ~ **que charrette** mai bine cal decât căruță; *(prov.)* **les chevaux courent les bénéfices et les ânes les attrapent** nu e pentru cine se pregătește ci pentru cine se nimerește; *(prov.)* **l'œil du maître engraisse le** ~ ochiul stăpânului îngrașă vita; *(prov.)* **mérite d'aller à pied qui n'a pas soin de son** ~ dacă n-ai grijă de cal, mergi pe jos la deal; *(prov.)* **mors doré ne rend pas le** ~ **meilleur** frâiele de aur nu fac mai bun calul; *(prov.)* **ne meurs** ~**, herbe te vient** paște, murgule, iarbă verde; *(prov.)* **qu'un** ~ **soit mauvais ou bon, chausse**

toujours ton éperon paza bună trece primejdia rea; *(prov.)* **trop tard ferme-t-on l'étabie quand les chevaux sont perdus** după ce au furat caii în zadar încui grajdul.

cheval-d'arçons, cheval-arçons *s.m.invar.* cal (aparat de gimnastică pentru bărbați).

chevalement *s.m.* **1.** *(constr.)* schelă de sprijin. **2.** *(min.)* turn; ~ **de puits** turnul galeriei.

chevaler *v.t.* *(constr.)* a sprijini, a propti (un zid).

chevaleresque *adj.* cavaleresc; de cavaler; **conduite** ~ comportare cavalerească.

chevaleresquement *adv.* *(rar)* (în mod) cavaleresc, cavalerește.

chevalerie *s.f.* **1.** *(în evul mediu)* instituție militară, rang, calitatea de cavaler. **2.** distincție onorifică instituită de diferite state.

chevalet *s.m.* **1.** șevalet; **tableau de** ~ tablou de mici dimensiuni. **2.** *(la vioară)* căluș, scăunaș. **3.** *(tehn.)* capră. **4.** *(ist.)* instrument de tortură. **5.** *(piei.)* cășlău; boc. **6.** *(mil.în expr.)* ~ **de pointage** trepied de sprijin al unei arme de foc.

chevalier *s.m.* **1.** *(ist.)* cavaler; ~ **errant** cavaler rătăcitor; **le Chevalier de la triste figure** cavalerul tristei figuri, Don Quijote; **ies Chevaliers de la Table Ronde** Cavalerii Mesei Rotunde. **2.** cavaler, membru al unui ordin onorific; grad de cavaler; ~ **de la Légion d'Honneur** cavaler al Legiunii de Onoare. **3.** *(în antichit.)* roman aparținând ordinului ecvestru (între patricieni și plebi). **4.** membru al unui ordin religios și militar; **les Chevaliers de l'ordre de Malte** Cavalerii ordinului de Malta. **5.** *(omit.)* pasăre înrudită cu becața. **6.** *(în expr.)* ~ **d'industrie** aventurier, escroc; **se faire le** ~ **de qqn.** a lua apărarea cuiva; **être le** ~ **servant d'une femme** a înconjura o femeie cu atenții, a fi galant; ~ **de la manchette** homosexual. **7.** *(bot.)* ciupercă comestibilă *(Tricholoma equestre)*.

chevalière *s.f.* șevalieră; ~ **de platine** șevalieră de platină.

chevalin, ~e *adj.* cabalin; de cal; **race ~e** rasă cabalină; **profil** ~ profil cabalin.

cheval-vapeur (*pl.* **chevaux-vapeur**) *s.m.* *(mec.)* cal-putere.

chevauchant, ~e *adj.* care se încalecă, care se suprapune; **tuiles ~es** țigle care se suprapun; *(geol.)* **pli** ~ șariaj.

chevauchée *s.f.* **1.** cavalcadă, plimbare călare; **une longue** ~ **dans la campagne** o lungă plimbare pe câmp. **2.** cursă călare. **3.** *(fig.)* goană, învălmășeală; **c'était, dans sa tête, une** ~ **d'idées** era o învălmășeală de idei în capul său. **4.** *(ist.)* incursiune militară în scop de jaf.

chevauchement *s.m.* **1.** călărit. **2.** încălecare, încălecat; ~ **de deux planches** încălecarea a două scânduri, suprapunerea lor. **3.** *(geol.)* șariaj. **4.** *(med.)* deplasare a extremităților unui os fracturat. **5.** *(fig.)* extindere; încălecare; ~ **d'intérêts** încălcare a intereselor (cuiva).

chevaucher I. *v.i.* **1.** *(înv.)* a călări, a merge călare. **2.** a se încăleca, a se suprapune; **ces tuiles chevauchent régulièrement** aceste țigle se suprapun regulat, perfect; *(tipogr.)* **lettres, lignes qui chevauchent** litere, rânduri care se încalecă. **II.** *v.t.* a călări, a sta călare; ~ **un coursier** a călări un cal de luptă. **III.** *v.r.* a se încăleca, a se suprapune.

chevau-leger (*pl.* **chevau-légers**) *s.m.* *(ist.)* soldat din cavaleria ușoară.

chevêche *s.f.* *(omit.)* cucuvea, cucuvaie *(Athena noctus)*.

chevêchette *s.f.* *(omit.)* specie de cucuvea brună *(Glaucidium pesserinum)*.

chevelu, ~e I. *adj.* **1.** acoperit cu păr, păros; **cuir** ~ piele a craniului acoperită de păr. **2.** *(bot.în expr.)* **racine ~e** rădăcină cu numeroase firicele. **4.** *(în expr.)* **monts ~s** munți acoperiți cu codri, munți împăduriți. **II.** *s.m.* **1.** *(bot. în expr.)* **le** ~ **d'une racine** ansamblul rădăcinilor și filamentelor unei plante. **2.** pletos, individ cu părul lung; **à la discothèque je n'ai vu que des ~s** la discotecă nu am văzut decât pletoși.

chevelure *s.f.* **1.** păr; **avoir une riche** ~ a avea un păr bogat. **2.** *(astr.)* coadă de cometă.

chevenne, chevesne *s.m.* *(iht.)* clean *(Squalius cephalus)*.

chevet *s.m.* **1.** căpătâi (al patului); **livre de** ~ carte de căpătâi, carte preferată; **être au** ~ **de qqn.** a sta la căpătâiul cuiva; a veghea lângă un bolnav. **2.** *(arhit.)* partea exterioară a absidei. **3.** pernă. **4.** *(în expr.)* **il a trouvé cela sous son** ~ a inventat toate astea; **être brouillé avec ie** ~ a avea insomnii.

chevêtre *s.m.* *(constr.)* jug.

cheveu (*pl.* **-x**) *s.m.* **1.** (fir de) păr; **peigner ses ~x** a-și pieptăna părul; **ne tenir qu'à un** ~ a fi în mare pericol, a atârna de un fir de păr; **se prendre aux ~x** a se lua de păr cu cineva; a se lua la păruială; **un raisonnement tiré par les** ~ un raționament exagerat / tras de păr; **couper / fendre un** ~ **en quatre** a se ocupa de ceva cu o minuțiozitate exagerată, a despica firul de păr în patru; **faire dresser les** ~ **sur la tête** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; a face să înghețe sângele în vine; a face părul măciucă; **s'arracher les ~x** a-și smulge părul (de disperare); a fi disperat; a se lua cu mâinile de cap. **2.** *(pop.)* hibă, defect, cusur; **il y a un** ~ e o hibă. **3.** *(în expr.)* *(fam.)* **ne pas toucher à un** ~ a nu se atinge de cineva; **prendre une occasion aux ~x** a nu scăpa ocazia; (*fam.*) **il ne s'en faut pas de l'épaisseur d'un** ~ e nevoie de foarte puțin; nu trebuie mare lucru; *(pop.ir.)* **avoir de beaux ~x** a se afla într-o stare de plâns; **~x d'ange a.** dulceață din coajă de lămâie; **b.** beteală din pomul de Crăciun; **c.** fidea subțire; *(fam.)* **avoir mal aux ~x** a fi mahmur după chef; **se faire des ~x** a-și face gânduri / griji; a se măcina de griji; **arriver comme un** ~ **/ des ~x sur la soupe** a fi inoportun; a pica / a cădea ca musca-n lapte; **sortir en ~x** a ieși cu capul gol; **il s'en faut d'un** ~ puțin îi lipsește să; *(bot.)* **~x de paysan** cicoare sălbatică; *(bot.)* ~ **de la Vierge** floare de călin; *(bot.în compuse)* **~x de Vénus** chicavoinicului *(Nigeila damascena)*; *(pop.)* **avoir un / le** ~ **pour qqn.** a fi îndrăgostit de cineva, a-i sfârâi călcâiele după cineva; *(prov.)* **l'occasion a tous ses**

~x sur le front omul numai o dată în viață dă cu norocul în față; (prov.) **on ne peut pas peigner un diable qui n'a pas de ~x** de unde nu e, de-acolo nu se varsă; (prov.) **on ne peut pas prendre un homme rasé aux ~x** prinde chelul și ia-i părul; (prov.) **qui n'a que trois ~x, les a vite peignés** chelului nu-i trebuie apă multă.

chevillage *s.m.* **1.** *(tehn.)* asamblare. **2.** *(text.)* operațiune de înmuiere a fibrelor de mătase.

chevillard *s.m.* măcelar care vinde en-gros.

cheville *s.f.* **1.** gleznă; **la robe lui descendait aux ~s** rochia îi venea până la glezne. **2.** cep, cui de lemn, de metal, de material plastic. **3.** *(tehn.)* știft (de pană). **4.** *(tehn.)* cui; piron; **enfoncer / ficher une ~** a bate un cui. **5.** *(muz.)* cui de întins coardele. **6.** cârlig de măcelărie. **7.** *(versif.)* cuvânt folosit numai pentru completarea rimei. **8.** *(în expr.) (fig.)* **ne pas arriver à la ~ de qqn.** a nu ajunge nici până la degetul mic al cuiva; a nu se putea compara / măsura cu cineva; **vente à la ~** vânzare a cărnii tăiate la abator; vânzare en-gros; *(c.f.)* **la ~ du crochet de traction** bulonul cuplei; **être en ~ avec a.** a fi în relații cu; **b.** *(pop.)* a fi în cârdășie cu; **~ ouvrière a.** cuiul piridocului, pivot; **b.** *(fig.)* agentul principal, sufletul unei afaceri, unei întreprinderi; *(mar.)* **~ à œillet** bulon; **se mettre en ~ avec qqn.** a se asocia cu cineva; *(pop.)* **avoir les ~s qui enflent** a se lăuda.

chevillé, ~e *adj.* **1.** *(tehn.)* asamblat. **2.** *(în expr.)* **avoir l'âme ~e au corps a.** a duce o viață aspră; **b.** a avea nouă vieți / nouă suflete.

cheviller *v.t.* **1.** *(tehn.)* a prinde, a asambla (cu cuie, cepuri, știfturi). **2.** *(text.în expr.)* **~ la soie** a stoarce mătasea pentru a-i da suplețe. **3.** *(înv.în expr.)* **~ des vers** a versifica folosind cuvinte de prisos.

chevillette *s.f.* cheie de lemn la vechile închizători.

chevillier *s.m.* *(la instrumentele cu coarde)* gât.

cheviotte *s.f.* **1.** lână de oi de rasă scoțiană. **2.** stofă din lâna acestor oi.

chèvre *s.f.* **1.** *(zool.)* capră *(Capra)*; **ménager la ~ et le chou** a împăca și capra și varza. **2.** *(tehn.)* capră. **3.** *(în expr.)* **prendre la ~** a-i sări țandăra / muștarul; *(pop.)* **faire devenir ~** a scoate pe cineva din sărite; **vin à faire danser les ~s** vin foarte acru; *(prov.)* **il veut sauver la ~ et les choux** și cu varza unsă și cu slănina-n pod nu se poate; *(prov.)* **la ~ a sauté en la vigne, aussi y sautera la fille** capra sare masa, iada sare casa; *(prov.)* **où la ~ est attachée, il faut qu'elle broute** întinde-te cât ți-e plapuma.

chevreau *s.m.* **1.** *(zool.)* ied; *(prov.)* **quand la chèvre saute au chou, le ~ y saute itou** capra sare masa, iada sare casa. **2.** *(piel.)* șevro; **gants de ~** mănuși de șevro.

chèvrefeuille *s.m.* *(bot.)* caprifoi *(Lonicera Caprifolium)*.

chèvre-pied, chèvre-pieds I. *adj.* *(mit., despre satiri)* cu picior de capră, cu copita despicată. **II.** *s.m.* satir, divinitate rustică din mitologia greacă.

chevreter *v.i.* v. **chevroter (I)**.

chevrette *s.f.* *(zool.)* **1.** iadă, căpriță. **2.** pirostrie. **3.** *(înv.)* cimpoi. **4.** *(zool.)* crevetă *(Crangon vulgaris)*.

chevreuil *s.m.* **1.** *(zool.)* căprioară *(Capreolus capreolus)*. **2.** *(arg.)* termen de dispreț la adresa unui turnător.

chevrier, -ère I. *s.m.f.* păstor de capre. **II.** *s.m.* *(bot.)* soi de fasole.

chevrillard *s.m.* pui de căprioară de șase luni.

chevron *s.m.* **1.** *(constr.)* căprior (la acoperiș). **2.** *(mil.)* galon, tresă militară având semnificația unui grad militar. **3.** *(în expr.)* **~ traverse** stinghie.

chevronné, ~e *adj.* *(fam.)* experimentat, priceput, învechit în meserie; **ouvrier ~** muncitor experimentat, priceput.

chevronner *v.t.* *(constr.)* a pune căpriorii la acoperiș.

chevrotain, chevrotin *s.m.* *(zool.)* cerb-moscat *(Moschus moschiferus)*.

chevrotant, ~e *adj.* *(fam. despre voce)* tremurător; behăitor.

chevrotement *s.m.* *(fam.)* tremurare (a vocii); behăit, behăire.

chevroter I. *v.i.* *(despre capre)* a făta. **II.** *v.t., v.i.* *(fam.)* a vorbi cu glas tremurat; a cânta cu glas tremurat; **~ une chanson** a cânta cu glas tremurat un cântec.

chevrotin *s.m.* **1.** ied până la vârsta de șase luni. **2.** piele de ied tăbăcită. **3.** brânză din lapte de capră.

chevrotine *s.f.* *(vân.)* alică.

chez *prep.* **1.** (acasă) la cineva; **~ moi** la mine (acasă); **dîner ~ qqn.** a lua cina la cineva (acasă); **aller ~ qqn.** a se duce la cineva (acasă); **~Roger** la Roger (acasă); **je viens de ~ lui**; vin de la el (de acasă); **~ les Français** la francezi; **~ les Romains** la romani, pe vremea romanilor. **2.** în opera unui scriitor; **~ Malraux** la Malraux, în opera lui Malraux. **3.** în regiunea, în țara cuiva; **c'est un vin de ~ nous** este un vin de pe la noi, din regiunea noastră, din părțile noastre. **4.** în obiceiurile, în persoana; **~ les fourmis** la furnici, în obiceiurile furnicilor; **on trouve ces caractéristiques ~ les mamifères** se găsesc aceste caracteristici la mamifere; **cela est devenu une habitude ~ eux** asta a devenit o obișnuință la ei.

chez-soi, chez-moi, chez-toi, chez-nous *s.m.invar.* locuință personală, cămin; **il aime son chez-soi** își iubește căminul.

chiadé, ~e *adj.* *(arg.)* studiat bine, migălit; **une mise en scène très ~e** o regie foarte bine studiată, migălită.

chiader I. *v.i., v.t.* *(arg.)* a munci din răsputeri; a munci migălind fiecare amănunt; a pregăti cu minuțiozitate; **il chiade son bac** își pregătește bacalaureatul cu minuțiozitate, cu migală.

chiadeur, -euse *adj., s.m.f.* *(arg.școl.)* elev silitor, tocilar.

chialer *v.i.* *(pop.)* a plânge, a da apă la șoareci.

chialeur, -euse *adj., s.m.f.* *(pop.)* persoană care plânge ușor.

chiant, ~e *adj.* *(vulg.)* plictisitor, obositor; **ce qu'il peut être ~!** Ce om plictisitor e!

chianti *s.m.* vin roșu produs în Chianti, Italia.

chiard *s.m.* *(pop.)* copil, plod, mucos, țânc.

chiasma *s.m.* *(anat.)* chiasmă.

chiasmatique *adj.* *(neurol.)* referitor la chiasma optică.

chiasme *s.m. (lit.)* chiasm, figură de retorică formată dintr-o încrucișare de termeni.
chiasse s.f. **1.** excremente de insecte; ~ **de mouche** excremente de muscă. **2.** *(pop.)* colică; diaree. **3.** *(fig.)* greutăți; bătaie de cap; **quelle ~!** Ce bătaie de cap! **4.** *(pop.)* teamă; *(în expr.)* **foutre la ~** a îngrozi, a provoca teamă, groază; a băga spaima în cineva. **5.** *(pop.)* lucru fără valoare, demn de dispreț. **6.** *(pop.)* necaz, încurcătură, dandana.
chiasseux, -euse *adj. (pop.)* jegos, slinos, soios.
chiatique *adj. (pop.)* plictisitor; enervant.
chibi *s.m. (arg.în expr.)* **faire ~** a evada.
chibouk *s.m.*, **chibouque** *s.f.* ciubuc, pipă (orientală) cu țeava lungă.
chic I. *s.m.* **1.** dibăcie, îndemânare, pricepere, iscusință; **avoir le ~ pour faire une chose** a avea pricepere pentru a face un lucru, a fi îndemânatic la ceva; **il a le ~ pour dire à chacun le mot juste** se pricepe să spună fiecăruia cuvântul potrivit. **2.** eleganță, șic, distincție, gust, rafinament, prestanță; haz; **avoir du ~** a avea șic; **ce chapeau a du ~** această pălărie are șic, eleganță; **cette femme n'est pas jolie, mais elle a beaucoup de ~ dans ses toilettes** această femeie nu e frumoasă, dar are mult gust / șic în toaletele ei. **3.** *(în expr.)* **de ~** din inspirație, fără model; **il réalise ses peintures de ~** își realizează picturile din inspirație. **II.** *adj.invar.* **1.** *(fam.)* șic, elegant, distins, cu gust; **ça fait ~** arată șic, elegant; **regarde un peu cette ~ voiture** uită-te puțin la acest automobil șic, elegant; **un milieu ~** un mediu elegant; **un dîner ~** o cină cu oameni distinși; **bon ~ bon genre** care se îmbracă elegant. **2.** *(pop.)* amabil, drăguț; **un ~ type** un om drăguț, amabil; **c'est très ~ de sa part** e foarte amabil din partea sa. **III.** *interj.* Grozav! **~, nous partons demain!** Grozav, plecăm mâine!
chicandier *s.m., adj. (pop.)* individ care caută ceartă.
chicane *s.f.* **1.** subtilitate, tertip. **2.** șicană; sâcâială; ceartă; **chercher ~ à qqn.** a căuta ceartă cuiva; a-i face cuiva șicane. **3.** *(tehn.)* obstacol în calea circuitului unui fluid, a circulației pe o șosea; baraj; **un chemin coupé de ~s** un drum tăiat de obstacole.
chicaner I. *v.i.* a șicana, a sâcâi, a contrazice, a contesta, a se certa; **on ne peut discuter avec vous, vous chicanez tout le temps** nu se poate discuta cu voi, vă certați tot timpul. **II.** *v.t.* **1.** a certa pe cineva fără motive serioase, a critica, a sâcâi; **cessez donc de le ~ tout le temps** nu-l mai sâcâi tot timpul. **2.** a căuta pricină cuiva, a tracasa pe cineva. **3.** a plictisi, a preocupa; a obseda; **cela me chicane** mă preocupă acest lucru, mă obsedează. **III.** *v.r.* a se certa pentru nimicuri.
chicanerie *s.f.* șicană; sâcâială; **on peut s'attendre à des ~s de la part de cet homme de mauvaise foi** te poți aștepta la șicane din partea acestui om de rea-credință.
chicaneur, -euse, chicanier, -ère *adj. s.m.f.* persoană care șicanează, sâcâie.
chicano *adj., s.m. (fam.)* mexican emigrat în Statele Unite.
chicha *s.f.* **1.** băutură fermentată din America de Sud, preparată din porumb. **2.** *(arg.)* hașiș.
chiche I. *adj.* zgârcit, avar, meschin, hapsân; **un repas ~** o masă meschină; **être ~ de paroles** a fi zgârcit la vorbă. **II.** *adj. m.* care nu este capabil de a realiza ceva; *(bot.în expr.)* **pois-~** năut *(Cicer aristinum)*. **III.** *interj. (în expr.)* **~ que** Pariu că...? **la voiture est à plat – ~ que je la mets en marche?** mașina e stricată – Pariu că o fac să meargă?
chiche-kebab (*pl.* **chiche(s)-kebabs**) *s.m. (culinar)* frigărui de berbec preparat după o rețetă orientală.
chichement *adv.* cu zgârcenie, cu meschinărie; (în mod) meschin; **vivre ~** a trăi meschin.
chichi *s.m.* **1.** păr fals; bucle false. **2.** mofturi, fasoane, fițe; **faire du ~ / des ~s** a face fasoane / fițe / mofturi / nazuri.
chichiteux, -euse *adj. (fam.)* mofturos, cu fasoane, cu fițe.
chiclé *s.m. (span.)* latex de sapotier (copac mexican) folosit la prepararea gumei de mestecat.
chicon *s.m. (bot.)* (Belgia, nordul Franței) andivă.
chicore *s.f. (arg.)* **1.** bătaie, cafteală. **2.** *(în expr.)* **être ~** a fi beat mort.
chicorée *s.f.* **1.** *(bot.)* cicoare *(Cichorium Intybus)*; **~-frisée** cicoare-de-grădină *(Cichorium Endivia)*. **2.** *(pop.)* dojană; lecție dată cuiva.
chicorer, chicorner *v.r. (pop.)* **1.** a se certa. **2.** a se bate, a se pocni.
chicos *adj. (arg.)* elegant, dichisit, pus la patru ace.
chicot *s.m.* **1.** ciot (de copac). **2.** *(fam.)* rădăcină, colț (de măsea, de dinte cariat).
chicote, chicotte *s.f.* bici cu curele înnodate, folosit (în Africa) pentru pedepse corporale.
chicotin *s.m.* **1.** *(farm.)* sabur. **2.** *(în expr.)* **amer comme ~** amar ca pelinul.
chicousta *s.f. (arg.)* pedeapsă; lecție dată cuiva.
chié, ~e *adj. (arg.)* **1.** remarcabil; excelent. **2.** exagerat; **il est ~ de dire ça** este exagerat, este prea de tot. **3.** *(în expr.)* **tout ~** leit.
chiée *s.f. (fam. vulg.)* droaie, potop, mulțime; **une ~ d'enfants** o droaie de copii.
chien, ~ne *s.m.f.* **1.** (*zool.*) câine *(Canis domesticus)*; **~ de race** câine de rasă; **~ de chasse** câine de vânătoare; **~ policier** câine polițist; **~ de berger** câine ciobănesc; **~ loup** câine lup; **~ savant** câine dresat; *(fig.)* **bon à jeter aux ~s** bun de dat la câini; de aruncat; *(astr.)* **grand-~** (constelația) câinele-mare; **petit-~** (constelația) câinele mic; *(iht.)* **~-de-mer** câine-de-mare *(Acanthius vulgaris)*; *(prov.)* **quand on veut noyer son ~, on dit qu'il a la rage** cine vrea să-și ucidă câinele său destul să zică că e turbat; *(prov.)* **vieux ~ ne chasse jamais de ta maison** câine bătrân să te păzești, din casa ta să nu izgonești; *(prov.)* **~ qui aboie ne mord pas** câinele care latră nu mușcă. **2.** *(la arme de foc)* cocoș; **le ~ d'un pistolet** cocoșul unui pistol. **3.** *(pop.)* om rău, hain; câinos, mațe fripte. **4.** *(în expr.)* **faire le ~ couchant** a se gudura; **rompre les ~s** a schimba / a suci vorba; a lua altă vorbă; **n'être pas bon à jeter aux ~s** a fi demn de dispreț; a nu fi bun

de nimic; **donner / jeter sa langue aux ~s** a renunța, a închina steagul; a se da bătut; **jeter ses louanges aux ~s** a irosi ceva; a strica orzul pe gâște; **battre qqn. comme un ~** a-i rupe cuiva oasele; **il fait un temps à ne pas mettre un ~ dehors** e o vreme proastă; e o vreme să nu scoți un câine afară; **cela ne vaut pas les quatre fers d'un ~** nu face doi bani; **c'est saint Roche et son ~** sunt prieteni la cataramă; **venir là comme un ~ dans un jeu de quilles** a fi inoportun; a pica ca musca-n lapte; **entre ~ et loup** în amurg; pe înserate; în faptul serii; **avoir un caractère de ~** a fi arțăgos; **leurs ~s ne chassent pas ensemble**; se antipatizează; nu se au bine; **mourir comme un ~** a muri ca un câine, părăsit de toți; **se coucher en ~ de fusil** a se culca ghemuit; **se regarder comme des ~s / en ~s de faïence** a se privi chiorâș, cu dușmănie; **garder à qqn. un ~ de sa chienne** a purta pică cuiva; a-i purta cuiva sâmbetele; a avea ciudă pe cineva; **être malade comme un ~** a fi bolnav / a suferi ca un câine; **piquer un ~** a trage un pui de somn; **mener une vie de ~** a duce o viață grea; **être fait comme un ~ fou** a fi împopoțonat / ca o sorcovă; **il est fait à cela comme un ~ à aller à pied / nu-tête** i se potrivește perfect / ca o mănușă; **être coiffée à la ~ a.** a avea părul zburlit; **b.** a purta breton; **avoir du ~** *(despre femei)* a avea pe vino-ncoace; a avea lipici; *(prov.)* **bon ~ chasse de race** ce naște din pisică șoareci mănâncă; *(prov.)* **c'est le ~ du jardinier qui ne mange pas de chou et n'en laisse pas manger** câinele șade pe fân; nici mănâncă nici nu va să lase calul, măcar să-l miroase; *(prov.)* **flattez un ~, il vous fera caresse** îi dai degetul, el îți apucă mâna; *(prov.)* **il faut flatter le ~ jusqu'à ce qu'on soit aux pierres / il ne faut pas se moquer des ~s avant d'être sorti du village** până treci gârla spui măgarului și moșule; *(prov.)* **il ne faut pas donner du / le lard aux ~s** nu strica orzul pe gâște; *(prov.)* **lavez ~, peignez ~ toutefois n'est que ~** pe măgar cât să-l împodobești, armăsar tot nu poți să-l numești; *(prov.)* **quand le loup est pris, tous les ~s lui lardent / mordent les fesses** după ce leul moare, mulți se găsesc să-l jupoaie; pe leul mort și șoarecii se cațără.

chiendent *s.m.* **1.** *(bot.)* pir *(Triticum repens)*. **2.** *(bot.)* pir gros *(Cynodon Dactylon)*. **3.** *(bot., în compuse)* **~-à-balai** bărboasă *(Andropogon Ischaemum)*; **~-panaché, ~-ruban** iarbă-albă, ierbăluță *(Phalaris arundinacea)*. **4.** *(fig.fam.)* dificultate, necaz, greutate, bubă; încurcătură; **voilà le ~!** Aici e buba! **5.** *(pop.în expr.)* **arracher le / du ~ a.** a face trotuarul; **b.** a aștepta mult și bine; **fumer le ~** a fuma marijuana.

chieniit *s.m.f.* *(fam.)* **1.** *(înv.)* mască de carnaval; **2.** mascaradă, deghizare. **3.** dezordine, haos. **4.** *(peior.)* pleava societății.

chienner *v.i.* *(despre cățele)* a făta.

chiennerie *s.f.* **1.** haită de câini. **2.** zgârcenie sordidă. **3.** *(fig.fam.)* mizerie; porcărie; neplăcere; necaz; **quelle ~, cette montre s'est arrêtée!** Ce porcărie de ceas, s-a oprit!.

chier *v.i., v.t.* **1.** *(pop.vulg.)* a defeca, a-și descărca intestinul. **2.** *(pop. în expr.)* **faire ~ qqn.** a scoate pe cineva din sărite; **on s'est fait ~ toute la journée** ne-am plictisit toată ziua; **ça chie / ça va ~** se îngroașă gluma; **à ~ partout** ușor de găsit oriunde; **une gueule à ~ dessus** o față care cere palme; **on dirait qu'il a chié la colonne Vendôme** e îngâmfat; nu-i ajungi nici cu prăjina la nas; **faire ~ des gaufrettes / des lames de rasoir à qqn.** a-i face viața amară cuiva; **~ dans sa culotte / son froc** a face pe el de frică; **en ~** a suporta ceva penibil, dezagreabil; **~ du poivre** a se eschiva; **faire ~ qqn., ~ dans les bottes de qqn.** a încurca, a inoportuna, a călca pe bătătură pe cineva; **se faire ~** a se plictisi de moarte; **~ dans le pot / la colle** a exagera; a nu avea tact; **à ~** urât; prost; neinteresant; **ça chie, ça va ~ (des bulles)** se lasă cu bătaie; **il n'y a pas à ~ (faut que ça chie)** ajunge cu ezitările, la treabă; **ça ne chie pas** nu are nici o importanță.

chierie *s.f.* *(vulg.)* mizerie, porcărie; **quelle ~, cette affaire!** Ce porcărie, afacerea / chestia asta!

chiffe *s.f.* **1.** țesătură proastă; cârpă. **2.** *(fig.)* molâu; cârpă, bleg, moale, iălău; mămăligos; **c'est une ~ molle** e un bleg, o cârpă, un papă-lapte.

chiffon *s.m.* **1.** cârpă, zdreanță; **essuyer un meuble avec un ~** a șterge o mobilă cu o cârpă. **2.** hârtie fără valoare; **signer un ~ de papier** a semna o hârtie fără valoare. **3.** *(fam.la pl.)* toalete, găteli, **parler ~** a vorbi despre toalete.

chiffonnade *s.f.* *(culinar)* supă de zarzavat cu unt.

chiffonnage, chiffonnement *s.f.* boțire, șifonare, mototolire.

chiffonne *s.f.* *(bot.)* ramură de piersic cu muguri pe toată lungimea.

chiffonné, ~e 1. *adj.* mototolit, șifonat, boțit; **une robe ~e** o rochie șifonată. **2.** *(în expr.)* *(fig.)* **un visage ~** o față obosită, trasă; **une personne ~e** o persoană vexată, jignită.

chiffonner I. *v.t.* **1.** a mototoli, a boți, a șifona; **~ une robe** a boți o rochie. **2.** *(fig.)* a vexa, a jigni, a supăra; a șifona; a contraria; **il y a qqch. qui me chiffonne dans cette histoire** ceva mă contrariază în povestea asta. **II.** *v.i.* **1.** a se ocupa de toalete feminine; **elle aime ~** îi place să se ocupe de toalete. **2.** a se ocupa de colectarea deșeurilor textile.

chiffonnier-, ère I. *s.m.f.* **1.** persoană care colectează deșeuri textile, metalice etc. **2.** *(în expr.)* **se battre comme des ~s** a se bate ca chiorii. **II** *s.m.* scrin, comodă.

chiffrage, chiffrement *s.m.* cifrare, evaluare în cifre.

chiffre *s.m.* **1.** *(mat., fin.)* cifră; **~ d'affaires** cifră de afaceri; **~s romains** cifre romane; **~s arabes** cifre arabe. **2.** cifră, număr; sumă, cantitate; **le ~ des dépenses** cifra / suma cheltuielilor. **3.** cifru; **la clef du ~** cheia cifrului; **service du ~** serviciul cifrului, serviciu special unde se cifrează și se descifrează mesajele secrete. **4.** inițiale, monogramă; **faire graver son ~ sur son linge** a-și grava inițialele / monograma pe lenjerie. **5.** *(în expr.)* **être brouillé avec les ~s** a nu se pricepe la socoteli; **c'est un zéro en ~s** e o nulitate patentă.

chiffré, ~e *adj.* **1.** numerotat; **pages ~es** pagini numerotate. **2.** cifrat; **lettre ~e** scrisoare cifrată. **3.** *(muz.în expr.)* **un accord ~** un acord însemnat cu cifre.

chiffrer I. *v.t.* **1.** a evalua, a calcula în cifre; **~ une dépense** a calcula o cheltuială. **2.** a numerota. **3.** a grava, a broda inițiale, monogramă; **elle chiffre son linge** își brodează monograma pe lenjerie. **4.** a cifra, a aplica un cifru; **~ un texte** a cifra un text. **5.** *(muz.)* a marca un acord cu o cifră. **II.** *v.i.* **1** . a atinge o sumă importantă, o cifră mare; **les investissements dans cette construction commence à ~** investițiile în această construcție încep să urce, să atingă o sumă importantă. **2.** a calcula. **III.** *v.r.* a se cifra; **les dégâts se chiffrent par milliers de francs** pagubele se cifrează la mii de franci.

chiffre-taxe (*pl.* **chiffres-taxes**) *s.m.* vinietă îndicând taxa ce trebuie să fie achitată de destinatar pentru o corespondență insuficient timbrată.

chiffreur *s.m.* **1.** calculator, persoană care calculează. **2.** funcționar de la serviciul de cifrare.

chiffrier, chiffrier-balance *s.m.* registru contabil de evidență și control.

chignole *s.f.* **1.** *(tehn.)* burghiu. **2.** *(tehn.)* brațul pârghiei unei pompe. **3.** *(tehn.)* haspel. **4.** *(pop.)* mașină veche, hodoroagă.

chignoleurs *s.m.pl.* *(arg.)* cuplu de muzicanți ambulanți.

chignon *s.m.* **1.** coc (de păr), conci; **elle porte son ~ bas sur la nuque** își poartă cocul jos pe ceafă. **2.** *(în expr.)* **se crêper le ~** a se lua de păr cu cineva; a se lua la păruială; **avoir du ~** a fi inteligent; **n'avoir rien sous le ~** a fi prost ca noaptea.

chihuahua *s.m.* cățel de apartament dintr-o rasă mexicană.

chiisme *s.m.* șiism, doctrină musulmană.

chiiste *s.m.* șiit, adept al șiismului.

1. chilien, ~ne *adj.* chilian, din Chile.

2. Chilien, ~ne *s.m.f.* chilian, locuitor din Chile.

chilom, shilom *s.m.* pipă pentru fumat hașiș.

chimer v.i. (arg.) a bea, a trage la măsea.

chimère *s.f.* **1.** *(mit.)* himeră. **2.** *(fig.)* himeră, iluzie deșartă; *(în expr.)* **se repaître de ~s** a se hrăni cu iluzii; a trage nădejde ca ursul de coadă. **3.** *(iht.)* șobolan-de-mare *(Chimaera monstrosa)*. **4.** *(bot.)* ramură care prezintă caracterele grefei și port-grefei.

chimérique *adj.* himeric, utopic, închipuit, irealizabil, iluzoriu; **rêves ~s** visuri utopice, fără consistență; **projets ~s** proiecte / planuri iluzorii.

chimériquement *adv.* (în mod) himeric, iluzoriu.

chimie *s.f.* **1.** chimie. **2.** *(în expr.)* **~ agricole** agrochimie; **~ organique** chimie organică; **~ minérale** chimie anorganică.

chimiluminiscence *s.f.* *(fiz.)* chimiluminiscență, luminiscență produsă în timpul unei reacții chimice.

chimioprévention, chimioprophylaxie *s.f.* *(med.)* folosirea unor produse chimice în combaterea infecțiilor.

chimiorésistance *s.f.* *(med.)* rezistența unei tumori la chimioterapie.

chimiosynthèse *s.f.* *(biochim.)* chimiosinteză, sinteza unor substanțe organice cu ajutorul unei surse de energie chimică.

chimiothérapie *s.f.* *(med.)* chimioterapie.

chimique *adj.* chimic; **produit ~** produs chimic; **arme ~** armă chimică.

chimiquement *adv.* prin procedee chimice, după legile chimice; **corps ~ pur** corp pur, după legile chimiei.

chimisme *s.m.* chimism, totalitatea reacțiilor chimice ale organismului.

chimiste *s.m.f.* chimist.

chimiurgie *s.f.* utilizarea industrială a materiilor biologice vegetale și animale.

chimpanzé *s.m.* *(zool.)* cimpanzeu *(Pan troglodytes)*.

china-clay *s.m.* *(angl.)* pământ argilos folosit ca apret pentru țesături.

chinage *s.m.* **1.** *(text.)* tărcare; vopsire, stropire în diferite culori. **2.** *(pop.)* zeflemisire. **3.** *(pop.)* escrocherie.

chinchard *s.m.* *(iht.)* specie de pește marin.

chinchilla *s.m.* **1.** *(zool.)* șinșilă *(Chinchilla lanigera)*. **2.** blană de șinșilă.

chine I. *s.m.* *(poligr.)* hârtie de China / de lux. **II.** *s.f., s.m.* **1.** porțelan chinezesc, **un service en vieux ~** un serviciu din porțelan chinezesc vechi. **2.** vânzare de lucru de ocazie; comerț din casă-n casă. **3.** *(pop. în expr.)* **aller à la ~** a face comerț ambulant; **tabac de ~** tutun de împrumut. **4.** zeflemisire, tachinare; **passer qqn. à la ~ a.** a-și bate joc de cineva, a zeflemisi pe cineva; **b.** a suporta zeflemele; **mettre son habit de ~** a zeflemisi, a face mișto.

chiné, ~e *(text.)* tărcat, bălțat, înspicat, pestriț, stropit, vopsit în mai multe culori; **porter des bas ~s** a purta ciorapi pestriți.

chiner *v.t.* **1.** *(text.)* a tărca, a vopsi, a înspica (în mai multe culori). **2.** *(text.)* a urzi cu fire de mai multe culori. **3.** a cotrobăi prin anticariate. **4.** *(fam.înv.)* a zeflemisi; a tachina. **5.** *(pop.)* a cere insistent; **~ des sous à qqn.** a cere insistent bani cuiva. **6.** *(pop. în expr.)* **~ au maquillage** a cerși simulând o infirmitate.

chinetoc, chinetoque *s.m.f.* *(pop.peior.)* **1.** chinez. **2.** încurcă-lume.

chineur, -euse *s.m.f.* **1.** comerciant ambulant. **2.** zeflemist. **3.** persoană care împrumută bani de la alții.

1. chinois, ~e I. *adj.* **1.** chinez, chinezesc, din China; **ombres ~es** umbre chinezești. **2.** *(fig.)* complicat, încurcat. **II.** *s.m.* **1.** limba chineză. **2.** *(în expr.)* **c'est du ~** e de neînțeles. **3.** portocală amară conservată în rachiu. **4.** strecurătoare fină, de formă conică, pentru bucătărie.

2. Chinois, ~e *s.m.f.* chinez, locuitor din China.

chinoiser *v.i.* *(fam.)* a șicana.

chinoiserie *s.f.* **1.** chinezărie, obiect de artă, bibelou chinezesc sau inspirat de arta chinezească. **2.** *(fam.)* chinezărie, acțiune complicată și inutilă.

chinook *s.m.* **1.** vânt uscat și cald ce bate dinspre Munții Stâncoși. **2.** familie de limbi amerindiene de pe coasta Pacificului.

chintz *s.m.* *(text.)* pânză de bumbac imprimată, pentru perdele, huse; **un divan recouvert de ~** un divan acoperit cu husă din bumbac imprimat.

chinure *s.f. (text.)* **1.** tărcare; înspicare (cu două sau mai multe culori). **2.** urzeală de culori diferite.
chionis *s.m. (ornit.)* pasăre din mările australe, asemănătoare cu pescărușul.
chiot *s.m.* cățeluș, cățel.
chioteur *s.m. (pop.)* polițist corupt, care se lasă mituit.
chiotte *s.f. (pop.)* **1.** automobil. **2.** *(la pl.)* latrină, W.C. **3.** *(în expr.)* **c'est la ~, quelle ~** Ce mizerie!; **aux ~s le prof!** Ducă-se naibii!
chiourme I. *s.f.* **1.** *(înv.)* ocnașii dintr-o temniță. **2.** *(înv.)* vâslașii de pe o galeră. **II.** *s.m.* paznic al unei temnițe de ocnași.
chiper *v.t. (pop.)* **1.** a ciupi, a ciordi, a șterpeli, *(arg.)* a mangli, a șuti. **2.** *(în expr.)* **~ un rhume** a căpăta / a se pricopsi / căptuși cu un guturai; **se faire ~** a se lăsa prins de poliție.
chipette *s.f. (în expr.)* **cela ne vaut pas ~** nu face doi bani.
chipeur, -euse *s.m.f. (pop.)* hoț, pungaș; *(arg.)* manglitor, șutitor; **~ de distinctions** cleptoman.
chipie *s.f. (fig.,fam.)* scorpie, aspidă; **vieille ~** scorpie bătrână.
chipolata *s.f.* **1.** *(ital.)* cârnăcior de porc. **2.** tocană cu ceapă.
chipotage *s.m.* **1.** mofturi, fasoane, fițe, nazuri. **2.** târguială meschină, tocmeală.
chipoter I. *v.i.* **1.** *(înv.)* a mânca în silă, a mânca din vârful dinților. **2.** *(fam.)* a face mofturi; a căuta nod în papură. **3.** *(fam.)* a se tocmi pentru nimicuri, a se târgui. **II.** *v.t. (fam.)* a ține socoteală (meschină); **il me chipote chaque centime** îmi ține socoteală pentru fiecare bănuț. **III.** *v.r.* a se certa pentru fleacuri.
chipoterie *s.f.* șicană inutilă, mizerie.
chipoteur, -euse, chipotier, -ère *s.m.f.* cârcotaș, cârtitor.
chips *s.m.pl. (angl.)* **1.** *(culinar)* cartofi pai prăjiți. **2.** *(arg.)* bancnote de valoare mică.
chique *s.f.* **1.** bucată de tutun de mestecat; **mâcher une ~** a mesteca o bucată de tutun. **2.** *(fam., în expr.)* **mou comme une ~** moale ca o cârpă; *(pop.)* **avaler sa ~** a muri, a da ortul popii; **couper la ~ à qqn. a.** a-i lua cuiva piuitul / graiul; a lăsa pe cineva fără cuvânt; b. a tăia vorba cuiva; *(fam.)* **ça ne vaut pas une ~** nu face doi bani; e o nulitate patentă. **3.** *(entom.)* specie de purice din țările tropicale. **4.** (Belgia) **a.** gumă de mestecat; **b.** bomboană acidulată. **5.** *(text.)* cocon cu puțină mătase.
chiqué *s.m.* afectare; **faire du ~** a se afecta; a-și da aere / ifose / importanță.
chique-choque *adv. (în expr.)* **faire ~** a se lupta, a se înfrunta.
chiquement *adv. (fam.)* cu șic, cu eleganță.
chiquenaude *s.f.* bobârnac; **donner / recevoir une ~** a da / a primi un bobârnac.
chiquer I. *v.t.* **1.** a mesteca tutun; **tabac à ~** tutun de mestecat. **2.** *(pop. în expr.)* **~ les légumes** a pregăti o masă copioasă. **II.** *v.r. (pop.)* a se îmbăta.
chiquet *s.m.* **1.** mătase obișnuită scoasă de pe cocon. **2.** *(arg. în expr.)* **faire le grand ~** a exagera, a face din țânțar armăsar.
chiqueter *v.t.* **1.** *(culinar)* a cresta prăjitura înainte de a o coace. **2.** *(ceramică)* a fixa ornamente pe o vază. **3.** a dărăci lâna.
chiqueur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care mestecă tutun. **2.** *(pop.)* mâncău; chefliu.
chiragre *s.f. (med.)* gută la mâini.
chirale *adj.f. (chim.în expr.)* referitor la două molecule ale căror imagini în oglindă nu sunt identice.
chiralité *s.f. (chim.)* proprietatea unei molecule de a putea exista în două forme optice inverse.
chirdent *s.m. (arg.)* stomatolog.
chirognomonie *s.f.* cunoașterea caracterului unei persoane după aspectul mâinilor.
chirographaire *adj.* **1.** *(fin., despre creanțe)* negarantat(ă) prin ipotecă. **2.** *(jur.)* care se bazează doar pe un act sub semnătură privată.
chirologie *s.f.* știința care încearcă să descifreze caracterul unei persoane după aspectul mâinilor.
chiromancie *s.f.* cititul în palmă.
chiromancien, ~ne *s.m.f.* ghicitor în palmă.
chiromys *s.m. (zool.)* mamifer din Madagascar, înrudit cu leneșul.
chiropracteur, chiropractor *s.m.* medic care tratează boli prin masaj la nivelul coloanei vertebrale.
chiropractie, chiropraxie *s.f. (med.)* chiropraxie, tratarea unei boli prin masare la nivelul coloanei vertebrale.
chiroptères *s.m.pl. (zool.)* mamifere insectivore cu aripi, având ca prototip liliacul.
chirurgical, ~e (*m.pl* **-aux**) *adj.* chirurgical; **intervention ~e** intervenție chirurgicală.
chirurgie *s.f.* chirurgie.
chirurgien, ~ne *s.m.f.* chirurg.
chirurgien-dentiste *s.m.f.* dentist, stomatolog.
chitine *s.f. (chim.)* chitină.
chitineux, -euse *adj. (zool.)* chitinos, care cuprinde chitină.
1. chiton *s.m. (zool.)* chiton, moluscă marină *(Chiton).*
2. chiton *s.m. (la vechii greci)* tunică scurtă colantă purtată pe piele.
chiure *s.f.* excrement de muscă.
chizbroc *s.m. (arg.)* scandal, ceartă.
chlamyde *s.m. (la vechii greci)* hlamidă.
chlamydia (*pl.* **chlamidiae**) *s.f. (med.)* bacterie care trăiește în interiorul celulelor.
chlamys *s.m (entom.)* specie de fluturi.
chlem *s.m. (arg. în expr.)* **Grand ~** nevoiaș, sărăntoc, amărăștean.
chloasma *s.m. (med.)* pată hepatică.
chloral *s.m. (chim.)* cloral.
chloramphénicol *s.m. (med.)* cloramfenicol, antibiotic cu spectru larg.
chlorate *s.m. (chim.)* clorat.
chlore *s.m. (chim.)* clor.
chloré, ~e *adj. (chim.)* clorat.
chlorelle *s.f. (bot.)* algă verde unicelulară cu valoare nutritivă.
chlorhydrate *s.m. (chim.)* clorhidrat.
chlorhydrique *adj. (chim.)* clorhidric; **acide ~** acid clorhidric.

chlorique *adj. (chim.)* cloric.
chlorobenzène *s.m. (chim.)* clorobenzen.
chloroforme *s.m. (chim., farm.)* cloroform.
chloroformer, chloroformiser *v.t.* **1.** a anestezia, a adormi cu cloroform. **2.** *(fig.)* ~ **les consciences** a adormi conștiințele.
chloroformisation *s.f. (med.)* cloroformizare.
chlorométrie *s.f. (chim.)* determinare a conținutului de clor.
chlorophycées *s.f.pl. (bot.)* cloroficee, familie de alge verzi.
chlorophylle *s.f.* clorofilă.
chlorophyllien, ~ne *adj.* clorofilian; **assimilation ~ne** asimilație clorofiliană.
chloropicrine *s.f. (chim.)* nitrometan triclorat folosit împotriva rozătoarelor.
chloroplaste *s.m. (bot.)* cloroplast.
chlorose *s.f.* **1.** *(med.)* cloroză; anemie hipocromă primitivă. **2.** *(bot.)* boală a plantelor care se manifestă prin decolorarea frunzelor și a mugurilor.
chlorotique *adj.* clorotic, suferind de cloroză. **2.** *(fig.)* anemic, palid, lipsit de vigoare.
chlorure *s.m. (chim.)* clorură.
chloruré, ~e *adj. (chim.)* clorurat, care conține clorură.
chlorurer *v.t. (chim.)* a clorura.
chnoque *adj. invar., s.m.* v. **schnock**.
chnouf *s.f.* v. **schnouff**.
chnoufer *v.r. (arg.)* a se droga.
choane *s.m. (anat.)* orificiu posterior al foselor nazale.
choanocytes *s.m.f. (sau s.f.pl.) (zool.)* celule specifice bureților.
choc I. *s.m.* **1.** șoc, lovitură, izbitură, plesnitură, ciocnire; **tomber sous la violence d'un** ~ a cădea sub violența unui șoc; **il s'est cogné la tête contre la porte, le ~ a été rude** s-a lovit cu capul de ușă, izbitura a fost puternică; *(mil.)* **troupes de** ~ trupe de șoc; *(med.)* **état de** ~ stare de șoc, șocare. **2.** *(fig.)* ciocnire, conflict; ~ **des doctrines** ciocnire a doctrinelor; **le ~ des générations** conflictul între generații. **3.** emoție puternică; **cela lui a fait un ~ de revoir son ami après bien des années** a avut o emoție puternică, revăzându-și prietenul după mulți ani. **4.** *(în expr.)* ~ **en retour** ricoșare. **II.** *adj.invar.* surprinzător, care produce efect; **une photo** ~ o fotografie care produce efect; **des prix** ~ prețuri surprinzătoare, care desfid concurența.
chocard *s.m. (ornit.)* specie de cioară neagră cu cioc galben *(Coracia graculus)*.
chochotte I. *s.f. (pop.)* **1.** femeie fandosită, sclifosită. **2.** tip foarte manierat. **II.** *adj.* snob; **un milieu** ~ un mediu snob.
chocolat I. *s.m.* **1.** ciocolată. **2.** *(în expr.)* **être** ~ a rămâne cu buzele umflate; *(pop.)* **avoir la gueule en** ~ a fi beat; *(pop.)* ~ **de déménageur** vin roșu; *(pop.)* **faire ~ a.** a fi înșelat; **b.** a trebui să renunți la ceva. *(pop.)* **c'est du~** e ușor, e floare la ureche; *(pop.)* **faire le** ~ a se preface păcălit. **II.** *adj.invar.* de culoarea ciocolatei; **étoffe** ~ stofă de culoarea ciocolatei.
chocolaté, ~e *adj.* **1.** care conține ciocolată. **2.** aromat cu ciocolată.
chocolaterie *s.f.* fabrică de ciocolată.
chocolatier, -ère I. *s.m.f.* **1.** fabricant de ciocolată. **2.** vânzător de ciocolată. **II.** *s.f.* ciocolatieră. **III.** *adj.* de ciocolată; referitor la ciocolată; **l'industrie ~ère** industria produselor de ciocolată.
chocotter *v.i. (pop.)* **1.** a tremura de frică. **2.** a mirosi urât.
chocottes *s.f.pl. (pop.)* dinți; **avoir les ~s a.** a clănțăni din dinți; a-i fi frică; **b.** a-i fi foame; **donner / foutre les** ~ a speria, a băga pe cineva în sperieți; **se caler les** ~ a înfuleca; a băga la jgheab.
chœur *s.m.* **1.** cor; **les ~s de l'Opéra** corul Operei; *(fig.)* **en** ~ în cor; toți deodată; împreună. **2.** *(bis.)* sanctuar. **3.** *(muz.)* cor, piesă muzicală pentru mai multe voci. **4.** *(înv.)* corp de balet. **5.** *(în expr.)* **enfant de ~ a.** (la catolici) copil care îl ajută pe preot la săvârșirea slujbei; **b.** *(fig.)* naiv, inocent; ce **n'est pas un enfant de** ~ nu e chiar naiv.
choir *v.i.* **1.** *(înv.)* a cădea; **épuisé, il se laissa ~ sur son lit** epuizat, se trânti / se lăsă să cadă pe pat. **2.** *(fig.înv.)* a se discredita. **3.** *(în expr.)* **laisser ~ qqn.** a abandona pe cineva; **allez, laisse ~!** Hai, lasă, renunță!
choisi, ~e *adj.* **1.** ales; selectat; sortat; triat; **il s'exprime dans un vocabulaire** ~ se exprimă într-un vocabular ales; **le terrain ~ par la mairie pour édifier le nouveau théâtre** terenul ales de primărie pentru construirea noului teatru. **2.** select, ales; distins; **public** ~ public select, distins; **morceaux ~s** opere alese.
choisir *v.t.* **1.** a alege; a opta; ~ **une robe** a-și alege o rochie; ~ **ses amis** a-și alege prietenii; **de toutes les professions auxquelles il pensait, il a choisi la médecine** din toate profesiunile la care se gândea, a optat pentru medicină. **2.** a selecta, a selecționa, a tria; **il sait ~ les vins pour ses repas** știe să-și selecționeze vinurile pentru mesele sale. **3.** *(cu prep.* **de***)* a hotărî; **après mûre réflexion, il a choisi d'accepter l'offre** după matură chibzuință, a hotărât să accepte oferta. **4.** *(prov.)* **qui (trop) choisit prend souvent le pire** cel ce alege adeseori culege; *(prov.)* **qui choisit fait sa meilleure part** cine-mparte parte-și face.
choix *s.m.* **1.** alegere; opțiune; **un bon** ~ o alegere bună; **faire son ~ parmi...** a alege dintre...; **arrêter son ~ sur** a alege, a se hotărî asupra; **au bout de quelques minutes, il arrêta son ~ sur un complet gris** după câteva minute, se hotărî pentru un costum gri; **avoir le** ~ a avea de ales, a avea posibilitatea de a alege; **j'ai le ~ entre plusieurs variantes** am de ales / pot să aleg între mai multe variante; **laisser le ~ à qqn.** a da cuiva posibilitatea să aleagă. **2.** calitate; **de** ~ de calitate ales; **un spectacle de** ~ un spectacol de calitate; **de premier** ~ de calitate superioară. **3.** sortiment; ansamblu de lucruri alese; ~ **de poèmes** poeme alese; **un ~ de cravates** un sortiment de cravate. **4.** *(în expr.)* **avoir l'embarras du** ~ a sta în cumpănă; a fi în dilemă; a nu ști ce să aleagă.

cholagogue *adj., s.m. (med.)* (substanță) care facilitează evacuarea bilei.
cholécystectomie *s.m. (med.)* ablațiune a vezicii biliare.
cholécystite *s.f. (med.)* colecistită.
cholécystographie *s.f. (med.)* colecistografie, radiografie a vezicii biliare.
cholécystotomie *s.f. (med.)* incizie a vezicii biliare.
cholédoque *adj.m., s.m. (med.)* (canalul) coledoc.
cholémie *s.f. (med.)* colemie, dozarea bilei în sânge.
choléra *s.m.* **1.** *(med.)* holeră. **2.** *(pop., înv.)* scorpie, ciumă; **cette femme est un vrai ~** femeia asta este o adevărată scorpie.
cholérétique *adj., s.m. (med.)* coleretic, (substanță) care stimulează secreția biliară.
cholériforme *adj.* care are aparența holerei; **entérite ~** enterită holeriformă.
cholérine *s.f. (med.)* holerină, formă benignă a holerei.
cholérique *adj., s.m.f. (patol.)* holeric, bolnav de holeră.
cholestérine *s.m. (biochim.)* colesterină.
cholestérol *s.m. (biochim.)* colesterol.
cholestérolémie *s.f.* nivelul colesterolului în sânge.
choliambe *s.m. (înv.)* vers iambic trimetru.
choline *s.f. (biochim.)* colină, amină care face parte din complexul vitaminei B.
cholinergique *adj. (biochim.)* colinergic, care se referă la o acțiune stimulantă, transmisă cu ajutorul colinei.
cholurie *s.f. (med.)* prezența în urină a unor elemente biliare.
chômage *s.m.* **1.** șomaj; **~ partiel** șomaj parțial; **~ technique** șomaj tehnic; **être au ~** a fi șomer; **allocation de ~** alocație de șomaj. **2.** repaus de odihnă; **le ~des dimanches, des jours de fête** repausul duminical, din zilele de sărbătoare. **3.** *(înv.)* oprirea lucrului în zilele de sărbătoare.
chômé, ~e *adj. (în expr.)* **jour ~** zi de sărbătoare (în care nu se lucrează).
chômedu, chômdu *s.m. (pop.)* **1.** șomer. **2.** șomaj.
chômer I. *v.i.* **1.** a șoma; **ces ouvriers chôment** acești muncitori șomează. **2.** a suspenda lucrul în zi de sărbătoare; **les dimanches on chôme** duminicile se suspendă lucrul. **3.** *(cu prep.* **de***)* a fi lipsit de, a duce lipsă de; **~ de besogne** a duce lipsă de lucru. **4.** a nu produce; **laisser ~ une terre** a lăsa un teren în paragină, fără să producă. **5.** a încetini; a lâncezi; **laisser ~ la conversation** a lăsa conversația să lâncezească. **II.** *v.t.* a sărbători un eveniment cu suspendarea lucrului; **~ le premier mai** a sărbători ziua de 1 mai cu suspendarea lucrului.
chômeur, -euse *s.m.f.* șomer.
chondre, chondrus *s.m. (bot.)* specie de alge mucilaginoase care produc substanța *agar-agar*, folosită în medicină.
chondrichtyens *s.m.pl. (iht.)* clasă de pești cu schelet cartilaginos, din care fac parte rechinii.
chondrille *s.f. (bot.)* specie de plante din familia cicorii.
chondriome *s.m. (biol.)* ansamblul organitelor celulei.
chondriosome *s.m. (biol.)* organit celular de structură complexă.
chondroblaste *s.m. (biol.)* celulă a cartilajului.
chondroblastome *s.m. (med.)* tumoare benignă la extremitățile oaselor lungi, la adolescenți.
chondrocalcinose *s.f. (med.)* tulburări de metabolism ce se manifestă prin crize dureroase la articulațiile mari.
chondrodistrophie *s.f. (med.)* condrodistrofie, grup de boli cauzate de tulburări ale condrogenezei.
chondrogenèse *s.f. (fiziol.)* condrogeneză, formarea cartilajelor.
chondromalacie *s.f. (med.)* slăbirea cartilajelor.
chondrome *s.m. (med.)* condrom, tumoare cartilaginoasă benignă.
chondrosarcome *s.m. (med.)* condrosarcom, tumoare malignă formată din elemente cartilaginoase.
chondrostéens *s.m.pl. (iht.)* familie de pești cu schelet cartilaginos și cu solzi osoși, din care face parte nisetrul.
chope *s.f.* halbă (de bere).
choper *v.t. (pop.)* **1.** a prinde, a pune mâna pe; **se faire ~** a se lăsa prins asupra faptului; **le voleur s'est fait ~** hoțul s-a lăsat prins. **2.** a fura, a șterpeli; a ciordi; a mangli; **il a chopé un portefeuille** a șterpelit un portofel. **3.** a contracta o boală; a se căptuși cu; **il a chopé un rhume** s-a căptușit cu un guturai.
chopin *s.m. (arg.)* **1.** furt mărunt, ciordeală. **2.** pleașcă, chilipir. **3.** afacere, cucerire amoroasă profitabilă; **il avait cru faire un ~ en épousant cette nana bourrée aux as** crezuse că face o afacere căsătorindu-se cu tipa asta plină de biștari.
chopine *s.f.* **1.** *(înv.)* măsură franceză pentru capacitate, echivalentă cu 1/2 litru. **2.** (Canada) măsură pentru capacitate, echivalentă cu 0,568 litru. **3.** *(pop.)* sticlă, clondir.
chopiner *v.i. (pop.)* a bea mult, a bea peste măsură / excesiv.
chopinette *s.f. (fam.)* sticluță, clondiraș.
chopper *v.i.* **1.** a se poticni, a se împiedica de ceva, a se lovi cu piciorul de ceva. **2.** *(înv.)* a se înșela.
choquant, ~e *adj.* șocant, cinic, care scandalizează, care jignește; **des propos ~s** cuvinte care scandalizează; **une conduite ~e** purtare cinică.
choquer I. *v.t.* **1.** a lovi, a izbi, a ciocni; **un bruit de marmites choquées les unes contre les autres parvenait de la cuisine** din bucătărie venea un zgomot de cratițe izbite unele de altele; **~ les verres** a ciocni paharele. **2.** *(fig.)* a jigni, a scandaliza; a șoca; **il a été très choqué de ces affirmations** a fost foarte jignit de aceste afirmații. **3.** *(fig.)* a impresiona neplăcut, a displăcea; a contraria; a vexa; **son infatuation nous a choqués** infatuarea lui ne-a impresionat neplăcut. **II.** *v.r.* **1.** a se ciocni, a se izbi, a se lovi (reciproc) **j'entendais les verres se ~ dans le salon** auzeam paharele ciocnindu-se în salon. **2.** *(fig.)* a se jigni, a se ofensa; a se scandaliza; **elle se choque pour bien peu** ea se scandalizează pentru nimica toată.
choral, ~e (*m.pl* **-als, -aux**) **I.** *adj.* coral; **musique ~e** muzică corală. **II.** *s.m.* coral, piesă instrumentală de inspirație religioasă. **III.** *s.f.* corală, cor; **la ~ d'un lycée** corul unui liceu.

1. chorée *s.f. (med.)* coree, maladie nervoasă, mai ales la tineri.
2. chorée *s.m. (metr.antic.)* troheu.
chorège *s.m. (în Grecia antică)* cetățean care își asuma cheltuielile unei trupe de dansatori pentru o reprezentație teatrală.
chorégie *s.f.* reuniune de coruri în vederea unor festivități.
chorégraphe *s.m.f.* coregraf.
chorégraphie *s.f.* coregrafie.
corégraphique *adj.* coregrafic.
choréique *adj., s.m.f.* referitor la coree, coreic.
choreute *s.m. (în teatrul grec)* coreut, corist.
choriambe *s.m.* vers coriamb.
choriambique *adj. (despre versuri)* coriambic.
chorio-épithéliome (*pl.* **chorio-épithéliomes**) *s.m. (med.)* corioepiteliom, tumoare malignă dezvoltată în uter din resturile placentare rămase după o sarcină.
chorion *s.m.* **1.** *(biol.)* corion, înveliș extern al embrionului la vertebratele superioare. **2.** strat profund al pielii în care se găsesc vase sanguine și nervi.
chorionique *adj.* care se referă la corion.
choriste *s.m.f.* corist, persoană care cântă într-un cor.
chorizos *s.m. (span.)* cârnat spaniol condimentat.
chorographie *s.f. (înv.)* corografie, reprezentarea grafică a unei țări.
chorographique *adj. (înv.)* corografic.
choroïde *s.f. (anat.)* coroidă, membrană subțire a ochiului, situată în fața retinei.
choroïdien, ~ne *adj.* (*anat.*) coroidian, referitor la coroidă.
choroïdite *s.f. (med.)* coroidită, inflamație a coroidei.
chorus *s.m.* **1.** *(în expr.)* **faire ~ a.** a repeta împreună cu ceilalți; **b.** *(fig.)* a aproba pe cineva, a se ralia la părerea cuiva; a ține hangul, a face cor cu alții. **2.** partea principală a unei teme de jaz.
chose I. *s.f.* **1.** lucru; **chaque ~ en son temps** fiecare lucru la timpul său; **prendre les ~s à la légère** a privi / a trata lucrurile cu ușurință; **prendre les ~s comme elles viennent (et le monde comme il est) a.** a lua lucrurile așa cum sunt; **b.** a aprecia lucrurile la justa lor valoare; **voir les ~s en face** a vedea lucrurile așa cum sunt; **raconter des ~s amusantes** a povesti lucruri amuzante; **ne pas faire grand-chose** a nu face mare lucru; **c'est la même ~** e același lucru; **appeler les ~s par leur nom** a spune lucrurilor pe nume. **2.** lucru, obiect; **quand elle va chez ses amis. elle offre toujours de petites ~s aux enfants** când se duce la prietenii săi, ea oferă întotdeauna mici obiecte copiilor. **3.** *(la pl.)* lucruri, situație, treburi, împrejurări; întâmplări; **par la force des ~s** prin forța lucrurilor / împrejurărilor; **cet état de ~s ne peut durer** această stare de lucruri nu poate dura; **il a fait de grandes ~s** a făcut lucruri mari; **voilà où en sont les ~s** iată cum stau lucrurile; **il faut regarder les ~s en face** trebuie să privim situația în față. **4.** *(jur.în expr.)* **autorité de la ~ jugée** autoritatea lucrului judecat; **5.** lucrul despre care este vorba; **je vais vous expliquer la ~** vă voi explica despre ce este vorba. **6.** *(în expr.)* **parler de ~s et d'autres** a vorbi de una, de alta; **dites-lui bien des ~s de ma part** transmiteți-i salutări din partea mea; spuneți-i toate cele bune din partea mea; **quelque ~** ceva; **il a dû lui arriver quelque ~** trebuie să i se fi întâmplat ceva; **peu de ~, pas grand-chose** nimica toată; mai nimic; **autre ~ est de parler, autre d'agir** una e să vorbești, alta e să acționezi; **ne pas faire les ~s à moitié** a nu se zgârci, a nu face economie; **faire bien les ~s a.** a se achita onorabil de o obligație; **b.** a nu se zgârci, a cheltui ce trebuie; **c.** a oferi o masă bună invitaților; **avant toute ~** înainte de orice; **dire le mot et la ~** a spune cuvinte urâte / necuviințe / măscări; **avoir quelque ~ avec qqn.** a avea un diferend cu cineva; **il y a quelque ~ comme dix années de différence entre eux** e o diferență cam de zece ani între ei; **la ~ publique** statul; *(prov.)* **à ~ faite, conseil pris** dă-mi, Doamne, mintea românului de pe urmă; *(prov.)* **à ~ faite, pas de remède** după ce au furat caii, în zadar încui grajdul; *(prov.)* **autre ~ pensent les ânes, autre ~ les âniers** una spune popa, alta preoteasa; *(prov.)* **~ accoutumée, ~ prisée** obișnuința e a doua natură; *(prov.)* **~ bien dite n'a ni réplique ni redite** o singură vorbă să spui, dar pe aceea care trebuie; *(prov.)* **~ prohibée d'autant plus désirée** fructul oprit e cel mai dorit; *(prov.)* **~ promise, ~ due** făgăduiala dată e datorie curată; *(prov.)* **en toute ~ il faut considérer la fin** până a nu intra socotește cum ai să ieși; *(prov.)* **il arrive beaucoup de ~s entre la bouche et le verre** de la mână până la gură multe se pot întâmpla; *(prov.)* **quand on voit la ~ on y croit** nu vede stupul de albine până când nu intră cu capu-n ele; *(prov.)* **une ~ bien donnée n'est ni perdue ni égarée** un lucru din inimă dăruit nu-i nici pierdut nici rătăcit. **II.** *s.m. (fam.)* cutare; **c'est M.Chose qui me l'a dit** dl. Cutare mi-a spus-o. **III.** *adj. (în expr.)* **se sentir tout ~** a nu-i fi boii acasă; a nu fi în apele lui; a nu-i fi bine.
chosification *s.f. (fil.)* transformare a unor idei, concepte, în realități concrete; reificare.
chosifier *v.t. (fil.)* a transforma idei, concepte, în realități concrete.
chosisme *s.m. (fil.)* filozofie care descrie fenomenele umane ca pe niște lucruri.
chott *s.m.* întindere de apă sărată în Africa de Nord.
chou I. *s.m.* (*pl.* **-x**) **1.** *(bot.)* varză *(Brassica oleracea)*; **~-de-Bruxelles, ~-rosette** varză de Bruxelles *(Brassica oleracea gemmifera)*; **~-frisé, ~-de-Milan** varză creață *(Brassica oleracea sabauda)*. **2.** fundă mare; cocardă. **3.** *(în expr.)* **mon ~** iubitule, dragule, scumpete; **faire ~ blanc** a da chix; a o da în bară; a da carul de mal; **aller planter ses ~x** a se retrage la țară; **être bête comme ~** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost; **faire ses ~x gras d'une chose** a trage folos din ceva; a profita din plin de ceva; a se pricopsi de pe urma; **envoyer qqn. planter ses ~x** a scoate pe cineva din pâine; a pune pe cineva pe liber / pe verde; **feuille de ~** ziar fără importanță; fițuică; *(culinar)* **~ à la crème** prăjitură cu frișcă; **être**

dans les ~x a. *(sport)* a fi printre ultimii; b. a fi la ananghie, la strâmtoare; a fi în încurcătură; **cela ne vaut pas un trognon de ~** nu face doi bani; nu face nici cât o ceapă degerată; **manger les ~x par les trognons** a fi mort; a fi oale și ulcele; a mirosi viorelele la rădăcină; a avea grădiniță pe piept; **faire valoir ses ~ s** s-și da aere / ifose; a face pe grozavul; **tonner sur des ~x** a fi rău de gură (dar fără urmări); **s'entendre à une chose comme à ramer des ~x** a nu pricepe nimic / o iotă; a se uita ca pisica-n calendar; **faites-en des ~x** fă ce vrei cu; **rentrer dans le ~ de qqn.** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **bout de ~** copilaș; *(pop.)* **se taper le ~** a mânca pe săturate; **en avoir dans le ~** a avea minte, a fi isteț; **se casser le ~** a se strădui, a-și munci mintea; **avoir le ~ farci** a avea multe griji; **sortir du ~** a-i ieși din minte, a uita ceva; **être dans les ~x** a fi leșinat; **faire / marcher ~ pour ~** a acționa pe bază de reciprocitate; *(bot.în compuse)* **~-fleur** conopidă *(Brassica botrytis)*; **~-rave** gulie *(Brassica rapa* și *Brassica campestris)*; **~-navet** nap *(Brassica napus)*; **~-d'amour** lobodă de grădină *(Atriplex hortensis)*; **~-de-chien** brei, buruiană-câinească *(Mercurialis perennis)*. **II.** *adj. (fem.* **choute***)* **que c'est ~!** Ce drăguț e! **ce qu'elle est ~ / choute!** Ce drăguță e! **la pauvre choute!** Biata de ea!

chouan *s.m. (ist.)* răsculat regalist din provinciile din vestul Franței, în timpul Revoluției din 1789.

chouannerie *s.f. (ist.)* insurecție țărănească din vestul Franței, începută în 1793 și încheiată în 1800.

choucar, ~e, chouard, ~e, chouaga *adj. (arg.)* drăguț, frumos; bun.

choucarde *s.f. (arg.)* lampă, lanternă

choucas *s.m. (omit.)* stăncuță-alpină *(Phyrrhocorrax graculus)*.

chouchement *s.m.* țipătul cucuvelei.

chouchou, ~te *s.m.f. (fam.)* preferat, favorit, iubit; **c'est le ~ du professeur** este favoritul profesorului.

chouchoutage *s.m.* răsfăț, alintare, favoritism.

chouchouter *v.t. (fam.)* a răsfăța, a alinta, a dezmierda; **elle chouchoute trop son fils** își răsfață prea mult băiatul.

choucroute *s.f.* **1.** *(culinar)* varză acră; **charcuterie d'une ~ garnie** cârnați cu garnitură de varză acră. **2.** *(arg.)* **a.** drog puternic; **b.** *(în expr.)* **petite ~** păr creț.

~ choutte I. *s.f.* **1.** *(ornit.)* cucuveaua, cucuvaie *(Athena noctua)*. **2.** *(în expr.)* **vieille ~** scorpie bătrână. **II.** *adj., interj.* grozav, pe cinste, mișto; **c'est ~** e grozav; *(arg.înv.)* **être (fait) ~** a fi prost ca noaptea.

chouettement *adv. (fam.înv.)* plăcut, bine, agreabil.

chouf *s.m. (arg.)* supraveghere, spionare.

choufer, chofer *v.t. (arg.)* a privi, a spiona, a supraveghea.

chouïa, chouya, chouaye *adv. (arg.)* **1.** *(înv.)* încet. **2.** puțin; **un chouïa de café** puțină cafea; **pas ~** nu prea mult.

chouleur *s.m. (tehn.)* încărcător de materiale montat pe șenile sau pneuri.

chouquette *s.f. (arg.)* femeie tânără.

chourave *s.f. (arg.)* furt.

houravé, ~e *adj. (arg.)* țicnit; smucit, sonat.

chouraver, chourer *v.t. (arg.)* a fura, a șterpeli, a ciordi, a mangli.

chourin *s.m. (arg.înv.)* cuțit, jungher.

chouriner *v.t. (arg.înv.)* a omorî cu lovituri de cuțit, a înjunghia.

chourineur *s.m. (arg.înv.)* asasin (care folosește cuțitul), cuțitar.

chouya-chouya *adv. (arg.)* puțin câte puțin; bob cu bob; pic cu pic; încetul cu încetul.

chow-chow *(pl.* **chows-chows***)* *s.m.* câine de rasă chinezească; câine chow-chow.

choyer *v.t.* **1.** a îngriji; a răsfăța, a alinta; **~ un enfant** a răsfăța un copil. **2.** *(fig.lit.)* a întreține, a cultiva (o idee, un sentiment) **~ un préjugé** a cultiva o prejudecată, a ține la ea.

chrémastistique *s.f. (înv.)* parte a economiei politice care se ocupă de producerea bogăției.

chrême *s.m. (bis.)* untdelemn sfințit.

chrémeau *s.m. (bis.)* scufiță de pânză pusă pe capul copilului după botez.

chrestomathie *s.f. (filol.)* crestomație, culegere de texte pentru învățământ.

chrétien, ~ne I. *s.m.f.* creștin; **mourir en bon ~** a muri ca un bun creștin; **les premiers ~s** primii creștini. **II.** *adj.* creștin(esc); **le roi Très Chrétien** regele prea creștin, titlu dat regilor Franței; **la foi chrétienne** credința creștină; **la morale ~ne** morala creștină; **l'art ~** arta creștină.

chrétiennement *adv.* creștinește.

chrétienté *s.f.* creștinătate.

chrisme *s.m. (arheol.)* monograma lui Christos.

christ *s.m.* **1.** Crist, nume dat lui Iisus; Mesia. **2.** crucifix; **un ~ d'ivoire** un crucifix din fildeș.

christe-marine *(pl.* **christes-marines***)* *s.f. (bot.)* brâncă *(Salicornia herbacea)*.

christiania *s.m. (sport)* tehnică de viraj și oprire la schi.

christianisation *s.f.* creștinare.

christianiser *v.t.* a creștina.

christianisme *s.m.* creștinism, religia creștină.

christologie *s.f.* parte a teologiei care tratează despre Iisus Christos și doctrina sa.

christophanie *s.f.* apariția lui Iisus Christos.

chromage *s.m. (tehn.)* cromare, cromaj.

chromate *s.m.* cromat.

chromatine *s.f. (biol.)* cromatină.

chromatique *adj.* cromatic.

chromatiquement *adv.* în manieră cromatică.

chromatisme *s.m.* cromatism.

chromatographie *s.f. (chim.)* cromatografie.

chromatophore *adj. (biol.)* cromatofor, (celulă) care conține pigment colorat.

chromatopsie *s.f. (med.)* cromatopsie, capacitatea de a percepe distinct culorile.

chrome *s.m.* **1.** *(chim.)* crom. **2.** *(arg.)* ghinion, neșansă.

chromer *v.t. (tehn.)* a croma.

chromique *adj. (chim.)* cromic.

chromiste *s.m.* **1.** persoană care retușează (în fotografie, în heliogravură). **2.** tipograf care se ocupă de imprimarea în culori.

chromo *s.f.* **1.** *(peior.)* reproducere de calitate inferioară. **2.** pictură proastă.
chromodynamique *s.f.* cromodinamică, teorie cuantică.
chromogène *adj.* cromogen, care produce culoare.
chromolithographie *s.f.* cromolitografie.
chromométrie *s.f.* măsurare a intensității culorilor.
chromomycose *s.f.* *(med.)* maladie a pielii provocată de ciuperci parazite.
chromophile *adj., s.m.* *(citol.)* (despre celule) care au afinitate pentru culori.
chromophore *s.m.* *(iht.)* organ fosforescent al peștilor care trăiesc la mare adâncime.
chromophotographie *s.f.* cromofotografie, procedeu de obținere a fotografiilor în culori.
chromoplaste *s.m.* *(citol.)* cromoplast.
chromosome *s.m.* *(biol.)* cromozom.
chromosomique *adj.* cromozomic, referitor la cromozomi.
chromosphère *s.f.* *(astr.)* cromosferă.
chromothérapie *s.f.* *(med.)* cromoterapie, aplicarea terapeutică a luminii colorate.
chromotypie, chromotypographie *s.f.* cromotipie, imprimare tipografică în culori.
chronaxie *s.f.* *(biol.)* cronaxie.
chronicité *s.f.* cronicitate, caracterul maladiilor cronice.
chronique I. *s.f.* **1.** cronică, letopiseț. **2.** cronică, articol de ziar; ~ **théâtrale** cronică teatrală. **3.** totalitatea zvonurilor, bârfelor care circulă; **défrayer la ~ a** da de vorbit; a da loc la comentarii; a intra în gura lumii. **II.** *adj.* **1.** *(med.)* cronic; **bronchite** ~ bronșită cronică. **2.** care durează; **chômage** ~ șomaj cronic.
chroniquement *adv.* (în mod) cronic.
chroniqueur *s.m.* **1.** autor de cronici istorice, cronicar; **les grands ~s du moyen âge** marii cronicari ai evului mediu (francez). **2.** cronicar, semnatarul unei rubrici de ziar sau revistă; ~ **dramatique** cronicar dramatic.
chrono *s.m.* *(abrev.fam.)* cronometru.
chronobiologie *s.f.* *(biol.)* cronobiologie, studiul duratei vieții, al ritmurilor biologice.
chronogramme *s.m.* cronogramă.
chronographe *s.m.* *(tehn.)* **1.** cronometru. **2.** *(fiz.)* aparat care permite măsurarea duratei unui fenomen și înregistrarea grafică a măsurătorii obținute.
chronologie *s.f.* cronologie.
chronologique *adj.* cronologic; **par ordre** ~ în ordine cronologică.
chronologiquement *adv.* (în mod) cronologic.
chronométrage *s.m.* cronometrare; cronometraj.
chronomètre *s.m.* **1.** *(fiz.)* cronometru. **2.** ceas de precizie.
chronométrer *v.t.* a cronometra.
chronométreur *s.m.* cronometror, persoană care măsoară cu cronometrul (procese de muncă, întreceri sportive).
chronométrie *s.f.* *(fiz.)* măsurarea timpului.
chronopharmacologie *s.f.* studiul acțiunii medicamentelor după momentul administrării lor.
chronophotographie *s.f.* *(fiz.)* cronofotografie.
chroumer *v.i.* *(arg.)* a fura din mașini.
chrysalide *s.f.* *(entom.)* crisalidă.
chrysanthème *s.m.* *(bot.)* crizantemă *(Chrysanthemum indicum)*.
chryséléphantin, ~e *adj.* *(despre obiecte de artă)* lucrat din aur și fildeș; **la statue ~e d'Athéna, par Phidias** statuia zeiței Atena, lucrată din aur și fildeș, de Fidias.
chrysobéryl *s.m.* *(mineral.)* crisoberil.
chrysocale, chrysocalque *s.m.* **1.** aliaj (din cupru, staniu și zinc) care imită aurul. **2.** *(în expr.)* **c'est du ~** e numai aparența de el, n-are nici o valoare.
chrysolithe *s.f.* *(mineral.)* crizolit.
chrysomèle *s.f.* *(entom.)* specie de insectă coleopteră viu colorată.
chrysophycée, chrysomonadale *s.f.* *(bot.)* specie de alge acvatice unicelulare.
chrysoprase *s.f.* *(mineral.)* crisopraz.
chrysothérapie *s.f.* *(med.)* crisoterapie, terapie ce utilizează săruri de aur.
chrysotis *s.m.* *(ornit.)* specie de papagal verde din Brazilia.
1. chtar *s.m.* *(arg.)* ocnă; carceră.
2. chtar jetard *s.m.* *(arg.)* lovitură primită.
chtarbé *adj.m.* *(arg.)* nebun, țicnit.
chtibe, chetibe *s.m.* *(arg.)* carceră, temniță.
chtimi *adj., s.m.f.* *(fam.)* originar din nordul Franței.
chtonien, ~ne *adj.* *(mit.)* care este născut din pământ; **divinités ~nes** divinități infernale.
chtrasse *s.f.* *(arg.)* administrație.
chtrope *s.m.* *(arg.)* marfă de proastă calitate.
chuchotement *s.m.* șoaptă, șușotire, șușoteală; murmur (de voci); susur, zumzet; **il ne comprenait rien aux ~s des jeunes filles** nu înțelegea nimic din șușoteala fetelor.
chuchoter *v.i., v.t.* a șopti, a șușoti; a murmura; **elles se chuchotaient leurs impressions sur le spectacle** își șopteau impresiile despre spectacol.
chuchoterie *s.f.* *(fam.)* vorbe spuse la ureche; conversație în șoaptă.
chuchoteur, -euse *adj. s.m.f.* (persoană) care șoptește, șușotește, murmură, care vorbește în șoaptă.
chuintant, ~e *adj., s.f.* *(fon. despre consoane)* șuierător.
chuintement *s.m.* **1.** țipătul păsărilor de noapte. **2.** șuierat.
chuinter *v.i.* **1.** *(despre păsările de noapte)* a țipa. **2.** a șuiera, a vorbi șuierat.
churinga *s.m.* *(antrop.)* obiect ritual, receptacol pentru sufletele morților sau ale celor ce vor veni.
churrigueresque *adj.* referitor la un stil de arhitectură spaniolă, încărcată, numită și baroc spaniol (sfârșitul sec. XVIII).
churro *s.m.* *(span.)* *(culinar)* un fel de clătită.
chut *interj.* sst! liniște!
chute *s.f.* **1.** cădere; ~ **des cheveux** cădere a părului; ~ **d'eau** cădere de apă, cascadă, cataractă; **une ~ de bicyclette** cădere de pe bicicletă; ~ **du rideau** cădere a cortinei; **la météo annonce de nouvelles ~s de neige** institutul meteorologic anunță noi căderi de zăpadă. **2.** *(fig.)* cădere, prăbușire, năruire, ruină; **la ~ de l'empire romain** căderea imperiului roman;

la ~ d'un ministère căderea unui minister; la ~ d'une ville après un siège căderea / capitularea unui oraș în urma unui asediu; la ~ d'une monnaie prăbușirea unei monede. 3. cădere, insucces, eșec; ~ d'une pièce de théâtre eșecul unei piese de teatru. 4. (teol.) păcat; la ~ păcatul originar. 5. (constr.) margine, cant; la ~ du toit marginea acoperișului. 6. rest, deșeu. 7. (lit.) concluzie (a unei fraze, a unui vers). 8. (med.) ptoză. 9. (în expr.) la ~ des reins partea inferioară a spatelui; (prov.) de grande montée, grande ~ cine cade de sus cade mai rău.

chuter *v.i.* 1. *(fam.)* a cădea. 2. a scădea; **les ventes ont chuté** vânzările au scăzut; **les commandes ont chuté** au scăzut comenzile. 3. *(la jocul de cărți)* a nu realiza numărul de levate angajat prin licitație. 4. *(despre o piesă de teatru)* a nu avea succes, a eșua; a cădea; **cette pièce a chuté** această piesă n-a avut succes.

chuteur *s.m.* *(în expr.)* ~ **opérationnel** parașutist militar însărcinat cu misiuni speciale.

chutney *s.m.* condiment dulce-acrișor, compus din legume și fructe aromatizate și păstrate în oțet.

chyle *s.m.* *(fiziol.)* chil.

chylifère *adj.* *(fiziol.)* chilifer.

chilification *s.f.* *(fiziol.)* elaborarea chilului în intestin.

chyme *s.m.* *(fiziol.)* chim.

chymification *s.f.* *(fiziol.)* transformarea alimentelor în chim.

chypre *s.m.* 1. vin din Cipru. 2. parfum.

chypriote *adv.* v. **cypriote**.

ci I. *adv.* *(folosit în opoziție cu* **là** *pentru a indica apropierea)* 1. aici, ici; **par ~, par là a.** pe ici, pe colo; ici și colo. b. prin diverse locuri; **de ~, de là** de ici, de colo; **~-gît** aici zace, aici odihnește. 2. *(în expr.)* **~-joint** alăturat; **vous trouverez ~-joint une lettre** veți găsi alăturat o scrisoare; **~-inclus** adăugat / inclus; **voici la lettre et ~-inclus une copie** iată scrisoarea și, inclusă (în ea) o copie; **~-après** mai departe, în continuare, mai jos; **vous trouverez ~-après l'exemplification de la théorie** veți găsi mai jos, în cele ce urmează, exemplificarea teoriei; **~-contre** pe pagina alăturată; **~-dessus** mai sus; **vous avez pu lire ~-dessus** ați putut citi mai sus; **~-dessous** mai jos; **vous lirez ~-dessous** veți citi mai jos. II. *pron.dem.* 1. *(construit cu adj.dem.* **ce** (**cet**), **cette** *sau cu pron.dem.* **celui**, **celle**, *pentru accentuare)* **ce livre-~** cartea aceasta *(spre deosebire de* **ce livre-là**, *cartea aceea)*; **voici deux livres, celui-~ est à toi** iată două cărți, aceasta e a ta. 2. *(contracție a lui* **ceci***)* **comme ~, comme ça** așa și așa, nici prea bine, nici prea rău.

ciao *interj.* *(italien.)* *(fam.)* la revedere, pa.

cibiche *s.f.* *(pop.)* țigară.

cible *s.f.* 1. țintă; **tirer à la ~** a trage la țintă; **atteindre la ~ en plein centre** a atinge ținta drept în mijloc. 2. *(fig.)* scop, țintă; **être la ~ de** a fi ținta; **vu sa haute stature, il était la ~ de tous les regards** având în vedere statura sa înaltă, era ținta tuturor privirilor; **la ~ d'une campagne publicitaire** ținta / scopul unei campanii publicitare.

ciboire *s.m.* *(bis.)* anafornită.

ciborium *s.m.* *(ist.)* baldachin care acoperea altarul în bazilicile creștine.

ciboule *s.f.* 1. *(bot.)* ceapă-ciorască, ceapă-lungă *(Allium fistulosum)*. 2. *(pop.)* cap.

ciboulette *s.f.* *(pop.)* 1. cap; tărtăcuță; **il en a dans la ~** are el ceva în cap. 2. minte, creier.

cicadaires, cicadidés *s.m.pl.* *(entom.)* familie de hemiptere având ca prototip greierele *(la cigale)*.

cicatrice *s.f.* 1. *(med.)* cicatrice; **sa ~ n'était pas encore guérie** cicatricea sa nu era încă vindecată; **~ de brûlure** cicatrice de arsură. 2. *(fig.)* urmă, efect, consecință, rezultat; **les ~s de la guerre étaient encore visibles dans la vieille ville** urmele războiului erau încă vizibile în vechiul oraș.

cicatriciel, ~le *adj.* *(patol.)* referitor la o cicatrice.

cicatricule *s.f.* *(biol.)* mic disc germinativ al oului.

cicatrisable *adj.* *(despre plăgi și țesuturi)* care se poate cicatriza; *(fig.)* **une blessure d'orgueil difficilement ~** o rană de orgoliu greu cicatrizabilă.

cicatrisant, ~e *adj., s.m.* (medicament) cicatrizant, care favorizează cicatrizarea; **pommade ~e** pomadă cicatrizantă.

cicatrisation *s.f.* *(med.)* cicatrizare.

cicatriser I. *v.t.* 1. *(despre medicamente)* a cicatriza, a închide, a vindeca; **~ une plaie** a cicatriza o plagă. 2. *(fig.)* a liniști, a calma; **le temps cicatrise les douleurs** timpul liniștește durerile. II. *v.i., v.r.* 1. *(despre răni și țesuturi)* a se cicatriza, a se vindeca; **ses brûlures avaient fini par ~** rănile se cicatrizaseră în cele din urmă. 2. *(fig.)* a se calma, a se liniști; a se alina.

cicéro *s.m.* *(poligr.)* cicero.

cicérone *s.m.* cicerone, călăuză, ghid; **servir de ~ à des touristes** a servi drept ghid unor turiști.

cicéronien, ~ne *adj.* referitor la Cicero.

cicindèle *s.f.* *(entom.)* repede *(Cicindela campestris)*.

ciconien, ~ne *adj.* asemănător cu barza.

ciconiiformes *s.m.pl.* *(ornit.)* ciconiiforme, ordin de păsări cu gât și picioare lungi, având ca prototip barza.

cicutine *s.f.* *(bot., chim.)* alcaloid otrăvitor din cucută.

1. **ci-devant** *adv.înv.* înainte de vremurile de azi; înainte vreme.

2. **ci-devant** *s.m.* nobil decăzut din drepturi în timpul Revoluției Franceze.

cidre *s.m.* 1. cidru, băutură alcoolică din mere; **eau-de-vie de ~** rachiu din cidru. 2. *(pop.)* apă de robinet. 3. *(în expr.)* **ne pas valoir un coup de ~** a nu valora nimic; a nu face doi bani / nici cât o ceapă degerată.

cidrerie *s.f.* 1. locul unde se fabrică cidrul. 2. industria cidrului.

cidrier, -ère *adj.* de cidru, referitor la cidru; **production cidrière** producție a cidrului.

1. **ciel** *(pl.* **cieux***)* I. *s.m.* 1. cer; boltă cerească; firmament; **les étoiles brillent au ~** stelele strălucesc pe cer; **la voûte du ~** bolta cerului / cerească; **à ~ ouvert**; sub cerul liber, în aer liber; **carrière à ~ ouvert** carieră care se exploatează sub cerul liber; **un ~ clair** un cer senin; **un ~ couvert** un cer aco-

perit; **remuer ~ et terre** a răscoli cerul și pământul; a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; **être ravi au septième ~** a fi în al nouălea cer; **lever les yeux au ~** a ridica ochii spre cer, a implora divinitatea; **notre Père qui êtes aux cieux** Tatăl nostru carele ești în ceruri. **2.** meleag; regiune; țară; **aller vivre sous d'autres cieux** a se duce să trăiască pe alte meleaguri. **3.** *(bis.)* cer, Dumnezeu, divinitate, providență; **grâce au ~!** Slavă Domnului! **pour l'amour du ~!** Pentru numele lui Dumnezeu! **4.** *(la pl.)* cer, rai; **le royaume des cieux** împărăția cerului; raiul. **5.** *(în expr.)* **entre terre et ~** în aer liber; **élever qqn. jusqu'au ~** a ridica în slăvi pe cineva; **le Fils du ~** fiul Cerului, titlu dat împăraților Chinei; **tomber du ~ a.** a pica la țanc; **b.** a fi uimit, a nu înțelege nimic, a cădea din nori; **sous le ~** aici, pe lumea asta; **le feu du ~** trăsnetul. **II.** *interj.* Doamne! Vai!

2. ciel (*pl.* **~s)** *s.m.* **1.** climă, climat, aer, atmosferă; **le ~ d'un pays** clima unei țări; **~ tempéré** climă temperată. **3.** *(în expr.)* **~ de lit** baldachin, polog. **2.** *(pict.)* cer; **les ~s réalisés por ce peintre sont admirables** cerurile realizate de acest pictor sunt admirabile.

cierge *s.m.* **1.** lumânare; făclie; **~ pascal** făclie de Paști; **brûler un ~ à un saint** a aprinde o lumânare unui sfânt. **2.** *(bot.)* specie de cactacee din America. **3.** *(în expr.)* **devoir un beau ~ à qqn.** a datora recunoștință cuiva, a fi mult îndatorat; *(pop.)* **en ~** de gardă, de serviciu.

cifelle, sifelle *s.f.* *(arg.)* **1.** ață. **2.** *(în expr.)* **la Tour Cifelle** Turnul Eiffel.

ciflard *s.m.* *(arg.)* cârnat.

cigale *s.f.* **1.** *(entom.)* greier *(Gryllus)*. **2.** *(în expr.)* **~ de mer** crustaceu. **3.** *(mar.)* inel de care se prinde cablul ancorei.

cigalière *s.f.* loc plin de greieri.

cigare *s.m.* **1.** țigară de foi, havană. **2.** *(pop.)* cap; **recevoir un coup sur le ~** a primi o lovitură în cap. **3.** *(Belgia)* *(fam.)* săpuneală. bruftuială; **passer un ~ à qqn.** a trage o săpuneală cuiva. **4.** *(pop.în expr.)* **y aller du ~** a-și risca pielea; a-i fi în joc viața.

cigarette *s.f.* țigară, țigaretă; **fumer une ~** a fuma o țigară; **éteindre sa ~** a-și stinge țigara.

cigarière *s.f.* lucrătoare într-o fabrică de țigări.

cigarillo *s.m.* *(span.)* mică țigară de foi.

ci-gît v. **ci I. 1.**

cigler *v.t.* *(arg.)* a plăti.

cigogne *s.f.* **1.** *(ornit.)* barză *(Ciconia ciconia)*. **2.** *(fam.în expr.)* **contes de la ~** baliverne, povești de adormit copiii, cai verzi pe pereți.

cigogneau *s.m.* *(ornit.)* pui de barză.

cigue *s.f.* *(arg.)* vârsta de 20 de ani.

ciguë *s.f.* *(bot.)* cucută *(Conium maculatum)*; **petite ~** cucută-mică, pătrunjelul-câinelui, *(Aethusa Cynapium)*; **~ aquatique** cucută-de-apă, buciniș-de-baltă, cucută mică, cucută-înveninată *(Cicuta virosa)*; **~ d'eau** cucuțică-de-bălți, mărăraș, chimion-de-apă *(Oenanthe Phellandrium)*.

ci-inclus, ci-joint v. **ci I. 1.**

cil *s.m.* **1.** geană. **2.** *(biol.)* cil. **3.** *(pop.în expr.)* **jeter un ~** a arunca o privire; **avoir les ~s cassés** a i se închide ochii de somn.

ciliaire *adj.* ciliar, referitor la cili.

cilice *s.m.* târsână.

cilié, ~e *adj.* mărginit cu cili.

ciliés *s.m.pl.* *(zool.)* ciliați, clasă de protozoare infuzorii.

cillement *s.m.* clipire.

ciller *v.t., v.i.* a clipi; *(fig.fam.)* **personne n'ose ~ devant lui** nimeni nu îndrăznește să clipească, să miște în fața lui.

cimaise *s.f.* **1.** *(arhit.)* mulură în partea superioară a unei cornișe. **2.** *(pictură)* simeză.

cime *s.f.* **1.** vârf, pisc, culme, creștet; **la ~ d'une montagne, d'un clocher** vârful unui munte, al unei clopotnițe. **2.** vârf, creastă, coroană a unui copac; **la ~ d'un arbre** vârful unui copac. **3.** *(fig.)* culme; **la ~ des honneurs** culmea onorurilor.

ciment *s.m.* **1.** ciment; **~ dentaire** ciment dentar. **2.** *(fig.)* legătură trainică; **le ~ d'une amitié** legătura unei prietenii. **3.** *(în expr.)* **fait à chaux et à ~** construit solid, trainic; **être bâti à chaux et à ~** a fi lat în spate, a avea o constituție robustă.

cimentation *s.f.* cimentare.

cimenter *v.t.* **1.** a cimenta; **~ un mur** a cimenta un perete. **2.** *(fig.)* a întări, a consolida; **~ une amitié** a întări o prietenie.

cimenterie *s.f.* **1.** industrie a cimentului. **2.** fabrică de ciment.

cimentier *s.m.* betonist.

cimeterre *s.m.* iatagan.

cimetière *s.m.* **1.** cimitir; **porter un mort au ~** a duce un mort la cimitir. **2.** *(în expr.)* **~ de Blangy** varietate de mere din ținutul Auge.

cimicaire, cimifuge *s.f.* *(bot.)* orbalț, iarba-tâlharului *(Actaea spicata)*.

cimier *s.m.* **1.** creasta coifului. **2.** *(în heraldică)* figură, însemn plasat pe scut deasupra blazonului. **3.** bucată de carne de vită sau de cerb din crupă.

cinabre *s.m.* *(mineral.)* cinabru, sulfură naturală de mercur.

chinchonine *s.f.* *(chim.)* alcaloid extras din chinchină.

cincle *s.m.* *(omit.)* pasăre scufundătoare ce trăiește pe malul apelor, denumită și mierlă de apă *(Cinclus cinclus)*.

ciné *s.m.* *(pop.)* cinema.

cinéaste *s.m.f.* cineast.

cinéclub (*pl.* **ciné-clubs)** *s.m.* cineclub, club de amatori de cinema.

cinéma *s.m.* **1.** arta cinematografiei. **2.** cinema, cinematograf, sală de cinematograf. **3.** spectacol cinematografic; industria cinematografică; **il est dans le ~** lucrează în industria cinematografică. **4.** *(fig.fam.)* **c'est du ~** e o minciună; e de necrezut; gogoși, moși pe groși; **se faire du ~ a.** a-și face iluzii; **b.** a se lăsa pradă visării; *(fam.)* **faire tout un ~** a se face de râs; a se da în spectacol / în stambă; **faire du ~** a se preface.

cinémascope *s.m.* cinemascop.

cinémathèque *s.f.* cinematecă.

cinématique *s.f.* *(fiz.)* cinematică.

cinématographe *s.m.* **1.** aparat de proiecții cinematografice. **2.** sală de cinema.

cinématographie *s.f.* cinematografie.
cinématographier *v.t.* a cinematografia, a filma.
cinématographique *adj.* cinematografic; **technique ~** tehnică cinematografică.
cinématographiquement *adv.* (în mod) cinematografic, prin metode cinematografice.
cinémicrographie *s.f.* filmare a unor obiecte sau ființe invizibile sau vizibile numai la microscop.
cinémitrailleuse *s.f.* aparat de înregistrare a tirului unei arme automate.
cinémomètre *s.m.* *(tehn.)* instrument care folosește la măsurarea vitezei unui corp în deplasare.
cinéol *s.m.* esență parfumată a unor vegetale folosită ca antiseptic.
ciné-parc (*pl.* **ciné-parcs**) *s.m.* *(Canada)* cinematograf în aer liber.
cinéphile *s.m.f.* cinefil, amator de filme.
cinéraire I. *adj.* **urne ~** urnă în care se păstrează cenușa morților. **II.** *s.f.* *(bot.)* cineraria, plantă ornamentală din Africa de Sud.
cinérama *s.m.* cineramă.
cinération *s.f.* *(rar)* incinerare.
cinérite *s.f.* cinerit, cenușă vulcanică stratificată.
cinéroman *s.m.* **1.** film în mai multe episoade (perioada 1920-1930). **2.** roman popular în desene, fotografii, realizat după un film.
cinéscope *s.m.* cinescop.
cinétique I. *adj.* *(fiz.)* cinetic, referitor la mișcare. **II.** *s.f.* *(mecan.)* cinetică, parte a mecanicii care studiază legile mișcării.
1. cingalais, ~e, cinghalais, ~e *adj.* singalez, din Ceylon (Sri Lanka).
2. Cingalais, ~e, Cinghalais, ~e *s.m.f.* singalez, locuitor din Ceylon (Sri Lanka).
cinglant, ~e *adj.* biciuitor, usturător; sarcastic; aspru, sever; **un refus ~** un refuz usturător.
cinglé, ~e *adj.* *(pop.)* nebun, țicnit, smintit, scrântit, într-o ureche.
1. cingler *v.i.* *(mar.)* a naviga; **le vaisseau cinglait vers l'ouest** vaporul naviga spre vest.
2. cingler I. *v.t.* **1.** a biciui, a șfichiui; a plesni; **le vent leur cinglait le visage** vântul le biciuia obrazul; **~ un cheval avec une cravache** a biciui un cal cu o cravașă. **2.** *(metal.)* a prelucra, a modela fierul, oțelul. **3.** *(fig.)* *a critica, a satiriza, a șfichiui, a biciui;* a ridiculiza; **il chercha des mots durs pour ~ son rival** căută cuvinte tari ca să-și ridiculizeze adversarul. **II.** *v.r.* *(arg.)* **se ~** a se îndopa; **se ~ le blair** a se îmbăta, a se afuma.
cinnamome *s.m.* *(bot.)* specie de arbuști constituiți din arborii aromatici din țările calde.
cinoche *s.m.* *(pop.)* **1.** cinema; **aller au ~** a se duce la cinema. **2.** film vizionat la cinema.
cinq I. *num.card.* cinci. **II.** *num.ord.* al cincilea, a cincea; **Charles ~** Carol al cincilea; **page ~** pagina a cincea. **III.** *s.m.* **1.** numărul cinci; **le ~ du mois** în ziua de 5 a lunii. **2.** *(fam. în expr.)* **entendre qqn. ~ sur ~** a auzi perfect pe cineva (la radio). **3.** *(arg. în expr.)* **en serrer ~ à qqn.** a strânge mâna cuiva.
cinquantaine *s.f.* **1.** (vreo) cincizeci; **une ~ de livres** vreo cincizeci de cărți. **2.** vârsta de cincizeci de ani; **il approche de la ~** se apropie de cincizeci de ani.
cinquante I. *num.card.* cincizeci; **~ francs** cincizeci de franci. **II.** *num.ord.* al cincizecilea; a cincizecea; **page ~** pagina cincizeci, a cincizecea. **III.** *s.m.* (cifra) cincizeci; **cent ~** o sută cincizeci; **~ pour cent a.** cincizeci la sută; **b.** *(arg.)* nevastă (jumătate).
cinquantenaire I. *adj.* care are vârsta de cincizeci de ani; **cet homme est ~** acest om are cincizeci de ani. **II.** *s.m.f.* persoană de cincizeci de ani; **une ~** o femeie de cincizeci de ani. **III.** *s.m.* aniversare a cincizeci de ani; **fêter le ~ d'une revue** a sărbători cincizeci de ani / semicentenarul de existență a unei reviste.
cinquantième (le, la ~) I. *num. ord.* al cincizecilea, a cincizecea; **la ~ page** a cincizecea pagină. **II.** *s.m.* a cincizecea parte dintr-o sumă.
cinquième (**le, la ~**) **I.** *num.ord.* al cincilea; **monter au ~ étage** a urca la etajul al cincilea. **II.** *s.f.* clasa a cincea; **ma fille est en ~** fiica mea e într-a cincea / în clasa a cincea. **III.** *s.m.f.* al cincilea, a cincea; **Jean est le ~ de sa classe** Jean este al cincilea din clasa sa. **IV.** *s.m.* cincime; **il aura un ~ de l'héritage** va avea o cincime din moștenire.
cinquièmement *adv.* în al cincilea rând.
cinsaut *s.m.* *(vit.)* butaș precoce din sudul Franței.
cintrage *s.m.* *(tehn.)* arcuire.
cintrant, ~e *adj.* *(pop.)* nostim, hazliu.
cintre *s.m.* **1.** *(arhit.)* cintru, boltă, arc; **plein-~** boltă în semicerc. **2.** *(constr.)* curbură de arc, de boltă; *(av.)* curbura profilului. **3.** schelă folosită la clădirea unei bolți; **poser / lever les ~s** a monta / a ridica schelele. **4.** *(tehn.)* armatură. **5.** umeraș de haine; **accrocher un veston sur un ~** a agăța o haină pe un umeraș. **6.** partea de sus a unei scene de teatru; **les décors descendent des ~s** decorurile coboară de sus. **7.** *(în expr.)* **les loges du ~** ultimul rând de loji la teatru.
cintré, ~e *adj.* **1.** *(tehn.)* arcuit, curbat. **2.** *(pop.)* **a.** țicnit, scrântit, într-o ureche; **b.** îndrăzneț, care are tupeu.
cintrement *s.m.* *(constr.)* boltire.
cintrer *v.t.* **1.** *(tehn.)* a curba, a arcui; **~ un tuyau** a curba o țeavă. **2.** *(constr.)* a bolti; **~ une porte** a bolti o ușă. **3.** a ajusta pe talie; **~ un veston** a ajusta o haină. **4.** *(pop.în expr.)* **n'en avoir rien à ~** a *trândăvi; a nu avea ce face; a tăia frunză la câini.*
cipaye *s.m.* *(ist.)* soldat indian în solda europenilor în India.
cipolin *s.m.* *(mineral.)* marmură albă care conține minerale colorate.
cippe *s.m.* *(arhit.)* stelă funerară fără bază și capitel.
cirage *s.m.* **1.** *(text.)* ceruire. **2.** ceruire, văxuire, ceruit; **le ~ du parquet** ceruitul parchetului. **3.** cremă de ghete. **3.** *(pop. în expr.)* **être dans le ~ a.** a fi beat criță; **b.** a nu mai înțelege nimic; a fi dezorientat; **c.** a fi la ananghie; **corvée de ~** beție zdravănă.
circadien, ~ne *adj.* *(în expr.)* **rythme ~** ritm biologic cu durata de 24 de ore.
circaète *s.m.* *(ornit.)* șerpar *(Circaëtus gallicus).*
circassien, ~ne *adj.* circasian, din Circasia.
circée *s.f.* *(bot.)* plantă din împrejurimile Parisului, folosită odinioară pentru farmece *(Circaea lutetiana).*

circompolaire *adj.* v. **circumpolaire**.
circoncire *v.t.* a circumcide, a tăia împrejur.
circoncis, ~e *adj.* circumcis.
circoncision *s.f. (etnol.)* circumcizie, tăiere împrejur.
circonférence *s.f.* **1.** *(geom.)* circumferință; cerc; perimetrul cercului. **2.** circumferință; incintă; **la ~ d'une place publique** circumferința unei piețe publice.
circonflexe *adj.* **1.** circumflex; **accent ~** accent circumflex. **2** *(med.)* sinuos; **artères ~s** artere sinuoase.
circonlocution *s.f.* circumlocuție, perifrază; **parler par ~s** a vorbi în perifraze; **il a enveloppé son refus de ~s complaisantes** și-a ascuns refuzul prin perifraze pline de amabilitate.
circonscription *s.f.* **1.** circumscripție (administrativă); **~ électorale** circumscripție electorală. **2.** *(geom.)* circumscriere. **3.** *(în expr.)* **~ ecclésiastique** parohie; dioceză; **~ forestière** ocol silvic.
circonscrire *v.t.* **1.** *(geom.)* a circumscrie. **2.** a delimita, a restrânge; **~ une épidémie** a restrânge, a localiza o epidemie.
circonspect, ~e *adj.* circumspect; prudent, precaut; **ce politicien est ~ dans ses déclarations** acest politician este circumspect în declarațiile sale; **le commissaire regarda le salon d'un œil ~** comisarul aruncă o privire circumspectă asupra salonului.
circonspection *s.f.* circumspecție, precauție; prudență; **agir avec ~** a proceda cu precauție.
circonstance *s.f.* **1.** împrejurare, conjunctură, circumstanță; ocazie; **concours de ~s** concurs de împrejurări; **cela dépend des ~s** depinde de împrejurări; **profitez de cette ~ favorable** profită de această circumstanță favorabilă. **2.** conjunctură, situație de moment; **des ~s difficiles** situații grele. **3.** *(jur.)* circumstanță; **~s atténuantes** circumstanțe atenuante; **~s aggravantes** circumstanțe agravante.
circonstanicié, ~e *adj.* circumstanțiat, detaliat; **récit ~** povestire detaliată.
circonstanciel, ~le I. *adj. (gram.)* circumstanțial; **complément ~** complement circumstanțial. **II.** *s.f (gram.)* propoziție circumstanțială.
circonstancier *v.t. (înv.)* a detalia, a expune în mod amănunțit.
circonvallation *s.f. (mil.)* linie de apărare; tranșee.
circonvenir *v.t.* **1.** a înșela, a duce cu vorba; **l'inculpé essaya de ~ les juges** inculpatul încercă să-i înșele pe judecători. **2.** *(fam.)* a amăgi; a îmbrobodi, a duce de nas; **il s'est laissé ~** s-a lăsat îmbrobodit.
circonvoisin, ~e *adj.* învecinat, apropiat, vecin; **communes ~es** comune învecinate.
circonvolution *s.f.* **1.** *(anat.)* circumvoluție; **~s cérébrales** circumvoluții cerebrale. **2.** rotire, învârtire (în jurul unui punct central).
circuit *s.m.* **1.** circuit, traseu, itinerar; **le ~ d'une ville** traseul unui oraș. **2.** ocol, ocoliș; **faire un long circuit pour arriver quelque part** a face un ocol lung pentru a ajunge undeva. **3.** tur, călătorie turistică; **faire le ~ des châteaux de la Loire** a face turul castelelor de pe Valea Loarei. **4.** circuit, distanță de străbătut în probe sportive; **~ automobile** circuit automobilistic. **5.** *(el.)* circuit, curent; **couper le ~** a întrerupe curentul. **6.** *(electron.)* circuit, ansamblu de conductori; **~ intégré** circuit integrat. **7.** *(în expr.)* **mettre qqn. hors de ~** a scoate pe cineva din circulație, a-l exclude; **être hors ~** a nu fi implicat, a nu se afla în cauză.
circulaire I. *adj.* **1.** circular; în formă de cerc; **mouvement ~** mișcare circulară; *(mat.)* **fonction ~** funcție circulară. **2.** *(în expr.)* **voyage ~** călătorie în circuit (în formă de cerc cu revenirea la punctul de plecare). **II.** *s.f.* circulară, dispoziție, directivă; **~ ministérielle** circulară ministerială.
circulairement *adv.* circular, în (formă de) cerc.
circulant, ~e *adj.* **1.** în circulație; capital în circulație; **monnaie ~e** monedă în circulație. **2.** care circulă; **foule ~e** mulțime care circulă.
circulation *s.f.* **1.** circulație; *(fiziol.)* **~ du sang** circulația sângelui; *(meteo)* **~ atmosphérique** circulație atmosferică; *(fin.)* **~ monétaire** circulație monetară; **il y a beaucoup de ~ dans les rues** e multă circulație pe străzi; **mettre en ~ a.** a pune în circulație; **mettre en ~ un nouveau billet de banque** a pune în circulație o nouă bancnotă; **b.** a publica, a da publicității. **2.** *(fig.)* răspândire; propagare; **la ~ de fausses nouvelles** răspândirea de zvonuri. **3.** *(în expr.)* **~ des trains** mersul trenurilor; **disparaître de la ~** a nu mai da vești, a dispărea, a se da la fund.
circulatoire *adj.* circulator, de circulație a sângelui; **l'appareil ~** aparatul circulator; **troubles ~s** tulburări circulatorii, de circulație.
circuler *v.i.* **1.** a circula; **le sang circule dans tout l'organisme** sângele circulă în tot organismul. **2.** a circula, a se mișca, a se deplasa, a umbla; **les automobiles circulent toute la journée** automobilele circulă toată ziua; **circulez!** Circulați! **3.** *(com., fin.)* a circula, a trece din mână în mână, a fi în uz; **l'argent circule** banii circulă. **4.** *(fig., despre știri, zvonuri)* a se răspândi; **les nouvelles les plus alarmantes circulent depuis quelques jours** știri din cele mai alarmante circulă de câteva zile.
circumduction *s.f. (fiz.)* mișcare de rotație în jurul unui ax sau punct.
circumnavigation *s.f.* navigație în jurul unui continent sau în jurul lumii.
circumpolaire *adj.* circumpolar, care se află învecinat cu unul din polii pământului; **expédition ~** expediție circumpolară.
cire *s.f.* **1.** ceară; **~ d'abeille** ceară de albine; **~ à parquet** ceară de parchet; **~ à cacheter** ceară de sigilat; **~ végétale** ceară vegetală; *(fam.)* **être jaune comme ~** a fi galben ca ceara. **2.** cerumen. **3.** *(în expr.)* **~ molle** persoană moale, influențabilă; **il fond comme la ~ au soleil** slăbește văzând cu ochii. **4.** *(ornit.)* membrană la baza ciocului la unele păsări.
ciré, ~e I. *adj.* **1.** ceruit, cerat, dat cu ceară; **toile ~e** pânză cerată; **parquet ~** parchet dat cu ceară. **2.** *(despre încălțăminte)* văcsuit, dat cu cremă; **chaussures ~es avec soin** încălțăminte văcsuită cu grijă. **3.** *(în expr.)* **cela glisse comme sur toile ~e** nu face nici o impresie. **II.** *s.m.* haină impermeabilă; **un ~ de marin** o haină impermeabilă de marinar.
cirement *s.m.* ceruire, ceruit.

cirer *v.t.* **1.** a cerui, a lustrui cu ceară; ~ **le parquet** a cerui parchetul. **2.** a văcsui, a da cu ceară / cremă de pantofi; ~ **les chaussures** a văcsui pantofii. **3.** *(în expr.)* ~ **les bottes à qqn.** a linguși, a peria pe cineva; a linguși; a umbla cu măturica; a linge cizmele cuiva; *(arg.)* ~ **les oreilles à qqn.** a amărî / necăji, a-i face cuiva zile fripte / năduf / oftică; a frige la mațe pe cineva; *(arg.)* ~ **les meubles** a-și bate nevasta; *(arg.)* **n'en avoir rien à** ~ a se dezinteresa de ceva, a nu-l interesa ceva; a nu-i păsa de ceva.

cireur, -euse I. *s.m.f.* **1.** ceruitor; ~ **de parquets** ceruitor de parchete. **2.** văcsuitor, lustragiu; ~ **de bottes** lustragiu, văcsuitor de cizme. **II.** *s.f.* aparat de lustruit parchetul.

cireux, -euse *adj.* **1.** ceros, de ceară; care are consistența cerii; **matière cireuse** materie ceroasă. **2.** ca ceara, asemănător cerii; **teint** ~ ten foarte palid.

cirier, -ère I. *adj.* care produce ceară; **abeille cirière** albină lucrătoare care produce ceară. **II.** *s.m.* muncitor din industria cerii. **2.** fabricant de lumânări din ceară. **3.** negustor de lumânări din ceară. **4.** *(bot.)* arbust din Asia și America tropicală care produce ceară *(Myrica cerifera)*. **III.** *s.f.* albina care produce ceară.

ciron *s.m. (zool. înv.)* arahnidă.

cirque *s.m.* **1.** circ. **2.** *(geol.)* depresiune circulară; căldare; ~ **glaciaire** căldare glaciară. **3.** *(fig.pop.)* activitate zgomotoasă, dezordonată; balamuc; **quel** ~! Ce balamuc! **4.** *(pop.în expr.)* **arrête ton** ~! Potolește-te, lasă gălăgia! **faire son** ~ a se face de râs, a se da în spectacol, a face circ.

cirre, cirrhe *s.m.* **1.** *(bot.)* cârcel. **2.** *(zool.)* cir, cârlig; ~ **de mollusque** cir de moluște.

cirrhose *s.f. (med.)* ciroză.

cirrhotique *adj., s.m.f.* cirotic, bolnav de ciroză.

cirripèdes *s.m.pl. (zool.)* ordin de crustacee inferioare marine.

cirro-cumulus *s.m. invar. (meteo)* nori ciro-cumulus.

cirro-stratus *s.m. invar. (meteo)* nori ciro-stratus.

cirrus *s.m.invar. (meteo)* nori cirus.

cirse, cirsium *s.m. (bot.)* **1.** scai *(Cirsium)*. **2.** pălămidă *(Cirsium arvensa)*.

cisaille *s.f.* **1.** mașină de tăiat. **2.** deșeuri rămase de la fabricarea monedelor care se retopesc. **3.** *(la pl.)* foarfeci (de grădină, de tablă). **4.** *(în expr.)* ~ **à larmes** ghilotină.

cisaillement *s.m.* **1.** *(tehn.)* forfecare, tăiere. **2.** *(c.f. în expr.)* **le** ~ **des voies** încrucișarea / întretăierea liniilor.

cisailler *v.t.* **1.** *(tehn.)* a tăia; ~ **les branches d'un arbre** a tăia crengile unui copac. **2.** *(c.f., căi rutiere)* a tăia, a traversa în diagonală liniile principale. **3.** *(arg.)* **a.** a stupefia; a uimi; **cette nouvelle l'a cisaillé** această veste l-a stupefiat; **b.** a ruina (mai aies la joc de cărți); **je suis complètement cisaillé** sunt complet ruinat; **c.** a demoraliza.

cisalpin, ~e *adj.* cisalpin; **la Gaule** ~e Galia cisalpină.

ciseau *s.m.* **1.** *(tehn.)* daltă; scalpel; **2.** *(la pl.)* foarfece; **~x de couturière** foarfece de croitoreasă; ~ **à ongles** foarfece de unghii. **3.** *(sport, cor. în expr.)* **saut en ~x** săritură în înălțime executată prin tehnica denumită „foarfecă". **4.** *(fam.)* **coup de ~x** tăietură făcută într-un text.

ciselage, cisèlement *s.m.* **1.** cizelare, dăltuire; **le** ~ **d'un bijou** cizelarea unei bijuterii. **2.** *(vit.)* înlăturarea boabelor stricate de pe un ciorchine de strugure.

ciseler *v.t.* **1.** a cizela; ~ **un objet précieux** a cizela un obiect de valoare. **2.** *(fig.)* a cizela, a șlefui; ~ **son style** a-și șlefui stilul.

ciselet *s.m.* dăltiță de bijutier, de gravor.

ciseleur, -euse *s.m.f.* dăltuitor, artist care cizelează, sculptează piese fine din metal.

ciselure *s.f.* **1.** arta dăltuitorului. **2.** cizelură, înfloritură artistică pe un obiect de valoare.

cisjuran, ~e *adj.* care este situat dincoace de munții Jura.

cisoires *s.f.pl.* foarfeci mari pentru tăiat tablă (montate pe o masă de lucru).

cisse, cissus *s.m. (bot.)* specie de liană înrudită cu vița sălbatică.

1. ciste *s.m. (bot.)* specie de arbust mediteranean cu flori albe sau roz *(Cistus)*.

2. ciste *s.f.* **1.** *(antichit.)* coș purtat de greci în anumite ceremonii religioase. **2.** construcție funerară din era megalitică, în formă de cufăr.

cistèle *s.f. (entom.)* specie de insecte coleoptere.

cisticole *s.f. (omit.)* specii de pitulici din regiunile calde *(Cisticola)*.

cistre *s.m.* lăută din sec. XVI-XVII.

cistron *s.m. (biol.)* fragment de genă constituind o unitate funcțională.

cistude *s.f. (zool.)* specie de broască-țestoasă *(Cistudo)*.

citadelle *s.f.* **1.** citadelă, cetățuie, fortăreață; **une** ~ **inexpugnable** o citadelă inexpugnabilă. **2.** *(fig.)* citadelă, bastion, focar, centru; **Genève,** ~ **du calvinisme** Geneva, centru al calvinismului.

citadin, ~e I. *s.m.f.* citadin, orășean; **au début de l'été, les ~s se dirigent vers la campagne** la începutul verii, orășenii se îndreaptă spre sate. **II.** *adj.* orășenesc; **population ~e** populație orășenească.

citateur, -trice *s.m.f.* persoană care obișnuiește să dea citate.

citation *s.f.* **1.** citat; **une** ~ **de Voltaire** un citat din Voltaire. **2.** (*jur.*) citare, citație; ~ **devant le tribunal** citare, chemare în fața tribunalului. **3.** (*mil.*) citare, menționare pentru fapte deosebite; ~ **d'un militaire** citare a unui militar.

cité *s.f.* **1.** oraș; centru urban; **une** ~ **commerçante** un oraș comercial. **2.** cartier, ansamblu de locuințe cu o anumită destinație; ~ **ouvrière** cartier muncitoresc; ~ **universitaire** cetate universitară. **3.** (*cu maj.*) vechiul oraș, adesea înconjurat de ziduri; **les ~s de Carcassonne** vechiul oraș, Carcassonne. **4.** (*antichit.*) cetate; **les** ~ **grecques** cetățile grecești. **5.** (*în expr.*) **la** ~ **sainte** Ierusalim; **la** ~ **céleste, de Dieu** paradisul; **droit de** ~ drept de cetățenie; drept de a fi admis undeva; (*pop.*) **la** ~ prefectura de poliție.

citer *v.t.* **1.** a cita, a da un citat; a menționa; ~ **les œuvres d'un auteur** a cita operele unui autor. **2.** *(jur.)* a cita, a chema în justiție; ~ **un témoin** a cita un martor; *(în expr.)* ~ **en justice** a da în judecată, a deschide

acțiune împotriva cuiva. **3.** *(mil.)* ~ **un militaire à l'ordre du jour** a cita un militar prin ordin de zi. **4.** a cita, a invoca (în sprijinul...) ~ **une loi / un texte** a invoca o lege / un text (pentru a susține ceva). **5.** a consemna; ~ **un fait dans un procès-verbal** a consemna un fapt într-un proces-verbal.

citérieur, ~e *adj. (geogr.)* situat dincoace, spre cel ce vorbește (referitor la un râu sau un lanț de munți).

citerne *s.f.* **1.** cisternă, rezervor; **camion-~** camion-cisternă. **2.** *(c.f.)* vagon-cisternă.

cithare *s.f. (muz.)* țiteră.

citharède *s.m.f. (antichit.)* cântăreț care se acompaniază la țiteră.

cithariste *s.m.f.* persoană care cântă la țiteră.

citharistique *s.f.* arta de a cânta la țiteră.

citoyen, ~ne I. *s.m.f.* **1.** cetățean; ~ **français** cetățean francez. **2.** *(fam.)* persoană, tip, individ; **un drôle de ~** un tip ciudat, original. **3.** cetățean, apelativ folosit în timpul Revoluției franceze, pentru a înlocui cuvintele **Monsieur, Madame**. **4.** *(poet.)* locuitor; **les citoyennes des étangs** locuitoarele iazurilor, broaștele. **II.** *adj. (în expr.)* **un roi** ~ un rege democrat; **un ministre** ~ un ministru devotat, patriot.

citoyenneté *s.f.* cetățenie; **la ~ française** cetățenia franceză.

citrate *s.m. (chim.)* citrat.

citrin, ~e I. *adj.* de culoarea lămâiei. **II.** *s.f.* **1.** *(mineral.)* citrin, cuarț galben. **2.** *(biochim.)* substanță bogată în vitamina C, izolată din lămâie.

citrique *adj. (chim.)* citric; **acide** ~ acid citric.

citron I. *s.m.* **1.** lămâie; **jus de** ~ suc de lămâie; **être jaune comme un** ~ a fi galben ca o lămâie; *(fam.)* **presser qqn. comme un** ~ a stoarce pe cineva ca o lămâie, a istovi pe cineva. **2.** *(pop.)* cap; **se creuser / se presser / se casser le** ~ a-și frământa capul / mintea; **se mettre qqch. dans le** ~ a fi hotărât, a-și băga ceva în cap. **II.** *adj.invar.* galben-deschis, de culoarea lămâiei; **étoffe** ~ stofă galben-deschis.

citronnade *s.f.* citronadă, limonadă.

citronné, ~e *adj.* **1.** care miroase a lămâie. **2.** în care s-a pus zeamă de lămâie; **tisane ~e** ceai cu lămâie.

citronnelle *s.f.* **1.** *(bot.)* lămâiță *(Sippia citriodora)*. **2.** lichior preparat din coji de lămâie.

citronner *v.t. (culinar)* a adăuga suc de lămâie unui preparat.

citronnier *s.m.* **1.** *(bot.)* lămâi *(Citrus limonum)*. **2.** lemn de lămâi, folosit în mobilier.

citrouille *s.f.* **1.** *(bot.)* bostan, dovleac *(Cucurbita Pepo)*. **2.** *(pop.)* căpățână, cap; **donner un coup sur la ~** a trage un pumn în cap.

citrus *s.m.pl. (bot.)* numele științific al arborilor care produc citricele.

cive *s.f. (bot.)* ceapă-ciorască, ceapă-lungă *(Allium fistulosum)*.

civelle *s.f. (iht.)* specie de anghilă *(Anguilla)*.

civet *s.m. (culinar)* mâncare din vânat cu sos de vin și arpagic.

1. civette *s.f. (zool.)* civetă *(Viverra civetta)*.

2. civette *s.f.* v. **cive**.

civière *s.f.* targă; brancardă; **être étendu sur une ~** a fi întins pe o targă.

civil, ~e I. *adj.* **1.** civil; **droit** ~ drept civil; **guerre ~e** război civil; **procédure ~e** procedură civilă; **mariage** ~ cununie civilă; *(jur.)* **code** ~ cod civil. **2.** politicos, binecrescut; urban; civilizat; **il a parlé d'une façon fort ~e** a vorbit foarte politicos. **II.** *s.m.f.* **1.** civil (în opoziție cu militar); **il était en** ~ era îmbrăcat civil; **les autorités ~es** autoritățile civile; **que faites-vous dans le ~?** Cu ce te ocupi în viața civilă? **2.** *(fam.)* viață particulară.

civilement *adv.* **1.** *(jur.)* în materie civilă; **se marier** ~ a se cununa civil (la primărie). **2.** (în mod) politicos; **parler** ~ a vorbi politicos.

civilisable *adj.* civilizabil, care se poate civiliza; **des peuples ~s** popoare care se pot civiliza.

civilisateur, -trice *adj.* civilizator; **rôle ~ des pays développés** rolul civilizator al țărilor dezvoltate.

civilisation *s.f.* civilizație; civilizare; **la ~ des peuplades primitives** civilizarea populațiilor primitive; **les bienfaits de la ~** binefacerile civilizației.

civilisé, ~e *adj.* **1.** civilizat. **2.** *(fam.)* manierat, politicos.

civiliser *v.t., v.r.* a (se) civiliza, a căpăta educație, cultură; **les Romains se sont civilisés au contact des Grecs** romanii s-au civilizat în contact cu grecii.

civiliste *s.m.f.* specialist în drept civil.

civilité *s.f.* **1.** politețe, curtoazie; **il traite tout le monde avec ~** îi tratează pe toți cu politețe. **2.** *(la pl.)* complimente, salutări; vorbe amabile, politicoase, curtenitoare; **il a fait ses ~s à la maîtresse de la maison** a adresat cuvinte curtenitoare stăpânei casei.

civique *adj.* civic; cetățenesc; **droits ~s** drepturi cetățenești; **sens** ~ simț civic; **garde** ~ gardă civică, gardă națională.

civisme *s.m.* civism, patriotism, simț civic.

clabaud *s.m.* **1.** specie de câine de vânătoare. **2.** individ care face mereu gălăgie fără motiv.

clabaudage *s.m.* **1.** *(vân.)* lătrat. **2.** *(fig.fam.)* gălăgie, scandal.

clabauder *v.i.* **1.** *(vân.)* a lătra într-una, fără motiv ~ **sur / contre qqn.** a lătra la cineva. **2.** *(fam.)* a face gură / gât fără motiv, a protesta tot timpul. **3.** *(fam.)* a bârfi, a denigra.

clabauderie *s.f. (fam.)* **1.** bârfeală. **2.** gălăgie inutilă.

clabaudeur, -euse *s.m.f. (fam.)* **1.** persoană gălăgioasă, gură-mare. **2.** bârfitor.

clabot *s.m. (tehn.)* dispozitiv de îmbinare a doi arbori.

clabotage *s.m. (tehn.)* îmbinare, angrenare.

claboter *v.t.* **1.** *(tehn.)* a îmbina, a angrena; a asambla. **2.** *(pop.)* a muri, a da ortul popii.

clac *interj.* Pac!

clade *s.m. (zool., bot.)* vast ansamblu care grupează specii provenite dintr-un strămoș comun.

cladistique *s.f. (biol.)* studiul înrudirilor dintre speciile vii întemeiat pe analiza genetică și hematologică.

cladocères *s.m.pl. (zool.)* ordin de crustacee marine foarte mici.

cladode *s.m. (bot.)* tulpină cu aspect de frunză.

cladonia *s.m. (bot.)* specie de licheni cu care se hrănesc renii.

clafoutis *s.m. (culinar)* prăjitură cu vișine.

claie *s.f.* **1.** gratie. **2.** leasă de nuiele. **3.** împletitură de sârmă. **4.** împrejmuire de nuiele împletite. **5.** grilaj. **6.** sită de sârmă.

clair, ~e I. *adj.* **1.** luminos; strălucitor; **une flamme ~e** o flacără strălucitoare; **une pièce ~e** o cameră luminoasă. **2.** *(despre culori)* deschis; **cheveux châtain ~** păr castaniu deschis; **étoffe vert ~** stofă verde deschis; **teint ~** ten deschis (la culoare). **3.** clar, transparent, limpede, curat; **eau ~e** apă limpede; **du verre ~** sticlă transparentă. **4.** *(despre vreme, cer)* senin; **temps ~** cer senin. **5.** diluat; puțin consistent; **sauce ~e** sos diluat, subțire. **6.** *(despre stofe)* rar; **tissu ~** stofă rară; **une chevelure ~e** un păr rar. **7.** *(fig.)* clar, net, limpede, distinct; **le son ~ d'une clochette** sunetul clar, limpede al unui clopoțel. **8.** *(fig.)* clar, evident, precis, manifest; **une preuve ~e** o dovadă clară, evidentă. **9.** *(fig.)* clar, limpede, inteligibil; **une démonstration ~e** o demonstrație clară; **c'est ~ comme le jour** e limpede ca lumina zilei. **10.** *(în expr.)* **faire de l'eau ~e** a eșua; a da chix; a da carul de mal. **II.** *s.m.* **1.** lumină; **le ~ de lune** lumina lunii. **2.** *(pict.la pl.)* părțile luminoase dintr-un tablou. **3.** *(în expr.)* **tirer une affaire au ~** a lămuri o chestiune; a descurca ițele, a-i da de cap; **mettre sabre au ~** a scoate sabia; a se pregăti de luptă; **le plus ~ de son temps** partea cea mai importantă a timpului; **être au ~** a fi lămurit, a avea o idee clară despre ceva; **en ~** în clar, fără a fi codificat / cifrat; **tirer le vin au ~** a trage vinul la sticle; **mettre au ~** a clarifica / a scoate la lumină; a descurca ițele. **III.** *adv.* (în mod) clar, limpede, distinct; **voir ~ a.** a pricepe; a vedea limpede; a face lumină în capul cuiva; a-și da seama; **b.** *(arg.)* a primi bani; **parler ~** a vorbi deschis, fără reticențe, clar. **2.** rar, spațiat; **des épinards plantés ~** spanac plantat la distanțe mari.

clairance *s.f. (biochim.)* coeficient de eliminare, reprezentând capacitatea unui organ de a elimina o anumită substanță.

clairçage *s.m.* operațiune în rafinarea zahărului.

claire *s.f.* bazin pentru creșterea stridiilor.

clairement *adv.* **1.** (în mod) clar, limpede, net, deschis; **parler ~** a vorbi clar. **2.** *(fam.)* pe față, pe șleau; fără ocol; **il leur a dit ~ son opinion sur leur conduite** le-a spus fără ocol părerea sa despre purtarea lor.

clairet, ~te I. *adj.* **1.** *(despre vin)* de culoare deschisă, roze. **2.** *(în expr.)* **voix ~te** voce pițigăiată , ascuțită. **II.** *s.m.* vin de culoare deschisă. **III.** *s.f.* **1.** varietate de vin alb spumos din sudul Franței. **2.** viță de vie din sudul Franței care produce vin alb, spumos. **3.** boală a viermilor de mătase.

claire-voie (*pl.* **claires-voies**) *s.f.* **1.** planșeu cu spații între scânduri, între șipci. **2.** *(constr.)* grilaj de șipci. **3.** *(mar.)* spiral. **4.** fereastră înaltă care luminează naosul la bisericile creștine. **4.** *(în expr.)* ajurat; cu spații goale; **persienne à ~** jaluzele.

clairière *s.f.* luminiș, poiană, rariște, gol de pădure.

clair-obscur (*pl.* **clairs-obscurs**) *s.m. (pict.)* clar-obscur.

clairon *s.m.* **1.** goarnă, trompetă; trâmbiță; **jouer du ~** a cânta la trompetă. **2.** *(mil.)* gornist, trompet(ist).

claironnant, ~e *adj.* strident, puternic; **voix ~e** voce stridentă, ca de trompetă.

claironner *v.i., v.t.* a suna din goarnă, a trâmbița; *(fig.)* **~ une nouvelle** a răspândi / trâmbița o veste.

clairsemé, ~e *adj.* răsfirat, rar; împrăștiat, dispersat; răzleț; **les arbres ~s d'une clairière** copacii răsfirați dintr-o poiană; **du blé ~** grâu (plantat) rar; **il a les cheveux ~s** are părul rar (puțin).

clairsemer *v.r.* a se rări; **ses cheveux se clairsemaient** părul i se rărea.

clairure *s.f.* defect în țesătura unei stofe; o porțiune rărită.

clairvoyance *s.f.* clarviziune, viziune clară, pătrunzătoare, perspicacitate, discernământ; fler.

clairvoyant, ~e *adj.* clarvăzător, perspicace, lucid, ager, scrutător, cu spirit pătrunzător; **esprit ~** spirit clarvăzător; **un homme politique ~** un politician perspicace.

clam *s.m. (zool.)* moluscă marină comestibilă *(Venus mercenaria).*

clameaux *s.m.pl. (constr.)* clame; scoabe.

clamecer *v.i.* v. **clamser.**

clamer *v.t.* a striga în gura mare; **~ sa douleur** a-și striga în gura mare durerea.

clameur *s.f.* strigăt, țipăt; zgomot, vacarm; **les ~s de l'assemblée** vacarmul reuniunii; **la ~ des grenouilles montait du lac** țipetele / vacarmul broaștelor urca dinspre lac.

clamp *s.m. (chir.)* instrument chirurgical folosit la oprirea hemoragiei.

clampin I. *s.m. (fam.)* codaș, leneș. **II.** *adj. (fam.)* șchiop.

clampiner *v.i. (fam.)* a șchiopăta.

clamsé *s.m.f., adj. (pop.)* **1.** mort. **2.** *(în expr.)* **champ des ~s** cimitir.

clamser *v.i. (pop.)* v. **crampser.**

clan *s.m.* **1.** clan; trib; **chef de ~** șef de clan. **2.** *(fig.)* grup, coterie; clică; facțiune; **avoir l'esprit de ~** a avea spirit de grup.

clandé *s.m. (arg.)* **1.** casă de toleranță clandestină. **2.** tripou clandestin.

clandestin, ~e *adj.* clandestin; ilicit; **passager ~** pasager clandestin; **publication ~e** publicație clandestină.

clandestinement *adv.* (în mod) clandestin; ilicit; pe ascuns.

clandestinité *s.f.* clandestinitate; ilegalitate; **le Parti est entré dans la ~** Partidul a intrat în clandestinitate.

clanique *adj.* de clan; referitor la clan; **structures sociales ~s** structuri sociale de clan.

clanisme *s.m.* sistem de organizare socială bazat pe clan.

clape *s.f. (arg.)* **1.** hrană, haleală. **2.** masă, prânz.

claper *v.t., v.i. (arg.)* a mânca, a hali.

clapet *s.m.* **1.** *(tehn.)* clapă, clapetă. **2.** *(petrol.în expr.)* **~ de retenue** ventil de reținere. **3.** *(pop.)* gură; **ferme ton ~!** Închide gura! **4.** *(pop.)* pălăvrăgeală.

clapier *s.m.* **1.** coteț pentru iepuri de casă. **2.** vizuină de iepuri de câmp. **3.** *(fig.fam.)* **a.** locuință îngustă, neîncăpătoare; **b.** locuință murdară.

clapir I. *v.i. (depre iepuri)* a țipa, a striga. **II.** *v.r. (despre iepuri)* a se ascunde, a se ghemui în vizuină.

clapotage, clapotement, clapotis *s.m.* clipocit, clipoceală; **le ~ de l'eau** clipocitul apei.

clapoter *v.i.* *(despre ape)* a clipoci, a susura.
clapoteux, -euse, clapotant, ~e *adj.* *(despre ape)* care clipocește, care susură.
clapotis *s.m.* v. **clapotage**.
clappement *s.m.* plescăială, plescăit (din limbă).
clapper *v.i.* a plescăi din limbă.
claquage *s.m.* **1.** *(med.)* clacaj, ruptură sau întindere a unui ligament, a unui mușchi, în urma unui efort fizic. **2.** *(el.)* străpungerea izolației unui condensator sau transformator.
claquant, ~e *adj.* **1.** clănțănitor, clămpănitor. **2.** *(pop.)* obositor, istovitor; **un boulot**~ o muncă istovitoare.
claque *s.f.* **1.** palmă, scatoalcă; **allonger une ~ à qqn.** a cârpi / a trage / a rade o scatoalcă cuiva. **2.** grup de persoane, galerie plătită ca să aplaude. **3.** *(înv.)* (pălărie) clac. **4.** partea din față a unui pantof. **5.** (Canada) încălțăminte din cauciuc purtată în zone noroioase. **6.** *(arg.)* **a**. tripou; **b**. bordel. **7.** *(fam.în expr.)* **en avoir sa ~** a fi sătul până peste cap de ceva; **prendre une ~ a.** a suferi un eșec; **b**. a mânca / a bea peste măsură; **tête à ~s** mutră antipatică; figură care cere palme.
claqué ~e *adj.* **1.** pălmuit; **un enfant** ~ un copil pălmuit. **2.** *(în expr.)* **bottines ~es** cizmulițe din stofă cu piele. **3.** *(înv.)* aplaudat. **4.** *(pop.)* istovit, epuizat, frânt de oboseală.
claquedent *s.m.* *(fam.)* golan; pârlit; coate-goale.
claquement *s.m.* **1.** plesnit, plesnitură; pocnitură, pocnet; ~ **d'une carabine** pocnetul unei carabine; ~ **de langue** plesnit din limbă; ~ **de volets de bois** pocnet de obloane de lemn. **2.** clănțănit; ~ **de dents** clănțănit din dinți. **3.** trântit, trântitură, izbitură; **le ~ de la porte** trântitul ușii.
claque-merde *s.m.* *(pop.)* gură.
claquemurer I. *v.t.* a închide, a izola între patru pereți; ~ **des prisonniers** a închide deținuți. **II.** *v.r.* *(fam.)* a se închide, a se izola în casă; **il s'est claquemuré et ne veut voir personne** s-a închis în casă și nu vrea să vadă pe nimeni.
claquer I. *v.i.* **1.** a plesni, a pocni; **faire ~ un fouet** a plesni din bici. **2.** a se trânti; **la porte claque** ușa se trântește. **3.** a se sparge, a se rupe; **le verre claque** paharul se sparge; **la corde claque** frânghia se rupe. **4.** a clănțăni; ~ **des dents** a clănțăni din dinți. **5.** a trosni, a pârâi; **ses doigts claquent** îi trosnesc degetele. **6.** *(pop.)* a eșua, a nu izbuti, a rata; a da greș; **l'affaire m'a claqué dans les doigts** am ratat afacerea, mi-a scăpat printre degete. **7.** *(pop.)* a muri, a crăpa, a da ortul popii; **le vieux a claqué** bătrânul a murit. **8.** *(fig.)* a bate din palme, a aplauda. **9.** *(fam., în expr.)* ~ **du bec** a-i fi foame, a nu se sătura, a rămâne flămând; **faire ~ son fouet a**. a pocni / a plesni din bici; **b**. *(fig.)* a-și da aere / importanță; a-și umfla nările. **II.** *v.t.* **1.** a pălmui; ~ **un enfant** a pălmui un copil. **2.** a trânti; ~ **une porte** a trânti o ușă. **3.** a obosi, a istovi, a vlăgui pe cineva; **ce boulot l'a complètement claqué** această muncă l-a istovit. **4.** *(fig.)* a risipi, a cheltui; **il a claqué vite son héritage** și-a cheltuit repede moștenirea. **5.** *(arg.)* a fura. **III.** *v.r.* **1.** *(pop.)* a se obosi; **il se claque en travaillant tant** se obosește muncind atâta. **2.** *(în expr.)* (la mușchi) **claquer un muscle** a face o întindere.
claquet *s.m.* titirez, hădărag de moară.
claqueter *v.i.* **1.** *(despre berze)* a clămpăni. **2.** *(despre găini înainte de a oua)* a cloncăni.
claquette *s.f.* **1.** castanietă. **2.** *(la pl.)* lame de metal fixate la tălpile pantofilor pentru a accentua ritmul anumitor dansuri. **3.** dans ritmat executat cu pantofi speciali, step.
claquettement *s.m.* clămpănit, clămpăneală; **le ~ des cigognes** clămpănitul berzelor.
claqueur *s.m.* *(fam.înv.)* persoană tocmită să aplaude.
claquoir *s.m.* v. **claquette (1).**
claret *s.m.* nume dat de englezi vinului roșu de Bordeaux.
clarière *s.f.* **1.** v. **clairière**. **2.** *(mar.)* pasaj între banchize și ghețuri.
clarias *s.m.* *(iht.)* pește din apele Nilului și din fluviile Indiei, din familia somnului, care poate respira în afara apei.
clarifiant, ~e *s.m.* *(tehn.)* substanță care limpezește, clarifică; clarificator, limpezitor; **le charbon est un** ~ cărbunele este un limpezitor.
clarificateur, -trice *adj.* clarificator, lămuritor; **un esprit** ~ o minte clarificatoare, căreia îi place să lămurească, să expună clar.
clarification *s.f.* **1.** limpezire a unui lichid. **2.** *(fig.)* clarificare, lămurire, elucidare, explicare, limpezire, deslușire, precizare, rezolvare; ~ **d'un problème** lămurirea, rezolvarea unei probleme.
clarifier *v.t.* **I. 1.** a limpezi un lichid; ~ **du vin** a limpezi vin. **2.** a purifica; ~ **une substance** a purifica o substanță. **3.** (*fig.*) a clarifica, a limpezi, a elucida, a desluși, a explica, a lămuri; ~ **la situation** a limpezi situația. **II.** *v.r.* **1.** a se clarifica, a se limpezi. **2.** a se purifica, a se curăța.
clarine *s.f.* talangă; clopoțel.
clarinette *s.f.* *(muz.)* clarinet.
clarinettiste *s.m.f.* *(muz.)* clarinetist.
clarisse *s.f.* călugăriță din ordinul Sainte-Claire.
clarté *s.f.* **1.** lumină, luminozitate; **la ~ d'un jour d'été** lumina unei zile de vară. **2.** transparență; **la ~ de l'eau** transparența apei. **3.** *(fig.)* limpezime, claritate, luciditate; ~ **d'esprit** limpezimea minții; **écrire avec** ~ a scrie limpede, cu claritate. **4.** *(la pl., înv.)* cunoștințe, idei simple, generale, evidente; **les ~s de la science** ideile simple ale științei. **5.** *(în expr.)* **la ~ du jour** lumina zilei, viața.
clash *s.m.* *(americ.)* *(fam.)* ciocnire violentă, ruptură, dezacord brutal.
class *adj., adv.* *(arg.)* **1.** terminat; **pour moi, c'est** ~ s-a terminat cu mine, nu mai am ce face. **2.** *(în expr.)* **en avoir** ~ a fi sătul până peste cap, a-i fi lehamite.
classable *adj., s.m.f.* clasabil, care poate fi clasat.
classe *s.f.* **1.** clasă; ~ **sociale** clasă socială; **la ~ bourgeoise** clasa burgheză, burghezia; **la ~ ouvrière** clasa muncitoare; **la ~ dirigeante** clasa conducătoare; **lutte des ~s** lupta de clasă; **intérêts de** ~ interese de clasă. **2.** clasă, categorie; poziție, situație, treaptă, grad, rang; **préfet de l-ère** ~ prefect

de rangul I; **wagon de II-ème** ~ vagon de clasa a doua; **ce film touche toutes les ~s de spectateurs** acest film se adresează tuturor categoriilor de spectatori; **navires de même** ~ nave de aceeași categorie. **3.** clasă, subdiviziune a regnului animal și vegetal; **la ~ des mammifères** clasa mamiferelor. **4.** clasă (de școală, de liceu); sală de clasă; **camarade de** ~ coleg de clasă; **les ~ supérieures** clasele superioare; **une ~ turbulente** o clasă turbulentă, agitată. **5.** curs, oră de curs; lecție; **faire la** ~ a ține o lecție; **la ~ de géographie** ora de geografie. **6.** *(mil.)* leat, contingent; *(fam.)* **être de la** ~ a face parte din contingentul ce urmează a fi eliberat. **7.** *(la pl.)* instrucție militară; **faire ses ~s** a-și face instrucția militară. **8.** distincție, clasă; valoare; **avoir de la** ~ a avea distincție / eleganță; **un spectacle de haute** ~ un spectacol de înaltă clasă. **9.** *(astr.în expr.)* ~ **spectrale** familie de stele cu caracteristici comune. **10.** *(în expr.)* **de première** ~ de calitatea I; **aller en** ~ a merge la școală; **la rentrée des ~s** reînceperea anului școlar.

classement *s.m.* **1.** rânduire; clasificare; **il a travaillé quelques jours au ~ de ces fiches** a muncit câteva zile la clasificarea acestor fișe. **2.** *(jur.)* clasare; **il a obtenu le ~ de l'affaire** a obținut clasarea afacerii. **3.** clasament; **ce candidat a un bon** ~ acest candidat are o poziție bună în clasament.

classer I. *v.t.* **1.** a clasa; a rândui, a aranja, a împărți; a sorta; ~ **des papiers** a rândui, a clasa documente; **il classe des timbres dans son album** aranjează timbre în albumul său; ~ **par ordre alphabétique** a sorta în ordine alfabetică. **2.** *(jur.)* a clasa, a încheia; a scoate de sub cercetare; ~ **une affaire** a clasa o afacere. **3.** a clasifica, a repartiza pe clase, pe categorii; ~ **les animaux** a clasifica animalele. **4.** *(fam.)* a aprecia, a prețui, a evalua; **ce type, je l'ai tout de suite classé** pe tipul acesta l-am evaluat imediat, am văzut ce poate / cine e. **5.** *(în expr.)* ~ **un monument** a pune un monument sub protecția statului. **II.** *v.r.* a se clasa (la examen, competiții, concursuri); **il s'est classé parmi les premiers** s-a clasat printre primii.

classeur *s.m.* **1.** clasor, mapă pentru clasat hârtii, documente. **2.** mobilă cu sertare pentru documente.

classicisme *s.m.* *(lit.)* clasicism.

classificateur, -trice *adj., s.m.f.* clasificator; **méthode classificatrice** metodă clasificatoare; **esprit** ~ spirit clasificator.

classification *s.f.* clasificare; repartizare pe clase; **la ~ des animaux** clasificarea animalelor.

classificatoire *adj.* clasificator, care constituie o clasificare; *(etnol.în expr.)* **parenté** ~ înrudire clasificatoare, bazată pe criterii sociale și nu biologice.

classifier *v.t.* a clasifica, a stabili clasificări; a așeza, a dispune, a aranja; a împărți, a rândui sistematic, a repartiza, a clasa.

classique I. *adj.* **1.** *(lit.)* clasic; **littératures ~s** literaturi clasice; **langues ~s** limbile clasice (greaca și latina); **le théâtre** ~ teatrul clasic. **2.** clasic, care servește de model; **les ouvrages de ce médecin sont devenus ~s** lucrările acestui medic au devenit clasice. **3.** tipic, conform regulilor; **méthode ~ de traitement d'une maladie** metodă clasică de tratare a unei boli; **musique** ~ muzică clasică (opusă muzicii ușoare sau folclorice); **physique** ~ fizica clasică, macroscopică, opusă fizicii cuantice și relativiste. **4.** *(fam.)* clasic, curent, obișnuit; consacrat (prin obișnuință, prin tradiție); **il m'a exposé des arguments ~s** mi-a prezentat argumente clasice, obișnuite. **II.** *s.m.* clasic; **un ~ du cinéma** un clasic al cinematografului.

classiquement *adv.* (în mod) clasic.

clastique *adj.* **1.** *(geol.)* clastic, care rezultă prin dezagregarea rocilor sub acțiunea apei; detritic. **2.** cu privire la piesele anatomice artificiale demontabile; demontabil. **3.** *(psihiatr.în expr.)* **crise** ~ acces de furie în timpul căreia pacientul sparge obiecte.

clastomanie *s.f.* *(psihiatr.)* tendință de a distruge obiecte.

clathre *s.m.* *(bot.)* specie de ciuperci.

clatir *v.i.* *(vân.)* *(rar)* *(despre câinii de vânătoare)* a lătra mai mult ca de obicei la prinderea vânatului.

1. **claude** *adj., s.m.* *(fam.)* tâmpit, imbecil, dobitoc; **il n'est pas si ~ qu'il en a l'air** nu e chiar așa tâmpit cum pare.

2. **claude** *s.f.* v. **reine-claude**.

claudicant, ~e *adj.* șchiop, șchiopătat; șontorog; **une démarche ~e** un mers șchiopătat.

claudication *s.f.* șchiopătare; șchiopătat.

claudiquer *v.i.* a șchiopăta; a șonticăi.

clause *s.f.* *(jur.)* clauză; stipulație; **les ~s d'un contract** clauzele unui contract.

claustra, claustre *s.m.* *(arhit.)* perete ajurat care închide un spațiu.

claustral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* claustrai, mănăstiresc; **discipline ~e** disciplină claustrală.

claustration *s.f.* claustrare; izolare.

claustrer I. *v.t.* a claustra, a închide, a izola (pe cineva). **II.** *v.r.* **1.** a intra la mănăstire, a se călugări. **2.** *(fig.)* a se închide, a se izola; **la vieille dame vivait claustrée chez elle** bătrâna doamnă trăia închisă / izolată în casa ei; **il vit claustré dans son égoïsme** trăiește închis în egoismul său.

claustromanie *s.f.* *(psihiatr.)* mania de a se închide, a se izola.

claustrophobie *s.f.* *(psihiatr. med.)* claustrofobie, teama de izolare.

clavaire *s.f.* *(bot.)* **1.** specie de ciupercă comestibilă *(Clavaria)*. **2.** *(în compuse)* ~**-coquette** togmăgel, burete-creț *(Clavaria crispula)*; ~**-coralloïde** bureți-de-conopide *(Clavaria coraloides)*; ~ **élégante** meloșel *(Clavaria formosa)*.

clave *s.m.* *(antichit.)* fâșie de purpură pe tunică.

claveau *s.m.* **1.** *(arhit.)* bolțar. **2.** *(vet.)* gălbează.

clavecin *s.m.* *(muz.)* clavecin.

claveciniste *s.m.f.* clavecinist.

clavelé, ~e, claveleux, -euse *adj.* *(vet.)* bolnav de gălbează.

clavelée *s.f.* v. **claveau (2).**

clavelisation *s.f.* *(vet.)* vaccinare împotriva gălbezei.

claveliser *v.t. (vet.)* a vaccina împotriva gălbezei.
clavetage, clavettage *s.m. (tehn.)* îmbinare cu pană.
claveter *v.t. (tehn.)* a îmbina cu pană.
clavette *s.f.* **1.** *(tehn.)* pană. **2.** *(text.)* cheiță.
claviceps *s.m. (bot.)* specie de ciupercă.
clavicorde *s.m. (muz.)* clavicord, clavecin primitiv (începutul sec. XV).
clavicornes *s.m.pl. (entom.)* familie de coleoptere, din care face parte scarabeul.
claviculaire *adj. (anat.)* clavicular.
clavicule *s.f. (anat.)* claviculă.
clavier *s.m.* **1.** *(muz.)* claviatură. **2.** *(fig.)* întindere, gamă (de cunoștințe, de sentimente).
claviste *s.m.* persoană care lucrează la o claviatură.
clayère *s.f.* crescătorie de stridii.
clayette *s.f.* **1.** ambalaj transparent pentru transportul mărfurilor perisabile. **2.** etajeră detașabilă transparentă într-un frigider.
claymore *s.f. (angl.) (ist.)* sabie scoțiană lungă și lată.
clayon *s.m.* **1.** leasă, grătar pentru scurs brânzeturile, fructele. **2.** țarc.
clayonnage *s.m. (constr.)* cleionaj.
clayonner *v.t.* **1.** a consolida printr-o rețea de nuiele împletite prinse de pari (o coastă de deal, o râpă etc.) **2.** a zăgăzui.
clé *s.f.* v. **clef**.
clean *adj. (fam.)* care are un aer îngrijit; **elle est ~** e îngrijită, curată.
clearance *s.f.* v. **clairance**.
clearing *s.m. (com.)* cliring.
cleb, clebes, clébard *s.m. (arg.)* câine, potaie.
clédal, clédar, clédart *s.m.* (Elveția) poartă cu geam a unei grădini.
clef I. *s.f.* **1.** cheie; **fermer une porte à ~** a încuia o ușă cu cheia; **des ~s de voiture** chei de mașină; **garder des documents sous ~** a păstra documente sub cheie; **livrer un appartement ~s en main** a preda un apartament la cheie; **les ~s du royaume** cheile împărăției, care, simbolic, reprezintă accesul în Paradis; *(tehn.)* **~ anglaise** cheie franceză, cheie universală; *(tehn.)* **~ à douille** cheie tubulară; **~ de voûte a.** *(arhit.)* cheie de boltă; **b.** *(fig.)* bază, suport, fundament; **cet alibi est la ~ de voûte de sa défense** acest alibi este baza apărării sale; *(muz.)* **~ de sol** cheia sol; **trouver la ~ d'un système** a găsi cheia unui sistem, explicația lui; **livre à ~s** carte cu cheie (ai cărei eroi sunt personaje reale); **~ de contact d'une automobile** cheie de contact a unui automobil. **2.** *(petr.)* furcă. **3.** *(pop.)* soluție,rezolvare. **4.** *(în expr.)* **prendre la ~ des champs** a-și lua câmpii, a-și lua lumea-n cap; a o lua la sănătoasa; **mettre la ~ sous la porte a.** a pleca pe furiș / pe nesimțite, a o șterge; **b.** a da faliment; **jeter / mettre les ~ sur la fosse** a renunța la moștenire; **donner la ~ des champs** a da liber cuiva; **tenir sous ~ a.** a ține sub cheie, ascuns. **b.** a ține întemnițat; *(pop.)* **rendre ses ~s** a muri. **II.** *adj.* cheie, capital, crucial, fundamental, decisiv, esențial; **position ~** poziție-cheie, poziție esențială; **il est le personnage ~ de l'intrigue** este personajul cheie al intrigii.
clématite *s.f. (bot.)* **1.** clematită *(Clematis)*. **2.** *(în compuse)* **~ à feuilles entières** clocoțel *(Clementis integrifolia)*; **~-dressée** luminoasă, năprasnică *(Clematis (e)recta)*; **~ des-haies** viță albă *(Clematis vitalba)*.
clémence *s.f.* **1.** clemență, îngăduință, milostivire, îndurare, indulgență, milă; **un acte de ~** un act de clemență. **2.** *(despre vreme, temperatură)* blândețe.
clément, ~e *adj.* **1.** clement, îngăduitor, milostiv, îndurător, indulgent, milos; **un juge ~** un judecător clement, indulgent. **2.** *(despre vreme, temperatură)*. blând, favorabil; **un hiver ~** o iarnă blândă; **des vents ~s** vânturi favorabile.
clémentine *s.f. (bot.)* specie de mandarină altoită cu portocală.
clémentines (les) *s.f.pl.* culegere de scrisori ale papei Clement al V-lea, culese de papa Ioan al XXII-lea.
clémentinier *s.m. (bot.)* specie de arbore fructifer hibrid, mandarin altoit cu portocal.
clenche, clenchette *s.f.* drugul ivărului.
clephte *s.m.* v. **klephte**.
clépo *s.m.* v. **cleupo.**
clepsydre *s.f.* clepsidră, ceas de nisip; nisiparniță.
cleptomane, *s.m.f.*, cleptoman.
cleptomanie *s.f.* cleptomanie.
clerc *s.m.* **1.** cleric; preot; călugăr; membru al clerului. **2.** *(glumeț, înv.)* cărturar, învățat; specialist; **être grand ~ en qqch.** a fi mare specialist în ceva; **habile homme et grand ~** un om amabil și mare cărturar. **3.** secretar în cancelaria unui avocat, a unui jurist; **~ de notaire** secretar al unui notar. **4.** *(în expr.)* **parler latin devant les ~s** a minți tocmai pe cel care cunoaște adevărul; a vinde castraveți la grădinar; a vinde apă la sacagiu; **faire un pas de ~** a face un demers greșit (din ignoranță, stângăcie); a face o gafă.
clergé *s.m.* cler, preoțime; **le ~ catholique** clerul catolic.
clergeon *s.m. (la catolici)* sacristan, servant.
clergie *s.f.* **1.** *(ist.)* condiția de cleric. **2.** *(în expr.)* **privilège de ~** privilegiu al clerului de a nu depinde de organele judecătorești laice.
clergyman (*pl.* **clergymen**) *s.m.* pastor protestant (anglo-saxon).
clérical, ~e (*m.pl* **-aux**) **I.** *adj.* clerical; **fonctions ~es** funcții clericale. **II.** *s.m.* partizan al clericalismului.
cléricalisme *s.m.* clericalism.
clericature *s.f.* **1.** condiția de cleric. **2.** cler, preoțime.
clérouque *s.m. (în antichitatea greacă)* colon grec.
clérouquie *s.f. (în antichitatea greacă)* colonie greacă.
cleupo, clépo *s.m. (arg.)* țigară.
clic *interj.* Pac! Clac! Poc!
clichage *s.m.* **1.** *(poligr.)* clișare. **2.** pregătirea clișeelor.
cliché *s.m.* **1.** *(poligr.)* clișeu. **2.** *(poligr.)* placă de stereotipie. **3.** *(fig.)* clișeu, banalitate; **une conversation pleine de ~s** o conversație plină de clișee, de banalități, locuri comune.
clicher *v.t. (poligr.)* a stereotipa, a pregăti placa pentru tipărire.
clicherie *s.f. (poligr.)* atelier de clișare.
clicheur *s.m. (poligr.)* stereotipist.

client, ~e I. *s.m.f.* **1.** client, mușteriu, cumpărător; **magasin plein de ~s** magazin plin de clienți; **c'est le meilleur ~ du magasin** e cel mai bun client al magazinului. **2.** client (al unui avocat). **3.** *(în Roma antică)* client, cetățean, plebeu dependent de un patrician. **4.** *(arg.)* tip bun de escrocat. **II.** *adj. (arg.)* amator; **être ~ pour qqch.** a fi amator de ceva.
clientèle *s.f.* **1.** clientelă; **la ~ d'un magasin** clientela unui magazin; **la ~ d'un médecin** clientela unui medic. **2.** *(în Roma antică)* ansamblul clienților dependenți și protejați de un patrician. **3.** *(fig.)* ansamblul partizanilor unui partid, ai unui om politic.
clientélisme *s.m. (peior.)* acțiunea de mărire a numărului de simpatizanți prin mijloace demagogice.
clignement *s.m.* clipire, clipit; **il appouva d'un ~** aprobă cu o clipire.
cligner I. *v.i.* a clipi; *(în expr.)* **~ de l'œil à qqn.** a face cu ochiul cuiva. **II.** *v.t. (în expr.)* **~ les yeux** a închide ochii pe jumătate.
clignotant, ~e I. *adj.* care clipește; **des yeux ~s sous l'effet de la lumière** ochi care clipesc sub efectul luminii. **II.** *s.m.* **1.** semnal luminos intermitent (la intersecții). **2.** semnalizator la autovehicule. **3.** *(ec.)* indicator economic.
clignotement *s.m.* **1.** clipire, clipit (al pleoapelor); **~ d'yeux** clipit. **2.** *(fig.)* licărire; **~ s des lumières de la viile** licăririle luminilor orașului.
clignoter *v.i.* **1.** *(despre pleoape)* a clipi; **ses yeux clignotaient** ochii îi clipeau. **2.** *(despre lumini, flăcări)* a (s)clipi, a pâlpâi, a tremura; **les réclames clignotent dans les vitrines** reclamele sclipesc în vitrine.
clignots, clignotants *s.m.pl. (arg.)* ochi.
clille *s.m. (arg.)* client.
climat *s.m.* **1.** climă, climat; **~ tempéré** climă temperată; **un ~ doux** o climă blândă. **2.** *(înv.)* țară, regiune caracterizată de o anumită climă. **3.** *(fig.)* ambianță, atmosferă; mediu; **un ~ agréable** o ambianță plăcută; **un ~ hostile** o atmosferă ostilă.
climatérique *adj., s.f.* **1.** conform anticilor, fiecare an din viață divizibil cu 7 sau 9, considerat a fi critic; **la grande ~** vârsta de 63 de ani. **2.** *(înv.)* climateric.
climatique *adj.* climateric, climatic; **station ~** stațiune climaterică.
climatisation *s.f.* climatizare, menținere la o temperatură, umiditate constante.
climatisé, ~e *adj.* climatizat, menținut la o temperatură constantă.
climatiser *v.t.* **1.** a climatiza, a menține o temperatură constantă; **~ une salle de cinéma** a climatiza o sală de cinematograf. **2.** a adapta (un aparat, un material) pentru a-l face să reziste la orice condiții de climă.
climatiseur *s.m.* climatizor, aparat de climatizare.
climatisme *s.m.* ansamblul problemelor unei stațiuni climaterice (igiena, terapeutica etc.).
climatologie *s.f.* climatologie.
climatologique *adj.* climatologic.
climatologiste, climatologue *s.m.f.* climatolog, specialist în climatologie.
climatopathologie *s.f. (med.)* studiul acțiunii patogene a climei asupra organismului.
climatope *s.m. (ecol.)* ansamblul factorilor ecologici ce depind de climă.
climatothérapie *s.f. (med.)* terapeutică ce utilizează acțiunea climei asupra organismului.
climax *s.m.invar. (bot., biol.)* **1.** climax, stadiu evolutiv final al unei vegetații neatinse de mâna omului, într-un loc dat. **2.** climax, figură de stil care constă în desfășurarea ascendentă a ideilor.
clin *s.m.* **1.** *(în expr.)* **~ d'œil** clipit, clipire; **en un ~ d'œil** într-o clipă, într-o clipită, cât ai clipi, pe loc, numaidecât; **il a pris sa décision en un ~ d'œil** s-a hotărât cât ai clipi. **2.** *(mar., constr. în expr.)* **construction à ~** construcție în care scândurile bordajului sunt așezate ca țiglele unui acoperiș.
clindamycine *s.f. (farm.)* antibiotic activ acționând asupra bacteriilor.
clinfoc *s.m. (mar.)* foc zburător, contrafoc.
clinicat *s.m.* funcția și rangul de șef de clinică.
clinicien, ~ne *s.m.f., adj. (med.)* clinician.
clinique I. *adj.* clinic, **symptômes ~s** simptome clinice. **II.** *s.f.* clinică; **chef de ~** șef de clinică; **~ chirurgicale** clinică chirurgicală.
cliniquement *adv.* după semnele clinice; din punct de vedere clinic.
clinker *s.m. (tehn.)* clincher.
clinoche *s.f. (arg.)* policlinică.
clinomètre *s.m. (topogr.)* clinometru.
clinorhombique *adj. (mineral.)* se spune despre un sistem cristalografic derivat dintr-o prismă oblică având ca bază un romb.
clinoscope *s.m.* v. **clinomètre**.
clinquant I. *s.m.* **1.** *(în croitorie)* fluture, lamelă metalică folosită ca ornament. **2.** imitație grosolană de bijuterii; **bijoux de ~** bijuterii false, imitații, tinichele. **3.** *(fig.)* sclipire amăgitoare, falsă; **le ~ d'un discours** sclipirea falsă, artificială a unui discurs. **II.** *adj.* care are o strălucire artificială, falsă; **verroterie ~e** sticlărie (de proastă calitate) strălucitoare.
clip *s.m.* **1.** clips; **les femmes portent des ~s** femeile poartă clipsuri. **2.** scurt metraj prezentând o vedetă, o reclamă.
clipper *s.m.* **1.** *(mar.)* cliper, corabie cu pânze de mare tonaj folosită până la începutul sec. XX. **2.** (*av.*) avion de transport de cursă lungă.
cliquart *s.m.* **1.** piatră fină de construcție. **2.** gresie fină folosită la realizarea mozaicului.
clique *s.f.* **1.** *(fam.)* clică, bandă, tagmă, șleahtă, gașcă; cârdășie; **~ de politiciens vendus à la mafia** clică de politicieni vânduți mafiei. **2.** *(mil.)* ansamblul de tobe și goarne al unui regiment.
cliquer *v.i. (inform.)* a acționa mouse-ul unui calculator.
cliques *s.f.pl.* **1.** *(dial.)* saboți de lemn. **2.** *(fam.în expr.)* **prendre ses ~ et ses claques** a-și lua catrafusele, a se cărăbăni; *(arg.)* a muta camionu'.
cliquet *s.m.* **1.** *(mec.)* clichet. **2.** *(maș.-un.în expr.)* **~ à canon** boraci. **3.** *(fam.în expr.)* **sa langue va comme un vrai ~ de moulin** îi merge gura ca o moară hodorogită / ca o meliță.

cliquetant, ~e *adj.* care produce un zornăit; zornăitor.
cliquètement, cliquettement *s.m.* v. **cliquetis.**
cliqueter *v.i.* a zăngăni, a zornăi, a zdrăngăni; **les pièces qu'il avait dans son sac cliquetaient quand il marchait** când mergea monedele pe care le avea în sacoșă zornăiau.
cliquetis *s.m.* **1.** zăngănit, zornăit, zdrăngănit; **~ de clés** zornăit de chei; **un ~ de bidons de fer-blanc** un zdrăngănit de bidoane de tablă. **2.** *(în expr.)* **~ de mots** cuvinte sforăitoare.
cliquette *s.f.* **1.** castanietă. **2.** pietricică folosită ca lest în plasa de pescuit. **3.** *(arg.)* ureche. **4.** *(arg.)* picior. **5.** *(arg. în expr.)* **faire qqn. aux ~s** a pune piedică cuiva, a-l trânti.
clissage *s.m.* protejarea sticlelor sau damigenelor cu un înveliș de plastic sau nuiele.
clisse *s.f.* **1.** grătar pentru scurs brânza. **2.** învelitoare din nuiele, din răchită sau din fire plastice pentru sticle și damigene.
clisser *v.t.* a înveli sticle, damigene cu împletitură de nuiele, răchită, de fire plastice.
clito, clicii *s.m.* *(pop.)* clitoris.
clitocybe *s.m.* *(bot.)* specie de ciupercă comestibilă.
clitocybine *s.f.* *(med., farm.)* antibiotic asemănător cu penicilina.
clitoridectomie *s.f.* *(chir., anat.)* ablație a clitorisului.
clitoridien, ~ne *adj.* referitor la clitoris.
clitoris *s.m.* *(anat.)* clitoris.
clivable *adj.* care se poate desface în plăci sau lame.
clivage *adj.* **1.** *(tehn.)* clivaj, clivare. **2.** *(fig.)* separare, delimitare; **~ social** delimitare, diviziune socială.
cliver *v.t., v.r.* *(tehn.)* a (se) cliva.
cloaque I. *s.m.* **1.** cloacă, canal colector; hazna. **2.** cloacă, băltoacă murdară; loc infect, murdar; **cet endroit est un vrai ~** acest loc este o adevărată cloacă. **3.** *(fig.)* cloacă, mediu abject; **ce parti-là, c'est un vrai ~** partidul acela este o adevărată cloacă. **4.** *(la păsări, reptile, marsupiale)* orificiu excretor. **II.** *s.f.* *(în expr.)* **cloaca maxima,** marea cloacă, canal colector din vechea Romă, atribuit lui Tarquiniu cel Bătrân.
clochard, ~e I. *s.m.f.* *(fam.)* vagabond, cerșetor. **II.** *s.f.* varietate de mere înrudită cu merele renete.
clochardisation *s.f.* transformarea unui grup social în vagabonzi, din cauza unor condiții sociale vitrege.
clochardiser *v.t., v.r.* a (se) transforma în vagabonzi, marginalizați, ca efect al unor condiții sociale vitrege.
cloche I. *s.f.* **1.** clopot; **petite ~** clopoțel; **sonner les ~s** a bate clopotele; *(înv.)* **~ à plongeur / à plongée** clopot scufundător; *(mar.)* **la ~ du cabestan** clopotul cabestanului; *(prov.)* **qui n'entend qu'une ~ n'entend qu'un son** cine ascultă doar un singur clopot ascultă un singur sunet (ca să vezi cine are dreptate, ascultă amândouă părțile). **2.** *(tehn.)* capac în formă de clopot. **3.** *(petr.)* pălărie. **4.** *(fig.)* avertisment; simptom; **ces malaises furent le premier son de ~ de sa maladie** aceste stări proaste au fost primul avertisment al bolii. **5.** *(pop.)* cerșetor, vagabond. **6.** *(pop.)* burtă. **7.** *(în expr.)* **déménager à la ~ de bois** a se muta pe ascuns, fără a plăti chiria; **sonner les ~s à qqn.** a muștrului pe cineva, a face pe cineva cu ou și cu oțet; **entendre un autre son de ~** a auzi o altă variantă a unei întâmplări; **faire sonner la grosse ~** a face să intervină o persoană cu autoritate; **fondre la ~** a lua o hotărâre extremă; *(pop.)* **être à la ~** a fi bine informat; **se mettre à la ~** a se informa, a se pune în temă; *(pop.)* **se taper la ~** a mânca pe săturate; a băga la jgheab / la ghiozdan; *(petr.)* **~ à vis** tută. **II.** *adj.* **1.** cloș; **jupe ~** fustă cloș; **chapeau ~** pălărie cloș; **2.** *(pop.)* urât; prost; **ce qu'il peut être ~** cât poate să fie de prost.
cloche-pied *s.m.* *(în expr.)* **à ~** într-un picior; **sauter à ~** a merge / a sări într-un picior.
1. clocher *s.m.* **1.** clopotniță; *(în expr.)* **placer le ~ au milieu de la paroisse** a pune un lucru util la îndemâna tuturor. **2.** parohie. **3.** sat, loc natal. **4.** *(în expr.)* **esprit de ~** patriotism local; **ce sont des gens qui voient loin, qui n'ont pas l'esprit de ~** sunt oameni cu vederi largi, care nu au spirit mărginit, patriotism local; **n'avoir vu que son ~ / que le ~ de son village** a nu fi ieșit din bârlog; a nu cunoaște lumea; a fi lipsit de experiență; **course au ~** cursă peste câmp; **rivalités de ~** rivalități locale; **tirer du ~** a folosi ultima resursă.
2. clocher I. *v.i.* **1.** a șchiopăta. **2.** *(fig.)* a șchiopăta, a avea un defect, a fi suspect; **ce raisonnement cloche** acest raționament șchioapătă; **il y a quelque chose qui cloche** ceva nu e în regulă aici; nu-i lucru curat; e ceva la mijloc; *(prov.)* **il ne faut pas ~ devant les boiteux** nu vorbi de funie în casa spânzuratului. **II.** *v.t.* *(arg.)* a auzi; a asculta; **il a cloché leur conversation** a auzit discuția lor.
clocheton *s.m.* *(arhit.)* ornament în formă de clopot pe edificii.
clochette *s.f.* **1.** clopoțel. **2.** *(bot., în compuse)* **~-des-champs** volbură *(Convulvus arvensis).*
clodo, clodot *s.m.* *(fam.)* vagabond; cerșetor.
cloison *s.f.* **1.** *(constr.)* perete despărțitor; **~ de planches** perete din scânduri; **~ en briques** perete din cărămidă. **2.** *(mar.)* **~s étanches** pereți etanși. **3.** *(bot.)* membrană (în interiorul unui fruct). **4.** *(anat., în expr.)* **~ du nez** sept nazal. **5.** *(fig.)* barieră; separație; **abattre les ~s entre leurs conceptions** a elimina barierele dintre concepțiile lor.
cloisonnage, cloisonnement *s.m.* compartimentare.
cloisonné, ~e *adj.* **1.** compartimentat; **coquille ~e** cochilie compartimentată, despărțită în două. **2.** *(despre obiecte din email)* cloazonat.
cloisonnement *s.m.* **1.** v. **cloisonnage. 2.** *(fig.)* separare; despărțire; diferențiere; **le ~ entre les disciplines scolaires** diferențierea dintre disciplinele școlare.
cloisonner *v.t.* **1.** a compartimenta; a despărți prin pereți. **2.** *(fig.)* a separa; **des équipes d'experts étroitement cloisonnées** echipe de experți strict separate.
cloître *s.m.* mănăstire; **~ gothique** mănăstire în stil gotic; **enfermer dans un ~** a închide într-o mănăstire; **le ~** viață mănăstirească.
cloîtré, ~e *adj.* **1.** claustrat, închis, retras într-o mănăstire; **religieux ~** călugăr retras într-o mănăstire. **2.** *(fig.)* închis; retras; izolat.

cloîtrer I. *v.t.* **1.** *(bis.)* a claustra, a închide într-o mănăstire; ~ **une jeune fille** a închide o fată într-o mănăstire. **2.** *(fig.)* a închide, a izola; ~ **qqn.** a închide pe cineva, a-l ține izolat. **II. 1.** *v.r.* a se retrage la mănăstire. **2.** *(fig.)* a se izola de lume, a duce o viață retrasă; **se ~ dans ses occupations** a se izola în ocupațiile sale.

clonage *s.m. (biol.)* clonare.

clone *s.m. (biol.)* ansamblul indivizilor proveniți dintr-un organism unic. **2.** *(bot.)* clonă, ansamblul celulelor rezultate dintr-o celulă unică, prin diviziuni succesive.

clonie *s.f. (med.)* contracție bruscă, dezordonată, independentă de voință.

clonique *adj. (med.)* referitor la contracții dezordonate independente de voință.

clonus *s.m. (med.)* succesiune de contracții provocate de întinderea bruscă a unor mușchi.

clope I. *s.m. (arg.)* muc de țigară; chiștoc; **ramasser des ~s** a strânge mucuri de țigară. **II.** *s.f.* țigară. **III.** *s.m.pl.* **des ~s** nimic; **béqueter des ~** a răbda de foame, a mânca răbdări prăjite.

cloper *v.i. (arg.)* a fuma.

clopin-clopant *loc.adv. (fam.)* șontâc-șontâc, târâș-grăpiș; **le vieillard gravissait ~ la colline** bătrânul urca dealul șontâc-șontâc.

clopiner *v.i. (fam.)* a șonticăi, a merge șchiopătând, șontâc-șontâc.

clopinettes *s.f.pl. (fam.)* nimic; cotul și pișcotul.

cloporte *s.m.* **1.** *(zool.)* aselul-de-ziduri *(Oniscus aselus)*; **2.** *(în expr.)* **vivre comme un ~** a trăi izolat; a nu ieși din bârlog; a trăi cu capu-n sobă.

cloque *s.f.* **1.** *(anat.)* bășică. **2.** *(bot.)* rugină (la frunzele de piersic). **3.** *(arg.în expr.)* **en ~** gravidă.

cloquer I. *v.i.* a se bășica. **II.** *v.t.* **1.** *(text.)* a gofra; **étoffe cloquée** stofă gofrată. **2.** *(arg. în expr.)* **cloquemoi du caisse** dă-mi niște bani, frige-mi niște mălai.

clore *v.t.* **1.** a închide; ~ **les yeux** a închide ochii; *(fig.)* a muri. **2.** *(înv.)* a împrejmui; a închide; a înconjura; ~ **un terrain de fossés** a împrejmui / a închide un teren cu șanțuri. **3.** *(înv.)* a astupa, a înfunda; ~ **un conduit** a astupa un canal. **4.** a încheia; ~ **un marché** a încheia un târg. **5.** *(fig.)* a încheia, a termina, a declara terminat; ~ **les débats** a încheia, a declara terminate dezbaterile; ~ **la séance** a încheia ședința; **l'écrivain a clos son journal sur ce dernier événement** scriitorul și-a încheiat jurnalul cu acest ultim eveniment. **6.** *(în expr.)* ~ **le bec / la bouche à quelqu'un** a-i închide cuiva gura; a reduce pe cineva la tăcere; a închide pliscul cuiva.

1. clos *s.m.* **1.** teren de cultură împrejmuit; ~ **d'arbres fruitiers** teren cultivat cu pomi fructiferi și împrejmuit. **2.** vie împrejmuită.

2. clos, ~e *adj.* **1.** închis; **porte ~e** ușă închisă. **2.** încheiat, terminat; **la séance est ~e** ședința s-a terminat; **l'incident est ~** incidentul e încheiat. **3.** împrejmuit; **terrain ~** teren împrejmuit. **4.** *(în expr.)* **les yeux ~ a.** cu ochii închiși; **b.** *(fig.)* orbește, fără a se uita; **elle a acheté ce tissu les yeux ~** a cumpărat această stofă fără a se uita; **bouche ~e!** Nici o vorbă!; Gura!; *(fam.)* Tacă-ți fleanca!; *(arg.)* Strânge-ți leoarba acasă!; **à la nuit ~e** la căderea nopții; în plină noapte; **trouver porte ~e** a nu găsi pe nimeni acasă; a găsi pe mutu la ușă; *(înv.)* **se tenir ~ et couvert a.** a sta ascuns; a sta la loc sigur; b. a fi puțin comunicativ; **avoir la bouche ~e** a păstra un secret; **c'est lettre ~e pour moi** pentru mine e literă moartă, nu pricep nimic; **avoir les yeux ~** a fi mort; **maison ~** bordel.

closeau *s.m.*, **closerie** *s.f.* **1.** fermă mică. **2.** mic teren de cultură împrejmuit. **3.** *(înv.)* grădini destinate balurilor publice (Paris, sec. XIX).

closet *s.m.* mic parc destinat pescuitului.

closier, -ère *s.m.f.* fermier asociat cu proprietarul pământului.

clôture *s.f.* **1.** împrejmuire, îngrăditură; închidere; gard; **la ~ d'un parc** împrejmuirea, gardul unui parc; **mur de ~** zid de împrejmuire; ~ **de haies vives** împrejmuire cu gard viu. **2.** delimitare, despărțire, separare între două terenuri; demarcație. **3.** incintă de mănăstire. **4.** *(fig.)* viață retrasă, recluziune. **5.** încheiere, terminare; ~ **de la discussion** încheiere a discuției; **la ~ d'un procès** încheierea unui proces. **6.** *(fin.)* încheiere, lichidare; **la ~ d'un compte** lichidarea unui cont.

clôturer *v.t.* **1.** a împrejmui, a îngrădi; ~ **un jardin** a împrejmui o grădină. **2.** *(fig.)* a încheia, a termina, a săvârși, a pune capăt; ~ **une instruction judiciaire** a încheia o instrucție judiciară; ~ **les débats** a încheia dezbaterile. **3.** *(fin.)* a lichida; ~ **un compte** a lichida un cont.

clou *s.m.* **1.** cui; **enfoncer des ~s avec un marteau** a bate cuie cu ciocanul; **arracher les ~s** a scoate cuiele; **tableau accroché à un ~** tablou agățat de un cui; *(prov.)* **un ~ chasse l'autre** cui pe cui se scoate. **2.** *(fig.fam.)* punct de atracție, de interes; **le ~ du spectacle** punctul de atracție al spectacolului; **ces concerts étaient le ~ de la saison** aceste concerte erau punctul de atracție al stagiunii. **3.** *(pop.înv.)* casă de amanet, muntele de pietate; **mettre un objet au ~** a depune un obiect la o casă de amanet. **4.** *(pop.)* arestul poliției; răcoare; zdup; **se faire mettre au ~** a fi băgat la răcoare. **5.** *(pop.)* abces; furuncul, buboi. **6.** automobil vechi, hodoroagă. **7.** *(în expr.)* ~ **de girofle** cuișoară; ~ **pour semelle** țintă; *(zoot.)* ~ **de fer à cheval** caia; *(tehn.)* ~ **à crochet** piron; **il lui manque un ~** e cam nebun; îi lipsește o doagă; e într-o ureche; **planter son ~** a se fixa într-un loc; a prinde rădăcini; **cela ne vaut pas un ~** nu are nici o valoare; nu face doi bani; nu face nici cât o ceapă degerată; **river son ~ à qqn. a.** a pune pe cineva la punct / la locul lui; **b.** a lăsa pe cineva fără replică; a-i închide cuiva gura; **cela ne tient ni à fer ni à ~** e un lucru foarte șubred; **ne tenir ni à ~ ni à cheville** nu are nici o rezistență; **des ~s!** Nimic!; Cotu' și pișcotu'! Pune-ți pofta-n cui!; **traverser dans les ~s** a traversa pe pasajul de trecere pentru pietoni; **être maigre / gras comme un ~ / comme un cent de ~s** a fi slab ca un țâr; e slab de-i numeri coastele; *(pop.)* **ne pas en fiche / foutre un ~** a trândăvi; a tăia frunză la câini.

clouage, clouement *s.m.* operațiunea de a bate în cuie.
clouer *v.t.* **1.** a bate, a fixa, a pironi în cuie; ~ **une caisse** a bate în cuie o ladă. **2.** *(fig.)* a țintui, a pironi, a imobiliza; **la maladie l'a cloué au lit** boala l-a țintuit la pat; **rester cloué sur place** a rămâne țintuit locului; ~ **qqn. au pilori** a țintui pe cineva la stâlpul infamiei. **3.** *(în expr.) (mar.)* ~ **son pavillon** a fixa steagul de catarg; **être cloué de surprise sur place** a fi uimit; a rămâne tablou / mască; **être cloué entre quatre planches** a fi mort; a sta între patru scânduri; ~ **le bec / la bouche à qqn.** a lăsa pe cineva fără replică; a închide / a înfunda cuiva gura; a închide pliscul cuiva.
cloup *s.m. (geogr.)* v. **igue**.
cloutage *s.m.* ornare, împodobire cu cuie.
clouté *adj. (în expr.)* **passage** ~ trecere de pietoni.
clouter *v.t.* a orna, a împodobi cu cuie.
clouterie *s.f.* **1.** fabrică de cuie. **2.** comerț cu cuie.
cloutier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de cuie. **2.** vânzător / comerciant de cuie.
cloutière *s.f.* **1.** aparat de fabricat cuie. **2.** cutie în care se păstrează cuiele pe mărimi.
clovisse *s.f. (zool.)* specie de moluscă comestibilă *(Tapes decussatus)*.
clown *s.m. (angl.)* clovn.
clownerie *s.f.* număr de clovn la circ.
clownesque *adj.* de clovn; **farce** ~ farsă de clovn.
cloyère *s.f.* coș pentru transport stridii și pești.
club *s.m.* **1.** club, asociație sportivă, culturală, politică; ~ **de tennis** club de tenis. **2.** local de club; **aller au** ~ a se duce la club. **3.** baston de golf.
clubiste *s.m.* membru al unui club; membru al unui club politic în timpul Revoluției franceze.
clupe *s.f. (iht.)* specie de hering.
clupéidés *s.m.pl. (iht.)* familie de heringi *(Ciupea)*.
cluse *s.f. (geogr.)* tăietură transversală într-un lanț de munți punând în comunicație două văi.
clusie *s.f. (bot.)* specie de arbori și arbuști dicotiledonați, din America tropicală.
clystère *s.m. (med.înv.)* clismă; spălătură intestinală.
cnémide *s.f. (la vechii greci)* jambieră de piele sau de metal, purtată de soldați.
cnidaires *s.m.pl. (zool.)* încrengătură de celenterate din care fac parte coralii, meduzele etc.
cnidose *s.f. (med.)* mâncărime.
cnidosporidies *s.f.pl. (zool.)* subîncrengătură de protozoare parazite.
coaccusation *s.f. (jur.)* urmărire judiciară împotriva mai multor coacuzați.
coaccusé, ~e *s.m.f. (jur.)* coacuzat.
coach (*pl.* **coaches**) *s.m. (angl.)* **1.** automobil cu două uși și patru oglinzi. **2.** antrenorul unei echipe sau al unui sportiv de performanță.
coacquéreur *s.m. (jur.)* coachizitor.
coactif, -ive *adj.* care are dreptul sau puterea de a constrânge.
coadjuteur, -trice *s.m. (bis., în Franța)* **1.** prelat adjunct al unui episcop. **2.** călugăriță adjunctă a unei starețe.
coadjuvant *s.m. (med.)* medicament asociat altuia pentru a-l face activ.
coadministrateur, -trice *s.m.f.* coadministrator, persoană care administrează împreună cu alta sau altele.
coagulabilité *s.f.* calitatea unui lichid de a se coagula.
coagulable *adj.* care se poate coagula.
coagulant, ~e *adj., s.m.f.* coagulant, substanță care ajută la coagulare.
coagulateur, -trice *adj. (chim.)* care produce coagularea.
coagulation *s.f.* coagulare; închegare.
coaguler *v.t., v.r.* a (se) coagula, a (se) închega; **le sang coagule** sângele se coagulează.
coagulum *s.m. (chim.)* coagul; cheag.
coalescence *s.f.* **1.** *(biol.)* sudură a două suprafețe tisulare vecine. **2.** *(fiz.)* coalescență; **la pluie se forme par ~ à partir des gouttelettes des nuages** ploaia se formează prin contopirea unor mici picături din nori. **3.** *(fon.)* contopire a două foneme învecinate.
coalescent, ~e *adj.* contopit, reunit; coalescent.
coalisé, ~e *adj., s.m.f.* coalizat; aliat; **les puissances ~es** puterile coalizate, aliate.
coaliser *v.t., v.r.* a (se) coaliza, a (se) alia, a (se) uni împotriva unui inamic comun; **les grandes puissances se coalisèrent contre le nazisme** marile puteri s-au coalizat împotriva nazismului.
coalition *s.f.* **1.** coaliție; alianță; **la ~ des grandes puissances** alianța marilor puteri. **2.** coalizare; **la ~ des ouvriers en vue d'une hausse des salaires** coalizarea muncitorilor în vederea unei măriri de salarii. **3.** *(fig.)* înțelegere, unire; coaliție; *(peior.)* ~ **d'intérêts** coaliție de interese.
coaltar *s.m. (angl.)* **1.** gudron de huilă. **2.** *(arg.)* vin roșu gros. **3.** *(în expr.)* **être dans le ~ a.** a fi uimit, a nu mai pricepe nimic; **b.** *(arg.)* a fi la ananghie; **c.** *(arg.)* a fi beat criță.
coaltarer *v.t.* **1.** a da cu gudron de huilă; a gudrona. **2.** *(arg.)* a administra cuiva o lecție, o corecție.
coaptation *s.f. (chir.)* potrivirea buzelor unei răni în vederea suturării; așezarea oaselor luxate în poziția inițială.
coarctation *s.f. (med.)* îngustare a aortei.
coassement *s.m.* orăcăială, orăcăit.
coasser *v.i. (despre broaște)* a orăcăi.
coassocié, ~e *s.m.f.* coasociat.
coassurance *s.f.* coasigurare.
coati *s.m. (zool.)* specie de mamifer roșu cu nasul lung *(Nasua rufa)*.
coauteur *s.m.* **1.** coautor; ~ **d'un livre** coautor al unei cărți. **2.** *(jur.)* cofăptaș; ~ **d'un crime** cofăptaș al unei crime; complice.
coaxial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* coaxial, care are aceeași axă cu alt corp; **câble** ~ cablu coaxial; **hélices ~es** elice coaxiale.
cobalt *s.m. (chim.)* cobalt.
cobaltage *s.m. (tehn.)* acoperirea unui metal cu un strat de cobalt.
cobalteux, -euse *adj. (chim.)* referitor la compușii cobaltului.
cobaltifère *adj.* care conține cobalt.
cobaltine *s.f.* minereu de cobalt și arsen, cobaltină.

cobaltiser *v.t.* a acoperi instrumente de muzică din aramă cu un strat de cobalt.
cobaltothérapie, cobalthérapie *s.f.* *(med.)* tratament cu cobalt.
cobaye *s.m.* **1.** *(zool.)* cobai *(Cavia porcellus)*. **2.** *(fig. fam.)* cobai; subiect de experimente.
cobéa, cobée *s.m.* *(bot.)* specie de liană din Mexic cu flori albastre în formă de clopot.
cobelligérant, ~e *adj., s.m.f.* cobeligerant; **les nations ~es** națiunile cobeligerante.
cobol *s.m.* *(inform.)* limbaj de programare.
cobra *s.m.* *(zool.)* cobra, șarpe-cu-ochelari *(Naia tripudians)*.
coca *s.m.* **I.** arbust din America, ale cărui frunze conțin cocaină. **II.** *s.f.* cocaină, substanță extrasă din frunzele de coca.
cocagne *s.f.* *(în expr.)* **pays de ~** țara abundenței, țară unde se găsește totul din belșug, unde curge lapte și miere, unde umblă câinii cu covrigi în coadă; **mât de ~** stâlp acoperit cu o substanță uleioasă, în vârful căruia se găsesc diverse premii pe care le obține cel care poate ajunge prin cățărare la ele.
cocaïne *s.f.* cocaină.
cocaïnisation *s.f.* *(med.)* întrebuințare terapeutică a cocainei.
cocaïnisme, cocaïsme *s.m.* *(med.)* intoxicare cu cocaină.
cocaïnomane *s.m.f.* *(med.)* cocainoman, toxicoman care folosește cocaină.
cocaïnomanie *s.f.* *(med.)* cocainomanie, toxicomanie.
cocaïsme *s.m.* v. **cocaïnisme.**
cocarde *s.f.* **1.** cocardă, insignă; **~ tricolore** cocardă tricoloră. **2.** nod de panglică. **3.** *(pop.)* cap; **taper sur la ~** a i se urca băutura la cap.
cocardier, -ère *adj., s.m.f.* persoană căreia îi place armata, uniforma; patriot exaltat; șovin; patriotard; **déclaration ~** declarație patriotardă.
cocasse *adj.* *(fam.)* caraghios, hazliu, amuzant, comic, nostim, plin de haz; **une histoire ~** o întâmplare nostimă, amuzantă.
cocasserie *s.f.* caraghioslâc; bufonerie, comicărie.
coccidie *s.f.* *(zool.)* coccidie, parazit al animalelor *(Coccidia)*.
coccidiose *s.f.* *(vet.)* coccidioză, boală datorată coccidiei.
coccinelle *s.f.* **1.** *(entom.)* buburuză, boul-popii *(Coccinella septempunctata)*. **2.** *(pop.)* mic automobil marca Volkswagen.
coccygien, ~ne *adj.* *(anat.)* coccigian; **névralgie coccygienne** nevralgie coccigiană., din regiunea coccisului.
coccyx *s.m.* *(anat.)* coccis.
1. coche *s.m.* **1.** *(înv.)* poștalion. **2.** *(fam.,în expr.)* **manquer le ~** a scăpa ocazia, a rămâne de căruță; **faire la mouche du ~** a se agita mult și fără folos; a se agita ca musca la arat.
2. coche *s.f.* semn, scrijelitură (pe un lemn).
3. coche *s.m.* *(înv.)* vapor mare de transport fluvial.
4. coche *s.f.* *(înv.* sau *reg.)* scroafă.
cochelivier *s.m.* *(ornit.)* specie de ciocârlie de pădure.
cochenille *s.f.* **1.** *(entom.)* coșenilă *(Coccus cacti)*. **2.** *(chim.)* cârmâz.
1. cocher *v.t.* a însemna, a scrijeli în lemn; **~ un nom sur la liste** a însemna un nume pe listă.
2. cocher *s.m.* vizitiu, birjar; *(fam.)* **fouette, ~!** Înainte, birjar! Dă-i drumul!
cochère *adj. f.* *(în expr.)* **porte ~** poartă mare cu două canaturi ce permite accesul unei mașini.
cochet *s.m.* cocoș tânăr.
cochevis *s.m.* *(ornit.)* specie de ciocârlie moțată *(Galerida cristata)*.
cochléaire *adj.* *(anat. în expr.)* **canal ~** canalul urechii interne.
cochléaria *s.m.* *(bot.)* lingurea *(Cochlearia officinalis)*.
cochlée *s.f.* *(anat.)* parte a urechii interne; melc.
1. cochon *s.m.* **1.** *(zool.)* porc *(Suis scrofa domestica)*; **tuer le ~** a tăia porcul. **2.** *(zool.)* purcel; **~ de lait** purcel de lapte. **3.** carne de porc; **manger du ~** a mânca carne de porc. **4.** *(fig.)* porc, porc-de-câine; **quel ~!** Ce porc! Ce măgar! **sale comme un ~** murdar ca un porc, slinos; **5.** *(în expr.)* **être amis / copains comme ~s** a fi prieteni la cataramă; **tête de ~** cap pătrat; încăpățânat; **tour de ~** festă urâtă; figură murdară, porcărie; măgărie; **il m'a encore joué un tour de ~** iar mi-a făcut o măgărie; **donner de la confiture à des ~s** a irosi; a strica orzul pe gâște; **je n'ai pas gardé les ~s avec vous** n-am păzit porcii împreună; **un ~ n'y retrouverait pas ses petits** e o dezordine nemaipomenită; **il est gras comme un ~** plesnește de gras; **il faut mourir, petit ~, il n'y a plus d'orge** s-a terminat, pune-ți pofta-n cui; *(zool.)* **~ d'Inde** cobai *(Cavia cobaya)*; **~-de-mer** marsuin *(Phocaena communis)*; **~ des blés** hamster; **~ d'Amérique** pecari *(Pecari tajaen)*.
2. cochon, ~ne *adj., s.m.f.* **1.** *(fam.)* murdar, slinos; *(fig.)* mizerabil; **on n'a jamais rien vu de si ~** n-am văzut niciodată ceva atât de murdar. **2.** obscen, porno; **film ~** film porno; **histoire cochonne** povestire obscenă.
cochonceté *s.f.* *(pop.)* obscenitate; **il lui murmure des ~s à l'oreille** îi șoptește obscenități la ureche.
cochonnaille, cochonnade *s.f.* *(pop.)* preparate din carne de porc.
cochonnée *s.f.* purceii rezultați dintr-un singur fătat.
cochonner I. *v.i.* *(despre scroafe, rar)* a făta. **II.** *v.t.* *(pop.)* **1.** a murdări, a mânji, a îngăla. **2.** a executa prost o activitate.
cochonnerie *s.f.* **1.** murdărie, mizerie; **vivre dans la ~** a trăi în mizerie. **2.** *(pop.)* porcărie, mârșăvie, murdărie; **faire une ~ à qqn.** a face o mârșăvie cuiva. **3.** *(pop.)* obscenitate; **raconter des ~s** a povesti obscenități. **4.** lucru fără valoare; fleacuri.
cochonnet *s.m.* **1.** purceluș, purcel. **2.** zar cu 12 fețe. **3.** joc cu bile; numele bilelor.
cochylis, conchylis *s.m.* *(entom.)* cochilis, specie de fluture a cărui larvă roade frunze de viță *(Cochylis ambiguella)*.
cocker *s.m.* câine rasa cocker.
cockney I. *s.m.* *(angl.)* **1.** persoană născută la Londra. **2.** ștrengar londonez. **3.** jargon popular. **II.** *adj.* popular; **l'accent ~** accent popular.

cockpit *s.m. (mar.)* cockpit; *(av.)* cabina pilotului unui avion.
cocktail *s.m. (angl.)* **1.** cocteil, amestec de băuturi; ~ **de fruits au sirop** cocteil din fructe cu sirop. **2.** cocteil, reuniune mondenă; recepție; **de nombreuses personnalités assistaient au** ~ numeroase personalități asistau la cocteil. **3.** *(fig.)* amestec; **un** ~ **de tradition et de modernisme** un amestec de tradiție și modernism. **4.** *(în expr.)* ~ **Molotov** sticlă umplută cu un amestec inflamabil.
coco I. *s.m.* **1.** cocos; **noix de** ~ nucă de cocos; **beurre de** ~ unt de cocos; **lait de** ~ lapte de cocos. **2.** fibră din lemn de cocos folosită în industrie; **tapis de** ~ covor din lemn de cocos. **3.** ou, în limbajul copiilor. **4.** *(fam.)* puișor, iubițel; **mon petit** ~ puișor mic. **5.** *(fam.)* individ, tip; **un drôle de** ~**, celui-là** ciudat individ. **6.** *(peior.)* comunist. **7.** *(arg.înv.)* gât, gâtlej; **dévisser le** ~ **à qqn.** a strânge de gât pe cineva. **8.** *(arg.)* stomac; **n'avoir rien dans le** ~ a fi lihnit de foame. **9.** *(arg.)* benzină. **II.** *s.f.* cocaină.
cocon *s.m.* **1.** cocon, gogoașa viermelui de mătase. **2.** *(fig.fam.în expr.)* **s'enfermer dans son** ~ a se închide în carapace; a trăi izolat.
coconisation *s.f.* sistem de protejare a mărfurilor și materialelor prin învelirea cu un strat protector de fibre termoplastice.
coconner *v.i. (despre viermii de mătase)* a-și secreta gogoașa.
coconnière *s.f.* locul de depozitare a gogoșilor de la viermii de mătase.
cocontractant, ~e *s.m.f. (jur.)* co-contractant, fiecare din persoanele care sunt părți la un contract.
cocorico, coquerico *interj.* v. **coquerico.**
cocoter *v.i.* v. **cocotter.**
cocoteraie *s.f.* loc plantat cu cocotieri.
cocotier *s.m.* **1.** cocotier *(Cocos nucifera).* **2.** *(arg.în expr.)* **grimper au** ~ a se înfuria, a se aprinde de mânie, a-l apuca dracii.
cocotter, cocoter *v.i. (pop.)* a mirosi urât, a puți.
1. cocotte *s.f.* **1.** *(culinar)* oală de tuci sau de sticlă cu două toarte și capac; **poulet** ~ pui pregătit la cuptor într-o oală de tuci sau de sticlă. **2.** *(med.)* blefarită. **3.** *(med.)* febră aftoasă.
2. cocotte *s.f.* **1.** *(în limbajul copiilor)* găină, cloșcă. **2.** hârtie îndoită, reprezentând o găină. **3.** *(înv.)* cocotă, femeie de moravuri ușoare. **4.** *(fam.)* puicuță, iubită, păpușică. **5.** *(fam.)* cal.
coction *s.f.* **1.** coacere; fierbere; **la** ~ **des légumes** fierberea zarzavaturilor. **2.** *(med.în expr.)* **période de** ~ **des bronchites** perioadă de vârf în bronșite.
cocu, ~e I. *adj. s.m.f.* **1.** *(despre soți, soții)* încornorat, înșelat. **2.** *(în expr.)* **avoir une veine de** ~ a avea o baftă chioară.
cocuage *s.m. (pop.)* încornorare.
cocufier *v.t. (pop.)* a înșela în dragoste, a pune coarne; a încornora.
coda *s.f. (muz.)* coda.
codage *s.m.* codare, cifrare.
code *s.m.* **1.** *(jur.)* cod; **le** ~ **civil** codul civil; **le** ~ **pénal** codul penal. **2.** cod; regulament, regulă; **le** ~ **de la route** regulament de circulație; *(fig.)* **le** ~ **de la politesse** reguli de politețe. **3.** cod, sistem de simboluri, de semnale convenționale folosite la transmiterea unui mesaj; ~ **secret** cod secret. **4.** *(genet.în expr.)* ~ **génétique** cod genetic, conținând informații cu privire la sinteza proteică proprie fiecărui individ. **5.** *(la pl.)* lumini de intersecție.
codébiteur, -trice *s.m.f. (jur.)* codebitor.
codéine *s.f. (chim.)* codeină.
codemandeur, -eresse *s.m.f., adj. (jur.)* coreclamant.
coder *v.t.* a cifra, a aplica un cifru unui text; a codifica.
codétenteur, -trice *s.m.f. (jur.)* codeținător
codétenu, ~e *s.m.f.* codeținut; **les ~s d'une cellule** codeținuții dintr-o celulă.
codeur, -euse *s.m.f.* **1.** *(inform.)* persoană care cifrează date. **2.** *(inform., telecom.)* dispozitiv de transcriere a unei informații potrivit unui cod.
codex *s.m. (ist.)* codex, codice.
codicillaire *adj. (jur.)* **1.** conținut / cuprins într-un codicil. **2.** stabilit printr-un codicil.
codicille *s.m. (jur.)* codicil.
codificateur, -trice *s.m.f.* codificator, legiuitor.
codification *s.f. (jur., inform.)* codificare.
codifier *v.t.* **1.** a codifica; ~ **la législation du travail** a codifica legislația muncii. **2.** a sistematiza; a ordona.
codirecteur, -trice *s.m.f.* codirector.
codirection *s.f.* direcție exercitată simultan cu altele.
codon *s.m. (genet.)* unitate constitutivă a moleculei ADN.
coédition *s.f.* coeditare, editarea în comun a unei lucrări de către mai mulți editori.
coéducation *s.f.* educație dată sau primită în comun.
coefficient *s.m.* **1.** *(mat.)* coeficient; *(fiz.)* ~ **de dilatation** coeficient de dilatare. **2.** coeficient, factor; procentaj; **prévoir un** ~ **d'erreur** a prevedea un coeficient de eroare.
cœlacanthe *s.m. (iht.)* pește primitiv mare (familia *Crossopterigieni*) dispărut de mult, dar din care au mai rămas puține exemplare în Marea Mozambicului *(Latimeria chalumnae).*
cœlentérés *s.m.pl. (zool.)* celenterate.
cœliaque, céliaque *adj. (anat.)* referitor la cavitatea abdominală; **tronc** ~ ramură a aortei care irigă abdomenul.
cœlioscopie *s.f. (med.)* celioscopie, examinarea abdomenului cu un endoscop.
cœlomate *s.m. (zool.)* celomat, animal prevăzut cu un celom.
cœlome *s.m. (zool.)* celom, cavitate în interiorul animalelor metazoare.
cœnure *s.m.* v. **cénure**.
coenzyme *s.f. (biochim.)* coenzimă.
coéquation *s.f.* repartizare proporțională a impozitelor între contribuabili.
coéquipier, -ère *s.m.f.* coechipier.
coercibilité *s.f. (fiz.)* coercibilitate, comprimabilitate.
coercible *adj. (fiz.)* coercibil, comprimabil.

coercitif, -ive *adj.* **1.** coercitiv, care exercită o constrângere; **pouvoir ~** putere coercitivă. **2.** *(el. în expr.)* **champ ~** câmp magnetic care înlătură magnetismul remanent dintr-un nucleu magnetic.

coercition *s.f. (jur.)* coerciție, constrângere.

coéternel, ~le *adj. (teol.)* care există dintotdeauna împreună cu altul.

cœur *s.m.* **1.** inimă, cord; **à ~ ouvert a.** cu inima deschisă; cu sinceritate, deschis, pe față; **b.** din toată inima; cu amândouă mâinile; **à ~ déboutonné** cu inima deschisă; **de tout ~** din toată inima; cu dragă inimă; din tot sufletul; **à contre-~** fără tragere de inimă; în silă; fără plăcere; **prendre quelque chose à ~ a.** a pune ceva la inimă; **elle prend à ~ l'échec de son fils** pune la inimă eșecul fiului său; **b.** a se interesa în mod deosebit de ceva; **elle prend à ~ l'installation du jeune couple** se interesează în mod deosebit de instalarea tinerei perechi; **ouvrir son ~** a-și deschide / a-și descărca inima; a-și dezlega băierile inimii; a-și vărsa amarul; **aller droit au ~** a merge drept la inimă; **à ~ joie** cu plăcere; cu desfătare; după pofta inimii; **dire ce qu'on a sur le ~** a spune ce-ți stă pe inimă, ce ai pe suflet; **avoir le ~ serré** a i se strânge inima (de milă); **n'avoir pas le ~ de** a nu-l răbda pe cineva inima să; **je n'ai pas le ~ de lui dire ces choses dures** nu mă lasă inima să-i spun aceste lucruri dure; **avoir le ~ dur comme un caillou** a avea inimă de piatră; **avoir la joie au ~** a crește inima în cineva de bucurie; a nu-și mai încăpea în piele de bucurie; **avoir le ~ jeune** a avea inima tânără; **avoir le ~ sur la main** a avea inimă bună; a fi om de inimă; a fi bun ca pâinea caldă; **avoir le ~ gros** a fi mâhnit; a avea / a-i fi cuiva inima grea / neagră; a avea foc la inimă; **avoir du ~ à l'ouvrage** a munci cu tragere de inimă; **avoir bon ~** a avea inimă bună / suflet bun; **si le ~ vous en dit** dacă-ți cere inima; dacă-ți dă inima brânci; dacă-ți face plăcere; dacă ai chef; **rire de bon ~** a râde din toată inima; a râde cu poftă; **~ de bronze / de marbre / sec / glacé** inimă de piatră; **~ d'artichaut** inimă zburdalnică; **~ d'or** inimă de aur; **ne pas porter qqn. dans son ~** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; a nu putea suferi / mistui pe cineva; **être de tout ~ avec qqn.** a fi din toată inima alături de cineva; **se ronger le ~** a-și face inimă rea; **le ~ me le disait bien** îmi spunea mie inima; aveam presimțirea; **être sans ~** a nu avea inimă; a fi de piatră; **un sans-~** un om fără inimă; **tenir à ~** a ține din toată inima la ceva; a-i sta pe inimă; a ține morțiș să. **2.** piept; **presser / serrer qqn. sur son ~** a strânge pe cineva la piept. **3.** stomac; burtă; *(în expr.)* **avoir mal au ~, avoir le ~ retourné / barbouillé** a avea / a-i fi greață. **4.** *(fig.)* curaj; **avoir du ~ au ventre** a avea curaj, a fi curajos. **5.** *(la jocul de cărți)* cupă. **6.** *(fig.)* centru; **le ~ d'une ville** centrul unui oraș. **8.** *(bot.)* inimă (a fructelor, a lemnului); **bois de ~** inima unui copac; **~ de laitue** inimă de lăptucă. **7.** bijuterie în formă de inimă; **un petit ~ en argent** o inimioară de argint. **9.** *(în expr.)* **en avoir le ~ net a.** a fi lămurit într-o chestiune; **b.** a fi cu cugetul împăcat / cu conștiința împăcată; **par ~** pe dinafară; pe de rost; **savoir un poème par ~** a ști o poezie pe dinafară; **~ à ~** deschis, pe față; **jolie comme un ~** drăguță foc; frumoasă coz; **faire contre mauvaise fortune bon ~** a face haz de necaz; *(fam.)* **faire le joli ~** a fi afemeiat; **a** fi fante de obor; **il n'a pas de ~** este un egoist; **avoir la rage au ~** a-i clocoti sângele de mânie; a fi Dunăre de mânios; **un brave ~** un om cu suflet; **redonner du ~ à qqn.** a-i reda cuiva curajul; a îmbărbăta pe cineva; **faire la bouche en ~** a se fandosi; a se sclifosi; **il voudrait lui manger / arracher le ~** îl urăște de moarte; **avoir le ~ bien accroché** a fi sănătos tun; **ami de ~** prieten intim, sincer; **de gaieté de ~** de bunăvoie; **savoir un homme par ~** a cunoaște bine pe cineva; **dîner par ~** a mânca răbdări prăjite; **~ d'airain** caracter necruțător; **affaire de ~** chestiune sentimentală; **un ~ de lion** un om de mare curaj; **un ~ de poule** un fricos; **un grand ~** un om generos; *(pop.)* **n'être pas malade de ~** a avea poftă de mâncare; **mauvaise tête et bon ~** persoană impulsivă dar cu suflet bun; **avoir le ~ au métier** a munci cu tragere de inimă; **au ~ de l'hiver** în miezul iernii; *(bot.)* **~ de pigeon** specie de prune și mere; **~ de bœuf** specie de prune; *(text.)* **~ de ramie** pale de ramie pieptănate; *(fiz.)* **~ du réacteur** zona activă a reactorului; *(prov.)* **il faut avoir le ~ haut, eût-on la fortune basse** fii inimă răbdătoare, ca pământul sub picioare; *(prov.)* **il dit cela de bouche mais le ~ n'y touche** una gândește și alta vorbește; *(prov.)* **loin des yeux, loin du ~** ochii care nu se văd se uită.

cœur-de-pigeon (*pl.* **cœurs-de-pigeon**) *s.m.* varietate de vișine cu carnea tare.

cœuret *s.m. (bot.)* varietate de cireș.

coexistant, ~e *adj.* coexistent; **deux faits ~s** două fapte coexistente, care coexistă.

coexistence *s.f.* coexistență; *(pol.)* **~ pacifique** coexistență pașnică.

coexister *v.i.* a coexista.

coextensif, -ive *adj. (log.) (referitor la un concept sau termen)* care poate avea aceeași extensie ca altul.

coffin *s.m. (înv.)* toc cu apă pentru piatra de ascuțit coasa.

coffiot *s.m. (arg.)* casă de bani.

coffrage *s.m. (constr.)* **1.** cofraj. **2.** așezare a cofrajului.

coffre *s.m.* **1.** cufăr; ladă; sipet; **ferrures d'un ~** ferecăturile unui cufăr; **~ à vêtements** ladă cu îmbrăcăminte. **2.** *(fin.)* casă (de bani). **3.** *(fig.fam.)* coșul pieptului. **4.** chichiță (la trăsură). **5.** carcasa unui pian. **6.** *(mar.)* **~ d'amarrage** geamandură. **7. le ~ d'un navire** coca unui vapor, **8.** *(în expr.)* **les ~s de l'État** tezaurul public; **avoir un bon ~** a avea o constituție robustă; **avoir du ~ a.** a avea o voce puternică; **b.** a fi îndrăzneț; **il s'y entend comme à faire un ~** a nu se pricepe; a se pricepe mai mult de-o grămadă. **8.** *(iht.)* specie de pește din mările tropicale.

coffre-fort (*pl.* **coffres-forts**) *s.m.* casă de bani.

coffrer *v.t.* **1.** *(tehn.)* a face un cofraj; **~ un pilier** a face un cofraj pentru un stâlp. **2.** *(fam.)* a aresta, a închide; a băga la zdup / la răcoare / la mititica.

coffret *s.m.* **1.** lădiță, cufăraș. **2.** ansamblu de discuri, casete, cărți într-un ambalaj cartonat.

coffreur *s.m.* muncitor specializat în cofraje de beton.

cofinancement *s.m. (fin.)* finanțare realizată prin intermediul unei instituții care împrumută, asociată cu altele.

cofondateur, -trice *s.m.f.* cofondator, persoană care fundează ceva împreună cu alții.

cogérance *s.f.* girare, administrare în comun.

cogérant, ~e *s.m.f.* persoană care exercită o acțiune de girare în comun.

cogestion *s.f.* **1.** gestiune în comun. **2.** sistem de învățământ în care profesorii și studenții își asumă răspunderi egale.

cogitation *s.f. (fam.ir.)* cugetare, gândire; reflecție.

cogiter *v.i. (fam.ir.)* a cugeta, a gândi, a reflecta.

cognac *s.m.* coniac.

cognassier *s.m. (bot.)* **1.** gutui *(Cydonia vulgaris)*. **2.** *(bot.în expr.)* ~ **du Japon** arbust ornamental cu flori roșii.

cognat *s.m.* rudă de sânge.

cognation *s.f. (jur.)* rudenie de sânge.

cogne I. *s.m. (arg.înv.)* agent de poliție, polițai, sergent de stradă. **II.** *s.f. (arg.)* jandarmerie, poliția municipală.

cognée *s.f.* **1.** topor, secure; bardă. **2.** *(în expr.)* **jeter le manche après la** ~ a lăsa totul baltă; a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul de la ceva.

cognement *s.m.* **1.** lovire. **2.** *(auto)* zgomotul, bătaia motorului.

cogner I. *v.t. (pop.)* a bate, a lovi, a izbi; ~ **un clou** a bate un cui; **arrête ou je te cogne** încetează sau te bat. **2.** *(în expr.)* ~ **qqn. d'une somme d'argent** a împrumuta o sumă de bani de la cineva. *(arg.)* ~ **les brèmes** a ține banca la jocul alba-neagra. **II.** *v.i.* **1.** a bate, a lovi; ~ **à la porte** a bate la ușă; *(pop.)* ~ **dur** a bate tare, a avea mână grea; ~ **du poing sur la table** a bate cu pumnul în masă. **2.** *(auto, despre motoare)* a funcționa neregulat, a avea bătăi; **le moteur cogne** motorul are bătăi. **III** *v.r.* **1.** a se lovi, a se izbi (de ceva); **il s'est cogné contre la table** s-a lovit de masă; **il s'est cogné au front** s-a lovit la frunte. **2.** *(în expr.)* **se** ~ **la tête contre les murs** a se da cu capul de pereți / de toți pereții; a-și da cu pumnii-n cap.

cogniticien, ~ne *s.m.f.* inginer specialist în inteligența artificială.

cognitif, -ive *adj. (fil.)* cognitiv, referitor la cunoaștere, capabil de a cunoaște; **sciences cognitives** științe cognitive; **la fonction cognitive du langage** funcția cognitivă a limbajului.

cognition *s.f. (fil.)* **1.** facultatea de a cunoaște. **2.** act intelectual prin care se dobândește o cunoștință.

cognoscibilité *s.f.* cognoscibilitate, însușirea de a putea fi cunoscut.

cognoscible *adj. (fil.)* cognoscibil, care poate fi cunoscut.

cohabitation *s.f.* **1.** coabitare. **2.** viață conjugală.

cohabiter *v.i.* a coabita.

cohérence *s.f.* **1.** coerență; aderență reciprocă a două lucruri; **la** ~ **des molécules** aderența moleculelor. **2.** *(fig.)* coerență; legătură strânsă; sens logic; **une histoire qui manque de** ~ o poveste lipsită de coerență, de înțeles logic.

cohérent, ~e *adj.* **1.** coerent, aderent; **les molécules du fer sont ~es** moleculele fierului sunt coerente, aderente. **2.** *(fig.)* coerent, unit, închegat; **une équipe de football ~e** o echipă de fotbal unită; **un raisonnement** ~ un raționament coerent.

cohéreur *s.m. (tele.)* primul detector de erori.

cohériter *v.i.* a moșteni în comun.

cohéritier, -ère *s.m.f (jur.)* coerede, comoștenitor.

cohésif, -ive *adj.* care leagă, care unește; de coeziune; **force** ~ forță de coeziune.

cohésion *s.f.* **1.** *(fiz.)* coeziune, aderență a particulelor. **2.** *(fig.)* coeziune, legătură strânsă; **la** ~ **d'un ensemble** coeziunea unui ansamblu; **la** ~ **d'un parti** coeziunea unui partid; **la** ~ **d'un exposé** coeziunea (ideilor) unei expuneri.

cohobation *s.f. (chim.)* distilare repetată în vederea obținerii unei mai mari concentrații.

cohober *v.t. (chim.)* a distila de mai multe ori în vederea obținerii unei mai mari concentrații.

cohorte *s.f.* **1.** *(ist., mil.)* cohortă, corp de infanterie la romani. **2.** *(fam.)* ceată, grup. **3.** *(în expr.)* **les** ~ **célestes** cei aleși.

cohue *s.f.* mulțime, îmbulzeală, îngrămădeală, afluență, înghesuială; gloată; **être pris dans la** ~ a fi prins în îmbulzeală.

coi, coite *adj.* **1.** *(înv.)* liniștit, tăcut. **2.** *(în expr.)* **se tenir** ~ **a.** a sta smirnă; **b.** a tăcea chitic / mâlc; a nu sufla o vorbă; **demeurer** ~ a-i pieri graiul; a rămâne fără glas.

coiffage *s.m.* **1.** acoperirea capului (cu o pălărie). **2.** acoperirea unei carii dentare (cu plombă).

coiffant, ~e *adj.* care vine bine (pe cap), care șade bine; **chapeau** ~ pălărie care vine bine pe cap; **coupe (de cheveux) ~e** tunsoare care se potrivește.

coiffe *s.f.* **1.** bonetă; scufie; tichie; ~ **de dentelle** bonetă din dantelă. **2.** *(anat., la nou-născuți)* căiță. **3.** *(bot.)* piloriză. **4.** *(poligr.)* teacă. **5.** căptușeala unei pălării. **6.** *(pop.)* prapur. **7.** *(arg.)* cap; **transpirer de la** ~ a medita profund, a gândi intens, a mirosi a creier ars.

coiffé, ~e *adj.* **1.** acoperit pe cap (cu pălărie, bonetă, etc.); **il était** ~ **d'un chapeau de paille** purta o pălărie de pai. **2.** pieptănat, coafat; **être bien ~e** a fi coafată frumos. **3.** *(peior.cu prep.***de***)* ahtiat, pasionat (după); **être~ de qqch.** a fi pasionat de ceva. **4.** *(în expr.)* **être né** ~ a fi norocos; a fi născut / a se naște cu căiță; a fi cu stea în frunte; **le premier chien** ~ primul venit, oricine; **chèvre ~e** femeie foarte urâtă / urâtă foc.

coiffer I. *v.t.* **1.** a pune pe cap (o pălărie, bonetă); ~ **un bébé d'un bonnet de laine** a pune o bonetă de lână pe capul unui copilaș. **2.** a pieptăna, a coafa (pe cineva). **3.** *(în expr.)* *(despre fete)* ~ **Sainte-Catherine** a trece de 25 de ani fără a se mărita; a rămâne fată bătrână; a împleti cosiță albă; ~ **son mari** a-și înșela bărbatul; *(fam.)* **se faire** ~ **sur le poteau** a se lăsa depășit în ultima clipă, chiar la potou. **4.** a se afla în frunte; a conduce; ~ **un service** a conduce un serviciu. **II.** *v.r.* a-și pune pălăria pe cap. **2.** a se coafa. **3.** *(fam.)* a se pasiona, a fi ahtiat după ceva.

coiffeur, -euse I. *s.m.f.* frizer, coafor. **II.** *s.f.* măsuță de toaletă cu oglindă.
coiffure *s.f.* **1.** acoperământ de cap (pălărie, bonetă, căciulă). **2.** coafură, pieptănătură; **salon de ~** salon de coafură.
coin *s.m.* **1.** colț; **~ de table** colț de masă; **les quatre ~s d'une chambre** cele patru colțuri ale unei camere; **le ~ de la rue** colțul străzii; **le marchand du ~** negustorul din colț; **le ~ de la bouche** colțul gurii. **2.** colț, ungher; **se blottir dans un ~** a se ghemui într-un ungher; **mettre au ~ a.** a pune la colț; **b.** *(fam.)* a pedepsi. **3.** *(fig.)* colțișor, loc retras; **passer ses vacances dans un ~ tranquille** a-și petrece vacanța într-un colțișor retras (de lume). **4.** *(tehn.)* pană, ic. **5.** piesă din oțel folosită la imprimarea monedelor sau medaliilor; poanson. **6.** al treilea dinte incisiv al calului. **7.** *(presă)* rubrică; **le ~ du médecin** rubrica medicală. **8.** spațiu mic, locșor, bucățică; **ce ~ de terre suffit à ses besoins** această bucățică de pământ îi ajunge pentru nevoile lui. **9.** *(în expr.)* **au ~ du feu** la gura sobei; **regarder du ~ de l'œil** a privi cu coada ochiului; a trage cu ochiul; **enfoncer un ~ à qqn. a.** a păcăli pe cineva, a-i face o șotie; **b.** a înfunda pe cineva; **en boucher un ~ à qqn.** a uimi; a lăsa pe cineva tablou; a lăsa pe cineva cu gura căscată; **connaître qqn. dans les ~s** a cunoaște bine pe cineva / ca în palmă; **connaître une question dans les ~s** a cunoaște o chestiune în amănunt; **être marqué au ~ du génie** a purta pecetea geniului; **tenir son ~** a ocupa un loc onorabil (într-un cerc, într-o societate); **ne pas bouger du ~ du feu** a duce o viață retrasă; **blague dans le ~** lăsând gluma la o parte.
coinçage *s.m.* (*tehn.*) împănare.
coincement *s.m. (tehn.)* înțepenire, imobilizare; fixare, blocare (a unei piese).
coincer I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a imobiliza, a fixa, a înțepeni, a strânge, a bloca; **~ des rails** a fixa șinele de cale ferată; **~ une porte pour l'empêcher de battre** a imobiliza o ușă pentru a o împiedica să bată / să lovească; **il était mal à l'aise le cou coincé dans un col haut** se simțea stânjenit cu gâtul strâns de un guler înalt. **2.** *(fam.)* a prinde, a înghesui, a încolți pe cineva; **il m'a coincé contre un mur** m-a înghesuit lângă un perete; **se faire ~** a se lăsa prins / încolțit. **3.** *(fig.)* a pune în încurcătură; *(fig.)* **il l'a coincé sur ce sujet** l-a pus în încurcătură cu acest subiect. **4.** a strivi; **il s'est coincé le doigt dans une porte** și-a strivit degetul într-o ușă. **II.** *v.r. (tehn.)* a se înțepeni, a se bloca; **la serrure s'est coincée** broasca s-a înțepenit / s-a blocat. **III.** *v.impers. (arg.)* **ça coince** Ce tare pute!
coïncidence *s.f.* **1.** *(mat.)* coincidență. **2.** *(fig.)* coincidență; potrivire; **la ~ de deux événements** coincidența a două evenimente. **3.** *(fig.)* întâmplare; coincidență; **une heureuse ~** o întâmplare fericită.
coïncident, ~e *adj.* **1.** *(mat.)* coincident, care coincide; **des empreintes ~s** amprente care coincid. **2.** concomitent, simultan.
coïncider *v.i.* **1.** *(mat.)* a coincide; **deux figures géometriques qui coïncident** două figuri geometrice care coincid. **2.** *(fig.)* a coincide, a se potrivi, a corespunde cu; a se întâmpla în același timp; **les dates de nos vacances coïncident** datele vacanțelor noastre coincid; **leurs points de vue coïncident** punctele lor de vedere coincid.
coin-coin *s.m.invar. interj.* onomatopee care imită țipătul raței.
co-inculpé, coïnculpé, ~e *s.m.f. (jur.)* persoană inculpată împreună cu alta sau altele în același delict.
coing *s.m.* **1.** gutuie. **2.** *(arg.în expr.)* **gelée de ~** situație complicată; încurcătură; ananghie.
coinsteau, (coinsto) *s.m. (arg.)* colț, cotlon.
coïntéressé, ~e *adj., s.m.f.* cointeresat.
coir *s.m.* fibră de nucă de cocos folosită la fabricarea frânghiilor.
coït *s.m.* împreunare sexuală, coit.
coite *adj.* v. **coi**.
coïter *v.i.* a se împreuna sexual.
coke I. *s.m. (mineral.)* cocs. **II.** *s.f. (fam.)* cocaină.
cokéfaction *s.f. (tehn.)* cocsificare.
cokéfiable *adj.* care poate fi transformat în cocs.
cokéfier *v.t. (tehn.)* a cocsifica, a transforma în cocs.
cokerie *s.f. (tehn.)* cocserie.
col *s.m.* **1.** guler; **~ de dentelle** guler de dantelă; **faux ~ a.** guler tare (separat de cămașă); **b.** *(fam.)* spumă (la un pahar de bere). **2.** gât al unui recipient; **~ d'une bouteille** gâtul unei sticle. **3.** *(înv.)* gât. **4.** *(anat.)* col; **le ~ du fémur** colul femurului; **le ~ de l'utérus** colul uterin. **5.** *(geogr.)* pas, trecătoare, defileu. **6.** *(geol.)* curmătură, șa, depresiune pe culmea unui deal sau a unui munte. **7.** *(în expr.)* **~ de cygne a.** *(mar.)* gât-de-lebădă, răsuflătoare; **b.** *(petr.)* lulea (pentru cap hidraulic); *(ornit.)* **~-vert** rață-sălbatică comună *(Anas); (pop.)* **s'en mettre un dans le ~** a da pe gât un pahar.
cola *s.m.* v. **kola**.
colas *s.m. (arg.)* gât; **faire suer le ~** a tăia / a suci gâtul.
colateur *s.m. (agr.)* canal de scurgere a apelor de irigație.
colature *s.f.* **1.** filtrare, strecurare. **2.** lichid filtrat.
colback, colbach *s.m.* **1.** *(mil., ist.)* calpac, căciulă de blană purtată de boieri sau cavaleriști. **2.** *(arg.)* gât. **3.** *(arg.)* guler. **4.** *(arg.)* spate. **5.** *(arg.în expr.)* **pas franc du ~** suspect; dubios.
colbertisme *s.m. (ec.)* sistemul economic al lui Colbert (sec. XVII).
col-blanc (*pl.* **cols-blancs**) *s.m. (fam.înv.)* funcționar de birou.
col-bleu (*pl.* **cols-bleus**) *s.m. (fam.înv.)* muncitor.
colchicine *s.f. (chim.)* alcaloid conținut de semințele de brândușă.
colchique *s.m. (bot.)* brândușă-de-toamnă, zârnă *(Colchicum autumnale)*.
colcotar, colcothar *s.m. (chim.)* oxid feric (pentru polizarea sticlei).
cold-cream *s.m. (angl.)* cremă pentru piele.
col-de-cygne *s.m.* v. **col (7)**.
colectomie *s.f. (chir.)* ablație parțială sau totală a colonului.

colée *s.f.* *(ist.)* lovitură ușoară dată cu palma pe ceafa celui care era făcut cavaler.
colégataire *s.m.f.* *(jur.)* colegatar.
coléoptères *s.m.pl.* *(entom.)* coleoptere.
colère I. *s.f.* mânie, furie; iritare; exasperare; **se mettre en ~** a se înfuria; a-și ieși / a-și sări din minți / din fire; **être en ~** a fi furios / mânios; **s'abandonner à sa ~** a se lăsa pradă furiei; **sentir la ~ monter** a simți că-l cuprinde furia; **rentrer sa ~** a-și stăpâni furia / mânia; **passer sa ~ sur qqn.** a-și vărsa furia / focul pe cineva; **être dans une ~ noire** a-i clocoti / a-i fierbe sângele de mânie. **II.** *adj.* *(lit.* sau *reg.)* furios, mânios; **être ~** a fi furios.
coléreux, -euse *adj.* coleric, iute la mânie, irascibil, iritabil; **caractère ~** fire irascibilă.
colérique *adj.* coleric; **tempérament ~** temperament coleric.
coléus *s.m.* *(bot.)* plantă ornamentală originală din insula Java.
colibacille *s.m.* *(med.)* colibacil.
colibacillose *s.f.* *(med.)* colibaciloză.
colibar *s.m.* *(arg.)* colet.
colibri *s.m.* *(ornit.)* colibri *(Trochilus)*.
colichemarde *s.f.* *(ist.)* lamă lungă de spadă care se îngustează spre vârf.
colicitant, ~e *s.m.f., adj.* *(jur.)* persoană în numele căreia se efectuează o vânzare la licitație.
colifichet *s.m.* **1.** fleac, moft, nimic, bijuterie / lucru fără valoare, bagatelă; **cette jeune fille aime les ~s** acestei fete îi plac fleacurile, bijuteriile fără valoare. **2.** bibelou fără valoare. **3.** ustensilă folosită în olărit.
colimaçon *s.m.* **1.** *(zool.)* melc *(Helix)*. **2.** *(în expr.)* **escalier en ~** scară în spirală. **3.** *(bot.)* specie de ciupercă.
colin *s.m.* **1.** *(iht.)* merlan *(Merlangus virens)*. **2.** *(ornit.)* specie de potârniche cu moț în frunte *(Lophortyx Californica)*.
colinéaire *adj.* *(mat.)* coliniar; situat pe aceeași dreaptă; **vecteurs ~s** vectori coliniari.
colin-maillard *s.m.* (jocul) de-a baba oarba.
colinot, colineau *s.m.* *(iht.)* merlan mic.
colin-tampon *s.m.* **1.** *(înv.)* toboșar elvețian. **2.** *(fam.în expr.)* **se soucier de qqch. comme de ~** a nu-i păsa; a nu se sinchisi; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie.
coliou *s.m.* *(ornit.)* pasăre africană cu coadă lungă.
colique *s.f.* **1.** *(med.)* colică; **~ hépatique** colică hepatică. **2.** *(în expr.)* **avoir la ~** a-l trece nădușelile de frică; a i se face inima cât un purice.
colis *s.m.* **1.** colet, pachet; **~ postai** colet poștal. **2.** *(arg.)* răufăcător predat poliției.
colistier *s.m.* candidat la o alegere înscris pe aceeași listă cu alții.
colite *s.f.* *(med.)* colită.
colitigant, ~e *adj.* *(jur.în expr.)* **parties ~es** părțile care se află în proces.
collabo *s.m., adj.* *(fam.)* abreviere de la **collaborateur**; colaboraționist (cuvânt apărut în 1940, desemnând pe acei francezi care colaborau cu ocupanții germani).
collaborateur, -trice *s.m.f.* **1.** colaborator. **2.** colaboraționist, persoană care colabora cu ocupanții germani în cel de-al doilea război mondial.
collaboration *s.f.* **1.** colaborare. **2.** sprijin acordat ocupanților germani în cel de-al doilea război mondial.
collaborationniste *s.m.f.* colaboraționist, persoana care colabora cu ocupanții germani în cel de-al doilea război mondial.
collaborer *v.i.* **1.** a colabora; **~ à une revue** a colabora la o revistă. **2.** a colabora cu ocupanții germani în cel de-al doilea război mondial.
collage *s.m.* **1.** *(tehn.)* încleiere, lipire. **2.** *(tehn.)* încorporare de clei în pasta pentru realizarea hârtiei. **3.** *(arte plastice)* colaj, realizarea unui tablou prin compunerea unor elemente eterogene. **4.** *(fig. fam.)* colaj, legătură, concubinaj. **5.** limpezire a vinului.
collagène *s.m., adj.* *(biochim.)* colagen.
collant, ~e I. *adj.* **1.** cleios, lipicios; **papier ~** hârtie lipicioasă; **2.** *(despre îmbrăcăminte)* care se mulează, strâns / mulat pe corp; **jupe ~e** fustă mulată pe corp. **3.** *(fig.fam.despre persoane)* pisălog, scai. **II.** *s.m.* articol de îmbrăcăminte strâns lipit de corp, o combinație între ciorapi și pantaloni.
collante *s.f.* *(arg.școlar)* convocare pentru un examen.
collapsar *s.m.* *(astr.)* gaură neagră.
collapsus *s.m.* *(med.)* colaps; **~ cardiaque** colaps cardiac.
collargol *s.m.* *(med.)* colargol.
collatéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** adj. colateral; **artère ~ e cubitale** arteră colaterală cubitală; *(jur.)* **parents collatéraux** rude colaterale (unchi, mătuși, veri); *(geogr.)* **points collatéraux** puncte colaterale, situate între fiecare pereche de puncte cardinale. **II.** *s.m.f.* **1.** colateral; **les collatéraux** ramurile, rubedeniile colaterale. **2.** naos colateral (în biserică).
collatéralement *adv.* pe linie colaterală.
collatéralité *s.f.* caracterul a ceea ce este colateral.
collateur *s.m.* *(jur.înv.)* persoana care avea dreptul să confere un beneficiu ecleziastic.
collation *s.f.* **1.** conferire a unui grad universitar, a unui beneficiu ecleziastic; **~ de grade** conferirea unui grad. **2.** colaționare, compararea unei copii cu originalul. **3.** gustare; *(în expr.)* **faire ~** a gusta, a lua o gustare.
collationnement *s.m.* colaționare; confruntare, verificare de text.
collationner *v.t.* a colaționa, a confrunta, a verifica; a compara; **~ un écrit avec l'original** a confrunta un text cu originalul.
colle *s.f.* **1.** clei; lipici; **~ forte** clei de oase; **2.** *(arg.școl.)* **a.** examinare, ascultare de control; **b.** consemnare în școală ca pedeapsă. **3.** *(fig.fam.)* întrebare încuietoare; problemă greu de rezolvat; **poser des ~s** a pune întrebări încuietoare. **4.** *(în expr.)* **pot de ~** persoană plicticoasă, de care nu poți scăpa; pisălog; scai; **être / vivre à la ~** a trăi în concubinaj; *(pop.)* **mec à la ~ a.** tip dur, tenace; b. om robust, care ține la tăvăleală.
collectage *s.m.* colectare; strângere; adunare; **~ du lait** colectarea laptelui (de la producători).

collecte *s.f.* **1.** strângere; adunare; **la ~ des ordures ménagères** strângerea gunoaielor. **2.** colectă, chetă; **faire une ~ pour les œuvres** a face o chetă pentru operele de binefacere. **3.** *(jur.înv.)* perceperea impozitelor. **4.** *(bis.catol.)* rugăciune rostită de preot la slujbă.

collecter I. *v.t.* **1.** a strânge, a aduna; **~ des signatures** a strânge semnături. **2.** a colecta, a strânge; **~ des fonds pour la construction d'une église** a strânge fonduri pentru construirea unei biserici; **~ le lait** a colecta laptele. **II.** *v.r.* *(med.)* (despre puroi, sânge) a se colecta.

collecteur I. *s.m.* **1.** colector, persoană care strânge cotizații, dări, amenzi; **~ d'impôts** colector de impozite. **2.** *(tehn.în expr.)* **~ d'échappement** galerie de evacuare; *(poligr.)* **le ~ de la linotype** strângătorul linotipului; *(tehn.)* **~ de poussière** receptor de praf; *(metal.)* **~ de scories** separator de zgură. **II.** *adj.* *(în expr.)* **égout ~ d'eau pluviale** canal colector de apă de ploaie.

collectif, -ive I. *adj.* colectiv; **propriété collective** proprietate colectivă; **travail ~** muncă colectivă. **II.** *s.m.* **1.** *(gram.)* substantiv colectiv. **2.** proiect de lege pentru stabilirea sau anularea de credite. **3.** *(fin.)* totalitatea creditelor suplimentare cerute de guvern.

collection *s.f.* **1.** colecție; **~ de timbres** colecție de timbre; **~ de tableaux** colecție de tablouri. **2.** colecție, serie de lucrări la o editură; **ce livre est édité dans la ~ „Que sais-je?"** această carte este editată în colecția „Que sais-je?". **3.** colecție, serie de modele de croitorie; **les ~s d'hiver des grands couturiers** colecțiile de iarnă de la marile case de mode. **4.** adunare, adunătură; **une belle ~ d'imbéciles** o frumoasă adunătură de imbecili. **5.** *(med.)* puroi colectat.

collectionner *v.t.* **1.** a colecționa, a aduna, a strânge, a face colecție; **~ des tableaux** a colecționa tablouri. **2.** *(fig.fam.)* a acumula; **il collectionne les sottises** acumulează prostiile, le spune una după alta.

collectionneur, -euse *s.m.f.* colecționar.

collectivement *adv.* (în mod) colectiv; laolaltă, împreună.

collectivisation *s.f.* *(ec.pol.)* colectivizare.

collectiviser *v.t.* *(ec.pol.)* a colectiviza; **~ des terres** a colectiviza pământuri, terenuri.

collectivisme *s.m.* *(ec.pol.)* colectivism.

collectiviste *s.m.f., adj.* *(ec.pol.)* colectivist.

collectivité *s.f.* colectivitate, comunitate omenească, grup social; **la ~ nationale** națiunea; **les ~s locales** colectivități locale, județe, comune; **apprendre à vivre en ~** a învăța să trăiești în colectivitate.

collège *s.m.* **1.** colegiu, corp; **~ électoral** colegiu electoral. **2.** colegiu, liceu. **3.** *(bis.catol.)* colegiu; **Sacré Collège** Colegiul cardinalilor. **4.** *(în Roma antică)* corp sau asociație de persoane având aceeași profesiune sau demnitate; **~ des augures** colegiul augurilor. **5.** *(pop.)* închisoare. **6.** *(pop.)* post de poliție.

collégial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* colegial, de colegiu; referitor la colegiu.

collégiale *s.f.* *(bis.catol.)* biserică fără sediu episcopal.

collégien, ~ne *s.m.f.* **1.** colegian, elev într-un liceu. **2.** *(pop.)* polițai, curcan, sticlete.

collègue *s.m.f.* coleg; **c'est un(e) ~** e un coleg / o colegă; **c'est un futur ~** e un viitor coleg.

collemboles *s.m.pl.* *(entom.)* colembole, ordin de insecte primitive fără aripi *(Collembola)*.

collenchyme *s.m.* *(bot.)* colenchim, țesut vegetal.

coller I. *v.t.* **1.** a lipi; **~ une affiche sur un mur** a lipi un afiș pe perete; **la sueur lui collait la chemise à la peau** sudoarea îi lipea cămașa de piele; **~ son oreille à la porte** a-și lipi urechea de ușă. **2.** *(tehn.)* a încleia; **~ une toile** a încleia o pânză (pentru a o apreta). **3.** a limpezi vinul. **4.** *(pop.)* a închide gura cuiva, a-l reduce la tăcere. **5.** *(fig.fam.)* a pedepsi (prin consemnare) un elev, a consemna un elev. **6.** *(fig.fam.)* a trânti la examen; **il a été collé à son examen** a fost trântit la examen. **7.** *(fam.)* a da; a încredința; **~ une responsabilité à qqn.** a încredința cuiva o responsabilitate. **8.** *(în expr.)* *(fam.)* **~ qqch. à qqn. / sur le dos de qqn.** a face ca vina să cadă asupra altcuiva; a potcovi pe cineva cu ceva; **~ qqn. a.** *(fam.)* a încuia pe cineva (cu întrebări); **b.** *(pop.)* a se ține scai de cineva; a fi umbra cuiva; **~ qqn. au mur** a pune pe cineva la zid, a-l împușca; **~ qqn. sous bande** a pune pe cineva într-o situație dificilă; **~ une gifle / un pain à qqn.** a trage / a cârpi o palmă cuiva; **~ une prune à qqn.** a trage un pumn / un ghiont cuiva; *(pop.)* **~ un gosse / un marmot (à une femme)** a lăsa gravidă o femeie. **II.** *v.i.* **1.** a se lipi, a fi lipicios, cleios; **ce papier colle** această hârtie e lipicioasă. **2.** a fi ajustat, strâmt, lipit; **ce pantalon colle** acest pantalon e (prea) ajustat, strâmt. **3.** *(cu prep.* **à***)* a adera, a se lipi, a se prinde de; **le boue colle aux souliers** noroiul se lipește de pantofi. **4.** *(în expr.)* **~ au talon de qqn.** a fi pe urmele cuiva; **~ au train / au cul de qqn. a.** a se ține scai de cineva; **b.** a stânjeni pe cineva. **III.** *v.r.* **1.** a se lipi; **se ~ contre un mur** a se lipi de perete. **2.** *(arg.în expr.)* **se ~ un peu d'air** a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; **s'y ~** a se apuca de o treabă; **s'en ~** a nu se sinchisi de ceva.

collerette *s.f.* **1.** guleraș. **2.** *(tehn.)* marginea răsfrântă a unei țevi.

collet *s.f.* **1.** guleraș (de haină); **un ~ de dentelle** un guler de dantelă; *(fam.)* **prendre / saisir qqn. au ~** a lua pe cineva de guler / de gât. **2.** pelerină scurtă. **3.** laț folosit la vânătoare; **tendre un ~** a întinde o capcană. **4.** partea dintelui între rădăcină și coroană. **5.** demarcație între tulpina și rădăcina unei plante. **6.** *(mec.)* guler, umăr. **7.** *(în expr.)* **être ~ monté** a avea ifose, a-și da aere; a face pe nebunul; **~ de veau** ceafă de vițel / de berbec.

colleté, ~e *adj.* **1.** *(în heraldică, despre animale)* cu zgardă din email. **2.** *(vet.în expr.)* **dents ~es** dinți incisivi la calul tânăr.

colleter I. *v.t.* a apuca pe cineva de guler / de piept (în scopuri agresive). **II.** *v.r.* a se lupta, a se încăiera, a se bate; **se ~ comme des voyous** a se bate ca chiorii. *(fig.)* **se ~ avec les difficultés** a se lupta cu greutățile; *(arg.)* **se ~ un peu d'air** a o lua la fugă, la sănătoasa. **III.** *v.i.* *(vân.)* a întinde lațul.

colleteur *s.m.* *(vân.)* persoană care întinde lațuri; braconier.

colletin *s.m. (înv.)* partea din armură care acoperea gâtul și umerii.
colleur, -euse I. *s.m.f.* **1.** muncitor care lipește; ~ **d'affiches** lipitor de afișe. **2.** *(arg.școl.)* examinator, profesor care are obiceiul să respingă candidații la examen. **II.** *s.f. (tehn.)* **1.** mașină de încleiat (pânză). **2.** aparat de lipit filmele pe masa de montaj.
colley *s.m. (angl.)* câine ciobănesc scoțian.
collier *s.m.* **1.** colier, șirag, colan; salbă; ~ **de perles** colier de perle. **2.** *(la ham)* gâtar. **3.** zgardă; ~ **de chien** zgardă de câine; curea. **4.** *(mar., tehn.)* colier. **5.** *(tehn.)* brățară. **6.** *(constr., petr.)* inel. **7.** *(zool.)* pată în formă de inel la gâtul unor animale, păsări; **couleuvre à** ~ năpârcă cu inel; **tourterelle à** ~ turturică cu inel. **8.** *(în expr.)* ~ **de misère** viață grea / amărâtă; **être franc du** ~ **a.** a acționa deschis, pe față; **b.** a fi om de nădejde; *(mar.)* ~ **du câble de remorquage** ochi de remorcă; **coup de** ~ opintire, efort; **reprendre le** ~ a-și relua obligațiile; a o lua iar de la capăt; a-și relua jugul; **donner à plein** ~ a trage tare; **donner un coup de** ~ **a.** a face pregătiri în pripă; a îngrășa porcul în ajun; **b.** a se opinti din răsputeri.
colliger *v.t.* **1.** a scoate extrase (din cărți, ziare). **2.** a strânge, a reuni, a aduna într-o culegere; ~ **des décrets** a reuni decrete într-o culegere. **3.** *(înv.)* a colecționa. **4.** *(fig.)* a reuni într-o sinteză.
collimateur *s.m. (fiz.)* colimator; **avoir qqn. dans le** ~ a avea pe cineva în colimator, a-l supraveghea îndeaproape.
collimation *s.f. (fiz., astr.)* colimare.
collinaire *adj.* de deal, care se referă la deal.
colline *s.f.* **1.** *(geogr.)* colină, deal; colnic; **le sommet d'une** ~ vârful unui deal. **2.** *(în expr.)* **la double** ~ Parnasul; **la ville aux sept** ~**s** Roma.
collision *s.f.* **1.** coliziune, ciocnire, izbire; ~ **de deux trains** ciocnire a două trenuri; **deux voitures sont entrées en** ~ două automobile au intrat în ciocnire, în coliziune, s-au ciocnit. **2.** *(fig.)* ciocnire; dezacord; ~ **d'intérêts** ciocnire de interese. **3.** luptă, ciocnire, încăierare; ~ **entre les forces de police et les manifestants** luptă / ciocnire între forțele de poliție și manifestanți.
collocation *s.f.* **1.** *(jur.)* clasare a creditorilor în ordinea în care urmează a fi plătiți. **2.** (Belgia) arestare, încarcerare.
collodion *s.m. (chim.)* colodiu.
colloïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (chim.)* coloidal.
colloque *s.m.* **1.** colocviu; conferință, simpozion, dezbatere; **un** ~ **de linguistique** un colocviu de lingvistică. **2.** *(fam.)* discuție, convorbire.
colloquer *v.t. (jur.)* a clasa creditorii în ordinea în care urmează a fi plătiți.
collusion *s.f.* **1.** cârdășie; întovărășire suspectă. **2.** înțelegere secretă.
collusoire *adj. (jur.)* care se face prin înțelegere secretă.
collutoire *s.m. (farm.)* medicament care acționează asupra mucoaselor gurii și faringelui.
collybie *s.f. (bot., în compuse)* ~**-alimentaire** bureți-de-prund *(Collybia esculenta)*.
collyre *s.m. (farm.)* colir.
colmatage *s.m. (tehn.)* colmatare.
colmater I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a colmata, a astupa; ~ **une fente** a colmata o crăpătură; **la brèche dans la digue doit être promptement colmatée** spărtura din dig trebuie astupată repede. **2.** *(mil.)* a acoperi (o spărtură în front); **3.** *(agric.)* a fertiliza artificial terenurile sterile prin depunerea aluviunilor aduse de ape. **4.** *(fig.)* a repara, a aranja; ~ **un déficit** a acoperi un deficit. **5.** *(arg.)* a închide gura cuiva. **6.** *(arg.)* a neutraliza un răufăcător.
colobe *s.m. (zool.)* specie de maimuță din Africa.
colocase *s.f. (bot.)* specie de plantă tropicală din Polinezia cultivată pentru rizomul ei bogat în feculă *(Colocasia antiquorum)*.
colocataire *s.m.f.* colocatar.
cologarithme *s.m. (mat.)* cologaritm.
colombage *s.m. (arhit.)* paiantă.
colombe *s.f.* **1.** *(ornit.)* porumbiță, columbă *(Columba)*. **2.** *(poet.)* porumbel. **3.** *(fig.)* fată cuminte, neprihănită. **4.** *(tehn.)* rindea de dogărie.
colombidés, columbidés *s.m.pl. (ornit.)* familie de păsări din care face parte porumbelul.
1. colombien, ~ne *adj.* columbian, din Columbia.
2. Colombien, ~ne *s.m.f.* columbian, locuitor din Columbia.
colombier *s.m.* **1.** porumbar, coteț pentru porumbei. **2.** *(tipogr.)* format de hârtie (0,90mx0,63m).
colombin, ~e I. *adj.* (de culoare) roșu-violet, roșu-vânăt (ca gușa porumbelului). **II.** *s.f.* găinaț. **III.** *s.m.* **1.** *(ornit.)* specie de porumbel pătat de pădure *(Columba oenas)*. **2.** numele unui minereu de plumb. **3.** *(arg.în expr.)* **des** ~**s** absolut; **avoir les** ~**s** a tremura de frică; **foutre les** ~**s** a băga frica (în cineva).
colombium, columbium *s.m.* v. **niobium**.
colombo *s.m.* **1.** *(bot.)* rădăcină a unei plante din Africa tropicală, cu proprietăți astringente. **2.** (Antile) tocană de carne sau pește, condimentată, cu garnitură de orez.
colombophile *s.m.f.* columbofil, crescător de porumbei voiajori.
colombophilie *s.f.* columbofilie, crescătorie / creștere de porumbei călători.
1. colon *s.m.* **1.** colon, colonist; **les premiers** ~ **d'Amérique** primii coloniști din America. **2.** arendaș; fermier. **3.** copil trimis în colonie de vară. **4.** *(ist.)* serv, iobag.
2. colon *s.m.* **1.** *(arg.)* colonel. **2.** *(pop.)* prieten, amic.
côlon *s.m. (anat.)* colon, intestinul gros; **inflammation du** ~ inflamație a colonului, colită.
colón *s.m.* colon, unitate monetară (Salvador, Costa Rica).
colonage *s.m.* arendare; **bail à** ~ **partiaire** contract de arendare în parte.
colonat *s.m.* **1.** *(ist.)* colonat; stare de colon; iobăgie (în Imperiul roman și în evul mediu). **2.** sistem de exploatare agricolă (în parte). **3.** totalitatea colonilor.
colonel *s.m. (mil.)* colonel.
colonelle I. *s.f.* coloneleasă, soție de colonel. **II.** *adj. (în expr.)* **compagne** ~ prima companie a unui regiment înainte de Revoluția franceză.

colonial, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* colonial; **exposition ~e** expoziție colonială; **produits coloniaux** produse coloniale, provenind din colonii. **II.** *s.f.* armată colonială; **servir dans la ~e** a face serviciul în armata colonială. **III.** *s.m.* **1.** locuitor din colonii. **2.** soldat în armata colonială.
colonialisme *s.m.* *(peior.)* colonialism, politică de expansiune colonială.
colonialiste *s.m.f., adj.* colonialist.
colonie *s.f.* colonie; **les ~s fondées par les Grecs** coloniile întemeiate de greci; **la ~ roumaine des États-Unis** colonia română din Statele Unite; **~ de vacances** colonie de vacanță; *(zool.)* **~ de coraux** colonie de corali.
colonisable *adj.* colonizabil, care poate fi colonizat.
colonisateur, -trice *adj., s.m.f.* colonizator; **les ~s de l'Amérique** colonizatorii Americii.
colonisation *s.f.* colonizare; **la ~ de l'Algérie** colonizarea Algeriei.
coloniser *v.t.* **1.** a coloniza; **~ un pays pour en exploiter les richesses** a coloniza o țară pentru a-i exploata bogățiile. **2.** *(fig.)* a ocupa; a invada; **une ville colonisée par les touristes** un oraș invadat de turiști.
colonnade *s.f.* *(arhit.)* colonadă.
colonne *s.f.* **1.** *(constr.)* coloană; **~ dorique** coloană dorică; **~ ionique** coloană ionică; *(fig.)* **les ~s d'un journal** coloanele unui ziar; **~ militaire** coloană militară; **~ motorisée** coloană motorizată; **défiler en ~** a defila în coloană; **~ d'eau** coloană de apă, trombă; **~ vertébrale** coloană vertebrală. **2.** *(arhit.)* monument comemorativ în formă de coloană; columnă; **la ~ Trajane** columna lui Traian; **la ~ Vendôme** coloana Vendôme. **3.** *(fig.)* sprijin; suport; stâlp; **les ~ de l'État** stâlpii pe care se sprijină statul. **4.** *(în expr.)* **~ montante** canalizare principală a unei clădiri; **~ d'habitacle** piciorul locașului busolei de pe o navă; **~ de grue** catarg de macara; **~-titre** colontitlu; **les ~s d'Hercule** coloanele lui Hercule, strâmtoarea Gibraltar; **~ basaltiques** formațiuni geologice în formă de coloane; **la cinquième ~** coloana a cincea, spionii infiltrați în spatele liniilor inamice.
colonnette *s.f.* coloană mică.
colonoscopie, coloscopie *s.f.* *(med.)* examen al colonului prin endoscopie.
colopathie *s.f.* *(med.)* colopatie, afecțiune a colonului.
colophane *s.f.* *(chim.)* colofoniu, sacâz.
coloquinte *s.f.* **1.** *(bot.)* specie de plantă agățătoare cu fructe amare *(Citrullus colocynthis)*. **2.** *(pop.)* cap; tărtăcuță, dovleac.
colorant, ~e *adj., s.m.* colorant; **substance ~e** substanță colorantă; **~s végétaux** coloranți vegetali.
coloration *s.f.* **1.** colorare; vopsire; **~ des cheveux** vopsirea părului. **2.** colorație, pigmentație; **~ de la peau** colorația pielii.
colorature *s.f.* *(muz.)* coloratură.
coloré, ~e *adj.* **1.** colorat; **teint ~** ten colorat, rumen. **2.** *(fig.)* colorat, nuanțat, pitoresc, viu, expresiv; **style ~** stil colorat, expresiv .
colorer I. *v.t.* **1.** a colora; a vopsi; **le soleil colore les fruits** soarele colorează fructele. **2.** a colora, a înfrumuseța; a evoca; a nuanța, a reliefa (stilul); **~ de belles paroles une narration** a înfrumuseța o povestire folosind cuvinte frumoase. **3.** a îmbujora; **une légère rougeur vint ~ son teint** o roșeață ușoară îi îmbujoră tenul. **II.** *v.r.* a se colora; **ses joues se colorèrent sous l'effet de l'émotion** obrajii i se colorară de emoție.
coloriage *s.m.* colorare, colorat; vopsire; **livre de ~** carte de colorat.
colorié, ~e *adj.* *(despre imagini, desene, fotografii)* colorat; în culori.
colorier *v.t.* a colora (desene, imagini, fotografii); a aplica o culoare; **~ une carte** a colora o hartă.
colorimètre *s.m.* *(fiz.)* colorimetru.
colorimétrie *s.f.* *(fiz.)* colorimetrie.
coloris *s.m.* **1.** colorit, culoare; **ce peintre excelle dans le ~** acest pictor excelează în colorit / arta de a colora. **3.** *(fig.)* culoare, expresivitate; **le ~ d'un style** culoarea, expresivitatea unui stil. **2.** carnație; **le ~ des joues** carnația obrajilor.
colorisation *s.f.* transformarea prin procedee electronice a unor imagini (de film) alb-negru în imagini colorate.
coloriste *s.m.f.* **1.** pictor colorist. **2.** persoană care colorează (desene, stampe).
coloscopie *s.f.* v. **colonoscopie**.
colossal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* colosal, uriaș, gigantic, titanic, imens, enorm; **statue ~e** statuie gigantică; **une puissance ~e** o putere uriașă.
colossalement *adv.* (în mod) colosal, gigantic.
colosse *s.m.* colos; uriaș; gigant; **le ~ de Rhodes** colosul din Rodos; **le ~ aux pieds d'argile** colosul cu picioarele de lut.
colostrum *s.m.* coraslă, colastră.
colportage *s.m.* **1.** *(înv.)* colportaj, comerț ambulant; **~ à domicile** comerț la domiciliu. **2.** colportare, răspândire, difuzare de cărți sau presă; **~ de fausses nouvelles** răspândire de știri false.
colporter *v.t.* **1.** a face comerț ambulant; **~ des marchandises** a face comerț cu mărfuri. **2.** a colporta, a răspândi, a difuza știri false.
colporteur, -euse *s.m.f.* **1.** colportor, negustor ambulant. **2.** colportor, propagator de știri false; **~ de ragots** colportor de bârfeli.
colposcopie *s.f.* *(med.)* colposcopie.
colt *s.m.* *(mil.)* **1.** colt, pistol automat. **2.** revolver.
coltin *s.m.* **1.** *(înv.)* pălărie cu boruri largi (din piele) a hamalilor. **2.** *(pop.)* muncă grea.
coltinage *s.m.* hamalâc; cărat greutăți în spinare.
coltiner I. *v.t.* a căra în spinare; **~ une énorme valise** a căra în spinare o valiză enormă. **II.** *v.r.* *(arg.)* a se lupta, a se bate cu cineva; **je me la suis coltinée, la vie** m-am luptat cu viața.
colubridés *s.m.pl.* *(zool.)* familie de șerpi din care face parte năpârca.
columbarium *s.m.* columbar.
columbiformes *s.m.pl.* *(ornit.)* specie de păsări (porumbei, turturele).
columelle *s.f.* **1.** *(arhit.)* coloană funerară. **2.** *(zool.)* columelă, axă a cochiliei melcilor.
col-vert, colver *s.m.* v. **col (7)**.

colymbidés *s.m.pl. (ornit.)* specie de păsări, din care face parte cufundarul.
colza *s.m. (bot.)* rapiță *(Brassica rapa).*
coma I. *s.m. (med.)* comă; **être dans le ~** a fi în comă. **II.** *s.f. (opt.)* coma, aberație a sistemelor optice.
comac, comaque comacos *adj. (arg.)* mare, impresionant.
comateux, -euse I. *adj. (med.)* comatos; **état ~** stare comatoasă. **II.** *s.m.f.* comatos, bolnav în comă.
comatule *s.f. (zool.)* încrengătură de echinoderme.
combat *s.m.* **1.** luptă, încăierare; **~ naval** luptă navală; **être hors de ~** a fi scos din luptă; **mettre hors de ~** a scoate din luptă. **2.** *(mil.)* luptă, bătălie; ciocnire (de trupe) **livrer ~** a da o bătălie; **tenue de ~** ținută de luptă; **~ singulier** (luptă în) duel. **3.** *(fig.)* luptă; opoziție, antagonism; **le ~ du Bien et du Mal** lupta dintre Bine și Rău. **4.** *(în expr.)* **littérature de ~** literatură angajată.
combatif, -ive *adj., s.m.f.* **1.**combativ; **un tempérament ~** temperament combativ, energic. **2.** agresiv.
combativité *s.f.* combativitate; ardoare, elan în luptă; **la ~ des troupes** elanul trupelor.
combattant, ~e I. *adj.* luptător. **II.** *s.m.* **1.** luptător, combatant; războinic, ostaș; **une armée de 30.000 ~s** o armată de 30.000 de ostași; **anciens ~s** foști combatanți. **2.** *(iht.)* pește de acvariu, foarte agresiv, originar din Tailanda. **3.** *(ornit.)* pasăre înrudită cu piciorongul.
combattre I. *v.t.* **1.** a (se) lupta, a (se) bate, a se război; **~ l'ennemi** a se război cu dușmanul; **les partis de l'opposition combattent le gouvernement** partidele de opoziție se războiesc cu guvernul. **2.** a combate; a se opune; **~ des idées erronées** a combate idei greșite. **3.** a lupta împotriva unui rău; **~ un incendie** a lupta împotriva unui incendiu; **~ une maladie** a lupta împotriva unei boli. **II.** *v.i.* **1.** a se lupta, a se bate; **~ pour une juste cause** a se bate pentru o cauză dreaptă; **~ sous les drapeaux de qqn.** a lupta alături de cineva; a îmbrățișa cauza cuiva; **~ corps à corps** a lupta corp la corp; **~ à armes courtoises** a lupta cu arme loiale; a lupta cinstit. **2.** *(fig.)* a se împotrivi; a lupta; a combate; **~ contre les préjugés** a lupta împotriva prejudecăților; **~ pour la liberté** a se bate pentru libertate.
combe *s.m. (geogr.)* vale îngustă, vâlcea, văgăună.
combien I. *adv.* **1.** cât *(cu prep.* **de***)* **~ de cigarettes fumez-vous par jour?** Câte țigări fumați pe zi?; **combien d'argent as-tu sur toi?** Câți bani ai la tine?; **~ d'élèves y a-t-il dans votre classe?** Câți elevi sunt în clasa voastră?; **c'est ~?** Cât costă?; **depuis ~ de temps êtes-vous dans cette ville?** De cât timp sunteți în acest oraș? **2.** cât de mult / de tare; în ce măsură; **~ il a changé!** Cât de mult s-a schimbat!; **notre prof de math est sévère, mais ~ compétent!** profesorul nostru de matematică este sever, dar cât de pregătit / foarte pregătit. **II.** *s.m.invar. (fam.în expr.)* **le ~ sommes-nous aujourd'hui?** În ce zi suntem azi?.
combinaison *s.m.* **1.** combinare, îmbinare, împreunare; îngemănare; combinație; **~ de couleurs** combinație / îmbinare de culori. **2.** *(fam.)* combinație, aranjament, manevră; acord, înțelegere, învoială, calcul; **déjouer des ~s malhonnêtes** a zădărnici calcule necinstite; **des ~s politiques** manevre politice. **3.** *(chim.)* combinație; **l'azote et l'oxygène sont en ~ dans l'acide azotique** azotul și oxigenul sunt în combinație în acidul azotic. **4.** combinezon, furou. **5.** salopetă; **~ de mécanicien** salopetă de mecanic.
combinard, ~e *adj., s.m.f. (pop.peior.)* descurcăreț, ingenios; **un gars ~** un băiat descurcăreț.
combinat *s.m.* combinat (industrial).
combinateur *s.m. (tehn.)* combinator.
combinatoire *adj.* **1.** *(mat.în expr.)* **analyse ~** analiză combinatorie; capitol din calculul probabilităților. **2.** referitor la combinații.
combine *s.f. (pop.)* combinație dubioasă, calcul; truc, înșelătorie, șmecherie; **il connaît une ~ pour entrer au ciné sans payer** cunoaște o șmecherie ca să intre la cinema fără să plătească.
combiné, ~e I. *adj.* **1.** combinat; **l'ambition et le talent ~s le mèneront loin** ambiția și talentul combinate îl vor duce departe. **2.** *(mil.)* combinat; **opérations ~es terre-air** operații combinate terestre și aeriene. **II.** *s.m.* **1.** *(tehn.)* aparat; **~ téléphonique** aparat telefonic. **2.** *(chim.)* (corp) compus. **3.** *(sport)* combinată sportivă de schi.
combiner I. *v.t.* **1.** a combina, a îmbina, a potrivi; **~ des couleurs** a combina, a potrivi culori. **2.** *(chim.)* a combina. **3.** *(fam.)* a combina, a plănui, a pune la cale; **~ un mauvais coup** a pune la cale o figură, o lovitură urâtă. **II.** *v.r.* a se combina, a se uni (cu).
comblanchien *s.m. (geol.)* calcar foarte dur, folosit în construcții.
1. comble *s.m.* **1.** cantitate în surplus; vârf. **2.** *(constr.)* schelet pe care se sprijină acoperișul. **3.** *(fig.)* culme; **être au ~ de la joie** a fi în culmea fericirii; a nu-și mai încăpea în piele de bucurie; **c'est le ~** asta-i culmea; asta le întrece pe toate; **le ~ de l'hypocrisie** culmea ipocriziei. **4.** *(în expr.)* **de fond en ~** în întregime; de sus până jos; din temelii; **fouiller une maison de fond en ~** a scotoci o casă de sus până jos; **être logé sous les ~s** a locui la mansardă; **la pénurie de céréales mit un ~ à la misère publique** penuria cerealelor a pus capac mizeriei publice.
2. comble *adj.invar.* **1.** plin ochi, ticsit; **faire salle ~** a avea o sală ticsită (la un spectacol); **une assiette ~ à frites** o farfurie plină ochi cu cartofi prăjiți; **la mesure est ~** s-a întrecut, s-a depășit măsura; s-a mers prea departe.
comblement *s.m.* umplere, astupare; **le ~ d'une tranchée** astuparea unei tranșee.
combler *v.t.* **1.** *(înv.)* a umple (cu vârf); *(fig.)* **~ une lacune** a umple un gol; **pour ~ cette vacance au parlement il fallait organiser des élections** pentru a umple acest gol în parlament, trebuiau organizate alegeri. **2.** a astupa; **~ une tranchée** a astupa o tranșee. **3.** *(fig.)* a satisface pe deplin **~les désirs / les vœux de qqn.** a satisface dorințele cuiva. **4.** *(fig.)* a compensa; **~ un déficit** a compensa un deficit. **5.** *(fig.)* a copleși; **vous me comblez** mă copleșiți. **6.** *(în expr.)* **~ la mesure** a întrece / a depăși măsura; a întinde prea tare coarda.

comburant, ~e *adj., s.m. (chim.)* comburant.
combustibilité *s.f.* combustibilitate, proprietate a unor corpuri de a arde în contact cu aerul.
combustible I. *adj.* combustibil; **le bois sec est ~** lemnul uscat este combustibil. **II.** *s.m.* combustibil; **~ solide, liquide** combustibil solid, lichid; **~ nucléaire** combustibil nuclear.
combustion *s.f.* **1.** combustie, ardere; **un poêle à ~ lente** o sobă cu ardere lentă; **moteur à ~ interne** motor cu combustie internă. **2.** *(chim.)* reacție de oxidoreducție, producând căldură. **3.** *(fig.înv.)* dezordine mare; efervescență.
come-back *s.m. (angl.)* revenirea în actualitate, după o absență, a unei vedete sau a unei personalități politice.
comédie *s.f.* **1.** *(lit.)* comedie; **~ de mœurs** comedie de moravuri. **2.** (înv.) spectacol. **3.** *(fig.)* comedie, prefăcătorie, ipocrizie; **tout cela n'est que ~** toate astea nu sunt decât prefăcătorii. **4.** complicație; **quelle ~ pour arriver ici!** Ce complicație ca să ajung aici! **5.** *(în expr.)* **jouer la ~** a se preface, a juca teatru; **secret de ~** secretul lui Polichinelle.
comédien, ~ne *s.m.f.* **1.** comedian, actor; **un bon ~** un bun actor. **3.** *(fig.)* fățarnic, ipocrit. **2.** actor de comedie.
comédon *s.m.* comedon.
comestibilité *s.f.* comestibilitate, însușire a ceea ce poate fi mâncat.
comestible I. *adj.* comestibil; **un champignon ~** o ciupercă comestibilă. **II.** *s.m.pl.* alimente, produse alimentare.
cométaire adj. de cometă, referitor la comete; **densité ~** densitatea unei comete.
comète *s.m.* **1.** *(astr.)* cometă. **2.** panglică îngustă, bentiță. **3.** *(în expr.)* **tirer les pians sur la ~** a-și face iluzii, a clădi / a face castele în Spania.
comices *s.m.pl.* **1.** (*la romani*) comiții, adunări ale poporului pentru a alege magistrați sau a vota legi. **2.** *(ist.)* întrunire de electori. **3.** *(în expr.)* **~ agricoles** asociații libere de cultivatori urmărind îmbunătățirea procedeelor agricole și a șeptelului.
comicial *adj.* v. **comitial**.
comique I. *adj.* comic; hazliu; amuzant; caraghios; **une aventure ~** o întâmplare hazlie. **II.** *s.m.* **1.** comic; **le ~ de la situation** comicul situației. **2.** genul comic; comedia. **2.** (autor, actor) comic; **les ~ grecs** autorii greci de comedie.
comiquement *adv.* (în mod) comic, hazos; cu haz; **il a traité ce sujet ~** a tratat acest subiect cu haz.
comitadji *s.m. (înv.)* comitagiu.
comitat *s.m.* veche diviziune administrativă în Ungaria.
comité *s.m.* **1.** comitet; **~ consultatif** comitet consultativ; **désigner un ~** a numi un comitet; **~ d'entreprise** comitet de întreprindere; **~ de salut public** comitet de salvare publică (în timpul Revoluției franceze). **2.** *(fam.în expr.)* **en petit ~** într-o reuniune restrânsă.
comitial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la comiții.
comma *s.m. (muz.)* comă; **le ton se divise en neuf ~s** tonul se împarte în 9 come.
commandant I. *s.m.* **1.** *(mil.mar.)* comandant; **~ en chef** comandant șef. **2.** *(av.)* **~ de bord** comandantul echipajului. **II.** *s.f. (fam.)* soția comandantului.
commande *s.f.* **1.** comandă, cerere de mărfuri; **faire / passer une ~** a face o comandă (de mărfuri). **2.** mărfurile comandate; **livrer la ~** a livra marfa (comandată). **3.** comandă, operațiune manuală; **travail sur ~** lucru de comandă (executat la comandă). **4.** *(mec.)* organ de comandă. **5.** *(în expr.)* **de ~** de comandă, artificial, prefăcut; **un sourire de ~** un zâmbet de comandă, prefăcut; **tenir les leviers de ~, tenir ies ~s** a ține frâiele, a conduce, a fi în capul bucatelor.
commandement *s.m.* **1.** comandă, ordin, poruncă; **ton de ~** ton de comandă, ton imperativ; **obéir à un ~** a se supune unui ordin. **2.** *(mil.)* comandament; **avoir ie ~ d'un régiment** a avea comandamentul unui regiment. **3.** lege, precept; poruncă; **les dix ~s** cele zece porunci (Vechiul Testament).
commander I. *v.t.* **1.** a comanda (o armată, o unitate); **~ un détachement** a comanda un detașament. **2.** a conduce; a avea răspunderea; **~ une expédition** a conduce o expediție **3.** a comanda, a porunci, a ordona; **il n'aime pas qu'on le commande** nu-i place să i se ordone; **~ une attaque** a ordona un atac. **4.** *(fig.)* a impune; a inspira; **cette attitude noble commande le respect** această atitudine nobilă impune respect. **5.** a comanda, a face comandă (de mărfuri, servicii); **~ un ameublement** a comanda mobilier. **6.** *(în expr.)* **~ qqn. à la baguette** a manipula pe cineva; a juca pe cineva pe degete, a face pe cineva să joace după cum i se cântă. **II.** *v.i.* **1.** a comanda, a porunci, a ordona; **le directeur commande aux élèves de sortir** directorul poruncește elevilor să iasă din clasă. **2.** *(fig.)* a stăpâni, a domina; a înfrânge; **~ à ses passions** a-și înfrânge pornirile. **3.** a comanda, a-și impune autoritatea; **quoique jeune, cet officier sait ~** deși tânăr, acest ofițer știe să comande, să-și impună autoritatea. **III.** *v.r.* **1.** a comunica; **les pièces de cette maison se commandent** camerele acestei camere comunică (între ele). **2.** a se stăpâni; **il se commanda et ne laissa rien voir de son émotion** se stăpâni și nu lăsă să i se vadă emoția. **3.** a se comanda; **la sympathie pour qqn. ne se commande pas** simpatia pentru cineva nu se comandă.
commanderie *s.f.* **1.** *(ist.)* beneficiu acordat unor ordine militare. **2.** reședința comandorului unui ordin militar.
commandeur *s.m.* **1.** *(ist.)* comandor. **2.** *(în expr.)*. **Commandeur de la Légion d'Honneur** comandor al Legiunii de onoare. **3.** *(ist.) (în expr.)* **Commandeur des croyants** comandor al credincioșilor, titlu purtat în trecut de califi și astăzi de regele Marocului.
commanditaire *s.m. (ec.)* comanditar; sponsor; persoană care finanțează.
commandite *s.f. (ec.)* comandită.
commanditer *v.t. (ec.)* a comandita, a finanța.
commando *s.m. (mil.)* comando.
comme I. *conj.* **1.** ca; precum; **faites ~ lui** faceți ca el; **~ dans du beurre** ca-n brânză; cu ușurință; **elle est habillée ~ sa sœur e** îmbrăcată ca sora ei;

qu' est-ce que vous prenez ~ dessert? Ce luați la desert?; **blanc ~ neige** alb ca zăpada; **~ par enchantement** ca prin farmec; **il est architecte ~ son père** e arhitect ca tatăl său; **~ si** ca și când. **2.** cum; așa cum; după cum; **~ vous voulez, ~ bon vous semble, ~ ça vous chante** cum doriți; **ce patron rétribue ses employés ~ il faut** acest patron își plătește angajații așa cum trebuie; **je l'ai vu ~ je te vois** l-am văzut așa cum te văd; **tout s'est passé ~ je l'avais prévu** totul s-a petrecut așa cum prevăzusem; *(prov.)* **~ on fait son lit on se couche** cum îți vei așterne așa vei dormi. **3.** întrucât; pentru că; deoarece; **~ j'étais seul j'ai invité des amis** întrucât eram singur, am invitat niște prieteni; **~ la voiture est en panne, il faut aller à pied** întrucât mașina e în pană, trebuie să merg pe jos. **4.** când, pe când; **~ nous arrivions chez lui, il sortait** când soseam la el, el (tocmai) ieșea; **~ je parlais au téléphone, ils ont frappé à la porte** pe când vorbeam la telefon, ei au bătut la ușă. **II.** *adv.* **1.** ce, cât de; **~ il fait froid!** Ce frig e!; **~ c'est beau!** Cât e de frumos!; **~ il a changé en 3 ans!** Cât de mult s-a schimbat în 3 ani! **2.** cum; **si vous saviez ~ il se conduit envers moi** dacă ai ști cum se poartă cu mine; **~ il vous plaira / ~de juste** așa cum trebuie; cum este și drept. **3.** ca și; **depuis cette discussion, il est ~ fou** de la această discuție e ca (și) nebun. **4.** *(în expr.)* **~ tout** foarte, extrem de; **cet enfant est joli ~ tout** acest copil e foarte frumos; **~ ci ~ ça** așa și așa; **~ cela** așa și așa; nici bine nici rău; **~ ça, tout le monde sera content** în acest mod, toată lumea va fi mulțumită; **~ qui dirait** cum s-ar spune; ca să zic așa; **~ vous y allez!** Mă iei tare!; **~ dit l'autre** Vorba ceea!; cum se spune; **~ en pays conquis** fără menajamente; cu brutalitate; **~ il faut** așa cum trebuie; **~ si c'était hier** parcă a fost ieri; **~ si de rien n'était** ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat; **~ s'il tombait de la lune** parc-ar fi căzut din cer; **~ suit** după cum urmează; **~ tel** ca atare; **~ un chien qu'on fouette** fără plăcere; silit; **~ une corneille qui abat les noix** fără noimă, fără sens; **~ une fleur** cu multă ușurință.

commémoraison *s.f. (bis.catol.)* pomenire.

commémoratif, -ive *adj.* comemorativ; **monument ~** monument comemorativ.

commémoration *s.f.* **1.** comemorare; pomenire; **~ des morts** pomenirea morților. **2.** amintire; memorie; **prononcer un discours en ~ de la victoire** a rosti un discurs în amintirea victoriei.

commémorer *v.t.* a comemora; **~ la victoire** a comemora victoria.

commençant I. *adj.* începător, care începe; de început; **une fièvre ~e** o febră în stadiul inițial. **II.** *s.m.f.* începător; **tes premiers pas sont assez bons pour un ~** primii tăi pași sunt destul de buni pentru un începător.

commencement *s.m.* **1.** început; **au ~ a.** la început; **b.** din timpurile străvechi; **dès le ~** de la început, din capul locului; **le ~ du printemps** începutul primăverii; **un ~ d'incendie** un început de incendiu. **2.** prima parte; început; **le ~ d'une rue** începutul unei străzi. **3.** punct de plecare, moment inițial; **un bon ~** un bun punct de plecare / pornire. **4.** începuturi; primele noțiuni; primii pași; **les ~s sont souvent pénibles** primii pași sunt adesea șovăitori, nesiguri.

commencer I. *v.t.* **1.** a începe; **~ une construction** a începe o construcție; **j'ai commencé la lecture d'un roman** am început lectura unui roman; **~ une discussion** a începe o discuție; **~ les hostilités** a începe ostilitățile. **2.** a inaugura; **le président a commencé son mandat par une amnistie** președintele și-a inaugurat mandatul printr-o amnistie. **3.** a da primele noțiuni; a forma; **~ un élève** a da unui elev primele noțiuni (despre ceva); a forma un elev. **4.** a începe o dresură; **~ un cheval** a începe dresura unui cal. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **à, de**) a începe, a porni să; **il commence à neiger** începe să ningă; **je commence à comprendre** încep să înțeleg; **le petit commence à parler français** copilul începe să vorbească franțuzește. **2.** *(cu prep.* **par***)* a începe prin / cu; **il commença par justifier son retard** începu prin a-și justifica întârzierea; **~ par le commencement** a începe cu începutul; a pune treaba pe curpen; **~ par queue** a începe de la coadă.

commendataire *adj. (bis.înv.)* care beneficiază de uzufructul unei abații.

commende *s.f. (bis.înv.)* atribuirea unui beneficiu ecleziastic; uzufruct.

commensal, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *s.m.f.* comesean; conviv. **II.** *adj., s.m.f. (biol.)* despre organismele care trăiesc și se hrănesc pe lângă altele, fără să le dăuneze.

commensalisme *s.m. (biol.)* comensualism.

commensurabilité *s.f.* comensurabilitate.

commensurable *adj.* comensurabil.

comment I. *adv.* **1.** cum; **~ allez-vous?** Cum îți merge? Ce mai faci? Cum o mai duci cu sănătatea?; **~ ça va?** Ce mai faci?; **~ cela?** Cum așa?; **~ diable a-t--il réussi?** Cum oare / cum dracu' o fi reușit?; **~ donc? a.** cum de nu; cum să nu; **b.** Cum dracu'?; **~ se fait-il que...**cum se face că...; cum de...; **2.** cum, în ce fel, în ce mod; **je vous raconterai ~ il a réussi à sortir d'embarras** îți voi povesti în ce mod a reușit să iasă din încurcătură. **3.** de ce; pentru ce; **~ ne m'avez-vous pas dit qu'il partait** De ce nu mi-ai spus că pleacă? **II.** *s.m.invar. (în expr.)* **le pourquoi et le ~ d'une chose** cauzele și modul în care s-au desfășurat lucrurile; **~ êtes-vous avec Michel ?** În ce raporturi ești cu Mihai?; **~ l'entendez-vous?** Ce vrei să spui cu asta?; **et ~!** Și încă cum!

commentaire *s.m.* **1.** comentariu, interpretare; **~ littéraire** interpretare literară. **2.** explicație, lămurire; **cela se passe de ~s** asta n-are nevoie / nu este nevoie de explicație, este limpede. **3.** comentariu, remarcă, observație; **~ de presse** observație / comentariu de presă; **épargnez-nous vos ~s** scutiți-ne de remarcile voastre. **4.** interpretare răuvoitoare, critică; **cette réponse a suscité des ~s** acest răspuns a stârnit interpretări / comentarii critice. **5.** *(în expr.)* **pas de ~** fără comentarii; Taci din gură! **sans ~** lucrurile sunt clare.

commentateur, -trice *s.m.f.* comentator; ~ **de Malraux** comentator al (operei) lui Malraux; **un ~ sportif** un comentator sportiv.
commenter *v.t.* a comenta; a interpreta; ~ **les classiques a** interpreta / a comenta autorii clasici; ~ **les événements politiques** a comenta evenimentele politice..
commérage *s.m.* *(fam.)* bârfeală, cancan, clevetire; trăncăneală; **colporter des ~s** a colporta / a duce vorbele.
commerçant, ~e I. *s.m.f.* comerciant; negustor; ~ **en gros** negustor en gros; **les petits ~s** micii negustori. **II.** *adj.* comercial; negustoresc; care face comerț; **une rue ~e** o stradă comercială.
commerce *s.m.* **1.** comerț; negoț; negustorie; **être dans le ~ / faire du ~** a face comerț; **le ~ extérieur** comerțul exterior. **2.** prăvălie, magazin; **tenir un ~** a avea o prăvălie; **vendre son ~** a-și vinde prăvălia / magazinul. **3.** negustorii, negustorimea, comercianții. **4.** schimb; ~ **de lettres** schimb de scrisori, corespondență. **5.** *(fig.înv.)* frecventare, legătură; relație; **personne d'un ~ agréable** persoană agreabilă, cu care relația / prietenia este plăcută. **6.** *(în expr.)* **faire ~ de ses charmes** a practica prostituția; *(peior.)* **faire ~ de son nom / de son pouvoir** a-și folosi numele / puterea pentru un trafic de influență.
commercer *v.i.* a face comerț; **ces îles commercent activement avec de grands pays** aceste insule fac un comerț activ cu țări mari; ~ **avec ses voisins** a face comerț cu țările vecine.
commercial, ~e (*m.pl* **-aux**) **I.** *adj.* comercial; negustoresc; **entreprise ~e** întreprindere comercială. **2.** *(peior.)* comercial, în scop comercial; **un film ~** un film comercial; **un objet sans valeur ~e** un obiect fără valoare comercială. **II.** *s.m.* ansamblul serviciilor comerciale ale unei întreprinderi. **III.** *s.f.* automobil-furgonetă folosit în scopuri comerciale.
commercialement *adv.* **1.** negustorește. **2.** din punct de vedere comercial; **une affaire ~ avantageuse** o afacere avantajoasă din punct de vedere comercial.
commercialisable *adj.* care poate fi comercializat.
commercialisation *s.f.* comercializare.
commercialiser *v.t.* a comercializa, a pune în comerț; ~ **une invention** a comercializa o invenție.
commercialité *s.f.* calitate a ceea ce se poate comercializa.
commère *s.f.* **1.** *(înv.)* cumătră. **2.** *(fam.)* cumătră, țață, mahalagioaică.
commérer *v.i.* *(rar)* a bârfi, a trăncăni; a duce vorbe, a colporta.
commettage *s.m.* *(mar.)* împletire de frânghii pentru a face un cablu.
commettant *s.m.* *(jur.)* persoană care desemnează pe altcineva să execute anumite acțiuni în numele său.
commettre I. *v.t.* **1.** a comite, a săvârși, a face; ~ **une erreur** a comite, a face o greșeală; ~ **une injustice** a comite o nedreptate; ~ **un crime** a comite o crimă; ~ **un impair** a comite / a face o gafă; a o face de oaie; a-i scăpa porumbelul. **2.** a însărcina cu, a propune pentru; ~ **un homme à un emploi** a propune un om pentru o slujbă. **3.** *(înv.)* a compromite, a expune; a discredita; ~ **sa réputation** a-și compromite reputația. **4.** *(înv.)* a încredința; ~ **une affaire aux soins de qqn.** a încredința o afacere cuiva. **5.** *(mar.)* a confecționa un cablu prin împletirea unor frânghii. **II.** *v.r.* **1.** a se compromite, a se expune; a se discredita; **se ~ avec des personnes louches** a se compromite în compania unor persoane dubioase. **2.** a se comite, a se săvârși; **il se commet bien des choses atroces pendant les guerres** multe lucruri îngrozitoare se săvârșesc în timpul războaielor.
comminatoires *adj.* **1.** *(jur.)* cominatoriu; amenințător; **astreinte ~** constrângere care conține amenințarea cu pedeapsa în caz de contravenție. **2.** amenințător; **ton ~** ton amenințător.
comminutif, -ive *adj.* *(chir.în expr.)* **fracture comminutive** fractură multiplă a osului.
commis *s.m.* **1.** comis, angajat subaltern (într-o întreprindere comercială); *(înv.)* **~-voyageur** comis-voiajor; reprezentant comercial. **2.** *(înv.)* rândaș la fermă. **3.** *(în expr.)* **Grand ~ de l'État** înalt funcționar al statului.
commisération *s.f.* compătimire, milă, compasiune, înțelegere.
commissaire *s.m.* **1.** comisar; ~ **de police** comisar de poliție. **2.** delegat, împuternicit temporar; **Haut Commissaire** înalt comisar; ~ **du Gouvernement** împuternicit al guvernului. **3.** membru într-o comisie; **Commissaire aux comptes** agent al societăților comerciale anonime care controlează conturile acestora.
commissaire-priseur (*pl.* **commissaires-priseurs**) *s.m.* evaluator, prețuitor la vânzări publice.
commissariat *s.m.* comisariat; ~ **de police** comisariat de poliție.
commission *s.f.* **1.** comisie; ~ **d'enquête** comisie de anchetă; ~ **parlementaire** comisie parlamentară. **2.** *(ec., fin.)* comision; procentaj; remunerație; gratificație; **toucher une ~ sur un achat** a încasa un comision la o cumpărare. **3.** comision, însărcinare, mandatare; **délivrer à qqn. une ~** a da cuiva o însărcinare, a mandata pe cineva (pentru ceva). **4.** serviciu, comision; cursă, alergătură; **se charger d'une ~** a se oferi să facă un serviciu / un comision. **5.** aprovizionare; cumpărături; provizii; **faire les ~s** a face aprovizionarea casei.
commissionnaire *s.m.* **1.** comisionar. **2.** intermediar, misit.
commissionner *v.t.* **1.** a da comision, a însărcina cu o vânzare-cumpărare. **2.** *(jur.)* a încredința o funcție, o slujbă, o împuternicire; **être commissionné par son gouvernement** a fi împuternicit de guvernul său.
commissoire *adj.* *(jur.)* comisoriu, care duce la rezilierea / anularea unui contract.
commissure *s.f.* (*anat.*) comisură; colțul gurii; **la ~ des lèvres** comisura buzelor.
commode I. *adj.* **1.** comod; ușor, facil, lesnicios; **habit ~** haină comodă; *(fig.)* **solution ~** soluție comodă, ușoară. **2.** confortabil, plăcut; **siège ~** fotoliu confor-

tabil. **3.** *(înv.)* care are o fire bună, amabil (folosit mai ales la neg.); **il n'est pas ~ à vivre** nu are o fire bună, nu este ușor să te înțelegi cu el. **4.** indulgent, îngăduitor; **morale ~** morală îngăduitoare, nu prea severă. **II.** *s.m.* scrin, comodă.

commodément *adv.* comod; plăcut; lesne; **~ installé dans son fauteuil** comod instalat în fotoliu.

commodité *s.f.* **1.** comoditate; confort; **la ~ d'une maison** confortul unei case; **asseyons-nous dans ces fauteuils, pour plus de ~** să ne așezăm în fotoliile acestea, pentru mai multă comoditate / pentru a ne fi mai comod. **2.** *(la.pl.)* plăceri, distracții; **les ~s de la vie** plăcerile vieții. **3.** *(înv.)* W.C.; closet, latrină.

commodore *s.m.* *(mar., în Anglia și America)* comodor, comandor, grad de ofițer superior între căpitan de vas și contraamiral.

commotion *s.f.* **1.** comoție, zguduire. **2.** *(med.)* comoție, șoc nervos; **~ cérébrale** comoție cerebrală. **3.** *(fig.)* agitație mare, tulburare; **~ politique** tulburări violente într-o țară.

commotionner *v.t.* **1.** a produce o comoție, un șoc; **cette émotion l'a commotionné** această emoție i-a produs un șoc. **2.** a zgudui, a cutremura.

commuable *adj.* *(jur)* comutabil.

commuer *v.t.* *(jur.)* a comuta; **~ la peine de mort a été commuée en peine de prison perpétuelle** pedeapsa capitală a fost comutată în pedeapsă pe viață.

commun, ~e I. *adj.* **1.** comun, general; **le sort ~ de l'humanité** soarta comună a omenirii; **faire cause ~e** a face cauză comună; **l'intérêt ~** interesul general; **avoir des intérêts ~s avec qqn.** a avea interese comune cu cineva; **d'un ~ accord** de comun acord. **2.** *(gram., mat.)* comun; **dénominateur ~** numitor comun; **nom ~** substantiv comun. **3.** public, obștesc; **le bien ~** binele public. **4.** *(peior.)* comun, fără distincție; vulgar; **une figure ~ e** o figură comună, fără distincție; **des traits ~s** trăsături comune. **5.** obișnuit; normal; frecvent; răspândit; **sa réponse est peu ~e** răspunsul lui e puțin obișnuit; **c'est une variété ~e de pommes** este o varietate răspândită de mere. **6.** banal, obișnuit, ordinar, neinteresant, mediocru, plat; **une épreuve écrite ~e** o lucrare scrisă banală; **un style ~** un stil plat. **7.** comun; analog, asemănător; identic. **8.** *(în expr.)* **il n'y a pas de ~ mesure** nici nu se compară; **n'avoir pas le sens ~** a nu avea nici o noimă; **n'avoir rien de ~ avec qqn.** a nu avea nici o legătură / nici în clin nici în mânecă cu cineva; **lieu ~** banalitate, platitudine; **une femme hors du ~** o femeie deosebită. **II.** *s.m.art.* **1.** cei mai mulți; majoritatea; **le ~ des mortels** majoritatea muritorilor. **2.** *(înv.)* vulgul, plebea, oamenii de rând; **un homme du ~** un om de rând. **3.** *(la pl.)* acareturi, clădiri anexe într-o mare proprietate.

communal, ~e (*m.pi.* **-aux**) *adj.* comunal; **école ~e** școală comunală.

communalisation *s.f.* punere sub administrația / autoritatea comunei; **~ du droit de pêche** punerea sub administrația comunei a dreptului de pescuit.

communaliser *v.t.* a trece sub administrația unei comune; **~ un bois** a trece o pădure sub administrația comunei.

communaliste *adj.* referitor la comună.

communard, ~e *s.m.f.* **1.** *(ist.)* comunard, participant la Comuna din Paris (1871). **2.** *(arg.)* vin roșu de țară, zaibăr.

communautaire *adj.* **1.** care se referă la o comunitate; **vie ~** viață într-o comunitate. **2.** referitor la Comunitatea Economică Europeană.

communauté *s.f.* **1.** comunitate, identitate; **~ de vues** identitate de vederi; **~ linguistique** comunitate lingvistică. **2.** comunitate, colectivitate; asociație; **une ~ de moines** o comunitate de călugări. **3.** comunitate, posesiune în comun; **vivre en ~** a trăi în comunitate. **4.** *(jur.)* comunitate, regim matrimonial în care soții își pun în comun bunurile personale, în totalitate sau parțial. **5.** comunitate, grup social cu interese comune; **~ urbaine** comunitate urbană. **6.** comunitate, ansamblu de țări unite prin legături economice, politice; **la Communauté Européene** Comunitatea Europeană.

communaux *s.m.pl.* terenuri aparținând unei comune.

commune *s.f.* **1.** comună, unitate administrativ-economică. **2.** *(în expr.)* **la Chambre des Communes** Camera Comunelor (în parlamentul britanic).

communément *adv.* de obicei; în general; **il est ~ admis que...** se admite în general că...

communiant, ~e *s.m.f.* *(bis.catol.)* comuniant, persoană care primește comuniunea, împărtășania; **premier ~** cel care primește prima împărtășanie.

communicable *adj.* **1.** comunicabil, care poate, care trebuie să fie comunicat; **dossier ~** un dosar care poate fi comunicat. **2.** transmisibil, care se poate transmite; **une émotion difficilement ~** o emoție greu transmisibilă.

communicant, ~e *adj.* comunicant; care comunică; *(fiz.)* **le principe des vases ~s** principiul vaselor comunicante.

communicateur, -trice I. *adj.* de comunicație, de legătură; **fil ~** fir de legătură. **II.** *s.m.f.* comunicator, persoană dotată pentru comunicația mediatizată.

communicatif, -ive *adj.* **1.** *(despre oameni)* comunicativ, prietenos, volubil, sociabil, expansiv; **un homme peu ~** un om (prea) puțin comunicativ, expansiv. **2.** ușor de transmis; **rire ~** râs care se transmite ușor.

communication *s.f.* **1.** comunicare, înștiințare; știre, veste; raport; **faire une ~** a face o comunicare. **2.** comunicație, legătură; contact; **être en ~ avec qqn.** a fi în legătură cu cineva; **~ téléphonique** legătură telefonică; **vous avez la ~** aveți legătura; **toutes les ~ s sont coupées avec l'étranger** toate legăturile cu străinătatea sunt întrerupte. **3.** transmitere; **~ d'un dossier** transmiterea unui dosar (pentru informare).

communier I. *v.i.* *(bis.)* a se împărtăși. **II.** *v.t.* **1.** *(bis.)* a împărtăși pe cineva; **~ un mourant** a împărtăși pe un muribund. **2.** *(fig.)* a împărtăși un sentiment; **ils communiaient tous dans la même admiration pour ce chef d'orchestre** toți împărtășeau aceeași admirație pentru acest dirijor.

communion *s.f.* **1.** *(bis.)* împărtășanie; **la première ~** prima împărtășanie (la catolici). **2.** *(fig.)* acord, înțelegere, comuniune (de idei, de sentimente); **être en ~ d'idées, de sentiments avec qqn.** a fi în înțelegere deplină cu cineva pe planul ideilor, sentimentelor. **3.** comunitate (de persoane unite de același crez); **la ~ chrétienne** comunitatea creștină.

communiqué *s.m.* comunicat; **un ~ de la presse écrite** un comunicat al presei scrise.

communiquer I. *v.t.* **1.** a comunica; a transmite; **~ une nouvelle** a comunica o știre. **2.** a face cunoscut; a împărtăși; **j'ai communiqué ma joie à mes amis** am împărtășit bucuria prietenilor mei. **II.** *v.i. (cu prep.* **à, avec, par***)* a comunica (prin); a fi în legătură (cu); **elle communique avec des amis français** ea este în legătură cu prieteni francezi; **~ par lettres** a comunica prin scrisori; **le salon communique avec la cuisine** salonul comunică cu bucătăria. **III.** *v.r.* a se comunica; a se transmite, a se propaga; **l'incendie s'est communiqué à tout l'immeuble** incendiul s-a propagat în tot imobilul.

communisant, ~e *adj., s.m.f.* simpatizant al comunismului.

communisme *s.m.* comunism.

communiste *s.m.f, adj.* comunist

commutable *adj.* comutabil, care poate fi comutat.

commutateur *s.m.* **1.** *(el., telecom.)* comutator. **2.** *(tele.)* selector. **3.** întrerupător, șaltăr.

commutatif, -ive *adj. (jur., fil., mat.)* comutativ.

commutation *s.f.* **1.** substituire; înlocuire. **2.** *(jur.)* comutare; **~ de peine** comutare de pedeapsă. **3.** *(telecom.)* punere în legătură a două linii telefonice.

commutativité *s.f. (mat.)* comutativitate, proprietate a unei legi comutative.

commutatrice *s.f. (el.)* aparat care transformă curentul electric alternativ în curent electric continuu și invers.

commuter *v.t.* **1.** a schimba prin substituire, a substitui. **2.** *(tehn.)* a face racordarea unui circuit electric la rețea.

1. comorien, ~ne *adj.* din Insulele Comore.

2. comorien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Insulele Comore.

compacité *s.f.* compacitate, însușirea de a fi compact; densitate; **la ~ d'une roche** compacitatea unei roci.

compact, ~e I. *adj.* **1.** compact; dens; **une masse ~e** o masă compactă, densă. **2.** *(fig.)* compact, dens, care ocupă puțin loc; **édition ~e** ediție compactă (cu caractere mici și conținut bogat); **disque ~** compact disc. **3.** *(fig.)* des, strâns, compact; **foule ~e** mulțime compactă, deasă. **II.** *s.m. (în expr.)* **un ~** o combină audio; un disc compact.

compactage *s.m. (constr.)* compactare; îndesare a pământului.

compacter *v.t.* a bătători, a face compact; **~ un sol avec un rouleau compresseur** a bătători un sol cu un rulor compresor.

compacteur *s.m.* compactor.

compagne *s.f.* **1.** tovarășă, însoțitoare; camaradă, colegă; **~s de classe** colege de clasă. **2.** soție, nevastă, consoartă.

compagnie *s.f.* **1.** companie, însoțire, tovărășie; companie plăcută; **tenir ~ à qqn.** a ține cuiva companie; a-i ține de urât; **dame / demoiselle de ~** damă / domnișoară de companie; **en ~ de qqn.** în compania cuiva; **rechercher la ~ de qqn.** a căuta compania cuiva; **se plaire en la ~ de qqn.** a se simți bine în compania cuiva; **animal de ~** animal care ține tovărășie omului. **2.** companie, societate, cerc; **une ~ agréable** o societate plăcută. **3.** companie, societate, asociație (comercială, industrială etc.); **~ d'assurances** societate de asigurări; **~ des chemins de fer** societate de căi ferate. **4.** administrația unei companii / unei asociații; membrii unei companii; **Martin et ~** Martin și compania. **5.** *(mil.)* companie. **6.** (teatru) trupă; **~ théâtrale** trupă de teatru permanentă. **7.** cârd, stol de păsări; **une ~ de perdreaux** un cârd de potârnichi. **8.** *(în expr.)* **être de mauvaise ~** a fi prost crescut; **fausser ~ à qqn.** a se retrage, a părăsi pe cineva; a lăsa pe cineva cu buzele umflate; **de ~** împreună; **ils furent rapidement en assez bons termes pour discuter de ~** s-au împrietenit destul de repede pentru a sta de vorbă împreună; **il est bête de ~** e un om căruia îi place societatea; **l'illustre ~** Academia franceză; *(prov.)* **il vaut mieux être seul qu'en mauvaise ~** mai bine singur decât în rea adunare; dacă te știi vrednic nu sta c-un nemernic.

compagnon *s.m.* **1.** tovarăș, coleg; camarad; **~ d'armes** camarad de arme. **2.** însoțitor. **3.** *(înv.)* calfă. **4.** meșteșugar, meseriaș. **5.** grad în francmasonerie. **6.** *(în expr.)* **être bon ~** a fi băiat de viață; **~ de table** comesean; **~ de jeu** partener de joc; **traiter qqn. de pair à ~** a trata pe cineva pe picior de egalitate; **travailler à dépêche-~** a da rasol, a face un lucru de mântuială; **se battre à dépêche-~** a se bate ca chiorii; **faire le ~** a face pe istețul; *(bot., în compuse)* **~-blanc** opaiță *(Melandryum pratense)*; *(prov.)* **qui a ~ a maître** ai tovarăș, ai stăpân.

compagnonnage *s.m. (înv.)* **1.** asociație profesională muncitorească, breaslă de calfe, ucenici. **2.** *(înv.)* stagiu de calfă, ucenic.

comparable *adj.* comparabil; **deux situations ~s** două situații comparabile; *(cu prep.* **à***)* comparabil cu; **un jeune violoniste ~ à un maître** un tânăr violonist comparabil cu un maestru.

comparaison *s.f.* comparare, comparație; **faire / établir une ~ entre...** a face o comparație între...; **soutenir la ~** a susține comparația; *(gram.)* **degrés de ~** grade de comparație; **en ~ de, par ~ à** în comparație cu; în raport cu; **par ~ au coût de la vie, les salaires sont insuffisants** în raport cu costul vieții, salariile sunt insuficiente; **sans ~ avec** incomparabil; *(prov.)* **~ n'est pas de raison** comparația nu este un argument.

comparaître *v.i.* a se prezenta, a se înfățișa, a compărea (în fața unei autorități); **~ devant un tribunal comme témoin** a compărea în fața unui tribunal ca martor.

comparant, ~e *adj., s.m.f.* (persoană) care se înfățișează, compare în fața justiției.

comparateur, -trice I. *adj.* căruia îi place să compare. **II.** *s.m.* **1.** *(fiz.)* comparator. **2.** *(tehn.)* ceasornic-comparator.
comparatif, -ive I. *adj.* comparativ; **une étude comparative des religions** un studiu comparativ al religiilor; **tableau ~** tablou comparativ. **II.** *s.m. (gram.)* gradul comparativ; **~ d'infériorité** comparativ de inferioritate.
comparatisme *s.m.* ansamblul științelor comparate (literatură, lingvistică).
comparatiste *s.m.f.* specialist în literatură sau lingvistică comparată.
comparativement *adv.* (în mod) comparativ; în comparație; prin comparație; **~ à** în comparație cu.
comparé, ~e *adj.* comparat; **littérature ~e** literatură comparată; **anatomie ~e** anatomie comparată.
comparer I. *v.t.* a compara; a confrunta cu; **~ les diverses éditions d'une œuvre** a compara diferitele ediții ale unei opere; *(cu prep.* **à, avec***)* **~ un écrivain avec un autre** a compara un scriitor cu altul. **II.** *v.r.* a se compara; **ces deux artistes ne peuvent se ~** acești doi artiști nu se pot compara; *(cu prep.* **à***)* **ce jeune présomptueux a l'audace de se ~ à un savant** acest tânăr înfumurat are îndrăzneala să se compare cu un savant.
comparoir *v.i. (jur.înv.)* a compărea în fața unei autorități.
comparse *s.m.f.* **1.** (*teatru*) figurant, personaj mut. **2.** persoană cu rol secundar într-o situație dată; om oarecare; **ce n'est qu'un ~** e doar un om oarecare.
compartiment *s.m.* compartiment; **~ de seconde classe** compartiment de clasa a doua.
compartimentage *s.m.* compartimentare.
compartimenter *v.t.* **1.** a compartimenta; **~ une armoire a** compartimenta un dulap. **2.** *(fig.)* a compartimenta, a separa, a împărți pe categorii; **une société compartimentée** o societate compartimentată, împărțită pe categorii sociale.
comparution *s.f. (jur.)* prezentare, înfățișare (în fața unui judecător); **mandat de ~** mandat de aducere în fața instanței.
compas *s.m. (tehn.)* **1.** compas; **~ d'épaisseur** compas de grosime; **~ tire-lignes** compas de tras linii. **2.** *(mar., av.)* busolă; **~ gyroscopique** busolă giroscopică. **3.** *(în expr.)* **~ de mesure** distanțier; **~ à balustre** balustru; **avoir le ~ dans l'œil** a măsura din ochi; a avea ochi; *(fam.)* **allonger le ~** a merge repede, a mări pasul; *(fam.)* **ouvrir le ~** a porni, a începe să meargă.
compassé, ~e *adj.* afectat; *(fig.)* scrobit, țeapăn; **un personnage ~** un personaj afectat, țeapăn.
compasser *v.t.* **1.** a măsura cu compasul; **~ les distances sur une carte** a măsura distanțele pe o hartă. **2.** *(fig.)* a regla, a măsura cu rigurozitate, cu meticulozitate; **une politesse compassée** o politețe măsurată.
compassier *s.m.* muncitor care fabrică și repară compase.
compassion *s.f.* compasiune, compătimire, milă; **éprouver de la ~ pour qqn.** a avea compasiune față de cineva.
compatibilité *s.f.* **1.** compatibilitate; **~ sanguine** compatibilitate sanguină. **2.** potrivire; **~ d'humeur** potrivire de caracter.
compatible *adj.* **1.** compatibil. **2.** potrivit; **cette profession n'est pas ~ avec votre tempérament** această profesiune nu este potrivită cu temperamentul dumneavoastră; *(mat.în expr.)* **équations ~s** ecuații compatibile, care admit soluții comune.
compatir *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a lua parte, a participa la; a împărtăși; **~ à la douleur de qqn.** a lua parte la durerea cuiva. **~ aux maux d'autrui** a împărtăși necazurile altora. **2.** *(înv.)* a se potrivi, a se înțelege; **ils ne sont pas d'humeur à ~ ensemble** nu sunt făcuți să se înțeleagă unul cu altul.
compatissant, ~e *adj.* compătimitor, de compătimire; **des paroles ~es** cuvinte de compătimire.
compatriote *s.m.f.* compatriot.
compçon *s.m. (arg.)* costum, vestă și pantalon.
compendieusement *adv. (înv.)* pe scurt, succint, în rezumat.
compendieux, -euse *adj. (înv.)* prescurtat; rezumat; **un homme ~** un om care se exprimă succint.
compendium *s.m. (înv.)* compendiu, rezumat.
compensable *adj.* care poate fi compensat, compensabil; **cette injustice n'est pas ~** această nedreptate nu poate fi compensată.
compensateur, -trice I. *adj.* compensator, compensatoriu; *(fiz.)* **pendule ~** pendul compensator, a cărui perioadă nu este afectată de variațiile de temperatură. **II.** *s.m. (tehn.)* compensator; **~ de freinage** compensator de frânare.
compensatif, -ive *adj.* v. **compensateur**.
compensation *s.f.* **1.** compensare; **~ entre les pertes et les gains** compensare între pierderi și câștiguri; *(mat.)* **loi de ~** legea compensării. **2.** *(ec., fin.)* compensație, despăgubire; **obtenir / recevoir une ~** a obține / a primi o compensație.
compensatoire *adj.* compensatoriu; care stabilește o compensație; **indemnité ~** indemnizație compensatorie.
compensé, ~e *adj.* **1.** compensat; (*med.*) **cardiopathie ~e** cardiopatie compensată; **2.** *(în expr.)* **semelles ~s** tălpi ortopedice.
compenser I. *v.t.* **1.** a compensa; **son gain compense sa perte** câștigul său compensează pierderea. **2.** a compensa, a echilibra; a contrabalansa; a precumpăni; *(mar., av.)* **~ un compas** a regla / a echilibra un compas. **3.** *(jur. în expr.)* **~ les dépens** a repartiza cheltuielile de judecată între părți. **4.** *(fig.)* a compensa, a despăgubi. **II.** *v.r.* a se compensa; **gains et pertes se compensent** câștigurile și pierderile se compensează.
compérage *s.m. (înv.)* înțelegere secretă, cârdășie.
compère *s.m.* **1.** *(înv.)* cumătru. **2.** *(fam.înv.)* prieten, camarad; **un bon ~** un camarad / un prieten bun, un băiat bun. **3.** individ care e în cârdășie cu alții; complice.
compère-loriot (*pl.* **compères-loriots**) *s.m. (pop.)* urcior (la ochi).

compétence *s.f.* **1.** competență; destoinicie; pregătire; capacitate; pricepere; valoare; **une personne d'une grande** ~ o persoană de o mare competență; **faire la preuve de ses** ~**s** a face dovada capacității sale; **cela relève de la** ~ **du maire** aceasta ține de competența primarului. **2.** persoană competentă; **consulter les** ~**s** a consulta persoanele competente.

compétent, ~e *adj.* **1.** competent; capabil; calificat; les **autorités** ~**es** autoritățile competente. **2.** competent, în măsură să..., autorizat; **avoir l'âge** ~ **pour voter** a avea vârsta autorizată pentru a vota. **3.** competent, pregătit; informat; **un professeur** ~ un profesor competent, informat.

compéter *v.i. (jur.cu prep.* **à**) a fi de competența (cuiva), a intra în competența (cuiva); **l'affaire présente ne compète point à ce tribunal** afacerea de față nu intră în competența acestui tribunal.

compétiteur, -trice *s.m.f.* competitor, concurent; candidat; **les** ~**s à l'Académie** candidații la Academie.

compétitif, -ive *adj.* **1.** *(înv.)* referitor la competiție. **2.** competitiv; concurențial; **produits** ~**s** produse competitive. **3.** competitiv, în care competiția e posibilă; **marché** ~ piață competitivă.

compétition *s.f.* **1.** competiție, întrecere; concurență; **sortir vainqueur d'une** ~ a ieși învingător dintr-o întrecere; **entrer en** ~ a intra în concurență, a rivaliza. **2.** concurs, competiție; întrecere; ~ **sportive** întrecere sportivă.

competitivité *s.f.* competitivitate, însușirea de a fi competitiv.

compilateur, -trice *s.m.f.* compilator, persoană care compilează.

compilation *s.f.* compilație; **ce livre n'est qu'une** ~ această carte nu este decât o compilație.

compiler *v.t.* **1.** a compila; a aduna extrase / documente într-o culegere; ~ **des documents** a compila documente. **2.** *(peior.)* a plagia.

complainte *s.f.* **1.** baladă, bocet, cântec popular de jale. **2.** *(înv.)* reclamație, plângere; **les** ~**s du public** reclamațiile publicului. **3.** *(jur.)* plângere; **déposer une** ~ **contre qqn.** a face plângere împotriva cuiva, a reclama pe cineva. **4.** *(fam.la pl.)* plângere, lamentare, văicăreală; **il en avait assez de ses** ~**s** se săturase de văicărelile ei.

complaire I. *v.i. (cu prep.* **à**) a plăcea, a fi pe placul cuiva; ~ **à qqn.** a fi pe placul cuiva. **II.** *v.r.* a se complăcea, a se mulțumi cu; **se** ~ **dans cette position subalterne** a se complăcea în această poziție subalternă / de inferioritate.

complaisamment *adv.* cu amabilitate, cu complezență; **il m'a** ~ **cédé sa place** mi-a cedat locul său cu amabilitate.

complaisance *s.f.* **1.** complezență, amabilitate; bunăvoință; serviabilitate; **il a eu la** ~ **de me prévenir de sa démarche** a avut amabilitatea de a mă preveni în legătură cu demersul său; **il m'a montré de la** ~ mi-a arătat bunăvoință; **de** ~ **a.** de complezență; **sourire de** ~ zâmbet de complezență, nesincer; **b.** fictiv; **certificat de** ~ certificat fictiv (neconform cu realitatea, contrar adevărului). **2.** *(peior.)* comportament servil; concesie interesată; **il a fait une carrière rapide au prix de** ~**s répétées** a făcut o carieră rapidă cu prețul unor concesii interesate / unui comportament servil. **3.** vanitate; mulțumire de sine; **se juger avec** ~ a fi încântat de persoana sa.

complaisant, ~e *adj.* **1.** complezent, amabil, serviabil; **il aime rendre service, il est très** ~ îi place să facă servicii, e foarte amabil. **2.** *(peior.)* îngăduitor, slab; **il se regarde d'un œil** ~ se privește cu îngăduință.

complanter *v.t. (hort.)* a planta, a sădi; ~ **un terrain de figuiers** a planta smochini pe un teren.

complément *s.m.* **1.** complement; complinire, completare, întregire; adaos; ~ **d'une somme** adaos la o sumă; *(mat.)* ~ **d'un angle** complement al unui unghi; *(gram.)* ~ **indirect** complement indirect. **2.** *(tele.)* atenuator fix. **3.** *(tele.)* prelungitor de linie. **4.** *(biol.)* alexină, anticorp din serul sanguin; complement.

complémentaire *adj.* complementar; întregitor; *(mat.)* **angles** ~**s** unghiuri complementare; **couleurs** ~ culori complementare.

complet, -ète I. *adj.* **1.** complet; **œuvres complètes** opere complete. **2.** plin; **train** ~ tren plin. **3.** întreg; terminat; **le roman est** ~ romanul este întreg, terminat în întregime. **4.** *(fig.)* desăvârșit; **un artiste** ~ un artist desăvârșit. **5.** *(fam. în expr.)* **c'est** ~! Asta mai lipsea! Asta pune capac la toate! *(pop.)* **être** ~ a fi beat criță. **II.** *s.m.* **1.** costum de haine; **un** ~ **gris** un costum gri. **2.** *(în expr.)* **au** ~, **au grand** ~ în întregime, în totalitate; **la famille au** ~ **se préparait pour l'excursion** familia în totalitate / întreaga familie se pregătea pentru excursie.

complètement I. *adv.* completamente, în întregime, cu totul, total; **il est** ~ **ruiné** este total ruinat. **II.** *s.m.* completare.

compléter I. *v.t.* a completa; ~ **une collection** a completa o colecție. **II.** *v.r.* a se completa, a se întregi; **sa collection se complète peu à peu** colecția sa se completează puțin câte puțin; **leurs talents se complètent** talentele lor se completează (reciproc).

complétif, -ive *adj., s.f. (gram.)* completiv; **proposition complétive** propoziție completivă.

complétion *s.f. (tehn.)* operațiunile întreprinse pentru darea în exploatare a unei sonde petroliere.

complexe I. *adj.* **1.** complex; **une situation** ~ o situație complexă; *(mat.)* **nombre** ~ număr complex; **personnalité** ~ personalitate complexă. **2.** complicat; încurcat; **une affaire** ~ o afacere complicată / încurcată. **II.** *s.m.* **1.** complex; ansamblu; **un** ~ **sidérurgique** un complex siderurgic; *(fig. psihan.)* **le** ~ **d'Œdipe** complexul lui Oedip; *(fig.)* **avoir des** ~**s** a avea complexe. **2.** *(chim.)* combinație complexă.

complexé, ~e *adj., s.m.f. (psihol.)* (persoană) cu complexe; complexat, timid, inhibat.

complexer *v.t. (fam.)* a complexa, a da complexe; a inhiba.

complexifier *v.t., v.r.* a face să devină (mai) complex.

complexion *s.f.* **1.** fizic; constituție fizică; **être d'une** ~ **délicate** a avea o constituție fizică delicată, a fi plăpând. **2.** *(înv.)* fire, temperament, caracter; **être de** ~ **triste** a avea o fire tristă.

complexité *s.f.* complexitate.

complication *s.f.* **1.** starea a ceea ce este complicat, ansamblul unor lucruri sau situații complicate; **~s sentimentales** încurcături sentimentale. **2.** *(med.)* complicație, agravare, înrăutățire; **les ~s d'une grippe** complicațiile unei gripe. **3.** *(la pl.)* complicații, dificultăți; obstacole.

complice *adj., s.m.f.* **1.** complice; **se faire ~ d'un voyou** a se face complicele unui tâlhar. **2.** *(arg.)* grefier al unui judecător de instrucție.

complicité *s.f.* **1.** complicitate; **le malfaiteur a pu s'évader grâce à la ~ d'un gardien** răufăcătorul a putut evada datorită complicității unui paznic. **2.** conivență; complicitate; **agir de ~** a acționa de conivență (cu cineva).

complies *s.f.pl.* *(bis.catol.)* ultima parte a slujbei religioase după vecernie.

compliment *s.m.* **1.** compliment; flatare, laudă, măgulire; **faire des ~s** a face complimente. **2.** *(la pl.)* cuvinte curtenitoare, politeți; cele cuvenite; omagii; **veuillez présenter mes ~s à vos parents** vă rog să transmiteți omagiile mele / cele cuvenite părinților dv. **3.** mic discurs ocazional; **débiter un ~** a rosti un mic discurs. **4.** *(ir.)* **mes ~s!** Felicitările mele! Halal! (cuiva care a făcut o gafă).

complimenter *v.t.* a complimenta; a elogia; a felicita; **~ qqn. sur son mariage** a felicita pe cineva cu ocazia căsătoriei; **on l'avait toujours complimenté sur son calme** fusese întotdeauna felicitat pentru calmul său.

complimenteur, -euse *adj., s.m.f.* (persoană) care face prea multe complimente; lingușitor.

compliqué, ~e I. *adj.* **1.** complicat; încurcat; **un appareil ~** un aparat complicat. **2.** *(fig.)* dificil; complicat; greu de înțeles; **un texte ~** un text dificil; **un caractère ~** un caracter dificil. **II.** *s.m.f.* *(fam.în expr.)* **c'est un ~** e un om căruia îi plac complicațiile.

compliquer I. *v.t.* a complica, a încâlci, a încurca; a provoca complicații; **son intervention a compliqué les choses** intervenția lui a încurcat treburile. **II.** *v.r.* **1.** a se complica; a se încurca; **l'affaire se complique** afacerea se complică; **ne pas se ~ l'existence** a nu-și complica existența. **2.** a se agrava, a se înrăutăți; **la maladie se complique** boala se agravează.

complot *s.m.* **1.** complot; **former / fomenter / ourdir un ~** a urzi / a pune la cale un complot; **~ contre la sûreté de l'État** complot împotriva siguranței Statului. **2.** *(în expr.)* **mettre qqn. dans le ~ a.** a pune pe cineva în temă; **b.** a include pe cineva într-o intrigă.

comploter *v.t., v.i.* a complota, a unelti, a urzi (un complot); **~ la perte de qqn.** a unelti distrugerea cuiva; **~ de renverser le régime** a complota pentru răsturnarea regimului; **ils complotent ensemble** ei complotează împreună.

comploteur, -euse *s.m.f* complotist.

componction *s.f.* **1.** *(bis.)* căință, regret, remușcare. **2.** aer grav, gravitate afectată, reculegere; **un air de ~** o gravitate afectată, ridicolă.

componentiel, ~le *adj.* *(lingv.)* *(în expr.)* **analyse ~le** analiză având scopul de a descompune semnificațiile în unități minimale de semnificații.

comporte *s.f.* hârdău.

comportement *s.m.* comportament; comportare; **avoir un ~ civilisé** a avea o comportare civilizată.

comportemental, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* comportamental, referitor la comportament.

comporter I. *v.t.* **1.** a comporta, a permite, a admite; a suporta; **son revenu ne comporte pas cette dépense** venitul său nu-i permite această cheltuială; **ce règlement ne comporte pas de dérogation** acest regulament nu admite derogări. **2.** a conține, a cuprinde; a prezenta; **la maison comporte cinq pièces** casa cuprinde cinci camere; **cette règle comporte quelques exceptions** această regulă prezintă câteva excepții. **II.** *v.r.* **1.** *(despre oameni)* a se purta, a se comporta; **se ~ en ami** a se purta ca un prieten. **2.** *(despre lucruri)* a funcționa; **cette voiture se comporte bien** acest automobil funcționează bine.

composant, ~e I. *adj.* component, constitutiv, formativ; alcătuitor; **les éléments ~s de l'eau** elementele componente ale apei. **II.** *s.m.* *(chim.)* component; **les ~s de l'air** componenții aerului. **III.** *s.f.* *(mat., mec.)* componentă.

composé, ~e I. *adj.* **1.** compus, alcătuit, constituit, format; *(gram.)* **mot ~** cuvânt compus; **temps ~** timp compus. **II.** *s.m.* *(corp)* compus; **les ~s et les dérivés** compușii și derivatele. **III.** *s.f.pl.* *(bot.)* compozee, compozite, familie de dicotiledonate gamopetale.

composer I. *v.t.* **1.** a compune, a alcătui; a construi; a forma; **~ un dîner** a alcătui un dineu; **~ un numéro téléphonique** a forma un număr de telefon. **2.** a compune, a crea; a scrie, a redacta o operă, un roman; **~ une symphonie** a compune o simfonie; **~ un tableau** a crea un tablou. **3.** *(fig.)* a lua o anumită fizionomie; a se controla; a se preface; **il compose son visage** își ia o anumită expresie a chipului. **4.** *(poligr.)* a culege; **~ une page**; a culege o pagină. **5.** a grupa, a așeza, a dispune; a orândui, a potrivi, a aranja; **~ un bouquet de fleurs** a aranja un buchet de flori. **II.** *v.i.* **1.** a da probă scrisă / teză (la școală, la un examen); **les élèves composent en latin** elevii dau teză la latină. **2.** a negocia, a duce tratative, a cădea la învoială (făcând concesii); **~ avec ses adversaires** a negocia cu adversarii; *(fig.)* **~ avec sa conscience** a renunța la unele scrupule, a face concesii morale. **III.** *v.r.* a se compune, a fi alcătuit din; **la cité universitaire se compose de quelques bâtiments** campusul universitar se compune din câteva clădiri.

composeuse *s.f.* *(poligr.)* mașină de cules texte.

composite *adj., s.m.* **1.** *(arhit.)* compozit. **2.** *(constr.)* heteroclit; **matériau ~** material heteroclit, compus din mai multe elemente.

compositeur, -trice *s.m.f.* **1** compozitor. **2.** *(poligr.)* culegător, zețar.

composition *s.f.* **1.** compunere; lucrare scrisă, probă de control, teză; **~ de géographie** teză la geografie. **2.** compoziție; compunere; redactare; **~ d'un livre** redactarea unei cărți; **~ d'une symphonie** compunerea unei simfonii; **la classe de ~ du Conserva-**

toire clasa de compoziție de la Conservator. **3.** compoziție, alcătuire; **la ~ de l'eau** compoziția apei. **4.** *(poligr.)* culegere; **la ~ d'un texte** culegerea unui text. **5.** *(fig.)* acord, înțelegere, învoială; **amener qqn. à ~** a convinge pe cineva să accepte o învoială. **6.** *(în expr.)* **être de bonne ~** a avea o fire bună; a fi un soi bun.

compost *s.m. (agr.)* compost.

compostage *s.m.* **1.** *(agr.)* îngrășare a pământului cu compost. **2.** *(tehn.)* marcare cu compostor.

composter *v.t.* **1.** *(agr.)* a îngrășa pământul cu compost. **2.** *(tehn.)* a composta.

composteur *s.m.* **1.** *(tehn.)* compostor. **2.** *(poligr.)* matriță.

compote *s.f.* **1.** *(culinar)* compot. **2.** *(fig.fam.în expr.)* **en ~ a.** zdrobit, strivit; **avoir le nez en ~** a avea nasul zdrobit; **b.** istovit, frânt de oboseală; **avoir les pieds en ~** a fi frânt de oboseală.

compotier *s.m.* **1.** compotieră. **2.** *(arg.în expr.)* **agiter les pieds dans le ~** a se agita inutil după comiterea unei gafe.

compound *adj.invar. (tehn., el.)* compound.

compréhensibilité *s.f.* **1.** comprehensibilitate; inteligibilitate. **2.** claritate.

compréhensible *adj.* **1.** comprehensibil, inteligibil; clar; **un raisonnement ~** un raționament coprehensibil, ușor de înțeles. **2.** admisibil, de înțeles; **une réaction ~** o reacție de înțeles, pe care o poți admite.

compréhensif, -ive *adj.* **1.** indulgent, îngăduitor, comprehensiv, înțelegător; **soyons ~s, c'est la première fois qu'il est en retard** să fim înțelegători, e prima oară că întârzie. **2.** *(fii.)* cuprinzător; **une idée compréhensive** o idee cuprinzătoare.

compréhension *s.f.* **1.** comprehensiune; pătrundere, pricepere, înțelegere; **il a une bonne ~ de l'affaire** are o bună înțelegere a chestiunii. **2.** înțelegere, posibilitatea de a înțelege; **faciliter la ~ d'un texte** a înlesni înțelegerea unui text. **3.** bunăvoință, indulgență, îngăduință; **il a fait preuve de ~ à l'égard de l'inculpé** a dat dovadă de bunăvoință față de inculpat. **4.** *(fil.)* totalitatea caracterelor incluse într-un concept, conținut.

comprendre I. *v.t.* **1.** a închide în sine; a cuprinde; a îngloba; **l'Université comprend plusieurs facultés** Universitatea cuprinde mai multe facultăți. **2.** a include; **la facture comprend aussi les frais de déplacement** factura include și cheltuielile de deplasare. **3.** *(fig.)* a înțelege, a pricepe; **~ une question** a înțelege o întrebare / o chestiune; **~ l'anglais** a înțelege engleza; **ne rien ~** a nu pricepe nimic; **~ qqch. aux mathématiques** a se pricepe puțin la matematică; **se faire ~** a se face înțeles, a fi clar. **4.** a înțelege, a-și da seama, a fi conștient; **je comprends quelles épreuves vous avez dû traverser** înțeleg prin câte încercări ați trecut; **~ la plaisanterie** a înțelege de glumă; **~ les choses** a înțelege lucrurile, a fi tolerant, indulgent; *(arg.în expr.)* **~ sa douleur a.** avea un eșec; **b.** a suferi. **II.** *v.r.* a se înțelege.

comprenette *s.f. (fam.)* putere de înțelegere; **il a la ~ un peu dure** înțelege greu; e greu de cap.

compresse *s.f.* compresă.

compresser *v.t.* a strânge; a presa; a comprima.

compresseur *adj., s.m. (tehn.)* compresor; **rouleau ~** rulou compresor.

compressibilité *s.f.* **1.** *(fiz.)* compresibilitate. **2.** *(ec.)* posibilitatea de a diminua, de a restrânge; **la ~ des frais généraux** posibilitatea de a restrânge cheltuielile generale.

compressible *adj.* **1.** *(fiz.)* compresibil. **2.** *(ec.)* care poate fi restrâns, diminuat.

compressif, -ive *adj.* **1.** *(chir.)* compresiv; **pansement ~** pansament compresiv. **2.** *(fig.)* opresiv, asupritor, împilator, apăsător; tiranic; **éducation compressive** educație tiranică.

compression *s.f.* **1.** compresiune, comprimare; *(tehn.)* **taux de ~** raport de compresiune. **2.** *(fig.)* restrângere; reducere; **~ des dépenses** reducere a cheltuielilor. **3.** *(înv.)* constrângere, apăsare, oprimare.

comprimable *adj. (rar)* v. **compressible**.

comprimé, ~e I. *adj.* comprimat; condensat, redus; **machine à air ~** mașină cu aer comprimat. **2.** stăpânit, reținut; **larmes ~es** lacrimi reținute; **révolte ~** revoltă stăpânită (surdă). **II.** *s.m. (farm.)* comprimat, pastilă, tabletă, **des ~s d'aspirines** comprimate de aspirină.

comprimer *v.t.* **1.** a comprima; a apăsa; **~ un gaz** a comprima un gaz. **2.** *(fig.)* a reduce, a restrânge, a diminua; **~ les dépenses** a reduce cheltuielile. **3.** *(fig.)* a stăpâni **~ sa colère** a-și stăpâni furia / mânia. **4.** *(fig.)* a înăbuși, a sugruma; **la dictature comprime les révoltes** dictatura înăbușă revoltele.

compris, ~e *adj.* **1.** inclus, conținut, cuprins (în); situat (între): **les chapitres ~ dans ce livre** capitolele incluse în această carte; **y ~** inclusiv; **je vous envoie les livres requis, y ~ la facture** vă trimit cărțile cerute, inclusiv factura. **2.** *(fig.)* înțeles; **leçon bien ~e** lecție bine înțeleasă; **c'est ~?** S-a înțeles?

compromettant, ~e *adj.* compromițător; **des propos ~s** cuvinte compromițătoare.

compromettre I. *v.t.* **1.** a compromite, a discredita; a dezonora; a întina; **~ un homme politique par des révélations sur sa moralité** a compromite pe un om politic prin dezvăluiri asupra moralității sale. **2.** a primejdui, a pune în pericol; a distruge; **les inondations ont compromis la récolte** inundațiile au distrus recolta; **le tabac compromet votre santé** tutunul vă distruge sănătatea. **II.** *v.i.* (*jur.*) a face un compromis; a accepta un arbitraj. **III.** *v.r.* a se compromite; a se discredita; a se face de râs; **se ~ dans un scandale** a se discredita într-un scandal.

compromis *s.m.* compromis; **accepter un ~** a accepta un compromis.

compromission *s.f.* **1.** compromitere, discreditare; **il s'est exposé à une ~ regrettable** s-a expus unei discreditări regretabile. **2.** act înjositor, josnicie; **pour rester au povoir, cet homme politique a accepté des ~s de toutes sortes** pentru a rămâne la putere, acest om politic s-a dedat la fel de fel de josnicii.

compromissoire *adj. (jur.în expr.)* **clause ~** clauză care prevede un arbitraj (într-un contract).

comptabiliser *v.t. (ec., fin.)* a contabiliza.

comptabilité *s.f. (ec., fin.)* contabilitate; ~ **en partie simple / double** contabilitate în partidă simplă / dublă.

comptable I. *adj.* **1.** contabil, referitor la contabilitate; **pièce** ~ piesă contabilă. **2.** răspunzător, obligat să dea seama; **le gouvernement est ~ de sa politique envers le parlement** guvernul este răspunzător de politica sa în fața parlamentului. **II.** *s.m.f.* contabil.

comptage *s.m.* numărătoare; numărare; ~ **des voitures sur une route** numărarea automobilelor pe o șosea.

comptant I. *adj., s.m.* **1.** peșin, gheață; **argent** ~ bani peșin, bani gheață; **payer au** ~ a plăti pe loc, cu bani gheață. **2.** *(în expr.)* **prendre pour argent** ~ a crede ceva fără a face verificări, a o lua de bună; a fi credul; **il a pris toutes leurs promesses pour argent** ~ a luat de bune toate promisiunile lor. **II.** *adv. (în expr.)* **payer** ~ **a.** a plăti pe loc, imediat, cu bani gheață. **b.** *(fig.)* a răspunde cuiva în același mod în care a fost tratat / cu aceeași monedă.

compte *s.m.* **1.** calcul, socoteală; **faites-moi le** ~ **de ce que je vous dois** calculați cât vă datorez; **faire un** ~ **rond** a face o socoteală rotundă, a rotunji o socoteală; **demander** ~ **à qqn. de qqch.** a cere socoteală cuiva pentru ceva; a trage pe cineva la răspundere; **mettre qqch. au** ~ **de qqn.** a pune ceva pe socoteala cuiva. **2.** *(ec., fin.)* cont; **à mon** ~ în contul meu; **Cour des ~s** Curtea de conturi; ~ **de dépôt** cont de depuneri; **porter au** ~ **de qqn.** a trece în contul cuiva; **liquider un** ~ a lichida un cont. **3.** *(fig.)* seamă, socoteală; **~-rendu** dare de seamă; **se rendre** ~ a-și da seama, a înțelege; **cette gaffe ne pouvait être mise au** ~ **de l'ignorance** această gafă nu putea fi pusă pe seama ignoranței; **rendre** ~ **/ des ~s** a da seamă / cont; a raporta; **tenir** ~ **de qqch.** a ține seama de ceva; **il faut tenir** ~ **de ses arguments** trebuie să ținem seama de argumentele sale. **4.** *(text.)* desime; ~ **en chaîne** desimea urzelii. **5.** *(în expr.)* **à bon** ~ ieftin; **acheter un appartement à bon** ~ a cumpăra ieftin un apartament; **faire bon** ~ a face un preț rezonabil; **ce marchand fait bon** ~ acest negustor are prețuri convenabile / vinde mai ieftin; **au bout du** ~ **/ en fin de** ~ la urma urmei; în cele din urmă; **de** ~ **à demi** pe din două; **être de** ~ **à demi avec qqn.** a împărți pe din două / frățește; **régler son** ~ **à qqn. a.** a da afară pe cineva, a concedia pe cineva; a da papucii cuiva; **b.** a pedepsi pe cineva; a-i plăti cuiva; a i-o coace cuiva; **c.** a ucide pe cineva; a-i face cuiva de petrecanie; **donner son** ~ **à qqn. a.** a concedia pe cineva; **b.** a se purta cu cineva după cum merită; **règlement de ~s** răfuială; **laisser pour** ~ a neglija ceva, a nu se ocupa de ceva; *(fig.)* **un laissé pour** ~ **a.** un ratat; **b.** o persoană abandonată de toți; **entrer en ligne de** ~ a fi luat în considerare; a intra în discuție; **votre proposition n'entre pas en ligne de** ~ propunerea dv. nu intră în discuție; **être / travailler à son** ~ **/ travailler pour son propre** ~ a lucra independent / pe cont propriu; **sur le** ~ **de qqn.** cu privire la cineva; **il y a beaucoup à dire sur le** ~ **de cet homme** sunt multe de spus cu privire la acest om; **s'en tirer à bon** ~ a scăpa ieftin / ca prin urechile acului; **reprendre en** ~ a-și însuși / a-și atribui meritele; **ces réalisations ont été reprises en** ~ **par le nouveau gouvernement** noul guvern și-a atribuit meritele acestor realizări; **à ce** ~ **/ à ce** **~-là** dacă așa stau lucrurile; în acest caz; în aceste condiții; după acest raționament; dac-o luăm așa; **son** ~ **est bon** ce a căutat a găsit; nu mai are nimic de așteptat; **prendre qqch. sur / à son** ~ **a.** a lua asupra sa un lucru, a și-l atribui; **b.** a-și asuma răspunderea; **pour le** ~ **de qqn.** cu privire la cineva; în ce-l privește pe; **pour mon ~, j'approuve votre conduite** în ce mă privește, aprob atitudinea dv.; **trouver son** ~ **à qqch.** a avea de câștigat din ceva; a-i conveni ceva; **la situation qu'on lui offrait n'était pas brillante, mais il y trouvait son** ~ situația care i se oferea nu era strălucită, dar lui îi convenea; *(fig.)* **vous ne trouverez pas votre** ~ **avec cet homme** n-o să-ți meargă cu omul acesta; n-o s-o scoți la capăt cu omul acesta; **être loin de / du** ~ **/ de son** ~ a nu ghici; a se înșela; **avoir des marchandises à** ~ a avea mărfuri pe credit; **tenir** ~ **de qqn.** a ține seama de cineva, a-i respecta părerile; **s'établir à son** ~ a deschide o firmă proprie; **publier à** ~ **d'auteur** a publica pe cheltuiala autorului; **avoir son** ~ **a.** a fi beat criță; **b.** a fi primit o lovitură mortală; **faire des ~s d'apothicaire** a face socoteli lungi și complicate; **tout** ~ **fait** după o matură chibzuință; **tenir** ~ **à qqn. d'une chose** a fi recunoscător cuiva pentru ceva; ~ **tenu de** dat fiind că; **n'avoir de ~s à rendre à personne** a nu avea de dat socoteală nimănui; **avoir un** ~ **à régler avec qqn.** a avea o răfuială cu cineva.

compte-chèques *s.m.invar.* cont bancar sau poștal funcționând cu cecuri.

compte-fils *s.m.invar (text.)* lupă textilă, numărător de fire; lupă pentru examinarea timbrelor, a fotogravurilor etc.

compte-gouttes *s.m.invar.* **1.** pipetă, picător. **2.** *(în expr.)* **au** ~ cu picătura, cu zgârcenie.

compte-minutes *s.m.invar.* aparat de semnalizare sonoră a unui interval de timp.

compte-pas *s.m.invar.* instrument care măsoară numărul pașilor făcuți de cel care îl poartă.

compter I. *v.t.* **1.** a socoti, a număra, a calcula; ~ **de l'argent** a număra bani; **comptez ce que nous coûte cette excursion** calculează cât ne costă această excursie; **ses jours sont comptés** zilele îi sunt numărate. **2.** a socoti, a considera; ~ **qqn. parmi ses amis** a considera pe cineva prieten. **3.** a avea de gând, a intenționa; **je compte partir pour la montagne** intenționez să plec la munte. **4.** a socoti, a evalua; **combien avez-vous compté les frais d'organisation?** la cât ați evaluat cheltuielile de organizare? **5.** a plăti; ~ **une somme à qqn.** a plăti o (anumită) sumă cuiva. **6.** a spera; **je compte bien te voir ce soir sur la scène** sper să te văd astă-seară pe scenă. **7.** a include; *(în expr.)* **sans** ~ exclusiv, fără a socoti; **j'ai invité six personnes, sans** ~ **les enfants** am invitat șase persoane, fără a socoti copiii. **8.** *(în expr.)* ~ **dix années de service** a avea o vechime în muncă de zece ani; ~ **les**

heures / les jours a. a fi nerăbdător, a i se părea că vremea trece încet; b. a fi neliniştit; ~ **ses pas a.** a merge încet; b. a fi prudent; ~ **tous les pas de qqn.** a urmări pe cineva îndeaproape; ~ **les clous de la porte / les pavés** a aştepta mult şi bine; a i se urî aşteptând; ~ **les coups a.** a se ţine deoparte; a fi neutru; b. a fi arbitru; ~ **les étoiles a.** a pierde vremea; a sta degeaba; a număra pietrele; b. a fi de o curiozitate bolnăvicioasă; **le dossier compte 300 pages** dosarul cuprinde 300 de pagini; *(pop.)* ~ **les punaises** a fi la închisoare / zdup / la răcoare; *(pop.)* ~ **les pavés** a aştepta mult şi bine; a i se urî aşteptând. **II.** *v.i.* **1.** a număra, a socoti; ~ **jusqu'à trente** a număra până la treizeci; ~ **par le menu** a socoti cu amănuntul; **savoir lire et** ~ a şti să citeşti şi să socoteşti; a şti carte; ~ **sur ses doigts** a număra pe degete. **2.** a conta, a avea importanţă; **son amitié compte beaucoup pour moi** prietenia lui contează pentru mine. **3.** *(cu prep.* **avec***)* a ţine seama de; **c'est un homme avec qui il faut** ~ e un om de care trebuie să se ţină seama; **il faut** ~ **avec l'opinion publique** trebuie să se ţină seama de opinia publică; **ce parti devenait une puissance avec laquelle il fallait** ~ acest partid devenea o putere de care trebuia să se ţină seama. **4.** *(cu prep.* **sur***)* a conta pe, a se bizui pe, a se încrede în; **je compte sur lui pour résoudre ce problème** mă bizui pe el pentru rezolvarea acestei probleme. **5.** a se număra printre; **il compte parmi mes amis** se numără printre prietenii mei. **6.** *(în expr.)* **à** ~ **de** începând din / de / de la; **à** ~ **de demain** începând de mâine; **donner sans** ~ a fi generos; ~ **pour du beurre / pour rien** a fi egal cu zero; a fi cantitate neglijabilă; a nu fi luat în seamă; ~ **ric-rac** a-i ţine cuiva o socoteală riguroasă financiară / cont şi de ultimul bănuţ; *(ir.)* **comptez dessus!, compte là-dessus et bois de l'eau fraîche** nu te bizui pe asta; pe urechea aia să te culci tu; vezi să nu; **sans** ~ **que** ca să nu mai spunem / precizăm că. **III.** *v.r.* **1.** a se socoti, a se considera; **il ne se compte pas au nombre de mes amis** nu se consideră prietenul meu. **2.** a se număra, a se calcula; **les gaffes de ce politicien ne se comptent plus** gafele acestui politician nu se mai pot număra / sunt nenumărate.

compte-tours *s.m.invar. (tehn.)* tahometru.

compteur, -euse I. *adj., s.m.f. (rar)* socotitor. **II.** *s.m.* **1.** *(tehn.)* contor; ~ **à gaz** contor de gaz. **2.** *(tehn.în expr.)* ~ **de débit** debitmetru; ~ **d'eau** apometru; ~ **stroboscopique** tahometru stroboscopic; *(chim.)* ~ **de bulles** numărător de bule.

comptine *s.f. (la jocurile de copii)* numărătoare.

comptoir *s.m.* **1.** tejghea. **2.** agenţie comercială în străinătate. **3.** aşezământ comercial, bancar, de credit.

compulser *v.t.* **1.** *(jur.)* a compulsa, a cerceta acte, documente; a lua la cunoştinţă de documente publice pe bază de hotărâre judecătorească; ~ **les archives** a cerce a arhivele. **2.** a examina cu atenţie, a cerceta (cărţi, manuscrise).

compulsion *s.f.* **1.** *(psihan.)* constrângere, obligaţie. **2.** compulsare, cercetare de acte, documente.

compulsoire *s.m. (jur.)* decizie permiţând consultarea unor acte publice.

comput *s.m. (bis.)* comput, calcul al timpului pentru a fixa data Paştilor şi pentru a socoti calendarul bisericesc.

computation *s.f.* calcul al timpului (pentru calendar).

computer, computeur *s.m. (înv.)* calculator; ordinator; computer.

comtal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* de conte; referitor la un conte; care aparţine unui conte.

comtat *s.m. (înv.)* v. **comté**.

comte *s.m.* **1.** conte. **2.** *(înv.)* comite, conducător administrativ al unui comitat.

comté *s.m.* **1.** domeniul feudal al unui conte. **2.** comitat, district (în Anglia). **3.** soi de brânză din prov. Franche-Comté.

comtesse s.f. contesă.

1. comtois, ~e *adj.* din Franche-Comté.

2. comtois, ~e *s.m.f.* locuitor din Franche-Comté.

comtoise *s.f.* pendulă cu soclu (specifică regiunii Franche-Comté).

con, ~ne I. *s.m. (vulg.)* sex feminin. **II.** *adj., s.m.* imbecil, idiot, tâmpit; **quel ~!** Ce imbecil!; **une histoire conne** o poveste stupidă; *(în expr.)* ~ **comme un balai / un panier / une valise / la lune** prost ca noaptea; **faire le ~, jouer au ~** a face pe prostul; **se retrouver comme un ~** a se trezi într-o situaţie grotescă; **si les ~ volaient, tu serais chef d'escadrille** dacă tâmpiţii ar zbura, tu ai fi şef de escadrilă; **à la ~** stupid; de două parale; **un politicien à la ~** un politician de două parale.

conard, connard, ~e *adj., s.m.f. (vulg.)* imbecil, cretin; idiot; dobitoc patent; **quel ~!** Ce idiot!

conasse, connasse *s.f. (vulg.)* femeie stupidă, idioată.

concassage *s.m. (tehn.)* concasare.

concasser *v.t.* **1.** *(tehn.)* a concasa. **2.** a sfărâma, a zdrobi, a mărunţi; a măcina; ~ **du poivre** a măcina piper.

concasseur *s.m., adj (tehn.)* concasor; **cylindre ~** cilindru concasor.

concaténation *s.f. (fil., lingv.)* înlănţuire de idei, şir logic.

concave *adj. (fiz.)* concav; **miroir ~** oglindă concavă.

concavité *s.f.* concavitate; scobitură, adâncitură; ~ **d'un rocher** scobitura unei stânci.

concéder *v.t.* **1.** a acorda (drepturi, favoruri); ~ **un privilège** a acorda un privilegiu. **2.** a admite, a recunoaşte; **je concède que j'ai eu tort** admit că m-am înşelat. **3.** *(jur.)* a ceda, a încredinţa; a concesiona; **je vous concède l'exécution de ce projet** îţi cedez / îţi încredinţez executarea acestui proiect. **4.** *(sport)* a ceda adversarului (un punct, un set etc.).

concélébration *s.f. (bis.)* oficiere a unei slujbe în comun (de către mai mulţi preoţi).

concélébrer *v.t. (bis.)* a oficia o slujbă în comun, de către mai mulţi preoţi; **messe concélébrée** slujbă oficiată în comun.

concentration *s.f.* **1.** concentrare; *(ist.)* **camp de ~** lagăr de concentrare; *(mil.)* ~ **de troupes** concentrarea de trupe. **2.** aglomerare; ~ **urbaine** aglomerare urbană. **3.** *(chim.)* concentraţie. **4.** *(ec.)* asociere; cartel; consorţiu; **la ~ des entreprises** asocierea

întreprinderilor. **5.** *(fig.)* concentrare, încordare, tensiune intelectuală; **cet ouvrage exige une grande ~ d'esprit** această lucrare cere o mare concentrare intelectuală.

concentrationnaire *adj.* referitor la lagărele de concentrare.

concentré, ~e I. *adj.* **1.** concentrat; condensat; **solution ~e** soluție concentrată; **lait ~** lapte condensat. **2.** *(fig., despre oameni)* taciturn; închis în sine; puțin comunicativ; **caractère ~** fire închisă. **II.** *s.m.* concentrat, produs alimentar; **du ~ de légumes** concentrat de legume.

concentrer I. *v.t.* **1.** a concentra; **~ son attention sur** a-și concentra atenția asupra; *(mil.)* **~ des troupes** a concentra trupe. **2.** a îndrepta; *(mil.)* **~ le tir sur un point donné** a îndrepta tirul spre un punct dat. **3.** *(chim.)* a concentra; **~ une solution** a concentra o soluție. **4.** *(fig.)* a concentra, a canaliza; a aplica într-o anumită direcție; **~ ses efforts sur un problème** a-și concentra, a-și canaliza eforturile asupra unei probleme. **5.** *(fig.)* a stăpâni, a domina, a refula; **~ sa colère, sa douleur** a-și stăpâni furia, durerea. **II.** *v.r.* a se concentra; **se ~ sur un problème** a se concentra asupra unei probleme.

concentrique *adj.* *(mat.)* concentric.

concentriquement *adv.* *(geom.)* în mod concentric.

concepige, conspige *s.f.* *(arg.)* portăreasă.

concept *s.m.* concept.

conceptacle *s.m.* *(bot.)* conceptacul; receptacul.

concepteur, -trice *s.m.f.* persoană desemnată să găsească idei noi în diferite domenii: publicitate; regie etc.

conception *s.f.* **1.** concepere; procreare; zămislire; **la ~ d'un enfant** zămislirea unui copil. **2.** concepere, elaborare; născocire; creație; **cet ouvrage est une des plus belles ~s de l'esprit humain** această lucrare / operă este una dintre cele mai frumoase creații ale minții omenești. **3.** *(fig.)* facultate de a sesiza, de a înțelege, a pricepe; **avoir la ~ facile** a înțelege ușor, a pricepe repede. **4.** *(fig.)* concepție, idee, opinie; punct de vedere; **il a de l'amitié une ~ particulière** are o concepție cu totul aparte despre prietenie.

conceptisme *s.m.* *(în literatura spaniolă)* conceptism, școală literară spaniolă caracterizată prin stil rafinat, prețios, intelectual.

conceptualisation *s.f.* *(fil.)* conceptualizare.

conceptualiser *v.t.* *(fil.)* a organiza, a sistematiza în concepte.

conceptualisme *s.m.* *(fil.)* conceptualism.

conceptuel, ~le *adj.* *(fil.)* conceptual; abstract; **intelligence ~le** inteligență abstractă.

concerner *v.t.* **1.** a privi (pe), a se referi (la); **c'est une disposition qui vous concerne** este o dispoziție care vă privește; **cela ne vous concerne pas** aceasta nu te privește; **en ce qui me concerne** în ceea ce mă privește. **2.** a interesa; **c'est une disposition qui concerne les automobilistes** este o dispoziție care îi interesează pe automobiliști.

concert *s.m.* **1.** *(muz.)* concert; **salle de ~** sală de concert; **donner un ~** a da un concert. **2.** *(fig.)* unanimitate, acord, înțelegere, armonie; **le ~ des grandes puissances** acordul marilor puteri; **un ~ de louanges** o unanimitate de laude; **de ~** de comun acord; **agir de ~** a acționa de comun acord, în deplină înțelegere.

concertant, ~e *adj.* concertant; **symphonie ~e** simfonie concertantă.

concertation *s.f.* **1.** *(pol., ec.)* schimb de idei, opinii, în vederea stabilirii unei linii comune între puteri. **2.** metodă de guvernare care prevede consultarea maselor.

concerter I. *v.t.* **1.** a pune la cale; a pregăti; a organiza (în comun); **~ un projet** a pregăti un proiect; **~ son attitude** a-și pregăti, a-și studia atitudinea. **2.** a premedita; **des paroles concertées** cuvinte premeditate. **II.** *v.i.* *(muz.)* a concerta, a da concert. **III.** *v.r.* a se sfătui, a se pune de acord; **ils offrirent la même version des événements, ils s'étaient concertés** au oferit aceeași versiune a evenimentelor, se puseseră de acord.

concertina *s.m.* *(muz.)* concertină, instrument muzical asemănător cu acordeonul.

concertino *s.m.* *(muz.)* concertino, concert de proporții reduse.

concertiste *s.m.f.* *(muz.)* concertist.

concerto *s.m.* *(muz.)* concert, compoziție muzicală pentru un solist (sau mai mulți) și orchestră; **~ pour piano** concert pentru pian.

concessif, -ive *adj.* *(gram.)* concesiv; **proposition subordonnée concessive** propoziție subordonată concesivă.

concession *s.f.* **1.** *(ec.)* concesionare; concesiune; **faire la ~ d'un terrain** a efectua concesionarea unui teren, a concesiona un teren. **2.** loc de veci într-un cimitir ; **~ funéraire** concesiune funerară. **3.** *(fig.)* concesie; cedare; renunțare; **faire des ~s** a face concesii; **~ d'un territoire** cedare a unui teritoriu.

concessionnaire *adj., s.m.f.* *(ec.)* concesionar.

conceté *s.f.* *(arg.)* prostie.

concetti *s.m.pl.* *(lit.)* cugetări rafinate, strălucite, prețioase.

concevable *adj.* care se poate concepe, de conceput; imaginabil; de înțeles; **ce n'est pas ~** nu e de înțeles / e de neînțeles.

concevoir *v.t.* **1.** *(despre femei)* a concepe, a zămisli; a rămâne însărcinată; **~ un enfant** a zămisli un copil. **2.** *(fig.)* a concepe, a imagina; a inventa; a crea; **~ un projet** a concepe un proiect; **cet ouvrage est bien conçu** această lucrare este bine concepută. **3.** *(fig.)* a concepe; a înțelege, a pricepe; **je ne conçois pas que de tels malentendus puissent se produire entre gens civilisés** nu concep că asemenea neînțelegeri se pot produce între oameni civilizați; **il a l'esprit vif, il conçoit rapidement** e vioi la minte, pricepe repede. **4.** *(fig.)* a simți, a resimți, a încerca (un sentiment); **elle conçoit de l'amour pour ce jeune homme** încearcă un sentiment de dragoste pentru acest tânăr.

conchoïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** în formă de scoică; ca scoica. **2.** *(geom.)* concoidal, referitor la concoidă.

conchoïde *s.f.* *(geom.)* concoidă.

conchyliculture *s.f.* cultură a scoicilor.
conchylien, ~ne *adj.* *(geol.)* care conține cochilii de scoici; **terrain ~** teren care conține cochilii.
conchyliologie *s.f.* conchiliologie, parte a zoologiei care se ocupă de studierea scoicilor.
concierge *s.m.f.* portar; **bavard comme une ~** vorbăreț ca o portăreasă.
conciergerie *s.f.* **1.** funcția de portar. **2.** locuința unui portar. **3.** *(ist. cu maj.)* închisoare ce depindea de Palatul de Justiție, la Paris. **4.** *(Québec)* bloc de locuințe.
concile *s.m.* *(bis.)* conciliu; sinod.
conciliable *adj.* conciliabil.
conciliabule *s.m.* **1.** *(înv.)* conciliabul, consfătuire; **tenir un ~** a ține un conciliabul. **2.** conversație în șoaptă.
conciliaire *adj.* *(bis.)* **1.** sinodal; **décisions ~s** hotărâri sinodale. **2.** care participă la un sinod; **les pères ~s** preoții participanți la un sinod.
conciliant, ~e *adj.* **1.** conciliant, împăciuitor; **il est d'un caractère ~** are o fire împăciuitoare. **2.** liniștitor; blând; **des paroles ~es** cuvinte liniștitoare.
conciliateur, -trice *adj., s.m.f.* conciliator, împăciuitor; mediator.
conciliation *s.f.* **1.** conciliere, împăcare; **esprit de ~** spirit de conciliere; **moyen de ~** mijloc de împăcare. **2.** *(jur.)* conciliere, acord a două persoane în litigiu; **procédure de ~** procedură de conciliere / împăcare.
conciliatoire *adj.* *(rar)* *(jur.)* conciliator, împăciuitor; **procédure ~** procedură conciliatoare.
concilier I. *v.t.* a concilia, a împăca, a pune de acord; **essayer de ~ deux adversaires** a încerca să împaci doi adversari; *(fig.)* **~ l'amitié et l'intérêt** a pune de acord prietenia și interesul. **II.** *v.r.* **1.** a se pune de acord; a se potrivi; **ces opinions se concilient** aceste opinii se potrivesc. **2.** a-și dobândi, a-și atrage, a-și câștiga; **se ~ l'estime de qqn.** a-și atrage stima cuiva.
concis, ~e *adj.* concis, succint; concentrat; laconic; **déclaration ~e** declarație concisă, succintă; **style ~** stil concis.
concision *s.f.* concizie; formulare scurtă, laconică; precizie; **la ~ de la pensée** concizia / precizia gândirii.
concitoyen, ~ne *s.m.f.* concetățean; **chers ~s** dragi concetățeni.
conclave *s.m.* *(bis.)* conclav.
conclaviste *s.m.* *(bis.)* asistent al unui cardinal în timpul unui conclav.
concluant, ~e *adj.* concludent; convingător; **argument ~** argument concludent; **la démonstration leur parut ~e** demonstrația li se păru convingătoare.
conclure I. *v.t.* **1.** a încheia, a termina, a pune capăt; a rezolva; **~ une affaire** a încheia o afacere; **~ un accord / un contrat** a încheia un acord / un contract. **2.** a conchide, a face încheiere; a trage concluzia; **j'ai écrit le plaidoyer, il ne me reste qu'à le ~** am scris pledoaria, nu-mi rămâne decât să fac încheierea; **~ qqch. d'une expérience** a trage o concluzie dintr-o experiență. **II.** *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a opina, a aviza, a se pronunța pentru; **la police a conclu à un suicide** poliția s-a pronunțat pentru sinucidere. **2.** a termina, a încheia; **vous avez fini votre exposé mais sans ~** ți-ai terminat referatul dar fără a încheia.
conclusion *s.f.* **1.** încheiere (a unei păci, a unei afaceri); **~ d'une alliance** încheiere a unei alianțe; **~ d'un mariage** încheiere a unei căsătorii. **2.** încheiere; concluzie; sfârșit; soluție finală; **l'enquête touche à sa ~** ancheta se apropie de sfârșit; **la ~ d'un syllogisme** concluzia unui silogism; **en ~** în concluzie; **tirer une ~** a trage o concluzie.
concocter *v.t.* *(fam.)* a elabora minuțios, a pregăti (în minte); **~ un plan infaillible** a pregăti un plan infailibil.
concombre *s.m.* *(bot.)* castravete *(Cucumis sativus)*.
concomitance *s.f.* concomitență, simultaneitate.
concomitant, ~e *adj.* concomitent, simultan; coexistent; **symptômes ~s** simptome concomitente, simultane.
concordance *s.f.* concordanță, potrivire, acord; **la ~ de deux témoignages** concordanța / potrivirea a două mărturii; **mettre ses actes en ~ avec ses principes** a-și pune acțiunile în concordanță cu principiile sale; *(gram.)* **~ des temps** concordanța timpurilor.
concordant, ~e *adj.* concordant, care concordă cu; *(geol.)* **stratifications ~es** stratificări concordante; **témoignages ~s** mărturii concordante.
concordat *s.m.* **1.** *(bis.)* concordat. **2.** *(com.)* concordat, contract între un comerciant insolvabil și creditorii lui.
concordataire *adj.* **1.** *(ist.)* referitor la un concordat (în special cel din 1801). **2.** *(com.)* care beneficiază de un concordat (v. **concordat (2)**).
concorde *s.f.* concordie, înțelegere, împăcare, armonie; **vivre dans la ~** a trăi în armonie; **un esprit de ~** un spirit de înțelegere.
concorder *v.i.* a concorda; a corespunde, a se potrivi; **leurs caractères ne concordent pas** firile lor nu se potrivesc; **sa façon de vivre ne concorde pas avec ses principes** felul său de viață nu concordă cu principiile sale.
concourant, ~e *adj.* concurent, care converg spre același punct; **droites ~es** drepte concurente.
concourir *v.i.* **1.** *(fiz., mat.)* a se atinge, a se întâlni; a converge; **deux droites qui concourent en un même point** două linii drepte care converg spre același punct. **2.** *(cu prep.* **à***)* a duce, a tinde spre; a concura; **tout concourt à notre succès** toate duc spre succesul nostru. **3.** *(cu prep.* **à***)* a contribui, a ajuta la, a colabora; **tous nos efforts concourent au même résultat** toate eforturile noastre contribuie la același rezultat / converg spre același rezultat. **4.** *(cu prep.* **avec, dans, pour***)* a concura, a participa la; a rivaliza; **l'athlète concourt dans l'épreuve de saut** atletul participă la proba de sărituri; **il concourt pour le Grand Prix** concurează pentru Marele Premiu.
concours *s.m.* **1.** *(înv.)* întâlnire, reuniune; afluență; **un grand ~ de peuple** o mare afluență de lume. **2.** *(sport)* concurs; întrecere, competiție; **~ hippique** concurs de călărie. **3.** concurs, examen; **se présenter à un ~** a se prezenta la un concurs; **~ de beauté** concurs de frumusețe. **4.** concurs, ajutor, colaborare, sprijin, contribuție; **prêter son ~** a-și da concursul / sprijinul, a ajuta. **5.** concurs, conjunctură; împrejurare; **~ de circonstances** concurs de împrejurări.

concrescence *s.f. (bot., anat.)* concrescență, creștere împreună, unire patologică a două țesuturi sau formații anatomice.
concret, -ète I. *adj.* **1.** *(înv.)* care are o consistență tare, groasă, aproape solidă; **huile concrète** ulei gros, solid. **2.** concret, palpabil, pipăibil, material; **application concrète d'une théorie** aplicare concretă a unei teorii; **un exemple ~** un exemplu concret; **style ~** stil concret, realist. **3.** *(chim., înv.)* compact, solid. **II.** *s.m. art.* concretul; **le ~ et l'abstrait** concretul și abstractul.
concrètement *adv.* în mod concret.
concréter *v.t., v.r. (înv.)* a (se) concretiza; a se solidifica; a (se) materializa.
concrétion *s.f.* **1.** închegare, solidificare. **2.** *(geol.)* concrețiune, agregat mineral. **3.** *(tehn.)* concreționare. **4.** *(med.)* concrețiune, agregare solidă; **~s biliaires** concrețiuni biliare.
concrétisation *s.f.* concretizare; materializare; **~ d'un projet** concretizare a unui proiect.
concrétiser *v.t., v.r.* a (se) concretiza, a (se) materializa, a (se) realiza practic; **~ une idée** a concretiza o idee.
concubin, ~e *s.m.f.* concubin, amant.
concubinage *s.m.* concubinaj.
concupiscence *s.f.* concupiscență; senzualitate; înclinare către plăceri trupești.
concupiscent, ~e *adj.* concupiscent; senzual; înclinat către plăceri trupești.
concurremment *adv.* **1.** în concurență cu; **briguer ~ une charge** a candida la un post în concurență cu cineva. **2.** concomitent, în același timp cu; în înțelegere cu; **agir ~ avec qqn.** a acționa concomitent cu cineva.
concurrence *s.f.* concurență, întrecere, luptă, rivalitate, luptă pentru întâietate, competiție; **être en ~ avec qqn.** a face concurență cuiva, a intra în rivalitate cu cineva; **entrer en ~ avec qqch.** a intra în competiție cu ceva; **jusqu'à ~ de...** până la concurența sumei de...; *(ec.)* **régime de libre ~** regim de liberă concurență; **~ déloyale** concurență neloială.
concurrencer *v.t.* a concura, a face concurență; **un nouveau produit chimique va ~ les autres** un nou produs chimic va face concurență celorlalte.
concurrent, ~e I. *adj.* **1.** *(înv.)* concurent, rival; **forces ~es** forțe concurente. **2.** concurent, care tinde spre (același scop, același rezultat); *(mat.)* **droites ~es** drepte concurente. **II.** *s.m.f.* concurent, competitor, candidat; **éliminer un ~** a elimina un concurent.
concurrentiel, ~le *adj.* **1.** capabil de a intra în concurență; **prix ~s** prețuri care (se) concurează. **2.** unde funcționează legea concurenței; **marchés ~s** piețe în care funcționează legea concurenței.
concussion *s.f. (fin.)* concusiune, malversație, delapidare; extorcare făcută de un agent al fiscului.
concussionnaire *adj., s.m.f.* concusionar, delapidator de bani publici.
condamnable *adj.* condamnabil, blamabil, criticabil; reprobabil; **attitude ~** atitudine reprobabilă.
condamnation *s.f.* **1.** condamnare, pedepsire, osândire; **~ pour vol** condamnare pentru furt; **subir une ~** a suferi o condamnare. **2.** *(fig.)* condamnare, dezaprobare, blam; **la ~ de l'injustice** condamnarea nedreptății; **ce livre est une ~ du totalitarisme** această carte este o condamnare a totalitarismului. **3.** *(în expr.)* **passer ~** a-și recunoaște vinovăția; a-și pune cenușă-n cap.
condamnatoire *adj. (jur.)* care implică o condamnare; **sentence ~** sentință care implică o condamnare.
condamné, ~e I. *adj.* **1.** condamnat, osândit; **~ à mort** condamnat la moarte; *(fig.)* **malade ~** bolnav condamnat, bolnav suferind de o boală incurabilă. **2.** blocat, închis; **une fenêtre ~e** o fereastră blocată. **II.** *s.m.f.* condamnat, osândit; **un ~ à mort** un osândit la moarte.
condamner I. *v.t.* **1.** a condamna, a osândi; **~ un criminel** a osândi un criminal; **~ à la corde** a condamna la spânzurătoare. **2.** a interzice; **la loi condamne l'usage des stupéfiants** legea interzice folosirea stupefiantelor. **3.** a sili, a constrânge, a obliga; *(med.)* **~ qqn. à l'immobilité** a obliga pe cineva la imobilitate, a recomanda (unui bolnav) imobilitatea. **4.** a condamna, a bloca, a închide; **~ sa porte** a închide ușa (în fața cuiva), a refuza să primești pe cineva, a nu lăsa pe cineva să-ți calce pragul. **5.** a dezaproba, a blama; **l'Académie condamne certaines mots** Academia dezaprobă folosirea unor cuvinte. **II.** *v.r.* a se condamna; **il se condamne par ses mots** el se condamnă (singur) prin propriile sale cuvinte.
condé *s.m. (arg.)* **1.** polițist; jandarm; agent al Siguranței. **2.** înțelegere cu poliția; **avoir un ~** a avea o permisiune, un acord tacit al poliției (în schimbul unor informații). **3.** mijloc ingenios de a se descurca. **4.** *(în expr.)* **Grand ~** inspector general al poliției; **Petit ~** primar; **avoir le ~** a se bucura de protecția poliției.
condensable *adj.* condensabil, care poate fi condensat.
condensateur *s.m. (fiz., tehn.)* condensator.
condensation *s.f.* condensare; *(chim.)* **réaction de ~** reacție de condensare.
condensé, ~e I. *adj.* condensat; **lait ~** lapte condensat. **II.** *s.m.* **1.** rezumat succint al unei opere literare. **2.** culegere de opere rezumate.
condenser I. *v.t.* **1.** a condensa; a transforma în lichid; **~ un gaz** a condensa un gaz. **2.** *(fig.)* a exprima în mod concis, succint; **~ sa pensée** a-și exprima gândul în mod concis. **II.** *v.r. (despre vapori)* a se condensa.
condenseur *s.m. (fiz., tehn.)* condensor.
condescendance *s.f.* **1.** *(înv.)* condescendență, stimă, considerație, deferență. **2.** *(peior.)* condescendență, aer de superioritate; aroganță; **traiter qqn. avec ~** a se comporta arogant cu cineva; a lua pe cineva de sus.
condescendant, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* condescendent, amabil, complezent, deferent. **2.** disprețuitor; arogant; **un air ~** un aer arogant, de superioritate.
condescendre *v.i. (cu prep.* **à***)* a binevoi; a catadicsi; **il condescend à me répondre** catadicsește să-mi răspundă.
condiment *s.m. (culinar)* condiment; mirodenie; ingredient.

condisciple *s.m.* condiscipol, coleg de învățătură.

condition *s.f.* **1.** condiție, stare; **la ~ humaine** condiția umană; **être en bonne / mauvaise ~** a fi în stare bună / proastă; **la ~ physique d'un sportif** condiția fizică a unui sportiv. **2.** condiție, rang, situație, treaptă, nivel, stare socială; **une personne de ~ modeste** o persoană de condiție modestă / de rang social modest. **3.** condiție, circumstanță, conjunctură, împrejurare; **les ~s économiques d'un pays** condițiile economice ale unei țări; **il travaille dans des ~ très dures** muncește în condiții vitrege. **4.** condiție; formalitate; **remplir ies ~ exigées** a îndeplini condițiile / formalitățile cerute; **une préparation assidue est la ~ de vos performances** o pregătire perseverentă este condiția / baza performanțelor voastre. **5.** *(jur.)* condiție, clauză; **les ~s d'un traité** clauzele unui tratat; **se rendre sans ~s** a capitula fără condiții; **les vainqueurs imposent leurs ~s** învingătorii își impun condițiile. **6.** condiție; rezervă; restricție; **à ~ que** *(cu subj.)* **à (la) condition de** *(cu inf.)* cu condiția; je **signerai cet accord, à ~ que les autres parties le fassent également** voi semna acest acord, cu condiția ca și celelalte părți să o facă; **faire qqch. sous ~** a face un lucru în anumite condiții / condiționat. **7.** condiție climatică; **les ~s de vie dans un milieu donné** condițiile climatice dintr-un anumit mediu. **8.** *(înv.)* starea de servitor; **entrer en ~** a se angaja ca servitor, a se angaja la stăpân.

conditionné ~e *adj.* condiționat; **air ~** aer condiționat; *(psihol.)* **réflexe ~** reflex condiționat.

conditionnel, ~le I. *adj.* **1.** condițional, subordonat, supus unei condiții; **promesse ~le** promisiune subordonată unei condiții; promisiune ipotetică. **2.** *(psihol.în expr.)* **réflexe ~** reflex condiționat. **3.** *(gram.)* condițional; **mode ~** modul condițional; **subordonnée ~le** subordonată condițională. **II.** *s.m.* *(gram.)* (modul) condițional / optativ.

conditionnellement *adv.* cu / în anumite condiții; **promesse faite ~** promisiune făcută cu anumite condiții, condiționată de.

conditionnement *s.m.* **1.** condiționare; **le ~ de l'air** condiționarea aerului, climatizare. **2.** ambalaj de prezentare a mărfurilor; ambalarea lor. **3.** reglare a temperaturii și umidității unor articole. **4.** *(psihol.)* provocare a unor reflexe, a unor obișnuințe.

conditionner *v.t.* **1.** a condiționa; a determina; a provoca; **les facteurs qui conditionnent ces phénomènes** factorii care condiționează aceste fenomene. **2.** a ambala, a prezenta (mărfuri). **3.** a condiționa aerul; **~ un local** a asigura aerul condiționat într-un local.

conditionneur, -euse I. *s.m.f.* lucrător care ambalează mărfuri. **II.** *s.m.* aparat de condiționare a aerului.

condoléances *s.f.pl.* condoleanțe; **présenter ses ~** a-și prezenta condoleanțele; **toutes mes ~** condoleanțele mele.

condominium *s.m.* *(pol.)* condominiu.

condor *s.m.* *(omit.)* condor *(Sarcorhamphus gryphus)*.

condottiere *s.m.* **1.** *(ist.)* condotier. **2.** *(peior.)* aventurier.

conductance *s.f.* *(el.)* conductanță.

conducteur, -trice I. *s.m.f.* **1.** însoțitor, călăuză, ghid. **2.** vatman, manipulant; șofer; **le ~ d'un autobus** șoferul unui autobuz. **3.** mecanic de locomotivă; **~ d'une locomotive électrique** mecanic pe o locomotivă electrică. **4.** *(poligr.)* mașinist. **5.** supraveghetor, șef de echipă; **~ de travaux** șef de echipă (pe un șantier). **6.** *(el.)* conducător; **bon ~ de l'électricité** bun conducător de electricitate. **II.** *adj.* **1.** *(tehn.)* conductor. **2.** conducător; călăuzitor; **fii ~** principiu călăuzitor.

conductibilité *s.f.* *(fiz.)* conductibilitate.

conductible *adj.* *(fiz.)* conductibil.

conduction *s.f.* *(fiz.)* conducție.

conductivité *s.f.* *(fiz., el.)* conductivitate.

conduire I. *v.t.* **1.** a conduce, a însoți, a întovărăși; **~ un enfant à l'école** a însoți un copil la școală; **~ les moutons aux pâturages** a însoți, a duce oile la păscut. **2.** a conduce; a comanda; *(mil.)* **~ une armée** a conduce o armată; **~ une entreprise** a conduce o întreprindere. **3.** a conduce un vehicul, a șofa; **~ une voiture** a conduce un automobil. **4.** a duce; a conduce; a împinge; **~ qqn. au désespoir** a împinge pe cineva la disperare; **~ bien sa barque** a-și conduce bine barca; a ști să se descurce în viață. **5.** *(fig.)* a conduce, a dirija; a ghida; a îndruma; a orienta; a călăuzi; **~ un orchestre** a dirija o orchestră; **~ les débats** a conduce dezbaterile. **II.** *v.i.* a conduce; **~ à grandes guides** a goni nebunește; a rula cu mare viteză. **III.** *v.r.* a se purta, a se comporta; **se ~ bien / mal** a se purta bine / rău; **se ~ en jean-foutre** a se purta ca un derbedeu; **se ~ comme en pays conquis** a se purta fără menajamente, cu brutalitate.

conduit *s.m.* **1.** *(tehn.)* canal. **2.** *(constr.)* conductă. **3.** *(anat.)* conduct; **~ auditif externe, interne** conduct auditiv extern, intern. **4.** *(mar.)* urechi de ghidare.

conduite *s.f.* **1.** conducere; întovărășire, însoțire; **sous la ~ de qqn.** sub conducerea cuiva; **la ~ d'un aveugle** însoțirea unui orb. **2.** *(fig.)* ghidare, dirijare, orientare, îndreptare, îndrumare, călăuzire; **il a mené à bien ce projet sous la ~ d'un bon professeur** a dus la bun sfârșit acest proiect sub îndrumarea unui bun profesor. **3.** guvernare, conducere; **la ~ de l'État** conducerea Statului. **4.** conducere, direcție; **la ~ des travaux fut confiée à un jeune ingénieur** conducerea lucrărilor a fost încredințată unui tânăr inginer. **5.** *(fig.)* purtare, comportare, conduită; **adopter une ligne de ~** a adopta o linie de conduită; **avoir une bonne ~** a avea o comportare bună, a se purta bine; **la ~ d'un élève** comportarea unui elev; **~ oblique** purtare prefăcută; fățărnicie. **6.** *(tehn.)* conductă; **~ de gaz** conductă de gaz. **7.** *(mil.)* comandă; **quelques soldats partirent en mission sous la ~ d'un officier** câțiva soldați plecară în misiune sub comanda unui ofițer. **8.** conducere a unui vehicul; **les règles de la ~** regulile de conducere a unui vehicul. **9.** *(în expr.)* **~ d'eau** apeduct; *(petr.)* **~ de chargement** încărcător; *(auto)* **~ intérieure** automobil închis; *(fam.)* **faire à qqn. une ~ de Grenoble** a alunga brutal pe cineva, a arunca în cineva cu pietre; *(fam.)* **faire un bout de ~à qqn.** a

însoți pe cineva o bucată de drum; *(fam.)* **acheter une ~** a-i veni cuiva mințile acasă; a se învăța minte.
condyle *s.m. (anat.)* protuberanță articulară.
condylome *s.m. (med.)* tumoare benignă a pielii sau a unor mucoase.
cône *s.m.* **1.** *(geom.)* con. **2.** *(astron.în expr.)* **~ d'ombre / de pénombre** con de umbră / penumbră. **3.** *(bot.)* con (de brad, de pin). **4.** *(zool.)* specie de moluscă gasteropodă. **5.** *(geol.)* ridicătură conică în vârful căreia se deschide craterul unui vulcan. **6.** *(anat.în expr.)* **~ terminal de la mœlle épinière** partea terminală a măduvei spinării la nivelul vertebrelor lombare. **7.** *(în expr.)* **~ de déjection** depozit aluvionar format de un torent într-o vale; *(min.)* **~ d'explosion / d'arrachement** pâlnie de explozie.
confabulation *s.f. (psihol.)* fabulație.
confection *s.f.* **1.** confecționare, fabricare; preparare; **la ~ d'un gâteau** prepararea unei prăjituri; **la ~ d'une robe** confecționarea unei rochii. **2.** haină confecționată, confecție de-a gata (în opoziție cu cele executate la comandă); **maison de ~** casă de confecții; **travailler dans la ~** a lucra în industria confecțiilor; **magasin de ~** magazin de confecții.
confectionner *v.t.* a confecționa; a fabrica, a produce; a face, a pregăti; **~ un plat** a pregăti o mâncare; **~ une robe** a confecționa o rochie.
confectionneur, -euse *s.m.f.* fabricant de confecții.
confédéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* confederal, referitor la o confederație; **congrès ~** congres confederal.
confédération *s.f.* **1.** confederație; **la Confédération Helvétique** Confederația elvețiană, Elveția. **2.** federație; ligă; asociație (cu caracter profesional, sportiv).
confédératif, -ive *adj.* confederativ.
confédéré, ~e *adj.* confederat.
confédérer *v.t.* a reuni într-o confederație.
conférence *s.f.* conferință; **~ au sommet** conferință la vârf / la cel mai înalt nivel.
conférencier, -ère *s.m.f.* conferențiar, persoană care ține o conferință.
conférer I. *v.i. (cu prep.* **avec***)* a conferi, a discuta, a se întreține (cu); **~ avec son avocat** a discuta cu avocatul său. **II.** *v.t.* **1.** a conferi, a da, a atribui, a decerna, a acorda; **~ une décoration** a acorda o decorație; *(fig.)* **les droits que lui confère sa charge** drepturile pe care i le conferă funcția sa. **2.** a compara, a confrunta, a colaționa; **~ des textes** a confrunta texte.
conferve *s.f. (bot.)* specie de algă verde, filamentoasă din clasa cloroficeelor.
confesse *s.f. (folosit cu prep.* **à** *și* **de**; *nearticulat)* spovedanie; **aller à ~** a se duce la spovedanie; **revenir de ~** a se întoarce de la spovedanie.
confesser I. *v.t.* **1.** a mărturisi, a recunoaște; **~ la vérité** a mărturisi adevărul; **son erreur** a-și recunoaște greșeala; **~ ses péchés à un prêtre** a-și mărturisi păcatele unui preot. **2.** *(bis.despre preoți)* a spovedi pe un credincios; a primi spovedania unui credincios. **3.** a obține mărturisiri de la cineva; **~ un coupable** a obține mărturisiri de la un vinovat, a-l face să-și recunoască vinovăția. **4.** *(în expr.)* **c'est le diable à ~** e al dracului de greu. **II.** *v.r.* a se spovedi.
confesseur *s.m. (bis.)* confesor, duhovnic.
confession *s.f.* **1.** spovedanie, confesiune, mărturisire; **entendre qqn. en ~** a primi spovedania cuiva; **on lui donnerait le bon Dieu sans ~** să-i dai grijanie fără spovedanie *(despre fățarnici)*. **2.** confesiune, religie, credință religioasă. **3.** mărturisire; recunoaștere a greșelilor; **la ~ d'un criminel** mărturisirea unui criminal. **4.** *(la pl.)* memorii.
confessional *s.m.* **1.** *(la catolici)* confesional, loc unde se săvârșește actul spovedaniei. **2.** *(arg.)* cabinetul judecătorului de instrucție.
confessionnel, ~le *adj. (bis.)* confesional; **école ~le** școală confesională.
confetti *s.m.invar.* confeti.
confiance *s.f.* **1.** încredere; nădejde; siguranță; **homme de ~** om de încredere; **avoir ~ en qqch. / qqn.** a avea încredere în ceva / cineva; a se bizui pe ceva / cineva; **de ~** pe încredere; fără ezitare; **acheter qqch. de ~** a cumpăra ceva pe încredere; **il a accepté cette mission de ~** a acceptat această misiune de încredere; **faire ~ à qqn.** a avea încredere, a se încrede în cineva. **2.** încredere; siguranță; îndrăzneală; **avoir ~ en soi** a avea încredere în sine; **il est plein de ~** e plin de siguranță de sine. **3.** *(poi.în expr.)* **vote de ~** vot de încredere, de aprobare. **4.** *(în expr.)* **il m'a dit cela en ~** mi-a spus-o confidențial.
confiant, ~e *adj.* **1.** încrezător; **être ~ dans / en l'avenir** a fi încrezător în viitor. **2.** *(peior.)* prezumțios, încrezut; suficient; **il est ~, plein de lui-même** este încrezut, plin de sine. **3.** credul, naiv; **être ~ de nature** a fi credul din fire.
confidemment *adv. (înv.)* (în mod) confidențial, sub formă de confidență.
confidence *s.f.* **1.** confidență; confesiune, mărturisire, destăinuire; dezvăluire; **faire / recevoir des ~s** a face / primi confidențe / mărturisiri. **2.** taină, secret; **en ~** în taină, în secret; **parler en ~** a vorbi în taină; **mettre qqn. dans la ~** a împărtăși cuiva un secret.
confident, ~e *s.m.f.* confident.
confidentiel, ~le *adj.* confidențial; secret; **lettre ~le** scrisoare confidențială; **les notes ~les d'un diplomate** însemnările confidențiale ale unui diplomat.
confidentiellement *adv.* (în mod) confidențial.
confier I. *v.t.* **1.** a încredința, a remite, a da în grija cuiva; **~ son enfant à des amis** a-și încredința copilul unor prieteni; **~ ses intérêts à qqn.** a-și încredința interesele cuiva. **2.** a destăinui; a împărtăși; a dezvălui; **~ ses soucis à qqn.** a-și destăinui grijile cuiva. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **en, dans***)* a se încrede în; **se ~ en qqn.** a se încrede, a avea încredere în cineva. **2.** *(cu prep.* **à***)* a se destăinui cuiva.
configuration *s.f.* **1.** configurație; **la ~ d'un terrain** configurația unui teren. **2.** ansamblul elementelor ce constituie un sistem informatic.
configurer *v.t.* a întocmi într-un anumit fel; a da formă.
confiné, ~e *adj.* **1.** închis; **vivre ~ chez soi** a trăi închis în casă, a trăi izolat; **air ~** aer închis, greu, stricat, viciat, irespirabil; *(fig.)* închistat; **personne ~ dans ses habitudes** persoană închistată în obișnuințele sale.

confinement *s.m.* **1.** învecinare. **2.** izolare; îndepărtare; **~ d'un malade dans sa chambre** izolarea unui bolnav în camera lui.

confiner I. *v.i. (cu prep.* **à***)* **1.** a se învecina cu; **la France confine à la Belgique** Franța se învecinează cu Belgia. **2.** *(fig.)* a se asemăna (cu), a se apropia (de); **sa naïveté confine à la bêtise** naivitatea sa se apropie de prostie. **II.** *v.t.* a închide, a izola; **la maladie le confine dans sa chambre** boala îl izolează în camera sa. **III.** *v.r.* **1.** a se închide, a se izola; **elle se confine dans sa solitude** se închide în singurătatea ei. **2.** *(fig.)* a se limita; a se cantona; **cet acteur se confine dans des rôles secondaires** acest actor se limitează la roluri secundare.

confins *s.m.pl.* margini, limite; granițe, hotare; **ville située aux ~ de trois départements** oraș situat la marginile a trei departamente; **plaisanterie aux ~ du mauvais goût** glumă la limita prostului gust.

confire I. *v.t.* **1.** a pune în sirop, a zaharisi fructe. **2.** a pune carne la conservat în untură; a pune la murat. **II.** *v.r. (fig.)* a se pătrunde, a se impregna (de); **se ~ en dévotion** a se lăsa pătruns de credință.

confirmand, ~e *s.m.f. (bis.catol.)* persoană care se pregătește să primească sacramentul de confirmare.

confirmatif, -ive *adj.* confirmativ, care confirmă, întărește; *(jur.)* **arrêt ~** hotărâre confirmativă.

confirmation *s.f.* **1.** confirmare; întărire; atestare, certificare, dovedire, adeverire; **~ d'une nouvelle** confirmare a unei știri; **la ~ d'un soupçon** adeverirea unei bănuieli. **2.** *(bis.catol.)* confirmare.

confirmer I. *v.t.* **1.** a confirma; a întări, a atesta, a dovedi; a adeveri; **il m'a confirmé dans mon entreprise** m-a întărit în inițiativa mea. **2.** a confirma, a ratifica; a asigura, a garanta; **~ l'exactitude d'un fait** a garanta exactitatea unui fapt; **~ une nouvelle** a confirma o știre. **3.** *(bis.catol.)* a confirma. **II.** *v.r.* a se confirma, a se adeveri; **la nouvelle se confirme**; știrea se confirmă.

confiscable *adj.* confiscabil, care poate fi confiscat.

confiscation *s.f.* confiscare; **~ de marchandises passées en fraude à la douane** confiscare de mărfuri trecute fraudulos prin vamă.

confiserie *s.f.* **1.** cofetărire. **2.** cofeturi, dulciuri; **un assortiment de ~s** un sortiment de dulciuri.

confiseur, -euse *s.m.f.* **1.** cofetar. **2.** *(fam.în expr.)* **trêve des ~s** perioadă de calm politic la sfârșitul anului.

confisquer *v.t.* a confisca; **~ des marchandises de contrebande** a confisca mărfuri de contrabandă.

confit, ~e I. *adj.* **1.** zaharisit, conservat în sirop; **fruits ~s** fructe zaharisite. **2.** murat; **des cornichons ~s** castraveți murați. **3.** *(fig.)* pătruns; convins; plin de; **~ en dévotion** plin de cucernicie. **II.** *s.m.* bucată de carne conservată în grăsime; **un ~ d'oie** carne de gâscă conservată în grăsime.

confiteor *s.m.invar. (bis.catol.)* rugăciune care începe cu acest cuvânt, rostită la începutul slujbei sau înainte de spovedanie.

confiture *s.f.* **1.** *(înv.)* fructe zaharisite. **2.** dulceață; **~ d'oranges** dulceață de portocale.

confiturerie *s.f.* **1.** industrie a dulcețurilor. **2.** cofetărie.

confiturier, -ère I. *s.m.f.* cofetar specialist în dulcețuri. **II.** *s.m.* chisea. **III.** *adj.* de dulceață; **industrie ~-ère** industrie de dulcețuri.

conflagration *s.f. (mil., pol.)* conflagrație.

conflictuel, ~le *adj.* conflictual; **situation ~le** situație conflictuală.

conflit *s.m.* **1.** conflict; ciocnire; **entrer en ~ avec qqn.** a intra în conflict cu cineva; **~ armé** conflict armat; război. **2.** *(fig.)* conflict; discordie; dezacord; antagonism; **~ d'intérêts** conflict / antagonism de interese. **3.** litigiu; **~ collectif de travail** litigiu de muncă. **4.** *(fam.)* ceartă; disensiune; dispută; gâlceavă. **5.** *(jur.)* dezacord; contradicție. **6.** *(înv.)* luptă.

confluence *s.f.* **1.** confluență; **la ~ de deux cours d'eau** confluența a două râuri. **2.** *(fig.)* întâlnire; **~ d'idées** întâlnire de idei. **3.** *(med.)* apropiere a leziunilor cutanate ale căror margini au tendința de a se confunda.

confluent I. *s.m. (geogr.)* confluență; **la ville est située au ~ de trois fleuves** orașul este situat la confluența a trei cursuri de apă. **II.** *adj.* care se unește / se contopește; *(bot.)* **parties ~es** părți care se unesc sau se contopesc (la o plantă).

confluer *v.i.* **1.** (*despre cursuri de apă*) a se întâlni, a se vărsa (unul într-altul); **ces deux rivières confluent près de la capitale** aceste două râuri se întâlnesc lângă capitală. **2.** a se îndrepta spre; **la foule conflue sur le boulevard** mulțimea se îndreaptă spre bulevard.

confondant, ~e *adj.* uimitor, uluitor; consternant; **une ressemblance ~e** o asemănare uimitoare.

confondre I. *v.t.* **1.** a confunda; **~ deux frères** a confunda doi frați; **sa mémoire le trahit, il confond toutes les dates** memoria îl trădează, confundă toate datele. **2.** a amesteca, a pune laolaltă; **~ le blanc et le jaune d'œuf** a amesteca albușul cu gălbenușul. **3.** *(fig.)* a consterna, a uimi, a ului; **son audace me confond** îndrăzneala lui mă consternează. **4.** a demasca; **~ un voleur** a demasca pe un hoț. **5.** a reduce la tăcere; **~ ses détracteurs** a reduce la tăcere pe detractorii săi. **II.** *v.r.* **1.** a se confunda; a se contopi; a se amesteca; **les voix des choristes se confondent** vocile coriștilor se confundă, se contopesc. **2.** *(în expr.)* **se ~ en remerciements** a mulțumi mult; **se ~ en excuses** a-și cere scuze multe, a se tot scuza.

conformateur *s.m.* **1.** dispozitiv pentru determinarea dimensiunilor interioare ale pălăriilor sau pantofilor. **2.** aparat de lărgit încălțămintea. **3.** aparat de modelat un material plastic.

conformation *s.f.* conformație, constituție, structură; **~ anatomique** conformație anatomică; *(med.)* **vice de ~** viciu de conformație, malformație congenitală.

conforme *adj. (cu prep.* **à***)* conform, asemănător; potrivit (cu); analog; **copie ~ à l'original** copie conformă cu originalul; **mener une vie ~ à ses goûts** a duce o viață potrivită cu gusturile sale.

conformé, ~e *adj.* conformat, format, constituit, alcătuit, făcut; **un enfant bien ~** un copil având fizicul bine făcut.

conformément *adv.* în conformitate cu, conform (cu); **tout se passait ~ à leur plan** totul se petrecea conform planului lor.

conformer I. *v.t.* a conforma, a adapta, a potrivi, a pune de acord; **~ ses paroles à la situation** a-și adapta cuvintele conform situației. **II.** *v.r.* a se conforma, a se supune; a se adapta (la); **se ~ aux ordres** a se conforma ordinelor; **se ~ aux circonstances** a se adapta la împrejurări.

conformisme *s.m.* conformism.

conformiste *s.m.f., adj.* conformist; **esprit ~** spirit conformist.

conformité *s.f.* **1.** conformitate; potrivire, acord, concordanță, asemănare, identitate, analogie; **~ de deux choses** identitate a două lucruri; **être en ~ de goûts avec qqn.** a fi în potrivire de gusturi / a avea aceleași gusturi cu cineva. **2.** supunere; conformare; **la ~ aux usages établis** conformarea la uzanțele stabilite.

confort *s.m.* confort; bunăstare; **appartement avec tout le ~** apartament cu tot confortul.

confortable *adj.* confortabil; **maison ~** casă confortabilă.

confortablement *adv.* (în mod) confortabil; **être ~ installé** a fi instalat confortabil.

conforter *v.t.* a întări, a consolida; **cela me conforte dans mes convictions** aceasta mă întărește în convingerile mele.

confraternel, ~le *adj.* confrățesc, de confrate; **amitié ~le** prietenie de confrate.

confraternité *s.f.* relații amicale între confrați.

confrère *s.m.* confrate; coleg; **un médecin estimé de ses ~s** un medic stimat de confrații săi.

confrérie *s.f.* confrerie (religioasă); comunitate. **2.** *(înv.)* asociație; corporație.

confrontation *s.f.* **1.** confruntare; **~ de l'accusé avec les témoins** confruntarea acuzatului cu martorii. **2.** comparare; confruntare; **~ de deux textes** comparare a două texte.

confronter I. *v.t.* **1.** a confrunta; a pune față în față; **~ les témoins à l'accusé** a pune față-n față martorii cu acuzatul (în justiție). **2.** a compara; **~ deux textes** a compara două texte. **II.** *v.r.* a se confrunta (cu) **se ~ à qqch / qqn.** a se confrunta cu ceva / cineva.

confucianisme *s.m.* confucianism, doctrină filozofică a lui Confucius.

confucianiste *adj., s.m.f.* confucianist, care profesează confucianismul; **théologie ~** teologie confucianistă.

confus, ~e *adj.* **1.** confuz, neclar; încâlcit, difuz, neînțeles, imprecis, nelămurit, obscur, nedeslușit, tulbure; vag; **situation ~e** situație confuză, neclară; **souvenir ~** amintire vagă. **2.** *(despre oameni)* încurcat, tulburat, stânjenit, jenat; **~ d'être pris sur le fait** stânjenit de a fi fost prins asupra faptului. **3.** *(în expr.)* **demeurer tout ~** a face / a schimba fețe-fețe.

confusément *adv.* (în mod) confuz; neclar; **s'exprimer ~** a se exprima confuz, neclar.

confusion *s.f.* **1.** confuzie, lipsă de claritate; **la ~ des idées** lipsa de claritate a ideilor. **2.** confuzie, încurcătură; **~ de noms, de personnes** confuzie de nume, de persoane. **3.** dezordine; **une ~ indescriptible** o dezordine de nedescris. **4.** jenă, stânjeneală, rușine; **rougir de ~** a roși de rușine. **5.** *(jur.)* confuziune. **6.** *(med.în expr.)* **~ mentale** confuzie mentală, stare mentală patologică.

confusionnel, ~le *adj. (med.)* referitor la confuzia mentală.

confusionnisme *s.m.* **1.** *(psihol.)* stare de confuzie la copil. **2.** *(pol.)* întreținerea deliberată a stării de confuzie în mințile oamenilor; tendință de a crea confuzie, dezorientare.

conga *s.f.* **1.** dans cubanez de origine africană. **2.** tobă alungită de origine cubaneză.

congaï, congaye *s.f.* femeie din Indochina în timpul colonizării franceze.

conge *s.m.* **1.** *(la romani)* unitate de măsură a capacității de trei litri. **2.** aparat pentru pregătirea lichiorurilor.

congé *s.m.* **1.** concediu; vacanță; **~ de maladie** concediu de boală / medical; **~ annuel** concediu anual; **les ~s payés** concediul (legal) plătit. **2.** concediere; **donner son ~ à qqn.** a concedia pe cineva; **demander son ~** a cere plecarea dintr-o slujbă, concedierea. **3.** rezilierea unui contract (de muncă, de închiriere); **donner ~ à un locataire** a rezilia sau a nu mai prelungi contractul de închiriere al unui chiriaș. **4.** *(în expr.)* **prendre ~** a-și lua rămas bun; **donner ~ à qqn.** a autoriza plecarea cuiva. **5.** *(arhit.)* mulură concavă.

congédiable *adj. (despre oameni)* care poate fi concediat.

congédiement *s.m.* concediere.

congédier *v.t.* **1.** a concedia; a da afară, a îndepărta, a pofti pe cineva să iasă; **il le congédia sans ménagements** l-a poftit să iasă fără menajamente. **2.** a da afară din slujbă, a concedia; **~ un salarié** a concedia un salariat.

congelable *adj.* congelabil, care poate fi congelat; **liquide ~** lichid congelabil.

congélateur *s.m.* congelator.

congélation *s.f.* **1.** congelare, înghețare; **la ~ de l'eau** înghețarea apei. **2.** coagulare, închegare; solidificare; **~ de l'huile** solidificarea uleiului.

congeler I. *v.t.* **1.** a îngheța, a congela; **viande congelée** carne congelată. **2.** a coagula, a închega; **~ un sirop** a închega un sirop. **3.** *(despre ger)* a degera; **~ les pieds** a degera picioarele. **II.** *v.r.* a se congela, a îngheța; **l'eau se congèle à 0°** apa îngheață la 0 grade.

congénère *adj., s.m.* congener, de același soi, din aceeași specie; **plantes ~s** plante din același soi; **lui et ses ~** el și cei de același soi / aceeași teapă.

congénital, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (fiziol.)* congenital; **malformation ~e** malformație congenitală.

congénitalement *adv.* (în mod) congenital; înnăscut.

congère *s.f.* troian, nămete de zăpadă.

congestif, -ive *adj.* congestiv; referitor la congestie.

congestion *s.f.* **1.** *(patol.)* congestie; **~ cérébrale** congestie cerebrală. **2.** *(fig.)* congestionare, acumulare, aglomerare; **la ~ des villes surpeuplées** aglomerarea orașelor suprapopulate.

congestionner I. *v.t.* **1.** a congestiona; **avoir le visage congestionné** a avea fața congestionată. **2.** a aglomera, a produce îmbulzeală (pe drumuri, șosele); **ies embouteillages congestionnent les grandes villes** ambuteiajele produc îmbulzeală în marile orașe. **II.** *v.r.* a se congestiona, a se înroși, a se aprinde la față.
conglomérat *s.m.* **1.** *(geol.)* conglomerat. **2.** *(fig.)* conglomerat; amestec; **cet état est un ~ de nationalités diverses** acest stat este un conglomerat de naționalități diverse. **3.** *(ec.)* conglomerat, grup de întreprinderi diverse reunite de același grup financiar.
conglomération *s.f.* conglomerație.
conglomérer *v.t.* a aglomera, a forma un conglomerat.
conglutinant, ~e, conglutinatif, -ive *adj.* care se conglutinează / se coagulează.
conglutination *s.f.* conglutinare; coagulare; închegare; întărire.
1. congolais, ~e *adj.* congolez, din Congo.
2. Congolais, ~e *s.m.f.* congolez, locuitor din Congo.
congratulation *s.f.* *(fam.)* congratulare, felicitare; **recevez mes sincères ~s** primiți sincerele mele felicitări.
congratuler *v.t., v.r.* *(fam.)* a (se) felicita, a (se) congratula.
oongre *s.m.* *(iht.)* țipar-de-mare *(Conger conger).*
congréganiste *adj., s.m.f.* **1.** congregaționist, membru al unei congregații religioase; **2.** *(în expr.)* **école ~** școală confesională.
congrégation *s.f.* congregație religioasă.
congrégationalisme *s.m.* *(la protestanți)* autonomie a fiecărei parohii.
congrès *s.m.* congres.
congressiste *s.m.f.* congresist, participant la un congres.
congru, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* congruent; echivalent; potrivit; care concordă; **réponse ~e** răspuns potrivit. **2.** redus, minim; **portion ~e** venit minim pentru existență; **réduire qqn. à la portion ~e** a oferi cuiva un venit cât să-și ducă zilele. **3.** *(mat.)* congruent; **nombres ~s** numere congruente.
congruence *s.f.* **1.** congruență, concordanță, coincidență; potrivire. **2.** *(mat.)* congruență.
congrûment *adv.* **1.** (în mod) corect; convenabil; *(înv.)* **parler ~** a vorbi corect, cum se cuvine. **2.** tihnit, fără exces; *(înv.)* **vivre ~** a duce o viață regulată, tihnită, fără excese.
conicine *s.f.* v. **cicutine**.
conicité *s.f.* *(geom.)* conicitate.
conidie *s.f.* *(bot.)* conidie.
conifère *adj., s.m.* *(bot.)* conifer.
conimètre *s.m.* conimetru, aparat de captare a prafului dintr-un anumit volum de aer, în scopuri științifice.
coniose *s.f.* *(med.)* maladie produsă de inhalarea de praf.
conique *adj.* *(geom.)* conic.
conirostre *adj., s.m.* *(ornit.)* conirostră, familie de păsări cu cioc gros și conic.
conjectural, ~le (*m.pl* **-aux**) *adj.* conjectural, bazat pe supoziții; **théorie biologique ~e** teorie biologică bazată pe supoziții.
conjecturalement *adv.* (în mod) conjectural, întemeiat pe supoziții.
conjecture *s.f.* **1.** conjectură, prezumție; ipoteză; **en l'absence de tout indice on en est réduit à des ~s** în absența oricăror indicii, trebuie să ne mulțumim cu ipoteze. **2.** presupunere; supoziție; **se perdre en ~s** a se pierde în supoziții.
conjecturer *v.t.* **1.** a conjectura, a judeca după aparențe, după prezumții; a prevedea; **~ l'avenir d'un pays** a prevedea viitorul unei țări (judecând după aparențe). **2.** a presupune.
conjoindre *v.t.* *(înv.)* **1.** a uni, a alătura, a însoți. **2.** *(înv.)* a căsători.
conjoint, ~e I. *adj.* strâns legat; **des questions ~es** chestiuni strâns legate. **II.** *s.m.f.* *(jur.)* soț.
conjointement *adj.* **1.** împreună, de comun acord; **agir ~ avec qqn.** a acționa de comun acord cu cineva. **2.** în același timp, simultan, concomitent; **vous devrez signer ~ avec votre associé** va trebui să semnați în același timp cu partenerul dv.
conjoncteur *s.m.* *(el.)* conjunctor; **~-disjoncteur** conjunctor-disjunctor.
conjonctif, -ive *adj.* **1.** conjunctiv; *(anat.)* **tissu ~** țesut conjunctiv. **2.** *(gram.)* conjuncțional; **locution ~-ive** locuțiune conjuncțională.
conjonction *s.f.* **1.** împreunare, îmbinare; **~ d'éléments dissemblables** îmbinare a unor elemente diferite. **2.** *(gram., astron.)* conjuncție.
conjonctival, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* conjunctival, referitor la conjunctivă.
conjonctive *s.f.* *(med.)* conjunctivă.
conjonctivite *s.f.* *(med.)* conjunctivită.
conjoncture *s.f.* conjunctură, ocazie; situație; împrejurare; **~ favorable** împrejurare favorabilă.
conjoncturel, ~le *adj.* *(ec.)* conjunctural, care ține de conjunctura economică.
conjoncturiste *s.m.f.* *(ec.)* specialist în problemele de conjunctură economică.
conjugable *adj.* *(gram.)* conjugabil, care se poate conjuga.
conjugaison *s.f.* **1.** *(gram.)* conjugare; **la ~ régulière** conjugarea regulată. **2.** *(fig.)* unire; îmbinare; **la ~ des efforts** unirea eforturilor. **3.** *(biol.)* conjugare, forma cea mai simplă de fecundație.
conjugal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* conjugal; **foyer ~** căminul conjugal.
conjugalement *adv.* (în mod) conjugal.
conjugué, ~e I. *adj.* **1.** unit, legat; îmbinat; **leurs efforts ~s** eforturile lor unite. **2.** *(gram.)* conjugat. **II.** *s.f.pl.* (*bot.*) alge de apă dulce *(Cloroficee).*
conjuguer I. *v.t.* **1.** a uni, a reuni, a îmbina; **~ leurs efforts** a-și uni eforturile. **2.** *(gram.)* a conjuga; **~ un verbe** a conjuga un verb. **II.** *v.r.* *(gram.)* a se conjuga; **ce verbe se conjugue avec „être“** acest verb se conjugă cu auxiliarul „être“.
conjungo *s.m.* *(fam.înv.)* căsătorie, mariaj; **ils ne sont pas faits pour le ~** nu sunt făcuți pentru căsătorie.
conjurateur, -trice *s.m.f.* **1.** conspirator. **2.** vraci, vrăjitor.
conjuration *s.f.* **1.** conjurație; complot, conspirație; **la ~ de Catilina** conjurația lui Catilina. **2.** mașinație, intrigă, cabală. **3.** vrajă, farmec; practici de magie

neagră. **4.** *(la pl.) (înv.)* rugăminți stăruitoare, implorare.

conjuré, ~e *s.m.f.* conjurat, complotist, conspirator.

conjurer I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a complota, a conspira; **~ la mort d'un tyran** a complota pentru moartea unui tiran. **2.** a conjura, a implora; **vous êtes malade, ne sortez pas, je vous en conjure** ești bolnav, nu ieși, te implor. **3.** *(fig.)* a îndepărta, a înlătura; a preîntâmpina; **~ les craintes** a îndepărta temerile; **~ un danger** a preîntâmpina o primejdie. **4.** a exorciza, a îndepărta, a goni (prin cuvinte magice) duhurile rele; **~ le mauvais sort** a îndepărta ghinionul. **II.** *v.r.* a se uni, a se alia; **les généraux se conjurèrent contre le tyran** generalii s-au unit împotriva tiranului; **ce grand militaire avait réussi à ~ la guerre civile** acest mare militar a reușit să îndepărteze războiul civil.

connaissable *adj.* **1.** cognoscibil, care poate fi cunoscut. **2.** care poate fi cunoscut; **son visage n'était plus ~** chipul său nu mai era de recunoscut.

connaissance *s.f.* **1.** cunoaștere; **la ~ de soi** cunoașterea de sine; **théorie de la ~** teoria cunoașterii. **2.** cunoștință; cunoaștere; **prendre ~ de** a lua cunoștință de; **en ~ de cause** în cunoștință de cauză; în mod judicios; **porter qqch. à la ~ de qqn.** a aduce ceva la cunoștința cuiva. **3.** *(la pl.)* cunoștințe, noțiuni, idei (despre ceva); instrucție; **avoir des ~s d'anglais** a avea cunoștințe de limba engleză; **faire étalage de ses ~s** a-și etala cunoștințele; **les ~s acquises** noțiunile dobândite; **enrichir ses ~s** a-și îmbogăți cunoștințele. **4.** cunoștință, relație; **faire / lier ~ avec qqn.** a face cunoștință cu cineva; **ce n'est pas une amie, c'est une simple ~** nu e o prietenă, e o simplă cunoștință; **c'est une vieille ~** e o veche cunoștință; **renouer ~** a reînnoda relații întrerupte. **5.** *(în expr.)* **à ma ~** după câte știu eu; **avoir ~ de qqch.** a fi informat despre ceva, a ști despre ceva; **venir à la ~ de qqn.** a ajunge la urechile cuiva; **avoir toute sa ~** a fi lucid; **perdre ~** a leșina, a-și pierde cunoștința; **être sans ~** a fi leșinat; **reprendre ~** a-și veni în fire, a-și recăpăta cunoștința (după un leșin); **faire faire ~à deux personnes** a prezenta pe cineva altcuiva; **une tête de ~** o figură cunoscută; **être en pays de ~** a se afla printre oameni cunoscuți, în mediul său; **avoir la ~ des affaires** a se pricepe la afaceri; **donner ~ de qqch à qqn.** a informa pe cineva de ceva.

connaissement *s.m. (mar., com.)* conosament.

connaisseur, -euse *adj., s.m.f.* cunoscător, priceput, expert; **être ~ en vins** a fi cunoscător la vinuri; **un regard ~** o privire de cunoscător.

connaître I. *v.t.* a cunoaște (pe cineva); **~ qqn. de vue** a cunoaște pe cineva din vedere; **être connu comme le loup blanc / gris** a fi cunoscut ca un cal breaz; a-i merge cuiva vestea ca de popă tuns. **2.** a ști, a avea cunoștință, a fi informat, a fi la curent cu; **connaissez-vous les dernières nouvelles?** Sunteți la curent cu ultimele vești? **3.** a ști, a se pricepe, a avea cunoștințe (de); **~ son métier** a-și cunoaște meseria; **~ l'œuvre d'un écrivain** a cunoaște opera unui scriitor. **4.** a cunoaște, a avea experiență; **~ la misère** a cunoaște / a ști ce înseamnă mizeria. **5.** a cunoaște, a avea; **cette pièce a connu un gros succès** această piesă a avut un mare succes. **6.** a se preocupa, a ști; a ține seama de; **il ne connaît que son devoir** nu știe decât de datorie. **7.** a aprecia, a prețui (pe cineva); **j'ai mis longtemps à le bien ~** mi-a trebuit mult timp pentru a ajunge să-l prețuiesc. **8.** *(înv.)* a recunoaște, a distinge; **~ qqn. à sa voix** a recunoaște pe cineva după voce. **9.** *(în expr.)* **ne rien ~** a-i fi totul indiferent; **faire ~** a publica, a populariza; a face cunoscut; **je ne le connais ni d'Adam ni d'Ève** n-am nici o legătură / nici în clin nici în mânecă cu el; **je ne connais que ça** asta-i tot ce e mai bun; **~ son monde** a ști cu cine are de-a face; **ne ~ ni Dieu ni diable** a nu se teme de nimeni și de nimic; **ne plus ~ qqn.** a nu mai vrea să știe de cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se cunoaște; **ils se sont connus à la mer** s-au cunoscut la mare; **connais-toi toi-même** cunoaște-te pe tine însuți. **2.** *(cu prep.* **en, à***)* a se pricepe (la) a fi expert (în); **s'y ~ en qqch.** a se pricepe la ceva; **il s'y connaît en peinture** se pricepe la pictură. **3.** *(în expr.)* **ne plus se ~** a-și ieși din fire / din balamale / din sărite; a se face foc și pară; **se faire ~ a.** a se face remarcat, a se evidenția; **b.** a se manifesta.

connard *adj., s.m.f.* v. **conard**.

connasse *s.f.* v. **conasse**.

conne *s.f. (vulg.)* femeie proastă, naivă.

conneau *s.m. (fam., vulg.)* idiot, tâmpit, stupid.

connecter *v.t. (el.)* a conecta, a lega, a uni (circuite electrice).

connement *adv. (vulg.)* prostește.

connétable *s.m. (ist.)* conetabil, șef suprem al armatei (după rege).

connétablie *s.f. (ist.)* jurisdicție militară a conetabilului.

connexe *adj.* conex; legat, unit; **sciences ~s** științe conexe.

connexion *s.f.* **1.** conexiune, corelație, legătură, înlănțuire; raport, relație; **il y a ~ entre ces deux expériences** există o legătură între aceste două experiențe. **2.** *(el.)* conectare.

connexité *s.f.* conexitate, conexiune, relație, legătură; **la ~ entre le climat et la végétation** relația dintre climă și vegetație.

connivence *s.f.* conivență, complicitate, înțelegere secretă, acord tacit; **être de ~ avec qqn.** a fi de conivență / a fi înțeles cu cineva.

connivent, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* conivent, îndoit înăuntru; **feuilles ~es** frunze conivente, îndoite înăuntru. **2.** *(anat.)* conivent, care tinde să se împreuneze; **valvules ~es de la muqueuse intestinale humaine** valvule conivente ale mucoasei intestinale a omului.

connobler, conobler, connobrer, conobrer *v.t. (arg.)* a cunoaște, a ști.

connotation *s.f. (log., lingv.)* conotație, sens particular luat de un cuvânt sau un enunț într-un context dat.

connoter *v.t. (log., lingv.)* a conota, a exprima prin conotație.

connu, ~e I. *adj.* **1.** cunoscut, știut; **une nouvelle ~e** o veste cunoscută; **être ~ comme le loup blanc / gris** a fi cunoscut ca un cal breaz; a-i merge vestea ca de

popă tuns; **ni vu ni ~** n-am văzut, n-am auzit; nu știu, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut; n-aude, n-a vede. **3.** cunoscut, celebru, renumit; **c'est un auteur ~ sur le plan mondial** este un autor cunoscut pe plan mondial. **II.** *s.m.art.* cunoscutul; **le ~ et l'inconnu** cunoscutul / lumea cunoscută și necunoscutul.

conoïdal, ~le (*m.pl.* **-aux**) *adj.* de formă conică, conoidal.

conoïde *adj., s.m.* (corp) de formă conică; conoid; *(mat.)* **surface ~** suprafață conică.

conomètre *s.m. (arg.în expr.)* **faire péter le ~** a atinge recorduri de prostie.

conopée *s.m. (bis.catol.)* văl deasupra altarului.

conque *s.f.* **1.** (*zool.*) cochilie mare de melc marin *(Triton nodifer).* **2.** *(anat.)* concă (la ureche).

conquérant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** cuceritor; **des peuples ~s** popoare cuceritoare. **2.** îngâmfat, înfumurat, plin de sine, infatuat; **avoir un air ~** a fi infatuat.

conquérir *v.t.* **1.** a cuceri (cu armele); **~ un pays** a cuceri o țară. **2.** *(fig.)* a câștiga; a dobândi; a cuceri; **~ le pouvoir** a cuceri puterea; **~ l'estime de ses collaborateurs** a câștiga stima colaboratorilor; **~ les cœurs** a cuceri inimile.

conquêt *s.m. (jur.)* v. **acquêt**.

conquête *s.f.* **1.** cucerire; câștig, izbândă; **la ~ de l'espace** cucerirea spațiului; **la ~ du pouvoir** cucerirea puterii. **2.** seducție; **la ~ des cœurs** seducția inimilor; **faire la ~ de qqn.** a cuceri / a seduce pe cineva; **un air de ~** aer cuceritor.

conquis, ~e *adj.* **1.** cucerit; **une ville ~e** un oraș cucerit. **2.** cucerit, sedus; **une femme ~e** o femeie cucerită, sedusă.

conquistador (*pl.* **conquistadores**) *s.m.* conchistador, aventurier spaniol.

consacrant *adj.* și *s.m. (bis.)* **1.** care hirotonisește; **évêque ~** episcop care hirotonisește un alt episcop. **2.** care sfințește; **prêtre ~** preot care sfințește împărtășania prin slujbă.

consacré, ~e *adj.* **1.** *(bis.)* consacrat, închinat; sfințit; **hostie ~e** ostie sfințită. **2.** *(fig.)* consacrat, stabilit, consfințit; ratificat; **terme ~** termen consacrat. **3.** destinat, dedicat; **sa vie est ~e à l'étude** viața sa este consacrată studiului.

consacrer I. *v.t.* **1.** *(bis.)* a consacra, a închina; a sfinți; **~ le pain et le vin** a sfinți pâinea și vinul. **2.** a târnosi, a sfinți; **~ une église a** târnosi o biserică. **3.** a hirotonisi; **~ un prêtre** a hirotonisi un preot. **4.** *(fig.)* a consacra, a consfinți; a ratifica; **l'usage a consacré ce mot** folosirea (lui) îndelungată a ratificat acest cuvânt. **5.** a închina, a destina, a meni, a dedica; **~ son temps à sa thèse** a-și dedica timpul tezei de doctorat. **II.** *v.r. (cu prep.* **à***)* a se consacra, a se dedica; **elle se consacre à ses enfants** ea se consacră copiilor ei.

consanguin, ~e I. *adj.* consangvin, înrudit după tată; **frère ~** frate după tată; **mariage ~** căsătorie între rude apropiate (veri primari). **II.** *s.m.f.* rudă, rubedenie din partea tatălui.

consanguinité *s.f.* consangvinitate; înrudire după tată.

consciemment *adv.* în mod conștient.

coscience *s.f.* **1.** conștiință; **cas de ~** caz de conștiință; **avoir ~ de son génie** a avea conștiința geniului său; a fi conștient de geniul său; **avoir ~ de ses droits** a avea conștiința drepturilor sale; **avoir qqch. sur la ~** a avea ceva pe conștiință / pe suflet; **tiraillement de ~** mustrare de conștiință, remușcare; **homme sans ~** om fără conștiință / fără scrupule; **avoir la ~ en paix / en repos / nette** a avea conștiința împăcată / curată; **~ de classe** conștiință de clasă; **la liberté de ~** libertatea de conștiință; **agir selon / contre sa ~** a acționa potrivit / împotriva conștiinței sale. **2.** conștiinciozitate; meticulozitate, rigurozitate; acribie, scrupulozitate; **par acquit de ~** din scrupulozitate; pentru a fi cu conștiința împăcată; **en ~** cu scrupulozitate; **j'ai fait ce travail en ~** am făcut această treabă cu scrupulozitate. **3.** *(pop.)* stomac; inimă; **se mettre qqch. sur la ~** a mânca, a băga ceva în stomac. **4.** *(în expr.)* **avoir ~ que** a-și da seama; **avoir la ~ large / élastique** a fi îngăduitor, a trece cu vederea; **la main sur la ~** cu mâna pe inimă; **en mon âme et ~** în convingerea mea; în adâncul ființei mele; **prendre ~ de...** a-și da seama de...; a înțelege...; **en bonne ~** cu sinceritate; deschis; **directeur de ~** duhovnic; conducător spiritual; **avoir un poids sur la ~** a avea ceva pe inimă; a avea remușcări; **un homme de haute ~** un om de mare probitate; **se donner bonne ~** a fi cu cugetul împăcat.

consciencieusement *adv.* (în mod) conștiincios; cu scrupulozitate; **s'acquitter ~ d'un travail** a se achita conștiincios de o muncă.

consciencieux, -euse *adj.* **1.** conștiincios; muncitor; harnic; **un ouvrier ~** un muncitor conștiincios. **2.** scrupulos, serios, corect; cinstit, integru; **un travail ~** o muncă serioasă, corectă.

conscient, ~e I. *adj.* conștient; **l'homme est un être ~** omul este o ființă conștientă; **malgré ses blessures à la tête, il est resté ~** în ciuda rănilor la cap, a rămas conștient / lucid; **être ~ de ses obligations** a fi conștient de obligațiile sale; **ce n'est pas un mouvement ~, c'est un réflexe** nu e un act conștient, e un reflex. **II.** *s.m.art.* **le ~** activitate psihică conștientă (spre deosebire de „subconștient").

conscientiser *v.t.* a conștientiza.

conscription *s.f. (mil.)* conscripție; recrutare, înrolare.

conscrit I. *s.m.* **1.** *(mil.)* recrut. **2.** *(fam.)* naiv, novice, bleg. **II.** *adj. (ist.în expr.)* **les pères ~** senatorii romani.

consécration *s.f.* **1.** consacrare, închinare; sfințire; **~ du pain et du vin** sfințirea pâinii și a vinului. **2.** hirotonisire; ungere; **~ d'un évêque** ungerea unui episcop. **3.** târnosire; **~ d'une église** târnosirea unei biserici. **4.** consfințire, confirmare; sancționare; ratificare; **sa réception à l'Académie fut une ~ de la valeur de son œuvre** primirea sa la Academie a fost o consacrare a valorii operei sale.

consécutif, -ive *adj.* **1.** consecutiv, în șir; la rând; **j'ai été à la mer trois années consécutives** am fost la mare trei an la rând. **2.** *(cu prep.* **à***)* ca urmare; rezultând din; **accident de la route ~ à une vitesse excessive** accident de circulație rezultând din viteză excesivă / ca urmare a unei viteze excesive. **3.** *(gram.)* consecutiv; **proposition ~ive** propoziție consecutivă.

consécution *s.f. (log.)* consecuție; înlănțuire; urmare.

consécutivement *adv.* **1.** (în mod) consecutiv, fără întrerupere, în șir. **2.** *(cu prep.* **à***)* ca urmare; rezultând din; în urma; ~ **à la hausse du prix du papier, quelques publications cesseront leur apparition** ca urmare a scumpirii hârtiei, câteva publicații își vor înceta apariția.

conseil *s.m.* **1.** sfat, povață, povățuire, îndrumare; **un ~ sage** un sfat înțelept; **suivre un ~** a urma un sfat; **demander ~ à qqn.** a cere sfatul cuiva. **5.** îndemn, sugestie; **j'ai agi sur le ~ d'un ami** am acționat la îndemnul unui prieten. **3.** consiliu, sfat; consfătuire; **réunir un ~** a întruni un consiliu; **tenir ~** a ține sfat; a delibera; **Conseil des ministres** Consiliu de miniștri. **4.** consilier; **ingénieur-~** inginer-consilier. **5.** hotărâre, decizie; **le ~ en est pris** hotărârea a fost luată. **6.** *(în expr.)* **passer en ~ de guerre** a fi tradus în fața tribunalului militar; **prendre ~ de qqn.** a se sfătui, a se consulta cu cineva; *(prov.)* **la nuit porte ~** noaptea e un sfetnic bun.

conseiller I. *v.t.* **1.** a sfătui, a povățui, a îndruma, a îndemna; **~ qqn.** a sfătui pe cineva; **~ un étudiant dans ses études** a îndruma pe un student în studiile sale. **2.** a recomanda; **soyez patient, je vous le conseille instamment** fiți răbdător, v-o recomand stăruitor; *(cu prep.* **de***)* **le docteur m'a conseillé d'aller à la mer** doctorul mi-a recomandat să merg la mare. **II.** *v.r. (înv.cu prep.* **à***)* a se sfătui (cu); a se recomanda; **une telle chose ne se conseille pas** un asemenea lucru nu se recomandă.

conseiller, -ère *s.m.f.* consilier; membru într-un consiliu; **~ à la Cour de cassation** consilier la Curtea de casație; *(prov.)* **la colère est mauvaise ~-ère** mânia este un sfetnic rău.

conseilleur, -euse *s.m.f.* sfătuitor, povățuitor; *(prov.)* **les ~s ne sont pas les payeurs** sfaturile nu costă nimic;

consensuel, ~le *adj.* consensual; *(jur.în expr.)* **contrat / accord ~** contract / acord consensual, făcut cu consimțământul părților.

consensus *s.m.* consens, înțelegere, armonie, acord; **~ social** consens social.

consentant, ~e *adj.* care consimte, care acceptă.

consentement *s.m.* consimțământ, încuviințare, asentiment, îngăduință, aprobare, acord; adeziune; **donner son ~** a-și da acordul / consimțământul.

consentir I. *v.i. (cu prep.* **à***)* **1.** a consimți, a cădea de acord, a-și da asentimentul, a încuviința, a aproba; **les parents ont consenti au mariage de leur fille** părinții au consimțit la căsătoria fiicei lor. **2.** a ceda; a accepta; a primi; **réticents au début, ils ont fini par ~** reticenți la început, au sfârșit prin a ceda; *(prov.)* **qui ne dit mot consent** cine tace primește. **II.** *v.t. (jur.)* a autoriza, a accepta, a permite; **~ un délai** a accepta un termen.

conséquemment *adv.* **1.** *(înv.)* (în mod) consecvent, logic. **2.** *(cu prep.* **à***)* ca urmare; **~ à l'augmentation des prix** ca urmare a creșterii prețurilor.

conséquence *s.f.* **1.** consecință, urmare, repercusiune; rezultat; efect; **sa réussite est une ~ de ses efforts** reușita sa este o consecință a eforturilor sale; **sa foile conduite pourrait avoir des ~s graves** purtarea lui nesăbuită poate avea urmări grave; **événement gros de ~s** eveniment cu urmări grave; **subir les ~s de sa faute** a suporta consecințele greșelii sale. **2.** consecință; însemnătate, importanță; **une affaire sans ~** o afacere fără importanță; **une affaire de grande ~** o afacere de mare importanță; **tirer à ~** a avea importanță, a fi important; **en ~** în consecință; **j'ai reçu vos instructions, j'agirai en ~** am primit instrucțiunile dv., voi acționa în consecință. **3.** *(gram.în expr.)* **proposition de ~** propoziție consecutivă.

conséquent, ~e I. *adj.* **1.** consecvent; conform cu... **être ~ avec soi-même** a fi consecvent cu sine însuși. **2.** *(fam.)* considerabil, important; **une somme ~e** o sumă importantă. **3.** *(geogr.)* consecvent, orientat în direcția înclinării straturilor. **II.** *s.m. (log., mat., gram.)* consecvent. **III.** *loc.adv.* **par ~** în consecință, prin urmare, așadar.

conservateur, -trice I. *s.m.f.* **1.** conservator, păstrător. **2.** conservator, funcționar public; administrator; **~ d'un musée** administrator al unui muzeu. **3.** *(pol.)* conservator, partizan al vechilor tradiții. **4.** *(tehn.)* aparat folosit pentru conservarea produselor congelate. **II.** *adj.* conservator, păstrător; **produit ~** produs conservator, care conservă, păstrează.

conservation *s.f.* conservare; păstrare; ținere; **instinct de ~** instinct de conservare.

conservatisme *s.m.* conservatism, conservatorism.

conservatoire I. *adj.* conservator, de conservare, de păstrare; *(jur.)* **acte ~** act de conservare (a unui drept). **II.** *s.m. (muz., teatru)* conservator, institut de teatru, muzică.

conserve I. *s.f.* **1.** conservă; aliment conservat; **ouvrir une boîte de ~** a deschide o cutie de conservă. **2.** *(în expr.mar.înv.)* **naviguer de ~** a naviga împreună cu alte vase; *(fig.lit.)* **aller de ~** a urma același drum; **agir de ~** a acționa împreună.

conservé, ~e *adj.* conservat, păstrat; *(fam.)* **bien ~** care arată încă bine (la vârsta lui).

conserver I. *v.t.* **1.** a păstra, a conserva; **~ des fruits** a conserva fructe; **~ sa vue** a-și conserva, a-și menaja vederea; **~ ses habitudes** a-și păstra obiceiurile. **2.** *(fig.)* a păzi; a păstra; **~ un secret** a păzi, a ține un secret. **3.** a menține în stare bună; **~ sa santé** a-și menține sănătatea în stare bună; **~ le souvenir** a păstra amintirea; **~ sa tête** a-și păstra sângele rece; a nu se pierde cu firea. **II.** *v.r.* a se păstra; a se conserva, a avea grijă de sănătate; **il sait se ~** știe să se conserve; **ces monuments de l'antiquité se sont assez bien conservés** aceste monumente ale antichității s-au păstrat destul de bine; **cette sauce se conserve au froid** acest sos se păstrează la rece.

conserverie *s.f.* **1.** fabrică de conserve. **2.** industria conservelor.

conserveur *s.m.* fabricant de conserve.

considérable *adj.* **1.** *(înv.)* considerabil, însemnat, remarcabil; **un homme ~** un om remarcabil. **2.** important, mare; **une somme ~** o sumă mare, considerabilă.

considérablement *adv.* considerabil, în cantitate mare, mult, enorm, din abundență; **il a ~ perdu dans cette affaire** a pierdut mult / enorm în această afacere.

considérant *s.m. (jur.)* considerent; raționament; argument; **les ~s d'une décision** considerentele unei hotărâri.

considération *s.f.* **1.** considerație, stimă, prețuire, respect; cinste; **un homme digne de ~** un om demn de stimă; **avoir de la ~ pour qqn.** a avea considerație / respect pentru cineva; **jouir de la ~ générale** a se bucura de considerația generală; **par ~ pour qqn.** din respect pentru cineva. **2.** motiv, rațiune; considerent; **cette ~ l'a décidé** acest motiv l-a decis. **3.** considerare, considerație, seamă, cont; **en ~ de** ținând seamă / cont de; **en ~ des services rendus à la société** ținând seamă de serviciile aduse societății; **sans ~ de** fără a ține seamă de. **4.** *(la pl.)* considerații, remarci, observații, reflecții; **~ philosophiques** reflecții filozofice.

considérer I. *v.t.* **1.** a privi îndelung, cu atenție; **~ un tableau** a privi cu atenție un tablou. **2.** a examina, a studia, a analiza, a considera; **~ une affaire sous tous ses aspects** a examina o afacere sub toate aspectele. **3.** a stima, a prețui, a respecta; **c'est un spécialiste très considéré dans les milieux artistiques** e un specialist foarte respectat în cercurile artistice. **4.** a considera (ca), a socoti (drept); **je le considère comme un grand violoniste** îl consider drept un mare violonist. **II.** *v.r. (cu prep.* **comme**) a se considera, a se socoti (drept); **il se considère comme un grand peintre** se consideră un mare pictor.

consignataire *s.m.f.* **1.** *(com.)* consignatar, persoană care primește în consignație. **2.** *(mar.)* comisionar din partea unui armator, însărcinat cu chestiunile privind încărcătura navei.

consignation *s.f.* **1.** *(com.)* consignație. **2.** *(jur.)* consemnațiune; **Caisse des dépôts et ~s** Casa de depuneri și consemnațiuni. **3.** *(com.)* facturarea unei garanții (pentru o sticlă, un ambalaj).

consigne *s.f.* **1.** consemn; ordin, dispoziție; **donner / passer la ~** a transmite consemnul. **2.** consemnare, pedeapsă, interdicție de a părăsi cazarma, școala; **élève en ~** elev consemnat în școală, pedepsit. **3.** birou de păstrare a bagajelor în gări; **mettre une valise à la ~** a depune o valiză la biroul de păstrare a bagajelor dintr-o gară. **4.** (sumă reprezentând o) garanție pentru o sticlă, un ambalaj.

consigner *v.t.* **1.** a da în consignație. **2.** *(fin.)* a consemna, a depune (o sumă). **3.** a depune un bagaj la biroul de bagaje dintr-o gară. **4.** a consemna (în cazarmă, în școală) disciplinar. **5.** a factura provizoriu (un ambalaj, recuperând suma la restituirea acestuia). **6.** a interzice accesul; *(fam.)* **~ sa porte à qqn.** a refuza să primești pe cineva; a nu lăsa pe cineva să-ți calce pragul. **7.** a nota, a consemna; **~ un procès-verbal** a consemna un proces-verbal.

consistance *s.f.* **1.** consistență; tărie; **prendre de la ~** a căpăta consistență; **la ~ molle de l'argile humide** consistența moale a argilei umede. **2.** consistență, grosime; tărie; **la ~ de la sauce** grosimea sosului. **3.** *(fig.)* soliditate; forță; stabilitate; **donner de la ~ à un argument** a da forță / soliditate unui argument. **4.** *(fig.)* bază, fundament; temei; credit; **un bruit sans ~** un zvon neîntemeiat.

consistant, ~e *adj.* **1.** consistent; gros, tare; **sauce ~e** sos consistent; **une soupe ~e** o supă groasă. **2.** *(fig.)* solid; stabil; elocvent; **un argument ~** un argument solid. **3.** *(fig.)* întemeiat, (bine) fundat; **un bruit ~** un zvon întemeiat. **4.** *(fig.înv.)* dârz, ferm; hotărât; **un caractère ~** un caracter dârz.

consister *v.i. (cu prep.* **dans, en***)* **1.** a consta (în) a fi alcătuit (din); a fi compus / a se compune (din); **sa fortune consiste en rentes** averea sa se compune din rente; **en quoi consiste votre offre?** În ce constă oferta dumneavoastră? **2.** *(cu prep.* **à** *și inf.)* a consta (în); a se baza (pe); **votre erreur consiste à croire que vous avez toujours raison** eroarea dumneavoastră constă în convingerea că aveți întotdeauna dreptate.

consistoire *s.m. (bis.)* consistoriu.

consistorial, ~e *(m.pl.* **-aux**) *adj., s.m. (bis.)* consistorial, de consistoriu; membru al unui consistoriu.

consœur *s.f. fem.* de la **confrère**, confrate (adesea ir.).

consolable *adj.* consolabil, care poate fi consolat; **une douleur difficilement ~** o durere greu consolabilă.

consolant, ~e *adj.* consolant, care consolează, mângâie, alină; liniștitor; **des paroles ~es** cuvinte consolante, liniștitoare.

consolateur, -trice *adj., s.m.f.* (persoană) care consolează, mângâie, alină; **un espoir ~** o speranță care consolează; **par ses bonnes œuvres, cette dame est une consolatrice des malheureux** prin faptele ei bune, această doamnă este o consolatoare a celor nefericiți.

consolation *s.f.* **1.** consolare, mângâiere, alinare; **apporter la ~** a aduce alinare; **recevoir des paroles de ~** a primi cuvinte de consolare. **2.** satisfacție; mulțumire; **cet enfant leur est une grande ~** acest copil este pentru ei o mare mulțumire / le aduce mari satisfacții. **3.** *(fam.)* compensație, despăgubire, consolare; **prix de ~** premiu de consolare.

console *s.f. (arhit., constr., muz.)* consolă.

consoler *v.t.,v.i.,v.r.* a (se) consola, a (se) îmbărbăta, a (se) încuraja; a (se) mângâia; **~ la douleur de qqn.** a consola durerea cuiva; **il s'est consolé de son échec** s-a consolat după eșecul suferit.

consolidation *s.f.* **1.** consolidare, întărire; **~ d'un édifice** consolidarea unei clădiri; *(chir.)* **~ d'une fracture** consolidarea / sutura unui os după o fractură; *(fig.)* **~ d'une fortune** consolidarea unei averi. **2.** *(fin.)* convertirea unei datorii pe termen scurt în datorie pe termen lung.

consolider I. *v.t.* **1.** a consolida, a întări; a sprijini; **~ un édifice** a consolida o clădire; *(fig.)* **~ une alliance** a întări o alianță; **~ sa puissance** a-și întări puterea. **2.** *(fin.în expr.)* **~ une dette** a converti o datorie pe termen scurt într-o datorie pe termen lung. **II.** *v.r.* a se consolida, a se întări; *(chir.)* **la fracture s'est consolidée** fractura s-a consolidat (osul s-a suturat).

consommable *adj.* care poate fi consumat.

consommateur, -trice *s.m.f.* consumator.
consommation *s.f.* **1.** consum; ~ **de viande** consum de carne; **biens de** ~ bunuri de consum. **2.** consum, întrebuințare; ~ **d'essence** consum de benzină. **3.** consumație; **payer sa ~ (dans un café)** a-și plăti consumația (într-o cafenea). **4.** consumare, săvârșire; terminare; efectuare; sfârșit; ~ **du mariage** consumarea căsătoriei; ~ **d'une infraction** săvârșirea unei infracțiuni; **jusqu'à la ~ des siècles** până la sfârșitul lumii.
consommé, ~e I. *adj.* desăvârșit; perfect; **un violoniste** ~ un violonist desăvârșit; **habileté ~e** îndemânare / abilitate perfectă. **II.** *s.m.* *(culinar)* consommé; supă de carne concentrată; **un ~ de poulet** un consommé de pasăre.
consommer I. *v.t.* **1.** a consuma; ~ **de la viande** a consuma / a mânca carne. **2.** a săvârși, a înfăptui, a face, a îndeplini; a executa; **le délit a été consommé avec beaucoup de sang-froid** delictul a fost săvârșit cu mult sânge rece. **3.** a consuma, a folosi, a întrebuința; **ce moteur consomme trop d'huile** acest motor consumă prea mult ulei. **4.** a consuma, a lua o consumație; ~ **un café à la terrasse d'un café** a lua o cafea pe terasa unei cafenele. **II.** *v.i.* a lua o consumație; **consommer au comptoir a** lua (o cafea, o băutură) la tejghea.
consomptible *adj.* *(jur.)* *(despre bunuri)* care nu se pot folosi fără a fi distruse.
consomptif, -ive *adj.* *(med.)* consumptiv, care este însoțit de slăbire, anemie, de scăderea forței musculare.
consomption *s.f.* *(med.)* consumpție, slăbire progresivă; epuizare; sleire a puterilor (din cauza unei boli).
consonance *s.f.* *(muz., metr.)* consonanță.
consonant, ~e *adj.* **1.** *(muz., despre acorduri)* consonant, armonios. **2.** *(gram., despre cuvinte)* consonant, cu terminație asemănătoare.
consonantique *adj.* *(fon.)* consonantic.
consonantisme *s.m.* *(fon.)* consonantism, sistemul de consoane al unei limbi.
consonne *s.f.* *(fon.)* consoană.
consort I. *s.m.* **1.** *(jur.)* persoane care au un interes comun într-un proces. **2.** *(la pl. peior.)* oameni de aceeași teapă; **un tel et ~s** cutare și cei ca el. **II.** *adj.* *(în expr.)* **prince** ~ prinț consort.
consortial, ~ie (*m.pl.* **-aux**) *adj.* consorțial, care aparține unui consorțiu.
consortium *s.m.* *(ec., fin.)* consorțiu, asociație; **un ~ d'industries textiles** un consorțiu de industrii textile.
consoude *s.f.* *(bot.)* specie de plante din familia boraginaceelor *(Symphytum officinale)*.
conspirateur, -trice *s.m.f., adj.* conspirator; complotist; **prendre un air** ~ a lua un aer conspirator, misterios.
conspiration *s.f.* **1.** conspirație; conjurație, complot; **fomenter / ourdir une** ~ a urzi o conspirație. **2.** mașinație, lucrătură, intrigă; cabală; **une ~ contre cet homme** o uneltire / intrigă împotriva acestui om.
conspirer I. *v.t.* *(înv.)* a conspira, a unelti, a complota; ~ **la ruine de l'État** a complota împotriva Statului. **II.** *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a tinde, a concura (spre); **tout conspire à votre bonheur** totul concură spre fericirea dv. **2.** *(cu prep.* **contre***)* a lua parte la conspirație, a complota, a conspira; ~ **contre l'État** a conspira împotriva Statului.
conspuer *v.t.* a huidui; ~ **un orateur** a huidui un orator.
constable *s.m.* *(în Anglia)* agent de poliție.
constamment *adv.* **1.** (în mod) constant, continuu, mereu; fără întrerupere; **l'eau de cette piscine est ~ renouvelée** apa acestei piscine este mereu reînnoită / schimbată. **2.** *(înv.)* (în mod) tenace, ferm. **3.** foarte des, deseori, adesea; **il vient ~ la voir** vine foarte des să o vadă.
constance *s.f.* **1.** constanță, consecvență; statornicie; stabilitate; **la ~ d'une amitié** statornicia unei prietenii. **2.** *(fig.)* perseverență, tenacitate; stăruință; statornicie; persistență; **travailler avec** ~ a munci cu perseverență. **3.** *(fam.)* răbdare; **pour supporter cet homme, il faut de la** ~ ca să-l suporți pe acest om, îți trebuie (multă) răbdare. **4.** *(înv.)* curaj, energie, tărie; forță morală; **souffrir avec** ~ a suferi în mod curajos, cu tărie.
constant, ~e I. *adj.* **1.** constant, stăruitor, statornic; perseverent; tenace; **être ~ en amour** a fi statornic în dragoste. **2.** *(înv.)* curajos, ferm; **une âme ~e** un suflet curajos. **3.** continuu, durabil; permanent; **un travail** ~ o muncă continuă. **4.** *(rar)* sigur, cert, neîndoios; **fait** ~ fapt cert; **il est ~ que...** este cert că... **II.** *s.f.* *(mat., fiz., biol.în expr.)* ~ **solaire** constantă solară; ~ **biologique** constantă biologică.
constantan *s.m.* *(metal.)* constantan, aliaj de cupru și nichel.
constat *s.m.* *(jur.)* **1.** proces-verbal de constatare. **2.** *(fig.)* constatare; ~ **d'échec** constatarea unui eșec.
constatable *adj.* care se poate constata.
constatation *s.f.* constatare; **les ~s d'une enquête** constatările unei anchete.
constater *v.t.* **1.** a constata; a stabili; ~ **une erreur** a constata o eroare. **2.** a remarca, a observa; a lua cunoștință (de); **j'ai constaté des différences dans leurs déclarations** am observat diferențe în declarațiile lor; **l'enquête a constaté que** ancheta a constatat că. **3.** a constata, a consemna; a certifica; ~ **un décès** a constata / a certifica un deces.
constellation *s.f.* constelație.
constellé, ~e *adj.* **1.** înstelat, plin de stele; **ciel** ~ cer plin de stele. **2.** *(fig.)* acoperit, plin de; **couronne ~e de diamants** coroană plină de diamante. **3.** *(fig.)* plin, presărat din abundență; **ce texte est ~ de fautes** acest text este plin de greșeli.
consteller *v.t.* **1.** a înstela, a acoperi cu stele. **2.** *(fig.)* a acoperi, a umple de, a presăra cu.
consternant, ~e *adj.* consternant; uimitor; **une nouvelle ~e** o știre consternantă.
consternation *s.f.* consternare; stupoare; nedumerire; înmărmurire; înlemnire (de indignare, de spaimă); **la ~ se lisait sur tous les visages** pe toate fețele se citea consternarea.
consterner *v.t.* a consterna; a stupefia; a înmărmuri, a înlemni (de indignare, de spaimă); **cette nouvelle inattendue nous a consternés** această știre neașteptată ne-a consternat.

constipant, ~e *adj.* constipant; care constipă; **certains aliments sont ~s** unele alimente sunt constipante.
constipation *s.f.* constipație.
constipé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** constipat; **un laxatif pour ~s** un laxativ pentru (oamenii) constipați. **2.** *(fig.fam.)* încurcat, stânjenit. **3.** *(arg.în expr.)* **~ du morlingue** zgârcit, zgârie-brânză, calic; mațe-fripte.
constiper *v.t.* *(med.)* a constipa; **certains aliments constipent** unele alimente constipă.
constituant, ~e I. adj. **1.** constituent, component; **les parties ~es d'un tout** părțile componente aie unui întreg. **2.** *(jur.)* constituant, constitutiv; **assemblée ~e** adunare constituantă. **II.** *s.m.f.* membru al unei adunări constituante. **III.** *s.m.* constituent; *(lingv.)* **~s d'une phrase** constituenții unei fraze. **IV.** *s.f. art.* **la Constituante** Adunarea constituantă din 1789 (din Franța).
constitué, ~e *adj.* **1.** *(jur.)* constituit, alcătuit (conform legii); **autorités ~es** autorități constituite (conform Constituției). **2.** constituit, făcut, având o constituție fizică bună / rea; **un enfant bien ~** un copil cu o bună constituție fizică, bine făcut, robust.
constituer I. *v.t.* **1.** a constitui; a compune; a forma, a alcătui; a crea; **~ un gouvernement** a forma un guvern; **ses enfants constituent toute la fortune de cette femme** copiii săi constituie întreaga avere a acestei femei; **il l'a constitué son héritier** l-a instituit drept moștenitorul său. **2.** *(jur.)* a crea, a institui (în favoarea cuiva); **~ un rente / une dot à qqn.** a institui o rentă / o zestre cuiva. **3.** a constitui; a echivala cu; **cet acte constitue une lâcheté** acest act constituie o lașitate. **4.** a crea, a organiza; **~ une société commerciale** a organiza o societate comercială. **II.** *v.r.* a se constitui, a se forma, a se întemeia, a se institui; *(jur.)* **se ~ prisonnier** a se preda justiției; **se ~ partie civile** a se constitui parte civilă.
constitutif, -ive *adj.* constitutiv, component; *(jur.în expr.)* **titre ~** titlu constitutiv, care stabilește un drept; **les éléments ~s de l'eau** elementele componente ale apei.
constitution *s.f.* **1.** *(pol.)* constituție; **voter une ~** a vota o constituție. **2.** constituire, alcătuire, organizare; întemeiere, înființare; instituire; **~ de partie civile** constituire de parte civilă; **la ~ d'une société** înființarea unei societăți. **3.** *(jur.)* numire, desemnare; **~ d'avocat** numire a unui avocat. **4.** constituție, alcătuire, structură; **il est de ~ délicate** este de o constituție delicată; **une ~ chétive** o constituție firavă.
constitutionnaliser *v.t.* *(jur.)* a constituționaliza, a da un caracter constituțional.
constitutionnalité *s.f.* *(pol.)* constituționalitate; **la ~ des lois** constituționalitatea legilor.
constitutionnel, ~le *adj.* **1.** constituțional; bazat pe constituție; **cette loi n'est pas ~le** această lege nu este constituțională / conformă constituției. **2.** *(med. în expr.)* **maladie ~le** boală care ține de constituția / structura individului.
constitutionnellement *adv.* (în mod) constituțional, conform constituției.
constricteur I. *adj.* constrictor; **muscles ~s** mușchi constrictori. **II.** *s.m.* **1.** *(anat.)* mușchi constrictor. **2.** *(zool.)* **boa ~** boa constrictor *(Boa)*.
constrictif, -ive *adj.* constrictiv; *(med.)* **douleur ~-ive** durere constrictivă; *(fon.)* **consonne ~-ive** consoană constrictivă, fricativă.
constriction *s.f.* constricție, reducere a dimensiunilor unui organ cavitar, a unui vas sanguin, strângere, îngustare; **~ des vaisseaux sanguins** îngustare a vaselor sangvine.
constringent, ~e *adj.* care strânge / îngustează (vasele sanguine).
constructeur, -trice *adj., s.m.f.* constructor; **~ d'automobiles** constructor de automobile.
constructible *adj.* constructibil, unde se poate construi o clădire; **terrain ~** teren constructibil.
constructif, -ive *adj.* **1.** constructiv; **un esprit ~** un spirit constructiv. **2.** constructiv; valabil; pozitiv; **une proposition ~-ive** o propunere constructivă.
construction *s.f.* **1.** construcție, construire; **la ~ d'une maison** construirea unei case; **chantier de ~s** șantier de construcții. **2.** clădire, edificiu; **un ensemble de ~s nouvelles** un ansamblu de clădiri noi. **3.** *(fig.)* construire, elaborare; **la ~ d'un roman** elaborarea unui roman. **4.** *(lingv.)* topică, ordinea cuvintelor într-o propoziție sau a propozițiilor într-o frază.
constructivisme *s.m.* constructivism, curent artistic apărut după primul război mondial.
constructiviste *s.m.f.* constructivist, adept al constructivismului.
construire I. *v.t.* *(constr., tehn.)* a construi; a dura, a clădi, a înălța, a ridica o clădire; **~ une maison** a construi o casă **~ une machine, un pont** a construi o mașină, un pod; *(fig.)* **~ des châteaux de cartes** a clădi pe nisip; a-și face iluzii. **2.** *(fig.)* a compune, a alcătui, a îmbina; **~ un roman** a construi un roman. **3.** *(gram.)* a construi; a alcătui; a conjuga; **~ une phrase** a alcătui o frază. **4.** *(geom.)* a construi, a trasa, a desena; **~ un triangle** a desena un triunghi. **II.** *v.r.* a se construi; **ce verbe se construit avec la préposition „à"** acest verb se construiește cu prepoziția „à".
consubstantialité *s.f.* *(teol.)* consubstanțialitate, însușire a ceea ce este consubstanțial.
consubstantiation *s.f.* *(teol.)* *(în expr.)* **dogme de la consubstantiation** dogmă luterană potrivit căreia prezența divină în euharistie nu înlătură substanța vinului și a pâinii.
consubstantiel, ~le *adj.* *(teol.)* consubstanțial, constituit din aceeași substanță.
consul *s.m.* consul.
consulaire *adj.* consular; **remplir des fonctions ~s** a îndeplini funcții consulare.
consulat *s.m.* consulat.
consultable *adj.* consultabil, care poate fi consultat; **ce manuscrit est ~ à la bibliothèque de l'Académie** acest manuscris poate fi consultat la biblioteca Academiei.
consultant, ~e *adj., s.m.f.* consultant; **médecin ~** medic consultant, chemat pentru o consultație; **les ~s d'un médecin** pacienții care consultă un medic.

consultatif, -ive *adj.* consultativ; **comité ~** comitet consultativ.

consultation *s.f.* **1.** consultare; **~ populaire** consultare populară, referendum; **la ~ d'un dictionnaire** consultarea unui dicționar. **2.** consultație, consult (medical, juridic).

consulte *s.f. (în Elveția, Italia, Corsica)* Curte de justiție.

consulter I. *v.t.* **1.** a consulta, a întreba, a cere sfatul cuiva; **~ un avocat, un médecin** a consulta un avocat, un medic. **2.** a consulta, a cerceta documente; **~ un traité** a consulta un tratat. **3.** a examina; **~ ses forces** a-și examina forțele (înainte de a întreprinde ceva). **II.** *v.i.* **1.** *(med.)* a conferi, a delibera; **les spécialistes consultent ensemble** specialiștii deliberează împreună. **2.** a consulta; a da consultații; **le docteur X consulte le jeudi** doctorul X consultă joia. **III.** *v.r.* a se consulta; a conferi; a delibera.

consulteur *s.m. (bis.)* teolog consilier.

consumable *adj.* **1.** care se poate distruge; **matières ~s** materii care se pot distruge.

consumer I. *v.t.* **1.** a distruge prin ardere; **le feu consuma l'immeuble** focul a distrus imobilul. **2.** *(rar)* a consuma, a cheltui; a prăpădi; a risipi; **~ son héritage** a-și cheltui moștenirea; **~ son temps inutilement** a-și prăpădi timpul inutil. **3.** *(fig.)* a obosi, a istovi, a stoarce, a vlăgui, a extenua, a epuiza, a slei (de puteri); **la soif d'honneur le consume** setea de onoruri îl istovește; **la maladie le consume** boala îl vlăguiește. **II.** *v.r.* a se consuma, a se istovi, a se epuiza, a se extenua, a se slei de puteri; **le cierge achève de se ~** lumânarea se consumă încet / este pe terminate. **2.** *(fig.)* a se zbuciuma, a se mácina; a se frământa; **elle se consumait dans l'incertitude** se frământa în incertitudine.

consumérisme *s.m. (angl.)* doctrină economică și socială urmărind protejarea consumatorilor.

contact *s.m.* **1.** contact, atingere; *(mat.)* **point de ~** punct de contact; *(auto)* **clef de ~** cheie de contact; *(el.)* **~ électrique** contact electric; *(el.)* **couper le ~** a întrerupe contactul; *(tehn.)* **lentille de ~** lentilă de contact. **2.** *(fig.)* contact, legătură, raport, relație; **être / entrer en ~ avec qqn.** a fi / a intra în contact / în legătură cu cineva, a frecventa pe cineva; **prendre ~ / se mettre en ~ avec qqn.** a lua legătura cu cineva. **3.** *(arg.)* om de legătură. **4.** *(în expr.)* **au ~ de qqn.** sub influența cuiva.

contacter *v.t. (fam.)* a contacta (pe cineva), a stabili legătura cu cineva.

contacteur *s.m. (el.)* contactor.

contactologie *s.f. (med.)* ramură a oftalmologiei care se ocupă de lentilele de contact.

contage *s.m. (med.)* **1.** substrat care conține un agent molipsitor. **2.** contaminare, molipsire.

contagieux, -euse I. *adj.* **1.** *(med.)* contagios, molipsitor, infecțios; **maladie contagieuse** boală molipsitoare; *(fig.)* **rire ~** râs molipsitor. **II.** *s.m.f.* persoană atinsă de o boală molipsitoare, contagioasă; **le pavillon des ~** pavilionul contagioșilor.

contagion *s.f.* **1.** *(med.)* molipsire, contaminare; **éviter tout risque de ~** a evita orice risc de contagiune. **2.** transmitere, propagare involuntară.

contagionner *v.t. (rar)* a molipsi, a contamina.

contagiosité *s.f. (med.)* caracterul unei maladii contagioase.

container *s.m. (tehn.)* container.

containérisation *s.f.* v. **conteneurisation**.

containériser *v.t.* v. **conteneuriser**.

contaminateur, -trice *adj., s.m.f. (med.)* care contaminează, care transmite o boală (mai ales venerică).

contamination *s.f.* **1.** *(med.)* contaminare cu germeni patogeni; infectare; poluare; **~ radioactive** contaminare radioactivă. **2.** poluare; **~ de l'eau** poluare a apei. **3.** *(fig.)* josnicie, abjecție.

contaminer *v.t.* **1.** *(med.)* a contamina, a infecta; a polua; **~ de l'eau** a contamina / a polua apa. **2.** *(fig.)* a corupe; **des membres du parlement se laissèrent ~** membri ai parlamentului s-au lăsat corupți.

conte *s.m.* **1.** poveste, basm; **~ de fée** basm, poveste cu zmei și zâne. **2.** născocire, scorneală, invenție, închipuire, plăsmuire; fantezie; **~s à dormir debout, ~s de bonne femme, ~s en l'air, ~s bleus** minciuni, povești de adormit copiii; cai verzi pe pereți.

contemplateur, -trice *s.m.f.* contemplator, persoană care contemplă; visător.

contemplatif, -ive *adj., s.m.f.* contemplativ; visător; **esprit ~** spirit contemplativ.

contemplation *s.f.* **1.** contemplare; percepere; **rester en ~ devant un tableau** a sta în contemplare în fața unui tablou. **2.** contemplație; meditație; **être plongé dans la ~** a fi cufundat în meditație. **3.** *(rel.)* contemplație, extaz.

contemplativement *adv. (rar)* (în mod) contemplativ.

contempler I. *v.t.* **1.** a contempla, a privi atent, admirativ; **~ un tableau** a privi atent un tablou; **~ les Pyramides** a contempla Piramidele. **2.** a medita; **~ la divinité** a medita asupra divinității. **II.** *v.r.* **1.** a se contempla, a se admira; **se ~ dans un miroir** a se admira într-o oglindă. **2.** a se contempla, a se privi reciproc; **ils se contemplèrent en silence** s-au privit în tăcere.

contemporain, ~e I. *adj.* contemporan; actual; **être ~ de qqn.** a fi contemporan cu cineva; **lire les auteurs ~s** a citi autorii contemporani; **l'histoire ~e** istoria contemporană. **II.** *s.m.f.* contemporan; **nos ~s** contemporanii noștri.

contemporanéité *s.f.* contemporaneitate.

contempteur, -trice *s.m.f., adj.* denigrator; critic; defăimător; **les ~s de l'art moderne** denigratorii artei moderne.

contenance *s.f.* **1.** capacitate; conținut; **la ~ d'une barrique** capacitatea unui butoi. **2.** (*înv.*) întindere, cuprins, suprafață, spațiu; **ce parc est d'une ~ de dix hectares** acest parc are o suprafață de zece hectare. **3.** *(fig.)* aer; ținută, înfățișare; postură, atitudine; comportare; **il a une ~ fière** are un aer mândru. **4.** *(în expr.)* **perdre ~** a-și pierde cumpătul / busola / sângele rece; **faire bonne ~** a-și păstra sângele rece; a nu se pierde cu firea; **ne savoir quelle ~ prendre** a nu ști ce atitudine să adopți; **se faire une ~** a-și reveni în fire; **n'avoir point de ~** a nu ști cum să stai / cum să te porți; a fi stânjenit.

contenant, ~e *s.m.* ceea ce conține ceva; recipient; **le ~ et le contenu** recipientul și conținutul.

contendant, ~e *adj., s.m.f. (înv.)* competitor, concurent.

conteneur *s.m.* container (echivalentul francez pentru anglicismul *container*).

conteneurisation *s.f.* așezarea mărfurilor în container.

conteneuriser *v.t.* a pune mărfurile în container.

contenir I. *v.t.* **1.** a conține; **ce tonneau contient soixante litres de l'eau** acest butoi conține șaizeci de litri de apă. **2.** a cuprinde, a avea, a îngloba, a include; **ce document contient les projets de l'ingénieur** acest document cuprinde planurile inginerului; **ce livre contient trois cents pages** această carte are trei sute de pagini. **3.** *(fig.)* a stăpâni, a liniști, a opri, a împiedica, a domoli, a potoli; a tempera; **~ les manifestants** a opri manifestanții. **~ ses passions** a-și stăpâni pasiunile; **II.** *v.r.* a se stăpâni, a se potoli; **contenez-vous!** Stăpâniți-vă!

content, ~e I. *adj.* **1.** mulțumit, satisfăcut; **je suis ~ des progrès de votre fils** sunt mulțumit de progresele fiului dv.; **il a l'air ~** are un aer satisfăcut; **il est ~ de son sort** este mulțumit cu soarta lui. **2.** bucuros, fericit; vesel, voios; **je suis ~ de vous voir** sunt bucuros / mă bucur să vă văd. **3.** *(în expr.)* **être ~ de soi** a fi încântat de sine. **II.** *s.m. (fam.în expr.)* **avoir son ~ de qqch.** a avea (din ceva) cât îți dorește inima; a fi sătul de ceva; a nu mai dori nimic altceva; **tu as voulu voir venir la pluie, eh bien, il pleut depuis une semaine, tu en as ton ~** ai vrut să plouă, poftim, plouă de o săptămână, să te saturi de ploaie.

contentement *s.m.* mulțumire, satisfacție; bucurie; plăcere; **la lecture d'un bon livre lui procure un grand ~** citirea unei cărți bune îi dă o mare satisfacție; **~ de soi** mulțumire de sine.

contenter I. *v.t.* **1.** a mulțumi, a satisface; **un bon commerçant s'efforce de ~ sa clientèle** un negustor bun se străduiește să-și mulțumească clientela; *(prov.)* **on ne peut ~ tout le monde et son père** nu poți mulțumi pe toată lumea; **~ son désir** a-și satisface dorința. **2.** a plăcea; **cette bruyante musique ne contente pas l'oreille** această muzică zgomotoasă nu place. **II.** *v.r. (cu prep.* **de***)* **1.** a se mulțumi cu; **il se contente de peu** se mulțumește cu puțin. **2.** a se mărgini, a se limita; **il n'a pas fait de commentaires, il s'est contenté de sourire** nu a făcut comentarii, s-a mărginit să zâmbească.

contentieux, -euse I. *adj. (jur.)* contestat, discutat, litigios; contestabil; **affaire contentieuse** afacere litigioasă; în litigiu. **II.** *s.m. (jur.)* **1.** contencios; **chef du ~** șeful contenciosului. **2.** *(înv.)* litigiu.

contentif, -ive *adj. (med.)* care ține strâns; **appareil ~** aparat care ține strâns (un os fracturat, marginile unei plăgi).

1. contention *s.f.* **1.** tensiune, încordare / concentrare a nervilor, a minții; **~ d'esprit** încordare / concentrare a minții. **2.** *(înv.)* dispută, litigiu.

2. contention *s.f.* **1.** *(chir.)* aparat sau procedeu de strângere în poziție normală a unui os fracturat, a marginilor unei plăgi. **2.** *(vet.în expr.)* **moyens de ~** aparat de imobilizare a unui animal (pentru operație, potcovire. **3.** *(psihiatr.)* imobilizare a bolnavilor mintali (prin cămașă de forță).

1. contenu, ~e *adj.* stăpânit, reținut; înăbușit; **colère ~e** mânie stăpânită; **style ~** stil reținut (fără efuziuni).

2. contenu *s.m.* **1.** conținut; **le ~ d'une barrique** conținutul unui butoi. **2.** *(fig.)* cuprins, sens, tâlc, semnificație; **le ~ d'une nouvelle loi** semnificația unei noi legi.

conter *v.t.* **1.** a povesti, a istorisi; **il nous a conté cette histoire dans tous ses détails** ne-a istorisit această întâmplare în toate amănuntele. **2.** a împărtăși, a transmite, a comunica, a spune; **il aime ~ ses peines** îi place să-și împărtășească necazurile / păsurile. **3.** *(în expr.)* **~ fleurette à une femme** a face curte unei femei; **~ des bourdes** a spune brașoave / prăpăstii; a turna palavre / gogoși; **en ~ de bonnes** a sâcâi, a face cuiva capul calendar; a îndruga verzi și uscate; **en ~ de belles sur qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a da / a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon; **s'en laisser ~** a fi naiv, a crede că tot ce zboară se mănâncă.

contestable *adj.* contestabil; discutabil; **une hypothèse ~** o ipoteză contestabilă.

contestant, ~e *adj., s.m.f.* (*rar*) (persoană) care contestă; contestatar.

contestataire *adj., s.m.f.* contestatar; **idées ~s** idei contestatare; **étudiants ~s** studenți contestatari.

contestation *s.f.* **1.** *(jur.)* contestație; controversă; **ce projet de loi a donné lieu à des ~s** acest proiect de lege a dat loc la controverse. **2.** contestare, negare, tăgăduire; **~ d'un droit** contestare a unui drept; **la ~ du résultat des élections** contestarea rezultatului alegerilor. **3.** controversă, dispută; conflict; **entrer en ~ avec qqn.** a intra în conflict cu cineva. **4.** contestare, opoziție; **la ~ étudiante** opoziția studențească. **5.** *(în expr.)* **sans ~** fără nici o îndoială.

conteste *s.f. (în expr.)* **sans ~** fără îndoială, fără discuție, incontestabil; **Molière a été, sans ~, le plus grand auteur de comédies de son siècle** Molière a fost, incontestabil, cel mai mare autor de comedii din secolul său.

contester I. *v.t.* **1.** a contesta; a recuza; a face obiecție; **~ le titre de qqn.** a contesta titlul cuiva; **~ un testament** a contesta un testament; **~ la compétence d'un tribunal** a recuza competența unui tribunal. **2.** a pune la îndoială; **~ le bien-fondé d'un argument** a pune la îndoială temeiul unui argument. **II.** *v.i.* **1.** a șicana; a contrazice; **c'est un rebelle qui aime à ~** e un rebel căruia îi place să contrazică. **2.** a face contestație; a se opune; **les étudiants contestent dans la rue** studenții fac contestație în stradă. **3.** *(cu prep.* **sur***)* a discuta, a dezbate; **~ sur un point** a dezbate asupra unui punct.

conteur, -euse *s.m.f.* **1.** povestitor, persoană care știe să povestească; **c'est un excellent ~** este un excelent povestitor. **2.** autor de povești, de povestiri; **les ~s de la Renaissance** autorii de povestiri ai Renașterii.

contexte *s.m.* context; cuprins; ansamblu; **dans le ~ de l'économie mondiale** în contextul / ansamblul economiei mondiale; **pour comprendre cette idée, il faut se rapporter au ~ de la démonstration** pentru a înțelege această idee, trebuie să ne raportăm la contextul demonstrației.
contextuel, ~le *adj.* contextual, referitor la context; **sens ~** sens contextual.
contexture *s.f.* **1.** *(text.)* contextură, textură. **2.** structură, schelet; îmbinare; **~ des os** structura oaselor.
contigu, ~ë *adj.* contiguu; alăturat, învecinat; apropiat; **deux pièces ~ës** două camere învecinate; *(fig.)* **des idées ~ës** idei apropiate.
contiguïté *s.f.* contiguitate; vecinătate; apropiere; **la ~ des idées** contiguitatea ideilor.
continence *s.f.* **1.** abstinență; castitate; puritate. **2.** *(med.)* (funcție de) retenție; **~ vésicale** retenție vezicală. **3.** continență, moderație, măsură, chibzuială, cumpătare. **4.** *(fig.)* reținere, sobrietate; discreție (în exprimare etc.)
1. continent *s.m.* *(geogr.)* **1.** continent; **les cinq ~s** cele cinci continente. **2.** uscat, continent (față de o insulă); **le ~** continentul (față de Anglia). **3.** *(în expr.)* **l'Ancien Continent** Europa, Asia și Africa; **le Nouveau Continent** cele două Americi.
2. continent *adj.* **1.** *(înv.)* abstinent, cast. **2.** *(med.în expr.)* **fièvre ~e** febră constantă în timpul bolii sau al accesului. **3.** *(fig.)* sobru; stăpânit, reținut.
continental, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* continental; **plateau ~** platou continental.
continentalité *s.f.* *(geogr.)* caracteristica unei clime continentale.
contingence *s.f.* **1.** *(fil.)* contingență, posibilitate ca un lucru să se întâmple sau nu (spre deosebire de necesitate); eventualitate. **2.** legătură exterioară; raport, relație. **3.** *(la pl.)* evenimente imprevizibile; evenimente posibile (în viitor). **4.** *(la pl.)* întâmplările obișnuite ale vieții; **les ~s de la vie quotidienne** întâmplările / evenimentele vieții de toate zilele.
contingent, ~e I. *adj.* **1.** contingent, eventual; fortuit, întâmplător; **événement ~** eveniment întâmplător, fortuit, ocazional. **2.** fără importanță; accesoriu. **II.** *s.m.* **1.** *(mil.)* contingent. **2.** cantitate maximă de mărfuri ce se pot importa sau exporta. **3.** contribuție, aport; parte; **chacun doit apporter son ~ à une œuvre de bienfaisance** fiecare trebuie să-și aducă contribuția la o operă de binefacere.
contingentement *s.m.* **1.** distribuire, repartizare; repartiție. **2.** limitare; **le ~ des importations d'alcool** limitarea importurilor de alcool.
contingenter *v.t.* **1.** a distribui, a repartiza, a împărți. **2.** a limita; **denrées contingentées** mărfuri limitate (la import, export).
continu, ~e *adj.* **1.** continuu; **un bruit ~** un zgomot continuu. **2.** asiduu, susținut; **sa réussite est due à un travail ~** reușita lui se datorează unei munci asidue. **3.** *(el.în expr.)* **courant ~** curent continuu. **4.** *(în expr.)* **à jet ~** fără întrerupere, fără oprire.
continuateur, -trice *s.m.f.* continuator; succesor, urmaș.
continuation *s.f.* **1.** continuare; **les syndicats ont décidé la ~ de la grève** sindicatele au hotărât continuarea grevei; **la ~ de la guerre** continuarea războiului. **2.** prelungire; **~ du programme de travail** prelungire a programului de muncă. **3.** *(fam.în expr.)* **bonne ~!** Petrecere frumoasă în continuare!
continuel, ~le *adj.* **1.** continuu, neîncetat, neîntrerupt; **faire des efforts ~s** a face eforturi neîntrerupte; **une pluie ~le** o ploaie continuă, neîncetată. **2.** frecvent, des; repetat; **il est mal vu à cause de ses absences ~les** este prost văzut din cauza absențelor sale repetate.
continuellement *adv.* (în mod) continuu, constant; neîncetat; **ce journal reçoit ~ des lettres de ses lecteurs** acest ziar primește neîncetat scrisori de la cititorii săi.
continuer I. *v.t.* **1.** a continua, a urma neîntrerupt; **~ ses études** a-și continua studiile; **~ sa route** a-și continua drumul; **la fête a continué après notre départ** petrecerea a continuat după plecarea noastră. **2.** a continua, a prelungi, a perpetua; **le nouveau gouvernement continue la politique du précédent** noul guvern continuă / duce mai departe politica celui precedent; **~ une tradition** a continua / a perpetua o tradiție. **II.** *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à, de***)* a continua, a persevera; **il continue à lire, malgré le bruit** continuă să citească, în ciuda zgomotului. **2.** a continua, a dura; a nu înceta; **la pluie continue** ploaia durează (nu încetează); **la séance continue** ședința continuă / durează. **3.** a se prelungi, a se întinde; **le jardin continue jusqu'à la rivière** grădina se întinde până la râu.
continuité *s.f.* continuitate.
continûment *adv.* (în mod) continuu, fără întrerupere; fără încetare.
continuo *s.m.* *(muz.)* bas instrumental care continuă pe toată durata melodiei.
continuum *s.m.* **1.** ansamblu omogen de elemente. **2.** *(fiz. în expr.)* **~ spatio-temporel** spațiu în patru dimensiuni, din care a patra este timpul.
contondant, ~e *adj.* contondent; tare; care rănește; **instrument ~** instrument contondent.
contorsion *s.f.* **1.** contorsiune, contractare (a mușchilor); răsucire a trupului sau a unei părți; deformare; **les ~s d'un acrobate** contorsiunile unui acrobat; **une ~ de douleur** o contorsiune de durere. **2.** strâmbătură, maimuțăreală, grimasă; schimonoseală; **il fait des ~s pour amuser les enfants** face maimuțăreli ca să distreze copiii.
contorsionner *v.r.* **1.** a se contorsiona, a se contracta; a se răsuci. **2.** a se strâmba, a se maimuțări, a se schimonosi.
contorsionniste *s.m.f.* (acrobat) contorsionist, echilibrist.
contour *s.m.* **1.** contur; formă; **tracer les ~s d'une figure** a trasa contururile unei figuri. **2.** limită; incintă; **le ~ d'une viile** limita unui oraș. **3.** meandru; **les ~s d'une rivière** meandrele unui râu.
contourné, ~e *adj.* **1.** deformat; răsucit; **des branches ~s** crengi răsucite. **2.** *(fig.)* afectat, forțat; **style ~** stil afectat. **3.** *(în heraldică, în expr.)* din profil, cu capul spre stânga; **animal ~** animal reprezentat cu capul spre stânga.

contournement *s.m.* **1.** conturare; înconjur, ocol. **2.** deformare, întortochere; **le ~ des jambes** deformarea picioarelor. **3.** *(c.f., în expr.)* **ligne de ~** linie secundară; deviație.
contourner I. *v.t.* **1.** a ocoli, a înconjura; **~ un obstacle** a ocoli un obstacol. **2.** a contura, a trasa, a da contur; **~ un dessin** a contura un desen. **3.** *(rar)* a deforma, a strâmba; a denatura; **la chaleur a contourné ce panneau** căldura a strâmbat / deformat acest panou; **~ la vérité** a denatura adevărul. **4.** a înconjura, a merge de-a lungul; **~ une rivière** a merge de-a lungul unui râu; **~ une île** a înconjura o insulă. **5.** *(în expr.)* **~ la loi** a eluda legea, a o încălca. **II.** *v.r.* a se strâmba, a se deforma.
contraceptif, -ive *adj., s.m. (med.)* anticoncepțional.
contraception *s.f.* ansamblul metodelor folosite pentru a împiedica concepția, apariția sarcinii.
contractant, ~e *adj., s.m.f. (jur.)* contractant; **les parties ~es** părțile contractante.
contracte *adj. (gram.greacă)* despre declinări și conjugări în care se află o contracție de vocale.
contracté, ~e *adj.* **1.** *(gram.)* contras. **2.** crispat, chircit, zgârcit; încordat; **muscles ~s** mușchi încordați.
contracter I. *v.t.* **1.** a contracta, a strânge; a zgârci; a reduce volumul; a chirci; **le froid contracte les corps** frigul contractă corpurile. **2.** a încorda; a crispa; **~ un muscle** a încorda un mușchi; **l'idée de parler en public le contracte** ideea de a vorbi în public îl crispează. **3.** a contracta; a încheia; a se angaja (prin contract); **~ une obligation** a contracta o obligație; **~ mariage** a încheia o căsătorie. **4.** a contracta, a lua (o boală, un obicei etc.); **~ des dettes / un emprunt** a contracta, a face datorii / un împrumut; **~ le typhus** a contracta tifosul, a se molipsi de tifos. **II.** *v.r.* **1.** a se contracta, a se strânge; **muscle qui se contracte** mușchi care se contractă. **2.** *(gram.)* a se contrage.
contractile *adj. (fiziol.)* contractil, contractabil; **la fibre musculaire est ~** fibra musculară este contractabilă.
contractilité *s.f. (fiziol.)* contractibilitate.
contraction *s.f.* **1.** contracție; crispare; încordare; **~ d'un muscle** contracția unui mușchi. **2.** *(fiz.)* contracție, micșorare a volumului; **~ par le froid** contracție prin frig / din cauza frigului. **3.** *(gram.)* contracție, contragere.
contractualisation *s.f.* acordarea statutului de agent contractual.
contractualiser *v.t.* a acorda cuiva statutul de agent contractual.
contractuel, ~le I. *adj.* **1.** *(jur.)* contractual, stipulat printr-un contract; **clauses ~les** clauze contractuale. **2.** *(în expr.)* **agent ~** agent contractual recrutat pe baza unui contract. **II.** *s.m.* agent de poliție contractual însărcinat cu depistarea infracțiunilor la regulile de staționare.
contractuellement *adv.* prin contract.
contracture *s.f.* **1.** *(fiziol.)* spasm muscular. **2.** *(arhit.)* îngustare a unei coloane în partea superioară.
contracturer *v.t. (med.)* a provoca o contracție a unui mușchi.
contradicteur *s.m.* **1.** adversar, opozant. **2.** *(jur.)* părțile opuse (într-un proces).
contradiction *s.f.* **1.** contradicție; opoziție; dezacord; **il ne supporte pas la ~** nu suportă contradicția; **esprit de ~** spirit de contradicție. **2.** contrazicere; nepotrivire; **les ~s d'un témoignage** contrazicerile unei mărturii. **3.** discordanță, dezacord; **vivre en ~ avec son entourage** a trăi în dezacord cu anturajul său.
contradictoire *adj.* **1.** contradictoriu, opus; contrar; incoerent; inconsecvent; **témoignage ~** mărturie contradictorie; **attitude ~** atitudine contradictorie, oscilantă. **2.** *(jur.)* referitor la unele acte de procedură încheiate în prezența părților.
contradictoirement *adv.* **1.** (în mod) contradictoriu; prin contradicție. **2.** *(jur.)* în prezența părților; **être jugé ~** a fi judecat în prezența părților.
contraignable *adj. (jur.)* care poate fi constrâns pe cale juridică.
contraignant, ~e *adj.* care constrânge; neplăcut; care obligă, silește; constrângător; supărător; **une obligation ~e** o obligație supărătoare / neplăcută.
contraindre I. *v.t.* **1.** a constrânge, a forța, a sili, a obliga; **on l'a contraint à parler** a fost silit să vorbească. **2.** a înfrâna, a stăvili, a domoli, a potoli; **~ ses penchants** a-și înfrâna pornirile. **3.** *(jur.în expr.)* **~ par voie de justice** a obliga pe cineva pe cale judiciară. **II.** *v.r.* **1.** a se forța, a se sili; **se ~ à faire une chose désagréable** a se sili să facă un lucru neplăcut. **2.** a se stăpâni, a se înfrâna; a se domina; **un homme habitué à se ~** un om obișnuit să se stăpânească.
contraint, ~e *adj.* **1.** constrâns; forțat; silit; *(în expr.)* **~ et forcé** din constrângere, constrâns și forțat; **je n'ai fait cela que ~ et forcé** n-am făcut-o decât din constrângere. **2.** stânjenit; jenat; afectat; reținut; stângaci; **il a l'air ~** pare stânjenit; **style ~** stil afectat, nefiresc; **une politesse ~e** o politețe afectată, reținută.
contrainte *s.f.* constrângere; restricție; forțare; silire; silnicie; **par ~** prin constrângere, prin forță; **obtenir qqch. par la ~** a obține ceva prin constrângere. **2.** obligație, regulă (de disciplină); **les ~s de la vie en société** obligațiile vieții în societate. **3.** jenă; reținere; **rire sans ~** a râde fără jenă, liber. **4.** *(jur.în expr.)* **~ par corps** arestare (pentru datornici).
contraire I. *adj.* **1.** contrar, opus; potrivnic; **votre opinion est ~ à la logique** părerea dv. este contrară logicii; **mots de sens ~** cuvinte cu sens opus; **vent ~** vânt ce bate din sens opus; **la vitesse de l'avion a été réduite par le vent ~** viteza avionului a fost redusă de vântul ce bătea din sens opus / din față. **2.** vătămător; dăunător, nociv; **le café est ~ aux insomniaques** cafeaua este dăunătoare pentru persoanele care suferă de insomnie. **3.** ostil, dușmănos, potrivnic; **un sort ~** o soartă potrivnică. **II.** *s.m.art.* **1.** contrariul, opusul; **cet enfant fait le ~ de ce qu'on lui dit** acest copil face contrariul a ceea ce i se spune; **soutenir le ~** a susține contrariul; **froid est le ~ de chaud** frig este opusul lui cald. **2.** *(în expr.)* **au ~ / bien au / tout au ~** din contră, dimpotrivă; **au ~ de** spre deosebire de; **au ~ de ses rivaux, cet athlète a une maîtrise de soi étonnante**

spre deosebire de adversarii săi, acest atlet are o uimitoare stăpânire de sine; **aller au ~ d'une chose** a se opune unui lucru; **c'est tout le ~ d'un génie** este un mediocru; **avis ~s** voturi împotrivă.

contrairement *adv.* (în mod) contrar; în opoziție (cu); **~ à ce qu'il prétend** contrar pretențiilor sale.

contralto (*pl.* **~s**) *s.m. (muz.)* **1.** contralto. **2.** contraltă.

contrapontiste, contrapuntiste, contrepointiste *s.m. (muz.)* contrapunctist, compozitor care folosește regulile contrapunctului.

contrapuntiste *s.m.* v. **contrapontiste**.

contrariant, ~e *adj.* **1.** contrariant, care contrariază; iritant; **esprit ~** spirit supărător, care contrariază. **2.** supărător, regretabil; de natură să contrarieze; **un incident ~** un incident regretabil.

contrarié, ~e *adj.* **1.** contrariat, supărat; nemulțumit; **avoir l'air ~** a părea supărat. **2.** combătut; împiedicat; **un amour ~** o dragoste împiedicată (de a se împlini). **3.** *(tehn.)* dispus în sens contrar; **assemblage à joints ~s** asamblare cu articulațiile dispuse în sens contrar.

contrarier *v.t.* **1.** a contraria; a nedumeri; **ses paroles m'ont contrarié** cuvintele lui m-au contrariat / nedumerit. **2.** a contracara, a combate, a împiedica; **~ les projets de qqn.** a contracara planurile cuiva. **3.** a neliniști, a indispune; **cette nouvelle l'a contrarié** această veste l-a neliniștit. **4.** *(tehn.)* a dispune pentru obținerea unui contrast; **~ les couleurs d'une étoffe** a dispune culorile unei stofe pentru a obține un contrast.

contrariété *s.f.* **1.** contrarietate; nemulțumire; iritare; indispoziție; **l'attitude de son ami lui a provoqué une grande ~** atitudinea prietenului său i-a provocat o mare iritare. **2.** contrarietate; obstacol; dificultate; **avoir des ~s** a întâmpina dificultăți. **3.** *(jur.în expr.)* **~ de jugements / d'arrêts** contradicție între două sentințe date acelorași părți.

contrarotatif, -ive *adj.* *(mec.în expr.)* **organes ~s** organe care se învârtesc în sens invers.

contrastant, ~e *adj.* contrastant; **effets ~s** efecte contrastante.

contraste *s.m.* contrast, deosebire; opoziție; **~ de deux caractères** deosebire între două caractere; **effet de ~** efect de contrast; **régler le ~** a regla contrastul (la un televizor).

contrasté, ~e *adj.* care prezintă contraste; **couleurs ~es** culori care prezintă contraste.

contraster I. *v.i. (cu prep.* **avec***)* a contrasta (cu), a fi în contrast (cu); **ses paroles contrastent avec son attitude** vorbele lui contrastează cu atitudinea sa; **ces deux couleurs contrastent violemment** aceste două culori contrastează puternic. **II.** *v.t.* a pune în contrast, în opoziție; **~ les couleurs** a pune culorile în contrast.

contrat *s.m.* **1.** *(jur.)* contract; **~ de travail** contract de muncă; **~ de mariage** contract de căsătorie; **exécuter un ~** a executa un contract. **2.** *(arg.)* înțelegere în vederea unui asasinat.

contravention *s.f. (jur.)* contravenție.

contraventionnel, ~le *adj. (jur.)* contravențional; **délit ~** delict contravențional.

contravis *s.m.* părere opusă alteia (precedente).

contre I. *prep.* **1.** împotriva, contra; în ciuda; în pofida; **nager ~ le courant** a înota împotriva curentului; **un remède ~ la grippe** un leac împotriva gripei; **se battre ~ qqn.** a se bate împotriva cuiva; **~ tout attente** contrar tuturor așteptărilor; **~ le gré de qqn.** împotriva voinței cuiva; **~ vents et marées** în ciuda tuturor greutăților; **envers et ~ tous** în ciuda tuturor piedicilor. **2.** aproape de, lângă, la, lipit de, alături de; **pousser le lit ~ le mur** a împinge patul la perete; **il fit construire un appentis ~ la maison** a construit o anexă lângă casă; **serrer son enfant ~ sa poitrine** a-și strânge copilul la piept. **3.** în schimbul, pentru; **il a troqué sa vieille voiture ~ une moto** și-a schimbat mașina sa veche pentru o motocicletă; **il a offert ses services ~ un certain avantage** și-a oferit serviciile în schimbul unui anumit avantaj. **4.** de; **s'appuyer ~ un pilier** a se sprijini de un stâlp; **sa voiture s'est écrasée ~ un arbre** mașina sa s-a zdrobit de un copac. **5.** față de, la (exprimând proporția); **l'opposition a gagné les élections par 65% ~ 35%** opoziția a câștigat alegerile cu 65% față de 35%; **il paraît dix livres quelconques ~ un bon** apar zece cărți banale la una bună; **parier à cent ~ un** a paria o sută la unu. **II.** *adv.* **1.** contra, împotrivă; **être ~** a fi împotrivă; **voter ~** a vota împotrivă. **2.** *(în expr.)* **ci-~** alături, alăturat; **vous trouverez ci-~ la lettre en question** veți găsi alăturat scrisoarea în chestiune; **là-~** împotrivă; **faites comme vous voulez, je n'ai rien là-~** faceți cum credeți, nu am nimic împotrivă; **par ~** dimpotrivă; în schimb; **la fourrure est indigène, par ~ elle n'est pas chère** blana este indigenă, în schimb nu e scumpă. **III.** *s.m.* **1.** contra, contrariul, opusul; **le pour et le ~** pentru și contra. **2.** dezavantaj, inconvenient; **peser le pour et le ~ avant de prendre une décision** a cântări avantajele și inconvenientele înainte de a lua o hotărâre.

contre-alizé (*pl.* **contre-alizés**) *s.m. (geogr.)* contraalizeu.

contre-allée (*pl.* **contre-allées**) *s.f.* alee laterală (paralelă cu aleea principală).

contre-amiral (*pl.* **contre-amiraux**) *(mar.)* contraamiral.

contre-appel (*pl.* **contre-appels**) *s.m. (mil.)* apel suplimentar, apel de verificare.

contre-assurance (*pl.* **contre-assurances**) *s.f.* asigurare suplimentară care o garantează pe prima.

contre-attaque (*pl.* **contre-attaques**) *s.f. (mil.)* contraatac.

contre-attaquer *v.i., v.t. (mil.)* a contraataca.

contrebalancer I. *v.t.* **1.** a contrabalansa; a cumpăni; a echilibra; **poids qui en contrebalance un autre** greutate care contrabalansează o altă greutate. **2.** a egala (în valoare, în merit, în forță); **les bénéfices contrebalancent les pertes** beneficiile egalează pierderile. **II.** *v.r.* **1.** a se contrabalansa. **2.** *(pop.)* a nu se sinchisi; **s'en ~** a nu-i păsa; a-l durea în cot, a nu se sinchisi de nimic.

contrebande *s.f.* contrabandă; **marchandises de ~** mărfuri de contrabandă.

contrebandier, -ère *adj., s.m.f.* contrabandist.

contrebas *s.m.* loc situat la nivel inferior; *(în expr.)* **en ~ a.** în jos, la nivel inferior; **talus en ~** taluz situat la nivel inferior; **b.** de jos în sus.

contrebasse *s.f. (muz.)* contrabas.
contrebassiste *s.m. (muz.)* contrabasist, contrabas.
contrebatterie *s.f. (mil.)* contrabaterie.
contrebattre *v.t. (mil.)* a răspunde la tirul inamic.
contre-bord (à) *loc.adv. (mar.)* **aller à ~** a veni unul în fața celuilalt (despre două nave).
contre-boutant (*pl.* **contre-boutants**) *s.m.* proptea.
contre-bouter, contre-buter *v.t.* a propti, a întări, a sprijini cu proptele.
contrecarre *s.m. (arg.)* **1.** piedică, obstacol. **2.** *(în expr.)* **faire du ~** a se împotrivi.
contrecarrer *v.t.* a contracara; a zădărnici; a neutraliza; a anihila; **~ les projets de qqn.** a contracara planurile cuiva.
contrechamp *s.m. (cinema)* scenă filmată în sens opus celei precedente.
contre-chant *s.m. (muz.)* frază melodică intonată în același timp cu tema.
contrechâssis *s.m. (constr.)* rama ferestrei exterioare.
contreclef *s.f. (arhit.)* fiecare din bolțarele care încadrează cheia de boltă.
contrecœur *s.m.* **1.** *(constr.)* fund de cămin, șemineu. **2.** *(c.f.)* contrașină. **3.** *(în expr.)* **à ~** în silă, fără tragere de inimă; contra voinței sale; fără plăcere; **faire une chose à ~** a face un lucru fără tragere de inimă.
contrecollage *s.m. (tehn.)* suprapunere de materiale lipite între ele.
contrecoller *v.t. (tehn.)* a suprapune materiale lipite între ele.
contrecoup *s.m.* **1.** repercusiune; ricoșeu; **le ~ d'une balle** ricoșeul unui glonț. **2.** *(fig.)* urmare, repercusiune, rezultat; consecință; **les ~s d'une crise économique** urmările unei crize economice. **3.** *(în expr.)* **par ~** în mod indirect; **par son attitude, il a nui à sa réputation et, par ~, à sa famille** prin atitudinea sa, a adus prejudicii reputației sale și, în mod indirect, familiei sale.
contre-courant, contrecourant *s.m.* **1.** *(fiz., chim.)* contracurent. **2.** *(în expr., mar.)* **naviguer à ~** a naviga contra curentului; **vivre à ~** a trăi în opoziție cu epoca sa.
contre-courbe *s.f. (arhit., c.f.)* contracurbă.
contre-culture, contreculture curent cultural care respinge valorile culturale tradiționale.
contre-danse *s.f.* **1.** contradans. **2.** *(fam.)* contravenție.
contre-dénonciation *s.f. (jur.)* avertisment dat unui debitor.
contre-digue *s.f.* lucrare de consolidare a digului principal.
contredire I. *v.t.* **1.** a contrazice; **il ne supporte pas qu'on le contredise** nu suportă să fie contrazis. **2.** a obiecta, a contesta; **ce témoignage contredit vos affirmations** această mărturie vă contestă afirmațiile. **3.** a dezminți; **les événements contredisent nos prévisions** evenimentele dezmint previziunile noastre. **II.** *v.r.* **1.** a se contrazice; **le témoin s'est contredit tout le temps** martorul s-a contrazis tot timpul. **2.** a se opune, a fi în contradictoriu; **ces déclarations se contredisent** aceste declarații se opun una alteia.
contredit *s.m.* **1.** afirmație contestabilă; **propos sujets à ~** cuvinte contestabile. **2.** *(în expr.)* **sans ~** fără îndoială, fără doar și poate; indiscutabil; **Jean est, sans ~, le meilleur élève de notre classe** Jean este, indiscutabil, cel mai bun elev din clasa noastră.
contrée *s.f.* ținut, regiune; meleag; loc; **une ~ riche** o regiune bogată.
contre-écrou (*pl.* **contre-écrous**) *s.m. (tehn.)* contrapiuliță.
contre-électromotrice *adj.f. (în expr.)* **force ~** forță contraelectromotoare.
contre-emploi (*pl.* **contre-emplois**) *s.m.* rol care nu se potrivește unui actor.
contre-empreinte (*pl.* **contre-empreintes**) *s.f. (tehn.)* amprentă luată pe o amprentă inițială.
contre-enquête (*pl.* **contre-enquêtes**) *s.f.* anchetă de verificare a unei anchete anterioare.
contre-épaulette (*pl.* **contre-épaulettes**) *s.f. (mil.)* contraepolet, epolet fără franjuri / ciucuri.
contre-épreuve (*pl.* **contre-épreuves**) *s.f. (tehn.)* contraprobă, probă de verificare a unei probe anterioare.
contre-espionnage *(pl. nefolosit) s.m.* contraspionaj.
contre-essai (*pl.* **contre-essais**) *s.m.* v. **contre-épreuve**.
contre-exemple (*pl.* **contre-exemples**) *s.m. (log., mat.)* exemplu care contrazice un enunț.
contre-expertise (*pl.* **contre-expertises**) *s.f.* contraexpertiză.
contre-extension (*pl.* **contre-extensions**) *s.f. (chir.)* imobilizarea părții superioare a unui membru luxat sau fracturat.
contrefaçon *s.f.* contrafacere; plăsmuire; reproducere, imitație frauduloasă.
contrefacteur *s.m.* falsificator.
contrefaction *s.f.* falsificare, reproducere frauduloasă (de monede, sigilii etc.).
contrefaire *v.t.* **1.** a imita, a copia, a face pe; a mima; a parodia; **~ la démarche de qqn.** a imita mersul cuiva; **~ la voix de qqn.** a imita vocea cuiva; **~ l'idiot** a face pe prostul. **2.** a contraface, a imita fraudulos; a falsifica; **~ une signature** a falsifica o semnătură. **3.** a simula; a deforma, a preface; **~ la folie** a simula nebunia. **4.** a denatura, a deghiza; **~ sa voix** a-și denatura vocea.
contrefait, ~e *adj.* **1.** contrafăcut, falsificat; **une écriture ~e** un scris contrafăcut. **2.** slut, pocit; schimonosit; diform; **homme au corps ~** un om cu un corp diform. **3.** simulat, artificial; **voix ~e** voce simulată, prefăcută.
contre-fenêtre (*pl.* **contre-fenêtres**) *s.f.* parte interioară a unei ferestre duble.
contre-fer (*pl.* **contre-fers**) *s.m. (tehn.)* piesă metalică aplicată la fierul unei unelte (rindea etc.).
contre-feu (*pl.* **contre-feux**) *s.m.* **1.** foc aprins special pentru a izola un incendiu de pădure. **2.** *(constr.)* fund de cămin, șemineu.
contre-fiche (*pl.* **contre-fiches**) *s.f. (constr.)* contrafișă.
contreficher *v.r. (pop.)* a nu-i păsa; a nu se sinchisi; a-l durea în cot; **je m'en contrefiche!** Puțin îmi pasă!; Mă doare-n cot!

contre-fil, contrefil (*pl.* **contre-fils**) *s.m.* sens contrar, răspăr; **à ~** în răspăr, în sens contrar.
contre-filet *s.m.* *(culinar)* cap de mușchi de vacă.
contrefort *s.m.* **1.** *(arhit.)* contrafort. **2.** *(c.f.)* sprijin-contrafort. **3.** ștaif. **4.** lanț de munți laterali.
contrefoutre *v.r.* *(pop.)* a nu-i păsa; a nu se sinchisi; a-l durea în cot; **je m'en contrefous!** Puțin îmi pasă!; Mă doare-n cot!
contre-fugue (*pl.* **contre-fugues**) *s.f.* *(muz.)* fugă cu tema inversă celei inițiale.
contre-haut (en) *loc.adv.* **a. en ~** sus, la nivel superior; **le château est situé en ~ de la route** castelul este situat la nivel superior față de șosea; **b.** de sus în jos.
contre-indication (*pl.* **contre-indications**) *s.f.* *(med.)* contraindicație; **les ~s d'un médicament** contraindicațiile unui medicament.
contre-indiquer *v.t.* *(med.)* a contraindica; **un médicament contre-indiqué** un medicament contraindicat.
contre-jour *s.m.invar.* iluminarea unui obiect din partea inversă celei din care este privit; **à ~** în sens opus celui din care vine lumina.
contre-la-montre *s.m.invar.* *(sport)* probă ciclistă contra cronometru.
contre-lettre (*pl.* **contre-lettres**) *s.f.* *(jur.)* act secret care anulează sau modifică prevederile unui act aparent.
contremaître, ~sse *s.m.f.* **1.** *(tehn.)* contramaistru. **2.** *(c.f., fabrici)* șef de echipă. **3.** *(mar.înv.)* al treilea ofițer de manevră la bord. **4.** *(ornit.)* specie de păsări din Paraguay.
contremander *v.t.* a contramanda, a revoca, a anula (un ordin, o dispoziție).
contre-manifestant, ~e (*pl.* **contre-manifestants**) *s.m.f.* contramanifestant.
contre-manifestation (*pl.* **contre-manifestations**) *s.f.* contramanifestație.
contre-manifester *v.i.* a contramanifesta, a lua parte la o contramanifestație.
contre-marche *s.f.* **1.** *(mil.)* contramarș. **2.** *(constr.)* contratreaptă, partea verticală a unei trepte.
contremarque *s.f.* **1.** contramarcă. **2.** marcă, ștampilă suplimentară.
contremarquer *v.t.* a pune, a aplica o ștampilă suplimentară; a contraștampila.
contre-mesure (*pl.* **contre-mesures**) *s.f.* **1.** măsură care se opune alteia considerate nepotrivită. **2.** *(muz.în expr.)* **jouer à ~** a cânta în contratimp.
contre-mine (*pl.* **contre-mines**) *s.f.* *(mil.înv.)* contramină, tranșee subterană pentru depistarea și descoperirea minelor inamicului.
contre-miner *v.t.* **1.** *(mil.)* a săpa o contramină. **2.** *(fig.)* a săpa; a zădărnici; **~ les projets de qqn.** a zădărnici planurile cuiva.
contre-mur (*pl.* **contre-murs**) *s.m.* *(constr.)* zid de protecție.
contre-offensive (*pl.* **contre-offensives**) *s.f.* *(mil.)* contraofensivă.
contre-ordre *s.m.* v. **contrordre**.
contrepartie *s.f.* **1.** *(în contabilitate)* contrapartidă, dublura unui registru. **2.** *(la bursă)* negociere în scop personal a valorilor încredințate de altcineva. **3.** *(fig.)* părere contrară; **prendre la ~ de ce qu'on dit** a exprima contrariul a ceea ce se afirmă, a susține părerea opusă / contrară. **4.** *(în expr.)* **en ~** în contrapartidă, în compensație, în schimb.
contre-passation (*pl.* **contre-passations**) *s.f.*, **contre-passement** (*pl.* **contre-passements**) *s.m.* anularea unui înscris contabil prin altul opus celui dintâi.
contre-passer *v.t.* **1.** *(ec.)* a restitui o scrisoare de schimb. **2.** a rectifica un înscris (într-un registru, într-un jurnal).
contre-pente, contrepente (*pl.* **contre-pentes, contrepentes**) *s.f.* *(geogr.)* contrapantă, pantă a unui munte / deal opusă alteia.
contre-percer *v.t.* *(tehn.)* a străpunge în sens contrar.
contre-performance (*pl.* **contre-performances**) *s.f.* *(sport)* eșec, înfrângere.
contre-peser *v.t.* a contrabalansa, a echilibra, a cumpăni.
contrepet *s.m.*, **contrepèterie, contrepetterie** *s.f.* intervertire de litere sau silabe într-un grup de cuvinte rezultând un nou sens, în general hazliu.
contre-pied (*pl.* **contre-pieds**) *s.m.* **1.** *(vân.)* pistă falsă urmată de câini. **2.** contrariu; **prendre le ~ d'une opinion** a susține contrarul unei opinii. **3.** *(sport, în expr.)* **être à ~** a fi prins pe picior greșit.
contre-placage (*pl.* **contre-placages**) *s.m.* contraplacaj.
contre-plaqué (*pl.* **contre-plaqués**) *s.m.* **1.** furnir pentru placaje. **2.** placaj.
contre-plaquer *v.t.* a asambla prin contraplacaj.
contre-plongée (*pl.* **contre-plongées**) *s.f.* *(cinema, TV)* filmare făcută de jos în sus.
contrepoids *s.m.* **1.** *(tehn.)* contragreutate; **~ d'horloge** contragreutate a unei pendule. **2.** *(fig.)* contrapondere; compensație, cumpănire, contrabalansare, echilibrare; **son bon cœur fait ~ à son mauvais caractère** sufletul său bun îi contrabalansează caracterul rău.
contre-poil *s.m.* răspăr; *(în expr.)* **à ~** în răspăr; *(fig.)* în răspăr, potrivnic, ostil; **prendre qqn. à ~** a lua pe cineva în răspăr, a-l irita.
contrepoint *s.m.* *(muz.)* contrapunct.
contrepointiste *s.m.* v. **contrapontiste**.
contrepoison *s.m.* leac împotriva otrăvii, antidot.
contre-porte (*pl.* **contre-portes**) *s.f.* ușă capitonată.
contre-pouvoir (*pl.* **contre-pouvoirs**) *s.m.* putere care se opune autorității.
contre-préparation (*pl.* **contre-préparations**) *s.f.* *(mil.)* bombardament urmărind să neutralizeze un atac al artileriei inamice.
contre-projet (*pl.* **contre-projets**), **contreprojet** *s.m.* contraproiect.
contreproposition *s.f.* contrapropunere.
contrer *v.t.,v.i.* **1.** *(la bridge)* a contra. **2.** *(fig.fam.)* a se opune, a contracara; **~ qqn.** a se opune cuiva.
contre-rail (*pl.* **contre-rails**) *s.m.* **1.** *(c.f.)* contrașină. **2.** *(constr.)* labă de iepure.
contre-réforme *s.f.* *(ist.)* contrareformă.
contre-révolution (*pl.* **contre-révolutions**) *s.f.* contrarevoluție.
contre-révolutionnaire (*pl.* **contre-révolutionnaires**) *adj., s.m.f.* contrarevoluționar.

contrescarpe *s.f. (mil.)* contraescarpă.
contreseing *s.m.* contrasemnătură.
contresens *s.m.* **1.** interpretare contrară semnificației unui text. **2.** *(în expr.)* **à ~** în sens contrar celui normal, pe dos, pe de-a-ndoaselea; în răspăr; **comprendre à ~** a înțelege pe dos.
contresignataire *adj., s.m.f.* persoană care contrasemnează un act.
contresigner *v.t.* a contrasemna; **décret du Président contresigné par un ministre** decret al Președintelui contrasemnat de un ministru.
contre-sujet (*pl.* **contre-sujets**) *s.m. (muz.)* contrasubiect, melodie care apare concomitent cu subiectul unei fugi.
contretemps *s.m.* **1.** circumstanță / împrejurare neprevăzută, nepotrivire, inoportunitate; **à ~** în contratimp; într-un moment nepotrivit; **agir à ~** a acționa într-un moment nepotrivit; **être empêché d'agir par un ~** a fi împiedicat să acționeze de o împrejurare neprevăzută. **2.** *(muz.)* contratimp.
contre-timbre (*pl.* **contre-timbres**) *s.m.* ștampilă aplicată pe hârtii timbrate pentru a indica o modificare a valorii lor.
contre-tirage (*pl.* **contre-tirages**) *s.m. (tehn.)* probă de control.
contre-tirer *v.t. (tehn.)* a face o probă de control.
contre-torpilleur (*pl.* **contre-torpilleurs**) *s.m. (mar.)* contratorpilor.
contretype *s.m. (foto)* contratip.
contre-ut (*pl.* **contre-uts, contre-ut**) *s.m. (muz.)* (nota) contra-do.
contre-valeur (*pl.* **contre-valeurs**), **contrevaleur** *s.f. (ec., fin.)* contravaloare.
contrevallation *s.f. (mil.înv.)* șanț săpat de asediatori în jurul unei fortificații pentru a împiedica ieșirea celor asediați.
contrevenant, ~e *s.m.f.* contravenient; **les ~s paieront une amende** contravenienții vor plăti amendă.
contrevenir *v.i. (cu prep.* **à***)* a contraveni, a încălca (legea, regula).
contrevent *s.m.* **1.** oblon. **2.** *(constr.)* contravântuire.
contreventement *s.m.* v. **contrevent.**
contrevérité, contre-vérité (*pl.* **contre-vérités**) *s.f.* **1.** afirmație făcută astfel încât să se înțeleagă contrariul. **2.** neadevăr, minciună; **un tissu de ~s** un ghem de minciuni.
contre-visite (*pl.* **contre-visites**) *s.f. (med.)* contravizită.
contre-voie (*pl.* **contre-voies**) *s.f.* **1.** *(c.f.)* șine paralele cu altele, circulația pe cele două perechi de șine făcându-se în sens invers. **2.** *(în expr.)* **à ~** în sens opus, invers; **monter / descendre à ~** a urca / a coborî în / din tren pe partea opusă peronului.
contribuable *s.m.f.* contribuabil; **répartir l'impôt entre les ~s** a repartiza impozitul între contribuabili.
contribuer *v.i. (cu prep.* **à***)* **1.** a contribui (la), a-și aduce contribuția (la) **~ au succès d'une initiative** a contribui la succesul unei inițiative; **~ au progrès de la science** a contribui la progresul științei. **2.** a contribui, a lua parte, a colabora, a coopera (la); **~ aux frais d'une publication** a contribui la acoperirea cheltuielilor unei publicații.
contributif, -ive *adj.* contributiv, referitor la o contribuție; **part ~-ive** parte contributivă.
contribution *s.f.* **1.** contribuție; aport; **mettre qqn. à ~** a pune pe cineva la contribuție. **2.** impozit; **payer des ~s** a plăti impozit. **3.** colaborare; concurs; **apporter sa ~ à une œuvre** a-și aduce concursul / a colabora la o operă.
contrister (*lit.*) *v.t.* a întrista, a mâhni, a îndurera, a indispune, a necăji; **cette nouvelle l'a contristé** această știre l-a întristat.
contrit, ~e *adj.* **1.** *(teol.)* pocăit. **2.** trist, abătut, întristat, îndurerat; **un air ~** un aer îndurerat.
contrition *s.f.* **1.** *(teol.)* căință, pocăință; penitență; **acte de ~** act de pocăință. **2.** remușcare, regret.
contrôlabilité *s.f.* caracterul a ceea ce este controlabil.
contrôlable *adj.* controlabil, care poate fi controlat, verificat; **ses affirmations peuvent être aisément ~s** afirmațiile sale pot fi ușor verificate.
controlatéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (med.)* controlateral, situat în jumătatea opusă; **paralysie ~e** paralizie controlaterală.
contrôle *s.m.* **1.** control; verificare; **~ d'une comptabilité** verificarea unei contabilități; **~ sanitaire** control sanitar; **montrer ses billets au ~** a-și arăta biletele la control. **2.** control, biroul controlorilor; **passer au ~** a trece pe la control. **3.** supraveghere continuă; cenzură; stăpânire; **~ de soi** stăpânire de sine. **4.** *(în expr.)* **perdre le ~ d'un véhicule** a nu mai fi stăpân pe un vehicul, a pierde controlul asupra comenzilor unui vehicul.
contrôler I. *v.t.* **1.** a controla, a verifica; **~ la gestion d'une entreprise** a controla gestiunea unei întreprinderi; **~ la fidélité d'une traduction** a verifica fidelitatea unei traduceri. **2.** a supraveghea, a urmări; a controla; *(mil.)* **les troupes contrôlent cette zone** trupele controlează / supraveghează această zonă. **3.** *(fig.)* a stăpâni, a domina; **~ ses réactions** a-și stăpâni reacțiile. **II.** *v.r.* a se controla; a se stăpâni; **il ne se contrôle plus quand il est furieux** când este mânios, nu se mai controlează.
contrôleur, -euse I. *s.m.f.* controlor; **~ des chemins de fer** controlor la calea ferată. **II.** *s.m. (tehn.)* aparat de control.
controller *s.m. (mec., el.)* comutator multiplu care comandă mai multe circuite electrice.
controrder *s.m.* contraordin.
controuvé, ~e *adj.* născocit, scornit, inventat (în scop rău).
controuver *v.t.* a născoci, a scorni, a inventa (lucruri neadevărate).
controversable *adj.* care poate fi controversat, controversabil; **opinions ~s** păreri controversabile.
controverse *s.f.* controversă, discuție în contradictoriu; dezbatere; **ce discours a suscité une vive ~** acest discurs a stârnit o vie controversă.
controversé, ~e *adj.* controversat; contestat; **une théorie ~e** o teorie controversată.
controverser *v.t.* a controversa, a dezbate, a discuta în contradictoriu asupra unei probleme de principiu; a polemiza.

controversiste *s.m. (relig.)* persoană care dezbate teme de controversă religioasă, dogme.

1. contumace *s.f. (jur.)* contumacie; **il a été condamné par ~** a fost condamnat în contumacie.

2. contumace, contumax *adj., s.m.f.* (persoană) care nu se prezintă la proces.

contus, ~e *adj.* rezultat în urma unei contuzii, lovit; **plaie ~e** plagă datorată unei contuzii.

contusion *s.f.* contuzie, contuziune; lovitură; **le conducteur a subi une légère ~** șoferul a suferit o ușoară contuzie.

contusionner *v.t.* a contuziona, a provoca, a produce o contuzie; a lovi.

conurbation *s.f.* conurbație, aglomerare urbană formată dintr-un oraș împreună cu suburbiile sale sau din câteva orașe învecinate.

convaincant, ~e *adj.* convingător; **un argument ~** un argument convingător.

convaincre *v.t.* **1.** a convinge; **mes arguments ont réussi à le ~** argumentele mele au reușit să-l convingă. **2.** a aduce dovezi împotriva cuiva; a-l face să-și recunoască vina; **~ qqn. de trahison** a face pe cineva să-și recunoască trădarea, a i-o dovedi cu probe.

convaincu, ~e *adj.* convins; sigur; **je suis ~ de son innocence** sunt convins de nevinovăția sa; **c'est un homme honnête, j'en suis ~** este un om cinstit, sunt sigur de asta.

convalescence *s.f. (med.)* convalescență.

convalescent, ~e *adj., s.m.f. (med.)* convalescent.

convecteur *s.m. (tehn.)* convector, aparat de condiționare a aerului.

convection, convexion *s.f. (fiz., meteo)* convecție.

convenable *adj.* **1.** convenabil; acceptabil, admisibil, mulțumitor, satisfăcător; **c'est une solution ~ pour les deux parties** e o soluție acceptabilă pentru ambele părți; **un appartement ~** un apartament convenabil, mulțumitor, satisfăcător. **2.** *(despre ținută, purtare)* decent; cuviincios; corect; **ne ris pas si fort, ce n'est pas ~** nu râde atât de tare, nu este cuviincios, nu se face; **une personne ~** o persoană educată, bine; **une tenue ~** o ținută decentă, corectă. **4.** *(cu prep.* **à***)* potrivit cu; conform cu; proporțional cu; **avoir un train de vie ~ à ses revenus** a duce o viață potrivită cu veniturile sale.

convenablement *adv.* **1.** (în mod) cuviincios; decent, cu decență; **il est ~ vêtu** e îmbrăcat decent. **2.** mulțumitor, satisfăcător; **il parle le français ~** vorbește franceza mulțumitor. **3.** (*cu prep.* **à**) conform cu, în raport cu; **il vit ~ à ses revenus** trăiește conform veniturilor sale, după veniturile sale.

convenance *s.f.* **1.** potrivire, acord; afinitate; **il y a entre ces deux époux une grande ~ de goûts** între acești doi soți există o mare potrivire / afinitate de gusturi. **2.** potrivire; *(gram.)* proprietate, corectitudine; **la ~ des termes** proprietatea / corectitudinea termenilor folosiți. **3.** *(la pl.)* cuviință, decență; conveniențe, uzanțe; **observer les ~s** a respecta conveniențele; **contraire aux ~s** contrar conveniențelor, nepotrivit. **4.** confort; comoditate; gust; **avoir une chose à sa ~** a avea un lucru după gustul tău, așa cum îți convine. **5.** *(la pl.)* motive, rațiuni; **démissionner pour ~s personnelles** a demisiona din motive personale.

convenir I. *v.i.* **1.** *(cu prep.* **de***)*; conjugat cu auxiliarul **être** și *(fam.)* cu auxiliarul **avoir** a se înțelege, a se pune de acord, a cădea de acord; a hotărî, a stabili; **ils sont convenus de se revoir lundi** s-au înțeles să se revadă luni; **ils sont convenus du prix de cette maison** s-au înțeles asupra prețului acestei case. **2.** a recunoaște; **il a fait une faute et il en convient** a făcut o greșeală și recunoaște. **3.** (*conjugat cu auxiliarul* **avoir**) a conveni, a plăcea; **le prix de cette maison m'a convenu** prețul acestei case mi-a convenit; **cette situation ne lui a pas convenu** această situație nu i-a plăcut, nu i-a fost pe plac; **ça me convient** îmi place, mă aranjează. **II.** *v.impers.* **1.** *(cu prep.* **de**, *cu inf.)* se cuvine, se cade (să); **il convient de se taire quand qqn. parle** se cade să tăcem când cineva vorbește. **2.** *(cu conj.* **que**, *cu conjunctiv)* trebuie, este necesar să, e bine să; **il convient que vous interveniez dans cette dispute** trebuie să interveniți în această dispută. **III.** *v.r.* **1.** a se potrivi (reciproc) **ils se conviennent, ils se marieront** se potrivesc, se vor căsători.

convent *s.m.* adunare generală a unei loji masonice.

convention *s.f.* **1.** convenție, înțelegere, acord, pact; aranjament; contract; **signer une ~** a semna un acord; **~s collectives** acord între patronat și salariați. **2.** *(la pl.)* stipulații, clauze ale unui acord. **3.** *(la pl.)* deprinderi; obiceiuri (stabilite prin tradiție) convenție; conveniențe; uzanțe; **les ~s sociales** uzanțele, convențiile sociale. **4.** *(în artă)* convenție, înțelegere tacită în admiterea unor procedee; **les ~s du théâtre** convențiile teatrale. **5.** *(în expr.)* **de ~** convențional; **un langage de ~** un limbaj convențional; *(peior.)* artificial, nesincer; fățarnic; **sentiments de ~** sentimente nesincere; *(ist.)* **la Convention nationale** Convențiunea, Adunarea constituantă franceză (din timpul revoluției franceze).

conventionnalisme *s.m.* **1.** caracter convențional, conformist; *(în artă)* tendință de a se conforma unor conveniențe. **2.** *(fil.)* convenționalism.

conventionné, ~e *adj.* legat prin convenție (mai ales pe tărâm medico-social).

conventionnel, ~le I. *adj.* **1.** convențional; admis prin înțelegere; **acte ~** act convențional; **langage ~** limbaj convențional; **obligation ~le** obligație ce rezultă dintr-un acord. **2.** *(fig.)* convențional, artificial; conformist; **terminer une lettre par une formule ~le** a încheia o scrisoare printr-o formulă convențională, de politețe. **3.** *(mil. în expr.)* **armement ~** armament convențional, altul decât cel nuclear, biologic sau chimic. **II.** *s.m. (ist.)* membru al Convențiunii (din timpul revoluției franceze).

conventionnellement *adv.* **1.** (în mod) convențional. **2.** prin convenție.

conventionnement *s.m.* acord încheiat între medici și organisme de stat (în Franța).

conventionner *v.t.* a încheia un acord între medici și organisme de stat; **clinique conventionnée** clinică legată de organisme de stat prin acord (în Franța).

conventuel, ~le *adj.* mănăstiresc; de mănăstire; **maison ~le** mănăstire; **vie ~le** viață de mănăstire.

convenu, ~e *adj.* **1.** convenit, stabilit, admis; **c'est une chose ~e** e un lucru stabilit; **il est arrivé à huit heures comme ~** a sosit la ora opt, așa cum s-a stabilit. **2.** *(fig.)* convențional, artificial; **langage ~** limbaj convențional.

convergence *s.f.* **1.** *(fiz., mat.)* convergență; **la ~ de deux lignes** convergența a două linii. **2.** *(fig.)* convergență, tendință comună de a merge spre același țel; **la ~ de nos efforts** convergența eforturilor noastre.

convergent, ~e *adj.* **1.** *(fiz., mat.)* convergent, care converge; **lignes ~es** linii convergente. **2.** *(fig.)* care tind spre același scop; **efforts ~s** eforturi convergente.

converger *v.i.* **1.** a converge; a se îndrepta către; **faire ~ des troupes sur une viile** a îndrepta trupe spre un oraș. **2.** *(fig.)* a se îndrepta, a tinde spre același scop; **ils ont des idées qui convergent** ideile lor converg, merg în aceeași direcție.

convers, ~e *adj.* *(despre călugări)* folosit la treburile gospodărești (în mănăstire).

conversation *s.f.* **1.** conversație, vorbă, discuție; **engager la ~ avec qqn.** a intra în vorbă cu cineva; **soutenir la ~** a susține conversația; **~téléphonique** conversație / convorbire telefonică; **changer de ~** a schimba vorba; **il a fait les frais de la ~** el a fost subiectul conversației, nu s-a vorbit decât despre el. **2.** tratative; discuții (secrete); **~s diplomatiques** tratative diplomatice. **3.** limbă familiară, folosită curent; **dans la~ courante** în limba curentă; *(fam.)* **avoir de la ~** a avea mereu ceva de spus; a se exprima cu ușurință.

converse *s.f.* *(arg.)* conversație. **2.** *(în expr.)* **faire sa victime à la ~** a escroca pe cineva ținându-l de vorbă; **lever le client à la ~** a ademeni pe cineva cu vorbe frumoase.

converser *v.i.* a conversa, a sta de vorbă, a dialoga; a se întreține, a discuta.

conversion *s.f.* **1.** *(ec., fin.)* convertire; conversiune; **~ des monnaies** conversiunea banilor. **2.** *(bis.)* convertire; **la ~ d'un païen** convertirea unui păgân. **3.** *(fig.)* schimbare de opinie, de idei; adeziune; convertire; **~ au libéralisme** convertire la ideile liberalismului. **4.** *(mii.)* schimbare de direcție; **la troupe effectue une ~** trupa efectuează o schimbare de direcție. **5.** *(inform.)* schimbare a unui cod. **6.** *(sport)* întoarcere pe loc executată de un schior.

converti, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(bis.)* convertit; **un pécheur ~** un păcătos convertit, adus pe calea cea bună. **2.** *(în expr.)* **prêcher un ~** a încerca să convingă o persoană deja convinsă.

convertibilité *s.f.* *(ec., fin.)* convertibilitate; **~ d'une monnaie** convertibilitatea unei monede.

convertible *adj.* **1.** *(ec., fin.)* convertibil; **monnaie ~** monedă convertibilă. **2.** convertibil, care prin transformare poate avea alte întrebuințări.

convertir I. *v.t.* **1.** *(bis.)* a converti pe cineva; **~ un athée à la foi** a converti un ateu la credință. **2.** *(ec., fin.)* a converti, a schimba; **~ des francs en dollars** a schimba franci în dolari. **3.** a transforma; **~ de la fonte en acier** a transforma fonta în oțel. **II.** *v.r.* a se transforma, a se schimba; **l'alcool se convertit en vinaigre** alcoolul se transformă în oțet. **2.** a se converti la; a trece la; **se ~ au christianisme** a se converti la creștinism. **3.** a adopta; **il s'est converti à votre opinion** v-a adoptat opinia.

convertissable *adj.* *(rar)* convertibil, care poate fi convertit.

convertissage *s.m.* *(metal.)* convertizare, transformare a fontei în oțel.

convertissement *s.m.* *(ec., fin.)* convertire.

convertisseur *s.m.* **1.** *(bis.rar)* cel care convertește la o credință. **2.** *(metal.)* convertizor. **3.** *(el.)* transformator.

convexe *adj.* convex; **miroir ~** oglindă convexă.

convexité *s.f.* convexitate.

convict *s.m.* *(în dreptul englez)* criminal condamnat la muncă silnică sau deportare.

conviction *s.f.* **1.** convingere; certitudine; încredere; **parler avec ~** a vorbi cu convingere. **2.** *(jur.în expr.)* **pièce à ~** probă, dovadă de culpabilitate. **3.** convingere, opinie, idee personală; **heurter qqn. dans ses ~s** a răni pe cineva în convingerile sale.

convier *v.t.* **1.** a invita, a pofti; **~ qqn. à une réception** a invita pe cineva la o recepție. **2.** a invita, a îndemna; **on les a conviés à donner leur avis** au fost invitați să-și dea părerea; **le beau temps convie à la promenade** timpul frumos îndeamnă la plimbare.

convive *s.m.f.* conviv, comesean.

convivial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la mese, banchete, reuniuni.

convivialité *s.f.* **1.** raporturi plăcute în sânul unei societăți. **2.** plăcerea de a se afla în societate, la mese, reuniuni.

convocable *adj.* care se poate convoca; care poate fi convocat.

convocation *s.f.* convocare; **la ~ d'une assemblée** convocarea unei reuniuni.

convoi *s.m.* **1.** convoi; **~ de réfugiés** convoi de refugiați. **2.** cortegiu; **~ funèbre** cortegiu funebru. **3.** tren, garnitură de tren; **il prit le premier ~** a luat primul tren. **4.** convoi, grup de vapoare navigând sub escortă; **quelques frégates escortaient le ~** câteva fregate escortau convoiul de vapoare.

convoiement, convoyage *s.m.* escortare, însoțire a unui convoi.

convoitable *adj.* *(înv.)* de râvnit, de dorit, de invidiat.

convoiter *v.t.* a râvni, a pofti (la), a dori, a jindui, a ținti, a urmări, a tânji; **~ le bien d'autrui** a râvni la bunul altuia; **~ un héritage** a jindui după o moștenire.

convoiteur, -euse *s.m.f.* (persoană) care râvnește, poftește, jinduiește.

convoitise *s.f.* poftă nemăsurată, dorință (de posesiune); cupiditate; **des voitures qui provoquent la ~** mașini care stârnesc dorința de a le avea.

convoler *v.i.* *(înv.ir.)* a se (re)căsători; **~ en justes noces** a se căsători legal.

convoluté, ~e *adj. (bot.)* convolut, răsucit, întors asupra lui însuși; **feuilles ~es** frunze convolute, răsucite.
convolvulacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate gamopetale. volbură, rochița-rândunicii.
convolvulus *s.m. (bot.),* poala rândunicii *(Convulvus arvensis).*
convoquer *v.t.* **1.** a convoca; **~ le parlement** a convoca parlamentul. **2.** a chema, a invita; **~ qqn. à une discussion** a invita pe cineva la o discuție.
convoyage *s.m.* v. **convoiement**.
convoyer *s.m.* **1.** a escorta, a însoți (un convoi); **des avions qui convoient un transport de troupes** avioane care însoțesc un transport de trupe. **2.** a transporta; **~ des minerais** a transporta minereuri.
convoyeur *s.m., adj.* **1.** însoțitor; **~ de fonds** însoțitor de fonduri; **navire ~** vas care însoțește, escortează. **2.** *(tehn.)* transportor automat de materii prime.
convulsé, ~e *adj. (despre mușchi, figură)* convulsionat; încleștat, contractat, crispat; **visage ~** față convulsionată.
convulser *v.t., v.r.* a (se) convulsiona; a (se) contracta, a (se) crispa; a (se) înclesta; **la peur lui convulsait le visage** frica îi crispa chipul.
convulsif, -ive *adj.* **1.** *(patol.)* convulsiv, însoțit de convulsii; **toux convulsive** tuse convulsivă. **2.** *(fig.)* nervos, sacadat; spasmodic; **rire ~** râs nervos, sacadat.
convulsion *s.f.* **1.** *(patol.)* convulsie; spasm, crispare, zvârcolire; **~s infantiles** convulsii infantile. **2.** *(fig.)* frământare, agitație, zvârcolire; neliniște; **~s sociales** convulsii sociale; **~s de colère** agitație mânioasă / de furie.
convulsionnaire *adj., s.m.* **1.** cuprins de convulsii. **2.** *(ist.)* janseniști fanatici cuprinși de convulsii pe mormântul diaconului Pâris în cimitirul Saint-Médard (1727-1732) unde s-ar fi produs minuni.
convulsionner *v.t. (patol.)* a provoca / a produce convulsii.
convulsivement *adv.* (în mod) convulsiv; **rire ~** a râde convulsiv, agitat.
coobligé, ~e *s.m.f. (jur.)* debitor solidar cu alții la plata unei datorii.
coocupant, ~e *s.m.f., adj. (jur.)* care ocupă o locuință în același timp cu alții; colocatar.
cool *adj.invar. (anglic.)* calm, destins; **jazz ~** jaz cu sonorități lente; **il a des parents ~** are părinți calmi.
coolie *s.m.* culi, muncitor asiatic folosit la munci grele și primind o remunerație mică.
coopérant *s.m. (econ.)* **1.** specialist trimis de o țară industrializată în altă țară pentru a o ajuta să se industrializeze. **2.** tânăr recrut care îndeplinește o asemenea misiune în cadrul serviciului militar.
coopérateur, -trice *adj., s.m.f.* **1.** asociat, colaborator; **agent ~** agent colaborator. **2.** cooperator, membru al unei societăți cooperative.
coopératif, -ive I. *adj.* **1.** cooperativ, cooperatist; **société ~-ive** societate cooperativă; **système ~** sistem cooperativ, de cooperație. **2.** cooperant, dispus să coopereze; **il s'est montré très ~** s-a arătat foarte dispus să coopereze. **II.** *s.f.* cooperativă.
coopération *s.f.* **1.** *(ec.poi.)* cooperație. **2.** cooperare; **travailler en ~ avec qqn.** a lucra în cooperare / colaborare cu cineva.
coopératisme *s.m. (ec.pol.)* teorie bazată pe extinderea cooperativelor de producție și consum.
coopérer *v.i. (cu prep.* **à***)* **1.** a coopera (la); a colabora (la); **plusieurs spécialistes ont coopéré à ce traité** mai mulți specialiști au colaborat la acest tratat. **2.** a-și da concursul, a lua parte la; **~ à des travaux de construction** a lua parte la lucrări de construcție.
cooptation *s.f.* cooptare.
coopter *v.t.* a coopta; a admite prin cooptare.
coordinateur, -trice, coordonnateur, -trice *adj., s.m.f.* coordonator.
coordination *s.f.* coordonare; **la ~ des mouvements d'une troupe** coordonarea mișcărilor unei trupe; *(lingv.)* **conjonction de ~** conjuncții de coordonare.
coordonnateur, -trice *adj., s.m.f.* v. **coordinateur**.
coordonné, ~e I. *adj.* **1.** coordonat; **actions ~es** acțiuni coordonate. **2.** asortat; **robes et chapeaux ~s** rochii și pălării asortate. **II.** *s.f.pl. (mat.,astr.)* coordonate. **III.** *adj., s.f.pl. (lingv.)* coordonate; **propositions ~es, des ~es** propoziții coordonate; *(fam.)* **les ~ de qqn.** coordonatele / datele personale ale cuiva.
coordonner *v.t.* a coordona; a potrivi; a armoniza; **~ ses efforts** a-și coordona eforturile; **~ les parties d'un discours** a armoniza părțile unui discurs.
copahu *s.m.* copái, substanță rășinoasă extrasă din copaier, folosită în medicină.
copaïer *s.m.* v. **copayer**.
copaille *s.f.* sau *m. (arg.)* persoană care nu e bună de nimic.
copain, copine *s.m.f. (fam.)* prieten; camarad, coleg, tovarăș (de clasă, de joacă); **un ~ de classe** un coleg de clasă; **un vieux ~** un prieten vechi; **être ~s comme cochons** a fi prieteni la cataramă.
copal (*pl.* **-s**) *s.m. (chim.)* copal.
copartage *s.m. (jur.)* partaj între mai multe persoane.
copartageant, ~e *adj., s.m.f. (jur.)* copărtaș; **héritier ~** moștenitor copărtaș.
copartager *v.t. (jur.)* a împărți, a partaja cu alții; **~ un héritage** a împărți cu alții o moștenire.
coparticipant, ~e *adj., s.m.f. (jur.)* coparticipant, participant în comun.
coparticipation *s.f. (jur.)* coparticipare, participare în comun.
copaud, copo *s.m. (arg.)* camarad, coleg; prieten.
copayer, copaïer *s.m. (bot.)* specie de arbore rășinos din America tropicală și Africa *(Copaifera officinalis).*
copeau *s.m.* **1.** așchie; **~x de sapin** așchii de brad. **2.** lână de lemn. **3.** *(la pl.)* talaș. **4.** *(arg.)* fleac, bagatelă. **5.** *(în expr.)* **vin de ~x** vin limpezit cu lână de lemn; *(pop.)* **avoir les ~x** a tremura / a dârdâi de frică; a-l trece nădușelile de frică; *(arg.)* **coup de vague avec ~** furt prin spargere; *(arg.)* **faire des ~x** a avea un accident de mașină; **filer / foutre les ~x** a băga spaima (în cineva).
copépodes *s.m.pl. (zool.)* subclasă de crustacee mici, care trăiesc în mări (în plancton) sau în ape dulci.
copermuter *v.t. (bis.)* a face schimb de beneficii.

copernicien, ~ne *adj., s.m.f.* referitor la Copernic; **révolution ~ne** revoluția sistemului heliocentric al lui Copernic.
copiage *s.m.* **1.** acțiunea de a copia (la școală). **2.** copiere a unui model (în mai multe exemplare).
copie *s.f.* **1.** copie, reproducere exactă; **~ d'une diplôme** copia unei diplome; **~ certifiée** copie autentificată; **~ d'un contrat** copia unui contract; **~ fidèle** copie fidelă. **2.** *(poligr.)* copie; exemplar; **taper un ouvrage en plusieurs ~s** a bate la mașină o lucrare în mai multe exemplare. **3.** *(la școală)* lucrare; temă; lecție; **corriger des ~s** a corecta lucrări; **~s d'étudiants** lucrări de studenți. **4.** *(peior.)* imitație; pastișă; fals; **ce tableau est une ~ d'un Raphaël** acest tablou este un fals după Rafael. **5.** *(cinema)* copie; **faire tirer vingt ~s** a trage douăzeci de copii. **6.** *(fig.)* replică; reproducere; copie; **cet enfant est la ~ de son père** acest copil este copia (exactă) a tatălui său. **7.** *(ec., fin.)* duplicat. **8.** foaie dublă cadrilată pentru elevi. **9.** *(în expr.)* **journaliste en mal de ~** ziarist căruia îi lipsesc subiecte de articole.
copier *v.t.* **I.** a copia, a reproduce; **~ un texte** a copia un text. **2.** a copia, a imita; **~ les grands maîtres** a imita pe marii maeștri. **3.** *(peior.)* a plagia, a reda servil. **4.** *(la școală, despre elevi)* a copia, a reproduce fraudulos după cineva; **il copie les gestes de son frère, sa façon de parler** imită gesturile fratelui său, felul acestuia de a vorbi.
copieur, -euse *s.m.f.* **1.** *(arg.școlar)* elev care copiază. **2.** mașină de fotocopiat.
copieusement *adv.* din belșug, (în mod) copios; din abundență; **manger ~** a mânca din belșug.
copieux, -euse *adj.* **1.** copios, îmbelșugat, îndestulat, abundent; **un repas ~** o masă îmbelșugată. **2.** mult, numeros; **un texte accompagné de notes copieuses** un text însoțit de numeroase note.
copilote *s.m.* *(av.)* copilot, pilot auxiliar.
copinage *s.m.* *(peior.)* favoritism, relații de prietenie interesate.
copine *s.f.* *(fam.)* *fem.* lui **copain**.
copiner *v.i.* *(fam.)* **1.** a fi prieten cu cineva; **ils copinent ensemble depuis leur enfance** sunt prieteni din copilărie. **2.** a se împrieteni; **ils ont copiné dès qu'ils se sont connus** s-au împrietenit din momentul în care s-au cunoscut.
copinerie *s.f.* *(fam.)* **1.** prietenie, camaraderie. **2.** totalitatea prietenilor.
copiste *s.m.f.* **1.** copist, persoană care copia manuscrise înainte de apariția tiparului. **2.** plagiator, imitator. **3.** persoană care copiază opere de artă.
coplanaire *adj.* *(geom.)* coplanar, care se află în același plan; **droites ~s** drepte coplanare.
copolymère *s.m.* *(chim.)* copolimer, polimer mixt.
coposséder *v.t.* *(jur.)* a poseda în comun (cu alții).
coppa *s.f.* mezeluri de origine italiană.
copra, coprah *s.m.* copră, miez de nucă de cocos decorticat.
coprésidence *s.f.* președinție asigurată în comun de mai multe persoane.
coprésident, ~e *s.m.f.* copreședinte.
coprin *s.m.* *(bot.)* **1.** burete-de-rouă *(Coprinus micaceus)*. **2.** bureți-de-prund *(Collybia esculenta)*. **3.** *(în compuse)* **~-à-encre, ~-chevelu** popenchi *(Coprinus astramentarius* și *comatus)*.
coproculture *s.f.* *(med.)* coprocultură.
coproducteur, -trice *s.m.f.* persoană care produce în comun cu altele.
coproduction *s.f.* coproducție cinematografică.
coprolalie *s.f.* *(med.)* scatologie.
coprolithe *s.m.* *(geol.)* coprolit.
coprologie *s.f.* *(med.)* coprologie.
coprophage *adj., s.m.f.* *(despre insecte)* coprofag, care se hrănește cu excremente.
coprophagie *s.f.* *(med.)* coprofagie.
coprophile *adj., s.m.f.* *(biol.)* *(despre bacterii)* care trăiește în excremente.
coprophilie *s.f.* *(med.)* coprofilie.
copropriétaire *s.m.f.* coproprietar.
copropriété *s.f.* coproprietate, proprietate comună.
1. copte, cophte *adj.* **I.** copt. **II.** *s.f.* limba coptă.
2. Copte, Cophte *s.m.f.* copt, egiptean creștin.
copula *s.f.* *(biol.)* celulă diploidă rezultând din îmbinarea a doi gameți.
copulant *s.m.* *(text, foto)* substanță utilizată la vopsirea textilelor sau la fotografierea în culori.
copulatif, -ive *adj.* *(gram.)* copulativ.
copulation *s.f.* *(fiziol., zool.)* copulație; cuplare, împerechere.
copule *s.f.* *(lingv., gram.)* cópulă.
copyright *s.m.* *(angl.)* **1.** drept de autor. **2.** drept de editor.
1. coq *s.m.* **1.** *(ornit.)* cocoș *(Gallus domesticus)*; **~ de bruyère** cocoș-de-munte *(Tetrao urogallus)*; **~ de bouleaux** cocoș-de-mesteacăn, cocoș-de pădure *(Tetrao tetrix)*. **2.** (la păsări) mascul. **3.** giruetă reprezentând un cocoș (în vârful unei clopotnițe). **4.** *(fam.)* seducător. **5.** emblemă națională a Franței, reprezentând un cocoș. **6.** disc de protecție în interiorul ceasurilor vechi. **7.** *(box)* categoria cocoș. **8.** *(în expr.)* **au chant du ~** în zorii zilei; la revărsatul zorilor; când se crapă de ziuă; **être le ~ de la paroisse / du village** a fi afemeiat / fante de obor; **vivre comme un ~ en pâte** a trăi bine / ca-n sânul lui Avram; **passer du ~ à l'âne** a sări de la una la alta, a vorbi fără șir; **être fier comme un ~** a se umfla în pene, a fi țanțoș ca un cocoș; **être rouge comme un ~** a se înroși ca para focului; **avoir des jambes de ~** a avea picioarele subțiri / ca bețele; *(ornit.în compuse)* **~-vierge clapon**; **~-d'Inde** curcan *(Meleagris galloparo)*; **~-d'été, ~-puant** pupăză *(Upupa epops)*.
2. coq *s.m.* bucătar pe vapoare mari.
coq-à-l'âne *s.m. invar.* vorbă fără șir.
coquard, coquart *s.m.* *(pop.)* lovitură, vânătaie la ochi, echimoză; **avoir un ~ sur l'œil** a avea o vânătaie la ochi.
coquassier *s.m.* v. **coquetier**.
coque *s.f.* **1.** coajă de ou; **œuf à la ~** ou fiert moale; **poussin qui brise sa ~** pui care-și sparge coaja. **2.** coajă de nucă, de alună, de migdală. **3.** *(zool.)* moluscă bivalvă comestibilă *(Cardium edule)*. **4.** cocon, gogoașă de crisalidă; **la ~ des vers à soie** gogoașa

viermilor de mătase. **5.** cocă, carcasă (de avion, de vapor, de automobil). **6.** tambur (la cazane cu aburi). **7.** *(în expr.)* ~ **de cheveux** buclă (de păr); ~ **de ruban** nod (la panglică); **se refermer dans sa** ~ a nu avea o fire comunicabilă, deschisă / a se închide în carapacea sa / în sine; **ne faire que sortir de la** ~ a fi proaspăt ieșit din găoace, a fi prea tânăr (pentru a întreprinde ceva); **je n'en donnerais pas une** ~ **de noix** nu valorează nimic / nici doi bani / nici cât o ceapă degerată.

coquebin *s.m. (fam.)* prostănac, bleg, netot.

coquecigrue *s.f.* **1.** *(înv.)* prostie, balivernă, palavră. **2.** *(pop.)* animal imaginar, fabulos; himeră.

coquelet *s.m.* cocoș tânăr, cocoșel.

coqueleux, -euse *s.m.f. (reg., Belgia)* crescător de cocoși de luptă.

coquelicot I. *s.m.* **1.** *(bot.)* mac-roșu; mac-de-câmp *(Papaver Rhoeas)*. **2.** *(în expr.)* **être rouge comme un** ~ a se înroși ca para focului; *(pop.)* **avoir ses ~s** a avea ciclul, a fi pe roșu. **II.** *adj.invar.* roșu ca macul.

coquelourde *s.f. (bot.)* **1.** curcubeu, barba-împăratului *(Lynchis Coronaria* și *Coronaria tomentosa)*. **2.** dedițel, adormițele *(Anemone Pulsatilla)*.

coqueluche *s.f.* **1.** *(med.)* tuse convulsivă, tuse măgărească. **2.** *(fig.fam.)* personaj la modă; vedetă; răsfățat; **être la** ~ **de qqn.** a fi răsfățatul cuiva.

coquelucheux, -euse *adj., s.m.f.* bolnav de tuse convulsivă; **toux coquelucheuse** tuse convulsivă.

coqueluchon *s.m.* **1.** *(înv.)* capișon. **2.** *(zool.)* specie de moluscă *(Cuculea auriculifera)*.

coquemar *s.m.* ceainic cu toartă.

coquemelle *s.m. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă foarte gustoasă.

coquenouiller *s.m. (bot.)* plantă din America din ale cărei semințe se face pâine.

coquer *v.t. (arg.)* a renunța.

1. coquerelle *s.f. (herald.)* grup de trei alune prinse în capsulele lor verzi.

2. coquerelle *s.f.*, **coqueret** *s.m. (bot.)* păpălău *(Physalis Alkekengi)*; ~ **jaune** anemona renonculoidă.

coquerico *s.m.* cucurigu; **pousser des ~s** a cânta cucurigu.

coquerie *s.f.* bucătărie, popotă (pentru marinari).

coqueron *s.m.* **1.** *(mar.)* compartiment la pupa sau proră care poate servi drept cisternă de apă. **2.** *(Canada)* locuință îngustă, minusculă.

coquet, ~te I. *adj.* **1.** cochet, ferches, gătit, aranjat, dichisit; **une femme ~te** o femeie cochetă. **2.** cochet; plăcut, agreabil, elegant; **un appartement** ~ un apartament plăcut, elegant. **3.** *(fig.fam.) (despre bani)* rotunjor, frumos, considerabil; **somme ~te** sumă rotunjoară; **cet appartement a coûté la ~te somme de...** acest apartament a costat frumoasa sumă de... **II.** *s.f. (teatru)* cochetă; femeie elegantă, seducătoare; **jouer les grandes ~tes** a juca marile roluri de cochetă.

coqueter *v.i. (fam.înv.)* a cocheta; a flirta; a face curte cuiva.

coquetier *s.m.* **1.** păhăruț în care se pune oul fiert pentru a fi mâncat. **2.** *(înv.)* negustor de păsări și ouă en gros.

coquetière *s.f.* ibric folosit la fierberea ouălor în coajă.

coquettement *adv.* (în mod) cochet, cu cochetărie; **s'habiller** ~ a se îmbrăca cochet; **un appartement** ~ **meublé** un apartament mobilat cochet.

coquetterie *s.f.* **1.** cochetărie; eleganță. **2.** gust, eleganță; **cet appartement est décoré avec** ~ acest apartament este decorat cu gust. **3.** *(în expr.)* **avoir une** ~ **dans l'œil** a se uita cruciș.

coqueur *s.m. (arg.)* **1.** donator. **2.** denunțător, turnător.

coquillage *s.m.* **1.** moluscă, scoică; **manger des ~s** a mânca scoici. **2.** cochilie; scoică; **collier de ~s** colier de scoici.

coquillard *s.m.* **1.** *(înv.)* hoț, pungaș. **2.** *(pop.înv.)* ochi. **3.** *(fam.în expr.)* **s'en tamponner le** ~ a nu se sinchisi de nimic, a-i lăsa rece, a nu da doi bani pe nimic.

coquillart *s.m. (geol.)* calcar conținând cochilii fosile.

coquille I. *s.f.* **1.** scoică, cochilie; **mollusques à** ~ moluște cu cochilie; ~ **Saint-Jacques** scoică comestibilă. **2.** cochilie, găoace / casă de melc; ~ **de l'escargot** cochilia melcului. **3.** coajă de ou, de nucă; **jeter les ~s vides** a arunca cojile goale. **4.** *(arhit.)* motiv ornamental în formă de cochilie. **5.** *(poligr.)* greșeală de tipar, amestecare de litere, fiș. **6.** gardă de sabie. **7.** *(chir.în expr.)* ~ **plâtrée** corset pentru afecțiunile șirei spinării. **8.** *(în expr.)* **rentrer dans sa** ~ a nu avea o fire deschisă, a se închide în sine; a se strânge ca melcul în coaja lui, a intra în carapace; *(fam.)* ~ **de noix** ambarcațiune foarte mică. **II.** *adj.invar.* ~ **d'œuf** galben foarte deschis.

coquiller *v.i. (despre coaja de pâine)* a forma bășici, a se bășica.

coquillette *s.f.* sortiment de paste făinoase.

coquillier, -ère I. *adj.* cu cochilii; **calcaire** ~ calcar format din cochilii fosile. **II.** *s.m.* colecție de scoici.

coquin, ~e *(înv.)* **I.** *s.m.f.* ticălos, netrebnic, secătură. **II.** *s.m.* **1.** *(fam.)* ștrengar; **petit ~!** Ștrengarule! **2.** *(arg.)* amant, iubit; **elle est venue avec son** ~ a venit cu iubitul ei. **3.** *(arg.)* vin care amețește. **III.** *adj.* seducător; deșucheat; **regard** ~ privire seducătoare; **histoire ~e** povestire deșucheată.

coquinerie *s.f.* **1.** *(lit.înv.)* ticăloșie; măgărie; **commettre des ~s** a comite măgării. **2.** ștrengărie.

1. cor *s.m.* **1.** *(muz.)* corn; ~ **anglais** corn englez. **2.** muzicant care cântă din corn, cornist. **3.** corn de vânătoare. **4.** *(în expr.)* **à** ~ **et à cri** sus și tare; în gura mare; cu surle și trâmbițe.

2. cor *s.m.* bătătură la picior.

coraciadiforme, coraciiforme *s.m. (ornit.)* specie de păsări din care fac parte pupăza, pescărușul-verde etc.

coracoïde *adj., s.f. (anat.în expr.)* **apophyse** ~ apofiza coracoidă.

corail (*pl.* **coraux**) **I.** *s.m.* **1.** *(zool.)* coral, mărgean *(Corallium)*; **les coraux vivent en colonies** coralii trăiesc în colonii. **2.** *(zool.)* șarpele-coraliu *(Micrurus corallinus)*. **II.** *adj.* de culoarea coralului, roșu de coral.

corailleur, -euse *s.m.f.* **1.** pescuitor de mărgean. **2.** persoană care lucrează mărgeanul.

coraillaires *s.m.pl. (zool.)* numele vechi al antozoarelor.

corallien, ~ne *adj.* coralian, format din corali; **récif ~** recif coralian.
corallifère *adj.* coralifer, care are corali; **atolls ~s** atoli coraliferi.
coralligène *adj.* coraligen, care produce corali.
corallin, ~e *adj.* de culoarea coralului.
coralline *s.f.* *(bot.)* specie de algă marină de culoare roz, bogată în calcar.
Coran *s.m.* **1.** *(rel.)* Coran. **2.** *(fig.)* carte de căpătâi.
coranique *adj.* referitor la Coran; în spiritul Coranului; **loi ~** legea Coranului.
corbeau *s.m.* **1.** *(ornit.)* corb *(Corvus corax)*. **2.** *(pop. înv.)* preot. **3.** autor de scrisori sau telefoane anonime de amenințări. **4.** *(arhit.)* piatră sau element în relief pe un parament pentru susținerea unei bârne. **5.** *(fig.)* om hrăpăreț și fără scrupule.
corbeille *s.f.* **1.** coș împletit; **~ à papier** coș pentru hârtie; **~ de fruits** coș cu fructe. **2.** conținutul unui coș. **3.** rond de flori. **4.** *(arhit.)* segment din capitelul corintian. **5.** *(la teatru)* balcon deasupra orchestrei. **6.** *(la bursă)* spațiu destinat agenților de schimb. **7.** *(în expr.)* **~ de mariage** dar de nuntă.
corbeille-d'argent (*pl.* **corbeilles-d'argent**), **corbeille-d'or** (*pl.* **corbeilles-d'or**) *s.f.* *(bot.)* plante crucifere ornamentale.
corbières *s.m.* vin din regiunea Corbières (Sudul Franței).
corbillard *s.m.* dric, car mortuar; *(pop.)* corbi.
corbillat *s.m.* *(ornit.)* pui de corb.
corbillon *s.m.* **1.** *(înv.)* coșuleț. **2.** joc de societate.
corbin *s.m.* **1.** *(ornit.înv.)* corb. **2.** *(în expr.)* **en bec de ~** coroiat.
corbleu *interj.* *(înv.)* drăcia dracului!
corbine *s.f.* *(ornit.)* cioară.
corchorus *s.m.* *(bot.)* teișor *(Keria japonica)*.
cordage *s.m.* **1.** frânghie, funie; **attacher avec un ~** a lega cu o frânghie. **2.** *(mar.)* parâmă. **3.** măsurarea volumului unei stive de lemne cu ajutorul unei frânghii. **4.** fixarea corzilor unei rachete de tenis.
1. corde *s.f.* **1.** frânghie, funie; sfoară; **~ à nylon** frânghie de nailon; **~ à linge** frânghie de rufe; *(prov.)* **il ne faut pas parler de ~ dans la maison d'un pendu** nu vorbi de funie în casa spânzuratului. **2.** coardă; **sauter à la ~** a sări coarda; **~ à piano** coardă de pian; **~s vocales** coarde vocale; *(fig.)* **toucher la ~ sensible** a atinge la coarda sensibilă; *(prov.)* **trop tirer rompt la ~** nu întinde coarda prea mult că se rupe. **3.** *(mat.)* coardă. **4.** *(text.)* cord, țesătură specială. **5.** *(muz.)* coardă, strună; *(la pl.)* instrumente de coarde. **6.** laț, ștreang; *(fig.)* **se mettre la ~ au cou a.** a-și pune lațul / ștreangul de gât; **b.** *(ir.)* a se căsători; **mériter la ~** a fi bun de ștreang / spânzurătoare. **7.** sârmă, cablu; **danser sur la ~** a juca pe sârmă. **8.** *(text.)* urzeală; **être usé jusqu'à la ~ a.** a fi tocit de tot, a i se vedea urzeala; **b.** *(fam.despre glume)* a fi arhicunoscut, a fi răsuflat. **9.** *(sport)* coardă, marginea interioară a unei piste; **tenir la ~ a.** a se afla / a alerga pe marginea interioară a pistei la / pe coardă; **b.** a se afla într-o situație avantajoasă; a deține rolul principal. **10.** *(anat.în expr.)* **~ du tympan** nervul timpanului. **11.** *(în expr.)* **être sur la ~ raide** a fi la strâmtoare; **tirer sur la ~ a.** a abuza de un avantaj; **b.** a abuza de răbdarea cuiva; a sări peste cal; **tirer sur la même ~** a acționa de comun acord cu cineva; **ce n'est pas dans mes ~s** nu e de competența mea; **friser la ~** a fi la mare ananghie; a fi în primejdie; **avoir plus d'une ~ / plusieurs ~s à son arc** a nu se lăsa cu una cu două; **il pleut / il tombe des ~s** plouă cu găleata / torențial; **il ne vaut pas la ~ pour le pendre** face umbră pământului degeaba; **homme de sac et de ~** tâlhar; nemernic, ticălos; **la grosse ~** personajul principal; **toucher la grosse ~** a vorbi despre ceea ce este esențial într-o afacere; **cette affaire a passé à fleur de ~** această afacere a fost la un pas de a eșua; **mettre la ~ au cou** a distruge / a ruina pe cineva; **avoir de la ~ de pendu dans sa poche** a avea numai succese, a-i merge cuiva din plin; *(prov.)* **il faut casser beaucoup de ~s avant de savoir manier l'archet** meșteșugul vreme cere, nu se-nvață din vedere; **être à la ~** a trăi în mizerie; **faire des ~s** a fi constipat.
2. corde, chorde *s.f.* *(în expr.)* **~ dorsale** coloană vertebrală elastică la embrion și la vertebratele primitive.
1. cordé, ~e *adj.* cordat, în formă de inimă; **coquillage ~** scoică în formă de inimă.
2. cordé, chordé *s.m.* animal cu șira spinării gelatinoasă.
3. cordé *adj.* care are forma unei frânghii; **racine ~e** rădăcină răsucită în formă de frânghie.
cordeau *s.m.* **1.** sfoară, ață folosită în construcții de drumuri pentru obținerea unor linii drepte; **boulevard tiré au ~** bulevard drept, aliniat, tras la ață. **2.** *(min.)* fitil; **~ détonant** fitil detonant. **3.** undiță de pescuit anghile la fundul apei. **4.** *(mar.)* linie, saulă de fund. **5.** *(în expr.)* **au ~** drept; **lettres tracées au ~** litere drepte, regulate.
cordée *s.f.* **1.** legătură, snop; **une ~ de bois** o legătură de lemne. **2.** grup de alpiniști legați între ei cu o coardă. **3.** *(pesc.)* sfoara undiței.
cordeler *v.t.* a răsuci ca pe o funie; **~ ses cheveux** a-și împleti părul, a-și face codițe.
cordelette *s.f.* sforicică; frânghiuță.
cordelier *s.m.* **1.** cordelier, călugăr franciscan. **2.** *(în expr.)* **être gris comme un ~** a fi beat criță / mort; **aller sur la mule des ~s** a merge pe jos / apostolește; **avoir la conscience large comme la manche d'un ~** a nu avea prea multe scrupule; **parler latin devant les ~s** a minți tocmai pe cine cunoaște adevărul, a vinde castraveți la grădinar; a vinde apă la sacagiu.
cordelière *s.f.* **1.** șnur, cingătoare răsucită (ca frânghia, ca sfoara); cordon. **2.** *(arhit.)* mulură în formă de frânghie, torsadă. **3.** călugăriță franciscană. **4.** *(bot.)* busuioc-roșu *(Amarantus caudatus)*.
corder I. *v.t.* **1.** a răsuci (ca pe o frânghie). **2.** a împleti în funie; **~ du chanvre** a împleti cânepă. **3.** a lega cu o frânghie; **~ une malle** a lega cu frânghie o valiză. **4.** a măsura volumul unei stive de lemne cu ajutorul unei frânghii. **II.** *v.r.* *(hort.)* a deveni ațos, fibros; **rave qui commence à se ~** gulie care începe să devină ațoasă.
corderie *s.f.* **1.** fabrică de frânghii, de funii. **2.** magazin de frânghii, de funii.

cordial, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** întăritor; tonic; **breuvage ~** băutură întăritoare. **2.** *(fig.)* cordial, afectuos, afabil, cald, amabil, prietenesc; **un accueil ~** o primire cordială; **paroles ~es** cuvinte afectuoase. **II.** *s.m.* băutură întăritoare, întăritor, tonic.

cordialement *adv.* (în mod) cordial, cu cordialitate; din toată inima; cu afecțiune; *(ir.)* **ils se détestent ~** se detestă cordial.

cordialité *s.f.* cordialitate; afecțiune; afabilitate, amabilitate.

cordier *s.m.* **1.** fabricant de frânghii, de funii. **2.** vânzător / negustor de frânghii, de funii. **3.** mânerul viorii.

cordiforme *adj.* în formă de inimă; **feuille ~** frunză în formă de inimă.

cordillère *s.f.* lanț de munți; **la ~ des Andes** lanțul munților Anzi.

cordite *s.f.* cordită, exploziv preparat din nitroglicerină și nitroceluloză.

cordon *s.m.* **1.** cordon; **~ de soie** cordon de mătase; *(mil.)* **~ de troupes** cordon de trupe; **~ de police** cordon de poliție; **~ sanitaire** cordon sanitar; *(anat.)* **~ ombilical** cordon ombilical. **2.** băieri; **tenir (serrés) les ~ de la bourse** a fi cumpătat în cheltuieli, a strânge băierile pungii. **3.** *(bot.în compuse)* **~-de-Cardinal** moțu-curcanului *(Polygonum orientale)*. **4.** cordon / eșarfă la unele ordine cavalerești; **Grand ~ de la Légion d'honneur** marele cordon al Legiunii de onoare. **5.** *(geogr.în expr.)* **~ littoral** fâșie de pământ (în mare) aproape de coastă. **6.** margine gravată a unei monede.

cordon-bleu (*pl.* **cordons-bleus**) *s.m.* bucătăreasă pricepută.

cordonner *v.t.* *(text.)* a răsuci (ca pe un șnur); **~ de la soie** a răsuci mătase; **~ ses cheveux** a-și răsuci / a-și împleti părul.

cordonnerie *s.f.* **1.** meșteșugul de cizmar. **2.** atelier de cizmărie, de pantofărie.

cordonnet *s.m.* **1.** ibrișin. **2.** șiret, ceapraz.

cordonnier, -ère *s.m.f.* cizmar, pantofar; *(prov.)* **les ~s sont toujours les plus mal chaussés** cizmarul umblă cu cizmele sparte.

corectopie *s.f.* (*med.*) corectopie, anomalie în poziția pupilei.

1. coréen, ~ne I. *adj.* coreean, din Coreea. **II.** *s.m.* limba coreeană.

2. Coréen, ~ne *s.m.f.* coreean, locuitor din Coreea.

corégone *s.m.* *(iht.)* coregon *(Coregonus nasus)*.

coreligionnaire *s.m.f.* coreligionar.

coréopsis *s.m.* *(bot.)* lipscănoaică *(Coreopsis* și *Caliopsis tinctoria)*.

corgnolon *s.m.* *(arg.)* **1.** gât. **2.** *(în expr.)* **tirer sur le ~** a-și forța coardele vocale, a urla.

coriace *adj.* **1.** *(despre carne)* tare, ca o talpă. **2.** *(fig.)* dur; tenace; încăpățânat; **il est ~ en affaires** este dur în afaceri; **caractère ~** caracter tenace, greu de învins, dur.

coriacité *s.f.* *(rar)* tenacitate; duritate; **~ d'un caractère** duritatea unui caracter.

coriandre *s.f.* *(bot.)* coriandru *(Coriandrum sativum)*.

coricide *s.m.* soluție, leac împotriva bătăturilor.

corindon *s.m.* *(mineral.)* corindon, oxid natural de aluminiu.

1. corinthien, ~ne *adj.* **1.** corintian, din Corint. **2.** *(arhit.)* (stil) corintic.

2. Corinthien, ~ne *s.m.f.* corintian, locuitor din Corint.

corme *s.f.* *(bot.)* scorușă, fructul scorușului.

cormier *s.m.* *(bot.)* scoruș *(Pinus sorbus* și *Sorbus domestica)*.

cormoran *s.m.* *(omit.)* cormoran *(Phalacrocorax carbo)*.

cornac *s.m.* **1.** cornac, conducător de elefanți. **2.** *(fig. fam.)* călăuză, ghid; **servir de ~ à qqn.** a servi drept călăuză cuiva.

cornacées *s.f.pl.* *(bot.)* cornacee, familie de plante lemnoase dicotiledonate.

cornade *s.f.* lovitură de corn.

cornage *s.m.* *(vet.)* **1.** cornaj, zgomot produs de trecerea aerului prin căile respiratorii. **2.** *(în dreptul feudal)* impozit pe vitele cornute.

cornaline *s.f.* *(mineral.)* cornalină, agată roșie.

cornancher *(arg.)* **I.** *v.t.* a lovi cu pumnii; a bate. **II.** *v.r.* a se bate.

cornaquer *v.t.* *(fam.)* a servi drept ghid, a conduce pe cineva.

cornard *s.m.* *(pop.)* încornorat.

corne *s.f.* **1.** corn (de animal); **~s de bœuf** coarne de bou; **coup de ~ a.** împunsătură de corn; **b.** *(fig.)* împunsătură, răutate; **montrer les ~s** a scoate coarne; a-și arăta colții / ghearele; **~d'abondance** cornul abundenței; **prendre le taureau par les ~** a lua taurul de coarne; **avoir / porter des ~s** a purta coarne (a fi înșelat în căsnicie). **2.** excrescență osoasă pe botul rinocerului. **3.** *(la sg.)* corn, materie osoasă; **peigne de ~** pieptene de corn; **manche en ~** mâner de corn; **dur comme la ~** tare precum cornul. **4.** unghie, copită de animal. **5.** apendice cefalic al unui animal; **~s d'un escargot** coarne de melc. **6.** *(auto)* claxon. **7.** *(mar.)* pic. **8.** *(vân.)* corn de vânătoare. **9.** colț; **faire des ~s à un livre** a îndoi colțurile la o carte. **10.** *(anat.)* corn, nume dat unor părți de organe; **~ de la vessie** coarnele vezicii urinare. **11.** *(în expr.)* **bêtes à ~s** animale cornute; **~ à chaussure** limbă de încălțat; **faire les ~s à qqn.** a se strâmba la cineva punându-și cu degetele coarne; **c'est le diable et ses ~s a.** e o treabă încurcată; b. este o afacere importantă; **c.** e al dracului de greu; *(bot.în compuse)* **~-de-cerf** talpa stâncii *(Coronopus Ruelli)*; *(culinar)* **~s de gazelle** prăjitură orientală.

corné, ~e *adj.* cornos, de natura cornului; de aparența cornului; **tissu ~** țesut cornos.

corned-beef *s.m.* *(angl.)* conservă din carne de vită.

cornée *s.f.* *(anat.)* cornee.

cornéen, ~ne *adj.* *(anat.)* referitor la cornee; *(în expr.)* **lentilles ~nes** lentile de contact.

cornéenne *s.f* *(geol.)* corneană, rocă metamorfică de obicei compactă.

corneille *s.f.* *(ornit.)* **1.** cioară cenușie *(Corvus cornix)*. **2.** *(în compuse)* **~-d'église** stăncuță, stancă, ceucă *(Coloeus monedula spermologus)*; *(bot.)* gălbișoară *(Lysimachia vulgaris)*.

cornélien, ~ne *adj. (lit.)* cornelian; **un héros ~** un erou cornelian.
cornement *s.m.* **1.** țiuit, vâjâit în urechi. **2.** zgomot produs de o goarnă.
cornemuse *s.f.* **1.** *(muz.)* cimpoi. **2.** *(prov.)* **quand la ~ est pleine on en chante mieux** foalele pline cântă mai bine.
cornemuseur, *(reg.)* **cornemuseux** *s.m.* cimpoier, cimpoiaș.
1. corner I. *v.i.* **1.** a suna din corn, din goarnă. **2.** *(despre urechi)* a țiui, a vâjâi; **les oreilles me cornent** îmi țiuie urechile. **3.** *(auto)* a claxona. **4.** *(fam.în expr.)* **~ aux oreilles de qqn.** a țipa în urechile cuiva. **II.** *v.t.* **1.** a împunge cu coarnele. **2.** a îndoi colțul (la o carte, la o carte de vizită). **3.** a claxona (pe cineva). **4.** *(fam.în expr.)* **~ une nouvelle** a trâmbița o veste. **III.** *v.r.* a se întări, a deveni tare precum cornul.
2. corner *s.m.* **1.** *(fotbal)* corner. **2.** înțelegere între speculanți pentru ridicarea prețului la o marfă prin cumpărarea întregului stoc.
cornet *s.m.* **1** *(înv.)* mică trompetă rustică; **~ de vacher** trompetă de văcar. **2.** cornet; *(fiz., med.)* **~ acoustique** cornet acustic; *(anat.)* **~ nasal** cornet nazal. **3.** *(muz.)* trompetă. **4.** *(tele)* antenă-pâlnie. **5.** cornet, ambalaj de hârtie de formă conică; **~ de dragées** cornet cu drajeuri. **6.** *(la jocul de zaruri)* pahar de aruncat zarurile. **7.** *(pop.)* burtă; **je n'ai rien dans le ~** n-am nimic în burtă, sunt lihnit. **8.** *(pop.)* gâtlej.
cornette I. *s.f.* **1.** *(înv.)* scufă, bonetă de noapte pentru femei. **2.** bonetă cu colțuri la unele călugărițe catolice. **3.** *(înv.)* stindard de cavalerie. **4.** *(mar.)* ghidon, flamură cu două colțuri. **5.** *(fig.fam.)* femeie înșelată de soțul ei. **6.** *(bot.)* ghizdei *(Lotus comicuiatus)*. **7.** *(în expr.)* **prendre la ~** a se călugări. **II.** *s.m. (mil.)* cornet, stegar de cavalerie, portdrapel (sec. XVI-XVIII).
cornettiste *s.m.* trompet, trompetist.
corn-flakes *s.m.pl. (angl.)* fulgi de porumb.
corniaud, corniot I. *s.m.* câine corcit. **II.** *s.m., adj. (fam.)* prostănac, netot, dobitoc.
1. corniche *s.f.* **1.** *(arhit.)* cornișă. **2.** *(geogr.)* cornișă, brână.
2. corniche *s.f.* *(arg.școl.)* clasă pregătitoare pentru studii militare la Saint-Cyr (Franța).
cornichon *s.m.* **1.** castravecior de murat. **2.** *(arg.școl.)* elev în clasa pregătitoare pentru studii militare la Saint-Cyr. **3.** *(pop.)* prostănac, nătăfleț. **4.** *(pop.)* telefon.
cornier, -ère I. *adj. (constr.)* de colț; de unghi; **poteau ~** stâlp de la colțul unei construcții. **II.** *s.f.* **1.** dolie. **2.** *(constr.)* vinciu. **3.** *(mar.)* cornier. **4.** *(tehn.)* cornieră. **III.** *s.m. (silv.)* copac însemnat care separă două zone de tăiere.
cornifle *s.m. (bot.)* cosor *(Ceratophyllum demersum)*.
cornillon *s.m.* **1.** pui de cioară. **2.** *(zool.)* excrescență osoasă a cornului.
cornique I. *adj.* din ținutul Cornouailles. **II.** *s.m.* **le ~** dialect celtic din Cornouailles.
corniste *s.m. (muz.)* cornist.
cornouille *s.f. (bot.)* coarnă.
cournouiller *s.m. (bot.)* **1.** corn *(Cornus mas)*. **2.** *(în compuse)* **~-femeile** sânger *(Cornus sanguinea)*.
corn-picker (*pl.* **corn-pickers**) *s.m. (angl.)* mașină de recoltat porumb.
cornu, ~e I. *adj.* **1.** cornut; **bête ~e** animal cornut. **2.** care are formă de corn; **blé ~** grâu bolnav, cu spice în formă de coarne, de pinteni. **3.** *(fig.)* extravagant; **idées ~es** idei extravagante, bizare. **4.** *(fam.)* înșelat în căsnicie, încornorat; **mari ~** soț încornorat. **II.** *s.m.* **1.** taur. **2.** *(fam.)* diavolul, încornoratul.
cornue *s.f. (chim.)* retortă.
cornuelle *s.f. (bot.)* cornaci *(Trapa natans)*.
corollaire *s.m.* **1.** *(mat., log.)* corolar. **2.** urmare firească.
corolle *s.f. (bot.)* corolă.
corollifère *adj. (bot.)* care poartă o corolă.
corollitique *adj. (arhit.în expr.)* **colonne ~** coloană împodobită cu frunze sau flori răsucite în spirală în jurul ei.
corollule *s.f. (bot.)* corolă mică.
coron *s.m.* sat de mineri.
coronaire *adj. (anat.)* coronar; **artère ~** arteră coronară.
coronal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** *(anat.)* coronar, frontal; **os ~** osul frontal. **2.** *(astron.)* care se referă la coroana solară.
coronarien, ~ne *adj.* coronarian, referitor la arterele coronare; **spasme ~** spasm coronarian.
coronarite *s.f. (med.)* coronarită, leziune a arterelor coronare.
coronelle *s.f. (zool.)* șarpele-de-alun, șarpele-agățător *(Coronella austriaca)*.
coroner *s.m. (angl.)* ofițer de poliție judiciară în țările anglo-saxone.
coronille *s.f. (bot.)* coroniște *(Coronilla varia)*.
coronographe *s.m. (astron.)* coronograf.
coronoïde *adj. (anat.)* referitor la apofize.
corossol *s.m. (bot.)* fruct al arborelui *corossolier*.
corossolier *s.m. (bot.)* specie de arbore tropical cu frunze comestibile *(Annona muricata)*.
corozo *s.m. (span.)* fildeș vegetal.
corporal (*m.pl.* **-aux**) *(bis.catol.)* antimisă, pânză pe care preotul o întinde în altar la începutul slujbei pe care pune potirul și vasul de împărtășanie.
corporalisme *s.m. (înv.)* materialism.
corporalité *s.f. (înv.)* materialitate.
corporatif, -ive *adj.* corporativ; **système ~** sistem corporativ.
corporation *s.f. (ec.pol.)* corporație.
corporatisme *s.m. (ec.pol.)* corporatism.
corporatiste *adj., s.m.f.* corporatist, referitor la corporatism; adept al corporatismului.
corporel, ~le *adj.* **1.** corporal, trupesc; **châtiment ~** pedeapsă corporală. **2.** cu trup; care are trup; trupesc; **êtres ~s** ființe cu trup, ființe trupești.
corporellement *adv.* **1.** corporal, trupește; **punir ~** a pedepsi corporal. **2.** fizic, materialicește, materialmente.
corps *s.m.* **1.** corp, trup; **le ~ humain** corpul omenesc; **se donner ~ et âme** a se dedica trup și suflet; **lutter (au) ~ à ~** a lupta corp la corp. **2.** cadavru; **un ~ a été pêché hier dans la Seine** un cadavru a fost

pescuit / găsit ieri în Sena; **porter un ~ en terre** a îngropa un cadavru. **3.** trunchi (spre deosebire de membre). **4.** corp, corporație; colectivitate; **le ~ enseignant** corpul didactic; **le ~ électoral** corpul electoral, electoratul; **le ~ diplomatique** corpul diplomatic. **5.** corp, obiect; *(jur.)* **le ~ du délit** corpul delict. **6.** *(chim.)* corp, substanță; **~ simple** corp simplu, element; **~ composé** corp compus. **7.** *(fig.)* corp, porțiune (determinată) de materie; **~ céleste** corp ceresc, astru. **8.** *(mil.)* corp, mare unitate; **~ d'armée** corp de armată. **9.** *(jur.)* corpus, corp de legi. **10.** *(înv.)* corset cu balene. **11.** *(med.)* corp; **~ étranger** corp străin, neasimilat de organism; **~ jaune** corp galben. **12.** consistență; grosime; **~ d'un papier** consistența unei hârtii. **13.** partea principală, esențială; **le ~ d'un article / d'un livre** partea esențială a unui articol / a unei cărți; **le ~ d'une doctrine** partea esențială a unei doctrine; **le ~ d'un logis** partea principală a unei locuințe. **14.** *(în expr.)* **prendre à bras-le~ a.** a înșfăca; **b.** a lua în piept (greutățile); **prendre un problème à bras-le~** a ataca o problemă în mod hotărât; **à son ~ défendant** în silă, fără tragere de inimă; contra voinței sale; **passer sur le ~ de qqn. a.** a nu avea scrupule, a călca peste cadavre; **b.** a-i veni cuiva de hac; **n'avoir rien dans le ~** a fi lihnit de foame; **savoir ce que qqn. a dans le ~** a ști ce hram poartă cineva; a ști câte parale face cineva / cât prețuiește cineva; **se jeter à ~ perdu** a se arunca nebunește / cu înverșunare; **il s'est jeté à ~ perdu dans la bataille électorale** s-a aruncat cu înverșunare în bătălia electorală; **faire ~ avec qqch.** a adera cu convingere la ceva, a se ralia hotărât la ceva; **donner ~ à un projet** a pune un plan în practică, a-l materializa; *(jur.)* **prise de ~** arestare; **prendre du ~** a se îngrășa, a face burtă; **navire perdu ~ et biens** vapor dispărut fără urmă, cu oameni cu tot; **prendre ~** a se înfiripa, a prinde contur; **c'est un drôle de ~** e o figură / un om ciudat; **tomber sur le ~ à qqn. a.** a maltrata pe cineva; **b.** a vorbi de rău pe cineva, a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon; **c'est l'ombre et le ~** sunt prieteni la cataramă; **esprit de ~** spirit de echipă; solidaritate; **venir en ~** a veni toți împreună / grămadă; **à mi-~** până în talie, până la mijloc; **n'être qu'un en deux ~** a fi prieteni la cataramă; **un ~ de fer** un om rezistent; **faire rentrer à qqn. les paroles dans le ~ a.** a face pe cineva să-și înghită vorbele; **b.** a sili pe cineva să-și retracteze afirmațiile; **avoir le diable au ~** a nu putea sta locului; a nu avea astâmpăr; **prendre le lièvre au ~** a ataca o chestiune în punctul esențial; **se tuer le ~ et l'âme** a se strădui fără rezultate; **il n'est pas traître à son ~** nu-și refuză nimic; **avoir une mauvaise affaire sur le ~** a fi implicat într-o afacere compromițătoare; **prendre l'ombre pour le ~** a fi înșelat de aparențe; a lua o cioară drept porumbel; **plaisanterie de ~ de garde** glumă cazonă, grosolană; **pleurer toutes les larmes de son ~** a plânge amarnic; a plânge cu lacrimi cât pumnul; **~ sans âme** om fără căpătâi.

corps-mort *s.m.* *(mar.)* dispozitiv format din două ancore pe fundul apei, pentru ancorarea solidă a unei nave în rada unui port.

corpulence *s.f.* corpolență; **un homme de forte ~** un om masiv.

corpulent, ~e *adj.* *(despre oameni)* corpolent, robust, voinic, robust, masiv.

corpus *s.m.* *(livresc)* *(jur.lingv.)* corpus.

corpusculaire *adj.* *(fiz.)* corpuscular; referitor la corpusculi; **physique ~** fizică corpusculară.

corpuscule *s.m.* *(fiz.)* corpuscul, particulă materială.

corral (*pl.* **~s**) *s.m.* **1.** *(în America de Sud)* locul în care se țin vitele. **2.** *(la coride)* parte a arenei unde se prezintă taurii spectatorilor.

corrasion *s.f.* *(geol.)* coraziune, eroziune a solului de către nisipul transportat de vânt.

correct, ~e *adj.* **1.** corect, conform regulilor; **une phrase ~e** o frază corectă; **parler d'une manière ~e** a vorbi în mod corect. **2.** fidel, exact; conform realității; **description ~e** descriere exactă; **dessin ~** desen exact. **3.** *(fig.)* corect, cinstit; decent; **attitude ~e** atitudine corectă, decentă; **un homme ~ en affaires** un om cinstit în afaceri. **4.** *(fam.)* acceptabil; admisibil; mulțumitor; **un repas ~** o masă acceptabilă; **un devoir ~** o lucrare (școlară) acceptabilă.

correctement *adv.* **1.** (în mod) corect; **écrire ~** a scrie corect; **2.** (în mod) cinstit; **il travaille ~** muncește cinstit. **3.** (în mod) decent, corect; **il s'habille ~** se îmbracă decent.

correcteur, -trice *adj., s.m.f.* **1.** examinator, persoană care corectează lucrări. **2.** *(tipogr.)* corector al șpalturilor. **3.** *(tehn.)* dispozitiv de corectare.

correctif, -ive I. *adj.* **1.** corectiv, care corectează; **gymnastique ~ive** gimnastică corectivă; **exercices ~s de prononciation** exerciții corective / de corectare a pronunției. **2.** care tempereazā; *(med.în expr.)* **substance ~-ive** substanță care se adaugă alteia (în special unui medicament) pentru a-i atenua acțiunea. **II.** *s.m.* corectiv; îndreptare, corectare, rectificare; **apporter un ~ à une déclaration** a aduce o rectificare la o declarație.

correction *s.f.* **1.** corectare; **~ de copies d'élèves** corectare a unor lucrări de elevi. **2.** îndreptare, rectificare; **~ des mœurs** îndreptarea moravurilor; **~ de la myopie par des verres** îndreptarea miopiei prin purtarea ochelarilor. **3.** *(poligr.)* corectură. **4.** *(fam.)* pedeapsă corporală, corecție, bătaie. **5.** pedepsire; corecție; **la ~ des abus** pedepsirea abuzurilor; **maison de ~** casă de corecție. **6.** corectitudine, cinste; **conduite d'une ~ exemplaire** purtare de o corectitudine exemplară. **7.** corectare, modificare, amendament; **~ apportée à une pièce de théâtre** modificare adusă unei piese de teatru. **8.** corectitudine, exactitate, precizie, justețe; **~ du style** precizia stilului. **9.** *(în expr.)* **sauf ~** dacă nu mă înșel, dacă nu greșesc.

correctionnalisation *s.f.* *(jur.)* trecerea unui caz penal în competența tribunalelor corecționale.

correctionnaliser *v.t.* a trece un caz penal în competența unui tribunal corecțional.

correctionnel, ~le *(jur.)* **I.** *adj.* corecțional; **tribunal ~** tribunal corecțional. **II.** *s.f.* tribunal corecțional; **passer en ~le** a fi judecat de un tribunal corecțional.
corrégidor *s.m.* *(în Spania)* coregidor, judecător.
corrélat *s.m.* corelat, obiect care se află în corelație cu altul.
corrélatif, -ive *adj., s.m.* *(lingv.)* corelativ, care se află în corelație cu ceva; **élève et professeur sont des termes ~s** elev și profesor sunt noțiuni corelative.
corrélation *s.f.* corelație, legătură (reciprocă); **en ~ avec...** în corelație cu...
corrélationnel, ~le *adj.* referitor la o corelație.
corrélativement *adv.* (în mod) corelativ, în corelație cu.
corréler *v.t.* a face o corelație între două lucruri / doi termeni; **phénomènes corrélés** fenomene corelate.
correspondance *s.f.* **1.** corespondență, schimb de scrisori; **entretenir une ~ avec qqn.** a întreține o corespondență cu cineva. **2.** corespondență, curier; **lire sa ~** a-și citi scrisorile (primite). **3.** legătură, comunicație între mijloace de transport; **j'attends la ~ pour Paris** aștept legătura cu Parisul. **4.** *(fig.)* corespondență, legătură, raport, relație (de corespondență); concordanță, armonie; **~ d'idées** concordanță de idei; **~ entre les parties d'un ouvrage** legătură între părțile unei lucrări; **~ entre les parties d'un édifice** legătură / comunicare între părțile unei clădiri.
correspondancier, -ère *s.m.f.* funcționar însărcinat cu redactarea corespondenței într-o instituție comercială, administrativă.
correspondant, ~e I. *adj.* **1.** corespondent; corespunzător; **se procurer une arme à feu et les munitions ~es** a-și procura o armă de foc și muniția corespunzătoare; *(geom.)* **angles ~s** unghiuri corespondente. **2.** *(în expr.)* **membre ~ (d'une académie)** membru corespondent (al unei academii); **idées ~es** idei corespondente, care corespund, se potrivesc. **II.** *s.m.f.* **1.** corespondent, persoană cu care se întreține o corespondență; **j'ai un ~ fidèle, qui répond régulièrement à mes lettres** am un corespondent fidel, care răspunde cu regularitate la scrisorile mele. **2.** corespondent de presă, ziarist **~ de guerre** corespondent de război. **3.** corespondent, persoană care în lipsa părinților răspunde de un elev în fața autorităților școlare.
correspondre I. *v.i.* **1.** a coresponda, a întreține o corespondență, un schimb de scrisori; **nous avons cessé de ~** am încetat de a coresponda, de a ne mai scrie. **2.** a fi în legătură, a comunica (reciproc); **ces deux pièces correspondent** aceste două camere comunică între ele. **3.** *(cu prep.* **à***)* a corespunde, a fi conform cu; a coincide, a se potrivi cu; **ce texte ne correspond pas à ses idées** acest text nu este conform cu ideile sale. **4.** *(înv., cu prep.* **à***)* a răspunde; **~ aux sentiments de qqn.** a răspunde sentimentelor cuiva. **II.** *v.r.* a comunica; **ces pièces se correspondent** aceste camere comunică.
corrida *s.f.* **1.** *(span.)* corida, luptă cu tauri. **2.** *(pop.)* învălmășeală, înghesuială; busculadă. **3.** *(pop.)* scandal; bătaie. **4.** *(pop.)* confruntare cu poliția.
corridor *s.m.* **1.** coridor; culoar. **2.** *(geogr.)* coridor, fâșie de pământ care permite comunicarea unei enclave cu exteriorul; **le ~ de Dantzig** coridorul Dantzig.
corrigé I. *adj.s.m.* **1.** corijat, îndreptat; rectificat; ameliorat. **2.** (despre lucrări, teme școlare) corectat, controlat, verificat. **II.** *s.m.* *(în școli)* temă model; cheia (exercițiilor, problemelor).
corrigeage *s.m.* *(poligr.)* corectură, operațiune de îndepărtare a greșelilor tipografice dintr-un text.
corriger I. *v.t.* **1.** a corija, a îndrepta, a corecta, a rectifica; a ameliora; **~ une épreuve d'imprimerie** a corecta un șpalt; **~ un devoir** a corecta o temă (la școală); *(fig.)* **~ les défauts d'un enfant** a corecta defectele unui copil. **2.** a pedepsi (un copil). **3.** *(fig.)* a tempera, a potoli; a îndulci; **~ l'acidité du citron avec du sucre** a îndulci acreala lămâii cu zahăr; **~ l'effet de ses paroles** a tempera efectul vorbelor sale. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **de***)* a se corija, a se îndrepta; **se ~ de ses défauts** a-și corija defectele.
corrigeur, -euse *s.m.f.* *(poligr.)* corector, persoană care efectuează o corectură.
corrigible *adj.* *(rar)* corigibil, care se poate corija / îndrepta / ameliora.
corroborant, ~e *adj.* care confirmă; **preuves ~es** dovezi care confirmă.
corroboration *s.f.* coroborare.
corroborer *v.t.* a corobora; a întări, a sprijini, a confirma; **déposition qui corrobore un témoignage** depoziție care sprijină / confirmă o mărturie.
corrodant, ~e *adj.* erodant, coroziv, care roade (prin acțiune chimică); **l'eau forte est un ~** apa tare este un coroziv.
corroder I. *v.t.* **1.** a eroda, a coroda, a face eroziuni; **l'acide corrode le fer** acidul corodează fierul. **2.** *(fig.)* a distruge cu încetul; **l'envie corrode l'amitié** invidia distruge prietenia. **II.** *v.r.* a se eroda, a se coroda, a se roade; **le fer se corrode aisément** fierul se corodează ușor.
corroi *s.m.* *(piei.)* finisare; fasonare; apret.
corroierie *s.f.* *(piel.)* **1.** atelier de finisaj. **2.** finisare, fasonare.
corrompre I. *v.t.* **1.** a altera, a strica, a descompune; **la chaleur corrompt la viande** căldura alterează carnea. **2.** *(fig.)* a corupe, a altera, a denatura; **~ un texte** a denatura un text. **3.** *(fig.)* a corupe; a desfrâna; a deprava, a destrăbăla, a perverti; **~ les mœurs** a deprava moravurile. **4.** a corupe, a cumpăra (pe cineva); **~ un juge** a cumpăra pe un judecător, a-l corupe. **5.** a tulbura, a strica; **la crainte corrompt le plaisir** teama tulbură / strică plăcerea. **II.** *v.r.* a se strica, a se altera; **la viande se corrompt les jours chauds** carnea se alterează în zilele calde.
corrompu, ~e *adj.* **1.** *(despre alimente)* stricat, alterat, putrezit, descompus. **2.** *(fig.)* viciat, stricat, depravat; **des mœurs ~es** moravuri depravate. **4.** corupt; cumpărat (cu bani); **témoin ~** martor cumpărat. **5.** denaturat, falsificat; **texte ~** text denaturat, falsificat.
corrosif, -ive I. *adj., s.m.f.* *(chim.)* coroziv; **substance ~-ive** substanță corozivă. **II.** *adj.* *(fig.)* coroziv, rău, mușcător, usturător, sarcastic, satiric; **humour ~** umor mușcător.

corrosion *s.f.* **1.** *(chim.)* coroziune; ~ **du fer par un acide** coroziunea fierului de către un acid. **2.** *(geol.)* eroziune a solului.
corroyage *s.m. (tehn.)* **1.** finisare a pielii. **2.** geluire, rindeluire. **3.** sudare la forjă.
corroyeur *s.m.* muncitor care finisează pieile.
corrupteur, -trice *adj., s.m.f.* corupător.
corruptibilité *s.f.* coruptibilitate; venalitate.
corruptible *adj.* **1.** *(despre alimente)* alterabil; **produit** ~ produs alterabil. **2.** *(despre oameni)* coruptibil; venal; **un juge** ~ un judecător coruptibil, care poate fi corupt / cumpărat.
corruption *s.f.* **1.** putrezire, alterare, descompunere; ~ **de la viande** alterare a cărnii. **2.** *(lit.)* alterare, deformare, denaturare; ~ **du goût** alterare a gustului; ~ **d'un texte** denaturarea unui text. **3.** *(fig.)* corupție, depravare, pervertire; venalitate; ~ **des mœurs** depravare a moravurilor. **4.** corupere, mituire; ~ **d'un fonctionnaire** corupere a unui funcționar.
corsage *s.m.* **1.** bust. **2.** corsaj, partea superioară a unei rochii.
corsaire I. *s.m.* **1.** *(înv.)* corsar. **2.** pirat, aventurier. **II.** *adj. (în expr.)* **pantalon** ~ pantaloni strânși sub genunchi.
1. corse I. *adj.* corsican, din Corsica. **II.** *s.m.* dialectul corsican.
2. Corse *s.m.f.* corsican, locuitor din Corsica.
corsé, ~e *adj.* **1.** plin, consistent, tare; **vin** ~ vin consistent, tare și cu buchet. **2.** copios, abundent, bogat; **repas** ~ masă copioasă. **3.** *(fig.)* scabros; **histoire ~e** povestire scabroasă. **4.** *(fig.fam.)* piperat; **addition ~e** notă de plată exagerat de mare, piperată. **5.** *(fam.)* important; **affaire ~e** afacere importantă.
corselet *s.m.* **1.** platoșă ușoară. **2.** *(înv.)* bluză feminină strânsă în talie. **3.** *(la insecte)* primul inel toracic.
corser I. *v.t.* **1.** a întări, a da consistență; ~ **du vin** a întări vinul (prin adăugare de alcool). **2.** *(fig.)* a întări, a spori interesul, a da forță / consistență; ~ **l'addition** a spori, a pipera nota de plată. **II.** *v.r. (despre afaceri, întâmplări)* a se complica, a deveni mai interesant.
corset *s.m.* corset; centură; *(fig.)* ~ **de fer** corset de fier, menghine; ceea ce oprimă, sufocă.
corseter *v.t. (rar)* **1.** a (în)corseta. **2.** *(fig.)* a strânge în chingi.
corsetier, ~ère *adj., s.m.f.* persoană care confecționează sau vinde corsete.
corso *s.m. (ital.) (în expr.)* ~ **fleuri** cortegiu de carnaval format din care împodobite cu flori (pe Coasta de Azur).
cortège *s.m.* **1.** cortegiu; suită, alai; ~ **funèbre** cortegiu funebru. **2.** *(fig.)* cortegiu, șir; **la vieillesse et son ~ d'infirmités** bătrânețea și cortegiul ei de infirmități.
cortex *s.m.* **1.** *(anat.)* cortex, strat superficial al unor organe; ~ **cérébral** cortex cerebral; ~ **surrénal** cortex suprarenal. **2.** scoarță, partea exterioară a organelor vegetale sau animale, cu o structură concentrică.
cortical, ~e (*m.pl* **-aux**) *adj.* **1.** *(bot.)* cortical, referitor la scoarță; **couches ~es** straturi corticale, ale scoarței. **2.** *(anat.)* cortical; **cellules ~es** celule corticale; **hormones ~es** hormoni corticali.
corticoïdes *s.m.pl. (biochim.)* corticoizi, hormoni secretați de cortexul glandelor suprarenale.
corticostéroïde *s.m.(biochim.)* sinonim cu **corticoïdes.**
corticosurrénale *s.f., adj. (anat.)* corticosuprarenală; **hormones ~es** hormoni corticosuprarenali.
corticothérapie *s.f. (med.)* întrebuințarea medicală a hormonilor corticosuprarenali.
cortinaire *s.m. (bot.)* specie de ciuperci foarte toxice.
cortisone *s.f. (fiziol., farm.)* cortizon.
corton *s.m.* vin renumit din regiunea Bourgogne.
coruscant, ~e *adj. (poet.înv.)* strălucitor, sclipitor.
corvéable *adj., s.m.f.* care este supus unei corvoade.
corvée *s.f.* corvoadă.
corvette *s.f.* **1.** *(mii., mar.)* corvetă. **2.** *(arg.)* fată atrăgătoare.
corvidés *s.m.pl. (ornit.)* familie de păsări din care face parte cioara.
corybante *s.m. (în Grecia antică)* coribant, preot al zeiței Cibela.
corydalis *s.m. (bot.)* brebenel *(Corydalis Marschalliana).*
corymbe *s.m. (bot.)* corimb, inflorescență în formă de umbrelă.
coryphée *s.m.* corifeu.
coryza *s.m. (med.)* coriză, guturai, rinită.
cosaque *adj., s.m.* **1.** cazac. **2.** *(fig.)* om brutal, brută.
cosécante *s.f. (mat.)* cosecantă.
cosignataire *adj., s.m.f.* cosemnatar; **les ~s d'un contrat** cosemnatarii unui contract.
cosigner *v.t.* a semna împreună cu altcineva.
cosinus *s.m. (mat.)* cosinus.
cosmétique I. *adj.* cosmetic; **produit** ~ produs cosmetic. **II.** *s.m.* produs capilar (briantină, lac). **III.** *s.f.* cosmetică.
cosmétiquer *v.t.* a-și da cu briantină pe păr.
cosmétologie *s.f.* cosmetologie, parte a igienei care se referă la folosirea produselor cosmetice.
cosmétologue *s.m.f.* cosmetolog, specialist în cosmetologie.
cosmique *adj.* cosmic; **rayons ~s** raze cosmice; **vaisseau** ~ navă cosmică.
cosmodrome *s.m.* cosmodrom.
cosmogénie *s.f.* cosmogonie, ramură a astronomiei care se ocupă cu studiul formării universului.
cosmogénique *adj.* cosmogonic; **principes ~s** principii cosmogonice, de formare a universului.
cosmogonie *s.f.* cosmogonie.
cosmogonique *adj.* cosmogonic, privitor la cosmogonie.
cosmographe *s.m.f.* cosmograf, specialist în cosmografie.
cosmographie *s.f.* cosmografie, descrierea universului.
cosmographique *adj.* cosmografic, referitor la cosmografie.
cosmologie *s.f.* cosmologie, știința care studiază legile fizice ale universului.
cosmologique *adj.* cosmologic, referitor la cosmologie.
cosmonaute *s.m.f.* cosmonaut.
cosmopolite *s.m.f., adj.* cosmopolit.
cosmopolitisme *s.m.* cosmopolitism.
cosmos *s.m.* cosmos; univers.

cossard, ~e *adj., s.m.f. (pop.)* leneș; trântor; puturos.

1. cosse *s.f.* **1.** *(bot.)* păstaie. **2.** *(tehn.)* ochete.

2. cosse *s.f. (pop.)* lene, trândăvie.

cosser *v.i. (despre berbeci)* a se bate în capete.

cossette *s.f.* **1.** *(înv.)* păstaie mică. **2.** *(pl.)* tăiței de sfeclă; **~s épuisées** tăiței de borhot.

cossu, ~e *adj. (fig.)* bogat, avut, înstărit; **maison ~e** casă bogată, luxoasă, de om înstărit.

cossus *s.m. (entom.)* specie de fluture nocturn *(Cossus ligniperda).*

costal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* costal; **région ~e** regiune costală.

costard, costar *s.m. (pop.)* costum bărbătesc.

costaud, costeau *adj., s.m. (pop.)* voinic, solid, zdravăn, robust, vânjos.

costière *s.f. (teatru)* scobitură în podeaua scenei pentru manevrarea decorurilor.

costume *s.m.* **1.** piesele care constituie îmbrăcămintea. **2.** costum de haine (bărbătești); **~ de cérémonie** costum de ceremonie. **3.** taior (de damă); douăpiese. **4.** costum de actor; **les décors et les ~s** decorurile și costumele. **5.** costum, port specific al unei regiuni, unei țări; **~ breton** costum breton. **6.** *(fam.)* **dans le ~ d'Adam** în costumul lui Adam, gol pușcă. **7.** *(pop.în expr.)* **se faire un ~ en bois** a-și pune un pardesiu de scânduri; a muri.

costumé, ~e *adj.* costumat; travestit, deghizat; **bal ~** bal costumat.

costumer *v.t., v.r.* a (se) costuma; a (se) travesti, a (se) deghiza.

costumier, -ère *s.m.f.* **1.** costumier, persoană care vinde, închiriază sau confecționează costume de teatru. **2.** persoană care răspunde de costume într-un teatru.

1. cosy *s.m. (angl.)* învelitoare de ceainic pentru a-l păstra fierbinte.

2. cosy, cosy-corner *s.m. (angl.)* ansamblu de mobilier (divan, etajere) așezat într-un colț al camerei.

cotangente *s.f. (mat.)* cotangentă.

cotation *s.f.* cotare; apreciere, prețuire, evaluare; **~ en Bourse** cotare la bursă.

cote *s.f.* **1.** cotă; **~ de la Bourse** cota bursei. **2.** cotă, tablou al cursului unor mărfuri; **la ~ des voitures d'occasion** cota automobilelor de ocazie. **3.** *(în expr.)* **~ d'alerte a.** *(hidr.)* nivelul maxim al apelor înaintea unei inundații. **b.** *(fig.)* punct critic al unei situații. **4.** *(arg.)* reputație (în lumea interlopă); **marcher à la ~** a profita de reputația sa pentru a-și impune legea. **5.** *(în expr.)* **~ mal taillée** cheltuială comună prost repartizată; compromis; *(fam.)* **avoir une bonne ~** a fi bine cotat, a se bucura de stimă; **la ~ d'un cheval** evaluarea șanselor unui cal la curse; **avoir la ~ auprès de qqn.** a se bucura de stima cuiva.

côte *s.f.* **1.** *(anat.)* coastă; **les douzes paires de ~s de l'homme** cele douăsprezece perechi de coaste ale omului; **on lui compterait les ~s, on lui voit les ~s** e slab de îi numeri coastele, e numai piele și os. **2.** *(măcel.)* cotlet, antricot; **~ de bœuf** antricot de vacă. **3.** ieșitură; proeminență; *(arhit.)* **~ d'un dôme** ieșiturile, proeminențele unui dom. **4.** coastă, povârniș (de deal, de munte); **monter / descendre une ~** a urca / a coborî o coastă (de deal, de munte). **5.** coastă, țărm, mal, faleză (a mării); **~ escarpée** coastă abruptă; **la Côte d'Azur** Coasta de Azur; **une ~ rocheuse** o coastă stâncoasă; *(despre nave)* **aller à la ~** a naufragia, a eșua. **6.** *(în expr.)* **~ à ~** unul lângă altul, umăr lângă / la umăr; **être à la ~ a.** a fi la ananghie / la strâmtoare; **b.** a fi lefter; **se tenir les ~s de rire** a se ține cu mâinile de burtă de râs; a se prăpădi / a se strica de râs; **étoffe à ~s** stofă reiată, cu dungi în relief; **caresser / chatouiller les ~s à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **avoir les ~s en long a.** a fi leneș; **b.** a fi ciudat, capricios; **rompre les ~s à qqn.** a-i rupe cuiva coastele, a-l bate măr; **mesurer les ~s à qqn.** a bate pe cineva cu bățul; **tricoter les ~s à qqn.** a-i rupe cuiva oasele.

coté, ~e *adj.* cotat; **être ~** a fi (bine) cotat, apreciat.

côté *s.m.* **1.** partea laterală a corpului omenesc; regiunea coastelor; **être blessé au ~** a fi rănit în coastă; **point de ~** durere în coastă; **se coucher sur le ~** a se culca pe o latură / pe o rână. **2.** parte, latură; **marcher sur le ~ d'une route** a merge pe o parte a șoselei; **les bas-~s d'une église** părțile laterale ale unei biserici; **l'entrée est par le ~ droit de la maison** intrarea este pe partea dreaptă a casei. **3.** *(geom.)* latură; **les ~s d'un triangle** laturile unui triunghi. **4.** parte, loc; **de tous ~s** din toate părțile; de pretutindeni, de peste tot; **de ~ a.** dintr-o parte; **b.** deoparte; la o parte; izolat; **c.** pieziș; **regarder de ~** a privi pieziș / chiorâș / strâmb; **mettre de ~** a pune deoparte; a economisi; a pune bani la ciorap; **laisser de ~** a lăsa la o parte / deoparte; **le bon ~ des choses** partea bună a lucrurilor; **prendre la vie du bon ~** a lua partea bună a vieții; **être du ~ du plus fort** a fi de partea celui mai tare; **mettre qqn. de son ~** a atrage pe cineva de partea sa; **de ~ et d'autre** pe ici, pe colo. **5.** parte; ascendență; **parent du ~ maternel** rudă din partea mamei. **6.** fiecare din părți într-o discuție / dispută; **Il y a des torts de chaque ~** amândoi sunt vinovați. **7.** în direcția; **du ~ de** în direcția; **il est parti du ~ de la gare** a plecat în direcția gării. **8.** *(în expr.)* **à ~ de a.** lângă; aproape de; **à ~ de moi** lângă mine; **sa maison est à ~ de la mienne** casa lui este lângă / alături de a mea; **b.** *(fig.)* față de; pe lângă; **à ~ de son frère, il semble presque un savant** pe lângă / față de fratele său, el pare aproape un savant; **c.** pe lângă, în afară; **le ballon est passé à ~ du filet** balonul a trecut pe lângă plasă (poartă); **chacun de son ~** fiecare în felul lui / în legea lui; **par certains ~s** în anumite privințe; **par certains ~s, cet enfant rappelle son grand-père** în anumite privințe, acest copil amintește de bunicul lui; **être au(x) ~(s) de qqn.** a fi alături de cineva, a-l sprijini, a-i lua partea; **il habite de l'autre ~ de la rue** locuiește vizavi; **à ~** paralel; **il est architecte, mais il a un autre travail à ~** este arhitect, dar mai are o muncă paralelă; **de mon ~** în ce mă privește, cât despre mine; **mettre les rieurs de son ~** a-și face

de râs adversarul; **de l'autre** ~ în camera vecină / de alături; **passons de l'autre** ~ să trecem în camera de alături.

coteau *s.m.* **1.** colină. **2.** versant, pantă de deal; ~ **planté de vigne** versant de deal plantat cu viță de vie. **3.** vie; viță de vie; ~**x mûris par le soleil** vie pârguită de soare.

côtelé, ~e *adj.* cu dungi în relief; reiat; **velours** ~ catifea în dungi, reiată.

côtelette *s.f.* **1.** *(culinar)* cotlet; ~ **de veau / de porc** cotlet de vițel / de porc. **2.** *(fam.)* coastă (la oameni). **3.** *(la pl.înv.)* cotleți, favoriți; *(pop.în expr.)* **travailler les ~s à qqn.** a snopi în bătaie pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **planquer ses ~s** a se ascunde, a se piti; **avoir sa** ~ a fi satisfăcut, a-i merge la inimă.

coter *v.t.* **1.** a cota; a clasa; **valeur cotée en Bourse** valoare cotată la Bursă. **2.** a cota, a aprecia, a evalua, a prețui, a nota; ~ **un devoir d'élève** a nota / a aprecia o temă de școlar. **3.** *(geogr.)* a cota, a indica cotele de nivel.

coterie *s.f.* *(pop.)* coterie, gașcă, clică, bandă, clan, grup; ~ **politique** clan politic; ~ **littéraire** grup literar.

cothurne *s.m.* **1.** *(în antichitate)* coturn, sanda cu talpă groasă (purtată mai ales în teatru). **2.** *(poet.)* stil tragic. **3.** *(în expr.)* **chausser le** ~ a scrie tragedii, a juca în tragedii.

cotice *s.f.* *(herald.)* fâșie îngustă în diagonală.

cotidal, ~e (*m.pl* **-aux**) *adj.* *(geogr.în expr.)* **courbe / ligne ~e** curbă care trece prin toate punctele în care mareea are loc la aceeași oră.

côtier, -ère I. *adj.* de coastă; **navigation ~-ère** navigație de coastă; **région ~-ère** regiune de coastă; **fleuve** ~ fluviu care își are izvorul lângă coastă. **II.** *s.m.* *(mar.)* vas de curse de-a lungul coastelor.

cotignac *s.m.* dulceață de gutui sau de portocale.

cotillon *s.m.* **1.** *(înv.)* jupon de țărancă. **2.** cotilion, dans de bal. **3.** *(la pl.în expr.)* **accessoires de** ~ pălării, confetti etc. **4.** *(în expr.)* **courir le** ~ a fi afemeiat, a alerga / a se ține după fuste; a sări gardurile.

cotinga *s.m.* *(ornit.)* specie de păsări din America tropicală, cu pene viu colorate.

cotir *v.t.* a strivi, a lovi, a bate fructele; **fruits cotis par la grêle** fructe bătute de grindină.

cotisant, ~e *adj., s.m.f.* cotizant, persoană care depune o cotizație.

cotisation *s.f.* **1.** cotizație. **2.** *(fig.)* contribuție, aport, cotă-parte; **verser sa** ~ a-și aduce contribuția.

cotiser I. *v.t.* a cotiza, a plăti cotizație; a da cotă-parte; ~ **à un parti** a plăti cotizație la un partid. **II.** *v.r.* a pune mână de la mână, a strânge bani; **se** ~ **pour offrir un cadeau d'anniversaire** a strânge bani pentru a oferi un cadou la o aniversare.

coton I. *s.m.* **1.** bumbac; **industrie du** ~ industria bumbacului; **tissu de** ~ țesătură din bumbac. **2.** fir de bumbac; **un écheveau de** ~ **à broder** un scul de bumbac pentru broderie. **3.** vată; ~ **hydrophile** vată hidrofilă; **appliquer un** ~ **sur une plaie** a pune (o bucată) de vată pe o rană. **4.** *(în expr.)* **élever un enfant dans du** ~ a crește un copil în puf, fără griji; **filer du mauvais** ~ **a.** a o duce prost cu sănătatea; **b.** a fi la ananghie / la strâmtoare / în încurcătură; **avoir du** ~ **dans les / ses oreilles** a nu auzi bine; a avea vată în urechi; a fi tare / fudul de urechi; **avoir les jambes en** ~ a fi frânt de oboseală; a cădea din picioare de oboseală; **avaler du**~ a fi luat drept prost; **se sentir en** ~ a se simți slăbit. **5.** *(bot., omit.)* puf care acoperă frunzele unor plante / trupul unor păsări (înainte de a avea pene). **6.** *(arg.)* dificultate; muncă grea. **II.** *adj.* *(fam.)* greu, penibil, anevoie; **c'est** ~ e tare greu, e al dracului de greu.

cotonnade *s.f.* pânză din bumbac; stambă.

cotonéaster *s.m.* *(bot.)* arbust ornamental cu spini, din familia rozaceelor.

cotonner I. *v.t.* a căptuși cu bumbac. **II.** *v.i.* *(despre țesături)* a se scămoșa; **un drap qui commence à** ~ cearșaf care începe să se scămoșeze. **II.** *v.r.* **1.** *(despre țesături)* a se scămoșa; **un tissu qui se cotonne après le premier lavage** o pânză care începe să se scămoșeze după primul spălat; **2.** *(despre fructe)* a se muia, a se fleșcăi, a deveni spongios.

cotonnerie *s.f.* **1.** bumbăcărie, fabrică de țesături de bumbac. **2.** plantație de bumbac. **3.** cultura bumbacului.

cotonneux, -euse *adj.* **1.** pufos, acoperit de puf; **fruit** ~ **a.** fruct acoperit de puf; **b.** fruct fad, ațos, uscat. **2.** asemănător cu vata; **un ciel** ~ un cer care seamănă cu vata, albicios (de nori). **3.** *(în expr.)* **bruit** ~ zgomot surd, înfundat; **un style** ~ un stil moale; **se sentir tout** ~ a se simți slăbit.

cotonnier, -ère *adj.* de bumbac; a bumbacului; **industrie ~-ère** industria bumbacului.

cotonnier *s.m.* **1.** (*bot.*) bumbac *(Gossypium)*. **2.** muncitor pe plantațiile de bumbac.

coton-poudre *s.m.* v. **fulmicoton**.

côtoyer *v.t.* **1.** a merge pe lângă; a merge de-a lungul; ~ **la rivière** a merge de-a lungul râului; ~ **chaque jour les mêmes personnes** a merge zilnic pe lângă aceleași persoane, a se întâlni cu aceleași persoane. **2.** *(fig.)* a se apropia de, a atinge; ~ **le ridicule** a atinge ridicolul, a fi ridicol.

cotre *s.m.* *(mar.)* cuter.

cotret *s.m.* *(înv.)* legătură de lemne scurte; *(în expr.)* **être sec comme un** ~ a fi slab ca un țâr; a fi uscat ca iasca.

cottage *s.m.* *(angl.)* vilă mică la țară, în stil rustic.

cotte *s.f.* **1.** *(înv.)* tunică. **2.** *(înv.)* fustă scurtă plisată. **3.** pantalon de lucru; salopetă; **ouvrier en** ~ **bleue** muncitor în salopetă albastră. **4.** *(iht.)* numele mai multor specii de pește de apă dulce *(Cottus)*. **5.** *(în expr.)* ~ **de mailles** zale.

cotutelle *s.f.* *(jur.)* cotutelă, tutelă deținută de două sau mai multe persoane.

cotuteur, -trice *s.m.f.* *(jur.)* cotutore.

cotyle *s.m.f.* *(anat.)* cotii, cavitate osoasă în care se articulează sau intră un alt os.

cotylédon *s.m.* *(bot.)* cotiledon.

cotyloïde *adj.* *(anat.)* *(în expr.)* **cavité** ~ cavitate a osului iliac în care se articulează capul femural.

cou *s.m.* **1.** gât; **avoir un long ~** a avea un gât lung; **jusqu'au ~** până-n gât; în întregime, complet; **couper le ~ à qqn.** a tăia gâtul cuiva, a-l decapita; **se casser le ~ a.** a-și frânge gâtul; **b.** a eșua; a da chix; a o da în bară; **sauter au ~ de qqn.** a sări de gâtul cuiva; a lua de gât pe cineva; a îmbrățișa pe cineva; **le ~ d'une bouteille** gâtul unei sticle; **mettre à qqn. la corde au ~** a pune cuiva funia / lațul de gât; a-l spânzura. **2.** *(în expr.)* **prendre ses jambes à son ~** a-și lua picioarele la spinare; a o lua la picior; **tordre le ~ à un poulet** a tăia un pui; **se mettre la corde au ~** a-și pune lațul / ștreangul de gât, a se căsători; **être endetté jusqu'au ~** a fi dator vândut; **casser le ~ à une bouteille** a trage la măsea; *(omit.)* **~-tors** vârtecap; **~-blanc** pietrarul-comun; **~-rouge** gușă-roșie.

couac I. *s.m.* *(muz.)* sunet discordant. **II.** *interj.* Hâc!

couagga *s.m.* *(zool.)* specie de zebră dispărută *(Equus quagga quagga)*.

couaille *s.f.* lână de calitate inferioară de la coada oii.

couard, ~e *adj.* *(înv.)* fricos, laș, poltron.

couardise *s.f.* *(înv.)* frică, lașitate, poltronerie.

couchage *s.m.* **1.** acțiunea de a (se) culca, culcare, culcat. **2.** așternut, garnitură de pat. **3.** semănătură în răsaduri. **4.** *(tehn.)* operațiune de ungere a hârtiei cu o soluție pentru a o opaciza și impermeabiliza.

couchant, ~e I. *adj.* *(în expr.)* **soleil ~** soare-apune; soare în asfințit; **chien ~ a.** câine care se gudură; b. câine care se culcă (și oprește vânatul); **faire le chien ~** a se gudura, a linguși. **II.** *s.m.* **1.** apus, asfințit; vest. **2.** *(fig.)* apus, declin, bătrânețe.

couche *s.f.* **1.** *(poet.)* pat; **il s'allongea sur une ~ de feuillage** se întinse pe un pat de frunze. **2.** scutec. **3.** strat; **~ de peinture** strat de vopsea. **4.** *(hort.)* strat de gunoi (în răsadniță). **5.** *(fig.)* strat, categorie (socială); **les ~s sociales** categoriile sociale. **6.** *(la pl.)* naștere; **~s difficiles** naștere grea. **7.** *(în expr.)* **fausse ~** avort; **souiller la ~** a fi necredincios în căsnicie; **~ nuptiale** căsătorie; **en avoir une ~** a fi prost ca noaptea, a da în gropi de prost.

couché, ~e *adj.* **1.** culcat; **rester ~** a sta culcat. **2.** culcat, înclinat, aplecat; **écriture ~e** scris aplecat; **navire ~** navă înclinată sub acțiunea vântului. **3.** *(în expr.)* **être ~ sur des roses / sur un lit de roses** a trăi bine, a o duce de minune.

1. coucher I. *v.t.* **1.** a culca; **~ un enfant** a culca un copil. **2.** a întinde; **~ un blessé sur un civière** a întinde un rănit pe o targă; **~ une couleur sur une toile** a întinde o culoare pe o pânză. **3.** a culca, a apleca, a înclina; **le vent a couché les herbes** vântul a culcat / aplecat ierburile. **4.** a pune / a trânti (la pământ); **~ qqn. sur le carreau** a pune / a trânti pe cineva la pământ. **5.** *(fig.)* a înscrie, a insera; a trece; a consemna; **~ une remarque par écrit** a consemna o remarcă în scris; **~ une clause sur son testament** a insera o clauză în testamentul său. **6.** a culca, a așeza în poziție orizontală; **on couche les bouteilles pour mieux conserver le vin** sticlele sunt culcate pentru a conserva mai bine vinul. **7.** *(în expr.)* **~ son fusil en joue** a pune pușca la ochi; a ochi; a ținti; **~ le poil à qqn.** a linguși pe cineva; **~ gros** a miza / a risca mult. **II.** *v.i.* **1.** a petrece noaptea; **~ chez des amis** a petrece noaptea la prieteni. **2.** a se culca, a dormi; **il couche seul** doarme singur; **~ à la belle étoile / dehors** a dormi sub cerul liber; **~ à plat** a dormi fără pernă; **~ sur la dure / la paille a.** a dormi pe pământul gol / pe scânduri; **b.** *(fig.)* a o duce greu; **un nom à ~ dehors** un nume greu de pronunțat. **3.** *(mar.despre nave)* a se înclina, a se lăsa pe o coastă. **III.** *v.r.* **1.** a se culca, a se întinde; **se ~ dans l'herbe** a se întinde în iarbă. **2.** a se culca, a se duce la culcare; **se ~ tard** a se culca târziu; **se ~ avec / comme les poules** a se culca o dată cu găinile; **se ~ tous les soirs à la même heure** a se culca în fiecare seară la aceeași oră. **3.** *(despre soare)* a asfinți. **4.** *(mar. despre nave)* a se înclina, a se lăsa pe o coastă. **5.** *(sport)* a se apleca; **se ~ sur le guidon de sa bicyclette** a se apleca pe ghidonul bicicletei. **6.** *(fam.în expr.)* **va te ~!** Lasă-mă în pace!; Mai slăbește-mă!; Scutește-mă!; **se ~ en chien de fusil** a se culca ghemuit; *(prov.)* **comme on fait son lit on se couche** cum îți vei așterne așa vei dormi.

2. coucher *s.m.* **1.** acțiunea de a (se) culca, culcare, culcat; **l'heure du ~ approche** ora culcării se apropie. **2.** apus, asfințit; **le ~ du soleil** apusul / asfințitul soarelui. **3.** găzduire; dormit; **le ~ et la nourriture** dormitul și hrana. **4.** tablou care reprezintă un asfințit de soare.

coucherie *s.f.* *(pop.peior.)* legătură trupească, relații sexuale.

couchette *s.f.* **1.** pătuț; **~ d'enfant** pătuț de copil. **2.** *(c.f., mar.)* cușetă, pat.

coucheur, -euse *s.m.f.* *(fam.în expr.)* **mauvais ~** om arțăgos, ciufut, ursuz; cusurgiu.

coucheuse *s.f.* instalație de uns hârtia în vederea opacizării.

couchis *s.m.* *(constr.)* **1.** strat de nisip, pământ (sub pavaj). **2.** scânduri, șipci de susținere (sub parchet).

couchitique *adj., s.m.* nume dat limbilor semitohamitice vorbite în Etiopia și Somalia.

couchoir *s.m.* *(tehn.)* paletă a meșterului aurar.

couci-couça, couci-couci *adv.* *(fam.)* așa și așa; ceac-pac; potrivit; **comment ça va? – ~** Ce mai faci? – Așa și așa.

coucou *s.m.* **1.** *(omit.)* cuc *(Cuculus canorus)*; **pendule à ~** pendulă rustică cu cuc. **2.** *(înv.)* trăsură pe două roți. **3.** *(bot.)* ciubotica-cucului *(Primuia officinalis)*. **4.** exclamație a copiilor când se joacă de-a v-ați ascunselea; **~, me voilà** cucu, aici sunt. **5.** avion de model vechi.

coucoumelle *s.f.* *(bot.)* gheb-de-pădure *(Agaricus* și *Collybia longipes)*.

coude *s.m.* **1.** *(anat.)* cot; **s'appuyer sur le ~** a se sprijini în cot; **donner un coup de ~ à qqn.** a da cuiva cu cotul; **travailler ~ à ~ avec qqn.** a munci cot la cot cu cineva; **mettre les mains jusqu'au ~ dans qqch.** a băga mâinile până la cot în ceva; **jouer des ~s** a da din coate; a-și croi drum cu coatele; *(fig.)* a manevra în detrimentul celorlalți. **2.** cot, parte

a mânecii care acoperă cotul; **veste trouée aux ~s** haină găurită la coate. **3.** *(metrol.)* cot. **4.** *(în expr.)* **lever le ~** a trage la măsea; a bea cât șapte; **se serrer les ~s** a strânge rândurile, a se susține reciproc; **se fourrer le doigt dans l'œil jusqu'au ~** a se înșela amarnic; **huile de ~** energie; **ne pas se moucher du ~** a nu se da pe cineva; a fi plin de sine / de ifose, a se crede buricul pământului; **sous le ~** în așteptare; *(fam.)* **lâche-moi le ~** lasă-mă în pace; nu-mi bate capul.

coudé, ~e *adj.* îndoit, pliat (în formă de cot); **tuyau ~** țeavă îndoită.

coudée *s.f.* **1.** *(metrol.înv.)* cot, măsură de lungime (50 cm); *(în expr.)* **dépasser qqn. de cent ~s** a fi superior cuiva; a fi cu un cap mai sus decât cineva; a fi cu mult deasupra altora; **avoir ses ~s franches** a avea mână liberă; a avea libertate de acțiune.

cou-de-pied (*pl.* **cous-de-pied**) partea superioară a labei piciorului.

couder *v.t.* a îndoi (în formă de cot).

coudoiement *s.m.* *(înv.fam.)* intimitate, prietenie.

coudoyer I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a înghionti, a lovi cu cotul. **2.** a fi în contact cu, a se lovi de; **~ des gens inconnus** a se lovi de oameni necunoscuți. **3.** *(fam.)* a frecventa; **il coudoie beaucoup de monde** frecventează multă lume. **II.** *v.r.* a se lovi (cu cotul), a se atinge; **on était si serrés à table qu'il était impossible de ne pas se ~** eram atât de înghesuiți la masă încât era cu neputință să nu ne lovim cu coatele.

coudraie *s.f.* *(silv.)* aluniș.

coudre *v.t.* a coase; **~ un bouton à une chemise** a coase un nasture la o cămașă; **machine à ~** mașină de cusut.

coudrier *s.m.* *(bot.)* alun *(Corylus colurna).*

couenne *s.f.* **1.** șorici de porc. **2.** *(pop.)* piele. **3.** *(pop.)* imbecil, prostănac. **4.** *(pop.în expr.)* **gratter la ~ à qqn.** a linguși, a tămâia pe cineva; **se gratter / se racler la ~** a se rade, a se bărbieri; **~ de lard a.** perie; **b.** prost.

couenneux, -euse *adj.* **1.** ca șoriciul, asemănător cu șoriciul. **2.** acoperit cu șorici. **3.** *(med.în expr.)* **angine ~-euse** difterie.

1. couette *s.f.* **1.** *(reg.)* pat de puf. **2.** *(tehn.)* crapodină metalică. **3.** *(mar.)* sanie de lansare la apă a unei nave.

2. couette *s.f.* **1.** *(fam.)* codiță; **elle s'est fait des ~s** și-a făcut codițe. **2.** *(înv.)* păr împletit în coadă.

couffe *s.f.*, **couffin** *s.m.* **1.** coș, papornită. **2.** conținutul unui coș.

coufique, kufique *adj., s.m.* scriere arabă veche.

cougouar, couguar *s.m.* *(zool.)* puma *(Felis concolor).*

couic *interj.* **1.** chiț! **2.** *(fam.în expr.)* **faire ~** a muri; a da ortul popii; **que ~** pe dracu; absolut nimic; **j'y pige que ~** nu pricep o boabă / o iotă.

couille *s.f.* *(pop.)* **1.** testicul. **2.** *(în expr.)* **~ molle** om fără vlagă, fără curaj; cârpă, molâu; **partir / tomber / tourner en ~s** a eșua; a da chix; **c'est de la ~ en barre** nu valorează nimic; a nu face nici cât o ceapă degerată; **se faire des ~s en or** a câștiga mult / munți de bani; **ne pas avoir de ~s** a fi laș.

couillon *s.m.* *(pop.)* **1.** *(înv.)* testicul. **2.** nătărău, prostănac, dobitoc; **quel pauvre ~!** Ce dobitoc!

couillonnade, couillonnerie *s.f.* *(pop.)* **1.** prostie, neghiobie, nerozie, tâmpenie; **il a encore fait une ~** iar a făcut o prostie. **2.** lucru fără valoare.

couillonner *v.t.* a înșela, a trage pe sfoară; a escroca.

couillonnerie *s.f.* v. **couillonnade.**

couinement *s.m.* **1.** țipătul iepurelui. **2.** scrâșnit; **le ~ d'un frein** scrâșnitul unei frâne.

couiner *v.t.* a țipa (despre iepuri). **2.** *(fam.)* a plânge, a se smiorcăi, a bâzâi.

coulage *s.m.* **1.** curgere a unui lichid. **2.** turnare (a metalului în fuziune, a betonului); **~ d'une statue** turnare a unei statui. **3.** *(text.)* fierbere în leșie. **4.** scurgere (dintr-un butoi). **5.** *(fig.)* pierdere provenită din risipă sau din mici furturi; **il y a du ~ dans l'entreprise** sunt pierderi în întreprindere.

coulant, ~e I. *adj.* **1.** curgător, care curge; fluid; lichid; **vin ~** vin care curge ușor, plăcut la gust. **2.** *(fig. despre oameni)* culant; mărinimos; darnic; **être ~ en affaires** a fi culant în afaceri. **3.** *(fig., despre stil)* curgător, natural, firesc. **4.** *(în expr.)* **nœud ~** laț. **II.** *s.m.* **1.** inel (la un cordon, la o centură). **2.** *(bot.)* stolon.

1. coule *s.f.* haină călugărească cu glugă.

2. coule *s.f.* *(pop.în expr.)* **être à la ~ a.** a fi indulgent, larg, darnic; **ce patron est à la ~ avec ses employés** acest patron este darnic cu salariații săi; **b.** a fi priceput, isteț, iscusit, as în meserie; c. a fi / a se ține la curent; a fi informat.

coulé *s.m.* **1.** *(muz.)* legato. **2.** pas de dans alunecat. **3.** *(la biliard)* lovitură de tac prin care o bilă urmează traiectoria precedentei. **4.** *(scrimă)* alunecarea spadei de-a lungul spadei adversarului.

coulée *s.f.* **1.** *(tehn.)* turnare; **~ de fonte** turnare de fontă. **2.** scurgere; **~ de lave** scurgere de lavă. **3.** înot sub apă. **4.** scriere cursivă aplecată. **5.** hățaș, cărare făcută de animalele sălbatice în pădure. **6.** *(geol.)* mase vâscoase răspândite pe alte terenuri și solidificate ulterior.

coulemelle *s.f.* *(bot.)* gheabă-de-brad *(Lepiota clypeolaria* și *Agaricus clypeolaris).*

couler I. *v.i.* **1.** *(despre lichide)* a curge; **la rivière coule lentement** râul curge încet; **~ à flots** a curge șiroaie; **faire ~ le sang a.** a face să curgă sângele; **b.** *(fig.)* a provoca vărsări de sânge, masacre. **2.** a curge, a se scurge, a se prelinge; **ce tonneau coule** acest butoi curge (lasă să se prelingă conținutul). **3.** a se lichefia; a se topi; **le beurre coule au feu** untul se topește la foc. **4.** *(mar.despre nave)* a se scufunda, a se duce la fund; **~ à pic** a se duce la fund, a se îneca. **5.** *(fig.)* a curge, a se scurge, a trece; **cette histoire a fait ~ beaucoup d'encre** această poveste a făcut să curgă multă cerneală; **le temps coule** timpul trece / se scurge. **6.** a aluneca, a se lăsa ușor; **se laisser ~ le long d'une corde** a se lăsa de-a lungul unei funii; **l'argent lui coule des doigts** banii îi alunecă printre degete. **7.** a fi / nu fi fluid; **cette encre ne coule pas assez** această cerneală nu e destul de fluidă. **8.** *(în expr.)* **~ de source** a se produce firesc, fără efort; **son style**

coule de source stilul său e firesc. **II.** *v.t.* **1.** a turna, a vărsa un lichid dintr-un vas în altui; ~ **le béton** a turna betonul. **2.** *(metal.)* a turna (în tipare); ~ **une statue de bronze** a turna o statuie de bronz. **3.** *(mar.)* a scufunda; ~ **un navire** a scufunda un vas. **4.** (*tehn.*) a deteriora un mecanism în mișcare din cauza lipsei ungerii; a arde, a prăji; ~ **une bielle** a prăji o bielă. **5.** *(pop.)* a discredita pe cineva; ~ **qqn.** a discredita pe cineva (în ochii cuiva). **6.** *(fam.în expr.)* ~ **un œil / un regard** a arunca o privire; ~ **un billet à qqn.** a strecura un bilet cuiva; ~ **une affaire** a strica o afacere; ~ **un mot à l'oreille de qqn.** a strecura o vorbă cuiva; *(pop.)* **se la** ~ **douce** a duce o viață fără griji; a huzuri; a o duce trai pe vătrai; ~ **des jours paisibles / heureux** a duce o viață liniștită; a trăi în tihnă; *(muz.)* ~ **des notes** a cânta notele în legătură unele cu altele. **III.** *v.r.* a se strecura, a se introduce fără zgomot; **se** ~ **le long des murs** a se strecura încet pe lângă ziduri. **2.** a-și pierde creditul / autoritatea; **ce commerçant s'est coulé** acest negustor și-a pierdut creditul.

couleur *s.f.* **1.** culoare; ~ **claire / foncée** culoare deschisă / închisă; **les ~s de l'arc-en-ciel** culorile curcubeului; **une carte postale en ~s** o carte poștală în culori; **~s primitives** culorile spectrului; **robe de** ~ rochie colorată. **2.** țesătură colorată; **laver les blancs et les ~s séparément** a spăla albiturile și țesăturile colorate separat. **3.** *(poligr.)* cerneală; ~ **opaque** cerneală acoperitoare. **4.** *(la pl.)* drapel, pavilion; **hisser / baisser les ~s** a înălța / a coborî drapelul național. **5.** *(mar.)* pavilion național; **amener les ~s a.** a coborî pavilionul / drapelul; **b.** a închina steagul; a se da bătut. **6.** *(fig.)* culoare, poziție, opinie politică; **la** ~ **d'un journal** poziția politică / culoarea unui ziar. **7.** *(fig.)* culoare, aspect; chip; făptură; înfățișare, aer, aparență; ~ **locale** culoare locală; **peindre sous de vives ~s** a zugrăvi, a descrie în culori vii. **8.** *(în expr.)* **juger d'une chose comme un aveugle des ~s** a judeca în necunoștință de cauză; **avoir des ~s** a avea un ten colorat, sănătos; **changer de ~, passer par toutes les ~s** a se schimba la față, a face fețe-fețe, a păli, a roși; **sous** ~ **de** sub pretext că, sub cuvânt că; la adăpostul; sub masca; **il médit de son ami sous** ~ **de le défendre** își bârfește prietenul sub cuvânt că îl apără; **en faire voir à qqn. de toutes les ~s** a-i face cuiva zile fripte / sânge rău / viața amară; **l'affaire prend** ~ afacerea începe să se înfiripeze / închege; **je ne sais pas de quelle ~ est son argent** nu mi-a plătit datoria; n-am văzut cum arată banii pe care mi-i datorează; **depuis quelques semaines je ne connais pas la** ~ **de ses paroles** nu mi-a vorbit de câteva săptămâni; **annoncez la** ~ spune ce ai de spus; fă-ți cunoscute intențiile; **un style haut en** ~ un stil colorat, pitoresc, viu; **conter des ~s** a spune brașoave / prăpăstii / palavre; a înșira gogoși; a spune câte în lună și în stele. *(arg.)* **monter une** ~ a minți; **ne pas être à la** ~ a se lăsa dus de nas.

couleuvre *s.f.* **1.** *(zool.)* năpârcă *(Anguis fragilis)*. **2.** *(în expr.)* **avaler des ~s a.** a înghiți bobârnace; **b.** a i se duce pe gât cu noduri; **c.** a crede orice; a înghiți pastile; a fi credul, naiv.

couleuvreau *s.m. (zool.)* pui de năpârcă.

couleuvrine *s.f. (mil.)* **1.** veche piesă de artilerie. **2.** armă de foc individuală.

coulis I. *s.m. (culinar)* fiertură; suc; **manger du** ~ **de tomate** a mânca suc de roșii. **2.** tencuială din ipsos, ciment și var. **II.** *adj. (în expr.)* **vent** ~ vânt care se strecoară prin crăpături.

coulissant, ~e *adj. (tehn.)* culisant.

coulisse *s.f.* **1.** *(teatru la pl.)* culise. **2.** *(mec.)* ghidaj. **3.** *(petr.)* gealǎ. **4.** *(croit.)* cută pentru strâmtarea sau scurtarea unei rochii, haine; gaică pentru petrecerea unui cordon; **passer un cordon dans une** ~ a petrece un cordon într-o gaică. **5.** *(fin.)* bursă neagră. **6.** *(muz.)* tub mobil al trombonului. **7.** *(în expr.)* **rester / se tenir dans la / les ~(s)** a sta în umbră; **les ~s de la politique** dedesubturile politicii; **regard en** ~ privire piezișă; **faire les yeux en** ~ **a.** a privi pieziș; **b.** a face ochi dulci cuiva; a se uita mierliu la cineva.

coulisseau *s.m. (tehn.)* culisor.

coulissement *s.m. (tehn.)* culisare.

coulisser I. *v.t.* a prevedea / a înzestra cu găici sau cute; ~ **un sac de toile** a prevedea cu găici un sac de pânză. **II.** *v.i.* a culisa; **porte qui coulisse** ușă care culisează, alunecă pe ghidaje.

coulissier *s.m. (înv.)* misit pentru valori mobiliare.

couloir *s.m.* **1.** culoar, coridor; **les ~s d'un hôtel** culoarele unui hotel; **les ~s d'un train** culoarele unui tren. **2.** gang, pasaj; **les alpinistes suivaient un** ~ **rocheux** alpiniștii înaintau pe un pasaj stâncos. **3.** *(sport)* culoar (pe o pistă); zonă. **4.** *(min.)* jgheab; scoc. **5.** *(av.)* ~ **aérien** culoar aerian, itinerar obligatoriu; ~ **d'avalanche** culoar săpat pe un versant muntos pe care alunecă avalanșele.

coulomb *s.m. (fiz.)* coulomb, unitate de măsură pentru sarcina electrică.

coulomètre, coulombmètre *s.m. (fiz.)* coulombmetru, aparat pentru măsurarea cantității de electricitate.

coulommétrie *s.f. (tehn.)* metodă de dozare a unui corp prin măsurarea cantității de electricitate necesare pentru oxidarea sau reducerea sa totală.

coulommiers *s.m.* brânză fermentată.

coulpe *s.f.* **1.** *(înv.)* greșeală, păcat, vină. **2.** *(în expr.)* **battre sa** ~ a cere iertare / îndurare; a-și mărturisi vina; a zice aman.

coulure *s.f.* **1.** prisosul de metal topit care se revarsă din tipar. **2.** *(bot.)* căderea polenului înainte de fecundare (din cauza vântului, ploii), împiedicând fecundarea și formarea fructelor.

coumarine *s.f.* cumarină, substanță aromată extrasă din semințele unui copac din America de Sud (Guiana) și folosită în industrie.

country *adj. invar. s.m.* sau *f. invar.* gen muzical provenit din muzica folclorică americană.

coup *s.m.* **I. 1.** lovitură, izbitură; ~ **de bâton** lovitură de ciomag; ~ **du sort** lovitură a soartei; ~ **de théâtre** lovitură de teatru; **la pièce finit par un** ~ **de théâtre** piesa se termină printr-o lovitură de teatru; ~ **de grâce** lovitură de grație; **cette mauvaise nouvelle**

fut un ~ de grâce pour la vieille dame această veste proastă a fost o lovitură de grație pentru bătrâna doamnă; **le ~ de pied de l'âne** lovitura măgarului; **sa conduite envers son ami a été horrible; le ~ de pied de l'âne** purtarea lui față de prietenul său a fost îngrozitoare; lovitura măgarului; *(la rugby)* **~-franc a.** lovitură liberă; **b.** lovitură de pedeapsă; **~ de force** lovitură de forță; acțiune violentă pentru preluarea / păstrarea puterii politice; **~ de maître** lovitură de maestru; **~ de poing** (lovitură de) pumn; **il l'a réduit au silence d'un ~ de poing** l-a redus la tăcere cu un pumn; **~ de canon** lovitură de tun, canonadă; **le cortège fut salué par des ~s de canon** cortegiul a fost salutat prin lovituri de tun; **~ d'État** lovitură de stat; **ce président a pris le pouvoir par un ~ d'État** acest președinte a luat puterea printr-o lovitură de stat; **~ de Jarnac** lovitură perfidă, neașteptată; **~ fatal** lovitură mortală; **~ monté** lovitură premeditată, renghi pregătit pe ascuns; **~ perdu** lovitură ratată; **~ de chien** lovitură perfidă, pe la spate; **~ de foudre a.** lovitură de trăsnet; **b.** îndrăgostire la prima vedere; **~ de main** lovitură îndrăzneață; *(pop.)* **~ de pied de vache** lovitură perfidă; *(box)* **~ bas** lovitură sub centură. **2.** *(mil.)* foc; detunătură; **~ de feu** foc de pușcă; împușcătură; **un ~ de feu retentit dans la nuit** o împușcătură răsună în noapte. **3.** rană; vânătaie; **à la suite de la bagarre, son corps était plein de ~s** în urma încăierării, trupul său era plin de vânătăi. **4.** dușcă, înghițitură; **boire un ~ a.** a trage o dușcă; b. *(pop.)* a fi în primejdie de a se îneca. **5.** lovitură, combinație; **réussir son ~** a-i reuși combinația / lovitura; **manquer son ~** a nu izbuti, a o da în bară; a da greș; **6.** zgomot brusc; *(în expr.)* **~ de sonnette a.** zgomotul soneriei; **~ de téléphone / de fil** (chemare la) telefon; **il m'a donné un ~ de fil** mi-a dat un telefon; **~ de tonnerre** tunet; **plusieurs ~s de tonnerre annonçaient la pluie** mai multe tunete anunțau ploaia. **7.** acțiune momentană; **~ de balai** măturat; **j'ai donné un ~ de balai avant de partir** am măturat înainte de a pleca; **~ de sifflet** fluierat; **~ de brosse** periat; **votre toilette est finie, un ~ de brosse et c'est tout** toaleta dumneavoastră e terminată, un periat și gata; **~ de fer** călcat; **pour mettre cette jupe, il lui faut un ~ de fer** ca să pun această fustă, îi trebuie un călcat; **~ de vent** pală de vânt; **un ~ de vent a enlevé le panneau** o pală de vânt a smuls panoul; **~ de langue** bârfă, clevetire; **ne vous en faites pas, c'est un ~ de langue comme un autre** nu da atenție, e o bârfă ca oricare alta; **~ de tête** trăsnaie; faptă nesăbuită; **cette personne est sujette à des ~s de tête** această persoană face mereu trăsnăi; **~ de main** mână de ajutor; **Marie a des invités, va lui donner un ~ de main** Maria are invitați, dă-i o mână de ajutor; **~ d'œil** privire (rapidă); **il jeta un ~ d'œil sur les nouveaux prix** aruncă o privire asupra noilor prețuri; **~ de peigne** pieptănat; **elle alla chez le coiffeur pour un ~ de peigne** s-a dus la coafor pentru un pieptănat; **~ de chapeau** salut (cu pălăria); **les anciens rivaux se rencontrèrent: un ~ de chapeau, ce fut tout** foștii rivali se întâlniră: un salut (cu pălăria) și atât; **~ de patte a.** zgârietură; b. bârfă; **~ de dent / langue / bec / corne / griffe** înțepătură, răutate; **~ de collier** opintire, efort; **~ de boutoir** grosolănie trântită în față; **~ d'air** răceală; **~ de fortune** joc al întâmplării; **~ de fouet** îndemn; stimulare; *(fam.)* **~ de fusil** notă de plată piperată; **~ de hasard** noroc; **~ de l'étrier** pahar băut la botul calului; ultimul pahar; **~ de mer** furtună scurtă / de scurtă durată (pe mare); **~ du ciel** întâmplare fericită; **~ d'essai** (prima) încercare / tentativă; **ce boxeur n'est pas à son ~ d'essai** acest boxer nu este la prima lui încercare; **~ de sang** congestie cerebrală; **le vieillard est mort d'un ~ de sang** bătrânul a murit în urma unei congestii cerebrale; **~ de soleil** insolație; **il a attrapé un ~ de soleil** a făcut o insolație; **~ de grisou** explozie de grizu (în mină); **~ de fortune, ~ du sort** hazard, întâmplare, joc al soartei; **un ~ de fortune rétablit sa situation** o întâmplare i-a refăcut situația; **~de bourse** speculație la bursă; **risquer le ~** a-și încerca norocul; **en mettre un ~** a munci din greu; a se speti muncind; **manquer son ~** a da greș, a da în bară; **monter le ~ à qqn.** a duce pe cineva de nas; a face pe cineva să joace așa cum i se cântă; **être dans le ~ a.** a participa la o acțiune; **b.** a fi / a se ține la curent; a fi informat; **boire à petits ~s** a bea pe îndelete; a sorbi încet; **payer un ~** a plăti un rând de băutură, a face cinste; **rabattre les ~s a.** a potoli o ceartă; **b.** a preîntâmpina neplăceri; **faire d'une pierre deux ~s, faire ~ double** a obține simultan două succese, a omorî două muște dintr-o lovitură; **frapper les grands ~s** a trece la măsuri hotărâte / energice; **frapper des ~s en l'air** a se osteni în zadar; a se obosi de pomană; **avoir un ~ de hache / de marteau** a fi nebun; a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă; **porter un ~** a da o lovitură; **porter un ~ fourré** a face pe ascuns o faptă josnică; **monter un ~** a pregăti o lovitură; **compter les ~s a.** a se ține deoparte, a fi neutru; **b.** a fi arbitru; **faire le ~ de fusil** a lua parte la o luptă; **être secret comme un ~ de canon** a fi palavragiu / gură spartă; **donner le ~ de pouce a.** a deforma realitatea; **b.** a aduce un ultim retuș; **c.** a strânge de gât pe cineva; a-i suci cuiva gâtul; *(fig.)* **donner un ~ de bec à qqn.** a înțepa / a împunge pe cineva; **donner un ~ de collier a.** a face pregătiri în pripă, a îngrășa porcul în ajun; **b.** a se opinti din răsputeri; **avoir le ~ a.** *(fam.)* a căpăta îndemânare; b. *(arg.)* a se adapta la împrejurări; a ști să te descurci în viață; **avoir le ~ de foudre** a-i cădea cuiva cu tronc la inimă; a i se aprinde cuiva călcâiele după cineva; **avoir le ~ d'œil a.** a avea intuiție; **b.** a avea discernământ; **tout ~ vaille** fie ce-o fi; **être aux cent ~s** a fi pradă unei mari neliniști; **le ~ vaut la balle** merită osteneala; face; **faire le ~ de poing** a se amesteca într-o încăierare; **cheveux en ~ de vent** păr zburlit; **attraper / prendre le ~** a căpăta îndemânare; **attraper le ~ de main** a încălca / a nesocoti legea;

avoir un / le ~ de pompe a se simți dintr-odată epuizat; **avoir un ~ dans le nez** a fi afumat / cherchelit; **marquer le ~** a sărbători un eveniment; **tirer ~ par ~** a trage cartuș după cartuș; **valoir le ~** a merita osteneala; **entrer en ~ de vent** a intra ca o furtună; **tenir le ~** a rezista, a suporta; **n'abandonnez pas, il faut tenir le ~** nu abandonați / nu renunțați, trebuie să rezistați; **donner un ~ de pied à qqn.** a trage cuiva un picior în spate; **donner un ~ de pouce à qqn.** a sprijini / a favoriza pe cineva; a ajuta pe cineva să reușească; **donner un ~ d'épée dans l'eau** a face o gafă, a da cu bâta-n baltă; **donner un ~ de peigne à qqch.** a finisa un lucru; **sans ~ férir a.** fără luptă; **b.** fără a opune rezistență; **en venir aux ~s** a se încăiera; a se lua la bătaie; **faire un sale ~ à qqn.** a face o josnicie / măgărie cuiva; **faire les quatre cents ~s a.** a o duce tot într-un chef; a o face lată; **b.** a-și face de cap; a face numai ce-i place; **tomber sous le ~ de la loi** a cădea sub incidența legii; a fi pasibil de pedeapsă; **rabattre les ~s a.** a potoli o ceartă; **b.** a preîntâmpina neplăceri; **faire le ~ de poing** a se încăiera; a se lua la bătaie; **casser le nez à ~s d'encensoir** a linguși / a tămâia pe cineva; **tirer à ~s perdus** a trage într-o doară; **méditer un mauvais ~** a pune la cale o lovitură; *(fam.)* **expliquer le ~** a pune la curent; **du premier ~** de prima dată; **pour le ~** de data asta; *(pop.)* **~ de barre / de buis / de masse / de matraque / de pompe** slăbiciune fizică, leșin; *(pop.)* **~ de masse / de fusil / de barre** notă de plată piperată; *(pop.)* **~ de bambou** acces de nebunie; *(pop.)* **en avoir un ~** a fi nebun / țăcănit; *(pop.)* **en avoir un ~ dans l'aile** a fi beat, a fi împușcat într-o aripă; *(pop.)* **~ de pied de Vénus** boală venerică; *(pop.)* **~ de filet / de serviette / de torchon** razie; *(pop.)* **avoir / piger le ~** a fi cunoscător, competent; a se pricepe; *(pop.)* **en deux ~ les gros** cât ai clipi din ochi; pe loc; îndată; *(pop.)* **en mettre un (vieux) ~, en jeter un ~** a trage tare; a face un efort mare. **II.** *(loc.)* **1.** *(loc. adv.)* **à ~ sûr** sigur, cert; **après ~** mai târziu, după realizarea unei acțiuni; prea târziu, la spartul târgului; **~ sur ~** unul (una) după altul (alta), succesiv; **il réussit ~ sur ~ trois spéculations avantageuses** a reușit trei speculații avantajoase, una după alta; **tout à ~, (tout) d'un ~** brusc, subit, pe neașteptate, dintr-o dată; **sur le ~** imediat, în același moment; **sur le coup, j'étais incapable à comprendre** pe moment eram incapabil să înțeleg; **sur le ~ de minuit** spre miezul nopții. **2.** *(loc. prep.)* **sous le ~ de** sub amenințarea, sub efectul; **il resta muet sous le ~ de choc** a rămas mut sub efectul șocului; **à ~s de, à grands ~s de** lovind cu; folosindu-se de, recurgând la; **traduire à ~s de dictionnaire** a traduce folosind dicționarul.

coupable I. *adj.* **1.** vinovat; **se rendre ~ de vol** a se face vinovat de furt; **s'avouer ~** a se recunoaște vinovat; **plaider ~** a se recunoaște vinovat pentru a obține o pedeapsă mai mică; **se sentir ~** a se simți vinovat. **2.** reprobabil, neîngăduit, criticabil, regretabil, condamnabil, blamabil; **négligence ~** neglijență condamnabilă. **3.** inavuabil, rușinos; nedemn; **désirs ~s** dorințe inavuabile. **4.** *(în expr.)* **amour ~** dragoste nepermisă, interzisă de morală. **II.** *s.m.* vinovat; **le ~ a été condamné** vinovatul a fost condamnat.

coupage *s.m.* **1.** (*în vinicultură*) cupaj; cupajare; amestecare a mai multor varietăți de vin. **2.** adăugare de apă la un lichid.

coupailler *v.t.* a ciopârți.

coupant, ~e I. *adj.* **1.** ascuțit, tăios; **un couteau ~** un cuțit ascuțit. **2.** *(fig.)* tăios, tranșant; sec; sever; **un ton ~** un ton aspru, tăios. **II.** *s.m.* tăiș, ascuțiș.

coup-de-poing (*pl.* **coups-de-poing**) *s.m.* **1.** armă de mână din fier, cu găuri prin care trec degetele; box. **2.** armă de silex din epoca paleolitică.

1. coupe *s.f.* **1.** cupă; **une ~ de champagne** o cupă de șampanie. **2.** conținutul unei cupe; **boire une ~ de champagne** a bea o cupă de șampanie. **3.** *(sport)* cupă; **la ~ Davis** cupa Davis **4.** *(fig.)* cupă, caliciu; **boire la ~ jusqu'à la lie** a îndura toate necazurile, a bea cupa amărăciunilor până la fund. **5.** *(arhit.)* bazin; **~ de fontaine** bazin de fântână. **6.** vas în formă de cupă; **~ à fruits** vas de fructe. **7.** *(prov.)* **il y a loin de la ~ aux lèvres** e mult de la mână până la gură, dar de astăzi până mâine.

2. coupe I. *s.f.* **1.** *(silv.)* tăiere; **la ~ d'un tronc d'arbre** tăierea trunchiului unui copac; **~ réglée** tăiere anuală a unui anumit număr de copaci. **2.** *(în desenul tehnic)* secțiune; **~ verticale** secțiune verticală. **3.** *(în croitorie)* cupă, croială; **vêtement de bonne ~** haină cu o croială bună, bine croită. **4.** *(în sticlărie)* tăiere; **la ~ du verre avec un diamant** tăierea sticlei cu un diamant. **5.** *(în industria lemnului)* debitare. **6.** *(maș.-un.)* așchiere. **7.** *(petr.)* profil. **8.** *(în versificație)* cezură. **9.** *(la jocul de cărți)* acțiunea de a tăia / împărți în două pachete de cărți. **10.** *(în expr.)* **la ~ du visage** conturul feței; **mettre en ~ réglée** a exploata pe cineva; a impune curbe de sacrificiu; **une ~ de drap** un cupon; **être sous la ~ de qqn.** a depinde de cineva; a se afla la cheremul cuiva; **à la ~** pe tăiate; **acheter une pastèque à la ~** a cumpăra un pepene verde pe tăiate; *(mar.)* **~ transversale** cuplu. **II.** *adj.* *(arg.)* sărac lipit; ajuns în sapă de lemn.

1. coupé, ~e *adj.* **1.** *(herald.)* ecuson împărțit printr-o linie orizontală în două părți egale. **2.** *(croit.)* croit; **un complet mal ~** un costum prost croit. **3.** *(arhit.în expr.)* **pan ~** suprafață care înlocuiește unghiul format de doi pereți. **4.** întrerupt; **communication ~e** convorbire telefonică întreruptă. **5.** *(la animale)* castrat. **6.** amestecat / îndoit cu apă; **vin ~** vin îndoit cu apă. **7.** *(pop.)* lefter. **8.** *(în expr.)* **spectacle ~** spectacol în care se joacă fragmente din diferite piese; **style ~** stil cu fraze scurte.

2. coupé *s.m.* **1.** cupeu. **2.** compartimentul din față al unei diligențe. **3.** compartiment de vagon de tren. **4.** pas de dans.

coupe-bourgeon (*pl.* **coupe-bourgeons**) *s.m.* *(entom.)* insectă care atacă mugurii provocând adesea moartea plantelor.

coupe-bourse (*pl.* **coupe-bourses**) *s.m.* *(înv.)* hoț.

coupe-chiasse *s.m. (pop.)* farmacist.
coupe-choux *s.m.invar. (mil.pop.înv.)* tesac, sabie scurtă purtată odinioară de infanteriști.
coupe-cigare (*pl.* **coupe-cigares**) *s.m.* **1.** dispozitiv mic de tăiat vârful țigărilor de foi. **2.** *(pop.)* anus.
coupe-circuit *s.m.invar. (el.)* siguranță; ~ **à fusible** siguranță fuzibilă.
coupe-cors *s.m.invar.* instrument de tăiat bătăturile.
coupe-coupe *s.m.invar.* tip de sabie folosită în junglă pentru doborârea vegetației.
coupée *s.f. (mar.)* **1.** deschidere de parapet. **2.** *(în expr.)* **échelle de** ~ scară de bord.
coupe-faim *s.m.invar.* aliment sau medicament care potolește foamea sau înlătură pofta de mâncare.
coupe-feu *s.m.invar.* **1.** dispozitiv de protecție împotriva incendiilor. **2.** luminiș, poiană (creată artificial în pădure pentru a opri răspândirea incendiilor).
coupe-file *s.m.invar. (referitor la circulația automobilelor)* permis de liberă-trecere.
coupe-gorge *s.m.invar.* loc periculos (în care există riscul de a fi atacat sau jefuit).
coupe-jambon *s.m.invar.* aparat de tăiat șunca în felii subțiri.
coupe-jarret (*pl.* **coupe-jarrets**) *s.m.* tâlhar, asasin plătit.
coupe-la-soif *s.m.invar. (pop.)* băutură.
coupe-légumes *s.m.invar.* cuțit de tăiat legume.
coupellation *s.f. (chim., metal.)* cupelație.
coupelle *s.f. (chim., metal.)* cupelă, creuzet de cupelare.
coupeller *v.t. (chim., metal.)* a cupela.
coupement *s.m.* **1.** tăiere cu ferăstrăul. **2.** *(c.f.)* intersecție de șine.
coupe-mottes *s.m.invar.* tăvălug.
coupe-ongles *s.m.invar.* foarfece de tăiat unghii.
coupe-papier *s.m.invar.* **1.** *(poligr.)* ghilotină. **2.** cuțit de tăiat hârtia.
coupe-pâte *s.m.invar.* cuțit de tăiat aluatul (la brutării).
couper I. *v.t.* **1.** a tăia; ~ **du bois** a tăia lemne; ~ **du pain** a tăia pâine; ~ **la parole à qqn.** a întrerupe pe cineva din vorbit, a tăia vorba cuiva; ~ **l'herbe sous le(s) pied(s) de qqn.** a anula cuiva orice șansă de salvare; a-i tăia cuiva craca de sub picioare; *(pop.)* ~ **cabèche** a tăia capul; ~ **le souffle** a uimi; a tăia răsuflarea; a lăsa pe cineva cu gura căscată / tablou / mască; ~ **le sifflet à qqn. a.** a-i tăia cuiva beregata; **b.** a uimi; a lăsa pe cineva cu gura căscată / tablou / mască; ~ **les vivres à qqn.** a tăia cuiva subvenția; ~ **l'élan** a tăia elanul; a tăia / a opri / a potoli avântul; **un brouillard à** ~ **au couteau** o ceață s-o tai cu cuțitul. **2.** *(croit.)* a croi; ~ **une jupe** a croi o fustă. **3.** a tăia, a răni; **le couteau lui a coupé le doigt** și-a tăiat degetul cu cuțitul. **4.** *(în viticultură)* a efectua cupajarea vinului. **5.** a tăia, a intersecta, a întretăia; a traversa; **un chemin qui coupe une chaussée** drum care se intersectează cu o șosea; ~ **la route / le chemin à qqn.** a-i tăia cuiva drumul. **6.** a tăia, a opri, a întrerupe; ~ **une communication téléphonique** a întrerupe o convorbire telefonică; *(el.)* ~ **le courant** a întrerupe curentul electric; *(auto)* ~ **l'allumage** a opri motorul; ~ **l'appétit** a tăia pofta de mâncare. **7.** a tăia, a scoate, a suprima; ~ **des passages d'un texte** a tăia unele pasaje dintr-un text. **8.** a adăuga apă într-un lichid; a îndoi cu apă; ~ **d'eau le lait** a îndoi laptele cu apă. **9.** a tăia, a opri, a împiedica; a despărți; *(mil.)* ~ **une armée de ses bases** a despărți o armată de bazele ei; ~ **la retraite des troupes ennemies** a tăia retragerea trupelor inamice. **10.** *(la jocul de cărți)* a tăia; a lua cu atuul. **11.** a tăia, a împărți; ~ **en morceaux** a tăia în bucăți; ~ **une pièce en deux par une cloison** a împărți o cameră în două printr-un perete. **12.** a tăia, a brăzda; **plusieurs ruisseaux coupent la région** mai multe pâraie brăzdează regiunea. **13.** *(în expr.)* ~ **le mal à / dans sa racine** a smulge răul din rădăcină; ~ **les ponts / le câble** a rupe relațiile; ~ **un cheveu en quatre** a cerceta exagerat de minuțios; a despica firul de păr în patru; ~ **un liard en quatre** a fi zgârcit; a-și mânca de sub unghie / de sub tălpi; ~ **bras et jambes à qqn. a.** a-i lua cuiva piuitul / graiul; a lăsa fără cuvânt; **b.** *(fig.)* a-i tăia cuiva aripile; c. a obosi / a epuiza pe cineva; **d.** a împiedica pe cineva să acționeze; ~ **la chique à qqn.** a. a-i lua cuiva piuitul / graiul; a lăsa fără cuvânt; **b.** a întrerupe pe cineva din vorbit; a tăia vorba / cuvântul cuiva; *(fam.)* **ça te la coupe!** Te miră, nu?!; ~ **le portefeuille à qqn.** a șterpeli portofelul cuiva; ~ **pied à un abus** a pune stavilă unui abuz; ~ **le feu** a potoli un incendiu; ~ **l'équateur** a traversa ecuatorul; **(en) donner sa tête à** ~ a garanta; a pune mâna-n foc; a-și pune capul; ~ **la poire en deux** a împărți și bucuriile și necazurile; **le vent coupe le visage** vântul biciuiește obrazul; **je lui couperai les oreilles** o să-i rup urechile. **II.** *v.i.* **1.** a tăia; **ce couteau ne coupe pas / ce couteau coupe comme le genou de ma grand-mère** acest cuțit taie ca dinții babei, acest cuțit nu taie; ~ **dans le vif** a tăia în carne vie. **2.** *(la jocul de cărți)* a tăia. **3.** *(în expr.)* ~ **à travers champs** a o lua / a apuca peste câmp; ~ **à une corvée** a scăpa de un necaz; ~ **court à qqch.** a pune capăt la ceva; ~ **au plus court** a o lua pe scurtătură; ~ **dans un pont** / *(pop.)* ~ **dans le truc** a cădea, a se prinde singur în capcană / în laț / în cursă; a se lăsa păcălit / tras pe sfoară; ~ **net** a i-o tăia scurt; a refuza categoric; **y** ~ **de** a evita, a scăpa de; **tu n'y couperas pas d'une amende** n-o să scapi de amendă. **III.** *v.r.* **1.** a se tăia; **se** ~ **jusqu'à l'os** a se tăia până la os. **2.** *(despre stofe)* a se roade, a se uza; **étoffe qui se coupe** stofă care se roade (la cute). **3.** a se încrucișa; a se intersecta; **ces routes se coupent** aceste drumuri se intersectează. **4.** a se pierde de; a pierde contactul cu; **le peloton s'est coupé du gros des troupes** plutonul s-a pierdut de grosul trupelor. **6.** *(în expr.)* **se** ~ **en quatre pour qqn.** a sări și în foc pentru cineva; **se** ~ **de qqn.** a pierde contactul / a întrerupe relațiile cu cineva; **se faire** ~ **les cheveux** a se tunde; *(înv.)* **se** ~ **la gorge avec qqn.** a se bate în duel; a ieși pe teren. **5.** *(fig.fam.)* a se da de gol, a se contrazice.
coupe-racines *s.m.invar.* cuțit pentru tăiat rădăcinoase, tuberculi.
couperet *s.m.* **1.** satâr. **2.** cuțit de ghilotină. **3.** *(tehn.)* dispozitiv de oțel folosit la tăierea fileturilor din email.

couperose *s.f.* **1.** *(med.)* cuperoză. **2.** *(chim.în compuse)* **~-bleue** piatră-vânătă; **~-verte** calaican.
couperosé, ~e *adj. (med.)* atins de cuperoză, cuperos.
coupe-tifs *s.m. invar. (arg.)* coafor, frizer.
coupeur, -euse I. *s.m.f.* **1.** muncitor care taie (stofe, piei, tablă, plante etc.). **2.** croitor. **3.** *(în expr.)* **~ de têtes** călău; **~ de bourses** borfaș, hoț de buzunare; **~ de cheveux en quatre** individ cârcotaș. **II.** *s.f. (poligr.)* ghilotină, mașină de tăiat hârtie.
coupe-vent *s.m.invar.* **1.** *(c.f.)* dispozitiv destinat să reducă rezistența aerului la înaintarea unui vehicul. **2.** haină care nu lasă să pătrundă aerul.
couplage *s.m. (tehn.,el.)* cuplaj; asamblare.
1. couple *s.f.* **1.** pereche; **une ~ de bœufs** o pereche de boi. **2.** curea de legat doi câini de vânătoare. **3.** *(în expr.)* **une ~ d'œufs** două ouă.
2. couple *s.m.* **1.** cuplu, pereche de oameni, de animale; **un ~ de pigeons** o pereche de porumbei. **2.** *(mat., mec.)* cuplu; *(mar.)* **~-maître** cuplu-maestru; *(el.)* **~ thermo-électrique** element termoelectric; termocuplu. **3.** *(fiz.)* cuplu, sistem compus din două forțe paralele și de sens contrar.
couplé, ~e *adj.* **1.** cuplat, împerecheat; **roues ~es** roți împerecheate. **2.** *(în expr.)* **chevaux ~s** cai aparținând aceluiași proprietar și care aleargă în aceeași cursă; **pari ~** pariu constând fie în desemnarea primilor doi cai câștigători dintr-o cursă, fie a doi cai din primii trei sosiți.
coupler *v.t.* **1.** *(vân.)* a lega cu o curea; **~ des chiens** a lega (câte doi) câini de aceeași rasă. **2.** *(el.)* a cupla; **~ des circuits** a cupla circuite.
couplet *s.m.* **1.** cuplet, strofă a unui cântec sau a unei poezii terminată printr-un refren. **2.** *(la pl.)* cuplet; **~s satiriques** cuplete satirice.
coupleur *s.m.* **1.** *(mec.)* dispozitiv de cuplare. **2.** *(el.în expr.)* **~ automatique** automat, dispozitiv automat de cuplare.
coupoir *s.m. (tehn.)* unealtă, instrument de tăiat.
coupole *s.f.* **1.** *(arhit.)* cupolă; **la Coupole de St.-Pierre de Rome** cupola bazilicii Sf.Petru din Roma. **2.** *(min.)* boltă. **3.** cană mică cu care se fac degustări de vinuri. **4.** *(mil.)* partea superioară a unei turele blindate. **5.** *(fam. cu maj.)* Academia Franceză; **être reçu sous la Coupole** a fi primit în Academia Franceză. **6.** *(arg.)* figură, fațadă.
coupon *s.m.* **1.** *(text.)* cupon, rest dintr-un balot; **acheter des ~s en solde** a cumpăra cupoane la solduri. **2.** *(ec., fin.)* cupon, titluri de acțiune, de obligație. **3.** parte a unei tăieri de pădure. **4.** grămadă de butuci legați împreună. **5.** chitanță atestând achitarea unui drept.
coupure *s.f.* **1.** tăietură, incizie; **avoir une ~ au bras** a avea o tăietură la braț. **2.** crăpătură a pielii. **3.** *(fin.)* bancnotă divizionară. **4.** *(geol.)* prăbușire a straturilor. **5.** *(min.)* făgaș. **6.** *(mil.)* șanț, obstacol natural care împiedică înaintarea trupelor. **7.** *(fig.)* separație brutală; întrerupere; ruptură; **la ~ entre ses rêves d'enfance et la réalité** ruptură dintre visurile sale din copilărie și realitate; **~ entre deux courants d'un parti** o ruptură între două curente ale unui partid. **8.** tăietură, extras dintr-un ziar; **les ~s de presse** extrasele din ziare. **9.** *(fig.)* tăiere, suprimare, amputare a unui text, a unei pelicule; cenzurare. **10.** întrerupere; oprire; **~ d'eau** oprire a apei; **~ d'électricité / de gaz** întrerupere a curentului / a gazelor. **11.** *(arg.)* manevră de abatere a atenției unei victime, în vederea unui furt, a unei agresiuni; **saisir la ~** a pricepe manevra. **12.** *(arg.)* informație confidențială.
couque *s.f.* turtă dulce din Flandra, Belgia.
cour *s.f.* **1.** curte; **un appartement sur ~** un apartament (care dă) spre curte; **la ~ de l'école** curtea școlii; **faire la / sa ~ à qqn.** a linguși / a tămâia pe cineva; **faire la ~ à une femme** a face curte unei femei; *(fam.)* a trage clopotul / clopotele; a curta o femeie. **2.** *(jur.cu maj.)* Curte; **~ d'appel** Curte de apel; **~ des comptes** Curtea de conturi. **3.** *(cu maj.)* Curte (regală, princiară); reședință a unui suveran; **vivre à la ~** a trăi la Curte. **4.** *(cu maj.)* curte, anturaj al unui rege / principe; **être bien en ~ a.** a fi bine văzut la Curte. b. a fi în grațiile cuiva. **5.** curte, mulțime de oameni lingușitori din jurul unei persoane; **avoir une ~ d'adorateurs** a avea o mulțime de adoratori. **6.** *(în expr.)* **un ami de ~** un prieten nesigur; **la ~ du roi Pétaud** loc fără stăpân; târgul lui Cremene; țara lui Papură-Vodă; sat fără câini; **la ~ des miracles** cartier al vagabonzilor cerșetori din vechiul Paris; *(la teatru)* **côté ~** partea de scenă din stânga actorilor.
courage *s.m.* curaj; vitejie, bărbăție, bravură; cutezanță, dârzenie, încumetare, îndrăzneală; eroism; neînfricare, temeritate; intrepiditate; **combattre avec ~** a lupta cu curaj / cu bărbăție; **reprendre ~** a recăpăta curaj; a mai prinde (la) inimă; a-i veni cuiva inima la loc. **2.** zel, sârg, asiduitate, râvnă; silință; **étudier avec ~** a a învăța cu sârg. **3.** tărie; putere; **montrer du ~ à la mort d'une personne aimée** a dovedi tărie la moartea unei ființe iubite; *(peior.)* **auriez-vous le ~ de faire souffrir votre père?** Ai avea tăria / ai fi în stare să-l faci pe tatăl tău să sufere? **4.** *(în expr.)* **prendre son ~ à deux mains** a îndrăzni; a-și lua inima-n dinți; a se face din iepure leu; **perdre ~** a se descuraja; a-și pierde inima.
courageusement *adv.* (în mod) curajos; cu curaj; vitejește; **se défendre ~** a se apăra vitejește; **répondre ~ aux enquêteurs** a răspunde cu curaj anchetatorilor.
courageux, -euse *adj.* curajos; brav, cutezător, dârz; viteaz; îndrăzneț; temerar; neînfricat; **attitude ~-euse** atitudine curajoasă.
courailler *v.i. (fam.înv.)* a fi afemeiat, a umbla după fuste.
couramment *adv.* **1.** (în mod) curent; cu ușurință; **parler ~ le français** a vorbi franceza curent. **2.** în mod curent, frecvent, obișnuit; în general, de obicei; **cela se fait ~** aceasta se face în mod curent / de obicei.
1. courant, ~e *adj.* **1.** care aleargă; **chien ~** câine de vânătoare care aleargă / gonește vânatul. **2.** curgător; curent; **eau ~e** apă curgătoare; **l'eau ~e n'était pas encore installée** apa curentă nu era încă instalată. **3.** curent, în curs; **l'année ~e** anul curent. **4.** curent, obișnuit, normal, răspândit; **les résultats obtenus par des procédés ~s** rezultatele obținute

prin procedee obișnuite; **prix** ~ preț curent; **monnaie ~e** monedă curentă; **c'est monnaie ~e** e un lucru obișnuit; se întâmplă des; **compte** ~ cont curent.

2. courant *s.m.* **1.** curent; ~ **d'air a.** curent; **b.** *(arg.)* individ nesigur; ~ **marin** curent marin; *(meteo)* **~s aériens** curenți atmosferici; ~ **électrique** curent electric; **une panne de** ~ o pană de curent. **2.** *(geogr.)* curs; **le** ~ **d'un fleuve** cursul unui fluviu; *(fig.)* **aller à contre-~ a.** a merge împotriva curentului, a înota împotriva valurilor; b. a nu merge în pas cu vremea. **3.** *(fig.)* curent; mișcare; **les grands ~s de pensée** marile curente de gândire; **un** ~ **littéraire** o mișcare / un curent literar(ă). **4.** mers, curs; direcție; **le** ~ **de l'histoire** mersul istoriei; **au** ~ **de l'année** în cursul anului. **5.** *(în expr.)* **être au** ~ a fi informat, a fi la zi cu informațiile; **mettre qqn. au** ~ a pune / a ține pe cineva la curent, a informa pe cineva; **le** ~ **du marché** prețul actual al mărfurilor; **écrire au** ~ **de la plume** a scrie cum îi vine, fără a-și îngriji stilul; *(pop.)* **se déguiser en** ~ **d'air a.** a se eschiva; b. a fugi, a-și lua tălpășița; *(arg.)* **faire** ~ **avec les chiottes** a-i mirosi gura urât.

courante *s.f.* **1.** curantă, vechi dans francez în trei timpi. **2.** curantă, melodie de dans la modă în sec. XVII. **3.** scriere cursivă. **4.** *(pop.)* diaree; cufureală. **5.** *(pop. în expr.)* **se payer une** ~ a fugi, a pleca precipitat.

courbage, courbement *s.m.* curbare; îndoire; arcuire; încovoiere.

courbaril *s.m.* *(bot.)* copac din regiunile tropicale, al cărui lemn este folosit în fabricile de mobilă *(Hymenaea courbaril)*.

courbarine *s.f.* rășină a unui copac din regiunile tropicale, folosită la fabricarea lacurilor.

courbatu, ~e *adj.* **1.** *(despre animale)* deșelat. **2.** *(despre oameni)* frânt de oboseală; stors de puteri, vlăguit; epuizat.

courbature *s.f.* **1.** *(la animale)* contracție musculară temporară după un efort prea intens. **2.** *(la oameni)* curbatură, durere musculară.

courbaturé, ~e *adj.* v. **courbatu (2).**

courbaturer *v.t.* **1.** a provoca o contracție musculară ca urmare a unui efort, a speti, a deșela. **2.** *(fig.)* a slei de puteri, a vlăgui, a obosi.

courbe I. *adj.* curb, arcuit, îndoit, încovoiat; **ligne** ~ linie curbă. **II.** *s.f.* **1.** curbă; **la terre décrit une** ~ **autour du soleil** pământul descrie o curbă în jurul soarelui; *(geogr.)* ~ **de niveau** curbă de nivel; *(auto)* ~ **de consommation** curbă de consum; ~ **des salaires** curbă a salariilor. **2.** curbă, cotitură (a unei șine de cale ferată, a unui drum). **3.** curbă, grafic reprezentând variațiile unui fenomen; ~ **de température** curbă de temperatură. **4.** *(fiz.în expr.)* ~ **adiabatique** adiabatică. **5.** *(tehn.)* piesă arcuită.

courbé, ~e *adj.* **1.** curb, îndoit; **une branche ~e** o creangă îndoită. **2.** încovoiat; **un dos** ~ un spate încovoiat. **3.** *(fig.)* subjugat, înrobit.

courbement *s.m.* v. **courbage**.

courber I. *v.t.* **1.** a curba, a îndoi; ~ **une branche** a îndoi o creangă. **2.** a încovoia; **les années l'ont courbé** anii l-au încovoiat. **3.** a apleca, a se pleca; a înclina; ~ **le front** a apleca fruntea; ~ **l'échine devant qqn.** a se pleca în fața cuiva. **II.** *v.i.* a se încovoia, a se îndoi; ~ **sous le poids** a se încovoia sub greutate. **III.** *v.r.* **1.** a se curba, a se îndoi, a se încovoia; **barre qui se courbe à la chaleur** bară care se îndoaie la căldură. **2.** a se înclina, a se apleca; **il salue en se courbant** salută înclinându-se. **3.** *(fig.)* a se supune, a ceda; **je refuse de me courber devant cet homme** refuz să cedez în fața acestui om.

courbette *s.f.* **1.** cabrare ușoară (la cai). **2.** *(fig.)* plecăciune, temenea, ploconeală, reverență; **faire des ~s à / devant qqn.** a se ploconi în fața cuiva, a-i face temenele.

courbure *s.f.* **1.** curbură, îndoitură în formă de arc; **double** ~ curbură în forma literei S. **2.** arcuire (a lemnului).

courcailler *v.i.* v. **carcailler**.

courcaillet *s.m.* **1.** pitpalac, țipătul prepeliței. **2.** fluier cu care se imită țipătul prepeliței.

courçon, courson *s.m.*, **courçonne, coursonne** *s.f.* **1.** *(hort.)* ramură de pom fructifer tăiată scurt. **2.** parte din curmeiul de viță care se lasă netăiată pe timpul iernii.

courette *s.f.* **1.** curticică interioară. **2.** *(arg.)* urmărire. **3.** *(arg.în expr.)* **faire qqn. à la** ~ a prinde pe cineva după o urmărire.

coureur, -euse *s.m.f.* **1.** alergător; **un** ~ **infatigable** un alergător neobosit. **2.** *(sport)* concurent, participant la un concurs de alergări; ~ **cycliste** (concurent) ciclist; ~ **de fond** alergător de fond. **3.** cal de curse și vânătoare. **4.** *(la pl.)* **a.** *(zool.)* familie de rozătoare din care face parte iepurele; **b.** *(ornit.)* ordin de păsări cu aripi mici, din care face parte struțul, care aleargă fără a putea zbura; **c.** *(entom.)* ordin de insecte care se deplasează repede; **d.** *(zool.)* familie de crustacee cu viteză mare de deplasare. **5.** *(în expr.cu prep.***de***)* **un grand** ~ **de pays** om căruia îi place mult să călătorească; ~ **de cafés** stâlp de cafenea; ~ **de dots** vânător de zestre; ~ **de bals** obișnuit al balurilor; ~ **de filles / de jupon** destrăbălat, afemeiat.

courge *s.f.* *(bot.)* dovleac, bostan alb *(Cucurbita Melopepo)*.

courgette *s.f.* *(bot.)* dovlecel, bostănel; *(Cucurbita Pepo)*; **~s farcies** dovlecei umpluți.

courir I. *v.i.* **1.** a alerga, a fugi; ~ **à bride abattue / à toute bride / à fond de train / à toutes jambes / ventre à terre** a fugi foarte repede / mâncând pământul; a-i sfârâi picioarele alergând; ~ **à perdre haleine** a alerga cu sufletul la gură / într-un suflet; ~ **au secours de qqn.** a alerga în ajutorul cuiva; **ses doigts courent sur le clavier** îi aleargă degetele pe claviatură. **2.** *(sport)* a alerga, a participa la o cursă, la un concurs de alergări, la o competiție; ~ **dans une compétition d'athlétisme** a alerga într-o competiție de atletism. **3.** a veni în număr mare; a se îmbulzi; **les gens courent à ce spectacle** oamenii se îmbulzesc la acest spectacol. **4.** *(fig.)* a se scurge, a trece; **le temps court** timpul se scurge / trece. **5.** *(despre lichide)* a curge; **le ruisseau court dans la**

prairie râul curge pe pajiște. **6.** a alerga; a se grăbi; **il ne faut pas ~, on a le temps** nu trebuie să ne grăbim, avem timp. **7.** a circula, a umbla, a se răspândi, a se zvoni; **le bruit court que...** umblă zvonul / se zvonește că...; **faire ~ une nouvelle** a răspândi o veste. **8.** a se agita, a se zbuciuma; **il est toujours à ~** se agită tot timpul. **9.** *(mar.)* a naviga, a merge, a se îndrepta spre; **~ à terre** a se îndrepta spre uscat; **~ vent arrière** a naviga cu vântul în spate. **10.** *(cu prep.* **après***)* a fugări, a urmări pe cineva; a umbla / a alerga după; **~ après une ombre** a alerga după o nălucă; **~ après la fortune** a alerga după avere; **~ après les honneurs a** alerga după onoruri; **~ après une femme** a umbla după o femeie. **11.** a se întinde, a se prelungi; a duce; **le chemin court entre les vignes** drumul se prelungește printre vii. **12.** a fi valabil, a avea valabilitate; **l'abonnement court à partir de ce mois** abonamentul este valabil începând cu această lună. **13.** *(în expr.)* **~ à la catastrophe / à sa ruine** a merge la pieire; **~ au plus pressé** a se ocupa de ceea ce este mai urgent; **~ aux quatre cent mille diables** a face tot posibilul; a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; a se da peste cap; **~ dessus comme un chat / sur la braise** a trece repede peste un subiect; **~ sur les brisées de qqn.** a fi inoportun; a se băga peste altcineva; **faire ~ qqn.** a pune pe cineva pe drumuri; **laisser ~ les eaux** a lăsa lucrurile să meargă de la sine; **laisser ~ sa plume sur le papier** a scrie cum îi vine, fără a-și îngriji stilul; **tu peux toujours ~** mută-ți gândul; ia-ți nădejdea; **~ sur ses 20 / 30 ans** a se apropia de 20 / 30 de ani; **~ après l'esprit** a se strădui să fie spiritual; **~ à sa fin** a fi pe sfârșite; **~ après les chausses de qqn.** a hărțui pe cineva; *(pop.)* **~ à qqn. sur l'haricot** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări; a-l călca pe bătătură / pe nervi; **le mois qui court** luna curentă; **par les temps qui courent** în vremurile de azi; *(prov.)* **il vaut mieux tenir que ~** ce-i în mână nu-i minciună; *(prov.)* **il faut laisser ~ le vent par dessus les tuiles** lasă câinii să latre. **II.** *v.t.* **1.** *(vân.)* a urmări, a goni; **~ le cerf** a urmări cerbul. **2.** *(sport)* a disputa; **~ un cent mètres** a disputa proba de o sută de metri. **3.** a cutreiera, a străbate, a bate; **~ le monde** a cutreiera lumea în lung și-n lat. **4.** a căuta, a umbla după; **~ les places** a căuta slujbă; **~ deux lièvres à la fois** a încerca realizarea a două lucruri simultan; a alerga după doi iepuri deodată. **5.** a frecventa; **~ les bals** a frecventa balurile. **6.** *(în expr.)* **~ un danger / un risque** a fi în primejdie; **~ le cachet** a da lecții particulare; **~ le même lièvre** a urmări același scop; **~ le cotillon / le jupon** a se ține / a alerga după fuste; **~ les champs a.** a hoinări, a umbla creanga; **b.** a fi compromis; **~ les rues a.** a hoinări, a umbla creanga; **b.** a se găsi oriunde, pe toate drumurile; **~ sa chance** a-și încerca norocul; **~ une lance avec qqn. a.** a avea un conflict cu cineva; **b.** a discuta în contradictoriu; *(pop.)* **~ qqn.** a sâcâi, a bate / a toca pe cineva la cap; a se pune cață pe capul cuiva; **~ une bordée** a face escapade; a colinda cârciumile (despre marinari);

courlis, courlieu *s.m.* *(ornit.)* fluierar-gulerat *(Philomachus pugnax)*.

couronne *s.f.* **1.** coroană, cunună; **~ de fleurs** coroană de flori; **~ de lauriers** cunună de lauri; **~ d'épines a.** cunună de spini (a Mântuitorului); **b.** *(fig.)* chin, durere, suferință, martiriu. **2.** *(fig.)* coroană, tron, suveranitate, autoritate regală, dinastie; **~ royale** coroană regală; **les joyaux de la ~** bijuteriile coroanei; **discours de la ~** discurs rostit de suveran la deschiderea sesiunii parlamentare; **~ de fer** coroana regilor longobarzi. **3.** *(în antichitate)* coroană triumfală. **4.** *(bis.la catolici)* tunsoare monahală. **5.** *(bis.la catolici)* mic șirag de mătănii. **6.** unitate monetară în unele țări nordice. **7.** *(vet.)* coroană, julitură, zdrelitură la cai. **8.** coroană, aureolă; **~ d'une aurore boréale** aureolă a unei aurore boreale. **9.** *(în expr.)* **en ~** de formă circulară; **pain en ~** pâine de formă circulară; **la triple ~** tiara / mitra papală; *(mil.)* **ouvrage à ~** fortificație semicirculară; *(bot.)* **~ impériale** floare de primăvară roșie sau galbenă în formă de clopoței; *(bot.în compuse)* **~-des-blés** neghină *(Agrostemma githago)*; *(mat.)* **~ circulaire** coroană circulară, aria cuprinsă între două cercuri concentrice.

couronné, ~e *adj.* **1.** încoronat; **tête ~e** cap încoronat, monarh, suveran. **2.** premiat; răsplătit; **ouvrage ~ par l'Académie** lucrare premiată de Academie. **3.** înconjurat; **montagne ~e de forêts** munte înconjurat de păduri. **4.** *(în expr.)* **cheval ~** cal jupuit la genunchi (în urma unei căzături); **genou ~** genunchi jupuit, zdrelit.

couronnement *s.m.* **1.** încoronare a unui suveran. **2.** *(fig.)* încununare; **le ~ de ses efforts** încununarea eforturilor sale.

couronner I. *v.t.* **1.** a încorona pe cineva (în semn de distincție). **2.** a încorona pe cineva rege, împărat sau papă; a da titlul de rege, regină. **3.** a decerna un premiu, a premia, a răsplăti, a recompensa; **~ le vainqueur** a răsplăti pe învingător; **~ un ouvrage littéraire** a premia o lucrare literară. **4.** *(arhit.)* a încheia, a încununa, a termina; **l'édifice est couronné par un entablement** clădirea este terminată printr-un antablament. **5.** a înconjura dominând; **cette ville est couronnée de montagnes** acest oraș este înconjurat de munți ce îl domină. **6.** a desăvârși; a încheia cu succes; a încununa; **cette dernière distinction couronne sa carrière** această ultimă distincție îi încheie cu succes cariera. **7.** *(hort.în expr.)* **~ un arbre** a tăia crengile unui copac la același nivel. **8.** a îndeplini, a realiza; **~ les vœux de qqn.** a îndeplini dorințele cuiva. **9.** *(în expr.)* **~ une dent** a pune coroană unui dinte; *(mil.)* **~ une position** a cuceri o poziție. **II.** *v.r.* **1.** a-și pune o coroană pe cap. **2.** a se acoperi în vârf; **les bois se couronnent de feuillage** pădurile se acoperă de frunziș. **3.** *(despre cai)* a se răni la genunchi în urma unei căzături.

couros *s.m.* v. **kouros**.

courre *v.t.* **1.** *(înv.vân.)* a goni (un animal). **2.** *(în expr.)* **chasse à ~** vânătoare cu gonaci.

courreries *s.f.pl.* *(Belgia)* alergături, curse, drumuri, demersuri.

courrier *s.m.* **1.** *(înv.)* curier, factor poștal. **2.** mijloc de transport al poștei; **~ aérien** poștă aeriană. **3.** corespondență, ansamblul scrisorilor; **distribuer le ~** a împărți corespondența; **lire son ~** a-și citi corespondența. **4.** cronică (în jurnale, în reviste); **le ~ littéraire** cronica literară. **5.** titlurile unor ziare; **le Courrier de l'Ouest** (Curierul de Vest). **6.** *(în expr.) (fam.)* **~ de malheur** persoană care anunță o veste proastă; *(av.)* **court-~, moyen-~, long-~** avion de transport pentru etape scurte, medii, lungi; **~ apostolique** funcționar al Vaticanului care convoacă pe cardinali la ședințe. **7.** *(mar.)* mic vas înarmat.

courriériste *s.m.f.* cronicar (literar, teatral, muzical) la un ziar / o revistă.

courroie *s.f.* **1.** curea; **~ de cuir** curea de piele; *(tehn.)* **~ de transmission** curea de transmisie. **2.** *(piel.în expr.)* **~ pour étriers** trăgătoare.

courroucer *v.t.,v.r.* a (se) supăra tare, a (se) mânia, a (se) irita, a (se) înfuria.

courroux *s.m. (lit.)* mânie, furie; năduf; iritare; înverșunare.

cours *s.m.* **1.** curs, parcurs; albie; lungime a unei ape; **détourner le ~ d'une rivière** a devia albia unui râu; **ce fleuve est navigable sur la deuxième moitié de son ~** acest fluviu este navigabil pe a doua jumătate a parcursului său; **ce fleuve a un ~ de plusieurs km.** acest fluviu are o lungime de mai mulți km. **2.** mișcare; curs; desfășurare; mers; **le ~ des astres** mișcarea astrelor; *(fig.)* **le ~ des événements** cursul / desfășurarea evenimentelor; **cette affaire suit son ~** această afacere își urmează cursul; *(med.)* **le ~ d'une épidémie** mersul unei epidemii. **3.** *(fig.)* curs; durată; (interval de) timp; **au ~ de l'été** în timpul verii; **en ~ de route** pe drum, în timpul drumului; **dans le ~ de la conversation il nous a fait part de quelques idées intéressantes** în cursul convorbirii ne-a împărtășit câteva idei interesante; **la maison est en ~ d'aménagement** casa e în curs de amenajare; **au ~ de la guerre** în timpul războiului. **4.** *(ec.)* curs, preț de vânzare; **au ~ de...** la cursul / prețul de...; **n'avoir plus ~ a.** *(despre monede)* a nu mai avea curs / putere de cumpărare; **b.** *(fig.)* a nu mai fi la modă, a nu mai avea valoare; **cette théorie n'a plus ~** această teorie nu mai e la modă, e depășită. **5.** curs, oră de curs; **~ de français** ora de franceză; **~ par correspondance** curs prin corespondență / fără frecvență. **6.** instituție de învățământ particular; școală; **~ de jeunes filles** școală de fete. **7.** *(în expr.)* **chargé de ~** șef de lucrări; lector universitar; **donner libre ~ à** a da frâu liber; **donner libre ~ à ses larmes** a-și da frâu liber lacrimilor; **voyage au long ~** călătorie lungă; **~ d'eau** apă curgătoare; *(pop.)* **~ de ventre** diaree; *(în lumea interlopă)* **ça n'a pas ~** nu se face, nu se poartă.

course *s.f.* **1.** fugă; goană; alergare; **rejoindre qqn. à la ~** a ajunge pe cineva din urmă în fugă / alergând; **prendre un lièvre à la ~** a prinde un iepure din fugă. **2.** *(sport)* cursă; **~ cycliste** cursă ciclistă; **~ de chevaux** cursă de cai; **jouer aux ~s** a juca la curse (de cai); **~ d'obstacles** cursă cu obstacole. **3.** drum, cursă; **faire une ~** a face un drum. **4.** plimbare; excursie; ascensiune; **une ~ à pied** o plimbare pe jos; **faire une ~ en montagne** a face o excursie pe munte / o ascensiune. **5.** cumpărături, târguieli; comisioane; alergături; treburi diverse; **j'ai des ~ à faire** am niște treburi de rezolvat; am diverse alergături; **faire ses ~s pour le déjeuner** a face cumpărături pentru dejun. **6.** cursă, distanță precisă; **la ~ de Paris à Reims** cursa Paris-Reims. **7.** cursă, vehicul care parcurge o distanță fixă; **la ~ pour Lyon** cursa de Lyon. **8.** mers; înaintare; **le torrent anéantit tout dans sa ~** torentul distruge totul în înaintarea lui; **la ~ des étoiles** mersul stelelor. **9.** *(tehn.)* cursă; mișcare mecanică du-te-vino; **la ~ du piston** mișcarea pistonului. **10.** *(în expr.) (fam.)* **être dans la ~** a fi informat / la curent; a înțelege; **prendre sa ~** a începe să alerge; **pas de ~** pas alergător; **n'être plus dans la ~** a nu mai fi în pas cu vremea; a fi depășit de evenimente; **~ de taureaux** coridă; **champ de ~** hipodrom; **au sommet de sa ~** în culmea carierei sale; **être à bout de ~** a fi la capătul puterilor; epuizat; a-i seca puterile; **finir sa ~** a muri; a i se împlini cuiva sorocul; a pleca spre cele veșnice; a-și da duhul; *(arg.)* **achat à la ~** furt prin smulgerea obiectului.

course-croisière (*pl.* **courses-croisières**) *s.f.* competiție de yachting.

course-poursuite (*pl.* **courses-poursuites**) *s.f.* urmărire rapidă, adesea cu peripeții.

1. coursier *s.m.* **1.** *(poet.)* cal de luptă, bidiviu. **2.** scoc de moară.

2. coursier, -ère I. *s.m.f.* curier de birou; **je vous ferai porter ce document par le ~** vă voi trimite acest document prin curier. **II.** *s.m. (lit.)* cal. **III.** *s.f.* **1.** *(metal.)* rigolă. **2.** cărare în munte sau pe câmp. **3.** piesă la mașina de cusut.

coursive *s.f.* **1.** *(mar.)* culoar îngust în interiorul unui vapor, din care dau cabinele. **2.** *(constr.)* palier, coridor din care dau mai multe apartamente.

courson, ~ne *s.m.f.* v. **courçon.**

1. court, ~e I. *adj.* **1.** scurt; **robe ~e** rochie scurtă; **des cheveux ~s** păr scurt. **2.** *(despre timp)* scurt; puțin; **journée ~e** zi scurtă; **le printemps est une saison ~e** primăvara este un anotimp scurt. **3.** *(despre oameni)* scund, mărunt, mic. **4.** *(fig.)* scurt, concis, lapidar; concentrat; succint, laconic; **un exposé ~** o expunere concisă. **5.** insuficient; sumar; sărăcăcios; **un dîner un peu ~** o cină cam sărăcăcioasă; **c'est un peu ~ comme explication** e o explicație insuficientă. **6.** *(în expr.)* **vue ~e** miopie; **avoir la vue ~e a.** a fi miop; a fi scurt la vedere; **b.** *(fig.)* a fi lipsit de perspicacitate / mărginit; a nu vedea mai departe de lungul nasului; **c.** a nu fi prevăzător; **avoir la mémoire ~e** a fi uituc, a uita de la mână până la gură; *(fig.înv.)* **son épée est trop ~e** nu are destul credit / capacitate / forță; **tirer à la ~e paille** a trage la sorți; **être à ~** a fi la ananghie; **être à ~ d'argent** a nu avea bani, a fi lefter; **être à ~ d'arguments** a nu avea argumente; **être ~ a.** a nu fi prea isteț; **la**

faire ~e et bonne a-și trăi viața din plin; **avoir la ~e haleine** a gâfâi; **b.** a vorbi scurt / concis; **~ honte** refuz; afront; eșec; **tenir qqn. de ~** a controla acțiunile cuiva, a ține pe cineva din scurt; **politique à ~e vue** politică ce nu țintește departe. **II.** *adv.* **1.** scurt; **couper ~ à une discussion** a tăia / a întrerupe scurt o discuție; **attacher ~ un chien** a lega un câine cu lanț scurt. **2.** *(în expr.)* **prendre qqn. de ~** a lua pe cineva pe nepregătite / pe neașteptate / ca din oală; **rester / demeurer ~ a.** a uita ce voia să spună; **b.** a nu avea prezență de spirit; **tourner ~ a.** a se întoarce brusc; b. a trece brusc de la o idee la alta; **tout ~** atâta tot; nimic mai mult; fără alte explicații; **être pendu haut et ~** a fi spânzurat. **III.** *s.m. (în expr.)* **savoir le long et le ~ de qqch.** a cunoaște în amănunt / ca în palmă; a ști harul unui lucru; **le plus ~ a.** drumul cel mai scurt; b. *(fig.)* mijlocul cel rapid.

2. court *s.m. (angl.)* teren de tenis.

courtage *s.m. (ec.)* **1.** curtaj, ocupația / profesiunea curtierului, celui care mijlocește tranzacții la bursă. **2.** comision acordat curtierului la încheierea unei tranzacții; misitie.

courtaud, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(fam.)* scurt și bondoc. **2.** câine / cal căruia i s-au tăiat urechile și coada.

courtauder *v.t.* a scurta, a tăia coada și urechile unui câine sau cal.

court-bouillon (*pl.* **courts-bouillons**) *s.m. (culinar)* supă de pește cu vin și mirodenii.

court-circuit (*pl.* **courts-circuits**) *s.m.* **1.** *(el.)* scurtcircuit. **2.** *(arg.)* durere vie. **3.** *(arg.în expr.)* **avoir un ~ dans le gésier / le palpitant** a i se strânge inima de emoție.

court-circuiter *v.t.* **1.** *(el.)* a scurtcircuita. **2.** *(fig.)* a ocoli calea ierarhică pentru a-și atinge scopul.

court-courrier (*pl.* **court-courriers**) *s.m.* avion de transport pe distanță scurtă (sub o mie de km).

courtepointe *s.f.* cuvertură de pat căptușită; macat.

courtier, -ère *s.m.f.* curtier; mijlocitor, misit; agent; *(mar.)* **~ maritime** agent maritim.

courtillère *s.f. (entom.)* coropișniță *(Gryllotalpa vulgaris).*

courtille *s.f. (înv.)* grădiniță în jurul unei case țărănești.

courtine *s.f.* **1.** *(înv.)* perdea (la pat). **2.** *(bis.catol.)* draperie din spatele altarului. **3.** *(mil.)* curtină.

courtisan I. *s.m.* **1.** curtean, persoană care trăiește la curtea unui suveran. **2.** lingușitor, adulator. **II.** *adj.* lingușitor; **esprit ~** spirit lingușitor.

courtisane *s.f.* curtezană; prostituată.

courtisanerie *s.f. (înv.)* lingușeală de curtean.

courtiser *v.t.* **1.** a face curte (unui superior, unui monarh); a linguși. **2.** a face curte unei femei. **3.** *(în expr.)* **~ les muses** a face versuri; **~ la dame de pique** a fi amator de jocuri de cărți; **~ la fortune** a încerca să se îmbogățească; **~ la gloire** a căuta gloria.

court-jointé (*pl.* **court-jointés**) *adj. (despre cai)* cu chișița prea scurtă.

court-jus (*pl.* **courts-jus**) *s.m. (pop.)* **1.** scurtcircuit. **2.** *(în expr.)* **~ dans la penseuse** migrenă.

court-métrage (*pl.* **courts-métrages**) *s.m.* film de scurt metraj.

courtois, ~e *adj.* **1.** curtenitor, amabil, afabil, politicos, urban; **se montrer ~** a se arăta amabil; **un refus ~** un refuz politicos. **2.** *(în expr.)* **combattre à armes ~s** a lupta cu arme loiale; a lupta cinstit. **3.** *(ev mediu) (în expr.)* **littérature / poésie ~e** literatură / poezie de curte, care exalta iubirea cavalerească.

courtoisement *adv.* (în mod) curtenitor, cu amabilitate, politicos; **répondre ~** a răspunde politicos.

courtoisie *s.f.* curtoazie, amabilitate, afabilitate, gentilețe, politețe; **traiter qqn. avec ~** a trata pe cineva cu amabilitate.

court-pendu *s.m.* v. **capendu**.

court-vêtu, ~e *adj.* cu îmbrăcăminte scurtă; **des femmes ~-es** femei îmbrăcate scurt.

couru, ~e *adj.* **1.** căutat; apreciat; cu căutare; **c'est un spectacle très ~e** e un spectacol foarte căutat / apreciat, la care se îmbulzește lumea; **des réceptions très ~es** recepții foarte căutate. **2.** *(fam.în expr.)* **c'est ~** e sigur, precis, fără îndoială; **il passera son concours, c'est ~** va lua concursul, e sigur.

couscous *s.m. (culinar)* cușcuș.

cousette *s.f. (fam.înv.)* croitoreasă tânără; ucenică.

couseur, -euse I. *s.m.f. (tehn.)* persoană care coase. **II.** *s.f.* **1.** muncitor care coase fasciculele unei cărți înainte de broșat. **2.** *(tehn.)* mașină de cusut industrială.

1. cousin, ~e *s.m.f.* **1.** văr; **~s germains** veri primari; **~s issus de germains** veri de-al doilea; **~ à la mode de Bretagne a.** văr îndepărtat; **b.** *(fig.)* cumătru; prieten. **2.** *(în expr.)* **le roi n'est pas son ~** e plin de sine, nu-i ajungi nici cu prăjina la nas; e plin de ifose; *(înv.)* **ils sont grands ~** se înțeleg de minune; sunt prieteni buni.

2. cousin *s.m. (entom.)* țânțar, (*Culex pipiens*).

cousinage *s.m.* **1.** *(înv.)* rudenie între veri. **2.** *(fam.art.)* rudele, rubedeniile; **inviter tout le ~** a invita toate rubedeniile.

cousiner *v.i. (fam.)* a se înțelege; a trăi în înțelegere; **elles ne cousinent guère ensemble** nu se prea înțeleg.

coussin *s.m.* pernă; **~s de canapé** perne de canapea; *(av.)* **~ d'air** pernă de aer.

coussinet *s.m.* **1.** perniță. **2.** *(tehn.)* cuzinet. **3.** *(în expr.) (c.f.)* **~ de rail** sabot de șină; *(maș.-un.)* **~ rond de filière** bac rotund de filieră; *(maș.)* **~ de crosse** bucșa capului de cruce.

cousu, ~e *adj.* **1.** cusut. **2.** *(în expr.)* **être ~ d'or** a fi putred de bogat; **garder bouche ~e** a tăcea chitic / mâlc; *(fam.)* **du travail ~ main a.** o muncă / o piesă de prima calitate; **b.** ușor de realizat.

coût *s.m.* cost; preț; **le ~ d'une marchandise** prețul unei mărfi; *(ec., fin.)* **~ de production** preț de cost.

coûtant *adj.m. (în expr.)* **prix ~** preț de cost; **vendre à prix ~** a vinde în preț de cost, fără beneficii.

couteau *s.m.***1.** cuțit; **affûter un ~** a ascuți un cuțit; **~ de table** cuțit de masă; **~ à pain** cuțit de pâine; *(fig.)* **être à ~x tirés avec qqn.** a se dușmăni cu cineva; a fi la cuțite cu cineva; **le ~ de la guillotine** cuțitul ghilotinei; **mettre le ~ sur / sous la gorge à qqn.** a constrânge pe cineva; a pune cuiva cuțitul în gât; a pune cuiva sula-n coastă. **2.** *(zool.)* scoică bivalvă. **3.** *(tehn.)* mistrie. **4.** *(la cântar)* cuțit. **5.** *(în expr.)* **~**

de fleur, à façonner fățuitor; ~ **à écharner** fait, cuțit de descărnat, de șeruit; *(poligr.)* ~ **d'ébarbage** debavurator (la monotip); *(poligr.)* ~ **à râcler** șabăr; ~ **de poche** briceag; *(fig.)* **plonger le ~ dans le sein de qqn.** a îndurera profund pe cineva; **aiguiser ses ~x** a se pregăti de luptă / de ceartă; **jouer des ~x** a se bate în duel (cu săbiile); **grand ~** chirurg eminent; **second / troisième ~** personaj secundar.

couteau-scie *s.m.* cuțit cu lama în formă de ferăstrău pentru tăiat pâinea.

coutelas *s.m.* **1.** cuțit mare de bucătărie. **2.** sabie scurtă cu un singur tăiș.

coutelier, -ère *s.m.f.* cuțitar, fabricant de cuțite.

coutellerie *s.f.* cuțitărie, fabrică de cuțite și alte instrumente tăioase.

coûter I. *v.i.* **1.** a costa; ~ **cher** a costa scump; ~ **cher à qqn.** a costa scump pe cineva; ~ **deux / trois fois rien** a costa nimica toată; a fi ieftin ca braga. **2.** *(fig.)* a costa, a fi penibil, a veni greu; **cela lui coûte d'avouer** îi vine greu să mărturisească. **3.** *(în expr.)* **coûte que coûte** cu orice preț; cu tot dinadinsul; neapărat; mort-copt; **il n'y a que le premier pas qui coûte** numai primul pas e greu. **II.** *v.t.* **1.** a costa; ~ **les yeux de la tête** a costa scump / cât ochii din cap; **son imprudence lui a coûté la vie** imprudența lui l-a costat viața. **2.** *(în expr.)* **rien ne lui coûte** nu precupețește nimic. **III.** *v.impers.* a costa, a-i veni greu să; **il m'en coûte de vous le dire** îmi vine greu să vă spun.

coûteusement *adv.* cu multă cheltuială; scump; **il était ~ vêtu** era îmbrăcat scump.

coûteux, -euse *adj.* **1.** costisitor; scump; **un voyage ~** o călătorie costisitoare. **2.** *(fig.)* scump plătit; **une victoire ~-euse** o victorie scump plătită.

coutil *s.m.* *(text.)* doc, dril; ~ **de coton** doc de bumbac.

coutre *s.m.* *(agr.)* fierul plugului.

coutume *s.f.* **1.** obicei, tradiție, uz, rânduială; datină; **c'est une vieille ~** e un vechi obicei; **respecter les ~s d'un pays** a respecta tradițiile unei țări; **la ~ veut que tout le village prenne part à cette cérémonie** tradiția vrea / cere ca tot satul să ia parte la această ceremonie; **il était ce jour-là plus aimable que de ~** în ziua aceea era mai amabil ca de obicei; **selon sa ~** după obiceiul lui; **les us et ~s d'un pays** obiceiurile și tradițiile unei țări. **2.** *(jur.)* cutumă. **3.** *(prov.)* **une fois n'est pas ~** pentru o dată treacă-meargă.

coutumier, -ère I. *adj.* **1.** obișnuit; de zi cu zi; **ce sont ses occupations ~-ères** sunt ocupațiile sale de zi cu zi; **être ~ de** a fi obișnuit să, a avea obiceiul să; **cette gaffe n'est pas une exception, il en est ~** această gafă nu este o excepție, e obiceiul său să facă gafe; **nos travaux ~s** munca noastră de zi cu zi. **2.** *(jur.în expr.)* **droit ~** drept cutumiar; obiceiul pământului. **II.** *s.m.* culegere de datini, de obiceiuri (dintr-o regiune, o țară).

couture *s.f.* **1.** acțiunea de a coase, coasere, cusut; **la ~ de cette robe a duré toute la matinée** cusutul acestei rochii a durat toată dimineața. **2.** cusătură; **bas sans ~** ciorapi fără cusătură; ~ **à la main** cusătură de mână. **3.** croitorie; **cours de ~** curs de croitorie; **apprendre la ~** a învăța croitoria; **la haute ~** croitorie de lux. **4.** cicatrice în lungime. **5.** *(în expr.)* **maison de ~** casă de mode; **battre qqn. à plate ~, rabattre les ~ à qqn.** a bate rău / măr pe cineva; a snopi pe cineva în bătaie; **examiner une chose sur toutes les ~s** a examina un lucru amănunțit / pe toate fețele.

couturé, ~e *adj.* cu cicatrice; **visage tout ~** față plină de cicatrice.

couturer *v.t.* a umple cu cicatrice.

couturier *s.m.* **1.** croitor; **grand ~** croitor de lux; persoană care conduce o casă de mode. **2.** *(anat.)* croitor, mușchi lung al coapsei, situat între osul iliac și fața internă a tibiei.

couturière *s.f.* croitoreasă; *(teatru, înv.în expr.)* **répétition des ~s** repetiție precedând premiera, la care croitoresele aduceau retușuri la costumele actorilor.

couvage *s.m.*, **couvaison** *s.f.* **1.** clocit, clocirea ouălor. **2.** durata clocitului.

couvain *s.m.* **1.** ouă de insecte. **2.** ouă, larve și nimfe dintr-un stup de albine.

couvaison *s.f.* v. **couvage**.

couvée *s.f.* **1.** ouăle clocite simultan de o pasăre; **une poule et sa ~** o găină și puii ei. **2.** *(fig.fam.)* droaia de copii dintr-o familie.

couvent *s.m.* **1.** mănăstire; **entrer au ~** a intra la mănăstire, a se călugări. **2.** pension de tinere fete administrat de călugărițe.

couventine *s.f.* **1.** călugăriță. **2.** fată tânără crescută într-un pension de călugărițe.

couver I. *v.t.* **1.** a cloci ouă; **la poule a couvé plusieurs œufs** găina a clocit mai multe ouă. **2.** *(fig.)* a cloci, a pune la cale, a unelti, a complota; a urzi; ~ **une trahison** a pune la cale o trădare. **3.** a purta germenii unei boli. **4.** *(în expr.)* ~ **qqn. des yeux** a sorbi pe cineva cu privirea; a se uita la cineva ca la soare; a pierde din ochi pe cineva. **II.** *v.i.* **1.** a mocni; ~ **sous la cendre** a mocni sub cenușă; a fi cărbune potolit; **le mécontentement couve** nemulțumirea mocnește. **3.** *(în expr.)* **il faut laisser ~ cela** s-o lăsăm să se coacă, să mai reflectăm.

couvercle *s.m.* **1.** capac; *(prov.)* **il a trouvé ~ à sa marmite** și-a găsit hârbul capacul.

1. couvert *s.m.* **1.** casă, locuință; cazare; **donner à qqn. le vivre et le ~** a da cuiva casă și masă. **2.** adăpost; **les bois offrent de bons ~s** pădurile oferă adăposturi bune; **à ~ de** la adăpostul; **à ~ du vent** la adăpost de vânt; **(se) mettre à ~** a (se) pune la adăpost; *(com.)* **être à ~** a fi la adăpost, a avea garanții sigure; **sous le ~ de a.** la adăpost; **sous le ~ de la loi** la adăpostul legii; **b.** sub aparența / pretextul; **sous le ~ d'une aide généreuse, il était chargé d'observer l'activité de son bureau** sub aparența unui ajutor generos, era însărcinat să observe activitatea din biroul său. **3.** tacâm; **des ~s d'argent** tacâmuri de argint; *(la restaurant)* **un dîner de douze ~s o** masă de douăsprezece tacâmuri / persoane. **4.** masă; **mettre / dresser le ~ a.** a pune masa; **b.** *(arg.)* a pune cărțile (de joc) pe masă. **5.** *(în expr.)* **avoir toujours son ~ mis chez qqn.** a fi întotdeauna primit la masă la cineva.

2. couvert, ~e *adj.* **1.** acoperit; **maison ~e de chaume** casă acoperită cu paie; **~ de gloire** acoperit de glorie; **rester ~** a rămâne cu capul acoperit, cu pălăria pe cap; **temps ~** cer acoperit, vreme închisă. **2.** îmbrăcat; **être chaudement ~** a fi îmbrăcat gros, cu haine călduroase. **3.** plin de; încărcat; **un arbre ~ de fruits** un pom plin de fructe; **être ~ de dettes** a fi plin de datorii; a fi dator vândut. **4.** păduros, împădurit; **pays ~** ținut împădurit. **5.** protejat, ocrotit; ferit de răspundere, acoperit; **il n'a rien à craindre, il est ~ par ses supérieurs** nu are de ce să se teamă, este protejat de superiorii săi. **6.** *(în expr.)* **parler à mots ~s** a vorbi pe ocolite, prin aluzii; *(mar.)* **batterie ~e** baterie (de tunuri) la adăpost; **se tenir clos et ~ a.** a sta ascuns; a sta la loc sigur; **b.** a-și ascunde gândurile / intențiile.

couverte *s.f.* **1.** smalț. **2.** pătură cazonă. **3.** *(mar.)* punte superioară la navele civile. **4.** *(în expr.)* **faire danser la ~ à qqn.** a înșela, a trage pe cineva pe sfoară; a lega pe cineva la gard.

couverture *s.f.* **1.** cuvertură; pătură. **2.** plapumă. **3.** copertă, scoarță de carte; **un cahier à ~ en plastic** un caiet cu îmbrăcăminte din plastic. **4.** *(constr.)* acoperiș; **~ de tuiles** acoperiș din țigle. **5.** *(constr., petr.)* astereală. **6.** *(agr.)* strat protector din paie, bălegar, întins peste semănături. **7.** *(ec.,fin.)* acoperire, garanție dată pentru o plată. **8.** *(mil.)* dispozitiv de protecție; **une armée doit assurer sa ~** o armată trebuie să-și asigure protecția. **9.** acoperiș din scânduri înclinate care apără de ploaie o stivă de lemne. **10.** *(fig.)* pretext; **sous ~ de** sub pretext / sub cuvânt că; la adăpostul; sub masca. **11.** *(în expr.)* **tirer la ~ à soi a.** a trage spuza pe turta sa; **b.** a lua partea cea mai mare dintr-o împărțeală, a lua partea leului; cine împarte parte își face; **mettre qqn. dans la ~** a-și bate joc de cineva; **~ sociale** protecție socială.

couveuse *s.f.* **1.** cloșcă. **2.** clocitoare. **3.** incubator; **mettre un prématuré en ~** a pune un nou-născut prematur în incubator. **4.** *(pop. în expr.)* **~à poulets** Academie de poliție.

couvi *adj. (reg.despre ouă)* clocit, stricat.

couvoir *s.m.* cuibar.

couvraille *s.f.* *(agr.)* acoperirea cu pământ a semințelor sădite.

couvrant, ~e I. *adj.* care acoperă, protejează; protector; **fond de teint ~** fond de ten protector. **II.** *s.f.* *(pop.)* cuvertură, pătură.

couvre-amorce (*pl.* **couvre-amorces**) *s.m.* *(mil.)* capsulă care acoperă amorsa cartușelor metalice.

couvre-bouche (*pl.* **couvre-bouches**) *s.m.* *(mii.)* piesă care acoperă gura unui tun.

couvre-chef (*pl.* **couvre-chefs**) *s.m.* *(fam.)* pălărie.

couvre-feu (*pl.* **couvre-feux**) *s.m.* **1.** dispozitiv de acoperit focul pentru a-l păstra aprins. **2.** *(în evul mediu)* semnal de stingere. **3.** ora stingerii. **4.** interdicția de circulație în anumite ore în caz de război sau tulburări sociale.

couvre-joint (*pl.* **couvre-joints**) *s.m.* *(constr.)* eclisă de îmbinare.

couvre-lit (*pl.* **couvre-lits**) *s.m.* cuvertură de pat.

couvre-livre (*pl.* **couvre-livres**) *s.m.* coperte de carte.

couvre-nuque (*pl.* **couvre-nuques**) *s.m.* bucată de stofă în prelungirea unei pălării / căciuli care acoperă ceafa.

couvre-objet (*pl.* **couvre-objets**) *s.m.* lamelă de sticlă care acoperă obiectele examinate la microscop.

couvre-pied(s) *s.m.* **1.** pătură pentru picioare. **2.** cuvertură de ornament pentru pat.

couvre-plat (*pl.* **couvre-plats**) *s.m.* capac de acoperit mâncarea.

couvre-radiateur (*pl.* **couvre-radiateurs**) *s.m.* piesă care acoperă radiatorul unui automobil pentru a-l feri de frig.

couvreur *s.m.* țiglar; șindrilar.

couvrir I. *v.t.* **1.** a acoperi; **~ une maison de tuiles** a acoperi o casă cu țigle; **~ sa tête d'un chapeau** a-și acoperi capul cu o pălărie; **~ ses fauteuils de housses** a-și acoperi fotoliile cu huse; **~ une casserole d'un couvercle** a acoperi o cratiță cu un capac; **la rougeur couvrait son visage** roșeața îi acoperea chipul; **~ le feu** a acoperi focul (pentru a-l menține aprins); **cette conduite l'a couvert de honte** această purtare l-a acoperit de rușine, l-a făcut de râsul lumii. **2.** a înveli; **~ un malade** a înveli un bolnav. **3.** a îmbrăca; **elle a couvert l'enfant d'un manteau** a îmbrăcat copilul cu un palton. **4.** a acoperi; a răspândi, a împrăștia, a umple; **~ une tombe de fleurs** a împrăștia flori pe un mormânt; a acoperi cu flori un mormânt; **une foule nombreuse couvrait les rues** o mulțime numeroasă umplea străzile. **5.** a acoperi, a copleși; **~ une blouse de broderies** a acoperi o bluză cu broderii; *(fig.)* **~ qqn. d'éloges / d'honneurs** a copleși pe cineva cu elogii / cu onoruri. **6.** a acoperi, a înăbuși; **~ un bruit** a înăbuși un zgomot. **7.** a ascunde, a tăinui; **~ son jeu / sa marche** a-și ascunde intențiile; a umbla cu mâța-n sac; **~ une faute** a ascunde o greșeală. **8.** *(ec.,fin.)* a acoperi, a compensa; **les recettes couvrent les dépenses** încasările acoperă cheltuielile; **~ ses frais** a-și acoperi cheltuielile; a-și scoate banii / pârleala. **9.** a acoperi, a proteja; **~ de son corps** a proteja cu trupul său. **10.** *(fig.)* a acoperi, a îmbrățișa, a cuprinde (o perioadă de timp); **ce rapport couvre une période assez longue** acest raport acoperă o perioadă destul de lungă. **11.** a acoperi, a apăra; *(mil.)* **~ une frontière** a apăra o frontieră. **12.** a acoperi, a domina; **l'orchestre couvre les voix des chanteurs** orchestra acoperă vocile cântăreților. **13.** a străbate; **~ quelques km.** a străbate câțiva km. **14.** *(fig.)* a șterge; a anula; a repara; **une amnistie a couvert ces délits** o amnistie a anulat aceste delicte. **15.** *(despre masculii animalelor)* a fecunda. **16.** *(în expr.)* **~ de boue / fange** a împroșca pe cineva cu noroi; a-l ponegri; *(ec.)* **~ une enchère** a supralicita; **~ qqn. d'injures** a ponegri, a face pe cineva albie de porci, a muștrului; a face pe cineva cu ou și cu oțet; **~ sa marche** a-și ascunde intențiile; a umbla cu mâța-n sac. **II.** *v.r.* **1.** a se acoperi, a se înveli; *(fig.)* **se ~ de lauriers** a se acoperi de lauri. **2.** a se îmbrăca; **se ~ chaudement** a se îmbrăca gros. **3.** a-și pune

pălăria; **couvre-toi, il fait froid** pune-ți pălăria, e frig. **4.** *(fig.)* a se pune la adăpost; a se asigura; **se ~ de l'autorité de qqn.** a se pune / a fi / a se afla la adăpostul autorității cuiva; a se prevala de autoritatea cuiva. **5.** a se ascunde; a se preface; **se ~ d'un prétexte** a se ascunde în spatele unui pretext; a se justifica printr-un pretext. **6.** *(în expr.)* **le temps se couvre** se întunecă; se înnorează; **se ~ d'un sac mouillé** a aduce scuze neconvingătoare.

covalence *s.f. (chim.)* covalență.

covalent, ~e *adj. (chimie)* covalent; **liaisons ~es** legături covalente.

covariance *s.f. (mat., stat.)* covarianță; covariație, valoare din calculul probabilităților.

covariant, ~e *s.m.f., adj. (mat.,stat.)* referitor la o covarianță.

covendeur, -euse *s.m.f.* părtaș la o vânzare.

cowper *s.m. (angl.) (metal.)* aparat folosit la recuperarea căldurii din furnale.

coxal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* coxal; **os ~** os coxal; os iliac.

coxalgie *s.f. (med.)* coxalgie.

coxalgique *adj. (anat.)* referitor la coxalgie.

coxarthrie, coxarthrose *s.m. (med.)* coxartroză.

coxer *v.t. (arg.)* a prinde, a aresta.

coxo-fémoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* coxofemural.

coyau *s.m. (constr.)* bucată de lemn care prelungește acoperișul în afara zidurilor.

coyote *s.m. (zool.)* coiot, lupul preeriilor *(Canis latrans)*.

crabe *s.m.* **1.** *(zool.)* crab *(Carcinus)*. **2.** *(arg.)* individ mărginit, încăpățânat; cap pătrat. **3.** vehicul pe șenile. **4.** *(arg.)* paznic de închisoare. **5.** *(arg.)* caporal. **6.** *(arg.)* portofel. **7.** *(arg.în expr.)* **panier de ~s** indivizi cu relații ostile, care se suspectează și își fac rău; **marcher en ~** a merge într-o parte; **vieux ~** bătrân ramolit.

crabesse *s.f. (arg.)* femeie.

crabier, -ère I. *adj.* care se hrănește cu crabi. **II.** *s.m.* **1.** *(zool.)* specie de șacal, de focă și alte mamifere care se hrănesc cu crabi. **2.** *(ornit.)* specie de stârc din America, care se hrănește cu crabi *(Cochlearius cochiearius)*.

crabot *s.m.* v. **clabot**.

crac *interj.* pac! onomatopee exprimând un incident subit; **~! la branche cassa** Pac! creanga s-a rupt; **~! le voilà par terre** Pac! a căzut!

crachat *s.m.* **1.** scuipat; *(fam.în expr.)* **se noyer dans un ~** a nu se descurca, a se împiedica de lucruri mărunte. **2.** *(fam.înv.)* decorație la un ordin cavaleresc. **3.** defect al oglinzilor, asemănător unei pânze de păianjen. **4.** *(bot.)* numele popular al unei alge (tremurici).

craché, ~e *adj. (fam.)* foarte asemănător, aidoma, leit; **c'est son père tout ~** e leit tată-său.

crachement *s.m.* **1.** scuipare, scuipat. **2.** *(med.în expr.)* **~ de sang** hemoptizie. **3.** paraziți acustici într-un aparat de radio, telefon etc.; **le tonnerre produit des ~s dans le poste de radio** tunetul produce paraziți în aparatul de radio. **4.** împroșcare; **des ~s d'étincelles lors d'un incendie** împroșcarea cu scântei într-un incendiu.

cracher I. *v.t.* **1.** a scuipa; **~ du sang** a scuipa sânge; **~ ses poumons** a-și scuipa plămânii, a tuși scuipând sânge. **2.** a împroșca; a arunca afară; **les volcans crachent du feu** vulcanii aruncă foc. **3.** *(mil.fam.)* a arunca; a lansa; **~ des projectiles** a lansa proiectile. **4.** *(pop.)* a plăti. **5.** *(în expr.)* **~ des injures** a ponegri, a face (pe cineva) albie de porci; a muștrului, a face pe cineva cu ou și cu oțet; *(arg.)* **~ le morceau** a turna, a ciripi; a-și denunța complicii; *(arg.)* **~ son embouchure** a muri, a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă; a se curăța; *(pop.)* **~ le marmot** a naște. **II.** *v.i.* **1.** a scuipa; a expectora; **~ par terre** a scuipa pe jos; **~ à la face / à la figure / au nez de qqn.** a scuipa pe cineva în obraz. **2.** a stropi; a împroșca; **stylo qui crache** stilou care împroașcă cerneală. **3.** *(despre un aparat de radio, un telefon)* a avea paraziți acustici. **4.** *(pop.) (despre taximetriști)* a lăsa un client la destinație. **5.** *(în expr.)* **~ sur qqch.** a disprețui un lucru; **~ sur qqn.** a împroșca pe cineva cu noroi; a-l ponegri; *(pop.înv.)* **~ au bassin / au bassinet** a-și dezlega punga / băierile pungii; **~ blanc** a avea gâtul uscat; a-i sfârâi gâtlejul de sete; **~ jaune** a fi putred de bogat; a se scălda în bani; *(pop.)* **~ sur le mastic** a lăsa o problemă nerezolvată; a lăsa baltă; a o lăsa încurcată / moartă în păpușoi; *(fam.)* **ne pas ~ dessus** a-i plăcea, a pune preț pe ceva; *(pop.)* **ne pas ~ sur le pognon** a fi mort după bani / biștari.

cracheur, -euse *adj.,s.m.f. (rar)* (persoană) care scuipă des.

crachin *s.m.* bură, burniță.

crachiner *v.i.* a burnița.

crachoir *s.m.* **1.** scuipătoare. **2.** *(pop.în expr.)* **tenir le ~** a-i merge gura ca o moară hodorogită; a-i da cu melița; **tenir le ~ à qqn.** **a.** a întreține conversația cuiva; **b.** a asculta pe cineva vorbind fără a putea interveni cu vreun cuvânt.

crachotement *s.m.* acțiunea de a scuipa des și puțin.

crachoter *v.i.* **1.** a scuipa des și puțin. **2.** *(despre un aparat de radio)* a avea paraziți acustici.

crachouiller *v.i.* v. **crachoter**.

1. crack *s.m. (angl.)* **1.** *(la curse de cai)* mânz favorit. **2.** persoană care se remarcă într-un domeniu; as; **en math, c'est un ~** în matematică este un as.

2. crack *s.m. (arg.)* cocaină cristalizată extrem de toxică, care se fumează.

cracker *s.m. (americ.)* biscuit sărat și crocant.

cracking *s.m. (tehn.)* cracare.

cracovienne *s.f.* dans polonez la modă în Franța pe la 1840.

cracra *adj.invar. (pop.)* murdar, slinos.

crade, crado, cradingue *adj.invar. (pop.)* v. **cracra**.

craie *s.f.* cretă.

craigneux, -euse, craignos *adj. (arg.)* **1.** urât. **2.** îndoielnic. **3.** (persoană) pe care e mai bine s-o eviți.

crailler *v.i. (despre ciori)* a croncăni, a croncăi.

craindre I. *v.t.* **1.** a se teme (de); a-i fi frică (de); **~ la mort** a se teme de moarte; **~ la douleur** a se teme de durere; **ne ~ ni Dieu ni diable** a nu se teme de nimeni și de nimic; a da cu barda în lună; **~ qqch. comme la peste / comme le feu** a se teme de ceva ca dracul de tămâie; a se teme de ceva ca de foc / ca de ciumă. **2.** a respecta; a asculta (de); **~ son père** a asculta de tatăl său; a-și respecta tatăl. **3.** a ezita, a nu îndrăzni să; **je ne crains pas d'affirmer** nu ezit să afirm. **4.** a fi sensibil (la); **ces plantes craignent le froid** aceste plante sunt sensibile la frig. **5.** *(pop.în expr.)* **ça craint le soleil** asta-i marfă de furat. **II.** *v.i.* *(în expr.)* **~ pour qqn.** a avea o grijă deosebită pentru cineva, a tremura pentru cineva; **ne pas ~ de** a avea curajul să; a nu se sfii să; **se faire ~** a se face de temut; *(arg.)* **ça craint! a.** e ridicol / pretențios; **b.** e primejdios; nu-i miroase a bine.

crainte *s.f.* **1.** teamă, temere, frică; aprehensiune; **la ~ du châtiment** teama de pedeapsă; **de ~ que, de ~ de** de teamă să nu; ca nu cumva să; **obéir par ~** a se supune de frică. **2.** respect; **~ de Dieu** respect față de Dumnezeu.

craintif, -ive *adj.* fricos, temător, sfios, timid; **un naturel ~** o fire temătoare; **une voix ~ive** o voce timidă.

craintivement *adv.* cu teamă, cu frică; **parler ~** a vorbi cu teamă.

craker *s.m.* v. **cracker**.

crambe, crambé *s.m.* *(bot.)* odolean *(Crambe tatarica)*.

cramer I. *v.t.* a arde; **~ un rôti** a arde o friptură. **II.** *v.i.* a se prinde; **les pommes de terre ont cramé** cartofii s-au prins. **3.** *(pop.în expr.)* **~ un sèche** a fuma o țigară.

cramine *s.f.* *(Elveția)* *(fam.)* foc puternic.

cramique *s.m.* *(Belgia)* pâine cu lapte și unt, ornată cu stafide.

cramois *s.m.* *(bot.)* lungurică *(Galeopsis Tetrahit)*.

cramoisi, ~e I. *adj.* roșu-închis, stacojiu; **visage ~** față stacojie; *(în expr.)* **devenir tout ~** a se înroși până în vârful urechilor. **II.** *s.m.* culoare roșu-închis, stacojiu; **étoffe d'un beau ~** stofă de un stacojiu frumos.

crampe *s.f.* **1.** crampă; **~ d'estomac** crampă la stomac. **2.** *(fam.)* pisălog, crampon, scai.

cramper *v.r.* *(arg.)* a evada din închisoare.

crampillon *s.m.* *(tehn.)* scoabă.

crampon *s.m.* **1.** *(tehn.,el.)* crampon. **2.** *(constr.)* scoabă. **3.** *(tehn.)* clamă. **4.** colț de potcoavă. **5.** *(sport)* colțar. **6.** *(bot.)* crampon, cârcel, rădăcină adventivă. **7.** *(fig.fam.)* scai, pisălog, crampon; **quel ~!** Ce pisălog! **8.** *(în expr.)* **chaussures à ~s** ghete cu crampoane (împotriva alunecării pe gheață).

cramponnage *s.m.* utilizarea crampoanelor în alpinism.

cramponnant, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* care are tulpina plină de cârcei. **2.** *(fig.fam.)* pisălog și încăpățânat.

cramponnement *s.m.* cramponare, agățare, prindere, fixare.

cramponner I. *v.t.* **1.** a fixa, a prinde cu scoabe, cu clame, cu crampoane; **~ une serrure** a fixa o broască. **2.** *(fig.fam.)* a plictisi, a cicăli, a bodogăni, a pisălogi; a sâcâi; **~ qqn.** a pisălogi pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se prinde, a se agăța; **l'enfant se cramponne au cou de sa mère** copilul se agață de gâtul mamei sale. **2.** *(fig.fam.)* a se crampona, a ține morțiș (la); **il se cramponne à ses idées folles** se cramponează de ideile sale fanteziste.

cramponnet *s.m.* *(tehn.)* parte a unei broaște de ușă în care se așază limba.

crampser, cramser *v.i.* *(arg.)* a muri; a da ortul popii; a da în primire; a se curăța.

cran *s.m.* **1.** crestătură, tăietură într-un corp tare (pentru a agăța sau a opri ceva); **les ~s d'une crémaillère** crestăturile unei cremaliere. **2.** ondulație a părului. **3.** *(poligr.)* signatura literei. **4.** *(fig.)* treaptă, grad ierarhic; **monter d'un ~ a.** a urca cu o treaptă; **b.** a câștiga în valoare, în importanță; **baisser d'un ~** a pierde din importanță. **5.** gaură la curea; **serrer sa ceinture d'un ~ a.** a mai strânge o gaură la curea; **b.** a se restrânge, a renunța. **6.** *(fig.fam.)* îndrăzneală, tupeu; **avoir du ~** a avea îndrăzneală, tupeu; a da cu barda-n lună. **7.** *(în expr.)* **être à ~** a fi iritat / exasperat.

1. crâne *s.m.* **1.** craniu; **les os du ~** oasele craniului; **fracture du ~** fractură a craniului; **~ humain** craniu omenesc. **2.** cap; *(fam.)* **avoir mal au ~** a-l durea capul; **mets-toi cela dans le ~** bagă-ți bine în cap; **3.** cap, inteligență, deșteptăciune, minte; **avoir le ~ étroit** a fi tare de cap; a pricepe greu; a fi tare de boacă. **4.** *(în expr.)* **bourrer le ~ à qqn. a.** a sâcâi, a-i face cuiva capul calendar; a împuia cuiva capul; **b.** a îndruga verzi și uscate; a înșira la gogoși; a vorbi alăturea cu drumul; **~ de piaf a.** cap de păsărică; cap sec; minte ușuratică. **b.** *(arg.)* chițibușar; *(arg.)* **~d'œuf** intelectual.

2. crâne I. *adj.* *(înv.)* înfipt, îndrăzneț; **avoir l'air ~** a părea îndrăzneț. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* mândru; trufaș; curajos. **2.** *(în expr.)* **faire le ~** a face pe curajosul / pe grozavul, pe deșteptul; *(pop.)* **faire un ~** *(despre polițiști)* a aresta un răufăcător.

crânement *adv.* *(înv.)* cu îndrăzneală, cu curaj; **il fit face ~** a făcut față cu curaj.

craner *v.t.* v. **cranter**.

crâner *v.i.* *(fam.)* a face pe grozavul / pe zmeul.

crânerie *s.f.* *(fam.)* bravură, vitejie afectată, îndrăzneală.

crâneur, -euse *adj.* *(fam.)* lăudăros; îngâmfat; fanfaron; *(în expr.)* **faire le ~** a face pe istețul.

crânien, ~ne *adj.* *(anat.)* cranian; **boîte ~ne** cutie craniană.

craniologie *s.f.* *(antrop.)* craniologie.

cranson *s.m.* *(bot.)* hrean *(Cochlearia Armoracia)*.

crantage *s.m.* *(tehn.)* crestare.

cranter *v.t.* *(tehn.)* a cresta; **une roue crantée** o roată crestată.

crapahuter *v.i.* **1.** *(arg.)* a face o plimbare pe jos. **2.** *(arg.mil.)* a înainta pe un teren accidentat.

crapahuteur *s.m.* *(arg.)* persoană care merge pe jos.

crapaud *s.m.* **1.** *(zool.)* broască-râioasă, broască-buboasă *(Bufo bufo)*. **2.** pian mic cu coadă. **3.** fotoliu mic și scund. **4.** impuritate într-o piatră prețioasă. **5.** *(arg.)* v. **crapautard**. **6.** *(în expr.)* **avaler un ~** a înghiți gălușca / hapul; a nu avea încotro; **être laid comme un ~** a fi urât ca dracul / urât foc.

crapaudière *s.f.* **1.** mocirlă, cloacă. **2.** *(fig.)* adunătură, grup de oameni suspecți.
crapaudine *s.f.* **1.** *(bot.)* jaleș-de-câmp, salvie-de-pădure (*Salvis pratensis). **2.** (bot.în compuse)* **~-des-montagnes** încheietoare, urechea-șoricelului *(Sideritis montana).* **3.** *(tehn.)* crapodină. **4.** grătar de scurgere. **5.** bucată de metal în care pătrunde balamaua unei uși. **6.** piatră prețioasă provenită din fosilizarea unui dinte de pește. **7.** *(culinar, în expr.)* **poulet à la ~** pui fript aplatizat în prealabil.
crapautard, crapaud *s.m. (arg.)* portofel sau portmoneu.
crâpe *s.f., adj. (arg.)* canalie.
crapoteux-euse *adj. (arg.)* murdar, slinos, soios.
crapouillot *s.m. (mil.)* obuzier de tranșee folosit în primul război mondial.
crapoussin, ~e *s.m.f. (pop.)* stârpitură, pocitanie, avorton.
craps *s.m. (arg.)* **1.** joc de zaruri. **2.** nemernic, ticălos, canalie.
crapule *s.f.* **1.** *(înv.)* destrăbălare, desfrâu. **2.** *(art.înv.)* indivizi destrăbălați, desfrânați. **3.** secătură, pramatie, derbedeu, pușlama.
crapulerie *s.f.* mârșăvie, mișelie, ticăloșie.
crapuleusement *adv.* (în mod) mârșav, ticălos, mișelește.
crapuleux, -euse *adj.* **1.** destrăbălat, desfrânat, care se complace în desfrâu; **une vie ~euse** o viață destrăbălată. **2.** *(în expr.)* **crime ~** crimă sordidă, având ca mobil jaful; *(arg.)* **se la faire ~euse** a face un chef de pomină; a o face lată.
craquage *s.m. (tehn.)* cracare.
craquant, ~e, craquous *adj. (arg.)* epatant, excelent, formidabil; **elle a dégotté un job ~** a găsit o slujbă formidabilă.
craque *s.f. (pop.)* gogoașă, minciună; lăudăroșenie; **raconter des ~s** a spune gogoși / brașoave / prăpăstii; a turna palavre.
craquelage *s.m. (tehn.)* fabricare a porțelanului cu aspect fisurat.
craquelé, ~e *adj.* **1.** *(despre email, porțelan)* cu aspect fisurat. **2.** crăpat; **le sol était ~ par la sécheresse** solul era crăpat de secetă.
craquèlement, craquellement *s.m.* crăpare, fisurare.
craqueler I. *v.t.* **1.** a cresta, a scrijeli. **2.** a crăpa, a plesni; **il a appuyé trop fort et a craqué le bois** a apăsat prea tare și a crăpat lemnul. **II.** *v.r.* a se crăpa, a plesni; **dans cette salle le plâtre se craquelait** în această sală ipsosul se crăpa.
craquelin *s.m.* **1.** biscuit crocant. **2.** *(mar.)* navă ușoară în voia valurilor. **3.** *(zool.)* crab care și-a schimbat carapacea **4.** *(fig.fam.)* om fără vlagă.
craquelure *s.f.* crăpătură, plesnitură, fisură; **les ~s de la porcelaine, d'un vieux tableau** crăpăturile porțelanului, ale unui tablou vechi.
craquement *s.m.* **1.** pârâit, pârâitură, trosnitură, pocnitură, trosnet; **le ~ du plancher** pârâitul podelei. **2.** scrâșnit; **~ des dents** scrâșnit din dinți.
craquer I. *v.i.* **1.** a trosni, a scârțâi, a pârâi; **la glace craque sous les pieds** gheața trosnește sub picioare; **j'entends l'escalier ~, il y a qqn.** aud scara scârțâind, vine cineva; **le parquet craque sous nos pas** parchetul scârțâie sub pașii noștri. **2.** a pocni, a plesni; **la salle est pleine à ~** sala stă să plesnească de plină ce e; **il s'étira, faisant ~ ses jointures** se întinse, făcând să-i trosnească încheieturile; **le pantalon a craqué** pantalonul a plesnit. **3.** *(fig.fam.)* a se clătina; a eșua, a da chix; **le ministère craque** ministerul se clatină; **l'affaire a craqué** afacerea a dat chix. **4.** *(fig. fam.)* a nu rezista nervos; a se prăbuși nervos; a-l lăsa nervii; **le procès se prolonge trop, elle va ~** procesul se lungește prea mult, n-o vor mai ține nervii. **5.** a țipa (despre unele păsări). **6.** *(pop.)* a minți, a spune palavre / gogoși / prăpăstii; a tăia (la) piroane. **II.** *v.t.* **1.** a rupe, a sfâșia; **il a craqué son veston** și-a rupt haina. **2.** *(fam.)* a cheltui, a risipi; **~ un héritage** a risipi o moștenire. **3.** *(în expr.)* **~ une alumette** a aprinde un chibrit; *(arg.)* **faire ~ une porte** a face o spargere.
craquement, craquettement *s.m.* **1.** clănțănit / scrâșnit din dinți. **2.** clămpănit de barză.
craqueter *v.i.* **1.** a pârâi încet; a trosni; **le sel craquette dans le feu** sarea pârâie în foc. **2.** *(despre berze)* a clămpăni.
craquettement *s.m.* v. **craquement.**
craqueur *s.m.* **1.** *(tehn.)* instalație de rafinare a hidrocarburilor. **2.** *(pop.)* mincinos, palavragiu.
craquos *adj.* v. **craquant.**
crase *s.f.* **1.** contracția unor silabe în limba greacă. **2.** *(med.în expr.)* **~ sanguine** studiul proprietăților coagulante ale sângelui.
crash *s.m. (angl.) (av.)* aterizare forțată.
craspec *adj. (pop.)* foarte murdar; slinos; soios.
crassane *s.f.* specie de pară zemoasă.
crasse I. *s.f.* **1.** (strat de) jeg, murdărie, rapăn, slină; **un habit plein de ~** o haină plină de jeg, jegoasă; răpănoasă; **enlever la ~** a scoate rapănul, a spăla. **2.** *(tehn.la pl.)* zgură (de cupru); cenușă (de plumb); reziduuri. **3.** *(fig.)* mizerie; sărăcie; **vivre dans la ~** a trăi în mizerie. **4.** *(pop.)* răutate; murdărie; măgărie; **faire une ~ à qqn.** a face o măgărie cuiva. **5.** *(fam.)* ceață groasă. **III.** *adj.* cras, grosolan, nerușinat; **ignorance ~se** ignoranță crasă.
crasseux, -euse I. *adj.* **1.** jegos, slinos; **linge ~** lenjerie jegoasă. **2.** zgârcit; **vivre en ~** a trăi în zgârcenie. **II.** *s.m. (arg.)* pieptene.
crassier *s.m. (metal.)* morman de zgură de la furnale.
crassouille *s.f. (arg.)* murdărie, jeg, slină.
crassule *s.f. (bot.)* specie de plantă ornamentală cu flori roșii *(Crassula).*
crassulacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate ornamentale.
crataegus *s.m. (bot.)* păducel, gherghin *(Crataegus monogyna).*
cratère *s.m.* **1.** *(geol.)* crater. **2.** gura cuptorului la fabricile de sticlă. **3.** *(la grecii antici)* vas cu două toarte pentru servit vinul.
craterelle *s.f. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă *(Craterella).*
cratériforme *adj.* în formă de cupă.
cravache *s.f.* **1.** cravașă. **2.** *(în expr.)* **mener qqn. à la ~** a supraveghea activitatea cuiva, a ține pe cineva din scurt; a strânge pe cineva în chingi.

cravacher I. *v.t.* a cravașa, a lovi cu cravașa; ~ **son cheval** a-și cravașa calul. **II.** *v.i.* *(fig.fam.)* **1.** a se grăbi, a-i da bătaie. **2.** a munci din greu; ~ **dur** a munci din greu, a trage tare.

cravate *s.f.* **1.** cravată; **nœud de** ~ nod de cravată; ~ **à rayures** cravată în dungi. **2.** *(fam.în expr.înv.)* ~ **de chanvre** ștreang de spânzurătoare. **3.** *(mar.)* legătură largă. **4.** cravată, însemn al unor ordine; **recevoir la** ~ **de commandeur de la Légion d'honneur** a primi cravata de comandor al Legiunii de onoare. **5.** *(pop.în expr.)* **s'en jeter un derrière la** ~ a se chercheli; a se îmbăta criță; a lua purceaua / prepelița de coadă; *(arg.)* **Marquis de la** ~ braconier.

cravater I. *v.t.* **1.** a pune o cravată cuiva. **2.** *(pop.)* a înșela, a păcăli, a trage pe sfoară (prin minciună, lăudăroșenii). **3.** *(pop.)* a fura; a confisca, a șterpeli. **4.** *(fam.)* a prinde pe cineva de gât; a pune mâna pe cineva; **les inspecteurs ont cravaté le voleur** inspectorii au pus mâna pe hoț, au prins hoțul. **5.** *(pop. în expr.)* ~ **qqn. d'un nœud coulant au petit jour** a duce pe cineva la spânzurătoare.

cravateur *s.m.* *(pop.)* fanfaron, lăudăros.

crave *s.m.* *(ornit.)* specie de pasăre de munte, cu cioc roșu *(Coracia pyrrhocorax).*

cravetouse *s.f.* *(arg.)* **1.** cravată. **2.** *(în expr.cu maj.)* **la Cravetouse** v. **cravateur**.

crawl *s.m.* *(angl.)* craul, stil de înot.

crawler *v.i.* *(angl.)* a înota în stilul craul.

crayeux, -euse *adj.* **1.** de culoarea cretei; **un visage** ~ o față de culoarea cretei. **2.** care e de natura cretei; **terrain** ~ teren de natura cretei.

crayon *s.m.* **1.** creion; ~ **de couleur** creion colorat; **dessiner au** ~ a desena în creion; **tailler un** ~ a ascuți un creion; ~ **à sourcils** creion de sprâncene. **2.** baton; tub; ~ **de rouge à lèvres** ruj de buze. **3.** desen, schiță în creion; **les ~s d'Ingres** schițele (în creion) ale lui Ingres. **4.** manieră de a desena; **avoir le** ~ **ferme** a avea o manieră de a desena fermă. **5.** *(fig.)* stil; manieră de a scrie; **ce critique a le** ~ **dur** acest critic are un stil dur. **6.** *(arg.la pl.)* picioare. **7.** *(arg.în expr.)* **s'emmêler les ~s** a șovăi, a merge împleticindu-se.

crayonnage *s.m.* **1.** creionare, schițare cu creionul. **2.** desen în creion.

crayonner *v.t.* **1.** a creiona; a schița cu creionul. **2.** a schița; a descrie în linii mari; ~ **un portrait** a schița un portret. **3.** *(arg.)* *(auto)* a accelera.

crayonneur, -euse *s.m.f.* **1.** desenator prost. **2.** persoană care desenează schițe.

cré *adj.invar.* *(înjurătură familiară)*; ~ **nom!** Fir-ar să fie!

créance *s.f.* **1.** *(înv.)* încredere (în ceva); crezare; **donner** ~ **à une chose** a da crezare unui lucru. **2.** *(fin., jur.)* creanță. **3.** *(în expr.)* **perdre toute** ~ a-și pierde creditul; a-și mânca lefteria; **lettres de** ~ scrisori de acreditare; **abandon de** ~ stingere a unei datorii.

créancier, -ère *s.m.f.* creditor; **être poursuivi par ses ~s** a fi urmărit de creditori; **payer ses ~s** a-și plăti creditorii.

créateur, -trice *s.m.f.,adj.* **1.** creator; inventator; ~ **d'un système philosophique** creator al unui sistem filozofic. **2.** *(bis.cu maj.)* Dumnezeu; demiurgul; **adorer le Créateur** a-l adora pe Dumnezeu. **3.** fondator, întemeietor; ~ **de villes** fondator al unor orașe. **4.** *(teatru)* creatorul unui rol, actor care a jucat pentru prima dată un rol într-o piesă nouă.

créatif, -ive *adj.* inventiv; **un enfant** ~ un copil inventiv.

créatine *s.f.* *(biochim.)* creatină.

créatinémie *s.f.* *(biochim.)* concentrația de creatină în sânge.

créatinine *s.f.* *(biochim.)* creatinină.

création *s.f.* **1.** creare; facere; **la** ~ **du monde** facerea lumii, geneza. **2.** lume; univers; natură; **les merveilles de la** ~ minunile universului / naturii. **3.** creare, înființare; **la** ~ **d'une maison de commerce** înființarea unei firme comerciale. **4.** fondare; întemeiere; **la** ~ **d'un empire** întemeierea unui imperiu. **5.** operă de ficțiune; operă artistică; **la** ~ **de Brâncuși** opera lui Brâncuși. **6.** *(teatru)* prima interpretare a unui rol. **7.** model nou lansat de o casă de modă.

créativité *s.f.* creativitate, capacitatea de a crea.

créature *s.f.* **1.** făptură, ființă umană, om. **2.** creatură; individ; **une** ~ **humaine** o creatură omenească, un om. **3.** femeie; **une belle** ~ o femeie frumoasă. **4.** *(peior.înv.)* femeie de moravuri ușoare. **5.** *(peior.)* favorit, protejat; **c'est une** ~ **du ministre** este un protejat al ministrului.

crécelle *s.f.* **1.** hârâitoare, plesnitoare. **2.** persoană guralivă, flecară, limbută, vorbăreață; clănțău; **quelle** ~! Ce clănțău! **3.** *(în expr.)* **voix de** ~ voce ascuțită, stridentă.

crécerelle *s.f.* *(ornit.)* vindereu *(Falco tinnunculus și vesperinus).*

crécerine, cresserine *s.f.* *(ornit.)* specie de șoim mic *(Falco Naumanni).*

crèche *s.f.* **1.** *(înv.)* troacă, adăpătoare pentru vite; **mettre du foin dans la** ~ a pune fân în troacă. **2.** ieslea lui Iisus, reprezentarea nașterii Mântuitorului (la catolici). **3.** creșă; leagăn. **4.** *(pop.)* cameră; locuință, domiciliu; bârlog.

crécher *v.i.* *(pop.)* a locui; a domicilia; **je crèche en banlieue** locuiesc la periferie.

crédence *s.f.* **1.** vitrină (pentru argintărie, porțelanuri). **2.** *(ist.)* masă, bufet pe care se gustau, înainte de a fi servite, băuturile și mâncărurile. **3.** *(la catolici)* măsuță de altar. **4.** *(pop.)* burtă, pântece.

crédibilité *s.f.* credibilitate.

crédible *adj.* *(angl.)* credibil, demn de încredere.

crédirentier, -ère *s.m.f.,adj.* *(jur.)* creditor al unei rente.

crédit *s.m.* **1.** credit; încredere; **avoir du** ~ a avea credit; a se bucura de încredere; **jouir d'un grand** ~ **auprès de qqn.** a se bucura de încrederea cuiva; **donner à** ~ a da pe credit / pe încredere; **faire** ~ **à qqn. a.** a avea încredere în cineva; **b.** a deschide cuiva credit; **acheter à** ~ a cumpăra pe credit. **2.** *(ec.,fin.)* credit; ~ **à court / long terme** credit pe termen scurt / lung; ~ **foncier** credit funciar. **3.** credit, influență, trecere, considerație, stimă; **perdre tout** ~ a-și

pierde orice influență. **4.** *(în expr.)* **prêter son ~** a gira, a garanta.
créditer *v.t. (ec.)* a credita; a deschide cuiva un credit.
créditeur, -trice *s.m.f.,adj.* creditor; **solde ~ d'un bilan** sold creditor al unui bilanț.
credo *s.m.invar.* **1.** *(bis.cu maj.)* crez; **dire le Credo** a rosti Crezul. **2.** *(fig.)* crez, credință; **un ~ politique** un crez politic. **3.** *(pop.)* credit, împrumut.
crédule *adj.* credul, încrezător; naiv; **tromper une personne ~** a înșela o persoană credulă.
crédulité *s.f.* credulitate; încredere prea mare; **abuser de la ~ de qqn.** a abuza de încrederea cuiva.
créer *v.t.* **1.** a crea; **Dieu créa le ciel et la terre** Dumnezeu a creat cerul și pământul. **2.** a crea; a realiza, a plăsmui; **~ une œuvre littéraire** a realiza o operă literară. **3.** a crea, a concepe; a inventa; **~ un modèle de robe** a crea un model de rochie. **4.** a crea; a înființa, a întemeia; a fonda; **~ un prix littéraire** a întemeia un premiu literar. **5.** a crea, a provoca, a cauza; a suscita; **il va nous ~ des ennuis** ne va crea necazuri. **6.** *(teatru în expr.)* **~ un rôle** a crea un rol, a interpreta pentru prima oară un rol într-o piesă nouă.
crémaillère *s.f.* **1.** *(înv.)* cârlig de agățat ceaunul deasupra vetrei. **2.** *(tehn.)* cremalieră. **3.** *(fam.în expr.)* **pendre la ~** a sărbători printr-o masă instalarea într-o casă nouă.
crémant *adj.,s.m.* vin spumos din provincia Champagne.
crémation *s.f.* cremațiune, ardere, incinerare a morților.
crématiste *s.m.f.* adept al incinerării morților.
crématoire *adj.,s.m.* crematoriu.
crème I. *s.f.* **1.** smântână; **séparer la ~ du lait** a separa smântâna de lapte. **2.** cremă; **~ au chocolat** cremă de ciocolată. **3.** cremă; lichior; **~ d'orange** lichior de portocale. **4.** brânză topită. **5.** cremă, pomadă, alifie; **~ à raser** cremă de ras; **~ pour les chaussures** cremă de pantofi. **6.** *(fig.)* cremă, spumă; elită; **la ~ d'une société** elita unei societăți. **7.** *(în expr.)* **~ fouettée** frișcă; *(pop.)* **c'est pas de la ~** e greu, migălos; *(pop.)* **faire ~** a păcăli, a înșela. **II.** *adj. invar.* culoarea crem, alb-gălbui; **des gants ~** mănuși crem.
crémer I. *v.i. (rar despre lapte)* a prinde smântână. **II.** *v.t.* **1.** a colora în crem; **~ des bas** a colora ciorapi în culoarea crem. **2.** *(culinar)* a adăuga smântână; **~ une sauce** a adăuga smântână la un sos.
crémerie *s.f.* **1.** lăptărie, brânzărie, iaurgerie. **2.** mic restaurant, bufet. **3.** *(fam.în expr.)* **changer de ~** a se duce în altă parte; a se aproviziona de la alt furnizor.
crémeux, -euse *adj.* **1.** smântânos, gras; **du lait ~** lapte gras. **2.** care are aspectul / consistența smântânii.
crémier, -ère *s.m.f.* lăptar; iaurgiu; proprietar de lăptărie; brânzar.
crémone *s.f. (constr.)* cremonă.
créneau *s.m.* **1.** *(arhit.)* crenel; **mur à ~x** zid cu creneluri. **2.** *(mil.)* ferestruică în zidurile unei cetăți sau parapet permițând tirul asupra inamicului, în condiții de securitate. **3.** motiv decorativ figurând un crenel. **4.** *(com.)* sector comercial lipsit de concurență și care poate interesa o întreprindere comercială. **5.** *(în expr.)* **faire un ~** a-și parca automobilul între alte două vehicule staționate.
crénelage *s.m.* **1.** zimții monedei. **2.** crenelurile unei fortificații.
crénelé, ~e *adj.* **1.** *(arhit.)* crenelat; cu creneluri; **mur ~** zid crenelat. **2.** zimțat *(despre monede)*. **3.** *(bot.)* zimțat, crestat; **feuilles ~es** frunze crestate / dințate pe margine. **4.** *(omit.în expr.)* **ailes ~es** aripi crestate. **5.** *(tehn.)* prevăzut cu zimți, dinți; **roue ~e** roată dințată.
créneler *v.t.* **1.** *(arhit.)* a crenela, a face creneluri; **~ une muraille** a crenela un zid. **2.** a zimțui (monede). **3.** *(tehn.)* a înzestra, a prevedea cu zimți / dinți.
crénelure *s.f.* **1.** *(arhit.)* creneluri pe zidurile unei cetăți. **2.** *(poligr.în expr.)* **~ de la lettre** canalul literei. **3.** *(bot.)* crestături pe marginea unor frunze.
créner *v.t. (poligr.)* a cresta tija unei litere.
crénilabre *s.m. (iht.)* numele mai multor specii de pești de mare, viu colorați *(Crenilabrus)*.
crénothérapeute *s.m.f.* (medic) specialist în crenoterapie.
crénothérapie *s.f. (med.)* crenoterapie, folosirea apelor minerale în scop terapeutic.
créodontes *s.m.pl. (paleont.)* mamifere carnivore fosile.
créole I. *adj.,sm.f.* creol. **II.** *s.m.* limba creolă.
créoliser *v.r. (lingv.)* a împrumuta caracteristici ale limbii creole.
créosol *s.m. (chim.)* ulei extras din creozotul de fag.
créosotage *s.m. (tehn.)* creozotare, impregnare a lemnului cu creozot.
créosote *s.m. (chim.)* creozot.
créosoter *v.t. (tehn.)* a creozota, a injecta creozot; a impregna lemnul cu creozot pentru a-i mări rezistența.
crêpage *s.m.* **1.** *(text.)* încrețire. **2.** încrețire, ondulare a părului. **3.** *(în expr.)* **~ de chignon** păruială (între femei).
1. crêpe *s.f.* **1.** *(culinar)* clătită; **~ à la confiture** clătită cu dulceață. **2.** *(fam.în expr.)* **s'aplatir comme une ~** a se întinde ca o plăcintă; **retourner qqn. comme une ~** a face pe cineva să-și schimbe părerea, a-l întoarce cum vrei.
2. crêpe *s.m.* **1.** crep; *(text.)* **~ de Chine** crep de China; **~ satin** crep saten; **souliers à semelle de ~** pantofi cu talpă de crep. **2.** bucată de crep de culoare neagră purtată la vestimentație în semn de doliu; **mettre un ~ au revers de son veston** a pune doliu la reverul hainei.
crêpelé, ~e, crêpelu, ~e *adj. (despre păr)* creț.
crêpelure *s.f. (fam.) (rar)* ondulație a părului.
crêper I. *v.t.* **1.** a tapa părul. **2.** *(text.)* a încreți; **~ une étoffe** a încreți o stofă. **3.** *(tehn.)* a gofra (hârtie). **II.** *v.r.* **1.** a se tapa (a-și umfla părul). **2.** *(fam.în expr.)* **se ~ le chignon** a se lua de păr, a se lua la păruială.
crêperie *s.f.* local unde se mănâncă clătite; patiserie.
crépi *s.m.* tencuială (nedriscuită).
crêpier, -ère I. *s.m.f.* persoană care face clătite și le vinde. **II.** *s.f.* tigaie pentru clătite.

crépine *s.f.* **1.** franjuri. **2.** *(vet.)* epiplon al mielului, vițelului, porcului. **3.** *(tehn.)* sorb. **4.** *(tehn.)* filtru plasat în sistemul de aspirare al unei canalizări.
crépinette *s.f.* **1.** *(culinar)* ghiudem. **2.** *(bot.,pop.)* moțul-curcanului.
crépins *s.m.pl.* uneltele și accesoriile cizmarului.
crépir *v.t.* a tencui (cu tencuială nedrișcuită); ~ **un mur** a tencui un zid.
crépissage *s.m.* tencuire, tencuit (cu tencuială nedrișcuită).
crépissure *s.f.* tencuială (nedrișcuită).
crépitation *s.f.*, **crépitement** *s.m.* **1.** pârâit, trosnet; **le ~ d'une mitrailleuse** pârâitul unei mitraliere. **2.** *(med.)* crepitație.
crépiter *v.i.* a pârâi, a trosni; **un feu de bois qui crépite** un foc de lemne care trosnesc.
crépon *s.m.* *(text.)* crepon.
crépu, ~e *adj.* creț *(despre păr)*; *(bot.)* **feuilles ~es** frunze crețe.
crêpure *s.f.* **1.** operațiunea de încrețire, ondulare a părului. **2.** *(text.)* încrețire.
crépusculaire *adj.* crepuscular, de amurg; **papillon ~** fluture care zboară numai în amurg, pe înserat.
crépuscule *s.m.* **1.** crepuscul, amurg, apus, asfințit; înserare; **se promener au ~** a se plimba pe înserat. **2.** *(fig.)* declin, amurg; **le ~ d'un empire** declinul unui imperiu.
crescendo *adv.,s.m.* *(muz.)* crescendo.
crésol *s.m.* *(chim.)* fenol derivat din toluen.
cresson *s.m.* **1.** *(bot.)* creson *(Nasturium)*. **2.** *(bot.în compuse)* **~-de-jardins** hreniță *(Lepidium sativum)*; **~-de-fontaine, ~-d'eau** năsturel, brâncuță *(Nasturium officinale)*; **~-de-cheval** bobornic *(Veronica Beccabunga)*; **~-des-marais** rapiță sălbatică *(Nasturium palustre)*; **~-des-prés** stupitul-cucului *(Cardamina patensis)*. **3.** *(arg.în expr.)* **ne pas avoir de ~ sur la cafetière / le caillou** a fi chel ca-n palmă; **idem au ~** la fel; același lucru.
cressonnée *s.f.* *(arg.)* absint.
cressonnette *s.f.* *(bot.)* râjnică *(Cardamina impatiens)*.
cressonnière *s.f.* **1.** loc pe care se cultivă cresonul. **2.** vânzătoare de creson.
crésus *s.m.* *(fam.)* Cresus, om foarte bogat; **être riche comme Crésus** a fi putred de bogat.
crésyl *s.m.* *(chim.)* antiseptic extras din gudron de huilă.
crêt *s.m.* *(geogr.)* vârf de munte stâncos.
crétacé, ~e *adj.,s.m.* *(geol.)* cretaceu; *(înv.)* care conține cretă; v. **crayeux**.
crête *s.f.* **1.** creastă (la păsări); **la ~ du coq** creasta cocoșului. **2.** moț (pe capul unor păsări); **~ d'alouette** moț de ciocârlie. **3.** coamă, creastă (de munte, de acoperiș, de val); **la ~ d'une montagne** coama unui munte. **4.** *(anat.)* ieșitură, excrescență, proeminență; **~ iliaque** os iliac. **5.** *(în expr)* **lever la ~ a.** a-și lua nasul la purtare; **b.** a se supăra; **baisser la ~** a lăsa nasul în jos; **rabaisser la ~ à qqn.** a înfrânge trufia cuiva; a tăia cuiva din unghișoară; *(bot.în compuse)* **crête-de-coq** creasta-cocoșului *(Celosia cristata)*.
crêté, ~e *adj.* cu creastă.
crételle *s.f.* *(bot.)* pieptănariță *(Cynosurus cristatus)*.
crétin, ~e *s.m.f.,adj.* *(fam.)* cretin, prost, idiot, imbecil, neghiob, nătărău.
crétinerie *s.f.* prostie, stupiditate, neghiobie, nerozie, tâmpenie, idioțenie, dobitocie.
crétinisant, ~e *adj.* care prostește, care tâmpește; **une lecture ~e** o lectură care tâmpește.
crétinisation *s.f.* prostire, tâmpire, îndobitocire, cretinizare.
crétiniser *v.t.* a prosti, a îndobitoci, a cretiniza.
crétinisme *s.m.* cretinism, imbecilitate, tâmpenie, idioțenie.
1. crétois, ~e *adj.* cretan, din Creta.
2. Crétois, ~e *s.m.f.* cretan, locuitor din Creta.
cretonne *s.f.* *(text.)* creton; **des rideaux de ~** perdele din creton.
creusage, creusement *s.m.* operațiunea de a săpa, săpare, săpat (în pământ); **le ~ d'un canal** săparea unui canal.
creuser I. *v.t.* **1.** a săpa; **~ la terre** a săpa pământul; **~ une tranchée** a săpa o tranșee; *(fig.)* **~ un abîme entre deux personnes** a săpa o prăpastie între doi oameni, a-i dezbina. **2.** a scobi, a găuri; **~ une pierre** a scobi o piatră. **3.** *(fig.)* a săpa, a brăzda; **la fatigue lui creuse les joues** oboseala îi brăzdează fața. **4.** (fig.) a produce foame, a deschide pofta de mâncare; **l'ascension creuse l'estomac** ascensiunea deschide / stârnește pofta de mâncare. **5.** *(fig.)* a adânci, a aprofunda (o problemă, un subiect); **~ une question** a aprofunda o chestiune. **6.** *(în expr.)* **~ sa fosse** a-și distruge sănătatea; a și-o face cu mâna lui; **~ son sillon** a merge neabătut pe drumul lui; a persevera; **~ un sillon** a răsturna brazda; *(pop.)* **~ un verre** a goli paharul până la fund; a da paharul peste cap. **II.** *v.r.* **1.** a se scofâlci; **ses joues se creusent** i se scofâlcesc obrajii. **2.** *(fam.în expr.)* **se ~ la tête** a-și sparge capul, a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea; a se munci cu gândul; a-și stoarce creierii.
creuset *s.m.* **1.** *(tehn.,metal.)* creuzet. **2.** *(fig.)* mijloc de purificare; **le ~ de la souffrance** suferința ca mijloc de purificare. **3.** *(fig.)* punct de întâlnire al diferitelor elemente; **la capitale, ~ d'influences, de cultures** capitala, punct de întâlnire al unor influențe, al unor culturi.
creux, -euse I. *adj.* **1.** adânc; **une rivière creuse** un râu adânc. **2.** *(despre copaci)* scorburos, găunos; **une tige ~euse** o tulpină scorburoasă. **3.** *(despre stomac)* gol; **avoir le ventre / l'estomac ~** a avea burta goală; a fi lihnit / hămesit de foame; a i se lipi burta de spate de foame. **4.** *(despre ochi)* adâncit în orbite. **5.** *(despre obraji)* scofâlcit, descărnat, tras, supt. **6.** *(fig.)* gol, inutil; **paroles creuses** vorbe goale. **7.** *(despre glas)* jos, dogit, gros. **8.** gol (pe dinăuntru) **mur ~** zid gol pe dinăuntru; **dent ~euse** dinte cu carie. **9.** *(în expr.)* **avoir le nez ~** a avea fler / intuiție; a fi perspicace; **assiette creuse** farfurie adâncă; **mer creuse** mare agitată; **trouver buissons ~** a eșua, a da chix (într-o afacere); a da carul de mal; a o pune de mămăligă; **viande creuse a.**

hrană insuficientă; **b.** *(fig.)* lucrare inconsistentă, fără substanță; **se repaître de viandes creuses** a se hrăni cu iluzii; a trage nădejde ca spânul de barbă / ca broasca de păr / ca ursul de coadă / ca baba de dinți; **il n'y a pas de quoi se boucher une dent creuse** nu e nimic de mâncare; **tissu ~** pânză rară, moale; **discours ~** vorbărie goală; **heures creuses** timpi morți; **tête creuse** cap sec; **raisonnement ~** raționament lipsit de substanță. **II.** *s.m.* **1.** cavitate; gaură, scobitură; **le ~ d'un rocher** scobitura unei stânci. **2.** *(mar.)* înălțime; **le ~ d'un vaisseau** înălțimea unui vapor între punte și cală. **3.** gol; *(mar.)* **~ des lames** gol de undă; *(geol.)* **~ carstique** gol carstic; **avoir un ~ dans l'estomac** a avea un gol în stomac; a fi lihnit de foame. **4.** *(în expr.)* **le ~ de la main** căușul palmei; **plein le ~ de la main** un fleac, o nimica toată; **avoir un bon ~** a avea o voce frumoasă de bas; **être au / dans le ~ de la vague** a fi într-o pasă proastă. **III.** *adv.* *(în expr.)* **sonner ~** a suna a spart / a dogit / a gol; **songer / rêver ~** a visa la lucruri irealizabile.

crevaison *s.f.* **1.** faptul de a (se) crăpa, crăpat, plesnire; **la ~ d'un pneu d'automobile** plesnirea unui cauciuc de automobil. **2.** *(pop.)* oboseală; epuizare; **on a fait des kilomètres aujourd'hui, quelle ~!** am făcut azi kilometri, ce oboseală! **3.** *(pop.)* moarte; *(în expr.)* **il a fait sa ~** a murit, s-a curățat.

crevant, ~e *adj.* **1.** istovitor, epuizant, obositor, extenuant; **un travail ~** o muncă epuizantă. **2.** caraghios, amuzant; **une histoire ~e** o poveste amuzantă.

crevard, ~e *adj.,s.m.f.* **1.** *(pop.)* slăbănog. **2.** *(pop.)* nesătul, mâncău. **3.** *(arg.)* muribund.

crevasse *s.f.* **1.** *(geogr.)* crăpătură, crevasă; falie. **2.** fisură, crăpătură; **~ d'un mur** crăpătură a unui zid. **3.** *(med.)* crăpătură, plesnitură a pielii.

crevasser I. *v.t.* a crăpa, a fisura, a produce crăpături, crevase; **le froid crevasse le sol** gerul produce crăpături în sol; **le séisme a crevassé la façade de l'édifice** cutremurul a crăpat / a fisurat fațada clădirii. **II.** *v.r.* a se crăpa, a se fisura, a plesni; **le sol se crevasse** solul se crapă.

crève *s.f.* *(pop.)* **1.** boală, răceală gravă; **attraper la ~** a contracta o răceală gravă, o gripă; **avoir la ~** a fi bolnav. **2.** moarte.

crevé, ~e I. *adj.* **1.** spart, rupt; **pneu ~** cauciuc spart. **2.** *(despre animale, plante; pop.despre oameni)* mort; **des rats ~s** șobolani morți. **3.** sleit (de puteri), vlăguit, frânt (de oboseală), stors; **je suis complètement ~** sunt frânt de oboseală. **II.** *s.m.* **1.** tăietură de-a lungul unei mâneci, lăsând să se vadă căptușeala (la modă sub Francisc I). **2.** *(pop.)* slăbănog, neputincios, becisnic. **3.** *(pop.în expr.)* **avoir une veine de ~** a avea un noroc chior / o baftă chioară.

crève-cœur *s.m.invar.* durere; amărăciune, necaz; mâhnire, întristare.

crève-la-faim *s.m.invar.* *(fam.)* sărăntoc; amărât; calic, nevoiaș.

crever I. *v.i.* **1.** a se sparge, a crăpa; **un pneu a crevé** un cauciuc s-a spart. **2.** a se despica, a se rupe; **le tissu a crevé** țesătura s-a rupt. **3.** *(despre animale și plante)* a muri. **4.** *(fig.)* a crăpa, a plesni, a pocni; a muri; **~ d'embonpoint / de graisse** a plesni / a se sparge de gras; **~ dans sa peau a.** a plesni, a se sparge de gras; **b.** a-i crăpa fierea de necaz; **~ de dépit** a plesni de ciudă; a-i crăpa fierea de necaz; **~ de faim** a muri de foame; **~ de rire** a muri de râs; **~ de santé** a plesni / a pocni de sănătate; **~ d'orgueil** a plesni de îngâmfare; a fi plin de sine; a nu-l mai încăpea cămașa. **5.** *(în expr.)* **~ dans la main** a eșua, a da chix (într-o afacere); a da carul de mal; **II.** *v.t.* **1.** a sparge, a crăpa; **~ un sac en papier** a sparge un sac de hârtie; *(pop.)* **la ~** a crăpa de foame. **2.** a scoate ochii cuiva. **3.** a slei de puteri, a epuiza; **~ un cheval** a epuiza un cal (de corvoadă). **4.** *(med.)* a deschide, a tăia; **~ un abcès** a deschide un abces. **5.** *(în expr.)* **~ le cœur à qqn.** a frânge / a zdrobi / a sfâșia inima cuiva; **~ les yeux** a sări în ochi; a fi evident; *(pop.)* **~ la gueule / la paillasse / la peau à qqn., ~ qqn.** a face felul cuiva; a-l ucide; *(pop.)* **~ la dalle / la faim** a muri de foame; *(fam.)* **~ le plafond** a merge prea departe; a sări peste cal; a exagera; *(arg.)* **~ l'organe** a fi lihnit / hămesit de foame; a i se lungi urechile / a fi rupt în coș de foame; *(arg.)* **~ son pneu** a muri, a da ortul popii; a-și da duhul; *(pop.)* **~ un œil** a nu mai acorda credit. **III.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se speti; **se ~ au travail** a se speti muncind; a munci pe brânci. **2.** *(înv.)* a mânca mult, a plesni, a crăpa de mâncare.

crevette *s.f.* *(zool.)* crevetă *(Crangon vulgaris).*

crevettier *s.m.* **1.** plasă de prins crevete. **2.** barcă folosită la prinsul crevetelor.

crève-vessie *s.m.invar.* aparat de măsurat presiunea atmosferică.

cri *s.m.* **1.** strigăt; țipăt; răcnet; **jeter / pousser un cri** a scoate un țipăt; **étouffer un ~** a-și stăpâni un țipăt; *(fig.)* **le dernier ~** ultimul răcnet, ultima modă. **2.** zgomot, scârțâit strident; **le ~ de la scie** scârțâitul ferăstrăului. **3.** țipătul unui animal, unei păsări; **le ~ de la chouette** țipătul cucuvelei. **4.** *(în expr.)* **à cor et à ~** sus și tare; **pousser des ~s de paon** a scoate țipete ascuțite; **pousser des ~s de poutois** a țipa ca din gură de șarpe; **pousser les hauts ~s a.** a protesta sus și tare; **b.** a se văicări; **le ~ de la soie** foșnetul mătăsii; **le ~ de la conscience** vocea conștiinței; *(pop.)* **aller au ~ / faire du ~** a face tărăboi; *(pop.)* **faire le ~** a avertiza un complice; *(pop.)* **~ sec** escrocherie; *(pop.)* **ronfler à ~** a te preface că dormi.

criaillement *s.m.* *(rar)* strigăt, zgomot neplăcut.

criailler *v.i.* **1.** *(despre unele păsări, ca* gâsca, potârnichea, fazanul, păunul etc.) a țipa. **2.** *(fam. despre oameni)* a face gură degeaba, a bombăni, a se ciorovăi.

criaillerie *s.f.* *(fam.)* scandal, discuție, ciorovăială, ceartă; **mettez fin aux ~s** încetați cu ciorovăiala.

criailleur, -euse *adj.,s.m.f.* *(fam.)* persoană cu gura mare, scandalagiu.

criant, ~e *adj.* **1.** revoltător, strigător la cer; **une injustice ~e** o nedreptate strigătoare la cer. **2.** evident, care sare în ochi, care se impune de la sine; **ressemblance ~e entre père et fils** asemănare evidentă între tată și fiu; **vérité ~e** adevăr care sare-n ochi.

criard, ~e I. *adj.* **1.** (persoană) care țipă tot timpul. **2.** *(despre voce)* ascuțit, strident; **oiseaux ~s** păsări care țipă strident. **3.** țipător; **couleur ~e** culoare țipătoare. **4.** *(în expr.)* **dette ~e** datorie presantă; **humeur ~e** fire certăreață. **II.** *s.m.f.* **1.** persoană care se plânge, se vaită mereu. **2.** scandalagiu.
criaver *v.t. (arg.)* a mânca, a hali, a înfuleca.
criblage *s.m.* **1.** cernere; **~ du sabie** cernerea nisipului. **2.** *(tehn.)* ciuruire.
crible *s.m.* **1.** sită. **2.** *(tehn.)* ciur. **3.** *(în expr.)* **passer une idée au ~** a examina atent o idee; **passer au ~ de l'esprit** a discerne.
cribler *v.t.* **1.** a cerne, a trece prin sită; **~ du sable** a trece prin sită nisip, a cerne nisip. **2.** a ciurui, **a** străpunge; **~ qqn. de balles** a ciurui pe cineva cu gloanțe. **3.** a presăra; a acoperi; **visage criblé de taches de rousseur** față acoperită cu pistrui. **4.** *(fig.)* a copleși, a împovăra; **criblé de dettes** împovărat de daorii, dator vândut. **5.** *(arg.)* a lătra.
cribleur, -euse I. *s.m.f.* persoană care cerne. **II.** *s.m.* sau *f.* mașină de cernut.
cribleux, -euse *adj. (anat.în expr.)* **os ~** os etmoid.
criblure *s.f.* **1.** pleavă, rest, rămășiță; **donner des ~s aux volailles** a da pleavă la păsări. **2.** *(bot.)* boală **a** păsărilor; **la ~ du cerisier** boala cireșului.
cric I. *s.m. (tehn.)* cric; **~ hydraulique** cric hidraulic. **II.** *interj.* Hârșt!
cric-crac *interj.,s.m.* onomatopee exprimând zgomotul unui obiect care se rupe; Hârșt!
cricket *s.m. (sport)* crichet.
cricoïde *adj.,s.m. (anat.)* unul din cartilajele laringelui, în formă de inel.
cri-cri *s.m.invar.*, **cricri** (*pl.*~**s**) greiere.
criée *s.f.* **1.** *(în expr.)* **vente à la ~** vânzare la licitație. **2.** local într-un port de pescari de vânzare a peștelui.
crier I. *v.t.* **1.** a striga; a țipa, a zbiera, a răcni; a urla; **un enfant qui crie** un copil care țipă; **~ à tue-tête, ~ à faire trembler les vitres / comme un putois** a țipa cât îl ține gura; **~ au feu / au secours** a striga după ajutor. **2.** *(cu prep.* **à***)* a protesta; **~ à l'injustice / à la trahison** a protesta împotriva nedreptății / a trădării. **3.** a ridica tonul; **parlez sans ~** vorbiți fără să ridicați tonul. **4.** a scârțâi, a scrâșni; *(auto)* **les freins crient** frânele scrâșnesc; **le gravier crie sous les pas** pietrișul scârțâie sub picioare; **l'essieu crie** osia scârțâie. **5.** *(despre animale, păsări)* a țipa. **6.** *(cu prep.* **après, contre***)* a certa pe cineva; a se răsti, a țipa, a răcni la cineva; **~ après un enfant** a certa un copil. **II.** *v.t.* **1.** a striga, a anunța cu glas tare (în public); a vesti **~ qqch. sur les toits** a vesti ceva în toate părțile, a bate toba, a trâmbița; **~ des ordres** a striga ordine. **2.** a striga la licitație. **3.** a anunța cu voce tare o vânzare; **~ la dernière édition d'un journal** a anunța, a striga ultima ediție a unui ziar. **4.** a protesta; a proclama; a striga; **~ son innocence** a-și proclama nevinovăția; **~ la vérité** a striga, a spune sus și tare adevărul. **5.** *(în expr.)* **~ famine / misère** a se văita de foame, a se văicări, a se jeli; **~ grâce / merci a.** a cere îndurare; a implora milă; **b.** a se recunoaște învins, a închina steagul; **~ vengeance** a cere răzbunare; **~ raca sur qqn.** a ponegri, a face pe cineva albie de porci; a muștrului, a face pe cineva cu ou și cu oțet; **~ haro sur qqn.** a huidui pe cineva; **~ gare, ~ casse-cou à qqn.** a preveni pe cineva de o primejdie, a striga „păzea".
crieur, -euse *s.m.f.* **1.** *(înv.)* crainic, vestitor. **2.** negustor ambulant care-și strigă mărfurile pe stradă. **3.** *(în expr.)* **~ de journaux** vânzător ambulant de ziare (care strigă titlurile și conținuturile articolelor).
crime I. *s.m.* **1.** crimă; **accuser qqn. de ~** a acuza pe cineva de crimă; **~ contre la sûreté de l'État** crimă împotriva siguranței Statului; **~ de guerre** crimă de război. **2.** crimă, greșeală gravă, faptă condamnabilă; **se rendre sur les lieux du ~** a se deplasa la locul faptei; **c'est un ~ d'avoir abattu ce chêne séculaire** e o crimă de a fi tăiat acest stejar secular. **3.** *(în expr.)* **faire un ~ à qqn. d'une chose** a blama pe cineva pe nedrept; **ce n'est pas un ~** nu e chiar atât de grav; *(pop.)* **avoir du ~; ne pas manquer de ~** a fi îndrăzneț. **II.** *s.f. (pop.art.)* brigada criminală; (secția de criminalistică).
criminaliser *v.t. (jur.)* a transforma un proces civil într-un proces penal..
criminaliste *s.m.f. (jur.)* criminalist.
criminalistique *s.f. (jur.)* criminalistică.
criminalité *s.f. (jur.)* criminalitate; **baisse du taux de ~** scădere a ratei criminalității.
criminel, ~le I. *adj.* **1.** criminal, vinovat de crimă. **2.** criminal, rău, dăunător; **main ~le** mână criminală; **une action ~le** o acțiune criminală. **II.** *s.m.f.* criminal; ucigaș; asasin; **le ~ et ses complices** criminalul și complicii săi. **III.** *s.m. (jur.)* drept procesual penal.
criminellement *adv.* **1.** (în mod) criminal; **se conduire ~** a se comporta în mod criminal. **2.** *(jur.)* pe cale penală; **poursuivre qqn. ~** a urmări pe cineva pe cale penală.
criminologie *s.f.* criminologie.
criminologiste, criminologue *s.m.f.* criminalist.
crin *s.m.* **1.** *(la cai, lei etc.)* păr (din coadă sau coamă). **2.** păr de animal (din coadă sau coamă) folosit ca material; **matelas de ~** saltea din păr de animal. **3.** *(bot.)* fibră vegetală. **4.** *(bot.)* iarbă-de-mare. **5.** *(pop. la pl.)* păr. **6.** *(în expr.)* **être comme un ~ a.** a fi prost dispus; a fi în toane rele; **b.** a fi irascibil, a-i sări țandăra; **à tous ~s / à tout ~ a.** energic, obișnuit cu toate greutățile, călit; **un révolutionnaire à tous ~s** un revoluționar călit; **b.** peste măsură; din cale-afară; excesiv.
crincrin *s.m. (fam.)* vioară proastă; scripcă, diblă.
crinière *s.f.* **1.** coamă; **la ~ du lion** coama leului. **2.** *(fam.)* plete. **3.** panaș, pompon (la unele uniforme militare).
crinoïdes *s.m.pl. (zool.)* crinoide, crini-de-mare (echinoderme).
crinoline *s.f.* crinolină; **robe à ~** rochie cu crinolină.
criocère *s.m. (entom.)* specie de gărgăriță *(Crioceris)*.
crique *s.f.* **1.** golfuleț. **2.** *(metal.)* fisură într-o piesă metalică.
criquet *s.m.* **1.** *(entom.)* lăcusta-de-fânețe *(Orphania denticauda)*. **2.** *(entom.)* numele mai multor specii

de lăcustă *(Acoidium* și *Locusta)*. **3.** cal mic, lipsit de valoare. **4.** *(fam.)* om mărunt, pipernicit, pirpiriu. **5.** *(pop.)* vin prost, poșircă.

crise *s.f.* **1.** criză; *(med.)* ~ **cardiaque** criză cardiacă; **être pris d'une** ~ a avea o criză; *(fam.)* **piquer une** ~ a avea o criză de nervi, de isterie; a-l apuca pandaliile; **traverser une** ~ a trece printr-o criză, o perioadă critică. **2.** *(ec.,pol.)* criză, dezechilibru, perturbație; ruptură; impas, dificultate; recesiune; ~ **économique** criză economică; ~ **ministérielle** criză ministerială. **3.** criză, penurie, lipsă; ~ **de logements** criză de locuințe. **4.** toană; **travailler par ~s** a munci după toane.

crispant, ~e *adj.* agasant, iritant, enervant; plictisitor; **une attente ~e** o așteptare enervantă.

crispation *s.f.* **1.** crispație, crispare; contracție musculară involuntară; **la ~ des traits d'un visage sous l'effet de la peur** crisparea / contracția trăsăturilor unui chip sub efectul fricii. **2.** iritare; **causer des ~s** a produce iritare.

crisper I. *v.t.* a crispa, a contracta; a încleșta; **le froid crispe la peau** frigul crispează pielea; **la colère crispe le visage** mânia crispează, contractă chipul. **2.** *(fig.)* a enerva, a agasa; a irita; **l'insolence de cet homme me crispe** insolența acestui om mă enervează. **II.** *v.r.* **1.** a se crispa, a se contracta, a se încleșta; **entendant un bruit, sa main se crispa sur la manche de couteau** auzind un zgomot, mâna i se încleștă pe mânerul cuțitului. **2.** a se irita, a se enerva.

crispin *s.m.* **1.** *(teatru)* rol de valet (în comedie) **2.** manșetă de piele (adaptată la mănușile folosite de scrimeri sau motocicliști, pentru protecția încheieturii).

crisss, kriss *s.m.* pumnal malaez cu lamă ondulată.

crissement *s.m.* **1.** scârțâit; le ~ **du sable sous le pas** scârțâitul nisipului sub picioare. **2.** scrâșnet, scrâșnire a dinților. **3.** fâșâit.

crisser *v.i.* **1.** a scârțâi; **le gravier crisse sous le pas** pietrișul scârțâie sub picioare; **les pneus crissent** cauciucurile scârțâie. **2.** *(despre dinți)* a scrâșni. **3.** *(despre mătăsuri, stofe)* a fâșâi.

crissure *s.f.* *(tehn.)* rid, încrețitură formată într-o bară sau foaie de metal.

cristal *s.m.* (*pl.* **-aux**) **1.** *(geol., mineral.)* cristal; ~ **de roche** cristal de stâncă, cuarț. **2.** sticlă transparentă, limpede, cristal; ~ **de Bohême** cristal de Boemia; **un service en** ~ un serviciu de cristal. **3.** *(la pl.)* cristale, obiecte de cristal; **une table couverte de cristaux** o masă plină de cristale. **4.** *(fig.)* cristal, limpezime, transparență; puritate; **une voix de** ~ o voce de (o limpezime de) cristal. **5.** *(la pl.)* cristale; **~-aux de glace** cristale de gheață. **6.** *(pop.înv.)* sodă de rufe.

cristallerie *s.f.* **1.** fabricare a obiectelor din cristal. **2.** fabrică de cristal. **3.** ansamblul obiectelor de cristal; **la ~ d'un grand restaurant** ansamblul obiectelor (pahare, carafe) din cristal dintr-un mare restaurant. **4.** magazin de obiecte din cristal.

cristallier *s.m.* **1.** fabricant de obiecte de cristal. **2.** vitrină pentru cristale.

cristallière *s.f.* **1.** mină de cristal de stâncă. **2.** mașină de prelucrat cristalul.

cristallifère *adj.* care conține cristal.

cristallin, ~e I. *adj.* **1.** cristalin, de cristal; **roche ~e** rocă cristalină; **schistes ~s** șisturi cristaline. **2.** cristalin, limpede, pur precum cristalul; **son** ~ sunet cristalin, pur; **voix ~e** voce cristalină, limpede. **II.** *s.m.* *(anat.)* cristalin.

cristallinien, ~ne *adj.* *(anat.)* referitor la cristalin; **astigmatisme** ~ astigmatism cristalin, al cristalinului.

cristallisable *adj.* care se poate cristaliza.

cristallisant, ~e *adj.* **1.** *(fiz.)* care determină cristalizarea. **2.** care este în curs de cristalizare.

cristallisation *s.f.* **1.** cristalizare; ~ **industrielle** cristalizare industrială. **2.** corp format dintr-o acumulare de cristale; ~ **formée dans une grotte** corp de cristale dintr-o peșteră. **3.** *(fig.)* cristalizare; concretizare; ~ **des espérances** cristalizarea speranțelor.

cristallisé, ~e *adj.* cristalizat, în formă de cristale; **sucre** ~ zahăr cristalizat.

cristalliser *v.t., v.i., v.r.* **1.** a (se) cristaliza, a se transforma în cristale; ~ **du sucre** a cristaliza zahăr; **substance qui cristallise lentement** substanță care se cristalizează încet. **2.** *(fig.)* a (se) cristaliza, a (se) închega, a (se) fixa; a (se) limpezi; a (se) concretiza; a (se) preciza; **un parti qui cristallise les aspirations des citoyens** un partid care cristalizează aspirațiile cetățenilor; ~ **les énergies** a cristaliza energiile.

cristallisoir *s.m.* *(chim.)* cristalizor.

cristallite *s.f.* *(mineral.)* cristalit, monocristal de dimensiuni mici.

cristallogénie *s.f.* cristalogeneză.

cristallographie *s.f.* cristalografie.

cristallographique *adj.* cristalografic.

cristalloïde I. *adj.* *(înv.)* cristaloid, care are aparența cristalului. **II.** *s.f.* *(anat.)* capsula cristalinului. **III.** *s.m.* **1.** substanță care, în stare de soluție, poate traversa membrane semi-permeabile (folosită în dializă). **2.** *(bot.)* parte din albumenul semințelor de plante, care constituie rezerva de azot.

cristallomancie *s.f.* acțiunea de a ghici sau prezice privind prin obiecte de cristal.

criste-marine *s.f.* *(bot.)* plantă care crește printre stânci și în nisipul de pe malul mării *(Crithmum maritimum)*.

critère *s.m.* criteriu; punct de vedere, normă.

critérium *s.m.* **1.** *(sport)* probă sportivă cu valoare de campionat. **2.** v. **critère**. **3.** cursă de mânji menită a evalua capacitățile lor de viitori cai de curse.

crithmum, crithme *s.m.* v. **criste-marine.**

criticailler *v.t.* *(fam.peior.)* a critica cu meschinărie lucruri mărunte, neesențiale.

criticisme *s.m.* *(fil.)* criticism.

critiquable *adj.* criticabil, blamabil, condamnabil; **une conduite** ~ o purtare criticabilă.

critique I. *adj.* **1.** *(med.)* critic, care anunță o criză; **la phase ~ de la maladie** faza critică a bolii; **l'âge** ~ vârsta critică, menopauza. **2.** critic; primejdios; dificil; **être dans une situation** ~ a se afla într-o situație

critică, dificilă. **3.** critic, care analizează valoarea (unei opere literare, unei realizări spirituale); **édition** ~ ediție critică; **esprit** ~ spirit critic; satiric, combativ; **manquer d'esprit** ~ a fi lipsit de spirit critic. **4.** critic, sever, dur; **juger qqn. en termes très ~s** a judeca pe cineva în termeni foarte severi. **5.** hotărâtor, decisiv; **moment** ~ moment hotărâtor. **II.** *s.m.* **1.** critic (literar, artistic); ~ **de cinéma** critic de film. **2.** *(înv.)* critic, cenzor. **III.** *s.f.* **1.** critică (literară, artistică); **la ~ est aisée et l'art est difficile** critica e ușoară, arta e grea. **2.** analiză riguroasă (a unei opere literare, științifice, artistice, a unei persoane); **soumettre sa conduite à une ~ sévère** a-și supune comportamentul unei analize severe. **3.** critică, blam, dezaprobare, reproș; **accabler qqn. de ~s** a copleși, a împovăra, a năpădi pe cineva de critici; **donner prise à la** ~ a se expune criticii.

critiquer *v.t.* **1.** a critica, a examina critic; ~ **un livre** a examina critic o carte, a-i discuta calitățile și defectele, a o analiza. **2.** a critica, a blama, a condamna; ~ **le gouvernement** a critica guvernul. **3.** a calomnia; a bârfi; a vorbi de rău; ~ **ses voisins** a-și bârfi vecinii.

critiqueur, -euse *s.m.f.* *(peior.)* persoană dispusă să critice în permanență.

croassement *s.m.* **1.** croncănit (de corb, de cioară). **2.** *(fig.)* croncănit, bârfeală; **les ~s de l'envie** bârfeala invidiei.

croasser *v.i.* *(despre ciori, corbi)* a croncăni.

1. croate I. *adj.* croat, din Croația. **II.** *s.m.* limba sârbo-croată.

2. Croate *s.m.* croat, locuitor din Croația.

crob *adj.* *(arg.)* mic, scund, scundac, piticanie.

croc *s.m.* **1.** cârlig; ~ **de boucherie** cârlig de măcelărie. **2.** *(zool.)* colț; **les ~s d'un lion** colții unui leu; **montrer ses ~s** a-și arăta colții; *(fig.)* a se înfuria. **3.** *(mar.)* ganci, cârlig de încărcare. **4.** *(fam.)* dinte (canin); **le tigre plante ses ~s dans la proie** tigrul își înfige dinții în pradă; **6.** băț (prăjină) terminat cu un cârlig; furcă; ~ **à fumier** furcă de gunoi de grajd. **7.** *(bot.în expr.)* ~ **de chien** copac cu spini din Antile. **8.** *(pop.)* proxenet. **9.** *(în expr.)* **moustache en** ~ mustață în furculiță; **avoir à son** ~ a avea la îndemână / la dispoziție; **mettre / prendre au** ~ a pune-n cui, a renunța; **mettre les armes au** ~ a renunța la cariera militară; **mettre un procès au** ~ a renunța la un proces; *(pop.)* **avoir les ~s** a fi lihnit de foame, a i se lungi urechile de foame; *(mar.)* **coup de** ~ păhărel cu rachiu.

croc-en-jambe (*pl.* **crocs-en-jambe**) *s.m.* piedică (pusă cuiva pentru a cădea).

croche I. *adj.* **1.** *(înv.)* curbat; coroiat; **nez** ~ nas coroiat. **2.** *(în expr.)* **avoir les mains ~s** a fi hrăpăreț. **II.** *s.f.* **1.** *(muz.)* optime; **double** ~ șaisprezecime. **2.** *(tehn.la pl.)* clește de fierar. **3.** *(arg.)* mână.

croche-pied *s.m.* v. **croc-en-jambe.**

crocher *v.t.* **1.** *(mar.)* a apuca, a prinde (cu cârlig). **2.** *(Elveția)* a agăța; ~ **un vêtement** a agăța o haină.

crochet *s.m.* **1.** colțișor, colț mic. **2.** *(tehn.)* cârlig; ~ **de boucherie** cârlig de măcelărie. **3.** speraclu. **4.** croșetă, igliță; **faire du** ~ a croșeta, a lucra cu croșeta. **5.** *(poligr.)* croșetă, paranteză dreaptă; **mettre un mot entre ~s** a pune un cuvânt între paranteze (drepte). **6.** *(box)* croșeu. **7.** *(zool.la pl.)* dinți (la șerpii veninoși). **8.** *(fig.)* ocol, înconjur; **je ferai un ~ pour venir vous voir** voi face un ocol ca să vin să vă văd. **9.** cotitură a drumului; **la route fait un ~ à cet endroit** drumul face o cotitură în acest loc. **10.** *(arhit.)* motiv ornamental în formă de frunză îndoită. **11.** *(în expr.)* **être / vivre aux ~s de qqn.** a trăi / a ședea pe spinarea cuiva; *(zool.)* ~ **matelot** specie de scoică *(Pterocera chiragra)*; ~ **radiophonique** concurs radiofonic muzical în care câștigătorii sunt desemnați de public.

crochetable *adj.* care poate fi deschis cu un speraclu; care poate fi forțat; **serrure** ~ broască de ușă care poate fi deschisă cu un speraclu.

crochetage *s.m.* deschidere (a unei broaște, a unui lacăt) cu un speraclu.

crocheter *v.t.* **1.** a deschide (o broască, un lacăt etc.) cu un speraclu; a sparge; ~ **un coffre-fort** a sparge un seif. **2.** a croșeta, a lucra cu croșeta. **3.** a înțepa cu o furcă.

crocheteur *s.m.* **1.** *(înv.)* hamal. **2.** răufăcător, spărgător; ~ **de serrures** spărgător de încuietori / broaște; *(fam.)* **santé de** ~ sănătate robustă.

crochu, ~e *adj.* **1.** îndoit, curbat; **doigts ~s** degete îndoite. **2.** *(despre nas, cioc)* coroiat; **un vieillard au nez** ~ un bătrân cu nasul coroiat. **3.** *(în expr.)* **avoir les mains ~es a.** a fi hrăpăreț; a fi lacom de bani; **b.** a fi lung de mână, a fura; *(fil.)* *(în sistemul lui Democrit și Epicur)* **les atomes ~s** atomi care se pot înlănțui unii de alții pentru a forma materia; *(fig.fam.)* **atomes ~s entre deux personnes** afinități care apropie două persoane.

croco *s.m.* *(abrev.fam.)* crocodil; piele de crocodil.

crocodile *s.m.* **1.** *(zool.)* crocodil *(Crocodilus vulgaris)*; *(fig.)* **larmes de** ~ lacrimi de crocodil, plâns prefăcut. **2.** piele de crocodil; **un sac en** ~ o poșetă din piele de crocodil. **3.** *(c.f.)* piesă metalică așezată între șinele de cale ferată care declanșează un semnal. **4.** *(arg.)* răufăcător cu experiență. **5.** *(arg.)* persoană dură în afaceri.

crocodiliens *s.m.pl.* *(zool.)* crocodilieni, ordini de reptile de mari dimensiuni.

crocus *s.m.* *(bot.)* brândușă *(Crocus Heuffelianus)*.

croire I. *v.t.* **1.** a crede (pe cineva, ceva); **croyez-moi** credeți-mă; ~ **ce qu'on dit** a crede ceea ce se spune; ~ **qqn. sur parole** a crede pe cineva pe cuvânt. **2.** a crede, a considera, a socoti; **je le crois sincère** îl cred sincer; **je crois que cet homme n'a fait que son devoir** consider că acest om nu și-a făcut decât datoria; ~ **que c'est arrivé a.** a crede că are parte de un noroc neașteptat / că l-a prins pe Dumnezeu de un picior; b. a o lua de bună; ~ **qu'on va y arriver en soufflant dessus** a crede că e ușor / floare la ureche. **3.** a crede pe cineva, a avea încredere în cineva; **ce témoin mérite d'être cru** acest martor merită să fie crezut, să se aibă încredere în el. **4.** a crede, a spera; **j'aime à croire que** cred că, îmi place

să cred că; sper că. **5.** a crede, a-și închipui, a-și imagina; **il croit que tous pensent comme lui** își închipuie că toți gândesc ca el. **6.** *(în expr.)* **à l'en ~** dacă ne-am lua după el; dac-ar fi să-i dăm crezare; **~ qqch. dur comme fer** a fi ferm convins de ceva; **faire ~ qqch. à qqn.** a convinge pe cineva de un lucru; *(fam.)* **j'aime mieux le ~ que d'y aller voir** mă îndoiesc, dar nu mai verific; **à ce que je crois** după părerea mea. **II.** *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à***)* a crede; **~ au progrès de la science** a crede în progresul științei; **~ à la sincérité de qqn.** a crede în sinceritatea cuiva; **~ au Père Noël** a fi naiv, a crede în basme; **c'est à n'y pas ~** e de necrezut. **2.** *(cu prep.* **en***)* a crede, a se încrede (în); **il croit en cet homme** crede / se încrede în acest om; **~ en l'avenir** a se încrede în viitor. **3.** a crede în Dumnezeu, a fi credincios; **il n'est pas pratiquant, mais il croit** nu merge la biserică, dar e credincios. **III.** *v.r.* a se crede; **il se croit un savant reconnu** se crede / își imaginează că este un savant recunoscut; **se ~ le centre du monde, se ~ le premier moutardier du pape** a se crede cel mai grozav / buricul pământului; **se ~ sorti de la cuisse du Jupiter** a se crede cel mai grozav / căzut cu hârzobul din cer; a nu-i ajunge nici cu prăjina la nas; **s'en ~ beaucoup** a fi plin de sine; a se crede cel mai grozav / buricul pământului; **croyez cela et buvez de l'eau** a nu te bizui pe asta; pe urechea aia să te culci tu.

croisade *s.f.* **1.** *(ist.)* cruciadă; **partir pour la ~** a pleca în cruciadă. **2.** *(fig.)* campanie; **la ~ antialcoolique** campania antialcoolică.

croisé *s.m. (ist.)* cruciat.

croisé, ~e *adj.* **1.** încrucișat; **mots ~s** cuvinte încrucișate; *(fig.)* **rester les bras ~s** a sta cu brațele încrucișate / cu mâinile-n sân; **rimes ~es** rime încrucișate; **race ~e** rasă încrucișată.

croisée *s.f.* **1.** *(constr.)* fereastră (dublă). **2.** *(arhit.în expr.)* **~ d'ogives** încrucișare a ogivelor unei bolți gotice. **3.** răspântie, răscruce, intersecție, încrucișare (de drumuri).

croisement *s.m.* **1.** încrucișare; **~ des bras** încrucișare a brațelor. **2.** *(biol.)* încrucișare, împerechere a unor rase sau specii diferite. **3.** încrucișare, răscruce, răspântie, intersecție; **~ d'un chemin avec un autre** încrucișare a unui drum cu altul. **4.** *(text.)* încrucișare; împletitură.

croiser I. *v.t.* **1.** a încrucișa; a așeza în cruce; *(fig.)* **~ les bras** a sta cu brațele încrucișate / cu mâinile în sân; **~ les armes** a încrucișa spadele, a se lupta. **2.** a se încrucișa / întretăia cu; **la voie ferée croise la route** calea ferată se încrucișează cu șoseaua. **3.** a se încrucișa cu cineva / ceva; a trece alături; **~ qqn.** a trece alături de cineva; **je l'ai croisé sur le boulevard** am trecut alături de el pe bulevard. **4.** a încrucișa, a amesteca rase de animale. **5.** *(fotbal, rugby)* a trece balonul unui jucător care aleargă într-o direcție diferită. **6.** a tăia calea / drumul; **voiture qui en croise une autre** automobil care taie calea altuia. **7.** *(în expr.)* **~ le fer avec qqn. a.** a face polemică. **b.** a încrucișa spadele; **~ les jambes** a pune picior peste picior. **II.** *v.i.* **1.** *(mar.)* a naviga într-o anumită zonă pentru supraveghere; **navire qui croise au large de la côte** vas care navighează în largul coastei. **2.** *(croit.)* a fi petrecut; **manteau qui croise** palton petrecut. **III.** *v.r.* **1.** a se încrucișa; **routes qui se croisent** drumuri care se încrucișează; **se ~ les bras** a-și încrucișa brațele. **2.** a se încrucișa, a se întâlni cu cineva; **se ~ dans la rue** a se întâlni pe stradă. **3.** *(ist.)* a merge în cruciadă. **4.** *(despre animale)* a se cupla, a se împerechea.

croiserie *s.f.* împletitură din răchită cu fire încrucișate.

croisette *s.f.* **1.** cruciuliță. **2.** *(bot.)* ghințură *(Gentiana cruciata)*. **3.** *(bot.)* smântânică *(Galium cruciata)*.

croiseur *s.m. (mar.)* crucișător.

croisière *s.f. (mar., av.)* croazieră; **partir en ~** a pleca în croazieră; **vitesse de ~** viteză de croazieră.

croisillon *s.m.* **1.** braț al crucii. **2.** *(arhit.)* braț de transept; absidă laterală a unei biserici. **3.** lemnăria unei ferestre împărțită în mici carouri. **4.** *(la pl.)* piesele care susțin elementele unui vitraliu. **5.** ansamblu de elemente dispuse în formă de cruce.

croissance *s.f.* creștere, dezvoltare; **~ rapide** creștere rapidă; **maladie de ~** boală de creștere; **la ~ des plantes** creșterea plantelor; **la ~ économique** creșterea / dezvoltarea economică.

croissant *s.m.* **1.** *(astr.)* corn al lunii, semilună. **2.** perioadă în care luna crește (de la luna nouă la luna plină). **3.** *(culinar)* corn; **manger des ~s au petit déjeuner** a mânca cornuri la micul dejun. **4.** cange, unealtă pentru curățat pomi. **5.** *(ist.)* Semiluna, Imperiul Otoman.

croissant, ~e *adj.* care crește, care se dezvoltă; în creștere; crescând; **le nombre ~ des accidents** numărul crescând de accidente.

croît *s.m.* **1.** înmulțire (a unei turme, a unei cirezi, prin miei, viței). **2.** creștere în greutate a animalelor vii.

croître *v.i.* **1.** a crește, a se dezvolta; **un enfant qui croît** un copil care crește; **une population qui croît** o populație care crește; **les plantes croissent lentement** plantele cresc încet; *(fig.)* **l'abstentionnisme croît à chaque scrutin** abstenționismul crește la fiecare scrutin. **2.** a crește în volum; **la rivière a crû par la suite des pluies** râul a crescut în volum în urma ploilor; **le bruit croît** zgomotul crește, se amplifică; *(fig.)* **les jours croissent en été** zilele cresc, se lungesc vara.

croix *s.f.* **1.** cruce; **mourir sur la ~** a muri pe cruce; **porter sa ~** a-și duce / a-și purta crucea; *(fig.)* a-și suporta cu resemnare necazurile; **faire une ~ sur / dessus** a pune cruce la ceva; a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul de la ceva; *(geol.)* **~ de visée** cruce de vizare; **en ~** în cruce, (așezat) cruciș, încrucișat; **carrefour en ~** răspântie în formă de cruce. **2.** *(cu maj.)* crucea pe care a fost răstignit Iisus Christos; **le mystère de la Croix** misterul Crucii, al Învierii; **Chemin de la Croix** drumul Crucii, suită de 14 tablouri reprezentând etapele patimilor Mântuitorului; **faire le chemin de la Croix** a se opri și a se ruga în fața fiecăruia din aceste tablouri. **3.** bijuterie în formă de cruce; cruciuliță. **4.** cruce, semn, ornament (pe unele drapele naționale). **5.** decorație în formă de

cruce; **la ~ de la Légion d'honneur** crucea Legiunii de onoare; **~ de guerre** cruce de război, ordin militar. **6.** *(în expr.)* **~ gammée** zvastica; *(bis.)* **mise en ~** răstignire; **avec la ~ et la bannière** cu mare pompă; **faire une ~ à la cheminée** a însemna pe răboj; *(bot.în compuse)* **~-de-Malte, ~-de-Jérusalem** arișinic, cruciuliţe *(Lychnis calcedonica).*

cromlech *s.m. (ist.)* cromleh, monument megalitic cu caracter sacru din epoca bronzului.

cromorne *s.m. (muz.)* vechi instrument de suflat din lemn.

crône I. *s.f. (pesc.)* hăţiș de ierburi și rădăcini unde se adăpostește peștele. **II.** *s.m. (mar.)* macara (portuară).

1. croquant *s.m.* **1.** *(peior.)* om de nimic, netrebnic, pușlama, secătură, lichea. **2.** *(ist.)* ţăran răsculat în Guiana sub domnia lui Henric al IV-lea și Ludovic al XIII-lea.

2. croquant, ~e I. *adj. (culinar)* crocant; **biscuits ~s** biscuiţi crocanţi. **II.** *s.m. (culinar)* prăjitură crocantă cu migdale prăjite.

croque I. *s.m. (arg.)* cioclu. **II.** *s.f. (arg.)* hrană; haleală.

croque au sel / à la sel *adv.* care se mănâncă numai cu sare; **tomates à la ~** roșii cu sare.

croque-abeilles *s.f.invar. (ornit.)* specie de piţigoi.

croque-lardon (*pl.* **croque-lardons**) *s.m.* parazit, linge-blide.

croque-madame *s.m.invar.* sandviș cald cu brânză, jambon și un ou ochi.

croquembouche *s.m. (culinar)* prăjitură cu cremă.

croque-mitaine (*pl.* **croque-mitaines**) *s.m.* bau-bau, gogoriţă, sperietoare de copii, muma-pădurii; **si tu n'es pas sage, le ~ viendra te prendre** dacă nu ești cuminte, te ia bau-bau.

croque-monsieur *s.m.invar.* sandviș cald din două felii de pâine prăjită cu brânză și jambon.

croque-mort (*pl.* **croque-morts**) *s.m.* **1.** *(fam.)* cioclu. **2.** *(în expr.)* **visage, air de ~** un aer lugubru, sinistru.

croqueneau, croquenot *s.m. (pop.)* pantof grosolan.

croque-note (*pl.* **croque-notes**) *s.m. (fam.)* muzicant prost.

croquer I. *v.i. (despre prăjituri, bomboane)* a se sfărâma (între dinţi); **chocolat qui croque** ciocolată crocantă, care se sfărâmă între dinţi. **II.** *v.t.* **1.** a ronţăi, a mânca, a sfărâma între dinţi; **~ du sucre** a ronţăi zahăr. **2.** *(înv.)* a înghiţi lacom. **3.** *(fig. fam.)* a cheltui mult, a păpa banii; **~ un héritage** a păpa o moștenire. **4.** a schiţa, a face un crochiu pe viu, la repezeală; **~ un paysage** a schiţa la repezeală un peisaj. **5.** *(sport)* a lovi mingea partenerului (la crochet). **6.** *(fam.în expr.)* **~ le marmot** a aștepta mult și bine, a i se urî așteptând; **être jolie à ~** a fi foarte frumoasă / frumoasă coz; a fi ruptă din soare; *(arg.)* **~ avec une côtelette dans le genou** a răbda de foame, a mânca răbdări prăjite.

croquet *s.m.* **1.** *(reg.)* biscuit uscat, crocant, cu migdale. **2.** *(sport)* crochet; **faire une partie de ~** a face o partidă de crochet.

croquette *s.f. (culinar)* **1.** crochetă; **~s de poisson** crochete din pește. **2.** bomboană de ciocolată.

croqueur, -euse *adj.,s.m.f.* **1.** persoană care ronţăie, care mănâncă lacom. **2.** *(fig.fam.)* (persoană) care risipește; **un~ de capitaux** o persoană care risipește capitaluri; **une ~-euse de diamants** o femeie care risipește pe bijuterii banii celor care o întreţin.

croquignole *s.f.* **1.** fursec, biscuit crocant. **2.** bobârnac.

croquignolet, ~te *adj. (fam.)* drăguţ foc; amuzant; **elle portait un chapeau ~** purta o pălărie drăguţă foc.

croquis *s.m.* **1.** schiţă, crochiu; **faire un ~** a face o schiţă rapidă. **2.** *(poligr.)* machetă. **3.** dare de seamă succintă; rezumat. **4.** schiţă a unei opere literare; schemă.

croskill *s.m. (agr.)* tăvălug.

crosne *s.m. (bot.)* plantă cu tuberculi comestibili *(Labiacee).*

cross *s.m. (angl.) (sport)* cros.

cross-country *s.m. (angl.) (sport)* cursă cu obstacole naturale.

crosse *s.f.* **1.** cârjă episcopală. **2.** *(sport)* crosă; **~ de hockey** crosă de hochei. **3.** *(mil.)* patul puștii; **appuyer la ~ du fusil contre l'épaule pour tirer** a sprijini patul puștii de umăr pentru a trage. **4.** *(arhit.)* croșet. **5.** *(maș.)* cap de cruce. **6.** *(anat.)* curbură a unui vas; **~ de l'aorte** curbură a aortei. **7.** *(pop.în expr.)* **chercher des ~s à qqn.** a căuta râcă; a căuta nod în papură; *(despre soldaţi)* **mettre la ~ en l'air a.** a se preda (inamicului); **b.** a se revolta; *(arg.)* **prendre les ~s de qqn.** a ţine partea cuiva.

crosser *v.t. (sport)* a lovi, a da cu crosa (la hochei); **~ une balle** a lovi o minge.

crossette *s.f. (hort.)* altoi.

crossing-over *s.m.invar. (angl.) (biol.)* încrucișare a cromozomilor.

crossoptérygiens *s.m.pl. (iht.)* fosile de pești din era primară.

crotale *s.m.* **1.** *(zool.)* crotal, șarpe-cu-clopoţei *(Crotalus horridus).* **2.** *(muz.)* castanietă folosită în antichitate.

croton *s.m. (bot.)* numele mai multor specii de arbori tropicali *(Croton),* din familia euforbiaceelor, din ale căror seminţe se extrage un ulei purgativ.

crottaleux *adj.,s.m. (pop.)* sărăntoc.

crotte *s.f.* **1.** baligă; **~ de cheval** baligă de cal. **2.** *(înv.)* noroi; **être couvert de ~** a fi plin de noroi. **3.** *(în expr.)* **~ de chocolat** bomboană de ciocolată; **~!** *interj.* Drăcia dracului!; *(pop.)* **c'est de la ~ de bique** este un lucru fără importanţă; *(pop.)* **avoir qqn. à la ~** a nu putea suferi pe cineva.

crotté, ~e *adj.* murdar de noroi; **souliers ~s** pantofi murdari de noroi.

crotter *v.t., v.r.* a (se) murdări cu noroi, a (se) umple de noroi.

crottin *s.m.* **1.** băligar de cal. **2.** varietate de brânză de capră de formă rotundă.

crouillat, crouyat, crouille *s.m. (termen injurios)* nord-african.

croulant, ~e I. *adj.* pe cale să se prăbușească, să se dărâme, să se prăvălească; **maison ~e** casă pe cale să se prăbușească; *(fig.)* **autorité ~e** autoritate pe cale să se prăbușească. **II.** *s.m.* **1.** *(pop.)* bătrân; **vieux ~** boșorog, ramolit, căzătură, fosilă. **2.** *(arg.)* adult, persoană în vârstă.

croule *s.f.* 1. zbor nupțial al becaținei. 2. vânătoare de becaține (primăvara).
crouler I. *v.i.* 1. a se prăbuși; a se dărâma; a se prăvăli; **un mur qui croule** un zid care se prăbușește. 2. *(fig.)* a se prăbuși; a se distruge, a se dezagrega; **l'empire croulait de toutes parts** imperiul se dezagrega din toate părțile; **ses espérances croulaient** speranțele ei se prăbușeau; **un vieillard qui croule sous le poids des années** un bătrân care se prăbușește sub povara anilor. 3. a țipa (despre becațină). 4. *(în expr.)* **faire ~ un argument** a spulbera, a anula un argument; **la salle croulait sous les applaudissements** sala se zguduia de aplauze; **il croule sous les cadeaux** este copleșit de cadouri. II. *v.t.* *(vân.)* a mișca, a clătina; **~ la queue** a mișca din coadă (despre un animal speriat); *(înv.)* **~ la tête** a clătina capul, a da din cap.
croume *s.m.* *(arg.)* credit.
crounir, crônir I. *v.i.* *(arg.)* a muri. II. *v.t.* *(arg.)* a ucide.
croup *s.m.* *(med.)* crup.
croupade *s.f.* *(echit.)* săritură în care calul își strânge picioarele din spate.
croupe *s.f.* 1. *(zool.)* crupă. 2. *(geogr.)* coamă; deal mic. 3. *(constr.)* versant triunghiular de acoperiș.
croupetons *s.m.pl.* *(în expr.)* **à ~** pe vine.
croupi, ~e *adj.* *(despre ape)* stătut, clocit, împuțit.
croupier *s.m.* *(la jocurile de noroc)* crupier.
croupière *s.f.* 1. *(la ham)* pofil. 2. *(în expr.)* **tailler des ~s à qqn. a.** a obstrucționa pe cineva, a pune, a băga cuiva bețe-n roate; **b.** a da cuiva de furcă / de lucru.
croupion *s.m.* 1. târtiță; **le ~ d'un poulet** târtița unui pui. 2. *(fam.)* noadă.
croupir *v.i.* 1. *(despre ape)* a stagna, a cloci, a se împuți, a se strica. 2. *(despre oameni)* a zăcea, a cloci în mizerie, în murdărie; *(fig.)* **~ dans la débauche** a trăi / a zăcea în desfrău. 3. *(despre ierburi)* a putrezi; **ces plantes croupissent dans les mares** aceste plante putrezesc în bălți. 4. *(fig.)* a lenevi.
croupissant, ~e *adj.* 1. clocit, stătut; **mare ~e** băltoacă stătută. 2. *(fig. despre oameni)* leneș, trândav; **vie ~e** viață de trândăvie.
croupissement *s.m.* acțiunea de a zăcea; starea a ceea ce este stătut, împuțit.
crouponnage *s.m.* *(piel.)* cruponare.
croustade *s.f.* *(culinar)* 1. coajă, crustă. 2. pateu cald, crocant; *(în prov. Languedoc)* pateu cu mere.
croustance *s.f.* *(arg.)* hrană, mâncare, haleală.
croustillant, ~e *adj.* 1. *(culinar)* crocant; **croissant ~** corn crocant. 2. *(despre anecdote)* piperat, picant; scabros, obscen; indecent.
croustiller *v.i.* *(culinar)* a se sfărâma între dinți, a fi crocant; **un biscuit qui croustille** un biscuit care se sfărâmă între dinți, care e crocant.
croustilleux, ~euse *adj.* v. **croustillant (2).**
croûte *s.f.* 1. coajă, crustă; **~ de pain** coajă de pâine; **la ~ du fromage** coaja / crusta exterioară la brânzeturi. 2. *(med.)* crustă, coajă (deasupra unei răni care se cicatrizează; **faire tomber la ~ d'une plaie** a da jos / a înlătura coaja unei plăgi. 3. *(geol.)* scoarță; **la ~ terrestre** scoarța terestră. 4. *(piel.)* șpalt. 5. *(fam.)* tablou prost. 6. *(pop.)* hrană, haleală. 7. *(în expr.)* **casser la ~** a lua o gustare; **une ~ de culture** o spoială de cultură; *(fam.)* **une vieille ~** un bătrân încuiat; **ne manger que des ~s** a mânca prost; **gagner sa ~** a-și câștiga existența.
croûter *v.i.* *(pop.)* a mânca.
croûteux, -euse *adj.* cu coajă, cu crustă; *(med.)* **dermatose ~euse** dermatoză cu crustă.
croûton *s.m.* 1. colț de pâine. 2. *(culinar)* bucățică de pâine prăjită. 3. *(fig.fam.)* om mărginit, prostănac; **un vieux ~** un bătrân mărginit și urâcios.
croûtonner *v.r.* *(arg.)* a se plicitisi de moarte.
crown-glass *s.m.* *(tehn.)* sticlă folosită la fabricarea lentilelor.
croyable *adj.* de crezut, care poate fi crezut; credibil; **ce n'est pas ~** nu e de crezut.
croyance *s.f.* 1. credință, convingere; opinie; **la ~ au progrès de la science** credința în progresul științei; **~s politiques** opinii politice. 2. *(bis.)* credință; **~ en Dieu** credința în Dumnezeu.
1. **cru** *s.m.* 1. podgorie; **les spécialités du ~** specialitățile podgoriei. 2. vin; **les grands ~s d'une région** cele mai bune vinuri dintr-o regiune. 3. *(în expr.)* **de son (propre) ~** o invenție, o născocire de-a lui.
2. **cru** *adj.* 1. crud; necopt, nefiert; **viande ~e** carne crudă. 2. *(text.)* brut, neprelucrat; **chanvre ~** cânepă brută. 3. *(despre lumină, culori)* crud, viu; **vert ~** verde crud, viu. 4. *(despre cuvinte, anecdote)* piperat, deocheat; **des propos très ~s** vorbe deocheate; măscări. 5. *(în expr.)* **à ~** direct, de-a dreptul pe piele; **monter à ~** a călări fără șa.
cruauté *s.f.* 1. cruzime, ferocitate; sălbăticie; **commettre des ~s** a comite (acte de) sălbăticie; **la ~ du tigre** ferocitatea tigrului. 2. asprime; duritate; severitate; **la ~ du sort** asprimea soartei; **traiter qqn. avec ~** a trata pe cineva cu severitate. 4. *(înv.)* indiferență a celui care face să sufere pe cei care îl iubesc.
cruche *s.f.* 1. urcior; *(prov.)* **tant va la ~ à l'eau qu'à la fin elle se casse** urciorul nu merge de multe ori la apă. 2. conținutul unui urcior; urcior; **boire une ~ de vin** a bea un urcior cu vin. 3. *(fig.fam.)* prost, dobitoc; **quelle ~!** Ce dobitoc!
cruchée *s.f.* v. **cruche (2).**
cruchette *s.f.* cănită, urcior mic.
cruchon *s.m.* 1. urcior mic. 2. conținutul unui urcior mic. 3. buiotă (pentru încălzit patul).
crucial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* 1. în formă de cruce; **incision ~e** incizie în formă de cruce. 2. *(fig.)* fundamental, esențial; **problème ~** problemă fundamentală.
crucifèracées, crucifères *s.f.pl.* *(bot.)* crucifere.
crucifère *adj.* care poartă o cruce; **colonne ~** coloană suport al unei cruci.
crucifié, ~e *adj.* 1. *(bis.)* răstignit, crucificat; **le Crucifié** Iisus Christos. 2. *(fig.)* chinuit; torturat; **une âme ~e** un suflet chinuit.
crucifiement *s.m.*, **crucifixion** *s.f.* 1. răstignire. 2. *(arte plastice)* reprezentare a răstignirii lui Iisus Christos.

crucifier *v.t.* **1.** a crucifica, a răstigni; **les Romains ont crucifié le Christ** Romanii l-au răstignit pe Iisus Christos. **2.** *(fig.)* a chinui, a face să sufere; **son malheur le crucifie** nenorocirea lui îl chinuiește; **~ sa chair** a-și chinui, a-și pedepsi trupul.
crucifix *s.m. (bis.)* crucifix.
crucifixion *s.f.* v. **crucifiement**.
cruciforme *adj.* cruciform, în formă de cruce; **plan ~ d'une église** planul în formă de cruce al unei biserici.
cruciverbiste *s.m.f.* amator de cuvinte încrucișate.
crude ammoniac *s.m. (tehn.)* reziduu al gazului de iluminat, folosit ca îngrășământ.
crudité *s.f.* **1.** cruditate, starea a ceea ce este crud, necopt; **~ des fruits** cruditatea fructelor (fructe necoapte). **2.** *(la pl.)* crudități; verdețuri; **salade de ~s** salată de crudități. **3.** *(fig.)* violență; brutalitate; grosolănie; **la ~ du langage** violența limbajului. **4.** *(fig.)* vorbă fără perdea, măscări.
crue *s.f.* **1.** creștere, umflare a apelor; **la rivière est en ~** râul este în creștere. **2.** creștere, înălțare; **la ~ d'une arbre** creșterea unui copac.
cruel, ~le *adj.* **1.** crud, crunt; **destin ~** soartă crudă, nemiloasă. **2.** sever, neînduplecat, neîndurător, necruțător; **un père ~** un tată sever. **3.** atroce, feroce; crâncen; **le tigre est ~** tigrul este feroce. **4.** cumplit, strașnic; îngrozitor; **un froid ~** un ger cumplit. **5.** *(înv.)* insensibil; **une beauté ~le** o femeie insensibilă.
cruellement *adv.* cu cruzime, (în mod) îngrozitor, cumplit, năprasnic; **battre qqn. ~** a bate pe cineva cu cruzime, crunt.
cruenté, ~e *adj. (med.)* deschis, sângerând, plin de sânge; **plaie ~e** rană deschisă, sângerândă.
cruiser *s.m. (angl.)* yacht de croazieră de mic tonaj.
crûment *adv.* pe șleau, verde, în față, direct, fără menajamente; **dire ~ sa pensée** a-și exprima gândul fără menajamente.
cruor *s.m. (fiziol.)* parte a sângelui care se coagulează.
crural, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* crural, care ține de regiunea superioară a coapsei; **arcade ~e** arcadă crurală.
crustacé *s.m. (zool.)* crustaceu.
cruzado *s.m.* cruzado, unitate monetară din Brazilia.
cruzeiro *s.m.* veche unitate monetară din Brazilia.
cryanesthésie *s.f. (med.)* anestezie prin frig.
cryoclastie *s.f. (geol.)* fărâmițare a rocilor prin alternarea înghețului cu dezghețul.
cryodessication *s.f.* liofilizare.
cryoélectronique *s.f. (electron.)* crioelectronică.
cryogénie *s.f. (fiz.)* criogenie, producerea unor temperaturi foarte joase.
cryogénique *adj.* referitor la criogenie.
cryoglobuline *s.f. (biochim.)* crioglobulină, proteină care precipită la frig.
cryoglobulinémie *s.f. (med.)* prezența crioglobulinei în sânge.
cryolithe, cryolite *s.f. (mineral.)* criolit.
cryomètre *s.m. (fiz.)* criometru, aparat de măsurare a temperaturii de congelare.
cryométrie *s.f. (fiz.)* criometrie, măsurare a temperaturii de congelare.
cryoscopie *s.f. (fiz.)* crioscopie.
cryostat *s.m. (fiz.)* criostat, instalație pentru producerea sau menținerea unor temperaturi scăzute.
cryothérapie *s.f. (med.)* terapie prin frig.
cryoturbation *s.f. (geol.)* deplasarea unor fragmente din scoarța terestră sub acțiunea alternanței de înghețuri și dezghețuri.
crypte *s.f.* **1.** criptă, cavou. **2.** capelă subterană la o biserică.
cryptie *s.f. (ist.)* probă de inițiere cu care se încheia educația spartană.
cryptique *adj.* **1.** care se află în peșteri; **palais ~** palat din peșteri. **2.** ascuns; ocult; subteran.
cryptocommuniste *s.m.f.* criptocomunist, partizan ocult al comunismului.
cryptogame *adj.,s.m.* sau *f. (bot.)* criptogamă; **les champignons sont des plantes ~s** ciupercile sunt plante criptogame.
cryptogamie *s.f. (bot.)* **1.** reproducerea criptogamelor. **2.** studierea criptogamelor.
cryptogamique *adj. (bot.)* referitor la bolile plantelor datorate unor ciuperci sau paraziți.
cryptogénétique *adj. (med.)* criptogenetic, a cărui cauză este necunoscută; **maladie ~** boală a cărei cauză este necunoscută.
cryptogramme *s.m.* criptogramă, text cifrat.
cryptographie *s.f.* criptografie, scriere cifrată; tehnici de scriere cifrată.
cryptographique *adj.* criptografic, referitor la scrierea cifrată.
csardas, czardas *s.f.* ceardaș, dans unguresc.
cténaires, cténophores *s.m.pl. (zool.)* specie de animale marine.
cubage *s.m. (mat., tehn.)* cubaj.
1. cubain, ~e *adj.* cuban, cubanez, din Cuba.
2. Cubain, ~e *s.m.f.* cuban, cubanez, locuitor din Cuba.
cubature *s.f. (mat.)* cubatură.
cube I. *s.m.* **1.** *(geom., mat.)* cub. **2.** cub de jucărie; **jeu de ~s** joc de cuburi. **3.** *(arg.)* elev care se pregătește pentru a treia oară la concurs de admitere la o școală superioară. **4.** *(arg.în expr.)* **gros ~** motocicletă de 500 cm^3. **II.** *adj.* cub; **mètre ~** metru cub.
cuber I. *v.t.* **1.** *(mat.)* a ridica la cub. **2.** a face cubajul, a evalua cubajul; **~ du bois** a evalua cubajul lemnului. **II.** *v.i.* **1.** a avea un cubaj de; **cette citerne cube 300 litres** această cisternă are un cubaj de 300 de litri. **2.** *(fam.)* a reprezenta o sumă importantă; **l'argent donné à droite et à gauche, ça finit par ~** banii dați în dreapta și stânga reprezintă o sumă importantă. **3.** *(arg.)* a costa scump; **tout ce luxe, ça cube** tot luxul ăsta costă scump.
cubilot *s.m. (metal.)* cubilou.
cubique *adj. (mat., geom.)* cubic.
cubisme *s.m. (ist., art.)* cubism.
cubiste *adj., s.m.f. (ist., art.)* cubist.
cubital, ~e (*m.pl* **-aux**) *adj. (anat.)* cubital; **muscle ~** mușchi cubital.

cubitière *s.f. (ist.)* piesă din armură care apără cotul.
cubitus *s.m. (anat.)* cubitus.
cuboïde I. *adj.* în formă de cub. **II.** *s.m. (anat.)* osul tarsului.
cucu, cucul *adj. (fam.)* prost, prostănac; **un film ~** un film prost.
cuculidés *s.m.pl. (ornit.)* familie de păsări, din care face parte cucul.
cuculle *s.f.* glugă purtată de călugări.
cucurbitacées *s.f.pl. (bot.)* cucurbitacee, familie de plante erbacee dicotiledonate.
cucurbitain, cucurbitin *s.m. (med.)* proglotă.
cucurbite *s.f.* cazanul alambicului.
cucuterie *s.f. (arg.)* naivitate.
cueillage *s.m.*, **cueillaison, cueillette** *s.f.* **1.** *(agr.)* culesul fructelor. **2.** sezonul culesului de fructe.
cueille *s.f. (arg.)* **1.** arestare. **2.** razie.
cueilleur, -euse I. *s.m.f.* culegător de fructe. **II.** *s.f.* mașină de cules bumbacul.
cueillir *v.t.* **1.** a culege, a aduna, a strânge; **~ des fleurs** a culege flori. **2.** *(fig.)* a culege, a căpăta, a dobândi; **~ des lauriers a.** a culege lauri; **b.** a dobândi glorie; **c.** a avea succese. **3.** *(fam.)* a culege (pe cineva), a-l lua din drum; **il nous a cueillis à la sortie de l'école** ne-a cules la ieșirea de la școală. **4.** *(fam.)* a aresta, a prinde; **se faire ~** a se lăsa prins. **5.** *(pop.în expr.)* **~ qqn. à froid** a lua pe cineva pe nepregătite; **~ un baiser** a fura o sărutare.
cueilloir *s.m.* coș folosit la culesul fructelor din vârful pomilor.
cuesta *s.f. (span.) (geogr.)* relief de coastă.
cui-cui *interj.* piuit de păsări.
cuider I. *v.t. (înv.)* a crede, a gândi. **II.** *v.r. (înv.)* a se încrede; a se grozăvi.
cuiller, cuillère *s.f.* **1.** lingură; **~ à soupe** lingură de supă; *(metal.)* lingură / cupă de turnare. **2.** *(petr.)* sapă. **3.** *(în expr.)* **~ à café** linguriță de cafea; *(constr.)* **~ de drague** cupă de excavator; **ne pas y aller avec le dos de la ~ a** proceda fără menajamente.
cuillerée *s.f.* conținutul unei linguri; lingură; **une ~ de soupe** o lingură de supă.
cuilleron *s.m.* **1.** partea scobită a lingurii. **2.** *(entom.)* lamă cornoasă care protejează balansierul muștei.
cuir *s.m.* **1.** piele de animal. **2.** piele de animal tăbăcită; **une veste en ~** o vestă din piele. **3.** industria pielii; **il travaille dans le ~** lucrează în industria pielii. **4.** greșeală de limbaj specifică limbii franceze. **5.** *(în expr.)* **~ chevelu** pielea craniului uman; *(fam.)* **tanner le ~ à qqn.** a tăbăci pielea cuiva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **pester entre ~ et chair** a se înfuria în sine, fără a se manifesta.
cuirasse *s.f.* **1.** *(ist., mil.)* cuirasă, platoșă. **2.** *(zool.)* plăci dure protectoare (la unele mamifere sau pești). **3.** îmbrăcămintea metalică a unei nave de război. **4.** stratul protector al unui cablu electric. **5.** *(fig.)* cuirasă, atitudine morală; **il s'isolait sous une ~ d'indifférence** se izola sub o cuirasă de indiferență. **5.** *(în expr.)* **le défaut de la ~** călcâiul lui Ahile.
cuirassé, ~e I. *adj.* **1.** cuirasat; îmbrăcat în platoșă. **2.** *(fig.)* călit, oțelit; înarmat; **un homme ~** un om călit. **II.** *s.m. (mar.)* cuirasat.
cuirassement *s.m.* **1.** acțiunea de a proteja cu o cuirasă. **2.** cuirasă, platoșă.
cuirasser I. *v.t.* a îmbrăca (o cuirasă); **~ un navire** a îmbrăca o navă cu o cuirasă / îmbrăcăminte metalică. **II.** *v.r.* **1.** a se îmbrăca în cuirasă. **2.** *(fig.)* a se pregăti (pentru), a se oțeli, a se căli (împotriva); **se ~ contre les coups du sort a** se căli împotriva loviturilor soartei.
cuirassier *s.m. (mil.)* cuirasier, soldat dintr-un regiment de cavalerie îmbrăcat în platoșă.
cuire I. *v.t.* **1.** a fierbe (alimente); **~ de la viande a** fierbe carne. **2.** a coace; **~ un rôti au four** a coace o friptură la cuptor. **3.** a coace, a arde (olărie, cărămizi); **~ de la porcelaine** a arde porțelan. **4.** *(fig.)* a arde, a da senzația de căldură; **la honte cuisait ses joues** îi ardeau obrajii de rușine. **5.** *(în expr.)* **faire ~** a găti, a pregăti (alimente). **II.** *v.i.* **1.** a fierbe; **la viande cuit dans son jus** carnea fierbe în suc propriu; **~ à feu doux** a fierbe la foc mic; **~ à l'étuvée** a fierbe înăbușit. **2.** a se coace; **le rôti cuit** friptura se coace. **3.** *(med.)* a arde, a ustura; **les yeux me cuisent** mă ustură ochii. **4.** *(în expr.)* **~ dans son jus a.** a muri / a se coace / a scoate limba de căldură; **b.** a rămâne izolat; *(prov.)* **vous viendrez ~ à mon four** va veni apa și la moara mea; *(impers.)* **il vous en / il t'en cuira** o să-ți pară rău; o să te usture; ai s-o pățești.
cuisant, ~e *adj.* **1.** *(reg.)* care fierbe ușor; **ces légumes sont ~s** aceste legume fierb ușor. **2.** *(fig.)* aspru; mușcător; **froid ~** frig aspru / mușcător. **3.** *(fig.)* dureros, usturător, jignitor; **paroles ~es** vorbe jignitoare; **échec ~** eșec dureros.
cuiseur *s.m.* **1.** *(în ceramică)* cuptorar, lucrător la un cuptor. **2.** ceaun mare.
cuisine *s.f.* **1.** bucătărie; **ustensiles de ~** ustensile de bucătărie. **2.** bucătărie, fel de a prepara bucatele; **la cuisine française est renommée** bucătăria franțuzească este renumită. **3.** mâncare; hrană; **faire la ~** a face mâncare. **4.** *(fig.fam.)* manevre dubioase, intrigi suspecte; **la ~ électorale** manevrele electorale. **5.** *(arg.)* interogatoriu.
cuisiner I. *v.i.* a găti, a face mâncare; **elle cuisine bien** ea gătește bine. **II.** *v.t.* **1.** a pregăti, a asezona o mâncare; **~ un ragoût** a asezona o tocană; **plat cuisiné** mâncare caldă, pregătită gata. **2.** *(fig.fam.)* **~ qqn.** a hărțui pe cineva cu întrebări.
cuisinette *s.f.* bucătărioară.
cuisinier, -ère I. *s.m.f.* bucătar. **II.** *s.f.* mașină de gătit; **~ à gaz** aragaz.
cuissard *s.m.* **1.** *(ist.,mil.)* cuirasă pentru coapse. **2.** chiloți sport specifici bicicliștilor, până la jumătatea coapsei.
cuissardes *s.f.pl.* cizme înalte care acoperă coapsele.
cuisse *s.f.* **1.** *(anat.)* coapsă. **2.** *(în expr.)* **se croire sorti de la ~ de Jupiter** a fi încrezut; a se bate cu fruntea-n nori; a nu-i ajunge nici cu prăjina la nas; a se crede căzut cu hârzobul din cer; **~ de poulet** pulpă de pui.
cuisseau *s.m. (culinar)* but de vițel.
cuisse-madame (*pl.* **cuisses-madame**) *s.f.* specie de pară lunguiață, roșie sau galbenă.

cuisson *s.f.* **1.** fierbere (a alimentelor); ~ **de la viande** fierbere a cărnii. **2.** coacere (a alimentelor); ~ **du pain** coacere a pâinii. **3.** coacere, ardere (olărie, cărămizi); ~ **des briques** coacere a cărămizilor. **4.** *(fig.)* usturime, durere usturătoare; **la ~ d'une blessure** durerea usturătoare a unei răni.
cuissot *s.m.* *(culinar)* but de vânat (mare); ~ **de chevreuil** but de căprioară.
cuistance *s.f.* *(pop.)* **1.** hrană, mâncare; **faire la** ~ a face mâncare. **2.** bucătărie; **faire la ~ dans la** ~ a face mâncare în bucătărie.
cuistot *s.m.* *(fam.)* bucătar.
cuistre *s.m.,adj.* **1.** *(înv.)* pedagog, supraveghetor (în internate, colegii). **2.** *(fam.)* pedant pretențios și ridicol, care face caz de cunoștințele lui prost asimilate.
cuistrerie *s.f.* pedanterie ridicolă.
cuit, ~e *adj.* **1.** fiert; **vin** ~ vin fiert. **2.** copt; **un rôti bien** ~ o friptură bine coaptă; **pommes ~es au four** mere coapte în cuptor. **3.** *(despre olărie, cărămizi)* ars; **poteries de terre ~e** oale din lut ars. **4.** *(pop.)* beat, pilit. **5.** *(pop.)* ruinat, pierdut, lichidat. **6.** care are un colorit cald; **tons ~s** tonuri calde. **7.** *(pop.în expr.)* **être ~ a.** a se afla într-o situație dificilă; a se arde; a se duce pe copcă; a fi în pom / în aer; **b.** a fi pe moarte; **c.** *(arg.)* a fi condamnat; *(pop.)* **c'est du tout** ~ e câștigat dinainte; succesul e asigurat.
cuite *s.f.* **1.** ardere *(olărie, cărămizi)* **la ~ de la porcelaine** arderea porțelanului. **2.** legare, concentrare (a siropului, a dulceții). **3.** *(pop.în expr.)* **prendre une** ~ a se chercheli, a se afuma; a se îmbăta criță; a se face țuscă / cocă.
cuiter *v.r.* *(pop.)* a se îmbăta, a se pili, a se afuma.
cuivrage *s.m.* *(tehn.)* arămire.
cuivre *s.m.* **1.** *(chim.)* cupru; aramă; ~ **rouge** cupru tehnic pur. **2.** gravură în aramă. **3.** obiecte de aramă; **amateur de vieux ~s** amator de obiecte vechi de aramă. **4.** *(muz.la pl.)* alămuri. **5.** *(metal.în expr.)* ~ **jaune** alamă.
cuivré, ~e *adj.* **1.** de culoarea aramei, arămiu; **teint** ~ ten arămiu; **cheveux ~s** păr arămiu. **2.** răsunător; puternic; **une voix ~e** o voce răsunătoare, puternică.
cuivrer I. *v.t.* **1.** *(metal.)* a arămi. **2.** *(fig.)* a arămi, a da o nuanță arămie; **le soleil cuivre le teint** soarele dă tenului o nuanță arămie. **II.** *v.r.* a se arămi, a deveni arămiu.
cuivreux, -euse *adj.* **1.** *(chim.)* care conține cupru monovalent. **2.** *(arte plast.)* arămiu, ca de aramă; **tons** ~ tonuri arămii. **3.** care conține cupru; **métaux** ~ metale care conțin cupru.
cuivrique *adj.* *(chim.)* care conține cupru bivalent.
cul *s.m.* **1.** *(pop., fam.)* șezut, fund; **donner / recevoir des coups de pied au** ~ a da / a primi picioare în fund; **botter le ~ à qqn.** a trage cuiva un picior în fund. **2.** *(în expr.)* **tomber ~ par-dessus tête** a se da de-a berbeleacul, a se da peste cap; **en avoir plein le** ~ a fi sătul până peste cap; a-i fi lehamite de ceva; **en tomber sur le** ~ a fi uimit, stupefiat; a rămâne tablou / mască; **être à** ~ a nu avea bani, a fi lefter; **être (comme) ~ et chemise** a fi prieten la cataramă / trup și suflet cu cineva; a se linge în bot cu cineva; **être assis le ~ entre deux chaises** a nu ști cum să ieși din încurcătură; **lécher le ~ à qqn.** a linguși / a peria pe cineva; a umbla cu măturica; **tirer au ~ a.** a trage chiulul; a da plasă cuiva; **b.** a nu se ține de cuvânt; **faire ~ sec** a da pe gât un pahar / o sticlă; a goli paharul până-n fund; **faire la bouche en ~ de poule** a strânge buzele rotunjindu-le (de mirare); ~ **de chaudron a.** *(mil.)* crater de bombă; **b.** *(bot.)* nume de plante; **avoir le ~ rompu** a merge târșindu-și picioarele; **avoir toujours le ~ sur une chaise** a fi tot timpul așezat, a ședea mereu; **avoir le ~ sur la selle** a sta călare; **demeurer entre deux selles le ~ par terre** a eșua, a da chix (când se urmăresc două lucruri deodată); **faire une chose à écorche-~** a face un lucru fără chef; **la tête a emporté le** ~ a fi căzut în cap; **tenir qqn. au ~ et aux chausses** a urmări îndeaproape pe cineva, a-l ține din scurt; **prendre son ~ pour ses chausses** a se lăsa înșelat de aparențe, a lua o cioară drept porumbel; **montrer le** ~ a avea hainele proaste; *(fig.)* a-i fi teamă; **se lever le ~ devant** a se scula cu fața la cearșaf; a fi prost dispus; **ce sont deux ~s dans une chemise** sunt prieteni la cataramă; trup și suflet; **un bout de** ~ un om mărunt și gras; **prendre la mesure du ~ avec le pied** a trage un picior în fund cuiva; **c'est à se taper le ~ par terre** să mori de râs, nu altceva; **faire beau** ~ a se resemna; *(în compuse)* *(ornit.)* **~-blanc** denumire dată unor păsări cu penele târtiței albe; *(bot.)* **~-rouge** pâinișoare *(Russula lepida)*; *(pop.)* **avoir qqn. au** ~ a fi urmărit îndeaproape de cineva; **il y a des coups de pied au ~ qui se perdent** ai merita câteva șuturi în fund; **en tomber / en rester sur le** ~ a fi uimit; **avoir du ~, avoir le ~ bordé de nouilles** a fi băftos, născut cu căiță; **l'avoir dans le ~ a.** a nu avea noroc; **b.** a fi păcălit; **avoir au ~ / dans le ~, se mettre au** ~ a nu da doi bani pe ceva; **tu peux te le mettre / foutre au** ~ mă lasă rece; nu mă interesează; **mon ~!** Pe dracu!; **rire comme un** ~ a râde fără a deschide gura; ~ **terreux** țopârlan, țăran; **avoir du poil au** ~ a fi curajos.
culasse *s.f.* **1.** *(tehn.)* chiulasă. **2.** *(mil.)* culată. **3.** *(el.)* jug; ~ **magnétique** jug magnetic. **4.** partea inferioară a unei pietre prețioase șlefuite.
cul-blanc *s.m.* v. **cul**.
culbutage, culbutement *s.m.* rostogolire, răsturnare peste cap.
culbutant, culbute *s.m.* *(arg.)* pantalon.
culbute *s.f.* **1.** tumbă; **faire des ~s** a face tumbe. **2.** cădere, răsturnare, rostogolire; *(fig.fam.)* **la ~ d'un gouvernement** căderea unui guvern. **3.** *(fig.)* decădere, ruină; **faire la ~ a.** a se ruina, a da faliment; **b.** a decădea; **c.** *(com.)* a vinde dublu față de prețul de cumpărare; a dubla miza. **4.** *(pop.)* **au bout du fossé la** ~ a umblat cât a umblat dar acum i s-a-nfundat.
culbuté, ~e *adj.* *(arg.)* **1.** beat. **2.** *(în expr.)* **bien** ~ bine făcut.
culbuter I. *v.t.* **1.** a răsturna, a da peste cap; a rostogoli; **il l'a culbuté du haut de l'escalier jusqu'en bas** l-a rostogolit pe scări de sus până jos; *(fig.fam.)* ~ **le**

ministère a răsturna guvernul. **2.** *(fig.)* a respinge; a învinge; ~ **l'ennemi** a respinge inamicul. **II.** *v.i.* a se răsturna, a se da peste cap.

culbuteur *s.m.* *(tehn.)* culbutor; basculator.

cul-de-basse-fosse (*pl.* **culs-de-basse-fosse**) *s.m.* *(înv.)* *(în închisori)* celulă subterană.

cul-de-bouteille I. (*pl.* **culs-de-bouteille**) *s.m.* **1.** *(constr.)* rotalit. **2.** *(la pl.)* cioburi de sticlă. **II.** *adj.* de culoare verde închis.

cul-de-four (*pl.* **culs-de-four**) *s.m.* *(arhit.)* boltă cu semicupolă.

cul-de-jatte (*pl.* **culs-de-jatte**) *s.m.f.* **1.** olog. **2.** *(arg.)* răufăcător ce operează din mașină.

cul-de-lampe (*pl.* **culs-de-lampe**) *s.m.* **1.** *(arhit.)* ornament imitând fundul unei lămpi de biserică. **2.** *(poligr.)* finală, vinietă la sfârșitul unui capitol.

cul-de-porc (*pl.* **culs-de-porc**) *(mar.)* nod în formă de nasture.

cul-de-sac (*pl.* **culs-de-sac**) *s.m.* **1.** fundătură; stradă înfundată; impas. **2.** *(anat.)* fundul unei cavități. **3.** fundul plasei de pescuit. **4.** *(fig.)* meserie fără perspective.

culée *s.f.* **1.** *(arhit., constr., poligr.)* culee. **2.** *(piei.)* crupă.

cuier *v.i.* **1.** *(mar.)* a merge de-a-ndăratelea, a da înapoi. **2.** a merge înapoi, a da înapoi.

culeron *s.m.* pofil (la ham).

culex *s.m.* v. **cousin** (2).

culicidés *s.m.pl.* *(entom.)* specie de insecte din care face parte țânțarul.

culière *s.f.* v. **culeron**.

culinaire *adj.* culinar; **art** ~ artă culinară.

culmen *s.m.* *(geogr.)* vârful unui masiv muntos.

culminant, ~e *adj.* **a.** culminant; **point** ~ punct culminant, apogeu. **b.** *(astr.)* culminație.

culmination *s.f.* *(astr.)* culminație.

culminer *v.i.* **1.** *(astr.)* a culmina. **2.** a atinge punctul culminant, punctul cel mai înalt; **les Alpes culminent au Mont Blanc** Alpii ating punctul cel mai înalt la Mont Blanc. **3.** *(fig.)* a culmina, a ajunge la apogeu; **l'émotion culmina quand il se trouva devant l'examinateur** emoția a culminat când a ajuns în fața examinatorului.

culot *s.m.* **1.** partea inferioară a unei lămpi de biserică, a unui bec, a unui cartuș. **2.** *(arhit.)* ornament în formă de caliciu. **3.** *(geol.în expr.)* ~ **volcanique** coș vulcanic. **4.** scrum din fundul pipei. **5.** *(metal.)* reziduu care rămâne pe fundul creuzetului după topire. **6.** *(zool.)* puiul cel mai mic al unei păsări sau animal. **7.** *(fam.înv.)* prâslea, mezin. **8.** ultimul venit într-o colectivitate. **9.** *(arg.școl.)* ultimul (din clasă, la un concurs), codaș. **10.** *(pop.)* tupeu, obrăznicie; **avoir du** ~ a avea tupeu; a fi îndrăzneț; a da cu barda în lună.

culottage *s.m.* acțiunea de a fuma o pipă.

culotte *s.f.* **1.** pantaloni scurți. **2.** chiloți; ~ **de coton** chiloți de bumbac. **3.** *(culinar)* but de vacă. **4.** *(tehn.)* porțiune de țeavă din care pornesc ramificații. **5.** *(în expr.)* ~ **de peau** militar bătrân; ~ **de velours** specie de cocoș; ~ **de chien** specie de portocal; ~ **de Suisse** varietate de pară; **prendre une ~ a.** a se îmbăta criță; a se chercheli; **b.** a avea o mare pierdere la jocul de cărți; *(fam.despre soți)* **porter la** ~ a purta pălăria; a-și ține bărbatul / nevasta sub papuc; *(pop.)* **faire / chier dans sa** ~ a face pe el de frică; **baisser sa ~ (devant qqn.)** a refuza o confruntare (din lașitate).

culotté, ~e *adj.* **1.** înnegrit, patinat de o îndelungată întrebuințare; **cuir** ~ piele patinată. **2.** *(în expr.)* **pipe ~e** pipă afumată, arsă. **3.** *(pop.)* obraznic, de un tupeu nemaipomenit.

culotter I. *v.t.* **1.** a pune cuiva pantaloni; ~ **un enfant** a pune pantaloni unui copil. **2.** a arde o pipă. **3.** a înnegri, a murdări (prin întrebuințare). **II.** *v.r.* a-și pune pantaloni; **cet enfant ne peut pas encore se** ~ acest copil nu poate încă să-și pună singur pantalonii. **2.** *(arg.)* **se** ~ a se întări, a deveni insensibil. **3.** *(arg.)* a se îmbăta. **4.** *(arg.)* a se obosi.

culottier, -ère *s.m.f.* pantalonar, specialist în confecția pantalonarilor.

culpabilisation *s.f.* culpabilizare.

culpabiliser *v.t.,v.r.* a (se) culpabiliza.

culpabilité *s.f.* culpabilitate, vinovăție; **sentiment de** ~ sentiment de vinovăție.

culte *s.m.* **1.** cult; omagiu; **rendre un ~ à la divinité** a aduce un omagiu divinității; **Culte de la Raison** cultul Rațiunii. **2.** cult, religie, formă de practică religioasă; **ministre du** ~ preot; **le ~ catholique** religia catolică. **3.** *(fig.)* cult, admirație, venerație; **rendre un ~ à qqn.** a avea un cult pentru cineva, a venera pe cineva; **avoir le ~ de...** a avea cultul; **avoir le ~ de la patrie** a avea cultul patriei.

cul-terreux *s.m.* v. **cui**.

cultisme *s.m.* *(lit.)* afectare, prețiozitate a stilului; gongorism.

cultivable *adj.* (despre pământ, terenuri) cultivabil, care poate fi cultivat; **terre** ~ pământ cultivabil.

cultivar *s.m.* *(bot.)* varietate vegetală obținută prin selecție în urma unor culturi succesive.

cultivateur, -trice I. *s.m.f.* **1.** cultivator, agricultor. **2.** numele diferitor ustensile agricole. **II.** *adj.* cultivator; **un peuple** ~ un popor cultivator, care se ocupă de agricultură.

cultivé, ~e *adj.* **1.** *(despre pământ)* cultivat, lucrat; **terre ~e avec soin** pământ cultivat cu grijă. **2.** *(fig.)* cult, cultivat, învățat, instruit; **esprit** ~ spirit cultivat, instruit.

cultiver *v.t.* **1.** a cultiva, a lucra pământul; ~ **un champ** a cultiva un câmp. **2.** a cultiva, a îngriji plante; ~ **des fleurs** a cultiva flori. **3.** *(fig.)* a cultiva, a forma; a dezvolta (prin exerciții, prin învățătură); ~ **un don** a-și dezvolta un talent. **4.** *(fig.)* a se ocupa, a se interesa de; a se dedica; ~ **la musique** a se dedica muzicii. **5.** *(fig.)* a păstra, a întreține (relații, prietenii); ~ **l'amitié d'un écrivain** a întreține prietenia cu un scriitor; **c'est une relation à** ~ este o relație care trebuie întreținută.

cultuel, ~le *adj.* de cult; **édifice** ~ edificiu de cult.

cultural, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* agricol, referitor la cultura pământului.

culturalisme *s.m.* școală americană contemporană de antropologie.

culture *s.f.* **1.** cultivare, cultură a pământului; creștere; ~ **mécanique** cultură mecanizată. **2.** cultură; **la ~ du blé** cultura grâului; **plantes de ~** plante de cultură; ~ **de soie** cultura viermilor de mătase; ~ **physique** cultură fizică, gimnastică; *(biol.)* ~ **microbienne a.** cultură de microbi; **b.** colonie de bacterii. **3.** teren cultivat; cultură; **marcher dans les ~s** a călca pe culturi / terenuri cultivate. **4.** *(fig.)* cultură, instrucție, cunoștințe; **avoir une ~ solide** a avea o cultură temeinică; ~ **générale** cultură generală.
culturel, -le *adj.* cultural, referitor la cultură; **héritage ~** moștenire culturală.
culturisme *s.m.* culturism, dezvoltarea musculaturii în scop estetic.
culturiste *s.m.f.* culturist, adept al culturismului.
cumin *s.m. (bot.)* chimen, chimion *(Carum Carvi).*
cumul *s.m.* cumul.
cumulard *s.m. (fam.peior.)* cumulard.
cumulatif, -ive *adj. (jur.)* cumulativ, prin cumul; **fonction ~ive** funcție cumulativă.
cumulation *s.f.* cumulare; ~ **des peines** cumulare a pedepselor.
cumulativement *adv.* (în mod) cumulativ, prin cumul.
cumuler *v.t. (jur.)* a cumula; ~ **deux emplois** a cumula două slujbe.
cumulonimbus *s.m.invar. (meteo)* nor cumulonimbus, cu dezvoltare verticală.
cumulus *s.m.invar. (meteo)* nor dens, cu contururi precise.
cunéiforme *adj.* **1.** în formă de colț; *(anat.)* **os ~s** oase în formă de colț. **2.** *(în expr.)* **écriture ~** scriere cuneiformă.
cuniculiculteur, -trice *s.m.f.* crescător de iepuri de casă.
cuniculiculture *s.f.* creșterea iepurilor de casă.
cupide *adj.* cupid, lacom, hrăpăreț; **usurier ~** cămătar hrăpăreț.
cupidement *adv.* cu cupiditate, cu lăcomie.
cupidité *s.f.* cupiditate, lăcomie de bani, sete de câștig, aviditate, rapacitate.
cupressales, cupressinées, cupressacées *s.f.pl. (bot.)* familie de conifere, din care face parte chiparosul.
cuprifère *adj.* **1.** *(mineral.)* care conține cupru, aramă; **terrain ~** teren care conține cupru. **2.** *(metal.)* referitor la industria cuprului, cuprifer; **exploitation ~** exploatare a cuprului.
cuprique *adj. (chim.)* cupric, care conține cupru, referitor la cupru.
cupule *s.f. (bot.)* cupulă.
cupulifères *s.f.pl. (bot.)* familie de plante al căror fruct are cupulă (stejar, fag, alun).
curabilité *s.f. (med.)* caracterul unei boli care se poate vindeca.
curable *adj.* curabil, care se poate vindeca; **un mal ~** un rău care se poate vindeca.
curage *s.m.* **1.** curățire; ~ **d'un puits** curățire a unui puț. **2.** *(chir.)* extirpare cu mâna (fără instrumente) a conținutului unei cavități.
curaille *s.f. (pop.)* clerul, popimea, preoțimea.
curare *s.m. (chim.)* curara, otravă vegetală cu acțiune paralizantă.
curarisant, ~e *adj. (despre otrăvuri)* paralizant.
curarisation *s.f. (med.)* **1.** tratarea unui pacient cu curara. **2.** ansamblul fenomenelor fiziologice ce decurg din tratamentul cu curara.
curariser *v.t. (med.)* a administra curara unui pacient.
curatelle *s.f (jur.)* curatelă.
curateur, -trice *s.m.f (jur.)* curator.
curatif, -ive *adj.,s.m.* curativ; tămăduitor; **moyens ~s** mijloace curative.
curculionidés *s.m.pl. (entom.)* familie de insecte coleoptere, din care face parte gărgărița.
curcuma *s.m. (bot.)* plantă din India, a cărei rădăcină produce o materie colorantă galbenă.
cure *s.f.* **1.** *(înv.)* grijă. **2.** *(med.)* cură, tratament îndelungat; ~ **de repos** cură de odihnă; **aller en ~** a merge la tratament. **3.** *(la catolici)* parohie; casa parohului. **4.** *(în expr.)* **n'avoir ~ de qqch.** / **n'en avoir ~ a.** a nu-i păsa, a nu se sinchisi; **b.** a nu avea nici o grijă; *(prov.)* **on a beau prêcher à qui n'a ~ bien de faire** nu-ți da sfatul la tot natul și cuvântul la tot bolândul; nu vorbi unde nu sunt urechi.
curé *s.m.* **1.** preot, paroh (catolic). **2.** *(în expr.)* **bouffer du ~** a fi anticlerical.
cure-dent (*pl.* **cure-dents**) *s.m.* **1.** scobitoare. **2.** *(arg.)* cuțit, șuriu. **3.** *(arg.)* anchetă neconcludentă.
curée *s.f.* **1.** *(vân.)* măruntaiele animalului vânat, date câinilor ca mâncare. **2.** *(fig.)* goana după câștig, după onoruri; **se ruer à la ~** a se năpusti după câștig / după profit; **mettre en ~** a stârni pofta de câștig, de profituri, de avantaje; **être âpre à la ~** a fi aprig la câștig.
cure-ongles *s.m.invar.* instrument de curățat unghiile.
cure-oreille (*pl.* **cure-oreilles**) *s.m.* instrument de curățat urechile.
cure-pipe (*pl.* **cure-pipes**) *s.m.* instrument de curățat pipa.
curer I. *v.t.* **1.** a curăța, a răzui; ~ **un étang** a curăța un iaz. **2.** *(în expr.)* ~ **une vigne en pied** a curăța o vie înlăturând din butași lemnul inutil. **II.** *v.r.* a-și curăța; **se ~ les ongles** a-și curăța unghiile.
curetage *s.m. (chir.)* chiuretaj, raclaj; chiuretare; ~ **d'un abcès** chiuretarea unui abces.
cureter *v.t. (chir.)* a chiureta, a face un chiuretaj.
curette *s.f.* **1.** *(tehn.)* șomoiog, pămătuf de curățat. **2.** *(chir.)* chiuretă, instrument de efectuare a chiuretajului. **3.** *(min.)* dârg.
curial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (la catolici)* parohial; **la maison ~e** casa parohială, casa parohului.
curiate *adj. (Roma antică)* curiat, referitor la curii; **lois ~s** legi curiate.
1. curie *s.f. (Roma antică)* **1.** curie. **2.** loc de întrunire a senatului.
2. curie *s.f. (la catolici)* guvern pontifical.
3. curie *s.m. (fiz.nucl.)* unitate de măsură a activității radionucleare.
curiethérapie *s.f. (med.)* iradiere terapeutică cu radiu.
curieusement *adv.* **1.** cu curiozitate; **regarder qqn. ~** a privi pe cineva cu curiozitate. **2.** (în mod) ciudat, curios, straniu; **ces deux actions coïncident ~** aceste două acțiuni coincid în mod ciudat.

curieux, -euse I. *adj.* **1.** curios, indiscret; **il est ~, il écoute aux portes** este indiscret, curios (să afle), ascultă la uși. **2.** curios, dornic să afle, să învețe; **il est ~ de tout** e curios să afle / să știe tot. **3.** curios, ciudat, straniu, bizar; **c'est un ~ personnage** este un personaj straniu. **II.** *s.m.f.* curios; **les ~ accouraient de toutes parties pour voir l'incendie** curioșii veneau din toate părțile ca să vadă incendiul. **III.** *s.m.* **1.** ciudățenie; bizarerie; **le ~ de l'histoire** ciudățenia întâmplării. **2.** *(pop.)* comisar de poliție. **3.** *(pop.)* judecător de instrucție. **4.** *(pop.)* președinte de tribunal.
curion *s.m. (la romani)* curion.
curiosité *s.f.* **1.** curiozitate; indiscreție; **piquer la ~ de qqn.** a ațâța / a stârni curiozitatea cuiva. **2.** dorință de a cunoaște, de a se instrui; **satisfaire sa ~** a-și satisface curiozitatea. **3.** *(la pl.)* curiozități, rarități; **magasin de ~s** magazin de curiozități.
curiste *s.m.f. (med.)* persoană care urmează o cură.
curoplate *s.m. (ist.)* demnitar bizantin.
curseur *s.m. (tehn.)* cursor.
cursif, -ive I. *adj.* **1.** *(despre scriere, exprimare, vorbire)* cursiv, curgător, fluent. **2.** *(poligr.)* cursiv, italic. **3.** *(fig.)* cursiv, rapid; **une lecture ~ive** o lectură rapidă; **remarques ~ives** observații scurte. **II.** *s.f.* scriere cursivă.
cursivement *adv.* (în mod) curent, fluent; **lire, écrire ~** a citi, a scrie curent.
cursus *s.m.* ansamblul etapelor unei cariere, unui ciclu de studii; **~ universitaire** ciclu de studii universitare.
curule *adj. (la romani, în expr.)* **chaise ~** scaun curul, scaun din fildeș rezervat înalților magistrați romani.
curviligne *adj. (mat., geom.)* curbiliniu, alcătuit din linii curbe.
curvimètre *s.m. (topogr.)* curbimetru.
cuscutacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate parazite.
cuscute *s.f. (bot.)* cuscută, torței *(Cuscuta epithymum).*
cuseron, cusseron *s.m. (entom.)* numele unei insecte ce devorează legumele.
cuspide *s.f. (bot.)* ghimpe.
cuspidé, ~e *adj. (bot.)* ghimpat, terminat cu ghimpe.
custode *s.f.* **1.** *(bis.)* cutie în care se păstrează azima împărtășaniei. **2.** *(auto)* panou lateral al caroseriei.
cutané, ~e *adj. (anat.)* cutanat, cutaneu; **lésion ~e** leziune cutanată.
cuterie *s.f. (arg.)* prostie, inepție, tâmpenie.
cuticule *s.f. (anat., zool.)* cuticulă, membrană subțire care acoperă suprafața unei structuri anatomice.
cutine *s.f. (bot.)* cutină.
cuti-réaction, cutiréaction *s.f. (med.)* reacție cutanată.
cutter *s.m. (angl.)* instrument cu lamă tăioasă pentru tăiat hârtie sau carton.
cuvage *s.m.*, **cuvaison** *s.f.* fierbere, fermentare a vinului în tocitoare.
cuve *s.f.* **1.** *(vit.)* tocitoare. **2.** putină. **3.** *(tehn.)* cadă. **4.** *(tehn., min.)* cuvă. **5.** *(piel.)* dubă. **6.** *(piel.)* bazin. **7.** *(foto)* tanc de developare.
cuveau *s.m.* **1.** putinică. **2.** *(petr., în expr.)* **~ à boue** habă de noroi.
cuvée *s.f.* **1.** conținutul unei putini. **2.** *(reg.)* producția unei vii. **3.** *(pop.)* beție.
cuvelage, cuvellement *s.m. (constr.min.)* cuvelaj.
cuveler *v.t.* a pietrui, a ghizdui (un puț de mină).
cuver I. *v.i. (despre vinuri)* a fierbe în tocitoare; **ce vin a assez cuvé** acest vin a fiert destul. **II.** *v.t. (fam., în expr.)* **~ son vin** a dormi după beție.
cuvette *s.f.* **1.** lighean. **2.** partea de jos a tubului unui barometru. **3.** partea de jos a unui scaun de W.C. **4.** *(geogr.)* cuvetă, sinclinal în formă de căldare. **5.** *(tehn., în expr.)* **~ du compas** cutia compasului; **~ du tour** masa strungului.
cuvier *s.m.* cadă de spălat rufele, peștele, recolta de struguri.
cyan *s.m. (tehn.)* culoare albastru-verde, complementară a roșului-portocaliu.
cyanamide *s.f. (chim.)* cianamidă, substanță chimică cristalină.
cyanhydrique *adj. (chim.)* cianhidric; **acide ~** acid cianhidric.
cyanocobalamine *s.f. (biochim.)* vitamina B12.
cyanogène *s.m., adj. (chim.)* cianogen, gaz incolor foarte toxic.
cyanophycées *s.f.pl. (bot.)* familie de alge marine, de apă dulce sau terestre.
cyanose *s.f. (med.)* cianoză.
cyanuration *s.f. (chim., tehn.)* cianurare.
cyanure *s.m. (chim.)* cianură.
cyanurer *v.t. (chim.)* a proceda la cianurare.
cybernéticien, ~ne *s.m.f., adj.* cibernetician.
cybernétique *s.f.* cibernetică.
cycas *s.m. (bot.)* specie de arbore ornamental din regiunile tropicale.
cyclable *adj.* accesibil / rezervat cicliștilor; **piste ~** pistă rezervată cicliștilor.
cyclamen *s.m. (bot.)* ciclamă *(Cyclamen europaeum).*
cyclane *s.m. (chim.)* ciclan, hidrocarbură ciclică saturată prezentă în petrol.
cyclard *s.m. (pop.)* biciclist.
cycle *s.m.* **1.** ciclu; perioadă; *(astr.)* **~ solaire** ciclu solar; *(astr.)* **~ lunaire** ciclu lunar; **~ menstruel** ciclu menstrual. **2.** diviziune a învățământului secundar; ciclu. **3.** *(lit.)* ansamblu de poeme epice consacrate unor evenimente sau personaje istorice; **le ~ de la Table Ronde** ciclul Mesei Rotunde. **4.** vehicul cu două roți fără motor sau cu un motor mic.
cyclique *adj.* ciclic; periodic; *(med.)* **maladie ~** boală ciclică.
cyclisation *s.f. (chim.)* ciclizare.
cyclisme *s.m. (sport)* ciclism
cycliste *adj., s.m.f. (sport)* ciclist.
cyclo-cross *s.m. (sport)* ciclocros.
cyclohexane *s.m. (chim.)* ciclohexan.
cicloïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *(geom.)* cicloidal.
1. cycloïde *s.f. (geom.)* cicloidă.
2. cycloïde *adj., s.m.f. (psihiatr.)* bolnav atins de o stare avansată a ciclotimiei.
cycloïdie *s.f. (psihiatr.)* stare avansată a ciclotimiei.
cyclomoteur *s.m.* bicicletă cu motor; motoretă.
cyclomotoriste *s.m.f.* biciclist care circulă pe motoretă.
cyclonal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (meteo)* ciclonic, referitor la cicloane.

cyclone *s.m.* **1.** *(meteo)* ciclon. **2.** *(în expr.)* **arriver comme un** ~ a sosi ca o furtună. **3.** *(tehn.)* instalație de purificare a gazelor de praf.
cyclonique *adj.* v. **cyclonal**.
cyclope *s.m.* **1.** *(mit.)* ciclop. **2.** *(zool.)* ciclop, specie de crustaceu *(Cyclops viridis)*.
cyclopéen, ~ne *adj.* **1.** referitor la ciclopi (mitologie). **2.** *(fig.)* ciclopic, enorm, uriaș, gigantic; **déployer une énergie ~ne** a desfășura o uriașă energie.
cyclopiégie *s.f.* *(med.)* paralizie totală a mușchilor ochiului.
cyclostomes *s.m.pl.* *(zool.)* ciclostomi, clasă de vertebrate acvatice inferioare, asemănătoare cu peștii.
cyclothymie *s.f.* *(psihiatr.)* ciclotimie.
cyclothymique *adj.* *(psihiatr.)* referitor la ciclotimie.
cyclotourisme *s.m.* *(sport)* cicloturism.
cyclotron *s.m.* *(fiz.)* ciclotron.
cygne *s.m.* lebădă *(Cygnus cygnus)*; *(fig.)* **le chant du** ~ cântecul lebedei; **cou de** ~ gât de lebădă, lung și flexibil.
cylindrage *s.m.* **1.** *(constr.)* cilindrare, tăvălugire. **2.** *(piel.)* vălțuire. **3.** *(metal.)* vălțuire, laminare.
cylindraxe *s.m.* *(tehn.)* cilindru-ax.
cylindre *s.m.* **1.** cilindru; *(tehn.)* ~ **compresseur** cilindru compresor, tăvălug. **2.** *(tehn.)* sul. **3.** *(tehn.)* valț. **4.** *(poligr.)* val; ~ **de l'encrier** val ductor, val de încărcare, ax conducător. **5.** *(text., în expr.)* ~ **à dents** brizor, arbore destrămător; ~ **peigneur** pieptene circular.
cylindre-axe *s.m.* v. **cylindraxe**.
cylindrée *s.f.* *(tehn.)* cilindree.
cylindrer *v.t.* *(tehn.)* a cilindra; a nivela, a folosi tăvălugul; ~ **une route** a nivela o șosea.
cylindreur, -euse *s.m.f.* muncitor care lucrează cu tăvălugul sau valțul.
cylindrique *adj.* cilindric, referitor la cilindru; **boîte** ~ cutie cilindrică.
cylindroïde *adj.* cilindric, care are forma unui cilindru; *(mineral.)* **cristal** ~ cristal de forma unui cilindru.
cymaise *s.f.* *(arhit.)* v. **cimaise**.
cymbalaire *s.f.* *(bot.)* specie de linariță *(Linaria)*.
cymbale *s.f.* *(muz.)* cimbal, instrument de percuție.
cymbalier, cymbaliste *s.m.* *(muz.)* muzicant care cântă la cimbal.
cymbalum *s.m.* *(muz.)* țambal.
cyme *s.f.* *(bot.)* cimă; inflorescență.
cynégétique *adj.* cinegetic, vânătoresc; **exploits ~s** isprăvi vânătorești.
cynips *s.m.* *(entom.)* specie de insecte himenoptere care se hrănesc cu frunze de stejari și trandafiri.
cynique *adj., s.m.f.* cinic; sfidător; nerușinat; **conduite** ~ comportare cinică.
cyniquement *adv.* (în mod) cinic, cu cinism, cu nerușinare.
cynisme *s.m.* cinism.
cynocéphale *s.m.* *(zool.)* cinocefal, maimuță al cărei cap seamănă cu cel al câinelui.
cynodrome *s.m.* *(sport)* pistă pentru cursele de câini.
cynoglosse *s.f.* *(bot.)* arăriel *(Cynoglossum officinale)*.
cynomis *s.m.* *(zool.)* rozător de talie mare din America de Nord, supranumit „câinele preriei".
cynophile *adj., s.m.f.* care iubește câinii.
cynotechnique *adj.* care se referă la întrebuințarea câinilor, mai ales în domeniul militar.
cyon *s.m.* *(zool.)* câine-paria, câine sălbatic din Asia *(Canis)*.
cypéracées *s.f.pl.* *(bot.)* ciperacee, familie de plante monocotiledonate.
cypho-scoliose *s.f.* *(med.)* cifoscolioză.
cyphose *s.f.* *(med.)* cifoză.
cyprès *s.m.* *(bot.)* chiparos *(Cupressus sempervirens)*.
cyprière *s.f.* pădure de chiparoși.
cyprin *s.m.* *(iht.)* numele științific al crapului.
cyprinidés *s.m.pl.* *(iht.)* ciprinide, familie de pești de apă dulce (crapul).
1. cypriote, chypriote *adj.* cipriot, din Cipru.
2. Cypriote, Chypriote *s.m.f.* cipriot, locuitor din Cipru.
cyrénaïque *adj., s.m.f.* din Cirenaica, oraș antic grec din Africa; **École** ~ școală filozofică din Cirenaica.
cyrillien, cyrillique *adj.* *(în expr.)* **alphabet** ~ alfabet cirilic.
cystectomie *s.f.* *(chir.)* rezecție totală sau parțială a vezicii urinare.
cystercose *s.f.* *(med., vet.)* cisticercoză, dezvoltarea, în organism, a larvelor de tenie.
cysticerque *s.m.* *(zool.)* cisticerc, larvă de tenie.
cystidés, cystoïdes *s.m.pl.* *(paleont.)* specie de echinoderme din era primară.
cystique *adj.* *(anat.)* cistic, referitor la vezica urinară sau biliară; **canal** ~ canal cistic.
cystite *s.f.* *(med.)* cistită.
cystographie *s.f.* *(med.)* cistografie, radiografie a vezicii urinare.
cystoïdes *s.m.pl.* v. **cystidés**.
cystoscope *s.m.* *(med.)* cistoscop.
cystoscopie *s.f.* *(med.)* cistoscopie.
cystotomie *s.f.* *(chir.)* incizie a vezicii urinare.
cytise *s.m.* *(bot.)* **1.** drob *(Cytisus Henffelii)*. **2.** *(în compuse)* **~-hérissé** drob de munte *(Cytisus hirsutus)*; **~-commun** salcâm-galben *(Laburnum vulgare* și *Cytisus Laburnum)*; ~ **noircissant** lemnu-bobului, bobițel *(Cytisus nigricans)*.
cytobactériologique *adj.* *(med.)* citobacteriologic; **examen** ~ examen citobacteriologic.
cytoblastème *s.m.* v. **blastème**.
cytochrome *s.m.* *(biochim.)* citocrom, pigment respirator.
cytodiagnostique *s.m.* *(med.)* diagnostic bazat pe studiul microscopic al celulelor.
cytogénétique *s.f.* citogenetica, ramură a geneticii care studiază cromozomii.
cytologie *s.f.* *(biol.)* citologie, studiul celulelor.
cytologique *adj.* citologic, referitor la citologie.
cytolyse *s.f.* *(biochim.)* distrugerea celulei.
cytopathologie *s.f.* *(med.)* citopatologie, studiul afecțiunilor celulei.
cytoplasme *s.m.* *(biol.)* citoplasmă.
cytostatique *adj., s.m.* *(med.)* citostatic, care blochează înmulțirea celulelor.
cytotoxine *s.f.* *(med.)* citotoxină, toxină de origine celulară.
czar *s.m.* v. **tzar**.
czardas *s.m.* v. **csardas**.
czimbalum *s.m.* v. **cymbalum**.

D

D, d *s.m.* **1.** (litera) D, d. **2.** (*fam. în expr.*) **système D** arta de a se descurca (prima literă de la **débrouillard**-descurcăreț).
da *particulă întăritoare* (*fam.*, *în expr.*) **oui-~.** (sigur că) da.
dab, dabe, *s.m.* (*arg.*) **1.** tată; **2. grand** ~ bunic; **beau-**~ socru, tată vitreg; **les ~s** părinții, babacii. **3.** rege. **4.** *(în expr.)* **le Grand Dab** Dumnezeu.
dabe, dabesse, dabuche, *s.f.* (*arg.*) **1.** mamă. **2.** maica stareță. **3.** amantă.
d'abord *loc. adv.* v. **abord.**
dac *adv.* *(fam.)* de acord.
d'accord v. **accord.**
1. dace *adj.* dac, dacic.
2. Dace *s.m.f.* (*ist.*) dac, locuitor din Dacia.
dache (**à**) *loc. adv.* (*arg.*) **1.** foarte departe, la dracu-n praznic; la mama dracului. **2.** *(în expr.)* **envoyer qqn. à** ~ a trimite pe cineva la plimbare; a se descotorosi de cineva.
dacite *s.f.* (*mineral.*) dacit, rocă vulcanică.
dacron *s.m.* fibră textilă sintetică.
dacryadénite, dacryo-adénite *s.f.* (*med.*) inflamație a glandelor lacrimale.
dacryolithe *s.m.* (*med.*) calcul al căilor lacrimale.
dactyle *s.m.* **1.** (*metr.*) dactil **2.** (*bot.*) golomoz, gomolăț (*Dactylis glomerata*).
dactylé, ~e *adj.* care are forma unui deget.
dactylique *adj.* (*metr.*) dactilic, alcătuit din dactili; **hexamètre** ~ hexametru dactilic.
dactylo, dactilographe I. *s.m.f.* dactilograf. **II.** *s.m.* (*reg.*, *Canada*) mașină de scris.
dactylographie *s.f.* dactilografie; **cours de** ~ curs de dactilografie.
dactylographier *v.t.* a dactilografia, a bate la mașină; ~ **un article** a bate la mașină un articol.
dactylographique *adj.* dactilografic, referitor la dactilografie.
dactylologie *s.f.* *(med. înv.)* dactilologie, limbaj pentru surdo-muți.
dactyloscopie *s.f.* (*jur.*) dactiloscopie, procedeu de identificare prin amprentele digitale.
1. dada (*pl.* ~*s*) *s.m.* **1.** (*în limbajul copiilor*) cal; **aller à** ~ a merge pe cal. **2.** (*fig.*) idee fixă, obsesie, marotă; **c'est son** ~ e ideea lui fixă; **enfourcher son** ~ a avea o idee fixă, a ști una și bună. **3.** (*arg.*) amestec de heroină și cocaină.
2. dada *s.m.* v. **dadaïsme.**
dadais *s.m.* (*fam.*) prostănac, nătăfleț, nătărău, bleg, nătâng, nerod.
dadaïsme *s.m.* (*lit.*) dadaism, mișcare literară și artistică creată în 1916.
dadaïste *s.m.f.* (*lit.*) dadaist, adept al dadaismului.
dague *s.f.* **1.** dagă, pumnal cu lama scurtă și lată și vârf ascuțit. **2.** colț de mistreț bătrân. **3.** (*vân.*) primele coarne de cerb înainte de a se ramifica.
daguerréotype *s.m.* (*tehn.*) daghereotip.
daguerréotypie *s.f.* daghereotipie, procedeu vechi de fotografiere folosind daghereotipul.
daguet *s.m.* cerb de un an cu coarnele neramificate.
dahabieh *s.f.* (*înv.*) barcă folosită pe Nil la transportul călătorilor.
dahir *s.m.* decret al regelui Marocului.
dahlia *s.m.* (*bot.*) dalie, gherghină (*Dahlia variabilis*).
1. dahoméen, ~ne *adj.* din Dahomey (azi Benin).
2. Dahoméen, ~ne *s.m.f.* locuitor din Dahomey (azi Benin).
daigner *v.t.* a binevoi, a găsi de cuviință; a catadicsi; **il n'a pas daigné répondre** n-a catidicsit să răspundă; **daignez nous excuser** binevoiți să ne scuzați.
daim *s.m.* **1.** (*zool.*) dam, cerb-lopătar (*Cervus dama*). **2.** piele argăsită de căprioară; **manteau de** ~ mantou din piele de căprioară; **un sac de** ~ o poșetă din piele de căprioară. **3.** *(arg. în expr.)* ~ **huppé** aristocrat bogat care poate fi o pradă ușoară.
daïmio, daïmyo *s.m.* mare senior feudal japonez (sec. XVI-XIX).
daine *s.f.* (*rar*) femela cerbului-lopătar.
daiquiri *s.m.* cocteil din rom alb, lămâie și zahăr.
dais *s.m.* **1.** baldachin (deasupra unui altar, a unui tron). **2.** (*arhit.*) boltă mică adăpostind o statuie sau jilțul episcopului; (*fig.*) ~ **de feuillage** boltă de frunziș. **3.** (*bis. catol.*) acoperământ din pânză pentru împărtășanie.
dai *s.m.* v. **dalie.**
dalaï-lama *s.m.* dalai-lama.
daleau *s.m.* v. **dalot.**
dallage *s.m.* (*constr.*) pavaj cu dale, pardoseală cu dale; ~ **en mosaïque** pavaj din mozaic.
dalie *s.f.* **1.** (*constr.*) dală, lespede; **~s en marbre** dale de marmură; ~ **funéraire** lespede funerară. **2.** (*pop.*) gât, gâtlej; **avoir la** ~ a-i fi foame; **avoir la ~ en pente** a bea mult; a trage la măsea; a bea cât șapte; a avea darul suptului; **se rincer la** ~ a trage o dușcă; a uda gâtul. **3.** (*arg.*, *în expr.*) **n'y entraver / comprendre que** ~ a nu pricepe o iotă; a nu-l tăia capul; a se uita ca pisica-n calendar.
daller *v.t.* (*constr.*) a pava, a pardosi cu dale.
dalleur *s.m.* faianțar.
1. dalmate I. *adj.* din Dalmația. **II.** *s.m.* limba dalmată.
2. Dalmate *s.m.f.* locuitor din Dalmația.
dalmatien *s.m.* câine dalmațian.
dalmatique *s.f.* **1.** (*ist.*) dalmatică, mantie albă cu mâneci largi tivită cu purpură, purtată de împărații romani și regii Franței la încoronare. **2.** veșmânt liturgic catolic purtat de diaconi și episcopi.
dalot *s.m.* (*mar.*, *c. f.*) canal de scurgere a apei.
daltonien, ~en *s.m.f.* (*med.*) daltonist, care suferă de daltonism.
daltonisme *s.m.* (*med.*) daltonism.

dam *s.m.* (*înv.*) prejudiciu, daună, pierdere, stricăciune, pagubă; (*în expr.*) **au grand ~ de qqn.** în prejudiciul / în detrimentul cuiva. **2.** (*arg.*, *în expr.*) **aller à ~** a face o trântă; **envoyer à ~** a îmbrânci pe cineva, a-l arunca la pământ.

damage *s.m.* (*constr.*) acțiunea de a bate pământul cu maiul; tasare, bătătorire.

damalisque *s.m.* (*zool.*) specie de antilopă africană.

daman *s.m.* (*zool.*) mamifer ierbivor din Africa și Orientul apropiat, asemănător cu marmota.

damas *s.m.* **1.** (*text.*) damasc; **nappe en ~** față de masă din damasc. **2.** sabie din oțel fin. **3.** specie de corcoduș.

damasquinage *s.m.* damaschinaj, procedeu de încrustare a unor arme cu fire de aur sau argint într-un obiect de fier sau oțel.

damasquiné, **~e** *adj.* (*despre obiecte de fier sau oțel*) damaschinat; **pistolet damasquiné** pistol încrustat.

damasquiner *v.t.* a damaschina, a încrusta în obiecte de fier sau oțel, fire de aur sau argint;

damasquineur *s.m.* lucrător care damaschinează (arme), care încrustează fire de aur sau argint în obiecte de fier sau oțel.

damassé I. *adj.* ca damascul, asemănător cu damascul. **II.** *s.m.* pânză de saltea asemănătoare cu damascul.

damasser *v.t.* a da un aspect de damasc unei țesături sau unor obiecte din oțel.

damassure *s.f.* **1.** desenul unei țesături de damasc. **2.** munca de imprimare a acestui desen pe pânză.

1. dame *s.f.* **1.** (*înv.*) doamnă, titlu dat aristocratelor și sfintelor. **2.** (*înv.*) femeia iubită căreia un cavaler îi jura credință. **3.** doamnă; **c'est une grande ~** e o mare doamnă; **coiffeur pour ~s** coafor pentru dame; **la première ~ d'un pays** prima doamnă a unei țări. **4.** femeie; **il était en compagnie d'une ~** era însoțit de o femeie. **5.** (*pop.*) soție, nevastă; **comment va votre ~?** Ce-ți mai face nevasta? **6.** femeie măritată; **c'est une ~ ou une demoiselle?** E măritată sau domnișoară? **7.** nume purtat de călugărițe în anumite ordine religioase. **8.** titlu dat femeilor din suita unei regine; **~ d'honneur** doamnă de onoare. **9.** (*la cărțile de joc și la alte jocuri*) damă; **jeu de ~s** joc de dame. **10.** (*la șah*) regină. **11.** (*constr.*) mai. **12.** (*mar.*) damă, scobitură în bordura unei ambarcații, în care se sprijină manșonul vâslei. **13.** dig amenajat în timpul săpării unui canal. **14.** (*în expr.*) **Notre-Dame** titlul dat Sfintei Fecioare; **~ de charité** membră a unei societăți de binefacere; **faire la grande ~** a face pe cucoana; **les ~s de la Halle** precupețele din hală; **~ de petite vertu** prostituată; (*bot.*, *în expr.*) **~ d'onze heures** bălușcă, ceapaciorii (*Ornithogallum umbellatum*); (*arg.*) **~ de maison** patroană de bordel; (*arg.*) **entrer en ~ avec qqn** a intra în vorbă cu cineva; (*arg.*) **envoyer à ~** a împinge, a da brânci.

2. dame *interj.* interjecție pentru sublinierea unei evidențe sau afirmații; **~ oui!** Ba bine că nu!

dame-d'onze-heures (*înv.*) *s.f.* (*bot.*) plantă cu bulb alb ale cărei flori se deschid la ora 11 dimineața.

dame-jeanne (*pl.*, **dames-jeannes**) *s.f.* damigeană; **il a mis le vin dans les ~s** a pus vinul în damigene.

damer I. *v.t.* **1.** a face o poartă (la jocul de dame). **2.** (*constr.*) a bătători pământul cu maiul. **3.** (*fam.*, *în expr.*) **~ le pion à qqn.** a) a i-o lua cuiva înainte, a întrece pe cineva. b) (*arg.*) a juca cuiva un renghi. c) (*arg.*) a mustra cu asprime. **II.** *v.i.* (*arg.*) a trânti pe cineva.

damier *s.m.* **1.** tablă de șah, de dame. **2.** suprafață împărțită în carouri, ca tabla de șah; **le ~ des champs et des prés** (aspectul de) tablă de șah al câmpurilor și pajiștilor. **3.** (*bot.*) bibilică (*Fritillaria Meleagris*).

damnable *adj.* **1.** damnabil, demn de blestemat, de afurisenie. **2.** condamnabil, reprobabil; **mœurs ~s** moravuri condamnabile.

damnation *s.f.* **1.** (*rel.*) damnațiune, osândire la muncile iadului, blestem, afurisenie. **2.** (*lit.*) exclamație injurioasă de enervare; **enfer et ~!** Fir-ar să fie!

damné, **~e I.** *adj. s.m.f.* **1.** (om) damnat, osândit la chinurile iadului, blestemat, afurisit; **les supplices des ~s** chinurile celor damnați. **2.** (*fam.*, *în expr.*) **souffrir comme un ~** a suferi ca un câine; a trece prin chinurile iadului. **II.** *adj.* **1.** (*fam.*) blestemat, afurisit, păcătos; **cette ~e grippe!** Gripa asta blestemată! **2.** (*în expr.*) **être l'âme ~e de qqn.** a fi devotat trup și suflet cuiva; a se supune / a asculta fără a crâcni.

damner I. *v.t.* (*rel.*) a osândi la chinurile iadului. **2.** (*fam.*, *în expr.*) **faire ~ qqn.** a scoate pe cineva din sărite; **Dieu me damne!** Să mă trăsnească Dumnezeu!; Să-mi sară ochii! **II.** *v.r.* **1.** (*rel.*) a se expune osândei veșnice. **2.** (*fam.*, *în expr.*) **se ~ pour qqn.** a face orice pentru cineva; a sări și în foc / a mânca foc pentru cineva; a trece prin foc și apă pentru cineva / de dragul cuiva.

damoiseau *s.m.* **1.** (*ist.*) gentilom care n-a fost făcut cavaler. **2.** (*fam. glumeț*) tânăr galant, coconaș, domnișor.

damoiselle *s.f.* (*ist.*) nobilă tânără.

dan *s.m.* la judo, unul din cele zece grade superioare.

danaïde *s.f.* (*entom.*) fluture de zi din Africa, cu aripi viu colorate.

dancing *s.m.* (*angl.*) dancing, local de dans.

dandin *s.m.* (*fam.*, *înv.*) nătăfleț, prostănac.

dandinant, **~e** *adj.* care se leagănă, se balansează; legănat; **une allure ~e** un mers legănat.

dandinement *s.m.* legănat, legănare, balansare a corpului; **le ~ des canards** mersul legănat al rațelor.

dandiner I. *v.i.* (*rar*) a merge unduindu-și trupul. **II.** *v.r.* a se mișca de pe un picior pe altul; **il répondait au professeur en se dandinant d'un pied sur l'autre** răspundea profesorului mișcându-se de pe un picior pe altul.

dandinette *s.f.* (*pesc.*) tehnică de pescuit în care undița este mișcată mereu.

dandy *s.m.* **1.** (*ist.*) nume dat în Marea Britanie tinerilor eleganți din înalta societate. **2.** dandi; filfizon; fante.

dandysme *s.m.* **1.** ideal estetic la tinerii eleganți / din înalta societate britanică. **2.** dandism, ținută de dandi.

danger *s.m.* **1.** pericol, primejdie; **être en** ~ a se afla în primejdie; ~ **de mort** pericol de moarte; **courir un** ~ a fi amenințat de o primejdie, a se expune unui pericol; **il est hors de** ~ e în afară de orice pericol. **2.** (*fam.*, *în expr.*) **il n'y a pas de** ~ **que** nici o grijă; nu ne paște primejdia; **tu crois qu'il viendra nous aider? pas de** ~ crezi că va veni să ne ajute? nu ne paște primejdia asta.

dangereusement *adv.* **1.** (în mod) periculos, primejdios; **il conduit** ~ conduce automobilul într-un mod primejdios. **2.** (foarte) grav; **être** ~ **malade** a fi (foarte) grav bolnav.

dangereux, **-euse** *adj.* periculos, primejdios; **maladie ~euse** boală primejdioasă; **bandit** ~ bandit periculos.

dangerosité *s.f.* (*psihol.*) periculozitate; **la** ~ **d'un psychopathe** periculozitatea, caracterul periculos al unui psihopat.

danien, **~ne** *adj.*, *s.m.* (*geol.*) danian, ultimul etaj al cretacicului.

danio *s.m.* (*iht.*) specie de pește ornamental din India (*Danio rerio*).

1. danois ~e *adj.* danez, din Danemarca. **II.** *s.m.* **1.** limba daneză. **2.** câine dog.

2. Danois, ~e *s.m.f.* danez, locuitor din Danemarca.

dans *prep.* **1.** (*referitor la spațiu*) în, într-un, într-o; **être** ~ **la cuisine** a fi în bucătărie; **mettre du vin** ~ **un verre** a pune vin într-un pahar; **j'ai lu cette nouvelle** ~ **un journal** am citit această veste într-un ziar; **monter** ~ **un taxi** a urca într-un taxi. **2.** (*referitor la timp*) în, peste, după; ~ **mon enfance** în copilăria mea; ~ **trois ans** peste trei ani; ~ **les années de la guerre** în anii războiului; **il est** ~ **sa vingtième année** e în al douăzecilea an de viață; ~ **l'attente de vous lire** în așteptarea scrisorii dumneavoastră. **3.** (*referitor la o stare, la felul de a fi*) în; **être** ~ **la force de l'âge** a fi în puterea vârstei; **tomber** ~ **la misère** a ajunge la sapă de lemn. **4.** (*referitor la exprimarea unei aproximații*) cam, circa, aproximativ; **ce manteau va chercher** ~ **les vingt mille francs** acest mantou costă cam douăzeci de mii de franci. **5.** pe; **les enfants jouent** ~ **la rue** copiii se joacă pe stradă. **6.** (*referitor la o tendință, intenție*) în; **recherches** ~ **l'intérêt des familles** cercetări în interesul familiilor.

dansable *adj.* care poate fi dansat.

dansant, **~e** *adj.* **1.** dansant, cu dans; **soirée ~e** serată dansantă / cu dans. **2.** (*despre melodii*) antrenant, care antrenează la dans; **musique ~e** muzică antrenantă (pentru dans).

danse *s.f.* dans, joc; ~ **classique** dans clasic; ~ **folklorique** joc popular; **entrer en / dans la** ~ **a.** a intra în joc; **b.** (*fig.*) a intra în horă / în joc; a se angaja (într-o acțiune); **vu la situation trouble de la région, ce pays va entrer dans la** ~ având în vedere situația tulbure din regiune, această țară va intra în joc / se va angaja; **ouvrir la** ~ a începe dansul; **piste de** ~ pistă / ring de dans. **2.** muzică de dans; **les ~s norvégiennes de Grieg** dansurile norvegiene de Grieg. **3.** fel de a dansa; **avoir une** ~ **légère** a dansa cu ușurință. **4.** (*fig.*, *pop.*) **a.** critică, săpuneală, perdaf; **donner une** ~ **à qqn.** a. a trage un perdaf / o săpuneală cuiva; **b.** a trage o chelfăneală cuiva. **5.** (*în expr.*) **mener la** ~ a conduce o afacere, o întreprindere; (*med.*) ~ **de Saint-Guy** boală infecțioasă la copii.

danser I. *v.i.* **1.** a dansa, a juca; **les jeunes aiment** ~ tinerilor le place să danseze; **apprendre à** ~ a învăța să dansezi; (*prov.*) **le chat parti, les souris dansent** când pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă; ~ **sur une musique** a dansa după o muzică; (*înv.*) **air à** ~ melodie de dans; ~ **sur la corde** a merge pe sârmă, a face echilibristică. **2.** (*fig.*) a dansa, a se mișca, a pluti, a se agita; **les flammes dansent dans la cheminée** flăcările dansează în cămin; **la barque danse sur les vagues** barca plutește pe valuri. **3.** (*în expr.*) ~ **devant le buffet** a nu avea nimic de mâncare; ~ **sur la corde raide a.** a fi la ananghie / la strâmtoare; **b.** a o păți; a o băga pe mânecă; a o sfecli; **c.** a nu mai putea răbda o situație; a-i ajunge cuiva cuțitul la os; **ne pas savoir sur quel pied** ~ a da din colț în colț; a nu mai ști încotro s-o apuci; **faire** ~ **l'anse du panier** a fura de la coșniță; a încărca socoteala la piață; **faire** ~ **la couverte à qqn.** a trage pe cineva pe sfoară; **faire** ~ **les écus** a arunca banii pe fereastră. **II.** *v.t.* **1.** a dansa, a juca; ~ **le rock** a dansa rock. **2.** (*în expr.*) (*pop.*) **la** ~ a încasa o mamă de bătaie / o chelfăneală; ~ **la branle du loup** a fi ușuratic; a sări pârleazul; a sparge nuca; ~ **la danse du bide / du ventre** a fi lihnit de foame; a i se lungi urechile de foame; ~ **la sarabande** a face scandal / tărăboi / tam-tam; a se umfla în bojoci; (*arg.*) ~ **la malaisée** a încasa o chelfăneală; a lua un caftan.

danseur, **-euse** *s.m.f.* **1.** dansator; **être bon** ~ a fi un bun dansator. **2.** (*în expr.*) ~ **de corde** echilibrist, acrobat pe sârmă; **danseuse étoile** primă balerină; (*sport*) **en danseuse** poziția unui ciclist care pedalează în picioare, fără să fie așezat în șa.

dansotter *v.i.* (*fam.*) a nu se pricepe la dans, a țopăi, a dansa prost.

dantesque *adj.* dantesc, caracteristic lui Dante.

danubien, **~ne I.** *adj.* danubian, dunărean. **II.** *s.m.* (*preist.*) facies cultural neolitic din Europa centrală.

daphné *s.m.* (*bot.*) tulichină, piperul-lupului (*Daphne mezereum*).

daphnie *s.f.* (*zool.*) dafnie, specie de crustaceu branhiopod.

d'après v. **après**.

daraise *s.f.* (*tehn.*) deversor al unui iaz.

darbouka *s.m.* v. **derbouka**.

darce *s.f.* v. **darse**.

dard *s.m.* **1.** (*ist.*) dardă, suliță scurtă de aruncat. **2.** ac (la unele insecte); **le** ~ **de la guêpe** acul viespei. **3.** limba (inofensivă a) șarpelui. **4.** ramură scurtă de păr sau de măr cu fructe. **5.** (*bot.*) pistil. **6.** seceră mică de grădină. **7.** (*arhit.*) ornament în formă de lance care desparte ovele. **8.** (*iht.*) specie de crap. **9.** (*fig.*) săgeată, împunsătură; **les ~s de la calomnie** săgețile calomniei. **10.** (*în expr.*) **filer comme un** ~ a pleca ca din pușcă; a porni săgeată / glonț.

darder I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a lovi, a străpunge cu darda, a săgeta; ~ **une baleine** a străpunge cu darda o balenă; **2.** a arunca, a lansa, a zvârli; ~ **un javelot** a arunca o suliță; ~ **son regard sur qqn.** a arunca o privire insistentă asupra cuiva. **II.** *v.i.* a săgeta, a produce o durere vie, a arde; **les rayons du soleil dardent** razele soarelui ard.
dardillon *s.m.* **1.** dardă mică. **2.** vârful cârligului undiței.
dare-dare *adv.* (*fam.*) în fuga mare, degrabă.
dari *s.m.* (*lingv.*) limba oficială din Afganistan (derivată din persană).
dariole *s.f.* (*culinar*) tartă cu cremă.
dariolet, ~te *s.m.f.* (*înv.*) codoș, intermediar.
darique *s.f.* (*ist.*) monedă de aur la vechii perși.
darne *s.f.* (*culinar*) felie de pește.
daron *s.m.* *(arg.)* **1.** șef, grangur, ștab, mahăr, barosan. **2.** tată, părinte, babacu', bătrânu'. **3.** ~ **de la raille/ de la rousse** prefect de poliție.
darse, **darce** *s.f.* (*mar.*) bazin deschis într-un port.
dartre *s.f.* **1.** (*med.*) pecingine. **2.** (*vet.*) leziune cutanată a bovinelor. **3.** (*metal.*) rugozitate la suprafața unei piese.
dartreux, -euse I. *adj.* (*med.*) pecinginos, care are pecingine, cu pecingine; **dermatose dartreuse** dermatoză pecinginoasă. **II.** *s.m.f.* persoană care are pecingine.
dartrier *s.m.* (*bot.*) numele unor plante folosite ca tratament împotriva pecinginei.
darwinien, ~ne *adj.* darvinist, referitor la darvinism.
darwinisme *s.m.* darvinism.
darwiniste *s.m.f.* darvinist, adept al darvinismului.
dasyciadales *s.f. pl.* (*bot.*) specie de alge verzi din mările calde.
dasyure *s.m.* (*zool.*) specie de marsupial cu coadă păroasă originar din Australia.
datable *adj.* care se poate data; **fossile** ~ fosilă care se poate data, căreia i se poate atribui o dată.
datage *s.m.* datare; ~ **d'un acte** datare a unui act.
datation *s.f.* **1.** datare; indicare a unei date; ~ **d'un acte** datare a unui act. **2.** datare; atribuire a unei date; ~ **d'un fossile** datare a unei fosile.
datcha *s.f.* casă de țară rusească.
date *s.f.* **1.** dată; **la ~ d'un acte** data unui act; ~ **de naissance** data nașterii; **fixer la ~ des élections** a fixa data alegerilor; **de nouvelle** ~ de dată recentă; de curând. **2.** (*în expr.*) **amitié de longue** ~ prietenie veche; **un ami de fraîche** ~ un prieten nou, recent; **prendre** ~ a fixa o întâlnire; **être le premier en** ~ a avea prioritate / întâietate; **faire** ~ a marca un moment important, a face epocă.
dater I. *v.t.* a data; ~ **une lettre** a data o scrisoare, a pune data pe o scrisoare. **II.** *v.i.* **1.** a data din, de la; **ce monument date du XVIII-ème siècle** acest monument datează din sec. XVIII. **2.** a face epocă; a marca un moment; **cette invention datera dans l'histoire de la science** această invenție va rămâne / va marca un moment în istoria științei. **3.** a data, a se învechi; a se demoda; **cette manière d'écrire date** acest mod de a scrie este demodat / învechit. **4.** (*în expr.*) **à ~ de** începând cu / din; **à ~ de ce jour, il n'a plus téléphoné** începând cu acea zi n-a mai telefonat; **leur amitié date de loin** prietenia lor durează de mult. **5.** *(pop.)* a îmbătrâni.
daterie *s.f.* (*bis. catol. sec.XV*) birou de înregistrare din cancelaria pontificală.
dateur I. *s.m.* **1.** aparat pentru imprimarea unei date. **2.** dispozitiv care indică data pe cadranul unui ceas. **II.** *adj. m.* pentru datare; **timbre** ~ timbru pentru datare.
datif, -ive I. *adj.* (*jur.*) dat, desemnat, numit (pe cale juridică); **tuteur** ~ tutore numit. **II.** *s.m.* (*gram.*) cazul dativ.
dation *s.f.* **1.** (*jur.*) desemnare, numire (pe cale juridică); ~ **de conseil judiciaire** desemnare de către consiliul judiciar. **2.** (*jur.*, *în expr.*) ~ **en paiement** achitarea unei obligații prin înlocuirea unei prestații cu alta.
datte *s.f.* **1.** (*bot.*) curmală. **2.** (*arg.*) nimic; **ne pas en faire ficher une** ~ a tăia frunză la câini; a nu face nimic; (*arg.*, *în expr.*) **c'est comme des ~s** e imposibil.
dattier *s.m.* (*bot.*) curmal (*Phoenix dactilifera*).
datura *s.m. invar.* (*bot.*) ciumăfaie, laur (*Datura stramonium*).
daube *s.f.* **1.** (*culinar*) fierberea înăbușită a cărnii. **2.** carne înăbușită; **une ~ de bœuf** carne de vacă înăbușită. **3.** (*arg.*) lucru / persoană fără valoare. **4.** *(arg.)* turnător, informator.
dauber I. *v.t.* **1.** (*lit.*) a denigra, a bârfi. **2.** (*culinar*) a fierbe carnea înăbușit. **3.** (*înv.*) a zeflemesi, a lua pe cineva în râs; ~ **(sur) qqn.** **a.** a-și bate joc de cineva; a lua pe cineva în balon / în tărbacă; **b.** a vorbi de rău pe cineva.
daubeur, -euse *s.m.f.*, *adj.* **1.** (*fam.*) zeflemist. **2.** (*tehn.*) ucenic al fierarului.
1. dauphin *s.m.* (*zool.*) delfin, porc-de-mare (*Delphinus*).
2. dauphin *s.m.* **1.** (*ist.*) delfin, prinț moștenitor (în Franța). **2.** succesor desemnat al unei personalități importante. **3.** partea inferioară a unui burlan prin care se scurg apele de ploaie la rigolă.
1. dauphine *s.f.* **1.** (*bot.*) varietate de pară. **2.** (*bot.*) varietate de renglotă. **3.** (*bot.*) varietate de lăptucă.
2. dauphine *s.f.* (*ist.*) soția prințului moștenitor al Franței.
dauphinelle *s.f.* (*bot.*) surguci, ciocănaș, nemțișor-de-grădină (*Delphinium ajacis*).
dauphinois, ~e I. *adj.* **1.** din provincia franceză Dauphiné. **2.** (*culinar*, *în expr.*) **gratin** ~ cartofi gratinați cu lapte, ou și brânză. **II.** *s.m.* ansamblul dialectelor romanice din provincia Dauphiné.
daurade, dorade *s.f.* (*iht.*) doradă, pește cu reflexii aurii sau argintii (*Sparus auratus*).
davantage *adv.* mai mult, în plus; **travailler** ~ a munci mai mult; **je ne m'attarderai pas ~ sur cette question** nu voi insista mai mult asupra acestei chestiuni.
davier *s.m.* **1.** clește pentru extracții dentare; instrument de chirurgie. **2.** unealtă de tâmplar sau dulgher.
dazibao (*pl.* **dazibaos**) *s.m.* (*chin.*) ziar de perete chinez.

de (cu *art. hot. m. sg.* se contractă **du**; cu *art. hot. pl.* se contractă **des**; **d'** în fața unei vocale sau a unui **h** mut) **I.** *prep.* (*exprimă locul*) de, de la, din, dintr-un, dintr-o; **venir ~ Lyon** a veni de la Lyon; **revenir ~ Paris** a se întoarce de la Paris; **je vous téléphone ~ Reims** vă telefonez din Reims; **~ la cave au grenier** de jos în sus, în întregime; **il est originaire d'une petite ville de province** este de baștină dintr-un orășel de provincie. **2.** (*exprimă timpul*) de, din, de pe, din timpul; **du matin au soir** de dimineață până seara; **se lever ~ bonne heure** a se scula de dimineață, devreme; **il travaille ~ nuit** muncește de noapte, în timpul nopții, noaptea; **~ jour en jour** din zi în zi; pe zi ce trece; **~ tout temps** demult, de când lumea; **une guerre ~ cinq ans** un război de cinci ani; **du temps de ma grand-mère** de pe vremea bunicii. **3.** (*exprimă posesia, apartenența, proveniența, conținutul*) de, de la, cu, a lui, al lui; **le livre ~ Jacques** cartea lui Jacques; **j'ai reçu une lettre ~ Gérard** am primit o scrisoare de la Gérard; **le fils ~ Robert** fiul lui Robert. **4.** (*exprimă cauza, mijlocul, modul, instrumentul*) de, cu, de către, din cauza, din, după; **armé d'une mitrailleuse** înarmat cu o mitralieră; **un serrement ~ main** o strângere de mână; **~ l'avis ~ tous** după părerea tuturor; **être puni ~ ses fautes** a fi pedepsit din cauza greșelilor sale; **mourir ~ faim** a muri de foame; **bondir ~ joie** a sări în sus de bucurie; **être aimé ~ ses amis** a fi iubit de (către) prieteni; **partir du pied droit** a călca cu dreptul; **frapper ~ la main** a iovi cu mâna; **citer ~ mémoire** a cita din memorie; **rire ~ bon cœur** a râde din toată inima / cu poftă; **suivre des yeux** a urmări din priviri; **être vu ~ tous** a fi văzut de toată lumea; **manger ~ bon appétit**, a mânca cu poftă. **5.** (*exprimă calitatea, originea, natura, scopul, caracteristica, specificul, materia*) de, din; **un tissu ~ soie** o țesătură de mătase; **un violoniste ~ génie** un violonist de geniu; **une tasse ~ porcelaine** o ceașcă din porțelan; **une colonne ~ marbre** o coloană de marmură; **une maison ~ campagne** o casă de țară; **acte ~ vente** act de vânzare; **un homme ~ rien** un om de nimic; **le vent ~ midi** vântul din sud; **pâte d'amandes** pastă de migdale; **marmelade ~ prunes** magiun de prune. **6.** (*exprimă profesia, condiția, categoria, specia, destinația*) de; pentru; **un marchand ~ vin** un negustor de vinuri; **un garçon ~ magasin** un băiat de prăvălie; **un homme ~ lettres** un om de litere, un literat; **un professeur de philosophie** un profesor de filozofie; **un chien ~ race** un câine de rasă; **une salle ~ spectacle** o sală de / pentru spectacole; **une robe ~ soir** o rochie de seară; **couteau ~ cuisine** cuțit de bucătărie. **7.** (*exprimă cantitatea, valoarea, dimensiunile, măsura, capacitatea, vârsta*) de, cu; **un navire ~ cent mètres** un vapor de o sută de metri; **un tonneau ~ cinquante litres** un butoi de cincizeci de litri; **une maison ~ cent mille francs** o casă de o sută de mii de franci; **un enfant ~ trois ans** un copil de trei ani; **une bouteille ~ vin** o sticlă de / cu vin; **une population ~ cent mille âmes** o populație de o sută de mii de suflete; **avancer d'un pas** a înainta cu un pas; **une tasse ~ café** o ceașcă de cafea. **8.** (*în construcția unor verbe*) de, pe, drept; **médire ~ qqn.** a vorbi de rău de / pe cineva; **manquer ~ moyens d'agir** a fi lipsit de mijloace de acțiune; **traiter qqn. ~ malhonnête** a trata pe cineva de / drept necinstit; **qualifier un auteur ~ plagiaire** a califica pe un autor drept plagiator. **9.** (*în fața unor adjective, adverbe, pronume nehotărâte etc. nu se traduce*) **rien d'intéressant** nimic interesant; **quelque chose ~ beau** ceva frumos; **quelqu'un ~ bien** cineva / un om bine; **rien ~ plus** nimic mai mult. **10.** (*în fața unor infinitive*) să; cu; **il est bon d'agir, ~ ne pas rester les bras croisés** e bine să acționăm, să nu stăm cu brațele încrucișate; **je vous propose ~ faire un petit tour** vă propun să facem o mică plimbare; **et lui ~ répondre** iar el a răspuns; **cessez ~ pleurer** încetează cu plânsul. **11.** (*particulă de noblețe*) **Henry ~ Montherlant**; **le duc ~ Richelieu** ducele de Richelieu. **12.** (*formează genitivul; nu se traduce*) **le livre du professeur** cartea profesorului; **le diplôme ~ l'ingénieur** diploma inginerului. **13.** (*introduce o apoziție; nu se traduce*) **la viile ~ Rome** orașul Roma; **une chienne ~ vie** o viață nenorocită. **14.** (*cu funcție de art. nehot. când subst. este precedat de adj.; nu se traduce*) **de beaux paysages** peisaje frumoase; **de grands projets** proiecte mari. **15.** (*în expr.*) **~ jour** în timpul zilei; **~ bouche à oreille** în mod confidențial; **~ cette manière** astfel; în felul acesta; **~ mal en pis** din ce în ce mai rău; **~ son vivant** în timpul vieții. **II.** *art. partitiv (nu se traduce)* **boire du vin** a bea vin; **manger du pain** a mânca pâine; **écouter du Brahms a** asculta (muzică de) Brahms.

1. dé *s.m.* **1.** zar; **lancer les ~s** a arunca zarurile; **~s pipés** zaruri trucate. **2.** (jocul) domino. **3.** cubuleț dintr-o materie oarecare; **des ~s de viande** cubulețe de carne. **4.** fiecare din părțile unui vitraliu. **5.** (*arhit.*) partea cubică a unui piedestal. **6.** (*în expr.*) **un coup de ~ (s)** o afacere hazardată, primejdioasă; **avoir / tenir le ~ a.** a dirija conversația; **b.** a avea rolul principal într-o împrejurare; a fi stăpân pe situație; **à vous le ~** e rândul dumneavoastră; **faire quitter le ~ à qqn.** a face pe cineva să dea înapoi, să renunțe; **les ~s sont jetés** zarurile au fost aruncate; fie ce-o fi; **rompre le ~ à qqn.** a strica planurile cuiva; **flatter le ~** a îndulci pilula; (*pop.*) **passer/lâcher les ~s** a fi conciliant, a renunța.

2. dé *s.m.* degetar.

dead-heat *s.m.* (*angl.*, *hipism*) sosirea simultană a doi sau a mai multor concurenți.

deal *s.m.* (*angl.*) vânzare de droguri.

dealer *s.m.* (*angl.*) traficant de droguri.

déambulation *s.f.* (*rar*) mers, plimbare.

déambulatoire *s.m.* (*arhit.*) galerie de trecere între cor și absidă (la bisericile gotice).

déambuler *v.i.* a merge fără o țintă precisă, a se plimba.

deb I *s.f.* (*abrev.*) (*fam.*) debutantă, începătoare. **II** *s.m.* *(pop.)* debil, firav, sfrijit.

débâcher I. *v.t.* a scoate prelata; ~ **une voiture** a scoate prelata unui automobil. **II.** *v.i.* (*pop.*) a pleca, a-și lua catrafusele, a se muta (despre actori de bâlci).
débâclage *s.m.* (*mar.*) degajarea accesului în port.
débâcle *s.f.* **1.** dezgheț; zăpor; **2.** (*fig.*) prăbușire; dezastru; ~ **financière** prăbușire financiară. **3.** (*mil.*) derută, învălmășeală, debandadă (survenită în urma unei înfrângeri); **la ~ d'une armée vaincue** deruta unei armate învinse.
débâclement *s.m.* (*mar.*) degajarea accesului în port.
débâcler I. *v.t.* **1.** (*mar.*) a degaja accesul în port. **2.** a deschide ceea ce era zăvorât, închis, blocat; a degaja; ~ **une porte** a deschide / a degaja o ușă blocată. **II.** *v.i.* (*despre ape*) a se dezgheța; **rivière qui débâcle** râu care se dezgheață.
débâcleuse *s.f.* *(arg.)* moașă
débagoule *s.f.* (*pop.*, *în expr.*) **tortiller de la ~** a pălăvrăgi, a sporovăi, a melița, a îndruga verzi și uscate.
débagouler I. *v.i.* (*pop.*, *înv.*) a voma, a vărsa, a borî. **II.** *v.t.* **1.** (*pop.*, *în expr.*) ~ **des injures** a vărsa un potop de injurii. **2.** (*pop.*) a sporovăi, a trăncăni.
débâillonner *v.t.* **1.** a scoate un căluș (din gura cuiva), a dezlega pe cineva; **2.** (*fig.*) a reda libertatea cuvântului; ~ **la presse** a reda libertatea presei.
déballage *s.m.* **1.** despachetare. **2.** etalare a mărfurilor; comerț cu aceste mărfuri. **3.** desfacere la prețuri reduse. **4.** (*fam.*) confesiune indiscretă. **5.** (*pop.*, *în expr.*) **au ~** fără machiaj, în mod natural; **vaut mieux pas la voir au ~** mai bine să n-o vezi (cum arată) nemachiată.
déballer I. *v.t.* **1.** a despacheta. **2.** a etala, a expune mărfuri; ~ **des ustensiles de cuisine** a etala ustensile de bucătărie. **3.** (*fig.*, *fam.*) a etala, a expune; ~ **ses sentiments** a-și etala sentimentele. **4.** *(în expr.)* ~ **sa marchandise** a arăta de ce este în stare / ce-i poate pielea; *(pop.)* ~ **ses outils a.** a se dezbrăca; **b.** a face mărturisiri; (*pop.*) ~ **le jars** a vorbi în argou. **II.** *v.i.* (*fam.*) a-și da drumul la gură; a mărturisi; a spune tot; **allez, déballe** hai, spune tot, dă-i drumul.
déballeur, -euse *s.m.f.* lucrător care desface, despachetează mărfuri.
déballonner *v.r.* (*fam.*, *peior.*) a se dezumfla, a da înapoi, a-și pierde curajul; **à la dernière minute, il s'est déballonné** în ultima clipă, a dat înapoi.
débalourder *v.t.* (*mec.*) a înlătura dezechilibrul / bătaia unei piese în mișcare circulară.
débandade *s.f.* debandadă, neorânduială, dezordine; **à la ~** în dezordine, în confuzie.
débandant, ~e *adj.* (*arg.*) **1.** neatrăgător. **2.** neinteresant.
débander I. *v.t.* **1.** a dezlega, a desface (o legătură); ~ **une plaie** *a* desface bandajul unei răni. **2.** a destinde, a slăbi; ~ **un arc** a destinde un arc. **3.** (*în expr.*) ~ **les yeux de qqn.** a deschide ochii cuiva; **sans ~** continuu, fără întrerupere. **II.** *v.r.* (*despre armate, înv.*) a se dispersa, **a se împrăștia**; **l'armée s'est débandée dès le début de la bataille** armata s-a împrăștiat încă de la începutul bătăliei.
débanquer *v.t.* **1.** (*la jocuri de noroc*) a câștiga tot ce e pe masă, a face banca să sară. **2.** (*mar.*) a părăsi un banc de pești după pescuit. **3.** a demonta banchetele unei ambarcații.
débaptiser *v.t.* a schimba numele; ~ **une rue** a schimba numele unei străzi.
débarbot, **débardot** *s.m.* (*arg.*) avocat al apărării.
débarboter *v.r.* (*arg.*) a ieși din încurcătură, a se descurca, a ieși basma curată.
débarbouillage *s.m.* spălat pe față.
débarbouiller I. *v.t.* **1.** a spăla fața (cuiva); ~ **un enfant** a spăla fața unui copil. **2.** (*arg.*) a ucide. **II.** *v.r.* **1.** a se spăla pe față; a se spăla sumar. **2.** (*fig.*, *fam.*) a se descurca, a ieși din încurcătură, a ieși cu fața curată; **débarbouille-toi comme tu peux** descurcă-te cum poți.
débarbouillette *s.f.* (*Canada*) prosop mic pătrat de toaletă.
débarcadère *s.m.* debarcader.
débardage *s.m.* **1.** (*mar.*) descărcare a navei la chei. **2.** corhănire, transportare a buștenilor de la locul de fasonare până la locul de încărcare.
débarder *v.t.* **1.** (*mar.*) a descărca nava la chei. **2.** a transporta buștenii fasonați la locul de încărcare.
débardeur *s.m.* **1.** docher. **2.** lucrător care transportă (lemn, piatră). **3.** tricou scurt fără mâneci.
débarqué, ~e *s.m.f.* **1.** *adj.* **1.** (*fam.*) nou-venit, străin.
débarquement *s.m.* **1.** descărcare; **quai de ~** chei de descărcare. **2.** debarcader (pentru persoane); **il a été accueilli à son ~** a fost întâmpinat la debarcader. **3.** (*fig.*) debarcare, revocare a unei persoane; ~ **d'un préfet** revocare a unui prefect. **4.** (*mil.*) debarcare de trupe; **le ~ des alliés sur les côtes normandes** debarcarea aliaților pe coastele normande.
débarquer I. *v.t.* **1.** a debarca, a descărca; ~ **des marchandises, des passagers** a descărca mărfuri, călători. **2.** (*mar.*) a scoate de pe listă un membru al echipajului. **3.** (*mil.*) a scoate, a da jos, a face să iasă dintr-un vehicol; **l'ordre de ~ les militaires de l'auto** ordinul de a da jos militarii din mașină. **4.** (*fig.*, *fam.*) a scăpa de, a se debarasa, a se descotorosi de; ~ **un préfet** a se debarasa de un prefect, a-l da jos. **II.** *v.i.* **1.** a debarca; **les passagers ont débarqué** pasagerii au debarcat. **2.** (*fam.*) a sosi / a pica pe neașteptate (la cineva); **il a débarqué chez nous à l'improviste** ne-a sosit / picat pe neașteptate. **3.** (*fam.*) a nu fi la curent; **il ne sait pas la nouvelle, il débarque** nu a aflat vestea, nu e la curent, habar n-are, vorbește aiurea.
débarras *s.m.* **1.** (*fam.*) scăpare, ușurare. **2.** debara, anexă într-o locuință; **elle range les torchons et les balais dans le ~** așază cârpele și măturile în debara. **3.** (*în expr.*) **le voilà enfin parti, bon ~!** a plecat în sfârșit, drum bun, cale bătută.
débarrasser I. *v.t.* **1.** a debarasa, a elibera, a scoate; ~ **une pièce** a debarasa o cameră, a scoate din ea ceea ce prisosește; ~ **la table** a strânge masa (de tacâmuri etc.); **débarrasser qqn. de son manteau** a scoate mantoul cuiva. **2.** (*fam.*, *în expr.*) ~ **le plancher** a pleca, a-și lua tălpășița / valea, a spăla putina; **débarrassez-moi le plancher!** Șterge-o! Caută-mă pe afară! (*pop.*) Hai să-ți văd mersul!

(*iron.*) **des voleurs l'ont débarrassé de son argent** niște hoți l-au ușurat de bani; **débarrassez-moi de votre présence** Scutește-mă de prezența dumitale! **II.** *v.r.* **1.** a se debarasa de, a-și scoate; **il se débarrassa de son pardessus** și-a scos pardesiul. **2.** a se dezbăra / dezvăța; **se ~ d'une mauvaise habitude** a se dezbăra de un obicei prost; (*fig.*) a scăpa de cineva; **se ~ d'un raseur** a scăpa de un pisălog.

débarrer *v.t.* (*în expr.*) **1.** a scoate o bară. **2.** (*text.*) **~ une étoffe** a înlătura defectele dintr-o stofă.

débarreur *s.m.* (*text.*) lucrător care înlătură defectele unei țesături.

débarricader *v.t.* a ridica / a înlătura baricadele.

débat *s.m.* **1.** discuție, dezbatere; **un ~ animé** o discuție animată. **2.** conflict (moral, psihologic); **être en proie à un ~ intérieur** a fi pradă unui conflict de conștiință. **3.** (*la pl.*, *jur.*, *pol.*) dezbateri; **~ parlementaires** dezbateri parlamentare.

débâter *v.t.* a scoate samarul de pe măgar.

débâtir *v.t.* (*croit.*) a descoase, a scoate batirul; **~ une robe** a descoase o rochie.

débattre I. *v.t.* a dezbate, a discuta, a trata; **~ une affaire** a dezbate o afacere; **~ un problème** a dezbate o problemă. **II.** *v.i.* a discuta (în contradictoriu) despre ceva; **~ sur / de qqch.** a discuta despre ceva. **III. 1.** *v.r.* a se zbate; **le poisson pris se débat** peștele prins se zbate; (*fig.*) **se ~ avec ses soucis quotidiens** a se zbate, a se lupta cu grijile zilnice. **2.** (*în expr.*) **se ~ comme un forcené** a se zvârcoli ca în gură de șarpe.

débattu, ~e *adj.* (*despre afaceri, probleme*) dezbătut, discutat.

débattue *s.f.* (*Elveția*) degerare a buricului degetelor.

débauchage *s.m.* **1.** ademenire a unui lucrător să-și părăsească locul de muncă pentru a se angaja în altă parte. 2. concediere a unui lucrător de către patron din lipsă de lucru. **3.** întrerupere a muncii pentru distracții. **4.** (*înv.*) destrăbălare; dezmăț.

débauche *s.f.* **1.** dezmăț, desfrâu, depravare, corupție, destrăbălare, stricăciune, decădere; **vivre dans la ~** a trăi în desfrâu. **2.** exces, abundență, bogăție, profuziune; **il raconte le film avec une ~ de détails** povestește filmul cu o mare bogăție de amănunte.

débauché, ~e *adj. s.m.f.* dezmățat, desfrânat, depravat, destrăbălat, stricat, corupt.

débaucher I. *v.t.* **1.** a ademeni pe un lucrător să-și părăsească locul de muncă pentru a fi angajat în altă parte. **2.** a concedia lucrătorii din lipsă de lucru. **3.** (*înv.*) a antrena pe cineva la desfrâu; a corupe, a strica, a vicia. **4.** a lua pe cineva de la lucru pentru a-l distra, (*ir.*) a-l destrăbăla; **je vous débauche, allons au théâtre** te destrăbălez, hai la teatru. **II.** *v.r.* **1.** a se abate de la datorie. **2.** a se destrăbăla; (*ir.*) **aujourd'hui je me débauche, je vais au cinéma** astăzi mă destrăbălez, mă duc la cinema.

débaucheur, -euse *s.m.f.* (*înv.*) corupător.

deb, dèbe *adj. s.m.f.* (*pop.*) debil mintal.

débectant *adj.* (*pop.*) dezgustător, scârbos.

débecter, débéqueter, débecqueter I. *v.t.* (*pop.*) a dezgusta, a scârbi; **il me débecte, ce type** mă dezgustă tipul ăsta. **II.** *v.r.* *(pop.)* a se plictisi, a se bate de muște.

débenzolage *s.m.* (*tehn.*) extragere a benzolului din gazul de huilă.

débenzoler *v.t.* (*tehn.*) a extrage benzolul din gazul de huilă.

débet *s.m.* (*fin.*) rest de plată; (*în expr.*) **être en ~** a fi dator (un rest de plată), a nu-și fi achitat în întregime datoria.

débile I. *adj. s.m.f.* **1.** debil, plăpând, slab, firav, lipsit de vlagă; **un enfant ~** un copil plăpând; **un vieillard ~** un bătrân lipsit de vlagă. **2.** (*fam.*) stupid, idiot; **une histoire complètement ~** o poveste absolut stupidă. **3.** *(fam.)* nebun, țicnit, sonat, scrântit, sărit de pe fix. **II.** *s.m.* (*med.*, *în expr.*) **un ~ mental** un debil mintal.

débilement *adv.* (în mod) debil, plăpând, fără vlagă.

débilitant, ~e *adj.* **1.** care slăbește puterile. **2.** (*fig.*) deprimant; **un climat ~** o atmosferă deprimantă.

débilité *s.f.* **1.** debilitate, slăbiciune; (*med.*) **~ mentale** debilitate mentală. **2.** (*fam.*) stupiditate, prostie.

débiliter *v.t.*, *v.r.* a (se) debilita, a slăbi.

débillarder *v.t.* a tăia, a ciopli un lemn sau o piatră pentru a-i da o formă curbă.

débinage *s.m.* (*pop.*, *înv.*) defăimare, bârfă, denigrare.

débine *s.f.* (*pop.*) **1.** mizerie; **être dans la ~** a trăi în mizerie. **2.** (*pop.*)derută, înfrângere militară; **la grande ~ de juin 40** marea derută din iunie 1940 (în Franța).

débiner I. *v.t.* (*pop.*) a defăima, a denigra, a bârfi; **il n'arrête de ~ ses concurrents** nu încetează de a-și bârfi concurenții; (*arg.*) **~ le truc a.** a vinde pontul; **b.** a face mărturisiri, a-și denunța complicii; **II.** *v.r.* (*pop.*) **1.** a pleca, a o șterge, a spăla putina; **débine-toi** șterge-o; ia-o din loc; mână măgarul; plimbă ursul.

débineur, -euse *s.m.f.* (*pop.*) bârfitor.

débirentier, -ère *s.m.f.* (*jur.*) debitor al unei rente.

1. débit *s.m.* (*fin.*) **1.** debit, datorie; **porter une dépense au ~ de qqn.** a trece o cheltuială în contul cuiva. **2.** parte a unui cont în care sunt consemnate sumele datorate.

2. débit *s.m.* **1.** vânzare, desfacere de mărfuri cu amănuntul; **marchandise de faible ~** marfă cu slabă vânzare, care se vinde greu. **2.** debit, prăvălie; **~ de tabac** tutungerie. **3.** ansamblul operațiunilor de tăiere a unui copac; **~ en planches d'un arbre** tăierea unui copac în scânduri. **4.** (*la lichide și gaze*) debit, cantitate scursă într-o unitate de timp; **~ d'un fleuve** debitul unui fluviu. **5.** (*jur.*) dreptul de a vinde mărfuri monopol de stat. **6.** (*fig.*) debit, flux verbal; **un acteur au ~ rapide** un actor cu debit rapid, care vorbește repede.

débitage *s.m.* debitare, tăiere (a lemnului, metalelor etc.).

débitant, ~e *s.m.f.* **1.** (*înv.*) negustor de mărfuri cu amănuntul. **2.** (*în expr.*) **~ de tabac** tutungiu; **~ de boissons** cârciumar; barman.

1. **débiter** *v.t.* 1. a debita, a vinde mărfuri cu amănuntul; **un buffet de gare qui débite des rafraîchissements** un bufet da gară care vinde (cu amănuntul) răcoritoare. 2. a debita, a tăia în bucăți de anumite forme și dimensiuni; ~ **un chêne en planches** a tăia un stejar în scânduri; ~ **un quartier de bœuf** a tăia în bucăți o ciozvârtă de vacă. 3. a debita, a furniza o anumită cantitate (de lichid, de gaz); **cette fontaine débite tant de litres par jour** această fântână furnizează atâția litri pe zi. 4. (*înv.*) a povesti cu amănunte. 5. (*peior.*) a spune, a înșira, a expune cu monotonie; ~ **des mots** a înșira cuvinte pe un ton monoton. 6. a prezenta; a expune, a declama (un text) pregătit; ~ **une plaidoirie** a expune o pledoarie. 7. (*în expr.*) ~ **sa marchandise** a avea succes, a reuși; (*pop.*) ~ **de l'ouvrage** a munci zdravăn, a trage tare; ~ **des fadaises / des fagots** a spune brașoave, a îndruga verzi și uscate; (*pop.*) **qu'est-ce qu'il débite comme conneries!** Ce tâmpenii spune! **II.** *v.r.* 1. a se vinde; **cette marchandise se débite bien** această marfă se vinde bine. 2. a se tăia; **cette pierre se débite facilement** această piatră se taie ușor. 3. (*fig.*) a se răspândi; **les mauvaises nouvelles se débitent rapidement** veștile proaste se răspândesc repede.

2. **débiter** *v.t.* (*fin.*) a debita.

1. **débiteur, -trice I.** *s.m.f.* 1. debitor, datornic; ~ **insolvable** debitor insolvabil. 2. (*fig.*) îndatorat față de cineva; **vous m'avez beaucoup aidé, je reste votre** ~ m-ați ajutat mult, vă sunt îndatorat. **II.** *adj.* (*despre conturi*) **sold, compte** ~ cont în care debitul este superior creditului.

2. **débiteur, -euse I.** *s.m.f.* 1. (*peior.*, *înv.*) persoană care răspândește tot felul de știri. 2. (*înv.*) negustor cu amănuntul. 3. lucrător care debitează, taie. 4. (*în expr.*) ~ **de caméra** magazin în care se vinde peliculă cinematografică. **II.** *s.f.* (*tehn.*) aparat care taie; **débiteuse pour le sciage du marbre** aparat de tăiat marmura.

débitmètre *s.m.* (*tehn.*) debitmetru.

déblai *s.m.* 1. (*constr.*) curățire și nivelare a unui teren. 2. (*la plural*) dărâmături.

déblaiement, déblayement *s.m.* (*constr.*) debleiere.

déblatérer I. *v.i.* (*fam. cu prep.* **contre**) a ataca violent pe cineva / ceva; ~ **contre qqn.** a vorbi de rău / a forfeca pe cineva; a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon; ~ **contre qqch.** a se înfuria; a se face foc și pară, a se face Dunăre de mânie. **II.** *v.t.* a rosti insulte, blesteme.

déblayement *s.m.* v. **déblaiement**.

déblayage *s.m.* curățare, degajare (a unui teren).

déblayer *v.t.* 1. a curăța (un teren) de resturi de construcții, dărâmături. 2. a degaja, a elibera; ~ **une cave** a degaja o pivniță, a o elibera de lucruri nefolositoare. 3. (*în expr.*) ~ **le terrain** a aplana / a înlătura dificultățile, a pregăti terenul (înainte de a întreprinde ceva).

déblocage *s.m.* deblocare; ~ **des crédits** deblocare a creditelor.

débloquer I. *v.t.* 1. (*înv.*) a debloca, a înlătura blocada dușmană; ~ **une ville** a debloca un oraș (asediat). 2. (*tehn.*) a debloca, a repune în funcțiune / mișcare; ~ **un écrou rouillé** a debloca o piuliță ruginită. 3. a debloca, a permite mișcarea de mărfuri etc. ~ **les crédits** a debloca creditele; ~ **les salaires** a debloca salariile, permițând mărirea lor. 4. (*arg.*, *în expr.*) ~ **des vannes** a glumi; ~ **les chasses** a se trezi din somn. **II.** *v.i.* (*pop.*) 1. a bate câmpii, a spune inepții; **débloque pas!** Lasă prostiile! 2. a fi în pană; a nu funcționa.

débobiner *v.t.* 1. a derula (ceea ce a fost bobinat, înfășurat). 2. (*tehn.*) a demonta o bobină, înfășurările unei bobine.

déboire *s.m.* 1. (*înv.*) gust rău (lăsat de o băutură). 2. (*fig.*, *la pl.*) decepție; dezgust; deziluzie; încercare de viață; **les ~s d'une carrière politique** deziluziile unei cariere politice.

déboisage *s.m.* 1. înlăturarea stâlpilor de lemn dintr-o galerie de mină. 2. despădurire, înlăturare a copacilor dintr-o anumită zonă.

déboisé, ~e *adj.* 1. despădurit. 2. (*arg.*) chel.

déboisement *s.m.* despădurire.

déboiser I. *v.t.* 1. a despăduri; **des coupes fréquentes avaient déboisé une partie de la colline** tăieri dese de copaci despăduriseră o parte a dealului. 2. (*tehn.*) a înlătura stâlpii de lemn dintr-o galerie de mină. **II.** *v.r.* 1. a se despăduri. 2. (*arg.*, *în expr.*) **se faire ~ la colline a.** a cheli. **b.** a se tunde.

déboîtement *s.m.* (*med.*) luxație.

déboîter I. *v.t.* 1. a scoate, a separa un obiect de altul în care se asamblează; ~ **une porte** a scoate o ușă din țâțâni. 2. (*med.*) a luxa. **II.** *v.i.* (*despre vehicule*) a ieși din rând. **III.** *v.r.* (*med.*) a ieși din loc, a se scrânti; **se ~ l'épaule** a-și scrânti umărul.

débonder I. *v.t.* 1. a destupa; ~ **un tonneau** a destupa un butoi. 2. (*fig.*) a deschide; ~ **son cœur** a-și deschide inima. **II.** *v.i.* a se revărsa, a da pe dinafară. **III.** *v.r.* (*fig.*) a-și descărca (inima, sufletul).

débondoir *s.m.* unealtă de dogar.

débonnaire *adj.* 1. (*înv.*) bun, blajin, blând, îngăduitor; slab; **un directeur** ~ un director slab. 2. binevoitor; **avoir l'air** ~ a se arăta binevoitor.

débonnairement *adv.* (în mod) blajin, cu blândețe, cu îngăduință.

débonnaireté *s.f.* (*înv.*) blândețe, îngăduință extremă, slăbiciune.

débord *s.m.* 1. parte a unui drum de la marginea caldarâmului. 2. (*region.*) revărsare a apelor (în inundații). 3. (*com.*) excedent de mărfuri. 4. (*c. f.*) (*în expr.*) **voie de** ~ linie care permite încărcarea și descărcarea vagoanelor direct din / în vehicule. 5. parte din căptușeala unei haine care depășește stofa.

débordant, ~e *adj.* 1. debordant, care întrece limitele. 2. (*fig.*) debordant, nestăpânit, impetuos, furtunos, nestăvilit, năvalnic, tumultuos; **une joie ~e** o bucurie nestăvilită.

débordé, ~e *adj.* 1. depășit, copleșit; **être ~ de soucis** a fi copleșit de griji; **être ~ par les événements** a fi depășit de evenimente. 2. (*rar*) ieșit din matcă / albie; **rivière ~e** râu ieșit din albie.

débordement *s.m.* **1.** revărsare; ~ **d'un fleuve** revărsare a unui fluviu. **2.** (*fig.*) torent, potop, profunzime; **un ~ d'injures** un potop de injurii. **3.** (*fig.*) desfrâu, dezmăț; **se livrer à des ~s** a se deda la excese.

déborder I. *v.i.* **1.** a da pe dinafară; a deborda, a se revărsa; **la rivière a débordé et a inondé les prairies** râul s-a revărsat și a inundat pajiștile; **verre plein à ~** pahar plin ochi, gata să dea pe afară; (*fig.*) **la colère déborde de son cœur** mânia i se revarsă din suflet. **2.** a veni alergând din toate părțile; a năpădi, a da năvală; **la foule débordait sur la place** mulțimea năpădea piața. **3.** a fi plin de; **~ de vie** a fi plin de viață / de energie / de avânt. **4.** (*în expr.*) **faire ~ qqn.** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări / din țâțâni; **faire ~ le vase / la coupe** a i se umple cuiva paharul; a scoate pe cineva din sărite; **~ de joie** a nu-și mai încăpea în piele de bucurie. **II.** *v.t.* **1.** a ieși în afară de, a depăși; **la nappe déborde la table** fața de masă depășește masa, iese în afară. **2.** (*mar.*, *în expr.*) **~ une embarcation** a îndepărta o ambarcație de o navă sau de chei. **3.** (*mil.*) a încercui; **~ l'armée ennemie** a încercui armata inamică. **4.** (*fig.*) a depăși limitele; **le conférencier a débordé le sujet annoncé au commencement** conferențiarul a depășit subiectul anunțat la început.

débosseler *v.t.* (*tehn.*) a îndrepta, a netezi; **~ une feuille de tôle** a îndrepta o foaie de tablă.

débotté, débotter *s.m.* momentul sosirii (dintr-o călătorie); **au ~** pe nepregătite, pe neașteptate.

débotter *v.t.*, *v.r.* a (se) descălța, a(-și) scoate cizmele.

débouchage *s.m.* desfundare; **~ d'un bouteille** destuparea unei sticle.

débouché *s.m.* **1.** ieșire la loc deschis; **~ d'un col** ieșire dintr-o trecătoare. **2.** (*fam.*) capăt al unui drum. **3.** (*ec.*) debușeu; **trouver de nouveaux ~s** a găsi noi debușeuri. **4.** (*fig.*) carieră, profesie care oferă perspective; **un diplôme de médecin offre un ~ sûr** o diplomă de medic oferă perspective sigure. **5.** (*fig.*) expedient; **chercher un ~ pour se tirer d'affaire** a căuta un expedient pentru a ieși din încurcătură. **6.** (*mil.*) intrarea în acțiune a unei formațiuni militare.

déboucher I. *v.t.* **1.** a destupa, a desfunda; **~ un évier** a desfunda o chiuvetă de bucătărie. **2.** a scoate dopul; **~ une bouteille** a scoate dopul unei sticle. **3.** a curăța locul, a înlătura piedicile; **~ un passage** a curăța un loc de trecere. **4.** (*pop.*) a descuia; (*pop.*) **~ qqn.** a lămuri pe cineva, a-i deschide cuiva capul. **II.** *v.i.* **1.** a da, a ajunge într-un loc; **cette rue débouche dans l'avenue** această stradă dă în bulevard. **2.** (*despre râuri*) a se vărsa în; **la Seine débouche dans la Manche** Sena se varsă în Marea Mânecii. **3.** a ieși la loc mai larg; **nous avons débouché sur la place** am ieșit în piață. **4.** (*fig.*) a ajunge la (o concluzie); **les négociations ont débouché sur un compromis** tratativele au ajuns la un compromis. **III.** *v.r.* a se destupa, a se desfunda; **le conduit s'est débouché** canalul s-a desfundat.

débouchoir *s.m.* **1.** (*tehn.*) instrument de desfundat. **2.** unealtă de șlefuitor de pietre prețioase.

déboucler I. *v.t.* **1.** a desface, a descheia; **~ sa ceinture** a-și desface cureaua. **2.** a desface părul, buclele. **3.** (*pop.*) a da drumul unui deținut. **4.** (*arg.*) a sparge o ușă, un seif. **II.** *v.r.* a se desface, a se descheia; **le nœud s'est débouclé** nodul s-a desfăcut.

débouillir *v.t.* (*text.*) a încerca rezistența culorii unei țesături în apă clocotită.

déboulé *s.m.* **1.** (*cor.*) rotire pe poante. **2.** (*sport*) cursă rapidă; **avoir un bon ~** a alerga rapid. **3.** (*vân.*) țâșnire a vânatului; **tirer un lièvre au ~** a împușca un iepure în clipa în care fuge prin fața vânătorului.

débouler I. *v.i.* **1.** a se rostogoli, a cădea de-a rostogolul. **2.** a coborî în grabă **~ du troisième étage sans s'arrêter** a coborî în grabă de la etajul 3 fără a se opri. **3.** (*despre vânat*) a țâșni pe neașteptate în fața vânătorului. **4.** (*pop.*, *ciclism*) a porni rapid în cursă. **5.** (*arg.*, *în expr.*) **~ de la cocotte** a o lua razna; a-și pierde firul ideilor; a bate câmpii. **II.** *v.t.* a coborî rapid; **il déboula les trois étages** a coborî rapid cele trei etaje.

déboulonnage, déboulonnement *s.m.* deșurubare, demontare.

déboulonner *v.t.* **1.** a deșuruba, a demonta. **2.** (*fig.*) a distruge prestigiul cuiva, a-i strica reputația; **~ un homme politique** a strica reputația unui om politic. **3.** (*pop.*) a face pe cineva să-și piardă situația, slujba.

débouquement *s.m.* (*mar.*) **1.** ieșire din strâmtoare, din șenal. **2.** strâmtoare, șenal.

débouquer *v.i.* (*mar.*) a ieși din strâmtoare, din șenal, a ieși în largul mării

débourbage *s.m.* (*tehn.*) curățare de noroi; **~ d'un minéral** curățare de noroi a unui minereu.

débourber *v.t.* **1.** a curăța de noroi; **~ les chaussures** a curăța pantofii de noroi. **2.** a scoate din noroi; **~ une voiture** a scoate un automobil din noroi. **3.** (*metal.*) a separa minereul de noroi. **4.** a decanta vinul după fermentare. **5.** (*fig.*, *înv.*) a scoate pe cineva din încurcătură. **6.** (*în expr.*) **faire ~ le poisson** a înlătura gustul de mâl al unui pește ținându-l în apă.

débourbeur *s.m.* **1.** muncitor care separă minereul de noroi. **2.** aparat care separă minereul de noroi. **3.** aparat care înlătură drojdia din must.

débourrage *s.m.* **1.** (*tehn.*) deburare. **2.** câlți. **3.** (*echit.*) prima dresură a unui mânz.

débourrement *s.m.* desfacere, înflorire a mugurilor.

débourrer I. *v.t.* **1.** (*text.*) a scoate câlții. **2.** (*text.*) a curăța de scame. **3.** (*piei.*) a curăța o piele înainte de a o tăbăci. **4.** (*echit.*) a începe dresarea unui mânz. **5.** (*în expr.*) **~ une pipe** a goli o pipă de tutun; **~ un jeune homme** a ciopli, a cizela un tânăr, a-l educa. **II.** *v.i.* **1.** (*despre muguri*) a se desface, a se deschide. **2.** (*arg.*) a defeca.

débours *s.m.* bani cheltuiți; sumă avansată; **rentrer dans ses ~** a-și recupera banii, a-și scoate pârleala.

déboursement *s.m.* acțiunea de a cheltui (din buzunar, casă); debursare.

débourser *v.t.* a debursa, a cheltui, a plăti (din buzunar, casă); **n'avoir rien à ~** a nu avea nimic de plătit.

déboussoler *v.t.* a dezorienta pe cineva, a-l face să-și piardă capul; **cette nouvelle l'a déboussolé** această știre l-a dezorientat.

debout I. *adv.* **1.** în picioare, în poziție verticală; **se tenir** ~ a sta în picioare; **après le séisme, seules quelques maisonnettes restaient encore ~ dans le village** după cutremur, doar câteva căsuțe mai erau în picioare în sat; **dormir** ~ a dormi de-a-n picioarele. **2.** (*în expr.*) **être ~ de bonne heure tous les matins** a se scula devreme dimineața; **une histoire à dormir** ~ o minciună cât toate zilele; povestea cu cocoșul roșu; **tenir** ~ a rezista; **votre argument ne tient pas** ~ argumentul dumneavoastră nu rezistă, nu e solid; **mettre une affaire** ~ a organiza o afacere, a pune pe picioare; **tomber** ~ a cădea în picioare, a reuși să scape cu bine din încurcătură; **être encore** ~ **a**. a se ține încă pe picioare; **b**. a fi încă în viață; (*mar.*) **avoir le vent** ~ a avea vântul împotrivă. **II.** *interj.* Sus! Sculați! **III.** *adj. invar.* (*în expr.*) **la magistrature** ~ ministerul public, procuratura.

débouté *s.m.* (*jur.*) hotărâre de respingere a unei cereri în justiție considerată nefondată.

déboutement *s.m.* (*jur.*) respingere a unei cereri în justiție.

débouter *v.t.* (*jur.*) a respinge o cerere în justiție; **le tribunal l'a débouté de sa demande** tribunalul i-a respins cererea.

déboutonnage *s.m.* descheiere la nasturi.

déboutonné, ~e *adj.* **1.** cu nasturii descheiați. **2.** (*fam.*, *în expr.*) **rire à ventre** ~ a se tăvăli pe jos / a leșina de râs; **à cœur** ~ cu inima deschisă.

déboutonner I. *v.t.* **1.** a descheia nasturii; ~ **un pardessus** a descheia un pardesiu. **2.** (*fam.*, *în expr.*) ~ **son cœur** a-și spune oful, a-și răcori inima; (*scrimă*) ~ **un fleuret** a scoate vârful unei florete. **II.** *v.r.* **1.** a-și descheia nasturii. **2.** (*fam.*) a spune adevărul, a mărturisi.

débraillé, ~e I. *adj.* **1.** neglijent în îmbrăcăminte, dezordonat, îngălat, șleampăt; **un enfant sale et** ~ un copil murdar și neîngrijit. **2.** (*fig.*) indecent, necuviincios, liber, impudic; **des manières ~es** maniere indecente, purtare necuviincioasă. **II.** *s.m.* **1.** ținută neglijentă, dezordonată. **2.** (*despre stil*) neîngrijit; necizelat.

débrailler *v.r.* **1.** a-și desface haina (la piept). **2.** (*fig.*) a-și da drumul la gură; a adopta un ton liber; a nu mai respecta convenientele; a pierde măsura; **la conversation prenait un ton débraillé** conversația adopta un ton prea liber.

débranchement *s.m.* **1.** (*c. f.*) separarea (vagoanelor) unei garnituri de tren. **2.** întreruperea, suprimarea conexiunii / cuplării unui aparat electric; decuplare; ~ **d'un poste de télévision** decuplarea unui televizor.

débrancher *v.t.* **1.** (*c. f.*) a separa vagoanele unei garnituri. **2.** (*el.*) a decupla.

débrayage *s.m.* **1.** (*auto, mec.*) debreiaj, debreiere. **2.** întrerupere a lucrului; grevă.

débrayer I. *v.t.* (*auto, mec.*) a debreia. **II.** *v.i.* (*fig.*) a înceta lucrul într-o întreprindere; **plusieurs secteurs de l'industrie métallurgique ont débrayé** mai multe sectoare din industria metalurgică au încetat lucrul.

débrayeur *s.m.* (*tehn.*) mecanism folosit la debreiere.

débridé, ~e *adj.* nestăvilit, neînfrânat, nepotolit; tumultuos; expresiv; **appétits ~s** pofte neînfrânate.

débridement *s.m.* **1.** (*chir.*) incizie; ~ **d'une plaie** incizie a unei răni. **2.** dezlănțuire; ~ **des instincts** dezlănțuire a instinctelor.

débrider *v.t.* **1.** a scoate frâul (unui animal); ~ **un cheval** a scoate frâul unui cal. **2.** a înlătura o constrângere, a lăsa liber. **3.** (*în expr.*) **sans** ~ fără întrerupere, fără oprire; **travailler dix heures sans** ~ a munci zece ore fără întrerupere; ~ **les yeux de qqn.** a deschide cuiva ochii, a-l face să vadă adevărul; (*chir.*) ~ **un abcès** a tăia un abces; (*culinar*) ~ **une volaille** a scoate ața cu care a fost legată o pasăre pregătită în cuptor; (*arg.*) ~ **la margoulette** a mânca, a băga la jgheab, la ghiozdan; a da fălci; (*arg.*) ~ **la lourde** a sparge o ușă (pentru a fura); (*arg.*) ~ **ses châsses** a sta la pândă.

débridoir *s.m.* (*arg.*) cheie.

débris *s.m.* **1.** ruine, dărâmături; **les ~ d'une ville** ruinele unui oraș. **2.** resturi; cioburi; bucăți; **les ~ d'une bouteille** cioburile unei sticle; **les ~ d'un repas** resturile unei mese. **3.** (*fig.*) rămășițe; **les ~ d'un empire** rămășițele unui imperiu. **4.** (*pop.*, *în expr.*) **un vieux** ~ un ramolit bătrân.

débrochage *s.m.* desfacere a cusăturii unei cărți după ce i s-a înlăturat coperta.

débrocher *v.t.* **1.** a scoate din frigare; ~ **une volaille** a scoate din frigare o pasăre. **2.** a desface cusătura unei cărți după ce i s-a înlăturat coperta.

débrouillage *s.m.* acțiune de a (se) descurca, dezlega; descurcare; dezlegare; descâlcire; **le ~ d'une énigme policière** dezlegarea / lămurirea unei enigme polițiste.

débrouillerd, ~e *adj. s.m.f.* (*fam.*) (om) descurcăreț; ingenios.

débrouillardise *s.f.* (*fam.*) ușurință, abilitate de a se descurca, de a ieși din încurcătură, de a o scoate la capăt.

débrouille *s.f.* (*arg.*) **1.** v. **débrouilladise**. **2.** activitate ilicită.

débrouillement *s.m.* v. **débrouillage**.

débrouiller I. *v.t.* **1.** a descurca, a descâlci; ~ **un écheveau** a descurca un scul (de lână). **2.** (*fig.*) a lămuri, a dezlega (ițele); ~ **un mystère** a dezlega un mister. **3.** (*în expr.*) ~ **qqn.** a învăța pe cineva să se descurce, să iasă din încurcătură. **II.** *v.r.* a se descurca; **il arrive toujours à se** ~ reușește întotdeauna să se descurce, să iasă din încurcătură.

débrouilleur, -euse *s.m.f.* (*rar*) persoană care descurcă ceea ce este încâlcit / încurcat / confuz.

débroussaillement *s.m.* curățire de buruieni.

débroussailler *v.t.* **1.** a curăți de buruieni; ~ **un chemin** a curăți de buruieni un drum. **2.** (*fig.*) a începe, a descurca, a descâlci, a lămuri, a vedea clar; ~ **un texte difficile** a descurca, a lămuri un text greu; ~ **une question** a lămuri o chestiune.

débruti, ~e *adj.* lucrat, cizelat; **un diamant** ~ un diamant cizelat.

débrutir *v.t.* a înlătura partea brută; a începe cizelarea; ~ **un diamant** a cizela, a tăia un diamant.

débucher I. *v.i.* (*vân.*) a zbughi, a țâșni din pădure; **le cerf a débuché** cerbul a țâșnit din pădure. **II.** *v.t.* (*vân.*) a scoate vânatul din pădure. **III.** *s.m.* (*vân.*) **1. débuché** momentul ieșirii vânatului, apariția vânatului. **2.** sunetul de trompetă / goarnă care anunță acest moment.

débudgétisation *s.f.* transferarea unor credite de la buget la alte surse de finanțare.

débudgétiser *v.t.* a transfera unele credite de la buget la alte surse de finanțare.

débureaucratiser *v.t.* a înlătura birocrația dintr-un organism / tip de societate.

débusquement *s.m.* **1.** scoaterea vânatului din bârlog. **2.** (*fig.*) izgonirea cuiva dintr-o poziție; ~ **des troupes ennemies** izgonirea trupelor inamice.

débusquer *v.t.* **1.** a scoate vânatul din bârlog. **2.** a scoate inamicul din poziție. **3.** a scoate pe cineva dintr-o funcție.

début *s.m.* **1.** început, debut; **du** ~ **jusqu'à la fin** de la început până la sfârșit; **dès le** ~ încă de la început; din capul locului; **tout au** ~ la început de tot. **2.** (*la pl.*) primele încercări, primii pași; debut; **les ~s d'un comédien** debutul unui actor.

débutanisation *s.f.* (*tehn.*) scoaterea butanului și propanului din huila brută.

débutant, ~e I. *s.m.f.* **1.** debutant; **un rôle de** ~ un rol de debutant. **2.** persoană fără experiență, novice, începător; **c'est un travail de** ~ e o muncă de începător. **II.** *s.f.* fată tânără care își face intrarea în lume; **le bal des ~es** balul tinerelor (*abrev.* **deb**; **le bal des debs.**). **III.** *adj.* debutant, începător; **un médecin** ~ un medic începător.

débuter I. *v.i.* **1.** a începe, a debuta; ~ **la séance débute à 9 h.** ședința începe la ora 9; ~ **comme acteur** a debuta ca actor. **2.** a debuta, a intra, a-și face intrarea; ~ **dans le monde** a-și face intrarea în lume. **II.** *v.t.* (*în unele sporturi*) a îndepărta o poartă.

débye *s.m.* (*fiz.*) debye, unitate de măsură a momentului electric.

dec, deck *s.m.* (*arg.*) polițai, sticlete.

deca *s.m.* (*fam.*) cafea decafeinizată.

deçà *adv.* (*în expr.*) ~ **(et) delà** de o parte și de alta; **ils s'enfuirent** ~ **et delà la rue** o luară la fugă de o parte și de alta a străzii; **être assis jambe** ~**, jambe delà** a sta cu picioarele desfăcute; **en** ~ **de**, (*înv.*) **au** ~ **de** în partea asta; în partea de dincoace; încoace; **il demeure en** ~ **de la rivière** stă în partea de dincoace a râului; **courir** ~ **delà** a alerga încoace și încolo.

décabriste, décembriste *s.m.* (*ist.*) decembrist, conspirator rus de la începutul domniei țarului Nicolae I.

décachetage *s.m.* deschidere, desfacere a ceea ce este sigilat cu ceară.

décacheter *v.t.* a deschide, a desface ceea ce este sigilat cu ceară; ~ **une bouteille** a deschide o sticlă (scoțându-i dopul acoperit cu ceară).

décadaire *adj.* **1.** referitor la decade (în calendarul republican francez). **2.** care are loc / apare la zece zile; **rapport** ~ raport prezentat o dată la zece zile.

décade *s.f.* decadă.

décadenasser *v.t.* a scoate lacătul; ~ **une porte** a scoate lacătul de la ușă.

décadence *s.f.* **1.** decadență; **les poètes de la** ~ poeții decadenței (de la sfârșitul imperiului roman). **2.** (*fig.*) declin; decădere; ~ **des mœurs** decădere a moravurilor. **3.** (*fig.*) ruină; **tomber en** ~ a cădea în ruină, a se ruina.

décadent, ~e *adj.*, *s.m.f.* **1.** decadent; **art** ~ artă decadentă. **2.** (*lit.*) decadență; **l'école ~e** școala decadentă (precursoare a curentului simbolist francez).

décadi *s.m.* (*în calendarul revoluționar francez*) a zecea zi a lunii, zi de odihnă.

décaèdre *s.m.* (*geom.*) decaedru.

décaféination *s.f.* decafeinizare.

décaféiné, ~e *adj.*, *s.m.* decafeinizat, fără cafeină; **un café** ~ / **un** ~ o cafea decafeinizată.

décaféiner *v.t.* a decafeiniza.

décagonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*geom.*) decagonal.

décagone *s.m.* (*geom.*) decagon.

décagramme *s.m.* decagram.

décaissement, décaissage *s.m.* acțiunea de a scoate ceva dintr-o ladă.

décaisser *v.t.* **1.** a scoate ceva dintr-o ladă; ~ **des marchandises** a scoate mărfuri dintr-o ladă. **2.** (*com.*) a scoate din casa de bani o sumă pentru a efectua o plată.

décalage *s.m.* **1.** decalaj, distanțare (în spațiu, în timp); ~ **d'horaire** decalaj orar. **2.** (*fig.*) decalaj, nepotrivire, dezacord; **il y a un** ~ **entre les déclarations des témoins et la vérité** este o nepotrivire între declarațiile martorilor și adevăr. **3.** (*electr.*) dezafectare.

décalaminage *s.m.* (*tehn.*) acțiunea de a înlătura calamina.

décalaminer *v.t.* (*tehn.*) a înlătura calamina.

décalcification *s.f.* (*med.*) decalcifiere.

décalcifier *v.t.*, *v.r.* a (se) decalcifia.

décalcomanie *s.f.* (*poligr.*) decalcomanie.

décaler *v.t.* **1.** a scoate opritoarele, proptelele. **2.** a decala (în spațiu și timp); ~ **la date d'un départ** a decala data unei plecări.

décalitre *s.m.* decalitru.

décalogue *s.m.* decalog, cele zece porunci religioase și morale din Vechiul testament.

décalotter *v.t.* a scoate calota, partea superioară a unui lucru.

décalquage, décalque *s.m.* **1.** decalcare. **2.** decalc.

décalquer *v.t.* a decalca; **papier à** ~ hârtie pentru decalc, pentru a decalca.

décalvant, ~e *adj.* decalvant, care provoacă căderea părului.

décalvation *s.f.* (*med.*) decalvație, calviție, cădere a părului; chelire.

décambuter *v.r.* (*arg.*) **1.** a pleca. **2.** a ieși.

décamètre *s.m.* decametru.

décamétrique *adj.* decametric.
décamper *v.i.* **1.** (*mil.*) a ridica tabăra; **l'ennemi a décampé** dușmanul a ridicat tabăra, a plecat. **2.** (*fam.*) a o lua la sănătoasa, a o cârpi / rade la fugă.
décan *s.m.* (*astr.*) regiune a cerului ocupând zece grade din fiecare semn al zodiacului.
décanal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la decanat; **décision ~le** hotărâre a decanatului, a decanului.
décanat *s.m.* decanat.
décaniller *v.i.* (*pop.*) a spăla putina, a o șterge, a o rade la fugă, a-și lua tălpășița.
décantage *s.m.*, **décantation** *s.f.* decantare.
décanter I. *v.t.* **1.** a decanta; **~ un liquide** a decanta un lichid, a-l lăsa să se separe de impurități. **2.** (*fig.*) a limpezi, a clarifica, a lămuri; **~ ses idées** a-și limpezi gândurile; a-și pune ordine în idei. **II.** *v.r.* **1.** (*despre lichide*) a se decanta / limpezi. **2.** (*fig.*) a se lămuri / limpezi, a se clarifica; **laissons les choses se ~ et ensuite on décidera** să lăsăm lucrurile să se limpezească și apoi vom hotărî.
décanteur *s.m.* (*tehn.*) decantor.
décapage *s.m.* (*tehn.*) decapare.
décapant *s.m.* **1.** (*metal.*) decapant. **2.** (*pop.*) vin prost/ poșircă.
décapement *s.m.* v. **décapage**.
décaper *v.t.* **1.** (*tehn.*) a decapa. **2.** (*arg.*) a strica, a deteriora, a paradi.
décapeuse *s.f.* (*tehn.*) instalație folosită în construcțiile de drumuri pentru curățarea terenului.
décapitation *s.f.* decapitare.
décapiter *v.t.* **1.** a decapita, a tăia capul. **2.** (*despre copaci*) a tăia vârfurile. **3.** (*fig.*) a decapita; **la mort de cet homme a décapité le parti** moartea acestui om a decapitat partidul.
décapodes *s.m. pl.* (*zool.*) moluște cefalopode cu zece tentacule.
décapotable *adj.* decapotabil; **voiture ~** automobil decapotabil.
décapoter *v.t.* a decapota, a deschide sau închide capota unui automobil sau a motorului unui automobil.
décapsuler *v.t.* a scoate dopul sau un capac; **~ une bouteille** a scoate dopul (capacul) unei sticle.
décapsuleur *s.m.* instrument de scos dopurile sau capacele de la sticle.
décapuchonner *v.t.* a desface un capac; **~ un stylo** a desface capacul unui stilou.
décarbonatation *s.f.* (*tehn.*) decarbonatare.
décarbonater *v.t.* (*chim.*) a elimina bioxidul de carborn dintr-un corp.
décarburant *s.m.* (*metal.*) decarburant.
décarburation *s.f.* (*metal.*) decarburare.
décarburer *v.t.* (*metal.*) a decarbura.
décarcasser *v.r.* (*pop.*) a face tot posibilul, a face pe dracu-n patru, a se face luntre și punte, a da din mâini și din picioare.
décarcération *s.f.* v. **désincarcération**.
décarpillage *s.m.* (*arg.*) **1.** dezbrăcare; strip-tease. **2.** inventarul obiectelor furate.
décarrade *s.f.* (*arg.*) **1.** plecare. **2.** acțiunea de a ieși (de la închisoare, spectacol etc.). **3.** concediu.
décarreler *v.t.* a înlătura plăci de; **~ une salle de bains** a scoate plăcile (de faianță) dintr-o baie.
décarrer *v.i.* **I.** (*arg.*) a evada; a fugi. **~ de rif / de l'avant** a fugi, a o șterge în mare viteză. **II.** *v.t.* **1.** a scoate. **2.** a găsi un lucru îndelung căutat. **3.** (*arg.*) a achita în justiție.
décartellisation *s.f.* (*ec.*, *pol.*) dizolvare legală a unui cartel.
décastère *s.m.* (*tehn.*) decaster, unitate de măsură egală cu zece steri.
décassyllabe, décassyllabique *adj.*, *s.m.* (*despre versuri*) decasilab, decasilabic.
décathlon *s.m.* (*sport*) decatlon.
décathlonien *s.m.* (*sport*) decatlonist.
décati, ~e *adj.* **1.** care și-a pierdut apretul, luciul; **une étoffe ~e** o stofă care și-a pierdut luciul. **2.** (*fig.*, *fam.*) stafidit, trecut; care și-a pierdut prospețimea; **un vieil homme ~** un bătrân stafidit.
décatir I. *v.t.* (*text.*) a decata, a scoate apretul. **II.** *v.r.* (*fig.*, *fam.*) a se trece, a-și pierde strălucirea; **elle commence à se ~** începe să se treacă.
décatissage *s.m.* (*text.*) decatare.
décausser *v.t.* (*Belgia*) a vorbi de rău, a bârfi, a denigra.
decauville *s.m.* (*c. f.*) cale ferată îngustă (cu distanța dintre șine de 40-60 cm.).
décavaillonner *v.t.* (*agr.*) a ara fâșia de pământ dintre butucii viei.
décavé, ~e *adj. s.m.f.* (*înv.*) ruinat (la joc de cărți); decavat.
décaver *v.t.* **I.** a decava, a ruina pe cineva (la joc de cărți). **II.** *v.r.* a-și pierde miza.
décéder *v.i.* a deceda, a răposa, a muri; a se prăpădi; a se stinge.
décelable *adj.* decelabil, care poate fi distins, observat.
décèlement *s.m.* (*rar*) descoperire, dare în vileag.
déceler *v.t.* **1.** a dezvălui, a da în vileag; a descoperi; **~ une intrigue** a da în vileag o intrigă. **2.** a vădi, a demonstra, a dovedi; **sa voix décelait une certaine inquiétude** vocea sa vădea / trăda o oarecare neliniște.
décélération *s.f.* (*fiz.*) decelerație.
décélérer *v.i.* (*fiz.*) a decelera, a efectua / a suferi o decelerație.
décembre *s.m.* (luna) decembrie.
décembriste *s.m.* v. **décabriste**.
décemment *adv.* **1.** (în mod) decent, cuviincios, cu decență; **s'habiller ~** a se îmbrăca decent. **2.** (în mod) cinstit, rezonabil; **on ne peut ~ lui demander d'agir contre ses convictions** nu i se poate cere, rezonabil, să acționeze împotriva convingerilor sale.
décemvir *s.m.* (*la romani*) decemvir.
décemviral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la decemviri; de decemviri; **la dignité ~e** demnitatea de decemvir.
décemvirat *s.m.* (*la romani*) decemvirat.
décence *s.f.* **1.** decență; cuviință; **être vêtu avec ~** a fi îmbrăcat cu decență, decent. **2.** tact, discreție; **ayez au moins la ~ de vous taire** aveți cel puțin tactul de a tăcea.

décennal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* decenal, care durează zece ani; **engagement ~** angajament pe zece ani.
décennie *s.f.* deceniu.
décent, ~e *adj.* **1.** decent, cuviincios; **une tenue ~ e** o ținută decentă. **2.** acceptabil; rezonabil; **un salaire ~** un salariu acceptabil.
décentrage *s.m.* descentrare; faptul de a fi descentrat.
décentralisateur, -trice *adj.* care privește descentralizarea; **une réforme décentralisatrice** o reformă care prevede descentralizarea.
décentralisation *s.f.* descentralizare.
décentraliser *v.t.* a descentraliza.
décentrement *s.m.*, **décentration** *s.f.* **1.** (*opt.*) defect de aliniere a centrelor lentilelor. **2.** (*foto*) acțiunea de a descentra obiectivul unui aparat fotografic.
décentrer *v.t.* (*fiz.*) a descentra.
déception *s.f.* decepție, deziluzie, dezamăgire; **causer une ~** a provoca o decepție.
décercler *v.t.* a scoate, a elimina cercurile; **~ un tonneau** a scoate cercurile unui butoi.
décérébrer *v.t.* a scoate, a distruge creierul (unui animal); (*fig.*) descreierat; **une brute décérébrée** o brută descreierată, fără creier.
décernement *s.m.* decernare, conferire, acordare; **~ d'un prix** decernare a unui premiu.
décerner *v.t.* **1.** a decerna, a atribui, a conferi, a acorda; **~ des récompenses** a conferi recompense. **2.** (*jur.*) a ordona; a dispune; **~ un mandat d'arrêt contre qqn.** a ordona un mandat de arestare împotriva cuiva.
décès *s.m.* deces, moarte.
décevant, ~e *adj.* **1.** decepționant, care decepționează; dezamăgitor; **une attitude ~e** o atitudine dezamăgitoare. **2.** înșelător; (*zool.*) **homochromie ~e** homocromie înșelătoare.
décevoir *v.t.* **1.** a decepționa, a dezamăgi, a deziluziona; **cette entrevue m'a déçu** această întrevedere m-a decepționat. **2.** a înșela așteptările; **vous avez deçu ma confiance** mi-ai înșelat așteptările / încrederea.
déchaîné, ~e *adj.* **1.** dezlănțuit; **vents ~s** vânturi dezlănțuite, puternice. **2.** (*fig.*) dezlănțuit, exuberant; **un enthousiasme ~** un entuziasm dezlănțuit, exuberant.
déchaînement *s.m.* dezlănțuire; **~ de haine** dezlănțuire de ură.
déchaîner *v.i.* a (se) dezlănțui **cette déclaration a déchaîné les passions** această declarație a dezlănțuit pasiunile.
déchanter *v.i.* (*fam.*) **1.** a schimba tonul. **2.** (*fig.*) a o lăsa mai moale, a mai reduce din pretenții.
déchard *adj.* (*pop.*) **1.** nevoiaș, calic, sărman. **2.** cheltuitor, risipitor. **3.** proxenet.
décharge *s.f.* **1.** descărcare; **la ~ d'une voiture** descărcarea unei mașini. **2.** descărcat de armă; salvă. **3.** (*el.*) descărcare. **4.** loc de descărcat gunoaiele (**décharge publique**). **5.** (*constr.*) piesă de construcție menită să ușureze greutatea unui punct de sprijin. 6. (*tehn.*) tub de scurgere a apelor. **7.** (*fin.*) act de descărcare. **8.** (*poligr.*) foaie de hârtie care absoarbe excesul de cerneală tipografică. **9.** (*jur.*) act de scutire de o obligație, de o răspundere. **10.** (*jur., în expr.*) **témoin à ~** martor al apărării. **11.** (*fig.*) descărcare, ușurare. **12.** justificare; scuză; **à sa ~...** spre justificarea lui, în apărarea lui.
déchargement *s.m.* descărcare; **commencer le ~ d'un wagon** a începe descărcarea unui vagon; **~ d'une arme à feu** descărcare a unei arme de foc.
déchargeoir *s.m.* (*tehn.*) canal de scurgere.
décharger I. *v.t.* **1.** a descărca; **~ un bateau** a descărca un vapor; **~ une arme** a descărca o armă, a scoate muniția din ea; **~ un revolver sur qqn.** a descărca un revolver în cineva; (*fig.*) **~ son cœur** a-și descărca sufletul; a-și răcori inima. **2.** a elibera, a ușura pe cineva de o muncă, o răspundere, o obligație; **~ un contribuable** a ușura pe un contribuabil (de impozit). **3.** (*în expr.*) **~ sa colère / sa bile sur qqn.** a-și vărsa focul asupra cuiva; **~ sa conscience** a-și ușura conștiința; **~ un accusé** a depune mărturie în favoarea unui acuzat. **II.** *v.i.* **1.** (*despre pete*) a se întinde, a se lăți; **l'encre décharge** cerneala se întinde. **2.** (*despre țesături*) a se decolora, a se spălăci; **ce tissu décharge au lavage** această țesătură se decolorează la spălat. **III.** *v.r.* **1.** (*despre ape*) a se scurge. **2.** (*el.*) a se descărca. **3.** (*fig.*) a se debarasa; **se ~ d'un fardeau** a se debarasa de o povară. **4.** (*în expr.*) **se ~ sur qqn. d'une affaire** a lăsa o treabă în seama altuia.
déchargeur *s.m.* **1.** hamal (care descarcă mărfuri). **2.** (*tehn.*) descărcător.
décharné, ~e *adj.* descărnat, numai piele și os; (*fig.*) **style ~** stil uscat, sec, arid.
décharner *v.t.* **1.** a descărna, a lua carnea de pe oase. **2.** a slăbi mult; **la maladie l'a décharné** boala l-a slăbit mult.
déchaumage *s.m.* (*agric.*) dezmiriștire, dezmiriștit.
déchaumer *v.t.* (*agric.*) a dezmiriști.
déchaumeuse *s.f.* dezmiriștitor, mașină agricolă folosită la dezmiriștire.
déchaussage *s.m.* dezgolirea rădăcinii unui copac sau a viței de vie pentru amplasarea de îngrășământ.
déchaussé, ~e *adj.* **1.** descălțat; **pied ~** picior descălțat. **2.** (*despre dinți*) a cărui rădăcină nu se mai menține corespunzător în alveola dentară. **3.** (*în expr.*) **carmes ~s** sau **déchaux** călugări care umblă cu picioarele goale în sandale.
déchaussement *s.m.* (*referitor la un dinte, construcție, arbore*) a cărui rădăcină este dezgolită.
déchausser I. *v.t.* **1.** a descălța; **~ un enfant** a descălța un copil. **2.** a dezgoli rădăcina unui copac sau dinte. **II.** *v.r.* **1.** a se descălța. **2.** (*despre dinți*) a se dezgoli la rădăcină. **III.** *v.i.* (*sport*) **1.** a-și scoate schiurile. **2.** (*alpinism*) a scoate de pe tălpile pantofilor crampoanele de gheață.
déchausseuse *s.f.* (*agric.*) plug pentru arături în vii.
déchaussoir *s.m.* instrument pentru dezgolit rădăcinile (dinților sau copacilor).
déchaux *adj.* (*în expr.*) **carmes ~** v. **déchaussé (3)**.

dèche *s.f.* (*pop.*) **1.** lipsă de bani; mizerie. **2.** (*în expr.*) **être dans la** ~ a fi / a trăi în mizerie; **tomber dans la** ~ a ajunge foarte sărac; a ajunge în sapă de lemn; *(pop.)* **battre la** ~ a suporta o pierdere financiară. **3.** (*pop.*) (ceea ce este) de prisos, inutil; **la ~, ce sont les cigarettes, l'apéro** de prisos sunt țigările, aperitivul. **4.** (*pop.*) primejdie. **5.** eșec, chix, fiasco.
déchéance *s.f.* **1.** decădere, slăbire; ~ **physique** decădere fizică, decrepitudine. **2.** (*jur.*) pierdere a unui drept; ~ **de la puissance paternelle** pierdere a drepturilor părintești. **3.** (*ist.*) dizgrație; **noble frappé de ~ par décret royal** nobil dizgrațiat prin decret regal. **4.** suspendarea cuiva dintr-un rang sau o funcție.
décher *v.t.* (*pop.*) **1.** a cheltui. **2.** a plăti.
déchet *s.m.* **1.** deșeu; **~s de laine** resturi de lână; **~s radioactifs** deșeuri radioactive. **2.** (*com.*, *în expr.*) ~ perisabilitate, cotă admisă de depreciere a unei mărfuri la transport.
décheterie *s.f.* centru de colectare a unor deșeuri reciclabile.
décheur, -euse *s.m.f., adj. (arg.)* cheltuitor, risipitor.
déchiffonner *v.t.* a netezi; ~ **une jupe fripée** a netezi o fustă boțită.
déchiffrable *adj.* descifrabil.
déchiffrage *s.m. (muz.)* descifrare la prima vedere a unei partituri.
déchiffrement *s.m.* descifrare, decodare.
déchiffrer I. *v.t.* **1.** a descifra, a decoda; ~ **des hiéroglyphes** a descifra hieroglife; ~ **un message secret** a descifra un mesaj secret. **2.** *(muz.)* a descifra la prima vedere o partitură. **3.** (*fig.*) a ghici, a pătrunde, a desluși, a descifra; ~ **les intentions de qqn.** a ghici intențiile cuiva. **4.** (*fig.*) a descifra, a descâlci, a lămuri; ~ **une affaire** a lămuri o afacere.
déchiffreur, -euse *s.m.f.* persoană care descifrează.
déchiquetage *s.m.* ciopârțire; tăiere în bucăți; sfâșiere.
déchiqueter *v.t.* **1.** a tăia în bucăți, a ciopârți; a sfâșia; **fauve qui déchiquette sa proie** fiară care-și sfâșie prada; **un tissu déchiqueté** o țesătură sfâșiată. **2.** (*fig.*) a desființa, a anula (un argument).
déchiqueteur *s.m.* (*tehn.*) mașină de tăiat (în bucăți mici).
déchiqueture *s.f.* tăietură greșită (într-o stofă).
déchirant, ~e *adj.* (*fig.*) sfâșietor, dureros; **des cris ~s** țipete sfâșietoare.
déchiré, ~e *adj.* (*arg.*) **1.** beat, matol, pilit. **2.** drogat.
déchirement *s.m.* **1.** rupere, sfâșiere; ~ **d'un muscle** rupere a unui mușchi. **2.** suferință, durere (fizică sau morală); ~ **d'entrailles** durere, colici la intestine; **la mort d'un ami lui causa un vrai ~** moartea unui prieten i-a provocat o mare suferință. **3.** (*fig.*, *la pl.*) frământări, tulburări, dezbinări, lupte intestine; **l'Europe est en proie à de grands ~s** Europa este frământată de mari tulburări, lupte intestine.
déchirer *v.t., v.r.* **1.** a (se) rupe, a (se) sfâșia; ~ **un tissu** a rupe o pânză; ~ **un papier** a rupe o hârtie. **2.** (*fig.*) a (se) sfâșia; a (se) insulta; a (se) defăima; **un pays que déchirent les troubles** o țară sfâșiată de tulburări; **ces deux rivaux politiques se déchirent à travers la presse** acești doi rivali politici se sfâșie / se calomniază prin presă. **3.** (*în expr.*) ~ **de coups** a rupe în bătaie; a trage o bătaie soră cu moartea; ~ **le cœur à qqn.** a frânge / a zdrobi / a sfâșia inima cuiva; ~ **le voile a.** a da la iveală adevărul; b. a destrăma o iluzie; ~ **qqn. à belles dents** a examina amănunțit pe cineva; a da / a trece / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon; (*arg.*) ~ **(de) la toile** a trage foc de pluton; (*arg.*) **la ~ , ~ son tablier** a muri; a da ortul / pielea popii; a se curăța.
déchirure *s.f.* ruptură, sfâșiere; (*med.*) **une ~ musculaire** o ruptură musculară.
déchlorurer *v.t.* (*med.*) a înlătura combinațiile dinamice pe bază de clor din alimentație; **régime déchloruré** regim fără combinații pe bază de clor, fără sare.
déchoir *v.i.* **1.** a decădea; ~ **de son rang** a decădea din rang. **2.** (*rel.*) a pierde starea de grație, harul credinței.
déchristianisation *s.f.* pierderea practicii creștine.
déchristianiser *v.t., v.r.* a (se) interzice practicarea religiei creștine.
déchu, ~e *adj.* **1.** decăzut. **2.** deposedat de un drept; decăzut din drepturi.
décibel *s.m.* (*fiz.*) decibel.
décidé, ~e *adj.* **1.** decis, hotărât; **une chose ~e** un lucru hotărât. **2.** decis, ferm; **une personne ~e** persoană fermă.
décidément *adv.* **1.** (*înv.*) (în mod) hotărât; cu hotărâre; **agir ~** a acționa cu hotărâre. **2.** (*fam.*) în mod sigur, precis; hotărât lucru; ~ **tu n'as pas de chance au jeu** hotărât lucru, nu ai noroc la joc.
décider I. *v.t.* **1.** a hotărî, a decide; **le médecin a décidé l'hospitalisation du malade** medicul a hotărât internarea bolnavului. **2.** a convinge; **j'ai décidé mon ami à entreprendre cette démarche** l-am convins pe prietenul meu să facă acest demers. **3.** a provoca; a avea ca urmare; **ce scandale a décidé la chute du ministère** acest scandal a provocat căderea guvernului. **II.** *v.i.* **1.** a hotărî, a statua într-o chestiune, a se pronunța asupra unei probleme; **c'est le médecin qui décidera de la prolongation de votre séjour à la mer** medicul se va pronunța asupra prelungirii șederii dumneavoastră la mare; **cet événement décida de son avenir** acest eveniment i-a hotărât viitorul; **il a décidé de s'enrôler** a hotărât să se înroleze. **III.** *v.r.* **1.** a se hotărî; **se ~ à partir** a se hotărî să plece. **2.** a se pronunța pentru (ceva), a se decide, a lua o hotărâre; **elle s'est décidée pour un manteau de fourrure** s-a decis pentru un mantou de blană.
décideur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (*pol.*, *admin.*) persoană (fizică sau morală) cu putere de decizie; **organisme ~** organism cu putere de decizie; **je ne suis pas ~ en cette matière** nu am putere de decizie în această chestiune.
déciduale *adj. f.* (*med.*, *în expr.*) **membrane ~** membrană caducă.
décigrade *s.m.* decigrad.
décigramme *s.m.* (*metrol.*) decigram.
décilitre *s.m.* decilitru.

décimable *adj.* (*ist.*) supus dijmei; **terre** ~ pământ supus dijmei.
décimal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.*, *s.f.* zecimal.
décimalisation *s.f.* convertirea unui sistem de măsură nezecimal într-unul zecimal.
décimaliser *v.t.* a aplica sistemul zecimal.
décimalité *s.f.* caracterul a ceea ce este zecimal.
décimation *s.f.* (*la romani*) decimare; **viile condamnée à la** ~ oraș condamnat la decimare.
décime I. *s.f.* (*ist.*) impozit regal pe veniturile clerului catolic. **II.** *s.m.* **1.** (*fisc*) taxă sau impozit (sau amendă fiscală). **2.** (*rar*) a zecea parte dintr-un franc francez.
décimer *v.t.* a decima.
décimètre *s.m.* decimetru.
décimétrique *adj.* (*telecom.*) decimetric; **ondes ~s** unde decimetrice.
décintrage, décintrement *s.m.* (*arhit.*) descintrare.
décintrer *v.t.* (*arhit.*) a descintra.
décisif, -ive *adj.* decisiv, hotărâtor; **bataille ~ive** bătălie decisivă, hotărâtoare; **moment** ~ moment decisiv.
décision *s.f.* **1.** decizie, hotărâre; **prendre une** ~ **définitive** a lua o hotărâre definitivă. **2.** fermitate; **montrer de la** ~ a arăta / a da dovadă de fermitate.
décisionnaire *s.m.f.* v. **décideur**.
décisionnel, ~le *adj.* decizional.
décisivement *adv.* (în mod) decisiv, hotărâtor.
décisoire *adj.* (*jur.*) hotărâtor, care poate antrena o hotărâre judecătorească; **serment** ~ jurământ hotărâtor.
déclamateur, -trice *adj.*, *s.m.f.* **1.** (*la romani*) retor care făcea exerciții de elocință în școli. **2.** declamator, emfatic, bombastic.
déclamation *s.f.* declamare; declamație.
déclamatoire *adj.* declamator; emfatic; **ton** ~ ton declamator.
déclamer I. *v.t.* **1.** a declama; ~ **des vers** a declama versuri. **2.** a vorbi pe un ton declamator, emfatic, pompos, retoric. **II.** *v.i.* (*înv.*) a vorbi cu patimă (împotriva).
déclarant, ~e *adj.*, *s.m.f.* (*jur.*) declarant, persoană care face o declarație la ofițerul stării civile.
déclaratif, -ive *adj.* (*jur.*, *gram.*) declarativ, care conține o declarație.
déclaration *s.f.* **1.** declarare, declarație; ~ **d'amour** declarație de dragoste. **2.** proclamație oficială; ~ **d'indépendance** proclamație de independență. **3.** (*jur.*) declarație, depoziție, mărturie; ~ **de faillite** declarație de faliment.
déclaratoire *adj.* (*jur.*) care declară ceva (în cazul unui act juridic).
déclaré, ~e *adj.* declarat, recunoscut, mărturisit; **un ennemi** ~ un dușman declarat.
déclarer I. *v.t.* **1.** a declara, a anunța, a face cunoscut; a afirma; ~ **ses intentions** a-și declara intențiile; **le président du parlement a déclaré la séance ouverte** președintele parlamentului a declarat ședința deschisă. **2.** (*jur.*) a declara, a decreta; ~ **une transaction nulle et non avenue** a declara o tranzacție nulă și neavenită. **II.** *v.r.* **1.** (*med.*) a se declara, a se manifesta; **l'épidémie s'est déclarée** s-a declarat epidemia. **2.** a se destăinui, a se explica; a se declara; **il s'est déclaré surpris par cette conduite** s-a declarat surprins de această comportare. **3.** a se declara, a se pronunța, a lua atitudine; **il s'est déclaré contre cette augmentation d'impôts** s-a pronunțat împotriva acestei măriri de impozit.
déclassé, ~e *adj.*, *s.m.f.* (om) declasat, decăzut; **noble** ~ nobil declasat.
déclassement *s.m.* declasare; ~ **social** declasare socială,
déclasser *v.t.*, *v.r.* **1.** a deranja (ceva care era aranjat, ordonat). **2.** a (se) declasa, a provoca sau a fi la originea căderii cuiva către o clasă socială inferioară. **3.** (*sport*) a retrograda. **4.** a clasa (ceva sau pe cineva) la un rang inferior.
déclaveter *v.t.* (*tehn.*) a scoate o pană care fixează o piesă pe alta.
déclenche *s.f.* v. **déclencheur**.
déclenchement *s.m.* declanșare; **le** ~ **de la guerre** declanșarea războiului.
déclencher *v.t.*, *v.r.* a (se) declanșa; ~ **un système d'alarme** a declanșa un sistem de alarmă; ~ **une guerre** a declanșa un război.
déclencheur *s.m.* (*tehn.*) declanșator, declanșor.
déclic *s.m.* **1.** (*tehn.*) declic; **appuyer sur le** ~ a apăsa pe declic. **2.** zgomot sec și metalic produs de un mecanism care se declanșează. **3.** (*fig.*) înțelegere, sesizare rapidă.
déclin *s.m.* **1.** declin; **le** ~ **d'un homme politique** declinul unui om politic. **2.** (*astr.*) asfințire; apus, sfârșit, scăpătare; **le** ~ **du jour** sfârșitul zilei; asfințit. **3.** (*fig.*) cădere; decădere; decadență; **le** ~ **de l'empire romain** căderea imperiului roman.
déclinable *adj.* (*gram.*) declinabil; **les adverbes ne sont pas ~s** adverbele nu sunt declinabile.
déclinaison *s.f.* **1.** (*gram.*) declinare. **2.** declinație; (*fiz.*) ~ **magnétique** declinație magnetică; (*astr.*) **la** ~ **d'un astre** declinația unui astru.
déclinant, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) în pantă. **2.** (*fig.*) în declin; slăbit; **les forces ~es d'un vieillard** puterile slăbite ale unui bătrân; **une gloire ~e** o glorie în declin.
déclination *s.f.* **1.** (*înv.*) pantă. **2.** (*fig.*) declin.
déclinatoire I. *s.m.* declinator. **II.** *adj.* (*jur.*) declinatoriu.
déclinement *s.m.* v. **déclination**.
décliner I. *v.i.* **1.** (*astr.*) a se îndepărta de ecuatorul ceresc; **un astre qui décline** un astru / corp ceresc care se îndepărtează de ecuatorul ceresc. **2.** (*despre acul busolei*) a devia față de poziția polului nord. **2.** a scădea, a coborî; **le jour commence à** ~ ziua începe să scadă. **3.** a asfinți, a scăpăta, a apune; **le soleil décline** soarele apune. **4.** a-i slăbi puterile; **malade qui décline** bolnav căruia în slăbesc puterile. **II.** *v.t.* **1.** (*gram.*) a declina; ~ **un nom** a declina un substantiv. **2.** a declina, a refuza (funcții, onoruri, răspunderi); ~ **une offre** a refuza o ofertă; **il a décliné toute responsabilité dans cet accident** și-a declinat / a refuzat să-și asume orice răspundere în acest accident. **3.** (*jur.*) a declina, a nu recunoaște, a nu admite; ~ **la compétence du**

tribunal a declina, a nu recunoaște competența tribunalului. **4.** (*fig.*) a enumera; a arăta; a spune; a înșira; ~ **son nom et ses fonctions** a-și spune numele și funcțiile.

déclinquer *v.t.* **1.** a disloca. **2.** a dărâma, a coborî; (*fam.*) a deteriora.

décliquer *v.t.* (*tehn.*) a acționa un declic, a declanșa.

décliquetage *s.m.* acțiunea de a elibera declicul, piedica unui mecanism.

décliqueter *v.t.* a elibera declicul, piedica unui mecanism.

déclive I. *adj.* în pantă, înclinat; **terrain** ~ teren în pantă. **II.** *s.f.* pantă, înclinație; **en** ~ în pantă.

déclivité *s.f.* (*geogr.*, *c. f.*) declivitate, înclinație; **la** ~ **d'un terrain** înclinația unui teren.

décloisonnement *s.m.* înlăturarea obstacolelor (în special cele de comunicare).

décloisonner *v.t.* a înlătura obstacolele.

déclore *v.t.* (*înv.*) a înlătura împrejmuiri.

déclouer *v.t.* a scoate cuiele; ~ **les planches** a scoate cuiele din scânduri.

décochage *s.m.* (*metal.*) scoaterea unei piese din tiparul / matrița în care a fost turnată.

décochement *s.m.* lansare (a unei săgeți); (*fig.*) **le** ~ **d'une épigramme** lansarea unei epigrame.

décocher *v.t.* **1.** a azvârli, a trage, a trimite; ~ **une flèche** a trimite o săgeată; ~ **un coup de poing à qqn**. a trage un pumn cuiva. **2.** (*fig.*) a arunca, a lansa, a azvârli (vorbe, priviri); ~ **un regard** a arunca o privire (ostilă). **3.** (*metal.*) a scoate o piesă din tiparul / matrița în care a fost turnată.

décocté *s.m.* (*farm.*) decoct.

décoction *s.f.* 1. preparare a unui decoct, decocție. **2.** decoct.

décodage *s.m.* decodare.

décoder *v.t.* a descifra un mesaj codificat.

décoffrage *s.m.* (*constr.*) decofrare.

décoffrer *v.t.* (*constr.*) a decofra.

décoiffage, décoiffement *s.m.* **1.** acțiunea de a lua cuiva pălăria de pe cap. **2.** acțiunea de a deranja coafura cuiva, a ciufuli.

décoiffer I. *v.t.* **1.** a deranja coafura cuiva; a ciufuli, a zbârli; **le vent l'a décoiffée** vântul a ciufulit-o. **2.** a scoate / a lua pălăria cuiva de pe cap. **II.** *v.i.* (*arg.*, *în expr.*) **ça décoiffe** merge foarte repede, zboară, nu alta. **III.** *v.r.* a-și scoate pălăria.

décoincement *s.m.* (*tehn.*) deblocare.

décoincer *v.t.* (*tehn.*) a debloca.

décolérer *v.i.* (*se folosește numai la forma negativă*) a-și potoli mânia, a se calma, a se liniști; **il ne décolère pas depuis ce matin** nu se mai calmează de dimineață.

décollage *s.m.* **1.** (*av.*) decolare. **2.** dezlipire; ~ **d'un timbre-poste** dezlipire a unui timbru. **3.** (*ec.*, *în expr.*) ~ **économique** demaraj economic, desprindere din situația de țară subdezvoltată.

décollation *s.f.* *înv.* tăiere a capului, decapitare.

décollé, ~ **e** *adj.* (*arg.*) stricat, deteriorat, distrus, paradit.

décollement *s.m.* dezlipire; (*med.*) ~ **de la rétine** dezlipirea retinei.

1. décoller I. *v.t.* **1.** a dezlipi; ~ **un timbre-poste** a dezlipi un timbru. **2.** (*la biliard*) a detașa. **3.** (*fig.*, *fam.*) a plictisi, a sâcâi; **il n'a cessé de nous** ~ **toute la matinée** ne-a sâcâit toată dimineața. **II.** *v.i.* **1.** (*av.*) a decola. **2.** (*schi*) a porni, a se avânta, a-și da drumul; **le skieur décolle du tremplin** schiorul se avântă de pe trambulină. **3.** (*sport*) a se detașa; **l'athlète a décollé du peloton** atletul s-a detașat de pluton. **4.** (*fam.*) a fi slăbit, a arăta prost; **il a décollé depuis sa maladie** a slăbit / arată prost de când a fost bolnav. **5.** (*fig.*) a se desprinde de realitate; a visa. **III.** *v.r.* **1.** a se dezlipi; **l'affiche s'est décollée** afișul s-a dezlipit. **2.** (*arg.*) **a.** a se sinucide; b. a se despărți de o femeie.

2. décoller *v.t.* **1.** (*înv.*) a tăia capul, a decapita. **2.** (*arg. în expr.*) ~ **la cafetière / le citron** a ghilotina.

1. décolletage *s.m.* **1.** dezgolire a gâtului, a umerilor, decolteu. **2.** decoltare, decolteu, răscroire (a rochiilor, a bluzelor); ~ **hardi** decolteu îndrăzneț.

2. décolletage *s.m.* **1.** (*tehn.*) fabricare de șuruburi, buloane la strung. **2.** (*agr.*) îndepărtare a frunzelor la recoltarea rădăcinilor anumitor plante.

décolleté, ~**e I.** *adj.* decoltat; **femme** ~**e** femeie decoltată; **robe** ~**e** rochie decoltată; (*fig.*) **tenir des propos** ~**s** a vorbi (cam) indecent, decoltat. **II.** *s.m.* decolteu.

décolleter I. *v.t.* **1.** a decolta, a răscroi; ~ **une robe** a decolta o rochie. **2.** (*tehn.*) a fabrica șuruburi, buloane la strung. **3.** (*agr.*) a decoleta, a îndepărta frunzele la recoltarea rădăcinilor anumitor plante. **II.** *v.r.* a se decolta, a purta o rochie prea decoltată.

décolleteur, -euse I. *s.m.f.* (*tehn.*) muncitor care fabrică (la strung) șuruburi, buloane. **II.** *s.f.* mașină de decoletat rădăcinoase.

décolonisation *s.f.* decolonizare.

décoloniser *v.t.* a decoloniza.

décolorant, ~**e** *adj.*, *s.m.* decolorant.

décoloration *s.f.* decolorare; **se faire faire une** ~ **chez le coiffeur** a-și decolora părul la coafor.

décoloré, ~**e** *adj.* **1.** decolorat; **cheveux** ~**s** păr decolorat. **2.** (*despre stil*) șters, plat, tern, fără vigoare.

décolorer *v.t.*, *v.r.* a (se) decolora; ~ **un tissu** a decolora o țesătură; **elle se fait** ~ **(les cheveux)** își decolorează părul.

décombres *s.m. pl.* **1.** ruine, dărâmături; **les** ~ **d'un édifice écroulé** dărâmăturile unei clădiri prăbușite. **2.** (*fig.*) rămășițe; resturi; **les** ~ **d'un empire** rămășițele unui imperiu.

décommander I. *v.t.* a decomanda, a contramanda, a anula; ~ **les invitations** a anula invitațiile. **II.** *v.r.* a anula o întâlnire; **le conférencier s'est décommandé au dernier moment** conferențiarul și-a anulat întâlnirea (cu publicul) în ultimul moment.

décompensation *s.f.* (*med.*) decompensare; ~ **d'une maladie cardiaque** decompensarea unei boli cardiace.

décompensé, ~**e** *adj.* (*med.*) decompensat; **cardiopathie** ~**e** cardiopatie decompensată.

décomplexer *v.t.* a elibera pe cineva de complexe, de inhibiții.

décomposable *adj.* care se poate descompune.

décomposer I. *v.t.* a descompune; (*chim.*) ~ **l'eau par électrolyse** a descompune apa prin electroliză. **II.** *v.r.* **1.** a se descompune, a se altera; **la viande se décompose sous l'effet de la chaleur** carnea se alterează la căldură. **2.** (*fig.*) a se descompune, a se răvăși, a se tulbura; a se altera; **sa figure se décomposèrait de furie** figura i se descompuse de furie.

décomposition *s.f.* **1.** descompunere; (*mat.*) ~ **d'un nombre** descompunere a unui număr. **2.** descompunere, alterare; **cadavre en état de** ~ cadavru în stare de descompunere. **3.** (*fig.*) distrugere; prăbușire; ~ **d'un empire** prăbușire a unui imperiu.

décompresser I. *v.t.* (*tehn.*) a reduce presiunea unui gaz. **II.** *v.i.* (*fam.*) a reduce tensiunea nervoasă.

décompresseur *s.m.* (*maș.*) aparat care reduce presiunea unui fluid sau a unui gaz comprimat.

décompression *s.f.* decompresiune; decomprimare; (*med.*) ~ **cardiaque** decompresiune cardiacă.

décomprimer *v.t.* a decomprima.

décompte *s.m.* **1.** (*fin.*) decont. **2.** (*în expr.*) **trouver / éprouver du** ~ a fi decepționat.

décompter I. *v.t.* (*fin.*) a deconta; ~ **une somme** a deconta o sumă. **II.** *v.i.* (*despre ceasuri deșteptătoare, pendule*) a suna în discordanță cu ora indicată de limbi.

déconcentration *s.f.* **1.** descentralizare administrativă. **2.** (*chim.*) diminuare a concentrației unei substanțe.

déconcentrer I. *v.t.* **1.** a realiza o descentralizare administrativă. **2.** (*fig.*) a împiedica pe cineva să se concentreze. **II.** *v.r.* a-și slăbi atenția, a nu se mai concentra.

déconcertant, ~e *adj.* derutant, deconcertant, tulburător; surprinzător; stânjenitor; **attitude ~e** atitudine deconcertantă.

déconcerter I. *v.t.* a deconcerta, a tulbura, a deruta, a surprinde, a stânjeni; **ses propos ont déconcertés l'assemblée** cuvintele lui au derutat adunarea. **II.** *v.r.* a-și pierde cumpătul, a se tulbura.

déconditionnement *s.m.* (*fiziol.*) eliberarea de o condiționare reflexă.

déconditionner *v.t.* (*fiziol.*) a elibera de o condiționare reflexă.

déconfit, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) bătut / învins în luptă; **les assaillants ~s quittaient précipitamment la ville** agresorii învinși părăseau în grabă orașul. **2.** (*fig.*) abătut, descumpănit, dezumflat; **être tout** ~ a fi abătut.

déconfiture *s.f.* **1.** (*înv.*) derută a unei armate; măcel. **2.** (*jur.*) faliment. **3.** (*fam.*) eșec; înfrângere morală; **la ~ d'un parti politique** eșecul unui partid politic; ~ **financière** eșec financiar; ruină.

décongélation *s.f.* decongelare, dezghețare.

décongeler *v.t.* a decongela, a dezgheța; ~ **de la viande** a dezgheța carne.

décongestif, -ive *adj.*, *s.m.* (*med.*) care decongestionează.

décongestion *s.f.* descongestionare.

décongestionner *v.t.* **1.** (*med.*) a descongestiona; **les compresses ont décongestionné la partie malade** compresele au descongestionat partea bolnavă. **2.** (*fig.*) a descongestiona, a degaja, a elibera; **cette nouvelle voie ferrée a décongestionné le trafic** această nouă cale ferată a descongestionat / degajat traficul.

déconnante *s.f.* (*pop.*) prostie, tâmpenie.

déconnecter *v.t.* (*el., c. f.*) a decupla, a deconecta.

déconner *v.i.* **1.** (*pop.*) a spune, a face prostii; **vous avez fini de** ~? Ați terminat cu prostiile? **2.** (*în expr.*) **il y a qqch. qui déconne** ceva nu merge (bine).

déconneur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (*pop.*) **1.** persoană care spune sau face prostii. **2.** glumeț, pus pe șotii. **3.** palavragiu.

déconnexion *s.f.* deconectare.

déconomètre, déconophone *s.m.* **1.** telefon. **2.** gură. **3.** guraliv, bun de gură.

déconoscope *s.m.* (*pop.*) avizier în comisariatele de poliție.

déconseiller *v.t.* a sfătui pe cineva să nu facă ceva; **je lui ai vivement déconseillé de faire cette démarche** l-am sfătuit să nu facă acest demers.

déconsidération *s.f.* **1.** desconsiderare. **2.** discreditare; **une théorie tombée en** ~ o teorie discreditată.

déconsidérer I. *v.t.* a desconsidera, a face pe cineva să fie desconsiderat; a discredita; **cette déclaration insensée l'a déconsidéré** această declarație nesăbuită l-a discreditat. **II.** *v.r.* a pierde considerația, stima altora, a se discredita; **il s'est déconsidéré par son attitude** s-a discreditat prin atitudinea sa.

déconsigner *v.t.* **1.** (*mil.*) a ridica consemnul. **2.** a scoate bagajele de la biroul pentru bagaje; ~ **une valise** a scoate o valiză de la biroul de bagaje. **3.** a plăti garanția pentru ambalaje (în special la sticle).

décontamination *s.f.* decontaminare.

décontaminer *v.t.* a decontamina.

décontenance *s.f.*, **décontenancement** *s.m.* descumpănire, dezorientare, perplexitate.

décontenancer *v.t.*, *v.r.* a (se) descumpăni, a (se) tulbura, a (se) încurca; **cette déclaration l'a décontenancé** această declarație l-a descumpănit.

décontracté, ~e *adj.* **1.** (*despre mușchi*) decontractat. **2.** destins, relaxat; **une allure ~ e** un aer destins. **3.** (*fig., fam.*) nepăsător, indiferent.

décontracter I. *v.t.* **1.** (*despre mușchi*) a decontracta, a face să înceteze contracția; **le médicament l'a décontracté** medicamentul a făcut să-i înceteze contracția. **2.** a destinde, a relaxa; ~ **ses muscles** a-și relaxa mușchii. **II.** *v.r.* a se destinde, a se relaxa.

décontraction *s.f.* **1.** (*despre mușchi*) destindere a mușchilor (după un efort) **2.** relaxare, destindere (fizică). **3.** (*fig., fam.*) nepăsare, indiferență.

déconvenue *s.f.* decepție, dezamăgire; dezumflare; **essuyer une** ~ a avea o decepție.

décor *s.m.* **1.** decor; ambianță; **un somptueux** ~ o ambianță somptuoasă. **2.** ansamblu natural armonios; natură; **un ~ sauvage** o natură sălbatică. **3.** (*la teatru*) decor. **4.** decor, aparență exterioară; **tout cela n'est que du** ~ toate astea sunt doar aparențe. **5.** (*în expr.*) **changement de** ~ schimbare de decor, schimbare bruscă a unei situații; (*despre vehicule*) **aller / entrer dans le** ~ a părăsi partea carosabilă și a intra într-un copac.

décorateur, -trice *s.m.f.* **1.** decorator. **2.** (*teatru*) scenograf.
décoratif, -ive *adj.* decorativ; **arts ~s** arte decorative.
décoration *s.f.* **1.** decorare, împodobire; **~ d'une maison** împodobirea unei case. **2.** decorație, medalie; **remettre des ~s** a înmâna decorații.
décorder I. *v.t.* **1.** a despleti o funie, un cablu. **2.** a scoate frânghiile, sforile; **~ une raquette** a scoate corzile unei rachete. **II.** *v.r.* (*despre alpiniști*) a se desprinde de o coardă.
décorer *v.t.* **1.** a decora, a împodobi, a orna, a ornamenta; **elle a fait ~ son nouvel appartement** și-a decorat noul apartament; **des toiles de maîtres décorent ce palais** tablouri de pictori celebri împodobesc acest palat. **2.** (*fig.*) a ascunde, a masca; a prezenta drept; **ces mauvais écrits sont décorés du nom de romans** aceste scrieri proaste sunt prezentate drept romane. **3.** a decora, a conferi / a înmâna o decorație, o medalie; **~ qqn. de la Légion d'honneur** a decora pe cineva cu Legiunea de Onoare.
décorner *v.t.* **1.** a smulge coarnele, a lăsa fără coarne. **2.** a dezdoi colțurile (la cărți). **3.** (*în expr.*) **il fait un vent à ~ les bœufs** e un vânt puternic, de te ia pe sus.
décorticage *s.m.* **1.** decorticare. **2.** (*fam.*) analiză minuțioasă; **~ d'un texte** analiză minuțioasă a unui text.
décortication *s.f.* **1.** răzuirea scoarței unui copac în scopul înlăturării paraziților. **2.** (*chir.*) ablația / înlăturarea învelișului fibros al unui organ.
décortiquer *v.t.* **1.** a decortica; **~ des arachides** a decortica arahide, a le înlătura coaja. **2.** a înlătura carapacea unui crustaceu. **3.** (*fam.*) a face o analiză minuțioasă; **~ un texte** a face analiza minuțioasă a unui text.
décorum *s.m. sg.* (*lat.*) **1.** conveniențe; uzanțe; **respecter le ~** a respecta uzanțele. **2.** protocol, etichetă, pompă oficială; **le ~ de la Cour** protocolul Curții (regale, imperiale, princiare).
décote *s.f.* **1.** (*fin.*) scădere a cursului. **2.** reducere de impozit.
découcher *v.i.* a nu dormi acasă; a dormi prin străini; **mon fils commence à ~** fiul meu începe să nu mai doarmă acasă.
découdre I. *v.t.* **1.** a desface o cusătură; a descoase; **~ un ourlet** a descoase un tiv. **2.** (*vân.*) a sfâșia; **le sanglier a décousu un chien** mistrețul a sfâșiat un câine. **II.** *v.i.* (*fam., în expr.*) **en ~** a se încăiera, a se lua la bătaie. **III.** *v.r.* **1.** a se descoase; **cette doublure se découd** această căptușeală se descoase. **2.** (*fig.*) a se destrăma; **leur amitié se découd** prietenia lor se destramă.
découler *v.i.* **1.** (*înv.*) a picura, a se prelinge. **2.** (*fig.*) a decurge, a rezulta, a fi consecința unui fapt; a proveni; **les effets qui découleront d'une telle déclaration** efectele ce vor decurge dintr-o asemenea declarație.
découpage *s.m.* **1.** tăiere; **le ~ d'un gâteau** tăierea unei prăjituri. **2.** poze decupate. **3.** (*cinema*) decupaj; **le ~ d'un film** decupajul unui film.
découpe *s.f.* **1.** tăiere de animale. **2.** (*croit.*) bucată de stofă care împodobește o piesă vestimentară.
découper I. *v.t.* **1.** a tăia în bucăți, în felii; **~ un poulet** a tăia un pui în bucăți. **2.** a decupa, a tăia după conturul unui model; **~ des images** a decupa poze. **3.** a tăia, a croi. **4.** (*cinema*) a decupa; a proceda la decuparea unui film. **II.** *v.r.* a se decupa, a se profila, a se detașa (pe un fond); **les montagnes se découpent sur le ciel bleu** munții se profilează pe cerul albastru.
découpeur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care taie, decupează, se ocupă de decupaj. **II.** *s.f.* (*tehn.*) mașină de decupat, de tăiat (lemne, stofe).
découplage *s.m.* (*electron., telecom.*) decuplare / deconectare (a unor circuite).
découple *s.m.* (*vân.*) dezlegarea câinilor legați doi câte doi pentru a alerga după vânat.
découplé, ~e *adj.* **1.** (*vân., în expr.*) **chiens ~s** câini dezlegați pentru a alerga după vânat. **2.** (*fig.*) bine făcut; legat, voinic; **sportif bien ~** sportiv bine făcut / legat.
1. découpler *v.t.* **1.** (*vân.*) a dezlega câinii legați câte doi pentru a alerga după vânat. **2.** (*electron., telecom.*) a decupla, a deconecta (circuite).
2. découpler *s.m.* v. **découple.**
découpoir *s. m.* **1.** (*tehn.*) instrument de decupat. **2.** tăișul unei mașini de decupat.
découpure *s.f.* **1.** decupare **2.** tăiere (a unei stofe, a unui lemn). **3.** marginea dantelată a unei frunze. **4.** sinuozitate; **les ~s du rive** sinuozitățile țărmului.
décourageant, ~e *adj.* descurajant; descurajator, deprimant; **une nouvelle ~e** o veste deprimantă.
découragement *s.m.* descurajare; demoralizare, deprimare; **se laisser aller au ~** a se lăsa pradă deprimării.
décourager I. *v.t.* **1.** a descuraja; a demoraliza, a deprima; **cette nouvelle le décourage** această veste îl deprimă. **2.** (*cu prep.* **de**) a sfătui pe cineva să nu facă un lucru; **il voulait cette démarche, ses amis l'en ont découragé** voia să facă acest demers, prietenii săi l-au sfătuit să nu îl facă / să renunțe. **3.** (*fig.*) a obosi, a istovi; **l'obstination de cet enfant me décourage** încăpățânarea acestui copil mă obosește, mă face să renunț. **II.** *v.r.* a se descuraja, a pierde nădejdea; **ne vous découragez pas** nu vă pierdeți nădejdea.
découronnement *s.m.*(*rar*) **1.** acțiunea de a lua coroana unui monarh. **2.** tăiere a coroanei (la copaci).
découronner *v.t.* **1.** a lua coroana unui monarh. **2.** a tăia coroana unui copac.
décours *s. m.* **1.** (*astr.*) perioadă de descreștere a lunii. **2.** (*med.*) perioadă de declin a unei boli.
décousu, ~e I. *adj.* **1.** descusut; **vêtement ~** haină descusută. **2.** (*fig.*) dezlânat, incoerent, fără șir; **style ~** stil dezlânat; **propos ~s** vorbe fără șir. **II.** *s.m.* lipsă de incoerență.
décousure *s.f.* **1.** (*înv.*) descusătură. **2.** (*vân.*) rană adâncă produsă de colții mistrețului.

découvert, ~e I. *adj.* **1.** descoperit; **région ~e** regiune descoperită, lipsită de copaci; **manuscrit récemment ~** manuscris descoperit de curând. **2.** (*în expr.*) **à visage ~** pe față, fără ascunzișuri, deschis. **II.** *s.m.* (*fin.*) **1.** sold debitor. **2.** (*fin.*) lipsă de acoperire. **3.** (*în expr.*) **à ~ a.** neacoperit; **être à ~** a avea un cont în bancă fără acoperire; **b.** descoperit, fără apărare, fără protecție; **combattre à ~** a lupta fără a fi protejat; **c.** (*fig.*) deschis, fără ocolișuri; **agir à ~** a acționa deschis, pe față.

découverte *s.f.* **1.** descoperire; **la ~ d'un vaccin** descoperirea unui vaccin; **exploiter une ~** a exploata o descoperire. **3.** (*în expr.*) **aller à la ~ de** a merge în căutarea...

découvreur, -euse *s.m.f.* descoperitor.

découvrir I. *v.t.* **1.** a descoperi; **~ une planète** a descoperi o planetă; **~ un secret a.** a descoperi / a afla un secret; **b.** a destăinui, a dezvălui un secret; **~ un complot** a descoperi un complot. **2.** a descoperi, a înlătura ceea ce acoperă ceva; **~ un pot** a descoperi un vas, o oală. **3.** (*fig.*) a se expune; a se lăsa descoperit; **~ son flanc aux attaques de l'ennemi** a se expune atacurilor inamicului. **II.** *v.i.* (*mar.*) **1.** a rămâne descoperit; **rocher qui découvre à la basse mer** stâncă ce rămâne descoperită când se retrage marea. **2.** a se retrage; **la mer découvre** marea se retrage. **II.** *v.r.* **1.** a se dezveli; **ce malade se découvre en s'agitant** acest bolnav se dezvelește agitându-se mereu. **2.** a-și scoate pălăria; **se ~ devant qqn.** a-și scoate pălăria în fața cuiva. **3.** (*despre vreme*) a se lumina, a se ameliora. **4.** (*fig.*) a învăța să te cunoști pe tine însuți.

décramponer *v.r.* (*pop.*) a scăpa de cineva nepoftit.

décrapouiller, décraspouiller *v.r.* (*arg.*) a se spăla.

décrassage, décrassement *s.m.* curățire; **le ~ d'un poêle** curățirea unei sobe.

décrasser I. *v.t.* **1.** a curăța de murdărie; **~ un poêle** a curăța o sobă; **~ du linge** a curăța lenjerie. **2.** (*tehn.*) a înlătura impuritățile. **3.** (*fig.*) a ciopli, șlefui, a civiliza pe cineva. **4.** (*arg.*) a ruina pe cineva, a-l aduce în sapă de lemn. **5.** (*arg.*) a trage o chelfăneală cuiva, a-l bate măr. **II.** *v.r.* **1.** a se curăța de murdărie. **2.** (*fig.*) a se ciopli, a se șlefui, a se civiliza.

décrassing-room *s.m.* (*pop.*) cameră de baie.

décrassoir *s.m.* perie deasă pentru curățat pieptenii.

décréditer *v.t.* (*înv.*) a discredita.

décrément *s.m.* (*mat., fiz.*) decrement, diminuare a valorii unei mărimi variabile.

décrépage *s.m.* tratament pentru întinderea părului creț.

décrêper *v.r.* a trata părul creț pentru întindere.

décrépir I. *v.t.* a lua tencuiala de pe zid. **II.** *v.r.* a pierde tencuiala.

décrépissage *s.m.* (*rar*) scoatere, răzuire a tencuielii de pe zid.

décrépit, ~e *adj.* decrepit, slăbit de boală, de bătrânețe; ramolit, senil; **un vieillard ~** un bătrân decrepit, senil.

décrépitation *s.f.* (*chim.*) decrepitare.

décrépitude *s.f.* **1.** decrepitudine, ramolisment, senilitate. **2.** (*fig.*) decădere, declin, regres; **un pays en pleine ~** o țară în plin regres.

descrescendo *adv., s.m.* (*muz.*) descrescendo.

décret *s.m.* decret; **un ~ ministériel** un decret ministerial.

décrétale *s.f.* (*ist. catol.*) scrisoare a papei pentru reglementarea unei chestiuni disciplinare sau administrative.

décréter *v.t.* **1.** a decreta, a da un decret; **~ la mobilisation générale** a decreta mobilizarea generală. **2.** a decreta, a declara în mod sentențios, autoritar; **il a décrété qu'il ne recevrait plus personne** a decretat / a declarat că nu va mai primi pe nimeni. **3.** (*înv.*) a decreta, a lansa un mandat împotriva cuiva; **~ qqn. de prise de corps** a lansa un mandat pentru arestarea cuiva.

décret-loi (*pl.* **décrets-loi**)*s.m.* decret-lege.

décreusage, décreusement, décruage *s.m.* v. **décrusage**.

décreuser, décruer, décruser *v.t.* (*text.*) a curăța o țesătură de impurități.

décri *s.m.* **1.** (*înv.*) proclamație ce interzice circulația unei monede. **2.** discreditare.

décrier *v.t.* **1.** (*înv.*) a interzice prin proclamație circulația unei monede. **2.** a discredita, a defăima; **~ un écrivain** a defăima pe un scriitor.

décrire I. *v.t.* **1.** a descrie; **~ un paysage** a descrie un peisaj. **2.** a trasa, a desena; **la route décrit une courbe** șoseaua trasează o curbă. **II.** *v.r.* a se descrie; **une scène pareille ne peut se ~** o asemenea scenă nu se poate descrie.

décrochage *s.m.* **1.** desprindere; **~ des wagons** desprindere a vagoanelor. **2.** (*mil.*) retragere strategică. **3.** (*av.*) diminuare bruscă a portanței unui avion. **4.** (*tehn., radio*) trecerea în funcționare de la un emițător la altul. **5.** (*astr.*) desprinderea de pe o orbită; **~ de l'orbite lunaire** desprindere de pe orbita lunară. **6.** (*fig., fam.*) părăsire a unei activități.

décrochement *s.m.* **1.** intrând, adâncitură (al unei suprafețe, al unui zid). **2.** (*geol.*) decroșare, falie.

décrocher I. *v.t.* **1.** a desprinde; **~ un tableau** a desprinde un tablou (de pe perete). **2.** a ridica; **~ le récepteur téléphonique** a ridica receptorul. **3.** (*fam.*) a obține, a căpăta; **~ un prix** a obține un premiu; **~ une bonne situation** a obține o slujbă bună. **4.** (*arg.*) a abandona o pistă, o anchetă. **5.** (*arg.*) a renunța la droguri. **6.** (*în expr.*) **~ la timbale** a câștiga lozul cel mare; a da lovitura; **vouloir ~ la lune (avec ses dents)** a dori imposibilul; (*arg.*). **~ses tableaux** a se scobi în nas. **II.** *v.i.* **1.** (*mil.*) a se retrage strategic. **2.** (*fam.*) a întrerupe un efort, o activitate; a se lăsa păgubaș; **las, il avait décroché** obosit / plictisit, s-a lăsat păgubaș. **3.** (*cu prep.* **de**) a se îndepărta de; a se desolidariza de; **~ d'un parti politique** a se desolidariza de un partid politic. **4.** (*radio*) a trece în funcționare de la un emițător la altul. **5.** (*av.*) a suferi o pierdere bruscă de portanță. **III.** *v.r.* **1.** a se desprinde. **2.** (*în expr.*) **bâiller à se ~ la mâchoire** a-i trosni fălcile căscând.

décrochez-moi-ça *s.m. invar.* dugheană de haine vechi.

décroisement *s.m.* descrucișare; **croisement et ~ des bras** încrucișare și descrucișare a brațelor.

décroiser *v.t.* a descrucișa; **croiser et ~ les bras** a încrucișa și a descrucișa brațele.

décroissance *s.f.* descreștere, scădere; diminuare; **~ de la fièvre** scăderea temperaturii; (*fiz. nucl.*) **~ radioactive** diminuare (în timp) a activității unei substanțe radioactive.

décroissant, **~e** *adj.* descrescător, care descrește; (*mat.*) **fonction ~e** funcție descrescătoare.

décroissement s.*m.* v. **décroissance**.

décroît *s.m.* descreștere a lunii.

décroître *v.i.* a descrește, a scădea; a se micșora; a se diminua; **les jours décroissent en automne** zilele se micșorează toamna; **sa température décroît** îi scade temperatura.

décrottage *s.m.* curățire de noroi.

décrotter I. *v.t.* **1.** a curăța de noroi; **~ ses souliers** a-și curăța pantofii de noroi. **2.** (*fig., fam.*) a civiliza; a ciopli, a șlefui pe cineva. **3.** (*pop.*) a mânca cu poftă. **II.** *v.r.* a se curăța de noroi.

décrotteur *s.m.* **1.** (*înv.*) persoană care curăță / lustruiește pantofii, lustragiu. **2.** (*tehn.*) aparat de înlăturat noroiul vehiculelor de șantier. **3.** (*agric.*) mașină care înlătură pământul de pe tuberculii și rădăcinile plantelor culese.

décrottoir *s.m.* grătar de metal, ștergător (pentru încălțăminte).

décruage *s.m.* v. **décrusage**.

décrue *s.f.* **1.** descreștere a apelor; **la ~ de la rivière s'est accentuée** descreșterea apelor râului s-a accentuat. **2.** (*fig.*) descreștere; diminuare.

décruer *v.t.* v. **décreuser**.

décrusage *s.m.* (*text.*) spălarea țesăturilor în vederea vopsirii lor; degomare (a mătăsii)

décryptage, décryptement *s.m.* decriptare, descifrare a unui text secret fără a-i cunoaște codul.

décrypter *v.t.* a descifra un text secret fără a-i cunoaște codul.

déçu, **~e** *adj.* **1.** decepționat; deziluzionat. **2.** (*în expr.*) **espoir ~** speranță înșelată.

décubitus *s.m.* (*med.*) decubit.

décuivrage *s.m.* (*tehn.*) înlăturarea chimică a stratului de aramă al unei piese.

décuivrer *v.t.* (*tehn.*) a înlătura chimic stratul de aramă al unei piese.

décujus *s.m. invar.* (*jur.*) defunctul, autorul testamentului.

déculasser *v.t.* a da la o parte chiulasa (unei arme de foc sau a unui motor).

déculottage *s.m.* scoaterea pantalonilor.

déculotter I. *v.t.* a scoate pantalonii; **~ un enfant** a scoate pantalonii unui copil. **II.** *v.r.* **1.** a-și scoate pantalonii. **2.** (*pop.*) a adopta o atitudine servilă. **3.** (*pop.*) (*în expr.*) **~ sa pensée** a-și da gândurile pe față. **4.** (*pop.*) a-și pierde curajul înainte de a acționa; a se demobiliza.

déculpabilisation *s.f.* dezvinovățire.

déculpabiliser *v.t.* a dezvinovăți; a elibera pe cineva de un sentiment de vinovăție.

décuple I. *adj.* (*rar*) înzecit. **II.** *s.m.* cifră de zece ori mai mare; **je lui ai rendu le ~ de son prêt** i-am restituit împrumutul înzecit.

décuplement *s.m.* înzecire.

décupler I. *v.t.* **1.** a înzeci; **il a décuplé sa fortune** și-a înzecit averea. **2.** (*fig.*) a spori, a mări; **la colère décuplait ses forces** mânia îi sporea puterile. **II.** *v.i.* a crește de zece ori, a se înzeci; **la valeur de ce tableau a décuplé** valoarea acestui tablou a crescut de zece ori. **III.** *v.r.* a se înzeci; **en quelques années, cette somme s'est décuplée** în câțiva ani această sumă s-a înzecit.

décurie *s.f.* (*la romani*) decurie, trupă de zece soldați.

décurion *s.m.* (*la romani*) decurion, ofițer roman care comanda o decurie.

décurrent, **~e** *adj.* (*bot.*) (*despre frunze*) cu limbul prelungit pe tulpină.

décuscutage *s.m.*, **décuscutation** *s.f.* (*agr.*) decuscutare.

décuscuter *v.t.* (*agr.*) a decuscuta.

décuscuteuse *s.f.* (*agr.*) dispozitiv pentru decuscutare.

décussé, **~e** *adj.* (*bot.*) dispus în formă de cruce, în unghi drept; **feuilles ~es** frunze dispuse față în față și ale căror perechi se întretaie în unghi drept.

décuvage *s.m.*, **décuvaison** *s.f.* decuvaj, tragere a vinului în butoaie.

décuver *v.t.* a decuva, a trage vinul în butoaie.

dédaignable *adj.* (*se folosește mai ales în propoziții negative*) (demn) de dispreț; **cet obstacle n'est pas ~** acest obstacol nu este de disprețuit (trebuie să se țină seama de el).

dédaigner *v.t.* **1.** a disprețui; **~ quelqu'un/quelque chose** a disprețui pe cineva / ceva. **2.** a neglija; a nu ține seama de; **~ les menaces** a nu ține seama de amenințări. **3.** (*cu prep.* **de**) a nu binevoi să; **il a dédaigné de répondre à notre invitation** nu a binevoit să răspundă invitației noastre.

dédaigneusement *adv.* (în mod) disprețuitor; cu dispreț; **il a ~ refusé notre invitation** a refuzat cu dispreț invitația noastră.

dédaigneux, **-euse I.** *adj.* disprețuitor; **un air ~** un aer disprețuitor. **II.** *s.m.f.* (*în expr.*) **faire le ~** a nu face caz de ceva, a neglija, a nu da atenție.

dédain *s.m.* dispreț; **~ des honneurs** dispreț pentru onoruri.

dédale *s.m.* dedal, labirint; (*fig.*) **le ~ des lois** labirintul legilor.

dédaléen, **~ne** *adj.* întortocheat; **réseau ~ de rues** rețea întortocheată de străzi.

dédans I. *adv.* **1.** înăuntru, în interior; **ne le cherchez pas dehors, il est ~** nu-l căutați în afară, e înăuntru; **il ouvrit la boîte, mais il n'y avait rien ~** deschise cutia, dar nu era nimic în interior / înăuntru; **là-~** înăuntru, în acel loc; **que faites-vous là-~?** Ce faci acolo?; **il est là-~** e înăuntru; **au-~, en-~** înăuntru, în interior; **il neige, mais au-~ il fait chaud** ninge, dar înăuntru e cald; (*fig.*) în sinea (sa); **au-~ de lui-même il regrette ce qu'il vient de dire** în sinea lui îi pare

rău de ce a spus; **la porte ouvre en-~** ușa se deschide înăuntru; **en ~ et en dehors de la ville** înăuntrul și în afara orașului; **par-~** pe dinăuntru; **de ~** dinăuntru; **il vient de ~** vine dinăuntru; **de ~ on ne voit rien** dinăuntru nu se vede nimic. **2.** (*în expr.*) **mettre qqn. ~ a.** (*fam.*) a păcăli pe cineva, a trage pe cineva pe sfoară; **b.** (*pop.*) a băga la închisoare / răcoare / la zdup; **c.** a îmbăta; **un petit verre le met ~** un păhărel îl îmbată; (*pop.*) **être ~ a.** a fi la închisoare / răcoare / la zdup; **b.** a fi afumat / cherchelit; (*mil.*) **je vous fous ~** te bag la carceră / zdup / la mititica; **rentrer ~ a.** a ataca, a lovi; **b.** a se lovi de ceva; **une voiture m'est rentrée ~** m-a lovit un automobil; **donner ~** a cădea / a se prinde singur în capcană / în cursă; **ne pas savoir si l'on est ~ ou dehors** a nu mai ști ce-i cu tine, pe ce lume ești; **ne pas savoir si qqn. est ~ ou dehors** a nu ști în ce apă se scaldă cineva; **avoir l'esprit en ~** a fi timid, a nu arăta ce poate cineva; **être tout en ~** a nu fi prea comunicativ; a fi interiorizat; (*pop.*) **se foutre ~** a se înșela; (*pop.*) **mettre une lourde ~** a sparge o ușă; (*pop.*) **se faire tirer ~** a încasa un glonte-n cap; (*prov.*) **il faut être ~ ou dehors** ori laie ori bălaie. **II.** *s.m.* **1.** interior; mijloc, miez; **le ~ d'une maison** interiorul unei case; **le ~ de la voiture a été entièrement refait** automobilul a fost complet refăcut în interior; **le ~ de la terre** mijlocul pământului; **les amis du ~ et du dehors** prietenii (unui Stat) din interior / din țară și din străinătate. **2.** parte situată spre corp; **le ~ du pied** partea dinspre corp a piciorului. **3.** grăsime depusă pe măruntaiele animalelor. **4.** (*fig.*) minte; inimă; interiorul sufletesc; **le ~ d'une âme** interiorul unui suflet.

dédicace *s.f.* **1.** dedicație; **le romancier a écrit une belle ~ sur son livre offert à un ami** romancierul a scris o frumoasă dedicație pe cartea sa oferită unui prieten. **2.** (*rel.*) târnosire a unei biserici; **faire la ~ d'une église** a face târnosirea unei biserici. **3.** hram al unei biserici.

dédicacer *v.t.* a scrie o dedicație (pe o carte, o fotografie).

dédicataire *s.m.f.* persoană căreia i se adresează o dedicație.

dédicatoire *adj.* dedicatoriu, care conține o dedicație.

dédier I. *v.t.* **1.** a dedica; **il a dédié son livre à sa mère** și-a dedicat cartea mamei sale. **2.** a consacra, a închina; **~ une église à un saint** a închina o biserică unui sfânt. **3.** (*fig.*) a consacra; a dedica; a dărui; **~ sa vie à la science** a-și dedica viața științei. **4.** (*fig.*) a oferi; **il a dédié sa collection de timbres-poste à une société de bienfaisance** și-a oferit colecția de timbre unei societăți de binefacere.

dédifférencier *v.r.* (*biol., despre celule, țesuturi*) a-și pierde din caracterele specifice.

dédire I. *v.t.* (*înv.*) a dezaproba, a dezavua pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se dezice; **se ~ d'une affirmation** a se dezice de o afirmație, a o retracta. **2.** a nu se ține de cuvânt. **3.** (*pop. în expr.*) **cochon qui s'en dédit** măgar să fie cine și-o călca cuvântul.

dédit *s.m.* **1.** (*rar*) dezicere; retractare a unui cuvânt dat. **2.** (*jur.*) penalitate prevăzută într-un contract pentru acea parte care nu îl aplică.

dédommagement *s.m.* **1.** despăgubire; **obtenir mille francs de ~** a obține o despăgubire de o mie de franci. **2.** compensație; **trouver un ~ à son infortune** a găsi o compensație pentru nefericirea sa.

dédommager I. *v.t.* **1.** a despăgubi; **on l'a dédommagé de cette perte** a fost despăgubit pentru această pierdere. **2.** a oferi o compensație, o recompensă; **sa médaille d'or le dédommage de tant d'efforts** medalia de aur îl recompensează pentru atâtea eforturi. **II.** *v.r.* a se despăgubi; a se (re)compensa, a-și lua revanșa; **il fera un voyage en Italie, il se dédommagera de tant de mois de travail où il n'a pas quitté la maison** va face o călătorie în Italia, își va lua revanșa pentru atâtea luni de muncă în care nu a părăsit casa.

dédoré, **~e** *adj.* care și-a pierdut stratul / pojghița de aur; (*fig.*) **aristocratie ~e** aristocrație ruinată.

dédorer I. *v.t.* a înlătura stratul de aur de pe un obiect. **II.** *v.r.* a-și pierde stratul de aur.

dédouanage, dédouanement *s.m.* scoatere din vamă a unor mărfuri achitând taxele.

dédouaner I. *v.t.* **1.** a scoate din vamă o marfă achitând taxele. **2.** (*fig.*) a reabilita pe cineva. **II.** *v.r.* a se reabilita; **un ancien malfaiteur qui cherche à se ~** un fost răufăcător care încearcă să se reabiliteze.

dédoublage *s.m.* **1.** înlăturarea căptușelii unei haine. **2.** (*tehn., în expr.*) **~ de l'alcool** îndoire a alcoolului cu apă.

dédoublement *s.m.* **1.** înlăturare a căptușelii. **2.** împărțire în două; **~ d'une classe** împărțire în două a unei clase. **3.** (*psihiatr. în expr.*) **~ de la personnalité** dedublare a personalității.

dédoubler I. *v.t.* **1.** a înlătura căptușeala. **2.** a împărți în două. **3.** a dezdoi hârtia. **4.** (*în expr.*) **~ l'alcool** a îndoi alcoolul cu apă; **~ un train** a trimite un tren suplimentar spre o aceeași destinație. **II.** *v.r.* **1.** a se separa în două; **ce régiment s'est dédoublé** acest regiment s-a separat în două. **2.** (*psihiatr.*) a se dedubla, a-și pierde unitatea personalității.

dédramatiser *v.t.* a înlătura dramatismul / caracterul dramatic; **~ une situation conflictuelle** a înlătura caracterul dramatic al unei situații conflictuale.

déductibilité *s.f.* (*fil.*) deductibilitate, caracterul a ceea ce este deductibil.

déductible *adj.* (*fil.*) deductibil, care poate fi scăzut.

déductif, -ive *adj.* (*fil.*) deductiv; **raisonnement ~** raționament deductiv.

déduction *s.f.* **1.** deducere; defalcare; scădere; **cette somme vient en ~ de ce que vous avez déjà touché** această sumă este dedusă / scăzută din ceea ce ați încasat deja. **2.** (*fil.*) deducție; demonstrație.

déductivement *adv.* prin deducție.

déduire *v.t.* **1.** a scădea (din); **de cette somme, je déduis mes frais** din această sumă, scad cheltuielile mele. **2.** (*fil.*) a deduce; **on peut en ~ que** se poate deduce de aici că; se poate trage concluzia că.

déduit *s.m.* (*înv.*) divertisment; plăcere erotică.

déesse *s.f.* zeiță.

défâcher *v.r.* (*fam.*, *înv.*) a se împăca, a se însenina, a-i trece supărarea; (*prov.*) **celui qui se fâche aura deux peines: celle de se fâcher et celle de se ~** cine se supără va fi necăjit de două ori: întâi că s-a supărat și apoi că trebuie să-i treacă.

défaillance *s.f.* **1.** slăbiciune fizică; leșin; **il est tombé en ~** a leșinat. **2.** (*fig.*) slăbiciune; neputință, incapacitate; **la ~ du gouvernement** incapacitatea guvernului. **3.** (*fig.*) defect, cusur; imperfecțiune; **tout homme a ses ~s** orice om își are defectele sale. **4.** oprire / întrerupere a funcționării normale; cădere; **~ du système de sécurité** întrerupere / cădere a sistemului de securitate. **5.** (*jur.*) neexecutarea la termenul fixat a unei obligații / a unei clauze. **6.** (*med.*, *în expr.*) **~ cardiaque** insuficiență cardiacă acută.

défaillant, ~e *adj.* **1.** foarte slab; epuizat; șubred; **forces ~es** puteri șubrede. **2.** (*jur.*) absent; **témoin ~** martor absent. **3.** care e pe punctul de a leșina. **4.** slăbit; **mémoire ~e** memorie slăbită.

défaillir *v.i.* **1.** a leșina, a-și pierde puterile, a se sfârși; **~ de peur** a leșina de frică. **2.** a slăbi, a se micșora, a se diminua; **ses forces défaillent** îi slăbesc puterile.

défaire I. *v.t.* **1.** a desface; **un nœud difficile à ~** un nod greu de desfăcut; **~ un mariage** a desface o căsătorie. **2.** (*înv.*) a bate, a învinge, a pune pe fugă; **~ une armée** a pune pe fugă o armată, a o învinge; (*fig.*) **~ un adversaire** a-și învinge adversarul. **3.** a slăbi, a lua puterile; **la maladie l'a défait** boala l-a slăbit. **4.** (*cu prep.* **de**) a descotorosi, a scăpa pe cineva de; **défaites-moi de ce raseur** scapă-mă de pisălogul ăsta. **5.** (*în expr.*) **~ sa cravate** a-și scoate cravata; **~ sa valise** a-și scoate lucrurile din valiză. **II.** *v.r.* **1.** a se desface; **le nœud s'est défait** nodul s-a desfăcut; **la coiffure s'est défaite** coafura s-a desfăcut, s-a stricat. **2.** a se debarasa / scăpa / descotorosi / dezbăra de; **se ~ d'un ennemi** a scăpa de un dușman; **se ~ de préjugés** a se dezbăra de prejudecăți; **se ~ d'un domestique** a se descotorosi de un servitor, a-l concedia; **se ~ d'un objet** a se descotorosi de un obiect. **3.** (*în expr.*) **se ~ soi-même** a se omorî, a se sinucide; **le vin se défait** vinul își pierde buchetul; **se ~ d'une charge** a abandona o misiune, o sarcină, o răspundere.

défait, ~e *adj.* **1.** desfăcut; **un nœud ~** un nod desfăcut. **2.** (*despre armate*) învins; distrus; în derută; **une armée ~e** o armată învinsă, în derută. **3.** (*fig.*) abătut; palid, tras la față; **pâle et ~** palid și tras la față.

défaite *s.f.* **1.** înfrângere; bătălie pierdută; **la ~ de Waterloo** înfrângerea de la Waterloo. **2.** eșec; **~ électorale** eșec electoral.

défaitisme *s.m.* defetism, lipsă de încredere.

défaitiste *adj. s.m.f.* defetist; **propagande ~** propagandă defetistă, care răspândește neîncredere.

défalcation *s.f.* defalcare.

défalquer *v.t.* a defalca; **~ les frais** a defalca cheltuielile.

défanant *s.m.* (*agr.*) produs chimic care distruge frunzele cartofilor.

défarder *v.t.*, *v.r.* a se demachia.

défarguer I. *v.t.* (*arg.*) **1.** a descărca. **2.** a scoate pe cineva nevinovat / basma curată. **II.** *v.r.* **1.** a se debarasa de un lucru furat. **2.** a se disculpa, a se dezvinovăți.

défatiguer *v.t.* a înlătura oboseala.

défaucher I. *v.t.* (*pop.*) a ajuta cu bani pe cineva. **II.** *v.r.* (*pop.*) a se echilibra din punct de vedere financiar.

défaufiler *v.t.* (*croit.*) a scoate saiaua.

défausser *v.t.*, *v.r.* **1.** a îndepărta; **~ une tringle** a îndrepta o tijă îndoită. **2.** (*la jocul de cărți*) a defosa. **3.** (*fig.*) a se dezbăra, a se descotorosi; **se ~ d'une obligation** a se descotorosi de o obligație. **4.** (*pop.*) a se debarasa discret de un obiect compromițător.

défaut *s.m.* **1.** lipsă; credință; **~ d'attention** lipsă de atenție; **le ~ de preuves l'a fait acquitter** lipsa de probe a făcut să fie achitat; **jugement par ~** judecare în lipsă; **à ~ de a.** în lipsă de, în absența; **b.** în loc de, în absența / lipsa; **elle est intelligente à ~ d'être jolie** este inteligentă în lipsa frumuseții. **2.** defect, cusur, meteahnă, imperfecțiune; **les ~s d'une personne** defectele unei persoane; **les ~s d'un roman** cusururile unui roman. **3.** loc în care se împreunează două oase, încheietură; **être frappé au ~ de l'epaule** a fi lovit în încheietura umărului. **4.** (*în expr.*) **faire ~** a lipsi; **le courage lui fait ~** îi lipsește curajul; **être en ~ a.** a fi în defect / pe picior greșit; a nu fi în regulă; **b.** a nu avea dreptate; **c.** a lipsi; **mettre qqn. en ~** a prinde pe cineva cu minciuna / ocaua mică / cu mâța-n sac; **le ~ de la cuirasse** călcâiul lui Ahile; punctul vulnerabil; **en ~** despre câinii care au pierdut pista vânatului.

défaveur *s.f.* defavoare, dizgrație; **être en ~ auprès d'une personne** a fi în dizgrația cuiva.

défavorable *adj.* defavorabil; nefavorabil; **le temps est ~ pour une excursion** timpul este nefavorabil pentru o excursie; **avis ~** aviz nefavorabil.

défavorablement *adv.* (în mod) defavorabil; **sa requête fut ~ accueillie** cererea sa a fost primită defavorabil.

défavoriser *v.t.* a defavoriza, a dezavantaja; **ce testament l'a défavorisé** acest testament l-a dezavantajat.

défécateur *s.m.* (*tehn.*) defecator, aparat pentru limpezirea unui lichid.

défécation *s.f.* **1.** (*med.*) defecație, evacuarea materiilor fecale. **2.** (*chim.*) limpezire a unui lichid.

défectible *adj.* imperfect; incomplet.

défectif, -ive *adj.* (*gram.*) defectiv; **verbes ~s** verbe defective.

défection *s.f.* **1.** defecțiune, abandonare (a unei cauze, a unui partid). **2.** (*astr.*) eclipsă. **3.** (*în expr.*) **faire ~ a.** a lipsi (de undeva) **b.** a dezerta; **c.** a abandona; **il a fait ~ au dernier moment** a abandonat în ultima clipă.

défectoscope *s.m.* (*tehn.*) defectoscop.

défectueusement *adv.* (în mod) defectuos.

défectueux, -euse *adj.* **1.** defectuos; cu defecte; **marchandise défectueuse** marfă cu defect; **phrase ~euse** frază defectuoasă, greșită. **2.** (*jur.*) defectuos, lipsit de formalitățile cerute; **acte ~** act defectuos.

défectuosité *s.f.* defect; imperfecțiune; execuție proastă.
défendable *adj.* care poate fi apărat; **une place** ~ un loc care poate fi apărat; **cette thèse n'est pas** ~ această teză nu se poate apăra / susține.
défendeur, **-eresse** *s.m.f.* (*jur.*) pârât.
défendre I. *v.t.* a apăra, a proteja, a ocroti, a păzi; ~ **sa vie** a-și apăra viața; ~ **la patrie** a apăra patria; (*arg.*) ~ **son blinde** a-și apăra interesele. **2.** (*jur.*) a apăra, a pleda pentru; ~ **un accusé** a apăra un acuzat. **3.** (*cu prep.* **de**) a pune la adăpost, a adăposti de; **les deux couvertures nous défendent du froid** cele două pături ne apără de frig. **4.** a interzice, a nu permite; ~ **l'alcool à un malade** a interzice alcoolul unui bolnav; ~ **sa porte à qqn.** a nu permite cuiva să-ți intre în casă, a nu primi pe cineva în casă. **5.** (*în expr.*) **à son corps défendant** în silă; fără tragere de inimă; (*pop.*) ~ **son bifteck** a lupta pentru existență. **II.** *v.r.* **1.** a se apăra; a respinge un atac, a-i rezista; **se** ~ **du bec et des ongles** a se apăra prin toate mijloacele / cu dinții. **2.** (*pop.*) a se descurca; **il se défend bien en affaires** se descurcă bine în afaceri. **3.** a se apăra, a se justifica; **il se défend lui-même devant les juges** se apără singur în fața judecătorilor. **4.** a se abține, a se împiedica; **il ne pouvait se** ~ **de rire** nu se putea abține să nu râdă. **5.** a se pune la adăpost; **se** ~ **de** / **contre la pluie** a se pune la adăpost de ploaie. **6.** (*fig.*) a nega; a se disculpa, a se dezvinovăți; **il se défend d'avoir voulu frapper son voisin** neagă că ar fi intenționat să-l lovească pe vecinul său.
défends *s.m.* v. **défens**.
défendu, **~e** *adj.* **1.** apărat, protejat, ocrotit; **une ville ~e par ses remparts** un oraș apărat de zidurile sale de apărare, de metereze. **2.** interzis; oprit; **livre** ~ carte interzisă; **fruit** ~ fruct oprit, lucru cu atât mai râvnit cu cât este interzis.
défenestration *s.f.* **1.** (*fam.*) aruncare a unei persoane pe fereastră. **2.** cădere accidentală a unei persoane de la fereastra unui etaj.
défenestrer *v.t.* a arunca o persoană pe fereastră.
défens, défends *s.m.* (*în expr.*) **bois en** ~ pădure tânără în care este interzisă intrarea animalelor și tăierea copacilor.
défense *s.f.* **1.** apărare, rezistență; **la** ~ **du territoire** apărarea teritoriului; (*jur.*) **légitime** ~ legitimă apărare. **2.** interzicere, oprire; ~ **de fumer** fumatul oprit. ~ **d'entrer** intrarea oprită. **3.** măsuri de apărare; ~ **contre avions** (*DCA Franța*) apărarea antiaeriană. **6.** (*jur.*) apărare; **la parole est à la** ~ apărarea are cuvântul; (*mil.*) **ligne de** ~ linie de apărare. **7.** colț (de elefant, mistreț). **8.** (*sport, în expr.*) **jouer la** ~ a fi în defensivă. **9.** (*la pl.*) lucrări de apărare, fortificații. **10.** (*pop.*) interdicție de sejur într-un anumit loc. **11.** (*pop.*) infracțiunea de încălcare a unei interdicții de sejur.
défenseur *s.m.* **1.** apărător; protector; **les ~s de la patrie** apărătorii patriei. **2.** (*jur.*) avocat, apărător în justiție.
défensif, -ive I. *adj.* defensiv; **traité** ~ tratat defensiv, de apărare; **armes ~ives** arme defensive. **II.** *s.f.* defensivă; **être / se tenir sur la** ~ a fi în defensivă.
défensivement *adj.* **1.** în vederea defensivei; **s'organiser** ~ a se organiza în vederea defensivei. **2.** în defensivă.
déféquer *v.t.* (*chim.*) **1.** a califica, a limpezi; ~**une liqueur** a limpezi un lichior. **2.** a defeca, a elimina materii fecale.
déférence *s.f.* deferență, respect, politețe, stimă, prețuire, considerație; **témoigner de la** ~ **à une personne** a arăta respect unei persoane.
déférent, ~e *adj.* **1.** deferent, respectuos, politicos. **2.** (*astr.*, *în expr.*) **cercles ~s** cercuri imaginate în antichitate pentru a explica mișcarea planetelor; (*anat.*, *în expr.*) **canal** ~ canal excretor al testiculelor; (*bot.*) canal de circulație a sevei.
déférer I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a conferi, a decerna, a împărți onoruri, titluri. **2.** (*jur.*) a deferi justiției; ~ **qqn. à un tribunal** a deferi pe cineva unui tribunal. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) a ceda din respect; a se alătura din respect; ~ **à l'avis de qqn.** a se alătura părerii cuiva din respect; ~ **au désir de qqn.** a ceda dorinței cuiva. **III.** *v.r.* a se conferi, a se decerna; **les honneurs se défèrent aux gens qui se sont distingués** onorurile se conferă oamenilor care s-au distins.
déferlage *s.m.* (*mar.*) desfășurare (a unei pânze, a unui pavilion).
déferlant, ~e *adj.* (*despre valuri*) care se sparge; **vagues ~ es** valuri care se sparg.
déferlement *s.m.* **1.** (*despre valuri*) spargere, rostogolire a valurilor. **2.** desfășurare impetuoasă; ~ **des manifestants** desfășurarea manifestanților.
déferler I. *v.t.* (*mar.*) a desfășura pânzele. **II.** *v.i.* **1.** (*despre valuri*) a se rostogoli, a se sparge; **les vagues se brisent contre la digue** valurile se sparg de dig. **2.** (*fig.*) a potopi; **les injures déferlaient sur lui** era potopit de insulte.
déferrage, déferrement *s.m.* **1.** acțiunea de înlăturare a părții cu fier dintr-un obiect. **2.** înlăturarea ferecăturilor (unei lăzi). **3.** acțiunea de a scoate unui cal potcoavele. **4.** (*fig.*) descumpănire.
déferrer I. *v.t.* **1.** a înlătura partea cu fier dintr-un obiect. **2.** a despotcovi (un cal). **II.** *v.r.* a se despotcovi; **ce cheval s'est déferré** acest cal s-a despotcovit, și-a pierdut o potcoavă.
déferriser *v.t.* (*tehn.*) a deferiza, a îndepărta excesul de fier (din ape), materiile feruginoase.
déferrure *s.f.* v. **déferrage**.
défervescence *s.f.* **1.** (*chim.*) diminuare a efervescenței. **2.** (*med.*) defervescență, scăderea temperaturii unui bolnav.
défet *s.m.* (*poligr.*) **1.** filă desperecheată. **2.** filă de prisos.
défeuillage *s.m.* desfrunzire, rupere a frunzelor pentru a înlesni maturizarea fructelor.
défeuillaison *s.f.* cădere a frunzelor.
défeuiller I. *v.t.* a desfrunzi; **l'orage a défeuillé les arbres** furtuna a desfrunzit copacii. **II.** *v.r.* a-și pierde frunzele, a se desfrunzi.
deffe *s.f.* (*arg.*) caschetă, beretă, șapcă.
défi *s.m.* **1.** sfidare, provocare; **prendre un air de** ~ a lua un aer de sfidare, sfidător; **lancer un** ~ a lansa o provocare; **relever le** ~ a primi provocarea, a ridica

mănușa; **mettre qqn. au ~ de faire une chose** a paria cu cineva că nu e în stare să facă un lucru; **un ~ au danger** o sfidare a primejdiei. **2.** (*ist.*) provocare la luptă unul împotriva celuilalt.
défiance *s.f.* **1.** neîncredere, teama de a fi înșelat; **~ de soi-même** neîncredere în sine. **2.** suspiciune, bănuială.
défiant, ~e (*arg.*) neîncrezător; suspicios, bănuitor; **un caractère ~** o fire bănuitoare.
défibrage *s.m.* (*tehn.*) defibrare.
défibrer *v.t.* (*tehn.*) a defibra.
défibreur, -euse I. *s.m.f.* (*tehn.*) muncitor care defibrează lemnul. **II.** *s.m.* sau *s.f.* (*tehn.*) defibrator, mașină de defibrat lemnul.
déficeler *v.t.* a dezlega, a desface sfoara; **~ un paquet** a desface sfoara unui pachet.
déficience *s.f.* **1.** (*biol.*) deficiență; **~ mentale** deficiență mentală / insuficiență mentală; **~ hépatique** insuficiență hepatică. **2.** (*fig.*) slăbiciune.
déficient, ~e *adj.* **1.** cu deficiențe; **un enfant ~** un copil cu deficiențe, arierat. **2.** (*med.*) insuficient; slab; **intelligence ~e** inteligență slabă; (*fig.*) **raisonnement ~** raționament deficient, slab.
déficit *s.m.* (*fin.*) deficit; **combler un ~** a acoperi un deficit.
déficitaire *adj.* deficitar; insuficient; **récolte ~** recoltă deficitară, slabă; **commerce ~** comerț deficitar.
1. défier *v.t.* **1.** a provoca; **~ qqn. aux échecs** a provoca pe cineva la o partidă de șah. **2.** a brava, a înfrunta, a se expune; a desfide; **~ la mort** a înfrunta moartea; **un produit qui défie toute concurrence** un produs care desfide orice concurență.
2. défier *v.r.* **1.** a nu avea încredere, a fi neîncrezător; a sta în gardă; **se ~ des flatteurs** a nu avea încredere în lingușitori. **2.** (*înv.*) a bănui, a prevedea.
défiguration *s.f.* (*rar*) desfigurare.
défigurement *s.m.* **1.** desfigurare, schimonosire (a chipului). **2.** (*fig.*) deformare; **~ d'un texte** deformare/ denaturare a unui text.
défigurer I. *v.t.* **1.** a desfigura; **un joli visage défiguré par furie** un chip frumos desfigurat de furie. **2.** (*fig.*) a deforma, a denatura; **~ la vérité** a denatura adevărul. **II.** *v.r.* **1.** a se desfigura. **2.** (*fig.*) a se altera.
défilade *s.f.* (*mar.*) defilare.
défilage *s.m.* **1.** (*tehn.*) scoatere a firelor. **2.** destrămare a deșeurilor textile (pentru fabricarea hârtiei).
défilé I. *s.m.* **1.** defileu; **~ entre deux montagnes** defileu între doi munți. **2.** defilare; **le ~ du 14 juillet** defilarea de 14 iulie. **3.** coloană, cortegiu, șir; **~ de manifestants** coloană de manifestanți. **4.** procesiune religioasă. **II.** *adj.* desfăcut, cu ața scoasă; **perles ~ es** perle scoase de pe ață.
défilement *s.m.* **1.** (*mil.*) mascare, protejare a unor trupe amenințate de tirul inamic. **2.** derulare a unei benzi magnetice sau a unui film într-un aparat de proiecție.
1. défiler I. *v.t.* **1.** a desface / a scoate de pe ață; **~ des perles** a desface un colier de perle, a scoate perle de pe ață. **2.** a destrăma deșeuri textile (pentru fabricarea hârtiei). **3.** (*mil.*) a camufla trupe, care blindate. **4.** (*în expr.*) **~ son chapelet a.** a înșira mătănii, a rosti rugăciuni pentru fiecare din mărgelele unui șirag; **b.** a mărturisi; a-și da drumul la gură; a deșerta sacul până la fund; (*pop.*) **~ la parade** a muri, a da ortul popii. **II.** *v.r.* **1.** (*mil.*) a se feri de tirul inamic. **2.** (*fam.*) a se sustrage, a se eschiva, a evita; **au moment de payer, il se défila** când a trebuit să plătească, s-a eschivat. **3.** (*pop.*) a se ascunde. **4.** a se deșira, a se desface; **les perles de son collier se défilent** perlele colierului său se desfac de pe ață.
2. défiler *v.i.* **1.** a defila. **2.** (*fig.*) a se succeda; **les jours défilaient, lentement** zilele se succedau, încet.
défileuse *s.f.* mașină de destrămat deșeurile textile (pentru fabricarea hârtiei).
défilocher *v.t.* v. **effilocher**.
défini, ~e **I.** *adj.* **1.** definit, explicat; precis; **mot bien ~** cuvânt bine definit, precis; **une tâche bien ~e** o sarcină bine determinată, precisă. **2.** delimitat; circumscris; **objet de forme bien ~e** obiect cu formă bine delimitată. **3.** (*gram.*) hotărât, definit; **article ~** articol hotărât. **4.** (*gram.*, *în expr.*) **le passé ~** perfectul simplu. **II.** *s.m.* (*log. cu art.*) definitul; **le~ et l'indéfini** definitul și nedefinitul.
définir I. *v.t.* **1.** a defini, a da o definiție; **~ un concept** a defini un concept. **2.** a defini, a explica, a preciza; **~ un mot** a explica un cuvânt, a-i preciza sensul; **~ une politique** a defini o politică, a preciza conținutul unei politici; **~ les limites d'un territoire** a defini / a preciza limitele unui teritoriu. **3.** a descrie; a analiza; **~ un sentiment** a analiza un sentiment. **II.** *v.r.* a se defini.
définissable *adj.* care se poate defini.
définiteur *s.m.* (*bis. catol.*) membru autorizat al clerului autorizat să trateze probleme disciplinare sau administrative.
définitif, -ive I. *adj.* **1.** definitiv; **version ~ive d'une œuvre** versiune definitivă a unei opere; **résultat ~ des élections** rezultatul definitiv al alegerilor. **2.** definitiv, categoric; absolut; irevocabil; (*jur.*) **jugement ~** hotărâre definitivă, irevocabilă. **II.** *s.m.* definitiv; situație definitivă; **le ~ et le provisoire** definitivul și provizoratul. **III.** *loc. adv.* **en définitive** în concluzie, la urma urmelor.
définition *s.f.* definiție; **par ~** prin definiție.
définitivement *adv.* (în mod) definitiv; **un litige ~ clos** un litigiu definitiv închis.
définitionnel, ~le *adj.* **1.** referitor la definiție. **2.** care constituie o definiție.
définitoire *adj.* definitoriu, care definește, care caracterizează.
déflagrant, ~e *adj.* deflagrant, care se aprinde provocând o explozie; **matières ~es** materii care se aprind provocând explozii.
déflagrateur *s.m.* (*tehn.*) aparat care aprinde materiile explozive.
déflagration *s.f.* **1.** deflagrație, ardere explozivă a unui corp. **2.** (*chim.*) reacție chimică activă, cu flăcări sau scântei. **3.** conflict generalizat; război mondial; **cet événement peut provoquer une ~ mondiale** acest eveniment poate provoca un război mondial.

déflagrer *v.i.* a deflagra, a se aprinde brusc provocând o explozie; **une étincelle peut faire ~ une poudrière** o scânteie poate face să explodeze un depozit cu muniții.
déflation *s.f.* **1.** (*fin.*) deflație, reducere a masei monetare pentru combaterea inflației. **2.** (*geol.*) eroziune a terenurilor deșertice sub acțiunea vântului.
déflationniste *adj.* (*fin.*) deflaționist, referitor la deflație, care e menit să combată inflația; **mesures ~s** măsuri deflaționiste.
défléchir I. *v.t.* a modifica direcția; **~ un faisceau de particules** a modifica direcția unui fascicul de particule. **II.** *v.i.* a-și modifica direcția.
déflecteur *s.m.* **1.** (*tehn.*) deflector, dispozitiv folosit la modificarea direcției unui fluid sau a unui curent de gaz. **2.** (*auto*) partea laterală a geamului unui automobil, constituită dintr-un oblon mic orientabil, pentru orientarea curentului de aer.
défleuraison *s.f.* cădere a florilor (unei plante).
défleurir I. *v.i.* a-și pierde florile. **II.** *v.t.* a distruge, a rupe / a smulge florile (unei plante); **le vent a défleuri les cerisiers** vântul a smuls florile cireșilor.
défloraison *s.f.* v. **défleuraison**.
déflorer *v.t.* **1.** (*înv.*) a smulge, a rupe florile unei plante. **2.** a face să-și piardă prospețimea, noutatea. **3.** a trata superficial; **~ un sujet** a trata superficial un subiect. **4.** a deflora, a dezvirgina, a face să-și piardă virginitatea.
défluent *s.m.* (*geogr.*) braț format prin difluența unei ape; **les ~s d'un delta** brațele unei delte.
défluviation *s.f.* (*geogr.*) schimbare a albiei unui fluviu.
défoliation *s.f.* v. **défeuillaison**.
défoliant, ~e *adj., s.m.* defoliant, produs chimic care provoacă uscarea și căderea frunzelor.
défonçage, défoncement *s.m.* **1.** desfundare. **2.** arătură adâncă; desțelenire.
défonce *s.f.* (*arg.*) **1.** priză de drog. **2.** starea unei persoane drogate după folosirea unor halucinogene.
défoncé, ~e *adj.* **1.** spart; spintecat. **2.** desfundat; **chemin ~** drum desfundat, denivelat. **3.** (*arg.*) aflat sub efectul unui drog, drogat. **4.** (*arg.*) beat.
défoncer I. *v.t.* **1.** a desfunda, a înlătura fundul unui obiect; **~ un tonneau** a înlătura fundul unui butoi. **2.** a sparge, a dărâma; **~ un mur** a dărâma un zid. **3.** (*agr.*) a ara adânc pământul; **~ un terrain** a ara adânc un teren, a-l desțeleni. **4.** a afâna. **5.** (*arg.*, *în expr.*) **~ le portrait à qqn.** a stâlci figura cuiva, a face pe cineva zob. **II.** *v.r.* **1.** (*pop.*) a face un efort deosebit, a se da peste cap; a trage tare. **2.** (*pop.*) a se dărui trup și suflet unei activități. **3.** (*arg.*) a se droga.
défonceuse *s.f.* **1.** plug folosit la lucrări de arare în profunzime. **2.** (*tehn.*) mașină de frezat.
déforestation *s.f.* v. **déboisement**.
déformable *adj.* deformabil, care se poate deforma.
déformant, ~e *adj.* deformant; **glaces ~es** oglinzi care deformează.
déformateur, -trice *adj.* care deformează; **une interprétation ~trice** o interpretare deformantă, care deformează.
déformation *s.f.* deformare, deformație; **votre récit est une ~ de la réalité** povestirea dumneavoastră este o deformare a realității; **~ professionnelle** deformație profesională.
déformer I. *v.t.* **1.** a deforma, a schimba forma. **2.** (*fig.*) a deforma, a altera, a denatura; **~ les paroles de qqn.** a denatura vorbele cuiva. **II.** *v.r.* a se deforma, a-și schimba forma; **objet qui se déforme sous l'action de la chaleur** obiect care se deformează sub acțiunea căldurii.
défoulement *s.m.* (*psihan.*) defulare, întoarcere în universul amintirilor.
défouler *v.t., v.r.* (*psihan.*) a (se) defula, a se deda unor acțiuni asupra cărora ar putea exista o interdicție.
défourailler I. *v.t.* (*arg.*) a scoate pistolul. **II.** *v.i.* (*arg.*) **1.** a ieși din închisoare. **2.** (*arg.*, *în expr.*) **~ dedans/sur** a trage un foc de armă.
défournage, défournement *s.m.* acțiunea de a scoate din cuptor.
défourner *v.t.* a scoate din cuptor; **~ du pain** a scoate pâinea din cuptor.
défourneur, ~euse *s.m.f.* muncitor care scoate (pâinea) din cuptor.
défourneuse *s.f.* dispozitiv de scos (pâinea) din cuptor.
défraîchi, ~e *adj.* uzat, care și-a pierdut prospețimea, strălucirea; **un costume ~** un costum uzat, care și-a pierdut prospețimea; **un visage ~** un chip uzat, ofilit.
défraîchir I. *v.t.* a lua prospețimea, strălucirea; a decolora; **un vêtement que la pluie a défraîchi** o haină căreia ploaia i-a luat strălucirea, pe care a decolorat-o, a făcut-o spălăcită, ternă. **II.** *v.r.* a-și pierde strălucirea, prospețimea, a se decolora.
défraiement *s.m.* despăgubire a cuiva, suportare de către cineva a cheltuielilor făcute de o altă persoană.
défrayer *v.t.* **1.** a plăti pentru cineva, a despăgubi; **~ qqn.** a plăti / a suporta cheltuielile cuiva. **2.** (*în expr.*) **~ la conversation** a întreține conversația; **~ la compagnie** a amuza, a distra societatea; **~ la chronique** a face să se vorbească despre sine.
défrichable *adj.* defrișabil, care poate fi defrișat, desțelenit.
défrichage, défrichement *s.m.* **1.** defrișare, desțelenire; **le ~ d'un terrain** defrișarea unui teren. **2.** teren defrișat. **3.** (*fig.*) clarificare, lămurire; **~ d'un texte juridique** clarificarea unui text juridic.
défriche *s.f.* teren defrișat, desțelenit.
défricher I. *v.t.* **1.** a defrișa, a desțeleni; **~ un terrain** a defrișa un teren. **2.** (*fig.*) a aborda; **~ un problème** a aborda o problemă. **3.** (*fig.*) a descurca, a pregăti; **~ le terrain** a pregăti terenul, a lua măsuri pregătitoare înainte de a întreprinde ceva.
défricheur, -euse *s.m.f.* persoană care defrișează.
défrimer *v.t.* **1.** a privi fix pe cineva, a-l măsura. **2.** a recunoaște pe cineva.
défringuer *v.t., v.r.* (*pop.*) a (se) dezbrăca, a(-și) scoate hainele.
défripement *s.m.* netezire, întindere (a ceea ce este boțit, șifonat).
défriper *v.t.* a netezi, a întinde (ceea ce este boțit, șifonat).

défrisement *s.m.* (*rar*) **1.** descrețire a părului. **2.** (*pop.*) dezamăgire, decepție, dezumflare.
défriser I. *v.t.* **1.** a descreți părul; **la pluie a défrisé ses cheveux** ploaia i-a descrețit părul. **2.** (*pop.*) a decepționa, a dezamăgi, a indispune; a contraria, a-i cădea greu; **rien que voir sa gueule, ça m'a défrisé** când i-am văzut mutra, m-am indispus. **II.** *v.r.* **1.** a se descreți; **ses cheveux se sont défrisés à cause de l'humidité** părul i s-a descrețit din cauza umezelii. **2.** (*pop.*) a se indispune, a fi dezamăgit.
défroissable *adj.* care se poate netezi.
défroisser I. *v.t.* a netezi (ceva șifonat), a aplatiza. **II.** *v.r.* a se netezi, a se aplatiza.
défroncement *s.m.* descrețire (a cutelor, a pliurilor).
défroncer I. *v.t.* a descreți (cute, pliuri); ~ **le sourcil** a descreți sprâncenele; a nu mai fi încruntat. **II.** *v.r.* a se descreți.
défroque *s.f.* **1.** haine rămase de la un călugăr mort. **2.** vechituri.
défroqué, **~e** *adj.*, *s.m.f.* răspopit; **prêtre** ~ preot răspopit.
défroquer *v.t.*, *v.i.*, *v.r.* a (se) răspopi.
défruiter *v.t.* a lua gustul de fruct; ~ **de l'huile d'olive** a înlătura gustul de măsline din ulei.
défunt, **~e** *adj.*, *s.m.f.* defunct, răposat, mort; **prier pour les ~s** a se ruga pentru morți.
dégagé, **~e** *adj.* **1.** degajat, liber; **une pièce ~e** o cameră degajată, fără prea multe mobile; **ciel** ~ cer degajat, fără nori. **2.** (*fig.*) degajat, nestânjenit, liber; **un air** ~ un aer degajat, fără constrângeri. **3.** (*fig.*) eliberat (de constrângeri, de convenții); **un esprit ~ de tout préjugé** un spirit eliberat de orice prejudecăți.
dégagement *s.m.* **1.** degajare; recuperarea / retragerea obiectelor depuse la muntele de pietate, la casa de amanet. **2.** pasaj de ușurare a circulației. **3.** degajament, spațiu de comunicare într-un apartament; coridor, culoar. **4.** scoatere, eliberare; ~ **des blessés ensevelis sous les décombres** scoaterea răniților de sub dărâmături. **5.** (*med.*) ultima fază a unei nașteri. **6.** (*sport*) degajare a balonului. **7.** (c. *f.*, *în expr.*) **voie de** ~ linie moartă. **8.** (*chim.*) degajare; ~ **de gaz** degajare de gaze.
dégager I. *v.t.* **1.** a degaja, a retrage din garaj; a recupera / retrage de la amanet / de la muntele de pietate; ~ **un bijou du mont-de-piété** a retrage o bijuterie de la muntele de pietate. **2.** (*fig.*) a degaja, a retrage, a dezlega; a declina, a elibera; ~ **sa parole** a-și retrage cuvântul dat, a-și lua cuvântul înapoi; ~ **sa responsabilité** a se degaja / a se elibera de o răspundere; ~ **qqn.** de **sa responsabilité** a dezlega pe cineva de o răspundere; **il dégage toute responsabilité dans cet événement fâcheux** își declină orice responsabilitate în acest eveniment neplăcut. **3.** a degaja, a elibera de ceea ce închide; ~ **une ville d'un siège** a elibera un oraș de asediu. **4.** a degaja, a elibera; a îndepărta obstacole; ~ **un passage** a elibera un pasaj, o trecere; (*scrimă*) ~ **le fer** a degaja, a-și desprinde arma de cea a adversarului, plasând-o în dreapta sau în stânga; (*sport*) ~ **la balle** a degaja mingea / balonul; (*fig.*) ~ **une idée** a desprinde o idee; **j'ai dégagé quelques idées intéressantes de cette conférence** am desprins câteva idei interesante din această conferință. **5.** (*fin.*) a elibera, a disponibiliza; ~ **une somme d'argent** a disponibiliza o sumă de bani. **6.** a emana, a exala; a se desprinde; **le lis dégage un parfum très fort** crinul exală un parfum foarte puternic; **ce discours dégage une impression d'intransigeance** din acest discurs se desprinde o impresie de intransigență. **II.** *v.r.* **1.** a se degaja, a se elibera; a scăpa de; **vers minuit, la circulation cesse, les rues se dégagent** către miezul nopții circulația încetează, străzile se degajează; **le ciel se dégage** cerul se degajează / se luminează; se risipesc norii; (*fig.*) **se ~ d'une obligation** a se elibera / a scăpa de o obligație. **2.** a se degaja; a ieși; a se răspândi; **une fumée épaisse se dégage de la maison en flammes** un fum gros se răspândește din casa cuprinsă de flăcări. **3.** a reieși; a se manifesta; a ieși la lumină; **la vérité se dégage peu à peu de l'enquête** adevărul iese treptat la lumină din anchetă. **III.** *v.i.* (*pop.*) **1.** a pleca, a o șterge; **allez, dégage!** Hai, șterge-o! **2.** a mirosi urât.
dégaine *s.f.* (*fam.*) alură, atitudine, fel de a fi / de a se purta ridicol.
dégainer *v.t.* **1.** a scoate sabia din teacă. **2.** a scoate revolverul.
déganter *v.t.*, *v.r.* a(-și) scoate mănușile.
dégarnir I. *v.t.* **1.** a despodobi, a scoate garnitura; a goli; a despuia; ~ **une robe** a scoate garnitura unei rochii; ~ **un appartement** a goli un apartament. **2.** (*mil.*) a retrage trupe; ~ **un front** a retrage trupe de pe un front. **3.** (c. *f.*, *în expr.*) ~ **une voie** a înlătura balastul din jurul șinelor. **II.** *v.r.* **1.** a-și pierde (podoabele); **cet arbre se dégarnit** acest copac își pierde frunzele. **2.** a se goli; **après le spectacle, la salle se dégarnit** după spectacol, sala se golește. **3.** a-și pierde părul; a i se rări părul; **ses tempes se dégarnissent** i se rărește părul la tâmple.
dégât *s.m.* pagubă; uzare; ponosire; stricăciune, deteriorare; **la grêle a fait de gros ~s** grindina a făcut mari stricăciuni; **estimer les ~s** a evalua pagubele; **limiter les ~s** a limita pagubele.
dégauchir *v.t.* **1.** (*tehn.*) a îndrepta, a netezi, a nivela; ~ **le sol** a netezi suprafața unei piese de lemn sau metal. **2.** (*arg.*) a găsi, a dibui; a descoperi; ~ **un appartement à louer** a găsi un apartament de închiriat.
dégauchissage, dégauchissement *s.m.* (*tehn.*) îndreptare, netezire, nivelare (a unei piese de lemn sau metal).
dégauchisseuse *s.f.* (*tehn.*) mașină-unealtă folosită la nivelarea suprafeței pieselor de lemn sau metal.
dégazage *s.m.* **1.** (*chim.*) degazare. **2.** degazare, eliminare a gazelor și reziduurilor din tancurile unui petrolier după descărcarea petrolului. **3.** extracția hidrocarburilor gazoase dintr-un produs petrolier.

dégazer I. *v.t.* **1.** a degaza, a degazifica (un lichid, un solid). **2.** a elimina gazele și reziduurile dintr-un petrolier după descărcarea petrolului. **3.** a extrage hidrocarburile gazoase dintr-un produs petrolier. **II.** *v.i.* a proceda la degazare, la eliminarea gazelor și reziduurilor unui petrolier; **ce pétrolier dégaze en haute mer** acest petrolier elimină gazele în plină mare.
dégazolinage *s.m.* degazolinare.
dégazoliner *v.t.* a degazolina, a extrage gazolina.
dégazonnage, dégazonnement *s.m.* tundere a gazonului.
dégazonné *adj.* (*arg. în expr.*) **être ~** a fi chel ca-n palmă.
dégazonner *v.t.* a tunde gazonul.
dégel *s.m.* **1.** dezgheț; **le ~ d'un cours d'eau** dezghețul unei ape. **2.** (*fig.*) destindere; **~ des relations internationales** destinderea relațiilor internaționale.
dégelée *s.f.* (*pop.*) chelfăneală; scărmăneală; **prendre une ~** a încasa o chelfăneală, o mamă de bătaie.
dégeler I. *v.t.* **1.** a dezgheța; **~ ses pieds** a-și dezgheța picioarele; (*fin.*) **~ des crédits** a dezgheța credite, a repune în circulație o sumă care fusese blocată. **2.** (*fig.*) a dezgheța, a destinde, a dispune; **~ un auditoire** a destinde / a dispune un auditoriu. **3.** (*arg.*) a ucide. **II.** *v.r.* a se destinde; **l'atmosphère s'est dégelée** atmosfera s-a destins. **III.** *v.i.* a se dezgheța; **le lac commence à ~** lacul începe să se dezghețe.
dégénératif, -ive *adj.* degenerativ; **rhumatisme ~** reumatism degenerativ.
dégénération *s.f.* degenerare.
dégénéré, ~e *adj., s.m.f.* degenerat, degradat.
dégénérer *v.i.* a degenera; a se pipernici, a se chirci; a se degrada; (*fig.*) **la discussion a dégénéré en querelle** discuția a degenerat în ceartă.
dégénérescence *s.f.* **1.** degenerescență; **la ~ d'une espèce animale** degenerescența unei specii animale. **2.** (*med.*) degenerescență, degenerare; declin; degradare.
dégénérescent, ~e *adj.* degenerescent.
dégermer *v.t.* a separa embrionul; **~ des pommes de terre** a separa embrionul din cartofi.
dégingandé, ~e *adj., s.m.f.* (*fam.*) (om) deșelat.
dégivrage *s.m.* degivrare, topire a gheții sau a chiciurei; **le ~ d'un réfrigérateur** topire a gheții dintr-un frigider.
dégivrer *v.t.* a degivra, a topi / a înlătura gheața sau chiciura.
dégivreur *s.m.* degivror, dispozitiv de protecție a unui avion contra formării straturilor de gheață.
déglaçage, deglacement *s.m.* **1.** a înlătura gheața / poleiul (în special de pe trotuar). **2.** înlăturare a lustrului (hârtiei, unor țesături). **3.** (*culinar*) dizolvarea zahărului ars în apă sau vin.
déglacer *v.t.* **1.** a înlătura gheața / poleiul de pe trotuar. **2.** a înlătura lustrul (de pe hârtie, unele țesături). **3.** (*culinar*) a dizolva zahărul ars în apă sau vin.
déglingué, ~ e (*pop.*) beat mort.
déglinguer *v.t.* **1.** (*fam.*) a disloca, a dărâma, a strica; a deteriora; a dezarticula; **une voiture déglinguée** un automobil stricat, dezarticulat. **2.** (*pop.*) a ucide.
déglobulisation *s.f.* (*med.*) scăderea globulelor roșii din sânge.
dégluement *s.m.* descleiere.
dégluer I. *v.t.* **1.** a descleia, a desprinde din clei. **II.** *v.r.* a se descleia.
déglutination *s.f.* (*lingv.*) deglutinare.
déglutir *v.t.* (*fiziol.*) a înghiți, a ingurgita.
déglutition *s.f.* (*fiziol.*) deglutiție, înghițire, ingurgitare.
dégobillade *s.f.* (*pop.*) acțiunea de a vomita, vomă.
dégobiller *v.t., v.i.* (*pop.*) a voma, a vomita, a vărsa.
dégoiser *v.t., v.i.* (*fam., peior.*) a vorbi mult și repede; a trăncăni, a sporovăi, a spune vrute și nevrute.
dégommage *s.m.* **1.** (*text.*) degomare. **2.** (*fam., înv.*) destituire.
dégommer *v.t.* **1.** (*text.*) a degoma. **2.** (*fig., fam.*) a scoate din pâine, a da afară din slujbă, a destitui. **3.** (*pop.*) a ucide. **4.** (*pop.*) a încasa lovituri.
dégonder *v.t.* a scoate din țâțâni (o ușă, o fereastră).
dégonflage, dégonflement *s.m.* **1.** dezumflare; **le ~ des pneus** dezumflarea pneurilor. **2.** (*fig.*) dezumflare, dezamăgire, pierdere a curajului.
dégonfle *s.f.* **1.** eschivare; acțiunea de a se folosi de pretexte, subterfugii. **2.** (*pop.*) lașitate.
dégonfler I. *v.t.* **1.** a dezumfla; **~ un ballon** a dezumfla un balon. **2.** (*fig.*) a minimaliza importanța unui lucru. **3.** a face să scadă; **~ les prix** a face să scadă prețurile. **II.** *v.r.* (*fam.*) **1.** a se dezumfla, a-și pierde curajul. **2.** (*pop.*) a fi laș. **3.** (*în expr.*) **se ~ le cœur** a-și descărca sufletul / inima. **III.** *v.i.* a se dezumfla; **avec les compresses, sa paupière a dégonflé** cu ajutorul compreselor, pleoapa i s-a dezumflat.
dégorgement *s.m.* **1.** expulzarea, evacuarea unui lichid. **2.** scurgere a murdăriilor dintr-un canal. **3.** (*text.*) descleiere.
dégorgeoir *s.m.* **1.** loc de scurgere a murdăriilor. **2.** unealtă în formă de furculiță pentru scos cârligul undiței din gura peștilor.
dégorger I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a voma, a vomita, a vărsa. **2.** a deversa, a evacua, a lăsa să se scurgă; **tuyau qui dégorge de l'eau** țeavă care lasă să se scurgă apa. **3.** a desfunda, a destupa; **~ un tuyau** a desfunda o țeavă. **4.** (*tehn.*) a curăța de corpuri străine; **~ de la laine** a curăța lâna îndepărtând corpurile străine. **5.** a scoate cârligul undiței din gura peștelui . **6.** (*fig., fam.*) a restitui, a da înapoi; **faire ~ de l'argent à qqn.** a sili pe cineva să restituie bani. **II.** *v.i.* **1.** a se revărsa; **égout qui dégorge dans une rivière** canal care se revarsă într-un râu. **2.** a elimina impurități; **faire ~** a cufunda în apă o bucată de carne / pește, pentru a le elimina impuritățile, sângele etc. **III.** *v.r.* **1.** a se goli; a se vărsa; **rivière qui se dégorge dans un fleuve** râu care se varsă într-un fluviu. **2.** a se curăța, a se debarasa de impurități; **la laine se dégorge dans l'eau de la rivière** lâna se curăță în apa râului. **3.** a se descongestiona; **les jambes du malade commencent à se ~** picioarele bolnavului încep să se descongestioneze.

dégoter, dégotter I. *v.t.* **1.** (*fam. înv.*) a lua locul cuiva. **2.** a obține; a găsi; **il a dégoté une bonne place** a obținut un post bun. **3.** a descoperi, a dibui; **il a dégoté un bon restaurant** a descoperit un restaurant bun. **II.** *v.i.* a avea o anumită alură; **a se** prezenta într-un anumit fel (bun sau rău); **il dégote bien, ton cousin** se prezintă / arată bine, vărul tău.

dégoudronner *v.t.* (*tehn.*) a degudrona.

dégoulinade *s.f.* scurgere a unui lichid; **une ~ de peinture** o scurgere de vopsea.

dégoulinage, dégoulinement *s.m.* picurare; **le ~ de l'eau** picurare a apei.

dégoulinante *s.f.* (*arg.*) **1.** pendulă, ceas de perete. **2.** ghinion, neșansă.

dégouliner *v.i.* a picura, a țârâi; **l'eau dégouline du toit** apa picură de pe acoperiș.

dégourdi, ~e *adj., s.m.f.* (om) dezghețat, isteț, ingenios, abil, iscusit.

dégourdir I. *v.t.* **1.** a dezmorți; **~ ses jambes** a-și dezmorți picioarele. **2.** a încălzi ușor, a încropi un lichid. **3.** (*fig.*) a deștepta, **a** dezgheța, **a** scoate din amorțeală; **le service militaire l'a dégourdi** serviciul militar l-a dezghețat, l-a făcut isteț. **4.** (*tehn.*) a coace ușor. **II.** *v.r.* (*fig.*) a se dezgheța, a se deștepta.

dégourdissement *s.m.* dezmorțire.

dégourer, dégourrer *v.t.* (*arg.*) **1.** a bârfi, a denigra, a lucra pe cineva. **2.** a scârbi.

dégoût *s.m.* **1.** dezgust, silă, scârbă, greață; **avoir un ~ pour les champignons** a-i fi silă de ciuperci. **2.** (*fig.*) aversiune, repulsie, oroare; **il éprouve un profond ~ pour la boxe** simte o profundă aversiune pentru box.

dégoûtamment *adv.* (în mod) dezgustător; **il mange ~** mănâncă dezgustător.

dégoûtant, ~e I. *adj.* **1.** dezgustător, scârbos, grețos; **une nourriture ~e** o hrană dezgustătoare. **2.** grosolan; obscen; **raconter des histoires ~es** a povesti anecdote obscene, fără perdea. **3.** (*în expr.*) **c'est ~ a.** este revoltător; **b.** este descurajator, demoralizant. **II.** *s.m.* bădăran, necioplit; **tu es un ~** ești un bădăran.

dégoûtation *s.f.* (*pop.*) **1.** lucru care provoacă scârbă, dezgust. **2.** murdărie, jeg.

dégoûté, ~e I. *adj.* dezgustat, scârbit, îngrețoșat; **il est ~ de tout** este scârbit de tot. **II.** *s.m.f.* (*în expr.*) **faire le ~** a face mofturi / fițe / fasoane; **n'être pas ~ a** se mulțumi cu orice, a nu face nazuri.

dégoûter I. *v.t.* **1.** a dezgusta, a scârbi; **cette attitude duplicitaire me dégoûte** această atitudine duplicitară mă dezgustă. **2.** (*cu prep.* **de**) a descuraja; a lua cuiva pofta de a face ceva; **ses pertes répétées le dégoûtent du jeu** pierderile repetate îl descurajează să mai joace. **3.** (*înv.*) a face să piardă pofta de mâncare. **II.** *v.r.* a se dezgusta, a se scârbi; a avea aversiune pentru ceva; **il s'est dégoûté de ce travail avilissant** s-a scârbit de această muncă înjositoare.

dégouttant, ~e *adj.* din care picură; **toit ~ de pluie** acoperiș din care picură apa de ploaie.

dégoutter *v.i.* a picura; **la sueur lui dégoutte du front** sudoarea îi picură de pe frunte.

dégradant, ~e *adj.* degradant, înjositor, umilitor, dezonorant; **une attitude ~e** o atitudine degradantă.

1. dégradation *s.f.* **1.** (*mil.*) degradare; **~ civique** degradare civică, cu pierderea drepturilor civice. **2.** degradare, deteriorare, stricare; **~ d'un monument** deteriorarea unui monument; **~ de la situation économique** degradarea situației economice. **3.** (*fig.*) degradare, decădere, înjosire.

2. dégradation *s.f.* estompare treptată a culorii, luminii.

dégradé *s.m.* estompare treptată.

1. dégrader I. *v.t.* **1.** (*mil.*) a degrada; **~ un officier** a degrada un ofițer. **2.** a deteriora, a strica; **les intempéries ont dégradé ce monument** intemperiile au deteriorat acest monument. **3.** (*fig.*) a înjosi, **a** dezonora; **sa conduite le dégrade** purtarea sa îl dezonorează. **II.** *v.r.* **1.** a se degrada, a se deteriora, a se strica; **ce monument se dégrade** acest monument se deteriorează; **la situation politique se dégrade** situația politică se degradează.

2. dégrader *v.t.* a estompa culori, lumini; **ce peintre sait bien ~ les tons** acest pictor se pricepe să estompeze tonurile.

dégrafer I. *v.t., v.r.* a descheia ceea ce fusese prins în copci; **~ son manteau** a-și descheia mantoul. **II.** *v.r.* (*arg.*) **se ~** a renunța, a lăsa baltă.

dégrainer, dégréner *v.t., v.i.* (*arg.*) a bârfi, a denigra.

dégraissage *s.m.* **1.** degresare; **le ~ d'un veston** degresarea / scoaterea petelor unei haine. **2.** (*fam.*) diminuarea personalului unei instituții prin concediere.

dégraissant I. *s.m.* (*tehn.*) degresant. **II.** *adj.* care degresează, degresant; **substances ~es** substanțe degresante.

dégraisser *v.t.* **1.** a degresa, a înlătura grăsimea; **~ une soupe** a înlătura grăsimea dintr-o supă. **2.** a scoate petele de grăsime; **~ un vêtement a** scoate petele de grăsime de pe o haină. **3.** (*fam.*) a diminua personalul unei instituții prin concediere. **4.** (*fam.*) a face economii. **5.** (*tehn.*) **a** subția; **~ une pièce de bois** a subția o bucată de lemn.

dégraisseur, ~euse *s.m.f.* **1.** persoană care scoate petele de pe haine; curățător. **2.** (*pop.*) funcționar la fisc.

dégras *s.m.* degras, amestec de grăsimi folosit în industria pielăriei.

dégrat *s.m.* (*mar.*) plecarea unui vapor la pescuitul morunilor.

dégraveler *v.t.* a curăța de pietriș, de nisip (canale, conducte).

dégravoiement *s.m.* (*despre ape curgătoare*) **1.** efectul produs de o apă curgătoare care erodează temelia unei construcții. **2.** curățirea de pietriș a albiei unui râu.

dégravoyer *v.t.* **1.** (*despre ape curgătoare*) a eroda o construcție. **2.** a curăța de pietriș albia unui râu.

degré *s.m.* **1.** treaptă a unei scări; **~s de marbre** trepte de marmură. **2.** grad; stadiu; nivel; **au plus haut ~ / au suprême ~** în cel mai înalt grad; **parvenir au**

plus haut ~ **de la hiérarchie** a atinge cel mai înalt grad al ierarhiei; **cousin au troisième** ~ văr de gradul trei; ~ **de parenté** grad de rudenie; (*geogr.*) ~ **de latitude** grad de latitudine; (*gram.*) ~ **de comparaison** grad de comparație; (*med.*) **brûlure du deuxième** ~ arsură de gradul doi. **3.** (*în expr.*) **par ~s a.** treptat; **b.** progresiv; (*arg.*) **deuxième** ~ bătaie, chelfăneală, cotonogeală, cafteală.

dégréer *v.t.* (*mar.*) a înlătura un element din greementul unei nave.

dégrène *s.f.* (*arg.*) bârfă, calomnie.

dégréner *v.t., v.i.* **1.** v. **dégrainer**. **2.** (*arg.*) a vrăji, a fermeca. **3.** a corupe, a unge.

dégressif, -ive *adj.* care scade, care diminuează; (*fin.*) **impôt** ~ impozit care scade.

dégression *s.f.* scădere, diminuare treptată.

dégrèvement *s.m.* degrevare.

dégrever *v.t.* **1.** a degreva; a scuti; ~ **les petits contribuables** a degreva pe micii contribuabili. **2.** a degreva, a scoate de sub ipotecă; ~ **un immeuble** a scoate un imobil de sub ipotecă.

dégriffé, ~e *adj., s.m.* articol de îmbrăcăminte fără eticheta fabricii sau a casei producătoare și vândut la un preț scăzut.

dégrillage *s.m.* fază inițială a epurării unei ape.

dégringolade *s.f.* **1.** (*fam.*) prăvălire, rostogolire; coborâre în viteză. **2.** (*fig.*) degringoladă; degradare; decădere treptată.

dégringolante *s.f.* (*pop.*) ceas de mână.

dégringoler I. *v.i.* **1.** a se prăvăli, a se rostogoli; ~ **d'une échelle** a se prăvăli de pe o scară. **2.** (*fig.*) a decădea treptat; **une maison commerciale qui dégringole** o firmă comercială care decade. **II.** *v.t.* **1.** a coborî în viteză, val-vârtej; **il dégringole l'escalier quatre à quatre** coboară scara în viteză, din patru în patru trepte. **2.** (*pop.*) a bea mult / cât șapte. **3.** (*pop.*) a împrumuta bani.

dégrisement *s.m.* **1.** trezire din beție. **2.** (*fig., fam.*) dezmeticire; revenire la realitate.

dégriser I. *v.t.* **1.** a trezi din beție; **l'air frais l'a dégrisé** aerul rece l-a trezit din beție. **2.** a distruge iluziile; a aduce la realitate; **cet échec l'a dégrisé** acest eșec l-a adus la realitate. **II.** *v.r.* **1.** a se trezi din beție. **2.** a se dezmetici; a-și pierde iluziile, a reveni la realitate.

dégrosser *v.t.* (*metal.*) a degroșa.

dégrossir I. *v.t.* **1.** a subția; ~ **une poutre** a subția o bârnă. **2.** (*tehn.*) a eboșa. **3.** (*fig.*) a schița; ~ **un travail** a schița o lucrare. **4.** (*fig.*) a descurca; a lămuri; ~ **une affaire** a descurca o afacere. **5.** (*fig.*) a civiliza, a cizela, a șlefui, a ciopli; ~ **qqn.** a șlefui pe cineva. **II.** *v.r.* (*fig.*) a se ciopli, a se șlefui, a se cizela.

dégrossissage, dégrossissement *s.m.* subțiere; eboșa inițială.

dégrossisseur *s.m.* (*tehn.*) degrosisor.

dégrouiller *v.i., v.r.* (*pop.*) a se grăbi; **allons, dégrouillez-vous**, hai, grăbiți-vă.

dégroupage *s.m.* separarea coletelor pentru a fi repartizate pe destinații.

dégrouper *v.t.* a separa coletele pentru a le repartiza pe destinații.

déguenillé, ~e *adj., s.m.f.* zdrențăros, peticit, rupt.

déguerpir I. *v.t.* (*jur. înv.*) a abandona o posesiune; a renunța la ea; ~ **un héritage** a renunța la o moștenire. **II.** *v.i.* a pleca, a se cărăbăni, a o șterge, a spăla putina; **déguerpissez et en vitesse** ia-o din loc, și repede.

déguerpissement *s.m.* (*jur.*) faptul de a renunța la o posesiune (de bună voie sau somat).

déguelasse *adj. s.m.* (*pop.*) **1.** murdar, scârbos, dezgustător, mârșav. **2.** (*în expr.*) **pas** ~ excelent, grozav.

dégueulasser *v.t.* (*pop.*) a murdări, a păta, a întina.

dégueulasserie *s.f.* (*pop.*) josnicie, măgărie; **faire une** ~ **à qqn.** a face o josnicie / măgărie cuiva.

dégueulatoire, dégueulatif, -ive *adj.* (*pop.*) scârbos, grețos, care provoacă greață.

dégueuler *v.t., v.r.* (*pop.*) a voma, a vomita, a vărsa.

dégueulis *s.m.* (*pop.*) vomă; materia vomată.

dégueloir *s.m.* (*pop.*) **1.** gură. **2.** (*pop. în expr.*) **arriver au** ~ a reciti cu voce tare declarațiile date după interogatoriu.

déguisé, ~e *adj.* **1.** deghizat, travestit. **2.** (*fig.*) prefăcut, disimulat; **sentiments ~s** sentimente prefăcute. **3.** (*în expr.*) **fruits ~s** fructe învelite cu zahăr fondant sau ciocolată.

déguisement *s.m.* **1.** deghizare, travestire. **2.** costum pentru deghizare; **un** ~ **d'Indien** un costum de indian (pentru deghizare). **3.** (*fig.*) artificiu, disimulare prefăcătorie; **parler sans** ~ a vorbi sincer, fără prefăcătorie.

déguiser *v.t., v.r.* **1.** a (se) deghiza, a (se) travesti. **2.** a face de nerecunoscut; ~ **sa voix** a-și face de nerecunoscut vocea. **3.** a ascunde, a camufla; ~ **ses vrais sentiments sous de beaux dehors** a-și ascunde adevăratele sentimente sub aparențe frumoase. **4.** (*pop., în expr.*) **se** ~ **en courant d'air, en cerf** a o lua la fugă; **se** ~ **en joli** a se îmbrăca elegant, la opt sute și un pol / la patru ace.

dégurgiter *v.t.* **1.** a da afară ceea ce a fost înghițit. **2.** (*fig.*) a-și etala; ~ **ses connaissances à un examen** a-și etala cunoștințele la un examen.

dégustateur *s.m.* degustător de băuturi.

dégustation *s.f.* degustare de băuturi.

déguster *v.t.* **1.** a degusta; ~ **un fromage, un vin** a degusta o brânză, un vin. **2.** (*fig.*) a savura, a aprecia, a degusta; ~ **un spectacle** a savura un spectacol. **3.** (*pop.*) a încasa injurii, lovituri; **qu'est-ce qu'il a dégusté**! Ce a mai încasat!.

déhalage *s.m.* (*mar.*) deplasarea unei nave cu ajutorul amarelor.

déhaler *v.t., v.r.* (*mar.*) a (se) deplasa cu ajutorul amarelor (*despre nave*).

déhâler I. *v.t.* a face să dispară bronzul de pe piele, a albi pielea. **II.** *v.r.* a se albi, a-și pierde bronzul de pe piele.

déhanché, ~e *adj.* care se leagănă în mers din șolduri.

déhanchement *s.m.* **1.** mers legănat pe șolduri. **2.** faptul de a-și lăsa greutatea corpului pe un singur picior.

déhancher *v.r.* **1.** a-și legăna șoldurile în mers. **2.** a-și lăsa greutatea corpului pe un singur picior.

déharnacher *v.t.* **1.** a scoate harnașamentul, a deshăma (un cal). **2.** (*fig. fam.*) a scoate o îmbrăcăminte incomodă. **3.** (*pop.*) a dezbrăca pe cineva.

déhiscence *s.f.* (*bot.*) dehiscență, deschidere de la sine a unui fruct ajuns la maturitate,

déhiscent, ~e *adj.* (*bot.*) dehiscent, care se deschide spontan când ajunge la maturitate.

dehors I. *adv.* **1.** afară; **mettre/jeter qqn.** ~ a da afară pe cineva; a da papucii cuiva; a se descotorosi de cineva; **il est resté ~ toute la matinée** a stat afară toată dimineața; **en ~** în afară; **la porte ouvre en ~** ușa se deschide în afară; **ne vous penchez pas en ~** nu vă aplecați în afară; **en ~ de a.** în afară; **en ~ de la ville** în afara orașului; **en ~ de cela** în afară de aceasta; **b.** independent de; **cela s'est passé en ~ de moi** aceasta s-a întâmplat independent de voința mea; **de / du ~** din afară; **par-~** pe dinafară; în exterior. **2.** (*în expr.*) **toutes voiles ~** toate pânzele sus; **cet homme est de ~** acest om nu este din partea locului; (*mar.*) **mettre ~** a porni în larg; **être (tout) en ~** a fi foarte sincer. **II.** *s.m.* **1.** partea exterioară, exterior; aspectul exterior; **le ~ d'une maison** exteriorul unei case. **2.** (*la pl.*) aparențe; **sauver les ~** a salva aparențele.

déhotter (*arg.*) **I.** *v.t.* a găsi, a dibui. **II.** *v.i.* a pleca. **III.** *v.r.* a se face nevăzut dintr-un loc, a se topi.

déhouiller *v.t.* a extrage toată huila dintr-un strat în exploatare.

déicide I. *s.m.* **1.** răstignirea lui Iisus Christos. **2.** distrugerea unui cult, a unei religii. **II.** *adj., s.m.* ucigașul lui Iisus; **le peuple ~** popor ucigaș al lui Iisus, care l-a răstignit pe Iisus.

déictique *adj., s.m.* (*lingv.*) deictic, care arată, care demonstrează, care întărește un sens.

déification *s.f.* deificare, zeificare, atribuirea de puteri supranaturale unei ființe sau unui lucru.

déifier *v.t.* a deifica, a zeifica, a atribui puteri divine unei ființe, unui lucru.

déisme *s.m.* (*fil.*) deism.

déiste *adj., s.m.f.* (*fil.*) deist, adept al deismului.

déité *s.f.* **1.** (*rar*) caracter divin; esență divină. **2.** zeitate.

déjà I. *adv.* **1.** deja, încă de pe acum; **j'ai ~ fini mon exposé** mi-am terminat deja expunerea. **2.** deja, încă de pe atunci; **je vous avais ~ dit qu'il fallait vous attendre à cette issue** vă spusesem încă de pe atunci că trebuie să vă așteptați la acest rezultat. **3.** (*accentuează importanța unui lucru*) **dix mille francs, c'est ~ une somme** zece mii de franci, e o sumă frumușică. **4.** (*în expr.*) **c'est du ~ vu** nu e nimic nou, nimic extraordinar. **II.** *interj.* (indică surpriza) ~ **prêts!** Cum, sunteți gata?!

déjanté, ~e *adj., s.m.f.* (*arg.*) **1.** individ din lumea interlopă. **2.** persoană care și-a pierdut controlul, sărit de pe fix, scrântit.

déjanter *v.t.* (*tehn.*) a scoate un pneu de pe jantă.

déjauger *v.i.* (*mar., despre nave*) a avea linia de plutire în afara nivelului apei.

déjection *s.f.* **1.** dejecție, evacuare a materiilor fecale. **2.** materiile fecale evacuate. **3.** (*geogr., în expr.*) **cône de ~** con de dejecție.

déjeté, ~e *adj.* **1.** strâmbat, deformat, curbat; **construction ~e** construcție strâmbă; **2.** diform; deformat; **elle a la taille ~e** are talia deformată. **3.** (*geol. în expr.*) cu pante de înclinări diferite.

déjeter *v.t., v.r.* a (se) curba, a (se) strâmba; **sa colonne vertébrale s'est déjetée** coloana vertebrală i s-a strâmbat / deformat.

1. déjeuner *v.i.* **1.** a lua masa de dimineață. **2.** a lua masa de prânz; a dejuna, a prânzi. **3.** (*în expr.*) ~ **par cœur** a răbda de foame, a mânca răbdări prăjite.

2. déjeuner *s.m.* **1.** masa / gustarea de dimineață (**petit ~** mic dejun). **2.** masa de prânz; dejun, prânz. **3.** mâncările servite la dejun. **4.** serviciu de ceai, ceașca și farfurioara folosite la micul dejun; **un ~ en porcelaine** un serviciu de ceai (de o persoană) din porțelan. **5.** (*în expr.*) **un ~ de soleil** o stofă care se decolorează repede.

déjouer *v.t.* a dejuca, a zădărnici; ~ **un complot** a zădărnici un complot.

déjucher I. *v.i.* (*despre găini*) a coborî de pe o stinghie. **II.** *v.t.* a da jos găinile de pe o stinghie.

déjuger *v.r.* a se răzgândi, a lua o hotărâre contrară celei stabilite anterior.

delà I. *prep.* **1.** (*înv.*) dincolo; de partea cealaltă; ~ **le fleuve** de partea cealaltă a fluviului. **2. par ~** dincolo de; **par-~ les Alpes** dincolo de Alpi; **par-~ les apparences** dincolo de aparențe. **3.** (*în expr.*) **au-~ de** după, mai departe de (timp, loc); peste; **c'est au-~ de mes forces** e peste puterile mele, mă depășește; **il a réussi au-~ de ses espérances** a reușit mai mult decât spera, peste așteptările sale. **II.** *adv.* **1.** (a)colo; pe acolo; **arbres plantés deci, ~** copaci sădiți pe ici, pe colo. **2.** (*în expr.*) **au-~, par- ~** mai mult; mai departe; **ils ont poussé jusqu'au pôle Nord et même par-~** au ajuns până la polul Nord și chiar mai departe.

délabré, ~e *adj.* **1.** deteriorat, părăginit, degradat; **une maison ~e** o casă dărăpănată. **2.** (*fig.*) ruinat, șubrezit; **une santé ~e** o sănătate șubrezită.

délabrement *s.m.* **1.** deteriorare, părăginire, degradare; ~ **d'une maison** (starea de) părăginire a unei case. **2.** (*fig.*) șubrezire, ruinare; ~ **de la santé** șubrezirea sănătății.

délabrer *v.t., v.r.* **1.** a se deteriora, a se degrada; **l'orage a délabré la cabane** furtuna a deteriorat cabana. **2.** (*fig.*) a șubrezi, a ruina; **il a délabré sa santé par ses excès** și-a ruinat sănătatea prin excese. **II.** *v.r.* a se ruina; **ce monument se délabre** acest monument se ruinează; **l'économie de ce pays se délabre** economia acestei țări se ruinează.

délabyrinther *v.t.* (*lit.*) a clarifica, a lămuri, a desluși.

délacer I. *v.t.* a desface șireturile; ~ **un soulier** a desface șireturile unui pantof. **II.** *v.r.* a se desface (*despre șireturi*); **mon soulier s'est délacé** mi s-au desfăcut șireturile de la pantof.

délai *s.m.* **1.** termen; răgaz; **exécuter un travail dans le ~ fixé** a executa o muncă în termenul fixat. **2.** amânare; **demander un ~** a cere o amânare. **3.** (*în expr.*) **sans ~** neîntârziat, imediat; **à bref ~** în curând, în scurt timp.

délai-congé *s.m.* preaviz.

délainage *s.m.* (*piel.*) acțiunea de scoatere a lânii de pe pielea de oi jupuite.
délainer *v.t.* (*piel.*) a scoate lâna de pe pielea oilor jupuite.
délaissé, **~e** *adj.* neglijat, părăsit, abandonat; **enfants ~s** copii abandonați.
délaissement *s.m.* **1.** neglijare, părăsire, abandonare; **~ d'un enfant** abandonare a unui copil. **2.** lipsă de ajutor, de asistență; **un vieillard dans un état de total ~** un bătrân complet lipsit de orice asistență.
délaisser *v.t.* **1.** a neglija, a părăsi, a abandona; **il délaisse son travail pour voyager** își neglijează munca pentru a călători. **2.** (*jur.*) a renunța; **~ un héritage** a renunța la o moștenire.
délaitage, **délaitement** *s.m.* înlăturare a zerului din unt.
délaiter *v.t.* a înlătura zerul din unt.
délaiteuse *s.f.* (*tehn.*) presă de unt.
délardement *s.m.* **1.** scoatere a grăsimii din carnea de porc. **2.** (*arhit.*) tăiere oblică a unei pietre.
délarder *v.t.* **1.** a scoate grăsimea din carnea de porc. **2.** (*arhit.*) a tăia oblic o piatră. **3.** a micșora grosimea unei piese sau material.
délassant, **~e** *adj.* odihnitor; **une lecture ~e** o lectură odihnitoare.
délassement *s.m.* odihnă, destindere, relaxare; **la musique est son ~ favori** muzica este destinderea sa preferată.
délasser *v.t.*, *v.r.* a (se) odihni, a (se) recrea, a (se) relaxa.
délateur, **-trice** *s.m.f.* delator, denunțător, turnător.
délation *s.f.* delațiune, denunțare, denunț; **encourager la ~** a încuraja delațiunea.
délatter *v.t.* a scoate șipcile (dintr-un acoperiș, dintr-un tavan).
délavage *s.m.* spălăcire; decolorare.
délavé, **~** *adj.* **1.** ud; **terrain ~** teren ud (de ploaie). **2.** spălăcit; decolorat; **tissu ~** pânză spălăcită, decolorată.
délaver *v.t.* **1.** a uda puternic, a inunda; **l'orage a délavé la route** furtuna a udat puternic șoseaua. **2.** a decolora; a spălăci.
délayage, **délaiement** *s.m.* **1.** diluare. **2.** lipsă de precizie și concizie în modul de exprimare.
délayer *v.t.* **1.** a dilua. **2.** (*fig.*) a lungi, a întinde (vorba); **~ une idée** a lungi prea mult expunerea unei idei.
delco *s.m.* (*tehn.*) delco.
deleatur *s.m. invar.* (*poligr.*) deleatur.
délébile *adj.* (*rar*) care se șterge, care se ia; **encre ~** cerneală care se șterge.
délectable *adj.* delectabil, delicios, foarte plăcut, desfătător; **un vin ~** un vin delicios.
délectation *s.f.* delectare, deliciu, desfătare, încântare; **lire avec ~** a citi cu delectare.
délecter *v.t.*, *v.r.* a (se) delecta, a (se) desfăta.
délégant, **~e** *s.m.f.* (*jur.*) persoană care deleagă pe cineva.
délégataire *s.m.f.* (*jur.*) persoană care primește o delegație; împuternicit.
délégateur, **-trice** *s.m.f.* (*jur.*) persoană care deleagă, care dă o delegație, o împuternicire.
délégation *s.f.* **1.** delegație; delegare; împuternicire; **~ de pouvoirs à qqn.** delegare de puteri atribuită cuiva; împuternicire acordată unei persoane; **agir en vertu d'une ~** a acționa în virtutea unei împuterniciri. **2.** delegație, grup de persoane însărcinate cu o misiune; **le ministre a reçu une ~ parlamentaire** ministrul a primit o delegație parlamentară. **3.** (*fin.*) delegație, transfer de creanță unei terțe persoane.
délégatoire *adj.* referitor la o delegație.
délégué, **~** *s.m.f.* delegat, împuternicit.
déléguer *v.t.* **1.** a delega, a împuternici; **~ qqn.** a delega pe cineva. **2.** a delega, a transmite; **~ ses responsabilités à qqn.** a delega, a transmite răspunderile sale unei alte persoane.
délestage *s.m.* (*mar.*, *av.*) aruncare a lestului.
délester *v.t.* **1.** (*mar.*, *av.*) a delesta, a arunca lestul. **2.** (*fam.*) a fura, a ușura de bani; **un malfaiteur l'a délesté de son portefeuille** un răufăcător l-a ușurat de portofel. **3.** (*el.*) a reduce sarcina unei rețele electrice.
délétère *adj.* **1.** deleter, vătămător, toxic; **un gaz ~** un gaz toxic. **2.** (*fig.*) corupător; primejdios; **une propagande ~** o propagandă primejdioasă.
délétion *s.f.* (*biol.*) ruptura unui cromozom și dispariția uneia din părțile sale, provocând o mutație.
délibérant, **~e** *adj.* deliberant, care deliberează.
délibératif, **-ive** *adj.* deliberativ; **voix ~ive** vot deliberativ.
délibération *s.f.* **1.** deliberare, discuție, dezbatere, consfătuire; **mettre une question en ~** a pune o chestiune în discuție. **2.** judecare, cântărire, chibzuire; **agir après ~** a acționa după o matură chibzuință. **3.** decizie, hotărâre, rezoluție; **prendre une ~** a lua o hotărâre.
délibéré, **~e I.** *adj.* **1.** hotărât, decis, determinat; ferm; **marcher d'un pas ~** a merge cu pași hotărâți, fermi; **avoir la volonté ~e d'agir** a avea voința fermă de a acționa. **2.** (*în expr.*) **de propos ~** în mod intenționat; cu premeditare; într-adins; anume. **II.** *s.m.* (*jur.*) deliberare înainte de judecare.
délibérément *adv.* **1.** (în mod) hotărât, sigur; **il a répondu ~ à l'accusation** a răspuns hotărât la acuzație. **2.** în cunoștință de cauză; **il a ~ choisi cette solution** a ales această soluție în cunoștință de cauză.
délibérer *v.i.* **1.** a delibera, a discuta; **le jury délibère sur la culpabilité de l'accusé** juriul deliberează asupra vinovăției acuzatului. **2.** a chibzui; a reflecta; **il a longuement délibéré avant de donner sa réponse** a chibzuit îndelung înainte de a răspunde. **3.** (*cu prep.* **de**). a delibera cu privire la; a hotărî să.
délicat, **~e I.** *adj.* **1.** delicat, fin, subtil; **parfum ~** parfum fin, subtil; **une soie ~e** o mătase fină; **une teinte ~e** o nuanță delicată. **2.** fin, rafinat; **mets ~s** mâncăruri rafinate. **3.** delicat; ușor; **un pianiste qui a un toucher ~** un pianist care are un tușeu ușor, delicat; **avoir le sommeil ~** a avea somnul ușor. **4.** delicat, fragil; șubred, plăpând; **une santé ~e** o sănătate șubredă, fragilă. **5.** delicat; spinos; **une question ~e** o chestiune delicată, spinoasă. **6.** curtenitor, prevenitor; **un geste ~** un gest curtenitor. **7.**

scrupulos; **une conscience ~e** o conștiință scrupuloasă. **8.** (*în expr.*) **ouvrage ~** lucru minuțios; **différence ~e** diferență subtilă; **être ~ sur...** a fi exigent în privința... **II.** *s.m.* (*fam.*) delicat, năzuros; **faire le ~** a face mofturi.

délicatement *adv.* (în mod) delicat; cu delicatețe; **il a ~ refusé mon offre** mi-a refuzat oferta cu delicatețe.

délicatesse *s.f.* **1.** delicatețe; finețe; **~des traits** delicatețe a trăsăturilor; **la ~ d'un coloris** finețea unui colorit; **la ~ d'une dentelle** finețea unei dantele. **2.** precauție; prudență; circumspecție; grijă; **prendre un bibelot avec ~** a lua un bibelou cu grijă; **traiter une affaire avec ~** a trata o chestiune cu prudență. **3.** complexitate; **une affaire d'une grande ~** o chestiune de o mare complexitate. **4.** tact; finețe; **montrer de la ~ envers qqn.** a se purta cu tact, prevenitor față de cineva; **manquer de ~** a fi lipsit de tact. **5.** eleganță, finețe; **~ du style** eleganță a stilului. **6.** (*în expr.*) **~s de conscience** scrupule.

délice *s.m. sg.*, **délices** *s.f. pl.* deliciu; desfătare; plăcere; **ce gâteau, quel ~!** prăjitura asta e un deliciu; **les ~s de la vie** plăcerile vieții.

délicieusement *adv.* (în mod) delicios; extrem de plăcut.

délicieux, -euse *adj.* delicios, fermecător, încântător, extrem de plăcut; **une toilette ~euse** o toaletă încântătoare.

délicoter *v.t.* a scoate căpăstrul unui cal.

délictueux, -euse *adj.* delictuos; **des faits ~** fapte delictuoase.

délié, ~e *adj.* **1.** subțire, fin; **fil ~** fir subțire. **2.** ușor; agil; **les doigts ~s d'un pianiste** degetele agile ale unui pianist. **3.** (*fig.*) subtil; fin, pătrunzător; **esprit ~** spirit subtil. **4.** dezlegat. **5.** (*în expr.*) **avoir la langue ~e a.** a fi bun de gură; **b.** a avea darul vorbirii. **II.** *s.m.* partea subțire a unei litere caligrafiate.

déliement *s.m.* (*rar*) dezlegare.

délier I. *v.t.* **1.** a dezlega; **~ un lacet** a dezlega un șiret; (*fig.*) **~ la langue à/de qqn.** a dezlega limba cuiva, a face pe cineva să vorbească; **le vin lui a délié la langue** vinul i-a dezlegat limba; **sans bourse ~** pe gratis; fără a da un ban, fără să coste nimic. **2.** (*fig.*) a dezlega, a degaja, a elibera (de); **~ qqn. d'un serment** a dezlega pe cineva de un jurământ. **3.** (*bis.*) a dezlega, a absolvi, a ierta, a izbăvi. **II.** *v.r.* a se elibera de; **se ~ d'une promesse** a se elibera de o promisiune, a-și lua cuvântul înapoi.

délimitation *s.f.* delimitare; **~ des frontières** delimitare a frontierelor.

délimiter *v.t.* **1.** a delimita, a mărgini; **~ un territoire** a delimita un teritoriu. **2.** a defini; a fixa; **~ les attributions d'un employé** a fixa atribuțiile unui angajat. **3.** a limita; a restrânge; **~ le sujet d'un exposé** a limita subiectul unei expuneri.

délinéament *s.m.* contur, formă, linie.

délinéateur *s.m.* baliză de semnalizare a limitelor unui drum.

délinéer *v.t.* a contura, a trage conturul.

délinquance *s.f.* (*jur.*) delincvență; **la ~ juvénile** delincvența juvenilă.

délinquant, ~e *adj.*, *s.m.f.* (*jur.*) delincvent.

déliquescence *s.f.* **1.** (*fiz.*) proprietatea anumitor substanțe de a absorbi apa din atmosferă și a se dizolva. **2.** (*fig.*) decadență, degenerare, degenerescență.

déliquescent, ~e *adj.* (*fiz.*) care are proprietatea de a absorbi apa din atmosferă și a se dizolva. **2.** (*fig.*) decadent, degenerat.

délirant, ~e I. *adj.* **1.** delirant; **malade ~** bolnav delirant, care delirează, care aiurează. **2.** (*fig.*) lipsit de măsură; amețitor, extravagant; **une imagination ~e** o imaginație amețitoare. **3.** excesiv; exagerat; **un enthousiasme ~** un entuziasm exagerat.

délire *s.m.* delir; delirare; aiurare; **foule en ~** mulțime în delir, mulțime entuziastă.

délirer *v.i.* **1.** a delira, a aiura; **sa forte fièvre le fait ~** temperatura sa puternică / ridicată îl face să aiureze. **2.** (*fig.*) a aiura, a divaga, a o lua razna.

délissage *s.m.* triere și tăiere a deșeurilor textile pentru fabricarea hârtiei.

délisser *v.t.* a tria și a tăia deșeuri textile pentru fabricarea hârtiei.

1. délit *s.m.* (*jur.*) delict; **commettre un ~** a săvârși un delict; **~ de droit commun** delict de drept comun; **le corp du ~** corpul delict; **prendre qqn. en flagrant ~** a prinde pe cineva în flagrant delict.

2. délit *s.m.* **1.** (*geol.*) plan perpendicular pe planul stratificațiilor unei pietre / roci. **2.** (*în expr.*) **en délit** piatră / rocă ale cărei stratificații se află în plan vertical. **3.** discontinuitate, vână într-o piatră / rocă paralelă cu planul stratificațiilor.

délitage, délitement *s.m.* **1.** schimbarea patului viermilor de mătase. **2.** tăiere a unei pietre / roci în sensul stratificațiilor.

déliter I. *v.t.* **1.** a tăia o piatră / rocă în sensul stratificațiilor. **2.** a schimba patul vermilor de mătase. **II.** *v.r.* (*despre var*) a se dezagrega în apa absorbită.

délitescence *s.f.* **1.** (*chim.*) dezagregare sub acțiunea apei. **2.** (*med.*) delitescență, dispariția rapidă a unei tumori, a unei erupții.

délivrance *s.f.* **1.** eliberare, descătușare, dezrobire; **~ d'un prisonnier** eliberare a unui prizonier; **la ~ d'un peuple** dezrobirea unui popor. **2.** eliberare; remitere, înmânare; **~ d'un passeport** eliberare a unui pașaport. **3.** (*fig.*) ușurare; **la bonne nouvelle que tous attendaient est enfin arrivée; quelle ~!** vestea bună pe care o așteptau cu toții a sosit în sfârșit; Ce ușurare! **4.** ultimul stadiu al nașterii, expulzarea placentei.

délivre *s.m.* (*med. înv.*) placentă.

délivré, ~e *adj.* eliberat, dezrobit, liber; **un pays ~** o țară dezrobită.

délivrer *v.t.* **1.** a elibera, a descătușa, a dezrobi, a slobozi, a emancipa; **~ un prisonnier** a elibera un deținut. **2.** a debarasa pe cineva de, a-l scăpa de; **~ qqn. d'un importun** a scăpa pe cineva de un pisălog; **~ qqn. d'une obligation** a scăpa pe cineva de o obligație. **3.** a elibera; a înmâna, a remite; **~ un certificat** a elibera un certificat. **4.** a livra, a da (marfă).

déloger I. *v.i.* **1.** a se muta, a schimba locuința. **2.** (*fam.*) a pleca, a părăsi un loc; ~ **sans tambour ni trompette** a pleca pe furiș / pe nesimțite / pe șest; a o șterge. **3.** (*Belgia*) a nu dormi acasă. **4.** (*fig.*) a muri. **II.** *v.t.* **1.** a scoate din locuință pe cineva; a alunga, a da afară; ~ **un locataire** a da afară din locuință pe un locatar. **2.** a izgoni, a alunga; ~ **l'ennemi** a alunga inamicul; ~ **un lièvre de son terrier** a izgoni / a face să iasă iepurele din culcuș.
déloquer *v.t., v.r.* (*arg.*) a (se) dezbrăca.
delot *s.m.* degetar de piele.
délourder *v.t.* (*arg.*) a deschide ușa.
déloyal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m.f.* (om) incorect, necinstit, neloial, nesincer, ipocrit, fals; **concurrence ~e** concurență necinstită, neloială.
déloyalement *adv.* (în mod) incorect, necinstit, nesincer; **agir** ~ a se purta nesincer, incorect.
déloyauté *s.f.* **1.** lipsă de loialitate; incorectitudine, necinste, lipsă de sinceritate; ~ **d'un ami** lipsa de loialitate a unui prieten. **2.** act neloial.
delphinidés *s.m.pl.* (*zool.*) familie de cetacee din care face parte delfinul, marsuinul.
delphinium *s.m.* (*bot.*) v. **dauphinelle.**
delta *s.m.* (*geogr.*) deltă.
deltacisme *s.m.* (*med.*) defect de pronunție a literelor *d, t.*
deltaïque *adj.* referitor la deltă.
deltaplane *s.m.* deltaplan.
deltoïde *adj., s.m.* (*anat.*) mușchiul deltoid al umărului, în formă de triunghi.
deltoïdien, ~e *adj.* (*anat.*) referitor la mușchiul deltoid; **ligament** ~ ligament deltoid.
déluge *s.m.* **1.** potop; **après moi le** ~ după mine, potopul; întâmplă-se orice; ~ **de paroles** potop de cuvinte. **2.** (*fam.*) ploaie torențială. **3.** (*în expr.*) **remonter au ~ a.** a fi de pe vremea lui tata Noe, a fi învechit; **b.** a lua lucrurile de la capăt; **passons au ~!** Să scurtăm vorba!
déluré, ~e *adj.* **1.** vioi, dezghețat, isteț. **2.** (*peior.*) îndrăzneț; nerușinat; **une fille bien ~e** o fată nerușinată.
délurer *v.t., v.r.* (*rar*) a (se) dezgheța, a (se) deștepta; (*peior.*) a se obrăznici, a deveni nerușinat.
délustrage *s.m.* acțiunea de a scoate lustrul de pe haine vechi.
délustrer *v.t.* a scoate lustrul de pe haine vechi.
délutage *s.m.* acțiunea de îndepărtare a chitului.
déluter *v.t.* a îndepărta chitul.
démagnétisation *s.f.* **1.** (*fiz., tehn.*) demagnetizare. **2.** dispozitiv de protecție a vapoarelor împotriva minelor magnetice.
démagnétiser *v.t.* (*fiz.*) a demagnetiza.
démagogie *s.f.* demagogie.
démagogique *adj.* demagogic.
démagogue *adj., s.m.* demagog.
démaigrir *v.t.* (*tehn.*) a subția, a micșora grosimea unor piese sau materiale.
démaigrissement *s.m.* **1.** acțiunea de subțiere, de micșorare a grosimii unor piese sau materiale și rezultatul ei. **2.** (*geogr.*) scăderea profilului transversal al unei plaje ca urmare a transportului de nisip provocat de curenții marini.
démaillage *s.m.* desfacerea ochiurilor unei împletituri.
démailler I. *v.t.* a deșira, a desface (o împletitură). **II.** *v.r.* (*despre împletituri*) a se deșira, a se desface; **bas qui se démaille** ciorap care se deșiră.
démailloter *v.t.* a desfășa; a scoate scutecele; ~ **un enfant** a desfășa un copil
demain I. *adv.* **1.** mâine; ~ **matin** mâine dimineață. **2.** (*în expr.*) ~ **il fera jour** mai e și mâine zi; nu e nici un zor. **II.** *s.m.* ziua de mâine; **à** ~ pe mâine.
démanchement (*rar*) *s.m.* **1.** înlăturare a unui mâner. **2.** (*fig.*) lipsă de unire, dezbinare.
démancher I. *v.t.* **1.** a înlătura un mâner; ~ **un couteau** a scoate mânerul unui cuțit. **2.** (*fam.*) a dizloca; ~ **le bras à qqn.** a dizloca brațul cuiva. **II.** *v.r.* **1.** a ieși din mâner; **marteau qui se démanche** ciocan care iese din mâner. **2.** (*fig.*) a-și da multă osteneală; **se ~ pour qqn.** a sări și în foc pentru cineva. **III.** (*muz.*) tehnică de interpretare la anumite instrumente cu corzi, pentru redarea notelor înalte.
demande *s.f.* **1.** cerere; **formuler une** ~ a formula o cerere; **à la ~ générale** la cererea generală; ~ **en mariage** cerere în căsătorie; **la loi de l'offre et de la** ~ legea cererii și a ofertei. **2.** petiție; cerere; **adresser une** ~ a adresa o petiție. **3.** (*com.*) comandă; **livrer sur** ~ a livra la comandă. **4.** întrebare; **leçon par ~s et réponses** lecție prin întrebări și răspunsuri. **5.** (*jur.*) acționare în justiție prin care se cere recunoașterea unui drept.
demander I. *v.t.* **1.** a cere; ~ **une faveur** a cere o favoare; ~ **l'aumône** a cere de pomană; ~ **pardon** a cere scuze; ~ **la main d'une jeune fille** a cere o fată în căsătorie; **je ne demande pas mieux** nici nu cer altceva; asta vreau și eu; ~ **la lune** a cere ceva imposibil / luna de pe cer; ~ **la raison d'une chose** a cere explicația / cauza unui lucru; ~ **satisfaction** a cere satisfacție. **2.** (*jur.*) a cere, a solicita; ~ **le divorce** a cere divorț. **3.** a chema; ~ **un médecin** a chema un doctor. **4.** a avea nevoie de; a necesita; **sa santé demande des soins particuliers** sănătatea sa are nevoie de îngrijiri speciale. **5.** a cere, a solicita; a pretinde; ~ **l'addition** a cere nota de plată; **je vous demande de faire attention** vă pretind să fiți atenți. **6.** a întreba; ~ **l'heure** a întreba pe cineva cât este ceasul. **7.** a căuta; **on vous demande** sunteți căutat; **qui demandez-vous?** Pe cine căutați? **II.** *v.r.* a se întreba; **je me demande si j'ai bien agi** mă întreb dacă am procedat bine; **qui lui a dit de s'y prendre de la sorte, je me le demande** mă întreb cine i-a spus să se poarte astfel.
demandeur, demanderesse *s.m.f.* **1.** (*jur.*) reclamant. **2.** (*în expr.*) ~ **d'emploi** șomer.
démangeaison *s.f.* **1.** mâncărime; **les piqûres des moustiques provoquent des ~s** înțepăturile țânțarilor provoacă mâncărime. **2.** (*fam.*) dorință vie, poftă; ~ **de parler** poftă de vorbă, mâncărime la limbă.

démanger *v.i.* **1.** a mânca, a produce mâncărime; **le dos me démange** mă mănâncă spinarea; **la langue lui démange** are chef de vorbă, îl mănâncă limba, are mâncărime la limbă. **2.** (*în expr.*) **gratter qqn. par où il lui démange** a linguși, a cânta cuiva în strună, a-i ține isonul.
démantèlement *s.m.* dărâmare, distrugere a zidurilor unei cetăți, a unei fortificații.
démanteler *v.t.* **1.** a dărâma, a distruge zidurile unei cetăți. **2.** (*fig.*) a distruge, a anihila o organizație; ~ **un réseau de trafiquants** a anihila o rețea de traficanți.
démantibuler I. *v.t., v.r.* a(-și) rupe falca; (*fam.*) **bâiller à se ~ la mâchoire** a căsca să-și rupă fălcile. **II.** *v.t.* a strica, a disloca, a distruge; ~ **un meuble** a strica o mobilă.
démaquer *v.r.* (*arg.*) **1.** a se despărți de cineva. **2.** a divorța.
démaquillant, **~e** *adj., s.m.* demachiant; **crème ~e** cremă demachiantă.
démaquiller *v.t., v.r.* a (se) demachia; ~ **son visage** a-și demachia fața.
démarcage *s.m.* v. **démarquage**.
démarcatif, **-ive** *adj.* de demarcație, folosit la demarcație; **borne ~ive** bornă de demarcație.
démarcation *s.f.* demarcare, demarcație; **la ~ des frontières** demarcarea frontierelor; **ligne de ~** linie de demarcație.
démarchage *s.m.* tehnică de vânzare în care marfa este prezentată clientului la domiciliu.
démarche *s.f.* **1.** mers, umblet; **une ~ hésitante** un mers șovăitor. **2.** (*fig.*) demers, intervenție; **faire des ~s pour obtenir un poste** a face demersuri pentru obținerea unui post. **3.** (*fig.*) drum, înaintare, progres; **la ~ d'une théorie** drumul unei teorii.
démarcher *v.t.* a prezenta clientului marfa la domiciliu.
démarcheur, **~euse** *s.m.f.* persoană care asigură mărfuri sau servicii la domiciliul clienților.
démariage *s.m.* (*agric.*) acțiunea de rărire a rândurilor unei plantații prin smulgerea plantelor tinere.
démarier *v.t.* (*agric.*) a rări rândurile unei plantații prin smulgerea plantelor tinere.
démarquage, **démarcage** *s.m.* **1.** înlăturarea unei embleme, mărci. **2.** plagiat; **ce livre n'est qu'un ~** această carte nu e decât un plagiat.
démarque *s.f.* **1.** partidă în care unul din jucători pierde un număr de puncte egal cu cel marcat de celălalt jucător. **2.** (*com.*) înlăturarea emblemei /mărcii unei mărfi.
démarquer I. *v.t.* **1.** a înlătura emblema / marca unei mărfi; ~ **du linge** a scoate marca de pe lenjerie. **2.** a plagia; ~ **une œuvre littéraire** a plagia o operă literară. **3.** (*com.*) a înlătura emblema / marca unei mărfi pentru a o vinde la un preț scăzut. **4.** (*sport*) a scăpa de sub supravegherea adversarului. **II.** *v.r.* a se demarca de.
démarrage *s.m.* demaraj; demarare; ~ **d'une voiture** demararea unui automobil.
démarrer I. *v.t.* (*mar.*) a demara, a porni; ~ **un bateau** a demara o navă. **2.** (*tehn.*) a demara; ~ **un moteur** a face să funcționeze un motor, a-l pune în mișcare. **3.** (*fig.*) a pune pe picioare; ~ **une affaire** a pune pe picioare o afacere. **II.** *v.i.* **1.** (*mar. înv.*) a părăsi portul, a ieși în larg. **2.** a se pune în mișcare; **le train démarre** trenul se pune în mișcare. **3.** (*fig.*) a lua avânt; **son affaire commence à ~** afacerea sa începe să ia avânt. **4.** (*sport*) a-și accelera cursa pentru a se distanța de adversar. **5.** (*în expr.*) **il ne démarre pas de son idée** nu renunță la ideea lui; nu-l scoți din ale lui; ~ **au quart de tour / en quatrième vitesse** a pleca ca din pușcă; a porni săgeată / glonț.
démarreur *s.m.* (*mec.*) demaror.
démascler *v.t.* (*tehn.*) a tăia coaja stejarului-de-plută.
démasquer I. *v.t.* a demasca; a dezvălui; ~ **une intrigue** a demasca o intrigă. **2.** (*mil. în expr.*) ~ **une batterie** a repera o baterie camuflată. **3.** (*în expr.*) ~ **ses batteries** a spune ceva ce n-ar fi trebuit să spună; a-l lua gura pe dinainte; a se da de gol. **II.** *v.r.* a se demasca.
démasticage *s.m.* acțiunea de înlăturare a chitului.
démastiquer *v.t.* a înlătura chitul; ~ **une fenêtre** a scoate chitul de la un geam.
démâtage, **démâtement** *s.m.* (*mar.*) **1.** pierdere a catargului (catargelor) unei nave. **2.** înlăturarea catargului (catargelor) unei nave.
démâter I. *v.t.* a înlătura catargul (catargele) unei nave. **II.** *v.i., v.r.* a-și pierde catargele.
dématérialisation *s.f.* dematerializare.
dématérialiser *v.t., v.r.* a (se) dematerializa.
d'emblée v. **emblée**.
dème *s.m.* (*antichit. greacă*) una din diviziunile politice din vechea Atică.
déméchage *s.m.* (*med.*) scoaterea unei meșe dintr-o plagă.
démêlage,démêlement *s.m.* **1.** acțiunea de a descurca lâna, fibrele textile și rezultatul ei. **2.** amestecare a făinii de malț cu apă caldă pentru a se obține mustul de bere. **3.** a separa, a pune în ordine ceea ce fusese amestecat; (*fig.*) descurcare, elucidare, lămurire; ~ **d'une énigme policière** elucidare a unei enigme polițiste.
démêlé *s.m.* **1.** ceartă, altercație, gâlceavă; **avoir un ~ avec qqn.** a avea o altercație cu cineva. **2.** (*în expr.*) **avoir des ~s avec la justice** a avea de-a face cu justiția.
démêler I. *v.t.* **1.** a descurca, a descâlci; ~ **ses cheveux** a-și descurca părul; (*fig.*) a descurca, a lămuri; ~ **une affaire** a descurca ițele; a-i da de cap; a scoate la lumină. **2.** (*fig.*) a deosebi, a discerne; ~ **le vrai du faux** a discerne, a alege adevărul de minciună. **3.** a ghici, a pătrunde, a sesiza; **je commence à ~ ses intentions** încep să-i ghicesc intențiile; **il n'est pas facile à ~** nu e ușor să-i pătrunzi gândurile. **4.** (*în expr.*) **avoir qqch. à ~ avec qqn.** a avea ceva de împărțit cu cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se descurca; **cet écheveau se démêle facilement** acest scul se descurcă ușor. **2.** (*fig.*) a se descurca, a ieși din încurcătură.
démêloir *s.m.* pieptene cu dinții rari pentru descâlcirea părului.
démêlure(s) *s.f.* (*pl.*) păr care cade la pieptănat.

démembrement *s.m.* dezmembrare; **le ~ d'un pays** dezmembrarea unei țări.

démembrer I. *v.t.* **1.** a dezmembra, a tăia (un animal) în bucăți, desprinzându-i membrele de trup; **~ une volaille** a tăia bucăți o pasăre. **2.** (*fig.*) a dezmembra; a împărți, a tăia; **~ une propriété** a împărți o proprietate; **~ un empire** a dezmembra un imperiu. **II.** *v.r.* a se dezmembra.

déménagement *s.m.* mutare, mutat; **camion de ~** camion pentru mutat.

déménager I. *v.t., v.i.* a (se) muta; **~ des meubles** a muta mobile (dintr-un loc în altul); **~ une pièce** a muta, a scoate mobila dintr-o cameră; **il n'habite plus à cette adresse, il a déménagé** nu mai locuiește la această adresă, s-a mutat; **~ à la cloche de bois / à la ficelle** a se muta pe ascuns fără a plăti chiria. **II.** *v.i.* (*fig. fam.*) a divaga, a o lua razna.

déménageur *s.m.* **1.** antreprenor, lucrător la o societate de transport al mobilierului. **2.** (*pop.*) picolo la cafenea.

démence *s.f.* demență, nebunie; **être atteint de ~** a fi nebun; **~ sénile** demență senilă.

démener *v.r.* **1.** (*fam.*) a se zbate; **se ~ comme un beau diable / comme un diable dans un bénitier** a depune toate eforturile, a se da peste cap, a face pe dracu-n patru. **2.** (*fig.*) a-și da osteneala, a se sili; **il s'est démené pour obtenir cette place** s-a silit mult să obțină acest post.

dément, ~e I. *adj., s.m.f.* dement, nebun. **2.** extraordinar, senzațional, excelent; **c'est ~** este extraordinar; **un film ~** un film senzațional. **3.** aberant; **des prix ~s** prețuri aberante, uriașe.

démenti *s.m.* dezmințire; **donner un ~** a da o dezmințire.

démentiel, ~le *adj.* **1.** demențial, care caracterizează demența. **2.** (*fig.*) demențial, absurd, nebunesc; **des idées ~les** idei absurde, demențiale.

démentir I. *v.t.* **1.** a dezminți; **~ une nouvelle** a dezminți o știre. **2.** a contrazice pe cineva, a-i nega afirmațiile; **~ un témoin** a nega afirmațiile unui martor. **3.** a fi în contradicție cu; **sa conduite dément ses paroles** purtarea sa este în contradicție cu cuvintele sale. **4.** (*în expr.*) **~ sa promesse** a nu-și ține făgăduiala. **II.** *v.r.* **1.** a se contrazice; a nu se ține de vorbă, a se dezminți. **2.** (*fig.*) a înceta; **sa force de travail ne s'est jamais démentie** puterea lui de muncă n-a încetat niciodată, nu s-a dezmințit niciodată.

démerdard, ~e, démerdeur, -euse *adj., s.m.f.* (*pop.*) descurcăreț; inventiv.

démerder *v.r.* (*pop.*) **1.** a se descurca. **2.** a se grăbi (*mai ales la imperativ*); **démerdez-vous!** Grăbiți-vă! **3.** a pune lucrurile la punct. **4.** a lămuri o chestiune.

démérite *s.m.* greșeală; **il n'y a aucun ~ à agir de la sorte** nu e nici o greșeală să procedez astfel.

démériter *v.i.* a pierde stima, considerația; **il a démérité à leurs yeux en se conduisant ainsi** a pierdut în ochii lor purtându-se astfel.

démesure *s.f.* lipsă de măsură, exces, exagerare; **la ~ de son ambition** lipsa de măsură a ambiției sale.

démesuré, ~e *adj.* **1.** care depășește măsura normală; colosal; **une taille ~e** o înălțime colosală. **2.** (*fig.*) exagerat, nemăsurat, excesiv; **une ambition ~e** o ambiție nemăsurată, excesivă.

démesurément *adv.* fără măsură.

démettre I. *v.t.* **1.** a scrânti, a luxa; **il a démis son bras en tombant** și-a scrântit brațul căzând. **2.** (*fig.*) a demite; **~ qqn. de ses fonctions** a demite pe cineva din funcție. **3.** (*jur.*) a respinge; **~ qqn. de son appel** a respinge apelul cuiva. **II.** *v.r.* **1.** a-și scrânti, a-și luxa; **se ~ le bras** a-și scrânti brațul. **2.** (*fig.*) a-și da demisia.

démeublé, ~e *adj.* fără mobilă, golit de mobilă; **une pièce ~e** o cameră fără mobilă.

démeublement *s.m.* (*rar*) acțiunea de a înlătura mobila (dintr-o cameră sau apartament).

démeubler *v.t.* (*rar*) a goli de mobilă (o cameră, un apartament).

demeurant au *loc. adv.* la urma urmelor; în fond; de altfel.

demeure *s.f.* **1.** locuință, domiciliu, cămin; **une belle ~** o locuință frumoasă; (*fig.*) **la dernière ~** ultima locuință, mormântul, locul de veci; **conduire qqn. à sa dernière ~** a conduce pe cineva la locul de veci. **2.** (*înv.*) durata șederii într-un loc; **je ne ferai pas une longue ~ à la campagne** nu voi sta mult timp la țară. **3.** (*jur.*) întârziere în îndeplinirea unei obligații. **4.** (*în expr.*) (*fig.*) **~ céleste** paradisul, raiul; **être en ~ envers qqn.** a rămâne îndatorat cuiva; a datora cuiva recunoștință; **mettre qqn. en ~ de...** a soma pe cineva să... ; **il n'y a pas péril en la ~** nu e nici un zor / nici o grabă; nu dau turcii; **à ~** stabil, definitiv; **être quelque part à ~** a fi instalat definitiv într-un loc.

demeuré, ~e *adj., s.m.f.* întârziat mintal; imbecil; **un enfant ~** un copil întârziat mintal.

demeurer *v.i.* **1.** a locui, a domicilia; **~ dans un quartier central** a locui într-un cartier central. **2.** a rămâne, a sta; **~ à la campagne** a sta la țară; **~ chocolat** a fi înșelat, a rămâne cu buzele umflate; a lua plasă; **~ en reste avec qqn.** a rămâne îndatorat cuiva; a datora cuiva recunoștință; **~ pétrifié** a rămâne încremenit (de groază); **~ sans voix / coi** a rămâne fără glas / mut; a-i pieri graiul; **~ sur la mauvaise bouche** a rămâne cu o impresie proastă; a rămâne cu un eșec / cu o jignire; **~ sur le carreau** a rămâne lat / mort pe loc; **~ bouche béante / capot** a rămâne cu gura căscată / tablou / mască; a-i pieri graiul; **~ d'accord** a rămâne înțeleși, a fi de acord; **ne pas ~ en reste** a nu rămâne mai prejos. **3.** a zăbovi, a întârzia; **~ longtemps à table** a zăbovi la masă. **4.** (*în expr.*) **en ~ là a.** a nu mai continua, a se mărgini la atât; **b.** a nu da urmare, a nu da curs; **c.** a nu avea urmări; **~ tout confus** a se fâstâci, a face fețe-fețe; **ne pas ~ en place** a nu putea sta locului; a nu avea astâmpăr, a nu avea stare; **~ sur son appétit a.** a se scula de la masă flămând; **b.** a reduce din pretenții; a-și înfrâna poftele.

demi, **~e** **I.** *adj.* **1.** jumătate; **un ~-litre** o jumătate de litru; **midi et ~** douăsprezece și jumătate ziua, amiază; **une ~-heure** o jumătate de oră. **2.** incomplet, imperfect; **un ~-succès** un succes incomplet. **3.** (*în expr.*) **battre qqn. en diable et ~** a trage cuiva o bătaie soră cu moartea, a bate măr pe cineva; (*prov.*) **à trompeur, trompeur et ~** tot nașu-și are naș. **II.** *adv.* pe jumătate; **un verre à ~-plein** un pahar pe jumătate plin; **il n'est qu'à ~ convaincu** nu e decât pe jumătate convins; **à ~-mort** pe jumătate mort. **III.** *s.m.* **1.** jumătate; **deux ~s valent un entier** două jumătăți fac un întreg. **2.** halbă; **un ~ de blonde** o halbă de bere blondă. **3.** (*sport*) mijlocaș. **IV.** *s.f.* jumătate; **pendule qui sonne les ~es** pendulă care bate jumătățile (de oră).

demi-atténuation *s.f.* (*fiz. nucl.*) reducere cu jumătate a intensității unei radiații.

demi-bas *s.m. invar.* ciorapi trei sferturi.

demi-botte (*pl.* **demi-bottes**) *s.f.* cizmă cu carâmbul scurt.

demi-brigade (*pl.* **demi-brigades**) *s.f.* **1.** (*ist.*) nume dat regimentelor franceze în timpul Revoluției. **2.** formație militară compusă din două sau trei batalioane și comandată de un colonel.

demi-cercle (*pl.* **demi-cercles**) *s.m.* (*mat.*) semicerc.

demi-circulaire *adj.* (*mat.*) semicircular.

demi-clef (*pl.* **demi-clefs**) *s.f.* (*mar.*) nod simplu.

demi-colonne (*pl.* **demi-colonnes**) *s.f.* (*arhit.*) semi-coloană.

demi-dieu (*pl.* **demi-dieux**) *s.m.* **1.** (*mit.*) semizeu. **2.** om excepțional.

demi-droite (*pl.* **demi-droites**) *s.f.* (*geom.*) semidreaptă.

démieller *v.t.* a scoate mierea (din fagure).

demi-fin, **~e** **I.** *adj.* **1.** de dimensiuni potrivite, nici mare nici mic; **des petits pois ~s** mazăre de dimensiuni potrivite. **2.** (*despre aliaje*) având greutatea metalului prețios jumătate din cea a aliajului.

demi-finale (*pl.* **demi-finales**) *s.f.* (*sport*) semifinală.

demi-fond *s.m. invar.*, *adj. invar.*, (*sport*) semifond; **coureur de ~-fond** semifondist.

demi-frère (*pl.* **demi-frères**) *s.m.* frate vitreg (numai după mamă sau după tată).

demi-gros *s.m. invar* (*com.*) vânzare situată între cea àngro și cea cu amănuntul.

demi-heure (*pl.* **demi-heures**) *s.f.* jumătate de oră.

demi-jambe, **demi-jetée** *s.f.* (*pop.*) sumă de cincizeci de franci francezi.

demi-jour *s.m. invar.* clarobscur; lumină slabă.

demi-journée (*pl.* **demi-journées**) *s.f.* jumătate a unei zile de muncă.

démilitarisation *s.f.* demilitarizare.

démilitariser *v.t.* a demilitariza.

demi-litre (*pl.* **demi-litres**) *s.m.* jumătate de litru.

demi-lune (*pl.* **demi-lunes**) **I.** *s.f.* **1.** semilună; **en ~** în formă de semilună. **2.** (*mil.*) lucrare de fortificații, pe vremuri în formă de semilună. **3.** spațiu în formă de semilună. **II.** *adj. invar.* semicircular; **table ~** masă semicirculară.

demi-mal (*pl.* **demi-maux**) *s.m.* rău mai puțin grav decât era de așteptat.

demi-mesure (*pl.* **demi-mesures**) *s.f.* jumătate de măsură, măsură insuficientă.

demi-mondaine (*pl.* **demi-mondaines**) *s.f.* femeie de moravuri ușoare; curtezană.

demi-monde *s.m.* (*înv.*) mediu social format din femei de moravuri ușoare și anturajul lor.

demi-mort, **~e** (*pl.* **demi-morts**, **demi-mortes**) *adj.* pe jumătate mort, aproape mort; **il était à ~ de peur** era pe jumătate mort de frică.

demi-mot *adv.* (*în expr.*) **à ~** din două-trei vorbe; **comprendre à ~** a înțelege din două-trei vorbe, din cuvinte puține.

déminage *s.m.* deminare, curățare de mine.

déminer *v.t.* a demina.

déminéralisation *s.f.* (*tehn.*, *med.*) demineralizare.

déminéraliser *v.t.*, *v.r.* a (se) demineraliza.

démineur *s.m.* specialist în deminare.

demi-pause (*pl.* **demi-pauses**) *s.f.* (*muz.*) pauză de patru timpi.

demi-pension (*pl.* **demi-pensions**) *s.f.* **1.** semiinternat. **2.** sumă plătită de un semiintern.

demi-pensionnaire (*pl.* **demi-pensionnaires**) *s.m.f.* semiintern.

demi-pièce (*pl.* **demi-pièces**) *s.f.* jumătate dintr-o bucată de stofă.

demi-place (*pl.* **demi-places**) *s.f.* loc plătit cu jumătate de preț (la spectacole, mijloace de transport).

demi-plan (*pl.* **demi-plans**) *s.m.* (*mat.*) semiplan.

demi-portion (*pl.* **demi-portions**) *s.f.* (*fam. peior.*) stârpitură, pocitanie, avorton; doi la metru, trei la kil.

demi-produit (*pl.* **demi-produits**) *s.m.* semiprodus, semifabricat.

demi-quart (*pl.* **demi-quarts**) *s.m.* jumătate de sfert, optime.

demi-queue *adj.*, *s.m. invar.* (*în expr.*) **piano ~-queue** pian cu semicoadă, cu coadă mijlocie.

demi-reliure (*pl.* **demi-reliures**) *s.f.* sistem de legătorie a cărților în care cotorul nu este din același material cu copertele.

demi-ronde (*pl.* **demi-rondes**) *s.f.* pilă semi-rotundă.

démis, **~e** *adj.* **1.** luxat, dezarticulat, dizlocat; **poignet ~** încheietură a mâinii luxată. **2.** demis, destituit; **un employé ~ de ses fonctions** un angajat destituit din funcție.

demi-sac (*pl.* **demi-sacs**) *s.m.* (*pop.*) suma de cinci sute; (recent) cinci mii de franci francezi.

demi-saison *s.f. invar.* sezon de tranziție, anotimp intermediar: primăvara și toamna.

demi-sang *s.m. invar.* cal provenit din încrucișarea unui cal de rasă cu unul obișnuit.

demi-sel **I.** *adj. invar.* ușor sărat; **beurre ~** unt ușor sărat. **II.** *s.m.* **1.** brânză proaspătă ușor sărată. **2.** (*arg.*) proxenet care nu face parte din lumea interlopă.

demi-sœur (*pl.* **demi-sœurs**) *s.f.* soră vitregă (numai după mamă sau după tată).

demi-sommeil (*pl.* **demi-sommeils**) *s.m.* stare intermediară între cea de veghe și somn.

demi-soupir (*pl.* **demi-soupirs**) *s.m.* (*muz.*) pauză de optime.

démission *s.f.* **1.** demisie; **donner sa ~** a-și da demisia. **2.** (*fig.*) renunțare; abandon; **votre faiblesse est une ~ de l'autorité paternelle** slăbiciunea dumneavoastră este o renunțare la autoritatea părintească.
démissionnaire *s.m.f., adj.* persoană care și-a dat demisia.
démissionner I. *v.i.* **1.** a demisiona. **2.** (*fig.*) a renunța, a abandona. **II.** *v.t.* a demite pe cineva.
demi-tarif I. *s.m.* tarif / preț pe jumătate; **place à ~** loc cu jumătate de tarif / preț. **II.** *adj. invar.* **billets ~** bilete cu jumătate de preț.
demi-teinte (*pl.* **demi-teintes**) *s.f.* **1.** (*pict.*) tentă atenuată. **2.** (*muz.*) sonoritate atenuată.
demi-tige (*pl.* **demi-tiges**) *s.f.* pom fructifer căruia i s-a redus înălțimea prin tăiere.
demi-ton (*pl.* **demi-tons**) *s.m.* (*muz.*) semiton.
demi-tour (*pl.* **demi-tours**) *s.m.* **1.** (*mil.*) jumătate de întoarcere (spre dreapta sau spre stânga). **2.** (*în expr.*) **faire ~ a.** a face stânga-mprejur; a-și schimba total părerile. **b.** a reveni la locul de plecare, a face calea întoarsă.
démiurge *s.m.* (*fil.*) demiurg.
demi-vie *s.f.* (*fiz. nucl.*) durată de dezintegrare a jumătății masei unui corp radioactiv.
demi-volée (*pl.* **demi-volées**) *s.f.* (*sport*) lovirea mingii în momentul atingerii solului.
démixion, **démixtion** *s.f.* (*chim.*) separare a unui amestec de lichide în mai multe fracțiuni; demixtare.
démobilisateur, -trice *adj.* **1.** (*mil.*) referitor la demobilizare; **centre ~** centru de demobilizare. **2.** (*fig.*) demobilizator, care slăbește forța morală, combativă (a cuiva); **déclaration ~trice** declarație demobilizatoare.
démobilisation *s.f.* demobilizare.
démobiliser *v.t., v.r.* a (se) demobiliza.
démocrate *adj., s.m.f.* democrat.
démocratie *s.f.* democrație.
démocratique *adj.* democratic.
démocratiquement *adv.* (în mod) democratic, prin metode democratice.
démocratisation *s.f.* democratizare.
démocratiser *v.t., v.r.* a (se) democratiza.
démodé, ~e *adj.* **1.** demodat; **vêtement ~** haină demodată. **2.** (*fig.*) perimat, desuet, depășit; **théorie ~e** teorie perimată.
démoder *v.r.* a se demoda.
démodex *s.m.* (*entom.*) acarian microscopic care trăiește în glandele sebacee ale feței provocând punctele negre.
démodulateur, -trice *s.m.f.* (*radio, electron.*) demodulator.
démodulation *s.f.* (*radio, electron.*) demodulație.
démoduler *v.t.* (*radio, electron.*) a demodula.
démographe *s.m.f.* (*geogr.*) demograf, specialist în demografie.
démographie *s.f.* (*geogr.*) demografie.
démographique *adj.* demografic; **étude ~** studiu demografic.
demoiselle *s.f.* **1.** (*înv.*) femeie de origine burgheză măritată. **2.** domnișoară; **~ d'honneur** domnișoară de onoare. **3.** (*constr.*) mai (pentru bătut pietrele din caldarâm). **4.** (*entom.*) libelulă, calul-dracului (*Calopteryx*). **5.** (*reg.*) **je n'ai plus vu votre ~** nu v-am mai văzut fiica. **6.** (*pop. în expr.*) **rester ~** a nu se mărita. **7.** (*pop.*) sticlă etichetată.
démolir *v.t.* **1.** a demola, a dărâma, a distruge, a doborî; **~ une maison** a dărâma o casă; (*fig.*) **~ un système** a distruge un sistem; **~ l'autorité de qqn.** a distruge autoritatea cuiva. **2.** a strica, a sparge, a demonta; **~ un appareil de radio** a demonta un aparat de radio. **3.** (*pop.*) a bate măr; **~ la façade à qqn.** a-i stâlci cuiva mutra. **4.** (*pop.*) a ucide, a face de petrecanie.
démolissage *s.m.* (*fig.*) critică severă, dură; **~ d'un écrivain** critică severă împotriva unui scriitor.
démolisseur, -euse *s.m.f.* persoană care muncește la demolări de construcții.
démolition *s.f.* **1.** demolare, dărâmare. **2.** (*la pl.*) materiale provenite din construcțiile demolate.
démon *s.m.* **1.** (*în antichitate*) divinitate; geniu, spirit. **2.** drac, diavol, demon; (*cu maj.*) Satana. **3.** (*fig.*) demon, forță malefică puternică; **le ~ du jeu** demonul jocului de cărți. **4.** (*în expr.*) **faire le ~** a face scandal / tărăboi / tam-tam; **le ~ de midi** andropauză.
démonétisation *s.f.* demonetizare.
démonétiser I. *v.t.* a demonetiza; **pièce démonétisée** monedă demonetizată, care nu mai circulă. **II.** *v.r.* **1.** a se demonetiza. **2.** (*fig.*) a se deprecia, a se discredita; **une idée démonétisée** o idee depreciată, discreditată.
démoniaque I. *adj.* **1.** demoniac, demonic; posedat de demon; **personnage ~** personaj demonic. **2.** pervers; diabolic; **perfidie ~** perfidie diabolică. **II.** *s.m.f.* (*fam. în superstiții*) posedat, stăpânit de diavol.
démonisme *s.m.* credință în demoni.
démonologie *s.f.* studiul demonilor, demonologie.
démonstrateur, -trice *s.m.f.* persoană care demonstrează; **démonstratrice en produits de beauté** persoană care demonstrează eficacitatea produselor cosmetice.
démonstratif, -ive *adj.* **1.** demonstrativ, care demonstrează; **argument ~** argument demonstrativ; (*gram.*) **adjectifs ~s** adjective demonstrative. **2.** ostentativ; **attitude ~ive** atitudine ostentativă. **3.** demonstrativ; căruia îi place să se exteriorizeze; **un homme peu ~** un om puțin demonstrativ; discret.
démonstration *s.f.* **1.** demonstrare; demonstrație; lecție practică; **une ~ de chimie** o lecție practică de chimie. **2.** manifestare, mărturie; **~ d'amitié** manifestare de prietenie.
démonstrativement *adv.* **1.** (în mod) demonstrativ; prin demonstrație. **2.** (în mod) convingător.
démontable *adj.* demontabil, care se poate demonta; **jouet ~** jucărie demontabilă.
démontage *s.m.* demontare; dezasamblare.
démontant, ~e *adj.* (*fam.*) deconcertant, derutant, descumpănitor; **un homme ~ de perfidie** un om derutant prin perfidia lui.
démonté, ~e *adj.* **1.** care nu este călare. **2.** (*despre un mecanism*) demontat, dezarticulat. **3.** (*pop.*) automobilist rămas fără mașină. **4.** (*fig.*) tulburat, zăpăcit. **5.** (*în expr.*) **mer ~e** mare foarte agitată.

démonte-pneu (*pl.* **démonte-pneus**) *s.m.* (*tehn.*) dispozitiv de scoatere a pneului de pe jantă.
démonter I. *v.t.* **1.** (*tehn.*) a demonta; ~ **une horloge** a demonta o pendulă. **2.** a da jos de pe cal; **le cheval rétif démonte son cavalier** calul nărăvaș îl dă jos pe călăreț. **3.** (*fig.*) a tulbura, a zăpăci, a deconcerta; **cette accusation l'a démonté** această acuzație l-a tulburat. **4.** (*fig. fam.*) a doborî, a ucide. **II.** *v.r.* **1.** (*tehn.*) a se demonta, a se dezasambla. **2.** (*med.*) a se luxa, a se scrânti; a-și disloca; **se ~ la cheville** a-și scrânti glezna. **3.** (*fig. fam.*) a-și schimba expresia feței, a trupului (după voie). **4.** (*fig.*) a se fâstâci, a se zăpăci; a se descumpăni; a se tulbura; **se ~ à un examen** a se fâstâci la un examen.
démontrable *adj.* demonstrabil, care se poate demonstra.
démontrer *v.t., v.r.* a (se) demonstra; a arăta, a (se) dovedi; ~ **un théorème** a demonstra o teoremă.
démoralisant, ~e *adj.* demoralizant, descurajator; deprimant; **une ingratitude ~e** o ingratitudine deprimantă.
démoralisateur, -trice *adj., s.m.f.* demoralizator, demoralizant, descurajator; **tenir des propos ~s** a rosti vorbe descurajatoare, care demoralizează.
démoralisation *s.f.* demoralizare, descurajare, deprimare.
démoraliser *v.t., v.r.* a (se) demoraliza, a (se) descuraja; **cet échec l'a démoralisé** acest eșec l-a demoralizat.
démordre *v.i.* (*cu negație*) (*în expr.*) **ne pas en ~** a nu ceda nici mort; a nu-și ieși dintr-ale lui; a o ține una și bună; **il s'entête dans cette idée malheureuse, il n'en démordra pas** se încăpățânează în această idee nefericită, nu va ceda nici mort.
démotique I. *s.m.* **1.** demotică, veche scriere egipteană populară. **2.** limba greacă modernă populară. **II.** *adj.* popular; **l'écriture ~** scrierea populară.
démotiver *v.t.* a lipsi pe cineva de orice motivație.
démoucheter *v.t.* (*în expr.*) ~ **un fleuret** a scoate vârful floretei.
démoulage *s.m.* acțiunea de a demula.
démouler *v.t.* a demula, a scoate din mulaj, din tipar; ~ **une statue** a scoate o statuie din mulaj.
démouscailler *v.r.* (*arg.*) a scăpa dintr-o situație dificilă.
démoustication *s.f.* distrugerea țânțarilor.
démoustiquer *v.t.* a distruge țânțarii.
démultiplicateur *s.m.* (*mec.*) demultiplicator.
démultiplication *s.f.* (*mec.*) demultiplicare.
démultiplier *v.t., v.i.* (*mec.*) a demultiplica.
démunir I. *v.t.* **1.** a lipsi (de); a priva (de); a despuia (de); a sărăci; a frustra, a văduvi; **la guerre prolongée les a démunis de toutes réserves** războiul prelungit i-a sărăcit de toate rezervele, i-a lăsat fără rezerve; **être complètement démuni** a fi total lipsit de bani, a fi lefter. **2.** (*înv.*) a lăsa fără muniții; ~ **une ville assiégée de troupes, de munitions** a lăsa un oraș asediat fără trupe, fără muniții. **II.** *v.r.* a renunța (la); a se lipsi (de); **se ~ de son argent pour son fils** a renunța la bani în favoarea fiului său.
démurger *v.i.* (*arg.*) a pleca; a ieși.
démuseler *v.t.* **1.** a scoate botnița (unui animal). **2.** (*fig.*) a elibera; a lăsa liber; a da frâu liber; ~ **la presse** a lăsa liberă presa.
démutiser *v.t.* a învăța să vorbească pe copiii născuți surdo-muți.
démystification *s.f.* demistificare.
démystifier *v.t.* a arăta cuiva că se înșală; a deschide ochii cuiva.
démythisation *s.f.* demitizare.
démytifier *v.t.* a demitiza.
dénantir I. *v.t.* a lua gajul înapoi; ~ **ses créanciers** a lua gajul înapoi de la creditorii săi. **II.** *v.r.* **1.** a renunța la un gaj, a-l abandona. **2.** a se lipsi de ceva.
dénasalisation *s.f.* (*fon.*) denazalizare.
dénasaliser *v.t.* (*fon.*) a denazaliza.
dénatalité *s.f.* scădere a natalității, descreștere a populației.
dénationalisation *s.f.* **1.** (*înv.*) deznaționalizare. **2.** (*ec.*) dezetatizare; privatizare.
dénationaliser *v.t.* **1.** (*înv.*) a deznaționaliza, a face să-și piardă naționalitatea. **2.** (*ec.*) a privatiza.
dénatter *v.t., v.r.* a despleti; ~ **ses cheveux** a-și despleti părul.
dénaturalisation *s.f.* ridicare a drepturilor obținute prin naturalizare, încetățenire.
dénaturaliser *v.t.* a ridica dreptul de naturalizare, de încetățenire.
dénaturant, ~e I. *adj.* care denaturează; **produit ~** produs care denaturează; (*fig.*) care falsifică, deformează. **II.** *s.m.* substanță folosită pentru denaturarea unui produs.
dénaturation *s.f.* **1.** denaturare; (*fig.*) falsificare, alterare, deformare. **2.** (*tehn.*) denaturare a unui produs.
dénaturé, ~e *adj.* denaturat; (*fig.*) falsificat, alterat, deformat; **alcool ~** spirt denaturat; **mère ~e** mamă denaturată, lipsită de sentimente materne.
dénaturer *v.t.* a denatura; (*fig.*) a falsifica, a altera, a deforma; **engrais chimique qui dénature le goût des légumes** îngrășământ chimic care denaturează gustul legumelor; ~ **un texte** a altera sensul unui text.
dénazification *s.f.* denazificare.
dénazifier *v.t.* a denazifica.
dendrite *s.f.* (*mineral, anat.*) dendrită.
dendritique *adj.* dendritic.
dendrochronologie *s.f.* metodă de estimare a vârstei copacilor după inelele concentrice.
dendrographie *s.f.* (*bot.*) dendrografie, studiul arborilor.
dendrologie *s.f.* (*bot.*) v. **dendrographie**.
dénébulation *s.f.* risipire artificială a ceții (în special pe un aeroport).
dénébuler, dénébuliser *v.t.* (*tehn.*) a risipi artificial ceața (în special pe un aeroport).
dénégation *s.f.* negare, tăgăduire, denegare, denegație.
déneigement *s.m.* deszăpezire.
déneiger *v.t.* a deszăpezi; ~ **une route** a deszăpezi un drum.
dengue *s.f.* (*med.*) maladie infecțioasă virotică datorată țânțarilor și care se manifestă în zonele tropicale.

déni *s.m.* **1.** refuz; (*jur.*) denegare, refuz; ~ **de justice** refuzul unui judecător de a-și îndeplini o obligație. **2.** dezmințire; **apporter un ~ formel aux assertions d'un député** a aduce o dezmințire formală asertiunilor unui deputat.
déniaisement *s.m.* (*fig. fam.*) faptul de a deveni mai inteligent, isteț.
déniaiser *v.t.*, *v.r.* (*fig. fam.*) **1.** a (se) deștepta, a (se) dezgheța, a (se) isteți. **2.** (*arg.*) a deflora, a dezvirgina.
dénicher I. *v.t.* **1.** a lua, a scoate din cuib păsări. **2.** (*fig.*) a descoperi, a dibăci, a da peste, a dibui; ~ **un objet rare** a descoperi un obiect rar; ~ **un manuscrit dans une bibliothèque** a da peste un manuscris într-o bibliotecă. **3.** a scoate, a da afară, a evacua; ~ **les ennemis de leur position** a scoate inamicul din pozițiile lui. **II.** *v.i.* (*despre păsări*) a(-și) părăsi cuibul; (*fig.*) a o șterge.
dénicheur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care ia păsări din cuib. **2.** (*fig.*) persoană care cotrobăie, scotocește, care descoperă; persoană dibace; **c'est un ~ de manuscrits rares** este o persoană care descoperă manuscrise rare.
dénicotiniser *v.t.* a denicotiniza.
denier *s.m.* **1.** (*în antichitate*) monedă romană, dinar. **2.** (*ist.*) veche monedă franceză. **3.** (*la pl.*) bani; **il a acheté la maison de ses ~s** a cumpărat casa cu banii lui; **en être de ses ~s** a nu-și recupera banii, a fi în pierdere, a suferi o pagubă; (*înv.*) **n'avoir pas un ~** a nu avea nici un ban / nici o lețcaie, a fi lefter. **3.** (*înv.*) dobândă; **vendre qqn. à beaux ~ comptants** a trăda pe cineva pentru bani, din interes. **4.** (*text.*) denier, unitate de măsură a greutății fibrelor. **5. les ~s publics** veniturile de stat; ~ **du culte** contribuția anuală a enoriașilor pentru nevoile bisericii.
dénier *v.t.* **1.** a nega, a tăgădui, a nu fi de acord; **je vous dénie le droit de me parler de la sorte** nu îți dau dreptul de a-mi vorbi astfel. **2.** a refuza; **je dénie toute responsabilité dans cette affaire** refuz (să-mi asum) orice răspundere în această afacere.
dénigrant, ~e *adj.* denigrator, defăimător, calomniator, bârfitor, detractor.
dénigrement *s.m.* denigrare, defăimare, calomnie, bârfă, ponegrire, discreditare.
dénigrer *v.t.* a denigra, a defăima, a discredita.
dénigreur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (*rar*) denigrator, defăimător, calomniator.
dénitrification *s.f.* denitrificare.
dénitrifier *v.t.* a înlătura azotul sau un compus de-al său (dintr-o substanță sau sol).
dénivelée *s.f.* diferență de altitudine între două puncte.
déniveler *v.t.* a denivela.
dénivellation *s.f.*, **dénivellement** *s.m.* denivelare.
dénombrable *adj.* care se poate număra, recenza, inventaria.
dénombrement *s.m.* numărătoare; recensământ; inventar.
dénombrer *v.t.* a număra, a recenza (populația, armata); ~**des effectifs** a număra efective.
dénominateur *s.m.* (*mat.*) numitor; ~ **commun** numitor comun.
dénominatif *adj. m.*, *s.m.* (*lingv.*) denominativ.
dénomination *s.f.* denumire.
dénommé, ~e *s.m.f.* (*admin. peior.*) numit; **j'ai connu le ~ Untel** l-am cunoscut pe numitul Cutare.
dénommer *v.t.* a denumi.
dénoncer I. *v.t.* **1.** a denunța; a pârî; ~ **ses complices** a-și denunța complicii; ~ **un voleur** a denunța un hoț. **2.** a denunța, a declara nul, a anula (un act, un tratat); ~ **un accord** a denunța / a declara nul un acord. **3.** a indica, a releva, a arăta, a vădi; **son dernier geste dénonce sa perfidie** ultimul său gest îi vădește perfidia. **II.** *v.r.* a se denunța; **il s'est dénoncé à la police** s-a denunțat (singur) la poliție.
dénonciateur, -trice I. *s.m.f.* denunțător, delator. **II.** *adj.* care denunță, care dezvăluie; **article ~** articol care dezvăluie.
dénonciation *s.f.* **1.** denunțare, denunț; **malfaiteur arrêté sur ~ d'un complice** răufăcător arestat în urma denunțării (lui) de către un complice. **2.** denunțare, anulare; ~ **d'un traité** denunțare a unui tratat. **3.** (*jur.*) notificare a unui act de procedură.
dénotation *s.f.* (*lingv.*, *log.*) denotație.
dénoter *v.t.* a denota, a vădi, a atesta, a indica, a arăta; **son geste dénote une mauvaise maîtrise de soi** gestul său vădește o proastă stăpânire de sine.
dénouement *s.m.* deznodământ; **le ~d'une crise** deznodământul unei crize.
dénouer I. *v.t.* **1.** a deznoda; a dezlega, a desface; ~ **sa ceinture** a-și desface cordonul; (*înv.*) ~ **la langue de qqn.** a dezlega limba cuiva, a-l face să vorbească. **2.** (*fig.*) a descurca, a lămuri; a duce la bun sfârșit, a găsi soluția; ~ **une crise** a găsi soluția unei crize. **II.** *v.r.* **1.** a se deznoda, a se dezlega, a se desface; **mes cheveux se sont dénoués** mi s-a desfăcut părul. **2.** a se termina, a se încheia; **cette pièce se dénoue d'une manière amusante** această piesă se încheie într-un mod amuzant.
dénoyage *s.m.* (*min.*) pompare a apei dintr-o mină inundată.
dénoyautage *s.m.* acțiunea de înlăturare a sâmburilor.
dénoyauter *v.t.* a înlătura, a scoate sâmburii.
dénoyauteur *s.m.* mic instrument de scoatere a sâmburilor.
dénoyer *v.t.* a scoate apa dintr-o mină inundată.
denrée *s.f.* marfă; articol de consum; ~ **périssable** marfă perisabilă; (*fig.*) **la gratitude est une ~ rare** recunoștința este o marfă rară.
dense *adj.* **1.** dens, compact; des; gros; **une forêt ~** o pădure deasă. **2.** (*fig.*) concis; **un style ~** un stil concis și bogat. **3.** numeros, în număr mare; **population ~** populație numeroasă, densă.
densification *s.f.* creșterea densității; ~ **de l'habitat** creșterea densității / a numărului de locuințe pe o suprafață dată.
densimètre *s.m.* (*fiz.*) densimetru.
densimétrie *s.f.* (*fiz.*) densimetrie.

densité *s.f.* **1.** densitate; ~ **de la population** densitate, număr mare ai populației. **2.** (*fig.*) concizie; ~ **d'un style** concizia unui stil.
densitomètre *s.m.* (*fiz.*) fotometru pentru măsurat densitatea optică.
dent *s.f.* **1.** dinte; **les ~s de lait** dinții de lapte; ~ **cariée** dinte cariat, stricat; **grincer des ~s a.** a scrâșni din dinți; b. a nu se lăsa; **parler entre les ~s** a vorbi printre dinți; **avoir / garder / conserver une ~ contre qqn.** a avea un dinte împotriva cuiva; a-i purta cuiva dușmănie; a-i purta cuiva sâmbetele; **faire ses ~s** a-i ieși dinții (unui copil); **être armé jusqu'aux ~s** a fi înarmat până-n dinți; **parler entre ses ~s** a vorbi printre dinți, ininteligibil. **2.** dinte de elefant. **3.** (*geogr.*) dinte, colț, înălțime stâncoasă abruptă. **4.** dinte (la pieptene, la ferăstrău). **5.** (*în expr.*) ~ **de sagesse** măsea de minte; **prendre le mors aux ~s a.** (*despre cai*) a se avânta; **b.** a se pune repede pe treabă, a intra în viteză; **c.** a se înfuria; a-și ieși din minți / din fire (de mânie); **manger de toutes ses dents** a mânca cu poftă; a-și înghiți limba; **manger du bout des ~s** a mânca în silă; a mânca la fel ca o mireasă; **rire du bout des ~s** a râde în silă / mânzește / tâmp; **déchirer qqn. à belles ~s** a examina pe cineva cu severitate; a forfeca pe cineva; a trece / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon; **ne pas avoir de quoi remplir une ~ creuse** a fi insuficient; a nu-i ajunge nici pe o măsea; **n'avoir pas de quoi se mettre sous la ~** a nu avea ce mânca, a nu avea nimic de pus în gură; **ne pas desserrer les ~s** a nu-și descleșta fălcile, a nu scoate o vorbă; **montrer les ~s** a-și arăta colții, a amenința; **être sur les ~s a.** a avea mult de lucru; **b.** a fi frânt de oboseală; **être savant jusqu'aux ~s** a fi foarte învățat; a fi burduf / tobă de carte; **avoir les ~s longues a.** a fi lihnit de foame; **b.** a fi hrăpăreț, a fi lacom de bani, a se bucura la avere; **avoir la ~** a-i fi foame, a-l tăia pe cineva la ramazan; **avoir la ~ dure** a critica cu asprime; **se faire les ~s** a se căli; **mordre à belles ~s** a mușca cu poftă; **donner un coup de ~ à qqn.** a arunca cuiva o răutate, o înțepătură; **quand les poules auront des ~s** niciodată; când o face plopul pere și răchita micșunele; când mi-oi vedea ceafa; **se casser les ~s** a suferi o înfrângere; a da chix, a o da în bară; (*arg.*) **avoir les ~s du fond qui baignent** a se fi îmbătat, a fi cleampă; (*bot. în compuse*) **~s-de-lion** păpădie (*Taraxacum officinale*).
dentaire *adj.* (*anat.*) dentar, de dinte.
dental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.f.* (*fon.*) (consoană) dentală; (*anat.*) **nerf ~** nerv dental.
dentale *s.f.* (*zool.*) moluscă marină (*Dentalium*).
denté, ~e I. *adj.* (*tehn.*) dințat, zimțat; **roue ~e** roată dințată; (*bot.*) **feuille ~e** frunză dințată. **II.** *s.f.* (*vân.*) mușcătură a câinelui pe corpul animalului vânat; lovitură a mistrețului cu colții.
dentelaire *s.f.* (*bot.*) floarea-amorului (*Plumbago capensis*).
dentelé, ~e *adj.* **1.** dantelat, în formă de dantelă; **la crête ~ des montagnes** creasta dantelată a munților. **2.** dințat; zimțat pe margini; **feuille ~e** frunză zimțată; **les bords ~s d'un timbre-poste** marginile zimțate ale unui timbru. **3.** (*în expr.*) **muscles ~** mușchi ai trunchiului.
denteler *v.t.* a dantela, a decupa în formă de zimți.
dentelle *s.f.* dantelă.
dentellerie *s.f.* **1.** (*rar*) fabricare de dantele. **2.** comerț cu dantele.
dentellier, -ère I. *s.m.f.* **1.** persoană care lucrează dantele. **2.** fabricant de dantele. **II.** *s.f.* mașină de fabricat dantele. **III.** *adj.* referitor la dantele; **industrie ~ière** industria dantelei.
dentelure *s.f.* (*arhit., bot.*) dantelură; zimți, dințișori.
denter *v.t.* (*tehn.*) a dința.
denticule *s.m.* **1.** dințișor. **2.** (*arhit.*) denticul.
denticulé, ~e *adj.* (*arhit.*) împodobit cu denticule.
dentier *s.m.* proteză dentară.
dentifrice I. *s.m.* preparat pentru spălatul dinților și antisepsia gurii. **II.** *adj.* de dinți, pentru dinți; **pâte ~** pastă de dinți.
dentine *s.f.* (*anat.*) dentină.
dentiste *s.m.f.* dentist.
dentisterie *s.f.* medicină dentară.
dentition *s.f.* dentiție.
denture *s.f.* **1.** dantură; **une belle ~** o dantură frumoasă. **2.** (*tehn.*) totalitatea dinților unei roți dințate. **3.** (*chir. dentară*) aparatură dentară.
dénucléarisation *s.f.* denuclearizare.
dénucléariser *v.t.* a denucleariza; **zone dénucléarisée** zonă denuclearizată.
dénudation *s.f.* **1.** despuiere, dezgolire. **2.** descojire, desfrunzire a unui copac. **3.** (*geol.*) denudație.
dénudé, ~e *adj.* **1.** despuiat; gol; **épaules ~es** umeri goi. **2.** desfrunzit, decojit; **arbre ~** copac desfrunzit. **3.** (*în expr.*) **crâne ~** craniu chel; **paysage ~** peisaj lipsit de vegetație.
dénuder I. *v.t.* **1.** a despuia, a dezgoli; **robe qui dénude le dos** rochie care dezgolește spatele. **2.** a descoji; a desfrunzi un copac. **3.** (*el.*) a dezizola un conductor electric. **II.** *v.r.* **1.** a se despuia, a se dezgoli. **2.** (*despre copaci*) a se desfrunzi, a-și pierde frunzele; **en automne les arbres se dénudent** toamna copacii își pierd frunzele.
dénué, ~e *adj.* lipsit de, privat de, fără; **un roman ~ d'intérêt** un roman lipsit de interes, neinteresant; **~ d'argent** lipsit de bani, lefter; **être ~de scrupules** a fi lipsit de scrupule; a nu avea conștiință.
dénuement *s.m.* lipsă a strictului necesar, sărăcie lucie; **il vit dans un profond ~** trăiește într-o sărăcie lucie.
dénuer *v.t., v.r.* a (se) lipsi, a (se) priva de strictul necesar.
dénûment *s.m.* v. **dénuement.**
dénutri, ~e *adj.* (*med.*) subnutrit; **un enfant ~** un copil subnutrit.
dénutrition *s.f.* (*biol.*) denutriție.
déodorant *adj.* și *s.m.* dezodorizant.
déontologie *s.f.* deontologie.
déontologique *adj.* deontologic, referitor la deontologie.
dépagnoter *v.r.* (*arg.*) a se da jos din pat.

dépaillage *s.m.* înlăturarea palelor din tapițeria unui scaun.
dépailler *v.t.* a scoate paiele din tapițeria unui scaun.
dépalisser *v.t.* a desprinde crengile copacilor de pe spalier.
dépannage *s.m.* (*tehn.*) depanare.
dépanner *v.t.* (*tehn.*) a depana.
dépanneur, -euse I. *s.m.f.* **1.** muncitor care depanează, depanator. **2.** vedetă rapidă folosită la depanarea hidroavioanelor și la salvarea echipajului. **II.** *adj.* care depanează, depanator. **III.** *s.f.* mașină de depanare.
dépaquetage *s.m.* (*rar*) despachetare.
dépaqueter *v.t.* a despacheta; ~ **des marchandises** a despacheta mărfuri.
déparaffinage *s.m.* (*tehn.*) deparafinare.
dépareillé, ~e *adj.* desperecheat, descompletat; **des chaussettes ~es** ciorapi desperecheați.
dépareiller *v.t.* a desperechea, a descompleta.
déparer *v.t.* a dăuna frumuseții, a sluți, a urâți; **nez qui dépare le visage** nas care urâțește fața.
déparier *v.t.* **1.** a desperechea (mănuși, ciorapi). **2.** a separa un cuplu de animale; ~ **des pigeons** a separa un cuplu de porumbei.
déparler *v.i.* (*înv.*) a vorbi aiurea, a vorbi vrute și nevrute.
déparquer *v.t.* a scoate animale din țarc.
1. départ *s.m.* **1.** plecare; **préparatifs de** ~ pregătiri de plecare; **être sur le** ~ a fi gata de plecare / de drum; a sta ca țarca-n par; **point de** ~ punct de plecare, de pornire. **2.** (*sport*) pornire, start; **donner le** ~ a da startul. **3.** demitere; concediere; **exiger le** ~ **d'un ministre** a cere demiterea unui ministru. **4.** (*fig.*) început, debut, origine; **au** ~ la început. **5.** (*în expr.*) **prendre un mauvais** ~ a înregistra un eșec în demararea unei acțiuni, a porni cu stângul.
2. départ *s.m.* deosebire; separare; distincție; **faire le** ~ **entre deux choses** a face deosebire între două lucruri; (*înv.*) **faire le** ~ **du bien et du mal** a deosebi binele de rău.
départager *v.t.* **1.** a pune capăt unui balotaj; a departaja; ~ **des suffrages** a departaja sufragii. **2.** a arbitra între două opinii. **3.** a separa, a despărți.
département *s.m.* **1.** departament, împărțire administrativă (în Franța). **2.** departament, minister; **le** ~ **de l'Éducation nationale** ministerul Educației naționale.
départemental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* departamental.
départir I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a separa. **2.** a împărți (bunuri, favoruri); ~**des fonctions** a împărți funcții. **II.** *v.r.* **1.** a renunța la, a abandona; **se** ~ **d'un de ses droits** a renunța la unul din drepturile sale. **2.** a se îndepărta, a se abate; **se** ~ **de son devoir** a se îndepărta de la îndatoririle sale. **3.** (*în expr.*) **se** ~ **de sa neutralité** a ieși din neutralitate.
dépassement *s.m.* depășire.
dépasser I. *v.t.* **1.** a depăși, a întrece; ~ **un camion** a depăși un camion; **le succès a dépassé mes espérances** succesul mi-a întrecut așteptările; ~ **les bornes** a întrece / a depăși măsura; a se întrece cu gluma; **être dépassé par les événements** a fi depășit de evenimente; **cela me dépasse** asta mă depășește, e prea tare pentru mine. **2.** (*în expr.*) ~ **qqn. de cent coudées** a fi cu un cap mai sus decât cineva; a fi cu mult deasupra altora. **II.** *v.r.* a se depăși (reciproc); a se întrece; **se** ~ **soi-même** a se întrece pe sine.
dépassionner *v.t.* a face ceva cu mai puțină pasiune, a fi mai obiectiv.
dépatouiller I. *v.t.* (*arg.*) **1.** a scoate din necaz pe cineva. **2.** a lămuri/a rezolva o problemă complicată; ~ **une affaire embrouillée** a lămuri o chestiune încurcată. **II.** *v.r.* a se descurca; a scăpa basma curată.
dépatrier *v.t.* (*lit.*) a priva pe cineva de dreptul de a sta în patria sa.
dépavage *s.m.* depavare, scoatere a pavajului.
dépaver *v.t.* a depava, a scoate pavajul.
dépaysé, ~e *adj.* (*fig.*) rătăcit; dezorientat, descumpănit, perplex.
dépaysement *s.m.* **1.** dezrădăcinare; smulgere din mediul său obișnuit; **il supporte mal le** ~ suportă greu dezrădăcinarea. **2.** schimbare plăcută (a unor obișnuințe).
dépayser *v.t.* **1.** (*înv.*) a dezrădăcina, a smulge din mediul său obișnuit. **2.** (*fig.*) a dezorienta, a descumpăni, a deruta; **ces nouvelles conditions de vie l'ont complètement dépaysé** aceste noi condiții de viață l-au dezorientat complet.
dépeçage, dépècement *s.m.* **1.** îmbucătățire, tăiere în bucăți; ~ **d'une bête** tăierea în bucăți a unui animal. **2.** (*fig.*) dezmembrare; destrămare; ~ **d'un pays** dezmembrare a unei țări.
dépecer *v.t.* **1.** a tăia în bucăți, a îmbucătăți; ~ **une bête** a tăia în bucăți un animal. **2.** (*fig.*) a dezmembra, a destrăma; ~ **un pays** a dezmembra o țară. **3.** (*fig.*) a analiza, minuțios, a diseca; ~ **l'œuvre d'un écrivain** a analiza minuțios opera unui scriitor.
dépêche *s.f.* **1.** scrisoare oficială; ~ **diplomatique** scrisoare diplomatică. **2.** depeșă, telegramă; **recevoir une** ~ a primi o telegramă.
dépêcher I. *v.r.* **1.** a trimite pe cineva în grabă; ~ **un courrier diplomatique** a trimite în grabă un curier diplomatic. **2.** (*înv.*) a face un lucru repede, a grăbi; ~ **une besogne** a grăbi o treabă. **3.** (*în expr.*) **à dépêche-compagnon** lucru făcut de mântuială. **II.** *v.r.* a se grăbi, a se zori, a da zor; **dépêchez-vous, sinon vous serez en retard** grăbiți-vă, altfel veți întârzia.
dépeigner *v.t.* a despieptăna, a despleti, a ciufuli; **le vent l'a dépeignée** vântul a despletit-o, a ciufulit-o.
dépeindre *v.t.* a descrie, a zugrăvi; ~ **une situation** a descrie o situație.
dépelotonner *v.t.* a depăna de pe un ghem.
dépenaillé, ~e *adj.* zdrențăros; zdrențuit; jerpelit, peticit; **un manteau** ~ un palton jerpelit.
dépendance *s.f.* **1.** dependență; atârnare, subordonare; **être sous la** ~ **de qqn.** a se afla în dependența cuiva, a fi dependent / a depinde de cineva. **2.** (*la pl.*) dependințe; **les ~s d'une maison** dependințele unei case.

dépendant, **~e** *adj.* dependent, care depinde de; **le vieillard est financièrement ~ de ses fils** bătrânul este, din punct de vedere financiar, dependent de fiii săi.

dépendeur *s.m.* (*fam. înv. în expr.*) **~ d'andouilles a.** șnapan, escroc, șarlatan; **b.** individ prost, incapabil; bun de nimic.

1. dépendre *v.i.* (*cu prep.* **de**) **1.** a depinde de, a atârna de, a fi în funcție de; **ne ~ de personne / que de soi** a nu depinde de nimeni, a fi independent; **cela dépend des circonstances** depinde de împrejurări. **2.** a face parte (din); a aparține; **ce parc dépend du domaine** acest parc face parte din domeniu / aparține domeniului; **cette petite île dépend de l'Etat** această mică insulă face parte din stat. **3.** a depinde; a rezulta, a decurge din; a fi funcție de; **sa réussite dépendra de son travail** reușita sa va depinde de munca sa. **4.** (*impers.*) depinde; **il ne dépend que de lui qu'il réussisse** depinde numai de el să reușească; (*fam.*) **ça dépend** depinde.

2. dépendre *v.t.* a desprinde, a da jos (ceva agățat); **~ un tableau** a da jos un tablou (de pe perete).

dépens *s.m. pl.* **1.** (*jur.*) cheltuieli de judecată; **être condamné aux ~** a fi condamnat să plătească cheltuielile de judecată. **2.** (*în expr.*) **aux ~ de a.** pe spinarea, pe seama; **il vit aux ~ de son frère** trăiește pe spinarea fratelui său; **b.** în detrimentul, pe spinarea, pe seama; **réussir aux ~ d'autrui** a reuși în detrimentul cuiva; **rire aux ~ de qqn.** a râde / a face haz pe socoteala cuiva / altuia.

dépensable *adj.* de cheltuit, care poate fi cheltuit.

dépense *s.f.* **1.** cheltuială; **faire de grandes ~s** a face cheltuieli mari; **~ d'énergie** cheltuială de energie. **2.** (*înv.*) cămară pentru provizii. **3.** cantitatea de materie sau produs consumată; consum; **une grande ~ d'énergie** un mare consum de energie. **4.** (*în expr.*) **regarder à la ~** a fi chibzuit în cheltuieli; a fi zgârcit; a fi strâns la mână / la pungă; a fi mână strânsă.

dépenser I. *v.t.* **1.** a cheltui; **~ une fortune** a cheltui o avere. **2.** a consuma; **cette machine dépense beaucoup d'électricité** această mașină consumă mult curent. **3.** (*în expr.*) **~ beaucoup de salive** a vorbi mult; a-i merge / a-i umbla gura ca o moară; **~ sans compter** a cheltui mult; a-i aluneca banii printre degete. **II.** *v.r.* a se consuma, a se agita, a se obosi; **elle se dépense pour sa famille** ea se agită pentru familie.

dépensier, **-ère** *adj.*, *s.m.f.* cheltuitor.

déperdition *s.f.* pierdere; scădere, reducere, împuținare, diminuare; **la vieillesse entraîne une ~des forces** bătrânețea aduce cu ea o diminuare a puterilor; (*fiz.*) **~ d'énergie** pierdere de energie.

dépérir *v.i.* **1.** a slăbi, a se prăpădi, a se stinge; **ce malade dépérit à vue d'œil** acest bolnav se stinge văzând cu ochii. **2.** a se deteriora; **les affaires dépérissent** afacerile se deteriorează, merg prost.

dépérissement *s.m.* **1.** slăbire, împuținare; pieire; stingere; **~ de la végétation** pieirea vegetației. **2.** declin; **le ~ du commerce** declinul comerțului.

dépersonnalisation *s.f.* (*med.*) depersonalizare.

dépersonnaliser *v.t.* **1.** a depersonaliza. **2.** a înlătura caracterul personal, individual.

dépêtrer I. *v.t.* **1.** a înlătura ceea ce stânjenește mișcările. **2.** (*fig. fem.*) a scoate din încurcătură; **c'est lui qui m'a dépêtré** el m-a scos din încurcătură. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **de**) **1.** a se elibera; a se debarasa; a scăpa de; **ne pas pouvoir se ~ de qqn.** a nu putea scăpa de cineva. **2.** a ieși din încurcătură.

dépeuplement *s.m.* depopulare.

dépeupler *v.t.* a depopula.

déphasage *s.m.* (*fiz.*) defazaj.

déphasé, ~e *adj.* **1.** (*fiz.*) defazat. **2.** (*fig.*) rătăcit, care a pierdut contactul cu realitatea; tulburat.

déphosphoration *s.f.* (*metal.*) eliminare a fosforului (din fontă, oțel).

déphosphorer *v.t.* (*metal.*) a elimina fosforul (din fontă, oțel).

dépiauter I. *v.t.* **1.** (*fam.*) a jupui; **~ un lapin** a jupui un iepure. **2.** (*fig.*) a analiza minuțios; a diseca; **~ un texte** a diseca un text. **II.** *v.r.* a se jupui, a putea fi jupuit; **ce lapin se dépiaute facilement** acest iepure se jupoaie ușor.

dépicage *s.m.* v. **dépiquage**.

dépierrer *v.t.* a scoate pietrele; **~ une rue** a scoate pietrele de pe o stradă.

dépieuter *v.i.*, *v.r.* (*arg.*) a se da jos din pat.

dépigmentation *s.f.* depigmentare.

1. dépilage *s.m.* depilare, îndepărtare a părului de pe pieile animalelor ce urmează a fi tăbăcite.

2. dépilage *s.m.* (*min.*) abataj.

dépilation *s.f.* depilare; epilare.

dépilatoire I. *adj.* care depilează; **crème ~** cremă care depilează / pentru depilat. **II.** *s.m.* depilator.

dépilement *s.m.* **dépilage. (1)**

1. dépiler *v.t.*, *v.r.* a (se) depila; (*tehn.*) **~ les peaux** a depila, a înlătura părul de pe pieile de animale care urmează să fie tăbăcite.

2. dépiler *v.t.* (*min.*) a scoate stâlpii (unei galerii de mină).

dépiquage, **dépicage** *s.m.* (*agric.*) acțiunea de a scoate boabele din spic.

1. dépiquer *v.t.* **1.** a scoate boabele din spic. **2.** (*agr.*) a scoate un răsad pentru a-l replanta.

2. dépiquer *v.t.* (*croit.*) a descoase o cusătură.

dépistage *s.m.* depistare; **~ d'une maladie** depistare a unei boli.

dépister *v.t.* **1.** a depista, a da de urma (vânatului); **~ un sanglier** a depista un mistreț; **la police a dépisté le criminel** poliția a dat de urma criminalului. **2.** a depista, a descoperi; **~ une fraude** a descoperi o fraudă; **~ une maladie** a depista o boală. **3.** a face să se piardă urma, a îndruma greșit; a dejuca, a zădărnici; **~ la police** a îndruma poliția greșit / pe o pistă falsă.

dépit *s.m.* ciudă, pică, necaz; **éprouver du ~** a-i fi ciudă; **crever de ~** a plesni de ciudă; **en ~ de** în ciuda, în pofida; **il réussira, en ~ des obstacles de toutes sortes** va reuși, în ciuda obstacolelor de

tot felul; **en ~ du bon sens** foarte rău / prost; **cette affaire est dirigée en ~ du bon sens** această afacere este condusă foarte prost.

dépiter *v.t., v.r.* a (se) înciuda, a fi contrariat; **cette injustice l'a dépité** această nedreptate l-a înciudat; **il se dépite contre les abus faits** este contrariat de abuzurile săvârșite.

déplacé, **~e** *adj.* **1.** deplasat, care nu e la locul lui; **un meuble ~** o mobilă deplasată, mișcată de la locul ei. **2.** (*fig.*) deplasat, nepotrivit; **des propos ~s** cuvinte nepotrivite; **une intervention ~e** o intervenție deplasată, nepotrivită. **3.** (*în expr.*) **personne ~e** persoană dezrădăcinată, refugiată, care a fost nevoită să-și părăsească țara.

déplacement *s.m.* **1.** deplasare, dislocare, mișcare din locul obișnuit; **~ d'un meuble** deplasare a unei mobile; (*med.*) **~ d'une vertèbre** deplasare / dislocare a unei vertebre. **2.** (*mar.*) deplasament; **navire de 7.000 tonnes de ~** vapor cu un deplasament de 7.000 tone. **3.** (*fig.*) deplasare, călătorie; **son emploi l'oblige à des fréquents ~s en province** slujba lui îl obligă la frecvente deplasări în provincie; **frais de ~** cheltuieli de deplasare. **4.** (*fig.*) schimbare; înlocuire; **~ d'un fonctionnaire** înlocuire a unui funcționar.

déplacer I. *v.t.* **1.** a deplasa; a mișca din loc; a muta; **~ un meuble** a mișca din loc o mobilă. **2.** (*mar.*) a avea un deplasament de; **ce navire déplace 10.000 tonnes** acest vapor are un deplasament de 10.000 tone. **3.** a schimba, a înlocui; **~ un employé** a înlocui un funcționar. **4.** (*în expr.*) **~ la question** a se depărta de la subiect; (*fam.*) **~ de l'air** a se agita; **~ des montagnes** a face imposibilul. **II.** *v.r.* a se deplasa, a se mișca din loc; a se muta; a face deplasări.

déplafonnement *s.m.* (*fin.*) suprimarea plafonului (unui credit, unei cotizații); **~ des crédits** suprimarea plafonului creditelor.

déplafonner *v.t.* (*fin.*) a suprima plafonul, limita superioară (a unor credite, a unor cotizații).

déplaire I. *v.i.* **1.** a displăcea, a fi neplăcut; **ce film m'a déplu** acest film mi-a displăcut; **cette idée me déplaît** această idee îmi displace; **il me déplaît de...** îmi este neplăcut să...; **il me déplaît de le voir se conduire ainsi** îmi este neplăcut să-l văd purtându-se astfel. **2.** a irita, a șoca, a vexa, a contraria; **il a tout fait pour nous ~** a făcut tot ce a putut ca să ne șocheze; (*ir.*) **ne vous déplaise** nu vă fie cu supărare, cu voia dumneavoastră. **II.** *v.r.* **1.** a nu se simți bine (într-un loc), a nu se complăcea; **je me déplais en cette compagnie** nu mă simt bine în această companie. **2.** a nu se agrea, simpatiza; **ils se sont connus à cette occasion, mais ils se sont déplu** s-au cunoscut cu această ocazie, dar nu s-au agreat.

déplaisant, **~e** *adj.* **1.** neplăcut, dezagreabil; nesuferit, antipatic; **un visage ~** o figură antipatică. **2.** vexatoriu, injurios, ofensator; lipsit de politețe; **des propos ~s** cuvinte ofensatoare, lipsite de politețe.

déplaisir *s.m.* **1.** (*înv.*) neplăcere, nemulțumire. **2.** nemulțumire, contrarietate; impresie neplăcută; **il fait ce travail avec ~** face această muncă fără plăcere.

déplancher *v.t.* a scoate scândurile.

déplaner *v.i.* (*arg.*) a se trezi la realitate; a-și reveni după un drog.

déplanification *s.f.* (*ec.*) suprimare a planificării.

déplanquer (*arg.*) **I.** *v.t.* a scoate ceva dintr-o ascunzătoare. **II.** *v.r.* a ieși dintr-o ascunzătoare, închisoare.

déplantage *s.m.*, **déplantation** *s.f.* (*hort.*) **1.** dezrădăcinare. **2.** transplantare, răsădire.

déplanter *v.t.* (*hort.*) **1.** a dezrădăcina; (*fig.*) **population déplantée arbitrairement** populație dezrădăcinată arbitrar. **2.** a transplanta; a răsădi; **~ un arbre** a transplanta un copac. **3.** a scoate din pământ; **~ une racine** a scoate din pământ o rădăcină. **4.** a smulge plante, copaci; **le vent a déplanté le jardin** vântul a smuls plantele din grădină.

déplâtrage *s.m.* răzuire a tencuielii.

déplâtrer *v.t.* **1.** a răzui tencuiala; **~ un mur** a răzui tencuiala de pe un perete. **2.** (*chir. în expr.*) **~ un bras** a scoate ghipsul de pe braț.

déplétif, **-ive** *adj.*, *s.m.f.* (*med.*) depletiv, care provoacă depletiunea.

déplétion *s.f.* **1.** (*med.*) depletiune. **2.** deprecierea valorii unui zăcământ de petrol. **3.** (*astr.*) eterogenitatea unui astru, caracterizată printr-o diminuare locală a câmpului de gravitație. **4.** diminuare, reducere.

dépliage, **dépliement** *s.m.* dezdoire, desfacere, despăturire, întindere; **~ d'un journal** desfacere a unui ziar; **~ d'une étoffe** întindere a unei stofe.

dépliant, **~e I.** *adj.* care se desface; extensibil; **canapé ~** canapea extensibilă. **II.** *s.m.* pliant, prospect, reclamă, catalog pliant.

déplier I. *v.t.* **1.** a dezdoi, a desface, a întinde (un obiect pliat, îndoit); **~ son parapluie** a-și desface umbrela. **2.** a etala, a expune; **~ de la marchandise** a etala marfă; (*fig. fam.*) **~ toute sa marchandise** a arăta tot ce are cineva mai bun. **II.** *v.r.* a se dezdoi, a se desface, a se întinde; **les ailes de l'oiseau se déplient** aripile păsării se întind; **le parachute se déplie pendant le saut** parașuta se desface în timpul săriturii.

déplissage *s.m.* descrețire; întindere, desfacere a cutelor, a pliseurilor; **~ d'une jupe** descrețire a unei fuste (plisate).

déplisser I. *v.t.* a descreți, a întinde, a desface cutele, pliseurile; **~ une jupe** a descreți o fustă, a-i desface cutele. **II.** *v.r.* a se descreți **cette jupe se déplisse sans repassage** această fustă se descrețește fără călcat.

déploiement *s.m.* **1.** desfășurare; **~ de forces policières** desfășurare de forțe polițienești. **2.** desfacere, întindere; **~ d'un parachute** desfacere a unei parașute. **3.** etalare; **~ des connaissances** etalarea cunoștințelor.

déplombage *s.m.* **1.** înlăturare a sigiliului; **~ d'un colis** înlăturare a sigiliului de pe un colet. **2.** (*med.*) scoatere a unei plombe.

déplomber *v.t.* **1.** a desigila, a înlătura sigiliul; ~ **un colis** a înlătura sigiliul de pe un colet. **2.** (*med.*) a scoate plomba (unui dinte).
déplorable *adj.* **1.** deplorabil, lamentabil, jalnic, mizer, de plâns; **être dans un état** ~ a fi într-o stare jalnică / de plâns. **2.** regretabil, supărător; penibil; **un incident** ~ un incident penibil, regretabil. **3.** (*fam.*) mediocru, slab; **un élève** ~ un elev slab.
déplorablement *adv.* (în mod) deplorabil, jalnic, lamentabil; **se conduire** ~ a se purta lamentabil; **il chante** ~ cântă deplorabil, foarte prost.
déplorer *v.t.* **1.** a deplânge, a căina, a compătimi; ~ **la mort d'un ami** a deplânge moartea unui prieten. **2.** a regreta, a-i părea rău; **je déplore votre absence** regret absența dumneavoastră; îmi pare rău că nu sunteți aici. **3.** a blama, a condamna, a dezaproba; **je déplore ces mesures** dezaprob aceste măsuri.
déployer I. *v.t.* **1.** a desfășura; a desface, a întinde; **l'oiseau déploie ses ailes** pasărea își întinde aripile; ~ **un journal** a desface un ziar; ~ **des troupes** a desfășura trupe; (*fig.*) ~ **une riche activité** a desfășura o activitate intensă. **2.** a etala, a arăta; ~ **ses richesses** a-și etala bogățiile; ~ **ses talents** a-și arăta talentele. **3.** (*în expr.*) **crier à gosier déployé** a țipa cât îl ține gura; **rire à gorge déployée** a se prăpădi de râs. **II.** *v.r.* **1.** a se desfășura, a se desface; **les troupes se déploient pour le combat** trupele se desfășoară pentru luptă; **le parachute ne s'est pas déployé** nu s-a desfăcut parașuta. **2.** a se arăta, a se manifesta.
déplumé *adj.* **1.** (*fam., despre oameni*) fără păr, chel. **2.** (*fig.*) decăzut, sărăcit, în mizerie.
déplumer I. *v.t.* (*înv.*) a smulge penele, a jumuli; ~ **une volaille** a jumuli o pasăre (de curte). **II.** *v.r.* **1.** a-și pierde penele; a se jumuli; **les oiseaux se déplument à coups de bec** păsările se jumulesc / își smulg penele cu ciocul. **2.** a-și pierde părul, a cheli. **3.** (*fig.*) a-și pierde banii; **se déplumer au jeu** a-și pierde banii la jocul de cărți.
dépocher *v.t.* (*înv.*) a cheltui.
dépoétiser *v.t.* a înlătura caracterul poetic, a face să devină prozaic.
dépoiler *v.t.* (*pop.*) a se dezbrăca, a se despuia.
dépointer *v.t.* (*mil.*) **1.** a deplasa o armă din poziția în care se afla îndreptată asupra țintei. **2.** (*rad.*) a deplasa o antenă din poziția în care fusese orientată.
dépoitraillé, ~**e** *adj.* (*fam.*) cu cămașa / bluza larg deschisă la piept.
dépoivrer *v.i.* (*pop. la neg.*) **ne pas** ~ a fi în permanență beat, pilit.
dépolarisant, ~**e** *adj., s.m.* (*el.*) depolarizant.
dépolarisation *s.f.* (*el.*) depolarizare.
dépolariser *v.t., v.i.* (*el.*) a depolariza.
dépoli I. *adj.* care și-a pierdut luciul, lustrul; **verre** ~ pahar translucid, care și-a pierdut luciul, transparența. **II.** *s.m.* lipsă de luciu, de lustru; **le** ~ **d'une surface** lipsa de luciu / aspectul mat al unei suprafețe.
dépolir I. *v.t.* a înlătura luciul, lustrul, a face mat. **II.** *v.r.* a-și pierde luciul, lustrul, a deveni mat.
dépolissage *s.m.* (*tehn.*) înlăturare a lustrului.
dépolitisation *s.f.* depolitizare; ~ **des syndicats** depolitizare a sindicatelor.
dépolitiser *v.t.* a depolitiza; ~ **un débat** a depolitiza o dezbatere.
dépolluant, ~**e** *adj., s.m.* (produs) depoluant, care depoluează.
dépolluer *v.t.* a depolua; ~ **une ville** a depolua un oraș.
dépollueur *adj., s.m.* depoluant; care combate poluarea și efectele ei; **navire** ~ navă care combate efectele poluării.
dépollution *s.f.* depoluare, înlăturare a poluării.
dépolymérisation *s.f.* depolimerizare.
dépolymériser *v.t.* a depolimeriza.
déponent, ~**e** *adj., s.m.* (*gram.*) deponent.
dépopulation *s.f.* v. **dépeuplement**.
déport *s.m.* **1.** (*jur.*) act de recuzare sau demisie a unui judecător. **2.** (*fin.*) comision plătit de vânzător. **3.** (*în expr.*) **sans** ~ fără întârziere, pe loc, imediat.
déportation *s.f.* **1.** deportare, surghiun. **2.** internare în lagăr.
déporté, ~**e** *adj., s.m.f.* **1.** deportat, surghiunit, exilat. **2.** persoană internată într-un lagăr de concentrare.
déportement *s.m.* **1.** deviere; **le** ~ **d'un véhicule dans un virage** devierea unui vehicul într-un viraj. **2.** (*la pl.*) desfrâu, dezmăț.
déporter I. *v.t.* **1.** a deporta, a surghiuni, a exila. **2.** (*auto, av.*) a devia direcția; **le courant a déporté le canot** curentul a deviat barca. **II.** *v.r.* (*jur.*) a se recuza.
déposant, ~**e** *s.m.f.* **1.** (*jur.*) (martor) care face o depoziție în justiție. **2.** depunător de bani.
1. déposer I. *v.t.* **1.** a destitui de la putere; ~ **un président pour abus de pouvoir** a destitui un președinte pentru abuz de putere. **2.** a depune; a pune jos, a da jos; ~ **un fardeau** a pune jos o povară; ~ **les armes** a depune armele, a înceta lupta; ~ **des fleurs sur une tombe** a (de)pune flori pe un mormânt. **3.** a pune în depozit, a da în păstrare; ~ **de l'argent** a depune bani la bancă. **4.** a lăsa ceva sau pe cineva într-un loc anume; **le taxi m'a déposé à la porte** taxiul m-a lăsat în fața ușii / la ușă. **5.** a depune, a prezenta; ~ **un projet de loi** a depune un proiect de lege (în parlament). **6.** (*fig.*) a abandona, a părăsi; ~ **sa fierté** a-și abandona mândria. **7.** (*în expr.*) ~ **une plainte** a face plângere / reclamație; (*com.*) ~ **son bilan** a da faliment; ~ **le masque** a-și da gândurile pe față; (*pop.*) ~ **son mandat** a muri, a da ortul popii. **II.** *v.i.* (*jur.*) a depune, a face o depoziție în justiție; **il a déposé en faveur de son ami** a făcut o depoziție în favoarea prietenului său. **III.** *v.r.* a se depune, a se așeza, a se sedimenta; **la poussière se dépose sur les meubles** praful se așază pe mobile; **la lie se dépose au fond de la bouteille** drojdia se depune pe fundul sticlei.
2. déposer *v.t.* (*tehn.*) a scoate un obiect de la locul său, unde fusese pus / fixat; ~ **une serrure** a scoate o broască din ușă.
dépositaire *s.m.f.* depozitar.
déposition *s.f.* **1.** destituire; **la** ~ **d'un président malhonnête** destituirea unui președinte necinstit. **2.** (*jur.*) depoziție; **le témoin a fait une** ~ **sensation-**

nelle martorul a făcut o depoziție senzațională. **3.** coborâre, așezare jos, depunere; (*arte piast.*) **Déposition de Croix** coborârea de pe cruce (a lui Iisus).

déposséder *v.t.* a deposeda, a priva pe cineva de ceea ce posedă; ~ **qqn. de ses biens** a deposeda pe cineva de bunurile sale.

dépossession *s.f.* deposedare.

dépôt *s.m.* **1.** depunere; **effectuer un ~ à la banque** a face o depunere (de bani) la bancă; (*jur.*) **mandat de ~** mandat de depunere; **Caisse des ~s et consignations** Casa de depuneri și consemnațiuni. **3.** depozit, lucru depus spre păstrare; **restituer un ~** a restitui un lucru depus spre păstrare; ~ **à vue** depozit la vedere. **4.** depozit (de mărfuri); ~ **d'armes clandestin** depozit clandestin de arme. **5.** depozit, depozitare, depuneri, reziduuri; **le ~ des ordures est interdit à cet endroit** depozitarea / aruncarea de gunoaie este interzisă în acest loc; ~ **au fond d'une bouteille de vin** depunere pe fundul unei sticle de vin; ~ **calcaire sur les parois d'une marmite** depuneri calcaroase pe pereții unei crătiți. **6.** depou (de tramvaie, autobuze). **7.** loc de detenție; ~ **de la Préfecture de Police** loc de detenție la Prefectura de poliție (din Paris). **8.** ~ **des équipages de la flotte** clădire, cazarmă dintr-un port în care sunt adăpostiți marinarii în vreme de război. **9.** (*în expr.*) ~ **légal** depunere obligatorie la serviciile oficiale competente a câtorva exemplare din orice operă literară sau audiovizuală nou apărută.

dépotage, **dépotement** *s.m.* **1.** scoatere a unei plante din ghiveci. **2.** transvazare, mutare a unui lichid dintr-un vas în altul.

dépoter *v.t.* **1.** a scoate o plantă din ghiveci. **2.** (*tehn.*) a transvaza, a muta un lichid dintr-un vas în altul. **3.** (*arg.*)(*despre taxi*) a depune, a lăsa un client la destinație. **4.** (*arg.*) a exhuma, a dezgropa. **5.** (*arg. în expr*) ~ **son géranium** a muri, a da ortul popii; **ça va ~** nici n-ai să apuci să clipești.

dépotoir *s.m.* **1.** uzină în care sunt tratate gunoaiele. **2.** loc unde se depozitează gunoaiele. **3.** (*fig. fam.*) loc / încăpere murdar(ă), neîntreținută, în mizerie.

dépôt-vente *s.m.* magazin de consignație.

dépoudrer *v.t.*, *v.r.* a (se) scutura de praf.

dépouillage, **dépouillement** *s.m.* **1.** despuiere, jupuire a pielii (unui animal). **2.** extragere de note, selectare a problemelor de interes (din publicații, dosare). **3.** lipsă de podoabe, de ornamente; sobrietate; **dépouillement du style** sobrietatea stilului. **4.** (*fig.*) detașare, renunțare la bunurile lumești. **5.** (*în expr.*) ~ **du scrutin** despuierea scrutinului, numărarea voturilor.

dépouille *s.f.* **1.** piele jupuită a unui animal. **2.** tegument epidermic lepădat de unele animale (la năpârlire). **3.** (*la pl.*) pradă capturată de la inamic; trofeu. **4.** (*în expr.*) **forme de ~** frezare a dintelui înainte de plombare; ~ **mortelle** rămășițe pământești, corpul omenesc după moarte.

dépouillé, **~e** *adj.* **1.** jupuit; **animal ~** animal jupuit. **2.** desfrunzit; **arbre ~** pom desfrunzit. **3.** (*fig.*) sobru, fără ornamente; **style ~** stil sobru.

dépouiller I. *v.t.* **1.** a jupui pielea (unui animal); ~ **un lapin** a jupui un iepure. **2.** a dezbrăca, a despuia, a dezgoli; ~ **qqn. de ses vêtements** a dezbrăca pe cineva de haine, a-i scoate hainele. **3.** a jefui, a prăda, a devaliza; **des bandits l'ont dépouillé de ses économies** niște bandiți l-au jefuit de economii. **4.** a extrage note (din publicații, dosare). **5.** a despuia scrutinul, a număra voturile din urnă. **6.** (*despre animale*) a năpârli, a schimba pielea, părul. **7.** (*fig.*) a deposeda, a priva; **on les avait dépouillés de leurs privilèges** fuseseră deposedați de privilegiile lor. **II.** *v.r.* **1.** a se dezgoli, a se dezbrăca, a-și scoate hainele. **2.** a se goli, a se despuia; a pierde; **la forêt se dépouille de sa verdure** pădurea își pierde verdeața, cad frunzele copacilor. **3.** (*fig.*) a renunța; a părăsi; **se ~ de ses préjugés** a renunța la prejudecățile sale. **4.** (*despre vin*) a-și pierde din tărie, din culoare. **6.** a abandona, a renunța la; **se ~ de ses biens en faveur de qqn.** a renunța la averea sa în favoarea cuiva. **7.** (*prov.*) **il ne faut pas se ~ avant de se coucher** nu te dezbrăca înainte de a ajunge la gârlă.

dépourvu, **~e** *adj.* **1.** lipsit; **un homme ~ de ressources** un om lipsit de resurse; ~ **de bon sens** lipsit de bun simț. **2.** (*în expr.*) **au ~** pe neașteptate, pe negândite, pe nepregătite, pe nepusă masă; **prendre qqn. au ~** a lua pe cineva pe nepregătite.

dépoussiérage *s.m.* a înlătura praful.

dépoussiérant *s.m.* (*tehn.*) produs care facilitează înlăturarea prafului.

dépoussiérer *v.t.* **1.** a înlătura praful; ~ **les sièges d'une voiture** a curăța de praf scaunele unui vehicul. **2.** (*fig.*) a împrospăta, a reînnoi, a întineri.

dépoussiéreur *s.m.* (*tehn.*) desprăfuitor.

dépravation *s.f.* **1.** depravare, corupție, desfrâu, destrăbălare; **tomber dans la ~** a se deprava. **2.** (*fig.*) înjosire, degradare; stricare; ~ **des mœurs** degradarea moravurilor.

dépravé, **~e** *adj.*, *s.m.f.* (om) depravat, desfrânat, corupt, destrăbălat, pervertit; (*fig.*) **mœurs ~es** moravuri pervertite.

dépraver *v.t.*, *v.r.* a (se) deprava, a (se) corupe, a (se) strica; a (se) perverti; ~ **le goût** a strica, a altera gustul; ~ **les mœurs** a perverti moravurile.

déprécatif, **-ive** *adj.* sub formă de rugăciune; **propos ~s** cuvinte rostite sub formă de rugăciune.

déprécation *s.f.* (*bis.*) rugăciune rostită pentru iertarea unui păcat sau pentru înlăturarea unei nenorociri.

dépréciateur, **-trice** *s.m.f.*, *adj.* care depreciază sau este înclinat să deprecieze.

dépréciatif, **-ive** *adj.* depreciativ, defavorabil, disprețuitor, peiorativ; **avis ~** părere defavorabilă.

dépréciation *s.f.* depreciere; devalorizare; ~ **de l'or** depreciere / devalorizare a aurului.

déprécier I. *v.t.* **1.** a deprecia, a scădea valoarea, a devaloriza; ~ **une monnaie** a devaloriza o monedă; ~ **un terrain** a scădea valoarea unui teren. **2.** a denigra, a subestima, a disprețui pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a se deprecia, a-și pierde din valoare, a se devaloriza. **2.** (*în expr*) **se ~ mutuellement** a se critica, a se bârfi reciproc.

déprédateur, -trice *adj., s.m.f.* delapidator.
déprédation *s.f.* **1.** prădare, jaf, jefuire; **les ~s commises par les occupants** jafurile comise de ocupanți. **2.** deturnare de fonduri, delapidare; **~ des finances publiques** delapidare din fondurile publice. **3.** exploatarea sălbatică a pădurii.
déprendre *v.t., v.r.* a (se) desprinde, detașa, separa / dezbăra; **se ~ d'une habitude** a se dezbăra de o obișnuință.
dépressif, -ive *adj.* depresiv; **état ~** stare depresivă; (*med.*) **syndrome ~** sindrom depresiv.
dépression *s.f.* **1.** (*geogr., fiz., ec.*) depresiune. **2.** (*fig.*) depresiune, deprimare, descurajare, demoralizare.
dépressionnaire *adj.* (*în expr.*) **zone ~** zonă cu presiune atmosferică scăzută.
dépressurisation *s.f.* (*av., astr.*) depresurizare.
dépressuriser *v.t.* (*av., astr.*) a depresuriza.
déprimant, ~e *adj.* deprimant, descurajant, demoralizant.
déprime *s.f.* (*fam.*) deprimare, descurajare, demoralizare.
déprimé, ~e *adj.* deprimat, abătut, descurajat, demoralizat.
déprimer *v.t.* **1.** a înfunda, a vârî; a presa (înăuntru); **le choc lui a déprimé la portière de la voiture** lovitura i-a înfundat portiera mașinii. **2.** (*fig.*) a deprima, a abate, a zdruncina; **la mort de son ami l'a beaucoup déprimé** moartea prietenului său l-a deprimat profund.
dépriser *v.t.* **1.** a subestima, a subaprecia, a minimaliza; **elle déprisait à dessein les mérites de son collègue homme** minimaliza intenționat meritele colegului său. **2.** a deprecia, a scădea din valoare; **ce terrain est déprisé par le voisinage d'une usine** acest teren este depreciat, își pierde din valoare fiind în vecinătatea unei uzine.
déprogrammation *s.f.* deprogramare, scoatere din program; **~ d'une émission TV** scoatere din program a unei emisiuni TV.
déprogrammer *v.t.* **1.** (*tv., inform.*) a deprograma, a scoate din program; **~ une émission TV** a scoate din program o emisiune de televiziune. **2.** (*fig.*) a ajuta (în deosebi pe adeptul unei secte) să scape de sub influență, să-și regăsească echilibrul psihologic.
dépucelage *s.m.* deflorare, dezvirginare.
dépuceler *v.t.* **1.** a deflora, a dezvirgina. **2.** (*arg.*) a destupa o sticlă de băutură.
depuis I. *prep.* **1.** începând de (la), cu începere de (la), de la; (*timp*) **~ le I-er octobre** cu începere de la 1 octombrie; (*spațiu*) **le festival sera transmis ~ la salle de concert** festivalul va fi transmis de la sala de concert; **l'autobus va circuler ~ la première station jusqu'à la dernière sans aucun arrêt** autobuzul va circula de la prima stație până la ultima fără nici o oprire. **2.** de; (*timp*) **il pleut ~trois jours** plouă de trei zile; **~ quand habitez-vous dans ce quartier?** De când locuiți în acest cartier? **-~ longtemps** de mult (timp); **~ lors** (încă) de pe atunci; **~ que je l'ai connue** de când am cunoscut-o. **II.** *adv.* din acel moment, de atunci, de la; **~ de longues années** de ani și ani; **~ que le monde est monde** de când lumea și pământul; **il est parti pour Paris et il n'a plus écrit ~** a plecat la Paris și n-a mai scris de atunci; **~ notre dernière rencontre je ne l'ai plus revu** nu l-am mai revăzut de la ultima noastră întâlnire; **qu'est-il arrivé ~ ?** Ce s-a întâmplat de atunci?; **~ que** de când; **~ que le temps a fraîchi, la vieille dame sort rarement** de când s-a răcit vremea, bătrâna doamnă iese rar din casă.
dépuratif, -ive *adj., s.m.* (*med.*) depurativ.
dépuration *s.f.* curățare, purificare.
dépurer *v.t.* (*tehn.*) a curăța, a purifica.
députation *s.f.* **1.** delegație, solie; **recevoir une ~** a primi o delegație. **2.** deputăție, funcția de deputat; **se présenter à la ~** a candida la deputăție.
député *s.m., adj.* deputat; **une femme ~** o deputată.
députer *v.t.* a trimite ca deputat, a delega.
déqualification *s.f.* **1.** descalificare, scădere sau pierdere a calificării profesionale. **2.** ocuparea unei funcții inferioare calificării sale.
déqualifier *v.t.* **1.** a descalifica (profesional). **2.** a oferi cuiva o funcție inferioară calificării sale.
déquiller *v.t.* (*arg.*) **1.** a ucide, a face de petrecanie. **2.** a aresta, a sălta, a băga la zdup.
der *s.m.* sau *f. invar.* (*fam. în expr.*) **~ des ~s la ~ des ~s a.** ultimul, cel mai din urmă; ultimul război (cu referire la primul război mondial); **b.** (*pop.*) ultimul pahar, la despărțire.
déracinable *adj.* (*despre plante*) care se poate smulge din pământ.
déraciné, ~e *adj., s.m.f.* dezrădăcinat, scos din pământ cu rădăcină cu tot; (*fig.*) dezrădăcinat, care și-a părăsit țara, mediul său de baștină.
déracinement *s.m.* **1.** dezrădăcinare, scoatere din pământ cu rădăcină cu tot. **2.** (*fig.*) extirpare, distrugere radicală; **~ de la corruption** distrugerea corupției.
déraciner I. *v.t.* **1.** a dezrădăcina, a smulge din pământ cu rădăcină cu tot. **2.** **~ une dent** a scoate un dinte. **3.** (*fig.*) a extirpa, a nimici, a distruge; **~ un vice** a distruge un viciu. **4.** (*fig.*) a smulge pe cineva din locul lui de baștină.
dérader *v.i.* (*mar.*) a fi împins de furtună în afara radei unui port.
dérager *v.i.* (*lit.*) a-și potoli furia (folosit numai la negativ); **il n'a pas déragé de la soirée** nu și-a potolit furia toată seara.
déraidir *v.t.* a mlădia, a reda elasticitatea, a înlătura rigiditatea.
déraillement *s.m.* (*c. f.*) deraiere.
dérailler *v.i.* **1.** (*c. f.*) a deraia; **le train a déraillé** trenul a deraiat. **2.** a funcționa prost, a se deregla, a devia; **ma montre déraille** ceasul meu funcționează / merge prost. **3.** (*fig.*) a o lua razna, a deraia; a spune prostii, a divaga.
dérailleur *s.m.* (*c. f.*) macaz.
déraison *s.f.* nesocotință, nesăbuință, necugetare, nechibzuință, imprudență.
déraisonnable *adj.* nesocotit, nesăbuit, necugetat; absurd, extravagant; **une conduite ~** o purtare nesăbuită; **des paroles ~s** vorbe absurde.

déraisonnablement *adv.* (în mod) nesocotit, nesăbuit; prostește.
déraisonner *v.i.* a bate câmpii, a vorbi aiurea, a spune prostii, a divaga.
dérangement *s.m.* **1.** deranj(are), neorânduială; **le ~ des meubles dans une pièce** neorânduiala / dezordinea mobilelor dintr-o cameră. **2.** (*fig.*) deranj(are), incomodare, stânjenire; **ma visite lui a causé du ~** vizita mea i-a produs deranj, l-a stânjenit. **3.** deranjament, defectare, stricare; **téléphone en ~** telefon deranjat. **4.** indispoziție trecătoare; **~ intestinal** indispoziție intestinală. **5.** (*în expr.*) **~ d'esprit** nebunie, țicneală, sminteală.
déranger I. *v.t.* **1.** a deranja, a deplasa, a provoca dezordine; **~ des papiers sur un bureau** a deranja hârtiile de pe un birou. **2.** (*fig.*) a deranja, a incomoda, a stânjeni; **je voudrais sortir, mais je ne peux ~ les autres spectateurs** aș vrea să ies, dar nu pot să-i deranjez pe ceilalți spectatori. **3.** a defecta, a strica; **le court-circuit a dérangé le téléviseur** scurtcircuitul a defectat televizorul. **4.** (*în expr.*) **avoir le cerveau dérangé** a fi nebun; a fi într-o ureche; a nu fi în toate mințile; a-i lipsi o doagă; **être dérangé** a avea indigestie / diaree. **II.** *v.r.* **1.** a se deranja; **ne vous dérangez pas** nu vă deranjați. **2.** (*despre mașini, mecanisme*) a se strica, a se defecta.
dérapage *s.m.* derapare; (*fig.*) schimbare în rău; derapare; **~ des prix** derapare a prețurilor.
déraper *v.i.* **1.** (*despre vehicule*) a derapa, a aluneca; **la voiture a dérapé sur le verglas** automobilul a derapat pe polei. **2.** (*mar., despre ancoră*) a se desprinde de pe fundul mării. **3.** (*fig.*) a devia; **la conversation a dérapé** conversația a deviat.
dérasement *s.m.* (*constr.*) acțiunea de distrugere / înlăturare a părților înalte ale unei construcții.
déraser *v.t.* a distruge / înlătura părțile înalte ale unei construcții.
dératé, ~e *s.m.f.* (*în expr.*) **courir comme un(e) ~(e)** a fugi mâncând pământul; a-i sfârâi picioarele alergând.
dérater *v.t.* a scoate splina.
dératisation *s.f.* deratizare, stârpire a șoarecilor, șobolanilor.
dératiser *v.t.* a deratiza, a stârpi șoareci, șobolani; **~ une cave** a deratiza o pivniță.
dérayer *v.t.* **1.** (*agr.*) a trage ultima brazdă într-un câmp; a săpa adânc un șanț pentru delimitarea a două câmpuri învecinate. **2.** a fălțui (piele tăbăcită).
dérayure *s.f.* brazdă.
derbouka, darbouka *s.m.* tobă africană.
derby *s.m.* **1.** derbi. **2.** (*arg.*) răfuială între bande rivale. **3.** (*arg.*) afacere complicată.
derechef *adv.* (*înv.*) iarăși, din nou.
déréglé, ~e *adj.* **1.** dereglat, stricat; **montre ~e** ceas stricat. **2.** neregulat; **pouls ~** puls neregulat. **3.** nemăsurat; nestăvilit; **appétit ~** poftă de mâncare nemăsurată. **4.** (*fig.*) desfrânat, stricat, imoral; **conduite ~e** purtare imorală.
dérèglement *s.m.* **1.** neregulă, neregularitate, stricare; **~ d'un appareil de mesure** dereglarea unui aparat de măsură. **2.** (*fig.*) desfrânare, desfrâu; **vivre dans le ~** a trăi în desfrâu.
dérégler *v.t., v.r.* **1.** a (se) deregla, a (se) strica, a (se) defecta. **2.** (*fig.*) a (se) abate de la calea cea bună.
déréliction *s.f.* (*rel.*) starea celui singur, părăsit de Dumnezeu; (*lit.*) stare de abandon și de singurătate extremă.
dergeot *adv.* (*arg.*) în spate, în urmă, înapoi.
déridage *s.m.* (*chir.*) operație estetică de întindere a pielii feței.
dérider I. *v.t.* **1.** a face să dispară ridurile. **2.** (*fig.*) a descreți fruntea cuiva, a înveseli, a dispune; **cette bonne nouvelle l'a déridé** această veste bună l-a dispus. **II.** *v.r.* (*fig.*) a se înveseli, a se dispune, a se amuza.
dérision *s.f.* deriziune, derâdere, luare în râs, bătaie de joc, zeflemea; **tourner qqn. / qqch. en ~** a lua pe cineva / ceva în zeflemea / în bășcălie.
dérisoire *adj.* **1.** ridicol; jalnic; **des affirmations ~s** afirmații derizorii. **2.** derizoriu; neînsemnat, lipsit de valoare; **un salaire ~** un salariu derizoriu, neînsemnat, nimica toată.
dérisoirement *adv.* (în mod) derizoriu.
dérivatif, -ive *adj. s.m.* **1.** care produce diversiune, pentru spirit; **le travail est un bon ~ aux soucis** munca abate atenția de la griji. **2.** (*lingv.*) care servește la formarea derivaților.
dérivation *s.f.* **1.** (*mat., lingv.*) derivare. **2.** derivație, ramificație, deviere, (braț al unei ape, al unui circuit electric); **~ d'un cours d'eau** deviere a unei ape. **3.** (*av., mar.*) deviere sub acțiunea vântului, a unor curenți.
dérive *s.f.* **1.** (*mar., av.*) derivă; deviere; **navire en ~** navă în derivă, în voia vânturilor. **2.** (*fig. în expr.*) **aller à la ~ a.** a se duce de râpă / pe apa sâmbetei; **b.** a se lăsa în voia soartei / a întâmplării; **tous ses projets vont à la ~** toate planurile sale s-au dus pe apa sâmbetei. **3.** cârma unui avion. **4.** (*mar.*) derivor. **5.** (*geogr. în expr.*) **~ des continents** deriva continentelor.
dérivé, ~e I. *adj.* **1.** derivat, care derivă, decurge; (*el.*) **courant ~** curent derivat; (*chim.*) **corps ~** corp derivat; (*mat.*) **fonction ~e** funcție derivată. **2.** (*despre ape*) deviat din cursul firesc. **II.** *s.m.* (*chim. lingv.*) derivat. **III.** *s.f.* (*mat.*) derivată.
1. dériver I. *v.i.* **1.** a deriva, a proveni din, a decurge din, a rezulta din; **ce mot dérive du latin** acest cuvânt provine din latină. **2.** (*despre ape*) a deriva, a devia din cursul firesc. **3.** (*despre nave, avioane*) a se abate, a se îndepărta de la direcția de mers, a devia; **le navire dérive sous le vent** vasul deviază sub acțiunea vântului. **II.** *v.t.* **1.** a devia cursul unei ape. **2.** (*mat.*) a deriva; **~ une fonction** a deriva o funcție. **3.** (*el., lingv.*) a deriva.
2. dériver *v.i.* a se lăsa în voia soartei.
dériveur *s.m.* (*mar.*) barcă cu derivor.
dérivomètre *s.m.* (*mar., av.*) derivometru.
dermatite *s.f.* v. **dermite**.
dermatologie *s.f.* (*med.*) dermatologie.
dermatologique *adj.* (*med.*) dermatologic.

dermatologiste, dermatologue *s.m.f.* (*med.*) dermatolog.
dermatopathie *s.f.* (*med.*) boală de piele (în general).
dermatose *s.f.* (*med.*) dermatoză.
derme *s.m.* (*anat.*) dermă.
dermeste *s.m.* (*entom.*) gândacul-de-grăsime (*Dermestes*).
dermique *adj.* (*anat.*) dermic.
dermite *s.f.* (*med.*) dermatită, dermită.
dermographie *s.f.*, **dermographisme** *s.m.* (*med.*) dermografism.
dernier, -ère I. *adj.* ultim, din urmă; **la dernière édition** ultima ediție; **le ~ cri** ultima modă, ultimul răcnet; **avoir le ~ mot** a avea ultimul cuvânt. **2.** trecut; **l'année dernière** anul trecut. **3.** extrem de, foarte; **protester avec la dernière énergie** a protesta extrem de energic, cu cea mai mare energie. **4.** (*în expr.*) **être du ~ bien avec qqn**. a se avea bine cu cineva, a fi în cei mai buni termeni cu cineva; **en ~ lieu** în cele din urmă, în sfârșit, la urmă; **en ~** la urmă, după toate celelalte; **être du ~ bateau** a fi la curent cu moda; **le jugement ~** judecata de apoi. **II.** *s.m. art.* **1.** ultimul, cel din urmă; **le ~ de la classe** ultimul din clasă. **2.** (*fig.*) cel mai păcătos, josnic, nemernic; **le ~ des hommes** un nemernic / ticălos. **3.** ultimul născut; **c'est son petit ~** e ultimul său născut.
dernièrement *adv.* de curând, acum câtva timp, nu de mult, recent; **je l'ai vu ~** l-am văzut de curând.
dernier-né, dernière-née (*pl.* **dernier-nés, dernières-nées**) *s.f.* ultimul născut, mezinul, prâslea.
dérobade *s.f.* **1.** refuz al calului de a porni în cursă. **2.** (*fig.*) derobare, eschivare, șovăire, sustragere; chiul; **il s'en est sorti par une ~** a ieșit din încurcătură prin eschivare.
dérobé, ~e *adj.* ascuns, secret; **escalier ~** scară secretă. **2.** luat pe ascuns, furat; **restituer un objet ~** a restitui un obiect furat.
dérobée à la ~ (*loc. adv.*) pe ascuns, pe furiș; din umbră; pe tăcute; pe neașteptate.
dérober I. *v.t.* **1.** a fura, a lua pe furiș, a șterpeli; **on lui a dérobé sa montre** i s-a furat ceasul; **~ un baiser** a fura un sărut (cuiva). **2.** a sustrage, a smulge, a scăpa (pe cineva); **~ un coupable aux recherches de la justice** a sustrage un vinovat cercetărilor justiției, a-l face scăpat. **3.** a surprinde; **~ un secret** a surprinde un secret. **4.** a ascunde, a feri; **cette colline dérobe la ville** acest deal ascunde orașul. **II.** *v.r.* **1.** a se deroba, a se sustrage, a evita; a se eschiva, a se feri; **se ~ aux questions désagréables** a se eschiva de la întrebările neplăcute; **se ~ à son devoir** a se sustrage de la datorie. **2.** a slăbi, a se muia, a nu mai ține; **il sentit ses genoux se ~ sous lui** simți că nu-l mai țin picioarele, că i se moaie genunchii. **3.** (*despre cai*) a refuza să pornească în cursă sau să sară peste un obstacol. **III.** *v.i.* (*arg.*) a fi un om fără cuvânt. **2.** a nu face față situației.
dérobeur, -euse *adj.*, *s.m.f.* (cal) nărăvaș, cu toane.
dérochage *s.m.* (*tehn.*) curățirea unui metal cu acid.
dérochement *s.m.* îndepărtare a stâncilor (din albia unui râu).
dérocher I. *v.t.* **1.** a îndepărta stâncile din albia unui râu. **2.** a curăța un metal cu un acid. **II.** *v.i.*, *v.r.* a cădea de pe stâncă.
déroctage *s.m.* spargere a unor blocuri mari de piatră.
déroder *v.t.* a curăța de uscături o pădure.
dérogation *s.f.* **1.** (*jur.*) modificare adusă unei legi / unui principiu de drept. **2.** derogare; abatere; **une ~ au règlement** o abatere de la regulament.
dérogatoire *adj.* (*jur.*) derogatoriu.
dérogeance *s.f.* (*ist.*) pierdere a calității de nobil
déroger *v.i.* **1.** a deroga, a se abate de la o lege / un regulament; **il a dérogé à ses habitudes en rentrant tard** s-a abătut de la obiceiurile sale întorcându-se târziu acasă. **2.** a decădea, a se umili, a-și pierde din prestigiu; **il ne peut s'abaisser à une chose pareille sans ~** nu poate să se coboare la un asemenea lucru fără să se umilească. **3.** (*ist.*) (*în Franța*) a-și pierde calitatea de nobil (printr-o purtare considerată nedemnă rangului avut).
dérondir *v.r.* (*pop.*) a se trezi din beție.
dérougir I. (*înv.*) *v.t.* a înlătura culoarea roșie. **II.** *v.i.* a-și pierde roșeața, culoarea roșie.
dérouillée *s.f.* (*pop.*) bătaie; **flanquer une ~ à qqn**. a trage cuiva o mamă de bătaie / o bătaie soră cu moartea.
dérouillement, dérouillage *s.m.* acțiunea de înlăturare a ruginii.
dérouiller I. *v.t.* **1.** a înlătura rugina, a curăța de rugină; **~ une arme** a curăța de rugină o armă. **2.** a dezmorți; **~ ses jambes** a-și dezmorți picioarele. **3.** (*fig. în expr.*) **~ sa mémoire** a-și împrospăta memoria. **4.** (*fam.*) a bate; **j'ai dérouillé mon fils** l-am bătut pe fiul meu. **II.** *v.i.* (*fam.*) **1.** a încasa (o bătaie); **tiens-toi tranquille, sinon tu vas ~** stai cuminte, că o încasezi. **2.** a suferi, a-l durea. **III.** *v.r.* a-și dezmorți (picioarele). **IV.** *v. impers.* **ça dérouille** se-ngroașă gluma.
déroulage *s.m.* (*tehn.*) acțiunea de a se derula și rezultatul ei.
déroulement *s.m.* **1.** acțiunea de derulare și rezultatul ei. **2.** (*fig.*) desfășurare; **le ~ des événements** desfășurarea evenimentelor.
dérouler I. *v.t.* **1.** a desfășura (ceea ce fusese înfășurat, rulat); **~ un tapis** a desfășura, a întinde un covor. **2.** a derula, a expune; **~ les événements** a expune evenimentele. **3.** (*tehn.*) a tăia un buștean în scânduri. **II.** *v.r.* a se desfășura, a se desface; **cette pelote se déroule facilement** acest ghem se desface ușor; (*fig.*) **les faits se sont déroulés avec rapidité** faptele s-au desfășurat cu rapiditate. **III.** *v.i.* (*arg.*) a alerga din cârciumă în cârciumă.
dérouleuse *s.f.* (*tehn.*) **1.** mașină pentru tăiat buștenii în scânduri. **2.** dispozitiv de înfășurare și desfășurare a unui cablu, fir electric etc.
déroutant, ~e *adj.* derutant; deconcertant; **une réponse ~e** un răspuns derutant, deconcertant.
déroute *s.f.* **1.** derută, debandadă, zăpăceală, fugă în dezordine; **mettre une armée en ~** a pune pe fugă o armată. **2.** situație catastrofală; **les élections ont montré la ~ d'un grand parti** alegerile au arătat situația catastrofală a unui mare partid; **ses affaires**

sont en ~ afacerile sale se află într-o situație catastrofală.

déroutement *s.m.* schimbare a itinerarului unui mijloc de transport.

dérouter *v.t.* **1.** (*înv.*) a abate din drum. **2.** a schimba (pe parcurs) itinerarul unui mijloc de transport. **3.** (*înv.*) a face să i se piardă urma. **4.** (*fig.*) a deruta, a dezorienta, a descumpăni.

derrière I. *prep.* **1.** după, îndărătul, în spatele; **se cacher ~ un mur** a se ascunde după un zid. **2.** în urma, în spatele; **marcher ~qqn.** a merge în urma cuiva; **j'ai trouvé une place ~ lui** am găsit un loc în spatele lui. **3.** dincolo de, îndărătul; **~ les apparences** dincolo de aparențe. **4.** (*în expr.*) **laisser qqn. ~ soi pour le talent / le mérite** a întrece pe cineva în talent / merit; **avoir une idée ~ la tête** a avea un gând ascuns / o intenție ascunsă. **II.** *adv.* **1.** în urmă, în spate; **regarder ~** a privi în urmă; **demeurer loin ~** a rămâne mult în urmă; **par-~** prin spate, pe la spate; **attaquer l'ennemi par-~** a ataca dușmanul pe la spate; **de ~** din spate; **la porte de ~** ușa din dos. **2.** (*în expr.*) **sens devant ~** alandala; cu capu-n jos; cu susul în jos. **III.** *s.m.* **1.** partea din spate a unui lucru; dos; **le ~ de la maison** partea din spate a casei. **2.** șezut, fund; **tomber sur le ~** a cădea în fund. **3.** (*mil. la pl.*) ariergardă. **4.** (*în expr.*) **fuir sans regarder ~ soi** a fugi mâncând pământul; **avoir tout le monde ~ soi** a avea avizul tuturor.

derviche, dervis *s.m.* derviș.

des I. *art. hot. pl. contr.* **1.** v. **le. 2.** v. **de. II.** *art. nehot. pl.* v. **un.**

dès I. *prep.* **1.** (*timp*) încă din; încă de; chiar de; **~ le berceau** încă din leagăn / din fașă; **~ sa jeunesse** încă din tinerețea sa; **~ maintenant** chiar din acest moment; **vous êtes engagé ~ maintenant** sunteți angajat chiar din acest moment; **~ le commencement / le début** chiar de la început; din capul locului. **2.** (*spațiu*) chiar de la; încă de la; **fleuve navigable ~ sa source** fluviu navigabil chiar de la izvor. **3.** (*în expr.*) **~ lors a.** chiar de atunci, din clipa aceea; **~ lors, il devient suspect** din clipa aceea devine suspect; **b.** ca urmare, în consecință; **~ que a.** îndată ce; cum; **~ que j'aurai des nouvelles, je vous les ferai savoir** îndată ce voi avea vești, vi le voi transmite; **b.** (*înv.*) dat fiind că, din moment ce; **~ potron-minet** dis-de-dimineață; cu noaptea-n cap.

désabonnement *s.m.* încetarea valabilității unui abonament.

désabonner *v.t., v.r.* a face să înceteze valabilitatea unui abonament.

désabusé, ~e *adj., s.m.f.* deziluzionat, dezamăgit, decepționat; **prendre un air ~** a lua un aer dezamăgit.

désabusement *s.m.* deziluzie, dezamăgire; (*fam.*) dezumflare.

désabuser (*înv.*) *v.t.* **1.** a deziluziona, a dezamăgi. **2.** a aduce la realitate, a deschide ochii cuiva.

désaccord *s.m.* dezacord, neînțelegere; diferend; **cette discussion amena le ~ dans la famille** această discuție provocă dezbinare în familie. **2.** contradicție, neconcordanță, nepotrivire; **un ~ flagrant entre la théorie et la pratique** o contradicție flagrantă între teorie și practică.

désaccorder *v.t., v.r.* **1.** *(muz.)* (*referitor la un instrument*) a (se) dezacorda. (*fig.*) **2.** (*rar*) a (se) dezbina.

désaccoupler *v.t.* **1.** a desface / separa (lucruri unite în pereche); **~ des bœufs** a separa o pereche de boi. **2.** (*tehn.*) a decupla; **~ des circuits électriques** a decupla circuite electrice.

désaccoutumance *s.f.* (*înv.*) dezobișnuire.

désaccoutumer *v.t., v.r.* a (se) dezobișnui; **se ~ de fumer** a se dezobișnui de a fuma.

désacralisation *s.f.* desacralizare.

désacraliser *v.t.* a desacraliza.

désactivation *s.f.* (*fiz. nucl.*) dezactivare.

désactiver *v.t.* (*fiz. nucl.*) a dezactiva.

désadaptation *s.f.* pierdere a adaptării; dezobișnuire.

désadapter *v.t.* a provoca cuiva pierderea adaptării (sociale, profesionale).

désaérer *v.t.* (*tehn.*) a scoate aerul (din); **~ le béton** a scoate aerul din beton.

désaffectation *s.f.* (*jur.*) schimbare a destinației (unei clădiri).

désaffecter *v.t.* (*jur.*) a schimba destinația (unei clădiri).

désaffection *s.f.* pierdere a afecțiunii; **~ du peuple pour son président** pierdere a afecțiunii poporului pentru președintele său.

désaffectionner *v.r.* a se detașa de, a se îndepărta (sufletește) de; **il se désaffectionne de tout** se îndepărtează de tot, nu-l mai interesează nimic.

désagréable *adj.* dezagreabil, neplăcut, supărător; **une nouvelle ~** o veste neplăcută; **une personne ~** o persoană dezagreabilă.

désagréablement *adv.* (în mod) dezagreabil, neplăcut; **être ~ surpris** a fi neplăcut surprins.

désagrégation *s.f.* **1.** dezagregare; dislocare; **la ~ du ciment** dezagregarea cimentului. **2.** (*fig.*) descompunere, dizolvare; despărțire; desființare; **la ~ des institutions** dizolvarea / desființarea instituțiilor.

désagrégeant, ~e *adj., s.m.* care dezagregă, care dizolvă.

désagréger *v.t., v.r.* **1.** a (se) dezagrega. **2.** (*fig.*) a (se) descompune, a (se) dizolva; a (se) împrăștia.

désagrément *s.m.* dezagrement, neplăcere, neajuns; **sa conduite lui a valu bien des ~s** purtarea lui i-a adus multe neplăceri.

désaimantation *s.f.* demagnetizare.

désaimanter *v.t., v.r.* a (se) demagnetiza.

désajuster *v.t., v.r.* **1.** a (se) desface; **~ un appareil** a desface un aparat. **2.** a (se) deranja (ceea ce era aranjat).

désaliénation *s.f.* încetare a alienării.

désaliéner *v.t.* a face să înceteze starea de alienare.

désalignement *s.m.* lipsă de aliniere; **~ des maisons d'une rue** lipsă de aliniere a caselor de pe o stradă.

désaligner *v.t.* a strica alinierea.

désalpe *s.f.* (*Elveția*) coborâre a turmelor de la pășune la sfârșitul verii.

désalper *v.i.* (*Elveția*) a coborî cu turmele de la pășune la sfârșitul verii.
désaltérant, **~e** *adj.* care potolește setea; **une boisson ~e** o băutură care potolește setea.
désaltérer *v.t.*, *v.i.*, *v.r.* a(-și) potoli setea.
désamarrer *v.t.* (*mar.*) a desface parâmele cu care o navă este legată la țărm.
désambiguïser *v.t.* a înlătura ambiguitatea.
désamidonner *v.t.* a înlătura amidonul (din țesături).
désamorçage *s.m.* **1.** dezamorsare; **le ~ d'une bombe** dezamorsarea unei bombe. **2.** (*el.*) întrerupere a curentului electric (la un aparat, la o mașină).
désamorcer *v.t.* **1.** a dezamorsa; **~ une mine** a dezamorsa o mină. **2.** a întrerupe funcționarea; **~ une pompe** a întrerupe funcționarea unei pompe. **3.** (*fig.*) a potoli, a dezamorsa; **~ un conflit** a dezamorsa un conflict.
désannexer *v.t.* (*jur.*) a restitui, a retroceda un teritoriu anexat.
désannexion *s.f.* (*jur.*) restituire, retrocedare a unui teritoriu anexat.
désaper *v.r.* (*arg.*) a se dezbrăca.
désapparier *v.t.* v. **déparier**.
désappointement *s.m.* decepție, dezamăgire, deziluzie.
désappointer *v.t.* **1.** a toci, a rupe vârful; **~ une aiguille** a rupe vârful unui ac. **2.** (*fig.*) a decepționa, a dezamăgi, a deziluziona.
désapprendre *v.t.* a uita lucruri învățate.
désapprobateur, **-trice**, *adj.* dezaprobator; **un ton ~** un ton dezaprobator.
désapprobation *s.f.* dezaprobare; blam; reprobare; respingere.
désapprouver *v.t.* a dezaproba; a blama; a respinge; **il désapprouve votre conduite** vă dezaprobă purtarea.
désapprovisionnement *s.m.* (*rar*) lipsă de aprovizionare.
désapprovisionner *v.t.* **1.** a priva pe cineva de aprovizionare. **2.** a scoate cartușele dintr-o armă.
désappuyé, **~e** *adj.* nesprijinit, lipsit de sprijin.
désarçonner *v.t.* **1.** a azvârli din șa; **son cheval l'a désarçonné** calul său l-a azvârlit din șa. **2.** (*fig.*) a descumpăni; a deconcerta; **la question du professeur l'a désarçonné** întrebarea profesorului l-a descumpănit.
désargenté, **~e** *adj.* **1.** care și-a pierdut stratul de argint; **des couverts ~s** tacâmuri care și-au pierdut stratul de argint. **2.** (*fam.*) fără bani, lefter, fără para chioară.
désargenter I. *v.t.* **1.** a extrage argintul din minereu. **2.** a înlătura stratul de argint de pe un obiect argintat. **3.** (*fam. rar*) a lăsa fără bani. **II.** *v.r.* **1.** a-și pierde stratul de argint; **ces couteaux se sont désargentés** aceste cuțite și-au pierdut stratul de argint. **2.** (*fam.*) a-și pierde banii, a rămâne lefter, fără para chioară.
désarmant, **~e** *adj.* dezarmant; **un sourire ~** un surâs dezarmant.
désarmement *s.m.* dezarmare; **le ~ nucléaire** dezarmarea nucleară.
désarmer I. *v.t.* **1.** a dezarma (pe cineva); **~ un terroriste** a dezarma un terorist. **2.** (*fig.*) a dezarma, a îndupleca, a înduioșa; a potoli; **les pleurs de l'enfant l'ont désarmé** lacrimile copilului l-au dezarmat / înduioșat. **3.** (*mar. în expr.*) **~ un navire** a goli o navă de încărcătură și a debarca echipajul. **4.** (*în expr.*) **~ une arme** a scoate percutorul unei arme de foc, făcând-o astfel inofensivă; **~ une mine** a dezamorsa o mină. **II.** *v.i.* **1.** (*despre un stat*) a-și reduce / a-și încetini înarmarea; **ces deux grandes puissances ont décidé de ~** aceste două mari puteri au hotărât să-și reducă înarmarea. **2.** (*fig.*) a înceta, a se potoli; a ceda; a renunța; **il est trop rancunier pour ~** este prea ranchiunos ca să cedeze.
désarrimage *s.m.* deplasare / deranjare a mărfurilor, a încărcăturii (de pe un vas).
désarrimer *v.t.* a deplasa / a deranja încărcătura, mărfurile (de pe un vas).
désarroi *s.m.* **1.** (*înv.*) dezordine, neorânduială. **2.** (*fig.*) haos, confuzie; tulburare; descumpănire; emoție; **cette nouvelle l'a jeté dans un profond ~** această veste i-a produs o profundă emoție.
désarticulation *s.f.* dezarticulare, dezarticulație.
désarticuler I. *v.t.* **1.** a provoca ieșirea unui os, unui organ de mașină etc. din articulația sa, lagărul său; **le choc a désarticulé l'axe** lovitura a scos axul din lagăr; (*chir.*) a amputa la nivelul articulației; **~ le coude** a amputa la nivelul cotului. **II.** *v.r.* a se contorsiona.
désassemblage *s.m.* demontare, desfacere a ceea ce era asamblat.
désassembler *v.t.*, *v.r.* a (se) demonta, a (se) desface (ceea ce era asamblat).
désassiégement *s.m.* (*rar*) ridicare a asediului.
désassiéger *v.t.* (*rar*) a ridica asediul.
désassimilateur, **-trice** *adj.* (*fiziol.*) care produce dezasimilația.
désassimilation *s.f.* (*fiziol.*) dezasimilație, dezasimilare, denutriție; catabolism.
désassimiler *v.t.*, *v.r.* (*fiziol.*) a (se) dezasimila.
désassocier I. *v.t.* a desființa, a dizolva o asociație. **II.** *v.r.* **1.** (*despre asociații*) a se dizolva, a se desface. **2.** (*rar*) a ieși din asociație.
désassortir *v.t.* **1.** a desperechea (ceva asortat); **elle a désassorti le service de thé en cassant plusieurs tasses** a desperecheat serviciul de ceai spărgând mai multe cești. **2.** a lăsa un magazin fără mărfuri.
désastre *s.m.* dezastru; catastrofă, calamitate, flagel, nenorocire; **ce cyclone a été un ~ pour la région** acest ciclon a fost un dezastru pentru regiune. **2.** eșec total; **la représentation de la pièce fut un ~** reprezentarea piesei a fost un eșec total. **3.** (*com.*) dezastru; faliment; **~ financier** dezastru financiar, faliment.
désastreusement *adv.* (*rar*) (în mod) dezastruos.
désastreux, -euse *adj.* **1.** dezastruos. **2.** (*fam.*) blamabil, condamnabil, regretabil; **sa conduite est désastreuse** purtarea sa este condamnabilă.

désatellisation *s.f.* acțiunea de a face ca un satelit sau o navă cosmică să-și părăsească orbita.
désatelliser *v.t.* a face ca un satelit sau o navă cosmică să-și părăsească orbita.
désatomisation *s.f.* denuclearizare.
désatomiser *v.t.* a denucleariza.
désautoriser *v.t.* a anula o autorizație.
désavantage *s.m.* **1.** dezavantaj; inconvenient; neajuns; **cet affaire semble prometteuse, mais elle a aussi des ~s** această afacere pare promițătoare, dar are și inconveniente. **2.** detriment, prejudiciu, pagubă; **ce partage a été fait à votre ~** acest partaj a fost făcut în detrimentul dumneavoastră. **3.** (*în expr.*) **voir qqn. à son ~** a vedea pe cineva într-o lumină defavorabilă.
désavantager *v.t.* **1.** a dezavantaja; a păgubi (pe cineva); **un testament qui désavantage un des héritiers** un testament care dezavantajează pe unul din moștenitori. **2.** a pune într-o stare de inferioritate; **sa mauvaise vue le désavantage** vederea sa slabă îl pune într-o stare de inferioritate.
désavantageusement *adv.* (în mod) dezavantajos.
désavantageux, -euse *adj.* dezavantajos, nefavorabil, neprielnic; păgubitor; **ce contrat a des conditions désavantageuses pour vous** acest contract cuprinde condiții dezavantajoase pentru dumneavoastră.
désaveu *s.m.* **1.** retractare a unei mărturisiri; tăgăduire; **~ public d'une opinion** retractare publică a unei opinii. **2.** dezavuare, negare, renegare; (*jur.*) **~ de paternité** act prin care un soț neagă paternitatea unui copil născut de soția sa în timpul căsătoriei. **3.** condamnare; dezaprobare; blam; **encourir le ~ de ses supérieurs** a risca dezaprobarea superiorilor săi.
désavouable *adj.* care poate sau trebuie să fie dezavuat; de retractat, de tăgăduit.
désavouer *v.t.* **1.** a nu recunoaște ceva ca fiind propriu; **~ une signature** a nu recunoaște o semnătură. **2.** (*jur. în expr.*) **~ un enfant** a nega paternitatea unui copil. **3.** a blama, a dezaproba; **~ la conduite de qqn.** a dezaproba purtarea cuiva.
désaxé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** dezaxat, care s-a îndepărtat de axa sa. **2.** (*fig.*) dezaxat, dezechilibrat; **esprit ~** minte dezechilibrată.
désaxer *v.t.* **1.** (*tehn.*) a dezaxa. **2.** (*fig.*) a dezechilibra, a rupe echilibrul moral.
descellement *s.m.* **1.** rupere a peceților, a sigiliilor. **2.** scoatere, desfacere; desprindere; **le séisme a provoqué le ~ de la grille** cutremurul a provocat desprinderea gardului.
desceller *v.t.* **1.** a înlătura / a rupe pecețile, sigiliile; **~ un acte** a rupe pecețile de pe un act. **2.** a scoate, a desface; a desprinde; **~ une porte de ses gonds** a desprinde / a scoate o ușă din balamale.
descendance *s.f.* **1.** (*înv.*) descendență; viță; origine; **être de ~ noble** a fi de origine / viță nobilă. **2.** descendență, posteritate; urmași; **il a une nombreuse ~** are numeroși urmași.
descendant, ~e I. *adj.* **1.** descendent, care coboară; **ligne ~e** linie descendentă, urmașii unei persoane; **marée ~e** maree descendentă, reflux. **2.** (*în expr.*) (*mil.*) **garde ~e** garda care urmează să fie înlocuită; (*muz.*) **gamme ~e** gamă descendentă, care pornește de la acute la registrul grav. **II.** *s.m.f.* descendent, urmaș; **les ~s d'une maison régnante** urmașii unei case domnitoare.
descenderie *s.f.* (*min.*) galerie în pantă.
descendre I. *v.i.* (*cu aux.* **être**) **1.** a coborî, a descinde; **~ de la montagne** a coborî de pe munte; **il est descendu du train** a coborât din tren; **~ à l'hôtel** a descinde / a trage la hotel; **la police est descendue dans le bar** poliția a descins în bar; **vous descendez à la prochaine?** Coborâți la următoarea?; **~ d'une famille illustre** a descinde dintr-o familie ilustră. **2.** (*în expr.*) **~ en soi-même** a-și scruta conștiința; **~ au cercueil / au tombeau** a-și da obștescul sfârșit; (*fam.*) **~ comme du petit lait** a se unge pe gât / a-și unge gâtul; **~ dans l'arène** a ridica mănușa, a primi provocarea, a răspunde la provocare; **~ dans la rue** a se duce să manifesteze; **~ de son empyrée** a coborî din sferele înalte, a veni la realitate; **~ en feuille morte** a cădea în gol, a se prăbuși (*despre avioane*); **~ à terre** a debarca; (*arg.*) **faire ~ (un enfant)** a avorta. **II.** *v.t.* (*cu aux.* **avoir**) **1.** a coborî; **~ un escalier** a coborî (pe) o scară. **2.** a da jos; **~ un tableau** a da jos un tablou. **3.** (*fam.*) a doborî, a împușca; **~ un avion** a doborî un avion; **~ un terroriste** a împușca un terorist. **4.** (*fam.*) a lăsa; a depune; **la voiture vous descendra à maison** mașina vă va lăsa acasă. **5.** (*în expr.*) (*fam.*) **~ qqn. en flammes** a critica violent pe cineva; (*arg.*) **~ son pèze** a-și cheltui biștarii; (*arg.*) **descendez on vous demande** scoal' de jos că-i ocupat (ironic, la adresa cuiva care a căzut); (*arg.*) **~ un mec** a ucide, a-i face cuiva de petrecanie; (*arg.*) **~ la garde** a muri, a da ortul popii; (*arg.*) **~ en fouille** a se scotoci în buzunare după bani.
descente *s.f.* **1.** coborâre; **je l'attends à la ~ du train** îl aștept la coborârea din tren; **la ~ des bagages a duré longtemps** coborârea bagajelor a durat mult. **2.** pantă; **la voiture s'engage dans la ~** automobilul pornește în pantă. **3.** (*jur.*) descindere; **~ sur les lieux** descindere la fața locului / la locul faptei. **4.** (*mil.*) incursiune, atac brusc al unor trupe; **~ sur une côte**; incursiune pe o coastă. **5.** (*med.*) hernie. **6.** (*med.*) ptoză; **~ d'estomac / du rein /** ptoză a stomacului / a rinichiului. **7.** (*în expr.*) **~ de lit a.** covoraș pus în dreptul patului; **b.** (*pop.*) tip moale, bleg, cârpă; (*arhit.*) **tuyau de ~** canal de scurgere; (*pop.*) **avoir une bonne ~** a mânca cât șapte / ca o căpușă; **~ en parachute** săritură cu parașuta.
deschisteur *s.m.* (*tehn.*) aparat de înlăturare automată a șisturilor din cărbuni.
descolarisation *s.f.* **1.** acțiunea de a retrage un școlar de la școală. **2.** demonopolizare a sistemului de învățământ dintr-o țară.
descolariser *v.t.* **1.** (*despre un școlar*) a retrage un școlar de la școală. **2.** a demonopoliza sistemul de învățământ dintr-o țară.

descripteur *s.m.* **1.** persoană care face o descriere. **2.** (*inform.*) ansamblu de semne folosite la descrierea unui fișier etc.
descriptible *adj.* (*rar*) descriptibil, care poate fi descris.
descriptif, -ive I. *adj.* descriptiv; **poésie ~ive** poezie descriptivă; **géométrie ~ive** geometrie descriptivă. **II.** *s.m.* (*tehn.*) document care prezintă o descriere precisă, fiind însoțit de planuri, scheme etc.
description *s.f.* **1.** descriere. **2.** (*jur.*) inventar.
descriptivisme *s.m.* (*lingv.*) descriptivism.
déséchouer *v.t.* (*mar.*) a despotmoli, a repune pe linia de plutire.
déségrégation *s.f.* suprimarea segregării rasiale.
désemballer *v.t.* a scoate din ambalaj.
désembargo *s.m.* (*mar.*) ridicare a embargoului.
désembarquer *v.t.* a descărca din navă; ~ **des marchandises** a descărca mărfuri din navă.
désembellir *v.t., v.i., v.r.* a (se) urâți, a (se) sluți, a (se) poci.
désembellissement *s.m.* urâțire, sluțire, pocire.
désembobiner *v.t.* (*tehn.*) a debobina.
désembourber *v.t.* **1.** a scoate din noroi; ~ **une voiture** a scoate din noroi un automobil. **2.** (*fig.*) a scoate pe cineva dintr-o situație dificilă. **3.** (*fig.*) a civiliza, a șlefui.
désembourgeoiser *v.t., v.r.* a face să se piardă, a înlătura caracterul burghez.
désembouteiller *v.t.* a debloca (o stradă, un circuit telefonic).
désembrayage *s.m.* v. **débrayage**.
désembrayer *v.t.* v. **débrayer**.
désemparé, ~e *adj.* **1.** (*mar., av.*) referitor la un avion sau navă avariată care nu mai poate naviga. **2.** (*fig.*) descumpănit, dezorientat; **un homme** ~ un om descumpănit.
désemparer I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a părăsi locul pe care-l ocupă; **il n'a pas désemparé la ville depuis longtemps** n-a părăsit orașul de mult timp. **2.** (*mar.*) a scoate din luptă un vas, a-l deteriora; **on a désemparé le navire ennemi à coups de canon** vasul inamic a fost scos din luptă / deteriorat prin lovituri de tun. **II.** *v.i.* a părăsi, a se urni; **sans** ~ fără întrerupere, în șir, necurmat; **il a travaillé toute la matinée sans** ~ a lucrat toată dimineața fără întrerupere.
désemplir I. *v.t.* (*rar*) a goli din, a vărsa; ~ **une baignoire** a goli (apa dintr-)o cadă. **II.** *v.i.* (*numai cu negație*) a se goli; **ne pas** ~ a nu se goli; **sa maison ne désemplit pas** casa lui nu se golește niciodată, e întotdeauna plină de lume. **III.** *v.r.* a se goli; **la salle se désemplit** sala se golește.
désencadrer *v.t.* a scoate din cadru, din ramă.
désenchaîner *v.t.* a elibera din lanțuri.
désenchanté, ~e *adj.* dezamăgit, decepționat, deziluzionat, blazat.
désenchantement *s.m.* dezamăgire, decepție, deziluzie, blazare.
désenchanter *v.t.* a dezamăgi, a decepționa, a deziluziona, a blaza.
désenchanteur, désenchanteresse *adj., s.m.f.* care dezamăgește, care decepționează, care deziluzionează.
désenchâsser *v.t.* **1.** a scoate o piatră prețioasă din montura ei. **2.** a scoate o relicvă / moaște din raclă.
désenclaver *v.t.* a face să înceteze izolarea; ~ **une région** a scoate din izolare o regiune (prin extinderea mijloacelor de transport).
désencombrement *s.m.* acțiunea de a înlătura ceea ce este nefolositor, de prisos.
désencombrer *v.t.* a înlătura ceea ce este nefolositor, de prisos, a debarasa; ~ **un grenier** a debarasa un pod.
désencrasser *v.t.* a curăța, a înlătura murdăria.
désencroûter I. *v.t.* **1.** a înlătura o crustă. **2.** (*fig.*) a înlătura ignoranța, prejudecățile. **II.** *v.r.* (*fig.*) a scăpa de ignoranță, de prejudecăți.
désénerver *v.t.* a calma.
désenfiler I. *v.t.* a scoate ceva înșirat pe ață, a scoate ața. **II.** *v.r.* a se deșira; **son collier s'est désenfilé** colierul său s-a deșirat / s-a desfăcut.
désenflammer *v.t.* **1.** a înăbuși o flacără. **2.** (*fig.*) a stinge o pasiune.
désenflement *s.m.* dezumflare.
désenfler *v.t.* a se dezumfla; **son genou désenfle** genunchiul său se dezumflă.
désenflure *s.f.* dezumflare.
désenfumer *v.t.* a face să iasă fumul din, a evacua fumul din.
désengagement *s.m.* **1.** renunțare la un angajament; ~ **politique** renunțare la angajare politică. **2.** dezangajare.
désengager I. *v.t.* **1.** a renunța la un angajament. **2.** a scuti, a elibera, a dezlega de un angajament; ~ **ses capitaux** a-și elibera capitalurile, a le retrage. **II.** *v.r.* a se elibera, a scăpa; **se ~ d'une obligation** a se elibera de o obligație.
désengaîner *v.t.* a scoate din teacă.
désengorger *v.t.* a desfunda, a destupa; ~ **un tuyau** a desfunda o țeavă.
désengourdir *v.t.* a dezmorți.
désengrener *v.t., v.r.* (*tehn.*) a ieși din angrenaj.
désenivrer I. *v.t.* **1.** a trezi din beție; **l'air froid l'a désenivré** aerul rece l-a trezit din beție. **2.** (*fig.*) a dezmetici, a aduce la realitate, a face pe cineva să-și piardă iluziile. **II.** *v.i.* (*mai ales la negativ*) a se trezi din beție; **il ne désenivre pas facilement** nu se trezește din beție ușor.
désennuyer I. *v.t.* a distra pe cineva; a împrăștia plictiseala cuiva; ~ **un malade** a distra pe un bolnav. **II.** *v.r.* a-și înlătura plictiseala; a se distra; **il voyage pour se** ~ călătorește pentru a se distra.
désenrayer *v.t.* (*tehn.*) a repara, a readuce în stare de funcționare un mecanism blocat.
désenrhumer *v.t., v.r.* a (se) vindeca de guturai.
désenrouer *v.t., v.r.* a (se) vindeca de răgușeală; **il se désenroua en buvant du lait chaud** se vindecă de răgușeală bând lapte cald.
désensablement *s.m.* despotmolire din nisip.
désensabler *v.t.* a despotmoli din nisip.
désensevelir *v.t.* **1.** a exhuma, a deshuma. **2.** a înlătura giulgiul unui mort.
désensevelissement *s.m.* **1.** exhumare, deshumare. **2.** înlăturare a giulgiului unui mort.

désensibilisateur *s.m.* (*foto*) desensibilizator.
désensibilisation *s.f.* (*foto, med.*) desensibilizare.
désensibiliser *v.t.* (*foto, med.*) a desensibiliza.
désensorceler *v.t.* a scăpa, a dezlega de vrajă, de farmec.
désensorcellement *s.m.* dezlegare de vrajă, de farmec.
désentassement *s.m.* împrăștiere, rărire a unor obiecte îngrămădite.
désentasser *v.t.* a împrăștia, a rări obiecte îngrămădite.
désenterrer *v.t.* a dezgropa, a scoate din pământ; a exhuma; ~ **un trésor** a dezgropa o comoară.
désentoilage *s.m.* dezvelire (a unui tablou, a unui monument).
désentoiler *v.t.* a dezveli (un tablou, un monument), a scoate pânza.
désentortiller I. *v.t.* **1.** a desface, a descurca, a descâlci (un ghem, un fir). **2.** (*fig.*) a descurca, a lămuri, a limpezi; a scoate din încurcătură. **II.** *v.r.* a ieși din încurcătură.
désentraver *v.t.* a elibera de ceea ce stânjenește mișcările, de piedici.
désenvaser *v.t.* **1.** a scoate noroiul din; ~ **un bassin** a scoate noroiul dintr-un bazin, a curăța un bazin. **2.** a scoate din noroi; ~ **un canot** a scoate o barcă din noroi.
désenvelopper *v.t.* a dezveli, a scoate învelitoarea.
désenvenimer *v.t.* **1.** a elimina veninul din; ~ **une morsure** a elimina veninul dintr-o mușcătură. **2.** (*fig.*) a îndulci, a face mai puțin veninos; ~ **une discussion** a îndulci o discuție, a-i îndepărta caracterul răutăcios.
déséquilibre *s.m.* **1.** dezechilibru, lipsă de echilibru; ~ **de la balance des paiements** dezechilibru al balanței de plăți. **2.** (*fig.*) dezechilibru, tulburare mintală; ~ **psychique** dezechilibru psihic; dezaxare.
déséquilibré, ~e I. *adj.* **1.** dezechilibrat. **2.** (*fig., despre oameni*) tulburat mintal; dezechilibrat psihic. **II.** *s.m.f.* dezechilibrat; (*fam.*) nebun, țicnit, țăcănit.
déséquilibrer *v.t.* **1.** a dezechilibra; **le fardeau qu'il porte le déséquilibre** greutatea pe care o duce îl dezechilibrează. **2.** (*fig.*) a dezechilibra (mintal, psihic); **ce malheur l'a complètement déséquilibré** această nenorocire l-a dezechilibrat total.
déséquiper *v.t.* a dezechipa, a dezarma (un soldat, o navă).
désert, ~e I. *adj.* **1.** pustiu, nelocuit; **île ~e** insulă pustie. **2.** pustiu, nefrecventat; **rue ~e** stradă nefrecventată. **3.** pustiu, gol, fără nimeni; **maison ~e** casă goală. **4.** pustiu, lipsit de vegetație; **paysage** ~ peisaj lipsit de vegetație. **II.** *s.m.* **1.** deșert, pustiu; **prêcher dans le** ~ a predica în pustiu; a-și bate / a-și răci gura degeaba, a vorbi la pereți; (*fig.*) pustiu, singurătate morală. **2.** (*pop.*) dezertor.
déserter I. *v.t.* **1.** a abandona, a părăsi; **les habitants ont déserté la ville à cause de la guerre** locuitorii au părăsit orașul din cauza războiului. **2.** a renega; a trăda; ~ **une cause** a trăda o cauză. **II.** *v.i.* (*mil.*) a dezerta, a trece la inamic.
déserteur *s.m.* **1.** (*mil.*) dezertor. **2.** (*fig.*) dezertor, renegat.
désertification *s.f.* transformare a unei zone în deșert.
désertion *s.f.* **1.** dezertare; ~ **à l'ennemi** dezertare, trecere la inamic. **2.** (*fig.*) abandonare a unei cauze, a unui partid; renegare.
désertique *adj.* **1.** referitor la deșert; lipsit de vegetație; **région** ~ regiune lipsită de vegetație. **2.** caracteristic / specific deșertului; **flore** ~ floră specifică deșertului.
désescalade *s.f.* proces opus escaladării (militare, diplomatice).
désespérance *s.f.* (*lit.*) deznădejde, desperare, descurajare.
désespérant, ~e *adj.* **1.** dezesperant, care duce la deznădejde, la desperare; **cette nouvelle est ~e** această știre este dezesperantă. **2.** descurajant; **il est d'une obstination ~e** este de o încăpățânare descurajantă, obositoare.
désespéré, ~e I. *adj.* **1.** desperat, deznădăjduit; **une situation ~e** o situație desperată; **prendre une décision ~e** a lua o hotărâre desperată. **2.** (*în expr.*) **un mal** ~ o boală incurabilă; **je suis** ~ **de cette dispute** îmi pare nespus de rău de această ceartă. **II.** *s.m.f.* desperat; **le geste d'un** ~ gestul unui desperat.
désespérément *adv.* (în mod) desperat; la desperare; îngrozitor (de); **il se sentait** ~ **seul** se simțea îngrozitor de singur.
désespérer I. *v.i.* a despera, a-și pierde speranța, a deznădăjdui; (*cu prep.* **de**) **elle désespérait de passer cet examen** își pierduse nădejdea că va lua acest examen; **ne désespérez pas, tout peut encore s'arranger** nu desperați, totul se mai poate încă rezolva. **II.** *v.t.* a despera, a exaspera, a duce la desperare; **la conduite de son fils le désespère** purtarea fiului său îl exasperează. **III.** *v.r.* a cădea pradă desperării, a-și pierde speranța.
désespoir *s.m.* **1.** desperare, deznădejde; **tomber dans le** ~ a cădea pradă desperării; **être au** ~ **a.** a ajunge la desperare, a fi desperat; **b.** a fi dezolat; **je suis au** ~ **de ne pouvoir vous donner une bonne nouvelle** sunt dezolat că nu pot să vă dau o veste bună; **en** ~ **de cause** în desperare de cauză. **2.** (*bot., în expr.*) ~ **des peintres** plantă tremurătoare, greu de pictat (*Saxiraga umbrosa*)
désétablissement *s.m.* separare între biserică și stat (în Anglia).
désétatiser *v.t.* (*ec. pol.*) a deznaționaliza, a privatiza.
déshabillage *s.m.* dezbrăcare.
déshabillé *s.m.* haină de interior, halat, neglijeu; **en** ~ **a.** în ținută de interior; **b.** (*fig.*) fără etichetă; **c.** fără afectare.
déshabiller I. *v.t.* **1.** a dezbrăca; ~ **un enfant** a dezbrăca un copil. **2.** a despodobi, a înlătura ornamentele; ~ **l'arbre de Noël** a despodobi pomul de Crăciun. **3.** (*în expr.*) ~ **qqn.** a demasca, a da în vileag pe cineva. **4.** (*arg.*) a demonta o mașină furată pentru a vinde piesele. **II.** *v.r.* a se dezbrăca.
désherbage *s.m.* plivire, plivit.
desherbant, ~e *adj., s.m.* (produs) care distruge buruienile.

désherber *v.t.* a plivi, a smulge buruienile.
déshérence *s.f.* (*jur.*) lipsă de moștenitori (la o succesiune); **droit de ~** dreptul statului de a prelua o succesiune pentru care nu sunt moștenitori.
déshérité, ~ *s.m.f.* dezmoștenit.
déshéritement *s.m.* dezmoștenire.
déshériter *v.t.* **1.** a dezmoșteni; **~ son fils** a-și dezmoșteni fiul. **2.** (*fig.*) a lipsi, a frustra, a dezavantaja; **la nature l'a déshérité** natura l-a dezavantajat.
déshonnête *adj.* **1.** (*înv.*) necinstit; incorect. **2.** necuviincios, indecent, obscen, impudic; **paroles ~s** cuvinte indecente.
déshonnêtement *adv.* (*rar*) **1.** (în mod) necinstit, incorect. **2.** (în mod) necuviincios, indecent, impudic, obscen.
déshonnêteté *s.f.* (*înv.*) **1.** necinste, lipsă de onestitate, incorectitudine. **2.** necuviință, indecență.
déshonneur *s.f.* dezonoare; oprobriu, rușine, infamie, necinste; ocară.
déshonorant, ~e *adj.* dezonorant, rușinos, infam; **une conduite ~e** o purtare rușinoasă.
déshonorer I. *v.t.* **1.** a dezonora; **cette action l'a déshonoré** această faptă l-a dezonorat. **2.** (*fig.*) a urâți, a desfigura, a schimonosi; **cet affreux tableau déshonore l'endroit** acest tablou groaznic urâțește locul. **3.** (*în expr.*) **~ une femme** a seduce o femeie; **~ sa familie** a-și face familia de râs. **II.** *v.r.* a se dezonora, a se acoperi de ocară.
déshuiler *v.t.* (*tehn.*) a înlătura uleiul din.
déshumanisation *s.f.* dezumanizare, pierdere a caracterului uman.
déshumaniser I. *v.t.* a dezumaniza; **ces conditions de vie les déshumanisent** aceste condiții de viață îi dezumanizează. **II.** *v.r.* a se dezumaniza, a-și pierde caracterul uman.
déshydratation *s.f.* (*chim., med.*) deshidratare.
déshydrater *v.t., v.r.* a (se) deshidrata.
déshydrogénation *s.f.* (*biochim.*) deshidrogenare.
déshydrogéner *v.t.* (*chim.*) a deshidrogena.
désidérabilité *s.f.* (*ec.*) utilitate economică.
desiderata *s.m. pl.* v. **desideratum**.
désidératif, -ive *adj.* (*lingv.*) care exprimă o dorință.
desideratum (*pl.* **desiderata**) *s.m.* deziderat; cerință, dorință, revendicare, doleanță.
désignatif, -ive *adj.* care desemnează, care indică; care specifică.
désignation *s.f.* desemnare, indicare; specificare; **sa ~ comme directeur** desemnarea sa ca director.
désigner *v.t.* **1.** a desemna, a indica, a specifica; **on l'a désigné pour occuper ce poste** a fost desemnat pentru a ocupa acest post; **~ le coupable** a indica vinovatul. **2.** a arăta; **le général désignait sur la carte les positions de son armée** generalul arăta pe hartă pozițiile armatei sale. **3.** a însemna; a reprezenta; **ce mot désigne autre chose dans les autres langues romanes** acest cuvânt înseamnă altceva în celelalte limbi romanice. **4.** a fixa; **~ l'heure** a fixa ora. **5.** a numi dinainte, a alege; **~ son successeur** a-și alege succesorul. **6.** a îndreptăți, a face să merite; **ses qualités le désignent pour obtenir ce rôle** calitățile sale îl îndreptățesc să obțină acest rol.
désillusion *s.f.* deziluzie, decepție, dezamăgire.
désillusionner I. *v.t.* a deziluziona, a decepționa, a dezamăgi; **ta conduite m'a profondément désillusionné** purtarea ta m-a deziluzionat profund. **II.** *v.r.* a-și pierde iluziile.
désincarcération *s.f.* scoatere a victimelor unui accident din locul în care se află blocate.
désincarcérer *v.t.* a scoate victimele unui accident din locul în care se află blocate.
désincarné, ~e *adj.* **1.** (*despre morți, despre spirite*) desprindere din corpul fizic. **2.** care tinde spre abstracțiune.
désincorporation *s.f.* separare.
désincorporer *v.t.* a separa.
désincrustant, ~e I. *adj.* (*tehn.*) care înlătură depunerile de piatră. **II.** *s.m.* substanță care înlătură depunerile de piatră.
désincrustation *s.f.* **1.** (*tehn.*) curățare a unor aparate de depunerile de piatră. **2.** (*în expr.*) **~ de la peau du visage** curățire a pielii feței de celule moarte etc. prin mijloace cosmetice.
désincruster *v.t.* a înlătura depunerile de piatră.
désinculpation *s.f.* (*jur.*) scoatere de sub inculpare.
désinculper *v.t.* (*jur.*) a scoate de sub inculpare.
désinence *s.f.* **1.** (*gram.*) desinență. **2.** (*bot.*) terminație a unor organe.
désinentiel, ~le *adj.* (*gram.*) care prezintă desinență.
désinfectant, ~e *adj., s.m.* dezinfectant.
désinfecter *v.t., v.r.* a (se) dezinfecta; **~ une plaie** a dezinfecta o plagă.
désinfecteur *adj., s.m.* (aparat) care dezinfectează.
désinfection *s.f.* dezinfecție.
désinflation *s.f.* reducere a inflației.
désinfluencer *v.t.* a scoate de sub influența cuiva.
désinformation *s.f.* dezinformare.
désinformer *v.t.* **a** dezinforma.
désinsectisation *s.f.* dezinsecție.
désintégration *s.f.* dezintegrare; **~ de la matière** dezintegrarea materiei.
désintégrer *v.t., v.r.* a (se) dezintegra; (*fig.*) a se dezintegra, a se distruge; **le satellite s'est désintégré en rentrant dans l'atmosphère** satelitul s-a dezintegrat reintrând în atmosferă.
désintéressé, ~e *adj.* **1.** dezinteresat; **un homme ~** un om dezinteresat; **une action ~e** o acțiune dezinteresată, benevolă. **2.** (*înv.*) indiferent, nepăsător. **3.** imparțial, obiectiv.
désintéressement *s.m.* **1.** detașare; generozitate; altruism; **agir ~** a lucra cu detașare, fără interes personal, cu generozitate, cu altruism. **2.** (*jur.*) reparare, despăgubire, compensare; **~ des créanciers** despăgubire a creditorilor.
désintéresser I. *v.t.* (*jur.*) a despăgubi; **~ ses créanciers** a-și despăgubi creditorii. **II.** *v.r.* a se dezinteresa, a pierde interesul; **se ~ d'une affaire** a se dezinteresa de o afacere.
désintérêt *s.m.* dezinteres; indiferență; nepăsare.
désintoxication *s.f.* dezintoxicare.

désintoxiquer *v.t.* a dezintoxica.
désinvestir *v.t.* **1.** (*mil.*) a ridica asediul; ~ **une ville** a ridica asediul (împotriva) unui oraș. **2.** (*ec.*) a reduce / a suprima investițiile într-un sector.
désinvestissement *s.m.* (*ec.*) reducere / suprimare a investițiilor într-un sector.
désinvolte *adj.* **1.** dezinvolt, liber, degajat; **un jeune homme** ~ un tânăr degajat. **2.** (*fam.*) prea liber; impertinent; **réponse** ~ răspuns impertinent.
désinvolture *s.f.* dezinvoltură, degajare; lipsă de jenă; impertinență.
désir *s.m.* dorință; **formuler un** ~ a formula o dorință.
désirable *adj.* dezirabil; de dorit; **un sort** ~ o soartă de dorit.
désirer *v.t.* **1.** a dori; ~ **les honneurs** a dori onoruri; **laisser à** ~ a lăsa de dorit. **2.** (*în expr.*) **se faire** ~ a se lăsa așteptat / rugat.
désireux, -euse *adj.* doritor, dornic; **il est** ~ **de vous aider** este dornic să vă ajute.
désistement *s.m.* **1.** (*jur.*) desistare, renunțare (la o acțiune judiciară). **2.** (*pol.*) retragere (a candidaturii).
désister *v.r.* **1.** (*jur.*) a se desista, a renunța. **2.** (*pol.*) a-și retrage candidatura.
desman *s.m.* (*zool.*) desman, mamifer insectivor acvatic, care trăiește în Pirinei și în Rusia (*Desmana moschata*).
desmine *s.f.* (*mineral.*) desmin.
desmite *s.f.* (*med.*) inflamație a ligamentelor.
desmopathie *s.f.* (*med.*) maladie a ligamentelor.
desmotropie *s.f.* (*chim.*) desmotropie.
désobéir *v.i.* (*cu prep.* **à**) a nu asculta (de), a fi neascultător; a nu se supune ~ **aux ordres** a nu se supune ordinelor; ~ **à ses parents** a nu asculta de părinți.
désobéissance *s.f.* neascultare, nesupunere; nesubordonare, indisciplină.
désobéissant, ~e *adj.* neascultător, nedisciplinat, nesupus; **enfant** ~ copil neascultător.
désobligeamment *adv.* fără bunăvoință, fără amabilitate; în mod răuvoitor.
désobligeance *s.f.* lipsă de amabilitate, de bunăvoință, de politețe.
désobligeant, ~e *adj.* nepoliticos, neîndatoritor; lipsit de bunăvoință, de amabilitate.
désobliger *v.t.* (*lit.*) a indispune pe cineva, a-l vexa; **vous m'avez désobligé en vous y prenant ainsi** m-ați indispus procedând astfel.
désobstruction *s.f.* (*tehn., med.*) destupare; degajare.
désobstruer *v.t.* (*tehn., med.*) a destupa; a degaja.
désoccupé, ~e *adj.* fără ocupație; șomer.
désodé, ~e *adj.* fără sodiu, fără sare.
désodorisant, ~e *adj., s.m.* dezodorizant; care înlătură mirosul urât.
désodorisation *s.f.* dezodorizare, înlăturare a mirosului urât.
désodoriser *v.t.* a dezodoriza, a înlătura mirosul urât.
désœuvré, ~e *adj. s.m.f.* **1.** inactiv; leneș; care se plictisește. **2.** care nu are ocupație.
désœuvrement *s.m.* inactivitate; lene. **2.** lipsă de ocupație.
désolant, ~e *adj.* **1.** dezolant; consternant; **nouvelle ~e** veste consternantă. **2.** contrariat; insuportabil; **une chaleur ~e** o căldură insuportabilă.
désolation *s.f.* **1.** (*înv.*) distrugere, ravagii. **2.** dezolare, tristețe profundă, mâhnire, jale.
désolé, ~e *adj.* **1.** dezolat, întristat profund, mâhnit, îndurerat; **une mère ~e** o mamă îndurerată. **2.** (*despre regiuni, ținuturi*) distrus, pustiu, devastat.
désoler I. *v.t.* **1.** a pustii, a devasta (regiuni, ținuturi); **la peste a désolé ce pays** ciuma a devastat acest tărâm. **2.** a dezola, a întrista profund, a mâhni; **votre conduite me désole** purtarea ta mă mâhnește. **II.** *v.r.* a se întrista, a se mâhni; **il se désole de vous avoir déçu** este profund mâhnit că v-a dezamăgit.
désolidariser I. *v.t.* (*rar*) a separa, a diviza; ~ **les pièces d'un mécanisme** a separa piesele unui mecanism. **II.** *v.r.* a se desolidariza (de cineva).
désoperculation *s.f.* (*apic.*) înlăturarea stratului de ceară al fagurilor pentru recoltarea mierii.
désoperculer *v.t.* (*apic.*) a înlătura stratul de ceară al fagurilor pentru recoltarea mierii.
désopilant, ~e *adj.* caraghios, care te face să te prăpădești de râs; **une comédie ~e** o comedie care te face să te prăpădești de râs.
désopiler I. *v.r.* a se prăpădi de râs. **II.** *v.t.* **1.** (*înv.*) a desfunda. **2.** (*în expr.*) ~ **la rate** a te face să te prăpădești de râs, a amuza societatea.
désordonné, ~e *adj., s.m.f.* **1.** dezordonat; nedisciplinat; **une armée ~e** o armată nedisciplinată. **2.** (*în expr.*) **appétit** ~ poftă de mâncare excesivă; **vie ~e** viață destrăbălată.
désordre *s.m.* **1.** dezordine, neorânduială; **une maison en** ~ o casă în dezordine. **2.** dezordine, tulburare, confuzie, incoerență; **le ~des idées** confuzia ideilor. **3.** dezordine, dezorganizare; **le** ~ **des affaires publiques** dezorganizarea din administrația de stat. **4.** dezordine, alterare; ~ **fonctionnel** perturbare a funcționării. **5.** dezordine, tulburare; babilonie; **un grand** ~ **règne dans le parlement** o mare babilonie domnește în parlament. **6.** (*la pl.*) tulburări, dezordine; **de graves ~s ont été signalés dans la région** tulburări grave au fost semnalate în regiune. **7.** deranjament (de stomac). **8.** (*fig.*) desfrâu, destrăbălare; **vivre dans le** ~ a duce o viață destrăbălată.
désorganisateur, -trice *s.m.f.* (*fig.*) persoană care dezorganizează; destabilizator; **des éléments ~s de la société** elemente destabilizatoare ale societății.
désorganisation *s.f.* dezorganizare; **pays en complète** ~ țară în totală dezorganizare.
désorganiser I. *v.t.* a dezorganiza; a altera; a distruge; **la tumeur désorganise les tissus environnants** tumoarea distruge țesuturile înconjurătoare. **II.** *v.r.* a se dezorganiza, a se dezagrega; **après l'échec dans les élections, ce parti se désorganise** după înfrângerea din alegeri, acest partid se dezagregă.
désorientation *s.f.* (*rar*) dezorientare, derută, descumpănire.
désorienté, ~e *adj.* **1.** dezorientat. **2.** (*fig.*) derutat, descumpănit.

désorienter I. *v.t.* **1.** a dezorienta; **la brume acheva de nous ~** ceața ne-a dezorientat de tot. **2.** (*fig.*) a dezorienta; a deruta, a deconcerta, a zăpăci; **cette nouvelle inattendue l'a désorienté** această veste neașteptată l-a derutat. **II.** *v.r.* a se dezorienta.
désormais *adv.* de acum înainte, pe viitor; **cette histoire lui apprendra, ~ il ne sortira plus la nuit** să-i fie învățătură de minte, de acum înainte nu va mai ieși noaptea.
désorption *s.f.* (*chim.*) desorbție.
désossé, ~e *adj.* **1.** căruia i s-au scos oasele. **2.** (*fig.*) ale cărei membre sunt suple, dau senzația că nu conțin oase. **3.** (*pop.*) slăbănog, firav, aschimodie.
désossement *s.m.* înlăturare a oaselor.
désosser I. *v.t.* **1.** a înlătura, a scoate oasele; **~ une volaille** a scoate oasele unei păsări. **2.** (*arg. în expr.*) **~ le jonc** a separa aurul din bijuteriile furate pentru a-l topi. **II.** *v.r.* a se dezarticula, a se contorsiona; **acrobate qui se désosse** acrobat care se contorsionează.
désoxydant, ~e *adj., s.m.* (*chim.*) care reduce.
désoxyder *v.t.* (*chim.*) a reduce.
désoxygéner *v.t.* (*chim.*) a reduce, a elimina oxigenul.
desperado (*pl.* **desperados**) *s.m.* (*span.*) persoană în afara legii; aventurier.
despotat *s.m.* **1.** (*ist.*) teritoriu bizantin guvernat de un despot. **2.** stat despotic.
despote I. *s.m.* despot, tiran. **II.** *adj.* despotic, tiranic, samavolnic; **un patron ~** un patron despotic.
despotique *adj.* despotic, tiranic, samavolnic; **régime ~** regim despotic.
despotiquement *adv.* (în mod) despotic, tiranic; cu samavolnicie; **il règne ~** domnește despotic.
despotisme *s.m.* **1.** despotism, tiranie; (*ist.*) **~ éclairé** despotism luminat. **2.** (*fig.*) despotism, autoritate arbitrară, tiranică; **le ~ d'un chef** despotismul unui șef.
desquamation *s.f.* (*med.*) descuamare, cojire a pielii.
desquamer I. *v.t., v.i.* a descuama; **cette maladie le fait ~** această boală îl descuamează. **II.** *v.r.* a se descuama.
desquels, desquelles *pron. relativ pl.* v. **lequel.**
dessablage, dessablement *s.m.* **1.** înlăturarea nisipului; **~ de la jetée** înlăturare a nisipului de pe dig. **2.** (*tehn.*) înlăturarea materialelor în suspensie din apele uzate.
dessabler *v.t.* a înlătura nisipul, a curăța de nisip.
dessaisir I. *v.t.* **1.** (*jur.*) a retrage unui tribunal un caz dat spre judecare. **2.** a deposeda. **II.** *v.r.* (*jur.*) a se desesiza, a renunța (la); **se ~ d'un héritage** a renunța la o moștenire.
dessaisissement *s.m.* (*jur.*) renunțare.
dessalage, dessalement *s.m.*, **déssalaison** *s.f.* desalinizare, desărare; **~ de l'eau de mer** desalinizare a apei de mare; (*agr.*) **~ d'un terrain** desalinizare a unui teren.
dessalé, ~e *adj.* **1.** desărat. **2.** (*fam. despre oameni*) dezghețat, isteț, șiret, șmecher. **3.** (*pop. în expr.*) **être ~** a fi competent; a fi uns cu toate alifiile.
dessalement *s.m.* v. **dessalage**.
dessaler I. *v.t.* **1.** a desăra; **~ un jambon** a desăra un jambon. **2.** (*fig. fam.*) a dezmorți, a deștepta, a dezgheța. **II.** *v.i.* **1.** a se desăra; **mettre un jambon à ~** a pune un jambon la desărat. **2.** (*arg. despre o ambarcațiune*) a se scufunda. **III.** *v.r.* (*fig. fam.*) a se dezmorți, a se deștepta, a se dezgheța; a-i veni mintea la cap.
dessanglement *s.m.* slăbire, scoatere a chingilor.
dessangler *v.t.* a deschinga, a slăbi / a scoate chingile; **~ sa monture** a scoate chingile de pe cal.
dessaouler *v.t., v.i.* v. **dessoûler**.
desséchant, ~e *adj.* **1.** care usucă; **vent ~** vânt care usucă. **2.** (*fig.*) care te face arid, insensibil; **doctrine ~e** doctrină care te face insensibil, egoist.
dessèchement *s.m.* **1.** uscare; **~ de l'herbe** uscare a ierbii. **3.** (*fig.*) uscăciune, lipsă de sensibilitate; **~ du cœur** uscăciune a inimii. **2.** deshidratare; **~ de la peau** deshidratare a pielii.
dessécher I. *v.t.* **1.** a usca; **le vent dessèche les prairies** vântul usucă pajiștile. **2.** a slăbi; **la maladie a desséché son corps** boala i-a slăbit trupul. **3.** (*fig.*) a insensibiliza; a usca; **une série de malheurs lui a desséché le cœur** o serie de nenorociri i-au uscat inima. **II.** *v.r.* **1.** a se usca; **une plante qui se dessèche** o plantă care se usucă. **2.** a slăbi, a se usca; a se descărna; **elle s'est desséchée pendant cette longue maladie** a slăbit mult în timpul acestei boli îndelungate. **3.** (*fig.*) a-și pierde sensibilitatea, spontaneitatea.
dessein *s.m.* proiect, plan, intenție; scop; **dans quel ~ s'y est-il pris de la sorte?** în ce scop a procedat astfel?; **avoir des ~s secrets** a avea scopuri ascunse; **à ~** cu intenție, intenționat; **c'est à ~ qu'il lui avait parlé de cela** intenționat i-a vorbit de aceste lucruri; **à ~ de** cu intenția de a; **il vous a cherché à ~ de vous confier ce secret** v-a căutat cu intenția de a vă încredința acest secret; **avoir le ~ de faire qqch.** a avea intenția / a intenționa să facă ceva.
desseller *v.t.* a deșeua, a scoate șaua; **~ un cheval** a scoate șaua de pe un cal.
dessemeler *v.t.* a scoate talpa (unui pantof).
desserrage, *s.m.* **1.** desfacere (a ceea ce fusese strâns, legat); **~ d'un écrou** desfacere a unei piulițe. **2.** descleștare a dinților.
desserre *s.f.* **1.** cheltuială, acțiunea de a da bani. **2.** (*în expr.*) **être dur à la ~** a fi zgârcit, a fi strâns la mână / la pungă.
desserrement *s.m.* v. **desserrage**.
desserrer I. *v.t.* **1.** a desface, a da drumul din strânsoare; **~ sa cravate** a-și desface cravata. **2.** a descleșta dinții; **il n'a pas desserré les dents de toute la soirée** a tăcut toată seara. **II.** *v.r.* a se desface, a se relaxa; **le nœud s'est desserré** nodul s-a desfăcut.
dessert *s.m.* desert.
desserte *s.f.* **1.** măsuță pe care se păstrează vesela și tacâmurile necesare servirii mesei. **2.** deservire, executare a unui serviciu; **la ~ de cette chapelle est assurée par un jeune curé** deservirea acestei

capele este asigurată de un preot tânăr. **3.** deservire; legătură a unei localități cu un mijloc de transport; **la ~ de cette localité se fait par car** deservirea acestei localități / legătura cu această localitate se face cu autocarul.

dessertir *v.t.* a demonta, a scoate din montură; **~ une pierre précieuse** a demonta o piatră prețioasă.

dessertissage *s.m.* acțiunea de a scoate o piatră prețioasă din montura ei.

desservant *s.m.* paroh; slujitor al unei biserici.

1. desservir *v.t.* **1.** a face legătura cu, a asigura legătura, comunicarea între; **~ une petite localité** a asigura legătura cu o mică localitate. **2.** a sluji; **ce prêtre dessert plusieurs villages** acest preot slujește în mai multe sate.

2. desservir I. *v.t., v.i.* **1.** a strânge masa; **vous pouvez ~** poți să strângi masa. **2.** a face cuiva un deserviciu; a deservi pe cineva; **il l'a desservi auprès de ses amis** i-a făcut un deserviciu față de prietenii lui. **II.** *v.r.* a-și face un deserviciu; **il s'est desservi par son attitude** prin atitudinea sa și-a făcut un deserviciu.

dessicateur *s.m.* (*chim.*) (aparat) exsicator.

dessicatif, -ive *adj., s.m.* sicativ.

dessication *s.f.* uscare, secare.

dessiller *v.t., v.r.* (*fig.*) a deschide ochii; **~ les yeux de / à qqn.** a deschide cuiva ochii, a-l face să vadă adevărul; a lua cuiva perdeaua de pe ochi.

dessin *s.m.* **1.** desen; **un ~ de Rembrandt** un desen de Rembrandt; **cours de ~** curs de desen; **~ à la plume** desen în peniță; **~s animés** desene animate. **2.** (*fig.*) schiță; plan; **le ~ d'un ouvrage littéraire** planul unei opere literare. **3.** (*fig.*) contur, linie; profil; **le ~ du visage** conturul feței; *(muz.)* **~ mélodique** linie melodică.

dessinateur, -trice *s.m.f.* desenator.

dessiner I. *v.t.* **1.** a desena; **~ une fleur** a desena o floare. **2.** a contura, a reliefa, a scoate în evidență; **ce vêtement dessine bien la taille** această haină conturează bine talia, o scoate în evidență. **3.** a trasa, a schița, a zugrăvi; **~ un caractère** a contura, a schița un caracter. **4.** (*pop. în expr.*) **~ des festons** a merge pe două cărări. **II.** *v.r.* **1.** a se contura; **la montagne se dessine sur le ciel** muntele se conturează pe cer. **2.** (*fig.*) a se preciza, a se concretiza; a prinde contur; **les événements se dessinent** evenimentele prind contur, se concretizează.

dessolement *s.m.* (*agr.*) schimbare în ordinea culturilor unui asolament.

1. dessoler *v.t.* (*agr.*) a schimba ordinea culturilor unui asolament.

2. dessoler *v.t.* a înlătura porțiunea cornoasă de deasupra copitei (unui cal).

dessouder I. *v.t.* **1.** (*tehn.*) a desface o sudură; a separa două obiecte sudate. **2.** (*arg.*) a ucide. **II.** *v.r.* **1.** a se dezlipi, a se desface (ceva sudat). **2.** (*arg.*) (*în expr.*) **la ~** a muri, a da ortul popii.

dessoudure *s.f.* (*tehn.*) dezlipire, desfacere a unei suduri; separare a două obiecte sudate.

dessoûler, dessaouler I. *v.t.* a dezbăta, a trezi din beție; **l'air froid l'a dessoulé** aerul rece l-a trezit din beție. **II.** *v.r.* a se trezi din beție.

dessous I. *adv. de loc.* **1.** dedesubt; **là-~ a.** (acolo) dedesubt; **b.** (*fig.*) sub acest aspect; **au-~** sub, mai jos, dedesubt; **ils allèrent jusqu'à l'arbre et se mirent à l'abri au-~ de lui** merseră până la copac și se adăpostiră sub el; **en ~ a.** (*fig.*) **agir en ~** a proceda în mod disimulat, ipocrit. **b.** pe furiș; **regarder en ~** a privi pe furiș / pe sub sprâncene; **c.** pe ascuns; **un caractère tout en ~** o fire ascunsă; **ruminer toujours en ~** a plănui mereu pe ascuns; **par-~** pe dedesubt. **2.** (*în expr.*) **sens dessus ~** alandala; cu capul în jos; cu susul în jos; **ci-~ a.** mai jos; **b.** ceva mai încolo, în cele ce urmează; **vous trouverez ci-~ l'explication** veți găsi explicația în cele ce urmează. **II.** *prep.* **1.** (*în opoziție cu* „**dessus**"; construit cu *prep.* **de, à, par**) sub; **arracher les blessés de ~ les décombres** a scoate răniții de sub dărâmături; **passer par-~ la clôture** a trece pe sub gard. **2.** (*în expr.*) **traiter qqn. par-~ la jambe** a ironiza, a lua pe cineva peste picior; **bras dessus bras ~** braț la braț; **être au-~ de tout** a fi sub orice critică. **III.** *s.m.* (*art.*) **1.** partea de dedesubt; dedesubtul; **le ~ des cartes** dedesubturile unei chestiuni. **2.** dosul unei stofe. **3.** (*la pl.*) lenjerie de damă. **4.** (*la pl. fig.*) dedesubturi; secret. **5.** (*în expr.*) **avoir le ~** a rămâne mai prejos; a fi învins.

dessous-de-bras *s.m. invar.* subraț.

dessous-de-plat *s.m. invar.* suport pentru platourile de mâncare.

dessous-de-table *s.m. invar.* bacșiș dat (unui vânzător) pe ascuns.

dessuintage, dessuintement *s.m.* (*text.*) degresare a lânii.

dessuinter *v.t.* (*text.*) a degresa lână.

dessus I. *adv. de loc.* **1.** deasupra; **là-~ a.** (aici) deasupra; **signer là-~** semnați aici deasupra; **b.** în această privință; **il n'y a rien à craindre là-~** nici o teamă în privința asta; **c.** (și) acum; **là-~, je m'en vais** și acum plec; **au-~** deasupra; **en-~** (pe) deasupra; **ce pain est brûlé en-~** pâinea asta e arsă deasupra; **par-~ a.** pe deasupra, peste; **passer par-~ la clôture** a trece peste gard; **b.** mai presus; **par-~ tout** mai presus de orice; **c.** în afară de. **2.** (*în expr.*) **mettre la main ~** a pune mâna (pe), a apuca; **mettre le doigt ~** a o nimeri; **ci-~ a.** mai sus; b. ceva mai înainte; **j'ai déjà montré ci-~** am arătat ceva mai înainte; **avoir le nez ~** a fi foarte aproape de; **ne cherchez pas votre stylo, vous avez le nez ~** nu-ți mai căuta stiloul, ești foarte aproape de el. **II.** *prep.* **1.** (*în opoziție cu* „**dessous**"; construit cu *prep.* **de, à, par**) deasupra; peste; **au-~ de a.** deasupra; **b.** peste; **les enfants au-~ de sept ans** copiii având vârsta peste șapte ani; **de ~** de pe; **par-~** peste, în afară de, pe deasupra; **par-~ le marché a.** în plus, pe deasupra; **b.** (*fam.*) colac peste pupăză; **par-~ la tête** până peste cap. **2.** (*în expr.*) **en avoir par ~ la tête** a fi sătul; **en avoir par-~ les bretelles** a fi beat criță / mort. **III.** *s.m.* (*art.*)

1. partea de deasupra; **une table au ~ de marbre** o masă cu partea de deasupra din marmură. 2. fața unei stofe. 3. etajul de sus. 4. (*în expr.*) **avoir le ~** a ieși triumfător, a fi avantajat; **prendre le ~** a avea precădere / prioritate; **le ~ du panier** fruntea, crema; (*arg.*) **~ des châsses** sprâncene, frunte; **~ de malle** piept cu păr abundent.
dessus-de-lit *s.m. invar.* cuvertură de pat.
dessus-de-porte *s.m. invar.* ornament pictat sau sculptat deasupra unei uși.
déstabilisation *s.f.* destabilizare.
déstabiliser *v.t.* a destabiliza (un stat, o situație).
déstalinisation *s.f.* (*ist.*) proces de liberalizare a regimului sovietic stalinist.
déstaliniser *v.t.* a liberaliza de sub domnia stalinistă.
destin 1. *s.m.* destin, soartă; ursită; **un ~ malheureux** o soartă nefericită; **le ~ d'une œuvre littéraire** destinul unei opere literare. 2. (*înv.*) proiect, plan de viitor.
destinataire *s.m.f.* destinatar; adresant; **le ~ d'une lettre** destinatarul unei scrisori.
destinateur *s.m.* (*lingv.*) cel care adresează un mesaj destinatarului, locutor.
destination *s.f.* 1. destinație, finalitate, scop; misiune; **la ~ de ce nouvel édifice** destinația acestui nou edificiu. 2. destinație; loc; adresă; **parvenir à ~** a ajunge la destinație; **partir pour une ~ inconnue** a pleca spre o destinație necunoscută.
destinée *s.f.* 1. destin, soartă, ursită; **s'en prendre à la ~ de ses infortunes** a face răspunzător destinul de nefericirile sale. 2. soarta unei ființe; **il tient votre ~ entre ses mains** vă ține soarta în mâinile lui. 3. viață, existență; **unir sa ~ à qqn.** a-și uni viața cu a cuiva, a se căsători cu cineva.
destiner I. *v.t.* 1. a rezerva, a păstra; a atribui; **je vous ai destiné cette tâche** v-am rezervat această sarcină. 2. a destina, a meni, a hărăzi, a rezerva, a afecta; a atribui; **ce grand édifice est destiné à la radiodiffusion** această clădire mare este afectată radiodifuziunii. 3. a destina, a îndrepta, a orienta; **il a destiné son fils au théâtre** și-a orientat fiul către teatru. **II.** *v.r.* a se pregăti pentru, a intenționa să; **il se destine à l'enseignement** se pregătește pentru învățământ.
destituable *adj.* care poate fi destituit, revocabil.
destituer *v.t.* a destitui; a revoca, a demite, a da afară, a concedia; **~ un ministre** a destitui un ministru.
destitution *s.f.* destituire; revocare, demitere, concediere; **~ d'un fonctionnaire** concedierea unui funcționar.
déstocker *v.t.*, *v.i.* a diminua stocurile prin punerea în vânzare a mărfurilor.
destrier *s.m.* (*înv.*) cal de luptă.
destroyer *s.m.* (*mar.*) distrugător.
destructeur, -trice I. *adj.*, *s.m.f.* distrugător; **combat ~** luptă distrugătoare; **une idéologie destructrice** o ideologie distrugătoare. **II.** *s.m.* (*arg.*) vin roșu.
destructible *adj.* destructibil, care poate fi distrus (în special într-o propoziție negativă sau restrictivă); **une œuvre difficilement ~** o operă greu de distrus.
destructif, -ive *adj.* distructiv, distrugător, ucigător; care provoacă distrugeri; **la force ~ive des eaux** forța distrugătoare a apelor.
destruction *s.f.* distrugere; **le séisme a provoqué la ~ d'une partie de la ville** cutremurul a provocat distrugerea unei părți a orașului.
déstructuration *s.f.* acțiunea de dezorganizare a unui ansamblu structurat; (*psihan.*) **~ de la personnalité** dezorganizarea personalității.
déstructurer *v.t.* a dezorganiza structuri constituite.
désuet, -ète *adj.* desuet, învechit, depășit, perimat; **manière d'écrire ~-ète** fel de a scrie demodat, perimat.
désuétude *s.f.* desuetudine, ieșire din uz; **tomber en ~** a cădea în desuetudine.
desuintage *s.m.* v. **dessuintage**.
desuinter *v.t.* v. **dessuinter**.
desuintement *s.m.* v. **dessuintage, dessuintement**.
désulfiter *v.t.* (*vit.*) a elimina dioxidul de sulf din must, din vinuri.
désulfuration *s.f.* (*chim.*) desulfurare.
désulfurer *v.t.* (*chim.*) a desulfura.
désuni, ~e *adj.* 1. dezbinat, dezunit; în dezacord; **couple ~** cuplu dezbinat. 2. (*în expr.*) **cheval ~** cal care galopează fără a-și sincroniza mișcările membrelor anterioare cu cele posterioare; (*sport*) **coureur ~** alergător ale cărui mișcări nu sunt coordonate.
désunion *s.f.* 1. desfacere, desprindere, dezlipire; **~ des pierres d'un mur** desprindere a pietrelor dintr-un zid. 2. despărțire; **~ d'un couple d'amoureux** despărțirea unei perechi de îndrăgostiți. 3. (*med.*) desfacere; depărtare; **~ des lèvres d'une plaie** desfacere a marginilor unei plăgi. 4. dezbinare, dezunire; dezacord, neînțelegere; **~ d'un couple** dezbinarea unui cuplu.
désunir I. *v.t.* 1. a despărți, a separa ceea ce fusese unit. 2. (*fig.*) a dezbina, a dezuni; **~ une famille** a dezbina o familie. **II.** *v.r.* (*sport*) a nu-și coordona mișcările.
désynchronisation *s.f.* (*tehn.*) desincronizare.
désynchroniser *v.t.* (*tehn.*) a desincroniza.
désyndicalisation *s.f.* tendință de diminuare a interesului pentru mișcarea sindicală.
désyndicaliser *v.t.* a îndepărta de mișcarea sindicală.
détachable *adj.* detașabil; **coupon ~** cupon detașabil.
détachage *s.m.* curățire a petelor.
détachant, ~e *adj.*, *s.m.* care scoate petele.
détaché, ~e *adj.* 1. dezlegat; detașat, desprins, separat; **pièces ~es** piese detașate, separate. 2. (*fig.*) detașat, indiferent; **un air ~** un aer indiferent.
détachement *s.m.* 1. detașare; **il rentrait dans son pays après quelques années de ~ à l'étranger** se întorcea în țară după câțiva ani de detașare în străinătate. 2. (*fig.*) indiferență. 3. (*mil.*) detașament.
1. détacher I. *v.t.* 1. a dezlega; **~ un chien** a dezlega un câine. 2. a detașa, a desprinde; **~ une feuille d'un carnet** a desprinde o foaie din carnet. 3. a despărți; a depărta; **~ les bras du corps** a depărta brațele de corp; (*fig.*) **les racontars l'ont détaché de nous** bârfele l-au îndepărtat de noi. 4. a detașa, a afecta unei slujbe; **~ un fonctionnaire** a detașa un funcționar. 5. (*înv.*) a trage, a aplica; **~ un soufflet à qqn.** a trage o palmă cuiva. 6. (*mil.*) a trimite, a expedia; **~ une estafette** a trimite o ștafetă. 7. (*muz.*

în expr.) ~ **les notes** a cânta notele detașat, fără continuitate între ele. **II.** *v.r.* **1.** a se detașa, a se dezlega; **le chien s'est détaché** câinele s-a dezlegat. **2.** a se desprinde; **les feuilles se détachent des arbres** frunzele se desprind din copaci. **3.** (*fig.*) a se îndepărta; a se înstrăina; **ce jeune homme s'est détaché de sa famille** acest tânăr s-a îndepărtat / s-a înstrăinat de familia lui. **4.** a ieși în evidență; a se detașa; **lettres noires qui se détachent sur un fond blanc** litere negre care se detașează pe un fond alb. **5.** a se despărți de, a se detașa; **ils se détachent de plus en plus l'un de l'autre** se detașează din ce în ce mai mult unul de celălalt.

2. détacher *v.t.* a scoate petele.

détacheur, -euse I. *s.m.f.* curățitor (de haine), persoană care curăță haine. **II.** *adj.* care curăță; **flacon** ~ flacon cu substanță curățitoare.

détail *s.m.* **1.** detaliu, amănunt; **acheter au** ~ a cumpăra cu amănuntul; **se perdre dans les ~s** a se pierde în amănunte; **en** ~ în amănunt; (*fam.*) **c'est un** ~ e un amănunt, e o chestiune fără importanță. **2.** enumerare detaliată; **il raconte l'événement avec le ~ des circonstances** povestește cu enumerarea detaliată a împrejurărilor.

détaillant, ~ e *s.m.f.* negustor care vinde cu amănuntul.

détailler *v.t.* a tăia în bucăți; ~ **un cuisson de veau** a tăia în bucăți o pulpă de vițel. **2.** a vinde cu amănuntul, în cantități mici. **3.** (*fig.*) a detalia, a expune amănunțit; ~ **un événement** a expune amănunțit un eveniment / o întâmplare. **4.** (*în expr.*) ~ **qqn. de la tête aux pieds** a măsura pe cineva din cap până-n picioare.

détalage *s.m.* strângere a mărfurilor de pe tarabă.

détaler I. *v.t.* a strânge mărfurile de pe tarabă. **II.** *v.i.* (*fam.*) a pleca, a se căra, a se cărăbăni, a spăla putina; ~ **à toutes jambes** a-și lua picioarele la spinare.

détartrage *s.m.* înlăturare a tartrului.

détartrer *v.t.* a înlătura tartrul.

détartreur *s.m.* aparat pentru detartraj.

détaxation *s.f.* **1.** scădere a taxelor. **2.** suprimare a taxelor.

détaxe *s.f.* **1.** (*înv.*) v. **détaxation. 2.** (*jur.*) fixarea de impozite indirecte. **3.** rambursarea unei taxe percepute greșit.

détaxer *v.t.* **1.** a scădea taxele. **2.** a suprima taxele.

détecter *v.t.* (*tehn.*) a detecta, a descoperi.

détecteur *s.m.* (*tehn.*) detector.

détection *s.f.* **1.** (*tehn.*) detectare. **2.** (*fiz.*) detecție.

détective *s.m.* detectiv.

déteindre I. *v.t.* a decolora; **cette lessive déteint les vêtements** acest detergent decolorează hainele. **II.** *v.i.* **1.** a se decolora; **ce tissu déteint au lavage** această pânză se decolorează la spălat. **2.** (*cu prep.* **sur**) (*despre culori*) a ieși pe altă culoare. **3.** (*fig.*) a influența; **sa conduite a déteint sur sa femme** purtarea lui a influențat-o pe soția sa.

dételage *s.m.* deshămare, deshămat.

dételer I. *v.t.* a deshăma. **II.** *v.i.* **1.** a se opri, a înceta; (*fig.*) a renunța; **il a travaillé toute la matinée sans** ~ a muncit toată dimineața fără să se oprească. **2.** (*arg. despre un infractor*) a se retrage din afaceri / a trage pe dreapta.

détendeur *s.m.* (*tehn.*) aparat folosit la reducerea presiunii unui fluid.

détendre I. *v.r.* **1.** a destinde, a dezdoi; a întinde; ~ **un arc** a întinde un arc. **2.** (*fig.*) a destinde, a odihni; ~ **son esprit** a-și odihni mintea. **3.** a scădea presiunea unui fluid. **4.** a strânge; ~ **une tente** a strânge un cort. **II.** *v.r.* a se destinde, a se odihni, a se recrea; **il se détend en écoutant de la musique** se destinde ascultând muzică. **2.** a se destinde, a se îmbunătăți; **leurs relations se sont détendues** relațiile lor s-au destins, s-au îmbunătățit.

détendu, ~e *adj.* **1.** destins; **un arc** ~ un arc destins, care nu mai este comprimat. **2.** (*fig.*) destins, relaxat, calm; **avoir l'air** ~ a fi relaxat.

détenir *v.t.* **1.** a deține, a păstra; ~ **de l'argent** a păstra bani; ~ **un titre** a deține un titlu. **2.** a deține, a ține închis, a ține arestat.

détente *s.f.* **1.** trăgaci, cocoș; **avoir le doigt sur la** ~ a ține degetul pe trăgaci. **2.** (*fiz.*) detentă, expansiune bruscă a unui gaz prin mărirea volumului său. **3.** (*sport*) detentă, efort muscular de desprindere de la sol în înălțime sau lungime. **4.** (*fig.*) destindere, relaxare, odihnă; **la pêche lui offre des moments de** ~ pescuitul îi oferă momente de destindere. **5.** (*fig.*) destindere, îmbunătățire a relațiilor internaționale; **politique de** ~ politică de destindere. **6.** piesă care declanșează soneria unui ceasornic. **7** . (*în expr.*) **être dur à la** ~ a fi zgârcit; a fi mațe-fripte; a fi strâns la mână / la pungă.

détenteur, -trice *s.m.f.* deținător; ~ **du titre mondial** deținător al titlului mondial.

détention *s.f.* **1.** deținere, păstrare; ~ **illégale d'armes** deținere ilegală de arme. **2.** detenți(un)e; **d'un voleur** detenție a unui hoț.

détenu, ~e *adj., s.m.f.* deținut; **l'évasion d'un** ~ evadarea unui deținut.

détergent *adj., s.m.* detergent.

déterger *v.t.* **1.** (*med.*) a curăța, a spăla o plagă. **2.** (*tehn.*) a curăța cu detergent.

détérioration *s.f.* deteriorare; degradare; înrăutățire; stricare; ~ **d'un appareil** stricarea unui aparat; ~ **des conditions de vie** înrăutățire a condițiilor de viață.

détérioré, ~e *adj.* deteriorat, degradat, stricat, uzat.

détériorer I. *v.t.* a deteriora; a degrada; a înrăutăți; a strica, a afecta; **la grêle a détérioré la récolte** grindina a deteriorat recolta; **l'alcool a détérioré sa santé** alcoolul i-a afectat sănătatea. **II.** *v.r.* a se deteriora, a se strica; **le temps se détériore** se strică vremea; **la situation internationale s'est détériorée** situația internațională s-a înrăutățit.

déterminable *adj.* determinabil, care poate fi determinat, calculat.

déterminant, ~e I. *adj.* determinant, hotărâtor; **un argument** ~ un argument hotărâtor. **II.** *s.m.* (*mat., lingv.*) determinant.

déterminatif, -ive *adj.* determinativ; (*gram.*) **adjectif ~** adjectiv determinativ.

détermination *s.f.* **1.** determinare; stabilire; precizare; fixare; **la ~ de l'âge d'une roche** stabilirea vârstei unei roci. **2.** intenție; hotărâre; **il a la ~ de réussir** are intenția / e hotărât să reușească. **3.** hotărâre, fermitate; decizie; **agir avec ~** a proceda cu fermitate.

déterminé, ~e *adj.* **1.** determinat; stabilit; precizat; **sens ~** sens determinat. **2.** hotărât, ferm, decis; **une attitude ~e** o atitudine fermă.

déterminer I. *v.t.* **1.** a determina; a stabili; a preciza; a fixa; **~ la date d'un examen** a fixa data unui examen. **2.** a hotărî, a decide; a convinge; **~ qqn. à faire une démarche** a decide / a convinge pe cineva să facă un demers. **3.** a provoca, a cauza; **cet assassinat a déterminé le déclenchement de la guerre** acest asasinat a provocat declanșarea războiului. **II.** *v.r.* a lua o hotărâre, a se decide.

déterminisme *s.m.* (*fil.*) determinism.

déterministe *adj., s.m.f.* (*fil.*) determinist.

déterrage *s.m.* **1.** acțiunea de a ridica brăzdar unui plug. **2.** ucidere a unor animale în vizuina lor.

déterré, ~e *adj., s.m.f.* **1.** dezgropat. **2.** (*în expr.*) **avoir un air / une mine ~** a arăta ca un mort, ca scos din raclă, a fi **descompus** la față.

déterrement *s.m.* dezgropare, exhumare, deshumare; **~ d'un trésor** dezgropare a unei comori.

déterrer *v.t.* **1.** a dezgropa, a exhuma, a deshuma; **~ un trésor** a dezgropa o comoară. **2.** (*fig. fam.*) a descoperi; **~ un manuscrit** a descoperi / a da peste un manuscris.

déterreur, -euse *s.m.f.* descoperitor, persoană care descoperă (lucruri rare, ascunse).

détersif, -ive *adj., s.m.* v. **détergent.**

détersion *s.f.* **1.** (*med.*) curățare, spălare. **2.** (*fiz.*) curățare cu ajutorul unui detergent.

détestable *adj.* detestabil; dezgustător, execrabil.

détestablement *adv.* (în mod) detestabil; extrem de rău, de nesuferit; **cet acteur joue ~** acest actor joacă detestabil.

détestation *s.f.* **1.** (*înv.*) detestare, ură; oroare. **2.** (*rel.*) oroare (față de păcat).

détester I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a blestema. **2.** a detesta, a nu putea suferi; a avea oroare; a urî; **je déteste les escrocs** detest escrocii. **II.** *v.r.* a se detesta, a se urî reciproc.

déthéiné, ~e *adj.* din care s-a extras teina; fără teină; **thé ~** ceai fără teină.

détirer I. (*rar*) *v.t.* a trage pentru a întinde ceva. **II.** *v.r.* a se întinde pentru a se dezmorți.

détireuse *s.f.* (*tehn.*) mașină care folosește la întins țesături.

détonant, ~e *adj., s.m.* (*tehn.*) detonant; exploziv; **mélange ~** amestec exploziv.

détonateur *s.m.* (*tehn.*) detonator.

détonation *s.f.* detonație, detunătură, explozie.

détoner *v.i.* a detona; a exploda.

détonner *v.i.* **1.** a cânta fals. **2.** a contrasta, a distona; **la couleur de sa blouse et celle de sa jupe détonnent** culoarea bluzei sale și cea a fustei distonează.

détordre I. *v.t.* a dezrăsuci, a desface; **~ un câble** a desface un cablu. **II.** *v.r.* a se dezrăsuci, a reveni la starea inițială; **fil qui se détord** fir care se dezrăsucește.

détors, ~e *adj.* dezrăsucit; revenit la starea inițială; **fil ~** fir dezrăsucit.

détorsion *s.f.* dezrăsucire; acțiunea de revenire la starea inițială; **~ d'une corde** dezrăsucire a unei frânghii.

détortiller *v.t., v.r.* a (se) descâlci (fire de lână, sfoară).

détour *s.m.* **1.** cotitură, șerpuire; meandru, cot; **~ d'une rivière** cotul unui râu. **2.** ocol; ocoliș; **faire un ~** a face un ocol; a se abate din cale. **3.** (*fig.*) subterfugiu, tertip, stratagemă, șiretlic; **user de ~s** a se folosi de subterfugii; **sans ~** fără tertipuri, fără înconjur, pe față.

détourage *s.m.* **1.** (*tehn.*) operațiune prin care se dă unei piese în lucru conturul definitiv. **2.** (*foto, grav.*) delimitarea conturului pe un clișeu.

détourer *v.t.* **1.** (*tehn.*) a da contur definitiv unei piese în lucru. **2.** a delimita conturul pe un clișeu.

détourné, ~e *adj.* **1.** ocolit; **un chemin ~** un drum ocolit / lăturalnic; (*fig.*) **prendre des moyens ~s a** o lua pe căi ocolite, piezișe. **2.** indirect; **compliment ~** compliment indirect; **allusion ~e** aluzie indirectă. **3.** (*fin.*) deturnat, sustras; **argent ~** bani sustrași.

détournement *s.m.* **1.** abatere, deviere; **~ de la circulation** deviere a circulației. **2.** deturnare, abatere violentă; **~ d'un avion** deturnare a unui avion. **3.** (*fin.*) deturnare, sustragere, delapidare; **~ de fonds** deturnare de fonduri. **4.** (*jur. în expr.*) **~ de mineur** ademenire a unui minor.

détourner I. *v.t.* **1.** a deturna, a devia, a schimba direcția, a abate; **~ un avion** a deturna un avion; **~ une rivière** a devia, a abate cursul unui râu; (*fig.*) **~ la conversation** a abate discuția; **~ l'attention de qqn.** a distrage atenția cuiva. **2.** a întoarce (în altă parte); **~ la tête / le regard** a întoarce capul / privirea; a nu da atenție. **3.** (*fig.*) a îndepărta; **~ qqn. de son travail** a îndepărta pe cineva de la munca sa; **~ qqn. du droit chemin** a îndepărta pe cineva de la calea cea bună / dreaptă. **4.** a determina pe cineva să își schimbe hotărârea, să renunțe; **~ qqn. d'un projet** a determina pe cineva să renunțe la un plan. **5.** (*fin.*) a deturna, a delapida, a sustrage; **~ une grosse somme** a deturna o sumă importantă. **6.** (*jur.*) a ademeni minori. **7.** (*în expr.*) **~ les oreilles** a-și astupa urechile, a refuza să audă ceva. **II.** *v.r.* **1.** a se întoarce; **se ~ pour ne pas voir** a se întoarce pentru a nu vedea ceva. **2.** a schimba direcția; a face un ocol; **je me détournai pour l'éviter** am schimbat direcția ca să îl evit. **3.** (*cu prep.* **de**) a se abate, a devia de la; **se ~ de son devoir** a se abate de la obligațiile sale. **4.** (*fig.*) a renunța.

détoxication *s.f.* **1.** (*med.*) neutralizare a efectelor toxice ale unei substanțe. **2.** eliminare a toxinelor de către organism.

détoxiquer *v.t.* **1.** (*med.*) a neutraliza efectele toxice ale unei substanțe. **2.** a elimina toxinele.

détracter *v.t.* a detracta, a ponegri, a defăima; **~ les mérites d'un écrivain** a ponegri meritele unui scriitor.

détracteur, -trice *adj., s.m.f.* detractor, defăimător, calomniator.
détraction *s.f.* defăimare, calomnie.
détrancher, détroncher (*arg.*) **I.** *v.t.* **1.** a privi atent. **2.** a observa, a remarca. **3.** a abate atenția cuiva de la ceva. **II.** *v.r.* **1.** a întoarce capul, a se uita în urmă. **2.** a-și schimba părerea în ultima clipă; a se răzgândi.
détraqué, ~e *adj., s.m.f.* detracat, dezechilibrat; viciat, stricat, desfrânat; **un esprit ~** o minte dezechilibrată; **un ~** un stricat.
détraquement *s.m.* detracare, smintire, scrânteală, țăcăneală, dezechilibrare nervoasă; stricare, defectare; **~ d'une horloge** defectare a unui ceas.
détraquer I. *v.t.* **1.** a strica, a defecta (un mecanism); **~ une horloge** a strica un ceasornic. **2.** (*fig.*) a tulbura (o funcțiune); a deregla; **médicament qui détraque l'estomac** medicament care tulbură funcțiunile stomacului; **~ le cerveau** a tulbura mințile. **II.** *v.r.* **1.** (*despre mecanisme*) a se defecta; a se strica; **la serrure s'est détraquée** s-a defectat / stricat broasca de la ușă. **2.** (*despre oameni*) a se detraca, a se țăcăni; a se sminti, a se dezechilibra nervos.
détrempe *s.f.* **1.** (*pict.*) vopsea amestecată cu apă și clei; pictură executată cu acest amestec. **2.** (*metal.*) decălire a oțelului.
détremper I. *v.t.* **1.** a dizolva (într-un lichid), a dilua; **~ de la chaux** a dizolva var. **2.** a muia; **~ du pain** a muia pâine (într-un lichid). **3.** (*pict.*) a amesteca cu apă și clei. **4.** (*metal.*) a decăli oțelul. **5.** (*fig.*) a îmblânzi, a îndulci; a potoli. **II.** *v.r.* a se dilua; **ces couleurs se détrempent** aceste culori se diluează.
détresse *s.f.* **1.** suferință, chin, durere; desperare; **un cri de ~** un strigăt de desperare, de ajutor. **2.** situație critică; primejdie; (*mar.*) **navire en ~** navă în primejdie; **signaux de ~** semnale de avertizare asupra pericolului în care se află o navă; **être dans la ~** a fi în mizerie. **4.** (*în expr.*) **âme en ~** suflet chinuit.
détresser *v.t., v.r.* a (se) despleti; **~ ses cheveux** a-și despleti părul.
détriment *s.m.* pagubă, daună, prejudiciu; **au ~ de** în detrimentul, în dauna; **il n'arrête de fumer, au ~ de sa santé** fumează fără încetare, în detrimentul sănătății sale.
détritage *s.m.* tescuire a măslinelor.
détriter *v.t.* a tescui măsline.
détritique *adj.* (*geol., despre roci*) detritic, clastic.
détritivore *adj.* (*despre animale sau bacterii*) care se hrănesc cu resturi organice sau industriale.
détritus *s.m.* **1.** (*geol.*) detritus. **2.** rămășiță, deșeu, rebut.
détroit *s.m.* **1.** (*înv.*) district. **2.** (*geogr.*) strâmtoare; **le ~ de Gibraltar** strâmtoarea Gibraltar. **3.** (*geogr.*) trecătoare, pas (în munți). **4.** (*anat.*) nume dat celor două porțiuni înguste ale bazinului osos.
détromper I. *v.t.* a arăta cuiva că se înșală, a deschide cuiva ochii. **II.** *v.r.* (*în expr.*) **détrompez-vous**! Să nu crezi asta!
détroncher *v.t.* v. **détrancher**.
détrônement *s.m.* (*rar*) detronare; (*fig.*) **le ~ d'un roi** detronarea unui rege.
détrôner *v.t.* a detrona; (*fig.*) **~ une vieille théorie** a detrona o teorie veche.
détroquage *s.m.* desprindere a stridiilor de pe suportul lor pentru a fi trecute în bazinul de creștere.
détroquer *v.t.* a desprinde stridiile de pe suportul lor pentru a fi trecute în bazinul de creștere.
détroussement *s.m.* (*fig. fam.*) jaf (la drumul mare).
détrousseur *v.t.* (*fam.*) a jefui (la drumul mare), a prăda; **bandits qui détroussent les voyageurs** bandiți care jefuiesc călătorii.
détrousser *s.m.* (*înv.*) hoț, tâlhar; **~ de grand chemin** hoț la drumul mare.
détruire I. *v.t.* **1.** a distruge, a nimici; **les bombardements ont détruit la ville** bombardamentele au distrus orașul; **~ par le feu** a distruge prin foc, a arde. **2.** a face să ajungă în ruine, a ruina; **le temps et les intempéries ont détruit ce château** timpul și intemperiile au făcut ca acest castel să ajungă în ruine; (*fig.*) **la boisson a détruit sa santé** băutura i-a ruinat sănătatea. **3.** a nimici, a zdrobi, a distruge; **~ une armée** a nimici o armată; **poison qui détruit les rongeurs** otravă care distruge rozătoarele. **4.** (*fig.*) a dărâma, a răsturna; **~ un régime politique** a răsturna un regim politic; **~ une théorie** a răsturna o teorie. **5.** a (în)frânge; **~ l'orgueil de qqn.** a frânge trufia cuiva. **6.** (*în expr.*) **~ une illusion** a spulbera o iluzie; **~ les abus** a înlătura abuzurile; **~ qqn. dans l'esprit de qqn.** a discredita pe cineva în fața cuiva; **~ la confiance** a distruge încrederea. **II.** *v.r.* (*fam.*) **1.** a se sinucide, a-și lua viața. **2.** a se distruge; **il se détruit en buvant** se distruge prin băutură.
détruisant, ~e *adj.* distrugător.
dette *s.f.* **1.** datorie; **avoir des ~s** a avea datorii; **payer ses ~s** a-și plăti datoriile; **être perdu de ~s** a fi înglodat în datorii, a fi dator vândut; **~ extérieure** datorie externă. **2.** (*fig.*) datorie, îndatorire, obligație morală; **payer sa ~ à son pays** a-și face datoria față de țară, a-și satisface serviciul militar; **une ~ de reconnaissance** o datorie de recunoștință. **3.** (*în expr.*) **payer sa ~ à la nature** a răposa, a-și da obștescul sfârșit; (*înv.*) **avouer / confesser la ~** a-și recunoaște greșeala.
détumescence *s.f.* (*med.*) micșorare, diminuare a volumului unei tumori.
deuil *s.m.* **1.** doliu, întristare, jale; **jour de ~** zi de doliu; **vêtements de ~** îmbrăcăminte / veșminte de doliu; **porter le ~** a fi îmbrăcat în doliu. **2.** perioadă de doliu. **3.** cortegiu funebru; **mener le ~** a conduce cortegiul funebru. **4.** (*în expr.*) **porter le ~ de sa blanchisseuse** a avea rufele murdare; **avoir les ongles en ~** a avea unghiile murdare; **faire son ~ d'une chose** a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul de la ceva; a o lăsa baltă; (*arg.*) **porter le ~** a avertiza, a da alarma; (*arg.*) **aller au ~** a depune plângere împotriva cuiva.
deuterium *s.m.* (*fiz.*) deuteriu, izotop al hidrogenului.
deutéromycètes *s.m. pl.* (*bot.*) familie de ciuperci.
deutéron, deuton *s.m.* (*fiz.*) deuteron, deuton.

deux I. *num. card.* **1.** doi, două; **les ~ mains** cele două mâini, amândouă mâinile; **~ cents** două sute; **vivre à ~** a trăi în doi; (*prov.*) **~ avis valent mieux qu'un** două păreri sunt mai bune decât una; **il habite à ~ pas d'ici** locuiește la doi pași de aici, la câțiva pași, aproape. **2.** (*în expr.*) (*prov.*) **promettre et tenir sont ~** una e a făgădui și alta a împlini; **n'en pas faire à ~ fois, n'en faire ni une deux** a nu sta la gânduri; **ton ami et toi, cela fait ~** prietenul tău și cu tine, nu e același lucru, sunt două lucruri diferite. **II.** *num. ord.* al doilea; **page ~** pagina a doua, pagina doi; **à la puissance ~** la puterea a doua. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) doi; **~ et ~ font quatre** doi și cu doi fac patru. **2.** ziua a doua a lunii; **le ~ avril** doi aprilie. **3.** (*la cărți de joc, domino*) doi; **le ~ de pique** doi de pică. **4.** (*în expr.*) **tous les ~** amândoi; **en moins de ~** numaidecât, cât ai clipi din ochi; cât ai zice pește; **il n'y a pas ~ voix là-dessus** toată lumea e de acord; **piquer des ~** a da pinteni calului, a porni în galop; (*fig.*) a grăbi, a da bătaie; (*arg.*) **~ coups les gros** imediat, îndată.

deuxième I. *num. ord.* al doilea, a doua; **monter au ~ étage** a urca la etajul al doilea. **II.** *s.m.f.* al doilea, a doua; **il est le ~ de la classe** e al doilea din clasă.

deuxièmement *adv.* în al doilea rând.

deux-mâts *s.m. invar.* corabie cu pânze cu două catarge.

deux-pièces *s.m. invar.* **1.** rochie alcătuită din două piese. **2.** costum de baie alcătuit dintr-un sutien și un slip. **3.** apartament din două camere.

deux-points *s.m. invar.* (*la punctuație*) două puncte.

deux-roues *s.m. invar.* vehicul pe două roți.

deux-temps *s.m. invar.* (*tehn.*) motor în doi timpi.

deuzio *adv.* (*pop.*) în al doilea rând.

dévaler I. *v.t.* **1.** a coborî; **~ l'escalier quatre à quatre** a coborî scările în fugă; a coborî, a duce jos; **~ du vin à la cave** a duce jos vinul în pivniță. **II.** *v.i.* **1.** a coborî repede. **2.** a coborî în pantă; **le train dévale par une pente abrupte** trenul coboară pe o pantă abruptă.

dévaliser *v.t.* a devaliza, a fura; **~ des voyageurs** a devaliza călători.

dévaliseur, -euse *s.m.f.* (*rar*) hoț, pungaș.

dévaloir *s.m.* (*Elveția*) **1.** culoar în pădurile de munte prin care se coboară buștenii. **2.** instalație de evacuare a gunoiului menajer.

dévalorisation *s.f.* devalorizare; depreciere.

dévaloriser *v.t., v.r.* a (se) devaloriza, a (se) deprecia; **marchandise qui se dévalorise** marfă care se devalorizează.

dévaluation *s.f.* devalorizare, diminuare a cursului unei monede; **~ du franc** devalorizarea francului.

dévaluer *v.t.* a devaloriza, a diminua cursul unei monede; (*fig.*) **ses théories sont aujourd'hui dévaluées** teoriile lui sunt astăzi devalorizate, demonetizate.

devancement *s.m.* devansare, întrecere; **~ d'appel** devansare a chemării sub arme, înscriere ca voluntar.

devancer *v.t.* **1.** a devansa, a o lua înainte, a întrece, a distanța; **coureur qui devance les autres concurrents** alergător care îi devansează pe ceilalți concurenți. **2.** a devansa, a preceda (în timp); **votre explication a devancé ma question** explicația dumneavoastră a devansat întrebarea mea; **la génération qui a devancé la nôtre** generația care a precedat-o pe a noastră. **3.** (*mil. în expr.*) **~ l'appel** a se prezenta sub arme înainte de a fi chemat, a se prezenta ca voluntar. **4.** (*mil.*) a preîntâmpina; **~ une attaque** a preîntâmpina un atac.

devancier, -ère I. *s.m.f.* precursor, predecesor, antecesor, înaintaș, înainte-mergător; **il a été mon ~ dans cette fonction a** fost predecesorul meu în această funcție. **II.** *s.m.pl.* moșii, strămoșii; **continuons l'œuvre de nos ~s** să continuăm opera strămoșilor noștri.

devant I. *prep.* **1.** în față, înainte; **marcher ~ qqn.** a merge în fața cuiva; **il a loué deux places ~** a cumpărat două bilete în față. **2.** de față cu, în prezența; **il l'a dit ~ plusieurs personnes** a spus-o de față cu mai multe persoane. **3.** (*în expr.*) **avoir de l'argent ~ soi** a avea economii / bani la chimir / la ciorap; a fi om cu dare de mână; **au-~ de** în întâmpinarea; **aller au-~ des vainqueurs** a merge în întâmpinarea învingătorilor; **aller au-~ des obstacles** a înfrunta piedicile; (*jur.*) **par-~** în prezența; **contrat passé par-~ notaire** contract încheiat în prezența notarului. **II.** *adv.* **1.** înainte; **je pars ~ et je t'attends** plec înainte și te aștept. **2.** (*fam., în expr.*) **partir les pieds ~** a ieși cu picioarele înainte, a fi mort; **être Gros-Jean comme ~** a rămâne mofluz; **de ~** din față; **retirez-vous de ~ la porte** Pleacă din fața ușii!; **aller au-~ a.** a face primii pași; **b.** a preveni; **sens ~ derrière** anapoda, cu susu-n jos; (*pop.*) **s'arracher de ~** a pleca în grabă de undeva, dintr-un loc nesigur. **III.** *s.m.* **1.** partea de dinainte, din față; **le ~ d'une maison** partea de dinainte a unei case, fațada. **2.** (*pict.*) prim plan. **3.** (*în expr.*) **prendre le(s) a.** a o lua înaintea cuiva; b. (*fig.*) a întrece, a depăși; **bâtir sur le ~** a face burtă, a se îngrășa.

devanture *s.f.* **1.** fațadă; **la ~ d'une maison** fațada unei case. **2.** vitrină; **les ~s des boutiques** vitrinele prăvăliilor.

dévasement, **désenvasement** *s.m.* curățire de noroi.

dévaser, **désanvaser** *v.t.* a curăța de noroi; **~ les chaussures** a curăța de noroi pantofii.

dévastateur, -trice I. *adj.* devastator, distrugător, pustiitor; **un séisme ~** un cutremur devastator. **II.** *s.m.f.* devastator, distrugător, jefuitor; **les barbares furent de grands ~s** barbarii au fost mari jefuitori.

dévastation *s.f.* devastare, pustiire; ravagii; **les ~s de l'épidémie** ravagiile epidemiei.

dévasté, **~e** *adj.* devastat, pustiit; răvășit; nimicit; **les récoltes ~es par la grêle** recoltele devastate de grindină; (*fig.*) **le visage ~ par la souffrance** chipul răvășit de suferință.

dévaster *v.t.* a devasta, a pustii, a nimici; a păgubi; a face ravagii; a răvăși; **la guerre a dévasté le pays** războiul a pustiit țara.

déveinard, **~e** *s.m.f.* (*rar*) (*fam.*) ghinionist.

déveine *s.f.* (*fam.*) ghinion, nenoroc, neșansă.

développable *adj.* (*geom.*) care se poate desfășura într-un plan, fără a se deforma.

développateur *s.m.* (*foto*) developator.
développée *s.f.* (*geom.*) desfășurată.
développement *s.m.* **1.** desfășurare; ~ **des événements** desfășurare a evenimentelor. **2.** dezvoltare, creștere; ~ **d'une plante** dezvoltare a unei plante. **3.** expunere; dezvoltare; ~ **d'une idée** dezvoltare a unei idei. **4.** (*foto*) developare. **5.** dezvoltare; avânt; elan; **une entreprise en plein** ~ o întreprindere în plin avânt; **un pays en voie de** ~ o țară pe cale de dezvoltare. **6.** progres; **le ~ de la science** progresul științei. **7.** (*în expr.*) **entrer dans des ~s superflus** a intra în amănunte inutile.
développer I. *v.t.* **1.** (*rar*) a dezveli, a despacheta; ~ **un colis** a despacheta un colet. **2.** a desface, a întinde, a desfășura; ~ **un journal** a întinde un ziar. **3.** a dezvolta, a expune; ~ **une idée** a dezvolta o idee; (*mat.*) ~ **un calcul** a dezvolta un calcul, a efectua operațiile necesare unui calcul. **4.** a dezvolta, a face să crească; ~ **l'intelligence d'un enfant** a dezvolta inteligența unui copil. **5.** a dezvolta, a extinde, a da amploare; ~ **une industrie** a dezvolta o industrie, a-i da amploare. **6.** (*foto*) a developa. **7.** (*despre nave*) a parcurge. **II.** *v.r.* **1.** a se desfășura; **l'armée se développe dans la plaine** armata se desfășoară pe câmpie. **2.** a se dezvolta; **la nouvelle industrie se développe** noua industrie se dezvoltă. **3.** a crește, a se dezvolta; **cette plante se développe rapidement** această plantă crește repede; **cet enfant a un corps bien développé pour son âge** acest copil are un corp bine dezvoltat pentru vârsta lui. **4.** a se extinde, a lua amploare; **la pratique de ce sport s'est beaucoup développée ces dernières années** practicarea acestui sport a luat amploare în ultimii ani.
devenir I. *v.t.* **1.** a deveni, a se transforma; **il est devenu riche en peu de temps** a devenit bogat / s-a îmbogățit în scurt timp; **il devient nerveux** devine nervos. **2.** (*în expr.*) **ne savoir que** ~ a recurge la fel de fel de subterfugii pentru a ieși din încurcătură; a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; **qu'allons-nous** ~ ? Ce o să ne facem? Ce o să se întâmple cu noi?; **que veut-il** ~? Ce carieră vrea să pregătească?; **que devient-il**? Ce e cu el, ce mai face? ~ **chèvre** a nu mai avea răbdare; ~ **blanc** a păli, a se face alb ca varul; (*fam.*) **en ~ bleu** a rămâne cu gura căscată. **II.** *s.m.* (*fil.*) devenire, transformare progresivă.
déverbal (*pl.* **-aux**) *s.m.* (*lingv.*) substantiv format din radicalul unui verb, fără sufix.
déverdir *v.i.* a-și pierde culoarea verde.
dévergondage *s.m.* nerușinare, deșănțare, destrăbălare, dezmăț, desfrâu, libertinaj; (*fig.*) ~ **d'imagination** imaginație deșănțată.
dévergondé, **~e** *adj.*, *s.m.f.* (om) nerușinat, deșănțat, destrăbălat, dezmățat, desfrânat, libertin.
dévergonder *v.r.* a se destrăbăla, a se dezmăța, a se desfrâna, a se strica.
déverguer, **désenverguer** *v.t.* (*mar.*) a înlătura pânza unui vas de pe verga ei.
dévernir I. *v.t.* a lua, a scoate / a îndepărta luciul / lustrul; ~ **un plateau** a îndepărta lustrul unei tăvi. **II.** *v.r.* a-și pierde luciul.
déverrouillage *s.m.* **1.** descuiere. **2.** deschidere a chiulasei unei arme de foc.
déverrouiller *v.r.* **1.** a descuia, a trage zăvorul; ~ **une porte** a descuia o ușă. **2.** a scoate chiulasa unei arme de foc.
devers *prep.* **1.** (*înv.*) spre, către; **tourne ton visage ~ moi** întoarce-ți fața spre mine. **2.** (*în expr.*) (*rar*) **par-~** în fața, în prezența; **par-~ le notaire** în prezența notarului; **par-~ soi** la sine, în posesia sa; (*fig.*) în adâncul sufletului.
dévers, **~e I.** *s.m.* (*tehn.*) înclinare, înclinație. **II.** *adj.* (*constr.*) strâmb, aplecat.
déversement *s.m.* **1.** revărsare a apelor. **2.** (*tehn.*) înclinare, înclinație.
déverser I. *v.t.* **1.** a face să se scurgă, a vărsa; a deversa; **~l'eau d'une seau** a vărsa apa dintr-o căldare. **2.** (*fig.*) a revărsa, a vărsa; **les avions déversent des flots de touristes** avioanele revarsă valuri de turiști; ~ **sa bile sur qqn.** a-și vărsa focul / mânia asupra cuiva. **II.** *v.i.* a se înclina, a se îndoi, a se curba. **III.** *v.r.* a se scurge; **les eaux de pluie se déversent dans un réservoir** apele de ploaie se scurg într-un rezervor.
déversoir *s.m.* (*tehn.*) deversor.
dévêtir *v.t.*, *v.r.* a (se) dezbrăca, a(-și) scoate îmbrăcămintea.
dévi *s.f.* numele divinităților feminine din mitologia hindusă.
déviance *s.f.* (*psihol.*) comportare care se îndepărtează de normele sociale.
déviant, **~e** *adj.*, *s.m.* **1.** (*psihol.*) a cărui comportare se îndepărtează de normele sociale. **2.** care deviază; **opinion ~e** opinie care se îndepărtează de la opinia comună.
déviateur, -trice I. *adj.* care deviază, deviator. **II.** *s.m.* (*mar.*, *av.*) deflector.
déviation *s.f.* deviație, deviere; abatere; (*med.*) ~ **de la colonne vertébrale** deviere a coloanei vertebrale.
déviationnisme *s.m.* (*pol.*) deviaționism.
déviationniste *s.m.f.* (*pol.*) deviaționist, care se abate de la linia comună.
dévidage *s.m.* **1.** depănare a firelor. **2.** (*fam.*) discurs lung și plictisitor, peltea.
dévider *v.t.* **1.** a depăna. **2.** a desfășura; ~ **une bobine** a desfășura o bobină. **3.** a trece printre degete, a înșira. **4.** (*fig.*) a descurca, a descâlci, a scoate la lumină. **5.** (*în expr.*) ~ **son chapelet / son écheveau** a-și da drumul la gură; a deșerta sacul până la fund; a spune tot ce știe; (*arg.*) ~ **le jar** a vorbi în argou.
dévideur, **-euse** *s.m.f.* muncitor specializat în depănat.
dévidoir *s.m.* (*tehn.*) haspel.
dévier I. *v.i.* a devia, a se abate; **la balle a dévié** glonțul a deviat; (*fig.*) ~ **de sa ligne de conduite** a se abate de la linia sa de conduită. **II.** *v.t.* a abate, a devia; **la police a dévié la circulation** poliția a deviat circulația.
dévierger *v.t.* (*pop.*) **1.** a dezvirgina, a deflora. **2.** a destupa o sticlă.

devin, devineresse *s.m.f.* ghicitor, prezicător.
devinable *adj.* care poate fi ghicit.
deviner I. *v.t.* **1.** a ghici; a prezice; ~ **l'avenir** a prezice viitorul; ~ **la pensée de qqn.** a ghici / a citi gândurile cuiva. **2.** a descifra; ~ **une charade** a descifra o şaradă. **II.** *v.r.* a se ghici; a se distinge; **cela se devine facilement** asta se ghiceşte uşor.
devineresse *s.f.* v. **devin.**
devinette *s.f.* ghicitoare, cimilitură.
devineur, devineresse, devineuse *s.m.f.* (*fam.*) persoană care ghiceşte repede.
dévirer *v.t.* (*mar.*) a învârti în sens invers; ~ **un cabestan** a învârti un cabestan în sens invers.
dévirginiser *v.t.* v. **dévierger.**
devis *s.m.* deviz; ~ **estimatif** deviz estimativ.
dévisager *v.t., v.r.* a (se) privi fix, insistent.
1. devise *s.f.* deviză, formulă concisă exprimând o idee.
2. devise *s.f.* deviză, monedă emisă de o bancă naţională; **le franc est la ~ française** francul este deviza / moneda franceză.
deviser *v.i.* a sta la taifas, la taclale.
dévissable *adj.* care se poate deşuruba.
dévissage *s.m.* deşurubare.
dévisser I. *v.t., v.r.* **1.** a (se) deşuruba. **2.** (*pop. în expr.*) ~ **son billard** a muri, a da ortul popii; ~ **le coco / la tronche à qqn.** a strânge de gât; a suci gâtul cuiva. **II.** *v.i.* (*alpin.*) a cădea de pe un perete de stâncă.
dévitalisation *s.f.* acţiunea de a înlătura pulpa şi nervul unui dinte.
dévitaliser *v.t.* a înlătura pulpa şi nervul unui dinte.
dévitaminé, ~e *adj.* devitaminizat, care şi-a pierdut vitaminele.
dévitrification *s.f.* (*tehn.*) devitrificare.
dévitrifier *v.t.* (*tehn.*) a devitrifica.
dévoiement *s.m.* **1.** (*înv.*) diaree. **2.** (*arhit.*) înclinare, înclinaţie; deviaţie.
dévoilement *s.m.* **1.** dezvelire; ~ **d'une statue** dezvelire a unei statui. **2.** *(fig.)* dezvăluire, revelare, divulgare; ~ **d'un mystère** dezvăluire a unui mister.
dévoiler I. *v.t.* **1.** a dezveli; ~ **une statue** a dezveli o statuie. **2.** *(fig.)* a dezvălui , a revela, a divulga; ~ **un scandale** a dezvălui un scandal.
dévoîment *s.m.* v. **dévoiement.**
1. devoir I. *v.t.* **1.** a datora, a fi dator; ~ **de l'argent à qqn.** a datora bani cuiva; *(fig.)* ~ **la vie à qqn.** a datora viaţa cuiva; ~ **sa situation à qqn.** a-şi datora situaţia cuiva; **on doit le respect aux personnes âgées** datorăm respect persoanelor în vârstă; ~ **à... de** *(cu inf.)* a datora cuiva ceva; **je dois à mon ami d'avoir été promu à ce poste** îi datorez prietenului meu promovarea mea în acest post. **2.** *(urmat de inf.)* a trebui să; **je dois partir** trebuie să plec. **3.** *(exprimă posibilitatea, probabilitatea);* **il est en retard, il doit avoir rencontré qqn.** întârzie, s-o fi întâlnit probabil cu cineva. **4.** *(cu subj. imperf. şi inversiunea subiectului)* chiar dacă; **je lui dirai ce que je pense de lui, dussé-je m'en faire un ennemi** îi voi spune ce cred despre el, chiar dacă o să mi-l fac duşman. **5.** *(în expr.)(fig.)* **en ~ à qqn.** a se răzbuna, a-şi lua revanşa faţă de cineva, a avea de plătit o poliţă cuiva; *(prov.)* **fais ce que dois, advienne que pourra** fă bine, nu te teme de nimeni; *(prov.)* **chose promise chose due** făgăduiala dată e datorie curată. **II.** *v.r.* **1.** a datora, a fi obligat *(cu prep.* **de***)* **il se doit de donner l'exemple** e obligat, trebuie să dea exemplu. **2.** *(impers.)* **comme il se doit** cum şi trebuie, cum e şi firesc. **3.** a se consacra, a se devota; **elle se doit à sa famille** se consacră familiei sale.
2. devoir *s.m.* **1.** datorie; obligaţie; **faire son ~** a-şi face datoria; **s'acquitter de son ~** a se achita de obligaţiile sale; **un homme de ~** un om al datoriei. **2.** temă, exerciţiu şcolar; **faire ses ~s pour le lendemain** a-şi face temele pentru a doua zi. **3.** *(la pl. înv.)* omagii; **présenter ses ~s à qqn.** a-şi prezenta omagiile, cele cuvenite cuiva; **rendre à qqn. les derniers ~s** a conduce pe cineva pe ultimul drum, a aduce un ultim omagiu. **4.** *(în expr.)* **rentrer dans le ~** a reveni pe calea cea bună.
dévoisé, ~e *adj. (fon.)* (consoană) care şi-a pierdut sonoritatea.
dévoltage *s.m. (el.)* scădere a voltajului.
dévolter *v.t. (el.)* a micşora, a scădea voltajul.
dévolu, ~e I. *adj.* **1.** *(jur.)* cuvenit (de drept); **succession ~e à l'État, faute d'héritiers** succesiune cuvenită de drept statului, din lipsă de moştenitori. **2.** rezervat, destinat; **j'accomplis les tâches qui me sont ~es** îndeplinesc sarcinile care îmi sunt rezervate. **II.** *s.m. (în expr.)* **jeter son ~ sur a.** a ridica pretenţii asupra; **b.** a pune ochii pe; **elle avait jeté son ~ sur le jeune homme, le considérant digne de sa fille** pusese ochii pe tânăr, considerându-l demn de fiica sa.
dévolution *s.f. (jur.)* **1.** transmitere a unui bun, a unui drept. **2.** (*în anumite ţări*) întâietate (la moştenire) a fiicelor din prima căsătorie asupra fiilor din a doua.
devon *s.m. (pisc.)* peşte artificial prevăzut cu cârlige, folosit ca momeală.
dévonien, ~ne *adj., s.m. (geol.)* devonian.
dévorant, ~e *adj.* **1.** *(despre animale)* devorant, care devorează; lacom. **2.** *(fig.)* devorant, mistuitor; sfâşietor; **curiosité ~e** curiozitate mistuitoare; **remords ~s** remuşcări sfâşietoare; **une passion ~e** o pasiune mistuitoare. **3.** distrugător; **un feu ~** un foc distrugător.
dévorateur, -trice *adj. (lit.)* v. **dévorant.**
dévorer I. *v.t.* **1.** *(despre animale)* a devora, a sfâşia; **le lion dévore sa proie** leul îşi sfâşie prada. **2.** *(fam.)* a devora, a mânca cu lăcomie, a înghiţi nemestecat. **3.** *(fig.)* a devora, a mistui; a distruge; **le feu dévore tout** focul mistuie totul. **4.** *(fig.)* a chinui; **elle est dévorée par ie chagrin** e chinuită de supărare; **la soif le dévore** îl chinuie setea. **5.** *(în expr.)* ~ **des yeux** a sorbi din ochi; ~ **un affront** a înghiţi găluşca / hapul; a nu avea încotro; ~ **un livre** a citi cu nesaţ / pe nerăsuflate o carte; ~ **qqn.** a mânca fript pe cineva; ~ **son bien** a-şi toca averea; ~ **l'espace** a fugi mâncând pământul; ~ **les difficultés** a învinge dificultăţile; **être dévoré d'ambition** a fi ros de ambiţie. **II.** *v.r.* **1.** a se devora reciproc. **2.** *(fig.)* a se frământa, a se îngrijora.

dévoreur, -euse *s.m.f., adj.* care mănâncă, consumă; (*fig.*) **chaudière dévoreuse de charbon** cazan consumator de cărbune; **un grand ~ de livres** un mare consumator de cărți.

dévot, ~e *adj., s.m.f.* **1.** pios, evlavios, smerit, cucernic, credincios; *(peior.)* **prière ~e** rugăciune făcută cu evlavie. **2.** *(în expr.)* **faux ~** ipocrit.

dévotement *adv.* cu cucernicie, cu smerenie, cu evlavie; **prier ~** a se ruga cu smerenie.

dévotion *s.f.* **1.** devoțiune, evlavie, cucernicie, pietate, cuvioșenie, smerenie. **2.** practică religioasă, îndatoriri religioase (asistarea la slujbe, rugăciuni); **il va régulièrement à l'église faire ses ~s** se duce cu regularitate la biserică să-și îndeplinească îndatoririle (creștinești). **3.** *(în expr.)* **faire ses ~ à qqn.** / **être à la ~ de qqn.** a fi devotat cuiva; *(pop.)* **faire ses ~s à toutes les chapelles** a se opri prin toate cârciumile.

dévoué, ~e, *adj.* devotat, plin de devotament; **être (tout) ~ à qqn.** a fi devotat cuiva; **un ami ~** un prieten devotat, credincios.

dévouement *s.m.* **1.** devotament, abnegație, zel, râvnă; **servir avec ~** a sluji cu devotament. **2.** sacrificiu, jertfire de sine; **le ~ des soldats** sacrificiul soldaților. **3.** devotare, supunere deplină / desăvârșită.

dévouer I. *v.t. (înv.)* a închina, a consacra; **~ sa vie à la musique** a-și consacra viața muzicii. **II.** *v.r.* **1.** a se devota, a se consacra, a se dărui; **se ~ à une grande cause** a se dărui unei cauze nobile. **2.** a se sacrifica, a se jertfi; **elle se dévoue pour sa famille** se sacrifică pentru familia ei.

dévoûment *s.m.* v. **dévouement.**

dévoyé, ~e *adj., s.m.f.* rătăcit; abătut de la drumul drept; *(fig.)* pervertit, ticălos, derbedeu; **une bande de ~s a commis cette effraction** o bandă de derbedei au comis această spargere.

dévoyer I. *v.t.* **1.** a abate de la drumul cel drept; *(fig.)* a perverti, a strica. **2.** *(c.f.)* a trimite din greșeală un vagon pe un alt traseu. **3.** *(constr.)* a devia de la linia verticală. **II.** *v.r. (înv.)* **1.** a se rătăci, **il s'est dévoyé en voulant prendre un raccourci** s-a rătăcit vrând s-o ia pe scurtătură. **2.** *(fig.)* a se abate de la drumul drept.

dewatté, ~e *adj. (el. în expr.)* **courant ~** curent alternativ defazat față de tensiune.

dextérité *s.f.* dexteritate, îndemânare, iscusință, dibăcie, istețime, abilitate, ingeniozitate; **il attrape la balle au vol avec ~** prinde mingea din zbor cu multă îndemânare.

dextralité *s.f.* folosirea de preferință a mâinii drepte.

dextre I. *adj.* drept; situat în partea dreaptă. **II.** *s.f. (înv.* sau *glumeț)* mâna dreaptă.

dextrine *s.f. (chim.)* dextrină.

dextrocardie *s.f. (med.)* dextrocardie, situare a inimii în partea dreaptă a toracelui.

dextrogyre *adj. (fiz.)* dextrogir, care provoacă deplasarea la dreapta a planului de polarizare a luminii.

dextrose *s.f. (biochim.)* glucoză.

dey *s.m. (ist.)* bei algerian.

dézinguer *v.t. (arg.)* **1.** a demola. **2.** a ucide.

dia *interj.* **1.** hăis; **l'un tire à hue et l'autre à ~** unul zice hăis și celălalt cea; a lucra dezordonat. **2.** *(în expr.)* **n'entendre ni à hue ni à ~** a nu asculta de nimeni, a face numai ce-l taie capul.

diabète *s.m. (med.)* diabet.

diabétique *adj., s.m.f. (med.)* diabetic, bolnav de diabet.

diable I. *s.m.* **1.** drac, diavol; **signer un pacte avec le ~** a semna un pact cu diavolul; **tirer le ~ par la queue** a trage pe dracul / mâța de coadă; **que le ~ l'emporte** să-l ia dracul; **demeurer au ~ vauvert** a locui la dracu-n praznic, la mama dracului, unde și-a înțărcat dracu' copiii; **envoyer qqn. au ~ / à tous les ~s / aux cinq cents ~s** a trimite pe cineva la dracu / la toți dracii; a da dracului pe cineva; **avoir le ~ au corps** a fi dracul împielițat; a avea mâncărime la tălpi; a nu avea astâmpăr; **allez au ~** du-te dracului; **vendre / donner son âme au ~** a-și vinde sufletul diavolului; *(despre copii)* **c'est un ~** e un drac, e un neastâmpărat; **courir aux quatre cent mille ~s** a face tot posibilul, a face pe dracu-n patru, a se face luntre și punte; **c'est le ~ à confesser** e al dracului de greu; **il n'est pas si ~ qu'il est noir** nu e dracul chiar atât de negru; **le ~ s'en mêle** și-a băgat dracul coada; **le ~ n'y verrait goutte** nici dracul n-ar pricepe; **~ incarné** drac împielițat. **2.** cărucior pentru căratul bagajelor. **3.** *(text.)* lup. **4.** *(în expr.)* **bon ~** băiat bun, de treabă, om de treabă; **pauvre ~** pârlit, nenorocit, amărât; **grand ~** lungan, vlăjgan, namilă, huidumă; **un ~ à quatre** zurbagiu; **se démener comme un beau ~ / comme un ~ dans un bénitier a.** a se agita mult, a se zbate ca peștele pe uscat; **b.** a face tot posibilul, a se face luntre și punte; **c'est le ~ et ses cornes a.** e o treabă încurcată; **b.** este o afacere importantă; **c.** e al dracului de greu; **c'est le ~ et son train** e al dracului de greu; **pas pour un beau ~** pentru nimic în lume, în ruptul capului; **dire le ~ contre qqn.** a vorbi de rău pe cineva, a forfeca / a încondeia pe cineva; **la beauté du ~** strălucirea trecătoare a tinereții; **en ~** teribil de; grozav de; **à la ~** cum o da Dumnezeu; rasolit; făcut de mântuială; **faire le ~ à quatre** a face tărăboi / tam-tam; **loger le ~ dans sa bourse** a fi lefter, a nu avea para chioară / nici o lețcaie, a-i sufla vântul în buzunare; **être battu du ~** a nu avea astâmpăr, a nu putea sta locului; **c'est là le ~** aici e buba; **ce serait bien le ~ si** ar fi de mirare ca. **II.** *interj.* Drace! Ei, drăcie! Ei, drăcia dracului!; **que ~!** Ce dracu!

diablement *adv. (fam.)* grozav de, foarte, excesiv; **il fait ~ chaud** e excesiv de cald, e al dracului de cald.

diablerie *s.f.* **1.** drăcie, drăcovenie, năstrușnicie, năzdrăvănie, poznă. **2.** *(înv.)* drăcie, vrăjitorie. **3.** *(lit. pop. ev mediu)* scenetă cu diavoli.

diablesse *s.f.* **1.** drăcoaică. **2.** *(în expr.)* **une bonne ~** o fată bună, de treabă, cumsecade; **une grande ~** o namilă de femeie; **une pauvre ~** o biată femeie, o amărâtă.

diablotin, ~e *s.m.* **1.** drăcușor. **2.** copil neastâmpărat, drăcușor. **3.** *(culinar)* bomboană învelită în hârtie. **4.** *(entom.)* larva unei insecte din familia călugăriței.

diabolique *adj.* diabolic, diavolesc, drăcesc, demonic; uimitor; **pouvoir** ~ putere demonică; **invention** ~ invenție diabolică, primejdioasă; **esprit** ~ minte diabolică, infernală; **une dextérité** ~ o îndemânare uimitoare.
diaboliquement *adv.* (în mod) diabolic; drăcește; îndrăcit de; **agir** ~ a proceda diabolic.
diabolisme *s.m.* cult al diavolului.
diabolo *s.m.* **1.** diabolo, jucărie. **2.** cele două roți ale trenului de aterizare (la aeronave). **3.** limonadă cu sirop.
diachronie *s.f.* *(lingv.)* diacronie.
diachronique *adj.* *(lingv.)* diacronic.
diaclase *s.f.* *(geol.)* crăpătură de-a lungul unor roci.
diacode *adj.* *(farm. în expr.)* **sirop** ~ sirop pe bază de opiu, sedativ al tusei.
diaconal, ~e *(pl.* **-aux***)* *adj.* de diacon, referitor la diacon.
diaconat *s.m.* funcția unui diacon și durata acesteia.
diaconesse *s.f.* **1.** *(ist.)* fată sau văduvă care îndeplinea anumite sarcini în biserica primitivă. **2.** *(la protestanți)* femeie care se consacră unor opere de binefacere.
diacoustique *s.f.* *(fiz.)* parte a acusticii care studiază refracția sunetelor.
diacre *s.m.* diacon.
diacritique *adj.* *(lingv.)* diacritic; **signe** ~ semn diacritic.
diadème *s.m.* diademă.
diadoque *s.m.* **1.** *(ist.)* diadoh, titlu purtat de generalii lui Alexandru Macedon. **2.** diadoh, moștenitor al tronului în Grecia modernă.
diagenèse *s.f.* *(geol.)* diageneză.
diagnose *s.f.* *(med., biol.)* diagnoză.
diagnostic *s.m.* *(med.)* diagnostic.
diagnostique *adj.* *(med.)* referitor la diagnostic.
diagnostiquer *v.t.* *(med.)* a diagnostica, a pune un diagnostic.
diagonal, ~e *(m. pl.* **-aux***)* **I.** *adj.* diagonal; **ligne ~e** linie diagonală. **II.** *s.f.* **1.** *(geom.)* diagonală; **en** ~ în diagonală, oblic. **2.** *(în expr.)* **lire en** ~ a citi repede și superficial.
diagonalement *adv.* în diagonală, oblic, de-a curmezișul.
diagramme *s.m.* diagramă.
diagraphe *s.m.* diagraf, instrument format din oglinzi sau prisme optice.
diagraphie *s.f.* **1.** arta folosirii diagrafului. **2.** *(geol.)* înregistrarea continuă a mărimii fizice ce caracterizează straturile de teren în decursul unui foraj.
dialcool, diol *s.m.* v. **glycol.**
dialectal, ~e *(m. pl.* **-aux***)* *adj.* *(lingv.)* dialectal; **forme ~e** formă dialectală.
dialecte *s.m.* *(lingv.)* dialect.
dialecticien, ~ne *s.m.f.* *(fil.)* dialectician.
dialectique I. *adj.* dialectic; **matérialisme** ~ materialism dialectic. **II.** *s.f.* **1.** *(fil.)* dialectică. **2.** dialectică, mod de a discuta; **il a une** ~ **serrée** are o dialectică strânsă.
dialectiquement *adv.* în mod dialectic.
dialectologie *s.f.* *(lingv.)* dialectologie.
dialectologue *s.m.f.* *(lingv.)* dialectolog, specialist în dialectologie.
diallèle *s.m.* *(log.)* dialelă, cerc vicios într-o demonstrație sau definiție.
dialogique *adj.* *(despre opere literare)* dialogat, în formă de dialog; **œuvre** ~ operă scrisă în formă de dialog.
dialogue *s.m.* dialog.
dialoguer I. *v.i.* *(fam.)* a dialoga, a conversa cu cineva. **II.** *v.t.* *(lit.)* a pune în formă de dialog; ~ **un roman** a pune un roman în formă de dialog.
dialogueur *s.m.* interlocutor într-un dialog.
dialoguiste *s.m.f.* autor de dialoguri pentru filme.
dialypétales *s.m. pl.* **I.** *(bot.)* dialipetale, specie de angiosperme. **II.** *adj.* dialipetal; **une plante** ~ o plantă dialipetală.
dialyse *s.f.* *(chim., med.)* dializă.
dialysépale *adj.* *(bot.)* dialisepal.
dialyser *v.t.* *(chim., med.)* a efectua o dializă; ~ **un malade** a efectua o dializă unui bolnav.
dialyseur *s.m.* *(chim., med.)* dializor, aparat cu ajutorul căruia se efectuează dializa.
diam *s.m.* *(pop.)* diamant.
diamagnétique *adj.* *(fiz.)* diamagnetic.
diamagnétisme *s.m.* *(fiz.)* diamagnetism.
diamant I. *s.m.* diamant. **II.** *adj.* *(în expr.)* **édition** ~ ediție diamant, carte de format foarte mic.
diamantaire I. *adj.* diamantin, scânteietor ca diamantul, asemănător cu diamantul; **roche** ~ stâncă diamantină. **II.** *s.m.* **1.** tehnician tăietor de diamante. **2.** negustor de diamante.
diamanté, ~e *adj.* **1.** împodobit cu diamante. **2.** cu vârful de diamant sau iridiu. **3.** asemănător cu diamantul; **éclat** ~ strălucire asemănătoare cu a diamantului.
diamanter *v.t.* **1.** a împodobi cu diamante. **2.** a conferi o strălucire ca a diamantelor.
diamantifère *adj.* diamantifer, care conține diamante; **terrain** ~ teren diamantifer.
diamantin, ~e *adj.* **1.** diamantin, strălucitor ca diamantul. **2.** dur ca diamantul.
diamétral, ~e *(m. pl.* **-aux***)* *adj.* *(geom.)* diametral; **plan** ~ plan diametral.
diamétralement *adv.* **1.** *(geom.)* diametral. **2.** *(fig.)* diametral, complet, cu totul; **points de vue** ~ **opposés** puncte de vedere diametral opuse.
diamètre *s.m.* *(geom.)* diametru.
diamide *s.f.* *(chim.)* diamidă, compus chimic având radicalul amidă bivalent.
diamine *s.f.* *(chim.)* diamină, compus chimic având radicalul amină bivalent.
diane *s.f.* *(mil., înv.)* deșteptarea (prin tobe, trompete); **battre / sonner la** ~ a suna deșteptarea.
diantre *interj.* *(înv.)* La naiba! La dracu! Ei drăcie! Fir-ar să fie!
diantrement *adv.* v. **diablement.**
diapason *s.m.* **1.** *(muz.)* diapazon. **2.** *(în expr.)* **faire baisser le** ~ **à qqn.** a i-o reteza cuiva; **se mettre au** ~ **de qqn.** a se pune la același diapazon / nivel cu cineva; **hausser le** ~ a ridica tonul.
diapédèse *s.f.* *(fiziol.)* diapedeză.

diaphane *adj.* **1.** diafan, străveziu, vaporos, transparent; **une brume** ~ o ceață străvezie. **2.** diafan, delicat, fin, subțire; **un visage** ~ un chip diafan, delicat.
diaphanéité *s.f. (rar)* transparență.
diaphanoscopie *s.f. (med.)* diafanoscopie, metodă de examen clinic al anumitor părți ale corpului folosind iluminarea prin transparență.
diaphorèse *s.f. (med.)* diaforeză.
diaphorétique *adj., s.m.* (medicament) diaforetic.
diaphragmatique *adj. (anat.)* referitor la diafragmă, diafragmatic; **hernie** ~ hernie diafragmatică.
diaphragme *s.m. (anat., tehn.)* diafragmă.
diaphragmer I. *v.t.* a prevedea cu o diafragmă. **II.** *v.i.* a regla deschiderea unui aparat fotografic acționând asupra diafragmei.
diaphyse *s.f. (anat.)* diafiză.
diapositive *s.f. (foto)* diapozitiv.
diapré, ~e *adj.* pestriț, bălțat; tărcat; în culori vii; **un tissu** ~ o pânză tărcată, cu desene în culori vii.
diaprer *v.t.* **1.** a împestrița. **2.** *(fig.)* a smălțui; **des fieurs variées diapraient ies prés** flori variate smălțuiau pajiștile.
diaprure *s.f. (înv.)* împestrițătură, bălțătură, tărcătură.
diarrhée *s.f. (patol.)* diaree.
diarrhéique *adj. (med.)* diareic.
diarthrose *s.f. (anat.)* diartroză.
diascope *s.m. (fiz.)* diascop.
diastase *s.f. (med., chim.)* diastază.
diastasique *adj.* referitor la diastază.
diastole *s.f. (fiziol.)* diastolă.
diastolique *adj. (fiziol.)* diastolic, care se referă la diastolă; **bruit** ~ zgomot diastolic.
diathèque *s.f.* diatecă, colecție de diapozitive și diafilme.
diathermane *adj. (fiz.)* diaterman.
diathermanéité *s.f. (fiz.)* proprietate a corpurilor de a fi diatermane.
diathermie *s.f. (med.)* diatermie.
diathèse *s.f.* **1.** *(med., înv.)* diateză. **2.** *(lingv.)* diateză, formă; ~ **passive** diateza/forma pasivă.
diatomées *s.f. pl. (bot.)* diatomee, clasă de alge microscopice marine.
diatomite *s.f. (mineral.)* diatomit.
diatonique *(muz.) adj.* diatonic; **gamme** ~ gamă diatonică.
diatoniquement *adv. (muz.)* (în mod) diatonic, conform unei succesiuni diatonice.
diatribe *s.f.* diatribă, critică violentă, pamflet; **écrire une** ~ **contre le régime** a scrie o diatribă împotriva regimului.
diaule *s.f. (antichit. greacă)* fluier dublu.
diazoïque *adj. (chim.)* diazoic, referitor la compuși dublu azotați.
dibranchiaux *s.m. pl. (zool.)* dibranhiate, clasă de cefalopode cu două branhii (calmar etc.).
dicaryon *s.m. (bot.)* cuplu de nuclee la ciupercile superioare.
dicastère *s.m.* **1.** *(antichit. greacă)* secție a unui tribunal atenian. **2.** *(înv.)* tribunal bisericesc care judeca procesele de divorț. **3.** *(bis. catol.)* organism ai curiei romane.
dicentra *s.f. (bot.)* cerceii-doamnei *(Dicentra spectabilis).*
diche *s.f.* (*arg.*) directoare.
dichotome *adj.* **1.** *(despre lună)* luminată pe jumătate de soare. **2.** *(bot.)* bifurcat; **tige** ~ tulpină bifurcată.
dichotomie *s.f.* **1.** *(astr.)* fază a lunii în primul și ultimul pătrar. **2.** *(bot.)* dihotomie, bifurcare. **3.** *(jur.)* împărțire ilicită de onorarii între doctori. **4.** *(log.)* divizarea unui concept în două părți care acoperă întreaga sa extensie.
dichotomique *adj.* dihotomic, care se bifurcă.
dichroïsme *s.m. (fiz.)* dicroism.
dichromatique *adj.* dicromatic, care prezintă două culori.
dicline *adj. (bot.)* despre flori unisexuate sau plante ce au astfel de flori.
dico *s.m.* (*arg.*) dicționar.
dicotylédones *s.f. pl. (bot.)* dicotiledonate.
dictame *s.m.* **1.** *(bot.)* plantă aromată, specie de măghiran. **2.** *(fig.)* balsam, mângâiere, consolare.
dictaphone *s.m.* dictafon.
dictateur *s.m. (pol.)* dictator.
dictatorial, ~e *(m. pl.* **-aux***) adj.* **1.** dictatorial, absolut; **pouvoir** ~ putere dictatorială. **2.** tranșant, imperios; **un ton** ~ un ton tranșant.
dictature *s.f.* **1.** *(pol.)* dictatură. **2.** *(fig.)* putere despotică, tiranie, autoritarism.
dictée *s.f.* dictare.
dicter *v.t.* **1.** a dicta; ~ **une lettre à la dactylo** a dicta o scrisoare dactilografei. **2.** *(fig.)* a sugera; a inspira; a provoca; **c'est son attitude qui a dicté la mienne** atitudinea iui a inspirat-o pe a mea. **3.** *(fig.)* a impune; **les vainqueurs ont dicté leurs conditions** învingătorii și-au impus condițiile.
diction *s.f.* dicție; **cet acteur a une bonne** ~ acest actor are o dicție bună.
dictionnaire *s.m.* **1.** dicționar. **2.** *(fam., despre persoane, în expr.)* **c'est un vrai** ~ / **un** ~ **vivant** este foarte cult, e o adevărată enciclopedie.
dictionnairique *adj.* care se referă la dicționare.
dicton *s.m.* dicton; zicală, zicătoare; **un** ~ **populaire** o zicală populară.
didactique I. *adj.* didactic; **ouvrages ~s** lucrări didactice. **II.** *s.f.* didactică.
didactiquement *adv.* (în mod) didactic.
didactyle *adj. (zool.)* care are două degete; **l'autruche est un oiseau** ~ struțul este o pasăre cu două degete.
didascalie *s.f. (antichit. greacă)* indicații date de autorul dramatic actorilor cu privire la interpretarea piesei sale.
didi *s.m. (arg.)* deget.
diduction *s.f. (fiziol.)* mișcare laterală a maxilarului inferior.
dièdre *s.m., adj. (geom.)* diedru.
diélectrique *adj., s.m. (fiz.)* dielectric, izolant electric.
diencéphale *s.m. (anat.)* diencefal.
diencéphalique *adj.* referitor la diencefal.
diérèse *s.f. (fon.)* diereză.
dièse *s.m. (muz.)* diez.

diesel *s.m.* (motor) diesel.
diéséliste *s.m.* specialist în întreținerea motoarelor diesel.
diéser *v.t.* *(muz.)* a marca o notă cu semnul diez.
1. diète *s.f.* *(med.)* dietă, regim; **se mettre à la ~** a se pune la regim.
2. diète *s.f.* *(pol.)* dietă.
diététicien, ~ne *s.m.f.* (medic) dietetician.
diététique I. *adj.* dietetic, de regim, de dietă; **menu ~** meniu dietetic. **II.** *s.f.* *(med.)* dietetică.
diéthylamine *s.f.* *(chim.)* dietilamină.
diéthylénique *adj.* *(chim.)* dietilenic.
dieu *(pl.* **-x)** *s.m.* **1.** *(la sg. cu maj.)* Dumnezeu; **le bon ~ a.** bunul Dumnezeu; **b.** cuminecătură, împărtășanie; **porter le bon ~ à un malade** a împărtăși pe un bolnav; **~ m'en garde, à ~ ne plaise, ~ préserve** doamne ferește, ferească Dumnezeu; **pour l'amour de ~, au nom de ~** pentru numele lui Dumnezeu; **par la grâce de ~, grâce à ~, ~ merci a.** mulțumesc lui Dumnezeu, slavă Domnului; **b.** din fericire; **Dieu!, grand / juste ~** Doamne Dumnezeule! Doamne sfinte!; **~ soit loué!** Domnul fie lăudat, slavă Domnului; **~ m'est témoin que...** martor mi-e Dumnezeu că...; **~ vous entende!** Să te-audă Dumnezeu!; **s'il plaît à ~** dacă vrea Dumnezeu; **~ me pardonne mais je n'y comprends rien** Dumnezeu să mă ierte, dar nu pricep nimic; **~ vous le rende** să-ți răsplătească Dumnezeu; **~vous aide / vous bénisse** să-ți ajute Dumnezeu. **2.** zeu; idol; **les ~x égyptiens** zeii egipteni; **les ~x de la Grèce** zeii Greciei antice; **mettre au rang des ~x** a pune în rândul zeilor; **Mars, ~ de la guerre** Marte, zeul războiului. **3.** *(în expr.)* **à la grâce de Dieu, à Dieu vat!** Fie ce-o fi! Întâmplă-se orice! **bénir les ~x** a mulțumi cerului; **il bénissait les ~x de l'avoir échappé belle** îi mulțumea cerului că a scăpat atât de ieftin; **comme un ~** admirabil; la perfecție; **chanter comme un ~** a cânta admirabil / la perfecție / dumnezeiește; **homme de ~ a.** preot; **b.** om cucernic, evlavios; **on lui donner le bon ~ sans confession** să-i dai grijanie fără spovedanie *(despre fățarnici)*; **faire une chose pour l'amour de ~** a face un lucru gratuit, dezinteresat; **ne craindre ni ~ ni diable** a nu se teme de nimeni și de nimic; a da cu barda în lună; **jurer ses grands ~x** a se jura pe toți sfinții; **cela va ~ sait comme** merge prost; merge ca vai de lume; **que ~ ait son âme!** Dumnezeu să-l odihnească; *(pop.)* **c'est pas ~ possible!** Nu se poate, nu e cu putință! **c'est un homme aimé des ~x** e un om înzestrat / talentat; **beau comme un (jeune) Dieu** frumos de pică; **plaise à ~ qu'il fasse beau demain** De-ar da Dumnezeu să fie frumos mâine! **faire son ~ de qqn.** a-și face idol din cineva.
diffa *s.f.* recepție în onoarea oaspeților importanți (în Africa de Nord).
diffamant, ~e *adj.* difamant, defăimător, infamant; **des propos ~s** cuvinte defăimătoare.
diffamateur, -trice *adj., s.m.f.* defăimător, calomniator, clevetitor, bârfitor, ponegritor, denigrator.
diffamation *s.f.* defăimare, calomniere; *(jur.)* **poursuivre qqn. en ~** a face cuiva proces de calomnie.
diffamatoire *adj.* *(jur.)* difamatoriu; defăimător.
diffamer *v.t.* a defăima, a denigra, a cleveti, a calomnia, a ponegri, a discredita; **~ son rival** a-și ponegri rivalul.
différé, ~e I. *adj.* amânat; **réunion ~e** ședință amânată. **II.** *s.m.* *(audiov.)* procedeu de transmitere a unei emisiuni după înregistrare; **retransmettre le match en ~** a retransmite meciul după înregistrarea lui.
différemment *adv.* în mod diferit, altfel; **dans ce cas, il fallait procéder ~** în acest caz trebuia procedat altfel.
différence *s.f.* diferență, deosebire; **~ d'âge** diferență de vârstă; **~ d'opinions** deosebire de vederi; **faire la / une ~** a face deosebire, a simți, a sesiza deosebirea (dintre); **faire des ~s** a face deosebire, a trata în mod diferit; **il fait des ~s entre ses enfants** își tratează diferit copiii; *(mat.)* **la ~ de 30 et 20 est 10** diferența dintre 30 și 20 este (de) 10; **à la ~ de** spre deosebire de, contrar; **c'est un homme calme, à la ~ de son frère** este un om calm, spre deosebire de fratele său.
différenciateur, -trice *adj.* care diferențiază, deosebește; **élément ~** element care diferențiază, deosebește.
différenciation *s.f.* **1.** acțiunea de a diferenția; faptul de a se diferenția. **2.** *(biol.)* dobândirea anumitor caractere pentru celulele organismelor vii.
différencier *v.t., v.r.* a (se) diferenția, a (se) deosebi; a (se) distinge; a varia; a discerne.
différend *s.m.* diferend; dezacord, neînțelegere; discordie, conflict; **avoir un ~ avec qqn.** a avea un diferend cu cineva.
différent, ~e *adj.* **1.** diferit, deosebit, altfel; **ce mot a des sens ~s** acest cuvânt are sensuri diferite. **2.** *(la pl.)* diverși, diferiți; **~es personnes m'ont parlé de vous** diverse persoane mi-au vorbit de dumneavoastră.
différentiation *s.f.* *(mat.)* calculul unei diferențiale.
différentiel, ~le I. *adj.* *(mat.)* diferențial; **calcul ~** calcul diferențial. **II.** *s.f.* *(mat.)* diferențială. **III.** *s.m.* *(mec.)* diferențial.
différentier *v.t.* *(mat.)* a diferenția, a calcula diferențiala unei funcții.
différer I. *v.t.* **1.** a amâna; **~ une affaire** a amâna o afacere; **~ son voyage** a-și amâna călătoria. **2.** *(lit.)* a întârzia; **ne différez pas d'aller à ce spectacle** nu întârzia să te duci la acest spectacol. **II.** *v.i.* **1.** a întârzia; **partez sans ~** pleacă fără să mai întârzii. **2.** a diferi, a se deosebi; **elle diffère de sa sœur par le caractère** se deosebește de sora ei prin caracter; **ces nuances ne sont pas identiques, elles diffèrent** aceste nuanțe nu sunt identice, diferă. **3.** a avea păreri diferite, divergente; a nu fi de acord; **nos opinions diffèrent sur cette question** părerile noastre sunt divergente în această chestiune.
difficile I. *adj.* **1.** *(despre lucruri, situații)* dificil, greu, anevoios, complicat; **un travail ~** o muncă grea; **une opération ~** o operație grea; **un sommet d'accès ~** un pisc greu de atins; **un problème ~** o pro-

blemă complicată. **2.** *(despre persoane)* mofturos, năzuros, capricios; exigent, cusurgiu; **un enfant ~** un copil mofturos. **II.** *s.m. (în expr.)* **faire le / la ~ a.** a face mofturi / fițe; **b.** a se lăsa convins cu greutate.
difficilement *adv.* (cu) greu, anevoie; **s'exprimer ~ en français** a se exprima greu în franceză.
difficulté *s.f.* **1.** dificultate, greutate; **~ d'un texte** dificultatea unui text; **sans ~** fără dificultate, ușor, cu ușurință; **il a une difficulté à s'exprimer** are o oarecare greutate în exprimare. **2.** greutate, piedică, obstacol; **il a dû surmonter de grosses ~s** a trecut prin mari greutăți. **3.** obiecție, contestație; **soulever des ~s** a ridica obiecții. **4.** *(la pl.)* încurcătură; diferend; greutăți; *(fam.)* **avoir des ~s avec la justice** a avea încurcături cu justiția, a fi umărit de justiție. **5.** *(în expr.)* **trancher la ~** a lua o hotărâre energică; **être en ~** a se afla într-o situație delicată; **mettre qqn. en ~** a pune pe cineva într-o situație delicată.
difficultueusement *adv.* (*rar*) cu greutate, cu efort.
difficultueux, -euse *adj.* **1.** complicat, încurcat; **une affaire difficultueuse** o întreprindere complicată. **2.** *(despre oameni)* dificil; care face dificultăți.
diffluence *s.f.* *(geogr.)* difluență, împărțire a cursului unei ape curgătoare în două brațe, la vărsarea în altă apă curgătoare.
diffluent, ~e *adj.* care se disperseazǎ, care se împarte în direcții divergente.
diffluer *v.i.* a se răspândi, a se împrăștia în toate părțile.
difforme *adj.* **1.** diform, disproporționat; **une maison ~** o casă disproporționată. **2.** pocit, slut; **un visage ~** un chip slut.
difformité *s.f.* diformitate, anomalie; defect; malformație; infirmitate.
diffracter *v.t.* *(fiz.)* a difracta.
diffraction *s.f.* *(fiz.)* difracție.
diffus, ~e *adj.* **1.** difuz, răspândit în toate direcțiile; **chaleur ~e** căldură difuză. **2.** imprecis și prolix; **exposé ~** expunere prolixă, confuză; *(fig.)* **style ~** stil confuz. **3.** *(med.)* difuz, neclar, lipsit de contur; **phlegmon ~** flegmon difuz.
diffusément *adv.* (în mod) confuz; **écrire ~** a scrie confuz.
diffuser *v.t., v.r.* **1.** *(fiz.)* a (se) difuza, a (se) împrăștia, a (se) răspândi; **la lampe diffuse la lumière** lampa răspândește lumina. **2.** a difuza, a transmite / a emite prin unde electromagnetice; **la radio diffuse une émission économique** radioul transmite o emisiune economică. **3.** a răspândi; **les journaux ont diffusé le communiqué** ziarele au răspândit comunicatul.
diffuseur *s.m.* **1.** persoană care difuzează, răspândește; **~ de nouvelles** persoană care răspândește vești. **2.** *(tehn.)* difuzor.
diffusible *adj.* *(fiz.)* difuzibil; **une substance ~** o substanță difuzibilă.
diffusion *s.f.* **1.** *(fig.)* difuziune, împrăștiere, răspândire; **~ de la lumière** împrăștierea luminii. **2.** *(audiov.)* difuzare; **la ~ d'un concert** difuzarea unui concert. **3.** difuzare, răspândire; **la ~ d'un journal** difuzarea unui ziar. **4.** popularizare; **~ des connaissances** popularizarea cunoștințelor. **5.** împrăștiere; propagare; *(med.)* distribuirea unei substanțe în organism.
dig, digue *s.m.* *(arg. în expr.)* **que ~!** Absolut nimic!
dig-dig, digue-digue *s.m.* *(arg în expr.)* **en ~** dărâmat; în ruine; într-o stare de plâns; **tomber en ~** a leșina, a da ochii peste cap.
digérable *adj.* digerabil, care se digeră ușor; **des mets ~s** mâncăruri care se digeră ușor.
digérer *v.t.* **1.** a digera, a mistui; **il ne digère pas les champignons** nu digeră ciupercile. **2.** *(fig.)* a asimila; **il digère tout ce qu'il lit** asimilează tot ce citește. **3.** *(fam.)* a suporta; a înghiți; **~ un affront** a înghiți gălușca / hapul, a îndura o ofensă.
digest *s.m.* *(angl.)* **1.** rezumat al unei cărți, al unui articol. **2.** publicație periodică conținând asemenea rezumate.
1. digeste *s.m.* *(în dreptul roman)* digeste.
2. digeste *adj.* *(fam.)* ușor de digerat.
digesteur *s.m.* *(tehn.)* **1.** aparat de epurare a apelor uzate. **2.** autoclavă.
digestibilité *s.f.* *(fiziol.)* calitatea de a fi digerat.
digestible *adj.* digerabil, care poate fi digerat.
digestif, -ive I. *adj.* digestiv, care ușurează digestia; **suc ~** suc digestiv; *(anat.)* **appareil ~** aparat digestiv. **II.** *adj., s.m.* digestiv; **liqueur ~ive** lichior digestiv.
digestion *s.f.* **1.** *(fiziol.)* digestie; **avoir une bonne ~** a avea o bună digestie. **2.** macerare (a plantelor medicinale); decoct.
digital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** digital; **empreintes ~es** amprente digitale. **2.** *(inform.)* care poate fi exprimat prin cifre sau numere.
digitale *s.f.* *(bot.)* **1.** digitală, degețel-roșu *(Digitalis purpurea)*. **2.** degetar *(Digitalis ambigua)*.
digitaline *s.f.* *(farm.)* digitalină.
1. digitalisation *s.f.* *(med.)* tratament cu digitalină.
2. digitalisation *s.f.* v. **numérisation.**
digitaliser *v.t.* v. **numériser.**
digité *adj.* (*referitor la frunze*) cu faliolele dispuse asemenea degetelor unei mâini deschise, digitat.
digitigrade *adj., s.m.* *(zool.)* (animale) digitigrade, care se sprijină în mers numai pe degete.
digne *adj.* **1.** demn; **un homme ~** un om demn, cu demnitate. **2.** demn/vrednic de; **un élève ~ de son professeur** un elev demn de profesorul său; **une attitude ~ de louanges** o atitudine demnă de laudă. **3.** *(înv. înaintea subst.)* onorabil, respectabil; **une ~ mère de famille** o mamă respectabilă. **4.** *(ir.)* grav, respectabil, serios; **un maintien ~** o ținută gravă.
dignement *adv.* **1.** (în mod) demn, cu demnitate; **il répondit ~ aux accusations** răspunse cu demnitate acuzațiilor. **2.** *(înv.)* în mod corespunzător, după merit, cum se cuvine; **récompenser ~ qqn.** a răsplăti pe cineva după merit.
dignitaire *s.m.* demnitar.
dignité *s.f.* **1.** demnitate, atitudine demnă; **sa conduite est dépourvue de ~** purtarea sa este lipsită de demnitate. **2.** respect de sine; amor-propriu; mândrie; gravitate; seriozitate; **il manque de ~** e lipsit de mândrie. **3.** demnitate, funcție înaltă; **les plus grandes ~s** cele mai înalte funcții.

digon *s.m.* **1.** harpon de pescuit. **2.** bâtă ascuțită, strămurare de mânat măgari.
digramme *s.m. (fon.)* grup de două litere folosit pentru exprimarea unui fonem.
digraphie *s.f.* contabilitate în partidă dublă.
digresser *v.i. (rar)* a face digresiuni.
digressif, -ive *adj.* care constă în digresiuni; care face digresiuni.
digression *s.f.* **1.** digresiune, îndepărtare de subiect; **se perdre dans des ~s** a se pierde în digresiuni. **2.** *(astr.)* îndepărtarea aparentă a unei planete față de soare.
digue *s.f.* **1.** dig. **2.** *(fig.)* zăgaz, opreliște, obstacol, îngrădire, piedică, stavilă; **mettre une ~ à l'ambition** a pune stavilă ambiției.
1. dijonnais, ~e *adj.* din Dijon.
2. Dijonnais, ~e *s.m.f.* locuitor din Dijon.
diktat *s.m. (germ.)* dictat, lucru impus.
dilacération *s.f.* sfâșiere, rupere în bucăți.
dilacérer *v.t.* a sfâșia, a rupe în bucăți.
dilapidateur, -trice *adj., s.m.f.* cheltuitor, care cheltuiește nemotivat.
dilapidation *s.f.* cheltuire, risipire; **~ de sa fortune** risipire a averii personale.
dilapider *v.t.* **1.** a cheltui nebunește, a risipi; **~ sa fortune** a-și cheltui averea. **2.** a irosi; **~ ses heures de loisir** a-și irosi timpul liber.
dilatabilité *s.f. (fiz.)* proprietatea de a se dilata sub efectul căldurii.
dilatable *adj. (fiz.)* dilatabil, care se poate dilata.
dilatant, ~e *adj.* care dilată.
dilatateur, -trice *adj., s.m.f. (anat., chir.)* dilatator.
dilatation *s.f. (fiz., med.)* dilatare.
dilater *v.t., v.r.* a (se) dilata; **la chaleur dilate les corps** căldura dilată corpurile.
dilatoire *adj.* dilatoriu, menit să producă o întârziere, o amânare; **réponse ~** răspuns dilatoriu.
dilatomètre *s.m. (fiz.)* dilatometru.
dilection *s.f. (rel.)* iubire spirituală; **la ~ du prochain** iubirea pentru aproapele său.
dilemme *s.m.* dilemă.
dilettante *(pl.* **dilettantes, dilettanti***) s.m. (ital.)* diletant; amator pasionat; neprofesionist; **travailler en ~** a munci ca un diletant, ca un amator.
dilettantisme *s.m.* diletantism, amatorism, neprofesionism.
diligemment *adv.* **1.** cu sârguință; cu promptitudine; **agir ~** a proceda cu promptitudine. **2.** *(înv.)* cu grijă.
1. diligence *s.f.* **1.** diligență, sârguință, râvnă, strădanie, vrednicie, zel; grijă. **2.** *(înv.)* grabă, iuțeală; promptitudine; **faire ~** a se grăbi. **3.** *(jur. în expr.)* **à la ~ de...** la cererea lui...
2. diligence *s.f.* diligență, poștalion, poștă.
diligent, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* diligent, sârguincios, zelos; **un élève ~** un elev sârguincios. **2.** *(înv.)* prompt; iute; repede; **aller d'un pas ~** a merge cu pași repezi.
diligenter *v.t. (înv.)* **1.** a stimula. **2.** a grăbi.
diluant, ~e *adj., s.m.* diluant; dizolvant.
dilucider *v.t.* v. **élucider.**
diluer I. *v.t.* **1.** a dilua; **~ de la peinture dans de l'essence** a dilua vopsea în benzină. **2.** *(fig.)* a dilua, a atenua, a slăbi; **~ un discours en le prolongeant trop** a dilua un discurs prelungindu-l prea mult.
dilution *s.f.* **1.** diluare. **2.** *(chim.)* diluție.
diluvial, ~e, (*m. pl.* **-aux**) *adj. (geol. înv.)* diluvian.
diluvien, ~ne *adj.* **1.** diluvian, referitor la potop. **2.** torențial; **pluie ~ne** ploaie torențială.
diluvium *s.m. (geol. înv.)* diluviu; pleistocen.
dimanche *s.m.* **1.** duminică; **passer le ~ en famille** a petrece duminica în familie; **habits du ~** haine de duminică, de sărbătoare. **2.** *(în expr.)* **être mis comme un ~** a fi bine îmbrăcat; **avoir sa figure du ~** a avea o figură veselă, surâzătoare; **du ~** amator, neîndemânatic; **chauffeur du ~** șofer neîndemânatic; **un peintre du ~** un pictor amator; (*pop.*) **être venu au monde un ~** a fi leneș, puturos, loază.
dîme *s.f. (ist.)* dijmă, zeciuială.
dimension *s.f.* **1.** *(mat., fiz.)* dimensiune; **les trois ~s** cele trei dimensiuni. **2.** *(fig.)* importanță, proporții; **prendre les ~s de qqch.** a aprecia, a discerne importanța unui lucru; **une erreur de cette ~** o eroare de asemenea proporții.
dimensionnel, ~le *adj.* dimensional, care arată dimensiunile.
dîmer *v.i. (înv.)* a lua dijmă; a dijmui, a zeciui.
dîmeur *s.m. (înv.)* dijmuitor.
dimère *s.m. (chim.)* dimer.
diminué, ~e *adj.* **1.** diminuat, micșorat; redus, scăzut; **quantité ~e** cantitate micșorată; **prix ~** preț redus; *(arhit.)* **colonne ~e** coloană care se subțiază spre vârf. **2.** *(despre oameni)* slăbit; **le vieillard semblait ~ depuis sa dernière maladie** bătrânul părea slăbit de la ultima sa boală.
diminuendo *adv. (muz.)* diminuendo, din ce în ce mai încet, slab.
diminuer I. *v.t.* **1.** a diminua, a scădea, a reduce, a împuțina, a micșora; **~ la longueur d'une planche** a micșora lungimea unei scânduri; **~ les frais** a reduce cheltuielile; **~ la vitesse** a scădea viteza; *(fig.)* **~ l'enthousiasme** a scădea entuziasmul. **2.** a slăbi, a încetini; **la maladie a diminué tes forces** boala ți-a slăbit puterile. **3.** *(fig.)* a denigra, a discredita, a defăima; **il prend plaisir à ~ ses confrères** îi place să-și denigreze confrații. **II.** *v.i.* **1.** a diminua, a descrește; a scădea; **les provisions diminuent** proviziile se împuținează; **les jours diminuent** zilele descresc. **2.** a slăbi; **ses forces diminuent** îi slăbesc puterile. **III.** *v.r.* a se înjosi; **il s'est diminué par cette déclaration** s-a înjosit prin această declarație.
diminutif, -ive *adj., s.m. (gram.)* diminutiv.
diminution *s.f.* **1.** diminuare; scădere, împuținare; reducere, micșorare; **une ~ de prix** o scădere a prețurilor; **~ des mailles** scădere a ochiurilor (unei împletituri, tehnică de croșetare). **2.** slăbire; **~ des forces à la suite d'une maladie** slăbire a puterilor în urma unei boli.
dimorphe *adj. (chim.)* dimorf.
dimorphisme *s.m. (chim.)* dimorfism.
dinanderie *s.f.* obiecte de alamă; alămuri, alămărie.

dinandier *s.m. (înv.)* alămar, lucrător de obiecte din alamă.
dinar *s.m. (ec., fin.)* dinar.
dînatoire *adj. (fam. în expr.)* **goûter** ~ gustare abundentă, care ține loc de cină.
dinde *s.f.* **1.** curcă. **2.** *(fig.)* femeie proastă, gâscă; **c'est une petite** ~ e o gâsculiță. **3.** *(în expr.)* **plumer la** ~ **a.** a înșela, a jumuli pe cineva / un fraier; **b.** a cânta la chitară.
dindon *s.m.* **1.** curcan *(Meleagris galloparo)*; **se pavaner comme un** ~ a se grozăvi, a se umfla în pene ca curcanul. **2.** *(fig.)* prostănac, nătărău, dobitoc. **3.** *(în expr.)* **être le** ~ **de la farce** a ieși păcălit; a cădea de fraier; **aller garder ses ~s** a se retrage la țară; **garder les ~s avec qqn.** a păzi porcii împreună, a fi de aceeași teapă cu cineva.
dindonneau *s.m.* pui de curcă.
dindonner *v.t. (înv. fam.)* a trage pe sfoară, a duce de nas; **se laisser** ~ a se lăsa păcălit / tras pe sfoară; a înghiți gălușca / hapul.
dindonnier, -ère *s.m.f.* păzitor de curcani.
dine *s.f. (arg.)* hrană, haleală.
1. dîner *v.i.* **1.** a lua masa de seară, a cina. **2.** *(în expr.)* ~ **à la bonne franquette/à la fortune du pot** a mânca ce se găsește, fără pretenții; ~ **avec les chevaux de bois** a nu mânca, a răbda de foame, a mânca răbdări prăjite; ~ **dehors** a lua masa în oraș; ~ **en petit comité** a lua masa cu câțiva prieteni; ~ **par cœur** a mânca răbdări prăjite; ~ **sur le pouce** a mânca în fugă (în picioare); *(arg.)* ~ **à la course** / **à la paire** a trage țeapa, a înșela, a escroca.
2. dîner *s.m.* masă de seară, cină; ~ **de gala** masă de gală, dineu; ~ **de garçons** masă la care participă numai bărbați; **le** ~ **est servi** masa e gata.
dînette *s.f.* **1.** *(în limbajul copiilor)* joc de copii, în care simulează masa, mâncarea. **2.** serviciu de masă de păpuși. **3.** mică gustare între intimi.
dîneur, -euse *s.m.f.* **1.** comesean. **2.** amator de mese; mâncăcios.
dinghy, dinghie *s.m. (angl.)* barcă pneumatică de salvare.
1. dingo *s.m.* câinele dingo.
2. dingo *adj. invar. (pop.)* țicnit, scrântit, nebun; **il est complètement** ~ e complet nebun, e țicnit rău.
dingue *adj., s.m.f.* **1.** nebun, țicnit; ~ **de...** nebun după.. **2.** extraordinar, bizar, ciudat, nemaipomenit; **une histoire complètement** ~ o poveste nemaipomenită.
dinguer *v.i.* **1.** *(pop.)* a cădea. **2.** *(în expr.)* **envoyer** ~ a da afară, a trimite la plimbare, a da papucii cuiva.
dinguerie *s.f. (fam.)* **1.** nebunie, țicneală. **2.** acțiuni / vorbe specifice unui nebun.
dinornis *s.m. (paleont.)* pasăre fosilă de la sfârșitul erei terțiare.
dinosaure *s.m. (paleont.)* dinozaur.
dinosauriens *s.m. pl. (paleont.)* dinosaurieni, ordin de reptile fosile de dimensiuni mari.
dinothérium *s.m. (paleont.)* dinoteriu, mamifer fosilă de tipul unui elefant uriaș.
diocésain, ~e I. *adj. (bis.)* de dioceză, care aparține diocezei sau face parte din ea. **II.** *s.m. (la pl.)* **1.** credincioși dintr-o dioceză. **2.** episcop al unei dioceze.
diocèse *s.f.* **1.** *(bis.)* dioceză, eparhie. **2.** *(la romani)* circumscripție administrativă.
diode *s.f. (electron.)* diodă.
diogène *s.m. (arg.)* vagabond; cerșetor.
dioïque *adj. (bot.)* dioic.
dionée *s.f. (bot. în expr.)* ~ **attrape-mouches** plantă carnivoră din America de Nord *(Dionoea muscipula)*.
dionysiaque *adj.* dionisiac, bahic.
dionysies *s.f. pl.* (*ist.*) dionisiace, serbări organizate în Grecia antică în cinstea zeului Dionisos.
dioptre *s.m. (fiz.)* dioptru.
dioptrie *s.f. (fiz.)* dioptrie.
dioptrique I. *adj. (fiz.)* dioptric. **II.** *s.f. (fiz.)* dioptrică.
diorama (*pl.* **-s**) *s.m.* dioramă.
diorite *s.f. (geol.)* diorit.
dioscoréacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante monocotiledonate.
dioxine *s.f. (chim.)* dioxină.
dioxide *s.m. (chim.)* v. **bioxyde.**
dipétale *adj.* care are două petale, dipetal.
diphasé, ~e *adj. (el.)* difazat, care prezintă două faze.
diphtérie *s.f. (med.)* difterie.
diphtérique *adj. (med.)* difteric.
diphtongaison *s.f. (fon.)* diftongare.
diphtongue *s.f. (fon.)* diftong.
diphtonguer *v.t., v.r.* **a** (se) diftonga, a (se) transforma în diftong.
diplocoque *s.m. (microb.)* diplococ, bacterii formate din elemente grupate perechi.
diplodocus *s.m. (paleont.)* diplodoc.
diploé *s.m. (anat.)* diploe.
diploïde *adj. (biol.)* diploidă.
diplomate *adj., s.m.f.* **1.** diplomat. **2.** *(fig. fam.)* om abil, dibaci, iscusit, isteț, cu tact; **elle est très** ~ este foarte diplomată.
diplomatie *s.f.* **1.** diplomație; **entrer dans la** ~ a intra în diplomație. **2.** *(fig.)* tact, abilitate, ingeniozitate, iscusință, dibăcie; **faire preuve de** ~ a da dovadă de tact.
1. diplomatique *adj.* **1.** diplomatic; **mission** ~ misiune diplomatică. **2.** referitor la diplome, la documente. **3.** *(fig.)* abil, calculat, dibaci.
2. diplomatique *s.f.* paleografie.
diplomatiquement *adv.* pe cale diplomatică, (în mod) diplomatic.
diplôme *s.m.* diplomă, document; **passer un** ~ a da examen de diplomă.
diplômé, ~e *adj., s.m.f.* (persoană) care are o diplomă, diplomat.
diplômer *v.t.* a acorda o diplomă.
diplopie *s.f. (med.)* diplopie, tulburare a vederii.
dipneumone, dipneumoné, ~e *adj. (zool.)* care are doi plămâni sau doi saci pulmonari.
dipneustes *s.m. pl. (iht.)* familie de pești de apă dulce care au și branhii și plămâni.
dipode *adj.* **1.** *(zool.)* care are două membre asemănătoare cu două picioare. **2.** *(despre versuri)* dipod, alcătuit din două picioare.

dipolaire *adj. (fiz. chim.)* dipolar.
dipôle *s.m. (fiz.)* dipol.
dipsacacées, dipsacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate din regiunile temperate (scăiete, sipică).
dipsomane, dipsomaniaque *adj., s.m.f.* care simte mereu nevoia de a bea băuturi alcoolice.
dipsomanie *s.f. (med.)* nevoie patologică de a bea băuturi alcoolice.
diptère *adj. (arhit.)* dipter, edificiu înconjurat cu două rânduri de coloane; **temple ~** templu dipter.
diptères *s.m. pl. (entom.)* diptere, insecte cu două aripi (muște, țânțari).
diptyque *s.m.* **1.** *(antichit.)* tabletă dublă unsă cu ceară, pe care se scria. **2.** *(în artele plastice)* diptic. **3.** operă literară în două părți.
1. dire I. *v.t.* **1.** a spune, a zice; **~ à qqn. ses quatre vérités, ~ son fait à qqn.** a spune cuiva direct / verde în față / de la obraz; **~ qqch. dans le tuyau de l'oreille** a spune ceva la ureche; **c'est vite dit** e ușor de zis; **ceci dit** acestea fiind zise; **soit dit en passant** în treacăt fie zis; **je ne vous dis que cela** atât vă spun; nu vă spun mai mult; **qui l'eût dit?** Cine ar fi zis (așa ceva)?; **il n'y a rien à ~** nimic de zis; **qu'avez-vous à ~ à cela?** Ce ai de spus despre asta?; **à qui le dis-tu?** Mie-mi spui?; **avoir son mot à ~** a avea un cuvânt de spus; **c'est beaucoup ~** e mult spus; e exagerat; **il ne sait pas ce qu'il dit** nu știe ce spune; vorbește aiurea; **tenez-vous-le pour dit** să nu zici că nu ți-am spus; **~ la vérité** a spune adevărul; **qu'en dites-vous?** Ce spui de asta? Ce părere ai?; **quoi qu'on dise** orice s-ar spune; **sans mot ~** fără a spune / fără a scoate o vorbă; **que voulez-vous ~ ?** Ce vrei să spui?; **il ne le lui a pas envoyé ~** i-a spus-o categoric / în față. **2.** a recita, a declama; **~ des vers** a recita versuri. **3.** a povesti; **dites-moi cette histoire dans tous ses détails** povestește-mi întâmplarea asta în toate amănuntele. **4.** a divulga; a da pe față; **~ un secret** a divulga un secret. **5.** a afirma; a exprima **~ son avis** a-și exprima părerea. **6.** a obiecta; **il n'y a rien à ~ à cela** nu e nimic de obiectat în această chestiune. **7.** a oficia; **~ la messe** a oficia slujba / liturghia. **8.** a indica, a marca; **l'horloge dit l'heure** orologiul indică / arată ora. **9.** *(în expr.)* **~ adieu** a-și lua rămas bun / ziua bună / la revedere; **~ adieu à sa vie de garçon** a se însura; **~ adieu à la vertu** a sări pârleazul; **~ amen (à tout)** a accepta fără rezerve; **~ la bonne aventure** a ghici viitorul; **~ le bonjour** a da binețe / ziua bună; **~ le mot de Cambronne** a vorbi urât, vulgar; **~ tout ce qui vient à la bouche** a fi slobod la gură; **en ~ de belles / de toutes les couleurs** a îndruga verzi și uscate; **en ~ de dures à qqn.** a critica, a trage un perdaf / o prafțură / o săpuneală cuiva; **en ~ monts et merveilles** a lăuda, a ridica pe cineva în slăvi; **~ bonsoir à la compagnie** a muri, a pleca spre cele veșnice; a-și da obștescul sfârșit; **~ du bien de qqn.** a vorbi de bine pe cineva; **~ peste et rage de qqn., ~ du mal de qqn., ~ pis que pendre de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon; **~ qqch. histoire de parler** a vorbi ca să se afle-n treabă; **~ tantôt blanc, tantôt noir** a avea spirit de contradicție; **en ~ des vertes et des pas mûres** a vorbi urât, vulgar, fără perdea; **parler pour ne rien ~** a vorbi degeaba / într-aiurea; **je me suis laissé ~ que** am auzit că; **que diriez-vous d'un voyage à Paris?** Ce părere ai de o călătorie la Paris?; **c'est tout ~** asta-i tot; nu mai e nimic de adăugat; **ne ~ mot** a tăcea chitic; **ne pas se le faire ~ deux fois** a nu sta la gânduri (pentru a face ceva); a nu se lăsa rugat; **pour tout ~** pe scurt; **qu'est-ce que cela veut ~?** Ce înseamnă asta?; **qui vous dit que...** ce te face să crezi că...; **se le tenir pour dit** a înțelege odată pentru totdeauna; a nu mai insista; **si j'ose ~** dacă mi-e permis să vorbesc astfel; **ce n'est pas une chose à ~** să nu mai vorbim despre asta; **ce n'est pas pour ~, mais j'ai eu un gros succès** nu ca să mă laud, dar am avut un mare succes; **c'était donc cela! vous m'en direz tant!** Asta era, așadar! Acum pricep!; **à l'heure dite** la ora fixată; **qui l'eût dit?** Cine ar fi crezut?; **~ crûment les choses** a vorbi pe șleau / răspicat; a fi slobod la gură; **le qu'en dira-t-on** gura lumii. **II.** *v.i.* **1.** *(fam.)* a-i plăcea, a-i surâde. **2.** a spune, a zice; **dites, j'écoute** spuneți, ascult. **3.** *(în expr.)* **cela va sans ~** e de la sine înțeles; **à vrai ~** la drept vorbind; **~ tout de go / tout net** a vorbi pe șleau / răspicat; **pour ainsi ~** chipurile; dragă Doamne; ca să zic așa; **comme dit l'autre** vorba ceea; **~ que...** și când te gândești că...; **entre nous soit dit** fie vorba între noi; **si le cœur vous en dit** dacă vă cere inima; dacă vă face plăcere; **l'art de bien ~** elocință, oratorie; **trouver à ~** a strâmba din nas; **vous dites?** Poftim?; **autrement dit** cu alte cuvinte; *(prov.)* **bien faire et laisser ~** lasă câinii să latre, numai bine să știi face; **~ vrai** a spune drept; **aussitôt dit, aussitôt fait** zis și făcut; **comme qui dirait** cum s-ar zice; **il n'y a pas à ~** nimic de spus; **on dit a.** se spune, se zvonește; **b.** se spune, se obișnuiește (să se spună); **qqch. me dit, mon cœur me dit** îmi spune inima, presimt; **vouloir ~ a.** a vrea să spună; **b.** a însemna. **III.** *v.r.* **1.** a se spune, a se folosi *(despre un cuvânt, o construcție gramaticală)*; **ce mot ne se dit plus** acest cuvânt nu se mai folosește. **2.** a-și spune sieși, a-și zice în sinea sa; **je me suis dit que j'avais mal agi** mi-am spus că am procedat greșit. **3.** a se pretinde; **il se dit malade** se pretinde bolnav. **4.** a-și spune reciproc; **ils se sont dit au revoir** și-au spus la revedere.
2. dire *s.m.* **1.** spusă; afirmație; declarație; părere; **le ~ des témoins** afirmația martorilor; **aux ~s des médecins** după părerea / potrivit spuselor medicilor. **2.** *(jur. în expr.)* **à ~ d'experts** după estimarea experților. **3.** *(jur.)* piesă de procedură care consemnează declarațiile părților.
direct, ~e I. *adj.* **1.** direct, drept, neocolit, fără ocol; **route ~e** drum drept, neocolit; *(audiov.)* **en ~** în direct, fără înregistrare prealabilă; *(jur.)* **ligne ~e** linie directă de descendență din tată-n fiu. **2.** direct, fără intermediar; **il entretient des rapports ~s avec le**

ministre întreține raporturi directe cu ministrul; *(gram.)* **complément** ~ complement direct. **3.** total, absolut; **deux opinions en contradiction** ~**e** două păreri în contradicție totală. **II.** *s.m.* *(box)* directă; **envoyer un** ~ a trimite o directă.
directement *adv.* **1.** direct, fără înconjur, de-a dreptul, drept; **il est venu** ~ **de la gare** a venit direct de la gară. **2.** direct, fără intermediar; **adressez-vous** ~ **au ministre** adresați-vă direct ministrului. **3.** direct, fără alte pregătiri, introduceri; **il entre** ~ **dans le sujet** intră direct în subiect.
directeur, -trice I. *s.m.f.* director; ~ **d'une fabrique** director al unei fabrici; **directrice d'une école** directoare a unei școli. **II.** *s.m.* *(în expr.)* ~**de conscience,** ~ **spirituel** duhovnic; *(av.)* ~ **de voi** dispozitiv care înregistrează datele zborului unui avion și le transmite sistemului de pilotare automată. **II.** *adj.* director, care dirijează; **comité** ~ comitet director, de conducere; **ligne directrice a.** *(geom.)* linie directoare; **b.** *(fig.)* linie de conduită. **III.** *s.f.* *(geom.)* (linie) directoare.
direction *s.f.* **1.** direcție, conducere, dirijare; **assurer la** ~ **d'une usine** a asigura conducerea unei uzine. **2.** direcție; post de director; **vous êtes prié de vous présenter à la** ~ sunteți invitat la director. **3.** direcție, birou al directorului, sediul direcției; **votre dossier est à la** ~ dosarul dv. se află la direcție. **4.** direcție, orientare (în spațiu); **changer de** ~ a schimba direcția. **5.** *(fig.)* linie de conduită; **prendre une bonne** ~ a adopta o linie de conduită corectă. **6.** *(auto.)* direcția, ansamblul pieselor din sistemul de direcție al unui vehicul.
directionnel, ~le *adj.* *(tehn.)* direcțional, care emite sau recepționează într-o singură direcție.
directive *s.f.* directivă; indicație; normă; **donner / recevoir des** ~**s** a da / a primi directive.
directivisme *s.m.* comportare excesiv de autoritară.
directivité *s.f.* *(fiz.)* proprietatea unei antene de a emite sau a recepționa unde electromagnetice într-o anumită direcție.
directoire *s.m.* **1.** *(ist.)* Directorat (în Franța, comitet de 5 membri care și-au asumat puterea executivă între 1795-1799). **2.** *(rel. înv.)* carte indicând slujbele și liturghiile din timpul anului. **3.** *(jur., com.)* organ colegial care asigură gestiunea societăților anonime.
directorat *s.m.* *(rar)* funcție de director, directorat.
directorial, ~e *(m. pl.* **-aux***)* *adj.* **1.** *(ist.)* referitor la Directorat. **2.** directorial; **bureau** ~ birou directorial.
directrice *s.f.* v. **directeur.**
dirham *s.m.* unitate monetară din Maroc.
dirigé, ~e *adj.* dirijat, condus; **activités bien** ~**es** activități bine conduse; **économie** ~**e** economie dirijată (spre deosebire de economia liberă).
dirigeable I. *adj.* care se poate dirija, conduce. **II.** *s.m.* *(av.)* dirijabil.
dirigeant, ~e *adj., s.m.f.* conducător, care deține puterea; **les classes** ~**es** clasele conducătoare.
diriger I. *v.t.* **1.** a conduce; a îndruma, a dirija; ~ **une fabrique** a conduce o fabrică; ~ **des travaux** a conduce lucrări; ~**un élève** a îndruma un elev. **2.** a îndrepta; ~ **des troupes vers le front** a îndrepta trupe spre front; ~ **ses pas vers...** a-și îndrepta pașii spre... **II.** *v.r.* a se îndrepta, a se dirija; **il se dirigea vers le musée où son ami l'attendait** se îndreptă spre muzeu unde îl aștepta prietenul său.
dirigisme *s.m.* *(pol.)* dirijism, concepția adepților economiei dirijate.
dirigiste *s.m.f.* *(pol.)* adept al economiei dirijate.
dirimant, ~e *adj.* care împiedică sau anulează; *(jur. în expr.)* **empêchement** ~ **au mariage** obstacol care împiedică încheierea unei căsătorii sau anulează o căsătorie deja încheiată.
disaccharide *s.m.* *(chim.)* dizaharidă.
disamare *s.f.* *(bot.)* disamară.
discal, ~e *(m. pl.* **-aux***)* *adj.* *(med.)* de disc; **hernie** ~**e** hernie de disc.
discarthrose *s.f.* *(med.)* artroză a discurilor intervertebrale.
discernable *adj.* care se poate discerne, percepe; **une ironie peu** ~ o ironie greu de perceput.
discernement *s.m.* **1.** discernământ; simț critic; **agir sans** ~ a acționa fără discernământ, fără simț critic. **2.** discernere; deosebire, distincție; **le** ~ **du vrai d'avec le faux** discernerea adevărului de minciună.
discerner *v.t.* **1.** a discerne; a deosebi, a face distincție; ~ **le vrai du faux** a deosebi adevărul de minciună. **2.** a discerne, a percepe, a recunoaște; ~ **des formes dans la nuit** a percepe forme în noapte; ~ **les couleurs** a discerne / a recunoaște culorile. **3.** *(fig.)* a ghici; a bănui; **je crois** ~ **ses intentions** cred că îi ghicesc intențiile.
disciple *s.m.* discipol.
disciplinable *adj.* care poate fi disciplinat.
disciplinaire *adj.* disciplinar; **mesure** ~ măsură disciplinară.
disciplinairement *adv.* (în mod) disciplinar, pe cale disciplinară; **sanctionner** ~ a sancționa disciplinar.
discipline *s.f.* **1.** disciplină; regulă, rânduială, ordine; **enfreindre la** ~ a încălca disciplina; ~ **sévère** disciplină severă. **2.** disciplină, ramură a unei științe; ~**s scientifiques** discipline științifice. **3.** *(rel.)* bici pentru penitență; **se donner la** ~ a se biciui.
discipliné, ~e *adj.* disciplinat.
discipliner *v.t., v.r.* **1.** a (se) disciplina. **2.** a (se) stăpâni; ~ **ses instincts** a-și stăpâni instinctele.
disciplote *s.f.* *(arg.)* disciplină în armată.
disco I. *adj., s.m.* muzică de dans provenită din rock și swing. **II.** *s.m.* (*arg.*) plimbarea deținuților.
discobole *s.m.* discobol, atlet, aruncător de disc (la vechii greci).
1. discographie *s.f.* *(muz.)* discografie.
2. discographie *s.f.* *(med.)* radiografie a unui disc intervertebral.
discoïde *adj.* în formă de disc.
discomycètes *s.m. pl.* *(bot.)* familie de ciuperci.
discontinu, ~e *adj.* discontinuu, lipsit de continuitate; intermitent, cu întreruperi; **un bruit** ~ un zgomot intermitent.
discontinuation *s.f.* (*rar*) întrerupere, intermitență.

discontinuer *v.t., v.i. (înv.)* a (se) întrerupe; (în propoziţii negative); **la pluie n'a pas discontinué** ploaia nu s-a întrerupt / oprit; **sans** ~ fără întrerupere, neîntrerupt.
discontinuité *s.f.* discontinuitate, lipsă de continuitate.
disconvenance *s.f. (lit.)* nepotrivire, disproporţie; ~ **d'âge** nepotrivire de vârstă.
disconvenir *v.i. (cu prep.* **de***)* a nu conveni, a nega, a tăgădui; **vous avez raison, je n'en disconviens pas** aveţi dreptate, nu tăgăduiesc.
discophile *s.m.f.* discofil, amator sau colecţionar de discuri înregistrate cu muzică.
discord *adj. m. (despre instrumente muzicale)* discordat, dezacordat, neacordat; **piano** ~ pian dezacordat.
discordance *s.f.* discordanţă, distonanţă, dezacord, nepotrivire; stridenţă; ~ **d'opinions** nepotrivire, discordanţă de păreri; *(geol.)* discordanţă, poziţia unor straturi neparalele.
discordant, ~e *adj.* discordant, disonant, nepotrivit; strident; **opinions ~es** păreri discordante; **sons ~s** sunete stridente.
discorde *s.f.* discordie, vrajbă; animozitate; ceartă, conflict; neînţelegere, dezbinare, dezacord; **semer la** ~ a semăna vrajbă; **pomme de** ~ măr al discordiei.
discorder *v.i.* **1.** *(înv.)* a discorda, a fi în discordanţă. **2.** a nu se armoniza; **des couleurs qui discordent** culori care nu se armonizează.
discothécaire *s.m.f.* persoană responsabilă cu împrumuturi într-o discotecă.
discothèque *s.f.* discotecă.
discount *s.m. (angl.)* rabat, reducere de preţ.
discoureur, -euse *s.m.f.* flecar, palavragiu, vorbă-lungă, guraliv, limbut.
discourir *v.i.* **1.** a vorbi pe larg (despre ceva); **cela suffit, nous avons assez discouru de ces histoires** ajunge, am vorbit destul despre aceste întâmplări. **2.** *(înv.)* a sta de vorbă; a pălăvrăgi, a trăncăni. **3.** *(în expr.)* ~ **à perte de vue** a-i merge gura ca o moară hodorogită.
discours *s.m.* **1.** vorbă; vorbire, conversaţie; vorbărie; **trop de ~, au travail** prea multă vorbă, la muncă; **perdre son temps en** ~ a-şi pierde vremea cu vorbărie / palavre; *(gram.)* **parties du** ~ părţi de vorbire; ~ **(in)direct** vorbire (in)directă. **2.** discurs, cuvântare, alocuţiune; **prononcer un** ~ a rosti un discurs. **3.** dizertaţie, discurs, studiu, expunere, tratat; ~ **de réception à l'Académie** discurs de primire în Academie. **4.** *(în expr.)* **c'est un autre** ~ asta-i altceva, asta-i altă mâncare de peşte / altă căciulă; ~ **que tout cela!** Apă de ploaie! Aiureli!
discourtois, ~e *adj.* lipsit de curtoazie, nedelicat, nepoliticos; **procédé** ~ procedeu lipsit de curtoazie; **il lui parla en termes** ~ îi vorbi în termeni lipsiţi de curtoazie.
discourtoisement *adv.* (în mod) nepoliticos, lipsit de curtoazie, de delicateţe.
discourtoisie *s.f. (înv.)* lipsă de curtoazie, nepoliteţe.
discrédit *s.m.* **1.** pierdere a creditului / a încrederii; discreditare. **2.** *(în expr.)* **être en** ~ **auprès de qqn.** a nu se bucura de consideraţia cuiva; **jeter le** ~ **sur qqn.** a defăima / a discredita pe cineva.
discréditer *v.t., v.r.* a (se) discredita.
discret, -ète *adj.* **1.** discret, reţinut, rezervat; cu tact; **une personne ~ète qui ne se mêle pas des affaires d'autrui** o persoană discretă care nu se amestecă în treburile altora. **2.** delicat; **il est trop** ~ **pour leur parler de leur échec** este prea delicat pentru a le vorbi de eşecul lor; **un compliment** ~ un compliment delicat. **3.** discret, sobru; **une couleur** ~ **ète** o culoare discretă, sobră. **4.** discret, care ştie să păstreze o taină; **vous pouvez lui confier ce secret, c'est un ami** ~ îi puteţi încredinţa această taină, e un prieten discret.
discrètement *adv.* (în mod) discret, cu discreţie.
discrétion *s.f.* **1.** discreţie, rezervă, reţinere; tact; **agir avec** ~ a proceda cu discreţie; **cet homme manque de** ~ acest om este lipsit de tact. **2.** delicateţe; decenţă; discreţie; **s'habiller avec** ~ a se îmbrăca cu decenţă. **3.** secret; tăcere; **il lui demanda une** ~ **absolue sur ce qu'il venait de lui confier** îi ceru o tăcere totală referitor la ceea ce îi încredinţase. **4.** *(în expr.)* **être à la** ~ **de qqn.** a fi la cheremul / la discreţia / la bunul plac al cuiva; **à** ~ fără restricţie, fără oprelişti, la discreţie.
discrétionnaire *adj. (jur.)* discreţionar; **pouvoir** ~ putere discreţionară, nelimitată.
discrétionnairement *adv.* (în mod) discreţionar, fără limite.
discrétoire *s.m.* **1.** consiliu de călugări / călugăriţe ţinut în mănăstiri de stareţ / stareţă. **2.** sala dintr-o mănăstire în care se ţine un consiliu.
discretos *adv. (arg.)* discret, pe şest.
discriminant, ~e I. *adj.* discriminant, discriminatoriu. **II.** *s.m. (mat.)* discriminant.
discrimination *s.f.* **1.** deosebire, separare; **la constitution ne fait pas de** ~ **de rang social, de confession etc.** constituţia nu face deosebire de rang social, de confesiune etc. **2.** discriminare; ~ **raciale** discriminare rasială.
discriminatoire *adj.* discriminatoriu; **mesures ~s** măsuri discriminatorii.
discriminer *v.t.* **1.** a deosebi, a separa. **2.** a discrimina.
disculpation *s.f.* (*rar*) disculpare, dezvinovăţire.
disculper *v.t., v.r.* **1.** a (se) disculpa, a (se) dezvinovăţi; **cette déclaration a disculpé le suspect** această declaraţie l-a disculpat pe suspect. **2.** a (se) justifica.
discursif, -ive *adj.* **1.** discursiv, împrăştiat, dispersat; **un récit** ~ o relatare împrăştiată, cu digresiuni. **2.** *(log.)* discursiv, care (se) deduce prin raţionament. **3.** referitor la discurs.
discussion *s.f.* **1.** discutare, examinare, dezbatere; ~ **d'un projet de loi** examinare / dezbatere a unui proiect de lege. **2.** discuţie, controversă, dispută, diferend, altercaţie; **leur** ~ **a dégénéré et ils en sont venus aux mains** disputa lor a degenerat şi s-au încăierat. **3.** discuţie, convorbire, conversaţie; **j'ai eu une** ~ **amicale avec lui au téléphone** am avut cu el o discuţie prietenească la telefon; **de la** ~ **jaillit la lumière** din discuţie iese lumina.

discutable *adj.* **1.** discutabil, contestabil; **un raisonnement** ~ un raționament discutabil. **2.** criticabil, îndoielnic; **un procédé** ~ un procedeu criticabil.

discutailler *v.i. (fam. peior.)* a discuta despre fleacuri, nimicuri.

discuté, ~e *adj.* discutat, pus în discuție, comentat, controversat, criticat; **une affirmation ~e** o afirmație controversată.

discuter I. *v.t.* **1.** a discuta; a examina; a dezbate în contradictoriu; ~ **un projet de loi** a dezbate un proiect de lege. **2.** a discuta, a contesta, a obiecta; ~ **les ordres reçus** a obiecta față de ordinele primite. **3.** *(în expr.) (fam.)* ~ **le bout de gras** a-i face cuiva capul calendar; a împuia capul / urechile cuiva. **II.** *v.i.* **1.** a discuta, a conversa, a schimba păreri (despre, cu privire la); ~ **(de) peinture** a discuta despre pictură; ~ **sur un événement** a discuta despre un eveniment. **2.** a contesta, a discuta; **c'est un ordre, ne discutez pas** e un ordin, nu discutați. **3.** a discuta, a negocia, a trata; ~ **avec les occupants** a negocia cu ocupanții. **4.** *(în expr.)* ~ **sur la pointe d'une aiguille** a se certa pentru nimicuri; a despica firul de păr în patru.

discuteur, -euse *adj., s.m.f.* (*rar*) căruia îi place să discute.

disert, ~e *adj.* care vorbește ușor, curgător, cu eleganță; care are darul vorbirii.

disertement *adv.* cu ușurință, în mod curgător, cu eleganță; **parler** ~ a vorbi cu ușurință, elegant.

disette *s.f.* **1.** lipsă de lucruri trebuincioase, penurie. **2.** foamete; **année de** ~ an de foamete. **3.** *(fig.)* lipsă, sărăcie; ~ **d'idées** sărăcie de idei.

disetteux, -euse *adj., s.m.f. (înv.)* (om) lipsit de cele trebuincioase, sărac.

diseur, -euse *s.m.f. (în expr.)* ~ **de riens** flecar, guraliv; **diseuse de bonne aventure** ghicitoare, prezicătoare; **un fin** ~ persoană care recită / declamă frumos.

disgrâce *s.f.* **1.** dizgrație, pierdere a bunăvoinței cuiva. **2.** lipsă de grație, de farmec. **3.** *(înv.)* nenorocire; necaz, năpastă; **une cruelle** ~ o cruntă nenorocire.

disgracié, ~e I. *adj.* **1.** căzut în dizgrație. **2.** dizgrațios, urât, lipsit de grație, de farmec; ~ **par/de la nature** urât de la natură. **3.** *(fig.)* nedreptățit, defavorizat de soartă. **II.** *s.m.f.* **1.** persoană dizgrațiată, căzută în dizgrație. **2.** *(fig.)* nedreptățit, dezmoștenit al soartei.

disgracier *v.t.* a dizgrația pe cineva; ~ **un favori** a dizgrația pe un favorit.

disgracieusement *adv.* în mod dizgrațios, fără grație, urât.

disgracieux, -euse *adj.* **1.** lipsit de grație, dizgrațios; **une personne ~euse** o persoană dizgrațioasă. **2.** neplăcut; plicticos; **un accueil** ~ o primire neplăcută.

disjoindre I. *v.t.* **1.** a separa, a despărți (ceea ce era unit); ~ **les lattes d'un plancher** a separa scândurile unei dușumele. **2.** *(jur. în expr.)* ~ **deux causes** a disjunge, a separa două cauze pentru a le judeca separat; ~ **un article d'un projet de loi** a scoate un articol dintr-un proiect de lege pentru a-l discuta separat. **II.** *v.r.* a se separa, a se dezuni, a se despărți, a se desprinde; **les briques du mur commencent à se** ~ cărămizile din zid încep să se desprindă.

disjoint, ~e *adj.* separat sau prost închegat, ieșit în afară, despărțit, desprins; ~ **palissade aux planches ~ es** un gard cu scândurile desprinse, desfăcute.

disjoncter *v.i. (arg.)* a-și pierde capul; a înnebuni.

disjoncteur *s.m. (el.)* disjunctor.

disjonctif, -ive I. *adj. (gram., log.)* disjunctiv. **II.** *s.f. (gram.)* conjuncție disjunctivă.

disjonction *s.f.* **1.** separare, despărțire. **2.** *(jur.)* disjungere; ~ **de deux procédures** disjungere a două proceduri.

dislocation *s.f.* **1.** dislocare, desprindere; dezmembrare; **la** ~ **d'une voiture tombée dans le précipice** dezmembrarea unui automobil căzut în prăpastie; *(fig.)* **la** ~ **d'un empire** dezmembrarea unui imperiu. **2.** *(med.)* dislocare, luxație, scrântire; **la** ~ **d'une articulation** luxația unei articulații. **3.** *(mil.)* dislocare, mutare; **la** ~ **de troupes** dislocarea unor trupe. **4.** *(geol.)* dislocare, ruptură a unor straturi terestre.

disloqué, ~e *adj.* **1.** dislocat, deplasat, desprins, dezmembrat. **2.** *(med.)* luxat, scrântit; **un poignet** ~ o încheietură a mâinii scrântită. **3.** *(fam. în expr.)* **être tout** ~ a nu putea sta drept.

disloquer I. *v.t.* a disloca, a deplasa; *(med.)* a luxa, a scrânti; **un retour de manivelle lui a disloqué l'épaule** o învârtitură a manivelei i-a luxat umărul. **II.** *v.r.* a se disloca, a se despărți; a se dezmembra, a se fărâmița; **un parti qui se disloque** un partid care se dezmembrează.

disparaissant, ~e *adj.* care dispare, care se pierde.

disparaître *v.i.* **1.** a dispărea, a trece; a se risipi; **les nuages ont disparu** norii s-au dus; **elle a disparu depuis quelques jours, on ne la voit plus** a dispărut de câteva zile, nu o mai vede nimeni; **son inquiétude a disparu** neliniștea ei a dispărut / s-a risipit. **2.** a dispărea (de pe fața pământului), a muri.

disparate I. *adj.* disparat, fără legătură, răzleț; desperecheat; **mobilier à pièces ~s** mobilier din piese disparate. **II.** *(înv.) s.f.* lipsă de legătură, de armonie, de unitate;disparitate; **la** ~ **d'une œuvre littéraire** lipsa de unitate a unei opere literare.

disparité *s.f.* disparitate, diferență între lucruri care se compară, dezacord, lipsă de armonie, lipsă de unitate; ~ **des salaires** diferență între salarii.

disparition *s.f.* dispariție.

disparu, ~e *adj., s.m.f.* **1.** dispărut; rătăcit; pierdut. **2.** mort sau considerat mort; **un soldat porté** ~ un soldat dat dispărut; **prions pour nos ~s** să ne rugăm pentru morții noștri.

dispatcher *s.m. (angl.)* dispecer.

dispendieusement *adv.* cu multă cheltuială, costisitor; **entretenir sa maison** ~ a-și întreține casa cu multă cheltuială.

dispendieux, -euse *adj.* costisitor, scump; **un train de vie** ~ un mod de viață costisitor.

dispensable *adj. (jur. în expr.)* **cas** ~ caz pentru care se poate acorda dispensă.

dispensaire *s.m.* dispensar.
dispensateur, -trice *s.m.f.* persoană / instituție care distribuie, împarte, dă.
dispense *s.f.* dispensă, scutire; ~ **de service militaire** scutire de serviciu militar; ~ **d'âge** dispensă de vârstă; *(prov.)* **on n'a point, pour la mort, de ~ de Rome** de moarte nu e nimeni scutit.
dispenser I. *v.t.* **1.** a distribui, a împărți, a dărui, a da; ~ **des bienfaits** a împărți binefaceri. **2.** a dispensa, a scuti; ~ **un élève d'exercices physiques, pour raison de maladie** a scuti un elev de exerciții fizice, din motiv de boală; *(fig.)* **je vous dispense de vos commentaires** vă scutesc de comentarii. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **de***)* a se sustrage, a se lipsi de; a se abține (de la); **je me dispenserais bien de cette visite** m-aș lipsi de această vizită.
dispersement *s.m.* v. **dispersion.**
disperser I. *v.t.* **1.** a dispersa, a răspândi, a risipi, a împrăștia; **le courant d'air a dispersé les papiers dans toute la pièce** curentul a împrăștiat hârtiile în toată camera. **2.** a irosi; ~ **ses efforts / ses forces / son attention** a-și irosi eforturile / forța / atenția. **II.** *v.r.* a se împrăștia, a se disipa, a se risipi; **les manifestants se sont dispersés à la tombée de la nuit** manifestanții s-au împrăștiat la căderea nopții; *(fig.)* **il se disperse trop ses efforts** se împrăștie prea mult, trebuie să se hotărască pentru o singură activitate.
dispersif, -ive *adj.* *(fiz.)* dispersiv, care provoacă dispersia luminii.
dispersion *s.f.* **1.** dispersare, împrăștiere, răspândire, risipire; ~ **des manifestants** împrăștierea manifestanților; ~ **des nuages** risipirea norilor. **2.** *(fiz.)* dispersie a luminii.
disponibilité *s.f.* **1.** disponibilitate, rezervă. **2.** disponibilitate / disponibilizare, concediere dintr-un post (civil sau militar). **3.** *(la pl.)* disponibilități bugetare, financiare; fonduri disponibile; **il investira selon ses ~s** va investi după / în funcție de fondurile sale disponibile.
disponible *adj.* **1.** disponibil; **logement ~** locuință disponibilă. **2.** disponibilizat, pus în disponibilitate; **fonctionnaire ~** funcționar disponibilizat, concediat. **3.** *(fig.)* disponibil, scutit de orice obligație; liber; **se garder ~** a rămâne disponibil.
dispos, ~e *adj.* bine dispus, vioi, sprinten.
disposant, ~e *s.m.f.* *(jur.)* persoană care donează ceva unor persoane în viață sau incluse în testament.
disposer I. *v.t.* **1.** a dispune, a așeza, a aranja, a potrivi, a rândui; ~ **des fleurs dans un vase** a aranja flori într-o vază; ~ **des troupes pour un combat** a dispune trupele pentru un atac. **2.** *(fig.)* a pregăti, a prepara; a preveni; **~qqn. à une mauvaise nouvelle** a pregăti (sufletește) pe cineva pentru o veste proastă; *(fam.)* ~ **ses batteries** a se pregăti de atac. **3.** *(fig.)* a îndemna, a împinge, a impulsiona, a stimula, a îmboldi; ~ **qqn. à accepter qqch.** a îndemna pe cineva să accepte ceva. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **de***)* a dispune de, a avea la dispoziția sa, a se putea folosi de; ~ **de quelques minutes** a dispune de câteva minute; ~ **d'une voiture de service** a dispune de o mașină de serviciu. **III.** *v.r.* *(cu prep.* **à***)* a se pregăti (de, pentru); **il se dispose à recevoir les invités** se pregătește să-și primească invitații.
dispositif *s.m.* *(tehn.)* dispozitiv.
disposition *s.f.* **1.** dispoziție, dispunere, așezare, aranjament, aranjare, rânduială; **la ~ des livres dans une bibliothèque** aranjarea cărților într-o bibliotecă; ~ **des marchandises sur un étalage** dispunerea mărfurilor pe o tejghea; *(mil.)* **faire ses ~s** a-și dispune / a-și așeza trupele în poziție de luptă. **2.** dispoziție, hotărâre, clauză, stipulare; **une ~ du contrat vous permet de** o clauză din contract vă îngăduie să. **3.** dispoziție, drept, posibilitate, putință de a dispune de; folosință; **la loi vous reconnaît la libre ~ de votre fortune** legea vă recunoaște dreptul de a dispune liber de avutul dumneavoastră; ~ **testamentaire** dispoziție testamentară. **4.** *(cu prep.* **à***)* predispoziție, tendință; ~ **à grossir** tendință de îngrășare. **5.** *(cu prep.* **pour***)* dispoziție, aptitudine, înclinație, vocație; **~s pour la musique** înclinație spre muzică. **6.** dispoziție, stare sufletească, fizică; **être en bonne / mauvaise ~** a fi într-o dispoziție bună / proastă, a fi bine / prost dispus, a fi în toane bune / rele. **7.** *(la pl.)* măsuri; pregătiri; **prendre des ~s** a lua măsuri, a face pregătiri pentru. **8.** calitate, însușire; **il a toutes les ~s pour réussir** are toate calitățile necesare pentru a reuși. **9.** dispoziție, putere; **avoir à sa ~** a avea la dispoziție, a dispune de; **être / se mettre / se tenir à la ~ de qqn.** a fi / a se pune la dispoziția cuiva.
disproportion *s.f.* disproporție, nepotrivire; necorespondență; inegalitate.
disproportionné, ~e *adj.* disproporționat, lipsit de proporții; **des membres ~s** membre disproporționate; **des vêtements ~s à sa taille** haine disproporționate cu mărimea sa.
disputailler *v.i.* *(fam.)* a se ciorovăi, a se ciondăni pentru fleacuri.
disputaillerie *s.f.* *(fam.)* ciondăneală, ciorovăială pentru fleacuri.
disputailleur, -euse *s.m.f.* *(fam.)* certăreț, gâlcevitor, cârcotaș, arțăgos.
disputation *s.f.* *(înv.)* discuție; dezbatere.
dispute *s.f.* **1.** dispută, dezacord, conflict, animozitate; ceartă; ~ **scientifique** dispută științifică; **chercher ~** a căuta ceartă. **2.** competiție, concurs; **mettre une chaire en ~** a scoate o catedră la concurs.
disputer I. *v.t.* **1.** a contesta; ~ **qqch. à qqn.** a contesta ceva cuiva; a rivaliza cu cineva pentru ceva; **je ne lui dispute pas ses mérites** nu-i contest meritele. **2.** *(în expr.)* ~ **la victoire** a lupta pentru victorie; ~ **le terrain a.** a se apăra pas cu pas; **b.** *(fig.)* a-și susține cu tărie opinia; *(fam.)* ~ **qqn.** a mustra pe cineva; **le ~ à qqn.** a rivaliza cu cineva. **II.** *v.i.* **1.** *(cu prep.* **de***)* a fi în concurență, a rivaliza; **ces deux employés disputent de zèle** acești doi angajați rivalizează în ce privește zelul. **2.** a avea o dispută; a discuta, a se certa; ~ **de la chape à l'évêque** a te certa pentru ceva ce nu te privește; *(prov.)* **des goûts et des couleurs il ne faut**

pas ~ despre gusturi și culori nu trebuie să discutăm (fiecare cu gustul lui). **III.** *v.r.* **1.** a se certa. **2.** *(sport)* a se disputa / a fi disputat; **le match s'est disputé hier soir** meciul s-a disputat aseară.
disquaire *s.m.* negustor de discuri.
disqualification *s.f.* *(sport)* descalificare.
disqualifier *v.t., v.r.* *(sport)* a (se) descalifica; *(fig.)* a (se) discredita.
disque *s.m.* disc.
disquette *s.f.* *(inform.)* dischetă.
dissection *s.f.* **1.** disecare, disecție; **la ~ d'un cadavre** disecția unui cadavru. **2.** *(fig.)* examinare, analiză, investigație amănunțită.
dissemblable *adj.* care nu se aseamănă; diferit, deosebit; **caractères ~s** caractere diferite.
dissemblance *s.f.* lipsă de asemănare; diferență, deosebire.
dissembler *v.i.* a nu se asemăna; a se deosebi.
dissémination *s.f.* **1.** *(bot.)* diseminare. **2.** *(fig.)* răspândire, împrăștiere, dispersare; **~ des idées** răspândirea ideilor.
disséminer *v.t., v.r.* *(bot.* și *fig.)* a (se) disemina, a (se) răspândi.
dissension *s.f.* disensiune, animozitate, ceartă, dezbinare, discordie, neînțelegere; vrajbă; conflict; **apaiser les ~s** a domoli disensiunile.
dissentiment *s.m.* disensiune, conflict; deosebire de vederi (care provoacă conflicte).
disséquer *v.t.* **1.** *(anat.)* a diseca (un cadavru). **2.** *(fig.)* a diseca, a analiza amănunțit; **~ une œuvre littéraire** a diseca o operă literară.
disséqueur *s.m.* v. **dissecteur.**
dissertation *s.f.* disertație.
disserter *v.i.* *(cu prep.* **sur)** **1.** a susține o disertație. **2.** *(peior.)* a vorbi mult și plictisitor (sau pedant).
dissidence *s.f.* **1.** disidență, sciziune; **entrer en ~** a face disidență; a se desprinde / rupe / separa; **la province occupée de rebelles est entrée en ~** provincia ocupată de rebeli s-a separat. **2.** *(lit.)* divergență de păreri. **3.** *(în expr.)* **rallier la ~** a se alătura disidenților.
dissident, ~e *adj., s.m.f.* disident; **fraction ~e** fracțiune disidentă.
dissimilation *s.f.* *(lingv.)* disimilație, disimilare.
dissimiler *v.t.* *(lingv.)* a disimila.
dissimilitude *s.f.* lipsă de similitudine, de asemănare.
dissimulateur, -trice *s.m.f., adj.* persoană care știe să se ascundă, prefăcut, ascuns, nesincer; ipocrit.
dissimulation *s.f.* disimulare, prefăcătorie, nesinceritate; ipocrizie.
dissimulé, ~e *adj.* **1.** ascuns; **une colère ~e** o mânie ascunsă. **2.** *(fig.)* prefăcut, ascuns, nesincer, ipocrit.
dissimuler I. *v.t.* a disimula, a ascunde, a masca, a tăinui; **~ sa colère** a-și ascunde mânia. **II.** *v.r.* **1.** a se ascunde, a se preface. **2.** *(în expr.)* **se ~ qqch. à soi-même** a nu voi să recunoască ceva.
dissipateur, -trice *adj., s.m.f.* cheltuitor, risipitor, mână spartă.
dissipation *s.f.* **1.** risipire, împrăștiere, ridicare; **la ~ du brouillard** risipirea, ridicarea ceței. **2.** risipă, cheltuială nechibzuită; irosire; **la ~ d'un héritage** risipirea unei moșteniri. **3.** *(fig.)* neatenție; **~ d'un élève** neatenția unui elev. **4.** (*lit.*) desfrâu, dezmăț; **vivre dans la ~** a trăi în desfrâu. **5.** pierdere de energie (electrică, mecanică).
dissipé, ~e *adj.* **1.** neatent, împrăștiat, distrat; **un élève ~** un elev distrat. **2.** *(lit.)* frivol, căruia îi plac distracțiile; **une jeune fille ~e** o fată frivolă. **3.** desfrânat; **une vie ~e** o viață desfrânată, dezmățată.
dissiper I. *v.t.* **1.** a risipi, a împrăștia; **le vent dissipe les nuages** vântul împrăștie norii; *(fig.)* **~ les soupçons** a risipi bănuielile. **2.** a risipi, a cheltui fără socoteală; **~ son héritage** a-și risipi moștenirea; *(fig.)* **~ son temps** a-și cheltui timpul. **3.** *(înv.)* a distra; a distrage. **II.** *v.r.* **1.** a se împrăștia, a se risipi; **les nuages se dissipent** norii se împrăștie. **2.** a fi neatent, distrat.
dissociabilité *s.f.* caracterul a ceea ce poate fi disociabil.
dissociable *adj.* disociabil, care poate fi disociat.
dissociation *s.f.* **1.** disociere; **~ entre la faute et le coupable** disociere între faptă și vinovat. **2.** *(chim.)* disociere, disociație, descompunere a unei combinații. **3.** *(psihol.)* destrămare a unității psihice.
dissocier *v.t.* **1.** a disocia, a separa; **~ deux questions** a separa două chestiuni, a despărți. **2.** *(chim.)* a disocia.
dissolu, ~e *adj., s.m.f.* destrăbălat, dezmățat, desfrânat, depravat; **une vie ~e** o viață destrăbălată.
dissolubilité *s.f.* (*rar*) calitatea de a se dizolva; *(pol.)* **~ d'une assemblée** calitatea unei adunări de a se putea dizolva.
dissoluble *adj.* (*rar*) **1.** *(chim. înv.)* care se poate dizolva, solubil. **2.** *(jur.)* care se poate anula. **3.** *(pol.)* care se poate dizolva; **l'Assemblée nationale est ~** Adunarea națională se poate dizolva.
dissolutif, -ive *adj.* *(chim.)* (substanță) care dizolvă, dizolvant.
dissolution *s.f.* **1.** *(chim.)* dizolvare, topire. **2.** *(fig.)* dizolvare, desființare; **~ du Parlement** dizolvarea Parlamentului. **3.** *(jur.)* separare legală, desfacere a căsătoriei; *(fig.)* descompunere, destrămare, desfacere; **~ de société** desfacere a unei societăți. **4.** *(fig.)* destrăbălare, desfrânare, dezmăț, depravare; **~ des mœurs** depravare a moravurilor.
dissolvant, ~e I. *adj.* **1.** dizolvant; **une substance ~e** o substanță dizolvantă. **2.** *(fig.)* nimicitor, ruinător, distrugător; **doctrine ~e** doctrină distrugătoare. **II.** *s.m.* *(chim.)* dizolvant, solvent.
dissonance *s.f.* **1.** *(muz., gram.)* disonanță. **2.** stridență, dezacord.
dissonant, ~e *adj.* disonant, distonant, nearmonios, strident; **voix ~e** voce stridentă.
dissoner *v.i.* *(muz.)* a provoca disonanță.
dissoudre I. *v.t.* **1.** *(chim.)* a dizolva; **l'eau dissout le sucre** apa dizolvă zahărul. **2.** *(jur.)* a desface, a anula; **~ un mariage** a desface o căsătorie. **3.** a dizolva, a suprima; **~ une assemblée élue** a dizolva o adunare aleasă. **II.** *v.r.* **1.** *(chim.)* a se dizolva; **le sel se dissout dans l'eau** sarea se dizolvă în apă; *(fig.)* **un parti qui se dissout** un partid care se dizolvă, se destramă. **2.** *(jur.)* a se desface; **le mariage se dissout** căsătoria se desface.

dissuader *v.t.* a face / a convinge pe cineva să-și schimbe hotărârea, intenția; **je l'ai dissuadé d'entreprendre ce voyage fatigant** l-am convins să nu întreprindă această călătorie obositoare.
dissuasif, -ive *adj.* care te face să-ți schimbi hotărârea, care descurajează.
dissuasion *s.f.* **1.** acțiunea de a face pe cineva să se răzgândească în realizarea unei activități. **2.** (*în expr.*) **force de ~** mijloace militare de intimidare.
dissyllabe, dissyllabique *adj., s.m.* (cuvânt) compus din două silabe.
dissymétrie *s.f.* lipsă de simetrie; asimetrie, nesimetrie.
dissymétrique *adj.* lipsit de simetrie, asimetric, nesimetric.
distance *s.f.* **1.** distanță; depărtare; **franchir une ~** a străbate o distanță; *(fam.)* **tenir qqn. à ~** a ține pe cineva la distanță; **de ~ en ~** din loc în loc; **garder ses ~s** a păstra distanța, a ține la distanță / la respect; **à ~** după un anumit timp.
distancer *v.t.* a distanța, a depăși, a întrece; **cet élève a distancé les autres** acest elev i-a întrecut pe ceilalți.
distanciation *s.f.* distanțare (de ceva, de cineva); *(teatru)* **effet de ~** efect de distanțare, îndepărtare a actorului de personajul pe care-l interpretează.
distancier *v.r.* a se distanța; **se ~ d'un concurrent** a se distanța de un concurent.
distant, ~e *adj.* **1.** depărtat, la distanță de; **ces deux localités sont ~es l'une de l'autre de cent kilomètres** aceste două localități sunt la o distanță de o sută de km. una de cealaltă. **2.** *(fig.)* distant; rezervat, rece; **être ~ avec qqn.** a fi distant / rezervat cu cineva.
distendre I. *v.t.* a mări prin aplicarea unei tensiuni, într-un mod excesiv, dimensiunile normale ale unui corp; **~ un ressort** a întinde prea mult un arc. **II.** *v.r.* a se destinde, a deveni mai puțin întins, a se relaxa; **la peau se distend avec l'âge** pielea se destinde cu vârsta; (*fig.*) a se slăbi; **nôtre amitié s'est distendue** prietenia noastră s-a slăbit.
distention *s.f.* **1.** întindere excesivă; umflare; **~ des intestins** umflare / balonare a intestinelor. **2.** slăbire, relaxare; **~ d'une courroie** slăbirea unei curele.
disthène *s.m.* *(mineral.)* disten.
distillable *adj.* care se poate distila.
distillat *s.m.* distilat, produs obținut prin distilare.
distillateur *s.m.* **1.** fabricant de rachiu. **2.** fabricant de băuturi alcoolice.
distillation *s.f.* distilare; **~ des vins** distilare a vinurilor.
distillatoire *adj.* care servește la distilat.
distiller I. *v.t.* **1.** a distila; **~ du vin** a distila vin. **2.** a secreta (picătură cu picătură); **l'abeille distille le miel** albina secretă mierea. **3.** a vărsa, a împroșca, a răspândi; **~ son venin sur qqn.** a-și vărsa veninul asupra cuiva; **des propos qui distillent la haine** cuvinte care împroașcă ura; *(fig.)* **~ la tristesse** a răspândi, a provoca tristețe. **II.** *v.i.* **1.** a picura; **le sang distille de la blessure** sângele picură din rană. **2.** *(chim.)* a se despărți / a se separa dintr-un amestec. **III.** *v.r.* a se distila.
distillerie *s.f.* **1.** industria produselor distilate (lichioruri alcoolizate). **2.** distilerie.
distinct, ~e *adj.* **1.** distinct, deosebit; diferit; **domaines d'activité ~s** domenii de activitate diferite. **2.** *(fig.)* clar, precis, limpede; **le malade ne parvenait pas à prononcer des paroles ~es** bolnavul nu reușea să pronunțe cuvinte clare.
distinctement *adv.* (în mod) distinct, clar, limpede.
distinctif, -ive *adj.* distinctiv; caracteristic; **signe ~** semn distinctiv.
distinction *s.f.* **1.** distingere; distincție, deosebire, diferență; **la ~ entre le bien et le mal** deosebirea între bine și rău; **sans ~** fără deosebire. **2.** distincție, eleganță, finețe; **avoir de la ~** a avea distincție, eleganță; **la ~ des manières** eleganța manierelor. **3.** noblețe, rang; **une personne de haute ~** o persoană de rang înalt / de mare valoare. **4.** distincție, decorație, titlu.
distinguable *adj.* care poate fi distins.
distingué, ~e *adj.* **1.** distins, elegant; **manières ~es** maniere distinse, elegante; **un air ~** un aer distins / de distincție. **2.** remarcabil; eminent; distins; **un professeur ~** un profesor distins.
distinguer I. *v.t.* **1.** a distinge, a desluși, a percepe; **~ des traces de pas sur la neige** a distinge urme de pași pe zăpadă. **2.** a face distincție, a deosebi; a caracteriza; a diferenția; **deux jumeaux difficiles à ~** doi gemeni greu de deosebit. **3.** a distinge / a remarca pe cineva, a acorda atenție cuiva; **le professeur a distingué tout de suite cet étudiant éminent** profesorul l-a remarcat imediat pe acest student eminent. **II.** *v.i.* a distinge, a deosebi; **~ entre le possible et le probable** a distinge între posibil și probabil. **III.** *v.r.* **1.** a se distinge, a se evidenția, a se remarca; **il se distingue par ses mérites** se evidențiază prin meritele sale. **2.** a se deosebi; **les deux pianistes se distinguent par leur toucher** cei doi pianiști se deosebesc prin tușeul lor. **3.** a se zări, a se distinge; **sa silhouette se distingue faiblement dans la nuit** silueta sa se zărește slab în întuneric.
distinguo *s.m.* distincție, deosebire subtilă.
distique I. *s.m.* *(metr.)* distih. **II.** *adj.* *(bot. în expr.)* **feuilles ~s** dispuse pe o tulpină în două rânduri opuse.
distomatose *s.f.* *(vet.)* distomatoză, boală parazitară la ovine.
distordre *v.t., v.r.* a (se) răsuci, a (se) deforma prin răsucire.
distors, ~e *adj.* răsucit; strâmb.
distorsion *s.f.* **1.** răsucire; **~ du tronc** răsucire a trupului. **2.** *(med.)* agitație. **3.** *(fiz.)* distorsiune, aberație geometrică a unui sistem optic centrat. **4.** deformare; **la ~ des faits dans un récit** deformarea faptelor într-o relatare.
distraction *s.f.* **1.** distracție, amuzament, divertisment. **2.** distracție, neatenție; **sa ~ est bien connue** neatenția lui e bine cunoscută. **3.** *(jur.)* extragere, scoatere a unei părți dintr-un tot.
distraire I. *v.t.* **1.** a separa, a extrage, a lua, a scoate (dintr-un întreg); **~ une somme d'argent d'un héritage** a scoate o sumă de bani dintr-o moștenire.

2. a sustrage, a deturna, a fura. 3. a distra, a amuza; **il sait ~ ses amis** știe să-și distreze prietenii. 4. a distrage atenția, a deranja pe cineva; ~ **qqn. qui travaille** a deranja pe cineva care lucrează. **II.** *v.r.* **1.** a se distra; a se amuza, a petrece; **c'est un homme qui sait se ~** e un om care știe să se distreze / să petreacă. **2.** a se distrage, a se îndepărta de la; **il cherche à voir ses amis, pour se ~ de son chagrin** caută să se întâlnească cu prietenii, pentru a se distrage de la necazul său.

distrait, ~e *adj.* (om) distrat, neatent, absent.

distraitement *adv.* (în mod) distrat, neatent; fără atenție; din neatenție.

distrayant, ~e *adj.* distractiv; **un spectacle ~** un spectacol distractiv.

distribuable *adj.* care se poate distribui.

distribuer I. *v.t.* a distribui, a împărți; a repartiza; a răspândi; **le facteur distribue le courrier** factorul împarte corespondența; **le metteur en scène distribue les rôles** regizorul distribuie rolurile; ~ **des tracts** a răspândi manifeste; **un appartement bien distribué** un apartament bine împărțit (în camere). **ii.** *v.r.* a se împărți; a fi împărțit; a se răspândi; **le sang se distribue dans ies artères** sângele se răspândește în artere.

distributaire *s.m.f., adj.* (*jur.*) (persoană) care primește o parte dintr-o împărțire.

distributeur, -trice I. *s.m.f.* **1.** persoană care distribuie, care împarte, distribuitor, împărțitor; ~ **de tracts** distribuitor de manifeste. **2.** difuzor de filme. **3.** *(poligr.)* împărțitor. **II.** *s.m. (mec.)* distribuitor.

distributif, -ive *adj.* distributiv.

distribution *s.f.* **1.** distribuție, distribuire, împărțire, repartizare; ~ **de vivres** distribuire de alimente; ~ **du courrier** împărțire a corespondenței; ~ **des rôles dans une pièce** distribuire a rolurilor într-o piesă de teatru, distribuție; ~ **des prix dans une école** împărțire a premiilor într-o școală. **2.** aranjament, dispoziție; **la ~ des pièces d'un appartement** dispoziția camerelor unui apartament. **3.** *(tehn.)* distribuție; ~ **de l'électricité** distribuția electricității. **4.** *(ec. în expr.)* **circuit de ~ des produits** circuit de distribuție a produselor.

distributionnei, ~le *adj.* (*lingv.*) referitor la distribuția elementelor într-un enunț.

distributivement *adv. (mat., log.)* în sens distributiv.

distributivité *s.f. (mat. log.)* distributivitate, caracterul legilor distributive.

district *s.m.* **1.** district, ținut. **2.** *(în expr.)* **ce n'est pas de mon ~ a.** nu e treaba mea, nu mă privește; **b.** nu e de competența mea.

distyle *adj. (arhit.)* cu două coloane.

1. dit *s.m. (lit.)* **1.** cuvânt, maximă, sentință, învățătură. **2.** *(în lit.ev.mediu fr.)* mică piesă comică în versuri cu subiect din viața reală.

2. dit, ~e *adj.* **1.** zis, stabilit, hotărât; **aussitôt ~, aussitôt fait** zis și făcut; **c'est (une) chose ~e** e un lucru hotărât, să nu mai vorbim despre el; **ceci ~** acestea fiind zise. **2.** zis, supranumit; **Charles ~ le Téméraire** Carol zis Temerarul. **3.** zis, spus; **autrement ~** altfel spus, cu alte cuvinte. **4.** *(jur. art.)* **ledit, ladite, lesdites** susnumitul, susnumita etc.

dithyrambe *s.m. (lit. antică greacă)* **1.** ditiramb, poem liric în cinstea zeului Dionisos. **2.** *(fig.)* ditiramb, laudă entuziastă și exagerată.

dithyrambique *adj.* **1.** ditirambic. **2.** *(fig.)* elogios, entuziast; exagerat.

diurèse *s.f. (med.)* diureză.

diurétique *adj., s.m. (med.)* diuretic.

diurnal, ~e *(m. pl.* **-aux**) *adj. (bis.catol.)* carte ce cuprinde rugăciunile care se rostesc în decursul unei zile.

diurne *adj.* **1.** diurn; de (o) zi; *(bot.)* **plante ~** plantă a cărei floare se deschide în timpul zilei; *(zool.)* **animal ~** animal activ în timpul zilei; **rapaces ~s** păsări răpitoare de zi (vultur, șoim).

diva *s.f. invar. (ital. înv.)* divă, mare cântăreață.

divagateur, -trice *adj.* care divaghează, care bate câmpii, care o ia razna; **imagination ~trice** imaginație care o ia razna.

divagation *s.f.* **1.** faptul de a lăsa un animal în libertate, nesupravegheat. **2.** *(geogr.)* inundație provocată de ieșirea din matcă a unui râu. **3.** *(la pl.)* divagație, digresiune; **se perdre dans des ~s** a face digresiuni, a se îndepărta de subiect.

divaguer *v.t.* **1.** *(înv.)* a hoinări, a umbla de colo-colo. **2.** *(în expr.)* **laisser ~ ies bestiaux** a lăsa fără supraveghere animalele în libertate. **3.** *(despre râuri)* a ieși din matcă. **4.** *(fig.)* a divaga, a se abate de la subiect; a bate câmpii, a o lua razna.

divan *s.m. (ist. în Turcia și țările aservite ei)* **1.** *(ist.)* divan, consiliu de stat în imperiul otoman. **2.** sala în care se întrunea consiliul de stat la otomani. **3.** divan, canapea.

dive *adj. f.* **1.** *(înv.)* divină. **2.** *(în expr.)* **la ~ bouteille** vinul.

divergence *s.f.* **1.** *(fiz., geom.)* divergență; ~ **d'un vecteur** mărime a unui câmp vectorial; ~ **d'une lentille** divergență a unei lentile. **2.** *(fig.)* divergență, deosebire; ~ **d'idées** deosebire de idei, divergență, dezacord.

divergent, ~e *adj.* **1.** *(fiz. geom.)* divergent; **lentille ~e** lentilă divergentă. **2.** *(fig.)* divergent, deosebit, opus; **opinions ~es** păreri divergente.

diverger *v.i.* **1.** a merge despărțindu-se, îndepărtându-se; **à partir de ce village, nos routes divergent** începând de la acest sat, drumurile noastre se despart. **2.** *(fig.)* a se deosebi, a fi în dezacord; **nos opinions sur cette question divergent** părerile noastre în această chestiune se deosebesc, sunt în dezacord.

divers, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* divers, diferit, variat, felurit; **des tissus de couleurs ~es** țesături de culori variate; **fait ~** fapt divers. **2.** *(la pl.)* unii, diverși, diverse; **les ~ sens d'un mot** diversele sensuri ale unui cuvânt. **3.** *(la pl.)* mai mulți, mai multe; **nous parlerons de ~es questions tout au long de cet après-midi** vom vorbi de mai multe lucruri în această după-amiază.

diversement *adv.* (în mod) diferit, în diferite feluri; **cette question a été ~ traitée par les auteurs** această chestiune a fost tratată diferit de către autori.

diversifiable *adj.* care se poate diversifica.
diversification *s.f.* diversificare.
diversifier I. *v.t.* a diversifica; ~ **ses méthodes de travail** a-și diversifica metodele de muncă. **II.** *v.r.* a se diversifica; a varia; **les danses populaires se diversifient selon les pays** dansurile populare variază după țări.
diversiforme *adj.* *(biol.)* de formă variabilă.
diversion *s.f.* **1.** *(mil., pol.)* diversiune; **tenter une** ~ a încerca o diversiune. **2.** *(fig.)* diversiune, distragere; **cet incident a créé une** ~ **au parlement** acest incident a creat o diversiune în parlament.
diversité *s.f.* **1.** diversitate, varietate; **ce magasin offre une grande** ~ **de marchandises** acest magazin oferă o mare varietate de mărfuri. **2.** *(fig.)* diferență, deosebire; neînțelegere; **la** ~ **de leurs opinions politiques a séparé les deux amis** deosebirea de păreri politice i-a despărțit pe cei doi prieteni.
diverticule *s.m.* **1.** *(med.)* diverticul, apendice, mică prelungire a unui organ tubular. **2.** *(lit.)* loc ferit, retras; **au restaurant, sa table était placée dans un** ~ la restaurant, masa lui era așezată într-un loc retras. **3.** mic ocol; **on a emprunté un** ~ **pour arriver au chalet** am făcut un mic ocol pentru a ajunge la cabană.
divertir I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a deturna fonduri. **2.** a distra, a amuza; **le spectacle nous a divertis** spectacolul ne-a amuzat. **II.** *v.r.* a se distra, a se amuza; **se** ~ **sous cape** a râde pe înfundate; **se** ~ **aux dépens de qqn.** a se amuza pe socoteala cuiva.
divertissant, ~e *adj.* distractiv, amuzant; **spectacle** ~ spectacol distractiv.
divertissement *s.m.* **1.** *(jur.)* deturnare de fonduri. **2.** *(jur.)* deturnare a unei părți dintr-o succesiune de către unul din beneficiari. **3.** divertisment, amuzament, distracție, recreare; **la pêche est son** ~ **préféré** pescuitul este recrearea sa preferată. **4.** *(muz. teatru)* divertisment.
divette *s.f.* *(înv.)* mică divă, cântăreață de operetă, de local.
dividende *s.m.* **1.** *(mat.)* deîmpărțit (prin opoziție cu împărțitor). **2.** *(fin.)* dividend.
divin, ~e *adj.* **1.** divin, dumnezeiesc; **la Providence ~e** providența divină. **2.** divin, divinizat *(despre eroii mitici, despre personalități istorice)* **le** ~ **Auguste** divinul August. **3.** minunat, admirabil; încântător, superb; **un temps** ~ o vreme superbă.
divinateur, -trice I. *adj.* care ghicește, care prezice; **cet homme est doué d'un pouvoir** ~ **remarquable** acest om este înzestrat cu o putere de prezicere deosebită. **II.** *s.m.f.* ghicitor, prezicător.
divination *s.f.* divinație, prezicere, ghicit.
divinatoire *adj.* **1.** referitor la ghicit, la preziceri; **talent** ~ talent de a prezice. **2.** *(în expr.)* **baguette**~ baghetă magică.
divinement *adv.* **1.** divin, dumnezeiește. **2.** dumnezeiește, la perfecție; **elle chante** ~ cântă dumnezeiește.
divinisation *s.f.* divinizare, zeificare.
diviniser *v.t.* **1.** a diviniza, a trece în rândul zeilor; **les empereurs romains étaient divinisés** împărații romani erau trecuți în rândul zeilor. **2.** a diviniza, a da, a conferi un caracter divin; ~ **sa bien-aimée** a-și diviniza iubita. **3.** a exalta, a glorifica; ~ **la force** a glorifica forța.
divinité *s.f.* **1.** divinitate, natură divină; **la** ~ **de Jésus Christ** natura divină a lui Iisus Christos. **2.** *(cu maj.)* **la Divinité** Dumnezeu.
divis, ~e *adj., s.m.* *(jur.)* împărțit (prin opoziție cu indiviz).
diviser I. *v.t.* **1.** a împărți (între mai multe părți); ~**un héritage** a împărți o moștenire; **une pièce divisée en trois actes** o piesă împărțită în trei acte; *(mat.)* **en divisant neuf par trois on obtient trois** nouă împărțit la trei fac trei. **2.** *(fig.)* a învrăjbi; ~ **pour régner** a învrăjbi pentru a domni. **II.** *v.r.* **1.** a se împărți; **ce roman se divise en 4 chapitres** acest roman se împarte în patru capitole. **2.** a se opune, a se diviza; a fi de păreri diferite; **ils se divisèrent sur l'opportunité de cette démarche** au exprimat păreri diferite / opuse cu privire la oportunitatea acestui demers.
diviseur *s.m.* **1.** *(mat.)* divizor; **commun** ~ divizor comun. **2.** *(rar)* persoană care învrăjbește.
divisibilité *s.f.* *(mat.)* divizibilitate, proprietate a unui număr divizibil.
divisible *adj.* *(mat.)* divizibil.
division *s.f.* **1.** divizare; împărțire, fragmentare; ~ **d'un roman en chapitres** împărțire a unui roman în capitole. **2.** *(mat.)* diviziune, împărțire. **3.** diviziune administrativă, politică, geografică. **4.** *(mil.)* divizie; **une** ~ **blindée** o divizie blindată. **5.** *(biol.)* diviziune; ~ **cellulaire** diviziune celulară. **6.** *(jur.)* împărțire, partaj; ~ **d'un héritage** împărțire a unei moșteniri. **7.** *(fig.)* dezbinare, învrăjbire; vrajbă, discordie; **semer la** ~ **dans les esprits** a semăna vrajbă în mințile oamenilor.
divisionnaire I. *adj., (mil. fin.)* divizionar; **monnaie** ~ monedă divizionară. **II.** *s.m.* general de divizie.
divisionnisme *s.m.* tehnică a pictorilor impresioniști și poantiliști.
divisionniste *adj., s.m.f.* adept sau referitor la tehnica pictorilor impresioniști și poantiliști.
divorce *s.m.* **1.** divorț; **être en instance de** ~ a fi în divorț. **2.** *(fig.)* ruptură, separare; **le** ~ **entre deux écoles littéraires** ruptură, deosebire de vederi între două școli literare.
divorcé, ~e *adj., s.m.f.* divorțat.
divorcer *v.i.* **1.** a divorța. **2.** *(fig.)* a rupe (cu), a renunța (la). **3.** *(în expr.)* ~ **d'avec le monde** a se izola de lume, a sta retras.
divulgateur, -trice *adj., s.m.f.* divulgator, (persoană) care divulgă.
divulgation *s.f.* divulgare; ~ **d'un secret** divulgare a unui secret.
divulguer *v.t.* a divulga, a da în vileag, a da pe față; ~ **un secret** a divulga un secret.
divulsion *s.f.* *(rar)* **1.** separare bruscă. **2.** *(chir. în expr.)* ~ **pilore** dilatare forțată a pilorului. **3.** smulgere.
dix I. *num.card.* zece; **j'ai lu** ~ **pages** am citit zece pagini. **II.** *num.ord.* al zecelea, a zecea; **tome X** volumul al zecelea; **Charles X** Carol al zecelea.

III. *s.m.* **1.** cifra zece; **il habite au ~ de ma rue** locuiește la numărul 10 de pe strada mea. **2.** ziua de zece a lunii; **le ~ je touche mon traitement** în ziua de zece a lunii îmi primesc salariul. **3.** *(la cărți de joc)* decar. **4.** (*arg. în expr.*) **piguer le ~** a umbla prin celulă.

dix-huit I. *num.card.* optsprezece; **mon frère a ~ ans** fratele meu are optsprezece ani. **II.** *num.ord.* al optsprezecelea, a optsprezecea; **Louis XVIII** Ludovic al optsprezecelea. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) optsprezece. **2.** ziua de optsprezece a lunii; **le ~ juin** ziua de optsprezece iunie. **3.** (*arg.*) condamnare la închisoare de 18 zile sau luni.

dix-huitième (le, la ~) I. *num.ord.* al optsprezececlea, a optsprezecea; **le ~ jour** a optsprezecea zi. **II.** *s.m.* optsprezecime, a optsprezecea parte.

dixième (le, la ~) I. *num.ord.* al zecelea, a zecea; **le ~ mois de l' année** a zecea lună a anului. **II.** *s.m.f.* al zecelea, a zecea; **il est le ~ de sa classe** el este al zecelea din clasa lui. **III.** *s.m.* zecime, a zecea parte; **les quatre ~s d'une somme** cele patru zecimi dintr-o sumă.

dix-neuf I. *num.card.* nouăsprezece; **sa fille a ~ ans** fiica sa are nouăsprezece ani. **II.** *num.ord.* al nouăsprezecelea; a nouăsprezecea; **chapitre ~** capitolul al nouăsprezecelea; **page ~** pagina a nouăsprezecea, pagina nouăsprezece. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) nouăsprezece; **~ moins trois font seize** nouăsprezece fără trei fac șaisprezece. **2.** ziua de nouăsprezece a lunii; **il est né le ~ mai** s-a născut la nouăsprezece mai.

dix-neuvième (le, la ~) I. *num.ord.* al nouăsprezecelea; a nouăsprezecea; **le ~ siècle** secolul al nouăsprezecelea. **II.** *s.m.* **1.** (persoană) care ocupă al nouăsprezecelea loc; **il est le ~ de sa classe** este al nouăsprezecelea din clasa sa. **2.** nouăsprezecime, a nouăsprezecea parte.

dix-sept I. *num.card.* șaptesprezece; **elle a ~ ans** are șaptesprezece ani. **II.** *num.ord.* al șaptesprezecelea; a șaptesprezecea; **chapitre ~** capitolul al șaptesprezecelea. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) șaptesprezece. **2.** ziua de șaptesprezece a lunii; **nous sommes le ~** suntem în șaptesprezece a lunii.

dix-septième (le, la ~) I. *num.ord.* al șaptesprezecelea, a șaptesprezecea; **le ~ siècle** secolul al șaptesprezecelea. **II.** *s.m.* **1.** (persoană) care ocupă al șaptesprezecelea loc. **2.** șaptesprezecime, a șaptesprezecea parte.

dizain *s.m.* strofă de zece versuri.

dizaine *s.f.* **1.** grup de (vreo) zece; **une ~ de personnes** vreo zece persoane. **2.** zeci; **nombre composé de centaines, de ~s et d'unités** număr compus din sute, zeci și unități.

dizygote *adj. (zool. în expr.)* **jumeaux ~s** gemeni ieșiți din două ouă.

djaïn, djaïnisme v. **jaïn, jainïsme.**

djellaba *s.f.* rochie lungă cu mâneci lungi și capișon purtată de locuitorii din Africa de Nord.

djinn *s.m.* spiriduș, drăcușor (la arabi).

do *s.m. invar. (muz.)* (nota) do.

dobe *s.f. (arg.)* mamă.

doberman *s.m.* rasă de câine.

dobiche *s.m. (arg.)* tată, babac.

doche *(arg.)* **I.** *s.m.* **1.** tată. **2.** joc de domino. **3.** zar. **4.** *(în expr.)* **passer les ~s** a renunța. **5.** *(la pl.)* părinții, babacii. **II.** *s.f.* mamă.

docile *adj.* docil, supus, blând, cuminte, ascultător; **chien ~** câine blând.

docilement *adv.* (în mod) docil, cu docilitate, cu supunere, cu blândețe.

docilité *s.f.* docilitate, supunere, ascultare, blândețe; cumințenie.

docimasie *s.f.* **1.** *(antichit.greacă)* anchetă asupra unui magistrat înaintea intrării sale în funcție. **2.** *(med.)* docimazie.

docimologie *s.f.* studierea unor forme de testare (examene, concursuri) în vederea înlăturării imperfecțiunilor și îmbunătățirii randamentului lor.

dock *s.m. (mar.)* doc.

docker *s.m. (angl.)* docher; hamal în port.

docte *adj., s.m.* (om) doct, învățat, erudit, savant.

doctement *adv.* **1.** în mod savant, cu multă știință. **2.** *(ir.)* cu pedanterie.

docteur *s.m.* **1.** doctor, medic; **consulter un ~** a consulta un doctor. **2.** om de știință, învățat, cu titlul de doctor; **~ en droit** doctor în drept; **~ès lettres** doctor în litere. **3.** *(bis.catol.în expr.)* **~ de l'Église** titlu dat de Sfântul-Scaun teologilor și apologeților catolicismului.

doctoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** doctoral, de doctor; **dignité ~e** demnitate de doctor. **2.** *(peior.)* doctoral, pedant, afectat; grav; **ton ~** ton pedant.

doctoralement *adv. (peior.)* ca un învățat; ca din carte.

doctorat *s.m.* doctorat; grad de doctor.

doctoresse *s.f.* doctoriță.

doctrinaire *adj., s.m.* **1.** doctrinar, persoană atașată unei doctrine, opinii. **2.** (*ist.*) susținător în timpul restaurației a unei doctrine intermediare între cea a dreptului divin și a suveranității populare.

doctrinal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* de doctrină, doctrinar, referitor la o doctrină; **débat ~** dezbatere doctrinară.

doctrine *s.f.* doctrină.

document *s.m.* document.

documentaire I. *adj.* documentar; **ce film a une valeur ~** acest film are o valoare documentară. **II.** *s.m.* film documentar.

documentaliste *s.m.f.* lucrător în domeniul documentării.

documentariste *s.m.f.* autor de filme documentare.

documentation *s.f.* documentare; **centre de ~** centru de documentare.

documenter I. *v.t.* **1.** a informa, a documenta, a procura documente (cuiva); **~ un chercheur** a procura documente unui cercetător. **2.** a sprijini cu documente; **étude bien documentée** studiu bine documentat. **II.** *v.r.* a se documenta.

dodécaèdre *s.m. (geom.)* dodecaedru.

dodécaédrique *adj. (geom.)* dodecaedric.

dodécagonal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* dodecagonal.

dodécagone *s.m. (geom.)* dodecagon.

dodécaphonique *adj. (muz.)* dodecafonic; **musique** ~ muzică dodecafonică.
dodécaphonisme *s.m. (muz.)* dodecafonism.
dodécapole *s.f. (ist.gr.)* confederație de douăsprezece orașe.
dodécastyle *adj. (arhit.)* cu douăsprezece coloane sub fronton.
dodécasyllabe *s.m.* (vers) dodecasilab, cu douăsprezece silabe.
dodelinement *s.m.* legănare (a capului, a corpului).
dodeliner I. *v.t. (înv.)* a legăna (un copil). **II.** *v.i. (cu prep.* **de**) a legăna, a clătina; ~ **de la tête** a-și clătina capul, a da din cap.
dodine *s.f. (culinar)* sos alb amestecat cu zeamă din carne de pasăre la cuptor.
dodiner *v.t. (înv.)* a oscila, a balansa.
dodo 1. *s.m. (în limbajul copiilor)* somn, nani; **faire** ~ a dormi, a face nani; **aller au** ~ a se duce să facă nani, a se duce la culcare. **2.** *(ornit.)* pasăre din Insula Maurițiu, azi dispărută.
dodu, ~e *adj. (fam.)* grăsun, grăsuliu, durduliu, bucălat, plin, dolofan, rotofei; **elle est un peu ~e** e cam durdulie.
dogaresse *s.f. (ist.)* soție de doge.
dog-cart *s.m.* docar, trăsurică cu două sau patru roți.
doge *s.m. (ist.)* doge.
dogger *s.m. (geol.)* dogger, epoca mijlocie a jurasicului.
dogmatique I. *adj.* dogmatic; **un ton** ~ un ton dogmatic, doctoral; **étude** ~ studiu dogmatic, referitor la dogmă. **II.** *s.m.* **1.** genul dogmatic. **2.** dogmatist, partizan al dogmatismului. **3.** stilul dogmatic. **III.** *s.f.* dogmatică, parte a teologiei.
dogmatiquement *adv.* (în mod) dogmatic; pe un ton dogmatic; **parler** ~ a vorbi pe un ton dogmatic, sentențios, fără replică.
dogmatiser *v.i.* **1.** *(rel.)* a trata despre dogmă, religie. **2.** *(fig.)* a vorbi, a scrie sentențios, tranșant, fără replică.
dogmatiseur, -euse *s.m., adj. (înv.)* (persoană) care se exprimă pe un ton dogmatic.
dogmatisme *s.m.* **1.** *(fii.)* dogmatism. **2.** atitudine intelectuală dogmatică.
dogmatiste *s.m., adj.* care susține și aplică dogmatismul; **opinion** ~ părere dogmatistă.
dogme *s.m.* dogmă.
dogue *s.m.* **1.** dog, rasă de câine. **2.** *(fam., în expr.)* **être d'une humeur de** ~ a fi prost dispus, a fi în toane rele; **un** ~ un om coleric.
doguin, ~e *s.m.f.* câine tânăr din rasa dog.
doigt *s.m.* **1.** deget; **à deux ~s de a.** la două degete de; **b.** *(fig.)* în apropiere de, la un pas de; **mettre le ~ sur la plaie** a pune degetul pe rană; **un ~ de vin** un deget de vin, un pic / puțin vin; **compter sur les ~s** a număra pe degete; **montrer du ~ a.** a arăta cu degetul; **b.** a-și bate joc în public de cineva; **s'en mordre les ~s** a-și mușca degetele / mâinile; a se căi amarnic; **se lécher les ~s** a-și linge degetele; **être (unis) comme les deux ~s de la main** a fi ca degetele de la mână; a fi prieteni la cataramă; ~ **de gant** deget de mănușă; **glisser / échapper entre les ~s** a scăpa / a i se strecura cuiva printre degete; **ne pas remuer le petit** ~ a nu mișca un deget. **2.** *(în expr.) (pop.)* **se mettre le ~ dans l'œil / jusqu'au coude** a se înșela amarnic; **se mettre le ~ entre deux pierres** a-și provoca singur necazuri; a se lega la cap fără să-l doară; a-și bate cuie-n talpă; **toucher au ~ et à l'œil** a vedea / a înțelege limpede; **toucher du** ~ a fi la un pas de; **mettre le ~ dessus** a o nimeri; a nimeri în plin; a o brodi; **avoir de l'esprit jusqu'au bout des ~s** a fi spiritual, a avea haz; **ne faire œuvre de ses dix ~s** a fi inactiv, a sta cu brațele încrucișate, a sta cu mâinile în sân; **obéir à qqn. au ~ et à l'œil** a asculta orbește de cineva; a fi devotat trup și suflet cuiva; **avoir des ~s de fée** a avea mâini de aur; a lucra cu multă îndemânare; **avoir les ~s verts** a fi un bun grădinar; **donner / taper sur les ~s de qqn.** a dojeni, a mustra aspru pe cineva; **savoir une chose sur le bout du** ~ a cunoaște un lucru ca pe apă; **faire qqch. les ~s dans le nez** a face un lucru cu multă ușurință; **faire un ~ de cour à une femme** a face curte unei femei; **ça ne vous brûlera pas les doigts** ia fără grijă, nu arde; **conduire / mener au ~ et à l'œil** a conduce cu autoritate; **en mettre son ~ au feu** a garanta, a pune mâna-n foc; a-și pune capul; **y mettre les quatre ~s et le pouce** a apuca cu lăcomie; a lua cu amândouă mâinile; *(prov.)* **entre l'arbre et l'écorce il ne faut pas mettre le** ~ nu te amesteca unde nu-ți fierbe oala. *(arg.)* **y mettre le(s) ~ (s)** a fura, a ciordi.
doigté *s.m.* **1.** *(muz.)* digitație. **2.** *(fig.)* abilitate, finețe, tact, simț al măsurii (în comportare) tact; **un diplomate doit avoir du** ~ un diplomat trebuie să aibă tact.
doigter I. *v.t.,v.i.* a (-și) mișca degetele corect pe clapele sau strunele unui instrument muzical. **II.** *v.t.* a nota digitația pe o partitură muzicală.
doigtier *s.m.* deget (de cauciuc).
doit *s.m. (fin.)* debit, pasiv; ~ **et avoir** pasiv și activ.
dojo *s.m.* sală de antrenament și competiții pentru arte marțiale.
doi *s.m. (jur.)* dol; înșelătorie; acțiune frauduloasă.
dolce *adv. (muz.)* dulce, delicat, cu blândețe, cu duioșie.
doléances *s. f.pl.* doleanțe, plângeri, deziderate; rugăminți; solicitări.
doleau *s.m.* satâr mic folosit de țiglari.
dolent, ~e *adj.* **1.** plângăreț, scâncit, plângător, văicăreț. **2.** tânguitor, trist; **une voix ~e** o voce tristă.
doler *v.t. (tehn.)* a răzui, a subția o suprafață cu un instrument ascuțit.
dolic, dolique *s.m. (bot.)* specie de mazăre înrudită cu fasolea.
dolichocéphale *adj., s.m. (antrop.)* dolihocefal.
doline *s.f. (geogr.)* dolină, depresiune în formă de pâlnie.
dolique *s.m.* v. **dolic.**
dollar *s.m. (ec., fin.)* dolar.
dolluche *s.m. (arg.)* dolar, verdeață, verzitură.
dolman *s.m. (mil.)* dolman.
dolmen *s.m. (arheol.)* dolmen, monument megalitic.
doloire *s.f. (tehn.)* rindea de dogărie.
dolomie, dolomite *s.f. (mineral.)* dolomită.

dolomitique *adj.* dolomitic, care conține dolomită.
dolomitisation *s.f.* *(mineral.)* transformarea unui calcar în dolomită.
dolorisme *s.m.* doctrină care susține importanța și valoarea durerii.
dolosif, -ive *adj.* *(jur.)* cu caracter de dol.
dom *s.m.* **1.** titlu onorific dat călugărilor din unele ordine catolice. **2.** titlu dat nobililor din Spania și Portugalia.
domaine *s.m.* **1.** domeniu, proprietate funciară; **un ~ de 50 hectares** o proprietate funciară de 50 de hectare. **2.** domeniu, bun imobiliar; **~ familial** domeniu familial, patrimoniu; **le ~ de l'État** domeniul public. **3.** domeniu, sector de activitate; **cela n'est pas de mon ~** nu e de domeniul meu, nu e de competența mea / de resortul meu.
domanial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** care aparține unui domeniu. **2.** care aparține domeniului de stat; **une forêt ~e** o pădure aparținând domeniului public.
domanialiser *v.t.* a anexa la domeniu public; **~ une forêt** a anexa o pădure la domeniul public.
domb, dombi *adj.* *(arg.)* **1.** ridicol. **2.** de proastă calitate.
dôme *s.m.* **1.** dom, catedrală; **le ~ de Milan** domul din Milano. **2.** *(arhit., tehn.)* dom. **3.** *(fig.)* boltă; **un ~ de feuillage** o boltă de frunziș; **le ~ du ciel** bolta cerului. **4.** *(geol.)* structură geologică în formă de boltă. **5.** *(tehn.)* obiect în formă de emisferă. **6.** (*arg.*) cap, căpățână, tărtăcuță, bilă.
domestication *s.f.* domesticire; **~ d'animaux sauvages** domesticire de animale sălbatice.
domesticité *s.f.* **1.** starea de servitor. **2.** ansamblul servitorilor dintr-o casă, servitorimea. **3.** *(rar)* condiția în care se află animalele domestice.
domestique I. *adj.* **1.** casnic; **vie ~** viață casnică. **2.** domestic, domesticit; **animaux ~s** animale domestice. **3.** intern; **troubles ~s** tulburări interne. **II.** *s.m.f.* servitor; **un ~ fidèle** un servitor credincios. **III.** *s.m.* **1.** *(cu sens colectiv, înv.)* personal casnic, servitorime. **2.** *(înv.)* interior; intimitate; gospodărie proprie; **vivre dans son ~** a trăi în propria sa casă, la el acasă.
domestiquer *v.t.* **1.** a domestici un animal. **2.** *(fig.)* a supune, a subjuga; **~ un peuple** a supune / a subjuga un popor. **3.** *(fig.)* a supune (voinței omului); **~ l'énergie atomique** a supune energia atomică.
domicile *s.m.* domiciliu; **à ~** la domiciliu; **sans ~** fără domiciliu.
domiciliaire *adj.* domiciliar, referitor la domiciliu; făcut la domiciliu; **visite ~** vizită făcută la domiciliu.
domiciliataire *s.m.f.* *(com.)* terță persoană la domiciliul căreia se perfectează o tranzacție.
domiciliation *s.f.* *(jur., com.)* desemnare a unui domiciliu în care se poate efectua o tranzacție.
domicilié, ~e *adj.* domiciliat; cu domiciliu în / la; **~ à Paris** domiciliat în Paris.
domicilier I. *v.t.* a domicilia, a indica un domiciliu. **II.** *v.r.* *(jur., în expr.)* **se faire ~ à tel endroit** a-și stabili un domiciliu legal. **2.** *(com.)* a alege un domiciliu pentru efectuarea unei tranzacții.
dominance *s.f.* *(biol.)* caracter dominant al unei gene.
dominant, ~e *adj.* dominant; predominant; principal; **idée ~e** idee dominantă.
dominante *s.f.* **1.** dominantă, trăsătură caracteristică. **2.** materie principală în universități. **3.** *(muz.)* dominantă, treapta a cincea a modului major și minor. **4.** *(agr.)* element preponderent într-un îngrășământ complet (după planta cultivată). **5.** *(astr.)* semn, planetă dominantă într-o zodie.
dominateur, -trice I. *adj.* dominator, autoritar; **esprit ~** spirit autoritar. **II.** *s.m.f.* persoană autoritară, care vrea să domine, să conducă.
domination *s.f.* **1.** dominare; dominație, stăpânire; autoritate; **la ~ de Rome sur de nombreux peuples** dominația Romei asupra multor popoare. **2.** influență; **subir la ~ morale de qqn.** a suferi influența morală a cuiva.
dominer I. *v.t., v.i.* a domina, a stăpâni; **l'idée folle de ~ le monde** ideea nebunească de a stăpâni lumea; **~ sa colère** a-și stăpâni mânia; **le conférencier domine la matière enseignée** conferențiarul își stăpânește materia predată. **II.** *v.r.* a se domina, a se stăpâni, a se reține; **il faut se ~ en toutes circonstances** trebuie să ne stăpânim în orice împrejurare.
1. dominicain, ~e *adj.* dominican, de la / din Santo-Domingo.
2. dominicain, ~e *s.m.f., adj.* *(rel.)* călugăr dominican.
dominical, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** duminical, de duminică; **repos ~** repaus duminical. **2.** domnesc, care aparține Domnului; **l'oraison ~e** orațiune duminicală, Tatăl nostru.
dominion *s.m.* *(pol.)* dominion.
domino *s.m.* **1.** *(înv.)* pelerină episcopală neagră. **2.** domino, costum de bal mascat; persoana care poartă acest costum; **il parlait à un ~ rose** vorbea cu o persoană îmbrăcată într-un domino roz. **3.** *(la pl.)* (joc) domino; **jouer au(x) ~(s)** a juca domino. **4.** *(arg.)* dinte; **bouder aux ~s** a-și fi pierdut unul sau mai mulți dinți din față. **5.** *(arg. în expr.)* **jouer des ~s** a mânca.
dominoterie *s.f.* (fabricare și comerț de) cartoane colorate folosite în anumite jocuri.
dominotier *s.m.* **1.** *(înv.)* fabricant sau negustor de cartoane colorate folosite în anumite jocuri. **2.** fabricant de dominouri.
dommage *s.m.* **1.** pagubă; daună; prejudiciu; stricăciune; **causer un ~** a provoca o pagubă. **2.** *(în expr.)* **c'est ~** e păcat; *(jur.)* **~ s-intérêts** despăgubiri.
dommageable *adj.* păgubitor; dăunător; **la grêle est ~** grindina este dăunătoare.
domotique *s.f.* informatica aplicată în sistemele de securitate și de realizare a sarcinilor casnice, în scopul facilitării vieții cotidiene.
domptable *adj.* care se poate îmblânzi; **animal ~** animal care se poate îmblânzi / se lasă îmblânzit.
domptage *s.m.* îmblânzire.
dompter I. *v.t.* **1.** a îmblânzi; a dresa; **~ un cheval** a dresa un cal. **2.** a subjuga, a supune; **~ les rebelles** a supune rebelii. **3.** *(fig.)* a înfrâna, a stăpâni; **~ une passion** a înfrâna o patimă. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se înfrâna, a se stăpâni.

dompteur, -euse *s.m.f.* îmblânzitor (de animale sălbatice), dresor.

dompte-venin *s.m. invar. (bot.)* iarba-fiarelor *(Vincetoxicum officinale).*

1. don *s.m.* **1.** dar, cadou; atenție, peșcheș; plocon; **faire ~ de qqch. à qqn.** a face un cadou cuiva, a da ceva în dar cuiva. **2.** donație, danie; **~ en espèces** donație în bani; **envoyer des ~s pour les réfugiés** a trimite donații pentru refugiați. **3.** *(fig.)* aptitudine, talent, chemare, vocație; înclinație; har; **le ~ des langues** *aptitudine pentru limbile străine.* **4.** *(în expr.)* **le ~ de soi** sacrificiu; **faire ~ de son cœur** a-și dărui inima, a se îndrăgosti; **les ~s de la terre** roadele pământului; *(poet.)* **les ~s de Cérès a.** recolte; **b.** grâul; **les ~s de Bacchus a.** strugurii; **b.** vinul; **les ~s de Flore** florile; **avoir le ~ des larmes** a plânge ușor.

2. don *s.m.*, **doña** *s.f.* titlu purtat de nobilii spanioli.

donacie *s.f. (entom.)* insectă coleopteră care trăiește pe plantele acvatice *(Donacia).*

donataire *s.m.f. (jur.)* donatar.

donateur, -trice *s.m.f. (jur.)* donator.

donation *s.f.* donație.

donc *conj.* **1.** deci, așadar, prin urmare. **2.** *(în expr.)* **allons ~!** Aș!; Fugi de-aici!; Nu se poate!; *(întărește o întrebare);* **qu'avez-vous ~!** Da' ce aveți?; **pourquoi ~?** De ce oare?; *(întărește un îndemn)* **entrez ~;** Haideți, intrați!; **dis ~! a.** Ia spune! **b.** Ia ascultă!; **taisez-vous ~!** Da' tăceți odată!

dondon *s.f. (fam.)* femeie corpolentă, grăsană.

dong *s.m.* unitate monetară din Vietnam.

donjon *s.m. (ist.)* donjon.

don Juan *s.m.* afemeiat, donjuan, crai, berbant.

donjuanesque, don-juanesque, *(fam.)* **don-juanique** *adj.* referitor la legenda, la caracterul lui don Juan; ca un don Juan.

don-juanisme, donjuanisme *s.m.* felul de a fi al unui bărbat afemeiat.

donnant, ~e *s.m.f., adj.* **1.** *(înv.)* darnic, căruia îi place să facă daruri. **2.** *(prov.)* **donnant donnant** dar din dar se face raiul.

donne *s.f.* **1.** distribuire a cărților de joc. **2.** cărțile de joc distribuite jucătorilor.

donné, ~le *adj.* **1.** dat; **voiture ~e en dot** automobil dat ca zestre; **à ce prix-là, c'est ~** la prețul acesta, e ca și/ca un cadou; **étant ~ que** dat fiind că. **2.** reprezentat; **pièce ~e à la Comédie-Française** piesă reprezentată la Comedia Franceză. **3.** hotărât, stabilit, determinat; **en un temps ~** într-un timp determinat. **4.** acordat; atribuit; consacrat; **journée ~e au travail** zi consacrată muncii.

donnée *s.f.* **1.** dată; certitudine, fapt demonstrat științific; **les ~s de la science** datele științei; *(mat., la pl.)* **les ~s d'un problème** datele unei probleme; *(inform.)* **banque de ~s** bancă de date. **2.** *(lit.)* idee fundamentală; subiect; **les ~s d'un roman** ideile fundamentale ale unui roman.

donner I. *v.t.* **1.** a da; **~ un livre à qqn.** a da o carte cuiva; **~ signe de vie** a da un semn de viață; **~ un coup de fil** a da un telefon; **~ un coup de main / d'épaule** a da o mână de ajutor, a pune umărul; **~ du travail à qqn.** a da / a procura de lucru cuiva; **~ le jour / naissance** a da naștere; **~ du fil à retordre** a provoca greutăți, a da de furcă; **~ raison** a da dreptate; **~ gain de cause à qqn.** a da câștig de cauză cuiva; **~ sa parole a.** a-și da cuvântul, a promite; **b.** a se angaja, a se lega; **~ des renseignements** a da lămuriri / informații; **~ l'alarme** a da alarma, a alarma; **~ sa démission** a-și da demisia, a demisiona; **~ lieu** a da loc (la), a da prilej; **~ congé** a permite cuiva să plece, a da drumul; **~ un os à ronger à qqn.** a da cuiva un loc de muncă fără probleme / un os de ros; **~ un coup d'épée dans l'eau** a gafa, a da cu bâta-n baltă; **~ un coup de balai** a da cu mătura; **ne pas ~ une obole / un fétu d'une chose** a nu da doi bani / un ban / o para chioară pe ceva; a nu pune preț pe ceva; **~ à qqn. son sac** a da papucii cuiva; a se descotorosi de cineva; **~ carte blanche à qqn.** a da mână liberă cuiva; a da deplină libertate de acțiune cuiva; **~ cours** a da urmare; **~ de la tablature à qqn.** a provoca cuiva greutăți, a da cuiva de furcă; **~ des coups de pied en vache** a da lovituri perfide / pe la spate; **~ du cœur au ventre à qqn.** a da curaj cuiva; **~ la bourse à garder au larron** a da oile în paza lupului; **~ l'éveil a.** a da alarma; a atrage atenția; **b.** a pune în gardă; **~ le linge à blanchir** a da rufele la spălat; **~ la pièce** a da bacșiș; **~ du tintouin à qqn.** a da bătaie de cap cuiva. **2.** a spune; **~ le bonjour** a spune bună ziua, a da binețe; **~ l'heure** a spune cât e ceasul. **3.** a acorda; **~ sa main** a acorda mâna sa, a lua în căsătorie. **4.** a oferi; **~ le bras à qqn.** a oferi cuiva brațul. **5.** a încredința; **~ sa maison à garder pendant les vacances** a-și încredința casa spre supraveghere în timpul vacanței. **6.** a produce; **cette rivière donne de l'électricité à toute la région** acest râu produce electricitate pentru toată regiunea; **cette vigne ne donne presque rien** această viță de vie nu produce aproape nimic. **7.** a dărui, a consacra; **~ son temps à une œuvre littéraire** a-și consacra timpul unei opere, a provoca cuiva greutăți. **8.** a pricinui, a cauza, a provoca; **~ de l'inquiétude** a provoca neliniște. **9.** a transmite, a comunica; **~ de ses nouvelles** a transmite vești; **~ une maladie** a transmite o boală. **10.** a impune, a promulga; **~ des lois** a promulga legi. **11.** a administra, a aplica; **~ un remède** a administra un leac. **12.** *(arg.)* a denunța; **~ ses complices** a-și denunța complicii. **13.** *(în expr.)* **~ un bon / un mauvais tour à qqn.** a prezenta ceva într-o lumină favorabilă / proastă; **en ~ du long et du large a.** a bate măr pe cineva; **b.** a-și bate joc de cineva; **en ~ de toutes les couleurs** a pălăvrăgi, a îndruga verzi și uscate; a face cuiva capul calendar; **en ~ sa tête à couper** a pune mâna-n foc; a-și pune capul, a susține cu tărie; **je vous le donne en dix / cent** mă prind că nu ghicești; **~ la chasse à qqn.** a urmări îndeaproape pe cineva; a se ține pe urmele cuiva; **~ à qqn. des noms d'oiseaux** a bălăcări, a face pe cineva albie de

porci; ~ **à qqn. les trois sueurs** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; ~ **à qqn. son paquet** a muștrului, a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva; ~ **à qqn. une calotte** a trage / a rade / a cârpi o palmă cuiva; ~ **du corps à ses idées** a-și pune ideile în practică, a le da formă; ~ **de la pâture à l'ambition** a ațâța ambiția; ~ **de l'eau bénite de cour** a face promisiuni în vânt; ~ **des coups d'encensoir** a linguși / a tămâia pe cineva; ~ **des taloches à qqn.** a arde cuiva câteva palme; ~ **le change à qqn.** a induce pe cineva în eroare; ~ **ombrage** a trezi bănuieli; ~ **ses huit jours à qqn. a** concedia, a pune pe cineva pe liber / pe verde; ~ **sur les ongles à qqch.** a dojeni pe cineva; ~ **un coup au cœur à qqn.** a provoca cuiva o durere; a rupe cuiva băierile inimii; ~ **prise à qqn.** a se expune la ceva; **en ~ à qqn. pour son argent a.** a răsplăti pe cineva pe măsura eforturilor / cheltuielilor făcute; b. a oferi cu generozitate; ~ **un savon à qqn.** a muștrului, a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva; ~ **un coup de fouet** a biciui; ~ **un coup de collier a.** a face pregătiri în pripă, a îngrășa porcul în ajun; **b.** a se opinti din răsputeri; ~ **un coup de pied à qqn.** a trage cuiva un picior în spate; ~ **un coup de pouce à qqn.** a sprijini / a favoriza pe cineva; a ajuta pe cineva să reușească; ~ **une danse à qqn. a.** a bate măr pe cineva; **b.** a bălăcări, a face pe cineva albie de porci; *(pop.)* ~ **un gnon / un ramponneau** a trage un pumn / un ghiont; *(arg.)* ~ **une tape à une bouteille** a da pe gât un pahar / o sticlă; *(arg.)* **la ~ a.** a fi atent la...; **b.** a se pasiona de ceva; (*arg.*) **la ~ bien / mal** a lua o întorsătură bună / proastă. (*arg.*) ~ **un coup de saveur** a privi galeș; (*arg.*) ~ **un coup de grelot** a telefona, a da o pâlnie. **II.** *v.i.* **1.** a produce; **la vigne ne donnera pas cette année** via n-o să producă mult anul acesta. **2.** a activa, a lucra; **les travailleurs donnent à plein** muncitorii lucrează din plin. **3.** *(despre trupe)* a ataca; a combate; **les troupes n'avaient pas encore donné** trupele încă nu atacaseră. **4.** *(cu prep.* **de**) a da, a lovi (cu); ~ **de la tête dans le mur** a da cu capul în zid. **5.** *(cu prep.* **sur***)* a se repezi, a se năpusti (la), a da buzna; ~ **sur les plats** a se repezi la mâncare. **6.** *(cu prep.* **sur***)* a da (în, spre) **la porte donne sur le parc** ușa dă în parc. **7.** *(cu prep.* **sur***)* a da, a bate (peste); ~ **sur ies doigts** a da peste mână. **8.** *(cu prep.* **dans**) a da, **a** cădea (în); ~ **dans le panneau** a cădea în cursă / în laț. **9.** *(cu prep.* **dans**) a se deda (la), a fi înclinat (spre); ~ **dans le luxe** a fi înclinat spre lux. **10.** *(în expr.)* ~ **au but** a o nimeri; a nimeri în plin; ~ **dedans** a cădea / a se prinde în capcană / în laț; ~ **sur les nerfs à qqn.** a călca pe cineva pe nervi / pe bătătură; a scoate din sărite; ~ **dans l'œil / dans la vue à qqn.** a surprinde, a fermeca pe cineva; a face o impresie puternică; ~ **dans le ridicule** a se face de râs; ~ **dans un guêpier** a da de belea / de bucluc; a intra la apă; ~ **tête baissée dans le panneau a.** a se avânta orbește; **b.** a cădea în capcană; **ne savoir où ~ de la tête a.** a fi foarte ocupat, a nu-și mai vedea capul de treabă; **b.** a recurge la tot felul de subterfugii pentru a ieși dintr-o încurcătură, a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; ~ **de la tête contre les murs** a se da cu capul de pereți; ~ **du nez en terre a.** a cădea / a veni în nas; **b.** a suferi o înfrângere; a da chix; ~ **de l'encensoir (par le nez)** a linguși / a tămâia pe cineva; ~ **de la bande a.** *(mar.)* a se înclina pe o parte; **b.** *(fig.)* a da semne de oboseală; ~ **de cul et de tête a.** a-și face loc împingând în dreapta și în stânga; **b.** a face tot posibilul, a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; ~ **dans le sens de qqn.** a linguși pe cineva, a-i cânta cuiva în strună; ~ **à entendre / croire** a da de înțeles. **III.** *v.r.* **1.** a se da; a-și da; **se ~ en spectacle** a se da în spectacol; **se ~ la main** a-și da mâna; *(fig.)* a se potrivi; **se ~ des airs** a-și da aere / ifose / importanță; a face pe grozavul; **se ~ de la peine** a-și da osteneala; **se ~ pour** a se da drept; **se ~ carrière** a-și da drumul, a-și da frâu liber. **2.** a se dărui; a se dedica; **se ~ corps et âme** a se dedica trup și suflet. **3.** a se deda; **se ~ aux plaisirs** a se deda plăcerilor. **4.** a se da, a se transmite; **cette maladie peut se ~** această boală se poate transmite. **5.** *(în expr.)* **se / s'en ~ à cœur joie** a face ceva după pofta inimii; **se ~ carrière aux dépens de qqn.** a lua pe cineva în zeflemea / în bășcălie; **se ~ le mot** a cădea la învoială; **se ~ les gants / les violons de qqn. a.** a-și atribui meritele unui lucru; **b.** a se felicita de a fi luat inițiativa; **se ~ mauvaise conscience** a avea conștiința încărcată; **se ~ pour but** a-și propune ca scop; **se ~ une bosse de rire** a se ține cu mâinile de burtă de râs; **se ~ un mal de chien** a face tot posibilul, a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; **se ~ la mort** a se sinucide, a-și face seama, a-și pune capăt zilelor; **se ~ de l'air a.** *(fam.)* a răsufla ușurat; **b.** *(arg.)* a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; *(arg.)* **se la ~ a.** a evada, a fugi; **b.** a se bate, a se cafti; **c.** a suspecta pe cineva, a nu avea încredere în cineva; **s'en ~** *(arg.)* **a.** a se distra pe cinste; **b.** a nu-și cruța eforturile; **se ~ du tourment / du chagrin** a se mâhni; a se amărî; **se ~ garde a.** a se feri; **b.** a se abține.

donneur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care dă; ~ **de conseils** persoană căreia îi place să dea sfaturi. **2.** donator; ~ **de sang** donator de sânge. **3.** jucător care distribuie cărțile de joc. **4.** *(fam.)* turnător, denunțător. **II.** *adj.* care dă cu ușurință, darnic.

don-quichottisme, donquichottisme *s.m.* donchișotism.

dont *pron. rel.* **1.** al cărui, a cărui; **le flim ~ l'action se passe en France** filmul a cărui acțiune se petrece în Franța. **2.** de care, despre care; despre ce; **le rendez-vous ~ je t'ai parlé** întâlnirea despre care ți-am vorbit; **voici ce ~ ii s'agit** iată despre ce este vorba. **3.** din care, de la care; **le milieu ~ ii sort** mediul din care se trage. **4.** *(înv.)* de unde; **le pays ~ il a été chassé** țara de unde a fost izgonit. **5.** în care; **à la façon ~il s'y prend** după felul în care procedează. **6.** pe care; **l'ami ~ il est jaloux** prietenul pe care este gelos.

donzelle *s.f.* **1.** *(peior.)* femeie, fată pretențioasă, damicelă, damă. **2.** vanitoasă.
dop *s.m. (tehn.)* calotă metalică pe care se fixează diamantul în timpul șlefuirii.
dopage *s.m.* dopare, dopaj.
dopant *s.m.* stimulant, excitant.
dope *s.f. (arg.)* drog.
doper *v.t., v.r.* **1.** a (se) dopa. **2.** *(pop.)* a (se) droga.
doping *s.m. (angl.)* doping, dopaj, folosirea unor substanțe pentru sporirea capacităților fizice ale unui individ.
dorade *s.f.* v. **daurade.**
dorage *s.m.* aurire; aurit.
doré, ~e I. *adj.* **1.** aurit, poleit cu aur; **livre ~ sur tranches** carte aurită pe margini. **2.** aurit, ca aurul; **des cheveux ~s** păr blond-auriu. **3.** *(fig.)* strălucitor, plin de strălucire; **avoir la langue ~e** a avea o elocință plină de strălucire. **4.** bogat, îndestulat; strălucit; **mener une existence ~e** a duce o viață îndestulată. **5.** *(în expr.)* **jeunesse ~e a.** *(ist.)* tineri aparținând burgheziei înstărite; **b.** feciori de bani gata; *(pop.)* **l'avoir ~** a fi norocos din fire, a se fi născut cu căiță. **II.** *s.m.* **1.** aurit; **le ~ d'un cadre** auritul unei rame. **2.** *(iht.)* pește de apă dulce din Canada.
1. dorée *s.f.* prăjitură unsă cu unt și ou înainte de a fi pusă în cuptor.
2. dorée *s.f. (iht.)* specie de scrumbie *(Zeus Faber).*
dorénavant *adv.* de acum înainte, pe viitor; **tes notes sont mauvaises: ~, je m'occuperai sérieusement de toi** notele tale sunt proaste, de acum înainte mă voi ocupa serios de tine.
dorer I. *v.t.* **1.** a auri; a polei cu aur; **~ un cadre** a auri o ramă. **2.** *(fig.)* a da o strălucire ca de aur; **le soleil dore la peau** soarele dă strălucire aurie pielii. **3.** *(culinar)* a unge cu gălbenuș de ou (înainte de coacere). **4.** *(fig.)* a înfrumuseța, a prezenta într-o lumină favorabilă. **5.** *(în expr.)* **~ la pilule à qqn. a.** a adopta un ton blând pentru a comunica ceva neplăcut, a îndulci pilula; **b.** a amăgi, a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul. **II.** *v.r.* **1.** a se auri; *(fig.)* **les moissons se dorent** recoltele se auresc, capătă o tentă aurie. **2.** a se bronza; **se ~ au soleil** a se bronza la soare.
doreur, -euse *s.m.f.* muncitor care poleiește cu aur.
dorien, ~ne I. *adj., s.m.* dorian, din Dorida, regiune a Greciei antice. **II.** *s.m.* (*lingv.*) dialect al limbii grecești vechi.
dorine *s.f. (bot.)* splină *(Chrysosplenium alternifolium).*
dorique I. *adj.* **1.** doric, propriu dorienilor. **2.** *(arhit.)* doric; **style ~** stil doric. **II.** *s.m. art.* ordinul doric.
1. doris *s.f. (zool.)* moluscă gasteropodă fără cochilie.
2. doris *s.m. (mar.)* ambarcațiune cu vâsle.
dorlotement *s.m.* alintare, răsfățare, răsfăț, cocoloșire; **~ d'un bébé** răsfățare a unui prunc.
dorloter I. *v.t.* a alinta, a răsfăța, a cocoloși; **~ un enfant** a răsfăța un copil. **II.** *v.r.* a se răsfăța, a se menaja.
dormance *s.f. (bot.)* stagnarea creșterii unor organe vegetale.
dormant, ~e I. *adj.* **1.** care doarme. **2.** *(fig.)* adormit; **sens ~s** simțuri adormite; **la Belle au bois ~** frumoasa din pădurea adormită. **3.** stagnant, stătător; **eau ~e** apă stătătoare. **4.** *(tehn.)* imobil, fix. **II.** *s.m.* cadru fix (de ușă, fereastră).
dormeur, -euse I. *s.m.f., adj.* persoană căreia îi place să doarmă; somnoros. **II.** *s.m. (zool.)* specie de crab *(Cancer pagurus).* **III.** *s.f.* **1.** cercel fixat de ureche cu o piesă detașabilă. **2.** dormeză.
dormir I. *v.i.* **1.** a dormi; **~ légèrement** a dormi ușor; **~ à la belle étoile** a dormi sub cerul liber; **~ à poings fermés, ~ comme un loir / une marmotte / une souche** a dormi buștean; **~ en lièvre** a dormi iepurește, a dormi somnul iepurelui; **~ à bâtons rompus** a dormi pe apucate; **~ debout** a dormi de-a-n picioarele; **~ sur ses deux oreilles** a dormi fără grijă; **~ du sommeil du juste, ~ pour toujours** a fi mort, a dormi pe vecie / somnul celor drepți; **ne ~ que d'un œil / que sur une oreille** a dormi iepurește. **2.** *(despre morți)* a se odihni; a dormi. **3.** *(în expr.)* **~ sur son travail / sur la besogne** a nu se omorî cu treaba; a nu se speti muncind; **faire des contes à ~ debout** a minți, a îndruga verzi și uscate; a înșira la gogoși; **laisser ~ qqch.** a abandona, a lăsa baltă; a o lăsa moartă-n păpușoi / încurcată; **laisser ~ noblesse** a lăsa fudulia la o parte; *(prov.)* **il n'est pire eau que l'eau qui dort** apa stătătoare e des înșelătoare; nici o apă mai rea decât ceea ce doarme; *(prov.)* **qui dort dîne** cine doarme nu-i e foame; **~ sur ses lauriers** a se culca pe lauri; *(prov.)* **il ne faut pas (r)éveiller le chat qui dort** nu deștepta pe urs când doarme. **II.** *v.t.* a dormi; **~ son dernier sommeil** a fi mort, a dormi somnul de veci / somnul celor drepți; **~ la grasse matinée** a dormi târziu dimineața; **~ sa nuit** a-și face somnul. **III.** *s.m.* *(înv.)* somnul; **il a perdu son ~** și-a pierdut somnul.
dormitif, -ive *adj., s.m.* somnifer.
dormition *s.f. (rel.)* moartea Fecioarei Maria.
dorsal, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** *(anat.)* dorsal; **muscles dorsaux** mușchi dorsali. **2.** *(în expr.)* **épine ~e** șira spinării. **II.** *s.m.* (mușchi) dorsal; **les dorsaux** mușchii dorsali. **III.** *s.f.* **1.** *(iht.)* aripa de pe spatele peștilor. **2.** *(fon.)* fonem articulat cu dosul limbii. **3.** *(meteo, în expr.)* **~ barométrique** linie continuă pe o hartă meteorologică care unește zone cu presiuni mari.
dorsalgie *s.f. (med.)* durere localizată în spate.
dortoir *s.m.* **1.** dormitor comun; **le ~ d'un lycée** dormitorul unui liceu. **2.** *(în expr.)* **cité ~, viile-~** locuințe la periferia orașelor mari, unde locuiesc muncitorii care lucrează în alte localități.
dorure *s.f.* **1.** aurire, poleire cu aur. **2.** strat de aur; **la ~ s'est écaillée** stratul de aur s-a scorojit. **3.** *(culinar)* strat de gălbenuș aplicat pe preparate înainte de coacere. **4.** *(poet.)* culoarea aurie (a părului).
doryphore *s.m. (entom.)* gândac de Colorado *(Leptinotarsa decemlineata).*
dos *s.m.* **1.** spate, spinare; **avoir le ~ voûté** a avea spinarea încovoiată; **être sur le ~ a.** a sta pe spate; **b.** a zăcea la pat, a fi bolnav; **faire le gros ~ a.** *(despre pisici)* a-și arcui spinarea; **b.** a-și da aere, a face pe grozavul; **montrer tourner le ~ à qqn.**

a. a întoarce cuiva spatele / dosul / ceafa; **b.** a părăsi brusc pe cineva; a o șterge; **c.** a adopta o poziție contrară; **d.** a porni în direcție opusă; **le ~ lui démange** îl mănâncă spinarea, o s-o încaseze; **à ~ de** pe spinarea (unui animal); **voyager à ~ de mulet** a călători pe spinarea unui catâr, călare pe un catâr; **au ~** în spinare; **sac au ~** cu sacul în spinare; **dans le ~** pe spate; **les cheveux dans le ~** cu părul pe spate; **avoir / porter qqn. sur son ~** a duce pe cineva în spinare; a lua / a duce / a purta în cârcă; **être sur le ~ de qqn.** a urmări / a hărțui pe cineva; **mettre qqch. sur le ~ de qqn.** a arunca în spinarea cuiva, a imputa ceva cuiva; **tomber sur le ~ de qqn. a.** a-i sări cuiva în spate; a se repezi / a se năpusti asupra cuiva; **b.** a cădea pe capul cuiva, a-i cădea belea pe cap; **c.** a sosi pe neașteptate la cineva; **avoir le ~ tourné** a sta cu spatele. **2.** spate, spătar, spetează; **le ~ d'une chaise** speteaza unui scaun. **3.** spate, partea din spate; **robe tachée dans le ~** rochie pătată în spate. **4.** dos, revers, verso; **le ~ de la main** dosul palmei; **le ~ d'une page** dosul unei pagini; **voir au ~** vezi pe verso, întoarce pagina. **5.** muchia opusă tăișului unei lame. **6.** cotor (de carte). **7.** *(în expr.)* **bête à ~** vită de povară; **avoir / se mettre qqn. à ~** a-și ridica pe cineva în cap; **battre qqn. ~ et ventre** a bate măr / a cotonogi pe cineva; a snopi pe cineva în bătaie; **faire pénitence sur le ~ d'autrui** a pune pe cineva să ispășească greșelile care nu-i aparțin; **avoir le ~ au feu et le ventre à table** a. a fi și cu slănina-n pod și cu porcul gras în bătătură; **b.** a fi bogat și puternic; **avoir bon ~ a.** a fi rezistent la efort, a o duce / a ține la tăvăleală; **b.** a răspunde pentru faptele altora; a fi cal de bătaie / țap ispășitor; **c.** a servi drept paravan; **mettre / renvoyer les deux parties ~ à ~** a nu da câștig de cauză nici uneia dintre părți; **mettre tout sur son ~** a-și da toți banii pe îmbrăcăminte; **en avoir plein le ~** a fi sătul până-n gât / până peste cap; a-i fi lehamite de ceva; **passer la main dans le ~ de qqn.** a linguși, a peria pe cineva, a umbla cu măturica; **faire froid dans le ~ de qqn.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; a face să-i înghețe cuiva sângele în vine; **agir dans le ~ de qqn.** a unelti, lucra pe cineva pe la spate; **être toujours sur / derrière le ~ de qqn.** a supraveghea, a nu slăbi din ochi pe cineva; **avoir le ~ tourné** a avea un moment de neatenție; **courber / ployer le ~** a ceda, a se supune cu umilință; **ne pas y aller avec le ~ de la cuiller** a proceda fără menajamente; **tourner le ~ dans une bataille** a fugi din fața inamicului; **tourner le ~ à la mangeoire** a se supăra fără motiv / ca văcarul pe sat; **n'avoir pas de chemise sur son ~ / n'avoir rien à se mettre sur le ~** a fi sărac lipit pământului; **se laisser tondre la laine sur le ~ a.** a se lăsa extorcat, jumulit; **b.** a suporta resemnat jignirile; **avoir le ~ solide** a fi bogat și puternic; a fi tare pe poziție; **avoir qqch. / qqn. à ~** a avea ceva / pe cineva pe cap; a fi sâcâit de ceva / de cineva; **tendre le ~** a se pregăti de ceva neplăcut; *(pop.)* **avoir les pieds dans le ~ , ies avoir sur le ~** a avea poliția, sticleții pe urme; *(pop.)* **l'avoir dans le ~** a fi fost înșelat, a fi luat plasă; (*pop.*) **large du ~** zgârcit, cărpănos.

dosable *adj.* care se poate doza.

dos-à-dos *s.m. invar.* jilț dublu, cu spătar comun.

dosage *s.m.* **1.** dozare; dozaj. **2.** *(fig.)* proporție; repartizare; dozare; **un ~ raisonnable de bonté et d'intérêt** o proporție rezonabilă de bunătate și interes.

dos-d'âne I. *s.m. invar.* suprafață fomată din două părți înclinate unite printr-o linie de joncțiune. **II.** *adv. (în expr.)* **en ~** înclinat pe ambele părți.

dose *s.f.* **1.** doză; **ne pas dépasser la ~ prescrite** a nu se depăși doza prescrisă; *(fig.)* **avoir une forte ~ d'orgueil** a avea o doză puternică de orgoliu. **2.** *(pop., în expr.)* **en avoir une ~** a fi prost ca noaptea.

doser *v.t.* **1.** a doza; a proporționa doza; **~ un mélange** a doza / a proporționa un amestec. **2.** *(fig., fam.)* a doza, a potrivi, a proporționa; **~ ses divertissements** a-și doza distracțiile, a nu exagera.

doseur *s.m. (tehn.)* dozator, aparat folosit la efectuarea unei doze.

dosimètre *s.m. (fiz.)* dozimetru, aparat de măsurare a cantității de radiație.

dosimétrie *s.f. (fiz.)* dozimetrie, măsurare a dozei unei radiații.

dossard *s.m. (sport)* bucată de țesătură imprimată cu un număr, purtat pe spate de un concurent sportiv.

dosse *s.f.*, **dosseau** *s.m.* lătunoaie, scândură plană pe o parte și convexă pe cealaltă, tăiată de la marginea unui buștean.

dosseret *s.m.* **1.** *(arhit.)* pilastru. **2.** *(constr.)* suprafață verticală de care se sprijină un aparat sanitar, o masă de laborator etc. **3.** *(tehn.)* piesă (din lemn sau metal) care întărește dosul unui ferăstrău.

1. dossier *s.m.* spătar, spetează, rezemătoare; **le ~ d'un fauteuil** spătarul unui fotoliu.

2. dossier *s.m.* ansamblul de documente referitoare la un același subiect; dosarul în care acestea sunt puse.

dossière *s.f.* **1.** șleau, curea lată a hamului. **2.** *(zool.)* partea superioară a carapacei broaștelor țestoase. **3.** partea din spate a unei platoșe.

dot *s.f.* dotă; zestre; **avoir une grosse ~** a avea zestre mare; *(fam.)* **épouser une ~** a se căsători pentru zestre.

dotal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (jur.)* dotai, de dotă; **les biens dotaux** bunurile dotale.

dotation *s.f.* **1.** dotare, înzestrare, utilare, echipare a unei instituții / întreprinderi. **2.** *(mil.)* totalitatea echipamentului și armamentului. **3.** venit fix (atribuit șefului statului, familiei domnitoare, unor demnitari).

doter *v.t.* **1.** a dota, a da dotă, zestre; **~ une jeune fille** a dota o fată, a-i da zestre. **2.** a dota, a înzestra, a utila, a echipa (cu cele necesare); **~ un hôpital** a echipa un spital; *(fig.)* **la nature l'a doté de tous les talents** natura l-a înzestrat cu toate harurile. **3.** a atribui un venit fix (unei comunități, șefului statului, familiei domnitoare).

douaire *s.m. (jur., înv.)* parte de avere lăsată soției de soțul decedat.

douairière *s.f.* **1.** văduvă dintr-o familie nobilă, beneficiară a unei părți din averea soțului. **2.** *(peior.)* babornită, hoașcă, cotoroanță.

douane *s.f.* **1.** vamă; **payer la ~** a plăti vama, a plăti taxele. **2.** birourile vămii; **passer à la ~** a trece pe la vamă.

douanier, -ère I. *adj.* vamal, de vamă; **tarifs ~s** tarife vamale. **II.** *s.m.* vameș.

douar *s.m.* **1.** tabără de corturi în Africa de Nord. **2.** împărțire administrativă în Africa de Nord în timpul dominației franceze.

doublage *s.m.* **1.** dublare, cu dublură, căptușeală; **~ d'une jupe** dublarea cu căptușeală a unei fuste. **2.** *(audiov.)* dublaj (la filme). **3.** *(constr.)* căptușire, capitonare (a unei uși). **4.** *(teatru)* dublare, înlocuire a unui actor. **5.** (*arg.*) minciună, brașoavă, gogoriță. **6.** (*arg.*) trădare.

double I. *adj.* **1.** dublu, îndoit; **une ~ portion** o porție dublă; **consonne ~** consoană dublă; **mot à ~ sens** cuvânt cu dublu sens; **~ exemplaire** dublu exemplar; **partie ~** contabilitate în partidă dublă. **2.** dublu, compus din două părți identice; **~ porte** ușă dublă. **3.** dublu, care se face de două ori; **un ~ contrôle** un control dublu. **4.** care are două aspecte, doar unul fiind vizibil; **personnalité ~** personalitate dublă. **5.** *(în expr.)* **bière ~** bere concentrată, de calitate superioară; **homme à ~ face** taler cu două fețe, om fățarnic; **fermer la porte à ~ tour** a încuia ușa de două ori; *(text.)* **tissu à ~ face** țesătură cu două fețe; **faire coup ~** a obține în același timp un succes dublu, a omorî doi iepuri dintr-o lovitură. **II.** *s.m.* **1.** *(art.)* dublul, îndoitul (unei cantități, unei sume); **six est le ~ de trois** șase este dublul lui trei. **2.** duplicat. **3.** copie, reproducere; **le ~ d'une lettre** copia unei scrisori. **4.** dublură; **avoir des ~s de timbres dans son classeur** a avea dubluri de timbre în clasorul său. **5.** dublă *(la domino)*. **6.** monedă veche de doi dinari. **6.** *(la tenis)* dublu; **~ dames** dublu femei. **7.** *(în expr.)* **être / se mettre / se tenir en ~** a se agita, a se omorî cu firea; (*pop.*) **mener en ~** a amăgi, a duce pe cineva de nas; a juca pe cineva pe degete; **mettre les bouchées ~s** a da bice; a da bătaie; a da zor; *(pop.)* **faire un ~** a naște gemeni. **III.** *adv.* dublu; **voir ~** a vedea dublu; **en ~** în două părți; în două exemplare; **au ~ a.** dublu, îndoit; **b.** cu mult mai mult.

doublé, ~e I. *adj.* **1.** dublat, de două ori mai mare; **prix ~** preț dublat. **2.** căptușit; **jupe ~e** fustă căptușită. **3.** *(audiov.)* dublat; **film ~** film dublat. **II.** *s.m.* **1.** metal suflat cu aur sau argint; **un bracelet en ~ or** o brățară suflată cu aur. **2.** *(pop. în expr.)* **faire un ~** a naște doi gemeni.

doubleau *s.m.* **1.** *(constr.)* grindă mai groasă decât celelalte. **2.** *(arhit.)* (arc) care dublează o boltă.

double-crème *s.m.* brânză de vaci cu smântână.

doublement I. *s.m.* dublare; **le ~ des prix** dublarea prețurilor; **le ~ d'une consonne** dublarea unei consoane. **II.** *adv.* **1.** dublu, de două ori; **il est ~ coupable** e de două ori vinovat. **2.** în două feluri.

doubler I. *v.t.* **1.** a dubla, a îndoi; **~ la somme** a dubla suma; **~ une consonne** a dubla o consoană. **2.** a pune în două; **~ le fil** a pune ața în două. **3.** a îndoi, a împături în două; **~ une couverture** a împături în două o pătură. **4.** a dubla, a căptuși; **~ une jupe** a căptuși o fustă. **5.** *(audiov.)* a dubla; **~ un film** a dubla un film. **6.** *(fig.)* a spori; a înmulți; **l'attente doublait son inquiétude** așteptarea îi sporea neliniștea. **7.** a depăși; **la voiture a doublé un camion** automobilul a depășit un camion. **8.** *(teatru)* a dubla, a înlocui; **~ un rôle** a dubla pe titularul unui rol, a-l înlocui. **9.** *(în expr.)* **~ le pas** a grăbi pasul; a mări compasul; **~ le cap (des tempêtes) a.** a ieși dintr-o încurcătură, a trece hopul / gârla; **b.** a depăși vârsta pasiunilor; a trece pragul bătrâneții; **~ une classe** a repeta o clasă, a rămâne repetent; *(fam.)* **~ qqn.** a trăda pe cineva, a-l lucra pe dedesubt; *(poligr.)* **~ une lettre / un mot** a repeta din greșeală o literă / un cuvânt; *(mar.)* **~ un bâtiment en marche** a întrece, a depăși o navă în mers, a i-o lua înainte. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **de***)* **1.** a se dubla, a deveni de două ori mai mare; **cette maison a doublé de valeur** această casă a devenit de două ori mai scumpă / și-a dublat valoarea. **2.** a mări, a spori; **~ de vitesse** a mări viteza. **3.** *(despre automobile)* a o lua înainte, a depăși, a întrece. **III.** *v.r.* a se însoți de; **son courage se doublait de prévoyance** curajul i se însoțea de prevedere.

double-rambot *s.m.* *(pop.)* înșelătorie.

double-six *s.m.* *(pop. în expr.)* **rendre le ~ à qqn.** a da șase-șase; a fi mai norocos decât altul.

doublet *s.m.* **1.** piatră prețioasă falsă, imitație. **2.** *(fiz.)* dipol. **3.** *(lingv., fiz.)* dublet. **4.** dublură, al doilea exemplar.

doubleur, -euse *s.m.f.* *(Belgia)* repetent.

doublier *s.m.* **1.** iesle pentru oi. **2.** *(în evul mediu)* față de masă împăturită în două la mesele oficiale.

1. doublon *s.m.* veche monedă de aur spaniolă.

2. doublon *s.m.* *(poligr.)* repetare din greșeală a unei litere, a unui cuvânt.

doublure *s.f.* **1.** dublură, căptușeală. **2.** *(la teatru, cinema)* dublură, actor care joacă în locul unui protagonist.

douce I. *adj.* v. **doux. II.** *s.f.* *(arg.)* marijuana.

douçain *s.m.* v. **doucin.**

douce-amère *(pl.* **douces-amères***)* *s.f.* *(bot.)* lăsnicior *(Solanum dulcamara).*

douceâtre *adj.* **1.** dulceag; **2.** fad; **une boisson ~** o băutură fadă.

doucement I. *adv.* **1.** încet, încetișor; **marcher ~** a merge încet; **parler ~** a vorbi încet. **2.** cu delicatețe, cu blândețe; **traiter qqn. ~** a trata pe cineva cu blândețe. **3.** ușor, ușurel; **le vent remue ~ les feuilles des arbres** vântul mișcă ușor frunzele copacilor. **4.** (în mod) plăcut; agreabil; **paser son temps ~** a-și petrece timpul plăcut. **5.** cu răbdare; cu resemnare; **supporter ~ les vicissitudes** a suporta cu resemnare vicisitudinile. **6.** *(fig.)* slab; slăbuț; fără strălucire; **les affaires vont ~** afacerile merg slab; **éclairer ~** a lumina slab. **7.** în pace, în liniște; **mourir ~** a muri în liniște. **II.** *interj.* mai încet, ușurel, domol; **~ ne vous emballez pas!** Mai încet, nu te ambala!

doucereusement *adv.* *(rar)* (în mod) dulceag, mieros, cu blândețe prefăcută.
doucereux, -euse *adj.* **1.** dulceag; **vin** ~ vin dulceag. **2.** *(fig.)* mieros, de o blândețe prefăcută; **une mine ~euse** un aer prefăcut, mieros.
1. doucet, ~te *adj.* **1.** *(înv.)* dulce, drăgălaș. **2.** mieros, prefăcut.
2. doucet *s.m.* **1.** varietate de struguri. **2.** varietate de mere. **3.** specie de pește de mare.
doucette *s.f.* *(bot.)* fetică *(Valerianella olitoria).*
doucettement *adv.* *(fam.)* încetișor, foarte încet.
douceur *s.f.* **1.** dulceață, gust dulce; **la ~ du miel** dulceața mierii; *(fig.)* **une voix sans** ~ o voce lipsită de dulceață. **2.** blândețe; **la ~ du caractère** blândețea caracterului. **3.** plăcere, desfătare; **la ~ de vivre** plăcerea de a trăi. **4.** indulgență; amabilitate, afabilitate, bunăvoință; **traiter qqn. avec** ~ a trata pe cineva cu bunăvoință. **5.** *(la pl.)* dulciuri, zaharicale; **les enfants aiment les ~s** copiilor le plac dulciurile. **6.** faptul de a fi catifelat, moliciune; **la ~ de la peau** moliciunea pielii. **7.** *(la pl.)* amabilități; **dire des ~s à qqn.** a spune amabilități cuiva. **8.** *(în expr.)* **en ~ a.** cu blândețe; **b.** încetișor. fără grabă; **c.** cu menajamente, cu precauții; **prendre qqn. par la** ~ a lua pe cineva cu binișorul; **prendre les choses en** ~ a nu se simți jignit de ceea ce se întâmplă sau se spune; *(prov.)* **plus fait ~ que violence** vorba dulce mult aduce.
douche *s.f.* **1.** (instalația de) duș. **2.** duș, jet de apă; **prendre une** ~ a face un duș. **3.** *(fig., fam.)* **a.** vorbă neplăcută; **b.** *(fig.)* mustrare, săpuneală; **recevoir une** ~ a fi mustrat, a încasa o săpuneală. **4.** *(fig.)* deziluzie; **cette réponse a été une ~ pour lui** acest răspuns a fost pentru el o deziluzie.
doucher I. *v.t., v.r.* a face duș; ~ **un enfant** a face duș unui copil. **ii.** *v.t. (fig., fam.)* a tempera / a potoli / a calma entuziasmul cuiva.
doucheur, -euse *s.m.f.* persoană care se ocupă cu întreținerea dușurilor.
doucin, douçain *s.m.* **1.** *(bot.)* măr pădureț port-grefă. **2.** *(zool.)* arici de mare.
doucine *s.f.* **1.** *(arhit.)* mulură cu partea superioară concavă și cea inferioară convexă. **2.** rindea; ciubucar, unealtă de zidărie.
doucir *v.t.* *(tehn.)* a lustrui prin frecare, a șlefui.
doucissage *s.m.* lustruire prin frecare, șlefuire.
doudou *s.f.* *(fam.)* termen afectuos pentru femei (în Antile).
doudonne *s.f.* *(fam.)* îmbrăcăminte de alpinist.
doué, ~e *adj.* înzestrat, dotat de la natură; **un élève** ~ un elev înzestrat.
douelle *s.f.* **1.** doagă mică de butoi. **2.** *(arhit.)* parament intern sau extern al unui bolțar.
douer *v.t.* *(înv.)* a dota, a înzestra.
douille *s.f.* **1.** parte scobită în care se fixează mânerul unei unelte. **2.** parte a cartușului care conține pulberea. **3.** *(arg. la pi.)* păr; **se faire faucher les** ~ a-și tunde părul. **4.** *(arg.)* parale, sfanți, biștari, lovele. **5.** *(el., în expr.)* ~ **de lampe** dulie.
douiller I. *v.t.* *(arg.)* a plăti. **II.** *v. impers.* **ça douille a.** ies bani buni din asta; **b.** costă, nu glumă.
douillet, ~te I. *adj.* **1.** moale, pufos; **un lit** ~ un pat moale. **2.** confortabil, plăcut, intim; **appartement** ~ apartament confortabil. **3.** *(fig.)* foarte sensibil; **un enfant** ~ un copil foarte sensibil. **II.** *s.f.* pufoaică, haină vătuită.
douillettement *adv.* (în mod) delicat; cu delicatețe, cu gingășie.
douilletterie *s.f.* sensibilitate extremă a unei persoane la durerea fizică.
douleur *s.f.* **1.** durere; **éprouver une** ~ a simți o durere; **cri de** ~ țipăt de durere. **2.** *(fig.)* durere, suferință morală; **partager la ~ de qqn.** a împărtăși durerea cuiva. **3.** *(arg.)* individ insuportabil. **4.** *(la pl.)* reumatism. **5.** *(în expr.)* **sans** ~ fără dificultate, cu ușurință; **avaler sa** ~ a bea ca să-și înece amarul.
doulos, doul, doule *s.m.* *(arg.)* **1.** pălărie. **2.** *(la pl.)* păr. **3.** *(în expr.)* **porter le** ~ a fi turnător, delator (în slujba poliției).
douloureusement *adv.* (în mod) dureros, cu durere, cu tristețe.
douloureux, -euse I. *adj.* dureros; **une blessure ~euse** o rană dureroasă; **un spectacle** ~ un spectacol dureros. **II.** *s.f.* *(fam.)* notă de plată la un restaurant, întristarea.
doum *s.m.* *(bot.)* palmier din Africa *(Hyphaena thebaica).*
douma *s.f.* dumă, adunare legislativă în Rusia.
dourine *s.f.* *(vet.)* boală a mamiferelor ecvidee.
douro *s.m.* veche monedă de argint spaniolă.
doute *s.m.* **1.** îndoială, dubiu, incertitudine, rezervă, șovăială, nesiguranță; **mettre en** ~ a pune la îndoială; a contesta; a pune sub semnul întrebării; **être en** ~ a sta la îndoială, a șovăi; **cela ne fait pas de ~ / il est hors de** ~ e în afară / e mai presus de orice îndoială; nu încape nici o îndoială; **laisser qqn. en** ~ a lăsa pe cineva în incertitudine; **sans ~ a.** fără îndoială, fără doar și poate; cu siguranță; **b.** probabil, după toate aparențele; **sans aucun** ~ incontestabil. **2.** îndoială, bănuială; **avoir des ~s sur** a avea îndoieli asupra. **3.** *(în expr.)* **laisser une chose en** ~ a lăsa un lucru nelămurit.
douter I. *v.i.* **1.** a se îndoi; a nu fi sigur; **je doute qu'il soit d'accord** mă îndoiesc că va fi de acord. **2.** *(în expr.)* **à n'en pas** ~ în mod sigur; **ne ~ de rien** a fi sigur de sine, a avea o părere bună despre sine; ~ **de qqn.** a suspecta pe cineva, a nu avea încredere în cineva. **II.** *v.r. (cu prep.* **de***)* a bănui, a presimți; a se aștepta la; **je me doutais qu'il viendrait** bănuiam că va veni.
douteur, -euse *adj., s.m.f.* *(înv.)* (om) bănuitor, neîncrezător.
douteusement *adv.* (în mod) îndoielnic.
douteux, -euse I. *adj.* **1.** îndoielnic, nesigur; **un succès** ~ un succes îndoielnic. **2.** echivoc, ambiguu, dubios; în doi peri; **une réponse ~euse** un răspuns echivoc, în doi peri. **3.** *(înv.)* șovăitor; nehotărât; bănuitor, neîncrezător. **4.** de prost gust; **plaisanterie ~euse** glumă de prost gust. **5.** murdar; **une chemise ~euse** o cămașă murdară.
douvain *s.m.* lemn de stejar pentru doage.

1. douve *s.f.* **1.** doagă. **2.** șanț cu apă care înconjura un castel în evul mediu, în scop de apărare. **3.** șanț îngust pentru scurgerea apei de ploaie pe câmp.
2. douve *s.f. (bot.)* boglari *(Ranunculus sceleratus).*
3. douve *s.f. (entom.)* parazit hepatic.
douvelle *s.f.* doagă mică de butoi.
doux, douce I. *adj.* **1.** dulce; ~ **comme le miel** dulce ca mierea; **faire les yeux** ~ a face ochi dulci (cuiva), a se uita mierliu; **eau douce** apă dulce (spre deosebire de apa de mare). **2.** *(despre mâncăruri)* nesărat; **une sauce douce** un sos nesărat. **3.** *(fig.)* plăcut, agreabil, dulce; **une lumière douce** o lumină plăcută, odihnitoare; **voix douce** voce plăcută, melodioasă; **couleur douce** culoare dulce, estompată, lipsită de stridențe. **4.** moderat; mic; **cuire à feu** ~ a coace la foc mic. **5.** *(despre somn)* liniștit, calm, odihnitor. **6.** *(despre terenuri)* cu pantă mică, ușor de urcat; **pente douce** pantă ușoară. **7.** *(despre climă, agenți fizici)* blând, moderat, temperat; **vent** ~ vânt moderat; **climat** ~ climă blândă, temperată. **8.** *(despre metale)* maleabil, ductil. **9.** *(fig.)* blând, bun, omenos, indulgent, blajin; **caractère** ~ caracter blând. **10.** catifelat, moale, plăcut la pipăit; **étoffe douce** stofă catifelată. **11.** *(în expr.)* **faire un prix** ~ a face un preț moderat, accesibil; **billet** ~ răvaș de dragoste; **pluie douce** ploaie măruntă și caldă; *(pop.)* **se la couler douce** a huzuri, a duce o viață fără griji, a o duce de minune; **vin** ~ must. **II.** *s.m. (fam.)* băutură dulce; **préférer le** ~ **au sec** a prefera vinul dulce celui sec. **III.** *adv.* **1.** ușurel, încetișor; **tout** ~ încetișor; domol; iavaș-iavaș. **2.** *(în expr.)* **filer** ~ a suferi cu răbdare, a se supune; **en douce** încet, cu discreție, fără zarvă. **IV.** *interj. (în expr.)* **tout** ~**!** Încetișor! Domol!
douzain *s.m.* **1.** monedă franceză din sec. XVI. **2.** poezie din douăsprezece versuri.
douzaine *s.f.* **1.** duzină; **une** ~ **d'œufs** o duzină de ouă; *(fam.,peior.)* **à la** ~ în cantitate. **2.** interval, cantitate vecină cifrei douăsprezece; **un enfant d'une** ~ **d'années** un copil de vreo doisprezece ani; **il a été absent une** ~ **de jours** a lipsit vreo douăsprezece zile.
douze I. *num.card.* doisprezece. **II.** *num.ord.* al doisprezecelea; **Louis XII** Ludovic al doisprezecelea. **III.** *s.m. invar.* (cifra) doisprezece; **douze plus deux égale quatorze** doisprezece plus doi fac paisprezece. **2.** ziua de doisprezece a lunii; **il est parti le douze du mois** a plecat în ziua de doisprezece a lunii. **3.** *(arg.)* condamnare la un an. **4.** *(arg.)* gafă, prostie.
douzième (le, la ~) I. *num.ord.* al doisprezecelea, a douăsprezecea; **il est le** ~ **de sa classe** este al doisprezecelea din clasă. **II.** *s.m.* douăsprezecime, a douăsprezecea parte.
douzièmement *adv.* în al doisprezecelea rând.
doxologie *s.f. (bis.)* rugăciune spre lauda Sfintei Treimi.
doxométrie *s.f.* studiere a opiniei publice prin sondaje.
doyen, ~ne I. *s.m.f.* **1.** decan (al unei facultăți). **2.** *(fam.)* decan, persoană mai în vârstă (dintr-un grup, dintr-o societate). **3.** decan, persoană cu cea mai mare vechime (într-un corp constituit); **le** ~ **du Sénat** decanul Senatului. **II.** *s.m.* decan, conducător al unui colegiu de preoți, titlu ecleziastic.
doyenné *s.m.* **1.** *(bis.)* decanat, demnitatea de decan (titlu ecleziastic). **2.** locuința decanului. **3.** circumscripție ecleziastică administrată de un decan. **4.** *(bot.)* specie de pară zemoasă.
doyenneté *s.f. (înv.)* calitatea de decan de vârstă.
dracéna *s.m.* **1.** *(zool.)* șopârlă din pădurile ecuatoriale ale Americii. **2.** *(bot.)* arbust tropical din familia liliaceelor.
drachme *s.f. (ec., fin.)* drahmă, unitate monetară din Grecia.
draconien, ~ne *adj. (despre legi, hotărâri, măsuri)* draconic, aspru, sever; **les agresseurs imposèrent au pays des conditions ~nes** agresorii au impus țării condiții draconice, extrem de severe.
drag *s.m. (angl.)* **1.** vânătoare cu gonaci simulată. **2.** trăsură din care doamnele urmăreau această vânătoare.
dragage *s.m. (tehn.)* dragaj, dragare; ~ **de mines** dragare de mine.
1. dragée *s.f.* **1.** drajeu, migdală în glazură de zahăr. **2.** pilulă, hap; *(fig.)* **avaler la** ~ a suporta o ofensă, a înregistra un eșec, a înghiți gălușca / hapul; a nu avea încotro. **3.** *(pop.)* glonț, proiectil, alică. **4.** *(în expr.)* **tenir la** ~ **haute à qqn. a.** a ține pe cineva în șah; **b.** a face pe cineva să plătească scump o favoare; **c.** a ține piept cuiva.
2. dragée *s.f. (arg.)* îngrășământ constituit din leguminoase și graminee.
dragéifier *v.t.* a da formă de drajeu.
drageoir *s.m. (înv.)* bomboanieră pentru drajeuri.
drageon *s.m. (bot.)* lăstar.
drageonnage, drageonnement *s.m.* răsărire de lăstari.
drageonner *v.i. (despre copaci)* a da lăstari.
dragline *s.m. (angl.)* draglină, excavator.
1. dragon *s.m.* **1.** *(mit.)* dragon, balaur; demon, în iconografia creștină. **2.** *(fig.)* paznic sever. **3.** *(înv.)* femeie arțăgoasă. **4.** *(în expr.)* ~ **de vertu** persoană virtuoasă, stâlp al virtuții; **endormir le** ~ a adormi vigilența unui paznic sever.
2. dragon *s.m.* **1.** *(ist., mit.)* dragon, soldat de cavalerie. **2.** *(astr.cu maj.)* constelație situată între Ursa mare și Ursa mică.
3. dragon *s.m.* **1.** *(zool.)* dragon, specie de șopârlă care trăiește pe copaci *(Draco volans).* **2.** *(entom.)* specie de fluture *(Bombyx terrifica).*
4. dragon, ~ne I. *adj. (rar)* de dragon, de cavalerist. **II.** *adv. (în expr.)* **à la ~ne** în mod brutal, fără menajamente.
dragonnade *s.f. (ist.)* persecuții în timpul domniei lui Ludovic al XIV-lea împotriva protestanților pentru a-i converti la catolicism.
dragonne *s.f.* **1.** șnur atârnat la săbii. **2.** curea cu care un aparat foto, un băț de schi etc. se țin legate de încheietura mâinii.
dragonnier *s.m. (bot.)* copac din țările calde, care secretă o rășină roșie *(Dracaena draco).*

draguage *s.m.* v. **dragage.**
drague *s.f. (angl.)* **1.** *(maș.)* dragă (instalație destinată eliminării de pe fundul unei ape a tot ceea ce poate împiedica navigația). **2.** dragă, plasă specială cu care se colectează vegetale sau vietăți de pe fundul apelor.
draguer *v.t.* **1.** a draga mine marine. **2.** a pescui cu draga (vegetale sau vietăți de pe fundul apelor). **3.** *(pop.)* a agăța (o femeie), a seduce.
1. dragueur *s.m.* **1.** dragor, persoană care pescuiește cu draga. **2.** *(în expr.)* ~ **de mines** dragor, navă amenajată pentru capturarea de mine marine.
2. dragueur, -euse *s.m.f. (pop.)* aventurier, persoană în căutare de aventuri erotice.
draille *s.f.* **1.** *(mar.)* strajă, funie folosită la instrumente de prins pește. **2.** *(reg.)* drum de transhumanță.
drain *s.m. (tehn., med.)* dren.
drainage *s.m.* **1.** *(tehn., med.)* drenaj, drenare. **2.** *(fig.)* adunare, atragere; ~ **des capitaux** atragere a capitalurilor.
draine *s.f.* v. **drenne.**
drainer *v.t., v.r.* **1.** *(tehn., med.)* a (se) drena. **2.** *(fig.)* a atrage, a aduna; ~ **les capitaux** a atrage capitalurile.
drainette *s.f.* plasă pentru pescuit pești mici.
draineur I. *s.m.* specialist în drenaj. **II.** *adj., s.f.* plug folosit la săparea de șanțuri pentru scurgerea apelor în câmp.
draisienne *s.f. (înv.)* velociped, precursor al bicicletei.
draisine *s.f. (c.f.)* drezină.
drakkar *s.m. (ist.)* navă folosită de vikingi în expediții.
dramatique I. *adj.* **1.** dramatic; **art** ~ artă dramatică; **une œuvre** ~ o operă dramatică; **critique** ~ critic dramatic, de teatru. **2.** dramatic, cumplit, zguduitor; cutremurător; critic; **l'action** ~ **d'un film** acțiunea dramatică a unui film; **une situation** ~ o situație critică. **3.** grav, primejdios; **événements** ~**s** evenimente grave. **II.** *s.m. (înv.)* dramatism, tensiune. **III.** *s.f.* piesă de teatru televizată.
dramatiquement *adv.* (în mod) dramatic.
dramatisation *s.f.* dramatizare; **la** ~ **d'un roman** dramatizarea unui roman; *(fig.)* **la** ~ **d'un événement mineur** faptul de a exagera, a dramatiza un eveniment mărunt.
dramatiser *v.t.* **1.** a dramatiza; ~ **un récit** a dramatiza o povestire (pentru scenă, ecran). **2.** *(fig.)* a dramatiza, a amplifica, a exagera; ~ **un incident banal** a dramatiza un incident banal.
dramaturge *s.m.* dramaturg, autor dramatic.
dramaturgie *s.f.* dramaturgie.
drame *s.m.* **1.** dramă; ~ **romantique** dramă romantică. **2.** *(fig.)* dramă, întâmplare nefericită, nenorocire; **quel** ~ **dans cette famille!** Ce nenorocire în familia aceasta!
drap *s.m.* **1.** postav. **2.** cearșaf; ~**-house** husă de saltea. **3.** *(în expr.)* **être dans de beaux** ~**s** a fi la ananghie / la strâmtoare; a o băga pe mânecă; **se mettre entre deux** ~**s, se fourrer dans les** ~**s** a se băga în pat, a se băga în scutece; **tailler en plein** ~ **a.** a se folosi din plin de ceva; **b.** a acționa liber / fără constrângeri; ~ **mortuaire** giulgiu, lințoliu; ~ **d'or** numele vechi al unei lalele; **combattre contre ses** ~**s** a se scula cu greu din pat; **mettre qqn. dans de beaux** ~**s** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură / la apă / în cofă.
drapé, ~e I. *adj.* **1.** împodobit cu postav. **2.** în formă de cute. **3.** *(în expr.)* **il est parti** ~ **dans sa dignité** a plecat afișând demnitatea **II.** *s.m.* cută, fald.
drapeau *s.m.* **1.** steag, drapel; **être sous les** ~**x** a fi înrolat în armată, a fi sub drapel / sub arme; **se ranger sous le** ~ **de qqn.** a trece de partea cuiva, a milita pentru cineva; **hisser le** ~ a ridica steagul. **2.** *(în expr.)* **l'honneur du** ~ onoarea armatei; *(pop.)* **laisser / planter un** ~ a pleca dintr-un restaurant fără a achita nota de plată.
drapement *s.m.* drapare / acțiunea de a se drapa.
draper I. *v.t.* **1.** a scămoșa un material. **2.** a drapa, a acoperi cu o draperie; ~ **une fenêtre** a pune draperii la o fereastră. **3.** a drapa, a acoperi cu un material aranjat în cute. **4.** *(înv.)* a bârfi, a denigra. **II.** *v.r.* **1.** a se îmbrăca (cu o haină largă), a se înfășura; **il s'est drapé dans son manteau** s-a îmbrăcat cu mantoul, și-a pus mantoul. **2.** *(fig.) (cu prep.* **dans***)* a se împăuna, a face paradă de; **se** ~ **dans sa dignité** a face paradă de demnitate, a afișa demnitate.
draperie *s.f.* **1.** postăvărie; **travailler dans la** ~ a lucra într-o postăvărie. **2.** draperie.
drapier, -ère *s.m.f.* postăvar.
drastique *adj.* **1.** *(despre purgative)* puternic, cu acțiune energică. **2.** drastic, radical, riguros, sever; **des mesures** ~**s** măsuri drastice, severe.
drave *s.f.* **1.** *(bot., în expr.)* ~**-des-bois** flămânzică *(Draba nemorosa)*. **2.** *(Canada)* plutărit, transportul buștenilor pe apă.
dravidien, ~ne *adj.* referitor la populațiile de culoare din sudul Indiei.
drayer *v.t. (piei.)* a egaliza grosimea unei piei.
drayoire *s.f.,* **drayoir** *s.m.* cuțit special pentru egalizarea grosimii unei piei.
dreadnought *s.m. (angl.)* cuirasat de mare tonaj folosit până în 1945.
drêche *s.f.* borhot.
drège *s.f.* **1.** plasă mare pentru pescuit pe fundul mării. **2.** *(tehn.)* pieptene de fier folosit la desprinderea inului de tulpină.
drelin I. *s.m. (fam.)* țârâit, zbârnâit de sonerie. **II.** *interj.* Cling!
drenne *s.f. (ornit.)* specie de sturz *(Turdus viscivorus)*.
dressage *s.m.* **1.** ridicare, înălțare. **2.** *(tehn.)* montare, instalare; ~ **d'une tente** instalarea unui cort. **3.** *(tehn.)* acțiunea de a face ceva plan, neted. **4.** dresură, dresaj de animale. **5.** educație prea severă.
dressement *s.m.* întocmire, redactare; ~ **d'une liste** întocmire a unei liste.
dresser I. *v.t.* **1.** a ridica, a înălța; ~ **la tête** a ridica / a înălța capul. **2.** a înălța; a face să stea drept; ~ **un mât** a înălța un catarg. **3.** a monta, a instala; ~ **une tente** a instala un cort. **4.** a așeza, a aranja, a pune; ~ **le couvert / la table** a aranja / a pune masa. **5.** a dresa, a stabili, a pregăti, a întocmi, a redacta; ~ **un plan** a întocmi un plan; *(jur.)* ~ **un procès-verbal** a dresa un proces verbal. **6.** a dresa un animal; ~ **un chien** a dresa un câine. **7.** a instrui, a pregăti, a

forma; ~ **la jeunesse** a forma tineretul. **8.** a întinde, a pune; ~ **un piège / un filet** a întinde o cursă / o capcană. **9.** *(cu prep.* **contre***)* a întărâta, a asmuți o persoană împotriva alteia. **10.** *(în expr.)* ~ **ses batteries** a se pregăti de acțiune; ~ **de bonnes batteries** a folosi mijloace tari, dure; ~ **l'oreille / les oreilles a.** a ciuli urechile; **b.** a trage cu urechea; ~ **le lit** a face patul. **II.** *v.r.* **1.** a se ridica, a se înălța; **se ~ sur la pointe des pieds** a se ridica pe vârful picioarelor. **2.** *(cu prep.* **contre***)* a se ridica împotrivă, a protesta; a se răzvrăti; **se ~ contre l'injustice** a se ridica împotriva nedreptății. **3.** *(în expr.)* **se ~ sur ses ergots a.** a se grozăvi; a face pe cocoșul; **b.** a deveni agresiv; **sentir les cheveux se ~ sur la tête** a simți că i se face părul măciucă de spaimă.

dresseur, -euse I. *s.m.f.* dresor (de animale). **II.** *s.f.* *(tehn.)* mașină utilizată în industria lemnului.

dressoir *s.m.* **1.** poliță, bufet pentru veselă. **2.** *(tehn.)* placă metalică folosită la șlefuirea diamantului.

dreyfusard, ~e *(ist.) adj., s.m.f.* partizan al revizuirii procesului căpitanului Alfred Dreyfus.

dribbler *v.i. (sport)* a dribla.

dribbling *s.m. (sport)* dribling; driblare.

drift *s.m. (geol.)* morenă.

drill *s.m. (zool.)* babuin, specie de maimuță de mari dimensiuni din Africa occidentală.

1. drille *s.m.* **1.** *(înv.)* soldat, cătană. **2.** *(în expr.)* **bon / joyeux ~** chefliu, băiat de viață; **pauvre ~** om amărât, pârlit; **vieux ~ a.** vulpe bătrână, om cu experiență; **b.** crai bătrân.

2. drille *s.f. (tehn.)* instrument asemănător cu burghiul, folosit de bijutieri și ceasornicari.

dringuelle *s.f. (Belgia)* bacșiș.

drisse *s.f. (mar.)* fungă.

drive *s.m. (angl.)* **1.** *(tenis)* lovitură puternică prin care se trimite mingea aproape orizontal. **2.** *(golf)* lovitură puternică și precisă imprimată mingii la pornirea dintr-o gaură.

driver *v.i.* **1.** a executa un drive la tenis, la golf. **2.** a conduce un cal înhămat la o trăsură cu două roți, într-o cursă de trap.

drive-in *s.m. (angl.)* cinema în aer liber, unde spectatorii pot privi filmul din automobilele lor.

driveur *s.m.* v. **dériveur.**

drogman *s.m. (înv.)* dragoman, tălmaci, interpret.

drogue *s.f.* **1.** *(med., peior.)* drog, medicament, leac; **il absorbe trop de ~s** înghite prea multe medicamente. **2.** drog, stupefiant; **un trafiquant de ~** un traficant de droguri. **3.** *(în expr.)* **faire bien valoir sa ~** a ști să-și pună marfa în valoare; **harengs de ~** heringi preparați și aruncați în butoi.

droguer I. *v.t., v.r.* a (se) droga; a (se) îndopa cu droguri, cu medicamente. **II.** *v.i. (fig., fam., înv.)* a aștepta mult și bine; **il m'a fait ~** m-a făcut să aștept mult și bine.

droguerie *s.f.* **1.** drogherie. **2.** droguri. **3.** pescuitul și prepararea heringilor.

droguiste *s.m.* droghist.

1. droit *s.m.* **1.** drept; **le ~ international** dreptul internațional; **les ~s de l'homme** drepturile omului; **les ~s et les devoirs** drepturile și îndatoririle. **être dans son (bon) ~** a fi în dreptul său. **être en ~ de** a avea dreptul să; a fi în drept să; **de quel ~?** Cu ce drept? **2.** drept, știința dreptului; **étudier le ~** a studia dreptul. **3.** taxă, impozit; **payer un ~ d'entrée** a plăti o taxă de intrare; **~s de douane** taxe vamale; **~ d'auteur** drepturi de autor. **4.** *(jur.)* dreptate; justiție; **à bon ~** pe bună dreptate, cu drept cuvânt. **5.** *(în expr.)* **faire ~ à une demande / requête** a satisface o cerere, a da curs unei cereri; **plus que de ~** mai mult decât trebuie; **à qui de ~** celui căruia i se cuvine, celui în drept; **l'héritage échut à qui de ~** moștenirea a revenit celui în drept; **avoir ~ à** *(pop.)* a încasa; a nu putea evita o neplăcere; **il a eu ~ à une raclée** a încasat o chelfăneală.

2. droit, ~e I. *adj.* **1.** drept; **une ligne ~e** o linie dreaptă; **en ligne ~e, en ~e ligne a.** în linie dreaptă; **b.** direct; **~ chemin** calea cea dreaptă, calea mântuirii; **se tenir ~** a sta drept; **être ~ comme un cierge / comme un I** a fi drept ca bradul / ca lumânarea. **2.** drept, din dreapta; **la main ~e** mâna dreaptă; **être le bras ~ de qqn.** a fi mâna dreaptă a cuiva; **la rive ~e d'un fleuve** malul drept al unui fluviu. **3.** *(în expr.)* **cœur ~** inimă cinstită, sinceră; **esprit ~** fire loială, cinstită; **la ~e raison** judecata cea sănătoasă. **II.** *adv.* drept, direct; **aller ~ au but** a merge drept la țintă; **aller ~ au cœur** a merge drept la inimă; **marcher ~ a.** a călca drept, a merge în linie dreaptă; **b.** *(fig.)* a nu se abate de la drumul cel drept / calea cea dreaptă. **III.** *s.m. (box)* pumnul drept; **un direct du ~** o directă cu pumnul drept. **IV.** *s.f.* **1.** *(art.)* dreapta; **donner la ~e à qqn.** a așeza pe cineva la dreapta sa; **à ~e** la dreapta, pe mâna dreaptă. **2.** *(mil.)* flancul drept. **3.** mâna dreaptă. **4.** *(geom.)* dreaptă. **5.** *(în expr., pol.)* dreapta; **un ministre de ~e** un ministru de dreapta; **une revue d'extrême ~e** o revistă de extremă dreaptă. **6.** *(în expr.)* **à ~e et à gauche a.** dintr-o parte și dintr-alta, din toate părțile; **b.** într-o parte și într-alta, în toate părțile.

droitement *adv.* **1.** (în mod) cinstit, echitabil, drept. **2.** direct; **ce chemin va ~ à la gare** acest drum merge direct la gară.

droitier, -ère, I. *adj., s.m.f.* (persoană) care are mai multă îndemânare în mâna dreaptă, dreptaci. **II.** *adj.* de dreapta; *(fam.)* **une déviation ~-ère** o deviere de dreapta. **III.** *s.m. (fam.)* politician de dreapta.

droiture *s.f.* **1.** spirit de dreptate, corectitudine, echitate, cinste; **la ~ du jugement** corectitudinea judecății / gândirii. **2.** *(înv., în expr.)* **en ~ a.** direct, pe cale directă; **b.** direct, fără intermediar.

drolatique *adj.* caraghios, nostim, comic.

drôle *adj.* **1.** caraghios, nostim, hazliu, comic, vesel; **un acteur ~** un actor nostim, comic. **2.** ciudat, straniu, curios; **c'est une ~ de manière de ne pas prévenir quand on est en retard** ciudat mod de comportare să nu anunți când întârzii. **3.** *(fam.)* îndârjit; **une ~ de bagarre** o încăierare îndârjită. **4.** *(fam., în expr.)* **ce n'est pas ~** este neplăcut / plictisitor / neinteresant.

drôlement *adv.* **1.** (în mod) caraghios, nostim, hazliu, comic. **2.** *(fam.)* (în mod) ciudat, straniu, curios, bizar; **elle est ~ vêtue** e îmbrăcată ciudat. **3.** *(fam)* extrem de, straşnic de; **il est ~ fatigué** este extrem de obosit.
drôlerie *s.f.* caraghioslâc, poznă, comicărie, haz.
drôlesse *s.f.* *(înv., fam.)* femeie sau fată demnă de dispreţ.
drôlet, ~e *adj.* *(lit.)* destul de amuzant.
dromadaire *s.m.* *(zool.)* dromader *(Camelus dromedarius).*
dromathérium *s.m.* *(paleont.)* primul mamifer din paleolitic.
drome *s.f.* *(mar.)* **1.** ansamblul pieselor de schimb de pe puntea unui vas. **2.** totalitatea ambarcaţiunilor unei nave. **3.** funie groasă care leagă plasele de pescuit.
dromon *s.m.* *(în evul mediu)* corabie de război cu vâsle.
dronte *s.m.* *(ornit.)* pasăre din insula Mauriţiu, de talia unui curcan, incapabilă de a zbura şi exterminată de oameni în sec. XVIII.
droséra, *s.m.*, **drosère,** *s.f.* *(bot.)* roua-cerului *(Drosera rotundifolia).*
drosomètre *s.m.* *(meteo)* instrument de măsurat roua.
drosophile *s.f.* *(entom.)* drosofilă *(Drosophila melanogaster).*
drosser *v.t.* *(mar., despre vânturi, curenţi)* a face vasul să-şi schimbe direcţia, să devieze spre coastă.
drouille *s.f.* *(arg.)* marfă de calitate proastă.
drouilleur *s.m.* *(arg.)* persoană care vinde solduri.
dru, ~e I. *adj.* **1.** des; stufos; **barbe ~e** barbă stufoasă; **blés ~s** grâu des; **pluie ~e** ploaie deasă şi măruntă. **2.** *(fig.)* puternic, tare, viguros; **style ~** stil viguros. **3.** *(fam.)* vioi, vesel. **II.** *adv.* **1.** des, îndesat; **la pluie tombait ~** ploua mărunt şi des. **2.** în cantitate mare; mult; **la neige tombe ~** zăpada cade în cantitate mare.
druide *s.m.* *(ist.)* druid, preot celt.
druidique *adj.* referitor le druizi, druidic.
druidisme *s.m.* religie a druizilor.
drumlin *s.m.* *(geogr.)* colină pe fundul unor vechi albii glaciare.
drupacé, ~e *adj.* *(bot.)* **1.** asemănător unei drupe. **2.** care are ca fruct o drupă.
drupe *s.f.* *(bot.)* drupă.
drusse *s.f.* *(geol., med.)* druză.
dry *adj., s.m. invar.* *(angl.)* (vin) sec.
dryade *s.f.* **1.** *(mit.)* driadă. **2.** *(bot. în compuse)* **~ -à huit pétales** arginţică *(Dryas octopetala).*
1. du *art. hot. m.sg. contr.* v. **1. de. 2. le.**
2. du *art. partitiv* v. **de (II.).**
1. dû, due *adj.* **1.** datorat; **de l'argent ~ aux créanciers** bani datoraţi creditorilor. **2.** provocat, cauzat, datorat; **une grande fatigue, ~e à l'ascension** o oboseală mare, datorată ascensiunii. **3.** *(în expr.)* **acte en bonne et due forme** act redactat după toate formele legale.
2. dû *s.m.* drept(uri); **réclamer son ~** a-şi cere drepturile.
dualisme *s.m.* *(fil., pol.)* dualism.
dualiste *s.m.f., adj., (fil., pol.)* dualist.
dualité *s.f.* *(fii.)* dualitate.
dubitatif, -ive *adj.* dubitativ, care exprimă îndoială; **un air ~** un aer de îndoială.
dubitativement *adv.* dubitativ, cu îndoială; **répondre ~** a răspunde dubitativ.
duc *s.m.* **1.** duce, cel mai înalt titlu de nobleţe înainte de Revoluţia franceză. **2.** *(ornit.)* buhă *(Bubo bubo).* **3.** trăsură de lux cu două locuri.
ducal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* ducal, privitor la duce; **palais ~** palat ducal.
ducasse *s.f.* sărbătoare populară în unele provincii franceze.
ducat *s.m.* ducat, monedă de aur.
ducaton *s.m.* monedă veche de argint.
duce *s.m.* *(arg.)* **1.** semnal cunoscut de membrii unei bande. **2.** informaţie confidenţială.
duché *s.m.* ducat, ţinut stăpânit de un duce.
duchesse I. *s.f.* **1.** ducesă, soţie de duce. **2.** *(fam.)* femeie încrezută; **elle prend des airs de ~** este încrezută, face pe contesa. **3.** varietate de pară zemoasă şi parfumată. **4.** sofa cu spetează înaltă. **5.** *(în expr.)* **lit à la ~** pat mare cu coloane şi baldachin.
duchnoque *adv., s.m.* *(arg.)* Aiurea! Vrăjeală! Sanchi!
ducon, duconno *s.m.* *(arg., în expr.)* **~-la-joie** cretin zâmbitor.
ducroire *s.m.* *(com.)* **1.** convenţie prin care un comisionar răspunde de solvabilitatea cumpărătorilor săi. **2.** primă încasată de un comisionar.
ductile *adj.* (*despre metale*) ductil.
ductilité *s.f.* *(fiz.)* ductilitate.
due *adj. f.* v. **dû.**
duègne *s.f.* **1.** *(în Spania)* guvernantă, doamnă de companie a unei fete, a unei femei tinere. **2.** *(fig.)* baborniţă rea, cotoroanţă, hârcă.
1. duel *s.m.* **1.** duel; **provoquer en ~** a provoca la duel. **2.** luptă; **~ d'artillerie** duel de artilerie.
2. duel *s.m.* *(gram.)* dual.
duelliste *s.m.* duelist, duelgiu.
duettiste *s.m. f.* persoană care cântă într-un duet.
duetto (*pl.* **duettos, duetti**) *s.m.* *(muz.)* duet, duo.
duffel-coat, duffle-coat (*pl.* **duffle-coats**) *s.m.* haină trei sferturi, cu capişon, confecţionată dintr-un material moltonat.
dugazon *s.f.* *(înv.)* rol de ingenuă îndrăgostită în operele comice.
dugon, dugong *s.m.* *(zool.)* „vacă-de-mare“, mamifer marin care trăieşte pe litoralul Oceanului Indian *(Halicore dugung).*
duit *s.m.* **1.** dig artificial de mică înălţime amplasat la vărsarea unei ape în mare, pentru a reţine peştele în timpul refluxului. **2.** albie artificială a unui curs de apă, creată între diguri, pentru nevoile navigaţiei.
duite *s.f.* **1.** *(text.)* lungime a urzelii de la o margime la alta a pânzei. **2.** fir dublu de cânepă folosit la confecţionarea unei tapiserii.
dulcaquicole *adj.* *(zool.)* (animal) care trăieşte în apele dulci.
dulcifiant, ~e *adj., s.m.* (substanţă) care îndulceşte.
dulcification *s.f.* îndulcire.
dulcifier *v.t.* a îndulci.

dulcinée *s.f. (glumeț)* dulcinee, femeie de care este îndrăgostit un bărbat.
dulie *s.f. (teol. în expr.)* **culte de** ~ venerare a îngerilor și a sfinților.
dum-dum *s.f. invar., adj. invar. (mil.)* glonț dum-dum.
dûment *adv.* cum se cuvine; cu forme în regulă.
dumping *s.m. (com.)* dumping.
dundee *s.m. (angl.) (înv.)* mică ambarcațiune cu pânze cu două catarge.
dune *s.f. (geol., geogr.)* dună.
dunette *s.f. (mar.)* dunetă.
duo *s.m.* **1.** *(muz.)* duo, duet. **2.** *(fig., fam.)* schimb de cuvinte; ~ **d' injures** schimb de vorbe grele, de injurii.
duodécimal, ~e *(m. pl.* **-aux***) adj. (mat., inform.)* duodecimal.
duodénal, ~e *(m. pl.* **-aux***) adj. (anat.)* duodenal, referitor la duoden.
duodénite *s.f. (med.)* duodenită, inflamație a duodenului.
duodénum *s.m. (anat.)* duoden.
duodi *s.m. (ist.)* a doua zi dintr-o decadă (în calendarul republican).
duopole *s.m. (ec.)* piață în care concurența se exercită numai între doi vânzători.
dupe *adj., s.f.* (om) înșelat, păcălit, tras pe sfoară; **être la** ~ **de qqn.** a fi (ușor de) păcălit; a se lăsa tras pe sfoară; a cădea în capcană; **jeu / marché de ~s** o afacere în care unul din parteneri este păcălit de altul / alții.
duper *v.t.* a înșela, a păcăli, a trage pe sfoară.
duperie *s.f.* înșelătorie, păcăleală, potlogărie, pungășie; **être victime d'une** ~ a fi victima unei înșelătorii.
dupeur, -euse *s.m. f. (înv.)* persoană care înșală, potlogar, pungaș.
duplex *s.m.* **1.** *(tele)* duplex. **2.** apartament desfășurat pe două etaje și unit printr-o scară interioară.
duplicata *s.m. invar.* duplicat; copie.
duplicateur *s.m. (tehn.)* multiplicator.
duplication *s.f.* duplicare.
duplicité *s.f.* duplicitate; fățărnicie, falsitate, minciună, prefăcătorie, perfidie, viclenie, ipocrizie, rea-credință.
duquel *pron. rel. m. sg. contr.* v. **lequel.**
dur, ~e I. *adj.* **1.** tare; **pierre ~e** piatră tare; **œuf** ~ ou tare, răscopt; *(fig.)* **être** ~ **d'oreille** a nu mai auzi bine, a fi tare / fudul de urechi; **avoir la tête ~e a.** a fi tare / greu de cap; a pricepe greu; **b.** a fi încăpățânat ca un catâr; **un lit** ~ un pat tare. **2.** greu, dificil; **un problème** ~ o problemă grea; **vie ~e a.** viață grea; **b.** viață austeră, sobră; **temps ~s** timpuri grele, vitrege. **3.** dur, aspru; *(chim.)* **eau ~e** apă dură; *(fig.)* **père** ~ părinte dur, aspru; **des paroles ~es** vorbe aspre. **4.** *(despre copii)* neastâmpărat, greu de disciplinat, turbulent. **5.** *(în expr.)* **rendre / faire la vie ~e à qqn.** a necăji mereu pe cineva, a-i face cuiva zile fripte; a scoate cuiva păr alb; **cœur** ~ inimă de piatră; **être** ~ **à cuire** a nu se da bătut; **être** ~ **à digérer** a fi greu de suportat, de admis; a cădea greu; **être** ~ **à la desserre / à la détente** a fi zgârcit, strâns la mână / la pungă; a fi mână strânsă; **être** ~ **à la peine / à l'ouvrage** a fi rezistent la muncă; **être** ~ **à la souffrance** a fi rezistent la suferință; **être** ~ **à vivre** a fi un om greu de suportat; a scoate cuiva sufletul; **être** ~ **en affaires** a fi intransigent în afaceri; **être** ~ **envers qqn.** a fi sever față de cineva; **avoir la vie ~e** a fi rezistent; **vin** ~ vin aspru. **II.** *s.m.* **1.** (un om) tare, dur; **Jean est un** ~ Jean e un dur. **2.** *(arg. la pl.)* ocnă, muncă silnică. **3.** *(arg. în expr.)* **prendre le** ~ a lua trenul; **brûler le** ~ a călători cu trenul fără bilet, a face blatul. **III.** *s.f.* **1.** culcuș tare; **coucher sur la ~e a.** a dormi pe pământul gol / pe scânduri; b. a o duce greu. **2.** *(în expr.)* **en dire de ~es à qqn.** a mustra, a trage un perdaf / o prafțură / o săpuneală cuiva; **en voir de ~es** a o păți; a vedea pe dracul; **à la ~e** cu asprime, sever; fără menajamente; **elle a élevé ses enfants à la ~e** și-a crescut copiii sever; **en faire voir de ~es à qqn.** a necăji mereu pe cineva, a-i face cuiva zile fripte, a scoate cuiva păr alb. **IV.** *adv.* **1.** (din) greu; **travailler** ~ a munci din greu. **2.** energic, cu putere; **taper** ~ **a** lovi cu putere. **3.** *(în expr.)* **croire qqch.** ~ **comme fer** a crede cu tărie ceva, a fi ferm convins.
durabilité *s.f.* durabilitate, trăinicie; tărie, soliditate.
durable *adj.* **1.** durabil, trainic; solid; **une paix** ~ o pace trainică. **2.** permanent, stabil, constant; **des sentiments ~s** sentimente constante.
durablement *adv.* (în mod) durabil, trainic; cu trăinicie.
duraille *adj. (arg.)* greu; **se lever de bonne heure, c'est** ~ e greu să te trezești devreme.
duralumin *s.m. (metal.)* duraluminiu.
duramen *s.m. (silv.)* duramen.
durant *prep.* **1.** în timpul; tot timpul; ~ **le moyen âge** în timpul evului mediu; ~ **l'hiver** în timpul iernii. **2.** (*se așază după subst. în unele loc.*) **il a beaucoup travaillé sa vie** ~ a muncit mult în tot timpul vieții / toată viața.
durcir I. *v.t.* **1.** a întări; **la chaleur durcit la terre** căldura întărește pământul. **2.** a înăspri; ~ **son attitude** a-și înăspri atitudinea. **II.** *v.i., v.r.* **1.** a (se) întări, a (se) solidifica; **le beurre se durcit dans le frigo** untul se întărește în frigider. **2.** *(fig.)* a se înăspri; **sa voix se durcit** vocea i se înăsprește; **son visage durcit** chipul i se înăsprește.
durcissement *s.m.* **1.** întărire, solidificare; **le** ~ **de la terre sous l'effet de la chaleur** întărirea pământului sub efectul căldurii. **2.** înăsprire; **le** ~ **de l'opposition** înăsprirea opoziției.
durcisseur *s.m.* produs care întărește / solidifică o substanță.
durée *s.f.* **1.** durată; **la** ~ **d'une existence** durata unei existențe. **2.** *(fig.)* durată, timp trăit.
durement *adv.* cu asprime, aspru.
dure-mère *s.f. (anat.)* dura mater.
durer *v.i.* **1.** a dura, a ține; **la conférence a duré une heure** conferința a durat o oră; **cette mode n'a pas duré** această modă n-a durat / n-a ținut mult. **2.** *(despre lucruri)* a dura, a ține, a rezista; **ces chaussures durent encore** acești pantofi încă țin. **3.** *(despre timp)* **a.** a i se părea lung / că durează mult; **cette heure dura une éternité** această oră mi s-a părut

că durează o veșnicie; **b.** a prelungi; **on a fait ~ l'entracte** a fost prelungită pauza (la teatru). **4.** *(înv.)* a o duce; a trăi. **5.** a îndura, a suporta; **cela ne peut ~** asta nu se mai poate suporta. **6.** *(fam.)* a sta; a aștepta; **ne pouvoir ~ sans écrire** a nu mai putea aștepta fără a scrie. **7.** *(în expr.)* **ne pouvoir ~ dans sa peau / en place** a nu avea astâmpăr / stare; a nu putea sta locului; **faire feu qui dure** a-și cruța sănătatea.

dureté *s.f.* **1.** tărie, duritate; **la ~ du diamant** duritatea diamantului. **2.** *(fig.)* duritate, asprime, lipsă de sensibilitate; severitate; **parler avec ~** a vorbi cu asprime; **~ d'une voix** asprime a unei voci; **~ de cœur** severitate; lipsă de sensibilitate; **la ~ du style** lipsa de sensibilitate a stilului; **~ d'un climat** asprime a unei clime. **4.** *(la pl., înv.)* vorbe grele, răutăți.

durillon I. *s.m.* bătătură. **II.** *adj. invar. (arg.)* greu, penibil și delicat.

duse *s.f. (tehn.)* duză, ajutaj.

duumvir *s.m. (antichit. rom.)* duumvir, magistrat roman.

duumvirat *s.m. (antichit. rom.)* duumvirat.

duvet *s.m.* **1.** pană foarte ușoară; ansamblul penelor care acoperă corpul păsărilor; fire de păr foarte fin care cresc pe corpul omenesc. **2.** tulei, fir de păr abia crescut în barbă. **3.** sac de dormit din pene foarte ușoare. **4.** puf (la fructe); **le ~ d'une pêche** puful unei piersici.

duveteux, -euse *adj.* **1.** pufos; acoperit de puf. **2.** care are aspectul pufului; **une étoffe ~euse** o stofă care are aspectul pufului.

duvetine *s.f. (text.)* diftină.

dynamique I. *adj.* **1.** dinamic. **2.** *(fig., fam.)* energic, întreprinzător; **un directeur ~** un director dinamic. **II.** *s.f.* dinamică.

dynamiquement *adv.* (în mod) dinamic; (în mod) mecanic.

dynamisme *s.m.* **1.** dinamism. **2.** *(fig., fam.)* energie, vitalitate; **mener une entreprise avec ~** a conduce o întreprindere cu energie.

dynamiste *s.m.* adept al dinamismului.

dynamitage *s.m.* dinamitare.

dynamite *s.f.* **1.** dinamită. **2.** *(arg.)* cocaină. **3.** *(arg. în expr.)* **marcher à la ~** a se droga.

dynamiter *v.t.* **1.** a dinamita. **2.** *(fig.)* a face să sară în aer.

dynamiteur, -euse *s.m.f.* **1.** *(înv.)* fabricant de dinamită. **2.** persoană care execută o dinamitare. **3.** *(fig.)* persoană care contribuie la înlăturarea tradiției din artă.

dynamo *s.f. (el.)* dinam.

dynamogène, dynamogénique *adj.* care mărește energia, care stimulează.

dynamographe *s.m. (tehn.)* dinamograf.

dynamomètre *s.m. (fiz.)* dinamometru.

dynamométrique *adj. (fiz.)* referitor la dinamometru.

dynaste *s.m. (antichit.)* suveran al unui mic teritoriu.

dynastie *s.f.* dinastie.

dynastique *adj.* dinastic.

dyne *s.f. (mec.)* dină.

disarthrie *s.f. (med.)* tulburări de pronunție.

dyschromatopsie *s.f. (med.)* tulburare a perceperii culorilor.

dyschromie *s.f. (med.)* tulburare a pigmentării pielii (vitiiigo etc.).

dyscinésie, dyskinésie *s.f. (med.)* dischinezie.

dysenterie *s.f. (patol.)* dizenterie.

dysentérique *adj., s.m.f. (patol.)* dizenteric.

dysménorrhée *s.f. (patol.)* dismenoree.

dyspepsie *s.f. (med.)* dispepsie.

dyspepsique, dyspeptique *adj., s.m.f. (patol.)* dispeptic.

dyspnée *s.f. (med.)* dispnee.

dysprosium *s.m. (chim.)* disprosiu.

dystonie *s.f. (med.)* distonie.

dyssimétrie *s.f.* lipsă de simetrie.

dyssimétrique *adj.* lipsit de simetrie.

dystasie *s.f. (med.)* tulburări ale poziției verticale.

dysthymie *s.f.* anxietate, neliniște.

dystonie *s.f. (med.)* distonie.

dystrophie *s.f. (med.)* distrofie.

dysurie *s.f. (med.)* disurie, dificultate de a urina.

dytique *s.m. (entom.)* specie de gândac de apă carnivor.

E

E, e *s.m.* (litera) E, e.

eau *(pl.* **-x***)* *s.f.* **1.** apă; **~ courante** apă curgătoare; **~ de source** apă de izvor; **~ douce** apă dulce; **~x usées** ape uzate; **~ de pluie** apă de ploaie; **~minérale** apă minerală; **~ dure** apă dură; **~x territoriales** ape teritoriale; **~ oxygénée** apă oxigenată; **~ de Cologne** apă de colonie; *(chim.)* **~ blanche** apă de plumb; *(petr.)* **~ de fond** apă din talpă; **~ potable** apă potabilă; **~ dormante / stagnante / morte** apă stătătoare; **~ claire a.** apă limpede; **b.** apă chioară, apă de la robinet; **c.** *(fig.)* rezultat slab, dezamăgitor; **être comme un poisson dans l'~** a se simți bine, ca peștele în apă; **porter de l'~à la rivière / à la mer** a face ceva inutil, a căra apă la fântână / la râu; **pêcher en ~ trouble** a profita de anumite situații în propriul folos, a pescui în apă tulbure; **se ressembler comme deux gouttes d'~** a semăna cu cineva ca două picături de apă; **faire venir l'~ à la bouche** a-i lăsa gura apă; **amener / faire venir l'~ au moulin de qqn** a lingui, a da cuiva apă la moară; **il passera bien de l'~ sous les ponts jusque-là** o să curgă multă apă pe gârlă până atunci; o să mai treacă mult; mai va până atunci; **prendre les ~x** a face o cură de ape minerale; **aller aux ~x** a se duce într-o stațiune (de ape minerale); **perdre les ~x** *(despre femeile însărcinate)* a pierde apa; *(mar.)* **mettre à l'~** a lăsa la apă; a lansa o navă; **en avoir l'~ à la bouche** a jindui, a-i lăsa gura apă; **une tempête dans un verre d'~** agitație inutilă, o furtună într-un pahar cu apă; **battre l'~** a vorbi mult și fără rost, a bate apa-n piuă; a bate apa să se aleagă untul; *(mar.)* **faire de l'~** a face provizie de apă dulce; **navire qui fait ~** vapor care ia apă; **se laver à grande ~** a se spăla cu apă multă; *(prov.)* **si on l'envoyait à la rivière, il n'y trouverait point d'~** nu găsește nici apă-n puț; pe ăsta să-l trimiți după moarte; *(prov.)* **il n'est pire ~ que l'~ qui dort** nici o apă mai rea decât ceea ce doarme; apa stătătoare e des înșelătoare; apele line sunt adânci. **2.** ape, sclipire, lumină, transparență; **un diamant d'une belle ~** un diamant cu ape frumoase. **3.** zeamă, suc; **les pastèques ont beaucoup d'~** pepenii verzi au multă zeamă. **4.** lacrimi; **le visage tout en ~** fața scăldată de lacrimi. **5.** sudoare, nădușeală, transpirație; **être en ~** a fi nădușit leoarcă; a fi lac de sudoare. **6.** *(la pl.)* lichid amniotic. **7.** *(în expr.)* **~ de vaisselle** supă leșioasă, fără gust; **c'est une goutte d'~ dans la mer** o picătură într-un ocean, nimica toată; **tourner en ~ de boudin** a se pierde, a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei; **laisser courir / couler les ~x** a lăsa lucrurile să meargă de la sine; **il ne gagne pas l'~ qu'il boit** face umbră pământului degeaba; **suer sang et ~** a munci pe brânci; a se speti muncind; a trage tare; **nager entre deux ~x** a fi ipocrit, a sta în două luntre; **faire venir l'~au moulin** a procura bani în casă; **être comme l'~ et le feu** a fi diferiți, a fi ca soarele și luna; a se înțelege ca soacra cu nora; **mettre de l'~ dans son vin** a mai renunța din pretenții, a o lăsa mai moale; **être / rester le bec dans l'~** a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; **se noyer dans un verre d'~** a nu se descurca; a se împiedica de lucruri mărunte; **tomber à / dans l'~** a rămâne abandonat / baltă; **être / naviguer / se tenir dans les ~x de qqn. a.** a se afla în apropierea cuiva; **b.** a fi în relații cu cineva; **les ~x sont basses chez lui** nu are bani, îi fluieră vântu-n pungă; *(pop.)* **n'avoir pas inventé l'~ chaude / tiède** a nu fi prea deștept; *(fig. ir.)* **un escroc / un imbécile de la plus belle ~** un escroc / un imbecil autentic / veritabil; **être au pain et à l'~** a fi la regim sever; **croyez cela et buvez de l'~** nu te bizui pe asta; pe urechea aia să te culci tu; **être fin comme Gribouille qui se met dans l'~ de peur de la pluie** a fi deștept ca oaia; **nager / être en grande ~** a trăi în belșug / în răsfăț; a ține casă mare; **revenir sur l'~ a.** a-și face din nou apariția; **b.** a-și reface situația; **c.** a fi din nou în grații; **~ bénite de cour** promisiuni în vânt; *(pop.)* **~bénite de cave** vin; **~ de Seltz** sifon; **~ bénite** agheasmă; **~x ménagères** zoaie, lături; *(hidr.)* **~x extraordinaires** viitură de vârf; **il tombe de l'~** plouă; **le ciel est couvert, nous aurons de l'~** cerul e înnorat, o să plouă. *(pop.)* **avoir de l' ~ de bidet dans les veines** a fi laș, a se teme și de umbra lui.

eau-de-vie *s.f.* **1.** rachiu (de drojdie, de tescovină), vinars. **2.** *(în expr.)* **~ de prunes** țuică; șliboviță; **cerises à l'~** vișinată.

eau-forte *s.f.* **1.** *(chim.)* apă tare. **2.** *(grav.)* acvaforte.

eaux-vannes *s.f. pl.* scurgeri din haznale.

ébahi, ~e *adj.* surprins, uimit, uluit, stupefiat, perplex, înmărmurit, crucit.

ébahir I. *v.t.* a surprinde, a uimi, a ului, a stupefia, a înmărmuri; **sa réponse nous a ébahis** răspunsul său ne-a uluit. **II.** *v.r.* a se ului, a rămâne cu gura căscată.

ébahissement *s.m.* surprindere, uimire, uluire, înmărmurire; stupefacție.

ébarbage, ébarbement *s.m.* **1.** *(metal.)* debavurare; **~ d'une pièce de métal** debavurare a unei piese de metal. **2.** *(poligr.)* tăiere.

ébarber *v.t.* **1.** *(metal.)* a debavura. **2.** *(poligr.)* a tăia; **~ du papier** a tăia hârtie.

ébarbeuse *s.f.* *(metal.)* mașină de debavurat metal.

ébarbure *s.f.* *(metal.)* particulă desprinsă prin debavurare.

ébats *s.m. pl.* zbenguială, zbânțuială, zburdare, hârjoană.

ébattre *v.r.* a se zbengui, a se zbânțui, a zburda; **enfants qui s'ébattent** copii care se zbenguie.

ébaubi, ~e *adj.* *(fam.)* uimit, uluit, cu gura căscată.

ébaubir *v.t., v.r. (fam. înv.)* a se mira, a rămâne cu gura căscată (de mirare).
ébauchage *s.m.* **1.** schițare **2.** *(tehn.)* degroșare. **3.** *(metal.)* eboșare.
ébauche *s.f.* **1.** schiță; eboșă; **la première ~ d'un roman** prima schiță a unui roman. **2.** *(fig.)* schițare, aparență; **l'~ d'un geste** schițarea unui gest. **3.** *(tehn.)* formă brută a unei piese; **~ d'une clé** forma brută a unei chei.
ébaucher I. *v.t.* **1.** a schița; a eboșa; **~ un roman** a schița un roman. **2.** *(tehn.)* a degroșa. **3.** *(fig.)* a începe, a proiecta, a concepe; **~ un plan d'action** a concepe un plan de acțiune. **II.** *v.r.* a se schița, a începe să se contureze; **l'idée s'ébauchait lentement dans sa tête** ideea începea să se contureze încet în mintea lui.
ébaucheur, -euse *s.m.f.* persoană care schițează o lucrare.
ébauchoir *s.m. (tehn.)* dălțiță de sculptor.
ébaudir *v.t., v.r. (înv.)* a (se) bucura, a (se) înveseli, a (se) distra, a (se) amuza.
ébavurage *s.m. (tehn.)* debavurare.
ébavurer *v.t. (tehn.)* a debavura.
ébénacées *s.f. pl. (bot.)* familie de dicotiledonate gamopetale din care face parte abanosul.
ébène *s.f.* numele generic al unor esențe de lemn de abanos; *(fig.)* **chevelure d'~** păr ca abanosul, de un negru lucios.
ébénier *s.m. (bot.)* **1.** abanos *(Diospyros)*. **2.** *(în compuse)* **faux ~** salcâm galben *(Cytisus laburnum)*.
ébéniste *s.m.* ebenist; tâmplar de mobile fine; tâmplar care folosește tehnica placajului.
ébénisterie *s.f.* **1.** fabricare de mobilă de lux. **2.** comerț cu mobilă de lux. **3.** mobilă realizată de un ebenist.
éberlué, ~e *adj.* uimit, uluit, înmărmurit, zăpăcit; buimăcit; năucit.
éberluer *v.t. (înv.)* a uimi, a ului, a înmărmuri; a buimăci; a năuci.
éblouir *v.t.* **1.** *(despre lumină)* a orbi, a lua ochii; **le soleil l'éblouit** soarele îi ia ochii. **2.** *(fig.)* a surprinde, a uimi, a seduce, a impresiona; **elle éblouit l'assistance par sa beauté** impresionează asistența prin frumusețea ei. **3.** a se înfumura, a se umfla în pene; **son succès l'a ébloui** succesul său l-a făcut să se umfle în pene. **4.** a înșela; **être ébloui par les apparences** a fi înșelat de aparențe.
éblouissant, ~e *adj.* **1.** *(despre lumină, soare etc.)* orbitor; **un soleil ~** un soare orbitor; **une neige ~e** o zăpadă orbitoare. **2.** *(fig.)* minunat; **une beauté ~e** o frumusețe minunată.
éblouissement *s.m.* **1.** întunecare momentană a vederii; orbire; **l'~ provoqué par les phares de la voiture** orbire provocată de farurile mașinii. **2.** amețeală; **avoir des ~s** a avea amețeli. **3.** *(fig.)* admirație; încântare; **ce spectacle fut un ~** acest spectacol a fost o încântare.
ébonite *s.f. (m. plast.)* ebonită.
éborgnage *s.m. (hort.)* tăierea lăstarilor secundari ai unui pom fructifer.
éborgner I. *v.t.* **1.** a provoca pierderea ochiului cuiva, a chiorî pe cineva; *(fam.)* **~ qqn.** a pocni pe cineva într-un ochi, a-l lovi, a-i învineți ochiul. **2.** *(hort.)* a tăia lăstarii secundari ai unui pom fructifer. **II.** *v.r.* **1.** a-și scoate un ochi. **2.** *(fam.)* a se lovi tare la un ochi.
ébossage *s.m. (agr.)* dezghiocare, îndepărtare a învelișului unor fructe sau legume.
ébosser *v.t. (agr.)* a dezghioca, a îndepărta învelișul unor fructe sau legume.
ébosseur *s.m.*, **ébosseuse** *s.f. (agr.)* mașină de dezghiocat.
ébouage *s.m.* strângere a gunoaielor.
ébouer *v.t.* a strânge gunoaiele.
éboueur *s.m.* gunoier.
ébouillantage *s.m.* opărire, opăreală.
ébouillanter *v.t., v.r.* a (se) opări; **~ une volaille pour la plumer** a opări o pasăre pentru a o jumuli.
éboulement *s.m.* **1.** surpare, prăvălire, cădere, prăbușire, dărăpănare; năruire; **~ d'un mur** prăbușirea unui zid. **2.** morman de dărâmături. **3.** grohotiș.
ébouler I. *v.t.* a dărâma, a surpa, a prăbuși. **II.** *v.i., v.r.* a se surpa, a se dărâma, a se nărui, a se prăbuși, a se prăvăli; **le tunnel s'est éboulé** tunelul s-a năruit.
ébouleux, -euse *adj.* care are tendința să se prăbușească, să se năruie.
éboulis *s.m.* **1.** *(geol.)* grohotiș. **2.** morman de dărâmături.
ébouqueter *v.t. (hort.)* a tăia lăstarii secundari.
ébourgeonnage, ébourgeonnement *s.m. (hort.)* copilit, tăiere a lăstarilor secundari.
ébourgeonner *v.t.* v. **ébouqueter.**
ébouriffage *s.m.* ciufulire a părului.
ébouriffant, ~e *adj. (fam.)* extraordinar, nemaipomenit, uluitor; **un succès ~** un succes extraordinar
ébouriffé, ~e *adj.* **1.** *(despre păr)* ciufulit, zbârlit. **2.** *(fam.)* agitat, tulburat; năuc, surprins.
ébouriffer I. *v.t.* **1.** a ciufuli, a zbârli părul cuiva; **le vent l'a ébouriffée** vântul a ciufulit-o. **2.** *(fig. fam.)* a uimi, a ului, a năuci, a zăpăci; **cette nouvelle m'a ébouriffé** această veste m-a uluit, m-a năucit.
ébourrage *s.m.* curățare de blană a pielii unui animal.
ébourrer *v.t.* a curăța de blană pielea unui animal.
ébourreuse *s.f.* mașină de curățat piei de animale.
ébouser, ébouzer *v.t. (arg.)* a ucide, a omorî.
ébouter *v.t. (tehn.)* a reteza, a tăia vârful.
ébouzer *v.t.* v. **ébouser.**
ebranchage, ébranchement *s.m. (hort.)* operațiune de rupere a unei părți sau a tuturor ramurilor unui pom.
ébrancher *v.t. (hort.)* a rupe o parte sau toate ramurile unui pom.
ébranchoir *s.m. (hort.)* cuțit cu mâner lung.
ébranlement *s.m.* **1.** urnire, clintire; zgâlțâire, zguduitură; zdruncinare; **l'~ des vitres par l'explosion** zguduitura geamurilor provocată de explozie. **2.** *(fig.)* zdruncin; clătinare; **l'~ d'un régime** clătinarea unui regim. **3.** *(fig.)* tulburare; zdruncinare; **~ nerveux** tulburare nervoasă; **~ de la santé** zdruncinare a sănătății.

ébranler I. *v.t.* **1.** a zgudui, a zdruncina; a zgâlțâi; a scutura; **le passage du train ébranla les vitres de la maison** trecerea trenului a zguduit geamurile casei; *(fig.)* ~ **la santé** a zdruncina sănătatea. **2.** a tulbura, a mișca; a impresiona; **cette nouvelle l'a ébranlé** această veste l-a tulburat. **II.** *v.r.* a se urni, a se porni, a se pune în mișcare; **le train s'ébranle** trenul se pune în mișcare.
ébrasement *s.m.*, **ébrasure** *s.f. (constr.)* lărgire după un plan oblic a unei deschizături dintr-un zid; spalet.
ébraser *v.t. (constr.)* a lărgi după un plan oblic o deschizătură dintr-un zid.
ébrasure *s.f.* v. **ébrasement.**
ébréché, ~e *adj.* ciobit, știrbit; ciocnit; **assiette ~e** farfurie ciobită.
ébrèchement *s.m. (rar)* ciobire; știrbire.
ébrécher *v.t.* **1.** a ciobi; a știrbi; a ciocni; ~ **une assiette** a ciobi o farfurie. **2.** *(fig. fam.)* a scădea, a diminua; a știrbi; a vătăma; ~ **sa fortune** a-și diminua averea; ~ **sa réputation** a-și știrbi reputația.
ébréchure *s.f.* ciobitură; știrbitură.
ébriété *s.f.* ebrietate; beție; **un homme en état d'~** un om în stare de ebrietate.
ébrouement *s.m.* **1.** sforăit de cal. **2.** strănutat de animal.
ébrouer *v.r.* **1.** *(despre cai)* a sforăi, a fornăi, a expira puternic făcând să vibreze nările. **2.** *(despre păsări)* a se scutura pentru a se curăța sau usca; **le chien s'ébroue au sortir de l'eau** câinele se scutură la ieșirea din apă.
ébruitement *s.m.* răspândire, divulgare (de știri, secrete).
ébruiter I. *v.t.* a răspândi, a divulga, a face cunoscut (știri, secrete); ~ **une nouvelle** a divulga o știre. **II.** *v.r.* a se răspândi, a se divulga; **la nouvelle s'est ébruitée** știrea s-a răspândit.
ébulliomètre *s.m. (fiz.)* ebuliometru.
ébulliométrie *s.f. (fiz.)* determinare a punctului de fierbere al unui lichid.
ébullioscopie *s.f. (fiz.)* ebulioscopie.
ébullition *s.f.* **1.** fierbere, ebuliție; clocot. **2.** *(fig.)* fierbere, agitație, frământare, efervescență; **une ville en ~** un oraș în efervescență, agitație.
éburné, ~e, éburnéen, ~ne *adj.* **1.** de culoarea fildeșului, ca fildeșul. **2.** de consistența fildeșului. **3.** *(anat. în expr.)* **substance éburnéenne** dentină.
écaillage *s.m.* **1.** curățirea solzilor la pește. **2.** deschidere (a stridiilor). **3.** cojire, scorojire (a tencuielii, a glazurii, a vopselii).
écaille *s.f.* **1.** *(iht., bot.)* solz. **2.** carapace de broască țestoasă. **3.** *(înv.)* valvă de scoică. **4.** baga. **5.** scorojire (de vopsea de pe ziduri). **6.** *(anat.)* parte a osului temporal. **7.** *(în expr.)* **les ~s lui sont tombées des yeux** a început în sfârșit să vadă adevărul.
1. écailler I. *v.t.* **1.** a curăța de solzi; ~ **un poisson** a curăța de solzi un pește. **2.** a deschide stridii. **3.** *(arg.)* a escroca. **4.** a desprinde în straturi subțiri. **II.** *v.r. (despre tencuială, glazură, vopsea)* a se coji, a se scoroji.
2. écailler, -ère *s.m.f.* **1.** persoană care deschide stridii. **2.** vânzător de stridii.
écailleux, -euse *adj.* **1.** care are solzi, solzos; **un poisson** ~ un pește solzos. **2.** care se desface în foi / în plăci / în straturi subțiri.
écaillure *s.f.* scorojeală, cojire.
écale *s.f. (bot.)* coajă, strat care acoperă miezul dur al unor fructe.
écaler *v.t.* a dezghioca, a scoate din coajă; ~ **des noix** a dezghioca nuci.
écalure *s.f. (bot.)* coajă sau peliculă dură care acoperă anumite fructe sau semințe.
écang *s.m. (tehn.)* meliță, dispozitiv de zdrobit tijele de in sau cânepă.
écanguer *v.t. (tehn.)* a melița, a zdrobi tijele de in sau cânepă pentru a scoate firele.
écarlate I. *s.f.* **1.** (culoarea) roșu-aprins, stacojiu. **2.** stofă de culoarea roșu-aprins, stacojiu; **un manteau d'~** un palton din stofă stacojie. **II.** *adj.* roșu-aprins, stacojiu; **devenir** ~ a deveni stacojiu la față.
écarquillement *s.m. (fam.)* holbare (a ochilor).
écarquiller *v.t. (fam.)* a holba, a deschide ochii mari.
écart *s.m.* **1.** săritură, salt într-o parte; **faire un** ~ a face un salt, a se da brusc în lături / la o parte; *(fig.)* **mettre à l'~ a.** a pune deoparte, a rezerva; **il met à l'~ un peu d'argent, pour des besoins imprévus** pune deoparte ceva bani pentru nevoi neprevăzute; **b.** a face abstracție; **je mets à l'~ cette possibilité** fac abstracție de această posibilitate; **se tenir / rester à l'~ a.** a sta deoparte; a nu participa; **il se tient à l'~ de toute cette agitation** stă departe de toată această frământare; **b.** a sta în rezervă, a fi rezervat; **tenir à l'~ a.** a izola; a ține deoparte; a nu lăsa pe cineva să se afirme; **b.** a feri; **à l'~** departe; într-un loc izolat; **à l'~ de** departe de; **une maison à l'~ de la ville** o casă departe de oraș. **2.** *(mil., tehn.)* abatere; *(fig.)* abatere de la conduită. **3.** *(c. f.)* ecartament. **4.** *(av.)* gamă de viteză. **5.** distanță, interval; **mettez un ~ entre ces jeunes arbres** lăsați o distanță între acești copaci tineri; **un ~ de quelques jours entre l'écrit et l'oral** un interval de câteva zile între scris și oral. **6.** cătun îndepărtat. **7.** diferență; variație; **des ~s de température** variații de temperatură; *(fiz.)* ~ **angulaire** diferență unghiulară; **des ~s de prix** diferențe de prețuri. **8.** *(vet.)* entorsă a umărului la cai. **9.** *(seric.)* totalitatea coconilor care se elimină. **10.** *(lingv.)* act de limbaj care deviază de la normă. **11.** *(în expr.) (la gimnastică)* **faire le grand** ~ a face sfoara.
1. écarté *s.m.* joc de cărți.
2. écarté, ~e *adj.* depărtat, ferit; singuratic; **un hameau** ~ un cătun depărtat; **endroit** ~ loc ferit.
écartelé *adj. m. (în heraldică)* împărțit în patru părți egale.
écartèlement *s.m. (ist.)* supliciul sfârtecării celor patru membre omenești trase de cai în direcții diferite.
écarteler *v.t.* **1.** *(ist.)* a sfârteca, a supune un osândit la moarte / supliciului sfârtecării. **2.** *(în heraldică)* a împărți; ~ **un écu** a împărți un scut în patru părți egale. **3.** *(fig.)* a împărți; a rupe, a sfâșia; **être**

écartelé entre des sentiments contraires a fi sfâșiat de sentimente contrarii.
écartelure *s.f. (în heraldică)* fiecare dintre cele patru diviziuni egale ale unui scut.
écartement *s.m.* **1.** (în)depărtare; despărțire, separare. **2.** distanță, interval; **l'~ des yeux** distanța dintre ochi; *(text.)* **~ des aiguilles** distanța dintre ace. **3.** *(tehn., c. f.)* ecartament.
écarter I. *v.t.* **1.** a (în)depărta, a distanța; **~ les jambes** a îndepărta, a desface picioarele; **~ une chaise de la table** a îndepărta un scaun de masă. **2.** a înlătura, a da la o parte; **~ les rideaux pour ouvrir la fenêtre** a da la o parte perdelele pentru a deschide fereastra. **3.** *(înv.)* a respinge, a alunga; **~ l'ennemi** a respinge inamicul. **4.** a împinge, a da la o parte; **~ la foule pour se frayer un chemin** a da la o parte mulțimea pentru a-și face drum. **5.** *(la jocul de cărți)* a cere; a arunca; a schimba. **6.** *(fig.)* a îndepărta, a alunga; **~ un danger** a îndepărta o primejdie; **~ les raseurs** a alunga pe pisălogi. **7.** *(fig.)* a abate, a îndepărta; **~ qqn. de ses devoirs** a abate pe cineva de la îndatoririle sale. **II.** *v.r.* **1.** a se (în)depărta (de ceva, de cineva); **s'~ d'un endroit** a se depărta de un loc; **les nuages se sont écartés** norii s-au îndepărtat. **2.** *(fig.)* a se abate; **s'~ du sujet** a se abate de la subiect; **s'~ de la ligne droite / de la bonne voie** a se abate de la drumul cel drept; a călca alăturea cu drumul.
écarteur *s.m.* **1.** *(taur.)* cel care provoacă animalul. **2.** *(chir.)* specul.
ecballium *s.m. (bot.)* plesnitoare *(Ecballium* și *Momordica elaterium).*
ecce homo *s.m. invar.* **1.** *(plast.)* tablou sau statuie care îl reprezintă pe Iisus Christos cu o cunună de spini pe cap. **2.** capelă mică unde se află această operă. **3.** *(fig.)* om slab; slăbănog și tras la față.
eccéité *s.f.* **1.** *(scolast.)* principiu care dă individualitate unei esențe. **2.** *(fil.)* ceea ce deosebește o ființă de alta.
ecchondrose *s.f.*, **ecchondrome** *s.m. (med.)* protuberanță cartilaginoasă (în artroze).
ecchymose *s.f. (med.)* echimoză; vânătaie.
ecclésia *s.f. (antichit. greacă)* adunare a poporului, în special în Atena.
ecclésial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* ecleziastic, bisericesc.
ecclésiastique I. *adj.* ecleziastic, bisericesc. **II.** *s.m.* cleric, membru care aparține clerului.
ecclésiologie *s.f. (teol.)* studiu teoretic al bisericii.
ecdysone *s.f. (biochim.)* hormon steroid prezent la artropode.
écervelé, ~e *adj., s.m.f.* aiurit, zăpăcit, smintit; descreierat.
échafaud *s.m.* **1.** eșafod. **2.** (*în expr.*) **condamner à l'~** a condamna la moarte; **un coupable qui risque l'~** un vinovat care riscă pedeapsa capitală.
échafaudage *s.m.* **1.** schelă, eșafodaj, schelărie. **2.** *(fam.)* îngrămădire; vraf, teanc; **un ~ de meubles** o îngrămădire de mobile. **3.** *(fig.)* eșafodaj, schelet, îngrămădire de idei fără consistență; **cet ~ s'est écroulé davant la réalité** acest eșafodaj s-a prăbușit în fața realității. **4.** acțiunea de a edifica încetul cu încetul.
échafauder I. *v.i.* a ridica, a construi (o schelă, un eșafodaj). **II.** *v.t.* **1.** *(fam.)* a îngrămădi, a pune teanc, a așeza una peste alta; **les enfants ont échafaudé les chaises jusqu'au plafond** copiii au pus scaunele unul peste altul până în tavan. **2.** *(fig.)* a combina; a întocmi, a născoci, a imagina; **~ un plan** a întocmi un plan.
échalas *s.m.* **1.** arac. **2.** *(fam.)* lungan, prăjină. **3.** (*fam. în expr.*) **jus d'~** vin prost, poșircă.
échalasser *v.t. (agr.)* a arăci.
échalier, échallier, échalis *s.m.* **1.** pârleaz. **2.** împrejmuire mobilă care delimitează accesul într-un câmp. **3.** scăriță dublă.
échalote *s.f.* **1.** *(bot.)* hașmă *(Allium ascalonicum).* **2.** (*pop. în expr.*) **course à l'~** urmărire cu mașinile.
échamp *s.m. (vit.)* spațiul dintre două rânduri de butași.
échancrer *v.t.* **1.** a cresta; **littoral échancré par la mer** litoral crestat de mare. **2.** a produce într-un material o tăietură de formă rotundă sau de forma literei V, a răscroi.
échancrure *s.f.* **1.** răscroială, răscroitură. **2.** *(geogr.)* crestare; scobitură (a unei coaste); mic golf.
échange *s.m.* schimb; **un ~ d'appartements** un schimb de apartamente; **proposer un ~ de timbres à un collectionneur** a propune un schimb de timbre unui colecționar; **un accord sur des ~s culturels** un acord cu privire la schimburi culturale; *(fig.)* **un ~ de politesses** un schimb de politețe; **~ de prisonniers** schimb de prizonieri; **en ~** în schimb; **cette rue se termine par une impasse, mais en ~ elle est tranquille** această stradă se termină printr-o fundătură, în schimb este liniștită; **en ~ de** în schimbul; **en ~ de ces territoires, les vainqueurs en proposèrent d'autres** în schimbul acestor teritorii, învingătorii au propus altele.
échangeable *adj.* care se poate schimba; **des marchandises ~s** mărfuri care se pot schimba.
échanger *v.t.* a schimba, a face schimb; **~ des prisonniers** a face schimb de prizonieri; *(fig.)* **~ des politesses** a face schimb de politețe; (*pop.*) a se încăiera, a se lua la bătaie.
échangeur *s.m. (tehn.)* schimbător; **~ de chaleur** schimbător de căldură; *(chim.)* **~ d'ions** schimbător de ioni.
échangiste *s.m.f. (ec.)* persoană care efectuează un schimb de bunuri.
échanson *s.m.* **1.** *(ist.)* paharnic. **2.** *(glumeț)* persoană care toarnă de băut.
échantillon *s.m.* **1.** mostră, probă, eșantion; model; **un ~ d'étoffe** o mostră de stofă. **2.** *(tehn.)* șablon. **3.** *(stat.)* eșantion; **faire un sondage sur un ~ de 2000 personnes** a face un sondaj pe un eșantion de 2000 de persoane. **4.** *(fig.)* probă, dovadă; **donner un ~ de ses talents** a da o probă de talentele sale. **5.** *(mar.)* specificarea dimensiunilor elementelor de structură. **6.** *(poligr. în expr.)* **~ de caractères** probar de litere.

échantillonnage *s.m.* **1.** sortiment de mostre. **2.** pregătire de probe, de mostre, de eșantioane. **3.** (*stat.*) alegerea unui eșantion de interes statistic.
échantillonner *v.t.* **1.** a alege eșantioane, probe. **2.** a compara / a confrunta cu mostra / cu eșantionul. **3.** *(tehn. în expr.)* ~ **des peaux** a da o formă regulată pieilor prin înlăturarea marginilor. **4.** *(stat.)* a alege un eșantion de persoane în vederea unui sondaj.
échanvrer *v.t.* a separa cânepa de puzderie.
échanvroir *s.m.* mașină de separat cânepa de puzderie.
échappatoire *s.f. (fam.)* (portiță de) scăpare; subterfugiu.
échappé, ~e I. *adj., s.m.f.* evadat. **II.** *s.m. (în expr.)* ~ **des Petites Maisons, de Charenton** nebun, scăpat din balamuc.
échappée *s.f.* **1.** *(fig.)* ieșire, portiță de scăpare; **se ménager une** ~ a-și asigura / a-și păstra o portiță de scăpare. **2.** *(fig.)* escapadă. **3.** *(sport)* distanțare de pluton. **4.** deschizătură / spațiu de unde se poate vedea în depărtare; ~ **sur la mer** deschidere spre mare. **5.** spațiu de trecere, ieșire; ~ **d'une cour** ieșire dintr-o curte (pentru vehicule). **6.** *(la scări)* spațiul liber dintre trepte și tavan. **7.** *(pict.)* dâră de lumină. **8.** *(fig.)* pasaj, fragment dintr-un text scris care face referiri, din care se pot trage anumite concluzii; **on trouve dans son ouvrage quelques ~s sur sa vie** în opera lui se găsesc câteva referiri la viața sa.
échappement *s.m. (tehn.)* **1.** eșapament; **tuyau d'~** țeavă de eșapament. **2.** mecanism.
échapper I. *v.i.* **1.** a scăpa; ~ **comme une anguille** a scăpa printre degete; ~ **des mains de l'ennemi / à l'ennemi** a scăpa din mâna dușmanului; ~ **par miracle** a scăpa ca prin minune. **2.** a scăpa; a fugi (de); a evita, a se sustrage; ~ **à une maladie** a scăpa de o boală, a o evita; **c'est une obligation à laquelle nul ne peut** ~ este o obligație căreia nimeni nu i se poate sustrage. **3.** (*cu auxil.* **avoir** și **être**) a lăsa să-i scape, a-i scăpa (involuntar); **la tasse lui a échappé des mains** ceașca i-a scăpat din mână; **laisser ~ un cri** a lăsa să-i scape un țipăt; **il regrettait cette parole qui lui avait échappé dans le feu de la discussion** regreta acest cuvânt care îi scăpase în focul discuției. **4.** *(fig.)* a-i scăpa; a nu pricepe; **le sens de cette phrase touffue m'échappe** îmi scapă sensul acestei fraze stufoase. **5.** *(fig.)* a scăpa; a lăsa să scape, a pierde; **laisser ~ le moment favorable** a lăsa să-i scape / a pierde momentul favorabil; **cet héritage pourrait bien vous** ~ s-ar putea să pierzi această moștenire. **6.** a-i scăpa; a nu reține; **son nom m'échappe** numele lui îmi scapă. **II.** *v. impers.* a-i scăpa; a nu remarca; **il ne lui a pas échappé que vous étiez d'un autre avis** nu i-a scăpat / a remarcat că erați de altă părere. **III.** *v.t.* **1.** *(înv.)* a evita; a se feri; a se sustrage; ~ **un danger** a se feri de o primejdie. **2.** *(în expr.)* **l'~ belle a.** a scăpa ieftin (dintr-o încurcătură); **b.** a scăpa ca prin urechile acului. **IV.** *v.r.* **1.** *(despre persoane)* a fugi, a evada; **s'~ de prison** a evada din închisoare. **2.** a fugi, a se eclipsa, a pleca pe neobservate; **il s'échappa du salon pour téléphoner à son amie** a plecat pe neobservate din salon pentru a-i telefona prietenei sale. **3.** *(despre lucruri)* a se împrăștia; a da pe afară; **le lait s'échappe de la casserole** laptele dă pe afară din cratiță / dă în foc. **4.** *(fig.)* a se risipi; a se nărui; a se spulbera; **tous ses espoirs se sont échappés** i s-au spulberat toate speranțele.
écharde *s.f.* așchie, țeapă, țepușă (intrată în piele).
échardonnage *s.m.* curățire de scaieți.
échardonner *v.t.* a curăța (un câmp) de scaieți.
échardonneuse *s.f. (text.)* mașină de curățat lâna de scame.
écharnage, écharnement *s.m. (piel.)* cârnosire, descărnare, șeruire; fălțuire manuală; curățare a pieilor de resturi de carne înainte de tăbăcire.
écharner *v.t. (piel.)* a descărna, a curăța pieile de resturi de carne înainte de tăbăcire.
écharneuse *s.f. (piel.)* mașină de înlăturat resturile de carne de pe piei înainte de tăbăcire.
écharnoir *s.m. (piel.)* cuțitoaie.
écharpe *s.f.* **1.** eșarfă; ~ **tricolore de maire** eșarfă tricoloră de primar. **2.** bandaj prins de gât și folosit pentru imobilizarea temporară a unei mâini; **avoir le bras en** ~ a avea brațul legat de gât. **2.** *(constr.)* contravântuire, întăritură diagonală. **3.** *(în expr.)* **en ~ a.** în bandulieră; **b.** în curmeziș; **c.** oblic; *(mil.)* **tir d'~** tir oblic (față de linia frontului).
écharper *v.t.* **1.** a răni; ~ **qqn.** a răni grav pe cineva. **2.** a masacra; a linșa; **le terroriste fut écharpé par la foule** teroristul a fost linșat de mulțime. **3.** *(în expr.)* ~ **l'ennemi** a distruge inamicul, a-l decima.
échasse *s.f.* **1.** piciorong, papainoagă, cataligă. **2.** *(fam. în expr.)* **être monté sur des ~s** a se grozăvi, a-și da aere. **3.** *(ornit.)* piciorong *(Himantopus himantopus)*. **4.** (*pop. la pl.*) picioare.
échassiers *s.m. pl. (ornit.)* familie de păsări cu picioare lungi din care fac parte barza și bâtlanul.
échauboulure *s.f. (vet.)* boală de piele (la cai, boi).
échaudage *s.m.* **1.** opărire. **2.** *(agr.)* opărire, pălire a cerealelor sau viței de vie sub efectul arșiței.
échaudé, ~e I. *adj. (despre cereale)* opărit, pălit sub efectul arșiței; **blé** ~ grâu pălit, opărit. **II.** *s.m. (culinar)* gogoașă.
échauder I. *v.t.* **1.** a opări; ~ **une volaille pour la plumer** a opări o pasăre pentru a o jumuli. **2.** *(fig.)* a opări; a lua cuiva cheful; a provoca cuiva o neplăcere, un neajuns. **3.** *(fig. fam.)* a jupui; a înșela; ~ **un client** a jupui un client; *(în expr.)* **blé** ~ grâu încins, ars (de soare). **4.** (*prov.*) **chat échaudé craint l'eau froide** cine s-a fript cu ciorbă suflă și-n iaurt. **II.** *v.r.* **1.** a se opări. **2.** *(fig. fam.)* a se arde, a păgubi, a se pârli, a o păți.
échaudoir *s.m.* sala dintr-un abator în care animalele sacrificate sunt curățate cu apă fiartă. **2.** recipient pentru apă fiartă.
échaudure *s.f.* arsură; **il a une ~ à la jambe** are o arsură la picior.
échauffant, ~e *adj.* **1.** care încălzește, care înfierbântă. **2.** *(fam. înv.)* constipant; **les aliments épicés sont ~s** alimentele picante sunt constipante.
échauffé *s.m.* miros de încins; **cette viande sent l'~** această carne miroase a încins.

échauffement *s.m.* **1.** încălzire, înfierbântare; *(sport)* **exercices d'~** exerciții de încălzire. **2.** fermentare, încingere (a cerealelor); **~ de la farine** încingere a făinii. **3.** *(med.)* inflamație ușoară. **4.** *(mec.)* gripare. **5.** *(fig.)* iritare, surescitare; efervescență; **les ~s de la colère** surescitarea provocată de mânie.

échauffer I. *v.t.* **1.** a încălzi, a înfierbânta; **le soleil échauffe la terre** soarele încălzește pământul; **être échauffé par une course rapide** a fi încălzit în urma unei alergări rapide. **2.** a încinge; **le soleil brûlant échauffe les blés** soarele arzător încinge grâul. **3.** *(fig.)* a irita, a surescita, a ațâța; **la nouvelle réçue l'a échauffé** vestea primită l-a iritat; **~ la bile / les oreilles à qqn.** a irita pe cineva, a scoate pe cineva din sărite / din balamale. **4.** *(pop. înv.)* a constipa. **II.** *v.r.* **1.** a se încălzi, a se încinge, a se aprinde; **la conversation s'échauffe** conversația se încinge. **2.** *(despre grâne)* a se încinge, a începe să fermenteze. **3.** *(fig.)* a se irita, a se înfuria, a se enerva.

échauffourée *s.f.* încăierare, ciocnire; hărțuială.

échauguette *s.f. (ist.)* gheretă de piatră pe terasa unui castel.

èche *s.f.* v. **aiche.**

échéance *s.f.* scadență, termen de plată; **à longue / brève ~** pe termen lung / scurt.

échéancier *s.m. (com.)* scadențar, registru de consemnare a scadențelor.

échéant, ~e *adj.* **1.** scadent, care vine la rând / urmează; **payer les billets ~s** a plăti biletele scadente. **2.** *(în expr.)* **le cas ~** dacă e cazul, eventual.

échec *s.m.* **1.** eșec, insucces, înfrângere, nereușită; **subir un ~** a suferi o înfrângere. **2.** *(în expr.)* **tenir en ~** a ține în frâu; **mettre en ~** a zădărnici, a dejuca; **faire ~ à qqn.** a crea obstacole cuiva, a pune bețe-n roate cuiva.

échecs *s.m. pl.* șah; **jouer aux ~s** a juca șah; *(la sg.)* **~ au roi** șah la rege; *(la sg.)* **~ et mat** șah mat.

échelette *s.f.* **1.** scăriță, scăricică. **2.** *(ornit.)* cojoacă-nordică *(Certhia familiaris)*. **3.** loitră, draghină.

échelier *s.m.* scară prepeleac, cu un singur montant.

échelle *s.f.* **1.** scară; **appuyer une ~ contre un mur** a sprijini o scară de perete; **~ pliante** scară pliantă; **~ de corde** scară de frânghie, scară de pisică; **~ à incendie** scară de incendiu; *(mar.)* **~ de coupée** scară de bord; **grimper à l'~** a se urca / a se cățăra pe scară; **être en haut de l'~** a fi în capul scării; **sur une grande / vaste ~** pe o scară mare; pe o scară întinsă; **à l'~ mondiale** pe scară mondială; **à l'~ nationale** pe scară națională; **~ mobile des salaires** scară mobilă a salariilor (indexate în funcție de costul vieții). **2.** *(ist. la pl.)* port comercial; **les ~s du Levant** vechile porturi comerciale din Mediterana orientală; **les ~s de Barbarie** porturi din Africa de Nord. **3.** ierarhie; scară; **~ sociale** scară socială; **~ des valeurs** scara valorilor. **4.** *(pict.)* gamă; **~ des couleurs** gamă de culori; **s'élever dans l'~ sociale** a se ridica pe scara socială. **5.** succesiune, șir; **~ des êtres** scara ființelor / viețuitoarelor, firul neîntrerupt al ființelor organizate, de la cele mai simple la cele mai perfecționate; **~ des sons** succesiune a sunetelor muzicale cuprinzând aproape opt octave. **6.** *(hidr.)* **~ à poissons** ecluză de pește; *(hidr.)* **~ porte-godets** elindă; **~ d'écluses** ecluze în scară; **faire la courte ~ à qqn.** a croi drum în viața cuiva; a-i deschide cuiva cale netedă; **tirer l'~ après qqn.** a recunoaște superioritatea cuiva; a-și scoate pălăria în fața cuiva; *(ir.)* **si vous ne savez même pas cela, il n'y a plus qu'à tirer l'échelle** dacă nici atâta lucru nu știi, n-are rost să continuăm, ne oprim aici; **monter à l'~** a nu ști de glumă; a o lua în serios.

échelon *s.m.* **1.** treaptă a unei scări mobile, fuscel. **2.** *(fig.)* treaptă, grad; **la corruption régnait à tous les ~s** corupția domnea pe toate treptele, la toate nivelurile. **3.** scoabă de fier prinsă într-un perete. **4.** *(mil.)* eșalon.

échelonné, ~e *adj.* eșalonat.

échelonnement *s.m.* eșalonare.

échelonner I. *v.t.* a eșalona; **~ les paiements** a eșalona plățile. **II.** *v.r.* a se eșalona; a se întinde; **la publication de ce livre s'échelonne sur plusieurs années** publicarea acestei cărți se întinde pe mai mulți ani.

échenal, échenau, écheneau, écheno *s.m.* **1.** streașină de lemn. **2.** bazin în care se scurge metalul topit.

échenillage *s.m.* curățire de omizi.

écheniller *v.t.* **1.** *(agr.)* a curăța de omizi; **~ un arbre** a curăța un copac de omizi. **2.** *(fig.)* a înlătura ceea ce este inutil; **~ un texte en ôtant les redites** a înlătura repetările dintr-un text.

échenilloir *s.m.* unealtă cu care se curăță copacii de omizi.

écheno *s.m.* v. **échenal.**

écheveau *s.m.* **1.** scul; **~ de laine** scul de lână. **2.** *(în expr.)* **démêler l'~ d'une intrigue** a descurca ițele unei intrigi.

échevelé, ~e *adj.* **1.** (cu părul) zbârlit, ciufulit, vâlvoi; hirsut. **2.** *(fig.)* neînfrânat, nebunesc; **une course ~e** o cursă nebunească.

écheveler *v.t., v.r.* a (se) ciufuli, a (se) zbârli; a (se) despleti; **le vent l'a échevelée** vântul a ciufulit-o.

échevette *s.f.* jurubiță.

échevin *s.m. (ist.)* **1.** *(în Franța, înainte de 1789)* magistrat municipal. **2.** *(în Țările de Jos și Belgia)* consilier municipal.

échevinage *s.m. (ist.)* **1.** demnitatea de magistrat, de consilier municipal. **2.** teritoriul administrat de un magistrat, de un consilier municipal. **3.** corpul magistraților dintr-un consiliu municipal.

échidné *s.m. (zool.)* echidnă, animal insectivor din Australia, Noua Guinee *(Tachyglossus aculeata)*.

échiffe, échiffre *s.f. m. (arhit. în expr.)* **le mur d'~** peretele unei scări.

échine *s.f.* **1.** coloana vertebrală; *(pop.)* șira spinării. **2.** *(arhit.)* echină. **3.** *(în expr.)* **plier / courber l'~ devant qqn.** a se pleca în fața cuiva; **avoir l'~ souple** a fi slugarnic; a se ploconi; a avea spinarea îndoită; **se rompre l'~** a-și rupe oasele; **frotter l'~ à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i frânge cuiva coastele / ciolanele.

échinée *s.f.* spată de porc.

échiner I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a frânge șira spinării (cuiva), a ucide. **2.** *(fig.)* a snopi în bătaie; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea. **II.** *v.r.* a se speti muncind, a se deșela.
échinidés *s.m. pl.* *(zool.)* familie de echinoderme din care face parte ariciul-de-mare.
échinocactus *s.m.* *(bot.)* cactus în formă de bulă cu țepi, din America de Nord.
échinococcose *s.f.* *(med.)* echinococoză, boală parazitară gravă transmisă de echinococul câinelui.
échinocoque *s.m.* *(zool.)* echinococ, tenie care se dezvoltă în intestinul carnivorelor.
échinodermes *s.m. pl.* *(zool.)* încrengătură de animale marine nevertebrate din care fac parte ariciul-de-mare, steaua-de-mare.
échinope *s.m.* *(bot.)* tătarnică *(Echinops commulatus)*.
échinorynque *s.m.* *(zool.)* parazit din intestinul porcului.
échiqueté, ~e *adj.* *(în heraldică)* împărțit în pătrate (ca la tabla de șah).
échiquier *s.m.* **1.** eșichier, tablă de șah; **en ~** în șah; **arbres plantés en ~** pomi plantați în grupe de câte cinci. **2.** *(în Anglia)* administrație financiară centrală; **le Chancelier de l'Échiquier** ministrul de finanțe. **3.** *(fig.)* eșichier, locul unde se înfruntă partide, interese; **l'~ économique** eșichierul economic. **4.** *(ist. în expr.)* **Échiquier de Normandie** curtea feudală a ducilor de Normandia. **5.** plasă de pescuit cu ochiuri mici.
échiuriens *s.m. pl.* *(zool.)* familie de animale marine nevertebrate vermiforme.
écho *s.m.* **1.** ecou. **2.** *(fig.)* (*la pl.*) informații, știri, vești; **j'ai réçu quelques ~s de lui** am primit câteva vești despre el. **3.** *(în expr.)* **à tous les ~s** pretutindeni; **il a répandu cette nouvelle à tous les ~s** a răspândit această știre pretutindeni; **se faire l'~ de** a repeta ceea ce a auzit; **ne pas trouver d'~** a nu găsi adeziune / aprobare.
échographie *s.f.* *(med.)* ecografie.
échoir *v.i.* **1.** a-i reveni, a-i pica; **cela lui échoit en partage** aceasta îi revine după împărțire (a averii, a moștenirii). **2.** *(despre termene)* a expira, a ajunge la scadență; **payer son loyer à terme échu** a-și plăti chiria la termenul scadent.
écholalie *s.f.* *(psihol.)* ecolalie.
écholocation *s.f.* *(zool.)* ecolocație, fenomen de reperare a obstacolelor cu ajutorul ultrasunetelor observat la lilieci, delfini.
1. échoppe *s.f.* stilet de gravor, de argintar.
2. échoppe *s.f.* dugheană; maghernită; **~ de cordonnier** dugheană de cizmar.
échopper *v.t.* a grava / a săpa cu stiletul.
échotier *s.m.* redactor al rubricii de știri din presă.
échouage, échouement *s.m.* *(mar.)* eșuare, împotmolire în nisip sau într-un loc în care apa nu e adâncă.
échouer I. *v.i.* **1.** *(mar.)* a eșua, a se împotmoli; **le navire a échoué sur la plage** vasul a eșuat pe plajă. **2.** *(fig.)* a eșua, a nimeri undeva (întâmplător, fără să fi dorit); **il a échoué dans cette petite localité** a nimerit în această mică localitate. **II.** *(fig.)* a nu reuși, a eșua; **il a échoué à son examen** a eșuat la examen; **l'attaque échoua devant la résistance ennemie** atacul nu a reușit în fața rezistenței inamicului.
écimage *s.m.* *(agr.)* ciupit, tăierea vârfurilor la lăstari, copaci.
écimer *v.t.* *(agr.)* a ciupi, a tăia vârfurile la lăstari, copaci.
éclaboussement *s.m.* împroșcare, stropire (cu noroi).
éclabousser *v.t.* **1.** a împroșca, a stropi (cu noroi); **il fut éclaboussé par une voiture** a fost stropit cu noroi de o mașină. **2.** *(fig.)* a compromite reputația cuiva; **ce scandale a éclaboussé sa réputation** acest scandal i-a compromis reputația. **3.** *(fig.)* a orbi, a scoate ochii, a zdrobi; **~ de son luxe** a orbi cu luxul său.
éclaboussure *s.f.* **1.** stropitură, împroșcătură / împroșcare, pată; **ses vêtements sont tâchés d'~s de boue** hainele îi sunt pătate de noroi. **2.** consecință, urmare (dăunătoare reputației); **il a été mêlé à cette affaire et en a reçu quelques ~s** a fost amestecat în această afacere și a fost afectat de unele consecințe dăunătoare reputației sale.
éclair I. *s.m.* **1.** fulger; *(fig.)* **vif / rapide comme l'~** iute ca fulgerul. **2.** *(fig.)* fulger, sclipire; străfulgerare; **les ~s des photographes** flash-urile / sclipirile fotografilor; **un ~ de malice brillait dans ses yeux** o sclipire de malițiozitate lucea în ochii lui; **les diamants lancent des ~s** diamantele aruncă sclipiri. **3.** *(culinar)* ecler. **4.** *(în expr.)* **avoir un ~ de génie** a avea o inspirație subită. **II.** *adj. invar.* ca fulgerul, fulgerător; **guerre ~** război fulger; **un voyage ~** o călătorie fulger.
éclairage *s.m.* **1.** luminare, luminat; iluminat; **~ à l'électricité** iluminat electric; **~ public** iluminat public. **2.** *(fig.)* punct de vedere; **je ne vois pas les choses sous cet ~** eu nu văd lucrurile din acest punct de vedere. **3.** *(auto, în expr.)* **~-route** fază mare (a farului); **~-code** fază mică.
éclairagisme *s.m.* *(tehn.)* studiul procedeelor de iluminat.
éclairagiste *s.m.* *(tehn.)* specialist în iluminatul artificial.
éclairant, ~e *adj.* **1.** luminător, care luminează. **2.** *(fig.)* care lămurește, lămuritor; **explication ~e** explicație lămuritoare.
éclaircie *s.f.* **1.** porțiune senină dintr-un cer înnorat; înseninare; **le temps sera pluvieux avec quelques éclaircies** timpul va fi ploios cu câteva înseninări. **2.** luminiș în pădure. **3.** *(fig.)* schimbare favorabilă momentană; **il s'est produit des ~s dans la vie politique** s-au produs schimbări favorabile în viața politică.
éclaircir I. *v.t.* **1.** a lumina; **la couleur de ses vêtements lui éclaircit le visage** culoarea hainelor sale îi luminează chipul. **2.** a deschide la culoare; **le soleil a éclairci ses cheveux** soarele i-a deschis ia culoare părul. **3.** *(silv.)* a rări (o pădure); *(fig.)* **la foule s'éclaircissait** mulțimea se rărea / pleca. **4.** *(fig.)* a lămuri, a explica; **~ une énigme** a lămuri o enigmă.

5. *(culinar)* a subția; ~ **une sauce** a subția un sos. **II.** *v.r.* *(despre timp, cer)* a se lumina, a se însenina; **l'orage passe, le ciel s'est éclairci** furtuna trece, cerul s-a limpezit / luminat. **2.** a se deschide ia culoare; **son teint s'est éclairci** tenul i s-a deschis / s-a luminat. **3.** *(fig.)* a se lămuri, a se limpezi, a deveni limpede; **l'affaire s'est éclaircie** afacerea s-a lămurit. **4.** *(în expr.)* **s'~ la voix** a-și drege glasul. **5.** a se rări, a deveni mai rar, mai puțin des; **ma chevelure commence a s'~** părul începe să mi se rărească.

éclaircissage *s.m.* *(silv., agr.)* rărire (a copacilor, plantelor).

éclaircissement *s.m.* **1.** explicație, lămurire; **demander des ~s** a cere explicații. **2.** *(poligr.)* deschidere a unei culori.

éclaire *s.f.* *(bot.)* rostopască, negelariță *(Chelidonium majus)*.

éclairé, ~e *adj.* **1.** luminat; **une pièce bien ~e** o cameră bine luminată. **2.** *(fig.)* luminat la minte; învățat, instruit; **un esprit ~** o minte luminată. **3.** *(fig.)* lămurit, edificat; informat, documentat; **un public ~** un public informat, edificat; **un juge ~ sur le cas** un judecător edificat asupra cazului. **4.** *(fig.)* luminat, înțelept; **donner un avis ~** a da un sfat înțelept.

éclairement *s.m.* **1.** luminare; iluminat; **l'~ d'une maison** iluminatul unei case. **2.** *(fiz.)* cantitatea de lumină pe secundă primită de o unitate de suprafață.

éclairer I. *v.t.* **1.** a lumina; a ilumina; **le soleil éclaire la terre** soarele luminează pământul; *(fig.)* **un sourire lui éclaira le visage** un zâmbet îi lumină chipul. **2.** *(la jocul de cărți)* a da pe față, a-și etala jocul; ~ **son jeu / les cartes** a da cărțile pe față. **3.** *(fig.)* a lămuri, a lumina; **il nous éclaira sur ce sujet** ne-a lămurit cu privire la acest subiect. **4.** *(fig.)* a lumina, a instrui, a învăța; **l'expérience nous éclaire** experiența ne luminează / ne învață. **5.** *(în expr.)* ~ **la caboche à qqn.** a lămuri pe cineva, a-i deschide cuiva capul; ~ **sa lanterne** a se face înțeles. **6.** *(mil.)* a trimite cercetași / soldați în recunoaștere pentru a deschide drum unei trupe. **7.** *(pop.)* a scoate bani, a plăti. **8.** *(pop. în expr.)* *(la jocuri de noroc)* ~ **le tapis** a miza. **II.** *v.i.* **1.** a lumina, a străluci; **cette lampe éclaire mal** această lampă luminează prost / slab. **2.** *(impers. înv. în expr.)* **il éclaire** fulgeră. **III.** *v.r.* **1.** a se lumina, a primi lumină; **les paysans du village voisin s'éclairent à l'électricité** țăranii satului vecin au iluminat electric în case. **2.** *(fig.)* a se lămuri; a se lumina; **les esprits commencent à s'~** spiritele încep să se lămurească. **3.** *(fig.)* a se lumina, a se descreți, a se destinde; **son front commence à s'~** fruntea începe să i se descrețească, să se destindă. **4.** *(pop. în expr.)* **s'~ le fanal** a bea o dușcă.

éclairette *s.f.* *(bot.)* untișor *(Ficaria ranunculoides)*.

éclaireur *s.m.* *(mil.)* cercetaș.

éclampsie *s.f.* *(med.)* eclampsie.

éclamptique *adj.* *(med.)* referitor la eclampsie.

éclanche *s.f.* *(înv.)* spată de berbec.

éclat *s.m.* **1.** așchie, țandără; schijă; sfărâmătură; ciob; **le pare-brise a volé en ~s** parbrizul s-a făcut țăndări; **un ~ de bombe** o schijă de bombă; **~s de roches** sfărâmături de stâncă; ~ **de bois** așchie de lemn; ~ **de verre** ciob de sticlă. **2.** bubuitură, detunătură; **un ~ de tonnerre** un bubuit de tunet. **3.** hohot; **des ~s de rire** hohote de râs; **rire aux ~s** a râde în hohote. **4.** rumoare, vâlvă; scandal; zarvă, senzație; furori; **cette nouvelle a fait un grand ~** această veste a făcut mare vâlvă. **5.** strălucire; luciu; lucire, sclipire; **l'~ d'un diamant** lucirea unui diamant. **6.** *(fig.)* strălucire, fast, pompă, splendoare; **l'~ d'une cérémonie** fastul unei ceremonii; **donner de l'~ à un anniversaire** a da strălucire unei aniversări; **un style qui a de l'~** un stil care are strălucire; **personne sans ~** persoană fără strălucire, ștearsă, banală, oarecare; **une action d'~** o faptă strălucită, măreață, vitejească. **7.** *(hort.)* fragment din tija unei plante folosită ca butaș.

éclatage *s.m.* *(hort.)* secționare a tijei unei plante pentru a forma mai mulți butași.

éclatant, ~e *adj.* **1.** strălucitor, sclipitor; scânteietor; **lumière ~e** lumină strălucitoare; **une beauté ~e** o frumusețe strălucitoare. **2.** *(fig.)* strălucit, celebru; răsunător; **victoire ~e** victorie strălucită; **un succès ~** un succes răsunător. **3.** *(fig.)* vizibil, vădit, manifest, evident; **une vérité ~e** un adevăr evident. **4.** *(despre zgomote)* răsunător; ascuțit; strident; **un son ~** un sunet ascuțit.

éclate, éclatade, éclaterie *s.f.* *(pop.)* bucurie; fericire.

éclatement *s.m.* **1.** spargere, explodare; explozie; **l'~ d'un pneu** spargerea unui cauciuc; ~ **d'un obus** explozia unui obuz. **2.** *(fig.)* fragmentare, divizare; **l'~ d'un parti** divizarea unui partid.

éclater I. *v.i.* **1.** a se sparge, a exploda, a face explozie; a sări în bucăți; **un pneu a éclaté** s-a spart un cauciuc; **un obus a éclaté** a explodat un obuz. **2.** a se fragmenta, a se diviza; a se fărâmița; **ce parti à éclaté en plusieurs groupements** acest partid s-a fărâmițat în mai multe grupări. **3.** a izbucni; ~ **de rire** a izbucni în râs; ~ **en sanglots** a izbucni în plâns; **la guerre a éclaté** a izbucnit războiul. **4.** a străluci; **la joie éclatait sur son visage** bucuria strălucea pe chipul său. **II.** *v.r.* *(fam.)* a se amuza, a se distra.

éclaterie *s.f.* v. **éclate**.

éclateur *s.m.* *(el.)* eclator.

éclectique *adj., s.m.f.* *(fil.)* eclectic; **être ~ en littérature** a fi eclectic / a avea gusturi eclectice în materie de literatură.

éclectisme *s.m.* *(fil.)* eclectism.

éclimètre *s.m.* *(topogr.)* eclimetru.

éclipse *s.f.* **1.** *(astr.)* eclipsă; ~ **de soleil** eclipsă de soare. **2.** *(fig.)* eclipsă; dispariție; absență temporară; **il est revenu, après une longue ~** a revenit după o lungă absență. **3.** *(fig.)* pierdere a popularității; **ce parti a subi une lourde ~** acest partid a suferit o grea pierdere a popularității.

éclipser I. *v.t.* **1.** *(astr)* a **eclipsa**, a ascunde; **la lune éclipse quelquefois le soleil** luna ascunde uneori soarele. **2.** *(fig.)* a eclipsa, a umbri, a întuneca; ~ **ses adversaires** a-și eclipsa / a-și umbri adversarii. **II.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se eclipsa, a dispărea pe furiș; **il s'est éclipsé de la réunion** s-a eclipsat de la reuniune. **2.** a dispărea temporar.

écliptique *(astr.)* **I.** *adj.* ecliptic; **coordonnées ~s** coordonate ecliptice. **II.** *s.m.* ecliptică.
éclisse *s.f.* **1.** *(tehn.)* eclisă, piesă plată de metal. **2.** *(tehn.)* pană de lemn. **3.** leasă, împletitură din nuiele folosită la uscat brânzeturile. **4.** *(chir.)* atelă.
éclisser *v.t.* **1.** *(tehn.)* a lega, a îmbina cu eclise. **2.** *(chir.)* a lega cu atele.
éclopé, ~e *adj.* șchiop; care șchiopătează în urma unui accident sau a unei răni.
éclore *v.i.* **1.** *(despre pui)* a ieși din găoace. **2.** *(despre flori)* a se deschide, a se desface, a înflori; **le soleil fait ~ les fleurs** soarele face să înflorească florile. **3.** *(fig.)* a se ivi, a apărea, a se naște, a se manifesta; **le jour vient d'~** se ivesc zorile, mijește de ziuă.
éclosion *s.f.* **1.** ieșire a puilor din găoace. **2.** înflorire. **3.** *(fig.)* ivire, apariție, naștere; **l'~ d'un espoir** ivirea unei speranțe.
éclusage *s.m.* **1.** manevră de trecere a unei nave printr-o ecluză. **2.** *(geogr.)* reîncepere a scurgerii lavei.
écluse *s.f.* **1.** *(hidr.)* ecluză. **2.** *(constr. în expr.)* **~ à air comprimé** campană (la chesoane). **3.** *(pop. în expr.)* **lâcher / ouvrir les ~s** a. a vărsa lacrimi; b. a urina.
éclusée *s.f.* **1.** *(hidr.)* cantitatea de apă care se scurge între deschiderea și închiderea unei ecluze. **2.** totalitatea vapoarelor primite simultan într-o ecluză.
écluser *v.t.* **1.** a închide cu o ecluză, a ecluza. **2.** a lăsa să treacă o navă printr-o ecluză. **3.** *(pop.)* a bea, a da pe gât; **~ un godet** a da pe gât un păhărel. **4.** *(pop.)* a se speti muncind, a trage tare.
éclusier, -ère **I.** *adj.* privitor la ecluză. **II.** *s.m.* *(hidr.)* persoană care manevrează o ecluză.
écobuage *s.m.* *(agr.)* procedeu arhaic de defrișare și fertilizare a solului.
écobuer *v.t.* a defrișa pământul și a-l acoperi drept îngrășământ cu cenușa provenită din arderea ierburilor și a rădăcinilor defrișate.
écœurant, ~e *adj.* grețos, scârbos; dezgustător; **une odeur ~e** un miros grețos; *(fig.)* **une flatterie ~e** o lingușeală dezgustătoare.
écœurement *s.m.* **1.** greață, scârbă; dezgust. **2.** *(fig.)* îngrețoșare, scârbire.
écœurer *v.t.* **1.** a scârbi, a îngrețoșa, a dezgusta; **la vue de tant de sucreries m'écœurait** vederea atâtor dulciuri mă îngrețoșa. **2.** *(fig.)* a scârbi, a dezgusta; **ses flatteries écœuraient la jeune femme** lingușelile sale o dezgustau pe tânăra femeie. **3.** a descuraja, a demoraliza; **tant de difficultés ont fini par l'~** atâtea greutăți l-au descurajat până la urmă.
écographie *s.f.* *(med.)* ecografie.
école *s.f.* **1.** școală; **~ communale** școală comunală; **~ professionnelle** școală profesională; **~ de musique** școală de muzică; **~ militaire** școală militară; **~ à feu** școală de tir; **~ polytechnique** școală politehnică; **camarade d'~** coleg de școală. **2.** localul școlii. **3.** școala, efectivul unei școli; **toute l'~ est réunie dans la cour** toată școala este adunată în curte. **4.** *(în expr.)* **être à bonne ~** a fi bine îndrumat; a avea de la cine învăța; **faire ~** a avea discipoli; a face adepți; **sentir l'~** a fi pedant; **être à rude ~** a se forma la școala vieții; **renvoyer qqn. à l'~** a arăta cuiva că este nepriceput, a-l trimite să mai învețe; **prendre le chemin de l'~** a lua calea cea mai lungă; a merge pe drumul cel mai ocolit.
écolier, -ère *s.m.f.* **1.** școlar; **cartable d'~** ghiozdan de școlar. **2.** *(fig.)* novice, ageamiu. **3.** *(în expr.)* **prendre le chemin des ~s** a lua calea cea mai lungă; a merge pe drumul cel mai ocolit.
écolo *s.m.f.* *(fam.)* ecologist.
écologie *s.f.* ecologie.
écologique *adj.* ecologic.
écologiste *s.m.f.* ecologist.
écomusée *s.m.* muzeu al omului și al naturii.
éconduire *v.t.* a pofti afară; a concedia; a îndepărta; **~ un importun** a pofti afară pe un pisălog; **elle a éconduit tous ses soupirants** ea și-a îndepărtat toți admiratorii.
éconocroques *s.f. pl.* *(arg.)* economii personale, bani la ciorap.
économat *s.m.* *(înv.)* **1.** economat; magazin comercial destinat salariaților unei întreprinderi. **2.** funcția de econom.
économe **I.** *s.m.* administrator. **II.** *adj.* **1.** econom; cumpătat; strângător; **une personne ~** o persoană econoamă. **2.** *(fig.)* strâns, zgârcit; **être ~ de louanges** a fi zgârcit cu laudele.
économétrie *s.f.* econometrie.
économie *s.f.* **1.** economie; **~ politique** economie politică; **avoir une ~ florissante** a avea o economie înfloritoare. **2.** economie, cumpătare, chibzuială, chiverniseală; măsură, sobrietate; **esprit d'~** spirit de economie; **~ de temps** economie de timp. **3.** *(la pl.)* bani economisiți; **faire des ~s** a face economii. **4.** *(fig.)* economie, întocmire, alcătuire, compoziție; **~ d'une pièce de théâtre** alcătuire, structură a părților unui întreg; **quelle place ce chapitre occupe-t-il dans l'~ de votre thèse?** ce loc ocupă acest capitol în structura tezei dumneavoastră?
économique *adj.* economic; **crise ~** criză economică.
économiquement *adv.* (în mod) economic; din punct de vedere economic.
économiser **I.** *v.t.* **1.** a economisi, a strânge, a agonisi; **il économise de l'argent** economisește bani; **~ l'énergie** a economisi energia. **2.** *(fig.)* a menaja, a cruța; **~ ses forces** a-și cruța forțele.
économiseur *s.m.* *(tehn.)* economizor.
économiste *s.m.* economist.
écope *s.f.* **1.** *(mar.)* ispol. **2.** *(constr.)* canciog.
écoper **I.** *v.t.* a scoate apa (din barcă) cu ispolul. **II.** *v.i.* *(fig. fam.)* a mânca, a înghiți, a încasa (certuri, bătaie); **il a écopé de trois ans de prison** a încasat trei ani de închisoare; **c'est un autre qui a fait la faute, mais c'est lui qui a écopé** altul a făcut greșeala / pocinogul dar el a încasat-o.
écoperche *s.f.* **1.** stâlp de schelă. **2.** stâlp prevăzut cu un scripete în vârf.
écorçage *s.m.* cojire (a unui pom).
écorce *s.f.* **1.** scoarță, înveliș; **~ de chêne** scoarță de stejar; **l'~ terrestre** scoarța terestră. **2.** coajă (a fruc-

telor); **l'~ d'une orange** coaja unei portocale. **3.** *(anat.)* scoarța cerebrală. **4.** *(fig.)* aspect exterior, aparență.

écorcé, ~e *adj.* cojit, jupuit.

écorcer *v.t., v.r.* a (se) coji, a (se) jupui.

écorché I. *s.m.* **1.** *(în sculptură)* ecorșeu. **2.** *(fig.)* om extrem de sensibil. **II.** *adj.* **1.** jupuit. **2.** deformat; **un nom ~** un nume deformat.

écorchement *s.m.* cojire; jupuire; **~ d'un lapin** jupuire a unui iepure.

écorcher I. *v.t.* **1.** a jupui, a beli; **~ un lapin** a jupui un iepure. **2.** a zgâria; a juli, a zdreli; **le soulier lui a écorché le pouce** pantoful i-a julit degetul mare. **3.** *(fig.)* a zgâria, a deranja, a supăra; **~ les oreilles** a deranja auzul. **4.** *(fig.)* a extorca, a jupui (de bani), a jumuli, a jecmăni; **~ un client** a jecmăni un client. **5.** *(fam.)* a vorbi stricat, a stâlci o limbă, un nume; **~ une langue** a stâlci o limbă. **6.** *(în expr.)* **~ l'anguille quand on la tient** a profita de ocazie; a nu lăsa să-i scape ocazia; a prinde momentul; **~ l'anguille par la queue** a încăleca pe la coada calului; a face lucrurile pe dos; *(prov.)* **jamais beau parler n'écorche la langue** de vorbă bună nu te doare gura. **II.** *v.r.* a se zgâria, a se juli, a se zdreli; **s'~ à la main** a se zgâria la mână.

écorcherie *s.f.* *(la abator)* locul unde se jupoaie animalele sacrificate.

écorcheur *s.m.* **1.** persoană care jupoaie la abator animalele sacrificate. **2.** *(fig. înv.)* jecmănitor. **3.** *(ist. la pl.)* jefuitori, mercenari organizați în bande care jefuiau populația (Franța, sec. XV).

écorchure *s.f.* zgârietură; julitură, zdrelitură; jupuitură; **faire une ~ à un mur** a face o zgârietură pe un perete.

écorné *s.m.* *(arg.)* acuzat.

écorner *v.t.* **1.** a rupe un corn sau coarnele unui animal. **2.** a rupe colțurile; a știrbi; **livre écorné par un long usage** carte cu colțurile rupte de o folosință îndelungată. **3.** *(fig.)* a diminua, a scădea, a știrbi; **~ sa fortune** a-și diminua averea. **4.** *(în expr.)* **vent à ~ les bœufs** vânt puternic, care te ia pe sus.

écornifler *v.t.* *(fam. înv.)* a procura ceva în defavoarea altcuiva / pe spinarea cuiva; a se învârti de ceva; **~ un repas** a se învârti de o masă.

écornifleur, -euse *s.m.f.* *(fam.)* parazit, linge-blide, linge-talgere.

écornure *s.f.* știrbitură, ciobire (la vase, cristale, mobile).

1. écossais, ~e *adj.* **1.** scoțian, din Scoția. **2.** *(despre stofe, țesături)* ecosez. **3.** *(în expr.)* **douche ~e** duș scoțian, alternând apa caldă și rece.

2. Écossais, ~e *s.m.f.* scoțian, locuitor din Scoția.

écosser *v.t.* **1.** a dezghioca; a curăța de coajă; **~ des petits pois** a curăța mazăre de păstăi. **2.** *(în expr.)* **~ l'argent** a arunca banii pe fereastră; a cheltui nebunește; *(arg.)* **~ du boulot** a munci din greu, a trage tare; **en ~** a face afaceri bune. (*arg.*) **en faire ~ à qqn.** a plăti ceva mai mult decât valorează, a plăti cât nu face.

écosseuse *s.f.* mașină de curățat legumele etc.

écosystème *s.m.* ecosistem.

écot *s.m.* **1.** *(lit.)* cotă-parte a unui comesean pentru o masă; **payer son ~** a-și plăti cota-parte. **2.** *(silv.)* trunchi de copac cu cioturi de crengi tăiate.

écoté, ~e *adj.* *(în heraldică)* lipsit de crengi, tăiat aidoma unui ciot.

écotype *s.m.* *(biol.)* ecotip.

écouche *s.f.* mai de bătut cânepa, inul.

écoucher *v.t.* a bate cânepa, inul cu maiul.

écoufle *s.m.* **1.** *(ornit. pop.)* erete. **2.** *(reg.)* zmeu (de înălțat).

écoulement *s.m.* **1.** curgere, scurgere; mișcarea unui fluid care se scurge; *(fig.)* **l'~ du temps** scurgerea timpului; *(med.)* **~ de sécrétions** scurgere a unor secreții; **~ de la foule** scurgere a mulțimii. **2.** *(com.)* vânzare, desfacere; **~ de marchandises** desfacere de mărfuri.

écouler I. *v.t.* a vinde, a desface mărfuri; **~ tout son stock** a-și desface tot stocul. **II.** *v.r.* **1.** a se scurge, a se retrage; **l'eau s'écoule par cette fente** apa se scurge prin această crăpătură; *(fig.)* **la foule s'écoule** mulțimea se retrage. **2.** *(fig.)* a trece, a se scurge; **le temps s'écoule lentement** timpul trece încet. **3.** *(fig.)* a se diminua, a se împuțina; **l'argent s'écoule vite** banii se împuținează repede. **4.** *(com.)* a se vinde; **cette marchandise s'écoule facilement** această marfă se vinde ușor.

écoumène, œcoumène, œkoumène *s.m.* *(geogr.)* v. **œkumène**.

écourgeon *s.m.* v. **escourgeon.**

écourter *v.t.* **1.** a scurta; **~ une robe** a scurta o rochie; **~ une conversation** a scurta o conversație. **2.** *(fig.)* a trunchia, a ciunti; **~ une citation** a trunchia un citat.

1. écoute *s.f.* *(mar.)* scotă.

2. écoute I. *s.f.* **1.** ascultare; **poste d'~** post de ascultare; **heure de grande ~** oră de mare audiență. **2.** *(în expr.)* **être à l'~** a asculta (la telefon, radio); **ne quittez pas l'~** rămâneți la telefon; nu închideți telefonul; **être aux ~s a.** a ciuli urechile; a trage cu urechea; **b.** a sta la pândă; **c.** a fi vigilent; **II.** *s.m. pl.* urechi de mistreț.

écouter I. *v.t.* **1.** a asculta; **~ un conférencier** a asculta un conferențiar. **2.** *(fig.)* a pleca urechea la, a ține seama de; **~ les conseils de qqn.** a ține seama de sfaturile cuiva; **~ son cœur** a-și asculta inima, a da curs propriilor imbolduri. **3.** *(fig.)* a primi favorabil; a asculta cu bunăvoință; **~ une demande** a primi favorabil o cerere. **4.** *(în expr.)* **~ de toutes ses oreilles** a fi numai ochi și urechi; **~ le chant des sirènes** a se lăsa ademenit. **II.** *v.r.* a fi mult prea atent cu propria persoană, cu propria sănătate; **s'~ parler** a se asculta vorbind, a fi încântat de sine.

écouteur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(înv.)* ascultător. **2.** *(fam.)* persoană curioasă, indiscretă. **II.** *s.m.* receptor de telefon.

écoutille *s.f.* **1.** *(mar.)* tambuchi. **2.** *(arg. la pl.)* urechi.

écouvillon *s.m.* **1.** șomoiog, pămătuf pentru curățat suprafețe tubulare lungi și înguste. **2.** *(mil.)* ștergător, perie pentru tun, arme de foc.

écouvillonner *v.t.* a curăța cu pămătuful.

écrabouillage, écrabouillement *s.m. (fam.)* zdrobire, strivire, turtire, stâlcire.
écrabouiller *v.t. (fam.)* a zdrobi, a strivi, a turti, a stâlci.
écran *s.m.* **1.** ecran. **2.** paravan / perete / înveliș de protecție împotriva unor acțiuni fizice; ~ **de cheminée** paravan împotriva (căldurii) unei sobe; ~ **thermiques** înveliș de protecție al rachetelor și navelor cosmice. **3.** *(foto)* filtru colorat. **4.** cinematograf; **porter à l'~** a adapta (o operă literară) pentru cinema; **vedettes de l'~** vedete de cinema. **5.** *(în expr.)* **le petit ~** televiziunea; *(mil.)* ~ **de fumée** perdea de fum, nor emis de dispozitive fumigene.
écrasant, ~e *adj.* **1.** care zdrobește, care strivește; care stâlcește; zdrobitor; **un fardeau ~** o povară zdrobitoare. **2.** *(fig.)* zdrobitor; copleșitor; **une majorité ~e** o majoritate zdrobitoare. **3.** *(fig.)* zdrobitor; umilitor; **une défaite ~e** o înfrângere umilitoare. **4.** *(fig.)* superior, covârșitor; **des forces ~es** forțe superioare.
écrasement *s.m.* **1.** zdrobire, strivire; turtire, stâlcire; **l'~ des grains de blé** zdrobirea boabelor de grâu. **2.** *(fig.)* zdrobire, nimicire; **l'~ des armées** nimicirea armatelor.
écrase-merde *s.m.* sau *f. (pop.)* încălțăminte cu talpa lată și groasă.
écraser I. *v.t.* **1.** a zdrobi, a strivi; a turti; a stâlci; ~ **une cigarette** a strivi o țigară; ~ **du grain** a zdrobi grăunțe. **2.** *(fig.)* a învinge, a înfrânge, a distruge, a nimici; ~ **une armée** a nimici o armată. **3.** *(fig.)* a copleși; a împovăra; ~ **le peuple d'impôts** a împovăra poporul cu impozite. **4.** *(fig.)* a umili; ~ **qqn. de son mépris** a umili pe cineva cu disprețul său. **5.** *(despre vehicule)* a călca; **un chien fut écrasé par une voiture** un câine a fost călcat de un automobil. **6.** *(fig.)* a învinge; a întrece; ~ **qqn. dans une dispute** a învinge pe cineva într-o dispută. **7.** *(în expr.)* ~ **le champignon** a accelera (mersul unei mașini); *(arg.)* ~ **de l'ivoire** a cânta la pian; (*arg.*) ~ **le coup** a da uitării, a trece peste ceva / a șterge cu buretele; ~ **le / un grain** a goli paharul până-n fund. **II.** *v.r.* **1.** a se prăbuși; **l'avion s'est écrasé au sol** avionul s-a prăbușit la pământ. **2.** *(pop.)* a nu insista, a se supune; **tais-toi, écrase-(toi)** taci din gură, nu mai insista. **III.** *v.i. (în expr.)* **en ~** a dormi buștean / dus / adânc; (*pop.*) **écrase!** Gura! Tacă-ți fleanca!
écraseur, -euse *s.m.f. (fam.)* șofer periculos, care poate călca pietonii.
écrémage *s.m.* smântânire a laptelui.
écrémer *v.t.* **1.** a smântâni; ~ **le lait** a smântâni laptele. **2.** (*fig.*) a lua caimacul, a lua ce-i mai bun; ~ **une équipe** a lua elementele cele mai bune dintr-o echipă. **3.** *(tehn.)* a îndepărta impuritățile de la suprafața unei materii în stare topită; ~ **le verre** a îndepărta impuritățile de pe sticla topită. **4.** (*pop.*) a jefui pe cineva de un bun de preț.
écrémeuse *s.f.*, **écrémoir,** *s.m.*, **écrémoire** *s.f.* separator de lapte; centrifugă.
écrêtement *s.m. (mil.)* retezare, dărâmare (a părții de sus a unui zid), a unui parapet.
écrêter *v.t.* **1.** a suprima, a tăia creasta / moțul unui animal (în special cocoș). **2.** *(mil.)* a distruge (cu lovituri de tun) creasta unui zid de apărare. **3.** a înlătura, a suprima partea cea mai înaltă. **4.** *(agr.)* a tăia vârful tulpinii cerealelor.
écrevisse *s.f.* **1.** *(zool.)* rac *(Astacus fluaviatilis)*; **être rouge comme une ~** a fi roșu ca racul; a se înroși de para focului. **2.** clește de fierar. **3.** *(în expr.) (fam.)* **marcher en / comme une ~** a merge / a înainta ca racul; *(zool.)* **~-mer** homar *(Homarus vulgaris).*
écrier *v.r.* a striga, a exclama, a țipa.
écrille *s.f.* leasă, zăgaz de nuiele amplasat în ape pentru a limita deplasările peștilor.
écrin *s.m.* **1.** casetă de bijuterii. **2.** conținutul unei casete de bijuterii. **3.** *(în expr.)* **c'est le plus beau de son ~** e tot ce are mai de preț.
écrire I. *v.t.* **1.** a scrie; ~ **ses devoirs** a-și scrie temele. **2.** a ortografia; **comment écrivez-vous ce mot?** Cum ortografiezi acest cuvânt? **3.** a nota; a înscrie; ~ **une adresse sur un carnet** a nota o adresă în carnet. **4.** a scrie, a redacta, a compune; ~ **un roman** a scrie un roman; ~ **une symphonie** a compune o simfonie. **5.** a scrie scrisori, a coresponda (cu); ~ **des lettres à des amis** a coresponda cu prieteni, a le scrie scrisori. **II.** *v.i.* **1.** a ști să scrie; **savoir lire et ~** a ști să citească și să scrie, a ști carte; **ce romancier écrit bien** acest romancier scrie bine / știe să scrie; **il écrit dans des revues littéraires** scrie la reviste literare; **l'art d'~** arta de a scrie; ~ **comme un ange** a scrie frumos, a avea o scriere frumoasă; ~ **comme un chat** a scrie neciteț, ca laba gâștii; ~ **au courant de la plume** a scrie cum îi vine, fără a-și îngriji stilul; ~ **en lettres de feu** a scrie energic, impresionant. **2.** *(în expr.)* ~ **pour son couvent** a pleda pro domo. **III.** *v.r.* **1.** a se scrie; **tout ce qui se dit ne s'écrit pas** nu tot ce se spune se și scrie. **2.** a se ortografia; a se scrie; **ce mot s'écrit avec deux s** acest cuvânt se scrie cu doi s; **ça s'écrit comme ça se prononce** se scrie cum se aude.
écrit, ~e I. *adj.* **1.** scris; **épreuve ~e** probă scrisă. **2.** *(fig.)* scris; predestinat; **c'était ~** așa a fost scris, așa a fost să fie, așa a trebuit să se întâmple. **3.** *(lingv.)* scris; **langue ~e** limba scrisă (spre deosebire de limba vorbită). **II.** *s.m.* **1.** scriere, scris; **par ~** în scris. **2.** înscris, act, dovadă, document; **il a produit quelques ~s contre l'accusé** a prezentat câteva înscrisuri împotriva acuzatului. **3.** *(la pl.)* scrieri, opere; **les ~s de cet auteur** operele acestui autor.
écriteau *s.m.* anunț; tablă indicatoare; pancartă.
écritoire *s.f.* penar; trusă de scris.
écriture *s.f.* **1.** scriere; scris; ~ **phonétique** scriere fonetică; ~ **gothique** scriere gotică; **j'ai reconnu son ~** i-am recunoscut scrisul. **2.** scriitură, stil, mod de a scrie; **une nouvelle ~** o nouă scriitură. **3.** *(bis., cu maj.)* Scriptura; **l'Écriture sainte** sfânta Scriptură. **4.** *(com., la pl.)* scripte, socoteli, contabilitate; **tenir les ~s** a ține contabilitatea.
écrivailler, écrivasser *v.i. (fam. peior.)* a scrie, a compune lucruri fără valoare; a scrie mult și prost.
écrivailleur, -euse *s.m.f.*, **écrivaillon** *s.m. (fam. peior.)* scriitor prost, fără talent.

écrivain I. *s.m.* **1.** scriitor, autor. **2.** *(în expr.)* ~ **public** persoană care scrie pentru neștiutorii de carte. **II.** *adj. (în expr.)* **femme** ~ scriitoare.
écrivasser *v.i.* v. **écrivailler**.
écrivassier, -ère *s.m.f.* v. **écrivailleur**.
1. écrou *s.m. (tehn.)* piuliță.
2. écrou *s.m.* **1.** proces-verbal de încarcerare a unui deținut. **2.** *(în expr.)* **levée d'~** act de eliberare a unui deținut / prizonier.
écrouelles *s.f. pl. (med.)* scrofule.
écrouer *v.t.* **1.** a înscrie un deținut în registrul unei închisori. **2.** a închide, a întemnița; ~ **qqn. à l'ombre** a băga pe cineva la închisoare.
écrouir *v.t.* (*metal.*) a ecruisa.
écrouissage *s.m. (metal.)* ecruisaj, ecruisare.
écroulement *s.m.* **1.** surpare, prăbușire, năruire, prăvălire; dărăpănare; cădere; ~ **d'une maison** prăbușire a unei case. **2.** *(fig.)* ruinare, prăbușire, distrugere; **l'~ d'un régime** prăbușirea unui regim.
écrouler *v.r.* **1.** a se prăbuși, a se surpa, a se nărui, a cădea; a se prăvăli; **la maison s'est écroulée** casa s-a prăbușit / s-a surpat; **s'~ comme un château de cartes** a se nărui ca un castel din cărți de joc. **2.** *(fig.)* a pieri, a se prăbuși, a cădea; **le régime s'est ecroulé par suite de la corruption du gouverneur** regimul s-a prăbușit din cauza corupției guvernatorului. **3.** *(fam.)* a se prăvăli, a se lăsa să cadă (greoi); **il s'écroula dans le fauteuil** se prăvăli în fotoliu.
écroûter *v.t.* **1.** a scoate, a înlătura coaja; ~ **le pain** a scoate coaja de la pâine. **2.** *(agr.)* a lucra pământul doar la suprafață.
écroûteuse *s.f. (agr.)* grapă.
écru, ~e *adj.* **1.** *(despre țesături)* neprelucrat; nealbit. **2.** de culoare ecru; **robe ~e** rochie ecru. **3.** *(în expr.)* **fer** ~ fier cu impurități.
ectasie *s.f. (med.)* ectazie, dilatare a unui organ cavitar sau tubular; ~ **aortique** ectazie aortică, a aortei.
ecthyma *s.m. (med.)* ectimă, boală infecțioasă de piele.
ectinite *s.f. (geol.)* rocă provenită din metamorfismul unor roci preexistente, fără aport exterior.
ectocardie *s.f. (med.)* ectocardie, situație anormală a inimii.
ectoderme, ectoblaste *s.m. (biol.)* ectoderm.
ectodermique *adj. (biol.)* ectodermic.
ectoparasite *adj., s.m.f. (zool.)* ectoparazit, parazit extern.
ectopie *s.f. (med.)* ectopie, poziție anormală a unui organ.
ectoplasme *s.m. (biol.)* ectoplasmă.
ectoproctes *s.m. pl. (zool.)* familie de animale marine mici care trăiesc în colonii.
ectropion *s.m. (med.)* ectropion, afecțiune oftalmologică.
1. écu *s.m.* **1.** *(ist.)* scut, pavăză. **2.** *(ist.)* veche monedă franceză. **3.** *(în heraldică)* blazon, ecuson, stemă. **4.** *(la pl.)* bani, bogăție; **mettre ~ sur ~** a face economii, a pune ban pe ban, a strânge bani.
2. écu *s.m.* unitate monetară a Comunității Europene.
écubier *s.m. (mar.)* nară (de ancoră, de bordaj).
écueil *s.m.* **1.** *(geol.)* stâncă submarină. **2.** *(fig.)* obstacol, piedică, stavilă, greutate, dificultate; **son chemin est parsemé d'~s** drumul lui e presărat cu piedici. **3.** *(fig.)* primejdie.
écuelle *s.f.* **1.** strachină, blid; (*pop.*) farfurie; **manger à la même ~** a mânca dintr-o strachină / dintr-un blid cu cineva; a fi intim cu cineva. **2.** *(bot. în compuse)* **~-d'eau** buricul apei *(Hydrocotyle vulgaris)*.
écuellée *s.f.* strachină, conținutul unei străchini / al unui blid; **il a mangé une ~ de soupe** a mâncat o strachină de supă.
écuisser *v.t. (silv.)* a despica trunchiul unui copac la doborâre.
éculé, ~e *adj.* **1.** scâlciat; **des souliers ~e** pantofi scâlciați. **2.** *(fig.)* răsuflat; **une plaisanterie ~e** o glumă răsuflată.
éculer *v.t.* a scâlcia încălțămintea.
écumage *s.m.* faptul de a se acoperi cu spumă.
écumant, ~e *adj.* **1.** spumos; spumegător; care spumegă; **une mer ~e** o mare spumegătoare. **2.** *(fig.)* clocotind, furios; ~ **de rage** clocotind de mânie.
écume *s.f.* **1.** spumă; clăbuc; **l'~ des vagues** spuma valurilor; **l'~ des confitures** spuma dulcețurilor; ~ **de mer** spumă-de-mare; magnezită; piatră ponce. **2.** *(la cai)* clăbuc. **3.** *(metal.)* zgură. **4.** *(fig.)* drojdie, pleavă; **l'~ de la société** drojdia societății.
écumer I. *v.t.* **1.** a lua spuma de la suprafața unui lichid în fierbere; ~ **une confiture** a lua spuma de la dulceață. **2.** a aduna de ici, de colo; ~ **des nouvelles** a aduna / a vâna noutăți / știri. **3.** *(în expr.)* ~ **les grands chemins** a jefui la drumul mare; *(pop.)* ~ **les marmites** a trăi ca un parazit; a trândăvi; ~ **les mers / les côtes** a face piraterie. **II.** *v.i.* **1.** a face spumă, a se acoperi cu spumă; **la mer écume** marea se acoperă cu spumă. **2.** *(despre animale)* a lăsa bale. **3.** *(fig.)* a spumega, a fierbe, a clocoti; ~ **de rage** a fierbe de mânie.
écumeur *s.m. (în expr.)* ~ **de mer** pirat; ~ **de marmite** parazit, linge-blide.
écumeux, -euse *adj.* spumos, spumegos; înspumat; spumegând; **mer ~-euse** mare înspumată.
écumoire *s.f.* **1.** lingură de spumă; spumieră. **2.** *(poligr.)* lingură de scos zgura. **3.** *(în expr.)* **être transformé en** ~ a fi făcut ciur; **il a la figure comme une** ~ are fața ciupită de vărsat; **transformer en** ~ a ciurui cu gloanțe.
écurage *s.m. (înv.)* curățire, frecare; răzuire.
écurement *s.m. (agr.)* șanț cu apă printre semănături.
écurer *v.t. (înv.)* a curăța, a freca; a răzui; ~ **un puits** a curăța un puț.
écureuil *s.m.* **1.** *(zool.)* veveriță *(Sciurus vulgaris)* **vif / agile comme un** ~ iute ca o veveriță. **2.** (*arg.*) ciclist de pistă. **3.** (*arg.*) carte de joc ascunsă în vederea unei fraude.
écureur, -euse *s.m.f. (înv.)* **1.** persoană care curăță, freacă, răzuie. **2.** curățitor de canale, puțuri. **3.** *(text.)* persoană care curăță scaieții de pe bumbac.
écurie *s.f.* **1.** grajd. **2.** totalitatea cailor de curse ce aparțin unui proprietar. **3.** (*sport; ciclism, automobilism*) totalitatea sportivilor care concurează în numele aceleiași firme.

écusson *s.m.* **1.** stemă, blazon. **2.** *(constr.)* șild. **3.** *(zool.)* placă osoasă; solz. **4.** *(hort.)* lăstar de altoi. **5.** *(mil.)* petliță.
écussonnage *s.m.* *(hort.)* altoire.
écussonner *v.t.* **1.** *(hort.)* a altoi. **2.** *(mil.)* a coase o petliță.
écussonnoir *s.m.* *(hort.)* cuțit de altoit.
écuyer *s.m.* **1.** *(ist.)* scutier. **2.** profesor de echitație. **3.** călăreț, persoană care practică echitația. **4.** *(ist., în expr.)* ~ **tranchant** dregător însărcinat cu tăiatul cărnii la ospețe. **5.** titlu purtat de ofițerii răspunzători de grajdurile curții regale (în Franța).
écuyère *s.f.* **1.** călăreață. **2.** călăreață de circ. **3.** *(în expr.)* **bottes à l'~** cizme de călărie; cizme înalte, cu carâmbul mai sus de genunchi.
eczéma *s.m.* *(med.)* eczemă.
eczémateux, -euse *adj.* *(med.)* eczematos, bolnav de eczemă.
edam *s.m.* sortiment de brânză olandeză.
édaphique *adj.* edafic, referitor la natura solului.
éden *s.m.* eden, rai, paradis.
édénien, ~ne, édénique *adj.* edenic, paradiziac.
édenté, ~e I. *adj.* știrb; **un vieillard** ~ un bătrân știrb. **II.** *s.m. pl.* *(zool.)* edentate, mamifere fără dinți (sau cu dinții atrofiați).
édenter *v.t.* a știrbi; a rupe, a scoate dinții; ~ **un peigne** a rupe dinții unui pieptene.
édicter *v.t.* a publica o lege, un edict.
édicule *s.m.* *(arhit.)* edicul, construcție mică.
édifiant, ~e *adj.* **1.** educativ, moralizator; virtuos; **un livre** ~ o carte moralizatoare, de morală. **2.** *(ir.)* edificator, lămuritor, instructiv; **spectacle** ~ spectacol instructiv.
édificateur, -trice *s.m.f.* *(rar)* constructor.
édification *s.f.* **1.** edificare, construire; **l'~ des cathédrales** construirea catedralelor. **2.** creare, întemeiere, înființare; **l'~ d'un empire** întemeierea unui imperiu; **l'~ d'une fortune** crearea unei averi. **3.** *(fig.)* educare, instruire.
édifice *s.m.* **1.** edificiu, clădire, monument; construcție; ~ **public** edificiu public. **2.** *(fig.)* ansamblu vast; structură; **l'~ social** structura socială, societatea. **3.** *(în expr.)* **apporter sa pierre à l'~** a-și aduce concursul / contribuția la ceva.
édifier *v.t.* **1.** a edifica, a construi, a clădi, a ridica; ~ **un bâtiment** a ridica o clădire. **2.** *(fig.)* a crea, a constitui, a clădi; ~ **une doctrine** a crea o doctrină. **3.** a educa prin exemple; a da exemplu; **sa conduite édifie tout le monde** purtarea sa dă exemplu întregii lumi. **4.** a lămuri, a edifica, a informa; **je vais vous** ~ vă voi lămuri. **5.** *(ir.)* a lămuri asupra unor lucruri ascunse, reprobabile; **maintenant je suis édifié sur ses mauvaises intentions** acum sunt lămurit asupra intențiilor sale rele.
édile *s.m.* **1.** *(ist.)* edil, magistrat roman cu anumite sarcini. **2.** *(fam.)* consilier municipal.
édilitaire *adj.* edilitar; **travaux ~s** lucrări edilitare.
édilité *s.f.* **1.** *(ist.)* magistratură a edililor, în vechea Romă. **2.** *(rar)* consiliu municipal.
édit *s.m.* edict; decret; ordonanță; **l'Édit de Nantes** Edictul din Nantes.
éditer *v.t.* a edita, a publica.
éditeur, -trice *s.m.f., adj.* editor.
édition *s.f.* **1.** editare, publicare; ~ **à compte d'auteur** publicare pe cheltuiala autorului. **2.** ediție; **la deuxième ~ d'un livre** a doua ediție a unei cărți; ~ **revue** ediție revăzută; ~ **spéciale** ediție specială (a unui ziar). **3.** *(la pl.)* editură. **4.** industria și comerțul cărții; sectorul editorial; domeniul publicațiilor; **il travaille dans l'~** lucrează în sectorul editorial. **5.** *(în expr.)* **maison d'~** editură.
éditorial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* editorial; **la politique ~e d'une maison d'édition** politica editorială a unei edituri. **II.** *s.m.* editorial, articol de fond.
éditorialiste *s.m.f.* editorialist, autor al articolului de fond al unui ziar.
édredon *s.m.* **1.** plapumă de puf. **2.** (*arg.*) promisiune făcută unui deținut.
éduc *s.f.* *(fam.)* abreviere de la **éducation.**
éducable *adj.* educabil, care poate fi educat.
éducateur, -trice *s.m.f., adj.* educator, pedagog.
éducatif, -ive *adj.* educativ, educator; **un spectacle** ~ un spectacol educativ.
éducation *s.f.* **1.** educare; **l'~ d'un enfant** educarea unui copil. **2.** educație; **recevoir une bonne** ~ a primi o bună educație, creștere, a fi bine crescut; **personne sans** ~ persoană lipsită de educație, prost crescută, bădăran; ~ **physique** educație fizică. **3.** activitatea de dezvoltare a unei anumite facultăți a omului; **l'~ du goût** dezvoltarea gustului.
éducationnel, ~le *adj.* educațional, referitor la educație.
édulcorant, ~e *adj., s.m.f.* îndulcitor; produs chimic care îndulcește.
édulcorer *v.t.* **1.** *(farm.)* a îndulci; ~ **une tisane** a îndulci un ceai de plante. **2.** *(fam.)* a atenua, a îndulci; **transmettre les propos durs de qqn. en les édulcorant** a transmite cuvintele dure ale cuiva îndulcindu-le.
éduquer *v.t.* a educa; a crește, a forma; ~ **la jeune génération** a educa tânăra generație.
éfaufiler *v.t.* *(rar)* a trage firele (la o țesătură).
éfendi *s.m.* *(turc.)* efendi.
effaçable *adj.* care se poate șterge; **un dessin à la craie** ~ un desen cu cretă care se poate șterge, ușor de șters.
effacé, ~e *adj.* **1.** șters; estompat; **des couleurs ~es** culori șterse. **2.** *(fig.)* șters, fără personalitate; **une jeune fille timide et ~e** o fată timidă și ștearsă. **3.** *(fig.)* modest, discret, rezervat; **mener une vie ~e** a duce o viață modestă, discretă.
effacement *s.m.* **1.** ștergere, șters; ștersătură; **l'~ de quelques mots écrits** ștergerea câtorva cuvinte scrise. **2.** *(fig.)* ștergere, estompare, dispariție; ~ **d'un souvenir** estompare a unei amintiri. **4.** *(fig.)* modestie; rezervă, discreție.
effacer I. *v.t.* **1.** a șterge; ~ **un mot** a șterge un cuvânt; **effacez ce que vous avez écrit au tableau** ștergeți ce ați scris pe tablă; ~ **une bande magnétique** a șterge o bandă magnetică; *(fig.)* ~ **un souvenir** a șterge, a îndepărta, a înlătura o amintire. **2.** *(fig.)* a întrece, a depăși; a eclipsa; **cet élève efface par**

l'intelligence tous ses camarades acest elev își întrece toți colegii prin inteligență; **quand il apparaît sur la scène, l'acteur principal efface les autres** când apare pe scenă, actorul principal îi eclipsează pe ceilalți. **3.** *(în expr.)* ~ **ses épaules** a-și trage înapoi umerii; *(pop.)* ~ **une bouteille** a bea o sticlă pe nerăsuflate; *(pop.)* ~ **un plat** a mânca, a băga la jgheab / la ghiozdan; *(arg.)* ~ **un guindal** a da repede pe gât un păhărel. **II.** *v.i.* a șterge; **cette gomme efface bien** această gumă șterge bine. **III.** *v.r.* **1.** a se șterge; **l'inscription s'est effacée partiellement** inscripția s-a șters parțial; *(fig.)* **ce souvenir s'est effacé** această amintire s-a șters (din memorie). **2.** a se da în lături (pentru a permite trecerea cuiva); **il s'effaça pour laisser passer le vieillard** se dădu în lături pentru a-i lăsa pe bătrân să treacă. **3.** *(fig.)* a sta deoparte, a sta în umbră; a se ascunde; a nu-i plăcea publicitatea; **s'~ par modestie** a sta în umbră / deoparte, din modestie. **4.** *(arg.)* a muri, a da ortul popii.

effaceur *s.m.* *(tehn.)* material, piesă folosită pentru a șterge ceva scris.

effaceuse *s.f.* *(pop.)* armă de foc.

effaçure *s.f.* ștersătură; **une page pleine d'~s** o pagină plină de ștersături.

effaner *v.t.* *(agr.)* a tăia, a rupe, a înlătura frunzele uscate.

effanures *s.f. pl.* frunze uscate.

effarant, ~e *adj.* **1.** înspăimântător; **un cynisme** ~ un cinism înspăimântător. **2.** nemaipomenit, extraordinar, uluitor, stupefiant; **des prix ~s** prețuri uluitoare.

effaré, ~e *adj.* **1.** speriat, uiuit, înmărmurit; tulburat; **il regarda sa maison en ruines d'un air** ~ își privi înmărmurit casa dărâmată. **2.** buimăcit, zăpăcit, năuc.

effarement *s.m.* **1.** spaimă, uluire, încremenire; **il vit, à son grand ~ que son appartement avait été fracturé** văzu încremenit că apartamentul său fusese spart. **2.** buimăceală, buimăcire, năucire.

effarer *v.t.* **1.** a speria; a ului, a încremeni, a înmărmuri; **cette nouvelle l'a effaré** această veste l-a uluit. **2.** a buimăci, a năuci; a tulbura.

effarouchement *s.m.* spaimă; tulburare.

effaroucher *v.t.* **1.** a speria; a înspăimânta; a alunga; ~ **le gibier** a speria / a alunga vânatul. **2.** *(fig.)* a tulbura, a zăpăci; a intimida; a șoca; a neliniști. **3.** *(arg.)* a fura.

effarvatte *s.f.* *(ornit.)* specie de pănțăruș, de pitulice *(Acrocephalus scirpaceus)*.

effectif, -ive I. *adj.* efectiv, real, adevărat; **une collaboration ~ive** o colaborare efectivă, reală. **II.** *s.m.* *(mil.)* efectiv; **l'~ d'un régiment** efectivul unui regiment.

effectivement *adv.* (în mod) efectiv, de fapt, într-adevăr, realmente; **il croit ~ ce qu'il affirme** crede într-adevăr ceea ce afirmă.

effectuer I. *v.t.* a efectua, a executa, a împlini, a îndeplini, a face, a săvârși, a realiza, a înfăptui; ~ **un paiement** a efectua o plată; ~ **un calcul** a face un calcul; ~ **des réformes** a înfăptui reforme. **II.** *v.r.* a se efectua, a se înfăptui, a se îndeplini, a se realiza; **ses projets s'effectuent** planurile sale se realizează.

efféminé, ~e *adj.* efeminat; moale, moleșit, slab.

efféminer *v.t.* a efemina; a moleși, a slăbi.

effendi *s.m.* v. **efendi**.

efférent, ~e *adj.* *(anat.)* care duce cu sine, în afară; **vaisseaux ~s** vase care ies în afara unui organ; **nerfs ~s** nervi care duc influxul nervos de la centru spre periferie.

effervescence *s.f.* **1.** *(chim.)* efervescență. **2.** *(fig.)* agitație, fierbere, clocot, zbucium, tumult, frământare; **la ville était en** ~ orașul era în fierbere.

effervescent, ~e *adj.* **1.** *(chim.)* efervescent; **comprimés ~s** comprimate efervescente. **2.** *(fig.)* agitat, frământat, clocotitor; dezlănțuit; tumultuos; **une foule ~e** o mulțime dezlănțuită.

effet *s.m.* **1.** efect; rezultat; urmare, consecință; ~ **immédiat** efect imediat; **rapport de cause à ~** raport dintre cauză și efect; **avoir / faire son** ~ a avea efect, a produce rezultatul așteptat; **médicament qui fait son** ~ medicament care operează, care are efect; **rester sans** ~ a rămâne fără efect, ineficace; **~s d'un acte juridique** urmările unui act juridic; **cette déclaration a produit un ~ salutaire sur les esprits** această declarație a produs un efect salutar asupra spiritelor. **2.** efect, impresie; **faire de l'~** a face efect, a produce impresie; **il me fait l'~ d'un homme sincère** îmi face impresia unui om sincer; **faire un bon / mauvais** ~ a face o impresie bună / rea; **à** ~ de efect; **un morceau de musique à** ~ o piesă muzicală de efect, care face impresie. **3.** *(mil. la pl.)* efecte, echipament. **4.** *(fin.)* efect, valoare negociabilă. **5.** *(la pl.)* lucruri, bunuri, obiecte; **ramasser ses ~s** a-și strânge / a-și aduna lucrurile. **6.** *(fiz.)* fenomen care se supune unor legi precise; ~ **photoélectrique** efect fotoelectric. **7.** *(tehn.)* efort transmis de un mecanism. **8.** *(în expr.)* **en** ~ într-adevăr, efectiv; **à cet ~, pour cet** ~ în acest scop; în vederea, cu această intenție; **prendre** ~ a intra în vigoare; **cette loi prend ~ à partir du 5 mai** această lege intră în vigoare de la 5 mai; **mettre à** ~ a pune în aplicare, a aplica; **sous l'~ de** sub influența; **le malade dort sous l'~ d'un calmant** bolnavul doarme sub influența unui calmant; **faire l'~ de** a avea aerul că, a da impresia că; **faire l'~ d'un incapable** a da impresia că este incapabil; **à quel ~?** În ce scop? Cu ce intenție?; **pour l'effet que ça te fait!** Pentru cât îți pasă ție de asta!; *(mec.)* ~ **ultérieur** postacțiune.

effeuillage *s.m.* **1.** *(agr.)* rupere, smulgere a frunzelor. **2.** cuvânt francez recomandat pentru *strip-tease*.

effeuillaison *s.f.* *(bot.)* desfrunzire, cădere naturală a frunzelor; ~ **des arbres à l'automne** căderea frunzelor copacilor toamna.

effeuillement *s.m.* cădere naturală a frunzelor (sau petalelor).

effeuiller I. *v.t.* **1.** a desfrunzi, a determina căderea frunzelor; **en automne le vent effeuille les arbres** vântul desfrunzește copacii toamna. **2.** a smulge frunzele sau petalele; ~ **une fleur** a smulge petalele unei flori. **II.** *v.r.* a se desfrunzi, a-și pierde frunzele sau petalele; **la rose s'est éffeuillée ce matin** trandafirul și-a pierdut petalele azi de dimineață.

effeuilleuse *s.f. (fam.)* dansatoare care practică strip-tease.

1. efficace *adj.* eficace, eficient; valabil; **un remède ~** un leac eficace.

2. efficace *s.f. (înv.)* eficacitate.

efficacement *adv.* (în mod) eficace, cu eficacitate; **travailler ~** a munci cu eficacitate.

efficacité *s.f.* **1.** eficacitate; eficiență; folos; **l'~ d'un médicament** eficacitatea unui medicament. **2.** eficacitate; productivitate; randament; **une technologie d'une grande ~** o tehnologie de o mare productivitate / randament.

efficience *s.f.* eficiență; randament.

efficient, ~e *adj.* **1.** eficient; competent; eficace; **un fonctionnaire ~** un funcționar eficient, care are bune rezultate, competent. **2.** *(fil. în expr.)* **cause ~e** cauză eficientă, care produce un efect, o transformare.

effigie *s.f.* **1.** efigie; imagine, chip (pe o monedă, medalie). **2.** pecete, marcă; **une œuvre marquée à l'~ du génie** o operă marcată de pecetea geniului.

effilage *s.m.* destrămare fir cu fir (a unei țesături).

effilé, ~e I. *adj.* lung și subțire; **doigts ~s** degete subțiri, prelungi, fine. **II.** *s.m.* franj.

effilement *s.m.* **1.** destrămătură, ruptură. **2.** subțiere; **l'~ du corps** subțierea trupului, slăbire.

effiler I. *v.t.* **1.** a destrăma; **~ un tissu** a destrăma o țesătură. **2.** a subția; a ascuți; **~ un couteau** a ascuți un cuțit. **3.** *(despre păr)* a fila. **II.** *v.r.* **1.** a se subția, a slăbi. **2.** a se destrăma; **tissu qui s'effile** țesătură care se destramă.

effileur, -euse *s.m.f.* v. **effilocheur.**

effilochage *s.m.* scămoșare.

effiloche *s.f.* **1.** rebut de fire de mătase. **2.** franj de mătase (la marginea unei țesături). **3.** *(la pl.)* fire de mătase nerăsucite.

effiloché, ~e *adj.* (*despre țesături*) separat, desfăcut în fâșii; *s.m.* scamă provenită din țesături destrămate.

effilocher *v.t., v.r.* a (se) scămoșa, a (se) destrăma.

effilocheur, -euse *s.m.f.* **1.** muncitor care destramă țesături pentru fabricarea hârtiei. **2.** *(text.)* mașină de destrămat.

effilochure, effilure *s.f.* scamă.

efflanqué, ~e *adj.* **1.** costeliv, slab să-i numeri coastele; **cheval ~** cal costeliv. **2.** *(fig.)* sec, uscat, searbăd, fără nerv, fără vigoare; **style ~** stil searbăd.

efflanquer *v.t.* a slăbi pe cineva, a slei de puteri; **l'effort efflanque** efortul sleiește de puteri.

effleurage, effleurement *s.m.* atingere ușoară.

effleurer *v.t.* **1.** a atinge ușor. **2.** *(piei. în expr.)* **~ un cuir** a înlătura stratul superficial al unei piei tăbăcite pentru a corecta eventuale defecte. **3.** *(fig.)* a examina superficial, în treacăt; **~ un sujet** a examina în treacăt un subiect, fără a-l aprofunda.

effleurir *v.i., v.r.* **1.** *(bot.)* a da în floare. **2.** *(chim.)* a se pulveriza.

effloraison *s.f. (bot.)* înflorire; **~ des arbres fruitiers** înflorirea pomilor fructiferi.

efflorescence *s.f.* **1.** *(bot.)* eflorescență. **2.** *(chim.)* eflorescență; pulverizare. **3.** *(med.)* erupție cutanată ușoară. **4.** praf natural care acoperă anumite fructe. **5.** *(fig.)* înflorire, dezvoltare; **l'~ de jeunes talents** înflorirea unor tinere talente.

efflorescent, ~e *adj.* **1.** *(bot. chim.)* eflorescent. **2.** *(fig.)* înfloritor, bogat în aspecte; prosper; **un art ~** o artă înfloritoare.

effluent, ~e *adj. s.m.* **1.** *(hidr.)* efluent, care se scurge dintr-o sursă; apă care se prelinge dintr-un lac sau dintr-un ghețar. **2.** *(în expr.)* **~s urbains** ansamblul apelor uzate dintr-un oraș.

effluve *s.m.* **1.** efluviu, emanație; exalare; **ces fleurs exhalent des ~s parfumés** aceste flori exală efluvii parfumate; *(el.)* **~ électrique** efluviu, flux electric. **2.** *(în expr.)* **~ magnétique** fluid magnetic.

effondré, ~e *adj.* **1.** *(geol.)* dislocat, prăbușit, prăvălit, năruit. **2.** *(fig.)* abătut; prăbușit; deprimat; **depuis son échec il est ~** de la insuccesul său e deprimat.

effondrement *s.m.* **1.** *(geol.)* dislocare; prăbușire, prăvălire, năruire, surpare. **2.** *(agr.)* arat adânc pentru a depune îngrășăminte. **3.** *(fin.)* scădere bruscă; prăbușire (a unor valori); **~ d'une fortune** prăbușire a unei averi. **4.** *(fig.)* prăbușire, distrugere; năruire; ruină; **l'~ de ses espérances** năruirea speranțelor sale.

effondrer I. *v.t.* **1.** *(agr.)* a săpa, a ara pământul adânc pentru a depune îngrășăminte. **2.** a sparge; **~ un coffre** a sparge o ladă. **II.** *v.r.* **1.** a se prăbuși, a se nărui; **maison qui s'effondre** casă care se năruie; **l'Empire romain s'effondra sous l'invasion des Barbares** imperiul roman s-a prăbușit sub invazia barbarilor. **2.** a se prăbuși, a se nărui; **ses espérances se sont effondrées** speranțele sale s-au năruit.

efforcer *v.r.* a se forța, a se sili, a se strădui; **s'~ de comprendre** a se sili să înțeleagă.

effort *s.m.* **1.** efort, sforțare; **faire un ~** a face un efort; **sans ~** fără efort, cu ușurință. **2.** *(fig.)* străduință, strădanie; trudă, osteneală; silință; **faire des ~s pour comprendre** a face eforturi / a-și da silința să înțeleagă. **3.** *(med. pop.)* hernie. **4.** *(mec.)* forță; **~ d'appui** forță de reazem, sprijin. **5.** *(c.f.)* sarcină; **~ de traction** sarcină de tracțiune. **6.** *(vet.)* entorsă. **7.** *(med. înv.)* durere musculară.

effraction *s.f. (jur.)* efracție, spargere; **vol avec ~** furt prin spargere.

effraie *s.f. (ornit.)* cucuvea *(Athene noctua).*

effrangement *s.m.* destrămare, zdrențuire a unei țesături.

effranger *v.t., v.r. (despre țesături)* a (se) destrăma, a (se) zdrențui.

effrayant, ~e *adj.* **1.** înspăimântător, îngrozitor, groaznic, înfiorător, înfricoșător; **une scène ~e** o scenă înspăimântătoare. **2.** *(fam.)* grozav, nemaipomenit, de speriat; excesiv; **une chaleur ~e** o căldură excesivă, nemaipomenită.

effrayer *v.t., v.r.* a (se) speria, a (se) înfricoșa, a (se) îngrozi, a (se) înspăimânta.

effréné, ~e *adj. (fig.)* **1.** neînfrânat, nestăpânit; **ambition ~e** ambiție neînfrânată. **2.** fără măsură, nemăsurat, excesiv, exagerat.

effritement *s.m.* **1.** fărâmițare; destrămare; dezagregare; **l'~ d'une roche** fărâmițarea unei roci; *(fig.)*

l'~ **d'un parti** destrămarea unui partid. **2.** *(fig.)* degradare; ~ **des cours** degradare a cursului (la Bursă).

effriter I. *v.t.* a fărâmița, a preface în bucăți; ~ **un biscuit entre ses mains** a fărâmița un biscuit în mână; **le gel a le don d'~ les roches les plus dures** gerul are darul de a fărâmița și cele mai dure stânci. **II.** *v.r.* **1.** *(geol.)* a se roade, a se măcina, a se dezagrega; **une roche qui s'effrite facilement** o rocă ce se macină ușor. **2.** *(fig.)* a se diminua; **son crédit s'effrite** creditul său se diminuează; își pierde creditul.

effroi *s.m.* spaimă, groază; teroare; **ce garçon est l'~ du quartier** acest băiat este spaima cartierului; **inspirer l'~** a inspira groază.

effronté, ~e *adj., s.m.f.* obraznic, nerușinat, sfruntat, impertinent, insolent; **un regard ~** o privire obraznică.

effrontément *adv.* cu obrăznicie, cu nerușinare; **mentir ~** a minți cu nerușinare.

effronterie *s.f.* obrăznicie, nerușinare, impertinență, insolență; **regarder avec ~** a privi cu obrăznicie.

effroyable *adj.* **1.** înspăimântător, îngrozitor; **une souffrance ~** o suferință îngrozitoare. **2.** respingător; **laideur ~** urâțenie respingătoare. **3.** *(fam.)* nemaipomenit, de neînchipuit; groaznic; excesiv; penibil; **un temps ~** un timp groaznic.

effroyablement *adv.* **1.** (în mod) înspăimântător, îngrozitor; **des victimes ~ mutilées** victime mutilate îngrozitor. **2.** de necrezut, de neînchipuit; **elle est ~ laide** este neînchipuit de urâtă.

effusion *s.f.* **1.** scurgere, vărsare a unui lichid; ~ **de sang** vărsare de sânge. **2.** *(fiz.)* efuziune, difuziune a unui gaz printr-un înveliș poros. **3.** *(fig.)* efuziune, manifestare de sentimente pozitive; **il fut accueilli avec une ~ de tendresse** a fost întâmpinat cu o efuziune de tandrețe.

éfourceau *s.m.* car cu două roți mari pentru transportul buștenilor.

également, égayement *s.m.* înveselire; **iis se démènent pour l'~ de leur séjour** se agită pentru înveselirea sejurului lor.

égailler *v.r.* a se dispersa, a se împrăștia; **les soldats en déroute s'égaillèrent dans les environs** soldații în derută se dispersară prin împrejurimi.

égal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** egal, la fel, deopotrivă; **tous les hommes sont égaux devant la loi** toți oamenii sunt egali în fața legii. **2.** egal, statornic, uniform, constant; **mouvement ~** mișcare uniformă; **être d'humeur ~e** a avea o dispoziție constantă, mereu aceeași. **3.** *(despre drumuri, suprafețe)* neaccidentat, neted. **4.** *(mat.)* egal; **ensembles égaux** mulțimi egale, care au același număr de elemente. **5.** *(în expr.)* **cela m'est ~** mi-e totuna; mi-e indiferent; puțin îmi pasă; **c'est ~** nu face nimic; nu are nici o importanță; **tenir la balance ~e** a ține balanța dreaptă; a fi imparțial. **II.** *s.m.f.* **1.** egal; **traiter d'~ à ~** a trata de la egal la egal. **2.** *(în expr.)* **n'avoir pas d'~** a nu avea pereche, a excela; **être sans ~** a fi unic în felul său, neasemuit; **son courage est sans ~** curajul său este unic; **à l'~ de** întocmai ca, în aceeași măsură ca.

égalable *adj.* egalabil, care poate fi egalat; **une réalisation difficilement ~** o realizare greu egalabilă, care poate fi greu egalată.

également *adv.* **1.** la fel (de), deopotrivă, în mod egal; **partager ~ sa fortune** a-și împărți averea în mod egal. **2.** și, de asemenea; **vous allez au musée? j'y vais ~** Te duci la muzeu? Și eu merg acolo.

égaler I. *v.t.* **1.** a fi egal cu; a egala, a face egal; **quatre multiplié par deux égale huit** patru ori doi este egal cu opt. **2.** *(fig.)* a egala, a ajunge, a atinge același grad, aceeași treaptă; **aucun des concurrents n'a pu ~ le champion** nici unul dintre concurenți nu l-a putut ajunge / egala pe campion; **la renommée de ce jeune pianiste égale celle de ses grands contemporains** renumele acestui tânăr pianist îl egalează pe cel al marilor săi contemporani. **II.** *v.r.* a se egala, a se asemui, a se pretinde pe aceeași treaptă cu; **ce jeune prosateur s'égale aux grands romanciers du passé** acest tânăr prozator se pretinde a fi pe aceeași treaptă cu marii romancieri din trecut.

égalisateur, -trice *adj.* egalizator; *(sport)* **marquer le point ~** a marca golul egalizator, care aduce egalarea.

égalisation *s.f.* **1.** egalizare; nivelare; **l'~ d'un terrain** nivelarea unui teren. **2.** *(sport)* egalare; **l'équipe a obtenu l'~** echipa a obținut egalarea. **3.** *(poligr. în expr.)* **l'~ des feuilles** baterea colilor.

égaliser I. *v.t.* **1.** a egaliza, a face egal; **~ les lots dans un partage** a egaliza / a face părți egale într-un partaj. **2.** a egaliza, a nivela; **~ un terrain** a nivela un teren. **II.** *v.i.* *(sport)* a egala; **l'équipe hôte a égalisé quelques minutes avant la fin du match** echipa gazdă a egalat cu câteva minute înainte de sfârșitul partidei.

égalitaire *(pol.)* **I.** *adj.* egalitar; **lois ~s** legi egalitare, care urmăresc egalitatea tuturor. **II.** *s.m.f.* egalitarist.

égalitarisme *s.m.* *(pol.)* egalitarism.

égalitariste I. *s.m.f.* egalitarist, adept al egalitarismului. **II.** *adj.* care profesează egalitarismul; **théorie ~** teorie egalitaristă.

égalité *s.f.* **1.** egalitate; **~ d'âge** egalitate de vârstă; **~ devant la loi** egalitate în fața legii; **les deux concurrents sont à ~** cei doi concurenți sunt la egalitate. **2.** *(fig.)* uniformitate; constanță; cumpătare; moderație; **~ d'humeur** constanță a caracterului. **3.** netezime a unui teren, a unei suprafețe.

égard *s.m.* **1.** atenție, considerație, stimă; **il témoigne des ~s à ce vieux professeur** înconjoară cu atenție / cu stimă pe acest bătrân profesor. **2.** *(în expr.)* **avoir ~ à** a lua în considerare, a ține seama de; **eu ~ à** ținând seama, luând în considerare; **il a été acquitté eu ~ à son jeune âge** a fost achitat, ținându-se seama de tinerețea lui; **à l'~ de a.** în ceea ce privește; față de; **b.** în comparație cu; **il s'est mal conduit à l'~ de son vieil oncle** s-a purtat urât față de unchiul său; **la Terre est petite à l'~ du Soleil** Pământul este mic în comparație cu Soarele; **à cet ~** în această privință;

din acest punct de vedere; **à tous ~s** în toate privințele; **à certains ~s** în unele privințe; din unele puncte de vedere; **avoir des ~s pour qqn.** a avea stimă pentru cineva.

égaré, ~e *adj.* **1.** rătăcit, pierdut; **touriste ~** turist rătăcit. **2.** *(fig.)* rătăcit, pierdut, tulburat (mintal); **esprit ~** minte rătăcită, nebun.

égarement *s.m.* **1.** rătăcire; pierdere; **~ d'un document** rătăcire a unui document. **2.** *(fig.)* rătăcire (a minții); delir. **3.** *(fig.)* tulburare, agitație; **dans son ~, elle n'a pas songé à téléphoner à sa mère** în agitația / tulburarea ei, nu s-a gândit să-i telefoneze mamei sale.

égarer I. *v.t.* **1.** a rătăci, a pierde; **j'ai égaré mes lunettes** mi-am pierdut ochelarii. **2.** *(fig.)* a deruta; **son faux témoignage m'a égaré** mărturia sa falsă m-a derutat. **II.** *v.r.* **1.** a se rătăci, a se răzleți, a pierde drumul; **s'~ dans une ville inconnue** a se rătăci într-un oraș necunoscut. **2.** *(fig.)* a devia, a se abate de la subiect; **il a bien commencé sa conférence, mais ensuite il s'est égaré** și-a început bine conferința, dar apoi s-a abătut de la subiect.

égayant, ~e *adj.* care înveselește, amuzant; **récit ~** povestire amuzantă.

égayement *s.m.* v. **égaiement.**

égayer I. *v.t.* **1.** a înveseli; **~ ses invités** a-și înveseli invitații. **2.** a conferi un aspect mai plăcut, a decora; **~ son appartement par des vases de fleurs** a-și decora apartamentul cu vaze cu flori. **II.** *v.r.* **1.** a se înveseli. **2.** a se distra (pe socoteala cuiva) **s'~ aux dépens de ses amis** a se distra pe socoteala prietenilor.

égéen, ~ne *adj.* *(geogr.)* egeean, care se referă la Marea Egee.

égérie *s.f.* muză a unui artist, om politic.

égermage *s.m.* scoaterea seminței orzului.

égermer *v.t.* v. **dégermer.**

égide *s.f.* **1.** *(mit.)* scutul lui Zeus și al Atenei. **2.** *(fig.)* scut, apărare, protecție; **se placer sous l'~ de qqn. plus fort** a se adăposti sub protecția cuiva mai puternic; reazem; patronaj; **un concours organisé sous l'~ de sociétés de bienfaisance** un concurs organizat sub egida unor societăți de binefacere.

églantier *s.m.* *(bot.)* măceș, rujă, trandafir-sălbatic *(Rosa canina).*

églantine *s.f.* *(bot.)* floarea măceșului.

églefin *s.m.* v. **aigrefin (1).**

église *s.f.* **1.** biserică; **aller à l'~** a se duce la biserică. **2.** *(cu maj.)* biserică, comunitate creștină.

églogue *s.f.* *(lit.)* eglogă, mic poem pastoral; **les ~s de Virgile** eglogele lui Virgiliu.

égocentrique *adj.* *(fil.)* egocentric; **comportement ~** comportament egocentric.

égocentrisme *s.m.* *(fil.)* egocentrism.

égohine, égoïne *s.f.* ferăstrău de mină.

égoiner *v.t.* (*arg.*) **1.** a plictisi, a sâcâi, a călca pe nervi. **2.** a elimina; a deposeda.

égoïsme *s.m.* egoism; **par ~** din egoism.

égoïste *adj., s.m.f.* egoist.

égoïstement *adv.* (în mod) egoist; din egoism; cu egoism.

égorgement *s.m.* **1.** înjunghiere; **~ d'un mouton** înjunghierea unei oi. **2.** omor, ucidere; măcel.

égorger I. *v.t.* **1.** a ucide un animal (tăindu-i gâtul). **2.** a ucide, a omorî, a masacra. **3.** *(înv.)* a extorca, a jupui pe cineva de bani; **un hôtelier qui égorge ses clients** un patron de hotel care își jupoaie clienții. **II.** *v.r.* **1.** a se sinucide tăindu-și gâtul. **2.** a se ucide reciproc într-o luptă.

égorgeur, -euse *s.m.f.* **1.** asasin, ucigaș. **2.** *(fig.)* călău.

égosiller *v.r.* a țipa, cât îl ține gura, a zbiera, a răcni.

égotisme *s.m.* *(fil.)* egotism.

égotiste *adj., s.m.f.* *(fil.)* egotist.

égout *s.m.* **1.** canal de scurgere. **2.** *(înv.)* apă care se scurge încet; **les ~s d'un toit** apa care se scurge de pe acoperiș. **3.** pantă, înclinare a unui acoperiș. **4.** *(fig.)* cloacă, mocirlă. **5.** *(în expr.)* **tout-à-l'~** hazna.

égoutier *s.m.* vidanjor.

égouttage *s.m.* **1.** scurgere, picurare; **l'~ de la pluie** picurarea, căderea picăturilor de ploaie; **l'~ du fromage blanc** scurgerea brânzei de vaci. **2.** *(agr.)* drenare a apei de pe un ogor.

égouttement *s.m.* v. **égouttage.**

égoutter I. *v.t.* **1.** a scurge; **~ la vaisselle** a scurge vasele. **2.** *(agr.)* a drena apele de pe un ogor. **II.** *v.r.* a se scurge; **laisser le linge s'~** a lăsa rufele să se scurgă.

égouttoir *s.m.* suport pentru scurs (vase, brânzeturi).

égoutture *s.f.* lichid scurs de pe fundul sticlei.

égrappage *s.m.* curățire a ciorchinilor de boabe.

égrapper *v.t.* a curăța boabele de pe ciorchini.

égrappoir *s.m.* *(agr.)* mașină de curățat boabele de pe ciorchini.

égratigner *v.t.* **I. 1.** a zgâria, a cresta, a scrijeli, a juli, a zdreli; **~ un meuble** a zgâria o mobilă; *(fam.)* **~ la terre** a zgâria pământul, a-l lucra superficial. **2.** *(fig.)* a ironiza; **~ qqn. de ses railleries** a ironiza pe cineva, a-l lua în zeflemea / în batjocură / în bășcălie. **II.** *v.r.* a se zgâria, a se juli, a se zdreli; **s'~ avec une aiguille** a se zgâria cu un ac.

égratignure *s.f.* zgârietură, julitură, zdrelitură superficială a pielii.

égravillonner *v.t.* a curăța de pământ rădăcina unui arbore pentru transplantare.

égrenage, égrènement *s.m.* **1.** *(text.)* egrenare. **2.** *(agr.)* treierat.

égrefin *s.m.* v. **aigrefin (1).**

égrener I. *v.t.* **1.** *(text.)* a egrena. **2.** *(agr.)* a dezghioca. **3.** *(agr.)* a treiera. **4.** *(bis. în expr.)* **~ son chapelet** a număra mătăniile, rostind la fiecare o rugăciune. **5.** *(în expr.)* **~ des souvenirs** a depăna amintiri. **II.** *v.r.* a se răzleți, a se dispersa, a se înșira (de-a lungul).

égreneuse *s.f.* **1.** *(agr.)* treierătoare. **2.** *(în expr.)* **~ de coton** mașină de egrenat bumbacul; **~ de maïs** mașină de dezghiocat știuleții de porumb; **~ de lin** batoză de in.

égrillard, ~e *adj., s.m.f.* licențios, necuviincios, indecent, deocheat, deșănțat; **propos ~s** vorbe deocheate.

égrisage *s.m.* lustruire, polizare de pietre prețioase, marmură, oglinzi.

égrisée *s.f.* praf de diamant pentru lustruit pietre prețioase, marmură, oglinzi.
égriser *v.t.* a lustrui, a freca, a poliza pietre prețioase, marmură, oglinzi.
égrotant, ~e *adj.* bolnăvicios; plăpând; **vieillard ~** bătrân bolnăvicios.
égrugeage *s.m.* râșnit.
égrugeoir *s.m.* **1.** râșniță. **2.** *(arg.)* amvon.
égruger *v.t.* a râșni; **~ du poivre** a râșni piper.
égueulé, ~e *adj.* ciobit; știrbit; **bouteille ~e** sticlă cu gâtul ciobit.
égueulement *s.m.* *(rar)* ciobire; știrbire; **~ d'une bouteille** ciobirea unei sticle.
égueuler *v.t.* *(rar)* a ciobi; a știrbi; **~ une bouteille** a ciobi gâtul unei sticle.
1. égyptien, ~ne *adj.* egiptean, din Egipt.
2. Égyptien, ~ne *s.m.f.* egiptean, locuitor din Egipt.
égyptologie *s.f.* egiptologie.
égyptologue *s.m.f.* egiptolog, specialist în egiptologie.
eh *interj.* Ei! Vai!; **~ bien!** Ei bine!
éhonté, ~e *adj., s.m.f.* nerușinat, obraznic, insolent, impertinent; sfruntat; **un menteur ~** un mincinos nerușinat.
eider *s.m.* *(ornit.)* specie de rață de pe coastele scandinave *(Somateria molissima).*
eidétique *adj.* *(fil.)* eidetic.
eidétisme *s.m.* *(fil.)* eidetism.
einsteinium *s.m.* *(chim.)* einsteiniu.
éjaculation *s.f.* ejaculare.
éjaculer *v.t.* a ejacula.
éjectable *adj.* *(av. în expr.)* **siège / cabine ~** scaun ejectabil / cabină ejectabilă.
éjecter *v.t.* **1.** a ejecta; a evacua cu forță. **2.** *(fam.)* a expulza pe cineva, a se descotorosi de cineva.
éjecteur *s.m.* **1.** *(tehn.)* ejector. **2.** *(c. f. în expr.)* **~ à vapeur** suflător cu jet de aburi.
éjection *s.f.* **1.** ejecție; evacuare (cu mare viteză). **2.** *(fiziol.)* dejecție. **3.** *(fam.)* expulzare; descotorosire (de cineva).
éjointer *v.t.* a tăia penele de la aripi ale păsărilor, pentru a le împiedica zborul.
élaboration *s.f.* **1.** digerare, digestie. **2.** *(fig.)* elaborare, alcătuire, întocmire; formulare; creare, compunere; redactare; **~ d'un projet** elaborarea unui proiect; **~ d'une thèse** redactarea unei teze de doctorat.
élaboré, ~e *adj.* **1.** elaborat; formulat; gândit; perfecționat; **système ~** sistem perfecționat. **2.** *(bot. în expr.)* **sève ~e** sevă îmbogățită în substanțe organice.
élaborer I. *v.t.* **1.** a întocmi, a elabora; **~ une doctrine** a elabora o doctrină; **~ un projet de loi** a elabora un proiect de lege. **2.** *(fig.)* a formula; a construi; **il élabore péniblement ses phrases** își construiește greu frazele. **3.** a pregăti îndelung, a elabora; a secreta; **les abeilles élaborent le miel** albinele secretă mierea. **II.** *v.r.* a se elabora, a se pregăti; **un projet qui s'élabore peu à peu** un proiect care se pregătește încetul cu încetul.
elaeis, éléis *s.m.* *(bot.)* palmier din Africa occidentală *(Elaeis guineensis).*
élagage *s.m.* *(silv.)* elagaj, elagare.
élaguer *v.t.* *(silv.)* a îndepărta crăcile unui copac care pot dăuna creșterii sau fructificării; *(fig.)* a îndepărta, a înlătura ceea ce este inutil; **~ une pièce** a înlătura dintr-o piesă scenele inutile.
élagueur *s.m.* *(silv.)* **1.** lucrător care execută elagajul. **2.** emondor, unealtă folosită la elagaj.
élaïomètre *s.m.* *(tehn.)* aparat pentru măsurarea purității uleiurilor.
1. élan *s.m.* **1.** elan, avânt; **prendre son ~ pour franchir un obstacle** a-și lua elan pentru a trece peste un obstacol. **2.** *(fig.)* avânt, elan, ardoare, entuziasm, înflăcărare, însuflețire; **couper l'~ de qqn.** a-i tăia elanul cuiva, a-i potoli avântul; a-l descuraja. **3.** *(fig.)* elan, sentiment de afecțiune; **les ~s du cœur** elanurile inimii.
2. élan *s.m.* *(zool.)* elan *(Alces alces).*
élancé, ~e *adj.* subțire, zvelt, suplu; mlădios; **une jeune fille ~e** o fată zveltă.
élancement *s.m.* **1.** *(med.)* junghi, înțepătură; **son rhumatisme lui provoquait des ~s dans le dos** reumatismul său îi provoca junghiuri în spate. **2.** *(mar.)* înclinație a etravei. **3.** *(fig. cu prep.* **vers***)* avânt, năzuire, elan mistic; **~ de l'âme vers Dieu** elan al sufletului către Dumnezeu.
élancer I. *v.i.* *(med.)* a da junghiuri, a provoca dureri ascuțite; **une blessure qui élance** o rană care dă junghiuri. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **vers***)* a se avânta către / spre; **le peuplier s'élance vers le ciel** plopul se avântă / se înalță spre cer; *(fig.)* **son âme s'élance vers Dieu** sufletul i se avântă spre Dumnezeu. **2.** a se repezi, a se năpusti; **s'~ à l'attaque** a se repezi la atac.
éland *s.m.* *(zool.)* antilopă africană de mari dimensiuni.
élapidés *s.m. pl.* *(zool.)* familie de șerpi veninoși (cobra).
élaps *s.m.* *(zool.)* specie de reptile veninoase.
élargir I. *v.t.* **1.** a lărgi, a lăți; **~ une jupe** a lărgi o fustă. **2.** *(fig.)* a elibera din închisoare; **~ un prisonnier** a elibera un deținut. **3.** *(fig.)* a lărgi, a mări, a spori, a crește; **~ l'horizon des connaissances** a lărgi orizontul cunoștințelor, a-și îmbogăți cunoștințele; **~ un débat** a lărgi sfera unei dezbateri; **~ la majorité d'un parti au parlement** a spori majoritatea unui partid parlamentar. **II.** *v.r.* **1.** a se lărgi, a se lăți; **la rivière s'élargit près de la ville** râul se lărgește lângă / în apropiere de oraș. **2.** *(fig.)* a se lărgi, a crește, a se dezvolta, a se amplifica; **ses idées s'élargissent au fur et à mesure de ses études** ideile i se lărgesc pe măsura studiilor sale. **III.** *v.i.* a se lărgi; **son pull-over a élargi** puloverul i s-a lărgit.
élargissement *s.m.* **1.** lărgire; mărire; **l'~ d'une route** lărgirea unei șosele. **2.** eliberare din închisoare; **l'~ des prisonniers** eliberarea deținuților **3.** *(fig.)* dezvoltare; îmbogățire; **~ des connaissances** îmbogățire a cunoștințelor.
élargissure *s.f.* **1.** înnăditură, nadă, adaos. **2.** *(în croitorie)* clin (adăugat pentru a da lărgime).
élasmobranches *s.m. pl.* *(iht.)* familie de pești cartilaginoși (rechini).
élasticimétrie *s.f.* *(fiz.)* măsurare a elasticității.

élasticité *s.f.* **1.** elasticitate; ~ **d'un ressort** elasticitatea unui arc; ~ **de la peau** elasticitatea pielii. **2.** *(fig.)* suplețe; ~ **d'un programme politique** suplețea unui program politic. **3.** *(fig. peior.)* lipsă de rigoare; ~ **d'une conscience** lipsă de rigoare / slăbire a unei conștiințe.
élastique I. *adj.* **1.** elastic; **le caoutchouc est** ~ cauciucul este elastic; *(fig. peior.)* **une conscience** ~ o conștiință elastică, slabă, lipsită de rigoare. **2.** *(fig.)* suplu, mlădios; adaptabil; **un horaire** ~ un orar elastic, lipsit de rigiditate. **II.** *s.m.* **1.** elastic; **bretelles en** ~ bretele din elastic. **2.** *(pop. în expr.)* **les envoyer avec un** ~ a-și rupe ceva ca din suflet; a fi zgârcit, zgârie-brânză.
élastofibre *s.f. (chim.)* fibră elastică.
élastomère *s.m. (chim.)* elastomer.
élatéridés *s.m. pl. (entom.)* elateride, familie de coleoptere.
élavé, ~e *adj.* spălăcit (despre culoarea pielii unui animal).
elbeuf *s.m.* postav fabricat în orașul Elbeuf.
éléagnacées, élaeagnacées *s.f. pl. (bot.)* eleagnacee, familie de arbori și arbuști răspândiți în Europa și Asia.
éléate, éléatique *adj., s.m.* eleat, reprezentant al școlii filozofice grecești din Eleea.
électeur, -trice *s.m.f., adj.* alegător, elector.
Électeur *s.m. (ist., în Germania)* elector; **Le Grand Électeur** electorul din Brandenburg.
électif, -ive *adj.* electiv.
élection *s.f.* alegere; **~s municipales** alegeri municipale.
électivité *s.f. (rar)* electivitate.
électoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* electoral; **campagne ~e** campanie electorală.
électoralisme *s.m. (pol.)* electoralism, orientarea într-un sens demagogic a politicii unui partid în vederea obținerii unor succese electorale.
électoraliste *s.m.f., adj.* electoralist, adept al electoralismului.
électorat *s.m.* **1.** drept de alegător. **2.** ansamblul alegătorilor; **l'~ urbain** alegătorii de la orașe. **3.** *(ist. în Germania)* **a.** demnitatea de elector; **b.** teritoriu administrat de un elector.
électret *s.m. (el.)* electret.
électricien, ~ne *s.m.f. adj.* electrician.
électricité *s.f.* electricitate.
électrification *s.f.* electrificare.
électrifier *v.t.* a electrifica.
électrique *adj.* electric; **énergie** ~ energie electrică; **moulin à café** ~ râșniță electrică de cafea.
électriquement *adv.* (în mod) electric; prin electricitate.
électrisable *adj.* care poate fi ușor electrizat; **la résine est facilement** ~ rășina poate fi ușor electrizată.
électrisant, ~e *adj.* electrizant, care electrizează *(mai ales la fig.)* **un discours** ~ un discurs electrizant, înflăcărat, exaltant.
électrisation *s.f.* electrizare.
électriser *v.t.* **1.** a electriza; ~ **par frottement** a electriza prin frecare. **2.** *(fig.)* a entuziasma, a înflăcăra, a exalta; **discours qui électrise les électeurs** discurs care îi entuziasmează pe alegători.
électroacoustique, électro-acoustique *s.f., adj.* electroacustică.
électro-aimant, électroaimant (*pl.* **électro-aimants, électroaimants**) *s.m.* **1.** electromagnet. **2.** (*arg.*) funcționar de la fisc.
électrobiogenèse *s.f.* electrobiogeneză.
électrobiologie *s.f.* electrobiologie.
électrocardiogramme *s.m. (med.)* electrocardiogramă.
électrocardiographe *s.m. (med.)* electrocardiograf.
électrocardiographie *s.f. (med.)* electrocardiografie.
électrocautère *s.m. (med.)* electrocauter.
électrochimie *s.f.* electrochimie.
électrochimique *adj.* electrochimic.
électrochoc *s.m. (med.)* electroșoc, șoc electric.
électrocinétique *s.f.* electrocinetică.
électrocoagulation *s.f. (med.)* electrocoagulare.
électrocuter *v.t.* a electrocuta.
électrocution *s.f.* **1.** *(jur.)* electrocutare, condamnare la moarte pe scaunul electric (în Statele Unite). **2.** moarte (accidentală) prin electrocutare.
électrode *s.f.* **1.** *(fiz., chim.)* electrod. **2.** *(med.)* corp conductor electric, care poate stimula sistemul nervos, pielea etc. sau poate recepționa biocurenții organismului.
électrodiagnostic *s.m. (med.)* electrodiagnostic.
électrodialyse *s.f. (tehn.)* electrodializă.
électrodynamique *s.f. (fiz.)* electrodinamică.
électrodynamomètre *s.m. (fiz.)* electrodinamometru.
électroencéphalogramme *s.m. (med.)* electroencefalogramă.
électroencéphalographie *s.f. (med.)* electroencefalografie.
électrogène *adj. (fiz.)* electrogen; **groupe** ~ grup electrogen.
électroluminescence *s.f. (fiz.)* electroluminescență.
électroluminescent, ~e *adj. (fiz.)* electroluminescent.
électrolysable *adj. (fiz.)* care poate fi descompus prin electroliză.
électrolyse *s.f. (fiz., med.)* electroliză.
électrolyser *v.t. (fiz.)* a descompune prin electroliză.
électrolyseur *s.m. (fiz.)* electrolizor.
électrolyte *s.m. (fiz.)* electrolit.
électrolytique *adj. (fiz.)* electrolitic.
électrolytiquement *adv.* cu ajutorul electrolizei.
électromagnétique *adj. (fiz.)* electromagnetic.
électromagnétisme *s.m. (fiz.)* electromagnetism.
électromécanicien, ~ne *s.m.f.* electromecanic.
électromécanique I. *adj.* electromecanic. **II.** *s.f.* electromecanică.
électroménager, -ère I. *adj.* electrocasnic; **appareils ~s** aparate electrocasnice, de uz casnic. **II.** *s.m.* sectorul electrocasnic din industrie.
électrométallurgie *s.f.* electrometalurgie.
électromètre *s.m. (tehn.)* electrometru.
électrométrie *s.f.* electrometrie.
électromoteur, -trice *(fiz.)* **I.** *adj.* electromotor. **II.** *s.m.* electromotor.

électron *s.m. (fiz.)* electron.
électronarcose *s.f. (med.)* electronarcoză.
électronégatif, -ive *adj. (fiz.)* electronegativ.
électronégativité *s.f. (fiz.)* proprietate a elementelor electronegative.
électroneutralité *s.f. (fiz.)* absența unei sarcini electrice.
électronicien, ~ne *s.m.f.* electronist, specialist în electronică.
électronique I. *adj.* electronic; **microscope ~** microscop electronic. **II.** *s.f.* electronică.
électronucléaire *adj.* (centrală) electronucleară.
électro-optique *s.f., adj. (fiz.)* electrooptică.
électro-osmose *s.f.* electroosmoză.
électrophone *s.m. (tehn.)* electrofon.
électrophore *s.m. (tehn.)* electrofor.
électrophorèse *s.f. (med., chim.)* electroforeză.
électrophysiologie *s.f.* v. **électrobiologie.**
électroponcture *s.f.* v. **électropuncture.**
électroplastie *s.f. (tehn.)* electroplastie.
électropneumatique *adj.* electropneumatic.
électropolymérisation *s.f. (chim.)* electropolimerizare.
électropompe *s.f. (tehn.)* electropompă.
électropositif, -ive *adj. (chim.)* electropozitiv.
électropuncture *s.f. (med.)* electropunctură.
électroradiologie *s.f. (med.)* electroradiologie.
électroradiologiste *s.m.f.* (medic) electroradiolog.
électroscope *s.m. (fiz.)* electroscop.
électrostatique I. *adj.* electrostatic. **II.** *s.f.* electrostatică.
électrostriction *s.f.* electrostricțiune.
électrotechnicien, ~ne *s.m.f.* electrotehnician.
électrotechnique I. *adj.* electrotehnic. **II.** *s.f.* electrotehnică.
électrothérapie *s.f. (med.)* electroterapie.
électrothermie *s.f. (med.)* electrotermie.
électrovalence *s.f. (chim.)* electrovalență.
électrovalve, électrovanne *s.f. (tehn.)* electrovalvă.
électrum *s.m. (mineral.)* electrum, aliaj natural de aur și argint.
électuaire *s.m. (înv.)* medicament preparat din prafuri minerale și extracte de plante amestecate cu miere.
élédone *s.f.* **1.** *(zool.)* moluscă cefalopodă din Mediterana. **2.** *(entom.)* specie de insecte coleoptere.
élégamment *adv.* (în mod) elegant, cu eleganță; **s'habiller ~** a se îmbrăca elegant.
élégance *s.f.* **1.** eleganță; **s'habiller avec ~** a se îmbrăca elegant; **l'~ d'un geste** eleganța / delicatețea unui gest. **2.** *(la pl.)* expresii, fraze-tip elegante, distinse; **faire des ~s** a încerca a fi elegant cu ostentație.
élégant, ~e *adj., s.m.f.* elegant.
élégiaque I. *adj. (lit.)* elegiac; **distique ~** distih elegiac. **II.** *s.m.* poet elegiac; **les ~s latins** poeții elegiaci latini.
élégie *s.f. (lit.)* elegie.
éleis *s.m.* v. **élaeis.**
élément *s.m.* **1.** element, parte componentă; **mot composé de plusieurs ~s** cuvânt compus din mai multe elemente. **2.** *(chim.)* element, substanță (omogenă); **le tableau périodique des éléments** tabloul periodic al elementelor. **3.** *(geom., tehn.)* element, parte constitutivă; **les ~s d'un accumulateur** elementele unui acumulator. **4.** *(fiz.)* pilă electrică; cuplu electric. **5.** *(la pl.)* forțele naturii; **lutter contre les ~s déchaînés** a lupta împotriva forțelor naturii dezlănțuite. **6.** *(fig.)* mediu (înconjurător); element; **être dans son ~** a fi în elementul său, a se simți în largul său. **7.** *(la pl.)* elemente, noțiuni de bază; principii fundamentale; **~s de physique** elemente / noțiuni de fizică. **8.** *(în expr.)* **l'~ liquide** marea; *(în antichitate)* **les quatre ~s** cele patru elemente (aerul, focul, pământul, apa).
élémentaire *adj.* **1.** elementar; **notions ~s** noțiuni elementare. **2.** simplu; redus la esențial; elementar, schematic; **traité ~** tratat elementar.
éléotrague *s.m. (zool.)* antilopă africană cu coadă lungă.
éléphant *s.m.* **1.** *(zool.)* elefant *(Elephas maximas* și *africanus)*; **l'~-de-mer, l'~ marin** elefantul-de-mare *(Mirounga augustirostris)*. **2.** *(în expr.)* **faire d'une mouche un ~** a exagera, a face din țânțar armăsar; **être comme un ~ dans un magasin de porcelaine** a fi neîndemânatic, a călca în străchini; **avoir une mémoire d'~** a fi ranchiunos / răzbunător; *(arg.)* **voir des ~s roses a.** a fi beat criță; **b.** a fi drogat.
éléphante *s.f. (rar)* femela elefantului.
élephanteau *s.m.* pui de elefant.
éléphantesque *adj.* foarte mare, enorm, uriaș; **des proportions ~s** proporții uriașe.
éléphantiasique *adj., s.m.f.* bolnav de elefantiazis.
éléphantiasis *s.m.* **1.** *(med.)* elefantiazis. **2.** *(înv. în expr.)* **~ des Grecs** lepră.
éléphantin, ~e *adj. (rar)* **1.** de elefant; specific elefantului; *(ir.)* **une grâce ~e** o grație de elefant. **2.** făcut din fildeș.
éléphantique *adj.* v. **éléphantesque.**
élevage *s.m.* **1.** creștere de animale domestice sau folositoare omului; **~ des volailles** creștere de păsări. **2.** învechire a vinului. **3.** *(în expr.)* **~ d'écrevisses** astacicultură, creștere a racilor.
élévateur, -trice I. *adj.* înălțător, care ridică; **muscle ~ de la lèvre** mușchi al feței care ridică buza. **II.** *s.m. (tehn.)* elevator.
élévation *s.f.* **1.** ridicare, înălțare; **l'~ d'une maison** înălțarea unei case; **l'~ de la main** ridicarea mâinii; *(mat.)* **~ au carré** ridicare la pătrat. **2.** *(bis. catol.)* ridicarea de către preot, în timpul slujbei, a anafurei și a vinului. **3.** *(astr.)* înălțime a unui astru față de pământ. **4.** creștere; majorare; **~ du niveau des eaux** creșterea nivelului apelor; **l'~ des prix** majorarea prețurilor. **5.** ridicătură de pământ, colină; **gravir une ~** a urca o colină. **6.** *(tehn.)* elevație. **7.** *(constr.)* releveul fațadei. **8.** *(fig.)* elevație; noblețe, distincție; **~ des sentiments** noblețe a sentimentelor. **9.** *(fig.)* înălțare la un rang, la o demnitate; ascensiune; **~ au rang d'officier de la Légion d'honneur** înălțare la rangul de ofițer al Legiunii de onoare. **10.** ridicare, creștere (a temperaturii).
élévatoire *adj.* v. **élévateur (I).**

élève *s.m.f.* **1.** elev, școlar; **les ~s du lycée** elevii liceului. **2.** discipol; **Raphaël fut l'~ de Pérugin** Rafael a fost discipolul lui Perugino.

élevé, ~e *adj.* **1.** înalt, ridicat; **une montagne ~e** un munte înalt; **des prix ~s** prețuri ridicate. **2.** *(fig.)* elevat; de înalt nivel; distins; **conversations ~es** conversații elevate; **une âme ~e** un suflet distins. **3.** *(în expr.)* **enfant bien / mal ~** copil bine / prost crescut; **style ~** stil ales, elegant.

élever I. *v.t.* **1.** a ridica, a înălța; **~ un fardeau** a ridica o greutate; **~ une statue** a ridica o statuie; **~ une maison** a înălța o casă; *(fig.)* **~ la voix / le ton a.** a ridica tonul, a vorbi tare; **b.** a se răsti; **c.** *(muz.)* a transforma într-un ton mai înalt; **~ les prix** a ridica / a majora prețurile; *(fig.)* **~ qqn. jusqu'au ciel / jusqu'aux nues / sur le pavois** a lăuda, a ridica pe cineva în slăvi; a sui pe cineva în slava cerului; *(mat.)* **~ un nombre au carré** a ridica un număr la pătrat. **2.** a ridica, a clădi, a construi; **~ une maison** a construi o casă; **~ une fortune** a clădi o avere. **3.** a crește animale, păsări; **~ des lapins** a crește iepuri de casă. **4.** a crește, a educa / a instrui; **~ des enfants** a crește copii. **5.** *(fig.)* a crea, a pune bazele; **~ un système / une doctrine** a crea un sistem / o doctrină. **6.** a provoca, a stârni; a da naștere la; **~ des doutes** a da naștere la bănuieli; **~ des contestations** a stârni contestații. **7.** *(fig.)* a ridica, a înălța; **une lecture qui élève l'âme** o lectură care înalță sufletul. **8.** *(în expr.)* **~ son style** a-și înfrumuseța / înnobila stilul; *(mar.)* **~ la côte** a se apropia de țărm; *(mat.)* **~ une perpendiculaire** a ridica o perpendiculară; **~ la voix pour / contre qqn.** a vorbi / a pleda în favoarea / împotriva cuiva. **II.** *v.r.* **1.** a se ridica, a se înălța; **le ballon s'élève dans le ciel** balonul se ridică în înaltul cerului; **un mur s'élève entre les deux propriétés** între cele două proprietăți se ridică un zid; **la facture s'élève à...** factura se ridică la... **2.** a se naște, a se isca, a se stârni, a se ivi; **des discussions s'élèvent** se stârnesc discuții; **un doute s'élève** se naște o îndoială / o bănuială. **3.** *(cu prep.* **contre***)* a se ridica împotriva, a se împotrivi, a se opune, a protesta; **s'~ contre l'injustice** a protesta împotriva nedreptății; **s'~ contre la peine de mort** a se împotrivi pedepsei cu moartea. **4.** *(mar. în expr.)* **s'~ au vent** a naviga în direcția vântului. **5.** *(în expr.)* **s'~ à la perfection** a ajunge la perfecțiune, a atinge perfecțiunea.

éleveur, -euse I. *s.m.f.* crescător de animale. **II.** *s.f.* *(tehn.)* eleveză, clocitoare artificială. **III.** *s.m.* persoană care supraveghează învechirea vinului.

élevure *s.f.* bășicare a pielii ca urmare a unei iritații.

elfe *s.m.* geniu al aerului în mitologia scandinavă.

élider *v.t.* *(gram.)* a elida, a face eliziune.

éligibilité *s.f.* eligibilitate; **l'~ d'un candidat** eligibilitatea unui candidat.

éligible *adj.* eligibil, care poate fi ales.

élimage *s.m.* tocire, roadere, uzare a hainelor.

élimer *v.t.* a toci, a roade, a uza îmbrăcămintea; **de vieux vêtements élimés** îmbrăcăminte veche / roasă / uzată.

éliminable *adj.* eliminabil, care poate fi eliminat.

éliminateur, -trice *adj.* eliminatoriu, care elimină.

élimination *s.f.* **1.** eliminare; **~ d'un candidat** eliminarea unui candidat; **procéder par ~** a proceda prin eliminare. **2.** *(fiziol.)* eliminare, excreție; **~ de toxines** eliminare de toxine.

éliminatoire I. *adj.* eliminatoriu; **note ~** notă eliminatorie. **II.** *s.f.* *(sport)* probă eliminatorie.

éliminer *v.t.* a elimina, a înlătura, a scoate; **~ un candidat** a elimina un candidat.

élingue *s.f.* *(mar.)* zbir.

élinguée *s.f.* *(mar.)* coțadă.

élinguer *v.t.* *(mar.)* **1.** a prinde un obiect cu zbirul. **2.** a lua în coțadă.

élinvar *s.m.* *(metal.)* elinvar.

élire *v.t.* **1.** a alege, a vota; **~ un député** a alege un deputat. **2.** *(jur. în expr.)* **~ domicile quelque part** a-și stabili domiciliul undeva.

élisabéthain, ~e *adj.* *(lit.)* elisabetan.

élisant, ~e *adj., s.m.f.* alegător; **cardinaux ~s** cardinali însărcinați să îl aleagă pe papă.

élision *s.f.* *(gram.)* eliziune.

élite *s.f.* **1.** elită; **un professeur d'~** un profesor de elită; **une âme d'~** un suflet ales. **2.** *(la pl.)* elitele, persoanele care formează crema societății.

élitisme *s.m.* elitism.

élitiste *adj.* elitist.

élixir *s.m.* elixir.

elle *pron. pers. (pers. 3 f. sg.)* **1.** *(nom.)* ea; **~ lit** ea citește. **2.** *(dat., cu prep.* **à***)* ei, îi, i; **c'est à ~ que je parle** ei îi vorbesc. **3.** *(acuz.)* (pe) ea, o; **il ne voit qu'~** nu o vede decât pe ea.

ellébore, hellébore *s.m.* *(bot.)* **1.** spânz, iarba nebunului, cutcurig *(Helleborus)*. **2.** *(în compuse)* **~-blanc** stirigoaie *(Veratrum album)*.

elles *pron. pers. (pers. 3 f. pl.)* **1.** *(nom.)* ele; **~ lisent** ele citesc. **2.** *(dat. cu prep.* **à***)* lor, le, li; **c'est à ~ que je parle** lor le vorbesc. **3.** *(acuz.)* (pe) ele; **ils ne voient qu'~** ei nu le văd decât pe ele.

ellipse *s.f.* *(gram., geom.)* elipsă.

ellipsoïdal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(geom.)* elipsoidal.

ellipsoïde *s.m.* *(geom.)* elipsoid.

elliptique *adj.* *(gram., geom.)* eliptic.

elliptiquement *adv.* **1.** (în mod) eliptic; prin elipsă. **2.** *(geom.)* în formă de elipsă.

élocution *s.f.* elocuțiune, mod de exprimare; **avoir une ~ soignée** a avea un mod de exprimare îngrijit.

élodée, hélodée *s.f.* *(bot.)* ciuma-apei *(Helodea)*.

éloge *s.m.* **1.** elogiu, laudă; preamărire; **faire l'~ de...** a face elogiul.... **2.** discurs elogios, panegiric; **~ funèbre** discurs funebru.

élogier *v.t.* a elogia, a face elogiul cuiva.

élogieusement *adv.* (în mod) elogios; **il a parlé de toi ~** a vorbit de tine elogios.

élogieux, -euse *adj.* elogios; **ce roman a été accueilli par la critique en termes ~** acest roman a fost primit de critică în termeni elogioși.

éloigné, ~e *adj.* **1.** (în)depărtat; **pays ~** țară îndepărtată; **parent ~** rudă îndepărtată; **l'application de ces mesures aura lieu dans un avenir ~** aplicarea acestor măsuri va avea loc într-un viitor îndepărtat.

2. *(în expr.)* **être ~ de** a fi diferit de; **un récit ~ de la réalité** o povestire diferită de realitate; **être ~ de son compte** a se înșela în previziuni, așteptări.

éloignement *s.m.* **1.** îndepărtare; **l'~ d'une personne suspecte** îndepărtarea unei persoane suspecte. **2.** depărtare; **l'~ entre son domicile et le lieu de travail** depărtarea dintre locuință și locul de muncă. **3.** timp, trecere a timpului; **l'~ nous fait voir les événements d'un autre œil** timpul ne face să vedem evenimentele altfel. **4.** *(înv.)* antipatie, aversiune; **il a de l'~ pour cette profession** are aversiune pentru această profesie.

éloigner I. *v.t.* **1.** a (în)depărta; **~ son fauteuil du feu** a-și îndepărta fotoliul de la foc. **2.** *(fig.)* a îndepărta, a respinge; **son caractère revêche a éloigné de lui ses amis** firea lui posacă i-a îndepărtat prietenii; **~ de qqn. les soupçons** a îndepărta bănuielile cu privire la cineva. **3.** a amâna; **ce nouvel accident a éloigné sa guérison** acest nou accident i-a amânat însănătoșirea. **4.** *(în expr.)* **~ les sympathies** a pierde simpatiile, a-și atrage antipatii. **II.** *v.r.* **1.** a se (în)depărta, a pleca; **le bateau s'éloigne** vaporul se depărtează; **l'enfance s'éloigne chaque jour de nous** copilăria se îndepărtează de noi pe zi ce trece; **le conférencier s'éloignait souvent de son sujet** conferențiarul se îndepărta adesea de la subiect. **2.** *(lit.)* a se separa, a se despărți; **il s'éloigne de sa femme** se desparte de soția lui.

élongation *s.f. (med., fiz., astron.)* elongație.

élonger *v.t.* **1.** *(înv.)* a lungi, a întinde în lungime. **2.** *(mar.)* a întinde (parâme, cabluri). **3.** *(mar.)* a naviga de-a lungul coastei.

éloquemment *adv.* (în mod) elocvent, cu elocință; **défendre ~ une cause** a apăra o cauză cu elocință, convingător.

éloquence *s.f.* elocvență, elocință.

éloquent, ~e *adj.* **1.** elocvent, grăitor; convingător; **orateur ~** vorbitor elocvent; **discours ~** discurs convingător. **2.** semnificativ; **un silence ~** o tăcere semnificativă.

élu, ~e I. *adj.* ales; **candidat ~** candidat ales; **le peuple ~** poporul ales, Israel. **II.** *s.m. (teol. în expr.)* **les ~s** cei aleși de Dumnezeu, cei predestinați. **III.** *s.f.* aleasa inimii; **l'~ e de son cœur** aleasa inimii lui.

élucidation *s.f.* elucidare, clarificare, dezlegare, lămurire, limpezire; deslușire; explicație; **l'~ d'un cas** elucidarea unui caz.

élucider *v.t.* a elucida, a clarifica, a lămuri, a desluși, a limpezi, a explica; **~une affaire criminelle** a elucida / a lămuri o afacere criminală, un caz penal.

élucubration *s.f.* elucubrație, aberație, divagație, aiureală, bazaconie, extravaganță, enormitate, fantasmagorie; **on ne peut prendre au sérieux ses ~s** nu se pot lua în serios elucubrațiile lui.

élucubrer *v.t. (rar) (peior.)* a emite elucubrații, aberații, bazaconii.

éludable *adj.* evitabil, care se poate eluda, ocoli.

éluder *v.t.* **1.** a eluda, a evita, a ocoli; **~ une question embarrassante** a eluda o chestiune stânjenitoare.

éluvial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (geol.)* eluvial, care s-a diferențiat prin eluvionare.

éluviation *s.f. (geol.)* migrația în adâncime a elementelor de la suprafața solului.

éluvion *s.f. (geol.)* eluviu.

élyme *s.m. (bot.)* graminee care crește în nisipuri, fixându-le.

Élysée *s.m.* **1.** *(mit)* Elizeu. **2.** *(fig.)* rai, paradis.

élyséen, ~ne *adj.* **1.** *(mit.)* referitor la Elizeu. **2.** referitor la palatul Elysée, sediul președinției Franței; **les milieux ~s** cercurile președinției.

élytre *s.m. (entom.)* elitră, aripa anterioară a coleopterelor.

elzévir *s.m.* **1.** (carte) elzevir. **2.** *(poligr.)* (caracter) elzevir.

elzévirien, ~ne *adj. (poligr.)* referitor la elzevir.

émaciation *s.f. (lit.) (med.)* slăbire, scofâlcire.

émacié, ~e *adj. (med.)* slab, supt, scofâlcit, descărnat; **visage ~** față suptă, străvezie.

émacier I. *v.t. (rar)* a scofâlci, a slăbi; **la faim a émacié son visage** foamea i-a scofâlcit chipul. **II.** *v.r.* a se slăbi, a se scofâlci; **ses mains se sont émaciées** mâinile i s-au slăbit.

émail (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** smalț. **2.** email; **~ des dents** emailul dinților. **3.** obiect emailat. **4.** fontă emailată.

émaillage *s.m.* emailare.

émaillé, ~e *adj.* **1.** smălțuit; (*fig.*) **parc ~ de fleurs** parc smălțuit cu flori. **2.** emailat; ornat cu email.

émailler *v.t.* **1.** a smălțui. **2.** a emaila, a orna cu email; **~ de la porcelaine** a orna porțelanul cu email, a emaila porțelan. **3.** *(poet.)* a presăra; **il a émaillé son texte de citations** și-a presărat textul cu citate.

émaillerie *s.f.* arta smălțuitului.

émailleur, -euse *s.m.f.* smălțuitor, emailor.

émaillure *s.f.* **1.** munca emailorului. **2.** obiect emailat.

émanation *s.f.* **1.** emanație, emanare; **la lave est une ~ du sol** lava este o emanație a solului. **2.** (*fig.*) ceea ce emană, provine de la cineva; manifestare; **une ~ de la volonté populaire** o manifestare a voinței populare. **3.** (*rel.*) modul în care Fiul provine din Tată și Sfântul Spirit din Tată și Fiu. **4.** (*filoz.*) doctrină conform căreia toate ființele și corpurile sunt o extensie a substanței divine.

émancipateur, -trice *adj.* care emancipează / eliberează; **doctrine ~trice** doctrină care emancipează / eliberează.

émancipation *s.f.* **1.** *(jur.)* emancipare. **2.** eliberare; **~ des colonies** eliberarea coloniilor.

émancipé, ~e *adj.* **1.** *(jur.)* emancipat. **2.** *(fig.)* emancipat, dezinvolt, prea liber în comportare; **un garçon ~** un băiat emancipat.

émanciper I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a emancipa. **2.** *(fig.)* a elibera; **~ un esclave** a elibera un sclav; **~ un peuple** a elibera un popor. **II.** *v.r.* **1.** a deveni independent, a se elibera; **jeunes pays qui s'émancipent** țări tinere care devin independente. **2.** *(fam.)* a se emancipa, a-și lua prea mari libertăți de conduită, a avea purtări libertine.

émaner *v.i. (cu prep.* **de***)* **1.** a emana; **la chaleur qui émane d'un poêle** căldura care emană dintr-o sobă. **2.** *(fig.)* a proveni, a veni de la; a decurge; a-și avea originea; **cette décision émane du gouvernement** această decizie provine de la guvern. **3.** (*rel.* și *filoz.*) a proveni prin emanație.

émanothérapie *s.f. (med.)* terapeutică ce folosește emanațiile unor corpuri radioactive.
émargement *s.m.* **1.** tăiere a marginilor. **2.** notă, însemnare marginală. **3.** semnătură de confirmare pe un stat de plată sau orice altă listă nominală; *(în expr.)* **feuille d'~** stat de plată.
émarger I. *v.t.* **1.** a tăia marginile; **~ une estampe** a tăia marginile la o stampă. **2.** a însemna, a nota pe margine. **3.** a semna de primire, de confirmare; **~ une circulaire** a semna pentru primirea unei circulare. **II.** *v.i. (cu prep.* **à***)* a încasa (salariu, indemnizație, subvenție).
émasculation *s.f.* **1.** castrare, scopire, jugănire. **2.** *(fig.)* slăbire, sleire de puteri, degenerare.
émasculer *v.t.* **1.** a castra, a scopi, a jugăni. **2.** *(fig.)* a slăbi, a slei de puteri.
embâcle *s.f.* îngrămădire de sloiuri de gheață pe o apă curgătoare, care blochează navigația.
emballage *s.m.* **1.** ambalare, ambalaj, împachetare; **papier d'~** hârtie de ambalaj; **l'~ de la marchandise** ambalarea mărfii. **2.** *(sport)* efort sporit pe ultimii metri înainte de sosire. **3.** *(arg.)* arestare; luare pe sus.
emballement *s.m.* **1.** *(tehn.)* ambalare (a motorului). **2.** *(fam.)* entuziasm; pornire; avânt.
emballer I. *v.t.* **1.** a ambala, a împacheta; **~ des marchandises** a ambala mărfuri. **2.** *(tehn.)* a ambala motorul. **3.** *(fig. fam.)* a entuziasma, a înflăcăra. **4.** *(arg.)* a aresta. **5.** a certa pe cineva. **6.** *(arg. în expr.)* **~ le moteur** a grăbi ritmul unui interogatoriu. **II.** *v.r.* **1.** *(despre cai)* a se ambala, a scăpa controlului. **2.** *(fig. fam.)* a se ambala, a o lua razna, a se lăsa antrenat. **3.** *(fig.)* a se entuziasma, a se pasiona; **s'~ pour une idée** a se entuziasma pentru o idee.
emballeur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care împachetează. **2.** (*arg.*) polițist, jandarm, sticlete, curcan. **3.** (*arg. în expr.*) **~de refroidis** cioclu.
emballuchonner *v.t.* (*arg.*) **1.** a împacheta. **2.** a aresta.
embaquer *v.r. (arg.)* a pierde (la un joc de noroc, la curse).
embarbouiller I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a mânji, a mâzgăli. **2.** *(fam.)* a încurca, a zăpăci pe cineva, a-l face să-și piardă firul. **II.** *v.r. (fam.)* a se încurca, a-și pierde firul ideilor.
embarcadère *s.m.* **1.** *(mar.)* debarcader. **2.** *(c. f. înv.)* peron.
embarcation *s.f. (mar.)* ambarcație, ambarcațiune.
embardée *s.f.* deviere bruscă în mersul unei nave, al unui vehicul.
embargo *s.m. (jur.)* embargo; **mettre l'~ sur certains produits** a aplica un embargo pe anumite produse.
embarqué, ~e *adj.* **1.** îmbarcat; **passagers ~s sur un navire** pasageri îmbarcați pe o navă. **2.** *(fig.)* angajat; **une personne ~e dans une vilaine affaire** o persoană angajată într-o afacere suspectă.
embarquement *s.m. (mar.)* **1.** îmbarcare; **~ des troupes** îmbarcarea trupelor. **2.** înscriere a unui marinar pe lista echipajului. **3.** înscriere a unui pasager în registrul de bord. **4.** *(fig.)* implicare, amestec în; **~ dans une vilaine affaire** implicare într-o afacere urâtă / suspectă.
embarquer I. *v.t.* **1.** a îmbarca; a lua la bord; **~ des passagers** a lua la bord pasageri. **2.** *(despre nave)* a primi un val de apă (de mare) peste bord. **3.** *(fam.)* a duce la închisoare, a aresta. **4.** a încărca într-un vehicul; **~ des caisses dans un camion** a încărca lăzi într-un camion. **5.** *(fig.)* a angaja; a băga, a vârî; **~ qqn. dans une mauvaise affaire** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură / la apă; **une affaire mal embarquée** o afacere prost angajată / pornită. **6.** *(pop.)* a fura. **II.** *v.i.* **1.** a se îmbarca, a pleca, a se urca la bord; **il embarque dans quelques jours pour l'Égypte** se îmbarcă peste câteva zile pentru o călătorie în Egipt. **2.** *(despre valuri)* a trece peste bordul unei nave. **III.** *v.r.* **1.** a se îmbarca, a urca la bordul unui vapor, al unui vehicul; **s'~ pour la Grèce** a se îmbarca în vederea unei călătorii în Grecia. **2.** *(fig.)* a se angaja, a se lansa, a intra într-o afacere. **3.** *(în expr.)* **s'~ sans biscuit** a se duce la vânătoare / la război fără pușcă.
embarras *s.m.* **1.** aglomerație, îmbulzeală, îngrămădeală; **~ de voitures** îngrămădeală de mașini. **2.** dificultate, obstacol; neplăcere; inconvenient; strâmtoare, încurcătură; **tirer qqn. d'~** a scoate pe cineva din încurcătură / din necaz; **causer de l'~ à qqn.** a pricinui cuiva neplăceri; **être dans l'~** a fi în încurcătură / la ananghie / la strâmtoare. **3.** jenă, tulburare; emoție; stânjeneală; **ne pouvoir dissimuler son ~** a nu-și putea ascunde tulburarea. **4.** *(în expr.)* **avoir l'~ du choix** a sta în cumpănă / la îndoială; a nu ști ce să aleagă; **avoir des ~ d'argent** a fi strâmtorat bănește; a avea încurcături financiare; *(med.)* **~ gastrique** indispoziție stomacală; **faire des ~ / de l'~ a.** a fi exagerat de politicos; **b.** a face fasoane, a-și da ifose.
embarrassant, ~e *adj.* **1.** stânjenitor, jenant, incomod; **bagages ~s** bagaje stânjenitoare; **question ~e** întrebare incomodă. **2.** delicat, spinos; **avoir à résoudre un problème ~** a avea de rezolvat o problemă delicată / spinoasă.
embarrassé, ~e *adj.* **1.** încurcat, stânjenit, stingherit; **rue ~e** stradă cu circulația stânjenită. **2.** încurcat, complicat; **affaire ~e** afacere încurcată. **3.** jenat, tulburat; perplex; **il était bien ~ de répondre à ces questions directes** era destul de tulburat să răspundă la aceste întrebări directe.
embarrasser I. *v.t.* **1.** a încurca, a împiedica; **des voitures stationées qui embarrassent la rue** mașini staționate care împiedică circulația pe stradă. **2.** a stânjeni libertatea de mișcare a cuiva, a incomoda, a încurca, a stingheri; a jena, a deranja; **votre manteau vous embarrasse, ôtez-le** paltonul vă incomodează, scoateți-l. **3.** a pune într-o situație dificilă / în încurcătură; a tulbura; **cette question l'a embarrassé** această întrebare l-a pus în încurcătură. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **de***)* a se încurca / împiedica de; **s'~ de tapis** a se împiedica de covor. **2.** a se tulbura, a se zăpăci, a se încurca; a se sinchisi; **ne pas s'~ de scrupules** a nu-i păsa de scrupule, a nu se sinchisi de scrupule; **ne vous**

embarrassez pas de ce qu'il dit nu vă sinchisiți de ce spune el; **s'~ dans ses mensonges** a se încurca în minciuni; **sa tête s'embarrasse** i se încurcă ideile în cap. **3.** *(în expr.)* **s'~ de dettes** a se îngloda în datorii; a fi dator vândut.

embarrer I. *v.i.* *(tehn.)* a plasa o rangă / un levier sub o greutate pentru a o ridica. **II.** *v.r.* *(în expr.)* **cheval qui s'embarre** cal care își trece piciorul de cealaltă parte a barei, în grajd.

embase *s.f.* **1.** partea groasă a unei lame de cuțit. **2.** parte dintr-o piesă care servește drept suport pentru o altă piesă. **3.** *(arhit. în expr.)* **~ de colonne** bază de coloană.

embasement *s.m.* *(arhit.)* **1.** soclu de clădire. **2.** zid de fundație.

embastiller *v.t.* **1.** *(ist.)* a întemnița, a închide în fortăreața Bastilia. **2.** a întemnița, a închide.

embâtage *s.m.* așezarea samarului pe un animal de povară.

embâter *v.t.* a așeza samarul pe un animal de povară.

embattage *s.m.* **1.** aplicare la cald a șinei metalice care înconjoară o roată de căruță.

embattre *v.t.* a aplica la cald șina metalică peste roata unei căruțe.

embauchage *s.m.*, **embauche** *s.f.* angajare de salariați.

embaucher *v.t.* **1.** a angaja salariați. **2.** *(fam.)* a antrena, a îndemna pe cineva să participe la o acțiune oarecare; **~ ses amis pour déménager** a-și antrena prietenii (pentru a-l ajuta) la mutat.

embaucheur, -euse *s.m.f.* persoană care angajează salariați.

embauchoir *s.m.* calapod, șan.

embaumé, ~e *adj.* **1.** parfumat, înmiresmat. **2.** *(despre cadavre, mumii)* îmbălsămat.

embaumement *s.m.* îmbălsămare a cadavrelor.

embaumer I. *v.t.* **1.** a îmbălsăma un cadavru. **2.** a înmiresma, a parfuma; **ces lis embaument l'air** acești crini înmiresmează aerul. **II.** *v.i.* *(despre flori)* a răspândi parfum, a înmiresma; **ces roses embaument** acești trandafiri răspândesc parfum.

embaumeur *s.m.* persoană care îmbălsămează cadavre.

embecquer *v.t.* **1.** *(despre păsări, înv.)* a da hrană în cioc puilor, a hrăni puii. **2.** *(înv.)* a îndopa o pasăre.

embéguiner I. *v.t.* *(înv.)* a pune scufiță pe capul cuiva. **II.** *v.r.* *(înv.)* *(fig. cu prep.* **de***)* a se înnebuni după, a se da în vânt după, a se entuziasma pentru.

embellemerdé, ~e *adj.* *(arg.)* persoană care are parte de o soacră rea.

embellie *s.f.* **1.** *(mar.)* calm momentan al mării. **2.** înseninare (a timpului, cerului). **3.** *(arg.)* afacere rentabilă.

embellir I. *v.t.* **1.** a înfrumuseța; **ces tableaux embellissent la maison** aceste tablouri înfrumusețează casa. **2.** *(fig.)* a împodobi; a înfrumuseța; a pune floricele; a exagera; **~ un personnage** a înfrumuseța un personaj, a-i pune floricele, a-i exagera calitățile. **II.** *v.i.* **1.** a se înfrumuseța, a se face frumos; **mon enfant embellit de plus en plus** copilul meu se face tot mai frumos; **le temps embellit** se însenineazã, se face timp frumos; vremea se ameliorează. **2.** *(în expr.)* **ne faire que croître et ~** a deveni din ce în ce mai important, impunător; a se intensifica; **sa méchanceté ne fait que croître et ~** răutatea lui se intensifică. **III.** *v.r.* a se înfrumuseța; a se împodobi.

embellissement *s.m.* înfrumusețare; **l'~ d'une ville** înfrumusețarea unui oraș.

emberlificoter I. *v.t.* **1.** *(fam.)* a înșela, a îmbrobodi, a duce cu vorba; **~ qqn. par de belles promesses** a îmbrobodi pe cineva cu promisiuni frumoase. **2.** a încurca, a încâlci; **~ une ficelle** a încâlci o sfoară. **II.** *v.r.* a se încâlci, a se încurca, **l'animal s'est emberlificoté dans le filet** animalul s-a încurcat în plasă; *(fig.)* **il s'emberlificote dans ses justifications** se încurcă în justificările sale.

emberlificoteur, -euse *s.m.f.* persoană care înșală, îmbrobodește, duce cu vorba.

embêtant, ~e *adj.* plicticos, plictisitor; neplăcut; **une personne ~e** o persoană plicticoasă; **un film ~** un film plictisitor; **il lui est arrivé cela? comme c'est ~!** I s-a întâmplat asta? Ce neplăcut e!

embêtement *s.m.* *(fam.)* **1.** plictiseală. **2.** neplăcere, necaz; contrarietate; grijă; **dernièrement il ne lui arrive que des ~s** în ultima vreme i se întâmplă numai necazuri.

embêter *v.t.* *(fam.)* **1.** a plictisi; a pisălogi, a bate la cap; **il m'embête avec ses histoires** mă plictisește cu poveștile lui. **2.** a necăji, a contraria; a deranja; a indispune; a irita, a agasa; **il part toujours tôt pour la gare, ça l'embête d'être en retard** pleacă întotdeauna devreme la gară, îl irită să întârzie.

embiellage *s.m.* *(tehn.)* ambielaj.

embistrouiller *v.t.* *(arg.)* a irita, a călca pe nervi pe cineva.

emblavage *s.m.* *(agr.)* însămânțare, semănare.

emblave, emblavure *s.f.* *(agr.)* pământ proaspăt însămânțat.

emblaver *v.t.* *(agr.)* a însămânța cu grâu (sau alte cereale).

emblavure *s.f.* v. **emblave.**

emblée d' *loc. adv.* dintr-o dată, fără dificultate; **être reçu d'~ à un club privé** a fi primit fără dificultate la un club particular.

emblématique *adj.* emblematic, cu caracter de emblemă; **le lis, signe ~ des Bourbons** crinul, semn emblematic al dinastiei de Bourbon.

emblème *s.m.* emblemă, stemă; simbol; **le drapeau est l'~ de la patrie** drapelul este emblema patriei.

emblémeur *s.m.* (*arg.*) preot, popă.

embobeliner *v.t.* **1.** *(înv.)* a înfășura, a înfofoli; **~ qqn. dans des châles** a înfofoli pe cineva în șaluri. **2.** *(fam.)* a îmbrobodi, a duce cu vorba; **il a réussi à ~ l'enquêteur** a reușit să-l îmbrobodească pe anchetator.

embobiner *v.t.* **1.** a înfășura pe un mosor; **~ du fil** a depăna ață. **2.** *(fam.)* a înșela, a îmbrobodi, a duce cu vorba.

emboîtage *s.m.* **1.** *(tehn.)* încastrare, îmbucare. **2.** îmbrăcăminte de carte.

emboîtement *s.m.* **1.** *(tehn.)* încastrare, îmbucare, asamblare. **2.** *(med.)* articulație.

emboîter I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a încastra, a îmbuca; ~ **des tuyaux** a îmbuca / a încastra țevi. **2.** a se mula; **chaussure qui emboîte bien le pied** pantof care se mulează bine pe picior. **3.** *(pop.)* a fluiera, a huidui un actor. **4.** *(arg.)* a defavoriza. **5.** *(arg.)* a aresta, a băga la zdup. **6.** *(în expr.)* ~ **le pas à qqn. a.** a urmări pe cineva îndeaproape; **b.** a imita întru totul pe cineva. **II.** *v.r.* *(tehn.)* a se încastra, a se îmbuca.
emboîture *s.f.* *(tehn.)* încastrare.
embole *s.m.* *(med.)* embolus, corp străin care astupă un vas de sânge provocând o embolie.
embolie *s.f.* *(med.)* embolie.
embolisme *s.m.* *(ist.)* intercalare a unei luni de zile în calendarul atenian.
embolus *s.m.* v. **embole**.
embonpoint *s.m.* **1.** îngrășare (a trupului); **prendre de l'~** a se îngrășa, a face burtă; a prinde carne; **avoir de l'~** a fi gras, durduliu. **2.** *(înv.)* stare de sănătate; aspect viguros.
embossage *s.m.* *(mar.)* acțiunea de a ancora o navă pentru a o menține pe o direcție fixă.
embosser *v.t.* *(mar.)* a ancora o navă pentru a o menține pe o direcție fixă.
embossure *s.f.* *(mar.)* spring, parâmă care servește la fixarea unei nave.
emboucaner *(arg.)* **I.** *v.t.* **1.** a plictisi / a pisălogi pe cineva. **2.** a otrăvi. **II.** *v.i.* a mirosi urât. **III.** *v.r.* **1.** a se plictisi. **2.** a se enerva.
embouche *s.f.* **1.** pășune foarte fertilă pentru vitele care trebuie îngrășate. **2.** îngrășare a vitelor la pășune.
embouché, ~e *adj.* *(fam. în expr.)* **être mal** ~ a fi bădăran, grosolan.
emboucher *v.t.* **1.** a pune la gură un instrument de suflat; ~ **un clairon** a pune la gură o trâmbiță. **2.** *(fig. în expr.)* ~ **la trompette** a vorbi cu patos, solemn, bombastic; ~ **un cheval** a-i pune unui cal zăbala în gură; *(înv.)* a învăța, a instrui pe cineva ce să spună.
embouchoir *s.m.* **1.** *(muz.)* *(rar)* muștiuc. **2.** inel care fixează țeava puștii de corpul armei.
embouchure *s.f.* **1.** gură (de fluviu, de râu); **l'~ du Danube** gurile Dunării. **2.** partea din zăbală care stă în gura calului. **3.** *(muz.)* muștiuc.
embouquement *s.m.* *(mar.)* intrare, angajare într-un canal, într-o strâmtoare.
embouquer *v.t., v.i.* *(mar.)* a intra, a pătrunde, a se angaja într-un canal, într-o strâmtoare.
embourbé, ~e *adj.* împotmolit; **un camion** ~ un camion împotmolit.
embourber I. *v.t., v.r.* a (se) împotmoli, a (se) înnămoli, a (se) îngloda; ~ **sa voiture** a-și împotmoli mașina; *(fig.)* **s'~ dans des justifications pénibles** a se împotmoli / încurca în justificări penibile. **II.** *v.r.* *(arg.)* **1.** a se îmbăta, a se chercheli. **2.** *(în expr.)* **s' ~ un long poireau /deux plombes de poireau** a aștepta mult și bine, a i se lungi urechile așteptând.
embourgeoisé, ~e *adj.* îmburghezit.
embourgeoisement *s.m.* îmburghezire.
embourgeoiser I. *v.t.* a îmburghezi; **le confort a embourgeoisé de larges couches sociales** confortul a îmburghezit largi pături sociale. **II.** *v.r.* a se îmburghezi; **il s'est embourgeoisé avec l'âge** s-a îmburghezit cu vârsta.
embourrer *v.t.* *(în tapițerie)* a umple, a înfunda cu câlți.
embourrure *s.f.* **1.** *(în tapițerie)* pânza cu care se acoperă umplutura de câlți. **2.** *(mil.)* fuituială.
embout *s.m.* **1.** vârf de metal sau cauciuc (la unelte, bastoane etc.). **2.** *(tehn.)* racord.
embouteillage *s.m.* **1.** îmbuteliere, acțiunea de a transraza un lichid în sticle. **2.** blocaj de circulație, ambuteiaj.
embouteiller *v.t.* **1.** a transraza un lichid în sticle, a îmbutelia; ~ **du vin** a îmbutelia vin. **2.** a bloca circulația; **camion à l'arrêt qui embouteille une rue** camion oprit care blochează circulația pe o stradă.
emboutir *v.t.* **1.** *(metal.)* a ambutisa. **2.** *(tehn.)* a aplica (unui ornament) un înveliș de protecție. **3.** *(pop.)* a izbi, a ciocni; ~ **un véhicule** a izbi un vehicul.
emboutissage *s.m.* *(metal.)* ambutisare, acțiunea de a da o anumită formă unei piese inițial plane.
emboutisseur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care execută operațiunea de ambutisare. **II.** *s.f.* mașină de ambutisat.
emboutissoir *s.m.* *(metal.)* mașină de ambutisat.
embranchement *s.m.* **1.** ramificare, ramificație (a unui copac). **2.** răspântie, răscruce; intersecție; **se trouver à un** ~ a se afla la o răspântie. **3.** *(șt. nat.)* încrengătură. **4.** *(c. f.)* linie deviată. **5.** *(tehn.)* ambranșament.
embrancher I. *v.t.* **1.** a împreuna, a lega (drumuri, țevi); a opera joncțiunea unei țevi, a unei căi cu alta. **2.** a face un branșament. **II.** *v.r.* a se împreuna, a se lega.
embraquer *v.t.* *(mar.)* a trage, a întinde frânghiile.
embrasement *s.m.* **1.** *(lit.)* incendiu puternic. **2.** vâlvătaie, văpaie, pălălaie. **3.** iluminație, iluminare; **l'~ du ciel au soleil couchant** iluminarea cerului la apusul de soare. **4.** *(fig.)* conflagrație.
embraser I. *v.t.* **1.** a incendia, a da foc, a pustii, a pârjoli; a prăpădi; **le feu a embrasé la forêt** focul a pârjolit pădurea; *(fig.)* **la guerre a embrasé toute la région** războiul a pustiit întreaga regiune. **2.** a încinge, a încălzi puternic; **l'air embrasé par un fort soleil** aerul încins de un soare puternic. **3.** a ilumina; **le soleil couchant embrasait l'horizon** apusul de soare ilumina orizontul. **4.** a exalta, a entuziasma; a înflăcăra; a pasiona; **l'amour embrasait son cœur** dragostea îi exalta inima. **II.** *v.r.* a lua foc; **la forêt s'est embrasée** pădurea a luat foc.
embrassade *s.f.* îmbrățișare.
embrasse *s.f.* ambrasă, cordon de strâns perdele, draperii.
embrassement *s.m.* **1.** îmbrățișare. **2.** sărutare, sărutat.
embrasser I. *v.t.* **1.** a îmbrățișa, a cuprinde, a strânge în brațe, a înconjura cu brațele; ~ **ses enfants** a-și îmbrățișa copiii; ~ **des yeux / du regard** a cuprinde cu ochii / cu privirea. **2.** a săruta; **il embrassa sa sœur au front** o sărută pe sora sa pe frunte. **3.** *(fig.)* a îmbrățișa, a adopta, a-și însuși; a alege; ~ **une**

doctrine a adopta o doctrină; ~ **la carrière universitaire** a îmbrățișa cariera universitară. **4.** a cuprinde, a conține; a îngloba; a include, a număra; a acoperi; **le sujet de sa thèse embrasse un domaine très vaste** subiectul tezei sale de doctorat cuprinde / acoperă un domeniu foarte întins. **5.** *(fig.)* a înțelege, a sesiza, a cuprinde cu mintea; **les grands esprits de la Renaissance embrassaient toutes les sciences** marile spirite ale Renașterii cuprindeau cu mintea toate științele. **6.** *(în expr.)* ~ **les genoux de qqn.** a implora pe cineva; *(prov.)* **qui trop embrasse mal étreint** cine mult te-mbrățișează nu știe să te strângă; cine la multe năzuiește nici una nu isprăvește. **II.** *v.r.* **1.** a se săruta (reciproc); a se pupa. **2.** a se îmbrățișa, a se strânge în brațe (reciproc); **les deux amoureux s'embrassèrent tendrement** cei doi îndrăgostiți se îmbrățișară cu afecțiune.

embrasseur, -euse *s.m.f. adj.* pupăcios.

embrasure *s.f.* **1.** pervaz. **2.** *(mil., arhit.)* ambrazură.

embrayage *s.m.* **1.** *(tehn.)* ambreiaj. **2.** ambreiere.

embrayer *v.t.* **1.** *(tehn.)* a ambreia. **2.** *(arg.)* a începe să priceapă. **3.** *(arg.)* a agăța, a acosta.

embrayeur *s.m. (tehn.)* dispozitiv de ambreiaj.

embrèvement *s.m.* îmbinare oblică a două grinzi.

embrever *v.t.* a îmbina oblic două grinzi.

embrigadement *s.m.* **1.** *(înv.)* înrolare; mobilizare. **2.** *(fig.)* grupare, înrolare, strângere sub o comandă comună pentru a realiza un scop unic; ~ **des partisans** înrolare a partizanilor.

embrigader I. *v.t.* **1.** a înrola, a mobiliza. **2.** *(fig.)* a strânge, a grupa într-un scop comun. **II.** *v.r.* a se strânge, a se grupa; **s'~ dans un parti** a se grupa într-un partid.

embringuer *v.t. (fam.)* a atrage, a antrena, a angaja; **il s'est laissé ~ dans une affaire douteuse** s-a lăsat antrenat într-o afacere dubioasă.

embrocation *s.f. (med.)* cataplasmă.

embrochement *s.m.* **1.** acțiunea de a pune (o bucată de carne) în frigare. **2.** rănirea (cuiva) cu un obiect ascuțit.

embrocher I. *v.t.* **1.** a pune (o bucată de carne) în frigare; ~ **une volaille** a pune o pasăre în frigare. **2.** a răni / a străpunge cu o armă ascuțită. **II.** *v.r.* a se lovi de / a se răni cu un obiect ascuțit; a se lăsa străpuns; **s'~ sur un piquet** a se lovi de un par / țăruș.

embronchement *s.m. (tehn.)* asamblare de piese suprapuse; ~ **de tuiles** asamblare de țigle suprapuse.

embroncher *v.t.* a potrivi țiglele pe un acoperiș.

embrouillage *s.m. (rar)* **1.** încurcătură, complicație. **2.** *(fam.)* confuzie; zăpăceală.

embrouillamini *s.m. (fam.)* zăpăceală, dezordine; confuzie.

embrouille *s.f. (fam.)* **1.** încurcătură suspectă menită să înșele. **2.** *(arg.)* combinație suspectă. **3.** *(arg.)* ceartă, conflict. **4.** *(arg.)* necaz. **5.** *(în expr.)* **un sac d'~s** o sursă de neplăceri.

embrouillé, ~e *adj.* **1.** încurcat, încâlcit; **un écheveau de laine ~** un scul de lână încâlcit. **2.** confuz; **un discours ~** un discurs confuz.

embrouillement *s.m.* **1.** încurcătură, încâlceală. **2.** confuzie.

embrouiller I. *v.t.* **1.** a încurca, a încâlci; ~ **un écheveau de laine** a încâlci un scul de lână; ~ **qqn.** a încurca pe cineva, a-l face să-și piardă firul ideilor. **2.** *(fig.)* a încurca, a complica; a crea confuzie. **3.** *(pop. în expr.)* **ni vu ni connu, je t'embrouille** prinde orbul, scoate-i ochii; n-aude, n-a vede. **II.** *v.r.* **1.** a se încurca, a se zăpăci; **s'~ dans les dates** a se încurca în date. **2.** *(mar. în expr.)* **le temps s'embrouille** timpul se înnorează. **3.** *(arg.)* a simți primele simptome ale beției.

embrouilleur *s.m. (pop.)* **1.** încurcă-lume. **2.** tip disprețuit de lumea interlopă.

embroussaillé, ~e *adj.* **1.** plin de buruieni, de mărăcini; **un chemin ~** un drum plin de buruieni. **2.** *(despre păr)* încurcat, încâlcit, zbârlit; în dezordine. **3.** *(fig.)* încâlcit, complicat; **un exposé ~ de dates** o expunere cu date complicată, încâlcită.

embruiné, ~e *adj.* acoperit de burniță; **un horizon ~** un orizont acoperit de burniță.

embrumer I. *v.t.* **1.** a învălui în ceață, a încețoșa; **la fumée de l'usine embrume la ville** fumul uzinei învăluie orașul în ceață. **2.** *(fig.)* a întuneca, a mohorî, a întrista; **les chagrins embrument la vie** necazurile întunecă viața. **II.** *v.r.* **1.** a se învălui în ceață, a se încețoșa; **le paysage s'embrume** peisajul se învăluie în ceață. **2.** *(fig.)* a se întuneca; **sa bonheur s'embrume par l'apparition d'une menace** fericirea i se întunecă prin apariția unei amenințări.

embrun *s.m.* **1.** *(rar)* cer cețos, înnorat. **2.** *(mar. la pl.)* stropi de val (duși de vânt).

embryogenèse, embryogénie *s.f. (biol.)* embriogeneză.

embryologie *s.f. (biol.)* embriologie.

embryologique *adj. (biol.)* embriologic, referitor la embriologie.

embryologiste *s.m.f. (biol.)* specialist în embriologie.

embryon *s.m. (biol.)* embrion; *(fig.)* embrion, schiță; **un ~ de projet** o schiță de proiect.

embryonnaire *adj. (biol.)* embrionar; *(fig.)* **stade ~** stadiu embrionar, de început, rudimentar, în fașă.

embryopathie *s.f. (med.)* malformație congenitală.

embryotomie *s.f. (chir.)* embriotomie.

embu, ~e I. *adj. (despre tablouri)* în culori întunecate, terne; **couleurs ~es** culori mohorâte. **II.** *s.m.* ton întunecat, culoare ternă (a unui tablou).

embûche *s.f.* **1.** *(înv.)* capcană, cursă. **2.** *(fig. la pl.)* șiretlic, mașinație, tertip; **déjouer des ~s** a zădărnici mașinații. **3.** *(fig.)* dificultate, piedică; **dresser des ~s** a ridica obstacole / piedici; **chemin plein d'~s** drum plin de dificultăți.

embué, ~e *adj.* **1.** aburit; **vitre ~e** geam aburit. **2.** plin; **yeux ~s de larmes** ochi plini de lacrimi / înotând în lacrimi.

embuer I. *v.t.* a aburi; **la chaleur du poêle embue les vitres** căldura sobei aburește geamurile. **II.** *v.r.* a se umple de; **ses yeux s'embuent de larmes** ochii i se umplu de lacrimi.

embuscade *s.f. (mil.)* ambuscadă; **tomber dans une ~** a cădea într-o ambuscadă.

embusqué *s.m. (mil.)* în ambuscadă.

embusquer I. *v.t.* **1.** *(mil.)* a dispune, a amplasa pe cineva în vederea unei ambuscade. **2.** *(mil.)* a afecta un militar unui post lipsit de pericol. **3.** (*arg.*) a seduce. **4.** (*arg.*) a aresta. **II.** *v.r.* **1.** *(mil.)* a fi afectat unui post lipsit de pericol. **2.** a se ascunde pentru a nu fi văzut. **3.** (*arg.*) a nu risca, a sta deoparte, a nu se băga.

embut *s.m. (geogr., geol.)* aven.

éméché, ~e *adj.* ameţit de băutură, afumat, pilit.

émécher *v.t.* a îmbăta uşor, a ameţi pe cineva.

émeraude I. *s.f.* **1.** smarald. **2.** *(la pl. arg.)* hemoroizi. **II.** *adj. invar.* de culoarea smaraldului; **vert ~** verde de culoarea smaraldului.

émergement *s.m.* ieşire parţială la suprafaţă; **~ d'un continent** ieşire la suprafaţă a unui continent.

émergence *s.f. (fiz.)* emergenţă.

émergent, ~e *adj. (fiz.)* emergent.

émerger *v.i.* **1.** a ieşi, a apărea la suprafaţa unui mediu lichid; a deveni distinct după ieşirea dintr-un loc sau mediu anume; **les icebergs émergent très peu** aisbergurile ies foarte puţin la suprafaţă; **~ de la brume** a ieşi / a se ivi din ceaţă; **la fumée émerge d'une maison** fumul iese dintr-o casă. **2.** *(astr.)* a ieşi din nou, a se vedea din nou (după ce astrul s-a ascuns). **3.** *(fig.)* a apărea clar, a se ivi, a se manifesta; **une solution émergeait de la discussion** o soluţie se ivea din discuţie.

émeri *s.m.* **1.** *(tehn.)* praf abraziv dintr-o varietate de corindon; **papier d'~** şmirghel. **2.** *(fam. în expr.)* **être bouché à l'~** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost.

émerillon *s.m.* **1.** *(ornit.)* specie de şoim mic *(Falco lithofaco)*. **2.** *(petr.)* cap hidraulic. **3.** *(în expr.)* **~ à chaîne a.** za de lanţ; **b.** vârtej; *(petr.)* **~ de tubage** suvei; *(petr.)* **~ du crochet** vârtejul cârligului.

émerillonné, ~e *adj. (rar)* vesel, vioi.

émeriser *v.t. (tehn.)* a acoperi cu un strat abraziv.

émérite *adj.* **1.** *(înv.)* care are o practică îndelungată a meseriei. **2.** competent, distins, eminent; **savant ~** savant eminent.

émersion *s.f. (fiz., mar., astr.)* emersiune.

émerveillement *s.m.* uimire; uluială; stupefiere; minunare.

émerveiller I. *v.t.* a uimi, a ului; a umple de admiraţie; **le conférencier avait émerveillé l'auditoire** conferenţiarul îşi uimise auditoriul. **II.** *v.r.* a se mira, a se minuna.

émétique *adj., s.m. (farm.)* vomitiv; **substance ~** substanţă vomitivă, care provoacă vărsături.

émetteur, -trice I. *adj.* emiţător; **poste ~** port emiţător; **la banque émettrice** banca emiţătoare. **II.** *s.m.* (radio) emiţător.

émettre I. *v.t.* **1.** a emite; a pune în circulaţie; **~ des billets de banque** a emite bancnote; **~ un chèque** a emite un cec. **2.** *(fiz.)* a emite, a trimite în exterior; **~ de la chaleur** a emite căldură; **~ des sons** a emite sunete. **3.** *(fig.)* a emite, a exprima; a manifesta; **~ un avis favorable** a exprima un aviz favorabil. **II.** *v.i.* *(tele)* a emite; a transmite; **cette station cesse d'~ à minuit** această staţie încetează de a emite / îşi încetează emisiunea la miezul nopţii.

émeu, émou *s.m. (ornit.)* emu, pasăre de talie mare asemănătoare cu struţul *(Dromiceius novaehollandiae)*.

émeute *s.f.* răzmeriţă; răscoală; răzvrătire; sediţiune; revoluţie; insurecţie; **la manifestation a tourné à l'~** manifestaţia s-a transformat în răzmeriţă.

émeutier, -ère *s.m.f.* **1.** răsculat; răzvrătit. **2.** instigator, aţâţător (la revoltă).

émiettement *s.m.* fărâmiţare, sfărâmare, mărunţire; *(fig.)* **~ de l'autorité** fărâmiţarea / eroziunea autorităţii.

émietter *v.t., v.r.* **1.** a (se) fărâmiţa, a (se) mărunţi; **~ du pain** a fărâmiţa pâine. **2.** a (se) risipi, a (se) împrăştia; **la bande s'émietta** banda se împrăştie; **une fortune qui s'émiette** o avere care se risipeşte.

émietteuse *s.f.* (*arg.*) prostituată.

émigrant, ~e *s.m.f.* emigrant.

émigration *s.f.* emigraţie; emigrare; expatriere; **lois sur l'~** legi cu privire la emigraţie. **2.** *(zool.)* migraţiune.

émigré, ~e *adj., s.m.f.* **1.** emigrat. **2.** emigrant. **3.** *(ist.)* **les Émigrés** nobilii francezi stabiliţi în străinătate în timpul Revoluţiei.

émigrer *v.i.* **1.** a emigra, a se expatria. **2.** *(zool.)* a migra; **les hirondelles émigrent en automne** rândunicile migrează toamna.

émincé *s.m.* felie subţire de friptură cu sos.

émincer *v.t.* a tăia în felii subţiri.

éminemment *adv.* eminamente; în cel mai înalt grad, cât se poate de.

éminence *s.f.* **1.** înălţime, ridicătură de teren; movilă; **monter sur une ~ pour regarder le paysage** a urca pe o înălţime pentru a privi peisajul. **2.** *(bis.)* eminenţă, titlu dat cardinalilor. **3.** *(anat.)* protuberanţă. **4.** *(fig. în expr.)* **Éminence grise** eminenţă cenuşie, consilier intim al unui conducător.

éminent, ~e *adj.* eminent, deosebit, excepţional, proeminent; distins; deosebit, remarcabil; **étudiant ~** student eminent, excepţional; **occuper une position ~e** a ocupa o poziţie proeminentă.

éminentissime *adj.* titlu onorific acordat cardinalilor în anumite ocazii.

émir *s.m.* emir (suveran, prinţ sau şef musulman).

émirat *s.m.* emirat, stat guvernat de un emir.

émissaire I. *s.m.* **1.** emisar, mesager, trimis; împuternicit, agent însărcinat cu o misiune secretă. **2.** *(hidr.)* emisar. **II.** *adj. (hidr.)* de colectare; **canal ~** canal de colectare.

émissif, -ive *adj. (fiz.)* emisiv, care emite (o radiaţie, căldură); **pouvoir ~ d'un corps** forţa emisivă a unui corp.

émission *s.f.* **1.** emisiune, emisie; emanare; *(fiziol.)* eliminarea unui lichid în afara corpului; **~ d'urine** eliminare de urină; *(fiz.)* **~ de la lumière** emisiune a luminii. **2.** emisiune, emitere; punere în circulaţie; **~ de billets de banque** emitere de bancnote. **3.** emisiune radio TV.

émissole *s.f. (iht.)* rechin cu spini, câine-de-mare *(Acanthias vulgaris)*.

émittance *s.f. (fiz.)* emitanţă.

emmagasinage, emmagasinement *s.m.* **1.** depozitare, înmagazinare; **~ de marchandises** depozitare de mărfuri. **2.** (*fiz.*) îngrămădire; acumulare; **~ de connaissances** acumulare de cunoştinţe.

emmagasiner *v.t.* **1.** a înmagazina; a depozita; ~ **des céréales** a depozita cereale. **2.** (*fiz.*) a înmagazina, a acumula; ~ **de l'énergie** a acumula energie (electrică). **3.** *(fig.)* a strânge, a acumula, a aduna; ~ **des connaissances** a acumula cunoștințe.

emmailler *v.t., v.r.* a (se) prinde pește în plasă.

emmaillotement *s.m.* **1.** înfășare; ~ **d'un bébé** înfășare a unui prunc. **2.** înfășurare; învelire; legare; bandajare; ~ **d'un doigt blessé** bandajarea unui deget rănit.

emmailloter I. *v.t.* **1.** a înfășa; ~ **un bébé** a înfășa un copil. **2.** a înfășura; a înveli; a lega; a bandaja; ~ **un doigt blessé** a bandaja un deget rănit. **II.** *v.r.* a se înfășura, înveli; **s'~ dans une couverture** a se înveli cu o pătură.

emmanché, ~e *adj.* cu mâner.

emmanchement *s.m.* **1.** punere de mâner, de coadă (la unelte). **2.** *(min.)* cep.

emmancher I. *v.t.* **1.** a pune coada / mânerul (unei unelte); ~ **une faux** a pune mâner unei coase. **2.** *(fam. în expr.)* ~ **une affaire** a pune pe roate o treabă / o afacere. **II.** *v.r.* **1.** *(tehn.)* a se ajusta. **2.** *(fig. fam.)* a porni, a o lua din loc, a se pune pe roate; **l'affaire s'emmanche mal** afacerea pornește prost; **une affaire mal emmanchée** o afacere prost începută.

emmanchure *s.f.* răscroiala mânecii.

emmêlement *s.m.* **1.** încurcătură, încâlceală, amestecătură; ~ **des fils d'un écheveau de laine** încâlceala firelor unui scul de lână. **2.** *(fig.)* încurcătură, zăpăceală; bucluc.

emmêler I. *v.t.* **1.** a încurca, a încâlci; a amesteca; ~ **les fils d'un écheveau de laine** a încurca firele unui scul de lână. **2.** *(fig.)* a zăpăci, a încurca, a tulbura; ~ **une affaire** a încurca o treabă. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se încurca, a se tulbura, a se zăpăci; **s'~ dans ses justifications** a se încurca în justificări.

emménagement *s.m.* mutat, mutare, instalare într-o nouă locuință.

emménager I. *v.i.* a se instala într-o nouă locuință; **ils ont emménagé dans un appartement spacieux** s-au instalat într-un apartament spațios. **II.** *v.t.* a muta, a transporta; **ils ont emménagé le piano** au transportat pianul.

emménagogue *adj., s.m. (med.)* despre substanțele care provoacă sau favorizează ciclul menstrual.

emmener *v.t.* **1.** a lua / a duce cu sine; ~ **ses enfants à la mer** a-și lua copiii la mare. **2.** (*arg. în expr.*) ~ **à la campagne,** ~ **à pied et à cheval a.** a trăda, a da în gât **b.** a înșela, a păcăli.

emmental, emmenthal *s.m. (culinar)* varietate de șvaițer.

emmerdant, ~e *adj. (pop.)* **1.** jenant, neplăcut; **une affaire ~e** o afacere neplăcută. **2.** plictisitor; **un spectacle** ~ un spectacol plictisitor.

emmerdé, ~e *adj. (pop.)* plictisit; enervat.

emmerdement *s.m. (pop.)* necaz; contrarietate; **avoir des ~s** a avea necazuri.

emmerder *(pop.)* **I.** *v.t.* **1.** a agasa, a plictisi de moarte; **il m'emmerde avec ses histoires** mă agasează cu poveștile lui. **2.** a disprețui; a nu-i păsa; a nu se sinchisi; **ces gens-là? je les emmerde** Oamenii ăia? Nu-mi pasă de ei. **II.** *v.r.* **1.** a se plictisi de moarte. **2.** *(în expr.)* **ne pas s'~** a nu se jena, a nu avea nici o rușine.

emmétrer *v.t. (tehn.)* a stivui, a ordona, a așeza materiale în vederea măsurării lor.

emmétrope *adj., s.m. (med.) (despre ochi)* emetrop.

emmétropie *s.f. (med.)* emetropie.

emmiellé, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* uns cu miere. **2.** *(fig.)* mieros, lingușitor; **paroles ~es** vorbe mieroase, lingușitoare.

emmiellement *s.m.* (*arg.*) situație dificilă, încurcătură.

emmieller *v.t.* **1.** *(înv.)* a unge cu miere. **2.** *(pop.)* a plictisi, a agasa. **3.** *(în expr.)* ~ **les bords du vase a.** a comunica pe un ton blând un mesaj neplăcut, a îndulci pilula; **b.** a amăgi, a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul / cu vorbe dulci.

emmistouflé, ~e *adj. (arg.)* sărăcit, ajuns în sapă de lemn.

emmitouflé, ~e *adj.* înfofolit, încotoșmănat.

emmitoufler *v.t., v.r.* a (se) înfofoli, a (se) încotoșmăna; **elle s'est emmitouflée dans son manteau de fourrure** s-a înfofolit în mantoul său de blană.

emmotté, ~e *adj.* mușuroit.

emmotter *v.t.* a mușuroi.

emmouscaillement *s. m* (*arg.*) v. **emmiellement.**

emmouscailler *v.t. (pop.)* a plictisi; a agasa.

emmurement *s.m.* **1.** *(ist.)* întemnițare pe viață. **2.** zidire, închidere cu ziduri.

emmurer I. *v.t.* **1.** *(ist.)* a întemnița pe viață. **2.** a închide, a izola; **un éboulement a emmuré une équipe de spéléologues** o surpare a închis / izolat o echipă de speologi. **II.** *v.r. (fig.)* a trăi închis, izolat; a se izola; **il s'est emmuré dans sa douleur** s-a izolat în durerea sa.

émoi *s.m.* **1.** emoție, tulburare; neliniște; **être en** ~ a fi tulburat / agitat; **soulever l'~** a provoca tulburare / agitație. **2.** emoție estetică.

émollient, ~e *adj., s.m. (farm.)* emolient; **cataplasme** ~ cataplasmă emolient.

émolument *s.m.* **1.** emolument; profit, avantaj. **2.** *(jur.)* parte a unui activ care revine cuiva într-o succesiune. **3.** *(la pl.)* onorariu; salariu.

émonction *s.f. (fiziol.)* evacuarea reziduurilor din organism.

émondage, émondement *s.m. (silv.)* emondaj, înlăturare a crengilor uscate sau tăierea ramurilor unui copac pentru stimularea creșterii.

émonder *v.t.* v. **élaguer**.

émondes *s.f. pl.* crăci tăiate, vreascuri.

émondeur, -euse *s.m.f.* persoană care se ocupă cu emondajul.

émondoir *s.m. (tehn., silv.)* emondor, unealtă folosită la emondaj.

émorfilage *s.m. (tehn.)* curățirea unei lame de metal după folosire.

émorfiler *v.t. (tehn.)* a curăța o lamă de metal după folosire.

émotif, -ive *adj., s.m.f. (fiziol.)* emotiv, sensibil, impresionabil; **un tempérament** ~ o fire emotivă.

émotion *s.f.* emoție; agitație, tulburare; **donner des ~s à qqn.** a da emoții cuiva.
émotionnable *adj.* v. **émotif.**
émotionnel, ~le *adj.* emoțional; **réaction ~le** reacție emoțională.
émotionner *v.t., v.r. (fam.)* a (se) emoționa, a (se) tulbura; **il s'émotionne facilement** se emoționează ușor.
émotivité *s.f. (fiziol.)* emotivitate.
émottage, émottement *s.m. (agr.)* sfărâmarea bulgărilor de pământ după arat.
émotter *v.t. (agr.)* a sfărâma bulgării de pământ după arat.
émotteur *s.m.*, **émotteuse** *s.f. (agr.)* grapă.
émou *s.m.* v. **émeu.**
émouchet *s.m. (ornit.)* vindereu *(Falco timunculus* și *vesperinus).*
émouchette *s.f.* apărătoare de muște pentru cai.
émoudre *v.t. (înv.)* a ascuți pe piatră de tocilă; **~ des couteaux** a ascuți cuțite pe piatră de tocilă.
émoulage *s.m.* ascuțire la tocilă.
émouleur *s.m.* tocilar.
émoulu, ~e *adj.* **1.** ascuțit la tocilă. **2.** *(ist. în expr.)* **combattre à fer ~** a se bate cu arme tăioase, ascuțite. **2.** *(fig. în expr.)* **être frais ~ de** a fi proaspăt absolvent.
émousser I. *v.t.* **1.** a toci (vârful, tăișul); **~ un rasoir** a toci un aparat de ras. **2.** *(fig.)* a slăbi, a muia, a atenua; **~ un sentiment** a slăbi un sentiment. **II.** *v.r.* a se toci; **couteau qui s'émousse vite** cuțit care se tocește repede; *(fig.)* **la haine ne s'émousse pas** ura nu slăbește.
émoustillant, ~e *adj. (fam.)* care stârnește veselie, antrenant; **des histoires ~es** povestiri amuzante, care provoacă buna dispoziție.
émoustiller *v.i. (fam.)* a provoca bună dispoziție, a amuza, a antrena.
émouvant, ~e *adj.* emoționant, înduioșător, tulburător, patetic, mișcător, răscolitor, impresionant; **histoire ~e** întâmplare emoționantă.
émouvoir I. *v.t.* a emoționa, a tulbura; a înduioșa; a impresiona, a răscoli, **a** mișca; **~ qqn. aux larmes** a mișca pe cineva până la lacrimi; **son histoire triste nous a émus** povestea lui tristă ne-a tulburat. **II.** *v.r.* **1.** a stârni interesul; a se sesiza; **les autorités se sont émues de la situation de cette famille** autoritățile s-au sesizat de situația acestei familii. **2.** *(în expr.)* **sa bile s'émeut aisément** se înfurie ușor; **sans s'~ le moins du monde** fără a se sinchisi câtuși de puțin.
empaillage *s.m.* împăiere; **~ d'un oiseau de proie** împăierea unei păsări răpitoare.
empaillement *s.m.* **1.** împăiere. **2.** *(agr.)* totalitatea paielor provenite dintr-o recoltă de cereale. **3.** aprovizionarea cu paie.
empaillé, ~e *adj.* **1.** *(despre animale, păsări)* împăiat. **2.** acoperit cu un strat protector de paie împotriva frigului; **un figuier ~** un smochin acoperit cu paie. **3.** *(pop.)* moale, bleg; imbecil; bun de nimic.
empailler I. *v.t.* **1.** a împăia (animale, păsări). **2.** a înfășura, a înveli cu paie o plantă, împotriva frigului. **3.** a umple cu paie; **~ une chaise** a umple cu paie un scaun. **II.** *v.r. (pop.)* a se insulta reciproc, a se face reciproc cu ou și cu oțet.
empailleur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care împăiază (animale, păsări). **2.** persoană care repară scaune cu fund de împletitură.
empalement *s.m.* supliciul de tragere în țeapă.
empaler I. *v.t.* **1.** supliciul de a trage în țeapă. **2.** a pune în frigare; **volaille empalée** pasăre pusă în frigare. **II.** *v.r. (fam.)* a se înțepa.
empan *s.m. (metrol. înv.)* palmă, măsură de lungime.
empanacher *v.t., v.r.* **1.** a (se) împodobi cu panaș; *(fig.)* **~ son style** a-și împodobi excesiv stilul. **2.** *(fam.)* a (se) împopoțona; **s'~ de rubans** a se împopoțona cu panglici.
empanner *v.i. (mar.)* tip de manevrare **a** velaturii unei nave.
empaquetage *s.m.* împachetare, ambalare.
empaqueter 1. *v.t.* a împacheta, a ambala; **~ des livres** a împacheta cărți. **2.** *(arg.)* a aresta. **3.** *(arg.)* a fura. **4.** *(arg.)* a păcăli. **5.** *(arg.)* a ucide. **6.** *(arg.)* a se descotorosi de cineva, a-l trimite la plimbare.
emparer *v.r.* (*cu prep.* **de**) **1.** a pune mâna pe, a pune stăpânire pe; **s'~ du pouvoir** a pune mâna pe putere; **s'~ d'une ville** a pune stăpânire pe un oraș / a cuceri un oraș. **2.** *(fig.)* a pune stăpânire pe, a acapara; **la colère s'est emparée de lui** mânia a pus stăpânire pe el.
empâté, ~e *adj.* **1.** buhăit, gras. **2.** *(pict.)* gros, în straturi suprapuse de culoare; **paysage ~** peisaj (realizat) în straturi groase suprapuse. **3.** *(în expr.)* **langue ~e a.** limbă încărcată, cleioasă; **b.** *(fig.)* exprimare greoaie, împleticită.
empâtement *s.m.* **1.** îndopare a păsărilor de curte. **2.** îngrășare, umflare. **3.** *(pict.)* așezare a culorilor pe o pânză.
empâter I. *v.t.* **1.** a umple cu cocă, cu aluat. **2.** a unge (cu adeziv) elemente disparate pentru a le lipi. **3.** a dilua cu apă (un produs solid) pentru a obține o pastă. **4.** a face cleios; **les liqueurs empâtent la bouche** lichiorurile fac gura cleioasă. **5.** a îndopa păsări de curte. **6.** a umfla, a îngrășa; **les repas succulents empâtent le corps** mesele suculente îngrașă trupul. **7.** *(pict.)* a așeza culoarea în straturi groase. **II.** *v.r.* a se îngrășa, a se umfla, a se buhăi, a se îngreuna.
empathie *s.f. (fil., psihol.)* empatie.
empattage, empattement *s.m.* **1.** grosimea bazei unui zid. **2.** *(bot.)* baza trunchiului sau a unei crengi de copac. **3.** *(tehn.)* ampatament, distanța între osiile extreme ale unui vehicul.
empatter *v.t.* **1.** a lega, a îmbina două bucăți de lemn cu scoabe. **2.** a consolida o construcție la bază.
empaumer *v.t.* **1.** *(sport)* a primi mingea cu podul palmei. **2.** *(la jocul de cărți)* a ascunde o carte. **3.** *(fig. fam.)* a înșela, a îmbrobodi pe cineva; **se laisser ~** a se lăsa înșelat / îmbrobodit.
empaumeur, -euse *s.m.f.* (*arg.*) escroc, pungaș, șarlatan.
empaumure *s.f.* **1.** *(vân.)* înălțimea coarnelor unui cerb. **2.** parte a mănușii care acoperă palma.

empêché, ~e I. *adj.* **1.** reținut (de obligații). **2.** *(fam. înv.)* jenat, stânjenit, încurcat.
empêchement *s.m.* **1.** obstacol, piedică; opoziție; **ne pas y mettre d'~** a nu face opoziție, a nu se opune. **2.** *(jur. în expr.)* **~ de mariage** lipsa unei condiții necesare pentru încheierea unei căsătorii.
empêcher I. *v.t.* **1.** a împiedica, a opri, a stăvili; a pune piedici; a reține; a înfrâna; a se opune, a se pune în cale; **il a voulu l'~ de parler** a vrut să-l împiedice să vorbească. **2.** *(înv.)* a jena, a încurca. **3.** *(în expr.)* **il n'empêche que; n'empêche que** cu toate astea, totuși; oricum; **il n'aime pas étudier, n'empêche qu'il est parmi les bons élèves de sa classe** nu-i place să studieze, totuși este printre elevii buni din clasă. **II.** *v.r. (cu prep.* **de***)* a se abține, a se stăpâni să *(mai ales în propoz. negative)*; **il ne peut s'~ de médire** nu se poate abține de a bârfi.
empêcheur, -euse *s.m.f.* **1.** opozant, persoană care obstrucționează. **2.** *(fam. în expr.)* **~ de danser en rond** persoană care strică plăcerea celorlalți.
empégaler *v.t. (arg.)* a amaneta, a duce la muntele de pietate.
empeigne *s.f.* **1.** căputã de pantof. **2.** *(în expr.)* **gueule d'~** mutră antipatică.
empennage *s.m.* **1.** aripă (a săgeții, a unui proiectil). **2.** *(av.)* ampenaj.
empenne *s.f.* v. **empennage (1).**
empenné, ~e *adj.* împodobit cu pene; prevăzut cu pene.
empenner *v.t.* a împodobi cu pene; a prevedea cu pene.
empereur *s.m.* **1.** împărat. **2.** *(iht.)* pește-sabie *(Xiphias gladius).*
emperlé, ~e *adj.* acoperit cu broboane (de apă, de sudoare); **son front était ~ de sueur** fruntea sa era acoperită cu broboane de sudoare.
emperler I. *v.t.* **1.** a împodobi cu perle; **~ sa robe** a-și împodobi rochia cu perle. **2.** a broboni, a se acoperi cu broboane (de sudoare); **la sueur emperlait son visage** sudoarea îi brobonea chipul. **II.** *v.r.* a se brobona.
emperlousé, ~e *adj.* (*arg.*) garnisit cu perle.
empesage *s.m.* scrobit, apretare; **l'~ du linge** apretarea lenjeriei.
empesé, ~e *adj.* **1.** scrobit, apretat; **linge ~** lenjerie apretată. **2.** *(fig. fam.)* scrobit, rigid, îngâmfat, încrezut, fudul, pretențios.
empeser *v.t.* a scrobi, a apreta.
empester *v.t., v.i.* **1.** *(înv.)* a da, a transmite ciumă, a molipsi de ciumă. **2.** a infecta, a împuți; **la fumée de cette usine empeste la ville** fumul acestei uzine împute orașul. **3.** *(fig.)* a corupe, a vicia; **les idées nocives empestent la jeunesse** ideile nocive viciază tineretul.
empêtré, ~e *adj. (în expr.)* **avoir l'air ~** a părea încurcat, stângaci, stingherit.
empêtrer *v.t., v.r.* **1.** a (se) împiedica; a (se) încurca; **s'~ dans sa robe à traîne** a se împiedică în rochia cu trenă; **s'~ dans ses propos** a se încurca în propriile sale cuvinte. **2.** *(fig. peior.)* a (se) vârî în situații complicate, suspecte; **s'~ dans une affaire louche** a se vârî într-o chestie suspectă.
emphase *s.f.* emfază, afectare, umflare; exagerare; **parler avec ~** a vorbi cu emfază.
emphatique *adj.* emfatic, afectat, umflat; bombastic; exagerat; **un ton ~** un ton emfatic.
emphatiquement *adv.* cu emfază.
emphysémateux, -euse *adj., s.m.f. (med.)* **1.** de emfizem. **2.** suferind de emfizem.
emphysème *s.m. (med.)* emfizem; **~ pulmonaire** emfizem pulmonar.
emphytéose *s.f. (jur.)* emfiteoză, contract de închiriere pe termen lung, cu drept de ipotecă.
emphytéote *s.m.f. (jur.)* persoană care semnează un contract de închiriere pe termen lung cu drept de ipotecă.
emphytéotique *adj. (despre contracte de închiriere)* încheiat pe termen lung, cu drept de ipotecă.
empiècement *s.m. (croit.)* platcă.
empierrement *s.m. (constr.)* **1.** pietruire; **l'~ d'une rue** pietruirea unei străzi. **2.** macadam.
empierrer *v.t. (constr.)* a pietrui; **~ une rue** a pietrui o stradă.
empiètement, empiétement *s.m.* **1.** încălcare (a unei proprietăți străine); călcare de hotar. **2.** *(fig.)* uzurpare.
empiéter *v.i. (cu prep.* **sur***)* **1.** a încălca (o proprietate, un drept); **il empiète sur le champ du voisin** încalcă pământul vecinului; **la mer empiète sur les côtes** marea înaintează în uscat. **2.** *(fig.)* a uzurpa; **~ sur les droits de qqn.** a uzurpa drepturile cuiva.
empiffrer *v.t., v.r. (fam.)* a mânca mult, a (se) îndopa, a (se) ghiftui, a (se) îmbuiba.
empilage *s.m.* **1.** legare a cârligului de firul undiței. **2.** stivuire.
empile *s.f.* firul undiței.
empilement *s.m.* **1.** stivuire; **un ~ de caisses** o stivuire de lăzi. **2.** *(geol.)* suprapunere de straturi geologice.
empiler I. *v.t.* **1.** a stivui, a face stivă; **~ des caisses** a stivui lăzi. **2.** a îngrămădi; a strânge; **il empila ses affaires dans le placard** își îngrămădi hainele în dulapul din perete; **~ des écus** a strânge bani. **3.** *(arg.)* a înșela, a escroca; **il s'est fait ~** s-a lăsat escrocat. **II.** *v.r.* a se îngrămădi, a se aduna teanc; **les livres s'empilent sur la table** cărțile se îngrămădesc pe masă.
empileur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care stivuiește. **2.** *(arg.)* escroc.
empire *s.m.* **1.** imperiu; **l'~ romain** imperiul roman. **2.** *(fig.)* influență, ascendență, autoritate morală; **prendre / avoir de l'~ sur qqn.** a avea influență / autoritate morală asupra cuiva. **3.** *(în expr.)* **avoir de l'~ sur soi-même** a avea stăpânire de sine; **sous l'~ de la colère** sub impulsul mâniei; **pas pour un ~** pentru nimic în lume.
empirer I. *v.t.* a agrava; **la manque des médicaments ont empiré l'état du malade** lipsa medicamentelor a agravat starea bolnavului. **II.** *v.i.* a se înrăutăți; **à la suite de ces mesures, l'état de l'économie a empiré** în urma acestor măsuri, starea economiei s-a înrăutățit.
empiriocriticisme *s.m. (fil.)* empiriocriticism.

empirique I. *adj.* empiric; **des connaissances ~s** cunoștințe empirice. **II.** *s.m.* *(înv.)* vraci; șarlatan.
empiriquement *adv.* (în mod) empiric, bazat doar pe experiență.
empirisme *s.m.* **1.** empirism, sistem bazat doar pe experiență (fără ajutorul teoriei). **2.** *(filoz.)* teorie a cunoașterii bazată exclusiv pe experiență.
empiriste *s.m.f.* empirist, adept al empirismului.
emplacarder *v.t.* *(pop.)* a aresta, a băga la zdup, la răcoare.
emplacement *s.m.* așezare, amplasare, amplasament; poziție; **l'~ d'un édifice** amplasarea unei clădiri.
emplafonner *v.t.* **1.** a izbi, a lovi cu putere; **le buldozer a emplafonné le mur de l'édifice** buldozerul a izbit zidul clădirii. **2.** *(arg.)* a primi; a încasa (în special ceva neplăcut). **3.** *(arg.)* a șterpeli.
emplanture *s.f.* **1.** *(mar.)* ansamblul pieselor care susțin baza unui catarg. **2.** *(av.)* joncțiune a aripilor de fuselaj.
emplâtre *s.m.* **1.** *(farm.)* plasture. **2.** *(fig. fam.)* persoană lipsită de energie, bleagă, incapabilă. **3.** *(arg. în expr.)* **marcher à l'~** a trăi din furtișaguri.
emplâtrer *v.t.* *(arg.)* **1.** a lovi pe cineva; a sări la bătaie. **2.** a se izbi cu mașina de ceva
emplette *s.f.* **1.** cumpărătură, târguială; **faire des ~s** a face cumpărături; **faire l'~ de...** a cumpăra...; **j'ai fait l'~ d'une robe d'été** am cumpărat o rochie de vară.
emplir I. *v.t.* **1.** a umple; **~ une bouteille** a umple o sticlă; *(fig.)* **~ de joie** a umple de bucurie. **2.** *(în expr.)* **~ son sac** a mânca, a-și umple burta; *(pop.)* a băga la jgheab / la ghiozdan. **II.** *v.r.* a se umple; **la pièce s'emplit de gens** camera se umple de lume.
emplissage *s.m.* *(rar)* *(tehn.)* umplere.
emploi *s.m.* **1.** întrebuințare, folosire, utilizare; **le mode d'~ d'un appareil** modul de întrebuințare a unui aparat; **l'~ d'un mot** folosirea unui cuvânt. **2.** post, slujbă, serviciu; funcție; **une demande d'~** cerere de slujbă; **être sans ~ a.** *(despre oameni)* a fi fără slujbă, a fi șomer; **b.** *(despre lucruri)* a fi inutil, a nu folosi la nimic. **3.** *(jur.)* folosință, uz. **4.** *(în expr.)* **~ du temps** orar, program; **faire double ~** a fi inutil; a prisosi; **un mot qui fait double ~ avec un autre** un sinonim; **faire bon / mauvais ~ de** a folosi bine / prost; **faire un bon ~ de sa fortune** a-și folosi bine averea; **tenir ~ de** a ține loc de. **4.** *(la teatru)* rol încredințat de obicei unui actor; **~ de valet** rol de valet; **avoir le physique de l'~** a se vedea evident care este meseria / profesiunea cuiva.
employable *adj.* *(rar)* folosibil, utilizabil, care se poate folosi.
employé, ~e *s.m.f.* **1.** funcționar, salariat; slujbaș; **petit ~** mic funcționar; **une ~e des postes** o funcționară la poștă. **2.** *(în expr.)* **~ de maison** om de serviciu.
employer I. *v.t.* **1.** a folosi, a întrebuința, a utiliza; **~ tous les moyens pour arriver à ses fins** a folosi toate mijloacele pentru a-și atinge scopul. **2.** a avea ca angajat; **cette fabrique emploie cinq cents personnes** această fabrică are ca angajate cinci sute de persoane. **3.** *(în expr.)* **~ toutes les herbes de la Saint-Jean, ~ le vert et le sec** a face tot posibilul, a face pe dracu-n patru, a se face luntre și punte; **~ le fer et le feu, ~ les grands moyens** a recurge la măsuri extreme; a strânge chingile. **II.** *v.r.* **1.** a se folosi, a se utiliza; a fi în uz; **ce mot ne s'emploie plus** acest cuvânt nu se mai folosește, a ieșit din uz. **2.** *(în expr.)* **s'~ à a.** a se strădui să...; **il s'emploie à trouver une solution à ce problème** se străduiește să găsească o soluție la această problemă; **b.** a se ocupa de; a se dedica; a se consacra; **elle s'emploie à bien faire** se consacră faptelor bune.
employeur, -euse *s.m.f.* patron.
emplumer *v.t.* a împăna, a împodobi cu pene; **~ un chapeau** a împodobi cu pene o pălărie.
empocher *v.t.* **1.** *(fam.)* a băga în buzunar; a încasa, a primi; **~ de l'argent** a încasa bani. **2.** *(fig.)* a suporta, a încasa, a înghiți (ceva neplăcut); **~ des coups** a încasa ghionți; **~ des propos désagréables** a înghiți niște vorbe neplăcute.
empoignade *s.f.* *(fam.)* discuție violentă, gâlceavă, ceartă, altercație.
empoignant, ~e *adj.* *(fam. rar)* impresionant, tulburător, mișcător, înduioșător, răscolitor; **un spectacle ~** un spectacol tulburător.
empoigne *s.f.* **1.** *(înv.)* acțiunea de a lua, apuca. **2.** *(fam. în expr.)* **acheter à la foire d'~** a fura ca-n codru; a-și băga mâinile până-n coate.
empoigner I. *v.t.* **1.** a lua, a apuca strâns, a strânge (în pumni); **~ qqn. au collet** a lua pe cineva de guler. **2.** *(fam.)* a aresta; **~ un voleur** a prinde / a apuca / a aresta un hoț. **3.** *(fig.)* a emoționa, a tulbura, a mișca, a înduioșa, a impresiona; **ce spectacle nous empoigna** acest spectacol ne-a impresionat. **II.** *v.r.* *(pop.)* a se insulta, a se înjura (reciproc).
empointure *s.f.* *(mar.)* colț (de velă) de învergare.
empois *s.m.* **1.** scrobeală, amidon, apret. **2.** *(text.)* masă de încleiere.
empoisonnant, ~e *adj.* **1.** otrăvitor. **2.** *(fam.)* inoportun; plictisitor; plicticos; **une besogne ~e** o treabă plicticoasă. **3.** iritant, insuportabil; **un élève ~** un elev insuportabil.
empoisonné, ~e *adj.* otrăvit; **breuvage ~** băutură otrăvită; *(fig.)* **louanges ~es** laude perfide.
empoisonnement *s.m.* **1.** otrăvire; intoxicație; **un ~ dû à des champignons** o intoxicație datorată unor ciuperci. **2.** *(fam.)* plictiseală; necaz; **avoir des ~s** a avea necazuri.
empoisonner I. *v.t.* **1.** a otrăvi. **2.** a intoxica; **ils ont été empoisonnés par des champignons** au fost intoxicați cu ciuperci. **3.** a otrăvi / a infecta cu mirosul; **la fumée de cette usine empoisonne l'air de la ville** fumul acestei uzine otrăvește aerul orașului. **4.** *(fig.)* a tulbura, a strica; **ce souvenir empoisonne son existence** această amintire îi tulbură viața. **5.** *(înv.)* a vicia, a perverti; **ces influences empoisonnent la jeunesse** aceste influențe pervertesc tineretul. **6.** *(fam.)* a plictisi, a pisălogi, a pisa pe cineva; **il m'empoisonne avec ses lamentations**

mă plictisește cu văicărelile lui. **II.** *v.r.* **1.** a se otrăvi, a lua otravă. **2.** a se intoxica; **s'~ avec des champignons** a se intoxica cu ciuperci. **3.** *(fig.)* a se plictisi.

empoisonneur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană capabilă de otrăvire. **2.** *(fig.)* corupător moral. **3.** *(fam.)* pisălog; **~ public** persoană care importunează pe cei din jur.

empoisser *v.t.* a unge cu smoală.

empoissonnage, empoissonnement *s.m.* (re)popularea cu pește; **~ d'un étang** repopularea cu pește a unui eleșteu.

empoissonner *v.t.* a (re)popula cu pește; **~ un étang** a repopula un eleșteu.

emporium *s.m.* *(antichit. romană)* agenție comercială într-o țară străină.

emporté, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* coleric, violent, agresiv, nestăpânit. **2.** *(despre fire, caracter)* iute, năvalnic, impetuos, aprig, impulsiv.

emportement *s.m.* furie, mânie; **parler avec ~** a vorbi cu mânie, cu vehemență.

emporte-pièce *s.m. invar.* **1.** *(metal.)* poanson. **2.** *(tehn.)* preducea. **3.** *(piei.)* cuțit de ștanță. **4.** *(în expr.)* **à l'~ a.** satiric, mușcător, sarcastic; **un mot à l'~** un cuvânt mușcător; **b.** dintr-o bucată, de o franchețe brutală, mușcător; **un mot à l'~** un cuvânt mușcător.

emporter I. *v.t.* **1.** a lua / a duce cu sine; **~ ses valises** a-și lua cu sine valizele; **~ des souvenirs agréables** a lua cu sine amintiri plăcute; **emporté par le courant a.** luat de apă; **b.** *(fig.)* mânat de împrejurări; *(pop.)* **~ tout son bazar / son bastringue** a-și lua / a-și strânge catrafusele; a se cărăbăni; **il a emporté son secret dans la tombe** și-a luat cu el secretul în mormânt. **2.** a smulge; **un obus lui a emporté la jambe** un obuz i-a smuls piciorul. **3.** *(fig.)* a răpune; **la maladie l'a emporté** l-a răpus boala. **4.** *(mil.)* a lua cu asalt; a cuceri; **~ une position** a cuceri o poziție. **5.** *(în expr.)* **~ le morceau** a avea câștig de cauză; **~ la pièce** a critica violent; **~ le chat a.** a pleca fără a spune nimănui; a-și lua rămas bun de la călcâie; **b.** a se muta cu totul dintr-o casă; **~ qqch. de haute lutte** a obține ceva cu mari eforturi. **II.** *v.r.* **1.** a se mânia, a se înfuria. **2.** *(în expr.)* **s'~ comme une soupe au lait,** *(arg.)* **comme un ballon** a fi iute la mânie, a-i sări țandăra / muștarul, a-i veni arțagul.

emposieu *s.m.* *(geogr., geol.)* aven.

empotage, empotement *s.m.* punerea unei plante în ghiveci.

empoté, ~e *adj. s.m.f.* *(fam.)* stângaci, neîndemânatic, neajutorat.

empoter *v.t.* **1.** a pune în ghiveci (flori, plante). **2.** a încărca un lichid (în special o hidrocarbură) într-un vehicul special.

empourpré, ~e *adj.* **1.** purpuriu. **2.** *(despre figură, obraji)* îmbujorat.

empourprer I. *v.t.* a colora în roșu-purpuriu; **le soleil couchant empourpre l'horizon** soarele-apune colorează orizontul în roșu-purpuriu. **II.** *v.r.* **1.** a se înroși, a se împurpura; **l'horizon s'empourprait** orizontul se înroșea. **2.** a se îmbujora; **son visage s'empourpra** chipul i se îmbujoră.

empoussiérer *v.t.* a prăfui, a acoperi cu praf; **sa marche dans les champs avait empoussiéré ses chaussures** mersul pe câmp îi acoperise pantofii cu praf.

empreindre I. *v.t.* a întipări, a imprima; a grava, a marca; **un sceau empreint sur de la cire** un sigiliu imprimat în ceară; *(fig.)* **la douleur était empreinte sur son visage** durerea era întipărită pe chipul său. **II.** *v.r.* a se întipări, a se imprima.

empreinte *s.f.* **1.** întipărire, urmă, amprentă; **~ de pas** urme de pași; **~s digitales** amprente digitale. **2.** partea în relief de pe monede, medalii. **3.** *(pict.)* primul strat de culoare așternut pe pânză înainte de desen. **4.** *(fig.)* pecete, semn distinctiv, profund; **l'~ du génie** pecetea geniului.

empressé, ~e I. *adj.* **1.** atent, amabil, prevenitor; **être ~ auprès de qqn.** a fi prevenitor față de cineva. **2.** *(în expr.)* **être peu ~ à** a fi prea puțin dornic de a; **il est peu ~ à rendre service** este prea puțin dornic să facă servicii; **faire un accueil ~ à qqn.** a primi cu căldură pe cineva. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **faire l'~** a face pe zelosul.

empressement *s.m.* amabilitate, curtoazie, atenție; căldură, solicitudine; **accueillir qqn. avec ~** a primi pe cineva cu căldură.

empresser *v.r.* **1.** a se grăbi; **s'~ de partir** a se grăbi să plece. **2.** a se arăta plin de atenții, curtenitor, prevenitor; **s'~ auprès de ses invités** a se arăta prevenitor față de invitații săi.

emprésurer *v.t.* a pune cheag în lapte.

emprise *s.f.* **1.** influență, înrâurire, ascendent, autoritate morală; **avoir de l'~ sur qqn.** a avea influență asupra cuiva. **2.** *(jur.)* acțiunea de expropriere a cuiva de un teren în vederea executării unor lucrări de interes public.

emprisonnement *s.m.* **1.** arestare, închidere, întemnițare. **2.** detenție, pedeapsă cu închisoarea.

emprisonner *v.t.* **1.** a aresta, a întemnița, a închide, a băga la închisoare; **~ un malfaiteur** a întemnița un răufăcător. **2.** *(fam.)* a ține izolat, închis; a îngrădi; **~ la personnalité de l'enfant par une éducation rigide** a îngrădi personalitatea copilului printr-o educație rigidă.

emprunt *s.m.* **1.** împrumut; **contracter un ~** a contracta / a face un împrumut; **d'~ a.** de împrumut; **matériel d'~** material de împrumut; **b.** fals; **voyager sous un nom d'~** a călători sub un nume fals. **2.** imitație, plagiat; **on reconnaît les ~s dans son œuvre** se recunoaște plagiatul în opera sa. **3.** *(pop. în expr.)* **~ forcé a.** tâlhărie; **b.** șantaj.

emprunté, ~e *adj.* **1.** împrumutat, luat cu împrumut; **argent ~** bani luați cu împrumut. **2.** de împrumut; **nom ~** nume împrumutat, pseudonim. **3.** *(fig.)* stângaci, nefiresc; **air ~** aer stângaci, nefiresc; stângăcie; stânjeneală.

emprunter *v.t.* **1.** a împrumuta, a lua cu împrumut; **~ de l'argent** a împrumuta bani; *(fig.)* **le roumain a emprunté des mots au français** limba română a

împrumutat cuvinte din limba franceză. **2.** *(fig.)* a imita; **il emprunte la voix de ses amis** imită vocile prietenilor săi. **3.** a urma, a lua; a o lua pe; **~ une rue** a o lua pe o stradă.

emprunteur, -euse *s.m.f.* persoană care ia cu împrumut.

empuantir *v.t.* a împuți; a infecta aerul; **cet égout empuantit le quartier** acest canal de scurgere împute cartierul.

empuse *s.f.* **1.** *(bot.)* putregai parazit de muște și insecte. **2.** *(entom.)* specie de călugăriță *(Empusa egena)*.

empyème *s.m. (med.)* empiem, depozit purulent într-o cavitate naturală; pleurezie purulentă.

empyrée *s.m.* **1.** *(mit.)* empireu. **2.** *(poet.)* bolta cerului, firmament. **3.** *(lit.)* rai, paradis.

ému, ~e *adj.* **1.** mișcat, tulburat, înduioșat; **il fut ~ de la candeur de l'enfant** fu mișcat de candoarea copilului. **2.** emoționat, impresionat; **elle était si ~e qu'elle ne put rien dire** era atât de emoționată încât nu putu să spună nimic. **3.** *(fam. în expr.)* **être ~** a fi afumat / cherchelit.

émulation *s.f.* emulație; concurență; competiție; întrecere.

émule *s.m.f.* emul, concurent; rival; persoană care caută să egaleze sau să întreacă pe alta.

émulseur *s.m. (tehn.)* emulsor.

émulsif, -ive, émulsifiant, émulsionnant, ~e *adj. (despre semințe)* emulsiv, oleaginos.

émulsifiable, émulsionnable *adj.* care se poate pune în emulsie.

émulsifiant, ~e *adj.* v. **émulsif.**

émulsine *s.f. (biochim.)* emulsină, enzimă extrasă din migdale amare.

émulsion *s.f. (farm. chim.)* emulsie.

émulsionnable *adj.* v. **émulsifiable.**

émulsionnant, ~e *adj., s.m.f.* v. **émulsif.**

émulsionner *v.t. (chim., farm., fiziol.)* a emulsiona, a prepara o emulsie.

en I. *prep.* **1.** în; **a.** (*arată locul*) **aller ~ France** a merge în Franța; **vivre ~ Italie** a trăi în Italia; **aller de ville ~ ville** a merge din oraș în oraș; **b.** (*arată timpul*) **~ plein hiver** în plină iarnă; **~ 1989** în 1989; **d'aujourd'hui ~ huit** de azi într-o săptămână; **de temps ~ temps** din când în când; **c.** (*arată modul*) **~ hâte** în grabă; **il est ~ bonne santé** este sănătos; **il est ~ deuil** este în doliu; **les cheveux ~ désordre** părul zbârlit; **le clochard était ~ haillons** vagabondul era în zdrențe; **il agit ~ soldat** se comportă ca un soldat; **se conduire ~ tyran** a se comporta ca un tiran; **un terrain fertile ~ blé** un teren fertil în grâu; **être ~ guerre avec les voisins** a se afla în război cu vecinii; **de mal ~ pis** din ce în ce mai rău; **~ bas / haut** (în) jos / sus; **d.** *(arată materia)* **une montre ~ or** un ceas din aur; **une table ~ bois** o masă de lemn; **un buste ~ marbre** un bust din marmură; **e.** *(arată transformarea, schimbarea)* **convertir des lei ~ dollars** a schimba lei în dolari; **se déguiser ~ reine** a se deghiza în regină; **f.** *(arată forma)* **des yeux ~ amande** ochi în formă de migdală, migdalați; **un escalier ~ colimaçon** o scară în spirală; **g.** *(arată domeniul, specialitatea)* **docteur ~ médecine** doctor în medicină. **2.** *(cu part. prez, formează gerundivul)* **l'appétit vient ~ mangeant** pofta vine mâncând. **3.** *(în expr.)* **~ avant!** Înainte!; **~ arrière!** Înapoi!; **être ~ bonne santé** a fi sănătos; **être ~ colère** a fi mânios; **peintre ~ bâtiments** zugrav; **cheveux coupés ~ brosse** tunsoare perie; **~ sorte que** astfel încât; **~ tant que** ca, în calitate de; **~ vain** zadarnic; **s'en aller ~ fumée** a înregistra un eșec, a se alege praful; **s'en aller ~ douce** a pleca pe furiș. **II.** *adv.* de acolo, din, de la; **vous connaissez la Transylvanie? – j'~ suis originaire** Cunoști Transilvania? – Sunt originar de acolo; **vous avez visité l'exposition? – j'~ viens** Ai vizitat expoziția? – De acolo vin. **III.** *(pron. adverbial invar.)* **a.** *(corespunde prep.* **de** *+ complement)* **cette pièce est remarquable, le succès ~ est assuré** această piesă este remarcabilă, succesul este asigurat; **b.** de / despre aceasta, de acest lucru; **je dois voir ce film, tout le monde ~ parle** trebuie să văd acest film, toată lumea vorbește despre el; **c.** *(în galicisme)* **~ vouloir à qqn.** a-i fi ciudă pe cineva; a urî pe cineva; **ne pas s'~ faire** a nu se sinchisi, a nu-i păsa; **il ~ est ainsi** așa este; **je n'~ reviens pas** nu-mi vine să cred; **c'~ est trop** e prea din cale-afară; **quoi qu'il ~ soit** oricum ar fi / ar sta lucrurile; **~ avoir assez** a fi sătul până peste cap; **à ~ juger d'après** judecând după; **~ finir avec** a o termina cu; **cela ~ dit long sur** aceasta spune mult despre.

énamourer, enamourer *v.r.* a se îndrăgosti; **elle s'est énamourée de lui** s-a îndrăgostit de el.

énanthème *s.m. (med.)* erupție pe mucoasele cavității bucale în unele boli contagioase.

énantiomorphe *adj. (chim.)* enantiomorf, format din aceleași particule dispuse invers și simetric.

énantiotrope *s.m. (fiz.)* enantiotrop, care există în două forme fizice diferite.

énantiose *s.f. (filoz.)* fiecare dintre cele zece operații fundamentale ale pitagoricienilor.

énarque *s.m.* (fost) elev al școlii naționale de administrație.

encabanage *s.m.* așezare a viermilor de mătase în cuiburi cu frunze de dud.

encabaner *v.t.* a așeza viermii de mătase în cuiburi cu frunze de dud.

encablure *s.f. (mar.)* ancablură.

encadrement *s.m.* **1.** înrămare; **l'~ d'un tableau** înrămarea unui tablou. **2.** ramă, cadru, chenar, bordură. **3.** *(mil. în expr.)* **tir d'~** tir de reglaj. **4.** *(fin. în expr.)* **~ au crédit** limitare a creditului (acordat de autorități). **5.** totalitatea cadrelor (în armată).

encadrer I. *v.t.* **1.** a înrăma, a pune în ramă; **faire ~ un croquis** a înrăma o schiță. **2.** a înconjura, a încadra; **ses tresses encadrent la figure** codițele îi încadrează figura; **une ville située dans une dépression encadrée de montagnes** un oraș situat într-o depresiune înconjurată de munți; *(mil.)* **~ un objectif** a încadra un obiectiv, a regla tirul artileriei asupra lui; *(mil.)* a așeza o unitate într-un dispozitiv de luptă; *(mil.)* **~ les recrues** a încadra recruți într-o formațiune militară. **3.** *(arg.)* a lua la palme. **4.** *(în*

expr.) *(fam.)* **c'est à ~ a.** e nostim de tot; **b.** e caraghios; *(pop.)* **ne pas pouvoir ~ qqn.** a nu putea suferi pe cineva; *(pop.)* **se faire ~ a.** *(despre autovehicule)* a se lovi de un obstacol; **la voiture a encadré l'arbre** mașina a lovit copacul; **b.** *(despre persoane)* a fi maltratat. **II.** *v.r.* **1.** a se încadra, a se integra, a se situa; **le village s'encadre entre deux montagnes** satul se situează între doi munți. **2.** *(fig.)* a se încadra, a se potrivi, a se armoniza.

encadreur *s.m.* persoană care înrămează.

encagement *s.m.* **1.** *(rar)* închidere a unui animal în cușcă; **~ d'un écureuil** închiderea în cușcă a unei veverițe. **2.** *(mil. în expr.)* **tir d'~** tir care urmărește izolarea obiectivului.

encager *v.t.* **1.** a închide într-o cușcă / colivie. **2.** *(fam.)* a băga la închisoare / la zdup / la mititica.

encaissable *adj.* care se poate încasa; **une somme ~** o sumă care se poate încasa.

encaissage *s.m.* *(rar)* acțiunea de a pune ceva într-o ladă.

encaisse *s.f.* *(com., fin.)* totalul valorilor disponibile în casa unei instituții financiare sau comerciale; **~ métallique** valori în metale prețioase; **~ or de la Banque de France** suma banilor și a lingourilor de aur ale Băncii Franței.

encaissé, ~e *adj.* *(despre văi, fluvii, râuri)* cu pereți abrupți; **fleuve ~** fluviu cu malurile abrupte.

encaissement *s.m.* **1.** *(com., fin.)* încasare, plată. **2.** *(geol., geogr.)* faptul de a exista între margini înalte, cu pante abrupte.

encaisser *v.t.* **1.** a încasa; **~ de l'argent** a încasa bani; *(pop.)* **~ des coups** a încasa ghionți. **2.** a pune / a așeza într-o ladă. **3.** *(în expr.)* **il encaisse tout** suportă tot fără să crâcnească; **ne pas pouvoir ~ qqn.** a nu putea suferi pe cineva.

encaisseur *s.m.* casier, încasator.

encalminé, ~e *adj.* *(mar.)* imobilizat prin absența vântului.

encan *s.m.* licitație, mezat; **mettre / vendre à l'~** a vinde la licitație; *(fig.)* **mettre sa conscience à l'~** a-și pune conștiința la mezat, a o avea de vânzare.

encanaillement *s.m.* **1.** înhăitare (cu persoane suspecte). **2.** înjosire, degradare.

encanailler *v.t., v.r.* **1.** a (se) înhăita cu persoane suspecte. **2.** a (se) înjosi, a (se) degrada.

encaper *v.t.* *(arg.)* a obține.

encapuchonner *v.r. v.t.* *(fam.)* a (se) acoperi cu un capișon, glugă.

encaquement *s.m.* așezare a peștelui într-o putină.

encaquer *v.t.* **1.** a așeza peștele într-o putină; **~ des harengs** a pune heringi într-o putină. **2.** *(fig. fam. înv.)* a îngrămădi claie peste grămadă.

encarrade *s.f.* *(arg.)* intrare.

encarrer *v.i.* *(arg.)* a intra, a-și face apariția.

encart *s.m.* *(poligr.)* foaie, coală inserată între foile unei tipărituri.

encartage *s.m.* **1.** *(poligr.)* inserare, intercalare; supliment intercalat la legat. **2.** fixare pe carton a unor articole diferite în scopul vânzării; **~ de boutons, d'agrafes** fixare de nasturi, agrafe.

encarter *v.t.* **1.** *(poligr.)* a insera, a intercala între foile unei tipărituri. **2.** a fixa pe carton diferite articole (butoni, nasturi, agrafe) în scopul vânzării.

encarteuse *s.f.* *(tehn.)* mașină de fixat pe carton (nasturi, butoni).

en-cas, encas *s.m. invar.* **1.** *(înv.)* lucru pregătit pentru a servi la nevoie. **2.** gustare pregătită pentru orice eventualitate.

encaserner *v.t.* a încazarma, a instala într-o cazarmă; **des troupes encasernées** trupe instalate într-o cazarmă; *(fig.)* a supune unui regim sever.

encasteler *v.r.* *(vet. despre copite)* a se strânge, a se îngusta.

encastelure *s.f.* *(vet.)* îngustare patologică a părții anterioare a copitelor cailor.

encastrable *adj.* care se poate încastra.

encastrement *s.m.* încastrare, fixare într-un loc potrivit, pe măsură; înțepenire.

encastrer *v.t., v.r.* a (se) încastra, a (se) fixa într-un loc anume făcut, pe măsură; **~ un mécanisme dans un boîtier** a fixa un mecanism într-o cutie.

encaustiquage *s.m.* ceruire, ceruit; **~ du parquet** ceruirea parchetului.

encaustiquer *v.t.* a cerui; **~ les meubles** a cerui mobilele.

encaustique *s.f.* **1.** *(în antichit.)* vopsea făcută din culori diluate în ceară topită. **2.** ceară de parchet sau mobilă.

encavement *s.m.* depozitare (de vinuri) în pivniță.

encaver *v.t., v.r.* a (se) depozita în pivniță; **~ du vin** a depozita vin în pivniță.

enceindre *v.t.* *(rar)* **1.** a încinge, a înconjura cu o cingătoare. **2.** a împrejmui, a închide; **~ une ville d'une fortification de murailles** a împrejmui un oraș cu o fortificație de ziduri.

enceinte I. *s.f.* **1.** incintă; ceea ce înconjoară, împrejmuiește; **mur d'~** zid de incintă, meterez. **2.** incintă, spațiu închis; **l'~ du tribunal** incinta tribunalului. **II.** *adj. f.* *(med. despre femei)* însărcinată.

encens *s.m.* **1.** tămâie; **faire brûler de l'~** a arde tămâie. **2.** *(fig.)* tămâiere, lingușire; **brûler de l'~ devant qqn.** a lingușl / a tămâia pe cineva; a cânta osanale cuiva.

encensement *s.m.* *(bis.)* **1.** tămâiere, cădelnițare. **2.** *(fig.)* tămâiere, lingușire.

encenser *v.t.* **1.** *(bis.)* a tămâia, a cădelnița. **2.** *(fig.)* a tămâia, a linguși. **2.** *(despre cai)* a-și mișca capul de jos în sus.

encensoir *s.m.* **1.** *(bis.)* cădelniță. **2.** *(în expr.)* **donner des coups d'~** a linguși / a tămâia pe cineva.

encépagement *s.m.* *(vit.)* totalitatea răsadurilor care alcătuiesc o podgorie.

encéphalalgie *s.f.* *(med.)* migrenă, cefalee.

encéphale *s.m.* *(anat.)* encefal.

encéphalique *adj.* *(anat.)* encefalic.

encéphalite *s.f.* *(med.)* encefalită.

encéphalogramme *s.m.* *(med.)* encefalogramă.

encéphalographie *s.f.* *(med.)* encefalografie.

encéphaloïde *adj.* *(med.)* encefaloid; **tumeur ~** tumoare encefaloidă.

encéphalomyélite *s.f.* *(med.)* encefalomielită.

encéphalopathie *s.f. (med.)* encefalopatie.
encerclement *s.m.* **1.** încercuire; înconjurare; împrejmuire; ~ **des mots nouveaux sur le tableau** încercuirea cuvintelor noi pe tablă. **2.** încercuire, împresurare; ~ **de l'édifice par la police** încercuirea clădirii de către poliție.
encercler *v.t.* **1.** a încercui; a înconjura; a împrejmui; **une ceinture de lacs encercle la ville** o centură de lacuri înconjoară orașul. **2.** *(fig.)* a încercui, a împresura; **les troupes ennemies encerclaient la ville** trupele inamice încercuiau orașul.
enchaîné, ~e I. *adj.* **1.** înlănțuit, încătușat; **un criminel** ~ un criminal încătușat, cu cătușe; **un animal** ~ un animal legat cu lanț. **2.** *(fig.)* subjugat, dependent; **un peuple** ~ un popor subjugat, în lanțuri. **3.** coordonat, înlănțuit, legat logic; **raisonnements bien ~s** raționamente bine înlănțuite, legate. **II.** *s.m. (cinema)* înlănțuire, succesiune a două scene.
enchaînement *s.m.* **1.** înlănțuire, încătușare; legare cu un lanț; ~ **d'un chien** legarea unui câine cu un lanț. **2.** *(fig.)* înlănțuire, înșiruire; legătură; ~ **de deux raisonnements** înlănțuire a două raționamente; **un** ~ **de circonstances** o înlănțuire / o suită de împrejurări.
enchaîner I. *v.t.* **1.** a lega cu un lanț, a înlănțui, a încătușa; ~ **un chien méchant** a lega cu un lanț un câine rău. **2.** *(fig.)* a supune, a aservi, a subjuga; ~ **un peuple** a aservi un popor. **3.** *(fig.)* a lega, a atașa, a ține atașat; **il est enchaîné par sa promesse** este legat de promisiunea făcută. **4.** a captiva, a fermeca, a subjuga; **son charme nous enchaîne** farmecul său ne captivează. **5.** a înlănțui, a înșirui logic, a coordona; ~ **les témoignages** a înlănțui mărturiile. **6.** *(în expr.)* ~ **un dialogue** a relua o discuție. **II.** *v.i.* **1.** *(teatru)* a relua o replică întreruptă. **2.** *(cinema)* a lega ultima imagine a unei secvențe de cea dintâi a secvenței următoare. **III.** *v.r.* **1.** a se înlănțui, a se înșirui logic, a deriva; **les épisodes de ce roman s'enchaînent naturellement** episoadele acestui roman se înlănțuie logic. **2.** a depinde; **s'~ au char de qqn.** a depinde de cineva, a fi la remorca cuiva.
enchanté, ~e *adj.* **1.** vrăjit, fermecat; **la forêt ~e** pădurea fermecată. **2.** încântat, fericit, radios; ~ **de vous connaître** încântat să vă cunosc.
enchantement *s.m.* **1.** vrajă, farmec; minune; **comme par** ~ ca prin farmec. **2.** încântare, bucurie, fericire; **être dans l'~** a. a fi încântat, bucuros; b. a avea mare bucurie / satisfacție; **ce spectacle est un** ~ acest spectacol este o încântare.
enchanter *v.t.* **1.** a face farmece. **2.** a vrăji, a fermeca; a încânta, a captiva, a seduce, a fascina; **l'exécution de ce morceau par le grand pianiste nous enchantait** executarea acestei bucăți de către marele pianist ne captiva. **3.** a face plăcere, a produce satisfacție, a bucura; **cette nouvelle nous a enchanté** această veste ne-a bucurat.
enchanteur, -eresse I. *adj.* încântător, fermecător, seducător; **un regard** ~ o privire seducătoare. **II.** *s.m.f.* **1.** vrăjitor, magician. **2.** persoană care știe să încânte, să seducă, să captiveze.
encharner *v.t.* a pune balamale.
enchâssement *s.m.* **1.** acțiunea de a prinde, de a fixa într-o montură; montare; ~ **d'une pierre** montarea unei pietre prețioase. **2.** *(fig.)* inserare, intercalare (de texte, citate).
enchâsser *v.t.* **1.** a prinde, a fixa într-o montură; a monta; ~ **une émeraude** a monta un smarald. **2.** *(fig.)* a insera, a intercala (texte, citate). **3.** a așeza într-o raclă; ~ **des reliques** a așeza moaște într-o raclă.
enchâssure *s.f.* montură, locul în care este fixat sau montat un obiect.
enchatonnement *s.m.* montare de pietre prețioase.
enchatonner *v.t.* a monta pietre prețioase.
enchausser *v.t. (hort.)* a acoperi plantele cu paie sau gunoi, pentru a le feri de ger.
enchemisage *s.m.* acoperire, învelire cu un strat protector; ~ **d'un livre** îmbrăcarea unei cărți.
enchemiser *v.t.* a îmbrăca cu un strat protector; ~ **un livre** a îmbrăca o carte.
enchère *s.f.* **1.** licitație, mezat; **mettre aux ~s** a scoate la licitație / la mezat; **vente aux ~s** vânzare la licitație; **acheter un tableau à une vente aux ~s** a cumpăra un tablou la o vânzare prin licitație. **2.** *(la unele jocuri de cărți)* sumă adăugată de jucători celei anterioare în vederea obținerii unor avantaje. **3.** *(în expr.)* **payer la folie** ~ a fi victima propriei sale imprudențe.
enchérir I. *v.i.* **1.** *(înv.)* a se scumpi; **la viande a enchéri** s-a scumpit carnea. **2.** *(cu prep.* **sur***)* a supralicita; ~ **sur un prix** a supralicita, a oferi un preț mai bun; *(fig.)* a întrece, a depăși; ~ **sur qqn.** a întrece pe cineva. **II.** *v.t. (înv.)* a licita; ~ **une maison** a licita pentru o casă.
enchérissement *s.m. (înv.)* creștere a prețurilor, scumpire.
enchérisseur, -euse *s.m.f.* persoană care licitează.
enchetarder, enchtarder, enchtiber, enchetiber *v.t. (arg.)* a aresta, a băga la răcoare / la zdup.
enchevalement *s.m. (constr.)* proptire.
enchevaucher *v.t. (constr.)* a îmbina prin suprapunere (țigle, scânduri etc.).
enchevauchure *s.f. (constr.)* îmbinare prin suprapunere de țigle, scânduri etc.
enchevêtrement *s.m.* **1.** încurcătură, încâlceală; **un ~ de branches** o încurcătură de crengi. **2.** *(fig.)* confuzie, imprecizie, neclaritate; **l'~ d'une pensée** confuzia unei gândiri.
enchevêtrer I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a pune căpăstru unui cal. **2.** *(constr.)* a îmbina, a îmbuca (grinzi, scânduri). **3.** a încurca, a încâlci lucrurile. **II.** *v.r.* **1.** a se încurca, a se amesteca, a se încâlci; **les branches des arbres de la jungle s'enchevêtrent** crengile copacilor din junglă se amestecă / se încurcă. **2.** *(fig.)* a se încurca, a se învălmăși; **des idées contradictoires s'enchevêtrent dans sa tête** idei contradictorii i se învălmășesc în cap.
enchevêtrure *s.f.* **1.** *(constr.)* asamblarea pieselor unei șarpante. **2.** *(constr.)* totalitatea grinzilor de susținere. **3.** *(vet.)* rană la piciorul unui cal (deasupra copitei).
encheviller *v.t.* a prinde cu scoabe de lemn.

enchiffrené, ~e *adj. (rar)* afectat de guturai; răcit.
enchiffrènement *s.m. (rar) (med.)* înfundare a foselor nazale provocată de guturai.
enclave *s.f.* **1.** *(geol.)* enclavă. **2.** teren sau teritoriu înconjurat complet de un altul.
enclavement *s.m.* închidere, cuprindere a unui teritoriu în altul.
enclaver *v.t.* **1.** a închide, a cuprinde un teritoriu în altul. **2.** *(tehn.)* a îmbuca.
enclenche *s.f. (mec.)* șanț practicat într-o piesă în mișcare, pentru cuplarea cu altă piesă.
enclenchement *s.m.* **1.** *(tehn.)* punerea în funcțiune a unui mecanism. **2.** *(tehn.)* piesă mobilă care are rolul de a face solidare alte două piese.
enclencher *v.t. (el., tehn.)* **1.** a pune în funcțiune un mecanism. **2.** a face solidare două piese prin intermediul unei a treia, mobile.
enclin, ~e *adj.* înclinat, predispus la; **le juge était ~à l'indulgence** judecătorul era predispus la indulgență.
encliquetage *s.m. (mec.)* clichet.
encliqueter *v.t. (mec.)* a face să funcționeze un clichet.
enclitique *adj. (gram.)* enclitic.
enclore *v.t.* a împrejmui; a închide cu un gard, a îngrădi; **~ un jardin** a împrejmui o grădină.
enclos *s.m.* **1.** loc împrejmuit. **2.** ocol pentru vite, țarc. **3.** împrejmuire, gard; **réparer l'~** a repara gardul. **4.** proprietate împrejmuită de ziduri.
enclosure *s.f. (în Anglia)* împrejmuire, îngrădire a terenurilor, a proprietăților (în sec. XVIII).
enclouage *s.m.* **1.** rănire a unui animal cu un cui (în timpul potcovitului). **2.** *(chir.)* tratare a fracturilor cu ajutorul unor bare metalice.
enclouer *v.t.* **1.** a răni un animal cu un cui în timpul potcovitului. **2.** *(chir.)* a fixa un os fracturat cu ajutorul unor tije. **3.** *(mil. înv.)* a pune o bară de metal în țeava unei arme, făcând-o inutilizabilă.
enclouure *s.f. (vet.)* rana unui animal provocată de un cui în timpul potcovitului.
enclume *s.f.* **1.** nicovală, ilău; *(fig.)* **être / se trouver entre l'~ et le marteau** a se afla între două amenințări, a fi între ciocan și nicovală. **2.** *(anat.)* nicovală, unul din cele patru oscioare ale urechii mijlocii.
encoche *s.f.* crestătură practicată într-o piesă pentru a permite cuplarea cu alta.
encochement *s.m.* crestare pe răboj.
encocher *v.t.* **1.** a cresta pe răboj. **2.** a pune săgeata în coarda arcului.
encodage *s.m.* codificare (a unui text).
encoder *v.t.* a codifica (un text, un mesaj).
encoffrer *v.t.* **1.** *(înv.)* a închide în cufăr. **2.** *(fig. fam.)* a băga la închisoare.
encognure, encoignure *s.f.* **1.** ungher, colț. **2.** (mobilă) colțar.
encollage *s.m.* **1.** *(tehn.)* încleiere. **2**. *(text.)* impregnare cu clei. **3.** *(piel. în expr.)* **~ des fibres** lipirea fibrelor.
encoller *v.t.* **1.** *(tehn.)* a încleia. **2.** *(text.)* a impregna cu clei.
encolleur, -euse I. *adj.* care încleiază. **II.** *s.f.* **1.** *(text.)* mașină de încleiat. **2.** *(tehn.)* mașină de întins clei.
encolure *s.f.* **1.** (la cai) grumaz. **2.** gât; **les lutteurs ont des fortes ~s** luptătorii au gâtul gros. **3.** (*la haine*) răscroiala gâtului.
encombrant, ~e *adj.* **1.** care ocupă mult loc. **2.** *(fig. despre oameni)* care importunează.
encombre *s.m. (în expr.)* **sans ~** fără piedici, fără necazuri.
encombrement *s.m.* **1.** faptul de a stânjeni, incomoda. **2.** acumularea unui număr mare de lucruri, obiecte care stânjenesc, incomodează; ambuteiaj. **3.** dimensiunea unui obiect, volumul pe care-l ocupă; **un meuble d'un faible ~** o mobilă care ocupă puțin spațiu.
encombrer I. *v.t.* **1.** a încurca, a stânjeni trecerea; **voitures en stationnement qui encombrent les trottoirs** mașini staționate care stânjenesc trecerea / circulația pe trotuare. **2.** *(fig.)* a incomoda, a jena, a stânjeni pe cineva; **les soucis qui encombrent l'existence** grijile care stânjenesc existența. **3.** a umple, a încărca; **~ sa mémoire de détails insignifiants** a-și încărca memoria cu amănunte nesemnificative. **II.** *v.r. (fam. cu prep.* **de***)* a se încurca cu, a se împiedica de; **s'~ de valises** a se împiedica de valize; *(fig.)* **ne pas s'~ de scrupules** a nu avea scrupule.
encontre *adv. (în expr.)* **aller à l'~ de...** a merge împotriva..., a se împotrivi; **il a agi à l'~ des conseils de ses amis** a acționat împotriva sfaturilor date de prietenii săi.
encorbellement *s.m. (arhit.)* consolă.
encorder *v.r. (în alpinism)* a se lega în coardă.
encore I. *adv.* **1.** încă; **il est ~ là** e încă aici. **2.** mai; **donne-lui ~ un gâteau** mai dă-i o prăjitură; **je ne me couche pas, j'ai ~ à lire** nu mă culc, mai am de citit. **3.** până acum, până în momentul de față; **il voudrait faire ce voyage, mais il n'a ~ fait aucune démarche** ar vrea să facă această călătorie, dar până acum n-a făcut nici un demers. **4.** din nou, iar, încă o dată; **il est ~ venu? quel raseur!** Iar a venit? Ce pisălog! **tu as ~ oublié de prendre ton parapluie** iar ai uitat să-ți iei umbrela; **je te le dis ~** îți mai spun încă o dată; **il a ~ manqué le train** iar a pierdut trenul. **5. mais ~** și totuși. **6.** măcar, cel puțin; **si ~ il m'avait prévenu** măcar dacă m-ar fi anunțat. **7.** *(în expr.)* **~ que** deși, măcar că; **il faisait sa promenade tous les jours, ~ qu'il fût déjà très vieux** își făcea plimbarea zilnică, deși era foarte bătrân. **II.** *interj.* iar!
encorné, ~e *adj.* **1.** cornut; care are coarne; **un taureau bien ~** un taur cu coarne frumoase. **2.** *(vet. în expr.)* **atteinte ~e** rană sub copita calului.
encorner *v.t.* a împunge, a străpunge; **le taureau a encorné le matador** taurul l-a împuns pe matador.
encornet *s.m. (zool.)* calmar mic *(Loligo)*.
encornure *s.f.* felul în care sunt implantate coarnele unui animal.
encourageant, ~e *adj.* încurajator; **paroles ~es** cuvinte încurajatoare, de încurajare.

encouragement *s.m.* încurajare; stimulare; **des cris d'~** strigăte de încurajare; **prodiguer des ~s** a da încurajări, a încuraja.
encourager *v.t.* **1.** a încuraja; **ce succès l'a encouragé** acest succes l-a încurajat. **2.** a îndemna ~ **un débutant à persévérer** a îndemna pe un începător să persevereze. **3.** a favoriza, a stimula; ~ **les arts** a stimula arta.
encourir *v.t.* a risca, a se expune la, a-și atrage; ~ **les rigueurs de la loi** a se expune rigorilor legii; ~ **des risques** a se expune la riscuri, a risca.
encrage *s.m.* *(poligr.)* tamponare, ungere cu cerneală.
encrassé, ~e *adj.* **1.** îmbâcsit; murdar. **2.** *(tehn.)* ancrasat.
encrassement *s.m.* **1.** îmbâcsire, murdărire. **2.** *(tehn.)* ancrasare.
encrasser *v.t., v.r.* **1.** a (se) îmbâcsi, a (se) murdări. **2.** *(tehn.)* a (se) ancrasa; **des bougies qui s'encrassent** bujii care se ancrasează.
encre *s.f.* **1.** cerneală; **une tache d'~** o pată de cerneală; ~ **sympathique** cerneală simpatică. **2.** *(în expr.)* **c'est la bouteille à l'~** e o treabă încurcată; **noir comme de l'~** negru tăciune; **écrire de sa plus belle ~** a scrie într-un stil frumos; ~ **de Chine** tuș (de desen); **faire couler beaucoup d'~** a face să se scrie despre sine; a da loc la / a stârni comentarii; *(arg.)* **nager dans l'~** a nu fi la curent cu ceva, a înota în beznă; *(pop.)* **vendre de l'~** a furniza informații neclare.
encrer *v.t.* *(poligr.)* a încărca cu cerneală.
encrier *s.m.* **1.** călimară; **il trempa sa plume dans son ~** își muie penița în călimară. **2.** *(poligr.)* rezervor de cerneală.
encrine *s.m.* *(zool.)* crin de mare în formă de fosilă în triasic *(Encrinus)*.
encrister *v.t.* *(arg.)* a prinde (un hoț), a pune mâna pe; **se faire ~** a se lăsa prins.
encroué, ~e *adj.* *(silv.)* (despre un) copac care, în urma căderii, și-a amestecat crengile cu altul.
encroumer *v.r.* *(arg.)* a fi / a rămâne îndatorat.
encroûtement *s.m.* **1.** acoperire cu o crustă; ~ **des chaussures** acoperirea pantofilor cu o crustă (de noroi). **2.** reziduurile lăsate într-un recipient după evaporarea apei nedistilate. **3.** *(fig.)* închistare (în ignoranță, în idei învechite, într-o viață fără orizont).
encroûter I. *v.t.* **1.** a acoperi cu coajă, cu crustă; **la boue avait encroûté ses chaussures** noroiul formase o crustă pe pantofii săi. **2.** *(tehn.)* a întinde tencuială pe o suprafață. **II.** *v.r.* **1.** a se acoperi cu coajă, cu crustă. **2.** *(fig.)* a se închista (în prejudecăți, idei învechite, muncă de rutină, viață monotonă).
encuvage, encuvement *s.m.* acțiunea de a turna un lichid într-un butoi.
encuver *v.t.* a turna un lichid într-un butoi.
encyclique *s.f.* *(bis.)* enciclică, scrisoare adresată de un papă credincioșilor.
encyclopédie *s.f.* enciclopedie; *(fig. fam.)* ~ **vivante** persoană care posedă cunoștințe vaste și variate.
encyclopédique *adj.* enciclopedic; **dictionnaire ~** dicționar enciclopedic.
encyclopédiste *s.m.f.* enciclopedist; persoană care scrie articole într-o enciclopedie.
endaubage *s.m.* *(cul.)* pregătire înăbușită a cărnii de vită.
endauber *v.t.* a pregăti carnea de vită înăbușit.
endéans *prep.* (*Belgia*) în intervalul de...
endécagone *s.m.* v. **hendécagone.**
endémicité *s.f.* *(med.)* caracterul unei boli endemice.
endémie *s.f.* *(med.)* endemie.
endémique *adj.* *(med.)* endemic.
endenté, ~e *adj.* **1.** *(herald.)* (despre) triunghiuri alternate cu emailuri. **2.** *(rar)* cu dinți; **bouche bien ~e** gură cu dinți frumoși. **3.** *(tehn.)* dințat. **4.** *(în expr.)* **être bien ~** a avea poftă de mâncare, a fi mâncău.
endenter *v.t.* **1.** *(tehn.)* a crea dinți unei roți. **2.** *(constr.)* a îmbina prin intermediul dinților.
endetté, ~e *adj.* *(despre oameni)* îndatorat, dator, plin de datorii; **être ~ jusqu'au cou** a fi dator vândut, a fi înglodat în datorii.
endettement *s.m.* contractare de datorii.
endetter *v.t., v.r.* a contracta datorii, a (se) îndatora; *(fam.)* **s'~ jusqu'à la gauche** a se îngloda în datorii.
endeuiller *v.t.* a îndolia, a cerni; **sa mort a endeuillé tout le pays** moartea sa a îndoliat întreaga țară.
endêver *v.i.* **1.** *(înv.)* a fi înciudat. **2.** *(înv. în expr.)* **faire ~ qqn.** a sâcâi pe cineva; a face pe cineva să turbeze de furie; a înfuria rău pe cineva.
endiablé, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* posedat de diavol. **2.** îndrăcit, drăcos; **un enfant ~** un copil drăcos. **3.** *(fig.)* impetuos, arzător, năvalnic, avântat, înflăcărat, înfocat, îndrăcit; **une verve ~e** o vervă îndrăcită; **une musique au rythme ~** o muzică cu un ritm îndrăcit.
endiabler *v.i.* *(fam. înv.)* a turba, a fi furios; *(în expr.)* **faire ~ qqn.** a face pe cineva să turbeze de furie; a înfuria rău pe cineva.
endiamanté, ~e *adj.* acoperit de diamante (sau de lucruri care strălucesc ca diamantele.)
endigage, endiguement *s.m.* acțiunea de îndiguire, de stăvilire.
endiguer *v.t.* **1.** *(hidr.)* a îndigui; ~ **un cours d'eau** a îndigui o apă curgătoare. **2.** *(fig.)* a stăvili, a opri, a împiedica; ~ **des passions** a stăvili pasiuni.
endimanché, ~e *adj.* **1.** *(fam.)* îmbrăcat în cele mai frumoase haine, îmbrăcat ca de duminică, gătit. **2.** *(în expr.)* **avoir l'air ~** a părea stângaci, nătăfleață.
endimancher *v.t., v.r.* *(fam.)* a (se) îmbrăca de sărbătoare, a (se) găti; **s'~ pour un mariage** a se găti pentru o nuntă.
endive *s.f.* *(bot.)* andivă, cicoare-de-grădină *(Cichorium endiva)*.
endivisionnement *s.m.* *(mil.)* formare a unei divizii.
endivisionner *v.t.* *(mil.)* a forma o divizie.
endoblaste *s.m.* *(biol.)* endoblast, endoderm.
endocarde *s.m.* *(anat.)* endocard.
endocardite *s.f.* *(med.)* endocardită.
endocarpe *s.m.* *(bot.)* endocarp.
endocrine *adj. f.* *(anat. în expr.)* **glandes ~s** glande endocrine, cu secreție internă.
endocrinien, ~ne *adj.* *(anat.)* endocrin, referitor la glandele endocrine.

endocrinologie *s.f.* *(med.)* endocrinologie.
endocrinologue, endocrinologiste *s.m.f.* medic endocrinolog.
endoctrinement *s.m.* îndoctrinare.
endoctriner *v.t.* a îndoctrina.
endoderme *s.m.* *(bot., zool., biol.)* endoderm.
endogamie *s.f.* *(sociol.)* endogamie, obligația membrilor unui trib de a contracta căsătorii în cadrul tribului.
endogène *adj.* **1.** *(bot., biol.)* endogen. **2.** *(geol.)* **roches ~s** roci eruptive.
endolorir *v.t.* a face să doară, a pricinui o durere; **le rhumatisme endolorit les jambes** reumatismul provoacă dureri picioarelor.
endolorissement *s.m.* stare de durere a corpului.
endomètre *s.m.* *(anat.)* mucoasa uterină.
endométrite *s.f.* *(med.)* endometrită, inflamație a mucoasei uterine.
endommagement *s.m.* stricare, deteriorare; **~ de la récolte par les sauterelles** stricarea recoltei de către lăcuste.
endommager *v.t., v.r.* a (se) deteriora, a (se) strica; **la collision a endommagé la voiture** coliziunea a deteriorat automobilul.
endomorphisme *s.m.* *(mat.)* endomorfism.
endoparasite *s.m.* *(biol.)* endoparazit, parazit care trăiește în interiorul corpului.
endoréique *adj.* *(geogr.)* endoreic.
endoréisme *s.m.* *(geogr.)* endoreism, specificul regiunilor a căror rețea hidrografică nu are contact cu marea.
endormant, ~e *adj.* plictisitor; adormitor; **un livre ~** o carte plictisitoare.
endormeur, -euse *s.m.f., adj.* *(fig.)* lingușitor, ipocrit.
endormi, ~e *adj., s.m.f.* **1.** adormit, care doarme. **2.** moale, indolent, leneș; **un enfant ~** un copil leneș. **3.** *(în expr.)* **bras ~** braț amorțit; **faire l'~ a.** a se preface că doarme; **b.** a face pe prostul; **être ~** a fi lipsit de vioiciune, de energie.
endormir I. *v.t.* **1.** a adormi pe cineva; **~ un enfant** a adormi un copil; **l'anesthésiste endort le patient qui va être opéré** anestezistul îl adoarme pe pacientul care urmează să fie operat. **2.** *(fig.)* a adormi, a plictisi; **l'exposition du conférencier endort l'auditoire** expunerea conferențiarului adoarme auditoriul. **3.** *(fig.)* a potoli, a liniști; **~ la douleur** a potoli durerea; **~ la crainte** a potoli / a amăgi teama. **4.** a amorți; a reduce activitatea; **le froid endort la végétation** gerul amorțește vegetația. **5.** *(arg.)* a avea o încredere oarbă în cineva. **6.** *(fam. în expr.)* **~ qqn. de belles paroles** a amăgi, a duce pe cineva cu zăhărelul / cu preșul. **II.** *v.r.* **1.** a adormi; **fatigué d'une longue marche, il s'endormit aussitôt** obosit de un drum lung, adormi imediat. **2.** *(în expr.)* **s'~ dans le Seigneur / dans les bras du Seigneur** a muri, a răposa întru Domnul; **s'~ du sommeil du juste / de la tombe** a muri, a dormi somnul de veci / somnul celor drepți; **s'~ sur le manche** a trândăvi, a tăia frunză la câini; **s'~ sur le mastic / le bifteck** a tărăgăna o treabă; **s'~ sur le rôti** a lenevi, a se culca pe urechea aia / pe o ureche; **s'~ sur ses lauriers** a se baza pe succesele anterioare, a se culca pe lauri; **s'~ sur une affaire** a abandona, a o lăsa încurcată / moartă-n păpușoi; a o lăsa baltă.
endormissement *s.m.* *(psihol.)* adormire.
endos *s.m.* *(fin.)* gir, andosament; **~ en blanc** andosament în alb.
endoscope *s.m.* *(med.)* endoscop.
endoscopie *s.f.* *(med.)* endoscopie.
endoscopique *adj.* *(med.)* endoscopic.
endosmomètre *s.m.* *(fiz., chim.)* endosmometru, aparat pentru măsurarea presiunii osmotice.
endosmose *s.f.* *(chim., fiz.)* endosmoză.
endossage *s.m.* *(tehn.)* pregătirea copertelor unei cărți în vederea operațiunii de legătorie.
endossataire *s.m.f.* *(fin.)* beneficiarul unui gir, unui andosament.
endosse *s.f.* *(fam. înv.)* răspundere, responsabilitate.
endossement *s.m.* v. **endos.**
endosser *v.t.* **1.** a îmbrăca; **~ une robe de chambre** a îmbrăca un halat. **2.** *(fig.)* a lua asupra sa, a-și asuma; **~ la responsabilité d'un acte** a-și asuma răspunderea unui act. **3.** *(fin.)* a andosa. **4.** *(în expr.)* **~ l'uniforme** a intra în armată; **~ la redingote en sapin** a muri, a-și pune pardesiu de scânduri; a se duce pe lumea cealaltă.
endosses *s.m. pl.* *(arg.)* **1.** spate; umeri. **2.** rinichi; șale.
endosseur *s.m.* **1.** *(fin., com.)* andosant. **2.** *(ec.)* girant.
endossure *s.f.* v. **endossage.**
endothélial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(hist.)* endotelial, care aparține endoteliului; **cellules ~es** celule endoteliale.
endothélium *s.m.* *(hist.)* endoteliu.
endothermique *adj.* *(chim.)* endotermic.
endotoxine *s.f.* *(fiziol.)* endotoxină.
endroit *s.m.* **1.** loc; **au même ~** în același loc; **de l'~ où j'étais, je ne voyais rien** din locul unde eram nu vedeam nimic. **2.** loc, localitate; **habiter un ~ isolé** a locui într-o localitate izolată; **les gens de l'~** oamenii din localitate, din partea locului, localnicii. **3.** pasaj, fragment dintr-un text, un discurs; **les meilleurs ~s d'un livre** părțile cele mai bune dintr-o carte. **4.** parte; **à quel ~ t'es-tu blessé en tombant?** În ce parte (a corpului) te-ai lovit când ai căzut?; **c'est son ~ faible** este partea lui slabă. **5.** *(la stofe, țesături)* față; **l'~ et l'envers** fața și dosul; **à l'~** pe față. **6.** *(în expr.)* **à l'~ de** în privința, în ceea ce privește, față de; **il a mal agi à mon ~** s-a purtat urât față de mine; **prendre qqn. par son ~ faible / sensible** a atinge pe cineva la coarda sensibilă; **le petit ~** closet; **par ~s** pe ici pe colo; din loc în loc.
enduction *s.f.* *(text.)* ungerea suprafeței unei țesături cu un strat protector.
enduire I. *v.t.* **1.** *(cu prep.* **de***)* a unge, a da (cu); **~ son visage de crème** a da cu cremă pe față. **2.** a tencui; **~ un mur de plâtre** a tencui un perete. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **de***)* a se unge, a se da cu; **s'~ de crème** a se unge / a se da cu cremă.

enduit *s.m.* **1.** *(constr.)* tencuială; ~ **au balai,** ~ **bretté** tencuială stropită; ~ **bouchardé** tencuială buciardată; ~ **de ciment** tencuială de ciment, scliviseală. **2.** unsoare. **3.** grund. **4.** spoială. **5.** *(în expr.)* **dernier** ~ fățuială; ~ **d'argile** lipitură de lut.

endurable *adj.* care se poate îndura, suporta, de îndurat; **une douleur** ~ o durere care se poate suporta.

endurance *s.f.* **1.** răbdare, rezistență, capacitate de îndurare, stoicism; ~ **physique** rezistență fizică; **supporter avec** ~ **les coups de la vie** a suporta cu stoicism loviturile vieții. **2.** *(tehn., auto)* rezistență; *(tehn.)* **épreuve d'**~ probă de rezistență.

endurant, ~**e** *adj.* **1.** rezistent (fizic). **2.** răbdător. **3.** *(în expr.)* **n'être pas** ~ a nu suporta jigniri, impertinențe.

endurci, ~**e** *adj.* **1.** vechi, inveterat; **célibataire** ~ celibatar inveterat / convins. **2.** călit, oțelit; **sportif** ~ sportiv călit. **3.** împietrit, (devenit) insensibil; **cœur** ~ inimă împietrită, inimă de piatră.

endurcir I. *v.t.* **1.** a întări, a face mai puternic, mai robust; **le gel endurcit le sol** gerul întărește pământul. **2.** *(fig.)* a căli, a oțeli; **le sport endurcit le corps** sportul călește trupul. **3.** *(fig.)* a împietri, a face nesimțitor, insensibil; **les malheurs lui ont endurci le cœur** nenorocirile i-au împietrit inima. **II.** *v.r.* **1.** a se întări, a deveni mai puternic; a se căli, a se oțeli. **2.** *(fig.)* a deveni insensibil, a se împietri; **son cœur s'est endurci avec l'âge** cu vârsta, inima i s-a împietrit. **3.** a se obișnui (cu).

endurcissement *s.m.* **1.** întărire. **2.** *(fig.)* călire, oțelire; rezistență; ~ **à la fatigue** rezistență la oboseală. **3.** *(fig.)* insensibilizare; împietrire; înăsprire; ~ **d'un homme qui a été malheureux** împietrirea (sufletească) a unui om care a suferit. **4.** *(fig.)* obișnuință; ~ **au mal** obișnuința în rău, în a face rău.

endurer *v.t.* **1.** a îndura, a suporta, a suferi; a răbda; ~ **le froid** a îndura frigul; ~ **des souffrances** a îndura suferințe. **2.** *(fam. înv.)* a tolera; ~ **les impertinences de qqn.** a tolera obrăzniciile cuiva.

enduro *s. m (sport)* probă motociclistă de rezistență pe teren variat.

endyalite *s.f. (mineral)* endialit, mineral complex roz.

endymion *s.m. (bot.)* plantă din familia liliaceelor, cu flori mici albastre asemănătoare cu zambila.

énéolithique *s.m., adj. (geol.)* eneolitic, ultima fază a neoliticului.

énergétique *s.m., adj.* energetic.

énergie *s.f.* **1.** energie, forță, putere, tărie, vigoare, dinamism; **il secoue le tapis avec** ~ scutură covorul cu putere; *(fig.)* **l'avocat défend son client avec** ~ avocatul își apără clientul cu tărie / energie; *(fig.)* **j'admire l'**~ **de son style** îi admir forța stilului. **2.** energie, curaj; fermitate; **elle a supporté cette épreuve avec** ~ a suportat această încercare cu curaj; **l'**~ **de ses mesures lui valut l'admiration de tout le pays** fermitatea măsurilor sale a stârnit admirația întregii țări. **3.** *(fiz.)* energie; **l'**~ **nucléaire** energia nucleară; **sources d'**~ surse de energie.

énergique *adj.* energic; puternic, tare; **une femme** ~ o femeie energică; **prendre des mesures** ~**s** a lua măsuri energice / hotărâte.

énergiquement *adv.* (în mod) energic, cu energie, cu hotărâre.

énergisant. ~**e I.** *adj.* energizant, care dă energie, care stimulează; **une substance** ~**e** o substanță energizantă. **II.** *s.m. (med.)* energizant; **prendre des** ~**s** a lua energizante.

énergumène *s.m.* **1.** *(înv.)* posedat de diavol. **2.** *(fig.)* nebun, smintit; descreierat.

énervant, ~**e** *adj.* enervant, supărător, iritant, agasant, sâcâitor; **une personne** ~**e** o persoană enervantă, sâcâitoare.

énervation *s.f.* **1.** *(med.)* ablațiune sau secționare a unui nerv. **2.** ucidere a unui animal prin secționarea bulbului rahidian. **3.** *(fig. înv.)* apatie, lipsă de interes, indiferență. **4.** *(în evul mediu)* mod de tortură.

énerve *adj. invar. (bot.)* fără nervuri.

énervé, ~**e** *adj.* **1.** enervat, iritat; nervos. **2.** *(ist.)* care a suferit o tortură (folosită în evul mediu). **3.** *(înv.)* abătut, moale, apatic.

énervement *s.m.* enervare, iritare.

énerver I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a slăbi, a slei, a face să-și piardă puterile, a vlăgui; **plaisirs qui énervent** plăceri care slăbesc puterile. **2.** a enerva, a agasa, a irita. **II.** *v.r.* a se enerva, a se supăra, a se irita; **ne vous énervez pas** nu vă enervați.

enfaîteau *s.m. (constr.)* țiglă de creastă pentru acoperiș.

enfaîtement *s.m.* v. **faîtage**.

enfaîter *v.t.* a acoperi creasta acoperișului (cu țigle, olane, tablă).

enfance *s.f. sg.* **1.** copilărie, pruncie; **une** ~ **heureuse** o copilărie fericită; **dès sa plus tendre** ~ din fragedă pruncie. **2.** copii, puștime; **l'**~ **délinquante** copiii delincvenți. **3.** *(fig.)* origine, obârșie, sorginte, început; **l'**~ **du monde** începuturile lumii. **4.** *(în expr.)* **c'est l'**~ **de l'art** e un fleac, e ușor de realizat; *(despre bătrâni)* **(re)tomber en** ~ a-și pierde judecata, a da / a ajunge în mintea copiilor.

enfant I. *s.m.* **1.** copil, prunc; **un** ~ **sage** un copil cuminte; ~ **gâté** copil răsfățat; **chambre d'**~ cameră de copil; ~ **de l'amour,** ~ **naturel** copil din flori / nelegitim; ~ **trouvé** copil abandonat; ~ **terrible** copil teribil, drac împielițat; ~ **de troupe** copil de trupă; ~ **de chœur** copil care ia parte la slujbele bisericești; *(fig.)* naiv / nevinovat ca un prunc; **être innocent comme l'**~ **qui vient de naître** a fi nevinovat ca un prunc. **2.** descendent, urmaș; **les** ~**s d'Adam et d'Ève** urmașii lui Adam și ai Evei; *(ist.)* **les** ~**s de France** copiii regilor Franței și urmașii acestora. **3.** fiu, fiică; **il est l'aîné des cinq** ~**s du vieillard** el este primul născut din cei cinci fii ai bătrânului. **4.** *(în expr.)* **ce n'est pas un jeu d'**~ nu e o joacă, nu e glumă; e un lucru grav / serios; **faire l'**~**, être** ~ a fi capricios; **ne faites pas l'**~ fii serios, lasă copilăriile; **elle attend un** ~ este însărcinată; **traiter qqn. en** ~ **de bonne maison** a pedepsi sever pe cineva, a nu-l cruța; **un bon** ~ un om cumsecade; **les** ~**s de Marie** copiii Mariei, congregație catolică de fete; *(fig.)* **un** ~ **de Marie** o persoană naivă, inocentă; **mal d'**~ durerile facerii; **être l'**~ **de** a fi originar din;

être l'~ de la Gascogne a fi originar din Gascogne; ~s de l'esprit idei, concepte; creații; *(pop.)* **faire un ~ dans le dos à qqn.** a trăda încrederea cuiva. **II.** *s.f.* copilă. **III.** *adj.* naiv; **rester bien ~** a rămâne naiv (ca un copil).

enfantement *s.m.* **1.** *(înv.)* naștere; **les douleurs de l'~** chinurile nașterii. **2.** *(fig.)* creație; elaborare; **l'~ d'une doctrine** elaborarea unei doctrine.

enfanter *v.t.* **1.** *(lit.)* a naște, a da naștere. **2.** *(fig.)* a crea, a concepe, a elabora, a produce; **~ un ouvrage** a crea o lucrare, o operă.

enfantillage *s.m.* **1.** copilărie, naivitate. **2.** *(la pl.)* fleacuri, prostii; **vous perdez votre temps en ~s** îți pierzi vremea cu fleacuri.

enfantin, ~e *adj.* **1.** copilăresc, copilăros, naiv; pueril; **un rire ~** un râs copilăresc, de copil. **2.** *(fig.)* ușor de înțeles, simplu, elementar; **un problème d'une simplicité ~e** o problemă de o simplitate elementară. **3.** pueril, naiv, candid; **réflexion ~e** reflecție puerilă. **4.** *(în expr.)* *(Elveția)* **école ~e** clasă de preșcolari.

enfariné, ~e *adj.* **1.** plin de făină, acoperit de făină, de pudră; **le visage ~ d'un clown** chipul pudrat al unui clovn. **2.** *(în expr.)* **avoir le bec / la gueule / la bouche ~(e)** a fi plin de sine / de ifose; a nu se da pe cineva; **venir la gueule ~e / le bec ~** a veni plin de încredere / de speranță.

enfariner *v.t.* a presăra cu făină.

enfer *s.m.* **1.** *(în religia creștină)* iad, infern, gheenă; **d'~ a.** de infern, infernal, îngrozitor; **une vie d'~** o viață infernală; **b.** *(pop.)* excelent, grozav. **2.** *(într-o bibliotecă)* depozit de cărți licențioase, pornografice, interzise publicului. **3.** *(la pl., mit.)* **les Enfers** infern; **la descente aux Enfers d'Orphée** coborârea în infern a lui Orfeu. **4.** *(în expr.)* **aller un train d'~** a merge cu mare viteză, a goni nebunește; **bruit d'~** zgomot asurzitor; **jouer un jeu d'~** a merge la risc; a-și risca viața.

enfermé *s.m.* v. **renfermé**.

enfermer I. *v.t.* **1.** a închide, a încuia; **~ un enfant dans sa chambre** a încuia un copil în camera sa. **2.** a închide, a izola (în închisoare, într-un spital de alienați). **3.** a închide, a pune ceva într-un loc sigur; **~ les documents dans un coffre-fort** a pune documentele într-un seif. **4.** a închide, a împrejmui, a înconjura (cu gard, cu zid) **les collines qui enferment cette dépression** dealurile care împrejmuiesc această depresiune. **5.** *(înv.)* a conține, a cuprinde; **ce livre enferme des réflexions d'une grande sagesse** această carte cuprinde reflecții de o mare înțelepciune. **II.** *v.r.* **1.** a se închide, a se izola; **s'~ pour travailler** a se închide / a se izola pentru a lucra; **s'~ dans son chagrin** a se izola în durerea sa. **2.** *(în expr.)* **s'~ dans son cocon** a se închide în carapacea sa.

enferrer I. *v.t.* *(rar)* a străpunge cu sabia; **~ son ennemi** a-și străpunge dușmanul cu sabia. **II.** *v.r.* **1.** a se arunca asupra armei adversarului său. **2.** *(despre pești)* a se prinde în cârligul undiței. **3.** *(fig.)* a se încurca în propria-i capcană; **s'~ dans ses mensonges** a se încurca în propriile sale minciuni. **4.** *(în expr.)* **s'~ jusqu'à la garde a.** a se înșela **b.** a o păți, a da de belea / de bucluc / de dracul.

enfeu *(pl.* **enfeus***)* *s.m.* nișă funerară (în pereții unei biserici).

enfieller *v.t.* *(rar)* a amărî; a învenina, a înrăi; **l'envie enfielle l'âme** invidia înveninează sufletul.

enfièvrement *s.m.* *(rar)* înfrigurare, febrilitate; neliniște, nerăbdare; surescitare; tensiune.

enfiévrer *v.t.* **1.** a produce febră; **cet effort a enfiévré le malade** acest efort i-a produs febră / i-a ridicat temperatura bolnavului. **2.** *(fig.)* a înfrigura, a surescita, a înflăcăra, a aprinde, a înfierbânta, a pasiona; **la nouvelle de la guerre a enfiévré la jeunesse** vestea războiului a surescitat tineretul.

enfilade *s.f.* **1.** șir, înșiruire; **en ~** în șir; **des pièces disposées en ~** camere așezate în șir, casă vagon; *(fig.)* **une ~ de phrases** o înșiruire de fraze. **2.** *(mil.)* **tir d'~** tragere de anfiladă.

enfilage, enfilement *s.m.* înșirare; înșiruire; **~ de perles** înșirare de perle.

enfiler I. *v.t.* **1.** a înșira (pe ață); a băga ață (în); **~ une aiguille** a băga ață în ac; **~ des perles a.** a înșira mărgele; **b.** *(fig.)* a trândăvi, a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană; **~ des phrases** a vorbi inutil, a înșira fraze. **2.** *(fam.)* a pune, a îmbrăca; **~ une robe** a îmbrăca o rochie. **3.** *(înv.)* a înșela, a trage pe sfoară pe cineva. **4.** *(în expr.)* **~ un chemin** a o lua / a o apuca pe un drum; **~ la venelle** a fugi, a o șterge; a spăla putina. **~ Morphée** a trage un pui de somn. **II.** *v.r.* **1.** *(pop.)* a mânca, a înghiți, a da pe gât; **s'~ un verre** a da pe gât un pahar. **2.** *(fam.)* a face, a executa, a îndeplini; **s'~ toute la besogne** a face toată treaba. **3.** *(înv.)* a se străpunge reciproc cu sabia. **4.** a executa (în general o activitate neplăcută). **5.** a se angaja / a o lua pe; **il s'enfila rapidement dans l'escalier** o luă repede pe scară.

enfileur, -euse *s.m.f.* **1.** *(rar)* persoană care înșiră pe ață. **2.** *(fam.)* seducător; persoană care duce cu vorba; **enfileur de mots** persoană cu darul vorbirii. **3.** *(fam. în expr.)* **~ de perles** pierde-vară.

enfin *adv.* **1.** în fine, în sfârșit. **2.** în concluzie; pe scurt.

enflaé *s.m.* (*arg. în expr.*) **faire son ~** a se grozăvi, a se da mare.

enflammé, ~e *adj.* **1.** *(med.)* inflamat. **2.** aprins; **allumette ~e** chibrit aprins. **3.** *(fig.)* îmbujorat; **des joues ~es** obraji îmbujorați. **4.** *(fig.)* aprins, pasionat; surescitat; **l'auditoire était ~ par le discours brillant** auditoriul era surescitat de discursul strălucit.

enflammer I. *v.t.* **1.** a aprinde; a da foc; **~ une bûche** a aprinde un buștean. **2.** *(fig.)* a încălzi puternic, a înfierbânta; **l'alcool enflamme le sang** alcoolul înfierbântă sângele. **3.** *(fig.)* a înflăcăra, a aprinde; a surescita; **cette déclaration enflamma les esprits** această declarație înflăcără spiritele. **II.** *v.r.* **1.** a se aprinde, a lua foc; **l'alcool s'enflamme vite** alcoolul se aprinde repede. **2.** *(fig.)* a se înflăcăra, a se aprinde, a se pasiona; a se ambala; **s'~ pour une cause** a se înflăcăra pentru o cauză.

enflaquer *v.r.* *(arg.)* a se angaja într-o acțiune periculoasă.

enflé, ~e *adj.* **1.** umflat; **il a la jambe ~e** are piciorul umflat. **2.** *(fig.)* plin de importanță; umflat în pene; țanțoș; **être ~ comme un ballon a.** a fi mâncat mult, a fi umflat ca un cârnat; a fi ghiftuit; **b.** a fi plin de sine / de ifose. **3.** *(în expr.)* **style ~** stil emfatic, bombastic. **4.** *(arg.)* prostănac; greu de cap.

enfléchure *s.f.* *(mar.)* grizea, scară de sart.

enfler I. *v.t.* **1.** a umfla; **un abcès dentaire lui a enflé la joue** un abces dentar i-a umflat obrazul; **le vent enfle les voiles** vântul umflă pânzele; **les pluies ont enflé la rivière** ploile au umflat / au făcut să crească râul. **2.** *(fig.)* a mări în mod exagerat, a umfla; **~ une dépense** a umfla o cheltuială; **~ un récit** a exagera o povestire. **II.** *v.r.* **1.** a se umfla; **le ballon s'enfle** balonul se umflă. **2.** *(fig.)* a se grozăvi, a se umfla în pene. **III.** *v.i.* a se umfla, a crește în volum; **son œil meurtri commençait à ~** ochiul lui lovit începea să se umfle.

enfleurage *s.m.* *(tehn.)* **1.** impregnare a unei materii grase cu parfum de flori. **2.** extracție a parfumului din flori prin contact cu o materie grasă.

enfleurer *v.t.* **1.** *(tehn.)* a impregna cu o esență odorantă. **2.** a extrage parfumul din flori prin macerare într-o materie grasă.

enflure *s.f.* **1.** umflătură; edem. **2.** *(fam.)* exagerare, emfază; **~ du style** emfaza stilului. **3.** *(pop.)* cretin, idiot, tâmpit.

enfoiré, ~e I. *adj.* **1.** *(vulg.)* murdar de excremente. **2.** *(pop.)* imbecil, dobitoc.

enfoncé, ~e *adj.* **1.** înfundat; **avoir les yeux ~s dans la tête** a avea ochii înfundați, duși în fundul capului. **2.** *(fig.)* cufundat, absorbit; **être ~ dans ses réflexions** a fi cufundat în gânduri. **3.** *(în expr.)* **avoir la tête ~e entre les deux épaules** a avea gâtul scurt; **avoir l'esprit ~ dans la matière** a fi prost ca noaptea.

enfoncement *s.m.* **1.** înfundare; înfigere; **l'~ d'un pieu dans le sol** înfigerea unui țăruș în pământ. **2.** scobitură, adâncitură; **~ de terrain** adâncitură de teren. **3.** forțare, spargere (a unei uși). **4.** *(mil.)* rupere a frontului. **5.** *(arhit.)* partea din spate a fațadei.

enfoncer I. *v.t.* **1.** a vârî, a înfige; **~ un clou** a înfige / a bate un cui. **2.** a înfunda; **~ son chapeau a.** a-și înfunda pălăria pe cap, **b.** *(fig.)* a-și face curaj. **3.** a sparge, a forța; **~ une porte** a sparge o ușă. **4.** *(mil.)* a rupe, a străpunge; **~ un bataillon ennemi** a străpunge linia de apărare a unui batalion inamic. **5.** *(fam.)* a învinge, a întrece, a înfunda; **~ l'adversaire par la logique de ses arguments** a-și învinge adversarul prin logica argumentelor sale. **6.** *(în expr.)* **~ des portes ouvertes** a spune lucruri știute, a demonstra un lucru evident; *(ir.)* a descoperi America; **~ et retourner le couteau dans la plaie a** răsuci / a învârti cuțitul în rană; **a** pune sare pe rană; **~ le clou a**-i băga / a-i vârî ceva cuiva în cap; **~ un coin à qqn. a.** a păcăli pe cineva, a-i face o șotie; **b.** a înfunda pe cineva. **II.** *v.i.* a se înfunda; a merge la fund; a se scufunda; **~ dans la crotte** a se înfunda în noroi. **III.** *v.r.* **1.** a se cufunda, a se afunda; a se scufunda; **le navire commençait à s'~ dans l'eau** vasul începea să se scufunde în apă; **s'~ dans la boue** a se afunda în noroi. **2.** a pătrunde adânc; a se afunda; **s'~ dans la forêt** a se afunda în pădure; *(fig.)* **s'~ dans l'étude** a se cufunda în studiu. **3.** a se prăbuși; **le plancher s'est enfoncé** planșeul s-a prăbușit. **4.** *(în expr.)* **s'~ dans le noir** a fi muncit de gânduri negre; *(arg.)* **s'~ dans la rafaille** a fi înmormântat; *(fam.)* **enfoncez-vous ça bien dans la tête** bagă-ți bine în cap.

enfonceur, -euse *s.m.f.* **1.** *(pop.)* polițist abil. **2.** *(pop.)* om de afaceri necinstit. **3.** *(în expr.)* **~ de portes ouvertes a.** persoană care descoperă adevăruri evidente, cunoscute; **b.** lăudăros, fanfaron.

enfonçure *s.f.* *(rar)* **1.** cavitate, adâncitură, gaură, scobitură; înfundătură; **il y a des ~s dans le pavé de cette rue** sunt câteva găuri în pavajul acestei străzi. **2.** totalitatea pieselor care formează fundul unui butoi.

enfouiller *v.t.* *(arg.)* a băga în buzunar.

enfouir I. *v.t.* **1.** a înfunda, a băga în pământ, a îngropa; **~ un trésor** a îngropa o comoară; **bien des victimes du séisme étaient encore enfouies sous les décombres** multe victime ale cutremurului erau încă îngropate sub dărâmături. **2.** a ascunde; **il enfouit son visage dans ses mains** își ascunse fața în mâini. **II.** *v.r.* **1.** a se ascunde; **le malfaiteur s'enfouit de ses poursuivants** răufăcătorul se ascunde de urmăritorii săi. **2.** a se retrage; a se refugia; **s'~ dans une province** a se retrage în provincie.

enfouissement *s.m.* acțiunea de a îngropa sau de a ascunde sub altceva; **~ des tubercules** îngropare a tuberculilor.

enfouisseur *s.m.* **1.** *(agr.)* unealtă adaptată la plug pentru îngroparea îngrășămintelor. **2.** *(entom.)* gropar, necrofor *(Necrophorus germanicus)*.

enfourailler *v.r.* *(arg.)* a se înarma.

enfourchement *s.m.* **1.** *(constr.)* îmbinare în formă de clește. **2.** *(hort.)* grefă.

enfourcher *v.t.* **1.** *(rar)* a împunge cu furca. **2. a** încăleca, a se sui călare pe; **~ un cheval** a încăleca (pe) un cal; **~ une bicyclette** a se sui pe (o) bicicletă. **3.** *(fam. în expr.)* **~ son dada** a ști una și bună, a spune mereu același lucru.

enfournage, enfournement *s.m.* **1.** acțiunea de a băga în cuptor; coacere; **~ du pain** coacere a pâinii. **2.** *(tehn.)* operațiune care precedă afinarea, în industria sticlei.

enfourner *v.t.* **1.** a băga în cuptor; **~ le pain** a băga pâinea în cuptor. **2.** *(fig. fam.)* a înfuleca, a înghiți lacom, a se îndopa; **~ une tarte** a înfuleca o tartă. **3.** a băga, a vârî; **~ ses affaires dans une valise** a-și băga lucrurile într-o valiză. **4.** *(tehn.)* a băga într-un creuzet (materiile ce urmează a fi topite).

enfourneur *s.m.* **1.** muncitor care aprovizionează cuptoarele cu combustibil. **2.** muncitor care bagă pâinea în cuptor.

enfourneuse *s.f.* *(metal.)* instalație care aprovizionează cu cărbune camerele de distilare continuă.

enfreindre *v.t.* a încălca / a nesocoti; ~ **une loi** a încălca / a nesocoti / a viola o lege.
enfuir *v.r.* **1.** a fugi; evada; **s'~ de prison** a evada din închisoare. **2.** *(fam.)* a se face nevăzut, a o șterge; **s'~ sans demander son reste** a o șterge, a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; **s'~ un pied chaussé et l'autre nu** a fugi cu ce-i pe el, cum s-a nimerit să fie îmbrăcat; **s'~ la queue entre les jambes** a fugi cu coada între picioare. **3.** *(fig.)* a trece, a se scurge; **le temps s'enfuit** timpul trece, se scurge. **4.** *(în expr.)* **ce n'est pas par là que le pot s'enfuit** nu aici e buba, alta e problema.
enfumage *s.m.* **1.** *(tehn.)* șmauh. **2.** afumare; **l'~ des abeilles** afumarea albinelor; **l'~ des tuiles** afumarea țiglelor.
enfumer *v.t., v.r.* a (se) afuma.
enfûtage *s.m.* operațiunea de tragere la butoi a vinului.
enfutailler, enfûter *v.t.* a trage vinul la butoi.
engagé, ~e I. *adj.* **1.** început, întreprins, pornit; **la partie est ~e** partida este începută. **2.** angajat (într-o cauză); **écrivain ~** scriitor angajat; **littérature ~e** literatură angajată. **3.** *(în expr.) (arhit.)* **colonne ~e** pilastru; **cheval ~** cal înscris pentru o cursă; **navire ~** navă canarisită, înclinată transversal. **II.** *s.m.* **1.** *(mil. în expr.)* **un ~ volontaire** soldat voluntar. **2.** *(sport)* concurent înscris pentru o probă.
engageant *adj.* angajant, ispititor, atrăgător, tentant, îmbietor, ademenitor; **une offre ~e** o ofertă ispititoare.
engagement *s.m.* **1.** *(rar)* amanetare. **2.** angajament, obligație; **manquer à ses ~s** a-și încălca obligațiile / angajamentele. **3.** obligație contractată; angajare; **acteur qui signe un ~** actor care semnează o angajare (la un teatru). **4.** *(mil.)* angajare, angajament voluntar; **prime d'~** primă de angajare. **5.** *(mil.)* luptă de scurtă durată; hărțuială. **6.** *(sport)* punerea mingii în joc. **7.** *(fin. în expr.)* **~ de dépenses** decizia de a angaja cheltuieli. **8.** *(med.)* coborâre a capului fătului la începutul nașterii.
engager I. *v.t.* **1.** a amaneta, a da în gaj; **~ ses bijoux** a-și amaneta bijuteriile. **2.** *(fig.)* a se angaja, a se lega (pe cuvânt, prin jurământ, în scris); **~ son honneur** a se angaja pe onoarea sa. **3.** a angaja, a tocmi (un servitor, un salariat); **~ un nouvel employé** a angaja un nou salariat. **4.** *(mil.)* a înrola; **~ des mercenaires** a înrola mercenari. **5.** a introduce, a băga, a vârî; **~ la clef dans la serrure** a introduce cheia în broască. **6.** a începe, a porni; a angaja (tranzacții); **~ un procès** a începe un proces; **~ une discussion** a începe / a angaja o discuție; **~ des négociations** a începe negocieri. **7.** a îndemna, a sfătui, a îndruma, a îmbia; **le ministre e engagé le jeune médecin à poursuivre ses recherches** ministrul l-a îndemnat pe tânărul medic să-și continue cercetările; **le beau temps engage à la promenade** timpul frumos îmbie la plimbare. **8.** a îndrepta (către), a angaja; **il engagea sa voiture vers l'autoroute** și-a angajat mașina spre autostradă. **9.** a angaja, a antrena, a face să participe; **~ son pays dans une guerre** a-și antrena țara într-un război; **~ son capital dans une affaire** a-și angaja capitalul într-o afacere. **10.** *(mil. în expr.)* **~ le combat** a începe lupta (atacând primul). **11.** a invita, a pofti; **~ qqn. à dîner** a invita pe cineva la masă. **12.** *(tehn.)* a cupla, a îmbuca o piesă în alta. **13.** a promite, a da; **~ son cœur** a-și da inima. **14.** *(în expr.)* **~ sa chemise** a risca totul; *(scrimă)* **~ le fer** a atinge spada adversarului. **II.** *v.i.* a angaja, a obliga; **cela n'engage à rien** asta nu obligă la nimic, nu comportă nici o obligație. **III.** *v.r.* **1.** a se tocmi, a se angaja într-o funcție; **s'~ comme cuisinière** a se angaja ca bucătăreasă. **2.** *(mil.)* a se înrola. **3.** a se obliga; a se lega (prin contract); **je m'engage à respecter le contrat** mă oblig să respect contractul. **4.** a pătrunde, a intra; **la voiture s'engagea dans une rue étroite** mașina a intrat într-o stradă îngustă. **5.** *(fig.)* a se angaja, a intra în; **s'~ dans une mauvaise affaire** a se angaja într-o afacere suspectă. **6.** a răspunde, a garanta pentru cineva; **je m'engage pour cet homme** răspund pentru acest om. **7.** *(av.)* a începe să piardă viteză. **8.** *(pol.)* a se angaja, a se încadra; **écrivain qui s'engage** scriitor care se angajează (politic). **9.** *(în expr.)* **s'~ à la légère** a nu avea simțul răspunderii; **s'~ dans la descente** a porni la vale; **s'~ dans les chemins battus** a porni pe căi bătătorite; *(pop.)* **s'~ dans la cavalerie** a fugi, a o lua la sănătoasa; **s'~ de tous côtés** a se îngloda în datorii; a fi dator vândut; **s'~ sur un terrain brûlant** a o lua pe un drum primejdios.
engainant, ~e *adj. (bot.)* (frunză) care învăluie lujerul (ca o teacă).
engainer *v.t.* **1.** a băga în teacă; **~ un sabre** a băga în teacă o sabie. **2.** *(bot.)* a strânge, a învălui, a înfășura (ca într-o teacă).
engamer *v.i. (despre pești)* a înghiți cârligul undiței.
engane *s.f. (reg.)* pășune cu iarbă sărată de pe malul mării.
engazonnement *s.m.* acțiunea de a semăna sau acoperi cu gazon.
engazonner *v.t.* a acoperi cu gazon.
engeance *s.f. (peior.)* pramatie, soi rău, neam rău; **maudite ~** soi blestemat.
engelure *s.f.* **1.** *(med.)* degerătură. **2.** (*arg.*) vagabond, derbedeu, haimana.
engendrement *s.m. (rar)* zămislire, concepere, procreare; reproducere.
engendrer *v.t.* **1.** a zămisli, a concepe, a procrea, a reproduce. **2.** *(fig.)* a produce, a crea, a provoca, a da naștere; **la misère engendre des maladies** murdăria dă naștere la boli. **3.** *(geom.)* a genera. **4.** *(în expr.)* **ne pas ~ la mélancolie** a avea o fire veselă.
engerbage *s.m. (agr.)* legare în snopi.
engerber *v.t.* **1.** *(agr.)* a lega snopi. **2.** *(arg.)* a aresta pe cineva.
engin *s.m.* **1.** mașină; instrument de război; **~s de guerre** mașini de război. **2.** *(mil.)* vehicul; **~s blindés** vehicule blindate. **3.** *(tehn.)* mașină; unealtă, instrument; **~ de levage** mașină de ridicat; **~ de terrassement** mașină folosită în terasamente. **4.** unelte diverse; **~s de pêche**

unelte de pescuit; ~s **de chasse** unelte de vânătoare. 5. *(av. în expr.)* ~ **spécial** proiectil aerian autopropulsat; ~ **des DCA** rachetă antiaeriană.

engineering *s.m. (angl.)* v. **ingénierie.**

englober *v.t.* **1.** a îngloba, a cuprinde; a introduce în; ~ **dans son pays un territoire nouvellement conquis** a îngloba în țara sa un teritoriu recent cucerit. **2.** a îngloba, a reuni mai multe lucruri sau persoane; **cette accusation englobe tous les suspects** această acuzație îi înglobează pe toți suspecții.

engloutir I. *v.t.* **1.** a înghiți, a înfuleca cu lăcomie; **il a englouti le rôti en quelques minutes** a înfulecat friptura în câteva minute. **2.** *(fig.)* a înghiți, a acoperi, a face să dispară; **la mer a englouti le navire** marea a înghițit vaporul. **3.** *(fig.)* a risipi; a cheltui; ~ **un héritage** a risipi o moștenire. **4.** *(fig.)* a absorbi, a consuma; **ces spéculations lui ont englouti toute la fortune** aceste speculații i-au absorbit toată averea. **II.** *v.r.* a dispărea, a se pierde; **il s'engloutit dans la foule** dispăru în mulțime.

engloutissement *s.m.* înghițire; dispariție; absorbție; **l'~ d'un vaisseau pendant une tempête** dispariția unui vapor în timpul unei furtuni.

engluage, engluement *s.m.* **1.** prindere a păsărilor în capcane cu clei. **2.** ungere a capcanelor pentru prins păsări cu clei.

engluer I. *v.t.* **1.** a da cu clei, cu o substanță lipicioasă. **2.** a prinde păsări în capcane cu clei. **3.** *(fig.)* a amăgi, a momi, a prinde în mreje; **l'art d'~ les gens** arta de a amăgi oamenii. **II.** *v.r.* **1.** *(despre păsări)* a se prinde, a se lipi (în capcană dată cu clei). **2.** *(fig.)* a te lăsa amăgit, a cădea în cursă, a se prinde în cursă.

engobage *s.m. (în ceramică)* acoperire cu engobă.

engobe *s.m. (în ceramică)* engobă, cuvertă; ~ **blanc / coloré** engobă albă / colorată.

engober *v.t. (în ceramică)* a acoperi cu engobă.

engommage *s.m.* **1.** impregnare cu clei, lipici; ~ **des timbres-poste** impregnarea cu clei a mărcilor poștale. **2.** ceruire.

engommer *v.t.* a impregna cu clei, lipici; ~ **des étiquettes** a impregna cu clei etichete.

engoncement *s.m. (despre haine)* care deformează silueta, făcând gâtul să pară mai scurt.

engoncer *v.t. (despre haine)* a deforma silueta, făcând gâtul să pară mai scurt.

engorgé, ~e *adj.* **1.** *(tehn.)* înfundat, astupat; **un tuyau ~** o țeavă înfundată. **2.** *(med.)* obstruat, astupat, obturat.

engorgement *s.m.* **1.** *(tehn.)* înfundare (a unei țevi). **2.** *(med.)* obstruare, obturare, astupare. **3.** *(fig.)* jenă, încurcătură; stânjeneală. **4.** *(com. în expr.)* ~ **du marché** saturare a pieței cu mărfuri.

engorger I. *v.t., v.r.* **1.** *(tehn.)* a (se) înfunda; **des résidus qui engorgent un tuyau** reziduuri care înfundă o țeavă. **2.** *(med.)* a (se) astupa, a (se) obstrua, a (se) obtura. **3.** a (se) congestiona, a (se) umfla.

engouement *s.m.* **1.** *(med.)* obstruare, astupare. **2.** *(fig.)* admirație exagerată; entuziasm; ~ **pour un artiste** admirație excesivă pentru un artist.

engouer *v.r. (peior. cu prep.* **de***)* a se pasiona, a se da în vânt, a se entuziasma de ceva / cineva; **elle s'engoue de cette mode** se entuziasmează / se dă în vânt după această modă.

engouffrement *s.m.* **1.** prăvălire, scufundare (în mare); **l'~ d'un navire** scufundarea unui vapor. **2.** năvălire / intrare cu forță (a vântului, a apei); **l'~ des eaux** năvălirea apelor. **3.** *(fig.)* înghițire, risipire; ~ **d'une fortune** risipirea unei averi.

engouffrer I. *v.t.* **1.** a înghiți, a face să dispară; **la mer engouffra le navire** marea înghiți vaporul; *(fig.)* **cette entreprise a engouffré une fortune** această întreprindere a înghițit o avere. **2.** a înfuleca, a devora, a mânca lacom; **il engouffra une assiette de sandwiches** a înfulecat o farfurie cu sandvișuri. **II.** *v.r.* **1.** a se pierde, a dispărea; **le navire s'engouffra dans les flots** vaporul dispăru în valuri; *(fig.)* **toute sa fortune s'engouffra dans cette affaire** toată averea i se pierdu în această afacere. **2.** a se precipita, a se năpusti, a năvăli, a intra cu forță; **ils se sont engouffrés dans la maison trempés par la pluie** au năvălit în casă uzi de ploaie.

engoulevent *s.m. (ornit.)* păpăludă, rândunică de noapte *(Caprimulgus europaeus).*

engourdi, ~e *adj.* amorțit, înțepenit; **il se réveilla, la jambe ~e** se trezi cu piciorul înțepenit.

engourdir *v.t., v.r.* **1.** a amorți, a (se) înțepeni; **le froid lui engourdit les mains** frigul îi amorțește mâinile. **2.** *(fig.)* a amorți, a (se) toropi; a (se) lenevi; **il sentit que l'inactivité lui engourdissait l'esprit** simțea că inactivitatea îi amorțea mintea. **3.** *(arg.)* a șterpeli. **4.** *(arg.)* a lovi puternic.

engourdissement *s.m.* **1.** amorțire, înțepenire; **il fit quelques pas pour échapper à son ~** făcu câțiva pași ca să se dezmorțească. **2.** *(fig.)* amorțeală, toropeală; **cette conférence monotone plongeait l'auditoire dans un léger ~** această conferință monotonă cufunda auditoriul într-o ușoară toropeală. **3.** *(zool.)* somn hibernal.

engrain *s.m. (bot.)* tenchiu, grâu moale (din Asia mică) *(Triticum monococcum).*

engrais *s.m.* **1.** îngrășare, îndopare, îndopat; **mettre un porc à l'~** a pune un porc la îngrășat. **2.** *(agr.)* îngrășământ.

engraissement, engraissage *s.m.* v. **engrais (1).**

engraisser I. *v.t.* **1.** a îngrășa; a îndopa (animale, păsări); ~ **de la volaille** a îngrășa păsări. **2.** *(agr.)* a îngrășa, a fertiliza pământul. **3.** *(fig.)* a îmbogăți; **ses entreprises fonctionnent bien, elles l'ont engraissé** întreprinderile lui funcționează bine, l-au îmbogățit. **II.** *v.i., v.r.* **1.** *(despre oameni)* a se îngrășa. **2.** a se îmbogăți; **s'~ aux dépens de ses concurrents** a se îmbogăți pe seama concurenților săi.

engraisseur *s.m.* persoană care se ocupă cu îngrășarea vitelor, a păsărilor.

engramme *s.m. (med.)* urmă lăsată în centrii nervoși de orice activitate anterioară.

engrangement *s.m.* înmagazinare, strângere în hambare; ~ **du blé** înmagazinarea grâului.

engranger *v.t.* **1.** a înmagazina, a strânge în hambare; **~ la moisson** a strânge recolta. **2.** *(fig.)* a înmagazina, a acumula; **~ des connaissances** a acumula cunoștințe.
engravement *s.m.* **1.** *(constr.)* acoperire cu pietriș. **2.** *(mar.)* eșuare pe nisip.
engraver I. *v.t.* **1.** a pune pietriș, a acoperi cu pietriș; **~ une allée** a pune pietriș pe o alee. **2.** *(tehn.)* a face o crestătură în lemn. **3.** *(constr.)* a bate în cuie extremitatea unei table de plumb sau zinc într-o lucrare de construcții. **II.** *v.i., v.r. (mar. despre un vapor)* a eșua pe nisip.
engrêlé, ~e *adj. (în heraldică)* dantelat.
engrêlure *s.f.* **1.** *(la dantele)* colțișor pe margine. **2.** *(în heraldică)* margine dantelată.
engrenage *s.m.* **1.** *(tehn.)* angrenaj. **2.** *(fig.)* angrenaj, concurs de împrejurări din care se poate scăpa cu dificultate; **être pris dans un ~ de difficultés** a fi prins într-un angrenaj de dificultăți.
engrènement *s.m.* **1.** *(agr.)* alimentare cu cereale (a batozei, a cutiei morii). **2.** *(tehn.)* angrenare, îmbucare. **3.** *(chir.)* îmbucare a fragmentelor unui os fracturat.
engrener I. *v.t., v.i.* **1.** *(agr.)* a alimenta cu cereale (batoza, cutia morii). **2.** *(maș.)* a angrena, a îmbuca. **3.** *(în expr.)* **~ une affaire** a porni o afacere; **~ des relations** a face relații; **~ de la volaille** a îngrășa cu grăunțe; **~ un bateau** a încărca marfă pe un vapor. **4.** (*arg.*) a obține, a procura, a face rost. **5.** (*arg.*) a angaja, a năimi. **II.** *v.r. (tehn.)* a se angrena, a se îmbuca.
engreneur *s.m. (agr.)* muncitor care alimentează batoza.
engreneuse *s.f. (agr.)* dispozitiv de alimentat batoza.
engrenure *s.f.* **1.** *(tehn.)* angrenare, poziția a două roți care se cuplează. **2.** *(anat.)* poziția a două oase cu crestături care se îmbucă.
engrois *s.m.* v. **angrois.**
engrumeler *v.t., v.r.* a deveni zgrunțuros, grunjos.
engueulade *s.f. (pop.)* reproș violent, muștruluială; **prendre une ~** a încasa o ocară / un perdaf.
engueuler I. *v.t. (pop.)* a reproșa violent, a muștrului; a înjura; **~ qqn. comme du poisson pourri** a muștrului rău pe cineva, a face pe cineva albie de porci. **II.** *v.r.* a se înjura, insulta reciproc.
enguichure *s.f.* **1.** *(ist.)* cureaua scutului. **2.** cordonul goarnei de vânătoare.
enguirlander *v.t.* **1.** a împodobi cu ghirlande. **2.** *(pop.)* a certa, a înjura. **3.** *(pop.)* a călca pe nervi; a plictisi.
enhardir I. *v.t.* a încuraja pe cineva, a da curaj; **les paroles du professeur l'enhardirent à persévérer** cuvintele profesorului îl încurajară să persevereze. **II.** *v.r.* **1.** a prinde curaj / inimă. **2.** a merge până la..., a-și permite să...; **il s'enhardit jusqu'à lui parler** și-a permis / a îndrăznit chiar să îi vorbească.
enharmonie *s.f. (muz.)* enarmonie.
enharmonique *adj. (muz.)* enarmonic.
enharnaché, ~e *adj. (fam.)* împopoțonat, înzorzonat.
enharnacher *v.t.* **1.** *(rar)* a înhăma, a pune hamurile; **~ un cheval** a înhăma un cal. **2.** *(fam.)* a împopoțona, a înzorzona.
enherber *v.t. (agr.)* a înierba, a planta cu ierburi un teren sterp.
enherbement *s.m. (agr.)* acțiunea de a înierba.
énième *adj. (fam. în expr.)* **pour la ~ fois** pentru a nu știu câta oară.
énigmatique *adj.* enigmatic; misterios, tainic; **paroles ~s** cuvinte enigmatice.
énigmatiquement *adv.* (în mod) enigmatic, în chip misterios, în taină.
énigme *s.f.* **1.** enigmă; mister, taină; **trouver le mot de l'~** a afla cheia enigmei, a desluși / a dezlega enigma; **parler par ~s** a vorbi în enigme; **une ~ policière** o enigmă polițistă, pentru poliție.
enivrant, ~e *adj.* **1.** care îmbată; **boisson ~e** băutură care îmbată. **2.** *(fig.)* îmbătător, amețitor, exaltant; încântător; tulburător; **une beauté ~e** o frumusețe tulburătoare.
enivrement *s.m.* **1.** îmbătare. **2.** *(înv.)* (stare de) beție. **3.** *(fig.)* tulburare, încântare, exaltare; **l'~ du succès** exaltarea pe care o dă succesul. **4.** *(fig.)* surescitare; beție; **l'~ de la vitesse** beția vitezei (în conducerea unei mașini).
enivrer *v.t., v.r.* **1.** a (se) îmbăta; **le vin enivre** vinul îmbată; **il s'est enivré pour la première fois** s-a îmbătat pentru prima oară. **2.** *(fig.)* a (se) îmbăta, a (se) exalta, a (se) încânta; **enivré par ses succès** îmbătat de succesele sale.
enjambée *s.f.* **1.** pas; **marcher à grandes ~s** a merge cu pași mari. **2.** *(fig.)* pas; distanță; **c'est à trois ~s de nous** e la trei pași de noi.
enjambement *s.m.* **1.** încălecare a versurilor, ingambament. **2.** *(biol. în expr.)* **~ des chromosomes** încrucișare a cromozomilor. **3.** *(înv.)* acțiunea de a păși peste.
enjamber I. *v.t.* a păși peste, a trece peste; **~ un parapet** a trece peste un parapet. **II.** *v.i.* **1.** a merge cu pași mari; **voyez comme il enjambe** ia uitați-vă ce pași mari face. **2.** *(fig.)* a avansa, a se prelungi, a se continua; **cette poutre enjambe sur le mur** această bârnă se continuă din perete. **3.** *(metr.)* a încăleca versurile. **4.** *(fig.)* a se întinde parțial asupra unei proprietăți străine, a uzurpa; **~ sur le domaine de son voisin** a uzurpa domeniul vecinului său.
enjaveler *v.t.* a cosi, a secera (lăsând în urmă paie de cereale).
enjeu *s.m.* **1.** miză. **2.** *(în expr.)* **retirer son ~** a se retrage la timp dintr-o afacere necurată; **mettre sa tête pour ~** a garanta cu capul.
enjoindre *v.t.* a ordona, a comanda; a soma; **il lui a enjoint de cesser cette fréquentation** l-a somat să înceteze această relație.
enjôlement *s.m. (fam.)* seducere, seducție.
enjôler *v.t. (fam.)* **1.** a seduce, a încânta, a delecta, a fermeca, a cuceri, a captiva. **2.** a amăgi, a duce cu vorba, a înșela, a îmbrobodi.
enjôleur, -euse *s.m.f., adj. (fam.)* persoană care amăgește, încântă, înșală, duce cu vorba, îmbrobodește.
enjolivement *s.m.* ornament, podoabă, garnitură; înfrumusețare; **apporter des ~s à une maison** a aduce înfrumusețări unei case.

enjoliver *v.t.* **1.** a orna, a împodobi, a garnisi. **2.** a înfrumuseța; ~ **son appartement** a-și înfrumuseța apartamentul. **3.** *(fig.)* a exagera, a inventa, a pune floricele; **il raconte l'événement en l'enjolivant** povestește evenimentul, punându-i floricele.

enjolivure *s.f.* v. **enjolivement.**

enjoué, ~e *adj.* vesel, bine dispus; **un caractère ~** o fire veselă.

enjouement *s.m.* veselie, voie bună, bună dispoziție.

enjuguer *v.t.* a înjuga; ~ **deux bœufs** a înjuga doi boi.

enjuponné, ~e *adj. (arg.)* beat.

enképhaline *s.f. (biochim.)* encefalină, substanță secretată de creier.

enkysté, ~e *adj. (med.)* închistat, înconjurat de un chist; **tumeur ~e** tumoare închistată.

enkystement *s.m. (med.)* formare a unui chist.

enkyster *v.r. (med.)* a se închista; **tumeur qui s'enkyste** tumoare care se închistează.

enlacement *s.m.* **1.** înnodare, legare; încurcare, încurcătură; ~ **de branches** încurcătură de crengi. **2.** *(fig.)* îmbrățișare, înlănțuire.

enlacer I. *v.t.* **1.** a înnoda, a lega; a împleti; ~ **des rubans** a înnoda panglici. **2.** *(despre lucruri)* a înlănțui. **3.** *(fig.)* a îmbrățișa, a înlănțui; a strânge; ~ **dans ses bras** a strânge în brațe. **II.** *v.r.* **1.** a se înnoda, a se amesteca. **2.** *(despre persoane)* a se îmbrățișa.

enlaçure *s.f. (tehn.)* îmbinare cu nut și feder.

enlaidir I. *v.t.* a urâți; a face să devină urât; **cette coiffure vous enlaidit** această coafură te urâțește. **II.** *v.i.* a se urâți; a se poci; **il enlaidit de jour en jour** se urâțește pe zi ce trece.

enlaidissement *s.m.* urâțire.

enlassure *s.f.* v. **enlaçure.**

enlevage *s.m.* **1.** *(tehn.)* decolorare a unei țesături. **2.** *(sport)* accelerare a ritmului vâslitului spre finalul cursei.

enlevé, ~e *adj. (fig.)* executat cu brio; **une symphonie ~e** o simfonie executată cu brio.

enlèvement *s.m.* **1.** luare, ridicare; îndepărtare; înlăturare; ~ **des déchets ménagers** ridicare a deșeurilor menajere. **2.** răpire; ~ **d'enfants** răpire de copii. **3.** *(mil.)* cucerire; **l'~ d'une place forte** cucerirea unei fortărețe. **4.** scoatere; ~ **des chaussures** scoatere a pantofilor. **5.** *(text. în expr.)* ~ **des nœuds** tăiere a nodurilor.

enlever I. *v.t.* **1.** a ridica, a lua; a îndepărta; a deplasa, a muta; ~ **les valises d'un endroit** a lua valizele dintr-un loc; *(fig.)* **vous avez enlevé un poids de mon cœur** mi-ați luat o piatră de pe suflet; ~ **à qqn. une épine du pied a.** a ușura pe cineva de o îngrijorare, a lua cuiva o piatră de pe suflet; **b.** a scoate pe cineva din încurcătură. **2.** a scoate, a înlătura, a curăța; ~ **une tache** a scoate o pată. **3.** a scoate; a lua; ~ **son chapeau** a-și scoate pălăria; ~ **ses lunettes** a-și scoate ochelarii. **4.** a răpi, a fura; ~ **un enfant** a răpi un copil. **5.** *(mil.)* a cuceri; ~ **une position de l'ennemi** a cuceri o poziție a inamicului. **6.** *(fig.)* a frustra, a lua cuiva ceva, a lipsi pe cineva de ceva; **il enleva ce poste à son concurrent** a luat acest post concurentului său; ~ **le pain de la bouche de qqn.** a priva pe cineva de mijloacele de existență, a lua cuiva pâinea de la gură. **7.** a ridica, a înălța, a sălta în sus; ~ **des pierres avec une grue** a ridica pietre cu o macara. **8.** *(fig.)* a entuziasma, a încânta, a înflăcăra, a pasiona, a exalta; **le conférencier enleva l'auditoire** conferențiarul și-a entuziasmat auditoriul. **9.** *(fig.)* a executa cu brio; ~ **un morceau de musique** a executa cu brio o bucată muzicală. **10.** *(fig.)* a lua dintre cei vii, a face să dispară; a ucide; **une grave maladie nous l'a enlevé** o boală gravă l-a luat dintre noi. **11.** *(în expr.) (pop.)* ~ **le ballon à qqn.** a trage cuiva un picior în spate; ~ **le balluchon** a face reproșuri cuiva; ~ **le pompon** a obține trofeul. **II.** *v.r.* **1.** *(despre mărfuri)* a se vinde repede. **2.** a se putea înlătura, a se scoate, a se lua, a se șterge; **cette tache s'enlève à l'eau chaude** această pată se scoate cu apă caldă. **3.** a se desface, a se desprinde, a se detașa; **la croûte de la plaie commence à s'~** coaja rănii începe să se desprindă.

enlevure *s.f.* **1.** *(arhit.)* relief. **2.** bucată de piele din care se fac mănușile.

enliasser *v.t.* a face / a așeza teanc (hârtii, bancnote).

enlier *v.t. (constr.)* a așeza, a dispune astfel materialele de construcție (cărămizi, pietre) încât să alterneze rosturile.

enlisement *s.m.* **1.** înnămolire, împotmolire; **l'~ d'une voiture dans le sable** împotmolirea unei mașini în nisip. **2.** *(fig.)* împotmolire; marasm; **l'~ d'une économie** marasmul unei economii.

enliser I. *v.t.* a înfunda, a împotmoli, a înnămoli; **il a enlisé sa voiture dans la vase** și-a înfundat mașina în noroi. **II.** *v.r.* **1.** a se împotmoli, a se afunda; **sa voiture s'est enlisée dans le sable** mașina lui s-a afundat în nisip. **2.** *(fig.)* a se împotmoli; **s'~ dans des difficultés** a se împotmoli în dificultăți.

enluminé, ~e *adj.* obraz colorat, aprins (de băutură).

enluminer *v.t.* **1.** a împodobi cu miniaturi, desene; ~ **un livre** a împodobi o carte cu miniaturi, desene. **2.** a colora intens (pielea, tenul); **l'alcool lui a enluminé le visage** alcoolul i-a colorat obrajii.

enlumineur, -euse *s.m.f.* **1.** miniaturist. **2.** *(poligr.)* iluminator.

enluminure *s.f.* **1.** arta miniaturii. **2.** miniatură. **3.** colorare vie a obrajilor.

ennéade *s.f.* eneadă, reunire a nouă lucruri asemănătoare sau a nouă persoane.

ennéagonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* referitor la eneagon.

ennéagone *adj. s.m. (geom.)* eneagon, poligon cu nouă laturi și nouă unghiuri.

ennéasyllabe *adj., s.m.* vers de nouă silabe.

enneigé, ~e *adj.* înzăpezit; **chemin ~** drum înzăpezit, nins, acoperit de zăpadă.

enneigement *s.m.* **1.** înzăpezire. **2.** grosimea stratului de zăpadă într-un anumit loc; **l'~ atteint un mètre** stratul de zăpadă atinge un metru.

enneiger *v.t.* a acoperi cu zăpadă.

ennemi, ~e I. *s.m.f.* **1.** duşman, vrăjmaş, inamic; adversar; **se faire des ~s** a-şi face duşmani; **l'~ public** inamicul public; **~ mortel** duşman de moarte; *(prov.)* **le mieux est l'~ du bien** mai binele este duşmanul binelui. **2.** duşman, persoană care se opune, care are aversiune pentru; **il est ennemi de l'injustice** se opune nedreptăţii. **II.** *s.m.* **1.** popor inamic; duşman; adversar; **passer à l'~** a trece de partea duşmanului, a trăda; **être fait prisonnier par l'~** a fi făcut prizonier de către duşman / inamic. **III.** *adj.* **1.** duşman, inamic, vrăjmaş; **armée ~e** armată inamică. **2.** ostil, duşmănos.

ennoblir *v.t.* a înnobila, a conferi nobleţe, demnitate; **la vertu ennoblit l'homme** virtutea îl înnobilează pe om.

ennoblissement *s.m.* înnobilare.

ennoiement, ennoyage *s.m.* **1.** *(geol.)* acoperirea unui relief de un strat sedimentar. **2.** invadarea unei coaste de către apele mării (în urma unor mişcări tectonice).

ennuager *v.t., v.r.* **1.** a (se) acoperi de nori; a se înnora; **le ciel s'ennuage** cerul se înnorează; **2.** a se acoperi de; *(fig.)* **une femme ennuagée de voiles** o femeie acoperită de voaluri.

ennui *s.m.* **1.** *(înv.)* supărare mare, tristeţe. **2.** plictiseală; urât; **mourir d'~** a muri de plictiseală; **travailler pour échapper à l'~** a munci pentru a scăpa de plictiseală. **3.** neplăcere, necaz; supărare; **avoir des ~s avec sa voiture** a avea necazuri cu automobilul său. **4.** grijă; nelinişte; **avoir des ~s d'argent** a avea griji băneşti.

ennuyant *adj. (înv.)* v. **ennuyeux.**

ennuyé, ~e *adj.* contrariat; indispus; preocupat; **il avait l'air très ~** părea preocupat.

ennuyer I. *v.t.* **1.** a contraria, a supăra; a indispune; **il m'ennuie avec ses reproches** mă indispune cu reproşurile lui; **je ne voudrais pas vous ~** n-aş vrea să vă supăr. **2.** a plictisi; **cette lecture m'ennuie** această lectură mă plictiseşte; **le conférencier ennuie ses auditeurs** conferenţiarul îşi plictiseşte auditoriul. **3.** a enerva, a agasa; **il ennuie tout le monde avec ses prétentions** enervează pe toată lumea cu pretenţiile lui. **II.** *v.r.* a se plictisi; **il ne lit rien pour l'instant et il s'ennuie** nu citeşte nimic pentru moment şi se plictiseşte.

ennuyeusement *adv. (rar)* (în mod) plicticos, cu plictiseală.

ennuyeux, -euse *adj.* **1.** plicticos, plictisitor; **~ comme la pluie, ~ à avaler la langue** plicticos de moarte. **2.** enervant; agasant; supărător; **cet incident est très ~** acest incident este foarte supărător.

énoncé *s.m.* **1.** enunţ; **l'~ d'un problème** enunţul unei probleme. **2.** enunţare; **l'~ d'un jugement** enunţarea unei sentinţe.

énoncer *v.t., v.r.* a (se) enunţa, a (se) emite, a (se) exprima, a (se) formula; a (se) elabora.

énonciatif, -ive *adj.* enunţiativ, care conţine o enunţare; **proposition ~ive** propoziţie enunţiativă.

énonciation *s.f.* enunţare, exprimare, formulare.

enorgueillir I. *v.t.* a face să se mândrească; **ses succès l'enorgueillissent** succesele sale îl fac să se mândrească. **II.** *v.r.* a se mândri, a se făli (cu); **il s'enorgueillit d'être le premier de sa classe** se mândreşte că este primul în clasa sa.

énorme *adj.* **1.** enorm, imens; gigantic, uriaş, extraordinar, colosal; **par cette déclaration il a commis une faute ~** prin această declaraţie a comis o greşeală imensă; **une dette ~** o datorie enormă. **2.** *(fam.)* remarcabil; eminent; **c'est un type ~** e un tip remarcabil. **3.** *(în expr.)* **c'est ~!** Este uimitor / nemaipomenit / fabulos!

énormément *adv.* enorm, imens, (în mod) excesiv; **il mange ~** mănâncă enorm.

énormité *s.f.* **1.** enormitate, imensitate, întindere imensă; dimensiuni uriaşe; **l'~ d'un navire** dimensiunile uriaşe ale unei nave; *(fig.)* **l'~ d'une dette** enormitatea unei datorii. **2.** *(fig. fam.)* enormitate, aiureală, exagerare, absurditate, bazaconie, aberaţie, fantasmagorie, prostie; **dire des ~s** a spune enormităţi, absurdităţi.

énostose *s.f. (med.)* enostoză, tumoare dezvoltată în canalul nodular al unui os.

énouer *v.t. (text.)* a curăţa de noduri.

énoyauter *v.t.* v. **dénoyauter.**

enquérir *v.r.* (*cu prep.* **de**) a se informa, a cerceta; a se interesa; **il s'enquit de la date de votre arrivée** s-a interesat de data sosirii voastre; **s'~ du prix d'un meuble** a se informa cu privire la preţul unei mobile; **il s'enquit si tu viendras demain** se interesează dacă vei veni mâine.

enquerre *adj. ioc. (în heraldică)* **armes à ~** arme care contravin intenţionat regulilor heraldicii.

enquête *s.f.* anchetă; cercetare; **ouvrir une ~** a deschide o anchetă; **~ parlementaire** anchetă parlamentară.

enquêter I. *v.i.* (*cu prep.* **sur**) a ancheta, a face cercetări; **~ sur un crime** a ancheta o crimă. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **de**) **1.** *(înv.)* a se informa despre, a lua informaţii despre; **s'~ de qqn.** a se informa despre cineva. **2.** *(înv. în expr.)* **ne s'~ de rien** a nu se sinchisi / a nu-i păsa de nimic.

enquêteur, -euse, -trice *s.m.f.* (magistrat) anchetator.

enquiller *v.i. (arg.)* a intra, a pătrunde.

enquiquinant, ~e *adj. (fam.)* plictisitor, agasant.

enquiquiner *v.t. (fam.)* a plictisi, a agasa, a pisa, a sâcâi; **il nous enquiquine avec ses histoires** ne agasează cu poveştile lui.

enquiquineur, -euse *s.m.f., adj.* pisălog, sâcâitor, agasant; **que tu es ~!** Ce pisălog eşti!

enracinement *s.m. (agr.)* înrădăcinare, faptul de a prinde rădăcini.

enraciner I. *v.t.* **1.** *(hort.)* a face să prindă rădăcini; a pune în pământ; **~ une plante** a pune o plantă în pământ. **2.** *(fig.)* a înrădăcina; **~ un préjugé** a înrădăcina o prejudecată. **II.** *v.r.* **1.** *(hort.)* a prinde rădăcini; **cet arbre s'est enraciné profondément** acest copac a prins rădăcini adânci; *(fig.)* **s'~ dans un pays** a prinde rădăcini într-o ţară. **2.** *(fig.)* a se prinde, a se fixa; a se înrădăcina; **les préjugés s'enracinent facilement** prejudecăţile se înrădăcinează cu uşurinţă, prind repede.

enragé, ~e *adj.* **1.** *(vet.)* turbat; **chien ~** câine turbat. **2.** *(fig.)* turbat, furibund, furios; **être ~ contre qqn.** a fi furios pe cineva. **3.** *(fig.)* pasionat, pătimaș; excesiv; **un joueur ~** un jucător pătimaș. **4.** *(în expr.)* **manger de la vache ~e** a nu mânca nimic; a mânca răbdări prăjite.

enrageant, ~e *adj.* *(rar)* care înfurie, care scoate din sărite.

enrager *v.i.* **1.** *(fig.)* a turba de furie, a fi mânios foc; **il enrage de ne pouvoir partir** turbează de furie că nu poate pleca. **2.** *(în expr.)* **faire ~ qqn.** a face pe cineva să turbeze de furie, a-l scoate din sărite; **~ contre qqn.** a tuna și a fulgera împotriva cuiva; **~ dans sa peau** a-i fierbe / a-i clocoti sângele de mânie.

enraiement, enrayement *s.m.* oprire; împiedicare, frânare (a unei extinderi neplăcute); **~ d'une épidemie** oprirea unei epidemii.

enrayage *s.m.* *(tehn.)* blocare accidentală a unui mecanism (în special a unei arme de foc).

enrayement *s.m.* v. **enraiement.**

enrayer I. *v.t.* **1.** a pune spițe la roată. **2.** a împiedica o mișcare sau funcționarea unui mecanism; a înfrâna. **3.** *(fig.)* a opri (o extindere neplăcută); **~ une épidémie** a opri o epidemie. **4.** *(agr.)* a trage prima brazdă cu plugul. **II.** *v.r.* *(despre arme de foc, mecanisme)* a se bloca în mod accidental; **son fusil s'est enrayé** i s-a blocat pușca.

enrayoir *s.m.* v. **enrayure (1).**

enrayure *s.f.* **1.** frână, opritoare la roată. **2.** *(constr.)* asamblare de căpriori dispuși în rază. **3.** *(agr.)* prima brazdă de plug.

enrégimenter I. *v.t.* **1.** *(mil.)* a înregimenta, a încorpora. **2.** *(peior.)* a înregimenta, a introduce (într-un partid, într-o grupare, într-o sectă). **II.** *v.r.* *(fig.)* a se înregimenta, a intra (într-un partid, într-o grupare, într-o sectă).

enregistrable *adj.* **1.** care se poate înregistra; **un acte ~** un act care se poate înregistra. **2.** *(fig.)* notabil, remarcabil; **une déclaration politique ~** o declarație politică notabilă, demnă de reținut.

enregistrement *s.m.* înregistrare; **~ d'un acte** înregistrarea unui act; **~ sur cassette** înregistrare pe casetă.

enregistrer *v.t.* **1.** a înregistra, a înscrie într-un registru; **~ une plainte** a înregistra o plângere / o reclamație. **2.** a înregistra, a consemna, a nota; **le nouveau parti enregistrait tous les jours de nouvelles adhésions** noul partid înregistra zilnic noi adeziuni. **3.** *(fig.)* a înregistra, a lua act / notă; **~ une amélioration dans l'état du malade** a constata o ameliorare în starea bolnavului. **4.** *(muz.)* a înregistra, a imprima (pe discuri, benzi, casete).

enregistreur, -euse I. *adj.* înregistrator; **caisse enregistreuse** casă înregistratoare, care efectuează calcule. **II.** *s.m.* **1.** aparat înregistrator; **un ~ de pression** un aparat înregistrator de presiune. **2.** *(în expr.)* **~ de voi** cutie neagră (la avioane); *(tele)* **~ en téléphonie automatique** registru.

enrêner *v.t.* *(înv.)* a pune hățurile la un cal.

enrhumé, ~e *adj.* răcit; afectat de guturai.

enrhumer I. *v.t.* a provoca guturai; **un courant d'air l'a enrhumé** un curent i-a provocat guturaiul. **II.** *v.r.* a răci, a căpăta guturai.

enrichi, ~e I. *adj.* **1.** îmbogățit; **un marchand ~** un negustor îmbogățit; *(fiz. nucl.)* **uranium ~** uraniu îmbogățit. **2.** *(fig. cu prep.* **de***)* împodobit cu, înfrumusețat cu; **bague ~e de diamants** inel împodobit cu diamante. **II.** *s.m.f.* îmbogățit; **les ~s de la guerre** îmbogățiții de război; parveniții.

enrichir I. *v.t.* **1.** a (se) îmbogăți; **le commerce l'a enrichi** comerțul l-a îmbogățit. **2.** a împodobi, a înfrumuseța; **la lecture enrichit l'esprit** lectura înfrumusețează spiritul. **II.** *v.r.* a se îmbogăți; **la science s'enrichit de nouvelles découvertes** știința se îmbogățește cu noi descoperiri; **ce marchand s'est enrichi** acest negustor s-a îmbogățit.

enrichissant, ~e *adj.* care îmbogățește, care aduce noi cunoștințe; **une lecture ~e** o lectură care îmbogățește (spiritul).

enrichissement *s.m.* **1.** îmbogățire; **l'~ d'un pays** îmbogățirea unei țări; **l'~ d'une collection** îmbogățirea unei colecții; **l'~ d'une langue** îmbogățirea unei limbi; **l'~ de l'esprit** îmbogățirea spiritului. **2.** *(metal.)* înnobilare.

enrobage, enrobement *s.m.* **1.** învelire a medicamentelor, a alimentelor. **2.** *(culinar)* glasat, glasare. **3.** strat care acoperă / învelește (medicamente, alimente). **4.** *(fig.)* mascare, deghizare, voalare; **~ d'une critique** voalare a unei critici (pentru a nu jigni persoana în cauză).

enrober *v.t.* **1.** a înveli, a îmbrăca (a acoperi produse cu un strat protector sau care ameliorează gustul); **~ un médicament** a acoperi un medicament (cu un strat dulceag). **2.** *(culinar)* a acoperi cu glazură, a glasa. **3.** *(fig.)* a masca, a deghiza, a voala; **~ un reproche dans une phrase aimable** a voala un reproș într-o frază amabilă.

enrobeuse *s.f.* dispozitiv pentru acoperirea unor produse de cofetărie cu un strat de glazură, ciocolată etc.

enrochement *s.m.* *(constr., hidr.)* anrocament.

enrocher *v.t.* *(constr., hidr.)* a realiza un anrocament.

enrôlé, ~e *adj., s.m.* **1.** *(mil.)* înrolat; **faire l'appel des ~s** a face apelul soldaților înrolați. **2.** înscris într-un partid.

enrôlement *s.m.* **1.** *(mil.)* înrolare; **l'~ des volontaires** înrolarea voluntarilor; **feuille d'~** foaie de înrolare. **2.** *(jur.)* înscriere pe rol.

enrôler I. *v.t.* **1.** *(mil.)* a înrola; a recruta; **~ des soldats** a înrola soldați. **2.** a se afilia, a se înrola, a adera (la o grupare, la un partid). **3.** *(jur.)* a înscrie pe rol. **II.** *v.r.* a se înrola.

enroué, ~e *adj.* *(despre voce)* răgușit; spart; dogit.

enrouement *s.m.* răgușeală.

enrouer I. *v.t.* a face să răgușească; **le tabac a enroué sa voix** tutunul a făcut să-i răgușească vocea. **II.** *v.r.* a răguși; **il a pris froid et s'est enroué** a răcit și a răgușit.

enrouillement *s.m.* *(înv.)* ruginire.

enrouiller I. *v.t.* *(înv.)* a provoca apariția ruginii; **l'humidité enrouille le fer** umezeala provoacă ruginirea fierului. **II.** *v.r.* **1.** a se rugini; *(înv.)* **le fer s'enrouille** fierul se ruginește. **2.** *(pop. în expr.)* **ne pas laisser ~ ses dents** a mânca cât șapte; a-și umple burta / ghiozdanul; a băga la jgheab / la ghiozdan.

enroulé, ~e *adj.* înfășurat, răsucit; încolăcit; **fil ~ sur une bobine** fir înfășurat pe o bobină; **il dormait ~ dans les couvertures** dormea înfășurat în pături.

enroulement *s.m.* **1.** răsucire; **~ d'un fil** răsucirea unei ațe. **2.** *(arhit.)* spirală, volută. **3.** *(bot.)* răsucire, încolăcire. **4.** *(el.)* bobinare.

enrouler *v.t., v.r.* **1.** a (se) răsuci, a (se) încolăci; a (se) înfășura. **2.** a se înveli cu; **s'enrouler dans une couverture** a se înveli cu o pătură.

enrouleur, -euse I. *adj.* care servește la înfășurat, la rulat. **II.** *s.m.* tambur pe care se înfășoară un cablu.

enroupiller *v.r.* *(pop.)* a adormi.

enrubanner *v.t.* a împodobi, a orna cu panglici; **une petite fille aux cheveux enrubannés** o fetiță cu părul împodobit cu panglici.

ensablement *s.m.* **1.** morman, îngrămădire de nisip (adus de vânt, de apă). **2.** împotmolire în nisip; **l'~ d'une barque** împotmolirea unei bărci (în nisip).

ensabler I. *v.t.* **1.** a acoperi cu nisip; **la marée a ensablé l'épave** mareea a acoperit cu nisip epava unui vas. **2.** a împotmoli în nisip; **le vent a ensablé une embarcation** vântul a împotmolit în nisip o ambarcațiune. **II.** *v.r.* a se împotmoli în nisip.

ensachage, ensachement *s.m.* acțiunea de a pune, de a turna în saci, în pungi.

ensacher *v.t.* a pune, a turna în saci, în pungi.

ensaisinement *s.m.* *(în evul mediu)* punere în posesie.

ensaisiner *v.t.* *(în evul mediu)* a pune în posesie.

ensanglanté, ~e *adj.* însângerat; mânjit de sânge; **l'enfant rentra, les genoux ~s** copilul se întoarse acasă, cu genunchii însângerați.

ensanglanter *v.t.* **1.** a păta, a mânji cu sânge; **la blessure a ensanglanté le drap** rana a pătat cu sânge cearșaful. **2.** *(fig.)* a însângera; **les guerres ont ensanglanté ces pays** războiul a însângerat aceste țări.

enseignant, ~e I. *adj.* **1.** care învață, predă, instruiește. **2.** *(în expr.)* **le corps ~** corpul didactic. **II.** *s.m.* **1.** profesor; învățător, dascăl; **les revendications des ~s** revendicările profesorilor. **2.** *(în expr.)* **les ~s** cadrele didactice.

enseigne I. *s.f.* **1.** firmă; **~ lumineuse** firmă luminoasă. **2.** *(mil.)* drapel, steag, flamură, stindard; **les ~s romaines** flamurile romane. **3.** *(înv. la pl.)* marcă, indice de recunoaștere. **4.** *(în expr.)* **loger à l'~ de la belle étoile** a dormi sub cerul liber; **loger à la même ~** a fi de aceeași calitate (proastă), a fi o apă și-un pământ; **à telle(s) ~(s) que** dovadă că; astfel încât; **combattre sous les ~s de qqn.** a lupta alături de cineva; a îmbrățișa cauza cuiva. **II.** *s.m.* **1.** portdrapel, stegar. **2.** *(mar.)* ofițer subaltern; aspirant.

enseignement *s.m.* **1.** învățământ; **l'~ public** învățământul public. **2.** predare; **l'~ des langues étrangères** predarea limbilor străine. **3.** precept, învățătură; **les malheurs d'autrui doivent nous servir d'~** nenorocirile altora trebuie să ne servească de învățătură, de exemplu.

enseigner I. *v.t.* **1.** a preda, a da lecții; **ce professeur enseigne l'histoire dans un lycée** acest profesor predă istoria într-un liceu. **2.** a învăța, a instrui; **l'expérience nous enseigne que...** experiența ne învață că... **3.** *(înv.)* a indica, a arăta; **~ le chemin** a arăta drumul. **II.** *v.i.* a preda, a da lecții; **il enseigne à l'Université** predă la Universitate.

ensellé, ~e *adj.* *(despre cai)* cu spatele prea adâncit.

ensellement *s.m.* *(geogr.)* șa, curmătură.

ensellure *s.f.* *(anat.)* curbura șalelor.

ensemble I. *adv.* **1.** împreună, laolaltă; **habiter ~** a locui împreună. **2.** simultan, în același timp / odată; **partir ~** a pleca în același timp, deodată. **3.** *(în expr.)* **aller ~** a se potrivi, a se asorta; **ces meubles ne vont pas ~ avec la tapis** aceste mobile nu se armonizează cu covorul. **II.** *s.m.* **1.** ansamblu; totalitate; **l'~ des habitants d'une région** totalitatea locuitorilor dintr-o regiune; **dans l'~** în general; **dans son ~** în linii mari; **une vue d'~** o vedere de ansamblu. **2.** ansamblu, garnitură, costum feminin din două piese. **3.** *(mat.)* mulțime; **théorie des ~s** teoria mulțimilor. **4.** ansamblu; grup artistic; **un ~ de musiciens** un ansamblu de muzicieni; o orchestră; **un ~ vocal** un ansamblu vocal, un cor. **5.** *(tehn.)* asamblare; asamblaj; ansamblu. **6.** *(în expr.)* **grand ~** complex de locuințe; **mouvement d'~** mișcare de ansamblu a unei flote; **avec ~ a.** la unison, în cor; **le chœur chante avec un ~ parfait** corul cântă la unison, cu o sincronizare perfectă; **b.** în același timp, toți deodată; **vue d'~** privire generală; vedere de ansamblu.

ensemblier, -ère *s.m.f.* artist decorator.

ensemencement *s.m.* *(agr., biol.)* însămânțare.

ensemencer *v.t.* **1.** *(agr., biol.)* a însămânța; **~ un champ** a însămânța un câmp. **2.** a popula; **~ un étang** a popula un iaz.

enserrer *v.t.* **1.** a strânge, a prinde strâns; **une ceinture en cuir lui enserrait la taille** un cordon de piele îi strângea mijlocul; **un col trop étroit lui enserrait le cou** un guler prea strâmt îi strângea gâtul. **2.** a închide; a înconjura; **des collines boisées enserraient la vallée** dealuri împădurite înconjurau valea. **3.** *(înv.)* a cuprinde, a conține.

enseuillement *s.m.* *(constr.)* **1.** înălțimea pervazului unei ferestre. **2.** distanța dintre pardoseală și pervaz.

ensevelir I. *v.t.* **1.** a înfășura în giulgiu; a înmormânta, a înhuma. **2.** a acoperi, a înghiți, a îngropa; **la lave du volcan a enseveli le village tout entier** lava vulcanului a acoperit satul în întregime; **l'avalanche a enseveli quelques alpinistes téméraires** avalanșa a acoperit pe câțiva alpiniști temerari. **3.** *(fig.)* a îngropa; a da uitării; **ces crimes furent ensevelis dans l'oubli** aceste crime au fost îngropate în uitare. **II.** *v.r.* *(fig.)* **1.** a se retrage, a se izola; **s'~ dans la solitude** a se izola în singurătate. **2.** a se cufunda, a se adânci; **s'~ dans ses recherches** a se cufunda în cercetările sale.

ensevelissement *s.m.* **1.** înhumare, înmormântare; **l'~ des morts** înhumarea morților. **2.** acoperire, îngropare; **~ de plusieurs personnes sous les débris** îngropare a mai multor persoane sub dărâmături.
ensiforme *adj. (bot.)* cu frunze în formă de sabie.
ensilage *s.m.* însilozare.
ensiler *v.t.* a însiloza.
ensoleillé, ~e *adj.* **1.** însorit; **journée ~e** zi însorită. **2.** *(fig.)* înfrumusețat, luminat, înseninat; **vieillesse ~e** bătrânețe înseninată.
ensoleillement *s.m.* însorire; faptul de a fi însorit; **durée d'~** durata însoririi, timpul cât soarele luminează (un loc); **cet été, nous avons eu beaucoup de journées d'~** vara asta am avut multe zile însorite.
ensoleiller *v.t.* **1.** a însori; a fi luminat / încălzit de soare; **cette pièce est au nord, aucun rayon ne l'ensoleille de toute la journée** această cameră dă spre nord, nici o rază nu o luminează toată ziua. **2.** *(fig.) (lit.)* a înfrumuseța, a lumina, a însenina; **l'amour de leurs enfants ensoleille leur vieillesse** dragostea copiilor lor le înseninează bătrânețea.
ensommeillé, ~e *adj.* **1.** somnoros; **il se leva, encore tout ~** se ridică, încă somnoros. **2.** *(fig.)* amorțit, lipsit de activitate; **en hiver, la campagne est ~e** iarna, câmpia este amorțită / lipsită de activitate.
ensorcelant, ~e *adj.* care vrăjește, farmecă; fermecător, cuceritor, seducător, captivant; **un regard ~** o privire seducătoare.
ensorceler *v.t.* **1.** a pune sub puterea unui farmec, unei vrăji; a vrăji. **2.** *(fig.)* a captiva, a seduce, a cuceri, a încânta, a subjuga, a fermeca; **cette femme l'avait ensorcelé avec sa beauté** această femeie îl fermecase cu frumusețea ei.
ensorceleur, -euse *adj., s.m.f.* **1.** vrăjitor, persoană care face farmece. **2.** *(fig.)* seducător; cuceritor.
ensorcellement *s.m.* **1.** vrajă, farmece. **2.** *(fig.)* încântare, delectare, farmec, desfătare; fascinație; **l'~ d'un paysage** fascinația unui peisaj.
ensoufrer *v.t. (înv.)* **1.** a afuma cu pucioasă. **2.** a acoperi cu pucioasă.
ensouple *s.f. (text.)* sul de urzeală.
ensoutaner I. *v.t. (fam. peior. rar)* a preoți, a hirotonisi. **II.** *v.r.* a se preoți, a se face preot, a îmbrăca sutană.
ensuite *adv.* **1.** *(temporal)* apoi, după aceea, pe urmă; **mange d'abord, tu parleras ~** mănâncă mai întâi, vei vorbi după aceea. **2.** *(local)* după, în urma; **le maître d'école marchait devant, ensuite venaient les élèves** învățătorul mergea înainte, după el / în urma lui veneau elevii. **3.** *(înv. în expr)* **~ de** în urma; după; **ensuite de son exposé, il s'offrit à répondre aux questions éventuelles** după / la sfârșitul expunerii sale, se oferi să răspundă la eventualele întrebări; **faites le devis, ~ de quoi nous aviserons** faceți devizul, după care vom aviza.
ensuivre *v.r. (folosit numai la inf. și la pers. 3 sing.)* **1.** a urma, a rezulta, a decurge logic; **frapper qqn. jusqu'à ce que mort s'ensuive** a bate pe cineva până când va muri. **2. il s'ensuit que...** rezultă că...
ensuqué, ~e *adj. (arg.)* epuizat, frânt.
entablement *s.m. (arhit.)* antablament.
entabler *v.t. (tehn.)* a monta două piese (de metal, de lemn) încât să se îmbuce la jumătatea grosimii lor; **~ les lames d'une paire de ciseaux** a monta lamele unei foarfeci.
entablure *s.f.* **1.** articulația foarfecii. **2.** joncțiune, loc de împreunare a două piese.
entacher *v.t.* **1.** a păta; *(fig.)* **~ l'honneur de qqn.** a păta onoarea cuiva. **2.** *(fig.)* a micșora, a scădea; **fautes de construction qui entachent la valeur d'une œuvre** greșeli de construcție care scad valoarea unei opere. **3.** *(jur. în expr.)* **entaché de...** atins de..., lovit de..., cu viciu de... **acte entaché de nullité** act lovit de nulitate.
entaillage *s.m.* **1.** *(tehn.)* degajare. **2.** *(silv.)* crestare.
entaille *s.f.* **1.** tăietură, crestătură; **se faire une ~** a se tăia. **2.** *(tehn.)* degajare. **3.** *(silv.)* crestătură. **4.** *(constr. în expr.)* **~ en gorge de loup** îmbinare în gât de lup.
entailler I. *v.t.* **1.** a tăia; **un tesson de bouteille lui a entaillé le pied** un ciob de sticlă l-a tăiat la picior. **2.** *(silv.)* a cresta. **II.** *v.r.* a se tăia, a se răni; **il s'est entaillé le doigt** s-a tăiat la deget.
entame *s.f.* prima bucată dintr-un aliment; **l'~ d'un pain** prima bucată tăiată dintr-o pâine.
entamer *v.t.* **1.** a tăia prima bucată dintr-un aliment; **~ une tarte** a tăia prima bucată dintr-o tartă, a începe (să mănânci dintr-) o tartă. **2.** a tăia, a cresta, a face o tăietură, incizie; **~ la peau** a tăia pielea. **3.** a începe să folosească sau să consume; **~ son capital** a începe să-ți folosești capitalul. **4.** a începe să distrugă, să dezorganizeze, să zdruncine; **~ la résistance de l'ennemi** a zdruncina rezistența inamicului. **5.** *(fig.)* a începe; **~ des pourparlers** a începe tratative; **~ la conversation** a începe conversația. **6.** (despre lucruri, substanțe) a ataca, a pătrunde; **l'acide entame le métal** acidul atacă metalul. **7.** *(arg. în expr.)* **~ son capital** a-și pierde virginitatea.
entamure *s.f. (în expr.)* **~ d'une carrière** primele pietre scoase dintr-o carieră dată recent în folosință.
entartrage, entartrement *s.m.* **1.** formarea de depuneri calcaroase (pe pereții unui vas). **2.** formarea de tartru pe dinți.
entartrer *v.r. (tehn.)* a se acoperi cu depuneri calcaroase; **les chaudières s'entartrent** cazanele se acoperă cu depuneri calcaroase.
entassé, ~e *adj.* **1.** îngrămădit, înghesuit; **des bûches ~es** butuci îngrămădiți. **2.** *(bot. în expr.)* **feuilles ~es** frunze înghesuite în număr mare pe tulpină.
entassement *s.m.* **1.** îngrămădire; îngrămădeală; **un ~ de livres dans un coin de la pièce** o îngrămădire de cărți într-un colț al camerei. **2.** grămadă, morman; **un ~ de propositions alléchantes** o grămadă de propuneri îmbietoare.
entasser I. *v.t.* **1.** a îngrămădi; a aduna grămadă; **~ des bûches près du poêle** a îngrămădi butuci lângă sobă. **2.** *(fig.)* a strânge, a aduna; **~ une fortune** a aduna o avere. **3.** *(fam.)* a înghesui; **on les a entassés les uns sur les autres dans la voiture** i-au înghesuit unii peste alții în mașină. **4.**

(în expr.) ~ **paroles sur paroles** a spune verzi și uscate, a face (cuiva) capul calendar; ~ **sou sur sou** a economisi, a pune ban pe ban. **II.** *v.r.* **1.** a se îngrămădi; **la neige s'entassait en congères** zăpada se îngrămădea în troiene. **2.** a se înghesui; **les gens s'entassaient devant l'entrée du théâtre** oamenii se înghesuiau în fața intrării teatrului.

entauler, entôler *(arg.)* **I.** *v.t.* **1.** a escroca. **2.** a aresta, a băga la zdup. **II.** *v.i.* a intra într-o casă pentru a o jefui.

ente *s.f.* **1.** *(hort.)* altoi. **2.** pom altoit. **3.** coadă de pensulă. **4.** *(arhit.)* pilastru ieșind din zid.

enté, ~e *adj.* **1.** *(hort.)* altoit. **2.** *(înv., fig. în expr.)* **familie ~e sur une autre** familie unită prin legături de sânge cu alta. **3.** *(în heraldică)* blazon împărțit de linii curbe care se întrepătrund.

entelle *s.m.* *(zool.)* maimuță de mari dimensiuni din India de Nord *(Semnopithecus entellus)*.

entendement *s.m.* **1.** înțelegere, putere de înțelegere; **cela dépasse l'~** asta depășește puterea de înțelegere. **2.** judecată, minte, rațiune; **l'~ humain** mintea omului; judecata omenească.

entendeur *s.m.* **1.** *(înv.)* cel care aude, înțelege. **2.** *(prov.)* **à bon ~ salut** cine are urechi de auzit să audă.

entendre I. *v.t.* **1.** a auzi; ~ **des bruits** a auzi zgomote; **j'ai entendu dire que** am auzit că; **parlez plus fort, je ne vous entends pas** vorbește mai tare, nu te aud. **2.** a asculta, a audia; a urmări; ~ **les témoins** a audia martorii; ~ **qqn.** a asculta pe cineva, a-i da atenție; ~ **la messe** a asculta / a urmări slujba religioasă; **à l'~** dacă stai să-l asculți, dacă te iei după el. **3.** a înțelege, a pricepe; ~ **(la) raillerie** a înțelege / a ști de glumă; **donner à ~** a da de înțeles; a lăsa să se înțeleagă; a insinua; **n'y ~ goutte** a nu pricepe o iotă. **4.** a cere, a pretinde, a reclama, a voi; **j'entends que l'on m'obéisse** vreau / pretind să fiu ascultat. **5.** a avea de gând, a intenționa; a plănui, a proiecta, a dori; **il va élever son enfant comme il l'entend** își va crește copilul așa cum va dori. **6.** *(în expr.)* ~ **la tablature,** ~ **le jar** a da dovadă de iscusință; ~ **qqn. venir avec ses gros sabots** a ghici intențiile prost ascunse ale cuiva; **ne pas ~ la plaisanterie / le badinage** a nu ști de glumă; **ne pas ~ malice / finesse à qqch.** a nu vedea nimic rău în ceva; ~ **raison** a da ascultare unui sfat înțelept; a se cuminți; *(fam.)* ~ **son latin** a-și cunoaște meseria; **ne pas vouloir ~ raison** a nu voi să știe de nimic; a face după cum îl taie capul; **ne pas l'~ de cette oreille** a privi altfel lucrurile; a nu fi de acord; **qu'entendez-vous par là?** Ce vrei să spui cu asta? **ne rien ~ à qqch.** a nu se pricepe deloc la ceva, a fi total incompetent; **ne rien vouloir ~** a fi neînduplecat; a nu voi să țină seama de nimic; **comme vous l'entendez!** Cum credeți! **II.** *v.r.* **1.** a se înțelege; **cela s'entend bien** se înțelege de la sine; e de la sine înțeles; Mai e vorbă? asta-i știut. **2.** a se înțelege reciproc; **nous nous entendons bien** ne înțelegem bine. **3.** a se pune de acord; **nous nous sommes entendus sur la réponse à donner à cette offre** ne-am pus de acord cu privire la răspunsul ce trebuie dat acestei oferte. **4.** *(cu prep.* **à, en***)* a se pricepe la, a fi cunoscător în; **s'y ~ comme à ramer des choux** a se pricepe mai mult de-o grămadă; a se pricepe buștean.

entendu, ~e I. *adj.* **1.** înțeles, convenit, stabilit; **l'affaire est ~e** afacerea e stabilită; **c'est ~ a.** ne-am înțeles; așa rămâne; s-a făcut; **b.** de acord, așa e; **j'ai été nerveux, c'est ~, mais je supporte mal les insolents** am fost nervos, de acord, dar nu-i suport pe obraznici. **2.** *(înv. despre oameni)* priceput, destoinic. **3.** *(în expr.)* **prendre un air ~** a se face că pricepe tot; a face pe deșteptul; **bien ~** bineînțeles, desigur. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **faire l'~** a face pe deșteptul / pe interesantul / pe grozavul; a-și da importanță.

enténébrer *v.t.* a întuneca, a cufunda în beznă; **de gros nuages enténébraient le ciel** nori groși întunecau cerul; *(fig.)* **cette mauvaise nouvelle enténébra l'atmosphère de la fête** această veste proastă a întunecat atmosfera petrecerii.

entente *s.f.* **1.** *(înv.)* înțelegere, cunoaștere. **2.** înțeles, interpretare; **mot à double ~** cuvânt cu dublu înțeles, echivoc. **2.** înțelegere, acord, armonie; **une ~ parfaite règne dans cette famille** o armonie perfectă domnește în această familie. **3.** *(pol., com.)* convenție, înțelegere, acord; antantă.

enter I. *v.t.* **1.** *(agr., hort.)* a altoi; ~ **un prunier** a altoi un prun. **2.** *(tehn.)* a asambla, a îmbina (două piese de lemn). **II.** *v.r.* **1.** *(agr., hort.)* a se altoi. **2.** *(înv.)* a se uni prin legături de sânge; a lua alt nume de familie.

entéralgie *s.f.* *(med.)* enteralgie, durere intestinală.

entérinement *s.m.* **1.** *(jur.)* ratificare judecătorească. **2.** confirmare.

entériner *v.t.* **1.** *(jur.)* a ratifica prin hotărâre judecătorească; ~ **un jugement** a ratifica o judecată. **2.** a admite ca valabil, a aproba; a confirma; ~ **un projet** a aproba un proiect.

entérite *s.f.* *(med.)* enterită.

entérocolite *s.f.* *(med.)* enterocolită.

entérocoque *s.m.* *(microb.)* enterococ.

entérokinase *s.f.* *(biochim.)* enterochinază.

entéropathie *s.f.* *(med.)* enteropatie.

entérorénal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* enterorenal, referitor totodată la intestin și la aparatul urinar; **syndrome ~** sindrom enterorenal.

entérorragie *s.f.* *(med.)* hemoragie intestinală.

entérovaccin *s.m.* *(med.)* vaccin pe cale bucală.

enterrage *s.m.* *(tehn.)* tasare a pământului în jurul unei forme de topitorie.

enterrement *s.m.* **1.** înmormântare, înhumare; ~ **des morts** înhumare a morților; *(fam.)* **faire une gueule d'~** a face o mutră de înmormântare. **2.** ceremonie funebră, de înmormântare; **un ~ religieux** o ceremonie funebră religioasă. **3.** convoi funebru; **regarder passer un ~** a privi trecând un convoi funebru. **4.** *(fig.)* renunțare, abandonare, uitare; înmormântare; ~ **d'une affaire** abandonare a unei afaceri.

enterrer I. *v.t.* **1.** a îngropa, a înhuma, a înmormânta; ~ **les victimes des inondations** a înmormânta victimele inundațiilor. **2.** a asista la o înmormântare; ~ **un ami** a asista la înmormântarea unui prieten. **3.** a îngropa, a pune în pământ; ~ **un trésor** a îngropa o comoară. **4.** a supraviețui; **il nous enterrera tous** ne va supraviețui tuturor. **5.** *(fig.)* a abandona, a renunța la; a înmormânta; ~ **un projet** a abandona un proiect. **6.** *(în expr.)* ~ **un secret** a păstra un secret / o taină; ~ **sa vie de garçon** a se însura. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se retrage, a se izola de lume; **il est allé s'~ dans ce trou perdu** s-a dus să se izoleze în acel colț uitat de lume.

entêtant, ~e *adj.* persistent; **odeur ~e** miros persistent.

en-tête *(pl.* **en-têtes***)* *s.m.* *(poligr.)* antet; **papier à ~ d'une institution** hârtie cu antet a unei instituții.

entêté, ~e *adj., s.m.f.* încăpățânat, îndărătnic; recalcitrant; refractar; **un enfant ~** un copil încăpățânat.

entêtement *s.m.* încăpățânare, îndărătnicie, obstinație; **faire preuve d'~** a da dovadă de încăpățânare.

entêter I. *v.t.* *(despre parfumuri, arome)* a ameți; a provoca dureri de cap. **II.** *v.r.* a se încăpățâna; **il s'entête dans son idée** se încăpățânează în ideea lui.

enthousiasme *s.m.* **1.** entuziasm, înflăcărare; înfocare; **travailler avec ~** a munci cu entuziasm. **2.** entuziasm, admirație; **parler de qqn. avec ~** a vorbi despre cineva cu entuziasm, cu admirație.

enthousiasmer I. *v.t.* a entuziasma, a înflăcăra; a pasiona; a aprinde; ~ **les foules** a înflăcăra mulțimile. **II.** *v.r.* a se entuziasma, a se pasiona, a se ambala; **s'~ pour une idée** a se entuziasma pentru o idee.

enthousiaste I. *adj.* entuziast, entuziasmat; înflăcărat, avântat; **un accueil ~e** o primire entuziastă; **des applaudissements ~s** aplauze entuziaste, furtunoase. **II.** *s.m.f.* entuziast.

enthymème *s.m.* *(log.)* entimemă.

entiché, ~e *adj.* *(fig.)* legat / atașat de, pasionat de; **il est ~ d'échecs** este pasionat de șah.

entichement *s.m.* *(rar)* încăpățânare irațională, capriciu.

enticher I. *v.t.* *(lit.)* *(cu prep.* **de***)* a inspira un atașament pătimaș / excesiv pentru; **qui vous a entiché de cette idée farfelue?** Cine ți-a băgat în cap ideea asta trăsnită? **II.** *v.r.* **1.** a se îndrăgosti de; **il s'est entiché de sa collègue** s-a îndrăgostit de colega lui. **2.** a se pasiona pentru; **il s'est entiché de politique** se pasionează pentru politică.

entier, -ère I. *adj.* **1.** întreg; complet; neștirbit; **il a mangé un gâteau ~** a mâncat o prăjitură întreagă. **2.** întreg, total, în totalitate; **étudier l'œuvre ~ère d'un compositeur** a studia întreaga operă a unui compozitor; **connaître l'œuvre ~ère d'un écrivain** a cunoaște întreaga operă a unui scriitor; **tout ~** întreg, în întregime; **l'école tout ~ère était allée accueillir les athlètes revenus des Jeux Olympiques** școala întreagă se duseseră să-i întâmpine pe atleții sosiți de la jocurile olimpice. **3.** *(fig.)* întreg, total, deplin. **4.** *(în expr.)* **un homme ~** un om integru, dintr-o bucată, intransigent; **cheval ~** armăsar, cal necastrat. **II.** *s.m.* **1.** *(mat.)* întreg. **2.** *(în expr.)* **en ~** în întregime, în totalitate.

entièrement *adv.* în întregime, complet, cu totul, în totalitate; **une ville ~ détruite par le séisme** un oraș complet distrus de cutremur.

entifler I. *v.t.* *(arg.)* **1.** a înșela, a amăgi. **2.** a alege un anumit traseu. **II.** *v.r.* (*arg.*) a se căsători.

entité *s.f.* *(fil.)* entitate.

entoilage *s.m.* **1.** fixare pe pânză (a unei hărți, a unei gravuri). **2.** pânză pentru fixat o hartă, o gravură. **3.** (referitor la cărți) legătorie în pânză.

entoiler *v.t.* **1.** a întări ceva fixând pe o pânză; ~ **une carte de géographie** a fixa pe o pânză o hartă geografică; ~ **le col d'un vêtement** a căptuși gulerul unei haine. **2.** a acoperi cu pânză; a lega în pânză; ~ **un livre** a lega în pânză o carte. **3.** *(arg.)* *(în expr.)* **se faire ~** a se lăsa arestat.

entoir *s.m.* cosor de altoit.

entôlage *s.m.* *(arg.)* furt practicat de către o prostituată asupra unui client.

entôler *v.t.* **1.** *(arg.)* *(despre o prostituată)* a fura un client. **2.** *(pop.)* a fura, a înșela.

entolome *s.m.* *(bot.)* ciuperca pieptănușului *(Entoloma lividum).*

entomologie *s.f.* entomologie, parte a zoologiei care studiază insectele.

entomologique *adj.* entomologic, referitor la entomologie.

entomologiste *s.m.f.* entomolog, specialist în entomologie.

entomophage *adj.* *(zool.)* entomofag, care se hrănește cu insecte; **oiseau ~** pasăre care se hrănește cu insecte.

entomophile *adj.* entomofil, plante a căror polenizare este asigurată de insecte.

entomophilie *s.f.* *(bot.)* entomofilie, polenizare prin insecte.

entomostracés *s.m. pl.* *(zool.)* entomostracee, grup de crustacee mici.

entonnage *s.m.*, **entonnaison,** *s.f.*, **entonnement** *s.m.* punere în butoi, tragere la butoi.

1. entonner *v.t.* **1.** a turna în butoi. **2.** *(fam.)* a mânca lacom, a înfuleca.

2. entonner *v.t.* **1.** a intona (un cântec); ~ **l'hymne national** a intona imnul național. **2.** *(fig.)* a adresa laude cuiva. **3.** *(în expr.)* ~ **la trompette** a vorbi cu patos.

entonnoir *s.m.* **1.** pâlnie; *(chim.)* ~ **séparateur** pâlnie de separare; *(poligr.)* ~ **de plieuse** pâlnie de fălțuit. **2.** groapă făcută de explozia unei mine, a unui obuz. **3.** *(arg. în expr.)* ~ **à musique** ureche. **4.** (*arg.*) gură, clonț, ciripitoare.

entorse *s.f.* **1.** *(med.)* entorsă; scrântire; **une ~ à la cheville** o entorsă a gleznei. **2.** *(fig.)* deformare, denaturare; alterare; **faire une ~ à la vérité** a denatura adevărul; **faire une ~ au règlement** a încălca regulamentul.

entortillage, entortillement *s.m.* **1.** întortochere, confuzie în exprimare. **2.** discurs încâlcit, plin de ambiguități, de echivocuri.

entortiller I. *v.t.* **1.** a răsuci, a înfășura răsucind; ~ **des bonbons dans du papier** a înfășura bomboane în hârtie răsucindu-le. **2.** a înfășura ceva în jurul unui

obiect; ~ **un mouchoir autour d'un doigt blessé** a înfășura o batistă pe un (în jurul unui) deget rănit. **3.** *(fig.)* a exprima ceva neclar; ~ **la réponse** a răspunde neclar, încâlcit. **4.** *(fig.)* a amăgi, a duce cu vorba; a determina pe cineva prin șiretlicuri să facă ceva. **5.** *(pop.)* a-și bate joc de cineva. **6.** *(pop.)* a sâcâi. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **dans, autour (de)**) **a.** a se înfășura, a se răsuci, a se încolăci (în jurul); **b.** a se înveli; **s'~ dans sa couverture** a se înveli cu pledul; **le serpent s'entortille autour de sa proie** șarpele se încolăcește în jurul prăzii sale. **2.** *(fig.)* a se încurca (în explicații, cuvinte); **il s'entortille dans ses propres mots** se încurcă în propriile cuvinte.

entour *s.m.* **1.** *(la sg. în expr.)* **à l'~** în preajma. **2.** *(la pl. înv.)* împrejurimi; **les ~s d'une ville** împrejurimile unui oraș.

entourage *s.m.* **1.** ceea ce înconjoară ceva în scopul înfrumusețării; **mettre un ~ de perles à un bijou** a pune o margine de perle unei bijuterii. **2.** anturaj; **avoir de bons rapports avec son ~** a fi în bune raporturi cu anturajul său.

entouré, ~e *adj.* înconjurat, admirat sau ajutat de mai multe persoane; **une femme ~e** o femeie admirată.

entourer I. *v.t.* **1.** a înconjura; **des jardins entourent le château** grădini înconjoară castelul. **2.** a împrejmui; ~ **les camps par de barbelés** a înconjura lagărele cu sârmă ghimpată. **3.** *(mil.)* a încercui, a împresura; a asedia; **l'ennemi entoure la ville** inamicul încercuiește orașul. **4.** a îmbrățișa, a strânge în brațe; **il l'entoura de ses bras** o îmbrățișă. **5.** a înconjura, a acoperi; **une écharpe entoure ses épaules** o eșarfă îi acoperă umerii. **6.** *(fig.)* a înconjura, a copleși; ~ **qqn. d'attentions** a copleși pe cineva cu atenții. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **de**) a se înconjura de; **s'~ d'amis** a se înconjura de prieteni.

entourloupette, entourloupe *s.f.* *(pop.)* festă, farsă, renghi, păcăleală; **faire une ~ à qqn.** a juca un renghi cuiva.

entourner *v.t.* *(mar.)* a înfășura, a rula în jurul.

entournure *s.f.* **1.** răscroiala mânecii; **blouse qui gêne aux ~s** bluză care jenează la răscroiala mânecii. **2.** *(fam. în expr.)* **être gêné dans les / aux ~s a.** a nu se simți la largul său; **b.** a fi strâmtorat bănește, a fi în jenă financiară.

entozoaire *s.m.* *(biol.)* entozoar, animal care trăiește ca parazit în interiorul unei viețăți.

entraccorder *v.r.* a se înțelege, a trăi în bună înțelegere (cu cineva).

entraccuser *v.r.* a se acuza, a se învinui reciproc.

entracte *s.m.* **1.** antract, pauză între două acte (la teatru), între două părți (la un concert); **un ~ de dix minutes** o pauză de zece minute. **2.** *(muz.)* intermediu / intermezzo cântat în pauzele unui spectacol. **3.** *(fig.)* odihnă, repaus; **au bout d'une journée de travail, il s'offre enfin un ~** după o zi de muncă, își oferă în sfârșit o odihnă. **4.** (*arg.*) anchetă asupra unei morți naturale și subite.

entraide *s.f.* ajutor reciproc / mutual; întrajutorare; **comité d'~** comitet de întrajutorare.

entraider *v.r.* a se ajuta reciproc.

entrailles *s.f. pl.* **1.** *(anat.)* viscere, măruntaie. **2.** *(fig.)* miez; adâncuri; **les ~ de la terre** adâncurile pământului. **3.** *(fig.)* sensibilitate; inimă; **être sans ~** a fi fără inimă; nesimțitor, nepăsător; ~ **paternelles** inimă de tată.

entrain *s.m.* **1.** antren, veselie, vioiciune, animație, însuflețire, vivacitate; **être plein d'~** a fi plin de vioiciune. **2.** zel, ardoare; **travailler avec ~** a munci cu ardoare. **3.** *(fig.)* mișcare vie, antren, vioiciune; **une comédie qui manque d'~** o comedie lipsită de antren.

entraînable *adj.* influențabil; **une nature ~** o fire influențabilă.

entraînant, ~e *adj.* antrenant, captivant; vioi, vesel; însuflețit; **invitons-le à la fête, il est ~** să-l invităm la petrecere, este antrenant, vesel; **un livre ~** o carte antrenantă, pe care n-o mai lași din mână.

entraînement *s.m.* **1.** *(sport)* antrenament. **2.** *(fig.)* incitare, atragere, atracție, antrenare; impuls; **céder à ses ~s** a ceda impulsurilor sale; **céder à l'~ des passions** a ceda atracției pasiunilor. **3.** pregătire, antrenament; **manquer d'~ pour un travail** a fi lipsit de pregătire pentru o muncă.

entraîner I. *v.t.* **1.** a trage, a târî, a duce cu sine; **les avalanches entraînent tout sur leur passage** avalanșele duc cu ele totul în drumul lor; *(fig.)* ~ **ses amis dans un bar** a-și lua cu sine prietenii într-un bar. **2.** a însoți, a conduce pe cineva cu forța; **être ~ au poste par les agents** a fi dus la postul de poliție de agenți. **3.** *(tehn.)* a antrena, a pune în mișcare; **moteur qui entraîne un mécanisme** motor care pune în mișcare un mecanism. **4.** *(sport)* a antrena, a pregăti; ~ **des jeunes gens à l'athlétisme** a antrena tineri pentru atletism. **5.** *(fig.)* a provoca, a cauza, a atrage după sine, a avea ca rezultat / consecință; **la sujétion économique entraîne la sujétion politique** dependența economică atrage după sine dependența politică. **6.** *(fig.)* a împinge, a antrena, a determina pe cineva să facă ceva; **il s'est laissé ~ par la colère** s-a lăsat antrenat de furie; **cet homme entraîne votre fils à des choses réprobables** acest om îl antrenează pe fiul dv. la lucruri reprobabile. **II.** *v.r.* **1.** *(sport)* a se antrena; **s'~ pour un championnat** a se antrena pentru un campionat. **2.** a se antrena, a se pregăti; **s'~ à parler devant les foules** a se pregăti pentru a vorbi în fața mulțimilor.

entraîneur *s.m.* **1.** antrenor sportiv; **l'~ d'une équipe de football** antrenorul unei echipe de fotbal. **2.** *(text.)* graifăr. **3.** *(în expr.)* ~ **d'hommes** conducător, șef.

entraîneuse *s.f.* animatoare de local.

entrait *s.m.* *(constr.)* coardă, bârnă mare și groasă care susține acoperișul casei.

entrant, ~e 1. *adj., s.m.f.* (persoană) care intră (într-un grup constituit); **les députés ~s** deputații nou aleși; **les ~s et les sortants** cei care intră și cei care ies. **2.** *(sport)* jucător care înlocuiește pe altul din echipa sa.

entrapercevoir *v.t.* a întrezări; **je l'ai entraperçu de ma voiture** l-am întrezărit din mașină.

entrave *s.f.* **1.** piedică, opritoare (la animale); **mettre des ~s à un cheval** a pune piedici / opritori unui cal. **2.** *(fig.)* piedică, obstacol; **ces nouvelles dispositions sont des ~s au commerce** aceste noi dispoziții sunt / constituie piedici în calea comerțului.

entraver *v.t.* **1.** a împiedica un animal; **~ un cheval** a împiedica un cal. **2.** *(fig.)* a împiedica, a pune obstacole, a bloca, a jena; a frâna; **des poids lourds entravaient la circulation** camioane grele blocau circulația. **3.** *(arg.)* a înțelege, a pricepe; **j'y entrave que dalle à ce truc** nu pricep o iotă din chestia asta.

entre *prep.* **1.** între; **a.** *(temporal)* **~ les deux guerres** între cele două războaie; **~ temps** între timp; **~ deux âges** între două vârste; **nous prendrons nos vacances ~ le 15 et le 20 août** ne vom lua concediul între 15 și 20 august; **b.** *(local)* **vivre ~ quatre murs** a trăi între patru pereți, izolat, claustrat; **~ quatre yeux** între patru ochi; **se trouver ~ deux feux** a se găsi între două pericole, a fi între două focuri; **c.** *(reciprocitate)* **les loups se dévorent ~ eux** lupii se mănâncă între ei; **d.** *(relații diverse)* **~ lui et son frère, lequel préférez-vous?** Între el și fratele lui, pe cine preferați?; **il y a ~ eux une animosité qui est loin de s'éteindre** există între ei o animozitate care e departe de a se stinge; **~ autres** între altele; **~ nous soit dit** între noi fie vorba. **2.** în; **être ~ les mains de qqn.** a fi în mâinile cuiva, a fi în puterea / la cheremul cuiva. **3.** printre; **parler ~ ses dents** a vorbi printre dinți. **4.** dintre; **~ plusieurs solutions possibles, j'ai choisi celle-ci** dintre mai multe soluții posibile am ales-o pe aceasta; **~ tous ceux qui se sont présentés au concours, il est seul à avoir réussi** dintre toți cei care s-au prezentat la concurs, numai el a reușit. **5.** *(în expr.)* **~ chien et loup** în amurg; pe înserate; în faptul serii; **~ deux portes** în fugă; **~ la poire et le fromage** la desert; **~ tous** dintre toți / toate; **c'est le vin que je préfère ~ tous** dintre toate vinurile, este cel pe care-l prefer; **être ~ deux vins** a fi afumat / cherchelit; **être ~ deux draps** a se culca, a se băga în scutece; **nager ~ deux eaux** a împăca ambele părți divergente, a împăca și capra și varza; **prendre ~ deux feux** a ataca din două părți; **regarder qqn. ~ les yeux** a privi pe cineva drept în ochi; **~ cuir et chair** în sine.

entrebâillement *s.m.* spațiu lăsat de ceea ce este deschis incomplet; întredeschidere; deschizătură, crăpătură; **je l'ai aperçu dans l'~ de la porte** l-am zărit prin crăpătura ușii.

entrebâiller *v.t.* a deschide incomplet; a întredeschide, a crăpa; **~ la porte** a întredeschide ușa.

entrebâilleur *s.m. (tehn.)* piesă din metal care limitează deschiderea unei uși sau ferestre.

entre-bande (*pl.* **entre-bandes**) *s.f. (text.)* chenar, margine.

entrebattre *v.r. (rar)* a se bate / a se lovi reciproc.

entrechat *s.m. (cor.)* săritură în timpul căreia dansatorul își atinge picioarele.

entrechoquement *s.m.* ciocnire / lovire reciprocă; **~ des verres dans un paquet** ciocnirea paharelor între ele într-un pachet.

entrechoquer I. *v.t.* a ciocni, a izbi unul de altul; **les cahots de la voiture entrechoquaient les assiettes dans le colis** zdruncinăturile mașinii izbeau unele de altele farfuriile din colet. **II.** *v.r.* **1.** a se ciocni, a se izbi; **les verres s'entrechoquent dans le paquet** paharele se ciocnesc în pachet; *(fig.)* **ses souvenirs s'entrechoquent dans sa tête** amintirile i se învălmășesc în cap. **2.** *(fig.)* a se contrazice; a se opune unul altuia; **ces deux hommes s'entrechoquent sans cesse** acești doi oameni se contrazic tot timpul.

entrecolonne, entrecolonnement *s.m. (arhit.)* intercolonament.

entrecôte *s.f.* antricot; **une ~ grillée** un antricot la grătar.

entrecouper I. *v.t.* **1.** a întretăia; **de petits cours d'eau entrecoupent le champ** mici pârâiașe întretaie câmpul. **2.** a întrerupe; **~ un discours de questions** a întrerupe un discurs cu întrebări. **II.** *v.r.* **1.** a se întretăia; **lignes qui s'entrecoupent** linii care se întretaie. **2.** *(despre cai)* a se răni, lovindu-și picioarele unul de altul. **3.** a se întrerupe reciproc.

entrecroisement *s.m.* întretăiere, încrucișare; intersecție; **~ de voies ferrées** încrucișare de linii ferate.

entrecroiser I. *v.t.* a încrucișa; a întrețese; **~ des fils** a întrețese fire. **II.** *v.r.* a se încrucișa; **lignes qui s'entrecroisent** linii care se încrucișează.

entre-déchirer *v.r.* a se sfâșia reciproc; *(fig.)* **des ennemis qui s'entre-déchirent** dușmani care se sfâșie / se critică violent.

entre-détruire *v.r.* a se distruge reciproc.

entre-deux *s.m. invar.* **1.** parte, spațiu aflat între sau la jumătatea a două lucruri; **l'~ des fenêtres** întregolul dintre ferestre. **2.** mobilă așezată între două ferestre. **3.** bandă de dantelă sau de broderie folosită ca ornament pentru lenjerie. **4.** *(la baschet)* aruncarea mingii de către arbitru între doi jucători pentru reluarea jocului. **5.** *(fig.)* soluție intermediară; acord intermediar; **ils ont signé un ~ pour leur permettre de sauver la face** au semnat un acord intermediar care să le permită să salveze aparențele.

entre-deux-guerres *s.m. invar.* perioada dintre cele două războaie mondiale (1918-1939).

entre-dévorer *v.r.* a se devora / a se sfâșia reciproc.

entrée *s.f.* **1.** intrare; **à l'~ du professeur, les élèves se levèrent** la intrarea profesorului, elevii se ridicară în picioare; **porte d'~** ușa de la intrare; **~ des artistes** intrarea artiștilor; **~ interdite** intrarea oprită; *(inform., în expr.)* **~ / sortie** transfer al informațiilor între o unitate centrală și un periferic. **2.** acces; **avoir ses ~s quelque part** a avea acces liber undeva, a fi de-ai casei. **3.** intrare în scenă; **l'acteur fait son ~** actorul își face intrarea în scenă. **4.** vestibul, antreu; **attendre dans l'~** a aștepta în vestibul. **5.** debut, început; **à l'~ de l'hiver** la începutul iernii. **6.** *(lingv.)* **~ d'un dictionnaire** intrare, cuvânt-titlu într-un

dicționar. **7.** taxă de vamă; taxă de import. **8.** intrare, costul unui bilet la spectacol; ~ **gratuite** intrarea gratuită. **9.** *(culinar)* felul întâi al mesei (după aperitive). **10.** adeziune, afiliere; ~ **dans un parti** afiliere la un partid. **11.** admitere; **examen d'~** examen de admitere. **12.** intrare, ușă; **l'~ de la maison** ușa casei. **13.** *(în expr.)* ~ **de faveur** bilet de favoare; *(fin.)* **les ~s** încasările; **faire son ~ dans le monde** a ieși prima dată în lume / în societate; a-și face intrarea în lume; **d'~ de jeu** chiar de la început; **bois d'~** pădure care începe să se usuce; *(mar.)* ~ **au bassin** andocare.

entre-égorger *v.r. (rar)* a se măcelări reciproc.

entrefaites *s.f. pl. (în expr.)* **sur ces** ~ atunci, în acel moment, în timpul / răstimpul acesta.

entrefer *s.m. (el.)* întrefier.

entrefilet *s.m.* notiță, paragraf de ziar.

entre-frapper *v.r.* a se lovi reciproc.

entregent *s.m.* abilitate în comportament, în modul de a se pune în valoare, de a lega relații utile.

entre-haïr *v.r.* a se detesta, a se urî reciproc.

entre-harceler *v.r.* a se hărțui reciproc.

entre-heurter *v.r.* a se izbi unul de altul, a se ciocni unul de altul.

entre-jambe, entrejambe *s.m.* **1.** parte a pantalonului cuprinsă între picioare. **2.** *(tehn.)* spațiul dintre două picioare ale unei mobile.

entrelacement *s.m.* împletire, încolăcire; întrețesere; răsucire; ~ **de guirlandes** împletire de ghirlande.

entrelacer *v.t., v.r.* a (se) împleti, a (se) întrețese; **des branches qui s'entrelacent** crengi care se împletesc.

entrelacs *s.m. (arhit.)* ornament format din motive împletite, înlănțuite.

entrelardé, ~e *adj. (culinar)* împănat cu slănină; *(fig.)* **un discours ~ de citations** un discurs împănat cu citate.

entrelardement *s.m. (culinar)* împănare cu slănină.

entrelarder *v.t. (culinar)* a împăna cu slănină; *(fig.)* ~ **un texte de citations** a împăna, a presăra un text cu citate.

entreligne *s.m. (poligr.)* spațiu între două rânduri tipărite.

entre-louer *v.r. (rar)* a se lăuda reciproc.

entre-manger *v.r.* a se mânca / a se devora unul pe altul.

entremêlement *s.m.* **1.** amestec; ~ **de fleurs rouges et de fleurs blanches** amestec de flori roșii cu flori albe. **2.** împletire, întrețesere.

entremêler I. *v.t.* **1.** a amesteca mai multe lucruri; ~ **des fils de laine et de coton** a amesteca fire de lână și de bumbac. **2.** a întretăia; **ses paroles s'entremêlent avec des moments de silence** cuvintele îi sunt întretăiate de momente de tăcere. **II.** *v.r.* a se împleti; a se amesteca; **dans son récit, épisodes comiques et épisodes pathétiques s'entremêlent** în povestirea sa se amestecă episoade comice cu episoade patetice.

entremets *s.m. (culinar)* fel de mâncare dulce servit înainte de desert sau care înlocuiește desertul.

entremetteur, -euse *s.m.f.* **1.** *(înv.)* intermediar, mijlocitor. **2.** *(peior.)* codoș, proxenet.

entremettre *v.r.* a mijloci, a se interpune; a interveni; **s'~ dans une dispute** a interveni într-o ceartă.

entremise *s.f.* mijlocire, interpunere, intervenție; intermediu; **j'ai obtenu cette faveur par l'~ d'un ami** am obținut această favoare prin intermediul unui prieten.

entre-nœud (*pl.* **entre-nœuds**) *s.m. (bot.)* porțiunea dintre două noduri ale unei tulpini.

entrepont *s.m. (mar.)* interpunte, spațiu cuprins între două punți.

entreposage *s.m. (com.)* acțiunea de a depozita într-un depozit.

entreposer *v.t. (com.)* a depozita într-un depozit.

entreposeur *s.m. (com.)* **1.** proprietar sau administrator de depozit. **2.** agent comercial care păstrează sau vinde mărfuri monopol de stat.

entrepôt *s.m.* **1.** *(ec., mar.)* antrepozit. **2.** *(în expr.)* ~ **de bois** depozit de lemne.

entreprenant, ~e *adj.* **1.** întreprinzător; **un commerçant ~** un comerciant întreprinzător. **2.** îndrăzneț; **un homme ~** un bărbat îndrăzneț față de femei.

entreprendre I. *v.t.* **1.** a întreprinde; a se angaja în ceva; a executa; ~ **une démarche** a întreprinde un demers; ~ **des travaux de construction** a se angaja în lucrări de construcție. **2.** *(în expr.)* ~ **qqn. sur une question a.** a pune pe cineva în temă cu privire la o chestiune; **b.** a încerca să convingă pe cineva. **II.** *v.r.* a se întreprinde, a se înfăptui; **ce long voyage s'entreprend avec des préparatifs minutieux** această lungă călătorie se întreprinde cu pregătiri minuțioase.

entrepreneur,-euse *s.m.f.* **1.** *(constr.)* antreprenor; ~ **de travaux publics** antreprenor de lucrări publice. **2.** șef de întreprindere.

entreprise *s.f.* **1.** întreprindere, antrepriză (comercială, industrială), afacere; ~ **de transports** întreprindere de transporturi; **organiser une ~** a organiza o afacere. **2.** încercare, tentativă; aventură; acțiune; **c'est une ~ téméraire** este o încercare temerară.

entrer I. *v.i.* **1.** a intra, a pătrunde; ~ **dans le vestibule** a intra în vestibul; ~ **à l'Université** a intra la Universitate; **le bateau entre dans le port** vaporul intră în port; **la clef entre dans la serrure** cheia intră / pătrunde în broască; ~ **en convalescence** a intra în convalescență; ~ **en condition** a intra la stăpân; ~ **dans l'enseignement** a intra în învățământ, a îmbrățișa cariera de profesor; ~ **dans un parti** a intra într-un partid politic, a adera la politica acestuia; **la loi entrera en vigueur à partir de lundi** legea va intra în vigoare începând de luni; ~ **comme dans du beurre** a intra ușor, ca-n brânză; ~ **comme une tornade** / ~ **en coup de vent** a intra ca o vijelie, a da buzna; ~ **dans les détails** a intra în amănunte; ~ **en conflit avec qqn.** a intra în conflict cu cineva; ~ **en ligne de compte** a intra în discuție; a fi luat în considerare; ~ **en danse** / **dans le jeu** a intra în horă / în joc; a se angaja într-o acțiune; ~ **dans le vif du sujet** a intra în miezul problemei / în subiect; **cela n'entre pas dans mes vues** asta nu intră în vederile mele, nu împărtășesc acest lucru. **2.** a

încăpea; **on entre tous dans la voiture** încăpem cu toții în mașină. **3.** (*cu verbul* **faire**) a introduce; a vârî, a băga; **faire ~ qqn.** a introduce pe cineva undeva, a pofti pe cineva undeva; **faire ~ la clef dans la serrure** a introduce cheia în broască; *(fig.)* **faire ~ qqch. dans la tête de qqn.** a băga ceva în capul cuiva; a convinge pe cineva de ceva; **faire ~ une clause dans un contrat** a introduce o clauză într-un contract. **4.** *(în expr.)* **~ en religion** a se călugări; **~ en colère** a se înfuria, a se aprinde de mânie; **~ en ménage** a se căsători; **ne faire qu' ~ et sortir** a fi numai în trecere; **~ à qqn. dans le chou** a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **~ comme un chien dans un jeu de quilles** a fi inoportun, a pica / a cădea ca musca-n lapte; **~ dans des rages folles** a-și ieși din fire / din balamale / din sărite; a se face foc și pară; **~ dans les soucis / les peines de qqn.** a împărtăși grijile / necazurile cuiva; **~ en pourparlers** a începe tratative; **~ dans un complot** a lua parte la un complot; **~ en transe a.** a se înfuria, a se aprinde de mânie; **b.** a-l trece răcorile de frică; **c.** a cădea în transă; *(fam.)* **je n'entre pas là-dedans** nu mă bag, sunt lucruri care nu mă privesc; **~ en collision** a se ciocni, a se lovi; *(arg.)* **~ en dame** a lega o conversație; *(arg.)* **~ à sa maison de campagne a.** a intra la azil; **b.** a intra la pușcărie. **II.** *v.t.* a aduce, a introduce; a băga; **~ du tabac en contrebande** a introduce tutun de contrabandă; **~ un meuble par la fenêtre** a băga o mobilă pe fereastră; *(inform.)* **~ des données dans un ordinateur** a introduce date într-un calculator.

entre-rail, entrerail (*pl.* **entrerails, entre-rails**) *s.m.* *(c. f.)* ecartament.

entre-regarder *v.r.* *(rar)* a se privi reciproc.

entresol *s.m.* mezanin.

entretailler *v.r.* *(despre cai)* a se lovi / a se cosi cu picioarele în mers.

entre-temps *adv.* în acest interval de timp.

entreteneur, -euse *s.m.f.* susținător, persoană care întreține pe cineva.

entretenir I. *v.t.* a întreține; **les promenades au grand air entretenaient sa forme physique** plimbările în aer liber îi întrețineau forma fizică; **~ ses parents** a-și întreține părinții; **~ une correspondance avec qqn.** a întreține o corespondență cu cineva; **~ qqn. de quelque chose** a întreține pe cineva / a-i vorbi cuiva, a-i prezenta cuiva ceva; **il l'a entretenu de ses projets** i-a vorbit despre proiectele sale. **II.** *v.r.* **1.** a sta de vorbă, a se întreține cu cineva; **le général s'entretenait amicalement avec les officiers du régiment** generalul se întreținea amical cu ofițerii regimentului. **2.** a se întreține, a-și asigura subzistența; **il s'entretient de sa pension** se întreține din pensie. **3.** a se hrăni cu; **elle s'entretient de vaines espérances** se hrănește cu iluzii deșarte.

entretenu, ~e *adj.* **1.** întreținut, păstrat într-o anumită stare; **maison bien ~e** casă bine întreținută; **ils se promenaient dans les allées bien entretenues du parc** se plimbau pe aleile bine întreținute ale parcului. **2.** având subzistența asigurată de cineva; **vieillard ~ par sa famille** bătrân întreținut de familie. **3.** care trăiește din banii primiți de la un amant (amantă). **4.** *(tehn., în expr.)* **oscillations entretenues** oscilații întreținute.

entretien *s.m.* **1.** întreținere; **l'~ d'une maison** întreținerea unei case. **2.** întreținere, subzistență; **il paie l'~ de son fils à la faculté** plătește întreținerea fiului său la facultate. **3.** convorbire, conversație, discuție; **avoir un ~ avec qqn.** a avea o convorbire cu cineva.

entretisser *v.t.* a întrețese.

entretoile *s.f.* ornament din dantelă cuprins între două fâșii de pânză.

entretoise *s.f.* **1.** *(constr.)* antretoază. **2.** *(în expr.) (petr.)* **~ diagonale / horizontale** riglă diagonală / orizontală; *(c. f.)* **~ de plaque / de garde** legătură a plăcii / de gardă.

entretoisement *s.m.* *(constr.)* spraițuire.

entretoiser *v.t.* *(constr.)* a spraițui, a susține cu antretoaze.

entre-tuer *v.r.* a se omorî reciproc.

entrevoie *s.f.* *(c. f.)* spațiul, distanța dintre linii.

entrevoir *v.t.* **1.** a întrevedea, a întrezări; **il n'entrevoyait aucune issue à cette situation** nu întrezărea nici o ieșire din această situație. **2.** a prevedea; **~ les difficultés d'une entreprise** a prevedea greutățile unei inițiative.

entrevous *s.m.* *(constr.)* **1.** podină, dușumea oarbă. **2.** *(în industria lemnului)* frize. **3.** spațiul dintre grinzi. **4.** umplutură din zidărie între grinzi.

entrevoûter *v.t.* *(constr.)* a umple spațiul dintre grinzi cu material de umplutură.

entrevue *s.f.* întrevedere, întâlnire (pregătită); **~ diplomatique** întrevedere diplomatică.

entrisme *s.m.* *(pol.)* practică politică constând în intrarea într-un partid cu scopul de a-i modifica linia de acțiune.

entrobliger *v.r.* a-și face servicii reciproc, a se obliga reciproc.

entropie *s.f.* *(fiz.)* entropie.

entropion *s.m.* *(med.)* entropion.

entroque *s.m.* *(paleont.)* element constitutiv al scheletului crinoidelor fixate (în stare de fosile).

entrouvert, ~e *adj.* întredeschis, crăpat; **une porte ~e** o ușă întredeschisă.

entrouvrir I. *v.t.* a întredeschide, a deschide puțin, a crăpa; **~ la porte** a întredeschide ușa. **II.** *v.r.* a se întredeschide, a se crăpa; **la fenêtre s'entrouvre** fereastra se întredeschide.

entuber I. *v.t.* *(pop.)* a înșela, a trage pe sfoară; a fura. **II.** *v.r.* *(pop. în expr.)* **s'~ d'une somme** a pierde la un joc de noroc o sumă de bani.

enture *s.f.* **1.** *(hort.)* crestătură pentru altoi. **2.** *(tehn.)* asamblare a două piese de lemn puse cap la cap.

énucléation *s.f.* **1.** *(culinar)* scoaterea sâmburelui din fruct. **2.** *(chir.)* enucleare, extirpare a unei tumori, a unei formații organice, prin izolare față de țesutul înconjurător. **3.** *(chir.)* ablația totală a unui ochi.

énucléer *v.t.* **1.** a scoate sâmburii din fructe. **2.** *(chir.)* a extirpa prin izolare față de țesutul înconjurător.

énumératif, -ive *adj.* enumerativ; **une liste ~ive de postes vacants** o listă enumerativă de posturi vacante.
énumération *s.f.* enumerare, numărătoare, numărare; înșirare.
énumérer *v.t.* a enumera; a înșira; ~ **les conditions qu'un candidat à ce poste doit remplir** a enumera condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un candidat la acest post.
énurésie *s.f.* *(med.)* enurezis, incontinență urinară.
énurétique *adj., s.m.f.* *(med.)* care suferă de enurezis.
envahir *v.t.* **1.** a invada, a năvăli; a ocupa; **les armées ennemies envahirent la région** armatele dușmane invadară regiunea; *(fam.)* ~ **qqn.** a da buzna peste cineva, a irupe în casa cuiva. **2.** *(fig.)* a năpădi, a copleși; a cuprinde; **la crainte envahit son esprit** teama îl cuprinde.
envahissant, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* invadator; **armée ~e** armată invadatoare. **2.** indiscret, inoportun, supărător; **une personne ~e** o persoană indiscretă. **3.** copleșitor; **des soucis ~s** griji copleșitoare.
envahissement *s.m.* **1.** invadare, năvălire, invazie; **l'~ des troupes d'occupation** invazia trupelor de ocupație. **2.** *(fig.)* acaparare, ocupare agresivă; **l'~ de la bureaucratie** acapararea (vieții) de către birocrație. **3.** *(agr. în expr.)* ~ **des mauvaises herbes** apariția în exces a buruienilor.
envahisseur *adj., s.m.* invadator, ocupant, năvălitor; **la population résistait aux ~s** populația rezista în fața invadatorilor.
envapé, ~e *adj.* *(arg.)* **1.** prostit, aflat sub efectul drogului / al băuturii. **2.** aflat într-o situație catastrofală.
envapement *s.m.* *(arg.)* leșin.
envasement *s.m.* înnămolire, împotmolire.
envaser *v.t., v.r.* a (se) înnămoli, a (se) împotmoli.
enveloppant, ~e *adj.* **1.** învăluitor; *(fig.)* **mouvement** ~ mișcare de învăluire. **2.** *(fig.)* fermecător, încântător, fascinant, captivant, seducător; **manières ~es** maniere fermecătoare, încântătoare.
enveloppe *s.f.* **1.** învelitoare; **2.** *(anat.)* membrană care învelește / acoperă unele organe. **3.** *(poligr.)* plic; ~ **timbrée** plic timbrat. **4.** *(auto)* anvelopă. **5.** *(mat.)* înfășurătoare. **6.** *(tehn.)* manta; **l'~ de la chaudière** mantaua cazanului; ~ **à vapeur** manta de aburi. **7.** *(fig.)* înfățișare, aer, chip, aparență, aspect exterior; mască; **de la bonté sous une ~ rude** bunătate sub o aparență aspră.
enveloppé, ~e *adj.* *(arg. în expr.)* **c'est ~ a.** e ca și făcut; **b.** ne-am înțeles, e-n regulă.
enveloppement *s.m.* **1.** înfășurare, învelire, acoperire; **des ~s humides peuvent faire baisser la température du malade** înfășurarea bolnavului în cearșafuri umede poate produce scăderea temperaturii bolnavului. **2.** *(mil.)* învăluire; încercuire.
envelopper I. *v.t.* **1.** a acoperi, a înveli, a înfășura; ~ **des bibelots dans du papier en vue du transport** a înfășura bibelourile în hârtie în vederea transportului. **2.** *(mil.)* a învălui; a încercui; ~ **une troupe ennemie** a încercui o trupă inamică. **3.** a cuprinde, a include; a îngloba; a implica; **vous êtes enveloppé dans cette accusation** sunteți inclus în această acuzație. **4.** *(fig.)* a cuprinde; ~ **du regard** a cuprinde cu privirea. **5.** *(fig.)* a ascunde, a masca; ~ **ses intentions** a-și ascunde intențiile. **6.** *(arg.)* a fura. **7.** *(arg.)* a păcăli. **8.** *(arg.)* a lua prizonier. **9.** *(în expr.)* ~ **un enfant dans les langes** a înfășa un copil. **II.** *v.r.* a se înfășura, a se înveli.
envenimation *s.f.*, **envenimement** *s.m.* *(med.)* înveninare, otrăvire cu venin de șarpe.
envenimer I. *v.t.* **1.** *(med.)* a învenina, a otrăvi cu venin de șarpe. **2.** *(med.)* a infecta; ~ **une plaie** a infecta o plagă. **3.** *(fig.)* a învenina, a face virulent; a accentua; ~ **un conflit** a învenina un conflict. **II.** *v.r.* a se învenina, a se irita; **la discussion s'est envenimée** discuția s-a înveninat.
envergure *s.f.* **1.** *(mar.)* saulă de învergare. **2.** deschiderea, distanța dintre extremitățile aripilor desfăcute ale unei păsări; **le condor a une ~ de quatre mètres** condorul are o deschidere a aripilor de patru metri. **3.** *(av.)* anvergură, întindere; ~ **de l'aile** anvergura aripii. **4.** *(fig.)* valoare, capacitate; anvergură; clasă; **un homme de cette ~** un om de o asemenea valoare; **ce jeune homme manque d'~** acest tânăr e lipsit de clasă. **5.** *(în expr.)* **d'~** de anvergură, de (mare) întindere, amploare, vast; **un projet d'~** un proiect de anvergură, de mare amploare.
envers I. *prep.* **1.** față de... **il a une grande dette morale ~ cet homme** are o mare datorie morală față de acest om. **2.** *(în expr.)* ~ **et contre tous** în ciuda tuturor. **II.** *s.m.* **1.** dos; partea din spate; **vous trouverez la marque de cette porcelaine sur l'~** veți găsi marca acestui porțelan pe partea din spate; **l'~ d'un tissu** dosul unei țesături; **une maille à l'~** un ochi (tricotat) pe dos; **à l'~ a.** pe dos, de-a-ndoaselea; b. alandala. **2.** *(în expr.)* **avoir la tête à l'~ a.** a fi agitat / tulburat; **b.** a judeca greșit / pe dos; **l'~ de la médaille** reversul medaliei.
envi *s.m.* *(în expr.)* **à l'~** care mai de care; pe capete; pe întrecute.
enviable *adj.* de invidiat; **il a une situation ~** are o situație de invidiat.
envie *s.f.* **1.** invidie, pizmă, ciudă, pică, gelozie; **attirer l'~ de qqn.** a atrage invidia cuiva; **porter ~ à qqn.** a pizmui pe cineva. **2.** poftă, dorință; chef; **avoir ~ de...** a-i fi poftă să; a avea chef de; **avoir ~ de voyager** a avea poftă să călătorească; **avoir ~ de rire** a dori / a-i veni să râdă; **avoir ~ de sortir** a dori să iasă în oraș; **mourir d'~ de...** a muri de dorința de a...; **je meurs d'~ de voir ce spectacle** mor de dorința de a vedea acest spectacol; **se passer une ~** a-și satisface o poftă, a-și face un gust; **faire passer à qqn. l'~ de... a.** a-i lua cuiva pofta de a...; a dezgusta pe cineva de...; **b.** a învăța minte pe cineva; *(prov.)* **il vaut mieux faire ~ que pitié** mai bine pizmaș decât pătimaș.
envier *v.t.* **1.** a invidia, a pizmui; ~ **le sort de qqn.** a invidia soarta cuiva. **2.** a dori, a pofti; ~ **la place de qqn.** a dori să aibă locul de muncă / postul cuiva. **3.** *(în expr)* **n'avoir rien à ~ à personne** a avea tot ce-i trebuie; a nu-i mai trebui nimic.

envieusement *adv.* cu invidie, cu pizmă.
envieux, -euse *adj., s.m.f.* invidios, pizmaș.
enviné, ~e *adj. (despre recipiente)* care a prins miros de vin; **fût ~** butoi care a prins miros de vin.
environ I. *adv.* aproximativ, cam, circa; în jur de; **il y a ~ une semaine** acum aproximativ o săptămână. **II.** *s.m. pl.* **1.** împrejurimi, vecinătate; **Paris et ses ~s** Parisul și împrejurimile sale. **2.** *(fam. în expr.)* **aux ~s de... a.** aproape de...; în preajma; nu departe; **la rencontre eut lieu aux ~s de la ville** întâlnirea a avut loc în preajma / în împrejurimile orașului; **b.** pe vremea..., cam pe la... **aux ~s de 1950** cam pe la 1950.
environnant, ~e *adj.* **1.** înconjurător; **le milieu ~** mediul înconjurător. **2.** din apropiere, apropiat; din preajmă; **les collines ~es** dealurile din apropiere.
environnement *s.m.* **1.** *(înv.)* împrejmuire. **2.** mediul înconjurător; ambianță; atmosferă; **la pollution de l'~** poluarea mediului.
environner I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a înconjura, a împrejmui; **~ une ville de murailles** a înconjura un oraș cu ziduri. **2.** *(fig.)* a înconjura, a sta în preajmă; **les courtisans qui environnaient l'empereur** curtenii care îl înconjurau pe împărat. **II.** *v.r.* a se înconjura de; **il s'environne d'hommes suspects** se înconjoară de oameni suspecți.
envisageable *adj.* posibil, previzibil; de conceput; **cette entente n'est pas ~** această înțelegere nu este de conceput, nu poate fi luată în considerare.
envisager *v.t.* **1.** a considera, a privi, a examina, a analiza; a lua în considerare; a prevedea; **~ une question** a examina o chestiune; **~ les choses de façon réaliste** a considera / a privi lucrurile realist. **2.** *(cu prep.* **de***)* a avea de gând, a intenționa; **envisagez-vous de faire ce long voyage?** Intenționezi să faci această lungă călătorie?
envoi *s.m.* **1.** trimitere, expediere; **~ d'un colis** trimitere a unui colet. **2.** colet, pachet; **recevoir un ~** a primi un colet. **3.** transport; **~ de troupes sur le front** transport de trupe pe front. **4.** *(lit.)* ultima strofă a unei balade, care constituie o dedicație. **5.** *(în expr.) (jur.)* **~ en possession** punere în posesie; *(la fotbal)* **coup d'~** pasă.
envoiler *v.r. (despre fier, oțel)* a se curba la călire.
envol *s.m.* **1.** *(av.)* decolare; **piste d'~** pistă de decolare. **2.** zbor; **l'~ d'un papillon** zborul unui fluture. **3.** *(fig.)* avânt, elan; **l'~ de la pensée** avântul gândirii; **prendre son ~** a-și lua elan.
envolée *s.f.* **1.** zbor (de păsări). **2.** *(fig.)* avânt, elan; **~ lyrique** elan liric; **~ oratoire** avânt oratoric.
envoler *v.r.* **1.** *(despre păsări)* a-și lua zborul. **2.** *(av.)* a decola. **3.** a zbura; **les papiers s'envolent soulevés par le vent** hârtiile zboară luate de vânt. **4.** *(fig.)* a dispărea, a se eclipsa; **l'argent s'est envolé** banii au dispărut. **5.** *(fam.)* a fugi, a evada; **le prisonnier s'est envolé** deținutul a evadat. **6.** *(fig.)* a se scurge cu rapiditate, a zbura; **le temps s'envole** timpul zboară.
envoûtant, ~e *adj.* care vrăjește, subjugă, seduce; fermecător, seducător; **une musique ~e** o muzică ce vrăjește.
envoûtement *s.m.* **1.** vrăjitorie, vrajă, farmec; magie neagră. **2.** *(fig.)* fermecare, vrăjire; subjugare; farmec, vrajă, încântare; **l'~ qu'exerce cette musique** vraja acestei muzici.
envoûter *v.t.* **1.** a vrăji, a face vrăji, descântece, farmece. **2.** *(fig.)* a fermeca, a vrăji, a captiva, a seduce, a subjuga; a delecta, a desfăta; a încânta; **cette femme l'a envoûté** această femeie l-a fermecat.
envoûteur, -euse *s.m.f.* vrăjitor; magician.
envoyé, ~e I. *s.m.f.* trimis, emisar, mesager, sol; **les ~s d'un gouvernement** emisarii unui guvern; **l'~ spécial d'un journal** trimisul special al unui ziar, reporter. **II.** *adj.* **1.** trimis; **la lettre ~e est parvenue à destination** scrisoarea trimisă a ajuns la destinație. **2.** *(în expr.) (fam.)* **c'est ~!** Asta da, lovitură! Bravo, bine lucrat / bine jucat! Perfect!
envoyer I. *v.t.* **1.** a trimite; **~ des troupes au front** a trimite trupe pe front; **~ qqn. dans l'autre monde** a ucide, a trimite pe cineva pe lumea cealaltă. **2.** a trimite, a expedia; **~ une lettre / un colis** a expedia o scrisoare / un colet. **3.** a arunca; **~ une pierre** a arunca o piatră. **4.** *(fig.)* a da; *(pop.)* **~ une baffe à qqn.** a da / a trage / a cârpi o palmă; **~ qqn. au diable / à tous les diables** a da dracului pe cineva, a-l trimite la toți dracii. **5.** *(în expr.)* **~ à la balançoire** a se descotorosi de cineva, a-l trimite la plimbare, a-i face vânt; **~ de son boudin à qqn. a.** a juca un renghi cuiva; **b.** a-i da cuiva la cap; **~ qqn. à terre** a pune / a culca pe cineva la pământ; **~ qqn. au bain** a se descotorosi, a da papucii cuiva; **~ qqn. planter ses choux** a concedia, a scoate pe cineva din pâine; a pune pe cineva pe liber / pe verde; **~ sa carte à qqn.** a provoca pe cineva la duel; **~ tout promener** a lăsa baltă; a lăsa toate la pământ; **~ valser qqn. a.** a concedia, a pune pe cineva pe liber; **b.** a se descotorosi de cineva, a da papucii cuiva; *(arg.)* **~ à la comédie** a fi pus pe liber; *(pop.)* **~ à la gueule** a spune cuiva verde în față; *(arg.)* **~ la fumée** a trage cu pușca; *(arg.)* **~ la soudure** a-și plăti datoria; *(arg.)* **~ ses yeux en semestre** a se uita cruciș. **II.** *v.r.* **1.** a-și trimite; **les deux amoureux s'envoient de longues lettres** cei doi îndrăgostiți își trimit scrisori lungi. **2.** *(pop.)* a se cinsti (pe sine) cu mâncare, băutură; **s'~ un verre** a se cinsti cu un pahar. **3.** *(pop.)* a face; **s'~ tout le travail** a face toată treaba (fără poftă).
envoyeur, -euse *s.m.f. (rar la fem.)* expeditor; **retour à l'~** retur la expeditor.
enzootie *s.f. (vet.)* enzootie.
enzymatique *adj. (biochim.)* enzimatic.
enzyme *s.f. (biochim.)* enzimă, ferment.
enzymologie *s.f.* enzimologie, studiul enzimelor.
eocène *s.m., adj. (geol.)* eocen, perioada cea mai veche a erei terțiare.
éolidés *s.m. pl. (zool.)* eolidee, familie de moluște fără cochilie.
éolien, ~ne I. *adj. (geol.)* eolian; **énergie ~ne** energie eoliană, a vântului. **II.** *s.f.* instalație care folosește forța vântului.

éolipile, éolipyle *s.m. (înv.)* dispozitiv antic pentru evidențierea forței motrice a vaporilor de apă.
éolithe *s.m. (arheol.)* eolit, fragment de rocă.
éon *s.m. (fii.)* eon.
éosine *s.f. (chim.)* eozină, materie colorantă.
éosinophile *adj., s.m. (fiziol.)* eozinofil.
éosinophilie *s.f. (fiziol.)* eozinofilie.
épacte *s.f. (astr.)* epactă.
épagneul, ~e *s.m.f.* câine prepelicar cu părul și urechile lungi.
épagogique *adj. (log.)* inductiv; **argument** ~ argument inductiv.
épailler *v.t.* **1.** a curăța aurul de impurități. **2.** a curăța lâna de resturi vegetale.
épair *s.m.* calitatea hârtiei, apreciată prin transparență.
épais, ~se I. *adj.* **1.** gros; **du drap** ~ pânză groasă; **un livre** ~ o carte groasă; **une ~ se liasse de billets** un teanc gros de bancnote. **2.** masiv, gros; **avoir la taille ~se** a avea talia mare, a fi masiv. **3.** des; **bois** ~ pădure deasă; **chevelure ~se** păr des. **4.** dens; compact; opac; **brouillard** ~ ceață densă, groasă. **5.** *(fig.)* adânc, profund; **sommeil** ~ somn adânc; **nuit ~se** noapte adâncă, întunecoasă. **6.** *(fig.)* grosolan; **plaisanterie ~se** glumă grosolană. **7.** *(în expr.)* **avoir l'esprit** ~ a fi greu / tare de cap; a pricepe greu; **avoir la langue ~se** a i se împiedica cuiva limba; a fi mahmur după chef. **II.** *adv.* **1.** des; strâns; **semer** ~ a însămânța des. **2.** *(fam. în expr.)* **il n'y en a pas** ~ nu e prea mult.
épaisseur *s.f.* **1.** grosime; **l'~ d'un mur** grosimea unui zid; **l'~ d'un tissu** grosimea unei stofe. **2.** desime; **l'~ d'une forêt** desimea unei păduri; **l'~ de la chevelure** desimea părului. **3.** densitate; opacitate; **l'~ du brouillard** densitatea ceții. **4.** adâncime, profunzime; **l'~ des ténèbres** profunzimea întunericului. **5.** *(fig.)* consistență; **son raisonnement manque d'~** raționamentul lui este lipsit de consistență. **6.** *(fig.)* greutate în gândire, încetineală în judecată.
épaissir I. *v.t.* a îngroșa; ~ **une sauce** a îngroșa un sos. **II.** *v.i., v.r.* **1.** a se îngroșa, a se îndesi; **le sirop (s')épaissit en cuisant** siropul se îngroașă la fiert. **2.** *(fam. în expr.)* **en vieillissant, son esprit (s)'épaissit** îmbătrânind, i se îngreunează mintea, se prostește; **le mystère s'épaissit** misterul se adâncește.
épaississant, ~e *adj. s.m.* (substanță) care mărește vâscozitatea.
épaississement *s.m.* **1.** faptul de a se îngroșa; îngroșare; ~ **d'une sauce** îngroșarea unui sos; ~ **de la taille** îngroșarea taliei. **2.** îndesire; adâncire; opacizare; **l'~ du brouillard** îndesirea ceții.
épaississeur *s.m.* aparat care servește la mărirea concentrației unei soluții.
épamprage, épamprement *s.m.* curățire a viței de vie de frunze și de corzi.
épamprer *v.t.* a curăța vița de vie de frunze și de corzi.
épanchement *s.m.* **1.** scurgere, vărsare; *(geogr.)* ~ **volcanique** scurgere a lavei unui vulcan. **2.** *(med.)* epanșament. **3.** *(fig.)* efuziune.
épancher I. *v.t. (în expr.)* ~ **sa bile** a-și vărsa focul asupra cuiva; ~ **son cœur** a-și deschide / a-și descărca sufletul / inima. **II.** *v.r.* **1.** *(med.)* a forma un epanșament. **2.** *(fig.)* a-și deschide inima.
épandage *s.m.* **1.** *(agr.)* răspândirea îngrășămintelor pe câmp. **2.** *(geol. în expr.)* **zone d'~** zonă de depunere a sedimentelor.
épandeur *s.m. (agr.)* mașină de împrăștiat îngrășăminte pe câmp.
épandeuse *s.f.* mașină de așternut asfalt, pietriș.
épandre I. *v.t.* a împrăștia, a presăra; ~ **de l'engrais** a împrăștia îngrășământ (pe câmp). **II.** *v.r.* a se întinde; a se revărsa; **les eaux du fleuve s'épandent dans la campagne** apele fluviului se revarsă pe câmp.
épanneler *v.t. (tehn.)* a ciopli un material până în faza de finisare.
épanner *v.t.* a ciopli o față plană la o piatră de construcție.
épanoui, ~e *adj.* **1.** *(despre flori)* deschis, înflorit; **une rose ~e** un trandafir înflorit. **2.** *(fig.)* fericit, vesel, încântat; **un visage** ~ un chip fericit.
épanouir I. *v.t.* **1.** a face să înflorească; **le soleil a épanoui les fleurs** soarele a desfăcut / a făcut să se deschidă florile. **2.** a desfășura, a desface; **le paon épanouit sa queue** păunul își desfășoară coada. **3.** *(fig.)* a înseniна, a lumina, a dispune; **cette bonne nouvelle a épanoui les visages** această veste bună a înseninat chipurile. **II.** *v.r.* **1.** *(despre flori)* a se deschide, a înflori. **2.** *(fig. despre figură)* a se însenina, a se destinde, a se lumina. **3.** *(fig.)* a înflori; a se dezvolta; **les arts s'épanouissent dans les époques de calme** artele înfloresc în perioadele de liniște.
épanouissement *s.m.* **1.** înflorire, deschidere (a florilor). **2.** *(fig.)* înflorire; avânt; propășire; ~ **des arts** înflorire a artelor. **3.** *(fig.)* strălucire, plenitudine; deplinătate; **dans tout l'~ de sa beauté** în toată strălucirea frumuseții sale. **4.** satisfacție sufletească, încântare, mulțumire; **l'~ du visage** satisfacția exprimată pe chip.
épar *s.m.* v. **épart.**
éparchie *s.f.* **1.** *(ist.)* circumscripție administrativă în imperiul roman. **2.** *(bis. ortod.)* eparhie.
épargnant, ~e *adj., s.m.f.* econom; persoană care economisește; depunător; strângător.
épargne *s.f.* **1.** economie; **caisse d'~** casă de economii. **2.** *(în expr.)* **la petite** ~ micii depunători. **3.** *(tehn.)* tehnică de gravură în metal.
épargner I. *v.t.* **1.** a cruța; a scuti de; ~ **les vaincus** a cruța pe cei învinși; **les bombardements ont épargné cette ville** bombardamentele au cruțat acest oraș; **je veux vous ~ cette peine** vreau să vă scutesc de acest necaz. **2.** a economisi, a face economii; **il a épargné des milliers de francs** a economisit mii de franci; **il a épargné sur la nourriture** a făcut economii de la mâncare. **II.** *v.r.* **1.** a se cruța reciproc; **les combattants ne se sont pas épargnés** combatanții nu s-au cruțat. **2.** a se cruța pe sine, a se menaja.

éparpillement *s.m.* **1.** împrăștiere, risipire; dispersare; **l'~ des enfants dans la cour de l'école** împrăștierea copiilor în curtea școlii; *(fig.)* **l'~ des forces ne mène à rien de bon** risipirea forțelor nu duce la nimic bun. **2.** *(fig.)* irosire; **l'~ des efforts** irosirea eforturilor.

éparpiller I. *v.t.* **1.** a împrăștia, a risipi; **~ de la cendre** a împrăștia cenușă; *(fig.)* **~ ses forces** a-și risipi, a-și irosi forțele. **2.** *(arg.)* a adormi buștean. **II.** *v.r.* **1.** a se împrăștia, a se răspândi, a se dispersa; **à l'arrivée de la police, les malfaiteurs s'éparpillèrent** la sosirea poliției, răufăcătorii se împrăștiară. **2.** *(fig.)* a se risipi; a-și fărâmița forțele.

éparque *s.m.* **1.** *(ist.)* guvernator al unei circumscripții administrative în imperiul roman. **2.** *(bis. ortod.)* eparh.

épars, ~e *adj.* **1.** răspândit, împrăștiat, răzleț, risipit; **maisons ~es au pied d'une montagne** case risipite la poalele unui munte. **2.** despletit, răvășit, în dezordine; **cheveux ~** păr despletit, răvășit.

épart *s.m.* **1.** drug folosit la blocarea ușii. **2.** *(tehn.)* traversă de lemn pentru antretoază.

éparvin, épervin *s.m.* *(vet.)* eparven, osteo-artroză a calului.

épatamment *adv.* *(fam.)* grozav, nemaipomenit de, formidabil.

épatant, ~e *adj.* *(fam.)* uimitor, uluitor, surprinzător, nemaipomenit, epatant, grozav.

épate *s.f.* *(pop. în expr.)* **faire de l'~** a uimi, a da gata, a face praf; a face pe grozavul / pe zmeul; a face paradă; a epata, a face impresie; a se da mare.

épaté, ~e *adj.* **1.** turtit; **nez ~** nas turtit, borcănat. **2.** *(fam. despre oameni)* uluit, uimit, făcut praf.

épatement *s.m.* **1.** starea a ceea ce este strivit, zdrobit. **2.** *(fig.)* uimire, uluire.

épater *v.t.* **1.** *(înv.)* a lărgi la bază. **2.** *(fig. fam.)* a epata, a uimi, a ului, a face praf, a impresiona. **3.** *(în expr.)* **~ les bourgeois** a scandaliza lumea; **~ la galerie a.** a uimi lumea; **b.** a face praf, a da gata; a scandaliza; **c.** a face pe grozavul / pe zmeul; a face paradă; a se da mare.

épaufrer *v.t.* *(tehn.)* a sparge din întâmplare colțul unei pietre prețioase.

épaulard *s.m.* *(iht.)* specie de delfin *(Delphinus orca)*.

épaule *s.f.* **1.** *(anat.)* umăr; **avoir les ~s tombantes** a avea umerii căzuți; **hausser les ~s** a da din umeri; **donner un coup d'~** a pune umărul, a da o mână de ajutor; **regarder qqn. par-dessus l'~** a privi pe cineva peste umăr; **avoir la tête sur les ~s a.** a avea capul pe umăr, a avea mintea întreagă; **b.** a nu-și pierde cumpătul; a-și păstra sângele rece. **2.** *(zool.)* spată; **une ~ de mouton** o spată de berbec. **3.** *(în expr.)* **plier l'~** a se resemna; **n'avoir pas les ~s assez fortes / larges** a nu fi la înălțime / la înălțimea sarcinilor; **mettre qqn. dehors par les ~s** a da pe cineva afară în brânci; **porter qqn. sur ses ~s** a duce pe cineva în spinare; a purta pe cineva în cârcă; **faire qqch. par-dessus l'~** a face o treabă de mântuială; a da rasol; a lucra superficial.

épaulé *s.m.* *(sport)* mișcare specifică la haltere.

épaulement *s.m.* **1.** *(mil.)* parapet; întăritură; protecție (de pământ, saci de nisip). **2.** *(constr.)* zid de susținere. **3.** *(geogr.)* brână, lanț (muntos, deluros).

épauler I. *v.t.* **1.** a sprijini, a ajuta; a pune umărul; **il a été épaulé par ses relations dans cette démarche** în acest demers a fost ajutat de relațiile sale. **2.** a duce o armă la umăr (pentru a lua linia de ochire). **3.** *(constr.)* a întări printr-un zid de susținere. **II.** *v.i.* **1.** *(mil.)* a ținti; **~ et tirer** a ținti și a trage. **2.** *(cor.)* a înainta spre public într-o poziție specifică. **III.** *v.r.* a se sprijini reciproc.

épaulette *s.f.* **1.** *(mil.)* epolet; **obtenir les ~s** a deveni ofițer. **2.** *(mar.)* umăr de catarg. **3.** bretea; umăr (de rochie, de palton).

épaulière *s.f.* *(ist.)* parte a armurii care acoperă umărul.

épautre *s.m.* *(bot.)* alac *(Triticum spelta)* soi de grâu cultivat în regiuni muntoase.

épave *s.f.* **1.** epavă; *(fig.)* **l'alcool a fait de lui une ~** alcoolul a făcut din el o epavă, un nenorocit. **2.** *(la pl.)* rămășițe, resturi; **les ~s de sa fortune** rămășițele averii sale.

épée *s.f.* **1.** sabie; spadă; **tirer son ~** a-și scoate sabia; **coup d'~** lovitură de sabie; **mettre la main à l'~** a pune mâna pe sabie; **se battre à l'~** a se bate cu sabia; **l'~ de Damoclès** sabia lui Damocles; **conquérir à la pointe de l'~** a cuceri cu sabia. **2.** *(înv.)* cariera militară; **gens d'~** militari. **3.** *(arg.)* tip cunoscut în lumea interlopă. **4.** *(în expr.)* **coup d'~ dans l'eau** efort fără rezultat; **à la pointe de l'~ a.** cu japca; **b.** cu de-a sila; cu anasâna; **c.** cu mari eforturi; **d.** cu armele în mână; **en être aux ~s et aux couteaux** a fi certat cu cineva, a fi la cuțite cu cineva; **mettre à qqn. / presser qqn. l'~ dans les reins** a constrânge, a pune cuiva sula-n coastă; **passer qqn. au fil de l'~** a ucide; a face de petrecanie cuiva; **c'est une bonne ~** e un bun spadasin; **rendre son ~** a închina steagul; a se da bătut; *(ir.)* **il a fait un bon coup d'~** a făcut o boacănă; **avoir l'~ sur la gorge** a se afla într-o situație dificilă, a fi cu cuțitul la gât / la os; **briser son ~** a părăsi serviciul militar; a pleca din armată; **se blesser de son ~** a-și face singur rău încercând să-l facă altuia; **son ~ est troup courte** nu are trecere; **se faire blanc de son ~** a face uz de calitățile sale / de curajul său.

épeiche, épeichette *s.f.* *(ornit.)* ghionoaie, specie de ciocănitoare *(Picus)*.

épeire *s.f.* *(entom.)* păianjen cu cruce *(Aranea diadema)*.

épéirogénique *adj.* *(geol. în expr.)* **mouvement ~** mișcare epirogenică, epirogenetică.

épéisme *s.m.* scrimă cu spada.

épéiste *s.m.f.* scrimer cu spadă.

épeler *v.t.* **1.** a silabisi, a buchisi; **~ un mot** a silabisi un cuvânt. **2.** *(fig.)* a fi la începutul cunoștințelor (într-un domeniu).

épellation *s.f.* *(rar)* silabisire, buchisire.

épendyme *s.m.* *(anat.)* ependim.

épenthèse *s.f.* *(lingv.)* epenteză, intercalarea unui fonem în interiorul unui cuvânt.

épenthétique *adj.* *(lingv.)* epentetic.

épépiner *v.t.* a scoate sâmburii din unele fructe, legume; **~ du raisin** a scoate sâmburii din struguri; **~ des tomates** a scoate sâmburii din roșii.

éperdu, ~e *adj.* **1.** înnebunit, zdruncinat, profund tulburat; **~ de douleur** înnebunit de durere. **2.** viu, puternic, pătimaș; nebunesc; **un amour ~** o dragoste pătimașă.
éperdument *adv.* nebunește, cu patimă.
éperlan *s.m. (iht.)* merlan *(Oamesus eperlanus).*
éperon *s.m.* **1.** pinten. **2.** *(bot. în compuse)* **~-de-chevalier** nemțișori-de-câmp *(Delphinium Consolida).*
éperonné, ~e *adj.* cu pinteni, pintenat.
éperonner *v.t.* **1.** a da pinteni; **~ sa monture** a da pinteni calului. **2.** *(mar.)* a lovi cu pintenul. **3.** *(fig.)* a îndemna, a stimula, a împinge; **le désir de réussir l'éperonne** dorința de a reuși îl stimulează; **être éperonné par la peur** a fi împins de frică.
épervier *s.m.* **1.** *(ornit.)* erete *(Astur palumbarius).* **2.** plasă de pescar.
épervière *s.f. (bot.)* **1.** iarba-vulturului *(Hieracium umbellatum).* **2.** *(în compuse)* **~-orangée** rușuliță *(Hieracium aurantiacum).*
épervin *s.m.* v. **éparvin.**
épeuré, ~e *adj.* v. **apeuré.**
éphèbe *s.m.* **1.** *(la vechii greci)* efeb. **2.** *(ir.)* tânăr frumos.
éphébie *s.f. (la vechii greci)* stagiu de instrucție pentru efebi.
éphédra *s.m. (bot.)* arbust mediteranean *(Ephedra).*
éphélide *s.f. (anat.)* pistrui.
éphémère I. *adj.* efemer, trecător, temporar, vremelnic; **succès ~** succes trecător. **II.** *s.m. (entom.)* efemere, ordin de insecte care trăiesc câteva ore sau câteva zile.
éphéméride *s.f.* **1.** efemeridă, calendar cu însemnări despre evenimentele petrecute la aceeași dată în ani diferiți. **2.** *(astr. la pl.)* efemeride, tabele astronomice (cu poziția zilnică a planetelor). **3.** calendar de perete având fiecare zi trecută pe câte o foaie.
éphéméroptères *s.m. pl. (entom.)* efemeroptere, ordin de insecte.
éphésiaques, éphésies *s.f. pl. (antichit. greacă)* serbări anuale la Efes în cinstea zeiței Artemis.
éphippigère *s.m. (entom.)* ordin de insecte ortoptere din care fac parte lăcustele.
éphod *s.m.* podoabă de cult purtată de preoții evrei.
éphorat *s.m. (ist.)* **1.** funcția de efor. **2.** durata funcției de efor.
éphore *s.m. (ist.)* efor, epitrop.
éphorie *s.f. (ist.)* eforie, epitropie.
épi *s.m.* **1.** *(bot.)* spic; **~ de blé** spic de grâu; **égrener les ~s** a bate spicele. **2.** *(hidr.)* dig de colmataj, din piatră sau din nuiele; epiu, pinten. **3.** șuviță rebelă de păr. **4.** *(arhit.)* ornament în vârful unui acoperiș. **5.** *(în expr.)* **~ de maïs** știulete de porumb; *(min.)* **~ de remblai** fâșie de rambleu; *(bot. în compuse)* **~-du-vent** iarba vântului *(Agrostis spicaventi)*; **~-d'eau** broasca-apei *(Potamogeton lucens)*; **en ~** dispus oblic.
épiage *s.m.*, **épiaison** *s.f. (agr.)* înspicare.
épiaire *s.m. (bot. în compuse)* **~-des-bois** bălbisă *(Stachys silvatica)*; **~-d'Allemagne** jaleș *(Stachys germanica).*
épiaison *s.f.* v. **épiage.**
épiblaste *s.m. (biol.)* strat de celule ce învelesc embrionul.
épicanthis, épicanthus *s.f. (anat.)* cută a pielii în fața unghiului intern al ochiului.
épicarde *s.m. (anat.)* epicard, înveliș extern al inimii.
épicarpe *s.m. (bot.)* epicarp, învelișul fructelor.
épice *s.f.* **1.** *(culinar)* mirodenie. **2.** *(în expr.)* **pain d'~(s)** turtă dulce.
épicé, ~e *adj. (culinar)* picant, piperat; **ragoût ~** tocană picantă; *(fig.) (despre povestiri, narațiuni)* picant, licențios; decoltat.
épicéa *s.m. (bot.)* molid *(Picea excelsa).*
épicemar *s.m.* (*arg.*) băcan.
épicène *adj. (gram., despre substantive)* epicen.
épicentre *s.m. (geofiz.)* epicentru.
épicer *v.t.* **1.** *(culinar)* a aroma cu mirodenii; **~ un plat** a aroma o mâncare. **2.** *(fig.)* a pipera, a face picant, a da farmec; **~ un récit** a pipera o povestire.
épicerie *s.f.* **1.** *(înv. în expr.)* **les ~s** mirodeniile. **2.** băcănie. **3.** mărfuri de băcănie.
épicier, -ère *s.m.f.* băcan.
épicrâne *s.m. (anat.)* epicran, membrana care învelește craniul.
épicrânien, ~ne *adj. (anat.)* epicranian.
épicuréisme *s.m.* v. **épicurisme.**
épicurien, ~ne *adj., s.m.f. (fil.)* epicurian.
épicurisme *s.m. (fil.)* epicurism.
épicycle *s.m. (astr.)* epiciclu.
épicycloïdal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (mat.)* referitor la epicicloidă.
épicycloïde *s.f. (mat.)* epicicloidă.
epidémicité *s.f. (med.)* caracterul epidemic al unei boli.
épidémie *s.f.* **1.** *(med.)* epidemie; molimă; **~ de choléra** epidemie de holeră. **2.** *(fig.)* epidemie, număr mare; **~ de cambriolages** epidemie de spargeri.
épidémiologie *s.f.* epidemiologie.
épidémique *adj.* epidemic.
épiderme *s.m.* **1.** *(anat.)* epidermă. **2.** *(în expr.)* **avoir l'~ sensible** a fi susceptibil.
épidermique *adj. (anat.)* epidermic; **tissu ~** țesut epidermic.
épidiascope *s.m.* epidiascop.
épidote *s.m. (mineral.)* epidot, silicat de aluminiu și calciu.
épier I. *v.i. (rar) (despre grâne)* a da în spic, a lega. **II.** *v.t.* a pândi, a spiona; a supraveghea; **~ qqn.** a spiona pe cineva; **~ l'occasion** a pândi ocazia.
épierrage, épierrement *s.m.* îndepărtarea / înlăturarea pietrelor de pe un teren; **~ d'un jardin** înlăturarea pietrelor dintr-o grădină.
épierrer *v.t.* a îndepărta pietrele (de pe un teren); **~ un jardin** a îndepărta pietrele dintr-o grădină.
épierreuse *s.f. (tehn.)* mașină de separat grăunțele cerealelor de corpuri străine.
épieu *s.m. (ist.)* țepușă de vânătoare cu vârf metalic ascuțit.
épieur, -euse *s.m.f. (înv.)* iscoadă, spion.
épigastre *s.m. (anat.)* epigastru.
épigastrique *adj. (anat.)* referitor la epigastru.

épigénie *s.f.* **1.** *(mineral.)* fenomen care schimbă structura chimică a unui mineral, fără a-i schimba forma. **2.** *(geol.)* secționare transversală a unei văi.
épiglotte *s.f. (anat.)* epiglotă.
épiglottique *adj.* referitor la epiglotă.
épigone *s.m.* epigon.
épigrammatique *adj.* epigramatic, caracter de epigramă.
épigramme *s.f.* **1.** *(lit.)* epigramă. **2.** ironie mușcătoare; sarcasm. **3.** *(culinar în expr.)* ~ **d'agneau** cotlet de miel la grătar.
épigraphe *s.f.* **1.** epigraf; moto. **2.** inscripție (pe un edificiu).
épigraphie *s.f.* epigrafie, studiul inscripțiilor vechi.
épigraphique *adj.* de epigrafie, referitor la epigrafie.
épigraphiste *s.m.f.* cercetător epigrafist.
épilage *s.m. (piei.)* înlăturarea părului de pe pieile animalelor.
épilation *s.f.* epilare, depilare; ~ **à la cire** depilare cu ceară.
épilatoire *adj., s.m.* depilator; **pâte** ~ pastă depilatoare.
épilepsie *s.f. (med.)* epilepsie.
épileptiforme *adj.* care prezintă caracterele unei crize de epilepsie.
épileptique I. *adj.* **1.** epileptic. **2.** *(fig.)* furios, dezordonat; **une danse** ~ un dans furios, dezlănțuit. **II.** *s.m.f.* epileptic.
épiler *v.t., v.r.* **1.** a (se) depila; ~ **ses sourcils** a-și depila sprâncenele; **une pince à** ~ o pensetă de depilat. **2.** *(piei.)* a înlătura părul de pe pieile animalelor.
épillet *s.m. (bot.)* spiculeț.
épilobe *s.m. (bot. în compuse)* ~**-des-bois,** ~**-rose** pufulițe, limbricaș *(Epilobium hirsutum).*
épilogue *s.m.* epilog; sfârșit, încheiere, deznodământ; concluzie.
épiloguer I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a recapitula. **2.** *(înv.)* a critica; ~ **la conduite de qqn.** a critica purtarea cuiva. **II.** *v.i. (cu prep.* **sur***)* a comenta îndelung și inutil; a căuta nod în papură.
épimaque *s.m. (ornit.)* specie de pasărea-paradisului cu coadă lungă, din Noua Guinee.
épinaie *s.f. (rar)* mărăciniș, hățiș.
épinard I. *s.m.* **1.** *(bot.)* spanac *(Spinacia oleracea).* **2.** *(la pl.)* piure de spanac. **3.** *(în expr.)* **mettre du beurre dans les ~s** a-și îmbunătăți simțitor situația; *(arg.)* **aller aux ~s a.** *(despre un proxenet)* a lua o parte din câștigul unei prostituate; **b.** a-și câștiga pâinea zilnică; **c.** a trăi fără griji. **II.** *adj. (în expr.)* **vert** ~ verde închis.
épinçage, épincetage *s.m.* curățare de noduri a țesăturilor de lână.
épinceler *v.t.* v. **épinceter.**
épincer *v.t. (hort.)* a înlătura mugurii de pe tulpina unui copac în cazul opririi din creștere.
épincetage *s.m.* v. **épinçage.**
épinceter *v.t.* a curăța de noduri țesăturile (de lână).
épine *s.f.* **1.** ghimpe, spin, mărăcine; **haie d'~s** gard de mărăcini; *(fig.)* **être sur des ~s** a fi nerăbdător, a sta ca pe ace / ghimpi / cuie; **cela m'est une ~ au cœur** îmi stă ca un ghimpe în inimă. **2.** arbust spinos. **3.** vârf principal al unui lanț de munți. **4.** *(în expr.)* **tirer à qqn. une ~ du pied a.** a lua cuiva o piatră / o grijă de pe suflet; a ridica cuiva o piatră de pe inimă; **b.** a scoate pe cineva din încurcătură; *(anat.)* ~ **dorsale** șira spinării, coloana vertebrală; *(bot. în compuse)* ~**-blanche** păducel *(Crataegus monogyna)*; ~**-de-rat** ghimpe *(Ruscus aculeatus)*; ~**-du-Christ** păliur *(Paliurus aculeatus)*; ~**-Marante** cătină-albă *(Hyppophaë rhamnoïdes)*; ~**-noire** porumbar *(Prunus spinosa)*; ~**-Vinette** dracilă *(Berberis vulgaris).*
épiner *v.t. (hort., agr.)* a înconjura plantele tinere cu ramuri spinoase, cu mărăcini (pentru protecție).
épinette *s.f.* **1.** *(muz.)* spinetă. **2.** *(înv.)* cușcă în care se țin păsările puse la îngrășat. **3.** numele canadian al unor conifere.
épineux, -euse I. *adj.* **1.** spinos; **buisson** ~ tufiș spinos; *(fig.)* **problème** ~ problemă spinoasă, delicată. **2.** *(în expr.)* **caractère** ~ caracter dificil. **II.** *s.m.* arbust spinos; **une haie d'**~ un gard de arbuști spinoși.
épinglage *s.m.* prindere cu / în ace.
épingle *s.f.* **1.** ac; ~ **à cheveux** ac de păr, spelcă; ~ **à cravate** ac de cravată; ~ **de nourrice,** ~ **de sûreté** ac de siguranță; **chercher une** ~ **dans une botte** / **une meule de foin** a căuta acul în carul cu fân; **être tiré à quatre ~s** a fi pus la patru ace; a fi spilcuit, elegant, fercheș; ~ **à linge** cârlig de rufe. **2.** ac cu gămălie, bold. **3.** *(în expr.) (înv.)* **coup d'**~ răutate, ironie, mușcătură, înțepătură; **cela ne vaut pas une** ~ nu valorează nimic, nu face doi bani; **tirer son** ~ **du jeu** a ieși din joc, a se retrage discret dintr-o afacere delicată; **monter qqch. en** ~ a face paradă de ceva; a pune în evidență; a scoate în relief; **discours tiré à quatre ~s** discurs afectat; **on jetterait une** ~ **qu'elle ne tomberait pas à terre** e o asemenea mulțime că n-ai unde să arunci un ac; *(auto)* **virage en** ~ **à cheveux** viraj în ac de păr.
épinglé, ~e *adj.* **1.** prins cu un ac. **2.** *(text.)* ripsat; în coaste; **velours** ~ catifea în coaste. **3.** *(pop.)* prins, arestat.
épingler *v.t.* **1.** a prinde în / cu ace; ~ **une décoration** a prinde o decorație cu un ac. **2.** *(pop.)* a șterpeli. **3.** *(pop.)* a prinde, a aresta, a închide; **se faire** ~ a fi prins.
épinglerie *s.f.* fabrică de ace cu gămălie.
épinglette *s.f. (înv., mil.)* tijă pentru curățarea țevii unei arme de foc.
épinglier, -ère I. *s.m.f.* **1.** fabricant de ace. **2.** vânzător de ace (de gămălie). **II.** *s.m.* testea de ace (de gămălie).
épinier *s.m.* mărăciniș în care se refugiază vânatul.
épinière *adj. f. (anat. în expr.)* **moelle** ~ măduva spinării.
épinoche *s.f. (iht.)* ghidrin *(Gasterosteus-aculeatus).*
épinochette *s.f. (iht.)* osar, pălămidă-de-baltă *(Pungitus platygaster).*
épipaléolithique *s.m. (preist.)* perioadă care urmează după paleolitic.
épiphane *adj. m. (ist.)* titlu purtat de mai mulți regi din Orient, succesori ai lui Alexandru cel Mare.

Épiphanie *s.f.* *(bis.)* bobotează.
épiphénomène *s.m.* **1.** *(med.)* simptom secundar. **2.** epifenomen, fenomen secundar care însoțește unul principal, fără a-l influența.
épiphonème *s.m.* *(ret.)* epifonem, exclamație prin care se încheie un discurs, o povestire.
épiphrase *s.f.* *(lit.)* epifrază.
épiphylle I. *adj.* *(bot.)* epifil; care crește pe frunzele plantelor; **champignon ~** ciupercă epifilă. **II.** *s.m.* *(bot.)* plantă din familia cactușilor.
épiphyse *s.f.* *(anat.)* epifiză.
épiphyte *adj., s.m.* *(bot.)* epifit.
épiplon *s.m.* *(anat.)* epiplon, ligament peritoneal care unește viscerele.
épique *adj.* *(lit.)* **1.** referitor la o compoziție vastă în versuri, care descrie acțiuni eroice; **la poésie ~ est le genre littéraire le plus ancien** poezia epică este cel mai vechi gen literar. **2.** caracteristic unei epopei. **3.** demn de o epopee, prin caracterul grandios, extraordinar.
épirogenèse, épeirogenèse *s.f.* *(geol.)* epirogeneză.
épirogénique, épeirogénique *adj.* *(geol.)* (despre mișcări tectonice) epirogenetic, cu caracter oscilatoriu.
1. épirote *adj.* din Epir, propriu Epirului.
2. Épirote *s.m.f.* locuitor din Epir.
épiscopal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(bis.)* episcopal; **palais ~** palat episcopal.
épiscopat *s.m.* *(bis.)* episcopat.
épiscope *s.m.* *(fiz.)* episcop, instrument optic.
épisiotomie *s.f.* *(chir.)* incizie a perineului în anumite cazuri de nașteri.
épisode *s.m.* **1.** episod; **un ~ d'une série** un episod dintr-un serial. **2.** eveniment, întâmplare; incident, peripeție; **un ~ de la première guerre** o întâmplare din primul război mondial.
épisodique *adj.* **1.** episodic; **un personnage ~** un personaj episodic. **2.** secundar, accesoriu; **elle a joué un rôle ~ dans cette histoire** a jucat un rol secundar în această întâmplare.
épisodiquement *adv.* (în mod) episodic.
épisome *s.m.* *(biol.)* epizom, fragment cromozomic.
épisser *v.t.* *(mar.)* a matisa.
épissoir *s.m.*, **épissoire** *s.f.* *(mar.)* unealtă pentru matisare.
épissure *s.f.* **1.** *(mar.)* matisare. **2.** *(petr. în expr.)* **~ de câble** ș̦praiț.
épistasie *s.f.* *(biol.)* predominarea unei gene asupra celorlalte.
épistaxis *s.f.* *(med.)* epistaxis, hemoragie nazală.
épistémologie *s.f.* *(fil.)* epistemologie.
épistémologique *adj.* *(fil.)* epistemologic.
épistolaire *adj.* epistolar; **style ~** stil epistolar.
épistolier, -ère *s.m.f.* **1.** *(lit.)* scriitor celebru prin scrisorile scrise. **2.** persoană care scrie multe scrisori.
épistyle *s.m.* *(arhit.)* epistil, arhitravă.
épitaphe *s.f.* epitaf.
épitaxie *s.f.* *(tehn.)* tehnică de fabricare a unor dispozitive semiconductoare.
épite *s.f.* *(mar.)* pană conică din lemn.
épithalame *s.m.* *(lit.)* epitalam, orație, cântec de nuntă.
épithélial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. anat.* epitelial.
épithélioma, épithéliome *s.m.* *(med.)* epitelion, carcinom.
épithélium *s.m.* *(anat.)* epiteliu.
épithète I. *s.f.* epitet. **II.** *adj.* *(în expr.)* **adjectif ~** adjectiv atributiv.
épitoge *s.f.* **1.** *(antichit. romană)* haină pe care romanii o purtau deasupra togii. **2.** *(înv.)* căciulă de blană purtată de președinții parlamentului la ceremoniile importante. **3.** fâșie de stofă purtată pe umărul stâng de către magistrați, avocați, profesori de drept.
épitomé *s.m.* *(lit.)* rezumatul unei cărți de istorie antică; **~ de l'Histoire romaine** rezumatul Istoriei romanilor.
épître *s.f.* **1.** epistolă; **l'~ de saint Paul aux Corinthiens** epistola sfântului Paul către Corintieni. **2.** *(fam.)* epistolă, scrisoare. **3.** *(lit.)* scrisoare (în versuri) adresată unei persoane. **4.** *(bis. catol.)* text din Noul Testament citit uneori la slujbă.
épizootie *s.f.* *(zool.)* epizootie, epidemie la animale (mai ales domestice).
épizootique *adj.* *(zool.)* epizootic, referitor la epizootie.
éploré, ~e *adj., s.m.f.* *(despre oameni)* dezolat, desperat; înecat de plâns; **une veuve ~e** o văduvă dezolată.
éployée *adj. f.* *(în heraldică, în expr.)* **aigle ~** vultur cu aripile întinse.
éployer *v.t.* *(rar)* a întinde, a desfășura; **~ ses ailes** a-și întinde aripile.
épluchage *s.m.* **1.** curățire a grânelor, legumelor. **2.** *(text.)* curățire de noduri; **~ de la laine** curățire a lânii. **3.** *(fig.)* control minuțios; puricare; **~ d'une traduction** controlul minuțios al unei traduceri.
épluche-légumes *s.m. invar.* cuțit de curățat legume.
éplucher *v.t.* **1.** a curăța, a înlătura corpurile străine sau ceea ce nu este bun; **~ des pommes de terre** a curăța cartofi; **~ une orange** a curăța o portocală. **2.** *(text.)* a curăța de noduri. **3.** *(fig.)* a controla, a verifica minuțios, a purica; **~ un texte** a verifica minuțios / a purica un text; *(fam.)* **~ une personne** a verifica pe cineva, a se interesa de cineva.
éplucheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care curăță. **2.** *(fig. rar)* persoană care caută greșeli cu lumânarea; chițibușar. **II.** *s.m.* cuțit de curățat legume; **~ électrique** aparat electric de curățat legume.
épluchure *s.f.* coajă de legume; **~s de pommes de terre** coji de cartofi.
épode *s.f.* *(lit.)* epodă.
époi *s.m.* *(vân.)* ramificație a coarnelor cerbului.
époilant, ~e *adj.* *(arg.)* **1.** uimitor. **2.** amuzant.
épointage, épointement *s.m.* *(tehn.)* tocire a vârfului; **~ d'un outil** tocirea vârfului unei scule.
épointer I. *v.t.* a toci, a uza, a rupe vârful; **~ un couteau** a rupe vârful unui cuțit. **II.** *v.r.* a se toci, a-și rupe vârful.
1. éponge *s.f.* **1.** *(zool.)* burete *(Spongia)*; **pêcheur d'~s** pescuitor de bureți. **2.** burete de baie; lufă; **une ~ en plastique** un burete din plastic; **passer l'~** a șterge / a trece cu buretele; a da uitării. **3.** *(text.)* eponj. **4.** *(în expr.)* **~ de platine** clorură de platină cu aspect spongios. **5.** *(pop. la pl.)* plămâni; **~ mitées, ~ bouffées aux mites** plămâni roși de tuberculoză.

2. éponge *s.f.* **1.** fiecare din extremitățile potcoavei. **2.** *(vet.)* tumoare la genunchiul calului.
épongeage *s.m.* acțiunea de a șterge, a înlătura un lichid cu buretele.
éponger I. *v.t.* **1.** a șterge, a înlătura un lichid cu buretele; ~ **de l'encre** a șterge cerneală cu buretele. **2.** *(fig.)* a resorbi un excedent. **3.** a compensa o întârziere; ~ **une dette** a plăti o datorie restantă. **II.** *v.r.* a se șterge; **s'~ le front** a-și șterge fruntea.
éponte *s.f.* *(min.)* perete stâncos care înconjoară un filon, o vână.
épontille *s.f.* *(mar.)* pontii, coloană care susține sau consolidează un pod.
épopée *s.f.* **1.** *(lit.)* epopee, poem epic. **2.** epopee, șir de fapte eroice și glorioase.
époque *s.f.* **1.** epocă; **faire ~** a face epocă; a face vâlvă. **2.** *(în expr.)* **à cette ~** în vremea aceea; **à l'~ de son mariage** în momentul căsătoriei sale; *(ist.)* **la Belle Époque** sfârșitul sec. XIX și primii ani ai sec. XX.
épouillage *s.m.* despăduchere, curățare de păduchi.
épouiller *v.t., v.r.* a (se) curăța de păduchi.
époumonner *v.r.* a striga puternic, a-și sparge pieptul strigând, țipând.
épousailles *s.f. pl.* *(înv.* sau *ir.)* celebrarea căsătoriei.
épouse *s.f.* v. **époux.**
épousée *s.f.* *(înv.)* mireasă; **parée comme une ~ de village** împodobită ca o mireasă.
épouser I. *v.t.* **1.** a lua în căsătorie, a se căsători; **il a épousé une camarade d'Université** s-a căsătorit cu o colegă de Universitate; ~ **une grosse fortune,** *(pop.)* ~ **le sac** a se căsători pentru avere. **2.** *(fig.)* a adopta, a îmbrățișa (idei, principii); ~ **les idées d'un parti** a adopta ideile unui partid. **3.** *(în expr.)* ~ **une forme** a se modela după o formă; ~ **son temps** a se adapta timpului său; **une roue à l'envers** a fi tras pe roată. **II.** *v.r.* a se căsători; **ils se sont épousés après de courtes fiançailles** s-au căsătorit după o logodnă scurtă.
épouseur *s.m.* *(fam.)* pețitor, pretendent.
époussetage *s.m.* ștersul / scuturatul prafului.
épousseter *v.t.* a șterge / a scutura de praf; ~ **une bibliothèque** a șterge de praf o bibliotecă.
époussette *s.f.* **1.** bucată de stofă pentru țesălat caii. **2.** pensulă pentru lucrat în acvaforte. **3.** măturică, pămătuf de șters praful.
époustouflant, ~e *adj.* *(fam.)* grozav, nemaipomenit, uimitor, stupefiant; **une réalisation ~e** o realizare nemaipomenită.
époustoufler *v.t.* *(fam.)* a uimi, a ului, a stupefia, a minuna, a lăsa cu gura căscată; **cette nouvelle nous a époustouflés** această veste ne-a lăsat cu gura căscată.
épouvantable *adj.* îngrozitor, înspăimântător, înfricoșător, înfiorător, oribil; **un crime ~e** o crimă îngrozitoare; **un temps ~** o vreme oribilă.
épouvantablement *adv.* înspăimântător, înfricoșător, cumplit de, îngrozitor; **sa maladie l'a ~ amaigri** boala l-a slăbit îngrozitor.
épouvantail *s.m.* **1.** manechin grosier pus într-un câmp, livadă etc. pentru a speria păsările; sperietoare, momâie. **2.** *(fig.)* persoană foarte urâtă sau foarte prost îmbrăcată. **3.** obiect sau persoană care sperie fără un motiv real.
épouvante *s.f.* groază, spaimă; **être glacé d'~** a fi înghețat de groază; **des films d'~** filme de groază; **être saisi d'~** a fi cuprins de groază.
épouvantement *s.m.* *(înv.)* spaimă cumplită, teroare.
épouvanter *v.t., v.r.* a (se) înspăimânta, a (se) înfricoșa, a (se) îngrozi; **ce grand général épouvantait ses ennemis** acest mare general își înspăimânta dușmanii.
époux, épouse *s.m.f.* **1.** *(în limbaj oficial)* soț, consort; **les ~** soții, soțul și soția; **une épouse fidèle** o soție fidelă. **2.** *(în expr.)* **prendre pour ~** a se mărita; **prendre pour épouse** a se însura.
épreindre *v.t.* *(înv.)* a stoarce; ~ **un citron** a stoarce o lămâie.
épreintes *s.f. pl.* **1.** *(med.)* crampă / colică intestinală. **2.** *(vân.)* excrement de vidră.
éprendre *v.r.* *(cu prep.* **de***)* a se îndrăgosti, a se amoreza.
épreuve *s.f.* **1.** probă, încercare; ~ **écrite** probă scrisă, teză; ~ **orale** probă orală, oral; ~ **éliminatoire** probă eliminatorie; **mettre à l'~** a pune la încercare / la probă; *(tehn.)* ~ **du choc thermique** încercare la șoc termic; *(tehn.)* ~ **de contrôle** probă de control, contraprobă; *(fig.)* **passer par de dures / rudes ~s** a trece prin grele încercări; **~s judiciaires** *(în evul mediu)* probe menite să dovedească nevinovăția sau vinovăția unui acuzat. **2.** *(poligr.)* copie. **3.** *(poligr.)* corectură; **première ~** prima corectură. **4.** *(poligr.)* tipar; ~ **en placard** tipar de corectură. **5.** *(poligr.)* coală. **6.** *(poligr.)* tras. **7.** *(sport)* probă, competiție; **les ~s de ski** probele de schi; ~ **contre la montre** probă contra-cronometru. **8.** *(în expr.)* **à l'~** de care rezistă la; rezistent la; **un alliage à l'~ des acides** un aliaj rezistent la acțiunea acizilor; **à toute ~** care rezistă la orice încercare; solid; **une amitié à toute ~** o prietenie solidă, care rezistă la încercări.
épris, ~e *adj.* **1.** îndrăgostit, amorezat; ~ **d'une belle femme** îndrăgostit de o femeie frumoasă. **2.** pasionat; **un homme ~ de son métier** un om pasionat de meseria sa.
éprouvant, ~e *adj.* greu de suportat; **une chaleur ~e** o căldură greu de suportat.
éprouvé, ~e *adj.* **1.** verificat; sigur; **valeur ~e** valoare sigură. **2.** *(fig.)* încercat de viață; (persoană) care a suferit.
éprouver *v.t.* **1.** a încerca, a pune la încercare; a certifica; ~ **un nouveau médicament** a încerca un nou medicament; *(fig.)* ~ **un ami** a pune la încercare un prieten. **2.** a avea, a simți, a resimți; ~ **de la reconnaissance envers qqn.** a avea recunoștință față de cineva; ~ **un regret** a avea un regret; ~ **du respect pour qqn.** a resimți respect față de cineva; ~ **le besoin de** a simți nevoia să. **3.** *(în expr.)* ~ **du plaisir à** a-i face plăcere să; ~ **un mal de chien a.** a întâmpina greutăți; **b.** a suferi ca un câine.

éprouvette *s.f.* **1.** eprubetă. **2.** *(mec.)* epruvetă. **3.** *(în expr.)* ~ **graduée** cilindru gradat, vas de măsurat; *(tehn.)* ~**-témoin** probă martor.
epsomite *s.f. (mineral.)* epsomită, sulfat de magneziu hidratat.
épucer *v.t., v.r.* a-(și) înlătura puricii, a (se) purica.
épuisable *adj.* epuizabil, care se poate epuiza.
épuisant, ~e *adj.* epuizant; extenuant; **une marche ~e** un mers extenuant; **un travail** ~ o muncă epuizantă.
épuisé, ~e *adj.* **1.** terminat, secat; **des terres ~es** terenuri secate, sleite; *(fig.)* **édition ~e** ediție epuizată. **2.** epuizat, istovit, sleit de puteri, extenuat; **un sportif** ~ un sportiv extenuat.
épuisement *s.m.* **1.** epuizare, terminare; secare; sleire; ~ **d'un filon** secarea unui filon. **2.** epuizare, extenuare, istovire, sfârșeală, sleire de puteri; **il travaille jusqu'à l'**~ muncește până la epuizare. **3.** acțiunea de golire; **l'**~ **d'une mine inondée** a goli de apă o mină inundată.
épuiser I. *v.t.* **1.** a epuiza, a termina, a isprăvi, a sfârși, a consuma; ~ **ses provisions** a-și consuma proviziile; ~ **les munitions** a epuiza munițiile; *(fig.)* ~ **ses dernières ressources** a-și epuiza ultimele resurse. **2.** a epuiza, a sărăci, a ruina, a secătui; ~ **un gisement** a secătui un zăcământ. **3.** a epuiza, a extenua, a istovi, a slei de puteri; **la maladie l'a épuisé** boala l-a sleit de puteri. **4.** *(în expr.)* ~ **la patience de qqn.** a slei, a obosi pe cineva; ~ **un sujet** a trata temeinic / exhaustiv un subiect. **II.** *v.r.* **1.** a se epuiza, a se termina; **les provisions se sont épuisées** proviziile s-au epuizat. **2.** a slăbi; a se slei de puteri, a-și pierde puterile; **le malade s'épuise peu à peu** bolnavul își pierde puterile puțin câte puțin. **3.** a seca; **la source s'est épuisée** izvorul a secat. **4.** a se strădui din răsputeri; a se osteni; **je m'épuise à vous convaincre** mă străduiesc din răsputeri să te conving.
épuisette *s.f.* **1.** *(pesc.)* minciog / mică plasă de pescuit. **2.** *(mar.)* ispol, căuc.
épulide, épulie *s.f.*, **épulis** *s.m. (med.)* excrescență cărnoasă pe gingie.
épulon *s.m. (în antichitatea romană)* preot însărcinat cu organizarea banchetelor în cinstea zeilor.
épulpeur *s.m. (tehn.)* teasc de sfeclă.
épurateur *s.m., adj. m. (tehn.)* **1.** epurator. **2.** *(în expr.)* ~ **de gaz** scruber, spălător de gaz; *(text.)* ~ **de fils cassés** prinzător de capete.
épuratif, -ive *adj.* epurativ, purificator, capabil să curețe; **philtre** ~ filtru epurativ.
épuration *s.f.* **1.** *(tehn.)* epurare, curățire, purificare; **station d'**~ stație de epurare. **2.** *(fig.)* epurare; curățire; **l'**~ **des mœurs** curățirea moravurilor.
épuratoire *adv.* v. **épuratif.**
épure *s.f. (geom.)* epură.
épuré, ~e *adj.* **1.** epurat, purificat; **un liquide** ~ un lichid epurat. **2.** *(fig.)* epurat; curățit; eliminat de elementele considerate nepotrivite.
épurement *s.m.* acțiunea de curățare, purificare, epurare.
épurer I. *v.t.* **1.** a epura, a curăța; a purifica; ~ **l'eau** a epura apa; ~ **un sirop par filtrage** a epura un sirop prin filtrare. **2.** *(fig.)* a curăța, a rafina; ~ **le goût** a rafina gustul. **3.** *(fig.)* a epura, a elimina elementele sociale considerate indezirabile; ~ **une administration** a epura o administrație.
épurge *s.f. (bot.)* specie de plantă cu proprietăți purgative puternice *(Euphorbia lathyris).*
épyornis *s.m.* struț uriaș fosil din Madagascar *(Aepyornithes).*
équanimité *s.f.* dispoziție echilibrată, egală.
équarrir *v.t.* **1.** a tăia (piatră, lemn) în unghi drept sau obținând o formă apropiată de paralelipiped cu secțiune pătrată sau dreptunghiulară; ~ **un tronc d'arbre** a tăia un buștean obținând scânduri. **2.** a mări, a lărgi o gaură. **3.** a jupui animale. **4.** *(în expr.)* **mal équarri** necioplit, bădăran, grosolan.
équarrissage *s.m.* **1.** acțiunea de a tăia (piatră, lemn) în unghi drept. **2.** ecarisaj, tratare și prelucrare a cadavrelor de animale.
équarrisseur *s.m.* persoană ocupată cu activitatea de ecarisaj.
équarrissoir *s.m.* cuțit de ecarisaj.
équateur *s.m. (geogr., astr.)* ecuator.
équation *s.f. (mat.)* ecuație; **une** ~ **du premier degré** o ecuație de gradul **1.**
équatorial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj. (astr., geogr.)* ecuatorial; **climat** ~ climă ecuatorială. **II.** *s.m. (astr.)* lunetă ecuatorială.
1. équatorien, ~ne *adj.* referitor la Ecuador.
2. Écuatorien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Ecuador.
équerrage *s.m. (tehn.)* **1.** unghi diedru format de două fețe ale unei piese. **2.** realizarea unui unghi drept sau verificarea perpendicularității unor elemente dintr-o structură.
équerre *s.f.* **1.** echer; **être d'**~ a fi în unghi drept. **2.** vinclu. **3.** *(constr. în expr.)* ~ **de fenêtre** colțar de fereastră.
équerrer *v.t. (tehn.)* **1.** a realiza unghiul drept între două fețe ale unei piese. **2.** a verifica unghiul drept sau perpendicularitatea unor elemente dintr-o structură.
équestre *adj.* **1.** ecvestru, călare; **statue** ~ statuie ecvestră. **2.** referitor la echitație; **exercices ~s** exerciții de echitație. **3.** *(în antichit. romană) (în expr.)* **ordre** ~ ordin al cavalerilor.
équeutage *s.m.* acțiunea de a scoate cozile de la fructe.
équeuter *v.t.* a scoate cozile de la fructe; ~ **des cerises** a scoate cozile de la cireșe.
équiangle *adj. (geom.)* cu unghiuri egale.
équidés *s.m. pl. (zool.)* ecvidee, mamifere ierbivore cu o singură copită (calul, zebra).
équidistance *s.f. (geom.)* echidistanță.
équidistant, ~e *adj. (geom.)* echidistant.
équilatéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* echilateral; **triangle** ~ triunghi echilateral.
équilibrage *s.m.* echilibrare; ~ **des roues** echilibrare a roților.
équilibrant, ~e *adj.* care asigură echilibrul; **poids** ~ greutate care asigură echilibrul.

équilibration *s.f.* **1.** punere în echilibru; echilibrare; cumpănire. **2.** menținere în echilibru. **3.** *(fiziol.)* simțul echilibrului; **le cervelet est le principal centre nerveux de l'~** cerebelul este principalul centru nervos al simțului echilibrului.

équilibre *s.m.* **1.** echilibru; stabilitate; **perdre son ~** a-și pierde echilibrul, a se dezechilibra. **2. a.** poziția în care o persoană reușește să se mențină fără a cădea; **b.** *(coregr.)* menținerea corpului într-o poziție stabilă pe unul sau ambele picioare. **3.** combinație, repartiție armonioasă de elemente; **~ budgétaire** concordanță între cheltuieli și încasări. **4.** *(chim.)* starea unui sistem de corpuri a căror compoziție nu variază. **5.** armonie psihică, sănătate mentală; pondere, calm.

équilibré, ~e *adj.* **1.** echilibrat; stabil; **un budget ~** un buget echilibrat. **2.** *(fig. despre oameni)* echilibrat, ponderat, cumpănit; **esprit ~** spirit ponderat.

équilibrer *v.t., v.r.* **1.** a (se) echilibra, a (se) pune în echilibru; **les forces se sont équilibrées** forțele s-au echilibrat. **2.** *(fig.)* a (se) echilibra, a (se) cumpăni; **les avantages et les inconvénients s'équilibrent dans ce cas** avantajele și inconvenientele se echilibrează în acest caz. **3.** *(fig.)* a (se) armoniza.

équilibreur *s.m., adj.* **1.** *adj.* care echilibrează. **2.** *s.m.* dispozitiv care asigură echilibrul; stabilizator.

équilibriste *s.m.f.* (acrobat) echilibrist.

équille *s.f.* *(iht.)* specie de țipar *(Anghila)*.

équimoléculaire *adj.* *(chim.)* echimolecular, cu număr egal de molecule pentru fiecare din componenții unui amestec.

équin, ~e *adj.* de cal, referitor la cal; **variole ~e** variolă a calului.

équinoxe *s.m.* *(astr.)* echinocțiu.

équinoxial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(astr.)* **1.** de echinocțiu, echinocțial; **points ~aux** puncte echinocțiale. **2.** *(în expr.)* **ligne ~e** ecuator.

équipage *s.m.* **1.** echipaj, personal de serviciu pe nave, pe avioane. **2.** echipaj, suită, escortă (a unui rege, prinț). **3.** *(mil. înv.)* totalitatea materialelor unei armate în campanie. **4.** *(înv.)* echipaj, trăsură de lux, caleașcă. **5.** *(înv.)* îmbrăcăminte. **6.** *(fiz.)* piesă mobilă a unui aparat de măsură. **7.** *(mil. în expr.)* **corps des ~s de la flotte** personalul civil din marina de război (în Franța). **8.** *(tehn.)* ansamblul instrumentelor, mașinilor necesare unei exploatări.

équipe *s.f.* **1.** echipă; **travailler en ~** a munci în echipă; **esprit d'~** spirit de echipă; *(sport)* **classement par ~s** clasament pe echipe. **2.** *(tehn.)* schimb, tură; **~ de nuit** schimb de noapte.

équipée *s.f.* escapadă; aventură (cu urmări neplăcute).

équipement *s.m.* **1.** echipare; **l'~ d'un navire** echiparea unei nave. **2.** echipament, efecte; **~ de ski** echipament de schi. **3.** instalație; *(av.)* **~ de bord** instalație de bord; **~ sanitaire** instalație sanitară.

équiper I. *v.t.* a echipa, a dota; **~ un hôpital** a dota un spital; **~ une troupe** a echipa o trupă. **II.** *v.r.* **1.** a se echipa, a se pregăti; **ils se sont équipés pour la plongée** s-au echipat pentru scufundare. **2.** *(fam.)* a se îmbrăca. **3.** (*pop.*) a se asocia, a se întovărăși.

équipier, -ère *s.m.f.* *(sport)* echipier.

équipollence *s.f.* *(mat.)* echipolență, egalitate de forțe, echivalență.

équipollent, ~e *adj.* *(mat.)* echipolent, de forțe / de valori egale; **vecteurs ~s** vectori echipolenți.

équipotent, ~e *adj.* *(mat.)* de aceeași putere / forță.

équipotentiel, ~le *adj.* *(fiz.)* cu același potențial, echipotențial.

équisétales *s.f. pl.* *(bot.)* familie de criptogame vasculare.

équitable *adj.* echitabil, drept, just, nepărtinitor; **un juge ~** un judecător nepărtinitor; **un jugement ~** o judecată dreaptă.

équitablement *adv.* (în mod) echitabil, cu dreptate; **répartir ~ sa fortune entre ses enfants** a-și împărți în mod echitabil averea între copiii săi.

équitation *s.f.* echitație, călărie; **faire de l'~** a face echitație, a călări.

équité *s.f.* **1.** echitate, dreptate; justiție; imparțialitate; justiție naturală sau morală, independentă de legile în vigoare; **esprit d'~** spirit de echitate; **juger avec ~ et non selon la justice** a judeca o cauză pe baza convingerii intime (a justeței cauzei) mai mult decât pe litera legii. **2.** virtutea celui ce posedă un simț natural al justiției.

équivalence *s.f.* **1.** echivalare; **avoir l'~ d'une licence** a avea echivalarea unei licențe. **2.** echivalență; identitate, egalitate; **~ des forces** echivalență / egalitate a forțelor.

équivalent, ~e I. *adj.* echivalent; *(mat.)* **équations ~es** ecuații echivalente. **II.** *s.m.* echivalent; *(fiz.)* **l'~ mécanique de la calorie** echivalentul mecanic al caloriei; **l'~ d'un mot** echivalentul / sinonimul unui cuvânt.

équivaloir *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a echivala, a avea aceeași cantitate cu; **le mille marin équivaut à 1852 m.** mila marină echivalează cu 1852 m. **2.** a echivala, a avea aceeași valoare; **votre réponse équivaut à une acceptation** răspunsul dumneavoastră echivalează cu o acceptare.

équivoque I. *adj.* **1.** echivoc, cu două înțelesuri, ambiguu; **termes ~s** cuvinte cu două înțelesuri. **2.** *(fig.)* suspect, dubios; **réputation ~** reputație dubioasă. **II.** *s.f.* echivoc, ambiguitate, situație neclară, nesigură; **parler sans ~** a vorbi fără ambiguități, clar.

équivoquer *v.i.* *(lit.)* a folosi cuvinte echivoce; a vorbi în doi peri.

érable *s.m.* *(bot.)* arțar *(Acer platanoides)*.

érablière *s.f.* *(silv.)* pădure de arțari.

éradication *s.f.* **1.** eradicare, extirpare, smulgere; **~ des amygdales** extirparea amigdalelor. **2.** eradicare, stârpire; **~ du paludisme** eradicarea paludismului.

éradiquer *v.t.* a eradica, a stârpi, a înlătura definitiv (o boală, un rău).

éraflement *s.m.* *(rar)* zgâriere ușoară.

érafler *v.t.* **1.** a zgâria ușor; **une ronce lui a éraflé le bras** un mărăcine i-a zgâriat ușor brațul. **2.** a atinge superficial.

éraflure *s.f.* zgârietură superficială.

éraillé, ~e *adj.* **1.** *(despre voce)* aspru, răgușit, dogit; **sa voix était ~e à force d'avoir tant crié** vocea îi

era răgușită de cât strigase. **2.** *(înv. despre ochi)* injectat. **3.** *(despre țesături)* destrămat.
éraillement *s.m.* **1.** *(text.)* destrămare. **2.** *(med.)* ectropion, afecțiune oftalmologică.
érailler I. *v.t.* **1.** a destrăma o țesătură. **2.** a zgâria superficial; **il a éraillé le nouveau meuble** a zgâriat mobila nouă. **II.** *v.r.* **1.** *(despre voce)* a răguși, a se dogi. **2.** *(despre țesături)* a se destrăma.
éraillure *s.f.* **1.** *(text.)* destrămătură. **2.** zgârietură superficială.
erbium *s.m.* *(chim.)* erbiu.
erbue *s.f.* v. **herbue.**
ère *s.f.* **1.** *(ist., geol.)* eră; **l'~ chrétienne** era creștină. **2.** *(fig.)* eră, perioadă, epocă; **une ~ de prospérité** o eră / o epocă de prosperitate.
érecteur, -trice *(fiziol.) adj. s.m.* erector, care provoacă erecția; **muscles ~s** mușchi erectori.
érectile *adj.* *(fiziol.)* erectil, care se poate umfla și întări datorită afluxului de sânge; **tissu ~** țesut erectil. **2.** care se poate ridica.
érection *s.f.* **1.** înălțare, construire; **l'~ d'un monument** înălțarea unui monument. **2.** *(fiziol.)* erecție. **3.** acțiunea de a crea, institui; **l'~ d'un tribunal** instituirea unui tribunal.
éreintage *s.m.* critică severă și nedreaptă.
éreintant, ~e *adj.* *(fam.)* epuizant, extenuant, istovitor; **travail ~** muncă istovitoare.
éreintement *s.m.* **1.** istovire, extenuare, epuizare; **il travaille jusqu'à l'~** muncește până la epuizare. **2.** *(fig. fam.)* critică violentă și nedreaptă.
éreinter I. *v.t.* **1.** a obosi, a istovi, a slei de puteri; **cette ascension m'a éreinté** această ascensiune m-a sleit de puteri. **2.** a critica violent și cu răutate; **un livre éreinté par la critique** o carte criticată violent / desființată de critică.
éreinteur, -euse *adj., s.m.f.* *(fam.)* critic sever, aspru, necruțător.
érémitique *adj.* eremitic, de pustnic, de sihastru; **vie ~** viață de sihastru.
érésipélateux, -euse *adj., s.m.f.* v. **érysipelateux.**
érésipèle *s.m.* v. **érysipèle.**
éréthisme *s.m.* **1.** *(med.)* eretism, excitare, iritare a unui organ; **~ cardiaque** eretism cardiac. **2.** *(fig.)* exaltare, pasiune puternică.
erg *s.m.* **1.** *(fiz.)* erg, unitate de măsură a energiei. **2.** *(geogr.)* erg, deșert de nisip cu dune.
ergastule *s.m.* *(în antichitatea romană)* închisoare subterană pentru sclavi.
ergographe *s.m.* *(fiz.)* ergograf, aparat care înregistrează grafic activitatea musculară.
ergol *s.m.* *(chim.)* ergol.
ergologie *s.f.* ergologie, studiul activității profesionale.
ergomètre *s.m.* ergometru, aparat pentru măsurarea lucrului mecanic.
ergométrie *s.f.* ergometrie, studiul activității musculare.
ergonomie *s.f.* ergonomie, studiul condițiilor și al metodelor de muncă.
ergonomiste *s.m.f.* ergonomist, specialist în ergonomie.
ergostérol *s.m.* *(biochim.)* ergosterol.
ergot *s.m.* **1.** *(zool., tehn.)* pinten; **les ~s du coq** pintenii cocoșului. **2.** boală a cerealelor. **3.** *(fam. în expr.)* **se dresser sur ses ~s a.** a se grozăvi, a face pe cocoșul; **b.** a deveni agresiv; a se rățoi; *(bot. în compuse)* **~ de seigle** corn-de-secară *(Claviceps purpurea)*.
ergotage *s.m.*, **ergoterie** *s.f.* **1.** mania de a contrazice. **2.** șicanare; șicană.
ergotamine *s.f.* *(biochim.)* ergotamină, derivat al acidului lisergic.
ergoté, ~e *adj.* **1.** *(zool.)* pintenat; **mammifère ~** mamifer pintenat, cu pinteni. **2.** *(bot.)* atins de o boală a cerealelor; **seigle ~** secară bolnavă.
ergoter *v.i.* *(fam.)* **1.** a contrazice; a contesta. **2.** a șicana, a sâcâi. **3.** *(în expr.)* **~ sur des vétilles / broutilles** a se lega de mărunțișuri.
ergoteur, -euse *s.m.f.* chițibușar, cârcotaș.
ergothérapie *s.f.* *(psihiatr.)* ergoterapie, tratarea unor boli psihice prin muncă manuală.
ergotine *s.f.* *(biochim.)* ergotină.
ergotisme *s.m.* *(med.)* ergotism, manie de a șicana, sâcâi.
éricacées *s.f. pl.* *(bot.)* familie de dicotiledonate *(Rododendron, azalee, afin.)*.
ériger I. *v.t.* **1.** a ridica, a înălța, a construi; **~ un monument** a ridica un monument. **2.** a crea, a înființa, a întemeia; a institui, a fonda; **~ un tribunal** a institui un tribunal. **3.** (*cu prep.* **en**) a ridica, a înălța (la rangul de); **~ un prêtre en évêque** a ridica un preot la rangul de episcop. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **en**) a se erija în, a-și atribui, a-și aroga; a se pretinde, a-și lua rolul de; **s'~ en juge des mœurs** a se erija în judecător al moravurilor.
érigéron *s.m.* *(bot. în compuse)* **~-âcre** bunghișor *(Erigeron acris)*.
érigne, érine *s.f.* *(chir.)* mic instrument chirurgical.
éristale *s.m.* *(entom.)* musca-de-latrine *(Eristalis tenax)*.
éristique I. *adj.* *(fil.)* eristic. **II.** *s.m.* filozof al școlii eristice din Megara. **III.** *s.f.* *(fil.)* eristică, arta controversei.
erminette *s.f.* v. **herminette.**
ermitage *s.m.* *(înv.)* **1.** locul în care trăiește un pustnic. **2.** *(lit.)* loc izolat și solitar; schit.
ermite *s.m.* **1.** ermit, sihastru, pustnic, schimnic. **2.** *(fig.)* persoană care trăiește singură, izolată de lume; **vivre en ~** a trăi ca un pustnic.
éroder *v.t.* a roade, a produce eroziuni, a eroda; **l'eau érode les roches** apa erodează stâncile.
éros *s.m.* *(psihan.)* libido, ansamblul dorințelor sexuale (privite psihanalitic).
érosif, -ive *adj.* *(geol.)* eroziv; **l'action érosive de la mer** acțiunea erozivă a mării.
érosion *s.f.* *(geol.)* eroziune, roadere; **~ glaciaire** eroziune glaciară; *(fig.)* **~ monétaire** eroziune monetară, diminuarea valorii unei monede.
érotique *adj.* **1.** erotic, senzual; **film ~** film erotic. **2.** licențios; indecent.
érotiquement *adv.* cu senzualitate.
érotisme *s.m.* **1.** erotism; **l'~ d'un film** erotismul unui film. **2.** senzualism.

érotomane, érotomaniaque *adj., s.m.f. (psihiatr.)* erotoman, obsedat sexual.
érotomanie *s.f. (psihiatr.)* erotomanie, obsesie sexuală.
erpétologie *s.f. (zool.)* erpetologie, parte a zoologiei care se ocupă cu studiul reptilelor.
erpétologique *adj.* erpetologic, referitor la studiul reptilelor.
erpétologiste *s.m.f.* erpetolog, specialist în studiul reptilelor.
errance *s.f.* rătăcire, cutreierare, hoinăreală.
errant, ~e *adj.* **1.** rătăcitor; nomad; *(în evul mediu)* **chevalier ~** cavaler rătăcitor, apărător al celor năpăstuiți. **2.** *(în expr.)* **mener une vie ~e** a nu se stabili / fixa nicăieri; a nu-și găsi locul în viață.
errata *s.m. invar.*, **erratum** *s.m. sg. (poligr.)* erată.
erratique *adj.* **1.** eratic, neregulat; intermitent; **fièvre ~** febră intermitentă. **2.** *(geol. în expr.)* **bloc ~** fragment de stâncă smuls de un ghețar și transportat departe. **3.** *(în expr.)* **planète ~** cometă; **oiseaux ~s** păsări migratoare.
erratum *s.m.* v. **errata.**
erre *s.f.* **1.** *(înv.)* mers, umblet; **aller grand ~** a merge repede. **2.** *(mar.)* vânt, avânt; viteză; **prendre de l'~** a lua avânt, viteză; **diminuer l'~ d'un navire** a încetini viteza unei nave; **briser / casser l'~ d'un navire** a opri o navă; *(fig.)* **perdre de son ~** a-și pierde elanul. **3.** *(la pl.)* urme de vânat; **les ~s sont rompues** s-au șters urmele. **4.** *(în expr.)* **suivre les ~s / aller sur les ~s de qqn. a.** a urma exemplul cuiva; a călca / a păși pe urmele cuiva; **b.** a imita pe cineva, a se lua după cineva; **revenir à ses premières ~s** a-și relua vechile obiceiuri; a reveni la matcă.
errements *s.m. pl.* **1.** obicei, fel de a se purta, manieră, procedeu. **2.** *(peior. fig.)* rătăcire, greșeală; purtare nefastă; **retomber dans ses anciens ~s** a cădea din nou în vechile greșeli.
errer *v.i.* **1.** a rătăci, a vagabonda, a hoinări; **~ à l'aventure** a umbla fără rost / creanga; *(fig.)* **laisser ~ ses pensées** a-și lăsa gândurile să hoinărească. **2.** *(înv.)* a greși, a se înșela; **l'homme est sujet à ~** omul e supus greșelii, tot omul greșește. **3.** *(în expr.)* **~ comme une âme en peine** a fi pradă unei mari neliniști.
erreur *s.f.* **1.** eroare, greșeală; **par ~** din greșeală; **~ de calcul** eroare de calcul; **~ judiciaire** eroare judiciară. **2.** *(fig. la pl.)* rătăciri, greșeli. **3.** *(în expr.)* **être dans l'~ / faire ~** a nu avea dreptate; a se înșela; **tirer qqn. d'~** a lămuri pe cineva.
erroné, ~e *adj.* greșit, eronat; **une interprétation ~e des faits** o interpretare eronată a faptelor.
ers *s.m. (bot.)* leguminoasă de tipul lintei *(Lens esculenta).*
ersatz *s.m.* erzaț, surogat.
erse I. *s.f. (mar.)* colac de parâmă. **II.** *s.m.* dialect celtic din Scoția.
erseau *s.m. (mar.)* furchet.
érubescence *s.f. (med.)* înroșire.
érubescent, ~e *adj.* care se înroșește; **fruits ~s** fructe care se înroșesc.
éruciforme *adj. (zool.)* cu aspect de omidă; **larves ~s** larve cu aspect de omidă.
éructation *s.f. (med.)* eructație; râgâială.
éructer I. *v.i. (med.)* a eructa, a râgâi. **II.** *v.t. (fig.)* a profera; **~ des injures** a insulta, a bălăcări, a face (pe cineva) albie de porci.
érudit, ~e *adj., s.m.f.* erudit, învățat, savant; cărturar.
érudition *s.f.* erudiție, cultură vastă; **un professeur d'une grande ~** un profesor de o mare erudiție.
érugineux, -euse *adj.* ruginiu, de rugină; care are aspectul ruginii.
éruptif, -ive *adj.* **1.** *(geol.)* eruptiv, de origine vulcanică; **roches ~ives** roci eruptive, de origine vulcanică. **2.** *(med.)* eruptiv, însoțit de o erupție.
éruption *s.f. (geol., med.)* erupție; **volcan en ~** vulcan în erupție.
érysipélateux, -euse, érésipélateux, -euse *adj., s.m.f. (med.)* de erizipel; bolnav de erizipel.
érysipèle, érésipèle *s.m. (med.)* erizipel, brâncă.
érythémateux, -euse *adj. (med.)* eritematos.
érythème *s.m. (med.)* eritem.
érythrémie *s.f. (med.)* eritremie, poliglobulie.
érythrine *s.f. (bot.)* eritrină, arbore exotic cu flori roșii *(Erythrina).*
érythroblaste *s.m. (biol.)* eritroblast, globulă roșie primitivă.
érythroblastose *s.f. (med.)* eritroblastoză, prezența în sânge a eritroblaștilor.
érythrocyte *s.m. (biol.)* eritrocită, hematie.
ès *prep.* în (materie de); **docteur ~ lettres** doctor în litere; **docteur ~ sciences** doctor în științe.
esbaudir *v.t.* v. **ébaudir.**
esbigner *v.r. (pop.)* a o întinde, a o șterge, a spăla putina, a o lua la sănătoasa.
esbroufe *s.f. (fam.)* **1.** fandoseală, ifose; **faire de l'~** a-și da ifose, a se fandosi, a face pe nebunul / pe grozavul, a arunca praf în ochi. **2.** *(arg. în expr.)* **voi à l'~** furt la înghesuială.
esbroufer, esbrouffer *v.t. (fam.)* **1.** a încerca să uimească prin ifose, fandoseli. **2.** a brusca, a lua repede pe cineva. **3.** a intimida.
esbroufeur, -euse *s.m.f. (fam.)* fandosit.
escabeau *s.m.* **1.** scaun de bucătărie fără spetează; taburet. **2.** scară mică pliantă și portativă.
escadre *s.f.* **1.** *(mar., av.)* escadră. **2.** *(mar. în expr.)* **chef d'~** contraamiral (în Franța până la Revoluție).
escadrille *s.f. (mar., av.)* escadrilă.
escadrin *s.m.* v. **escandrin.**
escadron *s.m.* **1.** *(mil.)* escadron; **chef d'~** căpitan de escadron. **2.** *(fig.)* grup mare de persoane sau animale; **un ~ de jeunes filles** un grup de fete; **un ~ de sauterelles** un roi de lăcuste.
escadronner *v.i. (mil. înv.)* a face manevre cu escadronul.
escafignon *s.m. (înv.)* pâslar (sec. XV-XVI).
escagasser *v.t. (arg.)* **1.** a deteriora. **2.** a plictisi.
escalade *s.f.* **1.** *(mil. înv.)* asalt cu ajutorul unor scări mobile. **2.** escaladă, escaladare; **l'~ d'un mur** escaladarea unui zid. **3.** ascensiune; **l'~ d'un pic** ascensiunea unui pisc.

escalader *v.t.* **1.** *(mil. înv.)* a lua cu asalt cu ajutorul unor scări mobile. **2.** a escalada; a sări peste; ~ **un mur** a escalada un zid. **3.** a face ascensiune; a escalada; a se sui, a se cățăra; ~ **un pic** a escalada un pisc; *(fig.)* ~ **le pouvoir** a se instala la putere.
escalator *s.m. (angl.) (constr.)* escalator, scară rulantă.
escale *s.f.* **1.** *(av., mar.)* escală; **faire** ~ a face escală, a se opri. **2.** loc pentru escală; **ce golf est une bonne** ~ acest golf este un bun loc de escală.
escalier *s.m.* **1.** scară; ~ **de service** scară de serviciu; *(constr.)* ~ **en limaçon** scară în melc. **2.** *(în expr.)* **avoir l'esprit de l'**~ a nu avea prezență de spirit; *(fam.)* a-i cădea fisa cu întârziere.
escalope *s.f. (culinar)* escalop.
escamotable *adj.* escamotabil; *(despre trenul de aterizare al unui avion)* care poate fi retras în aripă sau în fuselaj.
escamotage *s.m.* **1.** acțiunea de a face să dispară ceva fără ca nimeni să observe. **2.** *(av.)* escamotare, introducere a trenului de aterizare al unui avion în aripă sau în fuselaj.
escamoter *v.t.* **1.** a escamota, a face să dispară cu abilitate; **un prestidigitateur qui escamote une montre** un prestidigitator care face să dispară un ceas. **2.** a șterpeli, a subtiliza, a fura; ~ **un portefeuille** a șterpeli un portofel. **3.** *(av.)* a introduce trenul de aterizare în aripa sau în fuselajul avionului. **4.** *(fig.)* a evita, a eluda; ~ **des difficultés** a evita dificultăți.
escamoteur, -euse *s.m.f.* **1.** *(la circ.)* iluzionist, scamator. **2.** hoț (îndemânatic); ~ **de portefeuille** hoț de portofele.
escampette *s.f. (în expr.)* **prendre la poudre d'**~ a pleca, a-și lua tălpășița / valea; a spăla / a rade putina; a-și lua picioarele la spinare.
escandrin, escadrin *s.m. (arg.)* scară.
escapade *s.f.* escapadă; aventură.
escape *s.f. (arhit.)* trunchiul unei coloane.
escarbille *s.f.* bucată de cărbune incomplet arsă amestecată cu cenușă sau care scapă cu fumul dintr-o sobă, cazan etc.
escarbot *s.m. (entom.)* scarabeu *(Scarabeus sacer).*
escarboucle *s.f.* piatră prețioasă de culoare roșu închis.
escarcelle *s.f. (înv.)* pungă purtată la brâu; **avoir l'**~ **bien garnie** a avea punga bine garnisită, a avea bani mulți, a fi bogat; *(ir.)* rezervă de bani.
escarette *s.f. (arg. în expr.)* **se faire l'**~ **a.** a evada din închisoare; **b.** a o lua la fugă / la sănătoasa.
escargot *s.m. (zool.)* melc *(Helix)*; **marcher comme un** ~ a merge ca melcul.
escargotière *s.f.* **1.** crescătorie de melci. **2.** formă în care se pun melcii la copt.
escarmouche *s.f.* **1.** *(mil.)* hărțuială; încăierare; scurtă ciocnire de trupe. **2.** *(fig.)* încăierare scurtă; discuție în contradictoriu; ~ **d'avocats** scurtă discuție în contradictoriu între avocați.
escarole *s.f. (bot.)* cicoare de grădină, folosită ca salată *(Cichorium endivia).*
escarotique, escharotique *adj., s.m. (med.)* care provoacă escare.
escarpe I. *s.f. (mil.)* escarpă. **II.** *s.m. (pop.)* bandit, tâlhar înrăit.
escarpé, ~e *adj.* **1.** abrupt, povârnit, râpos; **une montagne ~e** un munte abrupt. **2.** *(fig.)* anevoios, greu accesibil; **les chemins ~s de la science** drumurile anevoioase ale științei.
escarpement *s.m.* **1.** pantă abruptă a unui obstacol. **2.** *(geogr.)* versant în pantă abruptă a unui munte, a unei faleze etc.
escarpin *s.m.* pantof ușor de bal, cu tocul înalt.
escarpolette *s.f.* leagăn, scrânciob; **se balancer sur une** ~ a se da în leagăn.
escarre, esquarre *s.f. (med.)* escară.
escarrification *s.f. (med.)* formare de escare.
escarrifier *v.t. (med.)* a provoca escare.
escharotique *adj.* v. **escarotique.**
eschatologie *s.f. (teol.)* escatologie.
eschatologique *adj. (teol.)* escatologic.
esche *s.f.* v. **aiche.**
escient *s.m. (în expr.) (înv.)* **à mon, ton, son** ~ cu bună știință, în cunoștință de cauză; **à bon** ~ cu discernământ, cu bună-credință, sincer; **agir à bon** ~ a proceda cu discernământ, știind ce face.
esclaffer *v.r.* a izbucni într-un râs zgomotos.
esclandre *s.m.* scandal, tapaj, gălăgie; **faire / causer un** ~ a provoca scandal, a face o scenă de pomină.
esclavage *s.m.* **1.** sclavie, robie, sclavaj; **secouer le joug de l'**~ a scutura jugul sclaviei. **2.** *(fig.)* robie, aservire, jug, tiranie, servitute; **le tabac est devenu pour lui un véritable** ~ tutunul a devenit pentru el o adevărată sclavie.
esclavagisme *s.m.* sclavagism.
esclavagiste *s.m.f.* sclavagist.
esclave *adj., s.m.f.* sclav, rob; **peuple** ~ popor sclav, înrobit; **être** ~ **de son devoir** a fi sclavul datoriei.
esclavon, ~ne *adj., s.m.f.* originar din Esclavonia (vechiul nume al Slavoniei, ținut din fosta Iugoslavie); *(cu maj.)* locuitor din Slavonia.
escobar *s.m.* **1.** *(înv.)* om ipocrit, viclean. **2.** *(arg.)* scară.
escobarderie *s.f. (înv.)* viclenie, ipocrizie; minciună.
escoffier, escofier *v.t. (pop.)* a omorî, a face de petrecanie.
escogriffe *s.m. (fam.)* individ înalt, lungan, prăjină.
escomptable *adj. (com., fin.)* scontabil, care poate fi scontat.
escompte *s.m. (com., fin.)* scont.
escompter *v.t.* **1.** *(com., fin.)* a sconta. **2.** *(fig.)* a conta pe, a se așeza la; ~ **la réussite à un concours** a conta pe reușita la un concurs.
escompteur, -euse *adj., s.m.f. (com., fin.)* scontator, persoană care face operații de scont.
escopette *s.f. (ist.)* flintă scurtă din sec. XV-XVIII.
escorte *s.f.* **1.** escortă; pază; **marcher sous bonne** ~ a merge sub o escortă severă. **2.** *(mar.)* escortă, vase de război ce însoțesc o escadră. **3.** însoțire, întovărășire; cortegiu; suită; **faire** ~ **à qqn.** a însoți pe cineva. **4.** *(fig.)* suită, serie; **la pauvreté et son** ~ **de misères** sărăcia și seria ei de mizerii.

escorter *v.t.* **1.** a escorta, a păzi; ~ **un haut personnage** a escorta un înalt personaj; ~ **un criminel** a escorta / a păzi un criminal. **2.** a însoți, a întovărăși.
escorteur *s.m. (mar.)* navă de escortă.
escot *s.m. (text.)* țesătură de lână neagră în patru ițe, folosită la confecționarea hainelor de doliu și ale călugărițelor.
escouade *s.f.* **1.** *(ist., mil.)* grupă dintr-un pluton sau companie. **2.** grup de câteva persoane.
escourgeon, écourgeon *s.m. (bot.)* orz de iarnă, cu grăunțele dispuse pe șase rânduri de-a lungul spicului *(Hordeum tetratichum).*
escracher *v.r. (arg.)* a se insulta reciproc.
escrime *s.f. (sport)* scrimă.
escrimer I. *v.t.* a face scrimă. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **à**) a se strădui, a se chinui să; **il s'escrime à faire des vers** se chinuiește să facă versuri. **2.** *(în expr., cu prep.* **de***)* **s'~ de qqch.** a ști să te folosești de ceva; *(pop.)* **s'~ de la mâchoire** a se bate calicii la gura cuiva, a mânca cu lăcomie, a înfuleca; **s'~ des pieds et des mains** a da din coate; a-și face / a-și croi drum cu coatele (pentru a parveni).
escrimeur, -euse *s.m.f. (sport)* scrimer.
escroc *s.m.* escroc; pungaș, șarlatan, șnapan, pezevenghi.
escroquer *v.t.* a escroca; a înșela, a pungăși.
escroquerie *s.f.* escrocherie; înșelătorie, hoție, pungășie, șarlatanie.
escudo *s.m.* scud, unitate monetară din Portugalia.
esculape *s.m.* **1.** *(înv.)* medic, doctor. **2.** năpârcă.
esculine *s.f. (chim.)* esculină.
ésérine *s.f. (farm.)* ezerină, alcaloid toxic.
esgourde *s.f. (arg.)* ureche.
esgourder *v.t. (arg.)* **1.** a asculta. **2.** a auzi.
eskimo *s.m.* v. **esquimau.**
ésociculture *s.f.* cultura științifică a știucii.
ésopique *adj.* esopic, referitor la Esop.
ésotérique *adj.* **1.** *(fil.)* ezoteric. **2.** greu de înțeles, obscur, ermetic; **poésie** ~ poezie ermetică.
ésotérisme *s.m.* **1.** *(fil.)* ezoterism. **2.** ermetism (al unei opere, științe).
espace *s.m.* **1.** spațiu; **l'~ et le temps** spațiul și timpul; *(mat.)* **géométrie dans l'~** geometrie în spațiu; **science de l'~** știința spațiului. **2.** spațiu cosmic; **les cosmonautes sont restés une semaine dans l'~** cosmonauții au stat o săptămână în spațiu. **3.** suprafață; întindere; **manquer d'~** a fi lipsit de spațiu. **4.** distanță, loc, interval (între două puncte, obiecte); ~ **vide entre deux meubles** spațiu gol între două mobile. **5.** răstimp, interval; **en l'~ de quelques mois, il a terminé sa thèse** în răstimp de câteva luni, și-a terminat teza de doctorat. **6.** *(poligr.)* albitură, durșus. **7.** *(în expr.)* **regards perdus dans l'~** priviri pierdute în vag; *(poligr.)* **~-bande** pană de spațiat.
espacé, ~e *adj.* **1.** așezat la intervale regulate; **des arbres ~s régulièrement** arbori așezați regulat. **2.** *(poligr.)* despărțit prin spații albe; **mots ~s** cuvinte despărțite prin spații albe. **3.** rar; răzleț, despărțit în timp; **des coups de feu, ~s, retentissaient dans la nuit** împușcături răzlețe răsunau în noapte.
espacement *s.m.* **1.** rărire; ~ **des visites** rărire a vizitelor. **2.** spațiu, distanță, interval între două puncte, obiecte, momente. **3.** *(poligr.)* spațiere. **4.** *(poligr. în expr.)* ~ **de la ligne** închidere a rândului.
espacer *v.t.* **1.** a rări; ~ **ses visites** a-și rări vizitele; ~ **des arbres** a rări copacii, a-i sădi la anumite distanțe. **2.** *(poligr.)* a spația cu un interval.
espada *s.f. (span.)* matador.
espadoches *s.f. pl. (arg.)* espadrile; sandale.
espadon *s.m.* **1.** *(ist.)* spadă mare și lată. **2.** *(iht.)* peștesabie *(Xiphias gladius).*
espadrille *s.f.* espadrilă.
espagas *s.f. pl.* v. **espadoches.**
1. espagnol, ~e I. *adj.* spaniol, din Spania; **guitare ~e** chitară spaniolă. **II.** *s.m.* limba spaniolă.
2. Espagnol, ~e *s.m.f.* spaniol, locuitor din Spania.
espagnolette *s.f. (constr.)* cremonă.
espalier *s.m.* **1.** *(hort., sport)* spalier. **2.** *(ist. pe galere)* fiecare dintre cei doi ocnași care imprimau cadența de vâslire.
espar *s.m.* **1.** *(mil.)* școndru, pârghie (în artileria grea). **2.** *(mar.)* piesă de lemn lungă și rotundă din arborada unei nave.
esparcet *s.m.*, **esparcette** *s.f. (bot.)* hrana-vacii *(Spergula arvensis).*
espèce *s.f.* **1.** *(bot., zool.)* specie, soi, varietate; ~ **en voie de disparition** specie pe cale de dispariție. **2.** fel, soi, calitate, categorie; teapă; **marchandises de toute ~** mărfuri de toate felurile, de toate calitățile; *(peior.)* **il s'est acoquiné avec des fainéants de son ~** s-a înhăitat cu trântori de soiul / teapa lui. **3.** *(în expr.)* ~ **d'idiot!** Idiotule! *(jur.)* **cas d'~** caz special; *(jur.)* **en l'~** în speță; *(înv.)* **payer en ~s sonnantes et trébuchantes** a plăti cu monede de aur sau argint; **payer en ~s** a plăti cu bani gheață (în opoziție cu a plăti cu cecuri).
espérance *s.f.* **1.** speranță, nădejde; încredere; așteptare; **vivre dans l'~** a trăi cu speranța; **nourrir l'~** a nutri speranța; **fonder de grandes ~s sur** a-și pune mari speranțe în; **être plein d'~** a fi plin de speranță / de încredere; **ce garçon est l'~ de sa famille** acest băiat este nădejdea familiei sale. **2.** *(la pl.)* speranțe bănești; perspective bănești; **elle n'apporte pas de dot, mais des ~s** a nu aduce zestre ci perspective bănești. **3.** *(în expr.)* **avoir des ~s a.** a aștepta o moștenire; **b.** a aștepta un copil; **les ~s du laboureur** recolta. **4.** *(rel.)* virtute prin care se așteaptă de la Dumnezeu iertarea și viața eternă.
espérantiste I. *adj.* referitor la limba esperanto. **II.** *s.m.f.* partizan al limbii esperanto.
espéranto *s.m.* limba esperanto.
espérer I. *v.t.* **1.** a spera, a nădăjdui; a crede; a trage nădejde; ~ **la victoire** a spera în victorie; ~ **une récompense / une aide** a spera într-o recompensă / într-un ajutor. **2.** *(înv.)* a aștepta; **on ne l'espère plus** nu mai este așteptat. **3.** a presupune; a dori; **j'espère que vous avez reçu mon invitation** presupun că ați primit invitația mea. **II.** *v.i.* a spera,

a aștepta; a-și pune nădejdea în; **j'espère en Dieu** îmi pun nădejdea în Dumnezeu; ~ **en des temps meilleurs** a spera în timpuri mai bune.
esperluette *s.f.* semnul tipografic & reprezentând cuvântul „și".
espiègle *adj., s.m.f.* vesel, zburdalnic, copilăros, nebunatic, neastâmpărat, drăcos, vioi, zvăpăiat, zglobiu; poznaș; **un enfant** ~ un copil zburdalnic.
espièglerie *s.f.* zburdălnicie, vioiciune, neastâmpăr; poznă; zbenguială.
espincher *v.t. (arg.)* a spiona; a pândi.
espingo, espingouin *s.m. adj. (arg.)* spaniol.
espingole *s.f.* pușcă groasă și scurtă din sec. XVI.
espingouin *s.m., adj.* v. **espingo.**
espion, ~ne I. *s.m.f.* spion, iscoadă. **II.** *s.m.* oglindă montată în exteriorul unei ferestre, permițând supravegherea străzii.
espionnage *s.m.* spionaj; ~ **industriel** spionaj industrial.
espionner I. *v.t.* a spiona; a iscodi; ~ **l'ennemi** a-l spiona pe dușman. **II.** *v.r.* a se spiona reciproc.
espionnite *s.f. (fam.)* mania de a vedea pretutindeni spioni.
esplanade *s.f. (constr.)* esplanadă; **l'~ des Invalides** esplanada Invalizilor (la Paris).
espoir *s.m.* speranță, nădejde; **garder l'~** a păstra speranța; **perdre l'~** a pierde speranța; **il n'y a plus d'~** nu mai e nici o speranță; **il est le seul ~ de sa mère** este singura speranță a mamei sale; **avoir l'~ chevillé au corps** a se hrăni cu nădejdea; a nu se lăsa doborât; **ce violoniste est un jeune ~** acest violonist este o tânără speranță.
esponton *s.m.* suliță scurtă (sec. XVII–XVIII).
espressivo *adj. invar., adv. (muz.) (ital.)* expresiv, cu pasiune.
esprit *s.m.* **1.** spirit, suflet; duh; *(bis.)* **le Saint-Esprit** sfântul duh; **rendre l'~** a muri, a-și da duhul, a-și da suflarea de pe urmă. **2.** spirit, fantomă, nălucă; **croire aux ~s** a crede în fantome, în spirite. **3.** spirit, minte, gândire, judecată; inteligență; ~ **étroit** minte îngustă; **venir à l'~ de qqn.** a-și aminti; ~ **fermé** spirit refractar; **perdre l'~** a-și pierde mințile / judecata, a înnebuni; a se scrânti; **avoir l'~ large a.** a avea spirit larg / concepții largi; **b.** a fi generos; **avoir l'~ ailleurs / en écharpe** a se gândi în altă parte, a fi dus cu mintea, a avea mintea plecată cu sorcova; **les pauvres d'~** cei săraci cu duhul; **cela m'est sorti de l'~** asta mi-a ieșit din minte; **une idée lui a traversé l'~** i-a trecut prin minte o idee; **cultiver son ~** a-și cultiva inteligența / mintea, a se cultiva; **avoir l'~ de suite a.** a avea spirit metodic; **b.** a avea continuitate în idei. **4.** aptitudine, talent; **avoir l'~ du commerce** a avea aptitudini comerciale. **5.** finețe intelectuală, umor; spirit; **avoir de l'~** a avea umor, a fi spiritual; **faire de l'~** a face glume, a glumi; **homme d'~** om spiritual, cu umor. **6.** spirit, sens; concepție, vederi; intenție, tendință; **dans l'~ de la loi** în spiritul legii; **je pars sans ~ de retour** plec fără intenția de a mă întoarce; **l'~ d'une époque** spiritul / semnificația unei epoci. **7.** *(gram. grec.)* spirit. **8.** *(în expr.)* **bel ~** *(înv.)* literat; ~ **de travers** cap sucit, individ cârcotaș; ~ **flottant** fire șovăitoare; *(înv.)* ~ **fort** liber cugetător; ~ **léger** fire superficială; ~ **ombrageux** fire bănuitoare; ~ **rassis** fire chibzuită; **avoir l'~ de travers** a o lua razna, a-și pierde firul ideilor; **avoir l'~ épais** a fi greu / tare de cap; **avoir l'~ tordu a.** a fi agitat / tulburat; **b.** a judeca greșit / pe dos; **avoir l'~ tortueux** a fi nesincer, ascuns, prefăcut; **reprendre ses ~s** a-și veni în fire / în simțiri; a-și reveni din leșin; *(chim.)* **~-de-bois** alcool metilic; *(chim.)* **~-de-sel** acid clorhidric; **~-de-vin** alcool etilic; **~-de-vinaigre** acid acetic; ~ **fugitif** mercur; **l'~ malin** dracul, ucigă-l toaca; ~ **du monde** bună creștere; *(pop.)* **être faible d'~** a nu ști de glumă.
esquarre *s.f.* v. **escarre.**
esquichage *s.m.*, **esquiche** *s.f. (tehn.)* injecție forțată de lichide sau de ciment într-o sondă petrolieră.
esquicher *v.t.* **1.** *(dial.)* a zdrobi pe cineva. **2.** *(tehn.)* a injecta lichide într-o gaură de sondă petrolieră.
esquif *s.m. (mar.)* barcă, luntre, ambarcațiune ușoară.
esquille *s.f. (med.)* eschilă, bucată mică, așchie desprinsă dintr-un os fracturat.
esquimau, ~de I. *adj., s.m.f.* eschimos; **art ~** artă a eschimoșilor. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* costum de copil, tricotat dintr-o bucată. **2.** câine puternic, folosit la tragerea săniilor. **3.** înghețată pe băț.
esquimautage *s.m. (sport)* acrobație nautică prin care un caiac este aruncat cu fundul în sus, revenind apoi la poziția inițială.
esquintant, ~e *adj. (fam.)* obositor, istovitor, extenuant; **un travail ~** o muncă istovitoare.
esquinter I. *v.t. (fam.)* **1.** *(despre oameni)* a obosi, a istovi, a extenua pe cineva; **cette longue ascension l'a esquinté** această ascensiune lungă l-a extenuat. **2.** *(despre lucruri, obiecte)* a strica, a deteriora, a prăpădi; ~ **sa voiture** a-și strica / a-și paradi mașina. **3.** a critica sever; a denigra; ~ **une œuvre** a critica sever o operă, a o desființa. **II.** *v.r.* a se surmena, a se extenua, a se istovi; **s'~ à travailler** a se extenua muncind.
esquisse *s.f.* **1.** schiță, crochiu, eboșă; studiu; **des ~s de Rembrandt** studii de Rembrandt. **2.** *(fig.)* plan sumar, ciornă, schiță; ~ **d'un roman** schița unui roman. **3.** *(fig.)* schiță; urmă; **partir sans l'~ d'un regret** a pleca fără urmă de regret.
esquisser *v.t.* a schița, a eboșa; ~ **un portrait** a schița un portret; *(fig.)* ~ **un geste** a schița un gest.
esquive *s.f. (sport)* eschivă.
esquiver I. *v.t.* **1.** a eschiva, a evita cu dibăcie; ~ **un coup** a evita o lovitură; ~ **une difficulté** a evita o dificultate, a scăpa de o dificultate; ~ **un importun** a evita un pisălog. **II.** *v.r.* a pleca discret; a o șterge englezește.
essai *s.m.* **1.** încercare; probă; test; **pilote d'~** pilot de încercare; **faire l'~ d'une machine** a face testul unei mașini; **période d'~** perioadă de probă (înainte de angajarea unui salariat); *(mil.)* **tir d'~** tir de probă; **à titre d'~** cu titlu de încercare. **2.** *(la rugbi)* eseu. **3.** *(lit.)* eseu, studiu restrâns; ~ **de morale** eseu de morală. **4.** eșantion, probă; **~s de vin** eșantioane de vin. **5.** încercare, tentativă; **tu as droit à deux essais** ai dreptul la două încercări.

essaim *s.m.* **1.** *(apic.)* roi; **un ~ d'abeilles** un roi de albine. **2.** ceată, trupă; **un ~ de jeunes gens** o ceată de tineri.
essaimage *s.m. (apic.)* roire.
essaimer *v.i.* **1.** *(despre albine)* a roi; **ruche qui va ~** stup care va roi. **2.** *(fig.)* a emigra, a se împrăștia; a se răspândi; **entreprise qui essaime** întreprindere care se răspândește, înființează filiale în alte regiuni.
essangeage *s.m. (rar)* acțiunea de a înmuia rufele înainte de spălare.
essanger *v.t. (rar)* a înmuia rufele înainte de spălare.
essart *s.m. (agr.)* teren defrișat în vederea cultivării.
essartage, essartement *s.m. (agr.)* defrișare a unui teren în vederea cultivării.
essarter *v.t. (agr.)* a defrișa un teren, a smulge vegetația rămasă după despădurire.
essayage *s.m. (croit.)* probă; încercare; **cabine d'~** cabină de probă.
essayer I. *v.t.* **1.** a încerca, a testa, a face probă, a proba; **~ une voiture** a testa un automobil; **~ une robe** a proba o rochie; *(fig.)* **~ l'amitié de qqn.** a proba, a pune la încercare prietenia cuiva. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) a încerca, a întreprinde ceva cu dorința de reușită; **il a essayé de le convaincre** a încercat să-l convingă; **essayez de comprendre** încercați să înțelegeți. **III.** *v.r.* (*cu prep.* **à**) a-și încerca puterile, talentul; **s'~ à la peinture** a-și încerca talentul la pictură.
essayeur, -euse *s.m.f.* **1.** funcționar care face proba metalelor prețioase. **2.** tehnician care efectuează probe industriale. **3.** persoană care probează haine, rochii.
essayiste *s.m.f. (lit.)* eseist.
esse *s.f.* **1.** cârlig în forma literei S. **2.** deschizătură în forma literei S în cutia viorii și a altor instrumente cu coarde. **3.** piesă de fier care fixează roata de osie.
essence *s.f.* **1.** *(fil.)* esență; **l'~ de l'homme réside en la pensée** esența omului constă în gândire. **2.** *(bot.)* esență, specie de copaci; **une forêt aux ~s variées** o pădure cu esențe variate. **3.** esență, extract; **~ de rose** esență de trandafiri. **4.** benzină, carburant. **5.** *(în expr.)* **par ~** prin definiție.
essénien, ~ne *adj., s.m.f.* referitor la o sectă de evrei din timpul lui Iisus Christos, care ducea o viață ascetică.
essentiel, ~le I. *adj.* **1.** esențial, fundamental, primordial; capital; **le moteur est une pièce ~le d'une voiture** motorul este o piesă esențială a unui automobil. **2.** necesar, important; indispensabil; **organes ~s** organe esențiale, indispensabile vieții. **II.** *s.m. art.* esențialul, principalul; **l'~ de l'affaire** esențialul afacerii.
essentiellement *adv.* **1.** esențialmente; prin esență; **question ~ sociale** chestiune esențialmente socială. **2.** în principal; în absolut; **une culture ~ livresque** o cultură în principal livrescă.
esseulé, ~e *adj. (poet.)* singur, singuratic; abandonat.
essieu *s.m.* **1.** osie. **2.** *(tehn.)* ax.
essor *s.m.* **1.** zbor; **l'oiseau prend son ~** pasărea își ia zborul. **2.** *(fig.)* înflorire, dezvoltare, progres, propășire; **une industrie en plein ~** o industrie în plină dezvoltare; **l'~ de la science** progresul științei. **3.** *(în expr.)* **prendre son ~** a se emancipa; **laisser l'~ à son imagination** a da frâu liber imaginației; **libre ~** elan, avânt.
essorage *s.m.* **1.** stoarcere; **~ du linge** stoarcere a lenjeriei. **2.** uscare, zvântare; **~ d'un terrain** uscarea, înlăturarea umidității unui teren. **3.** *(text. în expr.)* **~ centrifugal** centrifugare.
essorer I. *v.t.* **1.** a stoarce; **~ du linge** a stoarce rufe. **2.** a usca, a zvânta; **~ un terrain** a usca un teren, a-i înlătura umiditatea. **3.** *(arg.)* a câștiga bani. **4.** *(arg.)* a extorca, a jumuli de bani pe cineva. **II.** *v.r. (rar)* a-și lua zborul (despre păsări).
essoreuse *s.f.* **1.** *(tehn., text.)* mașină de stors, centrifugă. **2.** *(arg.)* motocicletă zgomotoasă. **3.** *(arg. în expr.)* **coup d'~** afacere care costă scump.
essorillement *s.m.* tăiere a urechilor.
essoriller *v.t.* a tăia urechile; **~ un chien** a tăia urechile unui câine.
essouchement *s.m.* smulgerea cioturilor după tăierea copacilor.
essoucher *v.t.* a smulge cioturile rămase în pământ după tăierea copacilor.
essoufflement *s.m.* **1.** gâfâire, gâfâială, tăiere a respirației; **2.** incapacitatea de a se conforma unui progres; poticnire; **l'~ de l'économie** poticnire a economiei.
essouffler I. *v.t.* a face să-și piardă respirația; **cette course l'a essoufflé** această alergare i-a făcut să-și piardă respirația, să gâfâie. **II.** *v.r.* **1.** a-și pierde respirația; **un athlète qui s'essouffle** un atlet care-și pierde respirația. **2.** *(fig.)* a continua cu greu un anumit ritm, a se chinui; a-și pierde din avânt, din ritm; **après quelques succès, son activité s'essouffle** după câteva succese, activitatea lui și-a pierdut avântul.
essuie-glace (*pl.* **essuie-glaces, essuie-glace**) *s.m. (auto)* ștergător de parbriz.
essuie-main, essuie-mains (*pl.* **essuie-main, essuie-mains**) *s.m.* prosop, ștergător.
essuie-pied, essuie-pieds (*pl.* **essuie-pied, essuie-pieds**) *s.m.* preș, ștergător de picioare.
essuie-plume (*pl.* **essuie-plumes**) *s.m.* bucată de pânză sau de piele pentru șters penițele.
essuie-verres *s.m. invar.* șervet de șters paharele.
essuyage *s.m.* acțiunea de a șterge; ștergere, șters; **l'~ de la vaisselle** ștergerea / ștersul vaselor.
essuyer I. *v.t.* **1.** a șterge; **~ la vaisselle** a șterge vasele; **~ ses pieds** a-și șterge picioarele. **2.** *(în expr.)* **~ les plâtres a.** a locui în casă nouă; **b.** a fi primul care suportă consecințele neplăcute ale unei situații; **~ de dures épreuves** a trece prin încercări grele; **~ des rebuffades** a suporta grosolănii / bruftuieli; **~ les pleurs / les larmes de qqn.** a consola pe cineva, a-i usca lacrimile; **~ un affront** a îndura un afront / o insultă; **~ un échec / une défaite / un revers** a suferi o înfrângere; **~ un refus** a primi un refuz. **II.** *v.r.* a se șterge.
essuyeur, -euse *s.m.f.* persoană care șterge sau este însărcinată să steargă ceva.
est *s.m.* est, răsărit; orient; **les pays de l'Est** țările din Est.

estacade *s.f. (mar., constr.)* estacadă.
estafette *s.f.* curier, ștafetă, sol; mesager.
estafier *s.m.* **1.** gardă de corp. **2.** valet înarmat. **3.** spadasin.
estafilade *s.f.* **1.** tăietură făcută în general cu un instrument tăios; ~ **au visage** tăietură pe față. **2.** *(fam.)* ruptură la haine. **3.** ochi dus la ciorap pe toată lungimea acestuia.
estagnon *s.m. (reg.)* bidon (de transportat ulei, benzină).
estaminet *s.m. (înv.)* cafenea; birt; *(fam.)* **pilier d'~** stâlp de cafenea.
estampage *s.m.* **1.** *(metal.)* matrițare la cald; ștanțare. **2.** imprimare de stampe. **3.** *(pop.)* înșelătorie, escrocherie.
estampe *s.f.* **1.** stampă; **collection d'~s** colecție de stampe. **2.** *(metal.)* ștanță.
estamper *v.t.* **1.** *(metal.)* a ștanța. **2.** a imprima stampe. **3.** *(fam.)* a extorca, a jumuli de bani; **marchand qui estampe ses clients** negustor care-și jupoaie clienții.
estampeur *s.m.* **1.** *(metal.)* matrițer. **2.** *(fam.)* negustor hapsân, necinstit; mic escroc.
estampillage *s.m.* ștampilare.
estampille *s.f.* ștampilă.
estampiller *v.t.* a ștampila.
estancia *s.f. (span.)* fermă, crescătorie de vite în America de Sud.
estanco *s.m. (pop.)* **1.** birt. **2.** prăvălie.
1. este *adj.* v. **estonien.**
2. Este *s.m.f.* v. **Estonien.**
1. ester *v.i. (jur. în expr.)* ~ **en justice** a intenta acțiune, a da în judecată; ~ **à droit** a compărea, a apărea sau a fi adus în instanță, în fața judecătorului.
2. ester *s.m. (chim.)* ester.
estérase *s.f. (biochim.)* enzimă care face hidroliza esterilor.
estérification *s.f. (chim.)* esterificare.
estérifier *v.t. (chim.)* a esterifica.
esterlin *s.m.* monedă franceză de origine engleză (sec. XII–XIII).
esthète *s.m.f., adj.* estet.
esthéticien, ~ne *s.m.f.* estetician.
esthétique I. *adj.* estetic, frumos; **chirurgie** ~ chirurgie estetică, de înfrumusețare. **II.** *s.f.* estetică; ~ **industrielle** design.
esthétiquement *adv.* (în mod) estetic.
esthétisme *s.m. (fil.)* estetism.
estimable *adj.* **1.** demn de stimă; onorabil; **une personne** ~ o persoană onorabilă. **2.** *(înv.)* apreciabil, considerabil. **3.** meritoriu, care are o anumită valoare; **un écrivain** ~ un scriitor de o anumită valoare.
estimateur, -trice *s.m.f.* prețuitor, evaluator.
estimatif, -ive *adj.* estimativ; **devis** ~ deviz estimativ.
estimation *s.f.* estimare, prețuire, evaluare, apreciere.
estimatoire *adj.* estimatoriu; estimativ.
estime *s.f.* **1.** *(înv.)* evaluare, apreciere. **2.** stimă, considerație; **un homme digne d'~** un om demn de stimă; **tenir qqn. en haute** ~ a avea multă stimă pentru cineva; **succès d'~** succes de stimă, referitor la o operă bine primită de critică dar nu și de public. **2.** *(mar.)* estimă. **3.** *(în expr.)* **à l'~** din ochi; cu aproximație.
estimer I. *v.t.* **1.** a estima, a aprecia, a prețui, a evalua; ~ **un tableau** a evalua un tablou; **les dégâts provoqués par les innondations sont estimés à quelques millions de francs** pagubele provocate de inundații sunt estimate la câteva milioane de franci. **2.** a considera, a socoti, a găsi, a gândi că; **j'estime que vous avez tort** consider că greșești. **3.** a stima, a avea considerație pentru; **on l'estime beaucoup dans sa viile** în orașul său este foarte stimat. **4.** *(în expr.)* ~ **la route** a măsura distanța parcursă; *(mar.)* ~ **la position du navire** a calcula cu aproximație poziția navei; ~ **à première vue** a face o socoteală aproximativă, orientativă; a calcula din ochi. **II.** *v.r.* **1.** a se considera, a se socoti; **s'~ heureux d'avoir réussi cette performance** a se considera fericit de a fi reușit această performanță. **2.** a se crede, a se considera ca.
estivage *s.m.* văratic, locul unde sunt duse oile vara la pășunat.
estival, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* estival, văratic, de vară; **station ~e** stațiune estivală.
estivant, ~e *s.m.f.* vilegiaturist; turist; **une station pleine d'~s** o stațiune plină de vilegiaturiști.
estivation *s.f.* **1.** *(bot.)* prefloratie. **2.** *(zool.)* estivație, stare de amorțeală, de viață latentă prin care trec vara unele animale (șerpi, șopârle) din țări calde și secetoase.
1. estive *s.f. (mar.)* **1.** *(înv.)* cală. **2.** lest. **3.** repartizarea mărfurilor în cală de o parte și de alta a axei longitudinale a navei.
2. estive *s.f.* **1.** pășunatul pe timp de vară al oilor. **2.** perioada pășunatului.
estiver I. *v.t.* **1.** a duce turmele vara la munte, la pășunat. **2.** a ține turmele vara la munte, a văra. **II.** *v.i. (despre turme)* a petrece vara la munte, a văra.
estoc *s.m.* **1.** *(ist.)* spadă lungă și subțire (sec. XVI). **2.** vârf de spadă; **frapper d'~ et de taille** a lovi cu vârful și tăișul; *(sport)* **coup d'~** lovitură cu vârful. **3.** *(în expr.)* **couper un arbre à blanc** ~ a tăia un copac de la rădăcină; **faire une coupe à blanc** ~ a face o tăiere rasă; **être réduit à blanc** ~ a ajunge în sapă de lemn; a fi sărac lipit pământului.
estocade *s.f.* **1.** spadă lungă și îngustă din sec. XVI. **2.** lovitură cu vârful săbiei. **3.** lovitură prin care toreadorul ucide taurul. **4.** *(fig.)* atac brusc, neprevăzut; **les ~s de l'avocat** atacurile neprevăzute / neașteptate ale avocatului; *(fig.)* **donner l'~** a da lovitura de grație.
estomac *s.m.* **1.** *(anat.)* stomac. **2.** *(în expr.)* **avoir un ~ d'autruche** a avea stomac de struț, a digera și pietre; *(zool.)* ~ **réticulé** ciur; **avoir l'~ creux / avoir l'~ dans les talons** a fi lihnit / a leșina de foame; a avea burta lipită de spate; *(fam.)* **avoir de l'~** a fi îndrăzneț, a avea tupeu; a da cu barda în lună.
estomaquer *v.t. (fam.)* a ului, a lăsa cu gura căscată (folosit mai ales la pasiv); **il fut estomaqué de cette insolence** a fost uluit de această insolență.

estome, estogom *s.m. (arg.)* **1.** stomac. **2.** aplomb, tupeu. **3.** (*în expr.*) **la faire à l'~** a face o cacialma.
estompage *s.m.* estompare, atenuare, ștergere.
estompe *s.f. (tehn.)* estompă.
estompement *s.m.* v. **estompage.**
estomper I. *v.t.* **1.** a estompa, a atenua (culorile, umbrele); **~ les ombres d'un dessin** a estompa umbrele unui desen. **2.** *(fig.)* a estompa, a voala; **la brume estompait les cimes des montagnes** ceața estompa vârfurile munților. **3.** *(fig.)* a atenua, a îndulci; **~ une critique** a îndulci o critică. **II.** *v.r. (fig.)* a se estompa, a se șterge, a se pierde; **ses souvenirs s'estompaient** amintirile i se estompau / i se ștergeau.
1. estonien, ~ne I. *adj.* estonian, din Estonia. **II.** *s.m.* limba estonă, estoniană.
2. Estonien, ~ne *s.m.f.* eston, locuitor din Estonia.
estouffade, étouffade *s.f.* v. **étouffée.**
estourbir *v.t. (pop.)* a omorî, a face de petrecanie.
estrade *s.f.* **1.** estradă; **le professeur monta sur l'~ et regarda la classe** profesorul se urcă pe estradă și privi clasa. **2.** *(înv. în expr.)* **battre l'~** a hoinări, a umbla creanga / teleleu.
estradiot, stradiot, stratiote *s.m. (ist.)* arnăut; soldat din cavaleria ușoară originar din Grecia sau Albania.
estragon *s.m. (bot.)* tarhon *(Artemisia dracunculus).*
estramaçon *s.m. (ist.)* spadă cu două tăișuri.
estran *s.m.* porțiune a litoralului acoperită temporar de flux.
estrapade *s.f.* **1.** *(ist.)* gen de tortură. **2.** figură de gimnastică.
estrapader *v.t. (ist.)* a aplica o anumită tortură.
estrapasser *v.t.* a extenua un cal în urma unui exercițiu prea lung sau prea dificil.
estrope *s.f. (mar.)* zbir.
estropié, ~e I. *adj.* **1.** estropiat, schilodit, mutilat. **2.** *(fig.)* alterat, deformat, stâlcit; **expression ~e** expresie stâlcită. **II.** *s.m.f.* estropiat, schilod, infirm.
estropier I. *v.t.* **1.** a estropia, a schilodi, a mutila; **il est resté estropié de sa chute** a rămas schilod de la căderea pe care a suferit-o. **2.** *(fig.)* a stâlci; a deforma; **~ un mot** a stâlci un cuvânt. **II.** *v.r.* a se estropia, a se schilodi, a se mutila.
estuaire *s.m. (geogr.)* estuar; **l'~ de la Seine** estuarul Senei.
estudiantin, ~e *adj.* studențesc; **vie ~e** viață studențească.
esturgeon *s.m. (iht.)* sturion; *(în compuse)* **~-de-la-Mer-Noire** nisetru *(Acipenser güldenstädti)*; **~-commun** șip *(Acipenser sturio)*; **~-étoilé** păstrugă *(Acipenser stellatus).*
et *conj.* și; **~ ainsi de suite** și așa mai departe.
étable *s.f.* staul / grajd de vite; **une ~ à vaches** un grajd de vaci.
établer *v.t. (înv.)* a ține în grajd; **~ les bœufs** a ține boii în grajd.
1. établi *s.m.* **1.** *(tehn.)* banc de montaj. **2.** banc, masă, tejghea de tâmplărie. **3.** *(pop. în expr.)* **aller à l'~** a se duce la muncă.
2. établi *adj.* stabilit; fixat; definitiv; **l'ordre ~** ordinea stabilită.
établir I. *v.t.* **1.** a pune, a așeza; **~ les fondements d'un édifice** a pune temelia unui edificiu. **2.** a funda, a institui, a întemeia; a instaura; a instala; **~ un gouvernement** a instala un guvern; **~ des relations avec qqn.** a stabili relații cu cineva. **3.** a stabili, a fixa, a instala; **~ sa demeure** a-și stabili / a-și fixa locuința. **4.** a institui, a pune în vigoare; **~ des règlements** a institui regulamente. **5.** *(fig.)* a conferi o situație stabilă, a rostui, a așeza; **~ ses enfants** a-și rostui copiii, a-i așeza (la casele lor). **6.** a stabili, a demonstra, a dovedi; **on n'a pu ~ la culpabilité du suspect** nu s-a putut dovedi vinovăția suspectului. **7.** *(în expr.)* **~ un compte** a face o socoteală; *(mar.)* **~ les voiles** a desface pânzele; **on a établi que..., il est établi que...** se obișnuiește să..., este obiceiul să...; **~ un fait** a expune (cu probe) un fapt; **~ une fille** a mărita o fată; *(com., fin.)* **~ une balance** a echilibra o balanță; **être bien établi dans une maison** a se bucura de prestigiu într-o instituție. **II.** *v.r.* **1.** a se instala, a se stabili; **s'~ en province** a se stabili în provincie. **2.** a începe o activitate; **s'~ horloger** a începe activitatea de ceasornicar; **s'~ à son compte** a începe o activitate pe cont propriu. **3.** *(în expr.)* **s'~ juge des actes d'autrui** a se erija în judecător.
établissement *s.m.* **1.** instalare, așezare; stabilire; **son ~ en province a étonné ses amis** stabilirea lui în provincie a mirat pe prietenii săi. **2.** stabiliment, întreprindere comercială / industrială; **droit d'~** dreptul de a fonda o întreprindere. **3.** instituție publică; **~ scolaire** instituție școlară, școală. **4.** căpătuire, rostuire; **~ d'une fille** căpătuirea unei fete. **5.** *(la pl.)* colonie; **les ~s français d'Afrique** coloniile franceze din Africa. **6.** expunere, prezentare; **l'~ des faits** prezentarea faptelor.
étage *s.m.* **1.** etaj, cat; **habiter au deuxième ~** a locui la etajul al doilea. **2.** *(min.)* nivel la care se execută extracția. **3.** *(fig.)* categorie, rang, treaptă; **personne de bas ~** persoană de rang inferior, de calitate proastă. **4.** *(bot.)* zonă de vegetație; **~ du chêne** zona stejarului. **5.** *(geol.)* subdiviziune a unei perioade geologice. **6.** *(electron.)* subansamblu cu o funcție determinată; **~ basse fréquence** etaj de joasă frecvență. **7.** *(în expr.)* **sot à triple ~** prost de dă în gropi; prost ca noaptea; **menton à double ~** bărbie dublă.
étagement *s.m.* etajare; așezare, dispunere în straturi, în etaje; **~ des collines** dispunerea dealurilor în etaje.
étager *v.t., v.r.* a (se) etaja; a (se) dispune în (sub formă de) etaje; **~ des objets dans une vitrine** a dispune obiecte într-o vitrină sub formă de etaje.
étagère *s.f.* etajeră; **disposer des livres sur une ~** a așeza cărți pe o etajeră.
étai *s.m.* **1.** *(constr.)* șpraiț, grindă, proptea. **2.** *(mar.)* strai. **3.** *(fig.)* sprijin; mijloc de consolidare.
étalement *s.m. (constr.)* șpraițuire, sprijinire, proptire.
étain *s.m.* **1.** *(chim.)* cositor, staniu. **2.** obiect din staniu.

étal (*pl.* **étals, étaux**) *s.m.* **1.** butuc, tejghea de măcelar. **2.** tarabă în piață; **fromages disposés sur des ~s** brânzeturi așezate pe tarabe.

étalage *s.m.* **1.** etalaj, etalare; **un ~ de marchandises** o etalare de mărfuri. **2.** marfă expusă în vitrină. **3.** *(metal. la pl.)* etalaj, partea inferioară a cuvei unui furnal. **4.** vitrină. **5.** tejghea. **6.** *(fig.)* etalare, expunere ostentativă, paradă; **faire ~ de ses richesses** a-și etala cu ostentație bogățiile.

étalager *v.t.* a etala, a expune mărfuri.

étalagiste *s.m.f.* **1.** decorator de vitrine. **2.** vânzător la tejghea, tarabagiu.

étale I. *adj.* **1.** staționar; **mer ~** mare staționară (între flux și reflux). **2.** *(mar. în expr.)* **vent ~** vânt moderat, fără rafale; **navire ~** navă imobilă; **ancre ~** ancoră fixată de fundul mării. **II.** *s.m.* intervalul între flux și reflux.

étalement *s.m.* **1.** desfășurare, etalare, expunere; **l'~ d'une carte** desfășurarea unei hărți. **2.** eșalonare în timp; **l'~ des paiements** eșalonarea plăților. **3.** *(tele, în expr.)* **~ de bande** extensiune de bandă.

étaler I. *v.t.* **1.** a etala, a expune; **~ sa marchandise a.** a-și etala marfa; **b.** *(fam.)* a face paradă de cunoștințe. **2.** a etala, a desfășura, a întinde; **~ du linge pour le faire sécher** a întinde rufe la uscat; **~ son journal sur la table** a-și întinde ziarul pe masă; **~ son jeu a.** a-și etala cărțile; **b.** *(fig.)* a-și dezvălui intențiile, a da cărțile pe față. **3.** *(fig.)* a repartiza în timp, a eșalona; **~ les paiements** a eșalona plățile. **4.** *(fam.)* a trânti la pământ; **il l'a étalé d'une bourrade** l-a trântit cu un brânci. **5.** *(fig.)* a arăta ceva cu ostentație, a face paradă; a etala; **~ son luxe** a-și etala luxul. **6.** *(mar.)* a rezista, a suporta cu bine. **7.** *(în expr.)* **~ au grand jour** a da în vileag, a da la iveală; *(pop.)* **~ sa marchandise / sa viande / sa barbaque** a cădea la pământ. **II.** *v.r.* **1.** a se întinde, a cădea lat; **s'~ de tout son long** a cădea / a se întinde pe jos cât e de lung. **2.** *(pop.)* a trece la mărturisiri complete. **3.** *(în expr.)* **je ne veux pas m'~ sur ce sujet** nu vreau să mai lungesc discuția / să mai insist asupra acestui subiect.

étaleuse *s.f.* *(text.)* depunător, mașină puitoare.

étalier *s.m.* *(înv.)* persoană care are un butuc de măcelărie.

étalinguer *v.t.* *(mar.)* a lega lanțul ancorei.

étalingure *s.f.* *(mar.)* parâmă de legat lanțul ancorei.

1. étalon *s.m.* etalon de măsură.

2. étalon *s.m.* armăsar.

étalonnage, étalonnement *s.m.* **1.** etalonare, stabilire a unui etalon. **2.** gradare a unui instrument; **~ d'un baromètre** gradarea unui barometru.

étalonner I. *v.t.* **1.** *(metrol.)* a etalona. **2.** *(psihol.)* **~ un test** a aplica un test psihologic unui grup de referință. **II.** *v.i.* a servi drept etalon, măsură.

étamage *s.m.* *(tehn.)* **1.** cositorire, acoperirea unui metal cu un strat de cositor pentru prevenirea oxidării. **2.** acoperirea cu un aliaj de cositor a feței posterioare a unei oglinzi.

étambot *s.m.* *(mar.)* etambou.

étamer *v.t.* *(tehn.)* a cositori, a acoperi cu un aliaj de cositor fața posterioară a unei oglinzi.

étameur *s.m.* spoitor de vase.

étamine *s.f.* **1.** *(text.)* etamină. **2.** *(bot.)* stamină.

étampage *s.m.* *(metal.)* matrițare, ștanțare.

étampe *s.f.* *(metal.)* matriță, ștanță.

étamper *v.t.* *(metal.)* a matrița, a ștanța; **~ un fer à cheval** a face găuri într-o potcoavă.

étamperche *s.f.* v. **écoperche.**

étampeur *s.m.* muncitor matrițer, ștanțor.

étampure *s.f.* **1.** lărgirea unei găuri practicate într-o placă de metal, într-o potcoavă. **2.** fiecare din găurile dintr-o potcoavă.

étamure *s.f.* **1.** aliaj de cositor. **2.** strat dintr-un aliaj de cositor ce acoperă un obiect.

étanche *adj.* *(tehn.)* etanș.

étanchéité *s.f.* *(tehn.)* etanșeitate.

étanchement *s.m.* *(rar) (tehn.)* etanșare.

étancher *v.t.* **1.** *(tehn.)* a etanșa, a face etanș. **2.** a opri curgerea unui lichid; **~ le sang d'une blessure** a opri curgerea sângelui dintr-o rană. **3.** *(fig.)* a opri, a astâmpăra, a potoli; **~ sa soif** a-și potoli / a-și stinge setea / pofta; **~ ses larmes** a-și potoli plânsul. **4.** *(mar. în expr.)* **~ une voie d'eau** a astupa o gaură în navă.

étançon *s.m.* **1.** *(constr.)* șpraiț, proptea. **2.** *(min.)* stâlp de susținere. **3.** *(agr.)* bârsa plugului, trupiță.

étançonnement *s.m.* *(constr.)* șpraițuire, proptire, sprijinire.

étançonner *v.t.* *(constr.)* a șpraițui, a propti, a sprijini.

étang *s.m.* heleșteu, iaz.

étape *s.f.* **1.** *(mil., sport.)* etapă; **classement par ~s** clasament pe etape. **2.** distanță parcursă; **une longue ~ à parcourir avant la nuit** o mare distanță de parcurs înainte de căderea nopții. **3.** etapă, perioadă; fază; **la réforme se fait en plusieurs ~s** reforma se face în mai multe etape; **les ~s d'une existence** perioadele unei existențe. **4.** *(în expr.)* **brûler une ~ / l'~** a nu se opri la timpul indicat (pentru o etapă); **brûler les ~s a.** a merge / a călători în goană (fără oprire); **b.** a avea o carieră rapidă, a sări peste stagii / peste grade, a avansa repede, vertiginos (în funcție, carieră).

étarquer *v.t.* *(mar.)* a întinde o pânză de-a lungul vergii sau catargului; **~ à bloc a.** a întinde la refuz; **b.** a întinde până la semn.

étasunien, ~ne, états(-)unien, ~ne *adj., s.m.f.* din Statele Unite ale Americii.

état *s.m.* **1.** stare; **~ d'esprit** stare de spirit; **~ d'âme** stare sufletească; **~ de choses** stare de lucruri; **~ de fait** stare de fapt; **en bon ~** în stare bună; **être en ~ de** a fi în stare să, a fi capabil / în măsură să; **être hors d'~ de** a nu fi în stare să, a fi incapabil să; **~ civil** stare civilă; **~ de siège** stare de asediu; **~ de santé** starea sănătății; **son ~ de santé s'améliore** starea sănătății sale se ameliorează; **~ de guerre** stare de război. **2.** stare socială, condiție; meserie, profesiune; carieră; **~ militaire** carieră militară; **il est menuisier de son ~** e tâmplar de meserie; **être content de son ~** a fi mulțumit de condiția sa / de poziția sa socială. **3.** *(cu maj.)* stat; **homme d'État** om de stat; **affaire d'État a.** afacere de stat; **b.** *(fig.)* afacere importantă; **État démocratique** stat demo-

crat; **coup d'État** lovitură de stat. **4.** *(ist. cu maj.)* dietă, adunare, stat; **les États généraux** statele generale, adunarea generală. **5.** listă, inventar, stat; **dresser un ~ des dépenses** a întocmi o listă de cheltuieli; **~s de service** state de plată. **6.** *(în expr.)* **faire ~ de qqch. a.** a face caz de ceva; **je fais peu d'~ de ses affirmations** nu fac mare caz de afirmațiile lui; **b.** a se baza / a se sprijini pe ceva; a menționa; a cita; **l'avocat a fait ~ de ces documents** avocatul s-a sprijinit pe aceste documente; **c.** a ține seama de ceva; **ne faites pas ~ de ce que cet homme a dit** nu ține seama de ceea ce a spus omul acesta; **remettre en ~** a repara, a repune în funcțiune; **en tout ~ de cause** oricum ar fi, în orice împrejurare, în orice caz; **vous voilà dans un bel ~!** În ce hal ești!; Bine-ai mai ajuns! **tenir en ~ a.** a păstra, a conserva; **b.** a repara; **être dans tous ses ~s** a se înfuria; a-și ieși din fire / din balamale; a se face foc și pară; **laisser les choses en ~** a lăsa lucrurile așa cum sunt; **être au-dessus de son ~** a se întrece / a se depăși pe sine.

étatique *adj.* de stat; **organisme ~** organism de stat.

étatisation *s.f.* etatizare; naționalizare.

étatiser *v.t.* a etatiza, a trece în proprietatea statului; a naționaliza; **~ un secteur industriel** a etatiza un sector industrial.

étatisme *s.m.* (*ec. pol.*) etatism.

étatisme *s.m.* *(ec. pol.)* partizan al etatismului.

état-major *s.m.* stat-major.

étau *s.m.* **1.** menghină; **être pris comme dans un ~** a fi prins ca într-o menghină. **2.** *(maș. un., în expr.)* **~-limeur** șeping. **3.** *(în expr.)* **avoir le cœur dans un ~** a fi neliniștit.

étayage, étayement *s.m.* v. **étalement.**

étayer *v.t.* **1.** *(constr.)* a propti, a sprijini, a șpraițui; **~ une maison** a sprijini o casă. **2.** *(fig.)* a sprijini, a susține; **~ une théorie de preuves** a susține o teorie cu probe.

été *s.m.* **1.** vară; **les vacances d'~** vacanța de vară; **un bel ~** o vară frumoasă. **2.** *(în expr.)* **être dans l'~ de sa vie** a se afla la vârsta maturității.

éteignoir *s.m.* **1.** *(înv.)* piesă metalică în formă de pâlnie pentru stins lumânările. **2.** *(fam.)* persoană care strică cheful altora.

éteindre I. *v.t.* **1.** a stinge; **~ le feu / la lumière** a stinge focul / lumina. **2.** a închide / a întrerupe (aparate electrice, termice); **~ la télévision** a închide televizorul. **3.** *(fig.)* a stinge, a anula, a lichida (procese, datorii); **~ une action judiciaire** a anula o acțiune judiciară. **4.** a stinge var. **5.** *(fig.)* a potoli, a astâmpăra, a liniști; **~ sa soif** a-și potoli setea. **6.** *(fig.)* a slăbi, a atenua, a estompa; **le crépuscule éteint les couleurs** amurgul estompează culorile. **6.** *(fig.)* a distruge; **~ une race** a distruge o rasă. **7.** *(în expr.) (pop.)* **~ son gaz / sa lampe / sa bougie** a muri, a da ortul popii; *(arg.)* **~ ses lampions** a trage un pui de somn. **II.** *v.r.* **1.** *(despre lumină, foc)* a se stinge. **2.** *(fig.)* a muri, a se stinge din viață, a se prăpădi. **3.** a dispărea; **sans descendance, cette famille va s'~** fără urmași această familie va dispărea.

éteint, ~e *adj.* **1.** stins; **feu ~** foc stins; **chaux ~e** var stins. **2.** *(fig.)* stins, fără strălucire, fără viață; **un regard ~** o privire stinsă; **une voix ~e** o voce stinsă. **3.** dispărut; **une famille ~e par manque de descendance** o familie dispărută din lipsă de urmași.

étendage *s.m.* **1.** întins; **~ du linge** întinsul rufelor la uscat. **2.** frânghiile / sforile și prăjinile pentru întins rufele la uscat.

étendard *s.m.* **1.** stindard, steag, drapel; **déployer un ~** a desfășura un drapel. **2.** *(în expr.)* **se ranger sous l'~ de qqn.** a trece de partea cuiva; a îmbrățișa cauza cuiva. **3.** *(bot.)* partea superioară a corolei (la papilionacee).

étendoir *s.m.* frânghie de întins rufe.

étendre I. *v.t.* **1.** a întinde; **~ du linge** a întinde rufe; **elle étendit la main et prit un livre sur la table** întinse mâna și luă o carte de pe masă; *(culinar)* **~ la pâte** a întinde aluatul. **2.** a întinde, a lungi; a culca pe cineva; **~ un blessé sur le lit** a culca un rănit în pat. **3.** a subția cu apă, a dilua, a boteza; **~ le lait / le vin** a boteza laptele / vinul. **4.** a extinde, a dezvolta, a mări; **~ sa domination sur un pays** a-și extinde dominația asupra unei țări; **~ sa propriété** a-și mări proprietatea. **5.** *(fam.)* a trânti, a pica (la un examen); **~ un candidat** a trânti un candidat. **6.** *(pop. în expr.)* **se faire ~** a da chix, a eșua. **II.** *v.r.* **1.** a se întinde, a se lungi; a se culca. **2.** a se întinde, a se desfășura; **derrière la maison s'étendait un bois de sapins** în spatele casei se întindea o pădure de brazi. **3.** a se întinde, a se răspândi, a se propaga; **l'épidémie s'étendit rapidement** epidemia se răspândi repede. **4.** *(fig.)* a se întinde, a ocupa (un spațiu); **la Roumanie s'étend au sud jusqu'au Danube** România se întinde la sud până la Dunăre. **5.** *(fig.)* a dura; **le règne des Bourbons s'étend jusqu'à la Révolution** domnia (dinastiei) Bourbonilor durează până la Revoluție. **6.** *(fig.)* a se întinde asupra; a zăbovi; **il s'étend trop sur ce sujet** zăbovește prea mult asupra acestui subiect.

étendu, ~e *adj.* **1.** întins, vast; **une propriété ~e** o proprietate întinsă. **2.** întins, desfăcut, desfășurat; **oiseau aux ailes ~es** pasăre cu aripile întinse. **3.** *(despre lichide)* subțiat, diluat; botezat. **4.** *(despre oameni)* culcat, întins (pe jos). **5.** *(fig.)* extins; vast; **avoir une culture ~e** a fi cult, a avea o cultură vastă, extinsă.

étendue *s.f.* **1.** întindere, suprafață, mărime, dimensiune; **une ~ d'eau** o întindere de apă. **2.** interval de timp, durată; răstimp, timp; **cette réunion importante avait eu une ~ inaccoutumée** această reuniune importantă avusese o durată neobișnuită. **3.** *(muz.)* registru; intensitate. **4.** *(fig.)* amploare, importanță; **l'~ de ses connaissances** amploarea cunoștințelor sale.

éternel, ~le I. *adj.* **1.** etern, veșnic, nemuritor, nepieritor, perpetuu, necurmat; **la vie ~le** viața veșnică; **une reconnaissance ~le** o recunoștință veșnică. **2.** continuu, neîncetat; **il fatigue tout le monde par son ~ bavardage** obosește pe toată lumea cu flecăreala

sa neîncetată. 3. *(în expr.)* **la ville ~le** Roma; **se perdre dans d'~les discussions** a se pierde în discuții interminabile; **l'~ sommeil** moartea. **II.** *s.m. art.* **1.** veșnicia, eternitatea. **2.** *(cu maj.)* Dumnezeu. **III.** *s.f. (bot.)* flori de paie, plevaiță *(Xeranthemum annuum)*.

éternellement *adv.* **1.** veșnic, pe vecie, fără sfârșit; **Dieu existe ~** Dumnezeu există veșnic. **2.** încontinuu, mereu; **il est ~ mécontent** este mereu nemulțumit.

éterniser I. *v.t.* **1.** a eterniza; **la découverte de la pénicilline éternise le nom du grand savant anglais** descoperirea penicilinei eternizează numele marelui savant englez. **2.** a prelungi, a lungi; **la continuation des hostilités éternise les négociations de paix** continuarea ostilităților lungește tratativele de pace; *(fam.)* **~ un procès** a eterniza, a lungi un proces. **II.** *v.r.* a se eterniza, a se perpetua, a se lungi, a dura la nesfârșit; **cette polémique s'éternise** această polemică se lungește la nesfârșit; **s'~ quelque part** a zăbovi undeva peste măsură.

éternité *s.f.* **1.** eternitate, veșnicie; **l'~ de Dieu** veșnicia lui Dumnezeu. **2.** *(rel.)* viața viitoare, viața veșnică. **3.** *(în expr.)* **de toute ~** din vremuri imemoriale, dintotdeauna; **il y a une ~ que je ne t'ai vu** nu te-am văzut de un car de ani.

éternuement *s.m.* strănut.

éternuer *v.i.* a strănuta; **poudre à ~** praf de strănutat.

étésien *adj. m. (în expr.)* **vents ~s** vânturi din nord care suflă vara în Mediterana orientală.

étêtage, étêtement *s.m. (hort.)* tăiere a vârfurilor copacilor.

étêter *v.t.* **1.** *(hort.)* a tăia vârfurile copacilor. **2.** a reteza, a rupe capul (la cuie, ace cu gămălie, la pești). **3.** *(petrol.)* a extrage dintr-un produs petrolier fracțiunea cea mai ușoară.

éteuf *s.m.* **1.** *(înv.)* minge pentru un joc care a precedat tenisul. **2.** *(în expr.)* **renvoyer l'~** a avea replică promptă.

éteule *s.f. (agr.)* miriște.

éthane *s.m. (chim.)* etan.

éthanol *s.m. (chim.)* etanol, alcool etilic.

étheirologie *s.f.* studiul părului și al bolilor lui.

étheirologue *s.m.f.* specialist în bolile părului.

éther *s.m.* **1.** *(chim.)* eter. **2.** *(poet.)* atmosferă, aer.

éthéré, ~e *adj.* **1.** eterat, fluid, subtil, fin, aerian, diafan; **une odeur ~e** un miros fin, diafan. **2.** *(în expr.)* **la voûte ~e** bolta cerească.

éthérification *s.m. (chim.)* formarea unui eter din alcool.

éthérifier *v.t. (chim.)* a converti, a transforma în eter.

éthérisation *s.f. (chim.)* procedeu de anestezie generală prin inhalarea de vapori de eter.

éthériser *v.t. (med.)* a anestezia, a adormi cu eter.

éthéromane *s.m.f., adj.* eteroman, persoană atinsă de eteromanie.

éthéromanie *s.f. (med.)* eteromanie, toxicomanie cu eter.

1. **éthiopien, ~ne** *adj.* etiopian, din Etiopia; **langues ~nes** limbi etiopiene.
2. **Éthiopien, ~ne** *s.m.f.* etiopian, locuitor din Etiopia, abisinian.

éthique I. *adj.* etic, moral; **préceptes ~s** precepte morale. **II.** *s.f.* etică, morală.

ethmoïdal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* referitor la etmoid.

ethmoïde *s.m. (anat.)* etmoid, os de la baza craniului.

ethnarchie *s.f. (antichit. romană)* provincie romană condusă de un guvernator.

ethnarque *s.m. (antichit. romană)* guvernator al unei provincii vasale.

ethnie *s.f.* etnie.

ethnique *adj., s.m.f.* etnic; **une minorité ~** o minoritate etnică.

ethnobiologie *s.f.* etnobiologie, știința raporturilor dintre om și mediul natural.

ethnocentrisme *s.m.* etnocentrism.

ethnocide *s.m.* etnocid, distrugerea culturii unui popor de către altul.

ethnographe *s.m.f.* etnograf.

ethnographie *s.f.* etnografie.

ethnographique *adj.* etnografic.

ethnolinguistique I. *s.f.* etnolingvistică. **II.** *adj.* referitor la etnolingvistică.

ethnologie *s.f.* etnologie.

ethnologique *adj.* etnologic.

ethnologue *s.m.f.* etnolog, specialist în etnologie.

éthocrate *s.m.* etocrat, adept al etocrației.

éthocratie *s.f.* etocrație, guvernare fundată numai pe principiile morale.

éthocratique *adj.* referitor la etocrație.

éthographie, éthologie *s.f.* etologie, ramură a zoologiei care studiază comportamentul animalelor.

éthologique *adj.* referitor la etologie.

éthyle *s.m. (chim.)* etil.

éthylène *s.f. (chim.)* etilenă.

éthylénique *adj. (chim.)* etilenic.

éthylique *adj. (chim.)* etilic; **alcool ~** alcool etilic.

éthylisme *s.m. (med.)* etilism, alcoolism.

étiage *s.m. (geol.)* etiaj, nivel de referință al unui curs de apă.

étier *s.m.* canal de comunicație între mlaștinile sărate și mare.

étincelage *s.m.* **1.** *(tehn.)* folosirea acțiunii abrazive a scânteilor electrice de înaltă frecvență. **2.** *(chir.)* distrugerea țesuturilor organice prin curenți de înaltă frecvență.

étincelant, ~e *adj.* **1.** strălucitor, scânteietor, sclipitor; **un soleil ~** un soare strălucitor. **2.** *(fig.)* viu; **couleurs ~es** culori vii. **3.** *(fig.)* strălucit, remarcabil; **une femme ~e d'intelligence** o femeie de o inteligență strălucitoare.

étincelé, ~e *adj. (în heraldică)* înstelat.

étinceler *v.i.* **1.** a scânteia, a sclipi, a străluci; **les cristaux étincelaient sur la table** cristalele scânteiau pe masă; **la surface de la mer étincelle au soleil** suprafața mării scânteiază în soare. **2.** *(în expr.)* **ses yeux étincelaient de colère** ochii îi fulgerau de mânie; **~ d'esprit** a fi plin de spirit, de inteligență.

étincelle *s.f.* **1.** scânteie; **faire jaillir des ~s** a face să iasă scântei. **2.** *(fig.)* strălucire, sclipire; lucire; **une ~ d'intelligence** o sclipire de inteligență. **3.** *(fig.)* fărâmă; cantitate mică; **une ~ de courage** o fărâmă de curaj.

étincellement *s.m.* scânteiere; sclipire.
étiolement *s.m.* **1.** ofilire, gălbejire a plantelor. **2.** *(fig.)* slăbire, șubrezire, secare, sărăcire; **l'~ de son courage** slăbirea curajului său.
étioler I. *v.t.* a ofili, a gălbeji; **la sécheresse a étiolé les fleurs** seceta a ofilit florile. **II.** *v.r.* **1.** a se ofili; a se șubrezi, a se sfriji; **une plante s'étiole sans eau** o plantă se ofilește fără apă. **2.** *(fig.)* a se irosi; **son esprit s'étiole par occupations vaines** spiritul i se irosește prin ocupații deșarte.
étiologie *s.f.* *(med.)* etiologie, studiul cauzelor bolilor.
étiologique *adj.* *(med.)* etiologic, referitor la etiologie.
étique *adj.* slab, descărnat, costeliv; **une vache ~** o vacă costelivă.
étiquetage *s.m.* etichetare; **~ des colis** etichetarea coletelor.
étiqueter *v.t.* **1.** a eticheta; **~ des colis** a eticheta colete. **2.** *(fig.)* a eticheta, a califica, a categorisi; **on l'a étiqueté comme bizarre** a fost etichetat ca bizar / straniu.
étiqueteur, -euse I. *s.m.f.* persoană care lipește etichete. **II.** *s.f.* aparat care aplică etichete.
étiquette *s.f.* **1.** etichetă; **attacher une ~ sur un colis** a pune o etichetă pe un colet. **2.** *(fig.)* etichetă; ceremonial; norme de politețe; protocol; ritual, rânduială; **l'~ à une cour royale** eticheta la o curte regală. **3.** *(fig.)* etichetă, pecete; marcă; **un homme politique qui porte l'~ de libéral** un om politic care poartă eticheta de liberal. **4.** *(arg. la pl.)* urechi.
étirable *adj.* care se poate întinde.
étirage *s.m.* **1.** întindere. **2.** *(tehn.)* etirare.
étirer I. *v.t.* **1.** a întinde, a trage, a lungi; **~ une étoffe** a întinde o stofă. **2.** *(tehn.)* a etira. **II.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se întinde, a-și trosni oasele. **2.** *(despre lucruri)* a se întinde, a se deforma; **ce pull-over s'est étiré à l'usage** acest pulover s-a întins (de prea multă folosire).
étireur, -euse I. *s.m.f.* *(tehn.)* persoană care se ocupă de etirare. **II.** *s.f.* *(tehn.)* mașină de etirare.
étisie *s.f.* v. **hectisie.**
étoc *s.m.* *(mar.)* vârf de stâncă la suprafața apei.
étoffe *s.f.* **1.** țesătură; stofă; **~ de laine** stofă de lână; **~ de soie** țesătură de mătase; **~ imprimée** țesătură imprimată; *(fig.)* **avoir de l'~** a avea stofă, a avea calități deosebite; **avoir l'~ d'un chef** a avea stofă de conducător. **2.** aliaj de staniu și plumb din care se fac țevile de orgă. **3.** *(poligr. la pl.)* material folosit la tipărire; amortizarea acestui material.
étoffé, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* gras, voinic. **2.** abundent, bogat, plin; substanțial; **un devoir ~** o temă substanțială, bogată. **3.** puternic; **une voix ~e** o voce puternică.
étoffer I. *v.t.* a dezvolta, a da amploare, a îmbogăți; **ton exposé est mince, il te faudra l'~** referatul tău e cam mic, va trebui să-l dezvolți. **II.** *v.r.* a se îngrășa, a se împlini.
étoile *s.f.* **1.** stea; astru, planetă; **un ciel semé d'~s** un cer presărat cu stele; **l'~ du soir / du matin / du berger** planeta Venus, luceafărul; **l'~ polaire** steaua polară; *(fam.)* **faire voir à qqn. des ~s en plein midi a.** a face pe cineva să vadă stele verzi; **b.** a amăgi, a duce pe cineva de nas, a face pe cineva să joace după cum i se cântă; *(zool.)* **~ de mer** stea de mare, asterie *(Asterias)*. **2.** stea de cinema, star. **3.** stea, decorație, ornament în formă de stea; însemn pentru gradul generalilor. **4.** *(fig.)* influență, autoritate, prestigiu, putere; destin, stea, noroc; **avoir confiance en son ~** a avea încredere în steaua / norocul său. **5.** *(poligr.)* asterisc, steluță. **6.** rond, piață circulară în care dau artere de circulație; **Place de l'Étoile** piață circulară din Paris. **7.** *(în expr.)* **coucher / dormir à la belle ~** a dormi sub cerul liber; **une danseuse ~** o primă balerină; **être né sous une bonne ~** a fi norocos, a se fi născut cu căiță / cu stea în frunte / într-o zodie norocoasă; **être né sous une mauvaise ~** a nu avea noroc în viață.
étoilé, ~e *adj.* **1.** înstelat; **le ciel ~** cerul înstelat. **2.** împodobit cu stele; **la bannière ~e** drapelul înstelat al Statelor Unite ale Americii.
étoile-d'argent (*pl.* **étoiles-d'argent**) *s.f.* *(bot.)* edelweiss, floare de colț.
étoilement *s.m.* **1.** înstelare; **l'~ du ciel** înstelarea cerului, apariția stelelor pe cer. **2.** spărtură, crăpătură în formă de stea. **3.** *(metal.)* jet de scântei.
étoiler I. *v.t.* **1.** a înstela, a presăra cu stele. **2.** a sparge, a crăpa în formă de stea. **II.** *v.r.* a se acoperi de stele.
étole *s.f.* etolă.
étonnamment *adv.* uimitor, uluitor, extraordinar; **il a ~ vieilli** a îmbătrânit extraordinar (de mult).
étonnant, ~e *adj.* **1.** uimitor, uluitor, extraordinar; surprinzător; stupefiant; **ce garçon est d'une intelligence ~e** acest băiat e de o inteligență uimitoare; **une mémoire ~e** o memorie extraordinară. **2.** deconcertant; **un geste ~** un gest deconcertant. **3.** ciudat, curios, bizar; **vous me racontez des choses ~es** îmi povestești lucruri ciudate. **4.** remarcabil; **un homme ~** un om remarcabil.
étonné, ~e I. *adj.* **1.** mirat, uimit; surprins; **~ du silence de son ami, il lui téléphona** mirat de tăcerea prietenului său, îi telefonă; **il fut ~ d'une nouvelle aussi inattendue** fu surprins de o veste atât de neașteptată. **2.** *(înv.)* copleșit de emoție, profund tulburat. **II.** *s.m.f.* mirat; **faire / jouer l'~** a face pe miratul, a se preface mirat.
étonnement *s.m.* **1.** mirare, uimire; stupoare; **à mon grand ~** spre marea mea uimire; **remplir d'~** a umple de stupoare. **2.** *(arhit.)* crăpătură într-o clădire. **3.** fisură într-un diamant.
étonner I. *v.t.* **1.** a mira, a uimi, a ului; **cet enfant étonne son entourage par sa mémoire prodigieuse** acest copil îi uimește pe cei din jur prin memoria sa prodigioasă. **2.** *(înv.)* a zgudui, a tulbura, a produce o emoție puternică. **3.** *(arhit.)* **le tremblement de terre a étonné la voûte de l'église** cutremurul a crăpat bolta bisericii. **II.** *v.r.* a se mira, a fi surprins; **je m'étonne qu'il soit en retard** mă mir că întârzie.
étouffade *s.f.* v. **étouffée.**
étouffage *s.m.* acțiunea de a asfixia albinele sau coconii viermilor de mătase.

étouffant, ~e *adj.* sufocant, înăbușitor; **chaleur ~e** căldură sufocantă; *(fig.)* **une atmosphère ~e** o atmosferă sufocantă, apăsătoare.

étouffé, ~e *adj.* înăbușit; **cris ~s** strigăte înăbușite; **rire ~** râs înăbușit, râs pe înfundate.

étouffe-chrétien *s.m.* *(culinar)* fel de mâncare foarte consistent și greu de înghițit.

étouffée *s.f.* *(culinar)* înăbușire; **à l'~** înăbușit; **cuire à l'~** a fierbe înăbușit, în vas acoperit.

étouffement *s.m.* **1.** înăbușire, asfixiere, sufocare; **il était sujet à des ~s** făcea crize de sufocare. **2.** *(fig.)* înăbușire; lichidare; **~ d'une révolte** înăbușire a unei revolte. **3.** zăduf; atmosferă apăsătoare.

étouffer I. *v.t.* **1.** a înăbuși, a sufoca; a asfixia; **chaleur qui étouffe** căldură care sufocă; căldură sufocantă. **2.** a înăbuși, a stinge; **~ un incendie** a stinge un incendiu. **3.** a înăbuși, a sufoca; **les mauvaises herbes étouffent le blé** buruienile sufocă grâul. **4.** *(fig.)* a înăbuși, a acoperi; **tapis qui étouffe les bruits des pas** covor care înăbușă zgomotele pașilor. **5.** *(fig.)* a înăbuși, a potoli, a reprima, a lichida; **~ une révolte** a înăbuși o revoltă. **6.** a înăbuși, a stăpâni, a reține; **~ ses sanglots** a-și stăpâni plânsul. **7.** *(fig.)* a înăbuși, a acoperi, a ascunde; **~ un scandale** a înăbuși un scandal. **8.** *(arg.)* a bea. **9.** *(arg.)* a ascunde, a dosi. **10.** *(arg.)* a fura. **11.** *(în expr.)* *(înv.)* **que la peste l'étouffe!** Mânca-l-ar ciuma!; **~ au berceau / dans l'œuf** a sugruma în fașă; **~ l'affaire** a mușamaliza; *(pop.)* **~ un perroquet** a bea un păhărel de absint. **II.** *v.i.* **1.** a avea greutăți în respirație, a respira cu greu; **il étouffe à cause de son asthme** respiră cu greu din cauza astmului său. **2. ~ de rire colère** a se sufoca de râs, a-și pierde respirația din cauza râsului / furiei. **3.** a nu se simți în largul său; a se plictisi; **il étouffe en ce ville** se plictisește în orașul acela. **III.** *v.r.* **1.** a se sufoca, a se îneca; **il s'est étouffé avec un os** s-a înecat cu un os. **2.** a se înghesui; **s'~ à un bon spectacle** a se înghesui la un spectacol bun.

étouffeur *s.m.* *(arg. în expr.)* **~ de fric** perceptor.

étouffoir *s.m.* **1.** recipient metalic cilindric cu capac în care se păstrează jeraticul. **2.** *(muz.)* mecanism care oprește brusc vibrația coardelor pianului. **3.** *(fam.)* sală cu atmosferă înăbușitoare, neaerisită.

étoupe *s.f.* **1.** câlți, zgrebeni. **2.** *(în expr.)* *(înv.)* **mettre le feu aux ~s** a băga fitile, a semăna zâzanie.

étouper *v.t.* a astupa cu câlți; **~ une fente** a astupa cu câlți o crăpătură.

étoupille *s.f.* *(min.)* stupilă, amorsă pentru aprinderea unui exploziv.

étoupiller *v.t.* *(min.)* a instala o stupilă.

étourderie *s.f.* **1.** obișnuință de a acționa din reflex și nu raționând; neatenție, distracție. **2.** scăpare; inadvertență; act necugetat; **votre copie est pleine d'~s** lucrarea ta e plină de inadvertențe.

étourdi, ~e *adj., s.m.f.* zăpăcit, distrat, neatent; zănatic; **agir à l'~e** a se comporta fără chibzuință, necugetat.

étourdiment *adv.* fără judecată, fără cap, prostește; fără a gândi; **répondre ~** a răspunde fără a gândi.

étourdir I. *v.t.* **1.** a zăpăci, a ameți; **ce coup l'a étourdi** această lovitură l-a amețit. **2.** *(fig.)* a zăpăci, a ameți, a obosi, a pisa; **~ qqn. par son bavardage** a ameți pe cineva cu flecăreala sa. **3.** *(arg.)* a fura, a ciordi, a mangli. **4.** *(fam. în expr.)* **~ sa faim** a-și amăgi foamea; **~ les oreilles à qqn.** a împuia capul / urechile cuiva; **les honneurs l'ont étourdi** onorurile i s-au urcat la cap. **II.** *v.r.* a căuta uitarea în distracții; **chercher à s'~ pour oublier son chagrin** a încerca să se distreze uitând de necaz.

étourdissant, ~e *adj.* **1.** amețitor, care zăpăcește; **des bruits ~s** zgomote asurzitoare. **2.** *(fig.)* surprinzător, uluitor; tulburător; **un talent ~** un talent uluitor.

étourdissement *s.m.* **1.** amețeală, scurt leșin; **être pris d'un ~** a fi cuprins de amețeală. **2.** *(fig.)* îmbătare; excitare; exaltare; **son succès récent sur la scène lui provoque un ~** recentul său succes pe scenă îi produce o exaltare.

étourneau *s.m.* **1.** *(ornit.)* sturz *(Turdus)*. **2.** *(fig.)* tânăr distrat, zăpăcit.

étrange I. *adj.* ciudat, straniu, bizar; **une personne ~** o persoană ciudată; **des mœurs ~s** moravuri stranii. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **le plus étrange de l'histoire est que...** ceea ce este cel mai ciudat în povestea asta este că...

étrangement *adv.* (în mod) ciudat, bizar, insolit.

étranger, -ère I. *adj., s.m.f.* **1.** străin; din afară; extern; **touristes ~s** turiști străini; **les Affaires ~ères** afacerile externe; *(fig.)* **être ~ à... a.** a fi străin de..., a nu avea nici o noțiune despre..., a nu avea habar de...; **être ~ à une science** a nu avea nici o noțiune despre o știință; **b.** a fi indiferent față de... **il est ~ aux malheurs d'autrui** este indiferent față de necazurile altora; **c.** a nu avea nici o legătură / nici un raport cu... **il est ~ à ce cas** nu are nici o legătură cu acest caz. **2.** necunoscut; **visage ~** figură necunoscută. **3.** străin de un grup, de o familie. **II.** *s.m.* **1.** străin; **beaucoup d'~s visitent les monastères** mulți străini vizitează mănăstirile. **2.** străinătate; **vivre à l'~** a trăi în străinătate; **partir pour l'~** a pleca în străinătate.

étrangeté *s.f.* **1.** ciudățenie, bizarerie, curiozitate; **l'~ d'un comportement** ciudățenia unui comportament. **2.** lucru ciudat; **relever des ~s dans la conduite de qqn.** a releva lucruri ciudate în purtarea cuiva.

étranglé, ~e *adj.* **1.** strâmt, îngust; **défilé ~** defileu îngust. **2.** *(fig.)* gâtuit, sugrumat; **voix ~e** voce sugrumată, surdă, înăbușită. **3.** *(med. în expr.)* **hernie ~e** hernie strangulată.

étranglement *s.m.* **1.** sugrumare, gâtuire, strangulare. **2.** gâtuitură; sugrumătură; **~ de la voix** gâtuitura vocii. **3.** îngustare; **l'~ d'une vallée** îngustarea unei văi. **4.** *(med.)* strangulare; **~ herniaire** strangulare a herniei. **5.** *(sport.)* priză specifică la judo. **6.** *(tehn.)* loc în care secțiunea unei conducte a fost micșorată.

étrangler I. *v.t.* **1.** a sugruma, a gâtui, a strangula; **il est étranglé par le col de sa chemise** este gâtuit de gulerul cămăşii. **2.** *(fig.)* a sufoca; **la colère l'étrangle** furia îl sufocă. **3.** *(fig.)* a suprima; **~ la presse** a suprima libertatea presei. **II.** *v.r.* **1.** a se sufoca; **s'~ de rire** a se sufoca de râs. **2.** a se îngusta; **la vallée s'étrangle entre les collines** valea se îngustează între dealuri.

étrangleur , -euse I. *s.m.f.* persoană care sugrumă. **II.** *s.m. (auto)* dispozitiv de reglare a amestecului de gaze dintr-un carburator.

étrangloir *s.m. (mar.)* stopă.

étrave *s.f. (mar.)* etravă.

1. être I. *v.i.* **1.** a fi; **le ciel est bleu** cerul este albastru; **soit!** Fie!; **n'est-ce pas?** Nu-i aşa?; *(cu prepoziţii)* **il est de Normandie** este originar din Normandie; **nous sommes pour vous** suntem de partea voastră; **il est contre notre projet** e împotriva planului nostru; **vous êtes sur le départ** sunteţi pe punctul de a pleca; **ce livre est à lui** cartea asta e a lui, îi aparţine; *(cu adj. dem.* ce *în galicisme)* **c'est moi** eu sunt; **voilà ce que c'est** iată ce este, iată despre ce este vorba; **ce n'est rien** nu-i nimic; **être à plaindre** a fi de plâns / de compătimit; **être toujours à... a.** a fi întotdeauna gata să...; **b.** a fi pus pe...; **je suis à vous** sunt al dumneavoastră, vă stau la dispoziţie. **2.** a fi, a exista; **il n'est plus** nu mai este, nu mai există, a murit. **3.** a fi, a se afla; **~ à table** a fi la masă, a lua masa; **y ~ pour qqn.** a fi acasă pentru cineva. **4.** a fi, a avea loc, a se întâmpla, a se petrece; **c'était il y a quinze ans** asta se întâmpla acum 15 ani. **5.** a fi, a face, a costa, a valora; **toute la consommation, c'est cent francs** toată consumaţia face o sută de franci. **6.** a fi, a se simţi; **vous êtes bien aujourd'hui?** Vă simţiţi bine azi?; **je suis bien dans cette maison** mă simt bine în casa asta. **7.** *(în expr.)* **c'est à vous de... a.** e rândul dumneavoastră să...; **b.** e de datoria dumneavoastră să..., dumneavoastră vă revine să...; **il ne m'est ni d'Ève ni d'Adam** n-am nici o legătură cu el, n-am nici în clin nici în mânecă cu el; **cela est bien de lui** asta-i seamănă; **c'est selon** depinde; **être après qqn. a.** a fi pe urmele cuiva; a hărţui pe cineva; **b.** a cicăli, a boscorodi, a bate la cap; **allez voir dehors si j'y suis** caută-mă pe-afară; închide uşa pe dinafară; **j'y suis! a.** Am nimerit, am ghicit! **b.** Am reuşit! **ça y est! a.** Merge! **b.** Se face! c. Gata! **n'y ~ pour rien a.** a nu avea nici un amestec; **b.** a nu avea nici o vină; **vous n'y êtes pas du tout** te înşeli amarnic; *(pop.)* nu ţi-e fasolea fiartă; **voilà où j'en suis!** Iată unde am ajuns!; **~ dans son tort a.** a se înşela; **b.** a fi de vină; a nu avea dreptate; **pour ce qui est de** în ceea ce priveşte; cât despre; cu privire la; **c'est à prendre ou à laisser** ori, ori; **en ~** a lua parte (la); a face parte (din); **ne plus savoir où on en est** a se zăpăci, a-şi pierde capul; **en ~ pour sa peine / pour ses frais** a se osteni în zadar, a se obosi de pomană; **comme si de rien n'était** ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat; **comme si c'était hier** parcă a fost ieri; **~ pour qqn.** a fi de partea cuiva, a ţine cu cineva; **~ pour qqch. a.** a servi la ceva; **b.** a aproba ceva; **je suis à vous dans un instant** aşteaptă-mă, vin îndată; **n'~ plus à lui** a-şi ieşi din fire / din balamale; a-şi sări din minţi; a se face foc şi pară; **~ à qqch.** a se ocupa de ceva, a-i da atenţie; **il est tout à son travail** se ocupă serios de munca lui; **il est toujours à se plaindre** se văicăreşte tot timpul; **n'~ là pour personne** a nu primi vizite; *(cu indignare)* **où en sommes-nous?** Unde / Ce am ajuns? **il en sera de cette résolution comme des autres** şi această hotărâre va avea soarta celorlalte; **voici ce qui en est** iată cum stau lucrurile; **il n'en est rien** nu e nimic adevărat (în asta); **y ~ pour qqch.** a avea o parte de răspundere; **vous n'êtes pas sans savoir...** ştiţi desigur...; **voilà où en sont les choses** iată cum stau lucrurile; **voilà où j'en suis!** Iată unde am ajuns!; **~ assis entre deux chaises** a se afla într-o situaţie nesigură, primejdioasă; **~ à son aise** a avea tot ce-i trebuie; a trăi în îndestulare; *(pop.)* **~ ami de la dive bouteille / de la feuillette** a bea, a trage la măsea; **~ au bout de sa carrière** a-şi fi trăit traiul; **~ au chaud** a sta la căldură; **~ au-dessus de soi-même** a se întrece pe sine; **~ au supplice** a îndura chinurile iadului; **~ bas** a avea moralul scăzut / la pământ; **~ beau joueur, ~ bon perdant** a şti să pierzi cu eleganţă; **~ brouillé avec les chiffres** a nu se pricepe la socoteli; **~ dans le juste / dans le vrai** a avea dreptate; **~ dans le secret** a cunoaşte secretul; **~ dans le train / dans le vent** a merge în pas cu vremea; **~ de compte à demi avec qqn.** a împărţi pe din două / frăţeşte; **~ en retard** a întârzia; **~ en avance** a sosi mai devreme; **où en sont les préparatifs de départ?** Cum staţi cu pregătirile de plecare? **~ dans la chemise de qqn.** a se ţine scai de cineva; **~ dans l'eau (jusqu'au cou), ~ dans le bain** a intra la apă; a da de bucluc / de belea; **~ dans le commerce** a face comerţ; **~ dans le noir le plus complet** a nu pricepe o iotă; a nu-şi da seama de nimic; **~ dans son tort a.** a se înşela; **b.** a fi de vină; **c.** a nu avea dreptate; **~ encore sur ses pieds** a nu se lăsa abătut; *(lit.)* **~ fils de ses œuvres** a-şi datora numai sieşi situaţia; a parveni prin meritele sale; **~ gros Jean comme devant** a rămâne mofluz; **~ le premier en date** a avea prioritate; **~ mal à son aise / mal à l'aise** a nu se simţi în largul său; a nu-i veni la îndemână; **~ mis dedans** a cădea / a se prinde singur în capcană / în cursă; **~ une tête forte** a şti ce vrea; a se impune. **II.** *v. impers. (în expr.)* **il est** este, se află, există; **quelle heure est-il?** Cât e ceasul?; **il est vrai que** e adevărat că; **il est midi** e amiază; **il est temps de se décider** e momentul să ne decidem; **il est à croire que...** se poate crede că...; **il est des gens qui pensent que...** sunt oameni care cred că...; **toujours est-il que** şi totuşi; în orice caz; **il n'est bon vin que de notre région** singurul vin bun e din regiunea noastră; **à l'heure qu'il est** la ora actuală. **III.** *v. aux.* **1.** *(formează timpurile compuse ale unor verbe numite „de mişcare")* **ils sont venus**

vers **le soir** au venit spre seară; **il est tombé de l'arbre** a căzut din pom. **2.** *(formează timpurile compuse ale unor verbe cu diateză reflexivă)* **nous nous sommes levés tard** ne-am sculat târziu. **3.** *(formează timpurile compuse ale unor verbe impersonale)* **il est arrivé que...** s-a întâmplat să...; **il en est résulté que...** a rezultat de aici că... **4.** *(formează diateza pasivă)* **il est apprécié de ses professeurs** este apreciat de profesorii săi. **5.** *(fam., urmat de verb la infinitiv)* a se duce; **j'ai été voir ce film** m-am dus să văd acest film.

2. être *s.m.* **1.** ființă; **l'~ humain** ființa omenească; **désirer qqch. de tout son ~** a dori ceva cu toată ființa sa. **2.** *(cu maj.)* **l'Être éternel, l'Être suprême** Dumnezeu. **3.** persoană, individ; **un ~ bizarre** un individ ciudat. **4.** existență; **l'~ et le non-~** existența și neantul. **5.** realitate; **l'~ et le paraître** realitatea (concretă) și aparențele. **6.** *(înv.)* situație, poziție socială. **7.** *(în expr.)* **la science de l'~** ontologia.

étrécir *v.t., v.r. (înv.)* a (se) strâmta, a (se) îngusta.

étrécissement *s.m. (înv.)* strâmtare, îngustare.

étreindre I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a strânge, a cuprinde. **2.** a îmbrățișa, a strânge în brațe; **~ un ami** a îmbrățișa un prieten. **3.** *(fig.)* a strânge, a neliniști, a înspăimânta; **une angoisse étreint son cœur** o neliniște puternică îi strânse inima. **II.** *v.r.* a se strânge în brațe; **les deux lutteurs s'étreignirent** cei doi luptători se strânseră în brațe.

étreinte *s.f.* **1.** strângere în brațe, îmbrățișare; **~ amoureuse** îmbrățișare de îndrăgostiți. **2.** presiune; **les assiégeants resserrent leur ~** asediatorii își întăresc presiunea.

étrenne *s.f.* **1.** dar, cadou de anul nou; **recevoir des ~s** a primi cadouri. **2.** *(fam.)* saftea; **avoir / faire l'~ d'une chose** a face safteaua unui lucru. **3.** *(la pl.)* gratificație; **des ~s pour le facteur** gratificație / cadou pentru poștaș. **4.** prima vânzare din zi a unui negustor.

étrenner I. *v.t.* **1.** a face un cadou, a dărui. **2.** a folosi, a purta pentru prima oară; **~ une robe** a purta pentru prima oară o rochie. **II.** *v.i.* **1.** *(despre negustori)* a face prima vânzare din zi; **je n'ai pas encore étrenné depuis ce matin** încă n-am vândut nimic de azi-dimineață. **2.** *(fam.)* a face safteaua. **3.** *(pop.)* a suporta cel dintâi (lovituri, neplăceri).

étrésillon *s.m. (min.)* proptea.

étrésillonnement *s.m. (min.)* proptire, sprijinire, susținere, șpraițuire.

étrésillonner *v.t. (min.)* a propti, a sprijini, a susține, a șpraițui.

étrier *s.m.* **1.** scară de șa. **2.** *(anat.)* scăriță, os mic din urechea mijlocie. **3.** *(constr.)* etrier, chingă. **4.** *(mar.)* etrier. **5.** *(în expr.)* **vider les ~s** a cădea de pe cal / din șa; **avoir le pied à l'~ a.** a fi gata de plecare; **b.** *(fig.)* a fi pe calea cea bună; a porni bine; **avoir toujours le pied à l'~** a călători mult, a fi mereu pe drumuri; **coup de l'~** pahar băut la plecare, ultimul pahar; **tenir l'~ à qqn.** a sprijini pe cineva într-o acțiune; **être ferme / fort sur ses ~s** a fi rezolut, a-și susține energic poziția; **mettre à qqn. le pied à l'~** a croi drum în viață cuiva; a face om pe cineva; a-i deschide cuiva cale netedă.

étrille *s.f.* **1.** țesală. **2.** *(zool.)* crab-de-țărm *(Carcinus maenas).*

étriller *v.t.* **1.** a țesăla. **2.** *(fam.)* a maltrata; a bate măr. **3.** *(fam.)* a extorca, a jupui, a jumuli de bani; **le patron du restaurant nous a étrillés** patronul restaurantului ne-a jumulit de bani.

étripage *s.m.* scoaterea măruntaielor; **l'~ d'un poulet** scoaterea măruntaielor unui pui.

étriper I. *v.t.* a scoate măruntaiele; **~ un porc** a scoate măruntaiele unui porc. **II.** *v.r. (fam.)* a se bate ca chiorii; a se omorî în bătaie.

étriqué *adj.* **1.** strâmt, îngust; **un veston ~** o haină strâmtă. **2.** *(fig.)* sărac, lipsit de amploare; îngust; **un esprit ~** o minte îngustă. **3.** *(fig.)* meschin, mediocru; **mener une vie ~e** a duce o viață meschină.

étriquer *v.t.* **1.** a strâmta; **~ une robe** a strâmta o rochie. **2.** *(tehn.)* a subția (o bucată de lemn). **3.** *(fig.)* a subția, a face să pară mai subțire; **le modèle de cette robé l'étrique** modelul acestei rochii o subțiază. **4.** *(arg. în expr.)* **~ la peau à qqn.** a bate măr pe cineva.

étrive *s.f. (mar. în expr.)* **amarrage en ~** legătură în cruce.

étrivière *s.f.* **1.** trăgătoare la șa. **2.** *(înv. în expr.)* **donner les ~s à qqn.** a bate cu cureaua pe cineva.

étroit, ~e *adj.* **1.** îngust, strâmt; **habit ~** haină strâmtă; **rue ~e** stradă îngustă. **2.** *(fig.)* îngust, limitat, meschin; **des idées ~es** idei meschine, limitate. **3.** *(fig.)* restrâns, limitat; **un cercle ~ d'amis** un cerc restrâns de prieteni. **4.** strict, riguros; literal; **le sens ~ d'un mot** sensul strict literal al unui cuvânt. **5.** strâns, intim; **une amitié ~e** o prietenie strânsă. **6.** *(în expr.)* **à l'~ a.** strâmtorat, sărăcăcios, în mizerie; b. într-un loc restrâns, într-un spațiu îngust; **vivre à l'~** a trăi în strâmtoare / claie peste grămadă; **tête ~e** cap sec, minte îngustă.

étroitement *adv.* **1.** (în mod) strâmt, îngust; **être logé ~** a locui într-un spațiu strâmt. **2.** *(fig.)* (în mod) intim, legat; **des amis ~ unis** prieteni strâns legați, intimi. **3.** strict, riguros, cu strictețe; **surveiller ~ un suspect** a urmări cu strictețe un suspect.

étroitesse *s.f.* îngustime; **l'~ d'une rue** îngustimea unei străzi; *(fig.)* **~ d'esprit** îngustime de spirit, de gândire.

étron *s.m.* materie fecală.

étronçonner *v.t. (hort., silv.)* a reteza ramurile unui copac, lăsându-le doar pe cele înalte.

1. étrusque I. *adj.* etrusc, din vechea Etrurie. **II.** *s.m.* limba etruscă.

2. Étrusque *s.m.f.* etrusc, locuitor din vechea Etrurie.

étude *s.f.* **1.** studiu; studiere; învățătură; **une vie consacrée à l'~ des mathématiques** o viață consacrată studierii matematicii; **cet enfant n'aime pas l'~** acestui copil nu-i place învățătura. **2.** lucrare literară sau științifică; studiu, cercetare; **une ~ intéressante sur les insectes** un studiu interesant despre insecte. **3.** *(la pl.)* studii, școală; **faire ses ~s** a-și face studiile; **voyage d'~s** călătorie de studii.

4. *(muz.)* studiu, bucată muzicală menită să dezvolte tehnica; **les ~s de Chopin** studiile lui Chopin. 5. studiu, lucrare pregătitoare sau cu rol de exercițiu în desen, pictură sau sculptură. 6. sală de studii, clasă. 7. birou de notar, de avocat. 8. *(în expr.)* **maître d'~** pedagog, supraveghetor la meditații.
étudiant, ~e *s.m.f.* student.
étudié, ~e *adj.* 1. studiat; calculat; îngrijit; **discours ~** discurs studiat, îngrijit, bine pregătit. 2. prefăcut, afectat; studiat; **sourire ~** zâmbet afectat.
étudier I. *v.t.* 1. a studia, a învăța; **~ une langue étrangère** a învăța o limbă străină; **~ la médecine** a studia medicina. 2. a studia, a examina; **~ un projet de loi** a examina un proiect de lege. **II.** *v.i.* a studia; **passer sa vie à ~** a-și petrece viața studiind. **III.** *v.r.* 1. *(înv. cu prep.* **à***)* a se strădui să. 2. a se observa cu atenție, a se studia pe sine. 3. a se studia; a se învăța; **l'anglais s'étudie facilement** limba engleză se învață ușor. 4. a se studia reciproc.
étui *s.m.* 1. toc (de ochelari etc.). 2. cutia viorii. 3. testea de ace. 4. *(mil.)* tub, cilindru metalic în care se găsește încărcătura cartușului.
étuvage, étuvement *s.m.* 1. aburire; fierbere înăbușită. 2. *(piel.)* hămușire.
étuve *s.f.* 1. etuvă. 2. baie de aburi. 3. *(tehn.)* aburitor. 4. *(tehn.)* uscător cu aburi. 5. *(tehn.)* aparat destinat obținerii unei temperaturi determinate; **~ à incubation** etuvă de incubație.
étuvée *s.f.* v. **étouffée.**
étuvement *s.m.* v. **étuvage.**
étuver *v.t.* 1. a fierbe înăbușit. 2. a usca în etuvă. 3. a încălzi în etuvă.
étuveur *s.m.*, **étuveuse** *s.f.* etuvă.
étymologie *s.f.* etimologie.
étymologique *adj.* etimologic; **dictionnaire ~** dicționar etimologic.
étymologiquement *adv.* din punct de vedere etimologic; după legi etimologice.
étymologiste *s.m.f.* specialist în etimologie.
étymon *s.m.* *(lingv.)* etimon, cuvânt (de obicei dintr-o limbă străină) care se află la originea altui cuvânt.
eubage *s.m.* *(ist.)* preot celt din Galia care se ocupa cu studiul naturii și al astronomiei.
eucalyptol *s.m.* *(farm.)* eucaliptol, extras din eucalipt folosit ca antiseptic.
eucalyptus *s.m.* *(bot.)* eucalipt *(Eucalyptus globulus)*.
eucarides *s.m. pl.* *(zool.)* familie de crustacee decapode.
eucharistie *s.f.* *(bis.)* euharistie, împărtășanie, cuminecătură.
eucharistique *adj.* *(bis.)* euharistic.
euclidien, ~ne *adj.* *(geom.)* euclidian.
eudémis *s.m.* *(entom.)* specie de fluture care atacă vița de vie *(Eudemys botrana)*.
eudémonisme *s.m.* *(fii.)* eudemonism.
eudiomètre *s.m.* *(fiz.)* eudiometru.
eudiométrie *s.f.* *(fiz.)* eudiometrie.
eudiométrique *adj.* *(fiz.)* referitor la eudiometrie.
eufraise *s.f.* v. **euphraise.**
eugénisme *s.m.*, **eugénique** *s.f.* 1. eugenie, parte a geneticii aplicate care vizează ameliorarea speciei umane. 2. atitudine filozofică, care acordă o valoare esențială ameliorării genetice a speciei umane.
eugéniste *s.m.f.* adept al eugeniei.
euglène *s.f.* *(bot.)* euglenă, specie de algă *(Euglena viridis)*.
euh *interj.* hm!
eumérode *s.m.* *(zool.)* specie de saurieni.
eunecte *s.m.* *(zool.)* anaconda, reptilă acvatică neveninoasă *(Eunectes murinus)*.
eunuque *s.m.* eunuc.
eupatoire *s.f.* *(bot.)* 1. dentiță, iarbă-roșie *(Bidens tripartita)*. 2. *(în compuse)* **~-chanvrine** cânepa-codrului *(Eupatorium cannabinum)*.
euphémique *adj.* *(lingv.)* eufemic.
euphémisme *s.m.* *(lingv.)* eufemism.
euphonie *s.f.* *(muz.)* eufonie.
euphonique *adj.* *(muz.)* eufonic.
euphoniquement *adv.* (în mod) eufonic, prin eufonie.
euphorbe *s.f.* *(bot.)* 1. arior, alior, laptele-câinelui, laptele-cucului *(Euphorbia cyparissias)*. 2. *(în compuse)* **~-à-larges-feuilles** arior de baltă *(Euphorbia palustris)*; **~-des-marais** laptele-lupului *(Euphorbia platyphyllos)*.
euphorbiacées *s.f. pl.* *(bot.)* euforbiacee, familie de plante dicotiledonate.
euphorie *s.f.* euforie, beatitudine; fericire, satisfacție deplină; exaltare.
euphorique *adj.* euforic; fericit; **état ~** stare de euforie, de beatitudine.
euphorisant, ~e *adj.*, *s.m.* euforizant, care provoacă euforie; **boisson ~e** băutură euforizantă.
euphraise, eufraise *s.f.* *(bot.)* plantă erbacee din familia scrofulariaceelor.
euphuisme *s.m.* *(lit., ist.)* stil prețios, afectat, la modă sub domnia reginei Elisabeta I a Angliei (sec. XVI); (variantă engleză a manierismului european).
euplectelle *s.f.* *(bot.)* coșulețul Venerei *(Euplectella aspergillum)*.
euploïde *adj.* *(biol.)* referitor la o celulă cu număr normal de cromozomi.
eurasiatique *adj.* eurasiatic, din Eurasia.
1. eurasien, ~ne *adj.* eurasian.
2. Eurasien, ~ne *s.m.f.* metis ai cărui părinți sunt unul european și celălalt asiatic.
euristique *adj.*, *s.f.* v. **heuristique.**
eurocrate *s.m.* *(peior.)* funcționar din instituțiile comunității europene.
eurodevises, *s.f. pl.* **euromonnaie** *s.f.* *(fin.)* devize plasate într-o țară europeană diferită de cea emitentă a devizelor respective.
euromissile *s.m.* rachetă nucleară cu baza pe teritoriul european.
européanisation, *s.f.* europenizare.
européaniser *v.t.* a europeniza.
1. européen, ~ne *adj.* european; referitor la Europa; **le continent ~** continentul european.
2. Européen, ~ne *s.m.f.* european, locuitor al Europei.
europium *s.m.* *(chim.)* europiu.
eurythmie *s.f.* 1. *(med.)* euritmie, regularitatea pulsului. 2. armonie în compunerea unei opere artistice. 3. *(muz.)* ansamblu armonios de sunete.

eurythmique *adj.* **1.** care are un ritm regulat. **2.** armonios.
1. euscarien, euskarien, ~ne *adj.* basc, din țara Bascilor.
2. Euscarien, Euskarien, ~ne *s.m.f.* basc, locuitor din țara Bascilor.
eustache *s.m.* *(înv. fam.)* cuțit grosolan cu mâner de lemn.
eustatique *adj.* *(geol.)* **mouvements ~s** variații ale nivelului mărilor ca urmare a unor mișcări tectonice sau schimbări climatice.
eustatisme *s.m.* *(geol.)* variație a nivelului general al mărilor ca urmare a unor mișcări tectonice sau schimbări climatice.
eutectique *adj.* eutectic.
eutectoïde *s.m.* *(fiz.)* eutectoid.
eutexie *s.f.* *(în expr.)* **point d'~** punct eutectic.
euthanasie *s.f.* *(med.)* eutanasie.
euthanasique *adj.* *(med.)* care se referă la eutanasie, eutanasic.
euthériens *s.m. pl.* *(zool.)* specie de mamifere placentare.
eutocie *s.f.* *(med.)* eutocie, naștere normală, fără complicații.
eutocique *adj.* *(med.)* care ușurează nașterea.
eutrophie *s.f.* *(biol., fiziol.)* eutrofie, dezvoltare armonioasă a organismului.
eux *pron. pers. (pers. 3 m. pl.; formă accentuată)* **1.** *(nom.)* ei; **~ -mêmes** ei înșiși. **2.** *(ac.)* (pe) ei; **ce sont ~ que j'ai vus au théâtre** pe ei i-am văzut la teatru. **3.** *(dat., cu prep.* **à***)* lor; **c'est à ~ que j'ai parlé** lor le-am vorbit.
évacuateur, -trice I. *adj.* care favorizează evacuarea. **II.** *s.m.* **1.** sistem de vane care evacuează apa. **2.** *(în expr.)* **~ de crues** deversor de baraj.
évacuation *s.f.* **1.** *(med., tehn.)* evacuare, eliminare; **~ de la sueur** eliminarea sudorii. **2.** golire, părăsire, evacuare (a unei case, a unei localități, a unei poziții militare).
évacuer I. *v.t.* **1.** *(med.)* a evacua, a elimina reziduurile din organism. **2.** a evacua, a goli, a părăsi (o încăpere, o casă, o localitate, o poziție militară). **3.** a evacua, a da afară pe cineva. **II.** *v.i.* *(med.)* a evacua, a elimina. **III.** *v.r.* a se evacua; **la salle s'est évacuée peu à peu** sala s-a evacuat puțin câte puțin.
évadé, ~e *adj., s.m.f.* evadat.
évader *v.r.* **1.** a evada, a fugi, a scăpa; **s'~ de prison** a evada din închisoare. **2.** *(fig.)* a scăpa, a se elibera; a se sustrage; **s'~ du réel** a se sustrage realității. **3.** *(fig.)* a pleca pe furiș, a se eclipsa; **il parvint à s'~ du salon** reuși să se eclipseze din salon, să părăsească discret salonul.
évaluable *adj.* evaluabil, care poate fi evaluat, prețuit.
évaluation *s.f.* **1.** evaluare, apreciere, prețuire, estimare; **~ d'une fortune** estimarea unei averi. **2.** *(silv.)* taxație, evaluare.
évaluer *v.t.* **1.** a evalua, a aprecia, a prețui, a estima; **faire ~ un terrain** a cere evaluarea unui teren; **2.** a estima; a determina cu aproximație numărul, cantitatea; **une foule évaluée à 10.000 personnes** o mulțime estimată la 10.000 de persoane. **3.** *(silv.)* a taxa, a evalua.
évanescence *s.f.* evanescență, estompare treptată, lentă.
évanescent, ~e *adj.* evanescent; care dispare, se șterge, se estompează; fugitiv; **impression ~e** impresie fugitivă.
évangéliaire *s.m.* *(bis.)* evangheliar.
évangélique *adj.* *(bis.)* evanghelic.
évangéliquement *adv.* *(bis.)* (în mod) evanghelic.
évangélisateur, -trice *adj., s.m.f.* misionar evanghelist.
évangélisation *s.f.* *(bis.)* evanghelizare.
évangéliser *v.t.* *(bis.)* **1.** a evangheliza. **2.** a converti la creștinism.
évangélisme *s.m.* *(bis.)* **1.** caracterul învățăturilor evanghelice. **2.** doctrina mântuirii prin Iisus Christos.
évangéliste *s.m.* *(bis.)* evanghelist.
évangile *s.m.* **1.** creștinism; **prêcher l'~** a propovădui creștinismul. **2.** *(cu maj.)* evanghelie; **parole d'~** literă de evanghelie. **3.** *(fig.)* carte fundamentală, carte de căpătâi. **4.** fiecare dintre cele patru evanghelii; **l'~ selon Mathieu** evanghelia după Matei.
évanoui, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* leșinat. **2.** *(fig.)* dispărut, șters; estompat; **il pensait à son bonheur ~** se gândea la fericirea lui dispărută.
évanouir *v.r.* **1.** a leșina, a-și pierde cunoștința; **s'~ de peur** a leșina de frică. **2.** *(fig.)* a dispărea, a se șterge; a se estompa; **ses dernières illusions se sont évanouies** ultimele sale iluzii au dispărut; **le brouillard s' évanouit** ceața a dispărut, s-a risipit.
évanouissement *s.m.* **1.** *(med.)* leșin, pierdere trecătoare a cunoștinței, sincopă; **revenir de son ~** a-și reveni din leșin. **2.** dispariție; estompare; **l'~ d'un espoir** dispariția / pierderea unei speranțe. **3.** *(tele)* feding.
évaporable *adj.* evaporabil, care se poate evapora.
évaporateur *s.m.* **1.** *(tehn., mar.)* evaporator. **2.** *(chim.)* vaporizator.
évaporisation *s.f.* *(fiz.)* evaporare.
évaporatoire *adj.* care provoacă evaporarea.
évaporé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** evaporat, transformat în vapori. **2.** *(fig.)* ușuratic; zăpăcit; aiurit, împrăștiat.
évaporer I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a evapora, a supune evaporării. **2.** *(arg.)* a fura cu îndemânare. **II.** *v.r.* **1.** a se evapora; a se transforma în vapori; **l'éther s'évapore vite** eterul se evaporă repede. **2.** *(fig.)* a dispărea; a o șterge, a spăla putina. **3.** a dispărea; a se risipi; **ses espoirs se sont évaporés** speranțele i s-au risipit.
évasé, ~e *adj.* evazat, deschis; larg, amplu; **jupe ~e** fustă evazată.
évasement *s.m.* evazare, deschidere; deschizătură; lărgire.
évaser *v.t., v.r.* a (se) evaza, a (se) lărgi; **~ une trou** a lărgi o gaură.
évasif, -ive *adj.* evaziv, vag; imprecis; ocolit; **un geste ~** un gest evaziv.

évasion *s.f.* **1.** evadare; **une tentative d'~** o tentativă de evadare. **2.** *(fin.)* evaziune; **~ fiscale** evaziune fiscală. **3.** *(fig.)* evadare, schimbare; variație; **avoir besoin d'~** a avea nevoie de schimbare, de distracție. **4.** *(în expr.)* **~ de capitaux** export (clandestin) de capitaluri.

évasivement *adv.* (în mod) evaziv, vag; pe ocolite; **il a répondu ~** a răspuns evaziv, vag.

évasure *s.f. (tehn. rar)* deschidere lărgită a unui orificiu.

évêché *s.m. (bis.)* episcopie, episcopat.

évection *s.f. (astr.)* evecțiune, inegalitate periodică în mișcarea Lunii.

éveil *s.m.* **1.** *(înv.)* deșteptare, trezire; apariție; **l'~ de la passion** apariția pasiunii. **2.** *(fig.)* alarmă; **donner l'~ a.** a da alarma; **b.** a pune în gardă; a atrage atenția; **être / se tenir en ~ a.** a sta treaz, în stare de alarmă; b. a fi în gardă / vigilent.

éveillé, ~e *adj.* **1.** treaz. **2.** *(fig. fam.)* vioi, vesel; dezghețat; **un enfant ~** un copil vioi, dezghețat; **un esprit ~** o minte vioaie, alertă. **3.** *(în expr.)* **être ~ comme une portée de souris** a nu avea astâmpăr, a nu putea sta locului.

éveiller I. *v.t.* **1.** a trezi, a deștepta (din somn); *(fig.)* **~ la méfiance de qqn.** a da de bănuit; a trezi bănuieli. **2.** *(fig.)* a stârni, a stimula; a provoca; **~ l'intérêt** a stârni interesul; **~ le talent** a stimula talentul; **~ des soupçons** a provoca bănuieli. **II.** *v.r.* **1.** a se trezi, a se deștepta din somn. **2.** a se naște; a apărea; **des soupçons s'éveillent en lui** în mintea lui se nasc bănuieli.

éveilleur, -euse *s.m.f.* persoană care stimulează, provoacă, stârnește; **un ~ de talents** o persoană care stimulează talente.

événement *s.m.* **1.** eveniment, întâmplare; fapt important; **les ~s de la semaine** evenimentele săptămânii; **~s historiques** evenimente istorice; **l'~ littéraire de l'année** evenimentul literar al anului. **2.** *(statist.)* eventualitate realizabilă. **3.** *(în expr.)* **attendre un heureux ~** a fi însărcinată.

événementiel, ~le *adj.* care se referă la descrierea evenimentelor.

évent *s.m.* **1.** *(înv.)* expunere la vânt, la aer; **mettre des fromages à l'~** a expune brânzeturi la vânt. **2.** *(la alimente, băuturi)* alterare provocată de acțiunea aerului. **3.** *(tehn.)* canal de evacuare a gazelor. **4.** *(zool., la unele cetacee)* deschiderea nasului, nară. **5.** *(metal.)* răsuflătoare. **6.** deschizătură, orificiu mic. **7.** *(text.)* expunere la aer a unei țesături proaspăt vopsite. **8.** *(în expr.)* **tête à l'~** persoană zăpăcită, aiurită, ușuratică; **le vin sent l'~, le vin a de l'~** vinul are iz.

éventail *s.m.* **1.** evantai; **en ~** în evantai; desfăcut, desfășurat larg. **2.** *(arg. în expr.)* **~ à bourrique** bâtă, ciomag, măciucă.

éventaillerie *s.f.* **1.** industrie a evantaielor. **2.** comerț cu evantaie.

éventailliste *s.m.* fabricant de evantaie.

éventaire *s.m.* **1.** tarabă portativă (agățată de gât). **2.** etalare de mărfuri pe o tarabă.

éventé, ~e *adj.* **1.** *(despre alimente, băuturi)* alterat, trezit; **vin ~** vin trezit. **2.** expus vântului; **une terrasse très ~e** o terasă foarte expusă vântului. **3.** *(fig.)* descoperit, divulgat; **un secret ~** un secret divulgat.

éventer I. *v.t.* **1.** a face vânt cu evantaiul. **2.** a expune la vânt, a aerisi; **~ des vêtements** a aerisi haine. **3.** a vântura, a răsturna, a întoarce grâul cu lopata. **4.** *(mar.)* a așeza pânzele în bătaia vântului. **5.** *(fig.)* a descoperi, a detecta; **~ la mèche** a descoperi secretul, a prinde firul, a mirosi; **~ un secret a.** a descoperi, a prinde firul unui secret; **b.** a divulga un secret. **II.** *v.r.* **1.** a-și face vânt cu evantaiul. **2.** *(despre băuturi)* a se trezi.

éventration *s.f. (med.)* eventrație.

éventrer I. *v.t.* **1.** a spinteca, a deschide, a tăia abdomenul, pântecele; **~ un lièvre** a tăia burta unui iepure. **2.** a deschide cu forța, a sparge; **~ un coffre-fort** a sparge o casă de bani. **II.** *v.r.* a se înjunghia în abdomen, a-și face harachiri.

éventreur *s.m.* persoană care spintecă abdomenul, pântecele cuiva.

éventualité *s.f.* eventualitate; **dans l'~ de** în caz că, în eventualitatea că; **parer à toute ~** a se pune la adăpost pentru orice eventualitate; **être prêt à toute ~** a fi gata / pregătit pentru orice eventualitate.

éventuel, ~le I. *adj.* **1.** eventual; ipotetic; posibil; **héritage ~** posibilă moștenire; **droits ~s** eventuale drepturi (nesigure); **une ~ candidature** o candidatură ipotetică. **2.** *(în expr.)* **profits ~s** profituri accidentale, întâmplătoare. **II.** *s.m.* eventualul; eventualitatea.

éventuellement *adv.* **1.** în eventualitatea că, în cazul că; dacă e cazul. **2.** eventual; întâmplător.

évêque *s.m.* **1.** *(bis.)* episcop. **2.** *(în expr.)* **devenir d'~ meunier** a decădea, a ajunge din cal măgar; **disputer de la chape à l'~** a te certa pentru ceva ce nu te privește; **bonnet d'~ a.** mod de a aranja șervețelele de masă în formă de mitră; **b.** *(fam.)* târtița decupată a unei păsări; **pierre d'~** ametist de culoare violetă.

évertuer *v.r.* a se strădui, a se trudi, a se sili, a se munci, a se sforța, a se osteni; a se zbate.

éviction *s.f. (jur.)* evicțiune.

évidage *s.m.* golire, scoatere; scobire; starea a ceea ce este golit; **~ de la part pourrie d'une pomme** scobirea părții putrezite a unui măr.

évidement *s.m.* **1.** golire, scoatere; scobire. **2.** *(în croitorie)* răscroială. **3.** partea golită, scobită, dintr-un obiect. **4.** *(chir.)* operație de înlăturare a măduvii osoase fără a atinge periostul.

évidemment *adv.* evident, neîndoielnic, indiscutabil, clar, fără îndoială, desigur, bineînțeles; neîndoios, incontestabil.

évidence *s.f.* **1.** evidență; **mettre en ~** a pune în evidență; a scoate în relief; **se mettre en ~** a se pune în evidență, a se face remarcat; **se rendre à l'~** a ceda în fața evidenței; **c'est une ~** e o evidență / un lucru clar, limpede. **2.** *(în expr.)* **de toute ~** fără îndoială, cu siguranță, neîndoios, cert.

évident, ~e *adj.* evident, manifest, clar, vădit, neîndoielnic, de necontestat, limpede; **il est ~ que...** este evident că...; **cet élève a fait des progrès ~s** acest elev a făcut progrese incontestabile.

évider *v.t.* **1.** a scobi; ~ **des courgettes pour les farcir** a scobi dovlecei pentru a-i umple. **2.** a răscroi; ~ **l'encolure d'une robe** a răscroi o rochie la gât.

évier *s.m.* **1.** chiuvetă de bucătărie. **2.** canal de scurgere a apelor murdare.

évincement *s.m.* îndepărtare / înlăturare a cuiva prin uneltiri.

évincer I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a deposeda de un drept. **2.** a înlătura, a îndepărta prin uneltiri; ~ **ses concurrents** a-și înlătura concurenții prin uneltiri. **II.** *v.r.* a se înlătura reciproc prin uneltiri.

éviscération *s.f.* eviscerare, scoaterea măruntaielor la animalele tăiate pentru consum.

éviscérer *v.t.* a scoate măruntaiele la animalele tăiate pentru consum

évitage *s.m. (mar.)* **1.** mișcare a navei în vederea schimbării direcției. **2.** spațiul necesar acestei mișcări.

évitement *s.m.* **1.** acțiunea de evitare; *(psihol.)* **réaction d'**~ reacție prin care o ființă învață să evite un anumit stimul. **2.** *(c. f. în expr.)* **voie d'**~ **a.** linie secundară; **b.** linie de garare.

éviter I. *v.t.* **1.** a evita, a se feri de, a se păzi de, a ocoli; ~ **un obstacle** a evita un obstacol. **2.** a scuti, a scăpa pe cineva de; ~ **une corvée à un ami** a scuti pe un prieten de o corvoadă. **3.** a se stăpâni, a se abține; **le médecin lui a recommandé d'**~ **le sel** doctorul i-a recomandat să se abțină de a mânca sare; **il évite d'avoir une explication avec cet homme** se abține de la o explicație cu acest om. **II.** *v.i. (mar.)* a se învârti în jurul ancorei sub acțiunea vântului sau curenților. **III.** *v.r.* a se evita, a se ocoli reciproc; **depuis cette discussion, ils s'évitent** de la acea discuție ei se evită.

évocable *adj. (jur.)* evocabil, care poate fi evocat; **cause** ~ cauză evocabilă.

évocateur, -trice *adj., s.m.f.* evocator, evocativ; sugestiv; care are darul de a evoca; **musique évocatrice** muzică evocatoare, sugestivă.

évocation *s.f.* evocare; **l'**~ **de son enfance** evocarea copilăriei sale.

évocatoire *adj.* evocator.

évoé! evohé! *interj.* strigătul bacantelor în cinstea zeului Dionisos.

évolué, ~e *adj.* evoluat, dezvoltat intelectual.

évoluer *v.i.* **1.** a evolua, a se mișca (circular), a se undui; **les patineurs évoluent sur la glace** patinatorii evoluează pe gheață. **2.** a evolua, a se transforma; **la société évolue** societatea evoluează, se transformă. **3.** *(fig.)* a se transforma, a-și schimba părerile; **cet homme politique a beaucoup évolué** acest om politic s-a transformat mult.

évolutif, -ive *adj.* evolutiv; **une maladie à forme évolutive** o boală cu formă evolutivă.

évolution *s.f.* **1.** evoluție; dezvoltare; schimbare, transformare; **l'**~ **d'une société** transformarea unei societăți. **2.** *(la pl.)* evoluție, serie de mișcări diverse; **les ~s d'un cheval de cirque** evoluția unui cai de circ. **3.** mișcare de ansamblu; **l'**~ **d'une troupe** mișcarea unei trupe.

évolutionnisme *s.m. (fil., biol.)* evoluționism.

évolutionniste *s.m.f., adj. (fil., biol.)* evoluționist, adept al evoluționismului.

évoquer *v.t.* **1.** a evoca; a readuce în memorie, a reaminti; ~ **son enfance** a revoca copilăria. **2.** a face să apară, a chema; ~ **les esprits** a chema spiritele. **3.** a aminti de, a te duce cu gândul la, a te face să te gândești la; **une odeur qui évoque la montagne** un miros care amintește de munte. **4.** *(jur. în expr.)* ~ **une cause** a judeca o cauză de competența unei instanțe inferioare.

évulsion *s.f. (chir.)* extracție, smulgere; ~ **d'une esquille** extracția unei eschile, a unui fragment de os.

evzone *s.m.* infanterist grec, îmbrăcat cu fustanelă.

ex *pref.* ex, fost; **son ~-mari** fostul ei soț.

exacerbation *s.f.* exacerbare, paroxism.

exacerber *v.t., v.r.* a exacerba; a întări, a intensifica, a accentua, a duce la paroxism; **ses paroles ont exacerbés la douleur** cuvintele ei au exacerbat durerea; **un sentiment qui s'exacerbe** un sentiment care se exacerbează.

exact, ~e *adj.* **1.** exact, adevărat; fidel, riguros; **récit** ~ **des événements** povestire riguroasă a evenimentelor. **2.** exact, punctual; **être** ~ **au rendez-vous** a fi punctual la întâlnire. **3.** exact, precis; **les sciences ~es** științele exacte.

exactement *adv.* **1.** (în mod) exact, cu precizie, întocmai; **il est** ~ **cinq heures** este ora cinci precis. **2.** cu rigurozitate; **il respecte** ~ **ses engagements** își respectă cu rigurozitate angajamentele.

exacteur *s.m.* **1.** *(înv.)* perceptor. **2.** *(fig. înv.)* hoț, escroc, pungaș.

exaction *s.f.* **1.** acțiunea de a pretinde mai mult decât se cuvine. **2.** *(la pl.)* acte de violență asupra cuiva.

exactitude *s.f.* **1.** exactitate; precizie, rigoare; **il remplit sa mission avec** ~ își îndeplinește misiunea cu rigoare. **2.** punctualitate. **3.** precizie, justețe; **l'**~ **de ses prévisions** justețea previziunilor sale.

exagérateur, -trice *s.m.f. (înv.)* persoană care exagerează.

exagératif, -ive *adj. (înv.)* care exagerează, care amplifică.

exagération *s.f.* exagerare; exces; *(fig.)* înflorire; umflare.

exagéré, ~e *adj.* exagerat; excesiv; **des louanges ~es** laude exagerate, excesive.

exagérément *adv.* (în mod) exagerat; prea (mult); din cale afară de...

exagérer I. *v.t.* a exagera; a amplifica; a umfla; **il a tendance à** ~ **le rôle qu'il a joué dans ces événements** tinde să exagereze rolul pe care l-a jucat în aceste evenimente. **II.** *v.i.* a exagera; **vous exagérez!** Exagerați!

exaltant, ~e *adj.* exaltant, pasionant; **une aventure ~e** o aventură pasionantă.

exaltation *s.f.* **1.** *(bis.)* exaltare; glorificare; proslăvire; **l'**~ **de la Sainte Croix** glorificarea sfintei Cruci (ziua Crucii). **2.** comportament euforic, exaltare; încântare, înflăcărare, entuziasm; **parler avec** ~ a vorbi cu înflăcărare. **3.** elogiu; **l'**~ **du travail** elogiul adus muncii.

exalté, ~e I. *adj.* exaltat; pasionat, înflăcărat, aprins; **un ton** ~ un ton înflăcărat. **II.** *s.m.f.* exaltat, fanatic.

exalter I. *v.t.* **1.** a lăuda, a preaslăvi, a glorifica, a ridica în slăvi; ~ **les mérites de qqn.** a lăuda / a ridica în slăvi meritele cuiva. **2.** *(fig.)* a exalta, a înflăcăra, a entuziasma; ~ **un auditoire** a înflăcăra un auditoriu. **II.** *v.r.* a se exalta, a se înflăcăra, a se entuziasma.

examen *s.m.* **1.** examen, examinare; cercetare, investigație; ~ **médical** examen medical; ~ **d'un dossier** examinarea unui dosar; *(rel.)* ~ **de conscience** examen de conștiință, scrutare a conștiinței; ~ **de documents** examinare / studiu al unor documente. **2.** examen, probă; ~ **oral** examen oral.

examinateur, -trice *s.m.f.* examinator.

examiner I. *v.t.* **1.** a examina, a observa cu atenție, a cerceta, a analiza; ~ **un tableau** a examina un tablou. **2.** a examina, a lua în considerare; ~ **une offre** a lua în considerare o ofertă. **3.** a examina, a verifica, a supune la probe; ~ **un étudiant** a examina un student. **4.** *(în expr.)* ~ **à tête reposée** a analiza la rece; ~ **sur toutes les coutures** a privi (un lucru) pe toate fețele. **II.** *v.r.* a se examina, a se studia, a se observa (și reciproc); **s'~ dans la glace** a se examina în oglindă.

exanthémateux, -euse, exanthématique *adj. (med.)* exantematic; **typhus** ~ tifos exantematic.

exanthème *s.m. (med.)* exantem.

exarchat *s.m. (ist.)* exarhat.

exarque *s.m. (ist.)* exarh.

exarthrose *s.f. (med.)* luxație.

exaspérant, ~e *adj.* exasperant, enervant; agasant.

exaspération *s.f.* exasperare, enervare, iritare; nervozitate.

exaspérer I. *v.t.* **1.** a exaspera, a irita, a scoate din minți; **le cynisme de son ami l'exaspérait** cinismul prietenului lui îl exaspera. **2.** a spori, a crește; ~ **la haine de qqn.** a spori ura cuiva. **II.** *v.r.* **1.** a se enerva, a se irita; **ils s'exaspèrent de ne pouvoir trouver aucune solution** se enervează că nu pot găsi nici o soluție. **2.** *(despre o durere sau un sentiment neplăcut)* a se amplifica, a se agrava; **les douleurs du malade s'exaspèrent au froid** durerile bolnavului se amplifică la frig.

exaucement *s.m.* împlinire, realizare; ~ **d'un désir** realizare a unei dorințe.

exaucer *v.t.* a împlini, a satisface, a realiza; ~ **les vœux de qqn.** a împlini dorințele cuiva.

excavateur, *s.m.,* **excavatrice** *s.f. (tehn.)* excavator, screper.

excavation *s.f.* **1.** săpătură, excavație, cavitate. **2.** *(constr.)* debleu.

excaver *v.t. (constr.)* a excava, a săpa.

excédant, ~e *adj.* **1.** extenuant, epuizant; **un travail** ~ o muncă extenuantă. **2.** enervant, exasperant; **un enfant** ~ un copil enervant.

excédé, ~e *adj.* obosit, istovit, sleit de puteri, extenuat; ~ **par le travail** sleit de muncă.

excédent *s.m. (fin., ec.)* excedent, surplus.

excédentaire *adj. (ec., fin.)* excedentar; **production** ~ **pour l'exportation** producție excedentară pentru export.

excéder I. *v.t.* **1.** a depăși în cantitate sau valoare, a întrece; **les frais excèdent les bénéfices** cheltuielile întrec beneficiile. **2.** a depăși anumite limite; ~ **ses compétences** a-și depăși competențele. **3.** *(fig.)* a obosi, a extenua, a istovi, a slei de puteri; **ce travail l'a excédé** această muncă l-a istovit. **4.** *(fig.)* a plictisi, a pisa, a exaspera; **son bavardage m'excède** trăncăneala lui mă plictisește; **il nous excède par ses lamentations** ne exasperează cu văicărelile lui. **II.** *v.r.* a se extenua, a se obosi peste măsură, a se istovi.

excellemment *adv.* (în mod) perfect, excelent, foarte bine, admirabil; **il s'est présenté ~ aux examens** s-a prezentat excelent la examene.

excellence *s.f.* **1.** excelență, caracter admirabil; încântare; grad înalt de perfecțiune; **l'~ d'un tableau** perfecțiunea unui tablou; **par** ~ prin excelență. **2.** *(cu maj.)* excelență, titlu onorific dat miniștrilor, ambasadorilor.

excellent, ~e *adj.* **1.** excelent, excepțional, admirabil, minunat; **un vin** ~ un vin excelent. **2.** excelent, de calitate; onorabil, distins; **il appartient à une ~e famille** aparține unei familii onorabile.

exceller *v.i.* (*cu prep.* **à, dans, en**) a excela (în), a se distinge (în), a se pricepe (la); ~ **dans sa profession** a excela în profesia sa; **il excelle à faire ce travail** se pricepe să facă această treabă; **elle excelle en mathématiques** se distinge ca matematiciană.

excentration *s.f. (mec.)* faptul de a se descentra.

excentrer *v.t. (mec.)* a descentra, a deplasa centrul sau axa de rotație față de poziția normală.

excentricité *s.f.* **1.** *(tehn., astr.)* depărtare de centru. **2.** *(geom.)* excentricitate. **3.** *(fig.)* excentricitate, bizarerie, ciudățenie, extravaganță; fantezie; originalitate; **se conduire avec** ~ a se comporta ciudat.

excentrique I. *adj.* **1.** *(geom., la pl.)* excentrice, ale căror centre nu coincid. **2.** excentric, depărtat de centru; **quartier** ~ cartier depărtat de centrul orașului. **3.** *(fig.)* excentric, ciudat, bizar, original; fantezist; **une robe** ~ o rochie excentrică. **II.** *s.m.f.* persoană excentrică; **un** ~ un excentric, un tip original. **III.** *s.m. (mec.)* excentric, piesă a cărei axă de rotație nu trece prin centrul ei.

excentriquement *adv.* (în mod) excentric.

excepté *prep. (plasat înaintea substantivului, invar.), adj.* (*plasat după substantiv, se acordă:* ~**e**) în afară de, cu excepția, exceptând; **tous étaient présents,** ~ **sa sœur** toți erau prezenți în afară de sora lui; **toutes mes amies sont venues, Isabelle ~e** toate prietenele mele au venit, cu excepția Isabellei; *(înv.)* ~ **que...** afară doar..., afară numai dacă...

excepter *v.t.* a excepta, a face excepție, a lăsa deoparte; a nu include, a omite; **la liste comprenait tous les noms, sans en ~ aucun** lista cuprindea toate numele fără să omită nici unul.

exception *s.f.* excepție, abatere; **faire** ~ a face excepție, a constitui o abatere; **sans** ~ fără excepție; **à l'~ de** cu excepția; **d'~** de excepție, excepțional; **juridiction d'~** jurisdicție excepțională; **l'~ confirme la règle** excepția confirmă regula.

exceptionnel, ~le *adj.* **1.** excepțional, deosebit; extraordinar; excelent; minunat; **c'est un homme** ~ este

un om extraordinar. **2.** excepțional, de excepție; care iese din comun; **mesures ~les** măsuri excepționale; **un cas ~** un caz ieșit din comun. **3.** *(com., în expr.)* **prix ~** preț mic, derizoriu.

exceptionnellement *adv.* (în mod) excepțional.

excès *s.m.* **1.** exces; surplus; **~ de zèle** exces de zel. **2.** *(fig.)* exces, lipsă de măsură, exagerare, necumpătare; **~ de vitesse** exces de viteză; **faire des ~** a face excese. **3.** *(în expr.)* **à l'~** excesiv, la culme; **~ de pouvoir** abuz de putere; **se livrer à des ~s** a săvârși acte de violență; **~ de langage** cuvinte injurioase.

excessif, -ive *adj.* excesiv; exagerat; mare, ridicat, exorbitant; **prix ~s** prețuri exorbitante, exagerate; **être ~ dans ses sentiments** a fi exagerat în sentimentele sale.

excessivement *adv.* excesiv de; din cale afară de; **boire ~** a bea din cale afară de mult.

exciper *v.i.* (*jur., cu prep.* **de**) a invoca (o scuză, o excepție); **~ de l'autorité de la chose jugée** a invoca autoritatea faptei judecate.

excipient *s.m. (med., farm.)* excipient.

excise *s.f. (în Anglia, SUA)* impozit indirect asupra anumitor bunuri de consum.

exciser *v.t. (chir.)* a exciza, a extirpa.

excision *s.f. (chir.)* excizie, extirpare.

excitabilité *s.f. (fiziol.)* excitabilitate; iritabilitate.

excitable *adj. (fiziol.)* excitabil, ușor de excitat.

excitant, ~e I. *adj.* **1.** excitant; ațâțător; provocator; **beauté ~e** frumusețe provocatoare. **2.** pasionant, captivant; palpitant; **une lecture ~e** o lectură captivantă. **3.** stimulator; **le café est ~** cafeaua este stimulatoare. **II.** *s.m. (med.)* excitant, stimulant.

excitateur, -trice I. *adj.* excitant, ațâțător. **II.** *s.m. (fiz.)* excitator, aparat care provoacă amorsarea unui fenomen.

excitation *s.f.* **1.** excitare; excitație; agitare; **~ des esprits** excitarea / agitarea spiritelor. **2.** îndemn, încurajare; **~ au travail** îndemn la muncă. **3.** *(fig.)* stimulare, ațâțare, provocare, instigare; **~ à la révolte** instigare la revoltă. **4.** exaltare; entuziasm; **~ intellectuelle** exaltare intelectuală. **5.** *(el.)* excitație, producere a unui câmp magnetic cu ajutorul unui circuit de inducție. **6.** *(fiz.)* trecerea unui electron de pe un nivel energetic pe altul mai ridicat.

excitatrice *s.f. (el.)* excitator, excitatoare.

excité, ~e I. *adj.* **1.** excitat, agitat, iritat, nervos; **il était ~ et ne tenait plus en place** era agitat și nu-și mai găsea locul. **2.** *(fiz. în expr.)* **atome ~** atom excitat. **II.** *s.m.f.* (individ) agitat, nervos; **une bande d'~s** o bandă de agitați.

exciter I. *v.t.* **1.** *(fiziol.)* a excita, a stimula; **~ l'imagination** a stimula imaginația. **2.** a irita, a agasa; **~ son entourage par des propos insensés** a irita pe cei din jur cu cuvinte fără sens. **3.** *(tehn.)* a excita. **4.** (*cu prep.* **à**) a excita (la), a incita, a provoca, a stârni (la), a ațâța (la); a suscita; **~ le peuple à la révolte** a ațâța poporul la revoltă. **5.** a stârni, a provoca; **~ l'appétit** a stârni pofta de mâncare. **II.** *v.r.* **1.** a se enerva din ce în ce, a-și pierde controlul; **il s'excite en racontant son incident** se enervează din ce în ce povestindu-și incidentul. **2.** a se încuraja, a se stimula reciproc.

exclamatif, -ive *adj., s.m.* exclamativ; **un ton ~** un ton exclamativ; *(gram.)* **les ~s** cuvintele exclamative.

exclamation *s.f.* exclamație; exclamare; **pousser une ~** a scoate o exclamație; **point d'~** semnul exclamării.

exclamer *v.r.* a exclama; a striga; **s'~ d'admiration** a-și exprima admirația.

exclu, ~e *adj.* **1.** exclus, eliminat; exclusiv; **ils resteront à la campagne jusqu'au 20 ~** vor sta la țară până la 20 exclusiv. **2.** înlăturat, îndepărtat; **elle a été ~e du groupe** a fost înlăturată din grup.

exclure I. *v.t.* **1.** a exclude, a elimina, a respinge; **~ qqn. d'un partage** a exclude pe cineva de la un partaj. **2.** a înlătura, a alunga, a izgoni, a îndepărta; **~ qqn. d'un groupe** a îndepărta pe cineva dintr-un grup. **3.** a respinge, a nu admite; a exclude; **~ une hypothèse** a respinge o ipoteză. **4.** a nu lua în considerare, a lăsa deoparte; **j'exclus les frais de voyage** nu iau în considerare cheltuielile de călătorie. **II.** *v.r.* **1.** a se exclude singur din; **s'~ de la société** a se exclude singur din societate. **2.** a se exclude, a fi incompatibil cu; **principes qui s'excluent** principii care se exclud, care sunt incompatibile.

exclusif, -ive *adj.* **1.** exclusiv; **pouvoir ~** putere exclusivă. **2.** exclusivist; **c'est un homme très ~ dans ses goûts** este un om foarte exclusivist în gusturi.

exclusion *s.f.* **1.** excludere; îndepărtare; eliminare; **l'~ de trois élèves pour indiscipline** eliminarea a trei elevi pentru indisciplină. **2.** *(în expr.)* **à l'~ de** excluzând, cu excepția, în afară de.

exclusive *s.f.* măsură de excludere, eliminare; **prononcer / jeter l'~ contre qqn.** a hotărî excluderea cuiva.

exclusivement *adv.* (în mod) exclusiv; **de mai à octobre ~** din mai până în octombrie exclusiv.

exclusivisme *s.m.* exclusivism.

exclusiviste *s.m.f.* exclusivist.

exclusivité *s.f.* exclusivitate; **ce film passe en ~ dans deux salles de cinéma** acest film rulează în exclusivitate în două săli de cinema.

excommunication *s.f. (bis.)* excomunicare.

excommunier *v.t. (bis.)* a excomunica.

excoriation *s.f.* excoriație, zgârietură ușoară, julitură.

excorier *v.t.* a excoria, a zgâria; a jupui, a juli ușor pielea.

excracher *v.t.* (*arg.*) a vorbi de rău, a cleveti, a băga fitile.

excrément *s.m.* **1.** excrement, fecale. **2.** *(în expr.) (înv.)* **~ de la terre** om netrebnic, ticălos.

excrémenteux, -euse, excrémentiel, ~le *adj.* de natura excrementelor.

excréter *v.t. (med.)* a excreta, a evacua, a elimina prin excreție.

excréteur, -trice, excrétoire *adj. (anat.)* excretor; **canaux ~s** canale excretoare.

excrétion *s.f. (fiziol.)* excreție.

excroissance *s.f. (med.)* excrescență.

excursion *s.f.* 1. excursie. 2. *(fig.)* digresiune; **faire une ~ hors de son sujet** a face o digresiune în afara subiectului său.
excursionner *v.i.* a face excursii.
excursionniste *s.m.f.* excursionist.
excusable *adj.* scuzabil, de scuzat, care poate fi scuzat; **une gaffe ~** o gafă scuzabilă.
excuse *s.f.* 1. scuză; **faire des ~s** a-și cere scuze; a se dezvinovăți; *(pop.)* **faites ~!** Mii de scuze! 2. motiv; pretext; **invoquer mille ~s** a invoca o mie de pretexte. 3. *(dr.)* motiv admis de lege pentru reducerea sau anularea pedepsei.
excuser I. *v.t.* 1. a scuza, a ierta; **son enthousiasme excuse ses fautes** entuziasmul lui îi scuză greșelile; **veuillez m'~** vă rog să mă iertați. II. *v.r.* a se scuza, a-și cere scuze; **qui s'excuse s'accuse** cine se scuză se acuză.
exeat *s.m. invar.* 1. *(înv.)* permisiune de a ieși, bilet de voie. 2. *(bis. catol.)* permisiune dată de un episcop unui prelat de a-și părăsi dioceza. 3. *(în expr.)* **donner à qqn. son ~** a concedia pe cineva, a-i da pașaportul / papucii.
exécrable *adj.* execrabil, dezgustător, respingător, oribil; *(înv.)* **un crime ~** o crimă oribilă; **un vin ~** un vin execrabil, prost.
exécrablement *adv.* (în mod) execrabil, mizerabil, respingător.
exécration *s.f.* oroare, repulsie, aversiune; **il a une véritable ~ pour ce genre de littérature** are o adevărată repulsie pentru acest gen de literatură.
exécrer *v.t.* a avea oroare de, a avea aversiune față de; **il exècre le ton de supériorité de cet homme infatué** are oroare de tonul superior al acestui om înfumurat.
exécutable *adj.* executabil, care se poate executa; **projet facilement ~** proiect ușor de executat.
exécutant *s.m.f.* executant.
exécuter I. *v.t.* 1. a executa, a îndeplini, a pune în aplicare; **~ des ordres** a executa ordine; **~ un plan** a pune în aplicare un plan. 2. a executa, a face, a realiza; **~ un tableau** a realiza un tablou. 3. *(muz.)* a cânta, a interpreta; **~ une symphonie** a interpreta o simfonie. 4. a executa, a dansa; **~ un pas de danse** a executa un pas de dans. 5. *(jur.)* a executa, a urmări; **~ un débiteur** a urmări un debitor, a-i pune sechestru. 6. *(jur.)* a executa, a pedepsi cu moartea. II. *v.r.* a se hotărî să facă ceva (neplăcut), a se supune; **menacé de saisie, il s'exécuta sur-le-champ** amenințat cu sechestrul, s-a supus pe loc.
exécuteur, -trice *s.m.f.* 1. executor; **~ testamentaire** executor testamentar. 2. *(înv. în expr.)* **~ des hautes œuvres** călău, gâde.
exécutif, -ive I. *adj.* executiv; **le pouvoir ~** puterea executivă. II. *s.m.* executivul, puterea executivă.
exécution *s.f.* 1. executare, îndeplinire; **~ d'un projet** executarea unui proiect; **~ d'une promesse** îndeplinire a unei promisiuni. 2. execuție, executare; **~ capitale** execuție, pedeapsa cu moartea. 3. *(muz.)* executare, interpretare; **l'~ irréprochable d'une sonate** interpretarea ireproșabilă a unei sonate. 4. *(în expr.)* **mettre à ~** a pune în aplicare; **homme d'~** om hotărât, rezolut.
exécutoire *adj., s.m. (jur.)* executoriu.
exécutoirement *adv. (jur.)* (în mod) executoriu.
exèdre *s.f.* 1. *(antichitate)* sală de întrunire. 2. *(arhit.)* exedră.
exégèse *s.f.* *(fil.)* exegeză; interpretare, comentare, explicare de texte.
exégète *s.m.f.* exeget, comentator, interpret, critic.
exégétique *adj.* exegetic, explicativ, interpretativ; **une note ~** o notă explicativă.
exemplaire I. *adj.* 1. care poate servi drept model, exemplar; **une conduite ~** o purtare exemplară. 2. care poate servi drept lecție; **une punition ~** o pedeapsă exemplară. II. *s.m.* 1. exemplar (de carte, de publicație); **un livre publié à 10.000 ~s** o carte publicată în 10.000 de exemplare. 2. reprezentant al unei specii minerale, vegetale sau animale.
exemplairement *adv.* (în mod) exemplar, pilduitor; **il a accompli ~ sa mission** și-a îndeplinit misiunea în mod exemplar.
exemplarité *s.f.* exemplaritate.
exemple *s.m.* 1. exemplu, pildă, model; **suivre l'~ de qqn.** a urma exemplul cuiva; **à l'~ de...** după exemplul..., conform exemplului...; **par ~** a. de exemplu, de pildă; b. *interj.* Asta-i bună! Ei poftim! Nu mai spune! 2. *(în expr.)* **sans ~** fără precedent, nemaipomenit.
exemplification *s.f.* exemplificare.
exemplifier *v.t.* a exemplifica.
exempt, ~e I. *adj.* 1. scutit, dispensat; **~ de service** dispensat de serviciul militar; **~ d'impôt** scutit de impozit. 2. ferit, apărat; **~ de soucis** ferit de griji. 3. lipsit de; **un compte ~ d'erreurs** un calcul lipsit de greșeli, fără greșeli. II. *s.m.* 1. *(înv.)* ofițer de poliție. 2. *(înv.)* subofițer locțiitor de căpitan sau de locotenent.
exempté, ~e *adj., s.m.f.* scutit, dispensat.
exempter *v.t.* 1. a scuti, a dispensa; **~ un jeune homme du service** a scuti un tânăr de serviciul militar. 2. a feri, a apăra.
exemption *s.f.* scutire, dispensă; **demander une ~ de service** a cere o scutire de serviciu militar.
exequatur *s.m. invar. (lat.)* 1. ordin, ordonanță pentru executarea unei sentințe. 2. autorizație dată de șeful statului unui consul străin pentru a-și exercita atribuțiile.
exerçant, ~e *adj.* practicant; **médecin ~** medic practicant.
exercé, ~e *adj.* exersat, antrenat; abil; **oreille ~e** ureche exersată; **ce chirurgien a une main ~e** acest chirurg are o mână exersată, antrenată.
exercer I. *v.t.* 1. a exercita, a practica (o profesiune, o meserie); **~ la médecine** a practica medicina. 2. *(mil.)* a forma, a instrui. 3. a forma, a dresa; **~ un cheval** a dresa un cal. 4. a exersa; **~ sa mémoire** a-și exersa memoria. 5. a exercita, a avea; **~ de l'influence sur qqn.** a avea influență asupra cuiva. 6. *(în expr.)* **~ la patience de qqn.** a pune răbdarea cuiva la încercare; **~ un emploi** a îndeplini o funcție; **~ ses talents** a face uz de talentele sale, a-și folosi

talentele. **II.** *v.r.* **1.** a se antrena pentru practică, a face exerciții; **s'~ à chanter** a face exerciții de canto. **2.** a se exercita, a se face simțit; **ses aptitudes s'exercent très bien dans sa fonction** aptitudinile lui se fac foarte bine simțite în funcția sa.

exercice *s.m.* **1.** exercițiu; temă; **~ grammatical** exercițiu gramatical. **2.** exercitare, practicare (a unei profesiuni); exercițiu; **~ illégal de la médecine** practicare ilegală a medicinii; **dans l'~ de ses fonctions** în exercițiul funcțiunii. **3.** exercițiu, ucenicie; învățare; **ce métier s'apprend par un long ~** această meserie se învață printr-o îndelungată ucenicie. **4.** *(mil.)* exercițiu, instrucție. **5.** gimnastică, mișcare; **le médecin lui a recommandé les ~s physiques** doctorul i-a recomandat gimnastică; **il faut vous donner de l'~** trebuie să faci mișcare. **6.** *(fin.)* exercițiu, perioadă între două bugete; **~ financier** exercițiu financiar. **7.** *(în expr.)* **entrer en ~** a intra în funcțiune.

exerciseur *s.m.* *(sport)* aparat pentru dezvoltarea mușchilor.

exérèse *s.f.* *(chir.)* exereză, ablațiune a unui organ, a unui calcul etc.

exergue *s.m.* **1.** exergă, mic spațiu gol pe o medalie destinat unei inscripții. **2.** *(în expr.)* **mettre en ~** a pune în evidență.

exfoliation *s.f.* **1.** *(bot., metal.)* exfoliere. **2.** *(med.)* descuamare, exfoliație.

exfolier *v.t., v.r.* **1.** *(bot., metal.)* a (se) exfolia. **2.** *(med.)* a (se) descuama.

exhalaison *s.f.* emanație, vapori; duhoare, miros.

exhalation *s.f.* *(fiziol.)* exalare, degajare de vapori sau mirosuri.

exhaler I. *v.t.* **1.** a exala, a răspândi, a împrăștia, a degaja (mirosuri, vapori); **fleurs qui exhalent un parfum exquis** flori care răspândesc un parfum delicat. **2.** *(în expr.)* **~ son dernier soupir** a muri. **II.** *v.r.* a se răspândi, a se împrăștia, a se degaja.

exhaure *s.f.* evacuarea apelor dintr-o mină.

exhaussement *s.m.* *(constr.)* elevare, înălțare, ridicare; **~ d'un mur** înălțarea unui zid.

exhausser *v.t.* **1.** *(constr.)* a înălța, a ridica; **~ un mur** a înălța un zid; **~ une maison d'un étage** a înălța o casă adăugându-i un etaj. **2.** *(fig.)* a înălța sufletește; **une lecture qui exhausse l'âme** o lectură care înalță sufletul.

exhausteur *s.m.* *(tehn.)* exhaustor.

exhaustif, -ive *adj.* exhaustiv, complet, integral, total; **bibliographie ~ive** bibliografie exhaustivă.

exhaustivement *adv.* (în mod) exhaustiv.

exhérédation *s.f.* *(jur.)* dezmoștenire.

exhéréder *v.t.* *(jur.)* a dezmoșteni.

exhiber I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a exhiba, a prezenta o probă în justiție; **~ un titre de propriété** a prezenta un titlu de proprietate. **2.** a arăta, a etala ostentativ, a se făli cu; **~ ses connaissances** a-și etala cunoștințele. **II.** *v.r.* a se arăta în public într-o manieră ostentativă, a se afișa.

exhibition *s.f.* **1.** *(jur.)* prezentarea unei probe în justiție. **2.** exhibiție, etalare, expunere ostentativă; **~ de connaissances** etalare de cunoștințe; **~ de ses richesses** etalare a bogățiilor sale.

exhibitionnisme *s.m.* exhibiționism.

exhibitionniste *s.m.f.* exhibiționist.

exhortation *s.f.* exortație, încurajare, îndemn, imbold, înflăcărare; **~ à la révolte** îndemn la revoltă.

exhorter *v.t.* a exorta, a îndemna, a încuraja, a îmboldi; **~ qqn. à la désobéissance** a îndemna pe cineva la nesupunere.

exhumation *s.f.* exhumare, dezgropare; *(fig.)* **~ du passé** dezgroparea trecutului.

exhumer *v.t.* **1.** a exhuma, a dezgropa; **~ des statues antiques** a dezgropa statui antice. **2.** *(fig.)* a readuce în actualitate, a rememora, a reaminti; **~ une vieille loi** a dezgropa, a readuce în actualitate o lege veche.

exigeant, ~e *adj.* exigent, pretențios; **un professeur ~** un profesor exigent.

exigence *s.f.* **1.** exigență, pretenție; **ses ~s sont exagérées** pretențiile sale sunt exagerate. **2.** revendicare; **quelles sont vos ~s?** Care sunt revendicările dumneavoastră?

exiger *v.t.* **1.** a pretinde, a cere imperios; **le professeur exige une conduite exemplaire de ses élèves** profesorul pretinde elevilor săi o purtare exemplară. **2.** a obliga, a impune; a necesita; **l'état du blessé exige des soins minutieux** starea rănitului impune îngrijiri minuțioase. **3.** a cere; a avea nevoie; **cette plante exige beaucoup d'eau** această plantă are nevoie de multă apă.

exigibilité *s.f.* exigibilitate.

exigible *adj.* exigibil.

exigu, ~ë *adj.* **1.** mic, strâmt, îngust; **pièce ~ë** cameră mică. **2.** *(înv.)* modic, modest, insuficient, neînsemnat; **revenus ~s** venituri modeste.

exiguïté *s.f.* **1.** caracterul a ceea ce este îngust, mic, insuficient; **l'~ d'une pièce** micimea unei camere; **l'~ de ses revenus** modestia veniturilor sale.

exil *s.m.* exil, surghiun; **vivre en ~** a trăi în exil.

exilé, ~e *adj., s.m.f.* exilat, surghiunit; **des ~s politiques** exilați politici.

exiler I. *v.t.* a exila, a surghiuni, a izgoni, a proscrie; **~ ses ennemis** a-și surghiuni dușmanii. **II.** *v.r.* a se exila, a se surghiuni, a se expatria; **il s'est exilé en Australie** s-a expatriat în Australia.

existant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** existent, în viață; *(fil.)* **un ~** o ființă vie, în viață. **2.** în vigoare, actual; **les tarifs ~s** tarifele în vigoare.

existence *s.f.* **1.** existență; **l'~ de Dieu** existența lui Dumnezeu. **2.** viață; **il mène une ~ discrète** duce o viață discretă; **il est arrivé au bout de son ~** a ajuns la capătul vieții. **3.** *(fig.)* poziție, situație; **avoir une belle ~** a avea o situație frumoasă. **4.** prezență; **on a découvert l'~ d'une tumeur** s-a descoperit prezența unei tumori. **5.** *(fig.)* realitate, faptul de a fi real; **il a nié l'~ de ce complot** a negat realitatea acestui complot.

existentialisme *s.m.* *(fil.)* existențialism.

existentialiste *s.m.f.* *(fil.)* existențialist.

existentiel, ~le *adj.* *(fil.)* existențial.

exister I. *v.i.* **1.** a exista, a trăi; **depuis qu'il existe** de când trăiește. **2.** a trăi; **il a cessé d'~** nu mai trăiește, a murit. **3.** a dura, a dăinui; **cette cité existe encore** această cetate dăinuie încă. **4.** a conta, a avea importanță; **cette question n'existe pas pour eux** aceasta nu are nici o importanță pentru ei. **II.** *v. impers.* **il existe** este, se află, există.
ex-libris *s.m. invar. (poligr.)* ex-libris.
exobiologie *s.f. (astr.)* exobiologie, ramură a astronomiei care studiază posibilitatea existenței vieții în afara Terrei.
exocet *s.m. (iht.)* specie de pește zburător din mările calde.
exocrine *adj. (med. în expr.)* **glandes ~s** glande cu secreție externă.
exode *s.m.* **1.** exod, emigrare în masă. **2.** *(lit. lat.)* comedie scurtă care se juca după tragedii.
exogamie *s.f. (etnol.)* exogamie, obligația de a se căsători în afara familiei sau a tribului.
exogène *adj. (bot., geol)* exogen, cu cauze externe.
exondation *s.f.* exondare.
exonder *v.r. (despre locuri inundate)* a apărea deasupra apelor.
exonération *s.f.* **1.** exonerare, eliberare de o sarcină, de o obligație. **2.** degrevare, descărcare; **~ d'impôts** degrevare de impozite.
exonérer *v.t., v.r.* **1.** a (se) exonera, a (se) elibera de o sarcină, o obligație. **2.** a (se) degreva, a (se) descărca de o datorie, un impozit; **marchandises exonérées des droits de douane** mărfuri degrevate de vamă.
exophtalmie *s.f. (med.)* exoftalmie.
exophtalmique *adj. (med.)* exoftalmic.
exorbitant, ~e *adj.* **1.** exorbitant, excesiv, ridicat, enorm, mare, exagerat; inabordabil; **prix ~s** prețuri exorbitante. **2.** *(jur. în expr.)* **clause ~e du droit commun** clauză care face excepție din dreptul comun.
exorbité, ~e *adj. (despre ochi)* gata să iasă din orbite.
exorcisation *s.f. (bis.)* exorcizare.
exorciser *v.t. (bis.)* a exorciza.
exorcisme *s.m. (bis.)* exorcism.
exorde *s.m.* **1.** *(lit.)* exordiu, prima parte a unui discurs. **2.** *(fig.)* început, intrare în materie; preambul. **3.** introducere, prefață.
exoréique *adj. (geogr.)* referitor la un curs de apă sau rețea hidrografică în legătură cu o mare sau un ocean.
exosmose *s.f. (chim., fiz.)* exosmoză.
exosphère *s.f. (astr.)* exosferă, stratul exterior al atmosferei terestre.
exostose *s.f. (med.)* exostoză.
exotérique *adj.* exoteric; destinat publicului; accesibil.
exothermique *adj. (fiz., chim.)* exotermic.
exotique *adj.* exotic; **plantes ~s** plante exotice.
exotisme *s.m.* exotism.
exotoxine *s.f. (biol., med.)* exotoxină.
expansibilité *s.f. (fiz.)* expansibilitate.
expansible *adj. (fiz.)* expansibil.
expansif, -ive *adj.* **1.** *(fiz.)* expansiv, care tinde să se dilate. **2.** *(fig.)* expansiv, comunicativ, exuberant, deschis; **caractère ~** fire deschisă.
expansion *s.f.* **1.** *(fiz.)* expansiune; dilatare. **2.** *(bot., zool., anat.)* dezvoltare a unor organe. **3.** *(ec.)* expansiune, dezvoltare; **~ économique** dezvoltare, expansiune economică. **4.** răspândire; **~ d'une doctrine** răspândire a unei doctrine. **5.** expansiune, expansivitate, comunicativitate; exuberanță; efuziune; **besoin d'~** nevoie de efuziune.
expansionnisme *s.m. (pol.)* expansionism.
expansionniste *s.m.f. (pol.)* expansionist.
expansivité *s.f.* expansivitate; caracter expansiv.
expatriation *s.f.* expatriere.
expatrié, ~e *adj., s.m.f.* expatriat, emigrat.
expatrier *v.t., v.r.* a (se) expatria; a emigra.
expectant, ~e, expectatif, -ive *adj.* în așteptare, în expectativă; **attitude ~e** atitudine de așteptare, de expectativă.
expectative *s.f.* expectativă; așteptare; **rester dans l'~** a se menține / a rămâne în expectativă.
expectorant, ~e *adj., s.m. (farm.)* expectorant.
expectoration *s.f. (med.)* expectorație, flegmă.
expectorer *v.t. (med.)* a expectora.
expédient, ~e I. *adj. m. (lit.)* oportun, util, folositor; **il est ~ de...** este util să... **II.** *s.m.* expedient; **vivre d'~s** a trăi din expediente.
expédier *v.t.* **1.** a expedia, a trimite (la destinație); **~ une lettre** a expedia o scrisoare. **2.** a termina repede și fără seriozitate o activitate; a face ceva de mântuială; a da rasol. **3.** *(fam.)* a se descotorosi de cineva; **~ un importun** a se descotorosi de o persoană importună. **4.** *(jur.)* a elibera o copie după, conformă cu; **~ un contrat** a elibera o copie după un contract. **5.** *(fam.)* a omorî, a lichida pe cineva; **~ qqn. dans l'autre monde** a ucide; a trimite / a expedia pe cineva pe lumea cealaltă.
expéditeur, -trice *adj., s.m.f.* expeditor, trimițător.
expéditif, -ive *adj.* expeditiv; prompt; **être ~ en affaires** a fi expeditiv în afaceri; *(jur.)* **procédure ~ive** procedură rapidă și eficace.
expédition *s.f.* **1.** expediere, trimitere la destinație; **l'~ d'un colis** expedierea unui colet. **2.** *(mil.)* expediție, campanie. **3.** expediere, îndeplinire promptă, rezolvare; **~ des affaires courantes** rezolvare a afacerilor curente. **4.** expediție, misiune; **~ polaire** expediție la pol. **5.** *(jur.)* copie autentică. **6.** îndeplinire promptă, rapidă, rezolvare; lichidare; **l'~ des affaires courantes** rezolvarea treburilor curente.
expéditionnaire I. *adj.* **1.** *(mil.)* expediționar; **corps ~** corp expediționar. **2.** *(jur. în expr.)* **commis ~** funcționar însărcinat cu autentificarea copiilor. **II.** *s.m.f.* expeditor, trimițător (de colete, mărfuri).
expéditivement *adv.* (în mod) expeditiv.
expérience *s.f.* **1.** experiență, cunoaștere căpătată ca urmare a unei îndelungi practici; **avoir de l'~** a avea experiență; **acquérir de l'~** a căpăta experiență. **2.** experiență, faptul de a încerca personal realitatea unui lucru; **savoir par ~ que** a ști prin experiență că. **3.** experiență, faptul de a provoca un fenomen pentru a-l studia.
expérimental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* experimental; **sciences ~es** științe experimentale; **théâtre ~** teatru experimental.

expérimentalement *adv.* (în mod) experimental, prin experiență.
expérimentateur, -trice *s.m.f.* experimentator, persoană care face experiențe științifice.
expérimenté, ~e *adj.* experimentat, care are experiență; **un homme ~** om experimentat, priceput; **médecin ~** doctor cu experiență.
expérimenter *v.t., v.i.* a experimenta, a verifica prin experiență; **~ un vaccin sur un cobaye** a experimenta un vaccin pe un cobai.
expert, ~e I. *adj.* expert, versat, priceput, cu experiență; **~ en la matière** expert în materie. **II.** *s.m.* **1.** *(jur.)* expert; **~-comptable** expert-contabil. **2.** expert, cunoscător, prețuitor; **~ en tableaux** expert, cunoscător în tablouri.
expertement *adv.* *(rar)* cu îndemânare, cu dibăcie, cu pricepere; **un travail ~ exécuté** o muncă executată cu pricepere.
expertise *s.f.* *(jur.)* expertiză; **~ médico-légale** expertiză medico-legală.
expertiser *v.t.* *(jur.)* a face expertiză, a supune unei expertize; **faire ~ un tableau** a face expertiza unui tablou.
expiable *adj.* expiabil, care se poate ispăși; **une faute ~** o greșeală care se poate ispăși.
expiateur, -trice *adj.* ispășitor, expiator; care poate ispăși, răscumpăra o greșeală, o faptă gravă; **peine ~trice** pedeapsă ispășitoare.
expiation *s.f.* ispășire; expiere, expiație.
expiatoire *adj.* ispășitor, expiator, care folosește la ispășirea unei fapte; **sacrifice ~** sacrificiu ispășitor.
expier *v.t.* a ispăși, a expia; **~ ses fautes** a-și ispăși păcatele; **~ son crime par la prison** a-și ispăși crima prin pedeapsă cu închisoarea; **~ ses péchés** a-și ispăși păcatele.
expirant, ~e *adj.* **1.** muribund, pe moarte, în agonie. **2.** *(fig.)* pe sfârșite; **un pouvoir ~** o putere pe sfârșite.
expirateur *s.m., adj.* *(anat. în expr.)* **muscles ~s** mușchi expiratori.
expiration *s.f.* **1.** *(fiziol.)* expirație. **2.** expirare; scadență (a unui termen, a unui contract).
expirer I. *v.t.* *(fiziol.)* a expira; **~ de l'air vicié** a expira aer viciat. **II.** *v.i.* **1.** a muri, a-și da suflarea de pe urmă, a se sfârși. **2.** *(despre termene, contracte, convenții)* a expira, a ajunge la termenul de scadență, a înceta de a mai fi în vigoare; **le délai expire aujourd'hui** termenul expiră astăzi.
expiant *s.m.* *(biol.)* parte dintr-un organism viu, care își continuă creșterea într-un mediu favorabil.
explétif, -ive *adj., s.m.* *(gram.)* expletiv.
explicable *adj.* explicabil, care se poate explica; **un accident ~ par la fatigue du conducteur** un accident explicabil prin oboseala șoferului.
explicatif, -ive *adj.* explicativ; **note ~-ive** notă explicativă.
explication *s.f.* **1.** explicație, explicare, lămurire, clarificare; **l'~ d'un problème difficile** clarificarea unei chestiuni dificile. **2.** explicație, predare (a unei lecții, a unei teme noi); **l'~ d'un théorème** predarea unei teoreme. **3.** explicație, justificare; motiv, cauză; **demander des ~s à qqn.** a cere explicații cuiva. **4.** explicație, discuție lămuritoare; **avoir une ~ avec qqn.** a avea o explicație cu cineva.
explicitation *s.f.* explicitare.
explicite *adj.* explicit, exprimat limpede, deslușit, lămurit, fără echivoc; **le texte de la loi est très ~ sur ce point** textul legii este foarte explicit / limpede în această problemă.
explicitement *adv.* (în mod) explicit, cu claritate.
expliciter *v.t.* a explicita, a explica, a lămuri, a clarifica; **~ cette idée** a lămuri această idee.
expliquer I. *v.t.* **1.** a explica, a lămuri, a deslusi, a arăta, a clarifica, a elucida; **~ un phénomène** a explica un fenomen. **2.** a explica, a preda o temă nouă; **le professeur explique un problème** profesorul explică o problemă. **3.** a explica, a comenta, a interpreta; **~ un auteur** a interpreta un autor. **4.** a explica, a justifica; **comment ~ cette attitude?** Cum să explici această atitudine? **II.** *v.r.* **1.** a se explica, a-și face cunoscut gândul; **s'~ clairement** a se explica limpede. **2.** a se explica, a se justifica; **il devra s'~ sur ce retard** ar trebui să se justifice cu privire la această întârziere. **3.** a se lămuri, a se explica; **maintenant, tout s'explique** acum, totul se explică, este lămurit. **4.** a se explica, a avea o explicație (împreună), a avea o discuție lămuritoare; **nous nous sommes expliqués une bonne fois** am discutat, ne-am lămurit odată pentru totdeauna.
exploit *s.m.* **1.** faptă eroică, vitejie; **glorieux ~** faptă glorioasă. **2.** *(fam.)* ispravă; **le bel ~!** Frumoasă ispravă (ai făcut)! **3.** performanță (sportivă, vânătorească). **4.** *(jur. în expr.)* **~ d'huissier** somație prin portărel.
exploitable *adj.* exploatabil; care se poate exploata; **terre ~** teren exploatabil.
exploitant, ~e *s.m.f., adj.* **1.** persoană care exploatează, care pune în valoare; **l'~ d'un domaine agricole** persoană care lucrează, pune în valoare un domeniu agricol. **2.** exploatator; **un industriel ~** un industriaș exploatator. **3.** proprietarul unui cinematograf.
exploitation *s.f.* **1.** exploatare, valorificare, cultivare; punere în valoare; **l'~ d'un domaine** exploatarea unui domeniu. **2.** exploatare, afacere; **~ agricole** exploatare agricolă; **~ minière** exploatare minieră, abataj. **3.** *(fig.)* exploatare, folosire; **~ d'une idée** exploatarea unei idei.
exploité, ~e I. *adj.* exploatat, valorificat; **terre ~e** pământ exploatat. **II.** *s.m.f.* exploatat; **les ~s** exploatații.
exploiter *v.t.* **1.** a exploata, a valorifica, a pune în valoare, a cultiva; **~ une terre** a exploata un pământ. **2.** a folosi, a trage foloase; **~ une victoire** a trage foloase dintr-o victorie. **3.** *(fig.)* a exploata, a se folosi abuziv de cineva; **~ les ouvriers** a exploata muncitorii; a specula; **~ la sensibilité de son amie** a specula sensibilitatea prietenei sale. **4.** *(jur.)* a trimite somație prin portărel.
exploiteur, -euse *s.m.f.* exploatator.
explorable *adj.* explorabil, care se poate explora; **une grotte ~** o peșteră care se poate explora.

explorateur, -trice I. *s.m.f.* **1.** explorator. **2.** cercetător. **3.** *(înv.)* spion, iscoadă. **II.** *adj.* explorator; *(med.)* **ponction ~trice** puncție exploratoare; **phase ~trice d'une enquête** fază exploratorie a unei anchete.
exploration *s.f.* **1.** explorare; **l'~ d'une terre inconnue** explorarea unui pământ necunoscut. **2.** explorare, cercetare, studiere; *(med.)* **~ clinique** explorare clinică. **3.** *(fig.)* explorare, aprofundare; **~ d'un sujet** aprofundarea unui subiect. **4.** *(tele.)* baleiaj.
explorer *v.t.* **1.** a explora; **~ les environs d'une ville** a explora împrejurimile unui oraș. **2.** *(med.)* a studia, a examina, a sonda (un organ, o regiune a corpului). **3.** *(fig.)* a studia, a aprofunda; **~ une question** a aprofunda o chestiune.
exploser *v.i.* **1.** a exploda, a face explozie, a sări în aer; **obus qui explose** obuz care explodează. **2.** *(fig.)* a izbucni; **sa colère explosa** mânia sa izbucni.
exploseur *s.m.* *(tehn.)* explozor.
explosible *adj.* explozibil, care poate exploda; **mélange ~** amestec explozibil.
explosif, -ive I. *adj.* **1.** exploziv; care produce explozie; **puissance ~ive** putere explozivă; *(gram.)* **consonne ~ive** consoană explozivă. **2.** *(fig.)* exploziv, violent; **situation ~ive** situație explozivă. **II.** *s.m.* *(chim., mil.)* exploziv. **III.** *(fon.)* (consoană) explozivă.
explosion *s.f.* **1.** explozie, deflagrație; **~ nucléaire** explozie nucleară. **2.** *(chim.)* explozie, reacție violentă cu degajare de energie; **moteur à ~** motor cu explozie. **3.** *(min.)* împușcare. **4.** *(petr.)* împușcătură. **5.** *(fig.)* explozie, izbucnire; **~ de colère** explozie de mânie; **~ de joie** izbucnire de bucurie.
exponentiel, ~le *adj.* *(mat.)* exponențial.
exportable *adj.* exportabil, care se poate exporta; **marchandise ~** marfă exportabilă.
exportateur, -trice *s.m.f.* exportator.
exportation *s.f.* **1.** export; exportare. **2.** ansamblul mărfurilor care se exportă.
exporter *v.t.* a exporta, a face export.
exposant, ~e I. *s.m.f.* **1.** *(jur.)* expozant. **2.** expozant, persoană care își expune opera, produsele. **II.** *s.m.* *(mat.)* exponent.
exposé *s.m.* expunere, referat; dare de seamă; **faire un ~ de la situation financière d'une société** a face o expunere a situației financiare a unei societăți; *(jur.)* **~ de motifs** expunere de motive.
exposer I. *v.t.* **1.** a expune, a prezenta, a așeza la vedere, a etala; **~ des tableaux** a expune tablouri. **2.** a expune, a prezenta, a explica; **~ une nouvelle théorie** a prezenta o nouă teorie. **3.** a expune spre, a orienta spre, a așeza către; **~ les plantes à la lumière** a expune plantele la lumină. **4.** *(foto)* a expune. **5.** *(fig.)* a expune, a pune în pericol, a supune unor riscuri; **~ sa vie** a-și risca viața. **6.** *(în expr.)* **~ un enfant** a abandona un nou născut. **II.** *v.r.* **1.** a se expune unei primejdii, a risca; **s'~ à la critique** a risca să fie criticat. **2.** a se expune la, a se așeza la; **s'~ au soleil** a se expune la soare.
exposition *s.f.* **1.** expunere; **~ du corps au soleil** expunere a corpului la soare; *(foto)* **temps d'~** timp de expunere. **2.** expoziție; **~ de tableaux** expoziție de tablouri. **3.** expunere, prezentare; **~ d'une doctrine** prezentare a unei doctrine. **4.** orientare; **l'~ d'une maison au midi** orientarea unei case spre sud. **5.** interpretare; **l'~ d'un texte** interpretarea unui text. **6.** povestire, relatare; **l'~ d'un incident** relatarea unui incident. **7.** *(jur. în expr.)* **~ d'enfant** abandonare a unui nou-născut.
1. exprès *adv.* **1.** dinadins, într-adins, special, anume; **il l'a fait ~** a făcut-o dinadins. **2.** *(în expr.)* **un fait ~** o coincidență neplăcută.
2. exprès *s.m.* *(înv.)* trimis special.
3. exprès, ~se I. *adj.* expres, formal, precis; **défense ~se** interdicție formală. **II.** *adj. invar.* expres; **lettre ~** scrisoare expres.
express *adj., s.m.* tren expres.
expressément *adv.* (în mod) expres, categoric, precis, net; **il est ~ défendu de fumer dans ce bureau** este categoric interzis fumatul în acest birou.
expressif, -ive *adj.* expresiv, viu, sugestiv, elocvent; plastic; pregnant; **termes ~s** termeni sugestivi; **visage ~** chip expresiv.
expression *s.f.* **1.** exprimare; **la liberté d'~** libertatea de exprimare; **les moyens d'~** mijloacele de exprimare; **au-delà de toute ~** dincolo de orice posibilitate de exprimare. **2.** expresie, înfățișare; **regard sans ~** privire lipsită de expresie, ștearsă. **3.** expresie; **réduire à sa plus simple ~ a.** *(mat.)* a reduce la cea mai simplă expresie; **b.** a reduce ceva la starea / forma cea mai rudimentară; a reduce la esențial.
expressionnisme *s.m.* *(pict., teatru)* expresionism.
expressionniste *s.m.f., adj.* *(pict., teatru)* expresionist.
expressivement *adv.* (în mod) expresiv, cu expresivitate.
expressivité *s.f.* expresivitate.
exprimable *adj.* exprimabil, care se poate exprima; **des résultats ~s en chiffres** rezultate exprimabile în cifre.
exprimer I. *v.t.* **1.** a exprima, a-și manifesta gândurile, ideile; sentimentele; **~ sa joie** a-și manifesta bucuria; **un sentiment difficile à ~** un sentiment greu de exprimat. **2.** *(rar)* a extrage, a stoarce (zeama, sucul); **~ le jus d'un citron** a stoarce zeama unei lămâi. **II.** *v.r.* **1.** a se exprima, a-și manifesta (gândurile, ideile, sentimentele); **s'~ clairement** a se exprima limpede. **2.** a se exprima, a vorbi; **ce petit garçon s'exprime encore très mal** acest băiețel vorbește încă greu.
ex professo *(lat.)* *adv.* cu competență.
expromission *s.f.* *(jur. în dreptul roman)* substituire de debitor.
expropriateur, -trice *s.m.f., adj.* expropriator, persoană care expropriază.
expropriation *s.f.* expropriere.
exproprié, ~e *adj. s.m.f.* expropriat.
exproprier *v.t.* a expropria.
expulsé, ~e *adj., s.m.f.* expulzat, gonit, dat afară; **étranger ~** străin expulzat.
expulser *v.t.* **1.** a expulza; a (iz)goni, a alunga, a da afară; **~ un élève du lycée** a da afară un elev din liceu. **2.** *(med.)* a evacua, a elimina.

expulsif, -ive *adj. (med.)* care însoțește sau favorizează evacuarea, eliminarea; **remède ~** medicament expulsiv.
expulsion *s.f.* **1.** expulzare, izgonire, excludere; alungare; **l'~ d'un locataire** alungarea unui locatar; *(jur.)* **droit d'~** drept de expulzare; **~ d'un indésirable** izgonirea unui indezirabil. **2.** *(med.)* evacuare, eliminare; **~ d'un calcul hors de la vessie** eliminarea unui calcul din vezica urinară. **3.** *(med.)* expulzare, ultima fază a nașterii. **4.** *(tehn.)* expulsie.
expurgation *s.f.* **1.** *(silv.)* tăiere, rărire. **2.** expurgare, expurgație, epurare, suprimare a unor pasaje dintr-o carte; cenzurare.
expurgatoire *adj. (în expr.)* **index ~** index al cărților ce urmează a fi interzise de biserică (la catolici).
expurger *v.t.* a expurga, a cenzura.
exquis, ~e *adj.* **1.** delicios, savuros, îmbietor, excelent; **un mets ~** o mâncare delicioasă. **2.** delicat, fin; **goût ~** gust fin. **3.** distins, rafinat; **politesse ~e** politețe rafinată. **4.** încântător, delicios; **une beauté ~e** o frumusețe încântătoare.
exquisément *adv.* **1.** cu finețe, cu delicatețe. **2.** cu rafinament.
exquisité *s.f. (rar)* **1.** deliciu. **2.** finețe, grație, distincție.
exsangue *adj.* **1.** *(despre figuri, obraji)* palid, cadaveric. **2.** *(med. despre țesuturi)* lipsit de sânge.
exsanguination *s.f. (med.)* extragerea sângelui unui bolnav sau nou-născut pentru a-l înlocui cu sânge de la un donator compatibil.
exsanguino-transfusion *s.f. (med.)* înlocuirea sângelui unui bolnav sau nou-născut cu sânge de la un donator compatibil.
exsudat *s.m. (med.)* exsudat.
exsudation *s.f. (med.)* exsudație.
exsuder *v.i. (med.)* a exsuda.
extase *s.f.* extaz; admirație, adorație; **tomber en ~ devant qqch.** a cădea în extaz în fața unui lucru.
extasié, ~e *adj.* extaziat, cuprins de admirație; fermecat, încântat.
extasier *v.r.* a se extazia, a fi cuprins de admirație.
extatique I. *adj.* extatic; extaziat, fermecat, încântat. **II.** *s.m.f.* extatic.
extemporané, ~e *adj.* **1.** *(farm., despre medicamente)* pregătit și administrat pe loc. **2.** *(med. în expr.)* **examen histologique ~** examen histologic efectuat în timpul unei intervenții chirurgicale.
extenseur I. *adj. m.* extensor; **muscles ~s** mușchi extensori. **II.** *s.m. (sport)* extensor.
extensibilité *s.f.* extensibilitate; elasticitate.
extensible *adj.* extensibil; elastic.
extensif, -ive *adj.* **1.** extensiv; care extinde; **force ~ive** forță extensivă. **2.** *(agr. în expr.)* **culture ~ive** cultură extensivă, pe suprafețe mari. **3.** *(lingv. în expr.)* **sens ~** sens extensiv al unui cuvânt.
extension *s.f.* **1.** extensiune, întindere; **~ de la jambe** întinderea piciorului. **2.** *(fig.)* extensiune, dezvoltare, extindere, creștere, mărire; **l'~ d'une industrie** extinderea / dezvoltarea unei industrii.
extensomètre *s.m. (tehn.)* extensometru, aparat folosit la măsurarea deformațiilor unei piese.
exténuant, ~e *adj.* extenuant, epuizant, istovitor, obositor; **travail ~** muncă istovitoare.
exténuation *s.f.* extenuare, sleire de puteri, istovire.
exténué, ~e *adj.* extenuat, epuizat, sleit de puteri, istovit, frânt.
exténuer *v.t., v.r.* a (se) extenua, a (se) epuiza, a (se) istovi, a obosi peste măsură.
extérieur, ~e I. *adj.* **1.** exterior; extern; **politique ~e** politică externă. **2.** vizibil, vădit; **signes ~s de richesse** semne vădite de bogăție. **II.** *s.m.* **1.** exterior, fațadă; **l'~ d'une maison** exteriorul unei case, fațada. **2.** străinătate; **nouvelles de l'~** știri externe, din străinătate. **3.** *(la pl.) (cinema)* exterioare, scene filmate în afara studioului. **4.** *(înv.)* aparența unei persoane; **~ modeste** aparență modestă.
extérieurement *adv.* în exterior, în afară.
extériorisation *s.f.* exteriorizare.
extérioriser *v.t., v.r.* a (se) exterioriza, a (se) manifesta; **~ ses sentiments** a-și exterioriza sentimentele.
extériorité *s.f. (fil.)* exterioritate, calitatea a ceea ce este exterior.
exterminateur, -trice *adj., s.m.f.* exterminator, devastator, distrugător, pustiitor, nimicitor; **représailles ~trices** represalii devastatoare.
extermination *s.f.* exterminare, distrugere, pustiire, nimicire; **guerre d'~** război de exterminare.
exterminer I. *v.t.* a extermina, a devasta, a distruge, a pustii, a nimici; a ucide, a masacra; **~ une tribu** a extermina un trib. **II.** *v.r. (fig.)* a se istovi, a se slei de puteri; a se strădui din răsputeri.
externat *s.m.* **1.** externat; regim al școlilor care primesc numai elevi externi. **2.** *(med.)* externat; funcția de extern în spitale.
externe I. *adj.* extern, străin, în afară, în exterior; **médicament pour usage ~** medicament pentru uz extern; **les causes ~s d'une maladie** cauzele externe ale unei boli. **II.** *s.m.f.* **1.** elev extern, care nu locuiește și nici nu este hrănit în școală. **2.** *(med.)* **~ des hôpitaux** student în medicină care îi asistă pe interni.
exterritorialité *s.f. (jur.)* exteritorialitate.
extincteur, -trice *adj., s.m. (tehn.)* extinctor, stingător.
extinction *s.f.* **1.** *(tehn.)* extincție, stingere; **~ du feu** stingere a focului; *(mil.)* **~ des feux** stingerea luminilor (într-o cazarmă). **2.** slăbire, pierdere; **~ de voix** pierdere a vocii; afonie; **~ de l'enthousiasme** slăbire a entuziasmului. **3.** *(fig.)* dispariție; **~ d'une ancienne famille** dispariție a unei vechi familii. **4.** *(fig.)* suprimare, anulare, abolire; **~ d'une dette** anulare a unei datorii. **5.** *(în expr.)* **jusqu'à l'~** până la epuizare.
extinguible *adj.* care poate fi stins, care se poate stinge, potoli; **feu ~** foc care poate fi stins.
extirpable *adj.* care se poate extirpa.
extirpateur *s.m. (agr.)* extirpator.
extirpation *s.f.* **1.** *(chir.)* extirpare. **2.** *(agr.)* smulgere din rădăcină. **3.** *(fig.)* stârpire, distrugere; **~ des vices** stârpirea viciilor.

extirper *v.t.* **1.** *(chir.)* a extirpa; ~ **une tumeur** a extirpa o tumoare. **2.** *(agr.)* a smulge din rădăcină; ~ **des mauvaises herbes** a smulge buruieni. **3.** *(fig.)* a stârpi, a distruge; ~ **les abus** a stârpi abuzurile.
extorquer *v.t.* a extorca; ~ **de l'argent à qqn.** a stoarce bani de la cineva, a extorca pe cineva de bani.
extorqueur, -euse *s.m.f.* persoană care extorchează.
extorsion *s.f.* extorcare; ~ **de fonds** extorcare de fonduri.
extra I. *adj. invar. (fam.)* de calitate superioară, grozav, extra, a-ntâia; **vin** ~ vin grozav. **II.** *s.m. invar., (în expr.)* **faire des** ~ **a.** a face muncă suplimentară; **b.** a prepara un fel de mâncare deosebit; **engager un** ~ a angaja personal suplimentar.
extrace *s.f. (arg.)* origine, loc de baștină.
extracorporel *adj. (chir. în expr.)* **circulation ~le** circulație extracorporală.
extra-courant *s.m. (el.)* curent de inducție.
extracteur *s.m. (chir., tehn.)* extractor.
extractible *adj.* care se poate extrage, care poate fi extras.
extractif, -ive *adj.* **1.** extractiv, care servește la extracție; **machine ~ive** mașină extractivă, de extras. **2.** extractiv, referitor la extracție; **industrie ~ive** industrie extractivă.
extraction *s.f.* **1.** extracție, extragere; smulgere; *(chir.)* ~ **d'une dent** extracția unui dinte; *(mat.)* ~ **de la racine carrée** extragerea rădăcinii pătrate; ~ **de la houille** extracția huilei. **2.** *(fig.)* extracție, origine, proveniență; **être de noble** ~ a fi de origine nobilă.
extrader *v.t. (jur.)* a extrăda.
extradition *s.f. (jur.)* extrădare.
extrados *s.m. (arhit., av.)* extrados.
extra-dry *adj. invar. (angl.)* foarte sec; **vin** ~ vin foarte sec.
extra-fin, ~e *adj.* extrafin; **petits pois ~s** mazăre extrafină.
extra-fort *s.m. (în croitorie)* extrafor.
extragalactique *adj.* extragalactic, situat în afara unei galaxii; **matière** ~ materie extragalactică.
extraire I. *v.t.* a extrage, a scoate; ~ **une balle du corps d'un blessé** a extrage un glonte din corpul unui rănit; *(mat.)* ~ **la racine carrée** a extrage rădăcina pătrată; ~ **une citation d'un livre** a extrage un citat dintr-o carte. **II.** *v.r. (fam.)* a ieși din; **s'~ de sa voiture** a ieși din mașină.
extrait *s.m.* **1.** *(jur.)* extras; ~ **de naissance** extras de naștere. **2.** *(chim.)* extract; ~ **de lavande** extract de lavandă. **3.** *(lit.)* extras, fragment, citate, bucăți alese; **citer des ~s d'un livre** a cita fragmente dintr-o carte.
extrajudiciaire *adj.* extrajudiciar.
extrajudiciairement *adv.* (în mod) extrajudiciar, în afara instanțelor judecătorești.
extralégal, ~e, extra-légal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* extralegal, în afara legii.
extra-lucide, extralucide *adj.* vizionar.
extraordinaire *adj.* extraordinar, nemaipomenit, deosebit, excepțional.
extraordinairement *adv.* **1.** (în mod) extraordinar, extrem; **il est ~ intelligent** este extrem de inteligent. **2.** *(fam.)* bizar, ridicol; **être vêtu** ~ a fi îmbrăcat ridicol.
extraparlementaire *adj.* extraparlamentar.
extrapolation *s.f. (mat.)* extrapolare.
extrapoler *v.t. (mat.)* a extrapola.
extrasensible, extra-sensible *adj.* care nu poate fi perceput de simțuri.
extrasensoriel, ~le, extra-sensoriel, ~le *adj.* extrasenzorial.
extrasystole *s.f. (med.)* extrasistolă.
extraterrestre, extra-terrestre *adj., s.m.f.* extraterestru.
extraterritorialité, extra-territorialité *s.f. (jur.)* extrateritorialitate.
extra-utérin, ~e *adj. (med.)* extrauterin; **grossesse ~e** sarcină extrauterină.
extravagance *s.f.* extravaganță; excentricitate, ciudățenie, bizarerie; teribilism.
extravagant, ~e *adj., s.m.f.* extravagant; excentric; ciudat, bizar; **théorie ~e** teorie extravagantă; **un** ~ un tip extravagant, excentric.
extravaguer *v.i. (rar)* a spune sau a face lucruri fără sens, a bate câmpii, a o lua razna.
extravasation *s.f. (med.)* extravazare.
extravaser *v.t., v.r. (med.)* a (se) extravaza.
extraverti, ~e *adj.* extravertit.
extrême I. *adj.* **1.** extrem; **l'~ limite** limita extremă, ultima limită; **cette question est d'une ~ importance** această chestiune este de o extremă importanță. **2.** intens; excesiv; **climat** ~ climă excesiv de rece. **3.** extrem, radical, drastic, violent; **moyens ~s** mijloace violente, drastice; **solution** ~ soluție extremă, radicală. **4.** extremist; **avoir des opinions ~s en politique** a avea opinii extremiste în politică. **II.** *s.m.* (limită) extremă; **à l'~ a.** în cel mai înalt grad, la maximum; **b.** peste orice limită, peste măsură; **passer d'un ~ à l'autre** a trece de la o extremă la alta; **les ~s se touchent** extremele se ating.
extrêmement *adv.* extrem de..., foarte...
extrême-onction *s.f.* maslu.
extrême-oriental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* din Extremul-Orient.
extrémisme *s.m. (pol.)* extremism.
extrémiste *s.m.f., adj. (pol.)* extremist, adept al extremismului.
extrémité *s.f.* **1.** extremitate, capăt; **loger à l'~ de la ville** a locui la capătul orașului. **2.** *(anat., la pl.)* extremități, mâinile și picioarele. **3.** stare critică; **être réduit à une pénible** ~ a se afla într-o stare critică, a ajunge în sapă de lemn; **dans cette ~ il acceptait tout ce qu'on lui proposait** în această stare critică, accepta tot ce i se propunea. **4.** *(la pl.)* acte de violență; **se porter à des ~s** a se deda la acte de violență. **5.** *(în expr.)* **être à la dernière** ~ a trage să moară; **pousser qqn. à l'~** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări.
extrinsèque *adj.* **1.** extrinsec, extern, care provine din afară; **causes ~s d'une maladie** cauze externe ale unei boli. **2.** *(fin., despre monede)* cu valoare fictivă.
extrinsèquement *adv.* (în mod) extrinsec.
extruder *v.t. (tehn.)* a extruda.
extrusion *s.f. (tehn.)* extruziune.

exubérance *s.f.* **1.** abundență, belșug, bogăție; **~ de la végétation** abundență a vegetației; *(fig.)* **~ d'idées** bogăție de idei. **2.** *(fig.)* exuberanță, vioiciune, expansivitate; **l'~ de la jeunesse** exuberanța tinereții. **3.** *(fig.)* exces; **~ d'imagination** exces de imaginație.

exubérant, ~e *adj.* **1.** abundent, îmbelșugat, bogat; **végétation ~e** vegetație bogată. **2.** *(fig.)* exuberant, vioi, expansiv; **des jeunes gens ~s** tineri exuberanți.

exulcération *s.f.* *(med.)* ulcerație superficială, exulcerație.

exulcérer *v.t.* *(med.)* a provoca o ulcerație ușoară, superficială.

exultation *s.f.* exultare, bucurie mare, jubilare.

exulter *v.i.* a exulta, a jubila, a simți o mare bucurie.

exutoire *s.m.* **1.** *(med. înv.)* exulcerație artificială. **2.** locul de evacuare a apelor unei rețele de asanare. **3.** *(fig.)* derivativ; mijloc de a se debarasa de ceva; **un ~ à sa colère** un derivativ la mânia sa.

exuviable *adj.* *(despre animale)* care își schimbă pielea, năpârlește.

exuvie *s.f.* piele abandonată de șerpi sau artropode la fiecare năpârlire.

ex-voto *s.m. invar.* *(bis.)* ex-voto, obiect sau inscripție pusă într-o biserică sau locaș de cult, drept recunoștință pentru împlinirea unei dorințe.

eyra *s.m.* *(zool.)* eira, mică puma din America de Sud *(F. Herpailurus eyra)*.

F

F, f *s.m. (litera)* F, f.
fa *s.m. invar. (muz.)* fa; **clé de ~** cheia lui fa.
fabago *s.m.*, **fabagelle** *s.f. (bot.)* specie de plantă vermifugă (*Zygophylium fabago*).
fable *s.f.* **1.** fabulă; **les ~s de La Fontaine** fabulele lui La Fontaine; **la morale de la ~** morala fabulei. **2.** legendă, mit, basm; (*cu maj.art.*) mitologia. **3.** născocire, zvon, invenție, scorneală, minciună; **vous nous racontez des ~s** ne spui născociri / minciuni. **4.** *(în expr.)* **être la ~ de tout le monde** a ajunge de râsul lumii / de ocară / de pomină; a se face de basm.
fabliau *s.m.* istorioară populară în versuri din sec. XII-XIII (în Franța).
fablier *s.m.* culegere de fabule.
fabricant, ~e *s.m.f.* fabricant; **un ~ de jouets** un fabricant de jucării.
fabricateur, -trice *s.m.f.* **1.** *(peior.)* născocitor, plăsmuitor, inventator, falsificator; **~ de faux passeports** falsificator de pașapoarte; **~ de fausse monnaie** falsificator de bani; **~ de fausses nouvelles** născocitor de zvonuri false. **2.** *(înv.)* artizan.
fabrication *s.f.* fabricare, fabricație, confecționare; **secret de ~** secret de fabricație; **défaut de ~** defect de fabricație
fabricien *s.m.* membru în consiliul de administrație al bunurilor unei parohii; epitrop.
fabrique *s.f.* **1.** fabrică; **marque de ~** marca fabricii; **~ de porcelaine** fabrică de porțelan. **2.** fabricare, fabricație; **étoffe de mauvaise ~** stofă de fabricație proastă. **3.** consiliul de administrație a bunurilor unei parohii. **4.** *(înv.) (arte frumoase)* tablou reprezentând clădiri, ruine.
fabriquer I. *v.t.* **1.** a fabrica, a face, a confecționa; **~ du papier** a fabrica hârtie; *(fam.)* **qu'est-ce que tu fabriques?** ce faci? **2.** a născoci, a inventa; **~ un mensonge** a născoci o minciună. **3.** *(arg.)* a înșela, a trage pe sfoară; **~ qqch.** a falsifica, a fura ceva; **~ qqn.** a escroca pe cineva; **être fabriqué, se faire ~ a.** a se lăsa furat, înșelat; **b.** a se lăsa prins, arestat. **II.** *v.r.* **1.** a se fabrica; **ce drap se fabrique aisément** această pânză se fabrică ușor. **2.** a-și fabrica, a-și confecționa; **je me suis fabriqué cet appareil** mi-am confecționat acest aparat.
fabulateur, -trice *adj., s.m.f.* care fabulează, născocitor.
fabulation *s.f.* **1.** *(lit.)* fabulație, afabulație, intrigă, subiect. **2.** *(psihol.)* mitomanie.
fabuler *v.i. (psihol.)* a fabula; a imagina; a exagera.
fabuleusement *adv.* (în mod) fabulos, prodigios; excesiv, peste măsură; **être ~ riche** a fi peste măsură de bogat, a fi putred de bogat.
fabuleux, -euse I. *adj.* **1.** fabulos, de basm, mitic, legendar, miraculos, fantastic; **les temps ~** vremurile legendare. **2.** fabulos, extraordinar, nemaipomenit, neînchipuit, uimitor, prodigios, formidabil, uluitor, neverosimil, de necrezut; **une voix ~euse** o voce extraordinară; **une fortune ~euse** o avere fabuloasă. **II.** *s.m. art. (lit.)* fabulosul, fantasticul.
fabuliste *s.m.f.* fabulist, autor de fabule.
façade *s.f.* **1.** *(constr.)* fațadă; **la ~ d'une maison** fațada unei case. **2.** *(pop.)* chip, obraz, față, mutră; *(în expr.)* **faire sa ~** a se farda, a se sulemeni; *(pop.)* **avoir de la ~** a arăta bine; **démolir la ~ à qqn.** a-i muta cuiva fălcile, a stâlci mutra cuiva. **3.** *(fig.)* aparență; **luxe de ~** lux aparent, de fațadă; **patriotisme de ~** patriotism de fațadă, aparent.
face *s.f.* **1.** față, chip, obraz, figură, fizionomie; *(fam.)* mutră; *(fig.)* **être à deux ~s / à double ~** a fi (taler) cu două fețe; a fi fățarnic; **~ de carême** mutră de înmormântare; slab; galben ca ceara; **de ~** din față; **un portrait de ~** un portret din față; *(fig.)* **jeter qqch. à la ~ de qqn.** a-i arunca cuiva ceva în față; **mettre deux personnes en ~ l'une de l'autre** a pune două persoane față în față; **avoir le vent de ~** a avea vântul în față; **regarder qqn. en ~** a privi pe cineva drept în față / în ochi; **je lui ai dit en ~ ce que je pense de cette affaire** i-am spus în față ce cred despre această afacere / chestiune; **~ à ~** față în față. **2.** suprafață, față, parte; **les ~s d'un diamant** fețele unui diamant; **3.** *(zool.)* partea anterioară a corpului la unele animale **4.** *(fig.)* aspect, înfățișare; **changer de ~** a-și schimba înfățișarea / aspectul; **ce quartier a changé de ~** acest cartier și-a schimbat aspectul. **5.** aparență; **sauver la ~** a salva aparențele; a scăpa cu obrazul curat. **6.** cap (la monede); **pile ou ~** cap sau pajură; **jouer à pile ou ~** a juca rișca. **7.** *(în expr.)* **faire ~ à a.** a fi / a sta / a se afla cu fața la; **b.** *(fig.)* a înfrunta; a rezista; a riposta; **c.** *(fig.)* a face față; a se descurca; **faire ~ à qqn.** a ține piept cuiva; **perdre la ~** a-și pierde prestigiul; demnitatea; **en ~ (de)** vizavi (de), peste drum (de); **s'asseoir en ~ de qqn.** a se așeza vizavi de cineva; *(bot.)* **~-de-loup** ochiul-lupului (*Lycopsis arventis*); **faire ~ à ses obligations** a-și îndeplini obligațiile; **regarder la mort en ~** a înfrunta moartea / primejdia; *(fig.)* **cracher à la ~ de qqn.** a scuipa pe cineva în obraz; **chambre d'hôtel ~ à la mer** cameră de hotel cu vedere spre mare; *(pop. înjur.)* **~ de rat! ~ d'œuf!** Imbecilule! Dobitocule! (*pop.*) **l'avoir ~ au vent** a avea urechi clăpăuge.
face-à-face *s.m.invar.* dezbatere publică între două personalități; **~ télévisé** dezbatere televizată.
face-à-main (*pl.* **faces-à-main**) *s.m.* lornion, lornietă.
facétie *s.f.* glumă, farsă, poznă, ghidușie, năzbâtie, năzdrăvănie, glumă, ștrengărie; **faire des ~s a** face farse / pozne.
facétieusement *adv. (rar)* în glumă, ștrengărește.
facétieux, -euse *adj., s.m.f.* glumeț, poznaș, năzdrăvan, ștrengar, farsor.
facette *s.f.* **1.** fațetă; **diamant taillé à ~s** diamant tăiat în fațete; *(fig.)* **homme à ~s** om cu multe fețe. **2.**

(zool.) (în expr.) **yeux à ~s** ochii insectelor, compuși din mai multe lentile.
facetter *v.t.* **1.** *(tehn.)* a șlefui, a tăia în fațete (pietre prețioase); **diamant facetté** diamant tăiat în fațete **2.** *(poligr.)* a fațeta.
fâché, ~e *adj.* **1.** supărat, mâhnit, necăjit, indispus; **avoir un air ~** a avea un aer necăjit. **2.** certat; **il est ~ avec moi** e certat cu mine, suntem certați. **3.** dezolat; **je suis ~ de ne pouvoir vous aider** sunt dezolat că nu vă pot ajuta.
fâcher I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a mâhni, a necăji, a întrista. **2.** a supăra, a înfuria; a irita, a contraria, a enerva; **tu as fâché ton père, tu devras lui expliquer ta conduite** l-ai supărat pe tatăl tău, va trebui să-i explici purtarea ta; **je ne voudrais pas vous ~, mais...** n-aș vrea să vă supăr, dar...; **soit dit sans vous ~** fără supărare. **3.** *(fam., în expr.)* **j'en suis bien ~** îmi pare foarte rău. **II.** *v.r.* **1.** *(înv.)* a se supăra, a se mâhni, a se întrista. **2.** a se înfuria, a se irita, a se enerva; **se ~ tout rouge** a se înfuria rău, a se face foc și pară, a tuna și a fulgera; **se ~ pour des misères** a se înfuria pentru nimica toată. **3.** a se certa; **se ~ avec qqn.** a se certa cu cineva; **se ~ à mort** a se certa pe viață și pe moarte.
fâcherie *s.f.* **1.** *(înv.)* supărare, necaz. **2.** ceartă, neînțelegere, dezacord.
fâcheusement *adv.* (în mod) supărător, neplăcut, iritant.
fâcheux, -euse I. *adj.* supărător, neplăcut, dezagreabil, stânjenitor, penibil; **un incident ~** un incident neplăcut; **une ~euse initiative** o inițiativă inoportună; **il est ~** este regretabil. **II.** *s.m.f., adj. (înv.)* inoportun, pisălog; **recevoir la visite d'un ~** a primi vizita unui pisălog. **III.** *s.m. (înv.)* partea proastă, partea supărătoare / neplăcută (a unui fapt); **le ~ est que...** partea proastă este că...
facho *adj., s.m. (pop.)* **1.** fascist. **2.** reacționar.
facial, ~s *(m. pl.* **-aux***) adj.* **1.** *(anat.)* facial; **névralgie ~e** nevralgie facială **2.** *(în expr.)* **valeur ~e** valoare înscrisă pe un timbru, pe o monedă.
facies, faciès *s.m.* facies, înfățișare, fizionomie, aspect.
facile I. *adj.* **1.** ușor, facil, lesnicios, comod; **problème ~** problemă ușoară; **une victoire ~** o victorie obținută ușor. **2.** amabil, binevoitor, cordial, prietenos, afabil; **un caractère ~** o fire binevoitoare; **un enfant ~** un copil prietenos, docil. **3.** *(în expr.)* **~ comme bonjour** simplu ca bună ziua; **avoir la vie ~** a duce o viață fără griji, a huzuri, a o duce de minune; **avoir l'argent ~** a-i aluneca banii printre degete; **femme ~** femeie ușoară / frivolă; **avoir la parole ~** a avea darul vorbirii. **II.** *adv. (arg.)* pe puțin.
facilement *adv.* ușor, lesne, cu ușurință.
facilitation *s.f. (rar)* facilitare, înlesnire, ușurare.
facilité *s.f.* **1.** facilitate, ușurință; **écrire avec ~** a scrie cu ușurință, fără efort. **2.** frivolitate, neseriozitate; *(înv.)* ușurătate; **cet écrivain tombe dans la ~** acest scriitor cade în frivolitate. **3.** *(la pl.)* înlesniri, facilități; **des ~s de paiement** înlesniri la plată.
faciliter *v.t.* a ușura, a înlesni, a facilita; **~ une entrevue** a facilita o întrevedere; **~ le travail à qqn.** a ușura munca cuiva.
façon *s.f.* **1.** fel, mod, manieră; **de cette ~** în felul acesta, în acest mod; **se conduire d'une ~ irréprochable** a se purta într-un mod ireproșabil; **en aucune ~** în nici un fel, de fel; nicidecum; deloc; câtuși de puțin; nici vorbă. **2.** fason, formă, croială, model; **payer la ~ d'un complet** a plăti modelul unui costum; **3.** *(agr.)* arătură; **donner une seconde ~ à un champ** a face a doua arătură la un câmp. **4.** *(la pl.)* conduită, purtare, ținută; **des ~s déplaisantes** purtare dezagreabilă. **5.** *(la pl.)* fasoane, mofturi, nazuri, fițe, toane, sclifoseli, fandoseli, scălâmbăieli; **faire des ~s** a face mofturi / nazuri / fițe. **6.** *(în expr.)* **avoir bonne ~** a arăta bine; a fi chipeș / arătos; **n'avoir ni mine ni ~** a nu avea nici un haz / nici un chichirez; **de toute ~ / de toutes les ~s** în orice caz; orice s-ar spune; **s'en donner de la bonne ~** a trăi bine / pe picior mare; **en donner de la bonne ~ à qqn.** a maltrata pe cineva; **c'est une ~ de parler** vorba vine; **c'est une ~ de voir** este un punct de vedere; **sans ~(s)** simplu, fără ceremonie; **de ~ à** astfel încât; **agir de ~ à se faire remarquer** a proceda astfel încât să se facă remarcat; *(Elveția)* **ne pas pouvoir faire ~ de qqn.** a nu reuși să-și impună autoritatea (asupra cuiva); **de ~ que** *(+subj.)* astfel încât; **jouer à qqn. un tour de sa ~** a-i face cuiva o măgărie / o figură urâtă; **d'une ~ générale** în general; **gronder qqn. de la belle ~** a trage un perdaf / o săpuneală cuiva; **ce tailleur travaille à ~** acest croitor lucrează cu stofa clientului.
faconde *s.f.* limbuție, vorbărie, flecăreală, locvacitate, elocvență.
façonnage *s.m.* v. **façonnement**.
façonné *s.m. (text.)* țesătură cu desen.
façonnement *s.m.* fasonare; aranjare; formare; modelare; *(fig.)* **~ du caractère** formarea caracterului.
façonner I. *v.t.* **1.** a fasona, a modela, a forma; **~ de l'argile** a modela lut; **~ un meuble** a fasona o mobilă; *(fig.)* **~ un caractère** a modela un caracter. **2.** a face, a fabrica, a confecționa; **~ des objets en cuivre** a confecționa obiecte din aramă. **3.** *(agr.)* a lucra pământul. **4.** *(lit.)* a obișnui; **~ qqn. à une vie de travail** a obișnui pe cineva cu o viață de muncă. **II.** *v.i. (înv.)* a face fasoane / mofturi. **III.** *v.r.* **1.** a se fasona, a se modela; **ce bois se façonne facilement** acest lemn se fasonează ușor. **2.** *(înv.)* a se obișnui.
façonnier, -ère I. *s.m.f. (tehn.)* fasonator. **II.** *adj.* ceremonios, manierat.
fac-similé *(pl.* **fac-similés***) s.m.* facsimil.
factage *s.m. (com.)* factaj, distribuire a mărfurilor, coletelor, la domiciliul destinatarului.
facteur *s.m.* **1.** fabricant de anumite instrumente muzicale (pian, orgă, harpă). **2.** factor poștal. **3.** funcționar la mesagerie **4.** factor, element, condiție, împrejurare: **l'industrie est un ~ de prospérité** industria este un factor de prosperitate. **5.** *(mat., fiz., biol.)* factor; **~ premier** factor prim; *(mat.)* **~ comun** factor comun; **facteur d'hérédité** factor de ereditate. **6.** *(în expr.)* **~ aux halles** mandatar, agent de licitație cu ridicata a produselor alimentare (în piață).

factice I. *adj.* **1.** factice, artificial; **un diamant ~** un diamant artificial **2.** prefăcut; afectat; **gaieté ~** veselie prefăcută. **3.** imitat, fals; **une barbe ~** o barbă falsă. **II.** *s.m.* artficial, fals; **cet acteur tombe dans le ~** acest actor **cade** în artificial.
facticement *adv.* (în mod) artificial, factice.
facticité *s.f.* caracter a ceea ce este artificial, nefiresc.
factieux, -euse *adj.* facțios, răsculat, rebel, răzvrătit.
faction *s.f.* **1.** facțiune; grup subversiv; **un État déchiré par les ~s** un stat sfâșiat de facțiuni. **2.** așteptare îndelungată; pândă; **se mettre en ~** a sta în așteptare, a se așeza la pândă. **3.** *(mil.)* gardă; **être de / en ~** a fi de gardă.
factionnaire *s.m.* *(mil.)* **1.** santinelă. **2.** *(arg.în expr.)* **relever un ~** a bea un păhărel.
factitif, -ive *adj.* *(gram.)* factitiv.
factorage *s.m.* vânzare a produselor alimentare la licitație cu ridicata, în piață.
factorerie *s.f.* *(înv.)* factorie, punct de schimb comercial pe un teritoriu străin.
factoriel,~ le I. *adj.* factorial; **psychologie ~ le** psihologie factorială. **II.** *s.f.* *(mat.)* factorial.
factoring *s.m.* *(angl.)* gestiunea creanțelor unei întreprinderi de către o societate specializată.
factorisation *s.f.* *(mat.)* factorizare.
factoriser *v.t.* *(mat.)* a factoriza.
factotum *(pl.-s)* *s.m.* factotum, persoană care se ocupă de toate.
factuel, ~le *adj.* faptic, care se referă la fapte, la întâmplări; **non pas des hypothèses, mais des données ~ les** nu ipoteze ci date faptice.
factum *s.m.* *(lat.)* **1.** *(jur. înv.)* memoriu al fiecăreia dintre părți într-un proces. **2.** *(peior.)* articol polemic, pamflet, diatribă.
facturation *s.f.* **1.** facturare. **2.** serviciu de facturare.
1. facture *s.f.* **1.** factură, structură, natură, constituție; **des vers de bonne ~** versuri de factură bună, versuri bune. **2.** *(tehn.)* fabricarea instrumentelor muzicale.
2. facture *s.f.* *(com.)* **1.** factură; **régler une ~** a achita o factură. **2.** *(în expr.)* **prix de ~** preț de fabrică.
facturer *v.t.* *(com.)* a factura; **~ une marchandise** a factura o marfă.
facturier, -ère I. *s.m.f.* persoană care scrie facturi. **II.** *s.m.* facturier, registru în care sunt cuprinse formularele pentru facturi. **III.** *s.f.* *(tehn.)* mașină contabilă folosită la lucrări de facturare.
facule *s.f.* *(astr.)* parte mai strălucitoare de pe discul solar; faculă.
facultatif, -ive *adj.* facultativ; **arrêt ~** stație facultativă.
facultativement *adv.* (în mod) facultativ.
faculté *s.f.* **1.** facultate, capacitate, aptitudine; **avoir une ~ de travail étonnante** a avea o capacitate de muncă uimitoare. **2.** *(la pl.)* calități, însușiri, dispoziții, resurse, (intelectuale); **le développement des ~s chez un enfant** dezvoltarea resurselor intelectuale ale unui copil. **3.** *(înv.)* facultate, caracteristică, proprietate; **l'aimant a la ~ d'attirer le fer** magnetul are proprietatea de a atrege fierul. **4.** *(jur.)* libertate (de acțiune), putere, drept. **5.** facultate (a unei universități); **la ~ de droit** facultatea de drept; *(cu maj.)* facultatea de medicină; **la Faculté s'est prononcée** facultatea de medicină s-a pronunțat / și-a spus cuvântul (asupra unui caz) **6.** *(în expr.)* **ne plus avoir toutes ses ~s** a-și pierde din facultățile mintale (despre bătrâni); **ne plus jouir de toutes ses ~s** a nu fi în toate mințile, a nu mai fi întreg la minte.
fada *adj., s.m.* *(arg.)* **1.** nătâng, tont, sărac cu duhul. **2.** țicnit, sonat.
fadaise *s.f.* **1.** nerozie, prostie, platitudine; **dire des ~s** a spune prostii, inepții. **2.** glumă proastă; fleac, bagatelă.
fadasse *adj.* *(fam. peior.)* foarte fad, lipsit de gust; **une soupe au goût ~** o supă fadă, fără gust.
fade I. *adj.* **1.** fad, insipid, fără gust; **un mets ~** o mâncare insipidă. **2.** *(fig.)* plat, banal, searbăd, anost; **un style ~** un stil anost; **un compliment ~** un compliment searbăd, nesărat; **un article ~** un articol banal, searbăd. **II.** *s.m.* *(arg.în expr.)* **avoir son ~ a.** a-și avea partea sa din pradă; **b.** a fi beat criță; **c.** a primi o lovitură puternică; **d.** a fi mulțumit / satisfăcut de ceva; **y aller de son ~** a-și plăti partea.
fadé, ~e *adj.* *(arg.)* servit pe săturate; reușit; **il est ~** are ce a căutat, e servit (beat, bătut, bolnav).
fadement *adv.* (în mod) fad, searbăd, insipid; **ce conférencier parle ~** acest conferențiar vorbește searbăd.
fader I. *v.i.* *(arg.)* **1.** a împărți prada / cheltuielile. **2.** *(în expr.)* **se faire ~** a contracta o boală venerică. **II.** *v.r.* *(arg.)* a avea de făcut ceva greu.
fadeur *s.f.* **1.** insipiditate, sărbezeală, faptul de a fi searbăd, anost, lipsit de gust; *(fig.)* plictiseală; **la ~ d'un plat** lipsa de gust a unei mâncări. **2.** *(la pl.)* complimente stupide, nesărate; banalități, inepții.
fading *s.m.* *(telecom.)* feding.
fado *s.m.* fado, cântec popular portughez.
faf *adj., s.m.* *(arg.)* fascist.
fafelu, ~e *adj.* *(fam. înv.)* dezghețat, zburdalnic.
fafiot, faffe *s.m.* *(arg.)* **1.** hârțoagă. **2.** documente de identitate. **3.** bancnotă. **4.** *(la pl.)* rapoarte de poliție. **5.** *(în expr.)* **~ à piper** mandat de aducere; **~ à roulotter** hârtie de țigări.
fagacées *s.f. pl.* *(bot.)* fagacee, familie de arbori și arbuști din care face parte fagul.
fagales *s.f. pl.* *(bot.)* familie de dicotiledonate apetale (tip: fagul).
fagne *s.f.* ținut mlăștinos din Ardeni.
fagot *s.m.* **1.** legătură de vreascuri; **mettre un ~ dans la cheminée** a pune o legătură de vreascuri în foc. **2.** *(pop.)* deținut. **3.** *(pop.)* uniformă de deținut. **4.** *(Africa)* lemne de foc. **5.** *(în expr.)* *(fig.)* **~ d'épines** om ursuz, ciufut; **être habillé comme un ~** a fi îmbrăcat ca un pui de bogdaproste; **sentir le ~** a fi bănuit de erezie; **débiter des ~s** a spune brașoave / prăpăstii; a îndruga verzi și uscate; **brûler le ~** a se duce la cârciumă; **de derrière les ~s** foarte bun, excelent; **vin de derrière les ~s** vin excelent; **discours de derrière les ~s** discurs strălucit; *(prov.)* **il y a ~s et ~s** sunt oameni și oameni.

fagotage *s.m.* **1.** legatul vreascurilor. **2.** vreascuri; **du bois bon pour le** ~ vreascuri / lemne bune de legat mănunchi. **3.** *(înv.)* treabă de mântuială, rasol. **4.** *(fam.)* împopoţonare, înzorzonare.
fagoter I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a lega vreascurile în mănunchi. **2.** *(fam. peior.)* a îmbrăca prost, a împopoţona, a înzorzona; **être mal fagoté** a fi prost îmbrăcat. **3.** *(înv.)* a scorni; ~ **des histoires** a scorni, a povesti, a inventa întâmplări. **4.** *(înv.)* a da rasol, a rasoli o treabă. **II.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se îmbrăca prost, fără gust; a se înzorzona **2.** *(înv.)* a se lega în mănunchi; **ce bois se fagote difficilement** aceste lemne se leagă greu.
fagoteur, fagotier *s.m.* **1.** muncitor care leagă vreascurile mănunchi. **2.** *(înv.)* persoană care execută prost un lucru, care dă rasol.
fagotin *s.m.* mică legătură de vreascuri.
fagoue *s.f.* **1.** momiţă. **2.** splină de porc.
faiblard, ~e *adj. (fam.)* slăbănog, uscăţiv, pirpiriu, prăpădit, plăpând.
faible I. *adj.* **1.** *(despre oameni)* slab, neputincios, slăbănog, nevolnic, firav, debil, fără vlagă; **avoir le cœur** ~ a avea inima slabă; **après sa maladie il est resté très** ~ după boală a rămas foarte slăbit. **2.** şubred, slab, netrainic; delicat, firav, plăpând, sfrijit, pirpiriu; **une constitution** ~ o constituţie şubredă / firavă. **3.** slab, mic, redus, scăzut, insuficient; **un revenu** ~ venit redus, modest. **4.** slab, fără intensitate, fără tărie; **une voix** ~ o voce slabă; **un** ~ **bruit** un zgomot slab; **une monnaie** ~ o monedă slabă. **5.** *(fig.)* slab, nepregătit; fără talent; incapabil; **un élève** ~ **en français** un elev slab la franceză. **6.** *(fig.)* indulgent, îngăduitor; **être** ~ **avec ses enfants** a fi indulgent cu copiii săi. **7.** *(fig.)* dezarmat, neputincios, fără apărare; **se sentir** ~ **devant l'ennemi** a se simţi dezarmat în faţa inamicului. **8.** *(fig.)* slab, apatic, moale; **un homme** ~ un om slab, apatic. **9.** *(în expr.)* **côté** ~ parte vulnerabilă, slăbiciune, defect; *(fig.)* **avoir les reins ~s** a nu avea trecere / prestigiu / suprafaţă; *(arg.)* **tomber** ~ a leşina; *(arg)* **tomber** ~ **sur qqch.** a şterpeli ceva. **II.** *s.m.* **1.** nevolnic, slăbănog, neputincios; slab; **prendre la défense des ~s** a lua apărarea celor slabi, neputincioşi. **2.** slăbiciune; fobleţe; înclinare, preferinţă, predilecţie; **avoir un** ~ **pour qqn.** a avea o slăbiciune pentru cineva. **3.** *(în expr.)* **un** ~ **d'esprit** un om sărac cu duhul; **attaquer qqn. par son** ~ a atinge pe cineva unde-l doare / la punctul sensibil.
faiblement *adv.* **1.** slab, fără vigoare, fără forţă; **protester** ~ a protesta slab, fără vigoare. **2.** încet; **elle l'appela** ~ îl chemă încet.
faiblesse *s.f.* **1.** slăbiciune, debilitate fizică; ~ **le vieillard se plaignait d'une** ~ **des jambes** bătrânul se plângea de o slăbiciune a picioarelor. **2.** leşin, sincopă; *(înv.)* **tomber en** ~ a cădea leşinat. **3.** slăbiciune, lipsă de solidaritate, de rezistenţă; *(fig.)* lipsă de tărie, de consistenţă; ~ **d'une voûte** lipsa de rezistenţă a unei bolţi; **la** ~ **d'un raisonnement** lipsa de consistenţă a unui raţionament; **la** ~ **d'un régime politique** slăbiciunea, lipsa de rezistenţă a unui regim politic. **4.** *(fig.)* lipsă de talent; incapacitate; **cet orateur a été d'une** ~ **extrême dans la discussion** acest vorbitor a fost total lipsit de talent în discuţie. **5.** slăbiciune; fobleţe; predilecţie; preferinţă; **avoir une** ~ **pour qqch. / qqn.** a avea (o) slăbiciune pentru ceva / cineva. **6. être pris de ~, avoir une** ~ a i se face rău.
faiblet, ~te *adj. (înv.)* slăbuţ, plăpând, slăbănog.
faiblir *v.i.* a slăbi; a se atenua; a diminua; a-şi pierde din putere; a ceda; **les vieilles gens faiblissent** bătrânii îşi pierd din putere; **devant les pleurs de son fils, elle faiblit** în faţa lacrimilor fiului său, ea cedă; **le vent a faibli** vântul a slăbit, s-a potolit.
faiblissant, ~e *adj.* care slăbeşte, care îşi pierde din intensitate; **une voix ~e** o voce care îşi pierde din intensitate, slabă.
faïence *s.f.* **1.** faianţă; **vaisselle de** ~ veselă de faianţă. **2.** *(în expr.)* **se regarder en chiens de** ~ a se uita chiorâş unul la celălalt, a se privi urât.
faïencé, ~e *adj.* care imită faianţa.
faïencerie *s.f.* **1.** fabrică de faianţă. **2.** comerţ cu faianţă. **3.** obiecte de faianţă.
faïencier, -ère *s.m.f.* **1.** lucrător în faianţă, faienţar, ceramist. **2.** negustor de faianţă.
faignant, ~e *adj.* v. **feignant.**
faille *s.f.* **1.** *(geol.)* falie; **ligne de** ~ linie de falie. **2.** *(text.)* fai. **3.** *(fig.)* lacună, lipsă; breşă; punct slab; **découvrir une** ~ **dans un raisonnement** a descoperi un punct slab într-un raţionament. **4.** *(în expr.)* **sans** ~ fără cusur, desăvârşit; **un dévouement sans** ~ un devotament desăvârşit.
faillé, ~e *adj. (geol.)* cu falii, care prezintă falii; **relief** ~ relief cu falii.
failler *v.r. (geol.)* a se disloca.
failli, ~e *adj., s.m.f.* falit.
faillible *adj.* care poate greşi, supus greşelii; **tout homme est** ~ orice om este supus greşelii.
faillir *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à**) a nu se conforma, a încălca; ~ **à sa promesse** a-şi încălca promisiunea, a nu-şi ţine cuvântul. **2.** a greşi, a da greş; **sans** ~ fără (a da) greş, negreşit. **3.** *(rar)* a lipsi, a slăbi; **la mémoire lui a failli** i-a slăbit / l-a trădat memoria. **4.** *(cu inf.)* a fi cât pe ce să..., a fi pe punctul de a...; **ce drame a failli arriver** această dramă era cât pe ce să se întâmple. **5.** *(în expr. înv.)* **à jour faillant** la căderea nopţii, pe înserate; la apusul soarelui; *(rar)* **le cœur lui a failli a.** n-a avut inimă să...; **b.** n-a avut curaj.
faillite *s.f.* **1.** *(com.)* faliment; **faire** ~ a da faliment. **2.** *(fig.)* faliment, eşec, nereuşită, insucces; **la** ~ **d'une politique** falimentul, eşecul unei politici.
faim *s.f.* **1.** foame; **avoir** ~ a-i fi foame; **avoir une** ~ **de loup** a avea o foame de lup; a-l tăia la ramazan; **mourir de** ~ a muri de foame; **étourdir / tromper sa faim** a-şi amăgi foamea; **rester sur sa** ~ a nu se sătura, a rămâne flămând; **ne pas manger à sa** ~ a nu se sătura. **2.** *(fig.)* poftă, nesaţ, foame, aviditate; ~ **de liberté** foame / poftă / dorinţă puternică de libertate.
faim-calle, faim-valle *s.f.* **1.** foame bolnăvicioasă la cai. **2.** *(înv.)* foame chinuitoare.

faîne, faine *s.f. (bot.)* jir.
fainéant, ~e *adj., s.m.f.* leneș, trândav, puturos, trântor.
fainéanter, faignanter, feignanter *v.i. (fam.)* a lenevi, a trândăvi.
fainéantise *s.f.* lenevie, trândăvie.
1. faire I. *v.t.* **1.** a face; ~ **acte de présence** a face act de prezență; ~ **des bêtises** a face prostii; ~ **d'une mouche un éléphant** a face din țânțar armăsar; ~ **contre mauvaise fortune bon cœur** a face haz de necaz; ~ **des yeux comme des soucoupes** a face ochii cât cepele; ~ **honte à qqn.** a face pe cineva de rușine / de ocară; ~ **ses quatre cents volontés** a face ce-i place; ~ **des siennes** a-și face de cap; *(prov.)* **qui bien fera, bien trouvera** bine faci, bine găsești. **2.** a face, a săvârși, a realiza, a înfăptui, a împlini, a îndeplini; ~ **son devoir** a-și face datoria; ~ **un crime** a săvârși o crimă. **3.** a face, a construi, a clădi; a fabrica, a confecționa; ~ **une maison** a construi o casă; **le tailleur fait des habits** croitorul confecționează haine; **l'oiseau fait son nid** pasărea își face cuibul; *(fig.)* ~ **sa vie** a-și clădi viața. **4.** a face, a pregăti, a prepara; ~ **la cuisine** a pregăti mâncarea; ~ **un gâteau** a prepara o prăjitură. **5.** a face, a aduce pe lume, a da naștere; ~ **un enfant** a aduce pe lume un copil. **6.** *(despre animale)* a făta, a face pui; **la chatte a fait ses petits** pisica a făcut pui. **7.** a face, a compune, a redacta, a elabora, a întocmi, a realiza (o operă literară, artistică); ~ **un roman** a scrie un roman; ~ **un poème** a compune un poem. **8.** a face, a defeca, a evacua, a elimina (din organism). **9.** *(fig.)* a educa, a forma, a instrui, a modela; **ce professeur a fait de bons élèves** acest profesor a format elevi buni. **10.** a câștiga, a agonisi, a strânge; a obține; ~ **de l'argent** a câștiga bani; ~ **des bénéfices** a obține beneficii. **11.** a numi; a proclama; ~ **un maréchal** a numi un mareșal. **12.** a face, a cauza, a provoca, a pricinui; ~ **pitié** a provoca milă; ~ **plaisir** a face plăcere; **ce cachet m'a fait du bien** această pastilă mi-a făcut bine. **13.** a studia; ~ **son droit** a studia dreptul; ~ **les Beaux-arts** a studia artele plastice. **14.** a face; a rândui, a aranja, a pregăti; ~ **le lit** a face patul; ~ **une chambre** a rândui o cameră. **15.** (*cu prep.* **à**) a obișnui / a deprinde (cu); **il l'a faite à cette idée** a obișnuit-o cu această idee. **16.** a face, a se ocupa de; ~ **de la musique** a se ocupa de muzică; **que fait-il dans la vie?** cu ce se ocupă? **17.** *(fam.)* a face; a străbate, a parcurge; *(fig.)* **nous avons fait l'Allemagne** am făcut / am străbătut Germania. **18.** a face; a participa la; **il a fait la guerre comme simple soldat** a făcut războiul ca simplu soldat. **19.** *(fam.)* a socoti, a prețui, a evalua; **combien fait ce manteau?** cât face / la cât evaluați acest mantou? **– je vous le fais 2.000 francs** vi-l socotesc la 2.000 de franci. **20.** a face; a echivala; a lua; **2 et 2 font 4** 2 și cu 2 fac 4; **le réservoir fait 40 litres** rezervorul conține 40 de litri; **cette voiture fait (du) 100 à l'heure** acest automobil face / atinge viteza de 100 de km. la oră. **21.** a face pe, a se preface; ~ **le malade** a se preface bolnav; ~ **le mort** a face pe mortul; ~ **l'idiot** a face pe prostul, a se face că nu pricepe. **22.** *(la teatru)* a juca / a interpreta un rol; ~ **tel personnage dans une pièce** a interpreta rolul unui anume personaj într-o piesă. **23.** a avea importanță; **qu'est-ce que cela peut ~?** ce importanță are? **cela ne fait rien** nu e nimic, nu face nimic, nu are nici o importanță. **24.** *(în expr.)* ~ **attention** a fi atent; a băga de seamă; a lua în seamă; a avea grijă; ~ ~ a da dispoziții, a pune să execute, a comanda; ~ ~ **un costume** a comanda un costum de haine; ~ **savoir** a înștiința, a aduce la cunoștință; a da de știre; ~ **voir** a arăta; ~ **naufrage** a naufragia; ~ **feu** a trage un foc de armă; ~ **la roue a.** *(despre păuni)* a-și răsfira coada; **b.** *(fam.)* a se umfla în pene; a nu-și mai încăpea în piele; ~ **les cartes** a amesteca cărțile de joc; ~ **voile** a naviga; ~ **son chemin a.** a-și croi un drum în viață. **b.** a ajunge departe / bine; **bonne à tout ~** femeie la toate; **se laisser ~** a ceda; a nu se împotrivi; ~ **maigre** a posti; ~ **gras** a mânca de dulce; ~ **tort à qqn.** a nedreptăți pe cineva, a-i aduce un prejudiciu; ~ **le guet** a sta la pândă; a fi de strajă; ~ **les magasins** a colinda magazinele; ~ **d'une pierre deux coups** / ~ **coup double** a împușca doi iepuri dintr-o lovitură, a lovi cu o măciucă două capete; ~ **battre des montagnes** a semăna vrajbă, a face zâzanie; ~ **argent de tout** a scoate bani din piatră seacă; ~ **bondir / bouillir qqn.** a scoate pe cineva din sărite / din răbdări; *(fig.)* ~ **bon marché d'une chose** a nu da doi bani / o para chioară pe ceva; a nu pune preț pe ceva; ~ **bouillir la marmite** a ține casa; a asigura existența familiei; ~ **défaut** a lipsi; ~ **crouler un raisonnement** a spulbera un raționament, a-l reduce la zero; *(fig. fam.)* ~ **des ronds dans le bassin** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană; *(pop.)* ~ **du baratin à qqn.** a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul; ~ **endosser une faute à qqn.** a arunca vina în spinarea cuiva; ~ **entendre raison à qqn.** a învăța minte pe cineva; ~ **entrer qqch. en ligne de compte** a ține seama de ceva; ~ **erreur** a se înșela; ~ **fausse route** a o lua / a apuca pe un drum greșit; ~ **grâce à qqn. d'une chose** a scuti pe cineva de ceva; *(fig. fam.)* ~ **jouer les grandes eaux** a plânge cu lacrimi cât pumnul; ~ **le silence sur qqch.** a păstra tăcerea asupra unui lucru; ~ **parler de soi** a da loc la comentarii; ~ **son âge** a-și arăta vârsta; ~ **surface** a reveni pe linia de plutire; ~ **tache d'huile** a se întinde ca pecinginea; **ce faisant** procedând astfel. **II.** *v. impers.* **il fait beau / chaud** este frumos / cald; **il fait bon** este bine, este plăcut; **il fait bon vivre dans cette région** este plăcut să trăiești în această regiune. **III.** *v.i.* **1.** a se potrivi; **ce tableau fait bien dans la chambre des enfants** acest tablou se potrivește în camera copiilor. **2.** a părea, a da impresia; **cet enfant fait grand pour son âge** acest copil pare mare pentru vârsta lui. **3.** a proceda, a acționa, a purcede; a face; **comment ~?** cum să procedăm? ce să facem? **4.** a spune, a zice; a face; **oui, fit-il** da, zise / făcu el. **5.** *(în expr.)* **avoir à ~** a

avea de lucru; **avoir fort à ~ avec qqn.** a avea de furcă cu cineva; **(il n'y a) rien à ~ a.** nu e nimic de făcut; degeaba; **b.** cu nici un chip; **c'en est fait de lui** s-a zis / s-a isprăvit cu el; s-a dus pe copcă; **~ de son mieux** a face tot posibilul; **ne pas ~ lourd** a nu însemna mare lucru; **n'en ~ qu'à sa tête** a nu asculta de nimeni, a face numai ce-l taie capul; *(arg.)* **~ le détail** a-și tăia victima în bucăți; **on ne me la fait pas, faut pas me la faire** nu-mi puteți face una ca asta! *(pop.)* **faut le ~** ce greu este! ce chestie tâmpită! *(arg.)* **~ l'adja / la débinette** a o lua la fugă / la sănătoasa. **IV.** *v.r.* **1.** a se face, a se forma; a-și face; **cet homme s'est fait tout seul** acest om s-a format singur; **comment se fait-il que...?** cum se face că...?; **se ~ du mauvais sang** a-și face sânge rău; **se ~ des idées** a-și face gânduri / griji; a intra la idei; **se ~ justice (à soi-même)** a-și face singur dreptate. **2.** *(cu prep.* **à**) a se obișnui; **elle s'est faite à sa nouvelle vie** s-a obișnuit cu noua ei viață. **3.** a deveni; **se ~ vieux** a deveni bătrân, a îmbătrâni. **4.** a se drege, a se ameliora; **le vin se fait en bouteille** vinul se ameliorează în sticlă. **5.** a se face, a se construi, a se fabrica *(pasiv)*; **c'est dans cet atelier que se font les clés** în acest atelier se fac / sunt făcute cheile. **6.** a se face, a deveni, a îmbrățișa o carieră; **se ~ médecin** a se face medic. **7.** a fi la modă, a se purta; **cette année c'est la jupe courte qui se fait** anul acesta se poartă fuste scurte. **8.** a-și face, a-și procura, a obține; **se ~ des amis** a-și face prieteni. **9.** a se face, a se cădea, a fi recomandabil / potrivit; **cela ne se fait pas entre amis** aceasta nu se face între prieteni. **10.** a se preface, a simula, a se da drept; **il se fait plus malade qu'il ne l'est** se preface mai bolnav decât este. **11.** a se forma, a exersa; **se ~ la main** a-și face mâna, a exersa, a se forma. **12.** *(în expr.)* **ne pas s'en ~** a nu se sinchisi, a nu-i păsa; **se ~ bien voir de qqn.** a câștiga bunăvoința cuiva; **se ~ rare** a se da la fund, a nu mai apărea în lume; **se ~ un devoir de** a considera de datoria sa să; **se ~ de la bile** a-și face sânge rău; **se ~ une bile noire** a-i fierbe / a-i clocoti sângele de mânie; **se ~ une raison** a se resemna; *(mar.)* **le vent se fait** vântul se întețește; **se ~ prier** a se lăsa rugat; **se ~ couper les cheveux** a se tunde; **se ~ voir avec qqn.** a se afișa cu cineva. *(arg.)* **il faut se le / la ~** n-avem încotro, trebuie să-l suportăm și p-ăsta, s-o facem și p-asta; *(pop.)* **se la ~ belle / douillette** a duce o viață fără griji; *(pop.)* **se ~ la paire / la belle / la fuite** a o șterge / a o lua la sănătoasa; *(pop.)* **se ~ du fric / du pognon** a câștiga bani.**V.** *v.r. impers.* **il se fait tard** se face târziu; **il se fait nuit** se înnoptează.

2. faire *s.m.* **1.** facere, săvârșire; acțiune; executare; aplicare; **il y a loin du dire au ~** e cale lungă de la a zice la a face; ușor de spus, greu de făcut. **2.** manieră, stil; **le ~ d'un artiste** maniera unui artist.

faire-part *s.m. invar.* anunț, ferpar; **~ de mariage, de décès** anunț de căsătorie, de deces.

faire-valoir *s.m. invar.* **1.** exploatare a unei proprietăți agricole. **2.** persoană care pune în valoare pe cineva; actor (de mâna a doua) folosit pentru a pune în valoare pe actorul principal.

faisabilité *s.f.* fezabilitate, caracter a ceea ce este fezabil, realizabil; **étude de ~** studiu de fezabilitate.

faisable *adj.* fezabil, care se poate face / realiza.

faisan *s.m.* **1.** *(ornit.)* fazan *(Phasanius)*. **2.** *(pop.)* individ suspect, care face afaceri necurate; escroc.

faisandage *s.m.* fezandare, frăgezire a cărnii de vânat prin expunerea la vânt câteva zile.

faisande *s.f.* v. **faisane**.

faisandé, ~e *adj.* **1.** *(despre vânat)* fezandat; macerat. **2.** *(arg.)* suspect. **3.** *(arg.)* fals.

faisandeau *s.m.* pui de fazan.

faisander I. *v.t.* a fezanda, a macera (vânatul) **II.** *v.r.* a se fezanda.

faisanderie *s.f.* crescătorie de fazani.

faisandier *s.m.* crescător de fazani.

faisane *s.f.* *(ornit.)* femela fazanului, făzăniță.

faisceau *s.m.* **1.** mănunchi; **un ~ de branches** un mănunchi de crengi. **2.** *(antichit. romană)* fascie, mănunchi de nuiele de mesteacăn purtate de lictorii ce însoțeau pe unii magistrați, ca simbol al autorității magistraților. **3.** *(mat., fiz.)* fascicul; **~ lumineux** fascicul luminos. **4.** *(anat.)* fascicul / grup de fibre care au aceeași așezare și aceeași distribuție. **5.** *(bot.)* fascicul / țesut conducător format din fibre care străbat în același sens părțile unei plante; **~ ligneux** fascicul lemnos.

faiseur, -euse *s.m.f.* **1.** meseriaș, om care lucrează / confecționează ceva; **un ~ de malles** meseriaș care confecționează geamantane; *(fig.)* **un ~ de phrases** un om care vorbește mult și fără conținut; **bon ~** specialist, meseriaș care dă lucruri de calitate; **un habit de chez le bon ~** o haină de la un mare croitor. **2.** *(fig.)* **a.** intrigant **b.** escroc, om suspect, fără scrupule. **3.** *(în expr.)* **faiseuse d'anges** femeie care întrerupe sarcini, care face avorturi.

faisselle *s.f.* strecurătoare de brânză, sădilă.

1. fait, ~e *adj.* **1.** făcut, săvârșit, realizat, efectuat, împlinit, îndeplinit; **aussitôt dit, aussitôt ~** zis și făcut. **2.** fabricat, confecționat; făcut; **des vêtements ~s sur mesure** haine făcute de comandă. **3.** *(fig.)* format, matur; **un homme ~** un om matur. **4.** încheiat, tranșat, stabilit, convenit; **prix ~** preț stabilit. **5.** conformat, făcut; **une femme bien ~e** o femeie bine făcută, care are un corp frumos. **6.** *(fig.)* făcut, apt, propriu, înclinat; **il est ~ pour ce métier** este făcut / apt pentru această meserie. **7.** *(fig.)* deprins, obișnuit; **il est ~ à la fatigue** este obișnuit cu oboseala. **8.** *(despre brânzeturi)* fermentat. **9.** *(în expr.)* **être ~ pour a.** a fi destinat pentru; **b.** a fi capabil de; *(fam.)* **être ~ (comme un rat)** a cădea (singur) în capcană, a fi prins; **comme le voilà ~!** în ce hal e îmbrăcat / aranjat! **idées toutes ~es** idei preconcepute; prejudecăți; **costumes tout ~s** costume de gata, confecții; **phrases toutes ~es** formule convenționale, clișee; *(pop.)* **bien ~** beat, afumat, cherchelit.

2. fait *s.m.* **1.** fapt, caz, întâmplare; **chacun répond de ses ~s** fiecare răspunde de faptele sale; **2.** fapt, faptă, acțiune; **~ accompli** fapt împlinit; **prendre qqn. sur**

le ~ a prinde pe cineva asupra faptului; ~s d'armes fapte de vitejie; au ~..., en ~... a. de fapt..., în fond, în realitate, în ciuda aparențelor; b. în definitiv. 3. subiect, chestiune, problemă; venir au ~ a ajunge la subiect, la chestiune. 4. *(în expr.)* prendre ~ et cause pour qqn. a interveni pentru cineva, a lua partea cuiva, a îmbrățișa cauza cuiva; ~s et gestes d'une personne conduita unei persoane; voies de ~ acte de violență; le ~ est que adevărul este că; être sûr de son ~ a fi sigur de ceea ce afirmă, a vorbi pe bază de fapte; être au ~ a fi în cunoștință de cauză; dire son ~ à qqn. a spune cuiva verde în față; a-i spune cuiva ceva de la obraz; en ~ de în materie de, în privința, în ceea ce privește; avoir son ~ a avea ceea ce merită; tout à ~ în întregime, absolut, cu totul; entendre bien son ~ a-și cunoaște bine meseria; mettre qqn. au ~ a informa pe cineva, a-l pune la curent; de ce ~ pentru acest motiv; ce n'est pas mon ~ nu-mi convine, nu mă aranjează; état de ~ realitate, stare de fapt.

faîtage *s.m.* coama casei.

fait divers, fait-divers (*pl.* **faits divers, faits-divers**) *s.m.* fapt divers.

fait-diversier (*pl.* **faits-diversiers**) *s.m.* ziarist care răspunde de rubrica faptelor diverse.

faîte *s.m.* 1. vârf; coamă; **le ~ d'une maison** coama unei case 2. *(geogr.)* creastă, coamă; **ligne de ~** creasta muntelui. 3. *(fig.)* culme; **être au ~ de la gloire** a fi în culmea gloriei.

faîteau *s.m.* ornament din metal sau din lut ars pe vârful acoperișului.

faîtier, -ere *adj.* *(Elveția)* central; **organisme ~** organism central.

faîtière I. *s.f.* 1. olan. 2. lucarnă. II. *adj.* *(în expr.)* **tuile ~** olan.

fait-tout, faitout (*pl.* **fait-tout, faitouts**) *s.m.* oală minune.

faix *s.m.* *(înv.)* povară, greutate, încărcătură; **plier sous le ~** a se îndoi sub povară; *(fig.)* **le ~ des impôts** povara impozitelor.

fakir *s.m.* fachir.

fakirisme *s.m.* fachirism.

falaise *s.f.* faleză, țărm, mal abrupt și înalt.

falarique *s.f.* armă incendiară (utilizată din epoca romană până în sec. XVI).

falbala *s.m.* 1. *(înv.)* falbala, volan plisat (pus la perdele, la fuste). 2. podoabă, ornament de prost gust.

falciforme *adj.* *(anat.)* care are forma unei secere; **ligament ~** ligament în formă de seceră.

falconidés, falconiformes *s.m. pl.* *(ornit.)* falconide, familie de răpitoare diurne.

faldistoire *s.m.* *(bis.)* scaunul liturgic al episcopilor.

falerne *s.m.* falern, vin italian de calitate superioară din provincia Campania.

fallacieusement *adv.* *(rar)* (în mod) viclean, înșelător, amăgitor.

fallacieux, -euse *adj.* 1. viclean, înșelător, perfid, amăgitor; **serments ~** jurăminte înșelătoare / mincinoase / false. 2. specios; **raisonnement ~** raționament specios.

falloir *v. impers.* 1. a trebui, a fi necesar, a fi nevoie (să); **il faut qu'il travaille** trebuie să muncească; **il me faut partir** trebuie să plec. 2. *(în expr.)* **s'en ~** a lipsi; **peu s'en faut que** puțin lipsește să; **il s'en est fallu de peu qu'il ne se fâche** puțin a lipsit să nu se supere; **un homme comme il faut** un om cumsecade; **conduis-toi comme il faut** poartă-te cuviincios; **encore faut-il...** și totuși e necesar să...; **il faut voir** nu prea cred, trebuie să mai vedem.

1. **falot** *s.m.* 1. felinar, lanternă mare, fanar. 2. *(arg.)* tribunal militar; **passer au ~** a se prezenta în fața tribunalului militar.

2. **falot** *adj.* 1. șters, tern, palid, spălăcit; **lumière ~e** lumină palidă; **un être ~** o ființă ștearsă. 2. *(înv.)* hâtru, pișicher.

falourde *s.f.* *(înv.)* legătură de crengi groase.

falsificateur, -trice *s.m.f.* falsificator.

falsification *s.f.* falsificare; denaturare; mistificare; **~ de l'histoire** falsificare a istoriei.

falsifier *v.t.* 1. a falsifica, a contraface, a altera; **~ du vin** a falsifica vin. 2. *(fig.)* a falsifica, a denatura, a deforma, a mistifica; a contraface; **~ une signature** a contraface / a plastografia o semnătură.

faluche *s.f.* *(înv.)* beretă de catifea neagră pe care o purtau studenții (în Franța).

falun *s.m.* *(geol.)* falun, depozit necimentat format din resturile cochiliilor de moluște și folosit la ameliorarea solului (era terțiară).

faluner *v.t.* *(agr.)* a îngrășa ogorul cu falun, depozit din resturi de cochilii de moluște.

falunière *s.f.* *(geol.)* depozit geologic de îngrășământ din nisip și scoici.

falzar *s.m.* *(pop.)* pantalon.

famé, ~e *adj.* famat, cu renume, cu faimă; **mal ~** rău famat, cu faimă proastă; **quartier mal ~** cartier rău famat.

famélique *adj.* famelic, flămând, nemâncat, înfometat, hămesit; **un chat ~** o pisică hămesită; **un visage ~** un chip famelic, supt.

fameusement *adv.* *(fam.)* grozav, nemaipomenit de, strașnic de, formidabil de; **c'est ~ bon** e nemaipomenit de bun.

fameux, -euse *adj.* faimos, renumit, reputat, vestit, celebru, strașnic, ilustru; **des héros ~** eroi celebri; *(ir.)* **tu as fait une gaffe ~euse** ai făcut o gafă strașnică.

familial, ~e (*m.pl.* **-aux**) I. *adj.* familial, de familie; **liens ~aux** legături de familie; **allocations ~es** alocații familiale (pentru copii); *(med.)* **maladie ~e** boală de familie, ereditară. II. *s.f.* automobil pentru o familie.

familiariser *v.t., v.r.* (*cu prep.* **avec**) a (se) familiariza, a (se) obișnui, a (se) deprinde cu; **il s'est familiarisé avec son nouvel emploi** s-a familiarizat cu noua lui slujbă.

familiarité *s.f.* 1. familiaritate, intimitate; **il parle de sa ~ avec ce haut personnage** vorbește de familiaritatea lui / relațiile apropiate pe care le are cu acest înalt personaj. 2. obișnuință, cunoaștere apropiată; **sa ~ des textes antiques** cunoașterea apropiată / îndeaproape a textelor antice. 3. *(la pl.)* familiarități, necuviințe; **il n'aime pas les ~s avec des personnes qu'il vient de connaître** nu-i plac familiaritățile cu persoane abia cunoscute. 4. mod de a se exprima simplu, familiar; **~ du style** stil familiar, simplu.

familier, -ère I. *adj.* **1.** familiar; **le français est devenu pour lui une langue familière** franceza i-a devenit familiară. **2.** intim, apropiat; **être ~ avec qqn.** a fi intim cu cineva. **3.** familiar, obișnuit, apropiat; **vivre au milieu d'objets ~s** a trăi înconjurat de obiecte familiare. **4.** *(despre atitudini, comportări)* obișnuit, simplu, neafectat; **c'est une de ses attitudes ~ères** este una din atitudinile lui obișnuite. **5.** ireverențios, nerespectuos; dezinvolt; **manières un peu ~ères** maniere cam dezinvolte, ireverențioase. **6.** familiar, bine cunoscut; **une figure ~ère** o figură cunoscută; **une tournure ~ère** o turnură (de frază) familiară. **II.** *s.m.* intim, apropiat, obișnuit; **c'est un des ~s de ce café** este unul din obișnuiții acestei cafenele.
familièrement *adv.* cu familiaritate, în mod simplu, neafectat; **s'entretenir ~ avec qqn.** a discuta familiar cu cineva.
familistère *s.m.* **1.** comunitate de mai multe familii în sistemul lui Fourier. **2.** cooperativă muncitorească de producție în unele regiuni din Franța. **3.** magazin popular cu articole ieftine în unele regiuni din Franța.
famille *s.f.* **1.** familie; **chef de ~** cap de familie; **bijoux de ~** bijuterii de familie; *(gram.)* **~ de mots** familie de cuvinte. **2.** *(fam.)* copiii dintr-o familie; **une ~ nombreuse** o familie cu mulți copii. **3.** familie, neam; dinastie; casă; **la ~ royale** familia / casa regală; **fils de ~** fiu al unei familii înstărite sau nobile.
famine *s.f.* **1.** foamete; **période de ~** perioadă de foamete. **2.** *(în expr.)* **crier ~ sur un tas de blé** a face pe săracul; **prendre qqn. par la ~ a.** a supune pe cineva prin înfometare; **b.** a-i tăia / a-i lua cuiva apa de la moară; *(prov.)* **chien qui chemine ne meurt pas de ~** alergi mult, mănânci unt.
fan *s.m.f.* fan, admirator (fanatic); **les ~s d'un chanteur** fanii unui cântăreț.
fana *adj., s.m.f.* *(fam.)* fanatic; **un ~ de football** un fanatic al fotbalului.
fanage *s.m.* **1.** *(agr.)* întoarcerea și uscarea fânului. **2.** plata muncitorului care întoarce fânul.
fanal *s.m.* **1.** felinar mare, lanternă, fanal; **~ de mouillage** felinar de ancorare; **~ à éclats** felinar eclipsă. **2.** *(înv.)* foc aprins pe țărm pentru semnalizare.
fanatique I. *adj.* fanatic, înfocat, frenetic, pătimaș; **partisan ~ d'une politique de force** partizan înfocat al unei politici de forță. **II.** *s.m.f.* fanatic; **un ~ de rock** un fanatic al rock-ului.
fanatiquement *adv.* (în mod) fanatic, cu fanatism.
fanatisation *s.f.* fanatizare.
fanatiser I. *v.t.* a fanatiza pe cineva; **les discours de ce dictateur fanatisent la foule** discursurile acestui dictator fanatizează mulțimea. **II.** *v.r.* a se fanatiza, a deveni fanatic. **III.** *v.i.* a se comporta ca un fanatic.
fanatisme *s.m.* fanatism.
fanchon *s.m.* *(reg.)* băsmăluță, batic.
fandango *s.m.* fandango, dans popular spaniol.
fandard *s.m.* *(arg.)* pantaloni bărbătești.
fane *s.f.* **1.** *(înv.)* frunză uscată căzută din pom. **2.** frunze ale unor legume; **des ~s de pommes de terre, de carottes** frunze de cartofi, de morcovi.
fané, ~e *adj.* **1.** ofilit, veștejit; **des fleurs ~es** flori ofilite; *(fig.)* **visage ~** față ofilită, obosită. **2.** decolorat, spălăcit; **couleur ~e** culoare spălăcită.
faner I. *v.t.* **1.** a întoarce (fânul pentru a-l usca); **~ de la luzerne** a întoarce lucernă. **2.** a fana, a ofili, a veșteji, a usca; a scoroji; **la sécheresse fane la végétation** seceta usucă vegetația; *(fig.)* **la maladie lui a fané le visage** boala i-a ofilit chipul. **3.** a decolora, a spălăci; **le soleil fane les tissus** soarele decolorează țesăturile. **II.** *v.r.* a se ofili, a se veșteji, a păli, a se usca; **les roses se fanent vite** trandafirii se ofilesc repede; *(fig.)* **sa beauté se fane** frumusețea ei se ofilește.
faneur, -euse I. *s.m.f.* **1.** cosaș. **2.** lucrător care întoarce fânul (pentru a-l usca) **II.** *s.f.* mașină agricolă de uscat fânul.
fanfan *s.m.* (*arg.*) copil, puști, țânc.
fanfare *s.f.* **1.** fanfară. **2.** melodie executată de alămuri. **3.** melodie executată din corn, la vânătoare. **4.** *(în expr.)* **réveil en ~** trezire brutală; *(pop.)* **un sale coup pour la ~** o treabă plicticoasă; o afacere proastă; **annoncer qqch. en ~** a anunța ceva cu mare zgomot / larmă.
fanfaron, ~ne *s.m.f., adj.* fanfaron, lăudăros.
fanfaronnade *s.f.* fanfaronadă, lăudăroșenie.
fanfaronner *v.i.* *(înv.)* a face pe fanfaronul, a se lăuda.
fanfreluche *s.f.* podoabă fără preț, farafastâc, zorzoane (pentru toalete feminine).
fange *s.f.* **1.** noroi, glod, tină, mocirlă, nămol. **2.** *(fig.)* noroi, cloacă; **couvrir qqn. de ~** a împroșca pe cineva cu noroi; a-l ponegri.
fangeux, -euse *adj.* **1.** plin de noroi. **2.** *(fig.)* abject, infam, josnic.
fangothérapie *s.f.* *(med.)* tratament cu băi de nămol.
fanion *s.m.* fanion, steguleț; **~ d'ambulance** steguleț de ambulanță.
fanon *s.m.* **1.** *(bis.)* fiecare din cele două benzi de mătase ale mitrei episcopale. **2.** fanon (la balene). **3.** încrețitură a pielii gâtului (la bovine). **4.** gușa curcanului. **5.** smoc de păr înapoia piciorului (la cai).
fantaisie *s.f.* **1.** fantezie, imaginație, închipuire; **donner libre cours à sa ~** a da frâu liber imaginației; **une personne pleine de ~** o persoană plină de fantezie. **2.** capriciu, toană, ciudățenie; **satisfaire les ~s de qqn.** a satisface capriciile cuiva. **3.** gust personal, dispoziție personală; **vivre à sa ~** a trăi după gustul său. **4.** plăsmuire, operă de imaginație; scornire; de ~ inventat; **œuvre de ~** operă de fantezie, inventată. **5.** *(muz.)* fantezie. **6.** *(în expr.)* **se passer une ~** a-și satisface o dorință, a-și face un gust; **~ sur...** variațiuni libere pe o temă.
fantaisiste I. *adj.* fantezist, plăsmuit, născocit; imaginat; inventat, scornit; neserios; **information ~** informație fantezistă, născocită, falsă, fără fundament real. **II.** *s.m.f.* **1.** fantezist, original; **c'est un ~** e un original, un trăsnit. **2.** artist de varietăți, cupletist.
fantasia *s.f.* divertisment ecvestru cu călăreți arabi.
fantasier *v.t.* *(înv.)* a da frâu liber fanteziei.

fantasmagorie *s.f.* **1.** fantasmagorie, vedenie, viziune fantastică, produsă artificial (pe scenă sau în cărți). **2.** *(fig.)* aberație, aiureală, bazaconie, absurditate, elucubrație, nălucire.

fantasmagorique *adj.* fantasmagoric; *(fig.)* ireal, fantastic.

fantasmatique *adj.* fantasmatic, referitor la fantasme.

fantasme, phantasme *s.m.* **1.** fantasmă, produs al imaginației, fantomă, vedenie, nălucă. **2.** *(fig.)* himeră, halucinație.

fantasmer *v.i.* a elabora fantasme; a se lăsa pradă fantasmelor, halucinației.

fantasque *adj.* **1.** capricios, schimbător, ciudat, bizar; **une personne ~** o persoană capricioasă, bizară. **2.** original, plin de fantezie.

fantassin *s.m.* *(mil.)* infanterist.

fantastique I. *adj.* **1.** fantastic, ireal, fantasmagoric, alegoric, plăsmuit, închipuit; **un animal ~** un animal fantastic, ireal. **2.** bizar, ciudat, straniu; **une histoire ~** o întâmplare ciudată. **3.** uimitor, uluitor, de necrezut; **le spectacle ~ d'une ville en plein séisme** spectacolul uimitor al unui oraș în plin cutremur. **4.** *(fam.)* nemaipomenit, extraordinar, fantastic, formidabil; **c'est une idée ~** e o idee formidabilă. **II.** *s.m. art. (lit.)* genul fantastic.

fantastiquement *adv.* (în mod) fantastic, nemaipomenit, de necrezut, formidabil.

fantoche I. *s.m.* **1.** fantoșă, paiață, marionetă. **2.** *(fig.)* om de paie. **II.** *adj.* (ca o) marionetă; **gouvernement ~** guvern marionetă.

fantomatique *adj.* **1.** fantomatic, spectral; **un éclairage ~** o lumină spectrală. **2.** *(fig.)* vag, neclar.

fantôme I. *s.m.* **1.** fantomă, stafie, spectru, strigoi, apariție, nălucă, arătare, vedenie; **croire aux ~s** a crede în stafii. **2.** *(fig.)* aparență, umbră; **un ~ de liberté** o umbră de libertate; **un ~ de directeur** o aparență de director, un director care nu conduce în realitate. **3.** *(în expr.)* **se faire des ~s de rien** a exagera greutățile / primejdia. **II.** *adj.* fantomatic, inexistent, inconsistent; **gouvernement ~** guvern fantomatic, lipsit de autoritate; *(med.)* **douleurs ~s** dureri atribuite de bolnavi unui membru amputat.

fanton, fenton *s.m.* bară metalică folosită la armătură.

fanum *s.m.* *(antichit. romană)* teren sau templu închinat unei divinități.

fanure *s.f.* veștejire, ofilire.

fanzine *s.m.* revistă cu tiraj redus editată de tineri pe teme care îi pasionează: science-fiction, benzi desenate etc.

faon *s.m.* *(zool.)* pui de căprioară.

faonner *v.i.* *(despre căprioare)* a făta.

faquin *s.m.* **1.** *(înv.)* manechin servind drept țintă aruncătorilor cu lancea. **2.** *(înv.)* lacheu. **3.** *(înv.)* hamal. **4.** secătură, lichea, pușlama, pramatie. **5.** om de nimic; potlogar, găinar.

far *s.m.* *(culinar)* tartă bretonă.

farad *s.m.* *(el.)* farad.

faradique *adj.* **1.** *(înv.)* **courant ~** curent alternativ obținut prin inducție. **2.** referitor la teoriile lui Faraday.

faradisation *s.f.*, **faradisme** *s.m.* utilizarea medicală a curenților de înaltă tensiune.

faramineux, -euse *adj.* extraordinar, fantastic, uimitor, uluitor, surprinzător, nemaipomenit; **des prix ~** prețuri extraordinare, foarte mari.

farandole *s.f.* farandolă, dans provensal.

farandoler *v.i.* a dansa farandola.

faraud, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(fam.)* filfizon, fante; ușuratic, flușturatic. **2.** *(în expr.)* **faire le ~** a face pe deșteptul / pe istețul, a se da mare.

1. farce *s.f.* *(culinar)* umplutură din carne sau legume tocate.

2. farce I. *s.f.* **1.** *(lit.)* farsă. **2.** *(lit.)* comic vulgar, grotesc, burlesc; **cet écrivain tombe parfois dans la ~** acest scriitor cade uneori într-un comic excesiv, vulgar. **3.** *(fig.)* farsă, renghi, festă, poznă, comicărie; **faire une ~ à qqn.** a juca o festă cuiva. **4.** *(în expr.)* **être le dindon de la ~** a cădea de fraier, a ieși păcălit. **II.** *adj. invar. (pop. înv.)* comic, nostim, plin de haz; **histoire ~** poveste nostimă.

farceur, -euse *s.m.f., adj.* **1.** *(înv.)* actor comic burlesc. **2.** farsor, glumeț, poznaș, năzdrăvan, hâtru. **3.** farsor, om neserios; **ne le prenez pas au sérieux, c'est un vieux ~** nu-l luați în serios, e un farsor bătrân; **un enfant ~** un copil năzdrăvan.

farci, ~e *adj.* **1.** *(culinar)* umplut, cu umplutură; **volaille ~e** pasăre umplută. **2.** plin de; **un texte ~ d'erreurs** un text plin de greșeli. **3.** *(arg.)* trucat.

farcin *s.m.* *(vet.)* răpciugă.

farcineux, -euse *adj.* *(vet.)* răpciugos, bolnav de răpciugă.

farcir I. *v.t.* **1.** *(culinar)* a umple; **~ des tomates** a umple roșii. **2.** *(fig.)* a îndesa, a umple peste măsură; **~ une thèse de citations** a umple o teză de doctorat cu citate. **3.** *(arg.)* a ciurui cu gloanțe. **4.** *(arg.)* a înșela, a escroca. **5.** *(fam. în expr.)* **~ sa bedaine** a se îndopa, a băga la jgheab. **II.** *v.r.* **1.** a se umple de ceva; a-și umple; **se ~ la mémoire de choses inutiles** a-și umple memoria cu lucruri inutile. **2.** a suporta greu; **je me suis farci cet imbécile pendant deux heures** l-am suportat pe dobitocul ăsta două ore. **3.** *(arg. în expr.)* **se ~ une nana** a avea relații sexuale cu o femeie. **4.** *(arg. în expr.)* **se ~ la panse / le chou** a se îndopa, a se ghiftui.

fard *s.m.* **1.** fard, suliman, dres; machiaj. **2.** *(fig.)* prefăcătorie, lipsă de sinceritate. **3.** *(în expr.) (pop.)* **piquer un ~** a se înroși (de emoție); **parler sans ~** a vorbi deschis, pe șleau.

fardage *s.m.* **1.** *(com.)* camuflare a mărfurilor avariate sub cele bune. **2.** *(text.)* defect al unei stofe. **3.** *(mar.)* parte a vasului deasupra liniei de plutire. **4.** *(mar)* totalitatea lucrurilor inutile de pe o navă. **5.** *(mar. în expr.)* **bois de ~** bârnele puse pe fundul calei pentru a izola mărfurile de umiditate.

farde *s.f.* **1.** balot, pachet, teanc de produse exotice expediate spre Europa. **2.** balot de cafea moka de 185 kg.

fardeau *s.m.* povară, greutate; **soulever un ~** a ridica o greutate; **le ~ des impôts** povara impozitelor; **le ~ des ans** povara anilor, bătrânețea.

1. farder *v.t.* **1.** a farda, a sulemeni; a machia, a grima; ~ **le visage d'un acteur** a machia fața unui actor. **2.** *(fig.)* a masca, a ascunde, a deghiza; ~ **la vérité** a ascunde adevărul sub oboroc. **3.** *(com.)* a camufla mărfurile avariate sub cele bune. **II.** *v.r.* a se farda, a se sulemeni; a se grima, a se machia; **elle se farde discrètement** se fardează discret.

2. farder *v.i.* **1.** *(înv.)* a apăsa greu. **2.** a se prăbuși (sub povară) **un mur qui farde** un zid care se prăbușește sub propria greutate.

fardier *s.m.* *(înv.)* platformă de camion pentru greutăți mari.

fardoches *s.f. pl.* *(Canada)* buruieni.

farfadet *s.m.* spiriduș, drăcușor.

farfelu, ~e *adj.* extravagant, excentric, abracadabrant, trăsnit; **une idée ~e** o idee trăsnită.

farfouillage *s.m.* scotocire, cotrobăire, scormonire, răvășire.

farfouiller *v.t., v.i.* a cotrobăi, a scotoci, a scormoni, a răscoli, a răvăși; ~ **dans un tiroir** a scotoci într-un sertar.

farguer *v.t.* *(arg.)* **1.** a încărca. **2.** a acuza (la Tribunal).

fargueur *s.m.* *(arg.)* **1.** acuzator. **2.** martor al acuzării.

fargues *s.f. pl.* *(mar.)* marginile unei ambarcațiuni.

faribole *s.f.* *(fam.)* fleac, bagatelă, vorbă goală, balivernă; **dire des ~s** a spune baliverne.

faridon *s.f.* *(arg.)* **1.** sărbătoare. **2.** *(în expr.)* **être de la ~** a nu avea bani; a fi lefter.

farigoule *s.f.* *(bot.)* lămâioară (*Thymus vulgaris*).

farillon *s.m.* foc care se aprinde noaptea pe un vas de pescuit pentru a atrage peștii.

farinacé, ~e *adj.* făinos, care are aspectul făinii.

farinage *s.m.* uium.

farine *s.f.* **1.** făină; ~ **de blé** făină de grâu; **tamiser la ~** a cerne făina; ~ **de moutarde** făină de muștar; **fleur de ~** făină de calitatea întâi. **2.** *(în expr.)* **de la même ~** aidoma, întocmai, la fel; **des gens de même ~** oameni de aceeași teapă; **se faire rouler dans la ~** a se lăsa păcălit / tras pe sfoară; *(prov.)* **d'un sac de charbon ne peut sortir blanche ~** din coadă de pisică, sită de mătase nu se face; fân bun din iarbă proastă anevoie a căpăta.

fariner I. *v.t.* a presăra cu făină. **II.** *v.i.* a produce o pulbere asemănătoare făinii.

farinettes *s.f. pl.* resturi vegetale rămase de la presarea semințelor oleaginoase.

farineux, -euse I. *adj.* **1.** făinos; **le riz est un aliment ~** orezul este un aliment făinos. **2.** presărat cu făină sau cu un praf alburiu; *(bot.)* **des feuilles farineuses** frunze acoperite de un praf alburiu. **3.** care are un gust făinos; **pommes de terre farineuses** cartofi făinoși (care se fărâmă la fierbere) **II.** *s.m.* **1.** cereală din care se face făină. **2.** legumă făinoasă.

farinier, -ère I. *s.m.f.* **1.** făinar, negustor de făină, de paste făinoase. **2.** *(înv.)* morar. **II.** *s.f.* *(înv.)* ladă de făină.

farlouse *s.f.* *(ornit.)* fâsa de luncă (*Anthus pratensis*).

farniente *s.m.* *(ital.)* farniente, lenevie, trândăvie.

1. farouche, farouch *s.m.* *(bot.)* varietate de trifoi *(Trifolium)*.

2. farouche *adj.* **1.** *(despre oameni)* sălbatic; temător, sperios; nesociabil; neîncrezător; **un enfant ~** un copil sperios. **2.** *(despre animale)* sălbatic, neîmblânzit, nedomesticit. **3.** *(fig.)* cumplit, crâncen; **une haine ~** o ură crâncenă. **4.** *(fig.)* aspru, îndârjit, înverșunat; **opposer une ~ résistance aux envahisseurs** a opune o rezistență îndârjită invadatorilor.

farouchement *adv.* cu îndârjire, cu înverșunare.

farrago *s.m.* *(agr.)* amestec de furaje pentru vite.

fart *s.m.* unsoare de schi.

fartage *s.m.* ungere a schiurilor.

farter *v.t.* a unge schiurile

fasce *s.f.* *(herald.)* fascie, bandă orizontală pe un blazon.

fascé, ~e *adj.* *(herald.)* fasciat, dungat orizontal.

fascia *s.m.* *(anat.)* fascie, membrană ce acoperă mușchii sau alte regiuni anatomice.

fasciation *s.f.* *(bot.)* pipernicire, chircire a unei plante, din cauza unei boli.

fascicule *s.m.* **1.** fasciculă; broșură; **publier un ouvrage par ~s** a publica o carte în fascicule. **2.** *(poligr.)* coliță, fasciculă. **3.** *(în expr.)* ~ **de mobilisation** document anexat livretului militar al unui rezervist, indicându-i acestuia ce are de făcut în caz de mobilizare.

fasciculé, ~e *adj.* **1.** fasciculat. **2.** *(în expr.)* *(bot.)* **racine ~e** rădăcină formată din mai multe rădăcini subțiri; *(arhit.)* **colonne ~e** coloană compusă dintr-un mănunchi de coloane subțiri.

fascié, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* pipernicit, chircit (de boală). **2.** *(biol.)* dungat, vărgat; **élytres ~s** elitre vărgate.

fascinage *s.m.* **1.** lucrare executată cu fașine. **2.** alcătuire de fașine.

fascinant, ~e, fascinateur, -trice *adj.* fascinant, captivant, fermecător, cuceritor, încântător, răpitor; **beauté ~e** frumusețe fascinantă.

fascination *s.f.* fascinație, încântare, fermecare, cucerire, delectare, subjugare, vrăjire; **exercer une ~ sur qqn.** a exercita o fascinație asupra cuiva.

fascine *s.f.* fașină.

1. fasciner *v.t.* a lucra cu fașine.

2. fasciner *v.t.* **1.** a fascina, a subjuga; **le serpent fascine sa proie** șarpele își subjugă prada. **2.** *(fig.)* a captiva, a încânta; **un spectacle qui fascine** un spectacol care încântă.

fascisant, ~e *adj.* fascizant, cu tendință fascistă.

fascisme *s.m.* *(ital.)* fascism.

fasciste *adj., s.m.f.* *(ital.)* fascist.

faseiller *v.t.* v. **faséyer**.

faséole *s.f.* *(bot. pop.)* soi de fasole (*Phaseolus vulgaris*).

faséyer *v.t.* (*mar. despre pânze*) a flutura în vânt.

fashion *s.f.* *(angl.)* **1.** modă, maniere elegante. **2.** societate elegantă.

fashionable *adj.* *(angl. înv.)* la modă; care aparține societății elegante.

faste I. *adj.* *(antichit. romană, în expr.)* **jour ~** zi fastă, în care era îngăduit să te ocupi de treburile publice, auspiciile fiind favorabile; zi fericită. **II.** *s.m.* **1.** fast, splendoare, lux, strălucire, măreție, pompă; **le ~ d'une cérémonie** fastul unei ceremonii. **2.** *(la pl.)* faste, tabele cronologice la romani; cronică, anale.

fastidieusement *adv.* (în mod) fastidios, plicticos, plictisitor, anost.
fastidieux, -euse *adj.* fastidios, plicticos, plictisitor, anost; **un travail ~** o muncă plicticoasă, anostă, neinteresantă.
fastigié, ~e *adj. (bot., despre inflorescențe, ramuri, coroane de copaci)* îndreptate în sus.
fastoche *adj. (arg.)* ușor, simplu.
fastueusement *adv.* cu fast, fastuos, cu măreție, cu pompă; **recevoir ~ un haut personnage** a primi cu fast un înalt personaj.
fastueux, -euse *adj.* fastuos, pompos, luxos, măreț, strălucit, splendid; **une cérémonie ~euse** o ceremonie fastuoasă.
fat *s.m., adj. m.* **1.** prost, neghiob, nătărău, tont. **2.** arogant, trufaș, fudul, îngâmfat, înfumurat, semeț, țanțoș; pretențios.
fatal, ~e (*m. pl.* **-s**) *adj.* **1.** fatal, inevitabil, iminent, ineluctabil; **à la suite de cet événement, la guerre entre les deux pays était ~e** în urma acestui eveniment, războiul între aceste două țări era iminent / inevitabil; **c'était ~** era inevitabil, de neînlăturat. **2.** fatal, funest, nefast, nefericit; dăunător; **un coup ~** o lovitură funestă, fatală, mortală. **3.** fatal, irezistibil; **femme ~e** femeie fatală. **4.** *(în expr.) (com.)* **terme ~** termenul ultim.
fatalement *adv.* (în mod) fatal, inevitabil, ineluctabil.
fatalisme *s.m. (fil.)* fatalism.
fataliste *adj., s.m.f. (fil.)* fatalist.
fatalité *s.f.* **1.** *(fil.)* fatalitate; destin, soartă; **être soumis à la ~** a fi supus soartei; **l'instrument de la ~** instrumentul destinului. **2.** ursită rea; fatalitate implacabilă; nenoroc; **être poursuivi par la ~** a fi urmărit de nenoroc. **3.** concurs nefericit de împrejurări, nenorocire, coincidență nefericită; **accident dû à la ~** accident datorat unei întâmplări nefericite, unui concurs nefericit de împrejurări.
fatidique *adj.* fatidic, însemnat de destin; fatal; profetic; **date ~** dată fatidică.
fatidiquement *adv.* (în mod) fatidic.
fatigabilité *s.f. (med.)* tendință a organismului spre oboseală.
fatigant, ~e *adj.* **1.** obositor, istovitor, epuizant, extenuant; **un voyage ~** o călătorie obositoare. **2.** *(fig.)* obositor, plictisitor, plicticos, agasant; **une personne ~e** o persoană obositoare.
fatigue *s.f.* **1.** oboseală, osteneală; epuizare, istovire, extenuare; **je tombe de ~ après cette ascension** sunt frânt de oboseală după această ascensiune; **~ nerveuse** oboseală nervoasă. **2.** efort; trudă; **il voulait lui épargner la ~ de cette intervention** voia să-l cruțe de efortul acestei intervenții. **3.** *(în expr.) (tehn.)* **~ des métaux** uzura internă a metalelor.
fatigué, ~e *adj.* **1.** obosit, ostenit, trudit; istovit, extenuat, epuizat; **se sentir ~** a se simți obosit; **un air ~** un aer obosit. **2.** *(fig. fam.)* uzat, deformat, ros, tocit, stricat; **un vêtement ~** o haină uzată. **3.** *(agr. despre pământ)* secătuit.
fatiguer I. *v.t.* **1.** a obosi, a osteni; a istovi, a extenua, a epuiza; **cette course a fatigué les enfants** această alergare i-a obosit pe copii; **les épices fatiguent l'estomac** mirodeniile obosesc stomacul. **2.** *(fig.)* a plictisi; a inoportuna, a stânjeni; a agasa, a sâcâi (pe cineva); **~ qqn. par ses lamentations** a plictisi pe cineva cu văicărelile sale. **3.** *(agr. despre pământ)* a secătui. **4.** *(fam. fig.)* a uza, a toci, a roade; **~ un costume** a uza un costum. **II.** *v.i.* **1.** a obosi, a osteni; **il fatigue vite au volant** obosește repede la volan. **2.** a suporta greu un efort mare; **ce moteur fatigue dans la montée** acest motor suportă greu urcușul. **3.** (*arg.*) a munci, a pune osul la treabă. **III.** *v.r.* **1.** a se obosi, a se osteni; **le vieillard se fatigue en travaillant trop** bătrânul se obosește muncind prea mult. **2.** a se sătura, a se plictisi; **on se fatigue vite d'une mode** ne plictisim repede de o modă.
fatma *s.f.* femeie arabă, slujnică în țările Africii de Nord, în timpul coloniilor.
fatras *s.m.* grămadă, morman, maldăr (în dezordine), adunătură; **un ~ de vieux papiers** un maldăr de hârțoage vechi; **un ~ de connaissances mal assimilées** o grămadă de cunoștințe prost asimilate.
fatrasie *s.f. (evul mediu)* compoziție poetică cu aluzii satirice, cu un caracter incoerent.
fatuité *s.f.* îngâmfare, înfumurare, fudulie, trufie, fatuitate, infatuare.
fatum *s.m. (lat.)* destin, soartă; ursită.
fauber, faubert *s.m. (mar.)* mătură de vas confecționată din frânghii vechi.
faubourg *s.m.* **1.** foburg, suburbie, cartier periferic al unui oraș. **2.** *(ist.)* cartier din afara incintei unei cetăți. **3.** *(la pl., fig.)* populația foburgului.
faubourien, ~ne. I. *adj.* periferic, referitor la cartierele periferice; **un accent ~** un accent de periferie. **II.** *s.m.f.* locuitor din cartierele periferice.
faucard *s.m.* seceră cu coadă lungă de tăiat vegetația acvatică.
faucardage *s.m.* tăiere a vegetației acvatice.
faucarder *v.t.* a tăia vegetația acvatică.
faucardeur *s.m.* **1.** lucrător care taie vegetația acvatică. **2.** ambarcație echipată cu mașină de tăiat vegetația acvatică.
faucardeuse *s.f.* mașină de tăiat vegetația acvatică.
faucet *s.m.* v. **fausset.**
fauchage *s.m.* **1.** cosit; **le ~ d'un pré** cositul unei pajiști. **2.** secerat.
fauchaison *s.f.* **1.** cosit. **2.** seceriș,
fauche *s.f.* **1.** *(înv.)* cosit. **2.** *(pop.)* furt, ciordeală. **3.** *(pop.)* lumea hoților. **4.** *(pop.)* mizerie.
fauché, ~e *adj. (fam.)* fără bani, lefter, mofluz.
fauchée *s.f.* **1.** cositură. **2.** secerătură.
faucheman *adj.* (*arg.*) sărac, nevoiaș, lefter.
faucher *v.t.* **1.** a cosi; **~ du blé** a cosi grâu; **~ le foin** a cosi fânul. **2.** a secera. **3.** *(fig.)* a secera, a doborî, a nimici, a omorî; **la grêle a fauché les blés** grindina a doborât / a culcat la pământ grâul; **les balles ont fauché les terroristes** gloanțele i-au secerat pe teroriști. **4.** *(pop.)* a șterpeli, a fura, a ciordi, a șparli. **5.** a răsturna; **une voiture a fauché deux cyclistes** un automobil a răsturnat doi bicicliști. **6.** *(în expr.)* **~ l'herbe sous les pieds de qqn.** a-i tăia cuiva craca

de sub picioare / macaroana; ~ **qqn.** a distruge, a ruina pe cineva; *(arg.)* ~ **le colas** a suci gâtul cuiva; a-i tăia cuiva beregata; ~ **le grand pré** a vâsli la galere, a fi condamnat la muncă silnică; *(sport)* a trânti un jucător dezechilibrându-l.

fauchet *s.m.* **1.** greblă cu dinți de lemn. **2.** cosor cu lama încovoiată.

fauchette *s.f.* cosor de tăiat arbuști, seceruică.

faucheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** cosaș, secerător. **2.** *(fig.)* călău. **II.** *s.m. (entom.)* specie de păianjen de câmp, carnivor. **III.** *s.f.* **1.** secerătoare mecanică. **2.** *(fig. cu maj.)* moartea.

faucheux *s.m.* v. **faucheur (II).**

fauchon *s.m.* **1.** sabie din sec. XIII-XV. **2.** coasă combinată cu greblă.

faucille *s.f.* **1.** seceră. **2.** *(bot.)* coroniște (*Coroniila varia*). **3.** *(în expr.)* **mettre la ~ dans la moisson d'autrui** a se băga unde nu-i fierbe oala; **droit comme une ~** cocoșat, ghebos, gârbovit.

faucillon *s.m.* **1.** *dim.* al lui **faucille. 2.** cosor cu lama încovoiată.

faucon *s.m.* **1.** *(ornit.)* șoim (Falco). **2.** tun din sec. XVI-XVII. **3.** *(pol.)* partizan al unei politici dure.

fauconnneau *s.m.* **1.** *(ornit.)* pui de șoim. **2.** tun de mic calibru folosit în sec. XVI-XVII. **3.** varietate de scripete.

fauconnerie *s.f.* **1.** dresură de șoimi pentru vânătoare. **2.** crescătorie de șoimi. **3.** vânătoare cu șoimi.

fauconnier *s.m.* dresor de șoimi (pentru vânătoare).

fauconnière *s.f. (înv.)* tolbă de vânătoare.

faucre, faulcre, fautre *s.m. (ist.)* suport pentru lance (la armuri).

faufil *s.m.* sala; șular.

faufilage *s.m.* **1.** însăilare. **2.** *(mar.)* asamblare provizorie a părților unei nave în construcție.

faufiler I. *v.t.* **1.** a însăila; ~ **une manche** a însăila o mânecă. **2.** *(înv.)* a furișa, a strecura, a introduce pe furiș; ~ **un espion** a strecura un spion. **II.** *v.r.* a se fofila, a se strecura, a se furișa.

faufilure *s.f.* însăilătură, sailă, saia.

faune I. *s.f.* faună; la ~ **du Delta du Danube** fauna Deltei Dunării. **II.** *s.m. (mit.)* faun.

faunesque *adj.* referitor la faun, de faun; **visage** ~ chip de faun.

faunesse *s.f.* faun femelă.

faunique *adj.* referitor la faună, de faună; **les grandes régions ~s du globe** marile regiuni faunistice ale globului.

faunistique I. *s.f.* știința care studiază fauna unei regiuni. **II.** *adj.* referitor la faună.

fauperdrieux *s.m. (ornit.)* specie de răpitoare care preferă potârnichile *(Falco aeruginosus).*

faurrade *s.f.* incintă împrejmuită cu plase pentru pescuit la malul mării.

faussaire *s.m.f.* **1.** falsificator; ~ **qui fabrique des billets de banque** falsificator care fabrică bancnote. **2.** *(înv.)* escroc, șarlatan.

faussard *s.m.* v. **fauchard.**

fausse *adj. f.* v. **faux.**

faussecouche *s.f.* v. **couche.**

'**faussement** *adv. (în mod)* fals, inexact, neadevărat; pe nedrept; **on l'accuse** ~ este acuzat pe nedrept.

fausser I. *v.t.* **1.** a deforma, a strâmba, a îndoi (un obiect); ~ **une clé** a strâmba, a deforma o cheie. **2.** *(fig.)* a falsifica, a denatura, a altera; ~ **un raisonnement** a falsifica un raționament; ~ **la vérité** a denatura adevărul. **3.** a (în)călca (cuvântul, jurământul, promisiunea); ~ **sa parole** a-și încălca cuvântul, a nu se ține de cuvânt. **4.** *(în expr.)* ~ **un jugement** a ataca o hotărâre judecătorească; ~ **compagnie à qqn.** a. a nu se prezenta la o întâlnire; **b.** a o șterge englezește; **c.** a se eschiva; ~ **un mécanisme** a bloca un mecanism, a-l scoate din funcțiune; ~ **une serrure** a strica o broască (la ușă) **II.** *v.i. (înv.)* a cânta fals. **III.** *v.r.* a se deforma; **ce couteau s'est faussé** acest cuțit s-a deformat.

1. fausset *s.m. (muz.)* falset; **voix de** ~ voce de falset.

2. fausset *s.m.* cep de butoi.

fausseté *s.f.* **1.** falsitate, inexactitate, netemeinicie; **la ~ d'un argument** lipsa de temeinicie a unui argument. **2.** falsitate, ipocrizie, prefăcătorie, duplicitate, perfidie, fățărnicie; **accuser qqn. de** ~ a acuza pe cineva de ipocrizie.

fausseur, -euse *s.m.f., adj.* **1.** *(jur. înv.)* (persoană) care atacă o hotărâre judecătorească invocând reaua credință a judecătorilor. **2.** *(înv.)* sperjur.

faut (il) v. **falloir.**

faute *s.f.* **1.** păcat, greșeală, viciu, vină; **commettre une** ~ a comite un păcat, o greșeală. **2.** eroare, greșeală; încălcare a unei reguli; ~ **de calcul** eroare de calcul; ~ **d'orthographe** greșeală de ortografie. **3.** stângăcie, neîndemânare; **ce jeune homme politique commet des ~s** acest tânăr om politic comite stângăcii. **4.** *(în expr.)* **ne pas se faire ~ de** a nu se lipsi de, a nu se da în lături de la; **le nouveau ministre nous a encouragés à le critiquer, et nous ne nous en faisons pas** ~ noul ministru ne-a încurajat să îl criticăm și noi nu ne dăm în lături (de a o face); **ce n'est pas de ma / ta** ~ nu e din vina mea / ta; **prendre qqn. en** ~ a prinde pe cineva cu mâța în sac / cu ocaua mică; ~ **de** din lipsă de; *(prov.)* **qui fait la ~ la boit** capul face, capul trage; *(prov.)* ~ **de fraises, on mange ies feuilles** în dorul fragilor, rozi cotoarele; **sans** ~ cu siguranță, negreșit; **je viendrai sans** ~ voi veni negreșit.

fauter *v.i. (pop.) (despre fete, femei)* a greși, a păcătui, a cădea în păcat, a se lăsa sedusă.

fauteuil *s.m.* **1.** fotoliu. **2.** *(în expr.)* **occuper le** ~ a prezida o adunare; **briguer le** ~ a râvni la titlul de academician; **arriver dans un ~ a.** a ieși primul, a reuși; **b.** a parveni fără eforturi.

fauteur, -trice *s.m.f.* ațâțător, uneltitor, intrigant; ~ **de troubles** instigator la tulburări.

fautif, -ive *adj., s.m.f.* **1.** supus greșelii; **mémoire ~ive** memorie cu scăpări, cu lipsuri. **2.** vinovat; **se sentir** ~ a se simți vinovat. **3.** greșit, eronat; **édition ~ive** ediție plină de greșeli; **citation ~ive** citat greșit.

fautivement *adv.* din greșeală, (în mod) eronat.

fautre *s.m.* v. **faucre.**

fauve I. *adj.* **1.** roșcat, arămiu; **cheval ~** cal roșcat. **2.** sălbatic; **une lueur ~ dans les yeux** o sclipire sălbatică în ochi. **II.** *s.m.* **1.** culoare arămie. **2.** fiară sălbatică. **3.** *(fig.)* pictor, adept al curentului „fovism" de la începutul sec. XX.

fauverie *s.f.* sectorul animalelor sălbatice într-o menajerie, într-o grădină zoologică.

fauvette *s.f.* **1.** *(ornit.)* silvia-cu-cap-negru *(Sylvia atricopilla)*. **2.** *(ornit.)* silvia de grădină *(Sylvia borin)*. **3.** *(pop. în expr.)* **~ à tête noire / bleue, à col bleu** jandarm.

fauvisme *s.m.* fovism, curent în pictura sec. XX.

1. faux *s.f.* **1.** coasă, seceră; **une ~ bien aiguisée** o seceră bine ascuțită. **2.** nume de armă din evul mediu.

2. faux, fausse I. *adj.* **1.** fals, inexact, neadevărat, incorect, eronat, greșit; **un ~ billet de banque** o bancnotă falsă; **avoir des idées fausses** a avea idei greșite. **2.** prefăcut, viclean, fățarnic; **fausse naïveté** naivitate prefăcută. **3.** *(despre părți ale corpului omenesc)* fals; **fausse barbe** barbă falsă; **fausses dents** dinți falși. **4.** aparent; pretins; **un ~ savant** un pretins savant. **5.** neîntemeiat, nefondat; **fausse crainte** teamă nefondată. **6.** înșelător, echivoc; **fausse éloquence** elocință înșelătoare. **7.** *(despre acte, iscălituri)* contrafăcut, plastografiat, pastișat. **8.** *(muz.)* fals; **intonation fausse** intonație falsă; **note faussse** notă falsă. **9.** *(în expr.)* **fausse alerte a.** alarmă simulată; **b.** alarmă falsă; **fausse couche** avort; **~ bruit** zvon; *(arg.)* **~ jeton, ~cul, ~ derche** ipocrit, cu două fețe; **~nom** pseudonim; *(fig.)* **c'est une fausse pièce** e o persoană în care nu te poți încrede; **faire fausse route** a o lua / a apuca pe un drum greșit; **fausse balle** glonte orb; *(pop.)* **~ poids a.** argument care nu stă în picioare; **b.** fată minoră; *(pop.)* **résidu de fausse couche** care nu merită decât disprețul celorlalți; *(pop.)* **fausse poule a.** poliție falsă; **b.** fals polițist; *(constr.)* **~ parquet** dușumea oarbă; (*bot. în compuse*) **fausse camomille** romaniță-de-câmp (*Arthemis arvensis*); **fausse-golmelle** gheabă-de-brad (*Lepiota clypeolaria*); **fausse-orange** bureți-pestriți (*Amanita muscaria*); **~ -abrêtier** merișor (*Vaccinium Vitis idaea*); **~ -anis** chimion (*Cuminum Cyminum*); **~ -ébénier** salcâm-galben (*Laburnum vulgare*); **~ -indigo** salcâm-mic (*Amorpha fructicosa*); **~ -jaseran** bureți-pestriți (*Amanita muscaria*); **~ -persil** pătrunjelul-câinelui (*Aethusa Cynapium*); **~ -pistachier** clocotiș (*Staphylea pinnata*); **~ -safran** ghiocel-de-toamnă (*Sternbergia colchiciflora*); **~ -sapin** molid (*Picea excelsa*); **~ -séné** beșicoasă (*Colutea arba rescens*); **~ -sucrier** belșiță (*Canna indica*); **~ -sycomore** arțar (*Acer platanoides*). **II.** *adv.* fals; **chanter ~** a cânta fals.

3. faux *s.m.* **1.** *(jur.)* fals (în acte publice), contrafacere, plastografie; **s'inscrire en ~** a se înscrie în fals, a ataca (o hotărâre judecătorească), a denunța un fals. **2.** bijuterii false; tablouri false; **ce tableau est un ~** acest tablou este un fals. **3.** *(fam. în expr.)* **être dans le ~** a greși, a se înșela; **à ~** pe nedrept, în mod injust; **accuser à ~** a acuza pe nedrept.

faux-bourdon (*pl.* **faux-bourdons**) *s.m.* **1.** *(muz.)* procedeu de scriere muzicală din sec. XIII. **2.** numele unui cântec bisericesc, transpunere pe muzică a psalmilor.

faux-col (*pl.* **faux-cols**) *s.m.* guler tare (mobil).

faux-filet (*pl.* **faux-filets**) *s.m.* bucată de carne de vită situată de-a lungul șirei spinării.

faux-fuyant (*pl.* **faux-fuyants**) *s.m.* subterfugiu; **ce politicien est expert en ~s** acest politician este expert în subterfugii.

faux-monnayeur (*pl.* **faux-monnayeurs**) *s.m.* falsificator de bani, capulzan.

faux-semblant (*pl.* **faux-semblants**) *s.m.* pretext, minciună, simulacru.

favela *s.f.* *(în Brazilia)* cocioabă la marginea orașelor mari.

faverole *s.f.* v. **féverole.**

faveur *s.f.* **1.** favoare, hatâr, protecție, privilegiu; concesie; serviciu; **demander une ~** a cere o favoare; **faire une ~ à qqn.** a face o favoare cuiva; **billet de ~** bilet de favoare. **2.** bunăvoință, indulgență; **les juges l'ont traité avec ~** judecătorii l-au tratat cu bunăvoință; **solliciter la ~ d'un haut personnage** a solicita bunăvoința unui înalt personaj. **3.** reputație, credit, considerație; **cet artiste jouit de la ~ du public** acest artist se bucură de considerația publicului. **4.** *(la pl.)* favoruri; binefaceri; avantaje; **combler qqn. de ~s** a copleși pe cineva de favoruri. **5.** *(la pl. despre femei)* favoruri; **jouir des ~s d'une femme** a se bucura de favorurile unei femei. **6.** panglicuță foarte îngustă. **7.** *(în expr.)* **en ~ de a.** în favoarea; **b.** ținând seama de; **voter en ~ d'un candidat** a vota în favoarea unui candidat; **à la ~ de a.** profitând de; **b.** cu ajutorul, datorită; **il réussit à s'évader à la ~ de la nuit** a reușit să evadeze profitând de noapte / la adăpostul nopții.

favorable *adj.* **1.** favorabil, prielnic, propice, avantajos; **il est ~ à la réforme** este favorabil reformei; **se trouver dans une position ~** a se afla într-o poziție avantajoasă; **2.** binevoitor, indulgent; îndatoritor; **cet homme m'a toujours été ~** acest om mi-a fost întotdeauna binevoitor.

favorablement *adv.* (în mod) favorabil; cu bunăvoință; **son discours a été ~ accueilli** discursul său a fost primit favorabil.

favori, ~te I. *adj.* favorit, preferat; **mon livre ~** cartea mea preferată. **II.** *s.m.f.* **1.** favorit. **2.** *(sport)* (concurent) favorit; **le ~ d'une course** favoritul într-o cursă. **III.** *s.m. pl.* favoriți; **porter des ~s** a purta favoriți. **IV.** *s.f.* favorită, amanta regelui.

favoriser *v.t.* **1.** a favoriza, a proteja, a ocroti; **~ un ami** a favoriza un prieten. **2.** a ajuta, a înlesni; a sprijini; **~ les arts** a sprijini arta.

favoritisme *s.m.* favoritism.

favouille *s.f.* *(arg.)* buzunar.

favus *s.m.* *(med.)* favus, dermatoză parazitară contagioasă.

fayard *s.m.* *(reg.)* fag.

fayot *s.m.* 1. *(pop.)* fasole uscată. 2. *(arg.)* militar reangajat. 3. *(arg.)* lingușitor; zelos.
fayoter *v.i.* *(arg.)* a fi zelos; a-și lingusi superiorii.
fayots *s.m. pl.* *(arg.)* 1. fasole. 2. *(în expr.)* **aller becqueter des ~s** a intra la pușcărie.
fazenda *s.f.* mare proprietate agricolă în Brazilia.
féal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *(lit.)* **I.** *adj.* leal, loial, fidel, credincios, sincer; **un ~ serviteur du roi** un slujitor loial al regelui. **II.** *s.m.* prieten credincios.
féauté *s.f.* *(feudal.)* jurământ de fidelitate al vasalului față de suzeran.
fébricule *s.f.* *(med.)* creștere ușoară a temperaturii.
fébrifuge *adj., s.m.* *(med.)* febrifug, care combate temperatura; antipiretic.
fébrile *adj.* 1. febril, cu febră; de febră; **pouls ~** puls de febră; **être ~** a fi febril. 2. *(fig.)* nervos, agitat; nerăbdător; febril; **un homme ~** un om agitat; **une activité ~** o activitate febrilă. 3. *(ec. în expr.)* **capitaux ~s** capitaluri speculative care se deplasează dintr-un loc în altul în vederea unui plasament mai bun.
fébrilement *adv.* *(în mod)* febril, cu nervozitate, cu nerăbdare.
fébrilité *s.f.* 1. *(med.)* febrilitate. 2. *(fig.)* agitație, nerăbdare; înfrigurare, nervozitate; **parler avec ~** a vorbi cu înfrigurare, cu nervozitate.
fécal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* fecal.
fécaloïde *adj.* fecaloid, care are aspectul sau mirosul materiei fecale.
fécalome *s.m.* *(med.)* fecalom, acumulare de materii fecale în colon sau rect.
fèces *s.f. pl.* 1. materii fecale, excremente. 2. drojdie, zaț.
fécial, fétial *s.m.* (*pl.* **-aux**) (în antichitate) preot care consfințea declarațiile de război și tratatele de pace.
fécond, ~e *adj.* 1. fecund, prolific; rodnic, roditor, fertil; **terre ~e** pământ roditor; **race animale ~e** rasă animală prolifică. 2. *(fig.)* bogat, abundent, inepuizabil; **un auteur ~** un autor inepuizabil; **journée ~e en événements** zi bogată în evenimente.
fécondant, ~e *adj.* care fecundează; **pluie ~e** ploaie care fecundează, fertilizează.
fécondateur, -trice *adj.* care are capacitatea de a fecunda.
fécondation *s.f.* *(biol.)* fecundare, fecundație; **la ~ des fleurs** fecundarea florilor; **la ~ artificielle** fecundația artificială.
féconder *v.t.* 1. *(biol.)* a fecunda; a fertiliza; **l'eau féconde le sol** apa fertilizează pământul. 2. *(fig.)* a îmbogăți; **les lectures fécondent l'esprit** lecturile îmbogățesc spiritul.
fécondité *s.f.* fecunditate, prolificitate; fertilitate, rodnicie; **la ~ d'un sol** fertilitatea unui sol; *(fig.)* **la ~ d'une idée** fecunditatea / bogăția unei idei.
fécule *s.f.* feculă, amidon, făină de cartofi.
féculence *s.f.* 1. *(înv.)* starea unui lichid încărcat cu sedimente. 2. feculență, calitatea unei substanțe care conține feculă.
féculent, ~e *adj., s.m.* feculent, (legumă) care conține feculă; **les haricots, les pommes de terre sont des ~s** fasolea, cartofii sunt feculenți.
féculer *v.t.* a extrage fecula; **~ les haricots** a extrage fecula din fasole.
féculerie *s.f.* fabrică de amidon.
fedayin, feddayin (*pl.* **fedayin, fedayns**) *s.m.* gherilă palestiniană care atacă Israelul.
fédéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* federal; **état ~** stat federal; **police ~e** poliție federală. **II.** *s.m. pl.* soldați nordiști în timpul războiului de secesiune din America.
fédéraliser *v.t., v.r.* a (se) federaliza.
fédéralisme *s.m.* federalism.
fédéraliste *s.m.f., adj.* federalist.
fédératif, -ive *adj.* federativ; **république ~ive** republică federativă.
fédération *s.f.* federație; **projet de ~ européenne** proiect de federație europeană; **une ~ de football** o federație de fotbal.
fédéré, ~e **I.** *adj.* federat; **état ~** stat federat. **II.** *s.m.* 1. membru al unei federații, al unui stat federal. 2. *(cu maj.)* comunard, soldat al Comunei din Paris, 1871; **mur des Fédérés** zidul comunarzilor.
fédérer *v.t., v.r.* a forma o federație, a se uni într-o federație.
fée *s.f.* 1. zână; **conte de ~s** basm, poveste cu zmei și zâne. 2. *(fig.)* femeie fermecătoare. 3. *(în expr.)* **doigts de ~** mâini de aur; **vieille ~** zgripțuroaică; (*arg.*) **la ~ blanche** cocaină; **la ~ brune** opiumul; **la ~ verte** hașișul.
feeder *s.m.* *(angl.)* *(tehn.)* fider.
féerie *s.f.* 1. *(înv.)* putere a zânelor. 2. feerie; domeniu fantastic, lume populată de zâne. 3. feerie, spectacol teatral cu personaje supranaturale (zâne), folosind mijloace tehnice sofisticate. 4. feerie, univers poetic; splendoare.
féerique *adj.* 1. feeric, încântător, minunat, fermecător, splendid, de basm; **un paysage ~** un peisaj feeric; **un pays ~** o țară de basm. 2. de o frumusețe ireală.
feignant, ~e, faignant, ~e *adj., s.m.f.* *(pop.)* leneș, trântor, pierde-vară.
feindre **I.** *v.t.* a se preface, a simula; **~ la gaieté** a simula veselia; **~ de pleurer** a se preface că plânge. **II.** *v.i.* 1. a disimula, a ascunde, a minți; **savoir ~** a ști să ascundă. 2. *(despre cai)* a șchiopăta ușor.
feint, ~e *adj.* 1. prefăcut, simulat; **une émotion ~e** o emoție simulată. 2. *(constr.)* ascuns, disimulat; **une porte ~e** o ușă ascunsă, mascată.
feinte *s.f.* 1. *(înv.)* simulare, prefăcătorie, simulacru, artificiu; **parler sans ~** a vorbi fără artificii, fără prefăcătorie, sincer, deschis. 2. *(sport)* fentă. 3. șchiopătat ușor al calului. 4. *(în expr.)* **faire une ~ à qqn.** a trage pe sfoară pe cineva.
feinter **I.** *v.i.* *(sport)* a face o fentă. **II.** *v.t.* *(fam.)* a înșela, a fenta, a păcăli.
feldmaréchal (*pl.* **-aux**) *s.m.* *(înv.)* feldmareșal, gradul cel mai înalt în ierarhia militară în Germania și Austria.
feldspath *s.m.* *(mineral.)* feldspat.
feldspathique *adj.* *(mineral.)* care conține feldspat.
fêle *s.f.* țeavă de suflat sticla.

fêlé, ~e *adj.* **1.** crăpat, plesnit; **une assiette ~e** o farfurie crăpată. **2.** *(fig. fam.)* țicnit, smucit, țăcănit, smintit, sărit; **avoir la tête ~e** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă. **3.** *(în expr.)* **avoir une voix ~e** a fi răgușit; a fi văzut lupul; *(prov.)* **pot ~ dure longtemps** carul care scârțâie, acela mai mult ține.

fêler I. *v.t.* a crăpa, a ciocni; **~ une vitre** a crăpa un geam. **II.** *v.r.* **1.** a (se) crăpa; **ce vase se fêle au feu** acest vas crapă la foc. **2.** *(fig. fam.)* a se țicni, a se țăcăni.

félibre *s.m.* scriitor provensal.

félibrige *s.m.* școală literară provensală (în sec.XIX).

félicitation *s.f.* **1.** *(înv.)* felicitare, urare. **2.** *(la pl.)* felicitări; complimente; **lettre de ~s** scrisoare de felicitări. **3.** laude, elogii; **reçu avec les ~s du jury** admis cu elogiile comisiei.

félicité *s.f.* fericire supremă, beatitudine, extaz; **être au comble de la ~** a fi în culmea fericirii.

féliciter I. *v.t.* **1.** a felicita, a ura, a dori; **~ qqn. de son mariage** a face urări cuiva pentru căsătoria sa. **2.** a felicita, a-și exprima satisfacția; **je vous félicite pour la réussite de votre fils** vă felicit pentru succesul fiului dv. **II.** *v.r.* a se felicita, a-și exprima satisfacția, a fi încântat (de ceva); **se ~ d'avoir prévu cet empêchement** a fi încântat de a fi prevăzut această piedică.

félidés *s.m. pl.* *(zool.)* feline.

félin, ~e I. *adj.* **1.** felin; **la race ~e** rasa felină. **2.** *(fig.)* suplu, grațios, mlădios; **une démarche ~e** un mers suplu, felin. **II.** *s.m.* *(zool.)* felină.

félinité *s.f.* **1.** felinitate. **2.** *(fig.)* ipocrizie, prefăcătorie.

fellaga, fellagha *s.m.* partizan din Algeria, Tunisia.

fellah *s.m.* felah, țăran egiptean.

felie *s.f.* v. **fêle**.

félon, ~ne *adj., s.m.f.* *(în feudalism)* trădător; mișel.

félonie *s.f.* *(ist.)* felonie, trădare, mișelie.

félouque *s.f.* *(mar.)* felucă, mică ambarcațiune din Mediterana și de pe Nil.

fêlure *s.f.* **1.** crăpătură, fisură; **la ~ d'une vitre** crăpătura unui geam. **2.** *(fig.)* fisură morală, hibă; dezacord; **il y a une ~ dans leur ménage** este o fisură în căsnicia lor. **3.** *(fam.)* scrânteală, țicneală, sminteală. **4.** *(în expr.)* **une ~ dans la voix** o răgușeală în voce (de emoție etc.).

femelle I. *s.f.* **1.** *(zool.)* femelă. **2.** *(fam. peior.)* muiere. **3.** *(tehn. pop.)* babă, copcă. **II.** *adj. f.* femelă; **un serin ~** un canar femelă; **fleurs ~s** flori fără stamine, flori femele.

féminin, ~e I. *adj.* feminin, femeiesc; **intuition ~e** intuiție feminină; **revendications ~es** revendicări ale femeilor. **II.** *s.m.* *(gram.)* genul feminin.

féminisation *s.f.* feminizare; efeminare.

féminiser I. *v.t.* a feminiza; a efemina. **II.** *v.r.* a se feminiza; a se efemina

féminisme *s.m.* feminism.

féministe *s.m.f, adj.* feminist.

féminité *s.f.* feminitate.

femme *s.f.* **1.** femeie; **l'émancipation de la ~** emanciparea femeii; **une maîtresse ~** o femeie energică, autoritară; **~ de journée** femeie cu ziua; *(prov.)* **ce que ~ veut, Dieu le veut** ce vrea femeia vrea și Dumnezeu; *(prov.)* **~ bonne vaut couronne** femeia bună e plug de aur în casa omului. **2.** soție, nevastă, consoartă; *(înv.)* **prendre ~** a-și lua nevastă, a se însura; *(prov.)* **de bonnes armes est armé qui à bonne ~ est marié** nevasta cu mintea bună e bărbatului cunună. **3.** *(în expr.)* **~ de chambre** cameristă; jupâneasă; **~ de ménage** menajeră; femeie de serviciu; **~ de lettres** literată; scriitoare; **bonne ~** cumătră; **~ au foyer** casnică; **~ de charge** slujnică; **contes de bonne ~** povești de adormit copiii; **remède de bonne ~** leac băbesc; *(arg.)* **~ du capitaine** păpușă gonflabilă.

femmelette *s.f.* **1.** femeiușcă, muierușcă. **2.** *(fig.)* papă-lapte; **il tremble, c'est une ~** tremură, e un papă-lapte.

fémoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj (anat.)* femural; **artère ~e** arteră femurală.

fémur *s.m.* **1.** *(anat.)* femur; **fracture du col du ~** fractură a colului femural. **2.** *(entom.)* segment din piciorul insectelor.

fenaison *s.f.* **1.** cositul fânului. **2.** perioada cositului.

fendage *s.m.* **1.** despicare; **~ du bois** despicare a lemnelor. **2.** fandare (la scrimă)

fendant I. *s.m.* **1.** *(scrimă, înv.)* lovitură dată de sus în jos, cu ascuțișul săbiei. **2.** *(tehn.)* instrument folosit de muncitorii de la o carieră de ardezie. **3.** *(fam. înv. în expr.)* **faire le ~** a face pe grozavul. **4.** vin alb din Elveția. **II.** *adj. carg.* nostim, caraghios, amuzant.

fendeur *s.m.* **1.** tăietor de lemne. **2.** lucrător de pietre prețioase cu defecte. **3.** *(în expr.)* **~ de naseaux** lăudăros, fanfaron.

fendeuse *s.f.* mașină de tăiat lemne.

fendillé, ~e *adj.* crăpat, fisurat, plesnit.

fendillement *s.m.* **1.** crăpare, fisurare; **~ de la peau** crăparea pielii. **2.** crăpătură, fisură.

fendiller I. *v.t.* a crăpa, a plesni; **la sécheresse a fendillé la terre** seceta a crăpat pământul. **II.** *v.r.* a se crăpa, a se fisura; **ce vase s'est fendillé** această vază s-a fisurat.

fendoir *s.m.* satâr.

fendre I. *v.t.* **1.** a sparge, a crăpa, a tăia, a despica; **~ du bois** a sparge lemne; *(fig.)* **~ un cheveu en quatre** a despica firul de păr în patru; **il gèle à pierre ~** e un ger de crapă pietrele. **2.** a-și croi drum (prin); **~ la foule** a-și croi drum prin mulțime; a răzbi / a se strecura prin mulțime. **3.** *(în expr.)* **~ l'air** a înainta repede, a spinteca aerul; **~ la pierre** a stârni milă; **~ le cœur / l'âme de qqn.** a frânge / a zdrobi / a sfâșia inima cuiva; **~ la tête** a năuci; *(fam. fig.)* **~ l'oreille à qqn. a.** a-i lua cuiva comanda; **b.** a scoate la pensie. **II.** *v.r.* **1.** a se crăpa, a se despica; **ce bois se fend facilement** acest lemn se despică ușor. **2.** *(pop.)* a scoate bani, a plăti. **3.** *(la scrimă)* a fanda. **4.** *(în expr.)* *(pop.)* **se ~ la pipe / la pomme / la gueule** a se prăpădi de râs; *(arg.)* **se ~ l'arche** a se plictisi de moarte; a nu mai putea de plictiseală; *(arg.)* **se ~ l'ergot** a o lua la fugă / la sănătoasa; *(pop.)* **se ~ de** a accepta să facă o cheltuială; **il s'est fendu d'une bouteille** a accepta să ofere o sticlă de băutură.

fendu, ~e *adj.* **1.** tăiat; **du bois ~** lemne tăiate; **jupe ~e derrière** fustă tăiată în spate. **2.** crăpat; **marbre ~** marmură crăpată. **3.** alungit, prelungit; **yeux ~s** ochi alungiți, migdalați.

fenestella *s.f. (ital.) (bis.)* mică nișă în zidul ce adăpostește corul unei biserici, destinată cristelniței.

fenestrage *s.m.* v. **fenêtrage.**

fenestration *s.f.* **1.** *(arhit.)* deschizătură reală sau simulată într-un perete. **2.** *(med.)* fenestrație.

fenestré, ~e *adj. (despre ziduri)* cu crăpături, cu spărturi.

fenestrier, -ère I. *adj.* cu ferestre. **II.** *s.m.* muncitor care face ferestre.

fenêtrage *s.m.* **1.** practicarea deschizăturilor pentru ferestre. **2.** totalitatea ferestrelor unei clădiri. **3.** dispoziția ferestrelor unei clădiri.

fenêtre *s.f.* **1.** *(constr.)* fereastră; **pièce à deux ~s** cameră cu două ferestre; **ouvrir la ~** a deschide fereastra; **jeter l'argent par la ~** a arunca banii pe fereastră; a cheltui nebunește; **~ dormante** fereastră fixă (care nu se deschide); **~ à deux battants / vantaux** fereastră cu două canaturi; **~ à coulisse** fereastră glisantă; **~ à guillotine** fereastră ghilotină; **~ à bascule** fereastră basculantă; **~ feinte** fereastră simulată; **chassez-le par la porte, il rentrera par la ~** îl dai afară pe ușă și el întră pe fereastră. **2.** *(în expr.) (pop.)* **boucher une ~ à qqn.** a trage cuiva un pumn în ochi; *(anat.)* **~ ronde, ~ ovale** orificii în peretele urechii mijlocii; **rentrer par la ~** a insista; a nu renunța; **ouvrir une ~ sur** a deschide perspective spre; *(arg.)* **se mettre à la ~** a trage cu ochiul la cărțile adversarului; *(arg.)* **voir ça par la / de sa ~** a-și face iluzii; *(arg.)* **sauter** par la ~ a avea un beneficiu de 100%.

fenêtré, ~e, fenestré, ~e *adj.* găurit, cu găuri, perforat; *(bot.)* **feuille fenestrée** frunză găurită.

fenêtrer *v.t.* **1.** *(constr.)* a practica deschizături pentru ferestre. **2.** a pune ferestre; **~ un édifice** a pune ferestre unei clădiri. **3.** *(chir.)* a practica o deschizătură într-o fașă, într-un plasture.

fenil *s.m.* loc (pod) unde se depozitează fân.

fennec *s.m. (zool.)* fenec, vulpe mică din Sahara *(Fennecus zerda).*

fenouil-bâtard (*pl.* **fenouils-bâtards**) *s.m. (bot.)* mărar *(Anethum graveolens).*

fenouil-cultivé (*pl.* **fenouils-cultivés**) *s.m. (bot.)* molură, anason *(Foeniculum vulgare).*

fenouil-des-Alpes (*pl.* **fenouils-des-Alpes**) *s.m. (bot.)* brie *(Meum athamanticum).*

fenouillet *s.m. (bot.)* specie de măr cenușiu.

fenouillette *s.f.* **1.** *(bot.)* specie de măr cenușiu. **2.** rachiu de mărar.

fente *s.f.* **1.** crăpătură, despicătură, fisură, plesnitură, fentă; **une ~ du rocher** o crăpătură a stâncii. **2.** deschizătură, întredeschidere; spărtură; **la ~ d'une tirelire** deschizătura unei pușculițe. **3.** *(sport)* fandare. **4.** *(metal. în expr.)* **~ de contrôle** fereastră de observație. **5.** *(în expr.)* **bois de ~** lemn care se taie în direcția fibrelor.

fenton *s.m.* v. **fanton.**

fenugrec *s.m. (bot.)* plantă aromată din familia papilionaceelor *(Trigonella faenum-graecum).*

féodal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m.f.* feudal; **château ~** castel feudal; **société ~e** societatea feudală.

féodalement *adv.* conform dreptului feudal.

féodalisme *s.m.* feudalism.

féodalité *s.f.* feudalitate.

fer *s.m.* **I.** *(la sg.)* **1.** fier; **une grille en ~ forgé** un gard din fier forjat; **minerais de ~** minereuri de fier; **chemin de ~** drum de fier, cale ferată; **~ à repasser** fier de călcat; *(fig.)* **une volonté de ~** o voință de fier; *(geol.)* **âge du ~** epoca fierului; *(prov.)* **il faut battre le ~ pendant qu'il est chaud** bate fierul cât e cald; **avoir un bras / une poignée de ~** a fi mână de fier. **2.** *(fig.)* sabie, spadă; **croiser le ~ avec qqn. a.** a încrucișa spadele; **b.** *(fig.)* a face polemică; **porter le ~ et la flamme dans un pays** a trece o țară prin foc și sabie; a face pârjol. **3.** *(în expr.)* **~ de lance** vârf de lance; **~ à cheval** potcoavă; **~ à friser** ondulator, drot; **~ chaud** cauter; **c'est un corps de ~** e un om rezistent; **~ de bothe** blacheu; **avoir une santé de ~** a fi sănătos tun; *(fig.)* **c'est une barre de ~** e un om de mare fermitate; **gouverner avec un sceptre de ~** a guverna cu o extremă duritate; **employer le ~ et le feu** a recurge la măsuri extreme; a strânge chingile; **porter le ~ dans la plaie** a folosi mijloace energice; *(fig.)* **mettre les ~s au feu** a se ocupa intens de ceva; **main de ~ dans un gant de velours** autoritate exercitată cu blândețe, mână de fier într-o mănușă de catifea; *(fig.)* **tomber les quatre ~s en l'air** a cădea pe spate; **cela ne tient ni à ~ ni à clou** este un lucru foarte șubred; **croire dur comme ~** a fi ferm convins de un lucru; **il digérerait le ~** are un stomac de struț; **un cœur de ~** o inimă de piatră; **ne pas valoir les quatre ~s d'un chien** a nu face doi bani; a nu face nici cât o ceapă degerată / nici o para chioară; *(arg.)* **mauvais / sale ~** individ periculos; *(arg.)* **~ à prendre** bani de câștigat. **II.** *(la pl.)* **1.** *(med.)* forceps. **2.** fiare, lanțuri, cătușe; **peine des ~s** galere. **3.** *(fig.)* temniță, închisoare; **jeter qqn. dans les ~s** a arunca pe cineva în temniță; a băga pe cineva la răcoare / la mititica. **4.** *(fig.)* robie, sclavie; **gémir dans les ~s** a suferi în robie.

féra *s.f.* **férat, ferrat** *s.m. (iht.)* specie de păstrăv *(Coregonus fera).*

féralies *s.f. pl.* sărbătoarea morților la romani.

féramine *s.f. (mineral.)* pirită ferugionasă.

fer-blanc (*pl.* **fers-blancs**) *s.m.* tablă; tinichea; **boîte en ~** cutie de tablă.

ferblanterie *s.f.* tinichigerie.

ferblantier *s.m.* tinichigiu.

férie *s.f.* **1.** *(antichit. romană)* zi de sărbătoare, consacrată zeilor. **2.** *(bis. catol.)* fiecare din zilele săptămânii, de luni până vineri.

férié, ~e *adj. (în expr.)* **jour ~** zi de sărbătoare; **magasin fermé les dimanches et les jours ~s** magazin închis duminica și în zilele de sărbătoare.

férir *v.t. (în expr.)* **sans coup ~ a.** *(înv.)* fără luptă; b. fără a opune rezistență.

ferlage *s.m. (mar.)* strângere a pânzelor.

ferler *v.t. (mar.)* a strânge pânzele.

ferlouche, farlouche *s.f. (Canada) (culinar)* umplutură a unei tarte.
fermage *s.m.* arendă.
fermail (*pl.* **-aux**) *s.m.* închizătoare, agrafă, copcă.
fermant, ~e I. *adj.* care se (poate) închide; **armoire ~e** dulap care se închide. **II.** *s.m. (înv.)* oblon de acoperit tablouri, oglinzi.
1. ferme I. *adj.* **1.** solid, rezistent, robust, ferm; tare; **un terrain ~** un teren tare; **une chair ~** o carne tare. **2.** sigur, ferm, neabătut, hotărât, neșovăielnic; **une démarche ~** un mers hotărât; **être ~ sur ses pieds** a fi sigur pe picioarele sale. **3.** ferm, energic, autoritar; neclintit; **être ~ dans ses résolutions** a fi energic în hotărârile sale; **être ~ avec les enfants** a fi ferm cu copiii. **4.** *(fin.)* stabil; **valeur ~** valoare stabilă. **5.** *(în expr.)* **prison ~** pedeapsă cu închisoarea executată fără suspendare; **de pied ~** cu hotărâre; fără a da înapoi; **attendre l'ennemi de pied ~** a aștepta inamicul cu hotărâre; **tenir ~** a nu se da bătut; *(geogr.)* **terre ~ a.** continent; **b.** uscat. **II.** *adv.* **1.** (în mod) trainic, temeinic, cu temeinicie; **travailler ~** a munci temeinic. **2.** cu tărie, cu nădejde, strașnic, cu putere, aprig; **il parla ~ à ses ennemis, leur opposa un refus catégorique** le vorbi cu tărie inamicilor săi, le exprimă un refuz categoric.
2. ferme *s.f.* **1.** fermă, exploatare agricolă; **produits de ~** produse de fermă. **2.** clădirea fermei. **3.** arendă; **bail à ~** contract de arendare. **4.** *(înv.)* monopol al unui impozit.
3. ferme *s.f.* **1.** *(constr.)* fermă; **~ en porte à faux** fermă în consolă. **2.** *(teatru)* decor ridicat în fața fundalului scenei.
fermé, ~e *adj.* **1.** închis; încuiat; astupat, înfundat; **une pièce ~e à clé** o cameră încuiată cu cheia; **jouer à guichets ~s** a juca cu casa închisă. **2.** *(în expr.)* **esprit ~** spirit refractar sau mărginit; **société ~e** societate inaccesibilă; **les yeux ~s a.** orbește, prostește, fără a verifica; **il a tout acheté, les yeux ~s** a cumpărat prostește tot; **b.** fără ezitare; cu încredere; **j'ai signé les yeux ~s** am semnat cu încredere; **dormir à poings ~s** a dormi buștean / adânc / dus; *(prov.)* **il faut qu'une porte soit ouverte ou ~e** ori laie ori bălaie.
fermement *adv.* **1.** (în mod) temeinic; cu temeinicie; cu putere; puternic; **s'appuyer ~ à qqch.** a se sprijini puternic de ceva. **2.** cu fermitate; cu convingere; sus și tare; **croire ~ à qqch.** a crede cu convingere în ceva.
ferment *s.m.* **1.** ferment; drojdie. **2.** *(fig.)* germen, sământă; **~ de discorde** sământă de vrajbă.
fermentable *adj. (rar)* fermentabil, care poate fermenta.
fermentation *s.f.* **1.** fermentare, fermentație; **~ alcoolique** fermentație alcoolică. **2.** *(fig.)* frământare, efervescență, agitație.
fermenter I. *v.i.* **1.** a fermenta, a dospi. **2.** *(fig.)* a fi în efervescență; a se agita; a se frământa; **les esprits fermentent** spiritele se agită. **II.** *v.t. (înv.)* a pune la fermentat.
fermentescible *adj.* v. **fermentable.**
fermer I. *v.t.* **1.** a închide; **~ la fenêtre** a închide fereastra; **~ la porte à clé** a închide ușa cu cheia, a încuia; **~ les yeux a.** a închide ochii; **b.** a-și da obștescul sfârșit; **~ les yeux sur qqch.** a închide ochii asupra unui lucru; a tolera un lucru; **je ferme les yeux provisoirement, mais n'allez pas répéter cela** deocamdată închid ochii, dar să nu se mai repete; **ne pas ~ l'œil de la nuit / ne pouvoir ~ les yeux** a nu putea închide ochii, a nu putea dormi; **~ la bouche / le bec à qqn.** a-i închide cuiva gura; a reduce pe cineva la tăcere; **~ les paupières / les yeux à qqn.** a închide ochii cuiva (la moarte); **toutes les portes lui sont fermées** toate ușile îi sunt închise, nu e primit nicăieri. **2.** a îngrădi, a împrejmui; **~ un parc** a împrejmui un parc. **3.** a împiedica, a opri (accesul, intrarea); a bara; **~ un chemin** a bara un drum. **4.** a încheia, a pune capăt; **~ une discussion** a pune capăt unei discuții. **5.** a tăia, a întrerupe (curentul); **~ l'électricité a.** a tăia curentul electric; **b.** a stinge lumina. **6.** *(în expr.)* **~ les rideaux** a trage perdelele; **~ les yeux à qqch.** a refuza să vadă; **~ les yeux à la vérité** a refuza să vadă adevărul; *(fig.)* **~ une plaie** a repara o greșeală; **~ la porte au nez de qqn.** a trânti cuiva ușa în nas; **~ l'oreille à** a-și astupa urechile; a se face că nu aude; a face urechea toacă; **~ sa porte à qqn.** a interzice cuiva să-i calce pragul; **~ son cœur à la pitié** a avea inimă de piatră; a fi stană de piatră; *(pop.)* **~ sa boîte / sa gueule** a-și ține gura; a-și pune lacăt / botniță la gură; *(pop.)* **ferme ça!** Gura!; Lasă gălăgia!; Tacă-ți fleanca! **II.** *v.i.* a se închide; **cette porte ferme bien** această ușă se închide bine. **III.** *v.r.* **1.** a se închide; **ses yeux se ferment** i se închid ochii. **2.** a se cicatriza; **la plaie commence à se ~** plaga începe să se cicatrizeze.
fermeté *s.f.* **1.** soliditate, trăinicie, vigoare, robustețe; **la ~ d'une construction** trăinicia unei construcții; **la ~ d'un pont** soliditatea unui pod. **2.** tărie, consistență; **la glace a pris de la ~** înghețata a căpătat consistență, a început să se întărească. **3.** *(fig.)* tărie, fermitate, forță; **~ du ton** fermitatea tonului; **~ de caractère** tărie de caracter. **4.** *(fig.)* siguranță, curaj, vigoare, autoritate; **parler avec ~** a vorbi cu autoritate; **~ du style** vigoare a stilului.
fermette *s.f.* **1.** *(agr.)* mică fermă. **2.** căsuță de fermă. **3.** *(constr.)* fermă de baraj mobil (pe cursul unei ape).
fermeture *s.f.* **1.** închizătoare; *(în expr.)* **~ à glissière / éclair** fermoar. **2.** închidere; **l'heure de la ~** ora de închidere.
fermier, -ère I. *s.m.f.* **1.** fermier. **2.** arendaș. **3.** dijmaș. **4.** *(ist. în expr.)* **~ général** înalt funcționar financiar care avea monopolul perceperii impozitelor (înainte de Revoluția din 1789). **II.** *adj.* de fermă; **poule ~ère** găină de fermă.
fermium *s.m. (chim.)* fermiu.
fermoir *s.m.* închizătoare (de poșetă, de colier).
féroce *adj.* **1.** *(despre animale)* feroce, crud; **le tigre est un animal ~** tigrul este un animal crud, feroce. **2.** *(fig.)* feroce, crâncen, sângeros; **un tyran ~** un tiran sângeros. **3.** *(fig.)* cumplit, atroce, îngrozitor; necruțător; **un examinateur ~** un examinator necruțător; **une douleur ~** o durere cumplită.

férocement *adv.* (în mod) sălbatic, cu ferocitate, cu cruzime.
férocité *s.f.* ferocitate, cruzime, sălbăticie, barbarie; brutalitate, asprime.
ferrade *s.f.* însemnare a vitelor cu fierul roșu.
ferrage *s.m.* **1.** potcovire, potcovit. **2.** fixare a șinei la roată. **3.** partea metalică a unui obiect.
ferraillage *s.m.* *(constr.)* armătură.
ferraille *s.f.* **1.** fier vechi. **2.** monede, mărunțiș metalic.
ferraillement *s.m.* **1.** zăngănit de arme. **2.** *(constr.)* instalare de armătură în construcțiile cu beton armat.
ferrailler I. *v.i.* **1.** a se bate cu săbiile; ~ **contre tout le monde** a se bate cu toată lumea. **2.** a se duela prost. **3.** a zăngăni armele. **4.** a hurui; **les tramways ferraillaient** tramvaiele huruiau. **II.** *v.t.* *(constr.)* a așeza armătura în construcțiile cu beton armat.
ferrailleur *s.m.* **1.** lucrător care așază armătura la o construcție. **2.** *(fam.)* duelgiu. **3.** negustor de fier vechi.
ferrallitique *adj.* *(geol.)* lateritic, care conține hidroxizi de fier și de aluminiu.
ferrant *adj. m.* *(în expr.)* **maréchal** ~ potcovar.
ferrat *s.m.* v. **féra**.
ferrate *s.m.* *(chim.)* ferat.
ferratier *s.m.* v. **ferretier**.
ferré, ~e *adj.* **1.** cu / din fier; ferecat; **un bâton** ~ un baston cu vârf din fier. **2.** de fier; **voie ~e** drum de fier, cale ferată. **3.** *(în expr.)* **avoir la gueule ~e** a fi rău de gură; a avea limbă ascuțită / rea; **soulier** ~ bocanc cu ținte; **cheval** ~ cal potcovit; **il avalerait des charrettes ~es** are un stomac de struț, ar mânca și pietre; *(fig.)* **être ~ sur un sujet** a fi tobă de carte (într-un domeniu); a fi tare la...; *(fig.)* ~ **à glace** (om) abil, uns cu toate alifiile.
ferrement *s.m.* **1.** potcovire; **le ~ d'un cheval** potcovirea unui cal. **2.** fixare a cătușelor unui condamnat. **3.** *(la pl.)* ferecături; **les ~s d'un coffre** ferecăturile unui cufăr.
ferrer *v.t.* **1.** a potcovi; ~ **un cheval** a potcovi un cal; ~ **un cheval à glace** a aplica unui cal potcoave cu crampoane (ca să nu alunece). **2.** a fereca; ~ **une roue** a fereca o roată, a-i aplica metal. **3.** *(fig.)* a domina, a comanda, a impune; **cet homme n'est pas aisé à** ~ acest om e greu de dominat; **se laisser** ~ a fi docil, supus; *(înv.)* ~ **la mule a.** a vinde cu suprapreț; **b.** a mitui pentru obținerea unei audiențe; ~ **le chanvre** a bate cânepa; ~ **une étoffe** a însemna, a marca o stofă; ~ **le poisson** a mișca undița după ce peștele a mușcat momeala (ca să-i pătrundă mai mult în carne); *(fam.)* ~ **les cigales** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană.
ferret *s.m.* **1.** unealtă de sticlar. **2.** capătul metalic al unui șiret, al unui eghilet. **3.** nucleu tare al unei stânci. **4.** *(în expr.)* ~ **d'Espagne** hematit roșu.
ferretier, ferratier *s.m.* ciocan cu care se bat potcoavele.
ferreur *s.m.* **1.** lucrătorul care aplică ferecături, capete metalice la șireturi, la eghileți. **2.** potcovar.
ferreux *adj. m.* *(chim.)* feros; **minerai** ~ minereu feros.
ferricyanure *s.f.* *(chim.)* fericianură.
ferrière *s.f.* tașcă de potcovar, de lăcătuș.
ferrique *adj.* *(chim.)* feric; **chlorure** ~ clorură ferică.
ferrite *s.f.* *(chim.)* ferită.
ferro-alliage, ferroaliage (*pl.* **ferro-alliages**) *s.m.* feroaliaj.
ferrocerium *s.m.* aliaj folosit la pietrele de brichetă.
ferrochrome *s.m.* aliaj de fier și crom pentru producerea oțelurilor speciale.
ferrocyanure *s.m.* *(chim.)* ferocianură.
ferromagnétique *adj.* *(fiz.)* feromagnetic.
ferromagnétisme *s.m.* *(fiz.)* feromagnetism.
ferromagnèse *s.m.* *(metal.)* fontă cu conținut bogat de mangan (80%).
ferromolybdène *s.m.* *(metal.)* aliaj de fier și molibden.
ferronickel *s.m.* *(metal.)* aliaj din fier și nichel.
ferronnerie *s.f.* **1.** fabrică de obiecte, ornamente din fier și cupru. **2.** obiecte din fier și aramă. **3.** partea metalică a unei clădiri. **4.** feronerie, lucrătură artistică în fier.
ferronnier, -ère *s.m.f.* **1.** lucrător de obiecte din fier. **2.** *(în expr.)* ~ **d'art** lăcătuș cu înaltă calificare; ~ **de bâtiment** lăcătuș care execută armătura unei clădiri. **3.** negustor de obiecte de fier.
ferronnière *s.f.* diademă cu o piatră prețioasă în mijloc.
ferroprussiate *s.m.* *(chim.)* ferocianură.
ferrotypie *s.f.* *(foto)* ferotipie, fotografie cu săruri de fier.
ferroutage *s.m.* transport combinat, cu remorci rutiere speciale și vagoane de cale ferată.
ferrouter *v.t.* a efectua un transport combinat, cu remorci rutiere și vagoane de cale ferată.
ferroviaire *adj.* feroviar, de cale ferată; **réseau** ~ rețea feroviară.
ferrugineux, -euse I. *adj.* feruginos; **eaux ~euses** ape feruginoase, care conțin fier. **II.** *s.m. pl.* *(farm.)* medicamente care conțin fier.
ferrure *s.f.* **1.** potcovire. **2.** potcoavele unui cal. **3.** ferecătură; **mettre une ~ à un coffre** a pune o ferecătură la un cufăr.
ferry-boat (*pl.* **ferry-boats**) *s.m.* *(mar.)* feribot.
ferté *s.f.* *(înv.)* întăritură, fortăreață (se păstrează în unele nume de orașe: **La Ferté-Milon**).
fertile *adj.* fertil, rodnic, roditor, mănos, fecund, bogat; **terre** ~ pământ roditor; **période ~ en événements** perioadă bogată în evenimente; **esprit** ~ spirit fecund.
fertilement *adv.* *(rar)* rodnic, bogat.
fertilisable *adj.* fertilizabil, care poate fi fertilizat.
fertilisant, ~e *adj.* fertilizant.
fertilisation *s.f.* fertilizare; **la ~ des sols** fertilizarea solurilor.
fertiliser *v.t.* a fertiliza; ~ **un champ** a fertiliza un câmp.
fertilité *s.f.* fertilitate, fecunditate; **la ~ d'un sol** fertilitatea unui sol.
féru, ~e *adj.* **1.** *(despre cai)* atins, lovit la tendon. **2.** *(fig.)* pasionat de ceva / nebun după cineva; **il est ~ de cette femme** este îndrăgostit de această femeie; ~ **d'une idée** pasionat de o idee; **il est ~ de théâtre** e pasionat de teatru.
férule *s.f.* **1.** *(bot.)* plantă erbacee mediteraneană cu rădăcini groase (familia ombeliferelor) **2.** *(înv.)* nuia folosită cândva în școli. **3.** *(în expr. fig.)* **être sous la ~ de qqn.** a fi / a se afla / a trăi sub călcâi; a fi la discreția / la cheremul cuiva.

fervent, ~e I. *adj.* fervent, avântat, înflăcărat, entuziast, înfocat, pătimaș; **un amour ~** o dragoste pătimașă. **II.** *s.m.f.* admirator; fanatic; **les ~s de Beethoven** admiratorii lui Beethoven.

ferveur *s.f.* fervoare, zel, ardoare, avânt, pasiune, patimă, înfocare; **prier avec ~** a se ruga cu fervoare; **aimer avec ~** a iubi cu ardoare.

fesse *s.f.* **1.** fesă, bucă; **assis sur ses ~s** așezat în fund, pe fese. **2.** *(mar.)* partea rotunjită de la spatele vechilor corăbii de lemn. **3.** *(pop. în expr.)* **donner sur les ~s** a trage câteva la spate; **avoir chaud aux ~s a.** a trage o spaimă; **b.** a fi urmărit îndeaproape; **n'y aller que d'une ~** a face un lucru fără tragere de inimă; cu un gând să se ducă și cu două nu; mă duc după stăpân, dă Doamne să nu-l găsesc; **il en a eu dans les ~s** a avut o pagubă, a pierdut mult; **s'en battre les ~s a.** a se prăpădi de râs; **b.** a nu lua lucrurile în serios; **c.** a nu se sinchisi de nimic; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie; **poser ses ~s** a se așeza; **serrer les ~s** a-l trece răcorile de frică; a i se face inima cât un purice de frică.

fesse-cahier (*pl.* **fesse-cahier, fesse-cahiers**) *s.m.* conțopist, scârța-scârța pe hârtie.

fessée *s.f.* **1.** bătaie la spate; **donner une ~ à un enfant** a trage o bătaie (la spate) unui copil. **2.** *(fig. fam.)* înfrângere umilitoare.

fesse-mathieu (*pl.* **fesse-mathieux**) *s.m.* *(înv.)* **1.** avar, zgârcit, calic, harpagon, mațe-fripte, zgârciob, zgârie-brânză. **2.** zaraf, cămătar.

fesse-pinte *s.m. invar. (pop. înv.)* bețivan.

fesser *v.t.* a trage o bătaie la spate.

fesseur, -euse *s.m.f. (fam.)* bătăuș.

fessier, -ère I. *adj.* fesier, din regiunea feselor; referitor la fese; *(anat.)* **les muscles ~s** mușchii fesieri. **II.** *s.m. (fam.)* spate, fund.

fessu, ~e *adj. (fam.)* cu fundul mare.

feste *s.f.* grup de fortificații de construcție germană.

festif, -ive *adj.* festiv, de sărbătoare; referitor la sărbătoare.

festin *s.m.* festin, ospăț, banchet, zaiafet, petrecere, chef, benchetuială.

festival (*pl.* **~s**) *s.m.* **1.** festival; **le ~ de Cannes** festivalul de la Cannes. **2.** *(fig.)* demonstrație; manifestație; regal; **un ~ d'esprit** o demonstrație de inteligență.

festivalier, -ère *s.m.f.* persoană care frecventează festivalurile.

festivité *s.f.* festivitate, serbare, sărbătoare, solemnitate.

fest-noz (*pl.* **fest-noz, festoù-noz**) *s.m.* *(cuvânt breton)* sărbătoare bretonă tradițională.

festoiement *s.m.* benchetuială, petrecere; sărbătorire.

feston *s.m.* **1.** ghirlandă de flori, de frunze în formă de arc, ce se atârnă la case de sărbători. **2.** feston (broderie) **3.** *(arhit.)* ornament în formă de feston.

festonner I. *v.t.* **1.** a împodobi (ca și) cu feston; **une vigne festonne le mur** o viță de vie împodobește zidul ca un feston. **2.** a festona, a broda. **II.** *v.i. (pop.)* a merge în zigzag (despre bețivi).

festoyer I. *v.t. (înv.)* a sărbători pe cineva, a-l primi festiv. **II.** *v.i.* **1.** a chefui, a benchetui, a petrece. **2.** a lua parte la o petrecere.

fêtard, ~e *s.m.f. (fem. rar) (fam.)* chefliu, petrecăreț.

fête *s.f.* **1.** sărbătoare; **la ~ nationale** sărbătoarea / ziua națională; **la ~ de Noël** sărbătoarea de Crăciun. **2.** serbare, petrecere; sărbătorire; **donner une ~ en l'honneur de qqn.** a da o petrecere în cinstea cuiva; **faire la ~ à qqn.** a sărbători pe cineva. **3.** ziua numelui; **je vous souhaite une bonne ~** vă urez la mulți ani de ziua numelui. **4.** *(în expr.)* **faire la ~** a face un chef, a o face lată; **faire ~ à qqn.** a primi pe cineva cu brațele deschise; **cela ne m'arrive qu'aux ~s carillonnées** asta mi se întâmplă foarte rar; **se donner une ~** a se distra pe seama cuiva; *(pop.)* **les garçons de la ~** cavaleri de onoare (la nuntă); **triste comme un lendemain de ~** foarte trist; **se faire une ~ de qqch.** a spera în lucruri plăcute; *(prov.)* **ce n'est pas tous les jours ~** nu e toată ziua duminică; nu e în toate zilele Paște; *(pop.)* **souhaiter sa ~** a snopi în bătaie pe cineva; *(pop.)* **ça va être ta ~** până aici ți-a fost.

Fête-Dieu *s.f. (bis.)* Ziua Domnului (la catolici).

fêter *v.t.* **1.** a sărbători, a serba, a prăznui; **~ Noël** a sărbători Crăciunul; **~ qqn.** a sărbători pe cineva. **2.** *(fam. în expr.)* **~ la bouteille** a trage la măsea; a-și face burta butie și gura pâlnie; a bea cât șapte.

fétial *s.m.* v. **fécial.**

fétiche *s.m.* fetiș, idol.

féticheur *s.m.* vraci; vrăjitor.

fétichisme 1. *s.m.* fetișism. **2.** *(fig.)* idolatrizare, venerație, adorație, venerare; **avoir le ~ des honneurs** a adora onorurile.

fétichiste *adj., s.m.f.* fetișist; **population ~** populație care practică fetișismul.

fétide *adj.* fetid, dezgustător, infect, pestilențial, respingător, puturos, împuțit; **une odeur ~** un miros pestilențial; **l'haleine ~ d'un malade** răsuflarea fetidă a unui bolnav; *(fig.)* **cet homme est ~** acest om este respingător.

fétidité *s.f.* miros greu, duhoare, putoare.

fétu *s.m.* **1.** pai. **2.** *(în expr.)* **cela ne vaut pas un ~** nu face doi bani; **rompre le ~ avec qqn.** a se certa cu cineva, a rupe relațiile cu cineva; **se soucier de qqch. comme d'un ~** a nu se sinchisi, a nu-i păsa nici cât negru sub unghie de ceva; **ne pas donner un ~ d'une chose** a nu da doi bani / o para chioară pe ceva.

1. feu (*pl.* **-x**) *s.m.* **1.** foc; **~ de paille** foc de paie; **~ de camp** foc de tabără; **~ qui couve sous la cendre** foc care mocnește sub cenușă; **jouer avec le ~** a se juca cu focul; **mettre (un pays) à ~ et à sang** a trece (o țară) prin foc și sabie; a face pârjol; **mettre sa main au ~** a-și pune mâna în foc (pentru ceva); a-și pune capul; **jeter de l'huile sur le ~** a pune paie pe foc; a turna gaz peste foc; **~ sacré** foc sacru; vocație; **jeter ~ et flamme** a se face foc și pară; a tuna și a fulgera; **se jeter au ~ pour qqn.** a sări și în foc pentru cineva; **~ de Bengale** foc de artificii;

(fam.) **avez-vous du ~?** aveți un foc / un chibrit? **2.** foc, incendiu; **mettre le ~** a da foc, a incendia, a provoca un incendiu. **3.** sobă, cămin; **rester au coin du ~** a sta la gura sobei. **4.** sursă de lumină; **les ~x de la rampe** lumina proiectoarelor; *(auto)* **~ arrière** farul din spate; **~ rouge** lumină roșie, semafor; **donner le ~ vert** *(fig.)* a da undă verde; a autoriza ceva / pe cineva. **5.** *(înv.)* vatră; gospodărie; **un village de cent ~x** un sat de o sută de gospodării. **6.** căldură mare; caniculă; **les ~x de l'été** canicula verii. **7.** *(fig.)* lumină, strălucire, sclipire; **les ~x d'un diamant** sclipirile unui diamant. **8.** *(fig.)* ardoare, avânt, entuziasm, înflăcărare, elan, pasiune, însuflețire; **un discours plein de ~** un discurs plin de ardoare / înflăcărare / avânt. **9.** *(mil.)* foc de armă, împușcătură, salvă; tir; **coup de ~** împușcătură; **~ nourri** tir intens; **~x croisés** tiruri încrucișate; **ouvrir le ~** a deschide focul; **le baptême du ~** botezul focului. **10.** *(mar.)* semnal luminos, far, felinar; **~ à éclipse** felinar eclipsă; **~ de mouillage** far de vas ancorat. **11.** *(înv.)* rug. **12.** *(în expr.)* **faire ~** a trage (un foc de armă); **faire ~ sur qqn.** a trage asupra cuiva; **crier au ~** a striga după ajutor; **courir au ~** a sări în ajutorul cuiva; **courir comme au ~, avoir le ~ au derrière** a fugi mâncând pământul; a fugi ca scăpat din pușcă; *(fig.)* **le feu n'est pas à la maison / au moulin** nu e nici un zor / nici o grabă; nu dau turcii; **faire ~ qui dure** a-și cruța sănătatea; *(fig.)* **faire ~ de tout bois** a folosi toate mijloacele, a nu se da în lături de la nimic; *(fig.)* **faire la part du ~** a sacrifica o parte pentru a nu pierde totul; *(fig.)* **prendre ~ a.** a se înfuria; a se aprinde de mânie; **b.** a se îndrăgosti; **c.** a se entuziasma; **craindre qqch. / qqn. comme le ~** a se teme de ceva / cineva ca dracul de tămâie; **n'avoir ni ~ ni lieu** a nu avea nici casă nici masă; a nu avea nici un căpătâi; *(fig.)* **brûler à petit ~** a sta ca pe jeratic; a se consuma așteptând; *(fig.)* **être tout ~ tout flammes** a clocoti de energie; **à petit ~** încetul cu încetul; *(fig.)* **n'y voir que du ~** a nu pricepe o iotă; a nu-și da seama de nimic; a avea perdea la ochi; *(fig.)* **faire mourir qqn. à petit ~** a-i face cuiva zile fripte; a-i mînca cuiva zilele; *(fig.)* **mettre le ~ aux poudres a.** a înfierbânta spiritele; a aprinde butoiul cu pulbere; **b.** a scoate pe cineva din sărite / din balamale; *(fig.)* **faire long ~** a suferi o înfrângere; a da chix; *(fig.)* **ne pas faire long ~** a nu dura mult; a fi de scurtă durată; **souffler sur le ~ a.** a sufla în foc; **b.** *(fig.)* a ațâța pasiunile; **faire grande chère et bon ~** a o duce de minune; **mettre de l'eau sur le ~** a pune apă la încălzit; **aller au ~ comme à la noce** a se duce vesel la război; **Il n'a jamais quitté le coin de son ~** n-a ieșit niciodată din bârlog; n-a călătorit niciodată; *(fig.)* **le ciel est tout en ~** cerul e brăzdat de fulgere; **~ follet** emanație de gaze care ard; *(fig.)* **les ~x du firmament, les ~x de la nuit** aștrii; *(fig.)* **péter du / le ~** a fi plin de viață / de energie / de avânt; *(fig.)* **le ~ lui monta au visage** i s-au aprins obrajii; *(fig.)* **avoir les joues en ~** a-i arde obrajii; *(fig.)* **avoir du ~ dans les veines** a avea o fire iute; a reacționa prompt; *(fig.)* **premier ~** sentiment puternic și de scurtă durată.

2. feu *adj. (invar. înaintea subst.)* defunct, decedat, răposat; **~ ma tante** răposata mătușa mea; **ma ~e grand-mère** răposata bunica mea.

feudataire *s.m.f.* vasal

feudiste *s.m.f.* specialist în dreptul feudal.

feuillage *s.m.* **1.** frunziș. **2.** crengi înfrunzite. **3.** ornament în formă de frunză.

feuillaison *s.f. (bot.)* înfrunzire.

feuillant *s.m.* **1.** călugăr dintr-un ordin fondat în 1577. **2.** *(pol.)* club politic monarhist (1791-1792).

feuillantine *s.f.* **1.** *(culinar)* fel de prăjitură cu foi. **2.** călugăriță dintr-un vechi ordin călugăresc.

feuillard I. *s.m.* **1.** crenguțe cu frunze care se usucă pentru nutreț. **2.** cerc de butoi din crengi de salcie sau castan. **3.** lamă de ferăstrău. **II.** *adj. (în expr.)* **fer ~** oțel-balot.

feuille *s.f.* **1.** frunză; **~ morte** frunză uscată; **~ de vigne** frunză de viță. **2.** petală; **~s de rose** petale de trandafiri. **3.** foaie, filă, pagină; **une ~ de papier** o foaie de hârtie; **~ de garde** pagina de gardă; **4.** *(peior.)* foaie, gazetă, ziar; **une ~ de province** un ziar de provincie; *(fam.)* **~ de chou** un ziar de doi bani; o foiță fără valoare, fițuică. **5.** placă subțire de metal, de lemn; **une ~ d'or** o placă de aur. **6.** *(în expr.)* **~ de chêne** lăptucă cu frunze roșii; **~ de présence** jeton de prezență; *(mil.)* **~ de route** itinerar; **~ de boucher** satâr de măcelar; **~ de paye** stat de salarii; *(pop.)* **être dur de la ~** a fi tare / fudul de urechi; a fi surd toacă; *(despre avioane)* **tomber en ~ morte** a cădea în gol; a se prăbuși; **trembler comme une ~** a tremura ca varga.

feuillé, ~e I. *adj. (înv.)* frunzos, care are multe frunze; **rameau ~** ramură cu multe frunze. **II.** *s.f.* **1.** *(înv.)* frunzar, umbrar din crengi cu multe frunze. **2.** *(la pl.)* șanț servind drept latrină soldaților în campanie.

feuille-morte *adj. invar.* de culoarea frunzelor veștede; **soie ~** mătase frunză-veștedă.

feuiller I. *v.i.* **1.** *(înv.)* a înfrunzi, a da frunze. **2.** *(pict.)* a picta frunze. **II.** *v.t. (tehn.)* a face un falț.

feuilleret *s.m. (tehn.)* fălțuitor.

feuillet *s.m.* **1.** filă, foaie de hârtie; fascicul. **2.** *(zool.)* foios, a treia despărțitură a stomacului la rumegătoare. **3.** foaie de placaj. **4.** *(polig. în expr.)* **~ de garde** forzaț.

feuilletage *s.m.* **1.** *(culinar)* preparare a aluatului pentru foi. **2.** prăjitură / plăcintă din foi.

feuilleté, ~ e I. *adj.* **1.** format din straturi suprapuse; **roche ~e** stâncă din straturi suprapuse. **2.** *(despre aluat)* care se desface în foi. **II.** *s.m.* aluat pentru foi de plăcintă.

feuilleter I. *v.t.* **1.** a răsfoi; **~ une revue** a răsfoi o revistă. **2.** a citi în grabă, superficial. **3.** a prepara aluat pentru foi de plăcintă, care să se desfacă în foi. **II.** *v.r. (despre aluat)* a se desface în foi.

feuilletis *s.m.* **1.** partea subțire a ardeziei pe unde se poate despica în foi. **2.** unghi de diamant.

feuilleton *s.m.* **1.** rubrică într-un ziar; **~ littéraire** rubrică literară. **2.** foileton; **roman ~** roman foileton. **3.** serial; **~ radiophonique, ~ télévisé** serial radiofonic, serial televizat.

feuilleton(n)esque *adj.* de foileton; care are caracteristicile romanului foileton.
feuilletoniste *s.m.f.* **1.** ziarist autor al unei rubrici permanente. **2.** autor de romane-foileton. **3.** actor care joacă în seriale.
feuillette *s.f.* butoiaș de capacitate 114-136 litri.
feuillu, ~e I. *adj.* frunzos, stufos; **arbre ~** copac stufos. **II.** *s.m. (bot. la pl.)* foioase.
feuillure *s.f. (tehn.)* falț.
feulement *s.m.* **1.** răgetul tigrului. **2.** mârâitul pisicii.
feuler *v.i.* **1.** *(despre tigri)* a rage. **2.** *(despre pisici)* a mieuna.
feurre *s.m. (înv.)* paiele grâului.
feutrable *adj.* care se pâslește, se îndesește ca pâsla.
feutrage *s.m.* **1.** *(text.)* îmbinare a unei stofe cu lînă sau păr de animal. **2.** pâslire, îndesire a unei țesături de lână după ce e spălată de mai multe ori. **3.** amortizare a zgomotului.
feutre I. *s.m.* **1.** pâslă, fetru. **2.** pălărie fetru. **II.** *adj. (în expr.)* **crayon ~** creion gros de marcat.
feutré, ~e *adj.* **1.** pâslos, care are aspectul pâslei. **2.** făcut din fetru sau lucrat în aceeași manieră; **étoffe ~e** stofă asemănătoare cu fetrul sau făcută din fetru. **3.** *(fig.)* fără zgomot; **marcher à pas ~s** a merge fără zgomot, tiptil.
feutrer I. *v.t.* **1.** a pâsli. **2.** a garnisi cu fetru. **3.** a amortiza zgomotele; **cette porte capitonnée feutre les bruits** această ușă amortizează zgomotele. **II.** *v.i., v.r.* a se pâsli, a lua aspectul pâslei; **ce tricot se feutre** acest tricou se pâslește.
feutrine *s.f.* țesătură pâsloasă.
fève, fève des marais (*pl.* **fèves des marais**), **féverole, faverole** *s.f.* **1.** *(bot.)* bob *(Vicia faba)*. **2.** *(în expr.)* **trouver la ~ au gâteau a** da de o pleașcă.
févier d'Amérique (*pl.* **féviers d'Amérique**) *s.m. (bot.)* plătică *(Gleditschia triacanthos)*.
février *s.m.* (luna) februarie.
fez *s.m.* fes.
fi *interj.* **1.** pfui! ptiu! **2.** *(în expr.)* **faire ~ de** a nu ține seama de (**ceva**), **a** dispreţui (un lucru).
fiabilité *s.f.* fiabilitate.
fiable *adj.* fiabil; **personne ~** persoană în care se poate avea încredere.
fiacre *s.m. (înv.)* trăsură, birjă, cupeu.
fiançailles *s.f. pl.* logodnă; **une bague de ~** un inel de logodnă.
fiancé, ~e I. *adj.* logodit. **II.** *s.m.f.* logodnic; **il est allé au théâtre avec sa ~e** s-a dus la teatru cu logodnica sa.
fiancer *v.t., v.r.* a (se) logodi.
fias, fiasse *s.m. (arg.)* ins, individ oarecare.
fiasco *s.m.* fiasco, eșec, nereușită, chix; **faire ~** a da chix, a frânge carul, a o da în bară; *(despre opere literare, teatrale)* **a** cădea, a nu avea succes.
fiat I. *interj.* Fie! **II.** *s.m.* hotărâre luată de bună voie în urma unei deliberări.
fibranne *s.f. (tehn.)* fibră artificială.
fibre *s.f.* **1.** fibră; **~ musculaire** fibră musculară; **~s synthétiques** fibre sintetice; **~ de chanvre** fibră de cânepă. **2.** *(fig.)* fire; **avoir la ~ sensible** a avea o fire sensibilă. **3.** *(în expr.)* **~ de bois** talaș; *(fig.)* **avoir la ~ paternelle** a fi un tată ideal.
fibreux, -euse *adj.* fibros, ațos, care are fibre / ațe; **une viande ~euse** o carne ațoasă.
fibrillaire *adj.* **1.** fibrilator, compus din fibre. **2.** cu aspect de fibre.
fibrillation *s.f. (med.)* fibrilație.
fibrille *s.f.* **1.** *(anat.)* fibrilă. **2.** firicel; **les ~s d'une racine** firicelele unei rădăcini.
fibrine *s.f. (biol., chim.)* fibrină.
fibrineux, -euse *adj. (fiziol.)* bogat în fibrină.
fibrinogène *s.m. (biol., chim.)* fibrinogen.
fibrinolyse *s.f. (med.)* fibrinoliză.
fibrocartilage *s.m. (anat.)* țesut fibros și cartilaginos; fibrocartilaj.
fibrociment *s.m. (constr.)* fibrociment.
fibroïne *s.f. (med.)* fibroină.
fibrome *s.m. (med.)* fibrom.
fibroscope *s.m. (med.)* endoscop din fibre optice.
fibule *s.f. (în antichitate)* fibulă, agrafă ornamentală.
fic *s.m. (vet.)* neg mare la unele animale (cai, vaci).
ficaire *s.f. (bot.)* piciorul cocoșului *(Ficaria ranunculoides)*.
ficelage *s.m.* **1.** legare cu sfoară. **2.** legătură cu sfoară.
ficelé, ~e *adj.* **1.** legat cu sfoară; **un colis ~** un colet legat cu sfoară. **2.** *(fig. fam.)* îmbrăcat; **être mal ~** a fi prost îmbrăcat.
ficeler I. *v.t.* **1.** a lega cu sfoară; **~ un paquet** a lega cu sfoară un pachet; **~ comme un saucisson** a lega ca pe un cârnat. **2.** *(fig. fam.)* a îmbrăca. **II.** *v.r. (fig. fam.)* a se îmbrăca, a se dichisi; **il met deux heures à se ~** îi trebuie două ceasuri ca să se dichisească / să se ferchezuiască.
ficelier *s.m.* fabricant de sfoară.
ficelle *s.f.* **1.** sfoară; **acheter une pelote de ~** a cumpăra un ghem de sfoară; *(fig.)* **tenir / tirer les ~s** a trage sforile; *(pop.)* **la ~ est un peu grosse, on voit la ~** se vede sfoara, e cusut cu ață albă. **2.** *(la pl.)* artificii, chițibușuri, șiretlicuri; **connaître les ~s du métier** a cunoaște chițibușurile meseriei. **3.** *(arg. mil.)* tresă. **4.** gloabă de cal. **5.** pâine subțire, baton. **6.** *(în expr.)* **déménager à la ~** a se muta pe ascuns fără a plăti chiria (a scoate mobila pe fereastră); **c'est une vraie ~e** un mare pungaș / escroc / pramatie; **dormir à la ~** a dormi înghesuiți / claie peste grămadă; *(arg.)* **pousser de la ~** a urmări, a fila; *(arg.)* **casser la ~** a divorța; *(arg. mil.)* **la course à la ~** ambițiile militare.
ficellerie *s.f.* **1.** fabrică de sfoară. **2.** comerț de sfoară.
fichage *s.m.* fișare, înscriere în fișe.
fichaise *s.f.* fleac, prostie; balivernă; **~s que tout cela** toate acestea sunt prostii.
fichant, ~e *adj.* **1.** *(mil.)* perpendicular; **tir ~** tir perpendicular, de sus în jos. **2.** *(pop. înv.)* neplăcut, dezagreabil.
fiche *s.f.* **1.** fișă; **remplir une ~** a completa o fișă; **les ~s d'une bibliothèque** fișele unei biblioteci. **2.** *(el.)* fișă. **3.** *(telecom.)* **~ téléphonique** fișă telefonică. **4.** scoabă. **5.** fisă (de joc) **6.** *(în expr.)* **~ de consolation** premiu de consolare.
ficher I. *v.t.* **1.** a bate; a înfige; **~ des pieux autour d'un terrain** a bate stâlpi în jurul unui teren; **~ un**

clou dans le mur a bate un cui în perete. **2.** a arunca, a da, a lansa; a trimite; *(fam.)* ~ **qqn. dehors / à la porte** a da afară pe cineva; a da papucii cuiva. **3.** a fișa, a face fișe; ~ **un renseignement** a fișa o informație. **4.** *(fam.)* a face; **il n'a rien fichu de toute la matinée** nu a făcut nimic toată dimineața. **5.** *(fam.)* a arunca, a azvârli, a trânti; ~ **tout par terre** a arunca totul pe jos. **6.** *(înv.)* a intercala, a amesteca; **il fiche de l'anglais dans sa conversation** amestecă cuvinte englezești în conversație. **7.** *(fig.)* a aținti, a pironi (privirea, ochii). **8.** *(în expr.)* ~ **la paix à qqn.** a lăsa pe cineva în pace; a se duce de pe capul cuiva; *(fam.)* ~ **qqn. dedans a.** a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul; **b.** a băga la răcoare / la zdup; **fiche-moi la paix!** lasă-mă în pace! mai slăbește-mă! ~ **le camp** a o șterge; a spăla putina; ~ **les jetons à qqn.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori / în draci; a speria pe cineva de moarte; ~ **qqch. en l'air** a se descotorosi de ceva; ~**qqn. en l'air** a trimite pe cineva la dracu / la toți dracii; *(pop.)* ~ **son billet à qqn** a-și pune capul (că); ~ **une bonne tournée / une volée de bois vert à qqn.** a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; a snopi pe cineva în bătaie; **va te faire** ~ du-te dracului; du-te pârlii. **II.** *v.r.* **1.** a se arunca, a se trânti; **se** ~ **par terre** a se trânti jos. **2.** *(în expr.)* **se** ~ **de qqn.** a-și bate joc de cineva; **je m'en fiche** puțin îmi pasă; mă doare-n cot / în călcâie; **se** ~ **en colère** a se face foc și pară; a-l apuca dracii.

fichet *s.m.* **1.** *dim.* al lui **fiche (5)**. **2.** *(arg. la pl.)* cătușe.

fichier *s.m.* fișier.

fichiste *s.m.f.* persoană care fișează, care redactează fișe.

fichoir *s.m.* *(rar)* cârlig de rufe.

fichtre *interj.* drace! ei drăcie!

fichtrement *adv.* *(fam.)* al dracului de; **ce vin est** ~ **bon** vinul ăsta e al dracului de bun / e tare bun.

1. fichu *s.m.* basma, batic, fișiu; broboadă; **un** ~ **de soie** un batic de mătase.

2. fichu, ~e *adj.* **1.** distrus, ruinat, minat, compromis; condamnat; **il est bien malade, il est** ~ e foarte bolnav, e condamnat (n-o mai duce mult). **2.** *(fam.)* dezagreabil, neplăcut, detestabil, supărător; **un** ~ **caractère** un caracter detestabil; **quel** ~ **métier!** ce meserie păcătoasă! **être mal** ~ **a.** a fi bolnav; **b.** a fi pocit, pocitanie, avorton; *(fam.)* **être** ~ **de** a fi capabil de; a fi în măsură / în stare să; **être** ~ a da de belea / de bucluc; a intra la apă.

fictif, -ive *adj.* **1.** fictiv, imaginar, imaginat, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit; **personnage** ~ personaj fictiv, imaginar. **2.** fictiv, inexistent; **valeur ~ive** valoare fictivă, inexistentă.

fiction *s.f.* **1.** ficțiune, născocire, fantezie, invenție, scornire, plăsmuire, închipuire; **la réalité dépasse la** ~ realitatea depășește închipuirea; *(lit.)* **œuvre de** ~ operă de ficțiune. **2.** *(jur. în expr.)* ~ **de la loi / légale** ficțiune autorizată de lege.

fictivement *adv.* (în mod) fictiv, nereal, inventat; **essayons de vivre** ~ **au temps des croisades** să încercăm să ne transpunem fictiv în timpul cruciadelor.

fidéicommis *s.m.* *(jur.)* fideicomis.

fidéicommissaire *s.m.* *(jur.)* beneficiarul unui fideicomis.

fidéisme *s.m.* *(fil.)* fideism.

fidéiste *s.m.f., adj.* *(fil.)* fideist.

fidèle I. *adj.* **1.** fidel, credincios, devotat, cinstit; ~ **à sa patrie** credincios patriei. **2.** statornic, de încredere, de nădejde; **un ami** ~ un prieten de nădejde. **3.** atașat; ~ **à ses principes** atașat principiilor sale; **un chien** ~ un câine atașat, credincios. **4.** exact, scrupulos; **historien** ~ un istoric scrupulos; **une traduction** ~ o traducere exactă. **II.** *s.m.f.* **1.** credincios; **l'église était pleine de ~s** biserica este plină de credincioși. **2.** (*cu prep.* **de**) atașat statornic de; **les ~s de l'opéra** persoanele atașate statornic / care frecventează asiduu opera.

fidèlement *adv.* **1.** cu fidelitate, cu devotament; **il sert** ~ **sa patrie** își servește patria cu devotament. **2.** cu exactitate, cu scrupulozitate; **il traduit** ~ traduce cu exactitate.

fidélité *s.f.* **1.** fidelitate, credință, devotament; ~ **d'un ami** fidelitatea unui prieten. **2.** statornicie, fidelitate, constanță; ~ **conjugale** fidelitate conjugală. **3.** exactitate, scrupulozitate; ~ **d'un récit** exactitatea unei povestiri. **4.** precizie; **mécanisme de haute** ~ mecanism de înaltă precizie.

1. fidjien, ~ne *adj.* din insulele Fidji

2. Fidjien, ~ne *s.m.f.* locuitor din insulele Fidji.

fiduciaire *adj.* **1.** *(ec.)* fiduciar, cu valoare fictivă, convențională; **le billet de banque est une monnaie** ~ bancnota este o monedă fiduciară. **2.** *(jur. în expr.)* **héritier** ~ moștenitor însărcinat cu transmiterea unui fideicomis.

fief *s.m.* **1.** *(în feudalism)* feudă, fief, domeniu al unui vasal. **2.** *(fig.)* fief, domeniu exclusiv al cuiva; **le** ~ **électoral de...** fieful electoral al....

fieffé, ~e *adj.* *(fam. peior.)* înrăit, inveterat; **un** ~ **menteur** un mincinos inveterat.

fieffer *v.t.* *(ist.)* a acorda o feudă; ~ **un domaine à qqn.** a acorda un domeniu / o feudă cuiva.

fiel *s.m.* **1.** fiere, bilă a unor animale; **poche de** ~ vezicula biliară. **2.** *(fig.)* amărăciune, venin; **des propos pleins de** ~ cuvinte pline de venin.

fielleux, -euse *adj.* veninos, plin de venin; **paroles ~euses** vorbe veninoase.

fiente *s.f.* **1.** baligă. **2.** găinaț.

fienter *v.i.* **1.** a se băliga. **2.** a se găinăța.

fier, -ère I. *adj.* **1.** mândru, semeț, falnic; **être** ~ **comme un paon** a fi mândru ca un păun. **2.** nobil, distins, elegant; **avoir ~ère allure** a avea distincție / eleganță; **avoir l'âme ~ère** a avea suflet nobil. **3.** (*cu prep.* **de**) satisfăcut de, mândru de; **être** ~ **de ses enfants** a fi mândru de copiii săi, a se mândri cu ei. **4.** *(înv.)* arogant, trufaș, îngâmfat. **5.** *(fam.)* strașnic; grozav; mare; **un** ~ **imbécile** un mare dobitoc. **II.** *s.m.f.* mândru, fudul, fălos; **faire le** ~ a-și da aere, a face pe fudulul; a se ține cu nasul pe sus.

fier I. *v.t.* *(înv.)* a încredința; ~ **un secret** a încredința un secret. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **à**) a se încrede în; **se** ~ **à un ami** a se încrede într-un prieten. **2.** *(în expr.)* **se** ~ **aux apparences** a judeca după aparențe; *(prov.)* **nage toujours et ne t'y fie pas** ajută-te singur.

fier-à-bras (*pl.* **fiers-à-bras**) *s.m.* fanfaron, lăudăros.

fièrement *adv.* **1.** cu mândrie, cu curaj; **répondre ~ aux accusations** a răspunde cu curaj acuzațiilor. **2.** *(fam. înv.)* strașnic, nevoie mare; grozav (de); **être ~ content** a fi grozav de mulțumit.

fiérot, ~e *adj., s.m.f.* (persoană) de o trufie puerilă.

fierté *s.f.* **1.** mândrie, semeție; **il ne veut pas faire le premier pas, par ~** nu vrea să facă primul pas, din mândrie. **2.** noblețe, măreție; **il fait preuve d'une noble ~** dă dovadă de multă noblețe. **3.** trufie, orgoliu; aroganță. **4.** *(în expr.)* **tirer ~ de qqch.** a se mândri cu ceva.

fiesta *s.f.* *(span.)* *(fam.)* petrecere, chef; **faire la ~** a face chef, a o face lată.

fièvre *s.f.* **1.** *(med.)* febră, temperatură, fierbințeală; **accès de ~** acces de febră; **~ typhoïde** febră tifoidă; **~ de cheval** febră mare. **2.** *(pop. la pl.)* friguri; **avoir les ~s** a avea friguri. **3.** *(fig.)* febră, agitație, încordare, surescitare, înfrigurare; **~ politique** febră politică. **4.** *(în expr.)* *(fig.)* **tomber de ~ en haut mal** a cădea din lac în puț.

fiévreusement *adv.* *(fig.)* febril, cu înfrigurare, cu ardoare; agitat; **se préparer ~ pour les élections** a se pregăti cu înfrigurare pentru alegeri.

fiévreux, -euse I. *adj.* **1.** *(med.)* febril; care prezintă febră; **maladie ~euse** boală însoțită de febră; **avoir la main ~euse** a avea mâna fierbinte (de febră). **2.** care îmbolnăvește de malarie; **climat ~** climă propice îmbolnăvirii de malarie. **3.** *(fig.)* febril, înfrigurat, agitat, neliniștit; înflăcărat, fierbinte; **activité ~euse** activitate febrilă; **une recherche ~euse** o căutare înfrigurată. **II.** *s.m.f.* *(arg.)* nebun, dement; **aux / chez les ~** la nebuni.

fifre *s.m.* **1.** *(muz.)* fluier. **2.** cântăreț din fluier; fluierar, fluieraș. **3.** *(arg.)* bani, sfanț. **4.** *(arg. în expr.)* **que ~** absolut nimic; **pour ~ a.** în zadar; **b.** gratis.

fifrelin *s.m.* fleac, flecușteț; *(înv.)* **ne pas valoir un ~** a nu face doi bani; a nu face nici cât o ceapă degerată.

figaro *s.m.* *(fam. înv.)* frizer.

figé, ~e *adj.* **1.** solidificat, închegat; **graisse ~e** grăsime solidificată. **2.** *(fam.)* țeapăn, înțepenit; **le vieillard était ~ dans son passé** bătrânul era înțepenit în trecutul său. **3.** stereotip, fix; **expression ~e** expresie stereotipă.

figement *s.m.* *(rar)* **1.** congelare. **2.** solidificare, închegare; **~ du sang** închegare a sângelui. **3.** *(fam.)* înțepenire, încremenire.

figer I. *v.t.* **1.** *(despre frig)* a îngheța, a solidifica, a închega; **le froid a figé l'huile dans la bouteille** frigul a solidificat uleiul în sticlă. **2.** a imobiliza; *(fig.)* a împietri; **le choc l'a figé** șocul l-a imobilizat pe loc; *(fig.)* **~ le sang à qqn.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; **son arrivée intempestive a figé tout le monde** sosirea sa intempestivă a împietrit pe toată lumea. **II.** *v.r.* **1.** a îngheța, a se închega; **mon sang se fige** îmi îngheață sângele (în vine) **2.** a înțepeni, a încremeni, a înlemni; **son sourire s'est figé** i-a încremenit zâmbetul (pe buze) **3.** *(fig.)* a se împietri.

fignolage *s.m.* **1.** migălire; finisare; **~ d'un tableau** migălirea / finisarea (rafinată) a unui tablou. **2.** migală.

fignoler *v.t., v.i.* **1.** a migăli, a executa cu migală, minuțios. **2.** a finisa.

figue *s.f.* **1.** *(bot.)* smochină. **2.** *(fig. în expr.)* **mi-~, mi-raisin a.** de voie, de nevoie; cu sau fără voie; vrând-nevrând; **b.** ambiguu, echivoc; **un compliment mi-~, mi-raisin** un compliment echivoc; **faire la ~ à qqn.** a-și bate joc de cineva, a-l lua în râs. **3.** *(zool.)* ascidie mediteraneană.

figuerie *s.f.* plantație de smochini.

figuier *s.m.* *(bot.)* smochin *(Ficus carica)*.

figulin, ~e *adj.* referitor la olărie, la olari.

figuline *s.f.* *(arheol.)* vas vechi din lut ars.

figurant, ~e *adj., s.m.f.* figurant; **une pièce avec des ~s** o piesă cu figuranți; **il joue le rôle de ~ dans cette affaire** joacă rolul de figurant în această afacere.

figuratif, -ive I. *adj.* figurativ; **plan ~** plan figurativ; **art ~** artă figurativă. **II.** *s.m.* pictor sau sculptor figurativ.

figuration *s.f.* **1.** figurație; **faire de la ~ dans un film** a face figurație într-un film. **2.** totalitatea figuranților (teatru, cinema). **3.** figurare, reprezentare.

figure *s.f.* **1.** *(înv.)* înfățișare, aspect; aparență. **2.** figură, față, chip, obraz, mutră; **se laver la ~** a se spăla pe față; **~ de papier mâché** mutră acră. **3.** personalitate marcantă; **les grandes ~s de l'Histoire** marile personalități ale istoriei. **4.** *(cor., geom., stil.)* figură; *(patinaj)* **~s libres, imposées** figuri libere, impuse. **5.** desen, imagine; **livre illustré de ~s** carte ilustrată (cu imagini). **6.** simbol, imagine alegorică. **7.** *(la jocul de cărți)* figuri, rege, damă și valet. **8.** *(arte plastice)* portret, statuie; **une ~ équestre** o statuie ecvestră. **9.** *(în expr.)* **faire ~ de** a trece drept; **faire triste ~ a.** a părea decepționat / trist / preocupat; a face o mutră lungă / de înmormântare; b. a nu fi la înălțimea situației; **faire bonne ~** a face impresie bună; a ști să te porți în lume; *(fam.)* **casser la ~ à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **avoir bonne ~** a părea sănătos, a arăta bine; **~ de proue** sculptură care împodobea prora corăbiilor; **prendre ~** a se contura, a căpăta consistență.

figuré, ~e I. *adj.* figurat; **sens ~** sens figurat. **II.** *s.m.* sens figurat; **un mot au ~** un cuvânt la figurat.

figurément *adv.* (în mod) figurat.

figurer I. *v.t.* **1.** a înfățișa, a reprezenta printr-o imagine; **~ la paix par une colombe** a reprezenta pacea printr-un porumbel. **2.** a simboliza; **~ la justice par une balance** a simboliza justiția printr-o balanță. **II.** *v.i.* **1.** a se afla, a figura; **son nom figure sur la liste** numele lui figurează pe listă. **2.** a fi figurant, a face figurație la teatru, în film. **III.** *v.r.* *(fig.)* a-și imagina, a-și închipui; **figurez-vous ma joie à la vue de cette jeune fille** închipuie-ți bucuria mea la vederea acestei fete; **figure-toi que** închipuie-ți că.

figurine *s.f.* figurină, statuetă; **~s de Tanagra** statuete de Tanagra.

figurisme *s.m.* *(teol.)* figurism.

figuriste *s.m.* **1.** *(teol.)* adept al figurismului. **2.** *(tehn.)* modelator în ghips.

fil *s.m.* **1.** fir, fibră textilă; ață; ~ **de chaîne** fir de urzeală; *(constr.)* ~ **à plomb** fir de plumb, cumpăna zidarului; *(croitorie)* **couper (de) droit** ~ a tăia urmând firul țesăturii; *(fig.)* **cousu de ~ blanc** cusut cu ață albă; ~ **d'Ariane** firul Ariadnei. **2.** *(el., telecom.)* fir; ~ **électrique** fir electric. **3.** tăiș; **le ~ de la lame** tăișul lamei; **passer au ~ de l'épée** a trece prin tăișul sabiei, a omorî. **4.** *(fig.)* șir, serie, succesiune; **perdre le ~ des idées** a pierde șirul ideilor. **5.** curent, curs; **aller contre le ~ de l'eau** a merge împotriva curentului, a merge în susul apei. **6.** *(fig. la pl.)* sfori. **7.** *(arg.)* linia de sosire (la curse). **8.** *(în expr.)* ~ **de fer** sârmă; ~ **de fer barbelé** sârmă ghimpată; **de ~ en aiguille a.** din vorbă în vorbă; din una în alta; **b.** treptat; **c.** succesiv; **ne tenir qu'à un ~** a atârna de un fir de păr; **avoir du ~ à retordre avec qqn.** a avea de furcă cu cineva; **donner du ~ à retordre à qqn.** a da de furcă cuiva; *(fam.)* **donner un coup de ~** a da un telefon; **ne pas avoir inventé le ~ à couper le beurre** a nu fi inventat praful de pușcă; a nu fi prea deștept; ~ **de perles** șirag de perle; **~s de la vierge** funigel, fire de păianjen întinse între ierburi, copaci, tufișuri; ~ **d'Écosse** fildecos; **avoir des jambes comme des ~s de fer** a avea picioare ca fusele; **être mince comme un ~** a fi subțire ca o trestie; a fi tras ca prin inel; *(pop.)* **avoir le ~** a fi șiret, șmecher.

filable *adj.* care poate fi tors.

fil-à-fil *s.m. invar.* țesătură din fire de lână sau de bumbac de culori diferite.

filage *s.m.* **1.** *(text.)* filare, filat, tors; **le ~ de la laine** torsul lânii. **2.** *(tehn.)* procedeu de obținere a unor piese de formă concavă (capace de stilou, tuburi de pastă de dinți). **3.** *(mar. în expr.)* ~ **de l'huile** răspândirea de ulei pe mare pentru a potoli forța valurilor. **4.** repetiții în lanț ale unei piese de teatru. **5.** coborâre a unui butoi în pivniță.

filaire *s.m. (zool.)* vierme-dragon *(Dracunculus).*

filament *s.m.* filament.

filamenteux, -euse *adj.* filamentos.

filandière I. *s.f. (înv.)* torcătoare. **II.** *adj. f. (în expr.)* **les sœurs ~-ères** ursitoarele.

filandre *s.f.* **1.** funigel. **2.** vână a marmurei. **3.** ață (la unele legume tari sau cărnuri).

filandreux, -euse *adj.* **1.** *(despre carne)* ațos, fibros. **2.** *(fig.)* încâlcit, încurcat.

filant, ~e *adj.* **1.** care curge încet. **2.** *(în expr.)* **étoile ~e** stea căzătoare.

filanzane *s.m. (în Madagascar)* lectică.

filariose *s.f. (med.)* filarioză.

filasse I. *s.f.* mănunchi de fire scoase din in sau cânepă folosite în instalații. **II.** *adj. invar.* **blond ~** blond spălăcit.

filateur, -trice *s.m.f.* **1.** filator. **2.** proprietar al unei filaturi.

filature *s.f.* **1.** filatură. **2.** *(fig.)* filare, urmărire polițienească; **prendre en ~** a începe o urmărire polițienească.

file *s.f.* **1.** șir, rând; ~ **de voitures** șir de automobile; **en ~ indienne** în șir indian; **à la ~** la rând; unul în spatele celuilalt. **2.** *(mil. în expr.)* **ligne de ~** ordine tactică a navelor de război care se așază una în spatele alteia; **chef de ~** cap de rând.

filé *s.m.* fir de țesut.

filer I. *v.t.* **1.** a toarce; ~ **de la laine** a toarce lână. **2.** *(despre viermi de mătase, păianjeni)* a secreta fir. **3.** *(mar.)* a desfășura; ~ **une chaîne** a desfășura încet un lanț de ancoră. **4.** *(muz.)* a ține o notă. **5.** *(lit.)* a țese, a urzi; *(fig.)* ~ **une intrigue** a urzi o intrigă. **6.** *(fig.)* a fila, a urmări pe cineva. **7.** a fila cărțile de joc. **8.** *(mar. în expr.)* ~ **10 nœuds** a merge cu 10 mile pe oră. **9.** *(în expr.) (fam. fig.)* ~ **le parfait amour** a fi fericit / a se înțelege bine în dragoste; *(fig.)* ~ **un mauvais coton a.** a o duce prost cu sănătatea; **b.** a fi la ananghie / la strâmtoare; a fi în încurcătură; ~ **le train à qqn.** a se ține scai de cineva; a fi umbra cuiva; ~ **son câble par le bout** a da ortul popii; a-și da obștescul sfârșit; ~ **le câble** a o lua la fugă / la sănătoasa; *(pop.)* ~ **son nœud a.** a-și lua tălpășița; a-și lua picioarele la spinare; a da bir cu fugiții; **b.** a da ortul popii; *(arg.)* ~ **le coup de pouce** a ciupi / a înșela la cântar; *(arg.)* ~ **son verre** a goli paharul până la fund; *(arg.)* ~ **la comète / la cloche a.** a umbla creanga / lela; **b.** a nu avea nici casă nici masă; *(pop.)* **file-moi du fric** arde-mi niște biștari; *(arg.)* ~ **une avoine / une danse / une pâtée / une trempe à qqn.** a da cuiva o lecție, o pedeapsă severă; *(arg.)* ~ **en l'air** a ucide. **II.** *v.i.* **1.** a curge încet; **le miel file** mierea curge încet. **2.** *(despre lămpi cu gaz)* a fila. **3.** a pleca, a se retrage; a fugi; *(fam.)* ~ **à l'anglaise** a o șterge englezește; a pleca pe furiș / pe șest / pe nesimțite. **4.** *(în expr.) (auto)* ~ **à toute allure** a goni nebunește; *(fam.)* ~ **à toute vapeur** a fugi mâncând pământul / ca scăpat din pușcă; ~ **au doigt et à l'œil** a asculta orbește de cineva; a se supune fără a crâcni; ~ **comme une flèche** a pleca ca din pușcă; a porni săgeată / glonț; ~ **comme une anguille / ~ entre les doigts de qqn.** a scăpa / luneca / a i se strecura cuiva printre degete; ~ **sans demander son reste** a o lua la fugă / la sănătoasa. **III.** *v.r. (pop. în expr.)* **se ~ dans les toiles** a se culca, a se băga în scutece / în cârpe.

filet *s.m.* **1.** plasă; ~ **de pêche** plasă de pește, năvod; ~ **à bagages** plasă de bagaje; ~ **à provisions** plasă pentru provizii; ~ **à papillons** plasă de prins fluturi; *(fig.)* **prendre qqn. dans ses ~s** a prinde pe cineva în plasă, a-l amăgi. **2.** fileu; ~ **à cheveux** fileu pentru păr. **3.** *(sport)* plasă, fileu. **4.** *(culinar)* file. **5.** *(tehn.)* filet; ~ **à deux pas** filet cu două începuturi. **6.** *(anat.)* membrană a unor organe; ~ **de la langue** membrană a limbii. **7.** *(arhit.)* mulură subțire folosită ca ornament. **8.** *(fig.)* firișor, firicel; ~ **de sang** firicel de sânge; ~ **de voix** firicel de voce, voce subțire.

filetage *s.m. (tehn.)* filetare.

fileté *s.m.* țesătură cu un fir în relief.

fileter *v.t. (tehn.)* a fileta.

filetouze *s.m. (arg.)* sacoșă de piață.

fileur, -euse *s.m.f.* **1.** filator. **2.** *(în expr.)* ~ **de cartes** trișor. **3.** *(arg.)* polițist care filează un suspect. **4.** *(la pl.) (entom.)* familie de păianjeni veninoși. **5.** *(arg. în expr.)* ~ **de comète** vagabond.
filial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* filial; **amour** ~ dragoste filială.
filiale *s.f. (com.)* filială.
filialement *adv.* (în mod) filial; **aimer qqn.** ~ a iubi pe cineva în mod filial, ca un fiu.
filialisation *s.f.* împărțirea unor întreprinderi în filiale.
filialiser *v.t.* a împărți o întreprindere în filiale.
filiation *s.f.* **1.** filiație, filiațiune; legătură de rudenie între copii și părinți. **2.** *(fig.)* suită, înlănțuire logică; legătură între lucruri, fenomene care derivă unul din celălalt.
filicinées *s.f. pl. (bot.)* clasă de criptogame vasculare, căreia îi aparține feriga.
filière *s.f.* **1.** *(tehn.)* filieră. **2.** *(fig.)* filieră, succesiune. **3.** *(entom.)* orificiu prin care păianjenii își secretă firul pentru pânză. **4.** *(com.)* ordin de livrare a unor mărfuri.
filiforme *adj.* **1.** filiform; subțiratic. **2.** *(med.)* slab; **pouls** ~ puls slab.
filigrane *s.m.* **1.** filigran. **2.** *(în expr.)* **en** ~ în umbră; în transparență; **lire en** ~ a ghici printre rânduri.
filigraner *v.t.* **1.** a lucra în filigran; **vase en cristal filigrané** vază din cristal filigranat. **2.** a imprima un filigran pe hârtie, timbre, bancnote.
filin *s.m.* **1.** *(mar.)* totalitatea organelor de pe un vas. **2.** *(arg.)* apel telefonic.
filipendule *s.f. (bot.)* aglică *(Spiraea filipendula).*
fillasse *s.f. (arg.)* femeie de moravuri ușoare.
fille *s.f.* **1.** fată, fecioară; **une jolie** ~ o fată frumoasă; **une vieille** ~ o fată bătrână. **2.** fiică; **sa** ~ fiica sa. **3.** servitoare; slujnică; femeie de serviciu; ~ **de salle** femeie de serviciu într-un spital sau într-o clinică. **4.** prostituată. **5.** călugăriță (în anumite ordine). **6.** *(în expr., în compuse)* **petite** ~ fetiță; **petite-** ~ nepoată (de bunic); **arrière-petite-** ~ strănepoată (de străbunic); **belle-** ~ **a.** noră; **b.** fiică vitregă; **~-mère** mamă celibatară; *(mit. cu maj.)* **les ~s d'enfer** furiile; **les ~s de Mémoire** muzele; **grande** ~ adolescentă.
fillér, filer *(ec. fin.)* unitate monetară divizionară în Ungaria.
fillette *s.f.* **1.** fetiță. **2.** *(pop.)* sticlă de jumătate de litru cu gât lung.
filleul, ~e *s.m.f.* **1.** fin. **2.** *(în expr.)* ~ **de guerre** militar luat sub ocrotire de o femeie în timpul războiului.
film *s.m.* **1.** film; peliculă, strat subțire; ~ **d'huile** peliculă de ulei. **2.** *(foto, cinema)* film; ~ **de court / long métrage** film de scurt / lung metraj. **3.** *(fig.)* desfășurare, succesiune; **le** ~ **des événements** desfășurarea evenimentelor.
filmage *s.m.* filmare; turnare; **le** ~ **d'une scène** turnarea unei scene.
filmer *v.t.* a filma; **~une scène** a filma o scenă.
filmographie *s.f.* filmografie.
filmologie *s.f.* filmologie, știința filmului.
filmothèque *s.f.* filmotecă.
filoche *s.f.* **1.** plasă cu ochiuri mari. **2.** *(arg.)* filare, filaj, urmărire polițienească.
filocher I. *v.t.* **1.** *(pop.)* a fila, a urmări. **2.** a-și pierde timpul cu o anumită ocupație. **II.** *v.i. (pop.)* **1.** a merge repede, grăbit. **2.** a se descurca pe cont propriu.
filon *s.m.* **1.** *(geol.)* filon; ~ **de roches aurifères** filon de roci aurifere; ~ **de gangue** filon steril. **2.** *(fig. pop.)* sursă de profituri ușoare, de îmbogățire fără efort; pleașcă, chilipir; **trouver le** ~ a da de o pleașcă. **3.** *(pop.)* noroc, baftă.
filoselle *s.f.* fir de mătase groasă; **gants de** ~ mănuși de mătase.
filou *s.m., adj. (fam.)* **1.** pungaș, potlogar, borfaș, găinar; șarlatan, șnapan, escroc. **2.**. *(fam)* copil ștrengar; **ce petit** ~ ștrengarul ăsta. **3.** trișor.
filoutage *s.m. (fam.)* **1.** șterpeleală, ciordire, șparleală. **2.** trișare, trișat.
filouter I. *(fam.) v.t.* a șterpeli, a ciordi, a șparli, a mangli. **II.** *v.i.* a trișa.
filouterie *s.f. (înv.)* v. **filoutage.**
fils *s.m.* **1.** fiu, descendent; ~ **légitime** fiu legitim; ~ **adoptif** fiu adoptiv; *(prov.)* **tel père, tel** ~ precum e tata e și fiul; **2.** *(în expr., în compuse)* **petit-** ~ nepot (de bunic); **arrière-petit-** ~ strănepot; **beau-** ~ **a.** ginere; **b.** fiu vitreg; ~ **à papa** fecior de bani gata; ~ **de famille** copil dintr-o familie înstărită, onorabilă; **être** ~ **de son père** a avea calitățile / defectele tatălui său; **être** ~ **de ses œuvres** a parveni prin meritele sale; a-și datora numai sieși situația; *(fig.)* ~ **spirituel** discipol, continuator; **les** ~ **d'Apollon** poeții.
filterie *s.f.* fabrică de ață de cusut.
filtier, -ère, filetier, -ère *s.m.f.* lucrător la fabrica de ață.
filtrable *adj.* care se poate filtra, filtrabil.
filtrage *s.m.* **1.** filtrare; ~ **d'un vin trouble** filtrare a unui vin tulbure. **2.** *(fig.)* control de poliție; **la police a fait un filtrage des suspects** poliția a efectuat un control al suspecților. **3.** *(fig.)* cenzură; **le** ~ **des informations** cenzura / cenzurarea informațiilor.
filtrant, ~e *adj.* **1.** filtrant, care servește la filtrare; **papier** ~ hârtie de filtru; **verre** ~ filtru optic. **2.** *(med. înv.) (despre viruși)* filtrabil.
filtrat *s.m. (chim.)* filtrat, soluție care a fost filtrată.
filtration *s.f.* filtrare, filtrație; **eaux de** ~ ape de filtrare.
filtre *s.m. (tehn.)* filtru; ~ **à café** filtru de cafea.
filtre-presse (*pl.* **filtres-presses**) *s.m. (tehn.)* aparat de filtrare a lichidelor sub presiune.
filtrer I. *v.t.* **1.** a filtra; **rideau qui filtre la lumière** perdea care filtrează lumina. **2.** *(fig.)* a supune unui control minuțios; **un cordon de police filtre les manifestants** un cordon de poliție controlează pe manifestanți. **II.** *v.i.* **1.** a pătrunde, a răzbate, a se infiltra; **l'eau a filtré à travers le mur** apa a pătruns prin perete. **2.** *(fig.)* a apărea, a se strecura, a răzbate, a transpira; **la vérité commence à** ~ adevărul începe să apară / să transpire.
1. fin *s.f.* **1.** capăt, sfârșit, final; **la** ~ **de l'année scolaire** sfârșitul anului școlar; **mettre** ~ **à** a pune capăt; **mettre** ~ **à sa vie** a-și pune capăt zilelor; a-și face seama; **mener à bonne** ~ a duce la bun sfârșit, a aduce la îndeplinire; **prendre** ~ a lua sfârșit; **toucher à sa fin** a fi pe sfârșite; a se apropia de sfârșit; **2.** încetare; încheiere; întrerupere; **la** ~ **d'un mandat** încheierea

unui mandat. **3.** moarte, deces; **avoir une ~ rapide** a avea o moarte rapidă, a muri repede. **4.** *(fig.)* scop, țel; **en venir / parvenir à ses ~s** a-și atinge scopurile; **la ~ justifie les moyens** scopul scuză mijloacele; **5.** *(în expr.)* **faire une ~ a.** a-și face un rost; a se strânge / a se aduna de pe drumuri; **b.** a se însura; *(tehn.)* **vis sans ~** șurub care permite o mișcare continuă; **en ~ de compte a.** în cele din urmă; până la urmă; la sfârșit; **b.** la urma urmei; *(fig.)* **être en ~ de course** a fi frânt de oboseală; **à toutes ~s utiles** pentru orice eventualitate; *(fig.)* **~ de mois** plăcere pe care ți-o poți oferi numai la chenzină; *(jur.)* **~ de non-recevoir** refuz; **sans ~** interminabil; **discourir sans ~** a vorbi interminabil; **à quelle ~?** De ce? Pentru care motiv?

2. fin, ~e I. *adj.* **1.** fin, delicat, gingaș, grațios; **visage aux traits ~s** față cu trăsături fine, delicate. **2.** fin, mărunt; **sel ~** sare fină. **3.** subțire; **du fil ~** ață subțire. **4.** fin, ascuțit; **une plume ~e** o peniță ascuțită; **pointe ~e** vârf ascuțit. **5.** fin, de calitate superioară; **vin ~** vin de calitate superioară. **6.** *(fig.)* subtil; **ironie ~e** ironie subtilă; **esprit ~** spirit fin, subtil. **7.** *(fig.)* priceput, rafinat; **un ~ connaisseur** un cunoscător rafinat. **8.** *(în expr.) (fig.)* **avoir l'oreille ~e** se pricepe la muzică; **avoir le nez ~** a avea fler / intuiție; a fi perspicace; **~ matois** vulpe bătrână; *(fam.)* **être ~ comme Gribouille qui se cache dans l'eau de peur de la pluie / être ~ comme une dague de plomb** a fi deștept ca oaia; **une ~e mouche / un ~ merle** un șmecher și jumătate; **partie ~e** petrecere galantă; *(fig.)* **la ~e fleur** crema, floarea, ce e mai bun; **c'est la ~e fleur de la société** este crema societății; **~e lame a.** duelgiu; **b.** persoană dibace, șireată. **II.** *s.m.f.* **1.** persoană rafinată. **2.** *(în expr.)* **faire le ~** a face pe interesantul / pe deșteptul; **savoir le ~ et le fort d'une chose** a cunoaște în amănunt / ca în palmă un lucru; a ști harul unui lucru; **le ~ du ~** tot ce e mai bun (în materie); **jouer au plus ~** a vedea care pe care; *(prov.)* **~ contre ~ n'est pas bon à faire doublure** șiret pe șiret cunoaște; **le ~ de l'histoire** secretul unui lucru / al unei acțiuni. **III.** *adv.* **1.** completamente, complet, cu desăvârșire; **être ~ prêt** a fi completamente gata; **elle est ~ seule** este complet singură; **ils sont ~ seuls** sunt cu desăvârșire singuri; **écrire ~** a scrie mărunt.

finage *s.m.* **1.** *(jur.)* teritoriul unei comune. **2.** *(ist.)* circumscripție în care un senior avea drept de jurisdicție.

final, ~e (*m. pl.* **~s**) *adj.* **1.** final; **les accords ~s de la symphonie du destin** acordurile finale ale simfoniei destinului; *(lingv.)* **proposition ~e** propoziție finală, de scop. **2.** *(în expr.)* **mettre un point ~ à un débat** a pune capăt unei dezbateri / a încheia o dezbatere.

1. finale *s.f.* **1.** *(sport)* (întâlnire) finală; **la ~ du championnat de tennis** finala campionatului de tenis. **2.** silaba sau vocala finală a unui cuvânt. **3.** *(în expr.) (fig.)* **en ~** în încheiere; în final.

2. finale *s.m.* *(muz.)* ultima parte a unei piese muzicale (simfonie, sonată).

finalement *adv.* **1.** în cele din urmă; **~ j'ai réussi à le convaincre** în cele din urmă am reușit să-l conving. **2.** în concluzie; în definitiv.

finalisé, ~e *adj.* finisat.

finalisme *s.m.* *(fil.)* finalism.

finaliste *s.m.f., adj.* **1.** *(fil.)* finalist, adept al finalismului. **2.** *(sport)* finalist, sportiv ajuns în finală.

finalité *s.f.* *(fil., biol.)* finalitate.

finance *s.f.* **1.** *(înv.)* finanțe, bani, mijloace bănești; **moyennant ~** cu bani gheață; **il obtiendra tout cela moyennant ~** va obține toate astea cu bani gheață / peșin. **2.** finanțe, ansamblul profesiunilor legate de finanțe; **le monde de la ~** lumea finanțelor. **3.** *(art.)* financiarii; **la haute ~** marii financiari / bancheri.

financement *s.m.* finanțare; **~ d'un plan de redressement de l'industrie** finanțarea unui plan de redresare a industriei.

financer I. *v.t.* a finanța; **~ un festival musical** a finanța un festival muzical. **II.** *v.i.* **1.** *(fam. înv.)* a plăti; **servez-vous, c'est moi qui finance** serviți-vă, eu plătesc. **2.** *(înv.)* a procura bani.

financier, -ère I. *adj.* financiar; relativ la finanțe publice; **équilibre ~** echilibru financiar. **II.** *s.m.* financiar; finanțist; bancher, capitalist. **III.** *s.f.* *(culinar)* numele unui sos.

financièrement *adv.* sub raport financiar, în materie de finanțe; în ce privește finanțele.

finasser *v.i.* *(fam. peior.)* a face pe deșteptul / pe șmecherul; a umbla cu subterfugii.

finasserie *s.f.* *(fam. peior.)* șmecherie.

finasseur, -euse, finassier, -ère *s.m.f.* *(fam. peior. înv.)* șmecher, vulpoi.

finaud, ~e *adj., s.m.f.* șiret, rafinat; viclean; șmecher.

finauderie *s.f.* șiretenie, șmecherie.

finassier, -ère *s.m.f.* v. **finasseur.**

finchelle *s.f.* *(mar.)* edec.

fine *s.f.* coniac.

fine de claire *s.f.* stridie de cultură.

finement *adv.* **1.** (în mod) fin, cu finețe; **bijou ~ travaillé** bijuterie lucrată cu finețe. **2.** *(fig.)* subtil, cu subtilitate; cu ingeniozitate; cu rafinament; **il a ~ calculé son coup** și-a calculat cu ingeniozitate acțiunea.

finerie *s.f.* **1.** cuptor de afinare a fontei. **2.** uzină de afinare a fontei.

fines *s.f. pl.* praf de cărbune.

finesse *s.f.* **1.** finețe, subțirime; **~ d'une étoffe** finețea unei stofe. **2.** finețe, calitate; **~ d'un vin** calitatea unui vin. **3.** delicatețe, finețe; **~ des traits d'un visage** delicatețea trăsăturilor unui chip. **4.** acuitate, finețe; **la ~ de l'ouïe** acuitatea auzului. **5.** *(fig.)* subtilitate, ingeniozitate; acuitate; perspicacitate; putere de pătrundere; **la ~ d'une intelligence** subtilitatea unei inteligențe; **la ~ d'une observation** acuitatea unei observații. **6.** *(înv.)* viclenie, artificiu. **7.** *(în expr.) (fig.)* **n'y pas savoir de ~ a.** a ști una și bună; **b.** a nu ști multe; **~ cousue de fil blanc** combinație cusută cu ață albă; **il est au bout de ses ~s** și-a epuizat șmecheriile, nu mai poate înșela pe nimeni.

finette *s.f.* *(text.)* finet.

fini, ~e I. *adj.* **1.** limitat, mărginit; **l'homme est un être ~** omul este o ființă mărginită. **2.** *(fig.)* finit, finisat; desăvârșit; perfect; șlefuit; **un ouvrage ~** o operă finisată, șlefuită; *(fig.)* **un voyou ~** un derbedeu

perfect. **3.** sfârșit, terminat, încheiat; isprăvit; *(fig.)* **un homme ~** un om terminat, sfârșit; un om epuizat / sfârșit / stors. **II.** *s.m.* **1.** perfecțiune, desăvârșire; **le ~ d'une œuvre d'art** perfecțiunea unei opere de artă. **2.** *(fil.)* finit.

finir I. *v.t.* **1.** a sfârși, a termina, a încheia, a isprăvi; **~ ses études** a-și termina studiile; **~ sa vie**, *(pop.)* **~ sa course** a-și încheia viața / a-și da obștescul sfârșit. **2.** a termina, a înceta, a pune punct; **finissez vos querelles** încetați cu certurile; **cette victoire finira la guerre** această victorie va pune capăt războiului. **3.** a finisa, a perfecționa, a desăvârși; **un ouvrier méticuleux qui finit son ouvrage** un muncitor meticulos care își finisează lucrarea. **4.** *(arg.)* a ucide. **II.** *v.i.* **1.** a înceta, a lua sfârșit; a se termina; **il est temps que cette plaisanterie finisse** e timpul ca această glumă să înceteze; **ils ont fini de déjeuner** și-au terminat dejunul. **2.** a (se) sfârși; a muri; **il a fini dans la misère** a murit în mizerie; **il finira mal** o s-o sfârșească rău / va ajunge rău. **3.** *(în expr.)* **~ par...** a ajunge să...; până la urmă...; **il finira par céder** până la urmă va ceda; **à n'en plus finir** interminabil, fără sfârșit; **il raconte ses souvenirs de guerre à n'en plus ~** își povestește interminabil amintirile din război; **en ~ avec qqn.** a o rupe cu cineva, a se descotorosi de cineva; *(fig.)* **~ en eau de boudin** a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei; *(fig.)* **~ en queue de poisson** a nu se termina nicicum; a rămâne neisprăvit; a se termina în coadă de pește.

finish *s.m.* *(sport)* finiș; sfârșit; **l'emporter au ~** a câștiga la finiș.

finissage *s.m.* finisaj, desăvârșire, perfecționare; **le ~ d'une étoffe** finisajul unei stofe.

finisseur, -euse I. *s.m.f.* **1.** finisor, muncitor specializat în operațiile de finisare. **2.** artist (pictor, sculptor) care își finisează opera în amănunt. **II.** *s.m.* mașină folosită la executarea îmbrăcăminții de asfalt a șoselelor.

finition *s.f.* **1.** finisare în detalii. **2.** ansamblul detaliilor finisate.

1. finlandais, ~e I. *adj.* finlandez, din Finlanda. **II.** *s.m.* *(lingv.)* limba finlandeză.

2. Finlandais, ~e *s.m.f.* finlandez, locuitor din Finlanda.

1. finnois, ~e I. *adj.* **1.** finic. **2.** finlandez. **II.** *s.m.* *(lingv.)* limba soumi vorbită în Finlanda, una din limbile fino-ugrice.

2. Finnois, ~e *s.m.f.* finlandez, locuitor din Finlanda și din extremitatea nord-vestică a Rusiei.

finno-ougrien, ~ne *adj.* fino-ugric; **langues ~nes** limbi fino-ugrice.

fiole *s.f.* **1.** fiolă. **2.** *(pop.)* mutră; moacă; **faire une drôle de ~** a face o mutră caraghioasă; **foutre sur la ~ à qqn.** a poci cuiva mutra. **3.** *(pop.)* tip, ins, individ. **4.** *(fig. fam.)* cap, căpățână.

fioler *v.i.* *(pop.)* a trage la măsea; a-și umple pipota; a bea vârtos.

fioleur, -euse *s.m.f.* *(pop.)* bețivan.

fion *s.m.* *(pop.)* **1.** retuș; **donner le coup de ~** a aduce un ultim retuș. **2.** noroc, baftă. **3.** individ demn de dispreț. **4.** *(în expr.)* **se casser le ~** a se strădui să...

fiord *s.m.* v. **fjord.**

fioriture *s.f.* **1.** *(muz.)* fioritură, ornament. **2.** înfloritură, ornament, podoabă; **les ~s d'un dessin** ornamentele unui desen; **3.** *(peior.)* **~s de style** înflorituri ale stilului, încărcătură inutilă.

fioul *s.m.* *(angl.)* combustibil lichid.

firmament *s.m.* *(lit.)* firmament, cer, boltă cerească.

firman *s.m.* *(ist.)* firman, decret, ordonanță (în Imperiul Otoman și în Iran).

firme *s.f.* *(com.)* firmă.

firth *s.m.* *(geogr.)* fiord în Scoția.

fisc *s.m.* *(fisc.)* fisc.

fiscaille *s.f.* *(arg.)* ață.

fiscal, ~e (*m. pi.* **-aux**) *adj.* fiscal; **fraude ~e** fraudă fiscală.

fiscalement *adv.* din punct de vedere fiscal.

fiscalisation *s.f.* fiscalizare, supunere la impozit.

fiscaliser *v.t.* a fiscaliza, a impozita, a supune impozitului; **~ certains revenus** a supune impozitului unele venituri.

fiscalité *s.f.* *(fin., jur.)* fiscalitate.

fissa *adv.* *(arg. în expr.)* **faire ~** a se grăbi.

fissibilité *s.f.* *(fiz. nuci.)* fisibilitate.

fissible *adj.* *(fiz. nucl.)* fisibil.

fissile *adj.* **1.** *(despre roci, minerale)* care se desface în foi, în lame. **2.** *(fiz. nucl.)* fisibil.

fission *s.f.* *(fiz. nucl.)* fisiune, fisionare.

fissionner *v.t., v.i.* *(fiz. nucl.)* a fisiona.

fissipèdes *s.m. pl.* *(zool.)* clasă de mamifere carnivore (câinele, lupul).

fissirostre *adj., s.m.* *(ornit.)* clasă de păsărele cu cioc despicat.

fissuration *s.f.* fisurare, plesnire, crăpare.

fissure *s.f.* **1.** fisură, plesnitură, crăpătură; **les ~s d'un mur** crăpăturile unui zid. **2.** *(anat.)* scizură; **~ de Sylvius** scizura lui Sylvius (care împarte creierul în lobi). **3.** *(med. în expr.)* **~ anale** fisură anală dureroasă. **4.** *(fig.)* fisură; slăbiciune; **les ~s d'un raisonnement** fisurile unui raționament. **5.** *(fig.)* fisură; ruptură; întrerupere; **il y a une ~ dans leur entente** există o ruptură / fisură în înțelegerea lor. **6.** *(în expr.)* *(fig. fam.)* **avoir une ~** a fi într-o ureche, a-i lipsi o doagă; a fi lovit cu leuca în cap; *(arg.)* **mastiquer une ~** a uimi.

fissurer I. *v.t.* a fisura, a plesni, a crăpa; **les trépidations ont fissuré le mur** trepidațiile au fisurat zidul. **II.** *v.r.* a se fisura, a se crăpa; **des roches qui se fissurent** roci care se fisurează.

fiston *s.m.* *(pop.)* fiu, fecior.

fistot *s.m.* *(arg. mil.)* elev în anul întâi la Școala navală de ofițeri.

fistulaire I. *adj.* **1.** fistular, care prezintă un canal în lungime; stalactită fistulară. **2.** *(med.)* referitor la o fistulă. **II.** *s.m.* *(iht.)* specie de pești foarte osoși. **III.** *s.f.* **1.** *(bot.)* specie de alge marine. **2.** *(zool.)* specie de moluște care trăiesc în nisip.

fistule *s.f.* **1.** *(med.)* fistulă. **2.** *(arg. în expr.)* **avoir de la ~** a fi norocos.

fistuleux, -euse *adj.* fistulos, de natura fistulei; **ulcère ~** ulcer fistulos.

fistuline *s.m.* *(bot.)* burete de stejar *(Boletus purpureus)*.

fix, fixe *s.m.* *(arg.)* injecție de drog.
fixage *s.m.* fixare; ~ **d'un cliché photographique** fixarea unui clișeu fotografic.
fixateur, -trice *adj., s.m.f.* *(tehn.)* fixator.
fixatif *s.m.* fixativ.
fixatif, -ive *adj.* fixator.
fixation *s.f.* **1.** fixare, înțepenire; **la ~ d'un poteau dans la terre** fixarea unui stâlp în pământ. **2.** fixare, stabilire; **la ~ d'un prix** fixarea unui preț; **la ~ d'une date** stabilirea unei date. **3.** legături (la schi). **4.** *(med.)* fixație.
fixe I. *adj.* **1.** fix, imobil, nemișcat, neclintit; **un point ~** un punct fix. **2.** fix, stabil, permanent, neschimbat; **domicile ~** domiciliu stabil; **3.** *(fig.)* precis, exact; **venir à heure ~** a veni la oră precisă, fixă. **II.** *s.m.* salariu de bază. **III.** *interj.* *(mil.)* Drepți!
fixe-chapeau (*pl.* **fixe-chapeaux**) *s.m.* ac de pălărie.
fixe-chaussette (*pl.* **fixe-chaussettes**) *s.m.* jartieră de ciorapi bărbătești.
fixement *adv.* (în mod) fix, insistent; cu insistență; **regarder ~ qqn.** a privi insistent pe cineva.
fixer I. *v.t.* **1.** a fixa, a înțepeni, a întări; **~ un tableau sur le mur** a fixa un tablou în perete. **2.** a stabili definitiv, a statornici, a fixa; **~ sa résidence dans une ville** a-și stabili domiciliul definitiv într-un oraș; **~ un terme** a stabili un termen. **3.** *(fam.)* a fixa, a ațintí, a pironi privirea; **~ qqn. du regard** a fixa pe cineva cu privirea; *(pop.)* a fotografia pe cineva; *(pop.)* a lua măsurile cuiva. **4.** a fixa, a prinde, a lega; **~ des valises sur le toit d'une voiture** a lega valize pe capota unei mașini. **5.** a nota; **~ ses idées sur le papier** a-și nota ideile pe hârtie. **6.** *(fig.)* a lămuri, a preciza; **je suis fixé** sunt lămurit; **~ sa position** a-și preciza poziția; **être fixé sur le compte de qqn.** a fi lămurit în privința cuiva; a ști ce-i poate pielea cuiva; **n'être pas encore fixé a.** a nu fi încă lămurit; **b.** a nu fi încă hotărât. **7.** a formula; **~ des conditions** a formula condiții. **8.** a fixa, a reglementa prin decret; **~ les prix d'une marchandise** a fixa prețurile unei mărfi. **II.** *v.r.* **1.** a se fixa, a se stabili; **se ~ à la campagne** a se stabili la țară. **2.** *(fig.)* a se lămuri. **3.** *(arg.)* a-și injecta un drog.
fixisme *s.m.* *(biol.)* fixism.
fixiste *adj., s.m.f.* *(biol.)* fixist.
fixité *s.f.* fixitate, imobilitate, nemișcare, imuabilitate; fixism; **théorie de la ~ des espèces** teoria imuabilității speciilor; **la ~ du regard** imobilitatea privirii.
fjeld *s.m.* *(geogr.)* platou format de un ghețar.
fjord *s.m.* *(geogr.)* fiord; **les ~s norvégiens** fiordurile norvegiene.
flabelle *s.m.* evantai folosit la slujba religioasă în evul mediu.
flabellé, flabelliforme *adj.* *(zool.)* în formă de evantai.
flabellifères *s.m. pl.* *(zool.)* familie de crustacee.
flac I. *interj.* pleosc; **~! il tomba à l'eau** Pleosc! a căzut în apă. **II.** *adv.* (*arg. în expr.*) **il y en a ~** sunt destui / destule.
flaccidité *s.f.* fleșcăială.
flache *s.f.* **1.** băltoacă. **2.** groapă în pavaj. **3.** nod într-un buștean. **4.** cavitate sub o stâncă.
flacherie *s.f.* boală mortală a viermilor de mătase, înainte de fabricarea coconului.
flacheux, -euse *adj.* *(despre copaci)* cu noduri.
flacon *s.m.* **1.** flacon, sticlă; **déboucher un ~** a scoate dopul unei sticle. **2.** sticlă, conținutul unei sticle; **vider un ~ de vin** a goli o sticlă de vin. **3.** *(pop. în expr.)* **avoir / prendre du ~** a îmbătrâni. **4.** *(pop.)* pantof; **déboucher ses ~s** a-și scoate pantofii, a se descălța.
flaconnage *s.m.* **1.** umplere a flacoanelor (în industria cosmeticelor) **2.** fabricarea de flacoane de sticlă. **3.** totalitatea flacoanelor.
flaconnier *s.m.* **1.** lucrător într-o fabrică de flacoane. **2.** lădiță cu flacoane.
fla-fla (*pl.* **fla-flas**) *s.m.* *(fam.)* paradă, ostentație; **faire du ~ / des ~s a.** a face pe grozavul / pe zmeul;. **b.** a face mofturi / fasoane / fițe / nazuri.
flagada *adj. invar.* *(pop. în expr.)*; **être complètement ~ a.** a fi frânt de oboseală; **b.** a fi zaharisit / ramolit; **c.** a fi într-o ureche.
flagda *s.m.* *(arg.)* fasole.
flagellant *s.m.* *(ist.)* membru al unei secte de călugări fanatici din sec. XIII-XIV care se flagelau în public.
flagellateur *s.m.* flagelator, persoană care flagelează.
flagellation *s.f.* flagelare.
flagelle, flagellum *s.m.* filament mobil servind drept organ de locomoție anumitor protozoare și spermatozoizilor.
flagellé, ~e I. *adj.* înzestrat cu filament mobil drept organ de locomoție. **II.** *s.m. pl.* *(zool.)* flagelate, clasă de protozoare.
flageller I. *v.t.* **1.** a flagela, a biciui. **2.** *(fig.)* a înfiera, a veșteji. **II.** *v.r.* a se flagela, a se biciui.
flagellum *s.m.* v. **flagelle.**
flageoler *v.i.* *(fam.)* a-i tremura picioarele; a se clătina pe picioare; **ses jambes flageolent** îi tremură picioarele; **~ sur ses jambes** a i se muia picioarele.
1. flageolet *s.m.* **1.** *(muz.)* flajeolet, mic instrument de suflat. **2.** *(pop. înv.)* picior subțire ca fusul.
2. flageolet *s.m.* *(bot.)* fasole oloagă *(Phaseolus nanus).*
flagorner *v.t.* a linguși în mod servil.
flagornerie *s.f.* lingușire, lingușeală servilă.
flagorneur, -euse *s.m.f.* lingușitor servil.
flagrance *s.f.* evidență izbitoare; *(jur.)* **la ~ d'un délit** evidența unui delict.
flagrant, ~e *adj.* flagrant, evident, bătător la ochi.
flair *s.m.* **1.** simțul olfactiv al unui animal. **2.** *(fig.)* fler, perspicacitate; **avoir du ~** a avea fler, perspicacitate.
flairer *v.t.* **1.** *(despre câini)* a adulmeca, a mirosi; **le chien a flairé le gibier** câinele a adulmecat vânatul; **2.** *(fig.)* a (pre)simți; **~ un danger** a presimți o primejdie; **~ le vent** a simți / a vedea dincotro bate vântul.
1. flamand, ~e I. *adj.* flamand, din Flandra; **les peintres ~s** pictorii flamanzi. **II.** *s.m.* *(lingv.)* limba flamandă.
2. Flamand, ~e *s.m.f.* flamand, locuitor din Flandra.
flamant *s.m.* *(ornit.)* flamingo *(Phoenicopterus ruber antiquorum).*
flambage *s.m.* flambaj, flambare, trecere prin flacără.

flambant, ~e *adj.* **1.** arzător, aprins, care arde cu flacără; **des tisons ~s** tăciuni aprinși. **2.** *(arg.)* plictisitor; supărător; **3.** *(fam. în expr.)* **~ neuf** nou-nouț; **une voiture ~neuf / neuve** un automobil nou-nouț.

flambard, flambart *s.m.* **1.** *(fam.)* fanfaron, lăudăros; **faire le ~** a face pe grozavul. **2.** cărbune pe jumătate consumat. **3.** *(înv.)* chefliu; om de viață.

flambe *s.f.* **1.** *(dial.)* pălălaie. **2.** spadă cu lama ondulată. **3.** *(bot.)* stânjenel *(Iris germanica)*; **~ d'eau** stânjenel galben *(Iris Gseud Acorus)*.

flambé, ~e *adj.* **1.** flambat, pârlit, trecut prin flacără; **crêpe ~e** clătită flambată. **2.** *(fig. fam.)* ars, ruinat, pierdut; **être ~** a da de bucluc, a intra la apă.

flambeau *s.m.* **1.** torță, făclie; **le ~ olympique** făclia olimpică; **retraite aux ~x** retragere cu torțe. **2.** candelabru, sfeșnic; **un ~ d'argent** un sfeșnic de argint. **3.** *(fig.)* far, lumină călăuzitoare; **le ~ de la science** lumina călăuzitoare a științei. **4.** *(arg. în expr.)* **avoir du ~ a.** a avea noroc la cărți; **b.** a avea succes la femei.

flambée *s.f.* **1.** pălălaie, vâlvătaie; foc (de scurtă durată) **2.** *(fig.)* răbufnire; puseu; **une ~ de violence** o răbufnire de violență.

flambement *s.m.* v. **flambage.**

flamber I. *v.t.* **1.** a flamba, a pârli, a trece prin flacără; **~ une volaille** a pârli o pasăre; **~ un instrument chirurgical** a flamba / a steriliza un instrument chirurgical. **2.** *(fam.)* a cheltui, a face praf (o avere, o moștenire). **II.** *v.i.* a arde cu flacără; **un grand feu flambait dans la cheminée** un foc mare ardea în sobă; **le bois sec flambe bien** lemnul uscat arde bine.

flamberge *s.f.* *(ist.)* spadă mare; *(ir.)* **mettre ~ au vent** a scoate spada; a se pregăti de luptă.

flambeur *s.m.* *(arg.)* jucător de cărți, care își toacă averea la cărți.

flamboiement *s.m.* **1.** strălucire, sclipire, scânteiere; **le ~ d'un diamant** scânteierea unui diamant. **2.** flacără mare, puternică; vâlvătaie; **le ~ d'un incendie** flacăra puternică, strălucitoare a unui incendiu.

flamboyant, ~e I. *adj.* **1.** strălucitor, scânteietor, sclipitor; **étoile ~e** stea strălucitoare. **2.** *(arhit.)* flamboiant; **style gothique ~** stil gotic flamboiant (sec. XV). **II.** *s.m.* *(bot.)* copac din regiuni tropicale, cu flori roșii.

flamboyer *v.i.* **1.** a arde cu flăcări; **l'incendie flamboyait au loin** incendiul își proiecta flăcările în depărtare. **2.** *(fig.)* a străluci, a sclipi, a scânteia; **le diamant flamboie** diamantul scânteiază.

flamenco, ~ca *adj., s.m.* *(span.)* muzică și dans din provincia spaniolă Andaluzia.

flamiche *s.f.* *(dial.)* tartă cu praz din nordul Franței.

flaminaire *s.m.* *(pop.)* brichetă; chibrit.

flamine *s.m.* *(la romani)* preot care slujea unei anumite divinități.

flamingant, ~e *adj., s.m.f.* referitor la limba flamandă; care vorbește / unde se vorbește flamanda; partizan al autonomiei Flandrei.

1. flamme *s.f.* **1.** flacără, văpaie, pară; **la ~ d'une bougie** flacăra unei lumânări; *(fig.)* **jeter feu et ~** a se face foc și pară; a tuna și a fulgera; **l'édifice est en ~s** clădirea e în flăcări. **2.** *(fig.)* strălucire, sclipire; **la ~ du regard** strălucirea privirii. **3.** *(fig.)* înflăcărare; iubire, patimă; **un discours plein de ~** un discurs plin de înflăcărare; *(lit.)* **brûler d'une ~ secrète pour qqn.** a iubi cu patimă și în secret pe cineva. **4.** *(la pl.)* supliciul focului, rug; **être condamné aux ~s** a fi condamnat la ardere pe rug. **5.** *(mar.)* fanion. **6.** *(ist.)* banderolă care împodobea lăncile cavalerilor. **7.** *(arhit.)* partea cea mai înaltă a unei ogive. **8.** ștampila specifică a unui oraș aplicată pe plicuri. **9.** *(în expr.)* *(fig.)* **être tout feu tout ~s** a clocoti de energie.

2. flamme *s.f.* *(vet.)* lanțetă de luat sânge la cai.

flammé, ~e *adj.* în formă de flacără; **grès ~** gresie colorată la foc, cu pete în formă de flăcări.

flammèche *s.f.* scânteie.

flammerole *s.f.* *(dial.)* emanație de gaze care ard.

flammette *s.f.* **1.** flăcăruie. **2.** *(vet.)* lanțetă de veterinar.

flammivome *adj.* *(în basme)* care varsă foc pe gură.

flan *s.m.* **1.** *(culinar)* tartă cu cremă. **2.** matriță pentru monede. **3.** *(poligr.)* flanc. **4.** *(pop. în expr.)* **en être / en rester comme deux ronds de ~** a rămâne tablou / mască / cu gura căscată; **c'est du ~** apă de ploaie; **à la ~ a.** rasolit, ca naiba; **b.** la întâmplare; **travail fait à la ~** treabă făcută ca naiba, de mântuială; **jouer / donner / faire un ~** a juca fără să trișezi; **du grand ~!** pe onoarea mea! pe cuvânt de onoare; **c'est du ~** cred că glumești; **au ~** la întâmplare, întâmplător; **coup de ~ a.** furt nepremeditat; **b.** arestare fără motiv.

flanc *s.m.* **1.** *(anat.)* parte a corpului de la coaste până la șold; rână; **se coucher sur le ~** a se culca pe o parte / într-o rână. **2.** flanc, coastă, parte laterală; *(mil.)* **les ~s d'une colonne** flancurile unei coloane. **3.** pantă, povârniș; **les ~s d'une montagne** pantele unui munte. **4.** *(în expr.)* *(fig.)* **se battre les ~s a.** a lenevi; **b.** a munci mult pentru nimica toată; **être sur le ~** a fi frânt de oboseală; **prêter le ~** a se expune, a da loc la; a da ocazia; **prêter le ~ à la médisance** a se expune bârfelor; *(pop.)* **tirer au ~ a.** a trage chiulul; a nu se omorî cu munca; a da plasă cuiva; **b.** a nu se ține de cuvânt; **porter un enfant dans ses ~s** a purta un copil în pântece; **mettre qqn. sur le ~** a scoate untul din cineva.

flanc-garde (*pl.* **flancs-gardes**) *s.f.* *(mil.)* flancgardă.

flancher *v.i.* **1.** *(fam.)* a ceda, a se muia; **son cœur a flanché** i-a cedat inima, a murit (de inimă). **2.** a renunța, a abandona; **il n'a pu se résoudre, au dernier moment il a flanché** nu s-a putut hotărî, în ultima clipă a abandonat.

flanchet *s.m.* fleică.

flanconade *s.f.* *(scrimă)* poziție la scrimă.

flandricisme *s.m.* construcție flamandă folosită în franceza vorbită în nordul Franței.

flandrien, ~ne *adj., s.m.* *(geol. în expr.)* **transgression ~ne** transgresiune flandriană (anul 6000 î.Chr.)

flandrin *s.m.* *(fam.)* găligan, lungan, vlăjgan.

flanelle *s.f.* **1.** flanelă; **jupe en ~** fustă de flanelă. **2.** *(în expr.)* *(fam.)* **avoir les jambes en ~** a fi frânt de oboseală; a nu-și mai simți picioarele; *(arg.)* **faire ~ a.** a da chix; **b.** a căsca gura; **c.** a fi neputincios.

flâner *v.i.* a hoinări; a vagabonda; ~ **dans les rues** a hoinări pe străzi.
flânerie *s.f.* hoinăreală, vagabondare.
flâneur, -euse *adj., s.m.f.* hoinar, vagabond.
flanquement *s.m.* *(mil.)* flancare.
1. **flanquer** *v.t.* 1. a flanca, a însoți; **être flanqué de gardes du corps** a fi flancat / însoțit de gărzi de corp. 2. *(mil.)* a apăra flancul. 3. a mărgini; **un jardin flanquait la maison** o grădină mărginea casa.
2. **flanquer** I. *v.t.* 1. *(fam.)* *(în expr.)* ~ **la frousse à qqn.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori / în năbădăi; a băga groaza în cineva; ~ **qqn. dehors / à la porte** a da afară pe cineva; a da papucii cuiva; ~ **qqn. par terre** a pune / a culca pe cineva la pământ; *(pop.)* ~ **une baffe / une pêche à qqn.** a trage / a rade / a cârpi o palmă cuiva; ~ **une bonne tournée à qqn.**, ~ **une pile à qqn.** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; ~ **tout par terre** a azvârli toate la pământ; ~ **un coup de poing à qqn.** a trage un pumn cuiva. II. *v.r.* *(în expr.)* *(pop.)* **se** ~ **une bosse de rire** a se prăpădi de râs.
flapi, ~e *adj.* *(fam.)* frânt de oboseală, extenuat, istovit.
flaque *s.f.* băltoacă.
flaquer *v.i.* *(arg. în expr.)* ~ **des chasses** a da apă la șoareci.
flash *s.m.* *(angl.)* 1. *(foto)* flash. 2. *(în ziaristică)* flash, anunț scurt; ~ **publicitaire** anunț publicitar. 3. *(fam. în expr.)* **avoir un** ~ a avea subit o idee grozavă. 4. *(cinema)* flash, plan foarte scurt.
flashant, ~e *adj.* *(arg.)* care oferă o plăcere intensă.
flasher *v.i.* *(arg.)* 1. a resimți plăcerea provocată de drog. 2. a fi interesat / pasionat de ceva.
1. **flasque** *adj.* flasc, moale, fleșcăit; **chair** ~ carne flască.
2. **flasque** *s.f.* ploscă.
3. **flasque** *s.m.* 1. garnitura metalică a roții automobilului. 2. fiecare din părțile laterale ale unui afet de tun.
flatter I. *v.t.* 1. a mângâia; **elle flatte son chien** își mângâie câinele. 2. *(fig.)* a linguși, a măguli, a flata, a tămâia; **il flatte ses supérieurs** își lingușește superiorii. 3. *(fig.)* a avantaja; **ce vêtement le flatte** această haină îl avantajează. 4. a desfăta, a încânta, a fermeca; **ces couleurs flattent les yeux** aceste culori desfată privirea. 5. a alina; ~ **la douleur** a alina durerile. II. *v.r.* 1. a-și închipui, a-și face iluzii; a pretinde; **se** ~ **de réussir son concours** a-și face iluzii că va reuși la concurs. 2. a se lăuda; **se** ~ **de surmonter toute difficulté** a se lăuda că învinge orice greutate.
flatterie *s.f.* lingușire, măgulire, măguleală, flatare.
flatteur, -euse I. *s.m.f.* lingușitor; lingău; periuță. II. *adj.* 1. lingușitor; **des amis ~s** prieteni lingușitori. 2. favorabil; elogios; aprobativ; **murmure** ~ murmur aprobativ, favorabil. 3. plăcut, care înfrumusețează, care avantajează; **un portrait** ~ un portret care avantajează; **éloge** ~ elogiu plăcut.
flatteusement *adv.* *(în mod)* măgulitor, lingușitor.
flatulence *s.f.* *(med.)* flatulență, acumulare de gaze în stomac sau intestine.
flatulent, ~e *adj.* *(med.)* flatulent.
flatuosité *s.f.* *(med.)* v. **flatulence.**
flavescent, ~e *adj.* galben auriu.
flavine *s.f.* *(biochim.)* pigment galben prezent în organismele vii.
fléau *s.m.* 1. îmblăciu, unealtă agricolă rudimentară cu care se bate grâul. 2. bici; *(fig.)* **Attila, le** ~ **de Dieu** Attila, biciul lui Dumnezeu. 3. tija orizontală a balanței. 4. zăvor. 5. *(ist. în expr.)* ~ **d'armes** ghioagă. 6. *(fig.)* flagel, calamitate, urgie, nenorocire, prăpăd, blestem, catastrofă, dezastru; **le** ~ **de la guerre** urgia războiului. 7. *(fig.)* persoană obositoare, insuportabilă.
fléchage *s.m.* marcare a drumurilor prin săgeți indicatoare.
1. **flèche** *s.f.* 1. săgeată; **tirer une** ~ **de son carquois** a trage o săgeată din tolbă; **partir comme une** ~ a porni glonț; a pleca ca din pușcă. 2. *(arbit.)* fleșă. 3. *(mil.)* partea din spate a afetului. 4. oiștea unei căruțe cu cai. 5. *(arg.)* expedient. 6. *(în expr.)* **monter en** ~ a. a avea o ascensiune rapidă; b. *(fig.)* *(despre prețuri)* a crește vertiginos; **chevaux attelés en** ~ cai înhămați unul după altul; **faire** ~ **de tout bois** a. a recurge la orice mijloc, a nu se da în lături de la nimic; b. a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; **ne savoir de quel bois faire** ~ a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; *(arg.)* **faire** ~ a se asocia cu; *(arg.)* **la Flèche** lumea interlopă; *(fig.)* **la** ~ **du Parthe** cuvânt de spirit spus la sfârșitul unei conversații; *(bot. în compuse)* ~ **-d'eau** săgeata-apei *(Sagittaria sagittae-folia)*.
2. **flèche** *s.m.* *(arg.)* para; **pas un** ~ nici o lețcaie.
3. **flèche** *s.f.* osânză de pe spinarea porcului.
fléché, ~e *adj.* 1. împodobit cu săgeți. 2. marcat cu săgeți indicatoare; **itinéraire** ~ itinerar marcat cu săgeți indicatoare.
fléchette *s.f.* *dim.* al lui **flèche (1).**
fléchir I. *v.t.* 1. a îndoi, a curba, a încovoia; ~ **le genou** a îngenunchea; *(fig.)* a se prosterna în fața cuiva; a se umili. 2. *(fig.)* a îndupleca; a convinge, a determina; **il a réussi à** ~ **son père** a reușit să-l înduplece pe tatăl său. II. *v.i.* 1. a se îndoi, a se curba, a se încovoia; **cette poutre fléchit** această bârnă se îndoaie. 2. *(fig.)* a ceda; **l'ennemi fléchit** inamicul cedează. 3. *(fig.)* a se supune; ~ **sous le joug** a se supune, a înceta orice rezistență.
fléchissement *s.m.* 1. îndoire, încovoiere; **le** ~ **du bras** îndoirea brațului. 2. *(fig.)* slăbire; diminuare; scădere; **le** ~ **de la natalité** diminuarea natalității; **le** ~ **des prix** scăderea prețurilor; **le** ~ **de son courage** slăbirea curajului său. 3. *(fig.)* cedare; supunere; **le** ~ **de la volonté** cedarea voinței.
fléchisseur *adj. m.* *(anat. în expr.)* **les muscles ~s** mușchii flexori.
flegmatique I. *adj.* flegmatic, calm, imperturbabil, impasibil, insensibil, nepăsător, indiferent; **une personne** ~ o persoană flegmatică. II. *s.m.f.* un (om) flegmatic.
flegmatiquement *adv.* (în mod) flegmatic, cu calm; cu nepăsare.

flegme *s.m.* **1.** flegmă, spută, scuipat. **2.** *(fig.)* flegmă, calm, sânge rece, nepăsare, indiferență; **faire perdre son ~ à qqn.** a face pe cineva să-și piardă sângele rece, a-l scoate din sărite.
flegmon *s.m.* v. **phlegmon.**
flein *s.m.* coșuleț în care se ambalează trufandalele.
flemmard, ~e *adj., s.m.f.* leneș, puturos, trândav, trântor.
flemmarder *v.i.* *(fam.)* a lenevi; **~ au lit** a lenevi în pat.
flemmardise *(fam.)* *s.f.* lene, trândăvie, puturoșenie.
flemme *s.f.* *(fam.)* **1.** lene; lenevie, trândăvie, puturoșenie; **avoir la ~** a fi leneș, a lenevi; a sta cu para-n gură. **2.** *(în expr.)* **battre la ~, tirer la ~** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană.
fléole *s.f.* v. **phléole.**
flet *s.m.* *(iht.)* cambulă *(Pleuronectes flesus).*
flétan *s.m.* *(iht.)* specie de cambulă *(Hippoglossus hippoglossus).*
flétri, ~e *adj.* **1.** ofilit, veștejit; **fleur ~e** floare ofilită. **2.** *(fig.)* ofilit, fanat, trecut; **teint ~** ten trecut, ofilit.
1. flétrir *v.t., v.r.* **1.** a (se) ofili, a (se) veșteji, a păli; **la sécheresse flétrit les fleurs** seceta ofilește florile. **2.** a (se) altera; **le soleil a flétri les couleurs de ce tissu** soarele a alterat culorile acestei pânze.
2. flétrir *v.t.* **1.** *(ist.)* a însemna cu fierul roșu. **2.** *(fig.)* a condamna, a stigmatiza, a înfiera, a dezonora, a veșteji, a defăima; **~ la mémoire de qqn.** a dezonora memoria cuiva; **~ l'injustice** a condamna nedreptatea; **~ les horreurs de la guerre** a condamna ororile războiului.
flétrissement *s.m.* ofilire, veștejire a unei plante.
1. flétrissure *s.f.* ofilire, veștejire; *(fig.)* **la ~ de son visage** ofilirea chipului său.
2. flétrissure *s.f.* **1.** *(ist.)* însemnare cu fierul roșu. **2.** *(fig.)* înfierare, stigmatizare, dezonorare; **c'est une ~ qu'il ne pourra jamais effacer** este o dezonoare pe care nu o va putea șterge niciodată.
flette *s.f.* *(mar. înv.)* șalupă.
fleur I. *s.f.* **1.** floare; **bouquet de ~s** buchet de flori; **~ double** floare bătută. **2.** desen, broderie în formă de floare; **tapis à ~s** covor cu flori (țesute); **assiette à ~s** farfurie cu flori (pictate). **3.** *(fig. înv.)* floare, cremă, spumă; **la ~ de la société** crema societății. **4.** *(chim. în expr.)* **~ de soufre** floare de pucioasă, pulbere de pucioasă. **5.** *(la pl.)* floare, mucegai; **~s du vin** floare care se face pe vin. **6.** *(la pl.)* înflorituri, podoabe. **7.** *(în expr.)* **la ~ de lis** emblema monarhiei franceze (floare de crin); **~s de rhétorique** figuri de stil; **à ~ de...** până la, la nivelul; **yeux à ~ de tête** ochi bulbucați; *(fig.)* **avoir les nerfs à ~ de peau a.** a avea nervii slabi; a fi cu nervii în batistă; **b.** a fi iritabil / irascibil; **la ~ de la farine** făină de cea mai bună calitate; **être ~ bleue** a fi sentimental; **couvrir qqn. de ~s** a copleși pe cineva cu elogii; *(fam.)* **faire une ~ à qqn.** a face cuiva un serviciu; **une vie semée de ~s** o viață plăcută; *(fam.)* **comme une ~** cu multă ușurință; **il est arrivé premier comme une ~** a sosit primul cu ușurință, fără mare efort; *(fam.)* **la ~ des pois** un om la modă, de care se vorbește; *(bot. în compuse)* **~-de-coucou** floarea cucului *(Lychnis Flos-cuculi* sau *Coronaria Flos-cuculi)*; **~-de-la-passion** ceasornic *(Passiflora cœrulea)*; **~ d'une-heure** zămoșiță *(Hibiscus ternatus)*; **~-des-dames** vanilie *(Heliotropium peruvianum)*; **~ de-Ste Anne** mușețel *(Matricaria chamomilla)*; **~-du-grand-seigneur** pesmă *(Centaurea sauveolens)*; **~-du-vendredi-saint** floarea paștilor *(Anemone nemorosa)*; *(arg.)* **perdre sa ~** a-și pierde fecioria; *(arg.)* **~ de pavé** muc de țigară; *(arg.)* **~ de tunnel** femeie cu pielea măslinie (sau negresă); *(arg.)* **~ de nave** prostănac, tăntălău **II.** *adj.* *(arg.)* **être ~ a.** a fi lefter; **b.** a avea cazierul curat; **c.** a fi naiv, lipsit de experiență.
fleurage *s.m.* **1.** desen înflorat (pe o țesătură). **2.** reziduu de la măcinarea arpacașului. **3.** presărare a pâinii cu făină înainte de a fi băgată în cuptor. **4.** *(în expr.)* **~ de pommes de terre** făină de cartofi.
fleuraison *s.f.* v. **floraison.**
fleurdelisé, ~e *adj.* împodobit cu flori de crin (emblema regalității în Franța).
fleurer *v.t., v.i.* a răspândi un miros plăcut; **un plat qui fleure bon** o mâncare care miroase frumos.
fleuret *s.m.* **1.** floretă. **2.** *(text.)* fir de mătase groasă. **3.** *(min.)* burghiu pentru găuri de împușcare.
fleureter *v.i.* a flirta, a face curte.
fleurette *s.f.* **1.** *(înv.)* floricică. **2.** *(fig.)* complimente, cuvinte amabile, curtenitoare; **conter ~ à une femme** a face curte unei femei.
fleurettiste *s.m.f.* *(sport)* floretist.
fleuri, ~e *adj.* **1.** înflorit; **arbre ~** copac înflorit. **2.** plin de flori; **pré ~** pajiște plină de flori. **3.** *(fig.)* *(despre ten)* proaspăt, îmbujorat. **4.** *(despre stil)* împodobit, ornamentat; înzorzonat. **5.** alb, coliliu; **barbe ~e** barbă colilie. **6.** *(în expr.)* *(fig.)* **chemin ~, route ~e** viață ușoară, fericită; **la saison ~e** primăvara; **un hiver ~** o iarnă în care mai persistă florile; **Pâques ~es** duminica floriilor.
fleurir I. *v.i.* **1.** a înflori; **les roses fleurissent en mai** trandafirii înfloresc în mai. **2.** *(fig.)* a înflori, a se dezvolta; **les arts fleurissaient** (sau **florissaient**) **pendant la Renaissance** artele înfloreau în timpul Renașterii. **3.** *(despre ten)* a se acoperi cu coșuri. **II.** *v.t.* a împodobi cu flori; **~ une tombe** a împodobi cu flori un mormânt; **~ une maison** a împodobi o casă cu flori; **~ qqn.** a pune cuiva o floare la butonieră; **de petites phrases inutiles fleurissent le langage de ces écrivains** mici fraze de prisos împodobesc stilul acestor scriitori.
fleuriste *adj., s.m.f.* **1.** florar, florăreasă, persoană care vinde flori. **2.** florist, persoană care confecționează flori artificiale.
fleuron *s.m.* **1.** ornament în formă de floare sau de frunză; **les ~s d'une couronne** ornamentele în formă de floare ale unei coroane. **2.** *(fig.)* lucru de valoare, de preț, rar; bijuterie; **ce vaisseau était le ~ de la flotte** acest vas era bijuteria flotei; **ce livre est un fleuron de la littérature universelle** această carte este o piesă rară, aleasă a literaturii universale. **3.** *(poligr.)* vinietă. **4.** *(arhit.)* ornament în formă de floare. **5.** *(bot.)* floare a compozeelor.

fleuronné, ~e *adj.* **1.** împodobit cu flori; **diadème ~** diademă împodobită cu flori. **2.** *(bot.)* alcătuit din flori.
fleuve *s.m.* **1.** fluviu; **le lit d'un ~** albia unui fluviu; **roman ~** roman fluviu; **un discours ~** un discurs fluviu, interminabil. **2.** *(fig.)* torent; **un ~ de larmes** un torent de lacrimi.
flexibilité *s.f.* flexibilitate, suplețe, elasticitate, mlădiere; **la ~ du roseau** flexibilitatea trestiei.
flexible *adj.* flexibil, maleabil, elastic, suplu, mlădios; **l'osier est ~** răchita este flexibilă; *(fig.)* **caractère ~** caracter suplu, maleabil.
flexion *s.f.* **1.** flexiune, mlădiere, îndoire, încovoiere; **la ~ du genou** flexiunea genunchiului. **2.** *(gram.)* flexiune; **~ verbale** flexiune verbală.
flexionnel, ~le *adj.* *(gram.)* flexionar; **langues ~ les** limbi flexionare.
flexographie *s.f.* *(poligr.)* procedeu de imprimare cu suporturi suple și în relief.
flexeux, -euse *adj.* mlădiu, mlădios; unduios, unduitor (în mai multe direcții); **tige ~euse** tulpină mlădioasă.
flexuosité *s.f.* mlădiere, aplecare (alternativă) în mai multe direcții.
flexure *s.f.* *(geol.)* flexură, deformare (prin îndoire) a straturilor pământului.
flibuste *s.f.* **1.** *(înv.)* piraterie. **2.** *(la pl. art.)* pirații.
flibuster I. *v.i.* *(înv.)* a face piraterie. **II.** *v.t.* *(fam.)* a fura, a șterpeli.
flibusterie *s.f.* **1.** *(înv.)* piraterie. **2.** banditism, pungășie, tâlhărie.
flic *s.m.* *(pop.)* **1.** curcan, sticlete, polițist. **2.** *(în expr.)* **c'est clair comme un pavé dans la gueule d'un ~** cum nu se poate mai clar.
flicage *s.m.* *(pop.)* supraveghere polițienească.
flicaille, flicaillerie *s.f.* *(pop.)* poliția.
flic-flac *interj.* trosc-pleosc, poc-poc.
flingot, flingue *s.m.* *(pop.)* **1.** flintă, pușcoaie, pușcoci; revolver; **sortir son ~** a-și scoate revolverul. **2.** *(în expr.)* **coup de ~ a.** *(fig.)* descurajare, deprimare; **b.** maltratare, brutalizare.
flinguer, flingoter I. *v.t.* **1.** *(pop.)* a trage; **~ qqn.** a trage în cineva (cu revolverul). **2.** a critica aspru pe cineva. **3.** *(pop.)* a șterpeli, a mangli. **II.** *v.r.* **1.** *(pop.)* a se sinucide, a-și face seama. **2.** a-și face sânge rău.
flingueur *s.m.* *(pop.)* ucigaș.
flint-glass *s.m.* *(angl.)* *(tehn.)* sticlă optică pe bază de plumb.
flip *s.m.* *(arg.)* **1.** stare de deprimare ce urmează drogului. **2.** sentiment de neliniște. **3.** biliard electric.
flippant, ~e *adj.* *(arg.)* **1.** care produce depresie asemenea drogului. **2.** deprimant.
flippé, ~e *adj., s.m.f.* *(arg.)* **1.** drogat. **2.** țăcănit, sonat. **3.** muncit de gânduri negre.
1. flipper *s.m.* *(angl.)* *(la biliard electric)* mică pârghie care trimite bila în sus, biliard electric.
2. flipper *v.i.* *(arg.)* **1.** a cădea pradă unei neliniști provocată de lipsa drogului (cu care ești obișnuit). **2.** a fi deprimat, abătut.
fliqué, ~e *adj.* *(pop.)* supravegheat de poliție.
fliquer *v.t., v.i.* *(pop. despre polițiști)* a supraveghea.
flirt *s.m.* *(angl.)* flirt.
flirter *v.i.* *(angl.)* a flirta; *(fig.)* **~ avec la politique** a cocheta cu politica.
flirteur, -euse *adj., s.m.f.* *(angl.)* (persoană) căreia îi place să flirteze.
floc *interj.* Pleosc! Fleoșc!
flocage, flockage *s.m.* *(angl.)* *(tehn.)* aplicare a unor fibre (textile, sintetice) pe o suprafață unsă cu adeziv.
floche I. *adj.* **1.** flocos, mițos, lățos, păros. **2.** scămoșat, scămos, pufos. **II.** *(Belgia)* pompon, ciucure.
flockage *s.m.* v. **flocage**.
flock-book (*pl.* **flock-books**) *s.m.* *(angl.)* carte genealogică a raselor de oi și capre.
flocon *s.m.* **1.** floc, smoc; **~ de laine** smoc de lână. **2.** fulg de zăpadă; **il neige à gros ~s** ninge cu fulgi mari. **3.** *(la pl.)* fulgi de cereale; **~ s d'avoine** fulgi de ovăz.
floconner *v.i.* a forma fulgi, a se îngrămădi în formă de fulgi.
floconneux, -euse *adj.* ca fulgul, asemănător cu fulgul; de / din fulgi; **nuages ~** nori parcă făcuți din fulgi.
floculation *s.f.* *(chim.)* floculare.
floculer *v.i.* *(chim.)* a flocula.
flonflon *s.m.* **1.** *(înv.)* refren. **2.** *(pl.)* arii populare zgomotoase.
flood *s.m.* *(angl.)* *(tehn. în expr.)* **lampe ~** bec supravoltat folosit la filmările de interior.
flop *s.m.* *(arg.)* insucces, nereușită, eșec.
flopée *s.f.* *(pop.)* liotă, droaie, gloată; **une ~ de gamins** o liotă de puști.
floraison *s.f.* **1.** *(bot.)* înflorire; **la ~ d'un pêcher** înflorirea unui piersic. **2.** *(fig.)* înflorire, dezvoltare, afirmare; **la ~ de la poésie au XIX-ème siècle** dezvoltarea poeziei în sec. XIX.
floral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* floral; **exposition ~e** expoziție florală.
floralies *s.f. pl.* mare expoziție de flori.
flore *s.f.* floră; **la ~ alpestre** flora alpină; *(biol.)* **~ intestinale** floră intestinală.
floréal *s.m.* floreal, a opta lună din calendarul Revoluției franceze (20 / 21 apr.-19 / 20 mai).
florence *s.f.* **1.** mătase întrebuințată la confecționarea pălăriilor de damă. **2.** păr de cal folosit la pescuitul cu undița.
1. florentin, ~e *adj.* florentin, din orașul Florența.
2. Florentin, ~e *s.m.f.* florentin, locuitor din Florența.
florès *s.m.* *(în expr.)* **faire ~ dans le monde** a face furori, a străluci în societate.
floricole *adj.* *(despre insecte)* floricol, care trăiește pe flori.
floriculture *s.f.* floricultură.
floridées *s.f. pl.* *(bot.)* specie de alge marine roșii.
florifère *adj.* (*bot.*) florifer, purtător de flori; **rameau ~** ramură purtătoare de flori.
florilège *s.m.* **1.** florilegiu, culegere de poezii; antologie. **2.** selecție de lucruri remarcabile; **un ~ de musique de chambre** o selecție de muzică de cameră.
florin *s.m.* florin, unitate monetară din Olanda.

florissant, ~e *adj. (fig.)* **1.** înfloritor; **santé ~e** sănătate înfloritoare. **2.** înfloritor, prosper; **commerce ~** comerț prosper.
floristique I. *adj.* floristic, referitor la floră. **II.** *s.f.* floristică, știința florei.
flot I. *s.m.* **1.** val, talaz, undă; **les ~s de la mer** valurile mării. **2.** maree. **3.** *(la pl.)* mare; **se jeter dans les ~s** a se arunca în mare. **4.** *(fig.)* sumedenie, mulțime, potop, droaie; **un ~ de paroles** o mulțime, un potop de vorbe. **5.** abundență; **à ~s** din abundență; **le champagne coulait à ~s** șampania curgea din abundență. **6.** *(sing. sau pl.)* torent; **des ~s de larmes** torente de lacrimi. **7.** *(în expr.)* **être à ~ a** fi pe linia de plutire; *(fig.)* a scăpa de greutăți; *(fig.)* **remettre qqn. à ~** a readuce pe cineva pe linia de plutire.
flottabilité *s.f.* flotabilitate, însușirea unui corp de a pluti la suprafața unui lichid.
flottable *adj.* **1.** flotabil, plutitor; **bois ~** lemn care plutește. **2.** despre o apă pe care se poate pluti; **rivière ~** râu pe care se poate pluti.
flottage *s.m.* **1.** plutărit. **2.** *(tehn.)* procedeu de fabricare a sticlei transparente.
flottaison *s.f. (în expr.)* **ligne de ~** linie de plutire.
flottant, ~e *adj.* **1.** plutitor, care plutește; flotant; **glaces ~es** ghețuri plutitoare. **2.** amplu, unduitor; **une robe ~e** rochie amplă, largă, cu falduri. **3.** *(fig.)* nehotărât, șovăielnic; **esprit ~** spirit șovăielnic. **4.** *(în expr.)* **cheveux ~s** păr în vânt; **capitaux ~s** capitaluri neinvestite; *(fig.)* **monnaie ~e** monedă neconsolidată, care fluctuează.
flottard, ~e I. *adj. (fam.)* care are prea multă apă; **une sauce ~e** un sos subțire, cu prea multă apă. **II.** *s.m. (arg. școl.)* elev la școala navală.
flottation *s.f. (tehn.)* flotație.
1. flotte *s.f.* **1.** flotă; **la ~ française** flota franceză. **2.** *(pop.)* ploaie. **3.** *(pop.)* apă.
2. flotte *s.f.* plută la undiță.
flottement *s.m.* **1.** unduire, fluturare, fâlfâire; **le ~ d'un drapeau** fluturarea / fâlfâirea unui drapel. **2.** dezordine în alinierea unei trupe. **3.** *(fig.)* șovăială, ezitare, nehotărâre, incertitudine. **4.** instabilitate a unui vehicul. **5.** fluctuație a unei monede.
1. flotter I. *v.i.* **1.** a pluti; **le liège flotte sur l'eau** pluta plutește pe apă. **2.** a fâlfâi, a flutura; **le drapeau flotte au vent** drapelul flutură în vânt. **3.** *(fig. înv.)* a șovăi, a ezita, a pregeta, a se codi. **4.** *(despre monede)* a fluctua. **II.** *v.t.* **1.** a face să plutească; a transporta pe apă; **~ du bois** a transporta lemn pe apă. **2.** *(mar.)* a ține la suprafață un cablu.
2. flotter *v. impers. (pop.)* **il flotte** plouă.
flotteur *s.m.* **1.** plutaș. **2.** *(tehn.)* flotor.
flottille *s.f. (av., mar.)* flotilă; **~ de pêche** flotilă de pescuit.
flou, ~e I. *adj.* **1.** vag, imprecis, neclar; **une idée ~e** o idee neclară; **un dessin ~** un desen imprecis. **2.** vaporos, ușor; **une robe ~e** o rochie vaporoasă. **II.** *s.m.* imprecizie, vag, neclaritate; flu. **III.** *adv.* (în mod) neclar, imprecis, vag; **peindre ~** a picta imprecis, fără contururi clare.
flouer *v.t. (fam.)* a escroca, a înșela.
flouse, flouze *s.m. (pop.)* biștari, lovele.
flouve, flouve-odorante (*pl.* **flouves-odorantes**) *s.f. (bot.)* vițelar *(Anthoxanthum odorantum).*
flouze *s.m.* v. **flouse.**
fluage *s.m. (tehn.)* fluaj.
fluatation *s.f. (tehn.)* întăriri cu ajutorul unor fluosilicați.
fluate *s.m. (chim.)* fluosilicat.
flubard *adj. m. (arg.)* fricos, laș.
flubes *s.f. pl. (arg.)* **1.** picioare. **2.** *(în expr.)* **mettre les ~** a o lua la sănătoasa; **avoir les ~** a tremura de frică; **foutre les ~** a băga pe cineva în sperieți / în răcori.
fluctuant, ~e *adj.* fluctuant, schimbător, nestatornic, oscilant, variabil, instabil; *(fig.)* **opinions ~es** păreri oscilante.
fluctuation *s.f.* **1.** fluctuație, oscilație; **~ des prix** fluctuația prețurilor. **2.** *(fig.)* incertitudine, nehotărâre, șovăială; **la ~ de l'opinion publique** nehotărârea / oscilația opiniei publice.
fluctuer *v.i.* a fluctua, a oscila; a varia; **une monnaie qui fluctue sans cesse** o monedă care oscilează neîncetat.
fluctueux, -euse *adj. (rar)* instabil, mobil.
fluence *s.f. (rar)* fluență.
fluent, ~e *adj.* fluent, curgător.
fluer *v.i.* **1.** *(lit.)* a curge; **cette rivière flue vers le couchant** acest râu curge spre asfințit. **2.** *(med.)* a se scurge; **cette plaie flue** această plagă supurează / lasă să se scurgă lichid.
fluet, ~te *adj.* firav, subțirel; plăpând, delicat; **des bras ~s** brațe firave, subțirele; **une voix ~te** o voce subțire.
fluide I. *adj.* **1.** fluid, curgător; *(fig.)* **un style ~** un stil curgător, viu. **2.** fluctuant; *(fig.)* **une situation ~** o situație fluctuantă, instabilă. **II.** *s.m. (fiz.)* fluid; **mécanique des ~s** mecanica fluidelor.
fluidifiant, ~e I. *adj. (med.)* fluidifiant, care fluidifică. **II.** *s.m.* produs folosit la diminuarea consistenței bitumului.
fluidifier *v.t.* a fluidifica; a ușura; **~ la circulation** a fluidifica, a ușura circulația.
fluidique *adj.* referitor la un fluid.
fluidisation *s.f. (tehn.)* fluidizare.
fluidité *s.f.* fluiditate; **la ~ du sang** fluiditatea sângelui; *(fig.)* **la ~ du style** fluiditatea / fluența / cursivitatea stilului.
fluor *s.m. (chim.)* fluor.
fluoration, fluoruration *s.f.* **1.** *(tehn.)* fluorizare; **~ de l'eau** fluorizare a apei. **2.** *(stomatologie)* aplicarea de fluor pe dinți pentru protejarea lor.
fluorescéine *s.f. (chim.)* fluoresceină.
fluorescence *s.f. (fiz.)* fluorescență.
fluorescent, ~e *adj. (fiz.)* fluorescent; **tube ~** tub fluorescent.
fluorhydrique *adj. (chim.)* fluorhidric; **acide ~** acid fluorhidric.
fluorine *s.f. (chim.)* fluorină.
fluorisation *s.f. (tehn.)* fluorizare.
fluoruration *s.f.* v. **fluoration**.
fluorure *s.m. (chim.)* fluorură.

flurer *v.t. (arg.în expr.)* ~ **le pet** a căuta nod în papură.
flush *s.m. (la jocul de pocher)* chintă regală.
1. flûte I. *s.f.* **1.** *(muz.)* flaut; **la ~ enchantée** flautul fermecat; **~ traversière** flaut cu muștiuc lateral. **2.** flautist. **3.** pahar subțire cu picior. **4.** *(fam., la pl.)* picioare lungi, catalige. **5.** pâine subțire lungă. **6.** *(în expr.)* **se tirer des ~s** a o șterge, a spăla putina, a o întinde; **jouer des ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa; a o lua din loc, a-și lua coada la spinare; **être du bois dont on fait les ~s** a fi docil; a juca cum i se cântă; **astiquer ses ~s** a se pregăti s-o ia la sănătoasa; **~ de Pan** varietate de nai. **II.** *interj.* ei drăcie!
2. flûte *s.f. (mar. înv.)* vas de război pentru transportul armamentului.
flûté, ~e *adj. (despre sunete)* subțire și melodios, amintind de flaut; **une voix ~e** o voce subțire, melodioasă.
flûteau *s.m.* **1.** fluieraș. **2.** *(bot.)* limbariță (*Alisma plantago*).
flûter *v.i.* **1.** *(înv.)* a cânta din flaut. **2.** *(pop. în expr.)* **envoyer ~** a trimite la plimbare, a da papucii. **3.** *(pop.)* a trage la măsea.
flûtiste *s.m.f.* flautist.
fluvial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* fluvial; **navigation ~e** navigație fluvială.
fluviatile *adj.* **1.** care trăiește în apă curgătoare, în apă dulce; **plantes ~s** plante de apă dulce. **2.** *(geol. în expr.)* **dépôts ~s** depozite / sedimente formate de apele curgătoare.
fluvio-glaciaire *adj. (geol.)* fluvialo-glacial.
fluviographe, fluviomètre *s.m. (tehn.)* fluviometru.
flux *s.m.* **1.** flux; **~ artériel** flux arterial. **2.** flux, faza de ridicare a apelor oceanelor. **3.** *(fig.)* șuvoi, torent, revărsare, potop; **~ de paroles** potop de vorbe. **4.** *(fig.)* flux, curent; **~ magnétique** flux magnetic. **5.** *(în expr.) (fam., fig.)* **avoir un grand ~ de bouche** a fi bun de gură / de clanță.
fluxion *s.f. (med.)* fluxiune, congestie; **~ de poitrine** congestie pulmonară; *(vet.)* **~ périodique** fluxiune periodică, numele unei boli la cai.
fluxmètre *s.m. (fiz.)* fluxmetru.
flysch *s.m. (geol.)* fliș, teren constituit din conglomerate.
foc *s.m. (mar.)* foc, pânză triunghiulară.
focal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (fiz.)* focal.
focaliser *v.t.* a focaliza; *(fig.)* **~ l'attention de l'opinion publique sur un problème** a focaliza atenția opiniei publice asupra unei probleme.
fœhn, föhn *s.m. (germ.)* **1.** foen, uscător de păr. **2.** foen, vânt cald și uscat care bate primăvara dinspre crestele Alpilor elvețieni.
foëne, foène, fouëne *s.f.* harpon mare.
fœtal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la fetus.
fœtus *s.m. (lat.)* fetus, făt.
foi *s.f.* **1.** credință, lealitate, devotament; corectitudine; integritate; sinceritate; **se fier à la ~ de qqn.** a se încrede în loialitatea cuiva; **être de bonne / mauvaise ~** a fi de bună / rea credință; **profession de ~** profesiune de credință. **2.** încredere, crezare; **avoir ~ en qqn.** a avea încredere în cineva; **être digne de ~** a fi demn de încredere; **ajouter ~ à qqch.** a da crezare ia ceva. **3.** credință religioasă; religie; **mourir pour sa ~** a-și da viața pentru credința sa. **4.** *(în expr.)* **faire ~** a sta mărturie; **ma ~!** Pe legea mea! Zău! într-adevăr; **n'avoir ni ~ ni loi** a nu avea scrupule; **sur ma ~** pe cuvântul meu, pe onoarea mea; **en toute bonne ~** în mod foarte sincer; **~ d'honnête homme!** Pe cinstea mea! *(jur.)* **en ~ de quoi** drept pentru care; *(tehn.)* **ligne de ~** axa unei lunete.
foie *s.m.* **1.** *(anat.)* ficat; **du pâté de ~** pate de ficat. **2.** *(în expr. pop.)* **avoir les ~s** a tremura inima în cineva de frică; a-l apuca răcorile de frică; a tremura carnea pe cineva; *(bot. în compuse)* **~-de-bœuf** burete de stejar *(Boletus purpureus)*; *(pop.)* **avoir les jambes en pâté de ~** a-i tremura picioarele de oboseală / de frică.
1. foin *s.m.* **1.** fân; **une meule de ~** o căpiță de fân; **chercher une aiguille dans une botte de ~** a căuta acul în carul cu fân; **faire les ~s** a cosi fânul. **2.** iarbă bună de cosit. **3.** *(pop.)* tutun prost; mahorcă. **4.** *(în expr.) (pop.)* **avoir du ~ dans ses bottes** a avea cheag; a avea bani la chimir; *(fig.)* **être bête à manger du ~** a fi prost ca noaptea; a fi șiret ca oaia; *(pop.)* **faire du ~** a face tărăboi / tam-tam; a face gât; **faire ses ~s** a realiza profituri mari; a-și face interesul; **époque des ~s** vremea cositului; **rhume des ~s** guturai alergic; *(bot. în compuse)* **~-capillaire** iarba câmpului *(Agrostis alba)*; **~-de-mer** iarbă-de-mare *(Zostera marina)*; **~-de-Parnasse** șopârlaiță albă *(Parnassia palustris)*.
2. foin *interj.* La naiba!
foine *s.f.* v. **foëne**.
foirade *s.f. (pop.)* **1.** diaree. **2.** eșec, insucces, nereușită.
foirail (*pl.* **-ails**), **foiral** (*pl.* **-als**) *s.m. (reg.)* câmp de iarmaroc (în centrul și sudul Franței).
1. foire *s.f.* **1.** târg, iarmaroc; **~aux bestiaux** târg de vite. **2.** expoziție comercială periodică; **la ~ de Bruxelles** expoziția de la Bruxelles. **3.** chermesă organizată periodic. **4.** *(fam.)* tărăboi; dezordine. **5.** *(pop. în expr.)* **la ~ n'est pas sur le pont** nu e nici un zor / nici o grabă; nu dau turcii; **acheter à la ~ d'empoigne** a-și băga mâinile până-n coate; a fura ca-n codru; a ciordi, a da cu jula; *(pop.)* **faire la ~** a o face lată; a trage un chef; a duce o viață destrăbălată; *(înv.)* **il a bien couru les ~s** e un om cu experiență.
2. foire *s.f. (pop.)* diaree.
foirer *v.i.* **1.** *(pop. înv.)* a avea diaree. **2.** *(fam.)* a face pe el de frică. **3.** *(despre șuruburi)* a se învârti în gol, a nu se mai putea înșuruba. **4.** *(pop.)* a da chix, a eșua; **cette affaire a foiré** această afacere a eșuat. **5.** *(pop. în expr.)* **~ dans les mains de qqn.** a nu mai coopera cu cineva.
foireux, -euse *s.m.f., adj.* **1.** *(pop.)* (persoană) care are diaree. **2.** *(fig. fam.)* fricos, laș. **3.** ratat; **un film ~** un film slab, fără valoare; **une affaire ~euse** o afacere ratată.
foirinette *s.f. (pop.)* **1.** sărbătoare. **2.** petrecere.
foirolle *s.f. (bot.)* trepădătoare *(Mercurialis Annua)*.

fois *s.f.* **1.** dată, oară; **la première** ~ prima oară; **cette** ~ de data asta; **une** ~ **par semaine** o dată pe săptămână; **il était une** ~ a fost odată; **toutes les** ~ **que** ori de câte ori; **une** ~ **pour toutes, une bonne** ~ o dată pentru totdeauna. **2.** *(la înmulțire)* ori; **trois** ~ **trois font neuf** trei ori trei fac nouă. **3.** *(în expr.)* **une** ~ **que** de îndată ce; **à la** ~ în același timp; simultan; deodată; **des** ~ din întâmplare; eventual; **une autre** ~ cu altă ocazie.

foison *s.f.* belșug, abundență; **à** ~ din belșug.

foisonnant, ~e *adj. (fig.)* bogat, abundent; **forêt ~e de gibier** pădure bogată în vânat, în care mișună vânatul.

foisonnement *s.m.* **1.** mișunare, forfoteală, colcăială, viermuială; ~ **des lapins** forfoteală a iepurilor. **2.** creșterea volumului unei substanțe; **le** ~ **apparent des terres extraites d'un sol** creșterea aparentă a unui pământ scos din sol.

foisonner *v.i.* **1.** a abunda, a se găsi din belșug; **cette forêt foisonne de lapins** în această pădure iepurii se găsesc din belșug. **2.** a mișuna, a forfoti, a viermui; **les libellules foisonnent cet été** libelulele mișună vara asta. **3.** a crește în volum; **la chaux vive foisonne sous l'action de l'eau** varul crește în volum sub acțiunea apei.

fol *adj. m., s.m.* v. **fou.**

folasse *adj., s.f. (fam. înv.)* aiurită; nebună, țicnită.

folâtre *adj.* nebunatic, zănatic, drăcos, neastâmpărat, sprințar, zbânțuit, zburdalnic, zurliu, zvăpăiat, zglobiu; **enfant** ~ copil neastâmpărat.

folâtrer *v.i.* a face nebunii, a zburda, a se zbânțui, a se zbengui.

folâtrerie *s.f. (lit.)* zbenguială, zburdălnicie, neastâmpăr, vioiciune.

foliacé, ~e *adj. (bot.)* foliaceu, care seamănă cu o frunză; **pétiole** ~ pețiol foliaceu.

foliaire *adj. (bot.)* **1.** referitor la frunze; care aparține unei frunze. **2.** care se dezvoltă dintr-o frunză; **vriile** ~ cârcel care se dezvoltă dintr-o frunză.

foliation *s.f.* **1.** *(bot.)* înfrunzire. **2.** dispunere a frunzelor pe tulpină. **3.** *(geol.)* alternanța unor straturi diferite.

folichon, ~ne *adj. (fam.)* zburdalnic; amuzant (folosit în prop. negativă); **avec lui, la vie n'est pas ~ne** viața cu el nu e prea amuzantă.

folichonner *v.i. (fam. înv.)* a face zburdălnicii, nebunii, drăcii.

folie *s.f.* **1.** nebunie, demență; scrânteală, țicneală; **à la** ~ la nebunie, nebunește; **aimer qqn. à la** ~ a iubi pe cineva la nebunie. **2.** extravaganță; absurditate; **c'est** ~ **de vouloir faire une chose pareille** e absurd să faci așa ceva; **faire / dire des ~s** a face / a spune absurdități, năzbâtii, prostii. **3.** patimă, manie; **avoir la** ~ **des grandeurs** a fi megaloman. **4.** *(înv.)* casă de distracții în afara orașului.

folié, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* foliat, cu frunze. **2.** *(chim.)* foliat, dispus în lame subțiri.

folingue, follingue, foldingue *adj., s.m.f. (arg.)* nebun, țicnit.

folio I. *s.m.* (*pl.* **-s**) **1.** folio, filă. **2.** coloncifru. **II.** *adj. invar., s.m. (în expr.)* **in-~** (carte) de format in-folio.

foliole *s.f. (bot.)* foliolă.

foliotage *s.m.* paginare; numerotare a unei cărți.

folioter *v.t.* a pagina; a numerota un registru, o carte.

folioteur *s.m.* numerator mecanic.

folique *adj. (biochim. în expr.)* **acide** ~ acid folic, vitamină cuprinsă în ficat, spanac etc.

folkeux, -euse *s.m.f. (fam.)* cântăreț de muzică folk.

folklo *adj. (arg.)* **1.** demodat. **2.** original.

folklore *s.m.* folclor.

folklorique *adj.* folcloric.

folkloriste *s.m.f.* (cercetător) folclorist.

1. foile *adj., s.f.* v. **fou.**

2. foile *s.f.* plasă de pescuit cu ochiuri mari.

folle-avoine (*pl.* **folles-avoines**) *s.f. (bot.)* odos *(Avena fatua).*

follement *adv.* nebunește, la nebunie; **s'éprendre** ~ a se îndrăgosti nebunește.

follet, ~te *adj.* **1.** *(înv.)* nebunatic, sprințar, zglobiu, zburdalnic, zvânturat. **2.** *(în expr.)* **poils ~s** tuleie pe bărbie; puful păsărelelor; **esprit** ~ spiriduș; **cheveux** ~ părul de pe ceafă; **feu** ~ **a.** flacără deasupra unor emanații gazoase; **b.** *(fig.)* foc de paie; **cette passion n'est qu'un feu** ~ această pasiune nu e decât un foc de paie.

follette *s.f. (bot.)* lobodă-de-grădină *(Atriplex hortensis).*

1. folliculaire *s.m. (peior.)* **1.** gazetăraș, ziarist de mâna a doua. **2.** gazetar veros, necinstit.

2. folliculaire *adj. (fiziol.)* folicular, referitor la foliculi.

follicule *s.m.* **1.** *(bot.)* foliculă. **2.** *(anat.)* folicul; ~ **ovarien** folicul ovarian. **3.** *(med. în expr.)* ~ **tuberculeux** leziune tuberculoasă.

folliculine *s.f. (fiziol.)* foliculină.

foliculite *s.f. (med.)* foliculită.

fomentateur, -trice *s.m.f.* instigator, ațâțător; uneltitor, provocator; **un** ~ **de troubles** un instigator la tulburări.

fomentation *s.f.* **1.** ațâțare, instigare; provocare; uneltire. **2.** *(med. înv.)* terapeutică prin căldură (comprese, cataplasme etc.).

fomenter *v.t.* a instiga, a ațâța; a unelti; a provoca; ~ **des troubles** a provoca tulburări; ~ **des intrigues** a unelti intrigi.

fonçage *s.m.* **1.** *(min., constr.)* săpătură pe verticală. **2.** grunduire. **3.** înfundare a unui butoi.

fonçailles *s.f. pl. (înv.)* **1.** scândurile transversale de la pat. **2.** scândurile ce formează fundul butoaielor.

foncé, ~e *adj.* **1.** *(min., constr.)* săpat pe verticală. **2.** care are fund; **tonneau** ~ butoi cu fund. **3.** *(despre culori)* închis, întunecat; **bleu** ~ albastru închis.

foncement *s.m.* v. **fonçage.**

foncer I. *v.t.* **1.** a înfunda, a pune fund (la); ~ **un tonneau** a pune fund la un butoi. **2.** *(min., constr.)* a săpa; ~ **un puits** a săpa un puț. **3.** *(culinar)* a tapisa o formă. **4.** a întuneca, a închide culoarea. **II.** *v.i.* **1.** *(fam.)* a se năpusti, a se repezi; a tăbărî; ~ **sur qqn.** a tăbărî asupra cuiva. **2.** a se precipita; a se grăbi; a goni; ~ **à toute allure** a goni nebunește. **3.** *(pop. în expr.)* ~ **dans le tas** a răzbi / a se strecura prin mulțime.

foncier, -ère I. *adj.* **1.** funciar; **propriété ~ère** proprietate funciară. **2.** temeinic, solid; fundamental; înrădăcinat; **honnêteté** ~ **ère** cinste fundamentală (a unei

persoane). **II.** *s.m.* proprietatea funciară și tot ce se referă la ea.

foncièrement *adv.* esențialmente, absolut; cu totul; **un homme ~ honnête** un om absolut cinstit.

fonction *s.f.* **1.** funcție, slujbă, post; **être promu à une nouvelle ~** a fi promovat într-o nouă funcție. **2.** *(jur.)* funcție, activitate a statului într-un domeniu; **~ administrative** funcție administrativă. **3.** funcție, îndatorire, misiune; **être dans l'exercice de ses ~s** a se afla în exercițiul funcțiunilor sale. **4.** *(fiziol.)* funcție; **la ~ du foie** funcția ficatului. **5.** *(mat.)* funcție. **6.** *(lingv.)* funcție; **~ syntaxique** funcție sintactică. **7.** *(în expr.)* **faire ~ de** a servi drept; a ține loc de; **en ~ de** în funcție de, ținând seama de.

fonctionnaire *s.m.f.* funcționar, slujbaș.

fonctionnalisme *s.m.* *(arhit.)* funcționalism.

fonctionnariat *s.m.* calitatea de funcționar.

fonctionnarisation *s.f.* **1.** asimilarea (cuiva) cu funcționarii. **2.** organizarea unei întreprinderi după modelul unui serviciu public.

fonctionnariser *v.t.* **1.** a asimila cu funcționarii. **2.** a organiza după modelul unui serviciu public.

fonctionnarisme *s.m.* *(peior.)* birocrație.

fonctionnel, ~le *adj.* **1.** *(fiziol.)* funcțional; **trouble ~** tulburare funcțională. **2.** funcțional, adaptat la necesități; **mobilier ~** mobilier funcțional.

fonctionnement *s.m.* funcționare; **~ d'une institution** funcționare a unei instituții.

fonctionner *v.i.* a funcționa; a fi în stare de funcționare; **un système politique qui fonctionne bien** un sistem politic care funcționează bine.

fond *s.m.* **1.** fund; **au ~ de la cour** în fundul curții; **le ~ d'une vallée** fundul unei văi. **2.** înălțimea apei; **il y a dix mètres de ~** are zece metri înălțime. **3.** *(fig.)* fond; **le ~ et la forme** fondul și forma; **le ~ d'un problème** fondul unei probleme; *(sport)* **course de ~** cursă de fond. **4.** *(în expr.)* **à ~** temeinic; **étudier une question à ~** a studia temeinic o chestiune; *(fig.)* **faire ~ sur qqn.** a se bizui pe cineva, a pune bază pe cineva; **de ~ en comble** în întregime; de sus până jos; din temelie; *(fig.)* **aller à ~ de train** a goni nebunește; *(muz.)* **~ sonore** fundal sonor; (*min.*) **travaux du ~** lucrări în subteran; *(petr.)* **~ de puits** talpa sondei.

fondamental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** fundamental, de temelie; **pierre ~ e** piatra de temelie. **2.** *(fig.)* fundamental, esențial; principal; **recherche ~e** cercetare fundamentală.

fondamentalement *adv.* 1. (în mod) fundamental; cu temeinicie; total; **il a changé ~** s-a schimbat fundamental. **2.** (în mod) diametral; **conceptions ~ opposées** concepții diametral opuse.

fondamentalisme *s.m.* *(rel.)* fundamentalism; integrism.

fondamentaliste *s.m.* **1.** *(rel.)* fundamentalist, integrist. **2.** *(med.)* specialist în cercetarea fundamentală.

fondant, ~e I. *adj.* care se topește; **neige ~e** zăpadă care se topește; **poire ~e** pară care se topește în gură, pară zemoasă. **II.** *s.m.* **1.** bomboană fondantă. **2.** *(metal.)* produs care se adaugă altuia pentru a-l face să se topească.

fondateur, -trice *s.m.f.* fondator, întemeietor, ctitor; **~ d'un prix littéraire** fondator al unui premiu literar.

fondation *s.f.* **1.** *(la pl.)* fundație, temelie; **jeter les ~s d'une maison** a pune fundația unei case. **2.** *(fig.)* creare, întemeiere, înființare; ctitorie; **la ~ d'un parti** întemeierea unui partid; **~ d'une dynastie** întemeierea unei dinastii.

fondé, ~e I. *adj.* **1.** fundat, înființat, întemeiat, creat. **2.** fundamentat, întemeiat, motivat; **un reproche ~** un reproș motivat; **vos soupçons ne sont pas ~s** bănuielile dumneavoastră nu sunt întemeiate. **3.** bazat (pe); **une conclusion ~e sur les enquêtes de la police** o concluzie bazată pe anchetele poliției; **être ~ à...** a avea motive temeinice pentru a...; **puisqu'il n'a pas respecté le contrat, je suis ~ à lui en demander compte** întrucât nu a respectat contractul, am motive temeinice să-l trag la răspundere. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **~ de pouvoir** împuternicit, mandatar; **bien- ~** temei.

fondement *s.m.* **1.** *(arhit., constr.)* *(înv.)* fundație, temelie. **2.** *(fig.)* fundamentare, temei; **les ~s d'une théorie** fundamentarea unei teorii. **3.** *(fig.)* motiv, cauză; **vos craintes sont sans ~** temerile dumneavoastră sunt neîntemeiate. **4.** *(anat.)* anus.

fonder I. *v.t.* **1.** *(constr. înv.)* a pune temelia, a turna fundația. **2.** *(fig.)* a fonda, a întemeia, a înființa, a organiza, a institui, a ctitori, a crea; **~ une ville** a fonda un oraș. **3.** a fonda, a înzestra cu un fond; **~ une bourse** a fonda o bursă. **4.** (*fig., cu prep.* **sur**) a întemeia, a așeza; a baza; **~ ses résultats sur des recherches approfondies** a-și întemeia rezultatele pe cercetări aprofundate. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **sur**) a se baza, a se sprijini pe; **se ~ sur l'expérience** a se baza pe experiență.

fonderie *s.f.* **1.** topitorie, turnătorie. **2.** meșteșugul topitorului. **3.** *(schi)* fondist, schior specializat în probele de fond.

fondeuse *s.f.* *(tehn.)* topitoare, aparat de topire a metalelor.

fondis *s.m.* v. **fontis.**

fondoir *s.m.* topitorie de grăsimi (într-un abator).

fondouk *s.m.* depozit și han pentru negustori, în țări arabe.

fondre I. *v.t.* **1.** a topi; a muia, a lichefia; **~ du métal** a topi metal; **~ du beurre** a topi unt. **2.** a dizolva (într-un lichid); **~ du sucre dans l'eau** a dizolva zahăr în apă. **3.** a turna, a fabrica un obiect prin turnare într-o formă; **~ une cloche** a turna un clopot. **4.** *(pict.)* a amesteca, a combina vopsele; **~ des couleurs** a amesteca culori. **5.** *(în expr.)* *(fam. fig.)* **~ la cloche** a lua o hotărâre extremă. **II.** *v.i.* **1.** a se topi, a se lichefia; **la neige fond** se topește zăpada. **2.** a se dizolva; **le sel fond dans l'eau** sarea se dizolvă în apă. **3.** *(fam.)* a slăbi; **il a fondu de dix kilos** a slăbit cu zece kilograme. **4.** *(fig. fam.)* a se topi, a dispărea, a se scurge, a se volatiliza; **l'argent fond entre ses mains** i se scurg banii printre degete. **5.** *(fam.)* a se năpusti, a se repezi; **~ sur l'ennemi** a se năpusti asupra inamicului; **la tristesse a fondu sur elle** a cuprins-o brusc tristețea. **6.** *(în expr.)* **~ en larmes**

a izbucni în plâns; ~ **comme du beurre** a se face nevăzut; a se eclipsa. **III.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se topi, a dispărea; **le voleur a réussi à se ~ dans la foule** hoțul a reușit să se topească în mulțime. **2.** *(fig.)* a se muia; a se înduioșa; **son cœur se fond** i se moaie inima. **3.** *(fig.)* a se îmbina, a se combina, a se amesteca; **courants marins qui se fondent** curenți marini care se combină.

fondrière *s.f.* teren mlăștinos; băltoacă.

fondrilles *s.f. pl.* drojdie pe fundul vasului de la un lichid.

fonds *s.m.* **1.** teren agricol; **cultiver son ~** a-și cultiva terenul. **2.** teren de construcție; **bâtir sur son ~** a construi pe terenul său. **3.** capital, fond; ~ **de roulement** fond de rulment; **rentrer dans ses ~** a-și recupera capitalul; *(fam.)* **être en ~** a fi în fonduri, a dispune de bani. **4.** fond al unei biblioteci. **5.** *(fig. înv.)* capacitate, erudiție. **6.** *(în expr.)* **savoir le ~ et le tréfonds d'une affaire** a cunoaște în amănunt / ca în palmă; a ști harul unui lucru; **biens-~** bunuri imobile; ~ **de commerce** firmă comercială; (*la pl.*) ~ **publics** titluri de rentă (franceze); **faire ~ sur qqn.** a se bizui pe cineva; **prêter à ~ perdu** a împrumuta bani fără întoarcere / fără speranța de recuperare; **mes ~ sont en baisse** sunt lefter.

fondu, ~e I. *adj.* **1.** topit, muiat, lichefiat; **de la neige ~e** zăpadă topită. **2.** *(fig.)* amestecat, unificat, îmbinat; **couleurs ~es** culori amestecate. **3.** vaporos; imprecis; **contours ~s** contururi imprecise. **4.** *(în expr.)* **cheval ~** jocul de-a capra. **II.** *s.m.* **1.** *(foto, cinema, pict.)* pierdere treptată a intensității culorii, imaginii. **2.** *(pop. în expr.)* **faire un ~** a dispărea, a pieri. **III.** *s.f.* mâncare preparată cu brânză topită în vin alb. **IV.** *adj., s.m.f. (arg.)* **1.** nebun, țicnit. **2.** care nu mai știe unde să se ascundă.

fongible *adj. (jur.)* fungibil, care poate fi înlocuit cu altul de același fel.

fongicide *adj., s.m. (chim.)* fungicid.

fongiforme *adj.* fungiform, în formă de ciupercă.

fongique *adj.* referitor la ciuperci; provocat de ciuperci.

fongistatique *adj., s.m.* care oprește dezvoltarea ciupercilor patogene; **médicament ~** medicament care oprește dezvoltarea ciupercilor parazite.

fongoïde *adj.* care seamănă cu o ciupercă.

fongosité *s.f.* spongiozitate; *(med.)* vegetație, excrescență care se dezvoltă pe suprafața unei plăgi, a unei mucoase.

fongueux, -euse *adj.* spongios.

fongus *s.m. (med. înv.)* excrescență cărnoasă în jurul unei plăgi; tumoare.

fontaine *s.f.* **1.** izvor. **2.** fântână, puț. **3.** urcior, amforă; **une ~ de cuivre** un urcior de aramă. **4.** *(mit.)* ~ **de Jouvence** fântână ale cărei ape aveau proprietatea de a întineri / de întinerire.

fontainier *s.m.* **1.** *(înv.)* fântânar, muncitor care construia fântâni. **2.** tehnician specializat în instalarea conductelor de furnizare a apei.

fontanelle *s.f. (med.)* fontanelă, moalele capului.

fontange *s.f.* podoabă purtată de femei pe cap în Franța în secolul XVII.

fontanili (*sg.* **fontanile**) *s.m. pl. (ital.) (geogr.)* izvoare provenite din infiltrarea apei în straturile aluvionare.

1. fonte *s.f.* **1.** *(metal.)* turnare; ~ **d'une statue** turnarea unei statui. **2.** fontă. **3.** *(poligr.)* totalitatea caracterelor de același tip. **4.** topire; **la ~ des neiges** topirea zăpezilor.

2. fonte *s.f.* buzunar de șa, oblânc.

fontis, fondis *s.m.* surpătură de teren.

fonts *s.m.pl. (bis. în expr.)* ~ **baptismaux** cristelniță.

football *s.m. (angl.)* fotbal.

footballeur *s.m. (angl.)* fotbalist.

footing *s.m. (angl.)* mers; marș.

for *s.m. (în expr.)* **dans mon / ton / son ~ intérieur** în forul meu / tău / său interior, în sinea mea / ta / sa.

forage *s.m. (tehn.)* foraj; **plate-forme de ~** platformă de foraj.

forain, ~e I. *adj., s.m.f.* **1.** *(înv.)* străin, care nu este din partea locului. **2.** de bâlci; **fête ~e** bâlci; **marchand ~** negustor de bâlci. **3.** *(mar. în expr.)* **rade ~e** radă deschisă vânturilor și valurilor. **II.** *s.m. pl.* comedianți, actori de bâlci.

foraminé, ~e *adj.* cu găurele mici; **feuille ~e** frunze cu găurele mici.

foraminifères *s.m. pl. (zool.)* foraminifere, ordin de protozoare microscopice acoperite cu o cochilie calcaroasă cu mici găurele.

forban *s.m.* **1.** *(înv.)* pirat, corsar, bandit. **2.** individ fără scrupule, escroc.

forçage *s.m.* **1.** cultivare forțată a unor legume și fructe în afara sezonului lor. **2.** *(vân.)* forțarea, hăituirea unui animal / vânat. **3.** *(fig.)* supunerea cuiva la o constrângere. **4.** forțare, stricare; **le ~ d'une serrure** forțarea unei broaște (de ușă).

forçat *s.m.* **1.** ocnaș. **2.** *(înv.)* condamnat la galere. **3.** *(fig.)* om necăjit, amărât. **4.** *(în expr.)* **mener une vie de ~** a duce o viață de câine / foarte grea.

force I. *s.f.* **1.** forță, putere, energie, tărie, vigoare, dinamism; **la ~ d'un athlète** forța unui atlet; **la ~ du vent** forța vântului; **les ~s de la nature** forțele naturii; ~ **d'attraction** forță de atracție; **être dans la ~ de l'âge** a fi în puterea vârstei; **être à bout de ~s** a fi / a ajunge la capătul puterilor; a-i seca puterile; **tour de ~** tur de forță; *(la pl.)* **les ~s de l'ordre** forțele de ordine; **~s navales / aériennes** forțe navale / aeriene; ~ **de l'imagination** puterea imaginației; **de toutes ses ~s** din toate puterile; *(mar.)* **faire ~ de rames** a vâsli din toate puterile / din răsputeri; **reprendre ses ~s** a-și recăpăta puterile; **par la ~ des choses** prin forța lucrurilor; **en ~** în forță; **attaquer en ~** a ataca în forță / puternic; **dans toute la ~ du terme** în toată puterea cuvântului; *(prov.)* **l'union fait la ~** unirea face puterea. **2.** violență; constrângere; **user de ~** a face uz de violență; **recourir à la ~** a recurge la violență. **3.** rezistență; soliditate; **la ~ d'une digue** rezistența unui dig. **4.** intensitate, tărie; efect; **la ~ d'un poison** tăria unei otrăvi. **5.** *(fiz.)* forță. **6.** autoritate; **la ~ publique** forța publică, autoritățile; *(jur.)* ~ **de la chose jugée** autoritatea lucrului judecat. **7.** *(fig.)* forță, tărie; ~ **d'âme** tărie sufletească; ~ **de caractère** forță de

caracter. **8.** *(fig.)* putere, capacitate intelectuală; **une grande ~ de travail** o mare putere de muncă. **9.** *(fig.)* talent; iscusință; **un musicien de première ~** un muzician de mare talent, de primă mână. **10.** *(în expr.)* **être de ~ à** a fi în stare să; **ce lutteur est de ~ à venir à bout de plusieurs adversaires** acest luptător este în stare să învingă mai mulți adversari; *(ir.)* **il est de ~ à faire une bêtise** e în stare să facă o prostie; **n'avoir ni ~ ni vertu** a nu fi bun de nimic; *(mar.)* **faire ~ de voiles** a mări suprafața pânzelor (pentru a mări viteza ambarcațiunii); **de gré ou de ~** vrând, nevrând; de voie, de nevoie. **II.** *adv.* **1.** mult; **~ spectateurs** mulți spectatori; **à ~ de** datorită; **il a réussi à ~ de travail** a reușit datorită muncii. **2.** *(în expr.)* **~ est de** neavând încotro, fiind nevoit; **~ nous est de reconnaître** suntem nevoiți să recunoaștem.

forcé, ~e *adj.* **1.** forțat, obligat, nevoit, silit, constrâns; **avoir la main ~e** a fi constrâns de împrejurări; *(mil.)* **marche ~e** marș forțat; **atterrissage ~** aterizare forțată. **2.** impus, obligatoriu; **emprunt ~** împrumut obligatoriu, forțat. **3.** silit, nefiresc; fals; **amabilité ~e** amabilitate falsă; **sourire ~** zâmbet silit. **4.** exagerat; denaturat; **plaisanterie ~e** glumă exagerată. **5.** inevitabil; **il à échoué, c'était ~** a eșuat, era inevitabil. **6.** *(în expr.)* **cultures ~es** culturi forțate, grăbite artificial; **travaux ~s** muncă silnică; **serrure ~e** broască forțată și stricată.

forcement *s.m.* forțare; **~ d'une serrure** forțarea unei broaște (de ușă).

forcément *adv.* **1.** (în mod) obligatoriu, silit, de nevoie. **2.** prin forța împrejurărilor; inevitabil.

forcené, ~e *adj., s.m.f.* **1.** furios, furibund, apucat, turbat, scos din minți; **se débattre comme un ~** a se zbate ca un apucat. **2.** înverșunat, îndârjit; **une lutte ~e** o luptă îndârjită.

forceps *s.m. (med.)* forceps.

forcer I. *v.t.* **1.** a forța; **~ une porte** a forța o ușă; **~ la porte à qqn.** a intra cu sila peste cineva; **~ une serrure** a forța, a sparge o broască. **2.** *(fig.)* a forța, a sili, a constrânge; **~ la main à qqn.** a forța mâna cuiva, a constrânge pe cineva; a strânge pe cineva cu ușa; **~ le respect** a sili (pe cineva) să te respecte; a impune respect; **~ qqn. dans ses derniers retranchements** a strânge pe cineva cu ușa; a apuca / a strânge pe cineva ca în clește; **ses parents le forcent à travailler** părinții îl silesc să muncească. **3.** a strâmba, a strica (o cheie, un mecanism). **4.** a învinge; **~ les obstacles** a învinge greutățile, piedicile. **5.** a lua cu forța, a cotropi (orașe, teritorii). **6.** *(fig.)* a exagera, a întrece măsura; **~ la note** a forța nota, a exagera, a întrece măsura. **7.** *(hort.)* a grăbi dezvoltarea plantelor. **8.** *(în expr.)* **~ la consigne** a călca consemnul; **~ le pas** a grăbi pasul; a mări compasul; **~ un cheval** a istovi un cal; **~ ses passions** a-și înfrâna pasiunile / patimile; **~ un camp** a lua o tabără cu asalt; *(vân.)* **~ une bête** a încolți / a hăitui un animal; **~ le sens d'un mot** a denatura sensul unui cuvânt. **II.** *v.i.* **1.** a face un efort deosebit; **il peut arriver à destination en deux heures, sans ~** poate ajunge la destinație în două ore fără eforturi deosebite. **2.** a forța (un lucru); **ne forcez pas, patientez, sinon vous allez casser les vitres** nu forța, ai răbdare, altfel spargi geamurile. **3.** *(despre lucruri)* a suporta un efort prea mare; **cordage qui force trop** frânghie care suportă un efort excesiv. **4.** (*cu prep.* **sur**) *(fam.)* a abuza de; **~ sur l'alcool** a abuza de alcool. **5.** *(mar.)* a insista, a apăsa; **~ sur les avirons** a apăsa pe vâsle. **III.** *v.r.* (*cu prep.* **à, de**) a se sforța, a-și da silința, a se strădui, a-și impune să, a se constrânge; **je me suis forcé pour rester jusqu'à la fin de la conférence, tant elle était ennuyeuse** m-am străduit să stau până la sfârșitul conferinței, într-atât era de plictisitoare.

forcerie *s.f. (hort.)* seră pentru culturi timpurii.

forces *s.f. pl. (înv.)* foarfece mare folosit cândva la tuns oile, la tăiat metalele.

forcet *s.m.* sfoară solidă folosită la bice.

forcing *s.m. (angl.) (sport)* accelerarea ritmului într-o probă sportivă.

forcipressure *s.f. (chir.)* aplicarea pensei pe un vas de sânge pentru a opri circulația sângelui.

forcir *v.i.* **1.** a se înteți, a se intensifica; **vent qui forcit** vânt care se întețește. **2.** a se fortifica, a crește; a se îngrășa.

forclore *v.t.* (folosit numai la *inf.* și *part. trec.*: **forclos, ~e**) **1.** *(înv.)* a exclude. **2.** *(jur.)* a nu mai admite un recurs după trecerea termenului legal.

forclos, ~e *adj. (jur.)* decăzut din drepturi.

forclusion *s.f. (jur.)* decădere din drepturi.

forer *v.t. (tehn.)* **1.** a găuri, a scobi; **~ une clef** a găuri, a scobi tija unei chei; **~ une roche** a găuri o stâncă. **2.** a săpa, a fora; **~ un puits de pétrole** a fora o sondă petroliferă.

forestier, -ère I. *adj.* forestier, silvic, de pădure; **chemin ~** drum prin pădure. **II.** *s.m.* pădurar.

foret *s.m.* sfredel, burghiu.

forêt *s.f.* **1.** pădure, codru; **~ de sapins** pădure de brazi; **~ vierge** pădure virgină; **~ caducifoliée** pădure ai cărei copaci își leapădă frunzele; **~ de haute futaie** codru bătrân. **2.** *(fig.)* mulțime, sumedenie; **une ~ de drapeaux** o sumedenie de steaguri.

foreur *s.m., adj. m.* specialist în foraj.

foreuse *s.f. (min.)* foreză.

forfaire I. *v.i.* (*cu prep.* **à**) *(lit.)* a încălca; **~ à l'honneur** a-și încălca onoarea. **II.** *v.t. (drept feudal în expr.)* **~ un fief** a pierde un domeniu în urma unei fapte reprobabile.

1. forfait *s.m.* crimă abominabilă, ticăloșie, nelegiuire, abjecție, mârșăvie; **commettre un ~** a comite o crimă.

2. forfait *s.m.* **1.** clauză a unui contract prevăzând preț fix pentru o marfă, un serviciu etc.; **vendre à ~** a vinde cu preț fix. **2.** regim fiscal de impunere pe venit pe baza unei înțelegeri între contribuabil și fisc.

3. forfait *s.m. (sport / turf)* pierdere a competiției prin neprezentare; *(în expr.)* **déclarer ~** a se retrage înainte de probă; *(fig.)* a renunța la ceva.

forfaitare *adj.* forfetar, pe baza unui preț fixat dinainte; **vente ~** vânzare cu preț fix.

forfaiture *s.f.* **1.** delict comis de un funcționar public în exercițiul funcțiunii. **2.** *(în dreptul feudal)* delict grav comis de un vasal împotriva suzeranului.
forfanterie *s.f.* lăudăroșenie, fanfaronadă.
forficule *s.f.* *(entom.)* urechelniță *(Forficula auricularia).*
forge *s.f.* **1.** forjerie, atelier în care se execută operații de forjare. **2.** forjă. **3.** potcovărie, făurărie. **4.** *(la pl. înv.)* uzină siderurgică. **5.** *(fig.)* creare, făurire. **6.** *(în expr.)* **cet ouvrage sort de la ~** această lucrare este recentă; **ronfler comme un soufflet de ~** a trage la aghioase; a mâna porcii la jir.
forgé, ~e *adj.* **1.** forjat, lucrat la forjă; **un balcon en fer ~** un balcon din fier forjat. **2.** *(fig.)* inventat; fantezist; **~ de toutes pièces** inventat în întregime. **3.** *(în expr.)* **mot ~** neologism.
forgeage *s.m.* forjare; făurire.
forger I. *v.t.* **1.** a forja; **~ à froid** a prelucra metalul la rece. **2.** *(fig.)* a inventa, a născoci; **~ un mot** a născoci un cuvânt. **3.** *(fig.)* a făuri, a crea; **~ un caractère** a făuri un caracter. **4.** *(în expr.)* **~ les chaînes / les fers à qqn.** a băga pe cineva la stăpân, a-l pune la jug. **II.** *v.i.* **1.** *(despre cai)* a se cosi. **2.** *(prov.)* **c'est en forgeant qu'on devient forgeron** meșteșugul vreme cere, nu se-nvață din vedere.
forgeron *s.m.* **1.** fierar. **2.** potcovar.
forgeur I. *s.m.* **1.** forjar, muncitor calificat care lucrează la forjare. **2.** *(fig.)* făuritor, născocitor; **un ~ de calomnies** un născocitor de calomnii. **II.** *adj.* care servește la forjat; **cylindres ~s** cilindri folosiți la forjare.
forint *s.m.* forint, unitate monetară din Ungaria.
forjeter I. *v.t.* a construi un ieșind în raport cu zidul. **II.** *v.i.* *(arhit.)* a ieși în afara alinierii; **un mur qui forjette** un zid care iese din aliniere.
forlancer *v.t.* *(vân.)* a scorni, a stârni, a scoate vânatul din vizuină.
forlane *s.f.* vechi dans din Frioul (sec. XVII).
formage *s.m.* *(tehn.)* formare a unui obiect (prin ciocănire, forjare).
formaldéhyde *s.m.* *(chim.)* formaldehidă.
formalisation *s.f.* *(log.)* formalizare, punere în formă; **~ d'une théorie** formalizare a unei teorii.
formaliser I. *v.t.* *(log., lingv.)* a formaliza; **langage formalisé** limbaj formalizat. **II.** *v.r.* a se formaliza, a se ofensa; a se simți jignit.
formalisme *s.m.* formalism.
formaliste *adj.* **1.** adept al formalismului, formalist. **2.** formalist, protocolar; ceremonios.
formalité *s.f.* **1.** formalitate; **~s administratives** formalități administrative. **2.** regulă de etichetă; politețe; **les ~s d'usage** politețea de rigoare. **3.** act fără importanță; formalitate; **c'est une simple ~** e o simplă formalitate.
formant *s.m.* *(lingv.)* element sintactic terminal.
formariage *s.m.* *(ist.)* căsătorie între un iobag și o persoană liberă.
1. format *s.m.* format; **grand ~** format mare.
2. format *s.m.* *(arg.)* bancnotă de zece franci; **petit ~** bancnotă de o sută de franci; **graine ~** bancnotă de cinci sute de franci.
3. format *s.m.* *(inform.)* îmbinarea datelor într-un ordinator.
formatage *s.m.* *(inform.)* operațiune de pregătire a îmbinării datelor după un model.
formater *v.t.* *(inform.)* a supune datele unui model.
formateur, -trice *s.m.f., adj.* **1.** *(tehn.)* formator. **2.** *(fig.)* formator, care formează; **expériences formatrices** experiențe formatoare. **3.** *(fig.)* persoană care asigură o formare, o pregătire / instruire a cuiva; dascăl; **c'est un excellent ~** este un dascăl eminent.
formatif, -ive *adj.* **1.** formativ, care formează; **élément ~** element formativ. **2.** *(în expr.)* **langues ~ives** limbi flexionare.
formation *s.f.* **1.** formație, formare; **~ d'un abcès** formarea unui abces. **2.** formare, alcătuire, constituire, organizare; **~ de l'unité d'un pays** constituirea unității unei țări. **3.** *(geol.)* formație, formare; **~ quaternaire** formație cuaternară; **~ granitique** formație granitică. **4.** *(mil.)* formație, așezare, dispozitiv; **~ d'attaque** formație de atac. **5.** formare, instruire, educare, pregătire; **~ professionnelle** pregătire profesională. **6.** *(muz.)* grup muzical, formație, echipă; **~ de jazz** formație de jaz. **7.** *(bot. în expr.)* **~ végétale** grup de vegetații diverse care prezintă aspecte comune datorită condițiilor climatice unice în care trăiesc. **8.** grup, partid; **les ~s politiques de l'opposition** formațiunile politice ale opoziției. **9.** *(psihan. în expr.)* **~ réactionnelle** comportare opusă unei dorințe refulate. **10.** *(lingv.)* formare; **~ des mots par dérivation** formare a cuvintelor prin derivare. **11.** *(meteo)* formațiune; **~s nuageuses** formațiuni noroase. **12.** pubertate.
forme I. *s.f.* **1.** formă; **en ~ de** în formă de; **la terre a une ~ sphérique** pământul are o formă sferică; *(gram.)* **~ négative** formă negativă. **2.** formă, înfățișare, aspect; **il aime la musique sous toutes ses ~s** iubește muzica sub toate aspectele ei. **3.** *(fig.)* mod de exprimare; **la ~ et le fond** forma și fondul; **avoir des ~s un peu rudes** a se exprima cam aspru, necivilizat. **4.** formă de guvernământ. **5.** *(jur.)* formă, procedură, formalitate; **vice de ~** viciu de formă / de procedură al unui act; **sans autre ~ de procès** fără alte formalități; fără multă vorbă. **6.** *(tehn.)* calapod, tipar; *(poligr.)* formă. **7.** calotă a unei pălării. **8.** *(constr.)* strat de nisip sau alt material peste care se așază pietrele (pentru pavaj). **9.** *(la pl.)* forme, contur, siluetă; **cette robe serrée fait voir ses ~s** această rochie strâmtă face să i se vadă formele. **10.** *(vet.)* exostoză pe falanga unui cal. **11.** *(la pl.)* maniere, politețe, mod de comportare; **faire une demande en y mettant les ~s** a face o cerere respectând regulile de politețe. **12.** *(în expr.)* **en ~, en bonne et due ~** conform legii; **prendre des ~s** a se îngrășa; a lua proporții; **prendre ~** a începe să se contureze; **mon projet prend ~** proiectul meu începe să se contureze; **mettre en ~** a redacta; **respecter les ~s** a respecta convenientele; **pour la ~** de ochii lumii; **être / se sentir en ~** a se simți în putere / în formă; a fi zdravăn / viguros; **lièvre en ~** iepure în culcuș.

formé, ~e *adj.* format, dezvoltat; **un épi ~** un spic dezvoltat.

formel, ~le *adj.* **1.** formal, expres, categoric, indiscutabil; hotărât, tranșant; **ordre ~** ordin formal, categoric. **2.** formal, de formă; **la beauté ~le d'un poème** frumusețea formală / a formei unui poem. **3.** formal, precis; explicit, net; **démenti ~** dezmințire formală, netă, clară.

formellement *adv.* **1.** (în mod) formal, categoric; **interdire ~** a interzice categoric. **2.** (în mod) precis, clar; **il a confirmé ~ mes soupçons** mi-a confirmat precis bănuielile.

formène *s.m. (chim. înv.)* metan.

former I. *v.t.* **1.** a forma, a da formă; **~ des lettres** a forma litere. **2.** a alcătui, a forma, a întocmi; **cet orateur forme bien ses phrases** acest orator își alcătuiește bine frazele. **3.** a crea, a constitui, a întemeia; **~ une société commerciale** a întemeia o societate comercială. **4.** a constitui, a forma; **ces chapitres forment un livre** aceste capitole constituie o carte; **le Danube forme la frontière entre notre pays et la Bulgarie** Dunărea constituie frontiera între țara noastră și Bulgaria; **des élèves doués de plusieurs classes ont formé une équipe de théâtre** elevi talentați din mai multe clase au format o echipă de teatru. **5.** *(fig.)* a concepe, a face; **~ des projets** a face planuri. **6.** *(gram.)* a forma; **~ le pluriel d'un nom** a forma pluralul unui substantiv. **7.** *(fig.)* a emite, a formula; **~ une demande** a formula o cerere. **8.** *(fig.)* a forma, a educa; a modela; a cizela; **~ des professeurs** a forma profesori; **les voyages l'ont bien formé** călătoriile l-au educat / cizelat. **II.** *v.r.* **1.** a se forma, a se constitui; **le nouveau gouvernement s'est formé assez vite** noul guvern s-a format destul de repede. **2.** *(mil.)* a se forma, a se așeza, a se dispune; **les troupes se forment en carré** trupele se așază în careu. **3.** a apărea, a se forma; **une croûte se forme à la surface de la plaie** o coajă apare / se formează la suprafața plăgii. **4.** a se forma, a se instrui, a se pregăti; **il s'est formé à l'école de la vie** s-a format la școala vieții.

formeret *s.m., adj. (arhit.)* (arc) de ogivă gotică.

formiate *s.m. (chim.)* formiat, sare a acidului formic.

formica *s.m.* material stratificat acoperit cu rășină artificială.

formicant, ~e *adj. (med. în expr.)* **pouls ~** puls slab care produce (la atingerea degetului) o senzație de furnicătură.

formication *s.f. (med. înv.)* v. **fourmillement.**

formicidés *s.m. pl. (entom.)* familiile de insecte cuprinzând toate speciile de furnici.

formidable I. *adj.* **1.** *(lit.)* care inspiră teamă. **2.** formidabil, extraordinar, colosal; considerabil, remarcabil; important; **un déploiement ~ de forces** o extraordinară desfășurare de forțe. **3.** inimaginabil, nemaipomenit, de necrezut; **une histoire ~** o întâmplare nemaipomenită. **4.** care inspiră simpatie, formidabil; **un type ~** un tip formidabil. **II.** *s.m. (arg.)* pahar de bere de 1 / 2 litru.

formidablement *adv.* **1.** (în mod) formidabil, enorm, colosal, extraordinar. **2.** de neînchipuit, nemaipomenit, inimaginabil; **il est ~ gentil** este nemaipomenit de amabil.

formide *adj., adv. (arg.)* formidabil.

formique *adj. (chim.)* formic; **acide ~** acid formic; **aldéhyde ~** aldehidă formică, formaldehidă.

formol *s.m. (chim.)* formol.

formoler *v.t.* a dezinfecta cu formol.

formulable *adj.* care se poate formula.

formulaire *s.m.* **1.** formular, culegere de modele de acte; **le ~ des notaires** formularul notarilor. **2.** formular, imprimat.

formulation *s.f.* **1.** formulare; **la ~ d'une idée** formularea unei idei. **2.** formulă; rezultatul formulării.

formule *s.f.* **1.** *(jur.)* formulă, model de redactare a unui act. **2.** formulă, expresie precisă, invariabilă; **réciter la ~ d'un serment** a recita formula unui jurământ; **une ~ chimique** o formulă chimică. **3.** *(fam.)* soluție; modalitate; formulă; **~ diplomatique** o formulă diplomatică.

formuler *v.t.* **1.** *(jur.)* a redacta în forma / formula consacrată; **~ un jugement** a redacta o sentință. **2.** a formula, a enunța; *(mat.)* **~ un problème** a formula o problemă. **3.** a exprima; **~ un vœu** a exprima o urare.

fornicateur, -trice *s.m.f.* stricat, depravat, desfrânat, destrăbălat.

fornication *s.f.* depravare, desfrânare, destrăbălare, dezmăț.

forniquer 1. *(bis.)* a comite păcatul trupesc; a se deda luxurii. **2.** a avea relații sexuale.

fors *prep. (înv. în expr.)* **tout est perdu ~ l'honneur** totul este pierdut, în afară de onoare.

forsythia *s.m. (bot.)* arbust ornamental cu flori galbene.

1. fort, ~e *adj.* **1.** puternic, viguros, vânjos, voinic, zdravăn, solid, robust; **être ~ comme un Turc / comme un bœuf** a fi solid, puternic, vânjos; **c'est une nature ~e** are o constituție robustă. **2.** capabil, dotat; tare (la ceva); **un élève ~ en maths** un elev tare la matematică. **3.** solid, rezistent; **fil ~** ață solidă. **4.** *(mil.)* întărit, fortificat; **ville ~e** oraș fortificat. **5.** *(fig.)* puternic, tare, rezistent (moral); **être ~ devant l'adversité** a fi tare în fața adversității. **6.** mare, mult, considerabil; **une ~e chaleur** o căldură mare; **une ~e somme** o sumă mare, considerabilă; **~e fièvre** febră mare, ridicată; **une ~e différence** o diferență considerabilă. **7.** puternic, tare (în intensitate); **vent ~** vânt tare; **voix ~e** voce puternică. **8.** tare (la gust); **moutarde ~e** muștar tare, înțepător. **9.** eficace; **remède ~** medicament eficace. **10.** des; **un bois ~** o pădure deasă. **11.** temeinic; **de ~s arguments** argumente temeinice. **12.** puternic, influent; **c'est un homme ~** e un om influent. **13.** *(fig.)* energic, brav; **une ~e femme** o femeie energică. **14.** *(fam.)* exagerat; prea de tot; **ça, c'est un peu ~!** Asta-i prea de tot! Din cale-afară! **15.** *(în expr.)* **être ~ comme un chêne** a fi falnic ca un stejar; *(fam.)* **être ~ en bec / en gueule** a fi bun de gură / de clanță; a ști să dea cu gura; **avoir affaire à ~e partie**

a avea de-a face cu un adversar redutabil; a avea de furcă cu cineva; **à plus ~e raison** cu atât mai mult; **régime ~** regim politic autoritar; **c'est plus ~ que moi** mă depășește; îmi este peste putință; **c'est plus ~ que de jouer au bouchon** este extraordinar / nemaipomenit; **prêter main ~e qqn.** a sări în ajutorul cuiva; **se porter ~ pour qqn.** a garanta pentru cineva; **beurre ~** unt rânced, unt iute; **se faire ~ de** a se declara în stare de; a se angaja să lămurească / să soluționeze ceva; **ce n'est pas ~** nu e ceva inteligent.

2. fort *adv.* **1.** tare, puternic, cu vigoare; cu putere; **frapper ~** a lovi, a bate cu putere; **crier ~** a țipa tare. **2.** foarte mult, extrem de; **il est ~ aimable** este extrem de amabil. **3.** *(fam. în expr.)* **y aller un peu ~** a merge prea departe; a sări peste cal; a întrece măsura.

3. fort *s.m.* **1.** om puternic; **le ~ et le faible** cel puternic și cel slab; *(prov.)* **la raison du plus ~ est toujours la meilleure** cel puternic are întotdeauna dreptate. **2.** *(înv.)* hamal. **3.** *(fig.)* partea tare, punctul forte, specialitatea cuiva; **les maths, c'est son ~** matematica este specialitatea lui, se pricepe / e neîntrecut la matematică. **4.** *(mil.)* fort; întăritură, fortăreață. **5.** *(fig.)* toi; **au ~ du combat** în toiul luptei. **6.** desiș; hățiș; **s'enfoncer dans le ~ de la forêt** a pătrunde în desișul pădurii.

forte *adv., s.m. invar. (muz.)* forte.

fortement *adv.* **1.** cu forță, cu putere, viguros, tare; **serrer ~** a strânge cu putere. **2.** cu energie, cu intensitate, cu ardoare; **désirer ~** a dori cu ardoare. **3.** mult, foarte mult; **il boîte ~** șchioapătă mult.

forte-piano *adv., s.m. invar. (muz.)* forte-piano.

forteresse *s.f.* **1.** fortăreață, întăritură, cetate, citadelă; **investir une ~** a lua cu asalt o fortăreață; **Genève était la ~ du calvinisme** Geneva era cetatea calvinismului; **2.** *(în expr.)* **~ volante** bombardier.

fortiche *adj., s.m. (pop.)* **1.** puternic, robust, voinic. **2.** șmecher, abil. **3.** (*cu prep.* **sur**) înclinat spre..., tentat de...

fortifiant, ~e *adj., s.m.* fortifiant, întăritor; stenic, tonic; **des vitamines ~es** vitamine întăritoare; **prendre un ~** a lua un întăritor (medicament).

fortification *s.f.* **1.** întărire, consolidare, fortificare; **la ~ d'une position** consolidarea unei poziții. **2.** *(mil.)* fortificație, întăritură.

fortifié, ~e *adj.* **1.** întărit; **~ par un bon repas** întărit de o masă bună. **2.** *(mil.)* fortificat; **une ville ~e** un oraș fortificat.

fortifier I. *v.t.* **1.** a întări; **~ le corps par des exercices** a întări trupul prin exerciții; *(fig.)* **son attitude fortifie mes soupçons** atitudinea lui îmi întărește bănuielile. **2.** *(mil.)* a întări, a fortifica; **~ une ville** a fortifica un oraș. **3.** *(fig.)* a susține pe cineva moralmente, a încuraja; **~ qqn. dans sa résolution** a încuraja pe cineva în hotărârea sa. **II.** *v.r.* **1.** a se întări, a prinde putere; a se consolida; **il se fortifie par des exercices** se întărește, se călește prin exerciții. **2.** *(mil.)* a se fortifica.

fortin *s.m. (mil.)* mică fortăreață.

fortissimo I. *adv. (muz.)* fortissimo, foarte tare. **II.** *s.m. (muz.)* bucată executată fortissimo.

fortrait, ~e *adj. (despre cai)* istovit, spetit.

fortraiture *s.f. (înv.) (despre cai)* stare de oboseală, istovire.

fortran *s.m. (inform.)* limbaj de programare destinat mai ales formulării științifice sau tehnice.

fortuit, ~e *adj.* fortuit, întâmplător, accidental, neprevăzut, inopinat; **rencontre ~e** întâlnire întâmplătoare.

fortuitement *adv.* din întâmplare, (în mod) accidental.

fortune *s.f.* **1.** soartă, destin; **être favorisé par la ~** a fi favorizat de soartă; **les coups de la ~** loviturile soartei; **la ~ d'une œuvre littéraire** destinul unei opere literare. **2.** *(mit. cu maj.)* zeița Fortuna. **3.** hazard, întâmplare; **la ~ de la guerre** hazardul războiului. **4.** noroc, șansă; **avoir la bonne ~ de** a avea norocul de a; **la roue de la ~** roata norocului; **bonne ~ a.** noroc, pleașcă; **b.** aventură galantă; **homme à bonnes ~s** bărbat cu noroc în dragoste; **tenter sa ~** a-și încerca norocul. **5.** avere, bogăție, stare; **avoir de la ~** a avea avere / stare; **faire ~** a face avere, a se îmbogăți. **6.** *(în expr.)* **de ~** improvizat; **installation de ~** instalație improvizată; *(fam.)* **dîner à la ~ du pot** a mânca ce se găsește, fără pretenții, fără fasoane; **faire contre mauvaise ~ bon cœur** a face haz de necaz; *(înv.)* **courir la ~ du pot** a risca să mănânce prost; **revers de ~** insucces, eșec (în afaceri); **~ de mer** (risc de) naufragiu; *(prov.)* **à qui la ~ rit n'a pas besoin d'esprit** decât un car de minte mai bine un dram de noroc; *(prov.)* **chacun est l'artisan de sa propre ~** norocu-i după cum și-l face omul; *(prov.)* **contre ~ la diverse il n'est char qui ne verse** ce ți-e scris în frunte ți-e pus; *(prov.)* **la ~ est aveugle** norocul e orb; *(prov.)* **la roue de la ~ n'est pas toujours une** norocul se-nvârte ca roata.

fortuné, ~e *adj.* **1.** favorizat de soartă, norocos. **2.** avut, înstărit, bogat.

forum *s.m. (lat.)* forum.

forure *s.f. (tehn.)* **1.** sfredelitură. **2.** gaură (făcută cu burghiul).

fosse *s.f.* **1.** groapă; *(fig.)* **avoir un pied dans la ~, être au bord de la ~** a fi cu un picior în groapă; **~ commune** groapă comună; *(prov.)* **qui creuse la ~ d'autrui y tombe le premier** cine sapă groapa altuia cade el în ea; **creuser une ~** a săpa o groapă; **~ à fumier** groapă de gunoi. **2.** orificiu, gaură săpată în pământ și acoperită de crengi pentru prinderea vânatului. **3.** *(anat.)* fosă, cavitate; **les ~s nasales** fosele nazale. **4.** *(teatru)* fosă a orchestrei. **5.** *(în expr.) (fig.)* **creuser sa ~** a-și săpa singur groapa; a și-o face cu mâna lui; **creuser sa ~ avec ses dents** a-și săpa groapa cu dinții, a face exces de mâncare; **~ d'aisances** closet, latrină; **basse-~** temniță subterană; **mettre les clefs sur la ~** a renunța la moștenire.

fossé *s.m.* **1.** șanț, groapă. **2.** *(fig.)* prăpastie; **il y a un ~ entre nous** între noi este o prăpastie. **3.** *(geol.)* graben, porțiune scufundată a scoarței terestre. **4.** *(în expr.) (fig.)* **sauter le ~** a lua o hotărâre

importantă; a-și lua inima-n dinți; *(prov.)* **au bout du ~ la culbute** a umblat cât a umblat, dar acum i s-a-nfundat.

fosset *s.m.* v. **fausset.**

fossette *s.f.* **1.** gropiță, cavitate mică. **2.** gropiță în obraji, la bărbie.

fossile I. *s.m.* **1.** *(geol.)* fosilă; **l'étude des ~s** studiul fosilelor. **2.** *(fig.)* persoană cu idei sau obiceiuri învechite, ruginite, demodate. **II.** *adj.* **1.** fosil; **des animaux ~s** animale fosile. **2.** *(în expr.)* **combustible ~ a.** huilă; **b.** petrol. **3.** *(fig.)* învechit; **il a des idées ~s** are idei învechite.

fossilifère *adj.* care conține fosile; **calcaire ~** calcar care conține fosile.

fossilisation *s.f.* fosilizare.

fossiliser *v.t., v.r.* a (se) fosiliza; **fougères fossilisées** ferigi fosilizate; *(fig.)* **un vieillard fossilisé** un bătrân fosilizat, cu idei învechite, ruginit.

fossoir *s.m.* târnăcop.

fossoyeur *s.m.* gropar.

fou (*m. sg. înainte de vocală sau de h mut:* **fol**), **folle I.** *adj.* **1.** nebun, dement, alienat; **~ à lier** nebun de legat; **devenir ~** a înnebuni. **2.** nebun, înnebunit, scos din minți / din fire, exasperat; **être ~ de rage** a fi scos din minți de furie; **rendre ~** a înnebuni / a exaspera pe cineva; **être ~ de joie** a fi nebun de bucurie. **3.** *(fig.)* necugetat, nechibzuit, imprudent, nebunesc, nesăbuit; **un fol espoir** o speranță nebunească; **il est ~ d'agir ainsi** este nesăbuit să procedeze astfel; **une tentative foile** o tentativă necugetată. **4.** *(cu* **être** *și prep.* **de)** a iubi mult; a-i plăcea enorm; **être ~ de jazz** a-i plăcea enorm jazul. **5.** excesiv, exagerat, considerabil, exorbitant; extrem; **un succès ~** un succes extrem de mare, nemaipomenit; **un prix ~** un preț exorbitant, inabordabil; **une gaieté foile** o veselie exagerată, excesivă; **il y avait un monde ~** era enorm de multă lume. **6.** nebunatic, zburdalnic, neastâmpărat, zglobiu, zbânțuit; **un enfant ~** un copil zburdalnic. **7.** neregulat, dereglat; incontrolabil; **boussole folie** busolă dereglată; **pouls ~** puls dereglat. **8.** *(fam.)* prost, prostănac, neghiob; credul; *(înv.)* **fol qui s'y fie** prost e cel ce se încrede (în ceva). **9.** *(în expr.)* **~ rire** hohot de râs nestăvilit, care nu se poate opri; **herbes folles** buruieni; **chien ~** câine turbat; **être fait comme un chien ~** a fi ca o sorcovă; *(jur.)* **fol appel** apel nefondat; **femme folle de son corps** femeie desfrânată; **pas folle, la guêpe** nu e prost, știe ce urmărește / ce vrea. **II.** *s.m.f.* **1.** nebun, smintit, țicnit, sărit; **~ furieux** nebun furios; **maison de ~s a.** *(înv.)* casă de nebuni, azil, ospiciu; **b.** *(fig.)* casă de oameni ciudați, unde domnește dezordinea; *(despre copii)* **faire le ~** a face nebunii, năzbâtii. **2.** *(în expr.) (fig.)* **la folle du logis** imaginația; **rire comme un ~** a râde în hohote, fără măsură; *(prov.)* **plus on est de ~s, plus on rit** cu cât suntem mai mulți, cu atât veselia e mai mare. **III.** *s.m.* **1.** nebun (la șah). **2.** bufon, măscărici. **3.** *(ornit.)* numele unei specii de păsări de pe coastele bretone (*Sula bassana*).

fouace, fougasse *s.f.* *(culinar)* turtă.

fouage *s.m.* *(în dreptul feudal)* fumărit.

fouaille *s.f.* *(vân.)* măruntaie de mistreț.

fouailler *v.t.* **1.** *(înv.)* a biciui, a plesni cu biciul; **~ son cheval** a-și biciui calul; *(fig.)* **~ l'orgueil de qqn.** a biciui orgoliul cuiva. **2.** *(fig.)* a insulta; **~ qqn. d'injures** a potopi pe cineva cu insulte.

foucade *s.f.* *(fam.)* capriciu; toană; **il travaille par ~s** muncește după toane.

fouchtra *interj.* *(reg.)* Ei drăcie! Fir-ar să fie!

1. foudre I. *s.f.* **1.** trăsnet; **arbre frappé par la ~** copac lovit de trăsnet; **un coup de ~ a.** toană; **acheter un bijou sur un coup de ~** a cumpăra o bijuterie după o toană; **b.** dragoste la prima vedere, fulgerătoare. **2.** *(în expr. la pl.) (fig.)* **encourir les ~s de...** a-și atrage mânia...; **les ~s de l'Eglise** excomunicare; **craindre qqch, comme la ~** a se teme de ceva ca dracul de tămâie; a se teme de ceva ca de foc. **II.** *s.m.* *(în expr.) (fig.)* **un ~ de guerre** un mare războinic; **un ~ d'éloquence** un mare orator.

2. foudre *s.m.* butoi de mare capacitate (50-300 hl.); **un ~ de vin** un butoi de vin.

foudrier *s.m.* dogar specializat în fabricarea unor butoaie de mare capacitate.

foudroiement *s.m.* *(rar)* trăsnet; acțiunea de a trăsni.

foudroyant, ~e fulgerător; **un poison ~** o otravă cu efect fulgerător; **une apoplexie ~e** apoplexie fulgerătoare; **un succès ~** un succes fulgerător.

foudroyer I. *v.t.* **1.** a trăsni; **des arbres foudroyés par l'orage** arbori trăsniți de furtună; *(fig.)* **~ qqn. du regard** a fulgera / a săgeta pe cineva cu privirea. **2.** a omorî fulgerător; **une crise cardiaque l'a foudroyé** o criză cardiacă l-a omorât fulgerător; **le lièvre fut foudroyé par la balle** iepurele a fost ucis pe loc de glonte.

fouée *s.f.* *(înv.)* vânătoare de păsări făcută noaptea, la lumina focului.

fouëne *s.f.* v. **foëne.**

fouet *s.m.* **1.** bici; **faire claquer son ~** a pocni din bici; **cingler qqn. d'un coup de ~** a șfichiui pe cineva cu biciul. **2.** *(ist.)* biciuire; flagelare; **donner le ~** a biciui, a flagela. **3.** *(fig.)* bici, critică acerbă, sarcasm; **le ~ de la satire** sarcasmul satirei. **4.** *(culinar)* tel (de bătut ouăle). **5.** *(ornit.)* extremitatea aripii la păsări. **6.** coada unui câine. **7.** sfori subțiri cu care se strânge cartea la legat. **8.** *(în expr.)* **de plein ~** orizontal; **tir de plein ~** tir direct; *(fig.)* **coup de ~ a.** durere provocată de ruperea unei fibre musculare; **b.** stimulare; îndemn.

fouettard, ~e *adj.* *(în expr.)* **Père ~, Mère ~e** personajele cu care sunt speriați copiii (Bau-Bau).

fouetté, ~e I. *adj.* **1.** *(despre porțelanuri)* având o colorație neregulată. **2.** *(culinar)* bătut; **crème ~e** frișcă bătută. **II.** *s.m.* **1.** atac rapid la biliard. **2.** rotație rapidă.

fouettement *s.m.* **1.** biciuire, bătaie; **le ~ de la pluie contre les vitres** bătaia ploii în geamuri. **2.** *(tehn.)* mișcare de oscilație și de balans lateral a unui cablu.

fouetter I. *v.t.* **1.** a biciui; a bate cu biciul; ~ **un cheval** a biciui un cal. **2.** *(culinar)* a bate (cu telul); ~ **des blancs en neige** a bate albușuri spumă; ~ **la crème** a bate frișca. **3.** *(fig.)* a stimula; ~ **l'amour-propre de qqn.** a stimula amorul-propriu al cuiva. **4.** *(în expr.) (fig.)* ~ **le sang** a răscoli, a face să-i clocotească sângele în vine; ~ **qqn avec une peau de renard** a-l atinge cu bumbac; a-i da bătaie cu sacul de paie; **donner des verges pour se faire** ~ a furniza arme chiar împotriva ta; a aduna nuiele pentru spinarea proprie; **il n'y a pas de quoi** ~ **un chat** vina nu e gravă, e fără importanță. **II.** *v.i.* **1.** a bate, a lovi; **la pluie fouette contre les vitres** ploaia bate în geamuri. **2.** *(pop.)* a mirosi urât; **ça fouette ici** miroase urât / pute aici. **3.** *(pop.)* a-i fi frică; **tu fouettes?** Ți-e frică? **III.** *v.r.* a se biciui; a se flagela.

foufou, fofolle *adj., s.m.f. (fam.)* aiurit, țicnit, smucit.

fougasse *s.f.* **1.** *(mil. înv.)* mină îngropată. **2.** v. **fouace**.

fouger *v.i.* **1.** *(agr.)* a răscoli rădăcinile cu plugul. **2.** *(despre mistreți)* a scormoni pământul cu râtul (în căutare de rădăcini).

fougeraie *s.f.* desiș de ferigi.

fougère *s.f. (bot.)* **1.** ferigă *(Aspidium)*. **2.** *(la pl.)* creasta-cocoșului *(Aspidium Braunii)*. **3.** *(în compuse)* **~-l'aigle** ferigă-de-câmp *(Pteris aquilina)*; **~-femeile** spinarea-lupului *(Athyrium Filix femina)*; **~-mâle** ferigă *(Aspidium)*.

fougerole *s.f. (bot.)* fereguță *(Polypodium vulgare)*.

1. fougue *s.f.* impetuozitate; ardoare, înflăcărare, avânt, elan, înfocare, însuflețire; **la** ~ **de la jeunesse** înflăcărarea tinereții.

2. fougue *s.f. (mar.)* velă pătrată.

fougueusement *adv.* cu impetuozitate, cu înflăcărare, cu elan, (în mod) tumultuos, impetuos.

fougueux, -euse *adj.* impetuos, înflăcărat, avânt, înfocat, aprig, năvalnic; **les déboires n'ont pas assagi sa nature fougueuse** eșecurile / neîmplinirile nu i-au potolit firea sa năvalnică; **tempérament** ~ temperament impetuos.

fouille *s.f.* **1.** săpătură arheologică; **chantier de ~s** șantier de săpături arheologice; **un jeune archéologue dirige les ~s** un tânăr arheolog conduce săpăturile. **2.** *(fam.)* scotoceală, scorneală. **3.** *(arg.)* buzunar.

fouillé, ~e *adj.* **1.** sculptat sau gravat în adâncime. **2.** *(fig.)* minuțios; cizelat; **une étude ~e** un studiu minuțios, aprofundat.

fouille-merde *s.m. (arg.)* **1.** spion. **2.** anchetator. **3.** curios; iscoditor.

fouiller I. *v.t.* **1.** a face săpături, a săpa; a trage brazdă; ~ **la terre** a săpa pământul; **les archéologues ont fouillé toute la région** arheologii au făcut săpături în toată regiunea. **2.** *(fam.)* a scotoci, a scormoni; ~ **qqn.** a scotoci prin buzunarele / hainele cuiva, a-l percheziționa. **3.** *(sculptură)* a ciopli; a cizela; ~ **le marbre** a ciopli marmura; *(fig.)* ~ **son style** a-și cizela stilul. **4.** *(fig.)* a studia în amănunt, a examina, a aprofunda; a cerceta; ~ **les bibliothèques** a cerceta bibliotecile; ~ **un problème** a studia / a aprofunda chestiunea. **II.** *v.i.* **1.** a săpa; **la taupe a fouillé là** cârtița a săpat aici. **2.** a cotrobăi, a scormoni; ~ **dans ses poches** a se scotoci prin buzunare. **3.** *(în expr.) (fig.)* ~ **dans sa tête** a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea; a se munci cu gândul. **III.** *v.r.* **1.** a se scotoci prin buzunare. **2.** *(în expr.) (fam.)* **tu peux toujours te** ~ ia-ți nădejdea; mută-ți gândul.

fouilleur, -euse I. *s.m.f., adj.* cercetător; explorator; ~ **d'archives** cercetător de arhive, șoarece de bibliotecă. **II.** *s.f.* **1.** funcționară a poliției sau a vămii care face percheziție corporală femeilor. **2.** *(agr.)* plug de subsolaj.

fouillis *s.m.* **1.** talmeș-balmeș; harababură, dezordine, răvășeală, încâlceală; **un** ~ **de paperasses** un talmeș-balmeș de hârțoage. **2.** *(fig.)* compoziție literară confuză, dezordonată, fără plan; **un** ~ **d'idées** o încâlceală de idei. **3.** hățiș, desiș; **un** ~ **d'herbes sèches bordait la route** un hățiș de ierburi uscate se afla pe marginea drumului.

fouinard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* indiscret, curios; băgăreț, băgăcios, înfigăreț; șiret.

1. fouine *s.f.* **1.** *(zool.)* dihor *(Mustela putorius)*. **2.** *(fig.)* persoană curioasă, indiscretă, băgăcioasă; persoană șireată, vicleană.

2. fouine *s.f.* **1.** *(agr.)* furcă. **2.** harpon mare de pescar.

fouiner *v.i.* **1.** a cotrobăi, a scotoci, a scormoni; a căuta; a iscodi; ~ **dans les bibliothèques** a scotoci prin biblioteci. **2.** *(fam.)* a-și băga nasul, a se amesteca; ~ **dans la vie privée de qqn.** a se amesteca în viața particulară a cuiva.

fouineur, -euse *s.m.f., adj. (fam.)* **1.** persoană indiscretă, iscoditoare, care își bagă nasul peste tot. **2.** persoană căreia îi place să scotocească pe la anticariate, talciocuri etc.

fouir *v.t. (despre animale)* a săpa, a scormoni pământul.

fouissage *s.m.* scormonire a pământului (de către animale).

fouisseur, -euse I. *adj.* care scormonește pământul; **animal** ~ animal care scormonește pământul; **pattes fouisseuses** labe scurte cu unghii tari adaptate pentru scormonit pământul. **II.** *s.m. pl.* **1.** *(entom.)* specie de insecte care scurmă pământul pentru a-și depozita larvele. **2.** animal râmător.

foulage *s.m.* **1.** *(text.)* călcare, piuare. **2.** strivire a strugurilor. **3.** tratare a pieilor. **4.** masaj cu căușul palmei.

foulant, ~e *adj. (pop.)* **1.** obositor, istovitor, extenuat; **un boulot** ~ o slujbă obositoare. **2.** *(tehn. în expr.)* **pompe ~e** pompă care ridică apa prin presiune.

foulard *s.m.* fular.

foule *s.f.* **1.** mulțime, masă, droaie; afluență, sumedenie, puzderie, puhoi; **une** ~ **de** o mulțime / o grămadă de; **se faire un chemin à travers la** ~ a-și face drum prin mulțime; **avoir une** ~ **d'idées** a avea o mulțime de idei. **2.** masă, gloată, vulg; **plaire à la** ~ a plăcea gloatei, muritorilor de rând; **en** ~ în masă.

foulée *s.f.* **1.** călcătură; pas; **courir d'une** ~ **souple** a alerga cu pas suplu. **2.** *(vân.)* urmă de animal. **3.** *(sport, la alergări)* distanța între doi pași. **4.** *(pielărie)* cantitatea de piei călcată o dată.

fouler I. *v.t.* **1.** a strivi, a presa; ~ **du raisin** a presa, a stoarce struguri. **2.** a călca, a păși; ~ **le sol natal** a păși pe pământul natal; *(fig.)* ~ **aux pieds** a călca în picioare, a nesocoti, a disprețui, a nu ține seama.

3. (*vân. despre câini*) a mușca vânatul după ce a fost culcat la pământ. 4. a răni, a roade; **les selles neuves foulent les chevaux** șeile noi rănesc caii. 5. a luxa, a scrânti; **cette chute lui a foulé la cheville** această cădere i-a luxat glezna. **II.** *v.r.* 1. a-și luxa, a-și scrânti (membrele, încheieturile); **se ~ le poignet** a-și scrânti încheietura mâinii. 2. *(pop. în expr.) (fig.)* **se ~ la rate** a da în brânci muncind, a se speti muncind; **ne pas se ~ (la rate)** a nu se omorî muncind, a nu da în brânci.

foulerie *s.f.* 1. atelier pentru călcatul postavului, pieilor. 2. mașină de călcat postav, piei.

fouleur, -euse I. *s.m.f.* 1. persoană care calcă postav, piei. 2. piuar. **II.** *s.f. (în fabrici)* mașină de călcat postav, piei.

fouloir *s.m.* 1. aparat de zdrobit strugurii. 2. mașină de călcat postav, piei. 3. călcătorie pentru postav, piei. 4. *(în expr.)* **~ de dentiste** instrument cu care se aplică plomba (la dentist).

fouloire *s.f.* masă de călcat postav, piei.

foulon *s.m.* 1. *(înv.)* persoană care calcă postav, apretor. 2. *(text.)* piuă.

foulonner *v.t. (piel.)* a călca piei.

foulonnier *s.m.* lucrător care calcă postavuri, piei.

foulque *s.f. (ornit.)* lișiță *(Fulica atra)*.

foultitude *s.f. (fam.)* mulțime, număr mare (de oameni, lucruri, idei).

foulure *s.f.* entorsă, luxație, scrântitură; **se donner une ~** a-și scrânti (mâna, piciorul).

four *s.m.* 1. cuptor; **mettre un gâteau au ~** a pune o prăjitură la cuptor; **~ à micro-ondes** cuptor cu microunde. 2. *(fig. fam. la teatru)* eșec, fiasco, cădere, insucces; **sa pièce a fait un ~** piesa lui a căzut, a fost un fiasco. 3. *(în expr.)* **petit-~** pesmecior, prăjitură uscată; **il fait noir comme dans un ~** e întuneric beznă; îți bagi degetele în ochi.

fouraillé, ~e *adj. (arg.)* înarmat.

fourbe *adj., s.m.f.* viclean, perfid; șiret; fățarnic, ipocrit, prefăcut.

fourberie *s.f.* viclenie, perfidie; șiretenie; fățărnicie, ipocrizie.

fourbi *s.m.* 1. calabalâc, catrafuse, boarfe, bulendre; troace. 2. *(pop.)* afacere complicată. 3. *(în expr.)* **connaître le ~** a ști să te descurci în viață; *(pop.)* **et tout le ~** și tot tacâmul.

fourbir *v.t.* 1. a curăța, a lustrui (un obiect de metal); **~ des armes** a curăța arme. 2. a pregăti cu grijă; **~ des arguments** a pregăti argumente.

fourbissage, fourbissement *s.m.* curățare, lustruire.

fourbisseur *s.m., adj.* lustruitor (de arme, alămuri).

fourbu, ~e *adj.* 1. *(vet.) (despre cai și boi)* cu picioarele umflate; bolnav de inflamație a picioarelor. 2. *(fig.)* frânt / sfârșit / zdrobit de oboseală; epuizat, extenuat.

fourbure *s.f.* inflamație a picioarelor la cai și boi.

fourche *s.f.* 1. furcă; **paysans armés de ~s** țărani înarmați cu furci. 2. obiect în formă de furcă; **~ téléscopique** furcă telescopică. 3. *(înv.)* răscruce, răspântie, întretăiere a drumurilor; bifurcare; intersecție; **suivre un chemin jusqu'à la ~** a merge pe un drum până la o răspântie. 4. *(ist.)* armă de război cu trei dinți. 5. *(Belgia)* oră liberă într-un program școlar; fereastră. 6. *(în expr.) (fig.)* **passer sous les ~s caudines** a trece pe sub furcile caudine; *(ist)* **~s patibulaires** spânzurători cu mulți stâlpi; *(pop.)* **faire qqch. à la ~** a face un lucru grosolan, ca din topor; *(înv.)* **traiter qqn. à la ~** a se purta urât cu cineva.

fourchée *s.f.* furcă, cantitatea de fân etc. luată în furcă.

fourche-fière (*pl.* **fourches-fières**) *s.f. (agr.)* furcoi.

fourcher I. *v.i.* 1. *(înv.)* a se despica, a se bifurca; **cet arbre fourche bas** acest copac se bifurcă în jos. 2. *(fig. fam. în expr.)* **la langue lui a fourché** a spus un cuvânt în loc de altul; i s-a încurcat limba. **II.** *v.t.* a întoarce cu furca; **~ du fumier** a întoarce gunoi cu furca.

fourchet *s.m.* 1. *(vet.)* inflamație cronică la picioarele oilor și rumegătoarelor. 2. *(vet.)* abces între degete la câine. 3. furcă cu doi dinți.

fourchette *s.f.* 1. furculiță; **~ à poisson** furculiță de pește. 2. iadeș (la păsări). 3. *(tehn.)* tijă care imprimă o mișcare. 4. *(zool.)* partea cornoasă de la baza copitei calului. 5. *(mil.)* interval de dispersie a unui proiectil. 6. *(stat.)* interval între două valori extreme. 7. *(în expr.) (fam.)* **la ~ du père Adam** degetele; **avoir un bon / joli coup de ~ être une belle ~** a fi mâncăcios; a mânca ca un spart; *(la jocul de cărți)* **prendre en ~** a prinde o carte a adversarului între două cărți; *(pop.)* **(manger) à la ~** (a mânca) cu degetele.

fourchon *s.m. (agr., tehn.)* dinte de furcă.

fourchu, ~e *adj.* bifurcat; despicat; **chemin ~** drum bifurcat; **pied ~** picior bifurcat (la rumegătoare).

fourgat *s.m.* v. **fourgue.**

1. fourgon *s.m.* 1. furgon. 2. *(în expr.)* **~ funèbre** autodric.

2. fourgon *s.m.* vătrai.

fourgonner *v.i.* 1. a scormoni jeraticul (cu vătraiul). 2. *(fig.)* a scotoci, a cotrobăi; **~ dans un coffre** a cotrobăi într-un cufăr.

fourgonnette *s.f.* furgonetă.

fourgue I. *s.m. (arg.)* tăinuitor. **II.** *s.f. (arg.)* tăinuire de mărfuri furate.

fourguer *v.t. (arg.)* 1. a plasa marfă de furat. 2. a turna la poliție; a denunța.

fourgueur, -euse *s.m.f. (arg.)* 1. tăinuitor. 2. vânzător clandestin.

fouriérisme *s.m.* furierism, sistem filozofic-social al lui Charles Fourier.

fouriériste *adj., s.m.f.* care ține de furierism; adept al furierismului.

fourme *s.f.* brânză din lapte de vacă, fabricată în centrul Franței.

fourmi *s.f.* 1. *(entom.)* furnică (*Formica*). 2. *(fig.)* persoană muncitoare și econimă. 3. *(fam. în expr.)* **avoir des ~s dans les jambes** a simți furnicături, mâncărime la picioare; *(fig.)* a nu putea sta locului. 4. *(entom.) (în compuse)* **~-blanche** termită *(Reticulitermes lucifugus)*. 5. *(arg.)* mic toxicoman. 6. *(arg.)* mic vânzător de droguri. 7. *(arg.)* polițistă la circulație.

fourmilier *s.m.* 1. *(zool.)* furnicar *(Myrmecophaga jubata)*. 2. *(ornit.)* specie de pasăre tropicală care se hrănește cu furnici *(Formicarius)*.
fourmilière *s.f.* 1. furnicare, mușuroi 2. furnicile dintr-un mușuroi. 3. *(fig.)* forfotă, foială, agitație, animație, forfotare, mișunare.
fourmi-lion, fourmilion *s.m.* *(entom.)* insectă a cărei larvă se hrănește cu furnici *(Myrmeleon formicarius)*.
fourmillement *s.m.* 1. furnicătură. 2. *(fig.)* forfotă, forfoteală, agitație, animație, foială; **le ~ de la rue** agitația străzii.
fourmiller *v.i.* 1. a mișuna, a colcăi, a forfoti; a viermui; **les vers fourmillent dans ce fromage** viermii mișună în brânza asta. 2. a furnica, a pișca, a înțepa. 3. *(fig.)* a abunda, a se găsi din abundență; **le gibier fourmille dans ce bois** vânatul abundă în această pădure; **vos copies fourmillent de fautes** lucrările voastre sunt pline de greșeli.
fournaise *s.f.* 1. cuptor încins tare. 2. *(fig.)* dogoare, arșiță, văpaie, pârjol. 3. incendiu, foc puternic.
fourneau *s.m.* 1. mașină de gătit; **~ électrique** mașină de gătit electrică. 2. *(tehn. în expr.)* **haut ~** furnal. 3. *(în expr.)* **~ de pipe** găvan de pipă.
fournée *s.f.* 1. cantitatea (de pâine) coaptă o dată. 2. cantitatea de obiecte diverse introduse în cuptor; **une ~ briques** o cantitate de cărămizi arse o dată. 3. *(fig. fam.)* promoție; serie; grup de persoane aflate în același timp într-o activitate; **une ~ de visiteurs** un grup de vizitatori.
fourni, ~e *adj.* 1. des, stufos, bogat; **une chevelure ~e** un păr bogat, des. 2. aprovizionat, echipat, utilat; **un magasin bien ~** un magazin bine aprovizionat.
fournier *s.m.* 1. *(înv.)* lucrător la brutărie. 2. furnalist.
fournil *s.m.* locul cuptorului într-o bucătărie.
fourniment *s.m.* 1. *(mil.)* echipament. 2. *(fam.)* bagaje, calabalâc, bulendre; **il arrive avec tout son ~** sosește cu tot calabalâcul.
fournir I. *v.t.* 1. a furniza, a procura, a aproviziona; **~ du travail à qqn.** a procura de lucru cuiva; **~ une entreprise en matière première** a aproviziona o întreprindere cu materie primă. 2. a procura, a da, a aduce; **~ du secours à des réfugiés** a aduce ajutoare unor refugiați; **le centre sportif fournit les raquettes aux participants** centrul sportiv procură rachetele participanților; *(fig.)* **~ des preuves** a aduce dovezi. 3. a face, a săvârși, a îndeplini; a presta, a efectua; *(fig.)* **~ un effort** a face un efort; **~ un travail** a presta o muncă. 4. *(în expr.) (fig. fam.)* **~ la nappe à qqn.** a pregăti succesul cuiva. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **à**) a avea grijă, a contribui, a subvenționa; **~ aux frais** a contribui la cheltuieli. **III.** *v.r.* a se aproviziona; **je me fournis en / de pain à cette boulangerie** mă aprovizionez cu pâine de la această brutărie.
fournissement *s.m.* 1. *(jur.)* fondul pe care fiecare asociat îl aduce într-o asociere. 2. stabilire a contului fiecărui asociat în parte.
fournisseur, -euse *s.m.f.* furnizor; **un pays qui est un grand ~ de pétrole** o țară care este un mare furnizor de petrol.
fourniture *s.f.* 1. aprovizionare; furnizare; la **~ de bois** aprovizionarea cu lemne. 2. *(la pl.)* rechizite; **~s de bureau** rechizite de birou. 3. accesorii (la croitorie, tapițerie). 4. *(culinar)* verdeață.
fourrage *s.m.* 1. furaj, nutreț. 2. (*bot. în compuse*) **~-de-disette** hrana vacii (*Sperguia arvensis*).
fourrager I. *v.i.* 1. *(înv.)* a tăia și a strânge nutreț. 2. *(fig.)* a cotrobăi, a răvăși; **~ dans un coffre** a cotrobăi într-un cufăr. **II.** *v.t.* 1. a răvăși; **~ des papiers** a răvăși hârtii. 2. a pustii, a devasta, a face ravagii; **les lapins ont fourragé le jardin** iepurii au făcut ravagii în grădină.
fourrager, -ère I. *adj.* furajer; **plantes ~ères** plante furajere. **II.** *s.f.* 1. teren cultivat cu nutreț verde. 2. căruță de transportat furaj.
1. fourré *s.m.* desiș, hățiș; **se frayer un chemin dans un ~** a-și croi drum printr-un desiș.
2. fourré, ~e *adj.* 1. dublat, căptușit; îmblănit; **gants ~s** mănuși dublate, îmblănite. 2. *(culinar)* umplut; **gâteau ~ aux noix** prăjitură umplută cu nuci. 3. placat, aurit; **bijou ~** bijuterie aurită. 4. des, stufos; **renard bien ~** vulpe cu blană stufoasă. 5. *(în expr.) (fig.)* **paix ~e** pace încheiată cu rea credință; *(scrimă)* **coup ~ a.** lovitură prin care fiecare adversar îl atinge pe celălalt; b. *(fig.)* capcană întinsă cuiva.
fourreau *s.m.* 1. teacă; învelitoare; toc; **le ~ de l'épée** teaca săbiei. 2. furou.
fourrer I. *v.t.* 1. a îmblăni (o haină); **~ un manteau** a îmblăni un palton, a-i pune dublură de blană. 2. *(culinar)* a umple; **~ des bonbons** a umple bomboane; **~ une crêpe de confiture** a umple o clătită cu dulceață. 3. *(fam.)* a pune; a vârî, a băga; **~ses mains dans ses poches** a-și băga mâinile în buzunare; **~ qqn. en prison** a băga pe cineva la închisoare; **~ son nez dans les affaires d'autrui** a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala; **~. qqch dans la tête / le crâne de qqn.** a-i băga cuiva ceva în cap; **~ qqn. dans le pétrin / dans le bain** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură / la apă; **~ son grain de sel a.** a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala; **b.** a se băga în vorbă ca mărarul în ciorbă. 4. *(fam. înv.)* a da, a aplica (palme, pumni); *(pop.)* **~ dedans a.** a se păcăli; **b.** a implica; **c.** a băga la zdup. **II.** *v.r.* 1. a se băga, a se vârî; a se ascunde; **où est-il encore allé se ~?** unde s-o fi băgat / ascuns?; **se ~ dans la gueule / dans les pattes du loup** a se băga / a intra în gura lupului; *(fam.)* **se ~ dans les draps** a se băga în scutece. 2. *(în expr.) (fam. fig.)* **se ~ dans le pétrin** a-și bate un cui / cuie în cap; a căuta pe dracul; a se lega la cap fără să-l doară; **se ~ dans un guêpier** a da de belea / de bucluc; a intra la apă; *(pop.)* **se ~ le doigt dans l'œil jusqu'au coude** a se înșela amarnic; **ne plus savoir où se ~** a-i veni să intre în pământ de rușine; **se ~ dans les pattes de qqn.** a se da legat în mâinile cuiva.
fourre-tout *s.m.invar.* 1. sacoșă încăpătoare. 2. debara. 3. *(fig.)* text, lucrare, operă unde ideile sunt îngrămădite în dezordine.
fourreur *s.m.* blănar, cojocar.

fourrier *s.m.* **1.** *(mil.)* furier. **2.** *(lit.)* cel care anunță sau prevestește ceva; **les perce-neige sont les ~s du printemps** ghioceii sunt prevestitorii primăverii.
fourrière *s.f.* **1.** ocol de vite găsite pe drumurile publice. **2.** loc unde sunt depozitate vehiculele ridicate de poliție de pe drumurile publice.
fourrure *s.f.* **1.** blană. **2.** haină de blană. **3.** piesă de lemn sau metal care acoperă un spațiu liber între scânduri.
fourvoiement *s.m.* **1.** rătăcire (pe un drum) **2.** greșeală, eroare.
fourvoyer I. *v.t.* a rătăci, a duce pe căi greșite; **le guide les avait fourvoyés** ghidul îi dusese pe un drum greșit; *(fig.)* **ce mauvais exemple l'a fourvoyé** acest exemplu rău l-a dus pe un drum greșit. **II.** *v.r.* **1.** a se rătăci, a se pierde; **se ~ dans une ville étrangère** a se rătăci într-un oraș străin. **2.** *(fig.)* a comite greșeli grave; a se înșela; **il s'est lourdement fourvoyé** s-a înșelat grav.
foutaise *s.f.* *(pop.)* fleac, bagatelă, nimic, moft, lucru fără importanță.
fouteau *s.m.* *(bot.)* fag *(Fagus silvica)*.
foutelaie *s.f.* făget.
fouteur, -euse *s.m.f.* *(pop. în expr.)* **~ de merde a.** încurcă-lume; **b.** persoană care bagă zâzanie.
foutoir *s.m.* *(pop.)* **1.** cameră în dezordine. **2.** bordel.
foutraque *adj.* *(fam.)* aiurit, extravagant.
foutre I. *v.t.* *(pop.)* **1.** a face; **qu'est-ce que tu fous ici?** Ce faci aici? **~ qqch. à la diable / à la va-te-faire-fiche** a face o treabă de mântuială; a da rasol. **2.** a aplica, a da, a cârpi (pumni, palme); **~ une gifle à qqn.** a cârpi o palmă cuiva. **3.** *(pop. în expr.)* **~ le camp** a o șterge; a spăla putina; a o întinde; **~ qqn. à ressaut** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din răbdări; a scoate pe cineva din boii lui; **~ la paix a qqn.** a lăsa în pace pe cineva; **~ en l'air a.** a distruge; **b.** a ucide; **ne pas en ~ une rame / une datte / un coup / un clou** a tăia frunze la câini; **n'en avoir rien à ~** a nu se sinchisi...; *(arg.)* **~ le flaubard / le trac / le taf** a băga pe cineva în sperieți / în răcori, a-l face să-i înghețe sângele în vine; *(arg.)* **~ un abattage** a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva. **II.** *v.r.* *(în expr.)* **se ~ de qqn.** a-și bate joc de cineva; **se ~ du tiers comme du quart** a nu-i păsa de nimeni; *(pop.)* **se ~ la gueule en bas / par terre** a face o trântă; **se ~ dedans** a se păcăli, a cădea în plasă; **se ~ de qqch.** a nu-i păsa de ceva. **III.** *interj.* Phii! Drace!
foutrement *adv.* *(pop.)* foarte mult, extrem de, al naibii de.
foutriquet *s.m.* om mărunt, fără importanță, neînsemnat, oarecare.
foutu, ~e *adj.* *(pop.)* **1.** făcut, executat; **ouvrage mal ~** lucru prost făcut. **2.** *(fig.)* pierdut, terminat, eșuat; ruinat; **une affaire ~e** o afacere eșuată. **3.** *(în expr.)* **être ~ de** a fi capabil / în stare să; **il est ~ de mener à bien cette affaire** e în stare să ducă la capăt această afacere. **4.** prost, rău; **quel ~ temps!** ce vreme rea! **5.** curățat, mort; **il est ~** s-a curățat, s-a zis cu el; s-a dus pe copcă; a dat ortul popii; **bien ~** bine făcut / armonios; **mal ~ a.** urât; **b.** prost îmbrăcat; **c.** suferind.
fox-hound *s.m.* *(angl.)* câine folosit în Anglia pentru vânătoarea de vulpi.
fox-terrier (*pl.* **fox-terriers**) *s.m.* câine foxterier.
fox-trot *s.m. invar.* *(angl.)* *(dans)* foxtrot.
foyard *s.m.* *(bot.)* fag *(Fagus silvatica)*.
foyer *s.m.* **1.** cămin, vatră; **se chauffer devant le ~** a se încălzi în fața căminului. **2.** foc; **la cendre du ~** cenușa rămasă după stingerea focului. **3.** focar; **~ d'incendie** focar de incendiu; *(fig.)* **le ~ de la révolte** focarul revoltei. **4.** *(fiz., geom., geol., med.)* focar, centru, punct central; sursă; **~ d'infection** focar de infecție; **~ lumineux** centru luminos; **~ d'énergie** sursă de energie. **5.** *(fig.)* casă, cămin; **le ~ conjugal** căminul conjugal; **fonder un ~** a întemeia un cămin, o familie. **6.** *(la pl.)* meleaguri, locuri; **rentrer dans ses ~s a.** a se întoarce în sânul familiei; a se întoarce la casa părintească / pe meleaguri natale; **b.** *(despre militarii demobilizați)* a se întoarce acasă / la vatră. **7.** *(teatru)* foaier. **8.** cazarmă, așezăminte diverse, cămine, sală de distracții; club.
frac *s.m.* frac.
fracas *s.m.* **1.** trosnet, pocnet, bubuit; zornăit; vuiet; le **~ d'une chute d'eau** vuietul unei cascade; **le ~ de la tempête** vuietul furtunii; **~ de vitres cassées** zornăit de geamuri sparte. **2.** gălăgie, tămbălău, zarvă, vacarm; **le ~ de la rue** vacarmul străzii. **3.** *(med.)* fractură complicată. **4.** *(în expr.)* **avec perte et ~** cu brutalitate; **il a été mis à la porte avec perte et ~** a fost dat afară cu brutalitate.
fracassant, ~e *adj.* zgomotos, intens, răsunător, asurzitor; **un coup de tonnerre ~** o bubuitură de tun asurzitoare; *(fig.)* **un succès ~** un succes răsunător.
fracassement *s.m.* trosnitură, pocnitură; rupere, spargere zgomotoasă.
fracasser I. *v.t.* a sparge, a sfărâma, a rupe, a zdrobi; **~ la porte** a sparge ușa. **II.** *v.r.* a se sparge, a se rupe, a se zdrobi; **le vase s'est fracassé en tombant** vaza s-a spart căzând pe jos; **se ~ une jambe** a-și rupe un picior.
fraction *s.f.* **1.** *(înv.)* rupere; frângere; *(bis.)* **la ~ du pain eucharistique** ruperea pâinii euharistice. **2.** parte; fracțiune, fragment, bucată; **une ~ de l'opposition** a parte / o fracțiune a opoziției. **3.** *(mat.)* fracție.
fractionnaire *adj.* *(mat.)* fracționar; **nombre ~** număr fracționar.
fractionnel, ~le *adj.* fracționist; **activité ~le** activitate fracționistă, de rupere de centru.
fractionnement *s.m.* fracționare, divizare; **~ d'un domaine** fracționarea unui domeniu; **~ d'un parti politique** divizarea unui partid politic.
fractionner *v.t.* a fracționa, a diviza, a împărți, a fragmenta, a segmenta; a îmbucătăți; a divide; **~ un parti** a diviza un partid.
fractionnisme *adj., s.m.f.* *(pol.)* fracționism.
fractionniste *adj., s.m.f.* *(pol.)* fracționist, disident.
fracture *s.f.* fractură, rupere, spargere; **~ d'une porte** spargerea unei uși; *(med.)* **~ du crâne** fractură a craniului.
fracturer *v.t.* **1.** a fractura; **~ un os** a fractura un os. **2.** a sparge; **~ une porte a** sparge / a forța o ușă.

fragile *adj.* **1.** fragil, sfărâmicios; care se sparge ușor; **vaisselle ~** veselă fragilă. **2.** *(fig.)* fragil, delicat, firav, plăpând, șubred; gingaș; **enfant ~** copil firav, plăpând. **3.** *(fig.)* instabil; șubred; nesigur; **un équilibre ~ des forces politiques** un echilibru instabil al forțelor politice.
fragilement *adv.* (în mod) fragil, cu fragilitate.
fragiliser *v.t., v.r.* a (se) fragiliza, a (se) șubrezi; **l'âge fragilise l'organisme** vârsta șubrezește organismul.
fragilité *s.f.* **1.** fragilitate; **la ~ du verre** fragilitatea sticlei. **2.** *(fig.)* nestatornicie; **la ~ d'un sentiment** nestatornicia unui sentiment. **3.** *(fig.)* precaritate; slăbiciune; **la ~ d'un régime politique** slăbiciunea unui regim politic.
fragment *s.m.* **1.** fragment; bucată; **~ d'os** fragment de os. **2.** ciob; **~ de verre** ciob de sticlă. **3.** *(lit.)* pasaj; extras; fragment.
fragmentaire *adj.* fragmentar; incomplet; parțial; **informations ~s** informații fragmentare / incomplete.
fragmentairement *adv.* (în mod) fragmentar, parțial, incomplet.
fragmentation *s.f.* fragmentare, îmbucătățire, segmentare; divizare, împărțire.
fragmenter *v.t.* a fragmenta,a îmbucătăți, a segmenta, a diviza, a împărți; **~ la publication d'un roman** a fragmenta publicarea unui roman; **~ un bloc de marbre** a segmenta un bloc de marmură.
fragon-piquant (*pl.* **fragons-piquants**) *s.m. (bot.)* specie de ghimpe *(Ruscus aculeatus)*.
fragrance *s.f. (rar)* parfum, miros plăcut, mireasmă, boare, aromă.
fragrant, ~e *adj. (rar)* parfumat, plăcut mirositor, înmiresmat, aromat.
1. frai *s.m. (iht.)* **1.** icre depuse. **2.** perioada depunerii icrelor. **3.** fecundare externă la pești. **4.** plevușcă, pești tineri; **vivier peuplé de ~** bazin populat de pești tineri.
2. frai *s.m.* uzura monedei datorată circulației.
1. fraîche *adj. f.* v. **frais**.
2. fraîche *s.f.* **1.** *(mar.)* briză. **2.** *(agr.)* pajiște cu iarbă bogată. **3.** răcoare; **sortir à la ~** a ieși pe răcoare. **4.** *(arg.)* mărunțiș, monede. **5.** *(arg.)* carafă.
fraîchement *adv.* **1.** *(rar)* la răcoare; **être vêtu ~** a purta haine ușoare care să țină răcoare. **2.** recent, proaspăt; de curând; **~ arrivé** sosit de curând. **3.** *(fig. fam.)* cu răceală; **recevoir qqn. ~** a primi pe cineva cu răceală.
fraîcheur *s.f.* **1.** răcoare; **la ~ de la forêt** răcoarea pădurii. **2.** *(fig.)* prospețime; strălucire; **la ~ du teint** prospețimea tenului. **3.** *(fig.)* prospețime; noutate; **la ~ d'une idée** noutatea unei idei. **4.** *(fig.)* răceală; **accueillir qqn. avec ~** a primi cu răceală pe cineva.
fraîchin *s.m. (rar)* miros de maree, de pește proaspăt.
fraîchir *v.i.* **1.** *(despre timp)* a se răcori, a se răci; **le temps fraîchit, l'automne approche** timpul se răcește, se apropie toamna. **2.** *(mar. despre vânt folosit mai ales impers.)* a se intensifica; **il fraîchit** se intensifică vântul.
frainte *s.f.* v. **freinte**.
frairie *s.f.* **1.** *(înv.)* serbare a unei bresle. **2.** serbare câmpenească.
1. frais, fraîche I. *adj.* **1.** *(despre timp)* răcoros, rece; **vent ~** vânt răcoros; **nuit fraîche** noapte rece. **2.** *(fig.)* rece, lipsit de căldură, de cordialitate; **un accueil ~** o primire rece. **3.** proaspăt, recent; **beurre ~** unt proaspăt; **légumes ~** legume proaspete; *(fig.)* **une nouvelle fraîche** o știre recentă; **de fraîche date** recent, de curând. **4.** ușor, plăcut; **une voix fraîche** o voce plăcută. **5.** sănătos, viguros, în putere; **une jeune fille fraîche** o fată sănătoasă, tânără; **un vieillard ~** un bătrân viguros, în putere. **6.** *(despre culori etc.)* strălucitor, luminos; **un visage ~** un chip luminos. **7.** odihnit; **il s'est levé tout ~** s-a sculat odihnit. **II.** *s.m.* **1.** răcoare, aer rece; **prendre le ~** a ieși la răcoare, a lua aer (rece); **mettre un aliment au ~** a pune la rece un aliment; *(fam.)* **mettre qqn. au ~ a.** a băga pe cineva la răcoare / la zdup; **b.** a scoate din circulație. **2.** *(mar.)* vânt; **gros ~** vânt puternic. **III.** *adv. (în expr.)* **il fait ~** e răcoare; **~ émoulu de l'Université** proaspăt absolvent al Universității; **de ~** de curând, proaspăt, recent; **rasé de ~** ras proaspăt; **boire ~** a bea (o băutură) rece.
2. frais *s.m. pl.* **1.** cheltuieli; **rentrer dans ses ~** a-și scoate cheltuiala / banii; a-și recupera cheltuielile; **~ de voyage** cheltuieli de călătorie; **à grands ~** cu mare cheltuială; *(fig.)* cu multă osteneală; **faux ~** cheltuieli suplimentare neprevăzute; **~ de production** cheltuieli de producție. **2.** *(în expr.)* **se mettre en ~ a.** a-și da osteneala; a-și da toată truda; **b.** a se pune pe cheltuit; **se mettre en ~ d'imagination** a-și frământa / a-și osteni mintea; **en être pour ses ~** a se osteni în zadar; a se obosi de pomană; **faire les ~ de la conversation** a întreține conversația; **à ~ communs** plătindu-și fiecare partea.
fraisage *s.m. (tehn.)* frezare; găurire, sfredelire.
1. fraise *s.f.* **1.** *(bot.)* fragă; **aller aux ~s a.** a se duce la cules de fragi; **b.** *(pop.)* a avea o întâlnire amoroasă; **c.** a ieși în decor, a părăsi carosabilul. **2.** *(bot.)* căpșună. **3.** neg în formă de fragă.
2. fraise *s.f.* **1.** prapur. **2.** gușă (la curcan). **3.** guler plisat și scrobit (sec.XVI-XVII). **4.** *(pop. în expr.)* **sucrer les ~s** a-i tremura mâinile / capul; *(pop.)* **ramener sa ~ a.** a se purta ca un fanfaron; a face gălăgie; **b.** a sosi.
3. fraise *s.f.* **1.** *(tehn.)* freză; **~ de dentiste** freză de dentist; **~ hélicoïdale** freză melc. **2.** sfredel, burghiu.
fraiser *v.t.* **1.** *(tehn.)* a freza; a sfredeli, a găuri. **2.** a frământa aluatul. **3.** *(înv.)* a plisa. **4.** *(înv.)* a decoji.
fraiseraie, fraisière *s.f.* teren plantat cu fragi, cu căpșuni.
fraisette *s.f. (bot.)* frăguță.
fraiseur, -euse I. *s.m.f.* frezor. **II.** *s.f. (tehn.)* freză, frezmașină.
fraisier, fraisier-des-bois, fraisier-fressant *s.m. (bot.)* **1.** frag, tufă de fragi (*Fragaria vexa*). **2.** căpșun, tufă de căpșuni (*Fragaria eliator* și *collina*).
fraisière *s.f.* v. **fraiseraie.**
fraisil *s.m.* cenușă de cărbune incomplet ars.
fraisoir *s.m. (tehn.)* arbore cotit pentru freză.
fraisse *s.f. (bot.)* frasin (*Fraxinus excelsior*).
fraissine *s.f.* frăsinet.
fraisure *s.f.* gaură practicată de un burghiu.
fralin, ~e *s.m.f. (arg.)* **1.** frate, soră. **2.** prieten.

framboise *s.f. (bot.)* zmeură.
framboisé, ~e *adj.* cu aromă de zmeură.
framboiser *v.t.* a aroma cu suc de zmeură.
framboiseraie *s.f.* zmeuriș.
framboisier *s.m. (bot.)* zmeur, tufă de zmeură (*Rubus Idaeus*).
framboisière *s.f.* v. **framboiseraie.**
framée *s.f. (ist.)* suliță a francilor.
1. franc *s.m. (ec., fin.)* franc, unitate monetară din Franța, Belgia, Elveția etc.
2. franc, franche I. *adj.* **1.** liber, scutit de impozite; **marchandise franche de taxes** marfă scutită de taxe; **port ~, zone franche**, porto-franc, port sau regiune unde mărfurile pătrund fără vamă. **2.** *(fig.)* franc, loial, sincer, cinstit, deschis, devotat, fidel; **réponse franche** răspuns sincer; **être ~** a fi sincer, deschis. **3.** *(fam.)* adevărat, veritabil, autentic; **un ~ sot** un adevărat prost. **4.** autentic, natural, firesc; **une couleur franche** o culoare naturală; **ce récital fut un ~ succès** acest recital a fost un succes autentic, veritabil. **5.** *(în expr.)* **~ de / du collier a.** om de nădejde / cumsecade; **b.** om care spune verde în față; **avoir les coudées franches** a avea mână liberă; a avea libertate de acțiune; **être ~ comme l'or / comme l'osier** a fi sincer; **être ~ comme une planche pourrie** a fi fățarnic; a fi cu două fețe; **avoir son ~ parler** a vorbi / a spune pe șleau; a vorbi răspicat; a fi slobod la gură; **jouer ~ jeu** a juca cinstit. **II.** *adv.* (în mod) deschis, pe față, cu franchețe; **parler ~** a vorbi deschis / fără înconjur.
3. franc, franque *adj. (ist.)* franc; **la langue franque** limba francă.
4. Franc, Franque *s.m.f. (ist.)* franc.
1. français, ~e I. *adj.* francez, franțuzesc; **le territoire ~** teritoriul francez; **la langue ~e** limba franceză; **à la ~e** în maniera franceză, ca francezii; **grammaire ~e** gramatică franceză. **II.** *s.m.* **1.** limba franceză; **apprendre le ~** a învăța limba franceză. **2.** *(cu maj.)* Comedia Franceză; **louer des places au Français** a cumpăra bilete la Comedia Franceză. **3.** *(în expr.) (fig.)* **comprendre / entendre le ~** a înțelege ce ți se spune / un avertisment; **en bon ~** răspicat, clar fără menajamente. **III.** *adv.* **1.** franțuzește; **parler ~ a.** a vorbi franțuzește; **b.** a se exprima clar, limpede; *(fam.)* **parler ~ comme une vache espagnole** a vorbi prost franțuzește.
2. Français, ~e *s.m.f.* francez, locuitor din Franța.
franc-bord (*pl.* **francs-bords**) *s.m.* **1.** *(mar. în expr.)* **hauteur de ~** înălțimea punții unui vas deasupra apei. **2.** întindere de-a lungul unui râu care nu aparține nimănui.
franc-bourgeois (*pl.* **francs-bourgeois**) *s.m. (ist.)* persoană depinzând de un senior, dar scutită de dări municipale.
1. franc-comtois, ~e *adj.* din regiunea Franche-Comté.
2. Franc-Comtois, ~e *s.m.f.* locuitor din regiunea Franche-Comté.
franc-fief (*pl.* **francs-fiefs**) *s.m. (ist.)* **1.** moștenire feudală. **2.** taxă plătită pentru o feudă nobilă de către o persoană fără titlu de noblețe.
francforts *s.m. pl. (arg.)* degete.
franche *adj. f.* v. **franc (2).**
Franchecaille (la) *s.f. (arg.)* Franța.
franchement *adv.* **1.** (în mod) sincer, deschis, cu franchețe; fără reticență; direct; **pe față; je vous le dis ~** vă spun sincer. **2.** cu adevărat; cât se poate de; **une comédie ~ gaie** o comedie cât se poate de veselă / amuzantă.
franchir *v.t.* **1.** a trece peste, a sări; **~ un fossé** a sări peste un șanț; *(fig.)* **~ le Rubicon** a trece Rubiconul. **2.** a trece de, a depăși (limite, granițe); *(fig.)* **~ le cap (des tempêtes) a.** a trece hopul / gârla; **b.** a trece de o anumită vârstă; **~ les bornes** a întrece / a depăși măsura; a se întrece cu gluma; a depăși orice limită. **3.** a trece, a străbate; **~ l'océan** a trece / a străbate oceanul. **4.** *(în expr.)* **~ le pas** a face pasul hotărâtor.
franchisage *s.m. (com.)* contract prin care o întreprindere autorizează altă întreprindere să-i folosească brevetul pentru a-și vinde produsele sau serviciile.
franchise *s.f.* **1.** *(ist.)* scutire de taxe, gratuitate. **2.** sinceritate, franchețe; lealitate; **il lui répondit avec ~** i-a răspuns cu sinceritate. **3.** claritate, limpezime; **la ~ de la couleur** claritatea culorii; **la ~ du dessin** limpezimea / claritatea destinului.
franchissable *adj.* peste care se poate trece; **une rivière ~** un râu peste care se poate trece; *(fig.)* care poate fi învins; **un obstacle ~** un obstacol care poate fi învins.
franchissement *s.m.* trecere, sărire peste; **~ de la frontière** trecerea frontierei.
franchouillard, ~e I. *adj., s.m.f. (pop. peior.)* care prezintă defectele francezului de rând. **II.** *s.m. (pop.)* limba franceză.
franchouillardise *s.f. (pop. peior.)* purtare tipic franceză.
francien *s.m. (lingv.)* dialect al limbii „oïl" vorbită în regiunea Ile-de-France și care se află la baza limbii franceze moderne.
francique *s.m. art.* limba francilor stabiliți în Galia.
francisation *s.f.* **1.** franțuzire; **~ de mots anglais** franțuzire a unor cuvinte englezești. **2.** *(mar.)* act prin care se acordă unei nave dreptul de a arbora drapelul francez.
1. franciscain, ~e *adj.* franciscan.
2. Franciscain, ~e *s.m.f.* călugăr franciscan.
franciser I. *v.t.* **1.** a franțuzi, a da formă franceză; **~ des mots anglais** a franțuzi cuvinte englezești. **2.** a da caracter francez / manieră franceză; **~ son mode de vie** a-și trăi viața în manieră franceză. **3.** *(mar.)* a acorda unei nave dreptul de a arbora drapelul francez. **II.** *v.r. (fam.)* a se franțuzi, a adopta atitudini, maniere franțuzești.
francisque *s.f.* toporișcă de război (la franci).
francium *s.m. (chim.)* franciu.
franc-jeu *s.m.* termen francez propus pentru „fair-play".
franc-maçon (*pl.* **francs-maçons**) *s.m.* francmason, mason.
franc-maçonnerie *s.f.* francmasonerie, masonerie.
franc-maçonnique (*pl.* **franc-maçonniques**) *adj.* francmasonic, masonic.

1. franco *adv.* franco, scutit de plata taxelor (de transport, vamale); **marchandise ~ (de port)** marfă scutită de taxe de transport.

2. franco *adj.* **1.** francez, franco; **relations ~-roumaines** relații franco-române. **2.** *(pop.)* fidel. **3.** inofensiv. **4.** care nu face mofturi.

3. franco *adv.* *(pop.)* fără reticență, direct; fără ezitare; **y aller ~** a se duce direct, fără reticență, fără șovăială.

francolin *s.m.* **1.** *(ornit.)* galinacee de talia unui fazan, care trăiește în Africa. **2.** *(în expr.)* **être muet comme un ~ pris** a tăcea ca peștele / ca pământul; a fi mut / secret ca mormântul.

francophile *adj., s.m.f.* francofil.

francophilie *s.f.* francofilie.

francophobe *adj., s.m.f.* francofob.

francophobie *s.f.* francofobie.

francophone *adj., s.m.f.* francofon, de limbă franceză; **pays ~** țară francofonă.

francophonie *s.f.* francofonie, ansamblul țărilor care vorbesc franceza.

franc-parler (*pl.* **francs-parlers**) *s.m.* vorbire deschisă, pe șleau; **avoir son ~** a vorbi / a spune pe șleau; a fi slobod la gură.

francouillard *s.m.* *(pop.)* franc (monedă franceză).

franc-quartier (*pl.* **francs-quartiers**) *s.m.* *(herald.)* un sfert din ecuson.

franc-tireur (*pl.* **francs-tireurs**) *s.m.* **1.** franc-tiror. **2.** *(în expr.)* **agir en ~** a face după cum îl taie capul / după capul său.

frane *s.m.* *(geogr.)* alunecare de teren.

frange *s.f.* **1.** franj, ciucure; **les ~s du tapis** franjurile covorului. **2.** breton. **3.** *(fiz.)* franjă. **4.** marginea, spuma valurilor.

frangeant *adj. m.* *(geogr. în expr.)* **récif ~** recif de corali sprijiniți de malul mării.

franger *v.t.* **1.** a împodobi cu franjuri; **~ une robe** a împodobi cu franjuri o rochie. **2.** a mărgini; *(geogr.)* **récifs qui frangent une côte** recifuri de corali care mărginesc o coastă; **yeux frangés de longs cils** ochi mărginiți de gene lungi.

frangile *s.m.* *(pop.)* individ, ins, tip.

frangin, ~e, frangibus *s.m.f.* *(pop.)* frate, soră.

frangipane *s.f.* **1.** fruct al arbustului exotic „frangipanier". **2.** *(culinar)* cremă de migdale. **3.** amandină.

frangipanier *s.m.* *(bot.)* specie de arbust exotic din familia apocinaceelor (*Plumeria*).

franglais *s.m.* franceză amestecată cu engleză.

franque *adj. f.* v. **franc (3)**.

Franque *s.f.* v. **Franc (4)**.

franquette *s.f.* *(în expr.)* **à la bonne ~** sincer, deschis, simplu, fără fasoane.

franquillon, ~ne *adj., s.m.f.* *(pop.)* francez.

franquisme *s.m.* franchism, doctrină a generalului Franco.

franquiste *s.m.f.* franchist, partizan al generalului Franco.

frappadingue *adj.* *(arg.)* țicnit, lovit cu leuca, nebun.

frappage *s.m.* *(tehn.)* batere, lovire.

frappant, ~e *adj.* **1.** frapant, izbitor, bătător la ochi, impresionant, surprinzător; **une ressemblance ~e** o asemănare izbitoare. **2.** clar, evident; **une preuve ~e** o probă evidentă.

frappe *s.f.* **1.** *(tehn.)* batere a monedei. **2.** amprentă a monedei. **3.** bătaie la mașina de scris, dactilografiere; **une faute de ~** greșeală de dactilografiere. **4.** *(muz.)* atingere a unei clape sau a unui instrument. **5.** *(pop.)* escroc, pungaș. **6.** *(sport)* lovitură a unui boxer. **7.** *(pop. în expr.)* **petite ~** vagabond periculos. **8.** *(mil.)* lovitură.

frappé, ~e *adj.* **1.** *(despre băuturi)* frapat, răcit, ținut la gheață; **champagne ~** șampanie frapată. **2.** lovit, izbit, plesnit; **~ de la foudre** lovit de trăsnet. **3.** *(fig.)* frapat, surprins, mirat, uimit, uluit; **je suis ~ par son impertinence** sunt uimit de impertinența lui. **4.** *(jur.)* susceptibil de; **jugement ~ d'appel** sentință susceptibilă de apel. **5.** *(pop.)* țicnit, smintit, sărit. **6.** *(în expr.)* **velours ~** catifea cu dungi în relief, reiată; *(fig.)* **des vers ~s en médaille** versuri bine făcute; **être ~ à mort** a fi grav bolnav, a fi pe moarte; **ouvrage ~ au bon coin** lucrare izbutită, reușită, bine făcută, realizată; **remarque ~e au coin du bon sens** observație plină de bun-simț.

frappe-devant *s.m. invar.* *(tehn.)* baros.

frappe-main *s.m.* (jocul) de-a fripta.

frappement *s.m.* v. **frappage.**

frapper I. *v.t., v.i.* **1.** a bate, a lovi; **~ qqn.** a lovi pe cineva; **~ du poing sur la table** a bate cu pumnul în masă; *(la teatru)* **~ les trois coups** a bate gongul; **~ comme un sourd** a lovi fără milă; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; *(fig.)* **~ à toutes les portes** a bate la toate ușile; *(fig.)* **~ à la bonne porte** a ști la ce ușă să bați; **~ sec a.** a lovi tare; **b.** a lovi repede; **~ qqn. de mort** a lovi pe cineva de moarte, a-l omorî; *(fig.)* a distruge pe cineva. **2.** a răni; **~ qqn. d'une balle** a răni pe cineva cu un glonte, a-l împușca. **3.** *(tehn.)* a bate (monedă); **~ des médailles** a bate medalii. **4.** *(fig.)* a frapa, a impresiona, a surprinde, a uimi, a ului; **~ qqn.** a uimi pe cineva. **5.** *(jur.)* a pedepsi; a lovi; **~ d'interdiction** a lovi cu o interdicție. **6.** *(mar.)* a fixa, a înțepeni; **~ un cordage** a fixa o parâmă. **7.** a aplica o măsură punitivă, o constrângere etc.; **~ une marchandise de taxes supplémentaires** a aplica taxe suplimentare unei mărfi. **8.** a frapa, a răci (o băutură); **~ le champagne** a frapa șampania. **9.** *(fig.)* a atinge dureros, a lovi; **ce malheur les a frappés durement** această nenorocire i-a lovit greu. **10.** *(lit.)* a cizela, a șlefui; **~ des vers** a cizela versuri. **11.** *(arg.)* a face o spargere. **12.** *(în expr.)* **~ à côté** a nimeri alături; **~ à la mauvaise porte** a se adresa greșit; a nu apela la cine trebuie; *(fam.)* **~ à tour de bras** a lovi cu nădejde; **~ comme sur une vache morte** a trage o bătaie soră cu moartea; **~ des coups en l'air** a se osteni în zadar; a se obosi de pomană; **~ dur** a avea mână grea; **~ juste** a nimeri în plin; a o nimeri, a o brodi; *(fig.)* **~ les grands coups** a trece la măsuri hotărâte; **~ qqn. au visage** a trage palme cuiva; a arde cuiva câteva palme; **~ son coup** a-și face efectul; **~ un grand coup / un coup décisif** a da marea lovitură; **~ l'imagination** a înflăcăra

imaginația. **II.** *v.r.* **1.** a se lovi. **2.** *(fig.)* a se neliniști; a se emoționa; a se lăsa impresionat; *(pop.)* **ne te frappe pas** nu te neliniști. **3.** *(în expr.) (fig.)* **se ~ la poitrine** a cere iertare.

frappeur, -euse I. *adj., s.m.f.* persoană care lovește. **II.** *s.m.* **1.** *(tehn.)* persoană care bate monede. **2.** *(în expr.)* **esprit ~** *(la spiritism)* spirit care își anunță sosirea prin lovituri (în masă).

fraquer *v.t. (arg.)* a face o spargere, a sparge o ușă.

fraqueur *s.m. (arg.)* spărgător, tâlhar.

fraser *v.t. (culinar)* a frământa aluatul.

frasil *s.m. (Canada)* bucăți de gheață plutind la suprafața apei.

frasque *s.f.* trăsnaie, năzbâtie, poznă, șotie, boroboață, pocinog; **~s de jeunesse** trăsnăi de tinerețe.

frater *s.m.* **1.** *(fam. înv.)* călugăr fără școală, însărcinat cu treburile gospodărești. **2.** *(înv.)* felcer. **3.** *(înv.)* bărbier (în armată, pe nave).

fraternei, ~le *adj.* frățesc, fratern; **des relations ~ les** relații frățești.

fraternellement *adv.* frățește.

fraternisation *s.f.* fraternizare; înfrățire.

fraterniser *v.i.* a fraterniza.

fraternité *s.f.* fraternitate, frăție, frățietate; înfrățire.

fratricide *s.m., adj.* fratricid; **guerre ~** război fratricid.

fratrie *s.f.* ansamblul fraților și surorilor dintr-o familie.

fraude *s.f.* **1.** fraudă, înșelătorie, înșelăciune, hoție, escrocherie, malversație; **en ~** prin fraudă, în mod fraudulos; **~ fiscale** fraudă fiscală; **~ électorale** fraudă electorală. **2.** contrabandă; **faire la ~** a face contrabandă.

frauder I. *v.t.* a frauda, a delapida, a fura; **~ le fisc** a fura fiscul. **II.** *v.i.* a comite o fraudă; **candidat qui fraude à l'examen** candidat care comite o fraudă la examen.

fraudeur, -euse *adj., s.m.f.* **1.** fraudator, defraudator, delapidator; hoț, pungaș; persoană care comite o fraudă. **2.** falsificator.

frauduleusement *adv.* (în mod) fraudulos, prin fraudă; **vendre ~ des marchandises** a vinde mărfuri în mod fraudulos.

frauduleux, -euse *adj.* fraudulos; **contrat ~** contract fraudulos.

fraxinelle *s.f. (bot.)* frăsinel (*Dictamnus albus*).

frayage *s.m. (psihol.)* înlesnire a trecerii unui influx nervos prin repetare.

frayement *s.m. (vet.)* rosătură la animale.

frayer I. *v.t.* **1.** a deschide, a croi (drum); *(fig.)* **~ la voie à qqn.** a croi drum în viață cuiva; a-i deschide cuiva cale netedă / carieră. **2.** *(vet.)* a uza prin frecare. **3.** *(vân. despre cerbi)* a-și freca coarnele de copaci. **II.** *v.i.* **1.** *(pisc.)* a se înmulți, a se reproduce. **2.** *(fig.)* a frecventa pe cineva, a întreține relații cu cineva; **~ avec qqn.** a fi în relații cu / a frecventa pe cineva. **III.** *v.r.* a-și deschide drum; a-și face loc; **se ~ un passage** a-și croi / a-și tăia / a-și deschide drum prin mulțime; *(fig.)* **se ~ un chemin dans la vie** a-și face / a-și croi un drum în viață.

frayère *s.f. (pisc.)* loc unde își depun peștii icrele.

frayeur *s.f.* teamă, frică, spaimă, groază.

freak *s.m. (angl.)* individ drogat din lumea interlopă.

fredaine *s.f. (fam.)* ștrengărie, șotie, trăsnaie, năzbâtie.

fredon *s.m.* **1.** *(înv.)* tril. **2.** *(înv. la joc de cărți)* brelan. **3.** *(înv.)* melodie fredonată.

fredonnement *s.m.* fredonare.

fredonner *v.t., v.i.* a fredona o melodie.

free-jazz *s.m. invar. (amer.)* curent în jazul contemporan.

free-lance *adj., s.m.f. (angl.)* (persoană) care lucrează în mod independent în jurnalism.

freesia *s.m. (bot.)* frezie.

freezer *s.m. (americ.)* congelator, refrigerator.

frégate *s.f.* **1.** *(mar.)* fregată. **2.** *(ornit.)* fregată (*Fregata aquila*) **3.** *(arg.)* tânăr homosexual.

frein *s.m.* **1.** frâu. **2.** frână *(auto)*; **~ moteur** frână de motor; **le ~ à main** frâna de mână. **3.** *(fig.)* obstacol, piedică; **le manque d'investissements est un ~ à l'expansion économique** lipsa de investiții este o piedică în calea dezvoltării economice. **4.** *(anat.)* membrană ce leagă unele organe; **le ~ de la langue** membrana limbii. **5.** *(în expr.) (fig.)* **ronger son ~** a se stăpâni cu greu; a-și mușca zăbala; a-și mesteca turbarea; **mettre ~ à sa langue** a-și pune frâu limbii, a-și măsura cuvintele; **sans ~** fără limită; *(fig.)* **coup de ~** frânare a unei acțiuni.

freinage *s.m.* **1.** frânare. **2.** *(fig.)* încetinire.

freiner I. *v.t., v.i.* a frâna; **~ brusquement** a frâna brusc. **II.** *v.t. (fig.)* **1.** a împiedica, a stăvili; **~ la hausse des prix** a stăvili urcarea prețurilor. **2.** a potoli, a domoli, a tempera, a zăgăzui, a calma; **~ l'enthousiasme** a potoli entuziasmul. **3.** a ține în loc, a întârzia; **~ le progrès de l'économie** a întârzia progresul / dezvoltarea economiei.

freinte *s.f.* pierdere / deteriorare suferită de o marfă la fabricație sau la transport.

frelatage *s.m.* falsificare, contrafacere; **~ du vin** falsificare a vinului.

frelaté, ~e *adj.* **1.** *(despre vin)* falsificat, contrafăcut. **2.** *(fig.)* alterat; neautentic; denaturat; **un mode de vie ~** un mod de viață viciat, nefiresc.

frelatement *s.m.* v. **frelatage**.

frelater *v.t.* **1.** a falsifica (vinul), a contraface. **2.** *(fig.)* a denatura, a vicia, a altera; **une vie frelatée** o viață deformată, viciată, nefirească.

frêle *adj.* **1.** fragil, plăpând, gingaș, firav, delicat; **un enfant ~** un copil plăpând. **2.** *(fig.)* slab; șubred; **une voix ~** o voce slabă; **de ~s espérances** speranțe slabe.

freloche *s.f.* plasă de fluturi.

frelon *s.m.* (*entom.*) specie de viespe cu înțepături dureroase (*Vespa crabro*).

frelot, ~e *s.m.f. (arg.)* frate, soră.

freluche *s.f.* **1.** pompon, ciucure, canaf. **2.** *(fig.)* fleac, flecușteț. **3.** numele unui joc de cărți.

freluquet *s.m. (fam.)* filfizon, mutunache; terchea-berchea.

frémir *v.i.* **1.** a fremăta, a tremura; **~ de peur** a tremura de frică; **~ d'impatience** a fremăta de nerăbdare. **2.** a foșni; **le feuillage frémit au vent** frunzișul foșnește în vânt.

frémissant, ~e *adj.* **1.** fremătător, vibrant; **une salle ~e d'enthousiasme** o sală vibrând de entuziasm. **2.** agitat; emotiv; ardent; pasionat; **une ardeur ~e** o ardoare pasionată.

frémissement *s.m.* **1.** fremătare, freamăt; învolburare; tălăzuire; **le ~ de l'océan** învolburarea oceanului. **2.** foșnet, fâșâit; **le ~ du feuillage au vent** foșnetul frunzișului în vânt. **3.** tremur, fior; agitație; **un ~ de peur** un fior de teamă.

frênaie *s.f.* frăsinet.

frêne *s.m.* *(bot.)* **1.** frasin (*Fraxinus excelsior*). **2.** *(în compuse)* **~-à-la-manne, ~-fleuri** mojdrean (*Fraxinus omus*).

frénésie *s.f.* frenezie, delir, pasiune nestăpânită; exaltare.

frénétique *adj.* frenetic, delirant; furtunos; furios; **applaudissements ~s** aplauze furtunoase.

frénétiquement *adv.* (în mod) frenetic, cu frenezie.

fréon *s.m.* *(chim.)* freon.

fréquemment *adv.* frecvent, deseori, adesea, adeseori; **cela arrive ~** se întâmplă adesea.

fréquence *s.f.* frecvență; abundență, număr mare.

fréquencemètre *s.m.* *(fiz.)* frecvențmetru.

fréquent, ~e *adj.* **1.** frecvent, des; **des visites ~es** vizite dese. **2.** *(fig.)* obișnuit, comun; **ces phénomènes sont ~s dans cette région** aceste fenomene sunt obișnuite în această regiune. **3.** (*med., despre puls*) repede, accelerat.

fréquentable *adj.* frecventabil, de frecventat, care poate fi frecventat; **ce n'est pas une personne ~** nu e o persoană care poate fi frecventată.

fréquentatif, -ive *adj.* *(gram.)* frecventativ.

fréquentation *s.f.* **1.** frecventare, vizitare; **la ~ des théâtres** frecventarea teatrelor. **2.** relație socială, cunoștințe; **avoir de mauvaises ~s** a avea relații sociale de proastă calitate.

fréquenté, ~e *adj.* **1.** frecventat (de lume); **un restaurant ~** un restaurant frecventat, unde vine lumea. **2.** *(în expr.)* **bien / mal ~** (un loc) unde vine lume de condiție bună sau proastă. **3.** *(în expr.)* **~ et le chien et le chat** a fi și cu unii și cu alții; **~ les sacrements** a fi ușă de biserică.

fréquenter *v.t.* **1.** a frecventa, a merge des; **~ les stades** a frecventa stadioanele. **2.** a vizita; **~ ses camarades d'Université** a-și vizita colegii de Universitate.

frère *s.m.* **1.** frate; **~s germains** frați buni; **~ consanguin** frate după tată; **~ uterin** frate după mamă; **~s jumeaux** frați gemeni; **~s de lait** frați de lapte; *(fig.)* **~s d'armes** frați de arme; **vivre comme des ~s** a trăi ca frații. **2.** călugăr. **3.** frățesc; **des pays ~s** țări frățești. **4.** *(în expr.)* *(fam. fig.)* **faux-~** coadă de topor, trădător.

frérot *s.m.* *(fam.)* frățior.

fresque *s.f.* frescă; **peindre à ~** a picta frescă; *(fig.)* **ce roman est une ~ de la société de notre siècle** acest roman e o frescă a societății secolului nostru.

fresquiste *s.m.f., adj.* pictor de fresce.

fressure *s.f.* măruntaiele unor animale (oaie, vacă).

fret *s.m.* **1.** navlu, chiria unei nave. **2.** fraht.

fréter *v.t.* a navlosi, a închiria (o navă, un avion).

fréteur *s.m.* persoană care dă cu chirie (o navă, un avion).

frétillant, ~e I. *adj.* *(fam.)* vioi, zburdalnic, zvăpăiat; neastâmpărat; agitat. **II.** *s.f.* *(pop.)* coadă de animal.

frétillement *s.m.* zbatere, zvâcnire; neastâmpăr, agitație; înfrigurare; **le ~ des poissons** zbaterea peștilor.

frétiller *v.i.* a se zbate, a zvâcni; a se agita; a nu avea astâmpăr; **~ de joie** a sări în sus de bucurie.

frétillon *s.m.f.* *(fam.)* zvârlugă.

fretin *s.m.* **1.** *(pisc.)* plevușcă. **2.** *(arg.)* biliard. **3.** *(în expr.)* **menu ~** persoană neînsemnată.

frettage *s.m.* *(tehn.)* fretare.

1. frette *s.f.* *(tehn.)* fretă.

2. frette *s.f.* *(arhit.)* ciubuc format din linii frânte.

fretté, ~e *adj.* *(tehn.)* fretat.

fretter *v.t.* *(tehn.)* a freta.

freudien, ~ne *adj.* *(med.)* freudian.

freudisme *s.m.* *(med.)* freudism.

freux *s.m.* *(ornit.)* cioară-de-câmp, cioară-de-semănătură (*Corvus frugileus*).

friabilité *s.f.* friabilitate; **~ de la craie** friabilitatea cretei.

friable *adj.* friabil, sfărâmicios.

friand, ~e I. *adj.* **1.** pofticios; **un enfant ~ de bonbons** un copil căruia îi plac bomboanele. **2.** *(fig.)* amator; nesățios, lacom, avid; **un homme ~ de musique** un mare amator de muzică. **II.** *s.m.* pateu.

friandise *s.f.* **1.** *(înv.)* poftă de mâncăruri rafinate. **2.** *(la pl.)* mici produse de patiserie; dulciuri.

fric *s.m.* *(pop.)* biștari, lovele, mangoți.

fribourg *s.m.* brânză elvețiană din lapte de vacă.

fricadelle *s.f.* *(Belgia)* *(culinar)* chiftea.

fricandeau *s.m.* *(culinar)* friptură de vițel împănată.

fricassée *s.f.* **1.** *(culinar)* tocană. **2.** *(culinar, Belgia)* ochiuri cu slănină. **3.** *(pop. în expr.)* **~ de museaux** pupături, îmbrățișare.

fricasser *v.t.* **1.** *(culinar)* a găti tocană. **2.** *(fam. înv.)* a risipi bani, a toca averi.

fricatif, -ive *adj., s.f.* *(lingv.)* fricativ.

fric-frac (*pl.* **fric-frac, fric-fracs**) *s.m.* *(pop.)* **1.** furt prin spargere. **2.** specialist în spargeri.

fricfraquer *v.t.* *(pop.)* a sparge (o casă).

fricfraqueur *s.m.* *(pop.)* spărgător.

friche *s.f.* **1.** pârloagă. **2.** *(în expr.)* **en ~** în paragină; **terre en ~** pământ în paragină, necultivat; *(fig.)* **esprit en ~** spirit necultivat.

frichti *s.m.* *(pop.)* **1.** mâncare; **préparer le ~** a pregăti mâncarea. **2.** masă, prânz.

fricot *s.m.* *(fam.)* mâncare, tocană; **faire le ~** a face mâncare.

fricotage *s.m.* *(fam.)* trafic necinstit, mișmaș.

fricoté, ~e *adj.* *(pop.)* bogat, plin de bani.

fricoter I. *v.t.* **1.** *(culinar)* a pregăti tocană; **~ un lapin** a face tocană de iepure. **2.** *(pop.)* a unelti, a pune la cale; **qu'est-ce que tu fricotes encore?** Ce mai pui la cale? **3.** *(fig. fam.)* a-și toca averea în chefuri. **II.** *v.i.* a face afaceri dubioase.

fricoteur, -euse *s.m.f.* **1.** chefliu. **2.** speculant; persoană care face afaceri dubioase, suspecte.

friction *s.f.* **1.** frecare; frecție; **une ~ avec une serviette** o frecție cu un prosop. **2.** *(fiz.)* frecare, fricțiune. **3.**

(fig.) fricțiune, neînțelegere, divergență, dezacord, ceartă, conflict.
frictionnel, ~le *adj.* **1.** *(mecan., ind.)* referitor la frecare. **2.** *(ec. în expr.)* **chômage ~** șomaj, în ciuda existenței a numeroase locuri de muncă.
frictionner *v.t., v.r.* a (se) freca, a (se) fricționa.
fridolin *s.m. (pop.)* german, neamț.
frigidaire *s.m.* **1.** frigider. **2.** *(pop.)* celulă din arestul poliției.
frigide *adj. (med.)* frigid.
frigidité *s.f. (med.)* frigiditate.
frigo I. *s.m. (fam.)* frigider. **II.** *adj. invar. (pop.)* rece, înghețat, bocnă.
frigorie *s.f. (fiz.)* frigorie, unitate de măsură a frigului.
frigorifère *s.m.* frigorifer.
frigorifier I. *v.t.* a congela; *(fam.)* **je suis frigorifié** sunt înghețat / congelat de frig. **II.** *v.i.* a produce frig cu ajutorul frigoriferului.
frigorifique I. *adj.* frigorific; **installation ~** instalație frigorifică. **II.** *s.m.* frigorifer.
frigorigène *adj., s.m.* frigorigen, care produce frig; **fluide ~** fluid frigorigen.
frigoriste *s.m. adj.* (specialist) care montează și reglează aparate frigorifice.
frigothérapie *s.f. (med.)* v. **cryothérapie.**
frileusement *adv.* cu înfrigurare, cu senzație de frig; zgribulit; tremurând de frig; **elle était ~ couverte d'un châle** era acoperită cu un șal, zgribulită, tremurând de frig.
frileux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** friguros, înfrigurat, zgribulit, rebegit; **un enfant ~** un copil zgribulit de frig. **2.** care este sensibil la frig. **3.** *(pop.)* fricos; laș.
frimaire *s.m. (ist.)* luna a treia din calendarul revoluționar francez (21 nov.-20 dec.).
frimant *s.m. (arg.)* individ, ins, tip.
frimas *s.m.* **1.** brumă. **2.** chiciură.
frime *s.f.* **1.** prefăcătorie, aparență. **2.** *(pop.)* chip, figură, fizionomie. **3.** *(în expr.) (pop.)* **en ~** între patru ochi; **pour la ~** de formă; **c'est de la ~** bazaconii, fleacuri; **laisser en ~** a o lăsa baltă; a o lăsa încurcată / moartă-n păpușoi; **ma ~** eu, mandea.
frimer I. *v.t. (fam.)* **1.** a privi, a observa. **2.** a da cu tifla. **II.** *v.i. (fam.)* a face pe grozavul / pe zmeul; *(pop.)* a se da mare.
frimeur, -euse *s.m.f. (fam.)* **1.** persoană care se dă mare, care face pe zmeul. **2.** curios; gură-cască.
frimousse *s.f. (fam.)* mutrișoară.
fringale *s.f. (fam.)* **1.** foame subită și puternică. **2.** dorință subită de ceva.
fringant, ~e *adj.* **1.** vioi, iute, zglobiu, alert. **2.** fercheș, spilcuit, sclivisit; **un jeune homme ~** tânăr ferches. **3.** *(în expr.)* **cheval ~** cal agitat, care tropăie cu nerăbdare.
fringillidés, fringillides *s.m. pl. (ornit.)* familie de păsărele cu penaj colorat.
fringué *adj. (pop.)* înțolit; **mal ~** înțolit prost..
fringue *s.f. (pop.)* **1.** țoale de lux. **2.** comerț cu îmbrăcăminte. **3.** *(în expr.)* **faire dans la ~** a vinde haine, confecții.
fringuer I. *v.i. (înv.)* a țopăi. **II.** *v.t., v.r.* a (se) înțoli.
fringues *s.f. pl. (pop.)* țoale, boarfe.
fripe *s.f.* **1.** *(pop.)* zdreanță, cârpă. **2.** *(pop.)* bucătărie; *(pop., în expr.)* **faire la ~** a face mâncare; a ține cratița de coadă; **travailler pour sa ~** a munci pentru a-și câștiga pâinea. **3.** *(pop., la pl.)* haine de ocazie, boarfe.
1. friper *v.t., v.i.* **1.** a (se) șifona, a (se) mototoli, a (se) boți; **~ sa jupe** a-și șifona fusta. **2.** a (se) uza, a (se) deteriora; **~ un livre** a deteriora o carte (prin folosire); **cet enfant fripe ses vêtements en peu de temps** acest copil își uzează înbrăcămintea repede. **3.** a se zbârci, a face riduri.
2. friper *v.t.* **1.** *(fam.)* a risipi, a toca; **il a fripé son héritage** și-a risipit moștenirea. **2.** *(pop.)* a înghiți cu lăcomie. **3.** *(pop. înv.)* a șterpeli, a fura.
friperie *s.f.* **1.** haine vechi, vechituri. **2.** comerț cu vechituri, talcioc.
fripier, -ère *s.m.f.* telal, negustor de vechituri.
fripon, ~ne I. *s.m.f.* **1.** escroc, pungaș, șnapan, șarlatan; pișicher. **2.** *(fam.)* ștrengar, poznaș. **II.** *adj.* dezghețat, șmecher, vioi; **un air ~** un aer dezghețat.
friponner *v.t. (înv.)* a pungăși, a escroca, a înșela.
friponnerie *s.f. (înv.)* pungășie, găinărie, escrocherie.
fripouille *s.f. (pop.)* canalie, golan, lichea, secătură, derbedeu, netrebnic, pușlama, cioflingar.
fripouillerie *s.f. (pop.)* găinărie, golănie, potlogărie, furtișag.
friqué, ~e *adj. (fam.)* care are bani.
friquet *s.m. (ornit.)* vrabie de câmp, vrabie de pădure (*Passer montanus*).
frire I. *v.t.* **1.** a frige, a prăji; **~ du poisson** a prăji pește. **2.** *(pop. în expr.)* **il n'y a pas de quoi ~ a.** a nu se găsi nimic de mâncare; **b.** *(fig.)* a nu avea după ce bea apă, a fi ruinat; **il n'y a rien à ~ dans cette affaire** nu e rost de vreun câștig în afacerea asta. **II.** *v.i.* a se frige, a se prăji; **mettre des beignets à ~ dans une poêle** a pune clătite la prăjit într-o tigaie.
frisage *s.m.* **1.** frizare, buclare, ondulare, cârlionțare a părului. **2.** *(tehn.)* imprimarea de creste în relief într-un vas de aluminiu.
frisant, ~e *adj. (în expr.)* **lumière ~e** lumină care cade pieziș pe o suprafață atingând-o ușor.
frisbee *s.m. (americ.)* **1.** disc de plastic pe care jucătorii și-l aruncă învârtindu-l în aer. **2.** joc cu acest disc.
1. frise *s.f.* **1.** *(arhit.)* friză. **2.** *(industr.)* friz. **3.** *(tehn.)* piesă de cherestea folosită la fabricarea lamelor de parchet. **4.** *(teatru)* decor înfățișând cerul sau tavanul. **5.** *(mil., în expr.)* **cheval de ~** capră de sârmă ghimpată.
2. frise *s.f.* **1.** stofă cu spic. **2.** *(mar.)* postav greu folosit la călăfătuire. **3.** *(tehn.)* mașină de buclat lâna.
frisé, ~e *adj.* frizat, ondulat, creț, buclat; **cheveux ~s** păr ondulat; **chou ~** varză creață.
frisée *s.f. (bot.)* cicoare cu frunze crețe folosită la salate.
friselée *s.f.* v. **frisolée.**
friselis *s.m. (lit.)* freamăt, foșnet, susur, murmur; **~ de l'eau** susurul apei.

friser I. *v.t.* **1.** a friza, a ondula, a încreți, a bucla; ~ **ses cheveux** a-și ondula părul; ~ **qqn.** a ondula părul cuiva. **2.** a atinge ușor, în treacăt, a se apropia de; **la balle lui a frisé le visage** glontele i-a atins ușor fața; *(fig.)* **il frise la cinquantaine** se apropie de 50 de ani. **3.** *(fig.)* a atinge, a friza; **son attitude frise l'insolence** atitudinea lui frizează insolența. **II.** *v.i.* *(despre păr)* a face bucle / cârlionți; a fi ondulat; **tes cheveux frisent naturellement** ai părul ondulat (de la natură).

frisette *s.f.* **1.** *(fam.)* buclă, cârlionț. **2.** *(înv.)* stofă din lână și bumbac care se fabrica odinioară în Olanda.

frisoir *s.m.* drot, ondulator pentru păr.

frisolée *s.f.* mana cartofului.

frison I. *s.m.* **1.** buclă, cârlionț. **2.** frizon, fibră textilă provenită din straturile exterioare ale gogoșilor de mătase. **3.** fir de mătase brută. **4.** *(cu maj.)* locuitor al regiunii Frise (germ. *Friesland)*. **II.** *adj.* rasă bovină; **race ~ne** rasă de vaci de lapte.

frisotter *v.t., v.i.* v. **friser (I, 1, II).**

frisottis *s.m.* v. **frisette (1).**

Frisou, Frisé *s.m.* *(pop.)* neamț.

frisquet, ~te *adj., s.m., adv.* *(fam.)* răcoros, proaspăt; răcoare; **vent** ~ vânt răcoros; **il fait** ~ e răcoare.

frisson *s.m.* **1.** frison; fior, înfiorare; **un ~ de froid** un frison de frig; *(fig.)* **un ~ d'admiration** un fior de admirație. **2.** freamăt; susur, murmur; **le ~ de l'eau** susurul apei. **3.** *(în expr.)* *(fig.)* **donner le** ~ a impresiona; a înfiora.

frissonnant, ~ e *adj.* fremătător, vibrant; tulburat; **être** ~ a fi tulburat.

frissonnement *s.m.* **1.** înfiorare; *(fig.)* tulburare, neliniște; ~ **de peur** înfiorare de teamă. **2.** freamăt; susur, murmur; ~ **de l'eau** susurul apei.

frissonner *v.i.* **1.** a se înfiora, a tremura, a avea frisoane; ~**de froid** a tremura de frig; ~ **de dégoût** a se înfiora de dezgust. **2.** *(fig.)* a se tulbura, a se neliniști. **3.** a fremăta, a susura; a foșni; **l'eau frissonne sous le vent** apa susură sub adierea vântului. **4.** *(arg. în expr.)* ~ **du couvercle** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă.

frisure *s.f.* **1.** frizură, pieptănătură, coafură. **2.** *(înv.)* cârlionț, buclă.

frit, ~e I. *adj.* **1.** prăjit; **pommes de terre ~es** cartofi prăjiți; **poisson** ~ pește prăjit. **2.** *(fam. în expr.)* **être** ~ a da de belea / de bucluc; a intra la apă; **il est** ~ s-a zis cu el; s-a dus pe copcă. **II.** *s.f. pl.* cartofi prăjiți.

frite *s.f.* *(pop.)* **1.** mutră, moacă, cap. **2.** *(în expr.)* **avoir la ~ a.** a sta bine cu sănătatea; **b.** a fi bine dispus; a avea chef de viață.

friter *v.t.* *(pop.)* a trage o mamă de bătaie cuiva.

friteau, fritot *s.m.* un fel de clătită.

friterie *s.f.* local unde se pregătesc mâncăruri prăjite, cartofi prăjiți.

friteur, -euse I. *s.m.f.* **1.** vânzător de alimente prăjite (cartofi, pește, gogoși). **2.** bucătar care se ocupă doar cu prăjitul alimentelor. **3.** muncitor care prăjește peștele la fabricile de conserve. **II.** *s.f.* prăjitor; ~ **électrique** prăjitor electric.

fritillaire *s.f.* *(bot.)* varietate de lalea (*Fritillaria*).

friton *s.m.* jumară.

frittage *s.m.* **1.** calcinare a minereurilor. **2.** aglomerare a prafurilor metalice.

fritte *s.f.* **1.** *(în industria sticlei)* frită. **2.** zgură.

fritter *v.t.* *(în industria sticlei)* a prăji sticla.

frittier *s.m.* *(în industria sticlei)* prăjitor.

friture *s.f.* **1.** prăjeală, prăjire; ~ **à l'huile** prăjire în ulei. **2.** substanța în care se prăjește. **3.** aliment prăjit; ~ **de beignets** clătite prăjite. **4.** *(folosit singur)* **une** ~ peștișori prăjiți. **5.** *(tehn., tele.)*, *(fam.)* paraziți.

friturerie *s.f.* **1.** prăvălie unde se prepară alimente prăjite. **2.** uzină în care se prepară sardinele.

fritz *s.m.* *(fam. înv.)* soldat neamț.

frivole *adj.* frivol, ușuratic, neserios, flușturatic; **esprit** ~ spirit ușuratic.

frivolement *adv.* (în mod) frivol, ușuratic, cu frivolitate.

frivolité *s.f.* **1.** frivolitate; *(înv.)* neseriozitate. **2.** numele unei dantele. **3.** *(la pl. înv.)* accesorii feminine. **4.** *(la pl.)* fleacuri, nimicuri.

froc *s.m.* **1.** *(înv.)* anteriu, rasă de călugăr. **2.** *(pop.)* pantalon. **3.** *(înv.)* stofă aspră de lână. **4.** *(în expr.)* **prendre le** ~ a se călugări; **porter le** ~ a fi călugăr; **jeter le ~ aux orties** a se răspopi.

frocard *s.m.* *(pop. peior. înv.)* călugăr.

froid, ~e I. *adj.* **1.** rece; **un climat** ~ o climă rece; **animaux à sang** ~ animale cu sânge rece; **une douche ~e** un duș rece; **une sueur** ~ o sudoare rece. **2.** *(fig.)* nepăsător, indiferent; calm, imperturbabil, insensibil; distant, glacial; **rester ~ devant le malheur des autres** a rămâne indiferent față de nenorocirile celorlalți; **rester ~ dans le danger** a rămâne calm în fața primejdiei; **il s'est montré** ~ s-a arătat distant. **3.** *(fig.)* fără strălucire, inexpresiv; **style** ~ stil inexpresiv; **peinture ~e** pictură inexpresivă, care nu impresionează. **4.** *(fig.)* stăpânit; **colère ~e** mânie stăpânită. **II.** *s.m.* **1.** frig; **une vague de** ~ un val de frig. **2.** *(fig.)* răceală; **il y a un certain ~ entre eux** există o anumită răceală între ei. **3.** *(în expr.)* **prendre** ~ a răci; *(fam.)* **il fait un ~ de canard / un ~ noir** e ger de crapă pietrele; *(fam. fig.)* **faire ~ dans le dos de qqn.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; a face să înghețe sângele în vine; **n'avoir pas ~ aux yeux** a avea tupeu; a da cu barda în lună; **être en ~ avec qqn.** a nu se avea bine cu cineva; **à** ~ la rece, fără patimă; **prendre une décision à** ~ a lua o hotărâre la rece, obiectiv; **avoir** ~ a-i fi frig; **souffler le ~ et le chaud** a da când cu coasa când cu gresia; a o scălda; **cela ne me fait ni ~ ni chaud** mi-e tot una; nici nu-mi plouă, nici nu-mi ninge; puțin îmi pasă; *(prov.)* **Dieu donne le ~ selon l'habit** Dumnezeu îți dă cât poți răbda.

froidement *adv.* **1.** la rece, cu sânge rece, cu calm; **envisager ~ la situation** a privi situația cu calm. **2.** cu rezervă, cu răceală; **recevoir qqn.** ~ a primi pe cineva cu răceală. **3.** cu nepăsare, cu indiferență; **regarder mourir qqn.** ~ a privi cu indiferență cum moare cineva.

froideur *s.f.* **1.** răceală; **la ~ du marbre** răceala marmurii. **2.** *(fig.)* indiferență, lipsă de entuziasm; impasibilitate. **3.** *(fig.)* lipsă de expresivitate; ~ **du style** lipsa de expresivitate a stilului.

froidir *v.t., v.r.* v. **refroidir.**
froidure *s.f.* 1. *(lit.)* frig, ger. 2. *(poet.)* iarnă. 3. *(med.)* degerătură ușoară.
froissable *adj.* 1. șifonabil, care se mototolește, se boțește; **tissu** ~ material șifonabil. 2. *(fig.)* care se ofensează ușor.
froissement *s.m.* 1. șifonare, mototolire, boțire; ~ **d'une étoffe** șifonarea unei stofe. 2. fâșâit, foșnet; ~ **d'un journal** fâșâitul unui ziar. 3. *(med.)* entorsă; ~ **du poignet** entorsă a încheieturii mâinii. 4. *(fig.)* jignire, ofensare.
froisser I. *v.t.* 1. a șifona, a boți, a mototoli; ~ **une jupe** a șifona o fustă; ~ **du papier** a mototoli hârtie. 2. *(med.)* a strivi; a provoca o entorsă; ~ **un muscle** a strivi un mușchi. 3. *(fig.)* a ofensa, a jigni; **ces paroles l'ont froissé** aceste cuvinte l-au jignit. **II.** *v.r.* 1. a se mototoli, a se șifona. 2. *(fig.)* a se ofensa; **il se froisse d'un rien** se ofensează pentru nimica toată.
froissure *s.f.* *(rar)* boțitură, cută; ~ **d'un tissu** boțitură a unei stofe.
frôlement *s.m.* 1. atingere ușoară; ~ **d'une main** atingere a unei mâini. 2. fâșâit.
frôler I. *v.t.* 1. a atinge ușor, în treacăt; **la balle a frôlé le filet** mingea a atins fileul. 2. a trece aproape de / pe lângă; ~ **les murs** a trece pe lângă ziduri. 3. *(fam.)* a fi la un pas de, a scăpa cu greu; ~ **la faillite** a fi la un pas de faliment. 4. *(fig.)* a friza; **sa réponse frôlait l'insolence** răspunsul său friza insolența. 5. *(în expr.)* *(fig.)* ~ **la mort** a vedea moartea cu ochii, a da mâna cu moartea. **II.** *v.r.* a se atinge; **les deux voitures se sont frôlées** cele două automobile s-au atins.
from, fromegi, frometon, fromjo, fromgom, fromtegom *s.m.* *(pop.)* brânză.
fromage *s.m.* 1. brânză; ~ **de brebis** brânză de oaie; ~ **à la crème** brânză cu smântână. 2. *(fam.)* sinecură. 3. *(pop. la pl.)* picioare. 4. *(în expr.)* **entre la poire et le** ~ la desert; ~ **de tête** pateu din cap de porc; ~ **d'Italie** pateu din ficat de porc cu slănină; ~ **de cochon** tocătură de porc; *(pop.)* **en faire tout un** ~ a face caz din nimica toată; a face din țânțar armăsar; *(arg.)* ~ **à la pie** om lipsit de caracter.
fromagé, ~e *adj.* (preparat) cu brânză.
fromageon *s.m.* 1. brânză telemea fabricată în sudul Franței. 2. *(bot.)* cașul-popei *(Malva rotundifolia).*
1. **fromager** *s.m.* *(bot.)* specie de arbore exotic din America *(Ceiba pentandra).*
2. **fromager, -ère I.** *s.m.f.* brânzar. **II.** *s.m.* strecurătoare de brânză, sădilă. **III.** *adj.* referitor la brânză; **industrie ~ère** industria brânzeturilor.
fromagerie *s.f.* 1. brânzărie, magazin unde se vând brânzeturi. 2. fabricare a brânzeturilor.
froment I. *s.m.* *(bot.)* grâu cârnău *(Triticum vulgare).* **II.** *adj.* de culoarea grâului.
1. **fromental, ~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la grâu; **terres / plaines ~es** lanuri de grâu.
2. **fromental** *s.m.* *(bot.)* ovăzcior *(Arrhenatherum eletius).*
fronce *s.f.* cută, pliu, încrețitură; **jupe à ~s** fustă în cute.
froncé, ~e *adj.* 1. *(despre rochii)* încrețit, cu pliuri. 2. *(fig.)* încruntat.
froncement *s.m.* încruntare.
froncer *v.t.* 1. a se încrunta. 2. a încreți, a plisa (o rochie) 3. *(în expr.)* ~ **le poignet de qqn.** a da bani cuiva.
froncis *s.m.* garnitură de pliuri, de cute (la o rochie).
frondaison *s.f.* 1. înfrunzire; **époque de la** ~ epoca înfrunzirii (copacilor). 2. *(lit.)* frunziș.
fronde *s.f.* 1. *(bot.)* frunză de ferigă. 2. praștie; **lancer une pierre avec la** ~ a arunca o piatră cu praștia. 3. *(ist. cu maj.)* Fronda, tulburări politice în timpul guvernării Anei de Austria și a cardinalului Mazarin. 4. *(fig.)* frondă, opoziție; răzvrătire; **esprit de** ~ spirit de frondă, mereu în opoziție.
fronder I. *v.i.* *(înv.)* a trage cu praștia. **II.** *v.t.* 1. a critica, a face opoziție; ~ **le gouvernement** a critica guvernul. 2. a vorbi de rău, a bârfi; ~ **qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a trece / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon.
frondescent, ~e *adj.* care înfrunzește.
frondeur, -euse I. *s.m.f.* 1. *(ist.)* participant la Frondă. 2. *(antichit.)* soldat înarmat cu praștie. 3. *(înv.)* persoană care aruncă cu praștia. 4. persoană dispusă mereu să critice; rebel. **II.** *adj.* critic; zeflemist; **esprit** ~ spirit zeflemist; **propos ~s** cuvinte critice.
front *s.m.* 1. frunte; ~ **bombé** frunte bombată; **s'essuyer le** ~ a-și șterge fruntea. 2. față, chip, obraz; **un** ~ **serein** un chip senin. 3. *(fig.)* cap; **marcher le** ~ **haut** a umbla cu capul sus, a nu avea ce să-și reproșeze; **courber le** ~ a-și pleca fruntea, a se supune. 4. frontispiciu; **le** ~ **d'un bâtiment** frontispiciul unei clădiri. 5. *(mil.)* front; **mourir au** ~ a muri pe front. 6. *(fam.)* nerușinare, obrăznicie, sfruntare, tupeu; **avoir le** ~ **de...,** a avea tupeul să...; a cuteza să.... 7. *(în expr.)* **faire** ~ a ține piept, a rezista; ~ **à** ~ față în față; între patru ochi; ~ **de bataille** linie de bătaie; **de** ~ direct; fără înconjur, pe șleau; **aborder de** ~ **un sujet** a aborda direct un subiect; *(min.)* ~ **de taille** abataj frontal; **mener de** ~ **plusieurs affaires** a se ocupa simultan de mai multe lucruri; *(fam.)* a lucra la mai multe războaie.
frontail *s.m.* fruntar (la cai).
frontal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* frontal; **plan** ~ plan frontal; **choc** ~ șoc frontal **II.** *s.m.* *(anat.)* os frontal.
frontalier, -ère I. *s.m.f.* persoană care locuiește într-o regiune de graniță. **II.** *adj.* de frontieră, referitor la frontieră.
frontalité *s.f.* *(în expr.)* **loi de** ~ principiu conform căruia figura umană se află în plan vertical (în sculptura arhaică).
fronteau *s.m.* 1. fâșie de pânză purtată pe frunte de unele călugărițe. 2. *(arhit.)* fronton deasupra unei ferestre.
frontière I. *s.f.* 1. frontieră, graniță, hotar; ~ **naturelle** frontieră naturală. 2. *(fig.)* limită; **faire reculer les ~s du savoir** a extinde limitele cunoașterii. **II.** *adj.* limitrof, vecin; **ville** ~ oraș limitrof.
frontignan *s.m.* viță tămâioasă din regiunea Frontignan.
frontispice *s.m.* 1. *(înv.)* frontispiciu, fațadă principală a unui mare edificiu. 2. *(poligr.)* titlul unei lucrări, adesea înconjurat de viniete. 3. *(poligr.)* pagină ilustrată așezată înaintea paginii de titlu.

fronton *s.m.* **1.** *(arhit.)* fronton **2.** zid folosit pentru antrenament la tenis.
frotin *s.m.* *(pop.)* biliard.
frottade *s.f.* v. **frottée (1)**.
frottage *s.m.* frecare.
frottée *s.f.* **1.** *(pop.înv.)* bătaie, chelfăneală; înfrângere. **2.** felie de pâine cu unt frecată cu usturoi.
frottement *s.m.* **1.** frecare. **2.** *(fig.)* frecuș; neînțelegere (între două persoane). **3.** *(med. în expr.)* ~ **pleural** frecătură pleurală.
frotter I. *v.t.* **1.** a freca; ~ **un meuble avec un chiffon** a freca o mobilă cu o cârpă. **2.** a fricționa. **3.** a lustrui parchetul. **4.** *(fam. înv.)* a bate, a chelfăni; ~ **l'échine à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage o bătaie soră cu moartea; *(fig. fam.)* ~ **les oreilles à qqn.** a freca cuiva ridichea; a rupe urechile cuiva; a pedepsi. **II.** *v.i.* *(tehn.)* a produce o frecare; a freca. **III.** *v.r.* **1.** a se freca; **se ~ avec une serviette** a se freca cu un prosop. **2.** *(fig.)* *(cu prep.* **à**) **a.** a frecventa; **se ~ à la bonne société** a frecventa societatea bună; **b.** a ataca pe cineva. **3.** *(prov.)* **qui s'y frotte s'y pique** cine se joacă cu focul îndată se pârlește.
frotteur, -euse I. *s.m.f.* persoană care freacă parchetul. **II.** *s.f.* perie de parchet.
frottis *s.m.* *(med., pict.)* frotiu.
frottoir *s.m.* **1.** placă pe care se freacă chibritul pentru a se aprinde. **2.** perie de frecat.
frouer *v.i.* a imita strigătul cucuvelei.
frou-frou, froufrou (*pl.* **frous-frous, froufrous**) *s.m.* **1.** foșnet (de mătase, satin, tafta). **2.** *(pop. în expr.)* **faire du** ~ a face lux. **3.** *(ornit.)* unul din numele folosite pentru pasărea-muscă.
froufrouter *v.i.* *(despre țesături)* a foșni.
froussard, ~e *adj., s.m.f.* *(pop.)* fricos, laș, poltron, temător.
frousse *s.f.* *(pop.)* frică, spaimă, groază; **avoir la** ~ a tremura de frică, a i se face inima cât un purice.
fructidor *s.m.* *(ist.)* fructidor, a douăsprezecea lună din calendarul revoluționar francez (18, 19 august-16, 17 sept.).
fructifère *adj.* *(bot.)* fructifer.
fructifiant, ~e *adj.* rodnic, roditor, fertil, productiv; *(fig.)* **leçon ~e** lecție rodnică, care dă roade.
fructificateur, -trice *adj.* care face să rodească; *(fig.)* **idées fructificatrices** idei care fac să rodească.
fructification *s.f.* **1.** fructificare, rodire. **2.** perioada rodirii.
fructifier *v.i.* **1.** a rodi; **cet arbre fructifie tardivement** acest pom rodește târziu. **2.** a fructifica; **cet argent fructifiera** acești bani vor fructifica, vor aduce venit.
fructose *s.f.* *(chim.)* fructoză.
fructueusement *adv.* (în mod) fructuos, rodnic; cu spor, cu folos; **collaborer ~ avec qqn.** a colabora fructuos cu cineva.
fructueux, -euse *adj.* **1.** fructuos, rodnic; **collaboration fructueuse** colaborare rodnică. **2.** *(fig.)* folositor, util; profitabil; **une opération financière fructueuse** o operațiune financiară profitabilă; **une étude fructueuse** un studiu util, folositor.
frugal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** frugal, simplu; **un repas** ~ masă frugală, ușoară, compusă din alimente ușoare și puține. **2.** cumpătat, sobru, chibzuit, cumpănit; **vie ~e** viață cumpătată.
frugalement *adv.* (în mod) frugal, ușor, cumpătat, cu chibzuială, cu sobrietate; **déjeuner** ~ a dejuna frugal, ușor.
frugalité *s.f.* frugalitate, cumpătare, chibzuință, sobrietate; **la ~ d'un repas** frugalitatea unei mese; **vivre avec** ~ a trăi în cumpătare.
frugivore *adj.* frugivor, care se hrănește cu fructe; **oiseau** ~ pasăre care se hrănește cu fructe.
1. fruit *s.m.* **1.** fruct, poamă, rod; ~ **mûr** fruct copt; *(fig.)* **le ~ défendu** fructul oprit; **jus de ~s** suc de fructe; **les ~s de la terre** roadele pământului. **2.** rod; produs; rezultat; efect; **le ~ d'un mariage** copil, rodul unei căsătorii; **porter des ~s** a da roade; **le ~ de son travail** rodul muncii sale. **3.** folos, profit, avantaj; **étudier avec** ~ a studia cu folos. **4.** *(în expr.)* **~s de mer** fructe de mare, moluște și crustacee comestibile; *(fig.)* ~ **sec** elev care nu justifică așteptările, candidat respins la examenul de absolvire; *(fig.)* ~ **vert** fată tânără; **~s pendants par branches / par racines** grâne încă neculese; *(jur.)* **~s civils** veniturile produse de un bun.
2. fruit *s.m.* *(arhit., constr.)* înclinare a zidului exterior.
fruité, ~e *adj.* care are savoare / gust de fruct; **eau-de-vie ~e** țuică cu savoare de fruct.
fruiterie *s.f.* **1.** fructărie, magazin de fructe și legume. **2.** loc pentru conservat fructe.
fruitier, -ère I. *adj.* fructifer; **arbre** ~ pom fructifer; **jardin** ~ grădină cu pomi fructiferi. **II.** *s.m.f.* **1.** negustor de fructe. **2.** fabricant de brânzeturi *(Elveția, Jura, Savoia)*. **III.** *s.m.* **1.** loc pentru conservat fructe. **2.** poliță pentru conservat fructe. **IV.** *s.f.* *(reg.)* asociație cooperatistă de fabricanți de brânzeturi.
frumentacé, ~e *adj.* despre grânele cultivate pentru făina pe care o dau.
frumentaire I. *adj.* *(antichitatea romană, în expr.)* **lois ~s** legi referitoare la reglementarea împărțirii de grâu populației. **II.** *s.m.* persoană desemnată pentru a împărți grâu populației, în Roma antică.
frusquer *v.t., v.r.* *(pop.)* a (se) înțoli.
frusques *s.f. pl.* *(pop.)* țoale, buiendre, vechituri.
frusquin *s.m.* *(pop.)* calabalâc, troace, catrafuse.
frusquineur *s.m.* *(pop.)* croitor.
fruste *adj.* **1.** *(arheol. despre medalii, monede)* frust, șters, tocit. **2.** zgrunțuros, neșlefuit; **pierre** ~ piatră zgrunțuroasă, aspră. **3.** *(fig.)* grosolan, brut, necioplit; bădăran, mitocan; **manières ~s** maniere grosolane.
frustrant, ~e, frustrateur, -trice *adj.* frustrant, care frustrează; **événement** ~ eveniment care frustrează, păgubitor.
frustration *s.f.* *(jur.)* păgubire, frustrare; ~ **d'un héritier** frustrare / păgubire a unui moștenitor; *(psihan.)* frustrare.
frustratoire *adj.* *(jur.)* înșelător, amăgitor; **acte** ~ act înșelător.
frustrer *v.t.* **1.** *(jur.)* a frustra; a păgubi; ~ **un héritier de sa part** a frustra un moștenitor de partea ce i se cuvine. **2.** a înșela, a amăgi; a dezamăgi, a

decepționa; **ils sont frustrés par cet échec** sunt dezamăgiți de acest eșec.

frutescent, ~e *adj. (bot.)* frutescent, cu tulpina lemnoasă ca arbuștii.

fucacées *s.f. pl. (bot.)* familie de alge brune din genul *Fucus*.

fucales *s.f. pl.* v. **fucacées**.

fuchsia *s.m. (bot.)* fucsie, cerceluș *(Fuchsia coccinea)*.

fuchsien, ~ne *adj. (mat.)* fucsian.

fuchsine *s.f. (chim.)* fucsină.

fucus *s.m. (bot.)* fucus, algă brună.

1. fuégien, ~ne *adj.* referitor la Țara Focului; din Țara Focului.

2. Fuégien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Țara Focului.

fugace *adj.* fugitiv, trecător; care dispare repede; **souvenir ~** amintire trecătoare, fugitivă.

fugacité *s.f.* fugacitate, caracterul a ceea ce este fugitiv, trecător.

fugitif, -ive I. *adj.* fugitiv, trecător, rapid, efemer; **une impression ~ive** o impresie fugitivă. **II.** *s.m.f.* fugar; **poursuivre des ~s** a urmări fugari.

fugitivement *adv.* (în mod) fugitiv, trecător.

fugue *s.f.* **1.** *(muz.)* fugă. **2.** escapadă, fugă; **faire une ~** a face o escapadă.

fugué, ~e *adj. (muz.)* în formă de fugă.

fuguer *v.i. (fam.)* a face o escapadă.

fugueur, -euse *adj., s.m.f.* persoană care face escapade.

fuie *s.f.* porumbar mic, hulubărie.

fuir I. *v.i.* **1.** a fugi, a alerga; *(fam.)* a o șterge, a se căra; **~ sans regarder derrière soi** a fugi mâncând pământul; **~ devant l'ennemi** a fugi din fața inamicului. **2.** *(despre timp)* a trece repede; *(fig.)* **l'hiver a fui** iarna a trecut repede. **3.** a scăpa; a lăsa să scape, a curge; **vin qui fuit d'un tonneau** vin care curge dintr-un butoi; **tonneau qui fuit** butoi care curge (care are o spărtură); **le robinet fuit** robinetul curge. **4.** a fi înclinat / teșit; **son front fuit** fruntea sa este teșită. **II.** *v.t.* a evita, a fugi de; **~ le danger** a evita primejdia; **~ qqch.** a evita pe cineva / ceva; **~ les responsabilités** a fugi de răspunderi. **III.** *v.r.* a se evita reciproc.

fuite *s.f.* **1.** fugă, goană, alergare; **prendre la ~** a o lua la fugă / la sănătoasa; **mettre en ~** a pune pe fugă / pe goană; a lua la goană. **2.** scurgere, pierdere; **~ de gaz** scurgere de gaz; *(jur.)* **délit de ~** delictul șoferului care fuge de la locul accidentului. **3.** crăpătură, fisură într-un vas; **boucher les ~s d'un tuyau** a astupa fisurile unei țevi. **4.** *(fig.)* sustragere, eschivare; **~ devant ses obligations** sustragerea de la obligațiile sale. **5.** *(fig.)* divulgare de secrete; **il y a eu des ~s relativement au nouveau budget** au existat divulgări în legătură cu noul buget. **6.** *(fig.)* subterfugiu; **user de ~s** a se folosi de subterfugii.

fulgurant, ~e *adj.* **1.** fulgurant, fulgerător; **un succès ~** un succes fulgerător. **2.** scânteietor; **un regard ~** o privire scânteietoare. **3.** prompt, rapid; **une réponse ~e** un răspuns prompt. **4.** *(med.)* ascuțit, acut, violent; **une douleur ~e** o durere ascuțită (și trecătoare).

fulguration *s.f.* **1.** fulgerare. **2.** *(fig.)* fulgurație; iluminare; **la ~ des idées** fulgurația ideilor.

fulgurer *v.i.* **1.** a ilumina ca fulgerul. **2.** *(med.)* a trata electric.

fuligineux, -euse *adj.* **1.** care produce funingine; **flamme ~euse** flacără care produce funingine. **2.** care amintește de funingine, ca funinginea; **couleur ~euse** culoare care seamănă cu funinginea, care are nuanța funinginei. **3.** *(fig.)* obscur, întunecat, monoton; **style ~** stil monoton, întunecat.

fuligule *s.m. (ornit.)* rață moțată *(Aythya fuligula)*.

fulmicoton *s.m. (chim.)* fulmicoton.

fulminant, ~e *adj.* **1.** *(chim.)* fulminant, exploziv; **poudre ~e** pulbere explozivă. **2.** *(fig.)* fulminant, amenințător; **un regard ~** o privire amenințătoare; **un discours ~** un discurs fulminant. **3.** *(med.)* brusc, violent; **une douleur ~e** o durere violentă și bruscă.

fulminate *s.m. (chim.)* fulminat.

fulmination *s.f.* **1.** *(chim. rar)* explozie, detunătură. **2.** *(drept canonic)* publicare a unei sentințe (de excomunicare).

fulminatoire *adj.* v. **fulminant (2)**.

fulminer I. *v.i.* **1.** *(chim.)* a exploda; a detona. **2.** *(fig.)* a tuna și fulgera, a se dezlănțui, a urla; **~ contre qqn.** a tuna și a fulgera împotriva cuiva. **II.** *v.t.* **1.** a formula vehement; **~ des accusations** a formula vehement acuzații. **2.** *(bis.)* a proclama (o excomunicare, o bulă).

fulminique *adj. (chim.)* fulminic; **acide ~** acid fulminic.

1. fumage *s.m.* afumare; **~ du poisson** afumare a peștelui.

2. fumage *s.m.* ardere a gunoaielor de câmp.

fumagine *s.f. (bot.)* rugină a frunzelor.

fumaison *s.f.* v. **fumage**.

fumant, ~ e I. *adj.* **1.** fumegând, fumegător; **cendres ~es** cenușă fumegândă. **2.** *(fig.)* furios, clocotind de mânie, indignare, revoltă; **un directeur ~** un director furios. **3.** care degajă aburi; **une soupe ~e** o supă aburindă. **4.** *(chim., în expr.)* **acide ~** acid concentrat care degajă aburi în contact cu aerul umed. **5.** *(pop.)* senzațional, formidabil, extraordinar. **II.** *s.f. (arg.)* **1.** țigară. **2.** șosetă.

fumariacées *s.f. pl. (bot.)* fumariacee, familie de plante înrudite cu macul.

fumarique *adj. (chim., în expr.)* **acide ~** acid fumaric.

fumart *s.m. (pop.)* dihor *(Mustela putorius)*.

fumasse I. *adj. (arg.)* furios, mânios. **II.** *s.f. (în expr.)* **être en ~** a fi mânios.

fumat *s.m. (iht.)* specie de calcan *(Rhombus)*.

fumé, ~e I. *adj.* **1.** afumat; **poisson ~** pește afumat. **2.** fumuriu; **lunettes ~es** ochelari fumurii. **II.** *s.m. (arte)* copia în negru a unei gravuri.

fume-cigare, fume-cigarette *s.m. invar.* port-țigaretă.

fumée *s.f.* **1.** fum; **la ~ des cigarettes** fumul de țigară; *(prov.)* **il n'y a pas de ~ sans feu** nu iese fum fără foc. **2.** abur, vapori; **la ~ qui monte d'un plat** aburul care se ridică dintr-o mâncare (caldă). **3.** *(fig. la pl.)* excitație alcoolică. **4.** *(fig.)* deșertăciune; **s'en aller en ~** a se spulbera în vânt; a se alege praful. **5.** *(la pl.)* fumuri, vanitate; **les ~s de l'ambition** fumurile ambiției. **6.** *(vân.)* excremente de animale sălbatice (cerbi, căprioare, gazele). **7.** *(prov.)* **la ~ cherche toujours les belles gens** invidia de omul bun se leagă.

1. fumer I. *v.i.* **1.** a fumega; **cette cheminée fume** această sobă fumegă. **2.** a scoate aburi; **la soupe chaude fume dans les assiettes** supa fierbinte scoate aburi în farfurii. **3.** *(arg.)* a fi / a deveni periculos. **4.** *(pop.)* a fi furios, mânios. **II.** *v.t.* **1.** a fuma; ~ **un cigare** a fuma o havană; ~ **comme une locomotive / comme un sapeur / une cheminée** a fuma ca un turc; ~ **le calumet de la paix** a fuma pipa păcii; a-și exprima intențiile pașnice. **2.** a afuma; ~ **de la viande** a afuma carne. **3.** *(tehn.)* a usca (un cuptor). **4.** *(în expr.)* ~ **la terre,** ~ **les mauves par la racine** a mirosi viorelele la rădăcină; a avea grădiniță pe piept; a fi oale și ulcele.
2. fumer *v.t.* a gunoi pământul.
fumerie *s.f.* local unde se fumează opium.
fumerolle *s.f.* fumarolă, erupție vulcanică de gaze.
fumeron *s.m.* **1.** tăciune. **2.** mică lanternă portativă. **3.** *(pop. înv. la pl.)* picioare lungi și subțiri. **4.** *(pop. în expr.)* **avoir les ~s** a tremura de frică.
fumet *s.m.* **1.** aromă a mâncării în timpul gătitului. **2.** *(la vinuri)* aromă, buchet. **3.** iz specific vânatului.
fumeterre *s.f.* *(bot.)* fumăriță, fumu-pământului; safterea *(Fumaria officinalis)*.
fumette *s.f.* *(arg.)* priză de drog.
fumeur, -euse *s.m.f.* fumător.
fumeux, -euse *adj.* **1.** fumegos, fumegând, care răspândește fum; **cendres fumeuses** cenușă din care iese fum, care fumegă. **2.** *(fig.)* obscur, neclar, tulbure, confuz, nebulos; **idée fumeuse** idee confuză, neclară.
fumier *s.m.* **1.** gunoi de grajd; bălegar. **2.** *(fig.)* om de nimic.
fumigateur *s.m.* **1.** *(agr.)* aparat de fumigație. **2.** *(med.)* inhalator. **3.** preparat cu care se face fumigația.
fumigation *s.f.* **1.** fumigație; afumare. **2.** *(med.)* inhalație.
fumigatoire I. *adj.* referitor la fumigație; **appareil** ~ aparat de fumigație. **II.** *s.m.* medicament administrat prin inhalație.
fumigène I. *adj.* fumigen. **II.** *s.m.* substanță fumigenă (folosită mai ales în operațiuni militare pentru camuflaj).
fumiger *v.t.* *(rar)* **1.** a afuma. **2.** *(med.)* a face inhalații; a dezinfecta.
fumignon *s.m.* volută de fum.
fumiste *s.m.* **1.** sobar, coșar, hornar. **2.** mecanic de calorifere. **3.** *(fig. fam.)* mistificator, farsor; om neserios.
fumisterie *s.f.* **1.** meseria de sobar, coșar. **2.** *(fig.fam.)* mistificare, farsă.
fumivore *s.m., adj.* (aparat) care absoarbe fumul.
fumoir *s.m.* **1.** fumoar, loc unde se fumează. **2.** afumătoare.
fumure *s.f.* *(agr.)* îngrășământ.
funambule *s.m.f.* funambul, dansator pe sârmă.
funambulesque *adj.* **1.** funambulesc, echilibristic, acrobatic. **2.** *(fig.)* bizar, excentric, extravagant.
funèbre *adj.* **1.** funebru; **les pompes ~s** pompele funebre; **marche** ~ marș funebru. **2.** macabru, lugubru; trist; **une mine** ~ o înfățișare lugubră.
funérailles *s.f. pl.* funeralii; înmormântare fastuoasă; ~ **nationales** funeralii naționale.
funéraire *adj.* funerar; **urne** ~ urnă funerară.
funeste *adj.* **1.** funest, nefast, fatal; **coup** ~ lovitură fatală. **2.** care are consecințe dezastruoase; **une erreur** ~ o greșeală cu consecințe dezastruoase.
funestement *adv.* (în mod.) funest.
funiculaire *s.m., adj.* funicular.
funicule *s.m.* *(bot.)* funicul.
fur *s.m.* *(în expr.)* **au** ~ **et à mesure (que, de)** treptat, pe măsură ce.
furane, furanne *s.m.* *(chim.)* furan.
furax *adj. invar.* *(fam.)* furios, mânios.
furet *s.m.* **1.** *(zool.)* dihor alb *(Putorius furo)*. **2.** *(fig.)* persoană curioasă, iscoditoare, indiscretă, scormonitoare. **3.** *(fiz. nucl.)* container. **4.** numele unui joc de societate.
furetage *s.m.* **1.** vânătoare de iepuri folosind dihori. **2.** *(fig.)* scotoceală, cotrobăială, scormoneală.
fureter *v.i.* **1.** a vâna iepuri folosind dihori. **2.** *(fig.)* a scotoci, a cotrobăi, a scormoni; ~ **dans tous les coins** a scotoci în toate colțurile.
fureteur, -euse I. *s.m.f.* vânător de iepuri care se folosește de dihori. **II.** *s.m.f., adj.* (persoană) curioasă, indiscretă, iscoditoare.
fureur *s.f.* **1.** furie, mânie, turbare, înverșunare; **entrer en** ~ a se mânia. **2.** patimă, pasiune; nebunie; frenezie; **aimer avec** ~ a iubi cu patimă. **3.** *(în expr.)* **faire** ~ a face furori; a avea mare succes.
furfuracé, ~e *adj.* **1.** cu aspect de tărâțe. **2.** *(med. în expr.)* **desquamation ~e** leziune acoperită cu scame.
furfurol *s.m.* *(chim.)* furfurol.
furibard, ~e *adj.* *(fam.)* furibund, furios, mânios.
furibond, ~e *adj.* furibund, furios, mânios, turbat.
furie *s.f.* **1.** furie, mânie; **être en** ~ a fi furios. **2.** pasiune, patimă; ardoare, înfocare; **combattre avec** ~ a lupta cu ardoare. **3.** *(mit. cu maj.)* furie. **4.** femeie rea și arțăgoasă.
furieusement *adv.* **1.** cu furie, (în mod) furibund. **2.** (în mod) excesiv, prodigios; **elle est** ~ **belle** este extraordinar de frumoasă.
furieux, -euse *adj.* **1.** furios, mânios, turbat, ieșit din minți; **fou** ~ nebun furios; **tempête furieuse** furtună furioasă, dezlănțuită. **2.** impetuos, vehement, violent; **combats** ~ lupte violente.
furioso *adj.* *(muz.)* furioso.
furole *s.f.* *(reg.)* flăcăruie provenită din emanația gazelor.
furoncle *s.m.* *(med.)* furuncul, buboi.
furonculeux, -euse *adj.* *(med.)* furunculos.
furonculose *s.f.* *(med.)* furunculoză.
furtif, -ive *adj.* furtiv, ascuns, pe furiș; **un regard** ~ o privire furtivă.
furtivement *adv.* pe furiș; **il s'esquiva** ~ **par la porte de derrière** s-a eschivat pe furiș pe ușa din spate.
fusain *s.m.* **1.** *(bot.)* salbă-moale *(Evonymus latifolius)* **2.** creion din cărbune de salbă-moale; desen cu acest creion. **3.** *(pop.)* popă în sutană. **4.** *(pop. la pl.)* picioare. **5.** *(pop. în expr.)* **avoir les ~s** a-i tremura genunchii de frică.
fusainiste, fusiniste *s.m.f.* desenator care folosește creionul din cărbune de salbă-moale.
fusant, ~e *adj.* *(mil.)* fuzant, care explodează în aer.

fusariose *s.f.* *(bot.)* fuzarioză, boală a plantelor provocată de o ciupercă.

fuscine *s.f.* **1.** *(antichitatea romană)* trident. **2.** *(med.)* pigment negru al retinei.

fuseau *s.m.* **1.** fus; **avoir les jambes en ~** a avea picioare subțiri ca fusele; *(astr.)* **~ horaire** fus orar. **2.** *(tehn.)* croșet. **3.** *(zool.)* moluscă gasteropodă cu cochilie alungită.

1. fusée *s.f.* **1.** cantitatea de fir depănat pe un fus; *(fig.)* **démêler une ~** a descurca ițele. **2.** *(tehn.)* bucșă. **3.** fus de ceasornic. **4.** *(med.)* pătrunderea puroiului prin țesuturi.

2. fusée *s.f.* **1.** rachetă; **~ spatiale** rachetă spațială; **partir comme une ~** a porni ca o săgeată / ca din pușcă. **2.** artificiu. **3.** *(fig.)* izbucnire, cascadă de râs.

fusel *s.m.* *(chim.)* fusel.

fuselage *s.m.* *(av.)* fuzelaj.

fuselé, ~e *adj.* în formă de fus; **doigts ~s** degete subțiri ca fusele.

fuseler *v.t.* a tăia, a ciopli în formă de fus.

fuser *v.i.* **1.** a se topi din cauza căldurii; **bougie qui fuse** lumânare care se topește. **2.** *(chim. despre unele săruri)* a se descompune cu mici zgomote. **3.** *(despre praful de pușcă)* a arde fără a detona. **4.** *(despre culori)* a se răspândi, a se întinde. **5.** *(fig.)* a țâșni, a izbucni; **des rires fusèrent** izbucniră râsete.

fusette *s.f.* **1.** mosor de carton. **2.** *(tehn.)* fuzetă.

fusibilité *s.f.* fuzibilitate.

fusible *adj.* *(metal.)* fuzibil.

fusiforme *adj.* *(bot., zool.)* fuziform.

fusil *s.m.* **1.** pușcă; **charger son ~** a-și încărca pușca; **~ automatique** pușcă automată; **~ de chasse** pușcă de vânătoare. **2.** pușcaș; trăgător; **c'est un excellent ~** e un excelent trăgător. **3.** cremene, amnar. **4.** piatră de tocilă. **5.** *(în expr.)* *(fam.)* *(fig.)* **coup de ~** notă de plată piperată; **changer son ~ d'épaule** a schimba macazul / tactica / foaia; a o lua pe coarda cealaltă.

fusilier *s.m.* pușcaș; **~ marin** pușcaș marin.

fusillade *s.f.* **1.** salvă de focuri de armă. **2.** execuție prin împușcare.

fusiller *v.t.* **1.** a împușca. **2.** *(în expr.)* *(fam. fig.)* **avoir tout fusillé** a fi lefter, a nu avea nici o lețcaie; a fi pe drojdie; **~ de l'argent** a păpa banii cât ai zice pește.

fusilleur *s.m.* persoană care împușcă, care dă ordin de împușcare.

fusion *s.f.* **1.** *(fiz.)* fuziune; topire; **un métal en ~** un metal în fuziune. **2.** *(chim.)* dizolvare; **~ du sel dans l'eau** dizolvarea sării în apă. **3.** *(fig.)* fuziune, fuzionare, contopire, amestec; **~ de deux partis politiques** fuziunea a două partide politice.

fusionnement *s.m.* v. **fusion (3).**

fusionner *v.t., v.i.* a fuziona, a (se) contopi, a (se) uni, a (se) asocia; **ces deux entreprises ont fusionné** aceste două întreprinderi au fuzionat.

fustanelle, foustanelle *s.f.* fustanelă.

fustet *s.m.* *(bot.)* scumpie *(Cotinus coggyria).*

fustigation *s.f.* **1.** biciuire, flagelare. **2.** *(med.)* masaj prin lovituri mici pe o regiune a corpului.

fustiger *v.t., v.r.* **1.** a (se) biciui, a (se) flagela. **2.** *(fig.)* a (se) blama, a (se) pedepsi.

fût *s.m.* **1.** butoi, bute, balercă. **2.** trunchi de copac. **3.** *(arhit.)* fus. **4.** carcasă (a unei mobile, a unui instrument). **5.** pat de armă.

futaie *s.f.* pădure bătrână, codru.

futaille *s.f.* **1.** butoi de vin. **2.** totalitatea butoaielor de vin.

futaine *s.f.* *(text.)* barchet.

fute-fute *adj.* *(pop.)* isteț; deștept; **il n'est pas ~** nu e prea deștept.

futé, ~e *adj.* **1.** *(fam.)* șmecher, pișicher. **2.** *(fam.)* fin, malițios, rafinat; **une petite ~e** o fetiță rafinată, isteață.

futée *s.f.* chit pentru astupat găurile din lemn.

futile *adj.* **1.** futil, frivol, neserios; **préoccupations ~s** preocupări frivole, neserioase. **2.** lipsit de importanță; **prétexte ~** pretext lipsit de importanță, de greutate. **3.** inutil, zadarnic.

futilement *adv.* (în mod) futil, frivol.

futilité *s.f.* **1.** frivolitate, neseriozitate. **2.** inutilitate, zădărnicie.

futur, ~e I. *adj.* viitor; **les générations ~es** generațiile viitoare. **II.** *s.m.f.* viitorul soț. **III.** *s.m.* *(gram.)* timpul viitor.

futurisme *s.m.* *(arte, lit.)* futurism.

futuriste *s.m.f., adj.* *(arte, lit.)* futurist.

futurologie *s.f.* futurologie, viitorologie.

futurologue *s.m.f.* futurolog, viitorolog, specialist în viitorologie.

fuyant, ~ e I. *adj.* **1.** care fuge, care trece repede; **heures ~es** ceasuri care trec repede. **2.** foarte înclinat înapoi, teșit; **front ~** frunte teșită. **II.** *s.m.* perspectivă.

fuyard, ~e I. *adj., s.m.f.* fugar. **II.** *s.m.* *(mil.)* dezertor.

G

G, g *s.m.* (litera) G, g.
gabardine *s.f.* **1.** *(text.)* gabardină. **2.** pardesiu / impermeabil confecționat din gabardină.
gabare, gabarre *s.f.* **1.** *(mar.)* gabară. **2.** *(mar. înv.)* navă din marina de război. **3.** *(mar.)* năvod triunghiular.
gabari *s.m.* v. **gabarit.**
gabariage *s.m.* **1.** *(tehn.)* fabricarea unei piese sau unui obiect după un model. **2.** verificarea dimensiunilor unei piese sau obiect cu ajutorul unui etalon.
1. gabarier *s.m.* **1.** *(mar. înv.)* proprietarul unei gabare. **2.** persoană care transportă marfă cu gabarele. **3.** hamal în port.
2. gabarier *v.t.* **1.** a construi după un model. **2.** a verifica dimensiunile unei piese sau obiect cu ajutorul unui etalon.
gabarit *s.m.* **1.** *(tehn.)* model pentru fabricarea în serie a unor piese sau obiecte de aceleași dimensiuni. **2.** etalon pentru verificarea unor dimenisuni. **3.** *(fig. fam.)* statură, talie; **une personne d'un ~ imposant** o persoană de un gabarit impunător. **4.** *(fam.)* importanță; calități morale; gen; **ils sont du même ~** sunt de aceeași importanță / de același gen.
gabbro *s.m.* *(mineral.)* gabro, rocă foarte densă de culoare închisă.
gabegie *s.f.* **1.** dezordine, haos, debandadă, dezorganizare; **la ~ administrative** haosul administrativ. **2.** risipă; fraudă, escrocherie, matrapazlâc; delapidare.
gabelle *s.f.* *(ist.)* **1.** gabelă, impozit pe sare în Franța. **2.** administrație care percepea gabela.
gabelou *s.m.* **1.** *(ist.)* funcționar care percepea gabela. **2.** *(peior.)* funcționar vamal.
gable *s.f.* *(mar.)* gabie
gabier *s.m.* *(mar.)* gabier.
gabion *s.m.* **1.** *(tehn., mil.)* gabion. **2.** colibă-ascunzătoare pentru vânătorii de păsări.
gabionnage *s.m.* *(mil.)* producerea de gabioane.
gabionner *v.t.* *(mil.)* a proteja cu gabioane.
gable, gâble *s.m.* **1.** *(arhit.)* ornament asemănător frontonului. **2.** șarpantă triunghiulară a unei lucarne.
1. gabonais, ~e *adj.* gabonez, din Gabon.
2. Gabonais, ~e *s.m.f.* gabonez, locuitor din Gabon.
gâchage *s.m.* **1.** operațiune de stingere a varului. **2.** *(fig.)* irosire; risipă, risipire, cheltuială; **~ de ses dons** irosire a talentelor sale.
1. gâche *s.f.* **1.** zăvor, ivăr. **2.** *(tehn.)* brățară de conductă. **3.** *(arg.)* sinecură. **4.** *(arg.)* comandă dată de un tăinuitor unui spărgător. **5.** *(arg. în expr.)* **bonne ~ a.** treabă ușoară; **b.** lovitură rentabilă.
2. gâche *s.f.* **1.** unealtă pentru amestecat ipsosul. **2.** spatulă.
gâcher *v.t.* **1.** a înmuia ipsos, mortar, beton. **2.** a strica, a deteriora; **~ beaucoup de tissu pour faire une jupe** a strica mult material pentru a face o fustă. **3.** *(fig.)* a irosi, a risipi, a cheltui; **~ son argent** a-și risipi banii; **~ sa vie** a-și irosi viața; **~ son talent** a-și irosi talentul. **4.** *(în expr.)* **~ la besogne** a face o treabă de mântuială; a da rasol; **~ le métier** a lucra pentru o plată foarte mică, a lucra pe nimica toată.
gâchette *s.f.* **1.** piedică la zăvor. **2.** trăgaci (la armele de foc); **appuyer sur la ~** a apăsa pe trăgaci. **3.** *(pop.)* trăgător; **une bonne ~** un trăgător de elită.
gâcheur, -euse I *s.m.* **1.** ajutor de zidar. **2.** persoană care muncește prost, care strică, irosește; **un ~ de besogne** persoană care strică / execută prost o treabă; *(fig.)* **un ~ de papier** un scriitor prost, care strică hârtia degeaba.
gâchis *s.m.* **1.** tencuială (cu var, ipsos, ciment). **2.** teren desfundat de ploi. **3.** *(fig. fam.)* confuzie, dezordine, brambureală; **un ~ politique** o brambureală politică.
gade *s.m.* *(iht.)* specie de morun (*Gadus morhua*).
gadget *s.m.* *(americ.)* mic obiect amuzant, util sau nu; moft; flecușteț; *(fig.)* **prétendues réformes qui sont autant de ~s** așa-zise reforme care sunt de fapt mofturi, fleacuri.
gadidés *s.m. pl.* *(iht.)* specie de pești din familia morunului.
gadin *s.m.* **1.** *(pop.)* cap, tărtăcuță, dovleac. **2.** *(pop.)* pedeapsa capitală. **3.** *(pop.)* cădere; **ramasser / prendre un ~** a cădea.
gadjo *s.m.* *(arg.)* **1.** individ, tip, gagiu. **2.** om naiv, credul.
gadolinium *s.m.* *(chim.)* gadoliniu.
gadoue *s.f.* **1.** *(înv.)* amestec de deșeuri organice folosite ca îngrășăminte. **2.** noroi, mocirlă; **patagauger dans la ~** a se împotmoli în mocirlă.
gadouille *s.f.* *(pop.)* v. **gadoue (2).**
gaélique I. *adj.* celtic, referitor la celți; **ballades ~s** balade celtice. **II.** *s.m.* limba celților.
gaffe *s.f.* **1.** *(mar.)* cange, gafă. **2.** *(fam.)* gafă; **faire une ~** a face o gafă; a o face de oaie. **3.** *(pop.)* paznic; pândar. **4.** *(în expr.)* **tenir qqn. à longueur de ~ a.** a ține pe cineva la distanță; **b.** a disprețui pe cineva; *(pop.)* **faire ~** a fi atent; *(pop.)* **avaler sa ~** a muri, a da ortul popii; *(pop.)* **être en ~ sur qqn.** a supraveghea, a fi cu ochii pe cineva.
gaffer I. *v.t.* **1.** *(mar.)* a prinde cu cangea; **~ un poisson** a prinde un pește cu cangea; *(pop.)* a supraveghea. **II.** *v.i.* **1.** *(fig. fam.)* a face o gafă; a o face de oaie. **2.** *(pop.)* a privi / a se uita atent; **gaffe un peu** uită-te puțin.
gaffeur, -euse *s.m.f.* *(fam.)* persoană care face gafe.
gag *s.m.* gag, efect comic (într-un film sau într-o piesă).
gaga *adj., s.m.f.* persoană ramolită, zaharisită, care a dat în mintea copiilor, senilă.
gage *s.m.* **1.** gaj, zălog, amanet, garanție; **mettre en ~** a amaneta; **prêteur sur ~s** persoană care împrumută în schimbul unei garanții. **2.** gaj (la unele jocuri de societate). **3.** *(fig.)* garanție morală, cauțiune, asigurare; dovadă; promisiune; **~ de**

fidélité dovadă de fidelitate. **4.** *(la pl.)* salariu, leafă, simbrie. **5.** *(în expr.)* **être aux ~s de qqn.** a fi în slujba cuiva, plătit de cineva; **à ~s** plătit, cu simbrie; **tueur à ~s** ucigaș plătit, cu simbrie; **casser aux ~s** a concedia, a pune pe cineva pe liber / pe verde; a scoate din muncă / din pâine.

gagé, e *adj.* **1.** *(jur. înv.)* sechestrat, sub sechestru; **meubles ~s** mobile sub sechestru. **2.** garantat prin gaj; **emprunt ~** împrumut garantat prin gaj.

gager *v.t.* **1.** a garanta prin gaj; **~ un emprunt** a garanta un împrumut prin gaj. **2.** *(înv.)* a paria, a pune rămășag; **je gage qu'il réussira** pariez că va reuși. **3.** *(înv.)* a plăti un angajat.

gagerie *s.f. (jur. înv. în expr.)* **saisie- ~** sechestru.

gageur, -euse *s.m.f. (jur.)* persoană care lasă în gaj.

gageure *s.f. (înv.)* **1.** prinsoare, rămășag, pariu. **2.** acțiune care pare a sfida bunul simț.

gagiste I. *s.m. (jur.)* persoană care deține lucruri în gaj. **II.** *adj. (în expr.)* **créancier ~** creditor, care deține lucruri în gaj în schimbul împrumutului acordat.

gagman (*pl.* **gagmen**) *s.m. (angl.)* autor specializat în gaguri.

gagnable *adj.* care poate fi câștigat.

gagnage *s.m.* **1.** *(înv.)* pășune, suhat, izlaz. **2.** loc de pășunat pentru vânat.

gagnant, ~e *adj., s.m.f.* câștigător; **numéro ~** număr câștigător; **le ~ du gros lot** câștigătorul lozului cel mare.

gagné, ~ e *adj.* **1.** câștigat, obținut; cucerit; **argent ~** bani câștigați. **2.** *(fam. în expr.)* **avoir ville ~e** a fi stăpân pe situație; a învinge un obstacol; **donner ~** a se recunoaște învins; a închina / a pleca steagul; **donner cause ~e à qqn.** a da câștig de cauză cuiva.

gagne-pain *s.m. invar.* mijloc de trai; slujbă; meserie.

gagne-petit *s.m. invar.* **1.** *(înv.)* tocilar ambulant. **2.** persoană care câștigă bani puțini; *(fig.)* amărât, prăpădit.

gagner I. *v.t.* **1.** a câștiga; **~ de quoi vivre** *(pop.)*, **~ sa croûte / son bifteck** a-și câștiga existența / pâinea; a-și scoate mămăliga; **~ des mille et des cents** a câștiga bani buni; **~ du terrain** a câștiga teren; **~ la confiance de qqn.** a câștiga încrederea cuiva; **~ l'amitié de qqn.** a câștiga prietenia cuiva; a-și apropia pe cineva; *(fam.)* **~ le Pérou** a câștiga enorm; **~ un procès** a câștiga un proces. **2.** a ajunge, a atinge; **le feu gagne les maisons voisines** focul atinge casele învecinate. **3.** a cuprinde; **le froid le gagne** îl cuprinde frigul. **4.** a lua, a contracta, a căpăta; **~ une maladie** a contracta o boală. **5.** a merita; **un repos bien gagné** o odihnă (bine) meritată. **6.** a economisi; **~ du temps** a economisi timp. **7.** *(peior.)* a corupe, a cumpăra; **~ un témoin** a corupe un martor. **8.** *(în expr.)* **~ du terrain sur qqn.** a o lua cuiva înainte; a întrece pe cineva; **~ la colline** a o lua la fugă / la sănătoasa; **~ la guérite** a se pune la adăpost; **~ la porte** a o șterge; a spăla putina; **~ le large a.** a pleca în larg; **b.** a o șterge; a o lua la fugă; **~ qqn. de vitesse a** o lua cuiva înainte; a întrece pe cineva; **~ sa vie au jour le jour** a trăi greu, a trăi / a o duce de azi pe mâine; a trage targa pe uscat; **~ ses chevrons / ses éperons a.** *(mil.)* a înainta / avansa în grad; **b.** *(fig.)* a înainta / avansa în ierarhia socială; **II.** *v.i.* **1.** a se întinde, a se răspândi, a se propaga; **l'épidémie gagne** epidemia se răspândește. **2.** *(cu prep.* **à**) a fi în avantaj, a câștiga; **le vin gagne à vieillir** vinul câștigă / se ameliorează când se învechește; **il gagne à être vu de près** îl avantajează să-l vezi de aproape; **3.** *(cu prep.* **en**) a se ameliora, a câștiga; **son style a gagné en profondeur** stilul său a câștigat în profunzime. **4.** *(cu prep.* **sur**) a devansa pe cineva, a o lua înaintea cuiva; **il a gagné sur son adversaire** i-a luat-o înainte adversarului. **5.** *(în expr.)* **se laisser ~ à...** a se lăsa înduplecat să...; **~ au change** a face un schimb avantajos; **~ de justesse** a o lua înaintea cuiva cu foarte puțin; **~ sur soi** a se învinge pe sine însuși. **III.** *v.r.* **1.** a se câștiga, a se căpăta, a se dobândi; **l'adresse se gagne avec effort** îndemânarea se dobândește cu efort; **2.** a se propaga, a se întinde, a se răspândi; **cette maladie se gagne rapidement** această boală se răspândește repede. **3.** *(fig.)* a se birui, a se învinge pe sine însuși.

gagneur, -euse *s.m.f.* câștigător; **tempérament de ~** temperament de câștigător.

gai, ~ e *adj.* **1.** vesel, voios, bucuros, jovial; **être ~ comme un pinson** a fi foarte vesel. **2.** plăcut, agreabil; drăguț; **une couleur ~e** o culoare plăcută. **3.** *(infl. engleză)* homosexual. **4.** *(în expr.)* **être un peu ~** a fi ușor amețit de băutură; **avoir le vin ~** a fi vesel la beție.

gaïac, gayac *s.m. (bot.)* arbust din America de Sud (*Guaiacum officinale*).

gaïacol, gayacol *s.m. (chim., med.)* gaiacol.

gaiement, gaîment *adv.* cu veselie, vesel; **siffler ~** a fluiera vesel.

gaieté *s.f.* **1.** veselie, voioșie, jovialitate; **être plein de ~** a fi plin de veselie / de voie bună; **2.** *(în expr.)* **être en ~** a fi ușor afumat / cherchelit; **de ~ de cœur a.** de bună voie, nesilit; **b.** cu dragă inimă; din tot sufletul.

gail, gaille, gaye *s.m. (arg.)* **1.** cal. **2.** *(tehn.)* cal putere. **3.** bicicletă. **4.** javră, potaie.

1. gaillard, ~e I. *adj.* **1.** *(înv.)* vesel, voios, jovial, bine dispus. **2.** viguros, sănătos, zdravăn, voinic, robust; **un vieillard encore très ~** un bătrân încă robust / în putere. **3.** *(fam.)* cu chef, afumat, cherchelit. **4.** *(fig.)* îndrăzneț, liber; necuviincios, nerușinat; deșucheat; **des propos ~s** cuvinte indecente. **II.** *s.m.f.* **1.** persoană robustă, voinică; namilă. **2.** *(fam.)* persoană șireată, șmecheră, dibace; suspectă; (*despre un copil, peior.*) **c'est un ~ qui promet** e un băiat care promite. **III.** *s.f.* femeie ușuratică.

2. gaillard *s.m. (mar.)* teugă.

gaillarde *s.f.* **1.** dans francez vesel în trei timpi (sec. XVI-XVII). **2.** *(muz.)* arie compusă pentru acest dans. **3.** *(poligr.)* caracter de imprimerie. **4.** *(bot.)* plantă ornamentală din familia compozeelor, cu flori galbene sau roșii.

gaillardement *adv.* **1.** cu veselie, cu antren. **2.** cu energie, voinicește. **3.** *(fig. fam.)* indecent, fără perdea.
gaillardise *s.f.* **1.** *(înv.)* veselie, antren. **2.** *(la pl.)* cuvinte indecente, fără perdea.
gaillet *s.m. (bot.)* cucută de pădure (*Galium Schultesii*).
gailleterie, gaillette *s.f.* bucată de cărbune.
gailletin *s.m.* cărbune de pământ spart în bucăți mici pentru uzul casnic.
gaîment *adv.* v. **gaiement.**
gain *s.m.* **1.** câștig, agoniseală; **l'appât du ~** atracția câștigului; **avoir ~ de cause** a avea câștig de cauză. **2.** profit, beneficiu; **réaliser des ~s considérables** a realiza profituri considerabile.
gainage *s.m. (tehn.)* acțiunea de a acoperi cu un înveliș de protecție.
gaine *s.f.* **1.** teacă, toc, etui; **la ~ d'un couteau** teaca unui cuțit. **2.** husă, învelitoare; **la ~ d'un parapluie** husa unei umbrele. **3.** corset, centură. **4.** *(anat.)* membrană protectoare a unui mușchi sau nerv. **5.** soclu în formă de trunchi de piramidă al unui bust. **6.** *(bot.)* teacă. **7.** *(mil.)* comunicație subterană (între elementele unei lucrări fortificate). **8.** *(în expr.)* **~ d'ascenseur** puțul ascensorului; **~ de ventilation** tub de aerisire.
gainer *v.t.* **1.** a acoperi cu o husă; a înveli (într-o teacă, husă); **2.** a se mula; a acoperi; **une robe qui gagne le corps du mannequin** o rochie care se mulează pe corpul manechinului. **3.** *(tehn.)* a acoperi (un obiect) cu un înveliș protector.
gainerie *s.f.* **1.** fabrică de corsete, etuiuri, huse. **2.** negoț cu corsete, etuiuri, huse.
gainier *s.m.* **1.** persoană care confecționează sau vinde corsete, etuiuri sau huse. **2.** *(bot.)* arbore cu flori roșii, numit și *arborele din Iudeea* (*Cercis siliquastrum*).
gaîté *s.f.* v. **gaieté.**
gaize *s.f. (geol.)* varietate de gresie.
gala *s.m.* gală; ceremonie oficială; **habit de ~** haină de gală; **un repas de ~** un dejun de gală.
galactagogue *adj., s.m.* v. **galactogène.**
galactique *adj. (astr.)* galactic.
galactogène *adj., s.m. (fiziol.)* substanță care determină sau mărește secreția de lapte.
galactomètre *s.m.* aparat pentru determinarea densității laptelui.
galactophore I. *adj. (anat. în expr.)* **canaux ~s** canale ale glandei mamare, care aduc laptele spre mamelon. **II.** *s.m.* mamelon artificial.
galactose *s.f. (chim.)* galactoză.
galalithe *s.f. (chim.)* galalit.
galamment *adv.* cu eleganță, în mod curtenitor; **il a offert ~ sa place à une femme** a oferit cu eleganță locul său unei femei.
galandage *s.m. (tehn.)* zid din cărămizi puse pe cant.
galant, ~e I. *adj.* **1.** galant, curtenitor; delicat; **un homme ~** un om curtenitor; **un geste ~** un gest delicat. **2.** *(înv.)* politicos, civilizat; **agir en ~ homme** a proceda ca un om civilizat. **3.** *(în expr.)* **un rendez-vous ~** o întâlnire de dragoste; **femme ~e** prostituată; **un conte ~** o povestire deocheată. **II.** *s.m.* **I.** *(înv.)* îndrăgostit; amant. **2.** *(fam. în expr.)* **vert ~ a.** *(înv.)* hoț de codru; **b.** crai, craidon, berbant, muieratic; **le Vert-Galant** poreclă dată regelui francez Henric al IV-lea.
galanterie *s.f.* **1.** galanterie, curtoazie, gentilețe, politețe față de femei. **2.** *(înv.)* intrigă amoroasă. **3.** complimente adresate unei femei; **dire des ~s** a face complimente. **4.** *(înv.)* cadou, atenție. **5.** *(înv.)* mic poem în versuri sau în proză, cu conținut sentimental.
galantin *s.m. (înv.)* fante, filfizon.
galantine *s.f.* (culinar) piftie.
galapiat *s.m. (fam.)* derbedeu, haimana, golan, vagabond, pierde-vară.
galatée, galathée *s.f. (zool.)* moluscă decapodă de pe coastele Franței.
galaxie *s.f. (astr.)* galaxie.
galbanum *s.m. (farm.)* rășină amară produsă de o plantă umbeliferă.
galbe *s.m.* **1.** *(arhit.)* galb; **2.** contur rotunjit al unui obiect de artă sau al unei părți a corpului omenesc; **~ d'une jambe** conturul unui picior; **le ~ d'une statue** conturul unei statui.
galbé, e *adj.* **1.** *(arhit. în expr.)* **colonne ~e** coloană având diametrul mărit la o treime din înălțime. **2.** care prezintă un contur armonios.
galber *v.t.* a conferi un contur armonios unei piese, statui etc.
gale *s.f.* **1.** *(med.)* râie, scabie; **avoir la ~** a avea râie. **2.** (*bot.*) boală a plantelor cauzată de paraziți. **3.** (*fig. fam.*) ființă rea, scorpie, viperă; **être méchant comme la ~** a fi rău ca dracul; a fi negru la inimă. **4.** (*înv. în expr.*) **n'avoir pas la ~** a fi sănătos tun; **il n'a pas la ~ aux dents** mănâncă mult / de stinge.
galéace, galéasse *s.f.* (*mar. înv.*) galeră mare folosită până în sec. XVIII.
galée *s.f.* **1.** (*mar. înv.*) vechiul nume al galerelor. **2.** (*poligr.*) galion.
galéga *s.m.* (*bot.*) ciumărea (*Galega officinalis*).
galéjade *s.f.* **1.** glumă. **2.** *(reg.)* glumă inventată pentru a induce în eroare (în sudul Franței).
galéjer *v.i. (reg.)* a spune glume pentru a induce în eroare (în sudul Franței).
galène *s.f.* **1.** *(mineral.)* galenă, sulfură de plumb. **2.** *(înv.)* receptor radio rudimentar, folosind un detector cu galenă.
galénique *adj. (farm.)* galenic.
galéopithèque *s.m. (zool.)* galeopitec, mamifer insectivor din Asia de Sud-Est.
galère *s.f.* **1.** galeră. **2.** (*la pl.*) condamnare la galere; muncă silnică. **3.** *(fig.)* iad; infern; viață grea; **mener une vie de ~** a duce o viață grea. **4.** *(în expr.)* **vogue la ~ !** Fie ce-o fi! Întâmplă-se orice!
galérer *v.i. (arg.)* **1.** a fi la ananghie. **2.** a se strădui în zadar fără a realiza nimic. **3.** *(în expr.)* **ça galère** toate merg pe dos.
galerie *s.f.* **1.** galerie, culoar, gang; (la teatru) galerie; **la ~ des Glaces** galeria oglinzilor (la Versailles). **2.** *(min., hidr.)* galerie. **3.** muzeu; sală de muzeu; **les ~s du Louvre** sălile muzeului Luvru. **4.** magazin cu obiecte de artă. **5.** colecție; **~ de tableaux** colecție de tablouri; **~ de médailles** colecție de medalii. **6.**

(mil.) galerie subterană săpată sub liniile inamice. **7.** *(fam.)* privitori (la un joc), chibiț. **8.** galerie subterană a unor animale. **9.** port-bagaj fixat deasupra unui automobil. **10.** *(în expr.)* **épater la ~ a.** a uimi lumea, a da gata; a face praf; **b.** a face pe grozavul / pe zmeul; a face paradă; *(arg.)* a se da mare; **parler pour la ~** a căuta efecte oratorice; **~ marchande** pasaj pietonal mărginit de magazine; *(la pl.)* numele unor magazine.

galérien *s.m.* **1.** *(înv.)* condamnat la galere. **2.** ocnaș. **3.** *(în expr.)* **mener une vie de ~** a duce o viață de câine, o viață grea. **4.** *(arg.)* șofer al unui taxi cu portbagaj deasupra.

galériste *s.m.f.* proprietar de magazin cu obiecte de artă.

galet *s.m.* **1.** *(geol.)* galet. **2.** rotiță, rotilă; **fauteuil à ~s** fotoliu cu rotile. **3.** *(pesc.)* semnal de reperat un năvod. **4.** *(preist. în expr.)* **~ aménagé** unealtă primitivă.

galetas *s.m.* **1.** *(înv.)* încăpere amenajată în podul unei locuințe. **2.** cocioabă, bojdeucă, locuință sordidă.

galetard, galetteux *adj. (arg.)* bogătaș, bogătan.

galette *s.f.* **1.** plăcintă. **2.** clătită cu mălai. **3.** pesmet distribuit marinarilor. **4.** obiect plat și circular; **la ~ d'un siège** partea rotundă a unui jilț / fotoliu. **5.** *(pop.)* bani, avere; **avoir de la ~** a avea bani, a fi bogat. **6.** *(arg.)* disc, microsion sau CD. **7.** *(arg.)* șapcă. **8.** *(arg. în expr.)* **la grosse ~** avere; **mangeur de ~** funcționar corupt, care ia mită.

galeux, -euse *adj.* **1.** râios; **un chien ~** un câine râios; *(prov.)* **il ne faut qu'une brebis galeuse pour gâter un troupeau** oaia râioasă umple turma toată. **2.** sordid; **un endroit ~** un loc sordid.

galgal *s.m. (arheol.)* movilă din pietre care acoperă o criptă din epoca megalitică,

galhauban *s.m. (mar.)* pataranțină.

galibot *s.m. (min.)* ucenic tânăr.

1. galicien, ~ ne 1. *adj.* din Galicia (Spania). **2.** din Galiția (Polonia).

2. Galicien, ~ ne *s.m.f.* **1.** locuitor din Galicia (Spania). **2.** locuitor din Galiția (Polonia).

1. galiléen, ~ ne *adj.* galilean, din Galileea.

2. Galiléen, ~ ne I. *s.m.f.* galilean, locuitor din Galileea. **II.** *s.m. (cu maj.)* **le Galiléen** Iisus Christos.

galimafrée *s.f.* **1.** *(înv.)* mâncare prost gătită. **2.** *(înv.)* tocană din resturi de carne.

galimatias *s.m.* galimatias, galimatie, exprimare confuză, încâlcită, ininteligibilă; **on ne comprend rien à son ~** nu se înțelege nimic din galimatiasul lui.

galion *s.m. (mar. înv.)* galion.

galiote *s.f. (mar. înv.)* galiotă.

galipette *s.f. (fam.)* **1.** tumbă; **faire des ~s** a face tumbe. **2.** ghidușie, năzbâtie, năzdrăvănie; **dire des ~s** a spune năzdrăvănii. **3.** *(pop.)* mângâiere, giugiuleală.

galipot *s.m.* **1.** rășină de pin maritim. **2.** *(mar.)* chit făcut din rășină.

galipoter *v.t.* a unge cu rășină de pin maritim.

galle *s.f. (bot.)* gogoașă; **noix de ~** gogoașă de ristic.

gallérie *s.f. (entom.)* fluture a cărui larvă se hrănește cu ceară, provocând distrugerea stupilor *(Galleria mellonella)*.

gallican, ~e I. *adj.* galican, referitor la biserica catolică din Franța; **rites ~s** rituri galicane. **II.** *s.m.f.* partizan al independenței bisericii catolice din Franța.

gallicisme *s.m. (lingv.)* galicism.

gallicole *adj. (entom. în expr.)* **insecte ~** insectă care trăiește într-o gogoașă din fire.

galliformes, gallinacées *s.m. pl. (ornit.)* galinacee, ordin de păsări cu aripi scurte și cioc puternic din care fac parte curcanul și bibilica.

gallinacé, ~e I. *adj.* galinaceu, referitor la găină. **II.** *s.m. pl.* v. **galliformes.**

1. gallique *adj.* galic, care aparține vechilor Gali.

2. gallique *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid galic.

gallium *s.m. (chim.)* galiu.

gallo, gallot, gallec *s.m.* dialect al limbii „oïl" vorbit în estul provinciei franceze Bretania.

1. gallois, ~e I. *adj.* din Țara Galilor. **II.** *s.m.* limba vorbită în Țara Galilor.

2. Gallois, ~e *s.m.* galez, locuitor din Țara Galilor.

gallomane *adj., s.m.f. (rar)* francofil; admirator exagerat a tot ce este francez.

gallomanie *s.f. (rar)* galomanie, francofilie exagerată.

gallon *s.m. (metrol.)* galon.

gallophobe *adj., s.m.f. (rar)* francofob, antifrancez.

gallophobie *s.f. (rar)* galofobie, francofobie, aversiune pentru tot ce e francez.

gallo-romain *adj., s.m.f. (ist.)* galo-roman.

gallup *s.m. (înv.)* sondaj al opiniei publice.

galoche *s.f.* **1.** sabot, încălțăminte cu talpă de lemn. **2.** *(în expr.)* **menton en ~** bărbie ascuțită. **3.** *(mar.)* scripete lung și plat.

galocher *v.i.* a tropăi (cu saboți de lemn).

galon *s.m.* **1.** șiret, ceapraz; **~s de sergent** galoane de sergent. **2.** *(fam. în expr.)* **prendre du ~** a înainta în grad; a fi avansat / promovat; **arroser ses ~s** a oferi de băut cu ocazia unei avansări.

galonné, ~e I. *adj.* galonat, cu galoane. **II.** *s.m. (fam.)* ofițer sau subofițer.

galonner *v.t.* a pune galoane, a împodobi cu galoane, cu ceaprazuri.

galop *s.m.* **1.** galop; *(fig.)* **au ~** în galop, foarte repede, în goana mare. **2.** dans vechi în doi timpi. **3.** *(în expr.)* **donner un ~ à qqn.** a critica, a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva; a da cuiva peste bot; **prendre / courir le grand ~** a alerga repede; a face ceva foarte repede; *(med.)* **bruit de ~** a treia bătaie a inimii care indică o insuficiență ventriculară.

galopade *s.f.* **1.** galopadă, alergare în galop. **2.** *(înv. fam. în expr.)* **à la ~** făcut repede, de mântuială, rasolit.

galopant, ~e *adj.* galopant; **inflation ~e** inflație galopantă; *(med. înv.)* **phtisie ~e** tuberculoză galopantă.

galope *s.f.* **1.** *(tehn.)* unealtă de legătorie a cărților. **2.** tip de legătorie a cărților.

galoper I. *v.i.* **1.** a galopa. **2.** a merge repede, a alerga. **3.** *(fam.)* a umbla mult (pentru a găsi ceva); **il a galopé toute la matinée** a umblat toată dimineața. **4.** *(cor.)* a dansa un galop. **II.** *v.t.* **1.** *(înv.)* a mâna un cal în galop. **2.** a căuta pe cineva cu înfrigurare.
galopin *s.m.* *(fam.)* **1.** trepăduș, copil care face comisioane. **2.** pramatie, obrăznicătură, copil obraznic.
galoubet *s.m.* fluier cu trei găuri (din reg. Provence).
galuchat *s.m.* pielea unor pești (rechin, calcan) folosită în industrie.
galurin, galure *s.m.* *(pop.)* pălărie.
galvanique *adj.* *(fiz.)* galvanic.
galvaniquement *adv.* prin galvanizare.
galvanisateur *adj.* *s.m.* *(tehn.)* galvanizator.
galvanisation *s.f.* *(tehn.)* galvanizare.
galvaniser *v.t.* **1.** *(tehn.)* a galvaniza. **2.** *(fig.)* a electriza, a însufleți; **cet orateur galvanise la foule** acest orator însuflețește / electrizează mulțimea.
galvanisme *s.m.* *(fiz.)* galvanism.
galvano *s.m.* galvanic, care implică ideea acțiunii curentului electric.
galvanocautère *s.m.* *(med.)* galvanocauter.
galvanomètre *s.m.* *(fiz.)* galvanometru.
galvanoplastie *s.f.* *(fiz.)* galvanoplastie.
galvanoplastique *adj. f.* *(fiz.)* galvanoplastic.
galvanoscope *s.m.* v. **galvanomètre**.
galvanothérapie *s.f.* *(med.)* galvanoterapie.
galvanotypie *s.f.* *(poligr.)* galvanotipie.
galvaudage *s.m.* dezonorare; înjosire, umilire, degradare; compromitere; **le ~ de sa réputation** compromiterea reputației sale.
galvauder I. *v.t.* **1.** *(fig.)* a compromite, a înjosi, a dezonora; **~ un nom** a dezonora un nume. **2.** a irosi, a pierde; **~ son talent** a-și irosi talentul. **3.** *(înv.)* a certa aspru. **4.** a strica, a încurca (o treabă, o afacere). **5.** *(în expr.)* **~ un mot** a folosi greșit un cuvânt, a-i altera sensul. **II.** *v.i.* *(pop. înv.)* a vagabonda, a hoinări. **III.** *v.r.* a se înjosi, a se degrada.
gaivaudeux, -euse *s.m.f.* *(fam.)* vagabond, neisprăvit, haimana, derbedeu.
gambade *s.f.* țopăială, țopăitură; **faire des ~s** a țopăi.
gambader *v.i.* **1.** a țopăi, a se zbengui. **2.** *(fig.)* a-și lăsa mintea să rătăcească.
gambas *s.f. pl.* *(zool.)* creveți mari și comestibili din Mediterana.
gambe *s.f.* *(muz. în expr.)* **viole de ~** instrument cu coarde, strămoș al violoncelului.
gamberge *s.f.* *(arg.)* **1.** reflecție, meditație, visare. **2.** hoinăreală. **3.** *(în expr.)* **se faire une pendule de ~** a gândi intens; **manquer de ~** a fi lipsit de idei, de fantezie.
gamberger *(arg.)* **I.** *v.i.* a reflecta, a medita. **II.** *v.t.* a combina, a medita ceva; a calcula; a pregăti; **~ un coup** a pregăti o lovitură.
gambergeur, -euse *adj.*, *s.m.f.* *(arg.)* tip isteț, cu imaginație, cu idei.
gambette I. *s.m.* *(ornit.)* fluierar *(Tringa totanus)*. **II.** *s.f.* *(pop.)* **1.** picior. **2.** *(în expr.)* **jouer / se tirer des ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; **~ de bois** cârjă.
1. gambien, ~ ne *adj.* gambian, din Gambia.
2. Gambien, ~ ne *s.m.f.* gambian, locuitor din Gambia.
gambiller *v.i.* **1.** a bălăbăni picioarele. **2.** *(pop.)* a dansa, a țopăi.
gambit *s.m.* *(la șah)* gambit.
gambusie *s.f.* *(iht.)* specie de pește teleostean *(Gambusia affinis)*.
gameler *v.t.* *(arg.)* a hali, a înfuleca.
gamelle *s.f.* **1.** gamelă. **2.** popotă (pe o navă). **3.** *(pop. în expr.)* **à fond la ~, les ~s** pe de-a-ntregul, în întregime; **attacher une ~ à qqn.** a abandona, a lăsa baltă pe cineva; **s'attacher / s'accrocher une ~** a se lipsi de ceva; **mettre une ~ a.** a renunța; **b.** a pleca, a se căra; **se mettre une ~** a evada; **ramasser / prendre une ~ a.** a cădea; **b.** a eșua, a da chix.
gamète *s.m.* *(biol.)* gamet, celulă reproductivă.
gamétogénèse *s.f.* *(biol.)* gametogeneză, formarea gameților.
gamin, ~e I. *s.m.f.* **1.** *(înv.)* copil vagabond, hoinar. **2.** copil ștrengar. **3.** copil, fiu; **c'est le gamin de mon frère** este copilul fratelui meu. **4.** *(pop.)* fiu. **II.** *adj.* copilăresc, care are prospețimea sau inocența copilăriei.
gaminer *v.i.* *(rar)* a face pe copilul; a se juca precum un copil; a face pozne.
gaminerie *s.f.* copilărie; ștrengărie, șotie, pozná, ghidușie, renghi.
gamma *s.m.* **1.** a treia literă a alfabetului grecesc. **2.** *(fiz. în expr.)* **rayons ~** radiații / raze gamma. **3.** *(arg. școl.)* festivitate a Școlii politehnice.
gammaglobuline *s.f.* *(med.)* gamaglobulină.
gammare *s.m.* *(zool.)* crustaceu de apă dulce, crevetă.
gammathérapie *s.f.* *(med.)* gammaterapie, tratament cu raze gamma.
gamme *s.f.* **1.** *(muz.)* gamă; **faire ses ~s au piano** a-și face gamele la pian. **2.** gamă, succesiune, serie; **~ de nuances** gamă de nuanțe; **~ de produits** gamă de produse. **3.** *(în expr.)* **changer de ~** a adopta o atitudine opusă celei anterioare, a schimba macazul / tactica / foaia; a o întoarce pe altă strună; **voitures de haut de ~** automobile de lux; *(pop.)* **toute la ~** et caetera; **chanter sa ~ à qqn.** a critica, a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva;
gammé, ~e *adj.* încârligat; **la croix~e** crucea încârligată, zvastica.
gamopétale *(bot.)* **I.** *adj.* gamopetal. **II.** *s.f. pl.* gamopetale.
gamosépale *(bot.)* *adj.* gamosepal.
ganache I. *s.f.* **1.** *(zool.)* maxilarul inferior al calului. **2.** *(pop. în înv.)* falcă. **3.** *(fam. înv.)* nătărău, prostănac, neghiob, netot. **4.** *(pop.)* boșorog, bătrân. **II.** *adj.* **1.** prostănac. **2.** *(în expr.)* **fauteuil ~** fotoliu capitonat (la modă în 1840); **crème ~** cremă cu ciocolată și frișcă.
ganacherie *s.f.* *(fam. înv.)* stupiditate, nerozie, neghiobie.
ganaderia *s.f.* *(span.)* crescătorie de tauri de luptă.
gandin I. *s.m.* *(înv. sau ir.)* filfizon; dandy. **II.** *adj.* *(pop.)* elegant.

gandoura *s.f.* cămașă fără mâneci purtată în Africa sub burnuz.
gang *s.m. (americ.)* bandă, clică de răufăcători.
ganga *s.m. (catalan)* **1.** *(ornit.)* găinușă din Pirinei. **2.** *(arg.)* hașiș.
ganglion *s.m. (anat.)* ganglion; **~s lymphatiques** ganglioni limfatici.
ganglionnaire *adj. (anat.)* ganglionar; **système ~** sistemul ganglionar.
gangrène *s.f.* **1.** *(anat.)* gangrenă, cangrenă. **2.** *(fig.)* corupție; putreziciune.
gangrené, ~e *adj.* **1.** *(med.)* cangrenat; **membre ~** membru cangrenat. **2.** *(fig.)* corupt.
gangrener *v.t., v.r.* **1.** a (se) cangrena. **2.** *(fig.)* a (se) corupe; a (se) vicia.
gangreneux, euse *adj. (med.)* cangrenos; **ulcère ~** ulcer cangrenos.
gangster *s.m.* răufăcător; *(fig.)* individ necinstit, escroc.
gangstérisme *s.m.* banditism.
gangue *s.f.* **1.** *(petr.)* gangă. **2.** *(fig.)* strat, înveliș; **débarrasser son esprit de la ~ des préjugés** a-și elibera spiritul de stratul de prejudecăți.
gangué, ~e *adj.* înconjurat cu un strat; **une racine ~e de terre** o rădăcină înconjurată de un strat de pământ.
ganoïdes *s.m. pl. (iht.)* ganoizi, familie de pești cartilaginoși și osificați, majoritatea fosilizați.
gano, ganot *s.m. (arg.)* prada obținută în urma unui jaf.
ganse *s.f.* șnur, șiret, găitan.
ganser *v.t.* a împodobi cu un șnur; **~ un habit** a împodobi o haină cu un șnur.
gansette *s.f.* șirețel, șnuruleț.
gant *s.m.* **1.** mănușă; **retirer ses ~s** a-și scoate mănușile; **~s de boxe** mănuși de box; **mettre / prendre des ~s** a se purta cu cineva atent / cu mănuși; a trata pe cineva cu mănuși; **jeter le ~ à qqn.** a arunca cuiva mănușa; a provoca pe cineva; **relever le ~** a ridica mănușa; a primi provocarea; **aller comme un ~** a se potrivi ca o mănușă; a se potrivi de minune. **2.** *(în expr.)* **être souple comme un ~** a fi docil / supus; **se donner les ~s de qqch. a.** a-și atribui meritul unui lucru; **b.** a se felicita de a fi luat inițiativa; **retourner qqn. comme un ~** a face pe cineva să-și schimbe părerea; **remettre les ~s** a se apuca din nou de box.
ganté, ~e *adj.* înmănușat.
gantelée, ganteline *s.f. (bot.)* degețel-roșu *(Digitalis purpurea).*
gantelet *s.m.* **1.** *(ist.)* mănușă de oțel. **2.** *(piel.)* apărătoare de piele pentru palme folosită în practicarea anumitor meserii.
ganter I. *v.t.* **1.** a pune mănuși, a înmănușa; **~ un enfant** a pune mănuși unui copil. **2.** *(despre mănuși)* a se potrivi, a se adapta mâinii cuiva; **ces gants vous gantent bien** aceste mănuși vi se potrivesc. **3.** *(fig. fam.)* a conveni; **cela me gante** îmi convine. **II.** *v.i.* a purta mănuși numărul...; **~ du sept** a purta mănuși numărul șapte. **III.** *v.r.* a-și pune mănușile.
ganterie *s.f.* **1.** meseria de mănușar. **2.** comerț cu mănuși. **3.** magazin de mănuși.
gantier, -ère *s.m.f., adj.* **1.** mănușar. **2.** vânzător de mănuși.
1. gantois, ~e din Gand.
2. Gantois, ~e *s.m.f.* locuitori din Gand.
gap *s.m. (angl.)* distanță între lucruri; decalaj; întârziere; **~ technologique** decalaj tehnologic.
garage *s.m.* **1.** acțiunea de a gara. **2.** garaj.
garagiste *s.m.* proprietar sau lucrător al unui garaj de automobile.
garançage *s.m. (tehn.)* vopsire cu roibă, cu garanță.
garance I. *s.f.* **1.** *(bot.)* roibă, garanță *(Rubia tinctorum).* **2.** culoarea roibei, culoarea roșie. **II.** *adj. invar.* vopsit în culoarea roibei; roșu de roibă.
garancer *v.t. (tehn.)* a vopsi în culoarea roibei / garanței.
garancière *s.f.* câmp plantat cu roibe, cu garanțe.
garant, ~e *s.m.f.* **1.** garant, chezaș; **se porter ~** a garanta, a se pune chezaș; a-și pune obrazul pentru cineva. **II.** *s.m.* **1.** garanție, chezășie; **prendre à ~** a lua pe garanție. **2.** *(mar.)* cablu pentru palan. **3.** *(în expr.)* **être ~ que...**; **a.** a garanta că...; b. a certifica.
garanti, ~e I. *adj.* **1.** garantat; **une créance ~e** o creanță garantată. **2.** ferit, ocrotit, protejat. **II.** *s.m. (com., fin.)* persoană pentru care se garantează.
garantie *s.f.* **1.** *(jur.)* garanție; **une marchandise sous ~** o marfă în garanție. **2.** asigurare; **~s pour l'avenir** asigurări pentru viitor. **3.** măsuri de precauție; **prendre des ~s** a lua măsuri de precauție.
garantir I. *v.t.* **1.** a garanta, a se pune garant; **~ l'exécution irréprochable des travaux** a garanta executarea ireproșabilă a lucrărilor. **2.** (*fam. cu prep.* **de**) a apăra, a ocroti, a proteja, a feri; **~ du froid** a feri de frig. **3.** a atesta, a confirma; **~ un fait** a confirma un fapt. **4.** a garanta, a răspunde pentru; **~ une montre pour un an** a garanta un ceas pentru o perioadă de un an. **II.** *v.r.* a se apăra, a se feri de; **se ~ de la pluie** a se feri de ploaie.
garbure *s.f. (reg.) (culinar)* supă deasă specifică meselor din sud-estul Franței.
garce I. *s.f.* **1.** *(înv.)* fată. **2.** *(fam.)* femeie destrăbălată. **3.** *(fam.)* femeie, scorpie, pacoste. **II.** *adj. (în expr.)* **cette ~ de vie** păcătoasa asta de viață.
garcette *s.f. (mar.)* saulă de invergare.
garçon *s.m.* **1.** băiat; **il a deux ~s** are doi băieți; **un bon ~** un băiat bun. **2.** holtei, burlac, becher, celibatar. **3.** *(fam.)* om tânăr; **c'est un ~ d'avenir** e un tânăr cu viitor. **4.** subaltern afectat anumitor sarcini, băiat; **~ de courses** băiat de curse, curier. **5.** lucrător, ucenic, calfă; **~ tailleur** calfă de croitor; **~ boulanger** ucenic de brutar. **6.** chelner, ospătar. **7.** *(în expr.)* **~ d'honneur a.** cavaler de onoare (la nuntă); **b.** *(arg.)* complice la o spargere / un jaf; **être petit ~ auprès de qqn.** a fi inferior cuiva; **traiter qqn. en petit ~** a trata în mod superior pe cineva, a lua pe cineva de sus.
garçonne *s.f.* fată emancipată.
garçonnet *s.m.* băiețel, băiețaș.
garçonnier, -ère I. *adj.* **1.** băiețesc; **habitudes garçonnières** deprinderi băiețești. **2.** *adj. f. (despre fete)* cu apucături de băiat. **II.** *s.f.* garsonieră.

1. garde *s.f.* **1.** pază, gardă; **chien de ~** câine de pază; **la ~ des frontières** paza frontierelor; **être sur ses ~s** a fi în gardă; a fi cu băgare de seamă. **2.** gardă, supraveghere; grijă; **confier un enfant à la ~ de qqn.** a încredința un copil cuiva spre supraveghere; **être sous la ~ de la police** a fi sub supravegherea poliției. **3.** (serviciu de) gardă, permanență; **pharmacie de ~** farmacie de gardă; **médecin de ~** medic de gardă; **être de ~** a fi de gardă. **4.** gardă, trupă de pază; **~ impériale** garda imperială. **5.** atenție, seamă; **prendre ~** a fi atent, a lua seama, a băga de seamă, a avea grijă; **6.** *(poligr.)* pagina de gardă. **7.** *(la pl.)* dinți interiori ai unei broaște / încuietori care împiedică pătrunderea unei chei străine. **8.** *(scrimă, box, în expr.)* **en ~ !** În gardă! **9.** *(în expr.)* *(mil.)* **se mettre au ~-à-vous** a lua poziția de drepți; a bate din călcâie; **une mise en ~** un avertisment; **mettre en ~** a avertiza, a atrage atenția, a pune în gardă; **plaisanterie de corps de ~** glumă grosolană; **n'avoir ~ de** a nu-i trece prin gând, a nu avea intenția; **s'enferrer jusqu'à la ~ a.** a se înșela; **b.** a da de belea / de bucluc; a intra la apă.

2. garde *s.m.* **1.** paznic, gardian. **2.** *(în expr.)* **~ des Sceaux** ministrul de justiție (în Franța); **~ forestier** pădurar.

3. garde *s.m.* îngrijitoare a unui bolnav; infirmieră.

garde-barrière (*pl.* **gardes-barrière(s)**) *s.m.* cantonier, paznic de barieră.

garde-bœuf (**garde-bœuf(s)**) *s.m.* *(ornit.)* stârcul-de-cireadă *(Ardeola ibis)*.

garde-bois *s.m.* v. **garde-forestier.**

garde-boue *s.m. invar.* apărătoare de noroi (la roțile autovehiculelor).

garde-bras *s.m. invar.* parte a armurii care proteja umărul (sec. XV-XVI).

garde-cendre(s) *s.m.* galerie în fața sobei.

garde-chasse *(pl.* **gardes-chasse(s)**) *s.m.* paznic de terenuri de vânătoare particulare.

garde-chiourme (*pl.* **gardes-chiourme(s)**) *s.m.* **1.** *(înv.)* paznic de ocnași. **2.** *(fig.)* persoană autoritară, dură.

garde-corps *s.m. invar.* **1.** parapet, balustradă. **2.** *(mar.)* frânghie întinsă de-a lungul punții unei nave, ajutând la menținerea echilibrului.

garde-côte (*pl.* **garde-côtes)** *s.m.* **1.** soldat de pază pe litoral. **2.** mic vas de război care asigură paza de coastă.

garde-crotte *s.m. invar.* v. **garde-boue.**

garde-feu *s.m. invar.* paravan așezat în fața sobei pentru oprirea scânteilor.

garde-fou (*pl.* **garde-fous)** *s.m.* **1.** balustradă, parapet. **2.** *(fig.)* pavăză, ceea ce ferește de greșeli, de imprudențe.

garde-frein (*pl.* **gardes-frein(s)**) *s.m.* *(c. f. înv.)* frânar.

garde-frontière (*pl.* **gardes-frontière(s)**) *s.m.* grănicer.

garde-magasin (*pl.* **gardes-magasin(s)**) *s.m.* magazioner militar.

garde-malade (*pl.* **gardes-malades**) *s.m.f.* infirmier.

garde-manche (*pl.* **garde-manches**) *s.m.* mânecuță pentru protejarea hainelor, cotieră.

garde-manger *s.m. invar.* dulăpior pentru păstrarea alimentelor.

garde-meuble (*pl.* **garde-meuble(s)**) *s.m.* loc unde se pot depozita mobile sub pază.

garde-mites (*pl.* **gardes-mites**) *s.m. (arg.)* v. **garde-magasin.**

gardénal *s.m.* *(farm.)* gardenal, medicament anticonvulsiv.

garde-nappe (*pl.* **garde-nappe(s)**) *s.m.* suport (pentru farfurii).

gardénia *s.m.* *(bot.)* gardenia *(Gardenia jasminoides)*.

garde-noble (*pl.* **garde-nobles**) **I.** *s.f.* *(în dreptul feudal)* drept al suzeranului de a beneficia de bunurile unui vasal de vârstă minoră, cu condiția de a-l întreține pe acesta până la majorat. **II.** *s.m.* nobil din garda pontificală.

garden-party (*pl.* **garden-parties**) *s.m.* *(angl.)* recepție elegantă oferită într-o grădină.

garde-pêche 1. (*pl.* **gardes-pêches**) *s.m.* paznic de lacuri și cursuri de apă (împotriva braconajului). **2.** (*pl.* **garde-pêche**) mică navă de război care asigură paza zonelor de pescuit de coastă.

garde-port (*pl.* **gardes-port(s)**) *s.m.* agent care supraveghează porturile fluviale și recepția mărfurilor descărcate.

garder I. *v.t.* **1.** a păzi, a supraveghea; **~ un enfant** a supraveghea un copil; **~ les chèvres** a păzi caprele; **nous n'avons pas gardé les cochons ensemble** doar n-am păzit porcii împreună. **2.** a păzi, a apăra; a feri; **quelques gendarmes gardent l'arsenal** câțiva jandarmi păzesc arsenalul; **Dieu vous garde** să te ferească Dumnezeu; **~ qqn. de l'erreur** a feri pe cineva de greșeală. **3.** a păstra; **~ des papiers** a păstra documente; **~ son sérieux** a-și păstra seriozitatea; **~ son calme** a-și păstra calmul; **~ le silence sur qqch.** a păstra tăcerea asupra unui lucru; **~ sa ligne** a-și păstra silueta; **~ ses distances** a păstra distanța; a ține la distanță / la respect; **~ un secret** a păstra un secret / o taină; **gardez vos remarques!** Păstrează-ți părerile pentru tine! **~ toute sa tête / la tête froide** a-și păstra sângele rece; a nu-și pierde cumpătul; a nu se pierde cu firea. **4.** a opri; **~ qqch. pour soi** a opri ceva pentru sine; **~ qqn. à dîner** a opri pe cineva la masă; **~ copie d'un document** a opri copia unui document. **5.** a păstra; a pune deoparte; a rezerva; **~ une chambre pour qqn.** a păstra / a rezerva o cameră pentru cineva; **6.** a păstra (alimente); **~ des fruits tout l'hiver** a păstra fructe toată iarna. **7.** a respecta; **~ le jeûne** a respecta postul, a ține post. **8.** a sta acasă, a nu ieși din casă; **~ la maison** a nu ieși din casă, din bârlog; **~ le lit** a sta în pat, a nu se da jos din pat, a zăcea bolnav. **9.** *(în expr.)* **~ les apparences / les dehors** a salva aparențele; **~ qqch. sur le cœur** a avea o neliniște / grijă, a avea ceva pe suflet / pe inimă; **~ qqch. sous son bonnet** a tăcea mâlc; **~ sa droite** a merge pe partea dreaptă, a ține dreapta; **~ son quant-à-soi** a se comporta rezervat; a sta în banca sa; **~ un atout dans sa manche** a nu-și

epuiza toate posibilitățile; ~ **une dent contre qqn.** ~ **à qqn. un chien de sa chienne** a purta pică / râcă / dușmănie cuiva; a-i purta cuiva sâmbetele; a avea un dinte contra cuiva; ~ **un œil sur qqn.** a nu slăbi / a nu scăpa din ochi pe cineva; a sta cu ochii pe cineva; ~ **les dindons avec qqn.** a fi de aceeași teapă cu cineva; ~ **les convenances** a respecta convenientele; ~ **qqch. pour la bonne bouche / pour le bouquet** a lăsa ce-i mai bun la urmă; ~ **qqn. à vue** a fi cu ochii pe cineva; *(despre actori)* ~ **la vedette** a rămâne cap de afiș; ~ **bouche cousue** a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic / mâlc; *(arg.)* ~ **le mulet** a aștepta mult și bine; a i se urî așteptând; ~ **une poire pour la soif** a avea bani albi pentru zile negre; **en donner à** ~ **à qqn.** a face pe cineva să creadă orice; a trage pe cineva pe sfoară. **II.** *v.r.* **1.** a se ține, a se păstra, a se conserva; **les coings se gardent tout l'hiver** gutuile se păstrează toată iarna. **2.** (*cu prep.* **de**) a se feri, a se păzi **se** ~ **du froid** a se feri de frig. **3.** *(în expr.)* **se** ~ **à carreau** a fi în gardă, a se păzi.

garderie *s.f.* **1.** cămin de zi (pentru copii). **2.** (*silv.*) porțiune de pădure aflată în grija unui paznic.

garde-rivière (*pl.* **gardes-rivière (s)**) *s.m.* paznic al cursurilor de apă.

garde-robe (*pl.* **garde-robes**) **I.** *s.m.* **1.** garderobă, dulap de haine. **2.** îmbrăcămintea cuiva; **renouveler sa** ~ a-și reînnoi îmbrăcămintea. **3.** *(înv.)* closet, toaletă; **aller à la** ~ a se duce la toaletă. **II.** *s.m.* *(înv.)* șorț.

garde-temps *s.m. invar. (astr.)* cronometru de precizie.

gardeur, -euse *s.m.f.* păzitor de animale; **gardeuse de dindons** păzitoare de curcani.

garde-voie (*pl.* **gardes-voie(s)**) *s.m. (c. f.)* paznic de cale ferată.

garde-vue *s.m. invar. (înv.)* apărătoare de soare pentru ochi, vizieră.

gardian *s.m. (în prov. Camargue)* paznic de tauri sau de cai.

gardien, ~ne I. *s.m.f.* **1.** păzitor, paznic, gardian; ~ **de nuit** paznic de noapte. **2.** supraveghetor; ~ **de musée** supraveghetor de muzeu. **3.** *(în expr.)* ~ **de la paix** sergent de stradă; ~ **d'immeuble** portar; *(sport)* ~ **de but** portar. **II.** *s.m., adj.* păzitor, protector, ocrotitor; **~s de l'ordre public** păzitorii ordinii publice; **~s des traditions** protectorii tradițiilor; **ange** ~ înger păzitor.

gardiennage *s.m.* serviciu de pază, de gardă.

gardon *s.m.* **1.** *(iht.)* gardon; babușcă, ocheană *(Gardonus rutilus)*. **2.** *(în expr.)* **donner un chabot pour avoir un** ~ a face un cadou mic pentru a căpăta unul mare.

1. gare *s.f.* **1.** gară; **chef de** ~ șef de gară; **entrer dans la** ~ a intra în gară *(despre persoane)*; **entrer en** ~ a intra în gară *(despre tren)*; ~ **aérienne** aerogară, aeroport. **2.** *(în expr.)* **envoyer qqn. à la** ~ a da afară pe cineva.

2. gare *interj. (cu valoare de avertizare)* Păzea; Păzește; Ferește!; *(în expr.)* ~ **à toi!** Atâta-ți trebuie; Vezi c-ai s-o pățești; **sans crier** ~ pe nepregătite; pe negândite; pe nepusă masă.

garenne I. *s.f.* **1.** rezervație naturală pentru iepuri. **2.** *(înv.)* zonă restrictivă pentru vânătoare sau pescuit. **3.** parte a unui râu unde pescuitul e rezervat. **II.** *s.m.* iepure dintr-o rezervație naturală.

garer I. *v.t.* **1.** a gara, a băga mașina într-un garaj sau depou sau în așa fel încât să nu perturbe traficul; ~ **sa voiture le long du trottoir** a-și gara mașina de-a lungul trotuarului. **2.** a pune la adăpost ~ **la récolte** a pune recolta la adăpost ; ~ **sa fortune** a-și pune averea la adăpost. **3.** *(pop. în expr.)* **être garé des voitures a.** a fi la adăpost de neplăceri; **b.** a fi la pensie; **gare tes fesses** Mișcă-te! Mână măgarul! Plimbă ursul! **II.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a-și gara automobilul; **2.** *(fig.)* a se pune la adăpost (de ceva), a evita; **se** ~ **d'un danger** a se pune la adăpost de o primejdie.

gargamelle *s.f. (pop.)* **1.** gât, gâtlej. **2.** cap, căpățână, tărtăcuță, dovleac.

gargane, gargoine, gargue *sf. (arg.)* **1.** gât, gâtlej. **2.** gură. **3.** *(în expr.)* **se rincer la gargoine** a bea, a trage la măsea.

gargantua *s.m.* mâncău, mâncăcios.

gargantuesque *adj.* (persoană) care are o mare poftă de mâncare; lacom.

gargariser *v.r.* **1.** a se gargarisi, a face gargară; **se** ~ **avec de l'eau salée** a face gargară cu apă sărată. **2.** *(fam.)* a se delecta (cu ceva), a se desfăta; **se** ~ **de louanges** a se delecta cu laude.

gargarisme *s.m.* gargară.

gargoine *s.f.* v. **gargane.**

gargot *s.m.* persoană care taie porcii și îi vinde măcelarilor.

gargote *s.f. (fam.)* birt, restaurant de proastă calitate.

gargoter *v.i.* **1.** a găti prost. **2.** a frecventa birturi, restaurante de calitate proastă.

gargotier, -ère *s.m.f. (fam.)* proprietar de birt / restaurant de calitate proastă; birtaș.

gargouille *s.f. (arhit.)* gargui, jgheab sau burlan scurt ornamental, pentru scurgerea apei de ploaie.

gargouillement *s.m.* **1.** zgomot provocat de scurgerea neregulată a unui lichid; gâlgâire, gâlgâială, gâlgâitură. **2.** chiorăit, chiorăială; **les ~s de l'estomac** chiorăielile stomacului.

gargouiller *v.i.* **1.** a gâlgâi; **l'eau gargouille dans la baignoire** apa gâlgâie în cadă. **2.** a chiorăi; **son estomac gargouille** îi chiorăie stomacul.

gargouillis *s.m.* v. **gargouillement.**

gargoulette *s.f.* **1.** vas poros în care se răcește un lichid prin evaporare. **2.** *(reg. în expr.)* **boire à la** ~ a bea direct din sticlă.

gargousse *s.f. (înv.)* ambalaj care conține încărcătura explozivă destinată propulsiei unui obuz.

gargue *s.f.* v. **gargane.**

garibaldien, ~ne *adj., s.m.f. (ist.)* partizan al lui Garibaldi.

garnement *s.m.* **1.** netrebnic, ticălos, om de nimic, secătură, nemernic. **2.** copil insuportabil, pramatie.

garni, ~e I. *adj.* **1.** (*cu prep.* **de**) înzestrat cu, prevăzut cu; **une tige ~e d' épines** o tulpină înzestrată cu spini. **2.** plin; **un portefeuille bien ~** un portofel doldora de bani. **3.** *(cui.)* cu garnitură; **escalope ~e** escalop cu ganitură **4.** bogat, des; **une chevelure ~e** un păr des. **5.** *(înv.)* mobilat; **chambre ~e** cameră mobilată. **II.** *s.m.* cameră mobilată, apartament mobilat; **loger en ~** a locui într-o cameră mobilată.

garniérite *s.f. (mineral.)* garnierită, hidrosilicat de magneziu și nichel.

garnir I. *v.t.* **1.** a înzestra cu ceea ce este necesar; **~ une bibliothèque** a înzestra cu cărți o bibliotecă. **2.** *(cu prep. de)* a împodobi, a garnisi; a înzestra, a prevedea; **~ une blouse de broderie** a împodobi o bluză cu broderii; **~ une table de fleurs** a împodobi o masă cu flori. **3.** a umple, a îndesa; **~ un fauteuil** a umple un fotoliu (cu câlți); **les spectateurs garnissent les tribunes du stade** spectatorii umplu tribunele stadionului. **II.** *v.r.* **1.** a se umple; **la salle se garnit de spectateurs** sala se umple de spectatori. **2.** *(în expr.)* **se ~ l'estomac / la panse** a mânca, a-și umple burta; **se ~ contre le froid** a se îmbrăca gros.

garnison *s.f.* **1.** *(mil.)* garnizoană; **la vie de ~** viața de garnizoană. **2.** oraș de garnizoană; **un régiment est en ~ dans cette ville** un regiment este încartiruit în acest oraș.

garnissage *s.m. (min.)* bandaj.

garniture *s.f.* **1.** garnitură, podoabă, ornament; **une ~ de dentelle** o garnitură din dantelă. **2.** *(culinar)* garnitură; **un rôti avec une ~ de légumes o** friptură cu garnitură de legume. **3.** garnitură, asortiment; **~ de bureau** garnitură de birou. **4.** *(tehn.)* garnitură.

1. garou *s.m.* v. **loup-garou.**

2. garou *s.m. (bot.)* tulichină (*Daphne gnidium*).

garousse *s.f. (arg.)* gară.

garrigue *s.f.* **1.** *(bot.)* garigă, formație vegetală discontinuă, sub formă de tufișuri specifică regiunilor mediteraneene. **2.** teren acoperit de garigă.

1. garrot *s.m.* **1.** greabăn. **2.** *(pop. în expr.)* **couper le ~** a tăia gâtul cuiva.

2. garrot *s.m.* **1.** cordar (la ferăstrău). **2.** *(med.)* garou.

garrotage *s.m.* acțiunea de a lega strâns.

garrotte *s.f.* **1.** *(înv., în Spania)* execuție prin strangulare. **2.** colier din fier cu care se executa strangularea.

garrotter *v.t.* **1.** a lega strâns; **~ un prisonnier** a lega strâns un prizonier. **2.** *(fig.)* a reduce la tăcere; **~ ses ennemis** a-și reduce la tăcere dușmanii. **3.** *(înv.)* a executa prin strangulare.

gars *s.m. (fam.)* băiat, flăcău.

1. gascon, ~ne *adj.* **1.** gascon, din Gasconia; la **campagne ~ne** câmpia gasconă. **2.** lăudăros. **3.** șiret.

2. Gascon, ~ne *s.m.f.* **1.** gascon, locuitor din Gasconia. **2.** fanfaron, palavragiu, flecar, guraliv. **3.** dialect din Gasconia. **4.** *(în expr.)* **promesse de ~** promisiune nerespectată; **offre de ~** ofertă neserioasă.

gasconnade *s.f.* fanfaronadă, lăudăroșenie.

gasconner *v.i.* **1.** a vorbi cu accent gascon. **2.** a se lăuda.

gaspard *s.m. (arg.)* **1.** șobolan. **2.** *(în expr.)* **avaler le ~** a se împărtăși.

gaspillage *s.m.* risipă; risipire, irosire, prăpădire; *(fig.)* **~ de talent** irosire a talentului.

gaspiller *v.t., v.r.* a risipi; a irosi; **~ un héritage** a risipi o moștenire; *(fig.)* **~ son talent** a-și irosi talentul; **~ son temps** a-și (irosi) pierde timpul.

gaspilleur, -euse *adj., s.m.f.* risipitor; cheltuitor.

gastéromycètes *s.m. pl.* v. **gastromycètes.**

gastéropodes *s.m. pl. (zool.)* gasteropode, clasă de moluște cu trupul adăpostit într-o cochilie.

gastos *s.m. (arg.)* bistrou; cafenea.

gastralgie *s.f. (med.)* gastralgie, durere de stomac de natură nervoasă.

gastralgique *adj. (med.)* referitor la gastralgie.

gastréales *s.f. pl. (bot.)* clasă de ciuperci.

gastrectomie *s.f. (chir.)* gastrectomie, rezecție parțială sau totală a stomacului.

gastrique *adj. (anat.)* gastric; **suc ~** suc gastric; **artère ~** arteră gastrică.

gastrite *s.f. (med.)* gastrită.

gastro-entérite *s.f. (med.)* gastroenterită.

gastro-entérologie *s.f. (med.)* gastroenterologie.

gastroentérologue *s.m.f. (med.)* gastroenterolog, medic specialist în gastroenterologie.

gastro-intestinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (med.)* gastrointestinal; **maladies ~es** boli gastrointestinale.

gastrologie *s.f. (înv.)* tratat de artă culinară.

gastromycètes *s.m. pl. (bot.)* familie de ciuperci.

gastronome *s.m.* gastronom, persoană căreia îi place mâncarea aleasă.

gastronomie *s.f.* gastronomie.

gastronomique *adj.* gastronomic.

gastropodes *s.m. pl.* v. **gastéropodes.**

gastroscope *s.m. (med.)* gastroscop.

gastroscopie *s.f. (med.)* gastroscopie.

gastrotomie *s.f. (chir.)* gastrotomie.

gastrula *s.f. (embriol.)* gastrulă, stadiu în dezvoltarea embrionului la animalele pluricelulare.

gâté, ~e I. *adj.* **1.**stricat; alterat; **fruits ~s** fructe stricate. **2.** deteriorat uzat; stricat; degradat; **un vêtement ~ par la peinture** o haină deteriorată de vopsea. **3.** *(despre copii)* răsfățat, răzgâiat, alintat. **4.** *(în expr.)* **sang ~** sânge viciat; **~ par la fortune** favorizat de soartă; norocos; **il n'y a rien de ~** nu e totul pierdut, se mai poate remedia ceva. **II.** *s.m. (la fructe)* parte stricată; **ôter le ~ d'une pomme** a curăța partea stricată a unui măr.

gâteau I. *s.m.* **1.** prăjitură; **~ à la crème** prăjitură cu frișcă. **2.** fagure. **3.** masă de metal de forma unei prăjituri; **~ de plomb** masă de plumb. **4.** *(în expr.)* **partager le ~, avoir part au ~** a împărți câștigul / prada; a se înfrupta de pe urma unei afaceri; **trouver la fève au ~** a da de o pleașcă; *(pop.)* **avec lui, ça va être du ~** o să fie floare la ureche. **II.** *adj. invar. (fam.)* indulgent, îngăduitor, concesiv; **papa ~** tătic bun, care răsfață copiii.

gâte-bois *s.m. invar. (entom.)* fluture nocturn *(Cossus ligniperda).*

gâte-métier (*pl.* **gâte-métiers**) *s.m.* meseriaș care strică prețul lucrând prea ieftin; negustor care vinde mai ieftin decât prețul pieței.
gâte-papier (*pl.* **gâte-papiers**) *(înv.)* scriitor prost.
gâter I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a strica, a deteriora; a distruge; **la grêle a gâté les vignes** grindina a distrus viile. **2.** a altera, a strica, a putrezi; **la chaleur gâte la viande** căldura alterează carnea. **3.** *(fig.)* a strica, a degrada, a urâți; **cet arbre pourri gâte le paysage** acest copac putred strică peisajul. **4.** *(fig.)* a strica, a corupe, a vicia; **ces films ont gâté l'esprit des jeunes gens** aceste filme au viciat mintea tinerilor; **cette mauvaise nouvelle a gâté notre plaisir** această veste proastă ne-a stricat plăcerea. **5.** a răsfăța, a alinta, a răzgâia un copil. **6.** a deteriora, a strica; a păta; **l'usage d'une mauvaise huile a gâté le moteur de sa voiture** folosirea unui ulei prost i-a stricat motorul mașinii; **il a gâté ses vêtements** și-a pătat hainele. **7.** *(în expr.)* ~ **du papier** a mâzgăli hârtia, a scrie prost; *(înv.)* ~ **le métier** a strica prețul lucrând sau vânzând prea ieftin. **II.** *v.r.* **1.** a se strica; a se altera; **ces fruits se gâtent** aceste fructe se strică; *(fig.)* **le temps se gâte** se strică vremea. **2.** *(în expr.)* **cela se gâte** se încurcă lucrurile; lucrurile iau o întorsătură proastă.
gâterie *s.f.* **1.** răsfăț, alintare; răzgâială. **2.** *(la pl.)* dulciuri.
gâte-sauce *s.m. invar.* **1.** ajutor de bucătar. **2.** *(înv.)* bucătar prost.
gâteux, -euse *adj., s.m.f.* senil, decrepit, ramolit, zaharisit, sclerozat; **un vieillard** ~ un bătrân ramolit.
gâtine *s.f.* loc mlăștinos, râpă mocirloasă.
gâtisme *s.m.* ramolisment, senilitate, decrepitudine, sclerozare.
gattilier *s.m.* *(bot.)* mielărea *(Vitex agnus castus)*.
1. gauche *adj.* **1.** strâmb; deformat, deviat; **une table** ~ o masă strâmbă; **un cadre** ~ o ramă strâmbă; **courbe** ~ curbă deformată. **2.** stâng; **la main** ~ mână stângă. **3.** *(fig.)* stângaci, neîndemânatic, neajutorat; stânjenit; **un jeune homme timide et** ~ un tânăr timid și stângaci; **un air** ~ un aer stânjenit. **4.** *(în expr.)* **mariage de la main** ~ **a.** uniune liberă, concubinaj, colaj; b. *(înv.)* mezalianță; *(fam.)* **se lever du pied** ~ a se scula prost dispus, cu fața la cearșaf.
2. gauche I. *s.m.* **1.** deviație; *(tehn.)* **le** ~ **d'une bielle** deviația unei biele. **2. a.** *(box)* pumnul stâng; **crochet du** ~ croșeu de stânga; **b.** *(fotbal, rugby)* piciorul stâng. **3.** *(pop. în expr.)* **il y a du** ~ e ceva suspect aici. **II.** *s.f.* 1. mâna stângă; partea stângă, stânga; **prendre la** ~ a o lua la stânga; **la** ~ **d'une armée** flancul stâng al unei armate. **2.** *(pop.)* aripa stângă, stânga unui partid; **l'extrême** ~ extrema stângă. **3.** *(în expr.)* *(fam.)* **prendre à droite et à** ~ a lua cu amândouă mâinile; *(pop.)* **mettre (de l'argent) à** ~ a economisi, a pune bani la ciorap; **de droite et de** ~ din toate părțile; *(fam.)* **passer l'arme à** ~ a muri, a da în primire; a da ortul popii; **être endetté jusqu'à la** ~ a fi dator vândut; a fi înglodat în datorii.
gauchement *adv.* cu stângăcie, în mod stângaci, cu neîndemânare; **s'y prendre** ~ a proceda cu stângăcie.
gaucher, -ère *adj., s.m.f.* stângaci.
gaucherie *s.f.* stângăcie, neîndemânare.
gauchir I. *v.i.* **1.** a se deforma, a se răsuci; **panneau qui gauchit à cause de la chaleur** panou care se deformează din cauza căldurii. **2.** *(înv.)* a se abate din drum; a devia; *(fig.)* a se abate de la calea dreaptă. **II.** *v.t.* **1.** a deforma, a strâmba; **l'humidité a gauchi cette planche** umezeala a deformat această scândură. **2.** *(fig.)* a deforma, a altera; ~ **le sens d'un mot** a deforma sensul unui cuvânt. **III.** *v.r.* *(înv.)* a evita; a fi evitat / ocolit.
gauchisant, ~e *adj., s.m.f.* de stânga, care are vederi de stânga; **écrivain** ~ scriitor de stânga.
gauchisme *s.m.* *(pol.)* stângism.
gauchissement *s.m.* **1.** deformare. **2.** alterare; deviere; deformare; ~ **de l'information** alterare a informației.
gaude *s.f.* **1.** *(bot.)* rezeda *(Reseda luteola)*. **2.** terci (în prov. Franche-Comté, Bourgogne).
gaudir *v.r.* *(înv.)* **1.** a se bucura. **2.** a-și bate joc; **se** ~ **de qqn.** a lua pe cineva în zeflemea / în bășcălie / în bătaie de joc.
gaudisserie *s.f.* *(înv., fam.)* zeflemea, batjocură.
gaudriole *s.f.* *(fam.)* glumă deocheată.
gaufrage *s.m.* **1.** gofrare, acțiunea de a gofra. **2.** gofraj.
gaufre *s.f.* **1.** fagure. **2.** prăjitură în formă de fagure, gofră. **3.** *(pop.)* mutră, moacă. **4.** *(pop.)* greșeală, gafă. **5.** *(pop.)* haleală. **6.** (*înv. în expr.*) **être la** ~ **dans une affaire** a cădea victimă într-o afacere; *(pop.)* **se sucrer la** ~ a se machia; *(pop.)* **moule à ~s** tântălău.
gaufrer I. *v.t.* **1.** a gofra; ~ **une étoffe** a gofra o stofă. **2.** *(pop.)* a aresta. **II.** *v.r.* *(pop.)* a se delecta cu ceva.
gaufrette *s.f.* *(culinar)* biscuit fraged.
gaufreur, -euse I. *s.m.f.* persoană care gofrează. **II.** *s.f.* mașină de gofrat.
gaufrier *s.m.* aparat format din două plăci între care se coc gofrele.
gaufroir *s.mf.* *(tehn.)* presă de gofrat.
gaufrure *s.f.* relief imprimat pe o stofă.
gaulage *s.m.* acțiunea de a bate / lovi crengile unui pom fructifer cu o prăjină pentru a determina căderea fructelor; **le** ~ **des noix** bătaia nucilor.
gauldo, gauluche, goldo *s.f.* *(arg.)* țigară marca „Gauloise".
gaule *s.f.* **1.** prăjină lungă. **2.** undiță de pescuit.
gaulée *s.f.* **1.** lovitură de băț, de prăjină (pentru a scutura fructele din pom). **2.** fructele căzute în urma scuturării pomilor.
gauler *v.t.* **1.** a bate / a lovi crengile unui pom fructifer cu o prăjină pentru a determina căderea fructelor. **2.** *(fam. în expr.)* **se faire** ~ a se lăsa prins asupra faptului.
gaulette *s.f.* dim. al lui **gaule (1)**.
gaulis *s.m.* *(silv.)* lăstăriș.
gaullien, ~ne *adj.* gaulist, referitor la persoana sau politica generalului De Gaulle; **conceptions ~nes** concepții gauliste.
gaullisme *s.m.* (*pol.*) doctrină a generalului de Gaulle.
gaulliste *adj., s.m.f.* partizan al politicii generalului De Gaulle, gaulist.

1. gaulois, ~e I. *adj.* **1.** galic, din Galia; **les peuples ~** popoarele galice; **le coq ~** cocoșul galic, simbol al Franței. **2.** *(fam.)* deschis, liber, ușor indecent. **II.** *s.m.* limba celtică a galilor.
2. Gaulois, ~e *s.m.f.* **1.** *(ist.)* gal, locuitor din Galia. **2.** *(fam.)* om deschis, vesel, exuberant; **c'est ~** e nostim de tot.
gauloise *s.f.* țigară marca „Gauloise".
gauloisement *adv.* (în mod) vesel, cu veselie, ușor indecent.
gauloiserie *s.f.* glumă fără perdea.
gaulthéria, gaulthérie *s.f.* *(bot.)* arbust din America de Nord, din familia ericaceelor.
gauluche *s.f.* v. **gauldo.**
gaupe *s.f.* *(pop. înv.)* **1.** femeie vulgară și murdară. **2.** prostituată.
gaur *s.m.* *(zool.)* bou sălbatic din India și Malaezia.
gauss *s.m.* *(fiz.)* gauss, unitate de măsură a inducției electromagnetice.
gausser *v.r.* *(cu prep.* **de**) *(lit.)* **se ~ de qqn.** a-și bate joc de cineva.
gaussmètre *s.m.* *(fiz.)* aparat de măsurare a câmpurilor magnetice.
gavage *s.m.* **1.** acțiunea de a hrăni mult și cu forța animalele pentru a le îngrășa. **2.** *(med.)* introducerea alimentelor în stomac cu ajutorul unei sonde.
gave *s.m.* torent (în Pirineii occidentali francezi).
gaver I. *v.t.* **1.** a îndopa, a hrăni mult și cu forța animalele pentru a le îngrășa; **~ des oies** a îndopa gâște. **2.** a îndopa, a hrăni pe cineva într-un mod excesiv; **~ un enfant de confiture** a îndopa un copil cu dulceață; *(fig.)* **~ qqn. de conseils** a îndopa pe cineva cu sfaturi. **II.** *v.r.* *(fam.)* a se îndopa, a se ghiftui, a se îmbuiba.
gaveur, -euse I. *s.m.f.* persoană care îndoapă păsările de curte. **II.** *s.m.* *(tehn.)* compresor folosit la motoarele de avioane.
gavial *(pl.* **~s**) *s.m.* *(zool.)* specie de crocodil *(Gavialis Gangeticus).*
Gavot, ~te I. *s.m.f.* locuitor din Gap (Alpi francezi). **II.** *s.m.* dialect provensal.
gavotte *s.f.* (*cor., muz.*) gavotă.
gavroche 1. *s.m., adj.* ștrengar parizian. **2.** *s.pr.* numele unui personaj din „Mizerabilii" de Hugo.
gay *s.m.* *(americ.)* homosexual.
gayac *s.m.* v. **gaïac.**
gayacol *s.m.* v. **gaïacol.**
gayal *(pl.* **~s)** *s.m.* *(zool.)* bou ușor de domesticit din India *(Bibos frontalis).*
gaz *s.m. invar.* **1.** gaz; **~ d'éclairage** gaz de iluminat; **~ parfait** gaz perfect; **~ de combat** gaze de luptă; **~ de pétrole liquéfié** gaz lichefiat folosit drept carburant; **~ rares** gaze nobile / rare. **2.** gaz (industrial, casnic); **cuisinière à ~** mașină de gătit cu gaz, aragaz. **3.** gaze (la stomac, intestin); **avoir des ~** a avea gaze. **4.** *(mil.)* orice substanță toxică, solidă, lichidă sau gazoasă, folosită ca armă chimică; **~ de combat** gaz de luptă; *(în expr.)* *(fam.)* **il y a de l'eau dans le ~** se apropie cearta; miroase a praf de pușcă; atmosfera e încărcată; *(fam. auto)* **mettre les ~** a accelera, a călca pedala; *(fam.)* **à pleins ~** în mare viteză; în goană; ca din praștie; *(pop.)* **éteindre son ~** a muri, a da ortul popii; **avoir son ~** a fi cherchelit / afumat.
gazage *s.m.* **1.** gazare. **2.** gazare, intoxicare prin gaz.
gaze *s.f.* *(text.)* gaz, țesătură foarte subțire.
gazé, ~e *adj., s.m.f.* gazat.
gazéification *s.f.* *(chim.)* gazeificare.
gazéifier *v.t.* **1.** *(chim.)* a gazeifica, a preface în gaz; **~ de la houille** a gazeifica huilă. **2.** a dizolva gaz carbonic într-o băutură pentru a o face acidulată.
gazéiforme *adj.* în stare gazoasă.
gazelle *s.f.* *(zool.)* gazelă *(Antilope dorcas).*
1. gazer *v.t.* **1.** *(înv.)* a acoperi ceva cu gaz (o țesătură subțire). **2.** *(fig. lit.)* a atenua, a diminua, a îndulci. **3.** *(text.)* a pârli o țesătură (pentru a face să-i dispară firele răzlețe). **4.** a gaza, a asfixia prin gaze.
2. gazer *v.i.* **1.** *(auto. pop.)* a goni, a conduce cu mare viteză. **2.** *(pop. în expr.)* **ça gaze** merge bine; se anunță promițător; **~ avec qqn.** a se împăca bine cu cineva.
gazetier, -ère *s.m.f.* **1.** *(înv.)* gazetar. **2.** *(fig. fam.)* persoană care răspândește știri; persoană vorbăreață, guralivă, flecară.
gazette *s.f.* *(înv.)* gazetă, ziar.
gazeux, -euse *adj.* **1.** gazos; **corps ~** corp gazos, de natura gazului; **eau gazeuse** apă gazoasă, care conține gaz carbonic. **2.** *(iht. în expr.)* **vessie gazeuse** pungă abdominală umplută cu aer, care intervine în echilibrul peștelui.
gazier, -ère I. *adj.* referitor la gaze; **l'industrie ~ère** industria gazelor. **II.** *s.m.f.* **1.** lucrător la o întreprindere de gaze. **2.** *(pop.)* individ, tip.
gazifère *adj.* gazifer.
gazoduc *s.m.* conductă de gaze naturale.
gazogène *s.m.* aparat gazogen, care transformă un combustibil solid într-un gaz combustibil.
gazole *s.m.* formă recomandată pentru **gas-oil.**
gazoline *s.f.* *(tehn.)* gazolină.
gazomètre *s.m.* **1.** *(tehn.)* gazometru. **2.** *(arg.)* stomac.
gazomètrie *s.f.* *(tehn.)* gazometrie, procedeu de analiză a unui amestec gazos.
gazon *s.m.* **1.** *(bot.)* gazon. **2.** teren gazonat.
gazonnage, gazonnement *s.m.* *(hort.)* gazonare.
gazonnant, ~e *adj.* *(despre plante)* care crește formând gazon.
gazonné, ~e *adj.* acoperit cu gazon, gazonat.
gazonnée *s.f.* v. **gazon (2).**
gazonnement *s.m.* v. **gazonnage.**
gazonner *v.t.* *(hort.)* a gazona, a acoperi cu gazon.
gazouillant, ~e *adj.* care ciripește, ciripitor; **des oiseaux ~s** păsărele care ciripesc.
gazouillement *s.m.* **1.** ciripit (de păsărele); **le ~ des hirondelles** ciripitul rândunelelor. **2.** gângurit (de copil mic); **le ~ des enfants** gânguritul copiilor. **3.** clipocit, susur, murmur (de apă); **le ~ du ruisseau** clipocitul / susurul râului.
gazouiller *v.i.* **1.** a ciripi; **les oiseaux gazouillent** păsărelele ciripesc. **2.** *(despre copiii mici)* a gânguri. **3.** *(despre ape)* a susura, a clipoci. **4.** *(arg.)* a mirosi urât, a puți. **5.** *(arg.)* a merge repede. **6.** *(arg.)* a fi totul în regulă.

gazouillis *s.m.* **1.** ciripit slab (de păsărele). **2.** murmur / susur slab.
geai *s.m. (ornit.)* gaiță *(Garraulus glandarius).*
géant, ~e I. *s.m.f.* **1.** uriaș, gigant; **avoir une force de ~** a avea o putere de uriaș. **2.** *(fig.)* uriaș, geniu, titan; **un ~ de la littérature** un titan al literaturii; **des ~s de l'automobile** titanii automobilului (marile firme producătoare). **3.** *(în expr.)* **aller à pas de ~** a merge foarte repede, cu pași mari; **le ~ des mers** balena. **II.** *adj.* **1.** uriaș, gigant; **arbre ~** arbore uriaș. **2.** *(pop.)* considerabil, important; *(pop.)* remarcabil, extraordinar; **c'est ~** e extraordinar, grozav!
géaster *s.m. (bot.)* ciupercă din clasa gastromicetelor.
gecko *s.m. (zool.)* șopârlă din regiunile calde.
géhenne *s.f.* **1.** gheenă, iad, infern; **le feu de la ~** focul gheenei. **2.** *(fig.)* tortură, supliciu, caznă; durere intensă.
geignard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* smiorcăit, plângăreț, văicăreț, scâncit.
geignement *s.m.* scânceală, văicăreală, smiorcăială; tânguială.
1. geindre *v.i.* **1.** a geme, a se văicări, a se tângui; **un blessé qui geint** un rănit care geme. **2.** *(fam.)* a se smiorcăi, a scânci; **il geint tout le temps** se smiorcăie tot timpul.
2. geindre *s.m.* v. **gindre.**
geisha *s.f.* gheișă.
gel *s.m.* **1.** îngheț (al apei); **le ~ a causé des dégâts** înghețul a provocat pagube. **2.** polei; **une couche de ~** un strat de polei. **3.** ger; **les victimes du ~** victimele gerului. **4.** *(chim.)* gel. **5.** *(fig.)* înghețare, blocare; **~ des crédits** blocare a creditelor.
gélatine *s.f.* gelatină.
gélatiné, ~e *adj.* gelatinat.
gélatineux, -euse *adj.* gelatinos; **substance gélatineuse** substanță gelatinoasă.
gélatiniforme *adj. (med.)* cu aspect gelatinos; **tumeur ~** tumoare cu aspect gelatinos.
gélatiniser *v.t.* a gelatiniza, a produce gelatinizare.
gelé, ~e *adj.* **1.** înghețat (de frig); **rivière ~e** râu înghețat; **avoir les pieds ~s** a avea picioarele înghețate; *(fig.)* **crédits ~s** credite înghețate, blocate. **2.** *(arg.)* beat; **il est complètement ~ a.** e beat mort; **b.** e nebun. **3.** *(pop. în expr.)* **avoir le bec ~** a-i pieri graiul, a rămâne cu gura căscată.
gelée *s.f.* **1.** ger; îngheț; **les premières ~s de l'automne** primul îngheț al toamnei. **2.** *(culinar)* piftie; aspic; **poulet à la ~** pui în aspic. **3.** *(culinar)* peltea; jeleu; **~ de coings** jeleu de gutui. **4.** *(în expr.)* **~ blanche** brumă; *(apic.)* **~ royale, ~ nutritive** lăptișor de matcă; *(arg.)* **~ de coing** supărare.
geler I. *v.t.* **1.** a îngheța; **le froid a gelé le lac** gerul a făcut să înghețe lacul. **2.** a degera; **le froid lui a gelé les pieds** i-au degerat picioarele de ger. **3.** *(fig.)* a îngheța, a bloca; **~ les comptes** a îngheța conturile; **~ des négociations** a îngheța, a bloca, a opri tratative. **4.** *(în expr.)* **~ le sang à qqn.** a băga pe cineva în sperieți; a băga groaza în cineva, a face să-i înghețe sângele în vine. **II.** *v.i.* **1.** a îngheța; **la rivière a gelé** râul a înghețat. **2.** *(fig.)* a îngheța de frig, a-i fi foarte frig; **on gèle dans cette salle** înghețăm în sala asta. **III.** *v. impers.* **il gèle** e ger; **il gèle à pierre fendre** e ger de crapă pietrele. **IV.** *v.r.* a îngheța; **leurs habits mouillés se gèlent sur eux** hainele lor ude îngheață pe ei; *(pop.)* **se les ~** a dârdâi de frig.
gélif, -ive *adj. (despre substanțe, materiale, roci)* geliv, care se dezagregă sub acțiunea ciclurilor de îngheț și dezgheț; **roches gélives** roci gelive.
gélifiant *s.m.* substanță care provoacă gelificarea.
gélification *s.f. (chim.)* gelificare.
gélifier *v.t. (chim.)* a gelifica.
gélifraction *s.f.* fragmentarea rocilor prin alternanțele de îngheț și dezgheț.
géline *s.f. (înv.)* găină.
gelinotte, gélinotte *s.f. (zool.)* găinușă (de-alun); ieruncă, brădioară *(Tetrastes bonasia).*
géliturbation *s.f.* deplasarea particulelor solului prin alternanțele de îngheț și dezgheț.
gélivation *s.f.* v. **gélifraction.**
gélivité *s.f. (constr.)* deteriorarea unor materiale sub acțiunea înghețului.
gélivure *s.f.* **1.** crăpătură a solului sub acțiunea înghețului. **2.** *(silv.)* crăpătură într-o piatră sau în trunchiul unui arbore provocată de îngheț.
gélose *s.f. (chim.)* agar-agar.
gélule *s.f. (farm.)* capsulă cilindrică formată din două părți.
gelure *s.f.* **1.** degerare. **2.** degerătură.
gémeau, ~elle (*m. pl.* **-x**) **I.** *adj., s.m.f.* **1.** *(înv.)* geamăn. **II.** *s.m. pl.* constelația Gemenii.
gémellaire *adj.* referitor la gemeni; **grossesse ~** sarcină care cuprinde gemeni.
gémelle *s.f. (înv.)* geamănă.
gémelliparité *s.f.* starea unei femei / femele care naște gemeni.
gémellité *s.f.* starea unor gemeni; situația de gemeni.
gémination *s.f.* **1.** îmbinarea în perechi; împerechere. **2.** *(fon.)* geminație, lungire a unei consoane.
géminé, ~e *adj.* geminat, îngemănat; pereche; **feuilles ~es** frunze geminate.
géminée *s.f. (fon.)* geminată, consoană lungită.
géminer *v.t.* a grupa doi câte doi, a face pereche.
gémir *v.i.* a geme, a se lamenta, a se plânge, a se văita, a se tângui; **~ de douleur** a geme de durere.
gémissant, ~e *adj.* gemător, tânguitor, plângăreț, care se vaită; **voix ~e** voce tânguitoare.
gémissement *s.m.* geamăt, vaiet, tânguire, jeluire, lamentare, vaier; *(fig.)* **le ~ du vent** tânguirea vântului.
gémisseur, -euse *s.m.f. (fam. ir.)* plângăreț, plângăcios, văicăreț, smiorcăit.
gemmage *s.m.* creșterea brazilor pentru recoltarea rășinii.
gemmail (*pl.* **gemmaux**) *s.m.* varietate de vitraliu.
gemmation *s.f. (bot.)* **1.** formarea și dezvoltarea mugurilor. **2.** ansamblul mugurilor.
gemme I. *s.f.* **1.** *(mineral.)* gemă. **2.** mugur. **3.** rășină de brad. **II.** *adj. (în expr.)* **sel ~** sare gemă.

gemmé, ~e *adj.* **1.** *(despre brazi)* crestat (pentru recoltarea rășinii). **2.** împodobit cu pietre prețioase, cu geme.
gemmer I. *v.t. (silv. în expr.)* ~ **des pins** a cresta brazii pentru recoltarea rășinii. **II.** *v.i. (despre plante)* a da muguri.
gemmifère *adj.* **1.** care dă muguri. **2.** care conține pietre prețioase. **3.** care conține rășină.
gemmipare *adj. (biol.)* care se înmulțește prin muguri.
gemmiparité *s.f. (biol.)* înmulțire prin muguri.
gemmologie *s.f.* studiul pietrelor prețioase.
gemmothérapie *s.f. (med.)* tratament pe bază de muguri de plante.
gemmule *s.f. (bot., biol)* gemulă.
gémonies *s.f. pl.* **1.** *(în Roma antică)* loc unde erau expuse cadavrele criminalilor executați. **2.** *(în expr.)* **vouer qqn. aux** ~ a copleși pe cineva de rușine; a arunca anatema asupra cuiva.
génal, ~e *adj.* referitor la obraji; **muscles génaux** mușchi ai obrajilor.
gênant, ~e *adj.* jenant, stânjenitor, supărător, incomod; **une position ~e** o poziție incomodă; **un regard insistant,** ~ o privire insistentă, stânjenitoare.
gencival, ~e *adj.* v. **gingival.**
gencive *s.f. (anat.)* gingie.
gendarme *s.m.* **1.** jandarm. **2.** *(fig.)* jandarm, persoană autoritară; **c'est un vrai** ~ e un adevărat jandarm. **3.** *(fam.)* femeie voinică și autoritară. **4.** defect într-un diamant. **5.** *(pop.)* scrumbie sărată. **6.** *(entom.)* numele curent al unei ploșnițe de culoare roșie-neagră (*Purrhocoris apterus*). **7.** vârf de munte de escaladat.
gendarmer *v.i.* **1.** a se înfuria fără rost, a-i sări țândăra. **2.** a protesta cu tărie.
gendarmerie *s.f.* **1.** jandarmerie. **2.** local de jandarmerie.
gendarmeux, -euse *adj. (la pietre prețioase)* cu defect; **un diamant** ~ un diamant cu defect.
gendelettre *s.m. (fam. ir.)* literat, om de litere.
gendre *s.m.* ginere
gène *s.m.* (*biol.*) genă.
gêne *s.f.* **1.** *(înv.)* tortură, caznă. **2.** jenă, greutate; **avoir de la ~ à avaler** a avea greutate la înghițit; **sentir de la ~ dans la respiration** a simți o jenă la respirat. **3.** stinghereală, încurcătură, tulburare, incomodare; **je ne resterai pas longtemps, je ne veux pas vous causer de** ~ nu voi sta mult, nu vreau să vă incomodez; **sans** ~ fără jenă, fără a se sinchisi. **4.** lipsă de bani, jenă financiară, strâmtoare; **être dans la** ~ a fi în jenă financiară, a fi strâmtorat bănește. **5.** *(fig.)* sfială, jenă; stânjeneală; **j'ai de la ~ à le regarder en face** mi-e jenă să-l privesc în față.
gêné, ~e *adj.* **1.** jenat, stingherit, încurcat; **avoir l'air ~ devant qqn.** a se simți jenat în fața cuiva. **2.** strâmtorat bănește, lipsit de bani.
généalogie *s.f.* genealogie.
généalogique *adj.* genealogic; **arbre** ~ arbore genealogic.
généalogiquement *adv.* genealogic, prin genealogie.
généalogiste *s.m.f.* genealogist, persoană care studiază genealogiile.
gêner I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a tortura, a chinui; a supune la cazne. **2.** a jena, a stingheri, a încurca, a deranja; **mes chaussures me gênent** mă jenează pantofii; **vous pouvez fumer, cela ne me gêne pas** puteți fuma, nu mă deranjează. **3.** a jena, a pune în încurcătură; **cette question le gêne** această întrebare îl pune în încurcătură. **4.** a strâmtora bănește; **j'ai fait une dépense qui me gênera longtemps** am făcut o cheltuială care mă va strâmtora mult timp. **II.** *v.r.* **1.** a se jena, a se sfii; **faites comme chez vous, ne vous gênez pas** simțiți-vă ca acasă, nu vă jenați. **2.** a se restrânge din punct de vedere material, a-și impune restricții; **il se gêne beaucoup pour économiser** se restrânge din punct de vedere material ca să facă economii.
1. général, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** general, comun, obștesc, public; **l'intérêt** ~ interesul general; **d'une manière ~e** în general, în mod obișnuit, de obicei, îndeobște. **2.** general, total; unanim; **la mobilisation ~e** mobilizarea generală; **amnistie ~e** amnistie generală; **grève ~e** grevă generală. **3.** vag, nedeterminat, nehotărât; **considérations ~es** considerații generale, vagi. **II.** *s.f. art.* **1.** (la teatru) repetiția generală înainte de premieră. **2.** *(mil.)* sunet de trompetă pentru adunarea trupelor. **3.** *(pop. în expr.)* **battre la ~e** a clănțăni din dinți.
2. général I. *s.m.* **1.** *(mil.)* general. **2.** *(rel.)* căpetenie, comandant, șef; superior al unui ordin religios; **le ~ des jésuites** superiorul iezuiților. **II.** *s.f.* **1.** soție de general. **2.** *(rel.)* stareță la unele ordine bisericești. **3.** *(mii.)* alarmă.
généralat *s.m.* **1.** *(mil.)* gradul de general. **2.** *(rel.)* funcția de superior al unui ordin religios. **3.** durata funcției de general sau de superior al unui ordin religios.
généralement *adv.* în general, în mod obișnuit, de obicei, îndeobște; ~ **parlant** în general vorbind.
généralisable *adv.* generalizabil, care se poate generaliza; **mesures ~s** măsuri care se pot generaliza.
généralisateur, -trice *adj.* generalizator, care generalizează; **méthode généralisatrice** metodă generalizatoare.
généralisation *s.f.* generalizare; ~ **d'une opinion** generalizarea unei opinii.
généraliser *v.t., v.r.* a (se) generaliza; **les progrès techniques se généralisent** progresele tehnice se generalizează.
généralissime *s.m.* generalisim.
généraliste *adj., s.m.f.* medic generalist.
1. généralité *s.f.* **1.** generalitate; la ~ **des idées** generalitatea ideilor. **2.** majoritate; **la ~ des hommes** majoritatea oamenilor. **3.** *(la pl.)* generalități, idei generale; **cette conférence n'a debattu que des ~s** această conferință n-a dezbătut decât generalități.
2. généralité *s.f. (ist.)* circumscripție financiară înainte de Revoluția franceză din 1789.
générateur, -trice I. *adj.* generator, referitor la generare, reproducere; **mesures génératrices de désordres** măsuri generatoare de dezordini; **fonction** ~ funcție de reproducere. **II.** *s.m. (tehn.)* generator, mașină

sau instalație care transformă o energie în alt tip de energie. **III.** *s.f.* **1.** *(mat.)* generatoare. **2.** *(el.)* generator, mașină care produce curent continuu.
génératif, -ive *adj.* **1.** v. **générateur (I)**. **2.** *(lingv.)* referitor la generare; **grammaire générative** gramatică generativă.
génération *s.f.* **1.** *(biol.)* generare, reproducere, naștere; **l'instinct de** ~ instinctul de reproducere. **2.** generație; **la jeune** ~ tânăra generație.
générer *v.t.* a genera, a produce, a da naștere; **l'inflation génère le chômage** inflația produce șomaj; *(lingv.)* a genera, a produce (un enunț).
généreusement *adv.* în mod generos, cu generozitate; **récompenser** ~ a răsplăti cu generozitate.
généreux, -euse I. *adj.* **1.** generos, mărinimos, ales; uman; **un ennemi** ~ un dușman mărinimos; **sentiments** ~ sentimente alese. **2.** darnic, culant, larg; **un homme** ~ un om darnic, culant. **3.** *(înv.)* nobil; **un sang** ~ un (om cu) sânge nobil. **4.** *(despre pământ)* fertil, productiv, bogat; **terre généreuse** pământ fertil. **5.** *(despre vinuri)* tare, de calitate. **6.** gras, plin, planturos; **avoir des formes généreuses** a avea forme pline. **II.** *s.m.* om darnic, generos; **faire le** ~ a face pe darnicul.
générique *adj., s.m.* generic.
générosité *s.f.* **1.** generozitate, mărinimie, noblețe; **agir avec** ~ a proceda / a se purta cu mărinimie, cu noblețe. **2.** *(înv.)* sentiment nobil / al onoarei. **3.** *(la pl.)* daruri, donații, binefaceri; **il vit des ~s de son oncle** trăiește de pe urma darurilor unchiului său. **4.** bunătate; generozitate, indulgență; înțelegere, toleranță; **il parle de ses ennemis avec** ~ vorbește cu indulgență despre dușmanii săi.
genèse *s.f.* **1.** geneză; proces de formare; **la ~ d'une œuvre littéraire** geneza unei opere literare. **2.** *(cu maj.)* Geneza, Facerea, Cartea întâi a Bibliei.
génésiaque *adj.* referitor la geneză / la creație: **les jours ~s** zilele genezei.
génésique *adj.* referitor la procreare, la sexualitate.
genet *s.m.* *(zool.)* cal mic de rasă spaniolă.
genêt *s.m.* *(bot.)* grozamă, drobiță *(Genista sagitalis)*.
généthliaque *adj.* **1.** *(înv.)* referitor la nașterea unui copil. **2.** referitor la horoscop.
généticien, ~ne *s.m.f.* genetician, specialist în genetică.
genêtiere *s.f.* teren acoperit cu grozamă, cu drobiță.
génétique I. *adj.* genetic. **II.** *s.f.* genetică.
génétisme *s.m.* *(psihol.)* genetism, concepție psihologică conform căreia capacitățile umane nu sunt înnăscute.
genette *s.f.* *(zool.)* specie de mamifer din Africa și sudul Europei *(Genetta Genetta)*.
gêneur, -euse *s.m.f.* persoană supărătoare, inoportună, care deranjează.
1. genevois, ~e *adj.* din Geneva, genevez; **le canton** ~ cantonul Genevei.
2. Genevois, ~e *s.m.f.* genevez, locuitor din Geneva.
genévrier *s.m.* *(bot.)* ienupăr *(Juniperus communis)*.
genévrière *s.f.* teren acoperit cu ienuperi.
génial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* genial; **idée ~e** idee genială.
génialement *adv.* (în mod) genial, cu genialitate; **un morceau de musique ~ interprété** o piesă muzicală interpretată genial.
génialité *s.f.* *(rar)* genialitate.
génie *s.m.* **1.** *(antichit.)* spirit, duh; geniu; **bon** ~ spirit protector. **2.** geniu; **le ~ de Mozart** geniul lui Mozart; **une idée de** ~ o idee genială, de geniu. **3.** talent, înclinație, aptitudine, chemare, har, înzestrare; **avoir le ~ des affaires** a avea talent la afaceri. **4.** *(mli.)* geniu. **5.** caracter distinctiv, specific, definitoriu; **le ~ d'un peuple** caracterul distinctiv al unui popor.
genièvre *s.m.* **1.** ienupăr. **2.** fructul ienupărului. **3.** rachiu de ienupăr.
genièvrerie *s.f.* fabrică de rachiu de ienupăr.
génipa *s.m.* *(bot.)* specie de rubiacee din America tropicală.
génique *adj.* *(biol.)* referitor la gene; **équilibre** ~ echilibru al genelor.
génisse *s.f.* **1.** juncă, junincă. **2.** *(lit.)* vacă.
génisson *s.m.* *(dial.)* taur tânăr.
génital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(biol.)* genital; **parties ~es, appareil** ~ aparat genital, organe sexuale.
génitalité *s.f.* *(biol.)* capacitate de reproducere; sexualitate.
géniteur, -trice I. *s.m.f.* **1.** *(ir.)* părinte. **2.** animal mascul destinat reproducerii.
génitif *s.m.* *(gram.)* cazul genitiv.
génito-urinaire *adj.* *(anat.)* genito-urinar; **appareil** ~ aparat genito-urinar.
génocide *s.m.* genocid.
1. génois, ~e *adj.* genovez, din Genova. **II.** *s.f.* varietate de biscuiți.
2. Génois, ~e *s.m.f.* genovez, locuitor din Genova.
génotype *s.m.* *(biol.)* genotip, totalitatea proprietăților ereditare ale unui individ.
genou (*pl.* **-x**) *s.m.* **1.** genunchi; **tomber à ~x** a cădea în genunchi; **plier les ~ x** a se lăsa în genunchi; a pleca genunchii. **2.** *(pop.)* craniu chel, chelie. **3.** *(în expr.)* **embrasser les ~x de qqn.** a-i săruta cuiva picioarele; a se umili în fața cuiva; **être / tomber aux ~x de qqn.**; **fléchir / plier / ployer les ~x devant qqn.** a se prosterna în fața cuiva; *(fam.)* **être sur les ~x** a fi frânt de oboseală; *(pop.)* **~ creux** leneș, loază.
genouillère *s.f.* genunchieră.
genre *s.m.* **1.** gen, neam, specie; **le ~ humain** specia umană. **2.** *(șt. nat.)* clasă, categorie, varietate; **le chat domestique, famille des félidés, ~ Felis** pisica domestică, familia felinelor, clasa Felis. **3.** *(lit. arte)* gen; **le ~ dramatique** genul dramatic; **tableau de** ~ tablou de gen. **4.** gen, soi, mod, fel; **~ de vie** mod de viață. **5.** *(înv.)* rasă. **6.** manieră, ținută; distincție, eleganță; **avoir du (bon)** ~ a avea distincție, clasă; **avoir mauvais** ~ a fi lipsit de distincție, a nu avea ținută, a se comporta nemanierat. **7.** *(gram.)* gen; **accorder en ~ et en nombre** a acorda în gen și număr. **8.** *(în expr.)* **ce n'est pas mon** ~ nu e pe gustul meu; **se donner un / du ~, faire du** ~ a fi afectat; **c'est d'un ~ douteux** e de un gust îndoielnic; e de prost gust.
1. gens *s.f.* *(antichit. romană)* gintă.

2. gens *s.m.* *(la pl.)* **1.** oameni; lume; persoane; **il y avait peu de ~ au théâtre** era puțină lume la teatru. **2.** *(înv.)* servitori, servitorime. **3.** *(în expr.)* **~ de robe** magistrați, avocați, juriști; **~ d'Eglise** prelați, preoțime; **~ de lettres** scriitori; **~ de maison** servitori; **~ de mer** marinari; **~ de sac et de corde** tâlhari, bandiți; **jeunes ~** tineri, tineret; *(jur.)* **le droit des ~** dreptul ginților, dreptul internațional.

1. gent *s.f.* **1.** *(înv.)* națiune, popor; neam. **2.** *(fam.)* neam, rasă, specie; **la ~ trotte-menu** neamul șoarecilor.

2. gent, ~e *adj.* *(înv.)* drăguț; **~e dame** doamnă drăguță.

gentiane *s.f.* *(bot.)* gențiană, ghintură (*Gentiana lutea*).

1. gentil *s.m.* **1.** (la vechii evrei) străin. **2.** (la primii creștini) evreu; păgân. **3.** *(în expr.)* **l'apôtre des ~s** sfântul Pavel.

2. gentil, ~le *adj.* **1.** *(înv.)* nobil. **2.** *(despre oameni)* drăguț, gentil, amabil, îndatoritor, serviabil, prevenitor, complezent; **soyez ~** fiți amabil; **dire un mot ~** a spune un cuvânt amabil. **3.** *(despre lucruri, situații)* drăguț, plăcut, agreabil; simpatic; **un ~ appartement** un apartament drăguț. **4.** *(despre copii)* cuminte, docil, supus. **5.** *(fam.)* important, considerabil, apreciabil; **cela a coûté la ~ somme de...** a costat considerabila sumă de...

gentilhomme (*pl.* **gentilshommes**) *s.m.* gentilom, nobil.

gentilhommerie *s.f.* *(fam. înv.)* **1.** noblețe, boierie. **2.** nobilime, boierime.

gentilhommière *s.f.* conac al unui nobil de provincie.

gentilisme *s.m.* păgânism, religia păgânilor.

gentilité *s.f.* ansamblul națiunilor păgâne.

gentillesse *s.f.* **1.** gentilețe, amabilitate, curtoazie, politețe; bunăvoință; **je lui ai remercié de sa ~** i-am mulțumit pentru amabilitatea sa. **2.** drăgălășenie: **la ~ d'un enfant** drăgălășenia unui copil. **3.** *(ir.)* drăgălășenie, amabilitate; **les deux adversaires échangent des ~s** cei doi adversari fac schimb de amabilități.

gentillet, ~te *adj.* **1.** (destul de) gentil, amabil, îndatoritor; **il m'a reçu d'un air ~** m-a primit cu un aer destul de amabil. **2.** *(fam.)* mic și drăgălaș; **un enfant ~** un copil drăgălaș.

gentiment *adv.* **1.** (în mod) gentil, amabil, politicos, îndatoritor; **recevoir ~ qqn.** a primi amabil pe cineva. **2.** *(ir.)* frumos; **elle est ~ coiffée** frumoasă pălărie mai are. **3.** *(Elveția)* fără grabă, în liniște.

gentleman (*pl.* **gentlemen**) *s.m.* *(angl.)* gentleman.

gentleman-farmer (*pl.* **gentlemen-farmers**) *s.m.* *(angl.)* proprietar funciar care își lucrează singur pământul.

gentleman-rider (*pl.* **gentlemen-riders**) *s.m.* *(angl.)* jocheu care participă la curse.

gentleman's agreement (*pl.* **gentlemen's agreements**) *s.m.* *(angl.)* acord diplomatic între două țări, având valoarea unui angajament de principiu.

gentry *s.f.* **1.** *(angl.)* mică nobilime în Anglia. **2.** lumea elegantă, în Franța.

génuflexion *s.f.* **1.** genuflexiune, îndoire a genunchilor. **2.** *(la pl.)* plecăciuni, lingușeli, ploconeli; **se confondre / se répandre en ~s** a face plecăciuni, a se ploconi.

géobiologie *s.f.* geobiologie.

géocentrique *adj.* *(astr.)* geocentric.

géocentrisme *s.m.* geocentrism, veche concepție cosmologică.

géochimie *s.f.* geochimie.

géochimique *adj.* geochimic, referitor la geochimie.

géochimiste *s.m.f.* geochimist, specialist în geochimie.

géochronologie *s.f.* geocronologie, datarea evenimentelor geologice.

géocorises *s.f. pl.* *(entom.)* *(în vechile clasificări)* grup de insecte hemiptere din care fac parte ploșnițele.

géode *s.f.* **1.** *(mineral.)* geodă. **2.** *(patol.)* cavitate patologică într-un țesut (osos, pulmonar etc.).

géodésie *s.f.* geodezie, studiul formelor și dimensiunilor Terrei.

géodésique I. *adj.* geodezic. **II.** *s.f.* *(geom.)* geodezică.

géodique *adj.* (*mineral.*) referitor la geodă.

géodynamique I. *adj.* geodinamic. **II.** *s.f.* geodinamică.

géogénie, géogonie *s.f.* geogenie, teorie asupra formării globului terestru.

géogénique *adj.* geogenic, referitor la geogenie.

géognosie *s.f.* geognozie, studiul mineralogic al planetei terestre.

géognostique *adj.* geognostic, referitor la geognozie.

géogonie *s.f.* v. **géogénie.**

géogonique *adj.* geogonic, referitor la geogonie.

géographe *s.m.f.* geograf.

géographie *s.f.* geografie.

géographique *adj.* geografic.

géographiquement *adv.* din punct de vedere geografic.

géoïde *s.m.* geoid.

geôle *s.f.* *(lit.)* temniță, pușcărie, închisoare.

geôlier, ~ère *s.m.f.* gardian, temnicer.

géologie *s.f.* geologie.

géologique *adj.* geologic.

géologiquement *adv.* din punct de vedere geologic.

géologue *s.m.f.* geolog.

géomagnétique *adj.* geomagnetic.

géomagnétisme *s.m.* magnetism terestru.

géomancie *s.f.* geomancie, metodă de prezicere a viitorului după figurile formate prin aruncarea unui pumn de pământ sau pietre pe o suprafață plană.

1. géomètre *s.m.* **1.** geometru. **2.** topometru.

2. géomètre *s.m.* *(entom.)* specie de fluture verde.

géométrie *s.f.* geometrie.

géométrique *adj.* **1.** geometric; **une démonstration ~** o demonstrație geometrică; **une progression ~** o progresie geometrică. **2.** *(fig.)* regulat; **les allées ~s d'un parc** aleile regulate ale unui parc. **3.** *(fig.)* precis, riguros; **esprit ~** spirit riguros.

géométriquement *adv.* **1.** în mod geometric. **2.** *(fig.)* cu precizie, cu rigoare.

géomolges *s.m. pl.* *(zool.)* familie de reptile batraciene.

géomores *s.m. pl.* *(în Grecia antică)* mari proprietăți funciare.

géomorphogenèse *s.f.* geneza reliefului Terrei.

géomorphologie *s.f.* geomorfologie.

géomorphologique *adj.* geomorfologic; **l'étude ~ d'un pays** studiul geomorfologic al unei țări.

géomorphologue *s.m.f.* geomorfolog, specialist în geomorfologie.

géophage *adj., s.m.f. (med.)* (persoană) care mănâncă pământ.
géophagie *s.f. (psihopat.)* denaturare a gustului care îndeamnă la a mânca pământ.
géophile *s.m. (entom.)* alergătorul-pe-pământ (*Geophilus*).
géophysicien, ~ne *s.m.f.* geofizician.
géophysique *s.f.* geofizică.
géophyte *s.m. (bot.)* geofită, plantă ai cărei muguri petrec sezonul rece în pământ.
géopolitique I. *s.f.* geopolitică. **II.** *adj.* geopolitic; **théorie ~** teorie geopolitică.
géoponie *s.f.* cultura solului, agricultură.
1. géorgien, ~ne *adj.* **1.** georgian, din Georgia (Gruzia). **2.** georgian, din Georgia, stat american.
2. Géorgien, ~ne *s.m.f.* **1.** georgian, locuitor din Georgia (Gruzia). **2.** locuitor din Georgia (SUA).
géorgique I. *adj. (lit.)* referitor la muncile agricole sau la viața de la țară. **II.** *s.f. pl. (lit.)* georgice; **les Géorgiques** georgicele, de Virgiliu.
géosaure *s.m.* reptilă fosilă.
géoscopie *s.f.* v. **géomancie.**
géoséismique, géosismique *adj.* referitor la metodele de măsurare a undelor emise de o explozie subterană.
géosphère *s.f.* geosferă.
géosphérique *adj.* geosferic.
géostation *s.f. (astr.)* stație științifică pe pământ.
géostationnaire *adj.* geostaționar.
géostatistique *s.f. (mineral.)* evaluarea zăcămintelor prin metode statistice.
géostratégie *s.f. (mil.)* geostrategie, ansamblul datelor strategice decurgând din studiul geografiei fizice, economice sau din demografie.
géosynchrone *adj. (despre sateliții artificiali)* geosincron.
géosynclinal *s.m. (geol.)* geosinclinal.
géotechnique I. *s.f.* geotehnică, geologie aplicată. **II.** *adj.* geotehnic.
géotermal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (despre izvoare)* geotermal.
géotermie *s.f.* geotermie, studiul căldurii scoarței terestre.
géothermique *adj.* geotermic.
géothermomètre *s.m.* element de evaluare a căldurii pe scoarța terestră.
géothermométrie *s.f.* geotermometrie, măsurarea căldurii scoarței terestre.
géotropique *adj. (bot., biol.)* referitor la geotropism.
géotropisme *s.m. (bot., biol.)* geotropism.
géotrupe *s.m. (entom.)* gândacul-de-bălegar (*Geotrupes stercorarius*).
géphyriens *s.m. pl. (zool.)* clasă de viermi marini care trăiesc în mâl.
géraine *s.f. (pop.)* v. **géranium.**
gérance *s.f.* administrare; **la ~ d'un hôtel** administrarea unui hotel.
géraniées, géraniacées *s.f. pl. (bot.)* familia mușcatelor.
géranium *s.m.* **1.** *(bot.)* mușcată (*Pelargonium*). **2.** *(arg. în expr.)* **dépoter son ~** a muri, a da ortul popii.
gérant, ~e *s.m.f.* gerant, administrator; **le ~ d'un immeuble** administratorul unui imobil.
gerbage *s.m.* **1.** legare în snopi. **2.** *(arg.)* condamnare.
gerbée *s.f.* snop de paie.
gerbement *s.m. (arg.)* condamnare.
gerber I. *v.t.* **1.** a lega în snopi; **~ du froment** a lega grâul în snopi. **2.** a îngrămădi lucrurile unele peste altele; a stivui; **~ des sacs** a stivui saci. **3.** *(arg.)* a fi condamnat; **il a gerbé cinq ans** a fost condamnat la cinci ani. **4.** *(arg.)* a da pe ușă afară. **II.** *v.i.* **1.** a țâșni sub forma unei jerbe; **jet d'eau qui gerbe** fântână care țâșnește în jerbe. **2.** *(arg.)* a voma.
gerbera *s.m. (bot.)* plantă erbacee din Asia și Africa.
gerbier *s.m.* **1.** claie de snopi. **2.** *(arg.)* judecător. **3.** *(arg.)* jurat.
gerbière *s.f.* **1.** căruță pentru transportul snopilor. **2.** *(arg.)* cheie.
gerbille *s.f. (zool.)* mic rozător din deșerturile Africii și Asiei.
gerboise *s.f. (zool.)* specie de șoarece săritor din Asia și Africa (*Dipus sagitta*).
gerce *s.f.* **1.** crăpătură în lemn uscat. **2.** molie de stofă, de hârtie. **3.** *(arg.)* nevastă; femeie.
gercement *s.m.* **1.** faptul de a se crăpa. **2.** crăpătură.
gercer I. *v.t., v.i.* **1.** a crăpa; **les grandes chaleurs gercent la terre** căldurile mari crapă pământul. **2.** *(arg. în expr.)* **~ la tomate à qqn.** a sparge capul cuiva. **II.** *v.r.* a se crăpa; **en hiver, la terre se gerce par le gel** iarna pământul crapă sub acțiunea gerului.
gerçure *s.f.* crăpătură; **~s aux mains** crăpături la mâini.
gérer *v.t.* a gera, a administra; **~ une société** a gera o societate.
gerfaut *s.m. (ornit.)* erete (*Falco rusticolus*).
gériatre *s.m.f.* medic geriatru.
gériatrie *s.f.* geriatrie.
gériatrique *adj.* geriatric; **médecine ~** medicină geriatrică, a bolilor bătrâneții.
1. germain, ~e *adj.* **1.** *(jur.)* frați / surori cu același tată și aceeași mamă. **2.** *(în expr.)* **cousins ~s** veri primari, veri buni / drepți; **cousins issus de ~s** veri de-al doilea.
2. germain, ~e *adj. (ist.)* referitor la vechii germani.
3. Germain, ~e *s.m.f. (ist.)* vechi german.
germandrée *s.f. (bot.)* dumbeț (*Teucrium Chamaedrys*).
germanique I. *adj.* germanic. **II.** *s.m.* grup de limbi vorbite de triburile germanice.
germanisant, ~e *adj., s.m.f.* germanist, persoană care studiază limba, literatura și civilizația germanice.
germanisation *s.f.* germanizare.
germaniser *v.t.* a germaniza.
germanisme *s.m. (lingv.)* germanism.
germaniste *s.m.f. (filol.)* germanist.
germanium *s.m. (chim.)* germaniu.
germanophile *adj., s.m.f.* germanofil, (persoană) care iubește, admiră tot ceea ce este german.
germanophobe *adj., s.m.f.* germanofob, persoană care detestă tot ceea ce este german.
germanophone *adj., s.m.f.* germanofon, de limbă germană; **les pays ~s** țările germanofone, de limbă germană.

germe *s.m.* **1.** germen, sământă; **les ~s d'une maladie** germenii unei boli. **2.** *(biol., bot.)* embrion. **3.** *(fig.)* cauză, sursă; principiu; **les ~s d'une révolte** cauzele unei revolte.

germen *s.m.* *(biol.)* germene; **le ~ transmet les caractères héréditaires** germenele transmite caracterele ereditare.

germer *v.r.* **1.** a germina, a încolți, a răsări, a miji; **les tulipes ont germé** lalelele au încolțit. **2.** *(fig.)* a încolți, a se naște, a lua ființă; **un projet a germé dans son esprit** un proiect a încolțit în mintea sa.

germicide *adj., s.m.* germicid, bactericid.

germinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* germinai, referitor la germene; **cellule ~e** celulă germinală. **II.** *s.m.* germinal, a șaptea lună din calendarul revoluționar francez (21 mart.-19 apr.).

germinateur, -trice *adj.* *(biol.)* care poate germina sau care poate face să germineze.

germinatif, -ive *adj.* *(biol.)* germinativ; **pouvoir ~** putere germinativă.

germination *s.f.* germinație, încolțire, răsărire.

germoir *s.m.* **1.** slădărie, loc special amenajat unde se prepară sladul / malțul. **2.** loc sau recipient pentru germinarea semințelor înainte de a fi semănate.

germon *s.m.* *(iht.)* ton alb din Atlantic (*Germo alalunga*).

géromé *s.m.* fel de brânză fabricată în Alsacia.

gérondif *s.m.* *(gram.)* gerunziu; participiu prezent precedat de prep. **en**.

1. **géronte** *s.m.* *(ist.)* *(în Sparta)* fiecare din cei treizeci de membri ai senatului, aleși pe viață.

2. **géronte** *s.m.* *(în comedia clasică)* bătrân ridicol.

gérontisme *s.m.* **1.** regim politic condus de bătrâni. **2.** senilitate.

gérontocratie *s.f.* gerontocrație, guvernare de către bătrâni.

gérontologie *s.f.* studiul fenomenelor de îmbătrânire; studiul bătrâneții.

gérontologue *s.m.f.* gerontolog, specialist în gerontologie.

gérontoxon *s.m.* cerc alb care apare în jurul corneei la bătrâni.

gérousia *s.f.* *(ist.)* senatul Spartei, constituit din treizeci de bătrâni aleși pe viață.

gerris *s.m.* *(entom.)* insectă carnivoră acvatică, numită și purice / păianjen de apă *(Gerris)*.

gerzeau *s.m.* *(pop.)* neghină.

gésier *s.m.* **1.** pipotă. **2.** stomac la insecte și unele moluște. **3.** *(pop.)* stomac; **courts-circuits dans le ~** crampe la stomac.

gésine *s.f.* *(înv.)* lăuzie; **être en ~** a fi pe punctul de a naște.

gésir *v.i.* **1.** a zăcea; **les blessés gisaient sur le champ de bataille** răniții zăceau pe câmpul de luptă. **2.** *(fig.)* a fi, a se afla; **c'est là que gît la difficulté** aici e dificultatea. **3.** a se afla în dezordine / risipit; **ses habits gisaient en désordre sur le plancher** hainele lui se aflau în dezordine risipite pe podea. **4.** a fi înmormântat; *(poet.)* a (se) odihni; **ci-gît...** aici (se) odihnește...

gesse *s.f.* *(bot.)* **1.** bob-de-țarină (*Lathyrus platyphyllos*). **2.** *(în compuse)* **~ -des-prés** lintea-pratului (*Lathyrus pratensis*); **~ -du-printemps** pupăză (*Orobus vernus*).

gestaltisme *s.m.* teorie filozofică ce consideră fenomenele interdependente.

Gestapo *s.f.* Gestapo, secție a poliției secrete din Germania nazistă.

gestation *s.f.* **1.** gestație, sarcină; durata sarcinii. **2.** *(fig.)* perioadă de elaborare; gestație; **~ d'un roman** perioada de elaborare a unui roman.

gestatoire *adj.* *(înv. în expr.)* **chaise ~** scaun purtător (folosit de Papă în unele ocazii).

1. **geste** *s.m.* **1.** gest, mișcare; **~ de protestation** gest de protest; **faire de grands ~s** a face gesturi mari. **2.** gest, act, acțiune, faptă, ispravă; **faire un beau ~** a face un gest frumos, o faptă frumoasă; **joindre le ~ à la parole** a însoți vorba de faptă; **faits et ~s** isprăvi / fapte de curaj; **n'avoir qu'un ~ à faire** a fi de ajuns un gest pentru a. **3.** *(în expr.)* **avoir le ~ large** a fi cheltuitor / mână spartă; a fi larg la pungă; *(fam.)* **avoir le ~ prompt** a fi gata să acționeze.

2. **geste** *s.f.* grup de poeme epice din evul mediu, consacrat faptelor de vitejie aie unui erou; **chanson de ~** poem care aparține acestui grup.

gesticulation *s.f.* gesticulație.

gesticuler *v.i.* a gesticula.

gestion *s.f.* gestiune; **une bonne ~ financière** o bună gestiune financiară.

gestionnaire *adj., s.m.f.* gestionar.

gestuel, ~le I. *adj.* referitor la gesturi; **langage ~** limbaj al gesturilor. **II.** *s.f.* ansamblul gesturilor considerate în semnificația lor.

getter *s.m.* *(angl.)* *(chim., electron.)* getter, substanță care permite să se păstreze vidul în interiorul tuburilor electronice.

geyser *s.m.* *(geol.)* gheizer.

ghazal *s.m.* poeme de dragoste sau bahice ale persanilor și arabilor.

ghetto *s.m.* ghetou.

ghilde *s.f.* v. **gilde.**

giaour *s.m.* ghiaur.

gibeux, -euse *adj.* ghebos, cocoșat, gheboșat, cocârjat.

gibbon *s.m.* *(zool.)* gibon, maimuță antropoidă din Indochina și Malaezia (*Hylobates*).

gibbosité *s.f.* *(med.)* gibozitate, cifoză, cocoașă, gheb.

gibecière *s.f.* **1.** tolbă (de vânător, de pescar, de scamator). **2.** *(fam. în expr.)* **tour de ~** scamatorie.

gibelet *s.m.* **1.** burghiu mic pentru forat butoaie. **2.** *(fam. în expr.)* **avoir un coup de ~ (à la tête)** a fi nebun / lovit cu leuca în cap, a fi într-o ureche.

gibelin *s.m.* *(ist.)* ghibelin.

gibelotte *s.f.* *(culinar)* mâncare de iepure cu sos de vin alb.

giberne *s.f.* **1.** cartușieră; *(fig.)* **avoir le bâton de maréchal dans sa ~** a avea ca soldat perspective de a avansa în grad. **2.** *(în expr.)* **enfant de ~** copil de militar activ.

gibet *s.m.* **1.** spânzurătoare; **envoyer un criminel au ~** a trimite un criminal la spânzurătoare. **2.** locul unde se înalță o spânzurătoare. **3.** lemnul din care se construiește o spânzurătoare.
gibier *s.m.* **1.** vânat. **2.** vânat, carne de animal vânat; **manger du ~** a mânca vânat. **3.** *(în expr.)* **~ de potence** ticălos, nemernic; bun de ștreang; **du ~ de cour d'assises, un drôle de ~** individ suspect.
gible *s.m.* *(tehn.)* totalitatea cărămizilor așezate în cuptor pentru a fi arse.
giboulée *s.f.* lapoviță; **les ~s de mars** lapovița din martie; babele.
giboyer *v.i.* *(înv.)* a vâna.
giboyeux, -euse *adj.* despre un ținut în care se află multe animale sălbatice de vânat; **plaine giboyeuse** câmpie bogată în vânat.
gibus *s.m.* joben înalt, care se poate turti.
giclée *s.f.* **1.** țâșnitură, jet; **une ~ de sang** un jet de sânge. **2.** *(pop.)* rafală de mitralieră.
giclement *s.m.* faptul de a țâșni brusc sau cu putere, împroșcare.
gicler I. *v.i.* **1.** a împroșca. **2.** *(arg.)* a o lua la fugă, a o șterge; **allez gicle** Hai, șterge-o. **3.** *(arg. în expr.)* **~ des mirettes** a plânge. **II.** *(arg.)* **1.** a spune ceva cuiva. **2.** a da pe cineva afară.
giclet *s.m.* *(bot.)* plesnitoare (*Ecballium Elaterium*).
gicleur *s.m.* **1.** *(tehn.)* jiclor. **2.** *(arg.)* gură.
giffard *s.m.* *(tehn.)* injector pentru cazanele cu aburi.
gifle *s.f.* **1.** palmă; *(fam.)* **flanquer une ~ à qqn.** a trage / a arde o palmă cuiva. **2.** *(fig.)* afront, jignire, ofensă.
gifler *v.t.* **1.** a pălmui. **2.** *(fig.)* a jigni, a ofensa.
gigaku *s.m.* formă primitivă a teatrului japonez.
gigantesque I. *adj.* gigantic, uriaș; colosal, enorm; **un animal ~** un animal gigantic, uriaș; **une entreprise ~** o întreprindere uriașă, de proporții imense. **II.** *s.m. art.* ceea ce are un caracter gigantic, uriaș; **il n'aime que le ~** nu-i place decât ceea ce este gigantic, imens.
gigantesquement *adv.* în proporții gigantice.
gigantomachie *s. f (mit.)* lupta giganților împotriva zeilor.
gigogne *s.f.* **1.** personaj feminin uriaș din teatrul de copii. **2.** *(în expr.)* **mère- ~** mamă cu mulți copii. **3.** mobile sau obiecte care intră unele într-altele.
gigolette *s.f.* **1.** *(fam.)* fată foarte tânără, fetiță. **2.** *(pop.)* prostituată.
gigolo *s.m.* *(fam.)* tânăr întreținut de o femeie, pește, proxenet.
gigolpince *s.m.* *(arg.)* gigolo.
gigot *s.m.* **1.** but, coapsă, ciozvârtă (de berbec, miel, căprioară), jigou. **2.** *(fam.)* picior. **3.** *(la pl.)* picioarele din spate ale calului. **4.** *(în expr.)* **manche à ~** mânecă bufantă.
gigoter *v.i.* **1.** a se agita, a se zbate, a se zbuciuma, a se frământa, a se scutura; a da din mâini și din picioare; **ces enfants gigotent trop** copiii aceștia se agită prea mult. **2.** *(pop.)* a țopăi, a dansa.
gigoteur, -euse *s.m.f.* persoană care se agită mult.
1. gigue *s.f.* **1.** pulpă de căprioară. **2.** *(fem.)* picior. **3.** *(pop.)* femeie înaltă, lungană.
2. gigue *s.f.* *(muz., cor.)* gigă, dans vioi de origine engleză.
gilde, ghilde, guilde *s.f.* *(în epoca feudală)* ghildă, asociație de negustori.
gilet *s.m.* **1.** jiletcă, vestă. **2.** *(în expr.)* **venir pleurer dans le ~ de qqn.** a plânge pe umărul cuiva; *(scrimă)* a atinge adversarul la piept.
giletier, -ère I. *s.m.f.* croitor de jiletici, de veste. **II.** *s.f.* lanț de ceas prins de jiletcă.
gille(s) *s.m.* **1.** rol de prostănac într-o comedie. **2.** *(înv. în expr.)* **faire ~** a o rupe la fugă (de frică).
gillotage *s.m.* *(tehn.)* zincografie.
gimblette *s.f.* colac.
gin *s.m.* *(angl.)* gin.
gindre, geindre *s.m.* lucrător care frământă aluatul într-o brutărie.
gingembre *s.m.* *(bot.)* ghimber (*Zingiber officinalis* și *officinale*).
gingeolier *s.m.* *(bot.)* specie de arbore meridional.
gingival, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* gingival, referitor la gingii; **la muqueuse ~** e mucoasa gingivală.
gingivite *s.f.* *(med.)* gingivită.
ginglard *s.m.* v. **ginguet.**
ginguet, ~ te I. *adj.* *(despre vin)* prost, acrișor. **II.** *s.m.* poșircă, vin acru; **boire du ~** a bea poșircă.
giobertite *s.f.* *(mineral.)* magnezit.
girafe *s.f.* **1.** *(zool.)* girafă. **2.** girafă, suport care permite deplasarea unui microfon pe un platou de filmare, într-un studio de radio sau televiziune. **3.** *(fam. în expr.)* **peigner la ~** a trândăvi, a tăia frunză la câini; a duce câinii la apă; a arde gazul de pomană.
girafeau, girafon *s.m.* pui de girafă.
giralducien, ~ ne *adj.* referitor la opera lui J. Giraudoux.
girandole *s.f.* **1.** girandolă, candelabru cu mai multe brațe. **2.** cercei cu diamante. **3.** jerbă de focuri de artificii sau de jeturi de apă din fântâni arteziene.
girasol *s.m.* varietate de opal.
giration *s.f.* girație, mișcare giratorie.
giratoire *adj.* giratoriu; **sens ~** sens giratoriu.
giraumon, giraumont *s.m.* *(bot.)* varietate de dovleac.
giravion *s.m.* *(av.)* giravion.
girel *s.m.* *(evul mediu)* scut protector pentru cal.
girelle *s.f.* *(iht.)* pește din Mediterana, în culori vii (*Coris julis*).
girie *s.f.* **1.** *(fam. înv.)* smiorcăială. **2.** *(la pl.)* capricii, fasoane, fițe, fardoseli.
girl *s.f.* *(angl.)* dansatoare de music-hall sau revistă.
gyrodine *s.m.* *(av.)* girodină.
girofle *s.m.* *(culinar, în expr.)* **clous de ~** cuișoare.
giroflée *s.f.* **1.** *(bot.)* micsandră (*Matthiola*). **2.** *(pop. în expr.)* **~ à cinq feuilles** urmă lăsată pe piele de o lovitură de palmă.
giroflier *s.m.* *(bot.)* arbust tropical de cuișoare (*Eugenia aromatica* sau *Caryophyllus aromaticus*).
girolle *s.f.* *(bot.)* specie de ciupercă comestibilă (*Cantharellus cibarius*).
giron *s.m.* **1.** poală. **2.** *(fig.)* sân; **le ~ de l'église** sânul bisericii, comuniunea credincioșilor; **rentrer dans le ~ d'une société** a se întoarce în sânul unei societăți (din care a plecat). **3.** partea orizontală a unei trepte de scară. **4.** *(herald.)* triunghi isoscel cu vârful în mijlocul ecusonului.

girond, ~e *adj.* **1.** *(pop. despre oameni)* frumos, bine făcut; **un garçon ~** un băiat bine făcut. **2.** cu forme pline, plin; **une femme ~e** o femeie cu forme pline.
1. girondin, ~e *adj.* din Gironde.
2. Girondin, ~e I. *s.m.f.* locuitor din Gironde. **II.** *s.m.* *(ist.)* girondin.
girouette *s.f.* **1.** *(meteo, av.)* giruetă. **2.** *(fig.)* persoană schimbătoare, nehotărâtă; **changer d'avis comme une ~** a fi schimbător ca luna.
gisant, ~e I. *adj.* care zace culcat, întins; **le blessé ~ près du canon est le capitain du peloton** rănitul întins lângă tun este căpitanul plutonului. **II.** *s.m.* *(sculpt.)* gisant, sculptură funerară reprezentând un personaj culcat.
giselle *s.f.* muselină imitând dantela în relief.
gisement *s.m.* *(mineral.)* zăcământ; **~ de phosphate** zăcământ de fosfat.
gît *ind. prez. pers. 3 sg.* de la **gésir.**
gitan, ~e I. *s.m.f., adj.* țigan. **II.** *s.f.* țigară franțuzească marca Gitane.
gîte I. *s.m.* **1.** culcuș; *(fig.)* casă; **rentrer au ~** a se întoarce acasă / la casa părintească. **2.** vizuină. **3.** *(culinar.)* pulpă de vită. **4.** *(mineral.)* zăcământ. **II.** *s.f.* **1.** locul unde a eșuat o navă. **2.** înclinarea unei nave din cauza vântului sau a unui accident.
gîter I. *v.i.* **1.** a fi situat; **ce village gîte au fond de la vallée** acest sat este situat în fundul unei văi. **2.** *(despre iepuri și alte animale)* a-și avea culcușul; **le lièvre gîte dans le buisson** iepurele își are culcușul în tufiș. **3.** *(lit.)* a poposi peste noapte. **4.** *(mar.)* a se înclina pe o parte (despre vapoare). **II.** *v.t.* *(înv.)* a găzdui pe cineva peste noapte. **III.** *v.r.* *(înv.)* a poposi, a se pune la adăpost; **il s'est gîté dans une auberge** a poposit într-un han.
giton *s.m.* tânăr homosexual.
givrage *s.m.* *(meteo, av.)* givraj, depunere de gheață pe suprafața unui avion în zbor.
givre *s.m.* chiciură, promoroacă.
givré, ~e *adj.* **1.** acoperit cu chiciură, cu promoroacă; **buisson ~** tufiș acoperit cu chiciură. **2.** *(culinar)* fruct umplut cu înghețată; **citron ~** lămâie umplută cu înghețată. **3.** *(fam.)* nebun, țicnit.
givrer I. *v.t.* a acoperi cu chiciură. **2.** a acoperi cu o substanță care are aspectul gheții. **3.** *(culinar)* a pudra cu zahăr; **des fraises ~es de sucre** căpșuni pudrate cu zahăr.
givreux, -euse *adj.* **1.** acoperit cu chiciură. **2.** givrat.
glabelle *s.f.* *(anat.)* glabelă, spațiul dintre arcadele sprâncenelor.
glabre *adj.* **1.** *(bot.)* neted, fără peri, fără puf. **2.** spân, imberb; **un menton ~** o bărbie spână.
glaçage *s.m.* **1.** lustru (dat unei stofe, hârtii). **2.** *(în ceramică)* smălțuire. **3.** *(culinar)* glasare.
glaçant, ~e *adj.* care îngheață; *(fig.)* care intimidează, rece, extrem de sever; **un ton ~** un ton rece.
glace *s.f.* **1.** gheață; **glisser sur la ~** a aluneca pe gheață; **rompre la ~** a sparge / a rupe gheața; a face primul pas. **2.** *(culinar)* înghețată; **~ à la vanille** înghețată cu vanilie. **3.** *(culinar)* glazură. **4.** oglindă; **se regarder dans la ~** a se privi în oglindă. **5.** geam mobil la vehicule; **laver les ~s d'une voiture** a spăla geamurile unui automobil. **6.** pată la pietrele prețioase. **7.** răceală, indiferență. **8.** *(în expr.)* **montagne de ~** aisberg, ghețar; **être ferré à ~** a fi tobă / burduf de carte; **être de ~** a rămâne indiferent, a avea inimă de piatră; **accueil de ~** primire rece.
glacé, ~e *adj.* **1.** înghețat, congelat; **rivière ~e** râu înghețat. **2.** înghețat, foarte rece; înfrigurat; **avoir les mains ~es de froid** a avea mâinile înghețate de frig. **3.** *(fig.)* rece, indiferent, insensibil; **cœur ~** inimă rece / de piatră. **4.** lustruit, apretat; glasat; **gants ~s** mănuși lustruite; **papier ~** hârtie glasată. **5.** *(culinar)* glasat, acoperit cu glazură; **fruits ~s** fructe glasate. **6.** *(în expr.)* **colère ~ e** mânie stăpânită.
glacer I. *v.t.* **1.** a îngheța, a congela; **le froid a glacé** le lac gerul a înghețat lacul. **2.** a îngheța, a da senzația de frig; **le froid m'a glacé les mains** mi-au înghețat mâinile de frig. **3.** a pune la gheață; **~ du champagne** a pune șampanie la gheață. **4.** *(fig.)* a îngheța; a intimida; **son accueil vous glace** primirea lui te îngheață; **5.** *(fig.)* a înspăimânta; **~ le sang à qqn.** a înspăimânta pe cineva; a băga în sperieți / în draci / în răcori; a băga groaza în cineva. **6.** *(culinar)* a glasa, a acoperi cu glazură. **7.** *(tehn.)* a glasa, a lustrui, a apreta; **~ les chemises** a apreta cămășile; **~ du papier** a glasa hârtie. **8.** *(pictură)* a acoperi o pictură cu un strat incolor. **II.** *v.r.* a îngheța, a se congela; **l'eau du seau s'est glacée** apa din găleată a înghețat; *(fig.)* **sa sévérité les glaçait** severitatea sa îi îngheța; **mon sang se glace** îmi îngheață sângele în vine.
glacerie *s.f.* **1.** comerț cu înghețată. **2.** fabrică de oglinzi. **3.** comerț cu oglinzi.
glaceur *s.m.* lucrător care lustruiește sau apretează.
glaceux, -euse *adj.* *(despre pietre prețioase)* cu pete; **diamant ~** diamant cu pete.
glaciaire *adj.* *(geol.)* glaciar; **période ~** perioadă glaciară.
glacial, ~e (*m. pl.* **-als, -aux**) *adj.* glacial, înghețat; **un vent ~** un vânt înghețat; **l'Océan ~** Oceanul înghețat; *(fig.)* **un accueil ~** o primire glacială.
glacialement *adv.* (în mod) glacial; cu răceală, rece.
glaciation *s.f.* **1.** înghețare. **2.** *(geol.)* glaciație.
glacier *s.m.* **1.** *(geol.)* ghețar. **2.** *(înv.)* fabricant de oglinzi. **3.** vânzător de înghețată.
glacière *s.f.* **1.** ghețar, răcitor; **mettre un bloc de glace dans la ~** a pune un bloc de gheață în răcitor. **2.** *(înv.)* ghețărie, locul unde se fabrică gheață. **3.** *(fig. fam.)* ghețărie, loc friguros; **quelle ~, cette maison!** Ce ghețărie e această casă! **4.** șerbetieră, aparat de preparat înghețată.
glaciologie *s.f.* glaciologie, știință care se ocupă cu studiul ghețarilor.
glaciologue *s.m.f.* glaciolog, specialist în glaciologie.
glacis *s.m.* **1.** povârniș. **2.** *(pict.)* lac transparent.
glaçon *s.m.* **1.** sloi de gheață; **la rivière charrie des ~s** râul cară, transportă sloiuri de gheață. **2.** cuburi de gheață; **du sirop rafraîchi aux ~s** sirop răcit cu cuburi de gheață. **3.** *(fig.)* persoană rece, distantă.
glaçure *s.f.* *(în ceramică)* smalț, glazură.
gladiateur *s.m.* *(ist.)* gladiator.

glagla *adj. invar. (arg.)* înghețat bocnă.
glaglater *v.i. (arg.)* a-i fi frig; a tremura de frig.
glagolitique *adj. (lingv.) (în expr.)* **alphabet ~** alfabet glagolitic, vechi alfabet slav.
glaïeul *s.m. (bot.)* **1.** gladiolă (*Gladiolus gandavensis*). **2.** săbiuță (*Gladiolus imbricatus*).
glaire *s.f.* **1.** mucozitate. **2.** albuș de ou crud. **3.** pată într-un diamant. **4.** *(în artele grafice)* albuș bătut pentru a lustrui copertele unei cărți legate.
glairer *v.t. (în artele grafice)* a freca cu un preparat pe bază de albuș de ou copertele unei cărți înainte de lustruire sau aurire.
glaireux, -euse *adj.* cu aspect vâscos sau gelatinos; **matières ~euses** materii vâscoase.
glairure *s.f.* v. **glaire (1).**
glaise *s.f., adj.* humă, lut, argilă; **avoir ses chaussures pleines de ~** a avea încălțămintea plină de argilă / noroi.
glaiser *v.r.* 1. a lipi cu humă, cu lut, cu argilă. **2.** a îmbunătăți pământul amestecându-l cu humă, cu lut, cu argilă.
glaiseux, -euse I. *adj.* având natura lutului sau argilei, argilos; **une terre ~euse** un pământ argilos. **II.** *s.m. (pop. peior.)* țăran.
glaisière *s.f.* carieră de humă, de lut, de argilă.
glaive *s.m.* **1.** spadă. **2.** *(fig. înv.)* război, luptă; **remettre le ~ dans le fourreau** a înceta lupta; **tirer le ~** a declara război. **3.** *(înv.)* drept de viață și de moarte. **4.** *(în expr.)* **le ~ de la justice** paloșul justiției.
glanage *s.m. (agr.)* spicuire.
gland *s.m.* **1.** ghindă. **2.** ciucure, canaf. **3.** *(pop.)* prostănac, dobitoc.
glandage *s.m.* **1.** loc de unde se culege ghinda. **2.** culegerea ghindei. **3.** *(înv.)* dreptul de a culege ghinda dintr-o pădure. **4.** *(pop.)* lenevie, trândăvie.
glande *s.f.* **1.** *(anat.)* glandă; **~s endocrines** glande endocrine. **2.** *(arg. în expr.)* **avoir / foutre les ~s. a.** a fi iritat sau deprimat; **b.** a irita sau a deprima pe cineva.
glandée *s.f.* **1.** culesul ghindei. **2.** dreptul de a lăsa porcii să pască ghinde.
glander *v.i.* **1.** *(pop.)* a trândăvi, a arde gazul, a tăia frunză la câini. **2.** a aștepta în zadar, a aștepta mult și bine. **3.** *(pop. în expr.)* **n'avoir rien à ~ de qqch.** a nu se sinchisi, a nu-i păsa deloc de ceva, a-i fi total indiferent ceva;
glandeur, -euse *s.m.f. (pop.)* leneș, pierde-vară, târâie-brâu.
glandilleux, -euse, glandouilleux, -euse *adj. (pop.)* greu de realizat.
glandouiller *v.i.* v. **glander (1).**
glandulaire *adj.* glandular; **sécrétions ~s** secreții glandulare.
glanduleux, -euse *adj.* v. **glandulaire.**
glane *s.f.* **1.** mănunchi de spice. **2.** *(agr.)* spicuire. **3.** funie de ceapă, usturoi.
glanement *s.m. (rar) (agr.)* spicuire.
glaner *v.t.* **1.** *(agr.)* a spicui. **2.** *(fig.)* a culege, a aduna (de ici de colo) **~ des renseignements** a culege informații. **3.** *(pop. în expr.)* **laisse ~** las-o baltă.
glaneur, -euse *s.m.f.* persoană care adună spicele rămase în lan după seceriș.
glanure *s.f.* spicuire.
glaphique *s.m.* varietate de talc.
glapir *v.i.* **1.** a scheuna, a chelălăi *(despre vulpi, cățel, iepuri)*. **2.** *(fig.)* a vorbi, a cânta ascuțit, strident.
glapissant, ~e *adj. (despre glas)* ascuțit, strident.
glapissement *s.m.* scheunat, chelălăit.
glaréole *s.f. (ornit.)* ciovică-de-mare (*Glareola pratincola*).
glas *s.m.* **1.** dangăt de clopot în caz de funeralii. **2.** *(în expr.)* **sonner le ~** a anunța un sfârșit iminent; **la bataille de Waterloo sonna le ~ de Bonaparte** bătălia de la Waterloo a anunțat sfârșitul lui Bonaparte.
glass(e) *s.m. (arg.)* pahar cu băutură; **prendre un ~** a bea un pahar.
glatir *v.i. (despre vulturi)* a țipa.
glaucome *s.m. (med.)* glaucom.
glauconie, glauconite *s.f. (mineral.)* glauconit, silicat natural de fier și potasiu.
glaque *adj.* **1.** verde-albăstrui; **des yeux ~s** ochi verzi-albăstrui. **2.** *(fig.)* trist, sordid.
glaviot *s.m.* **1.** *(evul mediu)* spadă mică. **2.** *(pop.)* scuipat.
glavioter *v.i. (pop.)* **1.** a scuipa, a stuchi. **2.** *(în expr.)* **~ sur qqn** a disprețui pe cineva; **~ sur qqch.** a desconsidera, a nu da doi bani pe ceva.
glèbe *s.f.* **1.** *(înv.)* bulgăre de pământ. **2.** glie. **3.** *(ist.)* domeniu feudal cu iobagii lui legați de pământ.
gléchome, glécome *s.m. (bot.)* silnică (*Glechoma hederacea*).
glène *s.f.* **1.** *(anat.)* cavitate a unui os în care se articulează un alt os. **2.** *(mar.)* porțiune răsucită dintr-o parâmă.
glénoïde, glénoïdal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (med.)* glenoid.
glial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (med.)* referitor la nevroglie.
gliome *s.m. (med.)* gliom.
glissade *s.f.* **1.** (a)lunecare; **faire une ~** a aluneca; **~ de terre** alunecare de pământ. **2.** derdeluș, săniuș. **3.** *(av.)* manevră aeriană. **4.** *(cor.)* glisadă.
glissage *s.m. (silv.)* coborâre a copacilor tăiați pe munte.
glissant, ~e *adj.* **1.** (a)lunecos; **marches ~es** trepte alunecoase. **2.** *(tehn.)* glisant. **3.** *(fig.)* periculos, hazardat, riscant; **terrain ~** teren riscant; mediu social periculos; afacere riscantă, primejdioasă.
glissement *s.m.* **1.** (a)lunecare; *(fig.)* **~ à droite** alunecare spre dreapta. **2.** *(tehn.)* glisare.
glisser I. *v.i.* **1.** a (a)luneca; **~ sur la glace** a aluneca pe gheață; **son pied a glissé** i-a alunecat piciorul. **2.** a se da pe gheață. **3.** *(tehn.)* a glisa. **4.** a fi alunecos; **ces marches glissent** aceste trepte sunt alunecoase, alunecă. **5.** a filtra, a pătrunde, a se strecura; **un rayon de soleil a glissé dans la chambre** o rază de soare a pătruns în cameră. **6.** *(fig.)* a trece repede (peste un subiect) **il a glissé sur cette question** a trecut repede peste această chestiune. **7.** *(fig.)* a nu atinge, a nu impresiona, a lăsa indiferent; **on a beau le gronder, ça glisse sur lui** degeaba îl cerți, îl lasă indiferent. **8.** *(în expr.)* **~ comme**

une anguille entre les doigts a scăpa / a i se strecura cuiva printre degete; ~ **sur une mauvaise pente** a o lua / a o apuca pe un drum greșit; a se apuca de rele; *(pop.)* **se laisser** ~ a muri, a se duce pe lumea cealaltă, a da ortul popii; **glissons** să nu insistăm, să trecem peste; **c'est à vous / c'est votre tour à** ~ e rândul vostru să. **II.** *v.t.* **1.** a strecura încet, pe nesimțite; ~ **un mot à l'oreille de qqn.** a șopti ceva cuiva, a strecura o vorbă cuiva. **2.** *(în expr.)* ~ **une lettre à la poste** a pune o scrisoare la poștă / a expedia o scrisoare; ~ **un regard en coulisse à qqn.** a arunca o privire piezișă cuiva. **III.** *v.r.* **1.** a se strecura; **des provocateurs s'étaient glissés parmi les manifestants** printre manifestanți se strecuraseră provocatori; **une erreur s'est glissée dans le texte** în text s-a strecurat o greșeală. **2.** *(pop. în expr.)* **se** ~ **dans les toiles** a se culca, a se băga în scutece.

glisseur, -euse I. *s.m.f.* persoană care se dă pe gheață. **II. 1.** *s.m.* dispozitiv care permite unor anumite tipuri de vehicule să alunece pe o pernă de aer deasupra unei suprafețe de pământ sau a apei. **2.** *(mat., în expr.)* **vecteur** ~ vector alunecător.

glissière *s.f.* **1.** *(tehn.)* glisieră. **2.** *(în expr.)* ~ **de sécurité** bandă metalică instalată de-a lungul unei autostrăzi în scop de protecție.

glissoire *s.f.* derdeluș, săniuș.

global, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* global; **chiffre** ~ cifră globală.

globalement *adv.* (în mod) global, în ansamblu; în bloc; **on ne peut pas condamner** ~ **toutes ses idées** nu putem să-i condamnăm în bloc toate ideile.

globe *s.m.* **1.** glob, sferă; **le** ~ **terrestre** globul pământesc; **le** ~ **de l'œil** globul ocular. **2.** *(în expr.)* **mettre sous** ~ a păstra la loc sigur.

globe-trotter (*pl.* **globe-trotters**) *s.m.* *(angl.)* persoană care călătorește în toată lumea.

globicéphale *s.m.* *(zool.)* specie de cetaceu (*Globicephale*).

globigérine *s.f.* *(zool.)* protozoar (ordinul foraminiferelor) din mările temperate ale cărui cochilii calcaroase se găsesc pe fundul mărilor.

globine *s.f.* *(biochim.)* globină, constituent proteic al hemoglobinei.

globique *adj.* globular, în formă de glob.

globulaire I. *adj.* **1.** globular, în formă de glob. **2.** globular, referitor la globulele sanguine; **anémie** ~ anemie globulară; **numération** ~ numărătoare a globulelor roșii. **II.** *s.f.* *(bot.)* plantă dicotiledonată cu flori albastre (*Globularia*).

globule *s.m.* **1.** globulă; **~s rouges** globule roșii; **~s blancs** globule albe. **2.** *(farm.)* pilulă de dimensiuni mici.

globuleux, -euse *adj.* **1.** de forma unei sfere mici. **2.** *(med. în expr.)* **yeux** ~ ochi exoftalmici, bulbucați.

globuliforme *adj.* în formă de globulă.

globulin *s.m.* trombocit.

globuline *s.f.* *(biochim.)* globulină.

glockenspiel *s.m.* *(muz.)* instrument de percuție.

gloire *s.f.* **1.** glorie, faimă, celebritate; renume, reputație; **être au sommet de la** ~ a fi în culmea gloriei; **se couvrir de** ~ a se acoperi de glorie. **2.** merit; onoare, fală; **s'attribuer la** ~ **de qqch.** a-și atribui meritul unui lucru; **tirer** ~ **de la réussite de qqn.** a-și atribui meritul pentru succesul cuiva. **3.** glorie, persoană ilustră; **c'est une des ~s de notre école de musique** este una din gloriile școlii noastre de muzică. **4.** strălucire, splendoare; **la cour de Versailles dans toute sa** ~ Curtea din Versailles în toată strălucirea ei. **5.** omagiu, onoare, slavă, preamărire; **rendre** ~ **à Dieu** a-l slăvi pe Dumnezeu. **6.** *(arte plastice)* nimb simbolizând sfințenia; **Christ en** ~ Iisus înconjurat de nimb. **7.** *(în expr.)* **travailler pour la** ~ a munci de amorul artei / de pomană; **rendre** ~ **à la vérité** a face să triumfe adevărul.

glome *s.m.* *(vet.)* placă cornoasă la copita calului.

gloméris *s.m.* *(zool.)* urechelniță mică (*Miriapode*).

glomérule *s.m.* *(anat., bot., agr.)* glomerulă.

gloria *s.m.* *(bis. catol.)* imn recitat sau cântat în latină, la slujba religioasă.

gloriette *s.f.* **1.** chioșc cu verdeață într-un parc. **2.** colivie mare de păsări.

glorieusement *adv.* (în mod) glorios, cu glorie.

glorieux, -euse I. *adj.* **1.** *(despre fapte, acțiuni, întâmplări)* glorios; **combat** ~ luptă glorioasă; **histoire ~euse d'un pays** istorie glorioasă / plină de fapte glorioase a unei țări. **2.** *(despre oameni, mai ales pentru merite militare)* glorios, celebru, ilustru; **personnage** ~ un personaj glorios; acoperit de glorie. **3.** *(înv. peior. despre oameni)* mândru; înfumurat; **être** ~ **de qqch.** a fi înfumurat de ceva, se mândrește cu ceva; ~ **comme un paon** mândru ca un păun; **il est glorieux de son rang** se mândrește cu rangul său. **4.** *(ist.)* strălucitor, luminos; **des souvenirs** ~ amintiri luminoase. **II.** *s.m.* vanitos, înfumurat, închipuit; *(în expr.)* **faire le** ~ a face pe grozavul, a fi înfumurat. **III.** *s.f.* *(ist. în expr.)* **Les Trois Glorieuses** nume date zilelor de 27, 28, 29 iulie 1830, când a fost înlăturat de la domnie regele Charles X.

glorificateur, -trice *s.m.f., adj.* *(rar)* care glorifică, glorificator.

glorification *s.f.* glorificare; apologie; celebrare; ~ **de la science** apologia științei; ~ **des saints** glorificarea sfinților.

glorifier I. *v.t.* a glorifica, a celebra, a onora, a slăvi; ~ **un vainqueur** a preamări un învingător. **II.** *v.r.* a se mândri, a se făli, a-și face un titlu de glorie din; **se** ~ **de ses ancêtres** a se făli cu strămoșii săi.

gloriole *s.f.* glorie măruntă, deșartă;

glose *s.f.* **1.** glosă, explicare a sensului unui cuvânt sau al unui pasaj. **2.** *(fam. înv.)* critică, comentariu răuvoitor, bârfă.

gloser I. *v.t.* a glosa, a explica un text, un cuvânt, a da explicații; ~ **un texte biblique** a explica un text biblic. **II.** *v.i.* **1.** a face comentarii lungi și sterile. **2.** *(fam. înv.)* a face comentarii răuvoitoare.

glossaire *s.m.* glosar.

glossateur, -trice *s.m.f.* glosator.

glossématique *s.f.* *(lingv.)* glosematică, ramură a lingvisticii structuraliste.

glossème *s.m. (lingv.)* glosem, cea mai mică unitate lingvistică semnificativă.
glossine *s.f. (entom.)* musca țețe (*Glossina palpalis*).
glossite *s.f. (patol.)* glosită, inflamație a limbii.
glossodynie *s.f. (patol.)* durere în limbă.
glossolalie *s.f. (psihiatr.)* tulburări de vorbire la unii bolnavi psihic.
glosso-pharyngien, ~ne *adj. (med.)* referitor la limbă și faringe.
glossoplégie *s.f. (patol.)* paralizie a limbii.
glossotomie *s.f. (chir.)* incizie a limbii.
glottal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (fon.)* glotal; **consonne ~e** consoană glotală.
glotte *s.f. (anat.)* glotă.
glottique *adj. (anat.)* glotal, al glotei, referitor la glotă.
glouglou *s.m.* **1.** gâlgâit; **le ~ de la bière versée dans les verres** gâlgâitul berii turnate în pahare. **2.** țipăt de curcan. **3.** gângurit, uguit (de turturele).
glouglouter *v.i.* **1.** a gâlgâi. **2.** *(despre curcani)* a țipa.
gloussement *s.m.* **1.** cotcodăcit. **2.** *(fam.)* râs înfundat. **3.** mic țipăt / mică exclamație; **~ de satisfaction** exclamație de satisfacție.
glousser *v.i.* **1.** a cotcodăci. **2.** *(fam.)* a râde pe înfundate, cu hohote mici.
glouteron *s.m. (bot.)* **1.** *(pop.)* cucută-de-pădure; brusture, lipan. **2.** specie de scai, de scaiete.
1. glouton *s.m. (zool.)* gluton, mamifer din regiunile arctice (*Gulo luscus*).
2. glouton, ~ne *adj., s.m.f.* lacom, mâncăcios; **un enfant ~** un copil mâncăcios.
gloutonnement *adv.* cu lăcomie; **manger ~** a mânca cu lăcomie.
gloutonnerie *s.f.* lăcomie la mâncare.
glu *s.f.* **1.** clei (pentru prins păsări mici); **prendre des oiseaux à la ~** a prinde păsări mici cu clei. **2.** *(fam.)* persoană sâcâitoare; pisălog, scai; **il est collant comme de la ~, c'est une vraie ~** se ține de om ca scaiul.
gluant, ~e I. *adj.* **1.** cleios, lipicios; **boue ~e** noroi lipicios. **2.** vâscos; **liquide ~** lichid vâscos. **3.** *(fam.) (despre persoane)* sâcâitor, pisălog. **4.** *(în expr.)* **avoir les mains ~es** a fi zgârcit; a cheltui cu mare reținere. **II.** *s.m. (arg.)* **1.** nou-născut. **2.** săpun.
gluau *s.m.* ramură înmuiată în clei (folosită la prinderea păsărilor mici).
gluc, gluck *s.m. (arg.)* noroc, baftă.
glucide *s.m. (biochim.)* glucidă.
glucine *s.f. (chim.)* oxid de gluciniu, de beriliu.
glucinium *s.m. (chim.)* gluciniu, beriliu.
gluck *s.m.* v. **gluc.**
glucomètre *s.m. (fiz.)* glucometru.
gluconique *adj. (chim.)* (acid) gluconic.
gluconate *s.m. (chim.)* gluconat, sare a acidului gluconic.
glucosane *s.m. (biochim.)* numele generic al hidraților de carbon.
glucose *s.m. (chim.)* glucoză.
glucosé, ~e *adj. (chim.)* glucozat; **sérum ~** ser glucozat.
glucoserie *s.f.* fabrică de glucoză.
gluer *v.t. (rar)* a da, a unge cu clei; **~ des branches pour prendre des oiseaux** a unge crengi cu clei pentru a prinde păsări mici.
glui *s.m. (înv.)* pai de secară sau de grâu (folosit la acoperirea caselor sau legarea snopilor).
glume *s.f. (bot.)* glumă.
glumelle *s.f. (bot.)* fiecare din cele două bractee care învelesc floarea gramineelor.
glumiflores *s.f. pl. (bot.)* ordin de plante monocotiledonate.
glutamate *s.m. (biochim.)* glutamat, sare a acidului glutamic.
glutamique *adj. (biochim. în expr.)* **acide ~** acid glutamic.
gluten *s.m. (chim.)* gluten.
glutineux, -euse *adj.* **1.** care conține gluten. **2.** cleios, vâscos.
glycémie *s.f. (patol.)* glicemie.
glycéride *s.m. (chim.)* gliceridă.
glycérie *s.f. (bot.)* mană-de-ape (*Glyceria fluitans sau aquatica*).
glycérine *s.f. (chim.)* glicerină.
glycériner *v.t.* a da cu glicerină.
glycérique *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid gliceric.
glycérol *s.m.* v. **glycérine.**
glycine *s.f. (bot.)* glicină (*Wistaria Sinensis*).
glycocolle *s.m. (biochim.)* glicocol, aminoacid simplu.
glycogène *s.m. (biochim.)* glicogen.
glycogenèse, glycogénie *s.f. (fiziol.)* glicogeneză, producere de glucoză în ficat.
glycol *s.m. (chim.)* glicol.
glycolyse *s.f. (biochim.)* glicoliză, degradare metabolică a glucozei.
glycosurie *s.f. (med.)* glicozurie.
glyphe *s.m. (arhit.)* linie săpată într-o mulură.
glyptique *s.m.* gliptică, arta de gravare a pietrelor prețioase.
glyptodon, glyptodonte *s.m. (paleont.)* mamifer fosil din America (cuaternar).
glyptographe *s.m.f.* specialist în gliptografie.
glyptographie *s.f.* gliptografie, știința studierii pietrelor gravate din antichitate.
glyptologie *s.f.* v. **glyptographie.**
glyptothèque *s.f.* gliptotecă, colecție de pietre gravate sau statui.
gnaf, gniaf *s.m. (pop. înv.)* (cizmar) cârpaci.
gnafron *s.m. (arg.)* individ, ins, tip oarecare.
gnagnan, gnan-gnan *s.m.f., adj. invar. (fam.)* molâu, moale, mototol, bleg.
gnard, ~e, gniard, ~e *s.m.f. (arg.)* **1.** copil, țânc, plod. **2.** individ, ins.
gnaule *s.f.* v. **gnole.**
gneiss *s.m. (petr.)* gnais.
gneisseux, -euse, gneissique *adj. (petr.)* de natura gnaisului.
gnète *s.f. (bot.)* plantă fanerogramă, liană din regiunile tropicale.
gniaf *s.m.* v. **gnaf.**
gniole *s.f.* v. **gnole.**
gnocchi *s.m. (ital.)* colțunași la cuptor.

gnognote, gnognotte *s.f. (pop.)* fleac, lucru fără importanță; **c'est de la ~** e un lucru fără importanță.
gnole, gnôle, gnaule, niole *s.f. (pop.)* țuică, rachiu.
gnome *s.m.* **1.** *(mit.)* gnom. **2.** stârpitură, pocitanie, avorton.
gnomique *adj.* **1.** gnomic, care exprimă adevăruri sub formă de proverbe, maxime. **2.** (formă verbală) care exprimă o idee generală, gnomic.
gnomon *s.m. (astr.)* gnomon.
gnomonique *(astr.)* **I.** *adj.* gnomonic. **II.** *s.f.* gnomonică, arta calculării și construirii cadranelor solare.
gnon *s.m. (pop.)* ghiont, lovitură, pumn; **donner un ~ à qqn.** a trage un ghiont / un pumn cuiva.
gnose *s.f.* **1.** *(înv.)* știință religioasă, cunoaștere a lui Dumnezeu, a divinității. **2.** doctrina gnosticilor. **3.** *(fil.)* cunoaștere.
gnosticisme *s.m. (fil.)* gnosticism.
gnostique *adj. (fil.)* gnostic.
gnou *s.m. (zool.)* gnu, specie de antilopă africană (*Connochaetes gnu*).
go *s.m.* vechi joc japonez de origine chineză.
go (tout de ~) *loc. adv. (fam.)* **a.** de-a dreptul; fără ocolișuri; **b.** fără menajamente.
gobe *s.m. (pesc.)* năvod pentru prinderea peștilor migratori.
gobelet *s.m.* **1.** pahar fără picior. **2.** cornet pentru zaruri. **3.** accesoriu în formă de cornet folosit de scamatori; **joueur de ~** scamator. **4.** *(silv.)* tăiere a coroanei pomilor fructiferi într-o formă evazată.
gobeleterie *s.f.* **1.** fabricare de recipiente fără picior. **2.** comerț cu recipiente fără picior.
gobeletier *s.m.* **1.** fabricant de recipiente fără picior. **2.** vânzător de recipiente fără picior.
gobelette *s.f. (arg.)* băutură.
gobelin *s.m.* goblen, tapiserie, țesătură sau broderie artistică.
gobeloter, gobelotter *v.i. (fam. înv.)* a bea des băuturi alcoolice.
gobe-mouches *s.m. invar.* **1.** *(anat.)* specie de păsări mici care se hrănesc cu insecte zburătoare (*Muscicapa*). **2.** *(fam. înv.)* nătăfleață, bleg, prostănac.
gober I. *v.t.* **1.** a înghiți repede și pe nemestecate; **~ un œuf** a înghiți un ou nemestecat. **2.** *(fig. fam.)* a înghiți, a crede cu ușurință (orice); **il gobe tout ce qu'on lui dit** înghite tot ce i se spune. **3.** *(înv.)* a înhăța, a prinde pe cineva, a pune mâna pe cineva. **4.** *(fam.)* a simpatiza pe cineva; **il ne peut pas me ~** nu mă simpatizează, nu mă poate suferi. **5.** *(în expr.)* **~ des / les mouches. a.** a căsca gura; a sta cu degetul în gură; **b.** a trândăvi, a arde gazul de pomană; a tăia frunză la câini; **~ le morceau / l'hameçon** a cădea / a se prinde singur în capcană; a se lăsa tras pe sfoară; *(arg.)* **~ son bœuf / sa chèvre** a se înfuria, a-și ieși din minți / din fire. **II.** *v.r. (pop.)* a se încrede, a fi înfumurat; a avea o părere bună despre sine.
goberger *v.r. (fam.)* **1.** a chefui. **2.** a se instala comod; **il se goberge dans un fauteuil** se instalează comod într-un fotoliu.
gobette *s.f. (arg.)* **1.** băutură; **tenir à la ~** a ține la băutură. **2.** obișnuința de a bea băuturi alcoolice.
gobeur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care mănâncă mult, mâncău. **2.** *(fig. fam.)* naiv, credul, prostănac.
gobi *s.m. (arg.)* negru, persoană de culoare.
gobichonner *v.i. (pop. înv.)* a o duce într-un chef / în petreceri.
gobie *s.m. (iht.)* guvid (*Gobius*).
gobille *s.m. (arg.)* ochi.
gobilleur *s.m. (arg.)* judecător de instrucție.
godaille *s.f. (fam.)* masă cu băutură din belșug.
godailler *v.i. (fam. înv.)* **1.** a chefui, a o duce tot într-un chef / în petreceri. **2.** *(croit.)* a face godeuri, falduri.
godasse *s.f. (pop.)* pantofi scâlciați, încălțăminte uzată.
godelureau *s.m. (fam.)* filfizon, fante.
goder *v.i. (despre rochii, fuste)* a face godeuri, a goda.
godet *s.m.* **1.** păhărel fără picior; **boire / écluser un ~** a da pe gât un păhărel. **2.** *(tehn.)* cupă. **3.** *(croit.)* godeu, cută, fald. **4.** *(arg. în expr.)* **avoir le ~** a avea noroc, baftă.
godichard, ~e, godichon, ~ne *adj., s.m.f.* v. **godiche.**
godiche *adj., s.m.f. (fam.)* nătăfleață, bleg, prostănac; **avoir l'air ~** a părea nătăfleață, bleg.
godille *s.f.* **1.** vâslă (în partea dinapoi a bărcii). **2.** *(în expr.)* **à la ~** care funcționează prost; **un système économique à la ~** un sistem economic care funcționează prost, ineficace. **2.** *(la schi)* succesiune de viraje apropiate.
godiller *v.i.* **1.** a conduce barca cu vâsla dinapoi. **2.** *(la schi)* a executa viraje apropiate.
godillot *s.m.* **1.** *(pop.)* pantof, încălțăminte. **2.** *(pop.)* pantof grosolan. **3.** *(pop.)* politician fanatic.
godiveau *s.m. (culinar)* **1.** perișoară. **2.** piroșcă.
godron *s.m.* ornament în relief.
godronnage *s.m.* împodobire cu ornamente în relief.
godronner *v.t.* a împodobi cu ornamente în relief.
goéland *s.m. (ornit.)* goeland, specie de pescăruș *(Sterna).*
goélette *s.f. (mar.)* goeletă.
goémon *s.m. (bot.)* varec, algă brună marină.
goethéen, ~ne *adj.* referitor la Goethe.
gogaille *s.f. (înv.)* zaiafet, chef; **faire ~** a trage un chef.
goglu *s.m. (ornit.) (Canada)* pasăre cântătoare din America de Nord.
gogo *s.m.* **1.** *(fam.)* prostănac, găgăuță. **2.** *(în expr.)* **à ~** din plin, din belșug; cu prisosință; cu carul.
gogol *adj., s.m.* v. **gol.**
gogue *s.f.* **1.** *(înv.)* glumă. **2.** *(culinar)* cârnați preparați din slănină, ouă și verdețuri diverse. **3.** *(arg. la pl.)* latrină; WC.
goguenard, ~e *adj.* zeflemitor, ironic, batjocoritor, persiflant.
goguenardise *s.f. (fam.)* zeflemea, ironie, batjocură, persiflare.
goguenot *s.m.* **1.** (*pop.*) oală de noapte, țucal. **2.** (*pop. la pl.*) latrină, W.C.
goguette *s.f. (fam.)* **1.** glumă. **2.** petrecere, chef, chiolhan. **3.** *(în expr.)* **être / se mettre en ~** a se chercheii,

a se afuma; *(înv.)* **chanter ~ à qqn.** a face pe cineva albie de porci / de două parale / cum îți vine la gură.
goï, goïm *s.m.* v. **goy.**
goinfre *s.m., adj.* mâncău, găman; lacom la mâncare.
goinfrer I. *v.i., v.r.* a mânca mult și cu lăcomie; a înfuleca; a se îndopa. **II.** *v.r. (arg.)* **1.** a câștiga bine. **2.** a primi o condamnare.
goinfrerie *s.f.* lăcomie la mâncare.
goitre *s.m. (med.)* gușă; **~ exophtalmique** gușă exoftalmică (boala lui Basedow).
goitreux, -euse *s.m.f. adj. (med.)* gușat.
gol, gogol *adj., s.m. (arg.)* prostănac, tântălău.
golden *s.f. invar.* varietate de mere cu coaja galbenă.
goldo *s.f.* v. **gauldo.**
golf *s.m. (sport)* golf.
golfe *s.m. (geogr.)* golf.
golfeur *s.m.* jucător de golf.
golfique *adj.* referitor la golf.
golmote, golmotte *s.f. (bot.)* numele curent al câtorva ciuperci comestibile.
gombo *s.m. (bot.)* bamă (*Hibiscus esculentus*).
goménol *s.m. (farm.)* gomenol.
goménolé, ~e *adj.* care conține gomenol; **huile ~e** ulei cu gomenol.
gommage *s.m.* **1.** (*în artele grafice)* gumaj. **2.** *(ind.)* apretare.
gomme *s.f.* **1.** gumă; **~ arabique** gumă arabică; **~ à effacer** gumă de șters; **~ à encre** gumă de șters cerneala; **~ à mâcher** gumă de mestecat; *(chim.)* **~ laque** șelac. **2.** *(med.)* leziune nodulară infecțioasă. **3.** *(fig.)* îngâmfare; snobism, gomă. **4.** *(în expr.)* *(fam.)* **à la ~** fără valoare; **une idée à la ~** o idee fără valoare, care nu face doi bani *(pop.)* **mettre toute la ~** a mări viteza la maximum; a da bice, a da bătaie, a da zor; *(pop.)* **~ à effacer le sourire** baston de polițist.
gomme-gutte (*pl.* **gommes-guttes**) *s.f.* rășină de culoare galbenă.
gommer *v.t.* **1.** *(industr.)* a da, a unge cu gumă (de apret). **2.** a șterge cu guma, cu radiera. **3.** *(fig.)* a atenua; a șterge; **~ un détail gênant** a șterge un amănunt jenant. **4.** *(în expr. înv.)* **~ ses cheveux** a-și unge părul cu briantină.
gommeux, -euse I. *adj.* **1.** de natura gumei, vâscos; **mucilage ~** mucilagiu vâscos. **2.** *(despre arbori)* care produce gumă. **II.** *s.m. (fig. înv.)* tânăr gomos, încrezut, scrobit.
gommier *s.m.* arbore producător de gumă.
gonade *s.f. (anat., biol.)* gonadă, glandă sexuală care produce gameți și secretă hormoni.
gonadique *adj. (biol.)* referitor la gonade.
gonadostimuline, gonadotrophine *s.f. (biochim.)* care stimulează activitatea glandelor sexuale.
gond *s.m.* țâțână, balama; *(fam.)* **sortir de ses ~** a se înfuria, a-și ieși din balamale / din țâțâni, din fire / din sărite; **mettre / jeter / faire sortir qqn. de ses ~s** a înfuria pe cineva, a scoate pe cineva din balamale / din țâțâni / din fire / din sărite.
gonde, gondole, gondoleuse *s.f. (arg.)* ușă.
gonder *v.t.* a pune, a monta balamale / țâțâni; **~ une porte** a pune țâțâni la o ușă.
gondolage, gondolement *s.m. (despre lemn)* deformare, umflare (din cauza umezelii).
gondolant, ~e *adj. (pop.)* caraghios, foarte amuzant, care te face să te prăpădești de râs; **une histoire ~e** o întâmplare foarte amuzantă.
gondole *s.f.* **1.** gondolă. **2.** pahar oval pentru spălături oculare. **3.** mobilă cu rafturi suprapuse pentru prezentarea mărfurilor în magazinele cu autoservire. **4.** *(înv.)* trăsuri publice în împrejurimile Parisului. **5.** v. **gonde.**
gondolement *s.m.* v. **gondolage.**
gondoler I. *v.i., v.r.* a se deforma, a se umfla (din cauza umezelii); **bois / papier qui (se) gondole** lemn / hârtie care se umflă / se deformează. **II.** *v.r. (pop.)* a se prăpădi de râs.
gondoleuse *s.f.* v. **gonde.**
gondolier, -ère *s.m.f.* gondolier.
gonelle, gonnelle *s.f. (iht.)* pește din Marea Mânecii, numit și fluture de mare.
gonfalon, gonfanon *s.m. (în evul mediu)* stindard de luptă.
gonfalonier, gonfanonier *s.m. (în evul mediu)* purtător al unui stindard de luptă.
gonfanon *s.m.* v. **gonfalon.**
gonfanonier *s.m.* v. **gonfalonier.**
gonflaga *adj., s.m. (arg.)* individ încrezut, plin de el.
gonflage *s.m.* creștere a volumului unui corp prin umplere cu aer, umflare; **~ des pneus** umflare a pneurilor.
gonflant, ~e *adj. (pop.)* **1.** caraghios, amuzant. **2.** insuportabil.
gonfle *s.f. (pop.)* **1.** bărbat vulgar. **2.** afacere compromițătoare. **3.** minciună.
gonflé, ~e *adj.* **1.** umflat; **ventre ~** pântec umflat. **2.** umplut; plin; **~ d'orgueil** plin de orgoliu, orgolios; *(fig.)* **être ~ à bloc** a fi plin de îndrăzneală, de entuziasm. **3.** *(pop.)* curajos, îndrăzneț; hotărât; **être ~** a fi îndrăzneț, a avea tupeu. **4.** *(în expr.)* **avoir le cœur ~** a-i veni să plângă; a avea inima grea; **être ~ comme une outre** a fi foarte gras, a se sparge de gras.
gonflement *s.m.* **1.** acțiunea de a umfla; umflare; **~ d'un ballon** umflarea unui balon. **2.** umflătură; **~ provoqué par la piqûre d'un insecte** umflătură provocată de înțepătura unei insecte. **3.** *(fig.)* umflare, exagerare. **4.** *(med.)* umflare, balonare; buhăire. **5.** *(în expr.)* **~ de la circulation des billets** inflație.
gonfler I. *v.t.* **1.** a umfla; **~ un ballon** a umfla un balon; **faire ~ les pneus** a umfla pneurile; **le vent gonfle les voiles du navire** vântul umflă pânzele corăbiei. **2.** a umfla, a dilata; **un plat qui gonfle l'estomac** o mâncare care dilată stomacul. **3.** *(fig.)* a umple; **~ d'orgueil** a umple de orgoliu. **4.** *(fig.)* a umfla, a exagera; **la presse a gonflé cette histoire** presa a exagerat această întâmplare. **5.** *(pop. în expr.)* **les ~ à qqn., ~ qqn.** a scoate din sărite, a exaspera pe cineva. **II.** *v.i.* a se umfla, a-și spori volumul; **la pâte**

gonfle à la cuisson aluatul crește la copt. **III.** *v.r.* **1.** a se umfla; **les veines se gonflent sous l'effort** venele se umflă la efort. **2.** *(fig.)* a se îngâmfa; a se umfla în pene ca curcanul, a nu-l mai ține pielea. **3.** *(pop.)* a se prăpădi de râs.
gonfleur *s.m.* **1.** aparat pentru umflat (pneuri, saltele pneumatice etc.) **2.** *(pop. în expr.)* ~ **de biceps**, fanfaron, lăudăros.
gong *s.m. (muz.)* gong.
gongorisme *s.m. (lit.)* gongorism.
goniomètre goniometru, instrument pentru măsurat valoarea unghiurilor.
goniométrie *s.f.* goniometrie, studierea unghiurilor.
goniométrique *adj.* goniometric, referitor la goniometrie.
gonnelle *s.f.* v. **gonelle.**
gonochorique *adj. (biol.)* gonohoric, referitor la gonohorism.
gonochorisme *s.m. (biol.)* gonohorism, specie animală în care sexele sunt reprezentate de indivizi distincți.
gonococcie *s.f. (med.)* infecție datorată unui gonococ.
gonocoque *s.m. (med.)* gonococ.
gonocyte *s.m. (biol.)* gonocit, celulă sexuală primitivă.
gonorrhée *s.f. (med.)* blenoragie.
gonze *s.m. (arg.)* om, bărbat.
gonzesse *s.m. (arg.)* **1.** femeie. **2.** bărbat moale, fără energie, nevolnic.
gopak *s.m.* v. **hopak.**
gordien *adj. m. (în expr.)* **nœud** ~ nodul gordian; **trancher le nœud** ~ a tăia nodul gordian.
goret *s.m.* **1.** purcel de lapte. **2.** *(fam.)* băiețel murdar.
gorfou *s.m. (zool.)* pinguin din mările australe.
gorge *s.f.* **1.** gât, gâtlej; **serrer la** ~ **de qqn.** a strânge de gât pe cineva; **avoir mal à la** ~ a avea dureri de gât, a-l durea gâtul; **mettre / tenir le couteau sur / sous la** ~ **à qqn.** a constrânge, a pune cuiva cuțitul în gât; a pune cuiva sula-n coastă; **avoir la** ~ **sèche** a avea gâtul uscat; a-i sfârâi cuiva gâtlejul de sete; **avoir la** ~ **serrée** a avea / a i se pune cuiva un nod în gât; **cela m'est resté dans la** ~ mi-a rămas în gât; *(fig.)* îmi stă pe suflet, nu pot să uit; **prendre qqn. à la** ~ a lua pe cineva de gât / de guler / de piept, a cere socoteală cuiva. **2.** piept, bust de femeie. **3.** trecătoare, strungă, chei; **la rivière passe dans une** ~ râul trece printr-o trecătoare; **des** ~**s profondes** trecătoare adâncă. **4.** *(arhit.)* ciubuc; mulură concavă. **5.** *(mil.)* intrarea într-o fortificație (dinspre partea apărătorilor). **6.** *(în expr.)* **couper la** ~ **à qqn.** a-i tăia cuiva gâtul / beregata; **se couper la** ~ a se ucide (reciproc); **rire à** ~ **déployée** a râde în hohote; a se strica / a se topi / a se prăpădi de râs; **crier à** ~ **déployée / à pleine** ~ a țipa cât îl ține gura; **faire des** ~**s chaudes de qqn.** a râde / a se distra / a face haz pe socoteala cuiva; **faire des** ~**s chaudes de qqch.** a exprima fățiș disprețul, nepăsarea; **rendre** ~ **a.** a voma, a vomita; **b.** *(fig.)* a restitui forțat; **faire rendre** ~ **à qqn.** a sili pe cineva să restituie ceva (furat); **tendre la** ~ a se lăsa ucis fără a opune rezistență; **faire rentrer à qqn. les paroles dans la** ~ **a.** a face pe cineva să se abțină de la a spune ceva / să-și înghită vorbele; **b.** a sili pe cineva să-și retracteze afirmațiile; **tenir qqn. à la** ~ a avea pe cineva la cheremul său.
gorgé, ~e *adj.* îmbuibat, ghiftuit.
gorge-de-pigeon *adj. invar., s.m.* (referitor la o) culoare cu reflexii schimbătoare.
gorgée *s.f.* înghițitură, dușcă; **boire son café à petites ~s** a-și bea cafeaua cu înghițituri mici.
gorgeon *s.m. (pop.)* **1.** băutură, consumație. **2.** bani dați pe băutură.
gorger I. *v.t.* **1.** a determina pe cineva să mănânce mult; a îndopa, a ghiftui, a îmbuiba; ~ **un enfant de sucreries** a îndopa un copil cu dulciuri; ~ **des volailles** a îndopa păsări. **2.** *(fig.)* a umple; a satura; **une terre gorgée d'eau** un pământ saturat de apă; ~ **qqn. d'argent** a umple de bani pe cineva. **II.** *v.r.* a se îmbuiba, a se ghiftui, a se îndopa; **se** ~ **de sucreries** a se îndopa cu dulciuri.
gorgerette *s.f.* guleraș de damă.
gorgerin *s.m.* **1.** *(ist.)* grumăjer, parte a armurii care acoperea gâtul. **2.** *(arhit.)* îngustare a unei coloane ionice deasupra capitelului.
gorget *s.m. (arhit.)* **1.** rindea pentru ciubucării. **2.** mulură concavă.
gorgone *s.f.* **1.** *(mit.)* gorgonă; furie. **2.** *(zool. la pl.)* specie de animale marine din mările calde, asemănătoare coralului. **3.** *(arhit.)* gorgonă, ornament reprezentând un cap de gorgonă. **4.** *(fam.)* femeie rea, megeră.
gorgonzola *s.m.* brânză de vacă din Italia.
gorille *s.m. (zool.)* gorilă (*Gorilla gorilla*).
gosier *s.m.* **1.** gâtlej, gât; **avoir le** ~ **serré** a i se pune cuiva un nod în gât. **2.** glas, voce; **3.** *(în expr.)* **grand** ~ persoană care mănâncă mult, mâncău; ~ **d'éponge** bețiv; sugativă; **avoir le** ~ **en pente** a bea, a trage la măsea; **avoir le** ~ **pavé** a mânca fierbinte / piperat; a avea gura spoită; **avoir le** ~ **sec** a-i fi sete; a-i sfârâi gâtlejul de sete; **crier à** ~ **déployé / à plein** ~ a țipa cât îl ține gura.
gospel *s.m.* cântec religios al negrilor din America de Nord.
gosse I. *s.m.f.* copil; puști, puștoaică; **mes ~s** copiii / puștii mei. **II.** *adj.*mic, copil; **quand j'étais** ~ când eram copil.
gothique I. *adj.* gotic; **le style** ~ stilul gotic. **II.** *s.m.* **1.** *(arhit.)* stilul gotic; goticul; **le** ~ **ancien** goticul vechi. **2.** *(înv.)* limba vorbită de Goți. **III.** *s.f.* scriere gotică; alfabet gotic.
gotique *s.m. (lingv.)* limbă germanică veche, vorbită de Goți.
goton *s.f.* **1.** *(pop. înv.)* țărăncuță. **2.** *(înv.)* femeie desfrânată.
gouache *s.f.* **1.** *(pict.)* guașă; **peindre à la** ~ a picta cu guașă. **2.** tablou.
gouacher *v.t.* a picta / a retușa cu guașă.
gouaille *s.f.* zeflemea, persiflare, ironie.
gouailler *v.t., v.i. (fam. înv.)* a zeflemisi, a persifla, a ironiza.
gouaillerie *s.f. (fam.)* zeflemea, persiflare, ironizare.

gouailleur, -euse *adj., s.m.f. (fam.)* zeflemist, zeflemitor; **sourire ~** zâmbet zeflemitor.
goualante *s.f. (înv.)* refren popular.
goualé *s.m. (pop.)* **1.** șantaj. **2.** *(în expr.)* **faire du ~** a face tărăboi / scandal.
goualeur *s.m. (pop.)* **1.** cântăreț de stradă. **2.** turnător. **3.** șantajist.
goualeuse *s.f. (pop. înv.)* cântăreață.
gouape *s.f., adj. (pop.)* haimana, derbedeu; **une bande de ~s** o bandă de haimanale.
gouaper, gouêper *v.i. (pop.)* **1.** a vagabonda. **2.** a duce o viață de desfrâu.
gouda *s.m.* brânză de Olanda, din lapte de vacă.
goudron *s.m. (chim.)* gudron, catran.
goudronnage *s.m.* gudronare; **~ des routes** gudronarea șoselelor.
goudronner *v.t.* a gudrona; **~ une route** a gudrona o șosea.
goudronneur *s.m.* muncitor care gudronează sau pregătește gudronul.
gouet *s.m.* **1.** *(înv.)* secure. **2.** *(bot.)* rodu-pământului (*Arum maculata*).
gouffre *s.m.* **1.** prăpastie, hău, abis, genune; **tomber dans un ~** a cădea într-o prăpastie. **2.** bulboană, vâltoare, vârtej, volbură. **3.** *(fig.)* prăpastie / catastrofă, dezastru; **le pays est au bord du ~** țara este pe marginea dezastrului. **4.** *(în expr.)* **~ d'argent** risipitor, cheltuitor, mână spartă.
gouge *s.f.* **1.** daltă concavă. **2.** (*înv.*) femeie desfrânată.
gouger *v.t.* a lucra lemnul cu o daltă concavă.
gouère *s.f. (culinar)* prăjitură cu unt, ouă și brânză.
gougette *s.f.* mică daltă concavă.
gougnafier *s.m. (fam.)* om neisprăvit, bun de nimic.
gougne, gougnote, gougnotte *s.f. (pop.)* lesbiană.
gouille *s.f. (Elveția)* băltoacă.
gouine *s.f. (pop.)* lesbiană.
goujat, ~e I. *s.m.f.* bădăran, mojic, mârlan, mitocan, țopârlan, țoapă. **II.** *s.m. (ist.)* ordonanță (a unui ofițer). **III.** *(constr. înv.)* ucenic de zidar.
goujaterie *s.f.* bădărănie, mojicie, mârlănie, țopârlănie, mitocănie.
goujer *v.t.* v. **gouger.**
1. goujon *s.m.* **1.** *(tehn.)* diblu. **2.** *(constr.)* ghermea.
2. goujon *s.m.* **1.** *(iht.)* porcușorul-comun, pietroșel, murgoi, petroc (*Gobio gobio*). **2.** *(fam. în expr.)* **taquiner le ~** a fi pescar amator.
goujonner *v.t. (tehn.)* a fixa cu dibluri.
goujonnière *adj. f. (iht. în expr.)* **perche ~** ghibort, pește de apă dulce.
goulafre *adj., s.m.f. (reg., Belgia)* lacom la mâncare.
goulag *s.m.* lagăr de concentrare sovietic.
goulasch, goulache *s.m. (culinar)* gulaș.
goule *s.f. (mit.)* vampir feminin din legendele orientale.
goulée *s.f. (fam.)* înghițitură, îmbucătură, dumicat; **une ~ d'air** o gură de aer.
goulet *s.m.* **1.** *(mar.)* intrare îngustă (a unui port). **2.** *(geogr.)* defileu. **3.** deschizătură conică a unei plase de pescuit. **4.** *(în expr.)* **~ / goulot d'étranglement** gâtuitură, porțiune care limitează o scurgere, un debit sau un trafic. **5.** zonă navigabilă a unui curs de apă sau braț de mare care comunică cu un port.
gouleyant, ~e *adj. (fam.) (despre vinuri)* plăcut la gust și ușor.
goulot *s.m.* **1.** gât de sticlă; **boire au ~** a bea direct din sticlă. **2.** *(pop.)* gât, gâtlej. **3.** *(pop. în expr.)* **se rincer le ~** a da dușcă, a bea; **repousser / taper du ~** a-i mirosi urât gura.
goulotte *s.f.* **1.** jgheab de scurgere. **2.** v. **goulet (3).**
goulu, ~e I. *adj., s.m.f.* lacom la mâncare, mâncăcios. **II.** *s.f. pl.* clește de lăcătuș.
goulûment *adv.* (în mod) lacom, cu lăcomie.
gouml *s.m. (pop.)* baston de cauciuc.
goupil *s.m. (înv.)* vulpe.
goupille *s.f. (tehn.)* cui spintecat, știft.
goupiller I. *v.t. (tehn.)* a fixa cu știfturi. **II.** *v.t., v.r. (pop.)* a (se) pune la cale, a (se) aranja; **qu'est-ce qu'ils goupillent?** Ce pun la cale?
goupillon *s.m.* **1.** sfeștoc, mănunchi de busuioc. **2.** *(fam. în expr.)* **le sabre et le ~** Armata și Biserica. **3.** pămătuf, perie pentru curățatul sticlelor în interior.
goupillonner *v.t.* a curăța cu peria.
gour *s.m. pl. (geogr.)* movilă stâncoasă izolată (în Sahara) formată prin eroziunea vânturilor.
goura *s.m. (ornit.)* porumbel mare cu moț, din Noua Guinee *(Goura).*
gourami *s.m. (iht.)* pește mic de acvariu, originar din Thailanda și Sumatra.
gourance, gourante *s.f. (pop.)* **1.** greșeală, gafă, eroare. **2.** îndoială; bănuială.
gourancer *v.r. (pop.)* a se înșela.
gourbi *s.m.* **1.** colibă (specifică locuitorilor din Africa de Nord). **2.** *(pop. înv.)* tranșee. **3.** *(pop.)* locuință strâmtă și murdară. **4.** *(pop. în expr.)* **faire ~ a.** a se asocia cu cineva; **b.** a trăi în concubinaj cu cineva.
gourd, ~e *adj. (despre mâini, degete)* amorțit, înțepenit (de frig); **avoir les doigts ~s** a avea degetele amorțite.
1. gourde *s.f.* **1.** *(bot.)* tigvă, tâlv *(Lagenaria vulgaris).* **2.** *(bot.)* tigvă, fructul tigvei. **3.** tigvă, vas făcut din fructul uscat al tigvei. **4.** ploscă pentru apă.
2. gourde *s.f., adj. (fam.)* prostănac, nătărău, tont; **ce garçon est une ~** băiatul ăsta e un prostănac.
3. gourde *s.f.* unitate monetară din Haiti.
gourdin *s.m.* bâtă, toroipan; retevei, ciomag, ghioagă.
gourer, gourrer I. *v.t.* a falsifica medicamente. **II.** *v.t., v.r. (pop.)* **1.** a (se) înșela, a (se) amăgi. **2.** a-și da seama de ceva. **3.** a fi suspicios.
gourgandine *s.f. (înv.)* femeie destrăbălată.
gourmand, ~e I. *adj., s.m.f.* **1.** mâncăcios, lacom, gurmand; **être ~ comme un chat** a fi mâncăcios; a mânca mult precum un spart. **2.** amator de...; **~ de lièvres** amator de iepuri / de vânat. **3.** gastronom; **chronique ~e** cronica gastronomică. **II.** *s.m. (bot.)* lăstar de pom neroditor.
gourmander *v.t.* **1.** *(înv.)* a mânca lacom. **2.** a mustra cu asprime; **~ son fils** a-și mustra fiul cu asprime.
gourmandise *s.f.* **1.** lăcomie, voracitate. **2.** *(la pl.)* mâncare bună (mai ales dulciuri).

gourme *s.f.* **1.** *(med.)* pecingine, impetigo. **2.** *(vet.)* scurgere nazală la mânji. **3.** *(despre tineret, în expr.)* **jeter sa ~** a-și face de cap, a face numai ce-i place.

gourmé, ~e *adj. (fig.)* afectat, prețios, prefăcut, nefiresc; **une attitude ~e** o atitudine afectată.

gourmet *s.m.* cunoscător rafinat în gastronomie.

gourmette *s.f.* **1.** strună la cal. **2.** lanț de ceas. **3.** brățară cu ochiurile plate. **4.** *(în expr.)* **rompre sa ~** a-și da frâu liber dorințelor.

gournable *s.f.* țăruș lung de stejar (folosit în construcții navale).

gournabler *v.t.* *(mar.)* a înțepeni, a fixa cu țăruși lungi de stejar.

gourou, guru *s.m.* guru, șef spiritual la brahmani; mentor.

gourse *s.m.* mică ambarcațiune folosită în sudul Franței și în Italia.

gousse *s.f.* **1.** păstaie. **2.** cățel de usturoi. **3.** *(arhit.)* ornament la capitelurile ionice. **4.** *(pop.)* nimfomană. **5.** *(pop.)* lesbiană.

gousset *s.m.* **1.** subsuoară. **2.** *(înv.)* miros de sudoare; **sentir le ~** a mirosi a sudoare. **3.** buzunar de vestă (pentru ceas). **4.** *(constr.)* guseu. **5.** *(mar.)* brachet. **6.** *(în expr.)* **avoir le ~ garni** a fi plin / doldora de bani, a fi putred de bogat; **avoir le ~ vide** a fi lefter; a-i sufla cuiva vântul în buzunare.

goût *s.m.* **1.** simțul gustului; **les papilles du ~** papilele gustului. **2.** gust, savoare; **ce mets a bon ~** această mâncare are un gust bun; **prendre ~ à une chose** a prinde gust de ceva, a da de gustul unui lucru; **être de son ~** a fi pe gustul / pe placul său. **3.** poftă, plăcere; **mettre qqn. en ~** a deschide cuiva pofta pentru ceva; **il n'a de ~ pour rien** nu are poftă de nimic. **4.** gust, înclinație; **avoir du ~ pour la peinture** a avea înclinație spre pictură. **5.** gust, părere; capacitate de discernământ; **avoir du ~** a avea gust; **plaisanterie de mauvais ~** glumă de prost gust; **à mon ~** după gustul meu. **6.** gust, eleganță; **être mis avec ~** a fi îmbrăcat cu eleganță, cu gust. **7.** fel, manieră; **peindre dans le ~ de Raphaël** a picta în maniera lui Rafael. **8.** *(în expr.)* **faire passer le ~ du pain à qqn.** a ucide, a-i face cuiva de petrecanie; **au ~ du jour** la modă.

1. goûter I. *v.t.* **1.** a gusta, a savura; **~ un plat** a gusta, a savura o mâncare. **2.** *(fig.)* a gusta, a-i plăcea, a aprecia; **~ la poésie** a gusta poezia. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à, de**) **1.** a gusta puțin; **~ à un plat** a gusta puțin dintr-o mâncare. **2.** *(fig.)* a încerca; a experimenta; **~ d'un métier** a încerca o meserie; **~ de qqch.** a experimenta. **III.** *v.r. (înv.) (fig.)* a se aprecia reciproc.

2. goûter *s.m.* gustare de după-amiază.

1. goutte *s.f.* **1.** picătură, strop, pic; **des ~s d'eau** picături de apă; **~ à ~** picătură cu picătură; puțin câte puțin; încetul cu încetul; bob cu bob; pic cu pic; **se ressembler comme deux ~s d'eau** a semăna ca două picături de apă; a semăna leit cu cineva; a fi cap tăiat cu cineva; **jusqu'à la dernière ~ de sang** până la ultima picătură de sânge, până la moarte; **c'est une ~ d'eau dans la mer** e o picătură într-un ocean; *(prov.)* **~ à ~ l'eau use la pierre** picăturile îndesate găuresc și piatra; *(prov.)* **~ à ~ on emplit la cuve** picătură cu picătură se face lacul mare; *(prov.)* **la dernière ~ est celle qui fait déborder le vase** ultima picătură face să se reverse paharul; *(prov.)* **la ~ creuse la pierre, l'eau qui tombe ~ à ~ cave la pierre** picăturile îndesate găuresc și piatra. **2.** *(fam.)* păhărel / țoi; **boire une ~** a bea un țoi. **3.** *(arhit.)* gută. **4.** *(în expr.)* **boire la ~ a.** a se îneca; **b.** a pierde bani; **n'y entendre ~** a nu pricepe o iotă; a se uita ca mâța-n calendar; **ne voir / n'y voir ~** a nu vedea nimic; **n'avoir pas une ~ de sang dans les veines a.** a-i îngheța sângele în vine (de frică); **b.** a fi moale, lipsit de vlagă; **n'y voir ~** a nu vedea nimic; **avoir la ~ au nez** a-i curge nasul; **n'y entendre ~** a nu auzi nimic; **aimer la ~** a bea, a trage la măsea; **suer à grosses ~s** a fi năduşit leoarcă; a fi lac de sudoare; *(prov.)* **tel a beaux yeux qui ne voit ~** Ce folosește orbului fața frumoasă? *(prov.)* **~ à ~ le tonneau s'égoutte** de unde tot iei și la loc nu pui, curând se isprăvește.

2. goutte *s.f.* *(med.)* gută, podagră.

goutte-à-goutte *s.m. invar.* **1.** aparat de perfuzie. **2.** perfuzie cu acest aparat.

goutte-d'eau *s.f.* **1.** topaz incolor. **2.** briliant purtat la gât sau în urechi.

goutelette *s.f.* picătură mică, minusculă, strop.

goutter *v.i.* a picura; **des tuyauteries rouillées gouttaient l'eau** din țevăria ruginită picura apa.

goutteux, -euse *s.m.f., adj. (med.)* gutos, bolnav de gută.

gouttière *s.f.* **1.** jgheab de streașină. **2.** *(med.)* aparat pentru imobilizarea unui membru fracturat. **3.** șanț (în lama săbiei). **4.** *(în expr.)* **chat de ~** pisică obișnuită, comună.

gouvernable *adj.* guvernabil, care se poate conduce, care poate fi guvernat.

gouvernail *s.m.* **1.** cârmă. **2.** *(fig.)* conducere, cârmuire, cârmă; putere, stăpânire; **saisir le ~** a pune mâna pe putere; **tenir le ~ de l'État** a ține frâiele puterii; **abandonner le ~** a părăsi conducerea afacerilor.

gouvernant, ~e I. *adj.* care guvernează, conduce; conducător; **la classe ~e** clasa conducătoare. **II.** *s.m. pl.* conducătorii, guvernanții, oamenii de la putere. **III.** *s.f.* **1.** guvernantă; **elle a eu une gouvernante anglaise** a avut o guvernantă engleză. **2.** menajeră la un celibatar sau la un preot catolic.

gouverne *s.f.* **1.** acțiunea de a conduce o ambarcațiune. **2.** *(la pl.) (av.)* ansamblul dispozitivelor de direcție ale unui avion. **3.** *(fig. înv.)* regulă de conduită; **pour votre ~** ca să-ți fie regulă de conduită.

gouvernement *s.m.* **1.** guvernare, cârmuire, diriguire, conducere, stăpânire, administrare; **une méthode de ~** o metodă de guvernare; **le ~ d'une province** conducerea unei provincii. **2.** regimul politic, de guvernământ; **~ démocratique** regim democratic. **3.** guvernul, cabinetul; **former un nouveau ~** a forma un nou guvern; **soutenir le ~** a susține guvernul; **renverser le ~** a răsturna guvernul. **4.** funcția de guvernator. **5.** reședința guvernatorului.

gouvernemental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* guvernamental; **politique ~e** politică guvernamentală.

gouvernementalisme *s.m. (înv.)* atitudine de susținere a puterii politice.

gouverner I. *v.t.* **1.** a guverna, a conduce, a cârmui, a dirigui, a stăpâni; **~ un pays** a guverna o țară. **2.** *(mar.)* a conduce o ambarcațiune. **3.** *(fig. înv.)* a se lăsa condus, influențat; **il se laisse ~ par sa femme** se lasă condus de soția lui. **II.** *v.i.* **1.** a guverna, a conduce; **~ c'est prévoir** a guverna înseamnă a prevedea; **le roi ne gouverne pas, il règne** regele domnește, nu guvernează. **2.** *(despre ambarcațiuni)* a se supune cârmei; **navire qui gouverne bien vas** nava care se supune cârmei merge bine. **III.** *v.r.* a se administra, a se conduce singur; **le droit des peuples à se ~ eux-mêmes** dreptul popoarelor de a se conduce singure. **4.** *(gram.)* a se construi cu un anumit mod, cu un anumit caz; **la conjonction „pour que" gouverne le subjonctif** conjuncția „pour que" cere / implică subjonctivul.

gouverneur *s.m.* **1.** *(ist.)* guvernator al unei provincii, al unei fortificații. **2.** guvernator, director al unei instituții financiare; **le ~ de la Banque de France** guvernatorul Băncii Franței. **3.** *(înv.)* guvernor, mentor (însărcinat cu educația unui copil din familia regală sau dintr-o familie aristocratică). **4.** reprezentant al statului francez în fostele colonii.

gouvernorat *s.m.* **1.** circumscripție administrativă a unui guvernator. **2.** funcția de guvernator. **3.** diviziune administrativă în Egipt.

goy (*fem.* **goya,** *pl.* **goym**) *s.m. (ebraic)* orice credincios din afara religiei mozaice; creștin.

goyau, goyot *s.m.* **1.** *(min.)* parte a unui puț de mină prin care intră și ies minerii. **2.** *(arg.)* mârlan, țopârlan, mitocan.

goyavier *s.m. (bot.)* arbore din familia mirtaceelor, originar din America centrală.

grabasse *adj. (arg.)* pilit, beat, afumat.

grabat *s.m.* **1.** pat mizerabil, sărăcăcios. **2.** *(în expr.)* **être sur le ~** a fi bolnav la pat; **mourir sur un ~** a muri în mizerie; a muri fără pernă la cap.

grabataire *adj., s.m.f.* bolnav țintuit la pat.

graben *s.m. (geomorfol.)* graben, porțiune scufundată a scoarței terestre între două falii paralele.

grabuge *s.m. (fam.)* ceartă, gâlceavă, sfadă, pricină, vrajbă; scandal; **faire du ~** a face scandal, tărăboi.

grâce *s.f.* **1.** grație, favoare, hatâr; privilegiu; **demander / solliciter une ~** a cere o favoare; **être en ~ auprès de qqn.** a se bucura de favoarea cuiva; a fi în grațiile cuiva; a se avea bine cu cineva; **accorder une ~** a acorda o favoare; **coup de ~** lovitură de grație; **~ à vous** grație / datorită dumneavoastră; **les bonnes ~s de qqn.** favoarea / protecția cuiva; **rentrer en ~** a fi din nou în grațiile cuiva; a se bucura din nou de favoarea cuiva. **2.** scutire; **faire ~ à qqn. d'une obligation a** scuti / a dispensa pe cineva de o obligație; *(ir.)* **faites-moi ~ de vos remarques** scutiți-mă de remarcile dumneavoastră. **3.** iertare; îndurare; **demander ~** a cere îndurare. **4.** *(fig.)* grațiere; **droit de ~** drept de grațiere; **faire ~ à qqn.** a grația pe cineva. **5.** *(teol.)* grație, har; **état de ~** stare de grație. **6.** grație, gingășie, suavitate, delicatețe, eleganță; **elle danse avec ~** ea dansează cu grație. **7.** mulțumire; recunoștință; **rendre ~ à qqn.** a aduce mulțumiri cuiva. **8.** *(în expr.)* **de ~ !** Vă rog; Vă implor! **de bonne ~** cu dragă inimă; din toată inima; bucuros, cu plăcere; **de mauvaise ~** fără plăcere, în silă, silit; **avoir mauvaise ~ à** a nu fi cel mai indicat pentru a; **il aurait mauvaise ~ à me refuser ce service après ce que j'ai fait pour lui** nu ar fi el cel mai indicat să-mi refuze acest serviciu după ceea ce am făcut pentru el; **avoir de la ~** a avea eleganță. **9.** *(la pl.)* grații; **les trois Grâces** cele trei Grații.

graciable *adj. (jur.)* grațiabil, care poate fi grațiat, iertat.

gracier *v.t. (jur.)* a grația, a ierta; **le chef de l'État a gracié un condamné** șeful statului a grațiat un condamnat.

gracieusement *adv.* **1.** cu amabilitate, amabil; **cette jeune fille salue ~** această fată salută cu amabilitate. **2.** cu grație; **danser ~** a dansa cu grație. **3.** în mod gratuit; **cet échantillon vous est offert ~** această mostră vă este oferită gratuit.

gracieuseté *s.f.* **1.** *(înv.)* grațiozitate; amabilitate, politețe, atitudine curtenitoare; **faire des ~s à qqn.** a spune amabilități cuiva; **accueil plein de ~** primire extrem de amabilă. **2.** *(înv.)* gratificație.

gracieux, -euse I. *adj.* **1.** grațios; amabil, curtenitor, politicos; **avoir des manières gracieuses a** avea maniere curtenitoare, a se purta amabil. **2.** grațios, plin de grație; **une danseuse gracieuse** o dansatoare plină de grație. **3.** gratuit; **à titre ~** în mod gratuit; **offre gracieuse** ofertă gratuită.

gracile *adj.* gracil, firav, delicat, plăpând, gingaș, subțire; zvelt; **un enfant ~** un copil plăpând; **une jeune fille ~** o fată subțire, delicată.

gracilité *s.f.* subțirime, fragilitate, gingășie, grație; zveltețe.

gracioso I. *s.m.* bufon din comedia spaniolă (până în sec. XVII). **II.** *adj. m. invar. (ital.) (muz.)* cu grație; **andante ~** andante grazioso.

gradation *s.f.* **1.** gradație; **~ des efforts** gradație a eforturilor. **2.** *(muz.)* progresie; **~ des notes de la gamme** progresie a notelor gamei. **3.** *(ret.)* gradație, figură de stil constând în trecerea treptată de la o idee la alta. **4.** *(pict.)* gradație, trecerea de la o nuanță de culoare la alta. **5.** *(tehn.)* caracteristică a sensibilității unei emulsii fotografice.

grade *s.m.* **1.** grad, treaptă; nivel, stadiu; **le ~ de capitaine** gradul de căpitan; **avancer en ~** a înainta în grad. **2.** titlu, grad; **~ universitaire** grad universitar. **3.** *(mat., metrol.)* grad. **4.** *(fam., în expr.)* **en prendre pour son ~** a încasa o muștruluială / un perdaf / o praftură / o săpuneală.

gradé *s.m., adj. (mil.)* gradat.

grader *s.m. (angl.)* mașină care nivelează terenul.

gradient *s.m. (fiz., meteo)* gradient.

gradin *s.m. (constr.)* graden.

graduation *s.f.* **1.** gradare, împărțire în grade; **~ d'un thermomètre** gradarea unui termometru. **2.** totalitatea gradelor (unui termometru).

gradué, ~e I. *adj.* **1.** gradat, împărțit în grade; **une règle ~e** o riglă gradată. **2.** progresiv, treptat; **exercices ~s** exerciții progresive. **II.** *s.m.f.* (mai ales în Belgia) licențiat.

graduel, ~le I. *adj.* treptat, progresiv; **une augmentation ~le** o creștere progresivă. **II.** *s.m. (bis. catol.)* **1.** cânt bisericesc ce precedă evanghelia. **2.** carte ce cuprinde părțile cântate ale slujbei.

graduellement *adv.* treptat, puțin câte puțin; **gagner du terrain ~** a câștiga teren puțin câte puțin.

graduer *v.t.* **1.** a grada, a împărți în grade; **~ un thermomètre** a grada un termometru. **2.** *(fig.)* a grada, a mări (a micșora) progresiv, treptat; **~ les exercices** a face exerciții în mod treptat / progresiv. **3.** *(înv.)* a conferi grade universitare.

graffiti *s.m. pl. (ital.)* **1.** inscripții, desene trasate în special pe zidurile edificiilor orașelor din antichitate. **2.** inscripții trasate pe un zid; **des ~ politiques** inscripții politice.

graffiteur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care scrie inscripții pe ziduri. **2.** artist care se exprimă prin inscripții pe ziduri.

grafigner *v.t. (Canada)* a zgâria, a scrijeli.

grageoir *s.m.* pisălog de pisat sarea grunjoasă.

graille *s.f.* **1.** *(dial.)* cioară. **2.** *(arg.)* mâncare, hrană, masă, haleală; **à la ~!** La masă! **aller à la ~** a mânca, a hali.

graillement *s.m.* **1.** țipăt de cioară. **2.** hârâială, sunet de voce răgușită, spartă.

grailler *v.i.* **1.** a țipa / cârâi ca o cioară. **2.** *(despre glas)* a hârâi, a vorbi răgușit. **3.** *(vân.)* a chema câinii sunând din corn. **4.** *(arg.)* a mânca, a hali.

1. graillon *s.m.* **1.** *(peior.)* miros de grăsime încinsă sau de carne arsă. **2.** resturi de mâncare (în urma mesei).

2. graillon *s.m. (pop.)* flegmă, scuipat.

3. graillon *s.m. (constr.)* bucăți care cad la cioplire dintr-un bloc de marmură sau de piatră.

1. graillonner *v.i.* a căpăta miros / gust de grăsime arsă.

2. graillonner *v.i. (pop.)* a tuși scuipând flegmă.

grain *s.m.* **1.** grăunte, bob, boabă; **on écrase les ~s de blé pour faire de la farine** boabele de grâu sunt zdrobite pentru a se obține făină; **~ de raisin** bob de strugure; **~s de café** boabe de cafea. **2.** grăunte, fir; **un ~ de poussière** un fir de praf. **3.** *(metal.)* grăunte, cristal metalic. **4.** *(bot.)* organit microscopic. **5.** *(mar.)* aversă scurtă. **6.** *(piel.)* floare. **7.** *(tipogr.)* floare, extremitatea caracterelor tipografice. **8.** *(tâmplărie)* șipcă de lemn cu care se umple o fentă. **9.** *(la pl.)* cereale, grâne. **10.** *(ist.)* cea mai mică subdiviziune a unei unități de măsură folosită cândva în Franța (0,053 gr.). **11.** *(fig.)* pic; dram; **un ~ de bon sens** un dram de bun-simț. **12.** *(în expr.)* **~ de beauté** aluniță; **séparer le bon ~ de l'ivraie** a alege grâul de neghină / pleava de grâu; **avoir un (petit) ~** a fi nebun / într-o ureche; a-i lipsi o doagă; a nu fi în toate mințile; **veiller au ~** a fi foarte atent / cu ochii-n patru; a fi numai ochi; **mêler son ~ de sel** a fi inoportun; a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala; a se băga în vorbă ca mărarul în ciorbă; **avoir son ~** a fi afumat / cherchelit; *(arg.)* **~ de millet** întârziat mintal.

grainage *s.m.* v. **grenage.**

graine *s.f.* **1.** *(bot.)* sământă; **semer des ~s** a însămânța; **monter en ~ a.** a se dezvolta, a crește până la producerea semințelor *(despre plante)*; **b.** *(fig.)* a rămâne fată bătrână; a împleti cosiță albă. **2.** sământă a viermelui de mătase. **3.** *(arhit.)* ornament în formă de sământă. **4.** *(în expr.)* **casser la ~** *(pop.)* a lua o gustare; **en prendre de la ~** a lua exemplu (de la cineva) a lua ca model; **mauvaise ~** soi rău; poamă rea; salba / poama dracului.

grainer *v.i.* **1.** *(pop.)* a mânca, a hali. **2.** v. **grener.**

graineterie *s.f.* **1.** comerț cu grăunțe pentru păsări. **2.** magazin în care se vând grăunțe pentru păsări.

grainetier, -ère *s.m.f.* comerciant de grăunțe (uneori și de legume).

graineur *s.m.* v. **greneur.**

grainier, -ère I. *s.m.f.* persoană care vinde semințe de plante. **II.** *s.m.* locul unde se păstrează semințele de plante.

graissage *s.m. (tehn.)* gresaj, ungere; **~ d'un moteur** gresajul unui motor.

graisse *s.f.* **1.** grăsime; **une couche de ~** un strat de grăsime. **2.** untură, osânză; **~ de porc** untură; **frites à la ~** cartofi prăjiți în untură. **3.** alterare a anumitor băuturi alcoolice (vin, bere); floare. **4.** *(tehn.)* unsoare; **mettre de la ~ dans un engrenage** a pune unsoare / a unge un angrenaj. **5.** *(tipogr.)* grosime a caracterelor tipografice. **6.** *(sticlărie)* pată albicioasă în sticlă. **7.** *(în expr.)* **prendre de la ~** a se îngrășa; **à la ~ d'oie / de chevaux de bois** de proastă calitate; **faire de la ~** a prinde osânză, a se îngrășa; **la ~ ne l'étouffe pas** e slab ca un țâr.

graisser I. *v.t.* **1.** a unge cu grăsime; **~ la poêle** a unge tigaia cu grăsime. **2.** *(tehn.)* a gresa; **~ une machine** a gresa o mașină. **3.** a păta cu grăsime; **~ son tablier** a-și păta șorțul cu grăsime. **4.** *(în expr.)* **~ la patte / le marteau** a da șperț, a mitui; **~ les épaules à qqn.** a bate măr pe cineva; a rupe oasele cuiva; a snopi în bătaie; **~ ses bottes a.** a se pregăti de drum lung; **b.** a muri, a da ortul popii; *(pop.)* **faire de la ~** a exagera. **II.** *v.i. (despre vin)* a prinde floare; **ce vin graisse** acest vin prinde floare.

graisseur, -euse I. *adj.* care unge, care gresează. **II.** *s.m.* **1.** muncitor care gresează. **2.** *(tehn.)* aparat / dispozitiv de gresare, gresor.

graisseux, -euse *adj.* **1.** care conține grăsime, adipos; **tissu ~** țesut adipos. **2.** unsuros, pătat cu grăsime; **vêtement ~** haină pătată cu grăsime; murdară. **3.** *(în expr.)* **tumeur ~euse** lipom.

gramen *s.m.* numele generic al gramineelor; iarbă de gazon.

graminacées *s.f. pl. (bot.)* graminee.

graminées *s.f. pl.* (pl.) *(înv.)* v. **graminacées.**

grammage *s.m. (tehn.)* gramaj.

grammaire *s.f.* gramatică.

grammairien, ~ne *s.m.f.* gramatician.

grammatical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* gramatical; **exercices grammaticaux** exerciții gramaticale.
grammaticalement *adv.* din punct de vedere gramatical; conform regulilor gramaticale.
grammaticaliser *v.t.* a gramaticaliza.
grammaticalité *s.f.* caracterul unei fraze construite conform regulilor sintactice.
grammatiste *s.m.* *(antichit. greacă)* profesor care preda noțiuni de scriere și citire.
gramme *s.m.* gram.
gramophone *s.m.* gramofon.
grand, ~e I. *adj.* **1.** mare, vast, întins; **une ~e forêt** o pădure mare; **une ~e ville** un oraș mare. **2.** *(despre oameni)* înalt; **une femme ~e** o femeie înaltă; **cet enfant est ~ pour son âge** acest copil este înalt pentru vârsta lui. **3.** adult; **les ~es personnes** adulții. **4.** *(fig.)* mare, important; ilustru, celebru; **un ~ homme** un om mare, ilustru. **5.** *(în expr.)* **~ âge** adânci bătrânețe; *(fam.)* **un ~ diable** un lungan; un mal de om, o namilă; **~e âme** suflet generos; **~ vent** vânt puternic; **(au) ~ air** (în) aer liber; **avoir ~ air** a avea distincție / eleganță / prestanță; **avoir de ~es lumières** a fi tobă / burduf de carte; **(au) ~ jour** (în) plină zi; **les ~es eaux** creșterea nivelului unui fluviu; **une ~e heure** mai mult de un ceas; **de ~s mots** vorbe mari / sforăitoare; **de ~ cœur** cu dragă inimă, din toată inima, din tot sufletul; **il n'y a pas ~ monde** nu e prea multă lume; **le ~ monde** înalta societate; **~ ouvert** larg deschis; **ouvrir de ~s yeux** a holba / a căsca ochii; **le Grand-Turc** sultanul; **à ~- peine** cu chiu cu vai; cu trudă; **à ~s frais** cu multă cheltuială; **sur une ~e échelle** pe o scară întinsă; **avoir ~ faim** a fi înfometat; a avea o foame de lup; **avoir ~ peur** a fi înnebunit de spaimă; *(arg.)* **la Grande Boulange** Banca Franței; *(arg.)* **la ~e maison** prefectura de poliție. **II.** *s.m.* **1.** adult, om mare; **un livre pour les petits et pour les ~s** o carte pentru copii și pentru adulți. **2.** *(titlu de noblețe)* **les Grands**, nobilii (până la Revoluția franceză); **Grand d'Espagne** grande de Spania, nobil spaniol. **3.** *(titlu de merit, valoric)* **Louis le Grand** Ludovic cel Mare (Ludovic al XIV-lea); **Alexandre le Grand** Alexandru cel Mare. **4.** *(despre marile puteri ale lumii)* mari; **les quatre Grands** cei patru mari. **5.** elevii mari, din clasele superioare; **la cour des ~s** curtea elevilor din clasele superioare. **III.** *adv.* **1.** mare; **voir ~** a vedea lucrurile în mare; a avea ambiții / planuri mari. **2.** *(în expr.)* **en ~** pe o scară întinsă; **~ ouvert** larg deschis; **fenêtres ~es ouvertes** ferestre larg deschise.
grand-angle, grand-angulaire (*pl.* **grands-angles, grands-angulaires**) *s.m.* obiectiv fotografic cu deschidere mare.
grand-chose I. *pron. nehot. (cu neg.)* nu mare lucru, nu cine știe ce; **cela ne vaut pas ~** nu valorează mare lucru; nu e cine știe ce; nu face doi bani. **II.** *s.m.f. invar.* terchea-berchea; **un pas ~** un terchea-berchea.
grand-croix *s.f. invar.* **1.** cea mai înaltă demnitate în unele ordine cavalerești. **2.** persoană ajunsă în această demnitate.
grand-dabe (*pl.* **grands-dabes**) *s.m.f.* *(arg.)* bunic, bunică.
grand-duc (*pl.* **grands-ducs**) *s.m.* **1.** mare duce, titlu al unor prinți domnitori și al membrilor familiei țarilor ruși. **2.** *(în expr.)* **faire la tournée des ~s** a colinda marile restaurante / localurile de noapte.
grand-ducal, ~e (*m. pl.* **grand-ducaux**) care aparține unui mare duce / mare ducat.
grand-duché (*pl.* **grands-duchés**) *s.m.* mare ducat.
grande-duchesse (*pl.* **grandes-duchesses**) *s.f.* mare ducesă.
grandelet, ~te *adj.* mărișor, măricel; **un garçon ~** un băiat mărișor.
grandement *adv.* **1.** mult, din belșug, din plin, din abundență; **il a ~ de quoi vivre** are din belșug din ce trăi. **2.** mult, foarte mult; perfect; **avoir ~ raison** a avea perfectă dreptate; **se tromper ~** a se înșela mult. **3.** somptuos; **être logé ~ a** avea o locuință somptuoasă, a locui în condiții deosebite. **4.** *(fig.)* cu generozitate, cu noblețe; **agir ~** a proceda cu generozitate.
grand(-)ensemble *s.m.* grup de imobile de locuit prevăzute cu instalații comune.
grandesse *s.f.* *(ist.)* rangul de grande de Spania.
grandet, ~te *adj.* *(reg.)* mărișor; **votre fille est déjà ~te** fiica dumneavoastră e deja mărișoară.
grandeur *s.f.* **1.** mărime, întindere; dimensiune; **la ~ d'une maison** mărimea / întinderea unei case. **2.** *(fig.)* însemnătate; amploare; întindere, imensitate; gravitate; **~ d'un forfait** gravitate / amploarea unei nelegiuiri / crime; **la ~ d'une symphonie** amploarea unei simfonii. **3.** mărire; importanță (pe scara socială); prestigiu; **la ~ d'un homme d'État** prestigiul unui om de stat. **4.** *(fig.)* noblețe sufletească, forță morală; demnitate; **~ d'âme** noblețe sufletească; **la ~ d'un sacrifice** forța / noblețea unui sacrificiu. **5.** mărime; **un portrait ~ nature** un portret în mărime naturală. **6.** *(fig.)* măreție, grandoare, splendoare; **~ et misère de l'homme** măreția și mizeria omului. **7.** *(la pl.)* onoruri, demnități; **avoir la folie des ~s** a avea mania onorurilor; a suferi de grandomanie. **8.** *(în expr.)* **regarder qqn. du haut de sa ~** a desconsidera, a disprețui pe cineva; *(cu maj.)* **votre ~** înălțimea voastră.
grandguignolesque *adj.* exagerat, neverosimil.
grandiloquence *s.f.* grandilocvență, afectare, emfază, pretiozitate, retorism.
grandiloquent, ~e *adj.* *(despre exprimare, stil)* grandilocvent, afectat, pompos, emfatic, prețios, retoric, bombastic; **un discours ~** un discurs pompos.
grandiose I. *adj.* grandios, măreț, impozant, impunător, maiestuos, monumental; **un paysage ~** un peisaj maiestuos; **édifice ~** clădire impunătoare. **II.** *s.m.* grandoare, măreție, noblețe.
grandir I. *v.i.* **1.** a crește, a se mări; **cet enfant a grandi** acest copil a crescut. **2.** a spori, a se intensifica, a se amplifica; a crește; **le bruit grandissait sans cesse** zgomotul se amplifica întruna; **le mécontentement populaire grandissait** nemulțumirea populară se intensifica, creștea. **3.** *(în expr.)* **~ en force** a se întări, a se fortifica; **~ en sagesse** a se cuminți; a deveni

mai înțelept; **sortir grandi de** a ieși întărit din; **il est sorti grandi de cette épreuve** a ieșit întărit din această încercare. **II.** *v.t.* **1.** a mări, a face să crească, a face să pară mai înalt; **cette coiffure la grandit** această coafură o face să pară mai înaltă; **le microscope grandit les objets** microscopul mărește obiectele. **2.** *(fig.)* a mări, a înălța, a înnobila, a spori prestigiul; **les épreuves qu'il a traversées l'ont grandi** încercările prin care a trecut i-au sporit prestigiul; **le succès l'a grandi à ses propres yeux** succesul i-a sporit prestigiul în proprii săi ochi. **III.** *v.r.* **1.** a se înălța; **il se grandit en se haussant sur la pointe des pieds** se înălță ridicându-se pe vârfurile picioarelor. **2.** *(fig.)* a se înălța; **médire d'autrui pour se ~** a vorbi de rău pe altul pentru a se înălța pe sine.

grandissant, ~e *adj.* crescând, care crește; care se mărește; **une impatience ~e** o nerăbdare crescândă; **un bruit ~** un zgomot crescând, care se mărește / se amplifică.

grandissement *s.m.* mărire; creștere; *(opt.)* grosisment.

grandissime *adj.* *(fam.)* **1.** foarte mare. **2.** de foarte bună calitate, excelent; **un vin ~** un vin excelent.

grandjean *s.m.* *(poligr.)* caracter de tipografie.

grand-livre (*pl.* **grands-livres**) *s.m.* *(contab.)* **1.** *(fin.)* lista tuturor datornicilor statului. **2.** *(contab.)* registru în care sunt consemnate toate operațiunile contabile ale unei firme.

grand-maman (*pl.* **grands-mamans**) *s.f.* *(fam.)* bunică, mamă-mare, bună (în limbajul copiilor).

grand-mec *s.m.* (*arg.*) Dumnezeu.

grand-mère (*pl.* **grand-mères**) *s.f.* **1.** bunică, mamă-mare; **~ maternelle** bunică din partea mamei; **~ paternelle** bunică din partea tatălui. **2.** *(fam.)* bătrânică, băbuță. **3.** *(pop.)* contrabas cu corzi.

grand-messe (*pl.* **grand-messes**) *s.f.* liturghie mare.

grand-oncle (*pl.* **grands-oncles**) *s.m.* fratele bunicului / bunicii.

grand-papa (*pl.* **grands-papas**) *s.m.* *(fam.)* bunic, tată-mare (în limbajul copiilor).

grand-peine *s.f.* *(în expr.)* **à ~** cu mare greutate; cu chiu cu vai; cu trudă; anevoie; cu opinteală.

grand-père (*pl.* **grand-pères**) *s.m.* **1.** bunic, tată-mare. **2.** *(fam.)* bătrân, bătrânel. **3.** *(pop.)* poreclă dată directorului Poliției Judiciare din Paris.

grand-rue (*pl.* **grand-rues**) *s.f.* stradă principală, stradă mare; ulița mare.

grands-parents *s.m. pl.* bunici (din partea tatălui și a mamei).

grand-tante (*pl.* **grand-tantes**) *s.f.* sora bunicului / bunicii.

grand-voile (*pl.* **grand-voiles**) *s.f.* *(mar.)* vela de pe catargul principal.

grange *s.f.* **1.** șură; hambar; grânar; pătul. **2.** *(ist.)* *(în evul mediu)* gospodărie rurală a unei abații.

grangée *s.f.* conținutul unei șuri / unui pătul.

granit, granite *s.m.* **1.** granit; **un bloc de ~** un bloc de granit. **2.** *(în expr.)* **cœur de ~** inimă de piatră, insensibil.

granité, ~e I. *adj.* care are aspectul granitului. **II.** *s.m.* stofă din lână sau bumbac cu ochiuri mari.

graniter *v.t.* a zugrăvi imitând granitul.

graniteux, -euse *adj.* *(geol.)* care conține granit.

granitier *s.m.* muncitor care taie blocurile de granit.

granitique *adj.* *(geol.)* granitic, care e format din granit sau care are tăria granitului; **roche ~** rocă granitică.

granitisation *s.f.* transformarea unei roci în granit.

granitoïde I. *adj.* care are aparența granitului. **II.** *s.m.* rocă granitică sau înrudită cu granitul.

granivore *s.m., adj.* *(despre păsări)* care se hrănește cu semințe.

granny-smith *s.f. invar.* varietate de măr de origine australiană.

granulaire *adj.* granular, care se compune din granule sau are aspect de granule.

granularité *s.f.* ansamblul caracteristicilor unui corp granular.

granulat *s.m.* ansamblul elementelor care intră în compoziția mortarului și a betonului.

granulation *s.f.* **1.** *(tehn.)* granulație. **2.** *(med.)* granulație, leziune organică formată din mici tumori ce apar la suprafața membranelor mucoase și seroase.

granule *s.m.* **1.** granulă. **2.** *(farm.)* pilulă mică; **~s homéopathiques** pilule homeopatice. **3.** pată mică observată pe fotosfera soarelui.

granulé, ~e I. *adj.* **1.** compus din granule. **2.** în formă de granule. **II.** *s.m.* *(farm.)* medicament în formă de granule.

granuler *v.t.* a granula, a transforma în granule; **~ du plomb** a granula plumb.

granuleux, -euse *adj.* **1.** granulos; **roche ~euse** rocă granuloasă. **2.** *(med.)* care conține globule albe cu granulații.

granulie *s.f.* *(med.)* granulie, formă gravă, generalizată, de tuberculoză.

granulite *s.f.* *(petr.)* granulit.

granulocytaire *adj.* v. **granuleux**.

granulocyte *s.m.* *(biol.)* granulocit, leucocită cu mai multe nuclee.

granulome *s.m.* *(med.)* granulom.

granulométrie *s.f.* granulometrie.

grape-fruit *s.m.* grepfrut.

graphème *s.m.* *(lingv.)* grafem, semn vizual al unui sunet.

graphie *s.f.* *(lingv.)* grafie, scriere.

graphiose *s.f.* *(bot.)* grafioză, maladie criptogamică.

graphique I. *adj.* grafic; **système ~** sistem grafic; **arts ~s** arte grafice. **II.** *s.m.* grafic; **~ de pression** grafic de presiune. **III.** *s.f.* *(arte plastice)* grafică.

graphiquement *adv.* grafic, prin procedee grafice.

graphisme *s.m.* v. **graphie.**

graphiste *s.m.f.* desenator specialist în arte grafice.

graphite *s.m.* *(mineral.)* grafit.

graphiter *v.t.* a încorpora grafit în.

graphiteux, -euse *adj.* grafitos, care conține grafit; **minéral ~** mineral grafitos.

graphitisation *s.f.* tratament termic al fontei.

graphologie *s.f.* grafologie.

graphologique *adj.* grafologic; **analyse ~** analiză grafologică.

graphologue *s.m.f.* grafolog, specialist în grafologie.

graphomètre *s.m.* grafometru.
grappe *s.f.* **1.** ciorchine, grapă. **2.** legătură; snop; mănunchi; ~ **d'oignons** legătură de ceapă. **3.** strugure; **vin de** ~ vin din struguri. **4.** oameni sau lucruri strânși sub formă de ciorchine; ~ **humaine** ciorchine de oameni. **5.** *(pop. în expr.)* **lâcher la** ~ a lăsa în pace.
grapillage *s.m.* **1.** strângere a ciorchinilor rămași după culesul viei; **le** ~ **de la vigne** strângere a ciorchinilor viei. **2.** *(fig. fam.)* mic profit; ciupeală.
grappiller I. *v.t.* **1.** a strânge ciorchinii rămași după culesul viei. **II.** *v.t.* a strânge, a culege; ~ **des cerises** a culege cireșe; *(fig.)* ~ **des nouvelles** a culege știri. **2.** *(fam. în expr.)* ~ **à droite et à gauche** a mai scoate un ban de ici de colo; a face un ciubuc.
grappilleur, -euse *s.m.f.* **1.** *(înv.)* persoană care strânge ciorchinii rămași după culesul viei. **2.** *(fig. fam.)* persoană care realizează mici profituri; ciubucar.
1. grappillon *s.m.* ciorchine mic.
2. grappillon *s.m.* **1.** *(mar.)* grapină, mică ancoră cu patru brațe. **2.** *(mar.)* prăjină prevăzută cu un cârlig de fier în vârf. **3.** *(în expr.)* **mettre le** ~ **sur qqn.** a prinde, a pune gheara pe cineva.
graptolites, graptolithes *s.m. pl.* *(paleont.)* graptoliți, clasă de animale fosile care trăiau în colonii.
gras, ~ **se I.** *adj.* **1.** gras; **porc** ~ porc gras; **viande** ~**se** carne grasă; **fromage** ~ brânză grasă; **être** ~ **à pleine peau** a fi foarte gras, a plesni / a se sparge de gras; **être** ~ **comme une caille** a fi gras ca un pepene / ca malul; **corps** ~ corp gras, care pătează, unsuros, slinos; pătat de grăsime; **avoir les mains** ~**ses** a avea mâinile unsuroase; **col** ~ guler slinos. **3.** *(poligr.)* gras, gros; **caractères** ~ caractere groase, litere aldine. **4.** gras, roditor, fertil, mănos; **terre** ~ **se** pământ mănos. **5.** gras, cu firul gros, plin de sevă. **6.** *(fig.)* bogat, abundent; **une** ~**se aubaine** un câștig / un chilipir gras. **7.** *(în expr.)* **être** ~ **comme un clou** a fi slab ca un țâr; **bouillon** ~ supă de carne; **faire la** ~**se matinée** a se scula târziu dimineața, a lenevi în pat; **jours** ~ ultimele trei zile din carnaval; **toux** ~**se** tuse coaptă, însoțită de expectorație; **eaux** ~**ses** apă murdară de la spălatul vaselor; **tuer le veau** ~ a da un ospăț în cinstea cuiva; ~**se récompense** recompensă însemnată; **voix** ~**se** voce neclară; **crayon** ~ creion moale; **faire ses choux** ~ **de qqch.** a trage folos din ceva, a profita din plin de ceva; *(fam. înv.)* indecent, obscen, deșucheat, deocheat, decoltat; **plaisanterie** ~**se** glumă deocheată; *(pop.)* **être** ~ **du bide** a fi gras, a avea burtă; **se la faire** ~**se** a trăi pe picior mare; **être** ~ **pour...** a fi de acord cu... **II.** *s.m.* **1.** partea grasă la carne; **le** ~ **du jambon** partea grasă din șuncă. **2.** partea mușchiuloasă la picior, braț. **3.** *(în expr.)* **du riz au** ~ pilaf cu carne; *(tehn.)* **avoir du** ~ a avea dimensiuni mai mari decât e necesar *(despre un material de construcție)*. **III.** *adv.* **1.** gras, gros; **tousser** ~ a tuși gros, a avea o tusă coaptă, însoțită de expectorație; **faire / manger** ~ a mânca de dulce (în opoziție cu a mânca de post); *(fam.)* **ce n'est pas** ~ e cam puțin; **il n'y a pas** ~ **à manger** nu e mare lucru de mâncat; **parler** ~ a graseia.
gras-double (*pl.* **gras-doubles**) *s.m.* **1.** prapur (la rumegătoare). **2.** *(pop.)* burtă.
grassement *adv.* **1.** din belșug, din abundență; pe picior mare; **vivre** ~ a trăi în belșug / pe picior mare. **2.** cu generozitate, generos; **payer** ~ a plăti generos / gras. **3.** (în mod) grosolan, cu grosolănie; **parler** ~ a vorbi grosolan. **4.** *(pict.)* în straturi groase.
grasserie *s.f.* *(sericicultură)* maladie contagioasă a viermilor de mătase.
grasset *s.m.* *(zool.)* graset, articulație a membrului posterior la animalele mari.
grassette *s.f.* *(bot.)* plantă erbacee cu frunze groase, care crește în ținuturile mlăștinoase.
grasseyant, ~**e** *adj.* care graseiază; **voix** ~**e** voce care graseiază.
grasseyement *s.m.* graseiere.
grasseyer *v.i.* a graseia.
grassouillet, ~ **te** *adj.* *(fam.)* grăsun, grăsuț, rotofei, dolofan, durduliu, grăsuliu, plin, bucălat.
grateron, gratteron *s.m.* *(bot.)* specie de cucută de pădure (*Galium aparine*).
graticulation *s.f.* *(tehn.)* împărțire a unui desen în pătrate, pentru copiere.
graticuler *v.t.* a împărți un desen în pătrate în vederea reproducerii.
gratifiant, ~**e** *adj.* care procură satisfacție; plin de satisfacție; **un travail** ~ o muncă plină de satisfacție.
gratification *s.f.* **1.** gratificație, recompensă; ~ **de fin d'année** gratificație de sfârșit de an. **2.** *(psihol.)* satisfacție psihologică. **3.** *(înv.)* favoare.
gratifier *v.t.* **1.** (*cu prep.* **de**) a gratifica, a acorda cuiva o gratificație (favoare sau răsplată); **on l'a gratifié d'un pourboire** i s-a acordat un bacșiș; **elle l'a gratifié d'un sourire** i-a acordat un zâmbet. **2.** *(psihol.)* a procura satisfacție psihologică. **3.** *(fam. ir. în expr.)* ~ **qqn. d'une bonne volée** a răsplăti pe cineva cu câteva perechi de palme, a pălmui.
gratin *s.m.* **1.** *(culinar)* crustă de mâncare prinsă pe fundul unui vas. **2.** crustă subțire formată din pesmet și brânză rasă. **3.** *(pop.)* elita, crema societății, lumea bună; **fréquenter le** ~ a frecventa crema societății. **4.** *(pop.)* lucru, muncă.
gratiné, ~**e I.** *adj.* **1.** *(culinar.)* gratinat; **mets** ~ mâncare gratinată. **II.** *s.f.* supă de ceapă cu brânză rasă. **2.** *(fam.)* surprinzător, extraordinar; **une affaire** ~**e** o afacere extraordinară, surprinzătoare; **une cuite** ~**e** o beție extraordinară, pe cinste. **3.** licențios, deșucheat, deocheat, decoltat; **une histoire** ~**e** o poveste deocheată.
gratiner I. *v.t.* *(culinar)* a gratina. **II.** *v.i.* *(despre mâncăruri)* a se prinde de fundul vasului.
gratiole *s.f.* *(bot.)* veninariță, milostivă, avrămească (*Gratiola officinalis*).
gratis I. *adv.* gratuit, gratis, fără a plăti; **entrer au cinéma** ~ a intra la cinema gratis, fără a plăti. **II.** *adj. invar.* gratuit, gratis; **des places** ~ locuri gratuite.
gratitude *s.f.* recunoștință, gratitudine; **exprimer toute sa** ~ **à qqn.** a exprima cuiva întreaga sa recunoștință.

gratos, grattos *adv. (pop.)* gratuit.
grattage *s.m.* răzuire; **le ~ de vieilles affiches sur un mur** răzuirea afișelor vechi de pe un perete.
gratte *s.f.* **1.** *(agric.)* săpăligă (pentru plivit). **2.** *(mar.)* bucată de fier triunghiulară pentru răzuit puntea etc. **3.** *(pop.)* râie; mâncărime. **4.** *(pop.)* gratificație; primă. **5.** *(pop.)* chitară; **toucher à la ~** a cânta la chitară. **6.** *(pop. la pl.)* **des ~s** ultimele economii adunate din casă. **7.** *(fam.)* câștig necinstit; găinărie, potlogărie. **8.** *(pop.)* bucată de stofă oprită de croitor. **9.** *(Belgia)* zgârietură.
gratte-ciel *s.m. invar.* zgârie-nori.
gratte-cul *s.m.* (*pl.* **gratte-cul** sau **gratte-culs**) *(bot.)* fructul măceșului.
gratte-dos *s.m. invar.* baghetă terminată cu o palmă mică din os sau fildeș, folosită la a se scărpina pe spate.
grattelle *s.f. (pop. înv.)* râie ușoară.
gratte-papier *s.m. invar.* **1.** conțopist. **2.** *(înv.)* scriitoraș; scriptolog.
gratte-pieds *s.m. invar.* grătar, ștergător pentru picioare.
gratter I. *v.t.* **1.** a șterge, a răzui; **~ les semelles** a șterge tălpile pantofilor de noroi. **2.** a rade, a șterge; a îndepărta; **~ une inscription** a șterge / a rade o inscripție. **3.** a scărpina; **~ son bras** a-și scărpina brațul. **4.** a irita; a zgâria; a provoca mâncărime; **ce col me gratte** acest guler mă zgârie. **5.** *(fig. fam.)* a obține mici profituri (adesea ilicite); a ciupi; **~ quelques sous** a ciupi câțiva bănuți. **6.** a întrece, a depăși; **~ une voiture** a depăși un automobil; *(sport)* **~ ses concurrents** a-și depăși concurenții. **7.** *(în expr.)* **~ du papier** a mâzgăli hârtia, a scrie mult; **~ la terre avec ses ongles** a se resemna la o muncă grea; **~ l'épaule à qqn.** a linguși, a tămâia pe cineva, a cânta osanele cuiva; **~ qqn. par où il lui démange** a-i cânta cuiva în strună, a-i ține cuiva isonul; **~ quelques billets sur...** a scoate ceva parale din...; **~ une vieille blessure** a zgândări o rană veche; *(fam.)* **ça me gratte** mă mănâncă; **~ ses fonds de tiroir** a-și aduna ultimele economii / resurse; *(fam.)* **c'est une affaire où il n'y a rien à ~** e o afacere din care nu se poate câștiga nimic; *(arg.)* **~ le jambonneau** a zdrăngăni la chitară; *(prov.)* **trop ~ cuit, trop parler nuit** stăpânește vorba până nu ai vorbit. **II.** *v.i.* **1.** *(fam.)* a ciocăni / bate discret; **~ à la porte** a bate discret la ușă. **2.** *(pop.)* a munci, a lucra, a trudi, a osteni, a roboti; **~ du matin au soir** a trudi de dimineața până seara. **3.** *(în expr.)* **~ du violon** a scârțâi la vioară; **~ de la guitare** a zdrăngăni la chitară; **gratter sur la dépense / sur tout** a-și mânca de sub unghie / de sub tălpi. **III.** *v.r.* **1.** a se scărpina; **il se gratte jusqu'au sang** se scarpină până-i dă sângele. **2.** *(pop.)* a ezita. **3.** *(pop.)* a se jena. **4.** *(pop. în expr.)* **tu peux toujours te ~** Mută-ți gândul; Ia-ți nădejdea!
gratteron *s.m.* v. **grateron.**
gratteur-euse *s.m.f.* **1.** persoană care zgârie / răzuie. **2.** v. **gratte-papier. 3.** *(pop.)* scripcar.
grattoir *s.m.* **1.** briceag lat cu două tăișuri pentru răzuit; răzuitor, răzuș. **2.** unealtă preistorică din silex. **3.** *(tehn.)* șabăr. **4.** *(pop.)* aparat de ras; **se passer au ~** a se bărbieri, a se rașcheta.
gratton *s.m. (la pl.)* jumări de porc.
grattos *adv.* v. **gratos.**
grattouiller *v.t., v.i. (fam.)* a scărpina ușor.
gratture *s.f.* acțiunea de a răzui, răzuială; **des ~s de cuivre** răzuială de aramă.
gratuit, ~e *adj.* **1.** gratuit; **l'enseignement ~ et obligatoire** învățământul gratuit și obligatoriu; **une consultation ~e** o consultație gratuită. **2.** dezinteresat; **bienveillance ~e** bunăvoință dezinteresată. **3.** *(fig.)* nemotivat, lipsit de motivație; fără rost; nejustificat; **méchanceté ~e** răutate nemotivată, fără rost. **4.** *(fig.)* neîntemeiat, nefondat; **hypothèse ~e** ipoteză nefondată.
gratuité *s.f.* **1.** gratuitate; **la ~ de l'enseignement** gratuitatea învățământului. **2.** lipsă de justificare, lipsă de temei; **la ~ d'une affirmation** lipsa de justificare a unei afirmații.
gratuitement *adv.* (în mod) gratuit, pe gratis, fără plată.
gratulation *s.f. (rar. ir.)* gratulare, gratulație, felicitare.
grau *s.m.* **1.** canal între ghiol și mare (în Sudul Franței). **2.** defileu, strâmtoare.
gravatier *s.m.* lucrător care transportă molozul, pietrișul (pe un șantier).
gravats *s.m. pl.* **1.** resturi provenite în urma unei demolări. **2.** spărturi și pulbere de tencuială, moloz.
grave I. *adj.* **1.** grav; serios; auster; impozant, solemn; demn; **un magistrat ~** un magistrat grav / solemn; **un ton ~** un ton grav / serios; **un ~ avertissement** un avertisment solemn. **2.** serios, important, grav; **une question ~** o chestiune gravă / serioasă; **une maladie ~** o boală gravă (cu urmări). **3.** *(muz.)* grav, profund; **une voix ~** o voce profundă. **II.** *s.m. (muz.)* registrul grav; **passer du ~ à l'aigu** a trece din registrul grav în cel acut. **III.** *adv. (muz.)* lent, maiestuos, solemn.
gravelage *s.m.* nivelarea unui strat de pietriș.
graveler *v.t.* a așterne pietriș.
graveleux, -euse *adj.* **1.** amestecat cu pietriș; **terre graveleuse** pământ amestecat cu pietriș. **2.** *(bot.)* despre fructe cu pulpa zgrunțuroasă. **3.** *(fig.)* licențios, indecent, deșucheat, deocheat, necuviincios, decoltat; **histoire graveleuse** povestire indecentă.
gravelle *s.f. (patol. înv.)* litiază renală, piatră la rinichi, la vezică.
gravelure *s.f. (rar)* vorbire indecentă, necuviincioasă, deșucheată, decoltată.
gravement *adv.* (în mod) grav, serios, cu gravitate, cu seriozitate; **il est ~ malade** este grav bolnav.
graver *v.t.* **1.** a grava; **~ une inscription dans du marbre** a grava o inscripție în marmură. **2.** *(fig.)* a întipări; **~ un nom dans sa mémoire** a întipări un nume în memoria sa. **3.** a înregistra; **~ un disque** a înregistra un disc.
graves I. *s.f. pl. (geol.)* terenuri din era terțiară, formate din pietriș și nisip, din regiunea Bordeaux. **II.** *s.m.* vin alb din regiunea Bordeaux.
graveur, -euse *s.m.f.* gravor.
gravide *adj. f. (despre femei, femele)* gravidă.
gravidité *s.f. (med.)* graviditate.

gravier *s.m.* **1.** pietricică. **2.** pietriș; **une allée de ~** o alee de pietriș. **3.** *(geol.)* rocă detritică. **4.** *(înv. med.)* litiază renală, nisip în rinichi sau în vezică.
gravière *s.f.* carieră de piatră.
gravillon *s.m. (constr.)* mărgăritar, pietriș mărunt.
gravillonnage *s.m.* împrăștiere de pietriș mărunt, criblură pe șosea.
gravillonner *v.t.* a împrăștia criblură pe șosea.
gravimètre *s.m.* gravimetru, aparat de precizie folosit în gravimetrie.
gravimétrie *s.f.* gravimetrie.
gravir *v.t., v.i.* **1.** a urca, a sui (cu efort); **~ un escalier** a sui o scară. **2.** a escalada; **~ une montagne** a escalada un munte. **3.** a se cățăra; **~ sur une muraille** a se cățăra pe un zid. **4.** *(fig.)* a urca; **~ les échelons d'une hiérarchie** a urca treptele unei ierarhii.
gravissime *adj.* foarte grav, extrem de grav.
gravitation *s.f.* gravitație.
gravitationnel, ~ le *adj.* gravitațional.
gravité *s.f.* **1.** *(fig.)* gravitate, gravitație; **centre de ~ d'un corps** centru de gravitate al unui corp. **2.** *(fig.)* gravitate, importanță, însemnătate; **la ~ d'une maladie** gravitatea unei boli. **3.** *(fig.)* gravitate, seriozitate, severitate; rezervă; austeritate; **la ~ de ses paroles** gravitatea / severitatea vorbelor sale; **il n'arrivait pas à garder sa ~** nu reușea să-și păstreze seriozitatea.
graviter *v.i.* (*cu prep.* **autour, dans**) **1.** *(fiz., astr.)* a gravita (în jurul); **des planètes gravitent autour du soleil** planete gravitează în jurul soarelui. **2.** *(fig.)* a gravita, a tinde (spre); **~ dans l'orbite du pouvoir** a gravita în orbita puterii.
gravois *s.m. pl. (înv.)* v. **gravats.**
gravos, gravosse *adj., s.m.f. (arg.)* gros; gras.
gravure *s.f.* **1.** gravare; **la ~ d'une initiale** gravarea unei inițiale. **2.** gravură; **une ~ de Dürer** o gravură de Dürer.
gré *s.m.* **1.** voie, voință; **de son plein ~** din proprie voință, de bunăvoie, nesilit; **faire qqch. contre le ~ de ses parents** a face ceva împotriva voinței părinților săi. **2.** plac, plăcere, gust; **être au ~ de qqn.** a fi pe placul cuiva. **3.** capriciu, fantezie, chef, poftă, toană; **agir à son ~** a proceda după fantezia / pofta sa / cheful său. **4.** *(în expr.)* **bon ~ mal ~, de ~ ou de force** de voie, de nevoie; (de) vrei, (de) nu vrei; cu voie sau fără voie; vrând-nevrând; **de ~ à ~** prin bună înțelegere; **savoir bon ~ à qqn. d'un chose** a fi / a rămâne recunoscător cuiva pentru ceva; **savoir mauvais ~ à qqn. de qqch.** a purta pică / râcă cuiva pentru ceva; a pune / a trece pe cineva la condică / la catastif; **au ~ des événements / des circonstances a.** la voia întâmplării; **b.** după împrejurări; **à votre ~** cum doriți; *(înv.)* **prendre en ~ qqch.** a fi satisfăcut de ceva.
grèbe *s.m. (ornit.)* cufundacul-mare, corcodel-mare, bordârlău (*Podiceps cristatus*).
grébiche, grébige, gribiche *s.f.* **1.** *(poligr.)* număr de ordine al unui manuscris în tipografie. **2.** margine metalică la unele obiecte de marochinărie.

1. grec, grecque I. *adj.* **1.** grec, grecesc; **la langue grecque** limba greacă; **l'antiquité grecque** antichitatea greacă; *(înv.)* **Église grecque** biserica (grecească) ortodoxă autocefală; **rite ~** rit grecesc, bizantin. **2.** *(în expr.)* **II.** *s.m.* **1.** limba greacă. **III.** *s.f. (în expr.)* **à la grecque** după moda / metoda grecească.
2. Grec, Grecque *s.m.f.* grec, locuitor din Grecia.
grécité *s.f.* caracterul a ceea ce este grecesc; elenism.
gréco-latin, ~e *adj.* greco-latin; **culture ~e** cultură greco-latină.
gréco-romain, ~e *adj.* greco-roman; **période ~e** perioadă greco-romană.
1. grecque *adj., s.f.* v. **grec (1)**.
2. Grecque *s.f.* v. **Grec (2)**.
gredin, ~e *s.m.f.* ticălos, netrebnic, mișel, secătură, pușlama, pramatie, mizerabil.
gredinerie *s.f. (înv.)* ticăloșie, netrebnicie, nemernicie, mișelie.
gréement *s.m. (înv.)* greement, ansamblu format din catargele, velele și parâmele unei nave sau ambarcațiuni cu pânze.
gréer *v.t. (mar.)* a echipa, a dota un vas / o ambarcațiune cu vele, parâme etc.
greffage *s.m.* **1.** *(med.)* grefare. **2.** *(bot.)* altoire.
1. greffe *s.f.* stilet de metal sau fildeș folosit în antichitate pentru a scrie pe tăblițele de ceară.
2. greffe *s.m.* grefă de tribunal.
3. greffe *s.f.* **1.** *(med.)* grefă; transplant al unui organ sau al unui țesut. **2.** *(bot.)* altoi; altoire.
greffer I. *v.t.* **1.** *(med.)* a grefa; a transplanta; **~ un rein** a grefa un rinichi. **2.** (*bot.*) a altoi; **un prunier** a altoi un prun. **II.** *v.r. (fig.)* a se grefa, a se adăuga; **de nouvelles lois se greffent sur les anciennes** legi noi se grefează pe cele vechi.
greffier, -ère *s.m.f. (jur.)* grefier; **les ~s assistent les magistrats** grefierii îi asistă pe magistrați.
greffoir *s.m.* briceag de altoit.
greffon *s.m.* **1.** *(bot.)* altoi. **2.** *(med.)* grefon, țesut transplantat pentru a fi grefat.
grégaire *adj.* gregar; **instinct ~** instinct gregar.
grégarisme *s.m.* tendință de a trăi în grup; instinct gregar.
1. grège *adj. (în expr.)* **soie ~** mătase brută, borangic.
2. grège *adj., s.m.* culoare grej, între gri și bej.
grégeois *adj. m. (în expr.)* **feu ~** proiectil, amestec incendiar folosit în evul mediu.
grégorien, ~ne *adj.* gregorian.
grègues *s.f. pl. (înv.)* pantalon scurt și bufant, purtat în Franța în sec. XV-XVII. **2.** *(în expr. înv.)* **tirer ses ~** a fugi, a o lua la sănătoasa, a o rade la fugă.
1. grêle *adj.* **1.** subțire; **des jambes ~s** picioare subțiri; **l'intestin ~** intestinul subțire. **2.** *(despre voce)* pițigăit.
2. grêle *s.f.* **1.** grindină, piatră; **une averse de ~** o aversă de grindină; **récolte dévastée par la ~** recoltă devastată / distrusă de grindină. **2.** *(fig.)* ploaie; **une ~ de plomb** o ploaie de gloanțe; **une ~ de coups** o ploaie de lovituri.

grêlé, ~e *adj.* 1. *(înv.)* bătut de grindină; **vigne ~e** vie bătută de grindină. 2. ciupit de vărsat.
grêler I. *v. impers.* a cădea grindină, piatră; **il grêle** cade grindină. II. *v.t.* *(despre grindină)* a strica, a devasta, a prăpădi; **un orage a grêlé la vigne** o furtună a prăpădit via.
grelin *s.m.* *(mar.)* amară.
grêlon *s.m.* piatră, bob de grindină.
grelot *s.m.* 1. zurgălău, clopoțel; **tintement de ~** clinchet de clopoței. 2. *(fam.)* vorbărie, trăncăneală. 3. *(fig., la pl.)* veselie exuberantă. 4. *(în expr.)* **attacher le ~** a lua inițiativa într-o chestiune delicată; *(fam.)* **mettre une sourdine à son ~** a-și tempera / a-și potoli glasul; *(pop.)* **avoir les ~s** a tremura, a dârdâi de frică; a-l trece răcorile de frică; *(fam.)* **faire sonner son ~** a atrage atenția asupra sa, a fi bun de gură; *(pop.)* **coup de ~** apel telefonic; *(pop.)* **filer du ~** a da telefon.
grelottant, ~e *adj.* care tremură, care dârdâie.
grelotte *s.f.* *(pop.)* frică, teamă.
grelottement *s.m.* 1. tremurat, dârdâit, dârdâială. 2. clinchet (de clopoței).
grelotter *v.i.* 1. a tremura, a dârdâi; **~ de froid / de peur** a tremura de frig / de frică. 2. a emite un sunet / un clinchet (ca de clopoțel).
grelu *s.m.* *(pop.)* adolescent, băietan, flăcău.
greluche *s.f.* 1. *(înv.)* femeie de moravuri ușoare. 2. *(pop.)* femeie neinteresantă, prostănacă. 3. *(pop.)* nevastă, femeie; fată.
greluchon *s.m.* 1. *(înv.)* iubit, amant. 2. *(peior.)* filfizon.
greluse *s.f.* *(pop.)* călugăriță.
grémil *s.m.* *(bot.)* mei păsăresc (*Lithospermum officinale*).
grémille *s.f.* *(iht.)* ghiborț (*Acerina cernua*).
grenache *s.m.* 1. butaș de viță din provinciile Languedoc și Roussillon (Franța). 2. vin de acest soi.
grenade *s.f.* 1. *(bot.)* rodie. 2. *(mil.)* grenadă; **~ lacrymogène** grenadă lacrimogenă.
grenadier *s.m.* 1. *(bot.)* rodiu, rodier (*Punica granatum*). 2. *(mil.)* grenadier. 3. *(mil.)* soldat din unități de elită. 4. bărbat înalt; femeie înaltă, bărbătoasă.
grenadière *s.f.* cartușieră pentru grenade.
grenadille *s.f.* *(bot.)* soi de pasifloră din Australia și Malaezia asemănătoare cu rodia.
1. **grenadin, ~e** I. *adj.* din Grenada. II. *s.m.* 1. *(bot.)* varietate de garoafă. 2. *(ornit.)* specie de pițigoi african. 3. *(culinar)* felie subțire de friptură împănată. III. *s.f.* 1. *(text.)* grenadină, țesătură subțire transparentă. 2. sirop pe bază de suc de rodie.
2. **Grenadin, ~e** *s.m.f.* locuitor din Grenada.
grenage, grainage *s.m.* granulare (a prafului de pușcă, a zahărului); fărâmițare.
grenaille *s.f.* 1. alică. 2. grăunțe pentru păsări.
grenailler *v.t.* a transforma în alice.
grenaison *s.f.* formarea de semințe (la cereale).
grenat I. *s.m.* *(mineral.)* granat. II. *adj. invar.* grena, roșu închis; **velours ~** catifea grena.
grené, ~e *adj.* 1. granulat. 2. zgrunțuros, aspru; **cuir ~** piele aspră.
greneler *v.t.* *(tehn.)* a pregăti (o hârtie, o piele) astfel încât să pară zgrunțuroasă.
grener I. *v.t.* a fărâmița; **~ du tabac** a fărâmița tutun. II. *v.i.* *(despre cereale)* a produce semințe.
grènetis *s.m.* muchie zimțată la monedele din metal prețios sau la medalii.
greneur, ~euse *s.m.f.* persoană care fărâmițează sau granulează.
grenier *s.m.* 1. podul casei. 2. hambar; **~ à blé** hambar de grâu. 3. *(fig.)* grânar; **cette région est le ~ du pays** această regiune e grânarul țării. 4. *(pop.)* suma de zece mii de franci.
grenouillage *s.m.* 1. *(polit., fam. peior.)* intrigă, mașinație, manevră, uneltire, lucrătură, sforărie; **~ électoral** manevre electorale. 2. *(pop.)* bârfă scandaloasă.
grenouille *s.f.* 1. *(zool.)* broască (*Rana esculenta*). 2. *(pop.)* femeie vulgară. 3. *(fam.)* pușculiță; fonduri comune ale unui grup. 4. *(pop. în expr.)* **manger la ~** a fura banii unei colectivități.
grenouiller *v.i.* *(pop.)* 1. a bea apă. 2. a face intrigi.
grenouillère *s.f.* 1. *(rar)* baltă plină de broaște. 2. îmbrăcăminte pentru copii mici.
grenouillette *s.f.* 1. *(bot.)* gălbenele acvatice cu flori albe. 2. *(med.)* tumoare lichidă ce se formează sub limbă.
grenu, ~e I. *adj.* 1. bogat în grăunțe; **épi ~** spic bogat în grăunțe. 2. granulos, grăunțos. II. *s.m.* *(pop.)* grâu.
grenure *s.f.* starea unei piei sau țesături zgrunțuroase.
grès *s.m.* 1. *(geol.)* gresie. 2. argilă amestecată cu nisip folosită în olărie.
grésage *s.m.* *(tehn.)* polizare, șlefuire.
gréser *v.t.* *(tehn.)* a poliza, a șlefui.
gréserie *s.f.* fabrică de oale.
gréseur, gressier *s.m.* muncitor într-o carieră de gresie.
gréseux, -euse *adj.* 1. care seamănă cu gresia. 2. care conține gresie; **terrain ~** teren care conține gresie.
grésil *s.m.* 1. grindină măruntă, măzăriche. 2. sticlă pisată. 3. materie provenită din deșeurile rezultate din fabricarea sticlei.
grésillement *s.m.* 1. *(rar)* țârâit al greierului. 2. sfârâit; **le ~ de la friture** sfârâitul produs de prăjirea cărnii. 3. zgomotul produs de căderea măzărichii.
1. **grésiller** I. *v. impers.* a cădea grindină. II. *v.i.* a sfârâi **l'huile chaude grésille** uleiul fierbinte sfârâie.
2. **grésiller** I. *v.t.* a scoroji; **le feu grésille le parchemin** focul scorojește pergamentul. II. *v.i.* a țârâi; **le grillon grésille** greierul țârâie; *(arg. în expr.)* **~ du trolley** a fi nebun, a fi într-o ureche; a nu fi în toate mințile. III. *v.r.* a se scoroji / zbârci (de căldură).
grésoir *s.m.* *(tehn.)* instrument al geamgiului, pentru polisat geamurile.
gressin *s.m.* baton (de pâine).
1. **grève** *s.f.* *(ist.)* parte a armurii care protejează piciorul.
2. **grève** *s.f.* 1. prundiș; plajă. 2. banc de nisip care se deplasează.
3. **grève** *s.f.* grevă; **faire / se mettre en ~** a face grevă; **droit de ~** drept la grevă; **~ bouchon** grevă parțială care paralizează întreaga activitate; **briseur de ~**

spărgător de grevă; ~ **sur le tas** grevă cu ocuparea fabricii.

grever *v.t.* **1.** *(înv.)* a întrista, a îndurera. **2.** a greva, a copleși (cu impozite, taxe, ipoteci); **être grevé d'impôts** a fi grevat / copleșit cu impozite; **maison grevée d'hypothèques** casă grevată de ipoteci; ~ **son budget** a-și greva bugetul.

gréviste *s.m.f.* grevist.

gribiche I. *adj. (în expr.)* **sauce** ~ sos din vinegretă cu gălbenuș fiert și verdeață. **II.** *s.f.* v. **grébiche.**

gribouillage, gribouillis *s.m.* **1.** *(fam.)* mâzgălitură, mâzgăleală, zmângălitură, pictură proastă. **2.** scris necitet.

gribouille *s.m. (fam.)* nătărău.

gribouiller *v.t., v.i.* **1.** a mâzgăli, a zmângăli, a picta prost. **2.** a scrie necitet.

gribouilleur, -euse *s.m.f.* **1.** pictor prost, netalentat. **2.** *(ir.)* scriitor netalentat, mâzgălitor de hârtie.

gribouillis *s.m.* v. **gribouillage.**

grièche *adj.* v. **pie-grièche.**

1. grief I. *s.m.* **1.** (motiv de) plângere, reproș; obiecție; **avoir des ~s contre qqn.** a avea reproșuri / obiecții împotriva cuiva; **exposer / formuler ses ~s** a-și formula plângerea; a se plânge; a protesta; **faire ~ de qqch. à qqn.** a aduce reproșuri cuiva pentru ceva; a reproșa cuiva ceva. **2.** *(jur. în expr.)* **~s d'accusation** rechizitoriu. **3.** *(înv.)* pagubă, prejudiciu, daună.

2. grief, griève *adj. (înv.)* grav; **offense griève** ofensă gravă.

grièvement *adv.* (în mod) grav; ~ **blessé** grav rănit.

griffade *s.f.* zgârietură.

griffe *s.f.* **1.** gheară; **les ~s des oiseaux de proie** ghearele păsărilor de pradă; **montrer les ~s** a-și arăta / a-și scoate ghearele; **rentrer ses ~s** a-și ascunde ghearele; **être sous la ~ de qqn. / tomber dans les ~s de qqn.** a încăpea în gheara cuiva / pe mâna cuiva; a ajunge în puterea cuiva; **arracher une personne des ~s de qqn.** a smulge o persoană din ghearele cuiva; a salva pe cineva; **rogner les ~s de qqn.** a-i scurta / a-i reteza cuiva ghearele; a înfrânge trufia cuiva. **2.** *(bot.)* bulb. **3.** *(bot.)* cârcel; **les ~s du lierre** cârceii iederei. **4.** ștampilă, sigiliu, pecete, parafă; **apposer sa ~ au bas d'un document** a-și pune parafa pe un document. **5.** etichetă din stofă (prinsă de căptușeala unei haine); **la ~ d'un grand couturier** eticheta unei mari case de modă. **6.** *(tehn.)* agrafă, clemă. **7.** *(silv.)* grifă, instrument pentru marcat scoarța copacilor dintr-o pădure. **8.** *(tele.)* gheară de picior. **9.** *(fig.)* stăpânire, dominație cruntă. **10.** *(fig.)* marca / pecetea unei personalități; **ce tableau porte la ~ du maître** acest tablou poartă pecetea maestrului. **11.** *(pop.)* rangă cu care se forțează casele de bani. **12.** *(în expr.)* **donner un coup de ~ à qqn.** a vorbi de rău / a forfeca pe cineva; *(pop.)* **à** ~ pe jos.

griffer I. *v.t.* **1.** a zgâria (cu ghearele, cu unghiile); **le chat l'a griffé** l-a zgâriat pisica. **2.** a prinde o etichetă de căptușeala unei haine. **3.** a pune parafă, a parafa, a sigila. **4.** *(arg.)* a machia, a sulemeni.

1. griffon *s.m.* **1.** *(mit., arhit.)* grifon. **2.** hârtie albă având imprimat un grifon.

2. griffon *s.m. (hidrol.)* gură de izvor de apă minerală.

3. griffon *s.m.* **1.** specie de câine de vânătoare cu păr lățos. **2.** vultur pleșuv.

4. griffon *s.m.* **1.** scriere neciteață, mâzgălitură. **2.** *(fig.)* text scris în grabă și urât; **~s de jeunesse** mâzgălituri de tinerețe.

griffonnement *s.m. (arte)* schiță, model de sculptură din ceară sau pământ.

griffonner *v.t.* **1.** a scrie necitet, în grabă; ~ **une lettre** a scrie în grabă / necitet o scrisoare. **2.** a compune / a redacta în grabă; a desena prost. **3.** *(arte)* a schița un model de sculptură din ceară sau pământ.

griffonneur, -euse *s.m.f. (fam.)* scriitor fără valoare.

griffu, ~e *adj.* **1.** cu gheare; **pattes ~es** labe cu gheare. **2.** *(fig. în expr.)* **mains ~es** persoană lacomă, hrăpăreață.

griffure *s.f.* **1.** zgârietură; lovitură de gheară. **2.** scrijelitură (la gravuri în acva-forte).

grifton *s.m.* v. **griveton.**

grigne *s.f.* **1.** godeu, fald, cută, creț, pliseu, pliu. **2.** crăpătură de-a lungul pâinii bine coapte.

grigner *v.i. (tehn.) (despre o stofă)* a face crețuri, falduri.

grignon *s.m.* **1.** colțuc de pâine. **2.** turtă cu măsline.

grignotage *s.m.* **1.** ronțăială, ronțăit. **2.** *(pol.)* tactică de uzură.

grignotement *s.m.* v. **grignotage (1).**

grignoter *v.t.* **1.** a ronțăi; ~ **un biscuit** a ronțăi un biscuit; **il aime ~ des bonbons** îi place să ronțăie bomboane. **2.** a mânca puțin; a mânca în silă; a mânca precum o mireasă. **3.** *(fig.)* a săpa (încetul cu încetul) pe cineva; ~ **un ennemi** a săpa pe un dușman. **4.** *(fig. fam.)* a realiza mici câștiguri; a ciuguli; a ciupi.

grignotis *s.m. (gravură)* tăietură în spirală.

grigou *s.m. (fam.)* zgârcit; zgârciob; zgârie-brânză, frige-linte; **un vieux** ~ un bătrân zgârciob.

gri-gri, grigri (*pl.* **gris-gris, grigris**) *s.m.* denumire africană pentru amuletă, talisman.

gril *s.m.* **1.** grătar; **côtelettes sur le** ~ cotlete la grătar. **2.** *(ist.)* vechi instrumente de tortură. **3.** *(în expr.)* **être sur le** ~ a fi neliniștit, a sta pe jeratic, a se perpeli; **le ~ costal** coșul pieptului. **4.** *(tehn.)* grătar în amonte al unei vane de ecluză.

grillade *s.f.* friptură la grătar.

1. grillage *s.m.* **1.** acțiunea de a frige la grătar. **2.** prăjire a cafelei.

2. grillage *s.m.* grilaj.

grillager *v.t.* a prevedea / împrejmui cu un grilaj.

grille *s.f.* **1.** *(constr.)* grilă, gratii, zăbrele; **fenêtres protégées par des ~s** ferestre protejate de zăbrele. **2.** grătar (de sobă cu lemne, de mașină). **3.** gard (din vergele de fier). **4.** *(mil., ist., fiz.)* grilă. **5.** careu pentru cuvintele încrucișate. **6.** *(în expr.)* **être derrière les ~s a.** a fi la închisoare; **b.** a fi prizonier; *(pop.)* ~ **d'égout** dantură.

1. grillé, ~e *adj.* zăbrelit, închis cu zăbrele / gratii; **une fenêtre ~e** o fereastră zăbrelită.

2. grillé, ~e *adj.* **1.** fript (pe grătar). **2.** *(despre cafea)* prăjit. **3.** *(pop. în expr.)* **être ~ a.** a fi desconsiderat; **b.** a fi reperat ca spion; **c.** *(despre o afacere)* a fi ratată.

grille-pain *s.m. invar.* aparat de prăjit felii de pâine, prăjitor de pâine.

1. griller *v.t.* **1.** a pune zăbrele; a zăbreli. **2.** *(înv.)* a închide, a băga la închisoare.

2. griller I. *v.t.* **1.** a frige (pe grătar); **~ une côtelette** a frige un cotlet. **2.** a prăji; **~ du café** a prăji cafea. **3.** a dogorî; a arde; a pârjoli; **la chaleur leur grille la figure** căldura le arde fața. **4.** a usca; **la gelée grille les bourgeons** înghețul usucă mugurii. **5.** *(tehn.)* a oxida prin încălzire; **~ un minerai** a oxida un minereu. **6.** *(fam.)* a arde, a strica, a scoate din uz; **~ un moteur** a strica un motor; **~ une résistance** a arde o rezistență. **7.** *(sport)* a o lua înainte, a depăși; **le favori s'est fait ~ à l'arrivée** favoritul a fost depășit la sosire. **8.** *(fam.)* a nu respecta, a trece peste; **~ un feu rouge** a trece la culoarea roșie a semaforului. **9.** *(în expr.)* **~ une cigarette** a fuma o țigară. **II.** *v.i.* **1.** a fi foarte cald, a muri de căldură; **on grille dans cette pièce** murim de căldură în această cameră. **2.** *(fig.)* a arde; **~ d'impatience** a arde de nerăbdare.

grillet *s.m.* v. **grillon.**

grilleur, -euse *s.m.f.* *(pop.)* turnător, delator.

grilloir *s.m.* aparat de prăjit cafea.

grillon *s.m.* *(entom.)* greier (*Grillus domesticus* și *campestris*).

grillot *s.m.* *(arg.)* document compromițător.

grimaçant, ~e *adj.* **1.** care se strâmbă, care face grimase; **visage ~** față care se strâmbă. **2.** *(despre haine, rochii)* care face cute.

grimace *s.f.* **1.** strâmbătură, grimasă, schimonoseală. **2.** cută care cade prost (la haine, rochii). **3.** *(fig. înv.)* prefăcătorie, ipocrizie. **4.** *(la pl.)* capricii, fandoseli, sclifoseli, fasoane, fițe, nazuri. **5.** *(în expr.)* **faire la ~** a-și exprima nemulțumirea, a strâmba din nas; **faire la ~ à qqn. a.** a face mutre cuiva; **b.** a primi pe cineva cu răceală.

grimacer I. *v.i.* **1.** a se strâmba, a face grimase, a se schimonosi. **2.** *(despre haine, rochii)* a face cute. **II.** *v.t.* *(lit.)* a face ceva în silă; **~ un sourire** a zâmbi silit.

grimacier, -ère I. *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) care se strâmbă, care face grimase. **2.** *(înv.)* năzuros, fandosit, mofturos, capricios. **II.** *s.m.f.* prefăcut, ipocrit.

grimage *s.m.* machiaj, fard.

grimaud, ~e *s.m.* **1.** *(înv.)* elev mic și prost. **2.** *(înv.)* om incult. **3.** *(înv.)* pedant. **4.** scriitor fără talent. **5.** specie de cucuvea. **6.** specie de gărgăriță.

grimaudage *s.m.*, **grimaudaire** *s.f.* **1.** *(înv.)* pedantism. **2.** trăncăneală, flecăreală, pălăvrăgeală, sporovăială, vorbărie.

grimauderie *s.f.* v. **grimaudage.**

grimer *v.t., v.r.* a (se) machia, a (se) farda; **~ un acteur** a machia un actor.

grime I. *s.f.* *(înv.)* **1.** rol de bătrân ridicol. **2.** actor care joacă rolul unui bătrân ridicol. **II.** *s.f.* *(în expr.)* **faire la ~** a-și exprima nemulțumirea, a strâmba din nas.

grimoire *s.m.* **1.** carte de vrăjitorie. **2.** scriere neciteață, încâlcită, indescifrabilă, confuză. **3.** *(arg.)* cazier.

grimpant, ~e I. *adj.* cățărător; **plante ~e** plantă cățărătoare. **II.** *s.m.* *(arg.)* pantaloni.

grimpe *s.f.* *(arg. sport)* escaladă.

grimpée *s.f.* *(fam.)* suiș, urcuș.

grimper *v.i.* **1.** a se cățăra; **les enfants grimpent sur l'arbre** copiii se cațără în copac. **2.** a escalada. **3.** a se sui, a se urca; **~ sur une chaise** a se sui pe un scaun. **4.** *(arg. în expr.)* **~ à l'arbre** a se lăsa înșelat (din naivitate).

grimpereau *s.m.* *(ornit.)* cojoaică-nordică (*Certhia familiaris*).

grimpette *s.f.* cărare în pantă.

grimpeur, -euse I. *adj.* cățărător; **oiseau ~** pasăre cățărătoare. **II.** *s.m.f.* alpinist.

grincement *s.m.* **1.** scârțâit; **~ d'une porte** scârțâitul unei uși. **2.** scrâșnire a dinților.

grincer *v.i.* **1.** a scârțâi; **la porte grince** ușa scârțâie. **2.** a scrâșni; **~ des dents** a scrâșni din dinți.

grinche I. *s.m.* *(arg.)* hoț. **II.** *s.f.* *(arg.)* hoție, furt.

grincheux, -euse *adj., s.m.f.* arțăgos, țâfnos; morocănos, posomorât, posac.

gringalet *s.m., adj.* *(fam.)* sfrijit, pirpiriu, pipernicit.

gringe, grinche *adj.* *(Elveția)* v. **gringalet.**

gringue *s.m.* *(arg. în expr.)* **être en ~** a flirta; **faire du ~ à qqn.** a face curte cuiva.

gringuer *v.t.* *(arg.)* a face avansuri unei femei.

grinque *s.f.* (*arg.*) mâncare, hrană, haleală.

1. griot *s.m.* făină de grâu de calitate inferioară.

2. griot, ~te *s.m.f.* *(Africa)* cântăreț / poet ambulant.

griotte *s.f.* vișină.

griottier *s.m.* *(bot.)* vișin (*Prunus cerasus*).

grippage *s.m.* *(tehn.)* gripare, blocare a unui mecanism.

grippal, ~e *adj.* gripal; **état ~** stare gripală.

grippe *s.f.* **1.** *(med.)* gripă; **attraper la ~** a se îmbolnăvi de gripă. **2.** *(înv.)* capriciu, toană. **3.** *(în expr.)* **prendre qqn. en ~** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; a nu putea suferi pe cineva.

grippé, ~e *adj., s.m.f.* gripat, bolnav de gripă.

grippement *s.m.* v. **grippage.**

gripper I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a prinde, a apuca, a înhăța; **~ un voleur** a prinde / a înhăța un hoț. **2.** a încreți (o stofă). **3.** *(tehn.)* a provoca blocarea unui mecanism. **4.** a bloca, a înțepeni; **le rhumatisme a grippé ses articulations** reumatismul i-a înțepenit articulațiile. **II.** *v.t., v.r.* **1.** *(tehn.)* a se bloca; **le moteur grippe** motorul se blochează. **2.** *(despre stofe)* a se încreți, a (se) face crețuri.

grippe-sou (*pl.* **grippe-sou(s)**) *s.m.* *(fam.)* zgârie-brânză, zgârcit, calic.

gris, ~e I. *adj.* **1.** gri, cenușiu; **une blouse ~e** o bluză gri. **2.** întunecat, posomorât, închis; **ciel ~** cer întunecat. **3.** *(fam.)* afumat, cherchelit, amețit, turmentat, grizat. **4.** *(poligr.)* pagină tipărită neclar. **5.** *(în expr.)* **il fait ~** e vreme posomorâtă, urâtă; **faire travailler sa matière ~e** a-și pune mintea la contribuție; **faire ~e mine à qqn. a.** a face mutre cuiva; **b.** a primi pe

cineva cu răceală; *(prov.)* **la nuit tous les chats sont ~** noaptea toată vaca-i neagră. **II.** *s.m.* **1.** culoarea gri, cenușie; **s'habiller de ~** a se îmbrăca în gri. **2.** cal cenușiu; **monter un ~** a călări un cal cenușiu. **3.** *(zool.)* v. **petit-gris. III.** *s.f. pl. (în expr.)* **en voir de ~es** a o păți, a vedea pe dracul; a-i da prin piele.

grisaille *s.f.* **1.** *(arte)* pictură folosind numai tonuri de gri; **exécuter une ~** a executa o pictură în tonuri de gri. **2.** tonalitate cenușie a unui peisaj (mai ales de iarnă). **3.** *(fig.)* atmosferă monotonă, ternă; monotonie; cenușiul; **la ~ quotidienne** monotonia zilnică.

grisailler I. *v.t. (arte)* a picta în tonuri de gri. **II.** *v.i.* a deveni cenușiu.

grisant, ~e *adj.* amețitor, năucitor, îmbătător; exaltant; **une odeur ~e** un miros îmbătător; **un succès ~** un succes năucitor.

grisard *s.m.* **1.** *(zool.)* viezure (*Meles meles*). **2.** *(bot.)* plop alb (*Populus alba*). **3.** *(ornit.)* goeland cu dungi. **4.** gresie tare.

grisâtre *adj.* **1.** care bate în cenușiu; **un ciel ~** un cer care bate în cenușiu, acoperit, întunecat. **2.** *(fig.)* cenușiu, trist, tern; **une existence ~** o existență ternă, monotonă.

grisbi *s.m. (arg.)* bani, parale, lovele, biștari.

grisé *s.m.* tentă cenușie dată unui tablou.

griser I. *v.t.* **1.** a da o nuanță / o tentă cenușie. **2.** a îmbăta ușor, a ameți; **ce vin m'a grisé** acest vin m-a amețit. **3.** *(fig.)* a ameți, a năuci, a îmbăta, a exalta; **ce succès l'a grisé** acest succes l-a amețit. **II.** *v.r.* **1.** *(fig.)* a se griza, a se îmbăta ușor; **se ~ de vitesse** a se griza de viteză. **2.** *(fig.)* a se ameți, a-și pierde capul; a se îmbăta; **se ~ de ses propres paroles** a se îmbăta cu propriile sale cuvinte.

griserie *s.f.* **1.** beție ușoară, chercheleală. **2.** *(fig.)* amețeală, beție, excitare; exaltare la; **~ de la vitesse** beția vitezei.

griset *s.m.* **1.** *(ornit.)* specie de păsări mici. **2.** *(iht.)* rechin mic din Mediterana (*Hexanhus*). **3.** *(în expr.)* **~ blanc** v. **aligoté.**

grisette *s.f.* **1.** *(înv.)* midinetă, lucrătoare tânără și ușuratică. **2.** *(înv.)* stofă cenușie ieftină. **3.** *(entom.)* specie de fluture de zi (*Carcharodus alcoe*). **4.** *(ornit.)* specie de pitulice cenușie (*Syilvia communis*).

grisol *adj.* **1.** *(arg.)* costisitor, scump. **2.** ușor de făcut.

grisollement *s.m.* cântecul ciocârliei.

grisoller, grisoler *v.i. (despre ciocârlii)* a cânta.

1. grison, ~ne I. *adj.* **1.** *(înv.)* cărunt; încărunțit. **2.** *(înv.)* măgar.

2. grison, ~ne I. *adj.* din cantonul elvețian Les Grisons. **II.** *s.m.* limba vorbită în cantonul elvețian Les Grisons. **III.** *s.m.f.* locuitor din Grisons.

grisonnant, ~e *adj.* grizonant, care începe să încărunțească; **cheveux ~s** păr care începe să încărunțească.

grisonnement *s.m.* încărunțire; **le ~ des cheveux** încărunțirea părului.

grisonner *v.i.* a încărunți; **il commence à ~** începe să încărunțească.

grisotte *s.m.* dungă (la ciorapii de damă).

grisou *s.m. (min.)* grizu; **coup de ~** explozie de grizu.

grisoumètre, grisouscope *s.m. (min.)* grizumetru, aparat pentru măsurarea cantității de grizu într-o mină.

grisouteux, -euse *(min.)* grizutos, care conține grizu; **gisements ~** zăcăminte grizutoase.

grive *s.f.* **1.** *(ornit.)* sturz (*Turdus*). **2.** *(în expr.)* **être soul comme une ~** a fi beat criță / mort; a umbla pe două cărări. **3.** *(arg.)* armată; **faire sa ~** a face armata / serviciul militar.

grivelé, ~e *adj.* pătat cu cenușiu și alb (ca pieptul sturzului).

griveler *v.t., v.i.* **1.** *(înv.)* a realiza câștiguri necinstite. **2.** a consuma într-un restaurant / într-o cafenea fără a plăti.

grivèlerie *s.f.* consumație într-un restaurant / într-o cafenea fără a putea plăti.

grivelure *s.f.* (*lit.*) nuanță de culoare între alb și cenușiu.

griveton, grif(f)ton *s.m. (pop.)* soldat.

grivois, ~e I. *adj.* picant, deocheat, îndrăzneț, deșucheat, necuviincios, licențios; **dire des histoires ~es** a povesti întâmplări picante. **II.** *s.m. (înv.)* soldat.

grivoiserie *s.f.* glumă liberă, necuviință, picanterie; **dire des ~s** a spune necuviințe, lucruri indecente, picanterii.

grizzly, grizzli *s.m. (zool.)* urs mare cenușiu din Munții Stâncoși (SUA).

grœnendael *s.m. (zool.)* rasă belgiană de câini ciobănești negri și cu părul lung.

1. groenlandais, ~e *adj.* din Groenlanda.

2. Groenlandais, ~e *s.m.f.* locuitor din Groenlanda.

grog *s.m. (angl.)* grog.

grognard, ~e *adj., s.m.* **1.** *(înv.)* v. **grognon. 2.** *(ist.)* soldat din vechea gardă, în timpul domniei lui Napoleon I.

grognasse *s.f.* **1.** *(pop. peior.)* femeie urâtă și ursuză. **2.** prostituată.

grognasser *v.i. (pop.)* a bombăni tot timpul.

grogne *s.f. (fam.)* proastă dispoziție.

grognement *s.m.* **1.** grohăit. **2.** bombănit, mormăit, bombăneală (de nemulțumire, de mânie).

grogner *v.i.* **1.** a grohăi. **2.** *(despre câini)* a mârâi. **3.** a bombăni, a mormăi.

grognon, ~ne *adj., s.m.f.* (persoană) care bombăne, care mormăie, care este ursuz, posac; **enfant ~** care bombăne *(rar la feminin).*

grognonner *v.i.* **1.** a grohăi. **2.** *(fam.)* a bombăni, a mormăi, a mârâi, a bodogăni întruna.

groin *s.m.* **1.** rât. **2.** *(fig.)* mutră urâtă.

groisil *s.m.* cioburi de sticlă folosite la fabricarea sticlei obișnuite.

1. grole, grolle *s.f. (dial.)* corb, cioară.

2. grole, grolle *s.f. (arg.)* **1.** *(la pl.)* încălțăminte, pantofi. **2.** *(în expr.)* **traîner ses ~s quelque part** a se duce undeva; **avoir ses ~s percées** a cădea în propria cursă, a se prinde în propria plasă; **avoir les ~s** a-i fi teamă; **fiche / foutre les ~s** a băga spaima în cineva.

grommeler *v.i.* **1.** a grohăi. **2.** *(fam.)* a bombăni, a mârâi, a bodogăni.

grondant, ~e *adj.* **1.** care mârâie; **chien ~** câine care mârâie. **2.** bubuitor; tunător; **orage ~** furtună tunătoare.

grondement *s.m.* **1.** *(despre animale)* mârâit; **les ~s du chien** mârâitul câinelui. **2.** bubuit, bubuitură; **le ~ du canon** bubuitul tunului.

gronder I. *v.i.* **1.** *(despre animale)* a mormăi, a mârâi; **le chien gronde** câinele mârâie. **2.** a bubui, a vui; **on entend les canons qui grondent** se aud tunurile care bubuie. **3.** *(înv.)* a bombăni. **II.** *v.t. (fam.)* a certa, a mustra, a dojeni; **~ un enfant** a mustra un copil.

gronderie *s.f.* dojană, mustrare.

grondeur, -euse *adj.* care dojenește; dojenitor; **un ton ~** un ton dojenitor.

grondin *s.m.* *(iht.)* pește marin de coastă, cu capul mare.

groom *s.m.* *(angl.)* groom.

gros, ~se I. *adj.* **1.** gros; **un ~ arbre** un copac gros. **2.** mare; **un ~ chien** un câine mare; **un ~ nez** un nas mare; **de ~ soucis** griji mari; **une ~se somme** o sumă mare; **un ~ joueur** un mare jucător, un jucător pătimaș; **gagner le ~ lot** a câștiga lozul cel mare. **3.** *(în expr.)* **~ bonnet** persoană importantă, ștab, grangur; **~ Jean** imbecil, dobitoc; prostănac; **~ mensonge** minciună gogonată; minciună cu coadă; **grosse huile / légume** ștab, grangur; **du ~ rouge** vin roșu prost, poșircă; **~ rire** râs zgomotos; **grosse voix** voce puternică; **la grosse industrie** industria grea; **un ~ industriel** un industriaș important; **~ rhume** răceală puternică / zdravănă; **~ drap** dimie; **femme grosse** femeie gravidă; **~ temps** vreme urâtă; **un ~ homme** un om corpolent / obez; **grosse récolte** recoltă bogată; **grosse fièvre** temperatură ridicată; **~ dégâts** pagube importante; **un ~ père** un individ gras, corpolent; un grăsan; **~ sel** sare grunjoasă / de bucătărie; **les grosses dents** molarii; **un ~ kilo** mai mult de un kilogram; un kilogram și mai bine; **une grosse averse** o aversă puternică; **grosse mer** mare furtunoasă / agitată; **grosse plaisanterie** glumă deșucheată / vulgară; **le ~ œuvre** zidăria unei clădiri; *(ornit. în compuse)* **~ bec** bot gros; **faire les ~ yeux à qqn.** a se uita urât / aspru la cineva; a privi aspru pe cineva; **avoir la grosse tête** a avea sentimentul propriei sale importanțe; a fi plin de sine; **porter de grosses chaussures** a purta pantofi grosolani; **avoir les yeux ~** a avea ochii plini de lacrimi; **les ~ travaux** munca brută; **avoir de ~ traits** a avea trăsături lipsite de finețe; **faire le ~ dos a.** *(despre pisici)* a-și arcui spinarea, a se zbârli; **b.** a-și da aere / importanță / ifose; a fi cu nasul pe sus; **avoir le cœur ~** a avea inima grea / neagră; a avea un foc la inimă. **II.** *s.m.* **1.** *(fam.)* persoană corpolentă / obeză. **2.** *(pop.)* persoană importantă / cu vază / influentă. **3.** *(ist.)* veche monedă franceză de argint. **4.** *(în expr.)* **le (plus) ~ de a.** partea cea (mai) mare; **b.** partea cea mai importantă; **le ~ de l'armée** partea cea mai mare / grosul armatei; **faites le plus ~, laissez le reste** faceți ce e mai important, lăsați restul. **III.** *adv.* **1.** mult; **gagner ~** a câștiga mult. **2.** *(în expr.)* **en avoir ~ sur le cœur** a avea o supărare; a avea / a-i fi cuiva inima grea / neagră; a avea un foc la inimă; **en ~ a.** angro, cu toptanul, cu ridicata; **vendre en ~** a vinde angro; **b.** în linii generale, în mare; **expliquer une chose en ~** a explica un lucru în linii generale, în mare; **jouer ~** a juca tare, a risca mult.

gros-bec (*pl.* **gros-becs**) *s.m.* *(ornit.)* pasăre mică cu ciocul lat.

gros-cul (*pl.* **gros-culs**) *s.m.* *(arg.)* **1.** camion. **2.** vin prost, poșircă.

groseille I. *s.f.* **1.** *(bot.)* coacăză. **2.** sirop de coacăze. **3.** jeleu de coacăze. **4.** *(în expr)* **~ à maquereau** agrișă. **II.** *adj. invar.* de culoarea coacăzei.

groseillier *s.m.* **1.** *(bot.)* coacăz (*Ribes rubrum*). **2.** *(în expr.)* **~ à maquereau** agriș (*Ribes grossularia*).

gros-grain (*pl.* **gros-grains**) *s.m.* *(text.)* țesătură de mătase cu dungi mari transversale.

gros-plant (*pl.* **gros-plants**) *s.m.* vin alb ușor și parfumat din regiunea Nantes.

gros-porteur (*pl.* **gros-porteurs**) *s.m.* avion de transport de mare capacitate.

grosse *s.f.* **1.** *(jur.)* copie a unui act juridic. **2.** *(com.)* douăsprezece duzini.

grosse-caisse *s.f.* *(arg. în expr.)* **jouer de la ~** a minți cu nerușinare, a înșira gogoși.

grosserie *s.f.* **1.** *(înv.)* comerț angro. **2.** veselă de argint. **3.** nume generic al obiectelor tăioase (cuțite, topoare).

grossesse *s.f.* graviditate, sarcină.

grosseur *s.f.* **1.** grosime, volum, mărime, dimensiune; **des balles de ~s différentes** mingi de diferite mărimi. **2.** umflătură; tumoare; **avoir une ~ au bras** a avea o umflătură la braț. **3.** obezitate.

grossier, -ère *adj.* **1.** grosolan, comun, ordinar; **toile grossière** pânză ordinară; **traits ~s** trăsături comune, vulgare. **2.** brut, comun; **matière grossière** materie brută. **3.** sumar, aproximativ; vag, imprecis; **avoir une grossière idée de la question** a avea o idee aproximativă / vagă / imprecisă asupra chestiunii; **lavage ~** spălare sumară, superficială; **solution grossière** soluție aproximativă. **4.** *(fig.)* grosolan, vulgar, trivial, mitocan, bădăran, mârlan; **mot ~** cuvânt trivial; **un ~ personnage** un vulgar, necioplit. **5.** *(în expr.)* **~ mensonge** minciună gogonată / minciună cu coadă; **erreur grossière** greșeală flagrantă / elementară / gravă; **geste ~** gest obscen; **ruse grossière** șiretenie evidentă, cusută cu ață albă.

grossièrement *adv.* **1.** (în mod) rudimentar, imperfect; **un dessin ~ exécuté** un desen executat rudimentar. **2.** (în mod) grosolan, ordinar; **il a parlé ~ à son hôte** i-a vorbit grosolan gazdei sale. **3.** *(în expr.)* **se tromper ~** a se înșela profund / amarnic; **calculer ~** a calcula cu aproximație.

grossièreté *s.f.* **1.** caracter rudimentar, imperfect, grosolan, lipsit de finețe; **la ~ d'une étoffe** stofă lipsită de finețe, grosolană. **2.** *(fig.)* grosolănie, bădărănie, mitocănie, mojicie, mârlănie, mahalagism, vulgaritate; **la ~ de ses manières** grosolănia manierelor sale; **cet homme est d'une ~ sans limites** acest om este de o bădărănie fără limite.

grossir I. *v.t.* **1.** a se mări, a spori, a se dezvolta, a crește (în volum) în intensitate; a se îngrășa; **le troupeau grossit** turma se mărește / sporește; **la somme a grossi** suma s-a mărit. **2.** a se îngrășa; **mon fils a grossi** fiul meu s-a îngrășat. **3.** a se umfla, a crește; **cette ecchymose a grossi** această echimoză s-a umflat; **le fleuve a grossi** fluviul s-a umflat / au crescut apele. **II.** *v.t.* **1.** a îngroșa, a mări, a umfla, a spori, a crește (volumul); **la fonte des neiges a grossi le fleuve** topirea zăpezilor a umflat fluviul; **les renforts grossissent le nombre des défenseurs** întăririle sporesc numărul apărătorilor. **2.** a face să pară; a îngrășa; **cette robe vous grossit** această rochie te îngrașă. **3.** *(fig.)* a exagera, a da amploare, a amplifica; **il grossit toujours le danger** întotdeauna exagerează primejdia.

grossissant, ~e *adj.* **1.** care crește, care se mărește / devine numeros; **foule ~e** mulțime care se mărește, devine numeroasă, crescândă. **2.** care mărește; **lentille ~e** lentilă care mărește.

grossissement *s.m.* **1.** îngroșare, mărire, amplificare; **un microscope à fort ~** un microscop cu mărire puternică. **2.** *(teatru)* îngroșare; **~ des effets** îngroșare a efectelor. **3.** exagerare; amplificare; **le ~ d'une affaire** amplificarea / exagerarea unei afaceri. **4.** *(fiz.)* grosisment.

grossiste *s.m.* angrosist.

grossium *s.m.* *(arg.)* **1.** persoană importantă, ștab, grangur. **2.** bogătaș, bogătan.

grossoyer *v.t.* *(jur.)* a copia un act.

grotesque I. *s.m.* **1.** *(arte)* genul grotesc. **2.** desen grotesc, figură ciudată, fantastică. **II.** *adj.* grotesc, burlesc, caraghios, buf, ridicol, parodic, caricatural; **se trouver dans une situation ~** a se afla într-o situație ridicolă; **un costume ~** un costum grotesc.

grotesquement *adv.* (în mod) grotesc; **~ accoutré** împopoțonat grotesc.

grotte *s.f.* grotă, peșteră, cavernă.

grouillant, ~e *adj.* care mișună, colcăie, viermuiește, forfotește; **foule ~e** mulțime care forfotește.

grouille *s.f.* *(arg. în expr.)* **jeter / balancer l'argent à la ~** a cheltui risipind, a arunca banii pe fereastră.

grouillement *s.m.* colcăială, viermuială, forfotă, forfoteală, foială; **le ~ de la foule** forfoteala mulțimii.

grouiller I. *v.i.* **1.** a mișuna, a colcăi, a (se) foi, a viermui, a forfoti; **la foule grouille** mulțimea forfotește; **les abeilles grouillent dans la ruche** albinele mișună în stup. **2.** a fi plin de; **la rue grouille de gens** strada e plină de lume. **II.** *v.r.* **1.** *(înv.)* a se agita. **2.** *(pop.)* a se mișca; a se grăbi; **grouille-toi, tu vas être en retard** grăbește-te, ai să întârzii; **se ~ la tomate** a mări pasul.

grouillot *s.m.* **1.** tânăr angajat la bursă. **2.** ucenic. **3.** *(fam. peior.)* băiat de birou; salariat subaltern.

groumer *v.i.* *(arg.)* a protesta.

group *s.m.* *(com. înv.)* sac cu bani sigilat pentru expediere.

groupage *s.m.* **1.** grupare, așezare pe categorii; **~ des colis** gruparea coletelor (în vederea expedierii la aceeași destinație). **2.** *(med.)* determinarea grupei sanguine.

groupe *s.m.* **1.** grup, grupă, ceată, mulțime, grămadă; **un ~ de curieux** un grup de curioși; **~ sanguin** grupă sanguină. **2.** grup, colectivitate; **un ~ social** o colectivitate socială. **3.** cenaclu; **~ littéraire** cenaclu literar. **4.** *(lingv.)* familie; **~ de langues** familie de limbi.

groupement *s.m.* grupare; **un ~ politique** o grupare politică.

grouper *v.t., v.i., v.r.* **1.** a (se) grupa, a (se) reuni, a (se) aduna. **2.** *(pop. în expr.)* **être groupé** a fi îndrăgostit.

groupin *s.m.* *(arg.)* **1.** treabă. **2.** combinație.

groupuscule *s.m.* grupare politică foarte mică; **des ~s extrémistes** mici grupări extremiste.

grouse *s.m.* cocoș sălbatic din Scoția.

1. gruau *s.m.* **1.** arpacaș, crupe. **2.** *(în expr.)* **farine de ~** făină de calitate superioară.

2. gruau, gruon *s.m.* *(ornit. rar)* pui de cocor.

grue *s.f.* **1.** *(ornit.)* cocor (*Grus cinerea*). **2.** *(fam.)* femeie de moravuri ușoare. **3.** *(mec.)* macara; **une ~ de chantier** o macara de șantier. **4.** *(în expr.)* **faire le pied de ~** a aștepta mult și bine; a i se urî așteptând.

grugeoir *s.m.* *(tehn.)* unealtă de sticlar / de geamgiu.

gruger *v.t.* **1.** *(înv.)* a râșni. **2.** *(înv.)* a ronțăi. **3.** a tăia, a debita foi de tablă, bare de oțel. **4.** *(fig.)* a înșela, a fura, a jecmăni; **se laisser ~** a se lăsa jecmănit.

grume *s.f.* **1.** *(în expr.)* **bois de ~** trunchi de copac tăiat, curățat de crengi dar necojit. **2.** *(vit.)* boabă de strugure.

grumeau *s.m.* **1.** cocoloș; **crème qui fait des ~x** cremă care face cocoloașe. **2.** cheag; **~ de sang** cheag de sânge.

grumeler *v.r.* a se face cocoloașe; **la mayonnaise qui tourne se grumelle** maioneza care se taie face cocoloașe.

grumeleux, -euse *adj.* **1.** cu cocoloașe; **sauce grumeleuse** sos cu cocoloașe. **2.** cu asperități; **étoffe grumeleuse** stofă cu asperități.

grumelure *s.f.* *(metal.)* gol, cavitate accidentală de mici dimensiuni formată în timpul fabricării unei piese din metal prin turnare.

grupetto (*pl.* **grupetti**) *s.m.* *(muz.)* grupet.

grutier *s.m.* macaragiu.

gruyère *s.m.* varietate de șvaițer.

gryphée *s.f.* *(zool.)* moluscă asemănătoare cu stridia.

guai, guais *adj. m.* *(iht.)* hering care nu mai are lapți sau ouă (după depunerea acestora).

guanaco *s.m.* *(zool.)* lamă sălbatică din Anzii chilieni.

guano *s.m.* **1.** guano. **2.** *(tehn.)* îngrășământ fabricat din resturi de origine animală.

1. guatémaltèque *adj.* din Guatemala, referitor la Guatemala.

2. Guatémaltèque *s.m.f.* locuitor din Guatemala.

1. gué *s.m.* **1.** vad. **2.** *(în expr.)* **sonder le ~** a sonda terenul.

2. gué *interj.* *(înv.)* lac-așa!

guéable *adj.* *(despre râuri)* care poate fi trecut prin vad.

guèbre *s.m.f., adj.* *(înv.)* referitor la populațiile persane adepte ale religiei lui Zoroastru.

guède *s.f.* **1.** *(bot.)* drobușor (*Isatis tinctoria*). **2.** culoarea albastră obținută din drobușor.
guéer *v.t.* *(înv.)* a trece un râu prin vad.
guelfe *s.m.* *(ist.)* guelf.
guelte *s. t.* *(com.)* comision, primă; tantiemă.
guenille *s.f.* **1.** *(la plur.)* zdreanță, buleandră, cârpă, treanță, jerpelitură; **un vieillard habillé de ~s** un bătrân îmbrăcat în zdrențe. **2.** *(fig. fam.)* lucru fără valoare. **3.** *(fig. fam.)* bătrân uzat; epavă.
guenilleux, -euse *adj., s.m.f.* zdrențăros.
guenon *s.f.* **1.** *(zool.)* specie de maimuță africană. **2.** *(zool.)* femela maimuței. **3.** *(fam.)* femeie urâtă. **4.** *(arg.)* nevoia de a se droga. **5.** *(arg. în expr.)* **avoir une ~ sur le dos** a-i crăpa buza după un drog.
gueunuche *s.f.* **1.** maimuțică. **2.** *(fam.)* femeie măruntă și urâtă.
guépard *s.m.* *(zool.)* ghepard (*Acinonyx jubatus*).
guêpe *s.f.* **1.** *(entom.)* viespe (*Vespa*). **2.** *(arg.)* nevoie de drog. **3.** *(în expr.)* **taille de ~** talie subțire; **pas foile, la guêpe** nu e prost; știe ce urmărește / ce vrea.
guêpier *s.f.* **1.** viespar. **2.** *(ornit.)* pasăre mică, ce se hrănește cu albine și viespi (*Merops apiaster*). **3.** belea, necaz, încurcătură. **4.** *(în expr.)* **se fourrer / donner / tomber dans un ~** a da de belea / bucluc / de dracul; **a intra la apă.**
guêpière *s.f.* *(înv.)* corset pentru subțiat talia.
guère *adv.* **1.** *(înv.)* deloc, câtuși de puțin. **2.** prea puțin, nu prea; **il n'est ~ intelligent** nu prea e inteligent; **il n'a ~ d'argent** nu prea are bani. **3.** *(în expr.)* **ne...plus ~** aproape deloc; **il ne m'écrit plus ~** nu-mi mai scrie aproape deloc; **ne... ~ que** aproape; **il n'y a ~ que toi à le savoir** aproape că nu mai e nimeni care să știe acest lucru în afară de tine.
guéret *s.m.* **1.** pământ lucrat dar neînsămânțat; țarină, arătură, ogor. **2.** pârloagă; **laisser une terre en ~s** a lăsa un pământ pârloagă.
guéridon *s.m.* gheridon, măsuță mică rotundă.
guérilla *s.f.* gherilă.
guérillero, guerillero *s.m.* *(span.)* luptător de gherilă; partizan.
guérir *v.t., v.i., v.r.* a (se) vindeca, a (se) tămădui.
guérison *s.f.* vindecare, tămăduire, înzdrăvenire, restabilire, însănătoșire.
guérissable *adj.* care se poate vindeca; **maladie ~** boală care se poate vindeca.
guérisseur, -euse *s.m.f.* persoană care vindecă / tămăduiește; vraci.
guérite *s.f.* **1.** gheretă. **2.** *(în expr.)* **gagner la ~** a se pune la adăpost.
guerre *s.f.* **1.** război; **entrer en / dans la ~** a intra în război; **la ~ a éclaté** a izbucnit războiul; **prisonnier de ~** prizonier de război; **conseil de ~** consiliu de război, tribunal militar; **~ civile / intestine** război civil; **l'entre-deux- ~s** perioada dintre cele două războaie mondiale; **~ froide** război rece; **~ des nerfs** război al nervilor / psihologic. **2.** *(cu maj.)* ministerul forțelor armate, ministerul de război (în Franța). **3.** *(în expr.)* **nom de ~** pseudonim; **hommes / gens de ~** militari; **place de ~** fortificație; **marine de ~** marină militară; **de ~ lasse a.** obosit de luptă; la capătul puterilor; **b.** în cele din urmă; *(prov.)* **à la ~ comme à la ~** la nevoie faci cum poți.
guerrier, -ère I. *adj.* războinic; de arme; **des exploits ~s** fapte de arme. **II.** *s.m.* **1.** războinic; **de vaillants ~s** războinici viteji. **2.** *(poet.)* soldat, oștean.
guerroyer *v.i.* a se război.
guet *s.m.* **1.** pândă; **faire le ~** a sta la pândă, a pândi. **2.** *(înv.)* supraveghere, pază de noapte; **chevalier du ~** șeful arcașilor care asigurau paza de noapte. **3.** *(în expr.)* **avoir l'œil / l'oreille au ~** a fi foarte atent, a fi cu ochii-n patru; a fi numai ochi.
guet-apens (*pl.* **guets-apens**) *s.m.* **1.** cursă, capcană; **tomber dans un ~** a cădea într-o cursă-capcană; a se prinde în laț. **2.** *(fig.)* mașinație, uneltire.
guète *s.f.* v. **guet** și **guette.**
guêtre *s.f.* **1.** ghetră; jambieră. **2.** *(tehn.)* bucată din pânză sau piele pentru protejarea anvelopei unui pneu pleznit. **3.** *(în expr.)* **tirer ses ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua tălpășița / coada la spinare; **traîner ses ~s** a hoinări, a bate străzile; a umbla creanga / hai-hui.
guêtrer *v.t.* *(în special la pasiv)* a acoperi cu jambiere.
guêtron *s.m.* *(înv.)* ghetră sau jambieră scurtă.
1. guette, guète *s.f.* *(tehn.)* grindă înclinată.
2. guette, guète *s.f.* *(ist.)* **1.** turn în castelul medieval în care stăteau pândarii. **2.** trompetă cu care se dădea alarma de noapte.
guette-au-trou *s.m. invar.* *(arg.)* **1.** moașă. **2.** deținut însărcinat să stea de veghe.
guetter *v.t.* **1.** a pândi; **~ le gibier** a pândi vânatul; **~ sa proie** a-și pândi prada. **2.** a pândi / a aștepta cu nerăbdare; **~ une occasion favorable** a aștepta / a pândi o ocazie favorabilă.
guetteur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care pândește, pândar. **2.** *(mar.)* marinar de veghe.
gueulante *s.f.* *(arg. școl.)* **1.** strigăt de protest, de aclamație. **2.** *(în expr.)* **pousser la ~** a cânta.
1. gueulard *s.m.* *(metal.)* gură de încărcare a furnalului.
2. gueulard, ~e I. *adj., s.m.f.* *(pop.)* gălăgios, guraliv, vorbăreț, gură-lungă; scandalagiu. **2.** *(reg.)* mâncăcios, pofticios, lacom. **II.** *s.m.* *(mar.)* porta-voce. **III.** *adj.* *(în expr.)* **couleur ~e** culoare vie, puternică, izbitoare, țipătoare.
gueule *s.f.* **1.** bot *(la unele animale);* **la ~ du chien** botul câinelui. **2.** *(pop.)* gură; plisc; fleancă; **ferme / tais ta ~, ta ~** tacă-ți fleanca; **avoir la ~ ouverte** a avea o gură cât o șură; **avoir la ~ ferrée** a fi rău de gură; a avea o gură cât o șură; a avea limba ascuțită; **être fort en ~** a fi bun de gură; a da din gură / din clonț; **il n'a que de la ~** e numai gura de el. **3.** *(pop.)* mutră; **avoir une bonne ~** a avea o mutră simpatică; **avoir une sale ~** a avea o mutră antipatică; **faire la ~ à qqn. a.** a face mutre cuiva, a fi îmbufnat; **b.** a primi pe cineva cu răceală, *(arg.)* **~ de vache / à chier dessus, ~ en coin de rue** mutră antipatică. **4.** *(fam.)* aspect, formă; **avoir de la ~** a avea aspect frumos; a face impresie. **5.** *(tehn.)* gură, deschidere; **la ~ d'un canon / d'un fourneau** gura unui tun / unui cuptor. **6.** *(în expr.)* **avoir la ~ de bois** a fi mahmur după chef, **a i se împiedica limba; crever la ~ ouverte** a muri ca un câine; **se fendre la ~** a

se prăpădi de râs; **c'est bien fait pour ta** ~ pentru nasul tău e de ajuns, ți se potrivește; **casser / péter la ~ à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moarte; a rupe oasele cuiva; **être porté sur la** ~ a fi mâncăcios; **se faire casser la** ~ a se lăsa ucis; **s'en mettre plein la** ~ a mânca mult; a se îndopa, a se ghiftui; a-și umple burta; a băga la jgheab / la ghiozdan; **donner un coup de** ~ a scoate un răcnet, un urlet; **avoir une ~ à caler les roues de corbillard** a fi urât ca dracul; a fi pocitania pământului; **fermer sa** ~ a tăcea, a-și pune frâu limbii / gurii; **se casser la ~ a.** a cădea; **b.** *(fig.)* a suferi un eșec; **fine** ~ persoană cu gusturi fine la mâncare; ~ **fraîche** gurmand, mâncău; ~ **noire** miner; **va de la** ~ persoană căreia îi miroase gura; ~ **d'amour** seducător de profesie; **ma** ~ eu, mandea; **se sabler la** ~ a se îmbăta criță; *(termen afectuos)* **ma** ~ iubito, puișor; **se soûler / se péter la** ~ a se îmbăta; **s'en mettre plein la** ~ a se îndopa, a se ghiftui; **pousser un coup de** ~ a muștrului, a trage o praftură; **en pleine ~, sur le coin de la** ~ peste bot; peste mutră; **se foutre sur la** ~ a se cafti; **cracher à la ~ de qqn.** a disprețui pe cineva; **sale ~,** ~ **de con / d'empeigne / de raie / de travers** față care cere palme; ~ **de faire-part** mutră sinistră, care te bagă-n sperieți; ~ **de vache** personaj brutal; **avoir de la** ~ a arăta bine, a fi elegant; **en mettre plein la ~ à qqn.** a face mult rău cuiva; **en prendre plein la ~ / pour pas un rond** a lua bătaie fără a fi vinovat, a o-ncasa pe gratis; **se foutre de la ~ de qqn.** a-și bate joc, a face mișto de cineva; **retomber sur la ~ de qqn.** a se întoarce împotriva cuiva; *(bot. în compuse)* ~ **-de-loup** (*pl.* **gueules-de-loup**) gura leului (*Antirrhum majus*).

gueulée *s.f.* (*pop.*) **1.** înghițitură mare. **2.** hrană; **chercher sa** ~ a-și căuta hrana.

gueulement *s.m. (pop.)* țipăt, răcnet, urlet.

gueuler *v.i., v.t. (pop.)* a țipa, a urla, a răcni.

gueules *s.m. (herald.)* culoarea roșie.

gueuleton *s.m. (pop.)* **1.** chiolhan. **2.** *(în expr.)* **faire un ~ à tout casser** a mânca mult, pe cinste.

gueuletonner *v.i. (pop.)* a face un chiolhan, a mânca zdravăn.

gueulette *s.f. (tehn.)* gaură de scurgere a sticlei topite din cuptor.

gueusaille *s.f.* **1.** *(pop. înv.)* ceată de cerșetori, de calici. **2.** cerșetor, calic.

gueusard *s.m.* netrebnic, ticălos, nemernic.

1. gueuse *s.f. (metal.)* **1.** lingou de fontă. **2.** matriță în care se toarnă metalul topit. **3.** *(sport)* greutate pentru exercițiile de forță.

2. gueuse *s.f.* bere belgiană.

gueuser *v.i., v.t. (înv.)* a cerși.

gueuserie *s.f. (înv.)* **1.** mizerie, sărăcie. **2.** cerșetorie.

guévarisme *s.m.* doctrină revoluționară a lui Che Guevara.

gueux, gueuse I. *adj.* sărac, sărman; **être ~ comme un rat d'église** a fi foarte sărac, a fi sărac lipit pământului. **II.** *s.m.f.* **1.** sărac, nevoiaș, sărman; coate-goale; pârlit. **2.** ticălos, pungaș, nemernic, netrebnic. **III.** *s.f.* **1.** prostituată. **2.** *(în expr.)* **courir la ~** a se destrăbăla, a umbla după fuste.

guèze *s.m.* limbă hamito-semitică vorbită în Etiopia.

gugusse *s.m. (fam.)* clovn, măscărici, paiață, saltimbanc.

1. gui *s.m. (bot.)* vâsc *(Viscum album).*

2. gui *s.m. (mar.)* ghiu.

guibole, guibolle *s.f. (pop.)* **1.** picior. **2.** *(în expr.)* **jouer des ~s a.** a o lua la sănătoasa, a o rupe la fugă, a fugi mâncând pământul; **b.** a dansa, a țopăi.

1. guiche *s.f.* **1.** *(ist.)* curea pentru ținut scutul. **2.** curea de ținut cornul de vânătoare. **3.** *(pop. art. cu maj.)* mediul proxeneților.

2. guiche *s.f. (la pl.)* cârlionț de păr.

guichet *s.m.* **1.** portiță / deschidere practicată într-o ușă mare; **le ~ d'une prison** portița unei închisori. **2.** ghișeu. **3.** galerie, culoar; **les ~s du Louvre** galeriile / culoarele palatului Louvre.

guichetier, -ère *s.m.f.* funcționar la un ghișeu.

guidage *s.m. (min., tehn.)* ghidaj.

guidance *s.f.* metodă de a ajuta copiii să se adapteze la mediul lor.

1. guide *s.m.* **1.** ghid; ~ **de musée** ghid într-un muzeu. **2.** *(fig.)* îndrumător, călăuză, ghid; **un ~ spirituel** un ghid spiritual. **3.** *(mil.)* cap de coloană. **4.** lucrare didactică, ghid; **le ~ d'une ville** ghidul unui oraș.

2. guide *s.f.* **1.** dârlog. **2.** *(în expr.)* **lâcher les ~s** a renunța; a abdica; **mener la vie à grandes ~s** a trăi pe picior mare.

guide-âne (*pl.* **guide-ânes**) *s.m.* **1.** memorator, culegere de instrucțiuni (într-o anumită materie sau domeniu). **2.** foaie de hârtie liniată folosită pentru obținerea unui scris drept.

guideau, guide-eau *s.m. invar.* **1.** baraj din scânduri pentru dirijarea apei. **2.** năvod.

guide-fil *s.m. invar. (text.)* aparat de reglare a distribuirii firelor pe bobine.

guide-greffe *s.m. (agr.)* instrument folosit la altoirea pomilor.

guide-lame *s.m. invar. (agr.)* piesă a secerătoarei mecanice care reglează mișcarea lamelor.

guider I. *v.t.* **1.** a ghida, a călăuzi, a însoți; ~ **un touriste** a ghida un turist; ~ **un aveugle** a călăuzi un orb. **2.** a dirija a conduce (un vehicul); **avion guidé par la radio** avion dirijat prin radio. **3.** *(fig.)* a îndruma, a dirija (spre un țel); ~ **un enfant à choisir une carrière** a îndruma un copil în alegerea unei cariere; **c'est son ambition qui le guide** ambiția lui îl îndrumă. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **sur**) a se ghida, a se dirija, a se conduce, a se călăuzi; **se ~ sur l'exemple de qqn.** a se călăuzi după exemplul cuiva.

guiderope *s.m. (av., la aerostate)* frânghie lungă care se lasă să se târâie pe sol pentru menținerea constantă a altitudinii.

guidon *s.m.* **1.** *(ist.)* fanion. **2.** *(mar.)* pavilion pe catargul unei nave pentru a-i indica apartenența. **3.** stâlp indicator la o intersecție. **4.** *(mil., la armele de foc)* cătare. **5.** semn făcut de un trișor pe o carte de joc. **6.** ghidon de bicicletă sau motocicletă. **7.** *(în expr.)* *(c. f.)* ~ **d'arrêt** semnal de oprire; ~ **de départ** semnal de plecare.

1. **guignard** *s.m. (ornit.)* ploier, specie de piciorong din regiunile nordice *(Charadrius)*.
2. **guignard, ~e** *adj., s.m.f. (fam.)* ghinionist, nenorocos, păgubos.
1. **guigne** *s.f.* **1.** specie de cireașă neagră. **2.** *(în expr.)* **se soucier de qqch. comme d'une ~** a nu se sinchisi de nimic; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie.
2. **guigne** *s.f. (fam.)* ghinion; **avoir la ~** a avea ghinion; **porter la ~** a purta ghinion.

guigner *v.t.* **1.** a trage cu ochiul, a privi cu coada ochiului; **~ le jeu du voisin** a trage cu ochiul spre cărțile vecinului (de joc). **2.** *(fig.)* a râvni la ceva, a i se scurge ochii după ceva, a jindui, a năzui, a pofti; **~ un emploi** a jindui după o slujbă.

guignier *s.m. (bot.)* specie de cireș *(Cerasus juliana)*.

guignol *s.m.* **1.** marionetă. **2.** teatru de marionete; **mener les enfants au ~** a duce copiii la teatrul de marionete. **3.** *(fig.)* paiață, clovn, persoană ridicolă. **4.** *(în expr.)* **faire le ~ a.** a se maimuțări, a se prosti, a face pe clovnul; **b.** a face o demonstrație ridicolă; **c.** a dirija circulația într-o intersecție. 4. (*în expr.*) **c'est du ~** e prefăcătorie / teatru.

guignolet *s.m.* lichior de cireșe.

guignon *s.m.* ghinion. v. și **guigne.**

guilde *s.f.* v. **gilde.**

guiliguili *s.m. invar. (fam. în expr.)* **faire ~ à qqn.** a gâdila pe cineva.

guillaume *s.m.* **1.** rindea de fasonat, rindea gură-de-broască. **2.** monedă purtând numele unor suverani din diverse țări.

guilledou *s.m. (fam. în expr.)* **courir** le **~** a fi afemeiat; a se ține / a alerga după fuste; a sări gardurile.

guillemet *s.m.* ghilimea; **entre ~s** între ghilimele.

guillemeter *v.t.* a pune între ghilimele.

guillemot *s.m. (ornit.)* garia, specie de pinguin *(Uria aile)*.

guiller *v.i. (despre bere)* a da pe dinafară, a se revărsa.

guilleret, ~te *adj.* **1.** vesel, voios, jovial; **il a un air ~** are un aer vesel. **2.** vioi, iute, ager, isteț. **3.** îndrăzneț, indecent, liber, deocheat; **conte ~** povestire deocheată.

guilleri *s.m.* **1.** cântecul vrăbiei. **2.** vrabie.

guillochage *s.m. (poligr.)* acțiunea de a orna cu linii gravate.

guillocher *v.t. (poligr.)* a orna cu linii gravate.

guillochis *s.m. (poligr.)* ornament din linii gravate.

guilloire *s.f., adj.* vas în care fermentează berea.

guillotine *s.f.* **1.** *(ist.)* ghilotină. **2.** *(fig.)* pedeapsa capitală. **3.** *(în expr.)* **fenêtre à ~** fereastră glisantă.

guillotinement *s.m. (ist.)* ghilotinare.

guillotiner *v.t. (ist.)* a ghilotina.

guillotineur *s.m. (ist.)* persoană care ghilotinează; călău.

guimauve *s.f.* **1.** *(bot.)* nalbă mare *(Althaea officinalis)*. **2.** *(arg.)* chitară.

guimbarde *s.f.* **1.** *(tehn.)* rindea mică de adâncime. **2.** dans vechi în doi timpi. **3.** chitară rudimentară. **4.** *(înv.)* droagă, căruță hodorogită. **5.** *(fam.)* automobil vechi, rablă.

guimpe *s.f.* **1.** pânză albă care acoperă capul, gâtul și pieptul (la călugărițele catolice). **2.** șal din dantelă.

1. **guinche** *s.f. (înv.)* sculă de cizmar.
2. **guinche** *s.f. (arg.)* **1.** dans. **2.** bal.

guincher *v.i. (arg.)* a dansa.

guindage *s.m.* ridicare a greutăților cu vinciul.

guindal *s.m. (arg.)* **1.** pahar. **2.** *(în expr.)* **siffler son ~** a bea, a da paharul peste cap.

guindant *s.m. (mar.)* înălțimea unui fanion.

guinde *s.f.* **1.** macara manevrată cu mâna pentru ridicarea greutăților. **2.** *(teatru)* frânghii care fixează decorurile. **3.** *(pop.)* mașină, automobil.

guindé, ~e *adj.* **1.** țeapăn, rigid; **avoir un air ~ dans ses habits neufs** a avea un aer rigid în hainele sale noi. **2.** afectat, nefiresc; **il a toujours un air ~** pare întotdeauna afectat. **3.** umflat, emfatic, bombastic; **style ~** stil bombastic.

guindeau *s.m. (mar.)* vinci de ancoră.

guinder I. *v.t.* **1.** a ridica greutăți cu vinciul, macaraua etc. **2.** *(teatru)* a fixa un element de decor cu frânghia. **3.** *(fig.)* a umfla; a afecta; **~ son discours** a-și afecta discursul. **II.** *v.r.* **1.** *(despre păsări)* a se ridica în înaltul cerului. **2.** *(fig.)* a se afecta, a-și da aere / ifose.

guindre *s.m. (text.)* mic război de țesut mătăsuri.

guinée *s.f.* **1.** *(ec., fin.)* guinee. **2.** *(înv.)* pânză albastră din bumbac.

1. **guinéen, ~ne** *adj.* din Guineea.
2. **Guinéen, ~ne** *s.m.f.* locuitor din Guineea.

guingois *s.m.* **1.** *(fam.)* deviere, asimetrie, strâmbare. **2.** *(în expr.)* **de ~ a.** strâmb, pieziș; **b.** pe dos, pe de-a-ndoaselea; sucit.

guinguette *s.f.* cârciumă de periferie.

guipage *s.m.* împletitură din material izolant pentru conductorii electrici.

guiper *v.t. (electr.)* a înveli conductorii electrici cu un material izolant.

guipure *s.f.* dantelă cu ochiuri largi, reprezentând flori, arabescuri.

guirlande *s.f.* **1.** ghirlandă. **2.** în formă de ghirlandă; **~ de diamants** ghirlandă de diamante. **3.** *(fig.)* detaliu, accesoriu; **faire un récit sans ~** a povesti fără detalii / amănunte.

guise *s.f.* fel, mod, manieră, chip; plac; **à sa ~** după placul său, după cum îi place; **en ~ de a.** în chip de; **on lui a offert un poste subalterne en ~ de consolation** i s-a oferit un post subaltern în chip de consolare; b. în loc de; **nous avons mangé un sandwich en ~ de repas** am mâncat un sandviș în loc de masă.

1. **guitare** *s.f.* **1.** chitară; **jouer de la ~** a cânta la chitară; **~ électrique** chitară electrică. **2.** *(arg. în expr.)* **avoir une belle ~** a avea șolduri mari.
2. **guitare** *s.f. (constr.)* asamblare de bucăți de lemn curbe pentru construirea acoperișurilor la lucarne.

guitariste *s.m.f.* chitarist.

guitoune *s.f. (arg.)* **1.** cort. **2.** tranșeu. **3.** baracă de bâlci. **4.** cameră, locuință. **5.** restaurant; cârciumă. **6.** chitară electrică.

guivre *s.f.* **1.** *(înv.)* specie de șarpe. **2.** *(herald.)* șarpe înghițind un copil.
gulden *s.m.* gulden, unitate monetară în Olanda.
gummifère *adj.* care produce gumă; **arbre ~** copac care produce gumă.
gunite *s.f.* *(constr.)* amestec de nisip și ciment.
guppy *s.m.* *(iht.)* mic peștișor de acvariu *(Cyprinodontes).*
gus(s) *s.m.* *(arg.)* tip, ins, individ oarecare.
gustatif, -ive *adj.* *(anat.)* gustativ; **nerf ~** nerv gustativ.
gustation *s.f.* *(rar)* faptul de a gusta, gustare; degustare.
gustave *s.m.* *(arg.)* ins oarecare; ăla; cutare.
guts *s.m. pl.* *(arg. în expr.)* **ne pas avoir les ~ (de faire qqch.)** a nu avea curajul de a întreprinde ceva.
gutta-percha *s.f.* *(chim.)* gutapercă.
guttiférales *s.f. pl.* *(bot.)* familie de plante tropicale cu flori dicotiledonate.
guttural, ~e (*m. pl.* **gutturaux) I.** *adj.* gutural; **cri ~** strigăt gutural; **consonne ~s** consoană guturală. **II.** *s.f.* sunet gutural; **une ~e** un sunet gutural.
guzla *s.f.* *(muz.)* guzlă, instrument monocord.
gy, gi, gigot *interj.* *(arg.)* **1.** da; de acord. **2.** *(în expr.)* **faire gy de la tête** a aproba din cap; **gigot! on y est!** Asta-i! Am reușit!
gymnase *s.m.* **1.** *(antichit. greacă)* sală de gimnastică. **2.** *(antichit. greacă)* școală. **3.** sală de antrenament la gimnastică, baschet, scrimă etc. **4.** *(în Germania, Elveția)* gimnaziu.
gymnasiarque *s.m.* **1.** *(antichit. greacă)* supraveghetor în școli. **2.** *(rar)* gimnast.
gymnaste *s.m.f.* **1.** *(antichit. greacă)* profesor de gimnastică. **2.** gimnast.
gymnastique I. *adj.* gimnastic, de gimnastică; **exercice ~** exercițiu de gimnastică. **II.** *s.f.* gimnastică.
gymnopédies *s.f. pl.* **1.** *(antichit. greacă)* sărbători anuale în Sparta în cinstea lui Apollon.
gymnospermes *s.f. pl.* *(bot.)* gimnosperme, diviziune a fanerogramelor.
gymnote *s.m.* *(iht.)* pește din America de Sud *(Electrophorus electricus).*
gynécée *s.m.* **1.** *(antichit. greacă)* gineceu, apartament rezervat femeilor în casele grecești. **2.** *(bot.)* gineceu, pistil.
gynécologie *s.f.* *(med.)* ginecologie.
gynécologique *adj.* *(med.)* ginecologic.
gynécologue, gynécologiste *s.m.f.* *(med.)* ginecolog.
gynérium *s.m.* *(bot.)* specie de trestie ornamentală (graminacee).
gypaète *s.m.* *(ornit.)* zăgan, vulturul-bărbos *(Gypaetus barbatus).*
gypse *s.m.* (*mineral.*) ghips.
gypseux, -euse *adj.* **1.** *(mineral.)* asemănător cu ghipsul. **2.** care conține ghips.
gypsophile *s.f.* *(bot.)* plantă erbacee cu flori albe.
gyrin *s.m.* *(entom.)* insectă coleopteră ce trăiește la suprafața apelor dulci.
gyromètre *s.m.* *(av.)* girometru.
gyromitre *s.m.* *(bot.)* specie de ciupercă.
gyrophare *s.m.* girofar.
gyropilote *s.m.* *(av.)* compas giroscopic.
gyroptère *s.m.* *(av.)* tip de elicopter având elice cu pale mari.
gyroscope *s.m.* *(tehn.)* giroscop.
gyroscopique *adj.* *(tehn.)* giroscopic.
gyrostat *s.m.* girostat.

H

H, h *s.m.* litera H, h.

***ha!** **I.** *interj.* **1.** (varianta învechită a lui *ah!)* (exprimă surprinderea); ~ **vous étiez là?** Ah, erai aici? **2.** (exprimă ușurarea) ~, **il est enfin parti** ah, bine că a plecat. **3.** (repetat, imită râsul) ~, ~, **ce qu'il peut être drôle** Ha, ha, ce caraghios e! **II.** *s.m. invar.* **1.** ha, ha (hohot de râs). **2.** (exprimă ușurarea); **pousser un ~ de soulagement** a răsufla ușurat.

***habanera** *s.f. (cor., muz.)* habaneră.

habeas corpus *s.m.* habeas corpus, lege engleză votată în 1679.

habile *adj.* **1.** abil, îndemânatic, ingenios, iscusit, meșter, priceput, **un menuisier très ~** un tâmplar foarte priceput; **politicien ~** politician abil. **2.** abil, șiret, șmecher; ~ **courtisan** curtean șiret. **3.** *(jur. cu prep.* **à**) apt de a...; ~ **à succéder** apt de a succeda. **4.** abil, inteligent, bine făcut; **un film ~** un film bine făcut.

habilement *adv.* (în mod) abil, îndemânatic; cu îndemânare, cu iscusință, cu pricepere; **se tirer ~ d'affaire** a ieși abil din încurcătură

habileté *s.f.* **1.** *(înv.)* aptitudine, capacitate **2.** abilitate, îndemânare, dexteritate, ingeniozitate, iscusință, pricepere; **une dentelle exécutée avec ~** o dantelă executată cu iscusință; ~ **d'un prestidigitateur** dexteritatea unui prestidigitator. **3.** abilitate, diplomație, tact; **ies pourparlers furent menés avec ~** tratativele au fost duse cu tact **4.** șiretenie, șmecherie; **cet escroc a fait preuve d'~** acest escroc a dat dovadă de șiretenie.

habilitation *s.f. (jur.)* abilitare, conferire a unui drept de a face ceva; îndrituire.

habilité *s.f. (jur.)* abilitare.

habiliter *v.t. jur.* a abilita, a conferi dreptul de a face ceva; ~ **un ministre à signer un traité** a abilita un ministru să semneze un tratat.

habillable *adj. (fam.)* care se poate îmbrăca, care poate fi îmbrăcat.

habillage *s.m.* **1.** acțiunea de a îmbrăca pe cineva, îmbrăcare; **l'~ d'un enfant** îmbrăcarea unui copil. **2.** pregătirea cărnii (de pasăre, vânat) în vederea gătitului. **3.** *(poligr.)* montare a textului în jurul clișeului. **4.** îmbrăcare, acoperire; ~ **d'une bouteille** îmbrăcare a unei sticle (într-un țesut de papură, textil etc.). **5.** *(constr.)* înveliș decorativ menit să mascheze un calorifer, o țeavă, o grindă etc.

habillé, ~e **I.** *adj.* **1.** îmbrăcat; ~ **de noir** îmbrăcat în negru. **2.** *(despre haine, rochii)* elegant; **cette robe fait très ~** această rochie te face / arată foarte elegantă. **3.** împodobit; **une salle ~e de plantes vertes** o sală împodobită cu plante verzi. **II.** *s.m. (arg.)* **1.** polițist în uniformă. **2.** *(în expr.)* ~ **d'une peau de vache / salope** turnător.

habillement *s.m.* **1.** îmbrăcare / echipare; **l'~ des soldats** echiparea soldaților. **2.** îmbrăcăminte, haine, straie, veșminte; **magasin d'~** magazin de îmbrăcăminte. **3.** fel de a se îmbrăca; **un drôle d'~** ciudat fel de a se îmbrăca. **4.** ansamblul profesiunilor din industria confecțiilor; **le syndicat de l'~** sindicatul salariaților din industria confecțiilor.

habiller **I.** *v.t.* **1.** a îmbrăca, a echipa; ~ **des recrues** a echipa recruți; ~ **un enfant** a îmbrăca un copil. **2.** a îmbrăca, a se potrivi, a sta, a veni; **cette robe l'habille bien** această rochie îi vine bine. **3.** a îmbrăca, a acoperi (o mobilă); ~ **les fauteuils de housses** a îmbrăca fotoliile cu huse. **4.** a îmbrăca, a costuma; ~ **un enfant en Indien** a costuma un copil în indian. **5.** *(culinar)* a pregăti carnea (de pasăre, vânat etc.) în vederea gătitului. **6.** *(agr.)* a tăia ramurile și rădăcinile uscate ale unei plante ce se transplantează. **7.** *(poligr.)* a monta textul în jurul clișeului. **8.** a ascunde, a disimula; ~ **une faute** a ascunde o greșeală; ~ **un texte** a ascunde sensul unui text **9.** *(arg.)* a prinde un infractor în flagrant delict. **10.** *(în expr.)* ~ **qqn. de la belle manière** a forfeca / a încondeia pe cineva; a trece / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon, a-l ponegri, a-l bârfi. **II.** *v.r.* **1.** a se îmbrăca; **il s'habille avec goût** se îmbracă cu gust; **s'~ jeune** a se îmbrăca tinerește. **2.** a se îmbrăca, a-și comanda îmbrăcămintea la; **elle s'habille chez un grand couturier** se îmbracă la un mare croitor / o mare casă de modă. **3.** *(în expr.)* **s'~ en** a se costuma în; **il s'habille en Arlequin** se costumează în Arlechin.

habilleur, -euse *s.m.f.* **1.** *(piei.)* muncitor care finisează pieile. **2.** *(pesc.)* pescar care prepară morunul. **3.** costumier la teatru **4.** persoană care îmbracă manechinele.

habit *s.m.* **1.** *(înv.)* costum, rând de haine; ~ **de gala** costum de gală. **2.** *(la pl.)* haine, îmbrăcăminte, veșminte; **ôter ses ~s** a-și scoate hainele, a se dezbrăca. **3.** frac. **4.** *(în expr.)* **l'~ vert** costumul de gală al academicienilor francezi; **un marchand d'~s** negustor de vechituri; *(fam.)* ~ **gothique** îmbrăcăminte învechită; **prendre l'~** a se călugări; **quitter l'~** a se răspopi; *(prov.)* **l'~ ne fait pas le moine** nu haina face pe om; **mettre ~ bas** a se dezbrăca.

habitabilité *s.f.* **1.** calitatea unei locuințe, condițiile pe care le oferă; **l'~ d'une villa** condițiile de locuit ale unei vile. **2.** posibilitatea de a încăpea într-un vehicul.

habitable *adj.* locuibil, unde se poate locui; **cet appartement est ~** acest apartament este locuibil.

habitacle *s.m.* **1.** *(poet.)* locaș, cămin, sălaș. **2.** *(av.)* parte dintr-un avion rezervată pilotului și echipajului. **3.** *(mar.)* habitaclu / locul busolei pe navă.

habitant, ~e *s.m.f.* **1.** locuitor; **les ~s d'un pays** locuitorii unei țări. **2.** localnic; **trouver une chambre chez l'~** a găsi o cameră la un localnic. **3.** *(în expr.)* **les ~s des forêts** animalele unei păduri; **les ~s de l'Olympe** zeii din Olimp; *(pop.)* **avoir des ~s** a avea păduchi.

habitat *s.m.* **1.** habitat, suprafață locuită de o populație, de o specie de animale sau de plante; sălaș; **la jungle est l'~ du tigre** jungla este sălașul tigrului. **2.** așezare; ~ **urbain** așezare urbană. **3.** ansamblul condițiilor de locuit; **amélioration de l'~** îmbunătățirea condițiilor de locuit.
habitation *s.f.* **1.** locuire; **l'~ de cette maison délabrée est impossible** locuirea în această casă dărăpănată este imposibilă. **2.** locuință; **~s à loyer modéré** (H. L. M.) locuințe cu chirie modestă
habité *adj.* locuit; populat; **zone ~e** zonă populată.
habiter *v.t., v.i.* a locui; a domicilia, a sta, a sălășlui; **il habite un immeuble neuf** locuiește într-un bloc nou; ~ **au diable vauvert** a locui foarte departe, la dracu-n praznic; ~ **un meublé** a locui într-o cameră mobilată.
habituation *s.f.* *(biol.)* slăbirea reacției la un stimul datorită obișnuinței.
habitude *s.f.* **1.** obișnuință, deprindere, obicei; apucătură, nărav; **la force de l'~** puterea obișnuinței; **à son ~** după obiceiul său; **mauvaises ~s** obiceiuri rele; **d'~** de obicei; **par ~** din obișnuință; **prendre l'~ de** a lua obiceiul de a, a se obișnui să; **la force de l'~** puterea obișnuinței; *(prov.)* **l'~ est une seconde nature** obișnuința este o a doua natură. **2.** *(la pl.)* moravuri, tradiții; **les ~s de ce pays** tradițiile din această țară.
habitué, ~e I. *s.m.f.* obișnuit, de-al casei; client; **un ~ du café** un client obișnuit al cafenelei. **II.** *adj.* *(cu prep.* **à***)* obișnuit, deprins; **il est ~ à se lever tôt** este obișnuit să se scoale devreme.
habituel, ~le *adj.* obișnuit, care a devenit obișnuință; familiar; frecvent, banal, comun, ordinar; **il est venu au bureau à l'heure ~le** a venit la birou la ora obișnuită; **ce geste ne lui est pas ~** acest gest nu îi este obișnuit; **un échange de paroles ~les** un schimb de cuvinte banale.
habituellement *adv.* **1.** (în mod) obișnuit, de obicei; **il part ~ à 5h.** pleacă de obicei la ora 5. **2.** (în mod) frecvent, cel mai adesea; **on le rencontre ~ au café** îl întâlnești frecvent la cafenea.
habituer *v.t., v.r.* *(cu prep.* **à***)* a (se) obișnui, a (se) deprinde, a (se) familiariza (cu); **il s'est habitué à rentrer tard** s-a obișnuit să ajungă târziu acasă; **il s'est habitué à cette nouvelle vie** s-a deprins / familiarizat cu această nouă viață.
habitus *s.m.* *(med.)* habitus, aspectul exterior al trupului.
hâbler *v.i.* *(înv.)* a se lăuda, a se grozăvi, a se fuduli.
***hâblerie** *s.f.* fanfaronadă, lăudăroșenie.
***hâbleur, -euse** *adj., s.m.f.* fanfaron, lăudăros.
***hachage, hachement** *s.m.* tocare, tocat; **le ~ des feuilles de tabac** tocarea frunzelor de tutun.
***hache** *s.f.* **1.** topor; secure; bardă; **abattre un arbre à coups de ~** a tăia un copac cu toporul; **fait / taillé à coups de ~** făcut ca din topor / grosolan. **2.** *(fam. în expr.)* **avoir un coup de ~ à la tête** a fi nebun, a fi lovit cu leuca în cap, a fi într-o ureche / într-o dungă, a-i fila o lampă; **porter la ~ dans qqch.** a face reforme, a restructura.
***haché, ~e I.** *adj.* **1.** tocat, tăiat mărunt; **viande ~e** carne tocată; **2.** *fig.* sacadat; **débit ~** debit sacadat; **style ~** stil sacadat / întretăiat, cu întreruperi. **3.** *(despre desene)* hașurat. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **du ~** carne tocată.
***hache-écorce** *s.m. invar.* mașină de fragmentat scoarța stejarului.
***hache-fourrage** *s.m. invar.* tocător de nutreț.
***hache-légumes** *s.m. invar.* tocător de legume.
***hachement** *s.m.* v. **hachage.**
***hache-paille** *s.m. invar.* v. **hache-fourrage.**
***hacher I.** *v.i.* **1.** a toca, a tăia mărunt, a mărunți; ~ **des oignons** a tăia ceapă mărunt; ~ **de la viande** a toca / a tăia carnea mărunt. **2.** a ciopârți. **3.** *(fig.)* a distruge, a nimici, a prăpădi, a devasta, a pustii, a strica; **la grêle a haché la récolte** grindina a distrus recolta. **4.** *(text.)* a tunde stofele și pânzele. **5.** *(fig.)* a întrerupe, a întretăia; **un discours haché d'applaudissements** un discurs întrerupt de aplauze. **6.** *(arte)* a hașura. **7.** *(în expr.)* ~ **menu comme chair à pâté** a face harcea-parcea, a face bucăți / bucățele / fărâme / zob; **se faire ~ pour qqn.** a sări și în foc pentru cineva.
***hachereau** *s.m.*, **hachette** *s.f.* toporișcă.
***hache-viande** *s.m. invar.* tocător, satâr.
***hachich, hachisch** *s.m.* v. **haschisch.**
***hachis** *s.m.* **1.** tocătură (de carne, pește). **2.** ceapă, verdeață tăiată mărunt.
***hachoir** *s.m.* **1.** satâr, tocător. **2.** butuc, masă (din stejar sau fag) pe care se taie carnea.
***hachurateur** *s.m.* *(tehn.)* hașurator.
***hachure** *s.f.* *(tehn.)* hașură.
***hachurer** *v.t.* *(tehn.)* a hașura.
***hacienda** *s.f.* *(span.)* fermă (în America de Sud).
***hacquebute** *s.f.* v. **haquebute.**
***hadal, ~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la cele mai mari adâncimi oceanice.
***haddock** *s.m.* *(angl.)* *(iht.)* specie de morun afumat.
***hadith** *s.m.* ansamblul tradițiilor referitoare la Mahomed.
***hadjdj, hadji** *s.m.* hagiu.
***hafnium** *s.m.* *(chim.)* hafniu.
***hagard, ~e** *adj.* buimac, buimăcit, năuc, amețit, rătăcit; speriat; **un air ~** un aer buimac, rătăcit.
***haggis** *s.m.* mâncare scoțiană.
hagiasme *s.m.* *(bis. ortod.)* aghiasmă.
hagiographe *s.m.* hagiograf.
hagiographie *s.f.* hagiografie.
hagiographique *adj.* hagiografic.
***hahnium** *s.m.* *(chim.)* hahniu, element chimic artificial.
***haidouk, heiduque** *s.m.* haiduc.
***haie** *s.f.* **1.** gard (de mărăcini, de nuiele); **une ~ vive** un gard viu; **faire une brèche dans une ~** a face o gaură în gard; **franchir une ~** a sări un gard; *(sport)* **course de ~s** cursă de garduri. **2.** *(fig.)* șir, rând de oameni; **former / faire la ~** a se așeza la rând, a se înșirui. **3.** *(în evul mediu)* linie de luptă formată din cavaleri. **4.** obstacol format din diverse lucruri; ~ **de rochers** obstacol format din stânci.
***haïk** *s.m.* burnuz.
***haïkaï, haïku** *s.m.* poem scurt japonez format din trei versuri.

***haillon** *s.m.* zdreanță, cârpă, buleandră, treanță.
***haillonneux, -euse** *adj.* zdrențăros, trențăros.
***haine** *s.f.* ură, dușmănie, discordie, învrăjbire, vrășmășie, vrajbă; **par ~ de** din ură față de; **avoir / éprouver / nourrir de la ~ pour qqn.** a nutri ură față de cineva; **prendre qqn. en ~** a prinde ură pe cineva.
***haineusement** *adv.* cu ură, cu dușmănie.
***haineux, -euse** *adj.* dușmănos, ostil, potrivnic; **caractère ~** fire dușmănoasă.
***1. hainuyer, -ère** *adj.* v. **hannuyer (1).**
***2. Hainuyer, -ère** *s.m.f.* v. **Hannuyer (2).**
***haïr I.** *v.t.* a urî, a dușmăni, a detesta; **~ la dictature** a urî dictatura. **II.** *v.r.* a se urî (reciproc).
***haire** *s.f.* cămașă de pocăință din păr de capră.
***haïssable** *adj.* demn de ură; odios; detestabil; **un individu ~** un individ odios.
***1. haïtien, ~ne** *adj.* haitian, din Haiti.
***2. Haïtien, ~ne** *s.m.f.* haitian, locuitor din Haiti.
***haje** *s.m.* *(zool.)* specie de șarpe din Africa *(Naja haje).*
***hakka** *s.m.* dialect chinez din sud-estul Chinei.
***halage** *s.m.* *(mar.)* halaj, remorcare a unei ambarcații; **chemin de ~** drum de halaj.
***halali** *s.m.* v. **hallali.**
***halbi** *s.m.* băutură normandă făcută din mere și pere fermentate.
***halbran** *s.m.* *(vân.)* boboc de rață sălbatică.
***halbrené, ~e** *adj.* *(despre păsări, mai ales despre șoimi)* cu penele rupte.
***halde** *s.f.* *(min.)* haldă, locul unde se depozitează sterilul și deșeurile inutilizabile.
***hâle** *s.m.* **1.** bronzare / înnegrire a pielii (de soare, de vânt). **2.** *(agr.)* vânt de primăvară uscat și rece, care usucă vegetația.
***hâlé, ~e** *adj.* bronzat, înnegrit, pârlit (de soare, de vânt).
haleine *s.f.* **1.** răsuflare, suflu, respirație; **reprendre ~** a-și trage sufletul, a răsufla; **tout d'une ~ a.** dintr-o răsuflare, dintr-o dată; **b.** fără întrerupere; **être hors d'~** a avea răsuflarea tăiată, a gâfâi, a-i ieși / a scoate limba de-un cot; **avoir l'~ forte / mauvaise** a avea o răsuflare grea / a-i mirosi gura; **travail / ouvrage de longue ~** lucrare amplă de largă respirație, de mare amploare. **2.** *(în expr.)* **tenir qqn. en ~** a ține pe cineva sub tensiune; **se tenir en ~** a se menține în formă; **courir à perdre ~** a alerga cu sufletul la gură.
***halener** *(vân. despre câini)* a adulmeca vânatul.
***haler** *v.t.* *(mar.)* **1.** a trage la edec. **2.** a remorca un vas.
***hâler** *v.t.* *(despre soare, vânt)* **1.** *(înv.)* a usca plantele. **2.** a bronza, a înnegri (pielea, tenul).
***haletant, ~e** *adj.* care gâfâie, care respiră greu; întretăiat; care pufăie; **voix ~e d'émotion** voce întretăiată / vibrând de emoție; **respiration ~e** respirație întretăiată.
***halètement** *s.m.* gâfâială, gâfâit, pufăit; **le ~ de la locomotive** gâfâitul locomotivei.
***haleter** *v.i.* a gâfâi; **~ après une course** a gâfâi după o alergare.
***haleur** *s.m.* *(mar.)* **1.** marinar care trage la edec. **2.** remorcher. **3.** *(tehn.)* troliu folosit de pescari pentru a-și aduce năvoadele la mal.
halicte *s.m.* *(entom.)* specie de viespe care-și construiește cuibul în pământ *(Halictus)* .
halieutique I. *adj.* referitor la pescuit. **II.** *s.f.* halieutică, arta pescuitului.
halin *s.m.* *(mar.)* odgon pentru remorcarea vasului.
haliotide, *s.f.* **haliotis** *s.m.* *(zool.)* specie de moluscă gasteropodă marină.
haliple *s.m.* *(entom.)* mică insectă coleopteră care trăiește în ape dulci sau sălcii.
halite *s.f.* *(mineral.)* halit, sare gemă.
halitueux, -euse *adj.* *(med. înv. în expr.)* **peau halitueuse** piele umedă de sudoare.
***hall** *s.m.* *(angl.)* hol.
***hallage** *s.m.* taxă plătită de negustori / comercianți pentru un spațiu de vânzare dintr-o hală.
hallali *s.m.* **1.** *(înv.)* sunet de corn sau strigăt al vânătorilor atunci când este încolțit cerbul. **2.** *(fig.)* manifestare de bucurie față de eșecul adversarului.
***halle** *s.f.* **1.** hală; **la ~ aux vins** hala de vinuri. **2.** *(în expr.)* **dames de la ~** precupețe, negustorese; **le langage des ~** limba populară.
***hallebarde** *s.f.* **1.** *(ist.)* halebardă. **2.** *(în expr.)* **il pleut des ~s** plouă cu găleata / ca din cofă / torențial; toarnă cu ciutura.
***hallebardier** *s.m.* *(ist.)* halebardier.
***hallier** *s.m.* tufăriș, tufiș; lăstăriș în care se ascunde vânatul.
***hallstattien, ~ne** *adj., s.m.* *(geol.)* referitor la prima perioadă a epocii fierului.
hallucinant, ~e *adj.* **1.** halucinant; obsedant; înnebunitor; **vision ~e** viziune halucinantă. **2.** uimitor, extraordinar; frapant, impresionant; **ressemblance ~e** asemănare frapantă.
hallucination *s.f.* halucinație, vedenie, nălucire, năzărire; miraj.
hallucinatoire *adj.* **1.** care ține de halucinație. **2.** care provoacă halucinații; **choc ~** șoc care provoacă halucinația.
halluciné, ~e I. *adj.* halucinat, cu halucinații; **un air ~** un aer halucinat / ciudat. **II.** *s.m.f.* halucinat.
halluciner *v.t.* a provoca halucinații, a uimi, a ului.
hallucinogène *adj., s.m.* halucinogen; **substance ~** substanță halucinogenă, care provoacă halucinații.
hallus *s.m.* *(patol.)* deviație a degetului mare de la picior în afară.
***halo** *s.m.* *(fig.)* aureolă, nimb; strălucire; **être entouré d'un ~ de gloire** a fi înconjurat de o aureolă de glorie.
halobios *s.m.* *(biol.)* totalitatea organismelor care trăiesc în mediul marin.
halogénation *s.f.* *(chim.)* halogenare.
halogène *adj., s.m.* *(chim.)* halogen.
halogénure *s.f.* *(chim.)* halogenură.
halographie *s.f.* *(chim.)* halografie, descrierea sărurilor.
haloïdation *s.f.* v. **halogénation.**
haloïde *adj., s.m.* *(chim.)* compus al unui halogen cu un metal.
***hâloir** *s.m.* **1.** uscătorie pentru anumite brânzeturi moi. **2.** *(reg.)* uscătorie pentru cânepă.
halomorphe *adj.* *(despre un sol)* bogat în sare.
halophile *adj.* referitor la un organism care trăiește în soluri bogate în săruri.

halophyte *s.f. (bot.)* halofită, plantă care trăiește pe soluri bogate în săruri.
***halte I.** *s.f.* **1.** oprire, haltă, popas; poposire, ședere; **faire** ~ a face popas, a face haltă; **dire** ~ a da ordin de oprire; *(c. f.)* ~ **de croisement** haltă de încrucișare. **II.** *interj.* Stai! Oprește! Termină! Stop! Încetează! Ajunge!
halte-garderie (*pl.* **haltes-garderies**) *s.f.* grădiniță de cartier.
haltère *s.m. (sport)* halteră; **faire des ~s** a practica sportul cu haltere.
haltérophile *adj., s.m.* halterofil.
haltérophilie *s.f. (sport)* haltere.
***halva** *s.m. (turc.)* halva.
***hamac** *s.m.* hamac.
***hamada** *s.f.* hamadă, podiș din Sahara constituit din plăci stâncoase.
hamadryade *s.f. (mit.)* hamadriadă, nimfă a pădurilor.
hamadryas *s.m. (zool.)* babuin din Etiopia și Arabia *(Papio hamadryas)*.
hamamélis *s.m. (bot.)* arbust din Statele Unite, ale cărui flori galbene, ca și scoarța, au proprietăți vasoconstrictoare. *(Hamamelis Virginica).*
hambourgeois *s.m. (arg.)* polițist în civil.
***hameau** *s.m.* cătun.
hameçon *s.m.* **1.** cârlig de undiță. **2.** capcană. **3.** *(în expr.)* **mordre à l'**~ a se lăsa momit / prins în mreje; a cădea / a se prinde în capcană / în cursă.
hameçonner *v.t.* **1.** a pune cârlig la undiță. **2.** a prinde pește cu undița.
hameçonné, ~e *adj.* **1.** prins cu undița. **2.** *(fig.)* atras, momit, ademenit, sedus.
***hammada** *s.f.* v. **hamada.**
***hammam** *s.m.* baie turcească.
***hammerless** *s.m. (angl.)* pușcă de vânătoare prevăzută cu un percutor central.
***1. hampe** *s.f.* **1.** coadă / mâner pentru diferite unelte, arme etc.; ~ **d'écouvillon** coadă / mâner de șomoiog / pămătuf; ~ **de pinceau** coadă de pensulă. **2.** *(bot.)* tulpină fără frunze terminată cu o floare sau un grup de flori.
***2. hampe** *s.m.* **1.** *(vân.)* pieptul cerbului. **2.** fleică de vacă.
***hamster** *s.m. (zool.)* hârciog *(Cricetus cricetus).*
***1. han** *interj., s.m. invar.* icnet, icnitură; geamăt scurt provocat de un efort; **pousser des** ~ a icni, a scoate un icnet.
***2. han** *s.m. (ist.)* diviziune teritorială în Japonia feudală.
***hanap** *s.m. (ist.)* vas mare de băut, cupă.
***hanche** *s.f.* **1.** șold; **rouler les ~s** a-și mișca șoldurile; **mettre les mains / les poings sur les ~s** a-și pune mâinile în șold, a lua un aer provocator, de înfruntare; **luxation de la** ~ luxație a șoldului. **2.** *(entom.)* șold. **3.** partea rotunjită a unei oale. **4.** *(mar.)* partea posterioară a unei nave.
***hanchement** *s.m. (arte)* atitudine, poziție care evidențiază șoldul.
***hancher I.** *v.t. (arte)* a lua o poziție în care este evidențiat șoldul. **II.** *v.i.* a sta într-o rână. **III.** *v.r.* a se lăsa într-un șold, într-o rână.
***hand-ball, handball** *s.m.* handbal.
***handballeur, -euse** *s.m.f. (sport)* handbalist.
***handicap** *s.m.* **1.** *(sport)* handicap. **2.** *(fig.)* piedică, impediment, obstacol.
***handicaper** *v.t.* **1.** *(sport)* a handicapa, a dezavantaja. **2.** *(fig.)* a defavoriza, a dezavantaja.
***handicapeur** *s.m. (sport)* oficial însărcinat cu verificarea handicapurilor.
***hanebane** *s.f. (bot.)* măselariță *(Hyoscyamus niger).*
***hanet** *s.m. (mar.)* odgon mic.
***hangar** *s.m.* **1.** șură. **2.** *(av.)* hangar.
***hanneton** *s.m.* **1.** *(entom.)* cărăbuș *(Melolontha melolontha* sau *vulgaris).* **2.** *(fam. înv.)* **a.** zăpăcit, aiurit. **b.** neastâmpărat; **étourdi comme un** ~ neastâmpărat ca un cărăbuș. **3.** *(pop. în expr.)* **(qui n'est) pas piqué des hannetons** autentic, puternic; greu; **un examen qui n'est pas piqué des hannetons** un examen greu; **avoir un ~ dans la boîte à sel** a fi nebun / într-o ureche, a fi țicnit.
***hannetonage** *s.m.* stârpirea cărăbușilor.
***hannetonner** *v.t., v.i.* a stârpi cărăbuși.
***1. hannuyer, -ère** *adj.* din Hainaut.
***2. Hannuyer, ère** *s.m.f.* locuitor din Hainaut.
***1. hanovrien, ~ne** *adj.* din Hanovra.
***2. Hanovrien, ~ne** *s.m.f.* locuitor din Hanovra.
***hansart** *s.m.* satâr.
***hanse** *s.f. (ist.)* hansă.
***hanséatique** *adj. (ist.)* hanseatic, referitor la hansă.
***hanté** *adj.* **1.** bântuit de stafii, cu stafii; **maison ~e** casă cu stafii **2.** *(fig.)* obsedat, chinuit, frământat; **il est ~ par cette idée** este obsedat de această idee.
***hanter** *v.t.* **1.** *(înv.)* a frecventa, a vizita des. **2.** *(fig.)* a obseda, a chinui, a urmări, a frământa; **cette idée le hante** această idee îl obsedează. **3.** *(prov.)* **dis-moi qui tu hantes, je te dirai qui tu es** spune-mi cu cine te-nsoțești / aduni ca să-ți spun cine ești.
***hantise** *s.f.* **1.** *(înv.)* frecventare, vizitare. **2.** *(fig.)* obsesie, chin, frământare, chin; **se libérer d'une** ~ a se elibera de o obsesie.
***haoussa** *s.m.* limbă negro-africană vorbită în Nigeria.
***hapalidé** *s.m. (zool.)* specie de maimuță din America.
hapax *s.m. (lingv.)* cuvânt sau expresie din care nu există decât un singur exemplu într-o epocă dată.
haploïde *adj., s.m. (biol.)* haploidă.
haplologie *s.f. (lingv.)* haplologie, suprimare a unei silabe din două silabe identice sau asemănătoare.
***happe** *s.f.* **1.** *(constr.)* scoabă. **2.** clește de turnător. **3.** butuc metalic (la roți).
***happement** *s.m.* **1.** hăpăire, hăpăit, acțiunea de a înghiți cu lacomie. **2.** înhățare, înșfăcare. **3.** lipire de o suprafață, aderență puternică.
***happer I.** *v.t.* **1.** a înghiți cu lăcomie și cu zgomot, a hăpăi; **les oiseaux happent les insectes** păsărelele înghit cu lăcomie insectele. **2.** a înhăța, a înșfăca, a apuca, a prinde; **la machine a happé son bras** mașina i-a prins brațul. **3.** *(arg. în expr.)* ~ **le taillis** a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua picioarele / coada la spinare. **II.** *v.i. (înv. în expr)* ~ **à la langue** a se lipi de limbă.
***haquebute, hacquebute** *s.f. (ist.)* archebuză primitivă folosită în sec. XV.

***haquenée** *s.f.* **1.** cal sau iapă care merge în buiestru. **2.** *(în trecut)* cal sau iapă pentru călărie.
***haquet** *s.m.* căruță cu două roți pentru transportul butoaielor.
***haquetier** *s.m.* căruțaș care transportă butoaie.
***hara-kiri** *s.m.* harachiri.
***harangue** *s.f.* **1.** cuvântare, discurs solemn. **2.** discurs pompos, plictisitor. **3.** *(fam.)* mustrare plicticoasă, predică.
***haranguer** *v.t.* **1.** a adresa o cuvântare; ~ **la foule** a adresa o cuvântare mulțimii. **2.** *(fam.)* a mustra, a ține o predică cuiva.
***haranguet** *s.m.* v. **harenguet.**
***harangueur, -euse** *s.m.f.* orator.
***haras** *s.m.* herghelie; crescătorie de cai de prăsilă.
***harassant, ~e** *adj.* obositor, istovitor, epuizant, extenuant; **un travail** ~ o muncă istovitoare.
***harasse** *s.f.* coș de răchită pentru ambalarea sticlăriei și a porțelanurilor.
***harassement** *s.m.* oboseală mare, epuizare, extenuare, istovire, vlăguire, sfârșeală.
***harasser** *v.t.* a obosi la maximum, a epuiza, a extenua, a istovi, a vlăgui; les **soldats sont rentrés harassés par cette longue marche** soldații s-au întors extenuați de acest marș îndelungat.
***harcelant, ~e** *adj.* **1.** hărțuitor, care hărțuiește; **des créanciers ~s** creditori care hărțuiesc. **2.** sâcâitor, enervant, agasant, iritant; **un bruit** ~ un zgomot iritant, sâcâitor.
***harcèlement** *s.m.* hărțuire; **guerre de** ~ război de hărțuire.
***harceler** *v.t.* **1.** a hărțui; ~ **l'ennemi** a hărțui inamicul. **2.** a sâcâi, a agasa, a irita; ~ **qqn. de questions** a sâcâi pe cineva cu întrebări. **3.** *(fig.)* a chinui; **il est harcelé de soucis** este chinuit de griji.
***hard** *adj., s.m. (pop.)* tensionat; stresant.
***1. harde** *s.f. (vân.)* ceată, haită, turmă de animale sălbatice, păsări de pradă etc. ~ **de sangliers** turmă de mistreți.
***2. harde** *s.f. (vân)* **1.** lanț pentru legatul câinilor câte patru sau șase la vânătoare. **2.** haită de câini.
***harder** *v.t. (vân)* a lega câinii câte patru sau șase la vânătoare.
***hardes** *s.f.pl.* **1.** *(înv.)* bunuri / efecte personale. **2.** haine vechi și uzate; boarfe, bulendre, catrafuse, țoale.
***hardeux** *adj. (pop.)* amator de hard-rock.
***1. hardi, ~e I.** *adj.* **1.** îndrăzneț, cutezător, temerar, brav, dârz, curajos, semeț, intrepid; **un alpiniste** ~ un alpinist temerar; **une action ~e** o acțiune curajoasă. **2.** *(înv.)* obraznic, impertinent, insolent, nerușinat; **des propos ~s** cuvinte nerușinate. **3.** îndrăzneț, liber; original; **un coup de pinceau** ~ o pictură originală, îndrăzneață. **II.** *interj.* Hai! Haide! ~ **les gars** Hai, băieți!
***2. hardi** *s.m.* monedă de argint franceză din sec. XV.
***hardiesse** *s.f.* **1.** îndrăzneală, cutezanță, temeritate, bravură, dârzenie, curaj; **la ~ d'un alpiniste** curajul / dârzenia unui alpinist; **il manque de** ~ îi lipsește curajul. **2.** *(înv.)* obrăznicie, impertinență, insolență, nerușinare. **3.** *(fig.)* îndrăzneală, originalitate; **tableau d'une grande ~ de coloris** tablou de o mare originalitate a coloritului.
***hardiment** *adv.* **1.** (în mod) îndrăzneț, cu îndrăzneală, cu cutezanță, cu curaj; **marcher ~ au combat** a se duce la luptă cu curaj. **2.** cu nerușinare; **nier** ~ a nega cu nerușinare. **3.** pe șleau, fără înconjur, de-a dreptul; **dire ~ les choses** a spune lucrurile direct, fără înconjur, pe șleau. **4.** cu ușurință, fără a chibzui; pripit; **s'engager** ~ a se angaja pripit, fără a chibzui. *(prov.)* ~ **frappe à la porte qui bonne nouvelle apporte** cel ce aduce vești bune bate cu curaj la ușă.
***hard-top** (*pl.* **hard-tops**) *s.m. (angl.)* capota mobilă a unui automobil decapotabil.
***harem** *s.m.* harem.
***hareng** *s.m.* **1.** *(iht.)* hering; scrumbie *(Clupea harengus)*; ~ **saur** hering afumat. **2.** *(în compuse)* **~-de-Danube** scrumbie de Dunăre *(Alosa pontica)*. **3.** *(pop.)* proxenet. **4.** *(în expr.)* **être serrés comme des ~s** a fi înghesuiți ca sardelele; **sec comme un** ~ slab ca un țâr / ca un ogar. *(pop.)* ~ **saur a.** jandarm; **b.** pedepsirea deținuților prin însetare; **peau de** ~ *(injurie)* Mă, nenorocitule!
***harengaison** *s.f.* **1.** pescuit de heringi. **2.** perioadă de pescuire a heringilor.
***harengère** *s.f.* **1.** negustoreasă de heringi. **2.** *(fig. fam.)* mahalagioaică, femeie vulgară.
***harenguet** *s.m. (iht.)* pește înrudit cu heringul *(Clupea sprattus)*.
***harenguier, harengueux** *s.m.* **1.** *(mar.)* drifter, vas de pescuit heringi. **2.** pescar de heringi.
***haret** *s.m., adj.m.* pisică sălbatică sau sălbăticită, care trăiește și vânează în pădure.
***harfang** *s.m. (ornit.)* ciuhurez *(Nyctea)*.
***hargne** *s.f.* arțag; țâfnă.
***hargneusement** *adv.* (în mod) arțăgos, cu țâfnă.
***hargneux, -euse** *adj.* arțăgos, țâfnos, certăreț; gâlcevitor, scandalagiu.
***haricot** *s.m.* **1.** fasole *(Phaseolus)* ; **~s verts** fasole verde; **~s blancs** fasole boabe; ~ **grimpant** fasole urcătoare; ~ **rouge** fasole mare, fasole oloagă. **2.** *(în expr.)* ~ **de mouton** tocană de berbec (fără fasole); **toucher des ~s** a nu încasa nici un ban, a încasa mai mult de-o grămadă / nimica toată; **c'est la fin des ~s** nu mai e nimic de făcut, totul s-a sfârșit; **des ~s!** Puneți pofta-n cui! Cotul și pișcotul!; *(pop.)* **courir à qqn. sur l'~** a irita, a scoate pe cineva din sărite / din răbdări / din balamale, a-l călca pe bătătură; *(arg.)* **hôtel des ~s** închisoare municipală; **jambes en ~s verts a.** picioare arcuite, crăcănate, paranteze; **b.** hoț mărunt; **aller manger des ~s** a merge la închisoare.
***haridelle** *s.f.* mârțoagă, gloabă.
***harle** *s.m. (ornit.)* pasăre palmipedă din regiunile nordice, care se hrănește cu pește și migrează în Franța în timpul iernii.
harmattan *s.m.* vânt uscat care bate din Africa occidentală.
harmonica *s.m.* **1.** armonică. **2.** armonică de gură, muzicuță.
harmoniciste *s.m.f.* persoană care cântă la armonică.

harmonie *s.f.* **1.** *(muz.)* armonie, acord, consonanță. **2.** armonie, melodie, muzicalitate, sonoritate; **l'~ des vers de Racine** muzicalitatea versurilor lui Racine. **3.** ansamblul unei orchestre compuse din alămuri și instrumente de percuție; fanfară. **4.** *(fig.)* acord, înțelegere, armonie, concordie.
harmonieusement *adv.* (în mod) armonios.
harmonieux, -euse *adj.* armonios, melodios, plăcut; **une voix harmonieuse** o voce plăcută.
harmonique *adj., s.m., s.f. (muz., fiz., fon.)* armonic.
harmoniquement *adv.* (în mod) armonic, potrivit legilor armoniei; *(fig.)* cu armonie, armonios.
harmonisation *s.f. (muz.)* armonizare.
harmoniser I. *v.t.* **1.** *(muz.)* a armoniza, a compune după legile armoniei. **2.** a armoniza, a pune de acord, a potrivi; **~ des intérêts opposés** a armoniza / a pune de acord interese opuse. **3.** a armoniza, a potrivi, a echilibra; **~ les couleurs d'un tableau** a armoniza / a echilibra culorile unui tablou. **II.** *v.r.* a se armoniza, a se potrivi cu, a concorda; **leurs caractères s'harmonisent bien** caracterele lor se potrivesc; **sa robe s'harmonise à la couleur de ses cheveux** rochia sa se armonizează cu culoarea părului.
harmoniste *s.m.* **1.** armonist, persoană specializată în legile armoniei. **2.** acordeur, persoană care acordă un instrument muzical.
harmonium (*pl.* **harmoniums**) *s.m. (muz.)* armoniu.
***harnachement** *s.m.* **1.** înhămare a unui cal. **2.** harnașament, totalitatea obiectelor necesare la înhămarea, înșeuarea și conducerea calului. **3.** *(fig.)* îmbrăcăminte greoaie, complicată; îmbrăcăminte ridicolă.
***harnacher** *v.t.* **1.** a înhăma; **~ un cheval** a înhăma un cal. **2.** *(fig.)* a împopoțona, a îmbrăca caraghios.
***harnais, harnois** *s.m.* **1.** *(ist.)* armură completă a unui cavaler. **2.** ham. **3.** totalitatea chingilor, curelelor etc. unui parașutist. **4.** *(text.)* garnitură de ițe. **5.** *(pop.)* haină. **6.** *(în expr.)* **blanchir sous le ~** a îmbătrâni într-o meserie; **endosser le ~** a intra / a începe să lucreze într-o meserie.
***haro** *interj., s.m.* **1.** *(jur. înv.)* strigăt prin care, în evul mediu, se atrăgea atenția celor de față la fapta comisă de un răufăcător. **2.** *(în expr.)* **crier ~ sur qqn.** a huidui pe cineva.
harpagon *s.m.* harpagon, zgârcit, avar, meschin; apucător.
***harpail** *s.m.*, **harpaille** *s.f.* turmă de căprioare și de cerbi tineri.
***1. harpe** *s.f.* **1.** *(muz.)* harpă. **2.** *(pop. în expr.)* **jouer de la ~** a fi la închisoare / zdup / răcoare.
***2. harpe** *s.f. (constr.)* harpon.
***3. harpe** *s.f. (zool.)* specie de moluscă gasteropodă.
***harpie** *s.f.* **1.** *(zool.)* harpie, specie de vultur din America de Sud *(Harpia harpia)*. **2.** *(zool.)* specie de liliac din Malaezia care se hrănește cu fructe. **3.** *(mit.)* harpie. **4.** *(fig.)* scorpie, zgripțuroaică, cotoroanță, hârcă.
***harpigner I.** *v.t. (pop.)* a apuca, a lua, a înhăța. **II.** *v.r.* (*pop.*) a se bate, a se părui, a se cafti.
***harpiste** *s.m.f. (muz.)* harpist.
***harpoise** *s.f.* fier îndoit de la capătul harponului.
***harpon** *s.m.* **1.** harpon. **2.** *(constr.)* cârlig de fier, cange.
***harponnage, harponnement** *s.m.* pescuitul cu harponul.
***harponner** *v.t.* **1.** a prinde, a agăța folosind harponul; **~ une baleine** a prinde o balenă cu harponul. **2.** *(fam.)* a acosta, a opri; **se faire ~ par un inconnu** a fi acostat de un necunoscut.
***harponneur** *s.m.* persoană care lansează harponul.
***hart** *s.f.* **1.** *(înv.)* curmei. **2.** ștreang; **avoir la ~ au cou** a fi cu ștreangul de gât. **3.** *(înv.)* spânzurătoare; **condamner à la ~** a condamna la spânzurătoare.
haruspice *s.m. (antichit. romană)* prezicător.
***hasard** *s.m.* **1.** *(înv.)* joc cu zaruri (în evul mediu). **2.** *(înv.)* primejdie, risc; **courir le ~ de** a risca să; **les ~s de la guerre** primejdiile războiului. **3.** hazard, întâmplare; **au ~** la întâmplare; **par ~** din întâmplare. **4.** noroc, șansă; **les jeux de ~** jocurile de noroc; **à tout ~ a.** pentru orice eventualitate; **b.** *(înv.)* la noroc.
***hasardé** *adj.* **1.** hazardat, riscant, imprudent, nechibzuit; **entreprise ~e** inițiativă hazardată. **2.** *(înv.)* deocheat, necuviincios; **propos ~s** vorbe necuviincioase. **3.** neîntemeiat, nejustificat; **proposition ~e** propunere neîntemeiată, fără o bază solidă.
***hasarder I.** *v.t.* **1.** a se încumeta, a se aventura; a se expune unui risc, unei primejdii; a risca; **~ sa vie** a-și risca viața. **2.** a încerca; a întreprinde; **~ une démarche** a încerca să facă un demers; a face o tentativă. **II.** *v.r.* a se hazarda, a se expune, a se aventura; a risca; **il s'est hasardé à dire une opinion contraire** a riscat să spună o părere contrară.
***hasardeux, -euse** *adj.* **1.** *(înv.)* care riscă, care se expune (riscului); aventuros. **2.** riscant, imprudent, primejdios; **entreprise hasardeuse** întreprindere / inițiativă riscantă.
***hasch** *s.m. (fam.)* hașiș.
***haschisch, hachisch, hachich** *s.m.* hașiș.
***hase** *s.f.* iepuroaică.
***hashi** *s.m. (jap.)* bețigașe cu care mănâncă japonezii.
hast *s.m.*, **haste** *s.f. (antichit. romană)* lance.
***hastaire** *s.m. (antichit. romană)* lăncier.
***haste** *s.f.* v. **hast**.
***hasté, ~e** *adj. (bot. despre frunze)* lanceolat, care are forma unui vârf de lance
***1. hâte** *s.f.* **1.** grabă, iuțeală, repezeală, zor; **à la ~ / en ~** în grabă, în pripă; la repezeală; pe fugă; **une lettre écrite à la ~** o scrisoare scrisă în grabă. **2.** *(în expr.)* **avoir ~** a se grăbi, a fi grăbit.
***2. hâte** *s.f.* **1.** *(înv.)* frigare. **2.** carne friptă la frigare.
***hâtelet** *s.m. dim.* al lui **hâte (2)**.
***hâtelle, hâtelette** *s.f. (înv.)* frigăruie.
***hâter** *v.t., v.r.* a (se) grăbi; **hâte-toi, tu es en retard** grăbește-te, ai întârziat.
***hâtier** *s.m. (culinar)* suport pentru fixarea frigării.
***hâtif, -ive** *adj.* **1.** timpuriu, precoce, văratic, prematur; **printemps ~** primăvară timpurie; **2.** făcut în grabă, pripit, la repezeală; de mântuială; *(pop.)* **travail ~** muncă făcută în grabă, de mântuială; **jugement ~** judecată pripită.
***hâtiveau** *s.m. (înv.)* fruct sau legumă timpurie.
***hâtivement** *adv.* **1.** în grabă, în pripă, pe fugă. **2.** de timpuriu, precoce.

***hattéria** *s.m. (zool.)* reptilă din Oceania, singurul supraviețuitor din grupul rineocefalilor.
***hauban** *s.m. (mar. av.)* hoban.
***haubanage** *s.m.* totalitatea hobanelor unui vas sau ale unei aeronave.
***haubaner** *v.t. (mar.)* a fixa cu ajutorul hobanelor.
***haubergeon** *s.m. (ist.)* cămașă scurtă de zale.
***haubert** *s.m. (ist.)* cămașă lungă de zale.
***hausse** *s.f.* **1.** adaos, piesă (din lemn etc.) pentru înălțarea unui obiect; **mettre une ~ au pied d'une table** a pune un adaos pentru a înălța piciorul unei mese. **2.** ridicare, înălțare; **la ~ d'une table** înălțarea unei mese (cu ajutorul unei piese / unui adaos). **3.** *(tehn.)* aparat de reglat tirul la mare distanță. **4.** *(fig.)* urcare, creștere, mărire, majorare, augmentare; sporire, înmulțire; **la ~ de la température** creșterea temperaturii; **la ~ des prix** majorarea prețurilor; **être en ~** a fi în creștere, a crește; **le niveau de vie est en ~** nivelul de viață este în creștere; *(fam.)* **ses affaires sont en ~** afacerile sale merg mai bine.
***hausse-col** (*pl.* **hausse-cols**) *s.m. (ist. mil.)* grumăjer, parte a armurii care apăra gâtul.
***haussement** *s.m.* ridicare, urcare; **~ d'épaules** faptul de a ridica / înălța / da din umeri.
***hausser I.** *v.t.* **1.** a ridica, a înălța; **~ un immeuble d'un étage** a înălța un bloc cu un etaj; **~ le diapason / le ton** a ridica tonul; **~ les épaules** a ridica / a da / a strânge din umeri (în semn de dispreț, resemnare, indiferență, iritare); *(fig.)* **son geste l'a haussé dans les yeux d'assistance** gestul său l-a ridicat în ochii asistenței. **2.** a mări, a majora, a crește; **~ les prix** a majora prețurile. **3.** *(în expr.)* **~ le coude** a trage la măsea; a bea cât șapte. **II.** *v.i.* a crește, a majora, a spori; **les eaux ont haussé d'un mètre** apele au crescut cu un metru; *(Belgia)* a face să crească valoarea unei licitații. **III.** *v.r.* a se ridica, a se înălța; **se ~ sur la pointe des pieds** a se înălța în vârful picioarelor; **se ~ jusqu'au sacrifice** a se ridica / a se înălța / a ajunge până la sacrificiu.
***haussette** *s.f.* marginea unui vagon de marfă sau a unui tomberon.
***haussier** *s.m. (fin.)* speculant la bursă.
***haussière** *s.f.* v. **aussière**.
***haut, ~e I.** *adj.* **1.** înalt; **un arbre ~** un copac înalt; **un homme de ~e taille** un om înalt; **chaise à ~ dossier** scaun cu spătar înalt; **de ~es montagnes** munți înalți; **talons ~s** tocuri înalte; **les ~s plateaux** platourile înalte; **marée ~e** flux, nivelul cel mai înalt al mareei. **2.** *(fig.)* înalt, superior, mare; **la ~e société** înalta societate; **la ~e finance** marea finanță; **un ~ fonctionnaire** un înalt funcționar; **la Haute Cour de justice** Înalta Curte de justiție. **3.** ridicat, crescut; **~es températures** temperaturi ridicate; **les eaux du fleuve sont ~es** apele fluviului sunt crescute / umflate. **4.** *(despre sunete)* înalt, acut; **notes ~es** note înalte / acutele. **5.** *(despre ape sau ținuturi îndepărtate de mare sau aproape de izvoare)* de sus, de la izvoare; **le ~ Danube** Dunărea de sus; **la ~e Egypte** Egiptul de sus. **6.** *(fig.)* superior, deosebit; **~e intelligence** inteligență superioară. **7.** îndepărtat în timp, străvechi; **la ~e Antiquité** antichitatea îndepărtată. **8.** important, valoros, strălucit; **les ~s faits d'un militaire** strălucitele fapte de vitejie ale unui militar. **9.** *(în expr.)* **~ en couleur a.** în culori vii; **b.** roșu la față; **c.** exagerat; **d.** pitoresc; **un style ~ en couleur** un stil colorat, pitoresc; **à ~e voix** cu voce tare; **avoir le verbe ~** a vorbi de sus / din șa; a fi arogant; **la ~e mer a.** mare agitată; **b.** mare deschisă; **avoir / marcher la tête ~e** a ține capul sus, a fi mai presus de orice bănuială, a nu avea nimic de reproșat; **jeter / pousser les ~s cris a.** a protesta sus și tare; **b.** a se văicări; **ne pas dire une parole plus ~e que l'autre** a vorbi calm, echilibrat; **la ~e couture** croitorie de lux, casă de modă; **la ~e mousse** crema societății; **la ~e pègre** escroci de anvergură; **la ~e volée** *(înv.)* lumea mare, înalta societate; **de ~ parage** de neam mare; **de ~ goût** condimentat; **tenir la dragée ~e à qqn. a.** a ține pe cineva în șah; **b.** a face pe cineva să plătească scump o favoare; a se lăsa rugat; **c.** a ține piept cuiva; **avoir la ~e main sur qqch.** a comanda, a porunci, a avea autoritate într-o chestiune; **de la plus ~e importance** de cea mai mare importanță; **avoir une ~e idée de soi** a avea o părere foarte bună despre sine; **le ~ point** punctul culminant; **c'est du plus ~ comique** este de un comic irezistibil, este extrem de amuzant; **l'emporter de ~e lutte** a învinge prin propriile sale puteri; **le ~mal** epilepsie. **II.** *s.m.* **1.** înălțime; **le Mont Blanc a 4807 mètres de ~** Mont Blanc are 4807 metri înălțime. **2.** partea de sus; **le ~ d'un mur** partea de sus a unui zid. **3.** vârf, culme; **le ~ d'une montagne** vârful unui munte. **4.** *(în expr.)* **tomber de son ~ a.** a cădea / a se întinde cât e de lung; **b.** *(fig.)* a rămâne uimit / trăsnit; a pica din lună / din pod; a rămâne paf; **tenir le ~ du pavé** a fi o persoană suspusă; **avoir / connaître des ~s et des bas a.** a-i merge când bine când rău; **b.** a avea rezultate inegale la învățătură; **regarder qqn. du ~ de sa grandeur** a desconsidera, a disprețui pe cineva. **III.** *adv.* **1.** sus; **en ~** în sus; **tout en ~** sus de tot; **cet oiseau vole ~** această pasăre zboară sus; **de ~** de sus; **~ les mains!** Sus mâinile!; (referitor la un text) **voir plus ~** a se vedea mai sus, la cele descrise anterior; *(fig.)* **une personne ~placée** o persoană suspusă. **2.** tare; **parler ~** a vorbi tare; **prendre / traiter qqn. de ~** a lua pe cineva de sus, a fi arogant. **3.** *(în expr.)* **voir les choses de ~ a.** a vedea lucrurile în mare / de sus; **b.** a privi cu seninătate; **c.** a avea idei generale despre lucruri; **~ la main a.** fără efort; ușor, cu eleganță; **b.** cu autoritate; **~ le pied** șterge-o, ia-o din loc, cară-te; **locomotive ~ le pied** locomotivă care circulă fără vagoane atașate; **porter ~ la tête** a fi mândru, arogant; **être pendu ~ et court** a fi spânzurat; **regarder de ~** a privi lucrurile în mare, în general, în ansamblu.
***hautain, ~e** *adj.* arogant, disprețuitor, trufaș, semeț, orgolios; **un homme ~** un om arogant; **un ton ~** un ton disprețuitor.

***hautainement** *adv.* cu trufie, (în mod) disprețuitor, cu aroganță.
***hautbois** *s.m. (muz.)* oboi.
***hautboïste** *s.m. (muz.)* oboist.
***haut-commissaire** (*pl.* **hauts-commissaires**) *s.m. (pol.)* înalt comisar.
***haut-de chausse(s)** (*pl.* **hauts-de-chausses**) *s.m. (ist.)* pantalon scurt (până la genunchi) și bufant.
***haut-de-forme** (*pl.* **hauts-de-forme**) *s.m.* joben.
***haute-contre** (*pl.* **hautes-contre**) **I.** *s.f. (muz.)* contralto. **II.** *s.m.* cântăreț cu voce de contralto.
***haute-fidélité** *s.f.* v. **fidélité.**
***hautement** *adv.* **1.** *(înv.)* cu voce tare. **2.** *(fig.)* deschis, pe față, răspicat; **déclarer** ~ a declara deschis, răspicat. **3.** în mod superior, înalt; **ouvrier** ~ **qualifié** muncitor cu înaltă calificare.
***hautesse** *s.f. (înv.)* titlu onorific acordat odinioară unor înalte personaje (mai ales sultanului turc).
***haute-tige** (*pl.* **hautes-tiges**) *s.f. (agr.)* copac tânăr înalt de cel puțin un metru.
***hauteur** *s.f.* **1.** înălțime; **la** ~ **d'un édifice** înălțimea unei clădiri; **le saut en** ~ săritura în înălțime; *(fam.)* **être à la** ~ **de ses fonctions** a fi la înălțimea funcției sale. **2.** altitudine; *(av.)* **prendre de la** ~ a lua altitudine, a se ridica în aer; **perdre de la** ~ a pierde din altitudine, a coborî. **3.** colină, deal, înălțime; **habiter sur les** ~**s** a locui la deal. **4.** *(fig.)* noblețe; **la** ~ **des sentiments** noblețea sentimentelor. **5.** *(peior.)* aroganță, infatuare, înfumurare, trufie, semeție, prezumție, suficiență, morgă; **traiter qqn. avec** ~ a trata pe cineva cu aroganță / de sus. **6.** *(în expr.)* **tomber de sa** ~ **a.** a cădea cât e de lung; **b.** a fi foarte surprins, a rămâne trăsnit; a cădea din lună / din pod; *(constr.)* ~ **libre** săgeata deschiderii.
***haut-fond** (*pl.* **hauts-fonds**) *s.m.* prag (stâncos sau nisipos) pe fundul mării sau al unei ape curgătoare, primejdios pentru navigație.
***haut-fourneau** (*pl.* **hauts-fourneaux**) *s.m.* furnal înalt.
***hautin, hautain** *s.m. (agr.)* **1.** viță de vie tăiată astfel ca ramurile cu fructe să se afle la o anumită distanță de sol. **2.** arac.
***haut-le-cœur** *s.m. invar.* **1.** greață; **avoir un** ~ a-i fi greață. **2.** *(fig.)* dezgust, scârbă, silă; repulsie; oroare; **il eut un** ~ **devant ce spectacle effrayant** avu un sentiment de repulsie în fața acestui spectacol oribil.
***haut-le-corps** *s.m. invar.* **1.** cabrare bruscă a calului. **2.** tresărire exprimând surpriza, indignarea, revolta etc.
***haut-parleur** (*pl.* **haut-parleurs**) *s.m.* difuzor.
***haut-relief** (*pl.* **hauts-reliefs**) *s.m. (arhit.)* altorelief.
***hauturier, -ère** *adj. (mar.)* în largul mării; **navigation** ~**ère** navigație în largul mării; **navire** ~ vas care navighează în larg (departe de coastă).
***havage** *s.m. (min.)* havare, scobire.
***1. havanais,** ~**e I.** *adj.* havanez, din Havana. **II.** *s.m.* câine de rasă mic, cu părul lung și ondulat.
***2. Havanais,** ~e *s.m.f.* havanez, locuitor din Havana.
***havane I.** *s.m.* **1.** tutun din Havana. **2.** țigară de foi; **fumer un** ~ a fuma o țigară de foi. **II.** *adj. invar., s.m.* (culoare) havan, maro-deschis, de culoarea tutunului; **une jupe** ~ o fustă havan.
***hâve** *adj.* **1.** palid, gălbejit; **un visage** ~ o față palidă. **2.** scofâlcit, jigărit; descărnat; **des gens** ~**s** oameni jigăriți.
***havée** *s.f. (min.)* suprafața scobită a unei haveze, făgaș.
***haveneau, havenet** *s.m.* plasă de prins creveți.
***haver** *v.t., v.i. (min.)* a hava, a săpa cu haveza într-un zăcământ de cărbune sau minereu.
***haveur** *s.m. (min.)* miner care execută un havaj.
***haveuse** *s.f. (min.)* haveză, mașină de havat.
***havir** *v.t., v.i. (culinar)* a pârpăli.
***havre** *s.m.* **1.** mic port adăpostit. **2.** *(fig.)* liman; **un** ~ **de paix** un liman de pace, de liniște.
***havresac** *s.m.* **1.** raniță; **le** ~ **d'un soldat** ranița unui soldat. **2.** traistă.
***havrit** *s.m. (min.)* bucăți de cărbune rezultate în cadrul procesului de havare.
1. hawaiien, hawaien, ~**ne** *adj.* havaian, din Hawai.
2. Hawaiien, Hawaien, ~**ne** *s.m.f.* havaian, locuitor din Hawai.
***hayon** *s.m.* **1.** leasă, împrejmuire din nuiele. **2.** panou de lemn rabatabil aflat în partea din față și spate a unei căruțe.
***hé** *interj.* Hei!
***heaume** *s.m. (ist.)* coif.
***heaumier, -ère** *s.m.f. (ist.)* fabricant și negustor de coifuri.
hebdomadaire I. *adj.* hebdomadar, săptămânal; **un travail** ~ o muncă săptămânală. **II.** *s.m.* hebdomadar, publicație care apare săptămânal.
hebdomadairement *adv.* cu săptămâna, săptămânal; **un ouvrier payé** ~ un muncitor plătit săptămânal.
hébéphrénie *s.f. (med.)* hebefrenie.
hébéphrenique *adj., s.m.f. (med.)* hebefrenic.
hébergement *s.m.* **1.** găzduire, adăpostire; **centre d'**~ centru de găzduire (refugiați etc.). **2.** cazare; **frais d'**~ cheltuieli de cazare.
héberger *v.t.* a găzdui, a adăposti, a caza.
hébété, ~**e** *adj., s.m.f.* **1.** năuc, buimac, buimăcit, aiurit, zăpăcit; **un air** ~ un aer buimac. **2.** *(med.)* bolnav de hebetudine.
hébétement, hébètement *s.m.* starea unei persoane uimite, uluite; năuceală, buimăceală, zăpăceală, aiureală.
hébéter *v.t.* a năuci, a buimăci, a aiuri, a zăpăci; a abrutiza.
hébétude *s.f.* **1.** starea unei persoane uimite, uluite; năuceală, buimăceală, zăpăceală, aiureală. **2.** *(med.)* hebetudine.
hébraïque *adj.* ebraic; **littérature** ~ literatură ebraică.
hébraïsant, hébraïste *s.m.f.* specialist în ebraică, ebraist.
hébraïser I. *v.i.* **1.** a studia ebraica. **2.** a folosi cuvinte ebraice. **3.** a adopta obiceiuri evreiești. **II.** *v.t.* a imprima caractere evreiești în alte culturi.
hébraïsme *s.m.* expresie specifică limbii ebraice.
hébraïste *s.m.f., adj.* v. **hébraïsant.**

hébreu I. *s.m.* **1.** *(cu maj.)* numele vechilor evrei. **2.** limba ebraică. **3.** *(în expr.)* **c'est de l'~** este de neînțeles. **II.** *adj.m.* ebraic; **l'alphabet ~** alfabetul ebraic.
hécatombe *s.f.* **1.** *(antichit.)* hecatombă, sacrificiu religios de animale. **2.** măcel, hecatombă, masacru; **la guerre provoque des ~s** războiul provoacă măceluri.
hectare *s.m.* hectar.
hectique *adj.* *(despre febră)* continuă, de lungă durată.
hectisie *s.f.* *(înv.)* stare de slăbiciune extremă.
hectogramme *s.m.* hectogram.
hectographe *s.m.* *(poligr.)* hectograf, șapirograf.
hectographie *s.m.* *(poligr.)* multiplicare la șapirograf.
hectolitre *s.m.* hectolitru.
hectomètre *s.m.* hectometru.
hectométrique *adj.* hectometric.
hectowatt *s.m.* *(mec.)* hectowatt.
héder *s.m.* școală religioasă evreiască tradițională.
hédéracées *s.f. pl.* *(bot.)* plantă agățătoare din care face parte iedera.
hédonisme *s.m.* *(fil.)* hedonism.
hédoniste *adj., s.m.f.* *(fil.)* hedonist.
hédonistique *adj.* *(fil.)* referitor la hedonism.
hégélianisme *s.m.* *(fil.)* hegelianism, doctrină a lui Hegel.
hégélien, ~ne *adj., s.m.* *(fil.)* hegelian.
hégémonie *s.m.* hegemonie, supremație, dominație; **~ des grandes puissances** supremația marilor puteri.
hégire *s.f.* *(relig.)* hegira, dată de la care începe calendarul musulman.
***heiduque** *s.m.* v. **haïdouk**.
***hein** *interj.* *(fam.)* Poftim? Cum?
***hélas 1.** *interj.* Vai! Of! **2.** *loc. adv.* din păcate; **~ l'état du malade demeure critique** din păcate, starea bolnavului rămâne critică. **3.** *s.m.* tânguire, vaiet.
hélépole *s.f.* *(antichit.)* mașină de război mobilă.
***héler** *v.t.* a striga / a chema de departe; **~ un taxi** a chema un taxi.
hélianthe *s.m.* *(bot.)* floarea-soarelui *(Helianthus annuus)*.
hélianthème *s.m.* *(bot.)* plantă ornamentală cu flori mari galbene sau albe.
hélianthine *s.f.* *(chim.)* heliantină, metiloranj.
héliaque *adj.* *(astr. în expr.)* **lever / coucher ~ d'un astre** răsăritul / apusul unui astru care se produce puțin mai înainte / după apusul soarelui.
hélibus *s.m.* elicopter pentru transportul de pasageri.
hélice *s.f.* **1.** *(geom., av., mar.)* elice. **2.** *(arhit.)* mică volută a unui capitel corintic. **3.** *(în expr.)* **escalier en ~** scară în spirală.
héliciculture *s.f.* creștere a melcilor.
hélicidés *s.m.pl.* *(zool.)* familie a melcilor.
hélicoïdal (*m.pl.*-**aux**) *adj.* elicoidal; **mouvement ~** mișcare elicoidală.
hélicoïde I. *adj.* elicoidal, în formă de elice. **II.** *s.m.* elicoid.
hélicon *s.m.* *(muz.)* helicon, instrument muzical de suflat.
hélicoptère *s.m.* elicopter.
héliée *s.f.* *(antichit.)* tribunal popular atenian.
héligare *s.f.* *(rar)* aerogară pentru elicoptere.
hélio *s.f.* *(abrev.)* heliogravură.
héliocentrique *adj.* *(astr.)* heliocentric.
héliocentrisme *s.m.* *(astr.)* heliocentrism.
héliochromie *s.f.* *(poligr. înv.)* heliocromie.
héliodore *s.m.* *(mineral.)* heliodor, varietate galbenă de berii.
héliographe *s.m.* *(astr., tehn., tele.)* heliograf.
héliographie *s.f.* *(poligr.)* **1.** heliografie. **2.** *(astron.)* descrierea soarelui.
héliograveur *s.m.* heliogravor.
héliogravure *s.f.* heliogravură.
héliomarin, ~e *adj.* heliomarin; **cure ~e** cură heliomarină.
héliomètre *s.m.* *(astr.)* heliometru.
héliométrique *adj.* heliometric.
hélion *s.m.* *(fiz.nucl.)* helion, nucleu al atomului de heliu.
héliophysique *s.f.* *(fiz.)* heliofizică, studiul fenomenelor legate de energia solară.
héliophyte *s.f.* *(bot.)* plantă care se dezvoltă numai la soare.
hélioport *s.m.* aeroport pentru elicoptere.
hélioporté, ~e *adj.* transportat cu elicopterul.
hélioscope I. *s.m.* *(astr.)* helioscop. **II.** *adj.* *(bot.)* care se întoarce către soare.
héliostat *s.m.* *(astr.)* heliostat.
héliothérapie *s.f.* *(med.)* helioterapie.
héliothermie *s.f.* heliotermie, utilizarea căldurii soarelui.
héliotrope I. *adj., s.m.* *(bot.)* heliotrop *(Heliotropium europaeum)*. **II.** *s.m.* **1.** *(chim.)* *(culoare)* heliotrop, materie colorantă. **2.** *(mineral.)* varietate de calcedonie verde închis.
héliotropine *s.f.* *(chim.)* heliotropină.
héliotropique *adj.* relativ la heliotropism.
héliotropisme *s.m.* heliotropism.
hélium *s.m.* *(chim.)* heliu.
hélix *s.m.* **1.** *(anat.)* helix, margine a pavilionului urechii externe. **2.** *(zool.)* numele științific al melcului.
hellébore *s.m.* v. **ellébore.**
1. hellène *adj.* *(ist.)* elen, aparținând vechii Elade; **peuple ~** poporul elen.
2. Hellène *s.m.f.* *(ist.)* elen, locuitor al vechii Elade.
hellénique *adj.* elen, elenic; **études ~s** studii elenice.
hellénisant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** elenist; **érudit ~** erudit elenist. **2.** evreu din diaspora care a adoptat limba și cultura greacă veche.
hellénisation *s.f.* elenizare.
helléniser I. *v.t.* a eleniza. **II.** *v.i.* *(rar)* a studia limba greacă.
hellénisme *s.m.* elenism.
helléniste *s.m.f.* v. **hellénisant.**
hellénistique *adj.* elenistic.
hellequin *s.m.* *(evul mediu)* strigoi, stafie, nălucă.
hello *interj.* Salut! Bună!
helminthe *s.m.* *(zool.)* vierme intestinal.
helminthiase *s.f.* *(med.)* helmintiază.
helminthologie *s.f.* *(med.)* helmintologie, studiul viermilor paraziți.
hélobiales, hélobiées *s.f.pl.* *(bot.)* familie de plante acvatice.
hélodée *s.f.* v. **élodée.**
héloderme *s.m.* *(zool.)* șopârlă veninoasă din America.

hélophyte *s.f. (bot.)* helofită, plantă de mlaștini.
helvelie *s.f. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă.
helvétique *adj.* referitor la Elveția, elvețian, helvetic; **Confédération** ~ Confederația Helvetică.
***hem, hum** *interj.* Hm!
hémarthrose *s.f. (med.)* hematroză.
hémathémèse *s.f. (med.)* hematemeză.
hématie *s.f. (fiziol.)* hematie, globulă roșie.
hématine *s.f. (biochim.)* hematină.
hématique *adj. (fiziol.)* hematic, referitor la sânge.
hématite *s.f. (minerai.)* hematit.
hématoblaste *s.m. (fiziol.)* hematoblast.
hématocrite *s.m. (med.)* hematocrit.
hématogène *adj. (fiziol.)* hematogen.
hématologie *s.f. (med.)* hematologie.
hématologique *adj. (med.)* hematologic.
hématologiste, hématologue *s.m.* hematolog.
hématome *s.m. (med.)* hematom.
hématopoïèse *s.f. (fiziol.)* hematopoeză.
hématopoïétique *adj. (fiziol.)* referitor la hematopoeză.
hématose *s.f. (fiziol.)* hematoză.
hématosine *s.f.* v. **hématine.**
hématozoaire *s.m. (zool.)* hematozoar.
hématurie *s.f. (med.)* hematurie.
héméralopie *s.f. (med.)* hemeralopie.
hémérocalle *s.f. (bot.)* plantă ornamentală din familia liliaceelor.
hémialgie *s.f. (med.)* hemialgie, durere resimțită numai într-o jumătate a corpului.
hémianopie, hémianopsie, hémiopie *s.f. (med.)* hemianopsie.
hémicrânie *s.f. (med. rar)* migrenă.
hémicycle *s.m.* hemiciclu.
hémicylindrique *adj.* semi-cilindric.
hémièdre, hémiédrique *adj. (despre cristale)* referitor la hemiedrie.
hémiédrie *s.f. (cristalogr.)* hemiedrie, caracteristică a anumitor cristale.
hémigrammus *s.m. (iht.)* pește din Amazonia.
hémine *s.f.* **1.** *(biochim.)* hemină. **2.** *(antichit.)* măsură de capacitate la greci și la romani.
hémione *s.m. (zool.)* hemion, colun, măgar sălbatic.
hémiopie *s.f.* v. **hémianopie.**
hémiparasite *s.m., adj. (bot.)* (plantă) semiparazită.
hémiparésie *s.f. (med.)* hemipareză.
hémiplégie *s.f. (med.)* hemiplegie.
hémiplégique *adj., s.m.f. (med.)* hemiplegic.
hémiptères, hémiptéroïdes *s.m.pl. (entom.)* hemiptere.
hémisphère *s.m.* emisferă.
hémisphérique *adj.* semisferic.
hémistiche *s.m.* emistih.
hémitropie *s.f. (cristalogr.)* hemitropie, caracteristică a unui cristal.
hémitrope *adj. (cristalogr.)* hemitrop, referitor la hemitropie; **cristaux ~s** cristale hemitrope.
hémibiologiste *s.m.f. (biol.)* specialist în hematologie.
hémocyanine *s.f. (biochim.)* hemocianină.
hémoculture *s.f. (med.)* hemocultură.
hémodiagnostic *s.m. (med.)* hemodiagnostic.
hémodialyse *s.f. (med.)* hemodializă.
hémogénie *s.f. (med.)* hemogenie.
hémogénique *adj. (med.)* hemogenic.
hémoglobine *s.f. (biochim., fiziol.)* hemoglobină.
hémoglobinurie *s.f. (med.)* hemoglobinurie.
hémogramme *s.m. (med.)* hemogramă.
hémolyse *s.f. (med.)* hemoliză.
hémolysine *s.f. (biochim.)* hemolizină.
hémolytique *adj. (med.)* hemolitic.
hémopathie *s.f. (med.)* hemopatie.
hémophile *adj., s.m.f. (med.)* referitor la hemofilie; persoană care suferă de hemofilie.
hémophilie *s.f. (med.)* hemofilie.
hémoptysie *s.f. (med.)* hemoptizie.
hémoptysique *adj., s.m.f. (med.)* referitor la hemoptizie; persoană care suferă de hemoptizie.
hémorragie *s.f. (med.)* hemoragie.
hémorragique *adj. (med.)* hemoragic.
hémorroïdaire *adj., s.m.f.* (persoană) cu hemoroizi, bolnav de hemoroizi.
hémorroïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (med.)* hemoroidal.
hémorroïde *s.f. (med.)* hemoroid.
hémostase, hémostasie *s.f. (chir.)* hemostază.
hémostatique *adj., s.m.* hemostatic; **un (médicament)** ~ un (medicament) hemostatic.
hendécagone I. *s.m., adj. (geom.)* endecagon, poligon cu 11 unghiuri. **II.** *adj.* endecagonal.
hendécasyllabe *adj., s.m. (despre versuri)* endecasilabic.
hendiadyin, hendiadis *s.m. (ret.)* hendiadă, figură de stil.
henné *s.m.* **1.** *(bot.)* specie de arbust din Orientul Mijlociu *(Lawsonia)*. **2.** culoarea galben-roșcat dată de acest arbust.
hennin *s.m.* pălărie conică de damă din secolele XIV și XV.
hennir *v.i.* a necheza.
hennissant, ~e *adj.* care nechează.
hennissement *s.m.* nechezat.
hénnuyer, -ère *adj., s.m.f.* v. **hannuyer**.
henry *s.m. (fiz.)* henry, unitate de măsură a inductivității.
hep! *interj.* Hei! ~ **taxi!** Hei, taxi!
héparine *s.f. (biochim.)* heparină.
1. hépatique *adj., s.m.f. (med.)* hepatic.
2. hépatique *s.f. (bot.)* specie de gălbenele.
hépatite *s.f. (med.)* hepatită.
hépatologie *s.f. (med.)* hepatologie.
hépatomégalie *s.f. (med.)* hepatomegalie.
hépatonephrite *s.f. (patol.)* hepatonefrită, boală gravă care afectează simultan ficatul și rinichii.
heptacorde *s.m., adj.* **1.** *(antichit., muz.)* liră antică cu șapte corzi. **2.** *(muz.)* scară muzicală cu șapte tonuri.
heptaèdre *s.m. (geom.)* heptaedru.
heptaédrique *adj. (geom.)* referitor la heptaedru.
heptagonal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* heptagonal.
heptagone *s.m. (geom.)* heptagon.
heptamètre *adj., s.m.* (vers) alcătuit din șapte picioare.
heptane *s.m. (chim.)* heptan.

heptarchie *s.f.* **1.** guvernare simultană de șapte persoane. **2.** *(ist.)* nume dat celor șapte regate anglo-saxone (sec. VI-IX).
heptasyllabe *adj., s.m.* vers cu șapte silabe.
heptathlon *s.m. (sport)* heptatlon.
heracleum *s.m. (bot.)* specie de plantă erbacee (brânca-ursului).
héraldique I. *adj.* heraldic. **II.** *s.f.* heraldică.
héraldiste *s.m.f.* specialist în heraldică.
héraut *s.m.* **1.** *(ist.)* herald, crainic. **2.** mesager.
herbacé, ~e *adj. (bot.)* erbaceu; **plantes ~es** plante erbacee.
herbage *s.m.* **1.** iarba pășunilor. **2.** pășune, islaz, imaș.
herbagement *s.m.* pășunat.
1. herbager, -ère I. *s.m.f.* crescător care se ocupă de îngrășarea vitelor. **II.** *adj.* care cuprinde pășuni; **région, -ère** regiune care cuprinde pășuni.
2. herbager *v.t.* a duce animalele la pășunat.
herbe *s.f.* **1.** iarbă; **faucher l'~** a cosi iarba; **un brin d'~** un fir de iarbă; **~ fourragère** iarbă de nutreț; **~ pérenne** iarbă perenă; **~s marines** ierburi marine. **2.** *(pop.)* tutun, tabac. **3.** *(pop.)* marijuana. **4.** *(în expr.)* **~s médicinales / officinales** plante medicinale; **fines ~s** verdeață; **~s aromatiques** plante aromatice; **mauvaise ~** buruiană; **couper l'~ sous le(s) pied(s) de qqn.** a suprima cuiva orice șansă de salvare; a-i tăia cuiva craca de sub picioare; **manger son blé en ~** a-și toca averea fără a o lăsa să producă; **de la mauvaise ~** un derbedeu; **un artiste en ~** un artist care promite; **avoir marché sur quelque ~ / sur une mauvaise ~** a fi prost dispus; a nu-i fi boii acasă, a nu fi în apele sale; *(bot. în comp.)* **~ empoisonnée, ~ de magiciens a.** mătrăgună *(Atropa belladonna)*; **b.** *(arg.)* drog, marijuana; **~ à cochon** troscot *(Polygonum avlculre)*; **~ d'amour** miozotis, nu-mă-uita *(Myosotis silvatica)*; **~-blanche** părpian *(Antennaria dioica* sau *Gnaphalium dioicum)*; **~-aux-ânes** luminița nopții *(Cenothera biennis)*; **~-aux-gueux** archit *(Clematis vitalba)*; **~-aux-chantres** brâncuță *(Sisymbrium officinale)*; **~-aux-écus a.** punguliță *(Thalspi aroense)*; **b.** pana-zburătorului *(Lunaria annua)*; **c.** drețe *(Lisymachia nummularia)*; **~-aux-goutteux** piciorul caprei *(Aegopodium podagraria)*; **~-aux-chats a.** cătușnică *(Nepeta cataria)*; **b.** odolean *(Valeriana officinaiis)*; **~-de-Saint-Jean a.** pojarniță *(Hypericum perforatum)* **b.** silnic *(Glechoma hederacea)*; **~-sans-couture** limba șarpelui *(Ophiogiossum vulgatum)*; **~-aux-verrues** rostopască *(Euphorbia helioscopia* sau *Chelidonium majus)*; **~-à-la-glace** ghiață *(Mesembryanthemum crystaliinum)*; **~-royale** busuioc *(Ocimum basicum)*.
herber *v.t. (înv.)* a întinde pânza pe iarbă pentru înălbire.
herberie *s.f.* **1.** *(înv.)* piață de zarzavat. **2.** loc pentru înălbirea pânzei. **3.** loc pentru albirea cerii, prin expunere la soare sau rouă.
herbette *s.f. (dim.)* iarbă scurtă, ierbușoară.
herbeux, -euse *adj.* unde crește iarbă, ierbos, cu iarbă; **plateau ~** platou acoperit cu iarbă.
herbicide *adj., s.m.* erbicid.
herbier *s.m.* **1.** ierbar. **2.** hambar în care se depozitează iarba proaspăt cosită. **3.** banc de ierburi acvatice dintr-un râu sau lac. **4.** pajiște submarină.
herbivore *s.m.* ierbivor.
herborisateur, -trice *s.m.f. (rar)* persoană care strânge plante.
herborisation *s.f.* acțiunea de a aduna plante (pentru ierbar, pentru studiu).
herboriser *v.i.* a strânge plante (pentru ierbar, pentru studiu).
herboriseur *s.m.* v. **herborisateur**.
herboriste *s.m.f.* negustor de plante medicinale.
herboristerie *s.f.* **1.** magazin de plante medicinale. **2.** comerț cu plante medicinale.
herbu, ~e *adj.* ierbos, acoperit cu multă iarbă.
herbue *s.f.* **1.** pământ sărăc. **2.** *(metal.)* fondant argilos.
***herchage** *s.m.* v. **herschage**.
***hercher** *v.i.* v. **herscher**.
***hercheur, -euse** *s.m.f.* v. **herscheur**.
hercule *s.m.* om voinic, puternic; **être bâti en ~** a fi un om voinic, a avea o statură impunătoare.
herculéen, ~ne *adj.* herculean; **force ~ne** forță herculeană.
hercynien, ~ne *adj. (geol.)* hercinic.
1. hère *s.m. (înv.)* (om) amărât; **un pauvre ~** un biet amărât.
***2. hère** *s.m.* pui de cerb (având vârsta între 6 luni și un an, fără să-i fi crescut coarnele).
héréditaire *adj.* **1.** ereditar; **maladie ~** boală ereditară. **2.** ereditar, dintotdeauna; **ennemi ~** dușmanul dintotdeauna.
héréditairement *adv.* (în mod) ereditar; prin moștenire; **posséder ~ une maison** a poseda o casă prin moștenire.
hérédité *s.f.* **1.** *(biol.)* ereditate, transmiterea anumitor caractere; **les lois de l'~** legile eredității. **2.** *(jur. înv.)* moștenire, totalitatea bunurilor moștenite.
hérédocontagion *s.f. (med.)* prezența în foetus a unui germene morbid.
hérédosyphilis *s.f. (med.)* eredosifilis.
hérésiarque *s.m.* **1.** șeful unei secte eretice. **2.** autor al unei erezii.
hérésie *s.f.* **1.** *(rel.)* erezie; **l'Église condamne les ~s** Biserica condamnă ereziile. **2.** greșeală, teorie contrară celor admise; **ces idées furent considérées comme une ~** aceste idei au fost considerate o erezie. **3.** *(ir.)* erezie, nepotrivire; **servir du bourgogne rouge avec le poisson, quelle ~** să servești vin roșu la pește, ce erezie!
héréticité *s.f.* caracter eretic (al unei doctrine / idei).
hérétique *adj., s.m.f.* eretic.
***hérissé** *adj.* **1.** *(despre păr, blană)* zbârlit; **cheveux ~s** păr zbârlit. **2.** plin de, acoperit cu; **le précipice était ~ de rochers** prăpastia era acoperită de stânci. **3.** *(în expr.)* **cactus ~** cactus cu spini / țepi; **un toit ~ d'antennes de télévision** un acoperiș presărat / plin de antene de televiziune.
***hérissement** *s.m.* faptul de a se zbârli; starea a ceea ce este zbârlit.

***hérisser I.** *v.t.* **1.** *(despre oameni, animale, păsări)* a-și zbârli (părul, blana, penele); **le chat hérisse ses poils** pisica își zbârlește părul. **2.** a presăra cu, a acoperi cu; **des obstacles hérissent la course** cursa este presărată cu obstacole. **3.** *(fig.)* a îngrozi, a înfiora; **ces accusations graves le hérissent** aceste acuzații grave îl îngrozesc. **II.** *v.r.* **1.** *(despre păr, blană, pene)* a se zbârli, a se ridica în sus; **ses cheveux se hérissent sur la tête** i se ridică părul în sus (de groază); **le chat se hérisse quand il voit un chien** pisica se zbârlește când vede un câine. **2.** *(despre oameni)* a se zbârli, a se înfuria; **il se hérisse quand on lui parle de cette affaire** se înfurie când i se vorbește de această chestiune.

***hérisson** *s.m.* **1.** *(zool.)* arici *(Erinaceus Europaeus)*; ~ **de mer** arici de mare *(Echinus lividus)*. **2.** *(fig.)* om ursuz, urâcios, posac, posomorât, nesociabil. **3.** perie de coșar. **4.** *(constr.)* fundație a unei șosele cu moloane puse pe cant. **5.** *(mar. înv.)* grapină folosită pe galere. **6.** suport circular pentru sticle. **7.** sârmă ghimpată instalată pe un zid pentru a împiedica escaladarea. **8.** *(mil.)* punct fortificat. **9.** *(bot.)* specie de ciupercă comestibilă.

***hérissonne I.** *s.f.* **1.** *(rar)* aricioaică, femela ariciului. **2.** *(bot.)* plantă înrudită cu drobița. **II.** *adj.f.* *(în expr.)* **chenille** ~ larvă a unor fluturi de noapte.

***hérissonné, ~e** *adj.* *(bot.)* acoperit cu ghimpi, cu spini.

hérissonner I. *v.t.* *(constr.)* a acoperi un zid cu mortar fără a nivela. **II.** *v.i., v.r.* *(despre păsări)* a se înfoia.

héritage *s.m.* **1.** acțiunea de a moșteni. **2.** moștenire; **l'~ culturel du pays** moștenirea culturală a țării. **3.** *(în expr.)* **faire un** ~ a moșteni.

hériter I. *v.i.* a moșteni, a primi o moștenire; **il est riche, il a hérité** este bogat, a primit o moștenire. **II.** *v.i., v.t.* a moșteni, a obține prin moștenire; **il a hérité une maison de sa grand-mère** a moștenit o casă de la bunica lui.

héritier, -ère *s.m.f.* **1.** moștenitor; **c'est leur seul** ~ este singurul lor moștenitor. **2.** *(fig.)* continuator, discipol; **l'~ spirituel d'un savant** continuatorul (cercetărilor) unui savant. **3.** *(fam.)* copil, urmaș; **cette famille attend un** ~ această familie așteaptă un copil / un urmaș.

hermaphrodisme *s.m.* *(biol.)* hermafroditism.

hermaphrodite *adj, s.m.f.* *(biol., bot.)* hermafrodit.

herméneutique I. *adj.* hermeneutic; **l'art** ~ arta hermeneutică. **II.** *s.f.* hermeneutica.

hermès *s.m.* **1.** statuie a lui Hermes sau Mercur. **2.** *(în expr.)* **buste en** ~ bust întretăiat de planuri verticale.

herméticité *s.f.* calitatea a ceea ce este ermetic.

hermétique *adj.* ermetic; *(fig.)* greu de înțeles; **texte** ~ text greu de înțeles.

hermétiquement *adv.* (în mod) ermetic, etanș; **fermer** ~ a închide ermetic.

hermétisme *s.m.* ermetism; **l'~ des écrits d'un philosophe** ermetismul scrierilor unui filozof.

hermine *s.f.* *(zool.)* hermină, hermelină, cacom, helge *(Musteila erminea)*.

herminette, erminette *s.f.* teslă.

***1. herniaire** *s.f.* *(bot.)* iarba fecioarei *(Herniaria glabra)*.

***2. herniaire** *adj.* *(patol.)* herniar, referitor la hernie; **étranglement** ~ strangulare herniară.

***hernie** *s.f.* *(patol.)* hernie.

***hernié, ~e** *adj.* *(patol.)* predispus la hernie.

***hernieux, -euse** *adj., s.m.f.* *(patol.)* bolnav de hernie.

héroïcité *s.f.* *(rar)* caracterul a ceea ce este eroic.

héroï-comique *adj.* eroicomic; **pièce de théâtre** ~ piesă de teatru eroicomică.

héroïde *s.f.* *(lit.)* epistolă în versuri având ca personaj un erou celebru.

1. héroïne *s.f.* eroină; **l'~ d'un roman** eroina unui roman.

2. héroïne *s.f.* *(farm.)* heroină.

héroïnomane *s.m.f.* toxicoman care folosește heroina.

héroïnomanie *s.f.* toxicomanie în care se folosește heroina.

héroïque *adj.* **1.** eroic; **poésie** ~ poezie eroică, epică; **un combattant** ~ un combatant eroic, viteaz; **une décision** ~ o hotărâre eroică, curajoasă. **2.** *(în expr.)* **un remède** ~ un remediu puternic, tare; **remonter aux temps ~s** a se referi la timpurile / vremurile îndepărtate, la antichitate.

héroïquement *adv.* (în mod) eroic; **se battre** ~ a se lupta eroic.

héroïsme *s.m.* eroism; **montrer de l'~ dans des circonstances difficiles** a da dovadă de eroism în împrejurări grele.

***héron** *s.m.* *(ornit.)* bâtlan *(Ardea cinerea)*.

***héronneau** *s.m.* *(ornit.)* pui de bâtlan.

***héronnière** *s.f.* **1.** loc în care își fac cuibul bâtlanii. **2.** crescătorie de bâtlani.

***héros** *s.m.* erou; **les ~ de la guerre** eroii războiului; **le ~ d'un film** eroul unui film; **le ~ d'un drame** eroul unei drame.

herpès *s.m.* *(patol.)* herpes.

herpestidés *s.m.pl.* *(zool.)* specie de mamifere carnivore (mangusta).

herpétique *adj.* *(patol.)* herpetic.

herpétologie *s.f.* v. **erpétologie**.

***hersage** *s.m.* acțiunea de a grăpa; grăpare, grăpat.

***herschage** *s.m.* *(min.)* transportul cărbunilor / minereurilor cu vagonetul.

***herscher** *v.i.* *(min.)* a transporta cărbuni / minereuri cu vagonetul.

***herscheur** *s.m.* *(min.)* muncitor care transportă cărbunii / minereurile cu vagonetul.

***herse** *s.f.* **1.** grapă, boroană; ~ **à disques** grapă cu discuri. **2.** *(ist.)* grătar mobil prevăzut cu țepi pentru oprirea accesului într-o cetate. **3.** dispozitiv prevăzut cu țepi pentru oprirea circulației pe o șosea. **4.** *(bis.)* sfeșnic triunghiular. **5.** *(teatru)* aparat de iluminat amplasat în partea superioară a scenei.

herser *v.t.* a grăpa, a boroni; ~ **un champ** a grăpa un câmp.

herseur *adj., s.m.* persoană care grăpează.

herseuse *s.f.* grapă mecanică.

hertz *s.m.* *(fiz.)* hertz, unitate de măsură a frecvenței.

hertzien, ~ne *adj.* *(fiz.)* hertzian; **ondes ~nes** unde hertziene.

hésitant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** șovăitor, ezitant, nehotărât, șovăielnic, fluctuant; **un caractère ~** un caracter șovăitor. **2.** nesigur, împleticit, clătinat, împiedicat; **des pas ~s** pași nesiguri, împleticiți.

hésitation *s.f.* **1.** ezitare, șovăială, nehotărâre; **il se décida après bien des ~s** el se hotărî după mai multe ezitări. **2.** îndoială, incertitudine; **cette réponse lève mes ~s** acest răspuns îmi înlătură îndoielile.

hésiter *v.i.* **1.** a ezita, a șovăi, a fi nehotărât; **il a hésité avant de prendre cette décision** a ezitat înainte de a lua această hotărâre; **~ entre plusieurs solutions** a ezita între mai multe soluții. **2.** (*cu prep.* **à**) a sta la gânduri, a nu îndrăzni, a nu se încumeta; **le témoin hésitait à dire toute la vérité** martorul nu îndrăznea să spună tot adevărul.

hespérie *s.f. (entom.)* fluture mic cu aripi scurte.

hétaïre *s.f. (antichit.)* hetairă, curtezană din Grecia antică.

hétairie, hétérie *s.f. (ist.)* eterie.

hétaïrisme *s.m. (antichit.)* hetairism.

hétérie *s.f.* v. **hétairie.**

hétérocerque *adj. (iht.)* referitor la înotătoarea dorsală la unele specii de pești (sturioni, rechini), mai dezvoltată decât cea ventrală.

hétérochromie *s.f.* heterocromie, colorație diferită.

hétérochromosome *s.m. (biol.)* cromozomi sexuali.

hétéroclite *adj.* **1.** *(rar)* care se îndepărtează de la reguli, neobișnuit; **une construction ~** o construcție neobișnuită. **2.** constituit din elemente disparate; **un fatras d'objets ~s** o îngrămădire de obiecte disparate.

hétérodonte *s.m.pl. (zool)* heterodont.

hétérodoxe *adj.* eterodox, eretic; **prêcher des idées ~s** a propovădui idei eterodoxe, care se abat de la doctrină, eretice.

hétérodoxie *s.f.* eterodoxie.

hétérodyne *s.f., adj. (fiz.)* heterodină.

hétérogame *adj. (biol.)* heterogam; **espèce ~** specie heterogamă.

hétérogamie *s.f. (biol.)* heterogamie.

hétérogène *adj.* eterogen; **roche ~** stâncă eterogenă, compusă din elemente diferite.

hétérogénéité *s.f.* eterogenitate.

hétérogenèse *s.f. (biol.)* **1.** teorie învechită referitoare la apariția ființelor. **2.** apariția bruscă, prin imitație, a unor tipuri noi și stabile.

hétérogénie *s.f. (ist.)* v. **hétérogenèse.**

hétérogreffe *s.f. (chir.)* heterogrefă, grefă de la o specie diferită.

hétérologue *adj. (med.)* referitor la elemente biologice provenind de la o specie diferită.

hétéromorphe *adj. (biol.)* heteromorf.

hétéromorphie *s.f.,* **hétéromorphisme** *s.m. (biol.)* heteromorfism.

hétéronome *adj.* heteronom, a cărui conduită este determinată de factori externi.

hétéronomie *s.f. (fil., jur.)* referitor la heteronom.

hétéropes *s.m.pl. (zool.)* familie de crustacee branchiopode.

hétérophylle *adj.* referitor la heterofilie.

hétérophyllie *s.f. (bot.)* heterofilie.

hétéroplasie *s.f. (patol.)* heteroplazie.

hétéroplastie *s.f. (chir)* heteroplastie.

hétéroptères *s.m.pl. (entom.)* heteroptere.

hétérosexualité *s.f.* heterosexualitate.

hétérosexuel, ~le *adj.* heterosexual.

hétérosphère *s.f.* heterosferă, strat atmosferic.

hétérotherme *adj.* referitor la heterotermie.

hétérothermie *s.f.* heterotermie.

hétérotrophe *adj. (biol.)* heterotrof.

hétérotrophie *s.f. (biol.)* heterotrofie.

hétérozygote *adj., s.m. (biol.)* heterozigot.

hetman *s.m.* hatman.

***hêtraie** *s.f.* făget.

***hêtre** *s.m. (bot.)* fag *(Fagus silvatica).*

***heu!** *interj.* He! He-he!

heur *s.m. (înv.)* noroc, șansă; fericire; **avoir l'~ de plaire à qqn.** a avea norocul de a-i plăcea cuiva.

heure *s.f.* **1.** oră, ceas ; **il est 3 ~s** este ora 3 ; **rouler à cent à l'~** a rula cu o sută de kilometri pe oră ; **à l'~ qu'il est, à l'~ actuelle** la ora actuală ; **à la bonne ~! a.** într-un ceas bun ! **b.** perfect, foarte bine, bravo! **2.** moment, clipă, timp, vreme ; **arriver à l'~** a sosi la timp; **partir avant l'~** a pleca înainte de vreme ; **il a traversé des ~s difficiles** a trecut prin momente grele; **il a eu son ~ de gloire** a avut clipa lui de glorie ; **à toute ~** în orice clipă ; **je n'ai pas une ~ à moi** nu am nici o clipă liberă, sunt foarte ocupat; **pour l'~** pentru moment; **d'une ~ à l'autre** din clipă în clipă; **le travail abrège les ~s** munca scurtează timpul; *(înv.* sau *pop.)* **à cette ~** în clipa de față; **l'~ H** ora H, momentul hotărâtor; **l'~ du berger** clipa dragostei. **3.** *(în expr.)* **être à l'~** a fi punctual ; **tout à l'~ a.** numaidecât, îndată ; **je vous expliquerai cette règle tout à l'~** vă voi explica îndată această regulă ; **b.** adineauri ; **j'ai vu André tout à l'~** l-am văzut pe Andrei adineauri ; **ne pas avoir d'~** a nu avea un orar precis; **les problèmes de l'~** problemele prezentului; **sur l'~** imediat, pe loc ; **de bonne ~** devreme; *(rel.)* **livre d'~s** carte de rugăciuni; **à ses ~s il est serviable** când îi convine, e serviabil; **prendre ~** a fixa o întâlnire; **à l'~ de l'électronique** în epoca electronicii; **remettre les pendules à l'~ a.** a se adapta la situația prezentă; **b.** *(sport)* a-și recăpăta forma; **pharmacie ouverte à toute ~** farmacie deschisă permanent; **ouvriers de la onzième ~** muncitori care întârzie întotdeauna; *(pop.)* **bouillon d'onze ~s** otravă; **je ne vous demande pas l'~ qu'il est** Te-a întrebat cineva cât e ceasul? Vezi-ți de treburile tale!; *(pop.)* **s'emmerder / s'embêter à cent sous de l'~** a se plictisi de moarte.

heureusement *adv.* **1.** în mod fericit, favorabil, cu succes; **régler ~ un conflit** a reglementa cu succes un conflict. **2.** din fericire; **~ il s'en est sorti indemne** din fericire, a scăpat teafăr. **3.** (în mod) armonios, potrivit, original; **une rime ~ trouvée** o rimă potrivită.

heureux, -euse I. *adj.* **1.** fericit; **il est ~ d'avoir passé son bac** este fericit că și-a luat bacalaureatul. **2.** favorabil, propice; **circonstances heureuses** împre-

jurări favorabile. **3.** norocos; **être ~ au jeu** a fi norocos la jocul de cărți; **avoir la main ~euse** a fi norocos, a avea mână bună. **4.** mulțumit, satisfăcut; **il est ~ de l'avoir échappé belle** este mulțumit că a scăpat ieftin; **je ne suis pas ~ des résultats de mon fils** nu sunt mulțumit de rezultatele fiului meu; *(pop.)* **imbécile ~** imbecil mulțumit de sine. **5.** potrivit, indicat, nimerit, convenabil; **une repartie ~euse** un răspuns potrivit, adecvat. **6.** ingenios; **une ~euse combination de couleurs** o ingenioasă combinație de culori. **II.** *s.m.f.* fericit; **faire un ~** a face pe cineva fericit, a-i face o plăcere.

heuristique, euristique I. *adj.* euristic; **méthode ~** metodă euristică. **II.** *s.f.* euristică.

***heurt** *s.m.* **1.** ciocnitură, izbitură, lovitură, impact; **~ de deux véhicules** izbitură / impact a două vehicule. **2.** *(fig.)* ciocnire, dezacord; **leur amitié ne va pas sans ~s** prietenia lor nu e lipsită de dezacorduri. **3.** *(fig.)* contrast; **~ de sonorités** contrast de sonorități.

***heurté, ~e** *adj.* **1.** contrastant; *(pictură)* **des tons ~s** tonuri contrastante. **2.** sacadat; **une manière ~e de parler** un mod sacadat de a vorbi.

***heurter I.** *v.t.* **1.** a ciocni, a izbi, a lovi; **la voiture a heurté un arbre** mașina a lovit un pom; **~ ses intérêts** a lovi în interesele sale. **2.** *(fig.)* a contraria, a vexa, a ofensa, a răni, a jigni; **ces paroles l'ont heurté** aceste cuvinte l-au jignit / rănit. **3.** *(fig.)* a scandaliza; **cette attitude a heurté l'assistance** această atitudine a scandalizat asistența. **II.** *v.i.* **1.** *(înv. cu prep.* **contre)** a se ciocni; **le bateau a heurté contre un écueil** vaporul s-a ciocnit de o stâncă. **2.** *(cu prep.* **à)** a bate; **~ à la porte** a bate la ușă. **III.** *v.r.* **1.** a se lovi, a se ciocni; a se izbi; **se ~ à un meuble** a se lovi de o mobilă; **les deux véhicules se sont heurtés** cele două vehicule s-au ciocnit. **2.** *(fig.)* a se lovi de; a întâmpina; **se ~ aux préjugés** a se lovi de prejudecăți.

***heurtoir** *s.m.* **1.** *(ist.)* ciocan de bătut într-o ușă. **2.** *(c.f.)* tampon, opritor de linie. **3.** *(tehn.)* dispozitiv fix pentru oprit o piesă mobilă.

hévéa *s.m. (bot.)* hevea, arbore din regiunile tropicale din care se extrage cauciucul *(Hevea brasiliensis)*.

hexacoralliaires *s.m.pl. (zool.)* hexacoraliere, subclasă de celenterate marine.

hexacorde *s.m. (muz.)* hexacord.

hexadécimal, *(pl.* **-aux)**, **~e** *adj. (inform.)* hexazecimal.

hexaèdre *s.m., adj. (geom.)* hexaedru.

hexaédrique *adj. (geom.)* hexaedric, în formă de hexaedru.

hexagonal *(m.pl.* **-aux)**, **~e** *adj.* **1.** *(geom.)* hexagonal. **2.** referitor la Franța.

hexagone *s.m.* **1.** *(geom.)* hexagon. **2.** *(cu maj.)* Franța metropolitană.

hexamètre *s.m. (versif.)* hexametru, vers de șase picioare.

hexapode I. *adj. (zool.)* hexapod. **II.** *s.m.pl.* vechi nume al insectelor.

hexaptère *adj. (entom.)* cu șase aripi.

hexose *s.m. (chim.)* hexoză.

hexastique *adj. (versif.)* hexastic, compus din șase versuri.

hexastyle *adj., s.m. (arhit.)* hexastil, compus din șase coloane.

hexyl *s.m. (chim.)* exil, materie explozivă.

***hi** *interj.* **1.** *(repetat, imită râsul sau, mai rar, plânsul);* ha, ha; hî, hî; **2.** *(în expr.)* **faire des hi et des ho** a fi uimit.

hiatus *s.m.* **1.** *(lingv.)* hiat. **2.** întrerupere, pauză, discontinuitate; **~ entre la théorie et les faits** discontinuitate între teorie și fapte. **3.** *(anat.)* orificiu anatomic; **~ diaphragmatiques** orificii ale diafragmei.

hibernal *(m.pl.* **–aux)**, **~e** *adj.* hibernal, de iarnă; referitor la hibernare.

hibernant, ~e *adj., s.m.* care hibernează; **l'ours est un animal ~** ursul este un animal care hibernează.

hibernation *s.f.* **1.** hibernare. **2.** *(med. în expr.)* **~ artificielle** hibernare artificială. **3.** *(fig.)* pasivitate, inactivitate, inerție; **~ intellectuelle** inerție intelectuală.

hiberner *v.i.* a hiberna; **l'ours hiberne** ursul hibernează.

hibiscus, ibiscus *s.m. (bot.)* arbore tropical cu flori ornamentale.

hibou *(pl.* **-x)** *s.m.* **1.** *(ornit.)* bufniță, buhă *(Bubo bubo)*. **2.** *(fig.)* om ursuz, urâcios, morocănos; **un vieux ~** un bătrân ursuz.

***hic** *s.m. (fig. fam.)* greutate, piedică, dificultate, punct delicat; **voilà le ~, c'est là le ~** aici e greutatea, aici e buba.

***hickory** *s.m. (bot.)* hicori, copac din America de Nord *(Carya alba)*.

hidalgo *(pl.* **hidalgos)** *s.m. (span.)* hidalgo, nobil spaniol.

***hideur** *s.f.* hidoșenie, urâțenie mare, poceală, sluțenie.

***hideusement** *adv.* (în mod) hidos, oribil; **être ~ défiguré** a fi oribil desfigurat.

***hideux, -euse** *adj.* **1.** hidos, slut, pocit, schimonosit, hâd; **un être ~** o ființă hidoasă, schimonosită. **2.** respingător, grețos, scârbos, dezgustător; **visage ~** chip respingător. **3.** *(fig.)* mârșav, infam; **guerre ~euse** război infam.

hidrosadénite *s.f. (med.)* hidrosadenită.

hie *s.f. (constr.)* mai.

hièble, yèble *s.f. (bot.)* varietate de soc.

hiémal, ~e *(m.pl.* **-aux)** *adj.* de iarnă, iernatic; **plantes ~es** plante de iarnă.

hiement *s.m.* **1.** bătătorirea și nivelarea terasamentelor cu maiul. **2.** zgomotul produs de o macara în funcțiune.

1. hier I. *adv.* **1.** ieri; **~ matin** ieri dimineață. **2.** de curând, recent. **3.** *(în expr.)* **n'être pas né d'~** a avea experiență, a fi trecut prin ciur și prin dârmon, a fi vulpe bătrână. **II.** *s.m.* ziua de ieri; **je l'ai cherché tout hier** l-am căutat toată ziua de ieri.

2. hier *v.t.* a îndesa și nivela; **~ le chemin** a bătători și nivela drumul (cu maiul).

***hiérarchie** *s.f.* ierarhie; **~ des valeurs morales** ierarhia valorilor morale.

***hiérarchique** *adj.* ierarhic; **passer par la voie ~** a o lua pe cale ierarhică.

***hiérarchiquement** *adv.* (în mod) ierarhic; **il vous est ~ supérieur** vă este ierarhic superior.
***hiérarchisation** *s.f.* ierarhizare.
***hiérarchiser** *v.t.* a ierarhiza, a organiza în ordine ierarhică.
***hiérarque** *s.m. (bis. ortod.)* ierarh, arhiereu.
hiératique I. *adj.* **1.** hieratic; **écriture ~** scriere hieratică. **2.** *(fig.)* hieratic, rigid, majestuos, solemn, țeapăn, înțepenit, static; **gestes ~s** gesturi hieratice, solemne. **II.** *s.m* sau *s.f.* scriere hieratică.
hiératiquement *adv.* în formă hieratică.
hiératisme *s.m.* hieratism, spirit sau sistem hieratic.
hiérodoule, hiérodule *s.m.f. (antichit. greacă)* sclav al unui templu.
hiérogamie *s.f. (antichit.)* uniunea a două divinități sau a unui zeu cu o ființă pământeană.
***hiéroglyphe** *s.m.* **1.** hieroglifă. **2.** *(pl. fig.)* scriere indescifrabilă.
***hiéroglyphique** *adj.* **1.** hieroglific, scris în hieroglife; **texte ~** text hieroglific. **2.** *(fig.)* indescifrabil, enigmatic.
hiérogrammate, hiérogrammatiste *s.m. (la vechii Egipteni)* scrib.
hiérogrammatique *adj.* referitor la vechile scrieri egiptene.
hiérographe *s.m.f.* scriitor de opere consacrate sacrului.
hiérographie *s.f.* descrierea religiilor.
hiéronymite *s.m.* călugăr dintr-un ordin al Sfântului Jérôme.
hiérophante *s.m. (antichit.greacă)* hierofant.
***hi-fi** *s.f. (angl.* **high fidelity**) abreviere de la „haute fidélité", înaltă fidelitate.
high *adj. (arg. în expr.)* **être ~** a fi drogat, sub efectul amfetaminelor.
higoumène *s.m. (bis. ortod.)* egumen, stareț.
***hi-han** (*pl.* **hi-hans**) *s.m., interj.* onomatopee care imită țipătul măgarului.
***hilaire** *adj. (bot., anat.)* hilar, referitor la hil; **ganglion ~** ganglion hilar.
hilarant, ~e *adj.* care stârnește râsul, ilariant, hazliu; **histoire ~e** întâmplare hazlie; *(înv.)* **gaz ~** gaz ilariant.
hilare *adj.* ilar, ilariant.
hilarité *s.f.* ilaritate, râs general; **cette plaisanterie a déclenché l'~ générale** această anecdotă a declanșat un râs general.
***hile** *s.m. (bot. anat.)* hil; **~ du poumon** hil al plămânului.
hiloire *s.f. (mar.)* carlinga punții.
hilote *s.m.* v. **ilote.**
himalayen, ~ne *adj.* din Himalaya, referitor la Himalaya.
***hindi, hindoustani I.** *s.m.* hindi, limba oficială în India. **II.** *adj. invar. în gen* **littérature ~** literatură hindi.
hindou, ~e *adj., s.m. (rel.)* hindus, adept al hinduismului / brahmanismului.
hindouisme *s.m.* hinduism, religia brahmană.
hindouiste I. *adj.* hinduist, referitor la hinduism; **rites ~s** rituri hinduiste. **II.** *s.m.f.* hinduist, adept al religiei brahmane.
hindoustani *s.m.* v. **hindi.**
hinterland *s.m. (germ.)* hinterland.
***hip** *interj.* Hip!; **~, ~, hourra !** Hip, hip, ura!
hipparion *s.m. (paleont.)* hiparion, mamifer fosil din familia ecvidelor.
hipparque *s.m. (antichit. greacă)* șef al unei unități de cavalerie.
hippiatre *s.m. (vet.)* veterinar specializat în cai.
hippiatrie *s.f. (vet.)* hipiatrie.
hippiatrique *(vet.)* **I.** *adj.* referitor la hipiatrie. **II.** *s.f.* hipiatrie.
hippique *adj.* hipic; **concours ~** concurs hipic.
hippisme *s.m.* hipism.
hippocampe *s.m. (zool.)* cal-de-mare *(Hippocampus).*
hippocratique *adj.* referitor la Hipocrat.
hippocratisme *s.m. (med.)* hipocratism.
hippodrome *s.m.* hipodrom.
hippogriffe *s.m. (mit.)* hipogrif.
hippologie *s.f.* hipologie.
hippologique *adj.* referitor la hipologie.
hippologue *s.m.* hipolog.
hippomobile *adj. (înv. despre vehicule)* hipomobil, tras de cai.
hippophaé *s.m. (bot.)* cătină albă *(Hippophae ehamnoïdes).*
hippophage *adj., s.m.f.* hipofag, care se hrănește cu carne de cal.
hippophagie *s.f.* hipofagie, hrănire cu carne de cal.
hippophagique *adj. (în expr.)* **boucherie ~** măcelărie unde se vinde carne de cal.
hippopotame *s.m. (zool.)* hipopotam *(Hippopotamus amphibius).*
hippotechnie *s.f.* tehnica creșterii și dresării cailor.
hippotigris *s.m. (zool.)* numele generic al zebrei.
hippurique *adj. (biochim. în expr.)* **acide ~** acid hipuric.
hircin, ~e *adj.* care se referă la țap; **odeur ~e** miros de țap.
hirondeau *s.m.* pui de rândunică.
hirondelle *s.f.* **1.** *(ornit)* rândunică *(Hirundo rustica);* **~ de mer** rândunică de mare; **nid d'~** cuib comestibil al unei specii de rândunici din China. **2.** *(prov.)* **une ~ ne fait pas le printemps** cu o rândunică nu se face primăvară. **3.** *(pop. în expr.)* **~ bleue** jandarm; **~ à roulettes / de bitume / de faubourg / de nuit** agent de poliție ciclist; **~ de trottoir** gardian public. **4.** persoană care călătorește fără bilet de călătorie, blatist.
hirsute *adj.* **1.** hirsut, zbârlit, ciufulit; **une barbe ~** o barbă zbârlită. **2.** morocănos, ciufut, urâcios, ursuz, posac; **un homme ~** un om urâcios.
hirsutisme *s.m. (med.)* hirsutism.
hirudination *s.f. (med.)* hirudinizare.
hirudinées *s.f.pl. (zool.)* hirudinee, clasă de viermi al cărei prototip este lipitoarea.
hispanique *adj.* hispanic, spaniol; **études ~s** studii hispanice.
hispanisant, ~e, hispaniste *adj., s.m.f.* hispanist, persoană care studiază limba și cultura spaniolă.
hispanisme *s.m.* hispanism, locuțiune proprie limbii spaniole.
hispano-américain, ~e *adj., s.m.f.* hispano-american.

hispano-arabe, hispano-mauresque, hispano-moresque *adj.* hispano-arab.
hispanophone *adj.* care vorbește limba spaniolă.
hispide *adj. (bot.)* hispid, hirsut, acoperit cu peri aspri și deși.
***hisse! oh! hisse!** *interj.* strigăt care însoțește un efort fizic.
***hisser** *v.t., v.r.* **1.** a (se) ridica, a (se) înălța, a (se) cocoța; ~ **un enfant sur ses épaules** a ridica un copil pe umeri; **le navire hisse le pavilion** nava își înalță pavilionul; **se ~ sur ses pointes** a se ridica pe vârful pantofilor; *(fig.)* **se ~ au faîte du pouvoir** a se cocoța în vârful puterii. **2.** *(în expr.)* ~ **le grand pavois** a face caz de ceva; ~ **qqn. sur le pavois a.** a lăuda, a ridica pe cineva în slăvi; **b.** a aduce pe cineva la putere.
histamine *s.f. (biochim.)* histamină.
histaminique *adj. (biochim.)* histaminic; **choc ~** șoc histaminic.
histidine *s.f. (biochim.)* histidină.
histiocyte *s.m. (biol.)* histiocit.
histochimie *s.f. (biochim.)* histochimie.
histocompatibilité *s.f. (biochim.)* histocompatibilitate, compatibilitatea între țesutul unui organism și al unei grefe.
histogenèse *s.f. (biol.)* histogeneză.
histogramme *s.m. (statist.)* histogramă.
histoire *s.f.* **1.** istorie; ~ **moderne** istoria modernă; ~ **de France** istoria Franței; **les enseignements de l'~** învățămintele istoriei. **2.** istorisire, relatare, întâmplare, poveste; ~ **d'un voyage** relatarea unei călătorii; **raconter une ~** a povesti o întâmplare; **c'est toute une ~** e o întreagă poveste; **en voilà une ~** ce întâmplare neplăcută; **c'est de l' ~ ancienne** e o poveste veche. **3.** balivernă, minciună, născocire; **ce sont des ~s** astea-s baliverne; **une ~ à dormir debout** o poveste de necrezut. **4.** pățanie, dandana, comedie, istorie, tărășenie, peripeție; **il m'est arrivé une ~** mi s-a întâmplat o dandana / o comédie. **5.** *(în expr.)* **s'attirer des ~s** a-și atrage neplăceri, a-și crea complicații; **chercher des ~s** a căuta ceartă; **c'est une autre ~** e altceva, e o altă mâncare de pește; **le plus beau de l'~** partea cea mai interesantă / cea mai nostimă / cea mai tare; *(înv.)* ~ **naturelle** științe naturale; **se fourrer dans une sale ~** a se băga în bucluc; **faire des ~s** a face mofturi / nazuri / fasoane / fițe; **qu'est-ce que c'est que cette ~?** ce mai e și chestia asta? ~ **de** (numai) ca să, cu scopul de a; **j'ai dit cela ~ de rire** am spus asta numai ca să râdem / să ne amuzăm.
histologie *s.f. (biol.)* histologie.
histologique *adj. (med.)* histologic.
histolyse *s.f. (biol.)* histoliză, distrugere a țesuturilor.
histone *s.f. (biochim.)* histonă.
histoplasmose *s.f. (med.)* histoplasmoză, boală cauzată de o ciupercă parazită.
historadiographie *s.f. (med.)* historadiografie.
historicité *s.f.* istoricitate, caracterul a ceea ce este istoric; autenticitate; ~ **d'un fait** autenticitatea unui fapt.
historié, ~e *adj.* împodobit cu motive decorative, ilustrații; **tapisserie ~e** tapiserie ornamentată; **bible ~e** biblie cu ilustrații.
historien, ~ne *s.m.f.* istoric.
historier *v.t.* a împodobi, a ornamenta cu ilustrații, cu motive decorative; ~ **un frontispice** a ornamenta un frontispiciu.
historiette *s.f.* povestioară, istorioară hazlie, nostimă, anecdotă.
historiographe *s.m.f.* istoriograf.
historiographie *s.f.* istoriografie.
historique I. *adj.* **1.** istoric; **film ~** film istoric, **monument ~** monument istoric; **personnage ~** personaj istoric, care a existat în realitate. **2.** *(fam. în expr.)* **c'est ~** este cu adevărat așa, este autentic. **II.** *s.m.* **1.** istoric, expunere cronologică a faptelor; **faire l'~ d'une ville** a face istoricul unui oraș. **2.** *(în expr.)* **faire l'~ d'un mot a.** a indica originea unui cuvânt; **b.** a prezenta evoluția semantică a unui cuvânt.
historiquement *adv.* istoricește, din punct de vedere istoric; **des événements ~ vérifiables** evenimente verificabile din punct de vedere istoric.
historisme *s.m. (fii.)* istorism.
histrion *s.m.* **1.** *(antichit.)* actor de comedie. **2.** *(peior.)* actor slab, cabotin. **3.** *(fig.)* șarlatan, escroc, pungaș, șnapan; **un ~ politique** un șarlatan politic.
histrionique *adj.* **1.** *(psih.)* histrionic, referitor la histrioni. **2.** *(fig.)* ipocrit, fals; șmecher.
hitlérien, ~ne *adj., s.m.f. (pol.)* hitlerist.
hitlérisme *s.m. (pol.)* hitlerism.
hiver *s.m.* iarnă; **sports d'~** sporturi de iarnă.
hivernage *s.m.* **1.** *(agr.)* arătură de toamnă. **2.** stabulație, întreținere și hrănire a vitelor în grajd și a albinelor în stup în perioada de iarnă. **3.** anotimpul furtunilor și ploilor în regiunile tropicale. **4.** *(mar.)* perioadă de repaus a navelor în timpul unor ierni grele. **5.** *(mar.)* port adăpostit în care staționează navele în timpul unor ierni grele.
hivernal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* hibernal, de iarnă; **paysage ~** peisaj de iarnă; **station ~e** stațiune de (sporturi de) iarnă. **II.** *s.f. (alpin.)* ascensiune în timpul iernii.
hivernant, ~e I. *adj.* care hibernează. **II.** *s.m.f.* persoană care petrece anotimpul de iarnă în alte regiuni mai calde.
hiverner I. *v.t.* **1.** a pune vitele la adăpost în timpul iernii. **2.** a efectua o arătură de toamnă. **II.** *v.i.* a ierna; **les hirondelles hivernent en Afrique** rândunicile iernează în Africa.
hivio *s.m. (arg.)* iarnă.
H.L.M. *s.m.* sau *f. invar.* **(Habitation à Loyer Modéré)** locuință cu chirie scăzută.
***ho** *interj.* Hei!
hoazin *s.m. (ornit.)* pasăre din Amazonia asemănătoare cu fazanul *(Opisthocomus hoazin).*
***hobby** *s.m. (angl.)* hobby, marotă.
***hobereau** *s.m.* **1.** *(ornit.)* specie de șoim mic *(Falco subbuteo).* **2.** nobil de țară, boiernaș.
***hocco** *s.m. (ornit)* pasăre galinacee din America de Sud.

***hoche** *s.f.* **1.** *(înv.)* crestătură pe răboj. **2.** crestătură; **le tranchant du couteau a des ~s** tăişul cuţitului are crestături.
***hochement** *s.m.* *(în expr.)* **~ de tête** acţiunea de a clătina / da din cap.
***hochepot** *s.m.* *(culinar)* tocană (specialitate flamandă) din carne (de porc, vită, oaie) cu legume.
***hoche-queue, hochequeue** *s.m.* *(ornit.)* codobatură *(Motacilla).*
***hocher** *v.t.* **1.** *(înv.)* a scutura, a hăţâna. **2.** *(în expr.)* **~ la tête** a clătina, a da din cap.
***hochet** *s.m.* **1.** jucărioară pentru sugari. **2.** fleac, nimic, bagatelă, moft.
***hockey** *s.m.* *(sport)* hochei.
***hockeyeur** *s.m.* *(sport)* hocheist.
hodomètre *s.m.* v. **odomètre.**
hoir *s.m.* *(jur. înv.)* moştenitor direct.
hoirie *s.f.* **1.** *(jur. înv.)* moştenire; *(Elveţia)* moştenire indiviză. **2.** *(în expr.)* **avancement d'~** donaţie făcută anticipat moştenitorului.
***holà I.** *interj.* **1.** Hei!; **~, il y a quelqu'un?** Hei, este cineva aici? **2.** stai, opreşte; **~ pas si vite** stai, nu (merge) aşa repede. **II.** *s.m.* *(fam. în expr.)* **mettre le ~** a restabili ordinea, a pune piciorul în prag.
***holacanthes** *s.m.pl.* *(iht.)* specie de peşti acoperiţi de ţepi.
***holding** *s.m.* *(angl. ec.)* holding.
***hold-up** *s.m.* *(angl.)* agresiune armată asupra unei bănci, unui magazin etc.
***1. hollandais, ~e I.** *adj.* olandez, din Olanda, referitor la Olanda; **peintres ~** pictori olandezi. **II.** *s.m.* limba olandeză.
***2. Hollandais, ~e** *s.m.f.* olandez, locuitor din Olanda.
hollande I. *s.m.* **1.** brânză de vacă din Olanda. **2.** hârtie de lux. **II.** *s.f.* **1.** *(text.)* olandă, pânză de Olanda. **2.** porţelan de Olanda. **3.** varietate de cartofi făinoşi.
***hoollywoodien, ~ne** *adj.* de la Hollywood; **une production ~ne** o producţie hollywoodiană.
holmium *s.m.* *(chim.)* holmiu.
holocauste *s.m.* *(ist.)* **1.** sacrificiu, ofrandă la vechii evrei; **offrir un mouton en ~** a oferi un berbec ca ofrandă zeilor. **2.** victima oferită ca ofrandă. **3.** *(fig.)* sacrificiu de sine; sacrificare; ofrandă; **l'~ du Christ sur la croix** sacrificiul lui Iisus pe cruce; **offrir son cœur en ~** a-şi oferi inima ca ofrandă. **4.** *(cu maj.)* masacrarea evreilor de către nazişti.
holocène *s.m., adj.* *(geol.)* holocen, ultima perioadă a erei cuaternare.
holocéphales *s.m.pl.* *(iht.)* holocefali, specie de peşti marini de adâncime.
holocrine *adj.* *(fiziol.)* holocrin, referitor la glande cu un anumit tir de secreţie.
holocristallin, ~e *adj.* *(geol.)* (rocă) cristalizată în întregime.
hologramme *s.m.* *(tehn., foto)* hologramă.
holographie *s.f.* *(tehn., foto)* holografie.
holométabole *adj.* *(entom.)* holometabolă, cu metamorfoză completă.
holophrastique *adj.* *(lingv.)* *(despre limbi)* holofrastic, în care o frază se exprimă printr-un singur cuvânt.
holoprotéine *s.f.* *(biochim.)* holoproteină, proteină constituită în exclusivitate din aminoacizi.
holothurie *s.f.* *(iht.)* holoturide, clasă de peşti fără schelet.
***homard** *s.m.* **1.** *(zool.)* homar, crustaceu marin *(Homarus).* **2.** *(pop.)* englez.
***homarderie** *s.f.* crescătorie de homari.
homardier *s.m.* **1.** vas de pescuit (mai ales) homari. **2.** pescar specializat în pescuirea homarilor.
hombre *s.m.* joc de cărţi de origine spaniolă (sec. XVII).
home *s.m.* *(angl.)* cămin, casă; **~ d'enfants** cămin de copii în pensiune sau în vacanţă.
homélie *s.f.* **1.** predică. **2.** *(fig.)* lecţie de morală plicticoasă, dăscăleală.
homéopathe *s.m.f., adj.* (medic) homeopat.
homéopathie *s.f.* *(med.)* homeopatie.
homéopathique *adj.* *(med.)* homeopatic; **dose ~** doză homeopatică.
homéostasie *s.f.* *(biol.)* homeostază.
homéotherme *adj., s.m.* *(zool.)* homeoterm.
homéothermie *s.f.* *(zool.)* homeotermie.
homérique *adj.* **1.** homeric; **les poèmes ~s** poemele homerice. **2.** homeric, enorm, zgomotos; **rire ~** râs homeric, zgomotos, greu de stăpânit.
homespun *s.m.* *(angl.)* stofă ţesută în casă.
home-trainer *s.m.* *(angl.)* bicicletă fixă pentru antrenament la domiciliu.
homicide I. *s.m.* **1.** omucidere, omor, asasinat; **être coupable d'un ~** a fi vinovat de omucidere. **2.** ucigaş, persoană care ucide o fiinţă umană. **II.** *adj.* ucigaş, ucigător; **haine ~** ură ucigaşă.
homilétique *s.f.* *(rel.)* omiletică, disciplină a oratoriei bisericeşti.
hominidés *s.m.pl.* *(paleont.)* hominizi, primate fosile premergătoare omului.
hominisation *s.f.* proces evolutiv de la primate la omul actual.
hommage *s.m.* **1.** omagiu; **rendre ~** a aduce un omagiu, a omagia. **2.** *(pl.)* omagii, respect; **mes ~s, Madame!** respectele mele, doamnă!
hommasse *adj.* *(peior.)* *(despre femei)* cu trăsături şi apucături bărbăteşti.
homme *s.m.* **1.** om; **~ d'affaires** om de afaceri; **~ d'État** om de stat; **~ politique** om politic; **~ à poil** om energic, curajos; **~ de paille / de carton** om de paie; **~ de cœur** om de inimă, generos; om de omenie / de bine; **~ de plume** om de condei, scriitor; **~ de poids** om cu greutate; **~ de tous métiers** om care se pretează la orice; **~ d'honneur / de parole** om de cuvânt; **~ du monde** om de lume; **~ sans aveu** om de nimic; **~ d'argent** omul banului, om vândut banului; **~ de confiance** om de încredere; **~ du peuple** om din popor; **d'~ à ~** de la om la om, sincer, pe faţă. **2.** bărbat; **être / se montrer un ~** a se arăta / a fi bărbat; **salon réservé aux ~s** salon rezervat bărbaţilor. **3.** *(pop.)* soţ, bărbat, iubit, amant; *(cu pos.)* **c'est mon ~** e bărbatul meu. **4.** *(în expr.)* **~ de plaisir** petrecăreţ, chefliu; **~ de sac et de corde** individ fără scrupule, ticălos, nemernic; **~ de lettres** literat, scriitor; **~ de loi** magistrat, jurist; **~ de mer**

marinar; *(ist.)* ~ **lige** vasal; ~ **d'Église** cleric, față bisericească; ~ **d'épée / de guerre** militar; **bon** ~ bonom, cumsecade; **pauvre** ~ prostănac; ~ **de peine** salahor; **comme un seul** ~ toți împreună, ca unul singur; *(înv.)* ~ **de qualité / de condition** nobil; *(pop.)* **l'** ~ eu, mandea; **faire l'** ~ a face pe viteazul, pe grozavul; *(pop.)* ~ **de poids** om respectat de lumea interlopă; *(arg.)* ~ **du jour** camarad care are nevoie de ajutor; *(arg.)* ~ **de barre** complice; *(pop.)* ~ **orchestre** bun la toate.

homme-grenouille (*pl.* **hommes-grenouilles**) *s.m.* scafandru.

homme-orchestre (*pl.* **hommes-orchestres**) *s.m.* om-orchestră, muzician care cântă la mai multe instrumente în același timp; *(fig.)* om care cumulează mai multe funcții sau care are talente variate.

homme-sandwich (*pl.* **hommes-sandwichs**) *s.m.* om care poartă un panou cu reclame pe piept și altul pe spate.

homo *s.m. (pop.)* homosexual (abreviere de la **homosexuel**).

homocentre *s.m. (geom.)* centru comun mai multor cercuri concentrice.

homocentrique *adj.* **1.** *(mat.)* concentric. **2.** *(fig.)* homocentric, referitor la un fascicul de lumină ale cărui raze trec prin același punct.

homocerque *adj. (iht.)* cu înotătoarea codală formată din două părți egale.

homochromie *s.f. (biol.)* homocromie.

homogène *adj.* omogen.

homogénéisation *s.f.* omogenizare.

homogénéiser *v.t.* a omogeniza.

homogénéité *s.f.* omogenitate.

homographe *adj., s.m.f. (lingv.)* omograf.

homographie *s.f. (mat.)* omografie.

homogreffe *s.f. (med.)* homogrefă.

homologation *s.f. (jur., ec., sport)* omologare.

homologie *s.f.* omologie.

homologue *adj., s.m.* omolog.

homologué, ~e *adj.* omologat; **produit** ~ produs omologat.

homologuer *v.t. (jur., ec., sport)* a omologa; ~ **un record** a omologa un record.

homomorphe *adj.* homomorf, care are aceeași formă.

homoncule *s.m.* v. **homuncule.**

homonyme *adj., s.m. (lingv.)* omonim.

homonymie *s.f. (lingv.)* omonimie.

homophone *adj., s.m. (lingv.)* omofon.

homophonie *s.f. (lingv.)* omofonie.

homoptères *s.m.pi. (entom.)* homoptere, ordin de insecte cu două perechi de aripi asemănătoare.

homosexualité *s.f. (med.)* homosexualitate.

homosexuel, ~le *adj., s.m.f.* homosexual.

homosphère *s.f. (meteo)* omosferă, strat al atmosferei.

homothétie *s.f. (geom.)* omotetie.

homothétique *adj. (geom.)* omotetic.

homozygote *s.m. (biol.)* homozigot.

homuncule *s.m.* **1.** homunculus, omuleț artificial pe care alchimiștii pretindeau că au reușit să-l fabrice. **2.** *(fam.)* omuleț, avorton, stârpitură, pocitanie, năpârstoc.

***honchets** *s.m.pi.* v. **jonchets.**

***1. hondurien, ~ne** *adj.* hondurian, din Honduras.

***2. Hondurien, ~ne** *s.m.f.* hondurian, locuitor din Honduras.

***hongre** *adj., s.m.* (cal) jugan, castrat.

***hongrer** *v.t.* a castra; ~ **un cheval** a castra un cal, a-l jugăni.

***hongreur** *s.m.* jugănar, persoană care castrează cai.

***hongroierie** *s.f.*, **hongroyage** *s.m.* tăbăcitul pieilor cu alaun și sare.

***1. hongrois ,~e I.** *adj.* unguresc, maghiar; **danse ~e** dans unguresc. **II.** *s.m.* limba maghiară.

***2. Hongrois, ~e** *s.m.f.* ungur, maghiar, locuitor din Ungaria.

***hongroyage** *s.m.* v. **hongroierie.**

***hongroyer** *v.t.* a tăbăci pielea cu alaun și sare.

***hongroyeur** *s.m.* persoană care tăbăcește piei, tăbăcar.

honnête I. *adj.* **1.** cinstit, onest; **un commerçant** ~ un negustor cinstit. **2.** corect, integru; **un arbitre** ~ un arbitru corect, imparțial. **3.** cumsecade; **un** ~ **homme a.** un om cumsecade. **b.** *(ist.)* un om de lume, educat. **4.** *(înv.)* politicos, civilizat; **des manières ~s** maniere civilizate. **5.** satisfăcător, acceptabil, convenabil; **des notes ~s** note satisfăcătoare. **6.** cinstit, virtuos; **une** ~ **femme** o femeie virtuoasă. **7.** *(în expr.)* **foi d'**~ **homme** pe cinstea mea. **II.** *s.m.* cinste, lucru cinstit; **l'**~ **et l'utile** lucrul cinstit și util.

honnêtement *adv.* **1.** (în mod) cinstit, onest; **il se conduit** ~ **en affaires** se comportă cinstit în afaceri. **2.** (în mod) sincer; ~, **il faut admettre qu'il a raison** sincer vorbind, trebuie să admitem că are dreptate. **3.** (în mod) corect, convenabil; **être** ~ **payé** a fi plătit convenabil.

honnêteté *s.f.* **1.** cinste, onestitate, probitate, corectitudine, lealitate; ~ **intellectuelle** probitate intelectuală. **2.** *(înv.)* decență, pudoare; **ces paroles choquent l'**~ aceste cuvinte rănesc decența. **3.** fidelitate; **l'**~ **d'une épouse** fidelitatea unei soții. **4.** *(înv.)* bunăcuviință; politețe; **l'**~ **des manières** politețea manierelor. **5.** *(fig. înv.)* eleganță; **l'**~ **de son procédé** eleganța procedeului său.

honneur *s.f.* **1.** onoare, cinste; **un homme d'**~ un om de onoare; **garde d'**~ gardă de onoare; **place d'**~ loc de onoare; **j'ai l'**~ **de vous annoncer** am onoarea să vă anunț; **garçon / demoiselle d'**~ cavaler / domnișoară de onoare; **en l'**~ **de...** în onoarea ...; **parvenir aux plus grands ~s** a ajunge la cele mai înalte onoruri; **les ~s militaires** onoruri militare; *(sport)* **tour d'**~ tur de onoare. **2.** glorie, faimă, reputație, renume; **cet homme est l'**~ **de sa famille** acest om este gloria familiei sale. **3.** *(la pl.)* onor; **rendre les ~s** a da onorul. **4.** *(în expr.)* **faire** ~ **à ses obligations** a-și îndeplini obligațiile, a-și respecta angajamentele; **faire** ~ **à un repas** a mânca cu poftă / cu lăcomie; **faire** ~ **à sa signature** a-și respecta semnătura; **en tout bien tout** ~ cu

cele mai bune intenții; **s'en tirer avec** ~ a ieși / a scăpa basma curată; **champ d'**~ câmp de luptă; **faire les ~s d'une maison** a-și primi oaspeții cu amabilitate; **se piquer d'**~ a face un lucru cu râvnă; **se faire ~ d'une chose** a-și atribui ceva, a se lăuda cu ceva; **Votre Honneur** alteța voastră (apelativ pentru unii nobili din Anglia); **affaire d'**~ duel; **pour l'**~ gratuit; *(mar.)* **faire ~ à une roche** a ocoli o stâncă; *(prov.)* **les ~s changent les mœurs** s-a suit scroafa-n copac; *(prov.)* **à tout seigneur tout ~** fiecăruia ce i se cuvine; *(prov.)* **au désespoir s'oublie l'**~ la disperare, uiți de onoare; *(prov.)* **fi de richesse sans ~** mai bine sărac curat decât negustor încurcat; *(prov.)* **le premier aux ~s, le dernier aux dangers** la plăcinte înainte și la război înapoi; *(prov.)* **mieux vaut ~ que ventre** mai bine respectat decât sătul; *(prov.)* **mieux vaut trésor d'~ que d'or** numele bun e mai scump decât aurul.

***honnir** *v.t.* **1.** a face de rușine în public. **2.** *(înv. în expr.)* **être honni de / par qqn.** a fi disprețuit de cineva; *(prov.)* **honni soit qui mal y pense** să-i fie rușine celui care gândește la rele.

honorabilité *s.f.* onorabilitate, respectabilitate.

honorable *adj.* **1.** onorabil, stimabil, vrednic de cinste; **une famille** ~ o familie onorabilă. **2.** respectabil; **un métier** ~ o meserie respectabilă. **3.** satisfăcător, suficient; **cet élève a des notes ~s** acest elev are note satisfăcătoare. **4.** *(în expr.)* **faire amende** ~ a-și recunoaște greșeala, a se căi.

honorablement *adv.* **1.** (în mod) onorabil, cu cinste; **il s'acquitte ~ de ses obligations** își îndeplinește îndatoririle onorabil. **2.** (în mod) suficient, satisfăcător; **il a passé son bac** ~ și-a luat bacalaureatul satisfăcător.

honoraire I. *adj.* **1.** onorific; *(înv.)* onorar; **inspecteur** ~ inspector onorific. **2.** de onoare, onorific; **président** ~ președinte de onoare. **II.** *s.m.pl.* onorariu; **les ~s d'un médecin** onorariul unui medic.

honorariat *s.m.* demnitatea deținută de o persoană cu titlu onorific.

honoré I. *adj.* (în stilul epistolar) **mon ~ confrère** onorat confrate. **II.** *s.f.* (în stilul comercial) **votre ~e du** scrisoarea dumneavoastră din.

honorer I. *v.t.* **1.** a onora, a respecta, a cinsti; **~ ses parents** a-și cinsti părinții. **2.** a onora, a face cinste (cuiva pentru ceva); **~ qqn. de son amitié** a face cuiva cinstea prieteniei sale; **votre bravoure vous honore** vitejia dumneavoastră vă onorează, vă face cinste. **3.** a onora, a respecta (un angajament); **honorer sa signature** a-și onora semnătura / angajamentele, a-și îndeplini obligațiile. **4.** a onora, a plăti la termen; **~ un chèque** a plăti un cec. **II.** *v.r.* a se mândri cu, a-și face o onoare din, a fi onorat de; **cette ville s'honore des écrivains qu'elle a donnés au pays** acest oraș se mândrește cu scriitorii pe care i-a dat țării; **je m'honore de votre amitié** sunt onorat de prietenia dumneavoastră.

honorifique *adj.* onorific; **fonction** ~ funcție onorifică; **titre** ~ titlu onorific.

honorifiquement *adv.* (în mod) onorific.

***honte** *s.f.* **1.** rușine; **avoir** ~ a-i fi rușine; **faire ~ à qqn. (de qqch.)** a face pe cineva de rușine / de râs / de ocară, a dojeni pe cineva; **faire ~ à qqn. de sa conduite** a face pe cineva de rușine pentru purtarea sa; **avoir toute ~ bue, avoir perdu toute** ~ a pierde orice rușine, a nu avea pic de rușine. **2.** rușine, timiditate, stânjeneală, stinghereală, jenă, sfială; rezervă; **la ~ l'empêche de dire ce qu'il pense** timiditatea îl împiedică să spună ce gândește. **3.** rușine, ocară, umilire, jignire, ofensă; **couvrir qqn. de** ~ a acoperi pe cineva de rușine, a-l face de ocară. **4.** lucru rușinos, scandalos; **c'est une ~ !** e scandalos! **5.** *(în expr.)* **en être pour sa courte** ~ a primi un afront / un refuz umilitor. **6.** *(prov.)* **bonne ~ sort de danger** fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă; *(prov.)* **qui vit à taille et à compte vit à** ~ cine cere nu moare, dar nici cinste nu are.

***honteusement** *adv.* (în mod) rușinos, scandalos.

***honteux, -euse I.** *adj.* **1.** rușinat, jenat, încurcat, tulburat; **le jeune homme était ~ de son ignorance** tânărul era jenat de ignoranța sa. **2.** rușinos, infam, josnic, mârșav; **une attitude ~euse** o atitudine rușinoasă; **une fuite ~euse** o fugă rușinoasă **3.** *(înv. în expr.)* **les parties ~euses** organele genitale. **4.** *(în expr.)* **pauvres** ~ săraci care își ascund mizeria; *(prov.)* **à coquin ~, bourse plate** omul cu rușine piere, nimeni nu-i dă până' nu-i cere; *(prov.)* **il est ~ de se heurter deux fois à la même pierre** când te-a înșelat cineva o dată, e de vină el; când te-a înșelat a doua oară, ești de vină singur; *(prov.)* **il n'y a que les ~ qui perdent** rușinosul pierde osul; *(prov.)* **jamais amoureux ~ n'eut belle amie** timidul îndrăgostit n-are parte de iubit.

***hooligan** *s.m.* v. **houligan**.

***hop** *interj.* Hop!

***hopak, gopak** *s.m.* *(rus.)* gopac, dans popular rus.

hôpital (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** spital; **un ~ pour enfants** spital pentru copii. **2.** *(înv.)* azil. **3.** *(în expr.)* **réduire qqn. à l'**~ a sărăci pe cineva, a aduce pe cineva în / la sapă de lemn.

hoplite *s.m.* *(antichit. greacă)* infanterist.

***hoquet** *s.m.* **1.** sughiț; **avoir le** ~ a sughița întruna. **2.** hop, zdruncinătură; **la voiture était secouée de ~s** automobilul era zdruncinat de hopuri / obstacole.

***hoqueter** *v.i.* a sughița.

***hoqueton** *s.m.* **1.** *(ist.)* vestă purtată de soldați (sec. XIV-XVI). **2.** surtuc din pânză sau piele.

horaire I. *adj.* orar; cu ora; pe oră; **salaire** ~ plata cu ora; **vitesse moyenne** ~ viteză medie pe oră; **cercle** ~ cerc orar, meridian ceresc. **II.** *s.m.f.* **1.** persoană plătită cu ora. **2.** orar; **l'~ des trains** orarul trenurilor; **l'~ des cours** orarul cursurilor.

***horde** *s.f.* **1.** *(ist.)* hoardă, triburi nomade năvălitoare. **2.** bandă; **une ~ de voyous** o bandă de derbedei.

hordéacé, ~e *adj.* *(bot.)* care seamănă cu un bob de orz; care se referă la orz.

***horion** *s.m.* lovitură de pumn, ghiont.

horizon *s.m.* orizont.

horizontal, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* orizontal. **II.** *s.f.* *(geom.)* (linie) orizontală.

horizontalement *adv.* orizontal, în poziție orizontală.
horizontalité *s.f.* orizontalitate, poziție sau direcție orizontală.
horloge *s.f.* **1.** orologiu; **regarder l'heure à l'~** a privi ora indicată de orologiu; **2.** *(în expr.)* **être réglé comme une ~** a fi meticulos, a avea o viață regulată; *(pop.)* **la petite ~** inima.
horloger, ~-ère I. *s.m.f.* ceasornicar. **II.** *adj.* referitor la ceasornice; **industrie ~-ère** industria de ceasornice.
horlogerie *s.f.* **1.** industria ceasornicelor. **2.** magazin de ceasornice, ceasornicărie.
***hormis** *prep. (lit.)* cu excepția, exceptând, în afară de; **tous étaient présents ~ deux ou trois** toți erau de față, în afară de doi sau trei.
hormonal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (med.)* hormonal; **troubles ~-aux** tulburări hormonale.
hormone *s.f. (biol.)* hormon.
hormonothérapie *s.f. (med.)* hormonoterapie, tratament cu hormoni.
***hornblende** *s.f. (mineral.)* hornblendă.
horodaté, ~e *adj.* (document) purtând ora la care a fost întocmit.
horodateur I. *s.m., adj.* aparat care imprimă data și ora. **II.** *s.f.* aparat care înregistrează trecerea automobilelor într-o cursă.
horographe *s.m.* orograf, specialist în orografie.
horographie *s.f. (înv.)* orografie, studierea formelor de relief ale uscatului.
horographique *adj.* orografic.
horokilométrique *adj.* referitor la timpul trecut și spațiul parcurs; **compteur ~** contor de înregistrare a timpului trecut și a spațiului parcurs.
horométrie *s.m.* tehnica măsurării timpului.
horoscope *s.m.* horoscop.
horreur *s.f.* **1.** oroare, groază; scârbă, aversiune, dezgust, repulsie, silă, greață; **être saisi d'~** a fi cuprins de groază; **inspirer un sentiment d'~** a inspira dezgust / aversiune; **faire ~** a provoca oroare, a repugna, a scârbi; **prendre qqn. en ~** a avea aversiune față de cineva. **2.** oroare, grozăvie, grozăvenie, monstruozitate, atrocitate; **les ~s de la guerre** grozăviile războiului. **3.** persoană foarte urâtă, urâțenie; **c'est une ~** e o urâțenie. **4.** *(la pl.)* orori, porcării, lucruri scabroase, obscene; **dire des ~s** a spune porcării.
horrible I. *adj.* **1.** oribil, îngrozitor, cumplit, atroce, crâncen, crunt; **un supplice ~** o tortură cumplită. **2.** oribil, execrabil, îngrozitor, foarte urât; **il fait un temps ~** e o vreme îngrozitoare; **une robe ~** o rochie oribilă. **II.** *s.m.* oribilul.
horriblement *adv.* **1.** (în mod) oribil, îngrozitor, groaznic, atroce; **sa blessure le fait souffrir ~** rana îl face să sufere îngrozitor. **2.** extrem de; **il est ~ maigre** este extrem de slab.
horrifiant, ~e *adj.* îngrozitor, înspăimântător; hidos, respingător; **un spectacle ~** un spectacol îngrozitor.
horrifier *v.t.* (*folosit mai ales la diateza pasivă*) a îngrozi, a înspăimânta; **elle est horrifiée par ce spectacle** e îngrozită de acest spectacol.
horrifique *adj. sin.* cu **horrifiant.**
horripilant, ~e *adj.* **1.** înfiorător; **une histoire ~e** o întâmplare înfiorătoare. **2.** enervant, agasant, iritant, supărător, sâcâitor; **un bavardage ~** o trăncăneală enervantă.
horripilation *s.f.* **1.** înfiorare, zbârlire a părului; **le froid provoque l'~** frigul provoacă zbârlirea părului. **2.** agasare, iritare, enervare, exasperare.
horripiler *v.t.* **1.** a înfiora, a îngrozi; **sa conduite m'horripile** purtarea lui mă îngrozește. **2.** a enerva la culme, a agasa, a exaspera; **il m'horripile avec ses histoires stupides** mă enervează la culme cu poveștile lui stupide.
***hors** *prep.* **1.** (în) afară; **exemplaire ~ commerce** exemplar în afara comerțului; **mettre qqn. ~ la loi** a scoate pe cineva în afara legii; (*cu prep.* **de**) afară, în afară (de); **~ de la viile** în afara orașului; **cela est ~ de doute** este în afară de orice îndoială; **~ de danger** în afară de orice primejdie; **~ d'ici!** Ieși afară! **2.** cu excepția, exceptând, în afară de; **tous étaient présents, ~ moi** toți erau prezenți, cu excepția mea. **3.** *(în expr.)* **~ série, ~ ligne** deosebit, ieșit din comun, excepțional; **mettre qqn. ~ de combat** a scoate pe cineva din luptă; **être ~ de cause** a fi scos din luptă; **mettre qqn. ~ de circuit** a scoate pe cineva din circulație; **mettre qqn. ~ de ses gonds / ~ de lui** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din țâțâni / din boii lui; **être ~ de soi** a-și ieși din fire, a se face foc și pară; **être ~ d'atteinte** a fi la adăpost; **être ~ (de) pair** a nu suferi comparație; **être ~ de prix** a costa enorm, a fi extrem de costisitor; **être ~ de saison a.** a fi deplasat; **b.** *(fig.)* a fi inoportun / nepotrivit; **être ~ d'état de faire qqch.** a fi incapabil de a face ceva; **être ~ d'haleine** a-i ieși sufletul, a scoate limba de-un cot; **être ~ d'usage** a fi scos din uz; a nu mai putea folosi; **se sauver ~ de chez ses parents** a fugi de la părinți; *(constr.)* **mettre un bâtiment ~ d'eau** a repara acoperișul unei clădiri.
***hors-bord I.** *adj. invar. (mar.)* motor fixat la pupa unei ambarcațiuni. **II.** *s.m.* (*pl.* **hors-bord, hors-bords**) ambarcațiune ușoară cu motorul la pupa, papuc zburător.
***hors-caste** *s.m. invar.* paria.
***hors-concours** *s.m. invar.* persoană care nu poate concura într-o competiție, având o calificare superioară sau făcând parte din juriu.
***hors-d'œuvre** *s.m. invar.* **1.** *(arhit.)* proeminență. **2.** *(lit.)* parte neesențială a unei lucrări, digresiune. **3.** *(culinar)* gustare, aperitiv; **des ~ variés** gustări variate.
***horse-guard** (*pl.* **horse-guards**) *s.m. (angl.)* soldat din regimentul de gardă călare.
***horse-power** *s.m. invar. (fiz.)* cal-putere, unitate de măsură a puterii.
***hors-jeu** *s.m. invar. (sport)* ofsaid.
***hors-la-loi** *s.m. invar.* om în afara legii, bandit, tâlhar, ticălos.
***hors-piste** *s.m. invar.* schi practicat în afara pistelor indicate.
***hors-série** *adj. invar.* neobișnuit, ieșit din comun, aparte, nemaipomenit; **des vacances ~** vacanță nemaipomenită.

***horst** *s.m. (geol.)* horst.
***hors-texte** *s.m. invar. (poligr.)* planșă.
hortensia *s.m. (bot.)* hortensie *(Hydrangea hortensis).*
horticole *adj.* horticol.
horticulteur, -trice *s.m.f.* horticultor.
horticulture *s.f.* horticultură.
hosanna *s.m.* **1.** rugăciune la evrei. **2.** imn cântat de catolici în duminica Floriilor. **3.** osanale, cântece de bucurie, de triumf.
hospice *s.m.* **1.** azil; **finir ses jours à l'~** a-și sfârși zilele la azil, în mizerie. **2.** casă în care călugării acordă ospitalitate drumeților.
hospitalier, -ère I. *adj.* **1.** spitalicesc; **établissement ~** așezământ spitalicesc, spital. **2.** *(ist. rel. în expr.)* **ordres ~s** ordine religioase care îngrijeau bolnavii. **II.** *adj., s.m.* **1.** membru al unui ordin religios care îngrijește bolnavii. **2.** *(în expr.)* **Grand ~** demnitar ai ordinului de Malta.
hospitalisation *s.f.* spitalizare.
hospitaliser *v.t.* a spitaliza; **~ les blessés d'un accident a** spitaliza răniții dintr-un accident.
hospitalisme *s.m. (med.)* ansamblu de tulburări psihosomatice provocate de o internare prelungită.
hospitalité *s.f.* ospitalitate.
hosteau, hosto *s.m. (pop.)* spital.
hostellerie *s.f.* v. **hôtellerie.**
hostie *s.f.* **1.** *(antichit. ebr.)* animal adus ca ofrandă lui Dumnezeu. **2.** *(bis. catol.)* hostie, azimă pentru împărtășanie.
hostile *adj.* **1.** ostil, dușmănos, neprietenos, potrivnic; **paroles ~s** cuvinte neprietenoase; **2.** (*cu prep.* **à**) ostil, nefavorabil, care se împotrivește; **~ aux réformes** ostil reformelor.
hostilement *adv.* (în mod) ostil, dușmănos, cu dușmănie, cu ostilitate.
hostilité *s.f.* **1.** ostilitate, dușmănie, discordie, învrăjbire. **2.** *(la pl.)* ostilități, operațiuni militare / de război; **cessation des ~s** încetarea ostilităților.
hôte, hôtesse I. *s.m.f.* **1.** gazdă, persoană care acordă ospitalitate; **nous remerciâmes nos ~s** am mulțumit gazdelor. **2.** *(în expr.)* **hôtesse de l'air** stewardesă. **II.** *s.m.* **1.** oaspete, musafir. **2.** *(în expr.)* **table d'~** masă unde clienții unei pensiuni mănâncă meniu fix. **3.** birtaș. **4.** *(fig.)* locuitor; **les ~s des bois** locuitorii pădurilor.
hôtel *s.m.* **1.** hotel; **chambre d'~** cameră de hotel. **2.** casă mare, impunătoare, boierească, palat; **~ particulier** casă mare aparținând unei familii bogate. **3.** *(în expr.)* **~ de ville** primărie; **maître d'~** șeful personalului care servește masa într-un restaurant, în înalta societate; **sauce maître d'~** sos preparat din unt, pătrunjel tocat și lămâie sau oțet.
hôtel-Dieu (*pl.* **hôtels-Dieu**) *s.m.* spitalul principal din unele orașe.
hôtelier, -ère I. *s.m.f.* hotelier, proprietar sau administrator de hotel. **II.** *adj.* hotelier, de hotel; **industrie ~-ère** industrie hotelieră.
hôtellerie *s.f.* **1.** *(înv.)* han. **2.** hotel sau restaurant elegant, în cadru rustic. **3.** aripă a unei mănăstiri rezervată oaspeților.
hôtesse *s.f.* v. **hôte.**
***hotte** *s.f.* **1.** coș prins de spate cu băieri; **~ de vendangeur** coș de podgorean. **2.** hotă, prichiciul vetrei. **3.** *(pop.)* gură, bot. **4.** *(pop.)* burtă, pântece; **se remplir la ~** a-și umple burta, a se îndopa, a se ghiftui. **5.** *(pop.)* taxi. **6.** *(pop. în expr.)* **en avoir plein la ~** a fi epuizat, terminat.
***hottée** *s.f.* conținutul unui coș cu struguri.
***1. hottentot, ~e I.** *adj.* hotentot; **tribus ~es** triburi hotentote. **II.** *s.m.* limba hotentotă.
***2. Hottentot, ~e** *s.m.f.* hotentot, locuitor din Africa de Sud-Vest.
***hotter** *v.t.* a transporta strugurii cu coșul prins de spate.
***hottereau, hotteret** *s.m. dim.* al lui **hotte (1).**
***hotu** *s.m.* **1.** *(iht.)* scobar, poduț, pește de apă dulce *(Chondrostoma nasus).* **2.** *(arg.)* individ de doi bani, neînsemnat.
***hou** *interj.* strigăt folosit cu intenția de a speria sau de a huidui pe cineva.
***houache** *s.f.* dâră de spumă lăsată de o navă pe mare.
***houblon** *s.m.* **1.** *(bot.)* hamei *(Humulus lupulus).* **2.** *(pop.)* biștari, lovele, mălai.
***houblonnage** *s.m.* introducere a fierturii de hamei în bere.
***houblonner** *v.t.* a pune hamei în bere.
***houblonnier, -ère I.** *adj.* care produce hamei; **pays ~** țară producătoare de hamei. **II.** *s.m.* cultivator de hamei. **III.** *s.f.* plantație de hamei.
***houe** *s.f.* săpăligă.
***houer** *v.t.* a săpa cu săpăliga.
***houille** *s.f.* huilă; **un gisement de ~** un zăcământ de huilă.
***houiller, -ère** *adj.* **1.** care conține huilă; **terrain ~** teren carbonifer, care conține huilă. **2.** referitor la huilă. **3.** *(geol. în expr.)* **période ~-ère** perioada cărbunelui.
***houillère** *s.f.* mină de huilă.
***houilleur** *s.m.* miner care lucrează într-o mină de huilă.
***houka** *s.m.* pipă asemănătoare cu narghileaua.
***houle** *s.f.* **1.** *(mar.)* hulă, tălăzuire; furtună pe mare. **2.** *(fig.)* furtună, agitație, freamăt, clocot; **la ~ des conversations** freamătul conversațiilor.
***houlette** *s.f.* **1.** cață, băț lung cu cârlig la vârf folosit ia prinderea oilor ce se depărtează de turmă. **2.** cârjă episcopală. **3.** sapă mică pentru grădinărit. **4.** *(în expr.)* **être sous la ~ de qqn.** a fi sub comanda cuiva.
***houleux, -euse** *adj.* **1.** *(despre mări, oceane)* agitat de hulă. **2.** *(fig.)* furtunos, agitat, vijelios, năvalnic; **discussions ~-euses** discuții furtunoase.
***houligan, hooligan** *s.m. (angl.)* huligan.
***houlque, houque** *s.f. (bot.)* flocoșică *(Holcus lanatus).*
***houp** *interj.* Hop!
***houppe** *s.f.* **1.** pămătuf; **~ à poudre** pămătuf pentru pudrat. **2.** moț de pene, la unele păsări. **3.** smoc de păr. **4.** ciucure; **bonnet à ~s** bonetă cu ciucuri. **5.** *(anat.)* papile nervoase terminale la anumiți nervi.
***houppelande** *s.f. (ist.)* mantie largă fără mâneci, uneori îmblănită.

***houpper** *v.t.* **1.** a împodobi cu ciucuri. **2.** a dispune în formă de ciucuri. **3.** *(în expr.)* ~ **de la laine** a dărăci lână.
***houpette** *s.f.* **1.** mic smoc de păr. **2.** pămătuf mic.
houppier *s.m.* **1.** arbore având doar crengile coroanei. **2.** coroana arborelui. **3.** boală a copacilor care atacă mai ales coroana. **4.** lucrător care dărăcește.
***houque** *s.f.* v. **houlque.**
***hourd** *s.m.* *(ist.)* construcție din lemn la fortificațiile medievale.
***hourdage** *s.m.* **1.** *(constr.)* zidărie din moloane sau piatră de talie. **2.** strat gros de tencuială (la o arcadă de cărămidă).
***hourder** *v.t.* **1.** *(constr.)* a tencui fără finisare ulterioară. **2.** *(constr.)* a umple un spațiu cu moloz.
***hourdis** *s.m.* v. **hourdage.**
***houret** *s.m.* câine de vânătoare prost.
***houri** *s.f.* *(rel. musulm.)* hurie, fecioară deosebit de frumoasă.
***hourra, hurrah** *interj., s.m.* ura.
***hourvari** *s.m.* **1.** strigăt al vânătorilor. **2.** *(fig. fam.)* zarvă, larmă, vacarm, hărmălaie, vuiet, tevatură, tărăboi.
***housard** *s.m.* v. **hussard.**
***houseaux** *s.m.pl.* **1.** jambiere de piele. **2.** *(în expr.)* **laisser ses ~ quelque part** a muri departe de casă; a-i putrezi / a-i rămâne oasele pe undeva.
***houspiller** *v.t.* **1.** a maltrata, a brusca, a brutaliza, a molesta. **2.** a ocărî, a admonesta, a dojeni.
***houspilleur, -euse** *s.m.f.* **1.** persoană care maltratează, brutalizează. **2.** scandalagiu, certăreț, zurbagiu, arțăgos.
***houssaie** *s.f.* teren plantat cu ilex.
***housse** *s.f.* **1.** pătură de cal. **2.** husă; ~ **de fauteuil** husă de fotolii.
***1. housser** *v.t.* a acoperi cu o husă; ~ **les fauteuils** a acoperi fotoliile cu huse.
***2. housser** *v.t.* *(rar)* a curăța cu o mătură din ilex, pene sau crengi.
***houssière** *s.f.* v. **houssaie.**
***houssoir** *s.m.* mătură din crengi, ilex, păr de cal sau fibre plastice.
***housure** *s.f.* *(vân.)* urme de baligă lăsate de mistreț.
***houx** *s.m.* *(bot.)* ilex *(Ilex).*
***hoyau** *s.m.* *(silv.)* sapă pentru defrișare.
***hoyé, ~e** *adj.* *(despre pești)* obosit, rănit după prinderea în năvod.
***hublot** *s.m.* **1.** *(mar.)* hublou. **2.** *(pop.)* sticlă de ochelari. **3.** *(pop. în expr.)* **avoir les ~s ensablés** a avea ochii cârpiți de somn.
***huche** *s.f.* **1.** covată pentru frământat și păstrat pâinea și proviziile. **2.** covată a morii, căpistere.
***hucher** *v.i., v.t.* *(vân.)* a suna din corn.
***huchet** *s.m.* *(ist.)* corn de vânătoare.
***hue** *interj.* **1.** Di, die! **2.** *(în expr.)* **tirer à ~ et à dia** *(fam.)* a trage unul hăis și altul cea; a lucra dezordonat.
***huée** *s.f.* **1.** *(vân.)* hăituială. **2.** huiduială; **les ~s de la foule** huiduielile mulțimii.
***huer I.** *v.t.* **1.** a huidui, a fluiera. **2.** *(vân.)* a striga, a hăitui vânatul. **II.** *v.i.* *(despre bufnițe)* a țipa.
***huéron** *s.m.* *(ornit.)* pupăză (denumire vulgară).
***huette** *s.f.* v. **hulotte.**
***1. huguenot, ~e** *adj.* hughenot, calvinist.
***2. Huguenot, ~e** *s.m.f.* hughenot, calvin.
huhau *interj.* Hăis! Cea!
huilage *s.m.* ungere cu ulei; ~ **des pièces d'un moteur** ungerea cu ulei a pieselor unui motor.
huile *s.f.* **1.** ulei; ~ **végétale** ulei vegetal. **2.** untdelemn; ~ **d'olive** untdelemn de măsline. **3.** esență, parfum; ~ **de rose** parfum de trandafiri. **4.** pictură în ulei; **peindre à l'~** a picta în ulei. **5.** *(pop. la pl.)* mărimi, personaje oficiale, influente; **être dans les ~s** a frecventa personaje influente, ștabi. **6.** *(pop.)* bani, biștari, lovele. **7.** *(în expr.)* **mer d'~** mare liniștită, calmă; **faire tache d'~** a se întinde, a se răspândi; **cette nouvelle fait tache d'~** această veste se răspândește / se întinde ca pecinginea; **jeter / verser de l'~ sur le feu** a ațâța o stare conflictuală, a turna gaz peste foc; a pune paie pe foc / a stinge focul cu paie; **verser de l'~ sur les plaies** a alina durerile cuiva, a consola; **mettre de l'~ dans les rouages / dans les engrenages** a calma spiritele, a uza de diplomație; *(despre o lucrare)* **sentir l'~** a fi muncită, a fi făcută cu trudă; **ça baigne dans l'~** merge bine / strună; **tirer de l'~ d'un mur** a scoate bani din piatră seacă; *(rel. catol. în expr.)* **Saintes ~s** ulei de mir; *(pop.)* **tête / tronche à l'~** naiv; **filer de l'~** a muri, a da ortul popii; **prendre de l'~** a nu avea încredere, a fi bănuitor.
huiler *v.t.* a unge cu ulei; ~ **une machine** a unge o mașină cu ulei; **papier ~** hârtie impregnată cu ulei, impermeabilă.
huilerie *s.f.* **1.** fabrică de uleiuri. **2.** magazin de uleiuri.
huileux, -euse *adj.* **1.** uleios; **sirop ~** sirop uleios. **2.** gras; **cheveux ~s** păr gras.
1. huiller *s.m.* **1.** *(rar)* fabricant de ulei. **2.** negustor de ulei. **3.** serviciu de masă conținând recipiente cu untdelemn și oțet.
2. huilier, -ère *adj.* de ulei, referitor la ulei; **industrie ~ère** industria uleiurilor.
huis *s.m.* *(înv.)* ușă; **à ~ clos** cu ușile închise.
huisserie *s.f.* pervaz de ușă, fereastră.
huissier *s.m.* **1.** ușier, aprod. **2.** *(jur.)* portărel.
***huit I.** *num. card.* **1.** opt; ~ **lignes** opt rânduri. **2.** *(în expr.)* ~ **jours** o săptămână; **aujourd'hui en ~** de azi într-o săptămână; **donner ses ~ jours à qqn.** a pune pe cineva pe liber, a concedia pe cineva. **II.** *num. ord.* al optulea, a opta; **Charles ~** Carol al optulea. **III.** *s.m.invar.* **1.** (cifra) opt; **le ~ suit le sept** opt urmează după șapte; **le ~ de pique** optul de pică. **2.** ziua de opt a lunii; **le ~ novembre** opt noiembrie. **3.** ambarcațiune de canotaj cu opt vâslași.
***huitain** *s.m.* *(lit.)* **1.** poezie de opt versuri. **2.** strofă de opt versuri.
***huitaine** *s.f.* **1.** ansamblu de opt; **une ~ de personnes** vreo opt persoane. **2.** opt zile; *(jur.)* **remettre une cause à ~** a amâna o cauză peste opt zile.
***huitante** *num. card.* *(Elveția)* (numărul) optzeci.

***huitième I.** (**le, la**) *num. ord.* al optulea, a opta; **le ~ étage d'un immeuble** al optulea etaj al unui imobil. **II.** *s.m.* **1.** optime; **~s de finale** optimi de finală. **2.** *(fam.)* etajul al optulea; **j'habite au ~** locuiesc la etajul al optulea, la etajul opt; **le ~ de la liste** al optulea de pe listă. **III.** *s.f.* clasa a opta.
***huitièmement** *adv.* în al optulea rând.
huître *s.f.* **1.** *(zool.)* stridie *(Ostrea edulis)*. **2.** *(fig. fam.)* prostănac, bleg, neghiob, nerod, nătâng, netot, tont, tontălău.
huîtrier, -ère I. *adj.* referitor la stridii; **industrie ~ère** industria stridiilor. **II.** *s.f.* **1.** banc de stridii. **2.** crescătorie de stridii. **III.** *s.m.* *(ornit.)* pasăre care se hrănește cu crustacei și moluște *(Hoematopus ostralegus)*.
***hulotte** *s.f.* **1.** *(ornit.)* cucuvea *(Athene noctus)*. **2.** huhurez *(Strix aluco)*.
***hululement** *s.m.* v. **ululement.**
***hululer** *v.i.* v. **ululer.**
***hum** *interj.* Hm!
***humage** *s.m.* *(rar)* **1.** acțiunea de a sorbi; sorbire, sorbit. **2.** acțiunea de a aspira aer sau parfum pe nas.
humain, ~e I. *adj.* **1.** uman, omenesc; **le corps ~** corpul omenesc; **espèce ~e** specia umană. **2.** uman, omenos, milos, generos; **se montrer ~** a se arăta omenos, generos. **3.** *(în expr.)* **n'avoir rien d'~** a se arăta aspru, neîndurător, necruțător; **n'avoir plus forme ~e** a fi desfigurat; **l'erreur est ~e** a greși este omenește. **II.** *s.m.* **1.** *(la pl.)* oamenii, muritorii, semenii; **aimer les ~s** a-și iubi semenii. **2.** *(art.)* omenescul, natura omenească.
humainement *adv.* **1.** din punct de vedere omenesc, omenește; **cela est ~ impossible** aceasta este omenește imposibil, întrece puterile unui om. **2.** cu omenie; **traiter ~ des prisonniers** a trata prizonierii cu omenie.
humanisation *s.f.* umanizare.
humaniser *v.t., v.r.* **1.** a (se) umaniza, a da un caracter omenesc; **la fable humanise les animaux** fabula umanizează animalele. **2.** a (se) îmblânzi, a îndulci, a (se) civiliza; **~ un régime pénitentiaire** a îndulci un regim penitenciar.
humanisme *s.m.* umanism.
humaniste *s.m.f., adj.* umanist.
humanitaire *adj.* umanitar; **organisation ~** organizație umanitară.
humanitarisme *s.m.* umanitarism.
humanité *s.f.* **1.** umanitate, omenire; **pour le bien de l'~** pentru binele omenirii. **2.** umanitate, omenie; **traiter les prisonniers avec ~** a trata prizonierii cu omenie. **3.** umanitate, caracter omenesc; **l'~ du Christ** caracterul omenesc al lui Christos. **4.** *(la pl.)* studii umaniste; **faire ses ~s** a face studii umaniste.
humanoïde *adj., s.m.f.* umanoid.
humble I. *adj.* **1.** umil, smerit, plecat, supus; **un homme ~** un om umil, smerit. **2.** servil, slugarnic; **se faire ~ devant ses supérieurs** a fi servil / a fi slugarnic în fața superiorilor săi. **3.** timid, sfios; **il répondit d'une voix ~** răspunse cu o voce timidă. **4.** modest, mediocru; **d'~s revenus** venituri modeste. **5.** modest, de condiție socială modestă; **une ~ personne** o persoană de condiție socială modestă. **II.** *s.m.* umil, mărunt; **les ~s** (oamenii) mărunți.
humblement *adv.* **1.** (în mod) umil, smerit, cu smerenie, cu umilință; **prier Dieu ~** a se ruga lui Dumnezeu cu smerenie. **2.** cu modestie; **parler ~ de soi** a vorbi cu modestie despre sine. **3.** cu respect, cu deferență; **je vous fais ~ remarquer** vă atrag atenția în mod respectuos, cu respect.
humectage *s.m.* umezire; *(tehn.)* **l'~ des étoffes** umezirea stofelor.
humecter I. *v.t.* a umecta, a umezi, a înmuia; **~ du linge** a înmuia rufe. **II.** *v.r.* **1.** a se umezi, a se înmuia; **s'~ les lèvres** a-și umezi buzele. **2.** *(pop. în expr.)* **s'~ le gosier / les amygdales** a bea, a-și uda gâtlejul, a trage o dușcă.
humer *v.t.* **1.** a sorbi; **~ un verre** a sorbi un pahar. **2.** a inspira, a trage pe nas, a mirosi; **~ l'air** a inspira aer, a lua aer pe nas; **~ le parfum d'une fleur** a mirosi parfumul unei flori. **4.** *(în expr.)* **~ le piot** a trage la măsea; a bea cât șapte.
huméral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(anat.)* umeral, referitor la umăr; **artère ~e** arteră umerală.
humérus *s.m.* *(anat.)* humerus.
humeur *s.f.* **1.** *(med.)* umoare; **~ aqueuse** umoare apoasă; **~ vitrée** umoare sticloasă. **2.** *(fig.)* dispoziție; **être de bonne ~** a fi în bună dispoziție, a fi bine dispus; **être de mauvaise ~** a fi în proastă dispoziție, a fi prost dispus; **~ de dogue** dispoziție proastă; **~ fâcheuse / massacrante** dispoziție proastă. **3.** fire; **~ pliante** fire docilă; **~ prompte** fire iute. **4.** toană, capriciu; **avoir de brusques ~s** a avea toane. **5.** *(în expr.)* **avoir de l'~ contre qqn.** a purta pică / dușmănie / sâmbetele cuiva; a avea necaz / parapon / ciudă pe cineva; **~s froides** scrofule; **être d'~ à** a fi dispus să; **incompatibilité d'~** nepotrivire de caracter; **répondre avec ~** a răspunde țâfnos.
humeux, -euse *adj.* care are proprietățile humusului.
humide I. *adj.* **1.** umed, jilav, ud, reavăn; **linge ~** rufe ude; **climat ~** climă umedă; **yeux ~s** ochi umezi, înlăcrimați. **2.** *(în expr.)* **l'~ élément** apa; **l'~ empire** marea. **II.** *s.m.* umezeală, umiditate.
humidification *s.f.* umidificare, jilăveală.
humidifier *v.t.* a umezi, a jilăvi.
humidifuge *adj.* care absoarbe sau neutralizează umiditatea.
humidité *s.f.* umiditate; **l'~ du sol** umiditatea solului.
humifère *adj.* *(despre pământ)* bogat în humus.
humification *s.f.* transformare în humus a materialului organic din sol.
humiliant, ~e *adj.* umilitor, înjositor, degradant, dezonorant; **situation ~e** situație umilitoare.
humiliation *s.f.* **1.** umilire, înjosire; **essuyer une ~** a suferi o umilire. **2.** umilință; mortificare; **les ~s de la vie religieuse** umilințele vieții călugărești. **3.** afront, insultă, jignire, vexație; **infliger une ~ à qqn.** a aduce un afront cuiva.
humilier I. *v.t.* **1.** a umili, a înjosi; **se sentir humilié par un échec** a se simți umilit de un eșec. **2.** a umili,

a rușina, a face de rușine; ~ **un menteur** a face de rușine pe un mincinos. **II.** *v.r.* a se umili; **s'~ devant Dieu** a se umili în fața lui Dumnezeu.
humilité *s.f.* **1.** umilință, smerenie; **l'~ chrétienne** smerenia creștină. **2.** modestie, simplitate, rezervă; reticență; **manquer d'~** a fi lipsit de modestie. **3.** deferență, respect, considerație; **parler avec ~** a vorbi cu deferență.
humique *adj. (în expr.)* **acides ~s** acizi organici care constituie humusul.
hummock *s.m. (angl.)* blocuri de gheață formate prin spargerea banchizelor.
humoral, ~e (*m.pl.* **–aux)** *adj. (med.)* umoral, care se referă la umori; **les maladies ~es** bolile umorale.
humoriste *s.m.f.* umorist.
humoristique *adj.* umoristic, nostim, hazliu.
humour *s.m.* umor; **~anglais** umor englezesc; **avoir de l'~** a avea umor.
humus *s.m. (pedol.)* humus.
***hune** *s.f. (mar.)* gabie.
***hunier** *s.m. (mar.)* gabier.
***hunnique** *adj.* referitor la huni.
***Huns** *s.m.pl.* huni.
***hunter** *s.m. (angl.)* cal de vânătoare antrenat pentru a sări obstacole.
***huppe** *s.f.* **1.** moț (de pene). **2.** *(ornit.)* pupăză *(Upupa epops).*
***huppé, ~e** *adj.* **1.** *(despre păsări)* moțat; **alouette ~e** ciocârlie moțată. **2.** *(fig. fam.)* de vază, cunoscut, important; **des gens ~s** oameni importanți.
***huque** *s.f. (ist.)* mantou de femeie cu glugă (sec. XIII).
***hurdler** *s.m. (angl.) (sport)* alergător de garduri.
***hure** *s.f.* **1.** cap al unor animale (mai ales tăiat); **~ de sanglier** cap de mistreț. **2.** *(pop.)* mutră, față, chip. **3.** *(pop.)* față țepoasă; **se gratter la ~** a se bărbieri. **4.** *(culinar)* piftie.
***hurlant, ~e** *adj.* urlător; **la meute ~e des loups** haita urlătoare a lupilor.
***hurlement** *s.m.* **1.** urlet, strigăt prelung; **~ de douleur** urlet de durere. **2.** *(despre câini, lupi)* urlet.
hurler I. *v.i.* **1.** a urla; **les loups hurlent** lupii urlă. **2.** a urla, a vorbi, a cânta foarte tare; **la sirène hurle** sirena urlă. **3.** *(despre culori)* a contrasta; **couleurs qui hurlent ensemble** culori care contrastează împreună. **4.** *(în expr.)* **~ après les chausses de qqn.** a hărțui pe cineva; **~ avec les loups** a se întovărăși la fapte rele; a se înhăita. **II.** *v.t.* a urla; **~ des injures** a urla injurii, măscări.
***hurleur, -euse I.** *adj., s.m.f.* (persoană) care urlă. **II.** *s.m. (zool.)* specie de maimuță din Brazilia *(Alouate guariba).*
hurluberlu *s.m. (fam.)* persoană aiurită, bezmetică, descreierată, zăpăcită, zurlie.
hurlupé, ~e *adj. (înv.)* ciufulit, zburlit.
***huron, ~ne I.** *adj., s.m.f.* bădăran. **II.** *s.m.f. (cu maj.)* Huroni, trib din America de Nord.
***huronien, ~ne** *adj. (geogr. în expr.)* **plissement ~** catenă huroniană.
***hurrah** *interj.* v. **hourra.**
***hurricane** *s.m. (geogr.)* ciclon tropical din Antile.
***husky** (*pl.* **huskies)** *s.m. (zool.)* rasă de câini folosiți la tras sănii.
***hussard** *s.m. (ist.)* husar; **régiment de ~s** regiment de husari.
***hussarde** *s.f.* **1.** dans unguresc. **2.** *(în expr.)* **à la ~** în mod brutal, fără menajamente; **pantalon à la ~** pantaloni largi pe pulpe și strânși la glezne.
***hussite** *s.m. (rel.)* husit, adept al doctrinei lui Jan Hus.
***hutinet** *s.m.* ciocan de lemn folosit de dogar.
***hutte** *s.f.* colibă, bordei.
hyacinthe I. *s.f.* **1.** *(mineral.)* hiacint. **2.** *(bot.)* iacint, numele vechi al zambilei *(Hyacinthus orientalis);* culoarea galben-roșiatic. **II.** *adj.* galben-roșiatic.
hyades *s.f.pl. (astr.)* stele din constelația Taurului.
hyalin, ~e *adj.* **1.** hialin, care are aspectul, transparența sticlei. **2.** *(în expr.)* **quartz ~** cristal de rocă; *(med.)* **substance ~e** substanță prezentă în țesuturi conjunctive.
hyalite *s.f.* **1.** hialită, varietate de opal. **2.** sticlă neagră de Boemia. **3.** *(med.)* hialită, inflamarea umorii sticloase a ochiului.
hyalographe *s.m. (mat.)* hialograf.
hyaloïde *adj. (anat.)* sticlos, care are transparența sticlei; **humeur, membrane ~ de l'œil** umoare, membrană sticloasă a ochiului.
hyaloplasme *s.m. (biol.)* hialoplasmă.
hyalurgie *s.f.* arta fabricării sticlei.
hybridation *s.f. (bot.)* hibridare, încrucișare de specii diferite.
hybride I. *adj.* hibrid, corcit. *(fig.)* **style ~** stil hibrid, împrumutat, neautentic. **II.** *s.m.* hibrid, corcitură.
hybrider *v.t. (biol.)* a încrucișa prin hibridare.
hybridisme *s.m.,* **hybridité** *s.f.* hibriditate.
hydarthrose *s.f. (med.)* hidartroză.
hydatique *adj. (în expr.)* **kyste ~ du foie** chist hidatic al ficatului.
hydne *s.m. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă *(Hydnum).*
hydracide *s.m. (chim.)* hidracid.
hydraires *s.m.pi. (zool.)* specie de celenterate marine.
hydramnios *s.m. (med.)* hidramnios.
hydrant *s.m.,* **hydrante** *s.f. (Elveția)* hidrant, gură de apă.
hydrargyre *s.m. (tehn.)* hidrargir, mercur.
hydrargyrique *adj. (chim.)* referitor la mercur.
hydrargyrisme *s.m. (med.)* hidrargirism, intoxicație cu mercur.
hydratable *adj.* care poate fi hidratat.
hydratant, ~e *adj.* hidratant; **crème ~e** cremă hidratantă.
hydratation *s.f. (chim., med.)* hidratare.
hydrate *s.m. (chim.)* hidrat.
hydrater *v.t. (chim.)* a hidrata.
hydraulicien, ~ne *s.m.f.* (inginer) hidrotehnician.
hydraulique I. *s.f. (fiz.)* hidraulică. **II.** *adj.* hidraulic; **frein ~** frână hidraulică; **presse ~** presă hidraulică; **énergie ~** energie hidraulică.
hydravion *s.m.* hidroavion.
hydrazide *s.f. (chim., farm.)* hidrazidă.
hydrazine *s.f. (chim.)* hidrazină.
hydre *s.f.* **1.** *(mit.)* hidră. **2.** *(zool.)* hidră *(Hydra viridis).*

hydrémie *s.f. (med.)* hidremie, creșterea cantității de plasmă sanguină.
hydrique *adj. (med. în expr.)* **régime** ~ regim hidric, regim bazat pe consum mare de apă.
hydrobase *s.f. (av.)* bază pentru hidroavioane.
hydrobiologie *s.f.* hidrobiologie.
hydrocarbonate *s.m. (chim.)* hidrocarbonat.
hydrocarbure *s.m. (chim.)* hidrocarbură,
hydrocéphale *adj., s.m.f.* hidrocefal.
hydrocéphalie *s.f. (med.)* hidrocefalie.
hydrocharidacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante de apă dulce.
hydrochore *adj., s.f. (bot.)* plante ale căror semințe se răspândesc prin intermediul apei.
hydroclimatologie *s.f. (med.)* hidroclimatologie.
hydrocoralliaires *s.m.pl. (zool.)* clasă de celenterate hidrozoare.
hydrocortisone *s.f. (biochim.)* hidrocortizon.
hydrocution *s.f. (med.)* sincopă a organismului survenită la contactul brusc cu apa rece.
hydrodynamique I. *s.f. (fiz.)* hidrodinamică. **II.** *(adj.)* hidrodinamic.
hydro-**électricité, hydroélectricité** *s.f. (tehn.)* hidroelectricitate.
hydro**électrique** *adj.* hidroelectric.
hydrofoil *s.m.* ambarcațiune cu motor.
hydrofuge *adj., s.m. (tehn.)* hidrofug.
hydrofuger *v.t. (tehn.)* a conferi calitatea de hidrofug.
hydrogel *s.m. (chim.)* hidrogel.
hydrogénation *s.f. (chim.)* hidrogenare; ~ **du charbon** hidrogenarea cărbunelui, fabricarea de ulei mineral artificial din huilă.
hydrogène *s.m. (chim.)* hidrogen.
hydrogéné, ~e *adj.* **1.** combinat cu hidrogen. **2.** care conține hidrogen.
hydrogéner *v.t.* a hidrogena.
hydrogéologie *s.f.* hidrogeologie.
hydroglisseur *s.m. (mar.)* hidroglisor.
hydrographe *s.m.f., adj.* (inginer) hidrograf.
hydrographie *s.f.* hidrografie.
hydrographique *adj.* hidrografic.
hydrolase *s.f. (biol.)* hidrolază.
hydrolat *s.m.* apă distilată aromatizată.
hydrologie *s.f.* hidrologie.
hydrologique *adj.* hidrologic.
hydrologiste, hydrologue *s.m.f.* (inginer) hidrolog.
hydrolyse *s.f. (chim.)* hidroliză.
hydrolyser *v.t. (chim.)* a descompune prin hidroliză.
hydromécanique I. *adj.* hidromecanic. **II.** *s.f. (fiz.)* hidromecanică.
hydromel *s.m.* hidromel; *(pop.)* mied.
1. hydromètre *s.f. (entom.)* specie de insecte de apă.
2. hydromètre *s.m.* hidrometru.
hydrométrie *s.f. (fiz.)* hidrometrie.
hydrométrique *adj.* hidrometric.
hydrominéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* hidromineral; **cure ~e** cură hidrominerală.
hydromodélisme *s.m.* hidromodelism.
hydromorphe *adj. (pedol.)* hidromorf.
hydronéphrose *s.f. (med.)* hidronefroză.
hydronéphrotique *adj., s.m.f.* hidronefrotic.
hydronymie *s.f.* hidronimie, totalitatea numelor de ape dintr-o regiune.
hydrophile I. *adj. (chim.)* hidrofil. **II.** *s.f. (entom.)* specie de insectă de baltă.
hydrophobe *adj.* **1.** *(med.)* hidrofob, care se teme de apă. **2.** *(chim.)* hidrofob, care nu absoarbe apa.
hydrophobie *s.f. (med., chim.)* hidrofobie.
hydrophyte *s.f. (bot.)* hidrofită, plantă adaptată la viața acvatică.
hydropique *adj., s.m.f. (med.)* hidropic.
hydropisie *s.f. (med.)* hidropizie.
hydroplane *s.m.* v. **hydroglisseur**.
hydropneumatique *adj.* hidropneumatic.
hydroponique *adj. (agr.) (în expr.)* **culture** ~ cultură în care o soluție nutritivă înlocuiește solul.
hydroptère *s.m.* v. **hydrofoil**.
hydroquinone *s.f. (chim.)* hidrochinonă.
hydrorrhée *s.f. (med.)* hidroree.
hydroscope *s.m.* hidroscop.
hydrosilicate *s.m. (chim.)* hidrosilicat.
hydrosol *s.m. (chim.)* hidrosol.
hydrosoluble *adj.* hidrosolubil.
hydrosphère *s.f. (geogr.)* hidrosferă.
hydrostatique I. *s.f. (fiz)* hidrostatică. **II.** *adj.* hidrostatic; **balance** ~ balanță hidrostatică.
hydrothérapeute *s.m.f.* hidroterapeut, medic care îngrijește prin hidroterapie.
hydrothérapie *s.f. (med.)* hidroterapie.
hydrothérapique *adj.* hidroterapic; **cure** ~ cură hidroterapică.
hydrothermal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* hidrotermal.
hydrotimétrie *s.f.* hidrotimetrie, măsurarea durității apei.
hydrotropisme *s.m. (bot.)* hidrotropism.
hydroxide *s.m. (chim.)* hidroxid.
hydroxilamine *s.f. (chim.)* hidroxilamină.
hydroxyle *s.m. (chim.)* hidroxil.
hydrozoaires *s.m.pl. (zool.)* hidrozoare, clasă de celenterate marine și de apă dulce.
hydrure *s.f. (chim.)* hidrură.
hyène *s.f. (zool.)* hienă *(Hyaena)*.
hyénidés *s.m.pl. (zool.)* familie de mamifere carnivore din care face parte hiena.
hygiène *s.f.* igienă; ~ **du corps** igiena corpului.
hygiénique *adj.* igienic.
hygiéniquement *adv.* igienic, conform regulilor igienei.
hygiéniste *s.m.f.* (medic) igienist.
hygroma *s.m. (vet.)* higromă.
hygromètre *s.m. (fiz.)* higrometru.
hygrométricité *s.f. (meteo.)* starea higrometrică a unui corp.
hygrométrie *s.f. (fiz.)* higrometrie.
hygrométrique *adj.* higrometric.
hygrophile *adj. (despre plante)* higrofil, care se dezvoltă în condiții umede.
hygrophobe *adj. (despre plante)* higrofob, care nu poate trăi în locuri umede.
hygroscope *s.m. (meteo)* higroscop.
hygroscopie *s.f. (meteo)* higroscopie.

hygroscopique *adj.* higroscopic.
hygrostat *s.m.* *(fiz.)* higrostat.
hylozoïsme *s.m.* *(fil.)* hilozoism.
hymen *s.m.* **1.** *(anat.)* himen. **2.** *(poet.)* căsătorie.
hyménée *s.m.* v. **hymen 2.**
hyménomycètes *s.m.pl.* *(bot.)* specie de ciuperci.
hyménoptères *s.m.pl.* *(entom.)* himenoptere, specie de insecte cu două aripi membranoase.
hymne *s.m.* imn.
hyoïde *adj., s.m.* *(anat.)* (osul) hioid.
hyoïdien, ~ne *adj.* *(anat.)* referitor la osul hioid.
hyperacidité *s.f.* *(med.)* hiperaciditate.
hyperacousie *s.f.* *(med.)* hiperacuzie, sensibilitate la zgomot.
hyperbole *s.f.* *(lit., mat.)* hiperbolă.
hyperbolique *adj.* **1.** *(lit., mat.)* hiperbolic. **2.** *(fig.)* exagerat.
hyperboliquement *adv.* (în mod) hiperbolic, exagerat.
hyperboloïde *adj., s.m.* *(mat.)* hiperboloid.
hyperboréen, ~ne *adj.* hiperborean.
hyperchlorhydrie *s.f.* *(med.)* hiperclorhidrie.
hypercholie *s.f.* *(med.)* hipercolie, mărirea secreției veziculei biliare.
hyperchromie *s.f.* *(med.)* hipercromie, pigmentarea exagerată a pielii.
hypercholestérolémie *s.f.* *(med.)* hipercolesterolemie.
hypercorrection *s.f.* *(lingv.)* hipercorectitudine.
hypercrinie *s.f.* *(patol.)* mărirea secrețiilor glandulare.
hyperdulie *s.f.* *(rel.)* cultul Sfintei Fecioare.
hyperémie, hyperhémie *s.f.* *(med.)* congestie.
hyperémotivité *s.f.* hiperemotivitate, exces de emotivitate.
hyperesthésie *s.f.* hiperestezie, sensibilitate exagerată a unui organ de simț.
hyperfocal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj., s.f.* *(foto în expr.)* **(distance) ~e** distanță hiperfocală.
hypergenèse *s.f.* dezvoltare anormală a unor părți ale corpului.
hyperfolliculinie *s.f.* *(med.)* hiperfoliculinie.
hyperglycémiant, ~e *adj.* care provoacă hiperglicemia.
hyperglycémie *s.f.* *(med.)* hiperglicemie.
hyperhidrose *s.f.* *(med.)* secreție sudorală exagerată.
hypericacées *s.f.pl.* *(bot.)* familie de plante dicotiledonate, din care face parte sunătoarea.
hyperlipidémie, hyperlipémie *s.f.* *(med.)* exces de lipide în sânge.
hypermétrope *adj., s.m.f.* *(med.)* hipermetrop.
hypermétropie *s.f.* *(med.)* hipermetropie.
hypermnésie *s.f.* *(med.)* hipermnezie, excitație anormală a memoriei.
hypernerveux, -euse *adj., s.m.f.* de o nervozitate excesivă.
hypernéphrome *s.m.* *(med.)* hipernefrom, tumoare a rinichiului.
hypéron *s.m.* *(fiz. nucl.)* hiperon.
hyperostose *s.f.* *(med.)* hiperostoză, îngroșarea unuia sau mai multor oase.
hyperplasie *s.f.* *(med.)* hiperplazie.
hypersécrétion *s.f.* *(med.)* hipersecreție.
hypersensibilité *s.f.* hipersensibilitate.
hypersensible *adj., s.m.f.* hipersensibil.
hypersomnie *s.f.* *(med.)* hipersomnie, mărire patologică a timpului de somn.
hypersonique *adj.* *(av.)* hipersonic.
hyperstatique *adj.* *(tehn.)* hiperstatic.
hypersustentation *s.f.* *(av.)* hipersustentație.
hypertendu, ~e *adj., s.m.f.* *(med.)* hipertensiv, care suferă de hipertensiune.
hypertensif *adj.* *(med.)* hipertensiv, care mărește tensiunea arterială; **un médicament ~** un medicament hipertensiv.
hypertension *s.f.* *(med.)* hipertensiune.
hyperthermie *s.f.* *(med.)* **1.** hipertermie, creștere anormală a temperaturii corpului. **2.** tratarea tumorilor prin mărirea locală a temperaturii.
hyperthyroïdie *s.f.* *(med.)* hipertiroidie.
hypertonie *s.f.* *(med.)* hipertonie.
hypertrophie *s.f.* *(med.)* hipertrofie.
hypertrophié, ~e *adj.* *(med.)* hipertrofiat.
hypertrophier *v.t., v.r.* *(med.)* a (se) hipertrofia.
hypertrophique *adj.* *(med.)* hipertrofic, referitor la hipertrofie.
hypervitaminose *s.f.* *(med.)* hipervitaminoză.
hyphaene *s.m.* *(bot.)* palmier cu tulpină bifurcată.
hyphe *s.m.* sau *f.* *(bot.)* filament din celule care constituie miceliul unei ciuperci.
hypholome *s.m.* *(bot.)* specie de ciupercă verde-brună necomestibilă din familia agaricaceelor.
hypnagogique *adj.* *(psihiatr.)* hipnagogic, referitor la stările dintre veghe și somn.
hypne *s.f.* *(bot.)* specie de mușchi *(Hypnum).*
hypnose *s.f.* **1.** *(med.)* hipnoză. **2.** *(fig.)* fascinație.
hypnotique *adj., s.m.* *(med.)* hipnotic.
hypnotiser I. *v.t.* **1.** *(med.)* a hipnotiza. **2.** *(fig.)* a fascina, a ului, a înmărmuri. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se concentra asupra unui lucru; **s'~ sur une idée** a-și concentra atenția asupra unei idei.
hypnotiseur *s.m.* hipnotizator, persoană care hipnotizează.
hypnotisme *s.m.* hipnotism.
hypoacousie *s.f.* *(med.)* hipoacuzie, slăbire a acuității auzului.
hypoallergique *adj.* care diminuează riscul alergiilor.
hypocalcémie *s.f.* *(med.)* hipocalcemie, scăderea calciului în organism.
hypocalorique *adj.* sărac în calorii; **régime ~** regim sărac în calorii.
hypocauste *s.m.* *(antichit. romană)* hipocaust, instalație de încălzire cu aer cald.
hypocentre *s.m.* *(geol.)* hipocentru.
hypochloreux *adj.m.* *(chim.)* hipocloros.
hypochlorhydrie *s.f.* *(med.)* hipoclorhidrie, scăderea acidului clorhidric în sucul gastric.
hypochlorite *s.m.* *(chim.)* hipoclorit.
hypocondre *s.m.* *(anat.)* hipocondru.
hypocondriaque *s.m.f.* ipohondru.
hypocondrie *s.f.* ipohondrie.
hypocoristique *adj.* *(lingv.)* hipocoristic.

hypocras *s.m.* vin aromatizat, foarte prețuit în evul mediu.
hypocrisie *s.f.* ipocrizie.
hypocrite *adj., s.m.f.* ipocrit, prefăcut, perfid, mincinos, fățarnic, viclean.
hypocritement *adv.* (în mod) ipocrit, cu ipocrizie, cu fățărnicie, cu perfidie.
hypocicloïde *s.f. (geom.)* hipocicloidă.
hypoderme *s.m.* **1.** *(anat.)* hipoderm, strat profund al pielii. **2.** *(entom.)* muscă ale cărei larve trăiesc în pielea rumegătoarelor.
hypodermique *adj. (med.)* hipodermic.
hypogastre *s.m. (anat.)* hipogastru.
hypogastrique *adj. (anat.)* hipogastric.
hypogé, ~e *adj. (bot.)* hipogeu, care trăiește sub pământ.
hypogée *s.m.* **1.** *(arheol.)* cameră subterană. **2.** *(antichit.)* construcție subterană.
hypoglosse *adj., s.m. (în expr.)* **nerf** ~ nervul situat dedesubtul limbii, nervul motor al limbii.
hypoglycémiant, ~e *adj., s.m. (med.)* hipoglicemiant, care provoacă hipoglicemie.
hypoglycémie *s.f. (med.)* hipoglicemie, scăderea glucozei în sânge.
hyponomeute *s.m. (entom.)* mic fluture asemănător cu molia.
hypophosphite *s.m. (chim.)* hipofosfit.
hypophosphoreux, -euse *adj. (chim.)* (acid) hipofosforos.
hipophosphorique *adj. (chim.)* (acid) hipofosforic.
hypophysaire *adj.* referitor la hipofiză.
hypophyse *s.f. (med.)* hipofiză.
hyposécrétion *s.f. (med.)* hiposecreție.
hypostase *s.f. (fil., teol., med.)* ipostază.
hypostatique *adj. (teol.)* ipostatic, material; care are substanță, care formează o persoană.
hypostyle *adj. (arhit. despre săli)* hipostil.
hyposulfite *s.m. (chim.)* hiposulfit.
hypotendu, ~e *adj., s.m.f. (med.)* hipotensiv.
hypotenseur *adj., s.m. (med.)* care provoacă scăderea tensiunii; **médicament** ~ medicament care provoacă scăderea tensiunii.
hypotension *s.f. (med.)* hipotensiune, tensiune scăzută.
hypoténuse *s.f. (geom.)* ipotenuză.
hypothalamique *adj. (anat.)* referitor la hipotalamus.
hypothalamus *s.m. (anat.)* hipotalamus.
hypothécable *adj. (jur.)* ipotecabil, care poate fi ipotecat.
hypothécaire *adj. (jur.)* ipotecar, referitor la ipotecă; **dette** ~ datorie ipotecară, garantată prin lege.
hypothèque *s.f.* **1.** *(jur.)* ipotecă. **2.** obstacol, piedică; **lever une** ~ a înlătura o piedică.
hypothéquer *v.t.* **1.** *(jur.)* a ipoteca; ~ **une maison** a ipoteca o casă. **2.** *(fig.)* a angaja, a lega prin ceva care poate deveni o dificultate, o amenințare; ~ **l'avenir** a ipoteca viitorul.
hypothermie *s.f. (med.)* hipotermie.
hypothèse *s.f.* ipoteză.
hypothétique *adj.* ipotetic, prezumtiv.
hypothétiquement *adv.* (în mod) ipotetic.
hypothyroïdie *s.f. (med.)* hipotiroidie.
hypotonie *s.f. (med.)* hipotonie.
hypotonique *adj. (med.)* hipotonic.
hypotrophie *s.f. (med.)* hipotrofie.
hypovitaminose *s.f. (med.)* hipovitaminoză, carență de vitamine.
hypoxémie *s.f. (med.)* hipoxemie, scădere a cantității de oxigen din sânge.
hypsomètre *s.m. (fiz.)* hipsometru.
hypsométrie *s.f. (fiz.)* hipsometrie, parte a geodeziei care se ocupă de măsurarea altitudinilor.
hysope *s.f. (bot.)* isop, mic arbust exotic cu flori albastre *(Hyssopus officinalis)*.
hystérectomie *s.f. (chir.)* histerectomie.
hystérésis *s.f. (fiz.)* histerezis.
hystérie *s.f. (med.)* isterie.
hystériforme *adj. (med.)* care seamănă cu isteria.
hystérique *adj., s.m.f. (med.)* isteric.
hystérographie *s.f. (med.)* histerografie, examen radiografic al uterului.
hystricoïdes *s.m.pl. (zool.)* familie de rozătoare, din care face parte ariciul.

I

I, i *s.m. invar.* (litera) I, i; *(fig.)* **mettre les points sur les i** a pune punctul pe i; **être droit comme un I** a fi drept ca bradul / ca lumânarea.
iambe *s.m.* **1.** *(metr.)* iamb. **2.** *(la pl.)* satiră în versuri.
iambique *adj.* iambic, compus din iambi; **poésie ~** poezie compusă din iambi.
iatrogène, iatrogénique *adj. (med.)* provocat de medicamente; **maladie ~** boală provocată de medicamente.
Ibère *s.m.f.* v. **Ibérique.**
ibéride *s.f. (bot.)* limba mării *(Iberis umbellata).*
1. ibérien, ~ne *adj.* v. **ibérique.**
2. Ibérien, ~ne *s.m.f.* v. **Ibérique.**
1. ibérique *adj.* iberic, din Peninsula Iberică.
2. Ibérique *s.m.f.* locuitor din Peninsula Iberică.
ibéris *s.m.* v. **ibéride.**
ibidem *adv. (lat.)* în același loc, tot acolo; *(presc.)* ibid., ib.
ibis *s.m. (ornit.)* pasărea ibis, albă *(Threskionis aethiopica)* sau roșie *(Guara rubra).*
ibiscus *s.m.* v. **hibiscus.**
icaque *s.m. (bot.)* fruct comestibil al arbustului **icaquier.**
icaquier *s.m. (bot.)* arbust din America, din familia rozaceelor, cu fructe comestibile.
icarien, ~ne *adj.* **1.** icarian, din insula grecească Icaria din marea Egee. **2.** *(în expr.)* **jeux ~s** exerciții la trapez.
iceberg *s.m. (geogr.)* aisberg, ghețar plutitor.
ice-cream (*pl.* **ice-creams**) *s.m. (angl.)* înghețată.
icefield *s.m. (geogr.)* platou acoperit de gheață în regiunile polare.
icelui, icelle (*pl.* **iceux, icelles**) *adj., pron. (înv., folosit azi numai în limbaj juridic)* acest, acesta, aceasta.
ichneumon *s.m.* **1.** *(zool.)* ihneumon, specie de mangustă din Africa și Asia *(Herpestes ichneumon).* **2.** *(entom.)* ihneumon, specie de insectă himenopteră *(Pimpla instigator).*
ichor *s.m.* **1.** *(med.)* puroi. **2.** *(geol.)* emanație a magmei.
ichtyocolle *s.f. (chim.)* ihtiocol, clei de pește.
ichtyoïde I. *adj.* în formă de pește, pisciform **II.** *s.m. (zool.)* amfibie pisciformă.
ichtyol *s.m. (chim.)* ihtiol.
ichtyologie *s.f.* ihtiologie.
ichtyologique *adj.* ihtiologic, referitor la pești.
ichtyologiste *s.m.f.* ihtiolog, specialist în ihtiologie.
ichtyophage *s.m.f.* ihtiofag, care se hrănește cu pește.
ichtyophagie *s.f.* ihtiofagie, faptul de a se hrăni cu pește.
ichtyornis *s.m. (paleont.)* ihtiornis, pasăre fosilă din cretacic.
ichtyosaure *s.m. (paleont.)* ihtiozaur.
ici *adv.* **1.** aici, aci, ici; **je suis ~** sunt aici; **par ~** pe aici; **d'~** de aici; **jusqu'~ a.** *(local)* până aici; **b.** *(temporal)* până acum. **2.** *(în expr.)* **~-bas** pe pământ, în lumea aceasta; **près d'~** aproape, în apropiere, în vecinătate; **d'~ là** până atunci; **d'~ peu** în curând; **d'~ (à) trois semaines** (până) în trei săptămâni, peste trei săptămâni; **~ et là** ici și colo.
icicailles, icigo *adv. (arg.)* aici.
icoglan *s.m. (ist. turcism)* icioglan, ofițer la palatul sultanului.
1. icône, icone *s.f.* icoană.
2. icône *s.f. (inform.)* simbol grafic afișat pe un ecran.
iconique *adj.* **1.** iconic, referitor la icoană. **2.** *(antichit. greacă în expr.)* **statue ~** statuie care reproduce înfățișarea celor care învinseseră de trei ori la jocurile sacre.
iconoclasme *s.m. (ist.)* iconoclasm.
iconoclaste *adj., s.m.f.* iconoclast.
iconoclastie *s.f.* iconoclastie.
iconogène *s.m. (chim.)* sare de sodiu folosită în fotografie.
iconographe *s.m.f.* iconograf.
iconographie *s.f.* iconografie.
iconographique *adj.* iconografic.
iconolâtre *s.m.f. (ist.)* adorator al icoanelor.
iconolâtrie *s.f.* iconolatrie, adorație a icoanelor.
iconologie *s.f.* iconologie.
iconologiste, iconologue *s.m.f.* iconolog.
iconoscope *s.m. (electron.)* iconoscop.
iconostase *s.f. (bis.)* iconostas, catapeteasmă.
iconostrophe *s.m.* iconostrof, instrument optic.
icosaèdre *s.m. (geom.)* icosaedru.
icosagone *adj., s.m. (geom.)* (poligon) cu douăzeci de unghiuri.
ictère *s.m. (med.)* icter; *(pop.)* gălbinare.
ictérique *adj. (med.)* icteric, referitor la icter.
ictus *s.m.* **1.** *(metru antic)* intensificare a pronunțării în vers. **2.** *(med.)* ictus, stare patologică bruscă, șoc; **~ apoplectique** șoc apoplectic.
ide *s.m. (iht.)* văduviță, văduvioară *(Idus orfus).*
idéal, ~e (*m. pl.* **~s** și **-aux**) **I.** *adj.* **1.** ideal, perfect, magistral, desăvârșit, minunat, splendid, sublim; **l'ami ~** prietenul ideal, visat. **2.** ideal, ireal, irealizabil, imaginar, iluzoriu; **monde ~** lume ideală, imaginară. **II.** *s.m. art.* **1.** idealul; **~ de beauté** ideal de frumusețe; **l'~ serait de...** idealul ar fi să... **2.** ideal, scop, țel înalt; **un homme sans ~** un om fără ideal.
idéalement *adv.* (în mod) ideal, la perfecție.
idéalisation *s.f.* idealizare.
idéaliser I. *v.t.* a idealiza, a înfrumuseța. **II.** *v.r.* a se idealiza; **cet écrivain s' idéalise dans son œuvre** acest scriitor se idealizează în opera sa.
idéalisme *s.m. (fil.)* idealism.
idéaliste *s.m.f., adj.* idealist.
idéalité *s.f.* idealitate, însușirea a ceea ce este ideal.
idéation *s.f.* ideație.
idée *s.f.* **1.** idee, concept, noțiune; **une ~ générale** o idee generală; **l'~ de beauté** noțiunea de frumusețe; **~ fixe** idee fixă; **dans cet ordre d'~s** în această ordine de idei. **2.** idee, inspirație; **manquer**

d'~s a fi lipsit de inspirație; **je ne peux rien écrire aujourd'hui, je manque d'~s** nu pot să scriu nimic azi, n-am inspirație. **3.** părere, opinie, apreciere, vedere; **c'est mon ~** e părerea mea; **ce n'est pas dans mes ~s** nu intră în vederile mele; **~s politiques** opinii politice; **j'ai dans l'~ qu'il acceptera** sunt de părere că va accepta; **avoir des ~s larges** a avea vederi largi, a fi tolerant; **avoir des ~s étroites** a avea vederi înguste, a fi intolerant. **4.** gând, minte; **cela m'est sorti de l'~** asta mi-a ieșit din gând; **avoir des ~s noires** a fi muncit de gânduri negre, a fi pesimist; **il faut se faire à cette ~** trebuie să ne obișnuim cu gândul; **avoir des ~s de derrière la tête** a avea gânduri ascunse; **il ne lui viendrait pas à l'~** nu i-ar da prin gând. **5.** *(la pl.)* visuri, himere, amăgiri, gânduri, închipuiri; **se faire des ~s** a-și face gânduri, griji, a intra la idei; **se repaître d'~s** a se hrăni cu iluzii; a trage nădejde ca spânul de barbă / ca broasca de păr / ca ursul de coadă / ca baba de dinți. **6.** intenție, plan, proiect; **jeter sur le papier l'~ d'un livre** a-și nota proiectul unei cărți. **7.** fantezie, capriciu, chef, poftă, naz, bun plac; **vivre à son ~** a trăi după pofta inimii. **8.** *(în expr.)* **changer d'~ a.** a reveni asupra unei păreri; **b.** a-și schimba punctul de vedere / părerea; a se răzgândi, a-și lua seama; **c.** a-și schimba planurile; **ne pas avoir la moindre ~ de qqch.** a nu avea habar de ceva; **j'ai ~ de ce que cet homme a pu voir dans sa vie** îmi dau seama de ce a putut să vadă acest om în viață; **qu'il fasse à son ~** să facă așa cum vrea / cum îi place; **il a son ~** știe ce vrea; **on ne m'ôtera pas de l'~ que...** nu-mi scoate nimeni din cap că...; **n'avoir pas la première ~ d'une chose** a fi total neștiutor / ignorant; **on n'a pas ~ de cela** cine-și poate închipui așa ceva; e de neînchipuit; **avoir de la suite dans les ~s** a fi perseverent.

idéel, ~le *adj. (fil.)* referitor la idei, la ideație.

idem *adv. (lat.)* idem, tot așa, la fel, același; *(presc.)* id.

identifiable *adj.* identificabil, care poate fi identificat.

identification *s.f.* identificare.

identifier I. *v.t.* **1.** a identifica, a recunoaște, a stabili identitatea; **~ un malfaiteur** a identifica un răufăcător. **2.** a confunda; **on identifie cet homme politique à son parti** acest om politic este confundat cu partidul său. **II.** *v.r.* *(cu prep.* **à** *și* **avec**) a se identifica (cu); a se confunda (cu); **cet écrivain s'identifie à ses personnages** acest scriitor se identifică cu personajele sale.

identique *adj.* identic, asemenea, aidoma, întocmai; **mon point de vue est ~ au vôtre** punctul meu de vedere este identic cu al dumneavoastră.

identiquement *adv.* (în mod) identic, asemănător; la fel de.

identité *s.f.* **1.** identitate; **carte d'~** buletin de identitate; **~ de vues** identitate de vederi; **papiers d'~ de la voiture** actele mașinii; **~ judiciaire** identitate judiciară. **2.** *(mat.)* identitate.

idéogramme *s.m.* ideogramă.

idéographie *s.f.* ideografie.

idéographique *adj.* ideografic.

idéologie *s.f.* ideologie.

idéologique *adj.* ideologic.

idéologiquement *adv.* din punct de vedere ideologic.

idéologue *s.m.f.* ideolog.

idéomoteur, -trice *adj. (med.)* ideomotor.

ides *s.f. pl. (antichit. romană)* ide.

idiolecte *s.m. (lingv.)* idiolect, totalitatea particularităților verbale ale unui individ.

idiomatique *adj. (lingv.)* idiomatic; **expression ~** expresie idiomatică.

idiome *s.m. (lingv.)* idiom, limbă.

idiomorphe *adj. (mineral.)* idiomorf, care prezintă forme cristalografice specifice.

idiopathie *s.f. (med.)* idiopatie.

idiopathique *adj. (med.)* idiopatic.

idiosyncrasie *s.f. (med.)* idiosincrazie.

idiot, ~e *adj., s.m.f.* idiot, imbecil, cretin, tâmpit, dobitoc, stupid; nătărău, bleg, nătâng.

idiotement *adv.* (în mod) idiot, stupid.

idiotie *s.f.* idioție, idioțenie, tâmpenie, dobitocie; *(fam.)* **dire / faire des ~s** a spune / a face prostii, tâmpenii.

idiotisme *s.m. (lingv.)* idiotism.

idoine *adj. (înv.)* convenabil, potrivit, conform, convenabil, corespunzător, adecvat, nimerit; **trouver le mot ~ pour exprimer sa pensée** a găsi cuvântul potrivit pentru a-și exprima gândul.

idolâtre *adj., s.m.f.* idolatru; **peuples ~s** popoare idolatre, care se închină la idoli.

idolâtrer I. *v.i. (înv.)* a idolatriza, a iubi idolii. **II.** *v.t.* a idolatriza, a iubi cu pasiune; **~ ses enfants** a-și iubi cu pasiune copiii.

idolâtrie *s.f.* **1.** idolatrie, cultul idolilor. **2.** adorație, patimă, venerație, dragoste excesivă; **aimer ses enfants jusqu' à l'~** a-și iubi copiii până la adorație.

idole *s.f.* idol.

idylle *s.f.* idilă.

idyllique *adj.* idilic.

if *s.m.* **1.** *(bot.)* tisă *(Taxus baccata)*. **2.** pom de fier pentru scurs sticle.

igloo, iglou *s.m. (la eschimoși)* iglu, colibă din blocuri de gheață sau zăpadă.

igname *s.f. (bot.)* ignamă, plantă tropicală cu tuberculi mari comestibili *(Dioscore balatas* sau *Cardum gairdneri)*.

ignare *adj., s.m.f.* ignar, ignorant, incult, neinstruit, necultivat, neînvățat, prost.

igné, ~e *adj.* **1.** ars, produs de foc; **roche ~e** rocă arsă, endogenă. **2.** produs prin acțiunea focului.

ignicole *s.m.f., adj.* adorator al focului.

ignifère *adj.* care transmite focul.

ignifugation *s.f. (tehn.)* ignifugare.

ignifuge *adj., s.m.f. (tehn.)* ignifug.

ignifuger *v.t. (tehn.)* a ignifuga.

ignipuncture *s.f. (med.)* ignipunctură.

igniteur *s.m. (el.)* ignitor.

ignition *s.f. (tehn.)* igniție, procedeu de aprindere printr-un ignitor; autoaprindere.

ignitron *s.m. (el.)* ignitron.

ignivome *adj. (despre vulcani)* eruptiv.

ignoble *adj.* **1.** ignobil, josnic, abject, mârșav, infam, mișel, mizerabil, nedemn, nelegiuit, netrebnic, ticălos, scelerat. **2.** murdar, infect, soios.
ignoblement *adv.* (în mod) ignobil, nelegiuit, josnic, mârșav, infam, nedemn.
ignominie *s.f.* **1.** ignominie, josnicie, mârșăvie, ticăloșie, infamie, dezonoare, turpitudine; **se couvrir d'~** a se acoperi de dezonoare. **2.** rușine, afront, dezonoare.
ignominieusement *adv.* (în mod) mârșav, infam, ticălos, josnic; (în mod) rușinos, dezonorant.
ignominieux, -euse *adj.* rușinos, dezonorant; **traitement ~** tratament rușinos.
ignorance *s.f.* **1.** ignoranță, neștiință, necunoaștere; **~ de la vie** necunoașterea vieții; **par ~** din ignoranță, din neștiință **2.** ignoranță, incultură; **Il est d'une ~ crasse** este de o incultură crasă.
ignorant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** ignorant, neștiutor, neinformat; **il est ~ de ce qui se passe autour de lui** este neinformat / nu este informat de ceea ce se petrece în jurul lui. **2.** ignorant, incult, necultivat, neinstruit; **personne ~e** persoană incultă.
ignoré, ~e *adj.* ignorat; nerecunoscut, neapreciat; **talent ~** talent ignorat.
ignorer *v.t.* **1.** a ignora, a nu ști, a nu cunoaște; **j'ignore tout de cette histoire** nu cunosc nimic din această întâmplare. **2.** a ignora, a se face că nu cunoaște, a disprețui; **~ qqn.** a ignora pe cineva, a nu-i acorda atenție. **3.** *(în expr.)* **~ le mal** a fi bun; **ne pas ~** a ști, a cunoaște, a fi conștient de.
iguane *s.m. (zool.)* iguană *(Iguana delicatissima* și *tuberculata).*
iguanodon *s.m. (paleont.)* iguanodon, gen de reptilă dinozauriană uriașă.
igue *s.m. (reg.)* avenă.
1. il, ils *pron. pers. pers. 3* el, ei.
2. il *(pl. iller) s.m.* mare împărțire administrativă în Turcia.
ilang-ilang, ylang-ylang (*pl.* **ilangs-ilangs**) *s.m. (bot.)* copac din Indonezia cultivat pentru florile sale folosite în industria parfumului.
île *s.f.* **1.** insulă. **2.** *(în expr.)* **bois des ~s** lemn exotic; *(culinar)* **~ flottante** ouă bătute spumă, fierte în baie de aburi, un fel de mering cu cremă.
iléite *s.f. (med.)* ileită, inflamație a ileonului.
iléo-cœcal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (med.)* ileo-cecal.
iléon *s.m. (anat.)* ileon, porțiune terminală a intestinului subțire.
iles *s.m. pl. (anat.)* flancuri.
îlet *s.m.*, **îlette** *s.f. (rar)* insuliță (în Antile).
iléus *s.m. (med.)* ileus, ocluzie intestinală.
iliaque *adj. (anat.)* iliac; **artère ~** arteră iliacă; **fosse ~** fosă iliacă; **os ~** os iliac.
îlien, ~ne *adj., s.m.f.* insular, locuitor al unei insule.
ilion, ilium *s.m. (anat.)* ilion, element al osului iliac.
illégal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* ilegal; **trafic ~** trafic ilegal.
illégalement *adv.* (în mod) ilegal.
illégalité *s.f.* **1.** ilegalitate. **2.** act ilegal.
illégitime I. *adj.* **1.** nelegitim; **enfant ~** copil nelegitim, bastard. **2.** nelegitim, nejustificat, neechitabil; **décision ~** hotărâre neechitabilă; **prétention ~** pretenție nejustificată. **II.** *s.f. (fam.)* iubită, metresă, amantă.
illégitimement *adv.* (în mod) nelegitim, nejustificat, pe nedrept.
illégitimité *s.f.* nelegitimitate.
illettré, ~e *adj., s.m.f.* **1.** analfabet. **2.** incult, neinstruit, necultivat.
illétrisme *s.m.* **1.** analfabetism. **2.** lipsă de cultură, de instrucție.
illicite *adj.* ilicit, ilegal, nelegal, clandestin; incorect; **gain ~** câștig ilicit.
illicitement *adv.* (în mod) ilicit, nelegal, necinstit.
illico *adv. (fam.)* imediat, îndată, numaidecât, acum, pe loc; *(pop.)* **~ presto** foarte repede; imediat; pe loc, pe dată.
illimité, ~e *adj.* nelimitat, fără limită, nemăsurat, imens, nemărginit, infinit; **congé ~** concediu nelimitat.
illisible *adj.* **1.** ilizibil, neciteț, indescifrabil; **écriture ~** scris indescifrabil. **2.** ilizibil, insuportabil; **roman ~** roman insuportabil.
illisiblement *adv.* (în mod) ilizibil, de nedescifrat; **vous écrivez ~** scrieți ilizibil.
illogique *adj.* ilogic, nelogic; **conduite ~** comportament absurd, ilogic.
illogiquement *adv.* (în mod) nelogic, contrar logicii; **raisonner ~** a raționa contrar logicii.
illogisme *s.m.* ilogism.
illumination *s.f.* **1.** iluminat; **~ d'un édifice** iluminatul unei clădiri. **2.** *(fig.)* inspirație; străfulgerare; **il a éte pris d'une subite ~** a fost cuprins de o străfulgerare bruscă. **3.** *(rel.)* iluminare, har dumnezeiesc.
illuminé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** iluminat; **rue ~e** stradă iluminată. **2.** *(rel.)* iluminat, inspirat, vizionar.
illuminer I. *v.t.* **1.** a ilumina, a lumina; **~ une rue** a ilumina o stradă. **2.** *(fig.)* a lumina sufletul, spiritul; **la joie illumine son visage** bucuria îi luminează chipul. **3.** *(rel.)* a lumina cu harul divin. **II.** *v.r.* a se lumina, a se însenina; **son visage s'illumine** chipul i se înseninează.
illuminisme *s.m. (fil.)* iluminism.
illuse *s.f. (arg.)* iluzie.
illusion *s.f.* **1.** iluzie, eroare de percepție; **~ d'optique** iluzie optică. **2.** iluzie, amăgire, himeră, închipuire; **se faire des ~s** a-și face iluzii, a se legăna în iluzii; **chérir une ~** a trăi în iluzia că…; a se hrăni cu iluzii / himere; a trage nădejde ca spânul de barbă / ca broasca de păr / ca ursul de coadă / ca baba de dinți; **ne pas se faire d'~s** a nu-și face iluzii, a fi realist; **dissiper les ~s de qqn.** a risipi iluziile cuiva, a-l aduce la realitate. **3.** impresie, aparență; **faire ~ à qqn.** a înșela pe cineva dându-i o impresie falsă sau favorabilă.
illusionner *v.t., v.r.* a (se) amăgi, a (se) înșela; a(-și) face iluzii.
illusionnisme *s.m.* iluzionism, prestidigitație, scamatorie; *(fam.)* panglicărie.
illusionniste *s.m.f.* iluzionist, prestidigitator, scamator.
illusoire *adj.* iluzoriu, înșelător, amăgitor, neîntemeiat; mincinos; van, zadarnic; fantezist, imaginar, utopic; **promesse ~** promisiune iluzorie.
illusoirement *adv.* (în mod) iluzoriu, amăgitor; zadarnic, van; înșelător.

illustrateur, -trice *s.m.f.* ilustrator, desenator; gravor.
illustration *s.f.* **1.** ilustrare, reprezentare; ~ **d'une époque de l'histoire** ilustrare a unei epoci a istoriei. **2.** explicare, lămurire, exemplificare; ~ **d'une conférence par des diapositives** ilustrare / exemplificare a unei conferințe prin diapozitive. **3.** ilustrație, fotografie, desen, gravură; *(audiov.)* ~ **sonore** ilustrație sonoră.
illustre *adj.* **1.** ilustru, celebru, faimos, vestit, renumit, reputat; **écrivain** ~ scriitor celebru. **2.** ales, distins, însemnat, remarcabil, eminent; **un professeur** ~ un profesor eminent.
illustré, ~e I. *adj.* ilustrat, ornat cu ilustrații, gravuri, imagini; **un livre** ~ o carte ilustrată. **II.** *s.m.* periodic ilustrat; jurnal cu benzi desenate.
illustrer I. *v.t.* **1.** a ilustra, a face celebru, renumit (pe cineva, ceva); **il a illustré son nom** și-a ilustrat numele, și-a făcut numele celebru. **2.** a ilustra, a exemplifica; ~ **un cours de littérature de citations** a ilustra un curs de literatură cu citate. **3.** a ilustra cu imagini, desene, gravuri; ~ **un livre de gravures** a ilustra o carte cu gravuri. **II.** *v.r.* a se ilustra, a se remarca, a se distinge, a deveni celebru; **il s'est illustré par son héroïsme** a devenit celebru prin eroismul său.
illustrissime *adj.* *(înv.* sau *ir.)* foarte / prea ilustru.
1. illyrien, ~ne *adj.* iliric, din Iliria; **provinces ~nes** provincii ilirice.
2. Illyrien, ~ne *s.m.f.* ilir, locuitor din Iliria.
ilménite *s.f.* *(mineral.)* ilmenit, oxid natural de fier și titan.
îlot *s.m.* **1.** insuliță, ostrov; *(fig.)* **un ~ de calme** un ostrov de liniște. **2.** grup de case; **la démolition des ~s insalubres** demolarea grupurilor de case insalubre. **3.** *(anat. în expr.)* **~s de Langerhans** grupuri de celule din pancreas care secretă insulina. **4.** *(fig.)* *(în expr.)* **~s de résistance** centre de rezistență.
ilote *s.m.f.* **1.** *(antichit.)* ilot, sclav spartan. **2.** *(fig.)* ilot, persoană degradată, decăzută.
îlotier *s.m.* agent de poliție care supraveghează un grup de case.
ilotisme *s.m.* **1.** *(antichit. greacă)* ilotism, stare a unui ilot. **2.** *(fig.)* stare de abjecție, degradare, decădere.
ils *pron. pers.* ei.
image *s.f.* **1.** imagine, figură, aspect, chip, înfățișare; ~ **photographique** imagine fotografică. **2.** poză; **livre d'~s** carte cu poze. **3.** imagine, reflectare, oglindire; **il aperçut son ~ dans l'eau du lac** își zări chipul reflectat în apa lacului; **son ~ me revient à la mémoire** chipul / imaginea lui îmi revine în amintire. **4.** imagine, chip, umbră, închipuire; **le sommeil est l'~ de la mort** somnul este imaginea morții. **5.** asemănare, chip; **il s'imagine les hommes à son ~** și-i închipuie pe oameni după chipul și asemănarea sa; **cet enfant est l'~ même de son père** acest copil are chipul tatălui său, seamănă leit cu tatăl său. **6.** figură de stil, metaforă; **s'exprimer par ~s** a se exprima în metafore. **7.** imagine, tablou, descriere; **c'est une ~ fidèle de la réalité** e o descriere exactă a realității. **8.** icoană; **~s des saints** icoanele sfinților. **9.** *(în expr. despre copii)* **être sage comme une ~** a fi foarte cuminte, a sta ca sfinții. **10.** *(arg.)* bancnotă.
imagé, ~e *adj.* *(despre stil)* împodobit cu figuri de stil, cu metafore, stil metaforic, stil figurat.
imager *v.t.* a vorbi, a scrie cu imagini, metafore, figuri de stil; a ilustra cu ajutorul imaginilor; ~ **un texte abstrait** a ilustra cu imagini un text abstract.
imagerie *s.f.* **1.** industrie de stampe, poze, ilustrații. **2.** comerț cu stampe, poze, ilustrații. **3.** *(în expr.)* ~ **médicale** ansamblul tehnicilor de diagnosticare.
imagier, -ère I. *s.m.f.* fabricant sau negustor de stampe. **II.** *s.m.* *(în evul mediu)* pictor, sculptor; **les ~s des cathédrales** pictorii / sculptorii de catedrale. **III.** *adj.* referitor la stampe; **un artiste** ~ un artist care execută stampe.
imaginable *adj.* imaginabil, care se poate imagina.
imaginaire I. *adj.* **1.** imaginar, fictiv, imaginat, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit, scornit; **une maladie** ~ o boală imaginară, fictivă. **2.** *(mat.)* imaginar; **nombre** ~ număr imaginar, număr complex. **3.** *(med.)* imaginar, ipohondru; **malade** ~ bolnav imaginar, ipohondru. **II.** *s.m.* imaginar, domeniu al imaginației.
imaginatif, -ve I. *adj.* imaginativ, inventiv, născocitor, creator, ingenios, iscusit; **un esprit** ~ un spirit inventiv. **II.** *s.m.* imaginativ; **un** ~ un (om) imaginativ, un inventiv. **III.** *s.f.* *(înv.)* imaginație, puterea de a inventa, de a născoci.
imagination *s.f.* **1.** imaginație, închipuire, fantezie; **avoir de l'~** a avea imaginație, fantezie. **2.** imaginație, invenție, născocire, plăsmuire, scorneală; **ce sont de pures ~s** sunt pure născociri. **3.** himeră, visare; **s'évader par l'~** a evada în visare. **4.** idee, geniu; **l'~ des inventeurs** geniul inventatorilor.
imaginer I. *v.t.* a (-și) imagina, a (-și) închipui, a (-și) înfățișa; **comment imaginez-vous cette rencontre?** cum vă închipuiți această întâlnire? **2.** a inventa, a născoci, a crea, a plăsmui; ~ **une nouvelle forme d'avion** a născoci o nouă formă de avion. **3.** a concepe, a gândi, a-și închipui; **j'imagine la réaction de Jean devant cette nouvelle** îmi închipui reacția lui Jean la această știre. **II.** *v.r.* a-și imagina, a crede, a-și închipui; **il s'imaginait ce pays autrement qu'il n'était** își închipuia această țară altfel decât era.
1. imago *s.f.* *(biol.)* forma adultă a insectei devenită aptă pentru reproducere.
2. imago *s.f.* *(psihan.)* prototip inconștient elaborat în copilărie.
imam *s.m.* v. **iman.**
imamat *s.m.* v. **imanat.**
iman *s.m.* *(bis. musulm.)* imam, iman.
imanat *s.m.* titlul sau demnitatea de imam.
imbattable *adj.* **1.** imbatabil, invincibil, nebătut, de neînvins, de nebiruit; **un sportif** ~ un sportiv invincibil. **2.** care nu poate fi depășit / întrecut; **qualité** ~ calitate care nu poate fi depășită.

imbécile *adj., s.m.f.* imbecil, prost, neghiob, nătărău, nerod, idiot, tâmp, tâmpit, netot, nătâng, cretin, dobitoc.
imbécillité *s.f.* imbecilitate, prostie, neghiobie, nerozie, idioțenie, tâmpenie, inepție, cretinism.
imberbe *adj.* imberb, spân, fără barbă; **un adolescent ~** un adolescent imberb, fără barbă.
imbibé, ~e *adj. (arg.)* beat criță.
imbiber *v.t., v.r.* a (se) îmbiba; **~ d'eau une éponge** a îmbiba cu apă un burete.
imbibition *s.f.* îmbibare; impregnare.
imbitable *adj. (arg.)* de neînțeles.
imbrication *s.f.* **1.** îmbucare, împreunare; suprapunere parțială; **~ des tuiles d'un toit** îmbucarea țiglelor la un acoperiș. **2.** *(fig.)* legătură strânsă; **~ des idées** legătură strânsă a ideilor, coerență.
imbriqué, ~e *adj.* îmbucat, împreunat, suprapus parțial; **des tuiles ~es** țigle îmbucate; **écailles ~es** solzi suprapuși.
imbriquer I. *v.t.* a îmbuca, a împreuna, a suprapune parțial, a potrivi (ca țiglele pe un acoperiș). **II.** *v.r. (despre sentimente, idei)* a fi strâns legat, a se amesteca strâns.
imbroglio *s.m.* **1.** încurcătură, confuzie. **2.** imbrolio, piesă de teatru cu intrigă complicată.
imbrûlable *adj.* care nu poate fi ars, care nu arde bine, ignifug.
imbrûlés *s.m. pl. (tehn.)* părțile nearse ale unui combustibil.
imbu, ~e *adj.* pătruns, impregnat, plin; **être ~ de préjugés** a fi plin de prejudecăți; **être ~ de soi-même** a fi plin de sine, a fi vanitos.
imbuvable *adj.* **1.** de nebăut, care nu poate fi băut; **un vin ~** un vin care nu poate fi băut. **2.** *(fig. fam.)* insuportabil, imposibil, nesuferit; **un homme ~** un om imposibil, nesuferit.
imide *s.m. (chim.)* derivat al amoniacului.
imipramine *s.f. (farm.)* medicament antidepresiv.
imitable *adj.* imitabil, care poate fi imitat.
imitateur, -trice *adj., s.m.f.* imitator.
imitatif, -ve *adj.* imitativ; **harmonie ~ive** armonie imitativă, care imită zgomotele din natură.
imitation *s.f.* imitație, imitare; **~ d'une signature** imitarea unei semnături; **~ de Rembrandt** o imitație după Rembrandt; **à l'~ de** imitând pe, după modelul, după exemplul.
imiter *v.t.* **1.** a imita, a lua ca model; **les élèves imitent leurs professeurs** elevii își imită profesorii. **2.** a imita, a copia, a falsifica, a contraface; a plagia; **~ la signature de qqn.** a imita semnătura cuiva.
immaculé, ~e *adj.* **1.** *(teol.)* fără pată, pur, neprihănit; **une âme ~e** un suflet pur, imaculat. **2.** imaculat, fără pată; **neige d'une blancheur ~e** zăpadă de un alb imaculat.
immanence *s.f. (fii.)* imanență.
immanent, ~e *adj.* **1.** *(fil.)* imanent; **justice ~e** justiție imanentă. **2.** intrinsec, propriu naturii obiectului.
immanentisme *s.m. (fii.)* imanentism.
immangeable *adj.* de nemâncat, necomestibil.
immanquable *adj.* sigur, cert, precis; inevitabil; infailibil; **un succès ~** un succes sigur, indiscutabil.
immanquablement *adv.* (în mod) sigur, cu certitudine, negreșit, neîndoios, fără doar și poate.
immarcescible *adj. (lit.)* care nu se poate veșteji; *(fig.)* **gloire ~** glorie care nu poate să apună.
immariable *adj.* greu de măritat, de nemăritat; **une jeune fille ~** o fată greu de măritat.
immatérialisme *s.m. (fii.)* imaterialism.
immatérialiste *adj., s.m.f. (fii.)* imaterialist.
immatérialité *s.f.* imaterialitate.
immatériel, ~le *adj.* imaterial, nematerial; spiritual; **plaisir ~** plăcere spirituală.
immatriculation *s.f.* înmatriculare; înscriere, înregistrare.
immatriculer *v.t.* a înmatricula; a înscrie, a înregistra.
immature *adj.* **1.** *(biol.)* necopt, crud. **2.** imatur, nematur, lipsit de experiență; **un adolescent ~** un adolescent nematur.
immaturité *s.f.* imaturitate; lipsă de experiență.
immédiat, ~e I. *adj.* **1.** imediat, grabnic, neîntârziat; **effet ~** efect imediat. **2.** intuitiv; **connaissance ~e** cunoaștere intuitivă. **3.** iminent; **danger ~** primejdie iminentă. **4.** direct, fără intermediari; **successeur ~** succesor direct. **II.** *s.m. (în expr.)* **dans l'~** pentru moment.
immédiatement *adv.* imediat, numaidecât, pe loc, îndată, acum, neîntârziat.
immédiateté *s.f.* caracter imediat, nemijlocit, direct (al unei acțiuni, al unui fapt).
immémorial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* imemorial, străvechi; arhaic; **temps ~aux** timpuri străvechi.
immense *adj.* **1.** imens, enorm, colosal, gigantic, fenomenal; fără margini, nesfârșit, nemăsurat; **une ~ fortune** o avere imensă; **cette pièce a eu un ~ succès** această piesă a avut un succes enorm. **2.** *(fig.)* profund, adânc; **une ~ bonté** o bunătate profundă.
immensément *adv.* imens, infinit, necuprins, peste măsură de; extrem de; **il est ~ riche** este extrem de bogat.
immensité *s.f.* imensitate; infinit, nemărginire; **l'~ de la nature** imensitatea naturii.
immensurable *(rar) adj.* nemărginit, nemăsurat, imens; care nu poate fi măsurat.
immergé, ~e *adj.* scufundat (într-un lichid); acoperit de apă; **cable ~** cablu scufundat, submarin; **terre ~e** pământ acoperit de apă.
immerger I. *v.t.* a scufunda, a cufunda (într-un lichid). **II.** *v.r.* a se scufunda; **le sous-marin s'immerge rapidement** submarinul se scufundă rapid.
immérité, ~e *adj.* nemeritat; **un succès ~** un succes nemeritat.
immersif, -ve *adj.* făcut prin imersiune.
immersion *s.f.* **1.** imersiune, cufundare, afundare, scufundare; **l'~ d'un câble** imersiunea unui cablu. **2.** *(astr.)* imersiune.
immettable *adj. (despre haine)* care nu se poate îmbrăca, demodat, nepotrivit; **robe ~** rochie demodată, care nu se poate îmbrăca.

immeuble I. *s.m.* **1.** imobil, edificiu, bloc, casă cu mai multe etaje; **il habite un ~ de quatre étages** locuiește într-un bloc cu patru etaje. **2.** *(jur.)* bun imobiliar. **II.** *adj. (jur.)* imobil, imobiliar.
immigrant, ~e *adj., s.m.f.* imigrant.
immigration *s.f.* imigrare, imigrație.
immigré, ~e *adj., s.m.f.* imigrat.
immigrer *v.i.* a imigra.
imminence *s.f.* iminență, inevitabilitate.
imminent, ~e *adj.* **1.** iminent, inevitabil; **danger ~** primejdie iminentă, inevitabilă. **2.** iminent, foarte apropiat (ca dată); **augmentation ~e** iminentă mărire de salariu.
immiscer I. *v.t.* a amesteca, a băga, a vârî (pe cineva); **il a immiscé son ami dans cette histoire louche** l-a amestecat pe prietenul său în această afacere suspectă. **II.** *v.r.* a se amesteca (unde nu trebuie); **s'~ dans ies affaires d'autrui** a se amesteca în treburile altuia.
immiscibilité *s.f. (chim.)* imiscibilitate, imposibilitatea de a se amesteca.
immiscible *adj. (chim.)* imiscibil, care nu se poate amesteca.
immixtion *s.f.* imixtiune, amestec, intervenție, ingerință; **~ dans les affaires d'un autre état** amestec în treburile altui stat.
immobile *adj.* imobil, nemișcat, fix, țeapăn, rigid; **rester ~** a sta nemișcat.
immobilier, -ère I. *adj. (jur.)* imobiliar; **biens ~s** bunuri imobiliare; **agence ~-ère** agenție imobiliară. **II.** *s.m.* domeniul imobiliar; **travailler dans l'~** a lucra în domeniul imobiliar.
immobilisation *s.f.* **1.** imobilizare; **~ d'un bras fracturé** imobilizare a unui braț fracturat. **2.** *(la pl. fin.)* blocare, înghețare; **~s de capitaux** înghețare de capitaluri. **3.** *(jur.)* procedeu de tratare a bunurilor mobile ca bunuri imobile.
immobiliser I. *v.t.* **1.** a imobiliza, a fixa, a înțepeni; **~ un bras fracturé** a imobiliza un braț fracturat. **2.** *(fin.)* a bloca, a îngheța; **~ des capitaux** a bloca, a îngheța capitaluri. **3.** *(jur.)* a trata în mod fictiv bunuri mobile ca bunuri imobile. **II.** *v.r.* a se opri în loc, a se imobiliza; **il s'immobilisa devant cette scène** se opri în loc în fața acestei scene.
immobilisme *s.m.* imobilism, închistare; atitudine de opoziție permanentă față de progres; **politique d'~** politică de imobilism.
immobiliste *adj., s.m.f.* imobilist, adept al imobilismului.
immobilité *s.f.* imobilitate, nemișcare; înțepeneală, rigiditate.
immodération *s.f.* lipsă de moderație, de măsură, exces.
immodéré, ~e *adj.* fără măsură, excesiv, exagerat; **dépenses ~es** cheltuieli exagerate; **prétentions ~es** pretenții exagerate; **passion ~e** pasiune excesivă; **propos ~s** vorbe necumpătate.
immodérément *adv.* fără măsură, peste măsură, fără moderație, fără cumpătare, necumpătat, excesiv; **manger ~** a mânca peste măsură, excesiv.
immodeste *adj.* **1.** *(înv.)* necuviincios, lipsit de pudoare, de decență. **2.** lipsit de modestie.
immodestement *adv.* **1.** *(înv.)* fără pudoare, fără decență. **2.** *(rar)* fără modestie.
immodestie *s.f.* **1.** *(înv.)* lipsă de pudoare, indecență. **2.** *(rar)* lipsă de modestie.
immolateur *s.m.* sacrificator.
immolation *s.f.* sacrificare, jertfire, jertfit.
immoler I. *v.t.* **1.** a sacrifica, a jertfi; **~ un animal** a jertfi un animal. **2.** *(lit.)* a ucide, a masacra, a măcelări. **II.** *v.r.* a se sacrifica, a se jertfi; **s'~ pour la patrie** a se sacrifica pentru patrie.
immonde *adj.* **1.** imund, murdar, soios, mizer, jegos, slinos; **un taudis ~** o cocioabă imundă. **2.** *(fig.)* murdar, imund, scârnav, mârșav, ticălos; **un être ~** o ființă mârșavă.
immondices *s.f. pl.* gunoi; **un tas d'~** o grămadă de gunoi.
immoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* imoral, decăzut, depravat, desfrânat, destrăbălat, dezmățat, corupt.
immoralement *adv.* (în mod) imoral.
immoralisme *s.m. (fil.)* imoralism.
immoraliste *adj., s.m.f. (fil.)* imoralist, adept al imoralismului.
immoralité *s.f.* imoralitate.
immortaliser *v.t., v.r.* a (se) imortaliza, a (se) face nemuritor, a (se) eterniza.
immortalité *s.f.* **1.** imortalitate, nemurire; **l'~ de l'âme** nemurirea sufletului. **2.** *(fig.)* amintire veșnică; **ces héros sont entrés dans l'~** acești eroi au intrat în amintire veșnică, în nemurire.
immortel, ~le I. *adj.* **1.** nemuritor; **âme ~le** suflet nemuritor; **œuvre ~le** operă nemuritoare. **2.** veșnic, etern; **amour ~** dragoste eternă. **II.** *s.m.f. (fam.)* academician. **III.** *s.m. pl.* zeii antici greci. **IV.** *s.f. (bot.)* **1.** flori-de-paie; imortelă, plevaiță, măturițe *(Helychrisum bracteatum)*. **2.** *(în compuse)* **~ jaune, ~-à-bouquets** imortelă-galbenă *(Helychrisum orientale)*; **~-des-sables** siminoc *(Helychrisum arenarium)*.
immotivé, ~e *adj.* nemotivat, fără motiv; **action ~e** acțiune nemotivată.
immuabilité *s.f.* v. **immutabilité**.
immuable *adj.* **1.** imuabil, neschimbat; **ies lois ~s de la nature** legile imuabile ale naturii. **2.** constant, permanent; ferm, invariabil; **volonté ~** voință fermă.
immuablement *adv.* (în mod) constant, ferm, invariabil.
immun, ~e *adj., s.m.f.* imun; **un organisme ~** un organism imun.
immunisant, ~e *adj., s.m. (med.)* imunizant; **sérum ~** ser imunizant.
immunisation *s.f. (med.)* imunizare.
immuniser *v.t.* **1.** *(med.)* a imuniza; **~ qqn. contre l'hépatite** a imuniza pe cineva împotriva hepatitei. **2.** *(fig.)* a imuniza, a feri (de un rău); **~ contre la peur** a imuniza împotriva fricii.
immunitaire *adj. (biol.)* imunitar; **réaction ~** reacție imunitară.
immunité *s.f.* **1.** imunitate; *(jur.)* **~ parlementaire** imunitate parlamentară. **2.** scutire (de obligații, impozite). **3.** imunitate, privilegiu; **~ diplomatique** imunitate diplomatică.

immunodéficitaire *adj. (med., biol.)* imunodeficitar.
immunodépresseur, immunosuppresseur *s.m.* (medicament, tratament) care diminuează imunitatea.
immunodépressif, -ve *adj. (med., biol.)* imunodepresiv.
immunodépression, *s.f.* **immunodéficit** *s.m. (med., biol.)* imunodeficit.
immunogène *adj.* imunogen, care produce imunitate.
immunoglobuline *s.f. (med., biol.)* imunoglobulină, anticorpi.
immunologie *s.f. (med., biol.)* imunologie.
immunologique *adj.* imunologic.
immunologiste *s.m.f.* specialist în imunologie.
immunosuppresseur *s.m.* v. **immunodépresseur.**
immunothérapie *s.f. (med.)* imunoterapie.
immutabilité *s.f.* imuabilitate; invariabilitate, permanență, fixitate.
impact *s.m.* impact, șoc, lovitură, ciocnire, coliziune; **cette déclaration a eu un ~ immédiat sur les électeurs** această declarație a avut un impact imediat asupra alegătorilor.
impair, ~e I. *adj.* impar, fără soț; **numéro ~** număr fără soț. **II.** *s.m.* **1.** gafă, stângăcie; **faire / commettre un ~** a face o gafă, a o face de oaie, a o scrânti, a-i scăpa porumbelul. **2.** *(arg.)* incorectitudine; măgărie; **il m'a fait un ~** mi-a făcut o măgărie.
impala *s.m. (zool.)* impala, antilopă din Africa australă și orientală.
impalpabilité *s.f.* calitate a ceea ce este impalpabil.
impalpable *adj.* impalpabil, care nu poate fi pipăit.
impaludation *s.f. (med.)* impaludare, infecție cu parazitul malariei.
impaludé, ~e *adj., s.m.f.* infectat cu parazitul malariei.
imparable *adj. (sport)* imparabil, care nu poate fi evitat; **coup ~** lovitură imparabilă.
impardonnable *adj.* de neiertat; **faute ~** greșeală de neiertat.
imparfait, ~e I. *adj.* **1.** imperfect, defectuos; **ouvrage ~** lucrare defectuoasă. **2.** neterminat, incomplet, nedesăvârșit; **guérison ~e** vindecare incompletă. **II.** *s.m. (gram.)* (timpul) imperfect.
imparfaitement *adv.* (în mod) imperfect, defectuos; incomplet.
imparidigité, ~e *adj. (zool.) (despre mamifere)* imparicopitat, cu număr impar de degete la picioare.
imparipenné, ~e *adj. (bot. despre frunzele compuse)* imparipenat.
imparisyllabique *adj. (gram. despre cuvinte)* imparisilabic.
imparité *s.f.* imparitate; inegalitate, nepotrivire.
impartageable *adj.* de neîmpărțit, care nu poate fi împărțit.
impartial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* imparțial, nepărtinitor; obiectiv, echitabil; **juge ~** judecător imparțial, obiectiv.
impartialement *adv.* (în mod) imparțial, nepărtinitor, fără părtinire.
impartialité *s.f.* imparțialitate, nepărtinire, obiectivitate; **faire preuve d'~** a da dovadă de imparțialitate.
impartir *v.t. (jur.)* a acorda, a atribui; **~ un délai** a acorda o amânare.
impasse *s.f.* **1.** fundătură, intrare; **habiter dans une ~** a locui într-o fundătură. **2.** *(fig.)* impas, încurcătură, dificultate, strâmtoare, ananghie; **être dans une ~** a fi în impas, în încurcătură / la ananghie. **3.** *(la bridge)* impas. **4.** *(în expr.)* **faire l'~ sur** a-și asuma un risc (sperând că nu se va întâmpla nimic rău).
impassibilité *s.f.* impasibilitate, nepăsare, indiferență, indolență, inerție, pasivitate; tembelism.
impassible *adj.* impasibil, nepăsător, indiferent, indolent, flegmatic.
impassiblement *adv.* cu impasibilitate, cu nepăsare, cu indiferență, cu indolență.
impatiemment *adv.* cu nerăbdare; cu neliniște, cu îngrijorare; **attendre ~ les résultats du concours** a aștepta cu nerăbdare rezultatele concursului.
impatience *s.f.* **1.** nerăbdare, impaciență; neliniște, neastâmpăr, îngrijorare, grijă, temere; **brûler d'~** a arde de nerăbdare. **2.** iritare; **un geste d'~** un gest de iritare. **3.** *(la pl. înv.)* iritație, nervi; *(fam.)* **avoir des ~s dans les jambes** a simți furnicături în picioare, a nu putea sta locului.
impatiens *s.f. (bot.)* canale, bucuria-casei *(Balsamina hortensis)*.
impatient, ~e *adj., s.m.f.* nerăbdător; neliniștit, îngrijorat; iritat.
impatientant, ~e *adj.* iritant, enervant, sâcâitor, agasant, plicticos, supărător.
impatiente *s.f.* v. **impatiens.**
impatienter I. *v.t.* a irita, a enerva, a sâcâi, a agasa, a plictisi; **il m'impatiente avec ses histoires** mă agasează cu poveștile lui. **II.** *v.r.* a se impacienta, a se neliniști; a-și pierde răbdarea.
impatronisation *s.f. (rar)* impunere ca stăpân.
impatroniser I. *v.t. (înv.)* a impune, a introduce; **~ une religion** a impune o religie. **II.** *v.r.* a se impune, a se înscăuna (undeva).
impavide *adj. (lit.)* neînfricat, viteaz, curajos, cutezător, dârz, semeț.
impayable *adj.* **1.** caraghios, ridicol, comic; rizibil, derizoriu, nostim. **2.** *(înv.)* inestimabil, extraordinar, neprețuit, fără pereche.
impayé, ~e I. *adj.* neplătit; **factures ~es** facturi neplătite. **II.** *s.m.* neplată.
impec *adj. (pop)* impecabil.
impeccabilité *s.f.* impecabilitate, perfecțiune, desăvârșire.
impeccable *adj.* impecabil, fără cusur, perfect, desăvârșit; **tenue ~** ținută impecabilă, fără cusur.
impeccablement *adv.* (în mod) impecabil, fără cusur, desăvârșit, la perfecție.
impécunieux, -euse *adj. (lit.)* lipsit de bani; **un artiste ~** un artist lipsit de bani, de mijloace.
impécuniosité *s.f. (înv.)* lipsă de bani.
impédance *s.f. (el.)* impedanță.
impedimenta *s.m. pl.* **1.** *(înv.)* convoaie de bagaje care întârziau înaintarea unei armate. **2.** *(lit.)* impediment, opreliște, piedică, stavilă, obstacol.
impénétrabilité *s.f.* impenetrabilitate, nepătrundere, imposibilitate de a fi străbătut.

impénétrable *adj.* **1.** impenetrabil, de nepătruns, de nestrăbătut; **une cuirasse** ~ o platoșă de nepătruns; **forêt** ~ pădure imposibil de străbătut. **2.** inexplicabil, insondabil, de neînțeles; **mystère** ~ mister inexplicabil.
impénitence *s.f.* *(bis.)* impenitență, lipsă de căință, de remușcări.
impénitent, ~e *adj.* **1.** *(bis.)* impenitent, lipsit de căință, perseverent în păcat. **2.** *(fam.)* incorigibil, încăpățânat, înrăit, înveterat; **un ivrogne** ~ un bețiv incorigibil.
impensable *adj.* de negândit, de neconceput, incredibil, de necrezut.
impenses *s.f. pl.* *(jur.)* cheltuieli de întreținere a unui imobil de către chiriași.
imper *s.m.* *(fam.)* abreviere de la **imperméable.**
impératif, -ive I. *adj.* imperativ, poruncitor, autoritar; **ton** ~ ton autoritar. **II.** *s.m.* **1.** imperativ, obligație, precept moral; ~ **catégorique** imperativ categoric (Kant). **2.** *(gram.)* modul imperativ.
impérativement *adv.* (în mod) imperativ.
impératrice *s.f.* împărăteasă.
imperceptibilité *s.f.* imperceptibilitate.
imperceptible *adj.* **1.** imperceptibil, care nu poate fi perceput; **sons ~s** sunete imperceptibile. **2.** *(fig.)* imperceptibil, aproape neobservat, greu sesizabil; **progrès ~s** progrese imperceptibile.
imperceptiblement *adv.* (în mod) imperceptibil.
1. imperdable *adj.* care nu poate fi pierdut; **match** ~ meci care nu poate fi pierdut.
2. imperdable *s.f.* *(Elveția)* ac de siguranță.
imperfectible *adj.* imperfectibil.
imperfectif, -ive *adj., s.m.* *(lingv.)* imperfectiv.
imperfection *s.f.* **1.** imperfecțiune; ~ **de l'homme** imperfecțiune a omului. **2.** imperfecțiune, defect, cusur, deficiență, lipsă, meteahnă, scădere, carență; **les ~s d'un livre** defectele unei cărți.
imperforation *s.f.* *(med.)* imperforație, lipsă a orificiului natural al unui organ.
imperforé, ~e *adj.* *(med.)* imperforat, care are orificiile închise.
impérial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** imperial, împărătesc; **la garde ~e** garda imperială. **2.** *(în expr.)* *(bot.)* **couronne ~e** lalea pestriță *(Fritillaria imperialis)*; *(text.)* **serge ~e** serj de lână. **II.** *s.f.* **1.** imperială, etaj acoperit al unor vehicule. **2.** barbișon, cioc. **3.** numele unui joc de cărți. **4.** soi de prună mare ovală. **5.** baldachin.
impérialement *adv.* (în mod) imperial.
impérialisme *s.m.* imperialism.
impérialiste *adj., s.m.f.* imperialist.
impérieusement *adv.* (în mod) imperios.
impérieux, -euse *adj.* **1.** imperios, poruncitor, autoritar; **ton** ~ ton autoritar. **2.** *(fig.)* imperios, necesar, stringent, presant, absolut; **besoins** ~ nevoi stringente.
impérissable *adj.* nepieritor, nemuritor, etern, veșnic, perpetuu, viu; **souvenir** ~ amintire nepieritoare.
impéritie *s.f.* incapacitate, nepricepere, stângăcie, neîndemânare în exercitarea funcției.
imperméabilisation *s.f.* impermeabilizare.
imperméabiliser *v.t.* a impermeabiliza.
imperméabilité *s.f.* impermeabilitate.
imperméable I. *adj.* **1.** impermeabil; **tissu** ~ țesătură impermeabilă. **2.** *(fig.)* insensibil, indiferent; ~ **à la douleur des autres** insensibil la durerea celorlalți. **3.** refractar; **être** ~ **au progrès** a fi refractar la progres. **II.** *s.m.* impermeabil, manta de ploaie.
impermutable *adj.* impermutabil, care nu poate fi mutat, transferat.
impersonnalité *s.f.* impersonalitate, lipsă de personalitate, de originalitate.
impersonnel, ~le *adj.* **1.** impersonal, lipsit de originalitate, banal, comun; **style** ~ stil impersonal, rece. **2.** *(gram.)* verb impersonal; unipersonal.
impersonnellement *adv.* **1.** (în mod) impersonal, fără personalitate. **2.** *(gram.)* în formă impersonală; ca verb impersonal; **un verbe employé** ~ un verb folosit ca verb impersonal.
impertinemment *adv.* (în mod) impertinent, obraznic, necuviincios, cu impertinență, cu obrăznicie.
impertinence *s.f.* **1.** impertinență, obrăznicie, necuviință, neobrăzare, nerușinare, sfruntare, insolență, tupeu. **2.** *(înv.)* jignire, ofensă, vorbă nepotrivită.
impertinent, ~e I. *adj., s.m.f.* impertinent, obraznic, necuviincios, neobrăzat, nerușinat, sfruntat, insolent. **II.** *adj.* *(înv.)* jignitor, ofensator, deplasat.
imperturbabilité *s.f.* imperturbabilitate, calm, placiditate, stăpânire de sine; nepăsare.
imperturbable *adj.* imperturbabil, placid, stăpân pe sine; **un calme** ~ un calm imperturbabil; nepăsător.
imperturbablement *adv.* (în mod) imperturbabil, cu calm, în liniște; cu nepăsare.
impétigineux, -euse I. *adj.* *(med.)* impetiginos, care are caracterele, simptomele pecinginei. **II.** *s.m.f.* bolnav de pecingine.
impétigo *s.m.* pecingine.
impétrant, ~e *s.m.f.* beneficiarul unei diplome, unui titlu; **la signature de l'**~ semnătura beneficiarului unei diplome, unui titlu.
impétration *s.f.* acțiunea prin care se obține o diplomă, un titlu, o funcție.
impétrer *v.t.* a obține un titlu, o diplomă, o funcție, un post.
impétueusement *adv.* (în mod) impetuos, cu impetuozitate, furtunos, năvalnic.
impétueux, -euse *adj.* **1.** impetuos, furtunos, năvalnic, tumultuos, furios; **torrent** ~ torent tumultuos. **2.** *(fig.)* iute, năvalnic, aprig, înflăcărat, înfocat; impulsiv; **tempérament** ~ fire iute.
impétuosité *s.f.* impetuozitate, dinamism, forță, energie, vigoare, vlagă.
impie *adj., s.m.f.* **1.** *(bis.)* necredincios, nelegiuit. **2.** *(bis.)* disprețuitor la adresa bisericii; **paroles ~s** vorbe disprețuitoare, de hulă la adresa bisericii.
impiété *s.f.* **1.** *(bis.)* impietate; nelegiuire. **2.** necuviință; lipsă de respect. **3.** vorbă, faptă nelegiuită; sacrilegiu.
impitoyable *adj.* nemilos; neîndurător, necruțător, neînduplecat, neîmblânzit, neiertător, neomenos; implacabil; **ennemi** ~ dușman necruțător.

impitoyablement *adv.* fără milă; fără îndurare, fără cruțare.
implacabilité *s.f.* implacabilitate, neîndurare, neînduplecare, necruțare.
implacable *adj.* implacabil, neîndurător, necruțător, neiertător; **ennemi ~** dușman implacabil.
implacablement *adv.* (în mod) implacabil, fără îndurare, fără cruțare, fără omenie.
implant *s.m. (med.)* implant; **~ dentaire** implant dentar.
implantable *adj.* implantabil, care poate fi implantat.
implantation *s.f.* **1.** implantare; plantare, sădire. **2.** *(constr.)* instalare, fixare; **~ d'une usine dans une région** instalare a unei uzine într-o regiune. **3.** *(chim.)* implantație. **4.** *(med.)* implantare, realizarea unui implant.
implanter I. *v.t.* **1.** a implanta, a înfige; a planta, a sădi; **~ ses racines à une grande profondeur** a-și înfige rădăcinile la mare adâncime. **2.** *(fig.)* a introduce, a stabili; **~ une nouvelle mode** a introduce o modă nouă. **3.** *(med.)* a implanta, a realiza un implant. **4.** a instala, a croi, a fixa; **~ une usine dans une région** a instala o uzină într-o regiune. **II.** *v.r.* **1.** a se implanta, a se introduce; **le gui s'implante dans le chêne** vâscul se implantează în stejar. **2.** a se stabili, a se fixa; **des immigrants qui s'implantent dans un nouveau pays** imigranți care se stabilesc într-o nouă țară.
implantologie *s.f. (stomat.)* implantologie.
implémentation *s.f.* implementare.
implémenter *v.t.* a implementa.
implexe *adj. (înv. despre o operă literară)* cu intrigă complicată.
implication *s.f.* **1.** *(jur.)* implicare; **~ de qqn. dans un trafic de drogues** implicarea cuiva într-un trafic de droguri. **2.** implicație, consecință, urmare, efect, rezultat; **les ~s sociales d'une révolution** implicațiile sociale ale unei revoluții. **3.** *(mat., log.)* implicație.
implicite *adj.* implicit; subînțeles; inclus; **les conditions ~s d'un marché** condițiile implicite ale unui târg.
implicitement *adv.* (în mod) implicit.
impliquer *v.t.* **1.** *(jur.)* a implica; **~ qqn. dans une affaire louche** a implica pe cineva într-o afacere suspectă. **2.** a implica, a avea drept consecință, a atrage după sine, a antrena; a presupune.
implorant, ~e *adj.* implorator; rugător; care imploră.
imploration *s.f.* implorare, rugă fierbinte, rugăminte umilă.
implorer *v.t.* a implora, a ruga fierbinte, cu umilință; a cere cu umilință; **~ l'aide de qqn.** a cere cu umilință ajutorul cuiva.
imploser *v.t.* a face implozie.
implosif, -ive *adj., s.f. (lingv.)* care se referă la implozie, articulat prin implozie.
implosion *s.f. (tehn.)* implozie.
impluvium (*pl.* **impluviums**) *s.m. (la romani)* impluviu, bazin amenajat în atriumul locuințelor romane.
impoli, ~e *adj., s.m.f.* nepoliticos; bădăran, mitocan, mârlan, mocofan, țoapă, grosolan; **manières ~es** maniere de mitocan, mitocănești.
impoliment *adv.* (în mod) nepoliticos; bădărănește, mitocănește, mârlănește.
impolitesse *s.f.* impolitețe, nepolitețe, necuviință; bădărănie, mitocănie, mârlănie, grosolănie.
impolitique *adj. (rar)* nepolitic, lipsit de abilitate politică; **des mesures ~s** măsuri nepolitice, nepopulare.
impondérabilité *s.f. (fiz.)* imponderabilitate.
impondérable I. *adj.* **1.** *(fiz.)* imponderabil. **2.** *(fig.)* imprevizibil, greu de imaginat; **facteurs ~s** factori imprevizibili. **II.** *s.m. art.* imponderabilul, neprevăzutul.
impopulaire *adj.* impopular, nepopular; **loi ~** lege nepopulară.
impopularité *s.f.* impopularitate, nepopularitate, lipsă de popularitate.
1. importable *adj.* importabil, care se poate importa, care e permis a se importa.
2. importable *adj.* care nu se poate purta; **une robe ~** o rochie care nu se poate purta.
importance *s.f.* **1.** importanță, însemnătate, valoare, pondere; **discours d'une grande ~** discurs de o mare importanță. **2.** importanță, influență, gravitate; **l'~ d'une guerre** gravitatea unui război. **3.** autoritate, influență, prestigiu; **sa fonction lui donne de l'~** funcția sa îi dă autoritate, prestigiu. **4.** *(fig.)* îngâmfare, înfumurare, trufie, infatuare, aroganță; **se donner de l'~** a-și da importanță, a se crede superior, a se îngâmfa; a face pe grozavul; *(arg.)* a se da mare. **5.** *(în expr.)* **d'~** important; **rosser qqn. d'~** a chelfăni pe cineva zdravăn, a-l bate măr.
important, ~e I. *adj.* **1.** important, însemnat, considerabil; **un livre ~** o carte importantă. **2.** important, influent, cu vază; **un homme ~** un om influent. **3.** înfumurat, îngâmfat, infatuat, arogant, trufaș; **il est ~ comme pas un** e îngâmfat ca nimeni altul; **se donner des airs ~s** a face pe grozavul, a-și da aere, a se da mare. **II.** *s.m.* **1.** *(art.)* importantul, esențialul; **l'~ est de...** esențialul este să... **2.** *(fam. în expr.)* **faire l'~** a face pe grozavul, a se da mare.
importateur, -trice *s.m.f., adj.* importator.
importation *s.f.* **1.** import; **licence d'~** licență de import; **~ en franchise, ~ exempte de droits de douane** import cu scutire de taxe. **2.** *(la pl.)* importuri, mărfuri importate.
1. importer *v.t.* **1.** a importa; **~ du café** a importa cafea. **2.** *(fig.)* a importa, a introduce; **~ une mode** a introduce o modă.
2. importer I. *v.t. (folosit numai la inf., la prez. și la pers. 3 sg.)* a importa, a avea importanță, a interesa, a conta; **cela importe peu** aceasta are prea puțină importanță. **II.** *v. impers. (în expr.)* **il importe de... a.** se cuvine să...; **b.** este necesar să...; **il importe de savoir...** este necesar de știut; **qu'importe** ce importanță are? ce-are a face?; **peu importe** n-are importanță; **que m'importe?** ce-mi pasă?; **n'importe qui** oricine; **n'importe quoi** orice; **n'importe où** oriunde; **n'importe quand** oricând; **n'importe comment** oricum; **n'importe** nu are nici o importanță, nu e nimic.
import-export *s.m. inv. (com.)* import-export.

importun, ~e *adj., s.m.f.* inoportun, pisălog, supărător, cicălitor; nedorit, nepoftit; **visiteur ~** oaspete nepoftit.
importunément *adv.* (în mod) inoportun, supărător.
importuner *v.t.* a importuna, a deranja, a cicăli; **les voisins m'importunent** vecinii mă deranjează.
importunité *s.f.* inoportunitate, stăruință agasantă, plictisitoare, iritantă.
imposable *adj.* *(ec.)* impozabil; **revenu ~** venit impozabil.
imposant, ~e *adj.* **1.** impozant, impunător; **un vieillard ~** un bătrân impozant. **2.** mare, considerabil, măreț, impunător, de proporții extinse; **architecture ~** arhitectură impunătoare, măreață, care stârnește admirație.
imposé, ~e I. *adj.* impus; *(sport)* **figures ~es** figuri impuse. **II.** *s.m.f.* impus (la un impozit).
imposer I. *v.t.* **1.** a impune (prin constrângere); **~ une tâche** a impune o sarcină. **2.** a impune, a impoza, a supune la un impozit; **~ les contribuables** a supune pe contribuabili la un impozit. **3.** *(bis. în expr.)* **~ les mains** a pune mâinile pe capul unui credincios (ritual). **II.** *v.i.* *(în expr.)* **en ~** a impune (respect, stimă); **son attitude courageuse en impose** atitudinea lui curajoasă impune (respect). **III.** *v.r.* **1.** a se (a-și) impune; **s'~ des sacrifices** a-și impune sacrificii; **ce pianiste a réussi à s'~** acest pianist a reușit să se impună. **2.** a fi indispensabil; a se impune; **cette mesure s'impose** această măsură se impune / este indispensabilă / neapărat necesară.
imposition *s.f.* **1.** *(înv.)* impozit. **2.** impunere; **~ d'une taxe** impunere a unei taxe.
impossibilité *s.f.* imposibilitate, neputință, lucru imposibil; **être dans l'~ d'agir** a fi în imposibilitatea de a acționa.
impossible I. *adj.* **1.** imposibil, irealizabil, nerealizabil; greu de făcut; **vous me demandez une chose ~** îmi ceri un lucru imposibil. **2.** *(prov.)* **à cœur vaillant rien d'~** cu curaj și cu silință izbutești orice îți propui. **3.** *(fam.)* imposibil, nesuferit, insuportabil; **une personne ~** o persoană insuportabilă. **4.** ciudat, straniu, bizar; **des goûts ~s** gusturi ciudate. **II.** *s.m. art.* **1.** imposibilul; **tenter l'~** a încerca imposibilul. **2.** *(prov.)* **à l'~ nul n'est tenu** de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere.
imposte *s.f.* *(arhit.)* impostă.
imposteur *s.m.* impostor, șarlatan, șnapan, hoț, pungaș, escroc.
imposture *s.m.* impostură, șarlatanie, hoție, pungășie, escrocherie.
impôt *s.m.* **1.** *(ec.)* impozit; **payer les ~s** a plăti impozitele **2.** *(în expr.)* *(fig.)* **~ du sang** serviciu militar.
impotence *s.f.* neputință, impotență.
impotent, ~e *adj., s.m.f.* neputincios, impotent.
impraticabilité *s.f.* impracticabilitate, caracterul a ceea ce este impracticabil.
impraticable *adj.* **1.** impracticabil, greu de pus în practică; **une idée ~** o idee greu de pus în practică, de aplicat. **2.** *(despre drumuri)* impracticabil, desfundat, rău, de neumblat. **3.** *(despre persoane, înv.)* nesociabil.
imprécation *s.f.* imprecație, blestem, ocară, maledicție, anatemă; înjurătură; **proférer des ~s** a profera blesteme.
imprécatoire *adj.* *(în expr.)* **formule ~** cuvinte de blestem, imprecație; înjurătură.
imprécis, ~e *adj.* imprecis, neprecis, nedeslușit, nelămurit, vag, neclar; **contours ~** contururi neclare.
imprécisé, ~e *adj.* neprecizat, vag.
imprécision *s.f.* imprecizie, lipsă de precizie, neclaritate.
imprégnation *s.f.* **1.** impregnare; îmbibare; **~ de la terre par l'eau** îmbibare a pământului cu apă. **2.** *(geol.)* ușoară prezență a petrolului într-o rocă. **3.** *(zool.)* fecundare a ovulului. **4.** *(fig.)* asimilare; influențare; **l'~ d'un esprit par les idées de son temps** influențarea unei persoane de ideile din vremea sa.
imprégner I. *v.t.* **1.** a impregna, a îmbiba; **tissu imprégné d'eau** țesătură îmbibată cu apă. **2.** *(fig.)* a impregna, a inculca; a întipări; a vârî în cap; a influența; **il était imprégné des idées révolutionnaires de l'époque** era impregnat de ideile revoluționare ale epocii. **II.** *v.r.* a se impregna.
imprenable *adj.* *(despre cetăți, orașe)* inexpugnabil, de neînvins, de necucerit; **forteresse ~** fortăreață inexpugnabilă; **vue ~** vedere care nu poate fi ascunsă de clădiri noi.
impréparation *s.f.* *(lit.)* lipsă de pregătire, nepregătire.
impresario, imprésario (*pl.* **impresarios, impresarii**) *s.m.* impresar.
imprescriptibilité *s.f.* *(jur.)* imprescriptibilitate.
imprescriptible *adj.* *(jur.)* imprescriptibil; **droits ~s de la personne** drepturi imprescriptibile ale persoanei.
impression *s.f.* **1.** *(înv.)* amprentă, urmă; **l'~ des pas** urma pașilor. **2.** imprimare, tipărire; **fautes d'~** greșeli de tipar, de imprimare. **3.** *(tehn.)* strat; **couche d'~** primul strat de vopsea. **4.** *(înv.)* ediție; **la dernière ~ d'un livre** ultima ediție a unei cărți. **5.** *(fig.)* impresie, părere, sentiment, senzație; **avoir l'impression que** a avea impresia că; a crede că; **faire bonne / mauvaise ~** a face impresie bună / proastă; **faire ~ sur qqn.** a face impresie asupra cuiva. **6.** *(poligr.)* impresiune, copie, tipar, întipărire; **~ Braille** tipar pentru orbi. **7.** *(în expr.)* **~ en couleurs a.** policromie; **b.** decalcomanie; **~ plane** planografie; **~ en photochromie** fotocromie.
impressionnabilité *s.f.* impresionabilitate, emotivitate, sensibilitate.
impressionnable *adj.* **1.** impresionabil, emotiv, sensibil; **une personne ~** o persoană impresionabilă, sensibilă. **2.** *(foto)* sensibil; **une plaque ~** o placă sensibilă.
impressionnant, ~e *adj.* **1.** impresionant, înduioșător, mișcător, duios, răscolitor; **un spectacle ~** un spectacol impresionant. **2.** impozant, impunător, aspectuos, falnic, măreț; **une forteresse ~e** o fortăreață impunătoare.
impressionner I. *v.t.* **1.** a impresiona, a înduioșa, a mișca; a răscoli, a tulbura; **le malheur de cette famille m'a beaucoup impressionné** nefericirea acestei familii m-a tulburat mult. **2.** *(tehn., poligr.)* a impresiona; **~ une pellicule photographique** a impresiona o peliculă fotografică.

impressionnisme *s.m. (pict.)* impresionism.
impressionniste *adj., s.m.f. (pict.)* (pictor) impresionist.
imprévisibilité *s.f.* imprevizibilitate, caracterul a ceea ce este imprevizibil.
imprévisible *adj.* imprevizibil, care nu poate fi prevăzut; **les séismes sont encore ~s** seismele sunt încă imprevizibile, nu se pot prevedea.
imprévision *s.f.* **1.** lipsă de prevedere. **2.** *(jur. în expr.)* **théorie de l'~** teorie potrivit căreia unele clauze dintr-un contract pot fi modificate în funcție de evenimente financiare neprevăzute.
imprévoyance *s.f.* lipsă de prevedere; nesocotință; imprudență.
imprévoyant, ~e *adj.* neprevăzător; imprudent.
imprévu, ~e *adj.* neprevăzut; **un événement ~** un eveniment neprevăzut.
imprimable *adj.* imprimabil; publicabil; **ce livre n'est pas ~** această carte nu este publicabilă.
imprimante *s.f. (inform.)* imprimantă.
imprimatur *s m. invar.* bun de imprimat.
imprimé, ~e I. *adj.* imprimat; **tissu ~** material imprimat. **II.** *s.m.* imprimat, tipăritură.
imprimer I. *v.t.* **1.** a imprima, a lăsa urme, a apăsa; **~ ses pas sur le sable** a-și imprima pașii pe nisip, a lăsa urma pașilor...; **~ une étoffe** a imprima o stofă. **2.** *(tipogr.)* a tipări, a imprima, a edita; **~ un livre** a tipări o carte. **3.** a imprima, a comunica, a transmite; **~ un mouvement de rotation** a imprima o mișcare de rotație. **4.** a întipări; a săpa; **le temps a imprimé des rides sur son visage** timpul a săpat riduri pe chipul său. **II.** *v.r.* a se imprima; a se tipări; **ce livre s'imprime chez Gallimard** cartea aceasta se tipărește la Gallimard.
imprimerie *s.f.* imprimerie, tipografie.
imprimeur *s.m.* **1.** conducătorul unei tipografii. **2.** tipograf, lucrător într-o tipografie.
improbabilité *s.f.* improbabilitate, neprobabilitate.
improbable *adj.* improbabil, nesigur, îndoielnic, problematic; **sa nomination est ~** numirea sa este îndoielnică.
improbateur, -trice, improbatif, -ive *adj. (înv.)* dezaprobator; **un regard ~** o privire dezaprobatoare.
improbation *s.f. (înv.)* dezaprobare.
improbité *s.f. (lit.)* lipsă de probitate, necinste, incorectitudine.
improductif, -ive I. *adj.* neproductiv; **capital ~** capital neproductiv. **II.** *s.m.f.* care nu participă la producție.
improductivité *s.f. (rar)* neproductivitate, sterilitate.
impromptu, ~e I. *adj.* neprevăzut, nepregătit, neașteptat, improvizat, nescontat; **visite ~e** vizită neașteptată. **II.** *adv. (înv.)* pe nepusă masă, pe nepregătite; pe loc; pe negândite; **parler ~** a vorbi pe nepregătite. **III.** *s.m. (lit., muz.)* improvizație; **~s de Schubert** improvizații de Schubert.
imprononçable *adj.* de nepronunțat, greu de pronunțat; **mot ~** cuvânt greu de pronunțat.
impropre *adj.* impropriu, nepotrivit; **terme ~** cuvânt impropriu, greșit.
improprement *adv.* (în mod) impropriu, nepotrivit, greșit.
impropriété *s.f.* improprietate (în folosirea cuvintelor); **~ d'un mot** improprietatea / nepotrivirea unui cuvânt; folosirea greșită a unui cuvânt.
improuvable *adj.* de nedemonstrat, de nedovedit, greu de dovedit; **une hypothèse ~** o ipoteză imposibil de dovedit.
improvisateur, -trice *adj., s.m.f.* improvizator, care improvizează; **un talent d'~** un talent de improvizator.
improvisation *s.f.* improvizație.
improviser I. *v.t.* a improviza, a compune, a alcătui pe loc, repede, pe nepregătite; **~ un discours** a improviza un discurs. **II.** *v.r.* a se improviza, a se pregăti repede; **s'~ cuisinier** a se improviza bucătar, a face pe bucătarul.
improviste *adv. (în expr.)* **à l'~** pe neașteptate, pe negândite, pe nepregătite; dintr-o dată; **il est arrivé à l'~** a sosit pe neașteptate.
imprudemment *adv.* (în mod) imprudent, fără prudență.
imprudence *s.f.* imprudență; nechibzuință, nesăbuință; **commettre une ~** a comite o imprudență.
imprudent, ~e *adj., s.m.f.* imprudent, nechibzuit, necugetat, nesăbuit, nesocotit.
impubère *adj., s.m.f. (jur.* sau *lit.)* minor.
impubliable *adj.* nepublicabil, care nu poate fi publicat; **un livre ~** o carte nepublicabilă.
impudemment *adv.* cu nerușinare, cu insolență, cu neobrăzare.
impudence *s.f.* nerușinare, insolență, neobrăzare, obrăznicie; **mentir avec ~** a minți cu nerușinare.
impudent, ~e *adj., s.m.f.* nerușinat, insolent, neobrăzat, obraznic.
impudeur *s.f.* impudoare, indecență, necuviință, nerușinare, neobrăzare.
impudicité *s.f.* impudicitate, impudoare, indecență, necuviință, neobrăzare.
impudique *adj., s.m.f.* impudic, indecent, necuviincios, neobrăzat.
impuissance *s.f.* **1.** neputință, imposibilitate; incapacitate; **réduire qqn. à l'~** a pune pe cineva în incapacitate (de a face ceva). **2.** slăbiciune; **l'~ humaine** slăbiciunea omenească. **3.** *(med.)* impotență.
impuissant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** neputincios; incapabil; **colère ~e** mânie neputincioasă. **2.** slab, fără vlagă. **3.** *(med.)* impotent.
impulser *v.t.* a impulsiona.
impulsif, -ive *adj., s.m.f.* impulsiv; coleric, iute, nestăpânit; agresiv; **un homme ~** un om impulsiv.
impulsion *s.f.* **1.** *(fiz.)* impulsie. **2.** *(fig.)* pornire / tendință spontană; impuls; stimulent.
impulsivité *s.f.* impulsivitate, nestăpânire, duritate; agresivitate.
impunément *adv.* fără urmări neplăcute, fără inconveniente; **on ne peut contrevenir ~ à la loi** nu se poate încălca legea fără urmări.
impuni, ~e *adj.* nepedepsit; **crime ~** crimă nepedepsită.

impunité *s.f. (jur.)* impunitate, lipsă de pedeapsă.
impur, ~e *adj.* 1. impur, murdar, necurat, spurcat; **eau ~e** apă murdară. 2. *(fig.)* impudic; lasciv, desfrânat, imoral.
impurement *adv.* (în mod) impur, murdar; **vivre ~** a trăi murdar, în desfrânare.
impureté *s.f.* 1. impuritate, murdărie, gunoi, necurățenie; **l'~ de l'eau** impuritatea apei. 2. *(fig.)* impudoare, imoralitate, desfrâu, impudicitate, indecență, nerușinare.
imputabilité *s.f.* 1. responsabilitate morală. 2. *(jur.)* imputabilitate.
imputable *adj.* imputabil, reproșabil.
imputation *s.f.* imputație, învinuire, învinovățire, acuzare, vină; reproș, mustrare, admonestare.
imputer *v.t.* 1. a imputa, a învinui, a învinovăți, a acuza, a reproșa. 2. *(fin., jur.)* a imputa.
imputrescibilité *s.f.* imputrescibilitate, calitatea unui material de a nu putrezi, de a fi imputrescibil.
imputrescible *adj.* imputrescibil, care nu putrezește.
inabordable *adj.* 1. inabordabil, inaccesibil, neaccesibil; **un rivage ~** un țărm inaccesibil. 2. *(fig.)* inabordabil, cu care nu se poate sta de vorbă; **une personne ~** o persoană inabordabilă. 3. *(despre prețuri)* inabordabil, exagerat, excesiv de mare.
inabrité, ~e *adj. (rar)* neadăpostit, care nu este adăpostit.
inabrogeable *adj. (jur.)* care nu poate fi abrogat; **lois ~s** legi care nu pot fi abrogate.
inaccentué, ~e *adj. (lingv., fon.)* neaccentuat; **syllabe ~e** silabă neaccentuată.
inacceptable *adj.* inacceptabil, de neacceptat; inadmisibil; **offre ~** ofertă inacceptabilă.
inacceptation *s.f. (lit.)* neacceptare, refuz de a accepta.
inaccessibilité *s.f.* inaccesibilitate.
inaccessible *s.f.* 1. inaccesibil, la care nu se poate ajunge; **sommet ~** pisc inaccesibil. 2. inabordabil, greu de contactat; **personne ~** persoană inabordabilă. 3. *(fig.)* inaccesibil, insensibil; **~ à la pitié** insensibil la milă, care nu cunoaște mila. 4. *(fig.)* de nepătruns, de neînțeles; **texte philosophique ~** text filozofic de neînțeles.
inaccommodable *adj.* inacomodabil, neacomodabil, care nu se poate acomoda; *(înv.)* de neîmpăcat, ireconciliabil.
inaccompli, ~e *adj. (lit.)* neterminat, neîndeplinit, neîmplinit.
inaccomplissement *s.m. (lit.)* neîndeplinire; neîmplinire.
inaccordable *adj. (rar)* 1. care nu poate fi acordat / atribuit / admis, inacordabil; **demande ~** cerere care nu poate fi admisă. 2. care nu poate fi pus de acord, conciliat; **intérêts ~s** interese contradictorii, inconciliabile.
inaccoutumé, ~e *adj.* neobișnuit; **une offre ~e** o ofertă neobișnuită; *(cu prep* **à**) neobișnuit cu; **~ à ce genre de vie** neobișnuit cu acest gen de viață.
inachevé, ~e *adj.* neterminat, neisprăvit; incomplet; **un travail ~** o treabă neterminată.
inachèvement *s.m.* neisprăvire, neterminare.
inactif, -ive *adj.* 1. inactiv; pasiv, inert; **rester ~** a sta inactiv, pasiv. 2. leneș, trândav, indolent, delăsător; nepăsător. 3. ineficient, ineficace; **un remède ~** un medicament ineficace. 4. *(chim.) (despre substanțe)* inactiv, care nu reacționează.
inaction *s.f.* inacțiune, inactivitate; pasivitate; lipsă de activitate.
inactivation *s.f. (biol.)* inactivare, oprirea activității unei substanțe biochimice.
inactiver *v.t. (biol.)* a inactiva, a opri activitatea unei substanțe biochimice.
inactivité *s.f.* 1. inactivitate; pasivitate, inerție. 2. situația unui salariat care nu se află în activitate.
inactuel, ~le *adj.* inactual, care nu este actual, de actualitate.
inadaptable *adj.* inadaptabil, neadaptabil.
inadaptation *s.f.* inadaptare, neadaptare.
inadapté, ~e *adj., s.m.f.* inadaptat, neadaptat.
inadéquat, ~e *adj.* neadecvat, nepotrivit, necorespunzător; deplasat.
inadéquation *s.f.* inadecvare, nepotrivire.
inadmissibilité *s.f.* inadmisibilitate.
inadmissible *adj.* inadmisibil, neadmisibil, de neadmis, intolerabil, inacceptabil; **un ton ~** un ton inadmisibil.
inadvertance *s.f.* inadvertență, scăpare, nebăgare de seamă; **par ~** din nebăgare de seamă.
inaliénabilité *s.f. (jur.)* inalienabilitate.
inaliénable *adj. (jur.)* inalienabil, care nu poate fi înstrăinat.
inaliénation *s.f. (jur.)* inalienare.
inalliable *adj. (tehn. despre metale)* care nu se poate alia cu alt metal.
inaltérabilité *s.f.* inalterabilitate.
inaltérable *adj.* 1. inalterabil, nealterabil, care nu se poate altera; **un métal ~** un metal inalterabil, inoxidabil. 2. *(fig.)* inalterabil, constant, veșnic, etern; **sentiments ~s** sentimente inalterabile, constante.
inaltéré, ~e *adj.* nealterat, nestricat, curat; *(fig.)* constant, neschimbat.
inamical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* 1. neamical, neprietenos; ostil, dușmănos; **procédé ~** procedeu neprietenos. 2. nepoliticos, necurtenitor; ireverențios; **attitude ~e** atitudine nepoliticoasă.
inamicalement *adv.* (în mod) neamical, neprietenos, fără prietenie.
inamissible *adj. (teol.)* inamisibil, care nu se poate pierde, care nu ți se poate lua; **grâce ~** har inamisibil, care nu ți se poate lua.
inamovibilité *s.f. (jur.)* inamovibilitate, calitatea de a fi inamovibil.
inamovible *adj. (jur.)* inamovibil, care nu poate fi transferat, revocat din funcție; **juge ~** judecător inamovibil.
inanimé, ~e *adj.* 1. neînsuflețit, inanimat. 2. leșinat.
inanité *s.f.* 1. inanitate, deșertăciune, vanitate; **l'~ de ses espoirs** deșertăciunea speranțelor sale. 2. inutilitate; **l'~ de ses efforts** inutilitatea eforturilor sale.
inanition *s.f.* inaniție; **mourir d'~** a muri de inaniție.
inapaisable *adj.* de nepotolit, care nu poate fi potolit, domolit, stăpânit; aprig, amarnic; **haine ~** ură aprigă, nepotolită.

inapaisé, ~e *adj.* nepotolit, nedomolit, nestăpânit; aprig.
inaperçu, ~e *adj.* neobservat, nezărit, neremarcat; **passer ~** a trece neobservat.
inappétence *s.f.* **1.** *(med.)* inapetență, anorexie, lipsă de poftă de mâncare. **2.** *(fig.)* lipsă de dorință, de dispoziție (de a face ceva); indiferență.
inapplicable *adj.* inaplicabil, de neaplicat; **théorie ~** teorie inaplicabilă.
inapplication *s.f.* **1.** lipsă de silință, de sârguință, de atenție; **l'~ d'un élève** lipsa de sârguință a unui elev. **2.** neaplicare, nepunere în practică; **l'~ d'une loi** neaplicarea unei legi.
inappliqué, ~e *adj.* **1.** nesilitor, nesârguincios, distrat, leneș; **un élève ~** un elev nesilitor. **2.** *(despre legi, decrete, măsuri)* neaplicat.
inappréciable *adj.* **1.** inapreciabil, inestimabil, neprețuit; **une valeur ~** o valoare inestimabilă. **2.** care nu poate fi estimat, imperceptibil; **différence ~** diferență imperceptibilă.
inapprivoisable *adj.* care nu poate fi îmblânzit, domesticit; sălbatic; **un fauve ~** o fiară care nu poate fi îmblânzită.
inapprivoisé, ~e *adj.* neîmblânzit, sălbatic.
inapte *adj., s.m.f.* **1.** inapt; incapabil, nepriceput, nepotrivit; **~ aux affaires** nepriceput în afaceri. **2.** inapt (pentru serviciul militar); **il a été déclaré ~** a fost declarat inapt.
inaptitude *s.f.* inaptitudine, nepricepere, incapacitate; neputință.
inarrangeable *adj.* care nu se poate aranja, repara; de nearanjat.
inarticulé, ~e *adj.* nearticulat; **sons ~s** sunete nearticulate.
inassimilable *adj.* **1.** inasimilabil, neasimilabil, care nu poate fi asimilat de organism; **aliment ~** aliment neasimilabil. **2.** *(fig.)* de neînțeles, greu de priceput; **notion ~** noțiune de neînțeles. **3.** *(fig.)* neasimilabil unei societăți; **minorité ~** minoritate care nu se poate asimila (societății în care trăiește).
inassouvi, ~e *adj.* nesăturat, nepotolit, nedomolit, nesatisfăcut; **faim ~e** foame nepotolită; *(fig.)* **ambition ~e** ambiție nedomolită, nesatisfăcută.
inassouvissable *adj.* *(lit.)* care nu poate fi potolit, insațiabil; **faim ~** foame care nu poate fi potolită.
inassouvissement *s.m.* nesaț, insațiabilitate; nepotolire, nesatisfacere.
inattaquable *adj.* **1.** inatacabil, neatacabil, care nu poate fi atacat, contestat; **un argument ~** un argument inatacabil. **2.** *(fig.)* ireproșabil; **un homme ~** un om ireproșabil, fără pată.
inattendu, ~e *adj.* neașteptat, neprevăzut, nescontat, nebănuit; surprinzător; **un événement ~** un eveniment neașteptat.
inattentif, -ive *adj.* neatent, distrat; **un élève ~** un elev neatent.
inattention *s.f.* neatenție.
inaudible *adj.* **1.** inaudibil, care nu se poate auzi; **son ~** sunet inaudibil. **2.** care se aude / deslușește greu; **le blessé prononça des mots ~s** rănitul pronunță cuvinte greu de deslușit, imperceptibile. **3.** greu de suportat, neplăcut; **musique ~** muzică neplăcută auzului, de neascultat.
inaugural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* inaugural; **discours ~** discurs inaugural.
inaugurateur, -trice *s.m.f.* *(rar)* inaugurator, persoană care inaugurează.
inauguration *s.f.* **1.** inaugurare; punere în funcțiune; **~ d'une usine** inaugurarea unei uzine. **2.** *(fig.)* inaugurare, începere; **~ d'une nouvelle ère** inaugurarea unei ere noi. **3.** vernisaj; **~ d'une exposition** vernisajul unei expoziții.
inaugurer *v.t.* **1.** a inaugura, a pune în funcțiune; **~ une usine** a inaugura o uzină. **2.** *(fig.)* a inaugura, a începe; **~ une période de paix** a inaugura o perioadă de pace / liniște; **~ une nouvelle méthode** a inaugura o metodă nouă.
inauthenticité *s.f.* inautenticitate, lipsă de autenticitate, neautenticitate.
inauthentique *adj., s.m.* neautentic, nereal, fals; **ouvrage ~** lucrare neautentică, fals.
inavouable *adj.* inavuabil, de nemărturisit, care nu poate fi mărturisit; **sentiment ~** sentiment inavuabil.
inavoué, ~e *adj.* nemărturisit.
inca, incasique *adj. invar., (ist.)* incaș, referitor la incași; **la civilisation ~** civilizația incașă.
incalculable *adj.* incalculabil, imens, imposibil de apreciat, considerabil, enorm; **un nombre ~ d'astres** un număr incalculabil de aștri.
incandescence *s.f.* **1.** incandescență. **2.** *(fig.)* înflăcărare, exaltare, ardoare, elan.
incandescent, ~e *adj.* **1.** incandescent; **lave ~e** lavă incandescentă. **2.** *(fig.)* înflăcărat, exaltat.
incantation *s.f.* **1.** incantație, descântec, vrăjitorie, magie. **2.** încântare, farmec, vrajă.
incantatoire *adj.* incantatoriu; cu caracter de vrajă, magic; **paroles ~s** cuvinte magice.
incapable I. *adj.* incapabil, inapt, neputincios; incompetent; **il est ~ d'assumer une obligation** este incapabil să-și asume o obligație; **~ de travailler dans un domaine quelconque** incapabil de a munci într-un domeniu oarecare. **II.** *s.m.f.* incapabil, incompetent; **c'est un ~** e un incapabil.
incapacitant, ~e *adj., s.m.* *(mil.)* (produs chimic) care produce o incapacitate temporară de a lupta; **gaz ~** gaz paralizant, care împiedică pentru moment pe militari să lupte.
incapacité *s.f.* incapacitate; neputință; inaptitudine; nepricepere; incompetență.
incarcération *s.f.* **1.** încarcerare, întemnițare, arestare, reținere, închidere. **2.** *(med. în expr.)* **~ d'une hernie** strangulare a unei hernii.
incarcérer I. *v.t.* a încarcera, a întemnița, a reține, a închide; **~ un coupable** a întemnița un vinovat. **II.** *v.r.* *(med., despre hernie)* a se strangula.
incardination *s.f.* *(rel.)* afectarea unui cleric la o dioceză.
incardiné *adj. m.* se spune despre un cleric afectat unei dioceze.
incarnadin, ~e *adj.* roșu-stacojiu deschis.

incarnat, ~e I. *adj.* roșu-stacojiu. **II.** *s.m.* **1.** (culoarea) roșu-stacojiu. **2.** *(bot.)* specie de trifoi furajer.
incarnation *s.f.* **1.** *(rel.)* încarnare, întrupare. **2.** *(fig.)* încarnare, întruchipare, personificare, reprezentare, simbolizare; **c'est l'~ de la bonté** este întruchiparea bunătății.
incarné, ~e *adj.* **1.** încarnat, întruchipat; *(fig.)* personificat; **c'est la bonté ~e** este bunătatea personificată. **2.** *(chir. în expr.)* **ongle ~** unghie încarnată.
incarner I. *v.t.* **1.** *(fig.)* a încarna, a însemna, a personifica, a întruchipa; **le magistrat incarne la justice** magistratul personifică justiția. **2.** a interpreta un rol, a încarna un personaj; **cet acteur incarne un duc** acest actor joacă rolul unui duce. **II.** *v.r.* **1.** *(chir. despre unghii)* a se încarna. **2.** a se încarna (despre divinități). **3.** *(fig.)* a se materializa, a se concretiza; **idées qui s'incarnent dans un mouvement politique** idei care se materializează într-o mișcare politică.
incartade *s.f.* **1.** *(înv.)* jignire, necuviință. **2.** capriciu; năzbâtie, extravaganță. **3.** *(echit.)* săritură bruscă a calului din drumul său.
incasique *adj.* v. **inca**.
incassable *adj.* incasabil, care nu se poate sparge; **verre ~** sticlă incasabilă.
incendiaire I. *s.m.f.* incendiator, agitator. **II.** *adj.* **1.** incendiar; **bombe ~** bombă incendiară. **2.** instigator, ațâțător, incendiar; **déclaration ~** declarație incendiară.
incendie *s.m.* incendiu; **un ~ de forêt** un incendiu de pădure.
incendié, ~e I. *adj.* incendiat, ars, pârjolit, devastat, pustiit, distrus; **forêt ~e** pădure devastată de incendiu. **II.** *s.m.f.* persoană păgubită prin incendiu.
incendier *v.t.* **1.** a incendia, a aprinde, a da foc; **~ une maison** a da foc unei case. **2.** *(fig.)* a lumina puternic; **le soleil incendie la vallée** soarele luminează puternic valea. **3.** *(fig.)* a ațâța, a agita, a răzvrăti; **~ les esprits** a ațâța spiritele. **4.** *(pop. în expr.)* **~ qqn.** a face pe cineva cu ou și cu oțet.
incertain, ~e I. *adj.* **1.** *(despre lucruri, situații, fapte)* incert, nesigur, îndoielnic, discutabil; **résultats ~s** rezultate îndoielnice, nesigure; **le succès des pourparlers est ~** succesul tratativelor este incert / discutabil. **2.** vag, neclar, imprecis, nedeslușit, nelămurit; confuz; **un voyage d'une durée ~e** o călătorie cu o durată imprecisă. **3.** nehotărât, neprecizat, nedeterminat; **l'heure de son arrivée est ~e** ora sosirii sale este neprecizată. **4.** *(despre persoane)* ezitant, șovăielnic, nesigur; nedecis, nehotărât; **le blessé a une démarche ~e** rănitul are un mers șovăielnic, nesigur. **5.** *(despre timp)* nesigur, nestatornic, schimbător. **II.** *s.m.* **1.** incertitudine, nesiguranță. **2.** *(fin.)* cursul unei monede străine exprimate în moneda națională.
incertitude *s.f.* **1.** incertitudine, nesiguranță; **l'~ de la victoire** incertitudinea victoriei. **2.** nestatornicie, inconstanță, variabilitate; **l'~ du temps** variabilitatea vremii. **3.** ezitare, șovăială, îndoială; **il est dans l'~, il ne sait quelle démarche faire** șovăie, nu știe ce demers să facă.
incessamment *adv.* **1.** *(înv.)* fără încetare, neîntrerupt. **2.** în curând, peste puțin; dintr-o clipă în alta, neîntârziat, îndată; **les travaux de la conférence commenceront ~** lucrările conferinței vor începe în curând.
incessant, ~e *adj.* neîncetat, neîntrerupt, continuu, necontenit, necurmat, nesfârșit, permanent; **efforts ~s** eforturi neîntrerupte.
incessibilité *s.f.* *(jur.)* incesibilitate.
incessible *adj.* *(jur.)* incesibil, care nu poate fi cedat.
inceste *s.m.* incest.
incestueusement *adv.* (în mod) incestuos.
incestueux, -euse *adj.* incestuos.
inchangé, ~e *adj.* neschimbat, invariabil, fix, constant; stabil; **situation ~e** situație neschimbată.
inchantable *adj.* de necântat, care nu se poate cânta.
inchauffable *adj.* care nu poate fi încălzit; **une maison ~** o casă care nu poate fi încălzită.
inchavirable *adj.* *(despre nave)* construit special pentru a nu se scufunda.
inchiffrable *adj.* care nu poate fi cuantificat.
inchoatif, -ive *adj.* *(lingv.)* incoativ.
incicatrisable *adj.* care nu se poate cicatriza.
incidemment *adv.* (în mod) incidental, întâmplător, accidental, neprevăzut, fortuit; **nous avons ~ parlé de toi** am vorbit despre tine întâmplător.
incidence *s.f.* **1.** *(fiz.)* incidență. **2.** *(fig.)* influență, repercusiune, urmare, consecință; **l'~ de la hausse des prix** consecința creșterii prețurilor.
1. incident *s.m.* **1.** incident; **un ~ fâcheux** un incident neplăcut; **~ diplomatique** incident diplomatic. **2.** *(jur.)* obiecție accesorie într-un proces.
2. incident, ~e I. *adj.* **1.** *(fiz.)* incident; **rayon ~** rază incidentă. **2.** *(jur.)* accesoriu; **question ~e** întrebare accesorie. **II.** *s.f.* *(gram.)* incidentă.
incidenter *v.i.* *(jur. rar)* a da naștere la incidente în cursul unui proces.
incinérateur *s.m.* *(tehn.)* aparat unde se incinerează gunoaiele.
incinération *s.f.* incinerare.
incinérer *v.t.* a incinera.
incipit *s.m. invar.* *(lat.)* incipit, primele cuvinte ale unei cărți, ale unui manuscris.
incise *adj. f., s.f.* *(gram.)* (propoziție) incidentă.
inciser *v.t.* a inciza, a face o incizie.
incisif, -ive I. *adj.* incisiv, tăios, mușcător, sarcastic, caustic, înțepător; **une critique ~-ive** o critică tăioasă **II.** *s.f.* (dinte) incisiv.
incision *s.f.* incizie.
incisure *s.f.* *(anat. bot.)* incizură.
incitant, ~e *adj.* incitant, ațâțător, provocator.
incitateur, -trice *s.m.f.* *(rar)* incitator, instigator, agitator, provocator.
incitatif, -ive *adj.* incitativ, care incită.
incitation *s.f.* incitare, instigare, ațâțare, provocare, întărâtare, stârnire.
inciter *v.t.* a incita, a instiga, a ațâța, a provoca, a întărâta; **~ à la révolte** a instiga la revoltă.
incivil, ~e *adj.* *(lit.)* nepoliticos, nerespectuos; bădăran, grosolan, mojic, mitocan, mârlan, țopârlan.

incivilement *adv.* *(înv.)* (în mod) necivilizat, nerespectuos; cu bădărănie, cu grosolănie.
incivilisable *adj.* care nu se poate civiliza, refractar la civilizație.
incivilité *(lit.)* *s.f.* **1.** impolitețe, bădărănie, grosolănie, mojicie, mitocănie. **2.** atitudine, vorbă nepoliticoasă, grosolană.
incivique I. *adj.* *(înv.)* necetățenesc, lipsit de spirit civic **II.** *adj., s.m.f.* *(Belgia)* colaboraționist în timpul ocupației germane (în al doilea război mondial).
incivisme *s.m.* *(înv.)* lipsă de spirit cetățenesc.
inclassable *adj.* inclasabil, de neclasat.
inclémence *s.f.* **1.** *(înv.)* lipsă de clemență. **2.** *(fig. rar)* duritate, severitate, asprime, rigoare; **l'~ de l'hiver** asprimea iernii.
inclément, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* lipsit de clemență, neîndurător; **dieux ~s** zei neîndurători. **2.** *(fig.)* dur, sever, aspru, riguros; **hiver ~** iarnă aspră.
inclinaison *s.f.* **1.** înclinare, aplecare; oblicitate; îndoire; **~ d'un mur** înclinare a unui zid. **2.** pantă; înclinare; **~ de la route** drum în pantă.
inclination *s.f.* **1.** înclinare, aplecare; reverență; **elle salua la vieille dame d'une profonde ~** o salută pe bătrâna doamnă cu o profundă reverență. **2.** *(fig.)* înclinație, aplecare, atracție, predispoziție, vocație, aptitudine, chemare, dar, înzestrare, predilecție; *(lit.)* propensiune; **montrer de l'~ pour la musique** a arăta înclinație spre muzică. **3.** *(înv.)* simpatie, afecțiune, iubire.
incliné, ~e *adj.* **1.** înclinat, oblic, plecat, aplecat, îndoit; **plan ~**plan înclinat. **2.** *(fig. înv.)* înclinat, predispus; **~ à la générosité** predispus la generozitate.
incliner I. *v.t.* a înclina, a apleca, a îndoi; **~ la tête** a înclina capul; **le vent incline la cime des arbres** vântul îndoaie vârful copacilor. **II.** *v.i.* **1.** *(înv.)* a se apleca, a se înclina; **tour qui incline** turn care se apleacă / se înclină. **2.** (*cu prep* **à**) a înclina spre..., a fi dispus la...; **j'incline à croire que...** înclin să cred că... **III.** *v.r.* **1.** a se apleca, a se îndoi, a se înclina, a se încovoia; **il s'inclina devant l'assistance** se înclină în fața asistenței. **2.** *(fig.)* a se supune, a ceda, a se apleca, a se înclina; **s'~ devant l'évidence** a ceda în fața evidenței.
inclure *v.t.* a include, a cuprinde, a îngloba, a insera; a încorpora, a număra; **ce dictionnaire inclut aussi les néologismes** acest dicționar cuprinde și neologismele.
inclus, ~e *adj.* inclus, cuprins, înglobat, inserat; **ma réponse est ~e dans cette lettre** răspunsul meu este inclus în această scrisoare.
inclusif, -ive *adj.* inclusiv.
inclusion *s.f.* includere; inserare; înglobare; **~ d'un élément dans un autre** includere a unui element în altul.
inclusivement *adv.* (în mod) inclusiv, împreună cu..., și cu...; **il a lu toute la série jusqu'au dernier livre ~** a citit toată seria, inclusiv ultima carte.
inco *adj., s.m.f.* *(pop.)* **1.** incorigibil. **2.** necunoscut.
incoagulable *adj.* incoagulabil, de necoagulat, care nu se poate coagula.
incoercibilité *s.f.* incoercibilitate, imposibilitatea de a constrânge, de a stăpâni.
incoercible *adj.* **1.** incoercibil, care nu poate fi constrâns, stăpânit. **2.** *(fiz.)* care nu poate fi comprimat într-un recipient.
incognito *adv., s.m.* incognito; **voyager ~** a călători incognito.
incohérence *s.f.* incoerență.
incohérent, ~e *adj.* incoerent, nelogic, ilogic.
incollable *adj.* *(arg. școl.)* (candidat) bine pregătit, care nu poate eșua.
incolore *adj.* **1.** incolor; **verre ~** sticlă incoloră. **2.** *(fig.)* șters, tern, searbăd; **un style ~** un stil searbăd, tern.
incomber *v.i.* (*cu prep.* **à**) a incumba, a reveni cuiva, a se impune; **cette charge vous incombe** această sarcină vă revine.
incombustibilité *s.f.* incombustibilitate.
incombustible *adj.* incombustibil, care nu poate fi ars.
incommensurabilité *s.f.* incomensurabilitate, imensitate, nemărginire, vastitate.
incommensurable I. *adj.* **1.** *(mat.)* incomensurabil. **2.** *(lit.)* incomensurabil, imens, nemărginit, nesfârșit, vast, nelimitat, colosal; **bêtise ~** prostie imensă. **II.** *s.m. art.* infinitul.
incommensurablement *adv.* (în mod) incomensurabil, fără limită, fără margini, fără sfârșit.
incommodant, ~e *adj.* **1.** incomod, inconfortabil. **2.** supărător, jenant, neplăcut, stingheritor; **une situation ~e** o situație neplăcută. **3.** pisălog, plictisitor; **une personne ~e** o persoană plictisitoare.
incommodément *adv.* (în mod) incomod, inconfortabil; **être assis ~** a sta incomod.
incommoder *v.t.* a incomoda, a stingheri, a stânjeni; **le bruit m'incommode** zgomotul mă incomodează / mă supără.
incommodité *s.f.* **1.** (stare de) jenă, neplăcere. **2.** incomoditate, lipsă de comoditate, de confort; **l'~ d'une pièce trop exiguë** lipsa de confort a unei camere prea înguste. **3.** *(înv.)* boală ușoară, indispoziție.
incommunicabilité *s.f.* incomunicabilitate, imposibilitatea de a comunica.
incommunicable *adj.* **1.** incomunicabil, necomunicabil; netransmisibil. **2.** inexprimabil.
incommutabilité *s.f.* *(jur.)* incomutabilitate.
incommutable *adj.* *(jur.)* incomutabil, care nu poate fi comutat; **propriété ~** proprietate incomutabilă, care nu-și poate schimba proprietarul.
incomparable *adj.* incomparabil, inegalabil, neasemuit, neîntrecut, unic, fără pereche; **un artiste ~** un artist unic, inegalabil.
incomparablement *adv.* (în mod) incomparabil, fără pereche, fără asemănare.
incompatibilité *s.f.* **1.** incompatibilitate, nepotrivire; *(jur.)* **~ d'humeur** nepotrivire de caracter. **2.** *(jur.)* incompatibilitate.
incompatible *adj.* *(jur.)* incompatibil.
incompétence *s.f.* incompetență, lipsă de competență, incapacitate, nepricepere.
incompétent, ~e *adj.* incompetent, necompetent, incapabil, nepriceput; ignorant.

incomplet, -ète *adj.* incomplet, necomplet, fragmentar; **publication ~ète d'une œuvre** publicare fragmentară a unei opere.
incomplètement *adv.* (în mod) incomplet, fragmentar.
incomplétude *s.f. (psihol.)* neîmplinire, nesatisfacere.
incompréhensibilité *s.f.* incomprehensibilitate, lipsă de înțelegere.
incompréhensible *adj.* **1.** incomprehensibil, de neînțeles, greu de înțeles, ininteligibil; **ouvrage ~** lucrare incomprehensibilă. **2.** inexplicabil, greu de explicat; misterios; **acte ~** act inexplicabil.
incompréhensif, -ive *adj. (despre oameni)* neînțelegător (față de ceilalți).
incompréhension *s.f.* lipsă de înțelegere; incapacitate de a înțelege.
incompressibilité *s.f. (fiz.)* incompresibilitate, necompresibilitate.
incompressible *adj.* **1.** *(fiz.)* incompresibil, care nu poate fi comprimat. **2.** *(fin. în expr.)* **dépense ~** cheltuială care nu poate fi redusă.
incompris, ~e *adj., s.m.f.* **1.** neînțeles; **un livre ~** o carte neînțeleasă. **2.** neapreciat (cum se cuvine); **un artiste ~** un artist neapreciat (la justa lui valoare).
inconcevable *adj.* **1.** de neconceput, de neimaginat, inimaginabil. **2.** uimitor, surprinzător, straniu, uluitor, extraordinar; **une situation ~** o situație uimitoare. **3.** inadmisibil, de neadmis; **un geste ~** un gest inadmisibil.
inconcevablement *adv.* (în mod) inimaginabil, extraordinar.
inconciliable *adj.* inconciliabil, (de) neîmpăcat; ireconciliabil; **ennemis ~s** dușmani neîmpăcați.
inconditionnalité *s.f.* caracterul a ceea ce este necondiționat, imperativ, absolut.
inconditionné, ~e, inconditionnel, ~le *adj., s.m.* **1.** necondiționat. **2.** imperativ, absolut.
inconditionnellement *adv.* (în mod) necondiționat.
inconduite *s.f.* purtare rea, imorală.
inconfort *s.m.* inconfort, lipsă de confort.
inconfortable *adj.* incomod, inconfortabil; **chaise ~** scaun incomod; *(fig.)* **situation ~** situație incomodă, stânjenitoare.
inconfortablement *adv.* (în mod) inconfortabil, incomod.
incongelable *adj.* care nu poate fi congelat.
incongru, ~e *adj.* necuviincios, deplasat, nepotrivit, inadecvat; **une remarque ~e** o remarcă deplasată.
incongruité *s.f.* necuviință, impolitețe, impertinență.
incongrûment *adv.* (în mod) necuviincios.
inconjugable *adj.* care nu poate fi conjugat.
inconnaissable I. *adj.* incognoscibil, care nu poate fi cunoscut, de necunoscut. **II.** *s.m. art.* incognoscibilul, necunoscutul.
inconnu, ~e I. *adj.* **1.** necunoscut, neștiut; **tribu ~e** trib necunoscut; **origine ~e** origine necunoscută. **2.** neîncercat, nou; **plaisir ~** plăcere nouă, neîncercată încă. **3.** obscur, misterios, ascuns, secret, tainic; **la vie ~e du Delta** viața tainică a Deltei. **II.** *s.m.f.* necunoscut, persoană necunoscută; **il s'est adressé à un ~** s-a adresat unui necunoscut. **III.** *s.m. art.* necunoscutul; **découvrir l'~** a descoperi necunoscutul. **IV.** *s.f. (mat.)* necunoscută.
inconobré *adj. m. (arg.)* necunoscut.
inconsciemment *adv.* (în mod) inconștient, fără să-și dea seama; fără minte.
inconscience *s.f.* inconștiență; **état d'~** stare de inconștiență; **faire preuve d'~** a da dovadă de inconștiență.
inconscient, ~e I. *adj.* **1.** inconștient, fără judecată, fără a-și da seama; **déclaration ~e** declarație inconștientă. **2.** *(despre fapte, acțiuni)* inconștient, involuntar; **geste ~** gest involuntar. **II.** *s.m.f.* inconștient. **III.** *s.m. art. (psihan.)* inconștientul.
inconséquemment *adv.* (în mod) inconsecvent, fără consecvență.
inconséquence *s.f.* inconsecvență, neconsecvență, inconstanță, nestabilitate.
inconséquent, ~e *adj.* **1.** inconsecvent, neconsecvent, instabil, ușuratic, schimbător, nestatornic; **conduite ~e** purtare inconsecventă, schimbătoare. **2.** contrar logicii, absurd; **raisonnement ~** raționament absurd.
inconsidéré, ~e *adj.* nesocotit, nechibzuit, nesăbuit, imprudent, ușuratic, necugetat, pripit; **paroles ~es** cuvinte necugetate.
inconsidérément *adv.* (în mod) necugetat, nesocotit, nechibzuit, prostește.
inconsistance *s.f.* **1.** inconsistență, lipsă de consistență, de soliditate; **~ d'une pâte** inconsistența unui aluat. **2.** *(fig.)* inconsistență, lipsă de temei, de soliditate; **l'~ d'une argumentation** inconsistența unei argumentări.
inconsistant, ~e *adj.* **1.** inconsistent; **pâte ~e** aluat inconsistent. **2.** *(fig.)* lipsit de coerență, de consistență, de soliditate, frivol; versatil; **caractère ~** caracter versatil.
inconsolable *adj.* inconsolabil, de neconsolat, de nemângâiat.
inconsolé, ~e *adj.* neconsolat, nemângâiat.
inconsommable *adj.* de neconsumat, necomestibil.
inconstance *s.f.* **1.** inconstanță, nestatornicie, inconsecvență; incertitudine; **l'~ des sentiments humains** nestatornicia sentimentelor omenești. **2.** instabilitate, mobilitate, variabilitate; capriciu; **l'~ du temps** instabilitatea vremii.
inconstant, ~e *adj.* **1.** inconstant, nestatornic, inconsecvent, incert; **ami ~** prieten nestatornic. **2.** schimbător, variabil, capricios; **temps ~** timp schimbător.
inconstatable *adj.* care nu poate fi constatat, verificat; **fait ~** fapt care nu poate fi constatat, neverificabil.
inconstitutionnalité *s.f.* neconstituționalitate.
inconstitutionnel, ~le *adj.* neconstituțional; **mesure ~** măsură neconstituțională.
inconstituonnellement *adv.* (în mod) neconstituțional.
inconstructible *adj.* unde nu se poate construi; **zone ~** zonă unde nu se poate construi.
incontestabilité *s.f. (jur. rar)* incontestabilitate.
incontestable *adj.* incontestabil, de netăgăduit, indiscutabil, categoric, neîndoielnic, cert, vădit; **droits ~s** drepturi incontestabile.

incontestablement *adv.* (în mod) incontestabil, de netăgăduit, indiscutabil, categoric, cu certitudine.
incontesté, ~e *adj.* necontestat, netăgăduit, indiscutabil, neîndoielnic, neîndoios, cert; **supériorité ~e** superioritate necontestată.
incontinence *s.f.* **1.** *(med.)* incontinență. **2.** necumpătare, nestăpânire, nechibzuire; **~ de langue** tendință de a vorbi mult și necontrolat, logoree, limbuție.
incontinent, ~e I. *adj. (despre oameni)* necumpătat, nestăpânit, nechibzuit, netemperat. **II.** *adv. (înv.)* imediat, numaidecât, îndată, pe loc.
incontournable *adj.* inevitabil, de care trebuie să se țină seama; **argument ~** argument de care trebuie să se țină seama, care trebuie luat în considerare.
incontrôlable *adj.* incontrolabil, care nu se poate controla; **rumeurs ~s** zvonuri incontrolabile.
incontrôlé, ~e *adj.* necontrolat, care scapă controlului.
inconvenance *s.f.* necuviință, impertinență, insolență, nerușinare, indecență, grosolănie.
inconvenant, ~e *adj.* necuviincios, deplasat, impertinent, insolent, nerușinat, indecent; **propos ~s** cuvinte deplasate.
inconvénient *s.m.* **1.** inconvenient, neajuns, dezavantaj; **votre proposition présente bien des ~s** propunerea dv. prezintă multe inconveniente. **2.** piedică, dificultate, impas, obstacol, handicap; **votre projet peut être mis en œuvre, je n'y vois pas d'~** planul dumneavoastră poate fi aplicat, nu văd nici un obstacol. **3.** primejdie, risc; **prenez ce médicament sans hésiter, il n'y a pas d'~** luați acest medicament fără a ezita, nu e nici un risc.
inconvertibilité *s.f.* neconvertibilitate, inconvertibilitate; **~ d'une monnaie** neconvertibilitatea unei monede.
inconvertible *adj. (fin.)* inconvertibil, neconvertibil; **monnaie ~** monedă neconvertibilă.
incoordination *s.f.* lipsă de coordonare; *(med.)* **~ motrice** lipsă de coordonare a mișcărilor.
incorporable *adj. (rar)* încorporabil, care poate fi încorporat.
incorporalité, incorporéité *s.f.* caracterul a ceea ce este necorporal, imaterial.
incorporation *s.f.* **1.** încorporare, înglobare, includere, integrare, introducere; **~ de sucre à un gâteau** încorporare de zahăr într-o prăjitură. **2.** *(mil.)* anexare, alipire; **~ d'un territoire conquis** alipire a unui teritoriu cucerit. **3.** *(mil.)* încorporare de noi recruți.
incorporéité *s.f.* v. **incorporalité**.
incorporel, ~le *adj.* necorporal, imaterial, spiritual. **2.** *(jur.)* imaterial; **biens ~s** bunuri imateriale (drepturi diverse).
incorporer I. *v.t.* **1.** a încorpora, a îngloba, a include, a integra; **~ de la crème à une glace** a încorpora frișcă într-o înghețată. **2.** a amesteca (substanțe). **3.** a alipi, a anexa; **~ un nouveau territoire** a alipi un nou teritoriu. **4.** *(mil.)* a încorpora (recruți).
incorrect, ~e *adj.* **1.** incorect, eronat, greșit, fals, inexact; **résultat ~ d'un problème** rezultat eronat al unei probleme. **2.** incorect, necinstit; **un marchand ~** un negustor necinstit. **3.** incorect, impropriu; **expression ~e** exprimare incorectă, improprie. **4.** grosolan, nepoliticos; **un jeune homme ~** un tânăr nepoliticos.
incorrectement *adv.* (în mod) incorect, greșit.
incorrection *s.f.* **1.** incorectitudine; greșeală; **une dictée pleine d'~s** o dictare plină de greșeli. **2.** lipsă de politețe, impolitețe, grosolănie; **l'~ des manières de cette personne** grosolănia manierelor acestei persoane.
incorrigible *adj.* incorigibil, înrăit, înveterat; **un ivrogne ~** un bețiv înrăit.
incorrigiblement *adv.* (în mod) incorigibil.
incorruptibilité *s.f.* incoruptibilitate, integritate morală, cinste, corectitudine, loialitate, onestitate, probitate; **l'~ d'un juge** incoruptibilitatea unui judecător.
incorruptible *adj.* **1.** *(fig.)* incoruptibil, integru, cinstit, corect; **juge ~** judecător incoruptibil, integru. **2.** nealterabil; **matière ~** materie nealterabilă.
incorruptiblement *adv.* (în mod) incoruptibil; cu integritate, cu cinste.
incrédibilité *s.f.* incredibilitate, caracter neverosimil, de necrezut.
incrédule *adj., s.m.f.* **1.** necredincios, ateu. **2.** neîncrezător, bănuitor, suspicios; sceptic.
incrédulité *s.f.* **1.** necredință (în Dumnezeu). **2.** neîncredere, incredulitate, suspiciune, bănuială.
incréé, ~e *adj.* increat, ceea ce preexistă formei; etern; **Dieu seul est un être ~** numai Dumnezeu este o ființă increată, eternă.
incrément *s.m. (inform.)* increment, creștere, adaos, spor.
incrémenter *v.t. (inform.)* a incrementa, a crește, a adăuga, a spori.
increvable *adj.* **1.** care nu crapă, nu se sparge; **pneu ~** pneu (cauciuc) care nu se (poate) sparge. **2.** *(fig. pop.)* neobosit, neostenit, neistovit, rezistent, foarte activ; **un homme ~** un om neobosit, activ.
incriminable *adj. (jur.)* incriminabil, care poate fi incriminat, inculpat.
incrimination *s.f.* incriminare, inculpare, acuzare, învinovățire.
incriminer *v.t.* **1.** *(jur.)* a incrimina. **2.** a învinui, a învinovăți, a acuza.
incristallisable *adj. (despre substanțe)* care nu (se) cristalizează.
incrochetable *adj.* care nu poate fi deschis cu speraclul; **serrure ~** broască de siguranță.
incroyable I. *adj.* **1.** incredibil, de necrezut; **un récit ~** o povestire incredibilă. **2.** inimaginabil, extraordinar, uimitor, fantastic; **cet enfant a fait des progrès ~s** acest copil a făcut progrese uimitoare; **une chance ~** un noroc extraordinar. **II.** *s.m. (ist.)* tânăr regalist excentric, original din vremea Revoluției franceze.
incroyablement *adv.* (în mod) extraordinar, de necrezut, fantastic.
incroyance *s.f.* necredință, lipsă de credință religioasă.
incroyant, ~e *s.m.f., adj.* necredincios.
incrustant, ~e *adj.* incrustant, pietrificator.
incrustation *s.f.* **1.** incrustare, incrustație. **2.** *(geol.)* incrustație; crustă minerală.

incruster I. *v.t.* **1.** a încrusta; a împodobi cu încrustații; ~ **de la nacre dans l'ébène** a încrusta sidef în abanos. **2.** *(tehn.)* a acoperi cu un depozit calcaros. **II.** *v.r.* **1.** a se încrusta, a adera puternic (la o suprafață); **coquillages qui s'incrustent dans les rochers** scoici care se încrustează în stânci. **2.** *(fig. fam.)* a se instala definitiv; **s'~ chez qqn.** a se instala la cineva fără gând de plecare. **3.** *(tehn.)* a se acoperi de o crustă minerală.

incubateur, -trice I. *adj.* incubator; **appareil** ~ aparat incubator. **II.** *s.m.* incubator; clocitoare.

incubation *s.f.* **1.** *(biol., med.)* incubație. **2.** clocire.

incube *s.m.* demon, spirit răufăcător.

incuber *v.t.* a pune la incubat; a cloci.

inculcation *(rar) s.f.* inculcare; insuflare.

inculpable *adj.* *(rar)* care poate fi inculpat.

inculpation *s.f.* *(jur.)* inculpare, acuzare, învinuire, învinovățire, incriminare.

inculpé. ~e *adj., s.m.f.* inculpat, acuzat.

inculper *v.t.* *(jur.)* a inculpa, a acuza; ~ **qqn. de crime** a inculpa pe cineva de crimă.

inculquer *v.t.* a inculca, a insufla; ~ **à un enfant des principes moraux** a insufla unui copil principii morale.

inculte *adj.* **1.** *(despre pământ)* necultivat, nelucrat, lăsat în paragină. **2.** neîngrijit, în dezordine; **barbe** ~ barbă neîngrijită. **3.** incult, neinstruit, fără cultură; **des gens totalement ~s** oameni total inculți. **4.** primitiv, barbar; **peuplade** ~ trib primitiv.

incultivable *adj.* *(despre pământ)* necultivabil, care nu se poate cultiva.

inculture *s.f.* *(rar)* incultură.

incunable *adj., s.m.* incunabul.

incurabilité *s.f.* *(med.)* incurabilitate, caracterul a ceea ce este incurabil.

incurable *adj.* **1.** *(med.)* incurabil, nevindecabil; **un malade** ~ un bolnav incurabil, condamnat; *(fig.)* **une bêtise** ~ o prostie incurabilă, fără leac. **2.** *(arg.)* condamnat la moarte.

incurablement *adv.* (în mod) incurabil, fără posibilitate de a fi vindecat.

incurie *s.f.* incurie, neglijență, nepăsare, lipsă de grijă.

incuriosité *s.f.* *(lit.)* lipsă de curiozitate, de interes; dezinteres.

incursion *s.f.* **1.** *(mil.)* incursiune, atac neașteptat. **2.** *(fig.)* incursiune, abordare a unui alt domeniu decât cel obișnuit; ~ **d'un médecin dans le domaine de la littérature** abordarea domeniului literaturii de către un medic.

incurvation *s.f.* **1.** curbare, îndoire, încovoiere, arcuire. **2.** curbură.

incurver *v.t., v.r.* a (se) curba, a (se) îndoi, a (se) încovoia, a (se) arcui.

incuse *s.f., adj. f.* (monedă) incusă.

indatable *adj.* care nu poate fi datat; **document** ~ document care nu poate fi datat.

inde *s.m.* culoarea indigoului.

indébrouillable *adj.* *(rar)* încâlcit, încurcat, întortocheat; **affaire** ~ afacere încâlcită, încurcată, neclară, confuză.

indécemment *adv.* (în mod) indecent, necuviincios, fără pudoare; cu nerușinare.

indécence *s.f.* indecență, necuviință, impudoare; imoralitate; nerușinare.

indécent, ~e *adj.* indecent, necuviincios; lipsit de pudoare, nerușinat.

indéchiffrable *adj.* **1.** indescifrabil, neciteț, ilizibil; **écriture** ~ scris indescifrabil, ilizibil. **2.** indescifrabil, care nu poate fi descifrat, decodificat; **message** ~ mesaj indescifrabil, al cărui sens nu poate fi descifrat. **3.** *(fig.)* ininteligibil, de neînțeles, obscur; **pensées ~s** gânduri greu de înțeles. **4.** *(fig. fam.)* impenetrabil, enigmatic; **personnage** ~ personaj enigmatic.

indéchirable *adj.* care nu se poate rupe, indeșirabil, nedeșirabil; **bas ~s** ciorapi indeșirabili.

indécis, ~e I. *adj.* **1.** *(despre acțiuni, situații, lucruri)* nesigur, îndoielnic; **victoire ~e** victorie îndoielnică. **2.** *(despre oameni)* nedecis, nehotărât, indecis, șovăielnic, ezitant, fluctuant; **il est encore ~, il attend** este încă nehotărât, așteaptă. **3.** *(despre forme, contururi)* vag, neclar, confuz, nelămurit, estompat, șters; **traits** ~ trăsături neclare, vagi. **II.** *s.m.f.* nedecis, nehotărât.

indécision *s.f.* nehotărâre, ezitare, rezervă, șovăire, șovăială.

indéclinable *adj.* *(gram.)* indeclinabil, care nu se poate declina; **les conjonctions sont ~s** conjuncțiile sunt indeclinabile.

indécollable *adj.* de nedezlipit, care nu se poate dezlipi.

indécomposable *adj.* care nu se (poate) descompune.

indécrottable *adj.* **1.** *(rar)* care nu se poate curăța (de noroi). **2.** *(fig. fam.)* incorigibil; **un paresseux** ~ un leneș incorigibil.

indéfectibilité *s.f.* însușirea de a nu se putea deteriora, de a fi neclintit.

indéfectible *adj.* nedezmințit, neclintit; inflexibil, neabătut, nešovăitor; **une amitié** ~ o prietenie nedezmințită.

indéfectiblement *adv.* (în mod) nedezmințit, neclintit; inflexibil, neabătut.

indéfendable *adj.* **1.** care nu poate fi apărat; **forteresse** ~ fortăreață care nu poate fi apărată. **2.** *(fig.)* care nu se poate susține; **thèse** ~ teză care nu se poate susține, greu de susținut.

indéfini, ~e *adj.* **1.** indefinit, nedefinit, confuz, echivoc, nedeterminat; **un nombre ~ de personnes étaient présentes** un număr nedefinit de persoane erau prezente. **2.** vag, nelămurit, nedeslușit, neclar, imprecis, echivoc, obscur; **un sentiment** ~ un sentiment vag, nedeslușit. **3.** *(gram.)* nedefinit, nehotărât.

indéfiniment *adv.* indefinit; la infinit, la nesfârșit; **ajourner ~ une chose** a amâna un lucru la infinit.

indéfinissable *adj.* **1.** de nedefinit, indefinibil, greu de definit; **terme** ~ termen greu de definit, indefinibil. **2.** indefinisabil, inexplicabil, nedefinit, nelămurit; **charme** ~ farmec inexplicabil, indefinisabil.

indéformable *adj.* nedeformabil, care nu se deformează, indeformabil.

indéfrichable *adj.* *(despre ogoare, câmpuri)* indefrișabil, nedefrișabil.

indéfrisable I. *adj.* care nu se poate descreți. **II.** *s.f.* (ondulație) permanent(ă); ~ **à froid** permanent rece.
indéhiscence *s.f.* *(bot.)* indehiscență, însușire a fructelor indehiscente, care nu se deschid singure la maturitate.
indéhiscent, ~e *adj.* *(bot.)* indehiscent, care nu se deschide singur la maturitate; **fruits ~s** fructe indehiscente.
indélébile *adj.* **1.** indelebil, de neșters, care nu poate fi șters; **tache ~** pată care nu poate fi ștearsă. **2.** *(fig.)* de neuitat, care nu poate fi șters din amintire, veșnic; **souvenir ~** amintire veșnică, de neuitat.
indélébilité *s.f.* indelebilitate, însușirea de a fi indelebil, de neșters, veșnic.
indélibéré, ~e *adj.* nedeliberat, nejudecat.
indélicat, ~e *adj.* **1.** nedelicat; **personne ~e** persoană nedelicată. **2.** *(despre atitudini, procedee)* necinstit; **~ en affaires** necinstit în afaceri.
indélicatement *adv.* (în mod) nedelicat, fără delicatețe, cu grosolănie.
indélicatesse *s.f.* **1.** indelicatețe, lipsă de delicatețe; nepolitețe, mojicie. **2.** malversație, furt, escrocherie.
indémaillable *adj.* indeșirabil.
indemne *adj.* **1.** teafăr, întreg, neatins, nevătămat; **sortir ~ d'un accident** a scăpa teafăr dintr-un accident. **2.** *(jur.)* *(înv.)* fără pagubă, nepăgubit.
indemnisable *adj.* *(jur.)* indemnizabil, care poate / trebuie să fie indemnizat.
indemnisation *s.f.* **1.** indemnizație, indemnizare. **2.** despăgubire.
indemniser *v.t.* **1.** *(jur.)* a indemniza. **2.** a despăgubi, a desdăuna, a compensa.
indemnitaire *s.m.f.* *(jur.)* persoană care are dreptul la o indemnizație.
indemnité *s.f.* **1.** indemnizație; **~ parlementaire** indemnizație parlamentară. **2.** despăgubire; **~ d'expropriation** despăgubire pentru expropriere.
indémodable *adj.* care nu se poate demoda.
indémontable *adj.* nedemontabil, care nu se poate demonta.
indémontrable *adj.* indemonstrabil, nedemonstrabil, care nu poate fi demonstrat.
indéniable *adj.* incontestabil, indiscutabil, evident, cert, de netăgăduit; **preuve ~** dovadă incontestabilă.
indéniablement *adv.* (în mod) incontestabil, indiscutabil.
indentation *s.f.* adâncitură, scobitură, crestătură, concavitate.
indenté, ~e *adj.* crestat, dantelat; **côte ~e** țărm, litoral crestat, dantelat.
indépassable *adj.* care nu poate fi depășit, trecut; **limite ~** limită care nu poate fi depășită.
indépendamment *adv.* (în mod) independent; **~ de...** **a.** independent de..., făcând abstracție de; **~ de la situation** făcând abstracție de situație; b. în afară de, în plus de, pe lângă... **~ de son emploi, il s'occupe aussi de...** în afară de slujba sa, se mai ocupă și de....
indépendance *s.f.* **1.** independență, neatârnare; **l'~ d'un État** independența unui Stat. **2.** libertate; **~ d'opinion** libertate de opinie.
indépendant, ~e *adj.* **1.** independent, neatârnat; **peuple ~** popor independent. **2.** liber.
indépendantiste *adj., s.m.f.* partizan al independenței; **les ~ de Québec** independentiștii (partizanii independenței) din Québec / provincia canadiană Québec.
indéracinable *adj.* de nedezrădăcinat, de neclintit.
indéréglable *adj.* care nu se poate deregla.
indescriptible *adj.* indescriptibil, de nedescris; **panique ~** panică de nedescris.
indésirable *adj., s.m.f.* indezirabil, de nedorit.
indestructibilité *s.f.* indestructibilitate, trăinicie.
indestructible *adj.* indestructibil, care nu se poate distruge; indisolubil; **amitié ~** prietenie indestructibilă.
indéterminable *adj.* indeterminabil, care nu se poate determina, indefinisabil.
indétermination *s.f.* indeterminare, nedeterminare; dubiu, îndoială; nehotărâre; **être dans l'~** a fi nehotărât.
indéterminé, ~e *adj.* **1.** *(rar, despre oameni)* nehotărât, nedecis. **2.** imprecis, neprecizat, nedefinit, nefixat; **date ~e** dată neprecizată. **3.** *(fil.)* nesupus determinismului.
indéterminisme *s.m.* *(fil.)* indeterminism.
index *s.m.* **1.** deget arătător. **2.** *(tehn.)* ac, arătător, indicator, limbă (pe un cadran). **3.** index, indice (la sfârșitul unei cărți); *(poligr.)* indice, repertor; **~ alphabétique** indice alfabetic. **4.** *(bis.)* Index, catalog al cărților interzise de biserica catolică; **mettre à l'~ a.** *(despre cărți)* a pune la index, a interzice apariția; b. *(despre oameni)* a nesocoti, a desconsidera; a proscrie; a da la o parte.
indexation *s.f.* indexare; corelare; **~ des traitements sur le coût de la vie** corelarea salariilor cu nivelul prețurilor.
indexer *v.t.* **1.** a indexa, a întocmi un index. **2.** a introduce un cuvânt într-un index. **3.** *(fin.)* a indexa, a corela salariile cu nivelul prețurilor.
indianisme *s.m.* **1.** indianistică, studiul limbilor și civilizațiilor din India. **2.** *(lingv.)* idiotism propriu limbilor indiene.
indianiste *s.m.f.* indianist, specialist în indianistică.
indic *s.m.* *(arg.)* informator al poliției, turnător.
indicateur, -trice I. *adj.* indicator; **poteau ~** stâlp indicator. **II.** *s.m.* **1.** indicator; **~ économique** indicator economic; **~ de vitesse** indicator de viteză, vitezometru; **~ de pression** indicator de presiune, manometru. **2.** (agent) informator, denunțător, turnător. **3.** *(în expr.)* **~ des chemins de fer** mersul trenurilor; *(tele)* **~ d'accord** ochi magic; *(petr.)* **~ de charge** abrilometru; **~ à distance** teleindicator.
indicatif, -ive I. *adj.* indicativ, indicator; **signes ~s d'une maladie** semne indicatoare ale unei boli. **II.** *adj., s.m.* *(gram.)* (modul) indicativ. **III.** *s.m.* **1.** *(la un post de radio)* semnal. **2.** *(tele.)* indicativ, cod; **~ d'appel** indicativ de apel; **~ littéral** cod alfabetic de centrală; **~ numérique** cod numeric de centrală.

indication *s.f.* **1.** indicație, îndrumare, informație, lămurire; **donner des ~s** a da indicații, lămuriri. **2.** indicație, semn, indiciu; **son hésitation est une ~ de son insincérité** ezitarea lui este un indiciu al nesincerității sale. **3.** *(med.)* prescripție, indicație, recomandare; **j'ai suivi les ~s du médecin** am urmat recomandările doctorului.

indice *s.m.* **1.** indicație, semn, indiciu; **les premiers ~s de la maladie** primele semne ale bolii. **2.** *(mat.)* indice. **3.** indice; **~ du coût de la vie** indice al costului vieții.

indiciaire *adj. (jur.)* referitor la un indiciu.

indicible *adj.* indicibil, inexprimabil, inefabil, negrăit, nespus; **une joie ~** o bucurie nespusă.

indiciblement *adv.* (în mod) inexprimabil, nespus de.

indiction *s.f. (ist.)* convocare a unui conciliu (la dată fixă).

1. indien, ~ne *adj.* indian, din India.

2. Indien, ~ne *s.m.f.* indian, locuitor din India.

3. indien *s.m. (arg.)* **1.** răufăcător. **2.** ins, individ, tip oarecare.

indienne *s.f. (text.)* indian.

indifféremment *adv.* **1.** (în mod) indiferent, fără diferență, fără distincție. **2.** *(înv.)* cu indiferență, cu răceală.

indifférence *s.f.* **1.** indiferență, nepăsare, apatie, indolență, detașare; **~ aux événements** indiferență față de evenimente. **2.** insensibilitate, răceală; **~ aux malheurs d'une famille** insensibilitate față de nenorocirile unei familii.

indifférenciation *s.f.* nediferențiere.

indifférencié, ~e *adj.* nediferențiat.

indifférent, ~e I. *adj.* **1.** indiferent, nepăsător, indolent, apatic, detașat; insensibil; **cela m'est ~** mi-e indiferent, mi-e egal, mi-e totuna. **2.** neinteresant, anost, plicticos, fad, searbăd; **discussion ~e** conversație plicticoasă.

indifférentisme *s.m. (fil.)* indiferentism.

indifférer *v.t. (fam.)* a lăsa indiferent, rece, nepăsător; **cela m'indiffère** mă lasă rece, mi-e indiferent.

indigénat *s.m. (ist.)* indigenat, regim administrativ aplicat indigenilor în colonii.

indigence *s.f.* sărăcie, penurie, lipsă; **vivre dans l'~** a trăi în sărăcie; *(fig.)* **~ d'esprit** sărăcie a minții, puținătate a spiritului; **~ d'idées** sărăcie / lipsă de idei.

indigène *adj., s.m.f.* indigen, băștinaș, autohton, pământean, neaoș, aborigen.

indigent, ~e *adj., s.m.f.* sărac, nevoiaș, sărman; **végétation ~e** vegetație săracă; **aider les ~s** a ajuta pe săraci.

indigeste *adj.* **1.** indigest, greu; **aliment ~** aliment indigest. **2.** *(fig.)* greoi, încâlcit, confuz, nedeslușit; **ouvrage ~** lucrare încâlcită, confuză.

indigestion *s.f.* **1.** *(med.)* indigestie. **2.** *(fam. în expr.)* **avoir une ~ de qqch.** a fi sătul până peste cap de ceva.

indigète *adj. (antichit. romană în expr.)* **dieux ~s** zeii autohtoni, din partea locului.

indignation *s.f.* indignare, revoltă, scandalizare; **~ générale** indignare generală.

indigne *adj.* **1.** nedemn, nevrednic; **il est ~ de notre estime** este nedemn de stima noastră. **2.** odios, josnic, abject, infam, becisnic. **3.** dezonorant, rușinos, degradant, înjositor; **conduite ~** purtare rușinoasă.

indignement *adv.* (în mod) nedemn, nevrednic; scandalos, nerușinat.

indigner *v.t., v.r.* a (se) indigna, a (se) scandaliza, a (se) revolta.

indignité *s.f.* **1.** lipsă de demnitate. **2.** josnicie, abjecție, mârșăvie, nemernicie, netrebnicie, ticăloșie; **commettre des ~s** a comite ticăloșii. **3.** *(jur.)* degradare civică.

indigo I. *s.m.* **1.** *(chim.)* indigo. **2.** (culoare) indigo. **3.** *(bot., în compuse)* **indigo-bâtard** salcâm-mic *(Amorfa fruticosa)*. **II.** *adj.* indigo, albastru-vânăt.

indigotier *s.m. (bot.)* arbust tropical din care se extrage indigoul *(Indigofera tinctoria)*.

indigotine *s.f. (chim.)* indigotină.

indiqué, ~e *adj.* **1.** indicat, recomandat; **remède ~** medicament indicat. **2.** potrivit, adecvat, convenabil, cuvenit; **ce n'est pas ~** nu e potrivit / adecvat. **3.** fixat, indicat; **le jour ~ pour ce rendez-vous** ziua fixată pentru această întâlnire.

indiquer *v.t.* **1.** a indica, a arăta; **~ qqch. du doigt** a arăta ceva cu degetul. **2.** a face cunoscut, a semnala; **~ la liste des gagnants** a face cunoscută lista câștigătorilor. **3.** a indica, a recomanda; **~ un bon médecin à qqn.** a recomanda un medic bun cuiva. **4.** a determina, a hotărî, a fixa; **~ la date des négociations** a fixa data tratativelor. **5.** a denota, a arăta, a atesta, a vădi, a dovedi; **les mesures prises par le nouveau directeur indiquent sa décision de mettre de l'ordre dans l'usine** măsurile luate de noul director atestă hotărârea sa de a pune ordine în uzină. **6.** *(fig.)* a schița, a zugrăvi în linii mari; **le directeur indique les responsabilités du nouveau département** directorul schițează răspunderile noului departament.

indirect, ~e *adj.* **1.** indirect; **influence ~e** influență indirectă; **critique ~e** critică indirectă, ocolită; *(gram.)* **complément d'objet ~** complement indirect; **interrogation ~e** interogativă indirectă. **2.** *(în expr.) (jur.)* **ligne ~e** linie colaterală.

indirectement *adv.* (în mod) indirect, pe ocolite, mediat, mijlocit.

indiscernable *adj.* care nu se poate discerne; care nu poate fi distins; imperceptibil.

indisciplinable *adj. (înv.)* indisciplinabil, incorigibil; **enfant ~** copil incorigibil.

indiscipline *s.f.* indisciplină, neascultare, nesupunere, insubordonare; **un acte d'~** un act de indisciplină.

indiscipliné, ~e *adj.* indisciplinat, nedisciplinat, nesupus, insubordonat, rebel, recalcitrant; **élève ~** elev nedisciplinat.

indiscret, -ète *adj., s.m.f.* indiscret, curios; **une question ~-ète** o întrebare indiscretă; **une personne ~** o persoană curioasă.

indiscrètement *adv.* (în mod) indiscret, fără discreție.

indiscrétion *s.f.* indiscreție.

indiscutable *adj.* indiscutabil, incontestabil, categoric, cert, evident, neîndoielnic, netăgăduit, indubitabil, vădit; **preuve** ~ dovadă incontestabilă.
indiscutablement *adv.* (în mod) indiscutabil, incontestabil, fără discuție.
indiscuté, ~e *adj.* necontestat; **droits ~s** drepturi necontestate, recunoscute.
indispensable I. *adj.* **1.** *(înv.)* obligatoriu. **2.** indispensabil, necesar, vital, esențial; **vêtements ~s** haine indispensabile. **II.** *s.m. (în expr.)* **faire l'~** a face ceea ce trebuie; **se croire** ~ a se crede de neînlocuit.
indispensablement *adv.* (în mod) indispensabil, necesar.
indisponibilité *s.f.* indisponibilitate.
indisponible *adj.* indisponibil; *(jur.)* de care nu se poate dispune.
indisposé, ~e *adj.* indispus; **se sentir** ~ a se simți indispus, ușor bolnav; *(fam.)* **être ~ contre qqn.** a fi supărat pe cineva, a-l trata cu răceală.
indisposer *v.t.* **1.** a indispune, a nemulțumi, a mâhni, a amărî, a întrista, a necăji, a îndurera, a supăra; **ses paroles m'ont indisposé** vorbele lui m-au mâhnit. **2.** a îmbolnăvi ușor, a da o stare de indispoziție.
indisposition *s.f.* **1.** indispoziție, boală ușoară. **2.** *(med.)* menstruație.
indissociable *adj.* nedisociabil, care nu se poate disocia.
indissolubilité *s.f.* indisolubilitate; ~ **du mariage catholique** indisolubilitatea căsătoriei catolice.
indissoluble *adj.* indisolubil, indestructibil; **liens ~s** legături indestructibile, trainice.
indissolublement *adv.* (în mod) indisolubil, trainic, indestructibil.
indistinct, ~e *adj.* nedistinct, neclar, neprecis, nelămurit; **mots ~s** cuvinte nedistincte, nelămurite.
indistinctement *adv.* **1.** (în mod) nedistinct, neclar; **prononcer** ~ a pronunța neclar. **2.** fără deosebire, de-a valma; **manger ~ tous les légumes** a mânca toate legumele fără deosebire.
indium *s.m. (chim.)* indiu.
individu *s.m.* **1.** *(biol.)* individ, specimen, exemplar al unei specii. **2.** individ, ființă umană. **3.** *(fam. peior.)* individ, ins, specimen, creatură; **qu'est-ce que c'est que cet individu?** cine mai e și individul ăsta?
individualisation *s.f.* individualizare.
individualisé, ~e *adj.* individualizat.
individualiser I. *v.t.* a individualiza. **II.** *v.r.* a se individualiza.
individualisme *s.m.* individualism.
individualiste *s.m.f.* individualist.
individualité *s.f.* **1.** individualitate. **2.** personalitate.
individuation *s.f. (fil. în expr.)* **principe d'~** principiu de specificare, de determinare, de delimitare.
individuel, ~le I. *adj.* individual. **II.** *s.m.f. (sport)* sportiv care nu aparține nici unui club, nici unei echipe.
individuellement *adv.* **1.** (în mod) individual, de unul singur, izolat. **2.** fiecare-n parte, fiecare în sine.
indivis, ~e *adj. (jur.)* indiviz; în indiviziune; **propriété ~e** proprietate indiviză, aflată în indiviziune, proprietate comună; **par** ~ în comun, în indiviziune, fără partaj.
indivisaire *s.m. (jur.)* proprietar în indiviziune.
indivisément *adv. (jur.)* în indiviziune.
indivisibilité *s.f.* indivizibilitate.
indivisible *adj.* indivizibil.
indivision *s.f. (jur.)* **1.** indiviziune. **2.** coproprietate.
in-dix-huit *adj. invar., s.m. (poligr.)* (carte) de format in-18.
indochinois, ~e *adj., s.m.f.* indochinez, din Indochina.
indocile *adj.* nesupus, nedocil, neascultător, indisciplinat, recalcitrant; **élève** ~ elev indisciplinat.
indocilité *s.f.* nesupunere, indocilitate, neascultare, indisciplină; recalcitranță.
1. indo-européen, ~ne *adj.* indo-european; **langues ~nes** limbi indo-europene.
2. Indo-européens *s.m. pl.* indo-europeni.
indo-hellénique *adj.* indoelenic; **langues ~s** limbi indoelenice.
indole *s.m. (chim.)* indol.
indolemment *adv.* (în mod) indolent, cu indolență, cu nepăsare, cu indiferență.
indolence *s.f.* **1.** indolență; nepăsare, indiferență, insensibilitate. **2.** apatie; lene, trândăvie, lenevie, puturoșenie.
indolent, ~e *adj.* **1.** indolent; nepăsător, indiferent, insensibil. **2.** apatic, leneș, trândav, puturos.
indoline *s.f. (chim.)* indolină.
indolinone *s.f. (chim.)* substanță obținută prin hidrogenarea indolului.
indolore *adj.* care nu doare, nedureros; **traitement** ~ tratament nedureros.
indomptable *adj.* de neîmblânzit; *(fig.)* de neînfrânt; **courage** ~ curaj de neînfrânt.
indompté, ~e *adj.* **1.** neîmblânzit, nedomesticit, sălbatic; **cheval** ~ cal sălbatic. **2.** *(fig.)* neînfrânt, nebiruit, curajos; mândru.
1. indonésien, ~ne I. *adj.* indonezian, din Indonezia; **folklore** ~ folclor indonezian. **II.** *s.m.* limba indoneziană.
2. Indonésien, ~ne *s.m.f.* indonezian, locuitor din Indonezia.
indophénol *s.m. (chim.)* indofenol.
in-douze *adj. invar., s.m. (poligr.)* (carte) de format in-12.
indri *s.m. (zool.)* specie de lemurian din Madagascar *(Indris brevicaudatus).*
indu, ~e I. *adj.* **1.** nepotrivit, neobișnuit; inoportun, deplasat; contrar regulii; **téléphoner à une heure ~e** a telefona la o oră nepotrivită. **2.** nefondat; nedrept; **réclamation ~e** reclamație nefondată. **II.** *s.m. (jur. în expr.)* **paiement de l'~** restituirea unei sume încasate nelegal.
indubitable *adj.* indubitabil, neîndoios, neîndoielnic, cert, incontestabil, categoric, netăgăduit, sigur.
indubitablement *adv.* (în mod) indubitabil, neîndoielnic, fără îndoială, cu certitudine, cu siguranță.
inductance *s.f. (fiz.)* inductanță.
inducteur, -trice *adj., s.m. (fiz.)* inductor.
inductif, -ive *adj. (fil., el.)* inductiv; **méthode ~-ive** metodă inductivă.
induction *s.f. (fil., el.)* inducție.

induire *v.t.* **1.** a induce, a conchide, a trage concluzia; **que peut-on ~ de tout cela?** ce concluzie se poate trage din toate acestea? **2.** a induce, a determina la; **~ en erreur** a induce în eroare.
induit, ~e *adj., s.m. (fiz., el.)* indus.
indulgemment *adv.* (în mod) indulgent, cu indulgență.
indulgence *s.f.* **1.** indulgență, îngăduință, toleranță, îngăduire; **traiter qqn. avec ~** a trata pe cineva cu indulgență. **2.** *(bis. catol.)* indulgență, iertare a păcatelor.
indulgent, ~e *adj.* indulgent, îngăduitor, tolerant.
induline *s.f. (chim.)* indulină.
indult *s.m. (bis. catol.)* privilegiu acordat de Papa.
indûment *adv.* pe nedrept, în mod neîntemeiat, fără temei; **détenir ~** a deține pe nedrept.
induration *s.f. (med.)* indurație.
induré, ~e *adj. (med. despre țesuturi)* indurat, întărit; **lésion ~e** leziune indurată.
indurer *v.t., v.r. (med. despre țesuturi)* a (se) indura, a (se) întări.
industrialisation *s.f.* industrializare.
industrialiser *v.t., v.r.* **1.** a (se) industrializa. **2.** *(agr.)* a (se) mecaniza.
industrialisme *s.m.* industrialism.
industrie *s.f.* **1.** industrie; **~ lourde** industrie grea. **2.** *(înv.)* profesiune, meserie. **3.** *(înv.)* ingeniozitate, îndemânare, iscusință, dexteritate, dibăcie, pricepere, istețime, știință, talent. **4.** *(în expr.)* **chevalier d'~** escroc, pișicher, aventurier, pehlivan, individ care trăiește din expediente.
industriel, ~le I. *adj.* industrial; **activité ~le** activitate industrială; **en quantité ~le** în cantitate industrială, foarte mare; **produits ~s** produse industriale. **II.** *s.m.f.* industriaș; **un gros ~** un mare industriaș.
industriellement *adv.* (în mod) industrial, din punct de vedere industrial; **un pays ~ développé** o țară avansată din punct de vedere industrial.
industrieusement *adv.* cu ingeniozitate, cu dibăcie, cu îndemânare, cu iscusință, cu pricepere.
industrieux, -euse *adj. (lit.)* ingenios, dibaci, îndemânatic, iscusit.
induvie *s.f. (bot.)* induviu, organ care protejează baza fructului.
inébranlable *adj.* **1.** neclintit; **roc ~** stâncă neclintită. **2.** *(fig.)* ferm, constant; statornic; **résolution ~** hotărâre fermă.
inébranlablement *adv. (rar)* (în mod) ferm, cu fermitate.
inéchangeable *adj.* care nu poate fi schimbat; **marchandise ~** marfă care nu poate fi schimbată.
inéclairci, ~e *adj.* nelămurit, neclarificat, care nu a fost clarificat.
inéclairé, ~e *adj.* nelămurit, neclarificat, obscur.
inédit, ~e I. *adj.* **1.** *(despre cărți, opere)* inedit, nepublicat, needitat; **roman resté ~** roman rămas nepublicat. **2.** *(fig.)* nou, neobișnuit, aparte. **II.** *s.m.* inedit, neobișnuit; **voilà de l'~** iată ceva inedit, neobișnuit.
inéducable *adj.* needucabil, greu de educat; nedisciplinabil; **enfant ~** copil needucabil.
ineffable *adj.* inefabil, inexprimabil, indicibil, indescriptibil, nespus.
ineffablement *adv. (rar)* (în mod) inefabil, indescriptibil.
ineffaçable *adj.* **1.** care nu se poate șterge; **trait ~** linie care nu se poate șterge. **2.** *(fig.)* de neșters, care nu poate fi uitat, șters din amintire; **impression ~** impresie de neuitat.
inefficace *adj.* ineficace, ineficient, infructuos, inoperant; **médicament ~** medicament ineficace, fără rezultat.
inefficacement *adv.* (în mod) ineficace, ineficient.
inefficacité *s.f.* ineficacitate, ineficiență, inutilitate; **~ d'un remède** ineficacitatea unui medicament.
inégal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** inegal, neegal; **forces ~es** forțe inegale. **2.** *(despre terenuri, drumuri)* inegal, accidentat. **3.** neregulat; **mouvements inégaux** mișcări neregulate; **pouls ~** puls neregulat. **4.** *(fig.)* inegal, schimbător; capricios; **humeur ~e** dispoziție inegală. **5.** *(despre opere, lucrări)* inegal ca valoare; **style ~** stil inegal, nestăpânit.
inégalable *adj.* inegalabil, care nu poate fi egalat, incomparabil, neasemuit, neîntrecut, unic.
inégalé, ~e *adj.* neegalat; **record ~** record neegalat.
inégalement *adv.* **1.** (în mod) inegal, neegal; **un héritage partagé ~** o moștenire împărțită inegal. **2.** *(fig.)* (în mod) capricios, cu toane.
inégalité *s.f.* **1.** inegalitate, disproporție; **~ entre deux athlètes** inegalitate, diferență între doi atleți; *(fig.)* **~s sociales** inegalități sociale. **2.** neregularitate, asperitate, denivelare; **les ~s d'un terrain** neregularitățile unui teren. **3.** *(mat.)* (relație de) inegalitate. **4.** *(fig.)* inegalitate, schimbare; capriciu; **~ d'humeur** inegalitate a dispoziției, capriciu.
inélégamment *adv.* (în mod) neelegant, fără eleganță; **se conduire ~** a se purta fără eleganță.
inélégance *s.f.* neeleganță, lipsă de eleganță; **l'~ de sa conduite** lipsa de eleganță a purtării sale.
inélégant, ~e *adj.* neelegant; **procédé ~** procedeu neelegant, lipsit de eleganță.
inéligibilité *s.f.* neeligibilitate, ineligibilitate, situația unei persoane neeligibile.
inéligible *adj.* neeligibil, care nu poate fi ales.
inéluctabilité *s.f.* ineluctabilitate, inevitabilitate, fatalitate; iminență.
inéluctable *adj.* ineluctabil, inevitabil; iminent, implacabil; **conséquences ~s** consecințe inevitabile; **destin ~** destin implacabil.
inéluctablement *adv.* (în mod) ineluctabil, inevitabil.
inemployable *adj.* de nefolosit, de neîntrebuințat, nefolosibil.
inemployé, ~e *adj.* nefolosit, neîntrebuințat, neutilizat; **main-d'œuvre ~e** mână de lucru nefolosită.
inénarrable *adj.* **1.** *(înv.)* de nepovestit, greu de povestit. **2.** foarte nostim, caraghios, hazos; **une histoire ~** o întâmplare caraghioasă, extraordinară.
inentamé, ~e *adj.* neînceput, intact, total.
inéprouvé, ~e *adj.* **1.** care nu a fost încă pus la încercare; **amitié ~e** prietenie nepusă încă la încercare. **2.** neresimțit încă, neîncercat încă; **souffrance ~e** suferință neresimțită încă.
inepte *adj.* **1.** *(înv.)* nepriceput, inapt. **2.** inept, prost(esc), nătâng, neghiob, nerod, netot, stupid.

ineptie *s.f.* inepție, prostie, neghiobie, stupiditate, absurditate; **dire des ~s** a spune prostii.
inépuisable *adj.* inepuizabil, nesecat, neistovit; nesfârșit, fără margini; **patience ~** răbdare inepuizabilă.
inépuisablement *adv.* (în mod) inepuizabil.
inépuisé, ~e *adj.* inepuizat, neepuizat.
inéquation *s.f.* *(mat.)* inecuație; inegalitate.
inéquitable *adj.* *(rar)* inechitabil, neechitabil.
inéquitablement *adv.* (în mod) inechitabil, neechitabil.
inerme *adj.* *(bot.)* fără țepi, fără spini; **tige ~** tulpină fără țepi.
inerte *adj.* **1.** inert, nemișcat, neînsuflețit, țeapăn, rece. **2.** *(chim.)* inert, fără nici un rol într-o reacție. **3.** anorganic; **matière ~** materie anorganică. **4.** *(fig.)* inert, inactiv; indolent, apatic.
inertie *s.f.* **1.** inerție. **2.** *(fig.)* inerție, indolență, apatie, inactivitate.
inescomptable *adj.* *(fin.)* care nu poate fi scontat.
inespéré, ~e *adj.* nesperat, neașteptat, negândit; **un cadeau ~** un cadou neașteptat.
inesthétique *adj.* inestetic, urât; **un aspect ~** un aspect urât.
inestimable *adj.* **1.** inestimabil, de o valoare ce nu poate fi estimată; **un tableau ~** un tablou de mare valoare. **2.** *(fig.)* inestimabil, neprețuit; **un ami ~** un prieten neprețuit.
inévitable *adj.* inevitabil, de neînlăturat; cert.
inévitablement *adv.* (în mod) inevitabil.
inexact *adj.* **1.** inexact, greșit, fals, neadevărat, eronat, incorect; **résultat ~ d'un problème** rezultat greșit al unei probleme. **2.** nepunctual; **être ~ au rendez-vous** a fi nepunctual / a nu fi punctual la întâlnire.
inexactement *adv.* (în mod) inexact.
inexactitude *s.f.* **1.** inexactitate, neadevăr, incorectitudine; greșeală, eroare; **l'~ d'un calcul** eroarea unui calcul. **2.** lipsă de punctualitate; **il est connu pour son ~** e cunoscut pentru lipsa lui de punctualitate.
inexaucé, ~e *adj.* neîmplinit, nerealizat; **souhait ~** dorință neîmplinită.
inexcitabilité *s.f.* *(fiziol.)* inexcitabilitate.
inexcitable *adj.* *(fiziol.)* inexcitabil.
inexcusable *adj.* de nescuzat, de neiertat; **attitude ~** atitudine care nu are nici o scuză.
inexécutable *adj.* de neexecutat, de neîndeplinit; nerealizabil; **projet ~** plan nerealizabil.
inexécution *s.f.* neexecutare.
inexercé, ~e *adj.* *(rar)* neexersat, nedeprins (cu), neobișnuit; **main ~e** mână neexersată.
inexhaustible *adj.* inepuizabil, nesecat, nesfârșit.
inexigibilité *s.f.* *(jur.)* inexigibilitate, caracterul a ceea ce nu poate fi pretins.
inexigible *adj.* *(jur.)* inexigibil, neexigibil; nescadent.
inexistant, ~e *adj.* **1.** inexistent. **2.** *(fig. fam.)* șters, tern, fără valoare; **un type totalement ~** un tip total șters, inexistent, nul.
inexistence *s.f.* **1.** inexistență, neființă, neant. **2.** *(fig. fam.)* nulitate.
inexorabilité *s.f.* inexorabilitate, implacabilitate, neîndurare, neînduplecare.
inexorable *adj.* inexorabil, implacabil, neîndurat, neînduplecat; crud, hain, nemilos, necruțător.
inexorablement *adv.* (în mod) inexorabil, implacabil, neîndurător.
inexpérience *s.f.* inexperiență, lipsă de experiență; naivitate.
inexpérimenté, ~e *adj.* **1.** neexperimentat, fără experiență. **2.** neîncercat încă; **méthode ~e** metodă neîncercată, neaplicată încă.
inexpert, ~e *adj.* *(lit.)* inabil, neîndemânatic, inexperimentat.
inexpiable *adj.* **1.** care nu poate fi ispășit; **crime ~** crimă care nu poate fi ispășită. **2.** nedomolit, care nu poate fi potolit; **haine ~** ură nedomolită.
inexpié, ~e *adj.* neispășit, nepedepsit.
inexplicable **I.** *adj.* **1.** inexplicabil, foarte greu de explicat. **2.** *(fig.)* ciudat, bizar, straniu; **conduite ~** purtare ciudată. **II.** *s.m. art.* inexplicabilul.
inexplicablement *adv.* **1.** (în mod) inexplicabil, imposibil de explicat. **2.** (în mod) curios, bizar, straniu.
inexpliqué, ~e *adj.* neexplicat, nelămurit, neclarificat.
inexploitable *adj.* neexploatabil, de neexploatat; **mine ~** mină neexploatabilă, care nu se poate exploata.
inexploité, ~e *adj.* neexploatat; **ressources ~es** resurse neexploatate.
inexplorable *adj.* neexplorabil, care nu se poate explora; **zone ~** zonă care nu se poate explora.
inexploré, ~e *adj.* neexplorat; **territoire ~** teritoriu neexplorat.
inexplosible *adj.* *(despre aparate, mașini)* neexplozibil, care nu poate face explozie.
inexpressif, -ive *adj.* **1.** inexpresiv, neexpresiv, searbăd, spălăcit, șters; **visage ~** chip inexpresiv, searbăd. **2.** *(fig.)* inexpresiv, monoton, monocord, plat; **style ~** stil plat.
inexprimable *adj.* inexprimabil, indicibil, inefabil, indescriptibil, negrăit, nespus; **un bonheur ~** o fericire inexprimabilă.
inexprimé, ~e *adj.* neexprimat.
inexpugnable *adj.* **1.** inexpugnabil, invincibil, de necucerit, de nebiruit; **une forteresse ~** o fortăreață inexpugnabilă. **2.** *(fig. înv.)* incoruptibil, inflexibil; **vertu ~** virtute inflexibilă.
inextensibilité *s.f.* inextensibilitate.
inextensible *adj.* inextensibil.
inextinguible *adj.* **1.** *(înv.)* care nu poate fi stins, de nestins; **feu ~** foc care nu poate fi stins. **2.** *(fig.)* de nepotolit, de nedomolit; **soif ~** sete care nu poate fi potolită.
inextirpable *adj.* inextirpabil, de neextirpat.
inextricable *adj.* inextricabil, foarte încurcat, complicat; de neînțeles, de nelămurit; *(fig.)* **situation ~** situație încurcată.
inextricablement *adv.* (în mod) inextricabil.
infaillibilité *s.f.* infailibilitate; certitudine, siguranță.
infaillible *adj.* **1.** infailibil, care nu se poate înșela; **nul n'est ~** nimeni nu este infailibil. **2.** infailibil, cert, sigur; **méthode ~** metodă sigură.
infailliblement *adv.* **1.** (în mod) infailibil, în mod sigur. **2.** *(rar)* fără a greși, fără a se înșela.

infaisable *adj.* care nu se poate face.
infalsifiable *adj.* de nefalsificat, care nu se poate falsifica.
infamant, ~e *adj.* infamant, degradant, dezonorant, compromițător, rușinos, înjositor.
infâme *adj.* **1.** infam, ticălos, abominabil, nemernic, mârșav, abject; **un crime ~** o crimă abominabilă. **2.** respingător, murdar, scârnav, dezgustător; **une chaumière ~** o maghernită respingătoare.
infamie *s.f.* **1.** infamie, ticăloșie, nemernicie, mârșăvie, abjecție. **2.** injurie, sudalmă, ocară; **dire des ~s** a spune vorbe de ocară.
infant, ~e *s.m.f. (în expr.)* **~ d'Espagne** infant al Spaniei.
infanterie *s.f. (mil.)* infanterie; pedestrime.
infanticide I. *adj.* infanticid, persoană care ucide un copil. **II.** *s.m.* infanticid, pruncucidere.
infantile I. *adj.* **1.** infantil; **mortalité ~** mortalitate infantilă. **2.** *(med.)* infantil, nedezvoltat. **3.** *(fig.)* copilăros, neserios. **II.** *s.m. pl. art.* debilii mintali.
infantilisme *s.m. (med.)* infantilism.
infarctus *s.m. (med.)* infarct.
infatigable *adj.* infatigabil, neobosit, neostenit, neistovit; **esprit ~** spirit neobosit.
infatigablement *adv.* (în mod) neobosit, fără răgaz.
infatuation *s.f.* infatuare, îngâmfare, înfumurare, fudulie, aroganță, suficiență, trufie, semeție.
infatué, ~e *adj.* **1.** infatuat, îngâmfat, înfumurat, fudul, arogant, suficient, trufaș, semeț. **2.** *(în expr.)* **être ~ de sa personne** a umbla / a se ține cu capul pe sus.
infécond, ~e *adj.* nefecund, neroditor, nerodnic; **terre ~e** pământ neroditor; *(fig.)* steril, sterp; **esprit ~** minte sterilă.
infect, ~e *adj.* **1.** *(despre mirosuri)* infect, fetid, respingător, puturos, greu, pestilențial, miasmatic, stricat, dezgustător. **2.** *(despre obiecte)* infect, murdar, neîngrijit; scârbos. **3.** *(despre vinuri)* infect, foarte prost. **4.** *(despre oameni)* infect, mizerabil, nelegiuit, abject, josnic, mârșav, mișel, oribil.
infectant, ~e *adj. (med.)* infectant, care poate produce infecție; **virus ~** virus care produce infecție.
infecter I. *v.t., v.r.* a (se) infecta, a (se) contagia, a (se) molipsi, a (se) contamina; **~ une plaie** a infecta o plagă. **II.** *v.t.* **1.** a contamina, a împuți, a infecta, a strica; **cette usine infecte l'air** această uzină infectează aerul. **2.** *(fig.)* a contamina, a corupe, a strica, a perverti; **~ l'opinion publique** a perverti opinia publică.
infectieux, -euse *adj. (med.)* infecțios, molipsitor, contagios; **maladie infectieuse** boală contagioasă.
infection *s.f.* **1.** *(med.)* infecție, molipsire, contaminare; **foyer d'~** focar de infecție. **2.** duhoare, miros fetid, putoare, împuțiciune, miasmă. **3.** *(fig.)* corupție, pervertire, contagiune morală.
infélicité *s.f.* nefericire, nenorocire, nenoroc.
inféodation *s.f.* înfeudare; *(fig.)* supunere, înrobire, subjugare, aservire.
inféodé, ~e *adj.* **1.** înfeudat, supus, robit, subjugat, aservit. **2.** dependent; **parasite ~ à un arbre** parazit dependent de un copac.
inféoder I. *v.t. (ist.)* a înfeuda, a da o feudă unui vasal. **II.** *v.t., v.r.* a (se) înfeuda, a (se) supune; a (se) afilia; **s'~ à un parti** a se afilia unui partid.
inférence *s.f. (fil.)* inferență, raționament.
inférer *v.t. (fil.)* a conchide, a trage o concluzie.
inférieur, ~e I. *adj.* **1.** inferior; **membres ~s** membre inferioare. **2.** *(geogr.)* inferior, depărtat de izvor; **le cours ~ d'un fleuve** cursul inferior al unui fluviu. **3.** partea de jos, baza; **partie ~e d'un pont** baza unui pod. **4.** adânc; **couches ~es de la mer** straturile inferioare, adânci ale mării. **5.** *(în expr. astr.)* **planètes ~es** Mercur și Venus (mai apropiate de soare); **animaux ~s** animale nevertebrate. **6.** *(mat.)* mai mic. **II.** *s.m.f.* inferior, subaltern, subordonat.
inférieurement *adv.* inferior, mai prejos, mai puțin, mai slab.
infériorité *s.f.* **1.** inferioritate; **sentiment d'~** sentiment de inferioritate; **complexe d'~** complex de inferioritate. **2.** dezavantaj, handicap.
infermentescible *adj.* nefermentabil.
infernal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** infernal, diabolic, drăcesc, demonic, satanic; **dieux ~aux** zei infernali. **2.** *(fig.)* infernal, rău, oribil; **perfidie ~e** perfidie infernală, oribilă. **3.** *(fig.)* infernal, insuportabil, imposibil, nesuferit; **bruit ~** zgomot insuportabil. **4.** *(în expr.)* **pierre ~e** nitrat de argint.
infernalement *adv.* (în mod) infernal, oribil; *(fig.)* **se conduire ~** a se purta oribil.
infertile *adj.* nefertil, neroditor, sărac, neproductiv; **sol ~** sol neroditor; *(fig.)* **imagination ~** imaginație săracă.
infertilisable *adj. (despre pământ)* nefertilizabil.
infertilité *s.f.* lipsă de fertilitate, nerodnicie, ariditate; *(fig.)* sterilitate.
infestation *s.f. (med.)* infestare, infestație.
infester *v.t.* **1.** a devasta, a pustii, a bântui, a distruge, a pârjoli; **les pirates infestaient les côtes** pirații devastau coastele. **2.** a năpădi, a mișuna, a umple, a cuprinde; **les rats infestent le navire** șobolanii năpădesc nava. **3.** *(med.)* a infesta.
infichu, ~e *adj. (pop.)* incapabil de....
infidèle I. *adj.* **1.** infidel, necredincios; **peuples ~s** popoare necredincioase. **2.** neloial; **ami ~** prieten neloial, nesincer. **3.** inexact, greșit; **traduction ~** traducere greșită. **4.** necredincios (în căsnicie), adulter; **mari ~** soț necredincios. **5.** nesigur, slab; **mémoire ~** memorie slabă. **6.** *(înv.)* incorect, necinstit. **II.** *s.m.f. (în epoca feudală)* necredincios, păgân, ateu; **combattre les ~s** a se lupta contra păgânilor.
infidèlement *adv.* (în mod) inexact, greșit; **traduire ~** a traduce greșit.
infidélité *s.f.* **1.** infidelitate; adulter. **2.** *(înv.)* incorectitudine, necinste. **3.** inexactitate, greșeală; **les ~s d'une traduction** greșelile unei traduceri.
infiltrat *s.m. (med.)* infiltrat.
infiltration *s.f.* **1.** infiltrare, infiltrație, pătrundere; **~ d'eau** infiltrație de apă. **2.** *(med.)* infiltrat. **3.** *(fig.)* pătrundere, insinuare; **~ d'idées malsaines** insinuare a unor idei nesănătoase.
infiltrer *v.r.* **1.** a se infiltra, a pătrunde; **l'eau s'est infiltrée dans le mur** apa s-a infiltrat în perete. **2.** *(fig.)* a se insinua, a se strecura, a pătrunde; **s'~ à travers les lignes ennemies** a se strecura printre liniile inamicului.

infime *adj.* **1.** infim, mărunt, neînsemnat; neimportant; **situer qqn. à un niveau** ~ a situa pe cineva la un nivel neînsemnat. **2.** minuscul, imperceptibil.

infini, ~e I. *adj.* infinit, nesfârșit, nelimitat, nemărginit, nețărmurit, imens; **durée ~e** durată infinită. **II.** *s.m.* infinit, nemărginire, necuprins, imensitate; **à l'~** la infinit, la nesfârșit.

infiniment I. *adv.* fără limită, fără margini, la infinit; extrem de mult; **merci** ~ mulțumesc foarte mult. **II.** *s.m.* *(mat. în expr.)* **l'~ grand** câtime infinit de mare; **l'~ petit** câtime infinit de mică.

infinité *s.f.* **1.** infinitate, nesfârșire, nemărginire. **2.** *(fam.)* infinitate, cantitate mare, imensă; **une ~ de personnes** o infinitate, o mulțime de persoane.

infinitésimal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** *(mat.)* infinitezimal. **2.** foarte mic; **dose ~e** doză foarte mică.

infinitif, -ive I. *adj.* *(gram.)* infinitiv(al); **proposition ~-ive** propoziție infinitivală. **II.** *s.m.* *(gram.)* modul infinitiv; **verbe à l'~** verb la infinitiv.

infinitude *s.f.* *(lit.)* însușire a ceea ce este infinit; infinitate.

infirmatif, -ive *adj.* *(jur.)* infirmativ, care infirmă, respinge, anulează.

infirmation *s.f.* *(jur.)* infirmare, respingere, anulare.

infirme *adj., s.m.f.* infirm, schilod, beteag, invalid, handicapat.

infirmer *v.t.* **1.** a infirma, a dezminți. **2.** *(jur.)* a abroga, a anula, a invalida.

infirmerie *s.f.* infirmerie.

infirmier, -ère *s.m.f.* infirmier.

infirmité *s.f.* **1.** *(înv.)* slăbiciune. **2.** infirmitate, beteșug, invaliditate, neputință.

infixe *s.m.* *(lingv.)* infix.

inflammabilité *s.f.* inflamabilitate; *(fig.)* entuziasmare, înflăcărare, ardoare.

inflammable *adj.* **1.** inflamabil; **l'essence est** ~ benzina este inflamabilă. **2.** *(fig.)* pătimaș, împătimit, înflăcărat, înfocat.

inflammation *s.f.* **1.** inflamare, aprindere. **2.** *(med.)* inflamație.

inflammatoire *adj.* *(med.)* inflamator.

inflation *s.f.* *(ec.)* **1.** inflație. **2.** *(fig.)* inflație, număr mare; **~ de chômeurs** număr mare de șomeri.

inflationniste I. *adj.* inflaționist; **phénomène** ~ fenomen inflaționist. **II.** *s.m.f.* adept al inflației.

infléchi, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* curbat (din afară înăuntru); **rameaux ~s** ramuri curbate. **2.** *(fon.)* *(despre vocale)* muiat.

infléchir *v.t., v.r.* a (se) îndoi, a (se) curba, a (se) înclina; a devia.

infléchissable *adj.* care nu se poate îndoi, curba.

inflexibilité *s.f.* **1.** inflexibilitate, neflexibilitate, rigiditate. **2.** *(fig.)* fermitate, neînduplecare, hotărâre, intransigență; **l'~ d'un juge** intransigența unui judecător.

inflexible *adj.* **1.** inflexibil, rigid, tare; **métal** ~ metal tare. **2.** *(fig.)* inflexibil, neînduplecat, hotărât, intransigent.

inflexiblement *adv.* (în mod) inflexibil, ferm, neînduplecat, cu fermitate.

inflexion *s.f.* **1.** flexiune, îndoire, încovoiere, înclinare; **~ de la tête** înclinare a capului. **2.** *(fiz.)* deviere; **l'~ des rayons lumineux** devierea razelor luminoase. **3.** inflexiune, modulație a vocii; **une voix aux douces ~s** o voce cu inflexiuni plăcute. **4.** *(mat.)* inflexiune. **5.** *(fig.)* schimbare, modificare (a tonului, a atitudinii).

infliger *v.t.* **1.** a da, a aplica (o amendă, o pedeapsă). **2.** a aduce, a face, a impune (cuiva ceva); **~ un affront à qqn.** a aduce un afront cuiva.

inflorescence *s.f.* *(bot.)* inflorescență.

influençable *adj.* influențabil.

influence *s.f.* influență, înrâurire; **avoir une bonne ~ sur un jeune homme** a avea o bună influență asupra unui tânăr. **2.** influență, autoritate, credit, trecere, vază, prestigiu, considerație, reputație, respect, stimă; **un grand écrivain exerce une grande ~ sur son époque** un mare scriitor exercită o mare influență asupra epocii sale; **trafic d'~** trafic de influență.

influencer *v.t.* a influența, a înrâuri.

influent, ~e *adj.* influent, cu trecere, cu vază, important, însemnat, marcant; **personnage** ~ personaj important.

influenza *s.f.* *(med. înv.)* gripă.

influer *v.i.* (*cu prep.* **sur**) a influența, a exercita o influență asupra...; **ses lectures ont influé sur le choix de sa carrière** lecturile lui l-au influențat în alegerea carierei.

influx *s.m.* *(el., fiziol.)* influx; **~ nerveux** influx nervos.

infographie *s.f.* *(inform.)* infografie.

in-folio *adj. invar., s.m. invar.* *(poligr.)* (carte) de format in-folio.

infondé, ~e *adj.* nefondat, neîntemeiat, fără temei.

informateur, -trice *s.m.f.* informator.

informaticien, ~ne *s.m.f.* informatician, specialist în informatică.

informatif, -ive *adj.* informativ; **réunion ~ive** ședință informativă.

information *s.f.* **1.** informare, informație; **~s économiques** informații economice. **2.** informație, știre, veste, cunoștință; **prendre des ~s** a culege informații. **3.** *(jur.)* cercetare, instrucție, anchetă.

informatique *adj., s.f.* informatică.

informatisation *s.f.* informatizare.

informatiser *v.t.* a informatiza.

informe *adj.* **1.** inform, amorf; **une masse** ~ o masă informă. **2.** *(fig.)* incomplet, neterminat, neisprăvit; **procédure** ~ procedură incompletă.

informé, ~e I. *adj.* informat, încunoștiințat. **II.** *s.m.* *(jur.)* informație judiciară; denunț penal; *(în expr.)* **jusqu'à plus ample** ~ până vom fi în posesia mai multor informații.

informel, ~le I. *adj.* neformal; **réunion ~le** reuniune neoficială, neformală, nesupusă unor reguli stricte. **II.** *adj., s.m.* *(pictură)* abstract.

informer I. *v.t.* a informa, a înștiința, a pune la curent; **~ l'opinion publique** a informa opinia publică. **II.** *v.i.* *(jur.)* a cerceta, a ancheta; **~ sur un délit grave** a ancheta asupra unui delict grav. **III.** *v.r.* a se informa, a se lămuri.

informulé, ~e *adj.* neformulat.

infortune *s.f.* **1.** nenorocire, nefericire, adversitate; necaz; **compagnon d'~** tovarăș de nenorocire. **2.** ghinion, neșansă, nenoroc. **3.** *(la pl.)* necazuri; **raconter ses ~s** a-și povesti necazurile.
infortuné, ~e *adj., s.m.f.* nenorocit, nefericit, necăjit; ghinionist.
infraction *s.f.* infracțiune.
inframicrobiologie *s.f.* inframicrobiologie.
infranchissable *adj.* de netrecut; **obstacle ~** obstacol de netrecut.
infrangible *adj.* care nu se poate sparge, rupe, frânge, distruge.
infrarouge *adj., s.m. (despre radiații)* infraroșu.
infrason *s.m. (fiz.)* infrasunet.
infrasonore, infra-sonore *adj. (tehn.)* infrasonor.
infrastructure *s.f.* infrastructură.
infréquentable *adj.* care nu se poate frecventa, de nefrecventat; **personnes ~s** persoane care nu pot fi frecventate.
infroissable *adj. (despre țesături)* neșifonabil.
infructueusement *adv.* (în mod) infructuos, fără rezultat, zadarnic, degeaba.
infructueux, -euse *adj.* infructuos, zadarnic, inutil, ineficace, ineficient.
infule *s.f.* panglică sacră din lână albă cu care își încingeau fruntea preoții romani și cu care împodobeau victimele sacrificiilor.
infumable *adj. (despre țigări, tutun)* de nefumat, de proastă calitate.
infundibuliforme *adj. (bot.)* în formă de pâlnie.
infundibulum *s.m. (anat.)* infundibul, canal.
infus, ~e *adj.* **1.** *(fig.)* înnăscut; **sagesse ~e** înțelepciune înnăscută. **2.** *(rel. în expr.)* **science ~e** știință primită de la Dumnezeu de către Adam; *(ir.)* **avoir la science ~e** a fi savant fără a fi studiat.
infuser *v.t.* **1.** a infuza, a face o infuzie, a opări; **~ du tilleul dans l'eau bouillante** a infuza tei în apă fierbinte. **2.** a face o transfuzie. **3.** *(fig.)* a infuza, a face să pătrundă, a comunica.
infusibilité *s.f.* caracterul a ceea ce este infuzibil.
infusible *adj.* infuzibil, care nu se topește.
infusion *s.f.* **1.** infuzie, fiertură; **une ~ de menthe** o infuzie de mentă. **2.** *(rel. fig.)* pătrundere în suflet (a unor haruri).
infusoires *s.m. pl. (zool.)* infuzori, clasă de protozoare.
ingagnable *adj.* de necâștigat, care nu poate fi câștigat; **procès ~** proces care nu poate fi câștigat.
ingambe *adj. (fam.)* alert, sprinten, vioi, iute.
ingénier *v.r. (cu prep.* **à** *și inf.)* a se strădui, a se osteni, a se trudi; a căuta; **s'~ à convaincre** a se strădui să convingă.
ingénierie *s.f.* **1.** inginerie. **2.** studiul global al unui proiect industrial.
ingénieur *s.m.* inginer.
ingénieusement *adv.* (în mod) ingenios, cu ingeniozitate.
ingénieux, -euse *adj.* **1.** ingenios, inventiv; priceput, ager la minte, dibaci, iscusit, îndemânatic. **2.** ingenios, care denotă îndemânare, imaginație, făcut cu iscusință, cu pricepere.
ingéniosité *s.f.* ingeniozitate, istețime, agerime, inventivitate, pricepere, iscusință, abilitate, dibăcie, îndemânare, dexteritate, destoinicie, talent.
ingénu, ~e I. *adj., s.m.f.* ingenuu; neștiutor, credul; naiv, inocent, candid; **fillette ~e** fetiță naivă. **II.** *s.f.* (actriță) ingenuă.
ingénuité *s.f.* ingenuitate; naivitate, inocență, candoare, nevinovăție; simplitate, credulitate.
ingénument *adv.* **1.** cu ingenuitate, cu candoare, cu nevinovăție. **2.** deschis, cu sinceritate, cu franchețe.
ingérence *s.f.* ingerință, amestec, imixtiune (în treburile cuiva); **~ dans la politique intérieure d'un État** imixtiune în politica internă a unui stat.
ingérer I. *v.t.* a ingera, a înghiți. **II.** *v.r. (fig.)* a se amesteca, a se vârî, a se băga în treburile altcuiva.
ingestion *s.f. (fiziol.)* ingerare, ingestie; înghițire.
ingouvernable *adj.* neguvernabil, de neguvernat, care nu poate fi guvernat; **pays ~** țară neguvernabilă.
ingrat, ~e I. *adj.* **1.** ingrat, nerecunoscător; **enfant ~** copil nerecunoscător. **2.** (*despre figură*) ingrat, neplăcut, lipsit de farmec, dezagreabil. **3.** *(despre sol)* neroditor, steril, neproductiv. **4.** *(fig.)* greu, ingrat, anevoios, dificil, delicat; **une mission ~e** o misiune grea, delicată. **5.** *(în expr.)* **âge ~** pubertatea, începutul adolescenței; **mémoire ~e** memorie slabă. **II.** *s.m.f.* ingrat, nerecunoscător.
ingratement *adv.* cu ingratitudine, cu nerecunoștință.
ingratitude *s.f.* ingratitudine, nerecunoștință.
ingrédient *s.m.* ingredient, condiment, mirodenie, aromă.
ingression *s.f. (înv.)* incursiune, invazie.
inguérissable *adj.* nevindecabil, incurabil; **maladie ~** boală incurabilă.
inguinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *(anat.)* inghinal; **hernie ~e** hernie inghinală.
ingurgitation *s.f. (rar)* îngurgitare, înghițire; deglutiție; *(fam.)* înfulecare.
ingurgiter *v.t.* a îngurgita, a înghiți (cu lăcomie); *(fam.)* a înfuleca; *(fig.)* **~ des connaissances** a înghiți, a asimila cunoștințe, a se cultiva.
inhabile *adj.* **1.** *(înv.)* inapt. **2.** *(jur.)* incapabil; **~ à contracter** incapabil de a contracta. **3.** *(lit.)* inabil, neîndemânatic, stângaci, nepriceput.
inhabilement *adv.* cu neîndemânare, cu stângăcie, cu nepricepere.
inhabileté *s.f.* neîndemânare, stângăcie, nepricepere.
inhabilité *s.f. (jur.)* incapacitate legală; neautorizare legală.
inhabitable *adj.* nelocuibil, de nelocuit; **maison ~** casă nelocuibilă.
inhabité, ~e *adj.* nelocuit; **maison ~e** casă nelocuită.
inhabituel, ~le *adj.* neobișnuit, aparte, singular, deosebit.
inhalateur, -trice *adj., s.m.* inhalator.
inhalation *s.f.* inhalație.
inhaler *v.t.* a inhala.
inharmonieux, -euse *adj. (lit.)* nearmonios, neplăcut, discordant, strident.
inhérence *s.f.* inerență, caracterul a ceea ce este inerent.

inhérent, ~e *adj.* inerent, inseparabil, intrinsec, esențial; **la douceur est ~e dans l'éducation d'un enfant** blândețea este esențială în educația unui copil.
inhibé, ~e *adj., s.m.f. (fiziol., psihol.)* inhibat.
inhiber *v.t. (fiziol., psihol.)* a inhiba.
inhibiteur, -trice *adj., s.m. (fiziol., psihol., chim.)* inhibitor.
inhibitif, -ive *adj. (fiziol., psihol.)* inhibitiv.
inhibitoire *adj. (fiziol., psihol.)* inhibitor, care produce o inhibație.
inhomogène *adj.* neomogen, care nu este omogen.
inhospitalier, -ère *adj.* inospitalier, neospitalier, neprimitor.
inhospitalièrement *adv.* (în mod) neospitalier, neprimitor.
inhumain, ~e *adj.* inuman, neomenos, aspru, brutal, aprig, crâncen, feroce, hain, crud, fioros; neînduplecat, neîndurat, neîmblânzit; **conditions de vie ~es** condiții inumane de viață.
inhumainement *adv.* (în mod) inuman, neomenos, crâncen.
inhumanité *s.f.* neomenie; cruzime, sălbăticie, barbarie, ferocitate; **acte d'~** act de cruzime.
inhumation *s.f.* înhumare, înmormântare.
inhumer *v.t.* a înhuma, a înmormânta.
inimaginable *adj.* inimaginabil, de neimaginat, de neînchipuit, uimitor; extraordinar, nemaipomenit, nemaiauzit, nemaiîntâlnit, uluitor, teribil.
inimitable *adj.* inimitabil, care nu poate fi imitat; **art ~** artă inimitabilă.
inimitié *(lit.) s.f.* inimiciție, dușmănie, vrăjmășie, ură; animozitate.
ininflammabilité *s.f.* caracterul a ceea ce este neinflamabil.
ininflammable *adj.* neinflamabil, care nu se poate aprinde.
inintelligemment *adv.* (în mod) neinteligent, prostește, stupid.
inintelligent, ~e *adj.* neinteligent, nepriceput, lipsit de inteligență; stupid, prost.
inintelligibilité *s.f.* caracterul a ceea ce este ininteligibil, de neînțeles.
inintelligible *adj.* ininteligibil, de neînțeles, obscur, incomprehensibil, confuz; *(fam.)* păsăresc; **phrase ~** frază confuză.
inintelligiblement *adv.* (în mod) ininteligibil, confuz; **s'exprimer ~** a se exprima confuz.
inintéressant, ~e *adj.* neinteresant, anost, insipid.
ininterrompu, ~e *adj.* neîntrerupt, necurmat, neîncetat, nesfârșit; permanent, continuu; **travail ~** muncă neîntreruptă.
inique *adj.* inic, inechitabil, nedrept, injust; **jugement ~** judecată nedreaptă.
iniquement *adv.* (în mod) nedrept, neechitabil.
iniquité *s.f.* **1.** *(rel.)* corupție, nelegiuire; păcat. **2.** nedreptate, injustiție; **commettre une ~** a săvârși o nedreptate.
initial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* inițial; **vitesse ~e d'un véhicule** viteza inițială a unui vehicul. **II.** *s.f. (poligr.)* inițială.
initialement *adv.* inițial, la început, la origine.
initialiser *v.t. (inform.)* a pregăti un computer pentru lucru.
initiateur, -trice *adj., s.m.f.* inițiator, promotor.
initiation *s.f.* inițiere; **~ à la musique** inițiere în muzică.
initiatique *adj.* inițiatic; **rites ~s** rituri inițiatice.
initiative *s.f.* inițiativă; **prendre l'~** a lua inițiativa.
initié, ~e *adj., s.m.f.* inițiat.
initier I. *v.t.* a iniția; a îndruma, a călăuzi, a introduce; **~ un enfant à la lecture** a îndruma un copil la lectură. **II.** *v.t., v.r.* a (se) iniția, a (se) instrui, a (se) învăța.
injectable *adj.* injectabil, care se poate injecta.
injecté, ~e *adj.* injectat, congestionat, înroșit; **face ~e** față congestionată; **yeux ~s** ochi injectați.
injecter I. *v.t.* a injecta; **~ du sérum dans le sang** a injecta ser în sânge; *(ec.) (fig.)* **~ du capital à une entreprise en difficulté** a injecta capital unei întreprinderi aflate în dificultate. **II.** *v.r.* a se injecta, a se congestiona; **ses yeux se sont injectés** ochii i s-au injectat.
injecteur, -trice I. *adj.* injector; **sonde injectrice** sondă injectoare. **II.** *s.m.* **1.** *(tehn.)* injector; **~ à jet** injector cu vână. **2.** *(av. în expr.)* **~ à rotation** turbionator.
injection *s.f.* injectare, injecție.
injonctif, -ive *adj. (lingv.)* injonctiv, poruncitor; autoritar.
injonction *s.f.* **1.** injoncțiune; ordin formal, poruncă, comandă, somație, ultimatum; *(fig.)* presiune. **2.** *(jur. în expr.)* **~ de payer** procedură simplă privind micile creanțe.
injouable *adj.* nejucabil, de nejucat, care nu se poate juca; **pièce ~** nejucabilă.
injure *s.f.* **1.** *(înv.)* nedreptate. **2.** *(înv.)* pagubă, neajuns. **3.** injurie, insultă, jignire, ofensă, afront, ocară, umilință, rușine. **4.** *(jur.)* ultragiu.
injurier *v.t.* a injuria, a insulta, a ofensa, a jigni.
injurieusement *adv.* (în mod) injurios, ofensator, jignitor.
injurieux, -euse *adj.* injurios, ofensator, jignitor.
injuste I. *adj.* **1.** injust, nedrept, neechitabil; **être ~ envers qqn.** a fi nedrept față de cineva. **2.** abuziv, arbitrar, ilegal; **sentence ~** sentință arbitrară. **3.** *(înv.)* nejustificat. **II.** *s.m. art.* ceea ce este nedrept.
injustement *adv.* **1.** pe nedrept, (în mod) ilegal. **2.** fără motiv.
injustice *s.f.* (act de) nedreptate, injustiție, strâmbătate; **faire ~ à qqn.** a fi nedrept față de cineva, a nedreptăți pe cineva.
injustifiable *adj.* nejustificabil, de nejustificat; **attitude ~** atitudine de nejustificat.
injustifié, ~e *adj.* nejustificat; **mesure ~e** măsură nejustificată.
inlandsis *s.m.* ghețar continental; calotă glaciară polară.
inlassable *adj.* neobosit, neostenit, harnic, vrednic; perseverent.
inlassablement *adv.* (în mod) neobosit, fără încetare, fără răgaz, fără tihnă.
inné, ~e *adj.* înnăscut; congenital; nativ; **disposition ~e** dispoziție înnăscută.
innéisme *s.m. (fil.)* ineism.
innéiste *s.m.f. (fil.)* ineist, adept al ineismului.
innéité *s.f. (fil.)* caracterul a ceea ce este înnăscut.
innervation *s.f. (anat. fiziol.)* inervație; inervare.
innerver *v.t. (despre nervi)* a inerva (un organ, un țesut).

innocemment *adv.* inocent, cu inocență, fără intenții rele.
innocence *s.f.* **1.** inocență, nevinovăție; **l'~ de l'enfance** inocența copilăriei. **2.** inocență, curățenie sufletească, puritate, neprihănire, candoare, ingenuitate. **3.** *(ir.)* naivitate, simplitate, ignoranță. **4.** virginitate, pudoare. **5.** *(jur.)* nevinovăție; **l'~ d'un accusé** nevinovăția unui acuzat. **6.** *(la pl.)* ființe nevinovate; **protéger les ~s** a ocroti ființele nevinovate.
innocent, ~e I. *adj.* **1.** inocent, nevinovat; **enfant ~** copil nevinovat. **2.** inocent, pur, neprihănit, ingenuu. **3.** *(ir.)* naiv, credul, ignorant; prostănac. **4.** inofensiv. **5.** *(jur.)* nevinovat; **~ d'un crime** nevinovat de crimă. **6.** *(în expr.)* **jeux ~s** jocuri distractive, jocuri de societate. **II.** *s.m.f.* **1.** nevinovat, inocent. **2.** *(ir.)* prost, prostănac, bleg, nătăfleț; **faire l'~** a face pe prostul. **3.** *(jur.)* nevinovat; **condamner un ~** a condamna un nevinovat. **4.** *(arg.)* intermediar în lumea interlopă.
innocenter *v.t.* **1.** *(jur.)* a declara pe cineva nevinovat; **~ un accusé** a declara nevinovat pe un acuzat. **2.** a justifica, a scuza.
innocuité *s.f.* inocuitate, calitatea de a fi nevătămător; **~ d'un vaccin** inocuitatea unui vaccin.
innombrable *adj.* (de) nenumărat, fără număr; inombrabil; **une foule ~** o mulțime imensă, de nenumărat.
innom(m)é *adj.* fără nume, care nu a primit un nume.
innominé, ~e *adj.* *(anat. înv. în expr.)* **os ~** osul iliac.
innommable *adj.* **1.** fără nume, care nu poate fi numit. **2.** *(fam.)* dezgustător, respingător; josnic; incalificabil; **conduite ~** purtare incalificabilă.
innovateur, -trice *adj., s.m.f.* inovator, inițiator, promotor; creator.
innovation *s.f.* inovare, inovație.
innover *v.t., v.i.* a inova.
inobservable *adj.* **1.** inobservabil, neobservabil. **2.** *(fig.)* de nerespectat, de neîndeplinit.
inobservance *s.f.* neobservare, nerespectare (a unor prescripții medicale, morale).
inobservation *s.f.* *(jur.)* **1.** neascultare, nerespectare (a legilor, regulamentelor). **2.** neexecutare, neîndeplinire (a obligațiilor, a angajamentelor).
inobservé, ~e *adj.* neobservat.
inoccupation *s.f.* *(lit.)* **1.** lipsă de ocupație. **2.** neocupare (a unui loc, a unei case).
inoccupé, ~e *adj.* **1.** fără ocupație, leneș. **2.** neocupat, liber; **maison ~e** casă neocupată, liberă.
in-octavo *adj. invar., s.m.* *(poligr.)* (carte) de format in-octavo.
inoculabilité *s.f.* *(med.)* inoculabilitate.
inoculable *adj.* *(med.)* inoculabil, care poate fi inoculat; **la rage est ~** turbarea este inoculabilă.
inoculation *s.f.* **1.** *(med.)* inoculare; **~ préventive** inoculare preventivă. **2.** *(fig.)* transmitere, comunicare, difuzare, răspândire, propagare (de idei).
inoculer *v.t.* **1.** *(med.)* a inocula. **2.** *(fig.)* a transmite, a comunica, a răspândi, a difuza, a propaga (idei, opinii).
inocybe *s.m.* *(bot.)* specie de ciupercă.
inodore *adj.* inodor, fără miros, nemirositor.
inoffensif, -ive *adj.* **1.** inofensiv, nevătămător; **animal ~** animal inofensiv. **2.** *(fig.)* nevinovat; **plaisanterie ~ive** glumă nevinovată.
inoffensivement *adv.* *(rar)* (în mod) inofensiv, nevătămător, fără pericol.
inondable *adj.* inundabil, care poate fi inundat; **région ~** regiune inundabilă.
inondation *s.f.* **1.** inundație, inundare, revărsare a apelor. **2.** *(fig.)* aflux, afluență, invazie, năvală; **~ de moustiques** invazie de țânțari.
inondé, ~e *adj.* inundat; **terres ~es** pământuri inundate.
inonder *v.t.* **1.** a inunda; a îneca; **la rivière a inondé les champs de blé** râul a inundat câmpurile de grâu. **2.** *(fig.)* a inuda, a invada, a copleși; **des affiches inondaient la ville** afișe invadau orașul. **3.** *(fig.)* a scălda; **des larmes inondaient son visage** lacrimi îi scăldau chipul.
inopérable *adj.* *(med.)* inoperabil, neoperabil.
inopérant, ~e *adj.* inoperant, ineficace, ineficient, infructuos; nefolositor, inutil; **remède ~** medicament ineficace; **mesures ~es** măsuri ineficiente.
inopiné, ~e *adj.* brusc, instantaneu, neașteptat, subit, inopinat, neprevăzut; **visite ~e** vizită inopinată.
inopinément *adv.* (în mod) inopinat, neașteptat, neprevăzut; pe neașteptate; **arriver ~** a sosi pe neașteptate.
inopportun, ~e *adj.* **1.** inoportun, nepotrivit, deplasat; **une prétention ~e** o pretenție deplasată. **2.** *(fig.)* neplăcut, plictisitor, supărător.
inopportunément *adv.* (în mod) inoportun, nepotrivit.
inopportunité *s.f.* inoportunitate.
inopposabilité *s.f.* *(jur.)* inopozabilitate, neopozabilitate.
inopposable *adj.* *(jur.)* inopozabil, neopozabil.
inorganique *adj.* *(chim.)* anorganic.
inoubliable *adj.* de neuitat; **voyage ~** călătorie de neuitat.
inouï, ~e *adj.* nemaiauzit, nemaipomenit, nemaiîntâlnit, nemaicunoscut; extraordinar, uimitor, uluitor, fabulos, unic.
inox *s.m. abrev.* de la **(métal) inoxydable.**
inoxydable *adj., s.m.* inoxidabil; **acier ~** oțel inoxidabil.
in-pace, in pace *s.m. invar.* *(lat.)* închisoare, temniță subterană într-o mănăstire.
in petto *adv.* *(ital.)* *(lit.* sau *ir.)* în sinea sa, în forul său interior.
in-plano *adj. invar., s.m.* *(poligr.)* (carte) de format in-plano.
input *s.m.* *(angl.)* *(inform.)* input, intrare.
inqualifiable *adj.* incalificabil, care întrece orice măsură; rușinos, nedemn; **conduite ~** purtare incalificabilă.
in-quarto *adj. invar., s.m. invar.* *(poligr.)* (carte) de format in-quarto.
inquiet, -ète *adj.* **1.** neliniștit, agitat; **sommeil ~** somn agitat. **2.** neliniștit, frământat, preocupat, îngrijorat; **il est ~ des résultats de son fils** este preocupat de rezultatele fiului său.
inquiétant, ~e *adj.* **1.** neliniștitor, tulburător; **nouvelle ~e** știre neliniștitoare. **2.** îngrijorător, alarmant; **l'état de santé de sa sœur est ~** starea sănătății surorii lui este alarmantă.
inquiéter I. *v.t.* **1.** a neliniști, a îngrijora; **son état de santé m'inquiète** starea sănătății lui mă îngrijorează. **2.** a

hărțui, a sâcâi; **la police inquiète le suspect** poliția îl hărțuie pe suspect. **II.** *v.r.* a se nelinişti, a se îngrijora, a-și face griji, a se frământa; **s'~ pour son enfant** a-și face griji pentru copilul său.

inquiétude *s.f.* **1.** *(înv.)* agitație, angoasă, anxietate. **2.** neliniște, frământare; **donner de l'~ à qqn.** a nelinişti pe cineva.

inquisiteur, -trice I. *s.m. (bis. catol.)* inchizitor. **II.** *adj.* scrutător, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scotocitor; **un regard ~** o privire scrutătoare.

inquisition *s.f.* **1.** *(ist.)* inchiziție. **2.** inchiziție, anchetă severă, percheziție.

inquisitorial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* inchizitorial; aspru, riguros, sever.

inracontable *adj.* de nepovestit; **un roman ~** un roman de nepovestit.

insaisissabilité *s.f. (jur.)* insesizabilitate.

insaisissable *adj.* **1.** *(jur.)* apărat de lege împotriva urmăririi. **2.** care nu poate fi prins; **voleur ~** hoț care nu poate fi prins. **3.** *(fig.)* insesizabil, imperceptibil; **nuances ~s** nuanțe imperceptibile.

insalifiable *adj. (chim.)* care nu poate produce săruri.

insalissable *adj.* care nu se poate murdări.

insalivation *s.f. (fiziol.)* insalivare, impregnarea alimentelor cu salivă.

insalubre *adj.* insalubru, nesănătos; **logement ~** locuință insalubră.

insalubrité *s.f.* insalubritate.

insane *adj.* **1.** dement, nebun. **2.** nesăbuit, necugetat, nechibzuit, absurd.

insanité *s.f.* **1.** nebunie, demență. **2.** nesăbuință, nechibzuință; nerozie, absurditate.

insatiabilité *s.f.* **1.** lăcomie, voracitate, poftă excesivă de mâncare. **2.** *(fig.)* nesaț, insațiabilitate, aviditate; cupiditate.

insatiable *adj.* lacom, nesățios, insațiabil; **faim ~** foame insațiabilă, de nepotolit; *(fig.)* **curiosité ~** curiozitate insațiabilă, de nepotolit.

insatiablement *adv.* cu lăcomie, cu nesaț; cu aviditate.

insatisfaction *s.f.* insatisfacție, nemulțumire.

insatisfait, ~e *adj.* nesatisfăcut, nemulțumit, neîmpăcat, supărat.

insaturé, ~e *adj. (chim.)* nesaturat; **hydrocarbure ~** hidrocarbură nesaturată.

inscriptible *adj. (geom.)* inscriptibil, care poate fi înscris într-o suprafață, într-un cerc.

inscription *s.f.* **1.** înscriere, înregistrare, înmatriculare; **~ d'un étudiant dans une faculté** înscrierea unui student la o facultate; *(jur.)* **~ en faux** înscriere în fals. **2.** *(geom.)* înscriere. **3.** inscripție; **~ funéraire** inscripție funerară, epitaf. **4.** indicație, semn.

inscrire I. *v.t.* **1.** a înscrie; **~ le nom de qqn. sur la liste des candidats** a înscrie numele cuiva pe lista candidaților. **2.** a nota, a consemna; **~ un numéro de téléphone** a nota un număr de telefon. **3.** a grava în piatră; **~ une épitaphe sur une tombe** a grava un epitaf pe un mormânt. **4.** *(fig.)* a considera; **je vous inscris au nombre de mes amis** te consider prieten. **5.** *(mat.)* a înscrie. **II.** *v.r.* a se înscrie; **s'~ à l'université** a se înscrie la universitate; *(jur.)* **s'~ en faux** a se înscrie în fals, a contesta.

inscrit, ~e I. *adj.* **1.** *(mat.)* înscris; **polygone ~** poligon înscris. **2.** *(Elveția) (în expr.)* **colis ~** colet recomandat. **II.** *s.m. (mar. în expr.)* **~ maritime** marinar angajat la stat.

insécabilité *s.f.* indivizibilitate.

insécable *adj.* indivizibil.

insectarium *s.m. (rar)* insectar.

insecte *s.m.* insectă, gânganie, gâză.

insecticide *s.m.* insecticid.

insectifuge *adj., s.m.* care îndepărtează insectele.

insectivore *adj., s.m.* (animal) insectivor, care se hrănește cu insecte.

insécurité *s.f.* insecuritate, nesiguranță; **vivre dans l'~** a trăi în nesiguranță.

in-seize *adj. invar., s.m. invar. (poligr.)* (carte) de format in-16.

inséminateur, -trice I. *adj.* care însămânțează, care servește la însămânțat. **II.** *s.m.f.* specialist în însămânțări artificiale.

insémination *s.f. (biol.)* inseminare; fecundare.

inséminer *v.t. (biol.)* a insemina, a fecunda.

insensé, ~e I. *adj., s.m.f.* dement, nebun, smintit, țicnit; apucat, sonat; **raisonnement d'~** raționament de nebun. **II.** *adj.* lipsit de sens, de judecată, nesăbuit, nechibzuit, absurd; **déclaration ~e** declarație absurdă.

insensibilisation *s.f. (med.)* anestezie.

insensibiliser *v.t. (med.)* a insensibiliza, a amorți, a anestezia.

insensibilité *s.f.* **1.** insensibilitate. **2.** *(fig.)* nepăsare, apatie, indiferență, indolență, inerție, delăsare, pasivitate, placiditate.

insensible *adj.* **1.** insensibil, nesimțitor; **~ aux piqûres** insensibil la injecții. **2.** *(fig.)* nepăsător, apatic, indiferent, indolent, pasiv.

insensiblement *adv.* pe nesimțite, puțin câte puțin, încet-încet.

inséparable *adj.* inseparabil, de nedespărțit; **amis ~s** prieteni inseparabili, la toartă.

inséparablement *adv.* (în mod) inseparabil, indisolubil.

insérable *adj.* inserabil, care poate fi inserat.

insérer *v.t.* a insera, a introduce, a include; **~ un article dans un journal** a insera un articol într-un ziar.

insermenté *adj. m. (ist., în expr.)* **prêtre ~** (din timpul Revoluției din 1789) preot care a refuzat să jure în fața constituției civile a clerului.

insertion *s.f.* **1.** inserare; **~ d'un article dans une loi** inserarea unui articol într-o lege. **2.** *(med.)* inserție.

insidieusement *adv.* (în mod) insidios, cu perfidie, cu viclenie, cu șiretenie.

insidieux, -euse *adj.* **1.** insidios, perfid, viclean, prefăcut, șiret; **question insidieuse** întrebare vicleană **2.** *(despre unele boli)* înșelător, ascuns; **fièvre insidieuse** temperatură înșelătoare.

1. insigne *adj.* însemnat, important, considerabil, deosebit, marcant, remarcabil; **un honneur ~** o cinste deosebită

2. insigne *s.m.* **1.** emblemă. **2.** insignă.

insignifiance *s.f.* insignifianță, lipsă de importanță, de valoare.
insignifiant, ~e *adj.* **1.** insignifiant, oarecare; **personne ~e** persoană oarecare, ștearsă. **2.** lipsit de importanță, fără importanță, neînsemnat; **détails ~s** amănunte fără importanță.
insincère *adj. (lit.)* nesincer, prefăcut, ipocrit, fățarnic, fals, șiret, duplicitar.
insincérité *s.f. (lit.)* nesinceritate; prefăcătorie, ipocrizie, fățărnicie, șiretenie.
insinuant, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* insinuant, abil; subtil. **2.** *(despre metode, procedee)* insinuant, penetrant, care induce în eroare; **manières ~es** maniere insinuante, înșelătoare.
insinuatif, -ive *adj. (înv.)* insinuant, insinuator.
insinuation *s.f.* **1.** *(jur. înv.)* inserare a unui act într-un registru. **2.** *(înv.)* insinuare, pătrundere. **3.** *(lit.)* insinuare, aluzie răuvoitoare, calomnioasă; subînțeles; **~ perfide** insinuare perfidă.
insinuer I. *v.t.* **1.** *(jur. înv.)* a înscrie un act într-un registru. **2.** *(lit.)* a sugera, a da de înțeles, a face aluzie; **qu'est-ce que vous insinuez?** ce vrei să sugerezi, să dai de înțeles, la ce faci aluzie? **II.** *v.r.* a se insinua, a se strecura, a se infiltra; **l'eau s'insinue dans la terre** apa se infiltrează în pământ; *(fig.)* **s'~ dans les bonnes grâces de qqn.** a intra (subtil) în grațiile cuiva.
insipide *adj.* **1.** insipid, fără gust, fad; **l'eau est ~** apa este insipidă. **2.** *(fig.)* insipid, fără haz, anost, nesărat, neinteresant, plicticos, searbăd; **un personnage ~** un personaj anost.
insipidité *s.f.* **1.** insipiditate; **l'~ de l'eau** insipiditatea apei. **2.** *(fig.)* insipiditate, anosteală, lipsă de spirit, de interes; prostie; **l'~ d'un film** lipsa de interes a unui film.
insistance *s.f.* insistență, stăruință, perseverență, persistență, tenacitate.
insistant, ~e *adj.* insistent, stăruitor, perseverent, tenace.
insister *v.i.* **1.** a insista, a accentua, a zăbovi, a sublinia; a stărui; **~ sur une question afin de l'éclaircir** a insista / a zăbovi asupra unei chestiuni pentru a o lămuri. **2.** a insista, a stărui, a persevera, a persista; **priez-le, insistez, n'abandonnez pas** rugați-l, stăruiți, nu abandonați.
insociabilité *s.f.* nesociabilitate, insociabilitate; mizantropie.
insociable *adj.* insociabil, nesociabil, necomunicativ, neprietenos; posac, urâcios, posomorât.
insolateur *s.f.* aparat care utilizează energia termică a razelor solare.
insolation *s.f.* **1.** *(med.)* insolație. **2.** expunere la soare; **sécher des plantes par ~** a usca plante prin expunere la soare. **3.** *(meteo)* insolație, perioadă în care strălucește soarele.
insolemment *adv.* (în mod) insolent, cu insolență, cu impertinență, cu obrăznicie, cu nerușinare; **répondre ~** a răspunde cu insolență.
insolence *s.f.* **1.** insolență, impertinență, obrăznicie, nerușinare, neobrăzare, tupeu; **il a été d'une ~ inouïe** a fost de o obrăznicie nemaipomenită. **2.** injurie, insultă, ofensă; **il lui a dit des ~s** i-a adresat injurii. **3.** aroganță, morgă, orgoliu; **ce nouveau riche traite les autres avec ~** acest parvenit îi tratează pe ceilalți cu aroganță. **4.** *(înv.)* violență.
insolent, ~e *adj., s.m.f.* **1.** insolent, impertinent, obraznic, nerușinat, neobrăzat; **un enfant ~** un copil obraznic. **2.** *(fam.)* uimitor, extraordinar, nemaipomenit; **chance ~e** noroc uimitor. **3.** arogant; **parvenu ~** parvenit arogant. **4.** *(înv.)* violent.
insoler *v.t. (tehn.)* a expune la soare.
insolite *adj., s.m.* insolit, neobișnuit, bizar, ciudat, curios; excentric, extravagant.
insolubiliser *v.t.* a insolubiliza, a face ca o substanță să devină insolubilă.
insolubilité *s.f.* **1.** insolubilitate (a unei substanțe). **2.** imposibilitatea de a rezolva o problemă.
insoluble *adj.* **1.** insolubil, nedizolvabil; **substance ~** substanță insolubilă. **2.** *(fig.)* nerezolvabil; **problème ~** problemă insolubilă, nerezolvabilă.
insolvabilité *s.f. (jur.)* insolvabilitate.
insolvable *adv., s.m.f. (jur.)* insolvabil.
insomniaque *adj., s.m.f.* (persoană) care suferă de insomnii.
insomnie *s.f.* insomnie.
insomnieux, -euse *adj., s.m.f. (rar)* v. **insomniaque.**
insondable I. *adj.* **1.** insondabil; care nu poate fi sondat; **gouffre ~** prăpastie insondabilă. **2.** *(fig.)* insondabil, de nepătruns, de neînțeles; **douleur ~** durere profundă. **II.** *s.m. art.* insondabilul.
insonore *adj.* **1.** lipsit de sonoritate, de acustică. **2.** insonorizant, fonoizolant; **matériaux ~s** materiale fonoizolante.
insonorisation *s.f.* insonorizare.
insonoriser *v.t.* a insonoriza, a izola fonic.
insouciance *s.f.* nepăsare, indiferență, dezinteres.
insouciant, ~e, insoucieux, -euse *adj., s.m.f.* nepăsător, indiferent, dezinteresat (de ceva), insensibil.
insoumis, ~e I. *adj.* **1.** nesupus, rebel; **tribu ~e** trib nesupus, rebel. **2.** neascultător, recalcitrant; **enfant ~** copil neascultător. **II.** *s.m.* (militar) nesupus, nedisciplinat.
insoumission *s.f.* **1.** nesupunere. **2.** *(mil.)* indisciplină, insubordonare.
insoupçonnable *adj.* care nu poate fi bănuit, care este deasupra oricărei bănuieli, care nu poate fi pus la îndoială; **honnêteté ~** cinste care nu poate fi pusă la îndoială.
insoupçonné, ~e *adj. (despre lucruri)* nebănuit; **obstacles ~s** piedici nebănuite.
insoutenable *adj.* **1.** de nesusținut, de nejustificat; **argument ~** argument de nesusținut. **2.** insuportabil, intolerabil; **une souffrance ~** o suferință insuportabilă.
inspecter *v.t.* **1.** a inspecta; a controla; a supraveghea; *(mil.)* **~ des troupes** a inspecta trupe. **2.** a examina cu atenție, a cerceta; **~ les lieux du crime** a examina locul faptei.
inspecteur, -trice *s.m.f.* inspector.
inspection *s.f.* **1.** funcția de inspector. **2.** inspecție, control, revizie, verificare.

inspectorat *s.m.* inspectorat.
inspirant, ~e, inspirateur, -trice *adj., s.m.f.* **1.** inspirator; **muscles ~s** mușchi care ajută la inspirarea aerului. **2.** persoană care inspiră pe cineva, muză. **3.** operă după care se inspiră un creator.
inspiration *s.f.* **1.** *(med.)* inspirație, aspirare a aerului. **2.** *(fig.)* inspirație, avânt, entuziasm creator, elan; **~ poétique** inspirație poetică. **3.** inspirație, idee, sugestie; soluție neașteptată; **agir sous l'~ de qqn.** a acționa la sugestia cuiva. **4.** inspirație, iluminare; **~ prophétique** inspirație profetică. **5.** inspirație, influență literară / artistică; **musique d'~ folclorique** muzică de inspirație folclorică, influențată de folclor.
inspiratoire *adj. (fiziol.)* inspirator; respirator; **capacité ~** capacitate respiratorie.
inspiré, ~e *adj., s.m.f.* **1.** inspirat, iluminat; **prophète ~** profet iluminat. **2.** inspirat, influențat; **musique ~e du folklore** muzică inspirată din folclor. **3.** inspirat, cuprins de inspirație; **être bien ~** a fi bine inspirat, a avea o idee bună.
inspirer I. *v.t.* **1.** *(fiziol.)* a inspira, a aspira, a trage aer în piept. **2.** *(fig.)* a inspira, a insufla; a sugera; **~ à un enfant l'amour du travail** a insufla unui copil dragostea de muncă. **3.** a inspira, a influența; **la musique folklorique inspire les compositeurs** muzica folclorică îi inspiră pe compozitori. **II.** *v.r.* **1.** a se inspira, a-și găsi un izvor de inspirație; **cet écrivain s'inspire de l'histoire** acest scriitor se inspiră din istorie. **2.** *(fig.)* a se conduce, a se ghida după, a se lua după; **il s'inspire de l'exemple de son ami** urmează exemplul prietenului său.
instabilité *s.f.* **1.** *(chim., fiz.)* instabilitate, precaritate; **l'~ d'un équilibre** precaritatea unui echilibru. **2.** *(meteo)* instabilitate, variabilitate; **l'~ du temps** instabilitatea timpului. **3.** *(fig.)* nestatornicie; fluctuație, oscilație. **4.** *(fig.)* inconstanță, instabilitate, labilitate; **~ d'une personne** labilitatea unei persoane.
instable *adj.* **1.** instabil, nestabil; **échafaudage ~** schelărie nestabilă. **2.** *(chim., fiz.)* instabil; **combinaison chimique ~** combinație chimică instabilă. **3.** *(fig.)* nestatornic, instabil, variabil, oscilant, fluctuant; **humeur ~** dispoziție oscilantă. **4.** instabil, nomad; **tribus ~s** triburi nomade.
installateur *s.m.* instalator.
installation *s.f.* **1.** instalare; **l'~ du nouveau directeur** instalarea noului director. **2.** instalație; **~ sanitaire** instalație sanitară. **3.** *(în expr.)* **~ de chauffage central** calorifer; **~ de compactage** mașină de îndesat; *(tele.)* **~ de translation** centru de radioficare; *(tele.)* **~ différentielle de duplication** duplex diferențial; *(tehn.)* **~ automatique d'extinction d'incendie** sprinkler; **~ centrale de pompage** centrală de pompare; *(maș.)* **~ d'adduction d'eau pour maisons** hidrofor; *(tehn.)* **~ de lavage** spălător.
installé, ~e *adj.* **1.** instalat în post. **2.** stabilit (într-un loc); **~ à la campagne** instalat la țară. **3.** *(fam.)* așezat comod; **~ dans un fauteuil, il alluma une cigarette** așezat în fotoliu, își aprinse o țigară. **4.** *(tehn.)* montat, instalat.
installer I. *v.t.* **1.** a instala, a pune pe cineva într-o funcție de răspundere **~ un premier ministre** a instala în funcție un prim ministru. **2.** a instala, a stabili pe cineva într-un loc, într-o localitate; **il a installé son fils dans la petite ville où il avait trouvé un emploi** l-a instalat pe fiul lui în orășelul unde își găsise de lucru. **3.** a monta un aparat, o instalație; **~ le téléphone** a instala telefon. **4.** a amenaja; **~ son appartement** a-și amenaja apartamentul. **II.** *v.r.* **1.** a se instala, a se așeza (într-un loc); **il s'est installé définitivement dans cette localité** s-a instalat definitiv în această localitate. **2.** a se așeza comod; **installez-vous sur cette chaise** așezați-vă pe scaunul acesta. **III.** *v.i. (arg. în expr.)* **en ~** a se da mare, a se lăuda.
instamment *adv.* (în mod) insistent, stăruitor, presant; perseverent, tenace; **il vous prie ~** vă roagă insistent.
instance *s.f.* **1.** cerere insistentă / presantă, stăruință; **demander avec ~** a cere cu insistență; **céder aux ~s de qqn.** a ceda la stăruințele cuiva. **2.** *(jur.)* instanță; **affaire en ~** cauză în instanță, în curs de judecare. **3.** *(jur.)* instanță, tribunal; **l'~ suprême** tribunalul suprem. **4.** autoritate, organism; **les ~s internationales** organismele internaționale; **les ~s d'un parti** organele de decizie ale unui partid.
instant, ~e I. *adj.* **1.** stăruitor, insistent, perseverent, tenace; **prière ~e** rugăminte stăruitoare. **2.** *(înv.)* iminent. **II.** *s.m.* clipă, moment, minut; **un ~, s'il vous plaît** (așteptați) o clipă, vă rog; **à chaque / tout ~** din clipă în clipă, la fiecare minut, tot timpul, fără întrerupere; **dans un ~** peste o clipă, îndată, curând; **à l'~** imediat; **dès l'~ où** din clipa în care.
instantané, ~e I. *adj.* **1.** instantaneu, brusc, neașteptat, subit; **mort ~e** moarte instantanee, subită. **2.** instantaneu, prompt; **riposte ~e** ripostă instantanee, promptă. **II.** *s.m. (foto înv.)* instantaneu.
instantanéité *s.f. (lit.)* instantaneitate.
instantanément *adv.* (în mod) instantaneu, pe loc, brusc; deodată, repede, fulgerător.
instar *(în expr.)* **à l'~ de...** întocmai ca și..., după exemplul...
instaurateur, -trice *s.m.f.* instaurator, întemeietor, fondator; ctitor.
instauration *s.f.* instaurare; instaurație; **~ d'une mode** instaurarea unei mode.
instaurer *v.t.* a instaura, a întemeia, a fonda, a ctitori; a stabili, a statornici, a așeza; **~ un nouveau régime** a instaura un nou regim.
instigateur, -trice *s.m.f.* instigator, ațâțător, provocator, agitator.
instigation *s.f.* instigare, instigație, ațâțare, provocare, întărâtare.
instiguer *v.t. (înv.)* a instiga, a ațâța, a provoca, a întărâta.
instillation *s.f. (med.)* instilație; **~ nasale** instilație nazală.
instiller *v.t. (med.)* a instila, a picura.
instinct *s.m.* **1.** instinct; **l'~ de conservation** instinctul de conservare; **d'~, par ~** din instinct. **2.** intuiție, fler; **avoir l'~ des affaires** a avea fler în afaceri.

instinctif, -ive *adj., s.m.f.* instinctiv; **antipathie ~ive** antipatie instinctivă.
instinctivement *adv.* (în mod) instinctiv, din instinct.
instinctuel, ~le *adj.* instinctual; instinctiv.
instituer I. *v.t.* **1.** a institui, a întemeia, a fonda, a crea; a instaura; **~ le service militaire obligatoire** a institui serviciul militar obligatoriu. **2.** *(jur.)* a numi, a institui, a desemna. **II.** *v.r.* a se institui, a se erija, a se considera; **s'~ chef suprême** a se erija în șef suprem.
institut *s.m.* institut; **~ Pasteur** institutul Pasteur; **~ de beauté** institut, centru de înfrumusețare, cosmetică; **Institut de France** institut ce reunește cele cinci academii franceze.
institutes *s.f. pl. (în dreptul roman)* tratat de drept care a inspirat „Institutele" lui Justinian.
instituteur, -trice *s.m.f.* **1.** institutor, învățător, dascăl; preceptor. **2.** *(înv.)* întemeietor, fondator.
institution *s.f.* **1.** instituire, fondare, întemeiere, înființare; **~ d'un fonds d'aide aux réfugiés** înființarea unui fond de ajutor pentru refugiați. **2.** instituție; **~s gouvernementales** instituții guvernamentale. **3.** *(la pl.)* instituții, ansamblul structurilor politice, sociale; **les ~s du pays** instituțiile țării. **4.** așezământ școlar, pension; **~ de jeunes filles** pension de fete. **5.** *(jur.)* instituire (de moștenitor).
institutionnalisation *s.f.* instituționalizare.
institutionnaliser *v.t.* a instituționaliza.
institutionnel, ~le *adj.* instituțional.
instructeur *s.m., adj. m.* **1.** *(mil.)* sergent instructor. **2.** *(jur. în expr.)* **juge ~** judecător de instrucție.
instructif, -ive *adj.* instructiv, educativ; moralizator; **expérience ~ive** experiență instructivă.
instruction *s.f.* **1.** instruire, instrucție; *(înv.)* **l'~ publique** instrucțiunea publică. **2.** cunoștințe, învățătură; cultură; **manquer d'~** a fi lipsit de învățătură. **3.** învățământ, pregătire; **~ publique** învățământ de stat; **ministère de l'~ publique** ministerul învățământului. **4.** *(jur.)* instrucție, cercetare, anchetă; **juge d'~** judecător de instrucție. **5.** *(la pl.)* instrucțiuni, indicații, directive; **~s ministérielles** instrucțiuni ministeriale. **6.** *(la pl.)* ordine, dispoziții; **donner des ~s** a da dispoziții.
instruire I. *v.t.* **1.** a instrui, a învăța, a preda; **~ des enfants** a instrui copii, a-i învăța carte. **2.** a informa, a aviza, a preveni, a înștiința, a încunoștința, a pune la curent; **~ qqn. de qqch.** a încunoștința pe cineva de ceva. **3.** *(jur.)* a instrui, a cerceta, a ancheta; **~ un procès** a instrui un proces. **II.** *v.i.* a instrui, a învăța; a cultiva; **œuvre destinée à ~** operă menită să instruiască, să cultive, să comunice cunoștințe. **III.** *v.r.* a se instrui, a se cultiva, a căpăta cunoștințe.
instruit, ~e *adj.* **1.** instruit, cultivat, învățat, citit, școlit. **2.** *(mil.)* instruit; **soldat ~** soldat instruit. **3.** *(înv.)* informat, avizat, prevenit, încunoștințat.
instrument *s.m.* **1.** instrument; **~ de chirurgie** instrument chirurgical. **2.** instrument muzical; **jouer d'un ~** a cânta la un instrument. **3.** *(jur.)* instrument, document, act; **~ de ratification** instrument de ratificare. **4.** *(fig.)* instrument, persoană folosită într-un scop; **cet homme est l'~ de ton ascension** acest om este instrumentul ascensiunii tale.
instrumentaire *adj. (jur. în expr.)* **témoin ~** martor care asistă la întocmirea actelor juridice.
instrumental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* instrumental; **musique ~e** muzică instrumentală.
instrumentalisme *s.m. (fil.)* instrumentalism.
instrumentation *s.f.* **1.** *(muz.)* instrumentație, orchestrație. **2.** *(tehn.)* instrumentar.
instrumenter I. *v.i.* a instrumenta, a întocmi acte autentice. **II.** *v.t. (rar muz.)* a instrumenta, a orchestra.
instrumentiste *s.m.f.* instrumentist.
insu *(în expr.)* **à l'~ de...** fără știrea...; **à l'~ de sa famille** fără știrea familiei sale; **à (mon, ton) ~** fără știrea mea / ta.
insubmersibilité *s.f. (mar.)* insubmersibilitate.
insubmersible *adj. (mar.)* insubmersibil, care nu poate fi scufundat.
insubordination *s.f.* insubordonare, neascultare, nesupunere, indisciplină.
insubordonné, ~e *adj.* insubordonat, neascultător, nesupus, indisciplinat.
insuccès *s.m.* insucces, nereușită, eșec.
insuffisamment *adv.* (în mod) insuficient, redus, neîndestulător; *(fig.)* nesatisfăcător.
insuffisance *s.f.* **1.** insuficiență, lipsă; sărăcie; **~ des ressources** insuficiența resurselor. **2.** *(med.)* insuficiență, deficiență; **~ cardiaque** insuficiență cardiacă. **3.** incapacitate; mediocritate; ignoranță; inaptitudine; **l'~ d'un élève** mediocritatea / ignoranța unui elev.
insuffisant, ~e *adj.* **1.** insuficient, neîndestulător; sărac; **quantité ~e de secours aux réfugiés** cantitate insuficientă de ajutoare pentru refugiați. **2.** *(despre oameni)* incapabil, mediocru, inferior; **se montrer ~ pour une tâche** a se dovedi incapabil pentru (a-și asuma) o sarcină.
insufflateur *s.m. (med.)* insuflator.
insufflation *s.f.* **1.** insuflare. **2.** *(med.)* insuflație.
insuffler *v.t.* **1.** *(med., tehn)* a insufla, a introduce aer, gaz (în organism). **2.** *(fig.)* a îmbărbăta, a încuraja, a însufleți, a îndemna, a stimula; **~ du courage** a îmbărbăta, a încuraja.
insulaire *adj., s.m.f.* insular; **les ~s des îles britanniques** insularii din insulele britanice; **climat ~** climat insular.
insularité *s.f.* insularitate.
insuline *s.f. (med.)* insulină.
insulinothérapie *s.f. (med.)* insulinoterapie, tratament cu insulină.
insultant, ~e *adj.* insultant, ofensator, jignitor, vexator; injurios; **affirmation ~e** afirmație jignitoare.
insulte *s.f.* **1.** insultă, jignire, ofensă; **adresser des ~s à qqn.** a adresa insulte cuiva. **2.** injurie, ocară. **3.** sfidare, atingere; **une ~ au bon sens** o sfidare la adresa bunului simț.
insulter I. *v.t.* a insulta, a jigni, a ofensa, a vexa. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) a sfida, a batjocori, a-și bate joc; **~ à la mémoire de qqn.** a batjocori memoria cuiva.

III. *v.r.* a se insulta, a se jigni; **les deux commères se sont insultées publiquement** cele două cumetre s-au insultat public.
insulteur *s.m. (rar)* persoană care insultă.
insupportable *adj.* insuportabil, de nesuportat; **enfant ~** copil insuportabil.
insupportablement *adv.* (în mod) insuportabil, de nesuportat.
insurgé, ~e *adj., s.m.f.* insurgent, răsculat, răzvrătit, revoltat, rebel.
insurger *v.r.* a se răscula, a se răzvrăti, a se revolta, a se ridica împotriva...; **s'~ contre le pouvoir** a se răzvrăti împotriva puterii.
insurmontable *adj.* insurmontabil, de neînvins, care nu poate fi trecut; **un obstacle ~** un obstacol insurmontabil.
insurpassable *adj.* de neîntrecut.
insurrection *s.f.* insurecție; răscoală, răzvrătire, războinică, rebeliune.
insurrectionnel, ~le *adj.* insurecțional; **mouvement ~** mișcare insurecțională, de revoltă.
intact, ~e *adj.* **1.** intact, întreg; **héritage ~** moștenire intactă. **2.** intact, teafăr, nevătămat, neștirbit; **monument ~** monument intact, neștirbit.
intaglio *s.m. (poligr.)* intaglio, gravură în adâncime.
intaille *s.f. (arte frumoase)* intalie.
intailler *v.t.* a grava în adâncime.
intangibilité *s.f.* intangibilitate.
intangible *adj.* **1.** intangibil, de neatins. **2.** *(fig.)* inviolabil; **principe ~** principiu inviolabil.
intarissable *adj.* nesecat, inepuizabil; **source ~** izvor nesecat; *(fig.)* **verve ~** vervă inepuizabilă.
intarissablement *adv.* (în mod) inepuizabil, întruna, fără oprire; **discourir ~** a vorbi într-una, fără oprire.
intégrable *adj. (mat.)* integrabil, care poate fi integrat.
intégral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* integral, întreg, complet, total, exhaustiv; **texte ~** text integral; *(mat.)* **calcul ~** calcul integral **II.** *s.f. (mat.)* integrală.
intégralement *adv.* (în mod) integral, în întregime, în totalitate.
intégralité *s.f.* integralitate; **dans son ~** în integralitatea sa, în totalitate.
intégrant, ~e *adj.* **1.** integrant; **faire partie ~e de** a face parte integrantă din. **2.** *(mat. în expr.)* **facteur ~** factor multiplicator.
intégrateur *adj., s.m. (mat., tehn.)* integrator.
intégration *s.f.* **1.** integrare, înglobare, includere; **~ sociale** integrare socială. **2.** *(mat.)* integrare.
intégrationniste *adj. s.m.f.* integraționist, adept al integrării (politice, sociale).
intègre *adj.* integru, cinstit, corect, incoruptibil, leal; **juge ~** judecător integru, incoruptibil.
intégré, ~e *adj.* integrat, asimilat; *(electron.)* **circuit ~** circuit integrat.
intégrer I. *v.t.* **1.** a integra, a încorpora, a introduce, a îngloba; **~ un chapitre dans une loi** a introduce un capitol într-o lege. **2.** *(mat.)* a integra. **3.** *(arg. școl.)* a intra, a reuși; **~ l'X** a intra la Politehnică. **II.** *v.r.* a se integra, a se asimila; **s'~ à / dans un milieu social** a se integra unui mediu social.
intégrisme *s.m. (fil., rel.)* integrism.
intégriste *adj., s.m.f.* integrist, adept al integrismului.
intégrité *s.f.* **1.** integritate, întregime, totalitate; **l'~ du territoire** integritatea teritoriului. **2.** *(fig.)* integritate, cinste, probitate, corectitudine, lealitate, incoruptibilitate, onestitate; **l'~ d'un magistrat** integritatea unui magistrat.
intellect *s.m.* intelect, inteligență, minte, înțelegere, judecată, rațiune.
intellection *s.f. (fil.)* înțelegere, act al intelectului; concepere.
intellectualisation *s.f.* intelectualizare.
intellectualiser *v.t.* a intelectualiza, a conferi un caracter conceptual.
intellectualisme *s.m. (fil.)* intelectualism.
intellectualiste *s.m.f., adj. (fil.)* intelectualist.
intellectualité *s.f.* intelectualitate.
intellectuel, ~le *adj., s.m.f.* intelectual.
intellectuellement *adv.* intelectualicește.
intelligemment *adv.* (în mod) inteligent, cu pătrundere, cu pricepere, cu agerime.
intelligence *s.f.* **1.** inteligență, deșteptăciune, judecată, minte, spirit, pricepere, rațiune; **avoir l'~ vive** a avea o inteligență vie. **2.** inteligență, capacitate de a se adapta, de a pricepe, de a discerne; perspicacitate; **faire preuve d'~** a da dovadă de inteligență, discernământ. **3.** iscusință, abilitate, îndemânare; **agir avec ~** a acționa cu abilitate. **4.** înțelegere, armonie, prietenie; **vivre en bonne ~ avec les autres** a trăi în bună înțelegere / în armonie cu ceilalți. **5.** înțelegere, complicitate, relații secrete; conivență; **être d'~ avec qqn.** a fi de conivență cu cineva; **avoir des ~s dans la place** a avea complici la fața locului. **6.** persoană inteligentă, inteligență; **les ~s du pays** inteligențele / persoanele inteligente ale țării.
intelligent, ~e *adj.* **1.** inteligent, deștept, ager, spiritual; **réponse ~e** răspuns inteligent. **2.** priceput, abil, îndemânatic, iscusit, isteț; **un enfant ~** un copil isteț.
intelligentsia *s.f. (cuv. rusesc)* **1.** intelectualitatea în Rusia țaristă. **2.** intelectualitatea unei țări.
intelligibilité *s.f.* inteligibilitate, claritate, limpezime, limpiditate.
intelligible *adj.* inteligibil, clar, limpede, distinct.
intelligiblement *adv.* (în mod) inteligibil, clar, limpede, pe înțeles.
intello *adj., s.m.f. (pop.)* intelectual.
intempérance *s.f.* **1.** intemperanță, necumpătare; exces; abuz. **2.** violență; **~ de langage** violență de limbaj, măscări, ocări.
intempérant, ~e *adj.* intemperant, necumpătat, neînfrânat, lipsit de sobrietate, nereținut, nestăpânit, excesiv, fără măsură.
intempérie *s.f.* intemperie, vreme rea (ger, vânt, ploaie).
intempestif, -ive *adj.* **1.** intempestiv, inoportun, neoportun, nedorit; **visite ~ive** vizită inoportună, nedorită. **2.** nepotrivit, deplasat; **réaction ~ive** reacție deplasată.
intempestivement *adv. (rar)* **1.** (în mod) intempestiv, inoportun, pe neașteptate; **arriver ~** a sosi în mod inoportun, nedorit. **2.** (în mod) nepotrivit, deplasat.

intemporalité *s.f.* atemporalitate.
intemporel, ~le I. *adj.* **1.** atemporal, în afara timpului. **2.** imuabil; veșnic; **la vérité est ~le** adevărul este veșnic. **II.** *s.m.* veșnicia.
intenable *adj.* care nu poate fi ținut, păstrat, apărat; **place ~** fortăreață care nu poate fi apărată. **2.** *(fam.)* insuportabil, de nestăpânit; **enfant ~** copil insuportabil.
intendance *s.f.* **1.** *(mil.)* intendență. **2.** serviciu de administrație. **3.** *(ist.)* teritoriu administrat de un inspector regal în Franța.
intendant, ~e I. *s.m.f.* intendent, administrator (în școli, internate). **II.** *s.m.* *(ist.)* **1.** intendent, inspector regal. **2.** guvernator de provincie (în sec. XVII-XVIII în Franța). **III.** *s.f.* **1.** soția guvernatorului de provincie. **2.** stareța unor mănăstiri din Franța.
intense *adj.* **1.** intens, puternic; aprig, strașnic; **froid ~** ger puternic. **2.** intens, febril; **circulation ~** circulație febrilă.
intensément *adv.* (în mod) intens, cu intensitate, cu putere, cu amploare.
intensif, -ive *adj.* intensiv, intens; **apprentissage ~ d'une langue étrangère** învățare intensivă a unei limbi străine.
intensificateur *s.m.* *(tehn.)* intensificator, care mărește intensitatea; **~ de lumière** intensificator de lumină.
intensification *s.f.* intensificare.
intensifier *v.t., v.r.* a (se) intensifica, a (se) mări, a (se) întări.
intensité *s.f.* intensitate; **l'~ de la lumière** intensitatea luminii; **l'~ d'un sentiment** intensitatea, puterea unui sentiment; *(fon.)* **accent d' ~** accent de intensitate.
intensivement *adv.* (în mod) intensiv, cu intensitate, cu forță.
intenter *v.t.* *(jur.)* a intenta (proces), a da în judecată.
intention *s.f.* **1.** intenție, gând, idee, plan, proiect; **bonne / mauvaise ~** intenție bună / rea; **sans ~** fără intenție, neintenționat, involuntar; **dans l'~ de** în intenția, în vederea. **2.** *(jur.)* intenție; **procès d'~** proces de intenție. **3.** *(în expr.)* **à l'~ de** (special) pentru (cineva); **~ arrêtée** hotărâre.
intentionnalité *s.f.* *(psihol.)* intenționalitate.
intentionné, ~e *adj.* intenționat; **bien / mal ~** bine / rău intenționat.
intentionnel, ~le *adj.* intenționat, deliberat, conștient, voit; *(jur.)* **délit ~** delict de intenție.
intentionnellement *adv.* (în mod) intenționat, voit, deliberat, expres.
inter *s.m.* **1.** *abrev. de la* **intérieur. 2.** *(sport)* jucător care ocupă locul din dreapta sau din stânga centrului înaintaș. **3.** simbol matematic.
interactif, -ive *adj.* interactiv, care permite o interacțiune.
interaction *s.f.* interacțiune; condiționare reciprocă.
interactivité *s.f.* *(inform.)* interactivitate.
interallié, ~e *adj.* interaliat.
interarmées *adj. invar.* *(mil.)* interarmate, comun mai multor armate (de uscat, de aer, de mare).
interarmes *adj. invar.* interarme, comun mai multor arme ale armatei de uscat; **état-major ~** stat major interarme.
interastral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* interastral.
interattraction *s.f.* atracție reciprocă.
interbancaire *adj.* interbancar.
intercalaire *adj.* intercalat, inserat, inclus; adăugat; **jour ~** zi adăugată în anii bisecți (29 februarie); **lune ~** (la vechii greci) a 13-a lună intercalată în anumiți ani.
intercalation *s.f.* **1.** intercalare, intercalație. **2.** includere, inserare; adăugare ulterioară; **~ d'un article dans une loi** inserarea unui articol într-o lege.
intercaler I. *v.t.* **1.** a intercala; **~ un mot dans une phrase** a intercala un cuvânt într-o frază. **2.** a insera, a include, a adăuga ulterior; **~ un article dans une loi** a adăuga un articol într-o lege.
intercéder *v.i.* a interveni în favoarea cuiva; a stărui, a insista; **~ en faveur d'un coupable** a interveni în favoarea unui vinovat; **~ auprès de qqn.** a interveni pe lângă cineva.
intercellulaire *adj.* *(biol.)* intercelular.
intercepter *v.t.* **1.** a intercepta, a opri, a întrerupe; **les nuages interceptent les rayons du soleil** norii opresc razele soarelui. **2.** a intercepta, a surprinde; **~ un message** a intercepta un mesaj. **3.** *(geom.)* a intercepta.
intercepteur *s.m.* avion de vânătoare.
interception *s.f.* **1.** interceptare, oprire; **~ des rayons du soleil par les nuages** oprirea razelor soarelui de către nori. **2.** interceptare, surprindere; **~ d'un message** interceptare a unui mesaj. **3.** *(sport)* intervenție neașteptată a unui jucător. **4.** *(mil.)* atac cu avioane de vânătoare.
intercesseur *s.m.* mijlocitor, intermediar; mediator; misit.
intercession *s.f.* intervenție, mijlocire, mediere; rugăminte (în favoarea cuiva).
interchangeabilité *s.f.* interschimbabilitate.
interchangeable *adj.* *(tehn.)* interschimbabil; **pièces ~s** piese interschimbabile.
interclasse *s.m.* pauză, recreație între două ore de curs.
interclasser *v.t.* a clasa la un loc mai multe serii de elemente clasate.
interclasseuse *s.f.* mașină de clasat cu dublă operație.
interclubs *adj. invar.* *(sport)* care se dispută între mai multe cluburi.
intercommunal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intercomunal.
intercommunion *s.f.* *(rel.)* intercomuniune.
interconfessionnel, ~le *adj.* interconfesional.
interconnecter *v.t.* *(tehn.)* a interconecta.
interconnexion *s.f.* *(tehn.)* interconexiune.
intercontinental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intercontinental.
intercostal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intercostal; **douleur ~e** durere intercostală.
intercourse *s.f.* *(jur.)* drept reciproc acordat navelor a două țări la libera intrare în unele porturi.
intercurrent, ~e *adj.* *(med.)* intercurent, care intervine în timpul instalării altei boli.
interdépartemental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* interdepartamental.

interdépendance *s.f.* interdependență.
interdépendant, ~e *adj.* interdependent.
interdiction *s.f.* **1.** interdicție, interzicere, împiedicare, oprire; **~ de bâtir** interdicție de a construi. **2.** *(jur.)* interdicție (în dreptul civil); interdicție, sancțiune complimentară (în dreptul penal). **3.** *(bis.)* interdicție, suspendare; **~ d'un prêtre** suspendarea unui preot.
interdigital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(anat.)* interdigital.
interdire I. *v.t.* **1.** a interzice, a împiedica, a opri; **~ le sel à un cardiaque** a interzice sarea unui cardiac. **2.** *(jur.)* a degrada civic. **3.** *(jur.)* a pune sub interdicție; **~ un aliéné** a pune sub interdicție un bolnav mintal. **4.** *(bis.)* a interzice, a suspenda **II.** *v.r.* a-și interzice.
interdisciplinaire *adj.* interdisciplinar.
interdisciplinarité *s.f.* interdisciplinaritate.
interdit, ~e I. *adj.* **1.** interzis, oprit; neautorizat; **sens ~** sens interzis. **2.** *(bis.)* suspendat; **prêtre ~** preot suspendat. **3.** *(jur.)* pus sub interdicție; **aliéné ~** bolnav mintal pus sub interdicție. **4.** *(fig.)* surprins, uimit, uluit, descumpănit; **il est resté ~** a rămas uimit. **II.** *s.m.* *(bis.)* interdicție; **jeter l'~ sur...** a interzice categoric; **lever l'~** a ridica interdicția.
interentreprises *adj. invar.* care se referă la mai multe întreprinderi.
intéressant, ~e I. *adj.* **1.** interesant, care interesează; demn de atenție; captivant; **livre ~** carte interesantă, captivantă. **2.** simpatic; **un homme peu ~** un om nu prea simpatic. **3.** avantajos; **un salaire ~** un salariu avantajos. **4.** *(fam. în expr.)* **femme dans un état ~, femme dans une position ~e** femeie însărcinată. **II.** *s.m.f.* *(fam. în expr.)* **faire l'~** a face pe interesantul.
intéressé, ~e I. *adj.* **1.** interesat, egoist; **ami ~** prieten interesat. **2.** în cauză; **parties ~es** părțile în cauză. **II.** *s.m.f.* interesat; părtaș; **signature de l'~** semnătura interesatului.
intéressement *s.m.* cointeresare (la o afacere).
intéresser I. *v.t.* **1.** a interesa, a stârni interesul; a preocupa; a pasiona, a captiva; **cette question l'intéresse** această chestiune îl interesează. **2.** a cointeresa; **être intéressé dans une affaire** a fi (co)interesat într-o afacere. **3.** a privi (pe), a interesa, a se referi (la); **cette loi intéresse les agriculteurs** această lege îi privește pe agricultori. **4.** a înduioșa, a provoca milă; **ses malheurs n'intéressent personne** nefericirile sale nu înduioșează pe nimeni. **5.** a interesa, a conveni; **ses propositions m'intéressent** propunerile sale îmi convin. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **à**) a se interesa de ceva, a arăta interes pentru ceva; **s'~ à la musique** a arăta interes pentru muzică.
intérêt *s.m.* **1.** interes, avantaj, profit, folos; **négliger ses ~s** a-și neglija interesele; *(jur.)* **dommages et intérêts, dommages-intérêts** daune-interese, despăgubiri; **mettre qqn. hors d'~** a despăgubi pe cineva. **2.** interes personal, egoism; **agir par ~** a acționa din interes. **3.** interes, atenție, bunăvoință; solicitudine; **écouter qqn. avec ~** a asculta pe cineva cu bunăvoință. **4.** interes, curiozitate, luare-aminte; **lire avec ~** a citi cu interes. **5.** interes, atracție; **un livre plein d'~** o carte interesantă, captivantă, atractivă; **sans ~** neinteresant, plictisitor. **6.** *(fin.)* dobândă; **~ d'un prêt** dobândă la un împrumut. **7.** importanță; **une déclaration du plus haut ~** o declarație de mare importanță.
interethnique *adj.* interetnic.
interface *(inform.)* *s.f.* interfață.
interférence *s.f.* *(fiz.)* interferență.
interférent, ~e *adj.* *(fiz.)* interferent.
interférentiel, ~le *adj.* *(fiz.)* interferențial.
interférer *v.i.* *(fiz.)* a interfera.
interféromètre *s.m.* *(fiz.)* interferometru.
interférométrie *s.f.* *(fiz.)* interferometrie.
interféron *s.m.* *(biochim.)* interferon.
interfluve *s.m.* *(geogr.)* interfluviu, relief care desparte două văi.
interfoliage *s.m.* *(poligr.)* interfoliere.
interfolier *v.t.* *(poligr.)* a interfolia.
intergalactique *adj.* *(astr.)* intergalactic, situat între două galaxii.
interglaciaire *adj.* *(geol.)* interglaciar.
intergouvernemental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* interguvernamental.
intergroupe *adj., s.m.* intergrup; grup, comisie parlamentară.
intérieur, ~e I. *adj.* **1.** interior, intern; **cour ~e** curte interioară; **politique ~e** politică internă; **se mêler des affaires ~es d'un pays** a se amesteca în treburile interne ale unei țări. **2.** *(fig.)* interior, intim, personal; **vie ~e** viață intimă. **3.** lăuntric, interior; **dans son for ~** în forul său interior, în sinea sa, în conștiința sa. **II.** *s.m.* **1.** interior; **à l'~** în interior, înăuntru. **2.** *(fotbal)* inter. **3.** *(fig.)* interior, casă, cămin; **femme d'~** femeie căreia îi place să se ocupe de căminul ei; **robe d'~** rochie de casă; **tableaux d'~** tablouri reprezentând interioare. **4.** *(în expr.)* **Ministère de l'Intérieur** Ministerul de Interne.
intérieurement *adv.* **1.** în interior, înăuntru. **2.** *(fig.)* în sinea sa, în sufletul său, în gândul său; **~ je ne l'approuvais pas** în sinea mea nu-l aprobam.
intérim *s.m.* interim, interimat; **personnalité chargée de l'~** personalitate însărcinată cu interimatul; **par ~** în interimat, în mod provizoriu.
intérimaire *adj.* interimar; provizoriu, temporar.
interindividuel, ~le *adj.* interindividual.
intériorisation *s.f.* interiorizare, introspecție.
intérioriser *v.t.* a interioriza; **un acteur qui intériorise son jeu** un actor care-și interiorizează jocul, îl aprofundează.
intériorité *s.f.* *(fil.)* interioritate; subiectivitate.
interjectif, ~ive *adj.* *(gram.)* care exprimă o interjecție.
interjection *s.f.* *(gram.)* interjecție.
interjeter *v.t.* *(jur. în expr.)* **~ appel** a face / a introduce apel.
interjo *s.m.* *(arg.)* interes; **y a ~, avoir ~ à...** avem tot interesul să...
interlignage *s.m.* *(poligr.)* spațiu între rânduri.
interligne I. *s.m.* **1.** *(poligr.)* interlinie, spațiu între două rânduri. **2.** *(jur.)* ceea ce este scris între rânduri. **II.** *s.f.* *(poligr.)* lamă de metal ce separă rândurile.

interligner *v.t.* **1.** a scrie între rânduri, pe spațiul dintre rânduri. **2.** *(poligr.)* a separa prin lama de metal.
interlinéaire *adj.* interliniar, scris sau tipărit între rânduri.
interlock *s.m.* *(text., cin.)* interlock.
interlocuteur, -trice *s.m.f.* interlocutor.
interlocution *s.f.* interlocuțiune.
interlocutoire *adj., s.m.* *(jur.)* interlocutoriu.
interlope *adj.* **1.** ilegal, fraudulos; **commerce ~** comerț fraudulos, ilicit. **2.** interlop, suspect, dubios, îndoielnic, echivoc, necurat; **milieu ~** mediu suspect, dubios.
interloqué, ~e *adj.* uimit, stupefiat, uluit; trăsnit.
interloquer *v.t.* **1.** *(jur.)* a ordona un interlocutoriu. **2.** a surprinde, a stupefia, a descumpăni, a uimi, a ului, a năuci; **cette réponse imprévisible l'a interloqué** acest răspuns neașteptat l-a uimit.
interlude *s.m.* interludiu, intermezzo, divertisment muzical.
intermède *s.m.* **1.** divertisment (muzical, coregrafic) prezentat în pauzele dintre actele unei piese de teatru. **2.** *(muz.)* interludiu, intermezzo **3.** pauză, întrerupere.
intermédiaire I. *adj.* intermediar; **stade ~** stadiu intermediar. **II.** *s.m.* **1.** intermediar, mijlocitor, mediator; misit. **2.** intermediu, mijlocire; **par l'~ de qqn.** prin intermediul / mijlocirea cuiva.
intermezzo (*pl.* **intermezzos**) *s.m.* *(muz.)* intermezzo, compoziție muzicală de formă liberă.
interminable *adj.* interminabil, nesfârșit, inepuizabil; **discours ~** discurs interminabil.
interminablement *adv.* (în mod) interminabil, întruna, la nesfârșit; **il parle ~ de ses succès sur la scène** vorbește într-una de succesele lui pe scenă.
interministériel, ~le *adj.* interministerial; **commission ~le** comisie interministerială.
intermission *s.f.* **1.** *(înv.)* întrerupere a unei acțiuni; oprire, suspendare. **2.** *(med.)* intermitență.
intermittence *s.f.* intermitență; întrerupere, pauză, discontinuitate; **par ~** neregulat, discontinuu, cu întreruperi; **sans ~** continuu, fără întreruperi, regulat, continuu.
intermittent, ~e *adj.* intermitent, discontinuu, neregulat, cu întreruperi; **fièvre ~e** febră intermitentă.
intermoléculaire *adj.* *(fiz.)* intermolecular.
intermusculaire *adj.* *(anat.)* intermuscular, situat între mușchi.
internat *s.m.* internat.
international, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* internațional; **relations ~es** relații internaționale. **II.** *s.m.f.* sportiv care ia parte la întrecerile internaționale. **III.** *s.f.* *(cu maj.)* Internaționala.
internationalisation *s.f.* internaționalizare; **l'~ d'un conflit** internaționalizarea unui conflict.
internationaliser *v.t.* a internaționaliza.
internationalisme *s.m.* internaționalism.
internationaliste *s.m.f., adj.* internaționalist.
internationalité *s.f.* internaționalitate.
interne I. *adj.* intern, interior; **partie ~ d'un verre** partea interioară a unui pahar; **organes ~s** organe interne. **II.** *s.m.f.* (elev, medic) intern.
internement *s.m.* **1.** întemnițare. **2.** internare în spital psihiatric.
interner *v.t.* **1.** a întemnița. **2.** a interna în spital psihiatric.
internonce *s.m.* internunțiu, nunțiu papal ad-interim.
interocéanique *adj.* interoceanic; **transports ~s** transporturi interoceanice.
interoculaire *adj.* *(anat.)* interocular.
interorganique *adj.* *(anat.)* interorganic.
interosseux, -euse *adj.* *(anat.)* interosos.
interpariétal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(anat.)* interparietal.
interparlementaire *adj.* interparlamentar.
interpellateur, -trice *s.m.f.* interpelator, persoană care face o interpelare.
interpellation *s.f.* interpelare.
interpeller *v.t.* a interpela.
interpénétration *s.f.* interpenetrație, întrepătrundere.
interpénétrer *v.r.* a se întrepătrunde.
interphone *s.m.* interfon.
interplanétaire *adj.* interplanetar; **fusée ~** rachetă interplanetară.
interpolateur, -trice *s.m.f.* interpolator, persoană care interpolează un text.
interpolation *s.f.* interpolare.
interpoler *v.t.* **1.** a interpola, a insera, a introduce (un text). **2.** *(mat., fiz.)* a interpola.
interposé, ~e *adj.* interpus, mijlocitor; **par personne ~e** prin mijlocitor.
interposer I. *v.t.* a interpune. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se interpune, a interveni, a mijloci, a se amesteca; **s'~ entre deux adversaires** a interveni între doi adversari.
interposition *s.f.* **1.** interpunere; *(jur.)* **~ de personne** interpunere de persoană. **2.** *(fig.)* intervenție, amestec; mijlocire, mediere.
interprétable *adj.* interpretabil, care poate fi interpretat.
interprétariat *s.m.* interpretariat, funcția de interpret.
interprétatif, -ive *adj.* interpretativ, care interpretează; explicativ.
interprétation *s.f.* **1.** interpretare, comentare; explicare; **~ d'un texte** interpretare a unui text. **2.** sens, înțeles, semnificație, tâlc; **quelle ~ donnez-vous à cette déclaration?** ce semnificație dați acestei declarații? **3.** *(muz, teatru)* interpretare, felul în care este cântată o piesă muzicală, în care este jucat un rol.
interprète *s.m.f.* **1.** interpret, traducător, comentator, exeget; **~ de la Bible** exeget al Bibliei. **2.** interpret, translator, tălmaci; **école d'~s** școală de interpreți; *(jur. înv.)* **~ juré** interpret oficial al tribunalului. **3.** interpret, actor, muzician. **4.** mediator, mijlocitor.
interpréter *v.t.* **1.** a interpreta, a explica, a tălmăci; **~ un rêve** a tălmăci un vis. **2.** a interpreta, a lămuri, a explica, a comenta; **~ un texte de loi** a interpreta un text de lege. **3.** *(muz.)* a interpreta, a executa; **~ une valse de Chopin** a executa un vals de Chopin; *(teatru)* a interpreta, a juca; **~ le rôle du Cid** a interpreta rolul Cidului.
interprofessionnel, ~le *adj.* interprofesional, comun mai multor profesiuni.
interracial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* interrasial; **mélange ~** amestec interrasial.

interréaction *s.f.* *(chim.)* reacție reciprocă între corpi sau sisteme.
interrégional, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* interregional.
interrègne *s.m.* interregn.
interrelation *s.f.* relație între indivizi, grupuri etc.
interrogateur, -trice I. *adj.* întrebător; **regard ~** privire întrebătoare. **II.** *s.m.f.* examinator.
interrogatif, -ive *adj.* întrebător, interogativ; **pronom ~** pronume interogativ.
interrogation *s.f.* **1.** întrebare; interogare; interogație; **point d'~** semn de întrebare. **2.** *(gram.)* interogativă; **~ indirecte** interogativă indirectă. **3.** *(în expr.)* **~ écrite** extemporal.
interrogativement *adv.* sub formă de întrebare, cu / printr-o întrebare.
interrogatoire *s.m.* *(jur.)* interogatoriu.
interroger I. *v.t.* **1.** a întreba, a chestiona; a examina (un elev). **2.** *(jur.)* a interoga; **~ un suspect** a interoga un suspect. **3.** *(fig.)* a sonda; **~ qqn. sur ses sentiments** a sonda sentimentele cuiva. **4.** *(fig.)* a consulta; **~ sa conscience** a-și consulta conștiința. **II.** *v.r.* **1.** a se întreba; **il s'interroge s'il a fait ce qu'il fallait** se întreabă dacă a făcut ce trebuia. **2.** a se consulta reciproc.
interroi *s.m.* *(la romani)* magistrat (între două consulate).
interrompre I. *v.t.* **1.** a întrerupe, a reteza, a tăia; **~ ses vacances** a-și întrerupe vacanța; **~ un orateur** a întrerupe un vorbitor, a-i tăia vorba. **2.** a întrerupe, a curma, a opri; **~ un circuit électrique** a opri curentul electric. **3.** a întrerupe, a deranja; **~ qqn. dans son activité** a întrerupe pe cineva din activitate. **II.** *v.r.* a se întrerupe, a se opri (din activitate, din vorbă).
interrupteur, -trice I. *adj.* care întrerupe, întrerupător. **II.** *s.m.* *(el.)* **1.** întrerupător. **2.** *(în expr.)* **~ automatique** disjunctor; **~ à temps** disjunctor de timp.
interruption *s.f.* **1.** întrerupere, oprire, încetare, curmare; **sans ~** fără întrerupere, neîncetat. **2.** *(el. în expr.)* **~ d'un circuit** deschiderea unui circuit.
intersecté, ~e *adj.* *(mat.)* intersectat, tăiat.
intersection *s.f.* intersecție, întretăiere, încrucișare; *(c. f.)* **~ dénivelée** intersecție de niveluri diferite; *(geol.)* **~ directe** intersecție înainte; **~ indirecte** intersecție înapoi.
intersidéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(astr.)* intersideral; **espaces intersidéraux** spații intersiderale.
intersigne *s.m.* semn misterios, prevestitor.
interstellaire *adj.* *(astr.)* interstelar, interastral.
interstice *s.m.* interstițiu, spațiu gol; **les ~s d'un plancher** interstițiile unei dușumele.
interstitiel, ~le *adj.* interstițial; *(anat.)* **tissu ~** țesut interstițial.
intersubjectivité *s.f.* comunicare între conștiințe individuale.
intersyndical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intersindical.
intertrigo *s.m.* *(med.)* intertrigo, inflamație la cutele pielii; opăreală.
intertropical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intertropical.
interurbain, ~e I. *adj.* interurban. **II.** *s.m.* *(fam.)* telefon interurban.
intervalle *s.m.* **1.** interval, distanță; **~ entre deux arbres** distanța dintre doi copaci. **2.** interval, răstimp; **un ~ de trois mois** un răstimp de trei luni; **par ~(s)** din când în când; **dans l'~** între timp. **3.** *(mat., muz.)* interval.
intervenant, ~e *adj., s.m.f.* *(jur.)* intervenient într-un proces; **partie ~e** parte într-un proces.
intervenir *v.i.* **1.** a apărea, a se ivi, a surveni, a se întâmpla, a se produce, a avea loc; **les changements intervenus dans la politique de ce pays** schimbările intervenite / ivite în politica acestui stat. **2.** a lua parte, a interveni; **~ dans une discussion** a interveni într-o discuție. **3.** a interveni, a se interpune; **les choses allaient mal entre eux, je suis intervenu** lucrurile nu mergeau bine între ei și am intervenit. **4.** *(med.)* a interveni, a opera. **5.** a interveni, a mijloci; **il est intervenu en ma faveur** a intervenit în favoarea mea.
intervention *s.f.* intervenție.
interventionnisme *s.m.* *(ec., pol.)* intervenționism.
interventionniste *adj., s.m.f.* *(ec., pol.)* intervenționist, adept al intervenționismului.
interversion *s.f.* **1.** intervertire; inversiune; răsturnare (a unei ordini) **2.** *(fon.)* metateză.
intervertébral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intervertebral, care este între două vertebre.
intervertir *v.t.* a interverti, a schimba ordinea, locul elementelor dintr-o serie dată.
interview *s.f.* *(angl.)* interviu.
interviewer *v.t.* *(angl.)* a intervieva, a lua (cuiva) un interviu.
intervieweur, -euse, *s.m.f.*, **interviewer** *s.m.* *(angl.)* persoană care ia un interviu.
intervocalique *adj.* *(fon.)* intervocalic; **consonne ~** consoană intervocalică.
interzonal, ~e (*m. pl.* **-aux**), **interzone** *adj.* interzonal.
intestat I. *adj. invar.* fără testament; **mourir ~** a muri fără testament. **II.** *s.m.f. invar.* persoană care nu a făcut testament.
intestin, ~e I. *adj.* intestin, intern, interior; **troubles ~s** tulburări interne. **II.** *s.m.* *(anat.)* intestin; **l'~ grêle** intestinul subțire; **le gros ~** intestinul gros.
intestinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* intestinal; **occlusion ~e** ocluzie intestinală.
intimation *s.f.* *(jur.)* somație, citație, notificare.
intime I. *adj.* **1.** intim, interior, profund, lăuntric; **la nature ~ de l'être** natura intimă, profundă a ființei. **2.** intim, apropiat, bun; **amis ~s** prieteni buni. **3.** intim, afectuos, cordial, familiar, prietenesc; **conversation ~** conversație intimă, prietenească. **4.** intim, personal, particular, privat; **la vie ~ d'une familie** viața particulară a unei familii. **5.** *(în expr.)* **rapports / relations ~s** legături sexuale. **II.** *s.m.f.* *(fam.)* prieten intim, apropiat.
intimé, ~e *adj., s.m.f.* *(jur.)* intimat, convocat, citat.
intimement *adv.* **1.** (în mod) intim, profund; **~ convaincu** adânc convins. **2.** (în mod) intim, strâns; **~ liés** strâns legați, apropiați.
intimer *v.t.* **1.** a ordona, a notifica, a anunța; a da; **~ un ordre à qqn.** a da ordin cuiva. **2.** *(jur.)* a intima, a chema în judecată, a cita.

intimidable *adj.* intimidabil, care poate fi intimidat.
intimidant, ~e *adj.* care intimidează; de intimidare; **aspect ~** aspect care intimidează, care produce teamă; **mesures ~es** măsuri de intimidare.
intimidateur, -trice *adj.* v. **intimidant**.
intimider *v.t.* a intimida, a speria, a provoca teamă, nelinişte, a tulbura; a impresiona.
intimisme *s.m. (lit., pictură)* intimism.
intimiste *adj., s.m.f.* intimist, adept al intimismului (în literatură, pictură).
intimité *s.f.* **1.** intimitate, profunzime, adâncime, străfunduri; **l'~ de la conscience** străfundurile conştiinţei. **2.** intimitate, familiaritate, prietenie; **vivre dans l'~ de qqn.** a trăi în intimitatea cuiva, a fi foarte apropiat de cineva. **3.** intimitate, viaţă particulară, privată; **recevoir qqn. dans l'~** a primi pe cineva în intimitate.
intitulé *s.m.* **1.** titlu; **l'~ d'un livre** titlul unei cărţi. **2.** *(în expr.)* **~ de compte bancaire** titularul unui cont bancar.
intituler I. *v.t.* a intitula, a da un titlu; **~ un livre** a intitula o carte, a-i da un titlu. **II.** *v.r.* a se intitula, a se numi, a se chema; a-şi lua titlul de...
intolérable *adj.* intolerabil, inadmisibil, insuportabil, de nesuportat, de neîngăduit; **douleur ~** durere insuportabilă; **conduite ~** purtare inadmisibilă.
intolérance *s.f.* **1.** intoleranţă, neîngăduinţă; intransigenţă; **~ idéologique** intoleranţă ideologică. **2.** *(med.)* intoleranţă, incapacitate organică de a suporta un aliment, un medicament, o substanţă.
intolérant, ~e *adj., s.m.f.* intolerant, neîngăduitor; intransigent, sever.
intonation *s.f.* intonare; intonaţie; **l' ~ d'un hymne** intonarea unui imn; **une voix aux ~s tendres** o voce cu intonaţii / inflexiuni tandre, afectuoase.
intouchable I. *adj.* de neatins; *(fig. fam.)* care nu poate fi obiectul unei sancţiuni; **parlementaire ~ grâce à son immunité** parlamentar care nu poate fi sancţionat datorită imunităţii sale. **II.** *s.m.f. pl.* paria, individ aparţinând castei inferioare (în India modernă legile nu mai prevăd această clasificare).
intox, intoxe *s.f. (arg.)* informaţie falsă sau tendenţioasă.
intoxicant, ~e *adj. (med.)* intoxicant, otrăvitor, care provoacă o intoxicaţie.
intoxication *s.f.* intoxicare, intoxicaţie, otrăvire.
intoxiquer *v.t., v.r.* a (se) intoxica, a (se) otrăvi; **s'~ au gaz** a se intoxica cu gaz.
intoxiquo *s.m. (arg.)* drogat.
intra-atomique *adj.* intraatomic.
intracardiaque *adj. (med.)* intracardiac; **piqûre ~** injecţie intracardiacă.
intracellulaire *adj. (biol.)* intracelular.
intracérébral, ~e, (*m. pl.* **-aux**) *adj.* intracerebral; **greffe ~e** grefă intracerebrală.
intracrânien, ~ne *adj. (med.)* intracranian, în craniu.
intradermique *adj. (med.)* intradermic.
intradermo-réaction, intradermoréaction *s.f. (med.)* intradermoreacţie.
intrados *s.m. (arhit., av.)* intrados.
intraduisible *adj.* intraductibil, netraductibil; **texte difficile, ~** text greu, intraductibil.
intraitable *adj. (despre oameni)* **1.** dificil, încăpăţânat. **2.** inflexibil, necruţător; intransigent.
intramoléculaire *adj.* intramolecular.
intramusculaire *adj., s.f.* intramuscular; **injection ~** injecţie intramusculară.
intransigeance *s.f.* **1.** intransigenţă, dârzenie, fermitate, hotărâre, neînduplecare, inflexibilitate. **2.** rigoare, constrângere, rigurozitate, severitate, asprime.
intransigeant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** intransigent, ferm, dârz, hotărât, neînduplecat, inflexibil. **2.** riguros, sever, aspru.
intransitif, -ive *adj., s.m. (gram.)* intranzitiv; **verbe ~** verb intranzitiv.
intransitivement *adv. (gram.)* (în mod) intranzitiv, absolut.
intransitivité *s.f. (gram.)* intranzitivitate, însuşirea unui verb intranzitiv.
intransmissibilité *s.f.* netransmisibilitate, caracterul a ceea ce este netransmisibil.
intransmissible *adj.* netransmisibil.
intransportable *adj.* netransportabil; **blessé ~** rănit netransportabil.
intranucléaire *adj. (chim., fiz.)* intranuclear.
intra-utérin, ~e *adj. (med.)* intrauterin.
intraveineux, -euse *adj., s.f. (med.)* intravenos.
intrépide *adj.* **1.** intrepid, curajos, viteaz; **soldat ~** soldat curajos. **2.** tenace, hotărât, dârz.
intrépidement *adv.* cu îndrăzneală, cu curaj; cu hotărâre, cu dârzenie.
intrépidité *s.f.* intrepiditate, curaj, îndrăzneală, vitejie, cutezanţă.
intrication *s.f.* încâlceală; *(fig.)* complexitate; **~ des problèmes sociaux** complexitatea problemelor sociale.
intrigant, ~e *adj., s.m.f.* intrigant.
intrigue *s.f.* **1.** intrigă, uneltire, maşinaţie, conspiraţie, manevră; **~ politique** intrigă politică. **2.** *(lit.)* intrigă; **le fil de l'~** firul intrigii. **3.** aventură; **~ galante** aventură amoroasă.
intriguer I. *v.t.* a intriga, a pune pe gânduri, a stârni curiozitatea; **ce silence de sa part m'intrigue** această tăcere din partea sa mă intrigă. **II.** *v.i.* a intriga, a complota, a unelti, a manevra; **~ pour obtenir une nomination** a unelti pentru a obţine o numire.
intrinsèque *adj.* intrinsec, lăuntric; esenţial; imanent.
intrinsèquement *adv.* (în mod) intrinsec, lăuntric.
intriquer *v.t.* a amesteca, a încâlci.
introducteur, -trice *s.m.f.* **1.** *(rar)* persoană care introduce (vizitatorii la o autoritate). **2.** iniţiator; persoană care răspândeşte, care introduce; **l'~ d'une mode** iniţiatorul unei mode.
introductible *adj.* introductibil, care poate fi introdus.
introductif, -ive *adj.* introductiv; *(jur.)* **requête introductive** cerere introductivă de instanţă.
introduction *s.f.* **1.** introducere, prefaţă; cuvânt înainte, cuvânt introductiv; **une longue ~ précède ce livre d'histoire** o lungă introducere precedă această carte de istorie. **2.** introducere; import; **l' ~ d'une marchandise** introducerea (în ţară a) unei mărfi. **3.**

introducere, pregătire; inițiere; ~ **à la linguistique** introducere în lingvistică. **4.** recomandare, recomandație; **lettre d'~** scrisoare de recomandare.
introduire I. *v.t.* **1.** a introduce pe cineva, a-l face să intre undeva; ~ **qqn. auprès d'un ministre** a introduce pe cineva la un ministru. **2.** a introduce, a vârî, a băga; ~ **une lettre dans la boîte** a introduce o scrisoare în cutie. **3.** a introduce, a importa; a impune, a aclimatiza; a institui; ~ **une mode** a introduce, a impune o modă. **4.** *(jur.)* a începe, a introduce; ~ **une instance devant un tribunal** a introduce o acțiune, a începe procedura. **II.** *v.r.* a se introduce, a intra, a pătrunde; a se strecura; **s'~ dans une maison en l'absence du propriétaire** a pătrunde într-o casă în absența proprietarului.
introït *s.m. (bis. catol.)* rugăciune cu care se începe liturghia.
introjection *s.f. (psihol.)* introiecție.
intromission *s.f.* intromisiune, introducere, pătrundere.
intronisation *s.f.* întronare, înscăunare, învestire, proclamare; ungere.
introniser I. *v.t.* **1.** a întrona, a înscăuna, a instala, a învesti; ~ **un pape** a învesti un papă. **2.** *(fig.)* a introduce, a impune; a stabili; ~ **une mode** a impune o modă. **II.** *v.r.* a se instala, a se înscăuna.
introspectif, -ive *adj. (psihol.)* introspectiv.
introspection *s.f. (psihol.)* introspecție.
introuvable *adj.* de negăsit.
introversion *s.f. (psihol.)* introversiune.
introverti, ~e *adj. (psihol.)* introvertit.
intrus, ~e *adj., s.m.f.* intrus.
intrusion *s.f.* **1.** pătrundere (abuzivă) într-un loc. **2.** *(geogr.)* intruziune.
intubation *s.f. (med.)* intubație.
intuitif, -ive *adj., s.m.f.* intuitiv.
intuition *s.f.* **1.** intuire, înțelegere rapidă; pătrundere instinctivă. **2.** intuiție, presentiment; **avoir l'~ de...** a avea presimțirea că..., a presimți că...
intuitionnisme *s.m. (fil.)* intuiționism.
intuitionniste *adj., s.m.f.* adept al intuiționismului.
intuitivement *adv.* (în mod) intuitiv, prin intuiție.
intumescence *s.f. (med.)* intumescență, tumoare.
intumescent, ~e *adj. (med.)* intumescent, umflat.
intussusception *s.f. (patol.)* intususcepție, absorbție.
inule *s.f. (bot.)* **1.** cioroi *(Inula Cordata, Germanica* și *Hibrida)*. **2.** *(în compuse)* ~ **d'Angleterre** sovârvariță *(Inula Britannica)*.
inuline *s.f. (biochim.)* inulină.
inusable *adj.* care nu se uzează.
inusité, ~e *adj.* **1.** inuzitat, neuzitat, nefolosit; **expression ~e** expresie neuzitată. **2.** neobișnuit.
inusuel, ~le *adj.* neuzual, care nu este uzual.
inutile *adj., s.m.f.* inutil, nefolositor; netrebuincios; **objets ~s** obiecte inutile, netrebuincioase.
inutilement *adv.* (în mod) inutil, zadarnic, în van, în zadar; de prisos.
inutilisable *adj.* inutilizabil, neutilizabil, care nu poate fi folosit, întrebuințat.
inutilisé, ~e *adj.* nefolosit, neîntrebuințat.
inutilité *s.f.* **1.** inutilitate, lipsă de utilitate, zădărnicie; ~ **d'une démarche** inutilitatea unui demers. **2.** *(la pl.)* fleacuri, nimicuri, mofturi, prostii.
invagination *s.f. (biol.)* invaginație, invaginare.
invaginer *v.r. (biol.)* a se invagina.
invaincu, ~e *adj.* neînvins.
invalidation *s.f. (jur.)* invalidare.
invalide I. *adj.* **1.** invalid, infirm, schilod, beteag. **2.** *(jur.)* invalid, nul; **acte ~** act nul. **II.** *s.m. (mil.)* invalid. **III.** *s.m. pl. (arg. în expr.)* **prendre ses ~s** a ieși la pensie.
invalider *v.t. (jur.)* a invalida, a declara nul, a anula; ~ **une élection** a invalida o alegere.
invalidité *s.f.* **1.** invaliditate, infirmitate. **2.** *(jur.)* invaliditate, nulitate, lipsă de valabilitate / validitate.
invalo, invaloche *adj. (arg.)* invalid.
invar I. *s.m. (metal.)* invar. **II.** *adj. (fam.)* invariabil.
invariabilité *s.f.* invariabilitate.
invariable *adj.* invariabil, neschimbat; uniform; constant; *(lingv.)* **mots ~s** cuvinte invariabile, lipsite de flexiune.
invariablement *adv.* (în mod) invariabil.
invariance *s.f. (geom., fiz. nucl.)* invarianță.
invariant, ~e *adj., s.m. (geom., fiz. nucl.)* invariant.
invasion *s.f.* **1.** invazie, năvălire, cotropire; **les ~s des barbares** năvălirile barbarilor. **2.** *(fig.)* invazie, irupere, năpădire; ~ **de sauterelles** invazie de lăcuste; ~ **de la vulgarité dans les manières** invazia vulgarității în maniere.
invective *s.f.* invectivă, înjurătură, ocară, injurie.
invectiver I. *v.t.* a invectiva, a înjura, a ocărî; ~ **qqn.** a ocărî pe cineva. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **contre**) a invectiva, a profera injurii; ~ **contre la hausse des prix** a invectiva împotriva creșterii prețurilor.
invendable *adj.* nevandabil, care nu poate fi vândut.
invendu, ~e *adj., s.m.* nevândut, care nu a fost vândut.
inventaire *s.m.* **1.** inventar; **dresser / faire un ~** a face un inventar; **sous bénéfice d'~** sub beneficiu de inventar. **2.** *(arg. în expr.)* **faire l'~** a face arpegii *(muz.)*.
inventer I. *v.t.* **1.** a inventa, a descoperi, a crea, a găsi; ~ **des instruments** a inventa instrumente. **2.** *(fig.)* a inventa, a plăsmui, a imagina, a scorni, a proiecta, a plănui; **il invente des contes pour ses enfants** inventează povești pentru copiii săi. **II.** *v.r.* a se inventa; **ce genre de choses ne s'inventent pas** acest gen de lucruri nu se inventează, sunt exacte, adevărate.
inventeur, -trice *s.m.f.* inventator; descoperitor.
inventif, -ive *adj., s.m.f.* inventiv, creator, ingenios, imaginativ, iscusit, iscoditor.
invention *s.f.* **1.** invenție, descoperire; ~ **de la télévision** inventarea televiziunii. **2.** *(bis.)* descoperire de relicve. **3.** născocire, scornire, scornitură, plăsmuire, minciună; **~s que tout cela** toate astea sunt născociri. **4.** *(muz.)* invenție, stil contrapunctic.
inventoriage *s.m.* inventariere; ~ **d'une bibliothèque** inventarierea unei biblioteci.
inventorier *v.t.* a inventaria; ~ **des manuscrits** a inventaria manuscrise.

invérifiable *adj.* neverificabil, greu de verificat; nedemonstrabil.
inversable *adj.* care nu se poate răsturna, care nu poate fi răsturnat.
inverse I. *adj.* invers, inversat, opus; **en sens ~** în sens invers; **images ~es** imagini inversate, răsturnate. **II.** *s.m.* invers, contrariu; **dire l'~** a spune contrariul; **à l'~ de** invers decât, spre deosebire de.
inversement *adv.* (în mod) invers; **grandeurs ~ proportionnelles** mărimi invers proporționale.
inverser *v.t.* a inversa; a răsturna; a interverti, a întoarce pe dos.
inverseur *s.m.* **1.** *(tehn.)* inversor. **2.** *(în expr.) (med.)* **~ de marche** controlor pentru inversare; *(el.)* **~ de sens de marche** reversor.
inversion *s.f.* **1.** *(gram., mat.)* inversiune. **2.** *(chim., la zaharuri)* invertire, inversiune. **3.** *(med.)* inversiune, situare în poziție inversă a unui organ; **~ du cœur** inversiune a inimii. **4.** *(în expr.)* **~ sexuelle** homosexualitate.
invertase *s.f. (biochim.)* invertază.
invertébré, ~e *adj., s.m.f. (zool.)* nevertebrat.
inverti, ~e I. *adj. (chim. despre zahăr)* invertit. **II.** *s.m.* homosexual.
invertine *s.f. (chim.)* invertină.
invertir *v.t.* **1.** a inversa, a răsturna. **2.** *(chim.)* a inverti.
investigateur, -trice *s.m.f., adj.* investigator, cercetător.
investigation *s.f.* investigație, investigare, cercetare, examinare, studiere minuțioasă.
investir *v.t.* **1.** a învesti, a împuternici; **~ qqn. d'une haute responsabilité** a învesti pe cineva cu o înaltă răspundere. **2.** *(mil.)* a asedia, a înconjura cu trupe, a încercui. **3.** *(fin.)* a investi, a plasa (capitaluri); **~ dans l'industrie** a investi în industrie. **4.** *(fig.) (în expr.)* **~ qqn. de sa confiance** a se încrede în cineva.
investissement *s.m.* **1.** învestire, împuternicire; **~ d'un premier ministre** învestire a unui prim ministru. **2.** *(mil.)* asediere, asediu. **3.** *(fin.)* investiție de capitaluri.
investisseur, -euse *adj., s.m.f.* investitor; **attirer les ~s** a atrage investitorii.
investiture *s.f.* **1.** *(ist. jur.)* învestitură, punere în posesie. **2.** *(pol.)* învestire, desemnare oficială a unui candidat la alegeri. **3.** *(mil.)* asediere, asediu.
invétéré, ~e *adj.* **1.** inveterat, înrădăcinat; **habitude ~e** obicei înrădăcinat. **2.** *(despre oameni)* înrăit, învechit în rele; incorigibil; **un ivrogne ~** un bețiv înrăit.
invétérer *v.r. (înv.)* a se învechi, a se consolida, a se înrădăcina cu timpul; a se înrăi; **un mai qui s'invétère** un rău care se învechește.
invincibilité *s.f.* invincibilitate; **l'~ d'une armée** invincibilitatea unei armate.
invincible *adj.* **1.** invincibil, de neînvins, imbatabil, de nebiruit; **une armée ~** o armată invincibilă. **2.** *(fig.)* de neînfrânt, de nebiruit; **courage ~** curaj de neînfrânt.
invinciblement *adv.* (în mod) invincibil, de nebiruit, de neînvins.
inviolabilité *s.f.* inviolabilitate.
inviolable *adj.* inviolabil, intangibil; **droit ~** drept intangibil.
inviolablement *adv.* (în mod) inviolabil.
inviolé, ~e *adj.* neviolat, neatins, neîntinat, nepătat, nepângărit; **sépulture ~e** mormânt nepângărit; **idéal ~** ideal neîntinat.
invisibilité *s.f.* invizibilitate.
invisible *adj.* invizibil, care nu se poate vedea; **microbe ~** microb invizibil.
invisiblement *adv.* (în mod) invizibil.
invitation *s.f.* **1.** invitație; **accepter une ~** a accepta o invitație. **2.** invitație, chemare, convocare, poftire; somație; **il s'est présenté sur l'~ du commissaire** s-a prezentat la convocarea comisarului; *(arg.)* **~ à la valse** invitație de a achita nota de plată.
invitatoire *adj., s.m.* sau *f. (bis. catol.)* verset care se cântă la începutul slujbei de dimineață.
invite *s.f.* **1.** apel, chemare; **répondre à l'~ de qqn.** a răspunde la apelul cuiva. **2.** *(la jocul de cărți)* deschidere.
invité, ~e *adj., s.m.f.* invitat, musafir.
inviter I. *v.t.* **1.** a invita, a pofti; **~ à dîner** a invita la cină. **2.** a îndemna, a stimula, a îmboldi, a impulsiona, a îmbia; **je vous invite à réflechir encore** vă îndemn să mai reflectați. **3.** a invita, a porunci, a soma; **je vous invite à surveiller votre langage** vă invit să vă supravegheați limbajul. **II.** *v.r.* a se invita; **ils s'invitent à dîner** se invită la cină.
invivable *adj.* **1.** *(fam.)* de nesuportat, insuportabil; **existence ~** existență insuportabilă. **2.** *(despre oameni)* insuportabil, nesociabil, ciufut, nesuferit.
invocateur, -trice *s.m.f., adj.* invocator, persoană care invocă.
invocation *s.f.* **1.** invocare, invocație. **2.** *(bis.)* hram, ocrotire, protecție; **placer sous l'~ de la Vierge** a pune sub ocrotirea Fecioarei.
invocatoire *adj. (lit.)* invocator.
involontaire *adj.* involuntar, neintenționat, fără voie; **un geste ~** un gest involuntar.
involontairement *adv.* (în mod) involuntar, neintenționat, fără intenție.
involucre *s.m. (bot.)* involucru.
involucré, ~e *adj. (bot.)* care poartă un involucru.
involuté, ~e *adj. (despre frunze)* răsucit, înfășurat spre interiorul mugurelui.
involutif, -ive *adj.* involutiv, cu caracter de involuție.
involution *s.f. (biol., fil., mat.)* involuție.
invoquer *v.t.* **1.** a invoca, a chema în ajutor; **~ un saint** a invoca un sfânt. **2.** a invoca, a cita, a se referi la; **les arguments que vous invoquez** argumentele la care vă referiți.
invraisemblable *adj.* **1.** neverosimil, de necrezut, incredibil; **histoire ~** întâmplare neverosimilă. **2.** neobișnuit, extraordinar, nemaipomenit, formidabil, fantastic, fenomenal, extravagant; **une insolence ~** o insolență nemaipomenită.
invraisemblablement *adv.* (în mod) neverosimil, de necrezut, incredibil.
invraisemblance *s.f.* neverosimilitate.
invulnérabilité *s.f.* invulnerabilitate.
invulnérable *adj.* invulnerabil, inatacabil.
iodate *s.m. (chim.)* iodat.

iode *s.m. (chim.)* iod.
iodé, ~e *adj. (chim.)* iodat; **eau ~e** apă iodată.
ioder *v.t. (chim.)* a ioda, a combina cu iod.
iodhydrique *adj. m. (chim.)* (acid) iodhidric.
iodique *adj. (chim.)* iodic; **anhydride ~** anhidridă iodică.
iodisme *s.m. (med.)* iodism, intoxicare cu iod.
iodler *v.i.* v. **jodler**.
iodoforme *s.m. (chim.)* iodoform.
iodure *s.m. (chim.)* iodură.
ioduré, ~e *adj. (chim.)* iodurat.
ion *s.m. (chim., fiz. nucl.)* ion.
1. ionien, ~ne *adj. (ist.)* ionian, ionic, din Ionia.
2. Ionien, ~ne *s.m.f. (ist.)* ionian, locuitor din Ionia.
ionique *adj.* **1.** *(chim.)* ionic. **2.** *(ist.)* ionic, din Ionia.
ionisant, ~e *adj. (fiz.)* ionizant, care produce ioni.
ionisation *s.f. (chim., fiz. nuci., med.)* ionizare.
ioniser *v.t. (chim., fiz. nuci.)* a ioniza.
ionone *s.f. (chim.)* iononă.
ionosphère *s.f. (meteo)* ionosferă.
iota *s.m.* **1.** a noua literă a alfabetului grec. **2.** *(fig.)* iotă; **ne pas changer un ~** a nu schimba nici o iotă.
iotacisme *s.m. (lingv.)* iotacism; iotacizare.
iouler *v.i.* a chiui, a striga iodlere (în Tirol, Bavaria, Elveția).
iourte *s.f.* iurtă.
ipéca, ipécacuana *s.m. (bot.)* ipecacuană *(Cephoelis Ipecachuana).*
ipomée *s.f. (bot.)* zorele, volbură, răcorele, schimbăcioase *(Ipomoca Purpurea* și *Convolvulus Purpureus).*
ipséité *s.f. (fil.)* individualitate metafizică.
iragnan *s.m.* varietate de struguri.
1. irakien, ~ne *adj.* v. **iraquien (1)**.
2. Irakien, ~ne *s.m.f.* v. **Iraquien (2)**.
1. iranien, ~ne *adj.* iranian, din Iran; **le peuple ~** poporul iranian.
2. Iranien, ~ne *s.m.f.* iranian, locuitor din Iran.
1. iraquien, ~ne *adj.* irakian, din Irak; **territoire ~** teritoriu irakian.
2. Iraquien, ~ne *s.m.f.* Irakian, locuitor din Irak.
irascibilité *s.f.* irascibilitate, iritabilitate, nervozitate, surescitabilitate.
irascible *adj.* irascibil, iritabil, nervos, surescitabil; *(fam.)* arțăgos.
ire *s.f. (înv., ir.)* mânie, furie, înverșunare, năduf.
irénarque *s.m. (ist.)* magistrat roman cu responsabilități în Egipt și Asia Mică.
irénique *adj.* irenic, referitor la irenism.
irénisme *s.m. (teol.)* irenism, numele unei orientări teologice care urmărește unificarea diferitelor confesiuni creștine pe baza elementelor lor comune.
iréniste *adj., s.m.f.* irenist, adept al irenismului.
iridacées, iridées *s.f. pl. (bot.)* iridacee, familie de plante monocotiledonate.
iridectomie *s.f. (med.)* iridectomie.
iridescent, ~e *adj.* iridescent, care are reflexe irizate.
iridié, ~e *adj. (despre metale)* aliat cu iridiu.
iridium *s.m. (chim.)* iridiu.
iridologie *s.f. (med.)* metodă de depistare a bolilor prin examinarea irisului.
iris *s.m.* **1.** *(înv. poet.)* curcubeu. **2.** *(anat.)* iris. **3.** *(bot.)* iris, stânjenel *(Iris Germanica).* **4.** *(bot. în compuse)* **~ -jaune, ~ -des-marais** stânjenei galbeni *(Iris-Pseudo-Acorus);* **~-nain** rățișoare *(Iris Pumila).*
irisable *adj.* care poate fi irizat, irizabil.
irisation *s.f.* irizare, irizație.
iriser *v.t., v.r.* a (se) iriza.
iritis *s.f. (med.)* iriță, inflamare a irisului.
1. irlandais, ~e I. *adj.* irlandez, din Irlanda; **danses ~es** dansuri irlandeze. **II.** *s.m.* limba irlandeză.
2. Irlandais, ~e *s.m.f.* irlandez, locuitor din Irlanda.
ironie *s.f.* ironie, sarcasm; zeflemea, persiflare, sfichi; împunsătură; batjocură; **~ du sort** ironia soartei.
ironique *adj.* ironic, sarcastic, zeflemitor, sfichiuitor, batjocoritor.
ironiquement *adv.* (în mod) ironic, în zeflemea, cu ironie, în batjocură.
ironiser *v.i.* a ironiza, a zeflemisi, a persifla, a sfichiui, a lua peste picior.
ironiste *s.m.f.* ironist, persoană care cultivă ironia.
1. iroquois, ~e I. *adj.* irochez. **II.** *s.m.* **1.** *(fig. fam.)* om cu apucături ciudate, bizare; **quel ~** ce om ciudat. **2.** irochez, membru al unei populații de băștinași din America de Nord. **3.** familie de limbi indigene din America de Nord. **4.** *(arg.)* adept al tunsorii cu creastă pe mijlocul capului, tâmplele fiind rase. **5.** *(fam. în expr.)* **c'est de l'~** este de neînțeles.
2. Iroquois, ~e *s.m.f.* irochez.
irrachetable *adj. (rar)* care nu se poate răscumpăra.
irradiant, ~e *adj.* iradiant, care iradiază; **douleur ~e** durere iradiantă.
irradiation *s.f. (fiz.)* iradiere, iradiație.
irradier I. *v.i., v.r. (despre lumină, căldură)* a iradia, a (se) împrăștia, a (se) propaga. **II.** *v.t.* a expune la radiații.
irraisonnable *adj.* fără rațiune, fără judecată, fără logică; absurd.
irraisonné, ~e *adj.* irațional, absurd; **geste ~** gest irațional.
irrationalisme *s.m. (fii.)* iraționalism.
irrationalité *s.f. (fil.)* iraționaiitate.
irrationnel, ~le *adj., s.m.* irațional, nerațional, care nu se conduce după gândirea logică; contrar rațiunii.
irrattrapable *adj.* ireparabil, care nu se poate îndrepta; **gaffe ~** gafă care nu se poate îndrepta.
irréalisable *adj., s.m.* irealizabil.
irréalisme *s.m.* lipsă de realism.
irréaliste *s.m.f., adj.* nerealist.
irréalité *s.f.* irealitate.
irrecevabilité *s.f. (jur.)* inacceptabilitate; inadmisibilitate; **l'~ d'une demande** inacceptabilitatea unei reclamații.
irrecevable *adj. (jur.)* inacceptabil, inadmisibil; **une demande ~** o cerere inacceptabilă.
irréconciliable *adj. (despre dușmani)* ireconciliabil, de neîmpăcat; înverșunat.
irrécouvrable *adj. (jur.)* nerecuperabil, irecuperabil, care nu se poate recupera; **taxes ~s** taxe care nu pot fi recuperate.
irrécupérable *adj.* nerecuperabil, irecuperabil.

irrécusable *adj.* *(jur.)* irecuzabil, care nu poate fi recuzat, respins; **juge** ~ judecător irecuzabil.
irrédentisme *s.m.* *(pol.)* iredentism.
irrédentiste *adj.*, *s.m.f.* *(pol.)* iredentist.
irréductibilité *s.f.* ireductibilitate.
irréductible *adj.* **1.** ireductibil; **fracture** ~ fractură ireductibilă. **2.** *(fig.)* intransigent, neînduplecat, inflexibil, neclintit, nestrămutat.
irréel, ~le I. *adj.* ireal, nereal; fictiv, imaginar, născocit, plăsmuit; **un monde** ~ o lume ireală. **II.** *s.m. art.* irealul.
irréfléchi, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* pripit, repezit; care nu raționează, zăpăcit, descreierat. **2.** necugetat, nesăbuit, nesocotit; necumpănit, imprudent, prostesc; **propos ~s** vorbe necugetate.
irréflexion *s.f.* lipsă de judecată; pripeală, precipitare, grabă.
irréformable *adj.* **1.** care nu poate fi reformat, corectat. **2.** *(jur. în expr.)* **jugement** ~ judecată necasabilă.
irréfragable *adj.* irefutabil, irecuzabil, incontestabil, de necontestat; de necombătut; **argument** ~ argument irefutabil.
irréfrénabie *adj.* care nu poate fi înfrânt; de nestăpânit; **passion** ~ pasiune de nestăpânit.
irréfutabilité *s.f.* irefutabilitate, însușirea a ceea ce este irefutabil, incontestabil, de necombătut.
irréfutable *adj.* irefutabil, incontestabil, de necombătut; **preuve** ~ dovadă irefutabilă.
irrégularité *s.f.* **1.** neregularitate; asimetrie; **l'~ dune maison** asimetria unei case. **2.** ilegalitate; caracter fraudulos; **l'~ d'une nomination** ilegalitatea unei numiri (într-o funcție).
irrégulier, -ère *adj.* **1.** neregulat, neuniform; **pouls** ~ puls neregulat; *(gram.)* **verbe** ~ verb neregulat. **2.** incorect; **procédure irrégulière** procedură incorectă. **3.** inegal; **élève** ~ elev cu rezultate inegale la învățătură. **4.** nelegitim; **situation irrégulière d'un couple** situație nelegitimă a unui cuplu. **5.** dezordonat; **écriture irrégulière** scris dezordonat. **6.** *(în expr.)* **vers ~s** versuri libere.
irrégulièrement *adv.* **1.** (în mod) neregulat; **cet élève fréquente l'école** ~ acest elev vine la școală neregulat. **2.** (în mod) nelegal, arbitrar; **questionner qqn.** ~ a chestiona pe cineva în mod nelegal.
irréligieux, -euse *adj.* **1.** *(despre oameni)* necredincios, ateu; **écrivain** ~ scriitor ateu, fără Dumnezeu. **2.** antireligios; **discours** ~ discurs antireligios.
irréligion *s.f.* necredință, lipsă de religie, de credință în Dumnezeu; ateism.
irrémédiable *adj.*, *s.m.* iremediabil, ireparabil; fără leac.
irrémédiablement *adv.* **1.** (în mod) iremediabil, ireparabil; **réputation** ~ **compromise** reputație iremediabil compromisă. **2.** (în mod) definitiv, cu desăvârșire; ~ **perdu** definitiv pierdut.
irrémissible *adj.* **1.** iremisibil, de neiertat; **crime** ~ crimă de neiertat. **2.** fatal, implacabil; inevitabil.
irrémissiblement *adv.* (în mod) iremisibil, implacabil; fatalmente.
irremplaçable *adj.* de neînlocuit; **un professeur** ~ un profesor de neînlocuit.
irréparable I. *adj.* ireparabil; **faute** ~ greșeală ireparabilă. **II.** *s.m. art.* ireparabilul.
irrépréhensible *adj.* *(lit.)* ireproșabil, fără cusur.
irrépressible *adj.* de nestăpânit, de nestăvilit, de nepotolit, de nedomolit; **un rire** ~ un râs imposibil de stăpânit.
irréprochable *adj.* ireproșabil, fără cusur, perfect, desăvârșit, impecabil.
irréprochablement *adv.* (în mod) ireproșabil, la perfecție.
irrésistible *adj.* irezistibil.
irrésistiblement *adv.* (în mod) irezistibil.
irrésolu, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* ezitant, nehotărât, șovăitor, șovăielnic, indecis. **2.** *(înv.)* nerezolvat; **problème** ~ problemă nerezolvată.
irrésolument *adv.* (în mod) nehotărât, cu șovăială, cu îndoială, cu ezitare.
irrésolution *s.f.* nehotărâre, șovăială, ezitare; îndoială; **rester dans l'~** a sta la îndoială / la gânduri, a șovăi.
irrespect *s.m.* lipsă de respect.
irrespectueux, ~euse *adj.* nerespectuos, necuviincios, ireverențios, neobrăzat.
irrespirable *adj.* irespirabil, de nerespirat; sufocant; **atmosphère** ~ atmosferă sufocantă.
irresponsabilité *s.f.* iresponsabilitate, lipsă de răspundere; inconștiență.
irresponsable I. *adj.* **1.** iresponsabil, inconștient. **2.** *(jur.)* nerăspunzător (de actele sale). **II.** *s.m.f.* iresponsabil (copil, alienat mintal).
irrétrécissable *adj.* *(despre textile)* care nu intră la spălat.
irrévérence *s.f.* **1.** lipsă de respect, necuviință, impertinență, neobrăzare. **2.** vorbe / fapte neobrăzate, lipsite de respect.
irrévérencieusement *adv.* (în mod) necuviincios, lipsit de respect, ireverențios.
irrévérencieux, -euse *adj.* ireverențios, nerespectuos, necuviincios, impertinent, neobrăzat.
irréversibilité *s.f.* ireversibilitate.
irréversible *adj.* *(chim., mec., el.)* ireversibil; **processus** ~ proces ireversibil.
irrévocabilité *s.f.* irevocabilitate.
irrévocable *adj.* irevocabil, definitiv; nestrămutat; **décision** ~ hotărâre irevocabilă.
irrévocablement *adv.* (în mod) irevocabil, definitiv, nestrămutat.
irrigable *adj.* *(despre terenuri)* irigabil, care poate fi irigat.
irrigateur *s.m.* *(med.)* irigator.
irrigation *s.f.* **1.** *(agr.)* irigație. **2.** *(med.)* irigare.
irriguer *v.t.* *(agr., med.)* a iriga.
irritabilité *s.f.* **1.** *(biol.)* iritabilitate. **2.** *(fig.)* iritabilitate, irascibilitate, nervozitate, surescitabilitate.
irritable *adj.* **1.** *(biol.)* iritabil. **2.** *(fig.)* iritabil, irascibil, nervos, supărăcios, surescitabil.
irritant, ~e I. *adj.* **1.** iritant, enervant, agasant; **discussion ~e** discuție enervantă. **2.** *(med.)* iritant; **médicament** ~ medicament iritant. **II.** *s.m.* *(înv.)* substanță iritantă.
irritatif, -ive *adj.* *(med.)* iritativ, iritant.
irritation *s.f.* **1.** *(med.)* iritație, iritare; inflamare, congestionare; ~ **de la peau** iritație a pielii. **2.** iritare, enervare, agasare, sâcâială.

irrité, ~e *adj.* **1.** *(med.)* iritat, inflamat, congestionat; **peau ~e** piele iritată. **2.** *(fig.)* iritat, enervat, agasat.
irriter I. *v.t.* **1.** a irita, a enerva, a agasa, a sâcâi, a contraria; **sa conduite nous irrite** purtarea lui ne enervează. **2.** *(înv.)* a excita, a exacerba. **3.** *(med.)* a irita, a inflama; **cette crème irrite la peau** această cremă irită pielea. **II.** *v.r.* **1.** a se irita, a se enerva; **il s'irrite pour un rien** se enervează pentru nimica toată. **2.** *(med.)* a se irita, a se inflama.
irroration *s.f.* *(înv.)* expunere la rouă.
irruption *s.f.* **1.** irupere, irupție, izbucnire, năvălire, năvală, năpustire, incursiune, atac; **~s des barbares** năvălirile barbare. **2.** năvală, intrare în forță; **faire ~ chez qqn.** a da năvală la cineva, a se năpusti. **3.** revărsare a unei ape.
isabelle I. *adj.* (dai) de culoarea cafelei cu lapte. **II.** *s.m.* cal șarg.
isallobare *s.f.* *(meteo)* izalobară.
isard *s.m.* *(zool.)* capră neagră din Pirinei *(Rupicapra Pyrenaica).*
isatis *s.m.* **1.** *(bot.)* drobușor *(Isatis Tinctoria).* **2.** *(zool.)* vulpe albastră *(Alopex Lagopus).*
isba *s.f.* izbă.
ischémie *s.f.* (*patol.*) ischemie.
ischémique *adj.* *(patol.)* ischemic; **gangrène ~** gangrenă ischemică.
ischiatique *adj.* *(anat.)* ischiatic, care ține de osul ischion; **artère ~** arteră ischiatică.
ischion *s.m.* *(anat.)* ischion.
isiaque *adj.* referitor la zeița Isis.
1. islam *s.m.* *(rel.)* islam, islamism, islamul.
2. Islam *s.m.* lumea musulmană, islamul.
islamique *adj.* islamic.
islamisant, ~e *s.m.f.* specialist în islamism.
islamisation *s.f.* islamizare, convertire la islamism.
islamiser *v.t.* a islamiza, a converti la islamism.
islamisme *s.m.* *(rel.)* islamism, mahomedanism.
islamiste *adj., s.m.f.* islamist, adept al islamului.
1. islandais, ~e I. *adj.* islandez, din Islanda. **II.** *s.m.* **1.** limba islandeză. **2.** pescar breton care pescuiește moruni pe coastele Islandei.
2. Islandais, ~e *s.m.f.* islandez, locuitor din Islanda.
isobare I. *s.f.* *(meteo)* izobară. **II.** *adj.* *(chim., fiz. nucl.)* izobar.
isobathe I. *adj.* *(geol.)* izobat. **II.** *s.f.* *(geol.)* izobată.
isocarde, isocardia *s.m.* *(zool.)* specie de moluscă lamelibranhiată.
isocarène *adj.* *(mar.)* izocaren.
isocèle *adj.* *(geom.)* isoscel; **triangle ~** triunghi isoscel.
isochimène I. *adj.* *(meteo)* care are aceeași temperatură medie iarna. **II.** *s.f.* linie care unește, pe hartă, puncte cu egală temperatură medie de iarnă.
isochromatique *adj.* **1.** *(tehn.)* izocromatic, de culoare uniformă. **2.** *(foto)* sensibil la toate culorile spectrului.
isochrone I. *adj.* *(fiz.)* izocron, cu durată egală. **II.** *s.f.* *(tehn.)* izocronă.
isochronique *adj.* v. **isochrone**.
isochronisme *s.m.* *(fiz.)* izocronism, egalitate a duratei.
isoclinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(geol.)* izoclinal.
isocline *(geogr., fiz.)* **I.** *adj.* izoclin. **II.** *s.f.* izoclină.
isodynamie *s.f.* *(fiziol.)* izodinamie.
isodynamique *(fiz.)* **I.** *adj.* izodinamic. **II.** *s.f.* izodinamică.
isoédrique *adj.* *(geom.)* izoedric.
isoète *s.m.* *(bot.)* specie de criptogamă vasculară de apă dulce *(Lycopodinee).*
isogame *adj.* *(bot.)* izogam.
isogamie *s.f.* *(bot.)* izogamie.
isoglosse *s.f.* *(lingv.)* isoglosă.
isoglucose *s.m.* glucoză provenită din amidonul cerealelor.
isogone *(fiz., geom.)* **I.** *adj.* izogon. **II.** *s.f.* izogonă.
isohyète *(meteo)* **I.** *adj.* izohiet. **II.** *s.f.* izohietă.
isohypse *(geol.)* **I.** *adj.* de nivel altimetric. **II.** *s.f.* izohipsă, curbă de nivel altimetric.
isoïonique *adj.* *(fiz.)* care conține aceeași cantitate de ioni.
isolable *adj.* izolabil, care poate fi izolat.
isolant, ~e I. *adj.* izolant; **materiau ~** material izolant; *(lingv.)* **langue ~e** limbă izolantă (de exemplu, chineza). **II.** *s.m.* *(el.)* (corp) izolant.
isolateur, -trice I. *adj.* izolator, izolant. **II.** *s.m.* *(el.)* izolator; **~ à tige** izolator-baston; **~ à cloche / à jupes** izolator clopot.
isolation *s.f.* izolare, izolație.
isolationnisme *s.m.* *(pol.)* izolaționism.
isolationniste *adj., s.m.f.* izolaționist, referitor la izolaționism; adept al izolaționismului.
isolé, ~e *adj.* **1.** izolat, retras, singur, singuratic, solitar, însingurat; **~ du reste des hommes** izolat de restul oamenilor. **2.** izolat, retras, îndepărtat, puțin frecventat; **un lieu ~** un loc izolat, îndepărtat. **3.** izolat; unic; **cas ~** caz unic. **4.** *(el.)* izolat.
isolement *s.m.* **1.** izolare, singurătate, însingurare, solitudine; **vivre dans l'~** a trăi în izolare. **2.** *(el., chim.)* izolare, izolație.
isolément *adv.* (în mod) izolat, individual; separat, aparte; **il faut analyser ces éléments ~** aceste elemente trebuie analizate separat.
isoler I. *v.t.* **1.** a izola, a separa, a despărți, a desprinde, a detașa; **un jardin isole la maison des autres bâtisses** o grădină desparte casa de celelalte clădiri. **2.** *(chim., el.)* a izola. **II.** *v.r.* a se izola, a se depărta de lume, a se retrage, a se separa.
isologue *adj.* *(chim.)* izolog.
isoloir *s.m.* cabină de vot.
isomère *adj., s.m.* *(chim.)* izomer.
isomérie *s.f.* *(chim.)* izomerie.
isomérique *adj.* *(chim.)* izomeric.
isomérisation *s.f.* *(chim.)* izomerizare.
isométrique *adj.* *(fiz., mineral.)* izometric.
isomorphe *adj.* *(chim., mat.)* izomorf.
isomorphisme *s.m.* *(chim., mat.)* izomorfism.
isoniazide *s.m.* *(med.)* antibiotic antituberculos (I.N.H.).
isonomie *s.f.* *(mineral.)* izonomie.
isopérimètre *adj.* *(despre figuri geometrice)* cu perimetre egale.
isopet *s.m.* v. **ysopet**.
isophase *adj.* *(despre faruri maritime)* care prezintă faze de lumină și obscuritate egale ca durată.

isopodes *s.m. pl. (zool.)* izopode, ordin de crustacee cu picioare identic conformate.
isoprène *s.m. (chim.)* izopren.
isoptères *s.m. pl. (entom.)* izoptere, insecte cu aripi egale (de exemplu, termite).
isostasie *s.f. (geol.)* izostazie.
isostatique *adj. (geol.)* izostatic.
isotherme I. *adj. (fiz.)* izoterm. **II.** *s.f. (fiz.)* izotermă.
isotonie *s.f. (fiz.)* izotonie.
isotonique *adj. (fiz.)* izotonic.
isotope *adj., s.m. (fiz. nucl.)* izotop.
isotopique *adj. (fiz. nucl.)* izotopic.
isotrope *adj. (fiz. nucl.)* izotrop.
isotropie *s.f. (fiz. nucl.)* izotropie.
israélien, ~ne *adj., s.m.f.* israelian, din Israel.
1. israélite *adj.* israelit, evreiesc.
2. Israélite *s.m.f.* israelit, evreu.
issant, ~e *adj. (despre figurile de animale de pe blazoane)* din care nu se văd decât capul și partea superioară a trupului.
issu, ~e *adj.* **1.** născut, provenit, ieșit, reieșit, descins din...; **il est ~ de la paysannerie** provine din țărănime. **2.** *(în expr.)* **cousins ~s de germains** veri de-al doilea.
issue *s.f.* **1.** ieșire; **les ~s de la maison étaient bloquées par des policiers** ieșirile casei erau blocate de polițiști. **2.** *(fig.)* ieșire, scăpare, eliberare, salvare, izbăvire; **il nous faut trouver une ~** trebuie să găsim o ieșire, o soluție; **situation sans ~** situație fără ieșire, fără scăpare. **3.** rezultat; soluție; urmare, consecință; **l'~ de la guerre** consecința războiului. **4.** sfârșit; **à l'~ de la conférence** la sfârșitul conferinței. **5.** *(la pl.)* tărâțe. **6.** *(în expr.)* **rue sans ~** fundătură.
isthme *s.m. (geogr.)* istm.
isthmique *adj.* **1.** referitor la un istm. **2.** *(ist. în expr.)* **Jeux ~s** mari jocuri din Grecia antică celebrate pe istmul Corint în cinstea lui Poseidon.
italianisant, ~e *s.m.f.* italienist, specialist în limba și cultura italiană.
italianiser I. *v.t.* a italieniza, a da un caracter italienesc. **II.** *v.i.* a folosi în vorbire cuvinte italienești.
italianisme *s.m. (lingv.)* italienism.
1. italien, ~ne I. *adj.* italian, din Italia; **musique ~ne** muzică italiană. **II.** *s.m.* limba italiană.
2. Italien, ~ne *s.m.f.* italian, locuitor din Italia.
italique I. *adj.* **1.** italic, referitor la vechea Italie; **populations ~s** populații italice. **2.** *(despre caractere de tipar)* cursiv, italic. **II.** *s.m. pl.* **1.** *(lingv.)* (grup de) limbi indo-europene vorbite în vechime în peninsula italică. **2.** caractere de tipar cursive.
1. item *adv. (com.)* de asemenea, în plus, în afară de; **j'ai acheté des bas, ~ des gants** am cumpărat ciorapi și de asemenea mănuși.
2. item *s.m.* element considerat aparte, separat; unitate.
itératif, -ive *adj.* iterativ, repetitiv; **traitement ~** tratament iterativ; *(lingv.)* iterativ, care exprimă o acțiune repetată, frecventativ.
itération *s.f. (mat., inform., psihiatr.)* iterație, repetare.
itérativement *adv.* (în mod) repetat, reiterat.
ithos *s.m. (înv.)* parte a retoricii care tratează despre moravuri și morală.
itinéraire I. *s.m.* itinerar; **tracer un ~** a trasa un itinerar. **II.** *adj. (înv.)* referitor la drumuri, șosele; **le kilomètre, unité ~** kilometrul, unitate de itinerar.
itinérant, ~e *adj.* itinerant, care se deplasează din loc în loc pentru a exercita o anumită profesiune; **ambassadeur ~** ambasador itinerant.
itou *adv. (fam.)* de asemenea, la fel, tot astfel; **et moi ~** și eu la fel.
iule *s.m. (entom.)* specie de miriapod care trăiește sub pietre sau mușchi.
ive, ivette *s.f. (bot.)* dumbeț *(Tencrium Chamoedris).*
ivoire I. *s.m.* **1.** fildeș, ivoriu; **une statuette en ~** o statuetă din fildeș. **2.** obiect de fildeș sculptat. **3.** *(anat.)* partea dură a dinților, dentină. **4.** *(fig.)* culoare albă ca fildeșul. **II.** *adj. invar.* ivoriu.
ivoirerie *s.f. (înv.)* arta sculptării în fildeș.
Ivoirien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Coasta de Fildeș.
ivoirin, ~e *adj.* **1.** din fildeș. **2.** care are aspectul fildeșului.
ivraie *s.f. (bot.)* neghină *(Loli Femulentum)*; *(fig.)* **séparer le bon grain de l'~** a alege grâul de neghină.
ivre *adj.* beat; amețit, băut, cherchelit, afumat, turmentat; *(fig.)* **~ de...** beat, exaltat, în culmea...; **~ de joie** beat de fericire, în culmea fericirii.
ivresse *s.f.* **1.** beție, ebrietate; **en état d'~** în stare de ebrietate. **2.** *(fig.)* beție, entuziasm, înflăcărare, elan, pasiune, patimă; **l'~ de l'amour** beția dragostei.
ivrogne *adj., s.m.* bețiv, bețivan.
ivrognerie *s.f.* beție, alcoolism, etilism.
ivrognesse *s.f. (fam.)* bețivă, bețivancă.
ixia, ixie *s.f. (bot.)* plantă din familia iridaceelor, cu flori albe, roz și roșii *(Ixia).*
ixode *s.m. (entom.* sau *zool.)* căpușă *(Ixodes Hexagonus).*
izard *s.m.* v. **isard.**
izba *s.f.* v. **isba.**

J

J, j *s.m.* **1.** (litera) J.j. **2.** (*în expr.*) **jour ~** ziua în care urmează să se declanşeze o operaţiune militară.
jà *adv.* (*înv.*) deja.
jabiru *s.m.* (*ornit.*) pasăre înrudită cu barza (*Xenorynchus*).
jablage *s.m.* acţiunea de a realiza o gardină.
jable *s.m.* (*tehn.*) gardină.
jabler *v.t.* (*tehn.*) a realiza o gardină.
jablière *s.f.*, **jabloir** *s.m.*, **jabloire** *s.f.* (*tehn.*) unealtă folosită la realizarea de gardine.
jaborandi *s.m.* (*bot.*) specie de arbust exotic.
jabot *s.m.* **1.** guşă (la păsări). **2.** (*pop.*) pântec, burtă, burdihan. **3.** jabou. **4.** (*în expr.*) **faire ~** a se grozăvi, a se umfla în pene ca curcanul; (*pop.*) **se remplir le ~** a se ghiftui, a se îndopa; a băga la jgheab / la ghiozdan.
jabotage *s.m.* (*fam.*) pălăvrăgeală, flecăreală, sporovăială, trăncăneală, tăifăsuială, vorbărie.
jaboter *v.i.* **1.** (*despre păsări*) a ţipa umflând guşa. **2.** (*pop. înv.*) a pălăvrăgi, a flecări, a sporovăi, a trăncăni, a tăifăsui. **3.** (*pop.*) a mânca.
jaboteur, -euse *s.m.f.* (*fam. înv.*) flecar, palavragiu, guraliv, limbut, vorbăreţ.
jacana *s.m.* (*ornit.*) pasăre tropicală care trăieşte în preajma bălţilor.
jacaranda *s.m.* (*bot.*) arbore din America tropicală, cu flori violete.
jacasse *s.f.* **1.** (*ornit.*) coţofană. **2.** (*fam.*) flecară, palavragioaică, guralivă, limbută, vorbăreaţă.
jacassement *s.m.* **1.** ţipătul / cârâitul coţofenei. **2.** (*fam.*) flecăreală, pălăvrăgeală, sporovăială, trăncăneală, tăifăsuială, vorbărie.
jacasser *v.i.* **1.** (*despre coţofene*) a cârâi. **2.** (*fam.*) a flecări, a pălăvrăgi, a sporovăi, a trăncăni, a tăifăsui.
jacasserie *s.f.* (*fam.*) pălăvrăgeală, flecăreală, sporovăială, trăncăneală, tăifăsuială, vorbărie.
jacasseur, -euse *s.m.f.*, *adj.* flecar, palavragiu, guraliv, limbut, vorbăreţ.
jacassier, -ère *s.m.f.*, *adj.* v. **jacasseur**.
jacée *s.f.* (*bot.*) ţintaură (*Erythraea Centaurium*).
jacent, ~e *adj.* (*jur. înv.*) fără stăpân, fără proprietar; **succession ~e** succesiune fără proprietar.
jachère *s.f.* **1.** ogor lăsat în paragină, pârloagă. **2.** pârloagă, ţelină.
jacinthe *s.f.* (*bot.*) **1.** zambilă (*Hyacinthus orientalis*). **2.** (*în compuse*) **~-des-Indes** tuberoză chiparoasă (*Polianthes tiberosa*).
jack *s.m.* (*angl.*) (*el.*) jack, fişă de conexiune.
jaco *s.m.* v. **jacquot**.
jacobée *s.f.* (*bot.*) rugină (*Senecio Jacobaea*).
jacobin, ~s I. *s.m.f.* călugăr dominican. **II.** *s.m.* **1.** (*ist.*) iacobin. **2.** (*fig.*) partizan înfocat al republicii, intransigent. **III.** *adj.* iacobin; **idées ~es** idei iacobine.
jacobinisme *s.m.* (*ist.*) iacobinism.
1. jacobite I. *adj.* (*în expr.*) **L'Église ~** biserica iacobită, biserică siriană ortodoxă. **II.** *s.m.f.* membru al bisericii iacobite.
2. jacobite *s.m.f.* (*ist.*) partizan al regelui Iacob II şi al familiei regale Stuart.
jacobus *s.m.* veche monedă de aur engleză.
jaconas *s.m.* ţesătură fină de bumbac.
jacot *s.m.* v. **jacquot**.
jacquard *s.m.* **1.** (*text.*) jacard. **2.** pânză ţesută la jacard.
jacquemart *s.m.* v. **jaquemart**.
jacquerie *s.f.* (*ist.*) jacquerie, răscoală ţărănească antifeudală.
Jacques *s.m.* **1.** (*ist.*) poreclă dată ţăranului francez. **2.** (*în expr.*) **faire le Jacques** a face pe prostul; **maître ~** factotum.
jacquet *s.m.* **1.** joc de table. **2.** (*înv.*) veveriţă.
jacquier *s.m.* (*bot.*) specie de arbore de pâine din Australia şi Asia de sud.
jacquot *s.m.* **1.** (*ornit.*) specie de papagal (*Psittacus erithacus*). **2.** (*arg.*) unealtă de spart uşi. **3.** (*arg.*) casă de bani. **4.** (*arg.*) taxi.
jactance *s.f.* **1.** înfumurare, îngâmfare, infatuare, fudulie, aroganţă, semeţie, trufie. **2.** trăncăneală, flecăreală, sporovăială, vorbărie; (*pop.*) **arrêter sa ~** a se opri din trăncăneală / din meliţat. **3.** (*pop. în expr.*) **couper la ~ à qqn.** a întrerupe pe cineva din vorbit.
jactancer, jacter *v.i.* (*pop.*) a flecări, a trăncăni, a sporovăi, a pălăvrăgi.
jaculatoire *adj.* (*bis. în expr.*) **oraison ~** rugă scurtă şi patetică.
jade *s.m.* **1.** (*mineral.*) jad. **2.** obiect de artă din jad; **des ~s chinois** jaduri chinezeşti.
jadéite *s.f.* (*mineral.*) jadeit, varietate de jad.
jadis I. *adv.* altădată, cândva, de mult timp. **II.** *adj.* de demult; de altădată; **le temps ~** vreme de demult, de odinioară.
jaffe *s.f.* (*arg.*) **1.** supă. **2.** haleală. **3.** masă, prânz.
jaffer *v.i.* (*arg.*) a mânca, a hali.
jaguar *s.m.* (*zool.*) jaguar (*Felis onca*).
jaguarondi, jaguarundi *s.m.* (*zool.*) pisică sălbatică din familia jaguarului (*Herpailurus yaguarondi*).
jaillir *v.i.* **1.** a ţâşni, a izbucni, a erupe; a năvăli; **le sang jaillit de la plaie** sângele ţâşneşte din rană. **2.** (*fig.*) a se înălţa, a se ridica brusc; **une haute montagne jaillit devant les touristes** un munte înalt se ridică deodată în faţa turiştilor. **3.** (*fig.*) a apărea deodată, brusc; **le témoignage a fait ~ la vérité** mărturia a făcut să apară brusc adevărul. **4.** (*prov.*) **de la discussion jaillit la lumière** din discuţie iese lumina.
jaillissant, ~e *adj.* ţâşnitor, care ţâşneşte.
jaillissement *s.m.* **1.** ţâşnire, izbucnire, năvălire, irupere; **~ du pétrole d'une sonde** ţâşnire a petrolului dintr-o sondă. **2.** (*fig.*) izbucnire, ieşire; **~ de haine** izbucnire de ură.

jaïn, jaïna, djaïn I. *adj.* referitor la jainism, care aparține jainismului. **II.** *s.m.f.* adept al jainismului.

jaïnisme, djaïnisme *s.m.* jainism, religie și școală filozofică indiană opusă brahmanismului.

jais *s.m.* **1.** (*mineral.*) jais. **2.** (*în expr.*) **noir comme du ~** negru ca smoala.

jaja *s.m.* (*arg.*) vin.

jalap *s.m.* **1.** (*bot.*) plantă din America de Nord (*Exogonium purga*). **2.** (*farm.*) jalapă.

jale *s.f.* găvan mare.

jalmince *arg.* **I.** *adj.* gelos. **II.** *s.f.* gelozie.

jalon *s.m.* **1.** (*topogr.*) jalon. **2.** (*fig.*) jalon, punct de reper; element care marchează un punct, o etapă în desfășurarea unei lucrări, activități; **planter des ~s** a fixa jaloane.

jalonnement *s.m.* (*topogr.*) jalonare; **~d'un terrain** jalonare a unui teren.

jalonner I. *v.i.* (*topogr.*) a jalona, a pune jaloane. **II.** *v.t.* a jalona, a fixa jaloane / puncte de reper; **les buissons jalonnent ce terrain vague** tufișurile jalonează acest loc viran.

jalonneur *s.m.* (*topogr.*) persoană care pune jaloane.

jalousement *adv.* cu gelozie; cu invidie; **suivre ~ les succès des autres** a urmări cu invidie succesele celorlalți.

jalouser *v.t.* a fi gelos pe cineva / ceva; a invidia, a pizmui; **~ les riches** a invidia pe cei bogați.

jalousie *s.f.* **1.** gelozie; **crise de ~** criză de gelozie. **2.** invidie, pizmă; ciudă. **3.** jaluzea. **4.** (*bot.*) garofiță-de-grădină (*Dianthus barbatus*).

jaloux, -ouse I. *adj.* gelos; **mari ~** soț gelos. **2.** invidios, pizmaș; **il est ~ des succès des autres** este gelos pe succesele celorlalți. **3.** foarte atașat de ceva; **il est ~ de son travail** este atașat de munca sa; **il veille à ses intérêts avec un soin ~** veghează asupra intereselor sale cu mare grijă, cu vigilență. **II.** *s.m.f.* persoană geloasă; **ses succès font des ~** succesele sale stârnesc invidie.

1. jamaïquain, ~e jamaïcain, ~e *adj.* din Jamaica.

2. Jamaïquain, ~e Jamaïcain, ~e *s.m.f.* locuitor din Jamaica, jamaican.

jamais *adv.* **1.** niciodată; (*prov.*) **mieux vaut tard que ~** mai bine mai târziu decât niciodată; **c'est le moment ou ~** acum ori niciodată. **2.** (*în frază afirmativă*) vreodată; **a-t-on ~ vu pareille insolence?** s-a pomenit vreodată o asemenea insolență? **3.** (*în expr.*) **à (tout) ~, pour ~** pentru totdeauna; **~ de la vie** pentru nimic în lume; **~, au grand ~** niciodată, în vecii vecilor.

jambage *s.m.* **1.** (*constr.*) stâlp din piatră de talie sau din zidărie (pe care se așază grinzile). **2.** linie verticală sau aplecată a unor litere.

jambart *s.m.* v. **jambière.**

jambe *s.f.* **1.** picior, gambă; **prendre ses ~s à son cou** a fugi, a-și lua picioarele la spinare; **prendre qqn. par-dessous la ~** a ironiza, a lua pe cineva peste picior; **n'avoir plus de ~s** a nu-și mai simți picioarele, a cădea din picioare de oboseală, a nu mai putea de picioare; **courir à toutes ~s** a fugi / a alerga cât îl țin picioarele, a fugi mâncând pământul, a alerga de mama focului; **traîner la ~** a târî piciorul, a merge greu; **être dans les ~s de qqn.** a încurca pe cineva în deplasare, a sta în picioarele cuiva; **avoir des ~s comme des fils de fer** a avea picioare subțiri; **avoir des ~s comme des poteaux** a avea picioare groase / butucănoase; **avoir des ~s de coq** a avea picioare subțiri; **avoir des ~s de plomb** a-și simți picioarele ca de plumb; **avoir les ~s brisées / cassées / en coton / en flanelle, en avoir plein les ~s** a cădea din picioare de oboseală, a nu mai putea de picioare / de oboseală; **avoir les ~s en accroche-cœur / en parenthèses / en haricot vert** a avea picioare strâmbe; **avoir des ~s de vingt ans** a avea picioare solide; **ne plus pouvoir se tenir sur ses ~s** a fi obosit, a nu se mai putea ține pe picioare. **2.** (*constr.*) stâlp mic de zidărie. **3.** (*av.*) jambă. **4.** (*în expr.*) **couper bras et ~s à qqn. a.** a-i lua cuiva piuitul / graiul, a lăsa pe cineva fără cuvânt; **b.** a-i tăia cuiva avântul / aripile, a-i tăia din unghișoară; **c.** a obosi, a epuiza pe cineva; **d.** a lega pe cineva de mâini și de picioare, a-l împiedica să acționeze; **jouer des ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa, a-și lua coada la spinare; **passer la ~ à qqn.** a pune cuiva o piedică; **cela ne vous rend pas la ~ mieux faite** asta n-o să-ți ajute la nimic; **tenir la ~ à qqn.** a bate pe cineva la cap, a enerva pe cineva, a toca pe cineva; (*fig. fam.*) **n'aller que d'une ~** a merge prost, a șchiopăta; **cela me fait une belle ~** Cu ce m-am ales? nu-mi ține de cald; **faire des ronds de ~** a face exces de amabilitate; **n'avoir plus de ~s a.** a obosi repede; **b.** a fi frânt de oboseală; **faire qqch. par-dessus la ~** a face o treabă de mântuială, a da ceva peste cap, a da rasol; **jouer de l'épée à deux ~s** a o lua la sănătoasa; **jouer qqn. par-dessous la ~** a întrece ușor pe cineva; **les ~s lui rentrent dans le corps** e frânt de oboseală, îi trece os prin os; **avoir des ~s de cerf** a fi rezistent, a ține la oboseală; (*arg.*) **faire ~ de bois a.** a se eschiva de la plata consumației; **b.** a nu se prezenta în instanță în ziua și la ora stabilită în citație; **c.** a prinde curaj bând mai multe pahare; (*arg.*) **sur une ~** într-un picior, cu mare ușurință; (*arg.*) **s'en aller sur une ~** a pleca fără tragere de inimă, cu mare părere de rău; (*arg.*) la **~!** Gura! Ține-ți fleanca! (*arg.*) **être ~** a fi plictisitor; (*arg.*) **être vite sur ses ~s** a pricepe repede, a se orienta imediat; (*arg.*) **une demi-~** suma de 50 de franci.

jambé, ~e *adj.* (*în expr.*) **bien ~** cu picioare frumoase; **mal ~** cu picioare urâte.

jamber *v.t.* (*arg.*) a sâcâi, a pisălogi, a bate la cap.

jambette *s.f.* **1.** (*înv.*) piciorus. **2.** (*reg.*) briceag. **3.** (*tehn.*) mică piesă de lemn care susține o parte a șarpantei. **4.** (*în expr.*) **donner la ~ à qqn.** a pune piedică cuiva.

jambier, -ère I. *adj.* referitor la picior / gambă; **muscles ~s** mușchii piciorului. **II.** *s.m.* mușchiul gambei. **III.** *s.f.* jambieră, ghetră.

jambon *s.m.* jambon, șuncă; ~ **fumé** șuncă afumată.
jambonneau *s.m.* **1.** (*la porci*) porțiunea inferioară a membrului anterior sau posterior. **2.** moluște marine. **3.** (*pop.*) chitară, mandolină; **racler du** ~ a zdrăngăni la chitară.
jambonner *v.t.* **1.** v. **jamber**. **2.** (*arg.*) a cânta la un instrument de coarde.
jamboree *s.m.* (*angl.*) reuniune internațională de cercetași.
jambose *s.f.* fructul unui mirtaceu din India.
jambosier, jamerosier *s.m.* (*bot.*) mirtaceu din India, cultivat pentru fructele sale cu gust răcoritor.
jam-session *s.f.* (*angl.*) reuniune de muzicieni de jaz în vederea improvizării unei bucăți muzicale.
jan *s.m.* fiecare dintre cele două compartimente ale cutiei jocului de table.
jangada *s.f.* plută de pescuit din lemn ușor, folosită în America de Sud.
janissaire *s.m.* (*ist.*) ienicer.
janotisme, jeannotisme *s.m.* (*gram. înv.*) construcție defectuoasă a unei fraze.
jansénisme *s.m.* (*ist. rel.*) jansenism.
janséniste I. *adj.* jansenist; **esprit** ~ spirit jansenist. **II.** *s.m.f.* **1.** jansenist, partizan al jansenismului. **2.** (*fig.*) om auster, cu o morală severă.
jante *s.f.* (*tehn.*) **1.** jantă. **2.** (*în expr.*) ~ **de roue** obadă; (*arg.*) **être sur la** ~ a fi istovit, epuizat fizic.
jantille *s.f.* zbat, paletă.
janus *s.m.* (*antichit. romană*) poartă boltită de trecere spre stradă.
janvier *s.m.* (luna) ianuarie.
japon *s.m.* **1.** porțelan fabricat în Japonia. **2.** hârtie crem pentru ediții de lux, fabricată inițial în Japonia.
1. japonais, ~**e I.** *s.m.f.* japonez, din Japonia; **art** ~ artă japoneză. **II.** *s.m.* limba japoneză.
2. Japonais, ~**e** *s.m.f.* **1.** japonez, locuitor din Japonia. **2.** (*arg.*) bani, biștari; **les** ~ **ont tourné le coin / sont pas laga** a nu avea un ban / o lețcaie / un sfanț.
japonaiserie, japonerie *s.f.* obiect de artă japonez.
japonisant, ~**e** *adj., s.m.f.* specialist în limba și civilizația japoneză.
japonisme *s.m.* gust, preferință pentru obiectele de artă japoneze.
japoniste *s.m.f.* (*rar*) amator de artă japoneză; colecționar.
jappement *s.m.* chelălăitură, scheunat, scheunare.
japper *v.i.* a chelălăi, a scheuna.
jappeur, -euse *s.m.f., adj.* (animal) care chelălăie, scheaună mult.
1. jaque *s.m.* sau *f.* (*înv.*) tunică bărbătească strânsă pe corp (sec. XIV-XV).
2. jaque *s.m.* (*rar*) fructul unui arbore asemănător cu arborele de pâine (*jacquier*).
jaquelin *s.m.*, **jaqueline** *s.f.* ulcior pântecos.
jaquemart, jacquemart *s.m.* **1.** figură alegorică din metal, care anunță orele lovind cu un ciocan clopotul orologiului unei primării sau catedrale. **2.** nume de jucărie.
jaquetant *s.m.* (*arg.*) gură.
jaquette *s.f.* **1.** jachetă, haină bărbătească de ceremonie. **2.** jachetă feminină ajustată. **3.** copertă de carte. **3.** (*tehn. în expr.*) ~ **thermostatique** dispozitiv de menținere a unei temperaturi constante într-o clădire.
jaquier *s.m.* v. **jacquier**.
jaquot *s.m.* v. **jacquot**.
jar, jars *s.m.* (*arg. înv.*) argoul răufăcătorilor; **dévider le** ~ a vorbi argou.
jard, jar *s.m.* pietriș nisipos de origine fluvială.
jarde *s.f.* (*vet.*) tumoare pe jaretul calului.
jardin *s.m.* **1.** grădină; ~ **d'enfants** grădină de copii; ~ **botanique** grădină botanică; ~ **potager** grădină de zarzavat. **2.** (*fig.*) regiune agricolă, bogată și frumoasă. **3.** (*în expr.*) ~ **sec** ierbar; (*la teatru*) **côté** ~ parte a scenei aflată la dreapta actorului; **jeter une pierre dans le** ~ **de qqn. a.** a face aluzii răutăcioase la adresa cuiva; **b.** a proceda josnic, a ataca pe cineva pe la spate; ~ **d'hiver** seră într-o locuință.
jardinage *s.m.* **1.** grădinărie, grădinărit; horticultură. **2.** (*silv.*) tăierea copacilor uscați dintr-o pădure și sădirea altora. **3.** zarzavaturi. **4.** grădinărie, loc de cultivare a zarzavaturilor. **5.** pată într-o piatră prețioasă.
jardiner I. *v.i.* a grădinări, a se ocupa de grădină. **II.** *v.t.* **1.** (*silv.*) a tăia copacii uscați dintr-o pădure și a sădi alții. **2.** (*arg.*) a tachina. **3.** (*arg.*) a bârfi.
jardinerie *s.f.* magazin mare (uneori în aer liber) în care se vând produse de grădină și unelte de grădinărit.
jardinet *s.m.* grădiniță.
jardineux, -euse *adj.* (*despre pietre prețioase*) cu pete opace; **diamant** ~ diamant cu pete.
jardinier, -ère I. *s.m.f.* grădinar. **II.** *adj.* grădinăresc, referitor la grădinărit; **culture jardinière** cultură de grădină. **III.** *s.f.* **1.** jardinieră. **2.** (*înv.*) căruț pentru transportul zarzavaturilor. **3.** (*în expr.*) ~ **d'enfants** educatoare într-o grădiniță de copii. **4.** (*entom.*) specie de gândac auriu.
jardiniste *s.m.f.* desenator de grădini, peisagist.
jardon *s.m.* v. **jarde**.
1. jargon *s.m.* **1.** (*lingv.*) jargon. **2.** gâgâit al gâscanului.
2. jargon *s.m.* (*mineral.*) varietate galbenă de zirconiu.
jargoaphasie *s.f.* (*med.*) formă de afazie caracterizată printr-un debit verbal rapid.
jargonner *v.i.* **1.** (*fam.*) a vorbi în jargon. **2.** (*despre gâscani*) a gâgâi, a sâsâi.
jarguer *v.i.* (*arg.*) a vorbi în argou.
jarnicoton *interj.* (*înv.*) Ei drace!
jarosse, jarousse *s.f.* (*bot.*) specii de linte.
jarovisation *s.f.* (*agr.*) iarovizare.
1. jarre *s.f.* urcior.
2. jarre *s.m.* (*reg.*) păr lung și gros din blana animalelor.
jarret *s.m.* **1.** (*anat.*) partea opusă rotulei, genunchiului. **2.** (*zool.*) jaret. **3.** (*fam. în expr.*) **avoir du** ~**, avoir des** ~**s d'acier a.** a merge mult fără a obosi, a ține la drum lung; **b.** a fi un dansator neobosit.
jarreté, ~**e** *adj.* (*despre patrupede*) cu picioarele posterioare întoarse înăuntru.
jarretelle *s.f.* jartieră cu clemă.
jarreter I. *v.i.* (*arhit.*) a forma o cotitură, un cot. **II.** *v.t.* (*rar*) a pune jartiere.

jarretière *s.f.* jartieră fără clemă.
1. jars *s.m.* **1.** gâscan. **2.** (*în expr.*) **entendre le ~** a da dovadă de isteţime.
2. jars *s.m.* v. **jar**.
3. jars *s.m.* v. **jarre**.
1. jas *s.m.* (*reg.*) stână.
2. jas *s.m.* (*mar.*) bară transversală a unei ancore.
jaser *v.i.* **1.** a flecări, a sporovăi, a trăncăni, a pălăvragi, a îndruga. **2.** a bârfi, a cleveti; a ponegri, a calomnia. **3.** (*despre unele păsări*) a cârâi. **4.** (*în expr.*) **~ comme une pie borgne / comme un merle** a-i merge gura ca o moară hodorogită, a nu-i mai sta cuiva gura, a îndruga verzi şi uscate.
jaseran *s.m.* **1.** (*ist.*) cămaşă de zale. **2.** lănţişor fin de aur sau argint, purtat la gât.
jaseur, -euse I. *adj.*, *s.m.f.* flecar, guraliv, limbut, palavragiu, vorbăreţ. **II.** *s.m.* (*ornit.*) de mărimea unui sturz, pasăre din regiunile nordice.
jasmin *s.m.* **1.** (*bot.*) iasomie (*Jasminum officinale*). **2.** (*în compuse*) **~-de-l'Inde** zorele (*Japomaea*); **~-de-Virginie, ~ trompette** trâmbiţă (*Tecoma radicans*); **~ jaune** iasomie sălbatică (*Jasminum fructicans*).
jaspe *s.m.* (*mineral.*) jasp, matostat; **~ sanguin** jasp verde cu pete roşii.
jaspé, ~e *adj.* de culoarea jaspului.
jasper *v.t.* **1.** a marmora cu diferite culori pentru a imita jaspul. **2.** v. **jaspiner I.**
jaspiner (*arg.*) **I.** *v.i.* a pălăvrăgi, a trăncăni, a sporovăi, a flecări. **II.** *v.t.* a vorbi o limbă străină; **elle jaspine le français** ea vorbeşte franţuzeşte; **~ le jar** a vorbi în argou.
jaspineur *s.m.* (*arg.*) **1.** avocat. **2.** palavragiu, flecar, guraliv.
jaspure *s.f.* marmoraj.
jatte *s.f.* **1.** strachină, blid. **2.** conţinutul unui blid.
jattée *s.f.* (*rar*) v. **jatte 2.**
jauge *s.f.* **1.** măsură de capacitate (la lichide, grâne). **2.** (*mar.*) volumul interior al unei nave. **3.** (*tehn.*) calibru, instrument pentru controlarea dimensiunilor interioare ale unei piese; **~ à coulisses** calibru de interior. **4.** (*tehn.*) jojă, instrument gradat pentru măsurarea înălţimii sau cantităţii de lichid dintr-un rezervor. **5.** şanţ pentru răsaduri.
jaugeage *s.m.* **1.** măsurare a capacităţii unui recipient; **~ d'un tonneau** măsurare a capacităţii unui butoi. **2.** (*mar.*) determinare a capacităţii unei nave.
jauger I. *v.t.* **1.** a măsura capacitatea unui recipient. **2.** (*mar.*) a determina capacitatea unei nave. **3.** (*fig.*) a cântări, a aprecia valoarea cuiva; **elle le jaugeait à sa juste valeur** îl aprecia la justa lui valoare. **II.** *v.i.* (*despre nave*) a avea o capacitate de... **ce cargo jauge 8 000 tonneaux** acest cargo are o capacitate de 8 000 de butoaie.
jaugeur *s.m.* **1.** persoană care măsoară capacitatea unui recipient. **2.** aparat pentru măsurat capacităţile recipientelor.
jaunâtre *adj.* gălbui.
jaune I. *adj.* **1.** galben; **fièvre ~** friguri galbene; (*anat.*) **corps ~** corp galben (din componenţa ovarului); **race ~** rasă galbenă; (*sport*) **maillot ~** primul clasat într-o etapă dintr-un tur ciclist. **2.** (*în expr.*) **maladie ~** gălbinare; **faire des contes ~s** a vorbi fără rost, a îndruga verzi şi uscate; **colère ~** furie oarbă. **II.** *s.m.* **1.** galben, culoarea galbenă; **tirer sur le ~** a bate în galben. **2.** colorant galben; **~ indien** galben indian. **3.** (*fam.*) spărgător de grevă. **4.** (*în expr.*) **~ d'œuf** gălbenuş. **III.** *adv.* (*în expr.*) **rire ~ a.** a face haz de necaz; **b.** a râde forţat / mânzeşte / în silă / cu jumătate de gură.
jaunet, ~te I. *adj.* gălbui. **II.** *s.m.* **1.** galben, gălbior, piesă de aur. **2.** (*bot.*) bureţi galbeni (*Cantharellus cibarius*); **~ d'eau** (*pop.*) nufăr galben. **3.** (*arg.*) asiatic. **4.** (*arg.*) monedă de aur.
jaunir I. *v.t.* a îngălbeni, a colora în galben; **l'automne jaunit les feuilles des arbres** toamna îngălbeneşte frunzele copacilor. **II.** *v.i.* a se îngălbeni; **le vieux papier jaunit** hârtia veche se îngălbeneşte.
jaunissage *s.m.* (*tehn.*) îngălbenire.
jaunissant, ~e *adj.* care (se) îngălbeneşte.
jaunisse *s.f.* **1.** (*med.*) gălbinare, icter. **2.** (*în expr.*) **faire une ~ de** a se îmbolnăvi de ciudă pentru.
jaunissement *s.m.* îngălbenire.
java *s.f.* **1.** dans popular în trei timpi. **2.** (*arg. în expr.*) **faire la ~** a trage un chef; **être en ~, partir en ~** a se apuca de chefuit. **3.** (*arg.*) pedeapsă dată cuiva. **4.** (*arg. în expr.*) **~ des baffes** acţiunea de a bate rău pe cineva. **5.** (*arg.*) plecare în mare grabă.
1. javanais, ~e I. *adj.* javanez, din Java; **danse ~e** dans javanez. **II.** *s.m.* **1.** limba javaneză. **2.** (*pop.*) limbă păsărească.
2. Javanais, ~e *s.m.f.* javanez, locuitor din Java.
javart *s.m.* (*vet.*) javart.
javeau *s.m.* ostrov.
javelage *s.m.* (*agr.*) acţiunea de a aşeza grânele secerate manual în mici căpiţe, înainte de a forma snopii.
javelé, ~e *adj.* (*despre grâne*) cu bobul înnegrit (de umezeală).
javeler I. *v.t.* a forma mici căpiţe de grâne în urma secerişului. **II.** *v.i.* (*despre grâne*) a se îngălbeni, a se coace.
javeleur, -euse I. *s.m.f.*, *adj.* (persoană) care formează mici căpiţe de grâne. **II.** *s.f.* maşină care formează mici căpiţe de grâne.
javeline *s.f.* (*înv.*) suliţă lungă şi subţire.
javelle *s.f.* căpiţă mică de grâne.
javellisation *s.f.* sterilizarea apei cu ajutorul apei de javel.
javelliser *v.t.* a steriliza apa cu ajutorul apei de javel.
javelot *s.m.* suliţă.
jayet *s.m.* v. **jais**.
jazz *s.m.* (*muz.*) jaz.
jazz-band (*pl.* **jazz-bands**) *s.m.* (*înv.*) orchestră de jaz.
je *pron. pers.* eu
jean-foutre *s.m.* (*pop.*) om incapabil; tăntălău, tont.
jean-le-blanc *s.m. invar.* (*ornit.*) şerpar (*Circaetus gallicus*).
jeannette *s.f.* **1.** cruciuliţă de aur purtată la gât. **2.** scândură de călcat. **3.** numele popular al narcisei

poeților. **4.** fetiță între 8-11 ani în asociațiile de cercetași.
jeannot *s.m.* (*pop. înv.*) tont, nătăfleț, nătâng.
jeannotisme *s.m.* v. **janotisme**.
jéciste *adj.*, *s.m.f.* care face parte din **Jeunesse étudiante chrétienne** (J.E.C.).
jectisse *adj. f.* (*constr. în expr.*) **terres ~s** pământ mutat dintr-un loc în altul; pământ provenit din curățarea canalelor, gurilor de apă; **pierres ~s** pietre de construcții care se pot așeza cu mâna.
jeep *s.f.* mașină de teren (de origine americană).
jéjunum *s.m.* (*anat.*) jejun, parte a intestinului subțire.
je-m'en-fichisme *s.m. invar.* (*pop.*) nepăsare, dezinteres, indiferență.
je-m'en-fichiste, je-m'en-foutiste *s.m.f.* (*pop.*) indiferent, nepăsător.
je-ne-sais-quoi, je ne sais quoi *s.m. invar.* un nu-știu-ce, ceva nedefinit, greu de definit.
jenny *s.f.* (*tehn.*) mașină de filat bumbacul.
jérémiade *s.f.* (*fam. peior.*) văicăreală, tânguială, jeluire, jeluială, căinare, boceală, lamentare, văitare.
jerez *s.m.* v. **xérès**.
jéroboam *s.m.* sticlă de șampanie sau vin de aproximativ trei litri.
jerrican, jerrycan, jerricane *s.m.* canistră de benzină de aproximativ 20 litri.
jersey *s.m.* **1.** jerseu. **2.** (țesătură de) jerseu.
jersiais, ~e *adj.*, *s.m.f.* din insula Jersey; **race ~e** rasă de bovine din insula Jersey.
jesse *s.f.* (*iht.*) văduvioară (*Idus melanotus*).
jésuite *s.m.*, *adj.* **1.** iezuit. **2.** (*fig.*) ipocrit, fățarnic, prefăcut, viclean, perfid.
jésuitique *adj.* **1.** iezuitic, care aparține iezuiților, privitor la iezuiți. **2.** (*fig.*) iezuitic, perfid, prefăcut, viclean, fățarnic, ipocrit; **argumentation ~** argumentație perfidă.
jésuitisme *s.m.* **1.** iezuitism. **2.** (*fig.*) ipocrizie, fățărnicie, prefăcătorie, viclenie, perfidie.
jet *s.m.* **1.** aruncare, azvârlire, zvârlitură, lansare; **~ d'une balle** aruncare a unei mingi; (*mar.*) **~ à la mer** aruncare peste bord a unei încărcături pentru a ușura nava. **2.** distanță; **à un ~ de pierre** la o azvârlitură de băț, la o distanță scurtă. **2.** mișcarea unui fluid care țâșnește puternic; țâșnitură, jet; **un ~ d'eau** un jet de apă. **3.** avion cu reacție. **4.** creștere dreaptă și viguroasă a unei plante. **5.** (*constr.*) traversă interioară a unei ferestre care respinge apa de ploaie spre exterior. **6.** (*bot.*) stolon. **7.** (*tehn.*) acțiunea de a turna metalul topit într-o matriță. **8.** (*în expr.*) **premier ~** schiță, încercare; **~ d'eau** fântână arteziană, havuz; (*metal.*) **~ de coulée** rețea de turnare; **du premier ~** de la prima încercare, de prima dată; **ce journaliste écrit ses articles du premier ~** acest ziarist își scrie articolele fără să le mai corecteze; **à ~ continu**, neîncetat, fără întrerupere; (*bot.*) **~ d'eau marin** ascidie; **~ d'abeilles** roi tânăr de albine care iese din stup.
jetable *adj.* care poate fi aruncat.
jetage *s.m.* **1.** aruncare. **2.** (*vet.*) secreție a nasului animalelor bolnave de răpciugă.
jetée *s.f.* **1.** (*hidr.*) jetelă. **2.** (*arg.*) foc de armă. **3.** (*arg.*) furt de mare anvergură.
jeter I. *v.t.* **1.** a arunca, a azvârli, a lansa; **~ un coup d'œil** a arunca o privire; (*fig.*) **~ de la poudre aux yeux** a înșela, a arunca praf în ochi; **~ l'ancre** a arunca ancora; **les dés en sont jetés** zarurile au fost aruncate; (*fig.*) **~ la pierre à qqn.** a arunca cu pietre / cu piatra în cineva; a acuza pe cineva; **~ l'argent par la fenêtre** a arunca banii pe fereastră, a cheltui nebunește; **~ qqch. à la tête de qqn.** a-i arunca cuiva ceva în față, a-i reproșa cuiva ceva; **~ qqn. à la rue / sur le pavé** a lăsa pe cineva fără locuință, a arunca pe cineva în stradă; **~ qqn. dans les fers** a arunca pe cineva în temniță; a băga pe cineva la secret / la răcoare; **~ un regard furtif** a arunca o privire furișă. **2.** a trânti, a răsturna; **~ à qqn. la porte au nez** a trânti cuiva ușa-n nas. **3.** a arunca, a se descotorosi, a se lepăda, a se debarasa; a se scutura; a scăpa; **~ de vieux papiers** a arunca hârtii vechi. **4.** a pune; **~ dans l'embarras** a pune în încurcătură; **~ les bases / les fondements** a pune bazele; **~ les yeux sur qqn.** a pune ochii pe cineva; **~ qqn. au rencart** a pune pe cineva într-un post lipsit de importanță / pe linie moartă; **~ qqn. sur le carreau** a pune / a culca pe cineva la pământ. **5.** (*despre albine*) a roi. **6.** (*despre arbori, plante*) a da muguri, frunze, rădăcini. **7.** (*în expr.*) **~ (à) bas / par terre** a dărâma; a distruge; a doborî; a răsturna; **~ la confusion** a semăna confuzie; **~ les hauts cris a.** a protesta sus și tare; **b.** a se văicări; (*înv.*) **~ sa gourme** a-și face de cap; a face numai ce-i place; (*pop.*) **~ l'éponge** a abandona lupta; **~ le masque** a-și dezvălui adevăratul caracter, a-și scoate / a-și ridica masca; **~ les dés** a da cu zarul; **~ sur le papier** a scrie, a nota repede; (*pop.*) **en ~**, **~ du jus / son jus** a fi chipeș, arătos, a arăta bine; **~ aux oubliettes a.** a da uitării; **b.** a refuza să te ocupi de ceva / de cineva; **~ de l'aimant** a face pe grozavul / pe zmeul; a face praf; **~ de la lumière sur une affaire** a aduce lumină într-o chestiune; **~ de l'huile sur le feu** a ațâța o situație conflictuală, a turna gaz peste foc; a stinge focul cu paie; a pune paie pe foc; **~ des étincelles** a fi furios la culme; a scoate scântei; **~ des larmes** a vărsa lacrimi; **~ des perles devant les pourceaux** a irosi, a strica orzul pe gâște; **~ des pommes cuites à qqn. a.** a huidui pe cineva; **b.** a vorbi de rău / a forfeca pe cineva; **~ feu et flamme** a se face foc și pară; a tuna și a fulgera; a fi cu o falcă-n cer și alta-n pământ; **~ la confusion** a semăna confuzie; **~ la pierre et cacher le bras** a face rău pe ascuns; **~ la plume / la paille au vent a.** a se lăsa în voia soartei / a întâmplării; **b.** a fi oportunist, a vedea / a simți dincotro bate vântul; **~ l'argent par la fenêtre et lésiner pour deux sous** a se orienta prostește în cheltuielile și investițiile făcute; a fi scump la tărâțe și ieftin la făină; **~ le chat aux jambes de qqn. a.** a face greutăți cuiva; **b.** a aduce acuzații cuiva; **~ le discrédit sur qqn.** a discredita pe cineva; **~ le manche après la cognée** a lăsa baltă; a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul de

la ceva; a pune cruce la ceva; ~ **l'épouvante** a băga spaima în oameni; ~ **les armes** a înceta lupta; ~ **les clés sur la tombe** a renunța la moștenire; ~ **le trouble** a semăna neliniște; ~ **qqn. hors de ses gonds / hors de lui** a enerva, a scoate pe cineva din sărite / din balamale; ~ **son feu** a se potoli; ~ **un regard torve** a se uita chiorâș / strâmb la cineva; **jetés dans le même moule** asemănători, făcuți pe același calapod; ~ **son venin** a-și vărsa veninul asupra cuiva; **n'en jetez plus, la cour est pleine** Gata, ajunge! (*pop.*) **la ~ mal** a nu arăta prea grozav; a fi mediocru. **II.** *v.r.* **1.** a se arunca, a se repezi, a se năpusti, a se precipita; **se ~ au cou de qqn.** a se arunca de gâtul cuiva; **se ~ à genoux devant qqn.** a se arunca în genunchi în fața cuiva; **se ~ à la tête de qqn. a.** a se arunca de gâtul cuiva; **b.** a cădea / a veni pe capul cuiva; **se ~ dans la gueule du loup** a se arunca / a se vârî / a intra în gura lupului; **se ~ dans le corps à corps** a se arunca în luptă / în învălmășeală. **2.** (*în expr.*) **se ~ au feu pour qqn.** a sări și în foc pentru cineva; **se ~ au travers / à la traverse** a se pune (în) curciș și (în) curmeziș / de-a curmezișul; **se ~ dans les bras de qqn. a.** a se pune sub ocrotirea cuiva; **b.** a cădea la pieptul / în brațele cuiva; (*pop.*) **s'en ~ un** a da peste cap un păhărel; (*prov.*) **on ne jette pas le coffre au feu parce que la clé en est perdue** pentru un purice nu zvârli plapuma pe foc. **3.** (*despre râuri*) a se vărsa; **le Rhône se jette dans la Méditerranée** Ronul se varsă în Mediterana.

jeton *s.m.* **1.** jeton, fisă. **2.** (*pop.*) lovitură; **prendre un ~** a încasa o lovitură. **3.** (*în expr.*) **faux ~** ipocrit, taler cu două fețe; **avoir les ~s** a tremura / a dârdâi de frică; a i se face inima cât un purice; **foutre les ~s** a băga frica-n cineva; **beau ~** fată frumoasă.

jet-stream *s.m.* (*angl.*) (*meteo*) curent violent în stratosferă.

jeu *s.m.* **1.** joc; **~x de société** jocuri de societate; **~ de cartes** joc de cărți; **Jeux Olympiques** jocuri olimpice; **~ de mots** joc de cuvinte; **les règles du ~** regulile jocului, convențiile stabilite; **faire le ~ de qqn.** a se comporta conform intereselor cuiva, a face jocul cuiva; **jouer le ~** a respecta regulile jocului; **~x de hasard** jocuri de noroc; **entrer dans le ~ de qqn.** a intra în jocul / în interesele cuiva; **jouer double ~** a face joc dublu, a fi duplicitar; **voir clair dans le ~ de qqn.** a descoperi jocul cuiva, a-i ghici intențiile. **2.** (*teatru*) joc al actorului, mod de a interpreta un rol; **~ de scène** joc de scenă. **3.** (*referitor la un instrument muzical*) interpretare; **un ~ briliant** o interpretare strălucită. **4.** (*tehn.*) mod de funcționare; **mettre en ~** a face să funcționeze. **5.** (*tehn.*) joc; **ce mécanisme / cette pièce a du ~** piesa / acest mecanism are un joc. **6.** serie completă, set; **un ~ de clés** o serie completă / un set de chei. **7.** (*în evul mediu*) piesă de teatru. **8.** (*la tenis*) ghem, diviziune a unui set. **9.** (*în expr.*) **se piquer / se prendre au ~** a nu se da bătut, a se îndârji; **avoir beau ~** a-i fi ușor, a se afla în condiții favorabile; **ce n'est qu'un ~, c'est un ~ d'enfant** e floare la ureche, e simplu, e o jucărie; **d'entrée de ~** chiar de la început, din capul locului; **être en ~** a fi in cauză; **mettre en ~ qqch.** a risca / a expune ceva, a pune în joc; **jouer franc ~** a juca cinstit; **jouer gros ~** a juca pe sume mari; (*fig.*) a risca mult; **être vieux ~** a fi demodat; (*înv.*) **~x de prince** distracție pe socoteala altuia; **se faire un ~ des difficultés** a învinge cu ușurință greutățile; **jouer le ~ de qqn.** a face cuiva pe plac / a face voia cuiva; **jouer un ~ d'enfer** a merge la risc; a-și risca viața; **mettre qqn. en ~** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură; **être en ~** a fi în cauză / implicat; **les ~x sont faits** zarurile au fost aruncate, nu mai e nimic de făcut; **bien jouer son ~** a-și conduce cu abilitate treburile; **être pris à son propre ~** a cădea în propria-i capcană; **jouer le grand ~ a.** a pune totul în mișcare / în joc; a juca o carte mare; **b.** a jura cuiva dragoste eternă; **cacher son ~** a-și ascunde intențiile; **tirer son épingle du ~** a se retrage discret dintr-o afacere delicată; **cela passe le ~** asta întrece gluma; **n'être pas du ~** a nu lua parte la ceva; **faire bonne mine à mauvais ~** a face haz de necaz; **avoir le ~ serré** a fi prudent; **savoir le ~ de qqn.** a cunoaște intențiile cuiva; **le ~ n'en vaut pas la chandelle** mai mare daraua decât ocaua; (*prov.*) **à beau ~ beau retour** după faptă și răsplată; (*prov.*) **~ de main, ~ de vilain** cu mâna te joci, mojic te arăți; (*prov.*) **qui entre en ~, à ~ consent** ai intrat în horă, trebuie să joci.

jeudi *s.m.* **1.** joi; **~ saint** joia mare. **2.** (*în expr.*) **la semaine des quatre ~s** niciodată, la sfântul așteaptă, la calendele grecești.

jeun *loc. adv.* **à ~** pe nemâncate, pe stomacul gol.

jeunabre *s.m.f., adj.* (*arg.*) tânăr.

jeune I. *adj.* **1.** tânăr; **garder le cœur ~** a-și păstra inima tânără. **2.** tineresc; **couleur ~** culoare tinerească. **3.** nou, recent; **vin ~** vin nou; **il est ~ dans le métier** e nou în meserie; **une industrie ~** o industrie nouă. **4.** (*fam.*) puțin; **deux bouteilles pour la soirée, c'est un peu ~!** două sticle pentru toată seara, e cam puțin! **5.** (*în expr.*) **c'est une ~ barbe** e un mucos; (*arg.*) **~ homme** hoț specializat în efracții; (*prov.*) **qui ~ n'apprend, vieux ne saura** cine nu învață la tinerețe va plânge la bătrânețe. **II.** *s.m.f.* **1.** (om) tânăr; **être entouré de ~s** a fi înconjurat de tineri. **2.** al doilea născut. **3.** (*zool.*) animal tânăr. **III.** *adv.* tinerește; **s'habiller ~** a se îmbrăca tinerește.

jeûne *s.m.* post, abținere de la mâncare; **observer un ~** a ține post.

jeunement *adv.* (*înv.*) tinerește, ca tinerii.

jeûner *v.i.* a ține post, a posti; (*prov.*) **bien jeûne le jour qui le soir a assez à manger** cine mai puțin mănâncă are și mâine ce mânca.

jeunesse *s.f.* **1.** tinerețe; **la première ~** prima tinerețe; **erreurs de ~** greșeli de tinerețe. **2.** tineret, tinerime; **la ~ française** tineretul francez. **3.** fată, femeie tânără; **une ~** o fată tânără. **4.** prospețime; **œuvre pleine de ~** operă plină de prospețime. **5.** (*la pl.*) mișcare organizată; **les ~ hitlériennes** mișcare a tineretului hitlerist.

jeunet, ~te *adj.* (*fam.*) tinerel, tinerică.
jeûneur, -euse *s.m.f.* persoană care postește.
jeunot, ~te *adj.*, *s.m.f.* (*fam.*) tinerel.
jigger *s.m.* (*angl.*) (*text.*, *el.*) dispozitiv ale cărui piese mobile circulă alternativ în cele două sensuri.
jinjin *s.m.* (*arg.*) **1.** vin roșu. **2.** creier, minte.
jiu-jitsu *s.m. invar.* jiu-jitsu, artă marțială japoneză.
joaillerie *s.f.* **1.** giuvaergerie, arta bijutierului. **2.** giuvaer, bijuterie. **3.** magazin de bijuterii.
joaillier, -ère *s.m.f.* giuvaergiu, bijutier.
1. job *s.m.* (*angl.*) slujbă, post, serviciu; **chercher un ~** a căuta o slujbă.
2. job *s.m.* (*în expr.*) **monter le ~ à qqn.** a amăgi, a duce pe cineva de nas; a juca pe cineva pe degete.
jobard, ~e *adj.*, *s.m.f.* **1.** credul, naiv, candid. **2.** prostănac, neghiob. **3.** (*arg.*) nebun, țicnit.
jobarder *v.t.* (*pop.*) a înșela, a trage pe sfoară.
jobarderie, jobardise *s.f.* **1.** credulitate, naivitate, candoare. **2.** neghiobie, prostie.
jobelin *s.m.* jargon de răufăcători în sec. XV.
joberi, jobre *adj.* (*arg.*) nebun, țicnit.
jocasse *s.f.* (*ornit.*) sturz (*Turdus*).
jockey *s.m.* **1.** jocheu. **2.** (*arg. în expr.*) **faire ~, être au régime ~** a mânca pe apucate / pe sponci; a ține cură de slăbire.
jocrisse *s.m.* prost, nătărău, bleg, nătăfleț, nătâng, netot, tont, tăntălău.
jodhpurs *s.m. pl.* (*angl.*) pantalon de călărie.
jodler, iodler *v.i.* a hăuli.
jogging *s.m.* (*angl.*) jogging, alergare ușoară care exclude ideea de competiție.
johannique *adj.* referitor la apostolul Ioan; **l'Évangile ~** evanghelia după Ioan.
johannite *adj.*, *s.m.f.* (*rel.*) membru al unei secte creștine din Orient.
joice, joisse, jouasse *adj.* (*arg.*) mulțumit, bucuros.
joie *s.f.* **1.** bucurie; **cri de ~** strigăt de bucurie; **ne plus se sentir de ~ s'en donner à cœur ~** a fi foarte bucuros, a nu-și mai încăpea în piele de bucurie; a sări în sus de bucurie. **2.** veselie, voioșie, bună dispoziție; **mettre en ~** a provoca veselie / bună dispoziție. **3.** (*la pl.*) plăceri, satisfacții; **les ~s de l'existence** satisfacțiile existenței. **4.** (*în expr.*) **fille de ~** prostituată.
joindre I. *v.t.* **1.** a uni, a îmbina, a asambla, a monta, a împreuna; **~ des planches** a îmbina scânduri; (*fig.*) **~ l'utile à l'agréable** a îmbina plăcutul cu utilul. **2.** (*cu prep.* **à**) a adăuga; **~ encore un argument à sa plaidoirie** a mai adăuga un argument la pledoaria sa. **3.** a ajunge, a prinde; **~ qqn. par téléphone** a prinde pe cineva la telefon. **4.** (*înv.în expr.*) **~ les deux bouts** a o scoate la capăt, a face față cheltuielilor; **~ le geste à la parole** a însoți vorba de faptă; **~ les mains** a împreuna mâinile. **II.** *v.i.* (*despre lucruri*) a se îmbina, a se uni; **ces planches joignent mal** aceste scânduri sunt prost îmbinate. **III.** *v.r.* a se alătura, a se asocia, a se uni; **se ~ à un groupe** a se alătura unui grup.
1. joint, ~e *adj.* **1.** îmbinat, unit, împreunat; **planches ~es** scânduri îmbinate. **2.** comun, conjugat; **efforts ~s** eforturi conjugate. **3.** (*în expr.*) **ci- ~** alăturat; **vous trouverez ci- ~** veți găsi alăturat; **sauter à pieds ~s** a sări cu amândouă picioarele odată.
2. joint *s.m.* **1.** (*anat. înv.*) încheietură, articulație; **le ~ de l'épaule** articulația umărului. **2.** (*constr.*) rost. **3.** (*tehn.*) garnitură. **4.** (*c.f.*) joantă. **5.** (*geol.*) crăpătură. **6.** (*fig.*) punct nevralgic, parte delicată (a unei chestiuni). **7.** (*arg.*) țigară cu hașiș. **8.** (*în expr.*) **trouver le ~** a-i da de rost / de cap; a scoate la lumină, a lămuri.
jointé, ~e *adj.* (*despre cai, în expr.*) **court- ~** cu picioare scurte; **long ~** cu picioare lungi.
jointif, -ive *adj.* alipit; **planches ~ives** scânduri alipite.
jointoiement *s.m.* (*constr.*) rostuire.
jointoyer *v.t.* (*constr.*) a rostui.
jointoyeur *s.m.* (*constr.*) zidar care rostuiește.
jointure *s.f.* **1.** (*anat.*) încheietură, articulație; **la ~ des doigts** articulația degetelor. **2.** îmbinare, împreunare; **~ de deux planches** îmbinare a două scânduri.
joisse *adj.* v. **joice**.
jojo I. *s.m.* (*pop. în expr.*) **un affreux ~ a.** un copil neastâmpărat; **b.** o haimana periculoasă; **c.** provocator. **II.** *adj. invar.* fain, grozav, mișto; **pas ~** nu prea grozav.
joker *s.m.* (*la cărțile de joc*) joker.
jo-la-bricole *s.m.* (*arg.*) **1.** tip neîndemânatic. **2.** leneș.
joli, ~e I. *adj.* **1.** drăguț, frumos; **une ~e femme** o femeie frumoasă; **être ~e à croquer** a fi frumoasă coz; a fi ruptă din soare. **2.** plăcut, agreabil; **une ~e voix** o voce plăcută. **3.** mare, important, considerabil; **une ~e fortune** o avere considerabilă. **4.** amuzant, nostim, picant; **faire un ~ mot d'esprit** a face o glumă nostimă. **II.** *s.m. art.* partea nostimă, drăguță; **le ~ de l'histoire** partea nostimă a întâmplării; (*ir.*) **c'est du ~** frumoase lucruri, n-am ce spune!
joliesse s.f. (*lit.*) drăgălășenie; frumusețe.
joliment *adv.* **1.** (în mod)drăguț, plăcut, amabil, cu amabilitate, frumos; **il reçoit ~ ses invités** își primește cu amabilitate invitații. **2.** (*fam.*) mult, foarte; **on est ~ contents de cet arrangement** suntem foarte mulțumiți de această înțelegere. **3.** (*ir.*) strașnic; **te voilà ~ arrangé** strașnic te-ai mai aranjat.
jonc *s.m.* **1.** (*bot.*) stuf (*Phragmites communis*). **2.** inel fără montură. **3.** (*în expr.*) **être droit comme un ~** a fi drept ca bradul; (*bot. în compuse*) **~ -odorant** obligeană (*Acorus calamus*); **~ -crapaudine, ~ -des-crapauds** iarba bivolului (*Juncus bufonius*); **~ -des-tonneliers** pipirig (*Equisetum hiemale* și *Scirpus acustris*); **~ -fleuri** roșățea (*Butomus umbellatus*).
joncacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante monocotiledonate, din care face parte stuful.
joncaille, jonquaille *s.f.* (*arg.*) bijuterii de aur.
joncailler *s.m.* (*arg.*) bijutier.
jonchaie, joncheraie, jonchère *s.f.* stufărie, stufăriș.
jonchée *s.f.* **1.** grămadă de crengi, flori sau iarbă care acoperă solul. **2.** (*fig.*) morman, grămadă, maldăr de obiecte împrăștiate pe sol; **une ~ de papiers** un maldăr de hârtii. **3.** soi de brânză.

joncher *v.t.* **1.** a acoperi solul cu flori, ramuri, frunze. **2.** (*fig.*) a așterne, a acoperi în cantitate mare; **champ de bataille jonché de blessés** câmp de luptă acoperit de răniți.
joncheraie *s.f.* v. **jonchaie.**
jonchère *s.f.* v. **jonchaie.**
jonchets *s.m. pl.* (bețișoare de) maroco.
jonction *s.f.* **1.** joncțiune, împreunare, unire; ~ **de deux armées** joncțiune a două armate. **2.** (*c.f.*) legătură între linii. **3.** (*constr.*) îmbinare.
jongler I. *v.i.* **1.** a jongla; ~ **avec les chiffres** a jongla cu cifrele. **2.** (*arg.*) a nu primi ce se cuvine. **3.** (*arg.*) a se lipsi de ceva; **faire** ~ a lipsi pe cineva de ceva. **II.** *v.r.* (*arg.*) a se bate cu cineva.
jonglerie *s.f.* **1.** jonglerie. **2.** (*înv.*) șarlatanie, escrocherie. **3.** (*fig.*) mașinație, uneltire, intrigă. **4.** jonglerie, abilitate și promptitudine în folosirea cuvintelor; **les ~s verbales d'un orateur** jongleriile verbale ale unui orator.
jongleur *s.m.* **1.** (*în evul mediu*) menestrel, poet și muzicant, adesea ambulant. **2.** jongler.
jonquaille *s.f.* v. **joncaille.**
jonque *s.f.* (*mar.*) joncă, mică ambarcațiune din lemn.
jonquille I. *s.f.* (*bot.*) specie de zarnacadele, narcisă galbenă (*Narcissus jonquilla*). **II.** *s.m., adj. invar.* (culoarea) alb-gălbui; **des foulards** ~ fulare alb-gălbui.
joran *s.m.* vânt care bate din nord-estul Franței, dinspre Elveția.
1. jordanien, ~ne *adj.* iordanian, din Iordania.
2. Jordanien, ~ne *s.m.f.* iordanian, locuitor din Iordania.
jorne *s.m.* (*arg.*) zi.
joseph *s.m.* (hârtie de) filtru (pentru lichide).
joséphine *s.f.* (*pop.*) pistol automat.
joséphisme *s.m.* ansamblu de măsuri luate de împăratul Joseph al II-lea pentru subordonarea bisericii de către stat.
jota *s.f.* **1.** dans popular spaniol foarte vechi. **2.** pronunția spaniolă a literei *j*.
jote, jotte *s.f.* (*bot.*) ridiche sălbatică (*Raphanus Raphanistrum*).
jottereau *s.m.* (*mar.*) bucată de lemn sau tablă fixată în jurul unui catarg.
jouable *adj.* (*despre piese de teatru*) care se poate juca.
jouailler *v.i.* (*fam.*) **1.** a cânta mediocru la un instrument. **2.** a juca prost un joc.
joual *s.m.* (*peior.*) limba franceză incorectă vorbită în Québec (Canada).
jouasse *adj.* v. **joice.**
joubarbe *s.f.* (*bot.*) urechelniță (*Sempervivum assimile*).
joue *s.f.* **1.** obraz; **embrasser un enfant sur les deux joues** a săruta un copii pe amândoi obrajii. **2.** (*la animale*) falcă. **3.** (*în expr. pop.*) **se caler les ~s** a mânca pe săturate, a-și umple burta; a da fălci; a băga la jgheab / la ghiozdan; **mettre en** ~ a ochi cu o armă de foc; **en ~! feu!** Ochiți! Trageți!
jouée *s.f.* (*constr.*) șpalet.
jouer I. *v.i.* **1.** a se juca; ~ **avec le ballon** a se juca cu mingea; ~ **à cache-cache** a se juca de-a v-ați ascunselea; (*fig.*) ~ **avec le feu** a risca, a se juca cu focul; ~ **avec sa santé** a se juca cu sănătatea, a face imprudențe. **2.** a juca; ~ **aux cartes** a juca cărți; ~ **aux courses** a juca la curse; ~ **à la Bourse** a juca la bursă; ~ **aux osselets** a juca arșice; ~ **à coup sûr / à jeu sûr / gagnant** a juca / a merge la sigur; ~ **cartes sur table** a juca cu cărțile pe masă / cinstit; (*la teatru*) ~ **devant / pour les banquettes** a juca cu sala goală; ~ **gros** a juca tare; a risca mult; ~ **serré** a juca strâns / atent / prudent; ~ **sur deux tableaux** a juca / a miza pe două tablouri. **3.** (*cu prep.* **de**) a cânta (la un instrument); ~ **du piano** a cânta la pian. **4.** (*despre mecanisme*) a merge, a funcționa; **cette pièce ne joue pas bien** această piesă nu funcționează bine. **5.** (*tehn.*) a juca, a avea joc; **ce rivet joue** acest nit joacă, are joc, nu mai stă fix. **6.** a interveni, a intra în joc, a cântări; **vos arguments ont joué dans notre décision** argumentele voastre au cântărit în hotărârea noastră. **7.** (*în expr.*) ~ **à pile ou face** a da cu banul; ~ **au grand seigneur / les grands seigneurs** a face pe boierul; ~ **au plus fin** a vedea care pe care / cine este mai bun, mai tare; ~ **aux affranchis** a intenționa să treacă drept om fără prejudecăți; ~ **de bonheur** a avea noroc / baftă; ~ **de malheur** a nu avea noroc; ~ **de bricole** a se folosi de subterfugii; ~ **de la flûte des Allemands** a lua luleaua neamțului; ~ **de l'œil / de la prunelle** a arunca ocheade; ~ **de l'épée à deux talons** a o șterge / a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; ~ **des coudes** a da din coate; a-și face / a-și croi drum cu coatele; ~ **des mains** a șterpeli; ~ **de son ascendant** a face uz de influența sa; ~ **de son reste** a-și pune în joc ultimele resurse; ~ **du bec et des ongles** a se apăra cu dinții; ~ **du couteau** a se bate cu cuțitul; ~ **sous jambes** a veni de hac cuiva fără greutate; ~ **sur la corde du souvenir** a trezi amintiri; ~ **sur les mots** a vorbi echivoc; (*fig.*) ~ **sur le velours** a obține un lucru fără greutate; ~ **au petit soldat** a se grozăvi, a face pe viteazul / pe zmeul; **faire ~ ses relations** a-și folosi relațiile; **faire ~ les grandes eaux** a plânge cu lacrimi cât pumnul; (*arg.*) ~ **de la harpe / du violon** a evada tăind barele gratiilor; (*arg.*) ~ **rip** a o șterge, a spăla putina; (*arg.*) ~ **des gambettes / des flûtes / des guibolles / des fourchettes / des fuseaux** a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; (*arg.*) ~ **au con** a fi imprudent. **II.** *v.t.* **1.** a juca; ~ **une partie de tennis** a juca o partidă de tenis. **2.** (*la jocul de cărți*) a miza. **3.** a executa, a interpreta; ~ **une valse de Chopin** a interpreta un vals de Chopin; ~ **un rôle dans une pièce** a interpreta un rol într-o piesă. **4.** (*fig.*) a risca; ~ **sa vie / sa peau / sa tête** a-și risca viața. **5.** (*în expr.*) ~ **le tout pour le tout,** ~ **son dernier atout / son va-tout** a-și juca ultima carte; a miza totul pe o carte; ~ **un tour à qqn.** a juca un renghi / o festă cuiva; ~ **bien son jeu** a-și aranja bine treburile; ~ **la comédie** a se preface; ~ **sa chance** a-și încerca norocul; ~ **les petites filles** a face pe tinerica; ~ **sa dernière chemise** a-și risipi tot avutul; ~ **sa fortune / sa réputation** a-și risca averea / reputația; ~ **les casse-pieds** a bate pe cineva la cap; a enerva pe cineva,

a-i roade urechile; a plictisi pe cineva de moarte; ~ **les potiches** a fi un om de paie; (*arg.*) ~ **la châtaigne** a juca brutal (*sport*); (*arg.*) ~ **la fille de l'air** a se face nevăzut; a se eclipsa. **III.** *v.r.* **1.** (*înv.*) a se juca, a se amuza, a se distra. **2.** (*cu sens pasiv*) a se juca; **cette pièce s'est jouée avec succès dans la saison passée** această piesă s-a jucat cu succes în stagiunea trecută. **3.** (*în expr.*) **se ~ de... a.** a nesocoti; **cet automobiliste se joue du règlement** acest automobilist nesocotește regulamentul; **b.** a-și bate joc; **il s'est joué de vous** și-a bătut joc de dumneavoastră; **c.** a face un lucru ușor, fără efort; **se ~ des difficultés** a învinge ușor greutățile.

jouet *s.m.* **1.** jucărie; **~s mécaniques** jucării mecanice. **2.** (*fig.*) jucărie, obiect de batjocură; (*fig.*) **il est un ~ entre les mains de cet homme** este o jucărie în mâinile acestui om. **3.** (*bot. în compuse*) **~ -du-vent** iarba vântului (*Agrostis Spicaventi*).

joueur, -euse I. *s.m.f.* **1.** jucător; **~ d'échecs** jucător de șah. **2.** jucător de cărți, cartofor. **3.** (*muz.*) instrumentist. **4.** (*în expr.*) **être beau ~** a ști să pierzi (cu eleganță); **~ de violon** violonist; **~ de piano** pianist. **II.** *adj.* jucăuș; **enfant ~** copil jucăuș.

joufflu, ~e *adj.* (*despre obraji*) bucălat, durduliu, dolofan, grăsun, rotofei.

joug *s.m.* **1.** jug; (*fig.*) **secouer le ~** a scutura jugul. **2.** (*în expr.*) **passer sous le ~** a trece prin furcile caudine.

jouge *adv.* (*arg. în expr.*) **en moins de ~** într-o clipă, cât ai clipi din ochi.

jouir *v.i.* (*cu prep.* **de**) **1.** a trage folos; a aprecia, a gusta; a profita de; (*jur.*) **~ d'un bien** a trage folos dintr-un bun, o posesiune. **2.** a se bucura de; **~ du respect de ses semblables** a se bucura de respectul semenilor. **3.** a avea, a poseda; **~ d'une bonne santé** a avea o sănătate solidă, a fi sănătos tun. **4.** a se bucura de plăcerile vieții.

jouissance *s.f.* **1.** plăcere, delectare; **les ~s de l'esprit** plăcerile spiritului. **2.** posesiune, stăpânire a unui bun. **3.** (*jur.*) folosință, uzufruct.

jouisseur, -euse *adj.*, *s.m.f.* petrecăreț.

joujou (*pl.* **joujoux**) *s.m.* **1.** jucărie (în limbajul copiilor). **2.** (*ir.*) obiect de valoare, costisitor. **3.** (*în expr.*) **faire ~** a se juca.

joule *s.m.* (*fiz.*) joule, unitate de măsură a energiei.

jour *s.m.* **1.** zi, **les ~s de la semaine** zilele săptămânii; (*astr.*) **~ solaire** zi solară; **~ sidéral** zi siderală; **un beau ~** într-o bună zi; **par ~** pe zi; **deux fois par ~** de două ori pe zi; **vivre au ~ le ~** a trăi greu / de pe o zi pe alta; **à ~** la zi; **mettre ses registres à ~** a-și pune socotelile / contabilitatea la zi; **de nos ~s** în zilele noastre; **~ de pluie** zi ploioasă; **un de ces ~s** într-una din zilele astea, în curând; **ses ~s sont comptés** zilele îi sunt numărate, nu mai are mult de trăit; **les beaux ~s a.** zilele de primăvară; **b.** (*fig.*) zilele tinereții; **de ~** de zi, în timpul zilei; **travailler de ~** a lucra de zi, a avea program de lucru ziua; **~ après ~** zi după zi; **long comme un ~ sans pain** lung ca o zi de post; **~ de travail** zi lucrătoare; **~ férié** zi nelucrătoare; (*mil.*) **le ~ J** zi fixată pentru o operațiune militară; **du ~ au lendemain** de pe o zi pe alta; (*prov.*) **les ~s se suivent et ne se ressemblent pas** zi cu zi nu se aseamănă; (*prov.*) **à chaque ~ suffit sa peine** fiecare zi cu necazul ei; (*prov.*) **il n'est pas tous les ~s fête** nu e toată ziua duminică; (*prov.*) **le beau ~ se prouve au soir** ziua bună se laudă seara. **2.** lumină a zilei; **le ~ se lève** se luminează; **plein ~** lumină a soarelui; **beau comme le ~** frumos ca lumina zilei; **clair comme le ~** limpede ca lumina zilei; **le ~ baisse** lumina scade, se întunecă; **laisser entrer le ~ dans une pièce** a lăsa să intre lumina într-o cameră. **3.** viață, existență; **donner le ~** a da viață, a aduce pe lume; **sauver les ~s de qqn.** a salva viața cuiva. **4.** (*fig.*) lumină, aspect, unghi; **voir les choses sous un ~ favorable** a vedea lucrurile într-o lumină favorabilă; **faux- ~** lumină înșelătoare, tulbure. **5.** zi de primire; **son ~ est le jeudi** ziua sa de primire este joia. **6.** (*constr.*) deschizătură, gol; **pratiquer des ~s dans les murs d'un bâtiment** a face deschizături în zidurile unei clădiri. **7.** ajur; **mouchoir à ~s** batistă cu ajururi, ajurată. **8.** (*în expr.*) **se faire ~** a apărea treptat; **la vérité se fait ~** adevărul apare treptat; **au (grand) ~** în văzul lumii; **être dans un bon / mauvais ~** a fi bine / prost dispus; **au goût du ~** la modă; **tous les ~s** zilnic; **les vieux ~s** bătrânețea; **mettre au grand ~** a da în vileag / la iveală; (*arg.*) **ne pas voir le ~, craindre le ~** a fi marfă de furat. **9. à ~** în conformitate cu momentul prezent, actual.

jourde *s.m.* (*arg.*) zi.

journade *s.f.* (*ist.*) tunică purtată peste armură (sec. XV-XVI).

journaille, journanche *s.f.* (*arg.*) zi.

journal (*pl.* **-aux**) **1.** jurnal; **~ intime** jurnal intim; (*mar.*) **~ de bord** jurnal de bord; **tenir un ~** a ține un jurnal. **2.** jurnal, ziar, gazetă; **lire le ~** a citi ziarul. **3.** buletin de informații, jurnal (radio, televiziune); **~ télévisé** telejurnal. **4.** (*în expr.*) **(livre) ~** registru.

journalier, -ère I. *adj.* zilnic; **travail ~** muncă zilnică. **II.** *s.m.f.* muncitor zilier.

journalisme *s.m.* **1.** jurnalism, ziaristică, gazetărie; **faire du ~** a face ziaristică. **2.** (*înv.*) totalitatea ziarelor, a ziariștilor. **3.** jurnalism, mod de exprimare al presei; **il fait du bon ~** practică un jurnalism de calitate.

journaliste *s.m.f.* jurnalist, ziarist, gazetar.

journalistique *adj.* jurnalistic, ziaristic, gazetăresc; **style ~** stil gazetăresc.

journée *s.f.* **1.** zi; **travailler pendant toute la ~** a munci toată ziua; **à longueur de ~** cât e ziua / ziulica de mare; toată ziua, fără întrerupere; **~ historique** zi istorică. **2.** distanță străbătută într-o zi; **une ~ entre les deux localités** o distanță de o zi între cele două localități. **3.** (*înv. în expr.*) **voyager à petites ~s** a călători în etape mici.

journellement *adv.* zilnic, în fiecare zi.

joute *s.f.* **1.** (*ist.*) luptă călare cu lancea. **2.** luptă, competiție, întrecere oratorică.

jouter *v.t.* **1.** (*ist.*) a participa la o luptă călare cu lancea. **2.** (*fig.*) a se întrece, a rivaliza cu cineva.

jouteur, -euse *s.m.f.* **1.** luptător cu lancea. **2.** (*fig.*) rival.
jouvence *s.f.* (*înv.*) tinerețe; **fontaine de ~** izvor de tinerețe.
jouvenceau, jouvencelle *adj., s.m.f.* băietan, băiețandru; fetișcană.
jouxte *prep.* (*înv.*) alături de, în apropiere de.
jouxter *v.t.* (*înv.*) a sta alături de , a se învecina cu.
jovial, ~e (*m. pl.* **-aux** și, rar, **-als**) *adj.* jovial, vesel, voios.
jovialement *adv.* (în mod) jovial, cu veselie, cu voioșie.
jovialité *s.f.* jovialitate, veselie, voioșie.
jovien, ~ne I. *adj.* referitor la planeta Jupiter. **II.** *s.m.f.* persoană născută sub semnul lui Jupiter.
joyau *s.m.* giuvaer, bijuterie.
joyeusement *adv.* cu veselie, cu voioșie, (în mod) vesel, voios.
joyeuseté *s.f.* (*fam.*) glumă, vorbă de duh / amuzantă.
joyeux, -euse *adj.* **1.** vesel, voios. **2.** (*în expr.*) **~ luron / drille** băiat de viață.
jubarte *s.f.* (*zool.*) cetaceu cu cocoașă din mările arctice (*Megaptera boops*).
jubé *s.m.* (*arhit.*) galerie care în unele biserici separă corul de naos.
1. jubilaire *adj.* **1.** jubiliar; **année ~** an jubiliar, festivitate catolică ce se repetă periodic. **2.** jubiliar, care este în funcție de 50 de ani.
2. jubilaire *s.m.f.* (*Elveția*) persoană care sărbătorește un jubileu.
jubilation *s.f.* acțiunea de a jubila, de a simți satisfacție mare însoțită de veselie.
jubilé *s.m.* jubileu.
jubiler *v.i.* a jubila, a arăta o mare satisfacție, a se bucura intens de ceva, a triumfa.
juché, ~e *adj.* cocoțat; ridicat; **~ sur une échelle** cocoțat pe o scară.
juchée *s.f.* (*vân.*) creangă pe care stau cățărați fazanii.
jucher I. *v.i.* **1.** (*despre unele păsări*) a se cocoța (pentru a dormi). **2.** (*fig. fam.*) a locui la etaje superioare; **il juche au dernier étage** locuiește tocmai la ultimul etaj. **II.** *v.t.* a cocoța, a pune foarte sus; **~ des bocaux de confiture sur le dernier rayon de l'office a** cocoța borcane de dulceață pe ultimul raft din cămară. **III.** *v.r.* a se cățăra / cocoța; **se ~ sur le toit** a se cățăra pe acoperiș.
juchoir *s.m.* stinghie pe care stau păsările de curte.
judaïcité *s.f.* **1.** apartenența la religia iudaică. **2.** specificul religiei iudaice.
judaïque *adj.* iudaic; **la loi ~** legea iudaică.
judaïser I. *v.i.* a practica cultul iudaic. **II.** *v.t.* **1.** a converti la iudaism. **2.** a ocupa o regiune (de către evrei).
judaïsme *s.m.* iudaism.
judas *s.m.* **1.** iudă, trădător, om fățarnic, om cu două fețe. **2.** (*constr.*) vizor.
judéité *s.f.* totalitatea trăsăturilor care definesc poporul evreu.
judelle *s.f.* (*ornit.*) lișiță (*Fulica atra*).
judéo-allemand, ~e I. *adj.* iudeo-german, referitor la evreii din Germania. **II.** *s.m.* (*lingv.*) (limba) idiș.
judéo-chrétien, ~ne *adj.* iudeo-creștin, referitor la valorile spirituale comune.
judéo-christianisme *s.m.* iudeo-creștinism.
judéo-espagnol, ~e I. *adj.* iudeo-spaniol, referitor la evreii din Spania. **II.** *s.m.* (*lingv.*) (limba) ladină.
judicature *s.f.* (*ist.*) profesiunea / funcția de judecător.
judiciaire I. *adj.* judiciar, judecătoresc; **organisation ~** organizare judiciară. **II.** *s.f.* (*fam.*) facultatea de a judeca, de a aprecia; judecată.
judiciairement *adv.* pe cale judiciară, în formă judiciară.
judicieusement *adv.* (în mod) judicios, chibzuit, înțelept, rațional.
judicieux, -euse *adj.* judicios, chibzuit, cumpănit, rațional, gândit, matur, serios.
judo *s.m.* (*sport*) judo.
judoka *s.m.f.* persoană care practică judo.
jugal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*anat. în expr.*) **os ~-aux** oase care constituie pomeții obrajilor.
juge *s.m.* **1.** judecător. **2.** (*arg. în expr.*) **~ de paix a.** persoană luată drept arbitru în lumea interlopă; **b.** baston de cauciuc; **c.** revolver.
jugé *s.m.* (*în expr.*) **au ~, au juger** cu aproximație, din ochi; **tirer au ~** a trage la nimereală, fără a ochi.
jugeable *adj.* care poate fi judecat.
jugement *s.m.* **1.** (*jur.*) judecată; **~ par défaut** judecată în absența uneia din părți; (*fig.*) **~ dernier** judecata de apoi. **2.** hotărâre judecătorească. **3.** judecată, minte, raționament, inteligență; discernământ; **homme de ~** om cu judecată; **manquer de ~** a fi lipsit de judecată, de discernământ. **4.** părere, opinie, judecată, idee, gând; **émettre un ~** a emite o părere.
jugeote *s.f.* (*fam.*) judecată, bun-simț, minte, rațiune, glagore.
jugeotte *s.f.* (*pop. în expr.*) **passer en ~** a fi dat în judecată.
juger I. *v.t.* **1.** a judeca; **~ une cause** a judeca o cauză. **2.** a judeca, a hotărî (în calitate de arbitru); **l'arbitre jugera l'issue du différend** arbitrul va judeca rezultatul diferendului. **3.** a considera, a socoti, a crede, a aprecia, a estima, a crede; **~ bon** a socoti de cuviință; **~ les gens sur la mine** a aprecia după aparențe; **~ qqn. à l'œuvre** a judeca / a aprecia pe cineva după fapte; **~ une œuvre d'art a** aprecia o operă de artă; **4.** a-și închipui, a-și imagina; **jugez si j'ai été étonné** închipuiți-vă cât am fost de uimit. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) **1.** a judeca, a aprecia, a-și da părerea; **~ de qqch. / qqn.** a-și da părerea despre ceva / cineva; **~ d'une chose comme un aveugle des couleurs** a judeca în necunoștință de cauză. **2.** a-și închipui, a-și imagina; **jugez de ma surprise** închipuiți-vă surpriza mea. **3.** (*cu prep.* **sur**) a judeca, a opina; **~ sur l'étiquette du sac** a judeca după aparențe; **~ sur les on-dit** a se lua după vorbe. **III.** *v.r.* **1.** a se judeca. **2.** a se considera, a se aprecia; **se ~ perdu** a se considera pierdut.
jugeur, -euse *adj., s.m.f.* (*rar, peior.*) persoană care face pe judecătorul, care judecă pe alții.
juglandacées *s.f. pl.* (*bot.*) juglandacee, familie de plante lemnoase din care face parte nucul.
jugulaire I. *adj.* (*anat.*) jugular; **veine ~** vena jugulară. **II.** *s.f.* cureluşă a unei căști, **a** unei șepci care se trece pe sub bărbie.
jugulaires *s.m. pl.* (*iht.*) specie de pești osoși.

juguler *v.t.* **1.** a opri dezvoltarea unui fenomen; a stăpâni, a înăbuși; ~ **une révolte** a înăbuși o revoltă. **2.** (*fig. fam.*) a plictisi, a agasa, a enerva.
1. juif, ~ive *adj.* evreiesc.
2. Juif, -ive *s.m.f.* evreu.
juillet *s.m.* (luna) iulie.
juin *s.m.* (luna) iunie.
juiverie *s.f.* **1.** (*înv.*) cartier locuit de evrei. **2.** (*peior.*) evreime.
jujube *s.m.* fruct al arborelui **jujubier**.
jujubier *s.m.* (*bot.*) specie de arbore fructifer meridional (*Zizyphus*).
julep *s.m.* (*înv.*) poțiune calmantă. **2.** salep.
jules, julot *s.m.* (*arg.*) **1.** oală de noapte, țucal. **2.** proxenet. **3.** amant; soț. **4.** om energic. **5.** termen generic pentru om. **6.** (*în expr.*) **se faire appeler Jules** a fi făcut albie de porci / cu ou și cu oțet.
Julie *s.f.* (*arg.*) **1.** amantă. **2.** (*în expr.*) **faire sa Julie** a face mofturi; ~ **du Brésil** cocaină.
julien, ~ne *adj.* iulian; **calendrier** ~ calendarul iulian.
julienne *s.f.* (*bot.*) nopticoasă (*Hesperis matronalis*).
jumeau, -elle *adj.*, *s.m.f.* geamăn.
jumel *adj. m.* (*în expr.*) **coton** ~ varietate de bumbac egiptean.
jumelage *s.m.* **1.** îngemănare. **2.** (*fig.*) asociere (culturală, turistică, economică) între două orașe din țări diferite; înfrățire.
jumelé, ~e *adj.* **1.** îngemănat. **2.** (*tehn.*) jumelat.
jumeler *v.t.* **1.** a îngemăna, a împreuna. **2.** (*fig.*) a asocia, a înfrăți, a uni (prin legături culturale, turistice, economice) două orașe din țări diferite.
jumelle *s.f.* (*tehn.*) jumelă.
jumelles *s.f. pl.* **1.** piese jumelate ale unui mecanism. **2.** binoclu.
jument *s.f.* iapă.
jumentés *s.m. pi.* (*zool.*) ordin de mamifere având ca prototip calul.
jumping *s.m.* (*angl.*) (*hipism*) concurs de sărituri cu obstacole.
jungien, ~ne *adj.*, *s.m.f.* referitor la teoriile lui Jung; adept al lui Jung.
jungle *s.f.* junglă; **la loi de la** ~ legea junglei.
junior I. *adj.* junior. **II.** *s.m.f.* (*sport*) junior.
junker *s.m.* (*ist.*) iuncher.
junte *s.f.* **1.** consiliu administrativ (în Spania, Portugalia). **2.** (*pol.*) juntă.
jupe *s.f.* **1.** fustă. **2.** (*tehn.*) suprafața exterioară a unui piston. **3.** (*arg. în expr.*) **en avoir plein sa** ~ **a.** a fi gravidă; **b.** a fi epuizată, frântă; **en avoir un coup dans la** ~ a fi beat criță.
jupé, juponné *adj.* (*arg.*) beat criță.
jupe-culotte (*pl.* **jupes-culottes**) *s.f.* fustă-pantalon.
jupette, *s.f.* **1.** fustă foarte scurtă. **2.** (*arg.*) beție.
jupier, -ère *s.m.f.* croitor, croitoreasă specializat(ă) în fuste de damă.
jupon *s.m.* **1.** jupon. **2.** (*cu sens colectiv*) femeile; (*fam.*) **courir le** ~ a fi afemeiat, a umbla după femei / după fuste.
juponné, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) care poartă jupon. **2.** (rochie) susținută de un jupon.
juponner *v.t.* **1.** a da amploare unei fuste sau rochii cu ajutorul unui jupon.
jurançon *s.m.* vin din regiunea Jurançon (Pirineii-Atlantici).
jurande *s.f.* (*înv.*) funcția de jurat într-o corporație meșteșugărească.
jurassien, ~ne *adj.*, *s.m.f.* din munții Jura.
jurassique *s.m.*, *adj.* (*geol.*) jurasic.
juré, ~e I. *adj.* **1.** (*înv.*) jurat, legat prin jurământ. **2.** declarat; **ennemi** ~ dușman declarat, ireconciliabil. **II.** *s.m.* (*jur.*) jurat.
jurement *s.m.* **1.** (*înv.*) jurământ. **2.** (*înv.*) înjurătură, blasfemie.
jurer I. *v.t.* **1.** a jura; ~ **fidélité** a jura credință. **2.** a lua ca martor, a se jura; ~ **ses grands dieux** a se jura pe toți sfinții; a protesta sus și tare. **3.** a jura; a asigura; **il jure que son ami est innocent** jură că prietenul său e nevinovat. **II.** *v.i.* **1.** a înjura, a blestema; ~ **comme un charretier / un portefaix / un païen** a înjura ca un birjar; a înjura de toți sfinții. **2.** a jura; ~ **sur la Bible** a jura pe Biblie. **3.** (*în expr.*) **ne** ~ **que par qqn.** a admira orbește pe cineva; a fi în extaz în fața cuiva. **4.** a nu se potrivi, a nu se armoniza, a fi în discordanță; **ces couleurs jurent ensemble** aceste culori nu se armonizează împreună.
jureur, -euse *adj.*, *s.m.f.* persoană care jură; **prêtre** ~ preot care depunea jurământ de fidelitate națiunii (în timpul Revoluției franceze). **2.** persoană care înjură.
juridiction *s.f.* (*jur.*) jurisdicție.
juridictionnel, ~le *adj.* (*jur.*) jurisdicțional.
juridique *adj.* juridic.
juridiquement *adv.* (în mod) juridic, din punct de vedere juridic.
jurisconsulte *s.m.* (*jur.*) jurisconsult.
jurisprudence *s.f.* (*jur.*) jurisprudență.
jurisprudentiel, ~le *adj.* referitor la jurisprudență.
juriste *s.m.* jurist.
juron *s.m.* înjurătură; **pousser / lâcher un** ~ a înjura, a scoate o înjurătură.
jury *s.m.* juriu, comisie.
jus *s.m.* **1.** suc, zeamă; ~ **de fruits** suc de fructe; (*fam.*) ~ **de la treille** zeamă de struguri, vin. **2.** (*arg.*) apă; **tomber au** ~ a cădea în apă. **3.** (*arg.*) curent electric; **il y a plus de** ~ nu mai e curent. **4.** (*arg. în expr.*) ~ **de chapeau / de chique / de chaussette** cafea; **avoir du** ~ **de chique / de navet dans les veines** a avea apă-n vine; a fi laș; ~ **de groseilles** situație periculoasă; **cuire / mariner / rester dans son** ~ **a.** a se sufoca de căldură; **b.** a nu mai scăpa dintr-o situație complicată, periculoasă; **c'est le même** ~ e același lucru; **jeter son ~, avoir du** ~ a arăta grozav, a impresiona, a face efect; **premier / deuxième** ~ soldat de ciclul întâi / de ciclul doi; **ça vaut le** ~ merită osteneala, face; **c'est** ~ **vert et vert** ~ e același lucru; ce mi-e baba Rada, ce mi-e Rada baba. **5.** (*arg.*) discurs plictisitor.
jusant *s.m.* (*mar.*) reflux.

jusque, jusques, *prep.* **1.** până (la, în); **de Paris jusqu'à Lyon** de la Paris până la Lyon; **jusqu'ici** până aici; **jusqu'à ce que** până ce, până când; **du matin jusqu'au soir** de dimineață până seara; **jusqu'à la moelle des os** până în măduva oaselor; **jusqu'à nouvel ordre** până la noi ordine; **jusqu'au bout** până la capăt. **2.** până și, chiar și; **tous, jusqu'à ses amis ont condamné son geste** toți, până și prietenii lui i-au condamnat gestul.

jusquiame *s.f.* (*bot.*) măselariță *(Hyoscyamus niger)*.

justaucorps *s.m.* (*ist.*) haină strânsă pe corp (*sec.* XVII).

juste I. *adj.* **1.** just, drept; **un homme ~** un om drept. **2.** echitabil, just, drept; **décision ~** hotărâre justă, dreaptă. **3.** legitim, îndreptățit, întemeiat; **les ~s revendications des grévistes** revendicările îndreptățite ale greviștilor. **4.** precis, exact; **raisonnement ~** raționament exact. **5.** (*despre îmbrăcăminte, încălțăminte*) strâmt, îngust; **des chaussures trop ~s** pantofi prea strâmți. **6.** (*în expr.*) **tenir le ~ milieu** a fi echilibrat, a se menține pe linia de mijloc; **à ~ titre / raison** pe drept cuvânt. **7.** just, adevărat, real; **apprécier un homme à sa ~ valeur** a aprecia un om la justa lui valoare. **8.** adecvat, potrivit; **il dit toujours des mots ~s, ceux qu'il faut** spune întotdeauna cuvinte potrivite. **II.** *s.m.* **1.** (om) drept, înțelept. **2.** dreptate; **le ~ et l'injuste** dreptatea și nedreptatea. **3.** (*în expr.*) **dormir du sommeil du ~** a dormi adânc / buștean; (*rel.*) **le Juste** Mântuitorul. **III.** *adv.* **1.** corect, exact, cu precizie, întocmai; **viser ~** a ținti cu precizie; **c'est ~ ce qu'il faut** este exact ce trebuie. **2.** abia; **c'est tout ~ si je parviens à joindre les deux bouts** abia dacă pot s-o scot la capăt. **3.** (*în expr.*) **au ~** exact, precis; (*fam.*) **comme de ~** cum se cuvine, cum și trebuie.

justement *adv.* **1.** pe drept, cu dreptate. **2.** în mod legitim, pe bună dreptate. **3.** tocmai; **j'allais ~ sortir** tocmai eram pe punctul de a pleca.

juste-milieu *s.m.* cale de mijloc.

justesse *s.f.* **1.** justețe; exactitate; **la ~ d'une balance** exactitatea unui cântar. **2.** corectitudine, exactitate; **chanter avec ~** a cânta corect. **3.** (*în expr.*) **de ~** la limită, abia, cu foarte puțin; **nous avons évité l'accident de ~** abia am reușit să evităm accidentul.

justice *s.f.* **1.** justiție, dreptate, echitate; **rendre la ~** a împărți dreptatea; **la ~ divine** justiția divină; **se faire ~ a.** a-și face singur dreptate; **b.** a se pedepsi singur; **obtenir ~** a avea dreptate; **la cour de ~** curtea de justiție; **rendre ~ à qqn.** a da dreptate cuiva; (*fam.*) **se brouiller avec la ~** a fi certat cu justiția. **2.** (*în expr.*) **haute ~** drept feudal de a condamna la moarte; **basse ~** drept feudal de a judeca delicte obișnuite; **les bois de ~** eșafodul.

justiciable *adj.* justițiabil.

justicier, -ère *adj., s.m.* **1.** (*ist.*) (feudal) cu drept de judecată. **2.** (persoană) căreia îi place să hotărască, să judece.

justifiable *adj.* justificabil, care se poate justifica.

justificateur, -trice *adj.* care justifică.

justificatif, -ive *adj., s.m.* justificativ; **acte ~** act justificativ.

justification *s.f.* **1.** justificare; **la ~ d'une attitude** justificarea unei atitudini. **2.** dovadă. **3.** explicație, socoteală; **demander des ~s** a cere explicații, socoteală. **4.** (*poligr.*) lățimea coloanei. **5.** (*poligr.*) lungimea rândului.

justifier I. *v.t.* **1.** a justifica, a îndreptăți; **ce délit ne justifie pas une condamnation aussi sévère** acest delict nu justifică o condamnare atât de severă. **2.** a demonstra, a dovedi, a arăta temeiul; **justifiez votre accusation** justificați-vă acuzația. **3.** a dezvinovăți; a apăra; **~ qqn. d'une accusation** a dezvinovăți pe cineva de o acuzație. **4.** a justifica; a confirma; **la suite des événements a justifié nos craintes** urmarea evenimentelor a confirmat temerile noastre. **5.** (*în expr.*) **la fin justifie les moyens** scopul scuză mijloacele. **II.** *v.r.* a se justifica, a se dezvinovăți.

jute *s.m.* (*text.*) iută.

juter *v.i.* **1.** a lăsa zeamă; **poire qui jute** pară care lasă zeamă. **2.** (*arg.*) a face efect.

juteux, -euse I. *adj.* **1.** (*despre fructe*) zemos; **poire juteuse** pară zemoasă. **2.** (*fam.*) profitabil, care aduce bani; **affaire juteuse** afacere profitabilă. **II.** (*arg.*) *adj., s.m.f.* **1.** bogat, plin de bani. **2.** elegant. **III.** *s.m.* (*arg. milit.*) adjutant.

juvénile *adj.* juvenil, tineresc; **élan ~** elan tineresc.

juvenilia *s.m. pl.* opere de tinerețe.

juvénilité *s.f.* (*lit.*) tinerețe, elan tineresc.

juxtalinéaire *adj.* (*despre traduceri*) juxtalineară.

juxtaposé, ~e *adj.* (*gram.*) juxtapus.

juxtaposer *v.t., v.r.* a (se) juxtapune.

juxtaposition *s.f.* juxtapunere.

K

K, k *s.m.* (litera) K, k.
kabbale *s.f.* v. **cabale**.
kabuki *s.m.* gen teatral tradițional japonez.
1. kabyle I. *adj.* kabil, din Kabilia. **II.** *s.m.* limba vorbită de kabili.
2. Kabyle *s.m.f.* locuitor al Kabiliei.
kacha, kache *s.f.* cașă, fiertură de hrișcă.
kadi *s.m.* v. **cadi**.
kafkaïen, ~ne *adj.* referitor la Kafka și la opera lui.
kagou *s.m.* (*ornit.*) pasăre apteră din Noua Caledonie.
kaj-kaï *s.m.* (*arg.*) mâncare, haleală.
kaïnite *s.f.* (*minerai.*) kainit, sare dublă de sulfat de magneziu și clorură de potasiu.
kaiser *s.m.* (*germ.*) kaiser, împărat.
kakatoès *s.m.* v. **cacatoès**.
kakémono *s.m.* kakemono, pictură japoneză executată pe sul de mătase sau hârtie.
kaki I. *s.m.* (*bot.*) fruct exotic al arbustului *Diospyros kaki*. **II.** *adj.*, *s.m.* culoare kaki.
kala-azar *s.m.* (*med.*) kala-azar, boală tropicală.
kaléidoscope *s.m.* caleidoscop.
kali *s.m.* **1.** (*bot.*) specie de plantă maritimă cu țepi din familia chenopodiaceelor. **2.** (*chim.*) potasiu, kaliu.
kaliémie *s.f.* (*biol.*) concentrație de potasiu în sânge.
kalifat *s.m.* v. **califat**.
kalife *s.m.* v. **calife**.
kalium *s.m.* (*chim.*) kaliu, vechea denumire a potasiului.
kalmouk, ~e *adj.*, *s.m.f.* calmuc, grup etnic din Mongolia vestică.
kalpack *s.m.* v. **colback**.
kamala *s.m.* (*rar*) rășina plantei exotice *Mallotus philippinensis*.
kami *s.m.* **1.** nume generic al divinităților naționale japoneze. **2.** titlu de noblețe japonez.
kamichi *s.m.* (*ornit.*) pasăre exotică din ordinul picioroangelor (*Polamedea cornuta*) din America de Sud.
kamikaze *s.m.* **1.** (*în al doilea război mondial*) pilot japonez care efectua o misiune sinucigașă; avion destinat unei astfel de misiuni. **2.** persoană curajoasă. **3.** (*fig.*) sinucigaș.
kan *s.m.* **1.** piață publică (în Orient). **2.** loc de popas pentru caravane.
kanak *s.m.* v. **canaque**.
kandi *s.m.* (*bot.*) specie de pin.
kandjar, kandjlar, kanglar *s.m.* (*arab.*) hanger, pumnal lung și încovoiat.
kangourou *s.m.* (*zool.*) cangur (*Macropus giganteus*).
kantien, ~ne *adj.* (*fil.*) kantian, referitor la filozofia lui Kant.
kantisme *s.m.* (*fil.*) kantianism, sistem filozofic inițiat de Kant.
kaolin *s.m.* (*chim.*) caolin.
kaolinisation *s.f.* (*chim.*) transformarea feldspatului în caolin.
kapok, capoc *s.m.* (*text.*) capoc, fibră vegetală asemănătoare cu lâna.
kapokier *s.m.* (*bot.*) arbore care produce capoc (*Eriodendron anfractuosum*).
karakul *s.m.* v. **caracul**.
karaté *s.m.* karate, artă marțială japoneză.
karateka *s.m.f.* persoană care practică karate.
karbau *s.m.* (*zool.*) antilopa-vacă din Malaya (*Bubalus bubalus*).
karité *s.m.* (*bot.*) specie de arbore din Africa occidentală, numit și arborele de unt (*Butirospermum Parkii*).
karma, karman *s.m.* (*rel. hindusă*) karma, principiu fundamental al religiilor indiene.
karpatique *adj.* (*geogr.*) carpatic.
karstique *adj.* (*geogr.*) carstic.
kart *s.m.* (*angl.*) kart, mic vehicul cu un singur loc.
karting *s.m.* (*angl.*) sport practicat cu kartul.
kascher, cascher, cawcher *adj. invar.* (*rel. mozaică*) cușer, aliment pregătit ritual.
kawa *s.m.* **1.** (*bot.*) kawa (*Piper methysticum*). **2.** băutură (amețitoare) din rădăcină de kawa.
kavac, kayak *s.m.* **1.** (*mar.*) caiac, barcă de pescuit. **2.** (*sport*) caiac.
kayakable *adj.* (*Canada*) referitor la o zonă unde se poate practica navigația cu caiacul; **rivière ~** râu unde se poate naviga cu caiacul.
1. kazakh, ~e I. *adj.* kazah, din Kazahstan. **II.** *s.m.* limbă turcă vorbită în Kazahstan.
2. Kazakh, ~e *s.m.f.* kazah, locuitor din Kazahstan.
kebla *adj.*, *s.m.f.* (*arg.*) (persoană) de rasă neagră.
kébour *s.m.* (*arg.*) **1.** șapcă. **2.** agent de poliție.
keepsake *s.m.* (*angl.*) (*înv.*) album de amintiri.
kéfir, képhir, képhyr *s.m.* chefir.
kendo *s.m.* kendo, artă marțială japoneză.
kénotron *s.m.* (*fiz.*) kenotron, tub electronic cu doi electrozi.
kentia *s.m.* (*bot.*) plantă de apartament din familia palmierului.
kentrophylle *s.m.* (*bot.*) varietate de scaiete (*Carduus nutans*).
1. kenyan, ~e I. *adj.* kenian, din Kenya. **II.** limba vorbită în Kenya.
2. Kenyan, ~e *s.m.f.* kenian, locuitor din Kenya.
kenyapitthèque *s.m.* primat fosil descoperit în Kenya.
képi *s.m.* chipiu.
képa *s.m.* (*arg.*) pliculeț conținând o doză de cocaină.
képlérien, ~ne *adj.* (*astr.*) referitor la legile lui Kepler.
kérabau *s.m.* v. **karbau**.
kératine *s.f.* (*chim.*) cheratină.
kératinisation *s.f.* (*chim.*) cheratinizare.
kératiniser *v.t.* (*chim.*) a infiltra cheratină.
kératite *s.f.* (*med.*) cheratită, inflamare a corneei.
kératoplastie *s.f.* (*chir.*) cheratoplastie, grefă a corneei.
kératose *s.f.* (*med.*) cheratoză, îngroșare a pielii.

kératotomie *s.f.* (*chir.*) cheratotomie, secționare a corneei în operația de cataract.
kermès *s.m.* **1.** (*entom.*) coșenilă (*Coccus cacti*). **2.** (*bot.*) cârmiz (*Phyloloccus decandra*). **3.** materie colorantă din fructele de cârmâz sau din gogoșile de coșenilă.
kermesse *s.f.* chermeză.
kérogène *s.m.* (*geol.*) materie organică din șisturile bituminoase.
kérosène *s.m.* kerosen, combustibil folosit la alimentarea reactoarelor avioanelor.
kerria *s.m.* (*bot.*) specie de plantă exotică din Japonia (*Kerria japonica*).
ketch *s.m.* (*angl.*) (*mar.*) ambarcațiune maritimă.
ketchup *s.m.* (*angl.*) condiment aromatizat din roșii.
Ketmie-vésiculeuse (*pl.* **ketmies-vésiculeuses**) *s.f.* (*bot.*) zămoșiță (*Hibiscus ternatus*).
keuf *s.m.* (*arg.*) polițist.
keum *s.m.* (*arg.*) ins, individ, tip.
keusse *s.m.* (*arg.*) sumă / bancnotă de o sută de franci.
keuffé, ~e *adj.* (*arg.*) supravegheat de poliție, filat.
khâgne *s.f.* v. **cagne**.
khâgneux *adj.* v. **cagneux**.
khalife, khalifat *s.m.* v. **calife, califat.**
khamsin *s.m.* vânt de nisip din Egipt.
1. khan *s.m.* han tătar.
2. khan *s.m.* v. **kan**.
khanat *s.m.* **1.** demnitatea de han. **2.** hanat, teritoriu condus de han.
khédival, ~e, khédivial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la kediv.
khédivat *s.m.* funcția / demnitatea de kediv.
khédive *s.m.* titlu purtat de viceregele Egiptului între 1867-1914.
khédivial, *adj.* v. **khédival**.
khmer, khmère *adj.*, *s.m.f.* khmer, (referitor la) populația din Cambogia.
khoisan *s.m. invar.*, *adj. inv.* familie de limbi vorbite în Africa de Sud.
khôl *s.m.* fard închis la culoare cu care orientalii își dau pe pleoape.
kiang *s.m.* (*zool.*) specie de catâr din Tibet.
kibboutz *s.m.* fermă în Israel.
kichenotte, quichenotte *s.f.* podoabă de cap a țărăncilor din Saintonge.
kidnappage *s.m.* (*angl.*) răpire.
kid *s.m.* **1.** blăniță de ied. **2.** (*angl.*) copil, ștrengar.
kidnapper *v.t.* (*angl.*) a răpi.
kidnappeur, -euse *s.m.f.* răpitor.
kidnapping *s.m.* (*angl.*) răpire.
kief *s.m.* **1.** (*la orientali*) stare de repaus absolut. **2.** (*arg.*) senzație de euforie produsă de droguri.
kieselguhr, kieselgur *s.m.* (*mineral.*) kiselgur, rocă sedimentară silicioasă.
kiéserite *s.f.* (*mineral.*) kiserit, sulfat hidratat de magneziu.
kif *s.m.* cânepă indiană pisată care se amestecă în tutun (în Africa de Nord).
kif-kif *adj. invar.* (*fam.*) la fel, asemănător, întocmai; **c'est ~** e tot una; e tot un drac.
kiki *s.m.* (*arg.*) **1.** gât, gâtlej; **serrer le ~** a strânge de gât, a sugruma, a strangula. **2.** (*în expr.*) **c'est parti, mon ~!** Bravo, dă-i înainte!
kil *s.m.* (*pop.*) **1.** kilogram, litru; **un ~ de rouge** un litru de vin roșu. **2.** bâtă, ciomag.
kilim *s.m.* covor oriental din lână.
kilbus *s.m.* (*pop.*) un litru / chil de vin.
kilo *s.m.* **1.** kilogram, chil. **2.** (*arg.*) cap; mutră. **3.** (*arg.*) suma de o sută de franci.
kilocalorie *s.f.* (*fiz.*) kilocalorie.
kilocycle *s.m.* (*fiz.*) kilociclu.
kilofranc *s.m.* (*fin.*) o mie de franci (*abrev.* KF).
kilogramme *s.m.* kilogram.
kilogramme-force, kilogramme-poids *s.m.* (*fiz.*) kilogramforță.
kilogrammètre *s.m.* (*fiz.*) kilogrammetru.
kilohertz *s.m.* (*fiz.*) kilohertz.
kilométrage *s.m.* kilometraj.
kilomètre *s.m.* kilometru.
kilométrer *v.t.* a kilometra, a marca cu borne kilometrice.
kilométrique kilometric.
kilotonne *s.f.* kilotonă.
kilovolt *s.m.* (*fiz.*) kilovolt.
kilowatt *s.m.* (*fiz.*) kilowatt.
kilowatt-heure *s.m.* (*fiz.*) kilowatt-oră.
kilt *s.m.* fustă scurtă și plisată purtată de scoțieni.
kimono *s.m.* chimono.
kinase *s.f.* (*biochim.*) chinază.
kinescope *s.m.* (*fiz.*) kinescop.
kinésique *adj.* v. **kinesthésique**.
kinésithérapeute *s.m.f.* masor.
kinésithérapie *s.f.* chineziterapie, masaj terapeutic; terapeutică prin mișcare.
kinesthésie *s.f.* chinestezie.
kinesthésique, kinésique *adj.* (*fiziol.*) chinestezic.
king-charles *s.m. invar.* mic prepelicar cu părul lung.
kinkajou *s.m.* (*zool.*) mic mamifer carnivor din America de Sud (*Cercoleptes candivolvulus*).
kino, kinos *s.m.* (*pop.*) cinematograf.
kiosque *s.m.* chioșc.
kippa *s.f.* calotă pe care o poartă evreii practicanți.
kipper *s.m.* hering afumat.
kir *s.m.* amestec de vin alb și lichior de coacăze.
1. kirghiz, ~e I. *adj.* kirghiz, referitor la Kirghizi. **II.** *s.m.* limba turcă vorbită în Kirghizstan.
2. Kirghiz, ~e *s.m.f.* kirghiz, locuitor din Kirghizstan.
kirsch *s.m.* (*germ.*) vișinată.
kit *s.m.* (*angl.*) obiect vândut dezasamblat, asamblarea făcându-se de către cumpărător.
kitsch *s.m.* kitsch, obiect decorativ de prost gust.
kiwi *s.m.* **1.** (*ornit.*) pasăre din Noua Zeelandă (*Apterix*). **2.** (*bot.*) kiwi, fruct parfumat din China. **3.** (*arg.*) neozeelandez.
klaxon *s.m.* claxon.
klaxonner *v.i.* a claxona.
klebs *s.m.* v. **clebs**.
klepte, clephte *s.m.* (*ist.*) muntean liber din Olimp și Pind (în Grecia sub Imperiul Otoman).
kleptomane *s.m.f.* v. **cleptomane**.
kleptomanie *s.f.* v. **cleptomanie**.

klipper *s.m.* v. **clipper**.
klystron *s.m.* (*fiz.*) clistron, tub electronic folosit în tehnica frecvențelor foarte înalte.
knickerbocker(s), knicker(s) *s.m. pl.* (*angl.*) pantaloni golf.
knock-out (K.O.) I. *s.m.* (*angl.*) (*box*) cnocaut, scoaterea din luptă a adversarului. **II.** *adj.* doborât la pământ; (*fig.*) foarte obosit.
knout *s.m.* cnut, bici făcut dintr-o curea de piele.
koala *s.m.* (*zool.*) koala, mamifer marsupial cățărător din Australia.
kobold *s.m.* (*în Germania*) spiriduș.
kodak *s.m.* aparat de fotografiat purtând această marcă.
kohol, kôhl *s.m.* v. **khôl**.
koine *s.f.* **1.** koine, limbă comună vorbită în Grecia perioadei elenistice până în Asia Centrală. **2.** koine, limbă comună, de comunicare între vorbitori de dialecte sau graiuri diferite.
kola, kolatier *s.m.* (*bot.*) arbore de Kola, cola (*Sterculia acuminata*).
kolinski *s.m.* blană de lutru fin din Siberia.
kolkhoz, kolkhoze *s.m.* colhoz.
kolkhozien, ~ne *s.m.f., adj.* colhoznic.
kommandatur *s.f.* (*germ.*) comandatură.
konzern *s.m.* (*germ.*) concern.
kopeck *s.m.* copeică.
koré, coré *s.f.* statuie grecească reprezentând o fată.
korrigan, ~e *s.m.f.* (*în Bretania*) vârcolac.
koubba, koubbeh *s.f.* (*în Africa de Nord*) monument în cinstea unui personaj venerat.
kouglof, kugelhof *s.m.* (*culinar*) gugului.
koulak *s.m.* culac, chiabur.
koulibiac *s.m.* (*culinar*) mâncare rusească din pateu de pește.
koumis, koumys, kumys *s.m.* cumis, cumâs, băutură din lapte de iapă fermentat, consumată în Asia Centrală.
kouros, couros, koros *s.m.* statuie greacă arhaică reprezentând un tânăr.
kraal *s.m.* **1.** colibă la băștinașii din Africa de Sud. **2.** grajd pentru vite în Africa de Sud.
krach *s.m.* crah.
kraft *s.m.* hârtie de ambalaj.
krak, karak *s.m.* fortăreață construită de cruciați în Orientul apropiat.
kraken *s.m.* (*în legendele scandinave*) monstru marin.
kremlin *s.m.* parte centrală, fortificată, a vechilor orașe rusești.
kreutzer *s.m.* creițar.
krill *s.m.* (*zool.*) crustaceu care trăiește în bancuri de nisip (*Euphausia superba*).
kriss *s.m.* v. **criss**.
kronprinz *s.m.* prinț moștenitor în Germania și Austria (până în 1918).
kroumir *s.m.* **1.** papuc de piele care se poartă în saboți. **2.** (*arg.*) individ cu idei retrograde.
krypton *s.m.* (*chim.*) kripton.
ksar (*pl.* **ksour**) *s.m.* (*cuvânt berber*) sat fortificat în Africa de Nord.
kufique *adj., s.m.* v. **coufique**.
kugelhopf *s.m.* v. **kouglof**.
kummel *s.m.* (*germ.*) lichior de chimen.
kumys *s.m.* v. **koumis**.
kung-fu *s.m.* artă marțială chinezească.
kurde I. *adj.* kurd, referitor la kurzi. **II.** *s.m.* limba kurdă (apropiată de persană). **III.** *s.m.f.* kurd, locuitor din Kurdistan.
kvas, kwas *s.m.* **cvas**.
kymrique, cymrique *s.m.* limbă celtică vorbită în Țara Galilor.
kyrielle *s.f.* **1.** (*fam.*) șir lung (de cuvinte). **2.** (*fam.*) grămadă, cantitate mare, droaie.
kyste *s.m.* (*med.*) chist.
kystique *adj.* (*med.*) de natura chistului, chistic.

L

L, l *s.m.* (litera) L, l.
1. la *art. hot. f. sg.* ~ **maison** casa.
2. la *pron. pers.* (*pers.* **3.** *f. sg. ac.*) (pe) ea, o; **je ~ regarde** o privesc (pe ea).
3. la *s.m.* (*muz.*) (nota) la; **donner le ~** a da tonul, a face să se audă nota la; (*fig.*) a da tonul, a se constitui în model de urmat; a crea o modă.
là *adv.* **1.** acolo; **je vais à la montagne, c' est ~ que je me repose le mieux** mă duc la munte, acolo mă odihnesc cel mai bine, **çà et ~** ici și colo; **par ci, par ~ a.** pe acolo; **b.** în acest mod, prin acest mijloc; **c'est par~ que vous réussirez** în acest mod vei reuși; (*pop.*) **~-bas** acolo (loc neplăcut, cu renume prost; închisoare, ospiciu, lagăr); **depuis qu'il est revenu de ~-bas** de când s-a întors de acolo; **jusque ~ a.** până acolo; **b.** până în acel moment, până atunci; **de ~ a.** de acolo, din acel loc; **b.** (*fig.*) de aici, din acest motiv; **il est absent aujourd'hui, mais de ~ à penser qu'il s'absente tous les jours** este absent astăzi, dar de aici să ne gândim că lipsește tot timpul. **2.** aceasta, asta, acest lucru; **qu'entend-il par ~** ce înțelege prin asta? **3.** atunci, într-un anumit moment; **c'est ~ que je suis intervenu** atunci am intervenit. **4.** (*în expr.*) **~-dessus** a. deasupra; **b.** cu asta; **~-dessus, nous nous sommes séparés** cu asta (în acel moment al discuției) ne-am despărțit; **~-dessous** dedesubt; **en passer par ~** a se resemna cu ceva; (*pop.*) **être (un peu) ~** a fi prezent, a-și da importanță; a fi autoritar; (*pop.*) **se poser ~** a face față situației; (*pop.*) **ils sont pas ~** nu sunt bani; **d'ici ~** de acum și până atunci; **je reviendrai lundi, d'ici ~, terminez votre traduction** voi reveni luni, până atunci termină-ți traducerea; **loin de ~** nici pe departe, nici vorbă; dimpotrivă; **il n'est pas capable d'un tel exploit, loin de ~** nu e în stare de o asemenea ispravă, nici pe departe; **s'en tenir ~** a se opri aici, a se mulțumi numai cu; **~, finissons-en!** Hai, să terminăm o dată!
labadens *s.m.* (*fam. înv.*) coleg de școală.
labago *adv.* (*arg.*) acolo,
labarum *s.m.* stindard imperial roman.
label *s.m.* (*angl.*) **1.** etichetă care certifică proveniența unei mărfi. **2.** (*inform.*) grup de caractere care identifică o informație.
labéliser *v.t.* a garanta proveniența unei mărfi printr-o etichetă.
labelle *s.m.* (*bot.*) petală mare la orhidee.
labeur *s.m.* **1.** muncă grea; (*agr.*) **bêtes de ~** vite de muncă. **2.** (*în expr.*) **terre en ~** ogor; (*poligr.*) **ouvrage de ~** lucrare de mare dimensiune.
labiacées *s.f. pl.* v. **labiées.**
labial, ~e (m. *pl.* **-aux**) **I.** *adj.* (*anat., zool.*) labial; **muscle ~** mușchi labial. **II.** *s.f.* (*fon.*) labială.
labialisation *s.f.* (*fon.*) labializare.
labié, ~e (*bot. despre corole și calicii*) labiat, care are forma unei pâlnii.
labiées, labiacées *s.f. pl.* (*bot.*) labiate.
labile *adj.* **1.** labil, instabil, inconstant; (*chim.*) **composé ~** compus instabil; **gènes ~s** gene labile. **2.** nesigur, susceptibil de schimbări; **mémoire ~** memorie nesigură.
labilité *s.f.* labilitate, inconsecvență; mobilitate funcțională.
labiodental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*fon.*) labiodental.
labiopalatal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*fon.*) labiopalatal.
labium *s.m.* (*entom.*) labiu, buza inferioară a insectelor și a unor miriapode.
labo *s.m.* (*fam.*) *abrev. de la* **laboratoire.**
laborantin, ~e *s.m.f.* laborant(ă).
laboratoire *s.m.* laborator.
laborieusement *adv.* (în mod) laborios, cu greutate, cu trudă, anevoie.
laborieux, -euse *adj.* **1.** (*despre oameni*) harnic, vrednic, destoinic, muncitor; **un chercheur ~** un cercetător muncitor. **2.** (*despre lucruri*) laborios, anevoios, dificil, greu; **un travail ~** o muncă anevoioasă. **3.** (*despre stil*) greoi, chinuit.
labour *s.m.* **1.** arat, arătură; **~s profonds** arături adânci. **2.** (*la pl.*) pământ arat, țarină.
labourable *adj.* arabil; **terre ~** pământ arabil.
labourage *s.m.* arat, arătură; **~ d'un champ** aratul unui câmp.
labourer I. *v.t.* **1.** a ara; **~ un champ** a ara un câmp. **2.** (*fig.*) a brăzda, a rida, a zbârci, a încreți; **les soucis lui ont labouré le front** grijile i-au brăzdat fruntea. **II.** *v.r.* (*fig.*) a se zgâria, a se sfâșia; **il s'est labouré le visage** și-a zgâriat fața.
laboureur *s.m.* plugar, agricultor.
labrador *s.m.* **1.** (*mineral.*) labrador, mineral din grupul feldspaților. **2.** rasă de câine.
1. labre *s.m.* (*entom.*) buza superioară la insecte.
2. labre *s.m.* (*iht.*) pește buzat (*Labrus merula*).
labri, labrit *s.m.* (*dial.*) câine ciobănesc din Franța.
labyrinthe *s.m.* **1.** labirint. **2.** labirint, rețea complicată de străduțe; **la voiture avait du mal à sortir de ce ~** automobilul reușea cu greu să iasă din acest labirint. **3.** parc cu alei concepute după un plan complicat. **4.** (*fig.*) pavaj complicat al unor catedrale. **5.** (*fig.*) hățiș, încâlceală; le **~ de la jurisprudence** hățișul jurisprudenței. **6.** (*anat.*) ansamblul cavităților care constituie urechea internă.
labyrinthique, labyrinthien, ~ne *adj.* **1.** (*rar*) labirintic, care evocă labirintul; întortocheat, încurcat; **ruelles ~s** străduțe întortocheate. **2.** (*fig.*) incâlcit, încurcat, întortocheat; **affaire ~** afacere încâlcită. **3.** (*anat.*) referitor la cavitățile urechii interne.
labyrinthodontes *s.m. pl.* (*paleont.*) grup de amfibieni fosili din triasic ai căror dinți aveau suprafața încrețită.

lac *s.m.* **1.** lac. **2.** (*în expr.*) **être / tomber dans le ~** a eșua, a da chix.
lacage, lacement *s.m.* **1.** șnuruit, șnuruire, legare cu șnur, cu șiret. **2.** (*text.*) legare prin noduri.
lacanien, ~ne I. *adj.* referitor la teoriile medicului și psihanalistului J. Lacan. **II.** *s.m.f.* adept al teoriilor lui J. Lacan.
laccase *s.f.* (*chim.*) oxidază prezentă în sfeclă, trifoi, napi.
laccolite, laccolithe *s.f.* (*geogr.*) masă de roci vulcanice.
1. lacédémonien, ~ne *adj.* lacedemonian, spartan, din Sparta.
2. Lacédémonien, ~ne *s.m.f.* lacedemonian, locuitor din Lacedemonia (Sparta).
lacer I. *v.t.* **1.** a șnurui, a strânge cu șireturi; a lega șireturile; **~ ses chaussures** a lega șireturile de la pantofi. **2.** (*mar.*) a lega; **~ une voile** a lega o velă. **II.** *v.r.* a se strânge în corset, a-și strânge corsetul.
lacérable *adj.* care poate fi rupt și aruncat, bun de aruncat.
lacération *s.f.* acțiunea de a sfâșia, de a rupe în bucăți.
lacérer *v.t.* a sfâșia, a rupe în bucăți; **~ une affiche** a rupe un afiș.
lacerie, lasserie *s.f.* împletitură din paie sau răchită.
lacerne *s.f.* (*în antichitate*) manta din țesătură groasă prinsă pe umăr.
lacertiens, lacertiliens *s.m. pi.* (*zool.*) saurieni.
lacet *s.m.* **1.** șiret, șnur; **serrer un ~** a strânge un șiret. **2.** (*mar.*) odgon de legat o velă mai mică. **3.** laț pentru prinderea vânatului; **tendre un ~** a întinde o cursă. **4.** serpentină; **route en ~** drum în serpentină. **5.** oscilație a unui vehicul în mers.
laceur, -euse *s.m.f.* persoană care împletește plase pentru pescuit sau vânătoare.
lâchage *s.m.* (*fam.*) abandonare, părăsire.
lâche I. *adj.* **1.** slab, moale; care nu este întins, încordat, care nu este strâns; **ressorts ~s** arcuri slabe. **2.** moale, fără vlagă, bleg, slab; **il est ~ devant la tentation** este slab în fața ispitei. **3.** (*fig.*) laș, odios, oribil; **~s provocations** provocări odioase. **4.** (*despre stil*) dezlânat, lipsit de forță, confuz. **5.** (*fig.*) laș, fricos, sperios, poltron; **il est ~ devant le danger** este fricos în fața primejdiei. **6.** (*în expr.*) **toile ~** pânză rară; **temps ~** vreme umedă. **II.** *s.m.* laș; **les ~ fuient leurs responsabilités** lașii fug de răspunderi.
lâché, ~e *adj.* (*arte frumoase*) neglijent, neîngrijit; dezordonat; **dessin ~** desen neglijent.
lâchement *adv.* **1.** (*rar*) fără a fi strâns, întins; slab; **une liaison ~ faite** o legătură slab făcută. **2.** (în mod) laș, josnic, cu lașitate, cu josnicie; **trahir ~ ses amis** a-și trăda josnic prietenii.
1. lâcher I. *v.t.* **1.** a desface, a slăbi (din strânsoare); **~ la bride a.** a slăbi din frâu / din chingi; a da frâu liber, a slobozi frâul; **b.** (*fig.*) a nu mai controla / supraveghea pe cineva. **2.** a da drumul; **~ sa proie** a da drumul prăzii, a lăsa să-i scape prada; **~ prise a.** a da drumul; **b.** a ceda. **3.** a scăpa, a lăsa să-ți scape; **~ un mot** a lăsa să-ți scape un cuvânt. **4.** (*fam.*) a abandona, a părăsi; **~ qqn.** a abandona pe cineva. **5.** (*fig. fam.*) a ceda, a lăsa (din preț, pretenții); **~ du lest a.** a arunca lest; a scăpa de balast; **b.** a face concesii, a mai lăsa din pretenții; **c.** a da dovadă de prudență, renunțând la argumentele fără acoperire. **6.** (*în expr.*) **~ pied a.** a da înapoi; **b.** a se eschiva; **c.** a muri, a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă; a-și da duhul; **~ une bourde** a face o gafă; a scăpa porumbelul; (*fam.*) **~ les écluses** a plânge, a vărsa lacrimi; (*fam.*) **~ les rênes** a renunța, a abdica; (*fam.*) **~ le / son paquet a.** a spune / a vorbi pe șleau; a vorbi răspicat; **b.** a critica, a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva; (*arg.*) **~ la perche / la rampe / la bouée** a muri, a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă; a-și da duhul; (*arg.*) **les ~** a arunca banii în dreapta și-n stânga; a fi cheltuitor; (*arg.*) **les ~ avec un élastique** a fi zgârcit; (*arg.*) **lâchez-les, valse lente** hai, banii jos (invitație pentru achitarea unei cheltuieli); (*arg.*) **~ les dés / les pédales** a renunța la o întreprindere; (*arg.*) **~ le paquet / le morceau** a face mărturisiri complete; (*arg.*) **lâche-moi les baskets** lasă-mă-n pace; (*arg.*) **~ un coup de main** a aplauda; (*arg.*) **~ un fil / l'écluse** a urina. **II.** *v.i.* a slăbi, a ceda, a se destinde; **la corde a lâché** frânghia a cedat. **III.** *v.r.* **1.** a se slăbi, a se desface; **ce ressort s'est lâché** acest arc s-a slăbit. **2.** (*în expr. arg.*) **se ~ du ballon** a o lua la fugă / la sănătoasa; **a-și** lua coada la spinare.
2. lâcher *s.m.* lansare, acțiunea de a da drumul, a lansa; **un ~ de pigeons** o lansare de porumbei.
lâcheté *s.f.* **1.** (*înv.*) moliciune, lipsă de vlagă. **2.** lașitate, poltronerie, lipsă de curaj; **faire preuve de ~** a da dovadă de lașitate. **3.** mârșăvie, mișelie; faptă mârșavă.
lâcheur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) persoană care își părăsește / neglijează prietenii.
lâchure *s.f.* apa care curge la deschiderea unei ecluze.
lacinié, ~e *adj.* (*bot.*) referitor la organul unei plante cu aspect de fâșii.
lacis *s.m.* **1.** rețea de fire, împletire. **2.** (*anat.*) întrețesere, rețea de vene, nervi.
laconicon *s.m.* (*în antichitate*) baie de aburi.
laconien, ~ne I. *adj.* (*antichitatea greacă*) laconian, referitor la Laconia, regiune din Grecia antică. **II.** *s.m.* dialect din greaca vorbită, vorbit de grupul doric.
laconique *adj.* laconic, scurt, lapidar, concis; **un discours ~** un discurs concis, lapidar, laconic.
laconiquement *adv.* (în mod) laconic, pe scurt, lapidar, concis.
laconisme *s.m.* laconism, însușirea de a fi laconic; concizie, lapidaritate.
lacryma-christi, lacrima-christi *s.m. invar.* vin muscat din sudul Italiei.
lacrymal, ~e (*m. pi.* **-aux**) lacrimal; **glande ~e** glandă lacrimală.
lacrymo *s.f.* (*pop.*) grenadă lacrimogenă.
lacrymogène *adj.* lacrimogen; **gaz ~** gaz lacrimogen.

lacs *s.m.* **1.** laț; **tendre des ~** a întinde lațuri. **2.** (*fig. înv.*) laț, cursă, mreajă; **tomber dans le ~** a cădea în cursă, a se lăsa păcălit. **3.** șnur. **4.** (*chir.*) cordon cu care se face extensia în caz de fractură. **5.** *(herald.) (în expr.)* **~ d'amour** cordon circular cu încolăcituri.
lacsé, laxé *s.m.* (*arg*) **1.** geantă. **2.** bacnotă de o sută de franci. **3.** monedă de un franc.
lacson *s.m.* (*arg.*) pachet.
lactaire *s.m.* (*bot.*) ciupercă de pădure; (*în expr.*) **~ délicieux** râșcov (*Lactarius deliciosus*).
lactalbumine *s.f.* (*biochim.*) lactalbumină, albumină prezentă în lapte.
lactame *s.f.* sau *m.* (*chim.*) lactamă.
lactarium *s.m.* centru de colectare și distribuire a laptelui matern.
lactase *s.f.* (*chim.*) lactază.
lactate *s.m.* (*chim.*) lactat.
lactation *s.f.* **1.** lactație. **2.** alăptare.
lacté, ~e *adj.* **1.** lăptos, asemănător cu laptele. **2.** lactat, care conține lapte; **farine ~e** făină lactată; **diète ~e** regim lactat, pe bază de lactate. **3.** (*anat. în expr.*) **veines ~es** vene chilifere. **4.** (astron. *în expr.*) **Voie ~e** Calea Lactee.
lactescence *s.f.* caracterul unui lichid de a fi asemănător laptelui.
lactescent, ~e *adj.* **1.** alb-lăptos. **2.** (*despre plante*) care conțin suc lăptos; **champignon ~** ciupercă bogată în suc lăptos.
lactifère *adj.* care conține sau produce suc lăptos; **plante ~** plantă care conține un suc lăptos.
lactique *adj.* (*chim.*) lactic; **acide ~** acid lactic.
lactobacille *s.m.* bacterie care transformă zaharurile în acid lactic.
lacto-butyromètre *s.m.* aparat pentru dozat untul din lapte.
lactodensimètre, lactomètre *s.m.* lactometru.
lactoflavine *s.f.* (*biol.*) vitamina B2 care se găsește în lapte.
lactose *s.m.* (*chim.*) lactoză.
lactosérum *s.m.* ser.
lactuca *s.m.* (*bot.*) lăptucă (*Lactuca sativa*).
lactucarium *s.m.* (*farm.*) calmant extras din lăptuci.
lacunaire *adj.* v. **lacuneux, -euse**.
lacune *s.f.* **1.** lacună, gol, lipsă; **compléter les ~s** a completa golurile. **2.** cusur, insuficiență, imperfecțiune, neajuns; carență; **les ~s d'une éducation** carențele unei educații. **3.** întrerupere, hiat (într-un text). **4.** (*med.*) cavitate în țesutul celular. **5.** (*vet.*) partea superioară a copitei la cai.
lacuneux, -euse *adj.* **1.** cu lacune, cu goluri; (*med.*) **tissu ~** cu goluri / cavități, lacunar. **2.** (despre texte) care prezintă goluri, omisiuni, întreruperi.
lacure *s.f.* șnuruire, șnuruit.
lacustre *adj.* lacustru, lacustră; (*geogr.*) **dépôt ~** depunere lacustră, formată într-un lac.
lad *s.m.* (*angl.*) îngrijitor al cailor de curse.
ladanifère *adj.* (*bot.*) care produce ladinul.
ladanum, labdanum *s.m.* (*chim.*) ladin, rășină aromată extrasă din plante exotice.
ladé *adv.* (*arg.*) aici.
ladin *s.m.* (*lingv.*) limba reto-romană vorbită în unele regiuni din Elveția.
ladre, -esse *s.m.f.*, *adj.* **1.** (*înv.*) lepros. **2.** (*fig.*) avar, zgârcit, calic, cărpănos, zgârie-brânză. **3.** (*vet.*) animal ale cărui țesuturi conțin larve de tenie.
ladrerie *s.f.* **1.** (*înv.*) lepră. **2.** (*înv.*) leprozerie. **3.** (*vet.*) cisticercoză. **4.** (*fig.*) avariție, zgârcenie, calicenie, cărpănoșenie.
lady (*pl.* **ladies**) *s.f.* **1.** titlu englez acordat soției unui lord sau cavaler; aristocrată.**2.** femeie distinsă.
laféké, laféquiès *s.m.* (*arg.*) cafea.
lagan *s.m.* (*ist.*) epavă adusă de apele mării pe țărm.
lagomorphes *s.m. pl.* (*zool.*) ordin de mamifere din care fac parte iepurele de casă și de câmp.
lagon *s.m.* **1.** ghiol, lac sau baltă cu fundul mâlos. **2.** lagună a unui atol.
lagopède *s.m.* (*omit.*) potârniche albă (*Lagopus lagopus*).
lagophtalmie *s.f.* (*med.*) lagoftalmie, îngustare a pleoapelor.
lagorchestre *s.m.* (*zool.*) cangur-iepure (*Lagorchestes*).
lagostrophe *s.m.* (*zool.*) cangur-vărgat (*Lagostrophus fasciatus*).
lagothriche, lagotriche, lagothrix *s.m.* (*zool.*) specie de maimuță din America de Sud (*Lagotrix lagotricha*).
laguia *s.m.* (*mar.*) nod.
lagunage *s.m.* (*tehn.*) amenajarea de bazine pentru epurarea apelor.
lagunaire *adj.* lagunar, referitor la lagune; format din lagune.
lagune *s.f.* lagună.
1. lai *s.m.* mic poem medieval în versuri octosilabice.
2. lai, ~e *adj.*, *s.m.f.* **1.** (*înv.*) laic. **2.** călugăr care se ocupa de gospodărirea mănăstirii.
laïc *adj.*, *s.m.f.* v. **laïque**.
laïcal, ~e (*m. pl.* **-aux**) laic, despre laici.
laïcat *s.m.* totalitatea credincioșilor bisericii catolice, exceptând clericii.
laiche, laîche *s.f.* (*bot.*) rogoz (*Carex*).
laïcisation *s.f.* laicizare.
laïciser *v.t.* a laiciza; **~ l'enseignement** a laiciza învățământul.
laïcisme *s.m.* **1.** (*ist.*) doctrină care prevedea participarea laicilor la conducerea bisericii **2.** doctrină a partizanilor laicizării instituțiilor.
laïcité *s.f.* caracterul de a fi laic.
laid, ~e I. *adj.* urât, slut, pocit, hâd, diform, hidos, schimonosit; **~ à faire peur, ~ comme les sept péchés capitaux, ~ comme un crapaud / comme un singe / comme un pou** a fi urât ca dracul; a fi urât foc; (*prov.*) **il n'y a pas de belles prisons, ni de laids amours** închisoare poleită și iubire urâtă nicicând nu s-a văzut. **II.** *s.m. art.* urâtul, partea urâtă, ceea ce e urât; **le ~ et le beau** urâtul și frumosul.
laidement *adv.* (în mod) urât, dezagreabil; josnic, odios.
laideron, ~ne *adj.*, *s.m.f.* (*fam.*) femeie urâtă, pocitanie, muma-pădurii.

laideur *s.f.* **1.** urâțenie, sluțenie, hidoșenie. **2.** (*fig.*) mârșăvie, josnicie.

1. laie *s.f.* femela mistrețului, mistreață.

2. laie *s.f.* potecă dreaptă în pădure.

3. laie *s.f.* ciocan de pietrar.

4. laie *s.f.* (*la orgă*) cutie cu supape.

laimargue *s.f.* (*iht.*) rechin din Groenlanda.

lainage *s.m.* **1.** stofă de lână; **robe de ~** rochie din stofă de lână. **2.** (*rar*) lâna oilor. **3.** îmbrăcăminte din lână tricotată. **4.** (*text.*) scămoșare.

laine *s.f.* **1.** lână; **filer la ~** a toarce lâna; **~ à tricoter** lână de tricotat; **tapis de ~** covor de lână; **laver la laine sur pied** a spăla lâna unui animal înainte de a-l tunde; (*metal.*) **~ de laitier** lână de zgură; **~ de verre** lână de sticlă. **2.** (*fam.*) haină din lână; **mettre une ~** a îmbrăca o haină din lână. **3.** (*bot.*) puful unor plante. **4.** (*în expr.*) **se laisser manger la ~ sur le dos** a se lăsa extorcat, exploatat; **tireur de ~** borfaș; (*fam.*) **carder la ~ à qqn.** a scărmăna pe cineva, a bate măr; **jambes de ~** picioare obosite, moi; **tondre / manger la laine sur le dos de qqn.** a exploata; a extorca pe cineva.

lainer I. *v.t.* a scămoșa. **II.** *s.m.* aspectul pufos al unei țesături.

lainerie *s.f.* **1.** fabricarea stofelor de lână. **2.** stofe de lână. **3.** loc unde se tund oile. **4.** mașină cu cilindri. **5.** atelier de scămoșare a lânii sau a bumbacului.

lainette *s.f.* deșeuri de lână.

laineur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care lucrează la scămoșarea țesăturilor. **II.** *s.f.* mașină de scămoșat.

laineux, -euse *adj.* **1.** cu aspect lânos; **chevelure laineuse** păr lânos. **2.** care conține multă lână; **étoffe laineuse** stofă bogată în lână. **3.** (*bot.*) (plante) cu mult puf.

lainier, -ère I. *adj.* referitor la lână; din lână; **industrie ~ère** industria lânii. **II.** *s.m.f.* **1.** muncitor din industria lânii. **2.** negustor de lână.

laïque *adj.*, *s.m.f.* laic, mirean; lumesc.

laird *s.m.* moșier dinScoția.

lais *s.m.* **1.** (*jur. înv.*) formă veche a dispoziției testamentare. **2.** teren de pe care s-au retras apele maritime sau fluviale.

laise *s.f.* v. **laize.**

1. laisse *s.f.* **1.** zgardă. **2.** (*în expr.*) **tenir qqn. en ~** a ține pe cineva în frâu.

2. laisse *s.f.* **1.** (*lit.*) suită de versuri dintr-un cântec de gestă (din evul mediu). **2.** (*la pl.*) resturi de scoici, alge, rămase în urma refluxului. **3.** (*la pl.*) excrementele animalelor sălbatice. **4.** (*în expr.*) **~ de basse mer** porțiune de plajă descoperită în timpul refluxului; **~ de haute mer** limita atinsă de apele mării pe plajă în timpul fluxului.

laissé-courre *s.m. invar.* v. **laisser-courre.**

laissées *s.f. pl.* v. **laisse (2) 3.**

laissé(e)-pour-compte, laissé(e) pour compte (*pl.* **laissés-pour-compte**) *s.m. adj.* **1.** marfă refuzată de destinatar. **2.** (*fig.*) (*despre un lucru sau o persoană*) pe care nimeni nu îl / o dorește.

laisser I. *v.t.* **1.** a lăsa, a permite, a admite, a consimți, a îngădui; **~ aller les choses, ~ courir / couler les eaux,** (*pop.*) **~ pisser le merinos** a lăsa lucrurile să meargă de la sine, a nu interveni; **~ le champ libre** a lăsa câmp liber; a da libertate totală; **~ les choses en l'état** a lăsa lucrurile așa cum sunt; **~ qqn. tranquille / en paix** a lăsa pe cineva în pace; **ne pas ~ pierre sur pierre** a distruge complet, a nu lăsa piatră peste piatră; **~ faire a.** a permite, a îngădui; **b.** a nu-i păsa, a nu se sinchisi; **c.** a nu se amesteca. **2.** a lăsa, a părăsi, a abandona; a se despărți de; **elle a laissé son mari** și-a părăsit bărbatul; **~ choir qqn.** a abandona pe cineva; **~ le sentier sur la droite / à droite** a lăsa poteca la dreapta și a o lua la stânga; **~ qqn. chez lui** a se despărți de cineva, a-l lăsa acasă. **3.** a încredința, a lăsa în grija cuiva; **j'ai laissé mes enfants chez ma tante** mi-am lăsat copiii în grija mătușii mele. **4.** a lăsa, a uita; **j'ai laissé mes lunettes à la maison** mi-am uitat ochelarii acasă. **5.** a lăsa moștenire; **son oncle lui a laissé une grande maison** unchiul lui i-a lăsat moștenire o casă mare. **6.** a fi mutilat, a-și pierde un membru al corpului; **il a laissé un bras à la guerre** și-a pierdut un braț în război. **7.** a lăsa să se vadă, a arăta; **~ voir son émotion** a lăsa să i se vadă emoția; **n'en rien ~ voir** a nu lăsa să se vadă nimic. **8.** a nu se ocupa de cineva / ceva; **laissez-le, puisqu'il refuse votre aide** nu vă mai ocupați de el, de vreme ce refuză ajutorul dumneavoastră. **9.** a lăsa, a nu înlătura, a omite; **vous avez corrigé ces copies, mais vous y avez laissé des fautes** ați corectat aceste lucrări, dar ați lăsat greșeli. **10.** (*în expr.*) **~ à penser** a da de gândit, a pune pe gânduri; **~ entendre** a da de înțeles; (*fam.*) **~ une plume / des plumes** a suferi o pagubă, a se pârli; **~ faire** a nu se sinchisi de nimic; **~ la bride sur le cou** a da frâu liber; **~ la porte ouverte** a da posibilitatea; **~ là qqn.** a o rupe / a termina cu cineva; **~ passer l'eau sous le pont** a-și vedea de treabă / de drum; **~ passer / voir le bout de l'oreille** a-și da arama pe față, a-și arăta adevărata față; a-și smulge masca; (*lit.*) **~ qqn. derrière soi par le talent / le mérite** a întrece pe cineva în talent / merit; a-l lăsa la barieră; **~ qqn. sur la bonne bouche** a face cuiva o bună impresie; **c'est à prendre ou à ~** cum vrei, cum dorești; la voia dumitale; **~ ses os / sa vie / sa peau** a da ortul popii, a muri; a se duce pe lumea cealaltă; **ne pas ~ à qqn. le temps de se retourner** a hărțui pe cineva, a nu-i lăsa timp nici să răsufle; **ne pas ~ de** a continua, a nu înceta să; **ne pas ~ de travailler** a munci fără preget; **ne ~ à qqn. que le sac et les quilles / ne ~ que les quatre murs** a sărăci pe cineva, a aduce pe cineva în sapă de lemn; (*fam.*) **~ qqn. à sec** a curăța pe cineva de bani, a-l lăsa lefter; (*arg.*) **~ -passer** bancnotă de cinci sute de franci; **laisse quimper** nu insista; las-o baltă; (*prov.*) **ce qu'on ne peut retenir, il faut le ~ aller** nu alerga după trăsura care nu te așteaptă; (*prov.*) **dérobe, prends, possède, amasse, tout faut ~ quand on trépasse** omul când moare lasă tot ce are; (*prov.*) **laissez-lui mettre un pied dans le plat, il en aura bientôt mis deux** îi dai un ort și-ți ia un

cot; (*prov.*) **on ne laisse pas de semer quoi qu'on craigne les pigeons** cine vrea să semene mălai nu se teme de vrăbii. **II.** *v.r.* **1.** a se lăsa; **se ~ aller au désespoir** a se lăsa pradă disperării; **se ~ abattre** a se lăsa ucis; **se ~ mener par le bout du nez** a se lăsa înșelat / dus de nas; **se ~ mener par les événements** a se lăsa în voia soartei / a întâmplării; **se ~ tenter** a se lăsa ispitit; a-l împinge păcatul; **se ~ manger / tondre la laine sur le dos a.** a se lăsa extorcat / jumulit; **b.** a suporta resemnat jignirile. **2.** (*în expr.*) **se ~ faire** a ceda; a nu se împotrivi; **se ~ prendre aux paroles de qqn.** a se lua după sfatul / gura cuiva; **se ~ vivre** a nu-și face griji; a nu se omorî cu firea.

laisser-aller *s.m. invar.* **1.** dezinvoltură (în maniere). **2.** nepăsare, neglijență, delăsare; indiferență.

laisser-courre *s.m.* (*invar.*), **laissé-courre** (*pl.* **laissés-courre**) *s.m.* (*vân.*) momentul în care se dă drumul câinilor.

laisser-faire, laissez-faire *s.m.* (*invar.*) (*ec.*) atitudine de pasivitate, de a lăsa evenimentele să se desfășoare la voia întâmplării.

laisser-passer *s.m. invar.* **1.** permis de trecere. **2.** autorizație de transport a anumitor mărfuri. **3.** (*pop.*) bacnotă de cinci sute de franci.

lait *s.m.* **1.** lapte; **~ de vache; ~ en poudre** lapte praf; **café au ~** cafea cu lapte; **pot à / au ~** oală de lapte; (*anat.*) **dent de ~** dinte de lapte; **frère / sœur de ~** frate / soră de lapte; **~ coupé** lapte amestecat cu alt lichid; (*constr.*) **~ de chaux** lapte de var; **~ d'amandes** lapte de migdale. **2.** (*în expr.*) **se mettre au ~** a urma un regim de lactate; **boire du (petit) ~, avaler doux comme ~** a unge la inimă; (*culinar*) **petit-~** zer; (*culinar*) **~ de poule** șodou; **monter / s'emporter comme une soupe au ~** a se înfuria; a fi iute la mânie; a-i sări țandăra / muștarul; (*prov.*) **si on lui tordait le nez, il en sortirait du ~** este încă puișor, cu caș la botișor.

laitage *s.m.* produse lactate.

laitance, laite *s.f.* **1.** lapți (de pește). **2.** (*constr.*) amestec de ciment cu apă.

laité, ~e *adj.* (*despre pești*) cu lapți, care are lapți.

laiterie *s.f.* **1.** lăptărie. **2.** fabrică de produse lactate.

laiteron *s.m.* (*bot.*) susai (*Sonchus arvensis*).

laiteux, -euse *adj.* (cu aspect) lăptos; **blanc ~** alb lăptos.

laitier, -ère I. *adj.* referitor la lapte; cu lapte, de lapte; **l'industrie laitière** industria laptelui; **vache laitière** vacă de lapte; **production ~ère** producția lactatelor. **II.** *s.m.f.* lăptar. **III.** *s.m.* **1.** zgură. **2.** (*bot. în compuse*) **~ -commun** amăreală (*Polygala vulgaria*). **3.** (*geogr. în expr.*) **~ des volcans** varietate de lavă sticloasă. **IV.** *s.f.* oală de lapte cu toartă și capac.

laiton *s.m.* alamă.

laitonnage *s.m.* alămire.

laitonner *v.t.* **1.** a alămi pe cale electrochimică. **2.** *(tehn.)* a dota, a prevedea cu fire de alamă.

laitue *s.f.* (*bot.*) **1.** tâlhărea (*Lactuca sagittata*). **2.** (*în compuse*) **~ -cultivée** lăptucă (*Lactuca sativa*); **~ -de-cochon** buruiană porcească (*Hypochoeris radicata*); **~ -des-murs** susai pădureț (*Lactuca muralis*).

laïus *s.m.* (*fam.*) discurs, cuvântare neinteresantă.

laïusser *v.i.* (*fam.*) a ține un discurs, o cuvântare neinteresantă.

laïusseur, -euse *adj., s.m.f.* (*fam.*) vorbăreț, persoană care ține discursuri interminabile.

laize *s.f.* **1.** lățimea unei stofe. **2.** (*mar.*) pânza unei vele.

lallation *s.f.* **1.** v. **lambdacisme. 2.** gânguritul copiilor înainte de a începe să vorbească.

1. lama *s.m.* (*zool.*) lamă (*Auchenia lama*).

2. lama *s.m.* preot budist la tibetani și la mongoli; **dalai-~** dalai-lama.

lamaïsme *s.m.* (*rel.*) lamaism, formă a budismului nordic, răspândită în Tibet și Mongolia.

lamaïste *s.m.f.* adept al lamaismului.

lamanage *s.m.* (*mar.*) **1.** pilotaj în rada portului. **2.** manevră de amarare a unei nave.

lamaneur *s.m.* pilot care conduce vasul în radă.

lamantin *s.m.* (*zool.*) lamantin, mamifer cetaceu asemănător cu foca (*Manatus*).

lamaserie *s.f.* mănăstire lamaistă.

lambdacisme *s.m.* (*fon.*) pronunțare defectuoasă a literei l.

lambeau *s.m.* **1.** bucată, parte, fragment; fărâmă; **mettre en ~x** a face bucăți / bucățele / fărâme; a sfârteca în bucăți. **2.** fâșie, zdreanță. **3.** (*fig.*) resturi, rămășițe.

lambel *s.m.* ornament de blazon.

lambic, lambick *s.m.* bere belgiană din malț și grâu.

lambin, ~e *adj., s.m.f.* (*fam.*) moale, molatic, mămăligos.

lambiner *v.i.* (*fam.*) a se mocăi, a se moșmondi, a tândăli.

lambliase *s.f.* (*med.*) lambliază.

lambourde *s.f.* **1.** (*constr.*) grindă pentru susținerea podelei. **2.** (*constr.*) piatră calcaroasă friabilă. **3.** (*bot.*) ramură cu muguri în vârf.

lambrequin *s.m.* **1.** draperie așezată în partea superioară a unei uși/ ferestre. **2.** (*arhit.*) element decorativ.

lambris *s.m.* **1.** (*arhit.*) lambriu. **2.** (*constr.*) tencuială. **3.** (*în expr.*) **habiter sous des ~ dorés** a trăi îmbelșugat / pe picior mare; (*înv.*) **les sacrés ~** biserică; **les célestes ~** cerul.

lambrissage *s.m.* **1.** (*arhit.*) acoperire cu lambriuri sau cu tencuială. **2.** (*arhit.*) totalitatea lambriurilor unei încăperi.

lambrisser *v.t.* **1.** (*arhit.*) a aplica lambriuri. **2.** (*constr.*) a tencui.

lambrissure *s.f.* v. **lambrissage**.

lambruche, lambrusque *s.f.* (*bot.*) lăuruscă, răuruscă, viță-sălbatică (*Vitis silvestris*).

lambswool *s.m.* **1.** lână subțire. **2.** țesătură fabricată dintr-o lână subțire.

lame *s.f.* **1.** lamă; **~s de parquet** lamă de parchet; **~ de rasoir** lamă de ras. **2.** tăiș; **~ de couteau** tăișul cuțitului. **3.** (*mineral.*) placă; **~ de schiste** placă de șist. **4.** felie subțire, feliuță, felioară; **une ~ citron** o felioară de lămâie. **5.** (*mar.*) val, talaz; **~ de fond** val puternic; **crête d'une lame** creasta unui val.

6. (*bot.*) pereții subțiri de pe fața inferioară a pălăriei unei ciuperci. 7. (*text.*) iță. 8. (*în expr.*) **forte / fine / bonne ~** spadasin redutabil; **visage en ~ de couteau** figură prelungă și osoasă; (*fam.*) **vieille ~** vechi camarad de oaste; (*poligr.*) **~ de pliage** cuțit de fălțuit; **~ de scie** pânză de ferăstrău; **~ pour rabotage fin** cuțit de rindeluit; (*arg.*) șiș; (*arg.*) om curajos (în lumea interlopă).
lamé, ~e I. *adj.* (*text.*) țesut cu fir metalic. **II.** *s.m.* (*text.*) țesătură cu fir metalic, lamé.
lamedé, lamdé *s.f.* (*arg.*) femeie; nevastă.
lamedu *s.f.* (*arg.*) marfă.
lamellaire *adj.* lamelar, în formă de lame.
lamellation *s.f.* lamelare, dispunere în lamele.
lamelle *s.f.* lamelă, foiță, plăcuță subțire de metal, sticlă etc.
lamellé, ~e *adj.* lamelat, constituit din lamele.
lamelleux, -euse *adj.* (*mineral.*) care se desface în lamele.
lamellibranches *s.m.pl.* (*zool.*) lamelibranhiate, clasă de moluște.
lamellicornes *s.m. pl.* (*entom.*) lamelicorne, cu antenele terminate cu prelungiri lamelate.
lamelliforme *adj.* lameliform, de forma unei lamele.
lamentable *adj.* lamentabil, dezolant, jalnic, mizerabil, vrednic de milă.
lamentablement *adv.* (în mod) lamentabil, dezolant, jalnic.
lamentation *s.f.* lamentație, tânguire, văicăreală, jelire, văitare, plângere; **se répandre en ~s** a se văicări, a se tângui, a se lamenta, a se jeli.
lamenter *v.r.* a se lamenta, a se tângui, a se văicări, a se văita, a se jeli, a se jelui; **il se lamente sur son sort** se vaită de soarta sa.
lamento *s.m.* **1.** bocet. **2.** cântec trist.
lamer *v.t.* **1.** (*tehn.*) a rindelui, a gelui. **2.** (*arg.*) a înjunghia pe cineva.
lamette *s.f.* foiță.
lamfé *s.f.* (*arg.*) femeie.
lamie *s.f.* **1.** (*mit.*) monstru cu bust de femeie și corp de șarpe. **2.** (*iht.*) specie de rechin din mările Europei (*Lamna cornubica*).
1. lamier *s.m.* (*bot.*) specie de urzică (*Lamium*).
2. lamier *s.m.* muncitor care pregătește firele de aur și argint pentru realizarea unor lameuri.
laminage *s.m.* **1.** (*metal.*) laminare, vălțuire, laminaj. **2.** (*fig.*) reducere, diminuare; **le ~ des revenus** reducerea veniturilor.
1. laminaire *s.f.* (*bot.*) specie de algă (*Laminaria*).
2. laminaire *adj.* **1.** (*mineral.*) laminar, alcătuit din lamele paralele. **2.** (*fiz. în expr.*) **écoulement ~** curgere laminară.
laminé, ~e *adj., s.m.f.* (*metal.*) laminat.
laminectomie *s.f.* (*chir.*) rezecție a lamelor vertebrale.
laminer *v.t.* **1.** (*metal.*) a lamina. **2.** (*tehn.*) a îngusta jetul unui fluid. **3.** (*fig.*) a reduce la maximum, a micșora; **~ les revenus par de grands impôts** a reduce veniturile prin impozite mari.
laminerie *s.f.* (*metal.*) secție de laminare.
lamineur I. *s.m., adj.* (*metal.*) laminator, laminorist. **II.** *adj.* care laminează.
lamineux, -euse *adj.* (*anat.*) laminos, alcătuit din lame paralele.
laminoir *s.m.* **1.** (*metal.*) laminor; **~ à gros profils** laminor de profiluri grele; **~ à petits fers** laminor de profiluri ușoare; **~ à feuillards** laminor de benzi. **2.** (*în expr.*) **passer qqn. au ~** a supune pe cineva unor încercări grele; (*pop.*) a critica, a-i freca cuiva ridichea / chelia.
lampadaire *s.m.* **1.** lampadar. **2.** (*în imperiul bizantin*) cleric care purta torțe mergând înaintea împăratului sau împărătesei.
lampadédromies *s.f. pl.* (*în antichitate*) curse cu torțe la sărbători religioase.
iampadiste *s.m.* v. **lampadophore**.
lampadophore *s.m.* (*în antichitate*) **1.** purtător de torțe la sărbători religioase. **2.** participant la cursele cu torțe.
lampant, ~e *adj.* **1.** lampant; **pétrole ~** petrol lampant. **2.** (*fam. despre vin*) ușor de băut.
lamparo *s.m.* (*reg.*) lampă folosită pentru atragerea peștelui; **pêche au ~** pescuit cu lampa.
1. lampas *s.m.* **1.** (*vet.*) tumefiere a mucoasei cerului gurii la cai. **2.** (*fam. în expr.*) **s'humecter le ~** a trage o dușcă, a-și uda gâtul.
2. lampas *s.m.* (*text.*) varietate de brocart.
lampassé, ~e *adj.* (*herald.*) (*referitor la animale*) cu limba dintr-un anumit email.
lampe *s.f.* **1.** lampă; (min.) **~ à carbure** lampă cu carbid; **~ à pétrole** lampă cu petrol; **~ à efflure** lampă cu descărcare luminiscentă; **~ à souder** lampă de sudură; **2.** (*arg.*) turboreactor de avion; **3.** (*arg.*) nas mare; **4.**(*arg.*) pistol automat. **5.** (*în expr.*) (*auto*) **~ de projecteur** fază mare; **~ pilote** fază mică; **il n'y a plus d'huile dans la lampe** moare, se duce, își dă duhul; (*pop.*) **s'en mettre plein la ~** a se îndopa, a se ghiftui; a băga la jgheab.
lampée *s.f.* (*pop.*) **1.** dușcă, înghițitură, gură; **avaler une ~ de vin** a da pe gât o dușcă de vin. **2.** pată provocată de un lichid.
lamper *v.t.* (*pop.*) a bea, a trage la măsea.
lampion *s.m.* **1.** lampion, lanternă venețiană. **2.** (*pop.*) ochi.
lampiste *s.m.* **1.** lampist, persoană care răspunde de întreținerea unor aparate de iluminat. **2.** salariat subaltern; (*fam.*) **s'en prendre au ~** a da vina pe un țap ispășitor / pe acarul Păun.
lampisterie *s.f.* **1.** (*înv.*) industrie, comerț de lămpi. **2.** magazie, depozit de lămpi.
lampourde *s.f.* (*bot.*) **1.** scaietele-popii (*Xanthium strumarium*). **2.** (*în compuse*) **~-épineuse** holeră (*Xanthium spinosum*).
lamprette *s.f.* (*bot.*) floarea-cucului (*Lychnis Flos-cuculi*).
lamprillon *s.m.* (*iht.*) larva chișcarului.
lamproie *s.f.* (*iht.*) chișcar, țipar (*Misgurnus fossilis* sau *Cobilis fossilis*).
lamprophyre *s.m.* lamprofir, rocă eruptivă cu structură porfirică.

lampsane *s.f.* (*bot.*) zgrăbunțică (*Lapsana communis*).
lampyre *s.m.* (*entom.*) licurici (*Lampyris noctiluca*).
lanarqué *s.m.* (*arg.*) client dificil.
lançage *s.m.* v. **lancement**.
lance *s.f.* **1.** lance; **fer de ~ a.** fier de lance; **b.** (*fig.*) partea cea mai dinamică a unei armate, industrii, colectivități etc. **2.** robinet de furtun. **3.** (*înv.*) soldat înarmat cu lance. **4.** (*în expr.*) **rompre une ~ avec qqn. a.** a avea un conflict cu cineva; **b.** a discuta în contradictoriu cu cineva; **baisser la ~** a închina / a pleca steagul; a se da bătut / prins.
lancé, ~e *adj.* **1.** aruncat, lansat. **2.** (*fig.*) lansat, cunoscut, de notorietate; la modă.
lance-amarre *s.m. invar.* (*mar.*) aparat de lansare a unei amare.
lance-bombes *s.m. invar.* (*av.*) lansator de bombe.
lancecaille, lanscaille *s.f.* (*arg.*)**1.** apă. **2.** ploaie.
lancée *s.f.* **1.** mișcare. **2.** lansare, aruncare. **3.** (*la pl. rar*) junghiuri. **4.** (*în expr.*) **courir / continuer sur sa ~** a continua o acțiune profitând de elanul inițial.
lance-flammes *s.m. invar.* (*mil.*) aruncător de flăcări.
lance-fusées *s.m. invar.* (*av.*) lansator de rachete.
lance-grenades *s.m.* inv. (*mil.*) aruncător de grenade.
lancement *s.m.* aruncare, lansare; **~ d'un satellite artificiel** lansare a unui satelit artificial; (*mar.*) **~ d'un navire** lansare la apă a unei nave; **rampe de ~** rampă de lansare; (*fig.*) **~ d'une campagne de presse** lansarea unei campanii de presă.
lance-missiles *s.m. invar.* lansator de proiectile teleghidate.
lancéolé, ~e *adj.* (*bot.*) (*despre frunze*) lanceolat, care are forma unui vârf de lance.
lance-parfum *s.m.* (*arg.*) pistol automat.
lance-pierres *s.m. invar.* praștie.
lancequine, lansquine *s.f.* (*arg.*) **1.** ploaie. **2.** apă. **3.** urină.
lancequiner, lansquiner *v.i.* (*arg.*) **1.** a ploua. **2.** a plânge, a da apă la șoareci. **3.** a urina.
1. lancer I. *v.t.* **1.** a lansa, a arunca, a azvârli; **~ une balle** a arunca o minge; **~ une pierre** a arunca o piatră; **~ le javelot** a arunca sulița; **ses yeux lancent des éclairs** ochii săi aruncă fulgere; **le volcan lance des torrents de lave** vulcanul aruncă torente de lavă. **2.** (*în expr.*) **~ un ballon d'essai** a încerca marea cu degetul; a sonda terenul; **~ un coup de pied à qqn.** a trage cuiva un picior în spate; **~ une affaire** a pune pe roate o afacere; **~ une attaque** a dezlănțui un atac; **~ le gibier** a hăitui vânatul; **~ les chiens** a asmuți câinii. **II.** *v.r.* a se arunca, a se lansa; **se ~ dans les affaires** a se lansa în afaceri.
2. lancer *s.m.* **1.** lansare, aruncare; **~ du javelot** aruncare a suliței. **2.** (*vân.*) hăituială.
lance-roquettes *s.m. invar.* lansator de rachete.
lance-torpilles *s.m. invar.* (*mar.*) lansator de torpile.
lancette *s.f.* **1.** (*chir.*) lanțetă. **2.** (*la pescuit*) lansetă. **3.** (*arhit.*) arc ascuțit specific artei gotice.
lanceur, -euse *s.m.f.* **1.** aruncător; (*sport*) **~ de poids** aruncător de greutăți. **2.** (*tehn.*) lansator. **3.** (*în expr.*) **~ d'affaires** întreprinzător de afaceri.
lanche *s.f.* (*mar.*) ambarcațiune de pescuit.
lancia *s.f.* (*mar.*) șalupă.
lancier *s.m.* **1.** (*înv.*) lăncier. **2.** (*în expr.*) **quadrille des ~s** cadril dansat în Franța după 1850.
lancière *s.f.* scocul morii.
lancinant, ~e *adj.* (*despre dureri*) care înjunghie, care zvâcnește.
lancination *s.f.*, **lancinement** *s.m.* durere caracterizată prin junghiuri.
lanciner I. *v.i.* (*despre dureri*) a se manifesta prin junghiuri. **II.** *v.t.* (*fig.*) a obseda, a chinui; **ce remords le lancine** această remușcare îl chinuiește.
lançoir *s.m.* (*tehn.*) uluc de aruncare, descărcător.
lançon *s.m.* (*iht.*) specie de țipar din Atlantic (*Ammodytes lanceolatus*).
landamman *s.m.* (*germ.*) judecător de canton din Elveția.
landau (*pl.* **-s**) *s.m.* landou.
landaulet *s.m.* **1.** (*înv.*) landou mic. **2.** (*înv.*) cupeu mic semi-decapotabil.
lande *s.f.* **1.** landă. **2.** stepă năpădită de ciulini și buruieni.
landgrave I. *s.m.* **1.** landgraf, prinț suveran din vechea Germanie. **2.** vechi magistrat german. **II.** *s.f.* soție de landgraf.
landgraviat *s.m.* **1.** regiune condusă de un landgraf. **2.** rangul de landgraf.
landier *s.m.* **1.** pirostrie. **2.** (*bot.*, *pop.*) drobiță (*Genista tinctoria*).
landlord *s.m.* (*angl.*) moșier englez.
landolphie, landolphia *s.f.* (*bot.*) arbore de cauciuc din Madagascar (*Landolphia orvariensis*).
landsturm *s.m.* cadrele de rezervă ale armatei în țările germanice și în Elveția.
landtag *s.m.* (*germ.*) adunare reprezentativă sau legislativă dintr-un land german.
landwehr *s.f.* prima categorie de rezerviști în țările germanice și în Elveția.
laneret *s.m.* (*vân.*) masculul șoimului.
langage *s.m.* **1.** limbaj, grai, vorbire; **philosophie du ~** filozofia limbajului; **~ populaire** vorbire populară. **2.** mod de exprimare, de comunicare la animale; **le ~ des dauphins** modul de exprimare al delfinilor.
langagier, -ère *adj.* referitor la limbaj.
lange *s.m.* **1.** scutec. **2.** (*fig.*) început, începuturi; **science encore dans les ~s** știință încă la început, în fașă.
langer *v.t.* a înfășa.
langoureusement *adv.* (în mod) languros, galeș; cu melancolie.
langoureux, -euse *adj.* languros, galeș, tandru, drăgăstos; dulceag; **regard ~** privire galeșă.
langouse, languetouse *s.f.* (*arg.*) limbă.
langouste *s.f.* (*zool.*) langustă (*Palinurus vulgaris*).
langoustier I. *s.m.*, **langoustière** *s.f.* plasă de pescuit languste. **II.** *s.m.* navă de pescuit languste.
langoustine *s.f.* (*iht.*) specie de homar din Norvegia.
langue *s.f.* **1.** (*anat.*) limbă; **mauvaise / méchante ~, ~ d'aspic, ~ de vipère / de serpent** limbă otrăvită, gură rea; **~ de feu** limbă de foc; **tirer la ~ à qqn.** a scoate limba la cineva. **2.** limbă, grai, limbaj; vorbire; **la ~ française** limba franceză; **~s vivantes** limbi vii, moderne; **~s mortes** limbi moarte; **~ verte**

vorbire populară; (*fig.*) ~ **de bois** limbă de lemn; ~ **pauvre** limbaj sărăcăcios. **3.** (*în expr.*) **coup de** ~ bârfă, clevetire, defăimare, denigrare; ~ **de terre** fâșie de pământ; **avoir la** ~ **bien pendue / bien affilée** a fi bun de gură; a avea gură mare; **avoir la** ~ **trop longue, ne pas savoir tenir sa langue** a nu putea păstra un secret; ~ **être mauvaise** ~ a fi rău de gură; a avea limba ascuțită; **avaler sa** ~ a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic / mâlc; **tirer la** ~ **a.** a-i fi sete; a avea gâtul uscat; **b.** a fi la ananghie / la strâmtoare; **la** ~ **lui va comme la navette d'un tisserand / comme un claquet de moulin** îi merge gura ca o meliță / ca o moară hodorogită; **jeter sa** ~ **au chat / aux chiens** a renunța la a ghici ceva, a te da bătut; **avoir soif à avaler sa** ~ a fi mort de sete; a avea gâtul uscat; a-i sfârâi cuiva gâtlejul de sete; **ennuyeux à avaler la** ~ plicticos de moarte; **avoir un mot sur le bout de la** ~ a-i umbla vorba prin gură; a-i sta pe limbă; **prendre** ~ **avec qqn**. a lua legătura / a intra în legătură cu cineva; **avoir un bœuf sur la** ~ a-și ține gura; a-și pune frâu gurii / limbii; **avoir la** ~ **pâteuse** a fi mahmur după chef; **faire tirer la** ~ **à qqn**. a face pe cineva să aștepte (ceea ce dorește). **4.** (*prov.*) **à mauvaise** ~ **bons ciseaux** limba lungă ușor se scurtă; **douce parole n'écorche** ~ de vorbă bună nu te doare gura.

langue-de-bœuf (*pl.* **langues-de-bœuf**) *s.f.* **1.** (*constr.*) șpaclu. **2.** (*ist.*) lance scurtă. **3.** (*bot.*) limba-boului, burete-de-stejar (*Anchusa italica*).

langue-de-carpe (*pl.* **langues-de-carpe**) *s.f.* (*med.*) cleşte de dentist pentru extras molarii.

langue-de-chat (*pl.* **langues-de-chat**) *s.f.* (*culin.*) limbă de pisică.

langue-de-serpent (*pl.* **langues-de-serpent**) *s.f.* **1.** (*ist.*) talisman căruia i se atribuia proprietatea de a detecta otrava din mâncăruri. **2.** instrument pentru detartrare. **3.** limba-șarpelui (*Ophilossum vulgatum*).

langue-de-vache (*pl.* **langues-de-vache**) *s.f.* nicovală.

1. languedocien, ~**ne** *adj.* din regiunea Languedoc, referitor la regiunea Languedoc.

2. Languedocien, ~**ne** *s.m.f.* locuitor din regiunea Languedoc.

languetouse *s.f.* v. **langouse**.

languette *s.f.* **1.** ceea ce are forma unei limbi mici. **2.** (*constr.*) lambă, feder. **3.** pană de lemn. **4.** (*în expr.*) ~ **d'une chaussure** limbă de pantofi; ~ **fausse** șipcă lambă.

langueur *s.f.* **1.** (*înv.*) slăbiciune, epuizare. **2.** melancolie; deprimare; apatie; **tomber en** ~ a cădea în apatie. **3.** indolență, moliciune, lâncezeală. **4.** melancolie; visare; **des yeux pleins de** ~ ochi visători, plini de melancolie.

langueyage *s.m.* (*vet.*) examinarea limbii unui animal domestic (porc, bou).

langueyer *v.t.* **1.** (*vet.*) a examina limba unui porc sau bou pentru a vedea dacă este sănătos. **2.** (*muz.*) a prevedea, a dota cu clapete metalice un instrument sau un tub de orgă. **3.** (*fam.*) a trage de limbă.

langueyeur *s.m.* (*ist.*) agent sanitar care examina porcii la iarmaroc.

languide *adj.* (*lit.*) lânced; languros, melancolic; **un regard** ~ o privire melancolică.

languier *s.m.* **1.** limbă și piept de porc afumate. **2.** bijuterie medievală în formă de arbore.

languir I. *v.i.* **1.** (*înv.*) a lâncezi; a zăcea (bolnav). **2.** a tânji; a jindui, a râvni; **il languit après une lettre de sa bien-aimée** tânjește după o scrisoare de la iubita lui. **3.** a fi nerăbdător, a aștepta cu nerăbdare; **vous me faites** ~, **dites donc la bonne nouvelle** sunt nerăbdător, spuneți-mi o dată vestea cea bună. **4.** (*fig.*) a se lungi, a trena; **la conversation languit** conversația trenează. **5.** (*despre plante*) a se ofili. **II.** *v.r.* **1.** a se plictisi. **2.** (*pop.*) a-i fi dor; **je me languis de toi** mi-e dor de tine.

languissamment *adv.* **1.** domol, încet, alene, agale, lin; ~ **étendue sur un canapé** întinsă alene pe o canapea. **2.** (în mod) galeș, languros, tandru, drăgăstos; **regarder** ~ **qqn.** a se uita galeș la cineva.

languissant, ~**e** *adj.* **1.** (*înv.*) lânced, suferind. **2.** fără vlagă, fără vigoare; **un homme** ~ un bărbat lipsit de vigoare. **3.** languros, galeș; **regard** ~ privire galeșă. **4.** care trenează, care se lungește; **conversation** ~**e** conversație care trenează.

languissement *s.m.* lâncezeală; moliciune.

langur *s.m.* (*zool.*) specie de maimuță asiatică.

laniaire *s.f.* (dinte) canin.

lanice *adj.* (*în expr.*) **bourre** ~ partea cea mai aspră a lânii.

lanier *s.m.* (*ornit.*) specie de șoim (*Falco*).

lanière *s.f.* **1**: curea. **2.** fâșie, bandă.

lanifère, lanigère *adj.* **1.** care poartă sau produce lână sau altă materie cu aspectul lânii sau bumbacului. **2.** (*entom. în expr.*) **puceron** ~ păduche de frunze care atacă merii.

laniste *s.m.* (*în antichitate*) antrenor de gladiatori.

laniaire *s.m.* (*în expr.*) **envoyer qqn. faire** ~ a expedia pe cineva, a trimite pe cineva la plimbare; a da papucii cuiva.

lanoline *s.f.* lanolină.

lanscaille *s.f.* v. **lancecaille**.

lansquenet *s.m.* **1.** (*ist.*) pedestraș mercenar german (sec. XV-XVI). **2.** joc de cărți.

lansquenette *s.f.* sabie scurtă și lată purtată de pedestrașii germani (în sec. XV-XVI).

lansquine *s.f.* v. **lancequine**.

lansquiner v. *impers.* v. **lancequiner**.

lantanier, lantana *s.m.* (*bot.*) dârmoz, arbust din țările calde (*Viburnum lantana*).

lanterne *s.f.* **1.** lanternă; felinar; ~ **sourde** lanternă oarbă; (*c.f.*) ~ **de signal** felinar de semnalizare; (*c.f.*) ~ **de branchement de voie** felinar de ace. **2.** (*arhit.*) turnuleț construit deasupra unei cupole. **3.** (*fig. înv. la pl.*) baliverne, prostii, aiureli, fleacuri, scorneli. **4.** (*arg.*) **a.** fereastră; **b.** ochi. **5.** (*în expr.*) **mettre à la** ~ a spânzura (în timpul Revoluției franceze); **prendre vessies pour** ~**s** a face o confuzie grosolană, a se înșela; ~ **vénitienne** lampion; **oublier d'allumer / d'éclairer sa** ~ a uita esențialul; (*sport*) ~ **rouge** lanterna roșie, ultimul clasat; (*zool.*) ~ **d'Aristote** aparatul masticator al aricilor de mare; (*arg.*) ~ **sourde** contrabandist.

lanterneau *s.m.* v. **lanternon**.
lanterner **I.** *v.i.* a-și pierde vremea fără rost; a tândăli. **II.** *v.t.* a duce cu vorba pe cineva, a-l amâna.
lanternerie *s.f.* (*înv.*) pierdere de vreme.
lanternier *s.m.* **1.** (*înv.*) lampagiu. **2.** (*pop.*) patron de bordel.
lanternon, lanterneau *s.m.* (*constr.*) lanternou.
lanthane *s.m.* (*chim.*) lantan.
lanthanides *s.m. pl.* (*chim.*) lantanide, nume generic al unor elemente chimice.
lanturlu *s.m.* refrenul unui vodevil, indicând un răspuns evaziv sau un refuz.
lanugineux, -euse *adj.* **1.** lânos, care are aparența lânii. **2.** (*bot.*) acoperit cu puf; **feuilles ~euses** frunze acoperite cu puf.
1. laotien, ~ne *adj.* **I.** laoțian, din Laos. **II.** *s.f.* (*arg.*) heroină concentrată.
2. Laotien, ~ne *s.m.f.* laoțian, locuitor din Laos.
lap, lape *pron. nehot.* (*arg.*) nimic; **bon à ~** nefolositor; **que ~** absolut nimic.
lapalissade *s.f.* afirmație evidentă, adevăr simplu, la mintea cocoșului.
laparoscopie *s.f.* (*med.*) laparoscopie.
laparotomie *s.f.* (*med.*) laparotomie.
lapement *s.m.* lipăit.
laper *v.t.*, *v.i* a lipăi.
lapereau *s.m.* vătui, pui de iepure.
lapiaz, lapié *s.m.* (*geol.*) lapiez, platou calcaros cu chei și grote.
lapidaire I. *s.m.* **1.** șlefuitor de pietre prețioase. **2.** masă mobilă folosită la șlefuirea pietrelor prețioase. **3.** (*în evul mediu*) tratat despre pietrele prețioase și virtuțile lor magice și medicinale. **4.** negustor de pietre prețioase. **5.** (*poligr. la pl.*) lapidare. **II.** *adj.* **1.** (*despre stil, vorbire*) lapidar, scurt, concis, laconic. **2.** specific inscripțiilor pe pietre.
lapidation *s.f.* lapidare, lovire, ucidere cu pietre.
lapider *v.t.* **1.** a ucide cu pietre, a lapida. **2.** a ataca pe cineva cu pietre. **3.** (*fig. înv.*) a critica, a ocărî.
lapidescence *s.f.* (*geol.*) tendința de a se pietrifica.
lapidescent, ~e *adj.* care are tendința de a se pietrifica.
lapidification *s.f.* (*geol.*) pietrificare, transformare a sedimentelor în roci.
lapidifier *v.t.*, *v.r.* a (se) pietrifica.
lapié *s.m.* v. **lapiaz**.
lapilli *s.m. pl.* (*geol.*) lapili, pietricele poroase, bucăți de lavă azvârlite de vulcani în erupție.
lapin, ~e *s.m.f.* **1.** iepure (de casă) (*Lepus europaeus* și *cuniculus*). **2.** carnea iepurelui de casă; **manger du ~** a mânca iepure. **3.** (*fig.*) om șiret și îndrăzneț. **4.** (*în expr.*) **courir comme un ~** a fugi mâncând pământul; a alerga de mama focului; **le coup du ~** o lovitură puternică pe ceafă; **un chaud ~** un bărbat plin de temperament; (*pop.*) **poser un ~ à qqn.** **a.** a nu plăti o datorie cuiva, a trage clapa; **b.** a nu veni la o întâlnire; (*pop.*) **ça sent le ~** nu miroase-a bine; (*pop.*) **un fameux ~** un om respectabil; (*pop.*) **~ ferré** **a.** cal; **b.** jandarm.
lapiner *v.i.* (despre iepuroaice) a făta.
lapinière *s.f.* **1.** crescătorie de iepuri. **2.** coteț pentru iepuri.
lapis, lapis-lazuli *s.m.* (*mineral.*) lapislazuli, lazurit.
1. lapon, ~ne I. *adj.* lapon, din Laponia. **II.** *s.m.* limba laponă.
2. Lapon, ~ne *s.m.f.* lapon, locuitor din Laponia.
1. laps *s.m.* (*în expr.*) **~ de temps** interval de timp.
2. laps, ~e *adj.* (*în expr.*) **~ et relaps** (persoană) care a adoptat catolicismul și apoi s-a dezis de el.
lapsus *s.m.* lapsus, inadvertență, greșeală (în vorbire sau în scris).
laptot *s.m.* (*înv.*) (*în porturi africane*) hamal, docher.
laquage *s.m.* lăcuire.
laquais *s.m.* **1.** lacheu, servitor, slugă. **2.** (*fig.*) om servil, slugarnic. **3.** (*în expr.*) **mentir comme un ~** a minți cu nerușinare; a spune gogoși; **être insolent comme un ~** a fi extrem de obraznic.
laque I. *s.f.* lac (de lustruit). **II.** *s.m.* obiect de artă lăcuit.
laqué, ~e *adj.* **1.** lăcuit; **meuble ~** mobilă lăcuită. **2.** (*med. în expr.*) **sang ~** sânge după hemoliză.
laquelle (*pl.* **lesquelles**) **I.** *pron. rel. f.* **1.** care; **la franchise avec ~ elle me répond** sinceritatea cu care îmi răspunde; (*cu prep.* **à**) **la dame à ~ j'ai parlé** doamna căreia i-am vorbit (*la pl. se contrage în* **auxquelles**) **les personnes auxquelles je m'adresse** persoanele cărora mă adresez; (*cu prep.* **de**) **c'est une proposition à propos de ~ je veux vous parler** este o propunere în legătură cu care vreau să vă vorbesc; (*la pl. se contrage în* **desquelles**) **des propositions à propos desquelles je veux vous parler** propuneri în legătură cu care vreau să vă vorbesc. **2.** *pron. interog. f.* (pe) care ; **je vois des jolies blouses – lesquelles?** văd niște bluze frumoase – Care?
laquer *v.t.* **1.** a lăcui, a da cu lac. **2.** a lustrui.
laquet *s.m.* lac mic din Pirinei.
laqueur *s.m.* lăcuitor.
laqueux, -euse *adj.* (*rar*) care are aspectul unui lac.
laraire *s.m.* (*la romani*) altarul zeilor lari, protectori ai casei.
larbin *s.m.* **1.** (*fam.*) slugă, servitor, fecior în casă. **2.** (*fig.*) om servil, slugarnic. **3.** (*fam.*) (*la jocul de cărți*) valet.
larcin *s.m.* **1.** furt, furtișag, ciordeală, pungășeală, șterpelire; **menus ~s** mici furtișaguri; **commettre un ~** a comite un furt. **2.** (*înv.*) pradă. **3.** (*fig.*) plagiat.
lard *s.m.* **1.** slănină, osânză. **2.** (*în expr.*) **faire du ~** a prinde osânză, a se îngrășa; (*fam.*) **se demander si c'est du ~ ou du cochon** a se informa asupra unei chestiuni; (*pop.*) **un gros ~** o namilă de om; **tête de ~** mutră antipatică; (*tehn.*) **pierre de ~** cretă de croitor; **avoir mangé le ~** a fi vinovat; **être gras à ~** a fi obez; **venir comme ~ aux pois** a se potrivi, a-i ședea de minune; (*pop.*) **mettre le ~ au saloir** a se băga în pat; (*pop.*) **prendre tout sur son ~** a-și asuma răspunderea pentru ceva; **rentrer dans le ~ à qqn.** a ataca pe cineva; **tête de ~** persoană încăpățânată și ursuză.
lardé, ~e *adj.* împănat cu slănină.

larder *v.t.* **1.** a împăna cu slănină; ~ **de la viande** a împăna carnea cu slănină. **2.** a străpunge, a înțepa; ~ **de coups d'épée** a străpunge cu sabia. **3.** (*în expr.*) ~ **un cheval** a da mereu pinteni calului; ~ **qqn. d'ironies** a potopi pe cineva cu ironii.
larderon *s.m.* (*ornit.*) pițigoi mic și albastru.
lardeuss, lardoss, lardingue *s.m.* (*arg.*) pardesiu.
lardoire *s.f.* **1.** frigare folosită la împănat. **2.** (*arg.*) armă albă.
lardon *s.m.* **1.** bucățică lungă de slănină folosită la împănat. **2.** (*tehn.*) bucată de metal pentru astupat o fisură. **3.** (*fig. înv.*) ironie. **4.** (*pop.*) mucos, plod, țânc, pici, prichindel, zgâmboi.
lardonnement *s.m.* tăierea slăninii în bucățele pentru împănat.
lardonner *v.t.* **1.** a tăia slănina în bucățele pentru împănat. **2.** (*fig.*) a ironiza pe cineva.
lardoss *s.m.* v. **lardeuss**.
lardu *s.m.* (*arg.*) polițist, caraliu, gabor.
lare I. *s.m.* (*la romani*) lar, zeu protector al casei. **2.** (*la pl., lit.*) casă, cămin; **revoir ses ~s** a-și revedea căminul. **II.** *adj.* (*în expr.*) **dieux ~s** zeii lari, zeii ocrotitori ai casei.
larfeuil, larfeuille *s.m.* (*arg.*) portofel.
largable *adj.* (*av.*) detașabil.
largage *s.m.* (*av.*) largare, desprinderea și aruncarea unui obiect dintr-o aeronavă; ~ **des bombes** aruncarea bombelor.
large I. *adj.* **1.** lat; **vestibule** ~ vestibul lat. **2.** vast, mare, întins, larg, spațios; ~ **boulevard** bulevard mare, întins. **3.** (*cu prep.* **de**) cu o lățime de; **avenue ~ de dix mètres** bulevard cu o lățime de zece metri. **4.** mare, important, considerabil; **de ~s possibilités** posibilități mari. **5.** (*despre obiecte de îmbrăcăminte*) larg; comod; **un chandail** ~ un pulover larg, comod; (*fig.*) **avoir des vues ~s** a avea vederi largi. **6.** (*fig.*) larg, generos, darnic; **c'est un homme** ~ e un om generos. **7.** (*fig.*) tolerant; **un esprit** ~ un spirit tolerant. **8.** (*despre opinii politice*) liberal. **9.** (*arg. în expr.*) **l'avoir** ~ a avea noroc. **II.** *s.m.* **1.** lărgime, lățime; larg, lat; **en long et en** ~ în lung și-n lat; **être au ~ a.** a se simți în largul său; **b.** a avea bani; **c.** a avea loc mult. **2.** largul mării; **prendre le ~ a.** a porni în larg; **b.** (*fam.*) a-și lua tălpășița, a o șterge; (*pop.*) **l'avoir ~ a.** a avea un noroc chior; **b.** a fi influent; (*pop.*) **pas ~ du dos** zgârcit; zgârie-brânză; **au** ~ la o parte, circulați. **III.** *adv.* **1.** în mod amplu, în mare; **voir** ~ a avea vederi largi; a nu avea prejudecăți; **ne pas en mener ~ a.** a nu fi în largul său; a fi la ananghie / la strâmtoare; **b.** a o păți, a o băga pe mânecă; **ces souliers chaussent** ~ acești pantofi sunt comozi.
largement *adv.* **1.** (în mod) larg, din plin, din belșug; ~ **répandu** larg răspândit. **2.** cel puțin, pe puțin; **cette personne est ~ octogénaire** această persoană este cel puțin octogenară.
largeo, largeot *adj.* (*pop.*) larg.
largesse *s.f.* **1.** generozitate, dărnicie; **cette dame est connue pour sa** ~ această doamnă este cunoscută pentru dărnicia ei. **2.** (*la pl.*) daruri, donații, binefaceri.
largeur *s.f.* **1.** lățime; ~ **d'un corridor** lățimea unui coridor; (*text.*) ~ **d'empeignage** lățime în spată; (*mar.*) ~ **de dehors** lățime maximă a corpului; (*mar.*) ~ **hors membrures** lățime de calcul. **2.** (*fig.*) lărgime; ~ **de vues** lărgime de vederi, înțelegere cuprinzătoare, spirit deschis. **3.** (*în expr.*) **dans les grandes ~s** total, complet; **vous vous trompez, et dans les grandes ~s** vă înșelați și încă total, absolut.
larghetto (*muz.*) **I.** *adv.* larghetto. **II.** *s.m.* bucată muzicală executată larghetto.
largo (*muz.*) **I.** *adv.* largo. **II.** *s.m.* bucată muzicală executată largo.
largue I. *adj.* **1.** (*mar. despre odgoane înv.*) larg, destins, neîncordat. **2.** (*înv. în expr.*) **vent** ~ vânt pieziș. **II.** *s.m.* vânt pieziș. **III.** *adv.* destins; **courir** ~ a alerga destins, fără încordare.
largué, ~e *adj., s.m.f.* depășit de evenimente; rămas în urmă.
larguer I. *v.t.* **1.** (*mar.*) a detașa, a desprinde (un cablu, o velă). **2.** (*av.*) a desprinde, a da drumul, a lăsa să cadă; **un avion qui largue des bombes** un avion care dă drumul la bombe, aruncă bombe. **3.** (*pop.*) a arunca; ~ **ses vieux vêtements** a-și arunca hainele vechi. **4.** (*fig.*) a părăsi, a abandona, a se descotorosi de; **elle a largué son fiancé** și-a părăsit logodnicul. **5.** (*în expr. pop.*) ~ **les amarres a.** a pleca; **b.** a muri.
lariformes *s.m. pl.* (*ornit.*) ordin de păsări marine palmipede, din care fac parte pescărușii.
larigot *s.m.* **1.** (*înv.*) fluier rustic. **2.** (*în expr.*) **boire à tire-~** a trage la măsea; a bea zdravăn / cât șapte; (*pop.*) a-și îneca pipota.
larme *s.f.* **1.** lacrimă; **fondre en ~s** a izbucni în lacrimi; **pleurer à chaudes ~s** a plânge cu lacrimi cât pumnul; **rire aux ~s** a râde cu lacrimi; **~s de crocodile** lacrimi de crocodil; **verser des ~s** a vărsa lacrimi; **avoir les ~s aux yeux** a avea lacrimi în ochi. **2.** (*în expr.*) **avoir toujours la ~ à l'œil a.** a fi sensibil; **b.** a fi smiorcăit; **pleurer des ~s de sang** a plânge amarnic, a avea un necaz; **sécher ses ~s** a se consola. **3.** (*fam.*) strop, pic, picătură; **une ~ de vin** o picătură de vin. **4.** (*la vița de vie*) scurgere a sevei. **5.** (*în expr.*) **~s de cerf** secreție uleioasă și mirositoare a glandelor lacrimale ale cerbului cu care acesta își marchează teritoriul.
larme-de-Job, larme-du-Christ *s.f.* v. **larmille**.
larmichette *s.f.* (*pop.*) picătură, strop.
larmier *s.m.* **1.** (*arhit.*) lăcrimar, pazie. **2.** (*anat.*) colțul ochiului (dinspre nas), unghiul intern al ochiului. **3.** (*zool.*) aparat lacrimal specific cerbilor.
larmille *s.f.* (*bot.*) plană exotică din familia gramineelor, cu boabe lucitoare în formă de lacrimi.
larmoiement *s.m.* **1.** lăcrimare, plâns. **2.** (*fig.*) smiorcăială, tânguire; scâncet.
larmoyant, ~e I. *adj.* **1.** lacrimogen, sfâșietor, tânguitor; **pièce de théâtre ~e** piesă de teatru lacrimogenă, care smulge lacrimi. (*fig.*) smiorcăit, plângăreț, văicăreț, scâncit. **II.** *s.m.* (*teatru*) genul melodramatic.

larmoyer I. *v.i.* (*fam.*) a plânge tot timpul, a avea mereu ochii în lacrimi. (*fig.*) a se smiorcăi, a se văicări, a se plânge tot timpul, a se lamenta (fără motiv). **II.** *v.t.* (*teatru*) a-și rosti rolul pe un ton plângăreț; ~ **un texte** a rosti un text pe un ton plângăreț, lacrimogen.
larron, ~nesse I. *s.m.f.* **1.** (*înv.*) hoț, pungaș, bandit; **s'entendre comme ~s en foire** a se înțelege ca hoții la furat, a se înțelege de minune; (*prov.*) **abandon fait ~** ocazia face pe hoț; (*prov.*) **il semble à un ~ que chacun lui est compagnon** hoțul crede că toți fură; (*prov.*) **~ est toujours en pensée de mal faire** hoțul jură și iar fură. **2.** (*în expr.*) **donner sa bourse à garder au ~** a da oaia în paza lupului; (*înv.*) **~ d'amour / d'honneur** seducător. **II.** *s.m.* **1.** (*poligr.*) falț. **2.** gaură, fisură prin care se scurge apa unui canal sau dig.
larronneau *s.m.* (*fam.*) hoț mărunt, borfaș, găinar.
larronner *v.t.* (*înv.*) a șterpeli, a ciordi, a fura.
larronnerie *s.f.* **1.** (*înv.*) furt, furtișag, șterpeleală. **2.** (*înv.*) vizuină / bârlog de hoți.
larronnière *s.f.* v. **larronnerie 2.**
lartille *s.f.*, **larton** *s.m.* (*arg.*) **1.** pâine. **2.** (*în expr.*) **larton brutal** pâine neagră; **larton savonné** pâine albă; **lartille à plafond** pateu.
larvaire *adj.* **1.** larvar, caracteristic larvei; **formes ~s** forme larvare. **2.** (*fig.*) embrionar.
larve *s.f.* **1.** (*în antichitatea romană*) stafie, nălucă, fantomă. **2.** larvă; **~s d'insectes** larve de insecte. **3.** (*fig. peior.*) individ mărunt, neînsemnat; om de nimic.
larvé, ~e *adj.* **1.** (*med.*) latent, ascuns; nevăzut; în stare de incubație; **appendicite ~e** apendicită ascunsă. **2.** (*fig.*) latent, mocnit; insidios; **guerre civile ~e** război civil mocnit.
laryngé, ~e *adj.* **1.** laringian. **2.** (*în expr.*) **phtisie ~e** laringită tuberculoasă.
laryngectomie *s.f.* (*chir.*) incizie sau extirpare a laringelui.
laryngien, ~ne *adj.* v. **laryngé.**
laryngite *s.f.* (*patol.*) laringită.
laryngologie *s.f.* (*med.*) laringologie.
laryngologique *adj.* laringologic.
laryngologiste, laryngologue *s.m.f.* laringolog.
laryngonécrose *s.f.* (*patol.*) necroză a cartilajelor laringelui.
laryngoscope *s.m.* (*med.*) laringoscop.
laryngoscopie *s.f.* (*med.*) laringoscopie.
laryngotomie *s.f.* (*chir.*) laringotomie, secționarea laringelui.
larynx *s.m.* (*anat.*) laringe.
1. las *interj.* (*înv.*) Vai! Ce păcat.
2. las, lasse *adj.* **1.** obosit, ostenit. **2.** (*fig.*) obosit, sătul, lehămetit, plictisit, dezgustat; **de guerre lasse a.** obosit de luptă; la capătul puterilor / răbdării; **b.** în cele din urmă.
lasagne *s.f.* (*culinar*) iofcă.
lascar *s.m.* **1.** (*înv.*) matelot indian. **2.** (*fam.*) șmecher, pișicher, abil, pehlivan, șnapan. **3.** om hotărât, vioi. **4.** individ mărunt, neînsemnat.
lascif, -ive *adj.* **1.** lasciv, excitant; voluptuos; **danse lascive** dans lasciv. **2.** impudic, nerușinat; libidinos.
lascivement *adv.* **1.** (în mod) lasciv, excitant. **2.** cu nerușinare, fără rușine.
lasciveté, lascivité *s.f.* **1.** lascivitate, înclinare spre senzualitate, voluptate. **2.** obscenitate, impudoare.
lassant, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) obositor; **un travail ~** o muncă obositoare. **2.** (*fig.*) obositor, plicticos, agasant; **conversation ~e** conversație plictisitoare.
lasse *adj.f.* v. **las 2. 1.**
lasser I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a obosi, a osteni, a istovi, a extenua. **2.** (*fig.*) a plictisi, a exceda; **~ la patience de qqn.** a enerva, a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din răbdări. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **de**) a se plictisi de; a se dezgusta de; **on ne se lasse pas de l'écouter** nu te plictisești să-l asculți.
lasserie *s.f.* v. **lacerie.**
lassitude *s.f.* **1.** oboseală (fizică). **2.** (*fig.*) plictiseală, dezgust, silă, lehamite.
lasso *s.m.* lasou.
lastex *s.m.* **1.** (*text.*) lastex. **2.** corset din lastex.
lasting *s.m.* (*angl.*) stofă rezistentă din lână satinată.
latanier *s.m.* (*bot.*) specie de palmier (*Latania*).
latence *s.f.* latență, stare latentă.
latent, ~e *adj.* latent, ascuns; **maladie ~e** boală latentă.
latéral, ~e (m. *pl.* **-aux**) *adj.* lateral, lăturalnic; (*fon.*) **consonne ~e** consoană laterală.
latéralement *adj.* lateral; dintr-o parte.
latérite *s.f.* (*mineral.*) laterit.
latéritique *adj.* (*mineral.*) din laterit sau format în laterit.
latéritisation *s.f.* (*mineral.*) totalitatea reacțiilor de alterare a rocilor feldspatice, în urma cărora se formează lateritul.
latex *s.m.* (*bot.*) latex.
latheron *s.m.* (*bot.*) iuțari (*Lactarius piperatus*).
lathrée-écailleuse (*pl.* **lathrées-écailleuses**) *s.f.* (*bot.*) mama-pădurii (*Lathraea Squamaria*).
lathyrisme *s.m.* (*med.*) intoxicație cu mazăre furajeră.
laticifère *adj.* (*bot.*) care conține latex.
laticlave *s.m.* (*la romani*) fâșie lată de purpură care împodobea tunica senatorilor romani.
latifolié, ~e *adj.* (*bot.*) cu frunze late.
latifundiaire *adj.* latifundiar; **propriété ~** proprietate latifundiară.
latifundium *s.m.* latifundiu, moșie întinsă.
1. latin, ~e I. *adj.* **1.** latin; **littérature ~e** literatura latină. **II.** *s.m.* **1.** (*lingv.*) limba latină. **2.** (*în expr.*) **y perdre son ~** a nu mai înțelege nimic; **c'est du ~** e de neînțeles; **parler ~ devant les cordeliers** a vinde castraveți la grădinar; a încerca amăgirea unei persoane avizate; **entendre son ~** a-și cunoaște meseria.
2. Latin, ~e *s.m.f.* latin, din Latium.
latinisant, ~e *adj.*, *s.m.f.* **1.** (*rel.*) care practică cultul bisericii latine într-o țară ortodoxă. **2.** specialist în studii latine.
latinisation *s.f.* latinizare.
latiniser I. *v.t.*, *v.r.* a latiniza; **les Romains ont latinisé la Dacie** romanii au latinizat Dacia. **II.** *v.i.* (*rel.*) a practica cultul bisericii latine.
latinisme *s.m.* (*lingv.*) latinism.

latiniste *s.m.f.* latinist.
latinité *s.f.* latinitate.
latino-américain, ~**e** *adj., s.m.f.* latino-american, din America latină.
latitude *s.f.* **1.** (*înv.*) lățime, lărgime; amploare. **2.** (*geogr.*) latitudine. **3.** (*fig.*) latitudine, libertate de acțiune; **laisser à la** ~ **de qqn.** a lăsa la latitudinea cuiva, a-i da mână liberă de acțiune.
latitudinaire I. *adj.* (*bis. înv.*) tolerant, adept al unei morale libere. **II.** *s.m.f.* partizan al unei doctrine religioase.
latomies *s.f. pl.* (*în antichitate*) cariere de piatră părăsite folosite drept temnițe.
latrie *s.f.* (*bis.*) (*în expr.*) **culte de** ~ cult închinat lui Dumnezeu.
latrines *s.f. pl.* latrină.
lattage *s.m.* acțiunea de a prevedea cu șipci.
latte *s.f.* **1.** scândură, șipcă; **les** ~**s d'un plancher** scândurile unei podele. **2.** (*înv.*) sabie îngustă de cavalerie. **3.** (*tehn.*) riglă. **4.** (*arg.*) încălțăminte fără toc. **5.** (*arg.*) picior. **6.** (*arg.*) schi. **7.** (*arg. în expr.*) **traîner ses** ~**s quelques part;** a se duce undeva; **filer un coup de** ~ a lua cu împrumut de la cineva.
latter *v.t.* a prevedea cu șipci, a aplica șipci.
lattis *s.m.* strat de șipci peste care se aplică tencuiala.
laube, laubiche *adj.* (*arg.*) frumos.
laubé *s.m.* (*arg.*) bani, biștari, lovele; **j'ai pas un** ~ **en fouille** n-am nici un sfanț prin buzunare.
laudanum *s.m.* (*med., farm.*) laudanum.
laudateur, -trice *s.m.f.* lăudător, persoană care laudă.
laudatif, -ive *adj.* laudativ, elogios, favorabil; **parler de qqn. en termes** ~**s** a vorbi de cineva în termeni laudativi.
laudes *s.f. pl.* (*bis. catol.*) partea a doua a slujbei.
lauracées *s.f. pl.* (*bot.*) lauracee, plante din familia dafinului.
laure *s.f.* mănăstire ortodoxă.
lauré, ~**e** *adj.* încoronat cu lauri.
lauréat, ~**e** *adj., s.m.f.* laureat; ~ **d'un concours** laureat al unui concurs.
laurelle *s.f.* v. **laurier** (**3**).
lauréole *s.f.* v. **laurier** (**1**).
laurier *s.m.* **1.** (*bot.*) laur, dafin, (*Laurus nobilis*). **2.** (*la pl.*) (*fig.*) lauri, glorie, faimă, prestigiu, succes; **cueillir des** ~**s** a culege lauri; **se couvrir de** ~**s** a se acoperi de glorie. **3.** (*bot. în compuse*) ~**-rose** oleandru, leandru (*Nerium Oleander*).
lavable *adj.* lavabil, care se poate spăla.
1. lavabo *s.m.* (*rel. catol.*) **1.** ritual al spălării mâinilor preotului. **2.** momentul din slujbă în care preotul își spală mâinile. **3.** locul din biserică unde preotul se spală pe mâini.
2. lavabo *s.m.* chiuvetă, lavabou.
lavage *s.m.* **1.** spălat, spălare, spălătură; ~ **du linge** spălare a rufelor; ~ **de cerveau** spălare a creierului. **2.** (*în expr.*) ~ **de tête** critică / săpuneală / prafțură / perdaf. **3.** (*fam.*) poșircă; vin botezat.
lavallière I. *s.f.* lavalieră, cravată cu nod larg. **II.** *adj.* (*în expr.*) **maroquin** ~ legătură de carte de culoarea frunzei veștede.
lavande *s.f.* **1.** (*bot.*) levănțică (*Lavandula vera* și *officinalis*). **2.** parfum extras din levănțică, lavandă. **3.** culoare albastru-mov deschis.
lavanderaie *s.f.* câmp de levănțică.
lavandière *s.f.* **1.** (*înv.*) spălătoreasă. **2.** (*ornit.*) codobatură (*Motacilla alba*).
lavandin *s.m.* lavandă hibridă (levănțică și aspic), cultivată pentru parfumul ei.
lavanèse *s.f.* (*bot.*) ciumărea (*Galega officinalis*).
lavaret *s.m.* (*iht.*) pește din lacurile alpine (*Coregonus lavaretus*).
lavasse *s.f.* **1.** (*înv.*) ploaie repede. **2.** (*pop.*) zeamă lungă; **impossible de boire ce café, c'est de la** ~ imposibil de băut această cafea, e o zeamă lungă.
lavatère *s.f.* (*bot.*) specie de nalbă (*Lavatera albia*).
lavatory *s.m.* (*înv.*) toaletă publică.
lave *s.f.* **1.** lavă. **2.** (*în expr.*) ~ **torrentielle** masă de noroi ce se scurge în albia unui torent.
lavé, ~**e** *adj.* (*despre culori*) spălăcit; **bleu** ~ albastru spălăcit.
lave-auto (*pl.* **lave-autos**) *s.m.* (*Canada*) stație de spălare a automobilelor.
lave-dos *s.m. invar.* perie cu mâner pentru spălat pe spate.
lavedu *s.m.* (*arg.*) **1.** tip neînsemnat, care nu aparține lumii interlope. **2.** tip suspect pentru lumea interlopă.
lave-glace *s.m. invar.* stropitor de apă pentru parbrizul automobilului.
lave-linge *s.m. invar.* mașină de spălat rufe.
lave-mains *s.m. invar.* chiuvetă mică în toaletele publice.
lavement *s.m.* **1.** (*rel.*) spălare a picioarelor apostolilor de către Iisus. **2.** spălătură intestinală; clismă. **3.** (*pop. înv.*) pisălog. **4.** (*pop. în expr.*) **partir comme un** ~ a pleca ca din pușcă; **être pressé comme un** ~ a fi foarte grăbit.
lave-pieds *s.m. invar.* lighean pentru spălat picioarele.
lave-pont (*pl.* **lave-ponts**) *s.m.* mătură pentru spălat puntea unui vas.
laver I. *v.t.* **1.** a spăla; ~ **du linge** a spăla rufe; **machine à** ~ mașină de spălat; (*fig.*) ~ **qqn. d'une accusation** a dezvinovăți; ~ **un affront / une injure** a spăla o rușine. **2.** (*fam. în expr.*) ~ **la mémoire de qqn. de tout reproche** a reabilita pe cineva; ~ **la tête / le béguin à qqn.** a critica, a trage un perdaf / o săpuneală; ~ **la tête à qqn. avec du plomb** a ucide, a-i face cuiva de petrecanie; (*chim.*) ~ **un gaz** a curăța un gaz de impurități; (*mineral.*) ~ **un minerai** a înlătura pământul de pe un minereu; (*med.*) ~ **une plaie** a dezinfecta o plagă. **II.** *v.r.* **1.** a se spăla pe mâini, a nu se implica, a-și declina răspunderea. **2.** (*fig.*) a se justifica, a se disculpa, a se dezvinovăți; **se** ~ **d'un soupçon** a se dezvinovăți de o bănuială.
laverie *s.f.* **1.** spălătorie. **2.** (*mineral.*) locul unde se curăță minereurile.
lave-tête *s.m. invar.* lighean fixat pe un suport pentru spălarea capului la coafor.
lavette *s.f.* **1.** lavetă, spălător, cârpă de vase. **2.** (*arg.*) limbă. **3.** (*arg.*) om moale, bleg, cârpă.

laveur, -euse I. *s.m.f.* spălător; ~ **de carreaux** spălător de geamuri. **II.** *s.m.* **1.** aparat de curățare a unor produse industriale. **2.** (*arg.*) individ care introduce pe piață mărfuri de proveniență dubioasă.
lave-vaisselle *s.m. invar.* mașină de spălat vase.
lavique *adj.* (*geol.*) cu aspect de lavă; **roche** ~ rocă cu aspect de lavă.
lavis *s.m.* (*pict.*) laviu.
lavoir *s.m.* **1.** spălătorie. **2.** (*tehn.*) mașină de spălat minereuri, lână etc. **3.** (*în expr.*) **un capitaine de bateau-~ un** om incompetent.
lavougnes *s.f.* (*arg.*) spălarea rufelor.
lavure *s.f.* **1.** apă care a folosit la o spălare. **2.** (*fig., fam.*) zeamă lungă, supă inconsistentă. **3.** (*tehn.*) acțiunea de a spăla anumite materii; ~ **du minerai** spălare a minereului. **4.** (*la pl.*) bucăți mici de aur sau argint provenite în urma spălării pământurilor aurifere sau argentifere.
lawn-tennis *s.m.* (*angl.*) teren de tenis.
lawrencium *s.m.* (*chim.*) lawrenciu, element chimic transuranic, obținut pe cale artificială.
laxatif, -ive *s.m., adj.* laxativ.
laxé *s.m.* v. **lacsé**.
laxiflore *adj.* (*bot.*) cu florile depărtate.
laxifolié, ~e *adj.* (*bot.*) cu frunzele depărtate.
laxisme *s.m.* **1.** sistem teologic, filozofic sau politic tolerant. **2.** toleranță excesivă.
laxiste *s.m.f.* adept al laxismului.
laxité *s.f.* (*în expr.*) ~ **ligamentaire** distensiune a ligamentelor.
layer I. *v.t.* a face poteci; ~ **une forêt** a face poteci în pădure. **2.** a însemna copacii dintr-o pădure (care nu vor fi tăiați). **II.** *v.i.* (*mar.*) a înceta vâslitul.
layetier *s.m.* lucrător care confecționează lăzi și ambalaje din lemn.
layette *s.f.* **1.** (*înv.*) sertar în care se țineau documentele. **2.** lădiță. **3.** garnitură de scutece.
layetterie *s.f.* confecționare de lăzi.
1. layon *s.m.* mic drum forestier sau potecă într-o pădure.
2. layon *s.m.* platformă basculantă atașată unui camion.
laythiron *s.m.* (*bot.*) buretele-vacii (*Lactarius subdulcis*).
lazagne, lasagne *s.f.* (*arg.*) **1.** portofel, portmoneu. **2.** scrisoare.
lazaret *s.m.* **1.** (*înv.*) leprozerie. **2.** așezământ de carantină pentru boli contagioase; lazaret, infirmerie.
lazaro *s.m.* (*arg.*) **1.** închisoare militară. **2.** închisoare centrală. **3.** celulă din arestul unui post de poliție.
laziloffe *s.m.* (*arg.*) boală venerică.
laziloffé, ~e, lazi-loffé, ~e *adj., s.m.f.* (*arg.*) atins de o boală venerică.
lazingue (*arg.*)*s.m.* portofel.
lazulite *s.m.* v. **lapis**.
lazzarone *s.m.* (*ital.*) (*ist.*) om de jos / rând din Neapole.
lazzi, lazzis *s.m. pl.* **1.** pantomimă comică în teatrul italian. **2.** glume deocheate, deșucheate, decoltate.
1. le *art.hot. m. sg.* ~ **professeur** profesorul.
2. le *pron.pers.* (*pers.3 sg. ac.*) (pe) el, îl, l; **je** ~ **regarde** îl privesc.
lé *s.m.* **1.** lățimea unei țesături. **2.** (*croitorie*) fâșie de stofă intercalată într-o fustă sau rochie pentru a o lărgi. **3.** (*tehn.*) zonă de halaj.
leader *s.m.* (*angl.*) **1.** lider; ~ **syndical** lider sindical; ~ **d'un parti** lider, șef al unui partid. **2.** editorial. **3.** (*sport*) câștigător al unei probe.
lebel *s.m.* pușcă cu repetiție folosită în armata franceză între 1886-1940.
lécanore *s.f.* (*bot.*) mană (*Lecanora esculenta*).
léchage *s.m.* **1.** acțiunea de a linge, lingere. **2.** finisare, migălire; ~ **d'un tableau** finisare a unui tablou.
1. lèche *s.f.* felie subțire; **une** ~ **de citron** o feliuță subțire de lămâie.
2. lèche *s.f.* **1.** lingușire. **2.** (*în expr.*) **faire de la** ~ **à qqn**. a linguși / a peria pe cineva; a umbla cu măturica; a linge cizmele cuiva.
léché, ~e *adj.* **1.** lins. **2.** minuțios, migălit; **un portrait** ~ un portret (executat) minuțios, cu migală. **3.** (*în expr.*) **ours mal** ~ bădăran, om din topor.
lèche-bottes *s.m. inv.* lingău.
lèche-cul *s.m. inv.* și *adj. invar.* lingău.
lèchifrite *s.f.* tigaie pusă sub frigare, în care se prelinge sosul fripturii
lèche-motte, lèche-train, lèche-pompes *s.m.* (*arg.*) tip servil, lingău.
lécher I. *v.t.* **1.** a linge; **le chien lèche le plat** câinele linge farfuria. **2.** a atinge ușor; a mângâia; **les vagues lèchent le rocher** valurile ating / mângâie stânca. **3.** (*în expr.*) ~ **les bottes / les pieds / les genoux de qqn**. a linguși / peria pe cineva; a umbla cu măturica; ~ **les vitrines** a căsca ochii la vitrine; (*fam.*) a executa ceva cu o grijă deosebită; ~ **un tableau** a finisa un tablou. **II.** *v.r.* a se linge; **se** ~ **les doigts** a se linge pe degete.
lécherie *s.f.* **1.** (*fam.*) lăcomie, nesaț, poftă. **2.** demonstrație de afecțiune.
lèche-train *s.m.* v. **lèche-motte**.
lécheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** (*înv.*) pofticios; mâncău. **2.** (*peior.*) lingușitor, lingău, periuță, servil. **II.** *adj.m.* (*în expr.*) **insecte** ~ insectă care are o trompă pentru colectat nectarul.
lécithine *s.f.* (*biochim.*) lecitină.
leçon *s.f.* **1.** lecție; **savoir sa** ~ a ști lecția; **prendre des ~s** a lua lecții (particulare); **la** ~ **d'histoire** lecția de istorie. **2.** lecție, învățătură; învățământ; **tirer des ~s d'un événement** a trage învățăminte dintr-o întâmplare; **ce désagrément est une bonne** ~ **pour toi** această neplăcere este o bună învățătură pentru tine. **3.** povață, sfat; morală; **faire la** ~ **à qqn**. a da sfaturi cuiva. **4.** mustrare, dojană, săpuneală; avertisment.
lecteur, -trice *s.m.f.* **1.** lector, cititor; **avis aux ~s** aviz cititorilor. **2.** vorbitor nativ al unei limbi vii, care predă limba respectivă în altă țară. **3.** lector într-o editură, într-un teatru; persoană care citește manuscrisele. **4.** (*tehn.*) aparat pentru redarea sunetelor înregistrate pe un suport oarecare. **5.** (*inform.*) sistem de decodare a informațiilor.
lectica *s.f.* (*lat.*) lectică, litieră.
lecticaire *s.m.* purtător de lectică.

lectine *s.f.* (*biochim.*) lectină, substanță organică fosforată.
lectionnaire *s.m.* (*bis. catol.*) carte cu texte latine care se cântă sau se citesc după slujbă.
lectisterne *s.m.* (*antichit. romană*) ceremonie religioasă cu banchet în cinstea zeilor.
lectorat *s.m.* **1.** totalitatea cititorilor unui ziar. **2.** funcția de vorbitor nativ al unei limbi vii, care predă limba respectivă în altă țară.
lecture *s.f.* **1.** lectură, citit, citire; **la ~ des journaux** citirea ziarelor. **2.** lectură, descifrare; **la ~ d'un morceau de musique** descifrarea unei bucăți muzicale. **3.** (*la pl.*) lecturi, cărți; **surveiller les ~s d'un enfant** a supraveghea lecturile unui copil. **4.** (*jur.*) citire; **donner ~ d'un texte juridique** a da citire unui text juridic. **5.** (*fig.*) citire, interpretare, înțelegere; **une nouvelle ~ d'un philosophe** o nouă interpretare a unui filozof. **6.** (*în expr.*) **avoir de la ~** a fi un om citit; **cabinet de ~** bibliotecă publică; (*tele.*) **~ au son** recepție auditivă; (*poligr.*) **~ de l'épreuve d'imprimerie** corectură.
lécythe *s.m.* (*arheol. greacă*) vas cilindric cu toartă, pentru păstrarea parfumurilor și uleiurilor, folosit mai ales la ofrande funerare.
ledit, ladite *adj.* (*jur.*) numitul, numita.
légal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* legal, conform legii; **procédure ~e** procedură legală.
légalement *adv.* în mod legal.
légalisation *s.f.* legalizare; **~ d'un acte** legalizarea unui act.
légaliser *v.t.* a legaliza, a atesta autenticitatea, a da formă legală unui act / document.
légalisme *s.m.* respect al legii.
légaliste *s.m.f.* iegalist, adept al legalității.
légalité *s.f.* legalitate; **sortir de la ~** a ieși din legalitate.
légat *s.m.* legat, emisar papal.
légataire *s.m.f.* legatar, moștenitor.
légation *s.f.* legație; misiune diplomatică.
legato *adv.* (*muz.*) legato.
légendaire I. *adj.* legendar; **personnage ~** personaj legendar. **II.** *s.m.* **1.** culegere de legende. **2.** (*înv.*) autor sau culegător de legende.
légende *s.f.* **1.** legendă. **2.** legendă, text explicativ (la hărți, planuri). **3.** text însoțind un desen umoristic etc. **4.** inscripție gravată pe monede.
légender *v.t.* a însoți cu o legendă o hartă, un plan etc.
léger, -ère I. *adj.* **1.** ușor; **une serviette ~ère** o servietă ușoară; **sommeil ~** somn ușor; (*sport*) **poids ~** categorie ușoară; (*mil.*) **armes ~ères** arme ușoare. **2.** (despre alimente) ușor de digerat; **un plat ~** o mâncare ușoară. **3.** (despre mese) frugal; **un dîner ~** o cină frugală. **4.** afânat; **un sol ~** un sol afânat. **5.** (despre țesături) subțire; **robe ~ère** rochie subțire. **6.** delicat, grațios; **danseuse aux mouvements ~s** dansatoare cu mișcări grațioase. **7.** neînsemnat, lipsit de importanță; **faute ~ère** greșeală neînsemnată. **8.** calm, liniștit, domol; **pluie ~ère** ploaie liniștită. **9.** ușor, lipsit de gravitate; **une blessure ~ère** o rană ușoară. **10.** ușuratic; **une tête ~ère** o persoană ușuratică; **à la ~ère** în mod ușuratic. **11.** sprinten, vioi; **pas ~** pas sprinten. **12.** îndemânatic, dibaci, iscusit, isteț, priceput; **avoir la main ~ère a.** a avea mână ușoară; **b.** a fi îndemânatic; **c.** a proceda cu blândețe. **13.** licențios, indecent, necuviincios; **histoire ~ère** povestire licențioasă. **14.** ușor, fără pretenții; plăcut; **musique ~ère** muzică ușoară. **II.** *s.m.* (*arg. în expr.*) **faire du ~ / dans le ~ a.** a fi îndemânatic; **b.** a acționa fără riscuri.
légèrement *adv.* **1.** (în mod) sprinten, vioi; **marcher ~** a merge sprinten. **2.** comod, lejer; **être habillé ~** a fi îmbrăcat lejer, comod. **3.** (în mod) frugal; **dîner ~** a cina frugal. **4.** (în mod) delicat, cu delicatețe; **un tableau peint ~** un tablou pictat cu delicatețe, în tușe ușoare. **5.** cu imprudență, nesocotit, nechibzuit; **parler ~** a vorbi nechibzuit. **6.** (în mod) superficial, ușor; **blesser ~ a** răni ușor.
légèreté *s.f.* **1.** ușurință, îndemânare, abilitate, iscusință; **la ~ avec laquelle il résoud ses problèmes d'algèbre** ușurința cu care își rezolvă problemele de algebră. **2.** faptul de a fi ușor, de a nu cântări mult; lipsă de greutate; **la ~ d'une plume** lipsa de greutate, ușurința unei pene. **3.** delicatețe; **la ~ du pinceau de ce peintre** delicatețea penelului acestui pictor. **4.** inconstanță, instabilitate; **la ~ de ses décisions** inconstanța hotărârilor sale. **5.** neseriozitate, frivolitate; **la ~ de sa conduite** frivolitatea purtării sale.
leggins *s.m. pl.* sau *s.f. pl.* (*angl.*) jambiere.
leghorn *s.f.* (*angl.*) rasă de găini.
légiférer *v.i.* a legifera.
légion *s.f.* **1.** (*la romani*) legiune. **2.** (*fig. fam.*) mulțime, droaie. **3.** (*cu maj.*) **la ~ d'honneur** Legiunea de onoare (decorație franceză).
légionnaire *s.m.* **1.** (*la romani*) legionar, soldat roman. **2.** soldat din Legiunea străină. **3.** membru al Legiunii de onoare.
législateur, -trice *s.m.f.* legislator.
législatif, -ive *adj.* legislativ.
législation *s.f.* legislație, legiuire; **la ~ en vigueur** legislația în vigoare.
législativement *adv.* pe cale legislativă, conform legii.
législature *s.f.* legislatură.
légiste I. *s.m.* jurist, jurisconsult. **II.** *adj.* (*în expr.*) **médecin ~** medic legist.
légitimation *s.f.* **1.** legitimare; **~ d'un enfant naturel** legitimarea unui copil născut în afara căsătoriei. **2.** legitimare, justificare; **~ d'un coup d'État** legitimarea unei lovituri de stat.
légitime I. *adj.* **1.** legitim; **enfant ~** copil legitim. **2.** legitim, îndreptățit, justificat; **~ défense** legitimă apărare. **II.** *s.f.* (*pop.*) nevastă; **c'est ma ~e** nevasta mea.
légitimement *adv.* (în mod) legitim, pe cale legală, conform legii.
légitimer *v.t.* **1.** a legitima, a recunoaște; **~ un enfant naturel** a legitima un copil născut în afara căsătoriei. **2.** a justifica; **~ une conduite** a justifica o conduită.
légitimisme *s.m.* (*ist.*) legitimism, principiul dreptului la tron al unor dinastii răsturnate.
légitimiste *s.m.f.* (*ist.*) legitimist, adept al legitimismului.
légitimité *s.f.* legitimitate.
légobiffin *s.m.* (*arg.*) soldat din Legiunea străină.

legs *s.m.* (*jur.*) legat, dispoziție testamentară.
léguer I. *v.t.* **1.** a lăsa moștenire; ~ **sa fortune à ses petits-enfants** a-și lăsa averea nepoților. **2.** (*fig.*) a transmite; **il a légué à ses enfants le goût de l'ordre, de la discipline** a transmis copiilor săi gustul ordinii, al disciplinei. **II.** *v.r.* a se moșteni; **générosité qui se lègue de père en fils** generozitate care se moștenește din tată-n fiu.
légume I. *s.m.* legumă. **II.** *s.f.* (*fam. în expr.*) **grosse** ~ persoană importantă, ștab, mahăr.
légumier, -ère I. *adj.* (*rar*) de legume; **jardin** ~ grădină de legume. **II.** *s.m.* platou pe care se servesc legumele.
légumine *s.f.* (*chim.*) legumină.
légumineux, -euse I. *adj.* leguminos; **plante** ~ **euse** plantă leguminoasă. **II.** *s.f. pl.* familia leguminoaselor.
légumiste *s.m.* **1.** grădinar care cultivă legume. **2.** vegetarian.
leishmanie *s.f.* nume generic al unor protozoare parazite din țările calde.
leishmaniose *s.f.* (*med.*) leishmanioză.
leitmotiv (*pl.* **leitmotve, leitmotivs**) *s.m.* (*germ.*) **1.** (*muz.*) laitmotiv. **2.** (*fig.*) formulă, idee care revine mereu într-un discurs sau într-o operă literară.
lem *s.m.* vehicul spațial locuit, folosit în explorarea lunii.
lemme *s.m.* (*mat., log.*) lemă.
lemming *s.m.* (*zool.*) leming, rozător din regiunile arctice (*Lemmus lemmus*).
lemna *s.f.* (*bot.*) lintiță (*Lemna*).
lemnacées *s.f. pl.* (*bot.*) lemnacee, familie de plante monocotiledonate din care face parte lintița.
lemnisque *s.m.* **1.** (*în antichitate*) panglici cu care se legau coroanele, palmele. **2.** (*înv.*) legătură (de mătase sau de piele) cu care se fixau sigiliile. **3.** (*zool.*) năpârcă inelată alb-neagră.
lémures *s.m. pl.* (*la romani*) suflete rătăcitoare ale morților.
lémuriens *s.m. pl.* (*zool.*) lemurieni, primate din regiuni tropicale.
lendemain *s.m.* **1.** ziua următoare, a doua zi; **remettre au** ~ a amâna pe a doua zi, a lăsa de pe o zi pe alta. **2.** viitor; **penser au** ~ a se gândi la viitor. **3.** (*în expr.*) **une aventure sans** ~o aventură fără urmare, fără continuare; (*prov.*) **il n'y a pas de bonne fête sans** ~ nici o petrecere nu e bună dacă nu se prelungește.
lendit *s.m.* (*ist.*) târg ce se ținea în evul mediu în nordul Parisului.
lendore *s.m.f.* (*înv.*) moale, molâu, bleg.
lénifiant, ~e *adj.* calmant, liniștitor, alinător; sedativ.
lénifier *v.t.* **1.** (*med.*) a calma, a ușura, a potoli, a alina durerile. **2.** a atenua, a îndulci, a tempera, a reduce, a slăbi.
léniniste *adj., s.m.f.* leninist.
lénitif, -ive *adj., s.m.* **1.** calmant; **un remède** ~ un medicament calmant; **administrer un** ~ a administra un calmant. **2.** (*fig.*) liniștitor, odihnitor; consolator.
lent, ~e *adj.* **1.** încet, lent; domol; măsurat; lin; **mouvement** ~ mișcare domoală. **2.** (*fig.*) încet, greoi, cu efect întârziat; **esprit** ~ spirit greoi, minte înceată; **poison** ~ otravă cu efect întârziat.
lente *s.f.* lindină.
lentement *adv.* (în mod) lent, încet, domol, măsurat; **manger** ~ a mânca încet.
lenteur *s.f.* **1.** încetineală, lipsă de iuțeală, de vioiciune; **la** ~ **de l'exécution d'un projet** încetineala executării unui proiect. **2.** (*la pl.*) tărăgăneli; **les ~s de la procédure** tărăgănelile procedurii. **3.** (*în expr.*) ~ **d'esprit** greutate de înțelegere, încetineală a minții, minte greoaie.
lenticelle *s.f.* (*bot.*) por pe scoarța copacilor.
lenticulaire, lenticulé, ~e, lentiforme *adj.* lenticular, care are forma unei lentile.
lentigineux, -euse *adj.* pistruiat.
lentigo *s.m.* (*med.*) pistrui.
lentille *s.f.* **1.** (*bot.*) linte (*Lens esculenta*). **2.** (*fiz.*) lentilă. **3.** (*med.*) pistrui; aluniță. **4.** (*în expr.*) ~ **du pont** luminător de punte; (*bot.*, în compuse) ~ **d'eau** lintiță (*Lemna gibba*).
lentillon *s.m.* (*bot.*) varietate de linte (*Lens*).
lentisque *s.m.* (*bot.*) arbust din familia fisticului (*Pistacia*).
lento *adv.* (*muz.*) lento.
Léon s. *pr.* (*arg.*) **1.** persoană importantă, grangur, ștab. **2.** (*în expr.*) **camé Léon** mare traficant de droguri.
1. léonin, ~e *adj.* leonin, de leu; referitor la leu; **crinière** ~e coamă (ca) de leu; (*în expr.*) **partage** ~ împărțeala leului.
2. léonin, ~e *adj.* (despre versuri) ale căror emistihuri rimează.
léontiasis *s.f.* (*med.*) leontiazis, hipertrofie a feței.
léontine *s.f.* (*înv.*) lanț de ceas de damă.
léonure *s.m.* (*bot.*) talpa-gâștei, creasta-cocoșului.
léopard *s.m.* (*zool.*) leopard, panteră (*Felis pardus*).
léopardé, ~e *adj.* **1.** asemănător leopardului. **2.** (*herald. în expr.*) **lion** ~ leu în picioare.
lépidodendron *s.m.* (*paleont.*) lepidodendron, arbore fosil din grupul criptogamelor vasculare.
lépidolithe, lépidolite *s.m.* (*mineral.*) mineral din familia micii.
lépidoptères *s.m. pl.* (*entom.*) lepidoptere, ordin de insecte din care fac parte fluturii.
lépidosirène, lépidosiren *s.m.* (*iht.*) pește care trăiește în apele fluviului Amazon (*Lepidosiren paradoxus*).
lépidostée, lépisostée *s.m.* (*iht.*) pește cu botul alungit, care trăiește în râurile și lacurile din America de Nord.
lépidosternon *s.m.* (*zool.*) specie de șarpe orb.
lépiote *s.f.* (*bot.*) burete-șerpesc, ciupercă (*Agaricus procerus*).
lépisme *s.m.* (*entom.*) peștișor argintiu (*Lepisma saccharina*).
léporides, léporidés *s.m. pl.* (*zool.*) familie de rozătoare din care fac parte iepurii.
lèpre *s.f.* **1.** (*med.*) lepră. **2.** (*fig.*) boală; plagă; rău; ~ **morale** plagă morală.
lépreux, -euse I. *adj.* **1.** lepros. **2.** (*în expr.*) **mur** ~ zid acoperit de pete de igrasie și mucegai. **II.** *s.m.f.* lepros.

léprologie *s.f.* studiul leprei.
leprologue, iéprologiste *s.m.f.* medic, specialist în lepră.
léproserie *s.f.* leprozerie.
lepte *s.m.* (*entom.*) larvă hexapodă a căpușei.
leptocéphale *s.m.* (*iht.*) larvă a anghilei.
leptolithique *s.m., adj.* (*geol.*) perioadă a paleoliticului superior.
leptoméningite *s.f.* (*med.*) leptomeningită.
lepton *s.m.* (*fiz. nucl.*) lepton.
leptospire *s.m.* (*med.*) protozoar agent al leptospirozei.
leptospirose *s.f.* (*med.*) leptospiroză, maladie infecțioasă transmisă de șobolani.
lepture *s.m.* (*entom.*) specie de coleopteră care trăiește pe flori.
leptynite *s.f.* (*mineral.*) rocă de culoare deschisă, bogată în cuarț și feldspat.
lequel (*pl.* **lesquels**) **1.** *pron.pers. rel.m.* care; **le calme avec ~ il répondait** calmul cu care răspundea; **ce sont les amis avec lesquels j'irai au cinéma** sunt prietenii cu care voi merge la cinema; **a.** (*cu prep.* **à** *se contrage în* **auquel, auxquels**) **l'élève ~ je parle** elevul căruia îi vorbesc; **les amis auxquels j'offre des livres** prietenii cărora le ofer cărți; **b.** (*cu prep.* **de** *se contrage în* **duquel, desquels**) **le livre à propos ~ j'ai attiré votre attention** cartea asupra căreia v-am atras atenția; **vous faites des efforts au bout desquels la réussite vous attend** faceți eforturi la capătul cărora vă așteaptă succesul. **2.** *pron.interog. m.* (pe) care; **voici quelques complets, ~ préférez-vous?** iată câteva costume, pe care îl preferați?
lerche, lerchem, lerchot (*arg.*) **I.** *adj., adv.* scump, costisitor. **II.** *adv.* mult; (în contexte negative) **pas ~** nu e mult.
lérot *s.m.* (*zool.*) pârș, mic mamifer rozător (*Giis glis*).
1. les *art.hot. pl.* **~ arbres** copacii; **~ fleurs** florile.
2. les *pron.pers.* (*pers.3 ac., formă accentuată*) **1.** (*m.*) pe ei, i, îi; **je ~ regarde** îi privesc. **2.** (*f.*) (pe) ele, le; **je ~ admire** le admir.
lès *prep.* v. **lez.**
lesbia, lesbie *s.f.* (*ornit.*) specie de colibri (*Trochilus*).
lesbianisme *s.m.* lesbianism, homosexualitate feminină.
1. lesbien,~ne *adj.* lesbian, din Lesbos; **danse ~ne** dans lesbian.
2. Lesbien, ~ne I. *s.m.f.* lesbian, locuitor din insula Lesbos (marea Egee). **II.** *s.f.* lesbiană, femeie homosexuală.
lèse *adj.f.* (*folosit numai cu un subst.*) (*în expr.*) **crime de ~-majesté** crimă de lezmajestate.
léser *v.t.* **1.** (*med.*) a răni producând o leziune; **la balle a lésé le poumon** glonțul a produs o leziune a plămânului. **2.** (*fig.*) a leza, a jigni, a vexa, a atinge, a răni, a ofensa; **~ qqn. dans son orgueil** a răni pe cineva în orgoliul său. **3.** (*jur.*) a aduce un prejudiciu cuiva, a prejudicia; **~ qqn. dans ses intérêts** a prejudicia interesele cuiva.
lésine *s.f.* (*înv.*) zgârcenie, avariție, calicenie; meschinărie, cărpănoșie.
lésiner *v.i.* **1.** a se zgârci; a face economii cu zgârcenie. **2.** (*în expr.*) **jeter l'argent par la fenêtre et ~ pour deux sous** a se orienta prostește în cheltuielile sau investițiile făcute; a fi scump la tărâțe și ieftin la făină.
lésinerie *s.f.* (*înv.*) v. **lésine.**
lésineur, -euse *adj., s.m.f.* avar, zgârcit, calic, meschin, cărpănos, zgârie-brânză, mațe-fripte.
lésion *s.f.* **1.** (*med.*) leziune, plagă, rană. **2.** (*jur.*) lezare, prejudiciu, daună, ultragiu, ofensă, vătămare.
lésionnel, ~le *adj.* (*med.*) referitor la o leziune.
lessivable *adj.* lavabil, care poate fi spălat; **papier peint ~** tapet lavabil.
lessivage *s.m.* **1.** spălare cu leșie. **2.** (*geol.*) dizolvare și spălare a sărurilor solubile din sol de către apa din precipitații. **3.** (*fig. fam.*) ruinare, pierdere mare (la un joc de noroc).
lessive *s.f.* **1.** leșie. **2.** detergent. **3.** (*în expr.*) **faire la ~** a spăla rufe; **étendre la ~** a întinde rufele; (*tehn.*) **~ des savonniers** soluție de sodă caustică; (*fam.*) **faire une ~ a.** a suferi o pierdere mare la un joc de noroc; **b.** a face curățenie, epurare. **4.** (*arg.*) pedeapsă sau umilință aplicată cuiva. **5.** (*arg.*) amnistie.
lessivé, ~e *adj.* **1.** (*pop.*) epuizat, frânt de oboseală. **2.** (*pop.*) (persoană) care și-a pierdut creditul, reputația, banii; ruinat. **3.** (*în expr.*) (*geogr.*) **sol ~** sol care și-a pierdut sărurile ca urmare a acțiunii apelor de infiltrație.
lessiver *v.t.* **1.** a spăla cu leșie. **2.** (*chim.*) a spăla (un corp) de impurități. **3.** (*pop.*) a da rasol. **4.** (*pop. în expr.*) **~ qqn. a.** a pune pe cineva pe liber, a concedia; **b.** a provoca cuiva pierderi mari la un joc de noroc; a curăța; **c.** a ucide; **d.** (*fig.*) a lucra de mântuială, a da rasol; **e.** a vinde o marfă furată.
lessiveur *s.m.* (*arg.*) **1.** avocatul apărării. **2.** tăinuitor ce încearcă să strecoare pe piață marfă de furat.
lessiveuse *s.f.* **1.** mașină de spălat rufe. **2.** cazan de fiert rufe. **3.** (*arg.*) pistol automat; pistol-mitralieră. **4.** (*arg.*) locomotivă cu aburi.
lessiviel *adj.* (*în expr*) **produits ~s** detergenți.
lessivier *s.m.* fabricant de detergenți.
lest *s.m.* **1.** (*mar., av.*) lest, balast. **2.** (*fig. în expr.*) **lâcher du ~** a face concesii; (*mar.*) **partir / retourner / être sur son ~** (despre o navă) care nu are încărcătură.
lestage *s.m.* (*mar.*) încărcare cu lest.
leste *adj.* **1.** sprinten, iute, vioi, agil, isteț; **avoir la main ~** a fi gata de bătaie. **2.** (*fig.*) indecent, îndrăzneț, necuviincios, deocheat, deșucheat; **tenir des propos ~s** a rosti vorbe deocheate.
lestement *adv.* **1.** (în mod) sprinten, cu vioiciune, cu agilitate; **mener une affaire ~** a conduce o afacere cu eficiență. **2.** (*înv.*) cu eleganță.
lester I. *v.t.* **1.** (*mar.*) a încărca cu lest; **~ un navire** a încărca o navă cu lest. **2.** (*fig.*) a umple, a încărca; **~ ses poches** a-și umple buzunarele. **3.** (*în expr.*) **~ une ligne** a pune plumb la o undiță. **II.** *v.r.* (*fig. fam.*) a se îndopa, a se îmbuiba, a se ghiftui.
let *adj. invar.* (*la tenis, despre minge*) minge de serviciu care atinge partea superioară a fileului.
létal, ~e (m. *pl.* **-aux**) *adj.* letal, mortal; **dose ~e** doză letală.
létalité *s.f.* (*med.*) letalitate, mortalitate.

letchi *s.m.* v. **litchi**.
léthal *adj.* v. **létal**.
léthalité *s.f.* v. **létalité**.
léthargie *s.f.* **1.** letargie. **2.** (*fig.*) toropeală, amorțeală; moleșire; lâncezeală.
léthargique I. *adj.* **1.** letargic; **sommeil ~** somn letargic. **2.** (*fig.*) încetinit, amorțit, toropit; **activité ~** activitate încetinită, amorțită. **II.** *s.m.f.* persoană căzută în letargie.
léthéomanie *s.f.* folosire frecventă a tranchilizantelor pentru a putea dormi.
lette, letton *s.m.* (*lingv.*) limba letonă.
1. letton, ~ne *adj.* leton, din Letonia.
2. Leton, ~ne *s.m.f.* leton, locuitor din Letonia.
lettrage *s.m.* marcare prin litere; **~ d'une carte** marcarea unei hărți cu litere.
lettre *s.f.* **1.** literă; **à la ~, au pied de la ~** literă cu literă, cuvânt cu cuvânt; aidoma, întocmai; **les ~s de l'alphabet** literele alfabetului. **2.** (*poligr.*) literă, caracter tipografic; **~ cernée** literă încadrată; **~ d'imprimerie** literă de tipar; (*fig.*) **écrit imprimé en ~ s d'or** scriere tipărită în litere de aur, demnă de ținut minte; (*jur.*) **~ morte** literă moartă; (*fig.*) **les exhortations de ses professeurs sont restés ~ morte** îndemnurile profesorilor săi au rămas literă moartă; **nombre écrit en toutes ~s** număr scris cu litere (nu în cifre); **~ gothique** literă gotică. **3.** scrisoare; **écrire une ~** a scrie o scrisoare; **~ ouverte** scrisoare deschisă (publicată în presă); **~ de faire-part** scrisoare de invitație (la o ceremonie); **~s de créance** scrisori de acreditare (a unui ambasador); (*ec.*) **~ de crédit** scrisoare de credit, acreditiv; (*c.f.*) **~ de voiture** scrisoare de trăsură. **4.** (*la pl.*) literatură, litere; **homme, femme de ~s** scriitor, scriitoare; **licencié ès ~s** licențiat în litere; **avoir des ~s** a avea o oarecare cultură literară. **5.** (*în expr.*) **dire une chose en toutes ~s** a spune un lucru în întregime, fără omisiuni; **passer comme une ~ à la poste a.** a nu întâmpina piedici; **b.** (*fig. fam.*) a se înghiți ușor; **les belles-~s** beletristica; **~ ornée** inițială a unui cuvânt; (*poligr.*) **~ bas-de-casse** minusculă; **~ d'avis** aviz de expediere; (*ec.*) **~ de change** poliță; (*fig.*) **avoir ses ~s de noblesse** a avea vechime și valoare (despre lucruri); (*ist.*) **~ de cachet** mandat de arestare.
lettré, ~e *adj., s.m.f.* **1.** om care știe carte. **2.** literat, om cultivat.
lettrine *s.f.* **1.** literă mică alăturată unui cuvânt pentru a indica o trimitere. **2.** literă sau grup de litere amplasate în partea superioară a paginii pentru a indica inițialele cuvintelor de pe pagină. **3.** literă majusculă, uneori ornamentală, cu care începe un capitol, un alineat.
lettrisme *s.m.* letrism, teorie literară și artistică formalistă.
lettriste *adj., s.m.f.* **1.** referitor la letrism. **2.** adept al letrismului.
1. leu *s.m.* (*în expr.*) **à la queue ~ ~** unul după altul; unul câte unul; în șir indian; în rând câte unul; în flanc câte unul.
2. leu (*pl.* **lei**) *s.m.* (*ec., fin.*) leu, unitate monetară românească.
leucanie *s.f.* (*entom.*) fluture-bufniță (*Leucania*).
leucanthème *s.m.* (*bot.*) plantă din familia crizantemei (*Leucanthemum vulgare*).
leucémide *s.f.* (*med.*) leziuni ale pielii în cursul unor leucemii.
leucémie *s.f.* (*med.*) leucemie.
leucémique I. *adj.* leucemic, referitor la leucemie; **cellule ~** celulă leucemică. **II.** *s.m.f.* leucemic, bolnav de leucemie.
leucine *s.f.* (*chim.*) leucină.
leucite I. *s.m.* (*bot.*) corpuscul din protoplasma celulei vegetale. **II.** *s.m.* (*mineral.*) leucit, silicat de aluminiu și potasiu.
leucoblaste *s.m.* (*biol.*) celulă precursoare a leucocitelor.
leucocytaire *adj.* (*biol.*) leucocitar; **formule ~** formulă leucocitară.
leucocyte *s.m.* (*biol.*) leucocită, globulă albă.
leucocythémie *s.f.* (*biol.*) exces de globule albe.
leucocytogenèse *s.f.* (*biol.*) leucocitogeneză, proces de formare a leucocitelor.
leucocytolyse *s.f.* (*med.*) leucocitoliză, distrugere a leucocitelor din sânge.
leucocytométrie *s.f.* (*biol.*) numărarea globulelor albe.
leucocytose *s.f.* (*med.*) leucocitoză, creșterea numărului de leucocite în sânge.
leucoderme *adj., s.m.f.* (*antrop.*) (*înv.*) de rasă albă.
leucodermie *s.f.* (*med.*) leucodermie, decolorare a pielii cauzată de absența sau dispariția unor pigmenți.
leucojum *s.m.* (*bot.*) specie de ghiocel (*Leucojum*).
leucolite *s.m.* (*mineral.*) varietate de topaz.
leucome *s.m.* (*med.*) leucom, albeață.
leuconychie *s.f.* noiță.
leucopénie *s.f.* (*med.*) leucopenie, scădere a numărului globulelor albe din sânge.
leucoplasie *s.f.* (*med.*) leucoplazie, transformarea patologică a unei mucoase, care se acoperă cu un strat cornos.
leucopode *adj.* (*zool.*) cu picioare albe.
leucopoïèse *s.f.* (*biol.*) formare a globulelor albe.
leucopternis *s.m.* (*ornit.*) specie de șoim (*Leucopternis schistacea*).
leucorrhée *s.f.* (*med.*) leucoree.
leucorrhéique *adj.* (*med.*) referitor la leucoree.
leucose *s.f.* (*med.*) leucemie.
leucotomie *s.f.* (*chir.*) v. **lobectomie**.
1. leude *s.m.* (*ist.*) supusul regelui.
2. leude *s.f.* (*ist.*) (*în evul mediu*) impozit.
1. leur I. (*pl.* **leurs**) *adj.pos.* lor; **~ frère** fratele lor; **~ sœur** sora lor; **~s parents** părinții lor. **II.** *pron.pos.* **mon ami est aussi le ~** prietenul meu este și al lor; **ce ne sont pas mes livres, ce sont les ~s** nu sunt cărțile mele, sunt ale lor; (*în expr.*) **ils y ont mis du ~** au pus de la ei, au bunăvoință. **III.** *s.m. pl.* ai lor, rudele lor, aliații lor; **tu es des ~s** ești de-ai lor.
2. leur *pron.pers.* (*pers.3 pl. dat.*) lor, le, li; **je ~ écris** le scriu; **téléphonez-~** telefonați-le.
leurre *s.m.* **1.** (*la pescuit*) momeală, nadă, amorsă. **2.** (*vân.*) cursă, capcană. **3.** (*mil.*) dispozitiv electronic

pentru contracararea sistemelor de detecție inamice. **4.** (*fig.*) amăgire; **ne vous fiez pas à sa promesse, ce n'est qu'un ~** nu vă încredeți în promisiunea lui, nu e decât o amăgire.

leurrer I. *v.t.* **1.** a amăgi, a momi, a încânta, a înșela, a iluziona; a minți. **2.** (*vân.*) a dresa o pasăre cu momeală. **II.** *v.r.* a se amăgi.

lev (*pl.* **leva**) *s.m.* (*ec., fin.*) leva, unitate monetară bulgară.

levage *s.m.* **1.** (*tehn.*) acțiunea de a ridica, ridicare, ridicat; **~ de fardeaux** ridicare de greutăți; **appareil de ~** aparat de ridicat. **2.** creștere; **~ de la pâte** creșterea aluatului. **3.** (*ist.*) prelevare a impozitului. **4.** recoltarea sării în saline.

levain *s.m.* **1.** drojdie de bere, plămadă, plămădeală. **2.** (*fig.*) germen, **ferment; un ~ de mésentente** un germen de neînțelegere. **3.** (*bot.*) drojdie (*Saccharomyces cerevisiae*).

1. levant *s.m.* răsărit, orient, est; (*înv.*) **Le Levant** coastele estice ale Mediteranei.

2. levant *adj.* (*în expr.*) **le soleil ~** soarele-răsare; **l'empire du Soeil Levant** imperiul soarelui-răsare, Japonia.

1. levantin, ~e I. *adj.* levantin, din Levant. **II.** *s.m.* levent.

2. Levantin, ~e *s.m.f.* levantin, locuitor din Levant (cu nuanță peiorativă).

lève *s.f.* (*text.*) metodă de țesut.

levé, ~e *adj.* **1.** treaz, trezit din somn, sculat; **à 6 heures je suis déjà ~** la ora 6 sunt deja treaz. **2.** (*în expr.*) **vote à main ~e** vot prin ridicare de mâini, vot deschis; **au pied ~** pe negândite, pe nepregătite; pe nepusă masă.

levée *s.f.* **1.** acțiunea de a anula, a ridica, ridicare; **la ~ des scellés** ridicarea sechestrului. **2.** acțiunea de a lua, a ridica; **la ~ du corps** ridicarea corpului defunctului din capelă. **3.** acțiunea de a înceta, a se termina; **la ~ de la séance** încetarea ședinței. **4.** percepere a impozitelor. **5.** (*constr.*) rambleu; dig. **6.** (*mar.*) creșterea apelor mării sub acțiunea vântului. **7.** (*mec.*) proeminență pe circumferința unei roți. **8.** (*fin.*) totalitatea sumelor împrumutate la intervale scurte de la un creditor. **9.** levată (la jocul de cărți). **10.** (*în expr.*) **~ de boucliers** protest general; răzmeriță; (*mil.*) **la ~ du siège** încetarea asediului; (*mil.*) **la ~ des troupes** înrolare; **~ d'écrou** eliberare din închisoare.

lève-glaces *s.m. invar.* (*auto*) dispozitiv de ridicare și coborâre a geamurilor.

lève-ligne *s.m. invar.* (*poligr.*) linie de cules.

1. lever I. *v.t.* **1.** a ridica; **~ une valise** a ridica o valiză; **~ l'ancre** a ridica ancora; **~ la séance** a ridica, a încheia ședința; (*fig.*) **~ un lièvre** a ridica o problemă spinoasă; (*fig.*) **~ le voile** a ridica perdeaua / vălul, a dezvălui; **~ les épaules** a ridica / a da / a strânge din umeri. **2.** a ridica, a înălța; **~ les yeux sur qqn.** a ridica / a înălța privirea asupra cuiva; **~ son verre** a ridica paharul, a toasta; **~ la main sur qqn.** a ridica mâna asupra cuiva; a lovi pe cineva; (*arg.*) **~ le torchon** a ridica cortina (la teatru). **3.** a ridica, a scula; **~ un enfant du lit** a scula un copil din pat. **4.** a ridica, a înlătura, a suspenda, a suprima, a anula; **~ un blocus** a ridica / a anula o blocadă; **~ le siège / le camp a.** a ridica asediul; **b.** (*fam.*) a pleca; **~ une interdiction** a anula o interdicție. **5.** (*fig.*) a scoate, a înlătura; **~ les scellés** a înlătura sechestrul. **6.** (*fig.*) a ridica, a înlătura; **~ un obstacle** a înlătura un obstacol. **7.** a percepe, a strânge; **~ des impôts** a strânge impozite. **8.** (*culinar*) a tăia (o pasăre, un pește). **9.** (*poligr.*) a scoate, a lua; **~ les lettres** a scoate literele din casa de litere. **10.** (*mil.*) a recruta, a înrola. **11.** (*în expr.*) **~ la crête / le menton a.** a-și lua nasul la purtare; **b.** a se supăra; (*mil.*) **~ la crosse en l'air** a depune armele; a capitula; **~ le coude** a trage la măsea; a bea cât șapte; (*fig.*) **~ le lièvre** a face cel dintâi o propunere; **~ le masque** a-și dezvălui adevăratul caracter; a-și lepăda / a-și scoate masca; a-și da arama pe față; **~ le pied a.** a fugi cu încasările; **b.** (*arg.*) a încetini; **~ une armée** a strânge armată; **~ le gibier** a stârni vânatul; (*pop.*) **~ une fille** a seduce o fată; **levez les mains!** Sus mâinile!; **ne pas ~ le petit doigt** a rămâne nepăsător, a nu mișca un deget; **~ un plan** a întocmi un plan. **II.** *v.i.* **1.** (*despre plante*) a răsări. **2.** (*despre aluat*) a dospi. **III.** *v.r.* **1.** a se ridica, a se scula; **se ~ de table** a se scula de la masă. **2.** a se scula din pat; **il se lève tôt** se scoală devreme. **3.** (*despre vânt*) a se stârni. **4.** (*despre soare*) a răsări. **5.** (*în expr.*) **le jour se lève** se face ziuă; **le temps se lève** se îndreaptă vremea; **le brouillard se lève** se risipește ceața; **la mer se lève** marea se umflă; (*arg.*) **se ~ de là** a se muta în alt cartier.

2. lever *s.m.* **1.** acțiunea de a se trezi din somn; trezire, sculare; (*ist.*) **le ~ du roi** ceremonialul trezirii de dimineață a regilor Franței. **2.** ridicare; **le ~ du rideau** ridicarea cortinei (la teatru). **3.** apariția unui astru deasupra orizontului; (*în expr.*) **le ~ du soleil** răsăritul soarelui; **le ~ du jour** aurora, dimineața; (*teatru*) **un ~ de rideau** piesă într-un act care precedă un spectacol; (*topogr.*) **~ de plans** releveu; **~ forestier** topografie forestieră.

leveur *s.m.* (*poligr.*) zețar, culegător, tipograf.

léviathan *s.m.* **1.** (*mit.*) leviatan, monstru marin din mitologia feniciană. **2.** (*text.*) leviatan, agregat pentru spălarea industrială a lânii.

levier *s.m.* **1.** pârghie, levier, rangă; (*mec.*) **~ de pédale** pârghie de picior; (*c.f.*) **~ d'aiguille** pârghia macazului; (*c.f.*) **~ d'avance** bara de avans a sertarului; (*tehn.*) **~ de manœuvre** cocoș. **2.** organ de comandă a unui mecanism; **~ de changement de vitesses** levierul schimbătorului de viteze.

lévigation *s.f.* **1.** (*chim.*) levigare, levigație. **2.** (*în ceramică*) șlemuire.

léviger *v.t.* (*tehn.*) a leviga, a transforma un material în praf fin, prin fărâmițarea în apă.

lévirat *s.m.* (*ist.*) lege ebraică.

lévirostre I. *adj.* cu cioc lung. **II.** *s.m. pl.* (*ornit.*) păsări cu cioc lung din familia pescărușului.

lévitation *s.f.* **1.** levitație, capacitate a unei persoane de a se ridica deasupra solului, fără a se sprijini de ceva. **2.** (*fiz.*) tehnică prin care un obiect poate fi sustras legilor gravitației.

lévite I. *s.m.* (*ist.*) preot la vechii evrei. **II.** *s.f.* (*înv.*) redingotă lungă.
lévogyre *adj.* (*chim.*) referitor la o substanță care schimbă planul de polarizare a luminii.
levraut *s.m.* (*zool.*) vătui, pui de iepure.
lèvre *s.f.* **1.** buză; **avoir le sourire aux ~ s** a fi cu zâmbetul pe buze. **2.** (*în expr.*) **les ~s d'une plaie** marginile unei plăgi; **ne pas desserrer les ~s** a nu-și descleșta fălcile; **se mordre les ~ d'une chose** a se încіuda, a-și mușca mâinile de ciudă; a se da cu capul de pereți; **rire du bout des ~s** a râde mânzește / în silă / tâmp; **être suspendu aux ~s de qqn.** a sorbi cuvintele cuiva; a se uita în gura cuiva; **avoir encore du lait sur les ~s** a fi naiv, a fi cu caș la gură; a mirosi a lapte; a fi boboc; **avoir le cœur sur les ~s a.** a-i fi / a avea greață; **b.** a nu-și ascunde sentimentele; **manger du bout des ~s** a mânca în silă; **pincer les ~s** a lua un aer disprețuitor; **avoir un mot sur le bord des lèvres** a-i umbla vorba prin gură, a-i sta pe limbă; (*geol.*) **~ de faille** flanc de falie.
levrette *s.f.* **1.** (*zool.*) ogarcă, femela ogarului. **2.** (*tehn.*) rindea folosită în construcții.
levretté, ~e *adj.* cu talia subțire și cu pântecele supt, ca un ogar.
levretter I. *v.i.* (*despre iepuroaice*) a făta. **II.** *v.t.* **1.** a vâna cu câini de vânătoare. **2.** (*constr.*) a tencui.
levretteur, -euse *s.m.f.* crescător de ogari.
lévrier *s.m.* **1.** (*zool.*) ogar. **2.** (*fig.*) copoi. **3.** (*astron.*) constelație mică sub Ursa mare.
levron, ~ne *s.m.f.* **1.** pui de ogar. **2.** ogar de talie mică.
lévulose *s.f.* (*biochim.*) levuloză, fructoză.
levure *s.f.* **1.** maia. **2.** drojdie; **~ de bière** drojdie de bere; **~ de dépôt** drojdie de fund. **3.** (*pop. în expr.*) **pratiquer / se faire la ~ a.** a o lua la fugă / la sănătoasa; **b.** a evada. **4.** (*bot.*) drojdie (*Saccaromyces cerevisiae*).
levurer *v.t.* a pune la fermentat.
levurier *s.m.* **1.** fabricant de drojdie. **2.** negustor de drojdie.
lexème *s.m.* (*lingv.*) lexem, morfem lexical.
lexical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*lingv.*) lexical, care aparține lexicului, referitor la lexic.
lexicalisation *s.f.* (*lingv.*) proces de devenire a unei unități lexicale autonome.
lexicaliser *v.t.* (*lingv.*) a deveni o unitate lexicală autonomă.
lexicographe *s.m.f.* lexicograf.
lexicographie *s.f.* lexicografie.
lexicographique *adj.* lexicografic.
lexicographiquement *adv.* conform normelor lexicografice, potrivit lexicografiei.
lexicologie *s.f.* lexicologie.
lexicologique *adj.* lexicologic.
lexicologue *s.m.f.* lexicolog, specialist în lexicologie.
lexie *s.f.* (*lingv.*) unitate lexicală, cuvânt, expresie.
lexique *s.m.* **1.** lexic. **2.** dicționar, lexicon.
lexis *s.f.* (*log.*) enunț considerat independent de adevărul sau falsitatea conținutului semantic.
lez, les, lès *prep.* (*numai în legătură cu nume de localități*) (*înv.*) lângă, aproape de.
lézard *s.m.* **1.** (*zool.*) șopârlă (*Lacerta*). **2.** piele de șopârlă. **3.** (*fam. în expr.*) **faire le / son ~ a.** a sta tolănit la soare; **b.** a fi leneș. **4.** (*arg.*) dificultate, piedică.
lézarde *s.f.* **1.** crăpătură într-un zid; fisură. **2.** (*în tapițerie*) lezardă. **3.** (*poligr.*) scara pisicii.
lézarder I. *v.i.* (*fam. în expr.*) **~ au soleil** a sta cu burta la soare, a lenevi. **II.** *v.t., v.r.* a (se) crăpa, a (se) fisura; **le séisme a lézardé le mur** cutremurul a crăpat peretele.
liage *s.m.* **1.** (*rar*) legare; **~ des gerbes** acțiunea de legare a snopilor. **2.** (*text.*) încrucișare, legătură.
liais *s.m.* (*mineral.*) piatră calcaroasă tare.
liaison *s.f.* **1.** legătură, îmbinare, asamblare. **2.** (*culinar*) operațiunea de îngroșare a unei mâncări lichide. **3.** (*tehn.*) aliaj. **4.** (*lingv.*) cuvânt de legătură (conjuncție, prepoziție). **5.** (*fig.*) relație amoroasă. **6.** (*tele, în expr.*) **~ radiophonique** comunicație radiofonică.
liaisonner *v.t.* **1.** a pregăti / a potrivi cărămizile pentru tencuit, scândurile pentru dușumea sau pietrele pentru pavat. **2.** a tencui.
liane *s.f.* (*bot.*) **1.** liană. **2.** (*în compuse*) **~-à-fleurs-de-cire** ceară (*Hoya carnosa*). **3.** (*fig. în expr.*) **un corps de ~** un corp zvelt, suplu.
liant, ~e I. *adj.* **1.** (*înv. despre lucruri*) suplu, flexibil. **2.** (*despre persoane*) sociabil, afabil, prietenos. **II.** *s.m.* **1.** (*constr.*) liant. **2.** elasticitate, flexibilitate, suplețe. **3.** (*în expr.*) **avoir du ~** a avea farmec, a fi plăcut (în societate).
1. liard *s.m.* **1.** ban, gologan, para, franc; **n'avoir pas un rouge ~** a nu avea nici o lețcaie / nici un sfanț. **2.** (*în expr.*) **couper un ~ en quatre** a fi foarte zgârcit, a-și mânca de sub unghie; **ne pas en donner un ~** a nu pune preț pe ceva, a nu da doi bani / o para chioară pe ceva; (*mineral.*) **~ de Saint-Pierre** piatră calcaroasă plată.
2. liard *s.m.* (*bot.*) plop-negru (*Populus nigra*).
liarder *v.i.* (*fam. înv.*) a se zgârci.
liardeur, -euse *s.m.f.* (*fam. înv.*) zgârcit, avar.
liardier *s.m.* v. **liard** (**2**).
lias *s.m.* (*geol.*) **1.** jurasicul inferior. **2.** straturile de teren din jurasicul inferior.
liasique *adj.* (*geol.*) referitor la jurasicul inferior.
liasse *s.f.* teanc, pachet de hârtii sau bancnote.
libage *s.m.* (*constr.*) piatră de dimensiuni mari folosită în fundația unei construcții.
1. libanais, ~e *adj.* libanez, din Liban.
2. Libanais, ~e *s.m.f.* libanez, locuitor din Liban.
libanomancie *s.f.* artă de a ghici folosind fumul de tămâie.
libanotis-des-montagnes *s.m. invar.* (*bot.*) smeoaie, tămâioară (*Libanotis montana*).
libation *s.f.* **1.** (*în antichitate*) libație, libațiune. **2.** (*fam.*) bețivăneală; **faire des ~s** a bea vârtos; a trage la măsea.
libelle *s.m.* **1.** pamflet, diatribă. **2.** (*jur. înv.*) notificare.
libellé *s.m.* termenii de redactare a unui document.
libeller *v.t.* **1.** a redacta un act juridic sau administrativ. **2.** a formula în scris.
libelliste *s.m.f.* pamfletar, pamfletist.
libellule *s.f.* (*entom.*) libelulă, calul-dracului (*Libellula quadrimaculata* și *Aeschne grandis*).

liber *s.m.* (*bot.*) complex de vase din țesutul plantelor prin care circulă seva.
libera *s.m. invar.* (*rel. catol.*) rugăciune pentru morți; **dire le** ~ a rosti rugăciunea pentru morți.
libérable *adj.* care poate fi eliberat; **soldat** ~ soldat care a ajuns la sfârșitul serviciului militar; (*în expr.*) **permission** ~ permisie de eliberare anticipată a unui soldat.
libéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *s.m.f.* liberal (în politică, economie). **II.** *adj.* **1.** liberal, tolerant, deschis, larg; **conception ~e** concepție liberală. **2.** (*despre oameni*) darnic, generos, mărinimos, culant, larg. **3.** (*în expr.*) **professions ~s** profesiuni libere (referitor mai ales la intelectuali).
libéralement *adv.* cu dărnicie, cu generozitate, cu mărinimie.
libéralisation *s.f.* liberalizare.
libéraliser *v.t.* a liberaliza.
libéralisme *s.m.* (*pol.*) liberalism.
libéralité *s.f.* **1.** dărnicie, generozitate, mărinimie. **2.** (*la pl.*) daruri, cadouri; **faire des ~s** a face daruri, a fi generos. **3.** (*jur.*) donație.
libérateur, -trice *adj.*, *s.m.f.* eliberator.
libération *s.f.* **1.** eliberare, liberare; scăpare; mântuire; ~ **conditionnelle** eliberare condiționată (a unui deținut). **2.** (*mil.*) lăsare la vatră.
libératoire *adj.* (*jur.*, *fin.*) liberator, care eliberează (de o obligație).
libéré, ~e I. *adj.* **1.** eliberat; **pays** ~ țară eliberată. **2.** eliberat, pus în libertate; **prisonnier** ~ prizonier pus în libertate. **3.** (*mil.*) lăsat la vatră. **4.** eliberat de o obligație.
libérer I. *v.t.* **1.** a elibera, a pune în libertate; ~ **un détenu** a elibera un deținut. **2.** (*fig.*) a elibera de o obligație, constrângere; ~ **sa conscience** a-și elibera conștiința. **3.** (*mil.*) a lăsa la vatră. **4.** (*chim.*) a degaja, a produce; **une réaction chimique qui libère du gaz** o reacție chimică ce degajă gaz. **II.** *v.r.* **1.** a se libera / elibera; (*fam.*) a se face liber; **je tâcherai de me ~ ce soir pour sortir avec vous** voi încerca să mă fac liber astă-seară ca să ies cu dumneavoastră. **2.** a scăpa de o datorie; a se achita de o obligație.
1. libérien, ~ne *adj.* (*bot.*) liberian, referitor la țesuturile / vasele plantelor.
2. libérien, ~ne *adj.* liberian, din Liberia.
3. Libérien, ~ne *s.m.f.* liberian, locuitor din Liberia.
libertaire *s.m.f.*, *adj.* anarhist.
liberté *s.f.* **1.** libertate; **mettre en** ~ a pune în libertate, a elibera; **avoir toute ~ pour entreprendre qqch.** a avea întreaga libertate pentru a întreprinde ceva; ~ **d'opinion** libertate de opinie. **2.** (*la pl.*) drepturi; privilegii (locale). **3.** (*la pl.*) îndrăzneală; necuviință; aroganță; **prendre des ~s avec qqn.** a-și permite prea multe față de cineva; a se întinde la cașcaval. **4.** autonomie, suveranitate, independență (a unui stat). **5.** (*în expr.*)**demander la ~ de** a cere îngăduința de ; ~ **de langage** franchețe; exprimare îndrăzneață; fără menajamente.
liberticide *adj.*, *s.m.f.* înrobitor, care distruge libertatea.
libertin, ~e *adj.*, *s.m.f.* **1.** libertin, depravat, desfrânat, destrăbălat, dezmățat, stricat, vicios. **2.** (*înv.*) necredincios, liber-cugetător.
libertinage *s.m.* **1.** depravare, desfrânare, destrăbălare, dezmăț. **2.** (*înv.*) lipsă de credință religioasă.
libertinisme *s.m.* desfrâu, dezmăț, destrăbălare.
libertiste *s.m.f.* (*rar*) adept al liberului-arbitru.
liberty *s.m.*, *adj.* (*angl.*) țesătură subțire imprimată.
libidinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*psihan.*) referitor la libido.
libidineux, -euse *adj.* libidinos.
libidinosité *s.f.* libidinozitate.
libido *s.f.* (*psihan.*) libido, instinct sexual.
libouret *s.m.* undiță cu mai multe cârlige.
libraire *s.m.f.* **1.** librar. **2.** (*înv.*) editor.
librairie *s.f.* **1.** (*înv.*) bibliotecă. **2.** librărie. **3.** profesiunea de librar. **4.** editură care asigură vânzarea unei părți a producției de carte prin librării proprii.
libration *s.f.* (*astr.*) librație.
libre *adj.* **1.** liber; **presse** ~ presă liberă; **entrée** ~ intrare liberă, gratuită; ~ **penseur** liber-cugetător; ~ **arbitre** liber-arbitru. **2.** (*despre țări, popoare*) liber, independent, neatârnat, suveran. **3.** liber, necăsătorit. **4.** liber, firesc, natural, simplu; **être ~avec qqn.** a se comporta firesc cu cineva, fără reticențe. **5.** (*în expr.*) ~ **à vous de...** n-aveți decât să...; **propos ~s** vorbe deocheate, deșucheate; **laisser à qqn. le champ** ~ a da cuiva mână liberă; **manières ~s** maniere degajate, familiare.
libre-échange (*pl.* **libres-échanges**) *s.m.* (*ec.*) liberschimbism.
libre-échangiste (*pl.* **libres-échangistes**) *s.m.f.* liberschimbist.
librement *adv.* **1.** (în mod) liber, nestânjenit; **circuler** ~ a circula liber. **2.** cu sinceritate, cu franchețe, deschis; **parler** ~ a vorbi deschis, sincer. **3.** (în mod) liber, fără a respecta anumite reguli; **traduire** ~ a traduce liber.
libre-service (*pl.* **libres-services**) *s.m.* autoservire.
librettiste *s.m.f.* libretist.
libretto (*pl.* **librettos, libretti**) *s.m.* libret (de operă).
liburne *s.f.* (*în antichitate*) navă ușoară de război.
1. libyen, ~ne libian, din Libia.
2. Libyen, ~ne *s.m.f.* libian. locuitor din Libia.
1. lice *s.f.* (*ist.*) arenă, loc de luptă (la jocurile cavalerești); (*fig.*) **entrer en ~ a.** a intra în arenă, a începe lupta; **b.** (*fig.*) a intra în horă / în joc; a se anagaja; **c.** a interveni într-o discuție.
2. lice *s.f.* (*vân.*) cățea de vânătoare.
3. lice *s.f.* v. **lisse. 2.**
licence *s.f.* **1.** licență; **~ès lettres** licență în litere. **2.** (*jur.*, *com.*)licență, autorizație; ~ **d'importation** licență de import. **3.** autorizație de exploatare a unui brevet de invenție. **4.** licență, derogare; ~ **poétique** licență poetică. **5.** (*sport*) autorizație de participare la competiții. **6.** (*înv.*) îndrăzneală, libertate exagerată; **prendre des ~s avec qqn.** a-și permite o îndrăzneală prea mare față de cineva; a se întinde la cașcaval. **7.** (*înv.*) desfrâu, deșănțare, libertinaj; **vivre dans la** ~ a trăi în desfrâu.
licencié, ~e I. *s.m.f.* licențiat; ~ **en droit** licențiat în drept. **II.** *adj.* concediat; **employé** ~ salariat concediat.

licencier I. *v.t.* **1.** a concedia; ~ **un employé** a concedia un salariat. **2.** a destitui; ~ **un officier** a destitui un ofițer. **3.** (*înv.*) a elimina un elev de la școală. **II.** *v.r.* (*înv.*) a-și permite.
licencieusement *adv.* (în mod) nerușinat, indecent; cu nerușinare.
licencieux, -euse *adj.* licențios, indecent, nerușinat, destrăbălat, imoral, deșănțat, impudic, necuviincios.
liche *s.f.* (*iht.*) pește marin comestibil, asemănător cu tonul.
lichen *s.m.* **1.** (*bot.*) lichen. **2.** (*med.*) lichen, boală de piele cu evoluție cronică.
lichénique *adj.* referitor la licheni.
lichénographe *s.m.f.* botanist specialist în licheni.
licher, lichailler I. *v.t.* (*pop.*) **1.** a bea, a suge. **2.** (*pop.*) a linge. **II.** *v.r.* (*pop.*) a se săruta.
lichette *s.f.* **1.** (*fam.*) bucățică; fărâmă; **une ~ de pain** o bucățică de pâine. **2.** cantitate mică (de mâncare sau băutură). **3.** (*Belgia*) agățătoare a unei haine.
licier *s.m.* v. **lissier**.
licitation *s.f.* licitație.
licite *adj.* licit, permis, îngăduit, admis, legal; **gain ~** câștig legal.
licitement *adv.* (în mod) licit, permis, legal.
liciter *v.t.* (*jur.*) a licita, a vinde la licitație.
licol *s.m.* **1.** v. **licou. 2.** (*pop.*) cravată.
licorne *s.f.* **1.** licorn, animal fabulos. **2.** (*zool. în expr.*) **~ de mer** narval (*Monodon monoceros*).
licou *s.m.* **1.** căpăstru. **2.** (*fam. înv.*) funie de spânzurat.
licteur *s.m.* (*la romani*) lictor.
lido *s.m.* (*geogr.*) braț avansat al litoralului la intrarea unui golf, care poate izola o lagună.
1. lie *s.f.* **1.** drojdie, zaț. **2.** (*fig.*) scursoare, drojdie, lepădătură; **la ~ de ia société** drojdia societății.
2. lie *adj.f.* (*în expr.*) **chère ~** petrecere, chef.
3. lie *adj.* (*în expr.*) **~-de-vin** (culoare) roșu închis violaceu.
lied (*pl.* **lieds, lieder**) *s.m.* (*germ.*) (*muz.*) lied.
lie-de-vin *adj.* v. **lie (3)**.
liège *s.m.* plută; (*bot.*) **chêne-~** stejar-de-plută (*Quercus suber*).
liégé, ~e *adj.* prevăzut cu plută.
1. liégeois, ~e I. *adj.* referitor la Liège, din Liège. **II.** *s.m.* dialectul vorbit în Liège.
2. Liégeois, ~e *s.m.f.* locuitor din Liège.
liéger *v.t.* a lega o plută la undiță.
liégeux, -euse *adj.* de plută; ca pluta; asemănător cu pluta.
liement *s.m.* legare.
lien *s.m.* **1.** legătură; (*fig.*) **~ conjugal** legătură conjugală; **~ logique** legătură logică; **~ de parenté** legătură de rudenie. **2.** (*în expr.*) **briser / rompre ses ~s** a se scutura, a se elibera.
lier I. *v.t.* **1.** a lega; **~ conversation** a lega o conversație; a intra în vorbă; **~ amitié avec qqn.** a lega prietenie cu cineva; **fou à ~** nebun de legat; **pieds et porings liés** legat fedeleș; cu mâinile legate. **2.** a lega, a uni, a îngroșa; **~ une sauce** a lega un sos; (*fig.*) **~ les mots** a iega cuvintele. **3.** (*constr.*) a cimenta; **~ des briques avec du ciment** a cimenta cărămizi. **4.** a îmbina; **~ les pièces d'un mécanisme** a îmbina piesele unui mecanism. **5.** (*în expr.*) **avoir partie liée avec qqn.** a fi în cârdășie cu cineva; **~ les mains à qqn.** a imobiliza pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a stabili relații cu cineva. **2.** (*cu prep.* **par**) a se lega prin, a se obliga; **se ~ par un serment** a se lega prin jurământ. **3.** (*despre sosuri, dulcețuri*) a se lega, a se închega, a se îngroșa. **4.** (*în expr.*) **se ~ d'amitié** a se împrieteni.
lierne *s.f.* **1.** (*constr.*) nervură de piatră. **2.** (*constr.*) grindă de legătură. **3.** (*mar.*) scândură de la fundul vasului. **4.** (*bot.*) clocoțel (*Clematis integrifolia*).
lierre *s.m.* (*bot.*) **1.** iederă (*Hedera Helix*). **2.** (*în compuse*) **~ terrestre** silnic (*Glechoma hederacea*).
liesse *s.f.* (*înv.*) bucurie, veselie; **une foule en ~** o mulțime plină de bucurie, de veselie.
1. lieu (*pl.* **-x**) **1.** loc (în spațiu); **avoir ~** a avea loc, a se întâmpla; **tenir ~de** a ține loc de; **donner ~ à** a da loc la; a da ocazia; **se rendre sur les ~x du crime** a se deplasa la locul faptei; **~ commun** loc comun, banalitate; **mauvais ~** un loc rău famat; **au ~de** în loc să; **les Lieux saints** locurile sfinte. **2.** casă, apartament, locuință; **quitter les ~x** a se muta din casă. **3.** pasaj (într-un text). **4.** loc, regiune, ținut; **un ~ charmant** un ținut încântător. **5.** rang, origine socială; neam; **être de haut ~** a fi de rang înalt, de familie nobilă. **6.** (*în expr.*) **avoir ~ de** a avea motive să; **n'avoir ni feu ni ~** a nu avea nici casă nici masă; a nu avea nici un căpătâi; **il y a ~de** este cazul să; **en premier ~** în primul rând; mai întâi; **en dernier ~** în cele din urmă; **en haut ~** în cercuri înalte / suspuse; **au ~ que** pe când, pe câtă vreme; **en temps et ~** la momentul potrivit; la timp; **dans ce ~** aici; **ce n'est pas le ~ de** nu e momentul să; (*înv.*) **les ~x d'aisances** closet.
2. lieu *s.m.* (*iht.*) specie de pește marin (*Merlangus pollachius*).
lieu-dit (*pl.* **lieux-dits**) *s.m.* localitate mică, așa-numitul; **pour arriver à destination, il faut passer par le ~ „Les deux-coqs"** pentru a ajunge la destinație, trebuie să treceți prin așa-numitul „Doi cocoși".
lieue *s.f.* **1.** leghe **2.** (*în expr.*) **être à cent ~s de supposer** a nu-și putea închipui ceva, a nici nu-i trece prin minte.
lieur, -euse *s.m.f.* (*agr.*) persoană care leagă snopii.
lieuse *s.f.* (*tehn. agr.*) mașină care leagă snopii.
lieutenance *s.f.* (*înv.*) locotenență.
lieutenant *s.m.* **1.** locotenent. **2.** (*ist.*, *în expr.*) **~ criminel** magistrat care se ocupa de anchetarea crimelor; **~ général** general de divizie.
lieutenant-colonel (*pl.* **lieutenants-colonels**) *s.m.* locotenent-colonel.
lieutenante *s.f.* **1.** (*ist.*) soția unui locotenent. **2.** femeie cu gradul de locotenent.
lièvre *s.m.* **1.** (*zool.*) iepure (*Lepus europaeus*); (*vân.*) **lever un ~ a.** a stârni un iepure, a-l face să iasă din culcuș; **b.** a face cel dintâi o propunere; **c.** a ridica o problemă spinoasă; **courir deux ~s à la fois** a încerca rezolvarea simultană a două probleme, a umbla după doi iepuri deodată. **2.** (*în expr.*) **avoir**

une mémoire de ~ a fi uituc; a uita de la mână până la gură; **c'est là que gît le** ~ Aici e buba! **2.** (*arg.*) om dezghețat, ager.
lift *s.m.* (*tenis*) efect dat unei mingi prin lovirea de jos în sus.
lifter *v.t.* (*tenis*) a imprima un efect mingii lovind-o de jos în sus.
liftier *s.m.* liftier.
ligament *s.m.* (*anat.*) ligament.
ligamenteux, -euse *adj.* (*anat.*) care este de natura ligamentelor.
ligature *s.f.* **1.** (*chir.*) ligatură. **2.** catgut, fir de mătase pentru ligaturi. **3.** (*hort.*) legătură la altoi. **4.** (*poligr.*) literă dublă.
ligaturer *v.t.* (*chir.*) a face o ligatură.
lige *adj.* **1.** (*ist.*) legat de; **vassal** ~ vasal legat de suzeran prin jurământ de fidelitate. **2.** (*fig.*) devotat; **c'est son homme ~e** e omul lui, devotat.
ligis, ligie *s.f.* (*zool.*) varietate de crustaceu (*Ligia oceanica*).
lignage *s.m.* **1.** (*înv.*) ascendență, familie, neam; **de haut** ~ de neam mare. **2.** (*tehn.*) liniatură.
lignard *s.m.* **1.** (*mil., fam. ir.*) infanterist, pifan. **2.** ziarist plătit în funcție de numărul de rânduri scrise.
ligne *s.f.* **1.** linie; **tracer une** ~ a trage o linie; (*geom.*) ~ **droite** linie dreaptă; ~ **brisée** linie frântă; **garder la** ~ a-și păstra linia, a rămâne suplă; **dans les grandes ~s** în general, în linii mari; **bâtiment de** ~ navă de linie; (*mil.*) **les ~s ennemies** liniile dușmane; ~ **de mire** linie de ochire; ~ **à double voie** linie ferată dublă. **2.** linie de demarcație, hotar, limită teritorială, graniță, frontieră. **3.** rând, șir; **se ranger en** ~ a se așeza în rând; **lire entre les ~s** a sesiza aluziile, a citi printre rânduri. **4.** undiță; **pêcher à la** ~ a pescui cu undița. **5.** linie de rudenie; filiație; **descendre en droite** ~ **de** a coborî în linie directă din, a fi descendentul lui. **6.** (*la pl.*) linii, trăsături, contururi; **les ~s de la main** liniile mâinii. **7.** (*tehn.*) riglă. **8.** (*poligr.*) rând; ~ **de blanc** rând alb; ~ **cintrée** rând curbat; ~ **courte** rând final; **il m'a écrit quelques ~s** mi-a scris câteva rânduri. **9.** (*arg.*) doză de cocaină. **10.** (*în expr.*) **entrer en** ~ **de compte** a fi luat în considerare; a intra în discuție; **aller à la** ~ a scrie de la capăt; **hors** ~ excepțional; ieșit din comun; **avoir de la** ~ (despre femei) **a.** a avea ținută, eleganță; **b.** a avea siluetă; a fi zvelt; ~ **de conduite** regulă de conduită.
lignée *s.f.* neam, descendență; **une nombreuse** ~ descendență numeroasă, numeroși urmași.
ligner *v.t.* a linia, a marca cu una sau mai multe linii.
lignerolle *s.f.* undiță subțire.
lignette *s.f.* (*mar.*) **1.** undiță ușoară. **2.** sfoară de plase.
ligneul *s.m.* sfoară muiată în smoală folosită de cizmari.
ligneux, -euse *adj.* lemnos; **plantes ~euses** plante lemnoase.
lignicole *adj.* (*entom.*) (insectă) care trăiește în lemn.
lignification *s.f.* (*bot.*) lignificare, transformare în lemn.
lignifié, ~e *adj.* (*bot.*) lignificat, transformat în lemn.
lignifier *v.t., v.r.* (*bot.*) a (se) lignifica, a (se) transforma în lemn.
lignine *s.f.* (*chim. bot.*) lignină, substanță organică din țesuturile plantelor lemnoase.
lignite *s.m.* (*geol.*) lignit.
lignomètre *s.m.* (*poligr.*) riglă gradată.
ligodu, ligoduji *adv.* (*arg.*) da, de acord.
ligot *s.m.* cutie cu chibrituri cu capătul muiat în rășină.
ligotage *s.m.* acțiunea de a lega strâns.
ligote *s.f.* frânghie.
ligoter *v.t.* **1.** a lega strâns. **2.** (*arg.*) a citi.
ligroïne *s.f.* (*chim.*) benzină ușoară.
ligue *s.f.* **1.** (*ist.*) ligă, uniune, coaliție; **Ligue hanséatique** liga hanseatică. **2.** ligă, asociație; **Ligue des droits de l'homme** Liga drepturilor omului.
liguer *v.t., v.r.* a (se) uni într-o ligă, a (se) coaliza; **se** ~ **contre les ennemis** a se uni împotriva dușmanilor.
ligueur, -euse *s.m.f.* membru al unei ligi.
ligule *s.f.* (*bot.*) ligulă, apendice la frunza gramineelor.
ligulé, ~e *adj.* (*bot.*) prevăzut cu o ligulă.
liguliflores *s.f.* pl. (*bot.*) familie de plante din care fac parte păpădia, cicoarea.
1. ligurien, ~ne *adj.* ligurian, referitor la Liguria; din Liguria.
2. Ligurien, ~ne, Ligure *s.m.f.* ligurian, locuitor din Liguria.
lilas I. *s.m.* (*bot.*) **1.** liliac (*Syringa vulgaris*). **2.** (*în compuse*) **~-de-Perse, ~-de-Rouen, ~-Varin** liliac franțuzesc (*Syringa persica*). **II.** *adj.* liliachiu, de culoarea liliacului.
liliacées *s.f. pl.* (*bot.*) liliacee, familie de plante erbacee monocotiledonate.
lilial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** referitor la crin, de crin; **parfum** ~ parfum de crin. **2.** alb, imaculat ca crinul; **candeur ~e** candoare imaculată.
lili-pioncette *s.f.* (*arg.*) morfină.
1. liliputien, ~ne *adj.* liliputan.
2. Liliputien, ~ne *s.m.f.* liliputan, locuitor al Liliputului.
limace *s.f.* **1.** (*zool.*) melc fără cochilie. **2.** (*fig.*) persoană moale și înceată. **3.** (*arg.*) cămașă. **4.** (*arg.*) (*la pl.*) buze.
limaçon *s.m.* **1.** (*zool.*) melc (*Helix*). **2.** (*anat.*) melc, partea anterioară a urechii interne. **3.** (*în expr.*) **escalier en** ~ scară în spirală. **4.** (*tehn.*) piesă a unui mecanism de ceasornicărie.
limaçonne *s.f.* (*zool.*) larvă a unui vierme de mătase.
limaçonnière *s.f.* locul unde se păstrează melcii vii destinați consumului.
limage *s.m.* pilire, pilit.
limaille *s.f.* (*tehn.*) pilitură; ~ **de fer** pilitură de fier.
liman *s.m.* (*geogr.*) liman.
limande *s.f.* **1.** (*iht.*) pește plat (*Pleuronectes limanda*). **2.** (*pop.*) femeie foarte slabă; **plate comme une** ~ slabă ca o scândură. **3.** (*arg.*) prostituată. **4.** (*tehn.*) riglă lată și plată de tâmplar. **5.** (*mar.*) fâșie de pânză smolită cu care se înfășoară parâmele.
limbaire *adj.* (*bot.*) referitor la limb.
limbe *s.m.* **1.** (*bot.*) limb. **2.** marginea gradată a unui instrument de precizie. **3.** (*astron.*) marginea unui astru. **4.** (*la pl. rel. catol.*) locul în care se găseau sufletele celor drepți înainte de venirea lui Cristos; sejurul sufletelor copiilor morți și nebotezați. **5.** (*în expr. la pl.*) **être dans les ~s** a nu se fi realizat încă; **projet encore dans les ~s** proiect încă nerealizat.

1. **lime** *s.f.* **1.** pilă; rașpel; ~ **à ongles** pilă de unghii. **2.** (*zool.*) specie de moluscă lamelibranhiată.
2. **lime** *s.f.* (*bot.*) varietate de lămâie, mică și dulce.
limé *adj.* (*arg. în expr.*) **blanc** ~ vin alb îndulcit cu limonadă.
limer I. *v.t.* **1.** a pili; ~ **une clef** a pili o cheie. **2.** a toci; **l'usage lime les vêtements** folosința tocește hainele. **3.** (*fig. înv.*) a șlefui; a finisa, a migăli. **II.** *v.r.* a-și pili; **se ~ les ongles** a-și pili unghiile.
limes *s.m. invar.* (*în antichitatea romană*) zonă de fortificații la marginea unei provincii.
limette *s.f.* (*bot.*) *dim.* al lui **lime 2.**
limettier *s.m.* (*bot.*) varietate de lămâi cu fructe mici și dulci (*Citrus limetta*).
limeur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care pilește, șlefuitor. **II.** *s.f.* (*tehn.*) mașină de pilit, de șlefuit. **III.** *adj.* care pilește, care folosește la pilit.
limicole *adj.* (*zool.*) care trăiește în locuri mlăștinoase.
limier *s.m.* **1.** (*zool.*) copoi, câine de vânătoare. **2.** (*fig. fam.*) polițist, detectiv, copoi, sticlete.
liminaire *adj.* plasat la începutul unei cărți, unui discurs, text etc.; inițial, introductiv.
liminal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*în expr.*) **point** ~ punct de plecare.
limitable *adj.* limitabil, care se poate limita.
limitatif, -ive *adj.* limitativ, care limitează.
limitation *s.f.* limitare; ~ **de vitesse** limitare a vitezei.
limitativement *adv.* (în mod) limitativ, cu limite.
limite *s.f.* **1.** limită, margine, extremitate, capăt; hotar. **2.** (*în expr.*) **dépasser les ~s** a exagera, a întrece măsura; a se întrece cu gluma.
limité, ~e *adj.* limitat, mărginit.
limiter *v.t., v.r.* a (se) limita, a (se) mărgini.
limiteur *s.m.* (*tehn.*) limitator, limitor.
limitrophe *adj.* limitrof, învecinat, vecin, mărginaș; **la Capitale et les départements ~s** Capitala și județele limitrofe.
limnée *s.f.* (*zool.*) melc de nămol (*Limnaea*).
limnologie *s.f.* limnologie, studiul condițiilor de viață și al organismelor din apele dulci.
limogeage *s.m.* destituire, dizgrație; disponibilizare.
limoger *v.t.* a destitui (un ofițer, un înalt funcționar), a priva de răspunderi; a disponibiliza, a concedia.
1. **limon** *s.m.* mâl, nămol, noroi.
2. **limon** *s.m.* **1.** hulubă. **2.** (*constr. în expr.*) ~ **d'escalier** vang.
3. **limon** *s.m.* (*bot.*) varietate de lămâie.
limonade *s.f.* **1.** limonadă. **2.** (*arg. în expr.*) **être dans la** ~ a trăi în mizerie.
limonadier, -ère *s.m.f.* limonagiu.
limonage *s.m.* (*agr.*) îngrășarea pământului cu mâl.
limonaire *s.m.* flașnetă.
limoneux, -euse *adj.* mâlos, mocirlos, nămolos.
1. **limonier** *s.m.* cal de tracțiune înhămat între hulube.
2. **limonier** *s.m.* (*bot.*) varietate de lămâi (*Citrus limonun*).
limonière *s.f.* **1.** hulubă. **2.** căruță cu hulube.
limonite *s.f.* (*mineral.*) limonit.
limoselle-aquatique (*pl.* **limoselles-aquatiques**) *s.f.* (*bot.*) canarul-bălții (*Limosella aquatica*).
limouille *s.f.* (*arg.*) cămașă.
1. **limousin, ~e I.** *adj.* **1.** din Limoges. **2.** din Limousin. **II.** *s.m.* (*lingv.*) dialectul vorbit în Limousin.
2. **Limousin, ~e** *s.m.f.* **1.** locuitor din Limoges. **2.** locuitor din Limousin.
limousinage *s.m.* zidărie din pietriș și mortar.
limousine *s.f.* **1.** limuzină. **2.** zeghe.
limousiner *v.t.* a zidi cu pietriș și mortar.
limpide *adj.* **1.** limpede, clar, transparent, străveziu, pur, senin; **ciel** ~ car senin. **2.** (*fig.*) clar, precis, deslușit, inteligibil; **style** ~ stil inteligibil , clar.
limpidité *s.f.* limpezime, claritate, puritate, transparență.
limule *s.m.* (*zool.*) mic animal marin comestibil din Pacific și Antile (*Limulus polyphemus*).
limure *s.f.* (*tehn.*) pilire, pilit; pilitură.
lin *s.m.* **1.** (*bot.*) in-de-câmp, iniță, inișor (*Linum austriacum*). **2.** (*bot. în compuse*) **~-commun, ~-usuel** in, in-adevărat, in-de-cultură (*Linum usitatissimum*); **~-jaune** in-galben (*Limum flavum*). **3.** pânză de in.
linacées *s.f.* pl. (*bot.*) linacee, familie de plante dicotiledonate din care face parte inul.
linaigrette *s.f.* (*bot.*) bumbăcăriță (*Eriophorum angustifolium*).
linaire *s.f.* (*bot.*) linariță (*Linaria vulgaris*).
linceul *s.m.* giulgiu, lințoliu.
linçoir, linsoir *s.m.* (*constr.*) grindă paralelă cu peretele, de care se prind grinzile dușumelei.
lindor *s.m.* joc de cărți.
linéaire *adj.* liniar.
linéal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** (*rar*) referitor la liniile unui desen; **harmonie ~e** armonie a liniilor. **2.** (*jur.*) în linie dreaptă; **succession ~e** succesiune în linie dreaptă.
linéament *s.m.* **1.** trăsătură; contur. **2.** (*fig.*) schiță.
linéarité *s.f.* liniaritate.
liner *s.m.* (*angl.*) **1.** pachebot. **2.** avion de mare capacitate pentru transportul persoanelor.
linette *s.f.* (*bot.*) sămânță de in.
lingaresse *s.m.* v. **lingue II.**
linge *s.m.* **1.** rufă, rufărie, lenjerie; ~ **brodé** lenjerie brodată; (*prov.*) **il faut laver son ~ sale en famille** rufele murdare se spală în familie. **2.** (*în expr.*) **changer de** ~ a se schimba, a se primeni; **être blanc comme un** ~ a fi palid, a fi alb ca varul; **c'est un ~ mouillé a.** nu e om, e cârpă; o zdreanță de om; **b.** om fără vlagă; (*arg.*) **du beau** ~ înalta societate; lumea bună.
lingé, ~e *adj.* (*arg.*) bine îmbrăcat; înțolit.
linger *v.t., v.r.* (*arg.*) a (se) îmbrăca.
lingère *s.f.* lenjereasă.
lingerie *s.f.* **1.** (*înv.*) fabricarea și comerțul de lenjerie. **2.** lenjerie, rufărie.
lingot *s.m.* **1.** lingou; ~ **d'or** lingou de aur. **2.** (*metal.*) bloc. **3.** (*poligr.*) reglet.
lingotage *s.m.* (*metal.*) turnare a metalului în lingouri.
lingotière *s.f.* (*metal.*) lingotieră.
lingual, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** (*anat.*) lingual, referitor la limbă; **nerf** ~ nerv lingual, al limbii. **2.** (*fon.*) lingual; **consonne** ~ consoană linguală.

linguatule *s.m.* (*zool.*) animal vermiform, parazit al mamiferelor și reptilelor.
lingue I. *s.f.* (*iht.*) pește de pe coastele Norvegiei, asemănător cu morunul. **II.** *s.m.* (*arg.*) **1.** cuțit; șiș; șuriu. **2.** lingou.
linguette *s.f.* (*farm.*) medicament absorbit pe cale sublinguală.
linguiforme *adj.* în formă de limbă.
linguiste *s.m.f.* lingvist.
linguistique I. *adj.* lingvistic; **théories ~s** teorii lingvistice. **II.** *s.f.* lingvistică.
linguistiquement *adv.* din punct de vedere lingvistic.
linier, -ère I. *adj.* de in, referitor la in; **industrie ~ère** industria inului. **II.** *s.f.* câmp de in.
liniment *s.m.* (*farm.*) unguent; balsam.
links *s.m. pl.* (*angl.*) teren de golf pe malul mării.
lino I. *s.m.f. abreviere* de la **linogravure, linotype, linotypiste. II.** *s.m. abreviere* de la **linoléum**.
linographe *s.m.* (*poligr.*) linograf.
linogravure *s.f.* (*tehn.*) linogravură.
linoléine *s.f.* (*chim.*) linoleină, ester al acidului linoleic.
linoléique *adj.* (*biochim. în expr.*) **acide ~** acid linoleic.
linoléum *s.m.* linoleum.
linon *s.m.* (*text.*) linou, olandă subțire pentru lenjerie fină.
linotte *s.f.* **1.** (*ornit.*) cânepar (*Carduelis cannabina*). **2.** (*iht.*) grindel (*Cobitis barbatula*). **3.** (*în expr.*) **tête de ~** zăpăcit, aiurit, minte ușuratică; cap de păsărică; (*pop.*) **siffler la ~ a.** a bea; a trage la măsea; a avea darul suptului; **b.** a instrui un complice; **c.** a zăcea în pușcărie.
linotype *s.f.* linotip.
linotypie *s.f.* linotipie.
linotypiste *s.m.f.* linotipist.
linsoir *s.m.* v. **linçoir**.
linsang *s.m.* (*zool.*) mamifer carnivor din Asia de Sud-Est, înrudit cu geneta.
linteau *s.m.* (*constr.*) lintou, buiandrug.
linter *s.m.* (*text.*) linters.
lion *s.m.* **1.** (*zool.*) leu (*Felis leo*); **la chasse au ~** vânătoare de lei; **la part du ~** partea cea mai mare dintr-o împărțeală, partea leului. **2.** (*zool. în compuse*) **~-de-mer** leu-de-mare (*Eumetopias jubata*). **3.** (*pop. în expr.*) **bouffer du ~** a fi foarte energic, a scoate flăcări pe nas.
lionceau *s.m.* (*zool.*) pui de leu.
liondent *s.m.* (*bot.*) potcapul-călugărului (*Leontodon hispidus*).
lionne *s.f.* **1.** (*zool.*) leoaică. **2.** (*înv.*) femeie elegantă.
liparis *s.m.* **1.** (*iht.*) pește mic din mările reci. **2.** (*bot.*) orhidee care crește în ținuturi mlăștinoase.
lipase *s.f.* (*biochim.*) lipază.
lipectomie *s.f.* (*chir.*) înlăturarea prin operație a grăsimii de pe abdomen.
lipémie *s.f.* (*biol.*) lipemie, cantitatea de lipide din sânge.
lipide *s.m.* (*chim.*) lipidă, substanță organică grasă.
lipidique *adj.* (*chim.*) referitor la lipide.
lipizzan *s.m.* cal cenușiu de talie mică.
lipigenèse *s.f.* (*biochim.*) formarea lipidelor în organismele vegetale și animale.
lipoïde I. *adj.* asemănător grăsimilor. **II.** *s.m.* substanță înrudită cu lipidele.
lipolyse *s.f.* (*biochim.*) hidroliză.
lipome *s.m.* (*med.*) lipom.
lipophile *adj.* care reține substanțele grase.
lipoprotéine *s.f.* (*biochim.*) lipoproteină.
liposarcome *s.m.* (*med.*) liposarcom, tumoare malignă formată în țesuturile grase.
liposoluble *adj.* hiposolubil, solubil în grăsimi.
lipothymie *s.f.* (*med.*) lipotimie, leșin.
lipotrope *adj.* (*biol. despre substanțe*) care se fixează pe grăsimi și facilitează metabolismul.
lipovaccin *s.m.* (*med.*) vaccin în soluție uleioasă.
lippe *s.f.* **1.** (*înv.*) buză inferioară groasă. **2.** (*fam. în expr.*) **faire la ~** a se bosumfla, a pune botul.
lippu *adj.* buzat.
lippée *s.f.* **1.** (*înv.*) înghițitură. **2.** (*fam. în expr. înv.*) **franche ~** masă consistentă pe cheltuiala altcuiva.
lipurie *s.f.* (*med.*) prezența grăsimii în urină.
liquation *s.f.* (*metal.*) licuație.
liquéfaction *s.f.* lichefiere.
liquéfiable *adj.* lichefiabil, care poate fi lichefiat.
liquéfiant, ~e *adj.* lichefiant.
liquéfier *v.t., v.r.* a (se) lichefia.
liquette *s.f.* (*pop.*) cămașă.
liqueur *s.f.* **1.** lichior. **2.** (*înv.*) licoare. **3.** (*în expr.*) **vin de ~** vin dulce, de desert.
liquidable *adj.* lichidabil, care poate fi lichidat.
liquidambar *s.m.* (*bot.*) arbore rășinos din Asia și America (*Liquidambar orientalis*).
liquidateur, -trice *s.m.f.* lichidator, persoană care conduce operațiile de lichidare (a unei întreprinderi).
liquidatif, -ive *adj.* (*jur.*) de lichidare; **acte ~** act de lichidare (a unei întreprinderi, societăți).
liquidation *s.f.* **1.** (*jur.*) lichidare; **~ d'une succession** lichidare / împărțire a unei succesiuni. **2.** lichidare, vânzare; **~ d'un stock** lichidare a unui stoc. **3.** (*fin.*) lichidare, plăți; **~ de fins de mois** lichidare de sfârșit de lună. **4.** rezolvare; **~ d'un conflit** rezolvare a unui conflict.
liquide I. *adj.* **1.** lichid. **2.** diluat, subțire; **une sauce ~** un sos subțire. **3.** (*în expr.*) **argent ~** bani gheață / peșin. **II.** *s.m.* lichid; **l'eau est un ~** apa este un lichid. **III.** *s.f.* (*fon.*) (consoană) lichidă.
liquider I. *v.t.* **1.** a lichida, a rezolva; a realiza; a regla; **~ une succession** a regla o succesiune; **~ un compte** a lichida un cont. **2.** a lichida, a desființa; **~ une société** a desființa o societate. **3.** (*pop.*) a lichida, a ucide, a asasina. **4.** (*fam.*) a se descotorosi de, a lichida, a expedia, a scăpa de, a se debarasa de. **5.** a vinde cu reducere de preț, a lichida; **~ un stock** a lichida un stoc.
liquidien, ~ne *adj.* lichid, de natură sau consistență lichidă; **kyste ~** chist lichidian.
liquidité *s.f.* **1.** lichiditate, fluiditate. **2.** (*fin. la pl.*) lichidități, valori lichide.
liquoreux, -euse *adj.* referitor la anumite vinuri dulci și bogate în alcool.
liquoriste *s.m.f.* **1.** fabricant de lichioruri. **2.** vânzător de lichioruri.

1. **lire** *s.f.* (*ec., fin.*) liră, unitate monetară italiană.
2. **lire I.** *v.t.* **1.** a citi; ~ **entre les lignes** a sesiza aluziile, a citi printre rânduri. **2.** (*în expr.*) ~ **dans le jeu de qqn.** a descoperi jocul cuiva; a ghici intențiile cuiva; (*arg.*) ~ **la gazette** a fi lihnit de foame; a avea coastele lipite; ~ **l'avenir dans le marc de café** a ghici în cafea. **II.** *v.r.* a se citi; **ce livre de philosophie se lit difficilement** această carte de filozofie se citește greu; **la joie se lisait sur son visage** pe chipul său i se citea bucuria.
lis, lys *s.m.* **1.** (*bot.*) crin (*Lilium*). **2.** (*bot. în compuse*) **~-blanc** crin, crin-alb (*Lilium candidum*); **~-des-étangs** nufăr-alb (*Nymphaea alba*); **~-des-vallées** lăcrămioară (*Convallaria majalis*); **~-bulbifère** lilie-roșie (*Lilium bulbiferum*); **~-jaune** crin-galben (*Hemerocallis flava*). **3.** (*în expr.*) **fleur de** ~ floare de crin, simbolul regalității în Franța.
lise *s.f.* nisipuri mișcătoare la malul mării.
lisérage *s.m.* broderie cu fir de aur, argint sau mătase.
liseré, liséré *s.m.* panglică îngustă cu care se tivește marginile unui articol de îmbrăcăminte.
liserer, lisérer *v.t.* a tivi marginile unui articol de îmbrăcăminte cu o panglică îngustă.
liseron *s.m.* (*bot.*) **1.** rochița-rândunicii, volbură (*Convolvulus arvensis*). **2.** (*în compuse*) **~-bâtard** brișcă-deasă (*Polygonum dumetorum*); **~-pourpre** zorele (*Ipomoea purpurea*); **~-des-haies** cupa-vacii (*Calystegia sepium*).
liseur, -euse I. *s.m.f.* cititor. **II.** *s.f.* **1.** cuțit mic pentru tăiat hârtia folosit și ca semn de carte. **2.** învelitoare de carte. **3.** articol ușor de îmbrăcăminte de damă tricotat.
lisibilité *s.f.* calitate a ceea ce este lizibil, citeț.
lisible *adj.* lizibil, citeț.
lisiblement *adv.* (în mod) lizibil, citeț.
lisier *s.m.* (*agric.*) îngrășământ natural.
lisière *s.f.* **1.** marginea longitudinală a unei stofe. **2.** lizieră, margine a unei păduri / câmpii. **3.** numele unei stofe aspre și înguste. **4.** (*la pl. înv.*) hamuri în care e ținut copilul care învață să meargă. **5.** (*în expr.*) **tenir en** ~ a conduce, a dirija acțiunile cuiva.
lissage *s.m.* **1.** netezire. **2.** termen recomandat pentru *lifting*, operație estetică. **3.** (*text.*) așezarea spatei la războiul de țesut.
1. **lisse I.** *adj.* neted; **surface** ~ suprafață netedă. **II.** *s.m.* netezime; suprafață netedă.
2. **lisse** *s.f.* **1.** (*text.*) spată. **2.** (*piel.*) rașpel. **3.** (*arg. la pl.*) ciorapi de damă.
3. **lisse** *s.f.* (*av.*) lisă.
lissé, ~e I. *adj.* netezit, lustruit. **II.** *s.m.* (*culinar*) zahăr legat.
lisseau *s.m.* ghem de ață sau de sfoară.
lisser *v.t.* **1.** a netezi, a lustrui; ~ **une surface** a netezi o suprafață. **2.** (*piel.*) a lisa, a spăla și netezi lâna pieptănată. **3.** (*reg.*) a călca cu fierul. **4.** (*culinar*) a glasa.
lisseur, -euse I. *s.m.f.* lucrător care execută o operațiune de netezire, lustruire sau șlefuire. **II.** *s.f.* **1.** mașină de lustruit. **2.** mașină de turnat și netezit asfalt. **3.** mașină de spălat și netezit lâna după laminare.
lissier, -ère *s.m.f.* (*text.*) lucrător care mânuiește spata.
lissoir *s.m.* (*constr.*) dispozitiv folosit la netezire, lustruire sau șlefuire.
lissure *s.f.* netezire.
liste *s.f.* **1.** listă, înșiruire; **la ~ des candidats** lista candidaților. **2.** (*în expr.*) **grossir la** ~ a spori numărul; ~ **civile** listă civilă, alocație acordată unui șef de stat.
lit *s.m.* **1.** pat; **faire son** ~ a-și face patul; ~ **de campagne** pat de campanie; ~ **pliant** pat pliant; **être cloué au** ~ a fi țintuit la pat (din cauza bolii); **garder le** ~ a sta la pat, a fi bolnav; **sur son ~ de mort** pe patul de moarte; ~ **clos** pat breton, închis ca un dulap; (*prov.*) **dans le ~ d'autrui on ne peut dormir à l'aise** în patul altuia nu poți dormi cum îți place. **2.** așternut. **3.** (*fig.*) căsătorie; **enfant d'un premier** ~ copil din-tr-o primă căsătorie. **4.** strat, pătură; **un ~ de sabie** un strat de nisip. **5.** (*fig.*) albia unui râu. **6.** (*în expr.*) **aller / se mettre au** ~ a se culca; **au saut du** ~ dis-de-dimineață; cu noaptea-n cap; **ciel de** ~ baldachin; **sortir du** ~ a se trezi; **mourir dans son** ~ a muri de moarte bună; ~ **de repos a.** divan, canapea; **b.** (*înv.*) șezlong; **faire ~ à part** a avea dormitoare separate; (*mar.*) ~ **du vent** direcția vântului; (*ist.*) ~ **de justice** judecată prezidată de rege (în Franța); **ne pas être sur un ~ de roses** a nu se afla într-o situație favorabilă; a nu sta pe roze; (*prov.*) **comme on fait son ~ on se couche** cum îți vei așterne așa vei dormi.
litage *s.m.* (*petrogr.*) suprapunere de roci diferite.
litanie *s.f.* **1.** litanie, rugăciune catolică. **2.** (*fig.*) litanie, discurs lung, monoton, plictisitor.
lit-cage (*pl.* **lits-cages**) *s.m.* pat metalic pliant.
litchi, li-tchi, letchi *s.m.* (*bot.*) specie de arbore din Asia tropicală, cu fruct comestibil (*Nephelium lappaceum*).
1. **liteau** *s.m.* bârlogul lupului în timpul zilei.
2. **liteau** *s.m.* **1.** dungă colorată pe marginea fețelor de masă, a șervețelelor. **2.** șindrilă.
litée *s.f.* **1.** puii rezultați în urma unei fătări. **2.** animalele dintr-o vizuină.
liter *v.t.* **1.** (*tehn.*) a așeza în straturi. **2.** a așeza în straturi pește sărat într-un butoi.
literie *s.f.* așternut de pat.
litham, litsam *s.m.* (*arab.*) feregea.
litharge *s.f.* (*mineral.*) litargă, oxid natural de plumb.
lithiase *s.f.* (*med.*) litiază; ~ **rénale** litiază renală.
lithiasique *adj., s.m.f.* (*med.*) litiazic, referitor la litiază.
lithine *s.f.* (*chim.*) oxid de litiu.
lithiné, ~e *adj.* (*chim.*) care conține oxid de litiu.
lithinifère *adj.* (*chim.*) care conține litiu.
lithique *adj.* **1.** (*înv. chim. în expr.*) **acide** ~ numele vechi al acidului uric. **2.** referitor la piatră, de piatră; **rigidité** ~ rigiditate de piatră.
lithium *s.m.* (*chim.*) litiu.
lithobie *s.m.* (*entom.*) miriapod carnivor care trăiește sub pietre.
lithodome *s.m.* (*zool.*) scoică mediteraneană care perforează pietrele pentru a-și face adăpost (*Lithodomus*).
lithogène *adj.* (*rar*) care dă naștere pietrelor.

lithographe *s.m.f.* litograf, gravor.
lithographie *s.f.* litografie, gravură.
lithographier *v.t.* a litografia.
lithographique *adj.* litografic.
lithologie *s.f.* (*geol.*) litologie, petrografie.
lithologique *adj.* litologic, referitor la litologie.
lithophage *adj.* (despre moluște, scoici) care perforează piatra pentru a-și face adăpost.
lithophanie *s.f.* (*tehn.*) procedeu prin care se obține transparența porțelanului.
lithopone *s.m.* pigment alb mineral folosit în pictură, cosmetică etc.
lithosphère *s.f.* litosferă.
lithothamnium *s.m.* (*bot.*) algă marină încrustată cu calcar.
lithotomie *s.f.* tăiere a pietrelor prețioase.
lithotriteur *s.m.* (*med.*) instrument folosit la dizolvarea calculilor renali sau vezicali cu ajutorul ultrasunetelor.
lithotritie *s.f.* (*chir.*) dizolvarea calculilor renali sau vezicali cu ajutorul ultrasunetelor.
lithotypographie *s.f.* (*poligr.*) litotipografie, reproducere litografică a unei planșe cu caractere tipografice obișnuite.
lithuanien *adj.*, *s.m.f.* v. **lituanien**.
litière *s.f.* **1.** litieră, lectică. **2.** așternut de paie pentru animale în grajduri. **3.** (*în expr.*) **faire ~ d'une chose** a nu se sinchisi de nimic; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie; **~ végétale** strat de frunze moarte și resturi vegetale care acoperă solul pădurii.
litige *s.m.* **1.** (*jur.*) litigiu. **2.** conflict, diferend, controversă, dispută, dezacord, divergență.
litigieux, -euse *adj.* **1.** (*jur.*) litigios, care provoacă un litigiu. **2.** (*înv.*) (om) certăreț, care caută ceartă / nod în papură.
litorne *s.f.* (*ornit.*) sturz-de-iarnă (*Turdus pilaris*).
litote *s.f.* (*stil.*) litotă.
1. litre *s.m.* **1.** litru. 2. recipient care conține un litru. **3.** (*pop.*) litru de vin. **4.** (*pop. în expr.*) **tenir le ~** a ține la băutură.
2. litre *s.f.* (*rel. catol.*) fâșie de pânză neagră cu inițialele defunctului, folosită la funeralii solemne.
litron *s.m.* (*pop.*) sticlă cu vin de un litru; litruță.
litsam *s.m.* v. **iitham**.
littéraire *adj.* literar; **critique ~** critică literară.
littérairement *adv.* literar, din punct de vedere literar.
littéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** literal, textual; **traduction ~e** traducere literală, cuvânt cu cuvânt. **2.** (*în expr.*) **l'arabe ~** araba scrisă; (*mat.*) **grandeur ~e** mărime notată cu litere.
littéralement *adv.* **1.** literal, cuvânt cu cuvânt; **traduire ~** a traduce cuvânt cu cuvânt, ad literam. **2.** literalmente, de-a dreptul; în sens strict; în adevăratul înțeles al cuvântului; de tot.
littéralité *s.f.* caracterul literal, conform textului, al unei interpretări sau traduceri.
littérarité *s.f.* literaritate, caracterul unui text considerat literar.
littérateur *s.m.* literat, om de litere, scriitor.
littérature *s.f.* **1.** (*înv.*) cultură generală. **2.** literatură. **3.** bibliografie.
littoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* litoral, de lângă malul mării; **pays ~** țară aflată la țărm. **II.** *s.m.* litoral, țărm; **le ~ de la Mer Noire** litoralul Mării Negre.
littorine *s.f.* (*zool.*) specie de melc marin (*Littorina littores*).
litron *s.m.* (*pop.*) sticlă cu vin de un litru.
1. lituanien, ~ne I. *adj.* lituanian, din Lituania. **II.** *s.m.* limba vorbită în Lituania.
2. Lituanien, ~ne *s.m.f.* lituanian, locuitor din Lituania.
liturgie *s.f.* **1.** liturghie. **2.** (*ist.*) (*la vechii greci*) serviciu public plătit de cetățenii bogați.
liturgique *adj.* liturgic.
liturgiste *s.m.f.* specialist în studiul liturghiei.
littus *s.m.* (*în antichitate*) baston curbat, de origine etruscă.
liure *s.f.* **1.** frânghie de legat încărcătura unei căruțe. **2.** (*mar.*) odgon care leagă două piese ale navei.
livarot *s.m.* brânză din lapte de vacă.
livèche *s.f.* (*bot.*) leuștean (*Levisticum officinale*).
livide *adj.* livid, palid, învinețit, vânăt, verde; **visage ~** chip palid.
lividité *s.f.* lividitate, paloare; **~ cadavérique** lividitate cadaverică.
living-room, living (*pl.* **living-rooms**) *s.m.* (*angl.*) cameră de zi.
livrable *adj.* (*despre mărfuri*) livrabil, care poate fi livrat.
livraison *s.f.* **1.** livrare, predare, furnizare, procurare; **~ d'une marchandise** livrare a unei mărfi. **2.** (*edit.*) parte a unei lucrări publicate în fascicole.
livrancier *s.m.* persoană care livrează mărfuri.
1. livre *s.m.* **1.** carte; **imprimer un ~** a tipări o carte; **~ de poche** carte de buzunar; **~ de chevet** carte de căpătâi; **~ de prières** carte de rugăciuni. **2.** registru; jurnal; **~ de comptes** registru de socoteli; (*mar.*) **~ de bord** jurnal de bord. **3.** (*în expr.*) **traduire à ~ ouvert** a traduce pe loc, imediat, fără pregătire anterioară.
2. livre *s.f.* **1.** livră (0,453 kg). **2.** (*ec., fin.*) liră, unitate monetară engleză; **~ sterling** liră sterlină.
livrée *s.f.* **1.** livrea; **~ de valet** livrea de valet. **2.** (*înv.*) servitorime. **3.** părul sau penele unor animale tinere care se modifică prin năpârlire. **4.** (*fig.*) semn distinctiv exterior al unei categorii sociale; **la ~ de la misère** semnul distinctiv al mizeriei. **5.** (*în expr.*) **porter la ~ de qqn.** a fi în slujba cuiva.
livrer I. *v.t.* **1.** (*despre mărfuri, comenzi*) a preda, a livra, a furniza, a procura. **2.** a da, a angaja, a porni; **~ une bataille** a da, a angaja o luptă. **3.** a da, a preda; **~ qqn. pieds et poings liés** a preda pe cineva legat fedeleș. **4.** a denunța; **~ ses complices** a-și denunța complicii. **5.** a ceda, a abandona; **~ une ville aux ennemis** a ceda un oraș dușmanilor. **6.** (*în expr.*) **~ passage** a lăsa trecerea, a permite (cuiva) să treacă; **~ un secret a.** a încredința un secret (cuiva); **b.** a dezvălui, a trăda un secret; **~ au public** a pune în vânzare, a pune pe piață; **~ au supplice** a trimite la moarte. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **à**) **1.** a se destăinui; **se ~ à qqn.** a se destăinui cuiva. **2.** (*fam.*) a se deda; **se ~ à la soulographie** a se deda la băutură; a bea cât șapte; a avea darul suptului. **3.** a se preda; **se ~**

après de durs combats a se preda după lupte grele. **4.** a se consacra; **se ~ à la recherche** a se consacra cercetării. **5.** (*fig.*) a se cufunda; a cădea pradă; **se ~ aux pires excès** a cădea pradă celor mai mari excese.
livresque *adj.* livresc, cult, savant; **information purement ~** informație exclusiv livrescă, din cărți.
livret *s.m.* **1.** livret; **~ militaire individuel** livret militar. **2.** carnet; **~ scolaire** carnet de elev; **~ de la caisse d'épargne** carnet de economii. **3.** catalog la expoziții. **4.** (*muz.*) libret.
livreur, -euse I. *adj.*, *s.m.f.* comisionar. **II.** *s.f.* furgonetă (pentru transportul mărfurilor).
lixiviation *s.f.* (*chim.*) extragerea materiilor solubile dintr-un amestec cu ajutorul dizolvanților.
llanos *s.m. pl.* stepă ierboasă în America latină.
lob *s.m.* (*angl.*) (*la tenis*) lob.
lobaire *adj.* (*anat.*) lobar, care aparține lobului urechii.
lobe *s.m.* (*anat.*, *bot.*) lob.
lobé, **~e** *adj.* (*bot.*, *arhit.*) lobat.
lobectomie *s.f.* (*chir.*) lobectomie, ablația lobului unui organ.
lobélie *s.f.* (*bot.*) plantă din America de Nord (*Lobelia Erinus*).
lober *v.i.* (*la tenis*) a executa un lob.
lobulaire, lobulé, ~e *adj.* (*anat.*) **1.** format din lobuli. **2.** în formă de lobul.
lobule *s.m.* (*anat.*) lobul.
lobuleux, -euse *adj.* (*anat.*) constituit din lobuli.
local, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* local, din partea locului; **un problème ~** o problemă locală; **anesthésie ~e** anestezie locală. **II.** *s.m.* local; **~ commercial** local comercial.
localement *adv.* local; pe plan local; **il pleut ~** plouă local.
localisable *adj.* localizabil, care poate fi localizat.
localisateur, -trice *adj.* localizator, care permite o localizare.
localisation *s.f.* localizare.
localiser I. *v.t.* **1.** a localiza; a determina poziția, locul; **~ un bruit** a localiza un zgomot. **2.** a limita extinderea; **~ un incendie** a localiza un incendiu. **II.** *v.r.* a se localiza, a se fixa; **l'infection s'est localisée au doigt** infecția s-a localizat la deget.
localité *s.f.* localitate.
locataire *s.m.f.* chiriaș; **~ principal** chiriaș principal, care închiriază o casă și apoi o subînchiriază.
locateur, -trice *s.m.f.* proprietar care închiriază.
1. locatif, -ive *adj.* locativ.
2. locatif *adj.* (*lingv.*) de loc; **proposition subordonnée ~-ive** propoziție subordonată de loc.
location *s.f.* **1.** locație, închiriere; **~ d'une villa** închiriere a unei vile. **2.** rezervare (de locuri); **bureau de ~** birou de rezervări.
loch *s.m.* **1.** (*mar.*) aparat de măsurat viteza unei nave. **2.** (*în Scoția*) lac alungit pe fundul unei văi. **3.** braț de mare care intră adânc în uscat.
loche *s.f.* **1.** (*iht.*) țipar (*Misgurnus fossilis* sau *Cobitis fossilis*). **2.** (*fam.*) melc fără casă, de culoare cenușie. **3.** (*arg.*) ureche.
locher I. *v.i.* (*înv.*) (*despre potcoavele calului*) a se clătina, a sta să cadă. **II.** *v.t.* (*reg.*) a scutura un pom (de fructe).
lock-out *s.m.* (*angl.*) concediere.
locomobile I. *adj.* (*înv.*) locomobil, care se poate deplasa. **II.** *s.f.* motor montat pe un cadru mobil care permite punerea în funcțiune a altor dispozitive.
locomoteur, -trice I. *adj. s.f.* (*anat.*) locomotor; **organe ~** organ locomotor. **II.** *s.f.* vehicul de tracțiune de putere mijlocie.
locomotion *s.f.* locomoție; **moyens de ~** mijloace de locomoție.
locomotive *s.f.* **1.** locomotivă. **2.** (*arg.*) client bogat care nu se uită la bani.
locotracteur *s.m.* locotractor.
loculaire, loculé, ~e, loculeux, -euse *adj.* (*bot.*) cu mai multe despărțituri interioare.
locusta, **locuste** *s.f.*(*entom.*) lăcustă (*Locusta migratoria*).
locuteur, -trice *s.m.f.* (*lingv.*) locutor, vorbitor; **~ du japonais** vorbitor de japoneză.
locution *s.f.* (*lingv.*) locuțiune; expresie; **~ verbale** locuțiune verbală.
loden *s.m.* (*text.*) loden.
lods *s.m. pl.* (*în dreptul feudal. în expr.*) **~ et ventes** impozit perceput de senior asupra moștenirilor scoase la vânzare.
loess *s.m.* (*geol.*) loess.
lof *s.m.* **1.** (*mar.*) (*înv.*) partea corăbiei expusă vântului. **2.** (*în expr.*) **aller / venir au ~, virer ~ pour ~** a se așeza astfel pentru a avea vântul din spate; (*fig.*) **revenir du ~** a-și modera pretențiile.
lofer *v.i.* (*mar.*) a cârmi în direcția vântului.
loft *s.m.* (*angl.*) local profesional (atelier, hangar) transformat în locuință.
logarithme *s.m.* (*mat.*) logaritm; *abrev.* **log**.
logaritmique *adj.* logaritmic.
loge *s.f.* **1.** lojă (la teatru). **2.** cabina actorului. **3.** gheretă de portar. **4.** (*la școala de arte plastice*) atelier unde fiecare concurent dă examen. **5.** colibă. **6.** (*înv.*) carceră pentru bolnavii psihici furioși. **7.** (*arhit.*) loggia. **8.** lojă masonică. **9.** cușcă de animal sălbatic. **10.** (*bot.*) cavitate care conține semințele anumitor fructe.
logeable *adj.* locuibil; spațios.
logement *s.m.* **1.** cazare; **assurer le ~** a asigura cazarea. **2.** locuință, domiciliu, apartament. **3.** (*tehn.*) locașul unei piese. **4.** (*înv. în expr.*) **prendre ~** a se instala.
loger I. *v.i.* **1.** a locui. **2.** (*în expr.*) **~ à (l'enseigne de) la belle étoile** a dormi sub cerul liber; (*fam.*) **~ à la même enseigne** a fierbe în aceeași oală. **II.** *v.t.* **1.** a găzdui; **~ un ami** a găzdui un prieten. **2.** a pune, a așeza; **~ du linge dans un placard** a pune lenjerie într-un dulap. **3.** (*în expr.*) **~ le diable dans sa bourse** a nu avea nici un ban, a fi lefter, a nu avea nici o lețcaie; **~ une balle dans la tête de qqn.** a trage un glonte în capul cuiva. **III.** *v.r.* **1.** (*despre oameni*) a se instala; a locui; **se ~ avec goût** a se instala cu gust. **2.** (*fig.*) a se plasa, a se așeza, a se localiza. **3.** (*în expr.*) **se ~ une balle dans la tête** a-și trage un glonte în cap; a-și zbura creierii.

logette *s.f. sin.* al lui **loge**.
logeur, -euse *s.m.f.* persoană care închiriază camere mobilate.
loggia *s.f.* (*arhit.*) loggia.
logiciel *s.m.* (*inform.*) ansamblu de program referitor la tratarea informației; software.
logicien, ~ne *s.m.f.* **1.** specialist în logică, logician. **2.** persoană care raționează după o logică riguroasă.
logicisme *s.m.* (*fil.*) logicism.
logiciste *adj.*, *s.m.f.* logicist, adept al logicismului.
logique I. *adj.* logic; **argument** ~ argument logic. **II.** *s.f.* logică.
logiquement *adv.* în mod logic; cu logică; din punct de vedere logic.
logis *s.m.* **1.** locuință, domiciliu, casă; cămin; sălaș; **rentrer au** ~ a se întoarce acasă. **2.** (*în expr.*) **corps de** ~ corpul principal al clădirii; **la folle du** ~ imaginația.
logisticien, ~ne *s.m.f.* logistician, specialist în logistică.
logistique I. *s.m.f.* logistică. **II.** *adj.* logistic.
logogriphe *s.m.* logogrif, joc distractiv; (*fig.*) lucru greu de descifrat.
logomachie *s.f.* **1.** logomahie, polemică în jurul unor termeni. **2.** vorbărie goală.
logomachique *adj.* verbal, formal.
logopathie *s.f.* (*med.*) logopatie, defect de vorbire.
logopédie *s.f.* (*med.*) logopedie.
logorrhée *s.f.* (*med.*) logoree; (*fam.*) limbuție, flecăreală, pălăvrăgeală, vorbărie, sporovăială.
logos *s.m.* (*fil.*) logos.
logotype *s.m.* (*poligr.*) logotip; ligatură.
1. loi *s.f.* **1.** lege, normă, regulă, canon, tipic; **se conformer aux ~s** a se conforma legilor; **projet de** ~ proiect de lege; **promulgation d'une** ~ promulgarea unei legi; **avoir force de** ~ **a.** a ține loc de lege; **b.** a avea putere de lege. **2.** legalitate; **se mettre hors la** ~ a ieși din legalitate, a face un lucru ilegal. **3.** (*fig.*) autoritate, putere; **faire la** ~ a comanda, a-și exercita autoritatea; a avea pâinea și cuțitul în mână. **4.** (*în expr.*) **homme de** ~ jurist; ~ **divine** preceptele divine; ~ **ancienne** Vechiul Testament; ~ **nouvelle** Noul Testament; **se faire une** ~ **de** a-și impune să, a-și impune o obligație; **la** ~ **du plus fort** legea celui mai tare; (*pop.*) **avoir la** ~ a-și impune voința.
2. loi *s.f.* titlu de monedă.
loi-cadre (pl. **lois-cadres**) *s.f.* (*jur.*) normă generală care definește principiul; lege-cadru.
loific *s.m.* (*arg.*) ficat.
loin *adv.* **1.** departe; **habiter** ~ a locui departe; **il ira** ~ va ajunge departe, va reuși; **ne pas voir plus ~que le bout de son nez** a fi mărginit; a nu vedea mai departe de lungul nasului; **de** ~ de departe, de la distanță; **il est de** ~ **le meilleur de son équipe** este de departe cel mai bun din echipă; ~ **de** departe de; ~ **de moi cette intention** departe de mine această intenție; (*prov.*) **la branche ne va pas** ~ **du tronc** așchia nu sare departe de trunchi. **2.** (*în expr.*) **aller trop** ~ a depăși măsura, a exagera; a merge prea departe; **mener** ~ a avea consecințe grave; **de près ou de** ~ într-un fel sau altul; **voir venir qqn. de** ~ a ghici intențiile cuiva; a vedea unde bate cineva; **revenir de** ~ **a** fi văzut moartea cu ochii; **être** ~ **du compte** a se înșela; **ne connaître qqn. ni de près ni de** ~ a nu cunoaște deloc pe cineva; **il est** ~ **d'avoir compris** n-a înțeles nimic; **je suis** ~ **de faire une chose pareille** nici nu-mi trece prin gând să fac așa ceva; **du plus** ~ **qu'on se souvienne** din timpuri imemoriale / străvechi; **au** ~ în depărtare; ~ **de là** dimpotrivă; (*prov.*) ~ **des yeux,** ~ **du cœur** ochii care nu se văd se uită; (*prov.*) **qui va ~, trouve fortune** dacă stai, stă norocul; dacă umbli, te ajunge din urmă.
loinqués *s.m. pl.* (*arg.*) împrejurimi.
lointain, ~e I. *adj.* depărtat, îndepărtat; **village** ~ sat îndepărtat. **II.** *s.m.* depărtare; **dans le** ~ în depărtare.
loir *s.m.* (*zool.*) pârș-mare, pârș-comun (*Glis glis*).
loisible *adj.* permis, îngăduit; autorizat.
loisir *s.m.* **1.** timp liber, răgaz; **ses moments de** ~ clipele sale de răgaz. **2.** (*înv.*) îngăduință, permisiune; **laisser à qqn. le** ~ **de** a lăsa cuiva permisiunea de a; a-i permite cuiva să. **3.** timp necesar pentru a face ceva; **je n'ai pas eu le ~de répondre à sa lettre** n-am avut timp să răspund la scrisoarea lui. **4.** (*la pl.*) ocupație, îndeletnicire în timpul liber; **~s agréables** îndeletniciri plăcute. **5.** (*în expr.*) **à** ~ pe îndelete, în tihnă.
lolo *s.m.* **1.** lapte (în limbajul copiilor). **2.** (*pop.*) sân.
lombago *s.m.* v. **lumbago**.
lombaire *adj.* (*anat.*) lombar; **la région** ~ regiune lombară.
lombalgie *s.f.* (*med.*) lombalgie, durere de șale.
1. lombard, ~e I. *adj.* lombard, din Lombardia. **II.** *s.m.* **1.** (*lingv.*) dialectul lombard. **2.** (*ist.*) cămătar. **III.** *s.f.* vânt puternic ce suflă dinspre Lombardia.
2. Lombard, ~e *s.m.f.* lombard, locuitor din Lombardia.
lombarthrose *s.f.* (*med.*) lombartroză, artroză a vertebrelor lombare.
lombes *s.m. pl.* (*anat.*) șale.
lombric *s.m.* (*zool.*) râmă (*Lumbricus*).
lombricoïde *adj.* în formă de râmă; asemănător cu râma.
1. londonien, ~ne *adj.* londonez, din Londra.
2. Londonien, ~ne *s.m.f.* londonez, locuitor din Londra.
londrès *s.m.* havană fabricată inițial pentru Anglia.
long, ~ue I. *adj.* **1.** lung; **une robe longue** o rochie lungă; **un** ~ **tapis** un covor lung; **avoir les doigts ~s** a avea degete lungi; a fi lung de mână. **2.** lung, îndelungat; **une ~ue vie** o viață lungă; **un** ~ **voyage** o călătorie lungă / îndelungată; ~ **comme un prêche / comme un jour sans pain** lung / mare ca o zi de post; **un bail à** ~ **terme** un contract pe termen lung. **3.** (*fig.*) lent, încet; greu; **il est** ~ **à se décider** se decide greu, încet. **4.** îndepărtat în timp; **on se connaît de ~ue date** ne cunoaștem de multă vreme. **5.** (*în expr.*) **avoir le bras** ~ a avea trecere / influență / credit; **avoir les dents ~ues a.** a fi lihnit de foame; **b.** a fi hrăpăreț / lacom de bani; **être** ~ a întârzia; **être** ~ **à comprendre** a pricepe greu; **de ~ue haleine** de amploare; de largă respirație. **II.** *s.m.* **1.** lungime; lung; **en** ~ în întregime; **le** ~ **de** de-a lungul. **2.** (*în expr.*) **tomber de tout son** ~ a cădea / a se

întinde cât e de lung; **tirer la langue d'un pied de ~** a gâfâi, a scoate limba de un cot. **III.** *s.f.* **1.** (*fon.*) vocală lungă. **2.** (*fon.*) silabă lungă. **3.** (*în expr.*) **à la longue a.** cu timpul; **b.** în cele din urmă. **IV.** *adv.* **1.** mult; amplu; vast. **2.** (*în expr.*) **en savoir ~ sur qqn. / qqch.** a ști multe despre cineva / ceva; **en ~ et en large** în lung și-n lat; **elle est habillée trop ~** e îmbrăcată prea lung.

longanimité *s.f.* **1.** resemnare în fața nefericirii. **2.** toleranță, suportare a jignirilor.

long-courrier (*pl.* **long-courriers**) **I.** *s.m.* **1.** vas de cursă lungă. **2.** avion de transport de cursă lungă. **II.** *adj.* de cursă lungă; **un avion ~** un avion de cursă lungă.

1. longe *s.f.* **1.** pripon, căpăstru. **2.** funie de legat animalele.

2. longe *s.f.* **1.** bucată de carne de la șale (la viței, căprioare). **2.** (*în expr.*) **~ de porc** partea superioară a regiunilor cervicală, dorsală și sacrală.

longer *v.t.* **1.** a merge de-a lungul; **~ la rivière** a merge de-a lungul râului. **2.** a se întinde de-a lungul; **le parc longe le lac** parcul se întinde de-a lungul lacului.

longeron *s.m.* (*tehn.*) lonjeron.

longévité *s.f.* **1.** longevitate, viață lungă. **2.** durată a vieții.

longicorne *adj.* **1.** (*zool.*) cu coarne lungi. **2.** (*entom.*) cu antene lungi.

longiligne *adj. s.m.f.* (*despre persoane*) cu membre alungite.

longitude *s.f.* longitudine.

longitudinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* longitudinal.

longitudinalement *adv.* longitudinal, în sensul lungimii, pe lung.

long-jointé, ~e *adj.* (despre cai) cu picioare lungi.

longotte *s.f.* (*rar*) țesătură groasă de bumbac.

longrine *s.f.* (*c.f.*) traversă.

longtemps *adv.* **1.** multă vreme, timp îndelungat; **depuis ~** de multă vreme; **il y a ~** demult; **il y a ~ que je ne l'ai plus revu** de multă vreme nu l-am mai văzut.

longue *adj.f.* v. **long**.

longuement *adv.* **1.** îndelung; mult timp; **j'ai ~ attendu ce moment** am așteptat îndelung această clipă. **2.** pe larg; în amănunt; **il m'a raconté ~ les événements** mi-a povestit pe larg evenimentele. **3.** cu atenție; **j'ai ~ étudié ce texte** am studiat cu atenție acest text.

longuet, ~te I. *adj.* lunguieț. **II.** *s.m.* franzeluță.

longueur *s.f.* **1.** lungime; **la ~ d'une rivière** lungimea unui râu. **2.** durată (de timp); **la ~ du jour** durata zilei. **3.** (*în expr.*) **à ~ de journée** cât e ziulica de mare; **traîner en ~** a (se) tărăgăna.

longue-vue (*pl.* **longues-vues**) *s.f.* lunetă.

looch *s.m.* (*med.*) poțiune calmantă.

loofa *s.m.* (*bot.*) lufă.

looping *s.m.* (*av.*) luping.

lophophore *s.m.* (*ornit.*) fazan lucios (*Lophophorus Phuysii*).

lopin *s.m.* petic de pământ; **cultiver son ~ de terre** a-și cultiva peticul său de pământ.

loquace *adj.* locvace, vorbăreț, limbut, flecar, palavragiu.

loquacité *s.f.* locvacitate. limbuție, vorbărie, flecăreală, pălăvrăgeală.

loque *s.f.* **1.** zdreanță. **2.** (*fig.*) persoană lipsită de energie, moale, cârpă.

loquer *v.t.* (*pop.*) a îmbrăca.

loquet *s.m.* zăvor; clanță.

loqueteau *s.m.* închizătoare la ferestre.

loqueteux, -euse *adj., s.m.f.* zdrențăros, jerpelit, peticit.

loqueur *s.m.* (*pop.*) croitor.

loran *s.m.* (*tehn.*) sistem de radionavigație pentru distanțe mari.

loranthe *s.f.* (*bot.*) vâsc-de-stejar (*Loranthus europaeus*).

lord *s.m.* **1.** lord. **2.** (*în expr.*) **~-maire** primarul Londrei.

lordose *s.f.* (*med.*) lordoză.

lorette *s.f.* (*înv.*) femeie elegantă și de moravuri ușoare; curtezană.

lorgner *v.t.* **1.** a privi cu coada ochiului / pieziș / cu insistență. **2.** (*fam.*) a privi insistent o femeie, a o fixa. **3.** (*fig.*) a râvni (un post, o moștenire), a jindui, a aspira la; **~ une place** a râvni o slujbă.

lorgnette *s.f.* **1.** lornietă, binoclu mic. **2.** (*în expr.*) **regarder par le petit bout de la ~** a privi lucrurile unilateral; a avea / a purta ochelari de cal.

lorgneur, -euse *s.m.f.* persoană care aruncă ocheade.

lorgnon *s.m.* lornion.

lori *s.m.* (*ornit.*) lorius cu coada lată (*Lorius*).

loricaire *s.m.* (*iht.*) somn cu scut (*Loricaris cataphracta*).

loriot *s.m.* **1.** (*ornit.*) grangur (*Oriolus oriolus*). **2.** (*fam. în expr.*) **compère- ~** urcior la ochi.

loris *s.m.* (*zool.*) lemurian mic asiatic (*Loris tardigradus*).

lorisidés *s.m. pl.* (*zool.*) familie de lemurieni din Africa și Asia de sud-est.

1. lorrain, ~e I. *adj.* referitor la provincia Lorena. **II.** *s.m.* (*lingv.*) dialectul vorbit în provincia Lorena.

2. Lorrain, ~e *s.m.f.* locuitor din provincia Lorena.

lorry (pl. **lorries**) *s.m.* (*c.f.*) vagonet.

lors *adv.* **1.** (*înv.*) atunci. **2.** (*în expr.*) **pour ~** dacă este așa; în acest caz; **dès ~ a.** din acel moment, de atunci; **b.** în consecință; **depuis ~** de atunci; **~ de** cu ocazia; în momentul; **~ de son mariage** cu ocazia căsătoriei lui; **dès ~ que** din momentul în care, din moment ce; **dès ~ que vous acceptez** din moment ce acceptați; **~ même que a.** (*cu ind.*) chiar atunci când; **b.** (*cu cond.*) chiar dacă.

lorsque *conj.* **1.** când, atunci când, în caz că; **lorsqu'il viendra, je le mettrai au courant** când va veni, îl voi pune la curent. **2.** în timp ce; **tu t'amuses, ~ tes leçons attendent** te distrezi, în timp ce lecțiile așteaptă.

los *s.m.* (*înv.*) laudă, elogiu.

losange *s.m.* **1.** romb. **2.** (*herald.*) fier de lance.

losangé, ~e *adj.* împărțit în romburi.

losangique *adj.* în formă de romb.

loser *s.m.* (*arg.*) **1.** ghinionist. **2.** persoană care face gafe. **3.** persoană care pierde mereu.

lot *s.m.* **1.** lot, parcelă, parte; **les ~s d'un héritage** părțile unei moșteniri. **2.** loz de loterie; **le gros ~** lozul cel mare. **3.** (*fig.*) parte, soartă; **mon ~ est de**

toujours travailler sans réaliser grand-chose soarta mea este să muncesc fără să realizez mare lucru. **4.** (*arg.*) fată / femeie încântătoare. **5.** (*arg.*) fată / femeie cu multă personalitate.
lote *s.f.* v. **lotte.**
loterie *s.f.* loterie.
loti, ~e *adj.* **1.** împărțit. **2.** (*fig.*) dotat, înzestrat; (de) favorizat; **être bien** ~ a fi bine înzestrat, favorizat de soartă.
lotier-pourpre (*pl.* **lotiers-pourpres**) *s.m.* (*bot.*) dungăţea (*Tetragonolobus purpureus*).
lotion *s.f.* **1.** spălare. **2.** loțiune.
lotionner *v.t.* a spăla, a fricționa cu o loțiune.
lotir *v.t.* **1.** a împărți în loturi; ~ **un terrain** a împărți un teren în loturi. **2.** a pune pe cineva în posesia unui lot.
lotissement *s.m.* **1.** împărțire în loturi, parcelare. **2.** teren parcelat; lot, parcelă.
lotisseur, -euse *s.m.f.* persoană care parcelează un teren.
loto *s.m.* loto.
lotos *s.m.* v. **lotus.**
lotta *s.f.* voluntară în armata finlandeză.
lotte, lote *s.f.* (*iht.*) mihalț (*Lota vulgaris*).
1. louable *adj.* lăudabil, demn de laudă; **des sentiments** ~**s** sentimente demne de laudă.
2. louable *adj.* care poate fi închiriat; **chambres** ~**s** camere care pot fi închiriate.
louage *s.m.* închiriere, închiriat; **voiture de** ~ mașină de închiriat.
louange *s.f.* **1.** laudă, elogiu, preamărire, preaslăvire. **2.** glorie, merit; **son geste généreux est à sa** ~ gestul lui generos este spre gloria sa. **3.** (*în expr.*) **chanter la / les** ~ **(s) de qqn.** a cânta osanale cuiva; a linguși / a tămâia pe cineva; a gâdila pe cineva la inimă.
louanger *v.t.* a ridica în slăvi, a preamări, a proslăvi.
louangeur, -euse I. *adj.* elogios, de laudă; **paroles louangeuses** vorbe de laudă, elogioase. **II.** *s.m.f.* (*înv.*) lingușitor.
loubac *adj.*, *s.m.* (*arg.*) nebun, țăcănit.
loubard, loubar *s.m.* (*arg.*) vagabond. (*abrev.* **loub**).
loubarde *s.f.* (*arg.*) **1.** lampă. **2.** bec electric.
loubé *s.m.* (*arg.*) **1.** capăt. **2.** plod, țânc, mucos. **3.** (*în expr.*) **un** ~ **de** un pic de, nițel, o bucățică de.
loubiat *s.m.* (*arg.*) fasole.
loucedé (en ~), lousdé (en ~), loucedoc (en ~) *adv.* (*arg.*) încetișor, pe furiș.
1. louche *adj.* **1.** (*înv.*) sașiu, zbanghiu, ceacâr, cruciș; **jeter un regard** ~ **à qqn.** a se uita chiorâș / strâmb la cineva. **2.** neclar, tulbure; **vin** ~ vin tulbure; **couleur** ~ culoare neclară. **3.** (*fig.*) dubios, suspect, îndoielnic, echivoc, necurat; **une affaire** ~ o afacere necurată.
2. louche *s.m.* **1.** (*în expr.*) **il y a du** ~ **là-dedans** nu-i lucru curat; e ceva la mijloc; e cu cântec; ceva nu e în regulă. **2.** (*chim.*) precipitat care dă un aspect tulbure unui lichid.
3. louche *s.f.* **1.** polonic. **2.** cazma. **3.** (*poligr. în expr.*) ~ **à main** lingură de turnat. **4.** (*arg.*) mână.
louchébem, loucherbem *s.m.* (*arg.*) măcelar.
louchement *s.m.* privire crucișă / încrucișată; strabism.
loucher *v.i.* **1.** a se uita cruciș. **2.** (*fam. în expr.*) ~ **sur qqch.** / **qqn.** a se uita cu invidie; a i se scurge ochii după ceva / cineva; **faire** ~ **qqn.** a stârni curiozitatea / invidia cuiva.
loucherie *s.f.* v. **louchement.**
louchet *s.m.* hârleț, cazma.
loucheur, -euse *s.m.f.* sașiu, zbanghiu, ceacâr.
louchir *v.i.* (*despre lichide*) a se tulbura.
louchon *s.m.* **1.** (*fam. înv.*) sașiu, persoană care privește cruciș. **2.** trunchi de brad fără noduri.
louée *s.f.* (*reg.*) târg unde se angajează muncitori agricoli, zilieri.
1. louer I. *v.t.* a lăuda; ~ **un élève qui aprend bien** a lăuda pe un elev care învață bine. **2.** a slăvi, a preamări; ~ **Dieu** a slăvi pe Dumnezeu; **Dieu soit loué** Domnul fie slăvit / lăudat. **II.** *v.r.* a se lăuda; **se** ~ **de qqch.** / **qqn.** a se lăuda cu ceva / cineva.
2. louer I. *v.t.* **1.** a închiria; **maison à** ~ casă de închiriat. **2.** (*în expr.*) ~ **des places au théâtre** a reține / a rezerva locuri la teatru. **II.** *v.r.* (*înv.*) a se angaja pentru o anumită perioadă; **les ouvriers agricoles se louent pour la moisson** muncitorii agricoli se angajează pentru seceriș.
1. loueur, -euse *s.m.f.* (*înv.*) v. **louangeur II.**
2. loueur, -euse *s.m.f.* persoană care închiriază.
louf, ~e, louftingue, loufoque *adj.*, *s.m.f.* (*arg.*) țicnit, nebun, sonat, apucat.
louferie *s.f.* (*arg.*) nebunie, țăcăneală, sminteală, țicneală.
loufiat *s.m.* (*pop. înv.*) **1.** individ de condiție mediocră sau având un aspect mizerabil. **2.** servitor. **3.** chelner de cafenea.
loufoque *adj.*, *s.m.f.* v. **louf.**
loufoquerie *s.f.* v. **louferie.**
lougre *s.m.* (*mar.*) mic vas de pescuit sau de cabotaj cu trei catarge.
louis *s.m.* ludovic, monedă de aur franceză.
louise-bonne (*pl.* **louises-bonnes**) *s.f.* (*bot.*) varietate de pară.
louis-phillippard, ~e *adj.* (*peior.*) referitor la domnia lui Ludovic-Filip (Louis-Philippe).
loulou I. *s.m.* cățel de apartament, câine spiț. **II.** *s.m.f.* (*fem.* **louloutte**) (*fam.*) termen de afecțiune.
loup *s.m.* **1.** lup (*Canis lupus*); **une faim de** ~ o foame de lup; **se fourrer / se jeter / se précipiter dans la gueule du** ~ a se arunca / a se vârî în gura lupului; (*prov.*) **quand on parle du** ~ **on en voit la queue** vorbești de lup și lupul la ușă; (*prov.*) **la faim chasse / fait sortir le** ~ **(hors) du bois** foamea gonește pe lup din pădure; (*prov.*) **le** ~ **mourra dans sa peau** lupu-și schimbă părul dar năravul ba; (*prov.*) **avec les** ~**s on apprend à hurler** cine se bagă între lupi trebuie să urle. **2.** mască neagră pentru partea superioară a figurii. **3.** (*tehn.*) defect major în realizarea unei piese, care conduce la rebutarea acesteia. **4.** (*fig.*) greșeală, lacună într-un manuscris. **5.** (*bot.*) buretele-vacii (*Lactarius subdulcis*). **6.** (*pop.*) inconvenient. **7.** (*pop.*) lipsă / lacună într-un text.). **8.** (*în expr.*) ~ **de mer** marinar bătrân, cu experiență; lup de mare; **saut-de-**~ șanț împrejurul

unei proprietăți; **tête-de-~** perie pentru înlăturat păianjenii; **être connu comme le ~ blanc / gris** a fi cunoscut ca un cal breaz; a-i merge vestea ca de popă tuns; **entre chien et ~** în amurg; pe înserate; în faptul serii; **marcher à pas de ~** a merge ușor ca o pisică; **froid de ~** ger de crapă pietrele; (*prov.*) **les ~ ne se mangent pas entre eux** corb la corb nu-și scoate ochii.
loupage *s.m.* (*fam.*) ratare; eșec.
loup-cervier (*pl.* **loups-cerviers**) *s.m.* (*zool.*) râs, linx (*Felix lynx* sau *Lynx vulgaris*).
loupe *s.f.* **1.** lupă, instrument optic; (*fig.*) **regarder une chose à la ~** a privi un lucru cu lupa, a examina atent. **2.** defect într-o piatră prețioasă. **3.** (*bot.*) tumoare; excrescență lemnoasă. **4.** (*patol.*) chist sebaceu. **5.** (*metal.*) masă feroasă cu impurități. **6.** (*pop.*) lene; trândăvie.
loupé *s.m.* (*fam.*) eroare; ratare; eșec.
louper I. *v.t.* **1.** a lucra prost / de mântuială. **2.** a rata, a pierde; a scăpa; **~ un examen** a rata un examen; **~ le train** a pierde trenul. **II.** *v.i.* (*pop.*)a trage la măsea.
loup-garou (*pl.* **loups-garous**) *s.m.* **1.** vârcolac. **2.** (*fig. fam.*) om ursuz, impulsiv, sălbatic.
loupiot, ~te *s.m.f.* (*pop.*) băiețel, fetiță; copilandru.
loupiote *s.f.* (*fam.*) lămpiță; lampă / lumină mică.
louquer *v.t.* (*arg.*) a căsca ochii; a privi.
lourd, ~e I. *adj.* **1.** greu; **un ~ fardeau** o povară grea; (*sport*) **poids ~** categorie grea; **avoir la tête ~e** a-i fi capul greu; **avoir la main ~e a.** a avea mână grea; a lovi tare; **b.** a pedepsi sever; **artillerie ~e** artilerie grea; **industrie ~e** industrie grea. **2.** greoi; **marcher d'un pas ~** a merge cu pas greoi; **style ~** stil greoi, chinuit. **3.** grav; **une ~e faute** o greșeală gravă. **4.** (*despre alimente*) indigest. **5.** (*fig.*) apăsător, greu, copleșitor; **un temps ~** o atmosferă apăsătoare. **6.** (*fig.*) grosolan, neelegant; **une ~e plaisanterie** glumă grosolană, decoltată. **7.** (*pop.*) bogătan. **8.** (*pop.*) mârlan. **9.** (*în expr.*) **ne pas en savoir ~** a avea cunoștințe reduse, a nu ști mare lucru; **peser ~ dans la balance** a atârna în balanță; a trage (greu) în cumpănă; **avoir l'esprit ~** a pricepe greu. **II.** *s.f.* (*arg.*) **1.** ușă. **2.** omisiune, lucru pierdut din vedere.
lourdaud, ~e I. *adj.* (*despre oameni*) greoi, încet, molâu; stângaci. **II.** *s.m.f.* persoană greoaie, nedelicată, din topor.
lourdement *adv.* **1.** greu, greoi, anevoios; **marcher ~** a merge greu, cu greutate, anevoios. **2.** (*fig.*) nepoliticos, vulgar; **plaisanter ~** a glumi vulgar.
lourder *v.t.* (*pop.*) **1.** a da afară. **2.** a închide pe cineva. **3.** a împrejmui un spațiu. **4.** a scăpa de cineva, a se debarasa; a face vânt cuiva.
lourdeur *s.f.* **1.** greutate; **~ de la démarche** greutate a mersului. **2.** (*fig.*) lipsă de eleganță; stângăcie; **la ~ du style** lipsa de eleganță a stilului. **3.** (*fig.*) dificultate; **la ~ d'une responsabilité** dificultatea unei obligații; **~ d'esprit** dificultate de a pricepe; minte greoaie.
lourdingue *adj.* (*pop.*) greu, greoi.
loure *s.f.* **1.** (*în evul mediu*) cimpoi. **2.** melodie de dans cântată la cimpoi.
lourer *v.t.* (*muz.*) a lega notele accentuând prima notă sau prima măsură.
loustic *s.m.* **1.** (*pop.*) mucalit, ghiduș, poznaș, farsor. **2.** (*înv.*) bufon. **3.** (*fam. peior.*) tip, individ; **un drôle de ~** un tip ciudat; ciudat neam de om.
loute *s.f.* (*arg.*) **1.** femeie, fată. **2.** (*în expr.*) **ma ~** draga mea.
loutre *s.f.* **1.** (*zool.*) lutră, vidră (*Lutra vulgaris*). **2.** blană de lutră; lutru.
louve *s.f.* **1.** lupoaică. **2.** (*fig.*) femeie desfrânată, prostituată. **3.** (*constr.*) macara. **4.** năvod.
louvet, ~te *adj.* de culoarea părului de lup; lupan, sur, cenușiu.
louveteau *s.m.* **1.** pui de lup. **2.** tânăr cercetaș.
louveter *v.i.* (*despre lupoaice*) a făta.
louveterie *s.f.* **1.** (*înv.*) vânătoare de lupi. **2.** (*în expr.*) **lieutenant de ~** persoană însărcinată de prefect cu distrugerea animalelor dăunătoare (în prezent sarcină onorifică).
louvetier *s.m.* **1.** (*înv.*) vânător de lupi. **2.** (*ist.*) conducătorul unei vânători de lupi.
louvoiement *s.m.* manevră, manevrare, manipulare, mânuire.
louvoyage *s.m.* (*mar.*) **1.** manevrare. **2.** (*în expr.*) **gagner au ~** a înainta în direcția vântului.
louvoyer *v.i.* **1.** (*mar.*) a manevra. **2.** (*fig.*) a proceda nesincer, a merge pe căi ocolite.
love *s.m.* (*arg.*) bani, biștari, lovele.
lover I. *v.t.* (*mar.*) **a** înfășura odgonul în spiarlă. **II.** *v.r.* (*despre șerpi*) a se încolăci.
lovelace *s.m.* seducător cinic.
loxie *s.f.* (*ornit.*) forfecuță (*Loxia curvirostra*).
loxodromie *s.f.* (*mar., geod.*) loxodromă.
loxodromique *adj.* (*mar., geod.*) loxodrom, loxodromic.
loyal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* loial, leal, cinstit, corect, integru, sincer; **une explication ~e** o explicație sinceră.
loyalement *adv.* (în mod) loial, leal, cinstit, integru, sincer.
loyalisme *s.m.* **1.** loialitate / fidelitate față de regimul politic în cauză. **2.** fidelitate la o cauză.
loyaliste *adj., s.m.f.* credincios unui regim politic, unei cauze.
loyauté *s.f.* loialitate, lealitate, sinceritate, cinste.
loyer *s.m.* **1.** chirie. **2.** termenul de plată a chiriei. **3.** (*înv.*) salariu. **4.** (*fin.*) suma la care se ridică dobânda.
lubie *s.f.* capriciu; toană, fantezie; **avoir des ~s a.** a avea toane / hachițe; **b.** a fi capricios.
lubricité *s.f.* lubricitate, impudoare, desfrâu.
lubrifiant, ~e *adj., s.m.* lubrifiant.
lubrification *s.f.* lubrifiere, gresaj, gresare, ungere.
lubrifier *v.t.* a lubrifia, a gresa, a unge.
lubrique *adj.* lubric, impudic, desfrânat, obscen; **des gestes ~s** gesturi obscene.
lubriquement *adv.* (în mod lubric), impudic, desfrânat, obscen.
lucane *s.m.* (*entom.*) rădașcă (*Lucanus cervus*).
lucarne *s.f.* lucarnă.
1. lucernaire *s.m.* (*bis.*) (*la primii creștini*) slujbă de seară la lumina lămpilor.
2. lucernaire *s.f.* (*zool.*) specie de meduză.

lucide *adj.* lucid, limpede la minte; **esprit** ~ minte lucidă; treaz.
lucidement *adv.* (în mod) lucid, cu lucidiate.
lucidité *s.f.* luciditate, claritate a minții.
lucilie *s.f.* (*entom.*) muscă verde-aurie (*Lucilia caesar*).
lucifuge I. *adj.*, *s.m.f.* (*despre animale*) care evită lumina. **II.** *s.m.* specie de termite.
lucimètre *s.m.* (*fiz.*) aparat de măsurat intensitatea medie a luminii într-un interval de timp determinat.
luciole *s.f.* (*entom.*) licurici, lucioIă (*Lampyris noctiluca*).
lucratif, -ive *adj.* lucrativ, rentabil, bănos, profitabil, avantajos; **profession ~ive** profesiune lucrativă.
lucrativement *adv.* (*înv.*) profitabil.
lucre *s.m.* **1.** (*înv.*) câștig; profit. **2.** (*peior.*) patima câștigului cu orice preț.
ludion *s.m.* (*fiz.*) aparat pentru studierea corpurilor cufundate în apă.
ludique *adj.* referitor la joacă.
ludisme *s.m.* (*rar*) ansamblul activităților de joacă.
ludothèque *s.f.* loc unde copiii pot împrumuta jocuri și jucării.
luette *s.f.* (*anat.*) omușor.
lueur *s.f.* licărire; luminiță; **la ~ d'une bougie** licărirea unei lumânări.
luffa *s.m.* v. **loofa**.
luge *s.f.* (*sport*) săniuță.
luger *v.i.* a se da cu săniuța.
lugeur, -euse *s.m.f.* persoană care se dă cu săniuța.
lugubre *adj.* lugubru, sinistru, sumbru, funebru, macabru, de jale; **une ~ cérémonie** o ceremonie lugubră.
lugubrement *adv.* (în mod) lugubru, groaznic, macabru.
lui *pron pers.* **I.** (*pers. 3. m. sg. formă accentuată*) **1.** (*nom.*) el; **~-même** el însuși; **c'est ~ qui m'a dit** el mi-a spus. **2.** (*ac.*) (pe) el, îl, l; **c'est ~ que je regarde** pe el îl privesc. **3.** (*dat. cu prep.* **à**) lui, îi, i; **c'est à ~ que je m'adresse** lui mă adresez. **II.** (*pers. 3 sg. dat.*) lui, ei, îi, i; **je ~ offre des fleurs** îi ofer flori; **donne-~ le dictionnaire** dă-i dicționarul.
luire *v.i.* **1.** a străluci, a luci; **le soleil luit** soarele strălucește. **2.** a licări; **une petite lampe luit dans l'obscurité** o lămpiță licărește în întuneric. **3.** (*prov.*) **le soleil luit pour tout le monde** soarele încălzește și pe buni și pe răi. **4.** a apărea; **un espoir luit dans son cœur** o speranță îi apare în suflet.
luisance *s.f.* (*rar*) strălucire.
luisant, ~e I. *adj.* lucios, lucitor, strălucit, strălucitor, scânteietor; **un métal ~** un metal strălucitor. **2.** (*în expr.*) **ver ~** licurici (*Lampyris nocticula*). **II.** *s.m.* **1.** luciu, lustru; **le ~ du satin** luciul satenului. **2.** (*arg.*) soarele.
lulu *s.m.* (*ornit.*) ciocârlie de pădure.
lumachelle *s.f.* (*geol.*) rocă calcaroasă cu cochilii de moluște fosile.
lumbago, lombago *s.m.* (*med.*) lumbago, durere lombară.
lumen *s.m.* (*fiz.*) lumen.
lumière *s.f.* **1.** lumină; **la ~ du jour** lumina zilei; **la ~ électrique** lumina electrică. **2.** sursă de lumină; obiect de iluminat; **éteindre la ~** a stinge lumina; **apportez de la ~** aduceți lămpile. **3.** punct luminos; lumină; **une ~ brille dans la nuit** o lumină strălucește în noapte. **4.** (*înv.*) persoană eminentă; lumină; om de valoare intelectuală; **ce savant est une ~ de son temps** acest savant este o lumină / glorie a timpului său. **5.** (*fig.*) (*la pl.*) cunoștințe; **mes ~ sur cette question s'arrêtent là** cunoștințele mele asupra acestui subiect se opresc aici. **6.** (*fig.*) lumină, lămurire, clarificare; **son intervention n'a apporté aucune ~ sur cette question** intervenția sa n-a adus nici o lămurire asupra acestei chestiuni. **7.** (*tehn.*) orificiu; **~ d'échappement** orificiu de eșapament. **8.** (*în expr.*) **habit de ~** costumul brodat al toreadorului; **mettre en ~, en pleine ~** a scoate în evidență, a reliefa; **perdre la ~ a.** a orbi; **b.** a muri; **faire (toute) la ~ a** lămuri / clarifica în întregime, a deslușî; **le Siècle des ~s** secolul luminilor (sec. XVIII).
lumignon *s.m.* **1.** (*înv.*) muc de lumânare. **2.** (*înv.*) capătul fitilului unei lumânări aprinse. **3.** lampă care luminează slab.
luminaire *s.m.* **1.** iluminatul unei biserici în timpul unei slujbe. **2.** astru (soarele sau luna). **3.** corp de iluminat.
luminance *s.f.* (*fiz.*) luminanță, strălucire.
luminescence *s.f.* (*fiz.*) luminescență.
luminescent, **~e** *adj.* (*fiz.*) luminescent.
lumineusement *adv.* (în mod) clar, limpede, strălucit, cu strălucire, cu claritate; **expliquer une chose ~** a explica un lucru cu claritate.
lumineux, **-euse** *adj.* **1.** luminos, strălucitor; **point ~** punct luminos. **2.** limpede, senin; **ciel ~** cer senin. **3.** (*fig.*) limpede, clar, strălucit; **un exposé ~** o expunere strălucită; **intelligence ~euse** inteligență strălucită, luminoasă.
luminisme *s.m.* (*pict.*) luminism, varietate de clar-obscur.
luministe *s.m.f. adj.* pictor luminist.
luminosité *s.f.* **1.** luminozitate, strălucire; **la ~ du ciel méditerranéen** luminozitatea cerului mediteranean.
lump *s.m.* (*iht.*) pește din mările reci apreciat pentru icrele sale negre asemănătoare cu caviarul (*Cyclopterus lumpus*).
lunaire *adj.* **1.** lunar, referitor la lună; **sol ~** sol lunar. **2.** (*fig.*) visător.
lunaire-vivace (*pl.* **lunaires-vivaces**) *s.f.* (*bot.*) lopățea (*Lunaria rediviva*).
lunaison *s.f.* lunație, interval de timp dintre două faze identice ale lunii.
lunatique I. *adj.* lunatic, capricios, inconstant, instabil, schimbător. **II.** *s.m.f.* lunatic.
lunch (*pl.* **~s, ~es**) *s.m.* (*angl.*) dejun; gustare (rece).
luncher *v.i.* (*rar*) a dejuna, a lua o gustare.
lundi *s.m.* luni; **~ saint** lunea din săptămâna mare.
lune *s.f.* **1.** lună; **clair de ~** clar de lună; **~ de miel** lună de miere. **2.** (*fig.*) toană, capriciu; **être dans sa mauvaise ~** a fi în toane rele; a fi prost dispus; a se scula cu fața la cearșaf. **3.** (*în expr.*) **être dans la ~** a fi cu capul în nori, a fi distrat; **montrer à qqn. la ~ dans le puits** a amăgi, a duce pe cineva de nas, a face pe cineva să joace după cum îi cântă; **face/visage en pleine ~** față rotundă; **promettre la ~** a

făgădui marea cu sarea / cerul cu pământul; **vouloir attraper / décrocher / prendre la ~ avec ses dents** a intenționa ceva nerealizabil; **vieilles ~s** timpuri trecute; **demander la ~** a cere imposibilul; (*iht.*) **poisson-~** pește-lună (*Orthagoriscus mola*).
luné, ~e *adj.* **1.** în formă de semilună. **2.** (*fam. în expr.*) **être bien ~** a fi în toane bune; a fi bine dispus; a fi cu chef; **être mal ~** a fi în toane rele; a fi prost dispus.
lunetier, -ère I. *adj.* **1.** referitor la fabricarea ochelarilor. **2.** (*în expr.*) **industrie ~-ère** industrie optică. **II.** *s.m.f.* fabricant, negustor de ochelari. **III.** *s.f.* (*bot. în expr.*) **lunetière-lisse** ochelariță (*Biscutella laevigata*).
lunette *s.f.* **1.** lunetă. **2.** (*la pl.*) ochelari. **3.** iadeș (la păsări). **4.** (*metal.*) aparat de măsurare a temperaturilor înalte. **5.** scaunul de WC. **6.** (*arhit.*) lunetă, element arhitectonic de forma unei bolți semicilindrice. **7.** (*auto*) (*în expr.*) **~ arrière** geamul din spate al mașinii. **8.** (*tehn.*) dispozitiv de fixare a pieselor lungi în timpul prelucrării lor la o mașină-unealtă. **9.** (*mar.*) (*în expr.*) **~ d'étambot** gaură în etambou prin care trece arborele elicei. **10.** (*în expr.*) **mettez vos ~s** uitați-vă mai bine / mai cu atenție.
lunetterie *s.f.* **1.** industrie optică. **2.** comerț cu ochelari.
lunettier *s.m.* v. **lunetier**.
lunule *s.f.* **1.** (*geom.*) figură în formă de semilună. **2.** (*anat.*) noiță. **3.** (*bis. catol.*)cutiuță de sticlă în care se păstrează hostia.
lunulé, ~e *adj.* **1.** în formă de semilună. **2.** care prezintă noițe.
lunure *s.f.* defect în structura lemnului.
lupanar *s.m.* (*înv.*) lupanar, bordel, casă de toleranță.
lupercales *s.f. pl.* (*antichit. romană*) lupercalii, sărbătoare religioasă în cinstea zeului Pan.
1. lupin, ~e *adj.* referitor la lup.
2. lupin, lupin-blanc, lupin-petit-bleu *s.m.* (*bot.*) cafeluțe (*Lupinus albus* sau *varius*).
lupulin *s.m.* pulbere galbenă din fructele de hamei, care intră în procesul de fabricație al berii.
lupuline *s.f.* (*bot.*) lucernă-sălbatică (*Medicago lupulina*).
lupus *s.m.* (*med.*) lupus (dermatoză).
lurette *s.f.* (*fam. în expr.*) **il y a belle ~** de multă vreme; de ani în șir; e mult de atunci; când era bunica fată.
luron, ~ne *s.m.f.* **1.** (*înv.*) om energic, hotărât. **2.** chefliu; **gai / joyeux ~** om de viață; băiat de viață; chefliu.
lusin *s.m.* (*mar.*) odgon împletit.
lusitanien, ~ne I. *adj.* (*antichit.*) din Lusitania, referitor la Lusitania (regiune supusă de Romani). **II.** *s.m.f.* locuitor al Lusitaniei (modern: portughez). **III.** *s.m.* (*geol.*) perioadă a jurasicului.
lustrage *s.m.* lustruit, lustruire.
lustral, ~e (*m. pl.* **-aux**) purificator; **eau ~e** apă a botezului.
lustration *s.f.* (*la romani*) ceremonie rituală de purificare.
1. lustre *s.m.* **1.** interval de cinci ani. **2.** (*fig.*) perioadă lungă; mult timp; **il y a des ~s** cu mult timp în urmă.
2. lustre *s.m.* **1.** lustru, luciu. **2.** lustră. **3.** (*fig.*) strălucire, șlefuială. **4.** (*în ceramică*) glazură.
lustré, ~e *adj.* lustruit, lucios; **vêtement ~** haină lustruită, uzată.
lustrer *v.t.* a lustrui.
lustrerie *s.f.* fabrică de lustre.
lustrine *s.f.* (*text.*) lustrin.
lustucru *s.m.* prostănac.
lut *s.m.* (*tehn.*) pastă folosită la etanșeizări sau la protejarea unor obiecte de acțiunea focului.
lutécien *s.m.* (*geol.*) epoca eocenului.
lutécium *s.m.* (*chim.*) lutețiu.
lutéine *s.f.* **1.** (*biol.*) luteină, progesteron. **2.** (*chim.*) pigment galben prezent în polen și gălbenușul de ou.
lutéinisant, ~e *adj.* care stimulează secreția progesteronului.
luter *v.t.* a etanșa sau a proteja obiecte de acțiunea focului folosind o pastă specială.
luth *s.m.* **1.** lăută. **2.** (*fig.*) simbol al poeziei lirice. **3.** (*zool.*) specie de broască-țestoasă (*Dermochelys coriacea*).
luthéranisme *s.m.* (*fil.*) luteranism, doctrină religioasă a lui Luther.
lutherie *s.f.* **1.** fabricare de instrumente muzicale cu coarde. **2.** comerț cu instrumente cu coarde.
luthérien, ~ne *s.m.f., adj.* luteran, adept al luteranismului.
luthier *s.m.* fabricant sau negustor de instrumente muzicale cu coarde.
luthiste *s.m.f.* instrumentist care cântă la lăută.
1. lutin *s.m.* **1.** spiriduș. **2.** copil zburdalnic, ștrengar.
2. lutin, ~e *adj.* vioi, dezghețat, zburdalnic, sprințar.
lutiner I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a tachina, a necăji. **2.** a hărțui o femeie (familiarisme curtenitoare). **II.** *v.i.* a zburda, a se zbengui.
lutrin *s.m.* (*bis.*) **1.** strană. **2.** cântăreț de strană.
lutte *s.f.* **1.** luptă, bătaie, încăierare; (*sport*) **~ gréco-romaine** luptă greco-romană; **de haute / vive ~ a.** prin luptă grea, cu mari eforturi; **b.** cu forța; **de bonne ~** prin luptă dreaptă, loială. **2.** (*vet.*) coit la ovine.
lutter *v.i.* **1.** a lupta, a combate; **~ pour l'indépendance du pays** a lupta pentru independența țării; **~ contre la maladie** a lupta împotriva bolii; **~ au coude à coude** a lupta cot la cot. **2.** a lupta, a rivaliza, a se întrece; **~ de vitesse avec qqn.** a se lua la întrecere cu cineva.
lutteur, -euse *s.m.f.* luptător.
lux *s.m.* (*fiz.*) lux, unitate de măsură a strălucirii luminoase.
luxation *s.f.* **1.** luxație, scrântire, scrântitură, sucire; **~ de l'épaule** luxație a umărului.
luxe *s.m.* **1.** lux, fast, măreție, pompă, strălucire; **vivre dans le ~** a trăi în lux; **produits de ~** produse de lux. **2.** abundență, belșug, bogăție; **présenter un événement avec un ~ de précisions** a prezenta un eveniment cu multe precizări.
luxer *v.t., v.r.* (*med.*) a(-și) luxa, a(-și) scrânti; **se ~ la cheville** a-și scrânti glezna.
luxmètre *s.m.* (*fiz.*) luxmetru.
luxueusement *adv.* luxos, cu fast, cu pompă, cu strălucire.
luxueux, -euse *adj.* luxos, somptuos, fastuos.
luxure *s.f.* luxură, desfrânare, concupiscență, desfrâu, destrăbălare.
luxuriance *s.f.* luxurianță, abundență, bogăție, belșug.

luxuriant, ~e *adj.* **1.** luxuriant, abundent; **végétation ~e** vegetație luxuriantă. **2.** (*fig.*) exuberant, bogat, strălucitor; **un style ~** un stil bogat, strălucitor.
luxurieux, -euse *adj.* **1.** (*despre oameni, atitudini*) desfrânat, destrăbălat, dezmățat. **2.** inspirat de desfrâu; **propos ~** vorbe deșucheate, deocheate.
luzerne *s.f.* **1.** (*bot.*) lucernă (*Medicago sativa*). **2.** (*bot.*) (*în compuse*) **~-jaune, ~-sauvage** culbeceasă (*Medicago falcata*). **3.** (*arg.*) hașiș.
luzernière *s.f.* ogor cu lucernă.
luzule-champêtre (*pl.* **luzules-champêtres**) *s.f.* (*bot.*) mălaiul-cucului (*Sesleria cœrulans*).
lycaon *s.m.* (*zool.*) câine-hienă (*Lycaon pistus*).
lycée *s.m.* liceu.
lycéen, ~ne *adj., s.m.f.* licean.
lycènes *s.f.* (*entom.*) albiliță-vânătă (*Lycœna arion* și *euphemus*).
lychnis *s.m.* (*bot.*) nume dat mai multor specii de neghină (*Lychnis*).
lycope *s.m.* (*bot.*) cervană (*Lycopus europaeus* și *exaltatus*).
lycoperdon *s.m.* (*bot.*) **1.** gogoașă (*Lycoperdon bovista*). **2.** buretele-cerbilor (*Lycoperdon cervinum*). **3.** pușca-dracului (*Lyciperdon corium*).
lycopode-en-massue (*pl.* **lycopodes-en-massue**) *s.m.* (*bot.*) pedicuță (*Lycopodium clacatum*).
lycose *s.f.* (*entom.*) specie de păianjen.
lycra *s.m.* (*text.*) țesătură sintetică foarte elastică.
lyddite *s.f.* exploziv pe bază de acid picric.
lymphangite *s.f.* (*med.*) limfangită.
lymphatique *adj., s.m.f.* (*med.*) limfatic.
lymphatisme *s.m.* (*med.*) limfatism.
lymphe *s.f.* (*anat.*) limfă.
lymphoblaste *s.m.* (*biol.*) limfoblast, celulă tânără a sângelui.
lymphocyte *s.m.* (*biol.*) limfocită.
lymphocytose *s.f.* (*med.*) limfocitoză.
lymphogranulomatose *s.f.* (*med.*) limfogranulomatoză.
lymphographie *s.f.* (*med.*) limfografie.
lymphoïde *adj.* (*biol.*) limfoid.
lymphome *s.m.* (*med.*) limfom.
lynchage *s.m.* linșare, linșaj.
lyncher *v.t.* a linșa.
lynx *s.m.* **1.** (*zool.*) linx, râs, (*Felis lynx* sau *Lynx vulgaris*). **2.** (*în expr.*) **avoir des yeux de ~ a.** a avea ochi de vultur; **b.** a fi vigilent.
1. lyonnais, ~e *adj.* lionez, din Lyon.
2. Lyonnais, ~e *s.m.f.* lionez, locuitor din Lyon.
lyophilisateur *s.m.* (*tehn.*) aparat folosit pentru liofilizare.
lyophilisation *s.f.* (*tehn.*) liofilizare.
lyophiliser *v.t.* (*tehn.*) a liofiliza.
lyre *s.f.* **1.** (*muz.*) liră. **2.** (*ornit.*) pasărea-liră.
lyrique I. *adj.* liric; **poète ~** poet liric; **théâtre ~** teatru liric. **II.** *s.m.* **1.** (*lit.*) genul liric. **2.** poet liric.
lyrisme *s.m.* lirism.
lyrure *s.m.* (*ornit.*) cocoș-de-munte, gotcan (*Tetrao uro gallus*).
lys *s.m.* v. **lis**.
lise *s.f.* (*biol.*) liză, dezintegrare a unei structuri organice.
lyser *v.t.* (*biol.*) a distruge prin liză.
lysimaque *s.f.* (*bot.*) **1.** drețe (*Lysimachia nummularia*). **2.** iarbă-de-lingoare (*Lysimachia punctata*). **3.** gălbășoară (*Lysimachia vulgaris*).
lysine *s.f.* (*biol.*) lizină, aminoacid principal.
lysosome *s.m.* (*biol.*) organită intracelulară.
lysozyme *s.m.* (*biol.*) lizozimă, proteină cristalizabilă.
lytique *adj.* referitor la liză.

M

M, m *s.m.* (litera) M, m.
ma *(pl.) adj. pos. f.* mea; ~ **sœur** sora mea; **mes sœurs** surorile mele.
maboul, ~e *adj., s.m.f. (pop.)* țicnit, smintit, sonat, zurliu, nebun, țăcănit, într-o ureche.
maboulisme, *s. m.* **maboulite** *s. f. (pop., rar)* nebunie, țăcăneală, sminteală, țicneală.
mac, maq *s. m. (arg.)* proxenet.
macabre *adj.* macabru, sinistru, funebru; **plaisanterie** ~ glumă sinistră.
macache *interj. (înv., arg.)* n-ai ce-i face!
macadam *s. m.* **1.** *(constr.)* macadam, drum pavat cu piatră măruntă; ~ **goudronné** macadam gudronat. **2.** *(pop.)* trotuar.
macadamisage *s. m.,* **macadamisation** *s. f. (constr.)* aplicarea macadamului.
macadamiser *v.t.. (constr.)* a macadamiza, a acoperi un drum cu macadam/ piatră măruntă.
1. macanéen, ~ne *adj.* din Macao, referitor la Macao.
2. Macanéen, ~ne *s. m. f.* locuitor din Macao.
macaque *s. m.* **1.** *(zool.)* macac, maimuță care trăiește în Africa și în Asia *(Macacus sinicus).* **2.** *(fig.)* maimuțoi, arătare, pocitanie, bâzdâganie.
macareux *s. m. (ornit.)* marele pinguin nordic *(Fratercula arctica).*
macaron *s. m.* **1.** *(culinar)* picromigdală. **2.** coadă de păr pe ureche. **3.** *(pop.)* rozetă sau insignă a unei decorații. **4.** vinietă (oficială) lipită pe parbrizul unui automobil. **5** *(arg.)* volan; **un as du** ~ un as al volanului.
macaronée *s. f.* macaronadă, versuri burlești; compoziție literară scrisă într-o latină stâlcită.
macaroni *s. m.* **1.** *(culinar)* macaroane; **2.** *(pop.)* macaronar, italian, mâncător de macaroane. **3.** *(arg.)* filaj, urmărire; **4.** *(arg.)* fir telefonic sau electric.
macaronique *adj.* macaronic, burlesc, amuzant; **poésie** ~ poezie satirică în care sunt amestecate cuvinte latinești cu altele latinizate.
macassar *s. m.* **1.** specie de lemn de abanos brun cu nervuri negre; **2** *(în expr.)* **huile de** ~ ulei de cocos parfumat (folosit în cosmetică).
macchabée *s. m. (arg.)* cadavru, mortăciune, leș; **clou des ~ s** morgă (*abrev.* **macchab).**
macédoine *s. f.* **1.** *(culinar)* ghiveci de legume. **2.** *(fig.)* talmeș-balmeș, harababură, amestecătură.
1. macédonien, ~ne I. *adj.* macedonean, din Macedonia. **danses ~nes** dansuri macedonene. **II.** *s. m. (lingv.)* dialectul macedonean.
2. Macédonien, ~ne *s. m. f.* macedonean, locuitor din Macedonia.
macérateur I. *adj. (chim.)* macerator. **II.** *s. m.* (chim.) vas în care se face macerarea.
macération *s. f.* **1.** *(chim.)* macerare, macerație. **2.** *(fig., rel.)* mortificare a cărnii pentru ispășirea păcatelor. **3.** infuzie. **4.** *(piel.)* sămăluire.
macérer I. *v.t.* **1.** *(chim.)* a macera. **2.** a conserva în oțet, a mura. **3.** *(fig.)* a-și mortifica trupul. **II.** *v.i. (despre fructe, legume, carne)* a se macera. **III.** *v.r.* a se macera.
maceron *s. m. (bot.)* specie de pătrunjel *(Smyrnium).*
macfarlane *s. m. (angl.)* pardesiu bărbătesc, macferlan.
mach *s. m. (fiz.)* mach, unitate de măsură pentru viteza mișcării fluidelor.
machaon *s. m.* (*entom.*) specie de fluture mare, diurn *(Papilio machaon).*
mâche *s. f. (bot.)* fetică *(Varianella clitoria).*
mâche-bouchon, mâche-bouchons *s. m. invar.* aparat de înmuiat dopurile cu care se înfundă sticlele.
mâchefer *s. m. (metal.)* arsură, zgură (de cărbune).
mâchement *s. m.* **1.** mestecare, mestecat. **2.** *(patol.)* mișcare convulsivă a fălcilor.
mâcher *v.t.* **1.** a mesteca; ~ **les aliments** a mesteca alimentele. **2.** *(despre unelte, mașini)* a rupe în bucăți, a sfârteca, a ciopârți, a sfâșia. **3.** *(în expr.)* ~ **à vide** a înghiți în sec; ~ **de haut** a mânca cu poftă, a-și înghiți limba; ~ **la besogne / les morceaux à qqn.** a da cuiva mură-n gură; *(pop.)* ~ **la rampe** a da ortul popii; **ne pas ~ ses mots** a spune verde în față, a nu ști multe; **figure de papier mâché** figură de om bolnav.
machette *s. f.* cuțit de abator.
macheur, -euse *s. m. f.* persoană care mestecă mereu câte ceva; **un ~ de chewing gum** persoană care mestecă mereu gumă.
machiavel *s. m.* persoană fără scrupule, ins machiavelic.
machiavélique *adj.* machiavelic, fățarnic, ipocrit, fals, perfid, fariseic, duplicitar, prefăcut, șiret, viclean.
machiavéliquement *adv.* (în mod) machiavelic, cu viclenie, (în mod) fățarnic, ipocrit, perfid, duplicitar, fără scrupule.
machiavélisme *s. m.* machiavelism, fățărnicie, ipocrizie, perfidie, viclenie.
mâchicoulis *s. m.* **1.** meterez. **2.** *(ist.)* balcon cu trapă.
mâchiller *v.t.* a mesteca încet, a morfoli, a mozoli, a molfăi.
machin, ~e *s. m. f.* **1.** *(fam.)* cutare; **j'ai parlé à ~** am vorbit cu cutare (nu-mi amintesc numele). **2.** *(fam.)* asta..., chestia asta...; **qu'est-ce que c'est que ce ~-là?** ce mai e și chestia asta?
machin-chouette *s. m. (pop.)* un tip oarecare.
machinal, ~e *(m. pl. -aux) adj. (fig.)* mașinal, automat, reflex, inconștient; **geste** ~ gest automat, reflex.
machinalement *adv.* (în mod) mașinal, automat, reflex, involuntar, inconștient.
machinateur, -trice *s. m. f.* uneltitor, intrigant, sforar.
machination *s. f.* mașinație, intrigă, uneltire.

machine *s. f.* **1.** mașină; ~ **à écrire** mașină de scris; ~ **à vapeur** mașină cu abur; ~ **à laver** mașină de spălat; ~ **à coudre** mașină de cusut; *(mar.)* **la salle des ~s** sala mașinilor. **2.** vehicul (propulsat cu mecanism sau cu motor). **3.** mașinărie; **4.** *(fig.), (despre oameni)* mașină, automat; **c'est une ~** e un automat. **5.** *(în expr.)* **faire ~ arrière** a da înapoi, a se răzgândi. **6.** *(arg.)* ~ **à coudre / à percer a;** pistol mitralieră; **b.** mitralieră; ~ **à ramer / à battre / à secouer le paletot** mitralieră.

machine-outil *(pl.* **machines-outils***)* *s. f.* mașină-unealtă.

machiner *v.t. (înv., fig.)* a mașina, a unelti, a urzi, a pune la cale, a complota, a intriga, a conspira.

machinerie *s. f.* **1.** mașinărie, totalitatea mașinilor folosite într-o activitate. **2.** sala mașinilor (pe un vas). **3.** construcție de mașini.

machinette *s. f. (arg.)* hoț de buzunare sau de genți.

machinisme *s. m.* mașinism.

machiniste *s. m. f.* **1.** conducător al unui vehicul de transport în comun. **2.** *(la teatru)* mașinist.

machino *s. m. (pop.)* tehnician al unui studio de televiziune, mașinist.

machisme *s. m.* atitudine de superioritate a bărbaților față de femei.

machmètre *s. m. (av.)* machmetru, aparat pentru măsurarea vitezei avioanelor cu reacție.

macho *s. m. (fam., peior.)* bărbat cu atitudine de superioritate față de femei, mascul.

mâchoire *s. f.* **1.** *(anat.)* falcă, maxilar; **bâiller à se décrocher la ~** a-i trozni fălcile căscând; **jouer travailler / des ~s** a da din fălci; *(tehn.)* ~ **d'étau** falcă de menghină. **2.** *(fig., fam., înv.)* prost, prostănac, neghiob.

mâchon *s. m. (reg.)* **1.** restaurant unde se mănâncă frugal. **2.** masă frugală.

mâchonnement *s. m.* **1.** rumegare, rumegat. **2.** mestecare, mestecat; molfăit, mozolit; morfoleală, mozoleală. **3.** *(med.)* mișcare necontrolată a fălcilor. **4.** *(fig.)* meditare; examinare atentă; ~ **d'une proposition** examinare atentă a unei propuneri.

mâchonner *v.t.* **1.** a mesteca, a molfăi, a mozoli; **il mâchonne du chewing-gum** mestecă gumă. **2.** *(fig.)* a mormăi, a bodogăni, a îngăima, a vorbi printre dinți/ nedeslușit.

machouiller *v.t. (fam.) v.* **mâchonner (1).**

mâchure *s. f.* rosătură, roadere *(la țesături).*

mâchurer *v.t.* **1.** *(poligr., înv.)* a mânji (cu cerneală), a murdări, a păta; ~ **une feuille d'impression** a mânji o foaie tipărită. **2.** a rupe în bucăți, a sfâșia, a ciopârți, a sfârteca, a zdrențui, a ferfeniți; ~ **un chiffon** a sfâșia o cârpă. **3.** (despre menghină, clește) a lăsa urme după o strânsoare puternică.

macis *s. m. (bot.)* nucșoară, frunzișoară *(Myristica fragrans).*

mackintosh *s. m. (înv.)* impermeabil.

macle *s. f.* **1.** *(mineral.)* maclă. **2.** *(în sticlărie)* băț de fier cu care se amestecă pasta.

maclé, ~e *adj. (în expr.)* **cristaux ~s** cristale care prezintă macle.

macler I. *v.t. (în sticlărie)* a amesteca pasta pentru ca gazele să se degaje. **II.** *v.i. (mineral.)* a se cristaliza sub formă de maclă.

Macobo *s. m. (arg.)* Institutul Medico-legal.

mâcon *s. m.* vin alb sau roșu din regiunea Mâcon.

maçon, ~ne I. *s. m. f.* **1.** zidar. **2.** *(peior.)* meseriaș prost, cârpaci. **3.** *(abrev. de la* **franc-maçon***)* mason, francmason. **II.** *adj. (despre animale)* constructor; **abeille ~ne** albină constructoare.

maçonnage *s. m.* **1.** *(constr.)* zidărit, zidărie, zidire; **le ~ d'un mur** zidirea unui perete. **2.** *(metal.)* căptușire.

1. mâconnais, ~e *adj.* din Mâcon.

2. Mâconnais, ~e *s. m. f.* locuitor al orașului Mâcon.

maçonner *v.t.* **1.** a zidi, a construi; ~ **une fondation** a zidi o temelie/ o fundație. **2.** a tencui. **3.** a zidi; a astupa cu zidărie; ~ **une fenêtre** a astupa / a zidi o fereastră. **4.** *(fig.)* a lucra de mântuială, a rasoli.

maçonnerie *s. f.* **1.** zidărie. **2.** tencuială imitând cărămida. **3.** masonerie, francmasonerie.

maçonnique *adj.* masonic, francmasonic; **loge ~** lojă masonică.

macque, maque *s. f. (text.)* meliță.

macquecé, maxé *s. f. (arg.)* patroană a unei case de toleranță.

macquer *v.t. (înv.)* a melița.

macramé *s. m.* macrameu.

macre *s. f. (bot.)* castan de apă, colțan, cornaci *(Trapa natans).*

macreuse *s. f.* **1.** *(ornit.)* specie de rață sălbatică *(Oedemia).* **2.** mușchi al spatei (la bou).

macrobiotique *adj., s. f.* macrobiotic, regim alimentar compus din legume, cereale și fructe.

macrocéphale *adj., s. m. f. (med., zool.)* macrocefal.

macrocheire *s. m. (zool.)* crab uriaș din Marea Japoniei.

macrocosme *s. m.* macrocosmos, univers, lumea în totalitatea ei.

macrocosmique *adj.* macrocosmic, referitor la macrocosmos.

macrocyste, macrocystis *s. m. (bot.)* specie de algă din mările reci.

macrocyte *s. m. (biol.)* macrocit, megalocit, hematie uriașă.

macrodactyle *adj. (antrop.)* macrodactil, cu degete lungi.

macrodactylie *s. f. (antrop.)* macrodactilie.

macroéconomie *s. f. (ec.)* macroeconomie.

macroéconomique *adj. (ec.)* macroeconomic.

macroélément *s. m. (biol.)* macroelement.

macromoléculaire *adj.* macromolecular.

macromolécule *s. f. (biochim.)* macromoleculă.

macronucléus *s. m. (biol.)* macronucleu.

macrophage *s. m. (biol.)* macrofag.

macrophotographie *s. f.* macrofotografie.

macropode I. *adj.* (*zool.*) cu picioare lungi; (*iht.*) cu înotătoare lungi; (*bot.*) cu pedunculi lungi. **II.** *s.m.* (*iht.*) pește tropical de apă dulce (*Macropodus opercularis*).

macropodidés *s.m. pl.* (*zool.*) familie de marsupiale din care face parte și cangurul.

macroscélide *s.m.* (*zool.*) chițcan, animal insectivor cu trompă, care trăiește în Africa (*Macroscelides*).
macroscopique *adj.* macroscopic.
macroséisme *s.m.* macroseism, cutremur de pământ de mare intensitate.
macroséismique, macrosismique *adj.* referitor la macroseism.
macrosporange *s.m.* (*bot.*) macrosporange.
macrospore *s.f.* (*bot.*) macrospor.
macroure I. *adj.* cu coadă lungă. **II.** *s.m. pl.* (*zool.*) crustacee cu abdomenul dezvoltat (homar, langustă).
macula *s.f.* (*med.*) pata galbenă, macula.
maculage *s.m.*, **maculation** *s.f.* pătare, zmângălire, mâzgălire.
maculature *s.f.* **1.** (*poligr.*) maculatură, hârtie stricată în timpul imprimării tipografice. **2.** hârtie de proastă calitate folosită pentru a ambala topul. **3.** pată, mânjitură.
macule *s.f.* **1.** (*înv.*) pată; mânjitură. **2.** (*poligr.*) pată de cerneală. **3.** (*med.*) pată roșie pe piele. **4.** hârtie de ambalat.
maculer *v.t.* **1.** (*înv.*) a păta, a mânji, a murdări; **~ sa robe** a-și păta rochia. **2.** (*poligr.*) a murdări cu cerneală foi tipărite.
macumba *s.f.* cult animist practicat în Brazilia.
macusson *s.m.* (*bot.*) tuberoză, chiparoasă (*Lathyrus tuberosa și Polianthes tuberosa*).
madame (*pl.* **mesdames**) *s.f.* **1.** doamnă, cucoană. **2.** titlu dat unei femei care are o funcție, chiar dacă nu e căsătorită; **~ la directrice** doamna directoare. **3.** (*ist.*, *cu maj.*) prințesă din familia regală a Franței. **4.** (*arg.*, *la pl.*) **Mesdames les gaffes** paznici de închisoare; temniceri.
madapolam *s.m.* (*text.*) madipolon.
madécasse *adj.*, *s.m.f.* (*înv.*) din Madagascar; **coutumes ~s** obiceiuri din Madagascar.
madeleine *s.f.* **1.** (*culinar*) madlenă. **2.** nume dat fructelor care se coc în jurul zilei de 22 iulie, ziua sfintei Madeleine (Magdalena). **3.** (*în expr.*, *cu maj.*) **pleurer comme une Madeleine** a plânge ca o mireasă; a plânge cu lacrimi cât pumnul.
mademoiselle (*pl.* **mesdemoiselles**) *s.f.* **1.** (*ist.*) nepoata regelui Franței. **2.** domnișoară; (*abrev. pop.* **mam'selle**). **3.** (*arg.*) homosexual. **4.** (*arg.*) ghilotină.
madère *s.m.* vin de Madera.
madériser *v.t.* a da unui vin gustul vinului de Madera.
madone *s.f.* madonă.
madrague *s.f.* (*pesc.*, *reg.*) îngrăditură de năvoade pentru pescuitul tonului.
madras *s.m.* **1.** (*text.*) mătăsică. **2.** fular/ batic/ batistă din mătăsică.
madré, ~e I. *adj.* (*despre lemn*) cu vine. **II.** *adj.*, *s.m.f.* (*fig.*) șiret, șmecher, viclean, hâtru, pișicher, coțcar.
madréporaires *s.m. pl.* (*zool.*) ordin de animale celenterate care alcătuiesc recifele de corali și atolurile, madrepori.
madrépores *s.m.* (*zool.*) (colonie de) madrepori, animale care aparțin ordinului madreporilor.
madréporien, ~ne, madréporique *adj.* referitor la madrepori; format din madrepori; **île ~ne** insulă (formată) din madrepori.
madrier *s.m.* **1.** (*constr.*) blană, dulap, scândură groasă; bârnă. **2.** (*arg.*) zece milioane de franci.
madrigal (*pl.* **-aux**) *s.m.* madrigal.
madrigaliste *s.m.f.* madrigalist, compozitor de madrigaluri.
1. madrilène *adj.* din Madrid, madrilen; **équipe ~** echipă madrilenă.
2. Madrilène *s.m.f.* madrilen, locuitor al Madridului.
madrure *s.f.* vână pe lemn.
maelström *s.m.* v. **malstrom.**
maërl, meri *s.m.* (*geogr.*) depozit de nisip cu alge impregnate de calcar (pe coasta bretonă).
maestoso *adv.* (*muz.*) maestoso.
maestria *s.f.* **1.** măiestrie, virtuozitate, brio; **on a admiré la ~ de ce violoniste** am admirat virtuozitatea acestui violonist. **2.** pricepere, îndemânare, destoinicie, abilitate; **conduire ses affaires avec ~** a-și conduce afacerile cu pricepere.
maestro (*pl.* **-s**) *s.m.* (*muz.*) maestru.
Maffia, Mafia *s.f.* Mafie.
maffioso, mafioso (*pl.* **maffiosi**) *s.m.* mafiot, membru al Mafiei.
mafflé, ~e, mafflu, ~e *adj.* **1.** (*fam.*) bucălat, dolofan, durduliu, grăsun, grăsuliu, rotofei. **2.** (*înv.*) cu obrajii bucălați.
mafieux, -euse *adj.*, *s.m.f.* mafiot, referitor la Mafia; **une vengeance mafieuse** o răzbunare mafiotă/ de tip mafiot.
magaze, mago *s.m.* (*arg.*) magazin.
magasin *s.m.* **1.** magazin, prăvălie; **~ d'alimentation** magazin alimentar; **faire des achats dans un ~** a face cumpărături într-un magazin. **2.** depozit, magazie; (*teatru*) **~ des décors** magazie de decoruri; (*mil.*) **~ d'armes** depozit de arme. **3.** (*înv.*) revistă (de la **magazine**). **4.** (*tehn.*, *în expr.*) **~ d'une arme à répétition** locul / cavitatea / cutia unde se pun cartușele într-o armă cu repetiție. **5.** (*în expr.*) **~ à blé** hambar de grâu.
magasinage *s.m.* **1.** depozitare, înmagazinare, magazinaj; **droits / frais de ~** cheltuieli de depozitare. **2.** (*Canada*) cumpărare (în magazine).
magasiner *v.i.* (*Canada*) a face cumpărături (în magazine).
magasinier, -ère *s.m.f.* magaziner.
magazine *s.m.* **1.** magazin, revistă ilustrată, publicație periodică. **2.** emisiune periodică la radio sau televiziune; **~ sportif** magazin sportiv.
magdalénien, ~ne I. *adj.* (*preist.*) referitor la ultima perioadă a paleoliticului; **sculpture ~ne** sculptură din ultima perioadă a paleoliticului. **II.** *s.m.* ultima perioadă a paleoliticului.
mage *s.m.* **1.** (*ist.*) mag, preot (la Perși). **2.** persoană care practică magia, vrăjitor. **3.** (*ist.*, *în expr.*) **juge ~** (sau **maje**) asistent al judecătorului-șef în unele provincii, în Franța feudală.
magenta *s.m.*, *adj.* roșu puternic, culoare complementară a verdelui; magenta

1. maghrébin, ~e *adj.* magrebin, referitor la Magreb.
2. Maghrébin, ~e *s.m.f.* locuitor al Magrebului, magrebin.
magicien, ~ne *s.m.f.* **1.** magician, vrăjitor. **2.** persoană înzestrată cu puteri supranaturale. **3.** (*fig.*) magician, persoană care încântă prin talentul ei; **ce pianiste est un ~** acest pianist este un magician.
magie *s.f.* **1.** magie, vrăjitorie; **~ noire** magie neagră. **2.** (*fig.*) magie, vrajă, farmec, fascinație, încântare; **la ~ de la musique** vraja muzicii.
magique *adj.* **1.** magic, ocult, cabalistic; **force ~** forță magică/ ocultă. **2.** (*fig.*) încântător, fermecător, captivant, cuceritor, fascinant, răpitor, feeric, seducător; **musique ~** muzică fascinantă.
magiquement *adv.* (în mod) magic, ca prin minune.
magisme *s.m.* (*antichit.*) doctrina vechilor Perși, adoratori ai focului.
magister *s.m.* **1.** (*înv.*) învățător de țară. **2.** (*peior.*) pedant ridicol și pretențios.
magistère *s.m.* **1.** demnitate, funcție în cadrul unui ordin religios (mai ales în ordinul de Malta). **2.** (*fig.*) autoritate morală sau intelectuală; **le ~ du Pape** autoritatea morală a Papei. **3.** (*înv.*) elixir, preparat cu proprietăți miraculoase. **4.** pregătire universitară de nivel superior (instituită începând din anul 1985 în Franța).
magistral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** magistral, impozant, doctoral, solemn; de la catedră; **ton ~** ton doctoral/ solemn. **2.** (*fig.*) magistral, desăvârșit, extraordinar, excepțional, perfect, splendid, superb. **3.** (*ir.*) exemplar; **correction ~e** pedeapsă exemplară.
magistralement *adv.* (în mod) magistral, desăvârșit, perfect, excepțional.
magistrat *s.m.* **1.** magistrat, funcționar public superior, demnitar; **le président est le premier ~ de l'État** președintele este primul demnitar al Statului. **2.** (*jur.*) magistrat, membru al corpului judiciar.
magistrature *s.f.* magistratură.
magma *s.m.* (*geol.*) magmă.
magmatique *adj.* (*geol.*) magmatic, vulcanic; **roches ~s** roci magmatice / vulcanice.
magmatisme *s.m.* (*geol.*) magmatism.
magnan *s.m.* (*zool., reg.*) **1.** specie de vierme-de-mătase (în sudul Franței). **2.** (*în Africa*) furnică neagră foarte lacomă.
magnanarelle *s.f.* (*reg.*) crescătoare de viermi-de-mătase.
magnanerie *s.f.* (*reg.*) **1.** crescătorie de viermi-de-mătase. **2.** creștere a viermilor-de-mătase, sericultură.
magnanier, -ère *s.m.f.* (*reg.*) crescător de viermi-de-mătase.
magnanime *adj.* mărinimos, generos, culant; **cœur ~** suflet generos.
magnanimement *adv.* (în mod) mărinimos, cu generozitate, cu larghețe.
magnanimité *s.f.* generozitate, dărnicie, culanță.
magnat *s.m.* magnat; **un ~ de la presse** un magnat al presei.
magner *v.r.* (*pop.*) a se grăbi; **se ~ le cul / le fion** a se grăbi, a-și mișca fundul; **magne-toi** hai, grăbește-te, mișcă.
magnésie *s.f.* (*chim.*) magnezie.
magnésien, ~ne *adj.* (*chim.*) magnezic.
magnésite *s.f.* (*mineral.*) magnezită.
magnésium *s.m.* (*chim.*) magneziu.
magnétique *adj.* **1.** (*fiz.*) magnetic; **champ ~** câmp magnetic; **fluide ~** fluid magnetic. **2.** (*fig.*) magnetic, fascinant, captivant, fermecător, cuceritor, încântător; **un regard ~** o privire fascinantă.
magnétisable *adj.* (*fiz.*) magnetizabil, care se poate magnetiza.
magnétisant, ~e *adj.* **1.** (*fiz.*) magnetizant, care produce magnetism. **2.** (*fig.*) magnetizant, fascinant, captivant, atrăgător, fermecător, cuceritor.
magnétisation *s.f.* (*fiz.*) magnetizare.
magnétiser *v.t.* **1.** (*fiz.*) a magnetiza. **2.** (*fig.*) a fascina, a captiva, a magnetiza, a fermeca, a cuceri.
magnétiseur, -euse *s.m.f.* magnetizator; persoană care vindecă prin sugestie sau prin hipnotism.
magnétisme *s.m.* **1.** (*fiz.*) magnetism. **2.** (*fig.*) magnetism, atracție, farmec.
magnétite *s.f.* (*mineral.*) magnetit.
magnéto *s.m.* (*el.*) magnetou, mic generator de curent electric.
magnétocassette *s.m.* casetofon.
magnétoélectrique *adj.* electromagnetic.
magnétohydrodynamique I. *s.f.* magnetohidrodinamică. **II.** *adj.* magnetohidrodinamic.
magnétomètre *s.m.* (*tehn.*) magnetometru.
magnétométrie *s.f.* (*tehn.*) magnetometrie.
magnéton *s.m.* (*fiz.*) magneton, unitate de măsură magnetică.
magnétophone *s.m.* (*tehn.*) magnetofon.
magnétoscope *s.m.* (*tehn.*) magnetoscop.
magnétoscoper *v.t.* a înregistra la magnetoscop.
magnétosphère *s.f.* magnetosferă.
magnétostriction *s.f.* (*fiz.*) magnetostricțiune.
magnificat *s.m. invar.* (*lat.*) (*bis. catol.*) imn închinat Fecioarei Maria și cântat la vecernie.
magnificence *s.f.* **1.** magnificență, grandoare, fast, lux, somptuozitate, pompă. **2.** generozitate, dărnicie, larghețe.
magnifier 1. a ridica în slăvi, a celebra, a slăvi, a glorifica, a exalta; **~ une victoire** a celebra o victorie. **2.** a idealiza; **~ la mémoire des morts** a idealiza amintirea morților.
magnifique *adj.* **1.** magnific, măreț, falnic, somptuos, strălucit; **un édifice ~** o clădire somptuoasă. **2.** foarte frumos, splendid; **un bébé ~** un copilaș foarte frumos. **3.** extraordinar, remarcabil, admirabil; nemaipomenit; **un discours ~** un discurs remarcabil.
magnifiquement *adv.* (în mod) admirabil, extraordinar, cu somptuozitate, cu măreție.
magnitude *s.f.* (*astr.*) magnitudine.
magnolia, magnolier *s.m.* (*bot.*) magnolie.
magnoliacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate căreia îi aparține magnolia.
magnum *s.m.* sticlă de doi litri.

mago *s.m.* v. **magaze.**

1. magot *s.m.* **1.** (*zool.*) magot, maimuța-berberă, maimuța de Gibraltar (*Macacus sylvanus*). **2.** (*înv.*) om scund și urât, pocitanie, maimuțoi. **3.** figurină grotescă realizată din pământ, porțelan sau jad (din China sau Japonia).

2. magot *s.m.* (*fam.*) bani la ciorap.

magouille *s.f.* (*fam., fig.*) intrigă, mașinație, uneltire; lucrătură, urzeală.

magouiller *v.i.* (*fam., fig.*) a unelti, a urzi, a complota.

magouilleur, -euse *adj., s.m.f.* (*fam.*) intrigant, sforar, complotist.

magret *s.m.* filé de gâscă sau de rață.

1. magyar, ~e *adj.* maghiar, unguresc.

2. Magyar, ~e *s.m.f.* maghiar, locuitor al Ungariei.

mahaleb *s.m.* (*bot.*) cireș-sălbatic (*Cerasus mahaleb*).

maharadjah, maharajah *s.m.* maharadjah, prinț indian.

maharani, maharané *s.f.* (*pl.* **maharani(s), maharané(s)**) *s.f.* maharani, soție de maharadjah.

mahatma *s.m.* nume dat în India unor șefi spirituali, înțelepți și asceți; **le ~ Gandhi** Mahatma Gandhi.

mahdi *s.m.* **1.** (*în religia musulmană*) mahdiu, trimisul lui Allah. **2.** șef de trib arab (ce se pretinde mahdiu).

mah-jong v. **ma-jong.**

mahométan, ~e *s.m.f. adj.* (*rel.*) mahomedan.

mahométisme *s.m.* (*înv.*) (*rel.*) mahomedanism.

mahonia *s.m.* (*bot.*) arbust ornamental din America de Nord (*Mahonia repens*).

mahonne *s.f.* **1.** (*mar., înv.*) vas de cabotaj având mari dimensiuni (pe coastele Spaniei și Africii de Nord). **2.** șlep.

mahratte, marathe I. *adj.* referitor la mahrați, (populație din vestul Indiei). **II.** *s.m.* limbă vorbită în India, derivată din sanscrită.

mai *s.m.* (luna) mai; (*pop.*) florar.

maïa *s.m.* (*zool.*) crab de dimensiuni mari, numit și păianjen de mare (*Decapodes brachyoures*).

maianthème *s.f.* (*bot.*) lăcrămiță (*Majanthemum bifolium*).

maie *s.f.* **1.** copaie. **2.** coș de pâine, paner. **3.** masa teascului.

maïeur, mayeur *s.m. (Belgia)* primar.

maïeutique *s.f.* (*fil.*) maieutică.

maigre I. *adj.* **1.** slab, firav, sfrijit, uscățiv; **être ~ comme un clou / comme un coucou / comme un hareng / comme un chat de gouttière / comme un coup de trique** a fi slab ca un țâr / ca un ogar; a fi uscat toacă / ca toaca. **2.** (*despre carne*) fără grăsime, macră. **3.** *(despre pământ)* neroditor, uscat, sărac, steril, sterp, arid. **4.** puțin, slab, redus; **une ~ végétation** o vegetație redusă, puțină. **5.** (*constr.*) subțire, slab; **mortier ~** mortar subțire. **6.** sărăcăcios; **un ~ repas** o masă sărăcăcioasă. **7.** (*fig.*) slab, scăzut, mediocru; **de ~s résultats** rezultate slabe. **8.** (*fig.*) neîntemeiat, slab, neserios; **~s arguments** argumente neîntemeiate. **9.** (*fig.*) insuficient, slab; **un ~ bénéfice** un beneficiu insuficient. **10.** (*în expr.*) **~ chère** masă proastă; **~ réception** primire rece; **~ sujet** pricină neînsemnată; **jours ~s** zile de post; **faire ~ chère / visage à qqn. a.** a face mutre cuiva; **b.** a primi pe cineva cu răceală; **bois ~** lemn fibros; (*mar.*) **fond ~** fund de mare puțin adânc; **argile ~** argilă care conține mult siliciu; **~ filet d'eau** firicel de apă; **avoir le cheveu ~** a avea păr puțin / rărit; **c'est un peu ~** e cam puțin; (*poligr.*) **caractères ~s** litere subțiri. **II.** *s.m.* **1.** carne macră. **2.** post; **faire ~** a ține post, a posti. **3.** (*la pl.*) secetă; **pedant les ~s, les ruisseaux sont à sec** în timpul secetei, pârâurile sunt secate. **4.** (*iht.*) specie de pește marin (*Sciaena*).

maigrelet, ~te *adj.* slăbuț, plăpând, delicat, firav, fragil, gingaș, pirpiriu, sfrijit, prizărit, prăpădit.

maigrement *adv.* din sărăcie, în sărăcie, cu zgârcenie, cu modestie; **travail ~ payé** muncă plătită cu zgârcenie/ prost plătită.

maigreur *s.f.* **1.** slăbiciune; **la ~ d'un enfant** slăbiciunea unui copil. **2.** (*fig.*) sărăcie; **~ de la végétation** sărăcia vegetației. **3.** (*fig.*) lipsă de consistență, insuficiență; **~ d'un revenu** insuficiența unui venit. **4.** *(despre pământ)* sterilitate, nerodnicie, sărăcie. **5.** (*fig.*) sărăcie, lipsă de conținut, de anvergură, de suflu (a stilului, a unui subiect).

maigri, ~e *adj.* slăbit (de boală).

maigrichon, ~ne, maigriot, ~te *adj., s.m.f.* (*fam.*) slăbuț, slăbănog, firav, fragil, gingaș, sfrijit, prăpădit, jigărit.

maigrir *v.t., v.i.* a slăbi; **le malade a beaucoup maigri** bolnavul a slăbit mult; **cette toilette la maigrit** această toaletă o slăbește, o face să arate mai slabă.

mail *s.m.* **1.** (*înv.*) mai, ciocan. **2.** alee, promenadă; **un ~ de tilleuls séculaires** o alee de tei seculari. **3.** joc asemănător cu crochetul.

mail-coach (*pl.* **mail-coaches**) *s.m.* (*angl.*) (*înv.*) diligență.

maillage *s.m.* **1.** mărimea ochiurilor unei plase de pescuit. **2.** (*constr.*) rețea de canalizare.

1. maille *s.f.* **1.** ochi (la o împletitură); **une ~ à l'endroit, une ~ à l'envers** un ochi pe față, unul pe dos. **2.** verigă (a unui lanț), za; **cotte de ~s** zale. **3.** (*el.*) circuit cuprins într-o rețea electrică. **4.** pată pe aripile păsărilor de pradă. **5.** (*med.*) albeață. **6.** orificiile unei site. **7.** (*prov.*) **~ à ~ se fait l'haubergeon** încetul cu încetul se fabrică oțetul.

2. maille *s.f.* **1.** (*ist.*) monedă veche de mică valoare. **2.** (*în expr.*) **n'avoir ni sou ni ~** a nu avea nici o lețcaie, a fi lefter; a-i sufla vântul în buzunare; **cela ne vaut pas une ~** nu face doi bani; **avoir ~ à partir avec qqn.** *(fig.)* **a.** a avea ceva de împărțit cu cineva; **b.** a-și găsi mantaua cu cineva.

maillé, ~e *adj.* **1.** (*ist.*) cu zale; **chevalier ~** cavaler îmbrăcat în zale. **2.** (*text.*) cu ochiuri. **3.** pătat (*despre aripile păsărilor de pradă*). **4.** (*în expr.*) **terre ~e** pământ argilos.

maillechort *s.m.* (*metal.*) alpaca.

mailler I. *v.t.* **1.** a monta ochiurile la o împletitură; **~ un filet** a împleti o plasă. **2.** (*mar., în expr.*) **~ une chaîne** a fixa un lanț de altul. **II.** *v.i.* **1.** (*despre plante*) a da muguri; **la vigne commence à ~** vița de vie începe să dea muguri. **2.** a se acoperi de pete *(despre păsări de pradă).*

maillet *s.m.* **1.** ciocan de lemn cu două capete; **il prépare le veau, l'aplatit avec un ~** pregătește carnea de vițel, o bate cu un ciocan de lemn. **2.** (*ist.*) armă de luptă în evul mediu formată dintr-o masă cilindrică de plumb sau de oțel.

mailletage *s.m.* (*mar.*) nituire.
mailleter *v.t.* (*mar.*) a nitui.
mailleton *s.m.* v. **maillon (3).**
mailloche I. *s.f.* **1.** mai, ciocan mare de lemn. **2.** (*muz.*) băț de bătut unele instrumente de percuție: toba mare, xilofonul etc. **3.** brutalitate (mai ales la sport). **II.** *adj.* (*arg.*) puternic, mare.
maillocher (*arg.*) **I.** *v.t.* **1.** a brutaliza. **2.** a critica aspru. **II.** *v.r.* a se bate, a se cafti.
maillon *s.m.* **1.** ochi al unei împletituri. **2.** verigă (a unui lanț). **3.** (*vit.*) coardă tânără cu muguri.
maillot *s.m.* **1.** fașă, scutec; **enfant au ~** copil în scutec, prunc. **2.** (*fig.*) (prima) copilărie; **depuis le ~** din copilărie. **3.** (*în expr.*) **~ de corps** maiou; **~ de bain** costum de baie.
maillotin *s.m.* **1.** (*ist.*) v. **maillet (2). 2.** (*în expr.*) **les Maillotins** insurgenți parizieni în anul 1381. **3.** teasc de măsline.
maillure *s.f.* **1.** vână în lemn. **2.** pată (pe aripile păsărilor de pradă). **3.** ochi (în scândură).
main *s.f.* **1.** mână; **serrer la ~ à qqn.** a strânge mâna cuiva; a da mâna cu cineva; **forcer la ~ à qqn.** a forța mâna cuiva; a strânge pe cineva cu ușa; a constrânge pe cineva; **mettre la ~ dessus** a pune mâna pe; a apuca; **donner un coup de ~ à qqn.** a da cuiva o mână de ajutor; **de ~ en ~** din mână în mână; **de la ~ à la ~** de la mână la mână; fără intermediar; direct; **marcher la ~ dans la ~** a merge / a lucra mână-n mână; **avoir la ~ heureuse** a avea mână bună; **avoir la ~ dure** a avea mână grea; **avoir la ~ ferme** a fi mână de fier; a avea autoritate; **avoir la ~ légère a.** a avea mână ușoară; **b.** a proceda cu blândețe; **avoir ia ~ lourde a.** a avea mână grea; **b.** a pedepsi sever; **avoir la ~ ouverte** a fi mână largă / spartă; a fi generos; **tendre la ~** a întinde mâna, a cerși; **tendre la ~ à qqn.** a întinde cuiva mâna; **en mettre sa ~ au feu** *(fig.)* a pune mâna-n foc; a-și pune capul; **donner d'une ~ et retenir / reprendre de l'autre** a da cu o mână și a lua cu cealaltă; **avoir les ~s libres** a avea mână liberă; a avea libertate de acțiune; **avoir les ~s liées** a fi legat de mâini și de picioare; **rentrer les ~s vides** a se întoarce cu mâna goală; **travail fait à la ~** lucru (făcut) de mână; **lever / porter la ~ sur qqn.** a lovi pe cineva; a ridica mâna asupra cuiva; **tenir qqch. à pleines ~s** a ține ceva bine în mână / cu amândouă mâinile; **puiser à pleines ~s** a lua cu amândouă mâinile; **poignée de ~** strângere de mână; **être en bonnes ~s** a fi / a se afla pe mâini bune; **tomber aux ~s de qqn.** a încăpea pe mâna / în gheara cuiva; **demander la ~ de qqn.** a cere în căsătorie pe cineva; a cere mâna cuiva; **se laver les ~s de qqch.** a-și declina răspunderea; a se spăla pe mâini de ceva; (*prov.*) **froides ~s chaudes amours** mâini reci, inimă caldă; **2.** (*mar.*) echipă de docheri care încarcă sau descarcă un vas. **3.** (*poligr.*) teanc de 25 de foi de hârtie. **4.** (*fig.*) unealtă, instrument, agent; **la ~ de l'ennemi** unealta dușmanului. **5.** (*în expr.*) **mettre la dernière ~ à qqch.** a aduce / a face un ultim retuș; a finisa; **mettre la ~ à la pâte** a pune umărul la roată; a se pune pe lucru; **mettre la ~ sur a.** a găsi; **b.** a aresta (pe cineva); (*înv.*) **avoir une belle ~** a avea o scriere frumoasă; **une ~ de fer dans un gant de velours** autoritate exercitată cu blândețe; mână de fier în mănușă de catifea; **avoir le cœur sur la ~** a fi bun ca pâinea caldă; a-și da și cămașa de pe el pentru altul; **battre des ~s** a bate din palme; a aplauda; **à pleines ~s** din belșug; cu carul; **à ~ forte** cu de-a sila; cu anasâna; cu japca; prin forță; **à ~ posée** cu precauție; cu atenție; **attaque à ~ armée** atac armat; **coup de ~** lovitură îndrăzneață; **de ~ de maître** cu măiestrie; magistral; **agir sous ~** a lucra pe dedesubt, în ascuns; **en venir aux ~s** a se lua la bătaie (cu cineva); a se încăiera; **ne pas y aller de ~ morte** a proceda fără menajamente; **passer la ~ a.** a renunța; a lăsa baltă; **b.** a demisiona; a lăsa altcuiva puterea; **passer la ~ dans le dos de qqn.** a peria pe cineva; a umbla cu măturica; **de première ~** în mod direct; fără intermediari; **voiture d'occasion de première ~** automobil de ocazie care n-a avut decât un singur posesor; **prendre qqn. la ~ dans le sac** a prinde pe cineva cu mâța-n sac; **de seconde ~** de ocazie; **manger dans la ~ de qqn.** a fi docil / supus față de cineva; **avoir la ~ forcée** a fi constrâns de împrejurări; **avoir la ~ leste / prompte** a lovi repede; a lovi cu ușurință; **avoir la ~ malheureuse** a fi ghinionist; **politique de la ~ tendue** politică de reconciliere; **ils peuvent se donner la ~** se potrivesc de minune; sunt croiți după același calapod; **avoir les ~s nettes** a fi cinstit; a nu avea nimic să-ți reproșezi; **avoir les ~s vides** a nu avea nimic de oferit; **en un tour de ~** foarte repede; cât ai clipi din ochi; într-o clipită; **faire ~ basse** *(fam.)* a lua cu japca; **tenir la ~ à une chose** a veghea asupra unui lucru; **travailler de ses ~s** a munci manual; **être un homme de ~** *(fig.)* a rupe mâța-n două; **homme de ~** ucigaș plătit; **de longue ~ a.** cu minuțiozitate; b. cu mult timp înainte; **démontrer qqch. preuve en ~** a demonstra ceva pe bază de dovezi; **prendre en ~ qqch.** a-și lua răspunderea unui lucru; **avoir / tenir en ~ une affaire** a conduce o afacere după capul său; **prêter la ~ à qqn. a.** a se amesteca; a fi complice; b. a da cuiva o mână de ajutor; **un homme à toutes ~s** un om capabil să facă diverse lucruri; **faire des pieds et des ~s** *(fig.)* a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; a răsturna munții; a face imposibilul; **avoir qqn. sous la ~** a avea ceva la îndemână / la dispoziție; **avoir la haute ~** a comanda, a porunci; *(la jocul de cărți)* **avoir / faire la ~** a deschide jocul; **perdre la ~** a-și pierde obișnuința / îndemânarea; **se faire la ~** a exersa; **prendre son courage à deux ~s** a-și lua inima-n dinți; **première ~** premieră la o casă de modă; **petite ~** ucenică de croitorie; **~ de fatma** bijuterie arabă în formă de mână; (*ist.*) **~ de justice** sceptru terminat printr-o mână de fildeș; **tenir qqn. dans sa ~** a avea pe cineva în puterea sa; **avoir / tenir une chose en ~** a ști să te folosești de ceva; **remettre en ~ propre** a înmâna direct; **haut la ~** fără efort; cu ușurință.

mainate *s.m.* (*ornit.*) pasăre neagră din Malaezia, care imită vocea omenească.
main-d'œuvre (*pl.* **mains-d'œuvre**) *s.f.* **1.** mână de lucru; **on cherche de la ~ pour la moisson** se caută mână de lucru pentru seceriș. **2.** manoperă; **la ~ coûte assez cher** manopera costă destul de scump.
main-forte *s.f. sing.* (*în expr.*) **prêter ~ à qqn.** a sări în ajutorul cuiva.
mainlevée *s.f.* (*jur.*) ridicarea sechestrului; **accorder ~ d'un séquestre** a dispune ridicarea sechestrului.
mainmise *s.f.* **1.** (*în dreptul feudal*) sechestrare, confiscare. **2.** (*jur.*) sechestru, sechestrare, poprire. **3.** (*peior.*) dominare exclusivă/ abuzivă. **4.** (*ist.*) eliberarea iobagilor.
mainmorte *s.f.* **1.** (*jur.*) mână-moartă, stare a bunurilor inalienabile. **2.** (*ist.*) lipsa dreptului vasalilor de a dispune de bunurile lor.
maint, ~e *adj.* un mare număr de ...; nenumărați..., nenumărate ...; **~es fois** de nenumărate ori; **à ~es reprises** în nenumărate rânduri, nu o dată, de foarte multe ori.
maintenance *s.f.* **1.** (*înv.*) menținere, păstrare; confirmare. **2.** (*tehn.*) menținere a unui aparat în stare de funcționare; **~ d'un avion** menținere în stare de funcționare a unui avion. **3.** (*mil.*) menținere în stare de luptă a efectivelor.
maintenant *adv.* **1.** acum, în momentul de față, în prezent, azi; **~ je dois partir** acum trebuie să plec. **2.** (*în expr.*) **dès ~** începând de acum, din acest moment, de acum înainte; **~ que** de vreme ce ..., acum că ...; **~ qu'il a accepté de collaborer** acum că a acceptat să colaboreze; **~ vous voilà averti / prévenu** să zici că nu ți-am spus.
maintenir I. *v.t.* **1.** a menține, a ține, a susține; a fixa; **poutres qui maintiennent le toit** bârne care susțin acoperișul. **2.** (*fig.*) a menține, a păstra, a respecta; a păzi; **~ l'ordre public** a menține ordinea publică. **3.** (*fig.*) a menține, a susține, a afirma, a repeta; a pretinde; **le témoin maintient ses déclarations** martorul își menține declarațiile. **II.** *v.r.* **1.** a se menține, a rămâne în aceeași stare; **la santé du malade se maintient** sănătatea bolnavului se menține/ este staționară. **2.** (*fig.*) a se păstra, a se menține, a se conserva; **cette vieille coutume se maintient encore aujourd'hui** acest vechi obicei se păstrează și astăzi. **3.** (*fig.*) a întreține, a alimenta, a hrăni; **~ une atmosphère de suspicion** a întreține o atmosferă de suspiciune.
maintien *s.m.* **1.** ținută, purtare, atitudine; **avoir un ~ désinvolte** a avea o ținută dezinvoltă. **2.** menținere, păstrare; **~ de l'ordre** menținere a ordinii. **3.** (*în expr.*) **perdre son ~** a-și pierde stăpânirea de sine / sângele rece / cumpătul; **garder son ~** a nu-și pierde cumpătul; a-și păstra sângele rece; a nu se pierde cu firea; a rămâne calm.
maïolique *s.f.* v. **majolique.**
maire *s.m.* primar.
mairesse *s.f.* **1.** (*ir.*) soția primarului. **2.** primăreasă.
mairie *s.f.* **1.** primărie. **2.** funcția de primar. **3.** clădirea primăriei.
mais I. *adv.* **1.** (*înv.*) mai, încă, în plus; **n'en pouvoir ~** a nu mai putea. **2.** (*întărește exprimarea*) **vous acceptez? – ~ oui, bien sûr** acceptați? bineînțeles. **II.** *conj.* dar, însă, ci; **ils sont mécontents, ~ ils ne le montrent pas** ei sunt nemulțumiți, dar nu o arată; **non seulement, ~ aussi** nu numai, ci și. **III.** *s.m.* obiecție, restricție; **je ne veux plus de vos ~** nu mai vreau să aud de obiecțiile voastre.
maïs *s.m.* (*bot.*) porumb; păpușoi (*Zea mays*); **farine de ~** făină de porumb, mălai.
maïserie *s.f.* (*tehn.*) instalație de tratare a porumbului.
maison I. *s.f.* **1.** casă; **à la ~** acasă; **~ de briques** casă de cărămidă; **acheter une ~** a cumpăra o casă; **garder la ~** a sta acasă; a nu ieși din bârlog; a trăi ca o bufniță; **~ de campagne** casă de țară; **faire les honneurs de la ~** a face onorurile casei; **tenir ~ ouverte** a ține casă deschisă; a primi. **2.** menaj, gospodărie, casă; **avoir une ~ bien tenue** a avea o gospodărie / o casă bine întreținută. **3.** familie nobilă, neam, viță, casă, stirpe, spiță; **la ~ d'Autriche** casa de Austria. **4.** (*ist.*) personal / de serviciu; **une nombreuse ~** personal de serviciu numeros. **5.** întreprindere comercială. **6.** (*în expr.*) **~ de santé** sanatoriu; **~ d'arrêt / de détention / de force** închisoare; **~ de retraite** azil de bătrâni; **~ de Dieu** biserică; **c'est la ~ du bon Dieu** este o familie ospitalieră; **les gens de ~** servitorimea; (*înv.*) **~ de viile** primărie; **~ de fous, les Petites-Maisons** ospiciu; **~ d'éducation** așezământ (particular) de educație ; **~ de jeu** tripou; **~ close** bordel. **7.** (*arg.*, *în expr.*) **la ~ j't'arquepince / poulaga / poulman / parapluie** poliția; **la ~ tire-bouton** lesbienele; **la ~ Arrangeman / Repasseman** bandă de răufăcători; **la (Grande) Maison** prefectura de poliție; (*ir.*) **gros comme une ~** un lucru evident, ceva care sare în ochi. **II.** *adj.* **1.** (*fam.*) de casă; **gâteau ~** prăjitură de casă. **2.** (*pop.*) autentic, indiscutabil; **un imbécile ~** un dobitoc autentic.
maisonnée *s.f.* (*fam.*) totalitatea persoanelor care locuiesc într-o casă; familie; **toute la ~** întreaga familie; toată lumea.
maisonnette *s.f.* căsuță, căscioară.
maistrance, mestrance *s.f.* (*mar.*) **1.** corpul subofițerilor din marină. **2.** ofițer de carieră.
maître *s.m.* **1.** stăpân; **être son ~** a fi stăpân pe sine; a fi de capul său; a nu depinde de nimeni; (*prov.*) **nul ne peut servir deux ~s à la fois** nu poți sluji la doi stăpâni deodată; (*prov.*) **ne regardez pas le chien mais le ~** nu te uita în gura câinelui ci într-a stăpânului. **2.** proprietar; **le ~ d'un domaine** proprietarul unui domeniu; **maison de ~** casă locuită de proprietar. **3.** profesor, dascăl; (*înv.*) **~ d'école** învățător; **~ d'armes** profesor de scrimă. **4.** maestru; **toile de ~** pânză de maestru, tablou celebru; **petit ~** maestru, pictor bun, dar nu de anvergura șefilor de școală; (*fig.*) **coup de ~** lovitură de maestru. **5.** model, exemplu; **un ~ à penser** un model de gândire. **6.** (*în expr.*) **être ~ de la situation** a domina situația; a fi călare pe situație; **être (le) ~ de faire qqch.** a avea mână liberă; **se rendre ~ de qqch.** a

pune stăpânire pe ceva; ~ **de conférences** conferențiar universitar; **passer ~ en qqch.** a fi priceput într-o chestiune, a excela; *(la jocul de cărți)* **être ~ à carreau** a avea cartea cea mai tare; ~ **d'œuvre** șef de șantier; **être ~ dans le métier** a fi expert în meserie; **Grand Maître** șeful marii loje masonice din Franța; (*înv.*) ~ **d'étude** pedagog într-o școală; (*înv.*) ~ **de forges** proprietarul unei uzine siderurgice; ~ **d'hôtel** șeful chelnerilor; **parler en ~** *(fig.)* a vorbi de sus; ~ **du monde / de la nature** Dumnezeu; (*fam.*) ~ **chanteur** șantajist; ~ **de l'heure** personalitatea momentului; (*prov.*) **il n'y a si fort ne trouve son ~** tot nașu-și are naș; (*prov.*) **le temps est un grand ~** vremea tuturor dascăl și învățător le este; (*prov.*) **tel ~, tel valet** cum e boierul e și sluga; (*prov.*) **voyage de ~s, noces de valets** când pisica nu-i acasă, joacă șoarecii pe masă.

maître-à-danser (*pl.* **maîtres-à-danser**) *s.m.* (*tehn.*) compas pentru măsurarea grosimii.

maître-autel (*pl.* **maîtres-autels**) *s.m.* (*bis.*) altar principal.

maître-chien (*pl.* **maîtres-chiens**) *s.m.* persoană care răspunde de un câine dresat.

maîtresse I. *s.f.* **1.** stăpână; ~ **de maison** stăpâna casei. **2.** învățătoare; ~ **d'école** învățătoare, institutoare. **3.** amantă, metresă, iubită. **II.** *adj. f.* (*în expr.*) **une ~ femme** o femeie și jumătate; o femeie energică; **l'idée ~** ideea călăuzitoare; **poutre ~** grindă principală; meșter-grindă, faur-maur.

maîtrisable *adj.* care se poate stăpâni; care poate fi stăpânit; **une peur ~** o teamă care se poate stăpâni.

maîtrise *s.f.* **1.** (*ist.*) maistru, șef în vechile corporații. **2.** stăpânire, autoritate; ~ **de soi** stăpânire de sine, autocontrol. **3.** control militar; **la ~ des mers** controlul militar al mărilor, suprematia asupra mărilor. **4.** gradul didactic de conferențiar universitar. **5.** măiestrie, perfecțiune; **une parfaite ~ du français** o stăpânire perfectă a limbii franceze. **6.** școală de pregătire muzicală a copiilor care servesc preotul la slujba catolică. **7.** totalitatea personalului care angajează muncitori (șefi de ateliere, șefi de echipe).

maîtriser I. *v.t.* **1.** a stăpâni, a înfrâna, a potoli; a îmblânzi animale; ~ **un cheval rétif** a îmblânzi un cal nărăvaș. **2.** (*fig.*) a stăpâni, a tempera; a înăbuși; ~ **ses instincts** a-și stăpâni instinctele. **3.** a conduce, a ști să folosești; a stăpâni; ~ **sa voiture** a-și stăpâni automobilul. **II.** *v.r.* a se stăpâni, a se controla, a se înfrâna; a se tempera.

majesté *s.f.* **1.** măreție, grandoare, splendoare; **la ~ du Louvre** măreția palatului Luvru. **2.** majestate, titlu dat regilor; **Votre Majesté** Majestatea Voastră.

majestueusement *adv.* (în mod) maiestuos, cu măreție, impunător, solemn.

majestueux, -euse *adj.* maiestuos, măreț, impunător, solemn, grandios; **une allure majestueuse** o alură impunătoare.

majeur, ~e I. *adj.* **1.** mai mare; **la ~e partie de la région** cea mai mare parte a regiunii. **2.** major; **un fils ~** un fiu major/ care a atins majoratul; **cas de force ~e** caz de forță majoră; (*muz.*) **mode ~** mod major. **3.** superior, mare, important, considerabil; **intérêts ~s** interese superioare; **c'est un des soucis ~s du gouvernement** e una dintre grijile importante ale guvernului. **II.** *s.m.f.* persoană majoră. **III.** *s.m.* degetul mijlociu al mâinii. **IV.** *s.f.* *(log.)* premisă majoră.

majolique, maïolique *s.f.* **1.** majolică, faianță italiană din Renaștere. **2.** obiect confecționat din această faianță.

ma-jong *s.m.* joc de domino chinezesc.

major I. *adj. invar.* major, șef, superior în rang; **état-~** stat-major; **chirurgien ~** chirurg-șef. **II.** *s.m.* **1.** maior de administrație. **2.** (*înv.*) medic militar. **3.** șef de promoție.

majorant *s.m.* (*mat.*) majorant.

majorat *s.m.* (*ist.*) bun inalienabil și indivizibil, transmis primului născut al unei familii nobile odată cu titlul de noblețe.

majoration *s.f.* majorare; sporire, creștere; scumpire; ~ **d'impôt** majorare de impozit; ~ **de prix** creștere a prețurilor.

majordome *s.m.* majordom.

majorer *v.t.* a majora, a spori, a crește; ~ **une facture** a majora o factură.

majorette *s.f.* fată în uniformă militară fantezistă, care ia parte la o defilare; majoretă.

majoritaire I. *adj.* majoritar; **scrutin ~** scrutin majoritar. **II.** *s.m.* partizan al majorității.

majorité *s.f.* **1.** majorat; **jusqu'à la ~** până la majorat. **2.** majoritate.

1. majorquin, ~e *adj.* din insula Majorca.

2. Majorquin, ~e *s.m.f.* locuitor din insula Majorca.

majuscule *s.f., adj.* (*literă*) majusculă.

maki *s.m.* (*zool.*) maki *(Lemur)*.

makila *s.m.* (*reg.*) baston cu măciulie de plumb.

makimono, makémono *s.m.* pictură japoneză realizată pe hârtie sau pe mătase.

1. mal (*pl.* **maux**) *s.m.* **1.** rău; **faire le ~** a face rău; **dire du ~ de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a trece / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon; **vouloir du ~ à qqn.** a dori răul cuiva; **rendre le bien pour le ~** a răsplăti răul cu binele; **couper le ~ à sa racine** a curma / tăia răul de la rădăcină; **je n'y vois aucun ~** nu văd nici un rău în asta; (*prov.*) **ignorance est mère de tous les maux** ignoranța e mama tuturor relelor; (*prov.*) **il faut rendre le bien pour le ~** fă bine răului; dușmanului să-i dai pâine și sare; (*prov.*) **le ~ a des ailes** răul vine iute, binele încet; (*prov.*) **qui fait ~ doit s'attendre à ~** pe cine face rău, răul îl însoțește; (*prov.*) **qui ~ cherche, ~ trouve** rău cauți, rău găsești; (*prov.*) **aise et ~ se suivent de près** după bine vine și rău; (*prov.*) **en ~ faisant, pensez-y bien, le temps s'en va et la mort vient** când faci rău, gândește-te bine, timpul trece și moartea vine. **2.** durere, suferință, boală, rău; ~ **de mer** rău de mare; ~ **de l'air** rău de avion; ~ **de tête** durere de cap; ~ **de gorge** durere în gât; (*prov.*) **le ~ vient à la charretée et s'en va / s'en retourne once par once** boala intră cu carul și iese pe urechea acului; (*prov.*) **on ne plaint le ~ que**

lorsqu'on l'a senti cine n-a îndurat suferința nu se îndură nici de alții; (*prov.*) **où il n'y pas de ~, il ne faut pas d'emplâtre** unde nu te doare, nu trebuie unsoare. **3.** osteneală, efort, trudă, sforțare, chin, cazna; **se donner du ~** a-și da osteneala, a se trudi; (*prov.*) **on n'a rien sans ~** nimic nu se obține fără trudă. **4.** pagubă, pierdere, calamitate; **la grêle a fait du ~ aux vignes** grindina a provocat pagube în vii. **5.** (*în expr.*) **être en ~ de qqch.** a-i lipsi ceva; **écrivain en ~ d'inspiration** scriitor lipsit de inspirație; **prendre ~** a se îmbolnăvi; **mettre à ~** a strica, a deteriora; **avoir ~ au cœur** a-i fi greață; **avoir le ~ du pays** a-i fi dor de țară; **il n'y pas de ~** fără supărare; nu face nimic; (*înv.*) **le haut ~** epilepsie; **~ blanc** panarițiu; (*prov.*) **notre bien et notre ~ ne tiennent guère qu'à nous** norocu-i după cum și-l face omul.

2. mal, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) rău, funest, violent; **à la ~e heure** în ceasul funest, în clipa morții; **mourir de ~e mort** a muri de moarte violentă. **2.** (*în expr.*) **bon an, ~ an** una peste alta; **bon gré, ~ gré** de voie, de nevoie.

3. mal *adv.* **1.** rău; **prendre ~ une chose** a lua ceva în nume de rău; **être ~ avec qqn.** a se avea rău cu cineva; **être ~ en train** a fi în toane rele; a fi prost dispus; **être ~ intentionné** a fi rău intenționat; a avea gânduri rele; **se mettre ~ avec qqn.** a se pune rău cu cineva; **de ~ en pis** din ce în ce mai rău; din lac în puț; **tant bien que ~** de bine de rău; **ce n'est pas ~** nu e rău; e destul de bine. **2.** prost, defectuos, defavorabil, potrivnic; **les affaires vont ~** afacerile merg prost; **travail ~ fait** lucru prost făcut; **venir ~ à propos** a pica prost; a cădea ca musca-n lapte; **être ~ ficelé** a fi prost îmbrăcat; (*arg.*) **ça la fout ~** face impresie proastă; **tourner ~ a.** a lua o întorsătură proastă / rea; a ieși prost / rău; **b.** a o lua / a apuca pe un drum greșit; a apuca o cale greșită; **tomber ~** a (se) nimeri prost; a pica prost; **parler ~ le français** a vorbi prost franțuzește; **enfant ~ élévé** copil prost crescut. **3.** (*în expr.*) **être ~ loti, être ~ avec la fortune** a fi defavorizat de soartă; a fi nevoiaș; **être ~ en point / ~ portant / fichu** *(fig.)* a nu-i fi boii acasă; a nu fi în apele sale; **être / se porter ~** a fi bolnav; **se trouver ~** a leșina; **être ~ bordé** *(fig.)* a se scula cu fața la cearșaf; **pas ~ de** destul de mult; **tourner qqch. en ~** a răstălmăci ceva; **avoir l'esprit ~ tourné** a-i umbla mintea la prostii; a se gândi la rele; **s'y prendre ~** a se pricepe mai mult de-o grămadă / buștean; (*arg.*) **se trouver ~ sur qqch.** a fura un anumit obiect; (*arg.*) **être pris de ~** a fi arestat; (*arg.*) **faire ~** a avea consecințe grave; (*arg.*) **faire ~ (aux seins)** a sâcâi, a enerva, a călca pe nervi.

malabar *s.m. adj.* (*arg.*) namilă, matahală, colos, măgăoaie, măgădău, barosan, vlăjgan, mal de om, huidumă.

malachite *s.f.* (*mineral.*) malahit.

malacologie *s.f.* (*zool.*) malacologie, studiul moluștelor.

malacoptérugiens *s.m. pl.* (*iht.*) grup de pești osoși teleosteeni (din care fac parte somonul și morunul).

malacostracés *s.m. pl.* (*zool.*) subclasă de crustacee.

malade *adj., s.m.f.* **1.** bolnav; **~ comme un chien** bolnav rău; **tomber ~** a cădea bolnav la pat, a cădea la zacere; a zăcea, a se îmbolnăvi. **2.** (*în expr.*) **une économie ~** o economie bolnavă/ care merge prost; (*arg.*) **~ du pouce** cu nasul pe sus.

maladie *s.f.* **1.** boală, maladie; **~ chronique** boală cronică; **~ professionnelle** boală profesională; **contracter une ~** a contracta o boală, a se îmbolnăvi. **2.** (*fig.*) boală, manie, pasiune; **avoir la ~ de la propreté** a avea mania curățeniei. **3.** alterare chimică, stricare; boală; **~ du vin** boala vinului. **4.** (*fam., în expr.*) **en faire une ~** a se îmbolnăvi numai la gândul că ...; a fi extrem de contrariat.

maladif, -ive *adj.* **1.** maladiv, bolnăvicios, betegos; **enfant ~** copil bolnăvicios. **2.** excesiv, maladiv, anormal, morbid; **une sensibilité maladive** o sensibilitate maladivă/ patologică.

maladivement *adv.* (în mod) bolnăvicios, maladiv, patologic.

maladrerie *s.f.* (*în evul mediu*) leprozerie.

maladresse *s.f.* **1.** stângăcie, neîndemânare; **~ d'un sportif** neîndemânarea unui sportiv. **2.** lipsă de tact, gafă; **commettre une ~** a face / a comite o gafă; a da în gropi.

maladroit, ~e *adj., s.m.f.* stângaci, neîndemânatic; **geste ~** gest stângaci.

maladroitement *adv.* cu stângăcie, fără îndemânare, cu nepricepere.

malaga *s.m.* **1.** struguri de Malaga. **2.** vin de Malaga. **3.** (*pop., în expr.*) **un ~ de boueux** un pahar de vin roșu.

malaire *adj.* (*anat.*) malar; **os ~** os malar, situat sub orbite.

1. malais, ~e I. *adj.* malaiez, din Malaiezia. **II.** *s.m.* (*lingv.*) limba malaieză.

2. Malais, ~e *s.m.f.* malaiez, locuitor din Malaiezia.

malaise *s.m.* **1.** indispoziție; stare fizică proastă; **éprouver un ~** a avea o indispoziție, a nu se simți bine; a avea o stare proastă. **2.** (*înv.*) jenă financiară; lipsă de bani. **3.** (*fig.*) neliniște, tulburare, angoasă; proastă dispoziție.

malaisé, ~e *adj.* **1.** greu, dificil, anevoios, aspru; **tâche ~e** sarcină anevoioasă. **2.** (*înv.*) greu, penibil, incomod.

malaisément *adv.* cu greutate, anevoie, anevoios.

malandre *s.f.* **1.** (*vet.*) dermatoză a calului (la genunchi). **2.** nod putred în lemnul de construcție.

malandreux, -euse *adj.* **1.** *(despre cai)* cu dermatoză la genunchi. **2.** (*despre lemnul de construcție*) cu noduri.

malandrin *s.m.* vagabond, hoț, derbedeu, golan, haimana, pușlama; jarcalete.

malappris, ~e *adj., s.m.f.* bădăran, impertinent, necioplit, prost crescut, mitocan, țopârlan.

malard, malart *s.m.* (*reg.*) rățoi sălbatic.

malaria *s.f.* (*med.*) malarie, friguri palustre, paludism.

malavisé, ~e *adj., s.m.f.* (*lit.*) nesocotit, aiurit, zăpăcit, nechibzuit, necugetat, necumpănit, nesăbuit.

malaxage *s.m.*, **malaxation** *s.f.* malaxare, frământare, amestecare; **~ du beurre** malaxarea untului.

malaxer *v.t.* **1.** a malaxa, a frământa, a amesteca; **~ une pâte** a frământa un aluat. **2.** a masa (o parte a corpului), a freca.

malaxeur *s.m.* (*tehn.*) malaxor.

malayalam *s.m.* limbă dravidiană vorbită în Kenya.

malbâti, ~e *adj.* pocit, cu conformație proastă.
mal blanchi *s.m.* (*arg.*) individ de rasă neagră.
malchance *s.f.* ghinion, nenoroc, neșansă.
malchanceux, -euse *adj., s.m.f.* ghinionist, nenorocos, lipsit de șansă.
malcommode *adj.* incomod, nepractic.
maldisant, ~e *adj.* v. **médisant.**
maldonne *s.f.* greșeală la împărțirea cărților de joc; (*fam.*) **il y a ~** e o greșeală! e o neînțelegere!
mâle I. *adj.* **1.** bărbătesc, de parte bărbătească; (de sex) masculin; **un héritier ~** un moștenitor de sex masculin. **2.** (*fig.*) viril, energic, viguros. **II.** *s.m.* parte bărbătească, mascul, bărbat; **un beau ~** un bărbat / un mascul frumos.
malédiction I. *s.f.* **1.** blestem; **proférer des ~s** a profera blesteme, a blestema. **2.** (*fig.*) fatalitate, nenorocire, destin necruțător, soartă nemiloasă. **II.** *interj.* nenorocire! fir-ar să fie! **~, le voleur nous a encore échappé!** fir-ar să fie, iar ne-a scăpat hoțul!
maléfice *s.m.* vrăjitorie, farmec, descântec, vrajă, magie; deochi.
maléfique *adj.* malefic, nefast, fatal; **influence ~** influență nefastă.
maléique *adj.* (*chim., în expr.*) **acide ~** acid maleic.
malékisme, malikisme *s.m.* (*rel.*) școală teologică a islamului.
malembouché, ~e *adj., s.m.f.* (*pop.*) rău de gură, gură spurcată; persoană care spune măscări.
malemort *s.f.* (*înv.*) moarte tragică.
malencontre *s.f.* (*înv.*) bucluc, neînțelegere, vrajbă, belea; nenorocire.
malencontreusement *adv.* din nefericire; (în mod) nepotrivit, inoportun.
malencontreux, -euse *adj.* nepotrivit, nelalocul lui, supărător; **une visite malencontreuse** o vizită nepotrivită.
malendurant, ~e *adj.* (*înv.*) rău de boală.
mal-en-point, mal en point *adj. invar.* în stare proastă; **un malade ~** un bolnav având o stare (de sănătate) proastă; **un homme d'affaires ~** un om de afaceri având o situație (financiară) proastă.
malentendant, ~e *adj., s.m.f.* persoană care nu aude bine.
malentendu *s.m.* nențelegere; dezacord, diferend; **dissiper un ~** a pune capăt unei neînțelegeri.
maiestan *s.m.* **1.** butoi pentru murat sardine. **2.** sardină murată.
mal-être *s.m.* **1.** proastă dispoziție, indispoziție, stare proastă (de sănătate). **2.** (*înv.*) jenă financiară, nevoie.
malfaçon *s.f.* **1.** defect, cusur, imperfecțiune, defecțiune; lacună, meteahnă; neajuns. **2.** (*înv.*) profit necinstit/ ilicit.
malfaire *v.i.* (*înv., folosit numai la inf.*) a face rău, a dăuna, a vătăma, a prejudicia.
malfaisance *s.f.* (*lit.*) înclinația de a face rău altuia.
malfaisant, ~e *adj.* dăunător, vătămător, păgubitor, nociv, rău, stricător.
malfaiteur *s.m.* răufăcător, infractor.
malfamé, mal famé *adj.* v. **famé.**
malformation *s.f.* (*med.*) malformație, anomalie congenitală, infirmitate.
malfrat, malfrin *s.m.* (*arg.*) răufăcător, gangster.
1. malgache I. *adj.* malgaș, din Madagascar. **II.** *s.m.* (*lingv.*) limba malgașă.
2. Malgache *s.m.f.* malgaș, locuitor din Madagascar.
malgracieusement *adv.* (*înv.*) nepoliticos, cu bădărănie.
malgracieux, -euse *adj.* **1.** (*înv.*) nepoliticos, bădăran, necioplit, mitocan, mârlan, din topor. **2.** dizgrațios, lipsit de eleganță.
malgré *prep.* **1.** în pofida, în ciuda, cu toate că, trecând peste, în dispreţul; **il est allé au cinéma, ~ l'interdiction de son père** s-a dus la cinema în ciuda interdicției tatălui său. **2.** (*în expr.*) **~ moi** fără voia mea; **~ que j'en aie / qu'il en ait** în ciuda mea / în ciuda lui; **~ tout** orice-ar fi, cu orice preț; **~ que** deși, cu toate că *(construcție criticată).*
malhabile *adj.* stângaci, neîndemânatic, inabil, nepriceput.
malhabilement *adv.* (în mod) neîndemânatic, fără îndemânare, cu stângăcie, cu nepricepere.
malhabileté *s.f.* (*înv.*) neîndemânare, stângăcie, nepricepere.
maiherbe *s.f.* (*bot.*) măselariță (*Plumbago europaea*).
malheur *s.m.* **1.** nenorocire, rău, calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, năpastă, grozăvie, prăpăd, urgie; **par ~** din nefericire, din păcate; (*prov.*) **à qqch. ~ est bon** tot răul are și partea lui de bine; (*prov.*) **à qui il arrive un ~, il en advient un autre** o nenorocire nu vine niciodată singură; (*prov.*) **ceux que le ~ n'abat pas, il les instruit** pe om în viață pățaniile-l învață. **2.** (*în expr.*) **jouer de ~** a nu avea noroc / parte; **pour son ~** spre nenorocul lui; **porter ~** a aduce ghinion; **oiseau de ~** cobe; **faire le ~ de qqn.** a nenoroci pe cineva; **ce n'est pas un ~** nu e chiar atât de grav; **faire un ~ a.** a fi violent; b. (*arg.*) a face scandai; **c.** (*arg.*) a avea un succes nebun; (*arg.*) **tombé dans le ~** condamnat; (*prov.*) **qui n'a pas connu le ~ ne sait pas apprécier la joie** cine n-a gustat amarul nu știe ce e zaharul.
malheureusement *adv.* din nefericire, din păcate.
malheureux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** nefericit, nenorocit; **être ~ comme les pierres** a fi nenorocit; a plânge și pământul sub el. **2.** necăjit, amărât; **il est ~ d'avoir manqué cette occasion** este necăjit că a scăpat această ocazie. **3.** penibil, dureros; **se trouver dans une situation malheureuse** a se afla într-o situație penibilă. **4.** ghinionist; **avoir la main malheureuse** a fi ghinionist (la joc). **5.** nereușit, neizbutit, eșuat; **entreprise malheureuse** întreprindere / inițiativă nereușită, sortită eșecului. **6.** biet, păcătos, demn de compătimire; **un ~ scribouillard** un biet conțopist.
malhonnête *adj.* **1.** (*înv.*) impudic, indecent, imoral, necuviincios, deșucheat, incorect; **des propos ~s** vorbe necuviincioase. **2.** necinstit, incorect; **un employé ~** un funcționar necinstit, incorect.
malhonnêtement *adv.* (în mod) necinstit, incorect; **agir ~** a se purta incorect.

malhonnêteté *s.f.* **1.** necinste, incorectitudine; **la ~ d'un caissier** incorectitudinea unui casier. **2.** (*fig.*) rea credință, necinste; **~ intellectuelle** rea credință intelectuală. **3.** (*înv.*) indecență, impudoare, necuviință, imoralitate. **4.** (*înv.*) grosolănie, mojicie, mârlănie; **il a été d'une ~ incroyable** a fost de o grosolănie incredibilă.

mali *s.m.* (*Belgia*) deficit.

malice *s.f.* **1.** malițiozitate; sarcasm; zeflemea; **cet homme est sans ~** acest om e lipsit de malițiozitate/ e naiv/ e simplu. **2.** ștrengărie, năzbâtie; **un enfant plein de ~** un copil cu gândul la șotii. **3.** (*în expr.*) **ne pas entendre ~ à qqch.** a nu vedea nimic rău în ceva; a nu lua ceva în nume de rău.

malicieusement *adv.* cu malițiozitate, (în mod) malițios, răutăcios.

malicieux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** malițios, răutăcios; zeflemitor. **2.** ștrengar, poznaș; **enfant ~** copil poznaș/ zburdalnic.

1. malien, ~ne *adj.* din Mali; **danses ~nes** dansuri din Mali.

2. Malien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Mali.

malignement *adv.* cu răutate.

malignité *s.f.* **1.** răutate, intenție rea; **la ~ de ses actions** intențiile rele ale acțiunilor sale. **2.** (*med.*) malignitate, nocivitate, agravarea unei boli; **la ~ d'une tumeur** malignitatea / caracterul malign al unei tumori. **3.** înclinație spre rău.

malikisme *s.m.* v. **malékisme.**

malin, -igne I. *adj.* **1.** rău, răutăcios; **éprouver un ~ plaisir à torturer une bête** a avea o plăcere răutăcioasă în a chinui un animal. **2.** (*înv.*) nociv, dăunător, malefic; **une influence maligne** o influență nocivă. **3.** (*med.*) malign, grav; **tumeur maligne** tumoare malignă. **4.** șiret, fin, viclean, abil; **être ~ comme un singe** a fi viclean ca o vulpe; a fi înțărcat de dracu / de Scaraoțchi. **5.** inteligent; **ce n'est pas ~ de prendre de ces initiatives** nu e prea inteligent să iei asemenea inițiative. **II.** *s.m.* **1.** șmecher, abil, șiret; **faire le ~** a face pe șmecherul / pe deșteptul / pe interesantul. **2.** (*art., cu maj.*) dracul, diavolul, Satana. **3.** (*prov.*) **à ~, ~ et demi** tot nașu-și are naș.

maline *s.f.* (*mar.*) flux puternic.

malines *s.f.* (*Belgia*) dantelă fină cu flori brodate.

malingre *adj., s.m.f.* slăbuț, plăpând, șubred; pricăjit; debil, delicat, fragil, slăbănog; **un enfant ~** un copil plăpând.

malinois, ~e I. *adj.* din Malines (*Belgia*). **II.** *s.m.f.* locuitor din Malines (*Belgia*).

malinois *s.m.* câine ciobănesc belgian.

malintentionné, ~e *adj.* rău intenționat, cu gânduri rele; rău.

malique *adj.* (*chim., în expr.*) **acide ~** acid malic.

malitorne *adj., s.m.f.* (*înv.*) bădăran, grosolan, mitocan, mojic.

mal-jugé *s.m.* hotărâre judecătorească greșită.

malle *s.f.* **1.** cufăr, valiză; bagaj; **faire ses ~s a.** a-și face bagajele; a se pregăti de plecare; **b.** (*fig., fam.*) a fi pe ducă, a fi pe moarte. **2.** portbagaj al unui automobil. **3.** (diligență de) poștă. **4.** (*arg., în expr.*) **grosse ~** închisoare; **faire la ~ à qqn.** a da papucii cuiva; **se faire la ~ a.** a părăsi pe cineva; a pleca; **b.** a evada din închisoare; **boucler / fermer sa ~** a tăcea; **boucle ta ~** tacă-ți fleanca; **~ à quatre nœuds** batistă; **faire sa ~** a muri, a da ortul popii.

malléabilisation *s.f.* (*metal.*) maleabilizare.

malléabiliser *v.t.* (*metal.*) a maleabiliza.

malléabilité *s.f.* (*metal.*) maleabilitate.

malléable *adj.* **1.** (*despre metale*) maleabil. **2.** care se poate modela/ prelucra; **une substance ~** o substanță care se poate modela. **3.** (*fig.*) maleabil, suplu, docil, adaptabil; **un caractère ~** un caracter maleabil, adaptabil.

malléolaire *adj.* (*anat.*) maleolar.

malléole *s.f.* (*anat.*) maleolă.

malle-poste (*pl.* **malles-poste**) *s.f.* diligență de poștă.

mallette *s.f.* **1.** cufăraș, valijoară. **2.** (*arg., în expr.*) **faire ~ et paquette à qqn.** a lăsa baltă, a părăsi; **avoir la ~** a fi părăsit/ abandonat.

maller, malouser *v.t.* (*arg.*) a abandona, a părăsi.

mallier *s.m.* (*înv.*) cal de poștă.

mal-logé (*pl.* **mal-logés**) *s.m.f.* persoană care locuiește în condiții proaste.

mallophages *s.m. pl.* (*entom.*) clasă de insecte fără aripi din care fac parte căpușele și păduchii păsărilor.

malmener *v.t.* **1.** a brutaliza, a maltrata, a brusca; a ocărî. **2.** (*fig.*) a ține în șah; **~ l'adversaire** a ține în șah adversarul, a-l pune în primejdie (prin acțiuni energice).

malmignatte *s.f.* (*entom.*) specie de păianjen din regiunile mediteraneene (*Latrodectea*).

malnutrition *s.f.* malnutriție, subnutriție.

malodorant, ~e *adj.* rău mirositor, împuțit, puturos, rspingător; (*fig.*) **affaire ~e** afacere suspectă.

malotru, ~e *s.m.f., adj.* bădăran, mitocan, țopârlan, mojic, mârlan.

1. malouin, ~e *adj.* referitor la Saint-Malo, din Saint-Malo.

2. Malouin, ~e *s.m.f.* locuitor din Saint-Malo.

malpeigné *s.m.* om murdar / soios și prost îmbrăcat.

malpighie *s.f.* (*bot.*) specie de cireș din zona Antilelor (*Malpighia*).

malplaisant, ~e *adj.* (*înv.*) dezagreabil, neplăcut; supărător; antipatic.

malposition *s.f.* (*med.*) poziție anormală a unui organ (mai ales a dinților).

malpropre I. *adj.* **1.** murdar, soios; neîngrijit; **un homme ~** un om neîngrijit; **une robe ~** o rochie murdară / soioasă. **2.** (*despre lucruri, obiecte*) prost făcut, executat grosolan. **3.** (*fig.*) indecent, deocheat, deșucheat, imoral; **propos ~s** vorbe deocheate. **4.** (*fig.*) necinstit, incorect, veros; **procédé ~** procedeu necinstit. **II.** *s.m.* persoană dubioasă / suspectă; **méfiez-vous, c'est un ~** ferește-te, e o persoană suspectă.

malproprement *adv.* (în mod) murdar; necinstit; **il agit ~** procedează necinstit.

malpropreté *s.f.* **1.** murdărie. **2.** (*fig.*) indecență, necuviință; măscări; **raconter des ~s** a povesti măscări.

malsain, ~e *adj.* **1.** nesănătos, bolnav; **un enfant ~** un copil bolnav. **2.** (*fig.*) bolnăvicios, patologic; **une curiosité ~e** o curiozitate patologică. **3.** dăunător sănătății, insalubru; vătămător; **habitation ~e** locuință insalubră.
malséant, ~e *adj.* nepotrivit, deplasat, necuviincios, incorect; **attitude ~e** atitudine deplasată.
malsonnant, ~e *adj.* (*lit.*) *(despre cuvinte, expresii)* necuviincios, nepoliticos, deplasat.
malstrom *s.m.* vârtej, trombă, vâltoare.
malt *s.m.* malț.
maltage *s.m. (chim.)* malțificare.
1. maltais, ~e I. *adj.* maltez, din Malta. **II.** *s.m.* (*lingv.*) dialectul maltez.
2. Maltais, ~e *s.m.f.* maltez, locuitor din Malta.
maltase *s.f.* (*biochim.*) maltază.
malté, ~e *adj.* **1.** transformat în malț. **2.** care conține malț. **3.** care seamănă la gust cu malțul.
malter *v.t. (chim.)* a malțifica.
malterie *s.f.* **1.** uzină unde se realizează malțificarea. **2.** totalitatea proceselor legate de fabricarea malțului.
malteur *s.m., adj.* lucrător care prepară malțul.
malthusianisme *s.m.* (*fil.*) malthusianism.
malthusien, ~ne *adj., s.m.f. (fil.)* maltuhusian, adept al malthusianismului.
maltose *s.f.* (*biochim.*) maltoză.
maltôte *s.f.* **1.** corpul perceptorilor. **2.** (*ist.*) taxă extraordinară pe mărfuri.
maltôtier *s.m.* (*fam.*) perceptor.
maltraiter *v.t.* a maltrata, a bruftui, a brusca, a brutaliza, a vătăma.
malure *s.m.* (*ornit.*) specie de pitulice din Australia (*Malurus cyaneus*).
malvacées *s.f. pl.* (*bot.*) malvacee, familie de plante dicotiledonate din regiunile tropicale.
malveillamment *adv.* (*rar*) (în mod) răuvoitor, răutăcios, cu intenții rele, cu răutate, rău intenționat; **critiquer ~** a critica în mod răutăcios.
malveillance *s.f.* **1.** rea-voință, răutate; predispoziție la clevetealâ, la calomnie. **2.** intenție criminală; **un incendie dû à la ~** un incendiu datorat unei intenții criminale.
malveillant, ~e *adj., s.m.f.* răuvoitor, rău intenționat; **propos ~s** vorbe răuvoitoare, clevetiri.
malvenu, ~e *adj.* **1.** nefondat, neîntemeiat; **reproches ~s** reproșuri neîntemeiate / deplasate. **2.** dezvoltat anormal; **un arbre ~** un copac dezvoltat anormal / prost.
malversation *s.f.* (*jur.*) malversație; deturnare de fonduri, delapidare, escrocherie, hoție.
malverser *v.t., v.i.* (*rar*) a deturna fonduri, a escroca.
malvoisie *s.m.* **1.** vin grecesc dulce. **2.** vin dulce asemănător vinului grecesc.
maman *s.f.* **1.** mamă, mămică; **grand-~, bonne-~** mamă-mare, bunică. **2.** (*fam., în expr.*) **grosse ~** femeie grasă.
mambo *s.m.* mambo, dans latino-american (de origine cubaneză) apropiat de rumba și cha-cha-cha.
mamelle *s.f.* mamelă, piept, sân, țâță; **un enfant à la ~** un copil de țâță, un prunc.
mamelon *s.m.* **1.** (*anat.*) mamelon, sfârc, gurgui. **2.** *(geogr.)* mamelon, colină cu vârful rotunjit.
mamelonné, ~e *adj.* **1.** cu protuberanțe în formă de mamelon; **terrain ~** teren cu protuberanțe / ridicături. **2.** (*med., în expr.*) **gastrite ~e** gastrită în care mucoasa este presărată cu mici protuberanțe.
mamelouk, mameluk *s.m.* (*ist.*) mameluc.
mamelu, ~e *adj.* (*pop., înv.*) cu mamele mari, cu sâni groși.
m'amie, mamie, ma mia *s.f. abrev. fam.* de la **ma amie** (**mon amie**) draga mea.
mamie, mammy *s.f.* (*fam.*) bunică.
1. mamillaire *s.f.* (*bot.*) specie de cactus (*Mamillaria simplex*).
2. mamillaire *adj.* (*anat.*) cu mameloane, cu protuberanțe; care are forma unor mameloane.
mammaire *adj.* (*anat.*) mamar; **artère ~** arteră mamară.
mammalien, ~ne *adj.* (*zool.*) referitor la mamifere.
mammaiogie *s.f.* (*zool.*) studiul mamiferelor.
mammectomie *s.f.* (*chir.*) ablație a glandei mamare.
mammifère *adj., s.m.* mamifer.
mammite *s.f.* **1.** (*med.*) inflamație a sânului (mastită). **2.** (*vet.*) mamită, inflamarea ugerului la vacile în lactație.
mammographie *s.f.* (*med.*) mamografie, radiografie a glandei mamare.
mammoplastie *s.f.* (*chir.*) mamoplastie, intervenție chirurgicală estetică la sân.
mammouth *s.m.* (*paleont.*) mamut (*Elephas primigenius*).
mammy *s.f.* v. **mamie.**
mamours *s.m. pl.* (*fam.*) mângâieri, alintări; **faire des ~ à qqn.** a alinta pe cineva.
mam'selle, mam'zelle *s.f.* (*fam.*) don'șoară.
man *s.m.* larva cărăbușului.
mana *s.m.* (*etnol.*) forță supranaturală, principiu de acțiune în unele religii.
manade *s.f.* (*în Provența*) **1.** cireadă de bovine. **2.** herghelie de cai.
manadier *s.m.* proprietar al unei cirezi sau al unei herghelii.
1. manager, manageur *s.m.* **1.** impresar. **2.** *(ec.)* manager, director al unei întreprinderi.
2. manager *v.t.* **1.** *(sport)* a conduce antrenamentul unei echipe. **2.** (*ec.*) a conduce o afacere / o întreprindere.
manant *s.m.* **1.** țăran, sătean. **2.** (*în evul mediu*) om din popor supus justiției feudalului. **3.** (*peior.*) mitocan, mârlan, bădăran, țopârlan.
1. manceau, -elle *adj.* referitor la orașul sau la regiunea Mans.
2. Manceau, -elle *s.m.f.* locuitor din orașul sau din regiunea Mans.
mancelle *s.f.* curea de ham.
mancenille *s.f.* (*bot.*) fructul otrăvitor al unui arbore din Antile și America tropicală.
mancenillier *s.m.* (*bot.*) arbore otrăvitor din Antile și America tropicală (*Hippomane mancinella*).
manchard *s.m.* (*arg.*) cerșetor.

1. manche *s.m.* **1.** mâner, coadă *(la unelte, instrumente)*; **le ~ d'un couteau** mânerul unui cuțit. **2.** (*av.*) manșă. **3.** (*în expr.*) **branler dans le ~ a.** a da semne de oboseală; **b.** a fi într-o situație incertă; **c.** a fi la ananghie; **jeter le ~ après la cognée** a lăsa baltă; a se lăsa păgubaș; *(fig.)* a-și lua gândul de la ceva, a pune cruce la ceva; **s'endormir sur le ~** *(fig.)* a tăia frunză la câini; a târnosi mangalul de pomană; (*pop.*) **con comme un ~** prostănac, tont.

2. manche *s.f.* **1.** mânecă; **~ courte** mânecă scurtă; **retrousser / relever ses ~s** a-și sufleca mânecile; a se apuca de treabă; **tirer qqn. par la ~** a trage pe cineva de mânecă, a-i atrage atenția. **2.** *(la jocuri)* manșă, etapă; **gagner la première ~** a câștiga prima manșă. **3.** (*geogr., înv.*) canal, strâmtoare. **4.** (*geogr.*) braț fluvial. **5.** (*în expr.*) **en ~s de chemise** în cămașă; **avoir qqn. dans sa ~** *(fig.)* a avea pe cineva în buzunar; **mettre qqn. dans sa ~** *(fig.)* a băga pe cineva în buzunar; **tirer la ~ à / de qqn.** a solicita pe cineva, a-l trage de mânecă; **c'est une autre paire de ~s** e o altă mâncare de pește / altă căciulă; (*mar.*) **~ à vent** tub de aerisire a calei; **avoir la ~ large** a fi tolerant în chestiuni de morală; **avoir la conscience large comme la ~ d'un cordelier** a nu avea scrupule; **ne pas se moucher sur la ~** a fi energic / întreprinzător / hotărât; (*arg.*) **faire la ~ a.** a cerși; **b.** a face chetă după un spectacol.

mancheron *s.m.* **1.** mânecă scurtă. **2.** (*la pl.*) coarnele plugului.

manchette *s.f.* **1.** manșetă. **2.** manșetă, titlu cu litere mari în prima pagină a unui ziar. **3.** mânecă detașabilă pentru protejarea mânecii unei bluze / cămăși. **4.** *(sport)* lovitură aplicată cu antebrațul. **5.** (*în expr.*) **marquis de la ~** cerșetor; **chevalier de la ~** pederast; (*bot.*) **les ~s de la Vierge** rochița-rândunicii *(în Normandia)*.

manchon *s.m.* **1.** manșon de blană. **2.** (*tehn.*) manșon. **3.** sită a unei lămpi cu gaz.

manchot, ~e I. *adj.* **1.** ciung. **2.** (*fig.*) stângaci, neîndemânatic, inabil, nepriceput, neajutorat; **n'être pas ~ a.** a fi îndemânatic; **b.** a fi as în meserie. **II.** *s.m.* (*zool.*) pinguin-imperial *(Aptenodytes forsteri)*.

manchouillard *adj., s.m.* (*pop.*) ciung.

mancie *s.f.* ghicit.

mancienne *s.f.* (*bot.*) dârmoz (*Viburnum lantana*).

mandale *s.f.* (*arg.*) scatoalcă, labă.

mandant, ~e *s.m.* **1.** (*jur.*) mandant, comitent, persoană care încredințează alteia un mandat. **2.** alegător.

mandarin I. *s.m.* **1.** *(ist.)* mandarin, demnitar în China. **2.** (*fig.*) mandarin, persoană influentă în profesia sa; **les ~s de la presse** mandarinii presei. **3.** profesor universitar de prestigiu. **4.** (*lingv.*) limba oficială în China. **II.** *adj.* (*în expr.*) **canard ~** specie de rață din Extremul Orient.

mandarinal, ~e (*pl.* m. **-aux**) *adj.* **1.** *(ist.)* referitor la mandarini (în China). **2.** (*peior.*) elitist; elevat, superior; **réaction ~e** reacție elitistă / de superioritate.

mandarinat *s.m.* mandarinat, demnitatea de mandarin.

mandarine I. *s.f.* (*bot.*) mandarină. **II.** *adj. invar.* (culoare) portocaliu închis.

mandarinier *s.m.* (*bot.*) mandarin *(Citrus reticulata și Citrus nobilis Laur)*.

mandat *s.m.* **1.** mandat, împuternicire; **~ législatif** mandat legislativ; **~ d'arrêt** mandat de arestare. **2.** mandat, însărcinare, sarcină, misiune, obligație; **donner ~ à qqn. de faire qqch.** a da mandat cuiva să facă ceva. **3.** mandat (poștal); **envoyer / recevoir un ~** a trimite / a primi un mandat poștal. **4.** (*pol.*) mandat, suveranitate (temporară) asupra unui teritoriu.

mandataire *s.m.* (*jur.*) mandatar, împuternicit, reprezentant.

mandatement *s.m.* **1.** mandatare. **2.** achitare a unui mandat.

mandater *v.t.* **1.** a mandata, a ordonanța plata unei sume de bani. **2.** a împuternici (pe cineva), a da un mandat cuiva; **député mandaté par ses électeurs** deputat mandatat de alegătorii săi.

1. mandchou, ~e I. *adj.* manciurian, din Manciuria. **II.** *s.m.* (*lingv.*) limba manciuriană (tunguză).

2. Mandchou, ~e *s.m.f.* manciurian, persoană care locuiește în Manciuria.

mandement *s.m.* **1.** (*înv.*) ordin scris. **2.** (*dreptul canonic catol.*) instrucțiuni pastorale ale unui episcop către credincioșii din dioceza sa.

mander *v.t.* **1.** (*înv.*) a anunța, a transmite printr-un mesaj. **2.** (*înv.*) a convoca. **3.** (*înv.*) a ordona, a porunci.

mandibulaire *adj.* (*anat.*) mandibular.

mandibule *s.f.* **1.** (*anat.*) mandibulă, falcă, maxilar. **2.** (*arg., în expr.*) **faire marcher ses ~s, jouer la polka des ~s** a mânca, a da din fălci.

mandille *s.f.* (*înv.*) manteluță (purtată de lachei, aprozi).

mandole, mandore *s.f.* (*muz.*) mandolină cu patru coarde duble (folosită până în secolul al XVIII-lea).

mandoline *s.f.* **1.** (*muz.*) mandolină. **2.** (*arg.*) pistol-mitralieră.

mandoliniste *s.m.f.* cântăreț la mandolină.

mandore *s.f.* v. **mandole.**

mandorle *s.f.* (*pict.*) nimbul lui Iisus (la Judecata de Apoi).

mandragore *s.f.* (*bot.*) mandragoră (*Mandragora officinalis*).

mandrill *s.m.* (*zool.*) mandril, specie de maimuță din Africa (*Mandrillus sphinx*).

mandrin *s.m.* **1.** (*tehn.*) mandrină. **2.** dorn, priboi. **3.** (*text.*) șiac.

manducation *s.f.* mestecare, mestecat, masticare.

manécanterie *s.f.* școală de cântăreți bisericești.

manège *s.m.* **1.** manej; **salle de ~** sală de manej, locul unde se dresează caii. **2.** (*tehn.*) manej, dispozitiv rudimentar pentru punerea în mișcare a unor mașini cu ajutorul unui cal. **3.** (*fig.*) manevră, mașinație, uneltire, urzeală. **4.** (*în expr.*) **~ de chevaux** călușei.

manéger *v.t.* a dresa cai.

mânes *s.m. pl.* sufletele morților *(la romani)*.

maneton *s.m.* (*mec.*) **1.** *dim. al lui* **manette,** mică manetă. **2.** braț de manivelă.

manette *s.f.* **1.** (*mec.*) manetă, pârghie de comandă. **2.** (*la pl.*) (*arg.*) urechi. **3.** (*arg., în expr.*) **à fond les ~s** cu toată viteza.

manezingue *s.m.* v. **mannezingue.**
manganate *s.m.* (*chim.*) manganat.
manganèse *s.m.* (*chim.*) mangan.
manganésifère *adj.* (*chim.*) care conține mangan.
manganeux *adj.* m. (*chim.*) manganos.
manganin *s.m.* (*chim.*) manganin.
manganique *adj.* (*chim.*) manganic.
manganite *s.m.* (*chim.*) manganit.
mangave *s.f.* (*arg.*) **1.** cerșetorie. **2.** cerșetorime.
mangeable *adj.* comestibil, care se poate mânca.
mangeaille *s.f.* **1.** (*fam., peior.*) mâncare, crăpelniță. **2.** (*înv.*) hrana animalelor de casă.
mange-disques *s.m. invar.* pick-up cu funcționare automată.
mange-merde *s.m. invar.* (*pop.*) zgârcit; zgârciob; zgârie-brânză.
mangeoire *s.f.* troacă, teică.
mangeoter *v.t.* (*fam.*) a mânca puțin, a ciuguli.
1. manger I. *v.t.* **1.** a mânca, a se hrăni, a se ospăta, a se nutri; ~ **trois fois par jour** a mânca de trei ori pe zi; ~ **à la même écuelle** a mânca dintr-o strachină / dintr-un blid; ~ **à s'en faire péter le ventre,** ~ **comme un ogre** a mânca precum șapte / popește; a mânca precum o căpușă; *(fig.)* a fi bărbat la gură; ~ **à la table qui recule** *(fig.)* a se hrăni cu aer / cu vânt; ~ **comme un cochon** a mânca precum un porc; ~ **en Suisse** a mânca de unul singur; ~ **son pain dans sa poche** *(fig.)* a-și mânca de sub unghie / de sub tălpi; ~ **sur le pouce** *(fig.)* **a.** a mânca la botul calului; **b.** a mânca în fugă; ~ **tout son soul** a mânca pe săturate. **2.** a mânca, a roade; a ataca; **la rouille mange le fer** rugina atacă fierul. **3.** (*fig.*) a mânca, a înghiți; ~ **les mots** a înghiți cuvintele. **4.** (*fig.*) a risipi, a toca, a cheltui; ~ **son héritage** a-și toca moștenirea; ~ **son fonds avec son revenu** a-și toca averea. **5.** (*fig.*) a ascunde, a face să dispară; **une frange de cheveux lui mange le front** bretonul îi ascunde fața. **6.** (*fam.*) a consuma; **ce poêle mange beaucoup de bois** această sobă consumă multe lemne. **7.** (*în expr.*) **avoir mangé le lard** a fi vinovat; ~ **au râtelier de qqn.** *(fig.)* a trăi / a ședea pe spinarea altuia; ~ **la grenouille** a fura banii unei tovărășii; ~ **sa soupe avec ses larmes** *(fig.)* a înghiți cu noduri; ~ **son pain blanc le premier a.** *(fig.)* a porni cu dreptul; **b.** a începe cu ce e mai plăcut; ~ **un morceau** a pune ceva în gură; a lua o gustare; **avoir mangé ses quatre sous** a fi lefter; a nu avea o lețcaie; (*pop.*) **mange ta soupe!** vezi-ți de treabă / de aie tale! nu te amesteca; **ça ne mange pas de pain** nu costă nimic; ~ **la consigne** a uita consemnul; **salle à** ~ sufragerie; ~ **qqn. des yeux** a sorbi pe cineva din ochi; (*arg.*) ~ **le morceau** a face mărturisiri; a-și denunța complicii; (*pop.*) **il y a à boire et à** ~ sunt și avantaje și inconveniente; ~ **à tous râteliers** a trage foloase din toate situațiile; (*arg.*) ~ **sur l'orgue de qqn.** a denunța pe cineva; (*arg.*) **en** ~ a trăi din expediente dubioase. **II.** *v.r.* **1.** a se mânca / a se devora reciproc. **2.** (*despre vocale*) a se elida. **3.** (*în expr.*) **se** ~ **le nez a.** a se certa furcă; **b.** a se bate până la sânge, a se bate ca chiorii; **se** ~ **les foies** a-și face sânge rău / venin; a face câței pe inimă; (*prov.*) **il fait mauvais aller au bois quand les loups se mangent l'un l'autre** cine are mintea-ntreagă în cearta altora nu se bagă. **III.** *v.i.* a mânca, a lua masa; ~ **au restaurant** a lua masa la restaurant.
2. manger *s.m.* **1.** (*înv.*) mâncat, mâncare. **2.** hrană, aliment. **3.** (*în expr.*) **en perdre le boire et le** ~ **a.** a-și pierde pofta de viață; **b.** a-și pierde tihna.
mangerie *s.f.* **1.** îmbuibare, ghiftuire, îndopare. **2.** (*fig.*) mâncătorie.
mange-tout, mangetout (*pl.* **mange-tout, mange-touts**) **I.** *s.m.* (*înv.*) risipitor, mână-spartă, cheltuitor. **II.** *adj. invar.* (*despre unele soiuri de fasole și mazăre*) la care se mănâncă și păstaia și boabele.
mangeur, -euse *s.m.f.* **1.** om căruia îi place să mănânce; mâncăcios; mâncău; **un gros** ~ un mâncău. **2.** (*fig.*) risipitor. **3.** (*zool., în expr.*) ~ **de fourmis** furnicar *(Myrmecophaga jubata)*. **4.** (*ornit.*) albinărel *(Merops apiaster)*.
mangeure *s.f.* (*înv.*) rosătură *(la o țesătură, la o carte)*.
manglier *s.m.* (*bot.*) manglier (*Rizophora mangle*).
mangonneau *s.m.* (*ist. mii.*) catapultă.
mangoustan *s.m.* (*bot.*) (*înv.*) fructul comestibil al unui arbore din Malaiezia.
mangoustier *s.m.* (*bot.*) specie de arbore cu fructe comestibile din Malaiezia (*Garcinia mangostana*).
1. mangouste *s.f.* (*bot.*) fructul comestibil al unui arbore din Malaiezia.
2. mangouste *s.f.* (*zool.*) mangustă (*Herpestes ichneumon*).
mangrove *s.f.* (*bot.*) mangrovă (*Rizophora mucronata*).
mangue *s.f.* (*bot.*) fructul manghierului.
manguier *s.m.* (*bot.*) manghier (*Magnifera indica*).
maniabilité *s.f.* maniabilitate, calitatea de a fi ușor de mânuit / de manevrat; **la** ~ **d'un avion** maniabilitatea unui avion.
maniable *adj.* **1.** maniabil, ușor de mânuit; **un outil** ~ o unealtă ușor de mânuit. **2.** (*fig.*) docil, suplu, maleabil, ușor de manevrat.
maniaque *adj., s.m.f.* maniac.
maniaquerie *s.f.* atitudine a unui maniac.
manichéen, ~ne *s.m.f.* maniheist, adept al maniheismului.
manichéisme *s.m.* (*fil.*) maniheism.
manichordion *s.m.* (*muz.*) vechi instrument muzical cu coarde.
manicle, manique *s.f.* (*tehn.*) **1.** mănușă de protecție la cizmari. **2.** mâner la unele unelte.
manicorde *s.m.* v. **manichordion.**
manie *s.f.* **1.** manie, preocupare exagerată pentru ceva, pasiune; **avoir la** ~ **des tableaux** a avea mania tablourilor; **avoir la** ~ **de la propreté** a avea mania curățeniei. **2.** (*med.*) manie, idee fixă, obsesie; **avoir la** ~ **de la persécution** a avea mania persecuției. **3.** (*înv.*) nebunie.
maniement *s.m.* **1.** mânuire, manevrare, manipulare; **le** ~ **des armes** mânuirea armelor (la instrucția militară). **2.** (*înv.*) pipăire. **3.** (*fig.*) întrebuințare, folosire; administrare, gestionare; dirijare, manipulare; dirijare a afacerilor. **4.** depozit de grăsime pe corpul unui animal domestic.

manier I. *v.t.* **1.** a mânui, a manevra, a manipula; ~ **un appareil électrique** a mânui / a manevra un aparat electric. **2.** (*înv.*) a pipăi; ~ **un tissu** a pipăi o țesătură. **3.** a manipula; ~ **des sommes importantes** a manipula sume importante. **4.** a modela, a fasona; ~ **de la cire** a modela ceară. **5.** (*culinar*) a amesteca; ~ **le beurre et la farine** a amesteca / a frământa untul cu făina. **6.** a conduce, a dirija; ~ **un cheval** a conduce un cal; (*fig.*) ~ **une affaire** a dirija o afacere. **7.** (*fig.*) a conduce, a manipula; ~ **les masses** a conduce / a manipula masele. **8.** a folosi, a se folosi de; ~ **l'ironie** a folosi ironia. **9.** (*mar.*) a manevra. **10.** (*în expr.*) ~ **la brosse à reluire** a umbla cu măturica; ~ **l'encensoir** a linguși / a tămâia pe cineva; a cânta osanale cuiva. **II.** *v.r.* (*pop.*) a se grăbi.

manière *s.f.* **1.** manieră, fel, mod, chip, soi, modalitate; **c'est une ~ de parler** este un fel de a vorbi; ~ **de voir** fel de a vedea lucrurile, opinie; **de telle ~ que** în așa fel încât; **de ~ à** astfel încât, în așa fel încât; **en ~ de** în chip de. **2.** fel de a se exprima, stil (de a scrie, de a picta, de a sculpta). **3.** (*la pl.*) maniere, mod de comportare, ținută, purtare, educație; **avoir des ~s** a avea educație / ținută. **4.** (*la pl.*) (*fam.*) nazuri, mofturi, fițe, fasoane, sclifoseli, scălâm-băială; **faire des ~s** a face mofturi / fițe. **5.** (*gram., în expr.*) **complément de ~** complement de mod. **6.** (*în expr.*) **de toute ~** în orice caz; oricum; **de la belle ~** strașnic; fără menajamente; **à la ~ de** precum, ca și; întocmai ca; **en quelque ~** întrucâtva; într-un anumit sens; într-o anumită măsură; **avoir la ~** a ști să te porți; **il y a la ~** trebuie să știi să procedezi; **de ~ générale a.** în general; **b.** la o adică; **en aucune ~** nicidecum; deloc; câtuși de puțin; nici de frică; nici vorbă.

maniéré, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) manierat, educat. **2.** afectat, prețios, artificial, nefiresc; (pictură) **style ~** stil afectat, lipsit de spontaneitate / de firesc.

maniérisme *s.m.* **1.** manierism, afectare, artificialitate. **2.** (*în arte frumoase*) manierism, stil artistic care face tranziția între Renaștere și Baroc.

maniériste I. *adj.* manierist, șablonard, afectat. **II.** *s.m.f.* (*în arte*) adept al manierismului.

manieur, -euse *s.m.f.* **1.** mânuitor. **2.** (*în expr.*) ~ **d'argent** om de afaceri; ~ **d'homme** conducător, om cu calități de lider.

manif *s.f.* (*abrev.*) (*fam.*) manifestație publică.

manifestant, ~e *adj., s.m.f.* manifestant.

manifestation *s.f.* **1.** manifestare; ~ **de joie** manifestare a bucuriei. **2.** manifestație; **organiser une ~** a organiza o manifestație; ~ **pacifique** manifestație pașnică.

1. manifeste *adj.* manifest, evident, cert, clar, distinct, limpede; **une mauvaise foi ~** o rea credință manifestată / clară / evidentă.

2. manifeste *s.m.* **1.** manifest. **2.** (*mar.*) lista mărfurilor încărcate pe vas.

manifestement *adv.* (în mod) manifest, evident, clar, limpede.

manifester I. *v.t.* a manifesta, a face cunoscut, a vădi, a arăta, a demonstra; ~ **sa joie** a-și manifesta bucuria. **II.** *v.i.* a manifesta, a participa la o manifestație; ~ **dans la rue** a manifesta în stradă. **III.** *v.r.* **1.** a se manifesta; **la maladie se manifeste par une haute fièvre** boala se manifestă printr-o temperatură ridicată. **2.** a apărea, a se manifesta, a se face cunoscut; **un seul amateur s'est manifesté pour cet emploi** un singur amator a apărut pentru această slujbă.

manifold *s.m.* (*angl.*) **1.** carnet cu cotor. **2.** (*tehn.*) claviatură.

manigance *s.f.* (*fam., fig.*) intrigă, mașinație, uneltire, urzeală, panglicărie, tertip; **user de ~s** a face intrigi; a se folosi de tertipuri.

manigancer *v.t.* (*fam.*) a unelti, a intriga, a urzi, a trage sfori.

maniguette *s.f.* (*bot.*) fructul unei plante tropicale (*Aframomum Meleguetta*).

1. manille *s.f.* numele unui joc de cărți.

2. manille *s.f.* verigă de fier care leagă două porțiuni de lanț.

3. manille *s.f.* **1.** numele unei țigări de foi (fabricată la Manilla). **2.** numele unei pălării de pai.

manioc *s.m.* (*bot.*) manioc (*Menihot esculenta*).

manipulateur, -trice I. *s.m.f.* manipulant, operator. **II.** *s.m.* manipulator telegrafic.

manipulation *s.f.* **1.** manipulare, mânuire, manevrare. **2.** parte a prestidigitației referitoare la îndemânarea mâinilor. **3.** (*fig.*) manevră, afacere necinstită; potlogărie; **~s électorales** manevre electorale. **4.** (*fig.*) manipulare, influențare; ~ **des masses** manipulare a maselor.

1. manipule *s.m.* (*bis. catol.*) podoabă purtată de preoții catolici pe brațul stâng în timpul liturghiei.

2. manipule *s.m.* (*ist.*) **1.** steag roman. **2.** manipul, subunitate într-o cohortă romană.

manipuler *v.t.* **1.** a manipula, a mânui; ~ **une caméra** a mânui o cameră de luat vederi. **2.** a manipula, a transporta; ~ **des colis** a transporta colete. **3.** (*fig.*) a manipula, a influența; ~ **les foules** a manipula mulțimile.

manique *s.f.* v. **manicle.**

manitou *s.m.* **1.** principiu al binelui sau al răului (la unii indieni din America de Nord). **2.** (*fig.*) personaj atotputernic; **les ~s de la finance** atotputernicii finanțelor.

manivelle *s.f.* **1.** (*tehn.*) manivelă. **2.** (*arg., la pl.*) **a.** brațe; **b.** picioare.

1. manne *s.f.* **1.** (*ist.*) mană cerească. **2.** (*fig.*) hrană îndestulătoare și ieftină. **3.** (*fig.*) chilipir, pomană, pleașcă. **4.** (*bot.*) rășina unor arbori (frasin, eucalipt). **5.** (*în expr*) ~ **des poissons / des pêcheurs** musculițe care năpădesc apele și cu care se hrănesc peștii; (*bot.*) ~ **terrestre** meișor (*Panicum sanguinale*).

2. manne *s.f.* coș mare de răchită cu două toarte, coșarcă.

mannée *s.f.* conținutul unui coș; **une ~ de fruits** un coș cu fructe.

1. mannequin *s.m.* **1.** manechin. **2.** (*fig.*) om de paie, persoană manevrabilă. **3.** prezentatoare de modele din colecțiile marilor case de mode.

2. mannequin *s.m.* **1.** coș lunguieț, coșniță. **2.** (*arg., la pl.*) jandarmi, polițiști.

mannequiner *v.t.* (*arte frumoase*) a aranja (personajele) într-o manieră rigidă, ca pe manechine.

mannette *s.f.* coșuleț.

mannezingue, manezingue *s.m.* (*arg.*) negustor de vin; cârciumar.
mannite *s.f.* **mannitol** *s.m.* (*chim.*) manită.
mannose *s.m.* (*chim.*) manoză, glucidă derivată din manită.
manodétendeur *s.m.* (*tehn.*) dispozitiv utilizat pentru a coborî presiunea unui lichid comprimat.
manœuvrabilité *s.f.* manevrabilitate, capacitatea unui vehicul de a putea fi manevrat.
manœuvrable *adj.* manevrabil (*despre vehicule, nave, aeronave*).
1. manœuvre *s.f.* **1.** manevră, manevrare; **fausse ~** eroare de manevrare; (*fig.*) hotărâre greșită. **2.** (*pl.*) manevre militare (în timp de pace). **3.** (*mar.*) pilotare. **4.** (*fig.*) manevră, mașinație, urzeală, uneltire, subterfugiu, șiretlic, stratagemă, tertip, truc.
2. manœuvre *s.m.* **1.** lucrător necalificat care desfășoară o muncă manuală. **2.** (*fig.*) intrigant, sforar.
manœuvrer I. *v.i.* **1.** a manevra, a pune în mișcare; **~ pour faire démarrer sa voiture** a manevra pentru a-și porni automobilul. **2.** (*mil.*) a face manevre; a comanda manevre. **3.** (*fig.*) a manevra, a unelti, a trage sfori, a intriga. **II.** *v.t.* **1.** a manevra, a face să funcționeze (un vehicul), a pilota; **~ le volant** a manevra volanul. **2.** (*fig.*) a manevra pe cineva, a dirija pe cineva după voie.
manœuvrier, -ère I. *s.m.f.* **1.** (*mar., av.*) manevrier, pilot. **2.** (*fig.*) intrigant; **un habile ~** un intrigant abil. **II.** *adj.* manevrier, care execută manevre; **armée manœuvrière** armată care execută manevre.
manoir *s.m.* **1.** (*ist.*) mic castel feudal. **2.** conac.
manomètre *s.m.* (*fiz.*) manometru.
manométrie *s.f.* (*fiz.*) manometrie, măsurare a presiunii.
manométrique *adj.* (*fiz.*) manometric.
manoque *s.f.* **1.** mănunchi de frunze de tutun, păpușă de tutun. **2.** (*mar.*) ghem de frânghie.
manouche I. *s.m.f., adj.* (*pop.*) țigan. **II.** *s.m.* limba țigănească.
manouvrier, -ère *s.m.f.* (*înv.* sau *reg.*) **1.** lucrător care desfășoară o muncă manuală. **2.** (muncitor) zilier.
manquant, ~e *adj., s.m.f.* absent; care lipsește; **pièce ~e d'une collection** piesă care lipsește dintr-o colecție.
manque I. *s.m.* **1.** lipsă, absență, deficit; **~ de pain** lipsă de pâine; **~ d'énergie** lipsă de energie. **2.** (*fig.*) lacună. **3.** cusur; meteahnă. **4.** (*pop.*) greșeală gravă în lumea interlopă. **5.** (*pop.*) stare depresivă a unui toxicoman lipsit de drog. **6.** (*în expr.*) **~ à gagner** câștig care s-ar fi putut realiza. **II.** *s.f.* (*pop., în expr.*) **avoir qqn. à la ~** a urî pe cineva; **être à la ~** a fi capabil de trădare.
1. manqué, ~e *adj.* **1.** nereușit, ratat; **une vie ~e** o viață ratată. **2.** pierdut; la care nu ai fost prezent; **rendez-vous ~** întâlnire pierdută. **3.** care și-a ratat o vocație; **ce peintre est un musicien ~** acest pictor este un muzician care și-a ratat vocația; **un garçon ~** o fată care are comportări de băiat.
2. manqué *s.m.* (*culinar*) un tip de prăjitură cu praline.
manquement *s.m.* **1.** (*înv.*) lipsă; cusur; meteahnă. **2.** încălcare; **~ au règlement** încălcare a regulamentului.
manquer I. *v.i.* **1.** a lipsi, a nu fi prezent, a nu fi de față, a absenta; **un élève manque aujourd'hui** azi lipsește un elev; **il a manqué au rendez-vous** a lipsit de la întâlnire. **2.** a-i lipsi; a fi lipsit de; **les forces lui manquent** îi lipsesc puterile, e lipsit de puteri / de vlagă; (*fig.*) **~ de chic** a fi lipsit de eleganță; **~ de cœur** a fi lipsit de suflet, a fi fără inimă; a fi de piatră; (*fam.*) **~ de cran / d'estomac** a fi lipsit de curaj; **~ de goût** a fi lipsit de gust; **~ de nerf** a fi lipsit de nerv / de energie; **~ de souffle a.** a fi lipsit de inspirație; **b.** a obosi repede; (*impers.*) **il manque un chapitre à ce livre** lipsește un capitol din această carte; **il ne manquait plus que ça** asta mai lipsea. **3.** a nu izbuti, a eșua; **son initiative a manqué** inițiativa sa a eșuat. **4.** (*înv.*) a greși; a se înșela. **5.** a nu respecta; a se sustrage; **~ à ses obligations** a nu-și respecta îndatoririle. **6.** a fi cât p-aci să; a fi gata să; **il avait manqué de tomber** fusese cât p-aci să cadă. **7.** a muri. **8.** (*în expr.*) **~ à l'étiquette** a nu fi formalist; **~ à sa parole** a nu se ține de cuvânt; **~ à son devoir** a se abate de la datorie; a nu-și îndeplini îndatoririle; **~ de métier** a fi novice în meserie; (*pop.*) **~ de pot / bol** a avea ghinion; a călca în piatră seacă; **~ d'esprit d'à propos** a nu avea prezență de spirit; **~ d'usage** a încălca regulile bunei cuviințe; **~ à qqn.** a nu se achita de obligații față de cineva; **je n'y manquerai pas** o voi face în mod sigur; **on ne peut ~ de constater** nu se poate să nu constatăm; **le pied lui a manqué** i-a alunecat piciorul; **~ de tout** a se afla într-o mizerie neagră; *(la biliard)* **~ de toucher** a nu atinge bila. **II.** *v.t.* **1.** a nu reuși, a eșua, a rata; **~ une affaire** a rata o afacere; **~ sa vie** a-și rata viața. **2.** a pierde, a scăpa; **~ le train** a pierde trenul; **~ une occasion / le coche, la ~ belle** a scăpa ocazia, a rămâne de căruță; **ne pas en ~ une** a nu scăpa nici o ocazie de a face gafe; **il a manqué son coup** și-a ratat succesul; a dat-o în bară. **3.** a nu nimeri; a nu atinge; **~ un lièvre** a nu nimeri un iepure; **~ son but** a nu-și atinge scopul. **4.** a lipsi, a absenta. **5.** a executa prost; **~ un travail** a executa prost o treabă. **6.** (*înv.*) a da faliment. **7.** (*în expr.*) **il a manqué une belle occasion de se taire** dacă tăceai filozof rămâneai; **~ qqn. d'un cheveu** a fi cât p-aci să nimerești / să te întâlnești cu cineva; **ne pas ~ qqn.** a-i servi cuiva o lecție; **~ qqn. a.** a nu reuși să convingi pe cineva; **b.** a nu-l întâlni; **il n'y manquera rien** își va primi pedeapsa. **III.** *v.r.* (*în expr.*) **se ~** a-și rata sinuciderea; **se ~ à soi-même** a-și compromite onoarea.
mansarde *s.f.* **1.** mansardă. **2.** ferestruică de mansardă. **3.** (*constr.*) acoperiș oblic. **4.** (*arg.*) craniu, țeastă.
mansardé, ~e *adj.* (*constr.*) mansardat; **chambre ~e** cameră mansardată.
manse *s.f.* (*ist.*) lot de pământ necesar întreținerii unei familii.

mansèvre *s.f.* (*bot.*) dârmoz, coacăză (*Viburnum lantana*).
mansion *s.f.* parte a decorului în teatrul medieval.
mansuétude *s.f.* mansuetudine, clemență, îngăduință, indulgență, blândețe, bunătate.
1. **mante** *s.f.* (*înv.*) manta femeiască, pelerină fără mâneci.
2. **mante** *s.f.* 1. (*entom.*) călugăriță (*Mantis religiosa*). 2. (*ir., în expr.*) **une ~ religieuse** o femeie rea, crudă (cu bărbații).
manteau *s.m.* 1. mantou; palton; **~ de fourrure** mantou de blană. 2. mantie; (*fig.*) **un ~ de neige** o mantie de zăpadă. 3. (*fig.*) înfățișare; văl; **un ~ de tristesse** un văl de tristețe. 4. (*zool.*) v. **mantelure**. 5. (*geol.*) strat al globului terestru situat între scoarță și nucleu. 6. (*zool.*) cută a pielii care acoperă corpul moluștelor. 7. (*în expr.*) **~ d'une cheminée** placa de deasupra căminului; **~ d'Arlequin** decor de teatru sugerând perdele ridicate.
mantelé, ~e *adj.* (*despre animale*) cu spinarea de altă culoare decât restul trupului.
mantelet *s.m.* 1. pelerină mică. 2. (*rel.*) odăjdie. 3. (*mar.*) oblon de sabord.
mantelure *s.f.* blana de pe spatele animalelor care are altă culoare decât cea de pe restul trupului.
mantille *s.f.* mantilă.
mantique *s.f.* arta ghicitului; ghicit.
mantisse *s.f.* (*mat.*) mantisă.
1. **mantouan, ~e** *adj.* referitor la orașul Mantua; din Mantua.
2. **Mantouan, ~e** *s.m.f.* locuitor al orașului Mantua.
mantra *s.m.* (*rel.*) rugăciune la brahmani.
manubrium *s.m.* (*anat., zool.*) manubriu.
manucure *s.m.f.* manichiurist(ă).
manucurer *v.t.* a face manichiura; **des ongles manucurés** unghii cu manichiura făcută.
manuel, ~le I. *adj.* 1. manual, de mână; **métier ~** meserie manuală. 2. manual, care lucrează cu mâinile; **travailleur ~** muncitor manual. II. *s.m.* manual școlar.
manuélin, ~e *adj.* referitor la un stil arhitectural dezvoltat în Portugalia în jurul anului 1500 (de la Manuel I, regele Portugaliei).
manuellement *adv.* manual, cu mâna; **travailler ~** a munci manual.
manufacturable *adj.* care poate fi manufacturat.
manufacture *s.f.* 1. (*ist.*) manufactură. 2. întreprindere care produce obiecte de lux cu înaltă finisare.
manufacturer *v.t.* a manufactura.
manufacturier, -ère I. *s.m.f.* (*înv.*) patronul unei manufacturi. II. *adj.* manufacturier, referitor la manufacturi / la producție.
manu militari *loc. adv.* (*lat.*) prin forță armată.
manumission *s.f.* (*în dreptul roman și feudal*) eliberarea unui sclav / a unui iobag.
manuscrit, ~e I. *adj.* scris de mână, manuscris; **lettre ~e** scrisoare scrisă de mână. II. *s.m.* manuscris.
manutention *s.f.* 1. (*mil., ist.*) manutanță. 2. manipulare / transport de mărfuri în vederea comercializării lor. 3. locul unde se manipulează mărfurile.
manutentionnaire *s.m.f.* 1. (*mil., ist.*) gestionar de manutanță. 2. salariat însărcinat cu manipularea mărfurilor / materialelor.
manutentionner *v.t.* 1. (*înv.*) a fabrica pâine pentru armată. 2. a manipula / a transporta mărfuri, materiale.
manuterge *s.m.* (*bis. catol.*) bucată de pânză cu care preotul își șterge mâinile în timpul slujbei.
manzanilla *s.m.* vin spaniol dulce.
maoïsme *s.m.* (*pol.*) maoism, doctrină politică a lui Mao Tze Toung.
maous, ~se, mahous, ~se *adj.* (*arg.*) mare, gros, voluminos.
mappemonde *s.f.* 1. mapamond, planisferă. 2. (*în expr.*) **~ céleste** hartă plană a bolții cerești.
maque *s.f.* v. **macque.**
maquée *s.f.* (*Belgia*) varietate de brânză.
maquer I. *v.t.* (*arg.*) 1. a cununa. 2. (*la forma pasivă*) a trăi în concubinaj; **être maqué avec qqn.** a trăi în concubinaj cu cineva. II. *v.r.* a se cununa.
maqueraison *s.f.* sezon pentru pescuitul scrumbiilor (*în Bretania*).
1. **maquereau** *s.m.* (*iht.*) scrumbie (*Scomber scomber*).
2. **maquereau** *s.m.* (*pop.*) proxenet, codoș.
maquereautage *s.m.* (*pop.*) proxenetism.
maquerelle *s.f.* (*pop.*) patroană de bordel.
maquereauter, maquereller *v.t.* (*pop.*) a trăi din proxenetism.
maquette *s.f.* machetă.
maquettiste *s.m.f.* 1. machetist. 2. (*poligr.*) paginator.
maqui *s.m.* (*bot.*) specie de arbust din Chile (*Aristotelia maqui*).
maquignon *s.m.* 1. geambaș. 2. (*fig., peior.*) misit, intermediar; **~ d'amour** codoș.
maquignonnage *s.m.* 1. geambașlâc. 2. ascunderea cusururilor unui cal pentru a-l putea vinde. 3. (*fig., peior.*) manevre de samsar.
maquignonner *v.t.* 1. (*înv.*) a ascunde cusururile unui cal pentru a-l putea vinde. 2. (*fig., peior.*) a folosi mijloace suspecte pentru a încheia o afacere.
maquillage *s.m.* 1. machiere, machiaj; **l'art du ~** arta machiajului. 2. totalitatea materialelor folosite la machiat. 3. (*fig.*) denaturare; **~ de la vérité** denaturarea adevărului. 4. (*arg.*) transformare a mașinilor furate.
maquiller I. *v.t.* 1. a machia, a farda, a grima; **~ un acteur** a machia un actor. 2. a denatura; a falsifica; **~ la vérité** a denatura adevărul. 3. (*arg., în expr.*) **~ les brêmes** a uza de trucuri la jocul de cărți. II. *v.r.* a se machia, a se farda, a se grima.
maquilleur, -euse *s.m.f.* 1. (*în cosmetică, la teatru*) machior. 2. (*arg.*) falsificator. 3. (*arg.*) persoană care desfășoară o activitate comercială suspectă.
maquis *s.m.* 1. desiș, hățiș, tufăriș, tufiș; mărăciniș (*în regiunile mediteraneene*); (*fig.*) **le ~ de la procédure** hățișul procedurii (judiciare). 2. (*fig.*) mișcare de rezistență în Franța, în al doilea război mondial (sub ocupația germană). 3. (*în expr.*) **gagner / prendre le ~** a lua calea codrului, a-și lua lumea-n cap.
maquisard *s.m.* (*ist.*) luptător în mișcarea de rezistență din Franța (în al doilea război mondial).

marabout *s.m.* **1.** (*rel.*) ascet musulman. **2.** mică moschee ridicată pe mormântul unui ascet musulman. **3.** (*înv.*) ceainic de metal. **4.** cort militar de formă conică. **5.** (*ornit.*) marabu (*Leptoptilus crumeniferus*). **6.** pene de marabu. **7.** (*text.*) organzin, fir de mătase naturală foarte răsucit. **8.** (*mar.*) velă de furtună. **9.** (*pop.*) pocitanie, arătare, urâciune. **10.** (*mar.*) preot de vas.

maracas *s.m. pl.* (*muz.*) instrument de percuție sud-american.

maraîchage *s.m.* cultură de zarzavaturi.

maraîcher, -ère I. *adj.* (*în expr.*) **culture maraîchère** cultură de zarzavaturi. **II.** *s.m.f.* zarzavagiu.

1. maraîchin, ~e *adj.* referitor la ținutul mlăștinos din Vendée, Poitou sau Bretagne.

2. Maraîchin, ~e *s.m.f.* locuitor al ținutului mlăștinos din Vendée, Poitou sau Bretagne.

marais *s.m.* **1.** mlaștină, mocirlă, baltă, băltoacă, smârc. **2.** grădină de zarzavat. **3.** (*ist.*) partidul centrist din Convenție. **4.** (*fig.*) mlaștină, cloacă. **5.** (*în expr.*) **se sauver par le ~** a fugi târâș-grăpiș; **gaz des ~** gaz metan; **~ salant** salină maritimă; **fièvre des ~** friguri, malarie, paludism.

maranta, marante *s.f.* (*bot.*) plantă tropicală cultivată pentru rizomul ei (*Maranta arundinacea*).

1. marasme *s.m.* **1.** marasm, apatie, descurajare. **2.** (*fig.*) lâncezire; stagnare; **~ des affaires** stagnare a afacerilor.

2. marasme *s.m.* (*bot.*) ciupercă comestibilă (adesea alergenă); (*în compuse*) **~-à-odeur-d'échalote** cocârlă (*Marasmius scorodonius*).

marasque *s.f.* (*bot.*) cireașă amară din regiunile mediteraneene.

marasquin *s.m.* **1.** lichior de cireșe amare. **2.** (*arg.*) sânge.

marathe *adj.*, *s.m.* v. **mahratte.**

marathon *s.m.* (*sport*) maraton.

marathonien *s.m.* (*sport*) maratonist, atlet specializat în probele de maraton.

marâtre *s.f.* **1.** mamă vitregă. **2.** mamă rea, denaturată.

maraud, ~e *s.m.f.* (*înv.*) haimana, pușlama, derbedeu, secătură.

maraudage *s.m.*, **maraude** *s.f.* **1.** furt de alimente comis de soldați în timp de război. **2.** furt de legume, cereale sau fructe înainte de a fi recoltate. **3.** (*în expr.*) **taxi en maraude** taxi care circulă încet, în căutare de clienți. **4.** (*înv.*) transportare clandestină de pasageri de către șoferi.

marauder I. *v.i.* **1.** (*despre soldați aflați în campanie*) a fura alimente. **2.** a fura cereale, legume sau fructe înainte de a fi culese. **3.** (*despre șoferi*) a circula încet, în căutare de clienți. **II.** *v.t.* (*arg.*) a ciordi, a fura; **~ une poule** a fura o găină.

maraudeur, -euse *adj.*, *s.m.f.* **1.** hoț de cereale, legume, fructe (înainte de a fi culese). **2.** soldat aflat în campanie care fură alimente. **3.** șofer care transportă clandestin pasageri.

maravédis *s.m.* **1.** veche monedă spaniolă. **2.** (*fam.*, *în expr.*) **n'avoir pas un ~** a nu avea para chioară; a fi lefter; a-i sufla vântul în traistă.

maraver *v.t.* (*arg.*) **1.** a bate, a lovi. **2.** a ucide.

maraveur *s.m.* (*arg.*) ucigaș, asasin.

marbre *s.m.* **1.** marmură; **colonne de ~** coloană de marmură. **2.** bucată / obiect de marmură; **la ~ d'une cheminée** placa de marmură a unui cămin. **3.** (*în expr.*) **être / rester de ~** a rămâne insensibil; a fi de piatră; **être froid comme le ~** a fi rece ca gheața; (*poligr.*) **texte sur le ~** text gata de tipărit.

marbré, ~e I. *adj.* **1.** marmorat, cu vinișoare, cu aspect de marmură; **bois ~** lemn cu aspect de marmură. **2.** (*arg.*) țăcănit, nebun. **II.** *s.m.* obiect asemănător cu marmura; **un beau ~** un frumos obiect asemănător cu marmura.

marbrer *v.t.* **1.** a marmora, a orna cu vinișoare imitând marmura. **2.** (*fig.*) a învineți; **le froid marbrait son visage** frigul îi învinețea chipul.

marbrerie *s.f.* **1.** arta lucrătorului în marmură. **2.** atelier unde se lucrează marmura.

marbreur, -euse *s.m.f.* zugrav / pictor specializat în imitarea marmurei.

1. marbrier *s.m.* **1.** lucrător în marmură. **2.** constructor în marmură, mai ales monumente funerare. **3.** negustor de lucrări în marmură.

2. marbrier, -ère *adj.* referitor la marmură, la lucrarea marmurei; **industrie marbrière** industrie a marmurei. **II.** *s.f.* carieră de marmură.

marbrure *s.f.* **1.** marmoraj. **2.** urme pe piele, cu un aspect amintind de marmură.

1. marc *s.m.* **1.** (*înv.*) unitate de măsură pentru cântărirea metalelor prețioase. **2.** (*jur.*, *în expr.*) **au ~ le franc** proporțional cu creanța sau cota fiecărui participant la o afacere.

2. marc *s.m.* **1.** drojdie. **2.** rachiu de drojdie. **3.** zaț de cafea; **lire l'avenir dans le ~ de café** a ghici în (zațul de) cafea.

marca, marquat *s.m.* (*arg.*) piață.

marcassin *s.m.* (*zool.*) pui de mistreț.

marcassite *s.f.* (*mineral.*) marcasit.

marcation *s.f.* (*înv.*) demarcare; **ligne de ~** linie de demarcare.

marcescence *s.f.* (*bot.*) ofilire, veștejire, îngălbenire; uscare.

marcescent, ~e *adj.* (*bot.*) ofilit, veștejit, îngălbenit; uscat.

marcescible *adj.* supus ofilirii / veștejirii; care se ofilește / se îngălbenește.

marchand, ~e I. *s.m.f.* **1.** negustor, comerciant; **~ ambulant** negustor ambulant; (*înv.*) **~ des quatre-saisons** negustor de zarzavaturi, zarzavagiu care își transportă marfa cu un cărucior; **~ de biens** negustor care cumpără și revinde bunuri imobile (terenuri, case). **2.** (*în expr.*) **~ d'habits** telal; **~ de canons** fabricant de arme; **~ de soupe a.** proprietar al unui restaurant prost; **b.** (*fig.*) director necinstit al unei școli particulare; **~ de sommeil** gazdă care își exploatează clienții; **~ en gros** angrosist; **~ de couleurs** droghist; **~ de viande** proxenet; **~e d'amour** prostituată; (*pop.*) **~ d'orviétan** șarlatan; (*pop.*) **~ de lacets** jandarm; (*prov.*) **à ~ endormi ne viennent bien ni profit**

vulpea când doarme nu prinde găini. **II.** *adj.* comercial; **marine ~e** marina comercială; **valeur ~e** valoare comercială; **rue ~e** stradă comercială, cu multe magazine; **prix ~** prețul facturii / cu care negustorul și-a cumpărat marfa; **navire ~** vas comercial.

marchandage *s.m.* **1.** tocmeală. **2.** tocmire clandestină a mâinii de lucru.

marchander I. *v.t., v.i.* **1.** a se tocmi; **il n'y a pas à ~** nu e pe tocmeală; trebuie hotărât imediat; nu mai e vreme de pierdut; **~ un livre rare** a se tocmi pentru o carte rară. **2.** (*în fraze negative*) a precupeți; **ne pas ~ sa vie** a nu-și precupeți viața; a se expune. **3.** (*în expr.*) **~ les consciences** a mitui pe cineva. **II.** *v.i.* (*jur.*) a încheia un contract de angajare clandestină a mâinii de lucru.

marchandeur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care se tocmește. **2.** persoană care se ocupă de angajarea clandestină de mână de lucru.

marchandisage *s.m.* totalitatea tehnicilor de prezentare a produselor către cumpărători.

marchandise *s.f.* marfă; **train de ~s** tren de marfă, mărfar; **faire valoir sa ~** a-și lăuda marfa.

marchant, ~e *adj.* (*rar, mil.*) **1.** în mers; care mărșăluiește; **aile ~e** aripa care mărșăluiește. **2.** activă; dinamic; **l'aile ~e d'un parti** aripa dinamică a unui partid, aripa activă a unui partid.

marchantia, marchantie *s.f.* (*bot.*) călbază (*Marcantia polymorpha*).

1. marche *s.f.* (*ist.*) marcă, provincie de frontieră.

2. marche *s.f.* **1.** mers, umblet; fel de a merge; **~ lente** mers încet; **la ~ est un bon exercice** mersul (pe jos) e un bun exercițiu. **2.** mișcare, mers; **régler sa ~ sur celle de son partenaire** a-și potrivi mersul după cel al partenerului. **3.** funcționare, mers; **assurer la bonne ~ d'une entreprise** a asigura bunul mers al unei întreprinderi. **4.** (*despre mecanisme*) mișcare, mers, funcționare; **j'ai réservé une place (dans le train) dans le sens de la ~** am rezervat un loc (în tren) în direcția mersului. **5.** (*mil.*) marș. **6.** (*muz.*) marș; **~ funèbre** marș funebru. **7.** drum, cale; **la ~ à suivre** calea de urmat; **poursuivre sa ~** a-și continua drumul. **8.** evoluție, desfășurare, mers; **la ~ des événements** desfășurarea evenimentelor; **la ~ de la maladie** evoluția bolii. **9.** (*constr.*) treaptă; **les ~s d'un escalier** treptele unei scări. **10.** (*mec.*) pedală (la războiul de țesut). **11.** (*fig., în expr.*) **faire ~ arrière** a da înapoi, a se eschiva; **la ~ du temps** scurgerea timpului; **se mettre en ~** a porni la drum.

marché *s.m.* **1.** piață; **le ~ aux fleurs** piața de flori; **aller au ~** a se duce la piață. **2.** târg, iarmaroc; **le ~ aux bestiaux** târgul de vite. **3.** debușeu; piață de desfacere; **pays qui se disputent un ~** țări care își dispută o piață de desfacere. **4.** oraș, centru comercial. **5.** piață, târguieli, cumpărături; **faire son ~** a-și face cumpărăturile. **6.** (*fig.*) târg, afacere; înțelegere; piață; **le ~ du travail** piața muncii; **~ au comptant** afacere cu bani peșin / gheață; **~ à terme** afacere cu plata la termen; **~ à option** afacere cu plata la termen în care una dintre părți poate anula înțelegerea; **~ à prime** afacere cu acordarea unei prime în caz de anulare; **~ captif** afacere rezervată unui număr mic de concurenți; **conclure un ~** a încheia o afacere / a face târgul. **7.** (*fig.*) cerere și ofertă. **8.** (*în expr.*) **~ noir** bursă neagră; **bon ~** ieftin; **mettre à qqn. le ~ en main** a sili pe cineva să aleagă din două una; **faire bon ~ d'une chose** a nu da doi bani / un ban / o para chioară pe ceva; a nu pune preț pe ceva; **être quitte à bon ~** a scăpa ieftin; a scăpa ca prin urechile acului; **boire le vin du ~** a bea aldămașul; **par-dessus le ~** pe deasupra; colac peste pupăză; **~ aux puces** talcioc.

marchéage *s.m.* (*ec.*) ramură a marketingului.

marchepied *s.m.* **1.** treaptă *(la un vehicul)*. **2.** scăriță de apartament. **3.** ultima treaptă a unei estrade, a unui tron sau a unui altar. **4.** (*fig.*) trambulină, mijloc de parvenire; **cette modeste fonction lui a servi de ~** această funcție modestă i-a servit de trambulină.

marcher I. *v.i.* **1.** a merge; **~ lentement** a merge încet; **~ à pas de loup** a merge tiptil / ca o pisică; **~ à pas comptés a.** a merge încet; **b.** (*fig.*) a fi prudent; **~ à pas / d'un pas de tortue** a merge ca melcul; **~ à quatre pattes** a merge în patru labe; **~ à souhait / à plein** a merge ca pe roate; a merge strună / găitan; **~ au coude à coude** a merge cot la cot; **~ comme un canard** a merge / a se legăna ca o rață; **~ dans les sentiers / les chemins battus** a merge pe căi bătute / bătătorite / pe drum bătut; **~ d'un bon pas** a merge cu pași repezi; **~ la main dans la main** a merge / a lucra mână-n mână; **~ la tête / l'oreille basse** a merge cu coada între picioare; **~ sur des œufs** a merge cu precauție; a păși ca pe ace; (*arg.*) **~ à griffe** a merge pe jos; a merge apostolește. **2.** a călca; **ne marchez pas sur l'herbe** nu călcați pe iarbă; (*fam.*) **ne pas se laisser ~ sur les pieds** a nu se lăsa călcat pe bătătură; **~ sur le corps / le ventre de qqn. a.** a călca peste cadavre; **b.** a-i veni cuiva de hac; a-i pune cuiva capul sub picior; **~ sur ses principes** a-și călca în picioare principiile. **3.** a porni, a înainta către; **~ au combat** a porni la luptă. **4.** (*despre mecanisme*) a merge, a funcționa; **la radio ne marche plus** radioul nu mai funcționează. **5.** (*fig., fam.*) a accepta, a consimți (să participe la o afacere); **je ne marche pas** nu consimt. **6.** a se lăsa dus de nas; **il ne marche pas** nu se lasă dus de nas. **7.** (*despre vehicule*) a merge, a se deplasa; **cette voiture marche à 120 km. à l'heure** mașina asta merge cu 120 km pe oră. **8.** (*despre afaceri*) a prospera. **9.** (*în expr.*) **~ à reculons** a da înapoi ca racul; **~ à pas de géant** a face progrese rapide; **~ au doigt et à l'œil** a nu ieși din vorba / din cuvântul cuiva; **~ aux ordres** a se supune; **~ avec qqn. a.** a se potrivi, a merge mână-n mână; **b.** a îmbrățișa cauza cuiva; **~ cahin-caha** a-și cârpi viața / traiul; **~ dans les eaux de qqn.** a călca / a păși pe urmele cuiva; **~ dans l'histoire de qqn. a.** a fi credul; **b.** a cădea / a se prinde singur în capcană; **~ droit** a nu se abate de la drumul cel drept / calea cea dreaptă;

~ **le nez dans son manteau** *(fig.)* a lăsa nasul în jos; ~ **sur des charbons ardents** *(fig.)* a sta pe cărbuni aprinşi; a sta ca pe jăratic; a se perpeli; ~ **sur la corde raide** a fi la ananghie / la strâmtoare; ~ **sur la tête** a acţiona nebuneşte; a o lua razna; ~ **sur l'or** a fi putred de bogat; a fi plin / doldora de bani; a se scălda în bani; ~ **sur ses pointes** a fi ţanţoş ca un cocoş; a fi mândru / a se îngâmfa ca un păun; a se umfla în pene precum curcanul; ~ **vent debout** a fi beat criţă / mort; a umbla pe două cărări; **avoir marché sur quelque herbe / sur une mauvaise herbe** *(fig.)* a nu-i fi boii acasă; a nu fi în apele sale; **il marche à tous les coups** îl duci de nas cum vrei; (*prov.*) **celui qui marche toujours sur les bords du précipice tombe dedans** cine tot umblă pe marginea prăpastiei, cade o dată în ea; (*pop.*) ~ **à côté de ses lattes / de ses pompes a.** a fi lefter; a nu avea o leţcaie; a-i sufla vântu-n traistă; **b.** a acţiona prosteşte; (*pop.*) ~ **à l'oubli** a se face uitat; (*arg.*) ~ **au thé** a da în darul / în patima beţiei; a se apuca de băut. **II.** *v.t.* (*în expr.*) **faire ~ qqn.** *(fig.)* a duce pe cineva de dârlogi; a face pe cineva să joace tontoroiul; **faire ~ qqn. à la baguette** *(fig.)* a juca pe cineva pe degete; a face pe cineva să joace după cum i se cântă.

marcheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** mărşăluitor, persoană care ţine la mers. **2.** (*fam., în expr.*) **un vieux ~** un bătrân seducător. **II.** *adj.* care merge.

marcotin, marquotin *s.m.* (*arg.*) lună (calendaristică).

marcottage *s.m.* (*hort.*) marcotaj, butăşire.

marcotte *s.f.* (*hort.*) marcotă, butaş.

marcotter *v.t.* (*hort.*) a marcota, a butăşi.

mardi *s.m.* **1.** marţi; ~ **saint** marţea din Săptămâna Patimilor. **2.** (*în expr.*) ~ **gras** lăsata secului.

mardoche *s.m.* (*arg.*) ziua de marţi.

mare *s.f.* baltă, băltoacă, mlaştină; (*fig.*) **une ~ de sang** o baltă de sânge.

marécage *s.m.* smârc, băltoacă, mocirlă; teren mocirlos.

marécageux, -euse *adj.* **1.** *(despre terenuri)* mlăştinos, mocirlos. **2.** de baltă, care trăieşte în baltă; **plantes marécageuses** plante de baltă.

maréchal (pl. **-aux**) *s.m.* **1.** mareşal. **2.** (*în expr.*) ~ **ferrant** potcovar; ~ **des logis** (*abrev.* **margis**) sergent *(în cavalerie, artilerie, jandarmerie)*; **avoir son bâton de ~** a ajunge la cea mai înaltă funcţie posibilă.

maréchalat *s.m.* mareşalat, funcţia / demnitatea de mareşal.

maréchale *s.f.* **1.** soţie de mareşal. **2.** varietate de cărbune folosit în fierării şi potcovării.

maréchalerie *s.f.* potcovărie.

maréchal-ferrant *s.m.* v. **maréchal (2).**

maréchaussée *s.f.* **1.** jandarmerie călare. **2.** (*ir.*) jandarmi.

marée *s.f.* **1.** maree, flux şi reflux; ~ **montante** flux; ~ **haute** nivel culminant al fluxului; ~ **descendante** reflux; ~ **basse** nivelul cel mai scăzut al fluxului; ~ **de vive-eau** flux puternic (atunci când soarele şi luna sunt în conjuncţie); ~ **de morte-eau** flux slab (când soarele şi luna sunt în cvadratură). **2.** ~ **noire** maree neagră, strat de petrol provenit de la naufragiul unui petrolier; (*fig.*) mulţime de oameni; **3.** peşti de mare, scoici, crustacee proaspăt pescuiţi. **4.** (*în expr.*) **contre vents et ~s** în ciuda tuturor greutăţilor; **arriver comme ~ en carême a.** a sosi în mod inevitabil; **b.** a pica tocmai bine; a pica la ţanc.

marégraphe *s.m.* (*tehn.*) maregraf, mareometru.

marelle *s.m.* şotron; ~ **assise** ţintar.

maremmatique *adj.* **1.** referitor la terenuri mlăştinoase. **2.** (*în expr.*) **fièvres ~s** paludism.

maremme *s.f.* (*geogr.*) teren mlăştinos de pe litoralul italian.

marémoteur, -trice *adj.* referitor la energia mareelor; **centrale / usine marémotrice** centrală / uzină care foloseşte energia mareelor pentru a produce electricitate.

marengo I. *s.m.* stofă neagră înspicată cu alb. **II.** *s.f.* (*culinar, în expr.*) **poulet à la ~** pui înăbuşit în ulei cu ciuperci şi tomate. **III.** *adj. invar.* (culoare) brun roşiatic înspicat cu alb.

marennes *s.f.* stridie cultivată în localitatea Marennes.

maréomètre *s.m.* v. **marégraphe.**

mareyage *s.m.* comerţ cu peşte marin.

mareyeur, -euse *s.m.f.* angrosist de peşte marin.

marfil *s.m.* v. **morfil.**

margaille *s.f.* (*Belgia*) **1.** ceartă, încăierare. **2.** dezordine, talmeş-balmeş.

margarine *s.f.* margarină.

margauder *v.i.* v. **margoter.**

margay *s.m.* (*zool.*) numele unei pisici sălbatice din America Centrală (*Felix tigrina*).

marge *s.f.* **1.** margine, limită, extremitate; **des annotations en ~ d'un livre** adnotări pe marginea unei cărţi. **2.** (*fig.*) latitudine, libertate; **laisser de la ~ à qqn.** a lăsa cuiva latitudinea de a face ceva. **3.** (*în expr.*) **vivre en ~ de la société** a trăi în afara societăţii; a fi marginalizat; ~ **bénéficiaire** diferenţa dintre preţul de vânzare şi cost; ~ **de manœuvre** marjă de manevră.

margelle *s.f.* ghizd.

marger *v.t., v.i.* (*poligr.*) a potrivi o pagină în maşină.

margeur, -euse I. *s.m.f.* (*poligr.*) puitor. **II.** *s.m.* (*la maşina de scris*) dispozitiv de reglat marginile unei foi de hârtie.

marginal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** marginal; **annotations ~es** adnotări marginale. **2.** (*fig.*) neimportant, neesenţial; **c'est un livre ~ dans la création de cet auteur** e o carte neesenţială în creaţia acestui autor. **3.** (*fig.*) secundar, lăturalnic; **préoccupations ~es** preocupări secundare. **4.** (*în expr.*) (*ec.*) **entreprise ~e** întreprindere la limita beneficiului şi a deficitului; (*psihol.*) **conscience ~e** conştiinţă foarte slabă. **II.** *s.m.f.* marginalizat, persoană care trăieşte în afara societăţii.

marginalement *adv.* (în mod) marginal; **vivre ~** a trăi ca un marginalizat, în afara societăţii.

marginaliser *v.t.* a marginaliza; **jeunes gens marginalisés** tineri marginalizaţi.

marginalisme *s.m.* (*ec.*) marginalism.

marginalité *s.f.* situaţia celui care este marginalizat / care trăieşte în afara societăţii.

marginer *v.t.* a face adnotări pe marginea unei cărți.
margis *s.m.* (*arg. mil.*) sergent de cavalerie, artilerie.
margot *s.f.* (*fam.*) **1.** coțofană (*Pica caudata*). **2.** (*fam.*) vorbăreață, limbută, palavragioaică.
margoter, margotter, margauder *v.i.* (despre prepelițe) a țipa.
margotin *s.m.* (*înv.*) legătură de surcele.
margouillat *s.m.* (*zool.*) șopârlă din Africa Occidentală, care își schimbă culoarea pielii precum cameleonul.
margouillis *s.m.* **1.** gunoaie; fleșcăraie. **2.** (*fig.*) amestecătură, harababură.
margoulette *s.f.* (*pop.*) fleancă, clanță; bot, plisc; **veux-tu fermer la ~?** tacă-ți fleanca; ține-ți botul!
margoulin, ~e *s.m.f.* **1.** (*peior.*) mărunt speculant la Bursă. **2.** (*peior.*) individ necinstit în afaceri.
margrave *s.m.* (*ist.*) margraf.
margraviat *s.m.* (*ist.*) titlu / rangul de margraf.
marguerite *s.f.* **1.** (*bot.*) margaretă (*Chrysanthemum leucanthemum*). **2.** (*piel.*) unealtă folosită la finisarea pielii. **3.** (*arg.*) păr alb.
marguillerie *s.f.* **1.** epitropie de biserică. **2.** arhivă de biserică.
marguillier *s.m.* epitrop, membru al consiliului parohial.
mari *s.m.* soț, bărbat.
mariable *adj.* nubil, apt de căsătorie; de însurat, de măritat; **jeune fille ~** fată de măritat.
mariage *s.m.* **1.** mariaj, căsătorie, căsnicie; **~ d'amour** căsătorie din dragoste; **~ de raison** căsătorie de conveniență. **2.** (*fig.*) unire, îmbinare; **~ de plusieurs couleurs** îmbinare a mai multor culori.
marial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*rel.*) referitor la Fecioara Maria; **culte ~** cultul Fecioarei Maria.
marianiste *s.m.* (*rel. catol.*) membru al congregației Societatea Mariei.
marié, ~e I. *adj.* căsătorit; **une femme ~e** o femeie căsătorită. **II.** *s.m.f.* mire, mireasă; **les ~s** mirii. **2.** (*pop.*) **se plaindre que la mariée est trop belle** a nu mai putea de bine.
marier I. *v.t.* **1.** a căsători; **il a marié sa fille** și-a căsătorit fiica. **2.** (*fig.*) a uni, a asocia, a îmbina, a împleti, a asorta; **~ des couleurs** a îmbina culori. **II.** *v.r.* **1.** a se căsători. **2.** a se îmbina, a se împleti, a se asorta; **couleurs qui se marient** culori care se îmbină / se armonizează.
Marie-couche-toi-là *s.f.* (*pop.*) fată / femeie de moravuri ușoare.
marie-jeanne *s.f.* marijuana.
marie-pisse-trois-gouttes *s.f.* (*arg.*) fată foarte tânără, mucoasă.
marie-saiope (*pl.* **maries-salopes**) *s.f.* **1.** (*mar.*) dragă cu aburi. **2.** șlep pe care se încarcă nămolul extras cu draga. **3.** (*pop.*) femeie murdară și desfrânată.
marieur, -euse *s.m.f.* pețitor, intermediar, mijlocitor.
marigot *s.m.* **1.** (*în regiunile tropicale*) braț de fluviu care se înfundă în nisip. **2.** teren mlăștinos inundat de ploi.
marihuana, marijuana *s.f.* marijuana, stupefiant.
marin, ~e I. *adj.* **1.** marin, de mare; **brise ~e** briză de mare; **animaux ~s** animale marine; **mille ~** milă marină. **2.** (*în expr.*) **avoir le pied ~** a nu avea rău de mare. **II.** *s.m.* marinar.
marina *s.f.* complex turistic construit pe malul mării.
marinade *s.f.* (*culinar*) marinată.
marinage *s.m.* (*culinar*) marinare.
marine I. *s.f.* **1.** marină; **la Marine marchande** marina comercială. **2.** (*pict.*) peisaj marin, pictură marină. **II.** *s.m.* soldat din infanteria marină americană.
mariné, ~e *adj.* (*culinar*) marinat; **harengs ~s** heringi marinați.
mariner I. *v.t.* **1.** (*culinar*) a marina. **2.** (*pop.*) a face pe cineva să aștepte. **II.** *v.i.* (*pop., în expr.*) **~ dans son jus** a aștepta mult și bine.
maringouin *s.m.* (*entom.*) numele unui țânțar din țările calde.
marinier, -ère I. *s.m.* **1.** (*înv.*) marinar. **2.** (*în expr.*) **officier ~** subofițer din marina de război. **II.** *s.m.f.* pilot de vas. **III.** *adj.* (*înv.*) marin.
marinière *s.f.* **1.** mod de a înota pe o parte; **nager (à) la ~** a înota pe o parte. **2.** (*culinar, în expr.*) **moules (à la) ~** scoici fierte în suc propriu cu vin. **3.** bluză marinărească.
mariol, mariole, mariolle *adj., s.m.f.* (*pop.*) șmecher, pișicher, viclean, șiret, poznaș, mehenghi; **faire le ~, jouer au ~** a face pe grozavul.
mariologie *s.f.* (*rel.*) parte a teologiei catolice referitoare la Fecioara Maria.
marionnette *s.f.* **1.** marionetă, paiață, manechin, mutunache. **2.** (*fig.*) om de paie.
marionnettiste *s.m.f.* păpușar.
marisque *s.f.* (*med.*) cicatrice fibroasă de pe urma hemoroizilor.
mariste *s.m.f.* (*bis. catol.*) membru al unei congregații religioase dedicate Fecioarei Maria.
marital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* marital.
maritalement *adv.* ca soț și soție; **vivre ~** a trăi ca soț și soție (fără a fi cununați).
maritime *adj.* maritim; **plantes ~s** plante maritime / de mare.
maritorne *s.f.* (*fam.*) femeie urâtă, murdară și arțăgoasă; țață.
marivaudage *s.m.* vorbire afectată / prețioasă; amabilitate afectată; limbaj galant.
marivauder *v.i.* a imita stilul afectat, prețios al lui Marivaux.
marjo, margeot *s.m.* (*arg.*) tânăr din suburbii.
marjolaine *s.f.* (*bot.*) **1.** măghiran (*Origanum majorana*). **2.** (*în compuse*) **~-sauvage** sovârf (*Origanum vulgare*).
mark *s.m.* (*ec., fin.*) marcă, unitate monetară germană.
markka, markkaa *s.m.* (*ec., fin.*) unitate monetară finlandeză.
marie (*arg.*) **I.** *adj.* **1.** viclean, isteț. **II.** *s.m.* proxenet.
marii *s.m.* usnă, marginea de sus (răsfrântă) a unei oale, farfurii etc.
marlin *s.m.* (*iht.*) pește din mările calde.
marlou, marloux *s.m.* (*pop.*) **1.** mic vagabond. **2.** amant, concubin. **3.** proxenet.
marloupinerie *s.f.* (*pop.*) viclenie, escrocherie.
marmaille *s.f.* (*pop.*) droaie de copii, liotă.

marmelade *s.f.* **1.** marmeladă. **2.** (*în expr.*) **avoir la figure en ~** a avea fața făcută zob; a-și culege măselele de pe jos.
marmenteau I. *s.m.* copac bătrân și frumos pe care uzufructuarul nu are dreptul să-l taie. **II.** *adj.m.* *(despre copaci)* care împodobește grădina și pe care uzufructuarul nu are dreptul să-l taie.
marmitage *s.m.* (*arg. mil., înv.*) bombardament de artilerie.
marmite *s.f.* **1.** marmită; cratiță; oală. **2.** conținutul unei oale sau al unei cratițe. **3.** (*arg. mil.*) obuz de mare calibru. **4.** (*în expr.*) **faire bouillir la ~** a ține casa; a asigura existența familiei; **nez en pied de ~** nas turtit; **casser la ~** a se ruina; (*arg.*) **aller à la ~** a face un denunț la poliție; (*arg.*) **le drapeau noir flotte sur la ~** situația devine critică; se-ngroașă gluma; e lată.
marmitée *s.f.* v. **marmite (2).**
marmiter *v.t.* (*înv.*) a bombarda.
marmiteux, -euse *adj., s.m.f.* (*înv.*) slăbănog, jigărit, pricăjit, pipernicit, sfrijit, nevoiaș, amărât.
marmiton *s.m.* ajutor de bucătar.
marmonnement *s.m.* *(pop.)* bombănire, bombănit, bolboroseală, bodogăneală, mormăit, mormăitură, boscorodeală.
marmonner *(pop.)* **I.** *v.i.* **a** mormăi, a bolborosi, a boscorodi, a mârâi, a vorbi printre dinți. **II.** *v.t.* a bodogăni, a îndruga, a îngăima; **~ des menaces** a îngăima amenințări.
marmoréen, ~ne *adj.* **1.** marmorean, ca marmura, asemănător cu marmura, marmoriu; **roches ~nes** roci asemănătoare cu marmura. **2.** (*fig.*) marmorean, care are albul, duritatea sau răceala marmurei; **peau ~ne** piele albă ca marmura; **la beauté ~ne des édifices de cette ville** frumusețea marmoreană a clădirilor din acest oraș.
marmorisation *s.f.* (*geol.*) transformare în marmură.
marmoriser *v.t.* (*geol.*) a transforma în marmură; **calcaire marmorisé** calcar transformat în marmură.
marmot *s.m.* **1.** (*fam.*) prunc, țânc, plod, prichindel, zgâmboi. **2.** (*înv.*) ciocan în formă de figurină folosit pentru a bate în poartă. **3.** (*în expr.*) **croquer le ~** a aștepta mult și bine; **a** ți se urî așteptând; (*arg.*) **beurrer le ~** a consola.
marmotte *s.f.* **1.** (*zool.*) marmotă (*Arctomys marmotta*). **2.** (*înv.*) valiză mică cu mostre a agentului comercial. **3.** (*înv.*) turban de femeie format dintr-un batic. **4.** varietate de prună. **5.** ulei extras din sâmburele acestei prune. **6.** (*în expr.*) **dormir comme une ~** a dormi buștean / adânc / dus.
marmottement *s.m.* mormăit, bolborosit, bodogănit, bodogăneală, mârâială.
marmotter *v.t.* a mormăi, a bolborosi, a bodogăni, a mârâi, a vorbi printre dinți, a vorbi nedeslușit, a îngăima.
marmotteur, -euse *adj., s.m.f.* (persoană) care mormăie / bodogănește / mârâie.
marmottier *s.m.* (*bot.*) prun de Briançon.
marmouset *s.m.* **1.** (*pop.*) făt, prunc, țânc, prichindel, năpârstoc, puști. **2.** figurină grotescă. **3.** (*ist., în expr.*) **les ~s** consilierii regelui francez Charles al V-lea (sec. al XIV-lea).
1. marnage *s.m.* (*agr.*) îngrășarea pământului cu marnă.
2. marnage *s.m.* (*mar.*) variația nivelului mării între flux și reflux.
marne *s.f.* (*geol.*) marnă, rocă argiloasă bogată în calcar.
1. marner *v.t.* **1.** (*agr.*) a îngrășa pământul cu marnă. **2.** (*pop.*) a se speti muncind, a trage din greu.
2. marner *v.i.* (*reg., despre maree*) a crește.
marneur *s.m., adj.* **1.** muncitor într-o carieră de marnă. **2.** (lucrător) care îngrașă pământul cu marnă.
marneux, -euse *adj.* (*geol.*) **1.** care conține marnă. **2.** asemănător cu marna.
marnière *s.f.* carieră de marnă.
1. marocain, ~e *adj.* marocan, din Maroc, referitor la Maroc; **coutumes ~es** obiceiuri marocane.
2. Marocain, ~e *s.m.f.* marocan, locuitor al Marocului.
maroilles, marolles *s.m.* varietate de brânză grasă din nordul Franței.
maronite *s.m.f., adj.* maronit, creștin catolic din Siria sau din Liban.
maronner *v.i.* **1.** (*fam.*) a bombăni, a bodogăni (de nemulțumire). **2.** (*fam.*) a aștepta mult și bine. **3.** (*în expr.*) **faire ~ qqn.** a face pe cineva să turbeze de furie, a înfuria rău pe cineva.
maroquin *s.m.* **1.** *(piel.)* marochin, saftian, piele de capră tăbăcită. **2.** portofoliu ministerial.
maroquinage *s.m.* *(piel.)* tăbăcire a pieilor pentru a obține marochinul.
maroquiner *v.t.* *(piel.)* a tăbăci pieile pentru a obține marochinul.
maroquinerie *s.f.* marochinărie.
maroquinier *s.m.* **1.** lucrător de articole de marochinărie. **2.** industriaș de marochinărie. **3.** comerciant de articole de marochinărie.
marotte *s.f.* **1.** (*ist.*) sceptru de bufon. **2.** cap de lemn folosit drept manechin de către modiste. **3.** marionetă montată pe un băț. **4.** (*fig.*) marotă, idee fixă, manie.
1. marouette *s.f.* (*ornit.*) cristelușul-pestriț (*Porzana porzana*).
2. marouette, maroute (*bot.*) romaniță-puturoasă (*Anthemis cotula*).
marouflage *s.m.* încleiere.
1. maroufle *s.m.* (*fam., înv.*) bădăran, mitocan, mârlan.
2. maroufle *s.f.* (*tehn.*) clei tare.
maroufler *v.t.* (*pict.*) a lipi cu clei o pânză (pe un perete, pe un panou).
maroute *s.f.* v. **marotte (2).**
marquage *s.m.* **1.** marcaj. **2.** (*în expr.*) **~ à la hache** cioplaj.
marquant, ~e *adj.* **1.** marcant, important, de vază; **personnage ~** personaj marcant. **2.** remarcabil, memorabil; **événement ~** eveniment memorabil.
marquat *s.m.* v. **marca.**
marque *s.f.* **1.** semn, indiciu, indicație; **~ faite au couteau sur un arbre** semn făcut cu cuțitul pe un copac. **2.** (*înv.*) semn infamant pe pielea unui condamnat. **3.** urmă, amprentă; **la ~ des pas sur la neige** urma pașilor pe zăpadă. **4.** marcă, semn distinctiv / de atestare; **~ de fabrique** marca fabricii. **5.** dovadă, mărturie, probă, indiciu; **~ d'amitié** dovadă de prietenie. **6.** semn, asterisc; **une ~ sur une liste de titres** un asterisc pe o listă de titluri. **7.** pecete, ștampilă; **la ~ de la douane** pecetea vămii.

8. fisă (la joc). 9. (*fig.*) importanță, marcă, vază; **personnage de ~** personaj de marcă / important. 10. semn natural; pată; cicatrice; **avoir une ~ sur le visage** a avea un semn pe obraz. 11. marcă, întreprindere care fabrică anumite produse; **une grande ~** o marcă / întreprindere importantă; **une grande ~ d'automobiles** o marcă importantă de automobile. 12. (*sport*) numărătoare a punctelor câștigate; **ouvrir la ~** a deschide scorul. 13. (*ec., în expr.*) **taux de ~** raport între beneficiu și cost.

marqué, ~e *adj.* 1. marcat, însemnat; **arbre ~** copac marcat, însemnat. 2. (*fig.*) marcat, accentuat, nuanțat, reliefat, vizibil; **taille ~e par une robe** talie subliniată / accentuată de o rochie; **visage ~** față marcată, ridată, vizibil obosită sau îmbătrânită; **~ par le destin** marcat de soartă; **~ par les événements** marcat de evenimente. 3. (*despre animale*) însemnat cu fierul roșu. 4. clar, evident; **différence ~e entre deux élèves** deosebire clară între doi elevi; **avoir une préférence ~e pour qqn.** a avea o preferință evidentă pentru cineva. 5. (*fig.*) compromis; **politicien ~** politician compromis. 6. (*în expr.*) **cheval ~ en tête** cal breaz / cu pată albă în frunte; **papier ~** hârtie timbrată.

marquer I. *v.t.* 1. a marca, a însemna, a indica apartenența, a repera, a semnala; **~ le bétail** a marca vitele; (*înv.*) **~ un condamné au fer rouge** a înfiera, a însemna un condamnat cu fierul roșu; **~ un passage du livre au crayon** a însemna cu creionul un pasaj din carte; **cet orage marqua la fin de la sécheresse** această furtună a însemnat sfârșitul secetei; **~ du linge** a coase o marcă pe lenjerie. 2. (*fam.*) a marca, a nota, a însemna, a înscrie; **~ une adresse** a nota o adresă; (*sport*) **~ un point** a înscrie un punct, a obține un avantaj; (*sport*) **~ un but** a marca un gol. 3. a lăsa o urmă / o marcă; **~ la peau de tatouages** a marca pielea cu tatuaje. 4. a arăta, a marca, a indica; **~ l'heure** a indica ora. 5. a vădi, a dovedi, a da dovadă; **~ ses sentiments** a-și vădi sentimentele. 6. a limita, a marca, a mărgini; **ce ruisseau marque la limite du domaine** acest pârâu marchează marginea domeniului. 7. a fixa, a hotărî; **~ une date pour la fin des travaux** a fixa o dată pentru terminarea lucrărilor. 8. a caracteriza, a marca, a evidenția; **ces derniers mois ont été marqués par des réussites diplomatiques** aceste ultime luni au fost marcate de reușite diplomatice. 9. (*în expr.*) **~ le pas a.** a bate măsura cu piciorul; **b.** a bate pasul pe loc; **~ le coup a.** a sublinia un lucru prin vorbe sau fapte; **b.** a sărbători un eveniment. **II.** *v.i.* 1. a lăsa urme, a imprima; (*fig.*) a impresiona, a influența, a rămâne în amintire; **événements qui marquent** evenimente care rămân în amintire; **ce cachet ne marque plus** această ștampilă nu mai lasă urme, nu mai ștampilează. 2. (*în expr.*) **~ bien** a fi chipeș / arătos; a arăta / a se prezenta bine; **~ mal** a arăta rău.

marqueter *v.t.* 1. a lucra marchetărie; **~ un plafond** a acoperi un tavan cu marchetărie. 2. a împodobi cu desene și culori.

marqueterie *s.f.* 1. marchetărie; **table en ~** masă acoperită cu marchetărie. 2. arta lucrătorului de marchetărie.

marqueteur *s.m.* lucrător de marchetărie.

marqueur, -euse I. *s.m.f.* marcator; persoană care aplică o marcă, un semn, o ștampilă; **~ de bétail** persoană care marchează vitele. **II.** *s.f.* mașină automată de marcat. **III.** *s.m.* 1. creion colorat cu vârf moale și gros pentru marcat. 2. (*sport*) jucător care marchează goluri / puncte, marcator.

marquis *s.m.* marchiz.

marquisat *s.m.* 1. titlul de marchiz. 2. domeniul unui marchiz.

marquise *s.f.* 1. marchiză, soția unui marchiz. 2. (*constr.*) marchiză. 3. inel cu piatra alungită. 4. fotoliu cu spătarul jos, pentru două persoane.

marquoir *s.m.* ruletă de croitorie.

marquotin *s.m.* v. **marcotin.**

marrade *s.f.* (*pop., în expr.*) **c'te ~! a.** ce bine ne-am distrat! **b.** se-nțelege! evident!

marraine *s.f.* 1. nașă. 2. (*în expr.*) **~ de guerre** protectoarea unui soldat în timpul războiului.

marrane *s.m.* (*ist.*) evreu din Spania sau din Portugalia convertit la catolicism, dar care continuă să practice în secret religia sa.

marrant, ~e *adj., s.m.f.* (*pop.*) 1. nostim, caraghios, plin de haz; **c'est ~** e amuzant, e nostim. 2. uimitor; ciudat.

marre *adv.* (*fam., în expr.*) **en avoir ~** a fi sătul până-n gât / până peste cap; a-i fi lehamite; a i se acri; **c'est ~** gata, ajunge.

marrer *v.r.* (*fam.*) 1. a se prăpădi de râs; a se amuza copios. 2. a se îndoi; **je me marre** mă cam îndoiesc, nu prea cred.

marri, ~e *adj.* (*înv.*) întristat, amărât, cătrănit.

1. marron I. *s.m.* 1. castană; **~ glacé** maroană, castană glasată / zaharisită; **le singe tire les ~s du feu avec la patte du chat** scoate castanele din foc cu mâna altuia; **~ d'Inde** castană sălbatică. 2. jeton de prezență a muncitorilor la lucru. 3. (*pop.*) ghiont, pumn. 4. (*iht.*) specie de pește din Marea Mediterană (*Chromis castanes*). **II.** *adj.* cafeniu.

2. marron *adj. invar.* (*pop.*) 1. păcălit, înșelat. 2. prins asupra faptului.

3. marron, ~ne *adj.* 1. (*înv., despre sclavi, în America Centrală*) fugit în pădure sau în munți. 2. clandestin, nelegal; **avocat ~** avocat clandestin / fără dreptul de a profesa.

marronner *v.i.* 1. (*înv., despre sclavii din colonii*) a trăi în libertate, fugit de la stăpân. 2. a exercita clandestin o profesiune.

marronnier *s.m.* 1. (*bot.*) castan (*Castanea vesca*); **~ d'Inde** castan-sălbatic (*Aesculus Hippocastanum*). 2. (*înv.*) vânzător de castane coapte.

marrube *s.m.* (*bot.*) 1. voronică (*Marrubium peregrinum*). 2. (*în compuse*) **~-aquatique** cervană (*Lycopus europaeus*); **~-blanc** unguraș (*Marrubium vulgare*); **~-noir** cătușe (*Ballota nigra*).

mars *s.m.* (luna) martie.

marsala *s.m.* vin dulce din Sicilia.

marsault, marseau *s.m.* (*bot.*) iov (*Salix Capraea*).

1. **marseillais, ~e** *adj.* din Marsilia, referitor la Marsilia.
2. **Marseillais, ~e I.** *s.m.f.* locuitor al Marsiliei. **II.** *s.f.* Marseilleza, imnul național al Franței.
marsette *s.f.* (*bot.*) timoftică (*Phleum pratense*).
marsouin *s.m.* **1.** (*zool.*) marsuin (*Phocaena communis*). **2.** (*arg. mil.*) soldat în infanteria marină. **3.** (*fig.*) sluțenie, maimuțoi.
marsouiner *v.i.* (*despre hidroavioane*) a plonja și a se ridica (precum marsuinii).
marsupial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* marsupial; **poche ~e** pungă abdominală la marsupiale (unde acestea își țin puii după naștere). **II.** *s.m. pl.* (*zool.*) ordinul marsupialelor.
martagon *s.m.* (*bot.*) crin-de-pădure (*Lilium martagon*).
marte *s.f.* v. **martre.**
marteau *s.m.* **1.** ciocan; **être entre l'enclume et le ~** a fi între ciocan și nicovală; (*înv.*) **~ de porte** ciocănel de bătut în ușă. **2.** (*anat.*) ciocănel. **3.** (*zool.*) specie de rechin (*Sphyrna zygaena*). **4.** (*muz.*) ciocănel (în alcătuirea unui pian). **5.** *(sport)* ciocan; **lancer le ~** a arunca ciocanul. **6.** (*în expr.*) **être ~** a fi cam țicnit; **coup de ~ a.** purtare ciudată / stranie; **b.** slăbiciune fizică bruscă, leșin; **graisser le ~** a da bacșiș, a unge osia / roata; a unge pe bot.
marteau-pilon (*pl. marteaux-pilons*) *s.m.* (*tehn.*) ciocan care funcționează prin cădere.
martel *s.m.* **1.** (*înv.*) ciocan. **2.** (*în expr.*) **se mettre ~ en tête** a-și face gânduri / griji; a-și face bătaie de cap; a intra la idei / la griji.
martelage *s.m.* **1.** ciocănire a metalelor (pentru a le fasona). **2.** (*silv.*) însemnare (cu ciocanul) a copacilor.
martèlement *s.m.* ciocănire.
marteler I. *v.t.* **1.** a ciocăni, a bate cu ciocanul; **~ du cuivre** a ciocăni aramă. **2.** a lovi tare și repetat. **3.** (*fig.*) a pronunța răspicat și accentuat; **il martèle les syllabes** pronunță răspicat silabele. **4.** *(fig.)* a obseda, a chinui; **une idée lui martèle le cerveau** o idee îl chinuiește / îl obsedează.
marteleur *s.m., adj.* (*metal.*) ciocănar.
martensite *s.f.* (*metal.*) martensită.
martial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** marțial; solemn, grandios, măreț; **un air ~** un aer marțial. **2.** militar, ostășesc; marțial, de război; **cour ~e** curte marțială; **loi ~e** lege marțială; *(sport)* **arts martiaux** arte marțiale. **3.** *(înv.)* care conține fier; (*med.*) **carence ~e** carență / lipsă de fier în organism.
martialement *adv.* (în mod) marțial; solemn; cu gravitate.
martien, ~ne *adj., s.m.f.* **1.** marțian, de pe planeta Marte, referitor la planeta Marte. **2.** (*arg.*) (aproape) chel.
martin-chasseur (*pl.* **martins-chasseurs**) *s.m.* (*ornit.*) sfârcioc, lupul-vrăbiilor (*Lanius excubitor*).
1. **martinet** *s.m.* (*ornit.*) lăstun (*Apus apus*).
2. **martinet** *s.m.* **1.** bici cu mai multe curele. **2.** (*înv.*) sfeșnic cu mâner. **3.** (*tehn.*) ciocan hidraulic.
martineur *s.m.* v. **marteleur.**
martingale *s.f.* **1.** martingală, curea de ham. **2.** gaică (la haine). **3.** martingală, sistem de joc (la jocurile de noroc).
martini *s.m. invar.* vermut produs de firma Martini.
1. **martiniquais, ~e** *adj.* din Martinica, referitor la Martinica.
2. **Martiniquais, ~e** *s.m.f.* locuitor din Martinica.
martin-pêcheur (*pl.* **martins-pêcheurs**) *s.m.* (*ornit.*) pescăruș-verde (*Alcedoatthis hispida*).
martin-sec (*pl.* **martins-secs**) *s.m.* soi de pere din care se prepară dulceață și compoturi.
martre, marte *s.f.* **1.** (*zool.*) jder (*Martes martes*). **2.** (*în expr.*) **prendre ~ pour renard** a lua o cioară drept porumbel; a se înșela.
martyr, ~e *adj., s.m.f.* martir, mucenic.
martyre *s.m.* martiriu, martiraj, mucenicie, supliciu.
martyriser *v.t.* a martiriza, a chinui, a tortura, a canoni.
martyrium *s.m. (bis.)* **1.** criptă ce conține mormântul unui martir. **2.** biserică închinată unui martir.
martyrologe *s.m.* **1.** (*bis.*) listă a martirilor. **2.** listă a persoanelor moarte pentru o cauză.
marxien, ~ne *adj.* referitor la Karl Marx; **analyse ~ne de la société capitaliste** analiză a societății capitaliste făcută de Marx.
marxisant, ~e *adj.* apropiat de marxism.
marxisme *s.m.* marxism.
marxisme-léninisme *s.m.* marxism-leninism.
marxiste *adj., s.m.f.* marxist.
maryland s.m, *adj.* tutun din Maryland, SUA.
mas *s.m.* căsuță de țară; fermă în sudul Franței.
mascara *s.m.* rimel pentru gene.
mascarade *s.f.* **1.** mascaradă; (*înv.*) bal mascat. **2.** grup de oameni mascați (la bal). **3.** deghizare ridicolă. **4.** (*fig.*) prefăcătorie; înșelătorie; farsă.
mascaret *s.m.* (*geogr.*) ridicare bruscă a nivelului mării în estuare; flux puternic.
mascaron *s.m.* (*arhit.*) mascaron, element decorativ.
mascotte *s.f.* mascotă; amuletă, talisman, fetiș.
masculin, ~e I. *adj.* masculin, bărbătesc; **métier ~** meserie masculină. **II.** *s.m.* (*gram.*) (genul) masculin.
masculiniser *v.t.* **1.** (*biol.*) a atribui caractere masculine. **2.** (*gram.*) a masculiniza (un substantiv feminin).
masculinité *s.f.* masculinitate, bărbăție, virilitate.
maser *s.m.* (*fiz.*) maser, dispozitiv pentru amplificarea microundelor.
maskinongé *s.m.* (*iht.*) pește de apă dulce înrudit cu știuca.
maso *adj., s.m.f.* (*fam.*) *abrev.* de la **masochiste,** masochist.
masochisme *s.m.* (*med., psihol.*) masochism.
masochiste *s.m.f., adj.* (*med., psihol.*) masochist.
masquage *s.m.* mascare.
masque *s.m.* **1.** mască; **~ de théâtre** mască de teatru. **2.** (*înv.*) persoană care poartă o mască. **3.** (*fig.*) aparență înșelătoare; **sa bonté n'est qu'un ~** bunătatea ei nu e decât o aparență înșelătoare; **lever le ~** a-și lepăda / a-și scoate masca; *(fig.)* a-și da arama pe față. **4.** (*med.*) facies (la unele boli). **5.** (*med.*) aparat de administrat oxigen pe cale respiratorie. **6.** machiaj cosmetic, mască. **7.** (*arhit.*) mascaron, element decorativ. **8.** mască, mulaj; **~ mortuaire** mască mortuară. **9.** (*entom.*) buza inferioară a larvelor de libelule. **10.** (*în expr.*) **arracher le ~ à qqn.** a demasca pe cineva; a-i smulge cuiva masca.

masqué, ~e *adj.* **1.** mascat; **bal ~** bal mascat. **2.** (*fig.*) ascuns, camuflat. **3.** (*mil., în expr.*) **tir ~** tir indirect.

masquer I. *v.t.* **1.** a masca. **2.** a ascunde, a camufla, a disimula; **cette clôture masque la villa** acest gard ascunde vila; (*fig.*) **~ ses intentions** a-și ascunde intențiile. **3.** (*mar., în expr.*) **~ une voile** a întinde o pânză în bătaia vântului. **II.** *v.r.* **1.** a se masca. **2.** a se camufla, a se ascunde. **III.** *v.i.* (*arg.*) **1.** a plăti în locul altuia. **2.** a da greș, a suferi un eșec.

massacrant, ~e *adj.* (*în expr.*) **être d'humeur ~e** a fi prost dispus; a fi în toane rele.

massacre *s.m.* **1.** masacru, măcel, carnaj; **jeu de ~** jocul de-a măcelul. **2.** masacrare, măcelărire, exterminare, distrugere. **3.** (*vân.*) trofeu de vânătoare (cap de cerb). **4.** (*fig., fam.*) impresie puternică, reușită mare; șoc; **ce livre a fait un ~** această carte a produs un șoc.

massacrer vt. **1.** a masacra, a măcelări, a extermina; **~ les réfugiés** a masacra refugiații. **2.** (*fig.*) a masacra, a distruge, a strica; **~ une œuvre musicale** a strica o operă muzicală (printr-o interpretare slabă). **3.** (*pop.*) a snopi în bătaie.

massacreur, -euse *s.m.f.* **1.** ucigaș, călău, asasin. **2.** (*fig.*) cârpaci, lucrător prost.

massage *s.m.* masaj.

1. massaliote *adj.* (*înv.*) din Marsilia, referitor la Marsilia (pe vremea când era colonie grecească).

2. Massaliote *s.m.f.* (*înv.*) locuitor al Marsiliei (pe vremea când era colonie grecească).

1. masse *s.f.* **1.** masă, bloc; **une ~ de granit** o masă de granit. **2.** cantitate, volum; **une ~ d'eau a inondé les champs** un (mare) volum de apă a inundat câmpul. **3.** masă, cantitate mare; grămadă; **une ~ de choses** o grămadă de lucruri. **4.** mulțime, masă; **ils sont venus en ~** au venit în masă / o mulțime. **5.** (*meteo*) masă (omogenă); **~ d'air froid** masă de aer rece. **6.** (*arhit.*) ansamblu. **7.** cantitate mare de tutun pusă la fermentat. **8.** element de bază într-o operă de artă. **9.** (*muz.*) ansamblu de instrumente sau voci care se aud în același timp. **10.** (*mil.*) alocații; **~ d'habillement** alocații pentru îmbrăcăminte. **11.** (*ec.*) masă, bani în circulație; **~ monétaire** masă monetară. **12.** masă / clasă socială; **les ~s laborieuses** masele muncitoare. **13.** fond al unei asociații. **14.** (*în expr.*) **recevoir le coup de ~** a primi un șoc emotiv; **c'est le coup de ~** prețul e prea mare; (*arg.*) **être à la ~ a.** a fi la ananghie / la strâmtoare; **b.** a fi lefter; **c.** a fi cam țicnit; **pas des ~s de ...** nu prea mult; **il n'y a pas des ~s de ...** nu sunt prea multe ...; **~ des créanciers** asociația creditorilor unui comerciant aflat în stare de faliment; **les ~s** straturile / masele populare.

2. masse *s.f.* **1.** ciocan, mai, baros. **2.** baston de ceremonii. **3.** (*în expr.*) **~ d'armes** ghioagă.

massé *s.m.* lovitură la biliard.

masselotte *s.f.* (*metal.*) maselotă, surplus de metal lăsat la turnarea unei piese.

massenottes *s.f. pl.* (*arg.*) cătușe.

massepain *s.m.* (*culinar*) marțipan.

1. masser I. *v.t.* **1.** a masa, a reuni, a aduna, a îngrămădi; **~ des troupes** a masa trupe. **2.** (*pict.*) a grupa elementele unui tablou. **3.** a da o lovitură la biliard. **II.** *v.i.* (*pop.*) a munci, a se speti muncind. **III.** *v.r.* a se masa, a se îngrămădi; **ils se massaient pour voir le grand acteur** se îngrămădeau ca să-l vadă pe marele actor.

2. masser *v.t.* a masa, a fricționa, a freca, a trage.

masséter *s.m.* (*anat.*) (mușchi) maseter.

massette *s.f.* **1.** (*tehn.*) baros, mai. **2.** (*bot.*) numele mai multor specii de papură (*Typha*).

masseur, -euse *s.m.* **1.** masor, persoană care face masaj. **2.** aparat de masaj.

1. massicot *s.m.* (*chim.*) masicot, oxid de plumb galben.

2. massicot *s.m.* (*poligr.*) mașină de tăiat hârtia.

massicoter *v.t.* (*poligr.*) a tăia la mașină marginile unei cărți.

1. massier *s.m.* aprod (la unele ceremonii).

2. massier, -ère *s.m.f.* persoană care strânge cotizațiile în cadrul unei asociații.

1. massif *s.m.* **1.** masiv (muntos). **2.** (*constr.*) masă de beton, fundație a unei clădiri. **3.** grup compact de pomi / arbuști; **~ de peupliers** grup de plopi. **4.** (*în expr.*) **~ de fleurs** parte de grădină plantată cu flori.

2. massif, -ive *adj.* **1.** masiv, greoi; **porte massive** ușă masivă. **2.** masiv, compact; **petite croix en or ~** cruciuliță din aur masiv. **3.** masiv, în masă; **un mouvement massive** o mișcare masivă / (făcută) în masă. **4.** (*fig., peior.*) grosolan, necioplit; **esprit ~** minte necioplită / primitivă.

massification *s.f.* transformare a unui grup de persoane într-o masă anonimă.

massifier *v.t.* a transforma un grup de persoane într-o masă anonimă.

massique *adj.* (*fiz.*) masic, referitor la masa corpului.

massivement *adv.* **1.** (în mod) masiv; **un immeuble ~ construit** un imobil construit masiv. **2.** în masă; **ils sont ~ venus au défilé** au venit în masă la defilare.

massiveté *s.f.* masivitate; soliditate.

massue *s.f.* **1.** măciucă, bâtă, ciomag. **2.** (*în expr.*) **un coup de ~** o lovitură brutală; (*apoz.*) **argument ~** argument hotărâtor.

mastaba *s.m.* (*antichit.*) mormânt egiptean având forma unui trunchi de piramidă.

mastar, ~e, mastard I. *adj.* (*arg.*) greu, greoi. **II.** *s.m.* (*arg.*) **1.** tip gras. **2.** plumb.

mastectomie *s.f.* (*chir.*) mastectomie, ablație a sânului.

mastéguer *v.t., v.i.* (*arg.*) a mesteca.

mastère *s.m.* master, diplomă de studii postuniversitare.

mastic I. *s.m.* **1.** sacâz. **2.** chit (de lipit). **3.** mastic. **4.** (*poligr.*) inversare a rândurilor sau a literelor. **5.** (*în expr.*) **s'endormir sur le ~** a tărăgăna o treabă, a o lungi; **cracher sur le ~** a lăsa baltă; a lăsa totul tabără; a o lăsa încurcată / moartă în păpușoi; a-și pune coada pe spinare; (*arg.*) **faire le ~** a face curățenie; (*arg.*) **bouder le ~** a face mofturi la mâncare. **II.** *adj.* (culoare) fistic.

masticateur, -trice I. *adj.* masticator, care servește la mastificație; la mestecat; *(anat.)* **muscle** ~ mușchi masticator. **II.** *s.m.* aparat care servește la fărâmarea alimentelor.
mastication *s.f.* masticație, mestecare.
masticatoire *adj., s.m.* (*med.*) substanță care este mestecată pentru a stimula secreția salivară.
mastiff *s.m.* (*angl.*) dulău.
1. mastiquer *v.t.* a mesteca.
2. mastiquer *v.t.* a chitui.
mastite *s.f.* (*med.*) mastită.
mastoc *adj. invar.* (*pop.*) greu, greoi; dens.
mastodonte *s.m.* **1.** (*paleont.*) mastodont. **2.** (*fig.*) namilă, matahală, măgăoaie.
mastoïde *adj., s.f.* (*anat.*) mastoidă; **apophyse** ~ apofiza mastoidă.
mastoïdien, ~ne *adj.* mastoidian; **cavités ~nes** cavități mastoidiene.
mastoïdite *s.f.* (*med.*) mastoidită.
mastroquet *s.m.* (*pop.*) **1.** cârciumă. **2.** câreiumar.
masturbation *s.f.* masturbare.
masturber *v.r.* a se masturba.
m'as-tu-vu *s.m.f. invar., adj. invar.* persoană înfumurată, îngâmfată; **un** ~ un om plin de el, un înfumurat.
masure *s.f.* cocioabă, coșmelie, maghernită, șandrama, bojdeucă.
1. mat *s.m., adj. invar. (la șah)* mat; **faire** ~ a face mat.
2. mat, ~e *adj.* **1.** mat, fără luciu, fără strălucire, șters; **or** ~ aur mat. **2.** *(despre sticlă)* mat, opac, lipsit de transparență. **3.** *(despre sunet)* înăbușit, surd. **4.** (*despre ten*) mat, fără strălucire. **5.** *(arg.)* obosit. **6.** (*arg.*) terminat, sfârșit.
mât *s.m.* **1.** catarg. **2.** *(c.f.)* stâlp semnalizator. **3.** *(sport)* bară folosită la săritura în lungime. **4.** *(în expr.)* ~ **de pavilion** stâlp pe care se înalță pavilionul vapoarelor; *(arg.)* **grand** ~ căpitan de vas; *(bot.)* ~ **du Nord** specie de molift din Rusia sau Norvegia din care se fac catarge.
mat', mate *s.m.* (*pop.*) dimineață; **à sept heures du mat** la ora 7 dimineața.
matador *s.m.* **1.** matador, toreador care ucide taurul într-o coridă. **2.** (*înv.*) grangur, persoană suspusă. **3.** numele unor cărți importante (la un joc de cărți). **4.** varietate de joc de domino. **5.** (*arg.*) individ periculos.
mataf, matave *s.m.* (*arg.*) **1.** marinar. **2.** pușcaș marin.
matage *s.m.* **1.** (*tehn.*) ștemuire. **2.** (*metal., text.*) matisare.
mataguin, matois *s.m.* (*arg.*) dimineață.
matamore *s.m.* **1.** *(în teatrul spaniol)* personaj care se laudă cu viteji închipuite. **2.** fanfaron, lăudăros. **3.** (*în expr.*) **faire le** ~ a face pe grozavul / pe zmeul.
matamorisme *s.m.* (*entom.*) reacție neașteptată a unor insecte când se simt amenințate.
matasse *s.f. (text.)* varietate de mătase spaniolă.
matassin *s.m.* **1.** (*înv.*) dansator **2.** bufon.
match (*pl.* **matches, matchs**) *s.m.* (*angl.*) meci.
matcher I. *v.t., v.i.* **1.** a disputa un meci. **II.** *v.t.* (*pop.*) a rivaliza, a se întrece cu cineva.
matchiche *s.f. (cor.)* dans brazilian în doi timpi.
match-play *s.m.* (*angl.*) *(sport)* competiție de golf între doi jucători sau între două echipe.
maté *s.m.* (*bot.*) specie de ilex din America de Sud (*Ilex Paraguayensis*).
matefaim *s.m.* (*culinar*) clătită.
matelas *s.m.* **1.** saltea; ~ **pneumatique** saltea pneumatică. **2.** (*pop.*) rezervă de bani, economii; **avoir le** ~ a avea bani puși la saltea / la ciorap.
matelassé, ~e *adj., s.m.* matlasat; **doublure ~e** căptușeală matlasată.
matelasser *v.t.* **1.** a matlasa (o haină, o stofă). **2.** a tapița (un fotoliu).
matelassier, -ère *s.m.f.* plăpumar, persoană care confecționează saltele.
matelassure *s.f.* **1.** umplutură de saltea. **2.** material folosit pentru căptușit / capitonat / tapițat.
matelot *s.m.* **1.** matelot, marinar. **2.** navă; ~ **d'avant / d'arrière** navă care precedă / care urmează o altă navă (într-o înșiruire). **3.** costum de marinar (la copii).
matelotage *s.m.* **1.** (*mar.*) serviciu pe navă. **2.** (*înv.*) soldă de marinar.
matelote I. *s.f.* **1.** dans marinăresc. **2.** (*culinar*) plachie. **3.** (*în expr.*) **à la** ~ marinărește. **II.** *adj.* (*în expr.*) **sauce** ~ sos de vin cu ciuperci.
1. mater *v.t.* **1.** (*la șah*) a face mat. **2.** (*fig.*) a potoli, a domoli, a înfrânge; ~ **une révolte a** potoli / a înăbuși o revoltă; ~ **l'orgueil de qqn.** a înfrânge orgoliul cuiva.
2. mater *v.t.* **1.** (*tehn.*) a ștemui. **2.** (*metal.*) a mătui. **3.** (*text.*) a matisa.
3. mater I. *v.t.* (*arg.*) **1.** a privi, a trage cu ochiul. **2.** a observa, a urmări. **II.** *v.i.* a sta la pândă; a spiona.
4. mater *s.f.* (*fam.*) mamă.
mâter *v.t.* (*mar.*) **1.** a fixa catargele pe un vas. **2.** (*în expr.*) ~ **les avirons** a ridica vâslele vertical.
mâtereau *s.m.* **1.** catarg mic și subțire. **2.** (*c.f.*) stâlp semnalizator.
matérialisation *s.f.* materializare.
matérialiser I. *v.t.* **1.** a materializa, a întruchipa, a întrupa, a încarna; ~ **un espoir** a materializa o speranță. **2.** a concretiza; a realiza; ~ **un projet** a concretiza / a realiza un proiect. **II.** *v.r.* a se materializa, a se concretiza, a prinde contur.
matérialisme *s.m.* (*fil.*) materialism.
matérialiste *s.m.f., adj.* (*fil.*) materialist.
matérialité *s.f.* materialitate, realitate; **la** ~ **d'un fait** realitatea unui fapt.
matériau (*pl.* **-x**) *s.m.* **1.** (*tehn.*) material de construcție. **2.** (*la pl.*) materialele constitutive ale unei construcții. **3.** (*fig., la pl.*) materiale folosite la elaborarea unei lucrări; **les matériaux d'un historien** materialele / sursele unui istoric.
matériel, ~le I. *adj.* **1.** material; **le monde** ~ lumea materială / fizică. **2.** concret, obiectiv, material; **ne pas avoir le temps** ~ **de faire une chose** a nu avea timpul material / concret de a face un lucru. **3.** (*fig.*) trupesc, material; **confort** ~ confort material. **4.** palpabil, tangibil; concret; **preuve ~le** dovadă palpabilă concretă; **aide ~le** ajutor concret / palpabil. **5.** (*inform.*) hardware. **6.** (*în expr.*) **erreur ~le** greșeală de execuție. **II.** *s.m.* **1.**

material; materie; ~ **roulant** material roulant.; **2.** utilaj, echipament; **le ~ d'une fabrique** utilajul unei fabrici. **3.** (*inform.*) hardware. **III.** *s.f.* (*pop.*) necesarul zilnic de trai; subzistență; **assurer sa ~le** a-și asigura subzistența / pâinea zilnică.

matériellement *adv.* **1.** din punct de vedere material; materialicește; **situation ~ avantageuse** situație avantajoasă din punct de vedere material. **2.** efectiv, concret, realmente; **il m'est ~ impossible de répondre à votre sollicitation** îmi este realmente imposibil să răspund solicitării dumneavoastră.

maternage *s.m.* (*psihiatr.*) tehnică de tratare a psihozelor.

maternel, ~le I. *adj.* **1.** matern; **amour ~** dragoste maternă. **2.** (dinspre) partea mamei; **grand-père ~** bunic dinspre partea mamei. **3.** (*în expr.*) **maison ~le** casa copilului. **II.** *s.f.* (*fam.*) **1.** grădiniță de copii. **2.** (*pop.*) mamă.

maternellement *adv.* matern, ca o mamă.

materner *v.t.* (*psihiatr.*) a trata psihozele după o anumită tehnică.

materniser *v.t.* (*tehn.*) a da laptelui animal proprietățile chimice ale laptelui matern.

maternité *s.f.* **1.** maternitate. **2.** maternitate, casă de nașteri. **3.** sarcină, graviditate. **4.** operă artistică reprezentând o mamă cu un copil în brațe.

math, maths *s.f. pl.* (*arg. școlar*) matematică *(abreviere de la* **mathématique***)*.

mathématicien, ~ne *s.m.f.* matematician.

mathématique I. *adj.* **1.** matematic; **raisonnement ~** raționament matematic. **2.** (*fig.*) riguros, precis, exact, matematic; **précision ~** precizie matematică. **II.** *s.f. pl.* matematică.

mathématiquement *adv.* **1.** (în mod) matematic; după regulile matematicii. **2.** cu exactitate, cu rigoare. **3.** (în mod) necesar, inevitabil.

mathématisation *s.f.* matematizare.

mathématiser *v.t.* a matematiza, a studia o disciplină cu ajutorul metodelor matematice.

matheux, -euse *s.m.f.* (*fam.*) matematician; persoană înzestrată pentru studiul matematicii.

mathurin *s.m.* **1.** *(bis., ist.)* călugăr din ordinul trinitarienilor (înființat în anul 1198). **2.** (*fam.*) marinar. **3.** (*înv.*) țicnit, nebun; **devoir une chandelle à St. Mathurin** a fi țicnit; **des tranchées de St. Mathurin** accese de nebunie.

matière *s.f.* **1.** materie, substanță; realitate obiectivă; **la structure de la ~** structura materiei; **la ~ vivante** materia vie. **2.** material, materie; (*tehn.*) **~s premières** materii prime; **la ~ d'un peintre** materialul unui pictor. **3.** (*fig.*) materie, subiect, problemă, conținut; **entrer en ~** a intra în subiect; **en ~ de ...** în materie de ..., în ceea ce privește ...; **table des ~s** tabla de materii; **la ~ d'un livre** conținutul / subiectul unei cărți. **4.** cauză, motiv; **donner ~ à médire** a da motiv de bârfă. **5.** ocazie, prilej; **prêter ~ à** a oferi prilejul de a .... **6.** (*med., în expr.*) **~ purulente** puroi; **~s fécales** excremente.

matif *s.m. acronim pentru* **marché à terme des instruments financiers**; piața financiară a titlurilor la termen.

matin I. *s.m.* **1.** dimineață; **de bon ~, de grand ~** dis-de-dimineață, cu noaptea-n cap; **ce ~** azi-dimineață; **un de ces ~s** într-una din diminețile astea; **trois heures du ~** ora trei dimineața; **un (beau) ~** într-o bună dimineață. **2.** (*în expr.*) **l'étoile du ~** luceafărul; (*prov.*) **il peut y avoir un retour du ~** vine apa când și când la matcă. **II.** *adv.* **1.** (*înv.*) devreme; **se lever ~** a se scula devreme. **2.** dimineață, în timpul dimineții; **dimanche ~** duminică dimineața; (*prov.*) **à qui se lève ~, Dieu aide et prête la main** cine se scoală de dimineață, departe ajunge.

1. mâtin *s.m.* dulău, zăvod.

2. mâtin, ~e I. *s.m.f.* (*fam.*) isteț, șiret; chefliu; mucalit. **II.** *interj.* (*înv.*) măi măi! phiil

matinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* matinal, de dimineață; **gymnastique ~e** gimnastică de dimineață; **être ~** a fi matinal, a se scula devreme.

matinalement *adv.* dimineața devreme.

mâtiné, ~e *adj.* **1.** corcit. **2.** (*fig.*) amestecat; **un français ~ d'anglais** o franceză amestecată cu engleză.

matinée *s.f.* **1.** dimineață; **faire la grasse ~** a dormi târziu dimineața, a se scula târziu. **2.** spectacol (artistic, literar) care are loc dimineața sau la prânz,matineu; **une ~ musicale** un spectacol muzical prezentat la matineu.

matines *s.f. pl.* (*bis. catol.*) utrenie.

matineux, -euse *adj.* (*înv.*) matinal, care se scoală de dimineață.

matinier, -ère *adj.* (*în expr.*) **étoile matinière** planeta Venus.

matir *v.t.* v. **mater (2).**

matité *s.f.* **1.** matitate; aspect mat; **la ~ du teint** aspectul mat al tenului. **2.** (*med.*) intensitate scăzută a senzației auditive.

matoir *s.m.* (*tehn.*) daltă de ștemuit.

matois, ~e *adj., s.m.f. (fig.)* șiret, rafinat; viclean.

matoiserie *s.f.* (*înv.*) șiretenie, viclenie.

maton, matuche *s.m.* (*arg.*) paznic de închisoare.

matonne *s.f.* (*arg.*) gardiană de închisoare.

matos *s.m.* (*arg.*) **1.** amplificatoare, boxe; scule. **2.** orice tip de material muzical.

matorral (*pl.* **-s**) *s.m.* (*bot.*) formațiune vegetală mediteraneană constituită din diverși arbuști și arbori (măslini, mici stejari).

matou *s.m.* **1.** motan, cotoi. **2.** (*arg.*) amant, iubit.

matouser *v.i.* (*arg.*) a privi, a pândi.

matraquage *s.m.* **1.** ciomăgeală; bătaie zdravănă; (*arg.*) cafteală. **2.** (*în expr.*) **~ publicitaire** intoxicare publicitară.

matraque *s.f.* **1.** ciomag, măciucă. **2.** (*în expr.*) **coup de ~** vânzare la un preț exagerat; (*arg.*) **mettre la ~** a scoate artileria grea; (*arg.*) **avoir la ~** a avea o carte excelentă (la poker).

matraquer *v.t.* **1.** a ciomăgi, a bate măr, a lovi cu măciuca. **2.** (*fam.*) a cere un preț exagerat. **3.** (*arg.*) a jumuli, a exploata pe cineva. **4.** (*fig.*) a intoxica (prin publicitate).

matraqueur, -euse I. *s.m.f.* **1.** bătăuș, ciomăgar. **2.** (*pop.*) sportiv brutal. **II.** *adj.* (*despre publicitate*) care intoxică.

1. matras *s.m.* (*arheol.*) săgeată de arbaletă cu un cap cilindric.
2. matras *s.m.* (*chim.*) recipient, balon.
matriarcal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* matriarhal, referitor la matriarhat.
matriarcat *s.m.* matriarhat.
matriçage *s.m.* (*tehn.*) matrițare.
matricaire *s.f.* (*bot.*) **1.** granat (*Pyrethrum parthenium*). **2.** (*în compuse*) **~-inodore** mușețel-prost (*Matricaria inodora*).
matrice *s.f.* **1.** (*anat., înv.*) uter, mitră. **2.** (*tehn.*) matrice. **3.** (*mat.*) matrice.
matricer *v.t.* (*tehn.*) a matrița.
matricide I. *s.m.f. adj.* matricid, (persoană) care își ucide mama. **II.** *s.m.* matricid, crima celui care își ucide mama.
matriciel, ~le *adj.* *(mat.)* matriceal, referitor la matrice.
matricule I. *s.f.* **1.** matricolă, registru; **les ~s d'un régiment** matricolele unui regiment. **2.** extras din matricolă. **II.** *adj.* matricol, matricular; **numéro ~** număr matricol. **III.** *s.m.* **1.** număr matricol; **le ~ d'un soldat** număr matricol al unui soldat. **2.** (*arg. mil., în expr.*) **ça devient mauvais pour son ~** situația lui devine proastă; se-ngroașă gluma.
matriculer *v.t.* *(rar)* **1.** a înmatricula, a înregistra. **2.** a da un număr matricol.
matrilinéaire *adj.* (*etnol.*) (filiație) pe linie maternă.
matrimonial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* matrimonial; **agence ~e** agenție matrimonială.
matrimonialement *adv.* din punct de vedere matrimonial; prin căsătorie.
matrone *s.f.* **1.** *(la romani)* matroană, soție a unui cetățean roman. **2.** femeie în vârstă / autoritară / gravă. **3.** femeie vulgară. **4.** (*înv.*) moașă.
matronymat *s.m.* (*sociol.*) sistem în care numele mamei se transmite la urmași.
matronyme *s.m.* nume de familie transmis de către mamă.
matronymique *adj.* matronimic.
matte *s.f.* (*metal.*) mată.
matthiole *s.f.* (*bot.*) micsandră (*Matthiola incana*).
matuche *s.m.* (*arg.*) **1.** turnător. **2.** sticlete, polițai. **3.** temnicer. **4.** (*la pl.*) zaruri măsluite.
maturation *s.f.* **1.** maturație, coacere; **~ des fruits** coacerea fructelor. **2.** (*med.*) evoluția unui abces până la supurație.
mature *adj.* (*biol.*) **1.** referitor la o celulă ajunsă la maturitatea dezvoltării. **2.** referitor la peștii gata să depună ouăle. **3.** (*fig.*) (persoană) care manifestă maturitate de spirit.
mâture *s.f.* **1.** (*mar.*) arboradă. **2.** (*în expr.*) **atelier de la ~** șantier unde se confecționează catarge. **3.** tehnica montării catargelor.
maturité *s.f.* **1.** maturație, starea de dezvoltare deplină; **fruit à ~** fruct ajuns în stare de dezvoltare deplină. **2.** (*fig.*) plenitudine, perfecțiune. **3.** (*fig.*) maturitate, înțelepciune, seriozitate; temeinicie; **manquer de ~** a fi lipsit de maturitate. **4.** (*Elveția*) examen de maturitate (bacalaureat).
matutinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*înv.*) matinal.
maubèche *s.f.* (*ornit.*) specie de becață mare (*Calidris canutus*).
maudire *v.t.* a blestema.
maudit, ~e I. *adj.* blestemat, afurisit. **II.** *s.m.* (*cu maj.*) diavolul.
maugrabin, ~e *s.m.f., adj.* v. **maghrébin, ~e.**
maugréer I. *v.i.* (*cu prep.* **contre**) a bombăni, a bodogăni, a mârâi; **il maugrée contre ses supérieurs** bombăne împotriva superiorilor. **II.** *v.t.* a critica; a profera; **~ des injures** a profera injurii.
maurandie *s.f.* (*bot.*) varietate de zorele (*Ipomoea*).
1. maure, more I. *adj.* **1.** maur; **tribu ~** trib maur. **2.** referitor la Mauritania. **II.** *s.m.* limba maură.
2. Maure, More *s.m.* maur, locuitor al Mauritaniei.
maurelle *s.f.* (*pop.*) floarea-soarelui.
1. mauresque I. *adj.* maur, mauresc, arăbesc. **II.** *s.f.* **1.** dans de carnaval, maurescă. **2.** băutură cu anason.
2. Mauresque *s.f.* maură, femeie musulmană.
1. mauritanien, ~ne *adj.* din Mauritania, referitor la Mauritania.
2. Mauritanien, ~ne *s.m.f.* mauritanian, locuitor din Mauritania.
mauser *s.m.* (*germ.*) mauser, pistol automat.
mausolée *s.m.* mausoleu.
maussade *adj.* **1.** posac, ursuz, ciufut, uricios, posomorât, morocănos; **caractère ~** fire posacă. **2.** (*despre vreme*) întunecos, închis, posomorât. **3.** melancolic, trist; **propos ~s** cuvinte melancolice / triste.
maussadement *adv.* (în chip) morocănos, posomorât, ursuz.
maussaderie *s.f.* proastă dispoziție, acreală, morocăneală, posomoreală.
mauvais, ~e I. *adj.* **1.** prost, defectuos, imperfect; slab; rău; **avoir une ~e vue** a avea vederea slabă, a vedea prost. **2.** prost, nepriceput, incompetent; **~ acteur** actor prost / netalentat; **un ~ directeur** un director incompetent. **3.** prost, prost executat, slab, fără calități; **un ~ livre** o carte proastă. **4.** rău; **~e foi** rea-credință; **prendre en ~e part** a lua în nume de rău. **5.** nepotrivit, deplasat; **~ plaisanterie** glumă deplasată. **6.** prost, impropriu; **~ arguments** argumente proaste / nepotrivite. **7.** urât, condamnabil; **~e action** faptă urâtă. **8.** prost, de proastă calitate; defectuos; **de ~ produits** produse de proastă calitate. **9.** neplăcut, dezagreabil; **faire ~e mine à qqn.** a primi cu răceală pe cineva, a fi dezagreabil față de cineva. **10.** insuficient, prost, slab; **~e récolte** recoltă slabă. **11.** rău, dușmănos, veninos, răutăcios; **des hommes ~** oameni răi; *(fig.)* **être ~e graine / herbe / tête** a fi soi rău; a fi nație rea. **12.** dăunător, păgubitor, nociv; **de ~es lectures** lecturi dăunătoare. **13.** (*în expr.*) **~e fortune** nenorocire; **~ pas** încurcătură; bucluc; **~ quart d'heure** moment greu de trecut; **~ sujet** derbedeu; **être ~e langue** a avea limbă ascuțită; **femme de ~e vie** prostituată; **avoir ~e conscience** a avea mustrări de conștiință; **avoir ~e haleine** a-i mirosi gura; **avoir ~e mine** a arăta rău; **avoir ~ esprit a.** a fi al dracului / a fi dat dracului; a avea carnea bălțată; **b.** (*pop.*) a face glume proaste; **mer ~e** mare agitată; **le ~ ange**

diavolul; **être ~ comme une teigne** a fi negru la inimă; a fi rău ca dracul; a fi mațe pestrițe; (*arg.*) **l'avoir ~e** a se oftica, a-i fi ciudă. **II.** *s.m.* **1.** parte rea; **le ~ de cette affaire est que ...** partea urâtă acestei afaceri este că ... **2.** (*rar*) om rău. **III.** *adv.* (*în expr.*) **il fait ~** e timp urât; **sentir ~ a.** a mirosi urât; **b.** a lua o întorsătură neplăcută; **trouver ~** a dezaproba, a lua în nume de rău.
mauvaiseté *s.f.* (*rar*) răutate.
mauve I. *s.f.* **1.** (*bot.*) nalbă (*Malva silvestris*). **2.** (*ornit.*) pescar (*Larus ridibundus* și *Larus minutus*). **II.** *adj.* mov, violet dechis. **III.** *s.m.* mov, violet deschis.
mauvéine *s.f.* (*chim.*) substanță colorantă derivată din anilină.
mauviette *s.f.* **1.** (*ornit.*) ciocârlie (*Alauda Arvensis*). **2.** (*fig., fam.*) persoană firavă, fragilă, plăpândă, gingașă, delicată; **manger comme une ~** a mânca precum o păsărică; a ciuguli ca o vrabie.
mauvis *s.m.* (*ornit.*) specie de sturz din nordul Europei (*Turdus musicus*).
maux *s.m. pl.* v. **mal.**
max, maxi I. *s.m.* (*arg.*) **1.** maximum. **2.** (*în expr.*) **ça coûte un max** costă o avere; **au max** la maximum; peste poate; **faire le max(i)** a face tot ce-i stă în putere; **j'ai écopé le maxi** am luat maximum de pedeapsă. **II.** *adj.* maximum; **la mode maxi** moda maxi, moda fustelor lungi.
maxillaire *adj., s.m.* (*anat.*) maxilar.
maxille *s.m.* (*entom., zool.*) maxilă.
maximal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* maximal, maxim; cel mai mare; **efficacité ~e** eficacitate maximă.
maximaliser *v.t.* a maximiza; **~ les chances** a maximiza șansele.
maximaliste *adj., s.m.f.* **1.** (*ist.*) bolșevic. **2.** (*pol.*) adept al soluțiilor extreme.
maxime *s.f.* maximă, aforism, cugetare, dicton, sentință.
maximiser *v.t.* **1.** v. **maximaliser. 2.** (*tehn.*) a duce la maximum; **~ le profit d'une affaire** a duce la maximum profitul unei afaceri.
maximisation *s.f.* maximalizare, maximizare.
maximum (*pl.* **maxima** și **maximums**) **I.** *s.m.* **1.** maximum, maxim; **le ~ de vitesse** maximum de viteză, viteza maximă; (*jur.*) **le ~ d'une peine** maximum de pedeapsă, pedeapsa cea mai mare; **thermomètre à maxima** termometru ce indică temperatura maximă într-un interval determinat. **2.** (*mat.*) maxim. **II.** *adj.* maxim, cel mai mare; **prix ~** prețul cel mai mare.
maxwell *s.m.* (*fiz.*) maxwell, unitate de măsură a fluxului magnetic.
maya I. *adj.* referitor la civilizația maya; **architecture ~** arhitectură maya. **II.** *s.m.* limba mayașilor.
maye *s.f.* (*tehn.*) jgheab în care curge uleiul de la teasc.
mayonnaise *s.f.* (*culinar*) maioneză.
mazagran *s.m.* **1.** (*culinar*) mazagran. **2.** pahar din care se bea mazagranul.
mazarinade *s.f.* (*ist.*) pamflet împotriva cardinalului Mazarin (în timpul Frondei).
mazdéen, ~ne *adj.* referitor la mazdeism.
mazdéisme *s.m.* (*rel.*) mazdeism, religie a vechilor perși.
mazéage *s.m.* (*metal.*) prima operațiune de afinaj a fontei.
mazer *v.t.* (*metal.*) a supune fonta la un prim afinaj.
mazette I. *s.f.* **1.** (*înv.*) gloabă, mârțoagă, dârloagă. **2.** (*la jocul de cărți, înv.*) ageamiu, mazetă. **3.** (*pop.*) bleg, nătâng, tont. **II.** *interj.* ei, drăcie! phii! ia te uită!
mazout *s.m.* (*petr.*) păcură.
mazoutage *s.m.* poluare cu păcură.
mazouter I. *v.i.* (*mar.*) a umple rezervorul unui vas cu păcură. **II.** *v.t.* a polua cu păcură; **rivage mazouté** mal poluat.
mazurka *s.f.* (*muz., cor.*) mazurca.
me *pron. pers.* (*pers. 1. sg.*) **1.** (*dat.*) mie, îmi, mi; **il ~ répond** îmi răspunde; **il m'a téléphoné** mi-a telefonat. **2.** (*ac.*) pe mine, mă; **il ~ regarde** mă privește.
mea-culpa (*lat.*) mea culpa, recunoaștere a vinovăției; **faire ~** a-și face mea culpa, a-și recunoaște vinovăția.
méandre *s.m.* **1.** meandru, cotitură, sinuozitate, șerpuitură; **les ~s d'un fleuve** meandrele unui fluviu. **2.** (*arte frumoase*) ornament format din linii frânte sau intersectate. **3.** (*fig.*) meandru, sinuozitate; ocol; stratagemă, tertip, șiretlic; **les ~s de la politique** tertipurile politicii.
méandreux, -euse *adj.* care face meandre; **rivière méandreuse** râu care face meandre.
méandrine *s.f.* (*zool.*) madrepor din mările ecuatoriale.
méat *s.m.* **1.** (*anat.*) meat, canal îngust în diferite organe. **2.** (*bot.*) spațiu între celule vegetale.
mec *s.m.* **1.** (*pop.*) bărbat, om energic, hotărât. **2.** tip, individ; **beau ~** tip din lumea interlopă.
méca *s.f.* (*arg.*) drog.
mécanicien, ~ne I. *s.m.f.* **1.** matematician / fizician specialist în mecanică. **2.** mecanic; **~ d'un garage** mecanic într-un garaj; **~ d'avion** mecanic de avioane. **II.** *s.f.* croitoreasă care lucrează cu mașina. **III.** *adj.* mecanic; **ingénieur ~** inginer mecanic.
mécanicien-dentiste *s.m.* tehnician dentar.
mécanique I. *s.f.* **1.** mecanică. **2.** mecanism, mașinărie; **la ~ d'une horologe** mașinăria unui ceas. **3.** (*fam.*) mașină complicată. **4.** (*pop., la pl.*) umeri; **rouler les ~s** a da din umeri. **5.** știința construcțiilor de mașini. **6.** (*fig.*) totalitatea eforturilor / elementelor puse în mișcare în vederea atingerii unui scop precis; **la ~ diplomatique** eforturi / acțiuni diplomatice. **II.** *adj.* mecanic; **jouets ~s** jucării mecanice.
mécaniquement *adv.* **1.** (în mod) mecanic, mașinal, automat; **appliquer ~ des principes** a aplica niște principii în mod mecanic. **2.** mecanic, reflex; din obișnuință; **j'ai agi ~, sans réfléchir** am acționat mecanic, fără să mă gândesc.
mécanisation *s.f.* mecanizare.
mécanisé, ~e *adj.* mecanizat.
mécaniser *v.t.* **1.** a mecaniza; **~ l'agriculture** a mecaniza agricultura. **2.** a industrializa; a motoriza.
mécanisme *s.m.* **1.** mecanism, mașinărie; **~ d'une horloge** mașinăria unui ceas. **2.** mod de funcționare, mecanism; **~ du corps humain** modul de funcționare a corpului omenesc. **3.** (*fii.*) mecanicism.
mécaniste *adj., s.m.f.* (*fil.*) mecanicist.
mécano *s.m.* (*fam.*) mecanic.

mécanographe (*înv.*) *s.m.f., adj.* (funcționar) care lucrează cu mașini sau cu dispozitive mecanice de calcul.
mécanographie (*înv.*) *s.f.* utilizarea mașinilor sau a dispozitivelor mecanice (de calcul în administrație etc.).
mécanographique (*înv.*) *adj.* mecanografic, referitor la utilizarea mașinilor sau a dispozitivelor mecanice de calcul.
mécanothérapie *s.f.* (*med.*) mecanoterapie.
meccano *s.m.* joc de construcție metalică.
mécénat *s.m.* mecenat, protecție / subvenție acordată literelor, artelor, științei.
mécène *s.m.* mecena, protector al literelor, al artelor și al științei.
méchage *s.m.* **1.** afumare a butoaielor cu pucioasă. **2.** (*med.*) drenare a plăgilor prin meșă.
méchamment *adv.* **1.** cu răutate. **2.** (*arg.*) foarte; mult; tare; **c'est ~ bath** e foarte mișto.
méchanceté *s.f.* răutate.
méchant, ~e I. *adj.* **1.** rău; **chien ~** câine rău; **être ~ comme le diable** a fi rău ca dracul. **2.** răutăcios, mușcător, sarcastic; **un critique ~** critic răutăcios, sarcastic. **3.** slab, prost, mediocru; fără valoare; **un ~ pianiste** un pianist mediocru. **4.** (*pop.*) remarcabil, formidabil; **une ~e réalisation** o formidabilă realizare. **5.** (*în expr.*) **s'attirer une ~e affaire** a da de bu-cluc; **ce n'est pas bien ~** nu e grav. **II.** *s.m.f.* **1.** fiin-ță rea. **2.** (*în expr.*) **faire le ~** a amenința, a se înfuria, a-și ieși din minți.
1. mèche *s.f.* **1.** feștilă, fitil; **~ d'une lampe à pétrole** fitilul unei lămpi cu petrol. **2.** (*mar.*) axă (a cârmei). **3.** burghiu, sfredel. **4.** șuviță de păr, smoc, meșă; **une ~ lui tombait sur le front** o șuviță îi cădea pe frunte. **5.** (*med.*) meșă. **6.** șfichi. **7.** scamă. **8.** (*chir.*) meșă; **une ~ appliquée sur une plaie** o meșă aplicată pe o rană. **9.** (*în expr.*) **éventer la ~** a descoperi secretul (unei mașinații); **vendre la ~** a trăda un secret / un complot.
2. mèche *s.f. invar.* (*în expr.*) **être de ~ avec qqn.** a fi de conivență cu cineva; a lucra mână-n mână; a fi complice la; **il n'y a pas ~** nu e chip; e cu neputință; peste poate; (*arg.*) și altele și încă; **t'en auras pour trois sacs, et ~** vei avea trei saci și încă (pe deasupra).
mécher *v.t.* **1.** (*med.*) a drena (cu o meșă). **2.** a afuma un butoi cu pucioasă (pentru a îndepărta mucegaiul).
mécheux, -euse *adj.* (*despre lână*) scămos.
méchoui *s.m.* (*arab.*) **1.** oaie friptă pe frigare. **2.** masă la care se servește această friptură.
mechta *s.f.* cătun (*în Algeria, Tunisia*).
mécompte *s.m.* **1.** greșeală de calcul. **2.** (*fig.*) decepție, dezamăgire.
mécompter *v.r.* (*înv.*) **1.** a se înșela, a greși un calcul. **2.** a-i fi înșelate așteptările, a fi decepționat.
méconduite *s.f.* (*Belgia*) purtare proastă.
méconium *s.m.* (*med.*) meconiu, primele materii fecale ale nou-născutului.
méconnaissable *adj.* de nerecunoscut; **je l'ai vu après son accident; il était ~** l-am văzut după accident; era de nerecunoscut.
méconnaissance *s.f.* ignorare; nerecunoaștere; **la ~ de la réalité** ignorarea realității. **2.** (*înv.*) ingratitudine, lipsă de recunoștință.
méconnaître I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a renega, a se lepăda (de cineva). **2.** a ignora, a neglija; a refuza să admită; **on est censé ne pas ~ les lois** se presupune că nu ignorăm legile. **3.** a subestima, a subaprecia; **il ne faut pas ~ la force de l'adversaire** nu trebuie să subapreciem forța adversarului. **4.** (*înv.*) a se arăta nerecunoscător (față de cineva). **II.** *v.r.* (*înv.*) a nu se mai recunoaște.
méconnu, ~e *adj.* nerecunoscut, neapreciat la justa sa valoare; **un compositeur ~** un compozitor neapreciat la justa lui valoare.
mécontent, ~e *adj., s.m.f.* nemulțumit.
mécontentement *s.m.* nemulțumire; neplăcere, insatisfacție.
mécontenter *v.t.* a nemulțumi (pe cineva); **l'attitude du président a mécontenté ses partisans** atitudinea președintelui i-a nemulțumit pe partizanii săi.
mécoptères *s.m. pl.* (*entom.*) ordin de insecte carnivore.
mécréant, ~e *adj., s.m.f.* (*rel., înv.*) necredincios; ateu.
mécroire *v.i.* (*înv.*) a nu crede, a fi necredincios.
mécroyant, ~e *adj., s.m.f.* v. **mécréant.**
mecton *s.m.* (*arg.*) tip, individ.
médaille *s.f.* **1.** medalie; **le revers de la ~** reversul medaliei; **~ d'or** medalie de aur; **profil / tête de ~** profil de medalie, profil pur. **2.** decorație; **décerner à qqn. la ~ militaire** a decerna cuiva medalia / decorația militară. **3.** talisman. **4.** insignă (în unele profesii). **5.** (*bot., în expr.*) **~ de Judas** lopățea (*Lunaria rediviva*). **6.** (*pop., în expr.*) **porter la ~** a lua asupra sa o răspundere în numele celorlalți.
médaillé, ~e *adj., s.m.f.* medaliat, decorat; **les ~s des Jeux Olympiques** medaliații Jocurilor Olimpice.
médailler *v.t.* a decora cu o medalie, a medalia.
médailleur *s.m.* (*tehn.*) gravor de medalii.
médaillier *s.m.* **1.** vitrină unde sunt expuse colecții de medalii. **2.** colecții de medalii.
médailliste *s.m.* **1.** amator / colecționar de medalii; numismat. **2.** gravor de medalii.
médaillon *s.m.* **1.** medalie mare. **2.** medalion. **3.** (*pict.*) portret într-o ramă rotundă sau ovală. **4.** (*arhit.*) mic basorelief. **5.** (*culinar*) felie rotundă (de carne, de pește); **~ de foie** felie rotundă de ficat. **6.** (*pop.*) reclamant avar, care nu vrea să plătească cheltuieli de judecată.
mède I. *adj.* med, referitor la Media antică. **II.** *s.m.f.* (*cu maj.*) med, locuitor din Media antică.
médecin I. *s.m.* **1.** medic, doctor. **2.** (*în expr.*) **~ de tous arts** șarlatan; **~ des âmes** duhovnic; (*prov.*) **la robe ne fait pas le ~** nu haina îl face pe om; (*prov.*) **le temps est le meilleur ~** timpul le vindecă pe toate; (*prov.*) **il n'y a point de ~ de la peur** frica n-are leac. **II.** *adj.* doctor; **femme ~** doctoriță.
médecine *s.f.* **1.** medicină; **~ générale** medicină generală; **faire sa ~** a face studii de medicină. **2.** (*înv.*) medicație, remediu. **3.** exercitarea profesiunii de medic; **exercice illégal de la ~** practicare ilegală a medicinei.

médecine-bail, medecine-ball (*pl.* **médecine-bails**) *s.m.* (*angl.*) minge grea folosită în unele exerciții de gimnastică.
médersa, medersa *s.f.* școală religioasă musulmană.
média *s.m.* mijloc de informare.
médial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* medial, așezat în mijloc; **consonne ~e** consoană medială. **II.** *s.f.* (*gram.*) medială.
médian, ~e I. *adj.* median, mijlociu; de mijloc; **ses cheveux étaient séparés par une raie ~e** părul său era despărțit printr-o cărare pe mijloc; (*anat.*) **nerf ~** nerv median. **II.** *s.f.* (*geom.*) mediană.
medianoche *s.m.* (*bis., înv.*) ospăț după miezul nopții care urmează unei zile de post.
médiante *s.f.* (*muz.*) mediantă, treapta a treia sau a șasea a modurilor major și minor.
médiastin *s.m.* (*anat.*) mediastin.
médiat, ~e *adj.* mediat, mijlocit; indirect; (*med.*) **auscultation ~e** consultație cu ajutorul stetoscopului.
médiateur, -trice I. *adj., s.m.f.* mediator, mijlocitor, intermediar, interpus. **II.** *s.m.* mediator, intermediar chimic care asigură trasmiterea influxului nervos.
médiation *s.f.* mediere, mijlocire; **offrir sa ~** a se oferi ca mediator / mijlocitor.
médiatique *adj.* mediatic, referitor la mediile de informare; transmis prin mediile de informare.
1. médiatiser *v.t.* (*ist.*) a pune sub suzeranitatea unui vasal.
2. médiatiser *v.t.* a mediatiza, a difuza prin mediile de informare.
3. médiatiser *v.t.* a servi de intermediar.
mediator *s.m.* (*muz.*) lamă de os cu care se cântă la unele instrumente cu coarde.
médiatrice *s.f.* (*geom.*) mediatoare.
médical, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* medical; **études ~es** studii medicale; **soins medicaux** îngrijiri medicale. **II.** *s.f.* (*arg.*) eliberarea unui deținut din motive de sănătate.
médicalement *adv.* din punct de vedere medical; sub aspect medical.
médicalisation *s.f.* **1.** dezvoltarea echipamentului medical. **2.** generalizarea consultării medicului.
médicaliser *v.t.* **1.** a dezvolta echipamentul medical. **2.** a generaliza consultarea medicului. **3.** a da unui act caracter medical.
médicament *s.m.* medicament, doctorie, remediu, leac.
médicamenter I. *v.t.* (*înv.*) a administra medicamente unui bolnav. **II.** *v.r.* a lua medicamente; (*fam.*) a se doftorici.
médicamenteux, -euse *adj.* medicamentos.
médicastre *s.m.* (*peior., înv.*) medic nepriceput, șarlatan.
médication *s.f.* medicație, tratament.
médicinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* medicinal.
médicinier *s.m.* (*bot.*) specie de ricin (*Jatropha curcas*).
médico-légal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* medico-legal.
médico-social, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* medico-social.
médiéval, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* medieval; **art ~** artă medievală.
médiévisme *s.m.* **1.** studiul evului mediu. **2.** interes pentru perioada Evului Mediu.
médiéviste *s.m.f.* medievist, specialist în istoria evului mediu.
médina *s.f.* parte a unui oraș arab, lângă care s-a construit un oraș european.
médiocre *adj., s.m.f.* mediocru, mijlociu; **un élève ~** un elev mediocru.
médiocrement *adv.* **1.** (în mod) mediocru; cu mediocritate; **cet élève travaille ~** acest elev muncește mediocru. **2.** nu prea (mult); **il est ~ doué** nu prea este înzestrat.
médiocrité *s.f.* **1.** mediocritate; **les réponses à cet examen ont été d'une ~ évidente** răspunsurile la acest examen au fost de o mediocritate evidentă. **2.** mediocritate, persoană mediocră; **un gouvernement formé de ~s** un guvern format din mediocrități. **3.** situație modestă; valoare modestă / mediocră; **la ~ de leur existence** caracterul modest al existenței lor; **la ~ d'une œuvre littéraire** valoarea mediocră a unei opere literare.
médique *adj.* (*ist.*) medic, referitor la Mezi; **les guerres ~s** războaiele medice.
médire *v.i.* a bârfi, a vorbi de rău, a cleveti, a huli, a defăima, a denigra.
médisance *s.f.* **1.** bârfeală, clevetire, denigrare, defăimare, hulă, calomnie. **2.** (*fam.*) bârfă, zvon, cancan; comentariu; trăncăneală, vorbărie.
médisant, ~e *adj., s.m.f.* bârfitor, clevetitor, denigrator, calomniator.
méditatif, -ive I. *adj.* meditativ, contemplativ, visător; **il a un air ~** are un aer meditativ. **II.** *s.m.f.* visător, gânditor; **c'est un ~** e un visător.
méditation *s.f.* **1.** meditare, meditație, reflecție; **se plonger dans la ~** a se cufunda în reflecție. **2.** (*fig.*) reculegere; **entrer en ~** a se reculege.
méditer I. *v.t.* a proiecta, a pregăti îndelung; **~ un livre** a pregăti îndelung o carte (reflectând asupra ei); **~ un mauvais coup** a pregăti / a pune la cale o lovitură. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **sur**) a reflecta; **~ sur les mesures à prendre** a reflecta asupra măsurilor ce trebuie luate.
méditerrané, ~e I. *adj.* (*înv.*) în mijlocul uscatului; **mer ~e** mare situată în mijlocul uscatului. **II.** *s.f.* mare închisă; (*cu maj.*) Mediterana, Marea Mediterană.
méditerranéen, ~ne *adj.* mediteranean; **le bassin ~** bazinul mediteranean.
médium *s.m.* **1.** (*muz.*) registrul mijlociu al vocii. **2.** (*pict.*) liant, preparat lichid (pe bază de rășini și uleiuri) pentru pregătirea culorilor. **3.** (*în practicile oculte*) mediu, intermediar între lumea celor vii și lumea cealaltă.
médiumnique *adj.* (*în practicile oculte*) de mediu; referitor la mediu.
médiumnité *s.f.* (*în practicile oculte*) proprietatea de a fi mediu.
médius *s.m.* degetul mijlociu.
médoc *s.m.* vin de Medoc.
méduche *s.f.* (*arg.*) decorație.
médullaire *adj.* (*anat.*) medular, referitor la măduva osoasă sau la măduva spinării; **canal ~** canal medular.
médulleux, -euse *adj.* (*bot.*) plin cu măduvă.

médullo-surrénale, médullosurrénale *s.f.* (*anat.*) (glanda) medulosuprarenală.
médusaire *adj. (rar)* ca meduza; asemănător meduzei.
méduse *s.f.* **1.** (*mit.*) meduză. **2.** (*zool.*) meduză.
méduser *v.t.* (*fam.*) a stupefia; a ului.
meeting *s.m.* (*angl.*) miting.
méfait *s.m.* **1.** faptă rea; **il a été emprisonné pour ses ~s** a fost întemnițat pentru faptele sale rele. **2.** daună; ravagiu; consecințe dezastruoase; **les ~s du tabac** ravagiile tutunului.
méfiance *s.f.* mefiență, neîncredere; bănuială, suspiciune; rezervă; circumspecție.
méfiant, ~e *adj., s.m.f.* mefient, neîncrezător; bănuitor, suspicios, circumspect.
méfier I. *v.r.* a nu avea încredere în, a nu se încrede în, a avea rezerve (față de). **II.** *v.i.* a fi atent; **méfiez-vous, la route devient dangereuse** fiți atenți, șoseaua devine primejdioasă.
méforme *s.f. (sport)* formă fizică proastă.
megabit *s.m.* (*inform.*) unitate de măsură a memoriei calculatorului.
mégachlée *s.f.* (*arg.*) o mulțime, o puzderie, o sumedenie de...
mégacaryocyte *s.m.* (*biol.*) megacariocit.
mégacéros *s.m.* (*paleont.*) cerb uriaș din era cuaternară.
mégacôlon *s.m.* (*med.*) megacolon, dilatare anormală a colonului.
mégacycle *s.m.* (*fiz.*) megaciclu.
mégahertz *s.m.* (*telecom.*) megahertz, unitate de frecvență.
mégalithe *s.m.* (*ist.*) megalit, monument de piatră din epoca bronzului.
mégalithique *adj. (ist.)* megalitic.
mégaloblaste *s.m.* (*biol.*) megaloblast.
mégalocéphale *adj., s.m.f.* (*zool., anat.*) megalocefal.
mégalocyte *s.m.* (*biol.*) megalocit.
mégalomane *adj., s.m.f.* megaloman, grandoman.
mégalomanie *s.f.* megalomanie, grandomanie.
mégalopole *s.f.* megalopolis, mare aglomerație urbană.
mégaphone *s.m.* **1.** megafon, difuzor. **2.** (*arg.*) țeavă de eșapament.
mégaptère *s.m.* (*zool.*) balenă cu cocoașă (*Megaptera boops*).
mégarde *s.f.* (*înv.*) lipsă de atenție, greșeală; **par ~** din neatenție.
mégathérium *s.m.* (*paleont.*) megaterium.
mégatonne *s.f.* megatonă.
mégawatt *s.m.* (*el.*) megawatt.
mégère *s.f.* megeră, scorpie, cotoroanță, zgripțuroaică, babornița, hoașcă.
mégi, ~e *adj. (despre piei)* argăsit, tăbăcit.
mégie *s.f.* **1.** argăseală fină. **2.** argăsire, argăsit, tăbăcire, tăbăcit.
mégir *v.t.* a argăsi, a tăbăci.
mégis *s.m.* argăseală, substanță de argăsit.
mégisser *v.t.* v. **mégir.**
mégisserie *s.f.* tăbăcire fină.
mégissier *s.m.* tăbăcar.
mégohm *s.m.* (*el.*) megohm.
mégohmmètre *s.m.* (*el.*) megohmetru.
mégot *s.m.* **1.** (*pop.*) muc de țigară, chiștoc. **2.** (*pop., în expr.*) **étagère à ~** ureche.
mégot(t)age *s.m.* (*pop.*) **1.** zgârcenie, avariție; meschinărie. **2.** discuție de dragul discuției; **abrégeons ce ~** ce-ar fi să nu mai vorbim de dragul de-a vorbi.
mégoter, mégotter *v.i.* (*pop.*) **1.** a fi zgârcit / avar / meschin, a se zgârci, a se scumpi. **2.** a vorbi ca să treacă timpul. **3.** a face treabă de mântuială.
mégoteur, mégotier *s.m.* (*pop.*) individ de doi bani / fără importanță.
méhara, méharée *s.f.* (*arab.*) călătorie pe cămile.
méhari (*pl.* **-s** *sau* **-a**) *s.m.* (*zool.*) dromader din Africa folosit la călărie.
méhariste *s.m.* **1.** persoană care călărește un dromader. **2.** (*înv.*) soldat din companiile călare din Sahara. **3.** (*arg.*) polițist pe bicicletă.
meilleur, ~e A. (*compar. de la* **bon**) **I.** *adj.* **1.** mai bun; **cet élève est ~ que l'autre** acest elev e mai bun decât celălalt. **2.** (*în expr.*) **de ~ heure** mai devreme. **II.** *adv.* mai plăcut, mai bine; **il fait ~ qu'hier** e mai plăcut decât ieri; e timp mai frumos decât ieri. **B.** (**le ~, la ~e**) **I.** *adj.* (*superl. de la* **bon**) cel mai bun; **il est le ~ élève de sa classe** este cel mai bun elev din clasă. **II.** *s.m.* **1.** cel mai bun lucru; cel mai bine; (*prov.*) **quand on n'a rien à dire, le ~ est de se taire** când nu ai nimic de spus, cel mai bun lucru / cel mai bine e să taci; **que le ~ gagne** să câștige cel mai bun. **2.** (*în expr.*) *(sport)* **avoir / prendre le ~** a învinge.
méiose *s.f.* (*biol.*) meioză.
méiotique *adj.* (*biol.*) meiotic, referitor la meioză.
meistre *s.m.* v. **mestre.**
méjanage *s.m.* clasificare a lânii după calitate, lungimea firului etc.
méjuger I. *v.t.* a judeca greșit; **~ de qqn.** a judeca greșit pe cineva. **II.** *v.r.* a se judeca greșit, a se subaprecia din modestie.
mélaena, méléna *s.m.* (*med.*) melenă.
mélampyre *s.m.* (*bot.*) ciormoiag (*Melampyrum cristatum*).
mélampyre-des-bois (*pl.* **mélampyres-des-bois**) *s.m.* (*bot.*) soră-cu-frate (*Melampyrum nemorosum*).
mélanco *adj.* (*pop.*) melancolic, trist.
mélancolie *s.f.* melancolie, tristețe.
mélancolique *adj.* melancolic.
mélancoliquement *adv.* (în mod) melancolic, cu melancolie.
1. mélanésien, ~ne *adj.* melanezian, din Melanezia.
2. Mélanésien, ~ne *s.m.f.* melanezian, locuitor al Melaneziei.
mélange *s.m.* **1.** amestecare; **~ d'éléments chimiques** amestecarea unor elemente chimice. **2.** amestec; **un ~ de bonté et de fermeté** un amestec de bunătate și de fermitate. **3.** (*chim.*) amestec, combinație; amalgam. **4.** (*fig.*) amestec, îmbinare, unire; **~ de races** amestec de rase. **5.** (*la pl.*) omagiu, culegere de articole dedicate unui profesor de către foștii săi elevi. **6.** (*la pl., în expr.*) **~s littéraires** miscellanea.

mélangé, ~e *adj.* **1.** amestecat; **vin ~ d'eau** vin amestecat cu apă. **2.** (*fig.*) amestecat, heteroclit; **réunion ~e** reuninune heteroclită.
mélanger *v.t.* **1.** a amesteca; **~ du vin et de l'eau** a amesteca vin cu apă. **2.** a pune la un loc; (*fam.*) a băga în aceeași oală; **~ les torchons avec les serviettes** a pune / a băga în aceeași oală; a-i pune pe toți într-o ciorbă. **3.** (*fam.*) a încurca, a face dezordine; **elle a mélangé mes papiers** mi-a încurcat hârtiile.
mélangeur, -euse I. *s.m.f.* **1.** (*chim.*) melanjor, amestecător. **2.** (*text.*) mixor. **II.** *adj.* (*în expr.*) **robinet ~** robinet care amestecă apa caldă și apa rece.
mélanine *s.f.* (*biochim.*) melanină.
mélanique *adj.* melanic, care conține melanină; **tumeur ~** tumoare melanică.
mélanisme *s.m.* (*biol.*, *med.*) mutație la unele animale.
mélanocyte *s.m.* (*biol.*) melanocit, celulă care conține melanină.
mélanoderme *adj.*, *s.m.f.* (*med.*) care are pielea închisă la culoare.
mélanodermie *s.f.* (*med.*) melanodermie, pigmentare patologică de culoare închisă.
mélanome *s.m.* (*med.*) melanom.
mélanophore *s.f.* (*biochim.*) celulă capabilă să stocheze melanină.
mélanose *s.f.* **1.** (*med.*) melanoză. **2.** numele unor boli de plante.
mélasse *s.f.* **1.** melasă. **2.** (*fig.*) mizerie; situație încurcată, proastă; **être dans la ~** a fi la ananghie / la strâmtoare. **3.** (*fam.*) ceață groasă.
melba *adj. invar.* (*în expr.*) **pêches, fraises ~** piersici, căpșuni cu frișcă.
melchior *s.m.* (*metal.*) alpaca.
melchite, melkite *s.m.f.* (*rel.*) nume dat creștinilor (ortodocși sau catolici) din patriarhatele Alexandria, Ierusalim și Antiohia.
1. meldois, ~e *adj.* referitor la orașul Meaux.
2. Meldois, ~e *s.m.f.* locuitor al orașului Meaux.
mêlé, ~e I. *adj.* **1.** amestecat, îmbinat, variat, împestrițat, pestriț; **du vin ~ d'eau** vin amestecat cu apă; **tragique ~ de comique** tragic amestecat cu comic, tragi-comic; **une société ~e** o societate amestecată / pestriță. **2.** (*în expr.*) **avoir la langue ~e** a fi mahmur după chef; a i se împletici limba (la beție). **II.** *s.m.* (*în expr.*) **un sang ~** corcitură.
méléagrine *s.f.* (*zool.*) scoică producătoare de perle (*Meleagrina*).
mêlé-cass(e), mêlé-cassis *s.m. invar.* **1.** (*pop.*) amestec de țuică și rachiu de coacăze. **2.** (*în expr.*) **voix de ~** voce răgușită de băutură.
mêlée *s.f.* **1.** încăierare, luptă corp la corp. **2.** învălmășeală, înghesuială, îmbulzeală, aglomerare, îngrămădeală; afluență. **3.** (*la rugby*) meleu (grămadă).
mêler I. *v.t.* **1.** a amesteca; **~ des substances chimiques** a amesteca substanțe chimice. **2.** a îmbina, a uni; **~ l'utile à l'agréable** a îmbina utilul cu plăcutul. **3.** a încrucișa (rase de animale, soiuri de plante). **4.** a încâlci, a încurca; **~ son grain de sel a.** a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala; **b.** a se băga în vorbă ca mărarul în ciorbă. **II.** *v.r.* **1.** a se amesteca, a se contopi, a se uni; **une vague appréhension se mêlait à sa joie** o teamă vagă se amesteca în bucuria sa. **2.** (*despre animale*) a se împerechea, a se încrucișa. **3.** a se ocupa de ceva; a se îngriji de ceva; **se ~ de musique** a se ocupa de muzică. **4.** a se amesteca, a se băga; (*pop.*) **mêle-toi de tes oignons** nu te amesteca; vezi-ți de treaba ta; **se ~ à la conversation** a se băga în vorbă; (*fam.*) **le diable s'en mêle** și-a băgat dracul coada. **5.** a întreprinde, a lua inițiativa; **il mène à bien les choses, quand il s'en mêle** duce treaba la bun sfârșit când ia inițiativa / când vrea / când își pune mintea. **6.** a se alătura; **se ~ à un défilé** a se alătura unei defilări.
mélèze *s.m.* (*bot.*) zad, zadă, lariță (*Larix sibirica*).
mélia *s.m.* (*bot.*) specie de arbust din Asia, cu flori parfumate (*Melia*).
méliacées *s.f. pl.* (*bot.*) specie de arbuști ecuatoriali folosiți în industria mobilei.
mélilot, mélilot-jaune *s.m.* (*bot.*) sulfină (*Melilotus officinalis*).
méli-mélo (*pl.* **mélis-mélos**) talmeș-balmeș, dezordine, încâlceală, răvășeală, neorânduială.
mélinite *s.f.* (*chim.*) melinită, exploziv puternic.
mélioratif, -ive *adj.*, *s.m.* (termen) cu sens laudativ, favorabil; meliorativ.
méliorisme *s.m.* (*fil.*) meliorism.
1. mélique *s.f.* (*bot.*) mărgică (*Melica*).
2. mélique *adj.* referitor la poezia corală a grecilor.
mélisse *s.f.* **1.** (*bot.*) melisă, roiniță (*Melissa officinalis*). **2.** (*în expr.*) **eau de ~** băutură alcoolică din frunze de melisă.
mélitte *s.f.* (*bot.*) dumbravnic (*Melittis Melissophyllum*).
mélkite *s.m.f.* v. **melchite.**
mellâh *s.m.* ghetou în Maroc.
mellifère *adj.* (*apic.*) melifer, care produce miere; **plantes ~e** plante melifere, din al căror polen albinele fac miere.
mellification *s.f.* (*apic.*) melificație, prepararea mierii de către albine.
mellifique *adj.* (*apic.*) melific; **abeilles ~s** albine melifice, care produc miere.
melliflue *adj.* **1.** (*înv.*) care distilează mierea. **2.** (*fig.*) care are gustul mierii. **3.** (*peior.*) mieros, dulceag; fad, insipid.
mellite *s.m.* (*farm.*) medicament pe bază de miere.
mélo *s.m.* (*fam.*) melodramă.
melodica *s.m.* (*muz.*) varietate de clavecin.
mélodie *s.f.* melodie.
mélodieusement *adv.* melodios.
mélodieux, -euse *adj.* melodios; **une voix mélodieuse** o voce melodioasă.
mélodique *adj.* melodic, armonios, muzical; **ligne ~** linie melodică.
mélodiste *s.m.f.* **1.** melodist, compozitor de melodii. **2.** compozitor care pune accentul pe melodie.
mélodramatique *adj.* melodramatic.
mélodrame *s.m.* melodramă.
méloé *s.m.* (*entom.*) specie de gândac (*Meloe majalis*).
mélomane *s.m.f.*, *adj.* meloman.

mélomanie *s.f.* *(rar)* melomanie, pasiune excesivă pentru muzică.
melon *s.m.* **1.** (*bot.*) pepene galben (*Cucumis Melo*). **2.** (*bot.*, *în compuse*) ~ **d'eau** pepene verde (*Citrullus vulgaria*). **3.** (pălărie) melon. **4.** (*pop.*) cap, tărtăcuță. **5.** (*pop.*, *peior.*) arab. **6.** (*arg.*) creier. **7.** (*arg.*) elev în anul I la școala militară din Saint-Cyr. **8.** (*pop.*, *în expr.*) **avoir le ~ déplumé** a fi chel ca-n palmă; **se casser le ~ a.** a căuta să înțelegi; **b.** a fi îngrijorat; **avoir les pieds en cosse de ~** a fi un leneș fără pereche.
mélongène, mélongine *s.f.* (*bot.*, *înv.*) pătlăgea-vânătă (*Solanum melongena*).
melonné, ~e I. *adj.* ca pepenele; care are forma pepenelui. **II.** *s.f.* (*bot.*) soi de dovleac.
melonnière *s.f.* **1.** pepeniște. **2.** (*înv.*) farfurie în care este servit pepenele.
mélopée *s.f.* melopee, melodie lentă, ritmică.
mélophage *s.m.* (*entom.*) chicheriță (*Melophagus ovinus*).
mélothérapie *s.f.* (*med.*) meloterapie, muzicoterapie.
melting-pot *s.m.* (*angl.*) asimilarea diferitelor populații (ca în cazul populării Statelor Unite), conglomerat de popoare.
mélusine *s.f.* fetru cu păr lung.
membrane *s.f.* **1.** (*anat.*, *bot.*) membrană. **2.** (*tehn.*) diafragmă.
membraneux, -euse *adj.* (*anat.*, *bot.*) membranos.
membranule *s.f.* (*anat.*, *bot.*) membrană fină.
membre *s.m.* **1.** (*anat.*) membru; **les ~s supérieurs / inférieurs** membrele superioare / inferioare. **2.** membru (al unei colectivități); **~ d'un parti** membru al unui partid. **3.** (*gram.*, *mat.*) fragment, parte, element, membru. **4.** (*arhit.*) parte componentă a unei clădiri.
membré, ~e *adj.* (*în expr.*) **bien ~** bine făcut, viguros; **mal ~** disproporționat.
membron *s.m.* (*arhit.*) culme a unei mansarde.
membru, ~e *adj.* (*anat.*) cu membre viguroase / puternice.
membrure *s.f.* **1.** totalitatea membrelor unui corp. **2.** (*mar.*) coastă; **~ renversée** contracoastă; **~ dévoyée / élancée** coastă radială. **3.** (*c.f.*) ansamblul grinzilor care formează șasiul vagonului.
même I. *adj. nehot.* **1.** același, identic; **la ~ chose** același lucru. **2.** (*după substantive și pronume*) însuși; **elle confectionne elle-~ ses robes** își confecționează ea însăși rochiile; **c'est le compositeur ~ qui a conduit l'orchestre** compozitorul însuși a condus orchestra. **3.** (*în expr.*) **par cela ~** tocmai prin aceasta. **II.** *pron. nehot.* (*întotdeauna precedat de art. hot.*) **1.** același; **il est resté le ~** a rămas același. **2.** (*în expr.*) **c'est du pareil au ~, cela revient au ~** e totuna, e același lucru; tot un drac. **III.** *adv.* **1.** chiar; chiar și; tot astfel și; **je partirai, ~ si vous n'êtes pas d'accord** voi pleca, chiar dacă nu sunteți de acord. **2.** (*în expr.*) **pas ~** nici măcar; **à ~** direct (din), chiar (din); **quelques soldats dormaient à ~ le sol** câțiva soldați dormeau chiar pe jos; **boire à ~ la bouteille** a bea direct din sticlă; **il en est de ~ de** la fel stau lucrurile cu; **tout de ~** totuși; **de ~ que** tot așa cum; **être à ~ de** a fi capabil să, a fi în stare să.
mémé (*fam.*) **1.** (*în limbajul copiilor*) bunică, mamaie. **2.** (*peior.*) babă, babornița.
mêmement *adv.* (*înv.*) la fel, tot astfel, aidoma.
memento (*pl.* **-s**) *s.m.* **1.** (*rel. catol.*) rugăciune pentru cei vii și pentru cei morți. **2.** agendă. **3.** evocarea imaginii unui defunct, spre aducere aminte. **4.** carte cu datele esențiale (ale unei meserii); **~ du mécanicien** cartea mecanicului.
mémère *s.f.* v. **mémé.**
1. mémoire *s.f.* **1.** memorie; **avoir une bonne ~** a avea o bună memorie; **citer de ~** a cita din memorie. **2.** amintire, aducere-aminte. **3.** renume, reputație; **réhabiliter la ~ d'un homme politique** a reabilita memoria unui om politic. **4.** (*în expr.*) **de ~ d'homme** de când lumea; **à la ~ de ...** în cinstea ...; **rafraîchir la ~ à qqn.** a-i aminti cuiva; a-i împrospăta memoria; **se rafraîchir la ~** a-și împrospăta memoria.
2. mémoire *s.m.* **1.** memoriu; expunere; **dresser un ~** a întocmi un memoriu. **2.** socoteală, seamă, cont. **3.** dizertație, susținere a unei expuneri. **4.** (*la pl.*) memorii; **publier ses ~s** a-și publica memoriile.
mémorable *adj.* memorabil, demn de ținut minte; **événement ~** eveniment memorabil.
mémorablement *adv.* (în mod) memorabil.
mémorandum (*pl.* **-s**) *s.m.* **1.** memorandum, memoriu. **2.** agendă. **3.** (*com.*) notă de comandă.
mémoratif, -ive *adj.* (*înv.*) privitor la memorie.
mémoration *s.f.* v. **mémorisation.**
mémorial (*pl.* **mémoriaux**) *s.m.* **1.** memorial, carte în care sunt relatate fapte memorabile; **le Mémorial de Sainte-Hélène** Memorialul de la Sfânta-Elena. **2.** monument comemorativ.
mémorialiste *s.m.f.* memorialist, autor de memorii (literare sau istorice).
mémorisation *s.f.* memorizare, memorare.
mémoriser *v.t.* **1.** a memoriza; **~ des connaissances** a memoriza cunoștințe. **2.** (*inform.*) a introduce cunoștințe în memoria computerului.
menaçant, ~e *adj.* **1.** amenințător; **un ton ~** un ton amenințător. **2.** primejdios. **3.** (*în expr.*) **temps ~** timp care anunță furtună.
menace *s.f.* **1.** amenințare; intimidare; **obtenir une chose par la ~** a obține un lucru prin intimidare. **2.** primejdie; **~ de guerre** primejdie de război.
menacer I. *v.t.* **1.** a amenința; a intimida; **~ qqn. de mort** a amenința pe cineva cu moartea. **2.** a primejdui, a pune în pericol, a periclita; **~ la vie de qqn.** a pune în pericol viața cuiva. **3.** (*în expr.*) **~ de ...** a sta să ..., a fi pe punctul de a ...; **~ ruine** a sta să cadă, a fi pe punctul de a cădea în ruină. **II.** *v.r.* a se amenința reciproc.
ménade *s.f.* **1.** (*mit.*) bacantă. **2.** (*fig.*) femeie desfrânată.
ménage *s.m.* **1.** menaj, gospodărie; **conduire son ~** a-și conduce gospodăria. **2.** administrare, gospodărire; **mauvais ~** proastă gospodărire. **3.** familie; **un ~ uni** o familie unită. **4.** cuplu, soți, căsnicie; **un jeune ~** un cuplu tânăr. **5.** (*stat.*) unitate de populație definită printr-un consum global. **6.** (*în expr.*) **entrer / se mettre en ~** a se căsători; **faire**

bon ~ avec qqn. a face / a duce casă bună cu cineva; a se înțelege bine cu cineva; **faire le ~** a face curățenie; **femme de ~** femeie de serviciu **faire des ~s** a munci cu ziua, făcând menajul la diverse case.

ménagement *s.m.* **1.** (*înv.*) gospodărire, administrare. **2.** menajament, menajare; **traiter qqn. sans ~** a se purta brutal / fără menajamente cu cineva.

1. ménager I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a gospodări. **2.** a economisi; a gospodări cu economie / cu cumpătare; **~ ses ressources** a-și gospodări veniturile cu chibzuială. **3.** (*fig.*) a menaja, a cruța; **~ sa santé** a-și cruța sănătatea. **4.** (*fig.*) a cântări, a măsura; **~ ses paroles** a-și măsura cuvintele. **5.** a pregăti, a înlesni; **~ une entrevue** a pregăti o întrevedere; **~ une surprise** a pregăti o surpriză. **6.** a menaja, a trata cu atenție; **~ un malade** a menaja un bolnav. **7.** (*în expr.*) **~ la chèvre et le chou** a împăca și capra și varza; **~ ses effets** a ști să faci impresie. **II.** *v.r.* **1.** a se menaja, a se cruța. **2.** a-și pregăti, a-și rezerva, a-și asigura; **se ~ une porte de sortie** a-și asigura / a-și lăsa / a-și pregăti o portiță de scăpare.

2. ménager, -ère I. *adj.* **1.** menajer, casnic; **appareils ~s** aparate casnice. **2.** (*înv.*) econom; gospodar; **être ~ de ses deniers** a-și economisi banii. **II.** *s.m.* (*înv.*) mic proprietar agricol. **III.** *s.f.* **1.** gospodină. **2.** serviciu de tacâmuri (în cutie). **3.** suport pentru untdelemn, oțet, sare sau piper.

ménagerie *s.f.* **1.** menajerie, colecție de animale. **2.** (*fig., fam.*) adunătură de indivizi. **3.** (*arg.*) reuniune de episcopi.

ménagiste *s.m.f.* negustor de aparate electrocasnice.

menant, ~e *adj.* (*c.f., în expr.*) **roues ~es** roți motrice.

menchevik *s.m.* (*ist.*) menșevic.

mendélévium *s.m.* (*chim.*) mendeleeviu.

mendélien, ~ne *adj.* (*biol.*) mendelist, referitor la mendelism; **caractère ~** caracter mendelist (genetic).

mendélisme *s.m.* (*biol.*) mendelism.

mendès *s.m.* (*arg.*) pahar cu lapte.

mendiant, ~e I. *s.m.f.* **1.** cerșetor, milog; **faire l'aumône aux ~s** a da de pomană cerșetorilor. **2.** (*în expr.*) **les quatre ~s** desert compus din smochine, stafide, migdale și alune. **II.** *adj.* (*în expr.*) **moines / ordres ~s** ordine de călugări care trăiesc din cerșit.

mendicité *s.f.* cerșetorie; cerșit; **être réduit à la ~** a fi constrâns la cerșit; a ajunge în sapă de lemn.

mendier *v.t., v.i.* **1.** a cerși, a cere de pomană. **2.** (*fig.*) a cere cu umilință; a cerși; **~ un sourire** a cerși un zâmbet.

mendigo, mengave *s.m.* (*pop.*) cerșetor.

mendigoter *v.t.,v.i.* (*pop.*) **a** cerși.

mendole *s.f.* (*iht.*) numele unui pește care trăiește în Marea Mediterană.

meneau (*pl.* **-x**) cercevea, giurgiuvea.

menée *s.f.* **1.** (*înv.*) drum, cale. **2.** (*vân.*) urmă (a cerbului hăituit); **être à la ~** a fi pe urma cerbului hăituit. **3.** (*Elveția*) troian de zăpadă. **4.** drumul parcurs de dintele unei roți de ceasornic. **5.** (*fig., la pl.*) intrigă, uneltire, mașinație, lucrătură.

mener I. *v.t.* **1.** a duce, a conduce, a însoți, a întovărăși (pe cineva); **~ les enfants au cirque** a duce copiii la circ; **~ à bonne fin** a duce la bun sfârșit; a face o treabă până la capăt. **2.** a duce, a conduce, a călăuzi, a îndruma, a mâna, a ghida; **~ les bêtes aux champs** a duce vitele la pășune; (*fig., fam.*) **~ qqn. par le bout du nez / par le bec** a duce pe cineva de nas; a face pe cineva să joace după cum i se cântă; a juca pe cineva pe degete; **~ qqn. par de belles paroles / en bateau** a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul. **3.** a conduce, un vehicul; **~ à fond de train** a conduce / a mâna nebunește; (*fig.*) **~ bien sa barque** a-și conduce bine barca; a se descurca bine în viață; a-și aranja bine treburile. **4.** a fi în frunte; a conduce; **~ la danse a.** a conduce dansul; **b.** (*peior.*) a conduce o bandă; (*sport*) **~ le train** a conduce (într-o cursă), a fi primul. **5.** a transporta, a duce; **l'autobus mène les voyageurs à la station terminus** autobuzul duce călătorii la capăt. **6.** a trage; a trasa; **~ une droite sur un papier** a trage o linie dreaptă pe o hârtie. **7.** (*în expr.*) **~ de front plusieurs affaires** a se ocupa simultan de mai multe lucruri; (*fam.*) a lucra la mai multe războaie; **~ en branle** a da cel dintâi exemplu; **~ grand bruit / tapage / ~ un train de tonnerre** a face tărăboi / tam-tam; (*fam.*) a se umfla în bojoci; **~ grand train / ~ la vie à grandes guides** a trăi pe picior mare; **~ joyeuse vie, ~ la vie de palace** a huzuri; a o duce de minune / a duce un trai pe vătrai; **~ la barque** a fi în capul bucatelor; a ține frâiele; **~ la vie dure à qqn.** a-i face cuiva zile fripte / sânge rău; **~ le jeu** a fi stăpân pe situație; (*fam.*) **~ les poules pisser** a duce câinii la apă; a tăia frunză la câini; **~ loin** a avea consecințe grave; **~ qqn. à la baguette / en laisse** a juca pe cineva pe degete; **~ qqn. à la cravache / le bâton haut / rudement** a strânge pe cineva în chingi; a ține pe cineva din scurt; (*fig.*) **~ qqn. bon train / tambour battant** a lua repede pe cineva; **~ un enfant à la dure** a crește un copil cu severitate; **~ une vie de bâton de chaise / de patachon** a-și face de cap; a o duce tot într-un chef; **~ une vie de pacha** a trăi ca un pașă; **~ une vie errante** a nu se fixa nicăieri; a nu-și găsi locul în viață; **ne pas en ~ large a.** a fi la ananghie; a avea un necaz; **b.** a o băga pe mânecă; a o sfecli; **c.** a-i ajunge cuiva cuțitul la os. **II.** *v.i.* (*sport*) a fi în frunte; a conduce; **~ par trois points à zéro** a conduce cu trei la zero. **III.** *v.r.* a se conduce reciproc.

ménesse *s.f.* (*arg.*) femeie; soție.

ménestrel *s.m.* (*în evul mediu*) menestrel, trubadur.

ménétrier *s.m.* (*înv.*) lăutar de țară.

meneur, -euse *s.m.f.* **1.** conducător; cap; **~ d'hommes** conducător de oameni. **2.** animator; **~ de jeu** animatorul unui spectacol. **3.** (*peior.*) agitator.

menhir *s.m.* menhir, monument megalitic.

méniane *s.f.* (*arhit.*) mic balcon sau terasă în construcțiile italiene.

menin *s.m.* (*ist.*) **1.** (*în Spania*) tânăr nobil însoțitor al principilor din familia regală. **2.** (*în Franța*) nobil în serviciul delfinului / moștenitorul tronului.

ménine *s.f.* (*ist.*) tânără nobilă, însoțitoare a prințeselor din familia regală spaniolă.
méninge *s.f.* **1.** (*anat.*) meninge. **2.** (*fam., în expr.*) **faire travailler ses ~s** a-și pune mintea la contribuție; **se triturer les ~s** a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea; a se munci cu gândul.
méningé, ~e *adj.* (*anat.*) referitor la meninge; meningeal; **syndrome ~** sindrom meningeal.
méningiome *s.m.* (*med.*) tumoră benignă a meningelui.
méningite *s.f.* (*med.*) meningită.
méningitique *adj.* (*med.*) referitor la meningită; bolnav de meningită.
méningocoque *s.m.* (*med.*) meningococ.
méniscal, ~e *adj.* referitor la meniscul genunchiului.
ménisque *s.m.* (*anat., fiz.*) menisc.
mennonite *s.m.f.* *(rel.)* menonit, membru al unei secte anabaptiste (fondată în Olanda în 1535).
méniscite *s.f.* (*med.*) boală a meniscului genunchiului.
méniscographie *s.f.* meniscografie, radiografie a meniscului genunchiului.
ménologe *s.m.* (*bis.*) minologhion, carte care cuprinde viețile sfinților.
menon *s.m.* (*piei.*) saftian, piele subțire din care se confecționează articole fine de galanterie.
ménopause *s.f.* (*med.*) menopauză.
ménopausée *adj. f.* (femeie) care se află la menopauză.
ménorragie *s.f.* (*med.*) menoragie.
menotte *s.f.* **1.** mânuță. **2.** (*la pl.*) cătușe; **passer ies ~s à qqn.** a pune cuiva cătușe.
mense *s.f.* (*bis.*) (*în Evul Mediu*) venitul unei comunități religioase.
mensonge *s.m.* **1.** minciună, neadevăr, scorneală. **2.** (*fig.*) iluzie, amăgire; **tous ies songes sont ~s** toate visele sunt amăgiri.
mensonger, -ère *adj.* **1.** mincinos, neadevărat, scornit, fals; **affirmations mensongères** afirmații minci-noase. **2.** (*fig.*) înșelător, amăgitor, iluzoriu; **promesse mensongères** promisiune înșelătoare.
mensongèrement *adv.* mincinos; neadevărat; fals.
menstruation *s.f.* (*fiziol.*) menstruație.
menstruel, ~le *adj.* (*fiziol.*) menstrual; **cycle ~** ciclu menstrual.
menstrues *s.f. pl.* (*înv.*) menstruație, ciclu.
mensualisation *s.f.* transformare a unui salariu orar în salariu lunar.
mensualiser *v.t.* a transforma un salariu orar în salariu lunar.
mensualité *s.f.* rată lunară.
mensuel, ~le I. *adj.* mensual, lunar; **publication ~le** publicație lunară; **salaire ~** salariu lunar. **II.** *s.m.f.* salariat plătit cu luna.
mensuellement *adv.* **1.** cu luna, lunar, pe timp de o lună. **2.** în fiecare lună.
mensur *s.f.* (*germ., înv.*) duel cu sabia (la studenții germani).
mensuration *s.f.* **1.** măsurare, măsurătoare. **2.** (*antrop.*) determinare științifică a unor dimensiuni caracteristice corpului uman.
mental, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* mintal; **calcul ~** calcul mintal. **II.** *s.m.* elementul intelectual; spiritul. **III.** *s.f.* (*pop.*) mentalitate.
mentalement *adv.* în minte, în gând; **calculer ~** a calcula în gând.
mentalité *s.f.* mentalitate, concepție; psihologie; (*fig.*) optică.
menterie *s.f.* (*înv.*) minciună.
menteur, -euse I. *adj., s.m.f.* **1.** mincinos, înșelător, fals; plăsmuit, scornit; **louange menteuse** laudă înșelătoare. **2.** (*pop.*) ziar. **II.** *s.f.* (*pop.*) limbă.
menthe *s.f.* (*bot.*) **1.** mentă, izmă (*Mentha silvestris*). **2.** (*în compuse*) **~-coq** calomfir (*Chrisanthemum Balsamita*); **~-crépue, ~-frisée** izmă-creață (*Mentha crispa*); **~-poivrée** izmă-bună, izmă-de-leac, izmă-domnească (*Mentha piperita*); **~ de chat** cătușnică (*Nepela Cataria*); **~-de-montagne** izma-pădurilor (*Calamintha officinalis*).
menthol *s.m.* (*chim., farm.*) mentol.
mentholé, ~e *adj.* (*chim., farm.*) metolat.
mention *s.f.* **1.** mențiune, menționare; pomenire, citare; **faire ~ d'un livre** a face mențiune despre / a menționa o carte. **2.** mențiune, notă; precizare; **~ marginale** mențiune marginală. **3.** mențiune, brio, distincție **passer l'examen avec mention** a lua un examen cu brio.
mentionner *v.t.* a menționa, a pomeni, a cita, a arăta, a indica, a pomeni, a semnala.
mentir I. *v.i.* **1.** a minți, a nu spune adevărul. **2.** (*în expr.*) **sans ~** la drept vorbind, în realitate; **~ comme un arracheur de dents** a minți cu nerușinare / de la obraz; a spune gogoși; (*prov.*) **écriture ne ment point** scrisul îl trădează pe om; (*prov.*) a **beau ~ qui vient de loin** cel din țară străină poate să spună ce-i va plăcea. **II.** *v.r.* a se minți pe sine.
mentisme *s.m.* (*med.*) tulburare mintală.
menton *s.m.* **1.** bărbie; **double / triple ~** bărbie dublă; **avoir un ~ en galoche** a avea o bărbie proeminentă. **2.** (*în expr.*) **lever le ~ a.** a-și lua nasul la purtare; **b.** a se supăra.
mentonnet *s.m.* **1.** ureche (la zăvor). **2.** cârlig, ureche (la car).
mentonnière *s.f.* **1.** parte a unei căști care acoperă bărbia. **2.** panglică sub bărbie care înnoadă o pălărie. **3.** bărbie (la vioară). **4.** (*med.*) bandaj pentru fracturi de bărbie.
mentor *s.m.* (*lit.*) mentor, îndrumător, ghid, sfătuitor, călăuză, povățuitor.
menu, ~e I. *adj.* **1.** subțire, mic; **du ~ bois** lemne subțiri, surcele; **couper en ~s morceaux** a tăia în bucăți mici. **2.** mărunt; **~es dépenses** cheltuieli mărunte; **une femme ~e** o femeie măruntă. **3.** mic; **~ gibier** vânat mic. **4.** (*în expr.*) **~ peuple** oameni de rând; (*arg.*) **~ paille** pleavă; **~ fretin** plevușcă. **II.** *adv.* **1.** mărunt; în bucăți mici; **piler ~ une gousse d'ail** a pisa mărunt un cățel de usturoi. **2.** (*în expr.*) **hacher ~ comme chair à pâté** a face harcea-parcea; a face bucăți-bucățele / fărâme / zob; a face pe cineva papară / tărâțe. **III.** *s.m.* **1.** (*culinar*) meniu, listă de bucate. **2.** (*inform.*) meniu, lista operațiunilor ce pot fi efectuate. **3.** cărbune mărunt. **4.** (*în expr.*) **par le ~** în amănunt, amănunțit, cu de-amănuntul.

menuet *s.m.* (*muz., cor.*) menuet.
menuise *s.f.* **1.** (*vân.*) alică. **2.** surcele, vreascuri. **3.** (*iht.*) plevușcă, chitic.
menuiser *v.t.* **1.** a tăia surcele. **2.** a lucra în tâmplărie.
menuiserie *s.f.* tâmplărie.
menuisier *s.m.* tâmplar.
ménure *s.m.* (*ornit.*) pasărea-liră (*Menura superba*).
menu-vair *s.m.* (*înv.*) blană de jder.
ményanthe *s.f.* (*bot.*) trifoiște, trifoi-de-baltă (*Menyanthes trifoliata*).
méphistophélique *adj.* mefistofelic, diabolic, diavolesc, infernal.
méphitique *adj.* mefitic, cu miros urât, puturos, pestilențial.
méphitisme *s.m.* **1.** mefitism, miros infect, fetid, duhoare. **2.** viciere a aerului.
méplat, ~e I. *adj.* **1.** inegal ca grosime. **2.** (*arhit., în expr.*) **bas-relief ~** basorelief în care grosimea primelor pla-nuri scade treptat; **lignes ~es** linii care fac trecerea de la un plan la altul. **II.** *s.m.* (*arte*) fiecare dintre planu-rile a căror îmbinare formează suprafața unui corp.
méprendre *v.r.* a se înșela, a greși; a confunda; **se ~ sur les bonnes intentions de qqn.** a se înșela asupra bunelor intenții ale cuiva; **ils se ressemblent à s'y ~** seamănă într-atât încât îi poți confunda.
mépris *s.m.* **1.** dispreț; **traiter qqn. avec ~** a trata pe cineva cu dispreț. **2.** (*în expr.*) **au ~ de** în ciuda, în pofida; cu toate că; **il a agi ainsi au ~ des conventions** a procedat astfel în ciuda convenienţelor.
méprisable *adj.* **1.** demn de dispreț, de disprețuit; **un individu ~** un individ demn de dispreț. **2.** (*înv.*) neînsemnat, mărunt.
méprisant, ~e *adj.* disprețuitor, arogant, sfidător, trufaș.
méprise *s.f.* eroare, greșeală; confuzie; **cette lettre nous est parvenue par ~** această scrisoare ne-a parvenit din greșeală.
mépriser I. *v.t.* **1.** a disprețul; **~ les hypocrites** a-i disprețui pe ipocriți. **2.** a nu da importanță; **~ l'argent** a nu da importanță banilor. **3.** (*fig.*) a înfrunta; **~ le danger** a înfrunta primejdia. **4.** a neglija, a nu respecta; **~ ses engagements** a nu-și respecta anganjamentele. **II.** *v.r.* a se disprețui.
méquer *v.i.* (*arg.*) a comanda, a porunci, a face pe șeful.
mer *s.f.* **1.** (*geogr.*) mare; **la Mer Noire** Marea Neagră; **en pleine / haute ~** în largul mării; **brise de ~** briza mării; **mal de ~** rău de mare; *(fig.)* **promettre la ~ et les poissons** a făgădui marea cu sarea. 2. (*în expr.*) **ce n'est pas la ~ à boire a.** nu e așa de greu, nu e mare scofală; **b.** doar nu piere lumea; **basse ~** reflux; **haute ~** flux; **coup de ~** furtună bruscă; **gens de ~** marinari; **~ de travers** valuri de travers; **~ de l'arrière** valuri din pupa; **prendre la ~** a se îmbarca; a ieși / a porni în larg; **il boirait la ~ et les poissons** i s-a uscat gâtlejul de sete; **c'est une goutte d'eau dans la ~** e o picătură într-un ocean; **homme à la ~!** om la apă! **porter l'eau à la ~** a căra apă la fântână / la râu; a duce lemne la pădure; **labourer le visage de ia ~** a duce câinii la apă; a arde gazul de pomană.
mer-air, mer-mer, mer-sol *s.m.* (*mil.*) rachetă lansată de pe o navă maritimă împotriva unui obiectiv aerian, marin sau terestru.
mercanti *s.m.* (*ital.*) negustor necinstit, speculant.
mercantile *adj.* **1.** (*înv.*) comercial. **2.** mercantil, avid, lacom de câștig; (*peior.*) **esprit ~** spirit mercantil, lacom; vulgar; interesat; hrăpăreț.
mercantilisme *s.m.* **1.** (*ec.*) mercantilism, doctrină economică. **2.** (*peior.*) mercantilism, spirit negustoresc.
mercantiliste *s.m.f., adj.* (*ec.*) adept al mercantilismului. **2.** (*peior.*) spirit mecantilist, avid, rapace.
mercaptan *s.m. (chim.)* mercaptan.
mercaticien, ~ne *s.m.f.* (*ec.*) specialist în marketing.
mercatique *s.f.* (*ec.*) ramură a marketingului.
mercenaire *s.m., adj.* mercenar.
mercerie *s.f.* **1.** mercerie, mărunțișuri. **2.** mercerie, prăvălie de mărunțișuri.
mercerisage *s.m.* mercerizare.
merceriser *v.t.* a merceriza.
merceriseuse *s.f.* (*tehn.*) mașină de mercerizat.
mercerisette *s.f.* (*text.*) satinet obținut prin mercerizare.
merchandising *s.m.* (*angl.*) v. **marchandisage.**
merci I. *s.f.* **1.** (*înv.*) milă, îndurare, milostivire, mizericordie; **demander ~** a cere îndurare; **sans ~** fără milă. **2.** (*în expr.*) **Dieu ~ a.** slavă Domnului; **b.** din fericire; **être à la ~ de qqn.** a fi la discreția / la cheremul / la bunul plac / la voia cuiva; (*ist.*) **serf taillable et corvéable à ~** iobag căruia seniorul îi putea impune oricâte impozite. **II.** *s.m.* **1.** mulțumire; **mille ~** mii de mulțumiri; **dire ~** a mulțumi. **2.** răsplată; **c'est le seul ~ que j'aie reçu!** este singura răsplată pe care am primit-o! **III.** *interj.* mulțumesc! mersi! **~ beaucoup** mulțumesc foarte mult.
mercier, -ère *s.m.f.* **1.** negustor de mărunțișuri. **2.** (*în expr.*) (*prov.*) **à petit ~, petit panier** întinde-te cât ți-e plapuma.
mercredi *s.m.* **1.** miercuri. **2.** (*bis. catol., în expr.*) **~ des Cendres** prima zi din Postul Paștelui.
mercurage *s.m.* (*chim.*) mercurare.
mercure *s.m.* (*chim.*) mercur, argint-viu.
mercureux *adj. m. (chim., despre compușii mercurului)* mercuros, de mercur.
mercurey *s.m.* vin roșu din regiunea Mercurey.
mercurial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* referitor la cultul zeului Mercur. **II.** *s.m. pl.* (*antichit. romană*) confrerii religioase dedicate cultului lui Mercur.
1. mercuriale *s.f.* **1.** (*ist.*) adunare ținută de corpurile judecătorești în ziua de miercuri. **2.** dojană, observație, ceartă, admonestare, muștruluială, săpuneală.
2. mercuriale *s.f.* (*bot.*) trepădătoare (*Mercualis annua*).
3. mercuriale *s.f.* mercurial, listă de prețuri într-o piață.
mercuriel, ~le *adj.* (*chim., farm.*) mercurial, cu mercur; **pommade ~le** alifie cu mercur.
mercurien, ~ne *adj.* referitor la planeta Mercur.
mercurifère *adj.* (*mineral.*) care conține mercur.
mercurique *adj.* (*chim.*) mercuric.
mercurochrome *s.m.* (*med.*) compus mercurial folosit ca antiseptic.
merdaille *s.f.* (*pop.*) bulibășeală, încurcătură, impas.

merdaillon *s.m.* (*pop.*) **1.** copil antipatic. **2.** persoană care nu merită nici o atenție.

merde I. *s.f.* (*pop.*) **1.** excrement, materie fecală; rahat; caca. **2.** (*pop.*) hașiș. **3.** (*în expr.*) **il y a de la ~ après la rampe** rahatu-i tot rahat, neînțelegerea tot neînțelegere; **ne pas se prendre pour une ~, faire sa ~** a-și da aere, a se crede, a se da mare; **traîner qqn. dans la ~** a împroșca pe cineva cu noroi, a insulta / a bârfi pe cineva; **avoir qqn. à la ~** a disprețui / a urî pe cineva; **comme une ~** cu dispreț; **être dans la ~ (jusqu'au cou, jusqu'aux yeux)** a fi în rahat (până la gât); **semer / foutre la ~** a băga zâzanie; a provoca dezordine; **une ~, de la ~** fără nici o valoare; un rahat; **de ~** nul; **oui ou ~** da sau nu. **II.** *interj.* ei drace!; fir-ar să fie!

merder *v.i.* (*pop.*) a da chix, a da carul de mal; a o da în bară.

merdeuserie *s.f.* (*pop.*) lucru prost / de doi bani.

merdeux, -euse I. *s.m.f.* (*pop.*) **1.** tip demn de dispreț. **2.** copil, mucos. **II.** *adj.* **1.** slab; prost, mediocru. **2.** (*în expr.*) **bâton ~** persoană dificilă; **cas ~** afacere dubioasă.

merdier *s.m.* (*vulg.*) **1.** (*înv.*) loc plin de excremente. **2.** încurcătură, bulibășeală, dezordine.

merdique *adj.* (*pop.*) slab, prost, mediocru; **un boulot ~** o slujbă proastă.

merdoie *adj. invar.* de culoarea excrementelor de gâscă; galben-verde.

merdouille *s.f.* (*pop.*) **1.** situație supărătoare; necaz; ananghie. **2.** lucru fără valoare / nesemnificativ. **3.** (*în expr.*) **être dans la ~** a fi în încurcătură.

merdouiller, merdoyer *v.i.* (*pop.*) **1.** a ezita; a se împotmoli (într-o explicație). **2.** (*arg. școl.*) a trage la fit, a chiuli.

1. mère *s.f.* **1.** mamă; **~ de famille** mamă de familie; **la ~ patrie** patria mamă. **2.** (*rel.*) maică; **la Mère de Dieu** Maica Domnului. **3.** (*rel.*) călugăriță; maică; **la Mère supérieure** maica stareță; **Mère Teresa** Maica Teresa. **4.** (*fam.*) bătrână. **5.** (*fig.*) patrie, loc de baștină; **la Grèce, ~ des arts** Grecia, patria artelor. **6.** *(fig.)* mamă; cauză, origine; (*prov.*) **l'oisiveté est ~ de tous les vices** lenea e mama tuturor răutăților. **7.** (*în expr.*) **grand-~** bunică; **arrière grand-~** străbunică; **belle-~ a.** soacră; **b.** mamă vitregă; **~ nourrice** doică; **petite ~** măicuță, mămică; (*prov.*) **il veut apprendre à sa ~ à faire des enfants** învață oul pe găină; bobocii pe gâște vor să le-nvețe să-noate; **renvoyer qqn. chez sa ~-grand** a face pe cineva albie de porci; **~-branche** ramură groasă desprinsă din trunchi; **~ de vinaigre** *(fig.)* floare, cămașă, pieliță formată la suprafață (la vin, oțet); **~ perle** scoică perlieră mare. **II.** *adj.* (*în expr.*) **reine ~** regina mamă; **~ langue** limba de bază din care s-au desprins mai multe dialecte; **maison ~** organizație religioasă cu filiale; **idée ~** idee principală / fundamentală.

2. mère *adj.* curat, pur, neamestecat, fin; **~ laine** lâna cea mai fină (de pe spinarea oii); **~ goutte** ravac, must.

mère-grand *s.f.* (*înv.*) bunică.

mérelle *s.f.* (*înv.*) v. **marelle.**

merguez *s.f.* mic cârnat din carne de vită sau de oaie, foarte condimentat.

mergule *s.m.* (*ornit.*) mergul pitic (*Mergulus alle*).

méridien, ~ne I. *adj.* meridian; de la amiază. **II.** *s.m.* (*astr.*) meridian. **III.** *s.f.* **1.** (*astr.*) meridiană. **2.** siestă de prânz, în țările calde. **3.** canapea pentru siestă.

méridional, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m.f.* meridional, sudic; **partie ~e d'un pays** partea sudică a unei țări; **les Méridionaux** meridionalii.

meringue *s.f.* *(culinar)* bezea cu cremă.

meringuer *v.t.* *(culinar)* a orna cu bezele.

mérinos I. *s.m.* **1.** rasa de oi merinos. **2.** oaie de rasă merinos. **3.** lână merinos. **4.** stofă de lână merinos. **5.** (*în expr.*) **laisser pisser le ~** a lăsa lucrurile să meargă de la sine; a aștepta cu răbdare un deznodământ. **II.** *adj.* de rasă merinos; **brebis ~** oaie merinos.

merise *s.f.* mălină.

merisier *s.m.* (*bot.*) **1.** specie de cireș (*Prunus avium*). **2.** (*în compuse*) **~-à-grappes** mălin (*Prunus Padus*).

méristème *s.m.* (*bot.*) meristem, țesut vegetal tânăr.

méritant, ~e *adj.* merituos.

mérite *s.m.* **1.** merit; **un des ~s de cette politique** unul dintre meritele acestei politici; **se faire un ~ de qqch.** a-și face un merit / un titlu de glorie din ceva. **2.** valoare; **un homme de ~** un om de valoare; **sa place dans la hiérarchie sociale est due au seul ~** locul său în ierarhia socială se datorează exclusiv valorii sale. **3.** (*rel.*) fapte bune; **les ~s d'un chrétien** faptele bune ale unui creștin. **4.** reușită, succes; **s'attribuer le ~ d'une affaire** a-și atribui reușita unei afaceri.

mérité, ~e *adj.* meritat, câștigat; **une promotion ~e** o promovare meritată.

mériter I. *v.t.* **1.** a merita, a fi demn / vrednic de ; **~ des éloges** a merita elogii, a fi vrednic de laudă. **2.** a merita, a fi pasibil de; **~ une punition** a merita o pedeapsă. **3.** a da dreptul la ceva; (*prov.*) **toute peine mérite salaire** orice muncă se plătește, merită să fie plătită. **II.** *v.i.* (*în expr.*) **bien ~ de** a avea dreptul la recunoștință; **il a bien mérité de la patrie** a avea dreptul la recunoștință din partea patriei.

méritocratie *s.f.* meritocrație, sistem fondat exclusiv pe meritul individual.

méritoire *adj.* meritoriu, demn de laudă, lăudabil; valoros; **une action ~** o acțiune meritorie.

merl *s.m.* v. **maërl.**

merlan *s.m.* **1.** (*iht.*) specie de pește marin (*Merlangus vulgaris*). **2.** (*pop., înv.*) peruchier, coafor. **3.** (*arg.*) proxenet. **4.** (*fam., în expr.*) **faire des yeux de ~ frit** a da ochii peste cap.

merle *s.m.* **1.** (*ornit.*) mierlă (*Turdus merula*). **2.** (*iht.*) specie de pește buzat (*Labrus merula*). **3.** (*în expr.*) **jaser comme un ~** a-i merge gura ca o moară hodorogită; a nu-i mai sta gura; **vilain ~** pocitanie, arătare; **fin ~** vulpe bătrână; **~ blanc** pasăre rară; (*prov.*) **faute de grives, on mange des ~s** în dorul scrobului lingi coada tigăii.

merleau *s.m.* pui de mierlă.

merlette *s.f.* **1.** (*rar*) mierlă femelă. **2.** (*arg.*) prostituată.

merlier *s.m.* (*bot., pop.*) moșmon (*Mespilus germanica*).
merlin *s.m.* **1.** topor de spart lemne. **2.** ciocan de sacrificare a vitelor la abator. **3.** (*mar.*) merlin.
merlon *s.m.* (*arhit.*) merlon.
merlu, merlus *s.m.* (*iht.*) specie de pește osos, apropiat de morun.
merluche *s.f.* (*iht.*) **1.** specie de pește din Atlantic (*Meriuccius vulgaris*). **2.** batog. **3.** (*arg., peior.*) nevastă, consoartă.
mérostomes *s.m. pl.* (*paleont., zool.*) merostomide, clasă de artropode marine fosile.
mérou *s.m.* (*iht.*) numele a două specii de pești din Marea Mediterană (*Epinephelus gigas* și *Polyprion cemium*).
mérovingien, ~ne *adj., s.m.f.* (*ist.*) merovingian; **dynastie ~ne** dinastia merovingiană.
merrain *s.m.* **1.** lemn (pentru doage). **2.** ramura centrală din coarnele cerbului.
mérule-pleureur (*pl.* **mérules-pleureurs**) *s.m. sau f.* (*bot.*) ciupercă-de-pivniță (*Merulis lacrymans*).
merveille *s.f.* **1.** (*înv.*) minune, miracol. **2.** minune, minunăție, splendoare; **Les Sept Merveilles du monde** cele șapte minuni ale lumii; (*ir.*) **c'est la huitième ~ du monde** e a opta minune a lumii; **à ~** de minune; **s'entendre à ~** a se înțelege de minune. **3.** (*în expr.*) **promettre monts et ~s** a promite marea cu sarea; **faire ~, faire des ~s** a produce un efect deosebit / remarcabil; **c'est ~ que** e de mirare că; (*bot., în compuse*) **~ -du-Pérou** barba-împăratului (*Mirabilis Jalapa*).
merveilleusement *adv.* (în mod) minunat, excelent, remarcabil.
merveilleux, -euse I. *adj.* **1.** minunat, admirabil, remarcabil; **une œuvre merveilleuse** o lucrare remarcabilă. **2.** (*înv.*) uluitor, uimitor, surprinzător. **3.** extraordinar, miraculos; supranatural; inexplicabil. **II.** *s.m. art.* (*lit.*) miraculosul, elementul supranatural; **le ~ dans l'épopée** supranaturalul în epopee. **III.** *s.f.* (*ist.*) femeile elegante din Franța în timpul Directoratului.
mérycisme *s.m.* (*med.*) mericism, regurgitare anormală.
merzlota *s.f.* (*rus.*)(*geogr.*) strat de pământ veșnic înghețat în regiunile circumpolare.
mes *adj. pos.* v. **1. ma. 2. mon.**
mesa *s.f.* (*geogr.*) platou format în urma unei erupții vulcanice.
mésaise *s.f.* (*înv.*) stare (fizică sau morală) proastă.
mésalliance *s.f.* mezalianță.
mésallier *v.r.* a face o mezalianță.
mésange *s.f.* (*ornit.*) **1.** pițigoi (*Parus major*). **2.** (*în compuse*) **~ huppée** pițigoi-moțat (*Parus cristatus*).
mésangette *s.f.* colivie de prins păsărele.
mésaventure *s.f.* întâmplare neplăcută, pățanie, încurcătură.
mescal *s.m.* băutură alccolică mexicană.
mescaline *s.f.* mescalină, alcaloid folosit ca stupefiant.
mesclun *s.m.* amestec de salate diverse.
mesdames *s.f. pl.* v. **madame.**
mesdemoiselles *s.f. pl.* v. **mademoiselle.**
mésembrynthème *s.m.* (*bot.*) plantă cu flori decorative din sudul Franței.
mésencéphale *s.m.* (*anat.*) mezencefal.
mésenchyme *s.m.* (*anat.*) mezenchim, țesut conjunctiv embrionar.
mésentente *s.f.* neînțelegere, dezacord, discordie, disensiune, conflict.
mésentère *s.m.* (*anat.*) mezenter.
mésentérique *adj.* (*anat.*) mezenteric.
mésentérite *s.f.* (*patol.*) mezenterită.
mésestimation *s.f.* subapreciere, subestimare, subevaluare, minimalizare; **~ d'un écrivain** subestimare a unui scriitor.
mésestime *s.f.* desconsiderare, dispreț.
mésestimer *v.t.* a desconsidera, a avea o părere proastă despre cineva; a subaprecia, a subevalua pe cineva.
mésintelligence *s.f.* dezacord, discordie, neînțelegere, disensiune, conflict.
mesmérien, ~ne *s.m.f.* adept al mesmerismului.
mesmérisme *s.m.* **1.** mesmerism, teorie a magnetismului animal. **2.** terapie prin magnetism.
mésoblaste *s.m.* (*anat.*) mezoblast, mezoderm.
mésoblastique *adj.* (*anat.*) mezoblastic.
mésocarpe *s.m.* (*bot.*) mezocarp.
mésoderme *s.m.* (*anat.*) mezoderm, mezoblast.
mésodermique *adj.* (*anat.*) mezodermic.
mésolithique *adj., s.m.* (*preist.*) mezolitic.
mésologie *s.f.* (*biol.*) mezologie.
mésologique *adj.* (*biol.*) mezologic.
mésomorphe *adj., s.m.f.* (*fiz.*) mezomorf.
mésomorphique *adj.* (*fiz.*) mezomorfic.
méson *s.m.* (*fiz.*) mezon.
mésophyte *s.f.* (*bot.*) mezofită.
1. mésopotamien, ~ne *adj.* mesopotamic, din Mesopotamia.
2. Mésopotamien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Mesopotamia.
mésopotamique *adj.* v. **mésopotamien (1).**
mésosaure, mésosaurus *s.m.* (*paleont.*) mezozaur.
mésoscaphe *s.m.* mezoscaf, ambarcațiune de cercetări subacvatice.
mésosphère *s.f.* (*geogr.*) mezosferă.
mésothérapie *s.f.* (*med.*) mezoterapie.
mésothorax *s.m.* (*entom.*) mezotorax, mezotorace.
mésozoïque *adj.* (*geol.*) mezozoic.
mesquin, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) mediocru, amărât, fără importanță. **2.** *(despre lucruri)* lipsit de generozitate / de noblețe; **procédé ~** procedeu lipsit de noblețe. **3.** (*despre persoane*) mărunt, meschin; **esprit ~** spirit meschin. **4.** avar, zgârcit; meschin; **une somme ~e** o sumă meschină.
mesquinement *adv.* (în mod) meschin, cu meschinărie.
mesquinerie *s.f.* **1.** meschinărie, îngustime, micime (de suflet); **faire preuve de ~** a da dovadă de micime de suflet. **2.** zgârcenie, avariție, meschinărie.
mess *s.m.* **1.** popotă. **2.** personal afectat popotei.
message *s.m.* **1.** mesaj, înștiințare, încunoștiințare, anunț, comunicare; **envoyer un ~** a trimite un mesaj. **2.** misiune; **s'acquitter d'un ~** a îndeplini o misiune. **3.** corespondență, misivă, scrisoare, depeșă. **4.** (*jur.*) comunicare oficială a unui șef de stat către legislativ. **5.** înțeles, semnificație, sens, tâlc; **le ~ d'un livre** sensul unei cărți.

messager, -ère I. *s.m.f.* **1.** mesager, vestitor, trimis. **2.** (*înv.*) poștaș, factor. **3.** prevestitor; **les hirondelles sont les ~s du printemps** rândunicile sunt prevestitorii primăverii. **4.** (*în expr.*) **~ de malheur** aducător de știri proaste; **le ~ des dieux** zeul Mercur; (*poet.*) **mesagère du jour** aurora; (*biol.*) **A.R.N. ~** una dintre formele acidului ribonucleic. **II.** *adj.* de poștă; **voiture mesagère** trăsură de poștă.
messagerie *s.f.* mesagerie.
messe *s.f.* **1.** mesă, slujbă religioasă, serviciu divin, liturghie; **célébrer / dire la ~** a oficia, a face o slujbă; **~ de minuit** slujba din noaptea de Crăciun. **2.** mesă, compoziție muzicală pe teme religioase. **3.** (*în expr.*) **~ des morts** parastas; **~ noire** slujbă închinată diavolului, parodie a liturghiei; **faire dire une ~** a plăti o slujbă de pomenire; **~s basses** discuție discretă pentru a nu fi auzită de cei din jur.
messéance *s.f.* (*înv.*) lipsă de bunăvoință; atitudine deplasată.
messéant, ~e *adj.* (*înv.*) nelalocul lui, deplasat, nepotrivit.
messeigneurs *s.m. pl.* v. **monseigneur.**
messeoir *v.i.* (*înv.*) a ședea rău, a fi nepotrivit; **ce geste vous messied** acest gest e nepotrivit.
messer *s.m.* **1.** (*înv.*) jupân, meșter. **2.** (*în expr.*) **~ Gaster** stomacul.
messervir *v.t.* (*înv.*) a deservi.
messianique *adj.* (*rel.*) mesianic.
messianisme *s.m.* (*rel.*) mesianism.
messidor *s.m.* mesidor, a zecea lună a calendarului revoluționar francez (20 iunie – 20 iulie).
messie *s.m.* **1.** (*rel.*) mesia, mântuitor. **2.** (*fam., în expr.*) **attendre qqn. comme le Messie** a aștepta pe cineva ca pe Christos; a aștepta pe cineva cu mare nerăbdare.
messier *s.m.* (*înv.*) pândar, paznic, jitar.
messieurs *s.m. pl.* v. **monsieur.**
1. messin, ~e *adj.* din orașul Metz.
2. Messin, ~e *s.m.f.* locuitor al orașului Metz.
messire *s.m.* (*înv.*) jupân, meșter.
mestrance *s.f.* v. **maistrance.**
mestre, meistre I. *s.m.* **1.** (*ist., în expr.*) **~ de camp** comandant de regiment. **2.** (*mar.*) catargul principal. **II.** *s.f.* (*mar.*) pânza de pe catargul principal.
mesurable *adj.* măsurabil, care poate fi măsurat.
mesurage *s.m.* măsurare, măsurat, măsurătoare; **~ d'un terrain** măsurarea unui teren.
mesure *s.f.* **1.** măsurare, măsurat; **appareil de ~** aparat de măsurat; **~ d'une distance** măsurarea unei distanțe. **2.** măsură, dimensiune; **le tailleur prend les ~s de son client** croitorul ia măsurile clientului său; **vêtement fait sur ~** haină făcută de comandă, pe măsura clientului; **combler la ~** a întrece / a depăși măsura; a întinde prea tare coarda; (*fig.*) **sur ~** pe măsură; **il est intelligent, il a donné une réponse sur ~** e inteligent, a dat un răspuns pe măsură; **outre ~** peste măsură; excesiv; din cale afară; **à ~ que** pe măsură ce. **3.** unitate de măsură; **le mètre est une ~ de longueur** metrul este o unitate de măsură pentru lungime. **4.** (*metr., muz.*) măsură; **battre la ~** a bate măsura. **5.** (*fig.*) măsură, precauție; **prendre des ~s** a lua măsuri. **6.** recipient, vas de măsurat; **une ~ de grains** vas de măsurat grâne. **7.** (*fig.*) valoare, capacitate a unei persoane; **il a brillé, il a donné toute sa ~** a strălucit, și-a dat toată măsura. **8.** (*scrimă*) distanța potrivită pentru a primi sau a da o lovitură. **9.** (*fig.*) limită, margine; **dépasser la ~** a întrece orice limită. **10.** moderație, măsură, ponderație, cumpătare, chibzuință; **avoir le sens de la ~** a avea simțul măsurii, a avea tact, a fi ponderat. **11.** (*în expr.*) **avoir deux poids et deux ~s** a fi părtinitor; a fi pentru unii mumă și pentru alții ciumă; **être en ~ de** a fi în stare să; a fi capabil să; **faire bonne ~** a cântări cu bătaie la cântar; **juger les autres à sa ~** a judeca pe alții după sine.
mesuré, ~e *adj.* **1.** măsurat; **longueur ~e** lungime măsurată. **2.** lent, măsurat; **pas ~s** pași măsurați. **3.** (*fig.*) măsurat, ponderat, cumpătat, moderat; **paroles ~es** vorbe măsurate / ponderate.
mesurément *adv.* cu măsură, cu ponderație; **manger ~** a mânca cu măsură.
mesurer I. *v.t.* **1.** a măsura; **~ un terrain** a măsura un teren; **~ au mètre** a măsura cu metrul; (*fig.*) **~ des yeux** a măsura cu privirea. **2.** (*fig.*) a măsura, a cântări, a cumpăni, a chibzui; **~ ses paroles** a-și cântări bine cuvintele. **3.** a aprecia, a evalua; **~ les dégâts du séisme** a aprecia pagubele cutremurului. **4.** a măsura, a calcula, a socoti; **parlez vite, mon temps est mesuré** vorbiți repede, timpul meu e măsurat. **5.** (*în expr.*) **~ les autres à son aune** a judeca pe alții după sine; **ne pas ~ son verre** a trage la măsea; a bea cât șapte; a-și face burta butie și gura pâlnie; **~ la nourriture à qqn.** a-i număra cuiva îmbucăturile. **II.** *v.r.* a se măsura (cu); **se ~ à / avec son adversaire** a se măsura cu adversarul său.
mesureur *s.m.* (*tehn.*) măsurător; **~ de pression** măsurător de presiune; (*poligr.*) **~ de lame** măsurător de litere.
mésus *s.m.* (*înv.*) proastă folosire.
mésusage *s.m.*, **mésusance** *s.f.* (*înv.*) abuz.
mésuser *v.i.* (*cu prep.* **de**) a abuza de; a folosi rău; **~ de sa chance** a abuza de norocul său.
méta *s.m.* v. **métaldéhyde.**
métabisulfite *s.m.* metabisulfit.
métabole *adj., s.m.* (*entom.*) (despre o) insectă care suferă transformări importante în cursul vieții.
métabolique *adj.* (*fiziol.*) metabolic, referitor la metabolism.
métabolisme *s.m.* (*fiziol.*) metabolism.
métabolite *s.m.* (*fiziol.*) metabolit.
métacarpe *s.m.* (*anat.*) metacarp.
métacarpien, ~ne *adj., s.m.* metacarpian; **ligaments ~s** ligamente matacarpiene.
métacentre *s.m.* (*fiz.*) metacentru.
métacentrique *adj.* (*fiz.*) metacentric.
métachlamydées *s.f. pl.* (*bot.*) subclasă de plante dicotiledonate cu petalele lipite.
métachromatisme *s.m.* (*biol.*) metacromatism.
métachromatique *adj.* (*biol.*) metacromatic.
métagalaxie *s.f.* (*astron.*) metagalaxie.
métagenèse *s.f.* (*biol.*) metageneză.
métagénétique *adj.* metagenetic.
métairie *s.f.* fermă arendată în parte.

métal (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** metal; **métaux précieux** metale prețioase; (*poligr.*) ~ **à fondre** metal de litere; ~ **natif / vierge** metal nativ. **2.** aliaj; ~ **blanc** metal care imită argintul; ~ **anglais** aliaj de zinc și antimoniu. **3.** fire, temperament; (*fam.*) aluat; **de quel ~ es-tu fait?** din ce aluat ești plămădit?
métalangage *s.m.*, **métalangue** *s.f.* (*lingv.*) metalimbaj.
métaldéhyde *s.m.* (*chim.*) metaldehidă.
métalinguistique *adj.* (*lingv.*) metalingvistic.
métallerie *s.f.* (*constr.*) fabricarea de lucrări metalice pentru clădiri.
métallier, -ère *s.m.f.* (*constr.*) specialist în fabricarea de lucrări metalice.
métallescent, ~e *adj.* cu strălucire metalică.
métallifère *adj.* (*despre sol*) metalifer, care cuprinde metal.
métallique *adj.* **1.** metalic, de metal; **pont ~** pod metalic. **2.** metalic, asemănător cu metalul, specific metalului; **éclat ~** luciu metalic. **3.** (*fig.*) sonor ca metalul; metalic; **voix ~** voce metalică.
métallisation *s.f.* metalizare.
métallisé, ~e *adj.* metalizat, cu luciu metalic; **voiture bleue ~e** automobil (de culoare) albastru metalizat.
métalliser *v.t.* a metaliza.
métallo *s.m.* (*fam.*) muncitor metalurgist.
métallocéramique *s.f.* metaloceramică.
métallochimie *s.f.* metalochimie.
métallochromie *s.f.* metalocromie, colorarea suprafeței metalelor.
métallogenèse *s.f.* (*geol.*) metalogeneză.
métallogénie *s.f.* metalogenie, metalogeneză.
métallographie *s.f.* metalografie.
métallographique *adj.* metalografic.
métalloïde *s.m.* (*chim.*) metaloid.
métalloplastique *adj.* metaloplastic.
métalloprotéine *s.f.* (*biochim.*) metaloproteină.
métallurgie *s.f.* metalurgie.
métallurgique *adj.* metalurgic.
métallurgiste *adj.*, *s.m.* metalurgist.
métalogique I. *adj.* (*fil.*) metalogic. **II.** *s.f.* metalogică.
métamère I. *adj.* (*chim.*) metamer. **II.** *s.m.* (*zool.*) metamer, segment din corpul viermilor și artropodelor.
métamorphique *adj.* (*geol.*) metamorfic.
métamorphiser *v.t.* (*geol.*) a transforma prin metamorfism.
métamorphisme *s.m.* (*geol.*) metamorfism.
métamorphosable *adj.* care poate fi metamorfozat, transformat.
métamorphose *s.f.* **1.** metamorfozare; ~ **de la chrysalide en papillon** metamorfozarea crisalidei în fluture. **2.** (*biol.*) metamorfoză. **3.** (*fig.*) transformare; evoluție.
métamorphoser I. *v.t.* a metamorfoza, a transforma, a schimba; **son chagrin l'a métamorphosé** durerea l-a transfor*mat.* **II.** *v.r.* **1.** a se metamorfoza, a se schimba, a se transforma; **sur la scène, ce comédien se métamorphose complètement** pe scenă, acest actor se transformă total. **2.** (*biol.*) a se metamorfoza, a evolua prin metamorfoză.
métaphase *s.f.* (*biol.*) metafază.
métaphonie *s.f.* (*lingv.*) metafonie.
métaphore *s.f.* metaforă.
métaphorique *adj.* **1.** metaforic, figurat; **sens ~** sens metaforic. **2.** metaforic, plin de metafore; **discours ~** discurs plin de metafore.
métaphoriquement *adv.* (în mod) metaforic, cu metafore.
métaphosphate *s.m.* (*chim.*) metafosfat.
métaphosphorique *adj.* (*chim.*, *în expr.*) **acide ~** acid metafosforic.
métaphyse *s.f.* (*anat.*) metafiză.
métaphysicien, ~ne *s.m.f.* metafizician.
métaphysique I. *s.f.* **1.** (*fil.*) metafizică. **2.** teorie generală și abstractă. **3.** lucru abstract, metafizică; filozofie; **nous n'entendons rien à cette ~** nu înțelegem nimic din filozofia asta. **II.** *adj.* **1.** metafizic; **problème ~** problemă metafizică. **2.** prea abstract; **cette discussion est trop ~** această discuție e prea abstractă.
métaphysiquement *adv.* (în mod) metafizic.
métaplasie *s.f.* (*biol.*) metaplazie.
métapsychique I. *adj.* paranormal. **II.** *s.f.* parapsihologic.
métapsychologie *s.f.* parapsihologie.
métasomatique *adj.* (*geol.*) metasomatic.
métasomatose *s.f.* (*geol.*) metasomatoză.
métastase *s.f.* (*med.*) metastază.
métastable *adj.* (*despre echilibru*) metastabil.
métastaser *v.t.*, *v.i.* (*med.*) a produce metastaze.
métatarse *s.m.* (*anat.*) metatars.
métatarsien, ~ne I. *adj.* (*med.*) metatarsian. **II.** *s.m.* os metatarsian.
métathériens *s.m.pl.* (*zool.*) familie de mamifere primitive.
métathèse *s.f.* (*lingv.*) metateză.
métathorax *s.m.* (*entom.*) metatorax.
métayage *s.m.* arendă în parte.
métayer, -ère *s.m.f.* persoană care ia în arendă în parte.
métazoaire *s.m.* (*biol.*) metazoar.
méteil *s.m.* (*agr.*) secară și grâu în amestec (plantate și recoltate împreună).
métempsychose, métempsycose *s.f.* (*fil.*) metempsihoză.
métencéphale *s.m.* (*biol.*) metencefal.
météo *s.f.*, *adj.* (*fam.*) *abrev. de la* **météorologie** și **météorologique**.
météore *s.m.* **1.** meteor, corp ceresc. **2.** (*fig.*) personalitate cu destin strălucit, dar foarte scurt.
météorique *adj.* **1.** meteoric. **2.** (*în expr.*) **eaux ~s** ape pluviale; **pierres ~s** aeroliți.
météorisation *s.f.* **1.** (*geol.*) modificările rocilor sub acțiunea atmosferei. **2.** (*med.*) meteorism.
météoriser *v.t.* (*med.*) a provoca meteorism; a umfla; **certains aliments météorisent l'abdomen** unele alimente umflă abdomenul.
météorisme *s.m.* (*med.*) meteorism.
météorite *s.f.* sau *m.* meteorit.
météoritique *adj.* meteoritic, referitor la meteorit.
météorographe *s.m.* (*tehn.*) meteorograf, aparat de măsurat presiunea atmosferică.
météorographie *s.f.* meteorografie, descrierea fenomenelor meteorologice.
météorologie *s.f.* meteorologie.
météorologique *adj.* meteorologic; **bulletin ~** buletin meteorologic.
météorologiste, météorologue *s.m.f.* meteorolog.

météoromancie *s.f.* ghicirea viitorului după fenomenele meteorologice.
météoropathologie *s.f.* meteoropatologie, studierea influenței fenomenelor atmosferice asupra omului.
métèque *s.m.* **1.** (*în antichitate*) străin stabilit în Grecia. **2.** (*peior.*) venetic.
méthacrylate *s.m.* (*chim.*) metacrilat.
méthacrylique, méthylacrylique *adj.* metacrilic.
méthane *s.m.* (*chim.*) metan.
méthanier *s.m.* metanier, cargobot folosit la transportarea metanului lichefiat.
méthanoïque *s.m.* (*chim.*) acid formic.
méthanol *s.m.* (*chim.*) metanol, alcool metilic.
méthémoglobine *s.f.* (*med.*) methemoglobină, formă oxidată a hemoglobinei.
méthène *s.m.* v. **méthylène.**
méthionine *s.f.* (*biol.*) metionină.
méthode *s.f.* **1.** metodă, manieră, mod, fel de a proceda; ~ **d'enseignement** metodă de predare. **2.** metodă, manual; ~ **de violon** metodă de vioară. **3.** (*fil.*) mod de cercetare logic. **4.** metodă, ordine, logică; **avoir de la** ~ a avea ordine / logică (la lucru); **livre composé sans** ~ carte compusă fără logică / haotică.
méthodique *adj.* metodic; sistematic.
méthodiquement *adv.* (în mod) metodic; cu metodă, cu ordine.
méthodisme *s.m.* (*rel.*) metodism, sectă protestantă.
méthodiste *s.m.f., adj.* (*rel.*) metodist, adept al metodismului.
méthodologie *s.f.* metodologie.
méthodologique *adj.* metodologic.
méthoque *s.f.* (*entom.*) specie de insectă fără aripi (*Methoca ichneumonoides*).
méthylacrilique *adj.* v. **méthacrylique.**
méthylbenzène *s.f.* (*chim.*) metilbenzen, toluen.
méthyle *s.m.* (*chim.*) metil.
méthylène *s.m.* (*chim.*) metilen, alcool metilic, spirt de lemn; (*med.*) **bleu de** ~ albastru de metilen.
méthylique *adj.* (*chim.*) metilic; **alcool** ~ metanol, alcool metilic.
méthylorange *s.m.* (*chim.*) metiloranj.
méticuleusement *adv.* (în mod) meticulos, cu meticulozitate, cu scrupulozitate, minuțios, conștiincios, cu minuțiozitate, cu migală.
méticuleux, -euse *adj.* **1.** scrupulos; **il est** ~ **dans ses recherches** este scrupulos în cercetările sale. **2.** minuțios, meticulos; îngrjit.
méticulosité *s.f.* meticulozitate, minuțiozitate, scrupulozitate, migală.
métier *s.m.* **1.** meserie, meșteșug; **le** ~ **d'horloger** meseria de ceasornicar; **être du** ~ a fi de meserie; **il est menuisier de son** ~ e tâmplar de meserie; ~ **de chien** meserie grea, chinuitoare; (*prov.*) **il n'est si petit** ~ **qui ne nourrisse son maître** dintr-o meserie cât de mică dacă nu curge, tot pică; (*prov.*) **il n'est point de sot** ~ toate meseriile sunt bune. **2.** profesiune; **compositeur qui connaît son** ~ compozitor care își cunoaște profesiunea. **3.** îndemânare, dexteritate, abilitate (în exercitarea unei meserii); **cet avocat a du** ~ acest avocat are abilitate. **4.** funcție, rol, sarcină; **le** ~ **de grands-parents** rolul de bunici. **5.** război de țesut. **6.** (*pop.*) baracă de bâlci. **7.** (*în expr.*) **un homme du** ~ un specialist; **apprendre son** ~ **à qqn.** a da cuiva o lecție; a învăța minte pe cineva; **avoir le cœur au** ~ a munci cu tragere de inimă / cu însuflețire; **mettre une chose sur le** ~ a pune pe roate o treabă; (*tehn.*) ~ **à broder** mașină de brodat; **le** ~ **des armes** milităria; **gâcher le** ~ a lucra pe nimic, a strica prețul.
métis, ~se I. *s.m.f.* **1.** metis, corcitură. **2.** (*bot., zool.*) hibrid. **II.** *adj.* **1.** corcit. **2.** amestecat; **toile ~se** pânză de in amestecat cu bumbac. **3.** *(despre fier)* impur.
métisation *s.f.* v. **métissage (3.)**
métissage *s.m.* **1.** corcire, încrucișare, amestec de rase; (*fig.*) ~ **culturel** amestec de culturi. **2.** (*bot.*) hibridare. **3.** (*zool.*) încrucișare de rase între animale de aceeași specie (mai ales la ovine).
métisser *v.t.* a încrucișa rase diferite, a corci.
métonymie *s.f.* (*stil.*) metonimie.
métonymique *adj.* (*lingv.*) metonimic; **expression** ~ expresie metonimică.
métope *s.f.* (*arhit.*) metopă.
métopique *adj.* (*anat.*) frontal.
métrage *s.m.* **1.** măsurare cu metrul; **le** ~ **d'une rue** măsurarea unei străzi. **2.** metraj; **court** ~ film de scurt metraj.
métrai *s.m.* (*arg.*) metrou.
mètre *s.m.* **1.** metru; ~ **carré** metru pătrat; ~ **cube** metru cub; **un cent ~s** o alergare de o sută de metri. **2.** metru, instrument cu care pot fi măsurate lungimi de un metru; ~ **de couturière** metru de croitoreasă. **4.** (*versif.*) metru.
métré *s.m.* **1.** măsurare. **2.** (*constr.*) plan de situație; deviz.
métrer *v.t.* **1.** a măsura cu metrul. **2.** (*constr.*) a întocmi un deviz.
métreur, -euse *s.m.* **1.** (*constr.*) persoană care măsoară. **2.** persoană care întocmește devizul.
métreuse *s.f.* mașină de măsurat lungimea filmului.
métricien, ~ne *s.m.f.* (*versif.*) persoană care se ocupă cu studiul metricii.
métrique I. *adj.* (*metrol.*) metric; **système** ~ sistem metric. **II.** *s.f.* metrică, ramură a poeticii.
métrite *s.f.* (*med.*) metrită.
métro *s.m.* **1.** metrou. **2.** (*arg.*) aflux de clientelă într-un magazin.
métrologie *s.f.* metrologie.
métrologique *adj.* metrologic.
métromanie *s.f.* (*înv.*) mania de a compune versuri.
métronome *s.m.* metronom.
métropole *s.f.* metropolă.
métropolitain, ~e I. *adj.* **1.** metropolitan, al metropolei; **territoire** ~ teritoriu metropolitan. **2.** (*rel. catol.*) arhiepiscopal. **II.** *s.m.* **1.** metrou. **2.** (*rel. catol.*) arhiepiscop.
métropolite *s.m.* (*rel. ortod.*) mitropolit.
métrorragie, métrorhagie *s.f.* (*med.*) metroragie, hemoragie uterină.
mets *s.m.* fel de mâncare.
mettable *adj.* care se poate pune / purta; **un vêtement** ~ o haină care se poate purta.

metteur, -euse *s.m.f.* (*în expr.*) ~ **en œuvre** montor (de pietre prețioase); ~ **en pages** paginator; ~ **en scène** regizor de teatru; ~ **au point** specialist în finisarea automobilelor.

mettre I. *v.t.* **1.** a pune, a așeza; a așterne; ~ **la table** a pune masa; ~ **à qqn. l'épée dans les reins** a pune cuiva sula-n coastă; ~ **à qqn. le pain à la main** a da de lucru cuiva; a pune pe cineva în pâine; ~ **de l'huile sur le feu** a pune paie pe foc; a turna gaz peste foc; ~ **fin à qqch.** a pune capăt la ceva; ~ **fin à sa vie / à ses jours** a-și pune capăt zilelor; a-și face seama; ~ **la main à la pâte / à l'œuvre** a pune umărul (la roată); ~ **les points sur les i** a pune punctul pe i; ~ **qqn. au courant / au fait** a pune / a ține pe cineva la curent; ~ **qqn. dans le bon chemin** a pune / a aduce pe cineva pe calea cea bună; ~ **qqn. dans l'embarras** a pune pe cineva în încurcătură / într-o situație neplăcută; ~ **sa main au feu** a-și pune mâna-n foc; ~ **sur la même ligne** a pune pe același plan; ~ **sur pied** a pune pe roate o treabă; a organiza; ~ **la main sur qqn.** a pune mâna pe cineva; ~ **au compte de qqn.** a pune în socoteala cuiva; ~ **qqch. en lieu sûr** a pune ceva la loc sigur / la păstrare; (*pop.*) ~ **(de l'argent) à gauche, en ~ à gauche** a pune bani la ciorap; a prinde cheag. **2.** a băga, a introduce; ~ **dans le même panier / sac** a băga în aceeași oală; ~ **qqn. dans le pétrin / dans le bain** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură / în cofă / la apă; ~ **qqch. dans la tête de qqn.** a-i băga cuiva ceva în cap; ~ **qqn. à la raison** a-i băga cuiva mințile în cap; a da pe cineva pe brazdă; ~ **qqn. dans de beaux draps** a băga pe cineva în bucluc / în încurcătură / în cofă; ~ **qqn. dans le coup a.** a băga pe cineva într-o acțiune; **b.** a ține pe cineva la curent; ~ **son nez dans les affaires d'autrui** a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala / peste tot; (*fam.*) ~ **les gaz** (*auto*) a băga în viteză; (*fam.*) ~ **qqn. à l'ombre / au frais** a băga pe cineva la răcoare / la mititica / la zdup. **3.** a plasa, a instala; ~ **un nouveau directeur à la tête de l'usine** a instala un nou director la conducerea uzinei; ~ **les délégués à l'hôtel** a instala delegații la hotel. **4.** a pune, a potrivi, a adapta; ~ **un manche à un couteau** a pune un mâner la un cuțit. **5.** a se îmbrăca; a pune; ~ **sa chemise** a-și pune cămașa. **6.** a arunca; ~ **un papier à la poubelle** a arunca o hârtie la gunoi. **7.** a așeza; ~ **qqn. au bout de la table** a așeza pe cineva în capul mesei. **8.** a păstra; ~ **une chose en lieu sûr** a păstra un lucru în loc sigur. **9.** (*cu prep.* **dans**) a amesteca; ~ **des herbes dans un plat** a amesteca verdețuri într-o mâncare. **10.** a include, a insera; ~ **des citations dans un livre a** insera citate într-o carte. **11.** a traduce; ~ **un livre en roumain** a traduce o carte în limba română. **12.** (*fig.*) a folosi; a-i trebui; ~ **une heure à se maquiller** a-i trebui o oră pentru a se machia. **13.** a trece; a transforma; **mettez cet adjectif au féminin** treceți acest adjectiv la feminin. **14.** a înscrie; ~ **son nom sur la liste** a-și înscrie numele pe listă. **15.** a investi; ~ **des capitaux dans une affaire** a investi capital într-o afacere. **16.** (*în expr.*) ~ **un enfant au monde** a da naștere unui copil; ~ **le feu** a da foc; ~ **cartes sur table** a da cărțile pe față; ~ **de l'eau dans son vin** a se potoli; a o lăsa mai moale; ~ **de l'ordre / bon ordre** a face ordine / rânduială; ~ **des gants** a se purta atent / cu mănuși; ~ **du noir sur blanc** a scrie; a compune opere; ~ **la chance / toutes les chances de son côté** a-și asigura sorți de izbândă; ~ **la dernière main à qqch.** a face / a aduce un ultim retuș; ~ **la pièce à côté du trou** a nimeri ca Ieremia cu oiștea-n gard; ~ **le doigt dessus** a o nimeri; a nimeri în plin; ~ **le feu aux poudres a.** a înfierbânta spiritele; a aprinde butoiul cu pulbere; **b.** a scoate pe cineva din sărite / din balamale; ~ **le nez dessus** a ghici despre ce este vorba; ~ **le pain en un four froid a** face lucrurile pe dos; a împiedica la deal și a despiedica la vale; ~ **les clés sur la fosse** a renunța la moștenire; ~ **les morceaux en double** a mânca în fugă; ~ **qqn. à bout** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din țâțâni; ~ **qqn. au pied du mur** a încolți pe cineva; ~ **qqn. dans la confidence** a împărtăși cuiva un secret; ~ **qqn. dans son jeu** a amesteca pe cineva în socotelile sale; ~ **qqn. dans son tort** a arăta cuiva că nu are dreptate; ~ **qqn. dehors par les épaules** a da pe cineva afară în brânci; ~ **qqn. en demeure de ...** a soma pe cineva să ...; ~ **qqn. hors de cause** a scoate pe cineva din cauză; ~ **qqn. mal à l'aise** a face pe cineva să se simtă prost; ~ **qqn. sur les dents** a scoate untul din cineva; ~ **qqn. sur une affaire** a cere cuiva să se ocupe de o chestiune; ~ **sa langue dans sa poche** a-și înghiți vorbele / limba; a nu sufla o vorbă; a tăcea chitic / mâlc; ~ **sens dessus dessous** a întoarce cu fundu-n sus; a răsturna cu susul în jos; ~ **son drapeau dans sa poche** a nu-și dezvălui gândurile; ~ **toute la gomme** a da bice; a da bătaie; a da zor; ~ **tout en l'air** a da totul peste cap; ~ **tout en œuvre** a se face luntre și punte; ~ **une chose sur le dos de qqn.** a arunca vina în spinarea cuiva; ~ **au net** a trece pe curat; ~ **à sec** a seca; ~ **bas les armes a** depune armele; a se da bătut; a capitula; ~ **de la sauce** a lungi pelteaua; ~ **qqn. dans le bon chemin** a aduce pe cineva pe calea cea bună; ~ **qqn. sur la paille** a aduce pe cineva în sapă de lemn; a ruina pe cineva; a lăsa pe cineva sărac lipit pământului; ~ **le désordre** a provoca dezordine; **mettez ceci sur vos tablettes** ia notă de acest lucru; ține minte; vezi să nu uiți; **mettez que je n'ai rien dit** consideră că n-am spus nimic; ~ **à mal** a strica, a deteriora; ~ **hors de combat** a scoate din luptă; ~ **qqn. en colère** a înfuria pe cineva; **y ~ du sien a.** a contribui cu bani la ceva; **b.** a face concesii; a face sacrificii pentru cauză; ~ **un enfant au lit** a culca un copil; **en mettant les choses au pis** în cel mai rău caz; la o adică; la rigoare; ~ **en boîte / en caisse** a trage pe sfoară; ~ **à jour** a aduce la zi; ~ **au jour** a descoperi; a scoate la lumină; ~ **qqn. à même de** a da cuiva posibilitatea de a; ~ **en peine** a mâhni; ~ **en pièces** a face bucăți / bucățele / fărâme / zob; a

face harcea-parcea; ~ **qqn. à plat** a obosi pe cineva; **en ~ plein la vue à qqn.** a arunca praf în ochii cuiva; **en ~ un coup** a se speti muncind; (*pop.*) ~ **les bouts de bois** a-și lua picioarele la spinare; a o întinde; (*pop.*) ~ **les portes en dedans** a comite un furt prin efracție; (*pop.*) ~ **qqn. à l'air** a-i face cuiva de petrecanie; (*pop.*) **y ~ les doigts** a fura; (*vulg.*) **va te faire** ~ du-te la plimbare; plimbă ursul; șterge-o; (*pop.*) ~ **le paquet** a face tot ce-i stă în putință / maximum posibil; (*pop.*) ~ **les voiles / les bouts, les** ~ a o lua la sănătoasa / la fugă; (*pop.*) **en ~ un plat à qqn.** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea. **II.** *v.r.* **1.** a se pune; **se ~ à l'abri** a se pune la adăpost; **se ~ à l'œuvre** a se pune pe treabă / pe lucru; **se ~ au diapason de qqn.** a se pune de acord cu cineva; **se ~ au fait** a se pune la curent; **se ~ d'accord** a se pune / a cădea de acord; **se ~ dans la peau de qqn.** a se pune în situația cuiva; **se ~ dans un mauvais cas** a se pune într-o situație proastă; **se ~ en avant / en évidence / en montre** a se pune în evidență; **se ~ en frais a.** a se pune pe cheltuială; **b.** a-și da osteneala; a-și da toată truda; a-și stupi sufletul; **se ~ en garde** a se pune în gardă; a-și păstra / a-și păzi cojocul; **se ~ en tête** a-și pune în gând / în cap; **se ~ la corde au cou** a-și pune lațul / ștreangul de gât; (*ir.*) a se căsători; **se ~ sur son trente et un / se ~ à quatre épingles / en dimanche** a se pune la mare ținută / la patru ace / la mare fix; (*pop.*) a se îmbrăca la opt sute și un pol. **2.** a se așeza; **se ~ à table a.** a se așeza la masă; **b.** (*pop.*) a-și denunța complicii; a face mărturisiri; a ciripi; **se ~ à l'affût** a se așeza la pândă; **se ~ au travail** a se așeza la lucru; a se apuca de treabă. **3.** a se îmbrăca; **se ~ bien a.** a se îmbrăca bine; **b.** a avea o situație de invidiat; **c.** (*pop.*) a nu-și refuza nimic; **se ~ en été** a se îmbrăca de vară. **4.** (*în expr.*) **se ~ à l'aise** a se face comod; **se ~ à genoux** a îngenunchea; **se ~ à la traverse** a face obstrucție; a se pune în cale; **se ~ à l'unisson des circonstances** a se adapta la împrejurări; a ști să se descurce în viață; **se ~ à parler** a începe să vorbească; a-și dezlega limba; **se ~ au garde-à-vous** a lua poziție de drepți; a bate din pinteni; **se ~ au pas** a se da pe brazdă; a-și da în pârtie; **se ~ au sec** a suferi o înfrângere; a da chix; a o da în bară; **se ~ au ton de qqn.** a-și însuși ideile / limbajul / felul de a fi ai cuiva; **se ~ au vert** a se odihni la țară; **se ~ dans la gueule du loup** a se arunca / a se vârî / a intra în gura lupului; **se ~ dans la poche de qqn.** a se ține scai de cineva; a fi umbra cuiva; **se ~ dans ia tête / en tête que** a-și băga în cap că; **se ~ dans le coup** a lua parte la ceva; (*fam.*) **se ~ dans les plumes / entre deux draps** a se băga în scutece; **se ~ dans tous ses états** a-și ieși din fire / din sărite; **se ~ de la partie** a intra în horă / în joc; a se angaja; **se ~ de moitié avec qqn.** a împărți pe din două / frățește; **se ~ du côté du plus fort / du côté du manche** a fi de partea celui mai tare; (*fam.*) **se ~ en boule** a se înfuria; a-și ieși din minți / din fire; **se ~ en chemin / en route** a porni la drum; a se așterne pe drum; **se ~ en colère** a se înfuria; a-și ieși din minți / din fire; **se ~ en double** a se omorî cu firea; **se ~ en frais d'imagination** a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea; a se munci cu gândul; (*pop.*) **se ~ en goguette** a se chercheli; a se afuma; (*ir.*) a-și face plinul; **se ~ en mer** a se îmbarca; **se ~ en quatre** a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; **se ~ en quatre pour qqn.** a sări și în foc / a mânca foc pentru cineva; (*fam.*) **se ~ en rogne** a se înfuria; a-și ieși din fire; **se ~ en vedette** a-și face reclamă; **se ~ la ceinture** a strânge cureaua; (*pop.*) **se ~ le doigt dans l'œil** a se înșela amarnic; **se ~ le doigt entre deux pierres** a se lega la cap fără să-l doară; a-și bate cuie-n cap; **se ~ qqch. sous la dent** a lua ceva în gură; a îmbuca la iuțeală ceva; **n'avoir rien à se ~ sous la dent** a nu avea nimic de pus în gură; a nu avea nici de unele; **se ~ au lit** a se culca; **ne plus savoir où se ~** a-i veni să intre în pământ de rușine; **ôte-toi de là que je m'y mette** scoală tu să șed eu; (*despre timp*) **se ~ au beau** a se însenina, a se îndrepta; **se ~ aux maths / à la musique** a începe să studieze matematica / muzica; **se ~ qqn. à dos** a-și ridica pe cineva în cap; (*pop.*) **s'en ~ derrière la cravate** a băga la jgheab / la ghiozdan; a-și umple burta; (*pop.*) **s'en ~ dans le fusil (jusqu'aux yeux)** a se bate calicii la gura cuiva; a mânca lacom; (*pop.*) **s'en ~ plein la lampe / la gueule / la panse / les babines / le coco / la tirelire / le cornet / le gésier / le sac / les trous de nez** a se îndopa; a se ghiftui; a băga la jgheab / la ghiozdan; (*pop.*) **se ~ qqch. quelque part / au cul** a nu-i păsa de ceva; (*arg.*) **s'en ~ plein le col / dans le col** a trage la măsea; a bea cât șapte; **se ~ avec qqn.** a trăi în concubinaj cu cineva.

méture *s.f.* **1.** pâine cu mălai. **2.** v. **méteil.**

meublant, ~e *adj.* **1.** obiect folosit la mobilat. **2.** (*în expr.*) (*jur.*) **meubles ~s** mobila dintr-o locuință.

meuble I. *adj.* **1.** mobil; (*jur.*) **biens ~s** bunuri mobile. **2.** *(despre pământ)* ușor de arat / de lucrat. **II.** *s.m.* mobilă, mobilier; **~s de cuisine** mobilă de bucătărie. **2.** (*în expr.*) **être dans ses ~s** a fi la casa sa.

meublé, ~e I. *adj.* **1.** mobilat; **chambre ~e** cameră mobilată. **2.** (*în expr.*) **avoir la bouche bien ~e** a avea dinți frumoși; (*fig.*) **avoir la tête bien ~e** a avea cunoștințe bogate, a fi instruit. **II.** *s.m.* apartament mobilat; **vivre en ~** a locui într-un apartament mobilat.

meubler I. *v.t.* **1.** a mobila; ~ **un appartement** a mobila un apartament. **2.** (*în expr.*) ~ **son esprit** a-și îmbogăți cunoștințele; a se instrui, a se cultiva; **il meuble ses loisirs en lisant** își ocupă timpul liber citind. **II.** *v.i.* a fi de efect; **cette étoffe meuble bien** această stofă e de efect. **III.** *v.r.* a-și cumpăra mobilă, a se instala într-o casă.

meuf *s.f.* (*arg.*) femeie; fată.

meuglement *s.m.* muget.

meugler *v.i.* (*despre bovine*) a mugi.

meulage *s.m.* tocire pe un disc abraziv.

meule *s.f.* **1.** piatră de moară; piatră de tocilă. **2.** disc abraziv. **3.** (*bot.*) nalbă (*Malva silvestris*). **3.** căpiță, stog, claie, purcoi. **4.** grămadă de lemne pentru mangal. **5.** roată de cașcaval. **6.** (*arg.*) vehicul cu două roți. **7.** (*arg., în expr.*) **~s du moulin** dinți.
meuler *v.t.* a ascuți (cu piatra de tocilă); **machine à ~** tocilă.
meulette *s.f.* căpiță mică de fân.
meulier *s.m.* șlefuitor de pietre de moară.
meulière *s.f.* **1.** rocă din care se fac pietre de moară. **2.** carieră de pietre de moară.
meulon *s.m.* **1.** (*reg.*) mic stog de fân. **2.** căpățână de sare extrasă dintr-o baltă sărată.
meunerie *s.f.* **1.** morărit. **2.** breasla morarilor.
meunier, -ère I. *s.m.f.* morar. **II.** *s.m.* **1.** (*iht.*) clean (*Leuciscus scualius*). **2.** (*bot.*) nicorete *(Tricholoma Georgii)*. **III.** *s.f.* **1.** soția morarului. **2.** (*ornit.*) pițigoi codat (*Aegithalos caudatus*). **IV.** *adj.* referitor la morărit; **industrie meunière** industria morăritului.
meurette *s.f. (culinar)* sos de vin.
meurt-de-faim *s.m. invar.* (*fam.*) persoană în mizerie; amărât.
meurt-de-soif *s.m. invar.* (*pop.*) bețiv, bețivan.
meurtre *s.m.* **1.** crimă, asasinat, omucidere, ucidere, omor; **perpétrer un ~** a comite o crimă; **crier au ~** a striga după ajutor (*despre o persoană în pericol de a fi asasinată*).
meurtri, ~e *adj.* **1.** lovit, izbit; strivit; vătămat; contuzionat; **il a la hanche ~e par un coup de ballon** are coapsa strivită de o lovitură de minge. **2.** (*despre legume, fructe*) lovit, stricat, bătut; **poires ~es par la grêle** pere bătute de grindină. **3.** (*fig.*) rănit, îndurerat, zdrobit; **avoir le cœur ~** a avea inima zdrobită. **4.** (*înv.*) ucis, omorât.
meurtrier, -ère I. *s.m.f., adj.* ucigaș, asasin, criminal; **main meurtrière** mână ucigașă. **II.** *adj.* ucigător; sângeros; mortal; **combat ~** luptă sângeroasă; **épidémie meurtrière** epidemie ucigătoare, mortală. **III.** *s.f.* (*ist.*) ferestruică (în zidul unei cetăți de apărare) pentru aruncarea proiectilelor.
meurtrir *v.t.* **1.** a lovi; a învineți, a contuziona; **ce coup puissant lui a meurtri le visage** această lovitură puternică i-a învinețit fața. **2.** (*despre ploi, grindină*) a strica, a bate (fructe, legume); **la grêle a meurtri les pêches** grindina a bătut piersicile. **3.** (*fig.*) a răni, a mâhni, a îndurera; **~ le cœur à qqn.** a frânge / a zdrobi / a sfâșia inima cuiva. **4.** (*înv.*) a ucide, a omorî.
meurtrissant, ~e *adj.* care lovește; care învinețește; **un coup ~** o lovitură care învinețește.
meurtrissure *s.f.* **1.** învinețire, vânătaie, contuzie. **2.** lovitură, pată (pe frunte).
meute *s.f.* haită.
mévendre *v.t.* a vinde în pierdere.
mévente *s.f.* vânzare în pierdere.
1. mexicain, ~e *adj.* mexican, din Mexic; **danses ~es** dansuri mexicane.
2. Mexicain, ~e *s.m.f.* mexican, locuitor al Mexicului.
mézail *s.m.* (*ist.*) vizieră mobilă a unei căști.
mezecal *s.m.* alcool mexican.
mézig, mézigue *pron. pers.* (*arg.*) eu, mandea.
mezzanine *s.f.* (*arhit.*) mezanin.
mezzo-voce *loc. adv.* (*muz.*) cu voce scăzută; încet; **chanter ~** a cânta încet.
mezzo-soprano (*pl.* **mezzo-sopranos**) **I.** *s.m.* voce de mezzo-soprană. **II.** *s.f.* cântăreață cu voce de mezzo-soprană.
mezzo-tinto *s.m. invar.* (*arte*) mezzo-tinto, gen de gravură pe metal.
1. mi *s.m.* (*muz.*) (nota) mi.
2. mi *adj. invar., adv.* jumătate; **la ~-octombre** jumătatea lui octombrie; **tissu ~-laine, ~-coton** stofă jumătate lână, jumătate bumbac.
miam-miam *s.m., interj.* exclamație exprimând plăcerea de a mânca (în limbajul copiilor).
miaou *s.m.* miau, mieunat, miorlăit.
miasmatique *adj.* **1.** miasmatic, care răspândește miasme / duhori; pestilențial; **marécage ~** baltă miasmatică. **2.** (*med.*) provocat de miasme; **fièvre ~** febră provocată de miasme.
miasme *s.f.* miasmă, duhoare, împuțiciune.
miaulard, miaule *s.m.* v. **miauleur II.**
miaulement *s.m.* mieunat, miorlăit, miorlăială, miorlăitură.
miauler *v.i.* **1.** a mieuna, a miorlăi. **2.** (*pop.*) a protesta.
miauleur, -euse I. *adj.* miorlăitor. **II.** *s.m.* (*ornit.*) pescăruș (*sterne*).
mi-bas *s.m. invar.* ciorapi lungi până la genunchi.
mi-bis, ~e *adj.* (*despre pâine*) intermediar.
mica *s.m.* (*mineral.*) mică.
micacé, ~e *adj.* **1.** (*mineral.*) micaceu, care conține mică. **2.** care seamănă cu mica.
mi-carême (*pl.* **mi-carêmes**) *s.f.* (*bis. catol.*) joia a treia din postul Paștelui.
micaschiste *s.m.* (*geol.*) micașist.
micaschisteux, -euse *adj.* (*geol.*) **1.** de natura micașistului (ca micașistul). **2.** care conține micașist.
micellaire *adj.* (*fiz., chim.*) format din micele.
micelle *s.f.* (*fiz., chim.*) micelă.
miche *s.f.* **1.** pâine rotundă. **2.** (*arg., la pl.*) fese, buci.
miché, micheton *s.m.* (*arg.*) client al unei prostituate.
micheline *s.f.* (*c.f.*) automotor.
mi-chemin *adv.* (*în expr.*) **à ~** la jumătatea drumului.
micheton *s.m.* (*arg.*) v. **miché.**
mickey *s.m.* (*pop.*) **1.** băutură tare. **2.** individ oarecare care face pe grozavul.
micketterie *s.f.* (*pop.*) gafă, prostie.
mi-clos, ~e *adj.* pe jumătate închis; **les yeux ~** ochii pe jumătate închiși.
micmac *s.m.* (*fam.*) **1.** intrigă măruntă, uneltire. **2.** încurcătură, harababură.
micocoulier *s.m.* (*bot.*) sâmbovină (*Celtis australis*).
mi-corps *adv.* (*în expr.*) **à ~** până la jumătatea corpului, la mijloc, până la talie; **il entra dans l'eau jusqu'à ~** intră în apă până la mijloc.
mi-côte *adv.* (*în expr.*) **à ~** la jumătatea coastei unui deal.
micro *s.m.* **1.** (*fam.*) microfon. **2.** (*arg.*) gură.
micro-ampère *s.m.* (*el.*) microamper.
micro(-)ampèremètre *s.m.* (*el.*) microampermetru.
micro-analyse, microanalyse *s.f.* (*chim.*) microanaliză.
microbalance *s.f.* microbalanță, balanță de precizie.

microbe *s.m.* **1.** microb. **2.** (*pop.*) stârpitură, pocitanie, avorton.
microbicide *adj.* (*înv.*) (substanță) care distruge microbii.
microbien, ~ne *adj.* microbian; referitor la microbi.
microbiologie *s.f.* microbiologie.
microbiologique *adj.* microbiologic.
microbiologiste *s.m.f.* microbiolog, specialist în microbiologie.
microbus *s.m.* microbuz, mic autobuz rapid.
microcéphale *adj.*, *s.m.* (*med.*) microcefal, cu craniul foarte mic.
microcéphalie *s.f.* (*med.*) microcefalie.
microchimie *s.f.* (*chim.*) microchimie.
microchimique *adj.* (*chim.*) microchimic.
microchirurgie *s.f.* (*chir.*, *biol.*) microchirurgie.
microcircuit *s.m.* (*electron.*) microcircuit.
microclimat *s.m.* microclimat.
microclimatique *adj.* microclimatic, specific microclimatului.
microcline *s.m.* (*mineral.*) microclin.
microcoque *s.m.* (*biol.*) micrococ.
microcosme *s.m.* microcosm.
microcosmique *adj.* microcosmic.
microcristal, ~e (*pl.* **microcristaux**) *s.m.* microcristal, cristal microscopic.
microdactyle *adj.* (*biol.*) microdactil.
microdactylie *s.f.* (*biol.*) microdactilie, dezvoltare insuficientă a degetelor.
microdissection *s.f.* (*biol.*, *med.*) microdisecție.
microdontisme *s.m.* (*med.*) microdonție.
micro-économie, microéconomie *s.f.* (*ec.*) microeconomie.
micro-électronique, microélectronique *s.f.* (*electron.*) microelectronică.
micro-élément, microélément *s.m.* (*biochim.*) microelement.
microfaune *s.f.* (*biol.*) faună microscopică.
microfiche *s.f.* (*tehn.*) fotografie de format redus.
microfilm *s.m.* microfilm.
microfilmer *v.t.* a microfilma.
microflore *s.f.* (*biol.*) microfloră, floră microscopică.
microglossaire *s.m.* (*lingv.*) microglosar.
micrographie *s.f.* micrografie.
micrographique *adj.* micrografic, referitor la micrografie.
microgrenu, ~e *adj.* (*mineral.*, *în expr.*) **roches ~es** roci vulcanice formate din mici minerale cristaline.
micro-informatique *s.f.* (*inform.*) microinformatică.
microlithe *s.m.* (*mineral.*) microlit.
microlithique *adj.* (*mineral.*) microlitic; **roches ~s** roci microlitice, cu microliți.
micromanipulateur *s.m.* (*tehn.*) micromanipulator.
micromécanique *s.f.* micromecanică.
micromètre *s.m.* (*tehn.*) micrometru.
micrométrie *s.f.* (*tehn.*) micrometrie.
micrométrique *adj.* (*tehn.*) micrometric.
microminiaturisation *s.f.* (*tehn.*) microminiaturizare.
micromodule *s.m.* (*el.*) micromodul.
micron *s.m.* micron.
1. micronésien, ~ne *adj.* micronezian, din Micronezia.
2. Micronésien, ~ne *s.m.f.* micronezian, locuitor al Microneziei.
micronucleus *s.m.* (*biol.*) micronucleu.
micro-onde *s.f.*, *s.m.* (*tehn.*) microunde; **four à ~s** cuptor cu microunde.
micro-ordinateur (*pl.* **micro-ordinateurs**) (*inform.*) microordinator.
micro-organisme, microorganisme (*pl.* **microorganismes**) *s.m.* (*biol.*) micro-organism.
microphage *s.m.* (*biol.*) microfag.
microphone *s.m.* (*tehn.*) microfon.
microphonique *adj.* (*tehn.*) microfonic; **amplificateur ~** amplificator microfonic.
microphotographie *s.f.* microfotografie.
microphysique *s.f.* microfizică; fizică atomică.
micropode *adj.* **1.** (*zool.*) cu picioare scurte. **2.** (*bot.*) cu pedunculi scurți.
microprocesseur *s.m.* (*inform.*) microprocesor.
micropyle *s.m.* (*bot.*) micropil.
microscope *s.m.* microscop.
microscopie *s.f.* microscopie.
microscopique *adj.* microscopic, foarte mic; **écriture ~** scris microscopic.
microseconde *s.f.* microsecundă.
microséisme *s.m.* (*geofiz.*) microseism.
microséismique *adj.* (*geofiz.*) microseismic, referitor la microseism.
microsillon *s.m.* microsion.
microsisme *s.m.* v. **microséisme.**
microsociété *s.f.* microsocietate.
microsociologie *s.f.* microsociologie.
microsociologique *adj.* microsociologic.
microsomatie, microsomie *s.f.* dimensiuni reduse ale corpului.
microsome *s.m.* (*biol.*) microzom.
microsomie *s.f.* v. **microsomatie.**
microsonde *s.f.* microsondă.
microsporange *s.m.* (*bot.*) microsporange.
microspore *s.f.* (*bot.*) microspor.
microstructure *s.f.* microstrucutră, structură microscopică.
microthermie *s.f.* (*fiz.*) calorie mică.
microtome *s.m.* (*hist.*) microtom.
miction *s.f.* (*med.*) micțiune.
micturition *s.f.* (*med.*) micturiție, nevoie permanentă de a urina.
midi *s.m.* **1.** amiază, miezul zilei; **en plein ~** ziua în amiaza mare, în plină zi; **vers ~** către amiază, pe la prânz. **2.** ora douăsprezece ziua; ora prânzului; **il est ~** e ora douăsprezece ziua. **3.** sud, miazăzi. **4.** (*cu maj.*) sudul Franței; regiune / țară meridională. **5.** (*în expr.*) **chercher ~ à quatorze heures** a căuta râcă / nod în papură; a umbla după borta vântului; **faire voir à qqn. des étoiles en plein ~ a.** a face pe cineva să vadă stele verzi; **b.** a duce pe cineva de nas; a face pe cineva să joace după cum i se cântă; (*pop.*) **il est ~ sonné** nu e chip; e cu neputință; e peste poate.
midinette *s.f.* **1.** midinetă, ucenică de croitorie sau de mode. **2.** tânără naivă și ușuratică.

1. mie *s.f.* **1.** miez de pâine; **la croûte et la ~** coaja și miezul; **pain de ~** pâine numai cu miez, pentru sandvișuri. **2.** firimitură. **3.** (*în expr.*) **à la ~ de pain** fără valoare; (*arg.*) **~ de pain mécanique** păduche; (*arg.*) **~ de pain à ressort** purice.
2. mie *s.f.* (*înv.*) iubită, amantă.
3. mie *adv.* (*înv.*) deloc; câtuși de puțin; **je n'en veux ~** nu vreau deloc.
miel *s.m.* **1.** miere; **lune de ~** lună de miere; **être tout sucre, tout ~** a fi numai lapte și miere. **2.** (*fig.*) dulceață, blândețe; **paroles de ~** cuvinte dulci, blânde. **3.** (*în expr.*) **mouche à ~** albină; **~ de roseau** zahăr; (*pop.*) **c'est du ~** e o nimica toată; e floare la ureche.
miellat *s.m.* lichid dulceag produs de anumite insecte parazite pe frunze și pe care îl recoltează albinele.
miellaison *s.f.* (*Normandia*) perioada recoltării mierei.
miellé, ~e *adj.* **1.** îndulcit cu miere; **café ~** cafea îndulcită cu miere. **2.** ca mierea; **couleur ~e** culoarea mierii.
miellée *s.f.* **1.** secreție dulceagă, mucilaginoasă de pe frunzele unor arbori. **2.** nectar cules de albine.
mielleusement *adv.* (*fig.*) mieros, ipocrit; prefăcut; **il lui parle ~** îi vorbește mieros.
mielleux, -euse *adj.* **1.** mieros, care are gustul sau culoarea mierii. **2.** (*peior.*) fad; dulceag; **boisson mielleuse** băutură fadă. **3.** (*fig.*) afectat, mieros, prefăcut; **ton ~** ton mieros.
miellin *s.m.* (*bot.*) burete-de-nuc (*Polyporus squamosus*).
miellure *s.f.* v. **miellée.**
mien, ~ne I. *pron. pos.* (*pers. I sg.*) (**le, la ~**) al meu, a mea; **ton frere et le ~** fratele tău și al meu. **II.** *adj. pos.* **cette voiture est ~ne** acest automobil este al meu; **un ~ ami** un prieten al meu. **III.** *s.m.* (*în expr.*) **j'y mets du ~ a.** contribui cu bani la ceva; **b.** fac sacrificii pentru cauză. **IV.** *s.f. pl.* (*în expr.*) **j'ai fait des ~nes** mi-am făcut de cap; am făcut numai trăznăi. **V.** *s.m. pl.* ai mei, familia mea; **je viendrai avec les ~s** voi veni cu ai mei.
miette *s.f.* **1.** firimitură, fărâmă; **~s de pain** firimituri de pâine. **2.** ciob, bucățică, țandără; **mettre une assiette en ~s** a face țăndări o farfurie. **3.** bucățică mică, pic, fărâmă; **j'ai goûté une ~ de ce rôti** am gustat un pic din această friptură. **4.** (*fig.*) resturi, rămășițe; urme; **les ~s d'un héritage** resturile unei moșteniri. **5.** (*în expr.*) **il ne s'en fait pas une ~** nu-și face nici o grijă; **ne pas en perdre une ~** a vedea tot, a nu pierde / scăpa nimic.
mieux A. *adv.* (*compar. de la* **bien**) **1.** mai bine; **tant ~** cu atât mai bine; **il travaille ~ dernièrement** lucrează mai bine în ultimul timp; **aller ~** a se simți mai bine; (*prov.*) **~ vaut tard que jamais** mai bine mai târziu decât niciodată; **de ~ en ~** din ce în ce mai bine. **2.** (*în expr.*) **à qui ~ ~** care mai de care; pe capete; pe întrecute; **aimer ~** a prefera; **je ne demande pas ~** nici nu cer altceva; asta vreau și eu. **B.** (**le, la ~**) **I.** *adv.* (*superl. de la* **bien**) **1.** cel mai bine. **2.** (*în expr.*) **au ~** în cel mai bun caz; **il ne sait rien, au ~, il réussira le dernier (sur la liste)** nu știe nimic, în cel mai bun caz, va reuși ultimul (pe listă); **être au ~ avec qqn.** a se avea bine cu cineva; a fi în termeni buni cu cineva; (*fam.*) a se pupa în bot cu cineva; **au ~ de** cât mai bine, cât mai favorabil; **ils régleront cette affaire au ~ de nos intérêts** vor reglementa această chestiune în mod cât mai favorabil intereselor noastre; **pour le ~** excelent, cât se poate de bine; **tout est pour le ~** totul este excelent; **vendre au ~** a vinde cu prețul cel mai avantajos. **II.** *s.m.* **1.** (cel) mai bine / bun; **en attendant ~** în așteptarea unui lucru mai bun; **faute de ~** în lipsă de ceva mai bun; (*prov.*) **le ~ est parfois l'ennemi du bien** mai binele este adesea dușmanul binelui. **2.** (*în expr.*) **faire de son ~** a face tot posibilul; a se strădui; a face tot ce-i stă în putință. **III.** *adj.* mai bine, mai reușit; **elle est ~ que sa sœur** ea arată mai bine decât sora ei.
mieux-être *s.m.* **1.** îmbunătățire a sănătății. **2.** îmbunătățire a nivelului de trai.
mieux-vivre *s.m.* îmbunătățire a calității vieții.
mièvre (*adj.*) **1.** (*înv.*) ștrengar, zglobiu, zburdalnic; **enfant ~** copil ștrengar / zburdalnic. **2.** fad, searbăd; **peinture ~** pictură searbădă / fără nerv / fără forță. **3.** dulceag, mieros; **paroles ~s** cuvinte mieroase.
mièvrement *adv.* (*rar*) cu dulcegărie, mieros.
mièvrerie *s.f.* **1.** afectare, dulcegărie. **2.** (*fam.*) sclifoseală, fandoseală, fasoleală.
migmatite *s.f.* (*geol.*) migmatită.
mignard, ~e I. *adj.* **1.** gingaș, drăgălaș, delicat; fin; **une fillette ~e** o fetiță drăgălașă. **2.** afectat; sclifosit, fandosit. **3.** (*arg.*) mititel; aschimodie. **II.** *s.m.f.* (*arg.*) copil, țânc. **III.** *s.m.* (*arg.*) tânăr homosexual.
mignardement *adv.* cu afectare.
mignarder *v.t.* (*înv.*) **1.** a alinta, a răsfăța. **2.** a trata cu afectare / cu prețiozitate; **~ son style** a adopta un stil afectat / prețios / sclifosit.
mignardise *s.f.* delicatețe, gingășie afectată / căutată. **2.** (*bot., în compuse*) **~-des-prés** garoafă de munte (*Dianthus*).
mignon, ~ne I. *adj.* **1.** delicat, gingaș, grațios; **enfant ~** copil gingaș. **2.** drăguț, dulce (*mai ales la fem.*) **jeune fille ~ne** fată drăguță, dulce. **3.** (*fam.*) amabil, serviabil, drăguț; **sois ~, apporte-moi un verre d'eau** fii drăguț și adu-mi un pahar cu apă. **4.** mic, mărunt; **péché ~ a.** păcat mărunt, obișnuit; **b.** (*fig.*) mic defect; **argent ~** bani de buzunar. **II.** *s.m.f.* **1.** copil iubit / alintat. **2.** favorit; **les ~s d'Henri III** favoriții lui Henric al III-lea. **III.** *s.f.* **1.** (*poligr.*) minion, colonel, corp șapte. **2.** (*arg., la pl., în expr.*) **~s du larbin a.** fursecuri; **b.** turnătoare la poliție. **3.** varietate de pară roșu închis. **4.** varietate de prună gălbuie.
mignonnement *adv.* (*înv.*) cu gingășie, cu delicatețe.
mignnonet, ~te I. *adj.* drăguț, micuț; **un enfant ~** un copil drăguț / micuț. **II.** *s.f.* sticluță cu băutură având rolul de mostră. **2.** pietriș mărunt. **3.** piper pisat mare. **4.** dantelă fină. **5.** (*entom.*) mic fluture de noapte. **6.** varietate de pară roșie. **7.** (*bot.*) numele popular al unor plante: saxifragă, garoafă de munte. **8.** (*bot.*) trifoi mărunt (*Medicago lupulina*). **9.** (*bot.*) rozetă (*Roseda odorata*). **10.** (*bot.*) cicoare (*Cochorium intybus*). **11.** (*arg.*) mică fotografie pornografică.
mignoter *v.t., v.r.* a (se) răsfăța, a (se) alinta.
1. migraine *s.f.* (*med.*) migrenă, durere de cap.

2. migraine *s.f.* **1.** (*bot.*) rodie (*Molum granarum*). **2.** (*înv.*) grenadă.
migraineux, -euse *adj., s.m.f.* (persoană) care suferă de migrenă.
migrant, ~e *adj., s.m.f.* (persoană) care migrează (în altă țară).
migrateur, -trice *adj., s.m.f.* migrator, care migrează; **animaux ~s** animale migratoare; **peuples ~s** popoare migratoare.
migration *s.f.* migrațiune, pribegie; **la ~ des Barbares** migrațiunea barbarilor.
migratoire *adj.* migrator, care migrează.
migrer *v.i.* a migra; **population qui migre** populație care migrează.
mihrâb *s.m.* (*arab.*) firidă în peretele unei moschei, orientată spre Mecca.
mi-jambe *adv.* (*în expr.*) **à ~** la jumătatea piciorului.
mijaurée *s.f.* femeie sclifosită / afectată / fandosită.
mijoter I. *v.t.* **1.** (*culinar*) a pune să fiarbă înăbușit, la foc mic. **2.** (*fig.*) a pregăti încet, pe îndelete, cu discreție (un complot, o surpriză, un plan); **qu'est-ce que vous mijotez?** ce complotați? **II.** *v.i.* **1.** (*despre alimente*) a fierbe înăbușit. **2.** (*fig.*) a mocni, a se pregăti ceva; **un complot qui mijote** un complot care mocnește. **III.** *v.r.* (*pop.*) a se pregăti; **une intrigue se mijote** o intrigă se pregătește.
mikado *s.m.* **1.** mikado, împăratul Japoniei. **2.** joc de îndemânare, de origine japoneză.
1. mil *num. card.* v. **mille 1. (I. 1.).**
2. mil *s.m.* **1.** (*bot.*) mei (*Panicum miliaceum*). **2.** (*bot.*) costrei (*Sorghum halepense*). **3.** (*în expr.*) **c'est un grain de ~ dans le bec d'un âne** nu-i ajunge nici la o măsea.
3. mil *s.m.* măciucă de lemn pentru exerciții de gimnastică.
milady (*pl.* **miladys, miladies**) *s.f.* (*angl.*) doamnă.
mi-laine *s.m.* (*Elveția romandă*) (*text.*) stofă care conține jumătate lână, jumătate bumbac.
milan *s.m.* **1.** (*ornit.*) șorliță; gaie (*Milvus milvus*). **2.** varietate de brânză cu coaja roșie (din Milano). **3.** (*în expr.*) **~ d'été** varietate de pară.
1. milanais, ~e *adj.* milanez, din Milano.
2. Milanais, ~e *s.m.f.* milanez, locuitor din Milano.
milandre *s.m.* (*iht.*) specie de rechin care trăiește în Marea Mediterană.
milaneau *s.m.* (*ornit.*) pui de gaie.
mildiou *s.m.* (*bot.*) mană.
mildiousé, ~e *adj.* (*vit.*) atins de mană.
mile *s.m.* **1.** (*angl.*) milă terestră, unitate de măsură pentru lungime anglo-saxonă de 1609 m. **2.** (*sport*) cursă de 1500 m.
miler *s.m.* **1.** (*sport*) atlet specializat în cursa de 1500 m. **2.** cal care aleargă pe distanțe scurte.
1. milésien, ~ne *adj.* referitor la orașul Milet.
2. Milésien, ~ne *s.m.f.* locuitor al orașului Milet.
miliaire I. *adj.* (*med.*) ca meiul, granulos. **II.** *s.f.* (*med.*) erupție datorată transpirației.
milice *s.f.* **1.** (*ist.*) armată formată din țărani și orășeni pentru apărarea cetăților. **2.** corp de poliție auxiliar. **3.** (*cu maj.*) organizație polițistă creată de guvernul Pétain-Laval pentru a decima Rezistența (în al doilea război mondial, în Franța). **4.** armata belgiană. **5.** serviciu militar în Belgia. **6.** miliție.
milicien, ~ne *s.m.f.* milițian.
milieu I. *s.m.* **1.** mijloc, centru; **au ~ de la rue** în mijlocul străzii; **en plein ~ de la ville** chiar în centrul orașului. **2.** mijloc, jumătate; **le ~ du mois** jumătatea lunii; **tenir / garder le juste ~** a se menține pe linia de mijloc. **3.** mediu; **adaptation au ~** adaptare la mediu; **le ~ géographique** mediu geografic. **4.** anturaj, sferă socială; **influence du ~** influența anturajului. **5.** (*arg.*) lumea interlopă. **6.** tranzacție, înțelegere. **7.** (*în expr.*) **il n'y a pas de ~** ori una ori alta; **~ intérieur** totalitatea lichidelor (sânge, limfă) din organism. **II.** *adj. m.* (situat) la mijloc, în centru; **le point ~ de l'arc décrit par le pendule** punctul din centrul arcului descris de pendul.
militaire I. *adj.* **1.** militar; **préparation ~** pregătire militară; **honneurs ~s** onoruri militare. **2.** militarist, militar; **dictature ~** dictatură militară. **3.** (*în expr.*) **heure ~** oră exactă. **II.** *s.m.* **1.** militar; **~ de carrière** militar de carieră. **2.** armată; militărie; **passer du civil dans le ~** a trece din civilie în armată.
militairement *adv.* **1.** milităresște; ostășește, soldățește; **occuper ~ une région** a ocupa militărește o regiune. **2.** (*fig.*) în mod ferm, hotărât; **il agit ~** procedează ferm.
militant, ~e *adj., s.m.f.* militant, luptător, combatant.
militantisme *s.m.* militantism.
militarisation *s.f.* militarizare.
militariser *v.t.* a militariza; **zone militarisée** zonă militarizată.
militarisme *s.m.* militarism.
militariste *s.m.f., adj.* militarist.
militer *v.i.* a milita, a lupta, a combate; a acționa; **~ pour / contre** a milita pentru / împotriva.
milk-bar (*pl.* **milk-bars**) (*angl.*) lăptărie, lacto-bar, bar unde se servesc numai băuturi nealcoolice.
milk-shake (*pl.* **milk-shakes**) *s.m.* (*angl.*) băutură pe bază de lapte.
1. mille I. *num. card.* **1.** (o) mie; **~ kilomètres** o mie de kilometri; **~ fois** de o mie de ori. **2.** mult; **~ remerciements** multe mulțumiri. **3.** (*în expr.*) **je vous le donne en ~** mă prind că nu ghicești. **II.** *s.m.* **1.** (cifra) mie; **multiplier par ~** a înmulți cu o mie. **2.** (*fam., în expr.*) **avoir / gagner des ~ et des cents** a câștiga bani buni; **mettre / taper / toucher dans le ~** a nimeri în plin; a o nimeri; a o brodi.
2. mille *s.m.* **1.** (*antichitatea romană*) unitate de măsură a distanței (1482 m). **2.** milă marină. **3.** (*Canada*) echivalentul milei anglo-saxone.
1. mille-feuille (*pl.* **mille-feuilles**) *s.f.* (*bot.*) coada-șoricelului (*Achilles Millefolium*).
2. millefeuille *s.m.* (*culinar*) plăcintă din foi cu cremă.
3. mille-feuille *s.m.* (*arg.*) **1.** teanc de 10 bancnote de 10 fr. **2.** (*în expr.*) **c'est du ~** e floare la ureche.
mille-fleurs *s.f. invar.* **1.** tapiserie cu flori din secolul al XV-lea. **2.** apă de flori.
millénaire I. *adj.* milenar; **ville ~** oraș milenar. **II.** *s.m.* mileniu; **deux ~s de christianisme** două milenii de creștinism.
mille-pattes *s.m. invar.* (*zool.*) miriapod.

mille-pertuis, millepertuis *s.m. invar.* (*bot.*) sunătoare, pojarniță (*Hypericum perforatum*).
millépore *s.m.* (*zool.*) specie de polip calcaros (*Millepora*).
mille-raies *s.m.* (*text.*) țesătură cu dungi fine.
millerandage *s.m.* (*vit.*) dezvoltare insuficientă a boabelor de strugure.
millésime *s.m.* **1.** cifra miilor (într-un număr); **1 est le ~ de 1996** 1 este cifra miilor din 1996. **2.** data fabricației (pe monede, medalii), data recoltării (unui vin).
millésimé, ~e *adj.* (*despre medalii, vinuri*) datat, care poartă o dată.
millet *s.m.* (*bot.*) **1.** mei (*Panicum miliaceum*); **~ perlé / décortiqué** mei decorticat. **2.** (*în compuse*) **~-à-balai** mătură (*Sorghum vulgare*); **~-à-grappes** dughie (*Setaria italica*). **3.** (*arg.*, *în expr.*) **avoir un grain de ~** a fi greu de cap, a pricepe greu.
milliaire I. *(la romani) adj.* referitor la mila (unitate de lungime, ≅1481,5 m) romană. **II.** *s.m.* piatră de kilometraj.
milliampère *s.m.* (*el.*) miliamper.
milliard *s.m.* miliard.
milliardaire *s.m.f.*, *adj.* miliardar.
milliardième I. *num. ord.* (**le, la ~**) al miliardelea, a miliarda. **II.** *s.m.* (o) miliardime.
1. milliasse *s.f.* (*fam.*, *înv.*) puzderie, sumedenie, puhoi, grămadă, mulțime.
2. milliasse, millas *s.m.* (*reg.*) fiertură din mălai cu grăsime de porc.
millibar *s.m.* (*meteo*) milibar, unitate de presiune atmosferică.
millième I. (**le, la ~**) *num. ord.* al miilea, a mia. **II.** *s.m.* miime.
millier *s.m.* **1.** circa o mie; **il y avait là un ~ de personnes** erau acolo circa o mie de persoane. **2.** (la pl.) un număr mare, mii; **des ~s de gens étaient venus attendre le grand violoniste** un mare număr de oameni veniseră să-l aștepte pe marele violonist; **par ~s** cu miile.
milligramme *s.m.* miligram.
millilitre *s.m.* mililitru.
millimètre *s.m.* **1.** milimetru; **au ~** la milimetru. **2.** (*pop.*, *în expr.*) **faire du ~** a fi zgârie-brânză / zgârcit.
millimétré, ~e *adj.* gradat în milimetri; **papier ~** hârtie milimetrică.
millimétrique *adj.* **1.** milimetric. **2.** v. **millimétré.**
millicron *s.m.* milicron, a mia parte dintr-un micron.
million *s.m.* **1.** milion. **2.** (*în expr.*) **être riche à ~s** a fi putred de bogat.
millionième I. *num. ord.* al milionulea. **II.** *s.m.* (o) milionime.
millionnaire *adj.*, *s.m.f.* milionar.
millithermie *s.f.* (*fiz.*) calorie mare, kilocalorie.
millivolt *s.m.* (*fiz.*) milivolt.
millivoltmètre *s.m.* (*fiz.*) milivoltmetru.
milord *s.m.* **1.** (*înv.*) titlu dat lorzilor în Franța. **2.** (*pop.*, *înv.*) bogătaș. **3.** (*înv.*) trăsură cu capră înaltă.
milouin *s.m.* (*omit.*) rață-sălbatică neagră (*Nyroca ferina*).
mi-lourd (*pl.* **mi-lourds**) *adj.*, *s.m.* (*sport*) semigreu.
milreïs *s.m.* veche monedă din Portugalia și Brazilia.
mime *s.m.* **1.** mim. **2.** pantomimă.
mimer *v.t.*, *v.i.* **1.** a mima. **2.** a imita, a maimuțări, a scălâmbăia.
mimétique *adj.* mimetic, care se referă la mimetism.
mimétisme *s.m.* **1.** mimetism; **le ~ du caméléon** mimetismul cameleonului. **2.** imitare, imitație; maimuțăreală.
mimeuse *s.f.* v. **mimosa**.
mimeux, -euse *adj.* (*despre plante*) sensibil la atingere.
mimi I. *s.m.* **1.** pisoi (*în limbajul copiilor*). **2.** mângâiere, sărutare; **faire un ~ sur le front** a săruta pe frunte. **II.** *adj. invar.* (*fam.*) drăgălaș, dulce, delicat.
mimines *s.f. pl.* (*arg.*) mâini.
mimique I. *s.f.* **1.** mimică, arta mimului. **2.** mimică, expresie a feței, a mâinilor. **II.** *s.m.* autor de pantomime. **III.** *adj.* mimic; **langage ~** limbaj mimic.
mimodrame *s.m.* mimodramă, pantomimă dramatică.
mimographe *s.m.* autor de pantomime.
mimographie *s.f.* mimografie, tratat despre mimică sau pantomimă.
mimolette *s.f.* varietate de brânză din Olanda.
mimologie *s.f.* imitare a vocii / a gesturilor.
mimosa *s.m.* (*bot.*) mimoză (*Mimosa*).
mimosées, mimosacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante căreia îi aparține mimoza.
mi-moyen (*pl.* **mi-moyens**) *adj.*, *s.m.* (*box*) (categoria) semi-mijlocie.
minable I. *adj.* **1.** (*mil.*) care poate fi minat. **2.** (*fig.*) jalnic, lamentabil, care face milă, de plâns. **3.** (*fig.*) mediocru. **II.** *s.m.f.* amărât, prăpădit, nenorocit.
minage *s.m.* (*mil.*) minare (a unui teren).
mina-mina *s.m.* (*arg.*) compromis, tranzacție avantajoasă.
minard *s.m.* (*zool.*) specie de caracatiță (care trăiește pe coasta Atlanticului, în Franța).
minaret *s.m.* **1.** minaret. **2.** (*zool.*) specie de scoici.
minauder *v.i. (fam.)* a se sclifosi, a se fandosi, a se maimuțări, a se scălâmbăia, a se prosti, a se izmeni, a face fițe / mofturi.
minauderie *s.f.* **1.** *(fam.)* sclifoseală, fandoseală, maimuțăreală, scălâmbăială. **2.** (*la pl.*) maniere afectate, prețioase.
minaudier, -ère *adj.* sclifosit, fandosit, izmenit.
minaudière *s.f.* port-fard.
minbar *s.m.* amvon al unei moschei.
mince I. *adj.* **1.** subțire; **un cahier ~** un caiet subțire; **un tissu ~** o stofă subțire. **2.** *(despre oameni)* zvelt, suplu; **une femme ~** o femeie zveltă. **3.** (*fig.*) neînsemnat; mediocru; neglijabil; fără importanță; **c'est une ~ affaire** este un lucru lipsit de importanță. **II.** *adv.* subțire; **peindre ~** a picta în tușe subțiri. **III.** *interj.* (*pop.*) **1.** ei drace! măi să fie!
minceur *s.f.* subțirime.
mincir *v.i.* a se subția, a deveni zvelt.
1. mine *s.f.* **1.** mină, figură, înfățișare, fizionomie, chip, mutră; **avoir bonne ~** a avea o înfățișare plăcută, a arăta bine; **avoir la ~ longue / allongée a.** a face o mutră lungă de doi coți; **b.** a face o mutră de înmormântare. **2.** expresie a feței / aparență; **avoir une ~ réjouie** a avea o expresie veselă; **juger les gens sur la ~** a judeca după aparențe. **3.** aspect, apa-

rență; **plat à bonne ~** mâncare apetisantă / cu aspect plăcut. **4.** (*în expr.*) **faire bonne ~ à mauvais jeu a** face haz de necaz; **faire grise ~ à qqn. a.** a face mutre cuiva; **b.** a primi pe cineva cu răceală; **faire la ~** a se bosumfla; a sta bosumflat; a face bot; **payer de ~** a inspira încredere; **ne pas payer de ~** a nu face impresie; a nu face doi bani. **5.** (*la pl.*) mutre, nazuri, fițe, fasoane.

2. mine *s.f.* **1.** mină; **travailler à la ~** a lucra în mină. **2.** zăcământ; **une ~ de sel** un zăcământ de sare. **3.** puțul minei; **descendre dans la ~** a cobori în puțul minei. **4.** (*înv.*) minereu. **5.** (*mil., mar.*) mină; **~ sous-marine** mină submarină. **6.** (*înv.*) galerie. **7.** (*fig.*) izvor nesecat, bogăție; **une ~ de renseignements** o bogăție de informații. **8.** (*în expr.*) **éventer la ~** a descoperi secretul; a prinde firul / mișcarea; (*tehn.*) **~ d'élargissement du bouchon** gaură de profilare; **~ de crayon** mină de creion.

3. mine *s.f.* (*înv.*) veche măsură de capacitate pentru cereale (în Franța).

4. mine *s.f.* (*antichitatea greacă*) monedă de 100 de drahme.

miné, ~e *adj.* **1.** (*mil.*) minat. **2.** (*fig.*) subminat; distrus; măcinat; ros.

miner I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a săpa o galerie într-o mină. **2.** (*mil.*) a mina, a așeza mine (într-un teren). **3.** a săpa, a roade; a eroda; **le fleuve mine ses berges** fluviul erodează malurile. **4.** (*fig.*) a distruge încet, a roade; a consuma; a submina; **la maladie le mine** boala îl distruge încet; **sa douleur le mine** durerea îl consumă. **5.** (*fig.*) a slăbi; **un régime politique miné par les luttes intestines** un regim politic slăbit de luptele interne. **6.** (*agr.*) a desțeleni. **II.** *v.r.* (*fig.*) a se distruge cu încetul; a se ruina.

minerai *s.m.* minereu.

minéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m.* minerai.

minéralier *s.m.* mineralier, cargou pentru transportul minereurilor.

minéralisateur, -trice *adj., s.m.f.* mineralizator, substanță care transformă un metal în minereu.

minéralisation *s.f.* mineralizare.

minéraliser *v.t.* a mineraliza.

minéralogie *s.f.* mineralogie.

minéralogique *adj.* **1.** mineralogic, geologic; **carte ~** hartă mineralogică. **2.** referitor la mină. **3.** (*în expr.*) **numéro / plaque ~** număr de înmatriculare a autoturismelor.

minéralogiste *s.m.f.* mineralog, specialist în mineralogie.

minéralurgie *s.f.* mineralurgie, prelucrarea minereurilor.

minéralurgique *adj.* referitor la mineralurgie.

minerval *s.m.* *(Belgia, Zair)* cheltuieli de școlarizare în unele instituții de învățământ.

minerve *s.f.* **1.** (*med.*) aparat ortopedic pentru a menține capul ridicat. **2.** (*poligr.*) tighel. **3.** femeie înțeleaptă.

minerviste *s.m.* (*poligr.*) lucrător care execută tighel.

minervois *s.m.* vin roșu din regiunea Minervois.

minestrone *s.m.* (*ital.*) supă italienească.

minet, ~te I. *s.m.f.* **1.** (*fam.*) pisicuță, motănel. **2.** termen afectuos. **3.** persoană tânără îmbrăcată după ultima modă.

minette *s.f.* **1.** (*mineral.*) minereu de fier din Lorena. **2.** minereu sărac în fier. **3.** (*bot.*) trifoi mărunt (*Medicago lupulina*).

1. mineur *s.m.* **1.** miner, lucrător în mină; **~ foreur** miner perforator; **~ piqueur** miner tăietor; **~ au traçage** miner de înaintare. **2.** (*mil.*) soldat de geniu care pune mine / care minează un teren.

2. mineur, ~e I. *adj.* minor, de importanță redusă, secundară; **soucis ~s** griji minore / secundare; **écrivain ~** scriitor minor / neimportant; (*muz.*) **ton ~** ton minor. **II.** *adj., s.m.f.* (*jur.*) minor; **garçon ~** un băiat minor (sub 18 ani). **III.** *s.f.* (*log.*) premisă minoră.

3. mineur, -euse *adj.* (*despre animale*) care sapă adăposturi în pământ sau în trunchiuri de copaci.

mingrelet, ~te, mingrelin, ~e *adj.* (*înv.*) slăbănog, firav, plăpând.

miniature I. *s.f.* **1.** (*pict.*) miniatură (pe email, fildeș etc.). **2.** miniatură, ornament pe vechile manuscrise. **3.** pictură de mici dimensiuni. **4.** (*fig.*) obiect artistic de mici dimensiuni. **5.** (*în expr.*) **en ~** de proporții reduse, în miniatură. **II.** *adj.* miniatural, minuscul.

miniaturé, ~e *adj.* ilustrat cu miniaturi.

miniaturer *v.t.* a ilustra cu miniaturi.

miniaturisation *s.f.* (*tehn.*) miniaturizare.

miniaturiser *v.t.* (*tehn.*) a miniaturiza.

miniaturiste *s.m.f.* miniaturist, pictor de miniaturi.

minibus *s.m.* mic autobuz.

minicassette *s.f.* **1.** minicasetă, casetă mică. **2.** (*pop.*) martor ce repetă cuvânt cu cuvânt o depoziție învățată dinainte.

minier, -ère I. *adj.* minier; **gisement ~** zăcământ minier. **II.** *s.f.* mină la zi.

mimi-jupe, minijupe (*pl.* **mini-jupes**) *s.f.* fustă foarte scurtă, minijupă.

minima *adj., s.m. pl.* v. **minimum.**

minimal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* minimal; (*meteo*) **température ~e** temperatură minimală / foarte scăzută.

minimalisation *s.f.* minimalizare.

minimaliser *v.t.* a reduce la minumum; **~ les frais** a reduce cheltuielile la minimum posibil.

minime I. *adj.* minim, foarte mic, neglijabil, neînsemnat, neimportant; **valeur ~** valoare neglijabilă. **II.** *s.m.f.* **1.** călugăr / călugăriță din ordinul franciscanilor. **2.** *(sport)* junior; **match de ~s** meci de juniori.

minimisation *s.f.* minimalizare.

minimiser *v.t.* a minimaliza; **~ l'importance d'un résultat** a minimaliza importanța unui rezultat.

minimum (*pl.* **minimums** sau **minima**) **I.** *s.m.* **1.** minim; **le ~ de frais** cheltuieli minime, minim de cheltuieli. **2.** (*mat.*) minim; **le ~ d'une fonction** minimul unei funcții. **3.** (*jur.*) minim de pedeapsă; **condamner au ~** a condamna la minim de pedeapsă. **4.** (*în expr.*) **le ~ vital** venitul minim necesar pentru trai; **au ~** cel puțin. **II.** *adj. invar.* (*mat.*) minim, cel mai mic; **âge ~** vârsta minimă.

mini-ordinateur *s.m.* (*inform.*) mini-ordinator.

ministère *s.m.* **1.** minister; departament; ~ **de l'Agriculture** ministerul Agriculturii. **2.** funcție, rang, demnitate; ~ **du prêtre** demnitatea de preot, sacerdoțiu. **3.** (*înv.*) mijlocire, intervenție; bune oficii; **offrir son** ~ a-și oferi bunele oficii. **4.** totalitatea miniștrilor unui cabinet, guvern; **former un** ~ a forma un guvern. **5.** ministerial. **6.** (*în expr.*) ~ **public** procuratură.

ministériel, ~le *adj.* **1.** ministerial; **crise ~le** criză ministerială. **2.** partizan al guvernului.

ministrable *adj., s.m.f.* ministeriabil, care poate deveni ministru.

ministre *s.m.* **1.** ministru; ~ **d'État** ministru de Stat; **premier** ~ prim-ministru; ~ **sans portefeuille** ministru fără portofoliu. **2.** (*rel.*) ecleziast, reprezentant al bisericii; slujitor; ~ **de l'Évangile** slujitor al Evangheliei; pastor protestant; **le saint** ~ sacerdoțiu, rangul de preot.

minium *s.m.* (*chim.*) miniu.

minnesinger, minnäsinger *s.m.* minesänger, trubadur german din Evul Mediu.

mino *s.m.* (*arg.*) deținut (sau infractor) minor.

minoen, ~ne *adj., s.m.* minoian, din vremea regelui Minos; **le** ~ minoicul, perioadă arhaică a civilizației cretane și grecești.

minois *s.m.* (*fam.*) mutrișoară delicată (de copil, de fată tânără).

minorant *s.m.* (*mat.*) minorant.

minoratif, -ive *adj., s.m.f.* **1.** (*înv.*) (*med.*) laxativ. **2.** care scade importanța, care diminuează valoarea.

minorer *v.t.* a subevalua, a subaprecia, a subestima; a minimaliza.

minoritaire *adj., s.m.f.* minoritar.

minorité *s.f.* **1.** (*jur.*) minoritate; **être mis en** ~ a fi pus în minoritate. **2.** (*jur.*) minorat; vârstă de minor. **3.** minoritate, număr mic; ~ **nationale** minoritate națională.

1. minot *s.m.* (*înv.*) măsură de capacitate, maja; (*prov.*) **on ne peut dire ami celui avec qui on n'a pas mangé quelques ~s de sel** până nu mănânci cu omul o maja de sare nu-l poți cunoaște.

2. minot *s.m.* (*mar.*) stâlp de care se leagă pânza cea mare.

3. minot *s.m.* (*arg.*) **1.** copil, ștrengar. **2.** tânăr homosexual.

minotaure *s.m.* **1.** (*entom.*) gândac-de-bălegar (*Geotrupes*). **2.** (*mit.*) minotaur.

minoterie *s.f.* **1.** morărit. **2.** moară industrială.

minotier *s.m.* **1.** morar. **2.** negustor de făină.

minou *s.m.* **1.** (*fam.*) pisoi, pisicuță (în limbajul copiilor). **2.** termen afectuos.

minoye *s.m.* (*arg.*) miezul nopții.

minuit *s.m.* **1.** miezul nopții. **2.** (*în expr.*) **la messe de** ~ liturghia din noaptea de Crăciun (la catolici).

minus *s.m.* (*arg.*) dobitoc, cretin, imbecil.

minuscule I. *adj.* foarte mic, minuscul; **oiseau** ~ păsărică, pasăre foarte mică. **II.** *s.f.* minusculă, literă mică.

minutage *s.m.* **1.** cronometraj. **2.** redactarea unei minute.

minutaire *adj. (despre acte, lucrări)* în original.

1. minute *s.f.* **1.** minut. **2.** clipă; **d'une ~ à l'autre** dintr-o clipă în alta; dintr-un minut în altul. **3.** (*în expr.*) **à la ~ où** de îndată ce. **4.** (*geom.*) minut, unitate de măsură pentru arcuri și unghiuri. **II.** *interj.* stai așa! o clipă!

2. minute *s.f.* **1.** act original. **2.** minută.

1. minuter *v.t.* (*jur.*) a redacta o minută.

2. minuter *v.t.* a cronometra; ~ **un discours** a cronometra un discurs.

minuterie *s.f.* **1.** mecanism de ceasornic care arată diviziunile orei. **2.** dispozitiv electric cu mecanism de ceasornic prevăzut să realizeze un contact electric pe o perioadă determinată (în scopul iluminării unui bloc pe timpul nopții). **3.** axul pe care sunt fixate limbile ceasornicului.

minutie *s.f.* **1.** (*înv.*) mărunțiș, fleac, amănunt, chițibuș. **2.** minuțiozitate, grijă, migală; **travailler avec** ~ a lucra cu meticulozitate.

minutier s.m .**1.** registru cu minutele actelor unui notar. **2.** instituție unde se păstrează actele notariale mai vechi de 25 de ani.

minutieusement *adv.* (în mod) minuțios, cu migală, cu meticulozitate, cu grijă.

minutieux, -euse *adj.* **1.** conștiincios, minuțios, grijuliu, meticulos, scrupulos. **2.** chițibușar.

miocène I. *s.m.* (*geol.*) miocen. **II.** *adj.* miocenic, care aparține miocenului.

mioche *s.m.f.* (*fam.*) țânc, mucos, pici, plod.

mi-parti, ~e *adj.* (*rar*) **1.** împărțit în două părți egale dar diferite ca aspect sau conținut; **robe ~e de blanc et de gris** rochie făcută din două părți egale dar din două culori, alb și gri. **2.** (*ist., în expr.*) **chambres ~es** tribunale instituite de Edictul din Nantes, cu jumătate din judecători catolici și jumătate protestanți.

miquelet *s.m.* **1.** (*în Spania sec. al XV-lea*) partizan catalan. **2.** (*în Franța, sec. al XVIII-lea*) partizan din munții provinciei Roussillon. **3.** (*Franța*) corp de partizani creat de Napoleon I pentru a lupta împotriva gherilelor spaniole. **4.** soldat din garda guvernatorilor de provincie, în Spania.

miquemot *s.m.* (*bot.*) mânătarcă (*Boletus edulis*).

miquette *s.f.* (*arg.*) **1.** fată, femeie. **2.** (*la pl., în expr.*) **avoir les ~s** a dârdâi de frică; a-i tremura inima de frică.

mirabelle *s.f.* **1.** (*bot.*) corcodușă. **2.** rachiu de corcodușe.

mirabellier *s.m.* (*bot.*) corcoduș (*Prunus cerasifera*).

mirabillis *s.m.* (*bot.*) barba-împăratului (*Mirabilis Jalapa*).

miracle I. *s.m.* **1.** miracol, minune; **par** ~ printr-o minune, în mod miraculos / fericit; **cela tient du** ~ este miraculos; **faire des ~s** a face minuni. **2.** miracol, eveniment extraordinar / rar; **c'est un ~ pour elle d'accepter cette invitation** este un miracol că ea a acceptat această invitație. **3.** (*în expr.*) **crier ~, crier au** ~ a se extazia, a se minuna; **tenir du** ~ a fi extraordinar. **4.** (*lit.*) piesă de teatru cu temă religioasă, în evul mediu. **II.** *interj.* minune mare.

miraculé, ~e *adj., s.m.f.* persoană cu care s-a petrecut o minune.

miraculeusement *adv.* (în mod) miraculos, ca prin minune.

miraculeux, -euse *adj.* **1.** miraculos, minunat; **apparition miraculeuse** apariție miraculoasă. **2.** uimitor, uluitor, admirabil, miraculos; **un médicament** ~ un medicament miraculos. **3.** extraordinar; **le succès de ce jeune acteur est** ~ succesul acestui tânăr este extraordinar. **II.** *s.m. art.* miraculosul, supranaturalul.

mirador *s.m.* **1.** (*arhit.*) terasă în partea de sus a caselor (în Spania). **2.** post de observație situat pe o înălțime (la lagărele de prizonieri).

mirage *s.m.* **1.** miraj; fenomen optic; **les ~s du désert** mirajele deșertului. **2.** (*fig.*) iluzie; halucinație, vedenie; **les ~s de la célébrité** iluziile celebrității.

mirante *s.f.* (*arg.*) oglindă.

miraud, ~e *adj., s.m.f.* v. **miro.**

mirbane *s.f.* (*în expr.*) **essence de** ~ nitrobenzen (folosit în parfumerie).

mire *s.f.* **1.** (*înv.*) țintire. **2.** miră; ~ **à nivelle** miră cu nivelă. **2.** (*mil.*) cătare. **3.** (*mil., în expr.*) **cran de** ~ scobitura înălțătorului; **ligne de** ~ linie de ochire; **point de** ~ țintă; **être le point de** ~ a se afla în centrul atenției.

mirelifichures *s.f. pl.* v. **mirlifichures.**

mire-œufs *s.m. invar.* aparat cu care se verifică ouăle.

mirepoix *s.f., adj.* (*culinar*) sos cu ceapă.

mirer I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a observa cu atenție. **2.** a ținti, a ochi; ~ **le gibier** a ținti vânatul. **3.** a examina; ~ **un œuf** a examina un ou (în lumină). **4.** a reflecta; **les arbres mirent leur cime dans les eaux du lac** copacii își reflectă vârfurile în apele lacului. **5.** (*fig.*) a râvni; ~ **une place** a râvni la un post. **II.** *v.r.* **1.** a se uita (în oglindă); **se** ~ **dans une glace** a se uita / a se privi într-o oglindă. **2.** a se reflecta; **l'arbre se mire dans l'eau du lac** copacul se reflectă în apa lacului. **3.** (*înv.*) a se complace.

mirette *s.f.* (*arg.*) **1.** ochi. **2.** (*în expr.*) **en mettre plein les ~s** a uimi pe cineva; a arunca praf în ochii cuiva; **sans ~s** orb; **~s en glacis, ~s glacées** ochelari.

mireur, -euse *s.m.f.* persoană care examinează cu atenție; ~ **d'œufs** persoană care examinează / verifică ouăle.

mirifique *adj.* (*ir.*) admirabil, mirific, uimitor, uluitor, minunat.

mirifiquement *adv.* (*ir.*) admirabil, uimitor, surprinzător.

miris *s.m.* (*entom.*) specie de ploșniță, dăunătoare cerealelor (*Miris dolobratus*).

mirlicoton *s.m.* piersică galbenă de toamnă.

mirliflor, mirliflore *s.m. (fam.)* filfizon, fante; muțunache.

mirliton *s.m.* **1.** fluieraș de trestie. **2.** (*culinar*) rulou cu frișcă. **3.** (*înv.*) chipiu de cavalerist.

mirmidon *s.m.* v. **myrmidon.**

mirmillon *s.m.* (*în antichitatea romană*) mirmilon, gladiator (cu sabie).

miro, miraud, ~e *adj., s.m.f.* (*pop.*) miop.

mirobolant, ~e *adj.* (*fam.*) mirobolant, extraordinar, incredibil, magnific, minunat.

miroir *s.m.* **1.** oglindă; ~ **concave** oglindă concavă; **se regarder dans un** ~ a se privi într-o oglindă; **les yeux sont le** ~ **de l'âme** ochii sunt oglinda sufletului. **2.** oglindă, suprafață lucioasă care reflectă razele luminoase; **le** ~ **du lac** suprafața / oglinda lacului. **3.** (*în expr.*) ~ **aux alouettes** capcană cu oglinzi folosită pentru a prinde ciocârlii; (*culinar*) **œufs au** ~ ochiuri la capac.

miroitant, ~e *adj.* sclipitor, scânteietor, strălucitor.

miroité, ~e *adj. (despre cai)* murg rotat.

miroitement *s.m.* sclipire, scânteiere, reverberare; **le** ~ **des eaux du lac** sclipirea apelor lacului.

miroiter *v.i.* **1.** a scânteia, a sclipi; **l'eau du lac miroite au soleil** apa lacului sclipește la soare. **2.** (*arg.*) a privi, a se uita. **3.** (*în expr.*) **faire** ~ a ademeni, a momi, a ispiti, a amăgi, a seduce.

miroiterie *s.f.* **1.** industrie a oglinzilor. **2.** comerț cu oglinzi.

miroitier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de oglinzi. **2.** lucrător care repară sau instalează oglinzi. **3.** negustor de oglinzi.

miroton, mironton (*pop.*) *s.m.* **1.** (*culinar*) carne de vită fiartă și tăiată felii, servită cu ceapă. **2.** (*arg.*) individ, tip. **3.** (*arg., în expr.*) **dévisser le** ~ a avorta.

mironton, mirontaine refren al unor cântece populare franceze.

mis, ~e *adj.* **1.** *part. trecut* de la **mettre**; pus; **la table est ~e** masa este pusă. **2.** îmbrăcat; **bien** ~ bine îmbrăcat; **mal** ~ prost îmbrăcat.

misaine *s.f.* (*mar.*) **1.** catargul părții din față a vasului. **2.** vela foc.

misandrie *s.f.* aversiune față de bărbați.

misanthrope *adj., s.m.f.* **1.** mizantrop. **2.** (*fig.*) urâcios, ciufut, nesociabil, ursuz, posomorât.

misanthropie *s.f.* mizantropie.

misantropique *adj.* mizantropic; **caractère** ~ caracter mizantropic.

miscellanées *s.f. pl.* miscelaneu.

miscibilité *s.f.* miscibilitate.

miscible *adj.* (*chim.*) miscibil, care se poate amesteca.

mise *s.f.* **1.** punere; ~ **en vente** punere în vânzare; (*tipogr.*) ~ **en pages** punere în pagină, paginare; ~ **en scène** punere în scenă; ~ **en liberté** punere în libertate, eliberare; ~ **en accusation** punere sub acuzare; ~ **en garde** punere în gardă; ~ **en possession** punere în posesie; (*jur.*) ~ **au rôle** punere pe rol; ~ **à l'épreuve** punere la încercare. **2.** miză (la jocul de cărți). **3.** îmbrăcăminte, ținută; ~ **soignée** ținută îngrijită. **4.** (*în expr.*) ~ **en jugement** trimitere în judecată; ~ **en train** pregătire; ~ **bas** fătare, fătat; ~ **en gage** amanetare; (*jur.*) ~ **en demeure** somație, înștiințare; ~ **en cause** implicare; ~ **au point** reglare; ~ **au net** trecere pe curat; ~ **à la retraite** pensionare; (*mar.*) ~ **à l'eau** lansare la apă (a unui vas); (*el.*) ~ **à la terre** legare la pământ; (*pict.*) ~ **en confit** băițuire; (*fiz.*) ~ **au foyer** focalizare; **n'être pas de** ~ a nu fi potrivit; **sauver la** ~ **à qqn.** a scuti pe cineva de un necaz.

miser *v.t.* **1.** a miza, a ponta; ~ **dix francs** a miza pe zece franci. **2.** (*fig.*) a conta, a sconta; ~ **sur la générosité de qqn.** a miza pe generozitatea cuiva. **3.** (*în expr.*) ~ **sur les deux tableaux** a miza pe două tablouri; a juca la două nunți.

misérabilisme *s.m.* tendință (în artă, mai ales în literatură) de a insista asupra mizeriei umane.

misérabiliste *s.m.f.* scriitor sau artist care tratează ca temă predilectă mizeria umană.
misérable I. *adj., s.m.f.* **1.** (*despre o persoană*) amărât, necăjit, nenorocit, pârlit, prăpădit, vrednic de milă; **Les Misérables** Mizerabilii (de Victor Hugo). **2.** nevoiaș, sărman, sărac, calic. **3.** (*fig., înv.*) mizerabil, ticălos, nemernic, infam, mișel, mârșav. **4.** (*pop., în expr.*) **jouer les ~s** a fi urmărit de ghinion. **II.** *adj.* **1.** *(despre lucruri)* mizerabil, sărăcăcios, prăpădit, nenorocit; **un ~ taudis** o cocioabă prăpădită. **2.** jalnic, lamentabil, deplorabil; **une fin ~** un sfârșit lamentabil. **3.** *(despre scrieri)* prost, fără valoare.
misérablement *adv.* (în mod) mizerabil.
misère *s.f.* **1.** mizerie, sărăcie, neavere, indigență, nevoie; **vivre dans la ~** a trăi în mizerie; **~ noire** mizerie neagră; **crier ~** a se plânge de sărăcie. **2.** (*fig.*) slăbiciune, neputință; **la ~ de l'être humain** slăbiciunea ființei omenești. **3.** (*fig.*) mizerie, șicană; **faire des ~s à qqn.** a face mizerii cuiva, a șicana pe cineva. **4.** (*fig., la pl.*) mizerie, nenorocire, adversitate; **les ~s de la vieillesse** nenorocirile bătrâneții. **5.** neplăcere, lucru plictisitor, dezagrement; **revoir cet homme désagréable, quelle ~** să-l revăd pe omul acesta dezagreabil, ce plictiseală! **6.** fleac, bagatelă, nimica toată; **se fâcher pour des ~s** a se supăra pentru nimica toată; **mal de ~** pelagră; **collier de ~** viață grea, amărâtă; **vallée de ~** valea plângerii; (*bot.*) numele popular al plantei de apartament *(Tradescantia zebrina)*.
miserere, miséréré *s.m. invar.* (*rel. catol.*) **1.** psalmul „Miserere mei, Deus". **2.** (*fam.*) tânguire, jeluire, lamentare, văitat.
miséreux, -euse *adj., s.m.f.* sărman, sărac, nevoiaș, amărât, pârlit.
miséricorde I. *s.f.* **1.** compasiune, milă; **ayez ~** fie-vă milă. **2.** iertare, indulgență, îndurare; **demander ~** a cere îndurare; (*prov.*) **à tout péché ~** toată greșeala își are iertarea ei. **3.** numele unui pumnal din epoca feudală. **4.** pernuță de strană. **5.** (*mar., înv.*) ancoră principală. **6.** (*în expr.*) **œuvres de ~** fapte bune; **sœurs de la Miséricorde** călugărițe ce aparțin mai multor ordine; **rimer comme hallebarde et ~** a se potrivi ca nuca-n perete / ca fasolea-n ziua de Paști. **II.** *interj.* Doamne sfinte! îndurare!
miséricordieusement *adv.* cu milă, cu îndurare, cu indulgență.
miséricordieux, -euse *adj., s.m.f.* milos, milostiv, îndurător, compătimitor.
misogamie *s.f.* misogamie, aversiunea față de căsătorie.
misogyne *adj., s.m.* misogin.
misogynie *s.f.* misoginie.
misologie *s.f.* (*fil.*) ură față de rațiune.
misologue *s.m.f.* (*fil.*) persoană care urăște rațiunea; adversar al raționamentului.
misonéisme *s.m.* repulsia pentru noutate.
misonéiste *adj., s.m.f.* adversar al noutății.
mispickel *s.m.* (*mineral.*) mispichel.
miss (*pl.* **miss** sau **misses**) *s.f.* (*angl.*) **1.** domnișoară. **2.** institutoare, guvernantă. **3.** miss, regina frumuseții (la concursuri internaționale sau locale).
missel *s.m.* (*rel. catol.*) carte de rugăciuni.
missile *s.m.* (*mil.*) misii, proiectil teleghidat, cu propulsie autonomă.
missilier *s.m.* *(mil.)* specialist în misile.
mission *s.f.* **1.** misiune, sarcină, însărcinare, delegație; **envoyer qqn. en ~** a trimite pe cineva în misiune. **2.** misiune, grup de persoane trimise undeva în scop diplomatic sau științific; **~ diplomatique** misiune diplomatică; **~ scientifique** misiune științifică. **3.** sediul unei misiuni diplomatice sau religioase. **4.** misiune, comunitate religioasă de evanghelizare.
missionnaire *adj., s.m.* **1.** misionar, preot care propagă creștinismul. **2.** (*fig.*) misionar, persoană însărcinată cu scopuri nobile; **~ de la paix** misionar al păcii.
missionnariat *s.m.* activitatea de misionar.
missive I. *s.f.* scrisoare, misivă. **II.** *adj.f.* (*jur., în expr.*) **lettre ~** scrisoare de afaceri trimisă prin poștă sau printr-o persoană particulară.
mistelle *s.f.* (*vit.*) must alcoolizat.
mistenflûte *s.m.* **1.** (*înv.*) copil plăpând / fragil. **2.** (*fam.*) cutare, cutărică.
mistigri *s.m.* **1.** (*fam.*) pisică. **2.** valet de treflă (la unele jocuri de cărți).
miston *s.m.* (*arg.*) **1.** băiat, individ. **2.** (*în expr.*) **allumer le ~** a privi cu luare-aminte.
mistonne *s.f.* (*arg.*) **1.** fată de măritat. **2.** femeie (în general).
mistouflard, ~e *s.m.f.* (*pop.*) om care trăiește în mizerie.
mistoufle, mistouille *s.f.* (*pop.*) **1.** mizerie; **vivre dans la ~** a trăi în mizerie. **2.** tracasare, hăituire; **faire des ~s à qqn.** a tracasa pe cineva, a-i face mizerii.
mistral *s.m.* (vântul) mistral.
mistress *s.f.* (*angl.*) doamnă.
mitaine *s.f.* mitenă, mănușă cu degete descoperite; **prendre des ~s avec qqn.** a se purta cu mănuși / atent cu cineva; (*pop.*) mănuși de box.
mita-mita *s.m., adj.* (*arg.*) împărțire dreaptă; juma-juma.
mitan *s.m.* (*arg.*) lumea interlopă.
mitard *s.m.* (*arg.*) **1.** celulă disciplinară. **2.** arestul poliției.
mitarder *v.t.* (*arg.*) a băga la zdup / la mititica; a trimite la ocnă.
mité, ~e *adj.* **1.** ros de molii; **tapis ~** covor ros de molii. **2.** (*arg.*) trimis la ocnă. **3.** (*arg., în expr.*) **avoir le gazon ~** a fi chel ca-n palmă; a fi chel ca o lună plină; **avoir les éponges ~es** a fi bolnav de tuberculoză.
mi-temps I. *s.f.* **1.** *(sport)* repriză; **seconde ~** a doua repriză. **2.** *(sport)* pauza dintre reprize. **II.** *adv.* **à ~** cu jumătate de normă; **travailler à ~** a munci cu jumătate de normă.
miter I. *v.t.* a fi ros de molii. **II.** *v.i.* (*arg.*) a plânge, a da apă la șoareci.
miteux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** (*pop.*) amărât, care trăiește în mizerie; rufos. **2.** plângăcios, smiorcăit; mucos, copil.
mithriacisme, mithracisme *s.m.* (*rel.*) mitraism, cultul lui Mithra.
mithriaque I. *adj.* referitor la mitraism, la cultul lui Mithra; **antre ~** peșteră unde se săvârșea cultul lui Mithra. **II.** *s.m.f.* adept al mitraismului.
mithridate *s.m.* (*farm.*) numele vechi al medicamentului teriac (pe bază de opiu).

mithridatique *adj.* referitor la Mitridate; **guerres ~s** războaiele lui Mitridate.
mithridatisation *s.f.* mitridatizare, imunizare la o anumită otravă.
mithridatiser *v.t.* a mitridatiza, a imuniza organismul obișnuindu-l cu o anumită otravă luată în doze mici.
mithridatisme *s.m.* v. **mithritisation.**
mitigation *s.f.* atenuare, îmblânzire, îndulcire.
mitigé, ~e *adj.* **1.** atenuat, temperat; îmblânzit, îndulcit; **peine ~e** pedeapsă îndulcită. **2.** relaxat, delăsat, slăbit; **morale ~e** morală slăbită. **3.** (*fam.*) amestecat *(folosit abuziv)*; **joie ~e de crainte** bucurie amestecată cu teamă; **cet événement lui inspirait des sentiments ~s** acest eveniement îi inspira sentimente amestecate.
mitiger I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a atenua, a tempera, a îmblânzi, a îndulci. **2.** a amesteca, a împleti. **II.** *v.r.* a se tempera, a se îmblânzi, a se atenua.
mitigeur *s.m.* (*tehn.*) robinet în care se amestecă apa caldă cu cea rece.
mitochondrie *s.f.* (*biol.*) mitocondrie, organit citoplasmatic la plante și animale.
miton *s.m.* **1.** mânecuță (până la cot). **2.** (*ist.*) mănușă de zale (până la cot). **3.** pisoi. **4.** (*culinar*) bucată de pâine de pus în supă. **5.** (*fam., în expr.*) **onguent ~ mitaine** leac fără eficacitate.
mitonner I. *v.i.* **1.** (*culinar*) a fierbe la foc mic. **2.** (*arg.*) a sta la pândă, a ține de șase. **II.** *v.t.* **1.** (*culinar*) a găti la foc mic. **2.** (*fig.*) a pregăti cu grijă, cu răbdare, îndelung; **~ une affaire** a pregăti cu grijă / pe îndelete o afacere. **3.** (*fig.*) a alinta, a răsfăța, a răzgâia, a dezmierda. **III.** *v.r.* (*fig.*) a se menaja, a se îngriji, a-și purta de grijă.
mitose *s.f.* (*biol.*) mitoză, diviziune celulară în care apar cromozomii.
mitotique *adj.* (*biol.*) mitotic, referitor la mitoză, de mitoză.
mitouillard, ~e *adj.* (*arg.*) amărât, sărac.
mitoyen, ~ne *adj.* **1.** despărțitor; (*jur.*) **mur ~** zid despărțitor. **2.** alăturat, învecinat; **jardin ~** grădină învecinată.
mitoyenneté *s.f.* **1.** vecinătate. **2.** (*jur.*) coproprietate.
mitraillade *s.f.* tir de mitralieră.
mitraillage *s.m.* mitraliere.
mitraille *s.f.* **1.** (*pop.*) bănuți de metal, mărunțiș. **2.** (*înv.*) fiare vechi. **3.** (*înv.*) mitralie, bucăți de fier cu care se încărcau în vechime tunurile. **4.** șarjă de mitralieră.
mitrailler I. *v.i.* (*înv.*) a mitralia, a trage cu mitraliera. **II.** *v.t.* **1.** a mitralia (un obiectiv); **~ un avion** a mitralia un avion. **2.** (*fam., în expr.*) **~ de questions** a pune întrebări fără încetare, a hărțui cu întrebări. **3.** (*pop.*) a fotografia din toate unghiurile.
mitraillette *s.f.* pistol-mitralieră.
mitrailleur I. *s.m.* mitralior. **II.** *adj.* (*în expr.*) **fusil-~** pușcă-mitralieră.
mitrailleuse *s.f.* mitralieră.
mitral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* (*anat.*) mitral; **valvule ~e** valvulă mitrală; **sténose ~e** stenoză mitrală. **II.** *s.m.f.* (*med.*) bolnav de stenoză mitrală.
mitre *s.f.* **1.** (*bis.*) mitră; **la ~ épiscopale** mitra episcopală. **2.** (*fig.*) puterea spirituală a Papei. **3.** (*antichitate*) acoperământ de cap la vechii perși și asirieni. **4.** (*bot.*) pălăria anumitor ciuperci. **5.** (*constr.*) acoperișul hogeacului. **6.** (*zool.*) specie de moluscă gasteropodă din mările tropicale. **7.** (*în expr.*) **recevoir la ~** a fi numit episcop; **~ d'Hippocrate** bandaj pentru răni la cap.
mitré, ~e *adj.* care poartă mitra, care are dreptul de a purta mitra; **abbé ~** abate care poartă mitra.
mitron *s.m.* **1.** ucenic brutar. **2.** (*constr.*) margine pe care se sprijină acoperișul hogeacului.
mi-voix *s.f.* (*în expr.*) **à ~** cu jumătate de glas / de voce; în șopot; în șoaptă.
mixage *s.m. (audiovizual)* mixaj.
mixer *v.t. (audiovizual)* a mixa.
mixeur, mixer *s.m. (culinar)* mixer.
mixité *s.f.* caracterul mixt al unui așezământ școlar, grup etc.
mixte *adj.* mixt, amestecat, alcătuit din elemente deosebite.
mixtiligne *adj.* **1.** (*mat.*) format din linii drepte și curbe. **2.** (*mineral.*) (cristal) cu fațete drepte și curbe.
mixtion *s.f.* **1.** (*farm.*) amestec, mixtură. **2.** amestecare, combinare (de substanțe).
mixtionner *v.t. (rar)* a amesteca substanțe, a face o mixtură.
mixture *s.f.* **1.** mixtură, amestecătură, amestec (de substanțe). **2.** (*fig.*) amestec ciudat, neplăcut.
Mlle presc. de la **mademoiselle.**
MM *presc. de la* **messieurs.**
Mme *presc. de la* **madame.**
mnémonique I. *adj.* referitor la memorie, care ajută memoria, mnemonic; **procédé ~** procedeu de ajutare a memoriei, procedeu mnemonic. **II.** *s.f.* arta de a cultiva memoria.
mnemotechnie *s.f.* mnemotehnică.
mnémotechnique I. *adj.* mnemotehnic. **II.** *s.f.* mnemotehnică.
mob *s.m.* (*arg.*) ciclomotor.
1. mobile *adj.* **1.** mobil, care poate fi mișcat / deplasat; **troupes ~s** trupe mobile. **2.** schimbător, nestatornic, labil; **~ caractère** caracter schimbător / nestatornic. **3.** care se modifică; **fêtes ~s** sărbători care-și modifică data (Paște etc.).
2. mobile *s.m.* (*fiz.*) **1.** mobil; corp în mișcare; **mouvement d'un ~** mișcarea unui mobil. **2.** soldat din garda națională mobilă. **3.** mobil, motiv, cauză, prilej, rațiune, temei, considerent; **le ~ de son action** mobilul acțiunii sale. **4.** (*arte*) operă artistică compusă din elemente îmbinate puse în mișcare de vânt sau de un motor.
mobilier, -ère I. *adj.* (*jur.*) mobiliar; **valeurs mobilières** valori mobiliare. **II.** *s.m.* mobilier, totalitatea mobilelor; **le ~ d'une maison** mobilierul unei case.
mobilisable *adj.* mobilizabil, care poate fi mobilizat.
mobilisateur, -trice *adj.* **1.** (*mil.*) mobilizator, de mobilizare; **centre ~** centru de mobilizare. **2.** mobilizator, antrenant, stimulator; **mot d'ordre ~** lozincă mobilizatoare.
mobilisation *s.f.* mobilizare; **~ générale en cas de guerre** mobilizare generală în caz de război.
mobilisé, ~e *adj., s.m.* mobilizat, chemat sub drapel.

mobiliser *v.t.* **1.** (*mil.*) a mobiliza. **2.** (*fin.*) a face să circule o valoare comercială; ~ **des capitaux** a face să circule capitaluri, a le debloca. **3.** (*med.*) a face să se miște, a pune în mișcare un membru, a-l împiedica să se atrofieze. **4.** a mobiliza, a apela la serviciile cuiva; ~ **ses connaissances en vue d'une œuvre humanitaire** a-și mobiliza cunoștințele în vederea unei opere umanitare.

mobilité *s.f.* **1.** mobilitate, capacitatea de a se mișca, de a se deplasa; (*fig.*) ~ **d'esprit** mobilitate a spiritului. **2.** (*fig.*) instabilitate, inconstanță, nestatornicie, inconsecvență.

moblot *s.m.* **1.** (*arg.*) polițist pe motocicletă. **2.** (*fam.*, *înv.*) soldat din garda națională mobilă.

mobylette *s.f.* ciclomotor.

mocassin *s.m.* **1.** mocasin, încălțăminte purtată de indienii din America de Nord. **2.** mocasin, încălțăminte comodă fără șireturi.

mochard, ~e, mochetingue *adj.* (*arg.*) urât, nasol, pocit.

moche *adj.* (*fam.*) **1.** nasol, urât, pocit; **son ami est** ~ prietenul lui e nasol. **2.** (*fig.*) urât, neplăcut; **on n'a pas fait d'ascensions, le temps était** ~ n-am făcut ascensiuni, timpul era urât. **3.** (*fig.*) meschin, urât, antipatic; **il a été** ~ **dans cette circonstance** a fost antipatic în această împrejurare.

mocheté *s.f.* (*fam.*) **1.** urâțenie, pocitanie. **2.** (*despre o femeie*) urâtă, pocită.

moco *s.m. adj.* (*arg.*) originar din Toulon sau din Provence.

modal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*gram.*, *muz.*) modal.

modalité *s.f.* modalitate, fel, mod, cale, formă, mijloc; ~ **de paiement** modalitate de plată.

1. mode *s.f.* **1.** (*înv.*) fel de a fi, de a trăi, de a gândi. **2.** modă, vogă; **à la** ~ la modă; **passé de** ~ ieșit din modă, demodat; **présentation de** ~ prezentare de modă. **3.** comerț, industrie de îmbrăcăminte; **travailler dans la** ~ a lucra în domeniul comerțului / industriei vestimentare (feminine). **4.** (*în expr.*) **magasin de** ~ magazin cu pălării de damă; **bœuf** ~ carne de vită împănată cu ceapă și morcovi.

2. mode *s.m.* mod, chip, fel, manieră; ~ **de vie** mod de viață. **2.** (*lingv.*, *muz.*) mod. **3.** modalitate, mijloc; ~ **de paiement** modalitate de plată.

modelage *s.m.* modelare, modelaj, fasonare, formare.

modèle I. *s.m.* **1.** model, etalon; exemplu; **cet élève est un** ~ **de discipline** acest elev este un model de disciplină; **prendre** ~ **sur qqn.** a lua pe cineva drept model / exemplu. **2.** (*arte plastice*) model. **3.** model, tipar, formă; matriță. **4.** (*arhit.*) mochetă. **II.** *adj.* model; **un élève** ~ un elev model.

modelé, ~e I. *adj.* modelat. **II.** *s.m.* **1.** (*arte plastice*) relief al formelor, contur; **une beauté au** ~ **fin** o frumusețe cu un contur fin. **2.** (*geogr.*) formă de relief.

modeler I. *v.t.* **1.** a modela; ~ **l'argile** a modela lutul. **2.** a modela, a fasona, a da formă; **un relief modelé par l'érosion** un relief modelat de eroziune. **3.** (*fig.*) a modela, a forma; ~ **un caractère** a forma un caracter. **4.** (*fig.*, *cu prep.* **sur**) a modela, a potrivi (după); ~ **son attitude sur celle de ses amis** a-și modela atitudinea după cea a prietenilor săi. **II.** *v.r.* (*fig.*, *cu prep.* **sur**) a se modela după, a se inspira de la, a lua ca model; **se** ~ **sur ses professeurs** a-i lua ca model pe profesorii săi.

modèlerie *s.f.* (*metal.*) arta de a executa matrițe.

modeleur, -euse *s.m.f.*, adj. **1.** sculptor care execută modele. **2.** (*metal.*) matrițer.

modélisation *s.f.* modelizare, conceperea unui model teoretic.

modeliser *v.t.* a modeliza, a modela.

modélisme *s.m.* modelism, construirea de modele având proporții reduse.

modéliste *s.m.f.*, *adj.* modelist.

modem *s.m.* (*inform.*) modem.

modénature *s.f.* (*arhit.*) modenatură, ansamblul mulurilor unei construcții.

modérabilité *s.f.* (*c.f.*, *în expr.*) **la** ~ **des freins** capacitatea de a modera acțiunea frânelor.

modérantisme *s.m.* moderantism, atitudine și opinie politică moderată.

modérantiste *adj.*, *s.m.f.* moderantist, adept al moderantismului.

modérateur, -trice *adj.*, *s.m.f.* moderator.

modération *s.f.* **1.** moderație, cumpătare, măsură, chibzuială; **faire preuve de** ~ a da dovadă de moderație. **2.** moderare, temperare. **3.** reducere (de preț); ~ **des impôts** reducere a impozitelor. **4.** (*jur.*) diminuare, ușurare, îndulcire a unei pedepse.

moderato *adv.* (*muz.*) moderato.

modéré, ~e I. *adj.* moderat, cumpătat, temperat, modest; **prix ~s** prețuri moderate. **II.** *s.m.f.* (*polit.*) moderat.

modérément *adv.* cu moderație, cu cumpătare; **manger** ~ a mânca cu cumpătare.

modérer I. *v.t.* **1.** a modera, a tempera, a reduce, a scădea, a potoli; ~ **le zèle de qqn.** a tempera râvna cuiva. **2.** a tempera, a înfrâna, a stăvili; ~ **ses passions** a-și înfrâna pasiunile. **II.** *v.r.* **1.** a se tempera, a se domoli, a se potoli, a se calma. **2.** a se tempera, a se înfrâna.

moderne I. *adj.* **1.** modern, la modă; **la musique** ~ muzica modernă. **2.** modern, actual, recent; **le confort** ~ confortul modern / actual. **II.** *s.m.* ceea ce este modern. **III.** *s.m. pl.* scriitori sau artiști din epoca modernă (în opoziție cu cei din epocile vechi).

modernisateur, -trice *adj.*, *s.m.f.* modernizator, care modernizează / reformează.

modernisation *s.f.* modernizare.

moderniser *v.t.*, *v.r.* a (se) moderniza.

modernisme *s.m.* modernism.

moderniste *adj.*, *s.m.f.* modernist.

modernité *s.f.* modernitate.

modeste *adj.* **1.** modest, simplu, lipsit de vanitate; **le grand violoniste est resté** ~ marele violonist a rămas modest. **2.** moderat, temperat, rezervat. **3.** mediocru, neinteresant, neînsemnat, șters; **sa valeur intellectuelle est plutôt** ~ valoarea sa intelectuală este mai degrabă mediocră. **4.** modest, umil; **il est d'extraction sociale** ~ este de origine socială modestă.

modestement *adv.* 1. cu modestie; **il parle ~ de ses réalisations** vorbește cu modestie despre realizările sale. 2. cu simplitate, cu decență; **se conduire ~** a se purta cu decență. 3. simplu, modest, fără mari cheltuieli; **vivre ~** a trăi modest.
modestie *s.f.* 1. modestie, simplitate. 2. (*înv.*) moderație. 3. decență, pudoare, rezervă, reținere. 4. (*înv.*) bucată de dantelă sau tul care acoperea decolteul.
modicité *s.f.* modicitate, modestie, cantitate mică, micime; **la ~ de ses revenus** modicitatea veniturilor sale.
modifiable *adj.* modificabil, care poate fi modificat.
modifiant, ~e *adj.* modificator.
modificateur, -trice *adj.* v. **modifiant.**
modificatif, -ive *adj., s.m.* (*gram.*) care modifică, modificator.
modification *s.f.* modificare, schimbare, transformare, refacere, prefacere.
modifier *v.t., v.r.* a (se) modifica, a (se) schimba, a (se) transforma, a (se) preface.
modillon *s.m.* (*arhit.*) modilion.
modique *adj.* modic, modest, neînsemnat; moderat, rezonabil; **une somme ~** o sumă modică, modestă.
modiquement *adv.* modest, modic; **il gagne ~** câștigă modest, nu prea mult.
modiste *s.f.* modistă.
modulateur, -trice *adj., s.m.f.* (*el.*) modulator.
modulation *s.f.* (*muz., radio*) modulare, modulație.
module *s.m.* (*mat., tehn., arhit.*) modul.
moduler I. *v.t.* (*el.*) a modula. **II.** *v.i.* (*muz.*) a modula, a trece de la o tonalitate la alta.
moelle *s.f.* 1. (*anat.*) măduvă; **~ épinière** măduva spinării; **~ osseuse** măduva osoasă; **jusqu'à la ~ (des os)** până în măduva oaselor; până la oase; **os à ~** os cu măduvă. 2. (*fig.*) esență, esențial; **extraire la ~ d'un livre** a extrage esențialul dintr-o carte. 3. (*în expr.*) **n'avoir pas de ~ dans les os** a fi lipsit de vlagă / de putere; (*fam.*) **sucer qqn. jusqu'à la ~ des os** a aduce pe cineva în sapă de lemn; a lua cuiva și cenușa din vatră; a lăsa pe cineva pe drumuri; (*anat.*) **~ allongée** bulb rahidian; **avoir la ~** (*arg.*) a fi energic / curajos; **avoir la ~ de ...** a avea curajul să ...
moelleusement *adv.* moale, agale, domol, alene.
moelleux, -euse I. *adj.* 1. (*înv.*) cu măduvă, care conține măduvă; **os ~** os cu măduvă. 2. moale, catifelat, afânat; **lit ~** pat moale. 3. plăcut la gust; **vin ~** vin plăcut la gust. 4. grațios, suplu; **formes moelleuses** forme grațioase. **II.** *s.m.* 1. afânare, moliciune, catifelare; **le ~ d'un tapis** moliciunea unui covor. 2. suplețe, grație; **le ~ d'une danseuse** grația unei dansatoare.
moellon *s.m.* (*constr.*) molon.
moere *s.f.* lagună asanată și cultivată de pe coastele Flandrei.
mœurs *s.f. pl.* 1. moravuri, deprinderi, obiceiuri, năravuri, comportament; (*prov.*) **autres temps, autres ~** alte timpuri, alte moravuri; altă făină se macină acum la moară. 2. (*pop.*) brigadă de poliție însărcinată cu urmărirea proxenetismului și a traficului de droguri.
mofette *s.f.* (*geol.*) mofetă.
moffler *v.t.* *(Belgia)* (*fam.*) a trânti la un examen.
moha *s.m.* (*bot.*) dughie (*Setaria italica*).
mohair *s.m.* (*angl.*) mohair.
mohamed *s.m.* (*arg.*) 1. arab. 2. soare.
moi I. *pron. pers.* (*pers.* **I.** *sg. formă accentuată*). 1. (*nom.*) eu; **~, je ne suis pas d'accord** eu nu sunt de acord; **~-même** eu însumi; *(ca răspuns)* **qui désire parler? – moi!** cine dorește să vorbească? – eu! (*alături de forma neaccentuată*). 2. (*dat., cu prep.* **à**) mie, îmi, mi; **c'est à ~ qu'il parle** mie îmi vorbește. 3. (*ac.*) (pe) mine, mă; **c'est ~ qu'il regarde** pe mine mă privește; **écoutez-~** ascultați-mă. 4. (*în expr.*) **à ~!** ajutor! **de vous à ~** între patru ochi; între noi fie vorba; **il m'a mis hors de ~** m-a scos din sărite / din fire; **pour ~** în ce mă privește; **chez ~** acasă (la mine). **II.** *s.m.* individualitate, personalitate; (*fil.*) eu; **le ~** eul.
moignon *s.m.* ciot.
moindre *adj.* (*compar. de la* **petit**). 1. mai mic, mai puțin important; **c'est une idée de ~ valeur** este o idee mai puțin valoroasă / importantă. 2. (*superl. de la* **petit**, *cu art.* **le, la**) cel mai mic, cel mai puțin important; **de deux maux, il faut choisir le ~** din două rele, trebuie să-l alegi pe cel mai mic.
moindrement *adv.* (*lit., în expr.*) **le ~** câtuși de puțin; **il n'a pas été le ~ surpris** nu a fost câtuși de puțin surprins.
moine *s.m.* 1. călugăr, monah. 2. (*zool.*) specie de focă (*Monachus*). 3. (*înv.*) (pentru încălzit patul). 4. (*poligr.*) coală netipărită. 5. (*în expr.*) **être gras comme un ~** a plesni / a se sparge de gras; (*prov.*) **l'habit de fait pas le ~** nu haina face pe om.
moineau *s.m.* 1. (*ornit.*) vrabie (*Passer domesticus*); **manger comme un ~** a ciuguli ca o vrabie / ca o păsărică; (*prov.*) **~ à la main vaut mieux que grue qui vole, mieux vaut un moineau dans la main qu'une pie qui vole** nu da vrabia din mână pe cioara din par. 2. (*în expr.*) **user sa poudre aux ~x** a strica orzul pe gâște, a trage cu tunul în vrăbii; **un vilain ~** un om antipatic; **un drôle de ~** un om ciudat; ciudat neam de om.
moinerie *s.f.* 1. (*înv., peior.*) comunitate de călugări. 2. spirit călugăresc.
moinillon *s.m.* (*fam.*) călugăr tânăr.
moins A. *adv.* (*compar. de la* **peu**) 1. mai puțin; **elle est ~ jolie que sa sœur** este mai puțin frumoasă decât sora ei; **ni plus ni ~** nici mai mult nici mai puțin; **~ que rien** mai puțin decât nimic, nimica toată; **~ que jamais** mai puțin ca oricând; **à ~ que ...** (*urmat de subj.*) afară numai dacă ..., numai în caz că ...; **à ~ de a.** pe un preț mai mic de; b. (*cu Inf.*) numai dacă, numai în caz că... 2. (*în expr.*) **rien ~ que** câtuși de puțin; **au ~, du ~** cel puțin; **en ~ de rien** cât ai zice pește, cât ai clipi din ochi; **il était ~ cinq, ~ une** puțin lipsea să... **B.** (**le, la ~**). **I.** *adv.* (*superl. de la* **peu**) cel mai puțin; **à tout le ~** la cel mai puțin, la minimum. **II.** *s.m.* cel mai mic lucru, minimum; **c'est le ~ qu'on puisse faire** este minimum ce se poate face; (*prov.*) **qui peut le plus**

peut le ~ cine poate mult poate și puțin. **C.** *prep.* fără, minus; **il est 7 h. ~ 5** este ora șapte fără cinci; **en ~** în minus. **D.** *s.m.* **1.** (*mat.*) minus. **2.** (*poligr.*) linie de dialog, pauză.

moins-perçu (*pl.* **moins-perçus**) *s.m.* (*fin.*) sumă datorată și neperceputǎ.

moins-value (*pl.* **moins-values**) *s.f.* (*fin.*) diminuarea valorii unui venit.

moirage *s.m.* **1.** moarare, tratare a unei țesături pentru a deveni moarată. **2.** (*text.*) reflexe, ape, moar.

moire *s.f.* **1.** (*text.*) moar. **2.** reflexul moarului. **3.** efect luminos amintind de moar.

moiré, ~e I. *adj.* ca moarul, moarat, cu reflexe, cu ape. **II.** *s.m.* reflexul moarului.

moirer *v.t.* (*text.*) a trata o țesătură pentru a deveni moarată.

moirure *s.f.* v. **moirage (1.)**

mois *s.m.* **1.** lună a anului; **le ~ de mai** luna mai; **par ~** pe lună, lunar, în fiecare lună; **payer au ~** a plăti cu luna. **2.** salariu lunar. **3.** (*prov.*) **il n'est ~ qui ne revienne** vremea trece, vremea vine.

moise *s.f.* (*constr.*) stinghie.

moïse *s.m.* coș pentru nou-născuți.

moiser *v.t.* (*constr.*) a îmbina cu ajutorul stinghiilor.

moisi I. *s.m.* mucegai; **odeur de ~** miros de mucegai. **II.** *adj.* mucegăit.

moisir I. *v.t.* a acoperi cu mucegai; **l'humidité moisit les fruits** umezeala mucegăiește fructele. **II.** *v.i.* **1.** a se mucegăi, a prinde mucegai; **le pain a moisi** pâinea a prins mucegai. **2.** (*fam.*) a aștepta mult și bine.

moisissure *s.f.* mucegai; **taches de ~** pete de mucegai.

moisson *s.m.* **1.** seceriș. **2.** recoltă de cereale (secerată); **rentrer la ~** a pune recolta la adăpost, a o băga în hambare. **3.** seceriș, perioada secerișului; **la ~ approche** se apropie secerișul. **4.** (*fig.*) cantitate mare, mulțime, grămadă, sumedenie, duium. **5.** (*arg.*, *în expr.*) **faire la ~** a face mai multe slujbe de înmormântare la rând (despre preoți).

moissonnage *s.m.* seceriș; **le ~ mécanique** secerișul mecanic.

moissonner *v.t.* **1.** a secera; **~ le blé** a secera grâul. **2.** a recolta; a culege recolta; (*prov.*) **comme tu sèmeras tu moissonneras** cum vei semăna, așa vei culege; (*prov.*) **celui qui sème le vent moissonne la tempête** cine seamănă vânt culege furtună. **3.** (*fig.*) a culege, a obține, a câștiga, a dobândi, a primi; **~ des distinctions** a primi distincții. **4.** (*fig.*) a secera, a distruge; **la guerre moissonne des milliers de vies humaines** războiul seceră mii de vieți omenești.

moissonneur, -euse *adj.*, *s.m.f.* secerător.

moissonneuse *s.f.* (*tehn.*) secerătoare.

moissonneuse-batteuse (*pl.* **moissonneuses-batteuses**) *s.f.* (*tehn.*) combină, secerătoare-treierătoare.

moissonneuse-lieuse (*pl.* **moissonneuses-lieuses**) *s.f.* (*tehn.*) secerătoare-legătoare.

moite I. *adj.* **1.** jilav, umed; **des mains ~s** mâini jilave. **2.** (*pop.*, *în expr.*) **les avoir ~s** a fi mort de frică, a i se face inima precum un purice de frică; **être ~** a tăcea chitic / mâlc; a nu zice nici cârc / miau; **II.** *adv.* (*arg.*, *în expr.*) **~-~** jumi-juma.

moiteur *s.f.* jilăveală, umezeală, reveneală.

moitié *s.f.* **1.** jumătate; **quatre est la ~ de huit** patru este jumătate din opt; **à ~ / de ~** pe jumătate; **chandail ~ bleu, ~ blanc** pulover jumătate albastru, jumătate alb. **2.** mijloc; **la ~ de la vie** mijlocul vieții. **3.** parte importantă; **il passe la ~ de son temps à voyager** își petrece o parte importantă / o bună parte a timpului călătorind. **4.** (*fam.*) nevastă. **5.** (*în expr.*) **être / se mettre de ~ avec qqn.** a fi tovarăș cu cineva într-o afacere; a împărți pe din două / frățește; a fi părtaș și la bine și la rău; **être pour ~ dans** a fi răspunzător în bună parte de; **~-~ a.** așa și așa; **b.** juma-juma; **faire les choses à ~** a lăsa lucrurile neterminate, a nu duce un lucru la capăt.

moitir *v.t.* (*înv.*) a umezi, a jilăvi, a muia, a înmuia, a îmbiba cu apă.

moka *s.m.* **1.** (cafea) moca. **2.** prăjitură cu cremă de cafea.

mol, ~le *adj.* v. **mou.**

1. molaire *s.f.*, *adj.* (*anat.*) (dinte) molar.

2. molaire *adj.* (*chim.*) molar, care aparține molului, referitor la mol / moleculă-gram.

môlaire *adj.* (*med.*) referitor la o degenerescență a placentei în timpul sarcinii.

molard *s.m.* v. **mollard.**

molasse *s.f.* v. **mollasse.**

1. moldave *adj.* moldovenesc.

2. Moldave *s.m.f.* moldovean.

mole *s.f.* (*chim.*) mol, moleculă-gram.

1. môle *s.m.* **1.** (*constr.*) mol, dig, stăvilar. **2.** (*geol.*) horat.

2. môle *s.f.* (*med.*) degenerescență a placentei în timpul sarcinii.

3. môle *s.f.* (*iht.*) pește-lună (*Orthagoriscus mola*).

moléculaire *adj.* **1.** (*chim.*, *fiz.*) molecular; **formule ~** formulă moleculară. **2.** (*fig.*) fragmentar.

molécule *s.f.* (*chim.*, *fiz.*) moleculă.

molène-bleue (*pl.* **molènes-bleuess.f.** (*bot.*) coada-mielului (*Verbascum phoeniceum*).

molène-noire (*pl.* **molènes-nolres**) *s.f.* (*bot.*) captalan-negru (*Verbascum nigrum*).

moleskine *s.f.* **1.** moleschin, mușama. **2.** (*text.*) serj.

molestation *s.f.* (*rar*) molestare, maltratare, bruscare, brutalizare, bătaie.

molester *v.t.* **1.** (*înv.*) a necăji, a sâcâi, a tracasa. **2.** a molesta, a maltrata, a brusca, a brutaliza.

moletage *s.m.* (*mec.*) moletare.

moleter *v.t.* (*mec.*) a moleta.

molettage *s.m.* v. **moletage.**

molette *s.f.* **1.** (*mec.*) moletă. **2.** bucată de marmură conică pentru zdrobit (medicamente, vopsele). **3.** rotiță zimțată la pinten. **4.** roată cu șanț pe care se înfășoară cablurile. **5.** (*poligr.*) frecător. **6.** numele unei unelte de grădinărie. **7.** aparat cu care se înfundă dopurile.

moliéresque *adj.* molieresc, referitor la Molière.

molinia-bleue *s.f.* (*bot.*) iarbă-albastră (*Molinia coerulea*).

mollah, mullah *s.m.* mulah, personaj oficial musulman.

mollard *s.m.* (*pop., vulg.*) scuipat, flegmă.
mollarder *v.t.* (*pop., vulg.*) a scuipa.
1. mollasse I. *adj.* moale, molatic, fleșcăit; **chair ~** carne moale. **II.** *s.m.f.* molâu, bleg, lălâu, moale, indolent, mălăieț.
2. mollasse *s.f.* (*geol.*) molasă.
mollasserie *s.f.* blegeală, fleșcăială.
mollassique *adj.* (*geol.*) molasic.
mollasson, ~ne *adj., s.m.f.* molâu, bleg, moale, mototol.
molle *adj.f.* **v. mou.**
mollé *s.m.* (*bot.*) arbust rășinos (*Schinus molle*).
mollement *adv.* **1.** moale, slab; domol, alene, încet; **travailler ~** a munci încet, fără tragere de inimă. **2.** fără vigoare, fără convingere; blând; **présenter ~ ses arguments** a-și prezenta argumentele fără convingere.
mollesse *s.f.* **1.** moliciune; **la ~ d'un oreiller** moliciunea unei perne. **2.** (*fig.*) moleșeală, slăbiciune, lipsă de energie; indolență; **la ~ d'une mère** lipsa de energie a unei mame. **3.** (*fig.*) viață ușuratică, frivolă.
1. mollet, ~te *adj.* **1.** moale; **lit ~** pat moale; **œuf ~** ou moale, ou cleios. **2.** (*în expr.*) **pain ~** pâine cu miez pufos.
2. mollet *s.m.* **1.** pulpa piciorului; (*fig.*) **avoir des ~s de coq** a avea picioarele ca bețele. **2.** (*text., în expr.*) **~ à bas** carâmbul ciorapului.
molletière *s.f., adj.* moletieră; **bande ~** bandă moletieră.
molleton *s.m.* **1.** (*text.*) molton. **2.** (*arg.*) pulpa piciorului.
molletonné, ~e *adj.* **1.** (*despre țesături*) moltonat. **2.** (*despre obiecte de îmbrăcăminte*) căptușit (cu molton); **gants ~s** mănuși căptușite. **3.** (*arg.*) speriat, timorat.
molletonneux, -euse *adj.* (*despre țesături*) ca moltonul.
mollification *s.f.* înmuiere.
mollifier *v.t., v.r.* a (se) înmuia.
mollir I. *v.i.* **1.** a se muia; **ces fruits mollissent** aceste fructe se moaie. **2.** (*fig.*) a pierde din forță, din intensitate; a slăbi din vigoare; **le vent mollit** vântul își pierde din forță. **3.** (*fig.*) a slăbi, a ceda, a se muia; **les forces du malade mollissaient** puterile bolnavului slăbeau; **sa volonté mollit** voința sa cedează. **4.** (*pop.*) a se calma, a se potoli. **II.** *v.t.* (*mar.*) a slăbi, a destinde; **~ une amarre** a slăbi un odgon, o amară.
mollisol *s.m.* (*geol.*) strat superficial al solului supus acțiunii înghețului și dezghețului.
mollo *adv.* (*pop.*) încet, încetișor; **vas-y ~** ia-o încet.
molluscum *s.m.* (*med.*) tumoare fibroasă a pielii.
mollusques *s.m. pl.* **1.** (*zool.*) moluște. **2.** (*la sg., fam.*) individ apatic.
moloch *s.m.* (*zool.*) moloh, reptilă sauriană (*Moloch horridus*).
molosse *s.m.* **1.** (*zool.*) specie de liliac din America de Sud (*Nictinomus toeniotis*). **2.** molos, rasă de câine dog. **3.** (*pop.*) colos, uriaș, namilă.
molto *adv.* (*muz.*) foarte, mult; **molto vivace** foarte vioi.
molure *s.m.* (*zool.*) numele unui piton din Asia de Sud-Est.
molusson *s.m.* (*mar.*) numele unei ambarcațiuni mici.
molve *s.f.* (*iht.*) specie de mihalț (*Molva elongata* și *Molva molva*).
moly *s.m.* **1.** (*mit.*) plantă cu proprietăți magice care l-a apărat pe Ulise împotriva vrăjilor lui Circe. **2.** (*bot.*) specie de usturoi (*Allium*).
molybdène *s.m.* (*chim.*) molibden.
molybdénite *s.f.* (*mineral.*) molibdenit.
mombin *s.m.* v. **monbin.**
momaque, môme I. *s.m.* (*pop.*) copilaș, ţânc, prunc, plod, pici, prichindel, zgâmboi. **II.** *s.f.* (*pop.*) **1.** fată, femeie tânără. **2.** amantă.
moment *s.m.* **1.** moment, clipă; **un ~, s'il vous plaît** o clipă, vă rog; **au ~ où** în clipa în care; **d'un ~ à l'autre** dintr-o clipă în alta; **en un ~** într-o clipă, repede; **du ~ que** din moment ce, întrucât; de vreme ce; **n'avoir pas un ~ à soi** a nu avea o clipă liberă, a fi foarte ocupat; **passer de bons ~s** a petrece clipe plăcute; **~s de bonheur** clipe de fericire; **les derniers ~s de qqn.** ultimele clipe ale cuiva. **2.** ocazie, prilej, împrejurare, circumstanță, moment; **profiter du ~** a profita de ocazie. **3.** timpul prezent / actual / de față; **en ce moment** în prezent, la ora actuală. **4.** (*fiz.*) moment, mărime. **5.** (*în expr.*) **sur le ~** pe loc, pe dată; **à ce ~-là** atunci; **par ~s** din când în când; **à aucun ~** niciodată; **pour le ~** deocamdată; **passer un mauvais ~** a suporta o situație neplăcută.
momentané, ~e *adj.* momentan, de moment, temporar, trecător, vremelnic; **accès ~ de fureur** acces trecător de furie.
momentanément *adv.* momentan, pentru moment; provizoriu; **cette route est, ~, bloquée par la neige** această șosea este pentru moment blocată de zăpadă.
momerie *s.f.* **1.** (*înv.*) mascaradă; comedie. **2.** (*fam., la pl.*) sclifoseală, fandoseală, maimuțăreală, moft, fason.
mômeuse *s.f.* (*arg.*) moașă.
momi, mominette *s.f.* **1.** (*pop.*) păhărel de lichior de anason; **prendre une mominette a** lua / a bea un păhărel de lichior de anason. **2.** fată tânără, adolescentă.
momie *s.f.* **1.** mumie; **la ~ d'un pharaon** mumia unui faraon. **2.** (*fig.*) momâie. **3.** (*fig.*) retrograd, înapoiat, învechit.
momification *s.f.* **1.** mumifiere. **2.** (*med.*) uscarea țesuturilor în unele boli.
momifier *v.t., v.r.* **1.** a (se) mumifica. **2.** (*fig.*) a se învechi, a se fosiliza.
momon *s.m.* (*înv.*) mascaradă, deghizare.
momordique *s.f.* (*bot.*) plantă cățărătoare (familia cucurbitaceelor).
mon (*pl.* **mes**) *adj. pos.* meu; **~ crayon** creionul meu; **mes crayons** creioanele mele.
monacaille *s.f.* (*peior.*) popime.
monacal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* monahal, monahicesc, călugăresc, mănăstiresc; **vie ~e** viață monahală / mănăstirească / ascetică; **chambre d'une austérité ~e** cameră de o austeritate monahală.
monachisme *s.m.* monahism, călugărie.
monaco *s.m.* **1.** monedă veche din Monaco. **2.** (*pop.*) bănuț; **avoir des ~s** a avea bănuți, a fi bogat.
monade *s.f.* (*fil.*) monadă.

monadelphe *adj.* (*bot.*) monadelf, care are toate staminele unite.
monadisme *s.m.*, **monadologie** *s.f.* (*fil.*) monadologie, teoria monadelor.
monadologique *adj.* (*fil.*) monadologic.
monandre *adj.* (*bot., despre flori*) cu o singură stamină.
monarchie *s.f.* monarhie.
monarchique *adj.* monarhic.
monarchisme *s.m.* monarhism.
monarchiste *s.m.f., adj.* monarhist, adept al monarhiei.
monarque *s.m.* monarh.
monastère *s.m.* mănăstire; **se retirer dans un ~** a se retrage la mănăstire.
monastique *adj.* monastic, mănăstiresc, călugăresc.
monaural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** monofonic. **2.** referitor la o singură ureche.
monazite *s.f.* (*mineral.*) monazit.
monbin *s.m.* (*bot.*) plantă exotică cu flori mici grupate în buchete (*Spondias*).
monceau *s.m.* grămadă, morman, maldăr, movilă, teanc, purcoi.
mondain, ~e I. *adj., s.m.f.* monden, de lume; **vie ~e** viață mondenă. **II.** *s.f.* (*arg.*) poliția de moravuri.
mondanité *s.f.* **1.** mondenitate, înclinație spre viața mondenă / de societate. **2.** (*la pl.*) mondenități, evenimente din viața mondenă.
monde *s.m.* **1.** lume, univers, cosmos; **courir le ~** a cutreiera lumea în lung și-n lat; **le Nouveau Monde** Lumea Nouă, America; **l'autre ~** lumea cealaltă; **Tiers ~** Lumea a Treia; **le ~ de la science** lumea științei; **pour rien au ~** pentru nimic în lume; **c'est le ~ à l'envers / renversé** s-a întors lumea pe dos; *(fig.)* **envoyer dans l'autre ~** a trimite pe lumea cealaltă; **de par le ~** undeva pe lume; **de quel ~ venez vous?** de pe ce lume vii? **2.** lume, planetă, sistem planetar; **y a-t-il d'autres ~s habités?** există oare alte planete locuite? **3.** pământ, glob pământesc; **depuis que le ~ est ~** de când lumea și pământul. **4.** lume, oameni, societate; **aller dans le ~** a ieși în lume, a frecventa societatea; **le grand ~** înalta societate; **homme du ~** om de lume / de societate; **tout le ~** toată lumea; **inviter du ~ à déjeuner** a invita lume la dejun. **5.** viață lumească, lume; **renoncer au ~** a părăsi viața lumească, a se retrage la mănăstire. **6.** (*înv.*) personal casnic; oamenii de serviciu; servitorimea; oamenii din subordine; **réunir son ~** a-și aduna oamenii / subordonații. **7.** (*în expr.*) **se faire un ~ d'une chose** a-și exagera greutățile; **c'est un ~** e de necrezut; **venir au ~** a se naște; **mettre un enfant au ~** a naște un copil; **Monsieur Tout-le-Monde** oricine; primul venit; **il n'est plus de ce ~** nu mai e printre noi, a murit; **avoir des idées de l'autre ~** a avea idei ciudate / stranii; **du train dont / où va le ~ ...** așa cum stau lucrurile ...; **à la face du ~** deschis, în fața tuturor; **faire tout un ~ de qqch.** a face din țânțar armăsar; **se moquer / se foutre du ~** a nu-i păsa de nimeni; **avoir du ~ chez soi** a avea musafiri; **devoir à Dieu et au ~** a fi dator vândut; **pas le moins du ~** deloc; nicidecum; câtuși de puțin; **au bout du ~** la dracu-n praznic; **il y a un ~ entre eux** e o mare deosebire între ei; **ainsi va le ~** așa merg lucrurile; asta-i viața; **être vieux comme le ~** a fi bătrân ca vremea; **le petit ~ a.** copiii; **b.** muritorii de rând; **le beau ~ a.** înalta societate; **b.** oamenii eleganți; (*pop.*) **il y a du ~ au balcon** are sânii mari; (*pop.*) **il y a du ~** e o chestie foarte importantă; *(pop.)* **il y a du ~ dans le train** e multă lume pe aici / mare aglomerație; (*prov.*) **on ne peut contenter tout le ~ et son père** nu poți face pe gustul tuturora; (*prov.*) **tout le ~ ne peut pas commander** eu mare, tu mare, cine să tragă cizmele?; (*prov.*) **tout le ~ sait être sage après coup** după bătălie mulți viteji se arată.
monder *v.t.* a curăța, a scoate coaja / sâmburii; a decortica; **~ de l'orge** a decortica orz.
mondial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* mondial; **guerre ~e** război mondial.
mondialement *adv.* (pe plan) mondial, universal; **~ connu** cunoscut pe plan mondial.
mondialisation *s.f.* mondializare, universalizare.
mondialiser *v.t.* a mondializa, a universaliza.
mondialisme *s.m.* (*pol.*) mondialism, tendință de unificare politică a omenirii.
mondovision, mondiovision *s.f.* mondoviziune, transmiterea de imagini TV în colțuri îndepărtate ale lumii, prin sateliți.
1. monégasque *adj.* monegasc, referitor la Monaco, din Monaco.
2. Monégasque *s.m.f.* monegasc, locuitor din Monaco.
monel *s.m.* aliaj de cupru și nichel.
monème *s.m.* (*lingv.*) morfem.
monère *s.f.* moneră, protozoar fără nucleu.
monergol *s.m.* (*tehn.*) lichid care asigură propulsarea motorului unei rachete.
moneron *s.m.* monedă divizionară de cupru din timpul Revoluției Franceze.
monétaire I. *adj.* monetar, bănesc; **masse ~** masă monetară. **II.** *s.m.* (*ist.*) ofițer care asista la baterea de monede.
monétarisme *s.m.* (*ec.*) monetarism, doctrină preconizând controlul asupra masei monetare.
monétariste I. *adj.* referitor la problemele monetare. **II.** *s.m.f.* specialist în probleme monetare.
monétique *s.f.* ansamblul mijloacelor informatice și electronice folosite ca modalități de plată.
monétisation *s.f.* **1.** monetizare, transformarea metalelor în monedă. **2.** (*ec.*) introducerea de noi semne monetare în circuitul economic.
monétiser *v.t.* a monetiza, a transforma metalele în monedă.
mongette *s.f.* (*reg.*) fasole (în sud-estul Franței).
1. mongol, ~e *adj.* mongol, din Mongolia.
2. Mongol, ~e *s.m.f.* mongol, locuitor al Mongoliei.
mongolien, ~ne I. *s.m.f.* (*med.*) persoană suferind de mongolism. **II.** *adj.* **1.** (*înv.*) referitor la Mongolia. **2.** referitor la mongolism; **faciès ~** facies mongoloid.
mongolique *adj.* referitor la mongoli; **région ~** regiune mongolică.
mongolisme *s.m.* (*med.*) mongolism.
mongoloïde *adj., s.m.f.* (*med.*) mongoloid.
monial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* mănăstiresc, monahal.

moniale *s.f.* călugăriță, maică.
monilia *s.f.* ciupercă, mucegai care atacă fructele, provocând putrezirea lor.
monisme *s.m.* (*fil.*) monism.
moniste I. *adj.* (*fil.*) monist, referitor la monism. **II.** *s.m.f.* (*fil.*) adept al monismului.
moniteur, -trice *s.m.f.* **1.** (*înv.*) sfătuitor, povățuitor, ghid. **2.** monitor, instructor de sport. **II.** *s.m.* **1.** (*inform.*) program special de control. **2.** (*med.*) monitor, aparat electronic de supraveghere.
monition *s.f.* (*bis. catol.*) aviz, avertisment al autorității ecleziastice.
monitoire *adj., s.m.* (*bis. catol.*) scrisoare de avertisment al unei autorități ecleziastice.
monitor *s.m.* (*mar., înv.*) monitor, cuirasat.
monitorage *s.m.* (*med.*) sistem de supraveghere electronică.
monitorat *s.m.* pregătirea de monitori / instructori de sport.
monitoring *s.m.* v. **monitorage**.
monnaie *s.f.* **1.** monedă; **battre ~** a bate monedă; (*fig.*) **rendre à qqn. la ~ de sa pièce** a plăti / a răspunde cu aceeași monedă. **2.** mărunțiș, bani mărunți; **rendre la ~** a înapoia mărunțișul. **3.** (*în expr.*) **c'est ~ courante** este un lucru frecvent; (*fam.*) **être brouillé avec le directeur de la ~** a fi lefter; (*fam.*) **passer la ~** a plăti; **payer qqn. en ~ de singe** a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare; (*bot., în compuse*) **~-du-pape** panazburătoare (*Lunaria annua*); (*arg.*) **commencer à rendre la ~** a îmbătrâni.
monnayable *adj.* **1.** din care se poate face monedă. **2.** care poate fi vândut.
monnayage *s.m.* **1.** fabricarea banilor. **2.** (*înv.*) impozit prelevat de stat pentru baterea monezii.
monnayer *v.t.* **1.** (*tehn.*) a transforma un metal în monedă. **2.** a imprima monede. **3.** a transforma în bani lichizi; a vinde; **~ des actions** a transforma niște acțiuni în bani lichizi. **4.** (*fig.*) a vinde, a comercializa; **~ son talent** a-și comercializa talentul.
monnayère *s.f.* (*bot.*) **1.** drețe (*Lysimachia nummularia*). **2.** punguliță (*Thlaspi arvense*).
monnayeur *s.m.* **1.** (*rar*) muncitor care bate monedă. **2.** aparat care fabrică automat monede. **2.** (*în expr.*) **faux-~** falsificator de bani.
monoacide *adj.* (*chim.*) monoacid.
monoatomique *adj.* (*chim., despre molecule*) monoatomic, format dintr-un singur atom.
monobase *s.f.* (*chim.*) corp monobazic.
monobasique *adj.* (*chim. în expr.*) **acide ~** acid monobazic.
monobloc *adj.* invar., *s.m.* (*tehn.*) monobloc.
monocâble *s.m., adj.* (*tehn.*) transportor aerian cu un singur cablu.
monocaméralisme, monocamérisme *s.m.* (*jur.*) sistem parlamentar unicameral.
monocellulaire *adj.* (*biol.*) monocelular.
monochromatique *adj.* monocromatic.
monochrome I. *adj.* monocrom, cu o singură culoare. **II.** *s.m.* obiect pictat într-o singură culoare.
monochromie *s.f.* monocromie, procedeu de pictură cu o singură culoare.
monocinétique *adj.* (*fiz., despre fascicule*) monocinetic, format din particule având aceeași viteză.
monocle *s.m.* monoclu.
monoclinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*geol., despre structuri*) monoclinal, cu straturi având aceeași înclinare.
monoclinique *adj.* (*mineral.*) monoclinic, care cristalizează în prisme oblice.
monocoque I. *adj.* (*auto*) fără sașiu. **II.** *s.m.* **1.** (*înv.*) avion cu fuselaj. **2.** (*mar.*) navă cu o singură cocă. **3.** (*biol.*) bacterie izolată; streptococ.
monocorde I. *s.m.* (*muz.*) instrument cu o singură coardă. **II.** *adj.* (*fam.*) monoton, uniform, inexpresiv.
monocotylédone I. *adj.* (*bot.*) monocotiledonat. **II.** *s.f. pl.* (*bot.*) monocotiledonate.
monoculaire *adj.* **1.** (*med., despre vedere*) monocular, care se realizează cu un singur ochi. **2.** (*fiz., despre sisteme optice*) cu un singur ocular.
monoculture *s.f.* (*agr.*) monocultură.
monocycle *adj., s.m.* monociclu, cu o singură roată.
monocyclique *adj.* (*biol.*) monociclic, care se înmulțește numai o dată pe an.
monocylindre *s.m.* (*tehn.*) motor cu un singur cilindru.
monocylindrique *adj.* (*tehn.*) monocilindric, cu un singur cilindru.
monocyte *s.m.* (*biol.*) monocit.
monodie *s.f.* **1.** (*antichitate*) monolog liric în tragediile grecești. **2.** (*muz.*) monodie, cântec pe o singură voce.
monogame *adj., s.m.* monogam.
monogamie *s.f.* monogamie.
monogamique *adj.* monogamic.
monogatari *s.m.* gen literar japonez.
monogenèse *s.f.* (*biol.*) monogeneză.
monogénisme *s.m.* (*antrop.*) monogenism.
monogéniste *s.m.f.* (*antrop.*) monogenist, adept al monogenismului.
monogrammatique *adj.* monogramatic, referitor la monogramă.
monogrammatiste, monogrammiste *s.m.* artist care semnează numai cu monograma.
monographie *s.f.* monografie.
monographique *adj.* monografic.
monoidéique *adj.* care conține o singură idee.
monoidéisme *s.m.* monoideism, predominare a unei singure idei în gândire.
monoïque *adj.* (*bot.*) monoic.
monokini *s.m.* costum de baie feminin compus numai din chiloți.
monolingue I. *s.m.f.* monolingv, unilingv, care vorbește o singură limbă **II.** *adj.* (*despre dicționare, ediții*) redactat într-o singură limbă.
monolinguisme *s.m.* monolingvism, folosirea unei singure limbi.
monolithe I. *adj.* monolit, compus dintr-un singur bloc de piatră. **II.** *s.m.* **1.** monument monolitic. **2.** bloc imens de piatră.
monolithique *adj.* monolitic.

monolithisme *s.m.* **1.** (*arhit.*) sistem de construcție folosind una sau mai multe pietre mari. **2.** (*fig.*) caracter de monolit.
monologue *s.m.* monolog, soliloc.
monologuer *v.i.* a monologa, a vorbi de unul singur.
monologueur *s.m.* persoană care recită un monolog sau care vorbește singur.
monomane, monomaniaque *s.m.f., adj.* (*med., înv.*) monoman, bolnav psihic.
monomanie *s.f.* (*med., înv.*) monomanie, idee fixă.
monôme *s.m.* **1.** (*mat.*) monom. **2.** (*fam.*) monom, șir indian.
monomère *adj., s.m.* (*chim.*) monomer.
monométalisme *s.m.* (*fin.*) monometalism.
monométaliste I. *adj.* care are monometalismul ca sistem monetar. **II.** *s.m.f.* adept al monometalismului.
monomètre *adj. (despre versuri)* monometru, compus dintr-un singur metru.
monomoteur, -trice *adj., s.m.* (*av.*) monomotor, cu un singur motor.
mononucléaire *s.m., adj.* (*biol.*) mononucleară.
mononucléose *s.f.* (*med.*) mononucleoză.
monoparental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* care are un singur părinte; **familie ~e** familie cu un singur părinte.
monopartisme *s.m.* sistem politic întemeiat pe existența unui singur partid.
monopétale *adj.* (*bot.*) monopetal, cu o singură petală.
monophage *adj.* (*zool.*) (despre animale sălbatice) care se hrănește cu o singură specie de animale.
monophasé, ~e *adj.* (*el.*) monofazic, monofazat.
monophonie *s.f.* (*muz.*) monofonie.
monophonique *adj.* (*muz.*) monofonic.
monophysisme *s.m.* (*rel.*) monofizitism.
monophysite *s.m.f., adj.* (*rel.*) adept al monofizitismului.
monophyte *adj.* (*bot.*) care cuprinde o singură specie.
monoplace *adj., s.m.* (*av.*) cu un singur loc.
monoplan *s.m.* (*av.*) monoplan.
monoplégie *s.f.* (*med.*) monoplegie.
monopode *adj., s.m.* (*zool.*) cu un singur picior.
monopole *s.m.* **1.** (*ec.*) monopol; ~ **d'État** monopol de stat. **2.** (*fig.*) monopol, privilegiu, drept exclusiv.
monopoleur, -euse *s.m.f., adj.* (*ec.*) monopolist.
monopolisateur, -trice *s.m.f., adj.* monopolizator, acaparator.
monopolisation *s.f.* **1.** (*ec.*) monopolizare. **2.** (*fig.*) acaparare.
monopoliser *v.t.* **1.** (*ec.*) a monopoliza, a exercita un monopol. **2.** (*fig.*) a monopoliza, a acapara.
monopoliste *adj., s.m.f.* (*ec.*) monopolist.
monopolistique *adj.* (*ec.*) monopolistic; **le capitalisme ~** capitalismul monopolistic.
monoprix *s.m.* magazin cu multe sucursale, având, la origine, prețuri unice pentru anumite categorii de mărfuri.
monopsone *s.m.* (*ec.*) monopson, piață cu mulți vânzători și un singur cumpărător.
monoptère *adj.* **1.** (*arhit.*) monopter. **2.** (*zool.*) cu o singură aripă. **3.** (*iht.*) cu o singură înotătoare.
monorail I. *adj. invar.* (*c.f.*) cu o singură linie; **train ~** tren cu o singură linie. **II.** *s.m.* **1.** cale ferată cu o singură linie. **2.** tren care merge pe o singură linie.
monorime *adj. (despre poezii)* monorimă, care are aceeași rimă la toate versurile.
monosaccharide *s.m.* (*biochim.*) monozaharidă.
monosémique *adj.* (*lingv.*) (cuvânt) cu un singur sens, monosemic.
monosépale *adj.* (*bot.*) monosepal, cu o singură sepală.
monositie *s.f.* obiceiul de a mânca o singură dată pe zi.
monoski *s.m. (sport)* monoski, ski unic pentru ambele picioare.
monosperme *adj.* (*bot.*) (*despre fructe*) monosperm, care are o singură sământă.
monostyle *adj., s.m.* (*arhit.*) monostil, coloană izolată.
monosulfite *s.m.* monosulfit, sulfit de sodiu.
monosyllabe *adj., s.m.* (*gram.*) monosilab.
monosyllabique *adj.* (*filol.*) monosilabic; **le chinois est une langue ~** chineza este o limbă monosilabică.
monosylabisme *s.m.* (*filol.*) caracter monosilabic.
monothéique *adj.* (*rel.*) monoteic, referitor la monoteism.
monothéisme *s.m.* (*rel.*) monoteism.
monothéiste *adj., s.m.f.* (*rel.*) monoteist, adept al monoteismului.
monothélisme *s.m.* (*rel.*) monotelism, doctrină religioasă.
monothéliste I. *adj.* referitor la monotelism. **II.** *s.m.f.* adept al monotelismului.
monotone *adj.* **1.** monoton; **chant ~** cântec monoton. **2.** (*fig.*) monoton, anost, plictisitor, banal, searbăd.
monotonie *s.f.* **1.** monotonie; ~ **d'un chant** monotonia unui cântec. **2.** (*fig.*) uniformitate plictisitoare; anostitate.
monotrace *adj.* (*av., despre trenuri de aterizare*) cu două roți în tandem.
monotrèmes *s.m. pl.* (*zool.*) monotreme.
monotype I. *adj.* **1.** (*bot.*) despre un gen care posedă o singură specie. **2.** (*mar., în expr.*) **yacht de course ~** iaht de un tip cu caracteristici bine definite. **II.** *s.m.* (*pict.*) monotip, procedeu de pictură sau de gravură. **III.** *s.f.* (*poligr.*) monotip.
monouille *s.f.* (*arg.*) biștari, pițule.
monovalent, ~e *adj.* (*chim., med.*) monovalent.
monoxyde *s.m.* (*chim.*) monoxid, oxid cu un singur atom de oxigen.
monoxyle I. *adj.* monoxil, făcut dintr-o singură bucată de lemn; **barque ~** barcă făcută dintr-o singură bucată de lemn. **II.** *s.m.* obiect dintr-o singură bucată de lemn.
monseigneur (*pl.* **messeigneurs, nosseigneurs**) *s.m.* (*în Franța*) monsenior (*abrev.* **Mgr.**)
monsieur (*pl.* **messieurs**) *s.m.* **1.** domn. **2.** (*ist., cu maj.*) fratele regelui Franței. **3.** (*în expr.*) **un beau ~** un om elegant; **vilain ~** individ antipatic; **faire le ~** a-și da aere, a avea fumuri.
monsignore (*pl.* **monsignori**) *s.m.* prelat al Vaticanului.

monstre I. *s.m.* **1.** (*mit.*) monstru. **2.** monstru, animal uriaș; ~ **marin** monstru marin. **3.** monstru, pocitanie, schimonositură, sluțitură; znamenie. **4.** (*fig.*) persoană odioasă / oribilă / rea / denaturată. **5.** (*în expr.*) ~ **sacré** actor celebru. **II.** *adj.* (*fam.*) monstru, monstruos, enorm, imens; **un banquet** ~ un banchet monstru.

monstrueusement *adv.* **1.** (în mod) monstruos, oribil; **il s'est conduit** ~ s-a comportat monstruos. **2.** prodigios, excesiv; colosal.

monstrueux, -euse I. *adj.* **1.** monstruos, diform, hidos, hâd, schimonosit; **un être** ~ o ființă hidoasă. **2.** enorm, colosal, uriaș, imens, fabulos; **un homme d'un taille monstrueuse** un om de o talie colosală. **3.** oribil, îngrozitor; **un crime** ~ o crimă oribilă. **II.** *s.m. art.* monstruosul, monstruozitatea.

monstruosité *s.f.* **1.** monstruozitate, anomalie; diformitate. **2.** (*fig.*) monstruozitate, atrocitate, cruzime; **un crime d'une** ~ **inimaginable** o crimă de o cruzime inimaginabilă. **3.** monstruozitate, act monstruos; **ce qu'il affirme est une** ~ ceea ce afirmă este o monstruozitate.

mont *s.m.* **1.** munte; **le Mont des Oliviers** Muntele Măslinilor. **2.** (*în expr.*) **aller par ~s et par vaux** a cutreiera lumea în lung și-n lat; a umbla peste mări și țări; **promettre ~s et merveilles, promettre des ~s d'or** a făgădui marea cu sarea / cerul cu pământul.

montage *s.m.* **1.** (*rar*) urcare, ridicare. **2.** (*tehn., audiovizual*) montare, montaj; **atelier de** ~ atelier de montaj. **3.** asamblare. **4.** (*fin., în expr.*) ~ **financier** organizare financiară (a unei afaceri). **5.** (*teatru*) punere în scenă. **6.** (*arg.*) cursă, capcană întinsă de poliție unui răufăcător.

montagnard, ~e I. *adj.* muntenesc, de munte; **vie ~e** viață de munte. **II.** *s.m.f.* **1.** muntean, locuitor de la munte. **2.** (*în Franța, în timpul Revoluției*) **Les Montagnards** membrii partidului Muntelui.

montagne *s.f.* **1.** munte; **chaîne de ~s** lanț de munți; **soulever les ~s** a răsturna munții; **le pied d'une** ~ poalele unui munte; (*prov.*) **il n'y a que les ~s qui ne se rencontrent jamais** munte cu munte nu se întâlnește, dar om cu om se-ntâlnește; (*prov.*) **si la** ~ **ne vient pas à nous, il nous faut aller à elle** dacă nu vine muntele la Mahomed, se duce Mahomed la munte; ieslea nu merge la bou, ci boul la iesle. **2.** munte, regiune muntoasă; **habiter en** ~ a locui la munte / într-o regiune muntoasă. **3.** (*fig.*) grămadă, morman, maldăr, teanc, vraf, sumedenie. **4.** (*arg.*) tip solid, barosan, namilă, un mal de om. **5.** (*în expr.*) **se faire une** ~ **de qqch.** a-și exagera greutățile; **il ferait battre des ~s** învrăjbește pe toată lumea; **~s russes** tobogan.

montagnette *s.f.* (*fam.*) munte mic, munticel.

montagneux, -euse *adj.* muntos; **région montagneuse** regiune muntoasă.

montaison *s.f.* **1.** creștere a volumului unor lichide în momentul fierberii. **2.** (*pisc.*) migrarea anumitor pești marini (somoni) în ape dulci pentru depunerea icrelor; perioada migrării.

montanisme *s.m.* (*rel. creșt.*) doctrină eretică a lui Montanus.

montaniste *s.m.f.* (*rel. creșt.*) adept al ereziei lui Montanus.

montant, ~e I. *adj.* montant, ridicat în sus, înălțat, ascendent; **marée ~e** maree montantă; flux; (*muz.*) **gamme ~e** gamă care pornește de la notele grave spre cele acute / ascendentă. **II.** *s.m.* **1.** (*tehn.*) bara verticală a unei scări. **2.** sumă totală; **le** ~ **d'une dépense** suma totală a unei cheltuieli. **3.** (*culinar*) gust, savoare, suculență; **le** ~ **d'un plat** savoarea unei mâncări.

mont-blanc (*pl.* **monts-blancs**) *s.m.* (*culinar*) prăjitură cu cremă de castane și frișcă.

mont-de-piété (*pl.* **monts-de-piété**) *s.m.* (*înv.*) munte de pietate, casă de amanet (*denumirea modernă este* **crédit municipal**).

monte *s.f.* **1.** (*zool.*) montă; perioada montei. **2.** (*sport*) **a.** călărire a unui cal de curse; **b.** modul în care un jocheu își conduce calul.

monte-à-regret *s.m. invar.* (*arg., în expr.*) **abbaye de** ~ ghilotină.

monté, ~e *adj.* **1.** prevăzut, înzestrat, aprovizionat; **être bien** ~ **en chaussure** a fi bine aprovizionat cu încălțăminte. **2.** (*mil., înv.*) călare; **troupes ~es** trupe călare. **3.** urcat, cățărat, cocoțat; ~ **sur le toit** cățărat pe acoperiș. **4.** reglat; **montre ~e** ceas reglat / care funcționează bine. **5.** (*despre pietre prețioase*) montat. **6.** (*în expr.*) **coup** ~ lovitură premeditată; renghi pregătit pe ascuns; **être** ~ a fi pornit / montat (împotriva cuiva); **avoir la tête ~e** a fi exaltat; **être bien / mal** ~ a călări un cal bun / rău; ~ **en couleur** viu colorat.

monte-charge *s.m. invar.* ascensor pentru materiale / mărfuri.

montée *s.f.* **1.** urcuș; **une** ~ **pénible** un urcuș greu. **2.** urcare, urcat, cățărare, suire; ~ **dans le train** urcare în tren. **3.** ridicare, înălțare, ascensiune; **la** ~ **d'une fusée** ascensiunea a unei rachete. **4.** urcare, creștere; **la** ~ **des eaux** creșterea / umflarea apelor; **la** ~ **des prix** creșterea prețurilor. **5.** (*arhit.*) înălțime (a unei coloane / bolți). **6.** pantă; **maison située au milieu de la** ~ casă situată la jumătatea pantei. **7.** (*în expr.*) ~ **en puissance** creștere, sporire surprinzătoare (a unei producții, a faimei unui personaj).

monte-en-l'air *s.m. invar.* (*arg., înv.*) spărgător, borfaș.

monte-plats *s.m. invar.* mic ascensor care duce mâncările de la bucătărie la sufragerie / sala de mese / cantină.

1. monténégrin, ~e *adj.* montenegru, din Muntenegru.

2. Monténégrin, ~e *s.m.f.* muntenegrean, locuitor din Muntenegru.

monte-jus *s.m. invar.* aparat care ridică lichidele în rafinării.

monte-ordures *s.m. invar.* dispozitiv pentru ridicarea automată a cutiilor de gunoi și răturnarea lor în mașina-crematoriu.

monte-pente *s.m. invar.* teleferic pentru urcarea schiorilor în vârful pantei.

monter I. .*v.i.* (*se conj. cu auxil.* **être**) **1.** a urca, a se urca; ~ **au troisième** a urca la etajul al treilea; ~ **sur le toit** a se urca pe acoperiș; ~ **à cheval** a urca pe cal, a călări; ~ **en avion** a se urca în avion; (*fig.*) ~ **à la tête** a se urca la cap. **2.** (*fig.*) a avansa, a crește, a se înălța; ~ **en grade** a se înălța în grad, a avansa. **3.** a se ridica deasupra; **le brouillard monte du fleuve** ceața se ridică deasupra fluviului; **des rumeurs montent de la rue** zarvă / freamăt se ridică din stradă. **5.** (*în expr.*) ~ **à Paris** a se instala ia Paris (venind din provincie); ~ **à l'échelle** a nu ști de glumă, a o lua în serios; ~ **au pinacle** a ajunge la o situație înaltă; ~ **en flèche a.** a avea o ascensiune rapidă; **b.** *(despre prețuri)* a crește rapid; ~ **en graine** a rămâne fată bătrână; a împleti cosiță albă; ~ **sur les planches / sur les tréteaux** a se face actor; a intra în teatru; ~ **sur ses ergots a.** a face pe cocoșul; **b.** a deveni agresiv; ~ **sur ses grands chevaux** a se înfuria; a se aprinde de mânie; ~ **sur son dada** a ști una și bună. **II.** *v.t.* **1.** (*se conj. cu auxil.* **avoir**) **1.** a urca; ~ **l'escalier** a urca scara; ~ **une pente** a urca o pantă. **2.** a încăleca; ~ **un cheval** a încăleca pe cal. **3.** a duce, a transporta (în sus) ~ **des valises à l'étage** a transporta valize la etaj. **4.** (*fig.*) a urca, a ridica, a mări, a spori; **cette fabrique a monté les prix de ses produits** această fabrică a mărit prețurile produselor sale. **5.** (*culinar*) a bate; ~ **des blancs en neige** a bate albușe spumă. **6.** a monta, a aranja; ~ **une maison** a aranja o casă (cu cele necesare). **7.** a monta, a instala; ~ **une tente** a instala un cort. **8.** a monta, a face montajul (unui film). **9.** a monta, a prinde, a fixa într-o montură; ~ **un brillant** a monta un briliant. **10.** a organiza, a pune pe roate; ~ **une affaire** a pune pe roate o afacere. **11.** *(teatru)* a monta, a pune în scenă un spectacol. **12.** a crește; **les blés montent** crește grâul. **13.** (*fig.*) a monta, a incita, a stârni (spiritele); **on l'a monté contre nous** l-au montat împotriva noastră. **14.** (*în expr.*) ~ **la tête à qqn.** a monta pe cineva, a băga fitile; ~ **le coup / le job à qqn.** a duce pe cineva de nas; a juca pe cineva pe degete; ~ **un coup** a pregăti o lovitură; ~ **la garde a.** a face de gardă / de strajă; **b.** (*arg. înv.*) a aștepta mult și bine; ~ **qqch. en épingle** a face paradă de ceva; a pune în evidență; a scoate în relief; ~ **un bateau à qqn.** a-i juca un renghi / o festă cuiva; ~ **un canular a.** a mistifica; **b.** a-i juca un renghi / o festă cuiva; ~ **une garde à qqn.** *(fig.)* a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva; ~ **une scie à qqn.** a bate pe cineva la cap; a enerva pe cineva. **III.** *v.r.* (*se conj. cu auxil.* **être**) **1.** a se ridica la (un total de); **les dépenses se montent à 10.000 francs** cheltuielile se ridică la 10.000 franci. **2.** a se aproviziona cu; **se ~ en chaussures** a se aproviziona cu încălțăminte. **3.** (*fig.*) a se monta, a se irita, a se înfuria. **4.** (*în expr.*) **se ~ le coup** a-și băga în cap idei; **se ~ le bourrichon** a se legăna în iluzii; a clădi pe nisip.

monte-sac(s) *s.m.* ascensor pentru saci (la depozite, în docuri).

monteur, -euse *s.m.f.* **1.** montor, montator. **2.** (*cinema*) tehnician care asigură montarea unui film. **3.** (*fig.*) persoană care organizează / pregătește (o afacere). **4.** (*pop., în expr.*) ~ **de coups** mincinos.

mongolfière *s.f.* aerostat cu aer cald.

monticole I. *adj.* (*rar*) de munte, care trăiește pe munte; **fleur** ~ floare de munte. **II.** (*ornit.*) păsărică asemănătoare cu mierla.

monticule *s.m.* muncel; dâmb.

montjoie *s.m.* (*înv.*) **1.** morman de pietre folosite la marcarea unui drum. **2.** monument comemorativ realizat din pietre. **3.** *(Franța, sec. XII-XVIII)* strigăt de război.

1. montmartrois, ~e *adj.* referitor la cartierul parizian Montmartre.

2. Montmartrois, ~e *s.m.f.* locuitor al cartierului parizian Montmartre.

montmorency *s.f. invar.* varietate de vișină având coada scurtă.

montoir *s.m.* **1.** pietroi / butuc care ajută la încălecat. **2.** (*tehn.*) unealtă cu care se montează piesele metalice. **3.** (*în expr.*) **côté du** ~ partea stângă a calului (pe unde se încalecă); **cheval doux au** ~ cal ușor de încălecat.

montrable *adj. (rar)* care poate fi arătat, care se poate arăta.

1. montre *s.f.* **1.** (*înv.*) demonstrație; etalare, arătare, expunere; **faire ~ de a.** a etala, a face paradă de; **b.** a da dovadă de; **faire ~ de discrétion** a da dovadă de discreție. **2.** vitrină cu mărfuri; **des albums d'art en** ~ albume de artă expuse în vitrină; **ces objets ne sont que pour la** ~ aceste obiecte sunt numai pentru a fi expuse în vitrină / de fațadă. **3.** prezentarea unui cal spre vânzare. **4.** târg de cai. **5.** (*în expr.*) **se mettre en ~ a** se pune în evidență; **faire passer qqn. à la** ~ a examina pe cineva îndeaproape.

2. montre *s.f.* **1.** ceas, ceasornic; ~ **électronique** ceas electronic; **~-bracelet** ceas brățară; **remonter sa** ~ a-și regla ceasul. **2.** (*sport, în expr.*) **course contre la** ~ cursă contra cronometru.

montrer I. *v.t.* **1.** a arăta; a prezenta; ~ **son appartement** a-și arăta apartamentul; ~ **les dents / les griffes / les crocs / les cornes** a-și arăta dinții / ghearele; ~ **la porte à qqn.** a da afară pe cineva; *(fig.)* a arăta cuiva ușa; ~ **qqch. sous un jour favorable** a prezenta ceva într-o lumină favorabilă; ~ **son cœur à nu** a se arăta așa cum este. **2.** a arăta, a indica; ~ **qqn. / du doigt** a arăta pe cineva cu degetul; **flèche qui montre la direction** săgeată care indică direcția. **3.** a arăta, a descoperi, a dezgoli; **robe qui montre les bras** rochie care dezgolește brațele. **4.** (*fig.*) a arăta, a dovedi; a da dovadă de; **je lui ai montré qu'il avait tort** i-am arătat că se înșeală; ~ **du courage** a da dovadă de curaj. **5.** (*fig.*) a dezvălui, a da în vileag; **son discours a montré ses points faibles** discursul său i-a dezvăluit punctele slabe. **6.** a învăța, a instrui; ~ **à écrire à un enfant** a învăța pe un copil să scrie. **7.** (*în expr.*) ~ **à qqn. la lune dans un puits** *(fig.)* a duce pe cineva de nas; a juca pe cineva pe degete; ~ **beau** a fi arătos / chipeș; a se prezenta bine; ~ **le bout de son nez** a-și face apariția; ~ **le bout du**

nez a se trăda; a lăsa să i se vadă intențiile; ~ **les talons** a face stânga-mprejur; a-și lua picioarele la spinare; ~ **un visage de fer** a fi intransigent; **montrez-moi les talons** închide ușa pe dinafară; ia-o din loc; (*pop.*) hai să-ți văd mersu'. **II.** *v.r.* **1.** a se arăta, a apărea, a se prezenta; **se ~ dur envers qqn.** a se arăta dur față de cineva; **se ~ par son mauvais endroit** a-și arăta părțile rele; **se ~ sous son vrai jour** a se arăta în adevărata lumină; a-și da arama pe față. **2.** a se dovedi, a se vădi; **se ~ indulgent** a se dovedi indulgent.

montreur, -euse *s.m.f.* (*în expr.*) ~ **d'ours** ursar; ~ **de marionnettes** păpușar.

montueux, -euse *adj.* **1.** (*înv.*) muntos; **pays ~** ținut muntos. **2.** accidentat, inegal; **terrain ~** teren accidentat.

monture *s.f.* **1.** animal de încălecat. **2.** montură. **3.** (*prov.*) **qui veut aller loin ménage sa ~** lasă boul în voia lui dacă vrei să mergi departe.

monument *s.m.* **1.** monument; ~ **historique** monument istoric. **2.** (*fam.*) namilă, huidumă, mal de om.

monumental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** monumental, măreț; **statue ~e** statuie monumentală. **2.** (*fig.*) monumental, grandios; **l'œuvre ~e d'un écrivain** opera grandioasă a unui scriitor; (*fam.*) **être d'une sottise ~e** a fi de o prostie monumentală, uimitoare.

monumentalité *s.f.* monumentalitate, măreție, splendoare, grandoare; **la ~ d'un** edifice măreția unui edificiu.

mops *s.m.* (*zool.*) câine mops.

moquable *adj.* (*înv.*) (demn) de luat în râs.

1. moque *s.f.* (*mar.*) numele unui scripete.

2. moque *s.f.* **1.** cană de pământ ars. **2.** (*mar.*) bidon. **3.** (*region.*) urcior. **4.** vas din tablă folosit pentru a măsura alimente.

moquer I. *v.t.* (*înv.*) a lua în râs / în derâdere; a-și bate joc de cineva. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **de**) a lua în râs, a lua în derâdere, a-și bate joc; a ridiculiza; **se ~ des autorités** a-și bate joc de autorități. **2.** a brava; a desfide, a sfida; ~ **de la mort** a sfida moartea. **3.** a lua peste picior; a zeflemisi; **il se moque de ses copains** îi ia peste picior pe colegii săi. **4.** (*în expr.*) **se ~ du qu'en dira-t-on** a nu-i păsa de gura lumii; **se ~ du tiers comme du quart** a nu-i păsa de nimeni; **s'en ~ comme de l'an quarante / comme de sa première chemise** a nu se sinchisi de nimic; a pune căciula pe-o sprânceană.

moquerie *s.f.* **1.** ironie, zeflemea, persiflare, înțepătură, sfichi; **être enclin à la ~** a fi înclinat să zeflemisească / să ironizeze. **2.** batjocură, impertinență; **dire des ~s** a batjocori, a spune impertinențe. **3.** (*pl., înv.*) absurdități, fleacuri.

1. moquette *s.f.* (*text.*) mochetă.

2. moquette *s.f.* **1.** (*vân.*) momeală. **2.** (*înv.*) păcăleală, șotie.

moquetter *v.t.* a mocheta, a acoperi cu mochetă; ~ **un appartement** a mocheta un apartament.

moqueur, -euse I. *adj.* batjocoritor, ironic, persiflant; **rire ~** râs batjocoritor. **II.** *s.m.f.* zeflemist. **III.** *s.m.* (*ornit.*) **1.** pasăre africană cu coada lungă. **2.** pasăre americană înrudită cu mierla care imită cântecul altor păsări.

moqueusement *adv.* (*rar*) (în mod) batjocoritor.

moracées *s.f. pl.* (*bot.*) moracee, familie de plante lemnoase (smochin).

morailles *s.f. pl.* (*tehn.*) clește de potcovar, iavașă; clește de sticlar.

moraillon *s.m.* (*tehn.*) sistem de încuietoare.

moraine *s.f.* (*geol.*) morenă, grămadă de pietriș transportată de ghețari.

morainique *adj.* (*geol.*) morenic, referitor la morene.

moral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** moral, referitor la regulile de conduită morală; **valeur ~e** valoare morală; **principes moraux** principii morale. **2.** moral, moralizator, educativ; **un film ~** un film moral / educativ. **3.** intelectual, spiritual; **force ~e** forță spirituală; **avoir le sens ~** a avea simț moral / discernământ între bine și rău. **II.** *s.m.* moral, stare sufletească; **avoir le ~ à zéro** a avea moralul scăzut / la pământ; **remonter le ~ à qqn.** a ridica / a susține moralul cuiva.

morale *s.f.* **1.** (*fil.*) morală; **la ~ chrétienne** morala creștină. **2.** (*fam.*) morală, dojană, admonestare, mustrare, ceartă, observație, reproș; beșteleală. **3.** (*fam.*) morală, învățătură, pildă; concluzie morală.

moralement *adv.* (în mod) moral, moralmente; **soutenir qqn. ~** a susține moralmente pe cineva.

moralisant, ~e *adj.* moralizant, moralizator.

moralisateur, -trice *adj., s.m.f.* moralizator.

moralisation *s.f.* moralizare.

moraliser I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a face (pe cineva, ceva) moral. **2.** a face morală, a dojeni, a mustra; a beșteli. **II.** *v.i.* a face reflecții morale; a predica.

moralisme *s.m.* (*fil.*) predominanță a moralei într-o doctrină (filozofică).

moraliste *adj., s.m.f.* moralist.

moralité *s.f.* **1.** moralitate; cinste; valoare morală; ~ **d'une action** valoarea morală a unei acțiuni. **2.** simț moral; **une personne d'une ~ irréprochable** o persoană de un simț moral ireproșabil. **3.** învățătură, concluzie morală, pildă. **4.** piesă de teatru moralizatoare și alegorică din Evul Mediu.

morasse *s.f.* (*poligr.*) ultima corectură.

moratoire *s.m., adj.* (*jur.*) moratoriu.

1. morave *adj.* **1.** morav, referitor la Moravia. **2.** (*în expr.*) **frères ~s** membrii unei comunități husite fondate în Moravia în anul 1450.

2. Morave *s.m.f.* morav, locuitor al Moraviei.

morbac, morbaque *s.m.* (*arg.*) **1.** păduche lat. **2.** țânc, plod, puști, copil.

morbide *adj.* **1.** (*med.*) morbid, nesănătos, bolnăvicios, patologic, suferind; **état ~** stare morbidă / de boală; (*fig.*) **curiosité ~** curiozitate morbidă. **2.** (*fig.*) morbid, nesănătos, lânced, delicat, neliniștitor; **littérature ~** literatură morbidă.

morbidesse *s.f.* **1.** (*lit.*) morbidețe; moliciune; moleșeală, lâncezeală; delicatețe; apatie. **2.** (*pict.*) delicatețe, grație.

morbidité *s.f.* (*med.*) morbiditate, stare de boală.

morbier *s.m.* cașcaval din lapte de vacă, din regiunea Jura.

morbifique *adj.* (*med.*) patogen, care provoacă boala.
morbilleux, -euse *adj.* (*med.*) referitor la pojar; **encéphalite morbilleuse** encefalită provocată de pojar.
morbleu *interj.* (*înv.*) la dracul
morbus *s.m.* v. **choléra.**
morceau *s.m.* **1.** bucată, parte, porție; **un ~ de fromage** o bucată de brânză; **couper en ~x** a tăia în bucăți; **~ par ~** bucată cu bucată. **2.** operă artistică / muzicală; **~x choisis** opere alese. **3.** (*muz.*) operă scurtă; lucrare / piesă / partitură instrumentală; **cette sonate est un beau ~** această sonată este o lucrare / o piesă frumoasă. **4.** (*în expr.*) **manger un ~** a pune ceva în gură; a lua o gustare; (*pop.*) **manger / lâcher / cracher le ~** a ciripi, a face mărturisiri; a-și denunța complicii; **enlever / emporter le ~** a avea câștig de cauză; a-și atinge scopul; **être fait de pièces et de ~x** a fi făcut din elemente disparate / din petice; (*pop.*) **un beau ~ / un ~ de roi / prince** o fată frumoasă; **casser le ~ à qqn.** a-i spune cuiva verde în față ce crezi despre el; **acheter pour un ~ de pain** a cumpăra pe nimica toată; **s'ôter les ~x de la bouche pour qqn.** a-și lua pâinea de la gură / a-și rupe de la gură pentru cineva.
morcelable *adj.* care se poate împărți / îmbucătăți; divizibil; **terrain ~** teren divizibil.
morceler *v.t., v.r.* a (se) îmbucătăți, a (se) fracționa, a (se) fragmenta, a (se) diviza, a (se) împărți; **~ un héritage** a împărți o moștenire.
morcellement *s.m.* îmbucătățire, fracționare, fragmentare, divizare, împărțire; **~ d'un héritage** împărțire a unei moșteniri.
morcif *s.m.* (*arg.*) bucată.
mordache *s.f.* **1.** (*tehn.*) placă de plumb sau de cupru așezată între cleștii unei menghine pentru protejarea piesei strânse. **2.** vătrai.
mordacité *s.f.* **1.** (*înv.*) tărie, corosivitate, caracter coroziv; **la ~ d'un acide** corosivitatea unui acid. **2.** (*fig.*) sarcasm; causticitate; **la ~ d'un pamphlet** causticitatea unui pamflet.
mordançage *s.m.* **1.** (*text.*) mordansare, tratament cu substanțe chimice speciale pentru fixarea vopselei. **2.** băițuire.
mordancer *v.t.* **1.** (*text.*) a mordansa, a fixa vopseaua cu un mordant. **2.** a băițui.
mordant, ~e I. *adj.* **1.** mușcător, care mușcă; (*vân.*) **bêtes ~es** animale care se apără mușcând. **2.** (*fig.*) aspru, ascuțit, tăios, mușcător, usturător, acerb, aprig; **voix ~e** voce ascuțită; **froid ~** frig aspru; **ironie ~e** ironie mușcătoare. **II.** *s.m.* **1.** (*chim.*) mordant. **2.** (*muz.*) mordant, scurt ornament. **3.** (*fig.*) sarcasm, causticitate; **le ~ d'un pamphlet** sarcasmul unui pamflet. **4.** (*poligr.*) indicator de rând.
mordante *s.f.* (*arg.*) pilă.
mordeur, -eus *s.m.* nume dat lupului de mare de către pescarii de balene.
mordicus *adv.* (*fam.*) neapărat, morțiș; **soutenir ~ une chose** a susține morțiș un lucru.
mordieu *interj.* v. **morbleu.**
mordillage, mordillement *s.m.* mușcare ușoară și în joacă.
mordiller *v.t., v.i.* a mușca ușor și repetat în joacă.
mordoré, ~e I. *adj.* castaniu-auriu. **II.** *s.m.* culoarea castaniu-aurie.
mordorer *v.t.* a da o nuanță castaniu-aurie.
mordorure *s.f.* culoarea castaniu-aurie.
mordre I. *v.t.* **1.** a mușca, a-și înfinge dinții; **~ à belles dents** a mușca cu poftă. **2.** (*despre insecte*) a înțepa, a pișca; **une araignée l'a mordu** l-a înțepat un păianjen. **3.** a ataca, a distruge, a roade; **la rouille mord le fer** rugina atacă fierul; **la lime mord le metal** pila roade metalul. **4.** (*fig.*) a mușca, a critica vehement. **5.** (*fig.*) a frământa, a neliniști, a tortura, a zdrobi; a zbuciuma; **l'échec de son fils lui mord le cœur** nereușita fiului său îi zdrobește inima. **6.** (*în expr.*) **~ la poussière** a fi doborât în luptă; a fi învins; **le bois commence à ~ sur le chemin** pădurea începe să îngusteze drumul; (*arg.*) **~ le coussin a.** a face exces de zel; **b.** a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte; (*pop.*) **mords-le!** arde-l!, dă-i!, nu te lăsa! *(se spune unor persoane care se bat)*; (*pop.*) **ça ne mord pas** nu e grav; (*sport*) **~ le guidon** a pedala aplecat pe ghidon; (*pop.*) **à la mord-moi le doigt / l'œil / le nœud a.** în mod riscant; **b.** în mod ridicol; (*pop.*) **~ la langue à qqn.** a disprețui pe cineva; **je ne sais quel chien l'a mordu** nu știu ce l-a apucat / ce i-a căşunat; (*pop., înv.*) **~ sa paye** a-și încasa salariul. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à, dans**) **1.** a mușca; **~ à une pomme** a mușca dintr-un măr. **2.** (*pop.*) a se pricepe; a înțelege; **il mord à la physique** se pricepe la fizică. **3.** (*mar., despre ancoră*) a se înfige (în). **4.** (*mec.*) a se angrena. **5.** (*în expr.*) **~ à l'appât / à l'hameçon** a se lăsa momit; a se lăsa prins în mreje; (*pop.*) **~ au baratin de qqn.** a se lăsa convins de cineva; (*pop.*) **~ dans le truc** a cădea în capcană. **III.** *v.r.* a-și mușca; **se ~ la langue / les doigts / les lèvres d'un chose** a-și mușca mâinile; a-și da cu pumnii în cap.
mordu, ~e *adj.* **1.** mușcat; **~ par un chien** mușcat de un câine. **2.** (*fam.*) îndrăgostit; **il est ~** e îndrăgostit. **II.** *s.m.f.* (*fam.*) persoană îndrăgostită de ceva / pasionată; **un ~ de football** un pasionat de fotbal.
1. more *s.f.* (*metr.*) moră.
2. more *adj.* v. **maure.**
3. More *s.m.* v. **Maure.**
moreau, -elle *adj., s.m.* cal negru lucios, murg.
morelle *s.f.* (*bot.*) plantă din familia solanaceelor, căreia îi aparțin cartoful, tutunul, roșiile, vinetele etc.
1. moresque *adj.* v. **mauresque.**
2. Moresque *s.f.* v. **Mauresque.**
morfal, morfalou *adj., s.m.f.* (*arg.*) **1.** lacom, mâncău, mâncăcios. **2.** nehalit, fomist.
morfaler *v.i., v.r.* (*arg.*) **1.** a se-ndopa. **2.** a lua partea leului. **3.** a face ceva neplăcut; a da de greu.
morfier, morfigner, morfiller *v.t.* v. **morfaler (1).**
1. morfil *s.m.* fire de metal rămase pe o lamă după ascuțire.
2. morfil *s.m.* fildeș brut, neprelucrat.
morfler I. *v.t.* (*arg.*) **1.** a încasa o lovitură. **2.** a fi condamnat la ocnă; **il a morflé perpète** a fost condamnat la închisoare pe viață. **3.** a condamna, a pedepsi.

II. *v.i.* a suferi stricăciuni, a o-ncasa. **2.** a fi condamnat foarte sever, pe o durată mare.
morfondre *v.r.* **1.** (*înv.*) a fi pătruns (de ploaie, vânt). **2.** (*fig.*) a se plictisi așteptând.
morfondu, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) pătruns de frig, de ploaie, înghețat. **2.** (*fig.*) dezamăgit, decepționat.
morganatique *adj.* morganatic.
morganatiquement *adv.* (în mod) morganatic.
morgane *s.f.* (*arg.*) sare.
morgané, ~e *adj.* (*arg.*) îndrăgostit.
morganer *v.t.* (*arg.*) **1.** a mușca; a mesteca. **2.** a mânca, a hali. **3.** a zări. **4.** (*fig.*) a turna.
morgeline *s.f.* (*bot.*) **1.** răcovină (*Stellaria media*). **2.** (*în compuse*) **~-d'eau** drețe (*Cailitriche vernalis*).
morgue *s.f.* **1.** aroganță, morgă, semeție, trufie, insolență, infatuare, înfumurare, orgoliu, vanitate. **2.** morgă; institut medico-legal.
morgué, morguenne, morguienne *interj.* (*veche înjurătură populară*) la dracu! fir-ar al dracului!
morguer *v.t.* (*înv.*) a trata de sus / cu înfumurare / cu aroganță.
morgueur, -euse *s.m.f.* (*înv.*) persoană care îi tratează de sus pe ceilalți; înfumurat, încrezut.
moribond, ~e *adj., s.m.f.* muribund.
moricaud, ~e *adj., s.m.f.* (*fam.*) **1.** negricios, tuciuriu, brunet, smolit; (*peior.*) negru, negrotei. **2.** cafea neagră.
morigéner *v.t.* **1.** (*înv.*) a educa, a instrui, a forma, a pregăti. **2.** a certa, a mustra, a dojeni, a muștrului, a beșteli; **~ son enfant** a-și dojeni copilul.
morille, morille-de-Bohême, morille-comique *s.f.* (*bot.*) zbârciog (*Morchella conica*).
morillon *s.m.* **1.** (*bot.*) varietate de struguri negri. **2.** (*bot.*) ciuculete (*Morchella esculenta*). **3.** (*ornit.*) specie de rață-sălbatică (*Aythia fuligula*). **4.** mic smarald neprelucrat.
morio *s.m.* (*entom.*) specie de fluture mare (*Vanessa antiopa*).
morion *s.m.* (*ist.*) coif, cască (secolul al XVI-lea).
morisque *s.m.f.* (*ist.*) musulman din Spania trecut la catolicism (prin constrângere) în secolul al XVI-lea.
morlingue *s.m.* (*arg.*) portmoneu.
mormon, ~e I. *s.m.f.* mormon, membru al unei secte religioase din S.U.A. **II.** *adj.* referitor la mormoni; **doctrine ~e** doctrină a mormonilor.
mormonisme *s.m.* mormonism, doctrina religioasă a mormonilor.
1. morne *adj.* **1.** abătut, posac, taciturn; ursuz, posomorât; **un homme ~** un om posac. **2.** (*despre timp*) acoperit, întunecat, înnorat, înnegurat, mohorât. **3.** (*fig.*) tern, anost, banal, comun, șters, stins, fără strălucire; **un style ~** un stil șters / tern.
2. morne *s.f.* (*ist.*) inel metalic cu care erau prevăzute lăncile folosite în turniruri (Evul Mediu).
3. morne *s.m.* deal rotunjit în mijlocul unei câmpii (*în Antile, Réunion*).
morné, ~e *adj.* prevăzut cu un inel metalic; **lance ~e** lance prevăzută cu inel metalic.
morniflard *s.m.* (*arg.*) portmoneu.
mornifle *s.f.* (*arg.*) **1.** palmă, scatoalcă dată cu dosul palmei. **2.** bani mărunți; mărunțiș.
mornifler *v.t.* (*arg.*) **1.** a lua la palme. **2.** a plăti.
mornifleur *s.m.* (*arg.*) falsificator de bani.
1. morose *adj.* morocănos, posac, taciturn, uricios, ursuz, mahmur.
2. morose *adj.* (*în expr. teol.*) **délectation ~** gând nepotrivit asupra căruia spiritul zăbovește în loc să-l respingă.
morosité *s.f.* (*lit.*) mahmureală, buimăceală; tristețe; proastă dispoziție.
morphée *s.f.* (*med.*) afecțiune a pielii.
morphème *s.m.* (*lingv.*) morfem.
morphine *s.f.* (*chim., farm.*) morfină.
morphinisme *s.m.* (*med.*) morfinism, intoxicație cu morfină.
morphinomane *adj., s.m.f.* (*med.*) morfinoman.
morphinomanie *s.f.* (*med.*) morfinomanie.
morphique *adj.* (*chim., în expr.*) **sels ~s** săruri având la bază morfina.
morphisme *s.m.* (*mat.*) homomorfism.
morpho *s.m.* (*entom.*) fluture cu aripi albastre din America de Sud.
morphogène *adj.* (*biol.*) morfogen, morfogenetic, care determină structura unui organism viu.
morphogenèse, morphogénie *s.f.* (*biol.*) morfogeneză.
morphologie *s.f.* morfologie.
morphologique *adj.* morfologic.
morphopsychologie *s.f.* morfopsihologie.
morpion *s.m.* **1.** (*arg.*) păduche lat. **2.** (*peior.*) puști, copil. **3.** tip insuportabil. **4.** (*în expr.*) **jeu de ~s** numele unui joc de copii.
morrène *s.f.* (*bot.*) specie de plantă acvatică (*Hydrocharis morsusranae*).
mors *s.m.* **1.** zăbală. **2.** brațul unui clește. **3.** (*lit., fig.*) frână; **l'intelligence est le ~ de nos excès** inteligența este frâna exceselor noastre. **4.** (*în expr.*) **prendre le ~ aux dents a.** a se înfuria; a se aprinde de mânie; **b.** a se pune repede pe treabă; a-și lua avânt; (*înv.*) **hocher le ~ à qqn.** a contraria pe cineva; (*bot.*) **~ du diable** sipică (*Scabiosa succisa*).
1. morse *s.m.* (*zool.*) morsă (*Trichechus rosmarus*).
2. morse *s.m.* alfabetul morse. **2.** sistemul de telegrafie morse. **3.** telegraf morse.
morsure *s.f.* **1.** mușcătură; **la ~ d'un chien** mușcătura unui câine. **2.** ințepătură; **la ~ d'une abeille** înțepătura unei albine. **3.** rană produsă prin mușcare. **4.** (*fig.*) atac al unui acid. **5.** (*poligr., în expr.*) **~ en bât** corodare pe curat.
1. mort *s.f.* **1.** moarte, deces; **être à la ~ / à l'article de la ~, être malade à ~** a fi pe moarte, a se lupta cu moartea; **mourir de sa belle ~** a muri de moarte bună; **mourir de ~ violente** a muri de moarte violentă; a muri de mâna cuiva; **être à deux doigts de la ~** a fi la un pas de moarte; **être entre la vie et la ~** a fi între viață și moarte; **avoir la ~ dans l'âme** a fi cu moartea în suflet; a fi adânc îndurerat; **blesser à ~** a răni de moarte; **combat à ~** luptă pe viață și pe moarte. **2.** (*jur.*) pedeapsă cu moartea; **arrêt / sentence de ~** sentință de condamnare la moarte; **la peine de ~** pedeapsa cu moartea; pedeapsa capitală. **3.** (*fig.*) suferință fizică și morală puternică;

souffrir ~ **et passion, souffrir mille ~s** a suferi ca un câine; a trece prin chinurile iadului. **4.** moarte, distrugere; dispariție, pierdere; stingere; ruină; **la ~ de toute illusion** pierderea oricărei iluzii; **la ~ d'une cellule** distrugerea unei celule. **5.** (*personificat*) moartea; **voir la ~ de près** a vedea moartea cu ochii; a da mâna cu moartea; **6.** (*în expr.*) **se donner la ~** a se sinucide; a-și face seama / felul; a-și curma viața; **être frappé à ~** a fi grav bolnav; a fi bolnav fără scăpare; **en vouloir à ~ à qqn.** a-i purta cuiva sâmbetele / parastasele; **à la vie et à la ~** pentru totdeauna; (*rel.*) **la ~ éternelle** condamnare la chinurile iadului; (*bot., în compuse*) **~-aux-vaches** boglari (*Ranuncules aceleratus*); **serrer une vis à ~** a strânge un șurub foarte tare / până la capăt.

2. mort, ~e I. *adj.* **1.** mort, neînsuflețit, decedat, răposat; defunct; dispărut; **être plus ~ que vif** a fi mai mult mort decât viu; **être ivre ~** a fi beat mort; **être ~ de peur** a fi mort / a muri de frică; **langue ~e** limbă moartă; **être au point ~** a se afla într-un punct mort; **temps ~ a.** timp mort; **b.** (*sport*) timp de oprire a jocului. **2.** (*fig.*) palid, lipsit de strălucire, mat, șters; **teint ~** ten lipsit de strălucire. **3.** (*în expr.*) **eau ~e** apă stătătoare; **feuille ~e** frunză uscată; **frapper comme sur une vache ~e** a bate măr; a bate ca la fasole; **être ~ de fatigue** a fi frânt de oboseală; **papier ~** hârtie netimbrată; (*pop.*) **c'est ~, elle est morte** s-a terminat; nu mai e nimic de făcut; (*pop.*) **être ~ dans le dos** a fi înghețat bocnă. **II.** *s.m.f.* mort, decedat, răposat, defunct; **faire le ~** a face pe mortu-n păpușoi; (*fam.*) **la place du ~** locul mortului (lângă șofer); **tête de ~** cap de mort; **le culte des ~s** cultul morților; **courir après les souliers des ~s** a umbla după potcoave de cai morți.

mortadelle *s.f.* mortadelă, cârnat gros.

mortaisage *s.m.* (*tehn.*) mortezare, mortezat.

mortaise *s.f.* (*tehn.*) nut, canelură, uluc.

mortaiser *v.t.* (*tehn.*) a morteza, a prelucra un metal prin așchiere.

mortaiseuse *s.f.* (*tehn.*) morteză.

mortalité *s.f.* mortalitate; **~ infantile** mortalitate infantilă; **taux de ~** procent al mortalității.

mort-aux-rats *s.f. invar.* otravă pentru șoareci, șoricioaică.

mort-bois *s.m.* vreascuri.

morte-eau (*pl.* **mortes-eaux**) *s.f.* **1.** flux slab. **2.** (*fig.*) om melancolic / trist.

mortel, ~le I. *adj.* **1.** muritor; **les hommes sont ~s** oamenii sunt muritori. **2.** mortal, care provoacă moartea; **danger ~** primejdie de moarte; **blessure ~le** rană mortală. **3.** înverșunat, crâncen, îndârjit, aspru; **ennemi ~** dușman înverșunat. **4.** excesiv, extrem; **ennui ~** plictiseală extremă / de moarte. **5.** (*fig.*) plicticos, plictisitor, searbăd, anost; **une conférence ~le** o conferință plicticoasă. **6.** nefast; **le tabac est ~ à l'homme** tutunul este nefast pentru om. **II.** *s.m.f.* muritor.

mortellement *adv.* **1.** mortal, de moarte; **blesser ~** a răni mortal. **2.** extrem de; foarte grav; îngrozitor; **~ angoissé** extrem de neliniștit.

morte-paye (*pl.* **mortes-payes**) **I.** *s.m.* (*ist.*) soldat plătit fără să lupte. **II.** *s.m.* sau *f.* servitor bătrân căruia i s-a permis să rămână în casă fără să mai muncească.

morte-saison (*pl.* **mortes-saisons**) *s.f.* sezon mort.

mortibus *adj. invar.* (*pop.*) mort; țeapăn.

mortier *s.m.* **1.** (*constr.*) mortar. **2.** piuliță. **3.** (*farm.*) mojar. **4.** (*mil.*) aruncător de mine. **5.** tocă de magistrat.

mortifère *adj.* **1.** ucigător, care provoacă moartea; **substance ~** substanță ucigătoare. **2.** (*fam.*) plictisitor de moarte.

mortifiant, ~e *adj.* **1.** care mortifică, care supune la chinuri / torturi. **2.** (*fig.*) jignitor, umilitor.

mortification *s.f.* **1.** (*rel.*) mortificare, suferință autoimpusă pentru purificarea de păcate; tortură, chin. **2.** (*fig.*) umilire, jignire; **il ressentit ce refus comme une ~** a resimțit acest refuz ca pe o umilire. **3.** (*med., rar*) cangrenă, necroză. **4.** (*culinar*) macerare, fezandare; **~ du gibier** fezandare a vânatului.

mortifier I. *v.t.* **1.** (*rel.*) a mortifica, a tortura, a chinui, a supune la chinuri fizice sau morale. **2.** (*fig.*) a umili, a jigni, a vexa; **cet échec l'a mortifié** acest eșec l-a umilit. **3.** (*med., rar*) a cangrena. **4.** (*culinar*) a macera, a fezanda. **II.** *v.r.* **1.** (*rel.*) a se mortifica, a se tortura, a se chinui. **2.** (*med., rar*) a se cangrena, a se necroza. **3.** (*culinar*) a se macera, a se fezanda; a se frăgezi; **gibier qui se mortifie** vânat care se fezandează / se macerează.

mortinatalité *s.f.* mortinatalitate, indice rezultând din raportul dintre copiii născuți morți și cei născuți vii.

mort-né, mort-née (*m. pl.* **mort-nés**; *nefolosit la fem.*) *adj., s.m.f.* **1.** născut mort; **un enfant ~** un copil născut mort. **2.** (*fig.*) născut mort, eșuat, nereușit; **un projet ~** un proiect eșuat.

morton *s.m.* (*bot.*) bureți-flocoși, flocoșei (*Lactarius torminosus*).

mortuaire I. *adj.* mortuar, de moarte, funebru; **cérémonie ~** ceremonie funebră. **II.** *s.f.* (*Belgia*) casa defunctului.

morue *s.f.* **1.** (*iht.*) morun (*Huso huso*). **2.** (*vulg.*) prostituată, târfă. **3.** (*fam., în expr.*) **baptisé d'eau de ~** născut cu ghinion; **huile de foie de ~** untură de pește; **~ sèche** batog; **queue de ~** părțile laterale ale fracului.

morula *s.f.* (*biol.*) morulă.

morutier, -ère I. *s.m.* **1.** pescar / pescuitor de moruni. **2.** vas pentru pescuitul morunilor. **II.** *adj.* referitor la moruni; **pêche morutière** pescuit de moruni.

morve *s.f.* **1.** (*vet.*) morvă, tignafes, răpciugă. **2.** muci.

morvé *s.m.* (*bot.*) vâsc (*Viscum album*).

morveau *s.m.* (*pop., în expr. înv.*) **lécher le ~** a fi lingău, a linguși.

morveux, -euse I. *adj.* **1.** (*vet.*) răpciugos. **2.** mucos. **3.** (*prov.*) **qui se sent ~ se mouche** cine se simte cu musca pe căciulă se apără. **II.** *s.m.f.* **1.** (*fig., fam.*) copil, țânc, mucos. **2.** (*arg.*) copil agasant; copil vanitos.

1. mosaïque *s.f.* **1.** mozaic; **les ~s de Pompéi** mozaicurile din Pompei. **2.** (*fig.*) alăturare, juxtapunere; amestec, amestecătură; **une ~ d'ethnies** un amestec de etnii. **3.** boală virală a unor plante (cartofi, tutun).

2. mosaïque *adj.* (*rel.*) mozaic, referitor la ritul mozaic; **loi** ~ lege mozaică.
mosaqué, ~e *adj.* **1.** împodobit cu mozaicuri. **2.** care seamănă cu mozaicul.
mosaïquer *v.t.* a împodobi cu mozaicuri.
mosaïsme *s.m.* (*rel.*) mozaism.
mosaïste *adj.*, *s.m.f.* mozaicar.
mosan, ~e *adj.* din regiunea fluviului Meuse.
moscoutaire *s.m.f.* (*peior.*) partizan al Internaționalei a III-a cu sediul la Moscova.
1. moscovite *adj.* moscovit.
2. Moscovite *s.m.f.* locuitor al Moscovei.
1. mosellan, ~e *adj.* din regiunea râului Moselle.
2. Mosellan, ~e *s.m.f.* locuitor din regiunea râului Moselle.
mosette, mozette *s.f.* pelerină scurtă purtată de unii prelați catolici.
mosquée *s.f.* moschee.
mosquito *s.m.* limbă vorbită de unii indigeni din Honduras și din Nicaragua.
mot *s.m.* **1.** cuvânt, vorbă, termen, vocabulă; **chercher ses ~s** a-și căuta cuvintele; ~ **à** ~ cuvânt cu cuvânt; ~ **d'ordre** cuvânt de ordine, lozincă; **jeu de ~s** joc de cuvinte, calambur; **~s croisés** cuvinte încrucișate; **avoir un ~ sur le bout de la langue** a-i umbla vorba prin gură; a-i sta pe limbă; **ce ne sont que des ~s** sunt vorbe goale; ~ **à double sens** cuvânt cu două înțelesuri; **avoir son ~ à dire a.** a avea un cuvânt de spus; **b.** a-și spune părerea; **avoir le dernier ~ a.** a avea ultimul cuvânt; b. a ieși învingător dintr-o discuție; **se payer de ~s** a se mulțumi cu vorbe goale / cu puțin; (*prov.*) **à bon entendeur, demi-~** unui om cuminte îi ajung două cuvinte. **2.** soluție, dezlegare, clarificare, elucidare, lămurire, limpezire, explicare, cheie; **le ~ de l'énigme** cheia / dezlegarea enigmei. **3.** bilet, înștiințare, prevenire, mesaj scurt; **écrire un ~ à qqn.** a scrie un bilet cuiva. **4.** (*în expr.*) **dire des ~s en l'air** a vorbi în vânt; **dire de gros ~s, dire le ~ de Cambronne** a fi limbă lată; a fi nespălat la gură; a vorbi măscări / necuviințe; **dire de bons ~s** a spune glume; **en un ~ comme en cent** pe scurt; **au bas ~** pe puțin; minimum; **à ~s couverts** pe ocolite; ~ **pour** ~ textual; **le ~ à ~** traducere literală; **ne pas souffler ~, ne pas dire un traître ~** a tăcea chitic / mâlc; **se donner le ~** a cădea la învoială; a fi înțelegător; **prendre qqn. au ~** a lua pe cineva în serios; **il n'a pas dit son dernier ~** ne mai rezervă surprize; **avoir des ~s ensemble** a se lua la hartă; **connaître le fin ~ de l'histoire** a ști pontul; **placer un / son ~** a interveni într-o discuție; (*prov.*) **un ~ dit à l'oreille est entendu de loin** la ureche ce se zice în pădure se aude; **trancher le ~** a spune pe șleau / răspicat; fără ocolișuri; **jouer sur les ~s** a vorbi echivoc; **avoir le ~** a fi în temă; **compter ses ~s a.** a vorbi afectat; **b.** a vorbi prudent; ~ **de passe** parolă; **ne pas savoir un ~ de / à qqch.** a nu ști boabă din ceva.
motal *s.f.* (*arg.*) motocicletă.
motard *s.m.* (*fam.*) motociclist din cadrul armatei / poliției.
motel *s.m.* motel.
motet *s.m.* (*muz.*) motet.
moteur, -trice I. *adj.* motor, motrice; **muscle ~** mușchi motor; **force motrice** forță motrice. **II.** *s.m.* **1.** motor; ~ **à réaction** motor cu reacție. **2.** (*fig.*) principiu; cauză; motiv; **il est le ~ de cette action** este cauza acestei acțiuni. **3.** instigator; **le ~ d'une révolte** instigatorul unei revolte.
motif *s.m.* **1.** motiv, cauză, rațiune, mobil, pricină; considerent; **le ~ d'une action** mobilul unei acțiuni. **2.** (*jur.*) temei. **3.** (*muz.*) motiv, temă. **4.** (*lit.*) subiect, temă. **5.** (*în expr.*) (*pict.*) **travailler sur le ~** a picta după natură; (*fam.*) **courtiser une femme pour le bon ~** a face curte unei femei în vederea căsătoriei.
motilité *s.f.* (*fiziol.*) motilitate; motricitate; capacitatea de a face mișcări.
motion *s.f.* **1.** (*înv.*) mișcare. **2.** moțiune; ~ **de censure** moțiune de cenzură.
motivant, ~e *adj.* care motivează, care aduce o motivație / o justificare.
motivation *s.f.* motivație; motivare; justificare.
motivationnel, ~le *adj.* motivațional, referitor la motivație.
motiver *v.t.* **1.** a motiva, a justifica; ~ **une attitude** a motiva o atitudine. **2.** a stimula, a susține; **ils étudient parce qu'ils sont motivés par les perspectives qui s'ouvrent** ei studiază pentru că sunt stimulați de perspectivele care se deschid.
moto *s.f.* (*fam., abrev.*) motocicletă.
motocross *s.m. invar.* motocros.
motoculteur *s.m.* (*agr.*) mic tractor pe două roți.
motoculture *s.f.* motocultură, agricultură mecanizată.
motocycle *s.m.* motoretă.
motocyclette *s.f.* motocicletă.
motocyclisme *s.m.* motociclism.
motocycliste *s.m.f.* motociclist.
motogodille *s.f.* mic motor care poate fi instalat în partea din spate a bărcii.
motonautique *adj.* referitor la sportul cu ambarcațiuni cu motor.
motonautisme *s.m.* sport cu ambarcațiuni cu motor, motocros nautic.
motoneige (*pl.* **motoneiges**) *s.f.* mic vehicul pe șenile, cu schiuri în față.
motopompe *s.f.* *(tehn.)* motopompă.
motopropulseur *s.m.* *(tehn.)* motopropulsor.
motorisation *s.f.* motorizare, mecanizare.
motoriser *v.t.* a motoriza, a mecaniza.
motoriste *s.m.* **1.** constructor de motoare (de avion sau autombil). **2.** mecanic de întreținere.
motorship *s.m.* (*angl.*) navă de comerț cu motor diesel.
mototracteur *s.m.* plug mecanic.
1. motrice *adj. f.* v. **moteur.**
2. motrice *s.f.* locomotivă.
motricité *s.f.* (*fiziol.*) motricitate.
mots-croisiste *s.m.f.* amator de cuvinte încrucișate.
motte *s.f.* **1.** bulgăre; **une ~ de terre** un bulgăre de pământ. **2.** movilă, mușuroi. **3.** (*în expr.*) ~ **de beurre** turtiță de unt; (*text.*) ~ **de cotton** ghemotoc de bumbac. **3.** (*metal.*) matriță din nisip. **5.** (*arg., în expr.*) **faire la ~** a plăti la comun.

motter *v.r. (vân., despre potârnichi)* a se ascunde după dâmburi.
motteux *s.m.* (*ornit.*) pietrarul-comun (*Denanthe oenanthe*).
motus! *interj.* ssst! mucles! pst! tăcere!
mot-valise *s.m.* (*lingv.*) cuvânt format din elemente ale altor cuvinte.
mou (*m. sg. înainte de vocală* **mol**), **molle I.** *adj.* **1.** moale, flasc, afânat; maleabil; **beurre ~** unt moale; **pâte molle** aluat moale. **2.** moale, plăcut; **oreiller ~** pernă moale; **fourrure molle** blană moale, plăcută la pipăit. **3.** moale, suplu, mlădios; **tige molle** tulpină mlădioasă. **4.** (*despre timp*) călduț. **5.** (*fig.*) lipsit de energie, moale, molâu; bleg; **caractère ~** caracter moale / bleg; **~ comme une chiffe** moale ca o cârpă; lipsit de vlagă; molâu. **6.** (*fig.*) moale, domol, încet; indolent, apatic; **élève ~** elev indolent. **II.** *s.m.* **1.** (*pop.*) plămân, bojoc. **2.** (*pop.*) burtă, pântec. **3.** (*în expr.*) **avoir du ~** a nu fi prea bine întins; **donner du ~** a slăbi o frânghie; **bourrer le ~ à qqn.** a-i face cuiva capul calendar; **rentrer dans le ~ à qqn.** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; (*prov.*) **quand l'un veut du ~, l'autre demande du dur** unuia îi vine gust dulce, altuia îi vine gust acru.
mouchage *s.m.* suflatul nasului.
moucharabieh *s.m.* (*arab.*) balcon închis cu grilaj (în arhitectura arabă).
mouchard, ~e *s.m.* **1.** (*fam., peior.*) delator, denunțător, turnător; spion. **2.** avion de observație. **3.** aparat de control. **4.** vizor (la ușă).
mouchardage *s.m.* (*fam.*) **1.** spionaj. **2.** denunțare, delațiune, turnătorie.
moucharder *v.t., v.i.* (*fam.*) **1.** a spiona. **2.** a denunța, a turna.
mouche *s.f.* **1.** (*entom.*) muscă (*Musca domestica*); **faire la ~ du coche** a se agita ca musca la arat; a se afla în treabă; (*prov.*) **on ne prend pas les ~s avec du vinaigre** muștele nu se prind cu oțet; **tomber comme des ~s** a cădea ca muștele; (*prov.*) **toutes les ~s ne sont pas ~s à miel** nu toate muștele fac miere; (*box*) **poids ~** categoria muscă. **2.** muscă, mic smoc de păr sub buza inferioară; **3.** muscă, aluniță artificială. **4.** momeală pentru pești. **5.** (*înv.*) bucată de tafta neagră pe care femeile o aplicau pe gât pentru a evidenția albeața carnației. **6.** centrul unei ținte. **7.** (*mar.*) vaporaș fluvial. **8.** (*scrimă*) bumb ce se pune în vârful floretei pentru a face inofensivă. **9.** (*pop.*) delator, turnător; agent din brigăzile de intervenție. **10.** (*pop.*) glonte. **11.** (*în expr.*) **on aurait entendu une ~ voler** era o liniște desăvârșită; **il ne ferait pas de mal à une ~** nu face rău nimănui, e inofensiv; **pattes de ~** scris ilizibil / necitet; **une fine ~** un șiret și jumătate; **faire d'une ~ un éléphant** *(fig.)* a face din țânțar armăsar; **gober des / les ~s** *(fig.)* **a.** a căsca gura; a sta cu degetul în gură; **b.** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană; **être piqué de quelque ~, prendre la ~** a se înfuria; a-i sări țandăra / muștarul; **quelle ~ te pique?** ce te-a apucat? ce-ți veni?; (*arg.*) **tuer les ~s à quinze pas / au vol** a-i mirosi gura urât; (*arg.*) **c'est à cause des ~s** uite, d-aia.
moucher I. 1. *v.t.* a sufla nasul cuiva; **~ un enfant** a-i sufla nasul unui copil. **2.** a reteza mucul unei lumânări. **3.** (*fam.*) a pune la locul lui pe cineva; a trage o praftură / o săpuneală cuiva. **4.** (*pop.*) a trage o bătaie cuiva; **je lui ai mouché la gueule** i-am tras una peste bot. **5.** (*în expr.*) **mouche ton nez!** nu-ți băga nasul unde nu-ți fierbe oala! **II.** *v.r.* **1.** a-și sufla nasul. **2.** (*în expr., pop.*) **ne pas se ~ du coude / du pied** a se crede buricul pământului; a fi plin de sine; **se faire ~** a încasa o praftură / o săpuneală; **il mouche du sang** îi curge sânge pe nas.
1. moucheron *s.m.* **1.** musculiță. **2.** (*pop.*) puști, prichindel; ștrengar. **3.** (*pop.*) om mărunt, scundac.
2. moucheron *s.m.* (*înv.*) muc de lumânare.
moucheronne *s.f.* (*reg.*) numele unor păstrăvi tineri.
moucheronner *v.t., v.i. (despre pești)* a vâna muștele la suprafața apei.
moucheté, ~e *adj.* **1.** *(despre țesături)* imprimat cu puncte, cu pete mici. **2.** cu pete, pătat; **teint ~** ten pătat; **pelage ~** blană de animal cu pete. **3.** (*despre florete*) cu bumb în vârf. **4.** (*despre cereale*) atins de boală.
moucheter *v.t.* **1.** (*text.*) a imprima cu puncte / mici pete de altă culoare. **2.** (*scrimă*) a pune un bumb în vârful floretei (pentru a o face inofensivă).
mouchetis *s.m.* (*constr.*) tencuială aplicată cu mătura pe suprafața exterioară a unui zid.
mouchette *s.f.* **1.** numele unui tip de rindea. **2.** (*arhit.*) muchea superioară a cornișei. **3.** scoică bivalvă. **4.** (*la pl.*) (*înv.*) foarfece de tăiat mucul lumânărilor.
moucheture *s.f.* **1.** (*text.*) picățele. **2.** pată naturală pe blana animalelor, pe penele păsărilor, pe aripile insectelor.
moucheur, -euse *s.m.f.* **1.** (*înv.*) mucarnic, persoană care stingea lumânările într-un teatru. **2.** persoană care-și suflă mereu nasul.
mouchodrome *s.m.* (*arg.*) chelie.
mouchoir *s.m.* **1.** batistă; **faire un nœud à son ~** a-și face un nod la batistă (pentru a-și aminti ceva). **2.** (*înv.*) basma, năframă, tulpan. **3.** (*în expr. sport*) **arriver dans un ~** a sosi cu un mic avans, în rânduri strânse; **~ de tête** batic.
mouchure *s.f.* **1.** muc de lumânare. **2.** mucozitate, muc.
moudjahid, moudjahidin *s.m.* (*arab.*) mujahedin, luptător musulman pentru cauza islamismului.
moudre *v.t.* **1.** a măcina, a râșni; **~ du café** a măcina cafea. **2.** (*fig.*) a zdrobi, a fărâma, a rupe; **~ les côtes à qqn.** a-i rupe cuiva coastele. **3.** (*în expr.*) **~ qqn. de coups** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; (*muz.*) **~ un air** a cânta mecanic (la flașnetă). **4.** (*arg.*) a pedala nebunește. **5.** (*arg.*) a dormi buștean. **6.** (*arg.*) a fi prostituată de profesie.
moue *s.f.* mutră; strâmbătură; **une ~ de mépris** o mutră disprețuitoare; **faire la ~ a.** a strâmba din nas; **b.** a face bot, a se bosumfla.
mouette *s.f.* (*ornit.*) pescăruș (*Larus*).
moufette *s.f.* (*pop., în expr.*) **c'est de la ~** nu prezintă nici un interes.

1. mouffette *s.f.* v. **mofette.**
2. mouffette *s.f.* (*zool.*) sconcs.
1. moufle *s.m.* (*metal.*) muflă.
2. moufle *s.f.* mănușă cu un singur deget.
mouflet, ~te *s.m.f.* (*fam.*) puști, țânc.
mouflon *s.m.* (*zool.*) muflon (*Ovis musimon*).
moufter, moufeter *v.i.* (*fam.*) a protesta (în contexte negative).
moufti *s.m.* muftiu.
mouillage *s.m.* **1.** muiere, umezire. **2.** îndoire cu apă a unui lichid. **3.** (*mar.*) ancorare. **4.** (*mar.*) manevră de ancorare. **5.** (*mar.*) adăpost pentru vapoare. **6.** (*mil.*) lansare de mine marine. **7.** (*pop.*) corupere, corupție.
mouillant, ~e *adj., s.m.* (*tehn.*) dizolvant.
mouille *s.f.* **1.** (*mar.*) deteriorare a încărcăturii unei nave din cauza umezelii sau a pătrunderii apei. **2.** scobitură pe fundul albiei unui râu. **3.** (*piel.*) înmuiere a pieilor pentru a le da suplețe.
mouillé, ~e I. *adj.* **1.** muiat, umezit, înmuiat; **du linge ~** rufe muiate. **2.** plin de lacrimi; **yeux ~s** ochi plini de lacrimi. **3.** (*pop.*) compromis. **4.** (*arg.*) beat criță. **5.** (*fon., în expr.*) **consonne ~e** consoană palatalizată. **6.** (*în expr.*) **~ jusqu'aux os** ud până la piele; **poule ~e** curcă plouată. **II.** *s.m.* **1.** (*înv.*) timp umed. **2.** sol umed.
mouille-bouche (*pl.* **mouille-bouche, mouille-bouches**) *s.f.* pară zemoasă care se topește în gură.
mouillement *s.m.* **1.** (*fon.*) înmuiere; **~ d'une consonne** înmuiere a unei consoane. **2.** (*culinar*) adăugare de apă sau vin la o mâncare în timpul fierberii.
mouiller I. *v.t.* **1.** a muia, a înmuia; **~ le linge** a înmuia rufele. **2.** a îndoi cu apă un lichid; (*fam.*) a boteza. **3.** a uda, a umezi. **4.** (*culinar*) a adăuga un lichid în timpul fierberii. **5.** (*fon.*) a muia; **~ une consonne** a înmuia o consoană. **6.** (*mar.*) a lansa mine marine. **7.** (*mar.*) a ancora; **le navire est mouillé loin de la ville** vasul e ancorat departe de port. **8.** (*pop.*) a compromite (pe cineva). **9.** (*pop., în expr.*) **~ sa chemise / sa liquette / son maillot** a trage tare; a face mari eforturi. **II.** *v.i.* (*pop.*) a-i fi teamă. **III.** *v.r.* **1.** a se uda (de ploaie). **2.** (*pop.*) a se compromite într-o afacere riscantă.
mouillère *s.f.* **1.** (*reg.*) porțiune de teren umedă. **2.** mină în care se infiltrează apă.
mouillette *s.f.* **1.** (*fam.*) bucată de pâine care se moaie (într-un ou moale, în vin). **2.** (*pop.*) limbă. **3.** (*pop.*) compromis; risc. **4.** (*în expr.*) **aller à la ~** a se compromite într-o afacere; **avoir les ~s** a tremura / a dârdâi de frică.
mouilleur *s.m.* **1.** buretieră. **2.** dispozitiv pentru coborârea ancorei. **3.** dispozitiv pentru înmuierea frunzelor de tutun. **4.** (*mar.*) vas puitor de mine. **5.** flacon din plastic cu dop perforat folosit pentru a stropi rufele. **6.** (*arg., înv.*) cârciumar.
mouilloir *s.m.* recipient folosit de călcătorese pentru stropirea rufelor.
mouillure *s.f.* **1.** umezire. **2.** urmă lăsată de umiditate. **3.** (*fon.*) palatalizare.
mouise *s.f.* (*pop.*) mizerie, sărăcie, lipsă, nevoie; **être dans la ~** a fi / a trăi în mizerie.
moujik *s.m.* (*ist.*) mujic.
moujingue I. *s.m.* (*arg.*) copil, țânc, plod. **II.** *adj.* (*arg.*) mic, de mici dimensiuni.
moukala, houkala *s.m.* (*arg.*) revolver.
moukère, mouquère *s.f.* (*arg.*) femeie, muiere.
1. moulage *s.m.* **1.** (*rar*) măcinare. **2.** (*ist.*) drept plătit seniorului pentru a măcina la moara lui.
2. moulage *s.m.* **1.** (*metal.*) turnare (în tipar). **2.** mulaj.
1. moule *s.m.* **1.** (*metal.*) formă, tipar; **couler du metal en fusion dans un ~** a turna metal topit într-un tipar. **2.** (*culinar*) formă (de tartă, de savarină). **3.** (*fig.*) model, tip, tipar; **c'est fait au ~** e perfect făcut / executat.
2. moule *s.f.* **1.** scoică, midie; **~ d'eau douce** scoică de apă dulce; **culture des ~s** cultură de scoici. **2.** (*fig., fam.*) bleg, nătăfleț, neghiob, nătâng, nătărău.
moulé, ~e *adj.* **1.** mulat; turnat, tipărit; **acier ~** oțel turnat. **2.** (*arhit.*) împodobit cu muluri; **colonne ~e** coloană împodobită cu muluri. **3.** (*în expr.*) **pain ~** pâine coaptă în formă; **écriture ~e** scris caligrafic, frumos.
mouler *v.t.* **1.** a mula, a da o formă. **2.** a face un mulaj; **~ une statue** a face un mulaj după o statuie. **3.** (*fig., cu prep.* **sur**) a modela ceva; a potrivi; **~ son attitude sur celle des autres** a-și modela atitudinea după cea a celorlalți. **4.** a se mula; **robe qui moule le corps** rochie care se mulează pe corp.
mouleur, -euse *s.m.f.* muncitor care execută mulaje (mai ales de sculpturi).
1. moulière *s.f.* crescătorie de scoici.
2. moulière *s.f.* teren mocirlos.
moulin *s.m.* **1.** moară; **~ à eau** moară de apă; **~ à vent** moară de vânt; *(fig.)* **se battre contre des ~s à vent** a se bate cu morile de vânt; **entrer quelque part comme dans un ~** a intra undeva ca la moară; *(fig.)* **apporter de l'eau au ~ de qqn.** a da cuiva apă la moară. **2.** râșniță; **~ à café** râșniță de cafea. **3.** teasc; **~ à huile** teasc de ulei. **4.** (*fam.*) motor (de automobil, de avion). **5.** (*arg.*) pistol automat, mitralieră. **6.** (*în expr.*) **jeter son bonnet par-dessus les ~s** *(fig.)* a-și da poalele peste cap; a-și da barișul pe ceafă; **ressembler à qqn. comme à un ~ à vent** a nu semăna deloc cu cineva; **c'est un ~ à paroles** îi merge gura ca o moară hodorogită / ca o meliță; **renvoyer qqn. à son ~** a pofti pe cineva să-și vadă de treburile lui; (*arg.*) **en avoir dans le ~** a fi curajos; (*prov.*) **on ne peut être à la fois au four et au ~** nu poți ședea în două locuri deodată.
moulinage *s.m.* **1.** (*text.*) răsucire mecanică a firelor de mătase. **2.** zdrobire mecanică a legumelor. **3.** (*pop.*) trăncăneală, vorbărie, sporovăială.
mouliner *v.t.* **1.** (*text.*) a mulina, a răsuci mecanic firele de mătase. **2.** a zdrobi mecanic legumele; **~ des pommes de terre** a zdrobi cartofi. **3.** (*pop.*) a pedala ușor *(ciclism)*. **4.** (*arg.*) a trăi din prostituție.
moulinet *s.m.* **1.** vârtelniță. **2.** (*pesc.*) mulinetă. **3.** mișcare de rotație. **4.** (*înv.*) moară mică.
moulinette *s.f.* **1.** aparat de zdrobit legumele. **2.** (*pop.*) mitralieră, pistol automat. **3.** (*pop., în expr.*) **passer qqn. à la ~ a.** a supune pe cineva unui interogatoriu; **b.** a ucide pe cineva; **passer qqch. à la ~** a zdrobi, a face praf.
moulineur, -euse, moulinier, -ère *s.m.f.* (*text.*) filator.

moult *adv.* (*înv., folosit numai în glumă*) mult, foarte mult, extrem.
moulu, ~e *adj.* **1.** măcinat; **café ~** cafea măcinată. **2.** (*fig.*) frânt, rupt, zdrobit de oboseală.
moulurage *s.m.* (*arhit.*) împodobire cu muluri.
mouluration *s.f.* (*arhit.*) totalitatea mulurilor dintr-o piesă de arhitectură sau de mobilier.
moulure *s.f.* (*arhit.*) mulură.
moulurer *v.t.* (*arhit.*) **1.** a împodobi cu muluri. **2.** a rindelui ciubucării.
moulureur *s.m.* lucrător care conduce mașina de tăiat marmură.
moulureuse *s.f.* mașină de tăiat marmură.
moulurière *s.f.* mașină de prelucrat lemnul destinat mulurilor.
moumoute *s.f.* **1.** (*fam., în limbajul copiilor*) pisoi. **2.** (*fam.*) perucă. **3.** (*fam.*) vestă din piele de oaie întoarsă.
mound *s.m.* (*angl.*) monument din America precolumbiană.
mouquère *s.f.* v. **moukère.**
mourant, ~e I. *adj.* **1.** muribund, pe moarte, agonizant; **un malade ~** un bolnav pe moarte. **2.** (*fig.*) slab, difuz, palid, scăzut; **lumière ~e** lumină slabă. **3.** care te face să mori de plictiseală / de nerăbdare / de râs. **II.** *s.m.f.* muribund; **rester au chevet d'un ~** a sta la căpătâiul unui muribund.
moureau *s.m.* (*ornit.*) numele popular al mărăcinarului (*rouge-gorge*).
mouricaude *s.f.* (*bot.*) zbârciogi-grași (*Gyromitra esculenta*).
mourillon *s.m.* v. **morillon (2.)**
mourir I. *v.i.* **1.** a muri, a deceda, a răposa, a se prăpădi, a se sfârși; **~ au champ d'honneur** a muri în luptă; a cădea pe câmpul de bătaie; **~ avant l'heure** a muri de tânăr; a muri cu zile; **~ debout** a muri în plină activitate; **~ de chagrin** a muri de inimă rea; **~ de faim** a muri de foame; a fi mort de foame; **~ de rire** a muri / a se omorî / a se prăpădi de râs; **~ jeune pleins de jours** a muri în floarea vârstei; **~ sur le coup** a muri pe loc; **~ sur un fumier / un grabat** a muri în mizerie; a muri fără pernă la cap; **que je meure si ...** să mor eu dacă ... **2.** (*despre flori*) a se ofili. **3.** a se stinge, a diminua, a scădea, a se pierde, a descrește; **il laisse ~ le feu** lasă focul să se stingă; (*fig.*) **une passion qui meurt** o pasiune care diminuează / se stinge / dispare. **4.** (*în expr.*) **faire ~ qqn.** a-i face cuiva de petrecanie; **faire ~ qqn. à petit feu** a-i mânca zilele cuiva; a-i face cuiva zile fripte; **~ de honte** a-i crăpa / plesni obrazul de rușine; **s'ennuyer à ~** a se plictisi de moarte, profund. **II.** *v.r.* **1.** a se stinge din viață, a fi pe punctul de a muri, a fi pe moarte. **2.** (*fig.*) a dispărea; a se stinge; **le feu se meurt** focul se stinge.
mouroir *s.m.* (*peior.*) azil de bătrâni unde aceștia sunt lăsați să moară aproape fără îngrijiri.
mouron *s.m.* **1.** (*pop.*) grijă, preocupare; **se faire du ~** a-și face griji. **2.** (*în expr.*) **c'est pas du ~ pour ton serin** nu e de nasul tău.
mouron-des-champs (*pl.* **mourons-des-champs**) *s.m.* (*bot.*) scânteiuță (*Anagallis arvensis*).
mouron-des-oiseaux (*pl.* **mourons-des-oiseaux**) *s.m.* v. **morgeline.**
mouronner I. *v.t.* (*pop.*) a aduce pe cineva la disperare. **II.** *v.r.* (*pop.*) a se neliniști, a-și face sânge rău.
mourre *s.f.* numele unui joc de noroc.
mouscaille *s.f.* **1.** (*arg.*) excrement. **2.** noroi. **3.** mizerie, ghinion. **4.** (*în expr.*) **l'avoir à la ~** a nu suporta / a detesta ceva; a fi scârbit de ceva.
mouscailleur *s.m.* gunoier.
mousmé(e) *s.f.* (*pop.*) **1.** femeie. **2.** amantă. **3.** femeie japoneză tânără.
mousquet *s.m.* (*ist.*) muschetă.
mousquetade, mousqueterie *s.f.* (*înv.*) salvă de muschete.
mousquetaire *s.m.* (*ist.*) mușchetar.
mousqueter *v.t.* (*înv.*) a trage cu muscheta.
mousqueterie *s.f.* (*înv.*) **1.** salvă de muschete. **2.** muschetărie, totalitatea muschetelor.
mousqueton *s.m.* (*înv.*) muscheton, veche armă de foc cu țeava scurtă.
moussaillon *s.m.* (*fam.*) marinar foarte tânăr.
moussaka *s.f.* (*culinar*) musaca.
moussant, ~e *adj., s.m.* care produce spumă; spumant.
1. mousse *s.m.* (*înv.*) elev marinar.
2. mousse *s.f.* (*bot.*) mușchi; **~ d'Islande** mușchi-de-munte (*Cetraria Islandica*).
3. mousse *s.f.* **1.** spumă; **~ de champagne** spumă de șampanie; **~ de savon** spumă de săpun; (*culinar*) **~ aux fraises** spumă de căpșuni. **2.** (*culinar*) varietate de pateu ușor. **3.** (*în expr.*) **la haute ~** crema societății; (*pop.*) **faire de la ~** a-și da aere; (*pop.*) **se faire de la ~** a se frământa; a-și face gânduri / griji; (*prov.*) **pierre qui roule n'amasse pas ~** piatra ce se rostogolește nimic nu dobândește; nu umbla din ușă în ușă că nu te mai pricopsești.
4. mousse *adj.* tocit, bont, cu vârful retezat.
mousseau *adj.m.* (*înv., în expr.*) **pain ~** pâine din făină de arpacaș.
mousseline I. *s.f.* (*text.*) muselină. **II.** *adj. invar.* **1.** (*în expr.*) **verre ~ a.** sticlă foarte fină; **b.** geam jivrat; (*culinar*) **sauce ~** sos spumos, sos cu frișcă.
mousser *v.i.* **1.** a face spumă; **le champagne mousse** șampania face spumă. **2.** (*pop.*) a spumega de mânie. **3.** (*în expr.*) **faire ~ qqn. a.** a scoate pe cineva din sărite / din balamale; **b.** a ridica pe cineva în slăvi; **faire ~ qqch.** a pune în valoare ceva, a lăuda ceva.
mousseron *s.m.* (*bot.*) nicorete (*Clitopilus prunulus*).
mousseux, -euse I. *adj.* **1.** spumos; **vin ~** vin spumos. **2.** (*înv.*) acoperit cu mușchi. **3.** acoperit cu puf; **rose mousseuse** trandafir acoperit cu puf. **II.** *s.m.* vin spumos; **boire du ~** a bea vin spumos.
moussoir *s.m.* tel.
mousson *s.f.* **1.** (*vânt*) muson. **2.** anotimpul musonului.
moussot *adj.m.* v. **mousseau.**
moussu, ~e *adj.* acoperit cu mușchi; **arbre ~** copac care este acoperit cu mușchi.

moustache *s.f.* **1.** mustață; **porter la ~** a purta mustață; **~ en croc** mustață în furculiță. **2.** (*iht.*) mreană (*Barbus barbus*). **3.** (*înv., în expr.*) **vieille ~** cătană veche.
moustachu, ~e *adj., s.m.* mustăcios.
moustérien, ~ne *adj., s.m.* (*geol.*) musterian, perioadă a Paleoliticului Mijlociu.
moustiquaire *s.f.* (*s.m. în Canada*) plasă contra țânțarilor.
moustique *s.m.* **1.** (*entom.*) țânțar (*Culex*). **2.** (*fam.*) copil; persoană foarte mică.
moût *s.m.* must.
moutard *s.m.* (*pop.*) țânc, prichindel, pici, mucos.
moutarde I. *s.f.* **1.** muștar; (*fig.*) **la moutarde lui monte au nez** îi sare muștarul. **2.** (*bot., în compuse*) **~-blanche** muștar (*Sinapis alba*); **~-noire** muștar-negru (*Brassica nigra*); **~-sauvage** muștar-de-câmp (*Sinapis arvensis*). **3.** (*pop.*) excrement. **II.** *adj. invar.* **1.** (culoare) muștar. **2.** (*în expr.*) **gaz ~** iperită, gaz de luptă.
moutardier *s.m.* **1.** muștarieră, vas în care se păstrează muștarul. **2.** fabricant de muștar. **3.** (*în expr.*) **se croire le premier ~ du pape** a se crede buricul pământului.
moutazilite, mutazilite *s.m.* (*rel.*) membru al unei secte musulmane.
moutier *s.m.* (*înv.*) mănăstire, schit.
mouton *s.m.* **1.** (*zool.*) oaie (*Ovis aries*). **2.** carne de oaie; **acheter du ~** a cumpăra carne de oaie. **3.** piele / blană de oaie; **un manteau en ~** un mantou de oaie. **4.** (*fig.*) om blând / blajin / bun / credul / naiv; prostănac. **5.** (*fam.*) ghemotoc de praf sub mobile. **6.** (*la pl.*) valuri mici înspumate; **la mer était couverte de ~s** marea era acoperită de valuri mici înspumate. **7.** baros de bătut stâlpi. **8.** (*arg.*) denunțător, delator, turnător. **9.** (*arg.*) deținut-informator al poliției plasat în celulă pentru a observa deținuții. **10.** (*în expr.*) **revenons à nos ~s** să revenim la subiect; **ce sont ~s de Panurge** când o oaie a dat în râpă, dau toate după ea; **être bien loin de ses ~s** a fi departe de așteptări; **saute-~** jocul de-a capra; **~ à cinq pattes** lucru rar; *(fig.)* lapte de pasăre; (*bot.*) **~-zoné** burete-flocos (*Lactarius torminosus*).
mouton, ~ne I. *adj.* **1.** blând ca oaia. **2.** (*înv.*) asemănător cu oaia; **figure ~ne** figură asemănătoare a oii. **II.** *s.f.* mielușea.
moutonné, ~e *adj.* **1.** creț; **cheveux ~s** păr creț. **2.** (*în expr.*) **ciel ~** cer presărat cu norișori albi rotunzi.
moutonnement *s.m.* mișcare a valurilor.
moutonner I. *v.t.* **1.** a încreți ca părul de oaie; **~ un enfant** a încreți părul unui copil. **2.** (*pop., în expr.*) **~ un prisonnier** a interoga / trage de limbă un deținut pentru a-i afla secretele. **II.** *v.i.* **1.** (*despre ape*) a forma valuri cu creste albe. **2.** a aminti de lâna oii; **des touffes blanches moutonnent dans la vallée** tufe albe sunt răspândite în vale, amintind de lâna oilor. **3.** (*despre cer*) a se acoperi cu norișori albi rotunzi.
moutonnerie *s.f.* **1.** fire blândă. **2.** spirit de imitație.
moutonneux, -euse *adj.* (*în expr.*) **mer moutonneuse** mare cu valuri mici și înspumate; **ciel ~** cer acoperit cu norișori albi.
moutonnier, -ère *adj.* **1.** (*fam.*) cu spirit de imitație / de turmă / gregar. **2.** (*înv.*) care amintește de oaie, care seamănă cu oaia.
mouture *s.f.* **1.** măcinare, măcinat, măcinătură. **2.** produsul măcinării. **3.** prețul plătit morarului pentru măcinat. **4.** (*în expr.*) **pain de ~** pâine din făină de grâu / secară / ovăz; **tirer d'un sac deux moutures** a obține un profit dublu dintr-o afacere.
mouvance *s.f.* **1.** (*ist.*) raport de dependență între domeniul seniorului și fief. **2.** raport de dependență între fiefuri. **3.** (*fig.*) sferă de influență; **ce petit pays se trouve dans la ~ de ses grands voisins** această țară mică se află în sfera de influență a marilor săi vecini.
mouvant, ~e *adj.* **1.** mișcător, mobil, schimbător; **sabie ~s** nisipuri mișcătoare. **2.** (*fig.*) instabil, nestatornic, variabil, nesigur; **opinion ~e** opinie nestatornică.
mouvement *s.m.* **1.** mișcare; **le ~ des astres** mișcarea aștrilor; **imprimer un ~** a imprima o mișcare; **~s sismiques** mișcări seismice; **prendre du ~** a face mișcare. **2.** mișcare, gest, atitudine; **~s de danse** mișcări / gesturi de dans; **en deux temps et trois ~s** în doi timpi și trei mișcări. **3.** mișcare, circulație, trafic; forfotă, furnicare; **le ~ des passants dans la rue** circulația trecătorilor pe stradă. **4.** circulație, fluctuație, variație (de bani, valori); **~ des prix** fluctuația prețurilor. **5.** mișcare, frământare, răzmeriță; **~s populaires** mișcări populare; **~ revendicatif** mișcare revendicativă. **6.** mișcare, schimbare, transferare (de personal, de efective militare). **7.** (*muz.*) indicație a vitezei de executare a unei partituri (largo, adagio etc.). **8.** *(fig.)* mișcare, curent de idei; **le ~ surréaliste** mișcarea suprarealistă. **9.** evoluție socială; **le ~ des idées** evoluția ideilor. **10.** (*în expr.*) **être dans le ~ a.** a merge în pas cu vremea; b. a fi la curent; **faire qqch. de son propre ~** a face ceva din proprie inițiativă; **~ de colère** acces de furie; (*geogr.*) **~ de terrain** accident de teren; **être sans cesse en ~** a nu putea sta locului.
mouvementé, ~e *adj.* **1.** *(despre terenuri)* accidentat. **2.** (*fig.*) agitat, frământat; furtunos; **séance ~e** ședință furtunoasă. **3.** vioi, plin de mișcare; **récit ~** povestire vioaie / plină de mișcare.
mouvementer *v.t.* (*rar*) a da mișcare, a însufleți, a da viață; **~ un récit** a da viață unei povestiri, a o însufleți.
mouvet *s.m.*, **mouvette** *s.f.* lingură de lemn.
mouvoir I. *v.t.* **1.** a mișca, a deplasa, a muta; **il ne peut ~ sa jambe** nu-și poate mișca piciorul; **le vent meut la roue du moulin** vântul mișcă roata morii; **les fils qui meuvent les marionnettes** firele care mișcă marionetele. **2.** (*fig.*) a impulsiona, a stârni, a îmboldi, a îndemna, a stimula, a determina; **dans ce qu'il fait, il est mû par l'ambition** în ceea ce face, este stimulat de ambiție. **II.** *v.r.* a se mișca, a se deplasa; **l'infirme se meut à grand-peine** infirmul se mișcă cu mare greutate.
moviola *s.f.* (*cinema*) moviolă, aparat de proiecție folosit la montajul filmelor.
moxa *s.m.* (*med.*) bețigaș folosit în medicina tradițională chinezească.

moye, moie *s.f. (geol.)* porțiune moale într-o piatră dură.
moyé, ~e *adj. (despre pietre, roci)* cu porțiuni moi.
1. moyen *s.m.* **1.** mijloc, mod, modalitate, cale, chip, fel, formă, metodă, manieră, procedeu, procedură, metodă; **par quel ~?** prin ce metodă? pe ce cale? (*prov.*) **la fin justifie les ~s** scopul scuză mijloacele. **2.** (*în expr.*) **par le ~ de** cu ajutorul; prin intermediul; prin mijlocirea; datorită; **employer les grands ~s** a recurge la măsuri extreme; a strânge chingile; **il n'y a pas ~ de** nu e chip să; **avoir des ~s a.** a fi înstărit, a avea posibilități; **b.** (*fig.*) a avea capacități intelectuale; **essayer tous les ~s** a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; (*pop.*) **tâcher ~ de** a încerca să.
2. moyen, ~ne *adj.* **1.** mijlociu, mediu; **taille ~ne** talie mijlocie; **oreille ~ne** urechea mijlocie; **Moyen Orient** Orientul Mijlociu. **2.** potrivit; moderat; mediocru; **prix ~** preț moderat; **intelligence ~ne** inteligență medie / mediocră / comună. **3.** de mijloc; **classe ~ne** clasă de mijloc.
moyenâgeux, -euse *adj.***1.** (*înv.*) medieval, referitor la Evul Mediu; **vie moyenâgeuse** viață medievală. **2.** (*fig.*) învechit, depășit, demodat, desuet, vetust; **idées moyenâgeiuses** idei învechite.
moyen-courrier *s.m.* avion de transport pe distanțe medii.
moyennant *prep.***1.** cu ajutorul ..., prin intermediul, datorită; **elle a pu avoir cette maison ~ un prix raisonnable** a putut avea această casă datorită unei sume rezonabile. **2.** (*înv*) **~ que** (*cu subj.*) cu condiția să.
moyenne *s.f.* medie; **cet enfant est plus intelligent que la ~** acest copil este mai inteligent decât media; **en ~** în medie.
moyennement *adv.* **1.** potrivit; moderat; mediocru; **il est ~ intelligent** are o inteligență mediocră; **comment va le convalescent? – ~** cum se simte convalescentul? – potrivit. **2.** (*înv.*) cu moderație.
moyette *s.f.* (*agr.*) cruce de snopi.
moyetter *v.t.* (*agr.*) a pune snopii în cruce.
moyeu *s.m.***1.** butucul roții. **2.** (*înv.*) gălbenuș de ou. **3.** (*înv.*) prună glasată.
1. mozambicain, ~e *adj.* mozambican, din Mozambic.
2. Mozambicain, ~e *s.m.f.* mozambican, locuitor al Mozambicului.
mozette *s.f.* v. **mosette.**
mozarabe *adj., s.m.f.* spaniol creștin autorizat să-și practice religia sub ocupația arabă (sec. XI, XII).
mozartien, ~nne I. *adj.* mozartian, care amintește de muzica lui Mozart. **II.** *s.m.f.* mozartian, persoană căreia îi place muzica lui Mozart.
mozzarella *s.f.* varietate de brânză italiană.
mû, mue *part. trecut al v.* **mouvoir.**
muabilité *s.f.* (*lit.*) muabilitate, variabilitate, capacitate de schimbare; instabilitate.
muable *adj.* (*înv.*) muabil, variabil, schimbător, instabil.
muance *s.f.* **1.** (*fiziol.*) schimbare a vocii copilului la pubertate. **2.** (*muz.*) schimbare a unei note în alta.
muard *s.m.* (*înv.*) copil cu vocea în schimbare.
muche-pot *s.m.* v. **musse-pot.**
mucher *v.t., v.r.* v. **musser.**
mucilage *s.m.* mucilagiu.
mucilagineux, -euse *adj., s.m.* mucilaginos.
mucor *s.m.* (*bot.*) mucor, specie de ciupercă.
mucoracées, mucorinées *s.f. pl.* (*bot.*) mucoracee, clasă de ciuperci.
mucosité *s.f.* mucozitate.
mucron *s.m.* (*bot.*) vârf mic cu care se termină unele organe ale plantelor.
mucus *s.m.* (*fiziol.*) mucus.
mudéjar, mudéjare I. *s.m.f.* musulman din Spania devenit supus spaniol creștin în urma recuceririi Spaniei de către creștini. **II.** *adj.* (*în expr.*) **art ~** artă în care se regăsesc influențe maure și creștine.
mue *s.f.* **1.** năpârlire. **2.** pielea, părul, penele lepădate în perioada de năpârlire. **3.** perioada năpârlirii. **4.** (*fig.*) schimbarea vocii la pubertate. **5.** cușcă pentru păsările puse la îngrășat.
muer I. *v.i.* **1.** a năpârli. **2.** a-și schimba vocea la pubertate. **II.** *v.t.* (*înv.*) **1.** a schimba, a transforma; **~ en** a transforma în. **2.** *(vân., în expr. despre cerbi)* a lepăda coarnele. **III.** *v.r.* a se schimba, a se transforma în; **amitié qui se mue en amour** prietenie care se transformă în dragoste.
muesli, musli *s.m. (culinar)* amestec de cereale (fulgi) și fructe, peste care se toarnă lapte.
muet, ~te I. *adj.***1.** mut; **sourd-~** surdomut; **être ~ comme une tombe** a fi mut / secret ca mormântul; **le cinéma ~** cinematograful mut. **2.** (*în expr.*) **être ~ comme un poisson / comme une carpe** a tăcea ca peștele; **la grande ~te** armata; **en rester ~** a-i pieri graiul; a rămâne cu gura căscată; **clavier ~** claviatură fără sunet, folosită pentru exersarea abilității degetelor; **médaille ~te** medalie fără inscripții; **carte ~te** hartă nescrisă; (*arg.*) **la ~te** conștiința; (*arg.*) **avoir des puces à la ~te** a avea mustrări de conștiință; **n'être pas ~** a nu avea gura cusută; a fi bun de gură; a ști să dea cu gura. **II.** *s.m.f.* (om) mut; **c'est un ~** e un mut.
muette *s.f.* (*înv.*) **1.** căsuță pentru câinii de vânătoare. **2.** pavilion de vânătoare.
muezzin *s.m.* muezin.
muffée *s.f.***1.** (*înv.*) cantitate mare. **2.** (*pop.*) chef; **avoir une ~** a fi beat criță / mort; (*pop.*) **prendre une bonne ~** a se îmbăta criță.
muffin *s.m.* (*angl.*) chiflă.
mufle I. *s.m.***1.** bot, rât; **~ de chien** bot de câine. **2.** (*înv.*) prostănac. **3.** (*fam.*) bădăran, mitocan, mârlan, mojic, țopârlan, mocofan. **4.** (*bot., în compuse*) **~-de-veau** gura-leului. **II.** *adj.* bădăran, mitocan.
muflée *s.f.* v. **muffée.**
muflerie *s.f.* (*fam.*) bădărănie, mitocănie, mârlănie, mojicie, țopârlănie, grosolănie.
muflier *s.m.* (*bot.*) gura-leului (*Antirrhinum majus*).
mufti, muphti *s.m.* v. **moufti.**
muge *s.m.* (*iht.*) chefal (*Mugil cephalus*).
mugir *v.i.***1.** a mugi, a rage; a zbiera; **la vache mugit** vaca mugește. **2.** (*fig.*) a vui, a urla, a țipa; **les sirènes mugissent** sirenele urlă. **II.** *v.t.* a arunca, a lansa; **~ des complaintes** a lansa lamentări, a se lamenta.

mugissant, ~e *adj.***1.** care mugește; **bœuf ~** bou care mugește. **2.** (*fig.*) care vuiește / urlă; **fiots ~s** valuri care vuiesc.
mugissement *s.m.***1.** muget, răget, zbieret; **le ~ de la vache** mugetul vacii. **2.** (*fig.*) vuiet, urlet; **le ~ des vagues** vuietul valurilor.
muguet *s.m.***1.** (*bot.*) lăcrămioară, mărgăritărel (*Convallaria majalis*). **2.** (*fam., înv.*) tânăr elegant. **3.** (*med.*) numele unei boli contagioase (*Candida albicans*).
mugueter *v.t., v.i.* **1.** (*fam., înv.*) a face curte. **2.** (*înv.*) a râvni; a jindui, a năzui.
muid *s.m.***1.** veche unitate de măsură pentru capacitate. **2.** butoi.
mular *s.m.* (*zool.*) cașalot din mările reci (*Physeter tursio*).
mulard, ~e *s.m.f., adj.* (*ornit.*) specie de rață corcită.
mulassier, -ère *adj.***1.** referitor la catâri; care se compune din catâri. **2.** care naște catâri; **jument mulassière** iapă care naște catâri.
mulâtre, ~sse *s.m.f., adj.* mulatru.
1. muie *s.f.* papuc de damă fără câlcâi.
2. muie *s.f.* (*zool.*) catârcă.
3. muie *s.f.* (*arg.*) mic distribuitor de droguri.
mule-jenny (*pl.* **mules-jennys**) *s.f.* vechi război de țesut.
mulet *s.m.***1.** (*zool.*) catâr (*Equus asinocaballus*); **être têtu comme un ~** a fi încăpățânat ca un catâr; (*fam.*) **chargé comme un ~** încărcat / împovărat ca un catâr. **2.** (*iht.*) barbun (*Mullus barbatus*). **3.** (*în expr.*) **garder le ~** a aștepta mult și bine; a i se urî așteptând; **être rembourré comme un bât de ~** a fi încotoșmănat ca Baba Dochia.
muleta *s.f.* pânză roșie cu care se întărâtă taurul la coride.
muletier, -ère I. *adj.* de catâri, referitor la catâri; **chemin ~** drum de catâri. **II.** *s.m.* conducător de catâri. **iII.** *s.f. pl.* năvod de prins chefalii.
muleton *s.m. dim. de la* **mulet (1.)**
muletonne *s.f. dim. de la* **muie (2.)**
mulette *s.f.* (*zool.*) scoică de râu din nordul Franței, care produce perle mici.
mulla *s.m.* v. **mollah.**
1. mulle *s.f.* (*înv.*) cheag (la rumegătoare).
2. mulle *s.m.* (*iht.*) specie de pește căreia îi aparține rândunica de mare.
mulon *s.m.* grămadă de sare acoperită cu un strat de argilă în vederea conservării.
mulot *s.m.* (*zool.*) șoarece-de-pădure (*Apodemus sylvaticus*).
mulsion *s.f.* mulgere a unui animal domestic.
multangulaire, multangulé, ~e *adj.* cu multe unghiuri.
multibranche *adj.* **1.** cu multe crăci. **2.** (*în expr.*) **hameçon ~** cârlig dublu sau triplu.
multicâble *adj.* (*tehn.*) care are mai multe cabluri; **benne ~** benă cu mai multe cabluri.
multicaule I. *s.m.* (*bot.*) specie de dud din Filipine (*Morus*). **II.** *adj.* cu multe tulpine / tije.
multicellulaire *adj.* (*biol.*) multicelular.
multicolore *adj.* multicolor.
multicoque *adj.* (*mar.*)(navă) cu mai multe coci.
multicouche *adj.* (*tehn.*) cu mai multe straturi.
multiculturalisme *s.m.* coexistența mai multor culturi într-o țară.
multidimensionnel, ~e *adj.* (*mat.*) multidimensional, pluridimensional.
muitidiscipiinaire *adj.* multidisciplinar.
multiethnique *adj.* unde coexistă mai multe etnii.
multifilaire *adj.* (*tehn.*) format din multe fire.
multiflore *adj.* (*bot.*) cu multe flori.
multiforme *adj.* multiform.
multigrade *adj.* *(despre substanțe, uleiuri)* multigrad.
multilatéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* multilateral.
multilingue *adj.* care există / se realizează în mai multe limbi.
multilobé, ~e *adj.* (*despre frunze*) multilobat, cu mulți lobi.
multiloculaire *adj.* (*bot.*) despărțit în mai multe loji.
multimédia *adj.* referitor la mai multe medii de informare.
multimètre *s.m.* (*el.*) multimetru.
multimillionnaire *adj., s.m.f.* multimilionar.
multinational, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*despre state*) multinațional.
multipare *adj., s.f.* **1.** (*zool., despre femele*) multipară, care naște mai mulți pui o dată. **2.** *(despre femei)* care a născut de mai multe ori.
multipartisme *s.m.* (*pol.*) multipartism.
multiple I. *adj.* multiplu, variat, felurit; numeros; **à de ~s reprises** în numeroase rânduri. **II.** *s.m.* (*mat.*) multiplu; **de ~s exemples** numeroase exemple.
multiplet *s.m.* (*inform., mat.*) multiplet.
multiplex *s.m.* (*radio, TV*) multiplex.
multipliable *adj.* multiplicabil, care poate fi înmulțit.
multiplicande *s.m.* (*mat.*) deînmulțit.
multiplicateur, -trice *adj., s.m.***1.** (*mat.*) înmulțitor. **2.** (*aparat*) multiplicator.
multiplicatif, -ive *adj.* multiplicativ, care multiplică.
multiplication *s.f.***1.** (*mat.*) multiplicare, înmulțire; **table de ~** tabla înmulțirii. **2.** (*bot., biol.*) reproducere, înmulțire.
multiplicité *s.f.* multiplicitate, mulțime, cantitate, pluralitate; diversitate, varietate; **une ~ d'aspects** o mulțime / o varietate de aspecte.
multiplier I. *v.t.* a multiplica, a înmulți; a spori, a crește (numărul); **~ les démarches** a înmulți demersurile. **II.** *v.i.* (*rar., înv.*) a crește, a se înmulți; (*Biblie*) **croissez et multipliez** creșteți și vă înmulțiți; (*despre animale*) a se înmulți, a pui; **les lapins multiplient vite** iepurii se înmulțesc repede. **III.** *v.r.* **1.** a se înmulți, a spori; **ies pièges se multiplient** piedicile se înmulțesc. **2.** a se reproduce; **espèces d'ani-maux qui se multiplient vite** specii de animale care se reproduc repede.
multipolaire *adj.* **1.** (*el.*) multipolar. **2.** (*biol., în expr.*) **cellule ~** celulă nervoasă cu multe prelungiri.
multiprocesseur *s.m., adj.* (*inform.*) multiprocesor.
multiprogrammation *s.f.* (*inform.*) multiprogramare.
multipropriétaire *s.m.f.* coproprietar al unui apartament pe care îl poate folosi într-o anumită perioadă a anului.

multipropriété *s.f.* coproprietate pe care fiecare coproprietar o poate folosi într-o anumită perioadă a anului.
multiracial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* multirasial, care cuprinde mai multe rase; **pays ~** țară multirasială.
multirisque *adj.* (*fin., despre asigurări*) care acoperă mai multe riscuri.
multisalles *adj., s.m.* cinematograf cu mai multe săli de proiecție.
multiséculaire *adj.* multisecular.
multistandard *s.m., adj. invar.* receptor TV care poate primi mai multe emisiuni din standarde (norme) diferite.
multitâche *adj.* (ordinator) multiprogramat.
multitraitement *s.m.* (*inform.*) executare simultană a mai multor programe (de către un ordinator).
multitube *adj.* (*mil.*) (lansator de rachete) alcătuit din mai multe țevi.
multitude *s.f.* **1.** multitudine; mulțime, sumedenie, puzderie, duium, grămadă, puhoi, masă; **une ~ de gens assistaient à la cérémonie** o mulțime de oameni asistau la ceremonie. **2.** (*peior.*) gloată, vulg.
muni *part. trecut* de la **munir.**
1. munichois, ~e *adj.* din München, referitor la München.
2. Munichois, ~e *s.m.f.* locuitor al orașului München, münchenez.
municipal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* municipal; **théâtre ~** teatru municipal.
municipalisation *s.f.* municipalizare, punere sub controlul unei municipalități.
municipaliser *v.t.* a municipaliza, a supune controlului unei municipalități.
municipalité *s.f.* municipalitate.
municipe *s.m.* (*antichitatea romană*) municipiu.
munificence *s.f.* munificență, generozitate, dărnicie, mărinimie, culanță, larghețe.
munificent, ~e *adj.* munificent, generos, darnic, mărinimos, culant.
munir I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a înarma, a întări (o fortăreață, o armată). **2.** a înzestra, a echipa, a utila, a dota; a aproviziona; **~ une fabrique d'outillage moderne** a înzestra cu utilaj modern o fabrică. **II.** *v.r.* **1.** a lua cu sine, a se aproviziona; **se ~ de provisions** a lua cu sine provizii. **2.** (*fig.*) a se înarma; **se ~ de patience** a se înarma cu răbdare.
munition *s.f.* **1.** (*înv.*) provizii; hrană; (*ir.*) **~ de bouche** de-ale gurii. **2.** (*mil., la pl.*) muniții. **3.** (*în expr.*) **pain de ~** pâine soldățească.
munitionnaire *s.m.* (*mil.*) intendent.
munster *s.m.* varietate de telemea cu chimion.
muntjac *s.m.* (*zool.*) cerb cu coarne scurte, din Asia de Sud-Est.
muphti *s.m.* v. **moufti.**
muqueux, -euse I. *adj.* **1.** mucos, de natura mucusului; **exsudat ~** exsudat mucos. **2.** care secretă mucus / mucozități; **glandes muqueuses** glande care secretă mucozități, **II.** *s.f.* membrană mucoasă.
mur *s.m.* **1.** zid, perete; **~ de brique** zid de cărămidă; **construire un ~** a construi un zid; **~ de clôture** zid de împrejmuire; **coller qqn. au ~** a pune pe cineva la zid, a-l împușca; **entre quatre ~s** (închis) între patru pereți, izolat; (*prov.*) **les ~s ont des oreilles** zidurile au urechi; **se cogner la tête contre les murs** a se da cu capul de pereți / de toți pereții; **raser les ~s** a se strecura pe lângă ziduri; (*fig.*) **se heurter à un ~** a se lovi ca de un zid. **2.** (*fig., la pl.*) oraș; **dans nos ~s** în orașul nostru, între zidurile noastre. **3.** (*fig.*) zid, obstacol, barieră; **un ~ de silence** un zid de tăcere. **4.** (*în expr.*) **mettre qqn. au pied du ~** a încolți pe cineva, a-l strânge cu ușa; **tirer de l'huile d'un ~** a scoate bani din piatră seacă; (*pop.*) **faire le ~** a o șterge de la internat / de la cazarmă.
mûr, ~e *adj.* **1.** (*despre fructe, cereale*) copt; **cerises ~es** cireșe coapte; **blé ~** grâu copt. **2.** (*despre abcese, bube*) copt; **un furoncle ~** un furuncul copt. **3.** (*despre oameni*) matur, copt; **ce garçon est ~ pour son âge** acest băiat este matur / copt pentru vârsta lui. **4.** (*fig.*) matur, chibzuit, socotit, cumpănit, cumpătat, echilibrat, măsurat, ponderat; **après ~e réflexion** după matură chibzuință. **5.** (*în expr.*) **âge ~** maturitate; **être ~ pour qqch.** a fi pregătit pentru a obține ceva; **étoffe ~e** stofă uzată; (*pop.*) **être ~** a fi beat mort / criță.
murage *s.m.* zidire; închidere cu ziduri; **~ d'une porte** zidire a unei uși.
mûraie *s.f.* plantație de duzi.
muraille *s.f.* **1.** zid, perete gros; **se casser la tête contre la ~** a se da cu capul de pereți; **la ~ de Chine** Marele Zid Chinezesc. **2.** (*mar.*) peretele vasului de deasupra liniei de plutire. **3.** (*la pl.*) zid de apărare (la o fortăreață). **4.** copită.
mural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** mural, de perete; fixat de perete; **peinture ~e** pictură murală, frescă; **bibliothèque ~e** bibliotecă de perete. **2.** (*în expr.*) **plante ~e** plantă agățătoare.
murdinguer *v.r.* (*arg.*) a se îmbăta criță, a se afuma.
mûre *s.f.* **1.** (*bot.*) dudă, agudă. **2.** (*în expr.*) (*prov.*) **autant en dit le renard des ~s** vulpea când nu ajunge la struguri zice că sunt acri.
mûrement *adv.* în mod matur, cu maturitate, cu chibzuință, cu cumpătare; **réfléchir ~** a reflecta cu maturitate.
murène *s.f.* (*iht.*) murenă (*Muraena Helena*).
murer I. *v.t.* **1.** a zidi, a împrejmui cu ziduri; **~ une ville** a împrejmui cu ziduri un oraș. **2.** a zidi, a închide, a astupa cu zid (uși, ferestre). **3.** (*fig.*) a închide, a izola; **un éboulement a muré des mineurs au fond** o prăbușire a izolat minerii în fundul minei. **II.** *v.r.* **1.** a se izola; **se ~ chez soi et n'en plus sortir** a se izola acasă și a nu mai ieși. **2.** (*fig.*) a se izola, a se închide în sine; **se ~ dans sa douleur** a se izola / închide în durerea sa.
muret, muretin *s.m.*, **murette** *s.f. dim.* de la **mur.**
murex *s.m.* (*zool.*) scoică din care se extrăgea în trecut purpura (*Murex*).
muriate *s.m.* (*chim., înv.*) numele vechi al clorurilor.
muriatique *adj.* (*înv., chim., în expr.*) **acide ~** acid clorhidric.
muridés *s.m. pl.* (*zool.*) muride, familie de rozătoare mici.

mûrier *s.m.* (*bot.*) **1.** dud, agud (*Morus alba* și *Morus nigra*). **2.** (*în compuse*) **~-de-haies** mur (*Rubus fructicosus*).
mûrir I. *v.i.* **1.** a se coace; **les fruits mûrissent** fructele se coc. **2.** (*med., despre abcese, bube*) a se coace; **le furoncle mûrit** furunculul se coace. **3.** (*fig.*) a se maturiza; **cet enfant mûrit** acest copil se maturizează. **II.** *v.t.* **1.** a coace; **le soleil mûrit les blés** soarele coace grâul. **2.** a maturiza; **les vicissitudes l'ont muri** vicisitudinile l-au maturizat. **III.** *v.r.* (*pop.*) a se îmbăta criță, a se afuma.
mûrissage, mûrissement *s.m.* coacere; maturizare.
mûrissant, ~e *adj.***1.** care se coace, care este pe punctul de a se coace; **fruit ~** fruct care se coace. **2.** (*fig.*) care nu mai este tânăr, copt; **femme ~e** femeie care nu mai este tânără, femeie coaptă / matură.
mûrissement *s.m.* v. **mûrissage.**
murmel *s.m.***1.** (*zool.*) marmotă (*Arctomys marmotta*). **2.** blană de marmotă.
murmurant, ~e *adj.* murmurător, murmuitor, care murmură; **ruisseau ~** pârâu care murmură.
murmure *s.m.* **1.** murmur, șoaptă, zvon, zumzet; **~ de voix lointaines** zumzet de voci îndepărtate. **2.** susur, șopot; **~ du ruisseau** susurul pârâului. **3.** freamăt; **le ~ des arbres** freamătul copacilor.
murmurer I. *v.i.* **1.** a murmura, a vorbi încet, a șușoti; **~ à l'oreille de qqn.** a murmura la urechea cuiva. **2.** a susura, a șopoti; **un jet d'eau murmure au milieu du jardin** o fântână arteziană susură în mijlocul grădinii. **3.** a fremăta; **le feuillage murmure sous le vent** frunzișul freamătă sub adierea vântului. **II.** *v.t.* a murmura, a șopti; **~ un secret à l'oreille** a șopti un secret la ureche.
mûron *s.m.* (*bot., reg.*) mură.
musacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante monocotiledonate căreia îi aparține bananierul.
musagète *adj.m.* (*mit., în expr.*) **Apollon ~** (zeul) Apollo, conducătorul muzelor.
musaraigne *s.f.* (*zool.*) chițcanul-de-pădure (*Sorex araneus*).
musard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* pierde-vară; gură-cască; târâie-brâu; suflă-n-vânt.
musarder *v.i.* (*fam.*) a hoinări, a căsca gura, a-și pierde vremea.
musardise *s.f. (fam.)* hoinăreală, vagabondare, colindare, cutreierare.
musc *s.m.* **1.** (*zool.*) mosc (*Moscus moschiferus*). **2.** mosc, substanță mirositoare secretată de mosc. **3.** parfum pe bază de mosc.
muscade I. *s.f.* **1.** (*bot.*) nucșoară. **2.** mingiuță folosită de scamatori. **II.** *adj. f.* (*în expr.*) **rose ~** varietate de trandafir roșu.
muscadelle *s.f.* varietate de pară tămâioasă.
muscadet *s.m.* vin muscat.
muscadier *s.m.* (*bot.*) nucșor (*Myristica fragrans*).
muscadin *s.m.* (*ist.*) tânăr regalist elegant din timpul Revoluției (1793).
muscadine *s.f.* ciocolată fină umplută (cu cremă).
muscardin *s.m.* (*zool.*) pârș-de-alun (*Muscardinus avellanarius*).
muscardine *s.f.* muscardină, boală mortală a viermilor de mătase.
muscari *s.m.* (*bot.*) plantă ornamentală din Europa și din Asia Mică.
muscari-faux-botryde *s.m.* (*bot.*) ceapa-ciorii, porumbei (*Muscari botryoides*).
muscarine *s.f.* muscarină, otravă puternică conținută în unele ciuperci.
muscat I. *s.m.* numele unor specii de viță-de-vie. **II.** *adj.* (*despre struguri, vin*) muscat, tămâios.
muscidés *s.m. pl.* (*entom.*) familie de insecte diptere, care cuprinde muștele.
muscinées *s.f. pl.* (*bot.*) clasă de vegetale care cuprinde mușchii.
muscle *s.m.***1.** (*anat.*) mușchi. **2.** (*fig., fam.*) putere, vigoare; **avoir du ~, être tout ~** a fi robust, a avea putere.
musclé, ~e *adj.***1.** musculos, mușchiulos, solid; **un sportif ~** un sportiv mușchiulos / solid. **2.** (*arg. școl., în expr.*) **appariteurs ~s** polițiști în civil care asigură ordinea în facultăți; **problème ~** problemă grea.
muscler *v.t.* a dezvolta mușchii cuiva; **faire des exercices pour ~ la poitrine** a face exerciții pentru a dezvolta mușchii pieptului.
muscovite *s.m.* (*mineral.*) muscovit, varietate de mică incoloră sau albă.
musculaire *adj.* muscular, referitor la mușchi; **force ~** forță musculară.
musculation *s.f.* exerciții destinate dezvoltării musculaturii.
musculature *s.f.* musculatură.
musculeux, -euse *adj.* musculos, mușchiulos.
muse *s.f.* **1.** (*mit.*) muză; **les neuf ~s** cele nouă muze. **2.** (*înv.*) poezie; literatură; **cultiver les ~s** a scrie poezie. **3.** (*fig.*) muză, inspirație poetică. **4.** (*înv.*) muză, femeie care inspiră un poet.
museau *s.m.* **1.** bot; **~ de chien** bot de câine. **2.** (*pop.*) mutră.
musée *s.m.* muzeu.
museler *v.t.* **1.** a pune botniță unui animal; **~ un chien méchant** a pune botniță unui câine rău. **2.** (*fig., fam.*) a reduce la tăcere; **~ la presse** a reduce la tăcere presa.
muselet *s.m.* armătură metalică ce menține dopul la sticlele de vin spumos.
muselière *s.f.* botniță.
musellement *s.m.* **1.** punere a unei botnițe. **2.** (*fig.*) reducere la tăcere (a presei, a opoziției).
muséobus *s.m.* autobuz amenajat pentru expoziții itinerante.
muséographe *s.m.f.* muzeograf.
muséographie *s.f.* muzeografie.
muséologie *s.f.* muzeologie.
muser *v.i.* **1.** (*înv.*) a pierde vremea, a hoinări. **2.** (*vân.*) (*despre cerbi*) a intra în perioada de rut.
muserolle *s.f.* căpețea, parte a frâului.
musette I. *s.f.* **1.** cimpoi. **2.** melodie pentru cimpoi. **3.** traistă de ovăz pentru cai; desagă, raniță. **4.** v. **musaraigne.** **5.** (*pop., în expr.*) **qui n'est pas dans une ~** valoros; (*pop.*) **en avoir un coup dans la ~, avoir sa ~** a fi beat. **II.** *s.m.* (*în expr.*) **bal ~** serbare câmpenească.

muséum (*pl.* **muséums**) *s.m.* **1.** (*înv.*) muzeu. **2.** muzeu de științe naturale.
musical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** muzical; **pièce ~e** piesă muzicală. **2.** (*fig.*) melodios, armonios, plăcut; **voix ~e** voce melodioasă. **3.** muzical, înzestrat pentru muzică; **avoir l'oreille ~e** a avea ureche muzicală.
musicalement *adv.* **1.** sub raport muzical; conform regulilor muzicii. **2.** din punct de vedere muzical; **cet enfant est doué ~** acest copil este înzestrat pentru muzică.
musicalité *s.f.* muzicalitate; armonie; **la ~ d'une phrase** muzicalitatea unei fraze.
music-hall (*pl.* **music-halls**) *s.m.* (*angl.*) **1.** teatru de music-hall. **2.** spectacol de music-hall.
musicien, ~ne I. *s.m.f.* **1.** muzician, muzicant; **~ dans un orchestre** muzician într-o orchestră. **2.** (*pop.*) escroc. **II.** *adj.* muzician, cu talent muzical; **un garçon ~** un băiat cu talent muzical; **avoir l'oreille ~ne** a avea ureche muzicală. **III.** *s.m. pl.* (*pop.*) fasole.
musicographe *s.m.f.* muzicograf, specialist în muzicografie.
musicographie *s.f.* muzicografie, studii consacrate muzicii.
musicographique *adj.* muzicografic.
musicologie *s.f.* muzicologie.
musicologue *s.m.f.* muzicolog.
musicothérapie *s.f.* muzicoterapie, folosirea muzicii în tratamentul unor afecțiuni nervoase.
musique *s.f.* **1.** muzică; **aimer la ~** a iubi muzica; **~ classique** muzică clasică. **2.** muzică scrisă, text muzical, partitură; **déchiffrer la ~** a descifra un text muzical; **jouer sans ~** a cânta fără partitură, pe dinafară. **3.** (*arg.*) turnător. **4.** (*arg.*) mincinos. **5.** (*în expr.*) **connaître la ~ a.** a ști la ce să se aștepte; **b.** a-și conduce bine barca; a ști să se descurce în viață; **être réglé comme du papier à ~ / comme un papier de ~ a.** a fi meticulos în tot ce face; **b.** a merge șnur; **mettre en ~** a pune pe note; **la ~ du régiment** fanfara regimentului; **en avant la ~** să mergem; să pornim; să-i dăm drumul; (*peior.*) **c'est toujours la même ~** mereu aceeași poveste; (*pop.*) **jouer / monter une ~ à qqn.** a încerca să păcălești pe cineva; a turna gogoși cuiva; **faire de la ~** a face scandal, a protesta zgomotos; **baisse un peu ta ~** las-o mai moale; **c'est une autre ~** *(fig.)* e o altă mâncare de pește; **chef de ~** capelmaistru.
musiquer I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a pune muzică; **~ des vers** a pune niște versuri pe muzică. **2.** (*arg.*) a convinge. **II. 1.** (*înv.*) a face muzică, a cânta. **2.** (*arg.*) a se plânge, a se văicări. **3.** (*arg.*) a minți, a tromboni.
musiquette *s.f.* **1.** (*peior.*) bucată muzicală fără valoare. **2.** (*arg.*) șantaj.
musli *s.m.* v. **muesli.**
musoir *s.m.* (*mar.*) **1.** capătul larg al digului. **2.** capătul unei ecluze.
musqué, ~e *adj.* **1.** parfumat cu mosc. **2.** tămâios. **3.** (*fig., înv.*) afectat, artificial, emfatic, prețios.
musquer *v.t.* a parfuma cu mosc.
musse *s.f.* (*vân.*) trecere îngustă printr-un gard pentru iepuri.
musser *v.t., v.r.* (*pop., înv.*) a (se) ascunde.
mussitation *s.f.* (*med.*) **1.** alterare a vocii. **2.** greutate în articulare.
mustang *s.m.* (*zool.*) cal sălbatic din America de Sud (adus din Europa).
mustélidés *s.m. pl.* (*zool.*) mustelide, familie de mamifere mici căreia îi aparțin nevăstuica și vidra.
musulman, ~e *adj., s.m.f.* musulman.
mutabilité *s.f.* mutabilitate.
mutable *adj.* mutabil.
mutage *s.m.* oprirea mustului din fiert.
mutagene *adj., s.m.* (*biol.*) mutagen, care poate provoca mutații.
mutagenèse *s.f.* (*biol.*) mutageneză.
mutant, ~e *adj., s.m.f.* (*biol.*) mutant, derivat prin mutație genetică.
mutation *s.f.* **1.** (*biol.*) mutație. **2.** schimbare, transformare; evoluție; **les ~s historiques** schimbările istorice. **3.** mutație, înlocuire, schimbare, transferare; **~ d'un militaire / d'un footballeur** transferarea unui militar / a unui fotbalist. **4.** (*jur.*) mutație, trecerea unei proprietăți de ia un proprietar la altul.
mutationnisme *s.m.* (*biol.*) mutaționism, teoria mutațiilor.
mutationniste *s.m.f., adj.* mutaționist, adept al mutaționismului.
mutchell *interj.* (*arg.*) tăcere! gura!
1. muter *v.t.* a opri / a tăia mustul din fiert.
2. muter *v.t.* a schimba, a înlocui, a transfera; **~ un athlète à un autre club** a transfera un atlet la un ait club.
mutilant, ~e *adj.* mutilant, care mutilează.
mutilateur, -trice *adj., s.m.f.* (persoană) care mutilează, mutilator; degradator; **~ de tableaux** mutilator de tablouri.
mutilation *s.f.* **1.** mutilare, schilodire, estropiere, sluțire, desfigurare, deformare, ciuntire; **~ volontaire** mutilare voluntară. **2.** (*fig.*) deteriorare, stricare, degradare; **~ d'œuvres d'art** deteriorare a unor opere de artă. **3.** *(fig.)* mutilare, suprimare, trunchiere, înlăturare, tăiere; **~ d'un texte** mutilare a unui text (prin excluderea unor fragmente).
mutilé, ~e I. *adj.* **1.** mutilat, schilodit, estropiat, sluțit, desfigurat, deformat, ciuntit; **visage ~** chip mutilat, sluțit. **2.** (*fig.*) deteriorat. stricat, suprimat; **livre ~** carte tăiată (pentru a i se lua pagini). **II.** *s.m.f.* mutilat; **~ de guerre** mutilat de război.
mutiler I. *v.t.* **1.** a mutila, a schilodi, a estropia, a sluți, a desfigura, a deforma; **un chien a été mutilé par une voiture** un câine a fost schilodit de un automobil. **2.** a deteriora, a strica, a degrada; **~ une œuvre d'art** a deteriora o operă de artă. **3.** (*fig.*) a tăia, a trunchia, a suprima; **~ un livre** a tăia o carte (pentru a-i scoate pagini). **II.** *v.r.* a se mutila.
mutin, ~e I. *adj.* **1.** (*înv.*) îndărătnic, nesupus, refractar, recalcitrant. **2.** ștrengar, șmecher; dezghețat, vioi; **garçon ~** băiat dezghețat. **II.** *s.m.f.* rebel, răzvrătit, revoltat, răsculat.
mutiné, ~e *adj., s.m.f.* revoltat, insurgent (într-o răscoală), răsculat.
mutinement *s.m.* (*înv.*) **1.** revoltă, răscoală, răzmeriță. **2.** încăpățânare.

mutiner *v.t.* **1.** a se revolta, a se răvrăti, a se răscula (împotriva unei autorități); **les prisonniers se sont mutinés contre leurs gardiens** deținuții s-au răzvrătit împotriva paznicilor lor. **2.** (*înv.*) a se irita, a se enerva.
mutinerie *s.f.* **1.** rebeliune, revoltă, răzvrătire; **la ~ des prisonniers** revolta deținuților. **2.** (*fig., rar*) vioiciune; ștrengărie, aer dezghețat.
mutique *adj.* (*med.*) care refuză să vorbească.
mutisme *s.m.* mutism, muțenie; **s'enfermer dans son ~** a se închide în muțenia sa.
mutité *s.f.* (*înv.*) v. **mutisme.**
mutualisme *s.m.* (*ec.*) mutualism, sistem de solidaritate și de ajutor reciproc.
mutualiste I. *adj.* mutualist, de ajutor reciproc; **société ~** societate de ajutor reciproc. **II.** *s.m.f.* adept al mutualismului.
mutualité *s.f.* *(rar)* mutualitate, reciprocitate; mutualism.
mutuel, ~le I. *adj.* mutual, reciproc; **sympathie ~le** simpatie reciprocă. **II.** *s.f.* societate de ajutor reciproc.
mutuellement *adv.* (în mod) mutual, reciproc.
mutule *s.f.* (*arhit.*) mutulă.
myalgie *s.f.* (*med.*) mialgie, durere musculară.
myasthénie *s.f.* (*med.*) miastenie, oboseală anormală.
mycélien, ~ne *adj.* (*bot.*) micelian, referitor la miceliu; al miceliului.
mycélium (*bot.*) miceliu.
mycénien, ~ne *adj.* (*ist.*) micenian, din Micene, referitor la Micene.
myciculture *s.f.* (*bot.*) cultura ciupercilor.
mycoderme *s.m.* (*bot.*) ciupercă unicelulară, care provoacă formarea de floare la vin, oțet etc.
mycodermique *adj.* (*bot.*) format din ciupercile unicelulare ce alcătuiesc floarea vinului / oțetului.
mycologie *s.f.* (*bot.*) micologie, studiul ciupercilor.
mycologique *adj. (bot.)* micologic, referitor la micologie.
mycologue *s.m.f.* micolog, specialist în micologie.
mycoplasme *s.m.* (*bot.*) micoplasmă, bacterie patogenă.
mycorhize *s.m.* (*bot.*) micoriză, simbioză între ciupercă și rădăcina unei plante.
mycose *s.f.* (*med.*) micoză.
mycosique *adj. (med.)* micotic, referitor la micoze.
mydriase *s.f.* (*med.*) midriază, dilatarea pupilei.
mydriatique I. *adj.* (*med.*) midriatic, care provoacă dilatarea pupilei. **II.** *s.m.* medicament care provoacă dilatarea pupilei.
mye *s.f.* (*zool.*) moluscă marină de nisip (*Mya*).
myéline *s.f.* (*anat.*) mielină.
myélite *s.f.* (*med.*) mielită, inflamația măduvei spinării.
myéloblaste *s.m.* (*biol.*) mieloblast.
myélocyte *s.m.* (*biol.*) mielocit.
myélographie *s.f.* (*med.*) mielografie, radiografie a coloanei vertebrale.
myélome *s.m.* (*med.*) mielom, tumoare malignă în măduva osoasă.
myélopathie *s.f.* (*med.*) mielopatie, afecțiune a măduvei spinării.
mygale *s.f.* (*entom.*) păianjen de păsări (*Théraphosa*).
myiase *s.f.* (*med.*) leziune a pielii provocată de larvele unor insecte.
myocarde *s.m.* (*anat.*) miocard.
myocardiopathie *s.f.* (*med.*) miocardopatie, boală a miocardului.
myocardite *s.f.* (*med.*) miocardită, inflamare a miocardului.
myogramme *s.m.* miogramă, curbă obținută la miografie.
myographe *s.m. (tehn.)* miograf.
myographie *s.f.* (*fiziol.*) miografie.
myologie *s.f.* (*anat.*) miologie.
myome *s.m.* (*med.*) miom, tumoare benignă pe fibra musculară.
myopathie *s.f.* (*med.*) miopatie, afecțiune a mușchilor manifestată prin atrofii musculare.
myope *adj., s.m.f.* **1.** (*med.*) miop. **2.** (*fig.*) miop, lipsit de perspicacitate, om cu vederi înguste.
myopie *s.f.* **1.** (*med.*) miopie. **2.** (*fig.*) miopie, lipsă de perspicacitate / de finețe.
myopotame *s.m.* (*zool.*) mamifer rozător din America de Sud, asemănător cu castorul.
myosis *s.m.* (*med.*) contractare a pupilei.
myosotis, myosotis-de-bois *s.m.* (*bot.*) miozotis, nu-mă-uita (*Myosotis silvatica*).
myorelaxant, ~e *adj., s.m.* (medicament) care favorizează relaxarea mușchilor.
myotomie *s.f.* (*med.*) miotomie, incizie în mușchi.
myriade *s.f.* miriadă, cantitate imensă; **des ~s de poissons** miriade de pești.
myriapodes *s.m. pl.* (*zool.*) miriapode.
myriophylle-en-épi, myriophylle-verticillé *s.m.* (*bot.*) peniță (*Myriophyllum spicatum*).
myrmécophile *adj., s.m.f.* (*biol.*) mirmecofil, (plantă sau animal) care trăiește în simbioză cu furnicile.
myrmidon, mirmidon *s.m.* (*fam.*) pitic, pigmeu, pipernicit, chircit, pirpiriu, năpârstoc, sfrijit.
myrobolan *s.m.* (*înv.*) fructe exotice uscate folosite în farmacie.
myroxyle, myroxylon *s.m.* (*bot.*) specie de arbore exotic din care se scoate balsamul de Peru (*Myroxylon balsamum*).
myrrhe *s.f.* smirnă.
myrtacées *s.f. pl.* (*bot.*) mirtacee, familie de plante dicotiledonate din care face parte palmierul.
myrte, myrte-commun (*bot.*) mirt (*Myrtus communis*).
myrtiforme *adj.* (*anat.*) de forma unei frunze de mirt; **muscle ~** mușchi de forma unei frunze de mirt.
myrtille *s.f.* (*bot.*) **1.** afin (*Vaccinium Myrtillus*). **2.** afină. **3.** (*în compuse*) **~-des-marais** răchițele (*Vaccinium oxycoccos*).
mystagogie *s.f.* (*antichitate*) mistagogie, inițiere în mistere.
mystagogue *s.m.* (*antichitate*) mistagog. preotul care iniția în misterele religiei.
mystère *s.m.* **1.** mister, taină, secret; enigmă; **faire ~** a ține secret, a tăinui; **percer un ~** a desluși o taină. **2.** (*lit., în Evul Mediu*) dramă religioasă. **3.** (*culinar*) cremă glasată cu migdale.
mytérieusement *adv.* (în mod) misterios, în secret, în taină.
mystérieux, -euse *adj.* misterios, tainic, secret, enigmatic; **un personnage ~** un personaj misterios.
mysticètes *s.m. pl.* (*zool.*) familie de cetacee.

mysticisme *s.m.* misticism.
mysticité *s.f.* **1.** (*înv.*) misticitate, misticism, extaz. **2.** credință puternică.
mystifiable *adj.* mistificabil, care poate fi mistificat.
mystificateur, -trice *s.m.f., adj.* mistificator.
mystification *s.f.* mistificare, înșelătorie, înșelăciune, falsificare.
mystifier *v.t.* a mistifica, a înșela, a amăgi.
mystique I. *adj., s.m.* mistic; **expérience** ~ experiență mistică. **II.** *s.f.* mistică.
mystiquement *adv.* (în mod) mistic.
mythe *s.m.* mit; legendă, basm.
mythification *s.f.* mitificare, mitologizare.
mythifier *v.t.* a mitifica, a mitiza.
mythique *adj.* mitic; legendar, fabulos, fantastic; de basm.
mythographe *s.m.f.* persoană care studiază miturile.
mythologie *s.f.* mitologie.
mythologique *adj.* mitologic.
mythologue *s.m.f.* mitolog, specialist în studiul miturilor.
mythomane *adj., s.m.f.* mitoman, mincinos.
mytyhomanie *s.f.* mitomanie.
myticulteur *s.m.* crescător de midii.
myticulture *s.f.* cultură de midii.
myxœdème *s.m.* (*med.*) mixedem.
myxomatose *s.f.* (*vet.*) maladie infecțioasă a iepurilor de casă.
myxomycètes *s.m. pl.* (*bot.*) mixomicete, încrengătură de ciuperci inferioare.

N

N, n *s.m.* **1.** (litera) N, n. **2.** (*gram.*) (abrev. pentru **nom)** substantiv. **3.** inițială pentru un nume propriu necunoscut. **4.** (*chim.*) simbolul azotului (**Nitrogène)**
na! *interj.* na!, uite! (exclamație a copiilor); **je ne mange pas, ~!** nu mănânc, na!
nabab *s.m.* **1.** (*ist.*) nabab. **2.** (*fig., ir.*) nabab, bogătaș.
nababie *s.f.* **1.** demnitatea de nabab. **2.** teritoriu condus de un nabab.
nabi *s.m.* **1.** *(la vechii evrei)* profet. **2.** (*pictură, la pl.*) nume adoptat de un grup de tineri independenți.
nable *s.m.* (*mar.*) **1.** gaură (de evacuare a apei). **2.** cep.
nabot, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* pitic, stârpitură, avorton, pocitanie.
nacarat *adj. invar., s.m.* (culoare) roșu-deschis, trandafiriu, pembe.
nacelle *s.f.* **1.** (*înv.*) barcă mică fără catarg și pânze. **2.** (*av.*) nacelă. **3.** (*chim.*) nacelă, vas de laborator de formă alungită, folosit pentru calcinări. **4.** partea căruciorului unde este așezat copilul. **5.** (*înv.*) soartă, viață.
nacre *s.f.* sidef, nacru.
nacré, ~e *adj.* sidefiu, ca sideful; **vernis à ongles ~** lac de unghii sidefiu.
nacrer *v.t.* a da strălucirea sidefului (unor perle false).
nadir *s.m.* (*astr.*) nadir.
nævus (*pl.* **nævi**) *s.m.* (*med.*) nev, tumoare benignă a pielii.
nafé *s.m.* (*bot.*) fruct de zemoșiță (ketmie) folosit la prepararea unui sirop având rol terapeutic.
nagaïka, nahaïka *s.f.* nagaică, knut.
nage *s.f.* **1.** înot, natație. **2.** (*în expr.*) **à la ~** înotând; înot; **il a passé la rivière à la ~** a trecut râul înot; **être en ~** a fi nădușit leoarcă; a fi lac de sudoare; (*înv.*) **se jeter à ~** a se arunca în apă pentru a înota.
nageoire *s.f.* **1.** (*iht., zool.*) înotătoare; **~ dorsale** înotătoare dorsală. **2.** flotor, plutitor, obiect plutitor (cu ajutorul căruia se învață înotul). **3.** (*arg., în expr.*) **avoir des ~s** a fi pește / proxenet.
nageoter *v.i.* (*fam.*) a înota prost.
nager I. *v.i.* **1.** a înota; **~ comme un poisson** a înota ca un pește; (*fig.*) **~ contre le courant** a înota împotriva curentului. **2.** a pluti; (*fig., fam.*) **les morceaux de poisson nagent dans l'huile** bucățile de pește plutesc în ulei. **3.** (*fam.*) a șovăi, a ezita; a fi depășit; **il ne sait quelle attitude adopter, il nage complètement** nu știe ce atitudine să adopte, e complet depășit. **4.** (*mar.*) a vâsli. **5.** (*înv.*) a naviga. **6.** (*fam.*) (*despre persoane*) a fi îmbrăcat în haine prea largi. **7.** (*în expr.*) **~ dans la joie** a nu-și mai încăpea în piele de bucurie; **~ dans l'or / dans l'opulence** a fi putred de bogat; **~ en grande eau** a trăi în belșug / în răsfăț; a ține casă mare; **~ entre deux eaux** a împăca și capra și varza; **savoir ~** a ști să te descurci în viață; a-ți conduce bine barca; (*pop.*) **~ dans les huiles** a se învârti în cercuri înalte; (*arg.*) **~ dans l'encre a.** a nu se putea descurca; **b.** a nu fi la curent cu ceva; (*prov.*) **le monde est rond, qui ne sait ~ va au fond** dacă nu știi ce-i apa nu te sui în luntre. **II.** *v.t.* a înota într-un anumit stil; **~ le crawl** a înota stilul crawl.
nageur, -euse *s.m.f.* **1.** înotător; **un bon ~** un bun înotător. **2.** (*mar.*) vâslaș.
naguère *adv.* **1.** nu de mult, de curând, recent. **2.** (*greșit, abuziv*) cândva, altădată, odinioară.
nahaïka *s.f.* v. **nagaïka.**
1. naïade *s.f.* **1.** (*mit.*) naiadă, nimfă. **2.** (*fam.*) înotătoare, femeie care se scaldă.
2. naïade *s.f.*, **naias** *s.m.* (*bot.*) plantă monocotiledonată acvatică din Europa Centrală.
naïf, -ive I. *adj.* **1.** naiv, candid, ingenuu, inocent, neștiutor; **un enfant ~** un copil ingenuu. **2.** neprefăcut, spontan; sincer; **une foi naïve dans l'amitié** o încredere sinceră / neprefăcută în prietenie. **3.** credul, naiv, prostuț; **il est ~, il croit tout ce qu'on lui dit** e credul, crede tot ce i se spune. **II.** *s.m.f.* credul, prost, nătăfleață. **III.** *s.m. art.* arta naivă; **un ~** un pictor naiv.
nain, ~e I. *s.m.f.* **1.** pitic; **Blanche-Neige et les septs ~s** Albă ca Zăpada și cei șapte pitici. **2.** (*fig.*) pigmeu, mărunt, inexistent; **ils critiquent ce grand historien, mais eux, ce sont des ~s** îl critică pe acest mare istoric, dar ei sunt niște pigmei (față de el). **II.** *adj.* **1.** pitic; **arbre ~** arbore pitic. **2.** (*astr., în expr.*) **étoile ~e** stea cu slabă luminozitate.
naissain *s.m.* embrion sau larvă a midiilor și a stridiilor de cultură.
naissance *s.f.* **1.** naștere; **donner ~** a da naștere, a aduce pe lume; (*fig.*) a pricinui; **date de ~** data nașterii; **de ~** din naștere; **sourd-muet de ~** surdomut din naștere. **2.** (*înv.*) origine socială, extracție socială; **homme de haute ~** om de origine nobilă. **3.** (*fig.*) origine, început; punct de plecare; apariție; **la ~ d'une littérature** apariția unei literaturi. **4.** (*în expr.*) **la ~ du jour** ivirea zorilor; **prendre ~** a lua ființă.
naissant, ~e *adj.* **1.** care se naște, care se formează, născând; **sentiment ~** sentiment care se naște, care se înfiripă. **2.** (*chim., în expr.*) **état ~** starea unui corp recent format într-o reacție.
naître *v.i.* **1.** a se naște, a veni pe lume; **quelques garçons viennent de ~ à la maternité** câțiva băieți s-au născut de curând la maternitate. **2.** (*cu prep.* **à**) a se deschide spre, a începe; **~ à une vie nouvelle** a începe o viață nouă. **3.** (*cu prep.* **de**) a porni din; a-și avea originea în; a se naște din, a proveni; **cette mesure est née de la volonté du gouvernement de tirer au clair certaines affaires louches** această măsură pornește din voința guvernului de a lămuri unele afaceri suspecte. **4.** a izvorî; **ce fleuve naît d'une région de montagne** acest fluviu izvorăște dintr-o regiune de munte.

naïvement *adv.* **1.** (în mod) naiv, cu naivitate; **question ~ posée par un enfant** întrebare pusă cu naivitate de către un copil. **2.** (*înv.*) cu sinceritate.
naïveté *s.f.* **1.** naivitate; ingenuitate; candoare; **la ~ d'une fillette** naivitatea unei fetițe. **2.** credulitate; **il fait preuve d'une ~ étonnante pour son âge** a dat dovadă de o credulitate uimitoare pentru vârsta lui. **3.** *(fig.)* prostie; **dire des ~s** a spune prostii.
naja *s.m.* (*zool.*) naja, cobra, șarpele cu ochelari (*Naja*).
1. namibien, ~ne *adj.* namibian, al Namibiei.
2. Namibien, ~ne *s.m.f.* namibian, locuitor al Namibiei.
namurien, ~ne *s.m., adj.* (*geol.*) perioadă din paleozoic, specifică regiunii Namur din Franța.
nana *s.f.* (*pop.*) **1.** amantă; nevastă. **2.** (*la pl.*) femeie (în general).
nanan *s.m.* **1.** (*înv.*) (*în limbajul copiilor*) dulciuri. **2.** (*înv., în expr.*) **c'est du ~** e grozav.
nanar, nanard *s.m.* (*pop.*) vechitură, lucru fără valoare; **c'est ~** nu face nici cât o ceapă degerată.
nandou *s.m.* (*zool.*) struț american, nandu (*Struthio*).
naniser, nanifier *v.t.* a trata o plantă pentru a-i opri creșterea.
nanisme *s.m.* (*med.*) nanism.
nankin *s.m.* (*text.*) nankin.
nansouk, nanzouk *s.m.* (*text.*) nansuc.
nanti, ~e *adj., s.m.f.* **1.** asigurat, aprovizioanat; bogat. **2.** (*fig., peior., la pl.*) **les ~s** bogătașii, profitorii; exploatatorii.
nantir I. *v.t.* **1.** (*jur.*) a oferi bunuri unui creditor ca garanție. **2.** a asigura cu, a aproviziona cu; (*fig.*) **il a été nanti de pouvoirs accrus** a fost asigurat / investit cu puteri sporite. **II.** *v.r.* a se asigura cu; **ils se sont nantis de provisions pour le voyage** s-au asigurat cu provizii pentru călătorie.
nantissement *s.m.* contract de garanție; zălog.
nanzouk *s.m.* v. **nansouk.**
naos *s.m.* (*rel.*) naos.
nap, napo, nap's *s.m.* (*arg.*) piesă / monedă de aur (cu efigia lui Napoleon I).
napalm *s.m.* napalm.
napée *s.f.* (*mit.*) nimfă a pădurilor.
napel *s.m.* (*bot.*) specie de omag cu flori albastre.
naphtalène *s.m.* (*chim.*) naftalină.
napthaline *s.f.* **1.** v. **naphtalène. 2.** (*arg.*) cocaină.
naphte *s.m.* naft, petrol brut, țiței.
naphtol *s.m.* (*farm.*) naftol.
naphtazoline *s.f.* (*farm.*) naftazolin.
napoléon *s.m.* (*numism.*) napoleon, monedă din aur valorând 20 de franci, cu efigia lui Napoleon I.
napoléonien, ~ne *adj.* napoleonian.
1. napolitain, ~e I. *adj.* **1.** napolitan, din Neapole; **chanson ~e** cântec napolitan. **2.** (*în expr.*) **tranche ~e** înghețată în straturi. **II.** *s.m.* dialectul vorbit în Neapole. **III.** *s.f.* numele unei stofe de lână.
2. Napolitain, ~e *s.m.f.* napolitan, locuitor din Neapole.
nappage *s.m.* **1.** ansamblu format din față de masă și șervețele. **2.** (*culinar*) acoperirea unei mâncări / a unei prăjituri cu un strat de sos / cremă / frișcă.
nappe *s.f.* **1.** față de masă; **~ blanche** față de masă albă; **mettre la ~** a pune fața de masă. **2.** întindere mare (de apă, de alt fluid); **~ d'eau souterraine** întindere de apă subterană; pânză freatică. **3.** (*geol.*) strat vulcanic sedimentat. **4.** (*în expr.*) **fournir / servir la ~ à qqn.** a pregăti succesul cuiva; **trouver la ~ mise a.** a mânca pe la alții; **b.** a se căsători cu o persoană bogată.
napper *v.t.* **1.** a pune fața de masă, a acoperi masa. **2.** (*culinar*) a acoperi o mâncare / o prăjitură cu un strat de sos / cremă.
napperon *s.m.* **1.** milieu așezat în centrul feței de masă. **2.** șervețel pus sub farfurie. **3.** milieu mic așezat sub o vază / un bibelou.
narca *s.m.* (*arg.*) ziar, jurnal.
narcisse *s.m.* **1.** (*bot.*) narcisă (*Narcissus*). **2.** (*fig.*) tânăr preocupat exclusiv de propria persoană.
narcissique *adj.* narcisic, narcisiac, referitor la narcisism.
narcissisme *s.m.* narcisism, admirație și dragoste față de propria persoană.
narco-analyse *s.f.* (*med.*) narcoanaliză.
narcodollars *s.m. pl.* narcodolari, profituri (în dolari) realizate de pe urma traficului cu droguri.
narcolepsie *s.f.* (*med.*) narcolepsie, nevoie patologică de a dormi mereu.
narcose *s.f.* (*med.*) narcoză.
narcothérapie *s.f.* (*med.*) narcoterapie, somnoterapie.
narcotine *s.f.* (*chim.*) narcotină, substanță extrasă din opiu.
narcotique I. *s.m.* narcotic. **II.** *adj.* **1.** narcotic, anestezic, calmant; soporific; **plante ~** plantă cu efect calmant. **2.** (*fig.*) narcotic, adormitor, plictisitor.
narcotrafiquant *s.m.* narcotraficant, traficant de droguri.
nard *s.m.* **1.** (*bot.*) nard (*Nardostachys Jatamansi*). **2.** parfum extras din nard.
nardu *s.m.* (*arg.*) comisar de poliție.
nargue I. *s.f.* sfidare, dispreț. **2.** (*înv., în expr.*) **faire (la) ~ à ...** a sfida; **faire / dire ~ de ...** a nu se sinchisi / a nu-i păsa de ... **II.** *interj.* (*fam., înv.*) **~ de ...** nu-mi pasă de ...
narguer *v.t.* a brava, a sfida; a nu se sinchisi; **~ les soucis** a nu se sinchisi de griji.
narguilé, narghilé, narghileh *s.m.* narghilea.
narine *s.f.* **1.** (*anat.*) nară. **2.** (*arg., în expr.*) **s'en jeter un coup dans les ~s** a trage o dușcă; **prendre qqch. dans les ~s** a o încasa; **en prendre plein les ~s a.** a încasa un perdaf / o praftură / o săpuneală; **b.** a reuși cu greu în viață; **c.** a fi obosit / epuizat / frânt; **d.** a fi emoționat de ...
narpi *s.m.* (*arg.*) vin prost.
narquois, ~e *adj.* **1.** malițios, zeflemitor, ironic; **un sourire ~** un zâmbet malițios. **2.** (*înv.*) șarlatan; pișicher, șmecher.
narquoisement *adv.* cu malițiozitate, cu ironie.
narquoiserie *s.f.* (*înv.*) malițiozitate, ironie, șiretenie.
narrateur, -trice *s.m.f.* narator, povestitor.
narratif, -ive *adj.* narativ, specific narațiunii, referitor la narațiune; **poème ~** poem narativ.

narration *s.f.* narațiune, povestire; **une ~ vive, colorée** o povestire vie / colorată.
narré *s.m.* (*înv.*) povestire.
narrer *v.t.* a povesti, a nara; **~ un conte de fées** a povesti un basm.
narthex *s.m.* (*arhit.*) nartex; pronaos.
narval (*pl.* **~s**) *s.m.* (*zool.*) narval, cetaceu asemănător cu delfinul (*Monodon monoceros*).
narzo *s.m.* (*arg.*) vagabond.
nasal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** nazal, referitor la nas; **ies fosses ~es** fosele nazale, nările. **2.** (*fon.*) nazal; **son ~** sunet nazal; **consonne ~e** consoană nazală. **3.** fârnâit, fonf. **II.** *s.f.* (*fon.*) nazală.
nasalement *adv.* nazal; pe nas; **prononcer ~** a pronunța nazal / pe nas.
nasalisation *s.f.* (*fon.*) nazalizare; pronunțare nazală.
nasaliser *v.t.* (*fon.*) a (se) nazaliza; **une voyelle nasalisée** o vocală nazalizată.
nasalité *s.f.* (*fon.*) nazalitate.
nasard, ~e I. *adj.* (*înv.*) v. **nasillard** (**I.**); instrument muzical vechi, asemănător cornului.
nasarde *s.f.* (*înv.*) bobârnac; (*fig.*) **donner / recevoir une ~** a da / a primi un bobârnac.
nase, naze *s.m.* (*arg.*) nas.
naseau *s.m.* **1.** nas, nară (la animale). **2.** (*fam., la pl.*) nările.
nasillard, ~e I. *adj.* care vorbește pe nas; nazal; **voix ~e** voce nazală. **II.** *s.m.f.* fârnâit, fonf, fonfăit.
nasillement *s.m.* **1.** vorbire pe nas; fornăială. **2.** (*med.*) vorbire nazalizată. **3.** țipătul raței, măcăit.
nasiller *v.i.* **1.** a vorbi pe nas, a fornăi. **2.** a măcăi *(despre rațe)*.
nasique I. *s.m.* (*zool.*) kahau, maimuță din Borneo (*Nasalis larvatus*). **II.** *s.m.* sau *s.f.* (*zool.*) șarpe arboricol din India.
nasitort *s.m.* (*bot.*) specie de creson (*Lepidium*).
nasonnement *s.m.* v. **nasillement**.
nasque *s.f.* (*arg.*) beție crâncenă.
nasqué *adj. m.* (*arg.*) beat criță.
nasse *s.f.* **1.** (*pesc.*) vintir, țăpoaică. **2.** plasă de prins păsărele. **3.** (*zool.*) moluscă gasteropodă marină.
natal, ~e (*m. pl.* **-s**) *adj.* **1.** natal, de naștere, de baștină; **viile ~e** oraș natal. **2.** referitor la naștere. **3.** (*în expr.*) **pays ~** patrie.
nataliste I. *adj.* care favorizează creșterea natalității; **politique ~** politică favorizând creșterea natalității. **II.** *s.m.* adept al creșterii natalității.
natalité *s.f.* natalitate; **taux de ~** rată a natalității.
natation *s.f.* natație, înot; **pratiquer la ~** a practica natația.
natatoire *adj.* **1.** *(rar)* referitor la înot. **2.** (*în expr.*) **vessie ~** vezica înotătoare (a peștilor).
natchave *adj.* (*arg.*) **1.** mobil, în mișcare. **2.** (*în expr.*) **faire ~** a o tuli / a o rade la fugă.
natchaver *v.i., v.r.* (*arg.*) **1.** a pleca. **2.** a evada.
natice *s.f.* (*zool.*) moluscă gasteropodă marină, cu o cochilie asemănătoare cu cea a melcului.
natif, -ive I. *adj.* **1.** (*înv.*) originar, născut, de baștină, de fel; **~ de Bordeaux** originar, de fel din Bordeaux. **2.** (*fig.*) nativ, din naștere, înnăscut; **intelligence native** inteligență nativă. **3.** (*mineral.*) natural; **or ~** aur natural. **II.** *s.m.f.* indigen, băștinaș, autohton.
nation *s.f.* **1.** națiune, neam. **2.** (*la pl., în Biblie*) popoarele păgâne.
national, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* național; **défense ~e** apărare națională. **II.** *s.m. pl.* conaționali. **III.** *s.f. art.* (*arg.*) **la Nationale** Siguranța Națională.
nationalisation *s.f.* naționalizare.
nationaliser *v.t.* a naționaliza.
nationalisme *s.m.* naționalism.
nationaliste *adj., s.m.f.* naționalist.
nationalité *s.f.* naționalitate.
national-socialisme *s.m.* (*pol.*) național-socialism, nazism.
national-socialiste I. *adj.* referitor la național-socialism / nazism; **doctrine ~** doctrină național-socialistă. **II.** *s.m.f.* partizan al nazismului.
nationaux *s.m. pl.* cetățenii unei națiuni (spre deosebire de străini).
nativement *adv.* prin natura sa, de felul său, din fire; **il est délicat ~** este delicat de felul său.
nativisme *s.m.* (*fil.*) nativism, teorie opusă genetismului.
nativité *s.f.* **1.** nașterea lui Iisus, a Fecioarei Maria, a sf. Ioan Botezătorul. **2.** ziua de naștere a lui Iisus, a Fecioarei Maria, a sf. Ioan Botezătorul. **3.** (*cu maj.*) Crăciunul. **4.** (*pict.*) tablou înfățișând nașterea lui Iisus.
natrémie *s.f.* (*med.*) procentul de sodiu din sânge.
natron, natrum *s.m.* (*chim.*) natron, carbonat de sodiu natural.
nattage *s.m.* **1.** împletire. **2.** împletitură.
natte *s.f.* **1.** rogojină; **~ de jonc** rogojină de stuf. **2.** împletitură. **3.** coadă de păr, cosiță. **4.** pâinișoară împletită. **5.** (*arhit.*) ornament în formă de împletitură. **6.** (*arg., în expr.*) **faire des ~s** a încurca lucrurile.
natter I. *v.t.* **1.** a împleti. **2.** (*înv.*) a acoperi cu rogojini. **3.** a împleti părul în codițe. **II.** *v.r.* a-și împleti părul în codițe.
nattier I. *s.m.* rogojinar. **II.** *adj. invar.* (*în expr.*) **bleu ~** albastru închis.
naturalisation *s.f.* **1.** naturalizare, împământenire, încetățenire; **décret de ~** decret de naturalizare. **2.** aclimatizare (a unei plante, a unui animal). **3.** (*lingv.*) adoptare a unor cuvinte dintr-o limbă străină. **4.** împăiere de animale.
naturaliser *v.t.* **1.** a naturaliza; **se faire ~ français** a se naturaliza francez. **2.** a aclimatiza (o plantă, un animal). **3.** (*fig.*) a introduce, a împământeni; **~ un usage** a împământeni un obicei. **4.** (*lingv.*) a adopta un cuvânt dintr-o limbă străină. **5.** a împăia un animal.
naturalisme *s.m.* (*lit., fil.*) naturalism.
naturaliste I. *s.m.f.* **1.** naturalist, specialist în științele naturii. **2.** persoană care împăiază animale. **3.** (*lit., fil.*) adept / reprezentant al naturalismului. **II.** *adj.* **1.** naturalist, referitor la științele naturii. **2.** (*fil., lit.*) naturalist; **écrivain ~** scriitor naturalist.
naturalité *s.f.* (*înv.*) cetățenie (a celui care a obținut naturalizarea).
nature I. *s.f.* **1.** natură; **les lois de la ~** legile naturii; **aimer la ~** a iubi natura; (*pict.*) **~ morte** natură moartă; (*fig.*) **c'est une force de la ~** e o forță a naturii, e un om solid / puternic. **2.** natură, ansamblu

de proprietăți specifice; **par sa ~** prin natura sa, prin specificul său; **la ~ humaine** natura omenească, specificul uman. **3.** natură, fire, constituție, structură, temperament; **il a une ~ heureuse** are o fire fericită; **contre ~ a.** împotriva firii; **b.** imoral. **4.** natură, fel, sort, specie; **de toute ~** de tot felul. **5.** (*în expr.*) **de ~** înnăscut; **de ~ à** de natură să / susceptibil de a; **des mesures de ~ à résoudre tous ces problèmes** măsuri de natură să rezolve toate aceste probleme; **payer en ~** a plăti în mărfuri; **c'est une ~** este o personalitate puternică; **il a disparu dans la ~** a dispărut, nu e de găsit; **diamant de ~** diamant care nu poate fi șlefuit; **payer le tribut à la ~** a-și da obștescul sfârșit. **II.** *adj. invar.* **1.** natur, natural, fără adaosuri; **bœuf ~** carne de vită natur, fără sos. **2.** natural; **portrait grandeur ~** portret în mărime naturală. **3.** natural, firesc, fără afectare; **une personne très ~** o persoană foarte naturală, neafectată. **4.** (*arg.*) naiv, ușor de dus de nas. **III.** *adv.* (*arg.*) firește, desigur.

naturel, ~le I. *adj.* **1.** natural, referitor la natură / care aparține naturii; **lois ~les** legi naturale / ale firii; **phénomènes ~s** fenomene naturale. **2.** natural, firesc, înțeles de la sine; **il est naturel de ...** este firesc să ... **3.** natural, existent în natură; **ressources ~les** resurse naturale; **frontière ~le** frontieră naturală. **4.** natural, neamestecat, nefalsificat; **vin ~** vin natural. **5.** (*muz.*) natural, nemodificat de bemol, diez; **note ~le** notă naturală. **6.** (*jur.*) natural (neelaborat de legislator); **droit ~** drept natural. **7.** (*despre copii*) natural, din flori, nelegitim; bastard. **II.** *s.m.* **1.** natură, fire, temperament; **il est d'un ~ doux** are o fire blândă. **2.** naturalețe; **se conduire avec ~** a se purta cu naturalețe, fără afectare. **3.** (*la pl., înv.*) băștinași. **4.** (*culinar, în expr.*) **au ~** simplu, fără sos sau alte adaosuri; **poisson au ~** pește simplu, fără sos. **5.** (*prov.*) **chassez le ~, il revient au galop** năravul din fire n-are lecuire.

naturellement *adv.* **1.** (în mod) natural, de la natură, din fire; **il est ~ mélancolique** este melancolic din fire. **2.** (în mod) logic, evident, natural; **à une telle exagération, je lui ai répondu ~ qu'il avait tort** la o asemenea exagerare i-am răspuns, natural / evident că se înșală. **3.** bineînțeles, desigur; **si on vous invite, vous irez? – ~** dacă vă vor invita, vă veți duce? – Bineînțeles. **4.** simplu, natural, firesc, fără afectare; **elle parle ~** vorbește simplu, fără afectare.

naturisme *s.m.* **1.** (*lit.*) naturism, curent literar-artistic. **2.** naturism, cult al naturii. **3.** nudism; **pratiquer le ~** a practica nudismul.

naturiste *adj., s.m.f.* naturist, adept al naturismului (**3**).

naturlich, naturliche *adv.* (*arg.*) firește, desigur.

naturopathe *adj., s.m.f.* (*med.*) naturopat, care practică naturopatia.

naturopathie *s.f.* (*med.*) doctrină potrivit căreia bolile pot fi tratate prin mijloace naturale (medicină naturistă).

naucore *s.f.* (*entom.*) insectă din apele stătătoare (de baltă).

naufrage *s.m.* **1.** naufragiu; **faire ~** a naufragia. **2.** (*fig.*) mare pierdere, ruină; **le ~ d'une fortune** pierderea unei averi. **3.** (*fig.*) prăbușire morală. **4.** (*în expr.*) **faire ~ au port** a se îneca precum țiganul la mal.

naufragé, ~e I. *adj.* **1.** naufragiat; **touristes ~s** turiști naufragiați; **navire ~** vas naufragiat. **2.** (*fig.*) ruinat, pierdut, distrus; eșuat; **illusions ~es** iluzii distruse. **II.** *s.m.f.* naufragiat; **sauver les ~s** a-i salva pe naufragiați.

naufrager *v.i.* (*rar*) a naufragia.

naufrageur, -euse *s.m.f.* **1.** pirat, jefuitor de corăbii. **2.** (*fig.*) persoană care provoacă ruina cuiva / a ceva; **~s d'une banque** persoane care provoacă ruina unei bănci.

naumachie *s.f.* (*în antichitate*) **1.** naumachie, spectacol de luptă navală. **2.** bazin (săpat într-un amfiteatru) unde avea loc spectacolul de luptă navală.

naupathie *s.f.* (*med.*) rău de mare.

nauplius *s.m.* (*zool.*) nauplius, prima formă larvară a crustaceelor.

nause *s.f.* (*tehn.*) șanț lat și adânc (pentru scurgerea apei).

nauséabond, ~e *adj.* **1.** grețos, care provoacă greață; **odeur ~e** miros care provoacă greața. **2.** (*fig.*) respingător, dezgustător; **calomnies ~es** calomnii dezgustătoare.

nausée *s.f.* **1.** greață; **avoir des ~s** a avea grețuri. **2.** (*fig.*) dezgust, repulsie.

nauséeux, -euse *adj.* **1.** care provoacă greață, vomitiv. **2.** care are senzația de greață; **se sentir ~** a avea senzația de greață. **3.** (*fig.*) care provoacă dezgust; dezgustător; **des paroles nauséeuses** vorbe dezgustătoare.

nautier *s.m.* cuțit cu care pescarii de moruni curăță peștele.

nautile *s.m.* **1.** (*zool.*) nautilus, moluscă cefalopodă din mările calde (*Nautilus pompilius*). **2.** vază făcută dintr-o cochilie de nautilus.

nautique I. *adj.* nautic; **sports ~s** sporturi nautice. **II.** *s.m.* milă marină.

nautisme *s.m.* sporturi nautice, mai ales navigația de agrement.

nautonier, -ère *s.m.f.* **1.** (*mar.*) luntraș, cârmaci. **2.** (*mit., în expr.*) **le ~ des Enfers** Caron, luntrașul Infernului.

navaja *s.f.* (*span.*) cuțit lung cu lamă subțire.

naval, ~e (*m. pl.* **-s**) **I.** *adj.* naval; **chantier ~** șantier naval. **II.** (*cu maj.*) școala de ofițeri din marina militară.

navaler *v.i., v.r.* (*arg.*) a pleca.

navarin *s.m.* (*culinar*) tocană cu ceapă, napi și cartofi.

navarque *s.m.* (*antichit. greacă*) comandant de flotă.

1. navarrais, ~e navarez, din Navara.

2. Navarrais, ~e navarez, locuitor din Navara.

1. navarrin, ~e *adj.* v. **navarrais (1.)**

2. Navarrin, ~e *s.m.f.* v. **Navarrais (2.)**

navedu, navdu *s.m.* (*arg.*) **1.** primul venit; un tip oarecare. **2.** naiv, prostănac.

navée *s.f.* (*înv.*) încărcătura unei nave.

navel *s.m.* (*angl.*) varietate de portocală.

navet *s.m.* **1.** (*bot.*) nap, broajbă (*Brassica nappus esculenta*). **2.** (*arg.*) tântălău, prostănac. **3.** (*arg., lit., pict., film*) lucrare artistică fără valoare.

navetière *s.f.* câmp de napi.

1. navette *s.f.* **1.** (*bis.*) cățuie, vas de ars tămâie. **2.** suveică. **3.** (*c.f.*) navetă; **faire la** ~ a face naveta; (*fig.*) a umbla încoace și încolo. **4.** (*astr.*) navetă; ~ **spatiale** navetă spațială. **5.** (*în expr.*) **la langue lui va comme la ~ d'un tisserand** îi merge gura ca o meliță / ca o moară hodorogită.

2. navette *s.f.* **1.** (*bot.*) rapiță (*Brassica*). **2.** ulei de rapiță.

navetteur, -euse *s.m.f.* (*Belgia*) navetist.

navicert *s.m.* (*angl.*) permis de navigație al vaselor comerciale în timp de blocadă.

naviculaire *adj.* (*med.*) navicular, în formă de navă.

navicule *s.f.* (*bot.*) specie de algă.

navigabilité *s.f.* navigabilitate.

navigable *adj.* navigabil; **rivière** ~ râu navigabil / pe care se poate naviga.

navigant, ~e I. *adj.* (*mar., av.*) navigant; **personnel** ~ personal navigant, personal al unei nave sau al unei aeronave. **II.** *s.m.* navigator.

navigateur, -trice *adj., s.m.f.* navigator.

navigation *s.f.* **1.** navigație; ~ **fluviale** navigație fluvială; ~ **maritime** navigație maritimă; ~ **aérienne** navigație aeriană; ~ **spatiale** navigație spațială; ~ **côtière** navigație costieră; ~ **hauturière,** ~ **au long cours** navigație în mare deschisă. **2.** (*mar., av.*) navigare.

naviguer *v.i.* **1.** (*mar.*) a naviga, a pluti. **2.** a conduce o navă. **3.** (*av.*) a zbura.

naviplane *s.m.* aeroglisor, vehicul maritim ce se deplasează pe pernă de aer.

navire *s.m.* **1.** navă, vas, vapor; ~ **de commerce** vapor comercial; **~-citerne** vas-cisternă. **2.** (*prov.*) **à ~ brisé tous les vents sont contraires** la omul sărac nici boii nu trag.

navrant, ~e *adj.* **1.** sfâșietor, copleșitor, dezolant; **quel malheur! c'est** ~ ce nenorocire! e dezolant. **2.** regretabil; neplăcut; deplorabil; **il n'en fait qu'à sa tête, c'est** ~ nu face decât ce-i trece prin cap, e regretabil.

navré, ~e *adj.* **1.** (*înv.*) rănit, zdrobit. **2.** dezolat, copleșit; **ii est ~ d'être obligé de partir** e dezolat că trebuie să plece.

navrement *s.m.* (*rar*) tristețe profundă; consternare, mâhnire.

navrer *v.t.* **1.** (*înv.*) a răni. **2.** a mâhni, a întrista profund; a consterna.

1. nazaréen, ~ne *adj.* nazarinean, din Nazaret.

2. Nazaréen, ~ne I. *s.m.f.* nazarinean, locuitor din Nazaret. **II.** *s.m. art.* **1.** Iisus. **2.** (*la pl.*) grup de pictori germani (1810-1812).

naze I. *adj.* (*arg.*) **1.** stricat, inutilizabil. **2.** epuizat, terminat; **3.** beat. **II.** *s.m.* **1.** v. **nase. 2.** șofer beat sau imprudent; șofer de duminică. **3.** sifilis; *(arg.)* **cloquer le** ~ a da sifilis cuiva; **choper le** ~ a lua sifilis de la cineva.

nazi, ~e *adj., s.m.f.* nazist.

naziquer *v.t.* (*arg.*) a da cuiva o boală venerică.

nazisme *s.m.* nazism.

ne *adv.* (*neg. precedând verbul*) nu; (*de obicei împreună cu altă negație din propoziție*) **je ~ crois pas** nu cred; **il ~ lit jamais le soir** nu citește niciodată seara; **je ~ vois rien** nu văd nimic; (*folosit singur, alături de verbe ca* **cesser, oser, pouvoir, savoir**) **je ne sais** nu știu; (*folosit expletiv, accentuează afirmația*) **il est plus intelligent que je ~ croyais** e mai inteligent decât credeam.

né, ~e *adj.* **1.** născut; **le premier-~** primul născut. **2.** din naștere; înnăscut; **un acteur-~** un actor înnăscut. **3.** (*în expr.*) **être ~ pour ...** a avea înclinații pentru ...; **bien** ~ cu înclinații bune; **mal** ~ cu înclinații rele; (*înv.*) **un homme** ~ un nobil.

néandert(h)alien, ~ne *adj., s.m.f.* neandertalian, omul preistoric din Neandertal.

néanmoins *adv.* totuși, cu toate acestea; **il étudie la peinture, sans avoir de talent, et ~ il persévère** studiază pictura fără să aibă talent, și totuși perseverează.

néant *s.m.* **1.** neant, nimic; **réduire à** ~ a nimici, a șterge de pe fața pământului; a face praf și pulbere. **2.** nici unul; **signes particuliers:** ~ semne particulare: nici unul. **3.** nimicnicie, zădărnicie, deșertăciune, inutilitate; **il considère le ~ des efforts humains devant la fin** se gândește la zădărnicia eforturilor omenești în fața sfârșitului. **4.** (*în expr.*) **tirer qqn. du** ~ a scoate pe cineva din anonimat și a-i oferi o situație importantă; **tirer qqch. du** ~ a crea ceva, a plăsmui; (*jur.*) **mettre au** ~ a anula.

néanthropien, ~ne *adj., s.m.* (*înv.*) fosilă de la sfârșitul erei glaciare.

néantisation *s.f.* (*fil.*) aneantizare; distrugere.

néantiser *v.t.* (*fil.*) a aneantiza, a distruge.

nebka *s.f.* (*arab.*) dună de nisip în deșert, formată în jurul unei tufe.

nébulaire *adj.* referitor la o nebuloasă.

nébuleuse *s.f.* (*astr.*) nebuloasă.

nébuleusement *adv.* (*rar*) (în mod) confuz, nebulos, neclar.

nébuleux, -euse *adj.* **1.** (*despre cer*) acoperit de nori, întunecat, noros. **2.** (*fig.*) confuz, neclar, tulbure; **théorie nebuleuse** teorie confuză. **3.** (*fig., înv.*) îngrijorat, întunecat, neliniștit.

nebulisation *s.f.* vaporizare a unui lichid.

nebuliseur *s.m.* vaporizator; **parfum en** ~ parfum în vaporizator.

nébulosité *s.f.* **1.** nebulozitate, întunecare ușoară; (*meteo*) ~ **accentuée** nebulozitate accentuată (a cerului). **2.** (*fig.*) nebulozitate, neclaritate, confuzie; **la ~ d'une théorie** neclaritatea unei teorii. **3.** (*med.*) albeață, leucom.

nécessaire I. *adj.* **1.** necesar, trebuincios, folositor; **l'eau est ~ à la vie** apa este necesară vieții; **un mal** ~ un rău necesar. **2.** indispensabil, obligatoriu, esențial, vital; **un médicament** ~ un medicament indispensabil; **il est ~, pour ces deux pays voisins, de s'entendre** este vital, pentru aceste două țări vecine, să se înțeleagă; **se rendre** ~ a se face indispensabil. **3.** (*în expr.*) **il est** ~ trebuie, este obligatoriu. **II.** *s.m.* **1.** strictul necesar; **manquer du** ~ a-i lipsi strictul necesar. **2.** necesarul, ceea ce este necesar (de făcut); **il fera le** ~ va face ceea ce este necesar. **3.** trusă cu obiecte indispensabile; **un ~ de toilette** o trusă cu obiecte indispensabile toaletei.

nécessairement *adv.* **1.** (în mod) necesar; neapărat, negreșit; **il faut ~ accepter cette solution avantageuse** trebuie negreșit să acceptăm această soluție avantajoasă. **2.** necesarmente, inevitabil; în mod cert, logic; **faute de s'être bien préparé, il échouera ~** întrucât nu s-a pregătit bine, inevitabil va eșua.
nécessitant, ~e *adj.* **1.** (*teol., în expr.*) **grâce ~e** har care constrânge, care limitează libertatea. **2.** (*fam., în expr.*) **de nécessité ~e** neapărat, inevitabil.
nécessité *s.f.* **1.** necesitate, nevoie, trebuință; obligație; **la ~ de gagner sa vie** nevoia de a-și câștiga existența; **objet de première ~** obiect de primă necesitate; (*prov.*) **~ fait loi, ~ n'a pas de loi, ~ apprend les gens** nevoia învață pe om și nuiaua pe copil. **2.** constrângere, nevoie, forță, silă; **par ~** de nevoie, silit, din constrângere, neavând încotro; **il a dû céder, par ~** a trebuit să cedeze, neavând încotro. **3.** (*la pl., înv.*) nevoi naturale, necesități. **4.** (*prov.*) **il faut faire de ~ vertu** fă ce poți, când n-ai alta de făcut.
nécessiter *v.t.* **1.** a necesita, a pretinde; **le redressement de l'économie nécessite d'immenses efforts** redresarea economiei necesită eforturi imense. **2.** (*înv.*) a constrânge.
nécessiteux, -euse *adj., s.m.f.* (om) nevoiaș, sărac, sărman, calic, nepricopsit.
neck *s.m.* (*geol.*) neck.
nécro *s.f.* (*pop.*) **1.** autopsie. **2.** notiță necrologică într-un ziar.
nécrobie *s.f.* (*entom.*) insectă coleopteră care trăiește pe cadavre.
nécrobiose *s.f.* (*med.*) necrobioză.
nécrogène *adj.* care se naște pe o plantă moartă.
nécrologe *s.m.* necrolog.
nécrologie *s.f.* necrologie.
nécrologique *adj.* necrologic, referitor la necrologie.
nécrologue *s.m.* autor de necrologuri.
nécromancie *s.f.* necromanție.
nécromancien, ~ne *s.m.f.* necromant, persoană care se ocupă cu necromanția.
nécromant *s.m.* (*înv.*) necromant, persoană care se ocupă cu necromanția.
nécrophage *adj.* necrofag, (animal) care se hrănește cu cadavre; **insecte ~** insectă necrofagă.
nécrophagie *s.f.* necrofagie, hrănirea cu cadavre (a unor animale).
nécrophilie *s.f.* (*med.*) necrofilie.
nécrophobe *adj., s.m.f.* (*med.*) necrofob.
nécrophobie *s.f.* (*med.*) necrofobie.
nécrophore *s.m.* (*entom.*) necrofor (*Necrophorus*).
nécropole *s.f.* **1.** (*în antichitate*) necropolă. **2.** cimitir mare. **3.** biserică în care sunt înmormântați regi / prinți.
nécropsie *s.f.* (*înv.*) necropsie, autopsie.
nécrose *s.f.* necroză, cangrenă.
nécroser *v.t., v.r.* a (se) necroza; a (se) cangrena.
nectaire *s.m.* (*bot.*) țesut care produce nectar.
nectar *s.m.* **1.** (*bot.*) nectar. **2.** (*mit.*) băutură a zeilor. **3.** (*fig.*) nectar, băutură savuroasă / delicioasă.
nectarine *s.f.* varietate de piersică.
necton *s.m.* necton, totalitatea animalelor marine care se mișcă liber.
1. néerlandais, ~e *adj.* olandez, din Olanda.
2. Néerlandais, ~e I. *s.m.f.* olandez, neerlandez, locuitor al Olandei. **II.** *s.m.* limba olandeză.
nef *s.f.* **1.** naos. **2.** (*poet., înv.*) navă, corabie.
néfaste *adj.* **1.** nefast, nenorocos, rău; **ce fut un jour ~ pour lui** a fost o zi nefastă / rea pentru el. **2.** fatal, funest, dezastruos; **un pressentiment ~** o presimțire funestă.
nèfle *s.f.* **1.** (*bot.*) moșmoană. **2.** (*în expr.*) (*pop.*) **des ~s!** cotul și pișcotul; pune-ți pofta-n cui! **pour des ~s** pe nimica toată, pe degeaba; (*prov.*) **avec la paille et le temps, se mûrissent la ~ et les glands** cu vreme și cu răbdare, și frunza de dud se face mătase.
néflier *s.m.* (*bot.*) moșmon (*Mespilus germanica*).
négateur, -trice *adj., s.m.f.* negativist.
négatif, -ive I. *adj.* **1.** negativ, care neagă; **réponse negative** răspuns negativ; **phrase negative** frază negativă; **critique negative** critică negativă; (*meteo*) **température negative** temperatură negativă, sub 0°C. **II.** *s.f.* **1.** (*gram.*) propoziție negativă. **2.** (*fam.*) refuz; **se tenir sur la negative** a refuza permanent, cu înverșunare. **III.** *s.m.* (*foto*) negativ.
négation *s.f.* **1.** negare, negație, contestare, tăgadă; **~ de la vérité** negare, contestare a adevărului. **2.** (*gram.*) negație; **adverbes de ~** adverbe de negație.
négativement *adv.* (în mod) negativ; **répondre ~** a răspunde negativ.
négativisme *s.m.* (*fil.*) negativism.
négativité *s.f.* negativitate.
négaton *s.m.* (*fiz. nucl.*) negaton.
négatoscope *s.m.* (*tehn., med.*) negatoscop.
négifran *s.f.* (*arg.*) femeie, nevastă; amantă.
négligé, ~e I. *adj.* **1.** neglijat, neîngrijit; șleampăt; **tenue ~e** ținută neîngrijită. **2.** omis, neglijat; **un détail ~** un amănunt neglijat, trecut cu vederea. **II.** *s.m.* **1.** neglijeu, îmbrăcăminte feminină sumară. **2.** (*înv.*) dezbrăcat.
négligeable *adj.* neglijabil, neimportant; **quantité ~** cantitate neglijabilă.
négligemment *adv.* **1.** (în mod) neglijent, dezordonat, neîngrijit; **~ habillé** îmbrăcat neglijent. **2.** cu nepăsare; cu indiferență; **répondre ~ à une question grave** a răspunde cu nepăsare la o întrebare gravă.
négligence *s.f.* **1.** neglijență, dezordine, neîngrijire; **habillé avec ~** îmbrăcat cu neglijență. **2.** neglijență, delăsare, nepăsare, indiferență; **~ de style** neglijență a stilului.
négligent, ~e *adj., s.m.f.* **1.** neglijent, dezordonat, șleampăt, neîngrijit; **il est ~ dans sa tenue** are o ținută neglijentă. **2.** neglijent, nepăsător; neatent; **une dactylo ~e** o dactilografă neatentă.
négliger I. *v.t.* **1.** a neglija; a nu se ocupa, a nu se îngriji (de); **~ sa santé** a-și neglija sănătatea. **2.** a nu ține seama (de), a neglija; a nu avea grijă de cineva; **~ ses amis** a-și neglija prietenii. **3.** a omite, a lăsa deoparte; a neglija; **~ ses intérêts** a-și neglija interesele, a le lăsa deoparte. **4.** (*în expr.*) **~ une occasion** a pierde o ocazie, a o lăsa să-i scape. **II.** *v.r.* a se neglija.

négoce *s.m.* **1.** (*înv.*) negoț, comerț. **2.** (*înv.*) afacere, târg.
négociabilité *s.f.* negociabilitate, însușirea de a fi negociabil.
négociable *adj.* negociabil; **titre ~** titlu negociabil.
négociant, ~e *s.m.f.* negustor, negustor, neguțător en gros.
négociateur, -trice *s.m.f.* **1.** negociator; diplomat; **les ~s d'un traité international** negociatorii unui tratat internațional. **2.** intermediar, mijlocitor, agent.
négociation *s.f.* **1.** negociere; afacere negociată; **~s entre les syndicats et le gouvernement** negocieri între sindicate și guvern. **2.** (*ec.*) transmitere a unor efecte de comerț. **3.** negociere, tratative; **des ~s ont été engagées entre les deux pays** au fost angajate tratative între cele două țări.
négocier I. *v.t.* **1.** a negocia, a mijloci, a trata; **~ une affaire** a negocia o afacere; **~ un traité de paix** a negocia un tratat de pace. **2.** (*ec.*) a trafica efecte publice. **II.** *v.i.* a negocia, a duce tratative; **les deux parties ont négocié en vue de la conclusion d'un traité** cele două părți au negociat / au dus tratative în vederea încheierii unui tratat.
négondo *s.m.* v. **négundo**.
négous *s.m.* v. **négus**.
nègre I. *s.m.* **1.** (*peior.*) negru; **~ blanc** negru cu pielea deschisă la culoare. **2.** sclav negru folosit odinioară în colonii; **la traite des ~s** comerțul cu sclavi. **3.** (*fam.*) negru, persoană care efectuează o muncă (literară, artistică) pentru altcineva; **cet écrivain travaille avec des ~s qu'il paie mal** acest scriitor lucrează cu negri pe care îi plătește prost. **4.** (*în expr.*) **travailler comme un ~** a se speti muncind; a se omorî cu treaba, a da în brânci; (*fam.*) **petit ~** limba franceză vorbită stâlcit / greșit; (*pop.*) **c'est comme un combat de ~s dans un tunnel** e încurcată rău; **noir comme dans le (trou du) cul d'un ~** e beznă de-ți bagi degetele-n ochi. **II.** *adj.* (*forma masculină folosită frecvent și pentru feminin*) negru; **tribus ~s** triburi negre.
négrerie *s.f.* (*înv.*) **1.** baracă pentru sclavii negri. **2.** locul unde munceau negrii.
négresse *s.f.* negresă.
négrier, -ère I. *adj.* referitor la comerțul cu sclavi negri; **navire ~** vas de transportat sclavi negri. **II.** *s.m.* **1.** negustor de sclavi negri. **2.** vas cu care erau transportați sclavii negri. **3.** (*fig.*) conducător de întreprindere sever ca un negustor de sclavi.
négrille *s.m.* pigmeu din Africa Ecuatorială (cu pielea închisă la culoare, fără a aparține rasei negre).
négrillon, ~ne *s.m.f.* (*peior.*) copil de negru.
négritude *s.f.* **1.** apartenența la rasa neagră. **2.** totalitatea caracteristicilor istorice și culturale ale popoarelor negre.
négro-africain, ~e I. *adj.* referitor la negrii din Africa; **langues ~es** limbi negro-africane. **II.** *s.m.f.* negro-africanii (*Negro-Africains*).
négro-américain, ~e I. *adj.* referitor la negrii din America; **musique ~e** muzică a negrilor din America. **II.** *s.m.f.* negrii din America (*Négro-Américains*).
négroïde *adj., s.m.f.* negrid; **population ~** populație negridă.
négromancie *s.f.* v. **nécromancie**.
négromancien, ~ne *s.m.f.* v. **nécromancien**.
negro-spiritual (*pl.* **négro-spirituals**) *s.m.* cântec religios al negrilor din SUA.
néguentropie *s.f.* (*fiz.*) entropie negativă.
négundo *s.m.* (*bot.*) specie de arțar (*Acer*).
négus *s.m.* (*ist.*) negus, împărat al Etiopiei.
neige *s.f.* **1.** zăpadă, nea, omăt, ninsoare; **chute de ~** cădere de zăpadă, ninsoare; **bonhomme de ~** om de zăpadă; **fonte des ~s** topire a zăpezilor; **blanc comme ~ a.** alb ca zăpada; **b.** (*fig.*) inocent, pur. **2.** albeață strălucitoare. **3.** (*arg.*) cocaină. **4.** (*în expr.*) **~ fondue** lapoviță; **tempête / tourmente de ~** viscol, vifor; (*culinar*) **œuf à la ~ a.** lapte de pasăre; **b.** albuș bătut spumă; **où sont les ~s d'antan?** unde sunt vremurile de odinioară?; (*bot.*) **boule-de-~** călin (*Viburnum opulus*).
neigé, ~e *adj.* v. **neigeux**.
neiger *v. impers.* **1.** a ninge; **il neige** ninge; (*prov.*) **quand il neige sur les hauteurs, il fait froid dans les vallées** când ninge pe înălțimi, se lasă frig în vale. **2.** (*fig., fam., în expr.*) **il a neigé sur sa tête** i-a albit părul.
neigeux, -euse *adj.* **1.** acoperit cu zăpadă, nins; **plaine neigeuse** câmpie acoperită cu zăpadă. **2.** (alb) ca zăpada. **3.** (*în expr.*) **temps ~** vreme care anunță ninsoare.
nélombo, nélumbo *s.m.* (*bot.*) plantă acvatică din familia lotusului.
némale, némalion *s.m.* (*bot.*) algă roșie, gelatinoasă, care trăiește în preajma cascadelor.
némathelminthes *s.m. pl.* (*zool.*) nematelminți, încrengătură de viermi cilindrici.
nématocères *s.m. pl.* (*entom.*) subordin de insecte diptere, căruia îi aparține țânțarul.
nématocyste *s.m.* nematocist, organ urzicător al celenteratelor.
nématodes *s.m. pl.* (*zool.*) nematozi, clasă de viermi cilindri paraziți.
nématorhynques *s.m. pl.* (*zool.*) încrengătură de metazoare marine sau de apă dulce, forme primitive ale viermilor.
némoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* care crește în păduri, pădureț.
ne-m'oubliez-pas *s.m.* (*bot.*) nu-mă-uita, miozotis, ochii păsăruicii (*Myosotis palustris* și *Myosotis silvatica*).
néné *s.m.* (*pop.*) sân.
nénesse *s.f.* (*pop.*) femeie; nevastă.
nénette *s.f.* (*pop.*) **1.** femeie tânără. **2.** cârpă folosită pentru întreținerea caroseriei unui automobil. **3.** cap, mutră, tărtăcuță. **4.** (*în expr.*) **se casser la ~** a-și face griji; a-și stoarce creierii; **en avoir par-dessus la ~** a fi sătul până peste cap.
nénies *s.f. pl.* (*în antichitate*) cântece funebre.
nenni I. *adv.* (*înv.*) nu, aș! **II.** (*înv.*) *s.n.* refuz.
nénuphar *s.m.* (*bot.*) nufăr (*Nymphaea alba*).
néoblaste *s.m.* (*biol.*) celulă de regenerare la unele animale primitive.

1. **néo-calédonien, ~ne** *adj.* din Noua-Caledonie.
2. **Néo-Calédonien, ~ne** *s.m.f.* locuitor din Noua-Caledonie.
néo-capitalisme, néocapitalisme *s.m.* (*ec.*) neocapitalism, formă modernă a capitalismului.
néo-capitaliste, néocapitaliste *adj., s.m.f.* (*ec.*) neocapitalist.
néo-celtique *adj.* (*lingv.*) neoceltic (despre limbile moderne derivate din limbile celtice).
néo-chrétien, ~ne *adj., s.m.f.* neocreștin; adept al neocreștinismului.
néo-christianisme *s.m.* (*rel.*) neocreștinism.
néo-classicisme *s.m.* (*lit., arte*) neoclasicism.
néo-classique *adj., s.m.f.* neoclasic, adept al neoclasicismului.
néo-colonialisme, néocolonialisme *s.m.* neocolonialism.
néo-colonialiste, néocolonialiste *adj., s.m.f.* neocolonialist.
néocomien, ~ne *adj., s.m. art.* (*geol.*) neocomian(ul).
néo-criticisme *s.m.* (*fil.*) neocriticism.
néocyte *s.m.* (*biol.*) neocit.
néo-darwinisme *s.m.* (*biol.*) neodarwinism.
néodyme *s.m.* (*chim.*) neodim.
néo-fascisme, néofascisme *s.m.* (*pol.*) neofascism.
néoformation *s.f.* (*biol.*) neoformație.
néogène *s.m.* (*geol.*) neogen.
néo-gothique *adj., s.m.* (*arhit.*) neogotic.
néo-grec, -que *adj.* neogrec.
néo-guinéen, ~ne *adj.* din Noua-Guinee; referitor la Noua-Guinee.
néo-impressionnisme *s.m.* (*arte*) neoimpresionism.
néo-kantisme *s.m.* (*fil.*) neokantism.
néo-libéralisme, néolibéralisme *s.m.* (*ec., pol.*) neoliberalism.
néolithique *adj., s.m. art.* (*geol.*) neolitic(ul).
néologie *s.f.* (*lingv.*) neologie, introducere de cuvinte noi într-o limbă.
néologique *adj.* (*lingv.*) neologic; expresie neologică.
néologisme *s.m.* (*lingv.*) neologism.
néoménie *s.f.* **1.** (*astr.*) lună nouă. **2.** (*în antichitate*) sărbătoare a lunii noi.
néomycine *s.f.* (*farm.*) neomicină.
néon *s.m.* (*chim.*) neon.
néo-natal, néonatal, ~e (*m. pl.* **-s**) *adj.* (*med.*) neonatal, referitor la nou-născuți.
néonatalogie *s.f.* (*med.*) neonatalogie, studierea nou-născutului.
néonazi, néo-nazi, ~e *adj., s.m.f.* neonazist.
néonazisme, néo-nazisme *s.m.* (*pol.*) neonazism.
néophyte *adj., s.m.f.* neofit.
néopilina *s.m.* (*zool.*) moluscă din mările calde.
néoplasie *s.f.* (*med.*) neoplazie.
néoplasique *adj.* (*med.*) neoplazic.
néoplasme *s.m.* (*med.*) neoplasm.
néo-platonicien, ~ne *adj., s.m.f.* (*fil.*) neoplatonician.
néo-platoniste *s.m.* (*fil.*) neoplatonism.
néo-positivisme *s.m.* (*fil.*) neopozitivism.
néo-positiviste *adj., s.m.f.* (*fil.*) neopozitivist.
néoprène *s.m.* (*tehn.*) neopren, cauciuc sintetic.
néoptères *s.m. pl.* (*entom.*) familie de insecte.
néo-réalisme *s.m.* (*arte*) neorealism.
néo-réaliste *adj., s.m.f.* neorealist.
néoténie *s.f.* (*biol.*) neotenie.
néo-thomisme *s.m.* (*fil.*) neotomism.
néottie *s.f.* (*bot.*) specie de orhidee fără clorofilă.
1. **néo-zélandais, ~e** *adj.* neozeelandez, din Noua-Zeelandă.
2. **Néo-Zélandais, ~e** *s.m.f.* neozeelandez, locuitor din Noua-Zeelandă.
néozoïque *adj., s.m.* (*geol.*) neozoic, era terțiară.
1. **népalais, ~e** *adj.* din Nepal, referitor la Nepal.
2. **Népalais, ~e** *s.m.f.* nepalez, locuitor din Nepal.
nèpe *s.f.* (*entom.*) insectă carnivoră de baltă (*Nepa cinerea*).
népenthes *s.m.* **1.** (*în antichitate*) băutură magică contra tristeții. **2.** (*bot.*) specie de plantă carnivoră din Malaezia și Madagascar.
néper *s.m.* (*fiz.*) neper.
népérien, ~ne *adj.* (*mat., despre logaritmi*) neperian.
népète *s.f.* (*bot.*) cătușnică (*Nepeta cataria*).
néphélémétrie *s.f.* (*chim.*) nefelometrie.
néphélion *s.m.* (*med.*) nefelion, albeață.
néphrectomie *s.f.* (*chir.*) nefrectomie, ablația chirurgicală a unui rinichi.
néphrétique I. *adj.* nefritic, renal; **colique ~** colică renală. **II.** *s.m.f.* nefritic, bolnav de rinichi.
néphridie *s.f.* (*zool.*) organ excretor al unor animale.
néphrite *s.f.* **1.** (*med.*) nefrită. **2.** (*mineral.*) varietate de jad.
néphrographie *s.f.* (*med.*) nefrografie.
néphroïde *adj.* de forma rinichiului.
néphrologie *s.f.* (*med.*) nefrologie, studiul rinichiului.
néphrologue *s.m.f.* nefrolog, specialist în nefrologie.
néphron *s.m.* (*med.*) nefron.
néphropathie *s.f.* (*med.*) nefropatie, denumire generală a bolilor de rinichi.
néphrose *s.f.* (*med.*) nefroză.
népotisme *s.m.* nepotism, favoritism.
neptunien, ~ne *adj.* (*geol.*) neptunian, neptunic.
neptunium *s.m.* (*chim.*) neptuniu.
néréide *s.f.* **1.** (*mit.*) nereidă, nimfă a mării. **2.** (*zool.*) vierme carnivor care trăiește pe fundul mărilor.
nerf *s.m.* **1.** nerv; **~s moteurs** nervi motori; **crise de ~s** criză de nervi; **avoir les ~s ébranlés** a avea nervii zdruncinați; **avoir les ~s à fleur de peau, avoir les ~s fragiles / irritables a.** a avea nervii slabi; a fi cu nervii în batistă; **b.** a fi iritabil / irascibil; **donner / taper sur les ~s à qqn.** a călca pe nervi / pe bătătură / pe coadă pe cineva. **2.** (*fam.*) tendon, vână; **~ de bœuf** vână de bou. **3.** (*fig.*) energie, nerv; **avoir du ~** a fi plin de energie / vioiciune. **4.** (*fig.*) mobil, interes principal. **5.** (*bot.*) nervură. **6.** (*în expr.*) **être à bout de ~s** a fi la capătul răbdării; **avoir les ~s en boule / en bobine / en pelote / à vif, avoir les ~s tendus à bloc** a fi iritat.
néritique *adj.* (*geol., în expr.*) **zone ~** zonă neritică, zonă cu sedimente marine pe platforma continentală.
néroli *s.m.* (*în expr.*) **essence de ~** esență de floare de portocal folosită în pafumerie.

néronien, ~ne *adj.* (*ist.*) neronian.
nerprun, nerprun-purgatif *s.m.* (*bot.*) verigariu, salbă moale, pațachină (*Rhamnus catharticus*).
nervation *s.f.* (*bot., entom.*) nervație, totalitatea nervurilor de pe o frunză / de pe aripile insectelor.
nerveusement *adv.* **1.** cu nervozitate, (în mod) nervos; **il parle ~** vorbește nervos. **2.** cu nerv, cu vigoare; **dialogue ~ écrit** dialog scris cu nerv.
nerveux, -euse I. *adj.* **1.** nervos; referitor la nervi; **centre ~** centru nervos; **système ~** sistem nervos. **2.** nervos, agitat, iritat, irascibil; **une personne nerveuse** o persoană nervoasă. **3.** (*fig.*) nervos, viguros, energic; vioi; **voiture nerveuse** automobil care răspunde prompt la comenzi. **4.** nervos, de nervi; **maladies nerveuses** boli de nervi; **dépression nerveuse** depresiune nervoasă. **5.** (*bot.*) cu nervuri proeminente. **II.** *s.m.f.* nervos; **c'est un ~** e un nervos.
nervi *s.m.* (*peior.*) ucigaș, asasin; huligan.
nervifolié, ~e *adj.* (*bot.*) cu nervuri proeminente.
nervin *s.m., adj. m.* (medicament) folosit în bolile de nervi.
nervosisme *s.m.* (*patol.*) dezechilibru nervos și psihic.
nervosité *s.f.* nervozitate.
nervure *s.f.* **1.** nervură. **2.** cusătură pe dosul unei cărți. **3.** (*av.*) parte din armătura unei aripi.
nervurer *v.t.* a împodobi cu nervuri.
nestorianisme *s.m.* (*ist. rel.*) doctrină eretică a lui Nestorius.
nestorien, ~ne I. *adj.* nestorian; **hérésie ~ne** erezie nestoriană. **II.** *s.m.f.* discipol al lui Nestorius.
net, nette I. *adj.* **1.** curat; **une pièce ~** o cameră curată; (*fig.*) cinstit; **avoir les mains ~tes** a fi cinstit; a nu avea nimic să-ți reproșezi; a avea cugetul curat. **2.** curat, curățat, îngrijit; **faire place ~te a.** a curăța locul, a face ordine; **b.** (*fig.*) a se debarasa, a se descotorosi de. **3.** clar, precis; transparent, limpede; **vin ~** vin limpede; **voix ~te** voce clară / limpede. **4.** (*fin.*) net, neto; **bénéfice ~** beneficiu net. **5.** cinstit, franc; ireproșabil; **une affaire qui n'est pas ~te** o afacere care nu e cinstită. **6.** (*fig.*) clar, curat, neechivoc; **des idées ~tes** idei clare. **7.** (*fig.*) clar, evident, incontestabil; **une amélioration ~te de la situation économique** o îmbunătățire evidentă a situației economice. **8.** clar, explicit; **il explique en des termes ~s** explică în termeni clari. **9.** clar, distinct, precis; **couleurs ~tes** culori clare, distincte. **10.** categoric, formal; **un refus ~** un refuz categoric. **11.** (*în expr.*) **être ~ de tout blâme** a fi în afară de orice bănuială; a nu fi în cauză; **~ de** scutit de; (*pop.*) **pas ~ a.** suspect, dubios; **b.** marginalizat; **c.** beat sau drogat; **d.** sonat. **II.** *s.m.* (*în expr.*) **mettre au ~** a trece pe curat. **III.** *adv.* **1.** clar, deschis, pe șleau, net, fără ocolișuri, distinct, lămurit, limpede; **parler ~** a vorbi pe șleau. **2.** dintr-o dată; pe loc; **il a été tué ~** a fost ucis pe loc.
nettement *adv.* **1.** (în mod) clar, limpede, distinct, lămurit; **l'ombre de l'édifice se projette ~ sur le sol** umbra clădirii se proiectează clar pe pământ. **2.** (*fig.*) clar, limpede, deslușit, cu claritate, evident; **expliquer ~ une chose** a explica un lucru cu claritate. **3.** (*fam.*) evident, categoric; **un athlète ~ supérieur à son adversaire** un atlet categoric superior adversarului său.
netteté *s.f.* **1.** curățenie; **la ~ d'une institution** curățenia unei instituții. **2.** (*fig.*) claritate, precizie; limpezime; **la ~ de l'expression** claritatea exprimării; **la ~ des images d'un film** claritatea imaginilor unui film.
nettoiement *s.m.* curățare, curățire; curățenie; **le ~ des rues d'une ville** curățarea străzilor unui oraș.
nettoyage *s.m.* **1.** curățenie, curățare; **~ d'une maison** curățenia unei case; **~ par le vide** curățenie cu aspiratorul. **2.** (*pop.*) ruinare. **3.** (*pop.*) ucidere, curățare.
nettoyer I. *v.t.* **1.** a curăța; **~ la maison** a curăța casa, a face curățenie; **~ un complet** a curăța un costum. **2.** a freca; **~ les meubles** a freca mobilele; **~ l'argenterie** a freca argintăria. **3.** (*fig., fam.*) a fura, a goli, a curăța locul, a prăda; a despuia; **les voleurs ont nettoyé les économies d'une famille** hoții au prădat / furat economiile unei familii. **4.** (*fam., la Bursă, la jocul de cărți*) a curăța, a ruina; **il s'est fait ~ au jeu** s-a ruinat la joc; **il est nettoyé** e curățat, e lefter. **5.** (*pop.*) a ucide, a omorî; a curăța, a elimina. **6.** (*fam.*) a obosi, a epuiza; **il est nettoyé** e obosit / frânt. **II.** *v.r.* **1.** a se curăța; **ce tissu se nettoie dans l'eau chaude** această stofă se curăță în apă caldă. **2.** a se spăla; **sorti de la mine, il alla se ~** ieșit din mină, s-a dus să se spele.
nettoyeur, -euse I. *s.m.f.* persoană care spală / curăță; **~ de vitres** persoană care spală geamuri. **II.** *s.m.* sau *f.* aparat de curățat.
netzké, netsuké *s.m. invar.* figurină japoneză din lemn sau din fildeș.
neuf I. *num. card.* nouă; **~ jours** nouă zile. **II.** *num. ord.* al nouălea, a noua; **page ~** pagina a noua, pagina (numărul) nouă. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) nouă; **~ arabe** nouă arab; **j'habite au ~** locuiesc la numărul nouă. **2.** ziua de nouă (a lunii); **le ~ avril** ziua de nouă aprilie. **3.** carte de joc cu nouă puncte; nouar; **~ de trèfle** nouă de treflă.
neuf, neuve I. *adj.* **1.** nou; **robe neuve** rochie nouă; **être vêtu de ~** a fi îmbrăcat cu ceva nou. **2.** nou, recent construit **maison neuve** casă nouă. **3.** novice, începător, debutant, ageamiu; neofit; **il est ~ dans ce métier** e începător în această meserie. **4.** (*fig.*) nou, inedit; original; **idées neuves** idei noi / originale. **5.** (*în expr.*) **faire peau neuve** a-și schimba pielea; a se schimba radical; **remettre à ~** a renova, a restaura, a recondiționa. **II.** *s.m. art.* noul, noutatea.
neufchâtel *s.m.* sortiment de brânză din lapte de vacă.
neuille *s.f.* (*arg.*) noapte.
neume *s.m.* (*muz.*) neumă.
neuneu *adj. invar.* (*arg.*) prostănac, tântălău.
neural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*anat.*) neural, referitor la sistemul nervos.
neurasthénie *s.f.* **1.** (*med.*) neurastenie, nevroză astenică. **2.** deprimare.
neurasthénique *adj., s.m.f.* neurastenic, nevrozat; deprimat.
neurine *s.f.* (*chim.*) neurină.
neurinome *s.m.* (*med.*) tumoare a nervilor periferici.

neurobiologie *s.f.* (*biol.*) neurobiologie.
neuroblaste *s.m.* (*biol.*) neurobalst.
neurochimie *s.f.* (*biochim.*) neurochimie.
neurochirurgical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* neurochirurgical.
neurochirurgie *s.f.* neurochirurgie.
neurochirurgien, ~ne *s.m.f.* neurochirurg, specialist în neurochirurgie.
neurodépresseur *adj., s.m.* (*farm.*) (medicament) care încetinește activitatea sistemului nervos central.
neuroendocrinien, ~ne *adj.* referitor la neuroendocrinologie.
neuroendocrinologie *s.f.* neuroendocrinologie.
neurofibromatose *s.f.* (*med.*) neurofibromatoză.
neurohormone *s.f.* (*biochim.*) neurohormon, hormon secretat de celulele nervoase.
neuroleptique *adj., s.m.* (*med.*) neuroleptic, tranchilizant.
neurolinguistique *s.f.* (*med.*) neurolingvistică, ramură a neuropsihologiei.
neurologie *s.f.* (*med.*) neurologie.
neurologique *adj.* (*med.*) neurologic.
neurologiste, neurologue *s.m.f.* (*med.*) neurolog.
neurone *s.m.* (*biol.*) neuron.
neurophysiologie *s.f.* (*med.*) neurofiziologie.
neuropathologie *s.f.* (*med.*) neuropatologie.
neuroplégique *adj.* (*med.*) v. **neuroleptique**.
neuropsychiatre *s.m.f.* neuropsihiatru, specialist în neuropsihiatrie.
neuropsychiatrie *s.f.* neuropsihiatrie.
neuropsychologie *s.f.* neuropsihologie.
neurosciences *s.f. pl.* totalitatea disciplinelor care studiază sistemul nervos.
neurotoxine *s.f.* (*biochim.*) neurotoxină.
neurotrope *adj.* (*med.*) neurotrop.
neurovégétatif, -ive *adj.* (*med.*) neurovegetativ.
neurula *s.f.* (*biol.*) neurulă.
neutralisant, ~e I. *s.m.* (*chim.*) neutralizant. **II.** *adj.* neutralizant, neutralizator.
neutralisation *s.f.* **1.** neutralizare. **2.** (*poligr.*) dezacidulare.
neutraliser I. *v.t.* **1.** a neutraliza, a anihila, a anula, a-i împiedica, a contracara; **~ les malfaiteurs** a-i neutraliza pe răufăcători. **2.** a face neutru, a da statut de neutralitate; **~ un territoire** a declara neutru un teritoriu, a da statut de neutralitate unui teritoriu. **3.** (*chim.*) a neutraliza. **II.** *v.r.* a se anula reciproc.
neutralisme *s.m.* (*pol.*) politică de neutralitate, neutralism.
neutraliste *adj., s.m.f.* neutralist, adept al neutralismului.
neutralité *s.f.* neutralitate.
neutre I. *adj.* **1.** neutru; **État ~** stat neutru. **2.** imparțial; obiectiv; **il ne défend aucune des deux parties, il reste ~** nu apără nici una dintre părți, rămâne imparțial. **II.** *s.m.* **1.** națiune neutră. **2.** (*gram.*) genul neutru.
neutrino *s.m.* (*fiz. nucl.*) neutrino.
neutrographie *s.f.* neutrografie, radiografie cu ajutorul neutronilor.
neutron *s.m.* (*fiz. nucl.*) neutron.
neutronique I. *adj.* (*fiz. nuci.*) neutronic. **II.** *s.f.* neutronică, ramură a fizicii nucleare.
neuvain *s.m.* strofă de nouă versuri.
neuvaine *s.f.* (*rel. catol.*) rugăciuni / slujbe făcute timp de nouă zile.
neuve *adj.f.* v. **neuf**.
neuvième I. (**le, la ~**) *num. ord.* al nouălea, a noua; **la ~ symphonie de Beethoven** simfonia a noua de Beethoven. **II.** *s.m.* (*pop.*) etajul al nouălea; **habiter au ~** a locui la etajul al nouălea. **III.** *s.m.* noime; **un ~** o noime. **IV.** *s.f.* clasa a noua; **elle est en ~** e în clasa a noua.
névé *s.m.* (*geol.*) neveu, ghețar pe munții înalți.
neveu *s.m.* nepot (de unchi); **~ à la mode de Bretagne** nepot de văr primar.
névralgie *s.f.* (*med.*) nevralgie.
névralgique *adj.* **1.** nevralgic. **2.** (*în expr.*) **le point ~** punctul nevralgic / sensibil.
névraxe *s.m.* (*anat.*) nevrax, sistem nervos central.
névrite *s.f.* (*med.*) nevrită.
névritique *adj.* (*med.*) nevritic.
névrodermite *s.f.* (*med.*) nevrodermită.
névroglie *s.f.* (*med.*) nevroglie, țesut conjunctiv situat între neuroni.
névropathe *adj., s.m.f.* (*înv.*) nevropat, nevrozat.
névropathie *s.f.* (*med., înv.*) nevropatie, nevroză.
névroptères *s.m. pl.* (*entom.*) insecte cu aripi transparente.
névrose *s.f.* (*med.*) nevroză.
névrosé, ~e *adj., s.m.f.* nevrozat, nevrotic.
névrosique *adj.* (*înv.*) referitor la nevroză.
névrosisme *s.m.* v. **nervosisme**.
névrotomie, neurotomie *s.f.* (*chir.*) nevrotomie.
new-look *s.m. invar., adj. invar.* (*angl.*) stil nou (în modă, în politică) cuvânt creat de Christian Dior (1947).
newton *s.m.* (*fiz.*) newton, unitate de măsură pentru forță.
newtonien, ~ne I. *adj.* newtonian, referitor la sistemul lui Newton. **II.** *s.m.f.* adept al sistemului lui Newton.
nez *s.m.* **1.** nas; **~ en pied de marmite** nas turtit; **mener qqn. par le bout du ~** a duce pe cineva de nas; a face pe cineva să joace după cum i se cântă; **saigner du ~ a.** a-i curge sânge din nas; **b.** (*fig., fam.*) a fi lipsit de curaj; **ne pas voir plus loin que le bout de son ~** a nu vedea mai departe de lungul nasului; **mettre le ~ dehors** a scoate nasul afară; **fourrer / mettre son ~ dans les affaires d'autrui / partout** a-și băga nasul / coada unde nu-i fierbe oala / peste tot; **se casser le ~ sur qqn. / se trouver ~ à ~ avec qqn.** a se întâlni nas în nas cu cineva; **fermer la porte au ~ de qqn.** a-i trânti cuiva ușa-n nas; **au ~ de qqn.** sub nasul cuiva; **marcher le ~ dans son manteau** a lăsa nasul în jos; **passer sous le ~** a-i trece pe sub nas; a-i scăpa; **parler / chanter du ~** a vorbi / a cânta pe nas; **2.** miros; **avoir le ~ fin a.** a avea mirosul fin; **b.** (*fig.*) a avea fler / intuiție; a fi perspicace. **3.** (*geogr.*) cap. **4.** (*mar.*) proră, bot. **5.** (*tehn.*) nas. **6.** (*în expr.*) **avoir qqn. dans le ~** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; **gagner les doigts dans le ~** a câștiga (o competiție) cu ușurință, fără eforturi; **cela lui pend au ~** are s-o pățească; **à vue de ~** cu aproximație; **faire un pied de ~ à qqn.** a da cuiva cu tifla; **mettre le ~ dessus** a ghici despre ce e vorba; **montrer le bout de son**

~ / **du ~ a.** a-și face apariția; **b.** (*fig.*) a lăsa să i se vadă intențiile; a se trăda; (*fam.*) **se casser le ~** a da chix; a o da în bară; **se casser le ~ à la porte de qqn.** a nu găsi pe cineva acasă, a găsi pe mutul la ușă; **avoir un coup dans le ~** a fi afumat / cherchelit; **la moutarde lui monte au ~** îi sare muștarul; (*pop.*) **trous de ~** nări; **avoir le ~ sur qqch. a.** a fi aproape de un lucru; **b.** (*fig., fam.*) a prinde firul; **avoir le ~ sur son travail** a fi adâncit în lucru; (*pop.*) **mettre à qqn. le ~ sur son caca / sa merde** a pune pe cineva la punct; (*pop.*) **être dans le ~ de qqn.** a fi detestat / disprețuit de cineva; (*pop.*) **avoir le ~ sale, se piquer le ~** a se chercheli, a se afuma; **sentir à plein ~** a fi evident; a sări în ochi; **jeter à qqn. une chose au nez** a arunca ceva în fața cuiva; (*prov.*) **il vaut mieux laisser son enfant morveux que de lui arracher le ~** mai bine cu capul netuns decât cu el tăiat; (*prov.*) **si on lui tordait le ~, il en sortirait du lait** este încă puișor, cu caș la botișor.

nez-de-bœuf *s.m. invar.* (*pop.*) imbecil; dobitoc.

nez-gras *s.m.* (*peior., pop.*) evreu.

ni *conj.* nici; **~ toi ~ moi** nici tu nici eu; **~ plus ~ moins** nici mai mult nici mai puțin.

niable *adj.* care poate fi negat / tăgăduit; **ce fait n'est pas ~** acest fapt nu poate fi negat.

niac, niacoué, niaquoué, ~e *adj., s.m.f.* (*arg., peior.*) indochinez sau vietnamez.

niais, ~e I. *adj.* **1.** (*vân.*) prins în cuib; pasăre care încă nu a zburat în afara cuibului. **2.** nătărău, prostănac, nerod. **II.** *s.m.f.* nătărău, prostănac, neghiob, netot, tont.

niaisement *adv.* prostește, în mod stupid.

niaiser *v.i.* (*Canada*) **1.** a-și pierde vremea cu prostii / fleacuri. **2.** a face / a spune prostii.

niaiserie *s.f.* nerozie, prostie, neghiobie, stupiditate; **dire des ~s** a spune prostii.

niaiseux, -euse *adj., s.m.f.* (*Canada*) neghiob, prost, nerod.

niaisot, ~te *adj., s.m.f.* (*înv.*) *dim.* de la **niais.**

niaouli *s.m.* (*bot.*) arbust din Noua-Caledonie (*Melaleuca viridiflora*).

niaule *s.f.* v. **niôle.**

nib I. *pron. nehot.* (*arg., înv.*) **1.** nimic; **~ de ~** absolut nimic; **bon à ~** care nu-i bun de nimic. **2.** (*în expr.*) **~ de tifs** chel ca-n palmă. **II.** *s.m.* (*arg.*) afacere dubioasă.

nibard, noubard *s.m.* (*arg.*) sân.

1. nicaraguayen, ~ne *adj.* nicaraguaian, din Nicaragua.

2. Nicaraguayen, ~ne *s.m.f.* nicaraguaian, locuitor din Nicaragua.

1. niche I. *s.f.* **1.** nișă, firidă. **2.** cușcă de câini. **3.** (*în expr.*) **~ écologique** locul unei specii într-un biotop; **~ technologique** domeniu de activitate economică în care se pot aplica tehnici de vârf. **II.** *s.m.* (*arg.*) sân.

2. niche *s.f.* farsă, șotie, păcăleală, glumă, ghidușie.

nichée *s.f.* **1.** puii de păsărele dintr-un cuib. **2.** droaie, liotă, mulțime, stol, grămadă, sumedenie.

nicher I. *v.i.* **1.** a-și face cuib, a cuibări; **les hirondelles nichent dans les arbres** rândunelele cuibăresc în copaci. **2.** (*fam.*) a locui, a dormi; **où niches-tu?** unde dormi? **II.** *v.t.* (*fam., înv.*) a pune, a așeza. **III.** *v.r.* **1.** a-și face cuib, a se cuibări; **certains animaux se nichent dans des creux d'arbres** unele animale se cuibăresc în scorburi de copaci. **2.** (*fam.*) a se aciua, a se pripăși, a se oploși; **où est-il allé se ~?** unde s-a dus să se acuieze?

nichet *s.m.* ou de ipsos sau de marmură pus într-un cuib pentru a atrage găina la ouat.

nicheur, -euse *adj.* (*ornit.*) care își construiește cuib.

nichoir *s.m.* loc (cutie, coș) pregătit pentru clocit.

nichon *s.m.* (*fam.*) sân.

nichrome *s.m.* (*metal.*) nicrom.

nickel I. *s.m.* (*chim.*) nichel. **II.** *adj. invar.* (*pop.*) **1.** curat lună; **chez elle c'est ~** la ea acasă e curat lună. **2.** integru, cinstit, curat.

nickelage *s.m.* nichelaj.

nickelé, ~e *adj.* **1.** nichelat. **3.** (*pop., în expr.*) **avoir les pieds ~s a.** a refuza să facă ceva (de lene sau de oboseală); **b.** a fi norocos / băftos. **2.** (*pop.*) insensibil; prostit.

nickeler *v.t.* a nichela.

nickélifère *adj.* care conține nichel.

nickéline *s.f.* (*mineral.*) nichelină.

nickelure *s.f.* **1.** nichelare. **2.** obiect nichelat.

nicodème *s.m.* (*fam.*) nătărău, nătăfleț, neghiob, prostănac.

1. niçois *s.m.* (*arg.*) **1.** supraveghetor într-o întreprindere privată. **2.** (*în expr.*) **être ~** a nu face nici o brânză; a nu sălta nimic (la pocker).

2. niçois, ~e *adj.* din Nisa, referitor la Nisa.

3. Niçois, ~e *s.m.f.* locuitor din Nisa.

nicol *s.m.* (*fiz.*) nicol, instrument optic.

nicotiane *s.f.* (*bot.*) tutun (*Nicotiana*).

nicotine *s.f.* (*chim.*) nicotină.

nicotinique *adj.* (*chim.*) nicotinic.

nicotinisme *s.m.* (*med.*) nicotinism, tabagism, intoxicație tabagică.

nictation *s.f.* clipire, clipeală; tic nervos al pleoapelor.

nictitant, ~e *adj.* **1.** care clipește des. **2.** (*biol., în expr.*) **paupière ~e** a treia pleoapă / membrană.

nictitation *s.f.* v. **nictation.**

nid *s.m.* **1.** cuib; **au printemps, les oiseaux font leur ~** primăvara păsările își fac cuibul; **~ d'hirondelles** cuib de rândunele; (*fig.*) **un ~ de brigands** un cuib de hoți. **2.** vizuină, bârlog, culcuș, sălaș; cuib; **~ de serpent** sălașul șarpelui; **~ de guêpes** cuib de viespi. **3.** puii dintr-un cuib; (*prov.*) **chaque oiseau trouve son ~ beau** fiecare pasăre își iubește cuibul; (*fig.*) tot țiganul își laudă ciocanul **4.** (*în expr.*) **rentrer au ~** a se întoarce în sânul familiei / în casa părintească; **s'en aller en ~ de chien** a se osteni în zadar; a se obosi de pomană; **prendre / trouver l'oiseau au ~** a lua pe nepregătite / pe neașteptate; a lua ca din oală; **trouver la pie au ~** a descoperi un lucru rar / neașteptat; **~ de poule** gaură în asfalt **~ de fourmis** mușuroi; **~ d'aigle a.** cuib de vulturi; **b.** (*fig.*) locuință inaccesibilă (situată pe un povârniș); (*mar.*) **~ de pie** post de observație situat pe catarg; **~ d'ange / nidange** sac blănit cu glugă pentru bebeluși; (*prov.*) **petit à petit l'oiseau fait son ~** încetul cu încetul se face oțetul.

nidation *s.f.* (*biol.*) nidație, implantarea embrionului pe mucoasa uterină.
nidification *s.f.* construire a unui cuib.
nidifier *v.i.* a-și construi cuibul, a cuibări.
nièce *s.f.* nepoată de frate sau de soră; ~ **à la mode de Bretagne** nepoată de văr primar.
niellage *s.m.* (*metal.*) nielare.
1. **nielle** *s.f.* 1. (*bot.*) neghină (*Agrostemma githago*). 2. mălură, tăciune.
2. **nielle** *s.f.* încrustație cu email negru.
1. **nieller I.** *v.t.* (*despre mălură*) a strica, a îmbolnăvi grânele. **II.** *v.r.* (*despre grâne*) a se strica (din cauza mălurii).
2. **nieller** *v.t.* a împodobi, a încrusta cu email negru.
nielleur *s.m.* gravor specialist în încrustații cu email.
1. **niellure** *s.f.* v. **niellage**.
2. **niellure** *s.f.* stricare a grânelor din cauza mălurii.
nier *v.t.* a nega, a contesta, a tăgădui; a dezminți; ~ **l'évidence** a nega evidența; (*lit. cu prep.* **de**) **je nie d'avoir déclaré cela** dezmint că aș fi declarat acest lucru.
niente (*arg.*) **I.** *adv.* nimic. **II.** *s.f.* 1. diaree, cufureală. 2. (*în expr.*) **une vraie** ~ un tip oarecare, un ins neinteresant.
nifé, nife (*geol.*) nife, barisferă, centrosferă, nucleu ipotetic al Pământului.
nigaud, ~e I. *adj.*, *s.m.f.* neghiob, nătărău, nerod, netot, nătăfleț, nătâng, tont, tântălău. **II.** *s.m.* (*ornit.*) specie de cormoran mic.
nigauder *v.i.* (*rar*) a face prostii / neghiobii / nerozii.
nigauderie *s.f.* neghiobie, nerozie, prostie.
nigelle *s.f.* (*bot.*) cernușcă, negrilică (*Nigella sativa*).
1. **nigérian, ~e** *adj.* din Republica Nigeria, referitor la Nigeria.
2. **Nigérian, ~e** *s.m.f.* nigerian, locuitor din Republica Nigeria.
1. **nigérien, ~ne** *adj.* din Republica Niger, referitor la Republica Niger.
2. **Nigérien, ~ne** *s.m.f.* nigerian, locuitor al Republicii Niger.
nigritique *adj.* referitor la negri; **populations ~s** populații de culoare (neagră).
niguedouille, niquedouille *s.m.f.* (*pop.*) prostănac, nerod, neghiob, nătărău.
nihilisme *s.m.* (*fil.*, *pol.*) nihilism.
nihiliste *adj.*, *s.m.f.* (*fil.*, *pol.*) nihilist.
nilgaut *s.m.* (*zool.*) nilgau, taurul-albastru, specie de antilopă de talie mare (*Boselaphus tragocamelus*).
nille *s.f.* (*tehn.*) numele unei bobine.
nilotique *adj.* referitor la Nil / la Delta Nilului; **langues ~s** limbi vorbite în regiunea sudaneză a Nilului.
nimbe *s.m.* nimb, aureolă.
nimber *v.t.* a împodobi cu nimb, a aureola; **le soleil nimbait son visage** soarele îi aureola chipul.
nimbostratus *s.m. invar.* (*meteo*) nimbostratus, tip de nori.
nimbus *s.m.* (*meteo*) nimbostratus.
ninas *s.m. invar.* mică țigară de foi, făcută din resturi de tutun.
niobite *s.f.* (*chim.*) niobit.
niobium *s.m.* (*chim.*) niobiu.
niôle *s.f.* (*pop.*) rachiu.
nipper *v.t.*, *v.r.* (*fam.*) a (se) înțoli.
nippes *s.f. pl.* (*fam.*) țoale, boarfe, bulendre; catrafuse.
1. **nippon, ~e, ~ne** *adj.* nipon, japonez, din Japonia; **l'art** ~ arta niponă.
2. **Nippon, ~e, ~ne** *s.m.f.* nipon, japonez, locuitor al Japoniei.
nique *s.f.* (*în expr.*) **faire la ~ à qqn. a.** a da cuiva cu tifla; **b.** a-și bate joc de cineva.
nirvâna, nirvana *s.m.* (*rel.*) nirvana.
nit *s.m.* (*fiz.*) nit.
nitée *s.f.* (*înv.*) v. **nichée**.
nitouche *s.f.* v. **sainte nitouche**.
nitratation *s.f.* (*chim.*) transformarea nitriților în nitrați.
nitrate *s.m.* (*chim.*) nitrat, azotat.
nitrater *v.t.* (*chim.*) a adăuga nitrat.
nitration *s.f.* (*chim.*) nitrare.
nitre *s.m.* (*chim.*, *pop.*) salpetru, vechiul nume al nitratului de potasiu.
nitré, ~e *adj.* (*chim.*) care conține azot, obținut prin nitrare.
nitrer *v.t.* (*chim.*) a trata cu acid azotic.
nitreux, -euse *adj.* (*chim.*, *înv.*) care conține salpetru.
nitrière *s.f.* mină de salpetru.
nitrifiant, ~e *adj.* (*chim.*) care produce nitrificarea.
nitrification *s.f.* (*chim.*) nitrificare.
nitrifier *v.t.* (*chim.*) a nitrifica.
nitrile *s.m.* (*chim.*) nitril.
nitrique *adj.m.* (*chim.*, *în expr.*) **acide** ~ acid azotic.
nitrite *s.m.* (*chim.*) nitrit, azotit.
nitrobacter *s.m.*, **nitrobactérie** *s.f.* (*biol.*) nitrobacterie.
nitrobenzène *s.m.*, **nitrobenzine** *s.f.* (*chim.*) nitrobenzen.
nitrocellulose *s.f.* (*chim.*) nitroceluloză.
nitrogène *s.m.* (*chim.*, *înv.*) nitrogen, azot.
nitroglycérine *s.f.* (*chim.*) nitroglicerină.
nitrophile *adj.* (*în expr.*) **plantes ~s** plante care au nevoie de azot pentru a se dezvolta.
nitrosation *s.f.* (*chim.*) nitrozare.
nitruration *s.f.* (*metal.*) nitrurare.
nitrure *s.f.* (*chim.*) nitrură.
nitruré, ~e *adj.* (*metal.*) nitrurat.
nitrurer *v.t.* (*metal.*) a nitrura.
nival, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* despre zăpadă; datorat zăpezii; **régime** ~ regimul unor ape alimentate de topirea zăpezilor.
nivéal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*bot.*) care înflorește în timpul iernii.
niveau *s.m.* 1. nivel; **le ~ d'une rivière** nivelul unui râu; (*fig.*) **ne pas être au ~ de qqn.** a nu se afla la nivelul cuiva; **au même** ~ la același nivel; **courbe de** ~ curbă de nivel; **passage à** ~ pasaj de nivel. 2. (*tehn.*) nivelă. 3. (*fig.*) stadiu, treaptă, nivel; ~ **social** treaptă socială; **produit d'un haut ~ technique** produs de un înalt nivel tehnic; ~ **intellectuel remarquable** nivel intelectual remarcabil / deosebit.
nivelage *s.m.* nivelare.
niveler I. *v.t.* 1. a nivela, a netezi; ~ **le terrain** a nivela terenul. 2. (*tehn.*) a măsura cu nivela. 3. (*fig.*) a nivela, a egaliza; ~ **les conditions de vie** a egaliza condițiile de viață. **II.** *v.r.* a se nivela.

nivelette *s.f.* **1.** *(tehn.)* cursor pe o miră. **2.** (*c.f.*) cruce de nivelat.
niveleur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care face o măsurătoare cu nivela. **2.** (*peior.*) persoană care aspiră la nivelarea / egalizarea societății; egalitarist. **II.** *adj.* care nivelează, nivelator. **III.** *s.m.* (*agr.*) târșitoare.
nivellement *s.m.* **1.** (*topogr.*) nivelment. **2.** nivelare (a unui teren). **3.** (*fig.*) nivelare, egalizare.
nivéole *s.f.* (*bot.*) specie de ghiocel (*Leucojum*).
nivet *s.m.* **1.** rest de la măcelărie. **2.** (*pop.*) remiză încasată pe sub mână de către un interpus la o vânzare.
nivette *s.f.* varietate de piersică.
nivo-glaciaire, nivoglaciaire *adj.* (*în expr.*) **régime** ~ regimul cursurilor de apă alimentate de zăpezi și ghețari.
nivo-pluvial, nivopluvial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*în expr.*) **régime** ~ regimul cursurilor de apă alimentate de ploi și zăpezi.
nivôse *s.m.* (*ist.*) a patra lună a calendarului republican francez (21 / 23 decembrie – 19 / 21 ianuarie).
nixe *s.f.* (*mit. germ.*) nimfă a apelor.
nizeré *s.m.* esență de trandafiri albi.
nô *s.m.* dramă lirică japoneză având caracter religios-tradițional.
nobélisable *adj.*, *s.m.f.* susceptibil de a primi premiul Nobel.
nobélium *s.m.* (*chim.*) nobeliu.
nobiliaire I. *s.m.* catalog al familiilor nobile dintr-o țară. **II.** *adj.* nobiliar; **titre** ~ titlu nobiliar, titlu de noblețe.
noblaille *s.f.* (*peior.*) mica nobilime.
noblaillon *s.m.* v. **nobliau**.
noble I. *adj.* **1.** nobil, care face parte din nobilime; **une famille** ~ o familie nobilă, care face parte din nobilime. **2.** (*fig.*) nobil, ales, distins, ilustru; **une attitude** ~ o atitudine nobilă. **3.** prețios; **métal** ~ metal prețios. **4.** (*teatru, în expr.*) **père** ~ rol de personaj având o vârstă înaintată, plin de demnitate. **II.** *s.m.f.* nobil; **des ~s de campagne** nobili de țară.
noblement *adv.* **1.** ca un nobil, boierește; **vivre** ~ a trăi ca un nobil. **2.** (*fig.*) cu noblețe, cu demnitate, cu distincție; **refuser ~ une aide** a refuza cu demnitate un ajutor.
noblesse *s.f.* **1.** noblețe, rang de nobil; neam mare. **2.** nobilime, aristocrație; **être de haute** ~ a aparține marii aristocrații. **3.** (*fig.*) noblețe, generozitate, mărinimie; distincție; ~ **de cœur** distincție sufletească. **4.** (*prov.*) ~ **oblige** obrazul subțire cu mare cheltuială se ține.
nobliau *s.m.* (*peior.*) nobil de rang inferior, boiernaș.
noce *s.f.* **1.** (*la pl.*) nuntă; **voyage de** ~ călătorie de nuntă; ~ **d'argent** nunta de argint. **2.** căsătorie, mariaj; **justes ~s** căsătorie legitimă. **3.** petrecere de nuntă; **inviter qqn. à la** ~ a invita pe cineva la petrecerea de nuntă. **4.** (*art.*) nuntași; **la ~ assistait à la cérémonie** nuntașii asistau la ceremonie. **5.** (*în expr.*) **être à la** ~ a fi fericit; **n'être pas à la** ~ a fi în încurcătură; a da din colț în colț; **faire la** ~ a o face lată; a trage un chef până-n zori; **il n'a jamais été à pareille** ~ nu s-a aflat niciodată în asemenea încurcătură; (*prov.*) **voyage de maîtres, ~s de valets** când pisica nu-i acasă, joacă șoarecii pe masă.
nocer *v.i.* (*fam.*) a chefui, a o face lată.
noceur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) chefliu, petrecăreț.
nocher *s.m.* (*lit., înv.*) luntraș; **le ~ des Enfers** luntrașul Infernului, Caron.
nocif, -ive *adj.* nociv, dăunător, vătămător, păgubitor, primejdios; **gaz** ~ gaz nociv; (*fig.*) **théories nocives** teorii dăunătoare; **médicament** ~ medicament nociv / contraindicat.
nocivité *s.f.* nocivitate, caracter dăunător / vătămător; **la ~ d'un médicament** caracterul dăunător al unui medicament; (*fig.*) **la ~ d'une doctrine** nocivitatea unei doctrine.
noctambule *adj.*, *s.m.f.* **1.** (*înv.*) somnambul. **2.** persoană care petrece noaptea.
noctambulisme *s.m.* **1.** (*înv.*) somnambulism. **2.** (*fam.*) obiceiul de a se plimba sau de a petrece noaptea.
noctiflore *adj.* (*despre plante*) care înflorește noaptea și se închide dimineața.
noctiluque I. (*zool.*) *adj.* care produce o lumină în întuneric; **le ver luisant est** ~ licuriciul produce o luminiță în întuneric. **II.** *s.f.* (*zool.*) noctiluca, animal microscopic marin.
noctuelle *s.f.* (*ornit., pop.*) specie de cucuvea (*Athene noctus*). **2.** (*entom.*) nume dat unor specii de fluturi de noapte.
noctule *s.f.* (*zool.*) liliac de talie mare (*Pterygistes noctula*).
nocturne I. *adj.* nocturn, de noapte; **activité** ~ activitate nocturnă. **II.** *s.m.* **1.** (*rel. catol.*) parte a slujbei de noapte. **2.** (*muz.*) nocturnă. **3.** (*ornit.*) pasăre de pradă care vânează noaptea. **III.** *s.f.* sau *s.m.* **1.** (*sport*) întrecere sportivă care are loc noaptea. **2.** prelungirea pe timpul nopții a programului unui magazin.
nocuité *s.f.* v. **nocivité**.
nodal, ~e (*m. pl.* **-aux**) (*anat., med., fiz.*) *adj.* nodal.
nodosité *s.f.* **1.** (*bot.*) nodozitate. **2.** (*med.*) nodul. **3.** (*bot.*) nod în trunchiul unui copac.
nodulaire *adj.* **1.** (*bot.*) plin de noduri; **tige** ~ trunchi cu noduri. **2.** referitor la noduri, nodular. **3.** (*metal., în expr.*) **fonte** ~ fontă conținând mici granule de grafit.
nodule *s.m.* **1.** mic nod, mică protuberanță. **2.** (*med.*) nodul. **3.** (*geol.*) agregat mineral, roci calcaroase.
noduleux, -euse *adj.* noduros, nodos, cu noduri.
noël *s.m.* **1.** (*cu maj.*) Crăciun; **arbre de** ~ pom de Crăciun; **bonhomme ~, père** ~ Moș Crăciun. **2.** colind de Crăciun.
noétique *adj.* (*fil.*) noetic, care se referă la procesul de gândire.
nœud *s.m.* **1.** nod; **faire un** ~ a face un nod; ~ **de cravate** nod de cravată; ~ **gordien** nod gordian; **avoir un ~ à la gorge** a avea / a i se pune un nod în gât, a fi emoționat. **2.** (*înv.*) articulație a degetelor. **3.** (*anat.*) nod; **le ~ vital** nodul vital, bulbul rahidian. **4.** (*bot.*) nod în trunchiul unui copac. **5.** ornament în formă de nod; ~ **de ruban** fundă. **6.** (*mar.*) nod, milă marină. **7.** încolăcire de șerpi; ~ **de vipères** încolăcire de vipere. **8.** (*astr., fiz.*) nod, punct de intersecție. **9.** (*fig., lit.*) legătură morală; **les ~s de l'amitié**

legăturile prieteniei. **10.** (*fig.*) punct esențial, nod; **le ~ de l'affaire** punctul esențial al afacerii. **11.** (*lit., teatru*) momentul esențial al unei intrigi. **12.** (*c.f.*) nod; **~ ferroviaire** nod de cale ferată. **13.** (*în expr.*) **~ coulant** juvăț, laț; (*fam.*) **rire qui ne passe pas le ~ de la gorge** râs silit; (*pop.*) **filer son ~ a.** a-și lua tălpășița; a spăla putina; **b.** a da ortul popii; (*pop.*) **tête de ~** imbecil, dobitoc.

noie, noille *s.f.* v. **neuille.**

noir, ~e I. *adj.* **1.** negru; **être ~ comme du jais / comme du charbon** a fi negru ca smoala; **yeux ~s** ochi negri. **2.** negricios, negru, închis la culoare; **teint ~** ten negricios / închis la culoare. **3.** murdar, negru; **un col de chemise ~** un guler de cămașă negru / murdar. **4.** întunecat, întunecos, negru; obscur; **cachot ~** temniță întunecoasă; **temps ~** timp întunecat; **il fait ~ comme dans la gueule d'un loup / comme dans un four** e întunecat, e întuneric beznă; îți bagi degetele în ochi; **pain ~** pâine neagră / închisă la culoare. **5.** (*fig.*) trist, sumbru, posomorât; **avoir des idées ~es** a avea idei sumbre, a fi muncit de gânduri negre; **faire un tableau ~ de la situation des affaires** a face un tablou sumbru al situației afacerilor. **6.** (*arg.*) recidivist, cu cazier încărcat. **7.** (*în expr.*) **âme ~e** suflet mârșav; **il fait un froid ~** e ger de crapă pietrele; **messe ~e** magie neagră; **être la bête ~e de qqn.** a fi nesuferit la culme cuiva; **roman ~** roman sumbru / pesimist; **il fait ~** se întunecă, se înnoptează; **être ~** a fi beat mort; (*prov.*) **il n'est pas si diable qu'il est ~** nu e dracul atât de negru cum îl zugrăvesc oamenii. **II.** *s.m.* **1.** negru, persoană aparținând rasei negre; **les Noirs d'Afrique** negrii din Africa. **2.** culoarea neagră; **s'habiller de ~** a se îmbrăca în negru; **voir tout en ~** a vedea totul în negru, a fi pesimist; **c'est écrit ~ sur blanc** e scris negru pe alb; (*fig.*) **broyer / avoir du ~** a fi muncit de gânduri negre. **3.** (*sport, la tir*) centrul țintei. **4.** întuneric; **marcher dans le ~** a merge în întuneric. **5.** (*în expr.*) **porter le ~** a avea ghinion; **travailler au ~** a munci clandestin / la negru; (*fam.*) **un petit ~** o cafeluță; **aller / changer du blanc au ~ a.** a trece de la o extremitate la alta; **b.** a fi schimbător; (*chim.*) **~ animal** cărbune de oase, negru animal; **~ de fumée** negru de fum; **être dans le ~ le plus complet** a nu pricepe o iotă. **III.** *s.f.* **1.** (*muz.*) pătrime. **2.** (*pop.*) noapte. **3.** (*pop.*) opium.

noirâtre *adj.* negricios.

noiraud, ~e *adj., s.m.f.* oacheș, brunet, negricios, tuciuriu; **face ~e** față oacheșă.

noirceur *s.f.* **1.** negreală, culoare neagră; **la ~ de l'encre** negreala cernelii. **2.** (*înv.*) tristețe, melancolie. **3.** mârșăvie, infamie, mișelie, josnicie, nelegiuire, netrebnicie; **la ~ d'une action** josnicia unei acțiuni. **4.** (*în expr.*) **~ d'âme** răutate; **dire des ~s de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a-i scoate cuiva ponoase, a forfeca pe cineva.

noircicaud, noircico I. *s.m.* (*arg.*) om de culoare. **II.** *adj.* (*arg.*) **1.** beat. **2.** negru.

noircif *adj.* **I.** *s.m.* (*arg.*) om cu pielea neagră. **II.** *adj.* (*arg., în expr.*) **marché ~** piață neagră.

noircir I. *v.t.* **1.** a înnegri; **~ ses cils** a-și înnegri genele. **2.** (*fam.*) a defăima; a calomnia; **~ la réputation de qqn.** a defăima pe cineva, a vorbi de rău pe cineva. **3.** (*în expr.*) **~ du papier** a mâzgăli hârtia, a scrie. **II.** *v.i.* a se înnegri; **la peau noircit au soleil** pielea se înnegrește la soare. **III.** *v.r.* **1.** a se înnegri. **2.** (*pop.*) a se îmbăta; **se ~ comme un corbeau** a se îmbăta criță; a se chercheli. **3.** (*despre timp*) a se întuneca, a se posomorî.

noircissement *s.m.* înnegrire.

noircissure *s.f.* **1.** pată neagră. **2.** alterarea vinului.

noir-prun *s.m.* v. **nerprun.**

noise *s.f.* (*înv.*) ceartă; **chercher ~ à qqn.** a căuta ceartă / pricină / râcă.

noiseraie *s.f.* **1.** loc plantat cu nuci; nucet. **2.** ioc plantat cu aluni; alunet / aluniș.

noisetier *s.m.* (*bot.*) alun (*Corylus Avellana*); **~ franc** alun turcesc (*Corylus colurna*).

noisette I. *s.f.* **1.** alună. **2.** bucățică de dimensiunea unei alune; **une ~ de beurre** o bucățică de unt. **3.** (*în expr.*) **~ de terre** arahidă; **~ d'Inde** specie de palmier; **~ noire** mică ciupercă comestibilă. **II.** *adj. invar* de culoarea alunei, ca aluna; **des yeux ~** ochi de culoarea alunei / căprui.

noix *s.f.* **1.** (*bot.*) nucă; **~ de coco** nucă de cocos; **~ de galle** nucă galică, gogoașă de ristic (*Quercus infectoria*); **~ de muscade** nucșoară (*Myristica fragrans*); **~ vomique** turta-lupului, nucă vomică (*Strychnos nux vomica*). **2.** bucățică de dimensiunea unei nuci; **~ de beurre** bucățică de unt. **3.** (*pop.*) rotula genunchiului. **4.** roată dințată (la râșniță). **5.** (*mec.*) nucă, rotulă; (*text.*) **~ de la broche** nuca fusului. **6.** (*poligr.*) rondelă. **7.** numele unui tip de rindea. **8.** (*în expr.*) (*tehn.*) **~ de robinet** cep de robinet; (*fam.*) tântălău, imbecil; **quelle ~!** ce imbecil! (*fam.*) **à la ~** fără valoare, nul, de doi bani.

noli-me-tangere *s.m. invar.* (*bot.*) slăbănog (*Impatiens Noli tangere*).

nolis *s.m.* (*mar.*) fraht.

nolisement *s.m.* (*mar.*) afretare.

noliser *v.t.* (*mar.*) (*av.*) **1.** a afreta. **2.** (*în expr.*) **vol nolisé** zbor în regim charter.

nom *s.m.* **1.** nume; **petit ~** nume mic, prenume; **~ de famille** nume de familie; **~ de baptême** nume de botez; **appeler les choses par leur ~** a spune lucrurilor pe nume, a vorbi deschis; **décliner son ~** a-și declina numele, a se prezenta; **au ~ de qqn.** în numele cuiva; **se cacher sous un faux ~** a se ascunde sub un nume fals. **2.** (*fig.*) nume, faimă, reputație, renume; **c'est un ~ dans le cinéma de ce pays** este un nume în cinematografia din această țară; **se faire un ~** a-și face un nume, a dobândi faimă; **connaître qqn. de ~** a cunoaște pe cineva după nume / faimă. **3.** (*înv.*) noblețe; familie aristocrată; **ce ~ s'éteint, il n'y a pas de descendants** această familie nobilă se stinge / nu are descendenți. **4.** (*gram.*) substantiv; **~ collectif** substantiv colectiv. **5.** (*în expr.*) **~ de guerre** pseudonim; **cela n'a pas de ~** e incalificabil; **il vaut mieux que son ~** e mai bun decât pare; **~ de Dieu!,**

~ **de** ~, ~ **d'un chien** termeni injurioși; (*pop.*) **un** ~ **à charnière / à rallonge, un** ~ **qui se dévisse** un nume compus sau cu particulă; **un** ~ **à coucher dehors** un nume complicat.
noma *s.f.* (*med.*) nomă, stomatită cangrenoasă la copiii subnutriți.
nomade *adj., s.m.f.* nomad.
nomadiser *v.i.* a duce o viață nomadă.
nomadisme *s.m.* nomadism, viață nomadă.
nombrable *adj.* care se poate număra.
nombre *s.m.* **1.** (*mat.*) număr; ~ **pair** număr par / cu soț; ~ **impair** număr impar / fără soț; ~ **décimal** număr zecimal; ~ **entier** număr întreg; ~ **fractionnaire** număr fracționar; **extraire la racine d'un** ~ a extrage rădăcina unui număr; ~ **atomique** număr atomic; **sans** ~ fără (de) număr, nenumărat; **en** ~ în număr mare, numeros. **2.** (*gram.*) număr; **s'accorder en genre et en** ~ a se acorda în gen și număr. **3.** (*lit.*) armonie, cadență, ritm. **4.** cantitate, masă; număr; mulțime; **un grand** ~ **de candidats** un număr mare / o mulțime de candidați. **5.** (*la pl., cu maj.*) Numerii (carte din Vechiul Testament). **6.** (*în expr.*) **le grand** ~ majoritatea; ~ **de gens** multă lume; **faire** ~ a figura undeva numai de formă; **dans le** ~ în masă, în mulțime; **sans** ~ nenumărat; **au** ~ **de, du** ~ **de** printre; ~ **de, bon** ~ **de** mult, mulți; **bon** ~ **de candidats espèrent réussir** mulți candidați speră să reușească; (*astr.*) ~ **d'or** ciclu lunar de nouăsprezece ani; **être du** ~ a face parte din.
nombrer *v.t.* (*înv.*) a număra, a socoti, a calcula; a aprecia.
nombreux, -euse *adj.* **1.** numeros; **délégation nombreuse** delegație numeroasă. **2.** (*lit.*) armonios, cadențat, ritmat.
nombril *s.m.* **1.** (*anat.*) buric. **2.** (*bot.*) cavitate a fructului opusă codiței. **3.** (*în expr.*) **se prendre pour le** ~ **du monde** a se crede buricul pământului.
nombrilisme *s.m.* (*fam.*) atitudinea unei persoane care se crede buricul pământului.
nome *s.m.* **1.** (*ist.*) împărțire administrativă în Egiptul antic. **2.** împărțire administrativă în Grecia modernă.
nomenclateur, -trice I. *adj.* care servește la întocmirea unei nomenclaturi. **II.** *s.m.* **1.** persoană care întocmește o nomenclatură / un nomenclator. **2.** nomenclator.
nomenclature *s.f.* **1.** nomenclatură, terminologie; ~ **chimique** nomenclatură chimică. **2.** listă, catalog, inventar, repertoriu; **dresser la** ~ **des tableaux d'un musée** a întocmi nomenclatura tablourilor unui muzeu. **3.** totalitatea cuvintelor unui dicționar.
nomenklatura *s.f.* (*pol.*) nomenclatură, castă în regimurile comuniste.
nominal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** nominal, care se referă la nume; de nume; **liste ~e** listă nominală; **appel** ~ apel nominal; (*com.*) **valeur ~e** valoare nominală. **2.** cu numele; **pouvoir** ~ putere nominală / cu numele. **3.** (*gram.*) nominal, substantival; **formes ~s** forme nominale.
nominalement *adv.* (în mod) nominal, cu numele; **il occupe** ~ **ce poste** ocupă acest post cu numele doar.
nominalisme *s.m.* (*fil.*) nominalism.
nominaliste *adj., s.m.f.* (*fil.*) nominalist, adept al nominalismului.
nominatif, -ive I. *adj.* nominativ, care denumește, care conține nume; **la liste nominative des candidats** lista nominativă a candidaților. **2.** (*fin.*) nominativ, care poartă numele; **titre** ~ titlu care poartă numele proprietarului. **II.** *s.m.* (*gram.*) (cazul) nominativ.
nomination *s.f.* **1.** numire (într-o slujbă). **2.** documentul de numire (într-o slujbă).
nominativement *adv.* pe nume; **désigner** ~ **les personnes de sa suite** a desemna pe nume persoanele din suita sa.
nommé, ~e I. *adj.* **1.** numit; **un homme** ~ **Martin** un om numit Martin. **2.** numit, citat; **les personnes ~es** persoanele numite / citate. **3.** numit (nu ales); **être** ~ **à un emploi** a fi numit într-o slujbă. **4.** (*în expr.*) **à point** ~ la timp, la momentul potrivit; la vreme; la țanc; **à jour** ~ în ziua stabilită. **II.** *s.m.f art.* (sus-)numitul.
nommément *adv.* anume; pe nume; **désigner** ~ **qqn.** a desemna pe cineva pe nume.
nommer I. *v.t.* **1.** a numi, a chema, a-i spune, a-i zice; **parmi les voyageurs on a nommé Jacques** a fost numit Jacques printre călători. **2.** a numi, a boteza; **il a nommé son fils Pierre** l-a botezat pe fiul său Pierre. **3.** a numi / a desemna pe cineva într-o funcție; **il a été nommé secrétaire d'État** a fost numit secretar de stat. **4.** a numi, a dezvălui numele, a denunța; **il a nommé les membres de la bande** i-a denunțat pe membrii bandei. **5.** a numi, a institui, a desemna; **Paul a été nommé héritier** Paul a fost desemnat moștenitor. **II.** *v.r.* **1.** a se numi, a se chema. **2.** a-și declara numele.
nomogramme *s.m.* (*mat.*) nomogramă.
nomographe *s.m.* nomograf, autor al unui tratat despre legi.
nomographie *s.f.* **1.** (*mat.*) nomografie. **2.** tratat despre legi.
nomographique *adj.* (*mat.*) nomografic; **calcul** ~ calcul nomografic.
nomothète *s.m.* (*în antichitate*) legislator, legiuitor.
non I. *adv.* **1.** (*negație*) nu; **non, je ne suis pas d'accord** nu, nu sunt de acord. **2.** (*particulă de compunere cu sens negativ*) ne-; **pacte de ~-agression** pact de neagresiune. **3.** (*în expr.*) ~ **plus** nici; **moi** ~ **plus** nici eu; ~ **seulement** nu numai; ~ **pas que ...** nu că ... ; **~, par exemple!** ei, nu se poate. **II.** *s.m.* nu, refuz; **il a répondu par un** ~ **catégorique** a răspuns printr-un nu categoric.
non(-)accompli, ~e *adj., s.m.* (*lingv.*) imperfectiv; **verbes ~s** verbe imperfective.
non-activité *s.f.* non-activitate, inactivitate.
nonagénaire *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) în vârstă de nouăzeci de ani, nonagenar. **2.** (instituție) veche de nouăzeci de ani.
non-agression *s.f.* neagresiune.
non-aligné, ~e *adj., s.m.f.* nealiniat; **les pays ~s** țările nealiniate.
non-alignement *s.m.* nealiniere.

nonante *num. card.* (*Elveția, Belgia*) nouăzeci.
non-assistance *s.f.* (*jur.*) neasistență, delict de neacordare de asistență unei persoane în primejdie.
non-belligérance *s.f.* nebeligeranță, abținere de a lua parte la un conflict armat.
non-belligérant, ~e *adj., s.m.f.* nebeligerant, care se abține de a lua parte la un conflict armat.
nonce *s.m.* nunțiu papal.
nonchalamment *adv.* cu nonșalanță, cu nepăsare, cu indolență, cu dezinvoltură; alene; agale.
nonchalance *s.f.* **1.** nonșalanță, indolență, nepăsare; dezinvoltură. **2.** neglijență.
nonchalant, ~e *adj., s.m.f.* nonșalant, indolent, indiferent; **personne ~e** persoană nonșalantă.
nonchaloir *s.m.* (*înv.*) v. **nonchalance**.
nonciature *s.f.* **1.** nunțiatură papală. **2.** sediul nunțiaturii. **3.** funcția de nunțiu papal.
non(-)combattant, ~e *s.m.f., adj.* necombatant, persoană care nu ia parte la luptă.
non-comparant, ~e *adj., s.m.f.* (*jur.*) persoană care nu compare în justiție / care lipsește la judecarea cauzei.
non-comparution *s.f.* (*jur.*) neprezentare în fața justiției la judecarea cauzei.
non-conciliation *s.f.* (*jur.*) neconciliere.
non-conducteur (*pl.* **non-conducteurs**) *s.m.* (*fiz.*) rău conducător.
non-conformisme *s.m.* nonconformism, neconformism, lipsă de conformism.
non-conformiste *s.m.f., adj.* nonconformist, neconformist.
non-conformité *s.f.* neconformitate, lipsă de conformitate.
non-contradiction *s.f.* (*fil.*) noncontradicție.
non-croyant, ~e (*pl.* **~s**) *s.m.f.* necredincios, persoană fără religie.
non-cumul *s.m.* (*jur., în expr.*) **~ des peines** necumulare a pedepselor pentru unele infracțiuni.
non-discrimination *s.f.* nediscriminare.
non-dissémination *s.f.* nediseminare, neproliferare.
non-dit (*pl.* **non-dits**) *s.m.* ceea ce nu este exprimat explicit într-un enunț.
non(-)engagé, ~e *adj., s.m.f.* neangajat.
non(-)engagement *s.m.* (*pol.*) neangajare, neutralitate.
nones *s.f. pl. (la romani)* none.
non-être *s.m.* (*fil.*) neființă.
non-euclidien, ~ne *adj.* (*mat.*) neeuclidian.
non-exécution *s.f.* (*jur.*) neexecutare (a unei sentințe, a unui act).
non-existence *s.f.* (*fil.*) nonexistență.
non(-)figuratif, -ive *adj., s.m.f.* (*arte frumoase*) nonfigurativ; **peintre ~** pictor nonfigurativ.
non-fumeur, -euse *s.m.f.* nefumător.
nonidi *s.m.* (*ist.*) a noua zi a decadei calendarului republican francez.
non-ingérence *s.f.* (*pol.*) neingerință, neamestec (în treburile altui stat).
non-initié, ~e *s.m.f.* neinițiat.
non(-)inscrit, ~e *adj., s.m.f.* deputat sau senator neînscris într-un grup parlamentar / independent.
non-intervention *s.f.* (*pol.*) neintervenție, neamestec; **politique de ~** politică de neamestec.
non-interventionniste *adj., s.m.f.* (adept al politicii) de neamestec / de neintervenție.
non-jouissance *s.f.* (*jur.*) lipsă de folosință, privare de dreptul de folosință.
non-lieu (*pl.* **non-lieux**) *s.m.* (*jur.*) urmărire; **décision de ~** decizie de neurmărire.
non-métal (*pl.* **-aux**) *s.m.* (*chim.*) nemetal, orice element chimic care nu este un metal.
non-moi *s.m.* (*fil.*) noneu.
nonne *s.f.* (*înv.* sau *ir.*) călugăriță, maică.
nonnerie *s.f.* (*ir.*) mănăstire de maici.
nonnette *s.f.* **1.** (*înv.*) călugăriță tânără. **2.** (*ornit.*) pițigoiul-sur, pițigoiul-cenușiu (*Parus*). **3.** (*bot.*) grâu-mare (*Triticum turgidum*). **4.** varietate de turtă dulce.
nonobstant I. *prep.* (*înv.*) cu toate ..., în ciuda ..., în pofida ...; **nous ferons cette démarche, ~ vos protestations** vom face acest demers, în ciuda protestelor dumneavoastră. **II.** *adv.* (*înv.*) totuși, cu toate acestea.
non-paiement, non-payement *s.m.* neplată.
nonpareil, ~le I. *adj.* (*înv.*) fără pereche, fără seamăn; inegalabil. **II.** *s.f.* **1.** (*înv.*) panglică foarte îngustă. **2.** drajeu foarte mic. **3.** varietate de măr care se coace iarna. **III.** *s.f.* sau *s.m.* numele unor păsărele din America de Nord.
non-payement *s.m.* v. **non-paiement**.
non-prolifération *s.f.* (*pol.*) neproliferare (a armelor nucleare).
non-recevoir *s.m.* v. **fin 1.** (**5**).
non-résident, ~e *s.m.f., adj.* nerezident, persoană care nu locuiește permanent în țara sa.
non-retour *s.m.* **1.** (*în expr.*) **point de ~** moment în care o aeronavă nu mai poate reveni la punctul de plecare. **2.** (*fig.*) moment în care nu se mai poate renunța / reveni asupra unei acțiuni începute.
non-satisfaction *s.f.* **1.** insatisfacție. **2.** nesatisfacere; **~ de certaines revendications** nesatisfacere a unor revendicări.
non-sens *s.m.* nonsens, absurditate, ilogism.
non-tissé *s.m.* (*text.*) material din fibre textile nețesute ci asamblate prin procedee chimice sau mecanice.
nonupler *v.t.* (*rar*) a înmulți cu nouă.
non-usage *s.m.* nefolosire, nefolosință, neîntrebuințare.
non-valeur *s.f.* **1.** nonvaloare, lipsă de valoare. **2.** teren, imobil fără valoare. **3.** creanță irecuperabilă. **4.** (*fig.*) nonvaloare, persoană fără valoare, nulitate.
non-viable *adj. (despre fetus, făt)* neviabil, care nu poate trăi, fiind nedezvoltat.
non-violence *s.f.* nonviolență.
non-violent, ~ e *adj., s.m.f.* nonviolent, adept al nonviolenței.
non-voyant, ~e *s.m.f.* nevăzător, orb.
non-vue *s.f.* (*înv., mar.*) lipsă de vizibilitate.
nopal (*pl.* **~s**) *s.m.* (*bot.*) nopal (*Opuntia vulgaris*).
noradrénaline *s.f.* (*biochim.*) noradrenalină.
noraf, nordaf *s.m.* (*arg.*) arab din Africa de Nord.
nord I. *s.m.* **1.** nord, miazănoapte; **au ~ de** la nord de. **2.** (*în expr.*) **perdre le ~** a-și pierde cumpătul / busola / capul; **il ne perd pas le ~** știe să își apere interesele / să se apere. **II.** *adj. invar* nord; **le pôle ~** polul nord.

1. **nord-africain, ~e** *adj.* nord-african, din Africa de Nord.
2. **Nord-Africain, ~e** *s.m.f.* nord-african, locuitor din Africa de Nord.
1. **nord-américain, ~e** *adj.* nord-american, din America de Nord.
2. **Nord-Américain, ~e** *s.m.f.* nord-american, locuitor din America de Nord.
1. **nord-coréen, ~ne** *adj.* nord-corean, din Coreea de Nord.
2. **Nord-Coréen, ~ne** *s.m.f.* nordcorean, locuitor din Coreea de Nord.

nord-est *s.m., adj. invar.* nord-est; **le ~ du pays** nord-estul țării; **la région ~ du pays** regiunea de nord-est / nord-estică a țării.
nordet *s.m.* (*mar.*) **1.** nord-est. **2.** vânt de nord-est.
nordique *adj., s.m.f.* nordic; **langues ~s** limbi nordice; **les ~s** nordicii.
nordir *v.i.* (*mar., despre vânt*) a se îndrepta spre nord.
nordiste *adj., s.m.f.* (*ist.*) nordist.
nord-ouest *s.m., adj. invar.* nord-vest.
1. **nord-vietnamien, ~ne** *adj.* nord-vietnamez, al Vietnamului de Nord.
2. **Nord-Vietnamien, ~ne** *s.m.f.* nord-vietnamez, locuitor al Vietnamului de Nord.

noria *s.f.* (*mar., tehn.*) noria.
normal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** normal; **situation ~e** situație normală. **2.** obișnuit, firesc, natural; **phénomène ~** fenomen normal, obișnuit. **3.** corect; **appréciation ~e** apreciere corectă. **4.** (*în expr.*) **École ~ primaire** școală de pregătire a instituților; **École ~ supérieure** școală pentru pregătirea profesorilor de liceu. **II.** *s.f.* **1.** (*mat.*) dreaptă perpendiculară, normală. **2.** normalitate, normal; **revenir à la ~e** a reveni la normal(itate).
normalement *adv.* **1.** (în mod) normal. **2.** (*geom.*) (în mod) perpendicular.
normalien, ~ne I. *s.m.f.* elev al unei școli normale.
normalisation *s.f.* **1.** (*tehn.*) normare, standardizare. **2.** normalizare; **la ~ des relations diplomatiques entre deux pays** normalizarea relațiilor diplomatice între două țări.
normaliser *v.i.* **1.** (*tehn.*) a norma, a standardiza. **2.** a normaliza; **~ les relations entre deux pays** a normaliza relațiile între două țări.
normalité *s.f.* normalitate.
1. **normand, ~e** *adj.* normand, din Normandia; **race ~e** rasă de bovine din Normandia.
2. **Normand, ~e** *s.m.f.* **1.** normand, locuitor al Normandiei. **2.** (*în expr.*) **répondre en ~** a nu zice nici da nici nu, a da un răspuns ambiguu.

normatif, -ive *adj.* normativ; **sciences normatives** științe normative; **grammaire normative** gramatică normativă.
norme *s.f.* normă, regulă, model, principiu; directivă; tipic.
normographe *s.m.* (*tehn.*) instrument de desenator.
1. **norois, noroît** *s.m.* **1.** (*mar.*) nord-vest. **2.** vânt din direcția nord-vest.
2. **norois, ~e, norrois, ~e I.** *adj.* din nord, nordic. **II.** *s.m.* vechea limbă a popoarelor scandinave.
1. **norvégien, ~ne I.** *adj.* norvegian, din Norvegia; **littérature norvégienne** literatură norvegiană. **II.** *s.m.* limba norvegiană. **III.** *s.f.* (*mar.*) ambarcațiune cu prora înaltă și rotundă.
2. **Norvégien, ~ne** *s.m.f.* norvegian, locuitor al Norvegiei.

nos *adj. pos.* v. **notre 1.**
nosis *pron. pers.* (*arg.*) noi.
nosographie *s.f.* (*med.*) nosografie.
nosologie *s.f.* (*med.*) nosologie.
nostalgie *s.f.* nostalgie.
nostalgique I. *adj.* nostalgic; **mélodie ~** melodie nostalgică. **II.** *s.m.f.* nostalgic, care tânjește după trecut, care suferă de nostalgie.
nostoc *s.m.* (*bot.*) algă albastră microscopică (care trăiește în terenuri umede gelatinoase).
nota, nota bene *s.m. invar.* notă, observație, remarcă; atenționare.
notabilité *s.f.* **1.** (*rar*) notabilitate, vază, importanță. **2.** notabilitate, persoană importantă / de vază / cu prestigiu; **les ~s de la ville** notabilitățile orașului.
notable I. *adj.* notabil, important; de vază, cu prestigiu; **il y a une différence ~ entre ces deux points de vue** este o diferență notabilă între aceste două puncte de vedere. **II.** *s.m.* notabil, personaj important / de vază; **les ~s de la ville** notabilii orașului.
notablement *adv.* mult, considerabil, foarte; **des opinions ~ différentes** păreri foarte diferite.
notaire *s.m.* notar.
notairesse *s.f.* (*înv.*) soție de notar.
notamment *adv.* **1.** mai ales, în special, îndeosebi. **2.** (*Belgia*) anume.
notarial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* notarial, de notar, referitor la notar; **acte ~** act notarial.
notariat *s.m.* **1.** notariat, funcția de notar. **2.** totalitatea notarilor.
notarié, ~e *adj.* întocmit de notar; **un acte ~** un act întocmit de notar.
notation *s.f.* **1.** notație; **~ musicale** notație muzicală. **2.** notare, notă; **~ de copies d'élèves** notare a lucrărilor unor elevi. **3.** schițare (în pictură).
note *s.f.* **1.** notă, însemnare; **prendre ~** a lua notă / act; **forcer la ~** a forța nota, a exagera; **être dans la ~** a fi în notă, a fi de acord cu, a se potrivi. **2.** notare, adnotare; **des ~s en marge d'un texte** note / adnotări pe marginea unui text. **3.** notă, comunicare scurtă; **~ diplomatique** notă diplomatică. **4.** notiță; **prendre des ~ à un cours** a lua notițe la un curs. **5.** notă de plată; **acquitter une ~** a achita o notă de plată. **6.** notă, calificativ (la școală); **le carnet de ~s** carnetul de note. **7.** notă muzicală. **8.** (*în expr.*) **changer de ~, chanter sur une autre ~** a schimba macazul / tactica / foaia; a o întoarce pe altă strună; a-și întoarce cojocul pe dos; **chanter toujours la même ~, ne savoir qu'une ~** a o ține una și bună; **donner la ~** a da tonul; **à / en basse ~** încet, în taină.
noter *v.t.* **1.** a nota, a însemna; **~ une adresse** a nota o adresă. **2.** a nota, a marca; **~ quelques lignes dans un livre** a nota câteva rânduri într-o carte. **3.** a remarca, a constata, a observa; **j'ai noté un changement dans son attitude** am remarcat o

schimbare în atitudinea lui. **4.** (*fig.*) a nota, a acorda atenție; a reține; a băga de seamă; **notez bien ce que je vous dis** rețineți ce vă spun. **5.** a nota, a da o notă; ~ **des copies** a da note la lucrări. **6.** (*muz.*) a nota o melodie.

notice *s.f.* notiță, însemnare scurtă; ~ **biographique** notiță biografică.

notification *s.f.* (*jur.*) notificare; ~ **d'un procès-verbal** notificare a unui proces-verbal.

notifier *v.t.* (*jur.*) a notifica.

notion *s.f.* **1.** noțiune, cunoaștere; **la** ~ **du temps** noțiunea de timp. **2.** cunoștință elementară, noțiune; **avoir des ~s d'algèbre** a avea noțiuni de algebră. **3.** noțiune, idee, concept; **la** ~ **du bien et du mal** noțiunea binelui și a răului.

notionnel, ~le *adj.* noțional, cunoscut, recunoscut, faimos; celebru, notoriu; **fait** ~ fapt notoriu.

notoirement *adv.* (în mod) notoriu, cunoscut.

notonecte *s.m.* sau *f.* (*entom.*) ploșniță acvatică (*Rynchotes*).

notoriété *s.f.* **1.** notorietate. **2.** (*fig.*) faimă, celebritate; **il a une certaine** ~ are o oarecare faimă. **3.** (*jur., în expr.*) **acte de** ~ act de recunoaștere cu martori a unei situații. **4.** (*med., în expr.*) **liste de** ~ listă cu medici autorizați să pretindă onorarii ridicate.

notre (*pl.* **nos**) *adj. pos.* nostru, noastră; ~ **maison** casa noastră; ~ **appartement** apartamentul nostru; **nos livres** cărțile noastre.

nôtre (**le, la** ~; *pl.* **les ~s**) **I.** *pron. pos.* al nostru, a noastră; **votre maison et la** ~ casa voastră și a noastră; **vos idées, nous les avons faites ~s** ideile voastre le-am făcut ale noastre, ni le-am însușit, le-am acceptat. **II.** *s.m. pl.* **1.** rudele, părinții, apropiații noștri; **les ~s sont d'accord avec cette excursion** ai noștri sunt de acord cu această excursie. **2.** (*în expr.*) **nous y avons mis du** ~ am făcut eforturi, ne-am implicat; **soyez des ~s** veniți cu noi.

Notre-Dame *s.f. invar.* (*rel.*) Maica Domnului.

notule *s.f. dim.* de la **note (2.)**

nouage *s.m.* înnodare.

nouaison *s.f.* (*agr.*) transformarea florii în fruct.

nouba *s.f.* **1.** (*înv.*) muzică militară în Africa de Nord. **2.** (*pop., în expr.*) **faire la** ~ a o face lată; a face chef până-n zori.

1. noue *s.f.* pământ bun de pășunat.

2. noue *s.f.* (*constr.*) dolie.

noué, ~e *adj.* **1.** înnodat. **2.** (*med., înv.*) rahitic; **enfant** ~ copil rahitic. **3.** (*bot., înv.*) fecundat, legat. **4.** (*în expr.*) **avoir la gorge ~e** a avea un nod în gât.

nouement *s.m.* (*rar*) v. **nouage**.

nouer I. *v.t.* **1.** a înnoda; ~ **une ficelle** a înnoda o sfoară. **2.** a lega; ~ **ses cheveux** a-și lega părul; (*fig.*) ~ **une amitié** a lega o prietenie. **3.** a îmbina; a lega; a combina. **4.** (*fig.*) a urzi; ~ **un complot** a urzi un complot. **II.** *v.i.* (*despre grâne, fructe*) a lega, a prinde rod. **III.** *v.r.* a se lega; **le drame se noue dès le début de la pièce** drama se leagă încă de la începutul piesei.

nouet *s.m.* săculeț pentru infuzii.

noueux, -euse *adj.* noduros, cu noduri; **le tronc** ~ **d'un arbre** trunchiul noduros al unui copac.

nougat *s.m.* **1.** (*culinar*) nuga. **2.** (*arg.*) afacere ușoară. **3.** (*arg., la pl.*) picioare, gioale. **4.** (*arg., în expr.*) **toucher son** ~ a-și primi partea.

nougatine *s.f.* **1.** (*culinar*) prăjitură cu nuci sau alune. **2.** (*arg., în expr.*) **c'est de la** ~ e ușor; e fără riscuri.

nouille *s.f.* **1.** (*la pl.*) tăiței. **2.** (*fam.*) bleg, moale, tântălău.

nouillettes *s.f. pl.* tăiței mărunți.

noulet *s.m.* (*constr.*) sistem de dolii (pentru scurgerea apei).

nouménal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*fil.*) numenal, care se referă la numen.

noumène *s.m.* (*fil.*) numen, lucrul în sine, cunoscut prin rațiune.

nounou (*pl.* **-s**) *s.f.* doică, în limbajul copiilor.

nourrain *s.m.* **1.** (*pisc.*) alevin. **2.** purcel de lapte pus la îngrășat.

nourri, ~e *adj.* **1.** hrănit, nutrit, alimentat; **un animal bien** ~ un animal bine hrănit. **2.** (*fig.*) întreținut; continuu; **fusillade ~e** salvă de focuri continuă. **3.** (*fig.*) bogat, abundent; dens; **style** ~ stil bogat.

nourrice *s.f.* **1.** doică, dădacă; **mettre un enfant en** ~ a da un copil la doică. **2.** (*în expr., înv.*) ~ **sèche** femeie care crește un copil. **3.** (*apic.*) albină care hrănește larvele. **4.** (*tehn.*) bidon, rezervor (de apă, de carburant). **5.** (*în expr.*) **battre sa** ~ a se arăta nerecunoscător.

nourricerie *s.f.* **1.** (*înv.*) cameră pentru copii. **2.** centru de îngrășare a animalelor. **3.** crescătorie de viermi de mătase.

nourricier, -ère *adj.* **1.** hrănitor, care produce hrana; **la terre nourricière** pământul hrănitor / care hrănește. **2.** hrănitor, nutritiv; **suc** ~ suc hrănitor. **3.** (*despre persoane*) care asigură hrana / subzistența; **père** ~ tată care asigură subzistența, tată adoptiv. **4.** (*anat., în expr.*) **artères nourricières** artere care irighează oasele lungi.

nourrir I. *v.t.* **1.** a hrăni, a nutri; ~ **les bêtes** a hrăni animalele. **2.** a alăpta; ~ **son enfant** a-și alăpta copilul. **3.** a hrăni, a întreține, a asigura mijloacele de subzistență; ~ **sa famille** a-și întreține familia. **4.** a aproviziona; **cette province nourrit la capitale** această provincie aprovizionează capitala. **5.** a asigura existența, a hrăni; **cette usine nourrit quelques milliers de personnes** această uzină asigură existența câtorva mii de persoane. **6.** a prelungi, a face să dureze; a alimenta; ~ **le feu** a alimenta focul. **7.** (*fig.*) a forma, a pregăti, a instrui; **les études nourrissent la jeunesse** studiile formează / instruiesc tineretul. **8.** (*fig.*) a nutri, a întreține; ~ **l'amitié** a întreține prietenia. **9.** (*fig.*) a nutri, a avea, a purta; ~ **l'espoir** a nutri speranța; a trage nădejde. **10.** (*în expr.*) ~ **un serpent dans son sein** a crește pui de năpârcă. **II.** *v.r.* **1.** a se hrăni, a mânca, a se alimenta; **se** ~ **de viande** a se hrăni cu carne. **2.** (*fig.*) a se nutri, a se hrăni; **se** ~ **d'illusions** a se hrăni cu iluzii, a-și face iluzii.

nourrissage *s.m.* (*înv.*) creștere a vitelor.

nourrissant, ~e *adj.* hrănitor, nutritiv; **un aliment** ~ aliment hrănitor.

nourrisseur *s.m.* **1.** crescător de vite. **2.** recipient pentru hrana animalelor / a albinelor.

nourrisson *s.m.* **1.** prunc, copil de țâță. **2.** copil cu vârsta între trei săptămâni și doi ani. **3.** (*fig., înv.*) discipol, elev, fiu spiritual; **les ~s des Muses** poeții. **4.** (*arg.*) gură în plus la masă.

nourriture *s.f.* **1.** (*înv.*) alăptare. **2.** (*înv.*) educație. **3.** hrană, mâncare; **préparer la ~ des animaux** a pregăti hrana pentru animale. **4.** (*fig.*) hrană spirituală.

nous *pron. pers.* (*pers. 1. pl.*) **I.** (*nom.*) **1.** noi; **~-mêmes** noi înșine; **~ sommes d'accord avec vous** (noi) suntem de acord cu voi; **~ autres** noi ceilalți. **2.** (*pl. de majestate sau de modestie*) noi, eu; **~ maire de cette ville** noi, primarul acestui oraș. **3.** (*fam.*) tu, mata, dumneata; **eh bien, ~ sommes encore fâché?** ei bine, mai ești supărat? **II.** (*dat.*) nouă, ne, ni; **il ~ a rendu un grand service** ne-a făcut un mare serviciu; **il ~ a exprimé ses regrets** ne-a exprimat regretele sale. **III.** (*ac.*) (pe) noi, ne; **ii ~ regarde** ne privește; **c'est ~ qu'elle préfère** pe noi ne preferă.

nouure *s.f.* **1.** (*med.*) deformare osoasă datorată rahitismului. **2.** (*despre rod*) legare.

nouveau (*m. sg. înainte de vocală sau de h mut:* **nouvel**), **nouvelle I.** *adj.* **1.** nou; **un complet ~** un costum nou-nouț; **un ~ complet** alt costum, un nou costum, încă un costum; **mots ~x** cuvinte noi; **vin ~** vin nou; **quoi de ~?** ce e nou?; **le Nouvel An** (ziua de) Anul Nou; (*fig.*) **~ visage** figură nouă, persoană care n-a mai fost văzută; **art ~** arta nouă (modern style); (*fig.*) **esprit ~** spirit nou. **2.** proaspăt, recent; **un homme politique ~** un om politic apărut de curând; **~ marié** proaspăt căsătorit. **3.** neexperimentat, novice; debutant; **il est ~ dans ce métier** este un novice în această meserie. **4.** inedit, original, nou; **le jeune savant adopte un langage ~** tânărul savant adoptă un limbaj nou / original. **5.** necu-noscut; neobișnuit; nou; **cette déclaration jette une lumière nouvelle sur le question** această declarație aruncă o lumină nouă / neobișnuită asupra chestiunii. **6.** (*în expr.*) **un nouvel homme** alt om; **homme ~** parvenit; **Le Nouveau Monde** Lumea Nouă, America; **la saison nouvelle** primăvara; **~ riche** parvenit. **II.** *s.m.* **1.** (*art.*) noul, noutatea; **le ~ dans la mode est toujours accueilli avec plaisir** noul în modă este întotdeauna întâmpinat cu plăcere. **2.** nou, noutate; **il y a du ~** avem noutăți; **ça, c'est du ~!** asta e ceva nou, e o surpriză; **le goût du ~** gustul pentru nou. **III.** *s.m.f.* elev nou venit într-o clasă. **IV.** *adv.* (*în expr.*) **à nouveau** din nou, o dată în plus, altfel; **écrire à ~ un rapport** a scrie din nou un raport, a-l scrie altfel; **de ~** iarăși; **ii est de ~ absent** iarăși e absent.

nouveau-né, ~e (*m. pl.* **nouveau-nés, nouveau-nées**) *s.m.f., adj.* nou-născut.

nouveauté *s.f.* **1.** noutate; **la ~ d'une politique** noutatea unei politici. **2.** noutate, lucru nou, la modă; **elle aime les ~s** îi plac noutățile, îi place ceea ce este nou, îi plac articolele moderne. **3.** publicație nouă; carte nou-apărută; **le rayon des ~s** raionul cărților / publicațiilor nou-apărute.

nouvel, ~le *adj.* v. **nouveau**.

nouvelle *s.f.* **1.** știre, veste, informație, noutate; **apprendre des ~s** a afla știri; (*prov.*) **pas de ~s, bonnes ~s** dacă nu sunt vești, totul e bine; **écouter ies ~s** a asculta știrile. **2.** (*lit.*) nuvelă; **~s de Maupassant** nuvele de Maupassant. **3.** (*în expr.*) **vous aurez de mes ~s!** o să mai auziți voi de mine! ne mai întâlnim noi! v-o fac eu!; **goûtez à cette liqueur, vous m'en direz des ~s** gustă din lichiorul acesta, o să-ți placă; **ce n'est pas une ~** asta știam și eu, nu e ceva nou; **première ~** ia te uită! ce surpriză; **quelle(s) ~ (s)?** ce mai faceți? cum o mai duceți? **demander des ~s de qqn.** a se interesa de soarta cuiva.

nouvellement *adv.* recent, de curând; **un livre ~ paru** o carte recent apărută.

nouvelliste *s.m.* **1.** (*lit.*) nuvelist, autor de nuvele. **2.** (*înv.*) ziarist.

nova (*pl.* **novæ**) *s.f.* (*astr.*) novă.

novale I. *s.f.* **1.** pământ de curând desțelenit. **2.** dijmă (pe un pământ desțelenit). **II.** *adj.* *(despre pământ, terenuri)* de curând desțelenit.

novateur, -trice I. *adj.* inovator, înnoitor; **tendance novatrice** tendință înnoitoare. **II.** *s.m.f.* inovator; **c'est un extraordinaire ~ dans son domaine d'activité** este un extraordinar inovator în domeniul său de activitate.

novation *s.f.* **1.** (*jur.*) novație. **2.** inovație; noutate.

novatoire *adj.* (*jur.*) referitor la novație, novatoriu.

novélisation *s.f.* rescrierea sub formă de roman a unui scenariu de film sau de serial.

novelles *s.f. pl.* legi imperiale sub Justinian.

novembre *s.m.* (luna) noiembrie.

nover *v.t.* (*jur.*) a nova, a încheia o novație; a reînnoi.

novice I. *s.m.f.* **1.** (*rel.*) novice. **2.** (*fig.*) persoană fără experiență înr-un domeniu, novice, începător. **II.** *adj.* **1.** novice, începător, lipsit de experiență; **un professeur ~** un profesor începător. **2.** (*mar.*) ucenic între mus și marinar.

noviciat *s.m.* **1.** (*rel.*) noviciat. **2.** (*rel.*) local pentru novici. **3.** ucenicie.

novo *s.m.* (*pop.*) tânăr snob spilcuit.

novocaïne *s.f.* (*farm.*) novocaină.

noyade *s.f.* înec; **sauver qqn. de la ~** a salva pe cineva de la înec.

noyau *s.m.* **1.** sâmbure; **~ de cerise** sâmbure de cireașă; **retirer les ~x** a scoate sâmburii. **2.** (*anat., fiz., biol.*) nucleu; **la physique du ~** fizica nucleului, fizica nucleară. **3.** (*mat.*) nucleu. **4.** (*el.*) miez; **~ d'une bobine d'induction** miezul unei bobine de inducție. **5.** centru; **le ~ d'une voûte** centrul / coloana centrală pe care se sprijină bolta. **6.** (*fig.*) nucleu, sâmbure, grup restrâns de persoane în cadrul unei acțiuni; **~ de résistance** nucleu de rezistență. **7.** axă (a unei scări în spirală). **8.** (*geol.*) nucleul, centrul pământului. **9.** (*anat.*) aglomerare de substanță cenușie într-un centru nervos.

noyautage *s.m.* infiltrare într-un anumit grup de indivizi în scopul de a-l dezorganiza.
noyauter *v.t.* a infiltra într-un grup de indivizi cu scopul de a-l dezorganiza.
noyé, ~e I. *adj.* **1.** înecat; ~ **dans la rivière** înecat în râu. **2.** udat; scăldat; **des yeux ~s de larmes** ochi scăldați în lacrimi. **3.** (*fig.*) pierdut, rătăcit; **une belle intrigue ~e dans de longues descriptions** o intrigă frumoasă pierdută în lungi descrieri. **4.** (*în expr.*) **être** ~ a fi depășit de dificultăți / de muncă; **regard** ~ privire vagă, rătăcită. **II.** *s.m.f.* înecat; **ranimer un** ~ a reanima / a reînsufleți un înecat.
1. noyer *v.t.* **1.** a îneca; (*fig.*) ~ **son chagrin dans le vin** a-și îneca amarul în vin. **2.** a uda, a inunda; **les pluies ont noyé les champs de blé** ploile au inundat câmpurile cu grâu. **3.** a înfige, a înfunda; ~ **un clou dans le bois** a înfige un cui în lemn. **4.** a dilua; ~ **une sauce** a dilua un sos. **5.** (*fig.*) a îneca, a face să dispară; ~ **une intrigue dans des descriptions** a face să dispară o intrigă în descrieri. **6.** (*în expr.*) ~ **une révolte dans le sang** a înăbuși în sânge o revoltă;~ **le poisson** a crea intenționat o încurcătură pentru a obosi adversarul și pentru a-l face să cedeze; ~ **qqn. sous les mots** a năuci pe cineva cu vorba; ~ **sa raison dans le vin** a-și bea mințile. **II.** *v.r.* **1.** a se îneca; **se** ~ **dans la mer** a se îneca în mare. **2.** (*fig.*) a se scălda; **se** ~ **dans le sang** a se scălda în sânge; a săvârși cruzimi. **3.** (*fig.*) a se încurca, a se pierde; **se** ~ **dans les détails** a se pierde în amănunte. **4.** (*în expr.*) **se** ~ **dans un crachat / dans un verre d'eau** a nu se descurca; a se împiedica de lucruri mărunte; (*prov.*) **qui se noie s'accroche à un brin d'herbe** omul când e să se înece se agață și de un pai.
2. noyer *s.m.* **1.** (*bot.*) nuc (*Juglans regia*). **2.** lemn de nuc; **meuble en** ~ mobilă din lemn de nuc.
nu, nue I. *adj.* **1.** gol, nud, neîmbrăcat; **tête ~e** cu capul gol / descoperit; **être** ~ **comme la main / comme un ver / être tout** ~ a fi gol pușcă; **~-pieds** cu picioarele goale, desculț; **la vérité toute ~e** adevărul gol-goluț. **2.** (*despre arbori*) despuiat de frunze, desfrunzit. **3.** (*despre stil*) sobru, fără înflorituri. **4.** (*în expr.*) (*jur.*) **nue propriété** nudă proprietate; **à** ~ pe față, așa cum este; **mettre à** ~ a da în vileag; a da la iveală; **chambre ~e** cameră nemobilată; **monter un cheval à** ~ a călări fără șa / pe deșelate; **à l'œil** ~ cu ochiul liber; **boxer à main ~e** a boxa fără mănuși; **épée ~e** sabie scoasă din teacă. **II.** *s.m.* (*arte*) nud.
nuage *s.m.* **1.** nor. **2.** (*în expr.*) **bonheur sans ~s** fericire deplină; **mettre un** ~ **de poudre sur son visage** a pune un pic de pudră pe față; **un front sans** ~ frunte senină; **un** ~ **de lait** o picătură de lapte (pusă în ceai, în cafea); **ciel sans** ~ cer fără nori; **être dans les ~s** a fi distrat, absent.
nuageux, -euse *adj.* **1.** (*despre cer*) acoperit, înnorat; noros. **2.** (*meteo, în expr.*) **système** ~ sistem noros. **3.** (*fig.*) obscur, neclar, confuz, nelămurit, **esprit** ~ minte confuză.
nuance *s.f.* **1.** nuanță (de culoare). **2.** (*fig.*) nuanță, deosebire subtilă; **un style sans** ~ un stil fără nuanțe. **3.** (*muz.*) nuanță, grad de intensitate a sunetelor.
nuancé, ~e *adj.* nuanțat; **expression ~e** exprimare nuanțată.
nuancer *v.t.* a nuanța; a trece de la o nuanță / o stare la alta; ~ **sa pensée** a-și nuanța gândul.
nuancier *s.m.* carton / album cu eșantioane de culori.
1. nubien, ~ne *adj.* nubian, din Nubia.
2. Nubien, ~ne *s.m.f.* nubian, locuitor din Nubia.
nubile *adj.* nubil.
nubilité *s.f.* nubilitate, perioadă finală a pubertății.
nucal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la ceafă; **les os nucaux** oasele de la ceafă.
nucelle *s.m.* (*bot.*) nucelă.
nucléaire *adj.* nuclear; **physique** ~ fizică nucleară.
nucléarisation *s.f.* nuclearizare, înlocuirea surselor tradiționale de energie cu surse de energie nucleară.
nucléé, ~e *adj.* (*biol., despre celule*) cu unul sau mai mulți nuclei.
nucléine *s.f.* (*biochim.*) nucleină.
nucléique *adj.* (*biochim., în expr.*) **acides ~s** acizi nucleici.
nucléole *s.m.* (*anat.*) nucleol.
nucléon *s.m.* (*fiz.*) nucleon.
nucléonique I. *adj.* nucleonic, referitor la nucleon. **II.** *s.f.* nucleonică, știința transmutațiilor atomice.
nucléoprotéine *s.f.* (*biochim.*) nucleoproteină.
nucléoside *s.m.* (*biochim.*) produs al descompunerii unui nucleotid.
nucléosynthèse *s.f.* (*astr.*) nucleosinteză.
nucléotide *s.m.* (*biochim.*) nucleotid, constituent al celulei vii.
nucléus, nucleus *s.m.* **1.** (*biol.*) nucleu al unei celule. **2.** (*preist.*) bucată de silex folosită ca unealtă.
nudisme *s.m.* nudism.
nudiste *adj., s.m.f.* nudist, adept al nudismului.
nudité *s.f.* **1.** nuditate; goliciune. **2.** (*arte, la pl.*) nuduri. **3.** (*fig.*) goliciune, nuditate, despuiere; **la** ~ **d'une pièce** goliciunea unei camere (fără mobile); **la** ~ **d'un style** despuierea (de înflorituri) a unui stil.
nue *s.f.* **1.** (*înv.*) nor; (*fig.*) **tomber des ~s** a fi foarte surprins; a cădea din nori / din lună; a rămâne paf. **2.** (*în expr.*) **porter qqn. aux ~s** a ridica pe cineva în slăvi; **faire sauter qqn. aux ~s** a scoate pe cineva din sărite / din balamale.
nuée *s.f.* **1.** nor gros. **2.** (*fig.*) sumedenie, droaie, mulțime, grămadă, puhoi, potop, puzderie; **une** ~ **de sauterelles** un nor de lăcuste, o puzderie de lăcuste. **3.** (*în expr.*) ~ **ardente** cenușă și gaze fierbinți ieșind dintr-un vulcan.
nuement *adv.* v. **nûment**.
nue-propriété *s.f.* (*jur.*) nudă-proprietate.
nuer *v.t.* (*tehn.*) a asorta culorile pe o țesătură.
nuire I. *v.i.* **1.** a dăuna, a vătăma, a prejudicia, a strica; **le tabac nuit à la santé** tutunul dăunează sănătății; (*prov.*) **trop d'esprit nuit** prea multă minte strică. **2.** (*prov.*) **abondance de biens ne nuit jamais en rien** mai bine să întreacă decât să nu ajungă; **il n'est si petit qui ne puisse nuire** cât de mică picătura și tot găurește piatra; **la ruse la mieux ourdie peut** ~ **à son auteur** cine sapă groapa altuia cade în ea. **II.** *v.r.* a-și dăuna, a-și face rău.

nuisance *s.f.* ansamblul factorilor tehnici sau sociali care dăunează calității vieții.
nuisette *s.f.* cămașă de noapte foarte scurtă.
nuisibilité *s.f.* caracter vătămător; nocivitate; **la ~ du tabac** nocivitatea tutunului.
nuisible *adj.* vătămător, dăunător, păgubitor, prejudiciabil, nociv; **le tabac est ~ à la santé** tutunul este vătămător sănătății.
nuisiblement *adv.* (*rar*) (în mod) vătămător, dăunător, nociv.
nuit *s.f.* **1.** noapte; **~ blanche** noapte albă / nedormită; **faire de la ~ le jour et du jour la ~** a face din noapte zi și din zi noapte; **~ et jour** zi și noapte, fără întrerupere, fără încetare; (*prov.*) **la ~ porte conseil** noaptea e un sfetnic bun; (*prov.*) **la ~ tous ies chats sont gris** noaptea toată vaca-i neagră; **de ~ a.** noaptea, în timpul nopții; **voyager de ~** a călători noaptea / în timpul nopții; **b.** de noapte; **travail de ~** muncă de noapte. **2.** întuneric, obscuritate; **il fait ~** e întuneric; **il se fait ~** se lasă întunericul, se întunecă, se înnoptează. **3.** (*în expr.*) **c'est le jour et la ~** sunt total deosebiți unul de celălalt; **la ~ des temps** negura timpurilor; **la ~ du tombeau, la ~ éternelle** moartea; (*poet.*) **l'astre des ~s** luna.
nuitamment *adv.* în timpul nopții.
nuitard *s.m.* (*pop.*) persoană care lucrează noaptea.
nuitée *s.f.* **1.** durata unei nopți. **2.** noapte petrecută la hotel. **3.** (*reg., în expr.*) **à ~** toată noaptea.
nuiteux *s.m.* (*pop.*) **1.** taximetrist de noapte. **2.** agent de serviciu pe timp de noapte.
nui, nulle I. *adj.* **1.** nici unul; **~ homme n'est content de son sort** nici un om nu e mulțumit de soarta lui; (*prov.*) **~ le rose sans épine** nici un trandafir fără spini. **2.** nul, fără valoare, bun de nimic; **raisonnement ~** raționament fără valoare. **3.** (*jur.*) nul, fără valoare legală; **testament ~** testament nul. **4.** (*în expr.*) **~le part** nicăieri; **rendre ~** a anula; (*prov.*) **~ miel sans fiel** ce e frumos poartă și ponos; (*prov.*) **~le terre sans guerre** unde e avere e și sfadă; (*prov.*) **~ homme sans defaut** nu e om fără cusur. **II.** *pron. nehot.* nimeni; (*prov.*) **~ n'est prophète en son pays** nimeni nu e profet în țara lui; (*prov.*) **~ ne sait ce que fortune lui garde** nimeni nu știe ce-i rezervă viitorul. **III.** *s.f.* semn fără valoare în scrisorile cifrate.
nullard, ~e *adj., s.m.f.* (*fam.*) nul, nulitate; **ii est ~ en math** e nul la matematică.
nullement *adv.* nicidecum, deloc, defel.
nullipare *s.f., adj.* nulipară, femeie care nu a născut niciodată un copil.
nullité *s.f.* **1.** (*jur.*) nulitate; **acte frappé de ~** act lovit de nulitate. **2.** lipsă de valoare; **la ~ d'un raisonnement** lipsa de valoare a unui raționament. **3.** (*fig.*) nulitate, persoană nulă / fără valoare / care nu reprezintă nimic.
nullos *adj.* (*pop.*) slab; neinteresant.
nûment *adv.* (*fig.*) pe față, fără înconjur, simplu, deschis; **dire ~ son opinion** a-și spune deschis părerea.
numéraire *s.m., adj.* numerar.
numéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m.* numeral, care se referă la numere; **adjectif ~ cardinal** adjectiv numeral cardinal.
numérateur *s.m.* (*mat.*) numărător.
numératif, -ive *adj.* numerativ, care servește la numărat.
numération *s.f.* (*mat.*) numerație.
numérique *adj.* numeric; de număr; **opération ~** operațiune numerică; **supériorité ~** superioritate numerică.
numériquement *adv.* din punct de vedere numeric.
numérisation *s.f.* (*inform.*) reprezentare a unui semn sub formă numerică.
numériser *v.t.* (*inform.*) a reprezenta un semn sub formă numerică.
numéro *s.m.* **1.** număr, cifră; **le ~ d'une page** numărul unei pagini; **~ d'une maison** numărul unei case; **habiter au ~ 6** a locui la casa cu numărul 6; **le ~ des pages d'un livre** numărul de pagini ale unei cărți. **2.** număr de ziar, de revistă; **la suite au prochain ~** urmarea în numărul viitor. **3.** număr, parte din programul unui spectacol. **4.** bilet la loterie, loz, număr; **tirer le bon ~** a trage numărul câștigător, a avea noroc. **5.** (*în expr.*) **c'est un ~, un drôle de ~** e o figură!; **~ un a.** de primă calitate; **b.** principal, esențial.
numérotage *s.m.* numerotare; **~ des rues** numerotare a străzilor.
numérotation *s.f.* **1.** (*înv.*) numerotare. **2.** rezultatul numerotării; ordinea numerotării.
numéroter I. *v.t.* a numerota. **II.** *v.i.* a forma un număr de telefon. **III.** *v.r.* a se număra; a-și da un număr.
numéroteur *s.m.* numerator, aparat cu care se numerotează.
1. numide *adj.* (*ist.*) numid, din Numidia.
2. Numide *s.m.f.* (*ist.*) numid, locuitor din Numidia.
numismate *s.m.f.* numismat.
numismatique I. *adj.* numismatic; **recherches ~s** cercetări numismatice. **II.** *s.f.* numismatică.
nummulite *s.f.* (*paleont.*) numulit.
nummulitique *adj.* (*paleont.*) numulitic.
nunchaku *s.m.* armă japoneză.
nuncupatif *adj.* (*dr. rom., în expr.*) **testament ~** testament făcut prin simplă declarație cu martori.
nuncupation *s.f.* (*dr. rom.*) declarație solemnă într-un act oficial.
nu-pieds *s.m. invar.* sanda decoltată.
nuptial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* nupțial, de nuntă; **cérémonie ~e** ceremonie nupțială.
nunu, nunuche *adj.* (*arg.*) credul; tântălău, prostănac.
nuptialité *s.f.* nupțialitate, numărul căsătoriilor dintr-o țară.
nuque *s.f.* ceafă, grumaz.
nurse *s.f.* (*angl.*) bonă, îngrijitoare de copil.
nursery *s.f.* (*angl.*) camera rezervată copiilor.
nutation *s.f.* **1.** (*astron.*) nutație, oscilație a axei pământului. **2.** schimbarea de direcție a unui organ vegetal. **3.** (*med.*) nutație, clătinare a capului.
nutricier, -ère, nutritif, -ive *adj.* hrănitor, care hrănește.
nutriment *s.m.* nutriment.
nutrition *s.f.* nutriție, hrănire.
nutritionnel, ~le *adj.* nutrițional, referitor la nutriție.
nutritionniste *s.m.f.* (*med.*) specialist în probleme de alimentație.

nyctalope *adj., s.m.f.* (*med.*) nictalop.
nyctalopie *s.f.* (*med.*) nictalopie.
nycthémère *s.m.* nictemer, interval de timp de 24 de ore (o zi și o noapte).
nylon *s.m.* nailon.
nymphaea *s.m.* v. **nymphéa**.
nymphal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*entom.*) referitor la nimfă.
nymphe *s.f.* **1.** (*mit.*) nimfă. **2.** (*entom.*) nimfă.
nymphéa *s.m.* (*bot.*) nufăr-alb (*Nymphaea alba*).
nymphéacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante acvatice.
nymphée *s.f.* (*în antichitate*) grotă naturală sau templu, consacrat nimfelor.
nymphette *s.f.* fată tânără cu atitudini provocatoare.
nymphomane *adj., s.f.* (*med.*) nimfomană.
nymphomanie *s.f.* (*med.*) nimfomanie.
nymphose *s.f.* (*entom.*) transformare a unei larve în nimfă.
nystagmus *s.m.* (*med.*) nistagmus, mișcări sacadate ale globilor oculari.

O

O, o *s.m.* (litera) O, o.
ô *interj.* o! oh! ah! **ô mon Dieu**! o, Doamne!
oaristys *s.f.* (*lit.*) conversație tandră; idilă.
oasien, **~ne I.** *adj.* din oază; referitor la oază. **II.** *s.m.f.* locuitor al unei oaze.
oasis *s.f.* oază.
obédience *s.f.* **1.** (*bis.*) obediență, supunere (către un superior). **2.** (*bis.*) permisiune scrisă pentru deplasarea călugărilor. **3.** (*bis., în expr.*) **brevet d'~** brevet de capacitate pentru conducerea unei școli acordat unui călugăr (în perioada 1850-1881). **4.** obediență; ascultare; dependență; **communistes d'~ maoïste** comuniști de obediență maoistă.
obédiencier *s.m.* (*bis.*) **1.** călugăr supus autorității unui superior. **2.** călugăr care admistrează un bun, la ordinul superiorului său.
obédientiel, **~le** *adj.* (*bis.*, *în expr.*) **soumission ~le** supunere totală.
obéïr *v.i.* **1.** a se supune, a asculta; **~ à ses parents** a asculta de părinți; **~ à la loi** a se supune legii; (*prov.*) **il faut apprendre à ~ pour savoir commander** înainte de a porunci învață a te supune. **2.** a ceda, a se supune; **~ à la force** a ceda în fața forței. **3.** a se conforma, a executa; **~ à un ordre** a se conforma unui ordin.
obéissance *s.f.* **1.** supunere, ascultare; **~ aux lois** supunere în fața legilor; **~ passive** supunere oarbă. **2.** conformare; respectare; **~ au règlement** respectare a regulamentului.
obéissant, **~e** *adj.* ascultător, supus; docil; disciplinat; **enfant ~** copil ascultător.
obel, **obèle** *s.m.* (*paleogr.*) obelă, semn care servea la marcarea pasajelor interpolate pe manuscrisele vechi.
obélisque *s.m.* obelisc.
obéré, **~e** *adj.* înglodat în datorii.
obérer *v.t.*, *v.r.* a (se) îngloda în datorii.
obèse *adj.*, *s.m.f.* (*med.*) obez.
obésiologue *s.m.f.* (*med.*) specialist în tratarea obezității.
obésité *s.f.* (*med.*) obezitate.
obi *s.f.* brâu lung de mătase încheiat în spate, la costumul tradițional japonez.
obier *s.m.* (*bot.*) călin (*Viburnum Opuius*).
obit *s.m.* (*bis. catol.*) parastas de un an.
obitoire *s.m.* morgă.
obituaire I. *adj.* referitor la decese, mortuar. **II.** *s.m.* **1.** registru cu numele morților. **2.** pomelnic al morților.
objectai, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*psihan.*) referitor la obiecte independente de eul propriu.
objecter *v.t.* **1.** a obiecta; **il n'a rien objecté à notre projet** nu a obiectat nimic la proiectul nostru. **2.** a pretexta; **on a objecté son inexpérience** s-a pretextat lipsa lui de experiență.
objecteur *s.m.* **1.** (*înv.*) persoană care obiectează, care contestă. **2.** (*în expr.*) **~ de conscience** persoană care refuză să-și îndeplinească obligațiile militare din motive de conștiință.
objectif, **-ive I.** *adj.* **1.** obiectiv, real, material, concret; **la réalité objective** realitatea obiectivă. **2.** imparțial, obiectiv, nepărtinitor; **juge ~** judecător imparțial; **historien ~** istoric obiectiv. **II.** *s.m.* **1.** (*foto, fiz., mii.*) obiectiv. **2.** (*fig.*) obiectiv, țel, scop; țintă; obiect; **les ~s de sa politique** țelurile politicii sale.
objection *s.f.* **1.** obiecție, critică, observație, rezervă; **soulever des ~s** a ridica obiecții, a avea rezerve; **2.** (*în expr.*) **~ de conscience** refuzul de a îndeplini serviciul militar din motive de conștiință.
objectivation *s.f.* (*fil.*) obiectivare.
objectivement *adv.* în mod obiectiv, cu obiectivitate, fără părtinire.
objectiver *v.t.* (*fil.*) a obiectiva.
objectivisme *s.m.* obiectivism.
objectiviste *adj.*, *s.m.f.* obiectivist.
objectivité *s.f.* **1.** obiectivitate; însușire a ceea ce este obiectiv. **2.** imparțialitate, nepărtinire.
objet *s.m.* **1.** obiect, lucru; obiect fabricat; **~ d'art** obiect de artă; **~s de première nécessité** obiecte de primă necesitate; (*fig.*) obiect; **quel est l'~ de votre plainte?** care este obiectul reclamației dumneavoastră? **2.** scop, țintă; **l'~ de sa visite** scopul vizitei sale. **3.** obiect, materie; substanță; **la linguistique a pour ~ l'étude de la langue** lingvistica are ca obiect studiul limbii. **4.** motiv, cauză; **l'~ d'un litige** motivul unui litigiu. **5.** (*gram.*) complement; **~ direct** complement direct.
objurgation *s.f.* (*folosit mai ales la pl.*) **1.** admonestare, mustrare, dojană, morală, reproș. **2.** insistență, stăruință; **céder aux ~s de qqn** a ceda la insistențele cuiva.
oblat, **~ e** *s.m.f.* (*rel.*) **1.** laic căruia i s-a permis să trăiască într-o mănăstire căreia îi donează averea sa. **2.** călugăr din unele ordine religioase. **3.** (*la pl.*) ofrande făcute în timpul unei slujbe (vin, pâine, lumânări).
oblatif, **-ive** *adj.* (*psihol.*) care pune interesele altora deasupra propriilor interese.
oblation *s.f.* (*rel.*) ofrandă.
obligado, **obligeman** *adv.* (*arg.*) în mod obligatoriu.
obligataire I. *s.m.f.* (*fin.*) posesor de obligații, de titluri. **II.** *adj.* (*în expr.*) **emprunt ~** împrumut obligatar.
obligation *s.f.* **1.** obligație, datorie, îndatorire; **~s professionnelles** obligații profesionale; **faire honneur à ses ~s** a-și îndeplini obligațiile; **s'acquitter d'une ~** a se achita de o obligație. **2.** (*jur., fin.*) obligațiune, titlu; **émettre des ~s** a emite obligațiuni. **3.** obligație; recunoștință **avoir à qqn. de l'obligation / bien des ~s** a avea obligații față de cineva.

obligatoire *adj.* 1. obligatoriu; **le certificat d'études est ~ pour pouvoir travailler** certificatul de studii este obligatoriu pentru a putea munci. 2. inevitabil; **il ne s'était pas préparé, son échec était ~** nu se pregătise, eșecul era inevitabil.

obligatoirement *adv.* (*în mod*) obligatoriu.

obligé, ~e I. *adj.* 1. obligat, nevoit, silit, forțat, constrâns; **je me vois ~ de refuser cette offre** mă văd nevoit să refuz această ofertă. 2. îndatorat, obligat, recunoscător; **être ~ à qqn.** a fi îndatorat / recunoscător cuiva. 3. inevitabil; **son échec était ~** eșecul lui era inevitabil. 4. (*muz., despre o parte dintr-o partitură*) care nu se poate modifica. **II.** *s.m.f.* 1. obligat, îndatorat, recunoscător, vă sunt obligat. 2. (*jur., în expr.*) **le principal ~** debitorul principal.

obligeamment *adv.* (în mod) îndatoritor, cu amabilitate, cu atenție, cu curtoazie, cu gentilețe.

obligeance *s.f.* amabilitate, serviabilitate, bunăvoință, curtoazie.

obligeant, ~e *adj.* îndatoritor, amabil, serviabil, binevoitor; **un collègue ~** un coleg îndatoritor.

obligeman *adv.* v. **obligado.**

obliger I. *v.t.* 1. a obliga, a forța, a constrânge, a sili; **sa petite santé l'oblige à se ménager** sănătatea sa precară îl silește să se menajeze. 2. (*fig.*) a obliga, a sili, a determina, a îndemna; a împinge; **la crainte de glisser sur le verglas l'oblige à avancer à petits pas** teama de a aluneca pe polei îl silește să înainteze cu pași mici. 3. (*fig.*) a îndatora; a face servicii, a face plăcere; **~ ses collègues** a face servicii colegilor, a-i îndatora. 4. (*jur.*) a lega juridic; **la loi oblige tous les citoyens** legea leagă pe toți cetățenii; toți cetățenii sunt obligați să respecte legea. **II.** *v.r.* 1. a se obliga, a se lega printr-o obligație; **s'~ à faire une chose** a se obliga să facă un lucru. 2. (*jur., în expr.*) **s'~ pour qqn.** a răspunde / a gira pentru cineva. 3. a-și impune; **il s'obligeait à réciter tous les jours ce poème** își impunea să recite acest poem în fiecare zi.

oblique I. *adj.* 1. oblic, aplecat, înclinat; **ligne ~** linie oblică. 2. (*fig.*) pieziș, lăturalnic; **regard ~** privire piezișă. 3 . (*fig.*) nesincer, neleal, prefăcut; **attitude ~** atitudine neleală. 4. (*jur.*) indirect; **action ~** acțiune indirectă. 5. (*gram., în expr.*) **cas ~s** cazuri oblice, care exprimă un raport indirect (genitiv, dativ, ablativ). **II.** *s.m.* (*anat.*) mușchiul oblic. **III.** *s.f.* (*geom.*) linie oblică.

obliquement *adv.* 1. oblic, pieziș; **regarder qqn. ~** a privi pe cineva pieziș. 2. (*fig.*) (în mod) nesincer, neleal; **agir ~** a se purta neleal.

obliquer *v.i.* a schimba direcția, a devia; **~ vers la droite** a devia spre dreapta.

obliquité *s.f.* 1. (*mat.*) oblicitate, înclinare. 2. (*fig.*) nesinceritate, falsitate, ipocrizie.

oblitérateur, -trice I. *adj.* care face să se șteargă treptat, să dispară. **II.** *s.m.* instrument de anulat timbre.

oblitération *s.f.* 1. obliterare, ștergere treptată, dispariție; **~ d'une inscription** ștergerea treptată a unei inscripții. 2. obliterare, anulare a unui timbru. 3. (*med.*) obliterație, astupare, ocluziune a unui vas.

oblitérer *v.t.* 1. a oblitera, a șterge treptat, a face să dispară; **cette inscription a été oblitérée par le temps** această inscripție a fost ștearsă treptat de trecerea timpului. 2. a anula un timbru prin ștampilare, prin perforare. 3. (*med.*) a oblitera, a astupa un vas.

oblong, ~ue *adj.* oblong, lunguieț; alungit; **visage ~** față alungită.

obnubilation *s.f.* (*med.*) obnubilare, obnubilație, întunecare, slăbire a vederii / memoriei / lucidității.

obnubilé, ~e *adj.* 1. obnubilat, întunecat, umbrit; **mémoire ~e** memorie întunecată. 2. (*fig.*) obsedat, urmărit; **~ par une idée** obsedat de o idee.

obnubiler *v.t.* 1. (*med.*) a obnubila, a întuneca, a slăbi (vederea, memoria, luciditatea). 2. a obseda; **cette idée le tourmente, obnubile son esprit** această idee îl chinuiește, îl obsedează.

obole *s.f.* 1. (*antichit.*) obol, unitate monetară grecească. 2. (*ist.*) veche unitate monetară franceză. 3. (*fig.*) obol, contribuție modestă; **apporter son ~** a-și da obolul. 4. (*în expr.*) **cela ne vaut pas une ~** nu face doi bani, nu face nici cât o ceapă degerată.

obombrer *v.t.* 1. (*înv.*) a umbri, a adumbri. 2. (*fig.*) a proteja, a ocroti.

obscène *adj.* obscen, indecent, impudic, necuviincios, nerușinat, scabros.

obscénité *s.f.* obscenitate, indecență, impudoare, necuviință, nerușinare.

obscur, ~e I. *adj.* 1. obscur, întunecat, întunecos, sumbru; **pièce ~e** cameră întunecoasă. 2. (*despre culori*) închis; **un bleu ~** un albastru închis. 3. (*fig.*) obscur, neclar, confuz, imprecis, încâlcit; ermetic; vag, nelămurit; **un texte ~** un text neclar / confuz. 4. (*fig.*) enigmatic, misterios, inexplicabil; **il a agi de la sorte pour des raisons ~es** a procedat astfel din motive misterioase. 5. (*despre persoane*) mediocru, ignorant, puțin cunoscut; retras; **une existence ~e** o existență puțin cunoscută. 6. (*fig.*) modest, umil; **des gens ~s** oameni modești (ca origine socială). **II.** *s.m. art.* (*pict.*) obscurul.

obscurantisme *s.m.* obscurantism.

obscurantiste *adj., s.m.f.* obscurantist.

obscuration *s.f.* (*astron.*) întunecare produsă de eclipsă.

obscurcir I. *v.t.* 1. a întuneca; **de lourds nuages obscurcissent le ciel** nori groși întunecă cerul; (*fig.*) **ses idées préconçues obscurcissent son raisonnement** ideile sale preconcepute îi întunecă raționamentul. 2. a face neclar / confuz; **trop de digressions obscurcissent le récit** prea multe digresiuni fac povestea confuză. **II.** *v.r.* a se întuneca; **le ciel s'obscurcit** cerul se întunecă; (*fig.*) **sa mémoire s'obscurcit** memoria i se întunecă, slăbește.

obscurcissement *s.m.* întunecare; **~ du temps** întunecare a timpului.

obscurément *adv.* 1. (în mod) neclar, confuz; **écrire ~** a scrie confuz. 2. (în mod) obscur, ignorat de ceilalți, neștiut; **vivre ~** a trăi ignorat.

obscurité *s.f.* **1.** obscuritate, întuneric, întunecime, beznă, tenebre; **rue plongée dans l'~** stradă cufundată în întuneric. **2.** (*fig.*) neclaritate, obscuritate, imprecizie, confuzie; **l'~ de l'expression** neclaritatea exprimării. **3.** situație mediocră / modestă; **l'~ de son existence** modestia existenței sale.
obsécration *s.f.* (*în retorică*) obsecrație, invocare (a zeilor, a oamenilor).
obsédant, ~e *adj.* obsedant.
obsédé, ~e *adj.*, *s.m.f.* obsedat; maniac.
obséder *v.t.* **1.** a obseda, a frământa, a chinui, a preocupa intens, a tortura; **l'idée de revanche l'obsède** ideea de revanșă îl obsedează. **2.** (*înv.*) a plictisi, a stărui, a insista, a sâcâi.
obsèques *s.f. pl.* funeralii, ceremonie precedând o înmormântare.
obséquieusement *adv.* (în mod) obsecvios, slugarnic, servil.
obséquieux, -euse *adj.* slugarnic, servil, adulator.
obséquiosité *s.f.* slugărnicie, servilism, adulație.
observable *adj.* observabil, care poate fi observat.
observance *s.f.* (*rel.*) **1.** respectare a normelor religioase; **la stricte ~ d'un culte** respectarea strictă a unui cult. **2.** practică religioasă într-o comunitate. **3.** regulile unui ordin religios.
observateur, -trice I. *s.m.* **1.** observator; **cet écrivain est un ~ minutieux de la société** acest scriitor este un observator minuțios al societății. **2.** observator, martor; **il participe à cette conférence en tant qu'~** participă la această conferință ca observator. **3.** (*înv.*) persoană care respectă legi, prescripții etc. **II.** *adj.* observator, ager, iscoditor, pătrunzător, perspicace, subtil; **esprit ~** spirit subtil / perspicace.
observation *s.f.* **1.** observație, observare, cercetare, examinare, studiere, scrutare; **~ scientifique** observație științifică; **esprit d'observation** spirit de observație. **2.** remarcă, observație, reflecție, constatare, opinie, părere, notă; **il a écrit ses ~s sur cet essayiste** și-a scris părerile asupra acestui eseist. **3.** respectare; **~ du règlement** respectare a regulamentului. **4.** mustrare, dojană, observație, admonestare, morală, reproș; **il lui fit quelques ~s sur sa conduite** i-a făcut câteva observații / morală asupra purtării sale. **5.** obiecție; **ce programme fait l'objet de certaines ~s** acest program atrage unele obiecții. **6.** (*în expr.*) **se tenir en ~** a supraveghea, a observa.
observer I. *v.t.* **1.** a respecta, a urma; **~ le règlement** a respecta regulamentul; **~ les convenances** a respecta conveniențele; **~ les règles du jeu** a respecta regulile jocului; **ce pays n'observe pas le pacte conclu** această țară nu respectă pactul încheiat. **2.** a privi, a observa, a cerceta, a examina; **~ un phénomène de la nature** a observa / a cerceta un fenomen al naturii. **3.** a supraveghea, a observa, a pândi, a urmări, a iscodi, a veghea; **les policiers observaient le suspect** polițiștii îl supravegheau / îl urmăreau pe suspect. **4.** a remarca, a observa, a sesiza, a percepe; **j'ai observé un changement dans son attitude** am remarcat o schimbare în atitudinea lui. **5.** (*în expr.*) **~ les longues et les brèves, ~ les points et les virgules a.** a fi meticulos / precis; **b.** a fi ceremonios; **~ les lois** a se supune legilor. **II.** *v.r.* **1.** a se observa, a se controla; **dans la société, il s'observe sans cesse** în societate, el se observă / se controlează tot timpul. **2.** a se supraveghea / a se iscodi / a se urmări reciproc.
obsession *s.f.* obsesie, idee fixă, manie; psihoză.
obsessionnel, ~le *adj.* obsesional, obsesiv, referitor la obsesie; **névrose ~le** nevroză obsesivă.
obsidienne *s.f.* (*mineral.*) obsidian.
obsidional, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** (*ist.*) de asediu, referitor la asediu, referitor la orașele asediate. **2.** (*în expr.*) (*ist.*) **monnaie ~e** monedă bătută într-un oraș asediat; **délire ~** manie a persecuției; **fièvre ~e** psihoză colectivă a populației dintr-un oraș asediat.
obsolescence *s.f.* învechirea / perimarea unui utilaj din cauza apariției unuia nou, mai performant.
obsolète *adj.* (*lingv.*) învechit, perimat, desuet, ieșit din uz; **mot ~** cuvânt învechit.
obstacle *s.m.* **1.** obstacol, piedică, impediment, frână, opreliște; **faire ~ à qqch.** a pune piedici / a împiedica / a se opune unui lucru; *(sport)* **course d'~s** cursă cu obstacole. **2.** (*în expr.*) **faire ~ à qqn.** a pune cuiva bețe-n roate; a se pune în calea cuiva.
obstétrical, ~le (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*med.*) obstetrical, referitor la obstetrică.
obstétricien, ~ne *s.m.f.* (*med.*) obstetrician, specialist în obstetrică.
obstétrique *s.f.* (*med.*) obstetrică.
obstination *s.f.* obstinație, încăpățânare, îndărătnicie; îndârjire, înverșunare.
obstiné, ~e I. *adj.*, *s.m.f.* încăpățânat, îndărătnic, obstinat; **un enfant ~** un copil încăpățânat. **II.** *adj.* (*fig.*) îndârjit, înverșunat, aprig, crâncen; **effort ~** efort îndârjit.
obstinément *adv.* cu obstinație, cu încăpățânare, cu îndărătnicie; cu înverșunare, cu îndârjire.
obstiner *v.r.* **1.** a persevera, a se îndârji, a se încăpățâna; **il s'obstine dans son projet** perseverează în planul său. **2.** (*fig.*) a persista, a dura, a dăinui; **sa grippe s'obstine** gripa sa persistă / nu cedează.
obstructif, -ive *adj.* (*med.*) obstructiv, care produce o obstrucție, care astupă.
obstruction *s.f.* **1.** (*med.*) obstrucție, obturație, ocluzie, astupare; **~ des voies respiratoires** obstrucția căilor respiratorii. **2.** (*pol.*) obstrucție, opoziție nefondată, împotrivire, rezistență; **faire de l'~** a face obstrucție, a se împotrivi.
obstructionnisme *s.m.* (*pol.*) obstrucționism, opoziție sistematică.
obstructionniste *s.m.f.*, *adj.* (*pol.*) obstrucționist.
obstruer *v.t.* **1.** (*med.*) a obstrua, a astupa (un vas de sânge, un canal). **2.** a închide, a bloca; **les voitures obstruaient l'avenue** automobilele blocau bulevardul.
obtempérer *v.i.* (*cu prep.* **à**) a se supune, a asculta; **~ à un ordre** a se supune unui ordin.
obtenir *v.t.*, *v.r.* a (se) obține, a (se) dobândi, a (se) căpăta; a (se) câștiga.

obtention *s.f.* obținere; ~ **d'un droit** obținere a unui drept.
obturant, ~e *adj.* obturant, care obturează, care astupă.
obturateur, -trice *adj., s.m.* (*tehn.*) obturator.
obturation *s.f.* obturație, astupare; ~ **d'une dent cariée** obturație a unui dinte cariat.
obturer *v.t.* a obtura, a astupa; ~ **une dent cariée** a astupa / a plomba un dinte cariat.
obtus, ~e *adj.* **1.** (*geom.*) obtuz; **angle** ~ unghi obtuz. **2.** (*rar*) tocit; rotunjit. **3.** (*fig.*) obtuz, mărginit, redus, limitat, opac, încuiat, îngust; **esprit** ~ minte obtuză, mărginită.
obtusangle *adj.* (*geom., în expr.*) obtuzunghic; **triangle** ~ triunghi obtuzunghic.
obus *s.m.* (*mil.*) obuz.
obusier *s.m.* (*mil.*) obuzier.
obvenir *v.i.* (*jur.*) a reveni, a se cuveni (cuiva); **biens obvenus par héritage** bunuri cuvenite prin moștenire.
obvers *s.m.*, **obverse** *s.f.* (*înv.*) fața unei monede, avers.
obvie *adj.* (*fil., teol., în expr.*) **sens** ~ sensul obișnuit al unui cuvânt.
obvier *v.i.* (*cu prep.* **à**) a lua măsuri, a preîntâmpina; ~ **à un danger** a preîntâmpina o primejdie.
oc *adv.* (*însemna „da" în vechea occitană*) (*în expr.*) **langue d'**~ grup de dialecte vorbite în sudul Franței.
ocarina *s.m.* (*muz.*) ocarină.
occase *s.f.* (*arg.*) **1.** ocazie. **2.** obiect vândut de ocazie. **3.** (*în expr.*) **à l'**~ eventual, dacă va fi cazul.
occasion *s.f.* **1.** ocazie, prilej; împrejurare, moment, situație; **profiter de l'**~ a profita de ocazie; **manquer une** ~ a scăpa ocazia; a rămâne de căruță; **à l'**~ dacă se prezintă ocazia; **à l'**~ **de ...** cu ocazia, cu prilejul ...; **saisir l'**~ **aux cheveux / par les cheveux** a profita de ocazie; a prinde momentul; **vêtements d'**~ haine de ocazie. **2.** cauză, motiv, pricină; **ses plaisanteries sont l'**~ **d'irritation de ses amis** glumele sale sunt motiv de iritare pentru prieteni; **par** ~ întâmplător; **d'**~ de ocazie; întâmplător.
occasionnalisme *s.m.* (*fil., teol.*) ocazionalism.
occasionnel, ~le *adj.* ocazional, întâmplător; **rencontre ~le** întâlnire întâmplătoare.
occasionnellement *adv.* (în mod) ocazional, întâmplător; din întâmplare; **je l'ai rencontré** ~ l-am întâlnit ocazional.
occasionner *v.t.* a ocaziona, a prilejui, a provoca, a pricinui.
occident *s.m.* **1.** occident, apus. **2.** (*cu maj.*) țările din Apus.
occidental, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* occidental; **les pays occidentaux** țările occidentale. **II.** *s.m. pl.* popoarele occidentale.
occidentalisation *s.f.* occidentalizare.
occidentaliser *v.t.* a occidentaliza.
occipital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m.* (osul) occipital.
occiput *s.m.* (*anat.*) occiput.
occire *v.t.* (*înv.* sau *ir.*) a ucide, a omorî (*folosit numai la inf. și part. trecut*).
occis, ~e *adj.* (*înv.*) ucis, omorât.
occitan, ~e I. referitor la dialectele vorbite în sudul Franței. **II.** *s.m.* occitana, grup de dialecte vorbite în sudul Franței.
occlure (*part. trec.* **occlus, ~e**) *v.t.* (*med.*) a astupa, a închide (un canal); (*chir.*) a practica ocluzia.
occlusif, -ive I. *adj.* (*med.*) care astupă, care închide, care produce o ocluzie. **II.** *s.f., adj.* (*fon.*) (consoană) ocluzivă.
occlusion *s.f.* (*med.*) ocluziune, ocluzie, astupare, închidere, înfundare, obliterație; ~ **intestinale** ocluzie intestinală, încurcătură de mațe.
occultation *s.f.* **1.** (*astr.*) ocultație, acoperire trecătoare a unui astru. **2.** ocultare, ascundere, disimulare (a unei surse de lumină).
occulte *adj.* ascuns, ocult, criptic, misterios, secret, tainic; enigmatic; **causes ~s** cauze ascunse; **sciences ~s** științe oculte.
occulter *v.t.* **1.** (*astr.*) a acoperi trecător un astru. **2.** a ascunde o sursă de lumină printr-un dispozitiv (v **occulteur**). **3.** (*fig.*) a ascunde.
occulteur, occultateur *s.m.* (*tehn.*) dispozitiv care canalizează razele unei surse luminoase.
occultisme *s.m.* ocultism, ansamblul științelor și practicilor oculte.
occultiste I. *s.m.f.* adept al științelor oculte, ocultist. **II.** *adj.* referitor la științele oculte / la ocultism.
occupant, ~e I. *s.m.f.* (*jur.*) ocupant al unui loc / spațiu. **II.** *adj.* ocupant, de ocupație, cuceritor; **troupes ~es** trupe de ocupație.
occupation *s.f.* **1.** ocupație, profesiune, meserie; îndeletnicire, activitate; **le jardinage est son** ~ **favorite** grădinăritul este ocupația sa predilectă. **2.** slujbă, serviciu; **il cherche une** ~ caută o slujbă. **3.** locuire într-un spațiu; **il paie son loyer pour les mois d'**~ **de cet appartement** plătește chirie pentru lunile de locuire efectivă a acestui apartament. **4.** (*mil.*) ocupație, ocupare (a unui teritoriu). **5.** ocupare a unui spațiu; **grève avec** ~ **de l'usine** grevă cu ocuparea uzinei. **6.** (*în expr.*) **donner de l'**~ **à qqn.** a da cuiva de furcă.
occupationnel, ~le *adj.* (*med.*) (despre o terapie) care tratează prin muncă unele maladii sau manifestări senile.
occupé, ~e *adj.* **1.** ocupat; activ; **il est** ~ **à terminer son article** este ocupat cu terminarea articolului. **2.** (*mil.*) ocupat, cucerit; **territoire** ~ **par l'ennemi** teritoriu ocupat de inamic.
occuper I. *v.t.* **1.** a ocupa, a ține loc; **le lit occupe la moitié de la petite chambre** patul îi ocupă jumătate din mica lui cameră; **le ménage occupe tout son dimanche** gospodăria îi ocupă toată duminica. **2.** (*mil.*) a ocupa, a cuceri; ~ **un territoire** a ocupa un teritoriu. **3.** a preocupa; **ses problèmes professionnels l'occupent tout entier** problemele profesionale îl preocupă tot timpul. **4.** a locui; **il occupe tout ce grand appartement** locuiește în tot acest apartament spațios. **5.** (*fig.*) a ocupa, a deține, a avea; **il occupe un poste important dans l'administration** deține un post important în administrație. **6.** a da de lucru; ~ **des ouvriers** a da de lucru unor muncitori. **7.** (*în expr.*) ~ **le fauteuil** a

prezida o adunare; ~ **le haut bout de la table** a sta în capul mesei. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **à**, *înv.*) a se ocupa, a se îndeletnici cu; **s'~ à jardiner** a se îndeletnici cu grădinăritul. **2.** (*cu prep.* **de**) a se ocupa de, a se îngriji de; **s'~ de bonnes œuvres** a se ocupa de opere de binefacere. **3.** (*pop.*) a trăi din activități dubioase. **4.** (*în expr.*) **aimer s'~** a-i plăcea să muncească, să fie activ.

occurrence *s.f.* **1.** împrejurare, ocurență, circumstanță, conjunctură; întâmplare; **en l'~** în împrejurarea / cazul de față. **2.** (*bis.*) coincidență a două sărbători religioase. **3.** (*lingv.*) ocurență, apariție a unei unități lingvistice într-un text.

occurrent, ~e *adj.* **1.** care se întâmplă, care survine. **2.** (*bis.*, *în expr.*) **fêtes ~es** sărbători care coincid, care cad / se întâlnesc în aceeași zi.

océan *s.m.* **1.** ocean; *(cu maj. în Franța)* oceanul Atlantic. **2.** întindere mare, noian; mare; **un ~ de verdure** o mare de verdeață. **3.** (*fig.*) vâltoare; vârtej; **l'~ de la vie** vâltoarea vieții.

océanaute *s.m.* specialist in explorări submarine.

océane *adj. f.* (*lit.*, *în expr.*) **la mer ~** oceanul.

océanide *s.f.* (*mit.*) nimfă a mării, oceanidă.

1. océanien, ~ne *adj.* din Oceania.

2. océanien, ~ne *s.m.f.* locuitor al Oceaniei.

océanique *adj.* oceanic; **climat ~** climă oceanică.

océanographe *s.m.f.* oceanograf, specialist în oceanografie.

océanographie *s.f.* oceanografie.

océanographique *adj.* oceanografic; **études ~s** studii oceanografice.

océanologie *s.f.* oceanologie.

ocelle *s.m.* (*zool.*) **1.** ocel, ochi simplu la unele artropode și la viermi. **2.** ochi, rotocol, pată rotundă pe aripile fluturilor, păunului etc.

ocellé, ~e *adj.* (*zool.*) cu ochi, cu rotocoale, cu pete rotunde; **paon ~** păun cu pete colorate.

ocelot *s.m.* (*zool.*) ocelot (*Felis paradalis*).

ocre *s.f.* (*mineral.*) ocru, varietate de argilă colorată.

ocré, ~e *adj.* colorat în ocru.

ocreux, -euse *adj.* **1.** care conține ocru. **2.** ca ocrul, de culoare ocru.

octacorde (*muz.*) **I.** *adj.* care are opt coarde. **II.** *s.m.* liră cu opt coarde.

octaèdre *s.m.* (*geom.*) octaedru.

octaédrique *adj.* (*geom.*) octaedric, care are formă de octaedru.

octal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*inform.*) sistem de numerație în baza opt.

octandre *adj.* (*bot.*) cu opt stamine.

octane *s.m.* (*chim.*) octan.

octant *s.m.* **1.** (*geom.*) octant, a opta parte din circumferința unui cerc; arc de 45 de grade. **2.** (*mar.*, *astr.*) octant.

octante *num. card.* (*înv.*, *folosit în Belgia, Elveția romandă*) optzeci.

octave *s.f.* (*muz.*) octavă.

octet *s.m.* **1.** (*chim.*) octet, grup de opt electroni. **2.** (*inform.*) octet, grup de opt biți folosit pentru exprimarea capacității de memorie.

octavin *s.m.* (*muz.*) octavin, flaut mic.

octidi *s.m.* (*ist.*) a opta zi a decadei (în calendarul revoluționar francez).

octobre *s.m.* (luna) octombrie.

octocoralliaires *s.m. pl.* (*zool.*) octocoralieri, subclasă de celenterate marine cu opt tentacule.

octogénaire *s.m.f.*, *adj.* octogenar, (persoană) în vârstă de optzeci de ani.

octogonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*geom.*) octogonal.

octogone *s.m.* (*geom.*) octogon.

octogyne *adj.* (*bot.*) cu opt pistiluri.

octopode I. *adj.* octopod, care are opt picioare sau opt tentacule. **II.** *s.m. pl.* (*zool.*) octopode, ordin de moluște cefalopode cu opt tentacule.

octostyle *adj.* (*arhit.*) cu opt coloane.

octosyllabe I. *adj.* cu opt silabe. **II.** *s.m.* vers octosilabic.

octosyllabique *adj.* octosilabic, care are opt silabe.

octroi *s.m.* **1.** concesiune; acordare; ~ **d'un privilège** acordare a unui privilegiu. **2.** (*înv.*) acciză; birou pentru încasarea accizelor.

octroyer I. *v.t.* a acorda; a concesiona; ~ **une faveur** a acorda o favoare. **II.** *v.r.* **1.** a-și acorda; **s'~ quelques jours de vacances** a-și acorda câteva zile de vacanță. **2.** (*în expr.*) **s'~ la part du lion** a-și lua partea leului.

octuor *s.m.* (*muz.*) **1.** piesă muzicală pentru opt instrumente sau pentru opt voci. **2.** formație de cameră de opt instrumentiști (sau cântăreți).

oculaire I. *adj.* (*anat.*) ocular, privitor la ochi, al ochiului; **globe ~** glob ocular; (*fig.*) **témoin ~** martor ocular. **II.** *s.m.* (*fiz.*) ocular.

ocularîste *s.m.f.* tehnician care lucrează piese pentru proteze oculare.

oculiste *s.m.f.* (*înv.*) oculist, oftalmolog.

oculistique I. *adj.* oculistic, oftalmologic; **clinique ~** clinică oftalmologică. **II.** *s.f.* oftalmologie.

oculus (*pl.* **oculus, oculi**) *s.m.* (*arhit.*) ferestruică circulară.

ocytocine *s.f.* (*biochim.*) ocitocină.

odalisque *s.f.* (*ist.*) odaliscă; cadână.

ode *s.f.* (*lit.*) odă.

odelette *s.f.* (*lit.*) mică odă grațioasă.

odéon *s.m.* **1.** (*antichit.*) teatru liric acoperit. **2.** numele unor săli de spectacole (dramatice sau lirice).

odeur *s.f.* **1.** miros; ~ **agréable** miros plăcut. **2.** (*în expr.*) **n'être pas en ~ de sainteté auprès de qqn.** a nu fi în grațiile cuiva; a nu fi văzut cu ochi buni de cineva.

odieusement *adv.* (în mod) odios, groaznic.

odieux, -euse I. *adj.* **1.** odios, monstruos, oribil, abominabil, mârșav; **crime ~** crimă odioasă. **2.** (*despre persoane*) răutăcios; dezagreabil; grosolan; **il a été ~ avec son amie** a fost grosolan cu prietena lui. **II.** *s.m.* monstruozitate, ticăloșie, mârșăvie; **l'~ d'un crime** monstruozitatea unei crime.

odomètre *s.m.* (*tehn.*) odometru, podometru.

odométrie *s.f.* odometrie.

odonates *s.m. pl.* (*entom.*) odonate, ordin de insecte căruia îi aparține libelula.

odontalgie *s.f.* (*med.*) odontalgie, durere de dinți.

odontalgique *adj.* (*med.*) odontalgic, referitor la durerea de dinți.

odontoblaste *s.m.* (*med.*) odontoblast.
odontocètes *s.m. pl.* (*zool.*) ordin de cetacee cu dinți.
odontodermes *s.m. pl.* (*bot.*) clasă de ciuperci.
odontogénie *s.f.* (*med.*) odontogenie, proces de dezvoltare a dinților.
odontoïde *adj.* în formă de dinte.
odontographie *s.f.* descrierea dinților.
odontolithe *s.f.* (*med.*) tartru dentar.
odontologie *s.f.* (*med.*) odontologie.
odontologique *adj.* (*med.*) odontologic.
odontomètre *s.m.* (*tehn.*) odontometru.
odontorragie *s.f.* (*med.*) odontoragie, sângerare a alveolelor dinților.
odontostomatologie *s.f.* (*med.*) odontostomatologie.
odorant, ~e *adj.* odorant, parfumat, care răspândește un miros plăcut.
odorat *s.m.* simțul mirosului; **l'~ du chien est extrêmement développé** simțul mirosului este extrem de dezvoltat la câine.
odoriférant, ~e *adj.* odoriferant, parfumat, plăcut mirositor.
odyssée *s.f.* (*fig.*) odisee, peripeții; pățanii.
œkoumène *s.m.* v. **écoumène**.
œcuménicité *s.f.* (*rel.*) caracter ecumenic.
œcuménique *adj.* (*rel.*) ecumenic.
œcuménisme *s.m.* (*rel.*) mișcare pentru unirea bisericilor creștine.
œdémateux, -euse *adj.* (*med.*) edematos.
œdème *s.m.* (*med.*) edem.
œil (*pl.* **yeux**) *s.m.* **1.** ochi; **à l'~ nu** cu ochiul liber; **avoir des yeux à fleur de peau** a avea ochii bulbucați; **avoir des yeux d'aigle** a avea ochi de vultur; **entre quatre yeux** între patru ochi, față-n față; **aux yeux de qqn.** în ochii cuiva; **à vue d'~** văzând cu ochii; **les yeux fermés** cu ochii închiși; **les yeux hagards** cu ochii speriați / îngroziți; **les yeux lourds de sommeil** cu ochii cârpiți de somn; **avoir les yeux gros** a avea ochii plini de lacrimi; **avoir les yeux qui lui font le tour de la tête** a face ochii mari / cât cepele; a căsca / a holba ochii; **avoir des yeux de lynx a.** a avea ochi de vultur; **b.** (*fig.*) a fi vigilent; **avoir l'~ à tout** a fi cu ochii-n patru; a fi numai ochi; **avoir qqn. à l'~, avoir un ~ sur qqn.** a nu slăbi pe cineva din ochi; **n'avoir d'yeux que pour qqn.** a nu avea ochi decât pentru cineva; (*fig.*) a mânca pe cineva din ochi; **avoir un ~ au beurre noir** / (*pop.*) **~ à la coque** a avea un ochi învinețit (de la o lovitură); **voir d'un mauvais ~** a nu vedea cu ochi buni; **sauter aux yeux, crever les yeux** a sări în ochi, a fi evident; **voir de ses propres yeux** a vedea cu ochii săi; **jeter les yeux sur qqn. / qqch.** a pune ochii pe cineva / ceva; **aimer qqn. comme la prunelle de ses yeux** a iubi pe cineva ca ochii din cap; **couver / dévorer qqn. des yeux** a mânca / a pierde pe cineva din ochi; a se uita la cineva ca la soare; **faire les yeux doux / les yeux de velours à qqn.** a face ochi dulci cuiva; **ne pas fermer l'~ (de la nuit)** a nu putea dormi; a nu putea închide ochii; **ne pas en croire ses yeux** a nu-și crede ochilor; **ouvrir de grands yeux, ouvrir des yeux grands comme des salières, ouvrir des yeux ronds** a face ochii mari; a căsca / a holba ochii; **cligner de l'~, faire de l'~** a face cu ochiul; **être tout yeux, tout oreilles** a fi atent; a fi ochi și urechi; **ouvrir les yeux à qqn.** a deschide cuiva ochii, a-l face să vadă realitatea; **fermer les yeux sur qqch.** (*fig.*) a închide ochii asupra unui lucru, a trece cu vederea; **ne pas avoir les yeux dans sa poche** a avea ochiul ager; **avoir le coup d'~ sûr** a evalua din ochi cu precizie; **regarder du coin de l'~** a privi cu coada ochiului; a trage cu ochiul; **regarder qqn. dans le blanc des yeux** a privi pe cineva drept în ochi; **regarder qqn. d'un bon ~** a privi cu ochi buni pe cineva; **coûter à qqn. les yeux de la tête** (*fig.*) a costa pe cineva ochii din cap; (*pop.*) **monter un ~** a umfla un ochi cuiva; (*pop.*) **ne pas avoir les yeux en face des trous a.** a avea ochii cârpiți; **b.** a nu ști să discerni; **faire des yeux de crapaud mort / d'amour / de merlan frit** a da ochii peste cap; **rouler des yeux effarés** a face ochii roată de spaimă. **2.** privire, uitătură, căutătură, ochire; **jeter un ~ sur qqch.** a arunca o privire, a examina rapid ceva; **coup d'~** privire; **avoir des yeux de gazelle** a avea o privire blândă. **3.** (*la unelte*) gaură practicată pentru mâner. **4.** (*bot.*) ochi, mugure. **5.** gaură, gol (în pâine, brânză). **6.** (*poligr.*) relieful literei; floare. **7.** (*mar.*) ochi, buclă, laț. **8.** (*la pl.*) steluțe, ochiuri de grăsime. **9.** (*rar*) strălucire / aspect al unei pietre prețioase. **10.** (*în expr.*) **à l'~** pe gratis; **aux yeux de tous** în văzul tuturor; **avoir les yeux en face des trous** a vedea limpede; **avoir les yeux plus grands que le ventre a.** a fi lacom la mâncare; **b.** a avea ambiții mari; **avoir les yeux qui se croisent les bras, avoir un ~ libertin et l'autre jaloux, avoir un ~ qui dit merde à l'autre, avoir un ~ qui joue au bill et l'autre qui marque les points, avoir une coquetterie dans l'~** a se uita crucis, a fi sașiu; **avoir l'~** a fi atent; **avoir un ~ à Paris et l'autre à Pontoise** a fi cu un ochi la făină și cu altul la slănină; **voir d'un ~ sec** a privi nepăsător; **voir du même ~** a avea aceeași concepție (cu cineva); **faire les yeux blancs** a leșina; **ne dormir que d'un ~** a dormi iepurește; **tourner de l'~ a.** a leșina; a da ochii peste cap; **b.** a da ortul popii; **avoir bon pied bon ~ a.** a fi sănătos tun; **b.** a fi vigilent; **ouvrir les yeux à la lumière** a veni pe lume; **fermer les yeux** a muri; a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii; **sous l'~ de** sub supravegherea; **avoir le coup d'~** a avea intuiție / discernământ; **regarder d'un mauvais ~** a se uita acru; **regarder qqn. d'un ~ noir** a fi furios pe cineva; **s'en battre l'~** a nu se sinchisi; **se mettre le doigt dans l'~ (jusqu'au coude)** a se înșela amarnic; (*pop.*) **avoir l'~ bordé de jambon et de pisse** a avea pleoapele înroșite din cauza oboselii sau a consumului excesiv de alcool; (*pop.*) **avoir de la merde dans les yeux** a nu fi în stare să vezi nimic; (*pop.*) **avoir les yeux pleins de pisse** a nu vedea bine; (*pop.*) **s'en mettre jusqu'aux yeux / par-dessus les yeux** a se sătura, a se ghiftui; **obéir à qqn. au doigt et à l'~** a asculta orbește de cineva;

a fi devotat trup și suflet cuiva; **se rincer l'~** a-și desfăta privirea; **taper dans l'~ de qqn.** a plăcea pe cineva; **taper de l'~** a se duce la culcare; **avoir l'~ américain a.** a observa totul dintr-o privire; **b.** a fi vigilent; **être frais comme l'~** a fi foarte proaspăt; **n'avoir plus que les yeux pour pleurer** a nu mai avea nimic; a fi pierdut totul; (*tehn.*) **~ d'une porte** vizor; **~ d'une aiguille** gaura acului; (*prov.*) **loin des yeux, loin du cœur** ochii care nu se văd se uită; **l'~ du maître engraisse le cheval** ochiul stăpânului îngrașă calul.

œil-de-bœuf (*pl.* **œils-de-bœuf**) *s.m.* **1.** (*arhit.*) ochi de bou. **2.** (*bot.*) ochiul-boului (*Leucanthemum Chrisanthemum* și *Aster Chrisanthemum*).

œil-de-chat (*pl.* **œils-de-chat**) *s.m.* (*mineral.*) ochi de pisică, varietate de agată.

œil-de-faisan (*pl.* **œils-de-faisan**) *s.m.* (*bot.*) cocoșel-de-câmp, ruscuță (*Adonis aestivalis*).

œil-de-paon (*pl.* **œils-de-paon**) *s.m.* varietate de marmură.

œil-de-perdrix (*pl.* **œils-de-perdrix**) *s.m.* bătătură (între degetele piciorului).

œil-de-pie (*pl.* **œils-de-pie**) *s.m.* (*mar.*) ocheț, orificiu făcut într-o pânză de navă / de cort, pentru a putea petrece o sfoară / un cablu.

œil-de-serpent (*pl.* **œils-de-serpent**) *s.m.* (*mineral.*) varietate de piatră prețioasă.

œil-de-tigre (*pl.* **œils-de-tigre**) *s.m.* (*mineral.*) varietate de cuarț.

œil-de-vache (*pl.* **œils-de-vache**) *s.m.* (*bot.*) romaniță-de-câmp (*Anthemis arvensis*).

œillade *s.f.* ocheadă, privire (semnificativă) aruncată cuiva pe furiș.

œillader *v.t.* (*înv.*) a arunca ocheade.

œillard *s.m.* gaură pătrată în mijlocul pietrei de moară.

œillère I. *s.f.* **1.** recipient mic și oval folosit pentru spălături ale ochiului; păhărel pentru spălat ochiul. **2.** apărătoare de ochi (la căpăstru). **3.** (*în expr.*) **avoir des ~s** a avea ochelari de cal; a privi lucrurile unilateral. **II.** *adj. f.* (*în expr.*) **dent ~** dinte canin superior.

œillet *s.m.* **1.** (*bot.*) garoafă (*Dianthus caryophyllus*). **2.** ochi, găurică, orificiu (pentru introdus șireturi, nasturi); **les ~s d'une chaussure** găurelele unui pantof.

œilleton *s.m.* **1.** (*bot.*) lăstar de floare. **2.** (*mil.*) vizor circular.

œilletonnage *s.m.* curățire de lăstari.

œilletonner *v.t.* **1.** a curăța de lăstari. **2.** a înmulți o plantă prin lăstăriș.

œillette *s.f.* **1.** (*bot.*) mac de grădină (*Papaver somniferum*). **2.** ulei din mac de grădină.

œkumène *s.m.* oicumena, denumire generică a spațiilor populate pe suprafața terestră.

œnanthe *s.f.* (*bot.*) joian (*Donanthe crocata*).

œnanthique *adj.* referitor la aroma vinului.

œnilisme *s.m.* alcoolism datorat abuzului de vin.

œnolique *adj.* (*chim., în expr.*) **acides ~s** materii colorante prezente în vinurile roșii.

œnolisme *s.m.* v. **œnilisme**.

œnologie *s.f.* enologie, studiul producerii vinurilor.

œnologique *adj.* enologic, referitor la enologie; **station ~** laborator de control al vinurilor.

œnologiste, œnologue *s.m.f.* enolog, cercetător specialist în vinuri.

œnométrie *s.f.* enometrie, măsurare a cuantumului de alcool al vinului.

œnométrique *adj.* referitor la enometrie.

œnophile *s.m.f., adj.* enofil, amator de vin.

œnotechnie, œnotechnique *s.f.* **1.** enotehnică, tehnica vinificării. **2.** tehnica păstrării vinurilor.

œnothera, œnothère *s.m.* v. **onagre (2.)**

œnothéracées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate (din care face parte fucsia).

œrsted *s.m.* (*fiz.*) oersted.

œrstite *s.f.* (*metal.*) oțel special conținând titan și cobalt.

œsophage *s.m.* (*anat.*) esofag.

œsophagien, ~ne, œsophagique *adj.* (*anat.*) esofagian, de esofag, referitor la esofag.

œsophagite *s.f.* (*med.*) esofagită, inflamație a esofagului.

œsophagoscope *s.m.* (*med.*) esofagoscop, instrument de examinare a esofagului.

œstradiol *s.m.* (*biol.*) estradiol, hormon al ovarului.

œstral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** (*med.*) estral, referitor la estru. **2.** (*în expr.*) **cycle ~** ciclu menstrual.

œstre *s.m.* (*entom.*) strechea-oilor (*Oestrus ovis*).

œstrogène *adj., s.m.* (*fiziol.*) estrogen, nume generic dat hormonilor de tipul foliculinei.

œstrus *s.m.* **1.** (*med.*) ciclu menstrual. **2.** (*zool.*) perioadă de rut.

œuf (*pl.* **-s**) *s.m.* **1.** ou; **~ à la coque** ou cu zeamă, moaie; **~ dur** ou tare, ou răscopt; **~s brouillés** ouă jumări; **~ sur le plat** ouă la capac (ochiuri); **~s pochés** ouă ochiuri moldovenești. **2.** (*fig.*) germene, rădăcină; **tuer / écraser dans l'~** a distruge / a tăia (răul) din rădăcină. **3.** (*în expr.*) **~s de poisson** icre; **~s d'esturgeon** icre negre, caviar; **jaune d'~** gălbenuș; **blanc d'~** albuș; **plein comme un ~ a.** burdușit, ticsit, îngrămădit, înghesuit; **b.** (*fam.*) ghiftuit, îndopat, îmbuibat; **mettre tous ses ~s dans le même panier** a miza totul pe o carte; a da toate pe una; **tondre un ~ / tondre sur les ~s** a-și mânca de sub unghie; a fi zgârie-brânză; **marcher sur des ~s** a merge cu precauție; a păși ca pe ace; (*pop.*) **va te faire cuire un ~** șterge-o!; caută-mă pe-afară; hai să-ți văd mersu'! **se ressembler comme deux ~s** a semăna cu cineva ca două picături de apă; a semăna leit cu cineva; **avoir des ~s de fourmi sous les pieds** a avea mâncărime la tălpi; (*peior.*) **tête d'~** intelectual; **quel ~!** ce dobitoc! (*prov.*) **on ne fait pas d'omelette sans casser d'~s** cine va să mănânce miezul, trebuie mai întâi să spargă coaja; (*prov.*) **de mauvais corbeau, mauvais ~** ce naște din pisică șoareci mănâncă.

œufrier *s.m.* **1.** vas de fiert ouă. **2.** vas folosit pentru a servi ouă moi.

œuvé, ~e *adj.* (*despre pești*) cu icre; **carpe ~e** crap cu icre.

œuvre *s.f.* **1.** treabă, lucru, muncă; **faire ~ utile** a face o muncă folositoare; **être à l'~** a fi la muncă, la treabă; **main d'~** mână de lucru; **se mettre à l'~** a se pune pe treabă / pe lucru; (*prov.*) **à l'~ on connaît l'artisan** la lucru se cunoaște meșterul; (*prov.*) **heureux commencement est la moitié de l'~** lucrul bine început e pe jumătate făcut. **2.** operă, rezultat al muncii; **être le fils de ses ~s** a parveni prin rezultatele muncii sale; a-și datora numai sieși situația. **3.** operă literară; **les ~s de Balzac** operele lui Balzac. **4.** faptă, acțiune; **~ de bienfaisance** operă de binefacere; **bonnes ~s, ~s pies** fapte bune. **5.** (*mar.*) parte a unui vas în raport cu linia de plutire; **~s mortes** partea de deasupra liniei de plutire; **~s vives** partea de sub linia de plutire. **6.** (*agr.*) muncă agricolă, arătură. **7.** (*în expr.*) **exécuteur des hautes ~s** călău; **mettre en ~** a pune în aplicare; **mettre tout en ~** a face luntre și punte; (*înv.*) **maître d'~** șef de atelier; **faire ~ d'ami** a se comporta ca un prieten; (*fam.*) **être grosse des ~s de qqn.** a rămâne însărcinată cu cineva; **ne faire ~ de ses dix doigts** a sta cu mâinile în sân; a încrucișa brațele. **II.** *s.m.* **1.** (*înv.*) întreaga operă a unui autor. **2.** (*constr.*) clădire, ansamblul construcției; **le gros ~** fundația unei clădiri; **dans ~** în corpul clădirii; **hors ~, hors d'~** în afara clădirii; **être à pied d'~** a se afla în apropierea construcției, la locul de muncă. **3.** (*în expr.*) **le grand ~** piatra filozofală.

œuvrer *v.i.* a munci, lucra; a se agita (pentru ceva); **~ pour la réconciliation de ces deux pays** a lucra pentru reconcilierea acestor două țari.

offensant, ~e *adj.* **1.** ofensator, jignitor, insultător, vexant; **paroles ~es** cuvinte jignitoare. **2.** (*înv.*) neplăcut, dezagreabil; **odeur ~e** miros neplăcut.

offense *s.f.* **1.** ofensă, jignire, insultă, injurie; **faire une ~ à qqn.** a aduce o ofensă cuiva, a ofensa pe cineva. **2.** (*rel.*) păcat; **pardonnez-nous nos ~s** iartă-ne nouă păcatele noastre (*din rugăciunea Tatăl Nostru*).

offensé, ~e I. *adj.* ofensat, jignit, insultat; **un air ~** un aer ofensat. **II.** *s.m.f.* persoană ofensată.

offenser I. *v.t.* **1.** a ofensa, a insulta, a jigni; **~ un collègue** a jigni un coleg. **2.** (*rel.*) a păcătui; **~ Dieu** a păcătui împotriva lui Dumnezeu. **3.** (*înv.*) a supăra, a stingheri, a răni, a tulbura, a jena, a stânjeni; **~ la sensibilité de qqn.** a tulbura pe cineva, a răni sensibilitatea cuiva. **II.** *v.r.* a se supăra, a se simți jignit.

offenseur *s.m.* persoană care jignește / ofensează.

offensif, -ive I. *adj.* ofensiv; **armes offensives** arme ofensive. **II.** *s.f.* (*mil.*) **1.** ofensivă; **prendre l'~** a lua ofensiva. **2.** (*fig.*) atac.

offensivement *adv.* (în mod) ofensiv.

offertoire *s.m.* (*bis.*) parte a slujbei când preotul face ofranda pâinii și a vinului.

office I. *s.m.* **1.** (*înv.*) funcție, oficiu; slujbă; **remplir son ~** a-și îndeplini funcția; **d'~** din oficiu; avocat **nommé d'~** avocat numit din oficiu. **2.** birou, agenție, oficiu; **~ touristique** agenție de turism. **3.** (*la pl.*) **offrir ses bons ~** a-și oferi bunele oficii, a media (diplomatic). **4.** funcție pe viață; **~ de notaire** funcție de notar pe viață. **5.** (*rel.*) slujbă religioasă; **~ de nuit** slujbă de noapte; **~ des morts** slujbă de pomenire a morților, parastas. **6.** totalitatea cărților lăsate periodic librarului de către editor. **II.** *s.f.* oficiu, cămară.

official (*pl.* **-aux**) *s.m.* (*ist.*) judecător ecleziastic delegat de episcop.

officialisation *s.f.* oficializare.

officialiser *v.t.* a oficializa.

officialité *s.f.* **1.** (*ist.*) tribunal ecleziastic. **2.** (*ist.*) funcția de judecător ecleziastic. **3.** oficialitate, caracter oficial.

officiant *s.m., adj. m.* (*rel. catol.*) preot oficiant, preot care oficiază.

officiel, ~le I. *adj.* **1.** oficial; **documents ~s** documente oficiale, emanând de la guvern. **2.** oficial, care reprezintă autoritatea; **personnage ~** personaj oficial; **langue ~le** limba oficială a unui stat. **3.** oficial, cunoscut, notoriu; **leurs relations sont déjà ~les** relațiile lor sunt notorii. **4.** (*pop.*) (*despre o bijuterie*) autentic, veritabil. **5.** (*pop.*) indiscutabil, incontestabil; **c'est ~!** e indiscutabil; cum te văd și cum mă vezi! **II.** *s.m.* **1.** persoană oficială, autoritate; **les ~s** autoritățile. **2.** (*sport*) organizator al unei întreceri sportive.

officiellement *adv.* (în mod) oficial; **il a déclaré ~** a declarat oficial.

1. officier *v.i.* **1.** (*bis.*) a oficia, a face o slujbă religioasă. **2.** (*ir.*) a lua un ton solemn (într-o situație banală); **il faut passer l'aspirateur, veux-tu ~** trebuie să dăm cu aspiratorul, vrei să oficiezi ceremonia? **3.** (*fam., în expr.*) **bien ~ à table** a mânca și a bea pe săturate.

2. officier *s.m.* **1.** funcționar; **~s municipaux** funcționari municipali. **2.** ofițer; **~ de l'armée active / d'active** ofițer activ; **~ de réserve** ofițer în rezervă. **3.** cavaler, ofițer (al unui ordin); **~ de la Légion d'Honneur** ofițer al Legiunii de Onoare.

officieusement *adv.* (în mod) oficios.

officieux, -euse I. *adj.* **1.** (*înv.*) îndatoritor, amabil, săritor, serviabil, prevenitor, binevoitor. **2.** (*în expr.*) **mensonge ~** minciună menită să aducă servicii. **3.** oficios; **nouvelle officieuse** știre oficioasă. **II.** *s.m.* (*înv.*) persoană îndatoritoare, exagerată, obositoare.

officinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* oficinal, farmaceutic.

officine *s.f.* **1.** laborator de farmacie. **2.** (*înv.*) prăvălie; atelier. **3.** (*fig.*) oficină, loc unde se urzesc intrigi; **~ d'espionnage** oficină de spionaj.

offrande *s.f.* ofrandă, dar, jertfă, prinos, sacrificiu.

offrant *s.m.* (*în expr.*) **le plus ~** cumpărătorul care oferă cel mai bun preț.

offre *s.f.* ofertă; **faire une ~** a face o ofertă; **la loi de l'~ et de la demande** legea cererii și a ofertei.

offrir I. *v.t.* **1.** a oferi; **~ un cadeau** a oferi un cadou. **2.** a oferi, a pune la dispoziție; **~ sa maison à des amis en vacances** a-și pune casa la dispoziție unor prieteni în vacanță; **~ à qqn. l'hospitalité** a oferi găzduire cuiva. **3.** a comporta, a avea; **cette proposition offre des avantages** această propunere comportă avantaje. **4.** a înfățișa, a expune, a prezenta; **cette exposition offre une image de l'œuvre de ce peintre** această expoziție prezintă o imagine asupra operei acestui pictor. **5.** (*în expr.*) **~ son nom à une femme** a cere în căsătorie o femeie; **~ un pot de vin** a da plocon; **~ une tournée** a face

cinste. **II.** *v.r.* **1.** a se oferi; **il s'offre à reconduire son amie** se oferă să o conducă acasă pe prietena lui. **2.** a se expune; **s'~ aux menaces** a se expune amenințărilor. **3.** a-și oferi; **s'~ un voyage** a-și oferi o călătorie. **4.** a se ivi, a se prezenta; **une occasion tentante s'est offerte** s-a ivit o ocazie ademenitoare.
offset *s.m. invar.* (*poligr.*) ofset.
offsettiste *s.m.f.* (*poligr.*) tehnician în ofset.
off-shore *adj. invar., s.m.* **1.** referitor la forajul submarin. **2.** (*ec., în expr.*) **société ~** societate extrateritorială.
offuscation *s.f.* (*astr.*) întunecare trecătoare a soarelui.
offusquer I. *v.t.* **1.** a întuneca; **les nuages offusquent le soleil** norii întunecă soarele. **2.** (*înv.*) a orbi, a lua vederea; **la lumière offusque ma vue** lumina îmi ia vederea. **3.** (*fig.*) a ofusca, a supăra; a șoca; **langage qui offusque les gens** limbaj care șochează lumea. **II.** *v.r.* a se ofusca, a se simți jignit, a fi ofensat, a se supăra; a se formaliza; **il s'est offusqué de ce que vous lui avez dit** s-a simțit jignit de ceea ce i-ați spus.
oflag, offlag *s.m.* lagăr pentru prizonierii ofițeri (în Germania nazistă).
ogam, ogham *s.m.* veche scriere celtică.
oghamique *adj.* referitor la inscripțiile celtice din Irlanda și din Țara Galilor.
ogival, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*arhit.*) ogival.
ogive *s.f.* **1.** (*arhit.*) ogivă. **2.** (*mil.*) ogivă, parte anterioară la proiectile.
ogivette *s.f.* (*arhit.*) *dim. al lui* **ogive (1.)**
ognette *s.f.* daltă îngustă de sculptat marmură.
ogre, -esse *s.m.f.* **1.** căpcăun. **2.** (*fam.*) om rău, crud, căpcăun. **3.** (*fam.*) mâncău, lacom; **manger comme un ~** a mânca precum șapte; a mânca precum o căpușă.
oh! *interj.* oh! ah! vai!
ohé *interj.* hei!
ohm *s.m.* (*fiz.*) ohm.
ohmique *adj.* (*fiz.*) ohmic, referitor la ohm.
ohmètre *s.m.* (*fiz.*) ohmetru.
oïdium *s.m.* **1.** (*bot.*) oidium, ciupercă parazită. **2.** boală a viței de vie provocată de ciuperca oidium.
oie *s.f.* **1.** gâscă (*Anser anser*). **2.** (*fig.*) gâscă; persoană naivă, credulă, prostuță; gâsculiță. **3.** (*în expr.*) **jeu de l'~** joc cu zaruri pentru copii; **contes de ma mère l'~** basme cu zâne; (*pop.*) **à la graisse d'~** de proastă calitate.
oignes *s.m. pl.* (*arg.*) picioare; **marcher sur les ~s** a merge pe picioare.
oignon *s.m.* **1.** (*bot.*) ceapă (*Allium cepa*); **éplucher des ~s** a curăța ceapă. **2.** bulb; ceapă; **~ de tulipe** bulb de lalea. **3.** (*fam.*) ceas mare, solniță. **4.** bătătură mare la picior. **5.** (*pop.*) (*în expr.*) **assaisonner qqn. aux petits ~s** a se purta sever / dur cu cineva; (*pop.*) **occupe-toi de tes ~s** vezi-ți de treabă / de ale tale; nu te băga / amesteca; **se mettre en rang d'~s** a se așeza la rând, a se alinia; (*pop.*) **ce ne sont pas mes ~s** nu e treaba mea, nu mă privește; (*pop.*) **avoir de l'~ a.** a avea bani; **b.** a avea baftă; (*bot.*) **~ de loup** varietate de dovleac; (*prov.*) **marchand d'~s se connaît en ciboules** nu vinde castraveți grădinarului; (*pop.*) **il y a de l'~** nu-i lucru curat; e ceva la mijloc; **aux petits ~s** perfect executat.
oignonade *s.f.* (*rar., culinar*) tocană cu ceapă.
oignonet *s.f.* ceapă mică.
oignonière *s.f.* (*agr.*) teren însămânțat cu ceapă.
oïl *adv.* (*în expr.*) **langue d'~** grup de dialecte din nordul Franței.
oindre *v.t.* **1.** (*înv.*) a unge. **2.** (*bis.*) a mirui.
oing, oint *s.m.* unsoare; ulei de uns.
oint, ~e I. *adj.* **1.** uns. **2.** miruit. **II.** *s.m.* **1.** (*bis.*) (*despre un monarh, un cleric*) uns. **2.** (*în expr.*) **l'Oint du Seigneur** Iisus Christos.
oiseau *s.m.* **1.** (*ornit.*) pasăre; **~ de paradis** pasărea paradisului; **~-lyre** pasărea-liră (*Menura superba*); **~ mouche** pasărea-muscă, colibri (*Trochilus*); (*prov.*) **à chaque ~ son nid est beau** fiecare pasăre își iubește cuibul. **2.** (*fam.*) ins, individ; **un drôle d'~** ciudat individ. **3.** (*înv.*) targă (a zidarului). **4.** (*fam.*) specimen, exemplar rar; **un bel ~** frumos exemplar. **5.** (*în expr.*) **à voi d'~** în linie dreaptă; **avoir un appétit d'~** a mânca puțin / ca o păsărică; **être comme l'~ sur la branche a.** a fi în pom / în aer; a fi precum cucul pe cracă; **b.** a fi nestabil; **l'~ n'est plus / s'est envolé** a zburat păsărica; **l'~ de Minerve** cucuveaua; **l'~ de Junon** păunul; **l'~ de Jupiter** vulturul; **l'~ de Venus** porumbelul; **~ de malheur / de mauvais augure** cobe, piază-rea; **donner à qqn. des noms d'~x** a face pe cineva cu ou și cu oțet / albie de porci; (*prov.*) **petit à petit l'~ fait son nid** încetul cu încetul se face oțetul; (*prov.*) **belle plume fait bel ~** haina face pe om; (*prov.*) **les ~x de même plumage s'assemblent sur même rivage** cine se aseamănă se adună.
oiseler I. *v.t.* a dresa (pentru zbor, pentru vânătoare). **II.** *v.i.* (*vân.*) a întinde curse pentru păsări.
oiselet *s.m.* (*înv.*) păsărică.
oiseleur *s.m.* persoană care prinde păsărele.
oiselier, -ère *s.m.f.* (*rar*) persoană care crește și vinde păsări, păsărar.
oiselle *s.f.* **1.** (*înv.*) păsărică, pasăre femelă. **2.** (*fam., peior.*) fată naivă, gâscă.
oisellerie *s.f.* **1.** crescătorie de păsări. **2.** negustorie cu păsări.
oiseux, -euse *adj.* inutil, de prisos; **paroles oiseuses** vorbe de prisos, vorbe inutile, vorbe de clacă.
oisif, -ive I. *adj.* **1.** leneș, trândav, trântor, puturos, indolent; **mener une vie oisive** a duce o viață trândavă. **2.** (*în expr.*) **argent ~** bani neproductivi. **II.** *s.m.f.* leneș, indolent, puturos.
oisillon *s.m.* păsărică, puișor.
oisivement *adv.* în lenevie, în trândăvie; **vivre ~** a trăi în trândăvie.
oisiveté *s.f.* lenevie, indolență, puturoșenie.
oison *s.m.* **1.** boboc de gâscă. **2.** (*fig., fam.*) om mărginit, prostănac, nătâng.
okapi *s.m.* (*zool.*) okapi, specie de girafă (*Okapi Johnstoni*).
okoumé *s.m.* (*bot.*) arbore din Africa Ecuatorială din care se confecționează obiecte de mobilier.
olé! ollé! *interj.* hei!

oléacées *s.f. pl.* (*bot.*) oleacee, familie de plante lemnoase dicotiledonate (care cuprinde frasinul, măslinul).
oléagineux, -euse I. *adj.* oleaginos, uleios; **plantes oléagineuses** plante oleaginoase. **II.** *s.m.* substanță oleagionasă.
oléandomycine *s.f.* antibiotic activ împotriva bacteriilor.
oléandre *s.m.* (*bot.*) leandru, oleandru (*Nerium oleander*).
oléate *s.m.* (*biochim.*) oleat.
olécrane, olécrâne *s.m.* (*anat.*) olecran.
oléfiant, ~e, oléifiant, ~e *adj.* **1.** uleios, care produce ulei. **2.** (*înv., în expr.*) **gaz ~** etilen.
oléfine *s.f.* (*chim.*) olefină, alchenă.
oléiculteur *s.m.* cultivator de măslini.
oléiculture *s.f.* cultură de măslini.
oléifère *adj.* care conține / produce ulei; **plantes ~s** plante care produc ulei, plante oleifere.
oléiforme *adj.* oleiform, asemănător cu uleiul, de consistența uleiului.
oléine *s.f.* (*chim.*) oleină.
oléique *adj.* (*chim., în expr.*) **acide ~** acid oleic.
oléoduc *s.m.* v. **pipe-line.**
oléolat *s.m.* (*înv.*) ulei de motoare.
oléomètre *s.m.* (*tehn.*) oleometru.
oléum *s.m.* (*chim.*) oleum.
olfactif, -ive *adj.* olfactiv; **nerf ~** nerv olfactiv.
olfaction *s.f.* simțul mirosului; miros.
oloban *s.m.* rășină parfumată; tămâie.
olibrius *s.m.* (*fam.*) lăudăros, fanfaron.
olifant *s.m.* (*ist.*) goarnă, corn de vânătoare din fildeș.
oligacanthe *adj.* (*bot.*) care are spini puțini.
oliganthe *adj.* (*bot.*) care are flori puține.
oligarchie *s.f.* (*pol.*) oligarhie.
oligarchique *adj.* (*pol.*) oligarhic.
oligarchiquement *adv.* (*pol.*) (în mod) oligarhic.
oligarque *s.m.* (*pol.*) oligarh, membru al unei oligarhii.
oligiste *s.m.* (*mineral.*) oligist, hematit cu luciu metalic.
oligocarpe *adj.* (*bot.*) care produce semințe puține.
oligocène *s.m., adj.* (*geol.*) oligocen.
oligochètes *s.m. pl.* (*zool.*) oligochete, clasă de anelide.
oligo-élément, oligoélément *s.m.* (*biochim.*) oligoelement.
oligrophrénie *s.f.* (*med.*) oligofrenie.
oligophrène *adj., s.m.f.* (*med.*) oligofren.
oligopole *s.m.* (*ec.*) oligopol, piață a mărfurilor cu puțini ofertanți și mulți cumpărători.
oligopolistique *adj.* (*ec.*) oligopolistic, specific oligopolului.
oligurie *s.f.* (*med.*) oligurie.
oliphant *s.m.* v. **olifant.**
olivaie, oliveraie *s.f. pl.* plantație de măslini.
olivaire *adj.* în formă de măslină.
olivaison *s.f.* **1.** recoltă de măsline. **2.** culesul măslinelor.
olivâtre *adj.* măsliniu, brun-verzui.
olive I. *s.f.* **1.** măslină; **~s vertes** măsline verzi; **~s noires** măsline negre. **2.** (*arhit.*) motiv decorativ în formă de măslină. **3.** (*el.*) întrerupător. **4.** (*zool.*) specie de moluscă gasteropodă. **5.** (*anat.*) protuberanță a bulbului rahidian. **6.** (*înv.*) ramură de măslin. **II.** *s.m.* culoarea măslinei verzi. **III.** *adj. invar.* de culoarea măslinei verzi; măsliniu.
oliver *v.i., v.t.* a culege măsline.
oliveraie *s.f.* v. **olivaie.**
oliverie *s.f.* **1.** întreprindere care produce ulei de măsline. **2.** presă pentru extragerea uleiului de măsline.
olivet *s.m.* telemea de vacă din regiunea Orléan.
olivétain *s.m.* călugăr din ordinul Saint-Olivet.
olivette *s.f.* **1.** plantație de măslini. **2.** soi de struguri cu boabe ca măslina. **3.** varietate de roșii de forma măslinei. **4.** (*la pl.*) nume de dans executat după culesul măslinelor.
olivier *s.m.* **1.** (*bot.*) măslin, laur (*Olea europaea*); **culture de l'~** cultura măslinului. **2.** lemn de măslin.
olivine *s.f.* (*mineral.*) olivină, silicat natural de magneziu și fier.
ollaire *adj.* (*în expr.*) **pierre ~ serpentin** (mineral) din care se fac oale.
olla-podrida *s.f. invar.* (*span.*) ghiveci.
ollé! *interj.* v. **olé!**
olographe, hollographe *adj.* (*despre testamente*) olograf, scris în întregime de mâna testatorului.
olympe *s.m.* (*poet.*) cer, olimp.
olympiade *s.f.* (*ist., sport*) olimpiadă.
olympien, ~ne *adj.* **1.** olimpian, din Olimp; **les dieux ~s** zeii din Olimp. **2.** (*fig.*) olimpian, maiestos, grandios, măreț, superb, impunător; **calme ~** calm impunător, calm olimpian.
olympique *adj.* olimpic; **jeux ~s** jocuri olimpice.
olympisme *s.m.* olimpism, tot ceea ce se referă la jocurile olimpice (organizare etc).
1. omanais, ~e din Oman, referitor la Oman.
2. Omanais, ~e *s.m.f.* omanez, locuitor din Oman.
ombelle *s.f.* (*bot.*) umbelă, tip de inflorescență.
ombellé, ~e *adj.* *(despre flori)* cu inflorescența în formă de umbelă.
ombellifère I. *adj.* (*bot.*) umbelifer. **II.** *s.m. pl.* umbelifere.
ombelliforme *adj.* (*bot.*) umbeliform.
ombilic *s.m.* **1.** ombilic, buric. **2.** (*bot.*) plantă care crește pe stânci. **3.** protuberanță în vârful pălăriei unei ciuperci. **4.** (*geol.*) depresiune pe fundul unei văi glaciare. **5.** (*fig.*) centru, punct central.
ombilical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* ombilical; **le cordon ~** cordonul ombilical.
omble *s.m.* (*iht.*) păstrăvul-auriu, păstrăvul-roșu, păstrăvul-de-șipot (*Salmo salvelinus*).
ombrage *s.m.* **1.** umbrar; **l'~ fait par le feuillage des chênes** umbrarul făcut de frunzișul stejarilor. **2.** (*fig.*) neîncredere; bănuială. **3.**(*în expr.*) **porter ~ à qqn.** a stârni invidia cuiva; **prendre ~** a deveni bănuitor; **donner ~** a trezi bănuieli.
ombragé, ~e *adj.* umbrit, umbros, cu umbră; **jardin ~** grădină umbroasă.
ombrager *v.t.* **1.** a umbri, a face umbră; **les arbres ombragent la maison** pomii umbresc casa / țin umbră casei. **2.** a acoperi; **ses boucles ombragent son front** buclele îi acoperă fruntea.
ombrageux, -euse *adj.* **1.** *(despre cai)* sperios, fricos. **2.** *(despre oameni)* bănuitor, suspicios, neîncrezător, temător, incredul, circumspect.
1. ombre *s.f.* **1. faire de l'~** a face umbră; **suivre qqn. comme son ~, être l'~ de qqn.** (*fig.*) a fi în umbra

cuiva, a se ține scai de cineva; a se ține de capul / de pulpana cuiva; **faire ~ à qqn.** (*fig.*) a lăsa pe cineva în umbră, a eclipsa pe cineva; **avoir peur de son ~** a se teme și de umbra sa; **vivre dans l'~** (*fig.*) a sta în umbră; a duce o viață retrasă; **à l'~** la umbră. **2.** întuneric, obscuritate, tenebre; **les ~s de la nuit** întunericul nopții. **3.** partea întunecată a unui tablou. **4.** (*fig.*) fantomă, nălucă, umbră, duh; **courir après une ~** a alerga după o nălucă. **5.** umbră, aparență, iluzie; **théâtre d'~s** teatru al umbrelor. **6.** (*tehn.*) hașura. **7.** (*pop.*) închisoare, răcoare; **mettre qqn. à l'~ a.** a băga pe cineva la răcoare / la zdup; **b.** a ucide, a face felul cuiva. **8.** (*în expr.*) **à l'~ de a.** aproape de, lângă, în vecinătate; **b.** sub protecția, la adăpost de; **sous l'~ de** sub pretextul; sub cuvânt că; la adăpostul; **il y a une ~ au tableau** nu-i lucru curat; e ceva la mijloc; **~ à paupières** fard de pleoape; **être comme l'~ et le corps** a fi prieteni la cataramă; a fi frați de cruce; **n'être que l'~ de soi-même** a nu mai avea nici o urmă de vlagă; **passer comme une ~** a trece repede; a fi de scurtă durată; **jeter de l'~** a neliniști; a stârni invidie; **il n'y pas l'~ d'un doute** e în afară / mai presus de orice îndoială; **sauter au-delà de son ~** a încerca imposibilul; **marcher à l'~ a.** a nu se face remarcat; **b.** a se piti; (*prov.*) **il ne faut pas lâcher la proie pour l'~** nu da vrabia din mână pe cioara din par; (*prov.*) **d'un petit homme souvent grand ~** mic la stat, mare la sfat.

2. ombre *s.f.* pământ negru folosit în pictură.

3. ombre *s.m.* (*iht.*) lipan (*Thymaiius thymailus*).

ombré, ~e *adj.* umbrit; cu umbre; **dessin ~** desen cu umbre.

ombrée *s.f.* v. **ubac**.

ombrelle *s.f.* **1.** umbrelă de soare. **2.** (*zool.*) partea gelatinoasă în formă de umbrelă, a meduzelor. **3.** (*arg., în expr.*) **avoir un bec d'~** a avea o mutră antipatică / o moacă nasoală.

ombrer *v.t.* a umbri (un desen, un tablou).

ombrette *s.f.* (*omit.*) pasărea-fantomă (*Scopus umbretta*).

ombreux, -euse *adj.* (*lit.*) umbros; plin de umbră; **arbres ~** pomi umbroși, care dau umbră. **forêt ombreuse** pădure umbroasă.

1. ombrien, ~ne I. *adj.* din Umbria. **II.** *s.m.* dialect vorbit în Umbria.

2. Ombrien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Umbria.

ombrine *s.f.* (*iht.*) pește marin cu dungi, comestibil.

ombudsman *s.m.* (*sued.*) persoană care apără drepturile cetățenilor în fața autorităților (echivalent al **médiateur**).

oméga *s.m.* omega, ultima literă a alfabetului grec; (*fig.*) **l'alpha et l'~** alfa și omega, începutul și sfârșitul.

omelette *s.f.* omletă.

omettre *v.t.* a omite, a neglija; a uita; a trece cu vederea; **~ de faire qqch.** a omite / a neglija să faci ceva.

omicron *s.m.* omicron, a cincisprezecea literă a alfabetului grec.

omis, ~e I. *adj.* omis, uitat, neglijat; **des mots ~ dans un dictionnaire** cuvinte omise / netrecute într-un dicționar. **II.** *s.m.* (*mil.*) tânăr neînscris în listele de recrutare (prin omisiune).

omission *s.f.* omisiune; omitere; **mensonge par ~** minciună prin omisiune.

omnibus *s.m.* **1.** (*înv.*) omnibuz, trăsură asemănătoare cu diligența. **2.** (*pop.*) carnet de cecuri pentru clienți *(la bănci)*. **II.** *adj. invar.* (*în expr.*) **train ~** tren care se oprește în toate stațiile, personal.

omnicolore *adj.* multicolor.

omnidirectionnel, ~le *adj.* omnidirecțional, în toate direcțiile; **antenne ~le** antenă omnidirecțională.

omnipotence *s.f.* omnipotență, putere nelimitată, autoritate absolută.

omnipotent, ~e *adj.* omnipotent, atotputernic.

omnipraticien, ~ne *s.m.f.* medic generalist.

omniprésence *s.f.* omniprezență, prezență a cuiva peste tot.

omniprésent, ~e *adj.* omniprezent.

omniscience *s.f.* omnisciență, însușirea de a ști totul, atotștiință.

omniscient, ~e *adj.* omniscient, atotștiutor.

omnisports *adj. invar.* **1.** care privește toate sporturile. **2.** unde se practică toate sporturile.

omnium *s.m.* **1.** *(sport)* întrecere ciclistă pe pistă, comportând mai multe probe. **2.** cursă pentru cai de toate vârstele. **3.** (*fin., com.*) societate care încheie orice fel de tranzacție.

omnivore *adj., s.m.f.* omnivor, care mănâncă de toate.

omophage *adj.* omofag, care se hrănește cu carne crudă.

omophagie *s.f.* obicei de a se hrăni cu carne crudă.

omoplate *s.f.* (*anat.*) omoplat.

on I. *pron. nehot.* **1.** se; **~ dit** se spune; **~ ne peut prétendre que** nu se poate pretinde că. **2.** (*după* **et, où, si** *se folosește forma* **l'on**) **la maison que l'~ voudrait habiter** casa în care am vrea să locuim. **3.** *(înlocuiește un pron. pers. și cere acordul în gen și număr cu pron. înlocuit)* **~ est contents** suntem mulțumiți; **~ n'est pas surprise** nu este surprinsă. **II.** *s.m. invar.* **les ~-dit** gura lumii; bârfă.

onagraire *s.f.* v. **onagre (2.)**

onagrariacées, oangrariées *s.f. pl.* v. **œnothéracées**.

onagre I. *s.m.* **1.** (*zool.*) colun, specie de măgar sălbatic (*Equus onager*). **2.** *(la romani)* mașină de aruncat proiectile. **II.** *s.f.* *(bot.)* luminiță (*œnothera biennis*).

onanisme *s.m.* (*med.*) onanism.

onc, oncques, onques adv. (*înv.*) niciodată; nicicând.

1. once *s.f.* **1.** (*metrol.*) uncie; **ne pas peser une ~ a.** a nu cântări nici o uncie; **b.** a fi cantitate neglijabilă; a fi egal cu zero; a nu fi luat în seamă. **2.** (*fig., fam.*) pic; dram; **ne pas avoir une ~ de bon sens** a nu avea pic de minte; a nu avea nici un dram de minte.

2. once *s.f.* (*zool.*) irbis, leopardul-zăpezilor (*Panthera Uncia*).

onchocercose *s.f.* (*med.*) parazitoză frecventă în Africa.

oncial, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* uncial; **écriture ~e** scriere uncială. **II.** *s.f.* (*poligr.*) uncială.

oncirostres *s.m. pl.* (*ornit.*) păsări cu ciocul coroiat.

oncle *s.m.* **1.** unchi; **~ maternel** unchi după mamă, fratele mamei; **~ paternel** unchi după tată, fratele tatei. **2.** (*în expr.*) **grand ~** fratele bunicului / bunicii; **~ à la mode de Bretagne** văr primar al tatălui / al mamei.

oncogène *adj., s.m.* (*med.*) care provoacă apariția tumorilor maligne, oncogen.
oncogenèse *s.f.* (*med.*) dezvoltarea cancerului, oncogeneza.
oncologie *s.f.* (*med.*) oncologie.
oncologiste, oncologue *s.m.f.* oncolog, specialist în oncologie.
oncques *adv.* v. **onc**.
onction *s.f.* **1.** (*bis.*) miruire. **2.** (*med.*) ungere (cu alifie). **3.** (*fig.*) vorbire mieroasă, dulce.
onctueusement *adv.* (în mod) dulceag, mieros.
onctueux, -euse *adj.* **1.** unsuros, gras; uleios; **liquide** ~ lichid uleios. **2.** (*fig. peior.*) mieros, dulceag, onctuos; **paroles onctueuses** vorbe mieroase.
onctuosité *s.f.* onctuozitate.
ondatra *s.m.* (*zool.*) specie de castor canadian (*Fiber*).
onde *s.f.* **1.** (*înv.*) val, undă, talaz. **2.** (*fiz.*) undă; ~ **de choc** undă de șoc; **longueur d'**~ lungime de undă. **3.** (*poet., înv.*) apă; mare, lac; **voguer sur les ~s** a pluti pe ape.
ondé, ~e *adj.* **1.** ondulat; **cheveux ~s** păr ondulat. **2.** *(despre țesături)* cu unde, cu ape, moarat.
ondée *s.f.* ploaie torențială de scurtă durată, aversă.
ondemètre *s.m.* (*fiz.*) undametru.
ondin, ~e *s.m.f.* **1.** (*mit.*) ondină, știmă. **2.** (*fig.*) înotătoare foarte tânără și grațioasă.
ondoiement *s.m.* **1.** unduire; ~ **des herbes sous le vent** unduirea ierburilor sub bătaia vântului. **2.** (*bis. catol.*) botezare de către un laic a unui nou-născut aflat pe moarte.
ondoyant, ~e *adj.* **1.** unduios; **herbes ~es sous le vent** ierburi unduioase (care se pleacă) sub bătaia vântului. **2.** (*fig.*) schimbător, nestatornic, inconstant, versatil; capricios; **attitude ~e** atitudine schimbătoare; **une personne ~e** o persoană versatilă.
ondoyer I. *v.i.* **1.** a undui, a se legăna; **les herbes ondoient sous le vent** ierburile unduiesc sub adierea vântului. **2.** a flutura; **le drapeau ondoie** steagul flutură. **3.** a șerpui; **route qui ondoie** drum care șerpuiește. **II.** (*bis. catol.*) a boteza un nou-născut aflat pe moarte (de către un laic).
ondulant, ~e *adj.* **1.** unduitor; legănat; **démarche ~e** mers legănat. **2.** (*med., în expr.*) **fièvre ~e** temperatură oscilantă; **pouls** ~ puls neregulat.
ondulateur *s.m.* (*fiz.*) ondulator.
ondulation *s.f.* **1.** (*fiz.*) ondulare, ondulație. **2.** unduire, legănare; ~ **des herbes sous le vent** legănare a ierburilor sub adierea vântului; ~ **des vagues** unduire a valurilor. **3.** ondulație, buclare a părului; ~ **permanente** ondulație permanentă, permanent. **4.** șerpuire; linie sinuoasă; ~ **de la route** șerpuire a drumului. **5.** alternare de văi și dealuri.
ondulatoire *adj.* (*fiz.*) ondulatoriu, care se propagă prin unde / sub formă de unde.
ondulé, ~e *adj.* **1.** (*despre păr*) ondulat, buclat, încrețit. **2.** (*fig.*) șerpuitor; **route ~e** drum șerpuitor. **3.** (*tehn.*) ondulat; **tôle ~e** tablă ondulată.
onduler I. *v.i.* **1.** a undui, a se legăna; **les herbes ondulent sous le vent** ierburile se leagănă sub adierea vântului. **2.** (*arg., în expr.*) ~ **de la toiture / du couvercle / du cigare / du cyclotron / de la touffe / de la coiffe** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă; a fi țăcănit. **II.** *v.t.* a ondula, a încreți; ~ **ses cheveux** a-și ondula părul.
onduleux, -euse *adj.* unduios; legănat; **démarche onduleuse** mers legănat.
onéreusement *adv. (rar)* (în mod) oneros.
onéreux, -euse *adj.* **1.** oneros, care impune cuiva sarcini; scump, costisitor; **un séjour à la montagne** ~ un sejur la munte oneros / costisitor. **2.** (*jur., în expr.*) **acquérir qqch. à titre** ~ a obține ceva, cu titlu oneros.
ongle *s.m.* **1.** unghie; **se faire les ~s** a-și face / a-și curăța unghiile; **se ronger les ~s a.** a-și roade unghiile; **b.** (*fig.*) a-și face inimă rea / sânge rău; **rogner les ~s à qqn.** (*fig.*) a reteza cuiva unghiile; a tăia cuiva din unghișoară; a înfrânge trufia cuiva. **2.** (*la unele animale*) gheară. **3.** (*în expr.*) **avoir les ~s crochus** a fi zgârcit / zgârie-brânză; **avoir bec et ~s a.** a avea ac de cojocul cuiva; **b.** a ști să te aperi; **avoir de l'esprit jusqu'au bout des ~s** a fi spiritual; a avea haz; **savoir une chose sur l'**~ a ști / a cunoaște un lucru ca pe apă; **donner sur les ~s** a dojeni.
onglé, ~e *adj.* prevăzut cu unghii / gheare; **oiseau** ~ pasăre cu gheare.
onglée *s.f.* degerare a buricelor degetelor.
onglet *s.m.* **1.** (*poligr.*) ongleu, falț. **2.** mușchi al diafragmei boului. **3.** șanț, scobitură într-o lamă de briceag. **4.** (*geom.*) parte dintr-un corp rotund (sferă, con) cuprinsă între două planuri care trec prin axă, sector **5.** (*bot.*) parte îngustă a unei petale sau a unei sepale. **6.** (*tehn.*) extremitate a unei piese tăiate în unghi de 45^0.
onglette *s.f.* mic instrument al gravorului de medalii.
onglier *s.m.* **1.** trusă pentru unghii. **2.** foarfecă sau clește de unghii.
onglon *s.m.* (*zool.*) copită *(la rumegătoare)*.
onguent *s.m.* unguent; alifie, unsoare, cremă, pomadă.
onguicule *s.m.* unghiuță.
onguiculé, ~e *adj.* (*despre animale*) prevăzute cu unghii sau gheare la toate degetele.
ongulé, ~e I. *adj.* (*zool.*) cu copite. **II.** *s.m. pl.* (*zool.*) ungulate, copitate, animale cu copite.
onguligrade *adj., s.m.* (*zool.*) unguligrad, (mamifer) care are vârful picioarelor protejat de copită.
onirique *adj.* oniric.
onirisme *s.m.* (*med.*) onirism.
onirogène *adj., s.m.* substanță care provoacă starea onirică.
onirologie *s.f.* (*psihol.*) studiul viselor.
onirologue *s.m.f.* (*psihol.*) onirolog, persoană care studiază visele.
oniromancie *s.f.* oniromanție, prezicere pe baza viselor; interpretare a viselor.
oniromancien, ~ne I. *adj.* care se referă la interpretarea viselor. **II.** *s.m.f.* persoană care face preziceri pe baza viselor / care interpretează visele.
onomasionologie *s.f.* (*lingv.*) onomasiologie.
onomastique I. (*lingv.*) *adj.* onomastic, de nume, referitor la nume. **II.** *s.f.* onomastică, studiul numelor proprii.
onomatologie *s.f.* onomatologie, știința originii numelor și a clasificării lor.

onomatomanie *s.f.* onomatomanie, revenire obsesivă în memorie a unui cuvânt.
onomatopée *s.f.* (*lingv., lit.*) onomatopee.
onomatopéique *adj.* (*lingv., lit.*) onomatopeic.
onques *adv.* v. **onc**.
ontogenèse, ontogénie *s.f.* (*biol.*) ontogeneză, ontogenie.
ontogénétique, ontogénique *adj.* (*biol.*) ontogenetic, *(rar)* ontogenic.
ontogénie *s.f.* v. **ontogenèse**.
ontogénique *adj.* v. **ontogénétique**.
ontologie *s.f.* (*fii.*) ontologie.
ontologique *adj.* (*fii.*) ontologic.
ontologiquement *adv.* (*fii.*) din punct de vedere ontologic.
ontologisme *s.m.* (*fii.*) caracterul unei filozofii cu preocupări ontologice.
ontologiste *s.m.f.* (*fil.*) ontolog, ontologist, specialist în probleme de ontologie.
onusien, ~ne *adj.* referitor la ONU. **II.** *s.m.f.* **les Onusiens** funcționarii ONU.
onychophagie *s.f.* (*med.*) onicofagie, obișnuința de a-și roade unghiile.
onychomycose *s.f.* (*med.*) onicomicoză, inflamare a unghiilor provocată de ciuperci parazite.
onychoptôse *s.f.* (*med.*) cădere a unghiilor datorată unei infecții.
onyx *s.m.* (*mineral.*) onix.
onyxis *s.m.* (*med.*) inflamație a unghiilor.
onzain *s.m.* strofă de unsprezece versuri.
onze I. *num. card.* unsprezece. **II.** *num. ord.* al unsprezecelea, a unsprezecea; **Louis XI** Ludovic al XI-lea; **page ~** pagina a unsprezecea, pagina unsprezece. **III.** *s.m. invar.* **1.** numărul unsprezece. **2.** ziua de unsprezece (a lunii); **le ~ février** unsprezece februarie. **3.** *(sport)* echipă de fotbal, unsprezece; **le ~ roumain** unsprezecele românesc. **4.** (*pop., în expr.*) **bouillon d'~ heures** otravă; (*pop.*) **prendre le train ~** a merge pe jos / apostolește.
onzième I. (**le, la** ~) *num ord.* al unsprezecelea, a unsprezecea; **réussir le ~** a reuși al unsprezecelea. **II.** *s.m.* **1.** a unsprezecea parte; **le ~ de l'héritage** a unsprezecea parte din moștenire. **2.** (*pop.*) etajul al unsprezecelea; **habiter au ~** a locui la etajul al unsprezecelea. **III.** *s.f.* clasa a unsprezecea.
onzièmement *adv.* în al unsprezecelea rând.
oocyte, ovocyte *s.m.* (*biol.*) oocit.
oogenèse *s.f.* (*biol.*) oogeneză.
oogone *s.f.* (*bot.*) oogon.
oolithe *s.m.* (*geol.*) oolit, varietate de calcar.
oolithique *adj.* (*geol.*) oolitic, care conține oolit.
oosphère *s.f.* (*bot.*) oosferă.
oospore *s.f.* (*bot.*) oospor.
oothèque *s.f.* (*entom.*) ooteca.
op *s.m.* (*pop.*) opium.
opacification *s.f.* (*med.*) opacifiere, opacizare, diminuare a transparenței corneei.
opacifié, ~e *adj.* opacizat.
opacifier I. *v.t.* a opaciza, a face să devină opac. **II.** *v.r.* a se opaciza, a deveni opac.
opacimètre *s.m.* (*fiz.*) opacimetru.
opacimétrie *s.f.* (*fiz.*) opacimetrie.
opacité *s.f.* **1.** (*fiz.*) opacitate. **2.** (*fig.*) umbră deasă. **3.** (*fig.*) opacitate, mărginire, incapacitate de a înțelege; orizont îngust al cuiva.
opale I. *s.f.* (*mineral.*) opal. **II.** *adj. invar.* de culoarea opalului.
opalescence *s.f.* opalescență, aspect lăptos / opalin.
opalescent, ~e *adj.* opalescent, opalin, lăptos.
opalin, ~e *adj.* opalin, lăptos.
opaliser *v.t.* (*tehn.*) a opaliza, a face asemănător opalului.
opaque *adj.* **1.** (*fiz.*) opac. **2.** (*lit.*) întunecat, sumbru; dens; **nuit ~** noapte întunecată. **3.** (*fig.*) de neînțeles, impenetrabil, de nepătruns; **texte ~** text impenetrabil / de neînțeles.
ope *s.f. sau m.* (*arhit.*) orificiu practicat în perete prin care trece o bârnă.
opéable *adj.* (*ec.*) (societate) care poate face obiectul unei oferte publice de cumpărare sau de schimb.
opéra (*pl.* **~s**) *s.m.* **1.** operă, dramă lirică; **un ~ de Verdi** o operă de Verdi. **2.** (*cu maj.*) teatru de operă. **3.** *(modă)* culoare roșie purpurie.
opérable *adj.* (*chir.*) operabil; **tumeur ~** tumoare operabilă / care poate fi operată.
opéra-comique (*pl.* **opéras-comiques**) *s.m.* operă comică.
opérant, ~e *adj.* operant, eficace; **mesures ~es** măsuri eficace.
opérateur, -trice *s.m.f.* operator.
opération *s.f.* **1.** operație, operațiune, lucrare, acțiune; **~ technique** operație tehnică; **machine qui exécute diverses ~s** mașină care execută operațiuni diverse; **~ de sauvetage** operație de salvare; **~ de bourse** operație de bursă. **2.** (*chir.*) operație, intervenție chirurgicală; **table d'~** masă de operație; **subir une ~** a suferi o operație. **3.** (*mat.*) operație, calcul; **les quatre ~s** cele patru operații. **4.** (*mil.*) operație, operațiune; **base d'~s** bază de operații. **5.** (*fam., în expr.*) **par l'~ du Saint-Esprit** prin mijloace misterioase.
opérationnel, ~le *adj.* operațional.
opératoire *adj.* (*chir.*) operatoriu; **bloc ~** bloc operatoriu.
opercule *s.m.* **1.** (*zool.*) căpăcel. **2.** (*apic., iht.*) opercul.
operculé, ~e *adj.* acoperit cu operculi; care are opercul.
opéré, ~e *adj. s.m.f.* operat.
opérer I. *v.t.* **1.** a efectua, a opera, a executa, a face; **~ des réformes** a face reforme; (*mil.*) **~ la jonction des troupes** a efectua joncțiunea trupelor. **2.** (*chir.*) a opera, a face o intervenție chirurgicală; **~ un malade** a opera un bolnav. **3.** (*arg., în expr.*) **~ les pneus** a sparge cauciucurile la mașini. **II.** *v.i.* a opera, a acționa, a produce, a avea efect; **ce médicament opère lentement** acest medicament acționează lent; **les voleurs opèrent pendant la nuit** hoții operează în timpul nopții. **III.** *v.r.* a se opera, a se efectua, a se produce, a se săvârși, a se îndeplini; **des changements s'opèrent dans ce pays** în această țară se produc schimbări.
opérette *s.f.* operetă.

ophicléide *s.m.* (*muz.*) oficleid, instrument muzical de suflat din alamă.
ophidien, ~ne I. *adj.* cu înfățișare de șarpe; referitor la șarpe; **venin ~** venin de șarpe. **II.** *s.m. pl.* (*zool.*) ofidieni, ordin de reptile care cuprinde șarpele.
ophiglosse *s.m.* (*bot.*) specie de ferigă.
ophiographie, ophiologie *s.f.* ofiografie, ofiologie, ramură a zoologiei care studiază șerpii.
ophiolâtrie *s.f.* ofiolatrie, cult al șerpilor (la unele popoare).
ophiolite *s.f.* (*geol.*) ofiolit, rocă eruptivă provenită din magmă.
ophiolitique *adj.* (*geol.*) referitor la ofiolit.
ophiologie *s.f.* v. **ophiographie**.
ophiophage *adj.* care mănâncă șerpi.
ophique *adj.* referitor la șerpi.
ophite *s.m.* (*mineral.*) ofit, varietate de marmură.
ophiurides, ophiuridés *s.m. pl.* (*zool.*) ofiuride, clasă de echinoderme asemănătoare cu stelele de mare.
ophrys *s.m. și f.* (*bot.*) orhidee europeană.
ophtalmie *s.f.* (*med.*) oftalmie.
ophtalmique *adj.* (*anat., med.*) oftalmic; **nerf ~** nerv oftalmic.
ophtalmologie *s.f.* (*med.*) oftalmologie.
ophtalmologique *adj.* (*med.*) oftalmologic.
ophtalmologiste, ophtalmologue *s.m.f.* medic oftalmolog.
ophtalmomètre *s.m.* (*med.*) oftalmometru.
ophtalmoscope *s.m.* (*med.*) oftalmoscop.
ophtalmoscopie *s.f.* oftalmoscopie.
ophtalmoscopique *adj.* (*med.*) oftalmoscopic.
ophtalmotomie *s.f.* (*chir.*) oftalmotomie.
opiacé, ~e (*farm.*) **I.** *adj.* opiaceu, care conține opiu. **II.** *s.m.* medicament pe bază de opiu.
opiacer (*farm.*) *v.t.* a prepara cu opiu.
opiat *s.m.* (*farm., med.*) opiat, preparat farmaceutic cu opiu.
opilatif, -ive *adj.* (*med., înv.*) care astupă / obstruează.
opilation *s.f.* (*med., înv.*) astupare, obturare.
opimes *adj.f. pl.* (*în expr.*) **dépouilles ~** pradă bogată.
opinant, ~e *adj., s.m.f.* persoană care își spune părerea, opinent.
opiner *v.i.* a-și da părerea, a-și spune părerea; a opina; **~ de la tête / du chef / du bonnet a.** a încuviința dând din cap; **b.** a adera la părerea cuiva.
opiniâtre *adj.* **1.** (*înv.*) încăpățânat, îndărătnic, refractar, recalcitrant; **enfant ~** copil încăpățânat. **2.** îndârjit, înverșunat, perseverent; **lutte ~** luptă îndârjită. **3.** tenace; persistent; stăruitor; **fièvre ~** temperatură persistentă.
opiniâtrement *adv.* cu îndârjire, cu înverșunare; cu perseverență; cu încăpățânare.
opiniâtrer I. *v.t.* (*înv.*) a contraria, a contrazice. **II.** *v.r* (*înv.*) **1.** a se încăpățâna. **2.** a se înverșuna, a se îndârji.
opiniâtreté *s.f.* **1.** (*înv.*) încăpățânare, îndărătnicie. **2.** (*fig.*) perseverență, tenacitate, persistență, stăruință.
opinion *s.f.* **1.** opinie, părere, remarcă, aviz; **émettre une ~** a emite / a exprima o părere; **donner son ~** a-și spune părerea / cuvântul; **avoir bonne / mauvaise ~ de qqn.** a avea o părere bună / rea despre cineva. **2.** (*la pl.*) păreri, idei (politice); **avoir des ~s libérales** a avea opinii / idei liberale; **consulter l'~ publique** a consulta / a sonda opinia publică.
opiomane *adj., s.m.f.* (*med.*) opioman, toxicoman.
opiomanie *s.f.* (*med.*) opiomanie, toxicomanie.
opisthobranches *s.m. pl.* (*zool.*) ordin de moluște gasteropode.
opisthodome *s.m.* (*arhit.*) opistodom, partea din spate a unui templu grec.
opisthographe *adj.* (*despre manuscrise*) scris pe ambele fețe ale filei.
opium *s.m.* opiu.
opobalsamum *s.m.* rășină folosită în industria parfumurilor.
oponce, opuntia *s.m.* cactus (*Opuntia*).
opontiacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante exotice (care cuprinde cactușii) (*sin. al lui* **cactées**).
opopanax, opoponax *s.m.* (*bot.*) opoponax, plantă erbacee din familia umbeliferelor (*Opoponax chironium*).
opossum *s.m.* (*zool.*) oposum, marsupial din America (*Didelphys virginiana*).
opothérapie *s.f.* (*med.*) opoterapie.
oppidum *s.m.* (*ist.*) oraș fortificat, fortificație.
opportun, ~e *adj.* oportun, adecvat, binevenit, favorabil, nimerit, potrivit; **au moment ~** la momentul oportun.
opportunément *adv.* la momentul oportun, la timp.
opportunisme *s.m.* (*pol.*) oportunism.
opportuniste *adj., s.m.f.* (*pol.*) oportunist; **politicien ~** politician oportunist.
opportunité *s.f.* oportunitate; ocazie binevenită, prilej favorabil.
opposable *adj.* opozabil, care poate fi opus (cuiva, unui lucru); **démarche ~ à une autre** demers care poate fi opus altuia.
opposant, ~e I. *adj.* **1.** care se opune la ceva; (*jur.*) **la partie ~** partea care se opune (unui act, unei decizii). **2.** opozant, de opoziție; **journal ~** ziar de opoziție. **II.** *s.m.f.* (*jur., pol.*) opozant, oponent.
opposé, ~e I. *adj.* **1.** opus; așezat în fața, în sens invers; **rives ~es** maluri opuse; **direction ~e** direcție opusă / inversă. **2.** diferit, contrar; **tempéraments ~s** temperamente diferite / contrare. **3.** ostil, advers, antagonic. **II.** *s.m.* **1.** opus, contrariu; **ce garçon est l'~ de son ami** acest băiat este opusul prietenului său. **2.** (*în expr.*) **à l'~ (de)** spre deosebire (de), în opoziție (cu); **à l'~ de mon ami, je pense que la situation peut s'améliorer** spre deosebire de prietenul meu, eu cred că situația se poate ameliora.
opposer I. *v.t.* **1.** a opune, a pune în fața cuiva; a pune față în față; **~ à son adversaire des arguments irréfutables** a pune în fața adversarului argumente de necombătut. **2.** a pretexta; **quel prétexte a-t-il opposé à son refus?** ce a pretextat, ce pretext a invocat pentru refuzul său? **3.** a opune, a compara, a pune în contrast; a face o paralelă; **~ Corneille à Racine** a-l compara pe Corneille cu Racine. **II.** *v.r.* **1.** a se opune; a împiedica; **l'opinion publique s'oppose à la conclusion de ce traité** opinia publică se opune încheierii acestui tratat. **2.** a se

înfrunta; **les ennemis s'opposent** inamicii se înfruntă. **3.** a se afla față în față; **les deux maisons s'opposent** cele două case se află față în față.

opposite I. *s.m. art.* (*înv.*) opusul, contrariul. **II.** *adv.* (*în expr.*) **à l'~ de** vizavi de, față în față cu.

opposition *s.f.* **1.** opoziție, opunere, împotrivire, rezistență; **faire / mettre ~ à qqch.** a opune rezistență la ceva, a se opune. **2.** (*art., pol.*) opoziția. **3.** antagonism, dezacord, nepotrivire; luptă, diferend, dispută; **~ de sentiments** nepotrivire de sentimente. **4.** contrast, diferență; **~ de couleurs** contrast al culorilor.

oppositionnel, ~le I. *adj.* (*pol.*) din opoziție, care aparține opoziției. **II.** *s.m.f.* opoziționist, care se opune.

oppressant, ~e *adj.* **1.** sufocant, apăsător, insuportabil; **chaleur ~e** căldură sufocantă. **2.** (*fig.*) copleșitor, apăsător; **tristesse ~e** tristețe copleșitoare.

oppressé, ~e *adj.* **1.** apăsat, chinuit, cu greutate respiratorie; **~ par un asthme rebelle** chinuit de un astm rebel. **2.** (*înv.*) oprimat, asuprit.

oppresser *v.t.* **1.** a apăsa puternic (pieptul), a da senzația de sufocare; **son asthme l'oppresse** astmul îl apasă. **2.** (*fig.*) a frământa, a chinui; a tulbura; **le souvenir de sa mauvaise action l'oppresse** amintirea faptei sale rele îl chinuiește. **3.** (*înv.*) a oprima, a asupri.

oppresseur I. *s.m.* asupritor, opresor. **II.** *adj.m.* asupritor; **pouvoir ~** putere asupritoare.

oppressif, -ive *adj.* **1.** opresiv, opresor, împilator, asupritor; **mesures oppressives** măsuri opresive. **2.** (*fig.*) apăsător.

oppression *s.f.* **1.** apăsare, greutate în respirație; sufocare; **~ de poitrine** apăsare a pieptului, sufocare. **2.** (*fig.*) oprimare, năpăstuire, opresiune, asuprire, împilare, prigoană; **régime d'~** regim de asuprire.

opprimant, ~e *adj.* (*rar*) v. **oppressif**.

opprimé, ~e *adj., s.m.f.* oprimat, asuprit, împilat, prigonit.

opprimer *v.t.* **1.** a oprima, a asupri, a năpăstui, a oropsi, a împila, a prigoni, a tiraniza; **~ des peuples** a asupri popoare. **2.** (*fig.*) a sufoca, a stăvili; **~ la libre expression** a stăvili libera exprimare.

opprobre *s.m.* **1.** oprobriu, dispreț; dezaprobare; **couvrir qqn. d'~** a acoperi pe cineva cu dispreț. **2.** rușine, necinste, dezonoare; **être l'~ de sa famille** a fi rușinea familiei sale; **vivre dans l'~** a trăi în necinste.

opsomanie *s.f.* (*patol.*) opsomanie.

optatif, -ive *adj., s.m.* (*gram.*) (modul) optativ.

opter *v.i.* a opta, a alege.

opticien, ~ne *adj., s.m.f.* optician.

optimal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* optimal, cel mai bun, cel mai favorabil; **budget ~** buget optimal.

optimalisation *s.f.* v. **optimisation**.

optimaliser *v.t.* v. **optimiser**.

optimisation *s.f.* (*ec., mat.*) optimizare.

optimiser *v.t.* (*ec.*) a optimiza.

optimisme *s.m.* **1.** (*fil.*) optimism. **2.** (*fam.*) dispoziție de a vedea partea bună a lucrurilor / de a vedea totul în culori trandafirii.

optimiste *adj., s.m.f.* optimist.

optimum (*pl.* **optimums, optima**) **I.** *s.m.* optimum, situația cea mai bună / mai favorabilă; **~ de production** nivelul optim al producției. **II.** *adj.* optim; **effet ~** efect optim.

option *s.f.* **1.** opțiune; alegere; (*jur.*) **droit d'~** dreptul de a alege între mai multe situații legale (de exemplu: dreptul de a-și alege cetățenia). **2.** (*în expr.*) **à ~** opțional, facultativ; **matière à ~** materie facultativă.

optique I. *adj.* optic; de vedere; referitor la vedere; **nerf ~** nerv optic. **II.** *s.f.* **1.** (*fiz.*) optică; **l'~ électronique** optică electronică. **2.** (*fig.*) optică, mentalitate, psihologie; apreciere; fel de a vedea; **ils ont des ~s différentes** au optici diferite, au puncte de vedere diferite; **illusion d'~** iluzie optică.

optiquement *adv.* prin mijloace optice.

optoélectronique *s.f.* (*tehn.*) optoelectronică.

optomètre *s.m.* (*tehn.*) optometru.

optométrie *s.f.* optometrie.

optométriste *s.m.f.* optometrist, optician care practică optometria.

optronique *s.f.* folosirea optoelectronicii în scopuri militare.

opulence *s.f.* opulență, belșug, bogăție, abundență, îndestulare; prisos; **nager dans l'~** a înota în bogăție.

opulent, ~e *adj.* **1.** opulent, bogat, îmbelșugat, îndestulat; **vie ~e** viață îmbelșugată. **2.** cu forme pline / ample; **poitrine ~e** piept mare, amplu.

opuntia *s.m.* v. **oponce**.

opus *s.m.* (*muz.*) opus.

opuscule *s.m.* opuscul.

1. or *s.m.* **1.** aur; **cœur d'~** inimă de aur, suflet bun; **parler d'~** (*fig.*) a avea gură de aur; **l'~ noir** petrolul, aurul negru; **mine d'~** mină de aur; **chercheur d'~** căutător de aur; **noces d'~** nunta de aur; (*jur.*) **clause d'~** clauză care obligă datornicul să plătească la valoarea aurului; **livre d'~** carte de aur. **2.** ban, monedă de aur; **payer en ~** a plăti în bani de aur. **3.** avere, bogăție; **la soif de l'~** setea de avere. **4.** culoare / substanță aurie; **l'~ d'un cadre** substanța aurie a unei rame; (*fig.*); **~ des cheveux** blondul auriu al părului; (*prov.*) **clef d'~ ouvre toutes portes** cu cheie de aur orice uși poți deschide; (*prov.*) **la parole est d'argent, mais le silence est d'~** vorba e de argint, tăcerea e de aur. **5.** (*în expr.*) **être cousu d'~, rouler sur l'~** a fi plin de bani, a fi putred de bogat; **acheter / vendre à prix d'~** a cumpăra / a vinde cu bani grei; **valoir son pesant d'~** a fi de neprețuit; a face toate paralele; **c'est de l'~ en barre** e o valoare sigură; **c'est une affaire d'~ / en ~** e o afacere rentabilă / avantajoasă; **pour tout l'~ du monde** pentru nimic în lume; cu nici un preț; **être franc comme l'~** a fi sincer; **promettre des monts / des monceaux d'~** a făgădui marea cu sarea / cerul cu pământul / Oltul cu totul / munții cu aur; **adorer le veau d'~** a avea cultul banului; **couvrir qqn. d'~** a plăti foarte scump pe cineva; **public en ~** public favorabil; (*prov.*) **le peu parler est ~, le trop parler est boue** când vrei să vorbești, la gură să aibi lacăt și măsură; (*prov.*) **où l'~ parle, toute langue se tait** când banul cutează, cuvântul încetează; (*pop.*) **l'avoir en ~** a fi născut cu căiță, a fi norocos.

2. or *conj.* dar, însă; deci; **elle rêvait de fourrures chères, ~ elle n'avait pas les moyens d'en acheter** visa la blănuri scumpe, însă nu avea cu ce să le cumpere.

oracle *s.m.* **1.** (*mit.*) oracol; **l'~ de Delphes** oracolul din Delfi. **2.** (*înv.*) profeție, prezicere, prevestire, previziune, prorocire. **3.** decizie competentă / infailibilă a unei personalități (*adesea ir.*); **les ~s du monde de la science** deciziile infailibile ale lumii științifice. **4.** (*fig.*) persoană competentă, cu autoritate într-un domeniu; competență; **passer pour un ~** a trece drept o competență; **parler comme un ~** a vorbi cu competență, a vorbi sentențios și enigmatic.

oraculaire *adj.* oracular, care privește oraculul; **paroles ~s** cuvinte oraculare.

orage *s.m.* **1.** furtună, vijelie, vifor; **l'~ éclate** izbucnește / se stârnește furtuna. **2.** (*fig.*) frământare, agitație, freamăt, zbucium, tumult; **ies ~s des passions** frământările provocate de pasiuni. **3.** (*în expr.*) **il y a de l'~ dans l'air** miroase a praf de pușcă; atmosfera e încărcată; se apropie cearta; **laisser passer l'~** a lăsa să se liniștească lucrurile.

orageusement *adv.* (în mod) furtunos, vijelios; **la discussion a fini ~** discuția s-a încheiat furtunos.

orageux, -euse *adj.* **1.** furtunos, amenințat / bântuit de furtuni; **temps ~** timp amenințat de furtună / care anunță furtună; **régions orageuses** regiuni bântuite de furtuni; **nuit orageuse** noapte furtunoasă; (*fig.*) **séance orageuse** ședință furtunoasă. **2.** (*fig.*) agitat, zbuciumat; **jeunesse orageuse** tinerețe agitată.

oraison *s.f.* **1.** orațiune, discurs; **~ funèbre** discurs funebru. **2.** rugăciune; **faire une ~** a adresa o rugăciune, a se ruga.

oral, ~e (*m. pi.* **-aux**) **I.** *adj.* oral, verbal; **tradition ~e** tradiție orală; **examen ~** examen oral. **II.** *s.m.* (examen) oral; **échouer à l'~** a cădea la oral.

oralement *adv.* (în mod) oral, din gură; prin viu grai; **communiquer ~ une décision** a comunica oral o hotărâre.

oraliser *v.t.* (*lingv.*) a rosti / citi cu voce tare un text.

oralité *s.f.* oralitate; caracter oral; **l'~ des poésies** oralitatea poeziilor.

orange I. *s.f.* portocală. **II.** *s.m.*, *adj. invar.* portocaliu, oranj; **des robes ~** rochii (de culoare) oranj.

orangé, ~e *adj.*, *s.m.* portocaliu.

orangeade *s.f.* oranjadă.

orangeat *s.m.* dulceață din coji de portocale.

1. oranger *s.m.* (*bot.*) portocal (*Citrus Aurantium*).

2. oranger *v.t.* a vopsi în nuanță portocalie.

orangeraie *s.f.* livadă de portocali.

orangerie *s.f.* oranjerie, seră cu portocali.

orangette *s.f.* mică portocală amăruie (întrebuințată la dulceață).

orangiste *s.m.* **1.** (*ist.*) partizan al dinastiei de Orange (Orania). **2.** protestant din Irlanda de Nord.

orang-outan, orang-outang (*pl.* **orangs-outans**) *s.m.* (*zool.*) urangutan (*Simia satyrus*).

orant, ~e *s.m.f.*, *adj.* (*arte frumoase*) personaj reprezentat în timpul rugăciunii.

orateur, -trice *s.m.f.* **1.** orator; **les grands ~s de l'antiquité** marii oratori ai antichității. **2.** persoană care are darul vorbirii; **c'est un ~-né** este un orator înnăscut.

1. oratoire *adj.* oratoric, referitor la oratorie; **l'art ~** arta oratorică.

2. oratoire *s.m.* (*bis.*) oratoriu, capelă.

oratorien *s.m.* (*bis. catol.*) membru al congregației religioase franceze a Oratoriului.

oratorio *s.m.* (*muz.*) oratoriu.

1. orbe *s.m.* **1.** (*astr.*) orbită. **2.** (*poet.*) glob, sferă; disc; **l'~ du soleil** discul soarelui.

2. orbe *adj.* *(despre ziduri)* orb, fără deschizătură, fără ferestre.

orbicole *adj.* (*rar*) care se găsește pe întreaga planetă, pe tot pământul; **plante ~** plantă răspândită pe tot pământul.

orbiculaire I. *adj.* **1.** rotund; în formă de cerc, circular; **mouvement ~** mișcare circulară. **2.** *(anat., despre mușchi)* orbicular. **II.** *s.m.* orbicular; **l'~ des paupières** orbicularul pleoapelor.

orbiculairement *adv.* în cerc; **les astres se mouvent ~** aștrii se mișcă în cerc.

orbitaire *adj.* (*anat.*) referitor la orbita ochiului.

orbital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*astr.*) orbital, referitor la orbita unei planete, a unui satelit; **station ~e** stație orbitală.

orbite *s.f.* **1.** (*anat.*) orbită, cavitate a ochiului. **2.** (*astr.*) orbită. **3.** (*fig.*) orbită, sferă de activitate sau sfera de influență; **être dans l'~ de quelques hommes politiques importants** a se afla în sfera de influență a unor oameni politici importanți.

orbitèles *s.m. pl.* (*entom.*) familie de păianjeni sedentari.

orcanète, orcanette *s.f.* (*bot.*) plantă care trăiește în regiunile mediteraneene, din familia boraginaceelor.

orchestique *s.f.* (*antichitatea greacă*) **1.** arta dansului. **2.** pantomimă.

orchestral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*muz.*) orchestral; **poème ~** poem orchestral, pentru orchestră.

orchestrateur, -trice *s.m.f.* (*muz.*) orchestrator, muzician care orchestrează piese muzicale.

orchestration *s.f.* (*muz.*) orchestrație.

orchestre *s.m.* **1.** orchestră; **chef d'~** șef de orchestră, dirijor; **fosse d'~** fosă a orchestrei. **2.** *(la teatru)* fotoliu de orchestră. **3.** spectator din fotoliul de orchestră.

orchestrer *v.t.* **1.** (*muz.*) a orchestra, a scrie partea instrumentală a unei piese muzicale. **2.** (*fig.*) a organiza, a conduce; a orchestra; **~ une campagne de presse** a organiza / a orchestra o campanie de presă.

orchidacées *s.f. pl.* (*bot.*) orhidacee, familie de plante fanerogame.

orchidée *s.f.* (*bot.*) orhidee.

orchis *s.m.* (*bot.*) poroinic (*Orchis*).

orchite *s.f.* (*med.*) orchită.

ordalie *s.f.* (*ist.*) ordalie, mod de stabilire a dreptății în Evul Mediu.

ordinaire I. *adj.* **1.** obișnuit, ordinar, normal; **une chose peu ~** un lucru puțin obișnuit. **2.** banal, comun, ordinar; **une intelligence ~** o inteligență comună. **3.** (*peior.*) ordinar, vulgar; **des manières ~s** maniere ordinare, vulgare. **II.** *s.m.* **1.** lucru obișnuit; **cela sort de l'~** asta iese din obișnuit. **2.** obicei; **à mon ~** după

obiceiul meu; **comme à l'~** ca de obicei. **3.** masa zilnică obișnuită; **un menu meilleur que l'~** un meniu mai bun decât masa obișnuită. **4.** (*mil.*) serviciul de preparare a hranei într-o unitate militară. **5.** *(în trecut)* **a.** curier al poștei care pleca și sosea la zile fixe; **b.** ziua în care pleca și sosea curierul. **6.** (*bis. catol., în expr.*) **l'~ de la messe** rugăciunile obișnuite la slujbele zilnice. **7.** (*la pl.*) menstruație, ciclu.

ordinairement *adv.* în mod obișnuit, de obicei.

ordinal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*gram.*) ordinal; **adjectif numéral ~** numeralul ordinal. **II.** *s.m.* (*bis.*) carte de rugăciuni ale bisericii anglicane.

ordinand *s.m.* (*bis.*) elev seminarist care urmează să fie hirotonisit preot.

ordinant *s.m.* (*bis.*) episcop care hirotonisește.

ordinariat *s.m.* (*bis.*) ordinariat, organ administrativ care conduce o episcopie catolică; consistoriu.

ordinateur *s.m.* **1.** (*bis.*) înalt prelat care conferă un grad / ordin ecleziastic (hirotonisește). **2.** (*inform.*) ordinator, calculator.

ordination *s.f.* (*bis.*) hirotonisire.

ordonnance *s.f.* **1.** rânduire, rânduială, așezare, aranjare; întocmire; **l'~ d'un tableau** așezarea unui tablou; (*arhit.*) **~ des eléments d'un édifice** rânduirea elementelor unei clădiri. **2.** (*jur.*) ordonanță, act legislativ. **3.** rețetă; prescripție medicală. **4.** (*fin.*) ordin de plată. **5.** (*jur.*) hotărâre judecătorească (de neurmărire). **6.** (*mii.*) (la *m.*) (soldat având rolul de) ordonanță. **7.** (*în expr.*) **d'~** conform regulamentului; **officier d'~** aghiotant.

ordonnancement *s.m.* **1.** (*fin.*) ordonanțare a unei plăți. **2.** (*tehn.*) optimizarea proceselor de fabricație, optimizarea folosirii personalului unei întreprinderi.

ordonnancer *v.t.* **1.** a pregăti, a întocmi, a rândui; **~ une festivité** a pregăti o festivitate. **2.** (*fin.*) a ordonanța (o plată). **3.** (*tehn.*) a realiza optimizarea proceselor de fabricație / folosirea eficientă a personalului unei întreprinderi. **4.** (*înv.*) a prescrie o rețetă medicală.

ordonnateur, -trice *s.m.f.* **1.** persoană care organizează / pregătește; **l'~ d'une festivité** persoana care organizează o festivitate. **2.** (*fin.*) ordonator.

ordonné, ~e *adj.* **1.** rânduit, aranjat; **une pièce ~e** o cameră rânduită. **2.** ordonat, meticulos; **un élève ~** un elev ordonat. **3.** (*bis.*) hirotonisit. **4.** (*fig.*) ordonat, organizat; metodic; **esprit ~** spirit organizat, metodic.

ordonée *s.f.* (*mat.*) ordonată.

ordonner *v.t.* **1.** a pune în ordine, a ordona, a aranja, a rândui; **~ sa maison** a-și rândui casa. **2.** a porunci, a comanda, a ordona, a decide, a statornici; **faites ce qu'on vous ordonne** faceți ce vi se ordonă. **3.** a prescrie (de către medic); **~ une diète sévère** a prescrie o dietă severă. **4.** (*fin.*) a ordona; **~ de payer une somme d'argent** a ordona plata unei sume de bani. **5.** *(bis.)* a hirotonisi.

ordre *s.m.* **1.** ordine, succesiune; **~ alphabétique** ordine alfabetică; **l'~ des mots dans une propositon** ordinea cuvintelor într-o propoziție. **2.** ordine, rânduială, organizare; **un ~ parfait règne dans cette maison** o ordine desăvâșită domnește în această casă. **3.** (*mil.*) ordin; **~ de bataille** ordin de luptă. **4.** ordine, disciplină; organizare (socială); **troubler l'~ public** a tulbura liniștea publică. **5.** categorie, ordin, rang; **un peintre de premier ~** un pictor de prim rang. **6.** clasă socială; **l'~ de la noblesse** clasa nobililor, aristocrația. **7.** ordin, poruncă; **donner des ~s** a da ordine, a ordona, a porunci. **8.** ordin, cin, tagmă; **l'~ des Bénédictins** ordinul Benedictinilor. **9.** ordin, decorație; distincție; **être décoré de l'~ de la Légion d'Honneur** a fi decorat cu ordinul Legiunii de Onoare. **10.** societate, asociație; **l'~ des avocats** asociația avocaților. **11.** (*biol.*) ordin, diviziune; **l'~ des carnivores** ordinul carnivorelor. **12.** (*arhit.*) ordin, stil; **l'~ ionique** stilul ionic. **13.** (*fin.*) ordin; **billet à ~** bilet la ordin. **14.** (*com.*) comandă; **adresser un ~ à un fournisseur** a face o comandă unui furnizor. **15.** (*în expr.*) **entrer dans les ~s** a deveni preot / călugăr; **mot d'~** lozincă.

ordure *s.f.* **1.** gunoi, murdărie; **boîte à ~s** ladă de gunoi. **2.** excrement; **l'~ d'un animal** excrementul unui animal. **3.** (*fig.*) abjecție; **vivre dans l'~** a trăi în abjecție. **4.** (*fig.*) vorbe / scrieri abjecte / obscene; **lancer des ~s à l'adresse de qqn.** a lansa vorbe obscene la adresa cuiva. **5.** (*pop.*) gunoi, lepădătură, lichea, pușlama, netrebnic, secătură.

ordurier, -ère I. *adj.* murdar, obscen; **propos ~s** vorbe obscene. **II.** *s.m.f., adj.* (persoană) care spune sau scrie vorbe murdare, obscenități.

ore *adv.* v. **ores**.

oréade *s.f.* (*mit.*) oreadă, nimfă a munților.

orée *s.f.* **1.** lizieră, margine; **l'~ d'un bois** liziera unei păduri; (*fig.*) **l'~ du jour** zorii zilei. **2.** (*fig.*) apropiere; **à l'~ de la quarantaine** la apropierea vârstei de patruzeci de ani.

oreillard, ~e I. *adj.* urecheat, cu urechi lungi; **chien ~** câine cu urechi lungi. **II.** *s.m.* (*zool.*) **1.** specie de liliac cu urechi lungi (*Plecotus*). **2.** iepure. **3.** (*pop.*) măgar, urechiat.

oreille *s.f.* **1.** ureche; **se boucher les ~s** a-și astupa urechile; **cela lui entre par une ~ et lui sort par l'autre** *(fig.)* pe o ureche îi intră și pe alta îi iese; **parler à l'~ de qqn.** a-i vorbi cuiva la ureche; **prêter l'~ a.** a asculta cu atenție; a fi numai ochi și urechi; **b.** a ciuli urechile; a trage cu urechea; **venir aux ~s de qqn.** a ajunge la urechile cuiva; **rompre les ~s à qqn.** a-i roade cuiva urechile; a-i împuia capul; **dresser l'~ / les ~s** a ciuli urechile; **faire la sourde ~ a.** a-și astupa urechile; a se face că nu aude, a face urechea pleașcă / toacă; **b.** a nu se lăsa înduplecat; **écouter de toutes ses ~s, être tout ~s** a fi numai ochi și urechi; **frotter / tirer les ~s de qqn.** a rupe cuiva urechile; **n'en pas croire ses ~s** a nu-și crede urechilor; **tendre l'~** a ciuli urechile; (*prov.*) **ventre affamé n'a point d'~s** cel flămând nu are urechi de ascultat; (*prov.*) **un mot dit à l'~ est entendu de loin** la ureche ce se zice în pădure se aude; (*prov.*) **le bois a des ~s et le champ a des yeux** pereții au urechi și ferestrele ochi; (*în compuse*) (*zool.*) **~-de-mer** urechea-de-mare (*Haliotis*); (*bot.*) **~-de-souris**

urechea-șoarecelui, nu-mă-uita (*Mysotis*); (*bot.*) **~-d'ours** urechea-ursului, urechiușă (*Primula auricula*); (*bot.*) **~-de-jujas** ciupercă neagră comestibilă. **2.** (*anat.*) auriculă, pavilionul urechii. **3.** auz; **être dur d'~** a nu auzi bine, a fi tare / fudul de urechi; **avoir l'~ fine** a avea auz bun. **4.** (*fig.*) ureche muzicală; **avoir de l'~** a avea ureche muzicală. **5.** (*tehn.*) ureche, toartă; **les ~s d'une cocotte** toartele unei crătiți. **6.** (*înv.*) îndoitură a paginii unei cărți. **7.** (*în expr.*) **avoir l'~ basse** a lăsa nasul în jos; **fermer l'~ / les ~s** a se face că nu aude; **avoir l'~ de qqn.** a se bucura de încrederea cuiva; a avea trecere la cineva; **dormir sur ses deux ~s** a dormi fără grijă; **laisser passer / voir / montrer le bout de l'~** (*fig.*) a-și da arama pe față; a-și scoate masca; a se trăda; **n'écouter que d'une ~** a nu fi atent; **ce n'est pas tombé dans l'~ d'un sourd** a reținut bine, nu va uita curând; **écouter de toutes ses ~s** a fi foarte atent; **en avoir par-dessus les ~s** a fi sătul până-n gât / peste cap; **ne pas l'entendre de cette ~** a privi altfel lucrurile, a nu fi de acord; **se faire tirer l'~ a.** (*fig.*) a munci în dorul lelii; **b.** a se lăsa rugat; **se gratter l'~** (*fig.*) a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; **souffler une chose à l'~ de qqn.** a insinua ceva cuiva; **boucles d'~** cercei; (*prov.*) **à beau parleur ~s close** cine vorbește multe ori știe multe ori minte multe.

oreiller *s.m.* pernă de dormit.

oreillère *s.f.* (*entom.*) urechelniță (*Forficula auricuiaria*).

oreillette *s.f.* **1.** (*anat.*) auricul. **2.** parte laterală a unei căciuli / căști care acoperă urechile. **3.** (*bot.*) fetică (*Valerianella oiitoria*).

oreillon *s.m.* **1.** parte din casca unei armuri care acoperea urechea. **2.** compot de caise. **3.** (*la pl., med.*) oreion.

orémus *s.m. invar.* (*bis. catol.*) rugăciune în timpul slujbei.

orfèvre *s.m.* **1.** aurar; argintar. **2.** (*arg.*) polițist aparținând poliției judiciare. **3.** (*în expr.*) **être ~ en la matière** a fi priceput / as în meserie; (*arg.*) **tomber dans les bras de l'~** a adormi.

orfèvrerie *s.f.* orfevrărie; aurărie; argintărie.

orfraie *s.f.* **1.** (*ornit.*) vultur de talie mare. **2.** (*în expr.*) **pousser des cris d'~** a țipa ca din gură de șarpe.

orfroi *s.m.* stofă țesută cu fir de aur (pentru odăjdii).

organdi *s.m.* (*text.*) organdi.

organe *s.m.* **1.** (*anat.*) organ; **les ~s des sens** organele de simț. **2.** voce, glas; **un bel ~** o voce frumoasă. **3.** (*tehn.*) organ, piesă de mașină. **4.** (*fig.*) organ, instrument, mijloc; **les lois sont les ~s de la justice** legile sunt instrumentele justiției. **5.** instituție a statului; organ de stat; **les ~s de l'État** instituțiile statului. **6.** publicație, ziar; **les ~s de presse** organele de presă, ziarele; **l'~ officiel d'un parti** organul oficial al unui partid. **7.** mijlocitor, intermediar, mediator; **servir d'~ auprès de qqn.** a servi de intermediar pe lângă cineva.

organeau *s.m.* (*mar.*) inel de fier de care se prinde cablul ancorei.

organelle *s.f.* v. **organite**.

organicien, ~ ne *adj., s.m.f.* chimist specializat în chimia organică.

organicisme *s.m.* (*fil.*) organicism.

organiciste *adj., s.m.f.* (*fil.*) referitor la organicism; adept al organicismului.

organigramme *s.m.* organigramă, schemă de organizare (a unei întreprinderi).

organique *adj.* organic; **troubles ~** tulburări organice; **chimie ~** chimie organică; **loi ~** lege organică.

organiquement *adv.* în mod organic; din punct de vedere organic / al organizării unui ansamblu.

organisable *adj.* care poate fi organizat, care se poate organiza.

organisateur, -trice *adj., s.m.f.* organizator.

organisation *s.f.* **1.** organizare, conformație, constituție, structură; **l'~ des animaux** structura animalelor. **2.** organizare, pregătire; **~ d'une festivité** organizarea unei festivități. **3.** alcătuire, constituire, instituire, înființare; **l'~ d'une commission** înființarea unei comisii. **4.** organizație, asociație; **l'Organisation des Nations Unies** Organizația Națiunilor Unite. **5.** (*fig.*) organizare, structurare; **l'~ du système judiciaire** organizarea sistemului judiciar.

organisationnel, ~le *adj.* organizațional, de organizare, referitor la organizare.

organisé, ~e *adj.* **1.** (*biol.*) prevăzut / înzestrat cu organe; **êtres ~s** ființe înzestrate cu organe. **2.** organizat, constituit (pentru o activitate); **service bien ~** serviciu bine organizat. **3.** (*despre persoane*) ordonat, metodic, organizat; **tête bien ~e** minte ordonată.

organiser *v.t., v.r.* a (se) organiza.

organisme *s.m.* **1.** (*anat.*) organism; corpul omenesc. **2.** (*fig.*) organism, organizație.

organiste *s.m.f.* (*muz.*) muzician care cântă la orgă, organist.

organite *s.m.* (*biol.*) organit, fiecare dintre elementele constitutive ale celulei.

organogenèse, organogénèse, organogénie *s.f.* (*med.*) organogeneză.

organographie *s.f.* (*zool.*) organografie.

organoleptique adj. (*med.*) organoleptic.

organologie *s.f.* (*muz.*) studiul istoriei instrumentelor muzicale.

organométallique *adj., s.m.* (*chim.*) (despre) compușii organici care conțin un atom de metal.

organoscopie *s.f.* (*med.*) organoscopie, examen al organelor.

organothérapie *s.f.* (*med.*) organoterapie, terapie cu extrase de organe.

organsin *s.m.* (*text.*) organsin; arnici (de mătase).

organsinage *s.m.* (*text.*) răsucire a arniciului.

organsiner *v.t.* (*text.*) a răsuci arniciul.

orgasme *s.m.* (*med.*) orgasm.

orge I. *s.f.* **1.** orz (*Hordeum sativum*). **2.** (*în expr.*) **sucre d'~** zaharicale colorate în formă de bețe; (*pop.*) **faire ses ~s** a se îmbogăți; (*text.*) **à grain d'~** cu picățele, cu puncte; **être entre l'~ et l'avoine a.** a fi nehotărât, a nu se putea hotărî; **b.** (*despre un lucru*) a nu fi nici bun nici rău. **II.** *s.m.* (*în expr.*) **~ mondé, ~ perlé** arpacaș.

orgeat *s.m.* sirop de migdale.
orgelet *s.m.* urcior (la ochi).
orgiaque *adj.* orgiac, cu caracter de orgie.
orgie *s.f.* **1.** orgie, desfrâu, dezmăț, libertinaj. **2.** (*fam.*) belșug, bogăție, abundență; ~ **de lumières** bogăție de lumini, lumini orbitoare.
orgue *s.m.* **1.** orgă. **2.** (*în expr.*) ~ **de Barbarie** flașnetă.
orgueil *s.m.* **1.** orgoliu, mândrie, semeție, trufie; aroganță; vanitate; **être gonflé d'~** a fi plin de sine; **avoir l'~ de ses enfants** a se mândri cu copiii săi.
orgueilleusement *adv.* (în mod) orgolios, cu orgoliu, cu mândrie.
orgueilleux, -euse *adj., s.m.f.* orgolios, semeț, trufaș, mândru, vanitos; arogant; **être ~ de son sang** a se mândri cu originea sa.
oribus *s.m.* (*înv.*) lumânare de rășină care se așeza pe șemineu.
orichalque *s.m.* **1.** (*antichit.*) metal prețios. **2.** bronz, alamă.
oriel *s.m.* (*arhit.*) fereastră ieșită în afara unui zid de fațadă (*recomandat în locul cuv.* **bow-window**).
orient *s.m.* **1.** orient, răsărit, est. **2.** (*cu maj.*) țările din răsărit (față de lumea occidentală). **3.** (*în francmasonerie*) loja centrală. **4.** reflex, strălucire a perlei.
orientable *adj.* orientabil, care se poate orienta; **antenne ~** antenă orientabilă.
oriental, ~e *(m. pl.* **-aux)** **I.** *adj.* **1.** oriental, situat spre răsărit; **Pyrénées ~es** Pirineii orientali. **2.** originar din Orient. **II.** *s.m.f. pl.* popoarele din Orient.
orientalisme **s.m.** orientalism.
orientaliste *s.m.f., adj.* orientalist, specialist în orientalism.
orientation *s.f.* **1.** orientare (în spațiu); **avoir le sens de l'~** a avea simț de orientare. **2.** (*fig.*) orientare; direcție, linie, sens; **~ d'une vie vers les recherches** orientare a unei vieți către cercetare. **3.** (*fig.*) îndrumare, călăuzire; ~ **professionnelle** orientare / îndrumare profesională.
orienté, ~e *adj.* **1.** orientat, îndreptat (spre); **antenne ~e vers le sud** antenă îndreptată spre sud. **2.** (*fig.*) înclinat spre ...; cu tendință spre; ... **un ouvrage ~** o lucrare orientată (politic).
orientement *s.m. (rar)* orientare (a unei nave).
orienter **I.** *v.t.* **1.** a orienta, a îndrepta (după puncte cardinale); **~ au sud** a orienta spre sud. **2.** a orienta pe cineva, a-l îndruma; **~ un voyageur** a orienta un călător. **3.** (*fig.*) a îndruma, a călăuzi, a conduce, a ghida; **~ un élève** a îndruma un elev. **II.** *v.r.* **1.** a se orienta în spațiu; **s'~ à la boussole** a se orienta cu ajutorul busolei. **2.** (*fig.*) a se orienta, a se îndrepta către; **s'~ vers la politique d'un parti** a se orienta către politica unui partid.
orienteur, -euse **I.** *s.m.f.* persoană care se ocupă de orientarea școlară și profesională. **II.** *adj.* (*mil., în expr.*) **officier ~** ofițer care îndrumă o trupă.
orifice *s.m.* orificiu, gaură, deschidere, deschizătură.
oriflamme *s.f.* flamură.
origan *s.m.* (*bot.*) măghiran (*Origanum marjolana*).
originaire *adj.* **1.** originar, de origine, de obârșie (din); **il est ~ de Moldavie** este originar din Moldova. **2.** înnăscut; **vice ~** viciu înnăscut.
originairement *adv.* la origine, la început; **cette grande usine était, ~, un modeste atelier** această mare uzină era, la început, un modest atelier.
original, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** original, autentic; **copie d'un acte ~** copie după un act original. **2.** original, nou, inedit; **procédé ~** procedeu original, inedit. **3.** *(despre oameni)* original, ciudat, bizar; **manières ~es** maniere ciudate, excentrice. **II.** *s.m.* **1.** original; **copie d'après l'~** copie după original. **2.** original, persoană excentrică; **c'est un ~** e un original, un excentric.
originalement *adv. (rar)* (în mod) original.
originalité *s.f.* **1.** originalitate, noutate, inedit; **l'~ d'un artiste** originalitatea unui artist. **2.** (*fig.*) ciudățenie, bizarerie, excentricitate, extravaganță; teribilism.
origine *s.f.* **1.** origine, obârșie, sorginte, izvor; **l'~ de la vie** originea vieții; **la littérature française des ~s à nos jours** literatura franceză de la origini până în prezent; **à l'~** la origine, la început. **2.** cauză, motiv; **l'~ de cette guerre civile** cauza acestui război civil. **3.** proveniență, origine; **son père est d'~ paysanne** tatăl său este de origine țărănească; **tradition d'~ médiévale** tradiție de origine medievală. **4.** (*lingv.*) etimologie; proveniență; **mots d'~ latine** cuvinte de proveniență latină.
originel, ~le *adj.* originar, care continuă de la origine; (*rel.*) **le péché ~** păcatul originar.
originellement *adv.* originar, de la origini, de la începuturi.
orignac, orignal (*pl.* **-aux**) *s.m.* (*zool.*) elan din America de Nord (*Alce americana*).
orillard, ~e *adj.* v. **oreillard (II., 2).**
oriliette *s.f.* v. **oreillette (2.)**
orillon *s.m.* (*tehn.*) ureche, toartă.
orin *s.m.* (*mar.*) **1.** saulă. **2.** (*în expr.*) ~ **d'ancre** gripia ancorei.
oripeau *s.m.* **1.** foiță de aramă sau alamă care seamănă cu aurul. **2.** broderie de aur / argint fals. **3.** (*pop.*) zdrențe, vechituri. **4.** (*fig.*) strălucire falsă.
orle *s.m.* **1.** (*înv.*) tiv. **2.** (*arhit.*) margine sub ova unui capitel.
orléaniste *s.m.f., adj.* (*ist.*) partizan al familiei Orléans.
orlon *s.m.* (*text.*) orlon.
ormaie, ormoie *s.f.* pădure de ulmi.
orme *s.m.* **1.** (*bot.*) ulm (*Ulmus campestris*). **2.** (*în expr.*) **attendez-moi sous l'~** așteaptă-mă mult și bine, la sfântu-așteaptă.
1. ormeau *s.m.* ulm tânăr.
2. ormeau, ormet *s.m.* (*zool.*) moluscă marină comestibilă.
ormille *s.f.* **1.** puiet de ulm. **2.** plantație de puieți de ulm.
ormoie *s.f.* v. **ormaie.**
orne *s.m.* **1.** (*silv., în expr.*) **faire ~** a doborî copaci în linie dreaptă. **2.** (*bot.*) mojdrean, frasin de munte (*Fraxinus Ornus*).
orné, ~e *adj.* ornat, împodobit; decorat.
ornemaniste *s.m.f.* specialist în ornamente de ipsos / de stuc.

ornement *s.m.* **1.** ornament; **plantes d'~** plante de ornament / ornamentale / decorative. **2.** podoabă; **une blouse simple, sans ~** o bluză simplă, fără podoabe. **3.** (*bis.*) odăjdii. **4.** (*lit.*) figură de stil; **une écriture simple, sans ~s** o scriere simplă, fără figuri de stil.
ornemental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* ornamental, de ornament, împodobit, decorativ; **plantes ~es** plante decorative; **style ~** stil ornamental, încărcat.
ornementation *s.f.* ornamentație, împodobire; încărcare.
ornementer *v.t.* a ornamenta, a împodobi.
orner I. *v.t.* **1.** a orna, a împodobi, a găti, a înfrumuseța; **~ la façade d'un édifice** a ornamenta fațada unei clădiri. **2.** (*înv.*) a îmbogăți; **~ son esprit** a-și îmbogăți mintea / spiritul.
ornière *s.f.* **1.** făgaș, urmă, șleau (lăsat de o căruță). **2.** (*fig.*) rutină, obișnuință. **3.** (*în expr.*) **sortir de l'~** a ieși din încurcătură / dintr-un impas; a ieși la vopsea.
ornithogale *s.m.* (*bot.*) bălușcă, ceapa-ciorii (*Ornithogalum umbellatum*).
ornithologie *s.f.* ornitologie.
ornithologique *adj.* ornitologic, referitor la păsări.
ornithologiste, ornithologue *s.m.f.* ornitolog, specialist în studiul păsărlor.
ornithomancie *s.f.* (*antichit.*) prezicere a viitorului interpretând cântecul sau zborul păsărilor.
ornithopodes *s.m. pl.* (*paleont.*) specie de dinozauri bipezi ierbivori.
ornithorynque *s.m.* (*zool.*) ornitorinc (*Ornithorynchus paradoxus*).
ornithose *s.f.* (*med.*) ornitoză, boală infecțioasă transmisă de păsări.
orobanche *s.f.* (*bot.*) verigel (*Orobanche caryophyllacea*).
orobe *s.m.* (*bot.*) plantă leguminoasă din regiunile temperate.
orogenèse *s.f.* (*geol.*) orogeneză.
orogénie *s.f.* (*geol.*) orogenie.
orogénique *adj.* (*geol.*) orogenic.
orographie *s.f.* (*geogr.*) orografie.
orographique *adj.* (*geogr.*) orografic.
oronge *s.f.* (*bot.*) specie de ciuperci comestibile (*Amanita caesarea*).
orpaillage *s.m.* **1.** spălarea aurului în râuri. **2.** căutare de aur.
orpailleur *s.m.* **1.** lucrător care spală aurul în râuri. **2.** căutător de aur.
orphelin, ~e *s.m.f., adj.* **1.** orfan. **2.** (*arg.*) obiect desperecheat. **3.** (*arg.*) muc de țigară, chiștoc; **t'as pas un ~?** n-ai un chiștoc?
orphelinat *s.m.* orfelinat.
orphéon *s.m.* **1.** (*înv.*) instrument muzical cu coarde și claviatură. **2.** fanfară.
orphéoniste *s.m.f.* membru al unei fanfare.
orphie *s.f.* (*iht.*) zărgan (*Belone belone*).
orphique *adj.* orfic, referitor la Orfeu.
orphisme *s.m.* (*antichit., arte*) orfism.
orpiment *s.m.* (*mineral.*) orpiment, pigment natural pe bază de arsen.
orpimenter *v.t.* **1.** a amesteca cu orpiment. **2.** (*pict.*) a colora cu orpiment.
orpin *s.m.* **1.** v. **orpiment**. **2.** (*bot.*) plantă cu flori albe sau galbene, care crește pe ziduri sau acoperișuri.
orque *s.f.* sau *m.* v. **épauiard**.
ors *adv.* v. **ores**.
orseille *s.f.* **1.** (*bot.*) specie de lichen (*Roccella*). **2.** substanță de culoare roșu-violet.
orteil *s.m.* **1.** deget de la picior; **le gros ~** degetul gros de la picior. **2.** (*arg., în expr.*) **avoir les ~s en éventail** a avea o mare satisfacție.
orthocentre *s.m.* (*geom.*) ortocentru.
orthochromatique *adj.* (*despre materiale fotosensibile*) ortocromatic.
orthodontie *s.f.* (*med.*) ortodonție.
orthodontique *adj.* (*med.*) referitor la ortodonție.
orthodontiste *s.m.f.* (*med.*) ortodontist, specialist în ortodonție.
orthodoxe *adj., s.m.f.* **1.** (*rel.*) ortodox. **2.** (*fig.*) conform unei tradiții, unei doctrine; **une conception peu ~** ortodoxe o concepție prea puțin ortodoxă, puțin conformă cu regulile.
orthodoxie *s.f.* **1.** (*rel.*) ortodoxie. **2.** (*fig.*) ortodoxie, conformitate cu; **l'~ d'une conception** conformitatea unei concepții cu regulile. **3.** (*rel.*) totalitatea bisericilor ortodoxe.
orthodromie *s.f.* (*mar., av.*) ortodromă, distanța cea mai scurtă între două puncte ale pământului.
orthodromique *adj.* (*mar., av.*) referitor la ortodromă.
orthoédrique *adj.* (*despre cristale*) ortoedric.
orthogenèse, orthogénèse *s.f.* (*biol.*) ortogeneză.
orthogénie *s.f.* (*biol.*) ortogenie.
orthogonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*geom.*) ortogonal.
orthographe *s.f.* ortografie; **faute d'~** greșeală de ortografie; **~ correcte** ortografie corectă.
orthographie *s.f.* **1.** (*înv.*) profil, tăietură perpendiculară a unei fortificații. **2.** (*arhit.*) desen reproducând fațada unei clădiri.
orthographier *v.t.* a ortografia, a scrie corect.
orthographique *adj.* ortografic.
orthographiquement *adv.* din punct de vedere ortografic, după regulile ortografiei.
orthohydrogène *s.m.* (*chim.*) ortohidrogen.
ortholexie *s.f.* exprimare corectă; dicție bună.
orthologie *s.f.* arta de a vorbi corect.
orthomorphie *s.f.* v. **orthopédie**.
orthopédie *s.f.* (*med.*) ortopedie.
orthopédique *adj.* (*med.*) ortopedic.
orthopédiste *s.m.f., adj.* **1.** (chirurg) ortoped. **2.** persoană care fabrică sau vinde aparate ortopedice.
orthophonie *s.f.* (*med.*) ortofonie, pronunțare corectă / normală; tratament pentru corectarea defectelor de pronunție.
orthophoniste *s.m.f.* (*med.*) ortofonist, specialist în ortofonie.
orthopnée *s.f.* (*med.*) dificultate de a respira.
orthoptères *s.m. pl.* (*entom.*) ortoptere.
orthoptique I. *s.f.* (*med.*) ortoptică. **II.** *adj.* ortoptic, referitor la ortoptică.

orthorombique *adj.* (*mat.*) ortorombic.
orthoscopie *s.f.* (*foto*) ortoscopie.
orthoscopique *adj.* (*foto*) ortoscopic.
orthose *s.f.* (*mineral.*) ortoză, mineral din grupul feldspaților.
orthostatique *adj.* (*med.*) ortostatic, referitor la poziția verticală.
orthosympatique *adj.* (*anat., fiziol.*) ortosimpatic, al sistemului nervos vegetativ.
ortie *s.f.* **1.** (*bot.*) urzică (*Urtica dioica*). **2.** (*în expr.*) **jeter son froc aux ~s** a se răspopi; a se lăsa de popie; a arunca rasa călugărească; (*arg.*) **faut pas pousser mémère dans les ~s** să nu exagerăm; (*zool.*) **~ de mer** actinie (*Actinia*).
ortolan *s.m.* (*ornit.*) ortolan (*Emberiza hortulana*).
orvale *s.f.* (*bot.*) specie de salvie, jale (*Salvia*).
orvet *s.m.* (*zool.*) șarpele orb (*Anguis fragilis*).
orviétan *s.m.* (*înv.*) leac de șarlatan; **marchand d'~** șarlatan.
oryctérope *s.m.* (*zool.*) porcul-furnicar (*Orycteropus capensis*).
oryx *s.m.* (*zool.*) antilopa-suliță (*Oryx*).
os *s.m.* **1.** (*anat.*) os; **en chair et en ~** în carne și oase; **donner un ~ à ronger à qqn.** a da cuiva un os de ros; **y laisser ses ~** a-i putrezi / a-i rămâne oasele pe undeva; **jusqu'à la moelle des ~** până în măduva oaselor; **n'avoir que la peau et / sur les ~** a fi numai piele și oase; **~ de seiche** os / cochilie interioară la sepie; **on compterait ses ~** îi numeri oasele; e numai piele și oase; **casser les ~ à qqn.** (*fig.*) a-i muia / a-i rupe cuiva oasele; (*prov.*) **la langue n'a ni grain ni ~ et rompt échine et dos** limba oase n-are dar oase sfarmă. **2.** (*la pl.*) oseminte. **3.** (*în expr.*) **ne pas faire faire de vieux ~** a muri în floarea vârstei; **tomber sur un ~** a da de belea / de dracul; **être trempé / mouillé jusqu'aux ~** a fi ud leoarcă; **un sac d'~** slab ca un țâr; (*prov.*) **aux tard-venus les ~** cui vine târziu la masă i se atârnă lingurile de gât; (*prov.*) **bon chien n'a pas toujours non ~** poama bună porcul o mănâncă; (*prov.*) **pour avoir la moelle, il faut briser l'~** cine va să mănânce miezul trebuie mai întâi să spargă coaja; (*arg.*) **l'avoir dans l'~** a da chix; a lua plasă; **jusqu'à l'~** până-n fund; până-n prăsele; **cavaler / courir / taper sur l'~ à qqn.** a călca pe nervi; **avoir l'~** a se pricepe la ceva; **mes ~** eu, mandea; **amène tes ~** fă-te-ncoa; **il y a un ~ dans le frometon** am dat de un obstacol / o piedică; **ça vaut l'~** merită osteneala, face.
oscabrion *s.m.* (*zool.*) moluscă marină.
oscar *s.m.* premiul Oscar, premiu cinematografic atribuit anual.
oscillaire *s.f.* (*bot.*) algă microscopică cianoficee.
oscillant, ~e *adj.* **1.** oscilant; **circuit ~** circuit oscilant. **2.** oscilant, variabil; **fièvre ~e** febră variabilă. **3.** (*fig.*) fluctuant; **actions ~s** acțiuni fluctuante.
oscillateur *s.m.* (*fiz.*) oscilator.
oscillation *s.f.* **1.** (*fiz.*) oscilație, oscilare. **2.** (*fig.*) fluctuație; **~ des cours de la Bourse** fluctuație a cursurilor la Bursă.
oscillatoire *adj.* (*fiz.*) oscilatoriu.
osciller *v.i.* **1.** (*fiz.*) a oscila; **le pendule oscille** pendulul oscilează. **2.** (*fig.*) a ezita, a șovăi, a pregeta, a se codi.
oscillogramme *s.m.* (*fiz.*) oscilogramă.
oscillographe *s.m.* (*fiz., mar.*) oscilograf.
oscillomètre *s.m.* (*med.*) oscilometru.
oscilloscope *s.m.* (*el.*) osciloscop.
osculateur, -trice *adj.* (*geom.*) osculator.
osculation *s.f.* (*geom.*) osculație.
oscule *s.m.* (*zool.*) orificiu de evacuare a apei la burete.
osé, ~e *adj.* **1.** îndrăzneț; cutezător; **une entreprise ~e** o întreprindere îndrăzneață. **2.** ireverențios, impertinent, necuviincios, obraznic; **des propos ~s** vorbe necuviincioase.
oseille *s.f.* **1.** (*bot.*) măcriș (*Rumex acetosa*); **sel d'~** sare de măcriș. **2.** (*arg.*) biștari, bani, lovele. **3.** (*pop., în expr.*) **la faire à l'~ à qqn.** a-și bate joc de cineva; (*bot., în compuse*) **~-de-brebis, ~-de-serpent** măcriș-mărunt (*Rumex acetosella*); **~-épinard** ștevie de grădină.
oseillé, ~e *adj.* (*arg.*) bogat, plin de bani.
oser *v.t.* **1.** a îndrăzni, a cuteza; **il a osé dire cela?** a îndrăznit să spună asta? **2.** a risca; a încerca; **il a osé faire cette démarche dangereuse** a riscat să facă acest demers primejdios. **3.** a-și permite; **si j'ose dire** dacă îmi pot permite să spun.
oseraie *s.f.* răchitiș.
osier *s.m.* **1.** (*bot.*) răchită (*Salix fragilis*); **panier d'~** coș de răchită. **2.** nuia de răchită. **3.** (*arg.*) biștari, mălai, lovele. **4.** (*în expr.*) **être franc comme l'~** a fi sincer; **être pliant comme l'~** a fi suplu, a avea un caracter flexibil; (*în compuse*) **~-blanc, ~-vert** mlajă (*Salix viminalis*); **~-brun** salce (*Salix triandra*) **~-fleuri** răscoage (*Epilobium angustifolium*); **~-rouge** răchită-roșie (*Salix purpurea*).
osiéricole *adj.* referitor la cultura răchitei.
osiériculture *s.f.* cultivare / cultură a răchitei.
osiériculteur *s.m.* cultivator de răchită.
osmanli, ~e *adj.* turcesc; turc; osmanlâu.
osmique *adj.* (*chim., în expr.*) **acide ~** acid osmic.
osmium *s.m.* (*chim.*) osmiu.
osmologie *s.f.* osmologie, studiul mirosurilor, al parfumurilor.
osmomètre *s.m.* (*fiz.*) osmometru.
osmométrie *s.f.* (*fiz.*) osmometrie.
osmométrique *adj.* (*fiz.*) osmometric, referitor la osmometrie.
osmonde *s.f.* (*bot.*) specie de ferigă (*Aspidium*).
osmose *s.f.* **1.** (*fiz., chim., biol.*) osmoză. **2.** (*fig.*) întrepătrundere, influență reciprocă.
osmotique *adj.* osmotic, referitor la osmoză.
osque *s.m.f., adj.* osc, (persoană) aparținând unei vechi populații italice.
ossature *s.f.* **1.** (*anat.*) osatură, sistem osos, schelet; **~ robuste** osatură robustă. **2.** (*fig.*) osatură, structură, alcătuire, componență, constituție; **~ d'un roman** structura unui roman. **3.** (*tehn.*) osatură, schelet; structură, element de rezistență; **l'~ d'un bâtiment** structura / osatura unei clădiri.
osséine *s.f.* (*biochim.*) oseină.

osselet *s.m.* **1.** oscior; **les ~s de l'oreille** oscioarele urechii. **2.** (*vet.*) tumoare osoasă la piciorul calului. **3.** arșic; **jouer aux ~s** a juca arșice. **4.** (*arg., în expr.*) **courir à qqn. sur les ~s** a scoate din sărite pe cineva.
ossements *s.m. pl.* **1.** oseminte. **2.** (*poet.*) rămășițe.
osseret *s.m.* satâr, topor pentru oase al măcelarului.
osserie *s.f.* confecționare de obiecte din os.
osseux, -euse *adj.* osos; **système ~** sistem osos; **face osseuse** față osoasă.
ossianique *adj.* osianic, care aparține poemelor atribuite lui Osian sau seamănă cu acestea.
ossification *s.f.* osificare.
ossifier *v.t., v.r.* **1.** a (se) osifica. **2.** (*fig.*) a (se) întări, a (se) împietri; **péjugés ossifiés** prejudecăți împietrite / osificate / puternice.
ossu, ~e *adj. (rar)* cu oase mari, ciolănos.
ossuaire *s.m.* **1.** morman de oseminte. **2.** osuar, monument funerar comemorativ.
ost *s.m.* (*înv.*) oaste, armată.
ostéalgie *s.f.* (*med.*) ostealgie, durere de oase.
ostéichtyens *s.m. pl.* (*iht.*) clasă de pești cu schelet osificat.
ostéine *s.f.* v. **osséine.**
ostéite *s.f.* (*med.*) osteită, inflamție a țesutului osos.
ostensible *adj.* vizibil, fățiș, ostensibil; **antipathie ~** antipatie fățișă.
ostensiblement *adv.* în mod fățiș, pe față.
ostension *s.f.* (*bis.*) expunere a moaștelor.
ostensoir *s.m.* (*bis.*) chivot.
ostentateur, -trice *adj.* (*înv.*) ostentativ.
ostentation *s.f.* ostentație, prezentare demonstrativă, etalare; **faire l'aumône avec ~** a face pomeni cu ostentație.
ostentatoire *adj.* ostentativ, demonstrativ, provocator.
ostéoblaste *s.m.* (*biol.*) osteoblast, celulă osoasă tânără.
ostéoclasie *s.f.* (*chir.*) osteoclazie.
ostéoclaste *s.m.* (*biol.*) osteoclast.
ostéocolle *s.f.* v. **gélatine**.
ostéodynie *s.f.* (*med.*) durere a oaselor.
ostéogenèse, ostéogénie *s.f.* (*anat.*) osteogeneză, osteogenie.
ostéocyte *s.m.* v. **ostéoblaste**.
ostéologie *s.f.* (*anat.*) osteologie, studiul oaselor.
ostéologique *adj.* (*anat.*) osteologic, privitor la osteologie.
ostéologue *s.m.f.* (*med.*) osteolog, specialist în studiul oaselor.
ostéolyse *s.f.* (*med.*) distrugerea sistemului osos, osteoliză.
ostéomalacie *s.f.* (*med.*) osteomalacie, decalcifiere a oaselor.
ostéome *s.m.* (*med.*) osteom, tumoare formată din țesut osos.
ostéomyélite *s.f.* (*med.*) osteomielită.
ostéopathe *s.m.f.* osteopat, persoană care practică osteopatia (**2**).
ostéopathie *s.f.* **1.** osteopatie, numele dat bolilor de oase. **2.** osteopatie, terapeutică vizând manipularea vertebrelor și articulațiilor.
ostéophyte *s.m.* (*med.*) osteofit.
ostéoplastie *s.f.* (*med.*) osteoplastie.
ostéoporose *s.f.* (*med.*) osteoporoză.
ostéosarcome *s.m.* (*med.*) osteosarcom, sarcom osos, tumoare malignă a oaselor.
ostéosynthèse *s.f.* (*chir.*) osteosinteză.
ostéotomie *s.f.* (*chir.*) osteotomie.
ostiak I. *adj.* referitor la Ostiaci, populație din Siberia occidentală. **II.** limba fino-ugrică a acestei populații.
ostiole (*bot., biol.*) ostiolă, mic orificiu.
ostracé, ~e I. *adj.* care are forma unei stridii. **II.** *s.f. pl.* (*zool.*) ostracee, subordin de moluște lamelibranhiate al căror prototip este stridia.
ostraciser *v.t.* **1.** a ostraciza, a alunga din viața publică (în Grecia antică). **2.** (*fig.*) a proscrie, a exclude, a persecuta.
ostracisme *s.m.* **1.** ostracism, alungare din viața publică (în Grecia antică). **2.** (*fig.*) proscriere, excludere; rezervă față de un grup / o persoană.
ostréicole *adj.* ostreicol, referitor la creșterea stridiilor.
ostréiculteur, -trice *s.m.f.* ostreicultor, crescător de stridii.
ostréiculture *s.f.* ostreicultură, creștere a stridiilor.
1. ostrogoth, ~e, ostrogot, ~e 1. *adj.* referitor ia ostrogoți. **2.** (*fig.*) mitocan, bădăran.
2. Ostrogoth, ~e, Ostrogot, ~e a. *s.m.f.* **1.** ostrogot. **2.** (*fig.*) mitocan, bădăran.
otage *s.m.* ostatic; **prise d'~s** luare de ostatici, zălog.
otalgie *s.f.* (*med.*) otalgie, durere de urechi.
otalgique *adj.* (*med.*) otalgic, referitor la durerea de urechi.
otarie *s.f.* (*zool.*) otarie (*Otaria*).
ôter I. *v.t.* **1.** a scoate; **~ son manteau** a-și scoate paltonul. **2.** a lua; **~ la vie à qqn.** a-i lua cuiva viața, a-i face de petrecanie; **~ le pain de la bouche à qqn.** a-i lua cuiva pâinea de la gură; **~ à qqn. une épine du pied a.** a lua cuiva o piatră de pe suflet; **b.** a scoate pe cineva din încurcătură. **3.** a scădea; **~ cinquante de cent** a scădea cincizeci din o sută. **4.** (*în expr.*) **~ qqn. d'un doute** a lămuri pe cineva; **~ à qqn. le goût du pain a.** a tăia pofta cuiva; **b.** a-i face cuiva de petrecanie. **II.** *v.r.* **1.** a se îndepărta; a pleca; (*fam.*) **ôte-toi de là** pleacă! mișcă-te! mână măgarul! **2.** a se scula; **ôte-toi de là que je m'y mettre** scoală-te tu ca să șed eu. **3.** (*în expr.*) **s'~ le pain / les morceaux de la bouche (pour qqn.)** a-și rupe de la gură / a-și lua pâinea de la gură (pentru cineva).
otique *adj.* (*anat.*) referitor la ureche.
otite *s.f.* (*med.*) otită.
otologie *s.f.* (*med.*) otologie, studiul urechii.
oto-rhino-laryngologie *s.f.* (*med.*) otorinolaringologie.
oto-rhino-laryngologiste *s.m.f.* (*med.*) otorinolaringolog.
otorragie *s.f.* (*med.*) otoragie.
otorr(h)ée *s.f.* (*med.*) otoree.
otoscope *s.m.* (*med.*) otoscop.
ottoman, ~e I. *adj., s.m.f.* otoman. **II.** *s.f.* divan, canapea. **III.** *s.m.* stofă cu dungi late.
ou *conj.* (*adesea întărit cu* **bien**) sau, ori; **toi ~ moi** tu sau eu.

où *adv.* **1.** (*cu funcție relativă*) unde, în care, la care; **le bureau ~ je travaille** biroul în care lucrez; **la situation ~ il aspire** situația la care aspiră; **~ que ...** oriunde, în oricare loc; **~ que je sois** oriunde aș fi. **2.** (*cu funcție interogativă*) unde, încotro; **~ vas-tu?** unde te duci?; **d'~ a.** de unde, din ce loc? **b.** de ce origine; **par ~ a.** pe unde? **par ~ irez-vous?** pe unde veți merge? **b.** prin ce mijloc? în ce fel? prin ce? **par ~ commenceras-tu tes investigations?** în ce fel vei începe / investigațiile?

ouaille *s.f.* **1.** (*înv.*) oi. **2.** (*bis., fig.*) enoriași, oile Domnului.

ouais *interj.* **1.** (*înv.*) (*fam.*) ei drace! măi să fie! **2.** (*fam.*) folosit pentru *oui.*

ouananiche *s.f.* (*iht.*) (*Canada*) somon de apă dulce.

ouaouaron *s.m.* (*zool.*) (*Canada*) broască uriașă.

ouate *s.f.* vată.

ouaté, ~e *adj.* **1.** vătuit; **douillette ~e** pufoaică vătuită. **2.** (*fig.*) tiptil, fără zgomot; **des pas ~s** pași fără zgomot, mers tiptil.

ouater *v.t.* **1.** a vătui, a dubla, a dubla cu vată; **~ un manteau** a vătui un palton. **2.** (*fig.*) a atenua, a înăbuși; **son ouaté** sunet înnăbușit.

ouaterie *s.f.* fabrică de vată.

ouatine *s.f.* vatelină.

ouatiner *v.t.* a căptuși cu vatelină; a vătui; **pelisse oatinée** misadă vătuită.

oubli *s.m.* **1.** uitare; **~ d'un nom** uitare a unui nume; **tomber dans l'~** a cădea în uitare; a fi dat uitării. **2.** lipsă; încălcare; nerespectare; **~ de ses responsabilités** încălcare a responsabilităților / îndatoririlor sale. **3.** rătăcire; **un moment d'~** un moment de rătăcire. **4.** (*în expr.*) **~ de soi-même** abnegație; uitare de sine; **~ des injures** iertarea jignirilor.

oubliable *adj.* care se poate uita, care poate fi uitat.

oublie *s.f.* (*culinar înv.*) cornet, rulou de patiserie cu frișcă.

oublier I. *v.t.* **1.** a uita; **~ un nom** a uita un nume; **~ en un rien de temps** a uita de la mână până la gură; a fi uituc. **2.** a uita voit un lucru, a nu mai acorda atenție, a ierta; **~ une injure** a ierta o jignire. **3.** a neglija; **~ ses obligations sociales** a-și neglija obligațiile sociale. **4.** a omite; **~ un nom sur la liste des candidats admis** a omite un nume pe lista candidaților admiși. **5.** a nu ține seama, a uita; **vous oubliez à qui vous avez affaire** uiți cu cine ai de-a face. **6.** a încălca (angajamente, promisiuni); **~ ses promesses** a-și încălca promisiunile. **7.** (*fam., în expr.*) **il a oublié d'être bête** nu e prost de loc; **~ de respirer / ~ le goût du pain** a muri; a-și da obștescul sfârșit; a da ortul popii; (*bot.*) **ne-m'oubliez-pas** nu-mă-uita, miozotis. **II.** *v.r.* **1.** a se uita; **les événements désagréables s'oublient** întâmplările neplăcute se uită. **2.** a se uita pe sine, a nu se gândi la sine; **ce médecin s'oublie, il ne pense qu'à ses malades** acest medic se uită pe sine, nu se gândește decât la bolnavii lui. **3.** a comite o necuviință; **il s'est oublié jusqu'à l'offenser** a mers cu necuviința până la a-l jigni.

oubliettes *s.f. pl.* **1.** (*înv.*) temniță subterană (pentru condamnații pe viață). **2.** (*înv.*) groapă acoperită cu trapă (în care erau aruncați cei nedoriți). **3.** (*în expr.*) **jeter / mettre aux ~ a.** a da uitării; **b.** a refuza să te ocupi de ceva / cineva.

oublieux, -euse *adj.* **1.** uituc. **2.** (*în expr.*) **~ des bienfaits** ingrat, nerecunoscător; **~ de ses devoirs** neglijent.

ouche *s.f.* **1.** (*înv.*) livadă cu pomi fructiferi sau grădină de zarzavat în jurul casei. **2.** (*agr.*) pământ fertil.

oued *s.m.* (*geogr.*) ued.

ouest *s.m., adj. invar.* vest, apus.

ouest-allemand, ~e *adj.* vest-german, din fosta Republică Federală a Germaniei.

ouf! *interj.* uf!

1. ougandais, ~e *adj., s.m.* ugandez, din Uganda.

2. Ougandais, ~e *s.m.f.* ugandez, locuitor al Ugandei.

ougrien, ~ne *adj.* ugric; **les langues ~nes** limbile ugrice.

oui I. *adv.* **1.** (*afirmație*) **1.** da; **ne dire ni ~ ni non** a răspunde cu ocolișuri, a nu spune nici da nici nu; **mais ~!** ba da! **2.** (*în expr.*) **~ -da!** desigur. **II.** *s.m. invar.* **1.** da; **dire / prononcer le grand ~** a se căsători, a spune da. **2.** (*în expr.*) **pour un ~, pour un non** pentru fleacuri; pentru nimica toată.

ouiche *interj.* (*fam.*) aiurea! vezi să nu!

ouï-dire *s.m. invar.* spusă, vorbă auzită; **par ~** din auzite.

ouïe *s.f.* **1.** auz; **avoir l'~ fine** a avea auzul fin. **2.** (*iht., la pl.*) branhii, urechi. **3.** gaură de rezonanță (în formă de S) la unele instrumente cu coarde (de exemplu, la vioară). **4.** (*în expr.*) **être tout ~** a asculta cu atenție, a fi numai ochi și urechi.

1. ouïg(h)our I. *adj.* referitor la uiguri. **II.** *s.m.* limba uigilor.

2. Ouïg(h)our *s.m.f.* uigur; locuitor din Asia centrală.

ouillage *s.m.* reumplere a unui butoi cu același vin după limpezire.

ouille! ouie! *interj.* au!

ouiller *v.t.* a reumple un butoi cu vin după limpezire.

ouïr (*folosit numai la inf., la timpurile compuse și part. trec.* **ouï, ~e**) *v.t.* **1.** (*înv.*) a auzi, a asculta; **j'ai ouï dire que ...** am auzit că ... **2.** (*jur.*) a audia; **~ des témoins** a audia martori.

ouistiti *s.m.* (*zool.*) maimuță-veveriță (*Callithrix*).

oukase *s.m.* v. **ukase**.

ouléma *s.m.* v. **uléma**.

oullière, ouillère, ouillière *s.f.* spațiu între rândurile de viță de vie.

oulmière *s.f.* v. **ormaie**.

ounce *s.f.* v. **once (1)**.

oumiak *s.m.* ambarcațiune de mari dimensiuni a eschimoșilor.

ouragan *s.m.* **1.** uragan, vijelie, ciclon, taifun; (*fig.*) **arriver en ~** a sosi ca o vijelie / val-vârtej; a da buzna. **2.** (*fig.*) tulburare gravă; furtună; **~ politique** furtună politică.

ouralien *adj.* din Urali; (*lingv.*) **groupe ~** grup de limbi fino-ugrice.

ouralite *s.f.* (*mineral.*) uralit.

ourdir *v.t.* **1.** (*text.*) a țese. **2.** (*fig.*) a urzi, a unelti, a intriga, a complota, a mașina, a pune la cale; **~ un complot** a urzi un complot.

ourdissage *s.m.* (*text.*) urzire, urzeală.

ourdisseur, -euse *s.m.f.* (*text.*) urzitor, lucrătorul care pregătește urzeala.
ourdé, ~e (*arg.*) **1.** beat. **2.** tăntălău.
ourdissoir *s.m.* (*text.*) urzitor; urzitoare; mașină de urzit.
ourdou *s.m.* v. **urdu.**
ourébi *s.m.* (*zool.*) mică antilopă africană de savană.
ourétique *adj.* (*înv.*) v. **phosphorique.**
ourler *v.t.* a tivi, a face tiv.
ourlet *s.m.* tiv; **l'~ d'une jupe** tivul unei fuste.
ours *s.m.* **1.** (*zool.*) urs (*Ursus arctos*); **~ blanc** urs alb; **~ brun** urs brun; (*prov.*) **il ne faut pas vendre la peau de l'~ avant qu'on l'ait pris** să nu vinzi pielea ursului din pădure. **2.** (*fig.*) urs, om ursuz, posomorât, nesociabil, necomunicativ. **3.** (*în expr.*) **~ mal léché** bădăran; om din topor; **lécher un ~** a forma / a educa pe cineva; (*zool.*) **~ marin** specie de otarie cu blană (*Otaria*).
ourse *s.f.* **1.** (*zool.*) ursoaică. **2.** (*astr., maj., în expr.*) **la Grande ~** Ursa-mare; **la Petite ~** Ursa-mică.
oursin *s.m.* **1.** (*zool.*) arici de mare (*Echinus lividus*). **2.** (*bot.*) cristal de oxalat de calciu conținut de unele celule vegetale. **3.** (*arg., în expr.*) **avoir les ~s dans le larfeuille** a fi zgârcit / zgârie-brânză.
ourson *s.m.* ursuleț; pui de urs.
oust!, ouste! *interj.* (*fam.*) șterge-o! caută-mă pe afară!
out *adv.* (*angl.*) aut, în afara terenului de joc.
outarde *s.f.* **1.** (*ornit.*) dropie (*Otis tarda*). **2.** (*Canada*) gâscă sălbatică.
outardeau *s.m.* (*ornit.*) pui de dropie.
outil *s.m.* **1.** unealtă, instrument, sculă, ustensilă; **~ de maçon** sculă de zidar; (*prov.*) **un méchant ouvrier ne saurait trouver de bons ~s** o calfă rea niciodată nu-și găsește scule bune; **le dictionnaire est un ~ précieux pour apprendre les langues étrangères** dicționarul este un instrument prețios pentru învățarea limbilor străine. **2.** (*fig.*) mijloc de acțiune, instrument; **la publicité est un ~ nécessaire pour les affaires** publicitatea este un instrument necesar pentru afaceri. **3.** (*pop., înv.*) un om ciudat.
outillage *s.m.* (*tehn.*) utilaj.
outillé, ~e *adj.* (*tehn.*) utilat, care dispune de utilajul necesar.
outiller I. *v.t.* **1.** (*tehn.*) a utila, a înzestra cu utilaj; **~ une usine** a utila o uzină. **2.** (*fig.*) a procura mijloace; a echipa. **3.** (*arg.*) a băga cuțitul în cineva. **II.** *v.r.* a se utila, a-și procura unelte; **s'~ pour la chasse** a se utila pentru vânătoare.
outilleur *s.m.* (*tehn.*) tehnician, specialist în confecționarea de utilaje.
outrage *s.m.* **1.** insultă, ultraj, jignire, injurie, ofensă, afront, umilire; **faire ~ à qqn.** a insulta pe cineva. **2.** (*jur.*) ultraj, delict grav comis față de un funcționar public în exercițiul funcțiunii. **3.** urmă, semn, stigmat; **les ~s du temps** urmele lăsate de trecerea anilor.
outragé, ~e *adj.* ofensat, jignit; **prendre un air ~** a lua un aer ofensat.
outrageant, ~e *adj.* injurios, ofensator, insultător; **des propos ~s** vorbe injurioase.
outrager *v.t.* **1.** a insulta, a ultragia, a jigni, a ofensa; **~ qqn. dans son honneur** a jigni pe cineva în onoarea sa. **2.** (*fig.*) a încălca; a batjocori; **~ la morale** a încălca morala.
outrageusement *adv.* **1.** (în mod) jignitor. **2.** excesiv; **femme ~ maquillée** femeie excesiv machiată.
outrageux, -euse *adj. înv.* v. **outrageant.**
outrance *s.f.* **1.** exces, exagerare; **~s de langage** excese de limbaj. **2.** (*în expr.*) **à ~** cu înverșunare; fără margini; fără cruțare; **guerre menée à ~** război dus cu înverșunare.
outrancier, -ère *adj.* exagerat, excesiv; **des propos ~s** vorbe exagerate; **un maquillage ~** un machiaj exagerat.
1. outre *s.f.* burduf din piele de capră.
2. outre *s.f.* **I.** *prep.* **1.** în afară de; în plus de; peste; pe deasupra; **~ ses leçons, elle fait aussi des études musicales** în afară de lecții, ea face și studii muzicale; **~ mesure** peste măsură; din cale afară. **2.** dincolo de, peste; **territoires d'~-mer** teritoriile de peste mări; **Mémoires d'~-tombe** memorii de dincolo de mormânt (Chateaubriand). **II.** *adv.* **1.** mai departe; **passer ~ a.** a trece mai departe; **b.** a nu ține seama de; a trece peste; **~ que ...** în afară de faptul că ...; ca să nu mai vorbim de ...
outré, ~e *adj.* **1.** exagerat, excesiv, extrem; **compliments ~s** complimente exagerate. **2.** indignat, revoltat, scandalizat.
outre-Atlantique *adv.* dincolo de Atlantic; în Statele Unite.
outrecuidance *s.f.* impertinență, insolență; aroganță; neobrăzare, nerușinare, sfruntare.
outrecuidant, ~e *adj.* impertinent, insolent; arogant; neobrăzat; nerușinat.
outre-Manche *adv.* dincolo de Canalul Mânecii; în Marea-Britanie.
outremer I. *s.m.* **1.** (*mineral.*) peruzea, lapis-lazuli, lazulit. **2.** culoarea peruzelei. **II.** *adj.* (*culoare*) ca peruzeaua.
outrepasser *v.t.* a depăși, a trece peste; **~ ses droits** a-și depăși drepturile.
outrer *v.t.* **1.** a exagera, a întrece măsura; **~ ses effets** a exagera efectele (la teatru). **2.** a indigna, a revolta; **cette attitude m'a outré** această atitudine m-a indignat.
outre-Rhin *adv.* dincolo de Rin; în Germania.
outre-tombe (d') *adv.* dincolo de mormânt; după moarte.
ouvert, ~e *adj.* **1.** deschis; **livre ~** carte deschisă; **syllabe ~e** silabă deschisă. **2.** (*fig.*) sincer, deschis, franc, loial, cinstit; **tenir table ~e** a avea casă deschisă, a avea tot timpul musafiri; **recevoir qqn. à bras ~s** a primi pe cineva cu brațele deschise / cu cordialitate; **caractère ~** caracter deschis, sincer. **3.** rupt, spart; rănit; **avoir le crâne ~** a avea capul spart. **4.** deschis, accesibil; **canal ~ à la navigation** canal deschis navigației. **5.** început, deschis; permis; **chasse ~e** vânătoare permisă. **6.** (*fig.*) declarat, oficial, public; **guerre ~ contre la corruption** război oficial împotriva corupției. **7.** (*fig.*) pătrunzător, viu; **esprit ~** spirit pătrunzător. **8.** (*în expr.*) **traduire à livre ~** a traduce direct / fără pregătire prealabilă / pe loc; **rose ~e** trandafir înflorit; **avoir la main ~e** a fi mână largă / spartă; a fi generos; **front ~** frunte lată.

ouvertement *adv.* (în mod) deschis, sincer, pe față; **parler ~** a vorbi deschis, fără ocolișuri.
ouverture *s.f.* **1.** deschidere; **~ d'une lettre** deschidere a unei scrisori; **~ d'un parachute** deschidere a unei parașute; **~ des travaux du Parlement** deschidere a lucrărilor Parlamentului; **~ de la campagne électorale** deschidere a campaniei electorale; (*jur.*) **~ de crédit** deschidere a unui credit; (*mat.*) **~ d'un angle** deschidere a unui unghi; (*mil.*) **~ du feu** deschidere a focului. **2.** deschizătură; **pratiquer une ~** a face o deschizătură. **3.** propunere; **~s de paix** propuneri de pace. **4.** gaură, gură; **~ d'une grotte** gură a unei grote. **5.** (*muz.*) uvertură. **6.** inaugurare; **~ d'une exposition** inaugurare a unei expoziții. **7.** (*în expr.*) **~ de cœur** sinceritate, franchețe, lealitate, cinste; **~ d'esprit** ușurință de a pricepe, agerime, istețime, inteligență; **avoir de l'~ pour ...** a avea înclinație spre ...
ouvrabilité *s.f.* (*constr.*) proprietatea unui beton de a se lăsa turnat în cofraje.
ouvrable *adj.* (*în expr.*) **jour ~** zi lucrătoare, zi de lucru.
ouvrage I. *s.m.* **1.** muncă, lucru; **~ de dame** lucru de mână (croitorie, broderie); **ne pas avoir d'~** a nu avea de lucru; **se mettre à l'~** a se pune pe lucru; **~ pénible** muncă grea; (*jur.*) **louage d'~** contract de muncă; **table à ~** masă de lucru. **2.** lucru terminat, produs al muncii; **~ à l'aiguille** lucru de mână. **3.** (*mil.*) fortificație; **~ défensif** fortificație defensivă. **4.** (*constr.*) clădire, edificiu. **5.** lucrare, operă literară, filozofică, științifică; **un ~ de philosophie** o lucrare de filozofie; **~ de fiction** operă de ficțiune. **6.** (*fig.*) operă, realizare; **c'est l'~ du hasard** e opera întâmplării. **7.** (*în expr.*) **~s d'art** lucrări de construcție (la șosele, căi ferate, tuneluri); **avoir du cœur à l'~** a munci cu însuflețire / cu tragere de inimă. **II.** *s.f.* (*pop., în expr.*) **de la belle ~** frumoasă treabă.
ouvragé, ~e *adj.* lucrat minuțios / cu migală.
ouvrager *v.t.* a lucra cu migală / cu minuțiozitate.
ouvraison *s.f.* (*text.*) prelucrare a materiilor prime.
ouvrant, ~e I. *adj.* **1.** care se poate deschide, mobil; **toit ~ d'une automobile** capota rabatabilă a unui automobil. **2.** (*în expr.*) **à jour ~ a.** în zorii zilei; **b.** (*jur.*) la începutul zilei de audiențe. **II.** *s.m.* **1.** panou mobil care acoperă o pictură; **les ~s d'un tryptique** panourile unui triptic. **2.** canat de ușă.
ouvré, ~e *adj.* **1.** lucrat, fasonat; confecționat; **bois ~** lemn fasonat. **2.** (*despre lenjerie*) brodat, ornat cu dantelă. **3.** (*în expr.*) **jour ~** zi lucrătoare.
ouvreau *s.m.* gaură de scurgere a sticlei topite (din cuptor).
ouvre-boîte (*pl.* **ouvre-boîtes**) *s.m.* **1.** cheie pentru deschiderea cutiilor de conserve. **2.** (*arg.*) cheie.
ouvre-bouteille(s) *s.m.* mic instrument de decapsulat sticlele.
ouvrer I. *v.r.* (*înv.*) a se apuca de lucru. **II.** *v.t.* a lucra, a prelucra, a fasona.
ouvreur, -euse I. *s.m.* **1.** muncitor într-o fabrică de hârtie. **2.** (*în expr.*) **~ d'huîtres** deschizător de stridii. **II.** *s.m.f.* (*la bridge*) jucător care deschide miza. **III.** *s.f.* plasatoare (la cinema, la teatru).
ouvrier, -ère I. *s.m.f.* **1.** muncitor. lucrător; **~ d'usine** muncitor în uzină; **~ agricole** muncitor agricol; **embaucher des ~s** a angaja muncitori. **2.** (*arg.*) spărgător. **3.** (*în expr.*) **le grand / l'éternel ~** Dumnezeu. **II.** *s.f.* (*la albine, viespi, termite*) lucrătoare. **III.** *adj.* muncitor, muncitoresc; **les questions ouvrières** problemele muncitorești; **la classe ouvrières** clasa muncitoare.
ouvriérisme *s.m.* (*pol.*) **1.** doctrină care acordă prioritate problemelor muncitorești. **2.** teorie care susține superioritatea muncitorilor în a conduce mișcările revoluționare și a gestiona economia unei țări.
ouvrir I. *v.t.* **1.** a deschide; **~ la fenêtre** a deschide fereastra; **~ de grands yeux** a deschide ochii mari; a căsca / a holba ochii; **~ la séance** a deschide ședința; **~ le champ** a deschide perspective; **~ les oreilles / l'oreille** a lua aminte; a deschide urechile; **~ les bras à qqn.** a-și deschide brațele; a întinde cuiva brațele; **~ l'esprit à qqn.** a deschide cuiva mintea, a-l face să înțeleagă; **~ les yeux à qqn.** (*fig.*) a deschide cuiva ochii, a-i lua perdeaua de pe ochi; **~ son cœur / son âme** a-și deschide / a-și descărca sufletul / inima; **~ un testament** a deschide un testament; **~ une fenêtre sur** a deschide perspective asupra; **~ une enquête** a deschide o anchetă. **2. ~ une école** a fonda o școală. **3.** (*în expr.*) **~ la bouche à qqn.** a sili pe cineva să vorbească; (*fam.*) **~ la paupière** a face ochi; (*poet.*) **~ les yeux à la lumière** a veni pe lume; **~ l'œil et le bon** a fi vigilent; a fi cu ochii-n patru; **~ sa bourse à qqn.** a împrumuta pe cineva cu bani; **~ un sillon** a răsturna brazda. **II.** *v.i.* **1.** a (se) deschide; **les magasins ouvrent à 10 h.** magazinele se deschid la ora 10. **2.** a da spre; **le balcon ouvre sur le parc** balconul dă spre parc. **3.** a începe; **la saison théâtrale ouvre par un grand spectacle** stagiunea se deschide printr-un mare spectacol. **III.** *v.r.* **1.** a se deschide; **les fleurs s'ouvrent** florile se deschid / înfloresc. **2.** a-și face o rană; **s'~ le bras** a-și face o rană la braț. **3.** (*în expr.*) **s'~ à qqn.** a se destăinui cuiva.
ouvroir *s.m.* **1.** loc rezervat lucrului de mână, într-o mănăstire. **2.** așezământ de binefacere care asigură de lucru femeilor sărace.
ouzo *s.m.* lichior grecesc parfumat cu anason.
ovaire *s.m.* (*anat., bot.*) ovar.
ovalbumine *s.f.* (*biochim.*) albumina din albușul de ou.
ovale *adj., s.m.* oval.
ovalisation *s.f.* (*mec.*) defect datorat uzurii inegale a pereților cilindrici ai unui motor.
ovaliser *v.t.* a da formă ovală.
ovariectomie *s.f.* (*chir.*) ovariectomie.
ovarien, ~ne *adj.* (*anat.*) ovarian.
ovarite *s.f.* (*med.*) ovarită.
ovation *s.f.* ovație, aclamație.
ovationner *v.t.* a ovaționa, a aclama.
ove *s.m.* (*arhit.*) ovă.
ové, ~e *adj.* în formă de ou.
overdose *s.f.* (*angl.*) doză excesivă de drog, supradoză.
ovibos *s.m.* (*zool.*) bou-moscat (*Ovibos moschatus*).
ovidés *s.m. pl.* (*zool.*) grup de mamifere rumegătoare (bovine, antilope, caprine).

oviducte *s.m.* (*anat.*) oviduct.
ovin, ~e *adj.* ovin, referitor la ovine.
ovinés *s.m. pl.* ovine.
ovipare *adj.*, *s.m.f.* (*zool.*) ovipar, care se reproduce prin ouă.
oviparité *s.f.* (*zool.*) oviparitate, reproducere prin ouă.
oviscapte *s.m.* v. **tarière**.
ovni *s.m.* (*acronim pentru* **objet volant non identifié**) O.Z.N.
ovogenèse, ovogénie *s.f.* (*biol.*) ovogeneză, proces de formare a ovulelor la animale.
ovoglobuline *s.f.* (*biol.*) ovoglobulină.
ovoïdal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* ovoidal, în formă de ou.
ovoïde *adj.* ovoid, în formă de ou, oval.
ovoscope *s.m.* ovoscop, aparat pentru examinarea calității ouălor.
ovovivipare *adj.* (*despre animale*) ovovivipar.
ovoviviparité *s.f.* (*biol.*) mod de reproducere a animalelor ovovivipare.
ovulaire *adj.* ovular, referitor la ovul.
ovulation *s.f.* ovulație, producere de ouă.
ovule *s.m.* (*bot.*, *anat.*, *med.*) ovul.
oxacide *s.m.* (*chim.*) oxacid.
oxalate *s.m.* (*chim.*) oxalat.
oxalide *s.f.*, **oxalis** *s.m.* (*bot.*) plantă bogată în acid oxalic.
oxalique *adj.* (*chim.*, *în expr.*) **acide** ~ acid oxalic.
oxford *s.m.* (*text.*) pânză de bumbac la care urzeala are mai multe culori.
oxydrique *adj.* (*chim.*) oxidric.
oxydryle *s.m.* (*chim.*) oxidril.
oxyacétilénique *adj.* (*chim.*) oxiacetilenic.
oxycarboné, ~e *adj.* (*chim.*) combinat cu acidul de carbon.
oxychlorure *s.m.* (*chim.*) oxiclorură.
oxycoupage *s.m.* (*tehn.*) tăiere cu gaz.
oxycrat *s.m.* (*în antichitatea greacă*) băutură răcoritoare preparată din oțet și apă.
oxydable *adj.* oxidabil.
oxydant, ~e *adj.* (*chim.*) oxidant.
oxydase *s.f.* (*biochim.*) oxidază.
oxydation *s.f.* (*chim.*) oxidare.
oxyde *s.m.* (*chim.*) oxid.
oxyder *v.t.* a oxida.
oxydoréduction *s.f.* (*chim.*) oxidoreducere.
oxygénation *s.f.* **1.** oxigenare. **2.** aplicare de apă oxigenată.
oxygène *s.m.* oxigen.
oxygéné, ~e *adj.* oxigenat.
oxygéner *v.t.* a oxigena.
oxygénothérapie *s.f.* (*med.*) oxigenoterapie.
oxyhémoglobine *s.f.* (*fiziol.*) oxihemoglobină.
oxylithe *s.m.* (*chim.*) oxilit.
oxymel *s.m.* (*înv.*) băutură din apă, miere și oțet.
oxymétrie *s.f.* (*chim.*) oximetrie.
oxymoron *s.m.* (*ret.*) oximoron.
oxyrynques *s.m. pl.* (*zool.*) crabi cu o carapace ascuțită în față.
oxyton *s.m.* (*fon.*) oxiton, cuvânt accentuat pe ultima silabă.
oxyure *s.m.* (*med.*) oxiur.
oxyurose *s.f.* (*med.*) boală provocată de oxiuri (la copii).
oyat *s. m.* specie de plantă care fixează nisipul dunelor.
ozène *s. m.* (*med.*) ozenă.
ozocérite, ozokérite *s. f.* (*mineral.*) ozocherită.
ozone *s. m.* (*chim.*) ozon.
ozoné, ~e *adj.* ozonat.
ozonisation *s. f.* ozonizare.
ozoniser *v.t.* a ozoniza.
ozoniseur, ozonisateur *s. m.* (*tehn.*) ozonizor.
ozonomètre *s. m.* (*tehn.*) ozonometru.
ozonométrie *s. f.* ozonometrie.
ozonosphère *s. f.* ozonosferă.

P

P, p *s.m.* (litera) P, p.
paca *s.m. (zool.)* specie de mamifer rozător din America centrală *(Coelogenys paca).*
pacage *s.m.* **1.** izlaz, pășune. **2.** pășunat; *(jur.)* **droit de~** drept de pășunat.
pacager I. *v.i.* a paște. **II.** *v.t.* a duce vitele la pășunat, la păscut.
pacemaker *s.m. (angl.)* stimulator cardiac.
pacfung, packfung *s.m. (metal.)* pacfong, aliaj de cupru, nichel și zinc, care imită argintul.
pacha *s.m.* pașă.
pachalik *s.m.* pașalâc.
pachto, pachtou *s.m.* limbă indo-europeană, ramura iraniană.
pachyderme I. *adj. (înv.)* cu pielea groasă. **II. 1.** *(zool.) s.m. pl.* pachiderme. **2.** *(fig.)* persoană masivă, voinică.
pachydermie *s.f. (med.)* pahidermie, îngroșare a pielii.
pachyméningite *s.f. (med.)* pahimeningită.
pachypleurite *s.f. (med.)* pahipleurită.
pacificateur, -trice *adj., s.m.f.* pacificator, împăciuitor.
pacification *s.f.* pacificare; împăciuire; împăcare; liniștire.
pacifier *v.t.* **1.** a pacifica, a restabili pacea. **2.** *(fig.)* a calma, a liniști.
pacifique *adj.* pacific, pașnic, calm, liniștit; potolit, stăpânit, domol.
pacifiquement *adv.* (în mod) pașnic, cu calm; în liniște.
pacifisme *s.m. (pol.)* pacifism.
pacifiste *s.m.f., adj. (pol.)* pacifist, adept al pacifismului.
pack *s.m. (angl.)* **1.** banchiză, sloi. **2.** *(la rugby)* pachet, grup de înaintare. **3.** ambalaj din carton cu plastic (pentru sticle, borcane).
pacotille *s.f.* **1.** *(înv.)* marfă exceptată de navlu. **2.** *(peior.)* marfă de proastă calitate. **3.** *(înv.)* mărfuri destinate trocului cu țările orientului. **4.** *(în expr.)* **de~** fără valoare; de proastă calitate.
pacotilleur *s.m.* fabricant de mărfuri proaste.
package *s.m.* așezarea peștelui în butoi.
packer *v.t.* a așeza peștele în butoi.
pacsif, pacson *s.m. (arg.)* **1.** pachet. **2.** *(în expr.)* **mettre le ~** a face un mare efort.
pacte *s.m. (pol.)* pact, acord, aranjament, contract, tratat, convenție; **signer un~** a semna un pact; *(fig.)* **faire un~ avec le diable** a face un pact cu diavolul.
pactiser *v.i.* **1.** a încheia un acord; **~ avec l'ennemi** a încheia un acord cu inamicul. **2.** *(fig. peior.)* a pactiza, a închide ochii, a se învoi; a încălca; **~ avec les principes** a încălca principiile.
pactole *s.m.* sursă de profit, de bogăție; **posséder le~** a fi putred de bogat.
padan, ~e *adj.* din regiunea Padului (Po).
paddock *s.m.* **1.** padoc, loc îngrădit într-o pășune, pentru unele animale domestice. **2.** incintă (pe un câmp de curse) unde sunt plimbați caii. **3.** *(arg.)* pat; **se mettre au ~** a se băga în pat, a se duce la culcare.
paddy *s.m.* orez nedecorticat.
padichah *s.m.* v. **padischah.**
padine *s.f. (bot.)* specie de algă brună.
padischah *s.m. (ist.)* padișah.
padoquer, paddoquer *v.r. (arg.)* a se duce la culcare.
padou, padoue *s.m.* panglică de mătase din bumbac.
paella *s.f. (span.) (culinar)* mâncare spaniolă cu orez, scoici, crustacei etc.
paf I. *interj.* pleosc! poc! **II.** *adj. invar. (pop.)* beat; **il est complètement~** e beat criță. **III.** *s.m. (în expr.)* **beau comme un~** frumos foc; **tomber sur un~** a cădea pe bec.
pagaie *s.f. (mar.)* pagaie, vâslă scurtă cu o singură pală.
pagaïe, pagaille, pagaye *s.f. (fam.)* dezordine, neorânduială, răvășeală, haos, harababură; **en~ a.** în dezordine, vraiște; **b.** în mare cantitate.
pagailleux, -euse *adj. (pop.)* dezordonat.
paganiser I. *v.i. (înv.)* a trăi ca un păgân. **II.** *v.t.* a păgâniza; **~ qqn.** a păgâniza pe cineva, a-l face păgân.
paganisme *s.m.* păgânism.
pagaye *s.f.* v. **pagaïe.**
pagayer I. *v.i. (mar.)* a vâsli cu pagaia. **II.** *v.t.* a împinge o ambarcațiune cu pagaia.
pagayeur, -euse *s.m.f.* luntraș care folosește pagaia.
1. page I. *s.f.* **1.** pagină; **un roman de trois cents ~s** un roman de trei sute de pagini; *(poligr.)* **~ composée** pagină culeasă; **belle ~** pagină de dreapta; **fausse ~** pagină de stânga; **mise en ~** punere în pagină. **2.** foaie; **déchirer une ~** a rupe o foaie. **3.** *(fig.)* pagină, operă (literară, muzicală); **écouter les plus belles ~s de la musique romantique** a asculta cele mai frumoase pagini din muzica romantică. **4.** *(fig.)* pagină, moment istoric, eveniment memorabil; **c'est une belle page de l'histoire de ce pays** este un moment frumos din istoria acestei țări. **5.** *(în expr.)* **tourner la ~** a începe un alt capitol (de viață); **être à la ~ a.** a fi în pas cu moda; **b.** a fi informat; a se ține la curent; **mettre en ~** a pagina. **II.** *s.m. (arg.)* pat, așternut.
2. page *s.m.* **1.** *(ist.)* paj, copil de casă (la un suveran, un senior). **2.** *(în expr.)* **être effronté comme un ~** a fi obraznic; a da ca câinele prin băț.
pagei, pageot *s.m.*, **pagelle** *s.f. (iht.)* specie de pește marin roz-argintiu *(Spagellus centrodontus).*
pageot *s.m. (arg.)* pat; **se mettre au ~** a se băga în scutece.
pager, pageoter *v.t., v.r. (arg.)* a dormi, a se culca.
pagination *s.f.* paginație, paginare.
paginer *v.t.* a pagina, a numerota paginile (unei cărți).
pagne *s.m.* bucată de pânză cu care locuitorii unor țări calde își înfășoară coapsele.

pagnon *s.m. (text.)* postav negru fin (fabricat la Sedan).
pagnoter *v.r. (pop.)* a se culca, a se băga în scutece.
pagode I. *s.f.* **1.** pagodă. **2.** *(înv.)* figurină chinezească de porțelan cu cap mobil. **3.** veche monedă indiană de aur. **II.** *adj. (în expr.)* **manche ~** mânecă evazată.
pagodon *s.m.* pagodă mică.
pagre *s.m. (iht.)* specie de pește marin înrudit cu dorada *(Sparus).*
pagure *s.m. (zool.)* pagurul-pustnic, crustaceu decapod *(Eupagurus prideauxi).*
pahlabi *s.m.* v. **pehlavi.**
paidologie *s.f.* v. **pédologie.**
paie *s.f.* **1.** leafă, salariu, soldă; **toucher sa ~** a-și încasa leafa / solda. **2.** plată; **jour de ~** zi de plată; **bulletin / feuille / fiche de ~** stat de plată. **3.** *(în expr.)* **haute ~** indemnizație suplimentară (la soldă); **il y a une ~ que** de multă vreme; de ani și ani.
paiement, payement *s.m.* **1.** plată; **faire / effectuer un ~** a efectua o plată; **~ d'un impôt** plata unui impozit. **2.** sumă plătită.
païen, ~ne *adj., s.m.f.* **1.** păgân. **2.** *(în expr.)* **jurer comme un ~** a înjura de toți sfinții; a sudui ca un surugiu.
paierie *s.f.* casierie.
paillage *s.m. (hort.)* acoperire, înfășurare cu paie (a unui sol, a unor pomi).
paillard, ~e I. *s.m.f.* libertin, depravat, desfrânat, destrăbălat. **II.** *s.m. (arg.)* saltea. **III.** *adj.* deocheat, deșucheat, licențios; **chanson ~e** cântec deocheat.
paillarder *v.i.* a se destrăbăla, a se deprava.
paillardise *s.f.* **1.** libertinaj, depravare, desfrânare, destrăbălare. **2.** scriere libertină, glumă deocheată.
1. paillasse *s.f.* **1.** saltea de paie, mindir; **coucher sur une ~** a dormi pe o saltea de paie. **2.** partea de scurs vasele la o chiuvetă de bucătărie. **3.** *(pop.)* masă de laborator. **4.** *(pop.)* burtă; **crever la ~ à qqn.** a tăia burta cuiva, a-l ucide cu o armă albă.
2. paillase *s.m.* paiață, măscărici; clovn.
paillasson *s.m.* **1.** rogojină. **2.** ștergător de picioare.
paillassonnage *s.m. (hort.)* învelire / acoperire cu rogojini.
paillassonner *v.t. (hort.)* a înveli / acoperi cu rogojini.
paille I. *s.f.* **1.** pai; **~ du blé** paiul grâului; **chapeau de ~** pălărie de pai. **2.** paie; **litière de ~** culcuș de paie; *(fig. fam.)* **feu de ~** foc de paie, elan trecător, pasiune trecătoare, efemeră; **homme de ~** om de paie, prepus. **3.** tub subțire din plastic pentru sorbit unele băuturi. **4.** *(metal.)* defect de fuziune. **5.** defect într-o piatră prețioasă. **6.** *(în expr.)* **mettre qqn. sur la ~** a aduce pe cineva în sapă de lemn; a lăsa pe cineva sărac lipit pământului; **tirer à la courte ~** a trage la sorți; **~ de fer** sârmă de parchet; **vin de ~** vin dulce făcut din struguri copți pe paie; **rompre la ~ avec qqn. a.** a strica căruța; a rupe relațiile; **b.** a strica o afacere; *(pop.)* **une ~ a.** o nimica toată; **b.** îndelung; multă vreme; *(pop.)* **passer la ~ de fer** a cânta muzică de pahar într-un restaurant (mergând din masă în masă); *(pop.)* **allumer la ~** a declanșa o acțiune polițienească; **mourir sur la ~** a muri în mizerie; *(fam.)* **cela enlève / emporte la ~** este excelent. **II.** *adj. invar.* pai, de culoarea paiului; **jaune ~** galben-pai.
1. paillé *s.m.* **1.** *(agr.)* gunoi de paie nefermentat. **2.** așternut de paie pentru cai.
2. paillé, ~e *adj.* **1.** de culoarea paiului; ca paiul. **2.** cu paie; **chaise ~e** scaun cu paie. **3.** *(metal.)* cu un defect de fabricație.
paillée *s.f. (agr.)* grămezi de snopi pe arie.
paille-en-queue (*pl.* **pailles-en-queue**) *s.m. (ornit.)* faeton.
1. pailler *s.m.* **1.** pătul, hambar. **2.** claie de paie. **3.** *(prov.)* **un chien et un coq sont forts sur leur ~** tot cocoșul pe gunoiul lui cântă.
2. pailler *v.t.* a înveli cu rogojini; **~ des rosiers pour les protéger du froid** a înveli cu rogojini trandafirii pentru a-i feri de ger.
1. paillet *s.m. (mar)* paiet, dispozitiv pentru astuparea din exterior a spărturilor produse la bordul unei nave.
2. paillet *adj. m.* (despre vin) deschis la culoare.
3. paillet *s.m.* lamă de oțel la tija unui zăvor.
pailletage *s.m.* împodobirea cu paiete, paietare.
pailleté, ~e *adj.* paietat, împodobit cu paiete; **blouse ~e** bluză paietată.
pailleter *v.t.* a paieta, a împodobi cu paiete.
pailleteur *s.m.* muncitor care spală aurul în râuri; zlătar.
paillete *s.f.* **1.** fir de aur în nisipul unor râuri. **2.** fulgi; **savon en ~s** fulgi de săpun. **3.** paietă; **robe à ~s** rochie cu paiete. **4.** defect al unei pietre prețioase.
pailleur, -euse *s.m.f.* **1.** vânzător de paie. **2.** cărăuș de paie. **3.** împletitor de scaune de paie.
pailleux, -euse *adj.* **1.** *(agr.) (despre gunoi de paie)* neputrezit, nefermentat. **2.** *(metal.)* cu defect sau impurități.
paillis *s.m. (agr.)* strat de gunoi cu paie pentru ocrotirea recoltei.
paillon *s.m.* **1.** foiță de metal folosită în giuvaergerie. **2.** paion, împletitură de paie pentru sticle. **3.** verigă dintr-un lănțișor. **4.** filtru de paie (pentru leșie).
paillot *s.m. (înv.)* salteluță de paie pentru paturile de copii (pentru a absorbi umezeala).
paillote *s.f.* colibă de paie în țările calde.
pain *s.m.* **1.** pâine; **~ bis** pâine neagră; **~ de munition** pâine de manutanță, soldățească; **être bon comme un bon ~** a fi bun ca pâinea caldă; **ôter ie ~ de la bouche à qqn.** a lua cuiva pâinea de la gură; **se vendre comme des petits ~s a** se vinde ca pâinea caldă. **2.** *(fig.)* pâine, hrană, existență; **gagner son ~ à la sueur de son front** a-și câștiga existența cu sudoarea frunții. **3.** *(în expr.)* **~ d'épice** turtă dulce; **~ de cretons** jumări de porc; **~ de sucre** căpățână de zahăr; **de savon** calup de săpun; **avoir du ~ sur la planche** a avea mult de lucru; **long comme un jour sans ~** lung / mare ca o zi de post; **manger son ~ blanc le premier a.** a porni cu dreptul; **b.** a începe cu ce e mai plăcut; **manger son ~ dans sa poche** a-și mânca de sub unghii / de sub tălpi; **pour une bouchée de ~** pentru nimica toată; **perdre le goût du ~** a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii; **faire passer le goût du ~ à qqn.** a-i face

cuiva de petrecanie; **je ne mange pas de ce ~-là** nu se prinde; nu ține; **il ne vaut pas le ~ qu'il mange** face umbră pământului degeaba; **avoir son ~ cuit** a-și avea existența asigurată; *(pop.)* **ça ne mange pas de ~** nu prezintă nici un risc financiar; *(pop.)* **recevoir un ~ sur la gueule** a primi un pumn în mutră; *(arg.)* **~ dur a.** zgârie-brânză; **b.** afacere neinteresantă; *(arg.)* **faire le ~ avec la police** a denunța; *(prov.)* **qui a faim mange tout ~** foamea nu alege bucatele; *(prov.)* **nul ~ sans peine** nimica nu-i fără osteneală.

paindépicier *s.m. (înv.)* **1.** fabricant de turtă dulce. **2.** negustor de turtă dulce.

1. pair *s.m.* **1.** *(ist.)* pair, mare vasal al regelui Franței. **2.** membru al camerei superioare în timpul Restaurației franceze și sub Louis-Philippe. **3.** *(în Anglia)* membru al camerei lorzilor *(peer)*.

2. pair, ~e I. *adj.* **1.** cu soț; **nombre ~** număr cu soț, număr par. **2.** *(anat. în expr.)* **organes ~s** organe duble și simetrice; les **yeux, les reins sont des organes ~s** ochii, rinichii sunt organe duble și simetrice. **II.** *s.m.* **1.** egalitate *(fin. ec.)* **~ de l'or d'une monnaie** egalitate a valorii unei monezi cu aurul. **2.** *(la pl.)* egali; **être jugé par ses ~s** a fi judecat de egalii săi, de cei de o seamă cu el; **traiter qqn. de ~ a compagnon** a trata pe picior de egalitate; **3.** *(în expr.)* **être hors de ~** a nu suferi comparație; **être au ~ dans une maison** a sta pe casă și masă (fără salariu); **aller de ~** a se potrivi; a merge mână în mână.

paire *s.f.* **1.** pereche; cuplu; **une ~ de chaussures** o pereche de pantofi. **2.** *(în expr.)* **c'est une autre ~ de manches** e o altă mâncare de pește; altă gâscă în altă traistă; *(pop.)* **se faire la ~** a o întinde, a pleca, a o șterge; *(pop.)* **cette bonne ~!** ce poantă bună!; *(pop.)* **dîner à la ~** a mânca fără a plăti.

pairement *adv.* în pereche; *(mat.)* **nombre ~ pair** număr a cărui jumătate e un număr par.

pairesse *s.f.* **1.** *(înv.)* soție a unui pair (în Franța). **2.** *(în Anglia)* soția unui membru al camerei lorzilor. **3.** *(în Anglia)* membră a camerei lorzilor.

pairie *s.f.* **1.** *(ist.)* titlu, rang de vasal al regelui Franței. **2.** *(ist.)* domeniu al unui vasal al regelui Franței. **3.** *(în Anglia) (în expr.)* **~ femeile** titlu de pair transmisibil femeilor.

paisible *adj.* **1.** pașnic, liniștit, blajin, bun; **un homme ~** un om pașnic, blajin. **2.** timid, liniștit, netulburat; **sommeil ~** somn liniștit, netulburat. **3.** *(jur. în expr.)* **~ possesseur d'une terre** posesor netulburat (de nimeni) al unui pământ.

paisiblement *adv.* **1.** (în mod) tihnit, în tihnă; **vivre ~** a trăi în tihnă. **2.** în liniște, cu calm; **la foule se retira ~** mulțimea se retrase în liniște.

paissance *s.f.* pășunat, păscut; **bêtes en ~** animale duse la pășunat.

paisseau *s.m. (reg.)* arac.

paisson *s.m.* **1.** păscut. **2.** *(înv.)* nutreț. **3.** *(piel.)* instrument circular din fier pentru întins pieile.

paissonnier, -ère *s.m.f.* persoană care duce vitele la păscut.

paître I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a hrăni o pasăre de pradă; **~ un faucon** a hrăni un șoim. **2.** *(înv.)* a duce vitele la pășune, a paște vitele. **3.** a paște; **les bêtes paissent l'herbe** vitele pasc iarba. **II.** *v.i.* **1.** a paște; **mener ~ les bêtes** a duce vitele la păscut. **2.** *(în expr.)* **envoyer qqn. ~** a trimite pe cineva la plimbare; a da papucii cuiva. **III.** *v.r. (în expr.)* **se ~ de vent** a-i plăcea să fie lăudat.

paix *s.f.* **1.** pace, înțelegere; **vivre en ~ avec ses semblables** a trăi în liniște cu semenii săi. **2.** (stare de) pace; **temps de ~** timp de pace. **3.** tratat de pace; **signer la ~** a semna tratatul de pace. **4.** pace, tihnă, liniște; **laisser qqn. en ~** a lăsa pe cineva în pace, a-i da pace; **fichez-moi la ~** lasă-mă în pace; scutește-mă; *(pop.)* lasă-mă că-s urmărit. **5.** *(în expr.)* **être en ~ avec sa conscience** a fi cu cugetul împăcat / cu conștiința împăcată; **mettre sa conscience en ~** a-și liniști conștiința / cugetul; *(prov.)* **mieux vaut en ~ un œuf, qu'en guerre un bœuf** mai bine varză acră cu-nvoială decât zahăr dulce cu cârteală; *(prov.)* **qui de tout se tait de tout a ~** cine tace merge în pace.

1. pakistanais, ~e *adj.* pakistanez, din Pakistan.

2. Pakistanais, ~e *s.m.f.* pakistanez, locuitor din Pakistan.

pal (*pl.* **~s**) *s.m.* țeapă, țepușă; **le suplice du ~** tortura tragerii în țeapă.

palabre *s.f.* **1.** *(înv.)* dar făcut unui rege negru (Africa) pentru a-i câștiga bunăvoința. **2.** tratative cu ocazia remiterii darului (v. **1.**). **3.** palavre, baliverne; discuții interminabile.

palabrer *v.i.* **1.** a pălăvrăgi. **2.** a delibera (v. **palabre 2.**).

palace *s.m. (angl.)* hotel de lux.

palache *s.f.* v. **palanche.**

paladin *s.m.* **1.** *(ist.)* paladin, cavaler din suita lui Carol cel Mare. **2.** cavaler rătăcitor. **3.** *(fam.)* om curajos.

palafitte *s.m.* palafită, locuință lacustră din neolitic.

1. palais *s.m.* **1.** palat; **le ~ de L'Élysée** palatul Élysée. **2.** *(jur. în expr.)* **le ~ de justice** palatul justiției; **les gens du / de ~** magistrații, avocații; **le style du ~** limbajul special al actelor juridice, al pledoariilor.

2. palais *s.m.* **1.** *(anat.)* palat, cerul gurii. **2.** *(fig.)* gust; **avoir le ~ fin** a avea gustul fin.

palan *s.m.* palan, macara formată din mai mulți scripeți.

palanche *s.f.* cobiliță.

palançon *s.m. (constr.)* șipcă pentru consolidat chirpiciul.

palancre, palangre *s.f. (pesc.)* frânghie de-a lungul căreia sunt prinse undițe.

palangrotte *s.f. (pesc.)* undiță mică cu mai multe cârlige, pentru pescuitul la adâncime.

palanque *s.f.* palancă, întăritură din trunchiuri de copaci înfipți vertical.

palanquée *s.f. (mar.)* încărcătură ridicată o dată de un palan.

palanquer I. *v.i. (mar.)* a manevra un palan. **II.** *v.t.* a construi o palancă.

palanquin *s.m. (în Orient)* litieră, lectică, hamac purtat de oameni sau de elefanți, cămile.

palastre, palâtre *s.m. (tehn.)* cutia metalică unde se află mecanismul unei broaște.

palatal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** *(fon.)* palatal; **voyelles ~es** vocale palatale. **2.** *(anat.)* referitor la cerul gurii. **II.** *s.f.* palatală; **une ~e** o palatală.
palatalisation *s.f. (fon.)* palatalizare.
palatalisé, ~e *adj. (fon.)* palatalizat.
palataliser *v.t. (fon.)* a palataliza.
1. palatin, ~e *adj. (anat.)* palatin, palatal, referitor la cerul gurii; **la voute palatine** bolta palatină.
2. palatin, ~e I. *adj.* **1.** *(despre persoane)* palatin, cu funcție în palatul unui suveran; **comte ~** conte palatin. **2.** referitor la palatinat. **II.** *s.m.* **1.** palatin, mare demnitar. **2.** guvernator de provincie în Polonia. **3.** vice-rege în Ungaria.
palatinat *s.m. (ist.)* **1.** palatinat, demnitate de palatin. **2.** teritoriu administrat de un palatin. **3.** teritoriu sub stăpânirea unui palatin.
palatine *s.f. (înv.)* garnitură de blană pusă pe umeri.
palâtre *s.m.* v. **palastre.**
palatite *s.f. (med.)* palatită, inflamație a cerului gurii.
1. pale *s.f.* **1.** *(mar.)* latul vâslei. **2.** vană (la rezervoare, ecluze). **3.** pală, braț de elice, de rotor.
2. pale, palle *s.f. (bis. catol.)* bucată de carton cu pânză albă, cu care se acoperă potirul.
pâle *adj.* **1.** palid, gălbejit, pierit, fără culoare; **une figure ~** o figură palidă. **2.** pal, tern, spălăcit, stins, șters; **une lumière ~** o lumină ternă. **3.** *(arg. mil. în expr.)* **se faire porter ~** a face pe bolnavul. **4.** *(arg. în expr.)* **~ des genoux** obosit.
pale-ale (*pl.* **pale-ales**) *s.m. (angl.)* bere blondă englezească.
palée *s.f. (constr.)* palee, picior de susținere a unui pod de lemn.
paléanthropiens *s.m. pl. (paleont. înv.)* hominizi fosili din pleistocen.
palefrenier *s.m.* rândaș la cai.
palefroi *s.m.* cal de paradă, de ceremonii.
palémon *s.m. (zool.)* crevete de stâncă (*Palaemon serratus).*
paléoarchéologie *s.f.* paleoarheologie, arheologie a preistoriei.
paléobotanique *s.f.* paleobotanică, studiul plantelor fosile.
paléoarchéologique *adj.* paleoarheologic, referitor la paleoarheologie.
paléocène *s.m. (geol.)* paleocen, prima epocă a paleogenului.
paléochretien, ~ne *adj.* referitor la arta primilor creștini, paleocreștin.
paléoclimatologie *s.f.* paleoclimatologie, studiul variațiilor climei în trecutul geologic al pământului.
paléoécologie *s.f.* paleoecologie, studiul condițiilor de viață ale animalelor și vegetalelor din trecutul pământului.
paléoethnologie *s.f.* v. **palethnologie.**
paléogène *s.m. (geol.)* paleogen, prima perioadă a neozoicului (era terțiară).
paléogéographie *s.f.* paleogeografie, geografie a perioadelor geologice.
paléographe *s.m.f., adj.* paleograf, specialist în paleografie.
paléographie *s.f.* paleografie, descifrarea scrierilor vechi.
paléographique *adj.* paleografic, referitor la paleografie.
paléohistologie *s.f.* paleohistologie, studiul țesuturilor animalelor fosile.
paléolithique *s.m., adj. (geol.)* paleolotic.
paléomagnétisme *s.m.* paleomagnetism, măsurarea magnetismului terestru în erele geologice.
paléontologie *s.f.* paleontologie, studiul fosilelor.
paléontologique *adj.* paleontologic, referitor la paleontologie.
paléontologiste, paléontologue *s.m.f.* paleontolog, specialist în paleontologie.
paléopathologie *s.f.* studiul bolilor la animalele fosile.
paléopithèque *s.m.* paleopitec, maimuță antropomorfă fosilă.
paléornis *s.m. (ornit.)* papagalul-cu-colier (*Paleornis torquata).*
paléosol *s.m.* paleosol, sol format în trecutul geologic al pământului.
paléothérium *s.m. (geol.)* paleoteriu, mamifer din terțiar.
paléozoique *s.m., adj. (geol.)* paleozoic, era primară.
paleron *s.m.* **1.** spată (la animale). **2.** *(arg. în expr.)* **se donner du ~** a mirosi urât, a puți.
1. palestinien, ~ne *adj.* palestinian, din Palestina; **territoire ~** teritoriu palestinian.
2. Palestinien, ~ne *s.m.f.* palestinian, locuitor din Palestina.
palestre *s.f. (în antichitate)* **1.** palestră, loc amenajet pentru exerciții de gimnastică și lupte. **2.** școală de educație fizică la Atena.
palet *s.m.* disc de metal sau de piatră care se aruncă spre o țintă (la hockey).
palethnologie, paléoethnologie *s.f.* paleoetnologie, studiul popoarelor dispărute.
paletot *s.m.* **1.** palton scurt. **2.** *(fam.)* îmbrăcăminte tricotată. **3.** *(pop. în expr.)* **sauter / tomber sur le ~, mettre le main sur le ~ à qqn.** a pune mâna pe cineva; a aresta; **secouer le ~ à qqn.** a brutaliza pe cineva; **prendre / se mettre qqch. sur le ~** a-și asuma răspunderea pentru ceva; **un ~ sans manches, ~ de sapin** sicriu, pardesiu de scânduri.
palette *s.f.* **1.** *(pict.)* paletă. **2.** *(fig.)* colorit; **ce tableau a une riche ~** acest tablou are un colorit bogat. **3.** *(sport)* paletă. **4.** *(mil. în expr.)* **~ de marqueur** paletă indicând trăgătorilor punctele de impact pe o țintă. **5.** pulpa din față (la porc, la oaie). **6.** *(tehn.)* paiă de dimensiuni mici. **7.** lopățică cu care se lovește mingea la tenisul de masă. **8.** *(înv.)* nuia de bătut elevii la palmă. **9.** *(pop.)* dinte incisiv. **10.** *(pop.)* limbă. **11.** lopățică de bătut rufele. **12.** platformă de transportat mărfuri. **13.** vas de colectat sânge. **14.** paletă, cuțit cu lamă lată pentru scos prăjiturile din cuptor.
palettisation *s.f. (tehn.)* paletizare, manipulare și încărcare a mărfurilor cu ajutorul unor platforme speciale.
palettiser *v.t. (tehn.)* a manipula și a încărca mărfuri pe platforme speciale.

palétuvier *s.m. (bot.)* specie de arbore exotic înrudit cu manglierul.
pâleur *s.f.* paloare, paliditate; gălbejeală; lividitate; ~ **du teint** paloarea tenului.
pâli *s.m.* limbă veche din India, apropiată de sanscrită, vorbită astăzi de preoții budiști din Sri Lanka.
pâlichon, ~ne *adj. (fam.)* palid, gălbejit.
palier *s.m.* **1.** *(constr.)* palier; odihnă; **voisins de ~** vecini de palier. **2.** palier, porțiune orizontală din traseul unei căi ferate, al unei șosele. **3.** *(tehn.)* lagăr. **4.** *(fig.)* treaptă; grad; fază de stabilitate în decursul unei evoluții; **le développement économique a atteint un ~** dezvoltarea economică a atins un grad de stabilitate. **5.** *(în expr.)* **par ~s** pe etape, treptat; *(av.)* **vol en ~** zbor la înălțime constantă.
palière *adj. f. (constr. în expr.)* **porte ~** ușă care se deschide pe palier; **marche ~** treaptă la nivelul palierului.
palification *s.f.* **1.** întărire cu piloni. **2.** întăritură de piloni.
palifier *v.t.* a întări cu piloni.
palikare, palicare *s.m.* palicar, voluntar grec în războiul de independență al Greciei (1821).
palilalie *s.f. (med.)* palilalie, tulburare a vorbirii constând în repetarea involuntară a unor cuvinte dintr-o frază.
palimpseste *s.m.* palimpsest.
palindrome *s.m., adj.* palindrom, grup de cuvinte care poate fi citit de la dreapta la stânga sau invers, păstrându-și sensul.
palingenése *s.f. (geol.)* palingeneză, fenomen de formare a magmei prin topirea unor roci preexistente.
palingénésie *s.f.* **1.** *(fil.)* palingenezie, reîntoarcerea periodică a acelorași evenimente. **2.** *(fig.)* regenerare, reînnoire, morală, resurecție.
palingénésique *adj.* palingenezic, referitor la palingenezie.
palinodie *s.f.* **1.** *(antichitate)* piesă în versuri în care autorul retracta cele afirmate anterior. **2.** *(înv. în expr.)* **chanter la ~** a retracta, a se dezavua. **3.** *(fig. peior.)* retractare, schimbare de atitudine; **~ d'un politicien** schimbare de atitudine a unui politician.
pâlir I. *v.i.* **1.** a păli, a deveni palid, livid, a se îngălbeni; **~ d'émotion** a se îngălbeni de emoție. **2.** a păli, a se trece; a se ofili; **la lune pâlit peu à peu, l'aube s'annonce** luna pălește puțin câte puțin, se anunță zorile. **3.** *(în expr.)* **~ sur ses livres** a sta mereu cu nasul în cărți, a se ofili citind; **son étoile commence à ~** îi apune steaua; **faire ~ qqn.** a face pe cineva să se îngălbenească de invidie. **II.** *v.t.* a păli; a îngălbeni; a gălbeji; **sa longue maladie l'a pâli** boala lungă l-a gălbejit.
palis *s.m.* **1.** par, ulucă, bulumac. **2.** loc împrejmuit cu pari.
palissade *s.f.* **1.** gard de uluci, zăplaz, palisadă. **2.** gard viu.
palissadement *s.m.* împrejmuire cu uluci.
palissader *v.t.* a împrejmui cu uluci.
palissage *s.m. (hort.)* legarea ramurilor de spalier.
palissandre *s.m.* **1.** *(bot.)* palisandru (*Jacaranda ohtusifolia*). **2.** lemn de palisandru.
pâlissant, ~e *adj.* care pălește; **lumière ~e** lumină care pălește.
palisser *v.t. (hort.)* a lega pe spalier (ramuri).
palisson *s.m. (piei.)* unealtă de stoluit pielea.
palissonner *v.t. (piel.)* a stolui pielea.
palissonneur *s.m. (piei.)* stoluitor.
paliure *s.m. (bot.)* arbust ghimpos din care se face gard viu (*Paliurus*).
1. palladium *s.m.* **1.** *(ist.)* paladiu, statuie a zeiței Pallas Atena. **2.** scut, pavăză, garanție, chezășie.
2. palladium *s.m. (chim.)* paladiu.
palie *s.f.* v. **pale (2).**
palléal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (zool.)* referitor la învelișul moluștelor.
palliatif, -ive I. *adj.* paliativ, care ameliorează temporar, fără a înlătura cauza (bolii); **remède ~** remediu paliativ, temporar. **II.** *s.m.* paliativ, măsură provizorie, soluție de moment.
pallier *v.t.* **1.** a acoperi, a deghiza; **~ les fautes de qqn.** a acoperi greșelile cuiva. **2.** a atenua, a alina; **~ les conséquences d'une déclaration imprudente** a atenua consecințele unei declarații imprudente.
pallikare *s.m.* v. **palikare.**
pallium *s.m.* **1.** *(antichitate)* palium, mantie purtată de grecii din antichitate. **2.** *(bis. catol.)* fâșie de lână albă brodată cu cruci negre purtată de înalții prelați catolici peste veșmintele de slujbă.
palma-christi *s.m. (bot. înv.)* ricin, căpușă (*Ricinus communis*).
palmaire *adj. (anat.)* palmar, referitor la palmă; al palmei; **muscles ~s** mușchii palmei.
palmarès *s.m.* palmares, listă cu laureați ai unor concursuri; tabel de onoare.
palmarium *s.m.* seră de palmieri.
palmature *s.f. (med.)* palmatură, malformație congenitală constând în unirea degetelor printr-o membrană.
1. palme *s.f.* **1.** frunză / ramură de palmier. **2.** *(înv.)* palmier; **huile de ~** ulei de palmier; **vin de ~** suc fermentat de palmier. **3.** labă de cauciuc (pentru înotul submarin, prinsă de picior). **4.** *(arhit.)* ornament în formă de frunză de palmier stilizată. **5.** *(fig.)* victorie; **remporter la ~** a cuceri victoria. **6.** distincție în formă de frunză de palmier; **les ~s académiques** palmele academice.
2. palme *s.m.* măsură de lungime la romani.
palmé, ~e *adj. (bot., zool.)* palmat, palmiform, de forma unei mâini deschise.
1. palmer *s.m. (tehn.)* palmer; micrometru.
2. palmer *v.t.* a turti capul acului (pentru a-i face urechea).
palmeraie *s.f.* plantație cu palmieri.
palmette *s.f.* **1.** *(arhit.)* palmetă, ornament în formă de frunză de palmier. **2.** așezare simetrică a ramurilor de pomi în spalier.
palmier *s.m. (bot.)* palmier.
palmifide, palmatifide *adj. (bot.)* **1.** cu lobii tăiați până în mijlocul limbului. **2.** cu nervuri palmate.
palmilobé, ~e *adj. (bot.)* cu lobii rotunjiți.

palmipède *adj., s.m. (ornit.)* palmiped; **oiseaux ~s** păsări palmipede.
palmiste *s.m. (bot.)* specie de palmier cu muguri comestibili.
palmite *s.m.* măduvă comestibilă de palmier.
palmitine *s.f. (chim.)* palmitină.
palmitique *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid palmitic.
palmure *s.f.* membrană care unește degetele la unele animale.
1. palois, ~e *adj.* referitor la orașul Pau.
2. Palois, ~e *s.m.f.* locuitor din orașul Pau.
palombe *s.f. (ornit.)* porumbelul-gulerat (*Columba palumbus).*
palonnier *s.m.* **1.** orcic, cruce la căruță. **2.** *(av.)* palonier.
palot *s.m.* **1.** nume de lopățică. **2.** țăruș de care se prinde năvodul.
pâlot, ~te *adj. (fam.)* palid, gălbejit.
palourde *s.f. (zool.)* specie de scoică comestibilă.
palpable *adj.* **1.** palpabii, care se poate pipăi; **un objet ~** un obiect palpabil, concret. **2.** *(fig.)* limpede, clar, evident, sigur; **vérité ~** adevăr evident.
palpation *s.f. (med.)* palpare.
palpe *s.m. (zool.)* mică antenă la crustacee.
palpébral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* palpebral, referitor la pleoapă.
palper *v.t.* **1.** *(med.)* a palpa; **~ un patient** a palpa un pacient. **2.** *(fig. fam.)* a încasa bani. **3.** *(pop.)* a căuta prin buzunarele cuiva; a perchezitiona.
palpeur *s.m. (tehn.)* palpator.
palpitant, ~e I. *adj.* **1.** palpitant; care palpită; **un cœur ~** o inimă care palpită. **2.** *(fig. fam.)* palpitant, pasionant, captivant; **un film ~** un film captivant. **II.** *s.m. (pop.)* inimă.
palpitation *s.f.* **1.** palpitație, pulsație, bătaie de inimă. **2.** *(fig.)* emoție puternică.
palpiter *v.i.* **1.** *(med.)* a palpita, a avea palpitații; **le corps du blessé palpitait encore** corpul rănitului palpita încă. **2.** *(despre inimă)* a palpita, a zvâcni. **3.** *(fig.)* a palpita, a fremăta, a se înfiora, a tresălta; **~ d'émotion** a fremăta de emoție.
palplanche *s.f. (constr. min.)* palplanșă.
palsambleu *interj. (înv.)* fir-ar să fie!
paltoquet *s.m.* **1.** *(înv.)* bădăran, mitocan, mârlan. **2.** persoană vanitoasă, lipsită de valoare, neînsemnată.
palu *s.m. (pop.)* **1.** paludism. **2.** *(în expr.)* **~ breton** beție.
paluche *s.f. (pop.)* **1.** mână; **un coup de ~** o mână de ajutor. **2.** *(în expr.)* **s'emmêler les ~s** a cânta note false la pian.
palud, palude, palus *s.m.* **1.** *(reg.)* paludă, mlaștină. **2.** *(în reg. Bordeaux)* veche mlaștină asanată plantată cu viță de vie.
paludarium *s.m.* acvariu pentru creșterea broaștelor, salamandrelor.
paludéen, ~ne *adj.* **1.** paludean, specific bălților; **plantes ~nes** plante specifice bălților. **2.** *(med.)* paludic, referitor la paludism; **fièvre ~ne** friguri de baltă, paludism.
paludier, -ère *s.m.f.* lucrător care extrage sare din bălțile sărate.
paludine *s.f. (zool.)* specie de moluscă de nămol, de apă dulce.
paludisme *s.m. (med.)* paludism, malarie.
paludologie *s.f. (med.)* malariologie, studiul paludismului.
paludothérapie *s.f. (med.)* malarioterapie.
palus *s.m.* v. **palud.**
palustre *adj.* v. **paludéen.**
palynologie *s.f.* palinologie, studiul polenului și al sporilor.
pâmer *v.r.* **1.** *(înv.)* a leșina. **2.** *(fig.)* a leșina; a se prăpădi; **se ~ de rire** a leșina / a se prăpădi de râs. **3.** a se pama (după), a se prăpădi (după); a nu mai putea; **se ~ de joie** a nu mai putea de bucurie; **se ~ d'aise** a fi în al nouălea cer; a pluti în aer.
pâmoison *s.f.* **1.** *(înv.)* leșin; sincopă. **2.** *(ir.)* **tomber en ~** a leșina.
pampa *s.f.* pampas; vastă câmpie acoperită cu ierburi și tufișuri, din America de Sud.
pampéro *s.m.* vânt puternic din pampas.
pamphlet *s.m.* pamflet, diatribă; satiră.
pamphlétaire *adj., s.m.f.* pamfletar; **style ~** stil pamfletar.
pampille *s.f.* ornament de pasmanterie.
pamplemousse *s.m.* sau *f.* fruct de grepfrut.
pamplemoussier *s.m. (bot.)* grepfrut (*Citrus decumana).*
pampre *s.m.* **1.** ramură de viță cu frunze și struguri. **2.** *(arhit.)* ornament în formă de frunză de viță. **3.** *(lit.)* via, strugurii.
1. pan *s.m.* **1.** poală, pulpană; **le ~ d'une robe** poala unei rochii. **2.** *(constr.)* bucată; **un ~ de mur** o bucată de zid. **3.** *(geom.)* față de poliedru. **4.** *(fig.)* parte, bucată; **un ~ de ciel** o parte din cer.
2. pan! *interj.* pac! poc! buf!
pana, panne *s.f. (arg.)* **1.** vechituri; antichități. **2.** *(la teatru)* rol de figurație, neînsemnat.
panacée *s.f.* panaceu, remediu universal.
panachage *s.m.* amestecare, amestecătură; combinare, împestrițare.
panache *s.m.* **1.** panaș, smoc de pene colorate folosit ca ornament (la pălării). **2.** *(fig.)* trâmbă, val, sul; **un ~ de fumée** un val de fum; **de grands ~s de fumée s'élevaient des usines** valuri mari de fum se ridicau din uzine. **3.** *(arhit.)* ornament în formă de pene. **4.** *(arhit.)* suprafața triunghiulară a pandantivului unei bolți. **5.** *(fig.)* bravură; fast, strălucire; **aimer le ~** a-i plăcea fastul, strălucirea.
panaché, ~e *adj.* **1.** *(rar)* panașat, împodobit / ornat cu panaș. **2.** pestriț, compus din elemente variate; *(culinar)* **salade ~e** salată din mai multe feluri de legume; **glace ~e** înghețată de mai multe feluri, asortată; **un demi~** o jumătate de litru de bere amestecată cu limonadă.
panacher I. *v.t.* **1.** *(rar)* a împodobi cu panaș. **2.** a împestrița, a compune din culori diferite; **~ un bouquet** a compune un buchet din flori diferite; **cette tulipe commence à ~** această lalea începe să ia culori diferite, pestrițe.

panachure *s.f.* amestec; împestrițătură, bălțătură, tărcătură.
panade I. *s.f.* **1.** supă din pâine, apă, unt, cu lapte și un gălbenuș. **2.** *(în expr.)* **être / tomber dans la ~** a fi / a trăi în mizerie. **II.** *adj. (pop.)* moale, molâu.
panader *v.r. (înv.)* a se umfla în pene; a se împăuna.
panadeux *s.m. (pop.)* nevoiaș, persoană care se zbate în mizerie.
panafricain, ~e *adj. (pol.)* panafrican, referitor la panafricanism.
panafricanisme *s.m. (pol.)* panafricanism.
panais *s.m. (bot.)* păstârnac (*Pastinaca sativa).*
Panam, Paname *s.m. (arg.)* Paris.
panama *s.m.* (pălărie de) panama.
1. panaméen, ~ne *adj.* panamean, din Panama.
2. Panaméen, ~ne *s.m.f.* panamez, locuitor din Panama.
panaméricain, ~e *adj. (pol.)* panamerican.
panaméricanisme *s.m. (pol.)* panamericanism.
panarabe *adj. (pol.)* panarab.
panarabisme *s.m. (pol.)* panarabism.
panard, ~e I. *adj. (despre cai)* cu picioarele în x. **II.** *(pop.)* picior; **traîner les ~s** a târî picioarele.
panaris *s.m. (med.)* panarițiu.
panasserie *s.f.* **1.** specialități de pâine. **2.** fabricare de specialități de pâine.
panatela, panatella *(pl.* **~s**) *s.m.* nume de havană lungă și subțire.
panathéenées *s.f.pl. (antichititatea greacă)* panatenee, sărbători ateniene în onoarea zeiței Atena.
panax, panace *s.m. (bot.)* specie de arbust exotic a cărui rădăcină are proprietăți tonice (fam. araliaceelor).
panca, panka *s.m.* ventilator în formă de evantai agățat în tavan.
pancalisme *s.m. (fil.)* pancalism, doctrină filozofică ce subordonează întreaga realitate categoriei frumosului.
pancarte *s.f.* pancartă, panou.
panchen-lama *(rel.)* șef religios tibetan.
panchromatique *adj. (foto.)* pancromatic, sensibil la toate culorile.
panclastite *s.f.* nume de exploziv.
pancosmisme *s.m. (fil.)* pancosmism.
pancrace *s.m. (antichitatea greacă)* pancrațiu, probă atletică la vechii greci combinând exercițiul gimnastic cu pugilatul.
pancratiaste *s.m. (antichitatea greacă)* atlet care practica lupta / gimnastica cu pugilatul.
pancréas *s.m. (anat.)* pancreas.
pancréatine *s.f. (biochim.)* pancreatină.
pancréatique *adj. (anat.)* pancreatic.
pancréatite *s.f. (med.)* pancreatită.
panda *s.m. (zool.)* panda, ursul-pisică (*Ailurus fulgens).*
pandanus *s.m. (bot.)* specie de arbore sau arbust din țările calde, asemănător cu palmierul (*Pandanus odoratissimus).*
pandectes *s.f.pl. (în dreptul roman)* pandecte, culegere de opinii ale juriștilor romani.
pandèmes *s.f.pl. (în antichitatea greacă)* serbări la care se dădeau ospețe publice.
pandémie *s.f. (med.)* pandemie, epidemie care se întinde pe un teritoriu foarte mare.
pandémonium *s.m.* **1.** *(cu maj.)* capitală imaginară a infernului. **2.** *(fig.)* loc unde domnește corupția. **3.** loc zgomotos.
pandiculation *s.f. (med.)* întindere a membrelor însoțită de căscături.
1. pandore *s.f. (muz.)* pandoră, instrument muzical cu coarde asemănător cu lăuta.
2. pandore *s.m. (fam. înv.)* jandarm.
pandour *s.m.* **1.** pandur. **2.** *(fig. peior.)* om brutal; tâlhar.
pane *s.m. (bot.)* specie de ciupercă otrăvitoare (*Panus).*
pané, ~e *adj. (culinar)* pané; **côtelette ~e** cotlet pané.
panégyrique *s.m.* **1.** panegiric; discurs laudativ; **faire le ~ d'un écrivain** a face panegiricul unui scriitor, a-l lăuda. **2.** elogiu exagerat; apologie; ditiramb; tămâiere.
panégyriste *s.m.* panegirist, persoană care ține un panegiric, care laudă.
panel *s.m. (angl.)* eșantion de populație supus unui sondaj de opinie.
paner *v.t. (culinar)* a tăvăli prin pesmet (pentru a face „pané").
panerée *s.f. (înv.)* conținutul unui paner.
paneterie *s.f.* **1.** locul unde se păstrează pâinea în unele comunități (școli, cazărmi). **2.** *(ist.)* pitărie, serviciu de aprovizionare cu pâine a unei case domnitoare.
panetier *s.m.* **1.** distribuitor de pâine în unele comunități (școli, cazărmi). **2.** *(ist.)* pitar, dregător care aproviziona cu pâine o casă domnitoare.
panetière *s.f.* **1.** *(înv.)* desagă de pâine. **2.** dulăpior pentru pâine.
paneton *s.m.* coșuleț pentru măsurat aluatul la brutării.
paneuropéanisme *s.m. (pol.)* paneuropenism, politică ce urmărește unitatea europeană.
paneuropéen, ~ne *adj. (pol.)* paneuropean.
pangermanisme *s.m. (pol.)* pangermanism.
pangermaniste *adj., s.m.f. (pol.)* pangermaniste.
pangolin *s.m. (zool.)* pangolin (*Manis).*
panhellénique *adj. (pol.)* panelenic.
panhellénisme *s.m. (pol.)* panelenism.
panic *s.m. (bot.)* **1.** mohor (Setaria). **2.** *(în compuse)* **~-capillaire** mei-mărunt (*Panicum capilare).*
panicaut *s.m. (bot.)* scai-vânăt (*Eryngium planum).*
panicule *s.f. (bot.)* panicul, inflorescență în formă de ciorchine.
paniculé, ~e *adj. (bot.)* paniculat, în formă de ciorchine.
panicum *s.m. (bot.)* specie de graminee (mei, etc.).
panier *s.m.* **1.** coș, paner; **~ à provisions** coș pentru provizii. **2.** conținutul unui coș; **un ~ de fruits** un coș cu fructe. **3.** *(pesc.)* plasă pentru pescuitul crustaceelor. **4.** *(ist.)* cerc de sârmă pentru rochii; **robe à ~s** rochie pusă pe cercuri de sârmă. **5.** *(la baschet)* coș. **6.** *(în expr.)* **~ de la ménagère** bugetul familiei; **~ à salade a.** strecurătoare de scurs salata după spălare; **b.** *(pop.)* mașina poliției; **~ de crabes** cuib de intrigi; viespar; **~ percé** mână spartă; *(fig.)*

le dessus du ~ fruntea, crema; spuma; **faire danser l'anse du ~** a fura de la coșniță; a încărca socoteala la piață; **sot comme un ~** prost ca noaptea; prost de dă în gropi; **mettre dans le même ~** a pune / a băga în aceeași oală; a pune pe toți într-o ciorbă; *(pop.)* **remuer / secouer son ~ à crottes** a dansa.

panière *s.f.* **1.** coșniță. **2.** conținutul unei coșnițe.

panifiable *adj.* panificabil.

panification *s.f.* panificație.

panifier *v.t.* a panifica.

paniquard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* panicard, care se lasă cuprins de panică.

panique I. *adj. (în expr.)* **peur / terreur ~** spaimă subită, adesea fără temei. **II.** *s.f.* panică, spaimă violentă (cu caracter adesea colectiv); **être pris de ~** a fi cuprins de panică, a fi panicat.

paniqué, ~e *adj. (fam.)* panicat, cuprins de panică.

paniquer *v.t.* **I.** a panica, speria; **il a paniqué tout le monde** a panicat toată lumea. **II.** *v.i., v.r.* a se panica; a se lăsa cuprins de panică.

panislamique *adj. (pol.)* panislamic, referitor la panislamism.

panislamisme *s.m. (pol.)* panislamism.

panka *s.m.* v. **panca.**

panlogisme *s.m. (fil.)* panlogism.

panmixie *s.f. (biol.)* panmixie, reproducere fără selecție naturală, încrucișare întâmplătoare între indivizi de sex opus.

1. panne *s.f. (text.)* catifea fină.

2. panne *s.f.* osânză.

3. panne *s.f.* **1.** *(constr.)* coama șarpantei. **2.** *(tehn.)* partea ascuțită a ciocanului (opusă capului).

4. panne *s.f.* **1.** pană, oprire accidentală a funcționării unei mașini, a unui vehicul; **rester en ~** a rămâne în pană; *(mar.)* **mettre en ~ a.** a manevra pânzele pentru a opri vasul. **b.** *(pop.)* a verifica alibiurile unui inculpat. **2.** *(teatru)* rol neînsemnat. **3.** *(pop.)* lapsus.

panné, ~e *adj., s.m.f. (pop.)* lefter.

panneau *s.m.* **1.** panou, tablou; **~ de signalisation** tablou de semnalizare. **2.** *(pictură)* suport de lemn al unei pânze. **3.** *(vân.)* laț; **donner / tomber dans le ~** a cădea / a se prinde în laț / în cursă. **4.** *(în expr.)* **~ à âme lattée** panel; **~ de jupe** tăblie de fustă; *(mar.)* **~ d'écoutille** capac de bocaport.

paneautage *s.m. (vân.)* vânătoare cu lațuri.

paneauter *v.i. (vân.)* vânător / braconier cu lațul.

pannequet *s.m. (culinar)* clătită.

panner *v.t. (tehn.)* a ciocăni cu ascuțișul ciocanului.

panneton *s.m. (tehn.)* **1.** floarea cheii. **2.** mânerul închizătorii la ferestre.

pannicule *s.m.* **1.** *(în evul mediu)* blazon indicând jurisdicția unui senior. **2.** placă metalică pe ușa unor instituții, unor birouri.

panophtalmie *s.f. (med.)* panoftalmie, infecție supurativă acută a ochiului.

panoplie *s.f.* **1.** panoplie **2.** *(fig.)* arsenal; **une ~ d'arguments** un arsenal, o mulțime de argumente. **3.** jucărie pe un carton; **~ d'infirmière** jucărie reprezentând o infirmieră.

panoptique *s.m.* panoptic, penitenciar în care cel care supraveghează poate privi fără a fi văzut.

panorama *s.m.* **1.** panoramă, tablou circular de proporții mari care se poate privi din centru. **2.** panoramă, priveliște largă privită dintr-un loc înalt. **3.** *(fig.)* panoramă, vedere de ansamblu; **~ de la littérature contemporaine** panorama literaturii contemporane.

panoramique I. *adj.* panoramic. **II.** *s.m. (audiov.)* panoramic, cadru cuprinzător obținut prin deplasarea aparatului de filmat în jurul unui ax.

panoramiquer *v.i. (audiov.)* a face un panoramic.

panorpe *s.f. (entom.)* musca-scorpion (*Panorpa communis).*

panosse *s.f.* (Elveția) pânză groasă de șters pe jos.

panoufle *s.f.* garnitură de blană de miel la saboți.

panouille *s.f. (arg.)* **1.** tântălău. **2.** om de paie.

panpsychisme *s.m. (fil.)* panpsihism.

pansage *s.m. (zool.)* țesălare.

panse *s.f.* **1.** *(zool.)* rumen. **2.** *(pop.)* burtă; **avoir la ~ pleine / ronde** a avea burta plină; a fi ghiftuit. **3.** partea rotunjită a unor obiecte / litere. **4.** *(în expr.)* **se faire crever la ~** a se lăsa ucis; **s'en mettre plein la ~** a se ghiftui; a se îndopa; *(bot. în compuse)* **~-de-vache** bureți călugărești (*Polygorus frondosus).*

pansement *s.m. (med.)* **1.** pansare; **le ~ des accidentés** pansarea accidentaților. **2.** pansament, material folosit la pansare.

panser *v.t.* **1.** *(med.)* a pansa; **~ un blessé** a pansa un rănit. **2.** *(zool.)* a țesăla. **3.** *(fig.)* a alina, a calma.

pansière *s.f. (ist.)* parte a armurii (sec. XV) care acoperea pântecele.

panslave *adj. (pol.)* panslav.

panslavisme *s.m. (pol.)* panslavism.

panslaviste *s.m.f., adj. (pol.)* panslavist.

pansu, ~e *adj.* **1.** *(fam.)* burtos, pântecos, burduhănos. **2.** umflat, pântecos; **cruche ~e** bărdacă pântecoasă.

pantagruélique *adj.* pantagruelic, extraordinar; *(despre pofta de mâncare)* colosal, imens, devorant; *(despre ospețe)* îmbelșugat, încărcat, sardanapalic.

pantalon *s.m.* **1.** pantalon. **2.** *(înv.)* chilot. **3.** *(la teatru)* parte a decorului care oferă perspectivă (de la fereastră, ușă).

pantalonnade *s.f.* **1.** *(peior.)* bufonerie, farsă de prost gust. **2.** subterfugiu, ipocrizie, viclenie.

pantalonnier, ~ère *s.m.f., adj.* pantalonar, croitor de pantaloni.

pante *s.m.* **1.** *(arg. înv.)* prostănac bun de jumulit. **2.** *(pop.)* individ.

pantelant, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* care gâfâie, care respiră greu. **2.** care palpită încă (un animal ucis). **3.** *(fig.)* foarte emoționat, impresionat, mișcat.

panteler *v.i.* **1.** *(înv.)* a gâfâi, a respira greu, a se sufoca. **2.** a palpita (despre un om ucis); **il pantelle encore** palpită încă. **3.** *(fig. lit.)* a fi emoționat; a tremura; **~ d'angoisse** a tremura de spaimă.

pantellement *s.m. (înv.)* **1.** gâfâit. **2.** palpitare, palpitație.

pantène, pantenne *s.f.* **1.** *(vân.)* v. **pantière. 2.** *(în Provența)* împletitură de trestie pe care se usucă

fructele. **3.** coș de transportat viermii de mătase. **4.** *(mar. în expr.)* **en pantenne** în dezordine; **mettre les vergues en pantenne** a așeza vergile oblic, în semn de doliu.
panthéisme *s.m. (fil.)* panteism.
panthéiste *adj., s.m.f. (fil.)* panteist.
panthéon *s.m.* panteon.
panthère *s.f.* **1.** *(zool.)* panteră *(Panthera pardus)*. **2.** *(fig.)* femeie furioasă. **3.** *(pop.)* nevastă; **ma ~** nevastă-mea.
panthérin, ~e *adj.* pătat ca pantera.
pantière *s.f. (vân.)* plasă mare întinsă vertical pentru a prinde păsările care zboară în stol.
pantin *s.m.* **1.** paiață, marionetă. **2.** *(fig.)* persoană schimbătoare, nehotărâtă, nestatornică, inconsecventă. **3.** *(cu maj., arg.)* Paris.
pantocrator *s.m., adj. m.* atotputernic; **Le Christ ~, Le ~** Iisus Christos atotputernic, stăpânul lumii (cum este reprezentat în operele artistice bizantine).
pantographe *s.m.* **1.** pantograf, aparat de reproducere a unui desen. **2.** *(c. f.)* troleu.
pantoire *s.f. (mar.)* odgon cu cârlig pentru macara.
pantois, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* care respiră greu, care gâfâie. **2.** stupefiat, surprins, uimit, înmărmurit, înlemnit; **rester tout ~** a rămâne înmărmurit, cu gura căscată / tablou / mască.
pantomètre *s.m. (tehn.)* pantometru.
pantomime I. *s.f.* **1.** mimare, imitare. **2.** mimică însoțind un text. **3.** *(teatru)* pantomimă. **II.** *s.m. (rar)* mim. **III.** *adj.* pantomimic; **ballet ~** balet pantomimic.
pantophage *adj.* omnivor.
pantothénique *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid pantotenic, (alt nume al vitaminei B5).
pantouflard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* persoană cazanieră, retrasă, căreia îi place să stea mai mult acasă.
pantoufle *s.f.* **1.** papuc; **chausser ses ~s** a-și pune papucii. **3.** *(în expr.)* **raisonner comme une ~ a.** a bate câmpii; **b.** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost; *(înv.)* **en ~s** comod. **2.** *(fig. fam.)* situația unui funcționar de stat care trece în sectorul privat.
pantoufler *v.i.* **1.** *(înv.)* a sta de vorbă în intimitate. **2.** a părăsi o funcție în sectorul de stat pentru a trece în sectorul privat.
pantouflier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de papuci. **2.** negustor de papuci.
pantoum *s.m.* poem cu formă fixă împrumutat de romantici poeziei malaeziene.
pantres *s.m. pl. (arg.)* public.
panure *s.f.* pesmet.
panzer *s.m. (mil.)* tanc, vehicul blindat al armatei germane în al doilea război mondial.
paon *s.m.* **1.** *(ornit.)* păun *(Pavo cristatus)*. **2.** *(entom.)* fluturele ochi-de-păun *(Eudia pavonia)*. **3.** *(în expr.)* **~ royal** varietate de garoafă; **pousser des cris de ~** a scoate țipete ascuțite; **se parer des plumes du ~** a se împăuna cu meritele altuia.
paonne *s.f. (ornit.)* păuniță.
paonneau *s.m. (ornit.)* păunaș, păunel, pui de păun.
papa *s.m.* **1.** tată, tătic; **~ gâteau** tată prea îngăduitor; **jouer au ~ et à la maman** a se juca de-a tata și mama; **grand-~, bon-~** tata-mare, bunic. **2.** *(fam.)* bătrânel. **3.** *(în expr.)* **à la ~** fără grabă, pe-ndelete; **de ~** demodat, desuet, depășit, perimat, învechit.
papable *adj. (fam.)* care poate fi ales papă; **un cardinal ~** un cardinal care poate fi ales papă.
papaïne *s.f. (biochim)* papaină.
papal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* papal; **tiare ~e** tiară, mitră papală; **bulle ~e** bulă papală.
papalin *s.m.* **1.** ostaș al papei. **2.** veche monedă a statului papal.
paparazzi *s.m. pl.* fotografi indiscreți.
papas *s.m.* preot al bisericii Orientale.
papauté *s.f.* papalitate.
papaver *s.m. (bot.)* denumire științifică pentru mac.
papavéracées *s.f.pl. (bot.)* papaveracee, familie de plante erbacee (macul).
papavérine *s.f. (chim.)* papaverină.
papaye *s.m. (bot.)* papaia, fruct comestibil al unui arbore exotic.
papayer *s.m. (bot.)* papaia, specie de arbore exotic *(Carica papaya)*.
pape *s.m. (bis.)* papă; suveran pontif.
papegai *s.m.* **1.** *(ornit. înv.)* papagal din America *(Psittacus erithacus)*. **2.** pasăre artificială folosită ca țintă la trageri.
1. papelard, ~e *adj., s.m. (fam. înv.)* ipocrit, fățarnic, prefăcut, perfid.
2. papelard *s.m. (fam.)* **1.** bucată de hârtie. **2.** notă; act. **3.** *(pop.)* reputație. **4.** *(pop. în expr.)* **c'est du ~** nu e ceva serios.
papelardise *s.f. (fam. înv.)* ipocrizie, fățărnicie, perfidie.
paperasse *s.f.* hârțoagă, hârtie fără valoare, terfelog.
paperasserie *s.f.* hârțogărie, grămezi de hârțoage; **la ~ d'un service administratif** hârțogăria unui serviciu administrativ.
paperassier, -ère *s.m.f. (fam.)* hârțogar, birocrat.
papesse *s.f.* **1.** papesă. **2.** *(fig.)* femeie care exercită o autoritate morală asupra unei mișcări.
papeterie *s.f.* **1.** papetărie. **2.** fabrică de hârtie. **3.** industrie de hârtie. **4.** mapă cu hârtie și plicuri de scrisori.
papetier, -ère I. *s.m.f.* **1.** comerciant de hârtie. **2.** fabricant de hârtie. **II.** *adj.* de hârtie, referitor la hârtie; **industrie ~-ère** industria hârtiei.
papi, papy *s.m.* bunic, în limbajul copiilor.
papier *s.m.* **1.** hârtie; **~ d'emballage** hârtie de ambalaj; **~ à dessin** hârtie de desen; **~ à lettres** hârtie de scrisori; **mettre / coucher ses idées sur le ~** a-și așterne ideile pe hârtie; **corbeille à ~** coș de hârtii; **~ sensible** hârtie fotografică; **~ d'Arménie** hârtie aromatică; **~ ministre** hârtie de cereri; **~ higiénique** hârtie igienică; *(fin.)* **~-monnaie** hârtie monedă; **gratter / noircir du ~** a mâzgăli hârtie, a scrie; **~-filtre** hârtie de filtru; **~ de soie** hârtie foarte fină; **serviette en ~** șervețel de hârtie. **2.** document; act; **ranger des ~s** a pune în ordine documente; **~s d'identité** documente, acte de identitate; *(mar.)* **~s de bord** documentele de bord; **présenter les ~s** a prezenta actele. **3.** articol; **envoyer un ~ au journal** a trimite un articol la jurnal. **4.** efect, titlu, valoare; poliță; **~ à vue / au porteur** poliță la purtător.

5. *(arg.)* trișor. 6. *(în expr.)* **être dans les petits ~s de qqn.** a fi în grațiile cuiva; ~ **à cigarettes** foiță de țigară; ~ **buvard** sugativă; ~ **de verre** glaspapir; ~-**émeri** șmirghel; **sur le** ~ în teorie; **avoir une mine de** ~ **mâché** a arăta rău; **être réglé comme du** ~ **à musique** a fi meticulos în tot ce face; a merge șnur; ~ **peint, -tenture** tapet; **rayez cela de vos ~s** nu contați pe asta; **~s publics** ziare, presă; *(pop.)* **passer qqn. au** ~ **de verre** a tunde zero; *(pop.)* ~ **à douleur** plata chiriei; *(pop.)* ~-**cul,** ~ **Q** hârtie igienică.

papifiant *adj. m. (în expr.)* **cardinaux ~s** cardinali care îl numesc pe papă.

papilionacé, ~e I. *adj. (bot.)* papilionaceu, care seamănă cu un fluture, în formă de fluture. **II.** *s.f. pl. (bot.)* papilionacee.

papillaire *adj. (anat.)* papilar, cu papile; format din papile.

papille *s.f. (anat.)* papilă; **~s gustatives** papile gustative.

papilleux, -euse *adj. (rar)* acoperit cu papile, papilos.

papillifère *adj.* purtător de papile.

papilliforme *adj.* papiliform, în formă de papilă.

papillomavirus *s.m. (med.)* virus ce provoacă papilomul.

papillome *s.m. (med.)* papilom, tumoare epitelială benignă.

papillon I. *s.m.* **1.** *(entom.)* fluture *(Bombix)*. **2.** *(fig.)* om ușuratic, flușturatic, frivol. **3.** *(mar.)* velă mică deasupra rândunicii. **4.** fluturaș, afiș mic, anunț, mică notă adăugată unui text, unei cărți. **5.** *(pop.)* aviz de contravenție. **6.** *(auto.)* clapetă de aer. **7.** *(tehn.)* dispozitiv de reglare la unele mecanisme. **8.** *(în expr.)* **avoir des ~s noirs** a fi muncit de gânduri negre; **courir après les ~s** a pierde timpul cu fleacuri, a umbla după cai verzi pe pereți; ~ **de mer** *(iht.)* specie de pește. **II.** *adj.* **1.** în formă de fluture. **2.** *(sport)* ca fluturii; **brasse** ~ înot în formă de fluture.

papillonage, papillonnement *s.m.* inconstanță; trecere de la una la alta.

papillonner *v.i.* **1.** a flutura, a bate ca aripile fluturilor; **paupières qui papillonnent** pleoape care bat repede. **2.** a trece de la una la alta; a trece de la un subiect la altul. **3.** a fi nestatornic, inconstant.

papillonneur, -euse *s.m.f.* specialist în înotul fluture.

papillotage *s.m.* **1.** clipit, clipire, clipeală, pâlpâire a pleoapelor (sub efectul unei lumini puternice). **2.** *(poligr.)* neclaritate a unui tiraj.

papillotant, ~e *adj.* pâlpâitor, sclipitor, scânteietor; **une nuit ~e d'étoiles** o noapte sclipitoare de stele.

papillote *s.f.* **1.** papiotă de ață. **2.** moațe, papiotă pentru încrețit părul. **3.** hârtie care învelește o bomboană. **4.** *(culinar)* hârtie unsă cu grăsime în care se frige carne, pește. **5.** *(fig. în expr.)* **cela n'est bon qu'à faire des ~s** nu e bun de nimic.

papillotement *s.m.* v. **papillotage.**

papilloter I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a împodobi cu paiete. **2.** *(culinar)* a frige carne, pește, în hârtie unsă cu grăsime. **II.** *v.i.* **1.** a scânteia, a sclipi. **2.** *(poligr.)* a imprima neclar, a dubla litera. **3.** a clipi. **4.** *(pictură)* a obosi prin lumina puternică, culorile vii.

papion *s.m. (zool.)* pavian, specie de maimuțe africane *(Papio)*.

papisme *s.m. (rel.)* papism, supunere în fața autorității papei.

papiste *s.m.f.* **1.** papist. **2.** *(peior.)* papistaș.

papogne *s.f. (arg.)* mână.

papotage *s.m. (fam.)* flecăreală, sporovăială, vorbărie, pălăvrăgeală, täifăsuială, trăncăneală.

papoter *v.i. (fam.)* a flecări, a sporovăi, a pălăvrăgi, a taifăsui, a trăncăni.

1. papou, ~e I. *adj.* papuaș, referitor la papuași. **II.** *s.m.* dialectul papuaș.

2. Papou, ~e *s.m.f.* papuaș, locuitor din Papua-Noua Guinee.

papouille *s.f. (fam.)* mângâiere indiscretă.

paprika *s.m.* ardei iute.

pap's *s.m. pl. (arg.)* acte de identitate.

papule *s.f. (med.)* bubulițe; spuzeală.

papuleux, -euse *adj. (med.)* cu bubulițe, spuzit.

papyrologie *s.f.* papirologie; studiul papirusurilor.

papyrologue *s.m.f.* papirolog, specialist în studiul papirusurilor.

papyrus *s.m.* papirus.

paqson *s.m.* v. **pacson.**

paquage *s.m.* așezarea peștelui sărat în butoi.

pâque *s.f. (bis.)* paștele evreiesc.

paquebot *s.m. (mar.)* pachebot.

paquer *v.t.* a așeza peștele sărat în butoi.

pâquerette *s.f.* **1.** *(bot.)* părăluță, bănuț, bănuțel, bumbușor *(Bellia perennis)*. **2.** *(pop. în expr. auto)* **aller aux ~s** a ieși în decor.

Pâques I. *s.f. pl.* **1.** Paști. **II.** *(în expr.)* ~ **fleuries** duminica Floriilor; **à** ~ **ou à la Trinité** la sfântu-așteaptă; la paștele cailor.

paquet *s.m.* **1.** pachet; **envoyer un** ~ a trimite un pachet; **fumer un** ~ **de cigarettes par jour** a fuma un pachet de țigări pe zi. **2.** cantitate mare; grămadă; **un** ~ **de billets de banque** o grămadă de bancnote. **3.** *(rugby)* grup de înaintare. **4.** *(fam.)* prostănac. **5.** *(în expr.)* **faire son** ~ a-și face bagajele, a se pregăti de plecare; **donner à qqn. son** ~ a trage un perdaf / o săpuneală / o praftură cuiva; a da cuiva peste bot; **avoir / recevoir son** ~ a încasa / a primi un perdaf / o săpuneală / o praftură; *(pop.)* **lâcher / déballer / sortir le** ~ a face mărturisiri; a ciripi; a-și denunța complicii; *(pop.)* **mettre le** ~ **a.** a apela la toate mijloacele; a pune la bătaie toate forțele; **b.** a miza o sumă importantă; **risquer le** ~ a se angaja într-o afacere nesigură; a miza totul pe o carte; **un** ~ **de mer** o masă de apă care năvălește pe puntea unui vapor.

paquetage *s.m.* **1.** împachetare; ambalare. **2.** efectele unui soldat.

paqueter *v.t. (înv.)* a împacheta.

paqueteur, -euse *s.m.f.* persoană care ambalează, care face pachete.

pâquette *s.f. (bot.)* floarea-paștilor, margaretă de câmp *(Anemone nemorosa)*.

par *prep.* **1.** prin; **aller en Allemagne** ~ **la Hongrie** a merge în Germania prin Ungaria; ~ **le fer et** ~ **le feu** prin foc și sabie; ~ **devant / derrière** prin față /

spate; **cette idée lui a passé ~ la tête** această idee i-a trecut prin cap. **2.** în timp de; pe (timp de); **comme ~ le passé** ca pe vremuri. **3.** pe; **~-ci, ~-là** pe ici, pe colo; **~ beau temps** pe timp frumos. **4.** din; **~ hasard** din întâmplare; **~ humeur** din capriciu; **~ habitude** din obișnuință; **~ plaisir** din capriciu; **~ intérêt** din interes. **5.** de, de către; **un roman écrit ~ Balzac** un roman scris de Balzac. **6.** în; **les candidats entreront ~ ordre alphabétique** candidații vor intra în ordine alfabetică. **7.** cu; **~ force** cu de-a sila; cu forța; cu anasâna. **8.** *(în expr.)* **de ~ la loi** în numele legii; **~ rapport à** față de; în comparație cu; **prendre qqn. ~ son endroit / point faible** a atinge pe cineva la coarda sensibilă; **~ conséquent** așadar, prin urmare; **~ trop** cu mult prea.

1. para *s.m. (abrev. fam.)* parașutist.

2. para *s.m.* unitate monetară divizionară din Iugoslavia.

parabase *s.f. (antichit. greacă)* parabază, secvență a comediei antice grecești, în care corifeul își exprimă propriile păreri cu privire la realitate.

parabellum *s.m.* pistol automat folosit de armata germană.

1. parabole *s.f.* parabolă, pildă, povestire alegorică; **parler par ~s** a vorbi în pilde, a vorbi cu / în tâlcuri.

2. parabole *s.f. (geom.)* parabolă.

parabolicité *s.f. (geom.)* formă parabolică.

1. parabolique *adj.* parabolic, alegoric.

2. parabolique *adj. (geom.)* parabolic, curbat.

paraboliquement *adv.* descriind o parabolă *(geom.)*.

paraboloïde *s.m. (geom.)* paraboloid.

paracentèse *s.f. (chir.)* paracenteză.

paracétamol *s.m. (farm.)* paracetamol.

parachèvement *s.m.* desăvârșire, perfecționare.

parachever *v.t.* a desăvârși, a perfecționa; **~ une œuvre** a desăvârși o operă.

parachronisme *s.m.* eroare de a situa un eveniment într-o epocă ulterioară.

parachutage *s.m.* parașutare.

parachute *s.m.* parașută; **saut en ~** săritură cu parașuta.

parachuter *v.t.* **1.** a parașuta. **2.** *(pop.)* a trimite clandestin ceva unui deținut într-o închisoare. **3.** *(pop.)* a numi brusc pe cineva într-un post cheie.

parachutisme *s.m.* parașutism.

parachutiste *s.m.f.* parașutist.

paraclase *s.f. (geol.)* paraclază, falie.

paraclet *s.m. (rel.)* denumire dată sfântului duh.

parade *s.f.* **1.** *(mil.)* paradă. **2.** paradă, afectare, ostentație; **faire ~ de ses connaissances** a face paradă de cunoștințele sale, a și le etala ostentativ. **3.** *(sport)* parare / evitare a unei lovituri; *(fig.)* ripostă. **4.** scenă burlescă de bâlci. **5.** *(în expr.)* **de ~** de fațadă, de ochii lumii, pentru impresie; exterior; **sentiments de ~** sentimente de fațadă, nesincere; **lit de ~** catafalc.

parader *v.i.* **1.** *(mil.)* a manevra, a face manevre. **2.** *(fig.)* a face paradă, a se fuduli, a se grozăvi, a se afișa.

paradeur *s.m. (rar)* fudul, lăudăros, fălos.

paradière *s.f.* nume de năvod.

paradigalle *s.f. (ornit.)* specie de pasăre a paradisului *(Paradigalla)*.

paradigmatique *adj.* paradigmatic, care face parte dintr-o paradigmă.

paradigme *s.m. (lingv.)* paradigmă.

paradis *s.m.* **1.** paradis, rai, cer, eden. **2.** *(fig.)* paradis, fericire, rai; **ce pays est un véritable ~ pour les trafiquants** această țară e un adevărat paradis pentru traficanți. **3.** *(fam. la teatru)* galerie, balcon superior. **4.** *(în expr.)* **les ~s artificiels** senzațiile procurate de droguri; **il ne l'emportera pas au / en ~** o să-i pară rău, o să se căiască.

paradisiaque *adj.* **1.** paradiziac, edenic. **2.** *(fig.)* încântător, captivant, cuceritor, minunat, fascinant.

paradisier *s.m. (ornit.)* pasărea-paradisului *(Paradisea apoda)*.

parados *s.m. (fortif.)* parados.

paradoxal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* paradoxal, straniu, bizar, ciudat; extravagant, fantasmagoric.

paradoxalement *adv.* (în mod) paradoxal.

paradoxe *s.m.* **1.** *(fil.)* paradox. **2.** ciudățenie, bizarerie; excentricitate.

parafe *s.m.* v. **paraphe.**

parafer *v.t.* v. **parapher.**

paraffinage *s.m.* parafinare, ungere cu parafină.

paraffine *s.m. (chim.)* parafină; *(med.)* **huile de ~** ulei de parafină.

paraffiné, ~e *adj.* parafinat, uns cu parafină.

paraffiner *v.t.* a parafina, a unge cu parafină.

parafiscal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (despre impozite, taxe)* perceput de un organism autonom, cu autorizația statului.

parafiscalité *s.f.* totalitatea taxelor percepute de un organism autonom, cu autorizația statului.

parafoudre *s.m. (fiz.)* paratrăsnet.

1. parage *s.m. (înv.)* neam, spiță, obârșie; **de haut ~** de neam mare.

2. parage *s.m. pl.* **1.** *(mar.)* regiune de țărm. **2.** meleaguri, ținuturi; împrejurimi; **vous habitez dans nos ~?** locuiți pe meleagurile noastre?

3. parage *s.m.* **1.** *(măcelărie)* curățare a cărnii în vederea expunerii spre vânzare. **2.** *(vit.)* lucrări de toamnă. **3.** *(mar.)* lustrul lemnăriei. **4.** lustruire, șlefuire a suprafețelor metalice. **5.** *(piei.)* fasonare.

paragenèse *s.f. (biol., geol.)* parageneză.

paragraphe *s.m.* paragraf.

paragrêle *s.m., adj. (agr.)* aparat care transformă grindina în ploaie, protejând culturile.

paraguatan *s.m. (bot.)* specie de chinchină *(Sickingia tinctoria)*.

1. paraguayen, ~ne *adj.* paraguaian, din Paraguay.

2. Paraguayen, ~ne *s.m.f.* paraguaian, locuitor din Paraguay.

paraître I. *v.i.* **1.** a apărea, a se vedea, a se zări, a se ivi; **le soleil paraît** apare soarele. **2.** *(despre publicații)* a apărea, a ieși de sub tipar; **un nouveau roman vient de ~** a apărut un nou roman. **3.** a compărea; **il a paru devant le tribunal** a compărut în fața tribunalului. **4.** a apărea, a se arăta; **il a paru sur la scène pour la première fois** a apărut pe

scenă pentru prima oară. **5.** *(fig.)* a străluci, a se da în spectatol; a ieși în față; **cette femme aime ~** acestei femei îi place să strălucească, să iasă în față, să fie văzută. **6.** a părea, a arăta; **elle paraît jeune pour son âge** pare tânără pentru vârsta ei. **7.** *(în expr.)* **~ sérieux comme une messe** a fi solemn; *(fam.)* **~ à la une a.** a semna un articol de fond; **b.** a apărea în pagina întâi a ziarului; **~ devant Dieu** a trece în lumea celor drepți; a se duce pe lumea cealaltă; **faire ~ a.** a arăta, a demonstra; **b.** a publica. **II.** *v.impers.* **1.** a se părea; a se spune; **il paraît que** se pare că; se spune că. **III.** *s.m.* *(fil.)* **le ~** aparența.

paralittéraire *adj.* paraliterar.

paralittérature *s.f.* paraliteratură, operă literară considerată la periferia literaturii.

parallactique *adj.* *(astr.)* paralactic.

parallaxe *s.f.* *(astr.)* paralaxă.

parallèle I. *adj.* **1.** *(mat.)* paralel; **lignes ~s** linii paralele. **2.** *(fig.)* asemănător, similar; **initiatives ~s** inițiative asemănătoare. **II.** *s.m.f.* *(mat.)* (linie) paralelă. **III.** *s.m.* **1.** *(geogr.)* paralelă. **2.** *(lit.)* paralelă, comparație; **~ entre deux grands écrivains** comparație între doi mari scriitori.

parallèlement *adv.* (în mod) paralel, concomitent, simultan, totodată; **les élèves feront une traduction et ~ une analyse littéraire** elevii vor face o traducere și paralel o analiză literară.

parallélépipède, parallélipipède *s.m.* *(geom.)* paralelipiped.

parallélipipédique *adj.* paralelipipedic, de forma unui paralelipiped.

parallélisme *s.m.* **1.** paralelism; **le ~ des roues d'une voiture** paralelismul roților unui automobil. **2.** simultaneitate, concomitență; **le ~ de certains phénomènes** simultaneitatea unor fenomene. **3.** comparare, convergență, paralelă; **le ~ des démarches artistiques de deux peintres** convergența / paralelismul demersurilor artistice a doi pictori.

parallélogramme *s.m.* *(geom.)* paralelogram.

paralogisme *s.m.* *(log.)* paralogism, raționament fals făcut din neștiință.

paralysant, ~e *adj.* **1.** paralizant. **2.** *(fig.)* paralizant, care încremenește, care înlemnește; **épouvante ~e** spaimă paralizantă.

paralysé, ~e I. *adj.* **1.** *(med.)* paralizat. **2.** *(fig.)* încremenit, înlemnit, înmărmurit, înțepenit, împietrit; **~ par l'émotion** încremenit de emoție. **II.** *s.m.f.* *(med.)* paralizat.

paralyser *v.t.* **1.** *(med.)* a paraliza; a damblagi; **un accident de voiture l'a paralysé** un accident de automobil l-a paralizat. **2.** *(fig.)* a amorți, a înțepeni; **le froid a paralysé ses doigts** frigul i-a amorțit degetele. **3.** *(fig.)* a paraliza, a zădărnici, a neutraliza, a împiedica să acționeze; **l'émotion paralyse les candidats au concours** emoția îi împiedică (să scrie) pe candidații la concurs.

paralysie *s.f.* **1.** *(med.)* paralizie, dambla. **2.** *(fig.)* paralizie, oprire a unei activități; **~ d'une fabrique par suite d'une grève** paralizie a unei fabrici ca urmare a unei greve.

paralytique *adj., s.m.f.* paralitic; damblagiu.

paramagnétique *adj.* *(el.)* paramagnetic.

paramagnétisme *s.m.* *(el.)* paramegnetism.

paramécie *s.f.* *(zool.)* paramoecium, protozoare de talie mare din mlaștini.

paramédical, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* paramedical, (personal) auxiliar care nu aparține corpului medical.

paramètre *s.m.* *(mat.)* parametru.

paramétrique *adj.* *(mat.)* parametric.

paramilitaire *adj.* paramilitar; **formations ~s** formațiuni paramilitare.

paramnésie *s.f.* *(med.)* paramnezie.

paramorphine *s.f.* *(chim.)* derivat din opiu.

parangon *s.m.* **1.** *(lit.)* model; **un ~ de vertu** un model de virtute. **2.** perlă, diamant fără defect. **3.** *(poligr.)* vechi nume de corp de literă. **4.** varietate de marmură neagră din Egipt și Grecia.

parangonnage *s.m.* *(poligr.)* asortare a literelor.

parangonner *v.t.* *(poligr.)* a asorta litere de corpuri diferite în același rând.

parano *s.m., s.f.* *(pop.)* *abrev.* de la paranoia, paranoic.

paranoïa *s.f.* *(med.)* paranoia.

paranoïaque *adj., s.m.f.* *(med.)* paranoic.

paranoïde *adj.* *(med.)* paranoid; **démence ~** demență paranoidă.

paranormal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* paranormal.

paranymphe *s.m.* **1.** *(în antichitatea greacă)* tânăr care asista pe mire la căsătorie. **2.** discurs elogios.

parapente *s.m.* **1.** parașută dreptunghiulară construită pentru lansarea de pe un teren în pantă. **2.** sport practicat cu parașuta dreptunghiulară.

parapet *s.m.* *(constr.)* parapet.

paraphasie *s.f.* *(med.)* parafazie, tulburare de vorbire.

paraphe, parafe *s.m.* **1.** parafă. **2.** semnătură prescurtată (sau inițiale).

parapher, parafer *v.t.* **1.** a parafa; **il parapha l'acte de donation** a parafat actul de donație. **2.** a semna.

paraphernal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(jur.)* parafernal, despre bunuri ale femeii căsătorite care nu fac parte din zestre.

paraphrase *s.f.* **1.** parafrază, expunere dezvoltată a unui text. **2.** comentariu lung și neclar. **3.** *(lingv.)* frază sinonimă cu altă frază. **4.** fantezie, prelucrare a unei arii de operă.

paraphraser *v.t.* **1.** a parafraza, a dezvolta un text. **2.** a comenta îndelung un text. **3.** *(înv.)* a lăuda, a elogia.

paraphraseur, -euse *s.m.f.* persoană care parafrazează.

paraphrastique *adj.* parafrastic, referitor la parafrază.

paraphrénie *s.f.* *(med.)* parafrenie.

paraphrénique *adj.* *(med.)* parafrenic, referitor la parafrenie.

paraphyse *s.f.* *(bot.)* parafiză, celulă sterilă care acoperă organele de reproducere la ciuperci, alge și mușchi.

paraplégie *s.f.* *(med.)* paraplegie.

paraplégique *adj., s.m.f.* *(med.)* paraplegic, bolnav de paraplegie.

parapluie *s.m.* **1.** umbrelă. **2.** *(pop.)* profesiune fictivă, acoperire. **3.** *(pop. în expr.)* **porter le ~ a.** a avea o proastă reputație; **b.** a-și asuma răspunderea; **la maison ~** poliția; **fermer son ~** a răposa întru Domnul, a se duce pe lumea cealaltă.
parapsychique *adj.* despre fenomenele psihice neexplicate încă.
parapsychologie *s.f.* parapsihologie.
pararthropodes *s.m. pl. (zool.)* încrengătură de nevertrebate primitive.
parascève *s.f.* ajunul sabatului la evrei.
parasciences *s.f. pl.* totalitatea practicilor oculte și a credințelor care pretind a aparține științei.
parascolaire *adj.* care completează învățământul școlar.
parasexualité *s.f. (biol.)* parasexualitate.
parasitaire *adj.* **1.** parazitar; *(med.)* **maladie ~** boală parazitară. **2.** *(fig.)* parazitar, inutil; **vie ~** viață inutilă, de parazit.
parasite I. *adj.* **1.** *(biol.)* parazit; parazitar; **vers ~s** viermi paraziți. **2.** *(fam.)* parazit, om care trăiește pe spinarea altora. **II.** *s.m. pl. (radio)* paraziți, perturbații atmosferice.
parasiter *v.t.* a trăi ca un parazit.
parasiticide *s.m.* paraziticid, substanță care distruge paraziții.
parasitique *adj.* propriu paraziților; **vie ~** viață de parazit.
parasitisme *s.m. (biol. și fig.)* parazitism.
parasitologie *s.f.* parazitologie.
parasitose *s.f. (med.)* parazitoză, boală provocată de un parazit.
parasol *s.m.* parasol, umbrelă de soare; **pin ~** pin ale cărui ramuri sunt întinse orizontal, ca o umbrelă.
parasolier *s.m. (bot.)* arbore din Africa tropicală (familia moraceelor).
parastatal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.m. (Belgia)* semi-public.
parasympathique *s.m. (anat.)* (sistem nervos) parasimpatic.
parasynthétique *adj. (lingv.)* parasintetic.
parataxe *s.f. (lingv.)* parataxă, juxtapunere.
parathormone *s.f. (med.)* hormon secretat de paratiroidă.
parathyroïde *s.f. (anat.)* paratiroidă, una din cele patru glande ce însoțesc tiroida.
paratomie *s.f. (biol.)* paratomie.
paratonie *s.f. (patol.)* paratonie, tulburări ale tonusului muscular.
paratonnere *s.m. (fiz.)* paratrăsnet.
parâtre *s.m.* **1.** *(înv.)* tată vitreg. **2.** *(înv.)* tată rău.
paratyphique *adj., s.m.f. (med.)* paratific.
paratyphoïde *adj. f., s.f. (med.)* (febră) paratifoidă.
paravalanche *adj. s.m.* și *f.* paravalanșă, zid de piatră sau de beton împotriva avalanșelor.
paravent *s.m.* paravan.
parbleu! *interj.* zăul
parc *s.m.* **1.** parc; **le ~ de Versailles** parcul din Versailles. **2.** țarc, ocol de vite. **3.** mică îngrăditură din stinghii unde copiii mici învață să meargă. **4.** *(în expr.)* **~ de camions** parc de camioane; **~ régional / national** rezervație, zonă de protecție a florei și faunei; **~ zoologique** zoo, grădină zoologică; **~ à huîtres** crescătorie de stridii; *(auto)* **~ de stationnement** loc de parcare, parcaj.
parcage *s.m.* **1.** parcaj, parcare. **2.** ținere a oilor în țarc. **3.** *(agr.)* fertilizarea solului cu dejecțiile oilor din țarc.
parcellaire *adj.* parcelat, împărțit în parcele.
parcelle *s.f.* parcelă, lot; **terrain divisé en ~s** teren împărțit în parcele.
parcellement *s.m.*, **parcellisation** *s.f.*, **parcellarisation** *s.f.* parcelare.
parceller *(înv.)*, **parcellariser, parcelliser** *v.t.* a parcela, a împărți în parcele, în loturi; **~ un domaine** a parcela un domeniu.
parce que *loc.conj.* **1.** pentru că, deoarece; **je ne vais pas au cinéma ~ j'ai beaucoup à faire** nu mă duc la cinema pentru că am mult de lucru. **2.** *(fam.)* așa, de-aia; **pourquoi ne me réponds-tu pas? – ~** de ce nu-mi răspunzi? – de-aia.
parchemin I. *s.m.* **1.** pergament. **2.** manuscris, document scris pe pergament. **3.** *(fig. la pl.)* titluri de noblețe. **4.** *(fam.)* diplomă universitară. **II.** *adj.* **papier ~** hârtie de pergament.
parcheminé, ~e *adj.* ca pergamentul; pergamentos, care are aspectul / consistența pergamentului; **visage ~** față îmbătrânită, galbenă, asemănătoare cu pergamentul.
parcheminer I. *v.t.* a da aspectul / consistența pergamentului; **~ du papier** a da unei hârtii aspectul pergamentului. **II.** *v.r.* **a** se zbârci, a se închide la culoare, a deveni asemănător pergamentului.
parchemineux, -euse *adj.* pergamentos, ca pergamentul.
parcheminier, -ère *s.m.f.* **1.** persoană care prepară pergament. **2.** vânzător, negustor de pergament.
parcimonie *s.f.* **1.** parcimonie, avariție, zgârcenie; economie exagerată. **2.** *(fig.)* măsură, ponderație, rezervă; **accorder ses éloges avec ~** a-și acorda elogiile cu măsură. **3.** meschinărie, calicenie.
parcimonieusement *adv.* (în mod) parcimonios, cu parcimonie, cu zgârcenie, cu avariție. **2.** (în mod) meschin, cu meschinărie. **3.** cu măsură, cu ponderație, cu rezervă.
parcimonieux, -euse *adj.* **1.** parcimonios, foarte econom, zgârcit, avar. **2.** meschin. *(fig.)* măsurat, ponderat, rezervat.
parcmètre, parcomètre *s.m.* parcometru, aparat de taxare pentru parcarea autovehiculelor.
parcourir *v.t.* **1.** a parcurge, a străbate, a merge; **~ une distance** a parcurge o distanță. **2.** *(fig.)* a răsfoi distrat; a citi superficial; **~ un journal** a răsfoi un ziar.
parcours *s.m.* **1.** parcurs, traseu; **le ~ d'un tramway** traseul unui tramvai. **2.** *(sport)* parcurs, distanța pe care trebuie să o parcurgă un atlet. **3.** *(sport)* pistă cu obstacole la un concurs hipic. **4.** *(mil.)* circuit cu obstacole pentru antrenarea soldaților. **5.** *(c. f. în expr.)* **~ circulaire** turnus circular; **~ de freinage** distanță de frânare. **6.** *(golf)* traseul efectuat de un

jucător de golf pentru a-și plasa mingea în fiecare din gropile din teren. **7.** *(înv. în expr.)* **droit de ~** dreptul de a-și paște vitele pe izlazul comunei vecine.
par-derrière *adv.* v. **derrière (II, 1).**
par-dessous *adv.* v. **dessous (I, 1).**
par-dessus *adv.* v. **dessus (I, 1).**
pardessus *s.m.* pardesiu.
par-devant I. *prep.* v. **devant (I, 3). II.** *adv.* v. **devant (II, 2).**
par devers *prep.* v. **devers (a).**
pardi!, pardieu! *interj.* desigur! bineînțeles! firește! normal!
pardon *s.m.* **1.** iertare; **accorder son ~** a ierta. **2.** pelerinaj religios în Bretania. **3.** *(la pl.)* indulgențe *(bis. catol.).* **4.** scuze (formulă de politețe); **je vous demande ~** vă cer scuze. **5.** *(pop.)* ce frumos! ce minunăție!
pardonnable *adj.* scuzabil; care poate fi iertat; **une gaffe ~** o gafă scuzabilă.
pardonner I. *v.t.* **1.** a ierta; **~ une faute à qqn.** a ierta o greșeală cuiva; *(fam. înv.)* **Dieu me pardonne** Doamne iartă-mă! să mă ierte Dumnezeu; *(prov.)* **péché avoué est à demi pardonné** păcatul mărturisit este pe jumătate iertat. **2.** a scuza, a tolera; a îngădui; a trece cu vederea; **pardonnez-moi cette longue introduction** îngăduiți-mi această lungă introducere. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a ierta; *(prov.)* **pardonne à tous, mais non à toi** iartă-i pe toți, numai pe tine nu. **2.** a cruța, a excepta; **le méchant ne pardonne à personne** omul rău nu cruță pe nimeni. **3.** a ierta, a cruța; *(fam.)* **la morsure de la vipère ne pardonne pas** mușcătura viperei nu iartă. **III.** *v.r.* **1.** a se ierta; **une pareille insolence ne se pardonne pas** o asemenea insolență nu se iartă **2.** a-și ierta; **je ne me pardonne pas d'avoir manqué cette occasion** nu-mi iert că am ratat această ocazie.
paré, ~e *adj.* **1.** împodobit, ornat, înfrumusețat, gătit, decorat. **2.** *(culinar)* pregătit pentru a fi preparat; **viande ~e** carne pregătită pentru gătit. **3.** pregătit (pentru a face față); la adăpost de nevoi. **4.** *(mar.)* pregătit, gata (de ancorare).
paréage *s.m.* v. **pariage.**
pare-avalanches *s.m.* construcție împotriva avalanșelor.
pare-balles *s.m. invar., adj. invar.* antiglonț, dispozitiv de protecție împotriva gloanțelor; **gilet ~** vestă antiglonț.
pare-boue *s.m. invar. (auto)* apărător de noroi.
pare-brise *s.m. invar.* **1.** *(auto)* parbriz. **2.** *(arg.)* lornion. **3.** *(arg.)* ochelari, biciclete.
pare-chocs *s.m. invar. (auto)* bară de protecție.
pare-clous *s.m. invar. (auto)* fâșie de cauciuc fixată între cameră și anvelopă.
pare-éclats *s.m. invar. (fortif.)* apărător de schije.
pare-étincelles *s.m. invar.* **1.** *(c. f.)* parascântei. **2.** *(el.)* stingător de scântei.
pare-feu *s.m. invar.* **1.** stingător de incendiu. **2.** fâșie de pământ despădurită pentru a împiedica extinderea incendiului de pădure.
pare-fumée *s.m. invar. (c.f.)* dispozitiv pentru canalizarea sau absorbția fumului de la locomotivă.
parégorique *adj. (med.) (înv.)* calmant, sedativ, tranchilizant.
pareil, ~le I. *adj.* **1.** asemănător, similar, analog, apropiat, identic; **bien que frères, ils ne sont pas ~s** deși frați, nu sunt asemănători. **2.** același, aceeași; **ce n'est pas ~** nu este același lucru. **3.** asemenea; atare; **~le situation** în asemenea / atare situație; **personne ne sort par un temps ~** nimeni nu iese pe o asemenea vreme. **4.** *(înv.)* conform; **~ à** conform cu. **II.** *s.m.f.* egal; pereche, persoană asemănătoare; **un artiste sans ~** un artist fără egal / fără pereche; **j'aime cette blouse, j'en cherche la ~le pour ma sœur** îmi place această bluză, îi caut perechea pentru sora mea. **2.** seamăn; **nos ~s** semenii noștri. **III.** *s.f. (în expr.)* **rendre la ~le** a plăti / a răspunde cu aceeași monedă.
pareillement *adv.* în același mod, în același fel, la fel, asemănător, de asemenea; **les deux jumelles s'habillent ~** cele două gemene se îmbracă la fel.
pare-lance, paralance *s.m. (arg.)* umbrelă.
parélie *s.m.* v. **parhélie.**
parelle *s.f. (bot.)* **1.** dragavei *(Runex crispus).* **2.** măcriș *(Rumex acetosa).*
parement *s.m.* **1.** ornament, podoabă, decorație, ornamentație. **2.** împodobire, ornamentare. **3.** *(bis.)* perdea de altar. **4.** stofă colorată pentru ornat manșetele și reverul la uniforme. **5.** *(constr.)* parament. **6.** *(min.)* perete vertical.
parementer *v.t. (constr.)* a împodobi cu plăci de piatră.
parémiologie *s.f.* paremiologie, studiul proverbelor.
parenchymateux, -euse *adj. (anat., bot.)* parenchimatos; care se referă la parenchim.
parenchyme *s.m. (anat., bot.)* parenchim.
parent, ~e I. *s.m.f.* **1.** rudă; **une ~e de province** o rudă din provincie; **traiter qqn. en ~ pauvre** a trata pe cineva ca pe o rudă săracă; a se purta prost cu cineva. **2.** *(la pl.)* părinți; strămoși; **les ~s de mon ami** părinții prietenului meu. **3.** *(în expr.)* **nos premiers ~s** Adam și Eva. **II.** *adj.* înrudit; asemănător; **vos idées sont ~es des miennes** ideile dv. sunt asemănătoare cu aie mele.
parentage *s.m. (înv.)* **1.** rudenie; înrudire. **2.** rude, neamuri.
parentaille *s.f. (înv. peior.)* rubedenii, neamuri; **toute la ~** tot neamul.
parental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* parental; care se referă la părinți; părintesc; **l'autorité ~e** autoritatea părintească.
parentales, parentalies *s.f. pl. (la romani)* parentalii, sărbătoarea morților.
parenté *s.f.* **1.** (legătură de) rudenie; înrudire; **liens de ~** legături de rudenie; **~ par alliance** înrudire prin alianță. **2.** rude, rubedenii, neamuri. **3.** *(fig.)* înrudire, asemănare, legătură; afinitate; **~ de deux langues** înrudire între două limbi.
parentèle *s.f.* v. **parentage (2).**
parentéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (med.)* parenteral, altă cale de a introduce medicamente în organism decât cea digestivă.

parenthèse *s.f.* **1.** paranteză; **entre ~s** între paranteze; **par ~** incidental. **2.** *(fig.)* digresiune; **fermer une ~** a închide o paranteză; **ouvrir / fermer la ~** a începe / a încheia o digresiune. **3.** *(pop. în expr.)* **avoir les jambes en ~s** a avea picioare crăcănate.

paréo *s.m.* fâșie de pânză purtată în jurul corpului de femeile din Tahiti.

1. parer *v.t.* **1.** a împodobi, a orna, a ornamenta, a decora, a înfrumuseța, a găti; **~ une femme de bijoux pour une réception** a împodobi o femeie cu bijuterii pentru o recepție; *(prov.)* **âne paré ne cesse pas de braire** pe măgar cât să-l împodobești, armăsar nu poți să-l numești. **2.** a pregăti, a aranja; **~ la viande pour le rôti** a pregăti carnea pentru friptură. **3.** *(mar.)* a pregăti (pentru manevre). **4.** *(piei.)* a prelucra pielea pentru a o face suplă. **II.** *v.r.* **1.** a se găti, a se îmbrăca frumos, îngrijit. **2.** *(fig.)* a face paradă, a se împăuna, a se făli; **il se pare de mérites qu'il n'a pas** se împăunează cu merite pe care nu le are.

2. parer I. *v.t.* **1.** a para, a se feri de; **~ un coup** a para o lovitură. **2.** *(înv.)* a feri, a ocroti, a pune la adăpost. **3.** *(mar.)* a evita; **~ un abordage** a evita un abordaj. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **à**) a evita, a preîntâmpina o primejdie. **2.** *(în expr.)* **~ au plus pressé** a se ocupa de ceea ce este mai urgent.

parère *s.m.* *(jur)* certificat care atestă folosința unui bun.

parésie *s.f.* *(med.)* pareză.

pare-soleil *s.m. invar.* ecran de protecție împotriva razelor solare.

paresse *s.f.* **1.** lene, lenevie, trândăvie, puturoșenie; indolență; **il est enclin à la ~** este înclinat spre lene, este leneș. **2.** încetineală, apatie, lâncezeală, toropeală; **~ intellectuelle** apatie. **3.** *(med.)* inactivitatea unui organ; **~ intestinale** lene a intestinelor, lipsa de funcționare normală a intestinelor.

paresser *v.i.* a lenevi, a trândăvi; a tândăli; *(pop.)* a se puturoși.

paresseusement *adv.* încet; domol, alene, agale, lin.

paresseux, -euse I. *adj., s.m.f.* leneș, trântor, trândav; **être ~ comme un loir** a fi leneș; a sta cu para-n gură; *(prov.)* **le ~ est frère du mediant** leneșul e frate cu cerșetorul; *(prov.)* **au ~ laboureur, les rats mangent le meilleur** la omul leneș șoarecii fac praznic. **II.** *s.m. (zool.)* leneș *(Bradypus).*

paresthésie *s.f.* *(med.)* parestezie.

pareur, -euse I. *s.m.f.* finisor, muncitor care finisează. **II.** *s.f. (text.)* mașină de încleiat.

parfaire *v.t.* **1.** a completa, a întregi; a împlini; a rotunji; **~ une somme** a completa o sumă. **2.** a se termina, a duce la capăt; **~ un ouvrage** a termina / a finisa o lucrare. **3.** a perfecționa, a finisa, a desăvârși; **~ sa culture générale** a-și desăvârși cultura generală.

parfait, ~e I. *adj.* **1.** perfect, desăvârșit, ireproșabil, impecabil, ideal; **un ouvrage ~** o lucrare desăvârșită. **2.** admirabil, excelent, extraordinar, minunat, splendid. **3.** *(în expr.)* **filer le ~ amour** a fi fericit în dragoste; *(ir.)* **un ~ imbécile** un dobitoc patent. **II.** *s.m.* **1.** *(gram.)* (timpul) perfect, trecut. **2.** perfecțiune. **3.** *(culinar)* parfeu, înghețată cu frișcă.

parfaitement *adv.* **1.** (în mod) perfect, foarte bine, admirabil; **vous avez ~ répondu à cette question difficile** ați răspuns perfect la această întrebare grea. **2.** total, complet, absolut; **il est ~ heureux** este absolut fericit. **3.** desigur, exact, bineînțeles; **vous déclarez avoir fait ce geste en signe de refus? – ~** declarați că ați făcut acest gest în semn de refuz? – exact.

parfilage *s.m.* *(text. înv.)* destrămare.

parfiler *v.t.* **1.** *(text. înv.)* a destrăma. **2.** *(ceram.)* a orna cu substanță de altă culoare.

parfois *adv.* uneori, câteodată; când și când; din timp în timp.

parfondre *v.t.* a topi laolaltă pasta de sticlă și culoarea.

parfum *s.m.* **1.** parfum; **un flacon de ~** un flacon de parfum. **2.** aromă, mireasmă, balsam; **un ~ de lavande** o aromă de lavandă. **3.** *(arg. în expr.)* **être / mettre qqn. au ~** a fi / a pune pe cineva la curent (cu o afacere).

parfumé, ~e *adj.* **1.** parfumat; **une personne ~e** o persoană parfumată. **2.** parfumat, care exală un miros plăcut; **un fruit ~** un fruct parfumat, care miroase plăcut.

parfumer I. *v.t.* **1.** a parfuma, a da cu parfum; **~ une blouse** a parfuma o bluză. **2.** a parfuma, a înmiresma, a îmbălsăma; **ces fleurs parfument tout le parc** aceste flori înmiresmează tot parcul. **3.** *(culinar)* a pune mirodenii la o mâncare. **II.** *v.r.* a se parfuma.

parfumerie *s.f.* **1.** fabrică de parfumuri. **2.** magazin de parfumuri. **3.** breasla parfumerilor.

parfumeur, -euse 1. fabricant de parfumuri. **2.** negustor de parfumuri.

parhélie, parélie *s.f.* *(meteo)* parhelie.

pari *s.m.* **1.** pariu, prinsoare, rămășag; **faire un ~** a face un pariu; a pune rămășag; **gagner / perdre un ~** a câștiga / a pierde un pariu; **tenir un ~** a accepta un pariu; **~ mutuel** pariu la curse de cai. **2.** suma pe care s-a pus un pariu; **toucher un ~** a încasa suma pariată.

paria *s.m.* **1.** *(în India)* paria, persoană în afara castelor și lipsită de drepturi. **2.** *(fig.)* persoană disprețuită de societate.

pariade *s.f.* **1.** împerechere a păsărilor. **2.** perioadă de împerechere a păsărilor. **3.** pereche de păsări.

pariage *s.m.* *(în evul mediu)* convenție între doi seniori prin care cel puternic oferă protecție celui slab în schimbul unor venituri.

parian *s. n.* porțelan gălbui fin, imitând marmura de Paros.

paridés *s.m. pl.* *(ornit.)* familie de păsări căreia îi aparține pițigoiul.

paridigitidé, ~e *adj.* *(zool.)* despre mamifere cu număr par de degete la fiecare labă.

parier *v.t.* **1.** a paria, a pune prinsoare, a pune rămășag; **je parie qu'il réussira** pariez că va reuși. **2.** a angaja o sumă într-un joc; **parier mille francs sur un cheval** a angaja o mie de franci pentru un cal. **3.** a fi convins; **je parie qu'il a encore fait une bêtise** sunt convins că iar a făcut o prostie. **4.** *(în expr.)* **il y a gros à ~ que a.** este aproape sigur că; **b.** sunt motive să se creadă că.

pariétaire *s.f. (bot.)* parachernită *(Parietaria officinalis).*
pariétal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.f. pl. (anat., bot.)* parietal.
parieur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care face un pariu. **2.** persoană care pariază cu regularitate.
parigot, ~e *s.m.f., adj. (fam.)* parizian; **accent ~** accent parizian.
paripenné, ~e *adj. (bot.)* paripenat.
paris-brest *s.m. invar. (culinar)* fel de prăjitură cu cremă.
parisette *s.f. (bot.)* dalac *(Paris quadrifolia).*
parisianisme *s.m.* **1.** maniere pariziene. **2.** caracteristici ale intelectualilor francezi în vogă.
1. parisien, ~ne *adj.* **1.** parizian, din Paris. **2.** specific parizienilor.
2. Parisien, ~ne *s.m.f.* parizian, locuitor al Parisului.
parisis *adj. invar. (înv.)* (monedă) bătută la Paris.
parisyllabe, parisyllabique *adj. (gram.)* **1.** parisilabic, cu același număr de silabe. **2.** *(despre substantive sau adjective)* a cărui temă păstrează același număr de silabe în cursul declinării.
paritaire *adj.* paritar, format din număr egal de reprezentanți de fiecare parte; **commission ~** comisie paritară.
parité *s.f.* paritate, egalitate; similitudine.
parjure I. *s.m.* sperjur, jurământ fals, nesocotire a unui jurământ. **II.** *s.m.f.* persoană care comite un sperjur, care face un jurământ fals. **III.** *adj.* sperjur; **un témoin ~** un martor sperjur, mincinos.
parjurer *v.r.* a-și călca jurământul, a comite un sperjur, a jura strâmb.
parka *s.m.* sau *f.* scurtă din impermeabil cu glugă.
parkérisation *s.f. (metal.)* parcherizare, acoperirea fierului la cald cu un strat protector.
parking *s.m. (auto)* loc de parcare.
parkinson *s.m. (med.)* boala lui Parkinson.
parkinsonien, ~ne I. *adj.* referitor la boala lui Parkinson. **II.** *s.m.f.* bolnav de boala lui Parkinson.
parlant, ~e I. *adj.* **1.** grăitor; **une attitude ~e** o atitudine grăitoare. **2.** *(fam.)* vorbăreț; **une personne ~e** o persoană vorbăreață. **3.** *(fig.)* expresiv, sugestiv; asemănător; **un portrait ~** un portret expresiv, asemănător. **4.** evident, limpede; **preuves ~es** probe evidente. **5.** *(în expr.)* **généralement ~** în general; **machine ~e** gramofon; **le cinéma ~** cinematograful sonor. **II.** *s.f. (pop.)* limbă; vorbă, cuvânt; **ne pas avoir la ~e** a nu avea voie să vorbească; a nu avea cuvântul; *(prov.)* **compagnon bien ~ vaut en chemin chariot branlant** la orice călătorie nu pleca fără tovărășie.
parlé, ~e I. *adj.* vorbit; **la langue ~e** limba vorbită. **II.** *s.m.* parte vorbită într-o operă.
parlement *s.m.* parlament.
parlementaire I. *adj.* parlamentar; **débats ~s** dezbateri parlamentare; **monarchie ~** monarhie parlamentară. **II.** *s.m.* mesager, ambasador trimis să trateze cu inamicul (în timp de război). **III.** *s.m.f.* parlamentar, membru al parlamentului.
parlementairement *adv.* conform uzanțelor parlamentului; **ce député n'a pas agi ~** acest deputat nu a procedat conform uzanțelor parlamentului.
parlamentarisme *s.m. (pol.)* parlamentarism, sistem de guvernare propriu statelor parlamentare.
parlamenter *v.i.* a parlamenta, a discuta îndelung; a negocia.
1. parler I. *v.i.* **1.** a vorbi; **~ à cœur ouvert** a vorbi deschis / fără înconjur; **~ à la légère a.** a vorbi vrute și nevrute; a arunca vorbe în vânt; **b.** a vorbi (cam) în dodii; **~ à l'oreille / dans le tuyau de l'oreille de qqn.** a-i vorbi cuiva la ureche; **~ à mots couverts** a vorbi pe ocolite / cu ocolișuri; **~ à qqn. entre deux portes** a vorbi cuiva în treacăt / în grabă; **~ à son bonnet** a vorbi singur; **~ bas** a vorbi încet / în șoaptă; **~ carrément** a vorbi răspicat; **~ chiffons** a vorbi despre toalete / modă; *(fam.)* **~ chrétien** a vorbi clar; a se face înțeles; **~ comme un livre** a vorbi ca din carte; **~ comme un oracle** a vorbi cu competență; **~ bien / mal de qqn.** a vorbi de bine / de rău pe cineva; **~ dans le désert** a vorbi / a predica în deșert; **~ dans le vide** a vorbi în gol; **~ de choses et d'autres** a vorbi de una, de alta; **~ de son propre chef** a vorbi în numele său personal; **~ du nez** a vorbi pe nas; **~ en maître** a vorbi de sus / din șa; a fi arogant; **~ en public** a vorbi în public; **~ entre les dents** a vorbi printre dinți; **~ franc** a vorbi deschis / fără înconjur; **~ haut a.** a vorbi tare; **b.** a spune verde în față; **~ par paraboles** a vorbi în pilde; **~ pour ne rien dire** a vorbi degeaba; **~ pour ~** a vorbi ca să se afle în treabă; **~ pour qqn.** a vorbi în favoarea cuiva; **~ sans ambages** a vorbi răspicat / pe șleau; **~ sans mâcher ses mots a.** a vorbi răspicat; **b.** a spune cuiva verde în față; **parlez, accouchez enfin!** vorbește odată! *(prov.)* **pense deux fois avant de ~, tu en parleras deux fois mieux** înțeleptul învârtește de șapte ori limba în gură înainte de a vorbi. **2.** a discuta, a sta de vorbă; **~ avec qqn.** a sta de vorbă cu cineva. **3.** a vorbi; a se exprima; **~ sagement** a vorbi înțelept; **~ correctement** a se exprima corect; **~ par signes** a se exprima prin semne. **4.** a vorbi, a lua cuvântul; **~ devant le parlement** a lua cuvântul în fața parlamentului. **5.** a face pe cineva să vorbească, să mărturisească; **faire ~ qqn.** a face pe cineva să mărturisească; a dezlega limba cuiva. **6.** a da de vorbit; a face vâlvă; **faire ~ de soi a** da de vorbit; a da loc de comentarii; a intra în gura lumii; a face vâlvă. **7.** a se adresa; **~ à qqn.** a se adresa cuiva; **~ aux sentiments** a se adresa sentimentelor. **8.** *(în expr.)* **~ à bâtons rompus** a sări de la una la alta; **~ à la cantonade** a bate șaua să priceapă iapa; **~ d'abondance** a improviza; **~ de la pluie et du beau temps** a înșira verzi și uscate; **~ d'or** a avea gură / limbă de aur; **~ gras** a graseia; **~ pour la galerie** a căuta efecte oratorice; *(pop.)* **tu parles! vous parlez!** cum să nu! și încă cum! *(prov.)* **beaucoup savent ~, mais bien peu savent faire** de la zisă pân-la faptă tot mai este o bucată; *(prov.)* **bien ~ est la voie de bien vivre** vorba dulce mult aduce. **II.** *v.t.* **1.** a vorbi o limbă; **~ français** a vorbi franțuzește. **2.** a vorbi despre afaceri, etc. **~ affaires** a vorbi despre afaceri; **~ politique** a vorbi despre politică; **~ boutique** a

vorbi despre meseria sa. **3.** *(în expr.)* ~ **raison** a da sfaturi înțelepte; ~ **rébus** a vorbi în enigme. **III.** *v.r.* **1.** a se vorbi; **le roumain se parle dans les pays voisines** româna se vorbește în țările vecine. **2.** a-și vorbi; **ces deux voisins ne se parlent plus** aceste două vecine nu-și mai vorbesc.

2. parler *s.m.* **1.** vorbire, limbaj, limbă, fel de a vorbi; vorbă; *(prov.)* **jamais beau ~ n'écorche la langue** de vorbă bună nu te doare gura; *(prov.)* **le peu ~ est or, le trop ~ est boue** vorba puțină e cea mai bună. **2.** limbă, grai. **3.** dialect. **4.** *(în expr.)* **avoir son franc-~** a spune pe șleau; a fi slobod la gură.

parleur, -euse *s.m.f., adj.* **1.** vorbitor; orator; **un beau ~** un vorbitor căruia îi place să se asculte pe sine, afectat; **un oiseau ~** o pasăre care imită vorba oamenilor.

parloir *s.m. (la internate, închisori, diverse comunități)* vorbitor, parloar.

parlote, parlotte *s.f.* **1.** *(fam.)* sindrofie, reuniune de invitați. **2.** locul unde stau de vorbă avocații la tribunal. **3.** *(fam.)* sporovăială, trăncăneală, pălăvrăgeală, flecăreală.

parme I. *adj. invar.* de culoare mov ca violetele. **II.** *s.m.* culoarea mov.

parmélie *s.f. (bot.)* lichen din regiunile reci.

parmène *s.f. (entom.)* specie de coleopteră *(Parmena balteus).*

parmentier *adj. invar. (în expr.)* **hâchis ~** tocătură de carne de pește cu piure de cartofi la cuptor.

parmentière *s.f. (înv.)* primul nume dat cartofului (după numele lui Parmentier, cel care l-a introdus în Europa).

parmenture *s.f.* **1.** parte a paltonului sau hainei care formează reverul. **2.** căptușeala reverelor.

1. parmesan, ~e I. *adj.* din Parma. **II.** *s.m.* parmezan.

2. Parmesan, ~e *s.m.f.* locuitor din Parma.

parmi *prep.* **1.** printre; prin; **se frayer un chemin ~ la foule** a-și croi drum prin mulțime; **se promener ~ les arbres de la forêt** a se plimba printre copacii din pădure. **2.** *(fig.)* în mijlocul; **à l'occasion des fêtes, nos enfants seront ~ nous** cu ocazia sărbătorilor, copiii noștri vor fi în mijlocul nostru. **3.** dintre; **il est le seul ~ les jeunes diplômés à s'être imposé** este singurul dintre tinerii licențiați care s-a impus. **4.** la; **ce vice n'existe pas ~ les animaux** acest viciu nu există la animale.

parnasse *s.m.* **1.** *(fig.)* parnas, lăcașul poeziei. **2.** *(lit.)* mișcare literară din sec. XIX.

1. parnassien *s.m. (entom.)* fluturele lui Apollo *(Parnassius Apollo).*

2. parnassien, ~ne *adj.* **1.** parnasian, referitor la Parnas. **2.** parnasian; **l'école ~ne** școala parnasiană.

parodie *s.f.* **1.** parodie; parodiere; **une ~ de procès** o parodie de proces. **2.** imitație burlescă după o operă literară celebră.

parodier *v.t.* **1.** a parodia; **~ un écrivain a** parodia un scriitor. **2.** a imita, a maimuțări, a schimonosi.

parodique *adj.* parodic; care aparține parodiei; cu caracter de parodie.

parodiste *s.m.f.* autor de parodii.

parodonte *s.m. (med.)* paradonțiu, totalitatea țesuturilor care fixează dintele de maxilar.

parodontite *s.f. (med.)* parodontită.

parodontologie *s.f. (med.)* parodontologie.

parodontolyse *s.f. (med.)* parodontoliză.

parodontose *s.f. (med.)* parodontoză.

paroi *s.f.* **1.** perete; **~s de verre** pereți din sticlă. **2.** fața interioară a unui perete; **l'armoire est contre la ~** dulapul este lângă perete; **les ~s d'une grotte** suprafața interioară a pereților unei peșteri. **3.** suprafața interioară a unui vas; **les ~s d'une vase** suprafața interioară a unei vaze.

paroir *s.m. (piel.)* instrument de prelucrat piele.

paroisse *s.f.* **1.** parohie. **2.** enoriașii unei parohii. **3.** biserica unei parohii. **4.** *(în expr.)* **ne pas être de la ~** a fi străin de acele meleaguri; **n'être pas de la même ~** a nu fi de aceeași părere; *(pop.)* **changer de ~ a.** a se muta; **b.** a pleca dintr-un cerc de prieteni, club.

paroissial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* parohial.

paroissien, ~ne I. *s.m.f.* **1.** enoriaș. **2.** *(fam.)* individ, tip; **un drôle de ~** un tip ciudat; ciudat neam de om. **II.** *s.m. (bis.)* carte de rugăciuni.

parole *s.f.* **1.** vorbă, cuvânt; **donner sa ~ d'honneur** a-și da cuvântul de onoare; **n'avoir qu'une ~** a se ține de cuvânt / de vorbă; a-și ține cuvântul; **prêter sur ~** a împrumuta pe cuvânt de onoare / pe încredere; **adresser la ~ à qqn.** a adresa cuvântul / a vorbi cuiva; **payer qqn. de ~s** a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare; **demander la ~** a cere cuvântul; **couper la ~ à qqn.** a tăia vorba cuiva, a-l întrerupe; **prendre la ~** a lua cuvântul; **avoir deux ~s** a nu se ține de cuvânt; **se payer de ~s** a se mulțumi cu vorbe goale; **tenir (sa) ~** a se ține de cuvânt; a-și ține cuvântul; **rendre / retirer sa ~** a-și lua cuvântul / vorba înapoi; vorbe goale; **belles ~s** promisiuni în vânt; **bonnes ~s** vorbe bune, favorabile; *(prov.)* **douce ~ n'écorche langue** de vorbă bună nu te doare gura; *(prov.)* **habiles ~s font tomber pistoles** vorba dulce mult aduce; *(prov.)* **la ~ est d'argent, mais le silence est d'or** vorba e de argint, tăcerea e de aur; *(prov.)* **les ~s s'envolent, les écrits restent** vorba zboară, scrisul rămâne; *(prov.)* **~ une fois envolée ne peut plus être rappelée** cuvântul e ca gândul, nu se ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul. **2.** vorbire, exprimare; **on le reconnaît à sa ~** îl recunoști după vorbire / exprimare. **3.** *(la pl.)* text, cuvinte (la un cântec, operă). **4.** limbaj; **trouble de la ~** tulburări de limbaj. **5.** *(bis.)* cuvântul lui Dumnezeu, sfânta scriptură; **prêcher la bonne ~** a predica sfânta scriptură. **6.** ton, voce; **avoir la ~ douce** a avea un ton blând. **7.** *(în expr.)* **~s en l'air** apă de ploaie; **avoir le don de la ~** a avea darul vorbirii / elocință; **perdre la ~** a-i pieri graiul; a rămâne fără glas; a amuți; *(prov.)* **belle ~ fait fol lier** cu dulceața, pe porci lesne îi întorci.

paroli *s.m. (înv. la jocuri de noroc)* dublarea mizei; **faire ~** a dubla miza.

parolier, -ère *s.m.f.* textier (la o operă muzicală); libretist.

paronomase *s.f. (în retorică)* paronomază.

paronychia *s.m.* v. **paronyque.**

paronyme *s.m. (lingv.)* paronim.

paronymie *s.f. (lingv.)* paronimie.
paronymique *adj. (lingv.)* paronimic.
paronyque *s.f.*, **paronychia** *s.m. (bot.)* specie de plantă medicinală cu care se vindeca panariţiul (familia *Cariofilaceelor).*
paropsides *s.m. pl. (entom.)* specie de insecte coleoptere fitofage.
paros *s.m.* varietate de marmură de Paros.
parosmie *s.f. (med.)* tulburare a senzaţiilor olfactive.
parotide *s.f. (anat.)* glanda parotidă.
parotidien, ~ne *adj. (anat.)* parotidian.
parotidite *s.f. (med.)* parotidită.
parousie *s.f. (rel.)* a doua apariţie a lui Iisus Christos pe pământ.
paroxysme *s.m.* paroxism, intensitate maximă, surescitare.
paroxystique *adj.* paroxistic.
paroxyton *s.m., adj. (lingv.)* (cuvânt) care se accentuează pe penultima silabă.
parpaillot, ~e *s.m.f. (înv.)* poreclă dată calviniştilor de către catolici. **2.** *(fam.)* nelegiuit, om de nimic, ticălos.
parpaing *s.m.* **1.** *(constr.)* piatră care corespunde cu grosimea zidului. **2.** element de construcţie prefabricat. **3.** *(arg.)* (lovitură de) pumn.
parque *s.f. (mit.)* parcă, fiecare din cele trei divinităţi romane ale destinului.
parquer I. *v.t.* **1.** a închide în ţarc; **~ des bestiaux** a închide vite în ţarc. **2.** a parca, a gara. **II.** *v.i.* a sta / a se afla în ţarc.
parquet *s.m.* **1.** *(constr.)* parchet; **un ~ bien ciré** un parchet bine lustruit. **2.** *(jur.)* procuratură, parchet. **3.** localul procuraturii, al parchetului. **4.** agenţii de bursă. **5.** incinta agenţilor de bursă (în localul Bursei). **6.** curte de păsări. **7.** *(mar. în expr.)* **~ de chauffe** solul din tablă din sala cazanelor.
parquetage *s.m. (constr.)* parchetare; parchetat, acoperire / pardosire cu parchet.
parqueter *v.t. (constr.)* a parcheta, a pardosi cu parchet.
parqueterie *s.f. (constr.)* **1.** fabricare a parchetului. **2.** montare a parchetului.
parqueteur *s.m., adj. m.* parchetar, lucrător specializat în montarea şi repararea parchetului.
parqueteuse *s.f. (tehn.)* maşină de rindeluit parchetul.
parqueur, -euse, parquier, -ère *s.m.f.* **1.** îngrijitor de vite închise în ţarc. **2.** crescător de stridii.
parrain *s.m.* **1.** naş. **2.** persoană care introduce un nou membru într-o asociaţie, într-un club. **3.** *(arg. jur.)* **a.** reclamant; **b.** avocat. **4.** *(pop.)* şef, ştab, naş (şef al Mafiei).
parrainage *s.m.* **1.** năşie, obligaţii de naş. **2.** susţinere morală a unui nou membru al unei asociaţii, al unui club. **3.** sprijin moral sau financiar acordat unei opere.
parrainer *v.t.* **1.** a sprijini un nou membru al unei asociaţii, al unui club. **2.** a sprijini moral sau financiar o operă, o întreprindere.
parricide I. *s.m.f.* paricid, ucigaş al părinţilor. **II.** *s.m.* paricid, ucidere a părinţilor.
parse *s.m.* v. **parsi (II).**
parsec *s.m. (astr.)* parsec, unitate de lungime.
parsemer *v.t.* a presăra; **vallée parsemée de fleurs** vale presărată cu flori.
parsi, ~e I. *s.m.f.* descendent al Indienilor, adept al credinţei lui Zoroastru. **II.** *s.m. (lingv.)* limbă vorbită în Persia, între vechea şi noua persană.
parsisme *s.m. (rel.)* parsism, religie întemeiată de Zoroastru.
1. part *s.m.* **1.** prunc / nou-născut; *(jur.)* **substitution de ~** substituire de prunc; **supposition de ~** atribuire a unui prunc unei alte femei decât celei care l-a născut; **suppression de ~** pruncucidere; **confusion de ~** incertitudine asupra paternităţii unui nou-născut. **2.** *(înv.)* parturiţie, naştere.
2. part *s.f.* **1.** parte; porţie; porţiune; bucată; **une ~ de gâteau** o parte din prăjitură; **avoir une ~ de l'héritage** a avea o parte din moştenire; *(fig.)* **la ~ du lion** partea leului; **prendre ~** a lua parte, a participa; **faire la ~ du feu** a sacrifica o parte pentru a nu pierde totul; **de toutes ~s** din toate părţile, de peste tot; **de ~ et d'autre** de ambele părţi; **de ~ en ~** total, dintr-o parte în alta; **de la ~ de...** din partea..., în numele...; **d'une ~..., d'autre ~...** pe de o parte..., pe de alta...; **autre ~** în altă parte, aiurea. **2.** cotă-parte. **3.** *(în expr.)* **quelque ~** undeva; **nulle ~** nicăieri; **à ~ a.** aparte; **b.** în afară de; **c.** cu excepţia; **avoir sa ~ du gâteau** a avea ce-i al său pus deoparte; **faire la ~ belle à qqn.** a acorda avantaje mari cuiva; **faire ~ des choses** a ţine seama de împrejurări; **faire ~ à deux** a împărţi pe din două / frăţeşte; **faire ~ d'une chose à qqn.** a-i împărţi cuiva un lucru; a-i comunica un lucru / ceva cuiva; **prendre en mauvaise ~** a lua în nume de rău; **billet / lettre de faire-~** invitaţiile la o ceremonie; **pour une ~** într-o anumită măsură; **à ~ entière a.** în întregime; total; **b.** cu aceleaşi drepturi; **diviser en ~s a** împărţi; **pour ma ~** în ce mă priveşte, cât despre mine.
partage *s.m.* **1.** împărţire, împărţeală; **~ des tâches** împărţire a sarcinilor; *(jur.)* **le ~ d'une succession** împărţirea unei moşteniri. **2.** *(jur.)* partaj; **~ amiable** partaj amiabil. **3.** *(jur.)* partea care revine cuiva în urma unei împărţeli. **4.** *(jur.)* act care reglementează o succesiune. **5.** egalitate de voturi; **~ des voix** egalitate a voturilor. **6.** *(fig.)* parte, soartă. **7.** împărţire; dezmembrare; **~ d'un pays par les ennemis vainqueurs** dezmembrarea unei ţări de către duşmanii învingători. **8.** *(în expr.)* **sans ~ a.** complet, în îmtregime; **b.** fără restricţii; *(geogr.)* **ligne de ~ des eaux** linie care desparte două bazine fluviale.
partagé, ~e *adj.* **1.** împărţit; repartizat. **2.** împărţit, în dezacord; **les opinions sont ~es** părerile sunt împărţite. **3.** reciproc; **sentiments ~s** sentimente reciproce.
partageable *adj.* partajabil, care se poate împărţi.
partageant, ~e *s.m.f. (jur.)* persoană care participă la un partaj; părtaş.
partager I. *v.t.* **1.** a împărţi; **~ une fortune entre des héritiers** a împărţi o avere între moştenitori; *(fam.)* **~ le gâteau** a împărţi câştigul pe din două. **2.** a avea în comun ceva cu cineva; **~ la même maison** a avea în comun aceeaşi casă. **3.** a da o parte din ceea ce îţi aparţine; **~ sa nourriture avec qqn.** a

da cuiva o parte din hrana sa. **4.** *(fig.)* a împărtăşi, a lua parte la, a se solidariza cu; ~ **les chagrins de qqn.** a lua parte la necazurile cuiva; **je ne partage nullement vos convictions** nu împărtăşesc deloc convingerile voastre. **5.** a înzestra, a dota; a împărţi, a repartiza; **il a été bien partagé par le sort** a fost bine înzestrat de soartă. **6.** a diviza; a despărţi; **cette haie partage deux propriétés** acest gard desparte două proprietăţi; *(fig.)* **ce scandale partage la ville en deux camps** acest scandal divizează oraşul în două tabere. **7.** *(sens pasiv)* a fi hărţuit; **être partagé entre l'angoisse et l'espoir** a fi hărţuit / a se afla între nelinişte şi speranţă. **8.** *(în expr.)* ~ **le pain et le sel avec qqn.** a oferi cuiva casă şi masă; a oferi găzduire cuiva. **II.** *v.i.* a împărţi; ~ **par moitié** a împărţi frăţeşte, a fi tovarăş cu cineva într-o afacere. **III.** *v.r.* **1.** a se împărţi, a se diviza; **l'opinion publique se partage entre plusieurs tendances** opinia publică se împarte între mai multe tendinţe. **2.** a-şi împărţi; **se** ~ **les bénéfices** a-şi împărţi beneficiile.

partageur, -euse *adj.* (persoană) care împarte cu plăcere ceea ce are; **cet homme n'est pas** ~ acest om nu este darnic, nu împarte din ceea ce posedă.

partageux, -euse *s.m.f.* *(înv.)* persoană care preconizează împărţirea bunurilor; socialist.

partance *s.f.* **1.** *(mar. înv.)* plecare. **2.** *(mar. în expr.)* **en** ~ pe punctul de plecare; **en** ~ **pour Marseille** cu destinaţia Marsilia.

1. partant, ~e I. *s.m.f.* **1.** persoană care pleacă; **les arrivants et les ~s** persoanele care sosesc şi cele care pleacă. **2.** *(sport)* sportiv sau cal care porneşte în cursă. **II.** *adj.* *(fam. în expr.)* **être** ~ **pour** a fi dispus să, a avea poftă să; ~ **pour une excursion** a fi dispus la o excursie.

2. partant *conj.* *(înv. sau lit.)* aşadar, deci, prin urmare, în consecinţă.

partenaire *s.m.f.* **1.** partener; ~ **d'un danseur sur glace** parteneră a unui dansator pe gheaţă. **2.** asociat, tovarăş, partener; **~s sociaux** parteneri sociali, reprezentanţi ai sindicatelor, patronatului, care participă la discuţii, negocieri (pentru salarii etc.).

partenariat *s.m.* parteneriat.

parterre *s.m.* **1.** răzor de flori (într-o grădină, într-un parc). **2.** *(teatru)* parter; totalitatea spectatorilor de la parter. **3.** *(fam. în expr.)* **prendre un billet de** ~ a face o trântă.

parthénocarpie *s.f.* *(bot.)* partenocarpie.

parthénogénèse *s.f.* *(biol.)* partenogeneză.

parthénogénétique *s.f.* *(biol.)* partenogenetic.

1. parti *s.m.* **1.** *(pol.)* partid; **adhérer à un parti** a adera la un partid. **2.** hotărâre, decizie, rezoluţie; **prendre un** ~ a lua o hotărâre. **3.** folos, profit; avantaj; **tirer** ~ **de qqch.** a trage folos din ceva. **4.** *(înv.)* partidă (în vederea unei căsătorii); **c'est un bon parti pour cette jeune fille** este o partidă bună pentru această fată. **5.** *(înv.)* meserie, profesiune; **le** ~ **des armes** profesiunea militară. **6.** *(înv. mil.)* grup, detaşament de soldaţi. **7.** *(în expr.)* **faire un mauvais** ~ **à qqn.** a maltrata pe cineva; ~ **pris** părere preconcepută, prejudecată; **prendre** ~ a lua poziţie; a decide; **prendre** ~ **pour qqn.** a lua apărarea cuiva; **prendre** ~ **contre qqn.** a se declara împotriva cuiva; **prendre son** ~ **d'une chose** a se obişnui cu ideea, a se resemna; **se mettre / se ranger du** ~ **de qqn.** a se da de partea cuiva; a îmbrăţişa cauza cuiva; **prendre le** ~ **de qqn.** a lua partea cuiva; a ţine cu cineva.

2. parti, ~e *adj.* *(înv.)* împărţit; partajat.

3. parti, ~e *adj.* **1.** absent; dispărut. **2.** *(fam.)* cherchelit; afumat.

partiaire *adj.* *(înv. jur. în expr.)* **colon** ~ arendaş care împarte recolta cu proprietarul, care ia în parte.

partial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* parţial, părtinitor; **juge** ~ judecător părtinitor.

partialement *adv.* (în mod) părtinitor, cu părtinire.

partialité *s.f.* parţialitate, părtinire; subiectivism.

participant, ~e *adj., s.m.f.* participant; ~ **à une compétition** participant la o competiţie.

participation *s.f.* **1.** participare; ~ **à un concours** participare la un concurs; **association en** ~ asociere pe bază de participare. **2.** contribuţie; ~ **aux frais de construction d'un édifice** contribuţie la cheltuielile de construcţie a unei clădiri.

participe *s.m.* *(gram.)* participiu; **le** ~ **passé** participiul trecut.

participer *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a participa, a lua parte la; ~ **à un concours** a participa la un concurs. **2.** a participa, a contribui; ~ **aux frais d'une réception** a contribui la cheltuielile unei recepţii. **3.** a avea dreptul; ~ **aux bénéfices d'une affaire** a avea dreptul la beneficiile unei afaceri. **4.** a lua parte, a se alătura; ~ **au chagrin d'une famille** a lua parte la durerea unei familii. **5.** (*cu prep.* **de**) a ţine de; a avea unele caracteristici de la; **l'opéra participe à la fois du théâtre et de la musique** opera are trăsături ale teatrului şi ale muzicii.

participial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(gram.)* participial; **proposition ~e** propoziţie participială.

particulaire *adj.* *(fiz., chim.)* format din particule.

particularisation *s.f.* particularizare; individualizare.

particulariser I. *v.t.* a particulariza; a specifica; a individualiza; a diferenţia. **II.** *v.r.* a se singulariza, a se deosebi, a se individualiza.

particularisme *s.m.* **1.** particularism; specificitate; individualitate. **2.** *(pol.)* particularism, dorinţa unei populaţii de a-şi păstra particularităţile în cadrul unui stat. **3.** interes particular, personal. **4.** *(teol.)* particularism, doctrină potrivit căreia Iisus Christos s-a răstignit pentru cei aleşi, nu pentru toţi oamenii.

particulariste *s.m.f., adj.* adept al particularismului (**4**).

particularité *s.f.* **1.** *(înv.)* împrejurare deosebită. **2.** particularitate, trăsătură specifică, caracteristică.

particule *s.f.* **1.** particulă, părticică; atom; **~s d'une substance** particulele unei substanţe; *(fiz. nucl.)* ~ **élémentaire** particulă elementară. **2.** *(gram.)* cuvânt invariabil, element de legătură (conjuncţia). **3.** particulă de nobleţe.

particulier, -ère I. *adj.* **1.** particular, specific, propriu; **trait** ~ trăsătură specifică; **signe** ~ semn particular. **2.** particular, individual; **secrétaire** ~ secretar particular; **audience ~-ère** audienţă particulară,

privată. **3.** deosebit, aparte, special; extraordinar; **avoir une estime ~-ère pour qqn.** a avea o stimă deosebită pentru cineva. **4.** amănunțit, detaliat, de detaliu; **il ignorait les circonstances ~-ères de cet accident** nu cunoștea împrejurările detaliate ale acestui accident. **5.** *(înv.)* reținut, necomunicativ, nesociabil. **6.** straniu, curios, bizar; **allure ~-ère** înfățișare ciudată. **II.** *s.m.* particular; **le ~ et le général** particularul și generalul. **III.** *s.m.f.* **1.** persoană particulară. **2.** *(în expr.)* **en son ~** în sinea sa; în forul său interior; **en ~ a.** în particular, aparte; separat; **b.** mai ales, îndeosebi, mai cu seamă. **III.** *s.f. (fam.)* nevastă; amantă.

particulièrement *adv.* **1.** în mod deosebit, în mod special, mai ales, mai cu seamă, îndeosebi; **j'aime tous les acteurs, mais ~ les acteurs de comédie** îmi plac toți actorii, dar în mod special actorii de comedie. **2.** (în mod) intim, particular, privat; **je ne connais pas ~ cet homme, seulement de vue** nu-l cunosc intim pe acest om, doar din vedere.

partie *s.f.* **1.** parte; **faire ~ de** a face parte din; **la majeure ~ du temps** cea mai mare parte a timpului; **il a rangé seulement une ~ de la bibliothèque** a aranjat doar o parte a bibliotecii; **en ~** în parte; parțial; **les ~s du discours** părțile de vorbire. **2.** meserie, profesiune, specialitate, branșă; **il n'a pas d'égal dans sa ~** nu are pereche în specialitatea sa. **3.** *(ec.)* partidă; **comptabilité en ~ double** contabilitate în partidă dublă. **4.** *(șah)* partidă; **une ~ d'échecs admirable** o admirabilă partidă de șah. **5.** *(muz.)* partitură; **dans cet opéra, la ~ du ténor est la plus belle** în această operă, partitura tenorului este cea mai frumoasă. **6.** petrecere, distracție; **une ~ de plaisir** o petrecere. **7.** *(jur.)* parte (într-un proces); **~ civile** parte civilă; **les ~s contractantes** părțile contractante. **8.** *(anat. fam. la pl.)* organele genitale masculine. **9.** luptă; întrecere; **une ~ inégale** o luptă inegală. **10.** *(în expr.)* **avoir affaire à forte ~** a avea de-a face cu un adversar puternic; a avea de furcă cu cineva; **quitter la ~** a abandona jocul; a renunța; **prendre qqn. à ~** a se lua / a se lega de cineva; a scoate pe cineva vinovat; **~ remise** amânare; remiză; **se mettre / être de la ~** a intra în horă; a se angaja; **avoir ~ gagnée** a câștiga înainte de a începe; a câștiga dinainte; **avoir ~ liée avec qqn.** a fi în cârdășie cu cineva; **être juge et ~** a fi și lup și oaie.

partiel, ~le I. *adj.* parțial; **éclipse ~le** eclipsă parțială; **élections ~les** alegeri parțiale; **examen ~** examen parțial. **II.** *s.m.* examen parțial.

partiellement *adv.* (în mod) parțial, în parte.

partinium *s.m. (tehn.)* aliaj de aluminiu, tungsten și magneziu, folosit în industria automobilului.

1. partir *v.i.* **1.** a pleca, a se duce; **~ pour Paris** a pleca la Paris; **~ comme une flèche / comme un trait; a.** a pleca ca din pușcă; a porni săgeată / glonț; **b.** *(arg.)* a se enerva; a se oftica; **c.** *(arg.)* a crede prostește tot ce ți se spune; **~ en douce, ~ sans tambour ni trompette** a pleca pe furiș / pe nesimțite / pe șest; a o șterge englezește; **~ raide comme balle** a pleca ca din pușcă; a porni săgeată / glonț; **~ sans laisser d'adresse** a pleca fără adresă. **2.** a porni; **~ d'un mauvais pas** a porni / a călca cu stângul; **~ d'un pied léger** a porni cu inima ușoară; **~ du pied droit** a porni / a păși / a călca cu dreptul; **~ du pied gauche a.** a porni / a călca cu stângul; **b.** a porni hotărât la drum; **~ perdant a.** a porni / a călca cu stângul; **b.** a începe un lucru fără a crede în reușita lui. **3.** a se pune în mișcare; a demara; **la voiture part rapidement** automobilul demarează rapid. **4.** a izbucni; **~ d'un grand éclat de rire** a izbucni în râs. **5.** a proveni; a porni de la; a emana; **cette initiative ne part pas de vous, n'est-ce pas?** inițiativa aceasta nu pornește de la dv., nu-i așa? **6.** a sări; a țâșni; **le bouchon de champagne partit avec bruit** dopul de șampanie sări cu zgomot. **7.** a exploda; **faire ~ un pétard** a face să explodeze o petardă. **8.** a se scoate; a dispărea; **une tache qui ne part pas** o pată care nu dispare. **9.** a porni de la, a-și avea originea în; a începe de la; **ce nouveau quartier part de la gare** acest nou cartier pornește de la gară. **10.** *(fig.)* a muri. **11.** *(în expr.)* **~ les pieds devant** a ieși cu picioarele înainte; **~ l'oreille basse** a lăsa nasul în jos; a-și pleca capul; **~ au quart de tour a.** a pleca ca din pușcă; a porni săgeată / glonț; **b.** a se enerva; *(pop.)* a se oftica; **c.** *(pop.)* a crede prostește tot ce-ți spune cineva; *(fam.)* **être (un peu) parti** a fi afumat, cherchelit; a fi abțiguit.

2. partir *v.t. (înv.)* a împărți; **avoir maille à ~ avec qqn. a.** a avea ceva de împărțit cu cineva; **b.** a-și găsi mantaua cu cineva, a avea necazuri cu cineva, a o păți.

partisan, ~e I. *s.m.f., adj.* partizan, adept, aderent; aliat; **gagner des ~s** a câștiga adepți. **II.** *s.m. (mil.)* partizan, luptător de gherilă. **III.** *adj.* partizan, care susține o idee; **esprit ~** spirit partizan.

partita (*pl.* **partitas, partite**) *s.f. (muz.)* partită.

partiteur *s.m. (tehn.)* aparat de distribuire a apei dintr-un canal de irigație.

partitif, -ive *adj., s.m. (gram.)* partitiv; **article ~** articol partitiv.

partition *s.f.* **1.** *(înv.)* împărțire, divizare (a unui teritoriu). **2.** *(mat.)* partiție. **3.** *(muz.)* partitură; **jouer sans ~** a cânta fără partitură.

partout *adv.* pretutindeni, peste tot, oriîncotro; **mettre son nez ~** a-și băga nasul peste tot; a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala; **on ne peut être ~ à la fois** nu poți fi peste tot în același timp.

parturiente *s.f. (med.)* femeie care naște.

parturition *s.f. (med.)* **1.** naștere. **2.** fătare.

parulie *s.f. (med.)* abces / inflamație la gingii.

parure *s.f.* **1.** împodobire, gătire, ornare; **sa ~ lui prend une heure** gătirea îi ia o oră. **2.** podoabă, găteală; **elle n'a pour ~ que sa jeunesse** singura ei podoabă este tinerețea. **3.** parură, garnitură, ansamblu de obiecte de podoabă cu aceleași motive ornamentale; **une ~ de diamants** o parură de diamante. **4.** sortiment de lenjerie de corp, de masă. **5.** *(în expr.)* **~ de graisse** grăsimea scoasă de pe carne. **6.** rosătură (a pielii).

parurerie *s.f.* **1.** fabricarea de articole de podoabă feminine. **2.** comerțul cu articole de podoabă feminine.
parurier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de articole de podoabă feminine. **2.** negustor de articole de podoabă feminine.
parution *s.f.* apariție, publicare; **la ~ d'un nouveau roman** apariția unui nou roman.
parvenir *v.i.* **1.** (*cu prep.* **à**) a ajunge, a sosi; a parveni; **après une heure de marche, ils sont parvenus au lieu du rendez-vous** după o oră de mers, au ajuns la locul de întâlnire; **la lettre est parvenue en temps utile au destinataire** scrisoarea a sosit la timp la destinatar. **2.** a parveni; a reuși; **il est parvenu à obtenir cette situation, grâce à sa persévérance** datorită perseverenței sale, a reușit să obțină acest post. **3.** *(înv.)* a parveni, a se îmbogăți.
parvenu, ~e *s.m.f., adj.* parvenit, ajuns, căpătuit.
parvis *s.m.* piață în fața bisericii.
1. pas *s.m.* **1.** pas; **marcher d'un bon ~** a merge cu pași repezi; **~ à ~** pas cu pas; **à deux ~** la doi pași; la o zvârlitură de băț; **marquer le ~ a.** a bate pasul pe loc; **b.** a bate măsura cu piciorul; **aller au ~** a merge la pas; **~ de charge** pas forțat; **~ de course** pas alergător; *(jur.)* **la Salle des ~ perdus** sala pașilor pierduți; **sauter le ~ a.** a face pasul hotărâtor; **b.** a se duce pe lumea cealaltă; **faire les premiers ~ a.** a face primul pas; a sparge / a rupe gheața; **b.** a lua inițiativa; **presser / précipiter / doubler le ~** a grăbi pasul; *(fam.)* a mări compasul; *(prov.)* **~ à ~ on va loin** un pas după altul departe te duce. **2.** urmă (de pas); **arriver sur les ~ de qqn.** a ajunge pe urmele cuiva; **ne pas quitter qqn. d'un ~** a se ține pe urmele cuiva; a urmări îndeaproape pe cineva; **marcher sur les ~ de qqn.** a păși pe urmele cuiva. **3.** mers; călcătură, umblet, pas; **ralentir le ~** a-și încetini mersul. **4.** *(geogr.)* pas, trecătoare, defileu; strâmtoare; **le ~ de Calais** strâmtoarea Calais (Canalul Mânecii). **5.** prag; **sur le ~ de la porte** în pragul ușii. **6.** pas (la cai); **aller du ~ au trot** a trece de la pas la trap. **7.** lungimea unui pas; **sa maison est à quelques ~** casa lui este la câțiva pași (distanță). **8.** progres, înaintare; **marcher à ~ de géant** a face progrese rapide; **c'est un grand ~ de fait** s-a făcut un mare progres. **9.** *(înv.)* treaptă a unei scări. **10.** *(tehn.)* treaptă între dinții unui angrenaj. **11.** *(în expr.)* **marcher à ~ comptés a.** a merge încet; **b.** *(fig.)* a fi prudent; **marcher à ~ de loup** a merge tiptil / ca o pisică; **marcher à ~ de tortue** a merge ca melcul; **~ de clerc** boacănă; neghiobie; **faire un faux ~ a.** a se împiedica, a se poticni; **b.** a face o gafă; **c.** *(arg.)* a face o escrocherie imprudentă și inutilă; **y aller de ce ~** a se duce glonț / întins / într-un suflet; **y perdre ses ~** a se osteni în zadar; a se căzni / a se osteni / a se trudi degeaba / de pomană; **mettre qqn. au ~** a-i băga / a-i vârî cuiva mințile în cap; a pune pe cineva cu botul pe labe; a da pe cineva pe brazdă; **retourner / revenir sur ses ~** a face stânga-mprejur; a se întoarce din drum; **se tirer d'un mauvais ~** a ieși din încurcătură / dintr-un impas; a scăpa de belea; **céder le ~ à qqn.** a da întâietate cuiva; **avoir le ~ sur** a avea prioritate; **la raison a le ~ sur les armes** rațiunea are prioritate asupra armelor; **prendre le ~ sur qqn.** a i-o lua cuiva înainte; a întrece pe cineva; **faire les cent ~** a umbla / a se învârti ca un leu în cușcă; **changer de ~** a se sprijini când pe un picior, când pe celălalt; **se mettre au ~** a se adapta; a se da pe brazdă; **regretter ses ~** a-i părea rău de efortul făcut; **donner le ~ à qqn.** a da prioritate / întâietate cuiva; **c'est un ~ difficile** e un moment greu; **ne pas se trouver dans / sous le ~ d'un cheval** a nu se găsi pe toate drumurile; a nu crește în copac; *(prov.)* **il n'y a que le premier ~ qui coûte** începutu-i anevoios, urma vine de la sine; *(prov.)* **la peur a bon ~** frica are picioare lungi.
2. pas *adv.* **1.** nu; **tu m'écoutes ou ~?** mă asculți sau nu?; **pourquoi ~?** de ce nu?; **tu as compris quelque chose à cette explication? – ~ grand-chose** ai înțeles ceva din această explicație? – nu mare lucru. **2.** nici; **~ un sou** nici o centimă; nici o para chioară; **~ un mot** nici o vorbă; **~ du tout** nicidecum; deloc; nici de frică; nici vorbă. **3.** *(folosit în construcție cu* **ne, non)** nu; **je ne regarde ~ ce film** nu mă uit la acest film.
1. pascal, ~e (*m. pl.* **-als** și **aux**) *adj.* pascal, de Paști, referitor la Paști; **cierge ~** lumânare de Paști.
2. pascal *s.m.* **1.** *(fiz.)* pascal, unitate de măsură pentru presiune. **2.** *(arg.)* bancnotă de cinci sute de franci.
pascalien, ~ne *adj.* pascalian, referitor la filozofia lui Pascal.
pas-d'âne *s.m. invar.* **1.** *(bot.)* podbal *(Tussilago Farfara)*. **2.** *(înv.)* gardă (la sabie). **3.** instrument cu care se ține deschisă gura calului în timpul unei examinări.
pas-de-géant *s.m. invar.* aparat de gimnastică.
pas-de-porte *s.m. invar.* indemnizație remisă de noul locatar al unui local proprietarului sau fostului locatar.
paso doble *s.m. (cor., muz.)* pesodoble.
pasquier *s.m. (bot.)* măzăriche, borceag *(Vicia pannonica* și *sativa)*.
pasquin *s.m.* **1.** *(înv.)* bufon, măscărici. **2.** *(înv.)* scriere satirică.
pasquinade *s.f. (înv.)* pamflet, bufonerie, zeflemea, persiflare.
passable *adj.* pasabil, acceptabil, admisibil, suportabil; convenabil, satisfăcător.
passablement *adv.* **1.** (în mod) acceptabil; **il parle ~ le français** vorbește franceza acceptabil. **2.** destul de mult; *(ir.)* **il est ~ imbécile** este destul de prost.
passacaille *s.f.* passacaglia, vechi dans lent în trei timpi, de origine spaniolă și italiană.
passade *s.f.* **1.** *(echit.)* cursă dus-întors a unui cal pe același drum. **2.** *(la teatru)* trecerea unui actor prin fața partenerului. **3.** capriciu, chef, toană; aventură fără urmări; iubire trecătoare.
passage *s.m.* **1.** trecere; **~ interdit** trecerea oprită; **le ~ de la frontière** trecerea frontierei; **on attendait le ~ de la colonne officielle** se aștepta trecerea coloanei oficiale; **de ~** în trecere, în drum; **il est de**

~ **dans la ville** este în trecere în oraș; **au** ~ în treacăt, în trecere. **2.** drum; **se frayer un** ~ a-și croi un drum. **3.** loc de trecere; ~ **pour piétons** loc de trecere pentru pietoni. **4.** traversare pe mare; **le** ~ **d'Espagne en Afrique** traversarea mării din Spania în Africa. **5.** taxă de traversare; **payer le** ~ a plăti taxa de trecere, de traversare. **6.** prelucrare, vopsire; ~ **des tissus** vopsirea țesăturilor. **7.** covor îngust și lung pentru coridoare. **8.** trecere, culoar, alee, loc îngust (pentru pietoni). **9.** pasaj; ~ **souterrain** pasaj subteran; *(c. f.)* ~ **à niveau** pasaj de nivel, barieră. **10.** taxă de trecere printr-o proprietate privată. **11.** *(astr.)* momentul în care un astru trece prin fața altuia sau traversează un meridian. **12.** *(arhit.)* degajament între două camere. **13.** *(pictură)* tranziție între două culori. **14.** *(inform.)* executarea unui program pe calculator. **15.** *(fig.)* lucru trecător; **la vie n'est qu'un** ~ viața e trecătoare. **16.** *(lit.)* pasaj, fragment; **citer un** ~ **d'un livre** a cita un pasaj dintr-o carte. **17.** *(muz.)* pasaj, fragment muzical. **18.** *(în expr.)* **examen de** ~ examen de admitere dintr-o clasă în alta; **avoir un** ~ **à vide** a avea un moment de neputință de a-și continua activitatea; **livrer** ~ a lăsa să treacă (ceva, pe cineva); **oiseaux de** ~ păsări migratoare; *(arg.)* ~ **(clouté)** interogatoriu de poliție.

passager, -ère I. *adj.* **1.** trecător, de scurtă durată; **un mal de tête** ~ o durere de cap de scurtă durată. **2.** trecător, provizoriu; fugitiv; **une satisfaction** ~**-ère** o satisfacție fugitivă. **3.** frecventat; **une rue** ~**-ère** o stradă frecventată. **II.** *s.m.f.* pasager, călător.

passagèrement *adv.* în trecere, pentru scurt timp; (în mod) trecător, temporar.

passant, ~e I. *adj.* **1.** frecventat; **une rue ~e** o stradă frecventată. **2.** *(în expr.)* **en** ~ în treacăt, în trecere. **II.** *s.m.f.* trecător.

passation *s.f.* **1.** *(jur.)* redactare, încheiere (a unui act); ~ **d'un contrat** încheiere a unui contract. **2.** *(în expr.)* ~ **des pouvoirs** transmitere a puterii; *(com.)* ~ **d'écriture** înscriere a unei operații în registru.

passavant *s.m.* **1.** autorizație de transportat mărfuri fără taxe vamale. **2.** *(mar.)* pasarelă care leagă un ruf cu altul.

1. passe *s.f.* **1.** *(sport)* pasă. **2.** trecere; *(vân.)* **la** ~ **des cailles** sezonul de trecere a prepelițelor. **3.** *(nav.)* șenal. **4.** mișcare a mâinii la hipnotizatori, pasă magnetică. **5.** *(tehn.)* lucrare executată de un instrument într-un singur ciclu mecanic. **6.** *(joc)* miză. **7.** *(în expr.)* **être en** ~ **de** a fi pe punctul de; a fi pe cale de; a fi gata să; a fi cât pe ce să; **être dans une bonne / mauvaise** ~ a fi într-o pasă bună / rea; a se afla într-o situație avantajoasă / proastă; *(poligr.)* **volumes / exemplaires de** ~ continuare de tiraj; ~ **d'armes** schimb de replici polemice; **mot de** ~ parolă; **maison de** ~ casă de toleranță, bordel; ~ **anglaise** joc de zaruri.

2. passe *s.m.* *(fam.)* **1.** șperaclu *(abrev. de la* **passe-partout). 2.** *(pop.)* pașaport. **3.** *(pop.)* comision obținut în urma unei operațiuni financiare.

1. passé *s.m.* **1.** trecut; **le** ~ **et l'avenir d'un pays** trecutul și viitorul unei țări. **2.** *(gram.)* (timp) trecut, perfect; **le** ~ **récent** trecutul apropiat. **3.** *(arg. în expr.)* **avoir du / un** ~ a avea cazier.

2. passé, ~e *adj.* **1.** trecut; **l'année ~e** anul trecut. **2.** *(despre culori)* stins, spălăcit; **un bleu** ~ un albastru spălăcit.

3. passé *prep.* după; ~ **minuit** după miezul nopții.

passe-avant *s.m.* v. **passavent (2).**

passe-balle (*pl.* **passe-balles**) *s.m.* *(înv.)* dispozitiv pentru verificarea calibrului gloanțelor.

passe-bande (*pl.* **passe-bandes**) *s.m.* *(radio în expr.)* **filtre** ~ filtru electric care nu lasă să treacă decât o anumită bandă de frecvență în aparatele de radiorecepție.

passe-carreau (*pl.* **passe-carreaux**) *s.m.* scândură de călcat.

passe-corde (*pl.* **passe-cordes**) *s.m.* sculă de cizmărie.

passe-crassane *s.f. invar. (bot.)* varietate de pară de iarnă.

passe-debout *s.m. invar. (înv.)* permis de circulație pentru mărfuri în tranzit.

passée *s.f.* **1.** trecerea becațelor din pădure în câmpie (seara). **2.** urmă de vânat. **3.** *(pesc.)* curățarea vegetației acvatice și aruncarea undiței cu momeală în locul curățat. **4.** *(natație)* trecerea brațului prin apă.

passefilage *s.m.* v. **passefilure.**

passefiler *v.t.* a cârpi (cu ață), a repara, a țese.

passefilure *s.f.* **1.** cârpeală, reparare (cu ață). **2.** cârpitură, lucru cârpit.

passe-fleur (*pl.* **passe-fleurs**) *s.f. (bot.)* dediței, anemonă, curcubeu *(Lychnis Coronaria).*

passe-folle (*pl.* **passe-folles**) *s.f. (ornit.)* specie de pescăruș din America.

passéger *v.i.* *(despre cai)* a merge în trap.

passéisme *s.m.* *(peior.)* paseism, idealizare a trecutului.

passéiste *adj., s.m.f.* *(peior.)* adept al idealizării trecutului.

passe-lacet (*pl.* **passe-lacets**) *s.m.* **1.** ac gros pentru petrecut un șiret. **2.** *(pop.)* jandarm. **3.** *(pop. în expr.)* **être raide comme un** ~ a fi lefter; a nu avea para chioară; a fi făr-un sfanț.

passe-lait *s.m. invar.* strecurătoare de lapte.

passement *s.m.* ceapraz, firet.

passementer *v.t.* a împodobi cu ceaprazuri, cu fireturi.

passementerie *s.f.* **1.** pasmanterie, ceaprazărie, fireturi. **2.** industrie de fireturi. **3.** magazin de fireturi, ceaprazărie.

passementier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de fireturi. **2.** negustor de fireturi, ceaprazar.

passe-méteil (*pl.* **passe-méteils**) *s.m.* amestec de grâu și secară.

passe-montagne (*pl.* **passe-montagnes**) *s.m.* căciulă care acoperă ceafa și gâtul.

passe-partout I. *s.m. invar.* **1.** șperaclu, paspartu. **2.** ramă mobilă pentru gravuri, fotografii. **3.** joagăr; beschie. **4.** perie de brutar pentru a înlătura făina de pe pâine. **II.** *adj. invar. (fig.)* care se potrivește la orice; **une réponse** ~ un răspuns care se potrivește la orice, în orice împrejurare.

passe-passe *s.m. invar. (în expr.)* **tour de ~ a.** scamatorie; **b.** *(fig.)* înşelăciune subtilă; mistificare.
passe-pied (*pl.* **passe-pieds**) *s.m.* **1.** nume de dans în trei timpi. **2.** melodie a acestui dans.
passe-pierre *s.f.* v. **perce-pierre.**
passe-plat (*pl.* **passe-plats**) *s.m.* deschizătură în peretele dintre sufragerie şi bucătărie pentru trecerea platourilor cu mâncare.
passepoil *s.m.* paspoal, tiv, tivitură; vipuşcă.
passepoiler *v.t.* a paspoala, a tivi; a pune vipuşcă.
passeport *s.m.* **1.** paşaport. **2.** permis de liberă trecere acordat unei nave. **3.** *(arg.)* mandat de arestare.
passer I. *v.i.* (*se conj. cu aux.* **être**) **1.** a trece; **~ en quatrième** a trece în clasa a patra; **~ à l'ennemi** a trece de partea duşmanului; a trăda; **~ en coup de vent** a trece în fugă; **~ outre** a trece peste ceva, a nu ţine seama de ceva; **~ par de rudes épreuves** a trece prin încercări grele; **~ sur une chose comme un chat sur la braise** a trece cu uşurinţă peste ceva; **~ un pont** a trece peste un pod. **2.** a trece prin, a traversa, a merge de-a lungul; **une idée lui est passée par la tête** i-a trecut o idee prin cap; **le train passe par des villages de montagne** trenul trece prin / traversează sate de munte. **3.** a trece pe la, a fi în trecere; **ne faire que ~** a fi doar în trecere, a sta puţin undeva. **4.** *(fig.)* a trece, a se duce, a se ofili; **la jeunesse passe vite** tinereţea trece repede. **5.** a muri, a răposa; **il est très malade, il passera bientôt** este foarte bolnav, va muri în curând. **6.** *(despre lichide)* a trece, a se scurge, a se filtra; *(fig.)* **les heures passent vite** ceasurile trec repede, timpul se scurge repede. **7.** a se răspândi, a circula, a merge repede; **~ de bouche en bouche** a trece din gură în gură, a se răspândi larg. **8.** a trece, a se sfârşi; **une douleur qui passe vite** o durere care trece / se sfârşeşte repede. **9.** *(despre monede)* a avea curs, a circula; **monnaie qui ne passe plus** monedă care nu mai circulă. **10.** a pătrunde, a intra; **beaucoup de mots étrangers passent en roumain** multe cuvinte străine pătrund în română. **11.** a se decolora; **cette étoffe passe au soleil** această stofă se decolorează la soare. **12.** *(la jocul de cărţi)* a pasa, a nu juca (un tur). **13.** *(cinema)* a rula; **un nouveau film français passe sur les écrans** un nou film francez rulează pe ecrane. **14.** (*cu prep.* **à**) a trece, a se deplasa; **~ au salon pour prendre le café** a trece în salon pentru a bea cafeaua. **15.** a se digera; **ce mets passe difficilement** această mâncare se digeră greu. **16.** *(în expr.)* **~ du blanc au noir a.** a cădea dintr-o extremă în alta; **b.** a fi schimbător; **c.** a-şi pierde firul ideilor; **~ au crible de l'esprit** a discerne; **~ avant** a avea prioritate / întâietate; **~ qqn. a.** a preceda pe cineva; **b.** a întrece pe cineva; **~ cent pieds par-dessus la tête de qqn.** a fi net superior cuiva; **~ comme une lettre à la poste a.** a nu întâmpina piedici; **b.** *(fig. fam.)* a se înghiţi uşor; *(fam.)* **~ au bleu a.** a delapida; **b.** a se face uitat; **~ de mode** a se demoda; **~ devant le nez** a da pe la nas; **~ haut la main** a reuşi fără efort; **~ par-dessus les préjugés** a nu avea prejudecăţi; **~ par la grande porte** a ajunge peste noapte într-un post important; a avea o carieră spectaculoasă; **~ par la petite porte** a avansa în funcţie treaptă cu treaptă; **~ pour** a fi luat drept; a trece drept; **~ sur le corps à qqn.** a călca peste cadavre; **~ par la tête** a-i trece prin cap; **y ~ a.** a se supune, a accepta; **b.** a se duce pe lumea cealaltă; **expression qui passe en proverbe** expresie devenită proverbială; **se faire ~ pour** a da impresia, a lăsa să se creadă că; *(pop)* **~ à gauche / devant la glace** a nu-şi primi partea; *(pop.)* **~ à la plume** a o lua pe coajă; *(pop.)* **~ en série** a fi copleşit de număr; *(pop.)* **~ à / au travers a.** a rata o ocazie; **b.** a fi uitat într-o distribuţie / la plată; **c.** a scăpa dintr-un pericol; **~ sous une voiture** a se lăsa călcat de o maşină; **~ par une grande école** a studia într-o şcoală bună. **II.** *v.t. (se conj. cu* **avoir)** **1.** a trece, a traversa; **~ une rivière à la nage** a trece un râu înot; **~ un examen** a trece / a lua un examen. **2.** a transporta; **~ du tabac en fraude** a transporta tutun fraudulos. **3.** *(culinar)* a strecura, a trece; **~ de la soupe** a strecura supă. **4.** a petrece (timpul); **~ sa matinée à lire pour l'examen** a-şi petrece dimineaţa citind pentru examen. **5.** a omite, a sări; **~ une page** a sări o pagină. **6.** a transmite; a da din mână în mână; **passez-moi le sel, s'il vous plaît!** da-ţi-mi, vă rog, sarea! **7.** a face, a încheia; **~ un contrat** a încheia un contract. **8.** a depăşi, a întrece; **~ les bornes** a depăşi limitele; a întinde prea tare coarda. **9.** a ierta, a scuza, a tolera, a trece peste; **~ à qqn. tous ses caprices** a tolera cuiva toate capriciile / toanele. **10.** a strecura pe ascuns; a pune în circulaţie; **~ une fausse pièce** a strecura / a pune în circulaţie o monedă falsă. **11.** a satisface; a potoli; **~ son désir** a-şi satisface o dorinţă. **12.** a scoate; **il passa la tête à la fenêtre** îşi scoase capul pe fereastră. **13.** a întinde, a aşterne; **~ une couche de peinture sur un mur** a aşterne un strat de vopsea pe perete. **14.** a pune, a îmbrăca; **~ un peignoir** a-şi pune un capot. **15.** *(în expr.)* **~ condamnation** a-şi recunoaşte vinovăţia; a-şi pune cenuşă-n cap; *(fam.)* **~ la brosse à reluire** a peria pe cineva; a umbla cu măturica; **~ la jambe à qqn.** a pune cuiva piedică; **~ la main a.** a lăsa baltă; a o lăsa încurcată; **b.** a demisiona; a transfera altcuiva puterea; **~ la monnaie** a plăti; *(fam.)* **~ la plume par le bec à qqn.** a sufla cuiva ceva de sub nas; **~ l'arme à gauche** a se duce pe lumea cealaltă; a da în primire; **~ le cap (des tempêtes)** a ieşi la liman; a trece hopul / gârla; a scăpa de nevoi; **~ le plus clair de son temps quelque part** a-şi face veacul undeva; *(pop.)* **~ qqn. à la chine** a-şi bate joc de cineva; **~ qqn. par les armes** a împuşca pe cineva; **~ son chemin** a-şi vedea de drum / de treabă; **~ un coup de fil** a da un telefon; **~ qqn. à tabac** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **~ une commande** a face o comandă; *(fam.)* **~ qqn. au laminoir** a-i freca cuiva chelia / ridichea; **~ sa barque à Caron** a se duce pe lumea cealaltă; **~ sa colère / sa mauvaise humeur sur**

qqn. a-și vărsa focul / a-și revărsa mânia pe cineva; ~ **son temps à enfiler des perles** a pierde vremea; a târnosi mangalul; a duce pământ din vale-n deal; ~ **une colle / une colle blanche** a trece un examen greu; ~ **une nuit blanche** a face o noapte albă; ~ **un mauvais quart d'heure** a trece printr-un moment greu; ~ **un savon à qqn.** a săpuni bine pe cineva; a trage un perdaf / o săpuneală / o praftură cuiva; **passez-moi le mot** iertați-mi cuvântul. **III.** *v.r* **1.** a se petrece, a avea loc, a se desfășura; a se întâmpla; **l'action se passe à Paris** acțiunea se petrece la Paris; **que se passe-t-il?** ce se petrece? **2.** (*cu prep.* **de**) a se lipsi de, a se dispensa de, a nu mai avea nevoie de, a se abține de a; **cette histoire se passe de commentaires** această întâmplare nu mai are nevoie de comentarii; **je me passe de son amitié** mă lipsesc de prietenia lui. **3.** *(despre timp)* a trece, a se scurge; **son temps se passe en lectures** timpul i se scurge în lecturi. **4.** *(despre vin)* a se trezi. **5.** *(fig.)* a-și pierde strălucirea. **6.** *(fig.)* a-și ierta, a-și trece cu vederea (reciproc). **7.** *(în expr.)* **se ~ une fantaisie** a-și face un gust. **IV.** *v. impers.* a avea loc, a se petrece; **il se passe bien des choses dans ce domaine** se petrec multe lucruri în acest domeniu.

passerage *s.m.* *(bot.)* **1.** urda-vacii *(Lepidium draba)*. **2.** hreniță *(Lepidium campesile și sativum)*.

passereau *s.m.* păsărică.

passerelle *s.f.* **1.** pasarelă. **2.** *(mar.)* punte de comandă. **3.** *(fig.)* trecere; ~ **entre deux cycles d'études** trecere între două cicluri de studii. **4.** *(cinema, teatru)* suport pentru proiectoare.

passeresse *s.f.* *(mar.)* frânghie pentru plasarea odgonului pe scripete.

passeret *s.m.* *(omit.)* specie de erete *(Falco oesalone)*.

passériformes *s.m. pl.* v. **passereau.**

passerine *s.f.* **1.** *(bot.)* limba-vrăbiei *(Thymelaea passerina)*. **2.** *(ornit.)* specie de vrabie americană cu pene violete pe cap și pe gât.

passerinette *s.f.* *(ornit.)* pănțăruș *(Troglodytes troglodytes)*.

passerose, passe-rose *s.f.* *(bot.)* nalbă-roșie, nalbă-de-grădină *(Althaea rosea)*.

passe-rosée *s.f. invar.* *(bot.)* varietate de lalea.

passe-temps *s.m. invar.* divertisment; ocupație plăcută pentru trecerea timpului.

passe-thé *s.m. invar.* strecurătoare de ceai.

passe-tout-grain *s.m. invar.* vin din prov. Bourgogne.

passette *s.f.* strecurătoare mică.

passeur, -euse *s.m.f.* **1.** podar, persoană care conduce un bac. **2.** contrabandist de droguri.

passe-velours *s.m. invar.* *(bot.)* **1.** creasta cocoșului *(Celosia cristata)*. **2.** vizdoage *(Tagetes erecta)*.

passe-volant (*pl.* **passe-volants**) *s.m.* **1.** *(ist.)* soldat figurant la defilări, pentru a justifica soldele mărite. **2.** *(mar.)* pasager clandestin. **3.** *(fig.)* parazit.

passible *adj.* *(jur.)* pasibil; susceptibil de; **être ~ d'une amende** a fi pasibil de o amendă.

1. passif *s.m.* **1.** *(gram.)* pasiv, diateza pasivă. **2.** totalitatea mijloacelor economice ale unei întreprinderi. **3.** totalitatea datoriilor unei întreprinderi.

2. passif, -ive *adj.* **1.** pasiv, inactiv. **2.** *(fig.)* moale, indiferent, apatic, delăsător, placid, indolent. **3.** *(jur. în expr.)* **dette ~-ive** sumă datorată.

passiflore *s.f.* *(bot.)* pasifloră *(Passiflora incarnata)*.

passiflorine *s.f.* *(farm.)* pasiflorin, medicament calmant extras din pasifloră.

passim *adv.* *(lat.)* passim; ici și colo; în diferite locuri dintr-o sursă citată.

passion *s.f.* **1.** *(înv.)* suferință. **2.** *(bis. cu maj.)* patimile lui Iisus; **la semaine de la Passion** săptămâna patimilor / săptămâna mare. **3.** *(muz.)* oratoriu având ca temă patimile lui Iisus. **4.** pasiune, afecțiune profundă, dragoste puternică; **aimer une femme avec ~** a iubi o femeie cu pasiune. **5.** patimă, pasiune pentru ceva; **la ~ du jeu** patima jocului (de cărți); **être l'esclave de ses ~s** a fi sclavul pasiunilor sale; **la peinture est sa ~** pictura este pasiunea lui. **6.** patimă, furie, înfocare, înflăcărare, ardoare; **déchaînement des ~s politiques** dezlănțuire a patimilor politice. **7.** patimă; părtinire; **juger avec ~** a judeca cu părtinire, cu patimă. **8.** *(în expr.)* **souffrir mort et ~** a suferi ca un câine; a trece prin chinurile iadului; *(bot. în compuse)* **fleur-de-la-~** ceasornic *(Passiflora coerulea)*.

passionnaire I. *s.m.* **1.** *(bis. înv.)* martirologiu. **2.** *(bis.)* parte din Noul Testament care cuprinde patimile lui Iisus. **II.** *s.f.* v. **passiflore.**

passionnant, ~e *adj.* pasionant, palpitant, captivant; **un film ~** un film palpitant.

passionné, ~e *adj., s.m.f.* pasionant, pătimaș; fervent; arzător; entuziast; **un ~ de peinture** un pasionat de pictură.

passionnel, ~le *adj.* pasional; **crime ~** crimă pasională.

passionnellement *adv.* (în mod) pasional.

passionnément *adv.* cu pasiune, cu ardoare, cu patimă; pătimaș; **il aime ~ sa profession** își iubește cu pasiune profesia.

passionner I. *v.t.* a pasiona, a entuziasma; a înflăcăra; **la musique moderne passionne les jeunes** muzica modernă îi pasionează pe tineri. **2.** a pasiona, a aprinde pasiuni, patimi, a anima; **~ un débat** a anima o dezbatere, făcând-o aprinsă, violentă. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **pour**) a se pasiona pentru ceva, a se înflăcăra; **se ~ pour la peinture** a se pasiona pentru pictură.

passionnette *s.f.* *(înv.)* dragoste trecătoare, moderată; flirt.

passivation *s.f.* *(metal.)* pasivizare, tratare a metalului înainte de vopsire.

passivement *adv.* *(în mod)* pasiv; cu pasivitate.

passivité *s.f.* pasivitate, inerție; inactivitate; delăsare.

passoire *s.f.* **1.** strecurătoare. **2.** *(arg. în expr.)* **transformer qqn. en ~** a ciurui cu gloanțe; **avoir regardé le soleil / avoir bronzé à travers une ~** a fi plin de pistrui.

pastaga *s.m.* *(arg.)* v. **pastis.**

1. pastel *s.m.* *(bot.)* **1.** drobușor *(Isatis tinctoria)*. **2.** vinețele, albăstrele *(Centaurea cyanus)*.

2. pastel I. *s.m.* **1.** creion colorat. **2.** *(pict.)* pastel. **II.** *adj. invar.* *(pict.)* pastel; **tons ~** tonuri pastel(ate).

pasteiler *v.t.* și *v.i.* a desena în culori pastel.

pastellé, ~e *adj.* v. **pastellisé.**
pasteller *v.t. (pict.)* a picta în pastel.
pastellisé, ~e *adj.* **1.** pastelat. **2.** desenat în pastel.
pastelliste *s.m.f.* pastelist, pictor de pasteluri.
pastenague *s.f. (iht.)* specie de calcan.
pastèque *s.f. (bot.)* pepene verde *(Citrullus vulgaris).*
pasteur I. *s.m. (înv.)* cioban, păstor. **2.** pastor, preot protestant. **3.** șef, conducător. **4.** *(în expr.)* **le bon ~** păstor simbolic care aduce înapoi oaia rătăcită; Iisus Christos. **II.** *adj.* care se îndeletnicește cu păstoritul; **peuple ~** popor de păstori, popor care se ocupă cu păstoritul.
pasteurella *s.f.* pasteurela, bacterie patogenă care provoacă pasteureloza.
pasteurellose *s.f. (vet.)* pasteureloză, boală microbiană gravă a animalelor, transmisibilă la om.
pasteurien, ~ne, pastorien, ~ne I. *adj. (med.)* referitor la teoriile lui Pasteur; pasteurian; **vaccinations ~nes** vaccinări pasteuriene. **II.** *s.m.f.* cercetător științific la Institutul Pasteur.
pasteurisateur *s.m.* pasteurizator, aparat de pasteurizat alimentele.
pasteurisation *s.f.* pasteurizare.
pasteuriser *v.t.* a pasteuriza.
pastiche *s.m. (lit., pict., muz.)* pastișă, imitație; lucrare lipsită de originalitate.
pasticher *v.t. (lit., pict., muz.)* a pastișa, a imita, a copia; a realiza o pastișă.
pasticheur, -euse *s.m.f.* pastișor, persoană care pastișează, care face pastișe.
pastillage *s.m.* **1.** ornament din zahăr. **2.** ceramică manuală.
pastille *s.f.* **1.** *(farm.)* pastilă, comprimat. **2.** bulin; **robe à ~s** rochie cu buline. **3.** *(pop. în expr.)* **se faire dorer la ~** a duce trai pe vătrai.
pastilleur, -euse I. *s.m.f.* lucrător care face pastile. **II.** *s.m.* dispozitiv de tăiat pastile, buline.
pastilleuse *s.f. (tehn.)* aparat de fabricat pastile, comprimate.
pastiquer I. *v.i. (arg.)* a merge; a trece. **II.** *v.t. (arg.)* **1.** a depăși. **2.** a trece. **3.** a trece fraudulos.
pastiqueur *s.m. (arg.)* contrabandist.
pastis *s.m.* **1.** băutură cu anason. **2.** *(fig. fam.)* încurcătură, harababură; bulibășeală.
pastisson, pâtisson *s.m. (arg.)* palmă, scatoalcă.
pasto *s.m. (arg.)* impas, fundătură.
pastoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** pastoral, ciobănesc, păstoresc; **vie ~e** viață pastorală / păstorească. **2.** câmpenesc, rustic, rural, pastoral; **la symphonie ~e** simfonia pastorală. **3.** pastoral, referitor la pastori / preoți; **instruction ~e** instrucțiune pastorală. **II.** *s.f. (lit., pict., teatru)* operă pastorală; piesă, pictură cu păstori.
pastoralement *adv.* ca păstorii, ca ciobanii.
pastorat *s.m.* **1.** *(bis.)* funcția de pastor. **2.** durata funcției de pastor.
pastorien, ~ne *adj.* v. **pasteurien.**
pastoureau *s.m.* ciobănaș.
pastourelle *s.f.* **1.** ciobăniță. **2.** *(lit.)* gen liric din evul mediu. **3.** *(cor.)* figură la un dans francez.
pat *s.m., adj. m.* pat (la jocul de șah).
patache *s.f.* **1.** *(mar.)* ponton pentru serviciul de gardă. **2.** *(mar.)* vas de călători și corespondență. **3.** diligență cu prețuri mici. **4.** *(fam.)* droșcă, trăsură hodorogită.
patachon *s.m.* **1.** *(mar.)* pilotul unui mic vas de coastă. **2.** vizitiu de diligență cu prețuri reduse. **3.** *(în expr.)* **mener une vie de ~** a o ține tot într-un chef.
patafioler *v.t. (în expr.)* **que le diable te patafiole!** fir-ai al dracului!
1. patagon, ~ne I. *adj.* patagonez, din Patagonia. **II.** *s.m. (lingv.)* limba vorbită în Patagonia.
2. Patagon, ~ne *s.m.f.* patagonez, locuitor din Patagonia.
pataphysique *s.f.* patafizică, „știința soluțiilor imaginare", inventată de Alfred Jarry.
patapouf I. *s.m. (pop.)* grăsan, rotofei, obez, umflat. **II.** *interj.* buf! (imitând zgomotul unui corp care cade).
pataquès *s.m.* **1.** legătură greșită între cuvinte. **2.** *(pop.)* agitație; scandal.
pataras *s.m. (mar.)* parâmă suplimentară.
patarasse *s.f. (mar.)* unealtă de călăfătuit.
patard *s.m. (înv.)* veche monedă de mică valoare folosită în Flandra.
patate I. *s.f.* **1.** *(bot.)* specie de plantă cu tuberculii comestibili *(Batatus edulis).* **2.** *(fam.)* cartof. **3.** nas turtit. **4.** *(pop.)* necaz; pericol; **il a senti la ~** a simțit că îl paște un pericol. **5.** *(pop.)* lovitură de pumn. **6.** *(pop.)* individ gras, obez. **7.** *(pop.)* imbecil, dobitoc. **8.** *(pop.)* cap, mutră. **9.** *(în expr.)* **en avoir gros / lourd sur la ~ a.** a-i fi cuiva inima grea; **b.** a avea remușcări. **II.** *adj. (pop.)* greoi, neîndemânatic, stângaci.
patati, patata *interj.* tura-vura.
patatras *interj.* buf! trosc!
patatrot *s.m. (pop. în expr.)* **faire ~** a o șterge, a o lua la goană, a o rade la fugă. **faire un ~ à qqn.** a urmări, a fila pe cineva.
pataud, ~ e *s.m.f., adj.* **1.** cățel cu labe groase. **2.** *(fam.)* persoană greoaie, neîndemânatică.
pataugas *s.m.* încălțăminte de pânză cu tălpi de cauciuc, pentru mers mult pe jos.
pataugeage, pataugement *s.m.* bălăcire, bălăceală în apă cu noroi.
patauger *v.i.* **1.** a se bălăci pe un teren noroios. **2.** *(fig. fam.)* a se încurca; a se împotmoli; a bâjbâi.
patougeur, -euse *s.m.f. (rar)* **1.** persoană care se bălăcește. **2.** *(fam.)* persoană care bâjbâie, care se împotmolește.
patchouli *s.m.* **1.** *(bot.)* paciuli *(Pogostemon patchouli).* **2.** parfum de paciuli.
patchwork *s.m. (angl.)* stofă / cuvertură din bucăți disparate cusute.
pâte *s.f.* **1.** *(culinar)* aluat, cocă. **2.** pastă; **~s alimentaires** paste făinoase; **~ dentrifice** pastă de dinți. **3.** *(culinar)* magiun; **~ d'abricot** magiun de caise. **4.** *(în expr.)* **une bonne ~** un om cu fire bună, maleabil; **mettre la main à la ~** a pune umărul la roată; a da o mână de ajutor; **vivre comme un coq en ~** a trăi ca în sânul lui Avram / ca câinele la stână; *(poligr.)* **page tombée en ~** zinc amestecat.

pâté *s.m.* **1.** *(culinar)* pateu; ~ **de foie** pateu de ficat. **2.** *(culinar)* pateu, plăcintă mică umplută cu brânză, cu carne. **3.** pată de cerneală. **4.** *(în expr.)* ~ **de maisons** grup compact de case; **hacher menu comme chair à** ~ **a.** a toca mărunt; **b.** a face bucățele / fărâme / zob; ~ **de sable** moviliță de nisip cu care se joacă copiii.

pâtée *s.f.* **1.** amestec pentru hrănit animalele, păsările de curte. **2.** supă deasă cu care se hrănesc câinii. **3.** *(pop.)* bătaie; **flanquer une** ~ **à qqn.** a trage o bătaie cuiva; a bate măr pe cineva.

1. patelin *s.m.* *(fam.)* sat, ținut.

2. patelin, ~e *adj., s.m.f.* ipocrit, afectat; persoană cu o blândețe prefăcută; **ton** ~ ton dulceag, ipocrit, mieros.

patelinage *s.m.*, **patelinerie** *s.f.* *(înv.)* viclenie, ipocrizie, prefăcătorie.

pateliner I. *v.i.* *(înv.)* a fi ipocrit; a se folosi de viclenii. **II.** *v.t.* a flata, a încerca să câștige pe cineva prin linguşiri.

patelinerie *s.f.* v. **patelinage.**

patelle *s.f.* **1.** *(zool.)* scoică comestibilă *(Patelle pallucida)*. **2.** *(în antichitate)* farfurie plată folosită la libații. **3.** *(anat.)* rotulă.

patellaire I. *adj.* *(anat. în expr.)* **réflexe** ~ reflexul rotulei. **II.** *s.f.* **1.** *(bot.)* specie de licheni. **2.** *(bot.)* specie de ciuperci.

patellectomie *s.f.* *(chir.)* ablația rotulei.

patellite *s.f.* *(mineral.)* moluscă fosilă.

patène *s.f.* *(bis.)* vas de împărtășanie.

patenôtier *s.m.* *(bot.)* clocotiș *(Staphylea pinnata)*.

patenôtre *s.f.* **1.** *(bis.)* *(înv.)* rugăciune de duminică. **2.** *(ir.)* rugăciune; **réciter / marmonner des ~s a** recita rugăciuni. **3.** *(fam. înv.)* mormăială, boscorodeală. **4.** mătănii. **5.** *(în expr.)* **dire la** ~ **du singe** a clănțăni din dinți.

patenôtrier *s.m.* *(înv.)* **1.** fabricant de mătănii. **2.** negustor de mătănii.

patent, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* deschis. **2.** patent, evident, vădit, învederat, izbitor, clar, manifest; **c'est une faute ~e** este o greșeală evidentă. **3.** *(ist., în expr.)* **Lettres ~es** hotărâre regală, sub formă de scrisoare deschisă, adresată parlamentului.

patentable *adj.* supus la impozit pentru exercitarea unei profesiuni sau a unui comerț; **commerçant** ~ comerciant supus la impozit.

patentage *s.m.* *(tehn.)* călire a fibrelor de oțel.

patente *s.f.* **1.** impozit direct plătit de liber-profesioniști până în 1975. **2.** act prin care se confirmă plata impozitului. **3.** *(ist.)* înscris stabilind un drept sau un privilegiu. **4.** *(în expr.)* *(mar.)* ~ **de santé** certificat sanitar al unui vas la plecare; ~ **nationale** brevet de invenții (din timpul Revoluției).

patenté, ~e *adj.* **1.** care plătește patentă, impozit; **commerçant** ~ comerciant care plătește impozit. **2.** *(fig.)* cunoscut, recunoscut; expert, brevetat; patent; confirmat; **défenseur** ~ **des droits de l'homme** apărător recunoscut al drepturilor omului. **3.** *(fam.)* patent, autentic; **un imbécile** ~ un dobitoc patent.

patenter *v.t.* **1.** a patenta, a breveta; ~ **un inventeur** a breveta un inventator. **2.** a supune la impozit; ~ **un commerçant** a supune la impozit un comerciant.

pater I. *s.m. invar.* **1.** *(bis. cu maj.)* rugăciune duminicală; Tatăl nostru; **savoir une chose comme son Pater** a ști ceva ca pe Tatăl nostru. **II.** *s.m.* **1.** boabă mare la mătănii. **2.** *(fam.)* tată.

patère *s.f.* **1.** *(în antichitate)* vas folosit la libații. **2.** cuier fixat de perete.

paternalisme *s.m.* paternalism, concepție patriarhală a rolului unui șef de întreprindere.

paternaliste *adj.* paternalist, referitor la paternalism.

paterne *adj.* *(înv.)* patern, părintesc, din partea tatălui; **grand-père** ~ bunic din partea tatălui; **la maison ~le** casa părintească. **II.** *s.m.* *(pop.)* tată; **mon** ~ taică-meu; babacu'.

paternellement *adv.* părintește; ca un tată.

paternité *s.f.* *(jur.)* paternitate; *(fig.)* **la** ~ **d'un livre** paternitatea unei cărți.

pâteux, -euse *adj.* **1.** gros, vâscos, cleios, gelatinos; **encre ~euse** cerneală groasă. **2.** *(în expr.)* **avoir la bouche ~euse** a fi mahmur după chef; **style** ~ stil greoi, încâlcit.

pathétique I. *adj.* patetic, emoționant, înduioșător, mișcător, duios; **un discours** ~ **pour convaincre l'auditoire** un discurs patetic pentru a convinge auditoriul. **II.** *s.m.* patos, caracter patetic; **le** ~ **d'une scène de théâtre** caracterul patetic al unei opere de teatru.

pathétiquement *adv.* (în mod) patetic, emoționant, înduioșător.

pathétisme *s.m.* patetism, atitudine patetică.

pathogène *adj.* *(med.)* patogen, care provoacă o boală.

pathogénétique *adj.* *(med.)* patogenetic.

pathogénie, pathogenèse *s.f.* *(med.)* patogenie, patogeneză.

pathogénique *adj.* *(med.)* patogenic; **recherches ~s** cercetări patogenice.

pathognomonique *adj.* *(med.)* patognomic.

pathologie *s.f.* *(med.)* **1.** patologie. **2.** totalitatea simptomelor unei boli.

pathologique *adj.* *(med.)* **1.** patologic; **anatomie** ~ anatomie patologică. **2.** *(fam.)* patologic, anormal; **conduite** ~ comportare patologică, anormală.

pathologiquement *adv.* din punct de vedere patologic.

pathologiste *s.m.f., adj.* medic patolog, specialist în patologie.

pathos *s.m.* **1.** patos, emfază, grandilocvență, afectare. **2.** înflăcărare, entuziasm, pasiune, avânt.

patibulaire *adj.* **1.** *(înv.)* referitor la spânzurătoare. **2.** patibular; vrednic de spânzurătoare; **mine / visage** ~ mutră bună de spânzurătoare, care provoacă neliniște.

patiemment *adv.* **1.** cu răbdare, (în mod) răbdător; **la famille attend** ~ **l'arrivée du médecin** familia așteaptă răbdătoare sosirea medicului. **2.** cu perseverență, cu tenacitate; **il étudie** ~ **en vue de son concours** studiază cu perseverență în vederea concursului. **3.** cu răbdare, cu migală; **il polit** ~ **ce marceau de métal** șlefuiește cu migală această bucată de metal.

1. patience *s.f.* **1.** răbdare; stăpânire; sânge rece; stoicism; **prendre ~** a se înarma cu răbdare; *(prov.)* **~ et longueur de temps font plus que force et que rage** cu răbdarea treci și marea; *(prov.)* **la ~ vient à bout de tout** răbdarea e totdeauna la oricine cea mai bună; **prendre en ~** a suporta cu răbdare, cu stoicism; **perdre ~** a-și pierde răbdarea; a-și ieși din răbdări. **2.** perseverență, tenacitate; insistență, stăruință; **ce jeune homme étudie avec ~ pour se faire une situation** acest tânăr studiază cu tenacitate pentru a-și face o profesiune. **3.** pasiență. **4.** *(mil.)* scândurică de lustruit nasturii de la uniformă. **5.** *(în expr.)* **ouvrage de ~** lucru de migală; **jeu de ~** joc de perspicacitate, puzzle.

2. patience *s.f.* *(bot.)* **1.** ștevie-de-grădină *(Tumex Patientia)*. **2.** *(în compuse)* **~ crépue** dragavei *(Runex crispus)*.

patient, ~e I. *adj.* **1.** răbdător, calm; **les grands-parents sont ~s avec leurs petits-enfants** bunicii sunt răbdători cu nepoții lor. **2.** perseverent, tenace; stăruitor; **un travail persévérant** o muncă stăruitoare, perseverentă. **II.** *s.m.f.* *(med.)* pacient.

patienter *v.i.* a avea răbdare; a aștepta cu răbdare.

patin *s.m.* **1.** patină; **~s à roulettes** patine cu rotile; **~s à glace** patine pentru gheață. **2.** tălpică. **3.** patinaj; **faire du ~** a patina. **4.** șină; **les ~s d'un traîneau** șinele unei sănii. **5.** *(pop. în expr.)* **prendre les ~s de qqn.** a lua apărarea cuiva; **chercher des ~s à qqn.** a căuta ceartă / pricină / râcă; **casser son ~** a-și sparge ceașca; **faire le ~** a fura de pe tarabă; **rouler un ~** a săruta pe gură.

patinage *s.m.* **1.** *(sport)* patinaj; **~ artistique** patinaj artistic. **2.** *(auto)* patinare, patinaj. **3.** *(tehn.)* patinare, efectuarea unei patine artificiale.

1. patine *s.f.* patină (a timpului); **la ~ d'une statue** patina unei statui.

2. patine *s.f.* oxidare; cocleală.

3. patine *s.f.* lustru artificial cu care se protejează unele obiecte.

1. patiner *v.i.* *(sport, auto)* a patina.

2. patiner I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a mângâia; a pipăi. **2.** *(despre timp)* a patina, a acoperi cu o patină; **murs aux boiseries patinées** pereți cu lemnăria patinată. **II.** *v.i.* *(fig.)* a bate pasul pe loc, a nu progresa; a fi ineficient. **III.** *v.r.* *(pop.)* a o lua la fugă.

patinette *s.f.* v. **trottinette.**

patineur, -euse *s.m.f.* patinator.

patinoire *s.f.* **1.** patinoar, teren de patinaj. **2.** suprafață alunecoasă.

patio *s.m.* patio, curte interioară pavată, specifică palatelor spaniole.

pâtir *v.i.* **1.** *(înv.)* a pătimi, a suferi. **2.** *(înv. despre afaceri)* a lâncezi. **3.** (*cu prep.* **de**) a suporta consecințele; **il aura à ~ de cette conduite** va avea de suferit de pe urma acestei conduite, va suporta consecințele.

pâtiras *s.m.* *(pop.)* victimă; țap ispășitor.

pâtis *s.m.* izlaz, pășune.

pâtissage *s.m.* prepararea aluatului în patiserie.

pâtissemar *s.m.* *(arg.)* patisier, plăcintar.

pâtisser I. *v.t.* *(rar)* a frământa aluatul; **~ la pâte** a frământa aluatul / coca. **II.** *v.i.* a face prăjituri.

pâtisserie *s.f.* **1.** patiserie, cofetărie. **2.** preparare de prăjituri; **ustensiles de ~** ustensile folosite la prepararea prăjiturilor. **3.** prăjituri, cofeturi; **aimer les ~** a-i plăcea prăjiturile.

pâtissier, -ère I. *s.m.f.* cofetar. **II.** *adj.* *(în expr.)* **crème ~ère** cremă din lapte, ouă, zahăr și făină.

pâtissoire *s.f.* planșetă de frământat aluatul.

pâtisson *s.m.* *(bot.)* boston-alb, cucurbetă *(Cucurbita melopepo)*.

patoche *s.f.* *(fam.)* **1.** mână mare, labă. **2.** *(înv.)* lovitură de nuia peste mână. **3.** *(în expr.)* **pas ~** nu-i bun; nu-i fain, nu merge.

1. patois *s.m.* **1.** dialect. **2.** jargon; argou.

2. patois, ~e *adj.* dialectal; **mot ~** cuvânt dialectal.

patoisant, ~e *adj., s.m.f.* persoană care vorbește în dialect.

patoiser *v.i.* a vorbi în dialect; a folosi cuvinte dialectale.

pâton *s.m.* **1.** bucată de aluat. **2.** bucată de aluat în formă de pâine care se introduce în cuptor. **3.** aluat, grăsime folosită la îngrășarea păsărilor.

patouillard *s.m.* *(mar.)* **1.** vas greoi care înaintează încet. **2.** vas mare de război.

patouiller I. *v.i.* **1.** a se bălăci; **~ dans la vase** a se bălăci în noroi. **2.** *(fig.)* a bâjbâi; a se fâstâci; **il a patouillé devant le jury** s-a fâstâcit în fața comisiei.

patouilleur *s.m.* ceramist care frământă argila.

patouilleux, -euse *adj.* **1.** noroios, mâlos, mocirlos, mlăștinos. **2.** *(mar. în expr.)* **mer ~-euse** mare agitată.

patraque I. *s.f.* **1.** *(înv.)* rablă, vechitură, uginitură, hârb. **2.** *(înv.)* persoană bolnăvicioasă. **3.** *(pop.)* ceas de mână; **quelle heure est-il à ta ~?** ce oră arată ceasul tău? **II.** *adj.* *(fam.)* ușor bolnav, suferind; persoană care nu e în apele sale.

pâtre *s.m.* *(lit.)* păstor, cioban.

patriarcal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* patriarhal; **vie ~e** viață patriarhală.

patriarcalement *adv.* *(lit.)* (în mod) patriarhal.

patriarcat *s.m.* patriarhat.

patriarche *s.m.* **1.** *(bis.)* patriarh. **2.** *(fig.)* bătrân venerabil, respectat de o familie numeroasă.

patrice *s.m.* *(antichit. romană)* patriciu, titlu nobiliar.

patricial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la (titlul de) patriciu.

patriciat *s.m.* *(antichit. romană)* patriciat, demnitatea de patrician roman.

patricien, ~ne I. *s.m.f.* **1.** *(antichit. romană)* patrician. **2.** *(lit.)* nobil, aristocrat. **II.** *adj.* **1.** *(antichit. romană)* patrician. **2.** *(lit.)* aristocratic, nobil; distins.

patrie *s.f.* **1.** patrie. **2.** loc natal, de baștină; **cette petite localité est sa ~** această mică localitate este locul său de baștină. **3.** *(fig.)* patrie, loc favorabil; **la ~ des arts** patria artelor, locul unde înfloresc artele.

patrilinéaire *adj.* tip de filiație pe linie paternă.

patrilocal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(despre un cuplu)* care locuiește în casa tatălui mirelui.

patrimoine *s.m.* **1.** patrimoniu, proprietate; avere; moștenire; **le ~ familial** patrimoniul familial. **2.** *(jur.)* bunuri, drepturi și obligații ale unei persoane, ale unei colectivități. **3.** *(fig.)* patrimoniu, moștenire comună, bun comun; **le ~ national** patrimoniul național; *(biol.)* **le ~ héréditaire** moștenirea ereditară.
patrimonial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* patrimonial, referitor la patrimoniu.
patrimonialement *adv.* *(jur.)* cu titlu patrimonial.
patriotard, ~e *adj., s.m.f.* patriotard, care afectează un patriotism de paradă, șovin.
patriote *adj., s.m.f.* patriot.
patrioterie *s.f.* *(înv.)* patriotism îngust, paradă de patriotism.
patriotique *adj.* patriotic.
patriotiquement *adv.* (în mod) patriotic, cu patriotism.
patriotisme *s.m.* patriotism.
patristique I. *s.f.* *(bis.)* patristică. **II.** *adj.* *(bis.)* patristic, care ține de patristică, referitor la părinții bisericii.
patrocle *s.m.* *(zool.)* specie de scoică univalvă.
patrologie *s.f.* *(bis.)* patrologie.
1. patron *s.m.* **1.** *(tehn.)* tipar, model, formă, șablon; **~ de tricot** model de tricotaj. **2.** mulaj; **~ de robe** mulaj de rochie. **3.** *(pictură)* șablon.
2. patron, ~ne I. *s.m.f.* **1.** patron, stăpân, șef; proprietar; **le ~ d'une entreprise** patronul unei întreprinderi. **2.** conducător științific; **~ de thèse** conducător al unei teze de doctorat. **4.** *(bis.)* sfânt protector. **4.** șef de clinică sau profesor la facultatea de medicină. **5.** *(pop.)* bărbat, nevastă. **II.** *s.m.* *(mar.)* căpitan de pescador.
patronage *s.m.* **1.** patronaj, sprijinire, ajutor, ocrotire, protecție, tutelă; **concert organisé sous le ~ du gouvernement** concert organizat sub patronajul guvernului. **2.** organizație de binefacere, religioasă sau laică. **3.** protecție a unui sfânt.
patronal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** patronal; *(bis.)* **fête ~e** sărbătoare a protectorului bisericii, hramul bisericii. **2.** referitor la patronul unei întreprinderi; **syndicat ~** sindicat al patronilor.
patronat *s.m.* patronat, totalitatea patronilor.
1. patronner *v.t.* a patrona, a sprijini, a susține, a tutela; **~ une œuvre de bienfaisance** a patrona o operă de binefacere.
2. patronner *v.t.* **1.** *(tehn.)* a tăia / croi după model; **~ une blouse** a croi o bluză după model. **2.** *(poligr.)* a imprima cu ajutorul unui șablon.
patronnesse *s.f., adj. f.* *(adesea ir.)* persoană care conduce / patronează o operă de binefacere; **dame ~** femeie care patronează o operă de binefacere.
patronnet *s.m.* nume dat, la Paris, ucenicului plăcintar.
patronyme *s.m.* patronim, nume de familie.
patronymique *adj.* patronimic.
patrouille *s.f.* **1.** patrulă. **2.** patrulare; **partir en ~** a pleca în patrulare. **3.** *(pop.)* procesiune bisericească.
patrouiller I. *v.i.* **1.** *(mil.)* a patrula. **2.** *(înv.)* a se bălăci. **II.** *v.t.* a mânui cu neglijență.
patrouilleur *s.m.* **1.** *(mil.)* membru al unei patrule. **2.** *(mar., av.)* vas / avion de patrulare.
1. patte *s.f.* **1.** labă; **marcher à quatre ~s** a merge în patru labe. **2.** epolet. **3.** limbă la portofel, la pantof. **4.** *(mar.)* piesă triunghiulară cu care se termină fiecare braț al ancorei. **5.** *(tehn.)* scoabă, piron. **6.** picior (la obiecte); **verre à ~** pahar cu picior. **7.** cârpe din care se fabrică hârtia. **8.** cârlig de fier cu care se agață carnea la măcelărie. **9.** *(muz.)* instrument cu care se trag o dată liniile unui portativ. **10.** *(în expr.)* **~s de lièvre** ciucure; **~s de mouche** scriere măruntă și neciteață; **~s de lapin** favoriți scurți; **~s-pelues** ipocrit, prefăcut, fățarnic; **faire ~ de velours** a fi mâță blândă; **montrer ~ blanche** a arăta un permis de trecere; a spune parola; **tirer dans les ~s, casser les ~s de qqn. a.** a pune bețe-n roate; **b.** a-i săpa cuiva groapa; **donner un coup de ~** a vorbi de rău pe cineva; a forfeca / a încondeia pe cineva; **se fourrer dans les ~s du loup** a se arunca / a se vârî în gura lupului; **se fourrer dans les ~s de qqn.** a sâcâi / a plictisi pe cineva; **ne remuer ni pied ni ~** a sta cu mâinile în sân / cu brațele încrucișate; *(fam.)* **en avoir plein les ~s** a fi frânt de oboseală; *(fam.)* **tenir qqn. sous sa ~** a avea pe cineva în mână; *(fam.)* **marcher sur trois ~s** a funcționa prost; *(fam.)* **se tirer des ~s de qqn.** a scăpa din gheara cuiva; *(fam.)* **graisser la ~** a unge osia / roata; *(fam.)* **avoir de la ~, avoir le coup de ~ a.** a avea îndemânare; **b.** a fi un as în meserie; *(fam.)* **aller à ~s** a merge pe jos / apostolește; *(fam.)* **traîner la ~** a șchiopăta; *(fam.)* **être court sur ~s** a fi mic de statură / scundac / bondoc; *(fam.)* **retomber sur ses ~s a** ieși din încurcătură / din impas; a cădea în picioare ca pisica; *(pop.)* **se tirer les ~s de devant** a pleca undeva; *(arg.)* **faire qqch. aux ~s** a fura, a șterpeli; *(arg.)* **faire qqn. aux ~s** a aresta pe cineva; *(bot. în compuse)* **~-de-lion** albumeală, floare de colț *(Leontopodium alpinum)*; **~-de-poule** iarbă-bărboasă, mohor *(Panicum crus-galli)*.
2. patte *s.f.* *(Elveția)* cârpă; **~ à relaver** cârpă de vase.
patté, ~e *adj.* *(herald.)* ale cărui brațe se lățesc spre extremități.
patte-d'araignée (*pl.* **pattes-d'araignée**) *s.f.* *(bot.)* chica voinicului *(Migella damascena)*.
patte-de-loup (*pl.* **pattes-de-loup**) *s.f.* *(bot.)* cervană *(Lycopus europaeus)*.
patte-d'oie (*pl.* **pattes-d'oie**) *s.f.* **1.** răscruce, răspântie, încrucișare, intersecție. **2.** *(fam.)* riduri în colțul ochilor; laba-gâștei. **3.** *(bot.)* frunză-de-potcă *(Chenopodium murale)*.
patte-fiche (*pl.* **pattes-fiches**) *s.f.* piron, scoabă.
patte-mâchoire (*pl.* **pattes-mâchoires**) *s.f.* *(zool.)* apendice al crustaceelor.
pattemouille *s.f.* cârpă umedă cu care se calcă unele materiale.
patte-nageoire (*pl.* **pattes-nageoires**) *s.f.* *(zool.)* apendice al crustaceelor.
pattern *s.m.* *(angl.)* model simplificat, schemă.
patinsonage *s.m.* *(metal.)* patinsonare, metodă de separare a argintului de plumb.
pattu, ~e *adj.* **1.** cu labe mari; lăbos; **chien ~** câine cu labe mari. **2.** cu pene pe labe; **pigeon ~** porumbel încălțat.

pâturable *adj.* care poate fi folosit drept pășune.
pâturage *s.m.* **1.** pășune, izlaz. **2.** pășunat.
pâture *s.f.* **1.** *(înv.)* furaj, nutreț. **2.** imaș, pășune; **bétail en~** vite la păscut. **3.** *(fig. fam. înv.)* hrană spirituală; **les livres d'histoire sont sa ~** cărțile de istorie sunt hrana lui spirituală. **4.** *(în expr.)* **donner de la ~ à l'ambition** a ațâța ambiția; **vaine ~** dreptul de a paște vitele pe pârloagă.
pâturer I. *v.i. (despre vite)* a paște. **II.** *v.t.* a duce vitele la păscut.
pâturin-annuel *s.m. (bot.)* hirușor *(Poa annua).*
pâturin commun *s.m. (bot.)* șuvar-de-munte *(Poa trivialis).*
pâturin-des-forêts *s.m. (bot.)* iarbă-deasă *(Poa nemoralis).*
pâturin-des-prés *s.m. (bot.)* firuță *(Poa pratensis).*
pâturon, paturon *s.m. (zool.)* chișiță.
paturon-blanc (*pl.* **paturons-blancs**) *s.m. (bot.)* specie de ciupercă-de-câmp *(Agaricus campestris).*
pauciflore *adj. (bot.)* cu puține flori.
paulette *s.f. (ist.)* impozit anual pe care trebuia să-l plătească deținătorul unei funcții pentru a-i reveni ca proprietate.
paulien, ~ne *adj. (jur. în expr.)* **action ~ne** acțiune pauliană, acțiune judiciară prin care un creditor poate cere debitorului rezilierea / anularea unui act.
paulinien, ~ne *adj.* referitor la doctrina sf. Pavel.
paulinisme *s.m. (bis.)* doctrina sf. Pavel.
paulownia *s.m. (bot.)* arbore ornamental cu flori violete, frumos mirositoare care se deschid înaintea frunzelor.
paume *s.f.* **1.** palmă (a mâinii). **2.** *(în expr.)* **jeu de ~** joc cu mingea, strămoșul tenisului (asemănător cu oina).
paumé, ~e *adj., s.m.f. (pop.)* **1.** descumpănit; cu moralul la pământ. **2.** mediocru.
paumée *s.f. (ist.)* palmă dată unui tânăr cavaler în momentul investiturii.
paumelle *s.f.* **1.** *(bot.)* orzoaică *(Hordeum distichum).* **2.** balama. **3.** mănușă (de pielar, de șelar).
paumer I. *v.t.* **1.** *(pop. înv.)* a cârpi / a rade o palmă. **2.** *(pop.)* a pierde; **~ une brique** a pierde suma de zece mii de franci. **3.** *(arg. în expr.)* **~ la figure / la gueule à qqn.** a-i stâlci cuiva mutra; a-i muta fălcile din loc; **~ un marron** a încasa o chelfăneală / o mamă de bătaie; a o lua pe coajă; a o încasa; **~ ses plumes / ses douilles a.** a-i cădea părul; **b.** a pierde bani; **se faire ~** a fi prins în flagrant delict; a se lăsa prins asupra faptului. **II.** *v.i. (pop.)* **1.** a pierde (la joc sau într-o întrecere). **2.** a fi vinovat sau victimă într-o anchetă judiciară. **III.** *v.r. (pop.)* **1.** a se rătăci. **2.** a decădea.
paumier I. *s.m. (zool.)* cerb de cinci ani, cu coarne lățite la vârf. **II.** *adj. (în expr.)* **bête ~e** animal cu coarne lățite la vârf.
paumoyer *v.t.* **1.** *(mar.)* a trage un cablu cu mâna. **2.** *(mar. în expr.)* **~ la toile** a strânge pânzele. **3.** *(piel.)* a netezi pieile cu mănușa.
paumure *s.f.* vârful coarnelor de cerb.
paupérisation *s.f.* pauperizare, sărăcire.
paupériser *v.t.* a pauperiza, a sărăci.
paupérisme *s.m.* pauperism, paupertate, stare extremă de sărăcie.
paupière *s.f.* **1.** *(anat.)* pleoapă. **2.** *(în expr.)* **abaisser les ~s d'un mourant, fermer les ~s à qqn.** a închide ochii cuiva (la moarte); **ouvrir la ~** a se trezi, a face ochi; **fermer la ~ a.** a-l fura somnul; a adormi; **b.** a muri; *(pop.)* **s'en battre la ~** a nu se sinchisi, a nu-i păsa nici cât negru sub unghie.
paupiette *s.f. (culinar)* ruladă cu carne.
pause *s.f.* **1.** pauză, întrerupere (momentană); recreație; suspensie; **~ de midi** pauza de prânz; **les élèves ont dix minutes de ~** elevii au zece minute de recreație; **~ café** pauză pentru băut o cafea. **2.** *(muz.)* pauză. **3.** *(mil.)* repaus.
pauser *v.i.* **1.** *(înv.)* a se opri pe o silabă într-un cântec. **2.** *(muz.)* a face o pauză. **3.** *(fam. în expr.)* **faire ~ qqn.** a lăsa pe cineva să aștepte.
pauvre I. *adj.* **1.** sărac, nevoiaș, sărman, necăjit; **être ~ comme Job** a fi sărac lipit pământului; *(prov.)* **à ~s gens la pâte gèle au four** omului sărac nici boii la plug nu-i trag, nici lemnele în foc nu-i ard; *(prov.)* **~ gens n'ont guère d'amis / ont peu d'amis** la ușa săracului nu vine nici un câine; **~ en / d'esprit** sărac cu duhul. **2.** subdezvoltat; **pays ~** țară subdezvoltată. **3.** *(despre pământ, terenuri)* neproductiv, sterp, sărac, neroditor, nefertil, arid; **une région ~** o regiune aridă. **4.** *(fig.)* biet, amărât; **un ~ infirme** un biet infirm; **un ~ type** un amărât. **5.** sărăcăcios, umil; **un intérieur ~** un interior sărăcăcios. **6.** sărac, redus, modest; **un vocabulaire ~** un vocabular sărac, modest. **7.** *(în expr.)* **un ~ sire / hère** un terchea-berchea; **un ~ sourire** un zâmbet trist / forțat; **~ de moi!** vai de capul meu! bietul / nenorocitul de mine! **~ homme** prostănac. **II.** *s.m.* **1.** sărac; **il faut aider les ~s** să-i ajutăm pe săraci. **2.** cerșetor, amărât. **3.** *(în expr.) (rel.)* **bienheureux les ~s en esprit** fericiți cei săraci cu duhul; **art ~** artă modernă care folosește materiale neartistice, netradiționale.
pauvrement *adv.* **1.** în sărăcie, în nevoie; **vivre ~** a trăi în sărăcie. **2.** *(fig.)* (în mod) insuficient, mediocru; stângaci; **il peint ~** pictează mediocru, stângaci. **3.** *(fig.)* (în mod) banal, comun, neînsemnat; **raisonner ~** a gândi banal.
pauvresse *s.f.* **1.** *(înv.)* femeie săracă. **2.** cerșetoare.
pauvret, ~te *s.m.f., adj.* sărăcuț, sărman, biet.
pauvreté *s.f.* **1.** sărăcie, nevoie, mizerie, lipsă; *(prov.)* **~ n'est pas vice** sărăcia nu-i rușine. **2.** aspect sărăcăcios; **la ~ d'une maison** aspectul sărăcăcios al unei case. **3.** sterilitate, ariditate, uscăciune; **la ~ d'un terrain** ariditatea unui teren. **4.** *(lit.)* banalitate, platitudine, loc comun. **5.** *(în expr.)* **s'attacher à qqn. comme la ~ à un pauvre homme** a se ține scai de cineva; a se ține de cineva ca scaiul de oaie; a fi umbra cuiva; *(prov.)* **de grande / grasse cuisine, ~ voisine** masa întinsă te lasă cu punga linsă.
pavage *s.m.* pavare, pavaj; **~ d'un chemin** pavare a unui drum; **~ en granit** pavaj cu granit.
pavane *s.f. (ist.)* pavană, dans lent din sec, XVI și XVII.

pavaner *v.r.* a merge țanțoș, a-și da aere; a se umfla în pene; **se ~ comme un dindon** a se umfla în pene ca curcanul.

1. pavé *s.m.* **1.** pavea, bloc de piatră folosit la executarea pavajelor. **2.** pavare a unui loc; **le ~ d'une rue** pavare a unei străzi. **3.** pavaj, caldarâm. **4.** stradă, drum pavat; **mettre / jeter qqn. sur le ~** a arunca pe cineva în stradă; **être sur le ~** a rămâne pe drumuri. **5.** *(fam.)* carte groasă, cărămidă. **6.** articol de ziar lung și greoi. **7.** *(fam.)* articol de ziar tipărit cu caractere groase. **8.** bucată groasă de carne; **~ de bœuf grillé** bucată groasă de carne de vită friptă. **9.** greutate; **avoir un ~ sur l'estomac** a avea o greutate pe stomac. **10.** *(arg.)* sumă de zece mii de franci. **11.** *(în expr.)* **battre le ~** a umbla creanga / lela / teleleu; **céder le haut du ~ à qqn.** a da întâietate cuiva; a ceda pasul; **tenir le haut du ~** a fi o persoană supusă; **clair comme un ~ dans la gueule d'un flic** sare-n ochi, e evident.

2. pavé, ~e *adj.* pavat, pietruit; **une rue ~e** o stradă pavată.

pavée *s.f. (bot.)* degețel-roșu *(Digitalis purpurea).*

pavement *s.m.* v. **pavage.**

paver *v.t.* a pava, a pietrui; a acoperi cu pavaj; **~ une rue** a pava o stradă.

paveton *s.m. (pop.)* piatră de pavaj.

paveur *s.m.* pavator, pavagiu, muncitor care execută pavaje.

pavie *s.f. (bot.)* varietate de piersică cu sâmburele lipit de carne.

pavillon *s.m.* **1.** *(înv.)* cort militar. **2.** *(bis.)* pânza care acoperă anafornița. **3.** aripă a unei clădiri. **4.** pavilion, casă mică de vânătoare. **5.** *(anat.)* pavilion, ureche externă. **6.** extremitate a unor instrumente muzicale de suflat. **7.** pavilion, chioșc. **8.** parte superioară a caroseriei unui automobil. **9.** *(mar.)* pavilion, steag; **le ~ flotte au mât du vaisseau** steagul flutură pe catargul vasului; **~ national** pavilion național; **hisser son ~** a ridica steagul; **baisser / amener son ~** a închina steagul, a se da bătut. **1.** *(în expr.)* **montrer son ~** a-și dezvălui naționalitatea; **baisser ~ devant qqn. a.** a recunoaște superioritatea cuiva; **b.** a ceda, a se da bătut.

pavillonnerie *s.f. (mar.)* atelier de confecționare a pavilioanelor / stindardelor.

pavimenteux, -euse *adj.* **1.** folosit la pavaj; **roche ~euse** rocă folosită la pavaj. **2.** *(histol. în expr.)* **épithélium ~** epiteliu format din straturi de celule.

pavois *s.m.* **1.** *(ist.)* scut, pavăză. **2.** *(mar.)* parapet. **3.** *(mar.)* pavoaz. **4.** *(în expr.)* **élever qqn. sur le ~** a ridica pe cineva în slăvi.

pavoisement *s.m. (rar)* pavoazare.

pavoiser I. *v.t.* **1.** *(mar.)* a înălța steagul / catargul. **2.** a pavoaza, a împodobi cu steaguri. **II.** *v.i. (fig. fam.)* **1.** a-și manifesta bucuria. **2.** *(arg.)* a face datorii. **3.** *(arg.)* a avea un ochi tumefiat. **4.** *(arg.)* a-i sângera nasul *(la box).*

pavot *s.m. (bot.)* mac *(Papaver)*; **~-coq** mac-roșu; *(Papaver Phoeas)*; **~-cornu** mac-cornut *(Glaucium corniculatum)*; **~-des Alpes** mac-galben *(Papaver pyrenaicum)*; **~-des-jardins** mac-de-grădină *(Papaver somniferum)*; **~-douteux** mac-de-câmp *(Papaver Rhoeas)*; **~ involuncré, ~-à-bractées** mac-roșu-de-grădină *(Papaver bracteatum).*

payable *adj.* care trebuie plătit.

payant, ~e I. *adj.* care plătește, platnic; **spectateur ~** spectator care plătește. **2.** care se plătește, care trebuie plătit, cu plată; **entrée ~s** intrare cu plată. **3.** *(fam.)* rentabil, profitabil, avantajos. **II.** *s.m.* persoană care plătește.

paye *s.f.* v. **paie.**

payement *s.m.* v. **paiement.**

payer I. *v.t.* **1.** a plăti; **~ cher** a plăti scump; **~ rubis sur l'ongle, ~ comptant** a plăti pe loc, a plăti cu bani gheață; **~ de ses deniers / de sa poche** a plăti din buzunar; **~ la casse / les pots cassés** a plăti oalele sparte; **~un coup (de vin) / un verre / une chopine, ~ à boire** a plăti un rând (de pahare); a face cinste; **~ une dette** a plăti o datorie; **~ à l'heure** a plăti cu ora; **~ à pris d'or** a plăti cu bani grei; **~ de sa vie** a plăti cu capul / cu viața; *(fam.)* **~ tous les trente-six du mois** a plăti la sfântu-așteaptă. **2.** a recompensa, a răsplăti; **~ qqn. de ses bons offices** a răsplăti pe cineva pentru bunele sale oficii. **3.** *(fig.)* a ispăși (o pedeapsă). **4.** *(fig.)* a pedepsi; **il a payé pour le crime d'un autre** a fost pedepsit pentru crima altuia. **5.** *(în expr.)* **être payé pour le savoir** a fi Stan Pățitul; **~ les violons** a pica de fraier; **~ le tribut du sang** a lua parte la război; **~ sa dette à son pays** a-și satisface serviciul militar; **~ sa dette / son tribut à la nature** a se duce pe lumea cealaltă; **il me le paiera** nu scapă el, mă voi răzbuna, o să mi-o plătească; **~ qqn. de paroles** a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare; **~ qqn. d'ingratitude** a fi nerecunoscător față de cineva; **~ de retour** a răspunde cu aceeași monedă; a-i plăti cuiva polița; *(pop.)* **~ le coup** a suferi o condamnare. **II.** *v.i. (fam.)* **1.** a fi profitabil, rentabil; **un travail qui paie** o muncă profitabilă, care merită osteneala. **2.** *(în expr.)* **~ d'audace** a da dovadă de îndrăzneală; **~ de sa personne** a nu-și precupeți eforturile; *(pop.)* **ça paye** e tare caraghios. **III.** *v.r.* **1.** a-și plăti, a-și oferi; **se ~ voyage en France** a-și oferi o călătorie în Franța. **2.** *(în expr.)* **se ~ de paroles / de mots / de chansons a** se mulțumi cu vorbe goale / cu puțin; **se ~ la tête / la fiole / la gueule / la poire de qqn.** a lua pe cineva peste picior; **se ~ du bon temps / s'en ~ une tranche** a se distra, a se amuza; a petrece; **se ~ un coup / une partie de traversin** a trege un pui de somn; **se ~ une pinte de bon sang / s'en ~ une tranche** a râde cu poftă; a se amuza; *(arg.)* **se ~ une paire de pattes / une courante** a o lua la fugă / la sănătoasa.

payeur, -euse I. *adj., s.m.f.* platnic, persoană care plătește; **mauvais ~** rău platnic. **II.** *s.m.* casier.

1. pays *s.m.* **1.** țară; patrie; **les ~ européens** țările europene; **~ de Cocagne** țara unde curge lapte și miere; **les ~ sous-dévélopées** țările subdezvoltate; **avoir le mal du ~** a-i fi dor de țară; *(prov.)* **nul n'est prophète en son ~** nimeni nu e profet în țara lui. **2.** regiune, ținut; **coutumes du ~** obiceiuri din regiune / regionale; **vin du / de ~** vin de regiune; ~

montagneux / haut ~ regiune muntoasă; ~ **plat** regiune de șes. **3.** loc de baștină, de origine, loc natal; **revenir au** ~ a reveni în locurile natale. **4.** populația, locuitorii unei țări / regiuni; **tout le ~ approuve ces mesures** toți locuitorii aprobă aceste măsuri. **5.** *(fig.)* patrie, mediu favorabil; loc prielnic; **cet endroit est le ~ des pommes** acest loc este patria merelor. **6.** *(în expr.)* **voir du** ~ a călători; **arriver de son ~, être bien de son** ~ a fi credul, naiv, prostănac; **être en ~ de connaissance a.** a se afla printre cunoscuți; a se afla în mediul său; **b.** a fi într-un domeniu familiar; **un ~ perdu** un loc uitat de lume; **faire voir du ~ à qqn.** a pune bețe-n roate cuiva; **se conduire comme en ~ conquis** a se purta cu brutalitate, fără menajamente; *(prov.)* **il est sots de tous** ~ proști sunt peste tot; *(prov.)* **mieux vaut ~ ruiné que perdu** rău cu rău dar mai rău fără rău.

2. pays, ~e I. *s.m.f. (fam.)* **1.** compatriot. **2.** consătean; concetățean. **II.** *s.m.* servietă pentru documente.

paysage *s.m.* **1.** peisaj, priveliște, vedere; ~ **urbain** peisaj urban. **2.** *(pictură grafică)* peisaj. **3.** *(fig.)* peisaj, aspect general; **le ~ littéraire** peisajul literar. **4.** *(în expr.)* **faire bien dans le** ~ a face efect, a fi de efect.

paysager, -ère *adj.* peisajer, care produce efect de peisaj; **jardin** ~ grădină cu efect de peisaj; **ce peintre connaît bien l'art** ~ acest pictor cunoaște bine arta peisajului.

paysagiste I. *s.m.f. (pictură)* peisagist, pictor de peisaje. **II.** *adj.* peisagistic, de peisaj; **peintre** ~ pictor de peisaje; **jardinier** ~ grădinar care desenează grădini.

paysan, ~ne I. *s.m.f.* **1.** țăran, sătean; agricultor; fermier. **2.** *(peior.)* necioplit, bădăran, grosolan; ~ **du Danube** om necioplit, dintr-o bucată, necivilizat. **II.** *adj.* țărănesc, de țăran; **coutumes ~nes** obiceiuri țărănești.

paysannat *s.m.* v. **paysannerie.**

paysannerie *s.f.* **1.** țărănime, lumea satelor. **2.** *(înv.)* stare, condiție de țăran. **3.** *(lit.)* operă literară inspirată din viața satului.

payse *s.f.* v. **pays 2).**

péage *s.m.* **1.** taxă la trecerea unui pod, a unei autostrăzi. **2.** *(mar.)* taxă de acostare. **3.** locul unde este percepută taxa.

péager, -ère *s.m.f. (înv.)* vameș de pod.

péagiste *s.m.f.* persoană care încasează taxa la autostrăzi.

péan *s.m.* **1.** *(în antichit.)* imn în cinstea lui Apollo. **2.** cântec de victorie.

peau *s.m.* **1.** piele, dermă; **n'avoir que la ~ et / sur les os** a fi numai piele și os; *(teatru)* **entrer dans la ~ du personnage** a intra în pielea personajului; **la ~ lui démange** îl mănâncă pielea / spinarea; **je ne voudrais pas être dans sa** ~ n-aș vrea să fiu în pielea lui / în locul lui; **vendre cher sa** ~ a-și vinde scump pielea; **y laisser sa** ~ a-și lăsa pielea pe undeva. **2.** piele, blană de animal; **vendre la ~ de l'ours** a vinde pielea ursului din pădure; **gants de** ~ mănuși de piele; **un manteau en ~x de lapin** un mantou din piei de iepure. **3.** *(bot.)* coajă; ~ **d'orange** coajă de portocală. **4.** caimac; pieliță; **enlever la ~ du lait** a lua caimacul de la lapte. **5.** *(în expr.)* **faire ~ neuve** a se schimba radical; **se faire trouer la** ~ a se lăsa ucis; **être bien (à l'aise) dans sa ~ a.** a se simți la largul său; **b.** a fi mulțumit așa cum e; **être mal dans sa** ~ a nu se simți bine, a nu-i fi boii acasă; **crever dans sa ~ a.** a plesni / a se sparge de gras; **b.** a plesni / a muri de ciudă; a-i crăpa fierea de necaz; **ne pas tenir dans sa** ~ a fi agitat, a nu-și găsi locul; *(pop.)* **avoir qqn. dans la** ~ a iubi cu pasiune pe cineva; **risquer sa** ~ a-și risca viața; **faire bon marché de sa** ~ a nu-și precupeți viața; *(fam.)* ~ **d'âne** patalama; diplomă; *(pop.)* ~ **de balle** nimica toată; cât să orbești un șoarece chior; te miri ce și mai nimic; *(pop.)* la ~ **des fesses** foarte scump; *(pop.)* **se faire la** ~ a-și face seama; a se sinucide; *(pop.)* ~ **de vache** scorpie; cotoroanță; *(pop.)* **en ~ de lapin** ceva neserios; *(pop.)* ~ **de saucisson** marfă de proastă calitate; *(pop.)* **pour la** ~ de florile mărului; *(pop.)* ~ **d'hareng** persoană dură în afaceri, autoritară, a dracului; *(pop.)* **avoir la ~ de qqn.** a mânca fript pe cineva; *(pop.)* **avoir la ~ d'un adversaire** a-i veni de hac unui adversar; **avoir la ~ tannée** a avea obraz gros, a fi gros de obraz; *(fam.)* **avoir la ~ tendre** a fi iute la mânie; a se aprinde ușor; *(pop.)* **avoir la ~ trop courte** a fi leneș; **un révolutionnaire en ~ de lapin** un intelectual care face revoluția în vorbe, nu în fapte; *(fig.)* ~ **de banane** piedică în calea unui concurent.

peaucier *adj., s.m. (anat. în expr.)* **muscle ~, un** ~ un mușchi superficial pornind din stratul adânc al pielii.

peaufiner I. *v.t.* **1.** a lustrui cu piele de căprioară. **2.** *(fig.)* a finisa, a migăli. **II.** *v.r. (pop.)* a se machia, a se găti.

peau-rouge (*pl.* **peaux-rouges)** *adj., s.m.f. (înv.)* piei-roșii, (despre) indienii din America de Nord.

peausser *v.i. (arg.)* a se culca, a dormi.

peausserie *s.f.* pielărie.

peaussier *s.m., adj.* pielar.

peautre *s.m. (înv.)* **1.** pat incomod. **2.** *(în expr.)* **envoyer qqn. au** ~ a se descotorosi de cineva; a da papucii cuiva.

pébrine *s.f.* pebrină, boală parazitară a viermilor de mătase.

pébroc, pébroque *s.m. (arg.)* **1.** umbrelă. **2.** *(în expr.)* **fermer / piler son** ~ a da ortul popii; **avoir le** ~ a avea un alibi.

pec *adj. m. (în expr.)* **hareng** ~ scrumbie proaspăt sărată, în butoi.

pécaïre *interj. (reg.)* vai de noi! vai de mine!

pécan *s.m. (bot.)* fructul arborelui hicori din America.

pécari *s.m.* **1.** *(zool.)* pecari, specie de porc sălbatic din America *(Pecari tajaen)*. **2.** piele de pecari.

peccabilité *s.f. (rel.)* cădere în păcat.

peccable *adj. (rel. despre oameni)* susceptibil de a cădea în păcat; păcătos.

peccadille *s.f.* păcat ușor, fără gravitate; greșeală neînsemnată.

pechblende *s.f. (mineral.)* pehblendă.

1. pêche *s.f.* **1.** *(bot.)* piersică. **2.** *(arg.)* cap, mutră, moacă. **3.** *(arg.)* cavernă pulmonară. **4.** *(în expr.)* **peau de** ~ piele catifelată, roz; **se fendre la** ~ a se prăpădi de râs; **avoir la** ~ a fi în formă; a avea moralul ridicat; **recevoir une** ~ a încasa o lovitură.

2. pêche *s.f.* **1.** pescuit; **filet de** ~ plasă de pescuit, năvod; **ouverture de la** ~ deschiderea sezonului de pescuit; ~ **à la ligne** pescuit cu undița; **grande** ~ pescuit în larg. **2.** pește pescuit; **vendre sa** ~ a vinde peștele pescuit. **3.** loc de pescuit. **4.** drept de pescuit.

péché *s.m.* **1.** *(rel.)* păcat; ~ **originel** păcat originar; ~ **mortel** păcat de moarte; *(prov.)* ~ **avoué est à demi pardonné** păcatul mărturisit este pe jumătate iertat. **2.** *(în expr.)* **être laid comme les sept ~s capitaux** a fi urât ca dracul / ca iadul; a fi urât foc / pocitania pământului; ~ **mignon** mic defect, fără importanță.

pécher *v.i.* **1.** *(rel.)* a păcătui, a face păcate. **2.** *(fig.)* a păcătui, a greși; (*cu prep.* **contre**) ~ **contre les bonnes manières** a păcătui împotriva bunelor maniere, a încălca bunele maniere; ~ **par défaut** a greși în necunoștință de cauză. **3.** *(fig.)* a fi insuficient; a-i lipsi; **vos propositions pèchent par un manque total de clarté** propunerilor voastre le lipsește total limpezimea / claritatea.

1. pêcher *v.t.* **1.** a pescui; ~ **à la ligne** a pescui cu undița; ~ **en eau trouble** a pescui în apă tulbure; ~ **la truite** a pescui păstrăvi. **2.** a scoate din apă; ~ **une grenouille** a scoate din apă o broască. **3.** *(fam. în expr.)* **où avez-vous péché ce chapeau?** unde ați găsit pălăria asta?

2. pêcher *s.m.* *(bot.)* piersic *(Prunus Persica)*.

pechère *interj.* v. **pécaïre.**

pécheresse *s.f.* v. **pécheur.**

pêcherie *s.f.* **1.** loc de pescuit; pescărie. **2.** cartier locuit de pescari. **3.** port de pescuit.

pêchette *s.f.* *(reg.)* năvod de pescuit raci.

pécheur, -euse I. *s.m.f.* pescar; pescuitor; ~ **de perles** pescuitor de perle. **II.** *adj.* pescăresc, de pescuit; **bateau** ~ vas pescăresc.

péchoire *s.f.* *(reg.)* cârlig de pescuit crabi, scoici.

pecnot *s.m.* v. **péquenot.**

pécole *s.f.* *(arg.)* boală venerică.

pécoptéris *s.m.* *(bot. paleont.)* ferigă arborescentă fosilă de pe terenuri carbonifere.

pécore I. *s.f.* **1.** *(înv.)* animal, vită. **2.** *(fig. fam.)* toantă, bleagă, nătângă. **II.** *s.m.* *(pop.)* bădăran, mojic.

pecque *s.f.* *(înv.)* v. **pécore (2).**

pecquenaud, ~e, pecquenot, ~te v. **péquenot.**

pecten *s.m.* v. **peigne (3).**

pectine *s.f.* *(biochim.)* pectină.

pectiné, ~e *adj., s.m.* în formă de pieptene; *(anat.)* **muscle** ~ mușchi în formă de pieptene; *(bot.)* **feuille ~e** frunză în formă de pieptene.

pectique *adj.* *(biochim.)* pectic; **acide** ~ acid pectic.

pectoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** *(anat.)* pectoral; **muscle** ~ mușchi pectoral. **2.** *(med.)* despre medicamentele care tratează bolile bronho-pulmonare. **3.** care se poartă pe piept; **croix ~e** cruce care se poartă pe piept; **fleurs ~es** flori din care se fac ceaiuri calmante (violete, maci etc.). **II.** *s.m.* **1.** *(la romani)* parte de armură care acoperea pieptul. **2.** *(ist.)* pieptar cu pietre prețioase purtat de faraoni, de marele preot la evrei.

pectose *s.f.* *(biochim.)* v. **pectine.**

pécu *s.m.* *(arg.)* **1.** hârtie igienică. **2.** raport scris.

pécufier *v.i.* *(arg.)* **1.** a scrie un raport. **2.** a vorbi pompos, afectat, prețios.

péculat *s.m.* concusiune, extorcare de bani, delapidare; deturnare de fonduri publice.

péculateur *s.m.* funcționar care deturnează fonduri publice.

pécule *s.m.* peculiu.

pécuniaire *adj.* pecuniar; **difficultés** ~ greutăți pecuniare.

pécuniairement *adv.* din punct de vedere pecuniar, sub raport bănesc.

pécunieux, -euse *adj.* *(înv.)* bogat, înstărit, cu dare de mână.

pédagogie *s.f.* **1.** pedagogie, știința educației. **2.** metodă pedagogică; **il manque de** ~ nu are metodă pedagogică.

pédagogique I. *adj.* pedagogic, conform exigențelor pedagogiei. **II.** *s.f.* *(rar)* pedagogie.

pédagogiquement *adv.* **1.** din punct de vedere pedagogic. **2.** (în mod) pedagogic.

pédagogisme *s.m.* *(rar)* pedagogism, manie pedagogică, exagerare în folosirea metodelor pedagogice.

pédagogue I. *s.m.f.* **1.** pedagog, educator. **2.** *(antichit.)* sclav care ducea copiii la școală. **3.** *(înv.)* critic, cenzor. **4.** persoană care se ocupă de pedagogie, pedagog. **5.** persoană care știe să explice. **II.** *adj.* **1.** pedagog, de dascăl; **il est très** ~ e foarte bun de dascăl. **2.** dojenitor; **ton** ~ ton dojenitor.

pédalage *s.m.* pedalare.

pédale *s.f.* **1.** *(tehn.)* pedală; ~ **de bicyclette** pedală de bicicletă. **2.** *(muz.)* pedală; **~s du piano** pedalele pianului. **3.** ciclism; **les admirateurs de la** ~ admiratorii ciclismului. **4.** *(muz.)* țeavă de orgă. **5.** *(vulg.)* pederast. **6.** *(pop. în expr.)* **perdre les ~s** a o lua razna; *(pop.)* **s'emmêler les ~s** a se încurca; a-și da cu stângu-n dreptul; *(pop.)* **quitter les ~s** a-și pierde siguranța de sine.

pédaler *v.i.* **1.** a pedala. **2.** *(pop.)* a alerga. **3.** a merge cu bicicleta. **4.** *(în expr.)* ~ **dans le beurre / l'huile** a înainta cu ușurință; a obține rezultate excelente; ~ **dans la choucroute / la semoule** a fi dezorientat; a nu ști ce să facă; a nu se descurca; a nu ajunge la nici un rezultat; a fi ineficient.

pédaleur, -euse *s.m.f.* ciclist.

pédalier *s.m.* **1.** *(muz.)* pedalier, sistem de pedale la orgă, la pian. **2.** pedale, axă și ghidon la bicicletă.

pédalo *s.m.* mică ambarcațiune folosită de-a lungul plajelor.

pédant, ~e I. *s.m.f.* **1.** *(înv.)* învățător, institutor. **2.** pedant ridicol și pretențios. **II.** *adj.* pedant; pretențios; care face paradă de cunoștințele sale.

pédanterie *s.f.* **1.** pedanterie, afectare ostentativă a erudiției sale. **2.** *(înv.)* profesiunea de dascăl; învățător.

pédantesque *adj. (lit.)* pedant; afectat, emfatic.
pédantesquement *adv. (rar)* (în mod) pedant, prețios; cu pedanterie, cu afectare.
pédantisme *s.m.* v. **pédanterie.**
pédé *s.m. (pop.)* pederast, homosexual *(abrev. de la* **pédéraste).**
pédéraste *s.m.* pederast, homosexual.
pédérastie *s.f.* pederastie, homosexualitate.
pédérastique *adj.* referitor la pederastie; **mœurs ~s** moravuri de pederast.
pédestre *adj.* pedestru; pe jos; **sport ~** sport pedestru; **statue ~** statuie reprezentând un om în picioare.
pédestrement *adv.* pe jos, cu piciorul; **il arriva ~ à l'hôtel** sosi pe jos la hotel.
pédiatre *s.m.f.* pediatru, medic specialist în bolile de copii.
pédiatrie *s.f.* pediatrie.
pédicellaire *s.m. (zool.)* apendice minuscul de apărare în carapacea echinodermelor.
pédicelle *s.m.* **1.** *(bot.)* pedicel, peduncul mic; codiță. **2.** *(entom.)* al doilea segment al antenei la insecte.
pédicellé, ~e *adj. (bot.)* pedicelat, care are pedicel / codiță.
pédiculaire I. *s.f. (bot.)* darie *(Pedicularis campestris).* **II.** *adj.* **1.** referitor la păduchi, la bolile pe care le provoacă. **2.** *(med. în expr.)* **maladie ~** pitiriază, pecingine.
pédicule *s.m. (bot., zool., anat.)* pedicul.
pédiculé, ~e *adj. (bot., zool., anat.)* pediculat, cu pedicul.
pédiculose *s.f. (med.)* pediculoză, boală provocată de păduchi.
pédicure *s.m.f.* pedichiurist.
pédicurie *s.f.* pedichiură.
pédieux, -euse *adj.* referitor la picior; **nerf ~** nerv al piciorului.
pedigree *s.m.* pedigriu, genealogia unui animal de rasă.
pédigrée *s.m. (arg.)* **1.** reputație. **2.** cazier judiciar.
pédiluve *s.m.* **1.** mic bazin zidit pentru pedichiură. **2.** *(vet.)* baie de picioare (împotriva febrei aftoase).
pédimane *s.m.* animal cu degetul gros de la laba din spate opus celorlalte (ca la mână).
pédiment *s.m. (geol.)* ghețar stâncos acoperit de aluviuni.
pédimentation *s.f.* evoluția reliefului prin depunerea de aluviuni.
pédipalpe *s.m. (entom.)* apendice bucal la arahnide.
pédodontie *s.f. (med.)* chirurgie dentară pentru copii.
pédogenèse *s.f.* **1.** pedogeneză, procesul de formare a solurilor. **2.** studiul formării solurilor.
1. pédologie *s.f.* pedologie, studiul fiziologic și psihologic al copilului.
2. pédologie *s.f.* pedologie, ramură a geologiei care studiază geneza și evoluția solurilor.
pédologue *s.m.* pedolog, specialist în pedologie **(2),** cercetător al solului.
pédomètre *s.m.* v. **podomètre.**
pédonculaire *adj. (bot.)* peduncular, referitor la peduncul.
pédoncule *s.m.* **1.** *(bot.)* peduncul, codiță (a unei flori sau fruct). **2.** *(zool.)* peduncul, suport al unui organ. **3.** *(anat.)* peduncul, formațiune care leagă două părți ale unui organ; **~s cérébraux** pedunculi cerebrali.
pédonculé, ~e *adj. (bot., zool.)* care are peduncul lung.
pédophile *adj., s.m.f.* pedofil, care manifestă atracție sexuală pentru copii.
pédophilie *s.f.* pedofilie, atracție sexuală pentru copii.
pédopsychiatre *s.m.f.* pedopsihiatru, psihiatru specialist în bolile psihice ale copilului.
pédopsychiatrie *s.f. (med.)* pedopsihiatrie, ramură a medicinei care tratează bolile psihice ale copilului.
pédoque *s.m. (pop.)* pederast.
pédum *s.m.* **1.** *(în antichitate)* baghetă, însemn al unor zeități câmpenești. **2.** *(zool.)* specie de moluscă lameiibranhiată din mările calde.
pedzouille *s.m. (pop. peior.)* țăran, țărănoi, mitocan, bădăran.
peeling *s.m. (angl.)* operațiune de descuamare a pielii pentru a o îngriji și trata.
pégase *s.m.* **1.** *(mit.)* pegas, cal înaripat. **2.** *(iht.)* călutul-de-mare înotător *(Pegasus draco).*
pegmatite *s.f. (mineral.)* pegmatit.
pégot *s.m. (reg.)* coajă lipicioasă la unele brânzeturi.
pègre *s.f. (arg.)* **1.** lume interlopă. **2.** *(în expr.)* **la haute ~** escrocii de anvergură; **la basse ~** răufăcătorii mărunți, de rând.
pégreleux *s.m. (arg.)* amărât; care se zbate în mizerie.
pehlvi, pahlavi *s.m. (lingv.)* limba iraniană vorbită în vechea Persie.
peignage *s.m.* dărăcit, dărăcire.
peigne *s.m.* **1.** pieptene. **2.** darac. **3.** *(zool.)* păr la extremitatea labelor la artropode. **4.** *(zool.)* scoică-pieptene *(Pepten jacoboeus* și *maximus).* **5.** *(în expr.)* **être sale comme un ~** a fi murdar ca un porc; a fi slinos; **donner un coup de ~ à qqch.** a finisa un lucru; **passer au ~ fin** a examina în amănunt; a trece un lucru prin ciur și prin sită; **un coup de ~** un pieptănat.
peigné, ~e I. *adj.* **1.** pieptănat; dărăcit. **2.** *(în expr.)* **mal ~** neglijent; soios. **II.** *s.m.* (stofă de) lână dărăcită; camgarn. **III.** *s.f.* **1.** *(text.)* cantitatea de materie brută pusă o dată la darac. **2.** *(fam.)* chelfăneală, păruială; bătaie; **flanquer une ~ à qqn.** a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea.
peigne-cul *s.m. invar. (pop. peior.)* persoană mediocră, incultă; amărât.
peigner I. *v.t.* **1.** a pieptăna; **~ ses cheveux** a-și pieptăna părul. **2.** *(text.)* a dărăci. **3.** *(fig.)* a pieptăna, a îngriji; a peria; **~ son style** a-și îngriji stilul. **II.** *v.r.* **1.** a se pieptăna. **2.** *(pop.)* a se părui, a se bate măr.
peigneur, -euse I. *s.m.f. (text.)* dărăcitor, persoană care dărăcește. **II.** *s.f. (text.)* darac.
peignier *s.m., adj.* **1.** fabricant de piepteni. **2.** negustor de piepteni.
peignoir *s.m.* **1.** capot; halat de baie. **2.** pânză care se pune pe umeri la frizer / coafor.
peignures *s.f. pl. (rar)* păr care cade la pieptănat.

peille *s.f. (la pl.)* cârpe, zdrențe folosite la fabricarea hârtiei.
peinard, ~e, pénard, ~e I. *s.m.f. (pop.)* persoană liniștită, cu o viață calmă, fără griji. **II.** *adj.* liniștit, calm; flegmatic; **rester ~** a sta liniștit; **un père ~** un om liniștit, pașnic.
peinardement *adv. (pop.)* (în mod) liniștit, cu calm.
peindre I. *v.t.* **1.** a picta; **~ un paysage** a picta un peisaj. **2.** *(constr.)* a zugăvi; a vopsi; **~ une pièce** a zugrăvi o cameră; **~ une porte** a vopsi o ușă. **3.** *(fig.)* a descrie, a înfățișa, a reda, a zugrăvi, a expune, a prezenta; **~ la vie d'une famille** a descrie viața unei familii. **4.** *(fam. în expr.)* **être à ~** a fi ridicol. **II.** *v.r.* a apărea, a se vedea, a se manifesta, a se arăta; **l'ennui se peignait sur son visage** plictiseala se vedea pe chipul său.
peine *s.f.* **1.** pedeapsă, sancțiune; **la ~ capitale** pedeapsa capitală, pedeapsa cu moartea; **~ disciplinaire** pedeapsă disciplinară; **la ~ doit être proportionnée à la faute** pedeapsa trebuie să fie potrivită cu vina. **2.** *(fig.)* necaz, suferință morală, durere, chin, încercare, frământare, zbucium, păs; **faire de la ~ à qqn.** a face pe cineva să sufere; **les ~s du cœur** păsurile inimii; **errer comme une âme en ~** a fi pradă unei mari neliniști / frământări; **les ~s de l'amour** chinurile dragostei; *(prov.)* **à chaque jour suffit sa ~** fiecare zi cu necazul ei. **3.** muncă, trudă, osteneală, efort, strădanie, chin; **se donner de la ~** a-și da osteneală; a-și da toată truda; **valoir la ~** a merita osteneala; a face; **perdre sa ~ / en être pour sa ~** a se osteni în zadar; a se căzni / a se strădui degeaba; *(prov.)* **nul bien sans ~** nimica nu-i fără osteneală. **4.** greutate, dificultate, neajuns, obstacol, opreliște, piedică; **à grand-~** cu mare greutate; cu chiu cu vai; anevoie; cu opinteală; **sans ~** fără greutate. **5.** strâmtoare, ananghie, încurcătură; **être dans la ~** a fi la ananghie. **6.** *(în expr.)* **n'être pas au bout de ses ~s** a mai avea multe de îndurat; **donnez-vous la ~ de...** binevoiți să...; **mettre en ~** a mâhni; **ce n'est pas la ~** nu e nevoie; nu e cazul; nu merită osteneala; **homme de ~** om de munci grele / de dârvală / rândaș; **à ~** de-abia; mai nimic; **mourir à la ~ a.** a muri la datorie; **b.** a nu se lăsa nici mort; **sans ~** fără greutate; cu ușurință; **faire ~ à voir** a inspira milă; **sous ~ de...** sub amenințarea...; **c'est ~ perdue** e în zadar / în van.
peiner I. *v.t.* a întrista, a supăra, a mâhni, a necăji, a îndurera, a indispune; **ce qu'il vient de dire nous a peinés** ceea ce a spus ne-a mâhnit. **2.** *(înv.)* a obosi (pe cineva). **II.** *v.i.* **1.** a munci, a trage; a-și da osteneala; **~ comme des chiens** a munci ca un câine. **2.** *(cu prep.* **a)** a-i veni greu să; **il peine à monter** îi vine greu să urce.
peint, ~e *adj.* **1.** pictat. **2.** zugrăvit, vopsit. **3.** fardat în exces; **un visage ~** o figură fardată excesiv. **4.** *(în expr.)* **papier ~** tapet.
peintre I. *s.m.* **1.** pictor; **~ paysagiste** pictor peisagist, care pictează îndeosebi peisaje. **2.** zugrav, vopsitor, specialist care pune tapet (*mai ales în expresia* **~ en bâtiment**). **3.** *(fig.)* scriitor care zugrăvește situații, moravuri, oameni. **II.** *adj. invar.* **femme ~** pictoriță.
peintre-graveur (*pl.* **peintres-graveurs**) *s.m.* pictor-gravor.
peinture *s.f.* **1.** pictură; **~ à l'huile** pictură în ulei; **~ sur porcelaine** pictură pe porțelan. **2.** tablou pictat. **3.** vopsea; **un pot de ~** o cutie de vopsea; **une couche de ~** un strat de vopsea. **4.** zugrăvire, vopsire; **la ~ d'une carrosserie** vopsirea unei caroserii. **5.** *(fig.)* descriere, prezentare, zugrăvire, expunere; **la ~ d'une société** descrierea unei societăți. **6.** *(în expr.)* **ne pas pouvoir voir qqn. en ~** a nu avea ochi să vezi pe cineva; a nu avea pe cineva la inimă / la stomac.
peinturer *v.t.* **1.** *(înv.)* a vopsi, a zugrăvi. **2.** a mâzgăli, a mânji cu culori.
peinturlurer I. *v.t. (fam.)* a vopsi în culori vii, țipătoare. **II.** *v.r.* a se farda în culori țipătoare.
péjoratif, -ive 1. *adj. f.* peiorativ, defavorabil, disprețuitor, depreciativ. **II.** *s.m.* peiorativ.
péjoration *s.f. (lingv.)* adăugarea unei valori depreciative la un cuvânt.
péjorativement *adv.* (în mod) peiorativ.
pékan *s.m.* **1.** *(zool.)* specie de dihor din Canada *(Mustela pennauti)*. **2.** blană de dihor din Canada.
pékin, péquin *s.m. (arg. mil.)* civil; **s'habiller en ~** a se îmbrăca în civii.
pékiné, ~e *adj., s.m. (text.)* țesătură cu dungi mate și lucioase, sau deschise și închise la culoare.
1. pékinois, ~e I. *adj.* din Pekin. **II.** *s.m.* **1.** câine pekinez. **2.** dialect vorbit la Pekin și în nordul Chinei.
2. Pékinois, ~e *s.m.f.* locuitor din Pekin.
pelade *s.f. (med.)* peladă, cădere a părului.
pelage *s.m.* **1.** jupuire a pielii. **2.** blană, piele de animal.
pélagie *s.f. (zool.)* specie de meduză luminiscentă din Atlantic.
pélagien, ~ne *adj. (înv.)* v. **pélagique.**
pélagique *adj. (biol., geol.)* pelagic, marin; care trăiește în largul mării; **faune ~** faună pelagică, din largul mării.
pélagophite *s.m.* vegetație de pe fundul mării.
pélagos *s.m.* totalitatea organismelor pelagice (v. și **plancton).**
pélagoscope *s.m.* instrument pentru cercetat fundul mării.
pélamide, pélamyde *s.f.* **1.** (iht.) pălămidă *(Sarda sarda, Pelamys sarda)*. **2.** *(zool.)* șarpe de mare veninos din oceanul Indian și din Pacific.
pélamyde *s.f.* v. **pélamide.**
pelan, plan *s.m.* scoarță de copac folosită în industrie.
pelanage *s.m. (în tăbăcărie)* cenușărire, cenușărit.
pelard *adj. m., s.m.* jupuit; **bois ~ / du ~** lemn jupuit.
pélargonium *s.m. (bot.)* pelargonie, mușcată *(Pelargonium)*.
pélasgien, ~ne *(tehn.)* răzuire (a pieilor).
pelé, ~e I. *adj.* **1.** chel, chelos; pleșuv. **2.** cojit, curățat; **poire ~e** pară curățată. **3.** *(fig.)* arid, uscat; neroditor, sterp; **campagne ~e** câmpie aridă. **II.** *s.m.f.* **1.** chel. **2.** *(în expr.)* **il y avait quatre ~s et un tondu** erau câțiva oameni (și neinteresanți).

pélécaniformes *s.m. pl. (ornit.)* familie de păsări din care fac parte pelicanii, cormoranii etc.
pélécypodes *s.m. pl. (zool. înv.)* lamelibranhiate.
pêle-mêle I. *adv.* în dezordine, confuz; **les revues étaient jetées ~ sur le lit** revistele erau aruncate în dezordine pe pat. **II.** *s.m. invar.* **1.** talmeș-balmeș, dezordine, răvășeală, neorânduială, zăpăceală, harababură; **un ~ de vieux vêtements** un talmeș-balmeș de haine vechi. **2.** ramă pentru mai multe fotografii.
peler I. *v.t.* **1.** a coji, a curăța de coajă; **~ une orange** a curăța de coajă o portocală. **2.** *(tehn.)* a răzui pieile. **3.** *(arg. în expr.)* **~ le jonc / les bonbons à qqn.** a importuna; a sâcâi pe cineva. **II.** *v.i.* **1.** *(despre piele)* a se coji, a se descuama; **son dos pèle à cause du coup de soleil** spatele i se cojește din cauza insolației. **2.** *(arg. în expr.)* **~ de froid** a îngheța de frig. **III.** *v.r.* **1.** a se coji; a se curăța; **l'orange se pèle facilement** portocala se cojește ușor. **2.** *(arg. în expr.)* **se les ~** a îngheța de frig.
pèlerin, ~e I. *s.m.f.* **1.** pelerin. **2.** *(înv.)* călător. **3.** *(arg.)* umbrelă. **II.** *s.m.* **1.** *(ornit.)* șoim-călător *(Falco peregrinus)*. **2.** *(iht.)* rechin de talie mare *(Cetorhinus)*.
pèlerinage *s.m.* **1.** pelerinaj. **2.** loc de pelerinaj.
pèlerine *s.f.* **1.** pelerină. **2.** *(pop.)* polițistă din garda civică.
péliade *s.f. (zool.)* specie de viperă cu dungă neagră pe spate *(Pelias, Vipera berus)*.
pélican *s.m.* **1.** *(ornit.)* pelican *(Pelecanus onocrolatus)*. **2.** cârlig de fixat lucrul pe masa tâmplarului. **3.** instrument folosit la extracția molarilor.
pelisse *s.f.* șubă, haină dublată cu blană.
pelissier *s.m.* blănar; cojocar.
pellagre *s.f. (med.)* pelagră; pecingine.
pellagreux, -euse *adj., s.m.f. (med.)* pelagros.
pelle *s.f.* **1.** lopată; **~ à four** lopată de brutărie; *(fam.)* **remuer l'argent à la ~** a învârti banii cu lopata; a fi putred de bogat; a fi plin / doldora de bani. **2.** *(mar.)* pană a vâslei. **3.** *(în expr.)* **~ mécanique** sapă mecanică folosită la terasamente, tranșee etc.; **ramasser une ~ a.** a face o trântă; **b.** a da chix, a eșua.
pelle-bêche (*pl.* **pelles-bêches**) *s.f.* lopată pătrată cu mâner scurt.
pellée *s.f.* v. **pelletée.**
pelle-pioche (*pl.* **pelles-pioches**) *s.f.* cazma.
peller *v.t. (Elveția)* v. **pelleter.**
pelleron *s.m.* lopățică de lemn folosită de brutari la coacerea chiflelor.
pellet *s.m. (farm.)* comprimat de hormon implantat sub piele.
pelletage *s.m.* vânturare cu lopata; **le ~ du blé** vânturarea grâului.
pelletée *s.f.* **1.** conținutul unei lopeți; **une ~ de terre** o lopată de pământ.
pelleter *v.t.* a vântura cu lopata.
pelleterie *s.f.* **1.** blănărie, arta pregătirii blănurilor. **2.** blană. **3.** comerț cu blănuri.
pelleteur *s.m.* **1.** muncitor cu lopata. **2.** mașină care înlocuiește lopata.
pelleteuse *s.f.* dispozitiv mecanic care excavează un sol și încarcă pământul într-un camion.
pelletier, -ère *adj., s.m.f.* blănar.
pelliculage *s.m.* **1.** aplicarea unei pelicule din plastic pe un suport, pentru a-l proteja. **2.** *(foto)* desprinderea stratului sensibil de pe suportul său.
pelliculaire *adj.* pelicular; ca pelicula; **couche ~** strat pelicular.
pellicule *s.f.* **1.** membrană foarte subțire. **2.** peliculă. **3.** mătreață. **4.** *(cinema)* film.
pelliculé, ~e *adj.* acoperit cu peliculă din material plastic.
pelliculer *v.t.* a acoperi cu peliculă din material plastic.
pelliculeux, -euse *adj.* (acoperit) cu mătreață; **cheveux ~** păr cu mătreață.
pellissier *s.m.* v. **pelissier.**
pelloche, péloche *s.f. (arg.)* film foto sau de cinema.
pellucide *adj.* translucid.
pélobate *s.m. (zool.)* broască-de-uscat cafenie *(Pelobates fuscus fuscus)*.
péloche v. **pelloche.**
pélodyte *s.m. (zool.)* broasca-de-nămol *(Rama arvalis)*.
pélogène *adj.* care se formează în mâluri, în pământuri argiloase.
pélophage *adj.* v. **limivore.**
1. péloponnésien, ~ne *adj.* din Pelopones, referitor la Pelopones.
2. Péloponnésien, ~ne *s.m.f.* peloponesian, locuitor din Pelopones.
pélot, pello *s.m. (arg.)* **1.** sfanț, para. **2.** obuz.
pelotage *s.m.* **1.** *(rar)* strângere în ghem. **2.** *(fam.)* mângâiere; pipăire.
pelotari *s.m. (sport)* jucător de pelotă basc.
pelote *s.f.* **1.** joc cu mingea din țara bascilor. **2.** ghem; **~ de laine** ghem de lână. **3.** perniță de ace. **4.** cocoloș, boț, bulgăre. **5.** *(zool.)* semn alb pe fruntea cailor. **6.** *(în expr.)* **faire sa ~** a se îmbogăți pe căi necinstite; a strânge ban pe ban; **avoir les nerfs en ~** a fi iritat; *(pop.)* **envoyer aux ~s** a se descotorosi de cineva, a-l trimite la plimbare, a-i da papucii.
peloter I. *v.t.* **1.** a face ghem; **~ de la laine** a face un ghem de lână. **2.** *(fam.)* a mângâia; a pipăi. **3.** *(fig.)* a flata, a linguși, a peria; **~ un homme politique** a linguși un om politic. **II.** *v.i.* **1.** *(sport)* a juca pelotă, joc cu mingea basc. **2.** *(fam. în expr.)* **~ en attendant partie** a se ocupa de nimicuri așteptând ceva mai bun; *(pop.)* **faire la ~ à qqn.** a conveni, a fi pe placul cuiva. **III.** *v.r.* **1.** a se face ghem. **2.** *(pop.)* a se bate reciproc.
peloteur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(tehn.)* persoană care face gheme de ață, de fire, depănător. **2.** *(fam.)* persoană care mângâie, pipăie. **3.** *(înv.)* jucător de pelotă. **4.** lingușitor. **II.** *s.f.* mașină de făcut gheme. **III.** *adj.* care mângâie; de mângâiere, de pipăire; **gestes ~s** gesturi de pipăire.
peloton *s.m.* **1.** ghemotoc, ghem mic. **2.** *(înv.)* perniță de ace. **3.** pâlc, ceată, roi; cârd, droaie, grămadă; stol; **~ d'abeilles** roi de albine. **4.** *(sport)* grup; **~ de tête** grup din frunte *(la o cursă)*. **5.** *(mil.)* pluton; **~ d'instruction** pluton de instrucție; **~ d'exécution** pluton de execuție.

pelotonnement *s.m.* ghemuire, strângere, chircire.
pelotonner I. *v.t.* a face ghem; ~ **du fil** a face un ghem de ață. **II.** *v.r.* a se ghemui, a se face ghem, a se strânge, a se chirci.
pelouse *s.f.* peluză, pajiște.
pelta, pelte *s.m.* sau *f.* *(antichitatea greacă)* mic scut (din lemn sau răchită) în formă de semilună.
peltaste *s.m.* *(antichitatea greacă)* soldat înarmat cu scut de lemn sau răchită.
pelté, ~e *adj.* *(bot.)* peltat, cu nervuri care pornesc din mijlocul limbului.
pelu, ~e *adj.* *(înv.)* păros.
peluche *s.f.* *(text.)* pluș; **animal en** ~ animal din pluș.
peluché, ~e *adj.* *(despre țesături)* plușat, catifelat, păros; **tissu** ~ stofă plușată.
pelucher, plucher *v.i.* *(înv.)* *(despre stofe uzate)* a deveni păros, a se vedea fibrele din urzeală.
pelucheux, -euse, plucheux, -euse *adj.* *(despre țesături)* care se destramă, care lasă fire.
pelure *s.f.* **1.** coajă (de fruct, de legumă); ~ **de pêche** coajă de piersică. **2.** *(fam.)* haină, îmbrăcăminte. **3.** *(în expr.)* **papier** ~ hârtie pelur, foiță; **couleur** ~ **d'oignon** culoare roz-gălbuie.
pelvien, ~ne *adj.* *(anat.)* pelvian, referitor la bazin; **cavité ~ne** cavitate pelviană.
pelvigraphie *s.f.* *(med.)* pelvigrafie, radiografie a bazinului.
pelvipéritonite *s.f.* *(med.)* pelviperitonită, inflamația peritoneului.
pelvis *s.m.* *(anat.)* pelvis, bazin.
pemmican *s.m.* carne uscată.
pemphigus *s.m.* *(med.)* pemfigus, boală de piele.
penaille *s.f.* **1.** zdreanță, otreapă. **2.** *(peior.)* termen disprețuitor la adresa călugărilor.
penaillon *s.m.* **1.** zdreanță. **2.** *(peior.)* călugăr.
pénal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(jur.)* penal; **le Code** ~ codul penal.
pénalement *adv.* *(jur.)* în dreptul penal, în materie de drept penal.
pénalisant, ~e *adj.* care pedepsește, care sancționează; **réglementation ~e** reglementare prevăzând sancțiuni.
pénalisation *s.f.* *(sport)* penalizare; sancțiune.
pénaliser *v.t.* **1.** a penaliza, a pedepsi, a sancționa. **2.** *(sport)* a penaliza.
pénalité *s.f.* **1.** *(jur.)* penalitate, pedeapsă. **2.** *(sport)* penalizare, sancțiune.
penalty *s.m.* *(angl.)* penalti, lovitură de la 11 metri la fotbal.
pénard, ~e *s.m.f.* v. **peinard.**
pénardement *adv.* v. **peinardement.**
pénates I. *s.m. pl.* **1.** *(în antichitatea romană)* penați, divinități ale casei și ale familiei. **2.** statuile acestor zei. **3.** *(fig.)* locuință, casă, cămin; **regagner ses ~s** a se întoarce acasă / în sânul familiei. **II.** *adj.* penați; **les dieux ~s** zeii penați.
penaud, ~e *adj.* *(fam.)* rușinat, jenat, încurcat, stingherit, stânjenit; **il est tout** ~ **de sa gaffe** este jenat de gafa sa.
pence *s.m.* v. **penny.**
penchant, ~e I. *adj.* **1.** *(înv.)* înclinat, aplecat; care se clatină. **2.** *(înv.)* *(fig.)* în declin, care decade. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* pantă, povârniș, versant. **2.** *(fig.)* înclinație, predispoziție, tendință, aplecare; **suivre son** ~ a-și urma înclinația / gustul; **avoir un** ~ **à la musique** a avea o înclinație spre muzică. **3.** *(fig.)* atracție, sentiment de afecțiune; **avoir du** ~ **pour qqn.** a fi îndrăgostit de cineva.
penché, ~e *adj.* **1.** înclinat, aplecat, plecat, încovoiat; **la Tour ~e de Pise** turnul înclinat din Pisa. **2.** *(în expr. ir.)* **prendre des airs ~s** a lua un aer gânditor / visător; a fi dus cu mintea.
pencher I. *v.t.* a înclina, a apleca, a pleca, a îndoi, a încovoia; ~ **la tête** a pleca capul; ~ **la théière pour verser le thé** a apleca ceainicul pentru a turna ceaiul. **II.** *v.i.* **1.** a se înclina, a se apleca; **ce tableau penche sur la droite** acest tablou este înclinat spre dreapta. **2.** *(fig.)* a înclina spre, a tinde spre; a prefera; **il penche vers une solution de compromis** tinde spre o soluție de compromis; **faire** ~ **la balance du côté de qqn.** a înclina / a apleca balanța în favoarea cuiva. **III.** *v.r.* **1.** a se înclina, a se pleca / apleca; a se îndoi; **se** ~ **à le fenêtre** a se apleca pe fereastră; *(c. f.)* **ne pas se** ~ **au dehors** nu vă aplecați în afară. **2.** (*fig. cu prep.* **sur**) a se interesa, a se ocupa de; **se** ~ **sur qqch.** a se interesa de ceva.
pendable *adj.* **1.** *(înv.)* demn de spânzurătoare. **2.** *(în expr.)* **jouer un tour** ~ **à qqn.** a-i face cuiva o măgărie / o figură urâtă.
pendage *s.m.* *(geol.)* înclinare a unui filon, a rocilor sedimentare.
pendagemètre *s.m.* *(tehn.)* instrument de măsurare a înclinării unor roci.
pendagemétrie *s.f.* *(tehn.)* pandajmetrie, determinare a înclinării straturilor geologice în adâncime.
pendaison *s.f.* **1.** spânzurătoare; **exécuter qqn. par** ~ a executa pe cineva prin spânzurare. **2.** agățare. **3.** *(în expr.)* ~ **de crémaillère** sărbătorire a mutării într-o casă nouă.
1. pendant, ~e I. *adj.* **1.** care atârnă; **les bras ~s** cu brațele atârnate, care atârnă. **2.** *(jur.)* pendinte; **procès** ~ proces pendinte, care nu a fost încă judecat, care este în cercetare. **3.** clăpăug; **oreilles ~es** urechi clăpăuge. **4.** *(în expr.)* **fruits ~s par racines** recoltă neculeasă; *(arhit.)* **clef de voûte ~e** cheie de boltă cu ornament.
2. pendant *s.m.* **1.** pereche de obiecte de artă, mobilier, care formează o simetrie; **avoir le** ~ **d'un bibelot** a avea perechea unui bibelou. **2.** *(fig.)* pereche, egal; **il est le** ~ **de son frère** este perechea fratelui său. **3.** *(în expr.)* **~s d'oreilles** cercei lungi.
3. pendant *prep.* în timpul; ~ **l'été** în timpul verii; ~ **que...** în timp ce...
pendard, ~e *s.m.f.* *(înv.)* pungaș, escroc, borfaș, lichea, secătură, netrebnic, pușlama, derbedeu.
pendeloque *s.f.* **1.** cercel lung. **2.** ciucure la o lustră; **~s de cristal** ciucuri de cristal. **3.** *(fam.)* zdreanță care atârnă.

pendentif *s.f.* **1.** pandantiv, bijuterie atârnată la gât de un lănțișor. **2.** *(arhit.)* pandantiv, element arhitectural în formă de triunghi sferic.

penderie *s.f.* **1.** garderobă, dulap de haine. **2.** *(în tăbăcărie)* magazie în care se usucă pieile.

pendiller *v.i.* a atârna legănându-se; **le linge pendille dans la cour** rufele atârnă în curte legănându-se.

pendillon *s.m.* *(tehn.)* tijă care transmite mișcarea unei pendule.

pendoir *s.m.* **1.** cârlig de măcelărie. **2.** aparat de care se atârnă vitele pentru a fi jupuite.

pendouiller *v.i.* *(fam.)* a atârna moale.

pendre I. *v.t.* **1.** a agăța, a atârna, a suspenda; ~ **un lustre au plafond** a atârna o lustră pe tavan. **2.** a spânzura. **3.** *(în expr.)* **bon à** ~ bun de spânzurătoare; **être pendu aux lèvres / aux paroles de qqn.** a sorbi cuvintele cuiva; a se uita în gura cuiva; **dire pis que** ~ **de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a încondeia pe cineva; **qu'il aille se faire** ~ **ailleurs** ducă-se, să mă lase în pace. **II.** *v.i.* **1.** a atârna, a fi agățat, suspendat; **le lustre pend au-dessus de la table** lustra atârnă deasupra mesei. **2.** a fi prea lung, a atârna; **cette jupe pend du côté droit** această fustă atârnă în dreapta. **3.** *(în expr.)* **cela lui pend au nez** are s-o pățească; ~ **au croc** a pune-n cui; a renunța. **III.** *v.r.* **1.** a se spânzura. **2.** a se agăța, a se atârna; **se** ~ **au cou de qqn.** a se agăța de gâtul cuiva. **3.** *(în expr.)* **se** ~ **à l'oreille de qqn.** a sâcâi / a cicăli pe cineva; a bate pe cineva la cap; a plictisi pe cineva de moarte; **il y a de quoi se** ~**!** e foarte trist, îți vine să-ți zbori creierii!

pendu, ~e I. *adj.* **1.** spânzurat; **être** ~ **haut et court** a fi spânzurat. **2.** *(în expr.)* **avoir la langue bien ~e** a fi bun de gură; a ști să dea cu gura. **II.** *s.m.f.* **1.** spânzurat; *(prov.)* **il ne faut pas parler de corde dans la maison d'un** ~ nu vorbi de funie în casa spânzuratului. **2.** *(în expr.)* **avoir de la corde de** ~ **dans sa poche** a-i merge bine / în plin.

pendulaire *adj.* pendular, oscilatoriu; *(fiz.)* **mouvement** ~ mișcare pendulară, oscilatorie.

1. pendule *s.m.* pendul; **les oscillations d'un** ~ oscilațiile unui pendul; ~ **balistique** pendul balistic, de măsurare a vitezei proiectilelor.

2. pendule *s.f.* **1.** pendulă. **2.** *(arg.)* contor de taxi. **3.** *(în expr.)* **remettre les ~s à l'heure** a pune lucrurile la punct; **en faire une** ~ a face din țânțar armăsar.

penduler *v.i.* *(alpinism)* a pendula, a oscila ca un pendul.

pendulette *s.f.* **1.** mică pendulă portativă. **2.** mic ceas deșteptător.

pendulier, -ère *s.m.f.* lucrător specializat în confecționarea și montarea pendulelor.

pêne *s.m.* limba broaștei care încuie și descuie ușa (acționată de cheie).

pénéplaine *s.f.* *(geol.)* peneplenă.

pénétrabilité *s.f.* penetrabilitate.

pénétrable *adj.* **1.** penetrabil, care poate fi străbătut. **2.** *(fig.)* ușor de ghicit, de pătruns; inteligibil; **énigme** ~ enigmă ușor de ghicit.

pénétrant, ~e *adj.* **1.** penetrant, pătrunzător; **air froid,** ~ aer rece, pătrunzător. **2.** *(fig.)* impresionant, vibrant, răscolitor; **discours** ~ discurs vibrant. **3.** perspicace, ager, pătrunzător, scormonitor; **intelligence ~e** inteligență ageră, pătrunzătoare. **II.** *s.f.* autostradă care duce spre o mare aglomerație urbană.

pénétration *s.f.* **1.** pătrundere, penetrație, penetrare; *(fiz.)* penetranță; ~ **des troupes sur le territoire voisin** pătrundere a trupelor pe teritoriul vecin; ~ **des eaux de pluie dans le sol** pătrundere a apei de ploaie în sol. **2.** *(fig.)* agerime; ușurință în a aprofunda; iscusință, istețime, sagacitate, perspicacitate; **faire preuve de** ~ a da dovadă de agerime. **3.** *(fig.)* înțelegere; ~ **d'une énigme** înțelegere a unei enigme.

pénétré, ~e *adj.* **1.** pătruns, impregnat. **2.** *(fig.)* convins; ~ **de sa valeur** convins de valoarea sa; **air** ~ **a.** aer convins; **b.** aer afectat, grav.

pénétrer I. *v.t.* **1.** a pătrunde, a străbate, a răzbate, a trece prin, a trece; **la pluie pénétrait les touristes jusqu'aux os** ploaia îi pătrundea pe turiști până la oase; **le bruit pénètre les murs** zgomotul trece prin pereți. **2.** *(fig.)* a influența profund; **ces idées nouvelles pénètrent les jeunes** aceste idei noi influențează profund tinerii. **3.** *(fig.)* a pricepe, a cunoaște, a înțelege; a descoperi; ~ **les pensées de qqn.** a pricepe gândurile cuiva; ~ **un secret** a descoperi un secret. **4.** *(fig.)* a mișca profund, a emoționa, a tulbura, a impresiona; **son chagrin m'a pénétré** necazul lui m-a tulburat. **II.** *v.i.* **1.** a intra, a pătrunde; ~ **dans la maison** a pătrunde în casă. **2.** a ajunge, a pătrunde, a parveni; **cette nouvelle a pénétré jusqu'aux villages les plus éloignés** această știre a ajuns până în satele cele mai îndepărtate; *(fig.)* **journaliste qui pénètre dans l'intimité d'une famille** ziarist care pătrunde în intimitatea unei familii. **III.** *v.r.* **1.** *(înv.)* a se ghici, a se înțelege reciproc. **2.** *(despre substanțe)* a se amesteca. **3.** (*cu prep.* **de**) a se pătrunde de, a fi convins de; **se** ~ **du sentiment de son importance** a fi convins de importanța sa. **4.** a se ghici, a se înțelege; **ses pensées intimes ne se pénètrent pas aisément** gândurile lui intime nu se ghicesc ușor.

pénibilité *s.f.* greutate, dificultate, caracterul unui lucru făcut cu greutate; **la** ~ **d'une activité** dificultatea unei activități.

pénible *adj.* **1.** greu, anevoios, obositor, ostenitor; **un travail** ~ o muncă obositoare. **2.** penibil, neplăcut, jenant, supărător; **sentiment** ~ sentiment jenant, neplăcut. **3.** *(fam.)* insuportabil, nesuferit, imposibil, iritant; **caractère** ~ fire imposibilă.

péniblement *adv.* **1.** cu greutate; **marcher** ~ a merge cu greutate, cu efort. **2.** de-abia; cu greu; **on a vendu,** ~**, de ce livre, quelques exemplaires** de-abia s-au vândut câteva exemplare din această carte.

péniche *s.f.* **1.** *(înv.)* ambarcațiune ușoară, mică șalupă. **2.** vas mare de transport fluvial. **3.** vas de război; ~ **de débarquement** vas de război de debarcat trupe. **4.** *(arg.)* pantof.

pénicillé *(înv.)*, **pénicillium** *s.m.* mucegai format pe alimente în descompunere.

pénicilline *s.f. (farm.)* penicilină.
pénicillium *s.m.* v. **pénicille.**
pénicillo-résistant, ~e, pénicillino-résistant, ~e *adj. (med.)* despre germeni rezistenți la penicilină.
péninsulaire *adj.* peninsular.
péninsule *s.f. (geogr.)* peninsulă; **la ~ ibérique** sau **la Péninsule** peninsula iberică.
pénitence *s.f.* **1.** *(bis.)* penitență, căință, pocăință, remușcare; **faire ~ a** face penitență. **2.** *(înv.)* pedeapsă; **mettre un enfant en ~** a pedepsi un copil; **pour / par / en ~** ca pedeapsă. **3.** *(în expr.)* **faire ~ a.** a posti; **b.** a mânca prost; **faire ~ sur le dos d'autrui** a pune pe altul să ispășească greșelile tale.
pénitencerie *s.f.* **1.** *(bis.)* tribunal ecleziastic cu sediul la Roma. **2.** *(bis.)* funcția preotului care absolvă de păcate.
pénitencier *s.m.* **1.** *(bis.)* preot însărcinat cu absolvirea de păcate, duhovnic. **2.** *(jur.)* penitenciar, închisoare; ocnă.
pénitent, ~e I. *s.m.f. (bis.)* penitent, persoană care face penitență, care se căiește. **II.** *adj.* consacrat / închinat penitenței, de penitență; **vie ~e** viață de penitență.
pénitenciaire *adj. (jur.)* referitor la penitenciar; de penitenciar; **régime ~** regim de penitenciar.
pénitential, ~e (*m. pl.* **-aux**) *(înv. la sing.) adj. (bis. în expr.)* **psaumes ~ aux** cei 7 psalmi de penitență.
pénitentiel, ~le I. *adj.* referitor la penitență; **œuvre ~le** operă de penitență. **II.** *s.m.* ritualul penitenței.
pennage *s.m.* penaj al păsărilor de pradă.
pennard *s.m.* specie de rață cu coadă lungă.
penne *s.f.* **1.** pană lungă la aripa sau coada păsărilor. **2.** vârf la antenă. **3.** aripa săgeții.
penné, ~e *adj. (bot. despre frunze)* penat.
penniforme *adj. (bot.)* în formă de pană; **feuille ~** frunză în formă de pană.
pennon *s.m. (ist.)* stegulet triunghiular de lance purtat de cavalerii din evul mediu.
1. pennsylvanien, ~ne *adj.* din Pensylvania; referitor la Pensylvania.
2. Pensylvanien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Pensylvania.
penny (*pl.* **pennies**) *s.m. (ec. fin.)* penny, monedă divizionară engleză.
pénombre *s.f.* penumbră.
penon *s.m. (mar.)* mică giruetă care arată direcția și intensitatea vântului.
pensable *adj.* care poate fi imaginat, conceput; **ce n'était pas ~** nu era de conceput.
pensant, ~e I. *adj.* gânditor, care gândește. **II.** *adj., s.m.f.* care gândește într-un anumit fel; **bien ~** (persoană) care gândește conform ordinii stabilite, conformist; **mal ~** persoană cu idei subversive.
pense-bête (*pl.* **pense-bêtes**) *s.m.* mijloc mnemotehnic, semn pentru aducere aminte.
1. pensée *s.f. (bot.)* pansea, trei-frați-pătați, catifeluță *(Viola tricolor).*
2. pensée *s.f.* **1.** gândire, chibzuire, judecare, judecată, raționament; **votre ~ et la mienne sont presque identiques** raționamentul dv. și al meu sunt aproape identice. **2.** cugetare; **ies Pensées de Pascal** Cugetările lui Pascal. **3.** gând; **une ~ m'a traversé l'esprit** mi-a trecut un gând prin minte. **4.** scop, intenție; **percer les ~s de qqn.** a ghici intențiile cuiva. **5.** părere, gând, opinie, punct de vedere; **essayer de changer les ~s de qqn.** a încerca să schimbi părerile cuiva; **changer de ~ a.** a reveni asupra unei păreri; **b.** a-și schimba părerea / punctul de vedere; a se răzgândi. **6.** amintire; **avoir une ~ pour un ami disparu** a dedica o amintire unui prieten dispărut. **7.** meditație, reverie, visare, contemplație, vis; **être plongé dans ses ~s** a fi cufundat în visare. **8.** maximă, sentință, aforism, dicton; **des ~s de La Rochefoucauld** maxime ale lui La Rochefoucauld. **9.** doctrină, sistem (filozofic); **étudier la ~ d'un philosophe** a studia doctrina unui filozof. **10.** *(în expr.)* **dans la ~ de qqn.** în mintea cuiva; **se rappeler à la ~ de qqn.** a trimite salutări cuiva.
1. penser I. *v.i.* **1.** a gândi; a se gândi; **une façon de ~** un fel de a gândi; un fel de a spune; **à quoi penses-tu?** la ce te gândești? *(prov.)* **moins on pense, plus on parle** cel ce vorbește mult gândește puțin. **2.** a raționa, a judeca; **~ juste** a judeca sănătos. **3.** a medita, a chibzui; a reflecta, a cugeta; **pense bien avant de t'engager** chibzuiește bine înainte de a te angaja. **4.** a acorda atenție, a se interesa (de); **cette proposition vaut la peine qu'on y pense** această propunere merită să-i acordăm atenție. **5.** a fi cât pe ce, a fi pe punctul de a; **j'ai pensé mourir** era cât pe ce să mor. **6.** (*cu prep.* **à**) a-și aduce aminte, a nu uita; **pense à fermer les fenêtres avant de partir** nu uita să închizi ferestrele când vei pleca. **7.** a fi de părere; **ne pas ~ comme les autres** a nu fi de aceeași părere cu ceilalți. **8.** *(în expr.)* **~ à mal** a avea intenții rele, a fi rău intenționat; **faire ~ à** a evoca; a sugera; **son regard me fait ~ à ma grand-mère** privirea ei mi-o evocă pe bunica; **donner à ~** a da de gândit. **II.** *v.t.* **1.** a gândi ceva; **je te dirai ce que je pense sur cette affaire** îți voi spune ce gândesc cu privire la această afacere. **2.** a avea de gând, a intenționa; **je pense mettre Jean au courant de nos projets** am de gând să-l informez pe Jean cu privire la planurile noastre. **3.** a gândi / a crede / a avea o părere; **~ du bien / du mal de qqn.** a avea o părere bună / rea despre cineva. **4.** (urmat de **que**) a crede că; **il pense que vous l'approuverez** crede că îl veți aproba. **5.** a crede, a fi de părere; a considera; **j'ai agi de la sorte parce que j'ai pensé bien faire** am procedat astfel pentru că am considerat că fac bine. **6.** a studia, a gândi (în amănunt), a pune la punct; **~ un projet** a studia un proiect în amănunt.
2. penser *s.m.* **1.** *(înv.)* gândire. **2.** *(înv.)* fel de a gândi. **3.** *(poet. înv.)* gând; **ce ~ agréable** acest gând plăcut.
penseur *s.m., adj.* gânditor, cugetător; filozof; **libre ~** liber cugetător.
pensif, -ive *adj.* gânditor, îngândurat; meditativ; dus pe gânduri; **regarder le paysage d'un air ~** a privi peisajul cu un aer meditativ.

pension *s.f.* **1.** pensie; ~ **de retraite** pensie socială; ~ **d'invalidité** pensie de invaliditate; ~ **alimentaire** pensie alimentară. **2.** pensiune; ~ **de famille** pensiune de familie; **prendre qqn. chez soi en** ~ a lua pe cineva în pensiune. **3.** pension; ~ **pour jeunes filles** pension de fete.
pensionnaire *s.m.f.* **1.** persoană care locuiește într-o pensiune. **2.** elev de pension. **3.** *(înv.)* pensionar. **4.** student sau artist tânăr care beneficiază de o bursă. **5.** elev de internat. **6.** *(fam.)* persoană internată (în spital, azil, ospiciu). **7.** actor cu leafă fixă al Comediei-Franceze.
pensionnat *s.m.* **1.** pension; școală cu internat. **2.** totalitatea elevilor dintr-un internat; **tout le ~ est au musée** toți elevii din internat sunt la muzeu.
pensionné, ~e *adj., s.m.f.* pensionar; persoană care are o pensie.
pensionner *v.t.* a pensiona, a acorda pensie cuiva; ~ **un employé** a pensiona un salariat.
pensivement *adv.* (în mod) gânditor, meditativ; pe gânduri.
pensum *s.m.* **1.** *(înv.)* lucrare suplimentară dată elevilor ca pedeapsă. **2.** *(lit.)* muncă obositoare, plictisitoare; corvoadă.
pentachlorure *s.m. (chim.)* pentaclorură.
pentacle *s.m.* stea cu cinci brațe (în științele oculte).
pentacorde *s.m. (muz. în Grecia antică)* liră cu cinci coarde, pentacord.
pentacrine *s.m. (zool.)* echinoderm fixat pe fundul mării (datând din era secundară).
pentadactyle *adj.* cu cinci degete.
pentadécagone, pentédécagone *s.m. (geom.)* poligon plan cu cincisprezece unghiuri și cincisprezece laturi.
pentaèdre *s.m., adj. (geom.)* pentaedru.
pentagonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* pentagonal.
pentagone I. *s.m., adj. (geom.)* pentagon. **II.** *s.m. (cu maj.)* Pentagonul, sediul statului-major al armatelor americane.
pentamère I. *adj. (entom.)* cu torsul împărțit în cinci. **II.** *(entom.)* familie de coleoptere.
pentamètre *s.m., adj.* (vers) pentametru, (vers) cu cinci picioare.
pentane *s.m. (chim.)* pentan.
pentapétale *adj. (bot.)* cu cinci petale.
pentapole *s.f. (în antichitate)* alianță de cinci orașe.
pentarchie *s.f.* **1.** *(în antichitate)* conducere alcătuită din cinci persoane. **2.** confederație din cinci state.
pentastyle I. *adj. (despre un templu grecesc)* a cărui fațadă are cinci rânduri de coloane. **II.** *s.m.* clădire cu cinci rânduri de coloane.
pentasyllabe *adj., s.m.* (vers, cuvânt) cu cinci silabe.
pentathlon *s.m. (sport)* pentatlon, competiție din cinci probe.
pentatome *s.m.* sau *f. (entom.)* specie de ploșniță de pădure.
pentatonique *adj. (muz.)* pentatonic.
pente *s.f.* **1.** *(geogr.)* pantă, coastă, costișă, coborâș, povârniș, versant; **une ~ abrupte** o pantă abruptă. **2.** *(geom.)* înclinare. **3.** *(fig.)* înclinație, pornire; **4.** *(în expr.)* **remonter la ~ a.** a reacționa; **b.** a-și reface situația; a se redresa; **avoir le gosier en ~** a bea cât șapte; a trage la măsea; **être sur une mauvaise ~** a o lua / a apuca pe un drum greșit; a apuca o cale greșită.
Pentecôte *s.f. (bis.)* Rusalii.
pentecôtisme *s.m. (rel.)* mișcare penticostală.
pentecôtiste *s.m.f. (rel.)* adept al mișcării penticostale.
pentédécagone *s.m.* v. **pentadécagone.**
penthiobarbital *s.m. (farm.)* barbituric.
penthode, pentode *s.f. (tehn.)* pentodă.
penthotal *s.m. (farm.)* v. **penthiobarbital.**
pentose *s.m. (biochim.)* pentoză.
pentu, ~e *adj.* în pantă; înclinat.
penture *s.f. (tehn.)* balama; ~ **noyée** balama îngropată.
pénultième I. *adj.* penultim. **II.** *s.f. (gram.)* penultima silabă.
pénurie *s.f.* lipsă, sărăcie, mizerie, nevoie.
péon *s.m. (span.)* **1.** *(în America de Sud)* peon, muncitor agricol sărac de origine indiană. **2.** *(la luptele cu tauri)* unul din ajutoarele toreadorului.
péonage *s.m.* peonaj, situația unui peon.
péotte *s.f. (înv.)* gondolă mare din Adriatica.
pep *s.m. (amer.)* dinamism, energie, antren, vitalitate; **avoir du ~** a avea vitalitate, vioiciune; a fi dinamic.
pépé *s.m.* **1.** *(în limbajul copiilor)* bunic. **2.** *(pop.)* om în vârstă; puriu.
pépée *s.f. (pop.)* fată; femeie.
pépère I. *s.m.* **1.** *(fam.)* bunic (termen de afecțiune); om în vârstă. **II.** *adj. (fam.)* liniștit, calm; confortabil; **une vie ~** o viață liniștită, confortabilă.
pépètes, pépettes *s.f. pl. (pop.)* biștari, franci, gologani, lovele, parale.
pépie *s.f.* **1.** *(la unele păsări)* țâfnă. **2.** *(în expr.)* **avoir la ~** a-i fi sete; a avea gâtul uscat.
pépiement *s.m.* piuit.
pépier *v.i.* **1.** piui. **2.** *(fam.)* a pălăvrăgi, a sporovăi cu voce scăzută.
pépin *s.m.* **1.** sâmbure (mic) de fruct; ~ **de raisin** sâmbure de strugure. **2.** *(fam.)* umbrelă, cortel. **3.** *(pop.)* parașută. **4.** *(pop.)* necaz, neplăcere; **risquer le ~** a risca să ai un necaz. **5.** *(pop. în expr.) (înv.)* **avoir un ~ pour qqn.** a avea cârlig la cineva; **avaler le ~ a** risca să rămână însărcinată; **avoir un ~ dans la timbale** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă.
pépinière *s.f.* **1.** puiet. **2.** pepinieră.
pépiniériste *s.m.f., adj.* pepinierist, persoană care lucrează într-o pepinieră.
pépite *s.f. (span.)* pepită, bucată masivă de aur nativ.
péplis-pourpier (*pl.* **péplis-pourpiers**) *s.m. (bot.)* mătreață *(Peplis portula).*
péplos, péplum *s.m.* **1.** *(în antichitate)* peplu, mantie scurtă fără mâneci. **2.** film istoric inspirat din antichitate.
pépon *s.m.*, **péponide** *s.f. (bot.)* fruct al cucurbitaceelor: bostan, pepene galben *(Curcubita pepo).*
peppermint *s.m. (angl.)* lichior de mentă piperat.
pepsine *s.f. (biochim.)* pepsină.
peptidase *s.f. (chim.)* peptidază.
peptide *s.m. (chim.)* peptidă.

peptique *adj. (biochim., med.)* peptic, referitor la pepsină.
peptone *s.f. (biochim.)* peptonă.
péquenot *s.m. (pop.)* țărănoi, bădăran.
péquin *s.m.* v. **pékin.**
péramèle *s.m. (zool.)* marsupial australian.
perborate *s.m.* sare a acidului boric.
perçage *s.m. (tehn.)* găurire, găurit, străpungere.
percale *s.f. (text.)* percal, pânză de bumbac subțire, **II.** *s.m. (arg.)* tutun, tabac.
percaline *s.f. (text.)* percalină, pânză de bumbac ușoară și lucioasă, pentru căptușeală.
perçant, ~e *adj.* **1.** care străpunge, de străpungere; **alène ~e** sulă care străpunge, de străpungere. **2.** *(fig.)* puternic, pătrunzător; **froid ~** frig pătrunzător. **3.** *(fig.)* ascuțit, strident, țipător, intens; **voix ~e** voce stridentă, ascuțită. **4.** *(fig.)* viu, pătrunzător, ager; **œil ~** privire pătrunzătoare, ageră. **5.** *(fig. înv.)* perspicace, pătrunzător, clarvăzător, iscoditor; **esprit ~** minte pătrunzătoare, clarvăzătoare.
perce *s.f.* **1.** burghiu, sfredel. **2.** *(muz.)* gaură la un instrument de suflat. **3.** *(în expr. despre butoaie)* **mettre en ~** a da cep.
perce-bois *s.m. invar. (entom.)* car *(Bostrychus typographus* și *Anobium pertinax).*
percée *s.f.* **1.** deschizătură; spărtură; **une ~ dans un mur** o spărtură în perete. **2.** drum; **faire une ~ dans un bois** a croi drum în pădure. **3.** *(mil.)* străpungere; pătrundere; **faire une ~** a realiza o străpungere (a liniilor inamice). **4.** *(sport)* pătrundere în apărarea echipei adverse. **5.** *(fig.)* reușită, succes, izbândă, victorie; **une ~ industrielle** o reușită industrială. **6.** *(pop.)* trecere ilegală a frontierei.
perce-feuille (*pl.* **perce-feuilles**) *s.f. (bot.)* urechea-iepurelui *(Peziza aurantia).*
percement *s.m.* găurire, străpungere, pătrundere; perforare, sfredelire; **le ~ d'un mur** străpungerea unui zid.
perce-muraille *s.f.* v. **pariétaire.**
perce-neige *s.m.* sau *f. invar. (bot.)* ghiocel *(Galanihus nivalis).*
percentage *s.m. (jur.)* procentaj.
perce-oreille (*pl.* **perce-oreilles**) *s.m. (entom.)* urechelniță *(Forficula auricularia).*
perce-papier (*pl.* **perce-papiers**) *s.m.* perforator de hârtie.
perce-pierre (*pl.* **perce-pierres**) *s.f. (bot.)* specie de iarba-surzilor *(Saxifraga).*
percept *s.m. (fil.)* obiect al percepției.
percepteur, -trice I. *adj.* care percepe, perceptor; **organe ~** organ perceptor, de percepere. **II.** *s.m.* perceptor, încasator de taxe, impozite.
perceptibilité *s.f.* perceptibilitate.
perceptible *adj.* **1.** perceptibil, sesizabil, observabil; **objet ~** obiect perceptibil, care poate fi sesizat; *(fig.)* **intention ~ facilement** intenție ușor sesizabilă. **2.** *(fin.)* perceptibil, care poate fi perceput; **un impôt ~** un impozit care poate fi perceput, încasat.
perceptiblement *adv. (rar.)* (în mod) perceptibil.
perceptif, -ive *adj. (psihol.)* perceptiv, care poate percepe, de percepție.
perception *s.f.* **1.** percepere, încasare (de impozite, taxe). **2.** percepție fiscală. **3.** *(fig.)* percepție, percepere, înțelegere. **4.** *(înv.)* imagine. **5.** *(lit.)* intuiție, percepere; **~ du bien et du mal** percepere a binelui și a răului.
perceptionnisme *s.m. (fil.)* doctrină bazată pe percepție.
percer I. *v.t.* **1.** a găuri, a perfora; **~ un mur** a găuri un perete; **~ les oreilles** a găuri urechile (pentru cercei); **souliers ~s** pantofi găuriți. **2.** a străpunge; a răzbi, a răzbate; **~ le front** a străpunge frontul. **3.** *(fig.)* **~ qqn. de son regard** a străpunge pe cineva cu privirea; **les os lui percent la peau** oasele îi străpung pielea, e numai piele și oase; îi numeri oasele. **3.** a sparge; **~ l'abcès** a sparge buba. **4.** a pătrunde, a străbate; **le soleil perce les nuages** soarele străbate printre nori; **la pluie perce les habits** ploaia pătrunde în haine. **5.** a ciurui, a răni; **~ de balles** a ciurui cu gloanțe. **6.** *(fig.)* a pătrunde, a pricepe, a desluși; **~ un mystère** a desluși o taină; **~ les intentions de qqn.** a pricepe intențiile cuiva. **7.** a da cep (la butoaie). **8.** a prevedea; a ghici; **~ l'avenir** a prevedea / a ghici viitorul; **~ à jour** a ghici; a pătrunde. **9.** *(pop.)* a înjunghia. **10.** *(în expr.)* **~ le cœur à qqn.** a frânge / a zdrobi / a sfâșia inima cuiva; **~ qqn. de coups** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **~ un boulevard** a tăia / a deschide un bulevard; **~ la forêt** a tăia un drum prin pădure; **être percé jusqu'aux os** a fi ud leoarcă. **II.** *v.t.* **1.** a ieși, a apărea; **ses dents percent** îi ies dinții. **2.** a se sparge, a crăpa; **l'abcès perce** se sparge abcesul, buba. **3.** *(fig.)* a apărea, a ieși la iveală, a se vedea; *(prov.)* **la vérité perce tôt ou tard** mai curând sau mai târziu adevărul iese la iveală. **4.** *(fig.)* a se afirma; a-și face drum; a deveni celebru; **un chanteur qui perce** un cântăreț care se afirmă. **5.** *(sport)* a face o spărtură în apărarea adversă.
percerette, percette *s.f.* mic sfredel, mic burghiu.
perceur, -euse I. *s.m.f., adj.* (persoană) care găurește, care face găuri. **II.** *s.f. (tehn.)* mașină de găurit.
percevable *adj.* perceptibil, care poate fi perceput.
percevoir *v.t.* **1.** a percepe (impozite, taxe, chirii). **2.** *(fig.)* a pricepe, a sesiza, a înțelege, a discerne; a concepe; **~ les sens d'un texte philosophique** a înțelege sensul unui text filozofic.
perchage *s.m.* **1.** agățare, atârnare, cocoțare; **~ des oiseaux** agățarea păsărilor (de o creangă). **2.** *(metal.)* perșaj.
1. perche *s.f. (iht.)* biban *(Perca fluviatilis).*
2. perche *s.f.* **1.** prăjină; *(sport)* **saut à la ~** săritură cu prăjina. **2.** *(transp.)* troleu. **3.** *(audioviz.)* girafă, suport mobil de microfon. **4.** *(fam.)* persoană lungă și slabă, prăjină. **5.** *(constr.)* bilă, manelă. **6.** *(în expr.)* **tendre la ~ à qqn.** a întinde cuiva o mână de ajutor.
perché, ~e *adj.* **1.** cocoțat, cățărat. **2.** *(înv. în expr.)* **être toujours ~ sur sa grandeur / ses aïeux** a face caz de originea sa socială.

perchée *s.f.* șănțuleț pentru plantarea butucilor de viță.

percher I. *v.t.* a așeza, a pune sus, a cocoța; ~ **les disques sur le dernier rayon de la bibliothèque** a așeza discurile pe ultimul raft al bibliotecii. **II.** *v.i., v.r.* **1.** a se cocoța *(despre păsări)*. **2.** *(fam.)* a locui; **où tu perches?** unde locuiești?

percheron, ~ne I. *adj.* din reg. Perche. **II.** *s.m.f., adj.* **1.** numele unei rase de cai din reg. Perche. **2.** cal de tracțiune.

perchette *s.f.* **1.** proptea de pom. **2.** *(pesc.)* năvod.

percheur, -euse *adj. (despre păsări)* care se cațără, se cocoață; cățărător.

perchis *s.m.* **1.** pădure tânără (din ai cărei copaci se pot face prăjini). **2.** gard din pari.

perchiste *s.m.f.* **1.** *(sport)* săritor cu prăjina. **2.** *(audioviz.)* tehnician care ține microfonul la nivelul vorbitorului.

perchlorate *s.m. (chim.)* perclorat.

perchlorique *adj. (chim. în expr.)* **acide** ~ acid percloric.

perchlorure *s.m. (chim. înv.)* perclorură.

perchman *s.m.* v. **perchiste (2).**

perchoir *s.m.* băț, stinghie pe care se cocoață găinile.

perciformes *s.m. pl. (iht.)* clasă de pești căreia îi aparține bibanul.

perclus, ~e *adj.* **1.** paralizat, înțepenit, olog; neputincios; ~ **de rhumatismes** înțepenit de reumatism. **2.** *(fig.)* paralizat, înghețat; ~ **de peur** înghețat de spaimă.

percnoptère *s.m. (ornit.)* vultan pleșuv *(Neophron percnopterus)*.

perçoir *s.m. (tehn.)* burghiu.

percolateur *s.m.* filtru mare de cafea.

percussion *s.f.* **1.** lovire, ciocnire, izbire, pocnire, impact. **2.** percuție; *(mil.)* **fusil à** ~ armă cu percuție. **3.** *(med.)* examinare prin percuție, lovire, ciocănire.

percussionniste *s.m.f. (muz.)* muzician care cântă la un instrument de percuție.

percutané, ~e *adj. (med.)* care se efectuează prin absorbție prin piele.

percutant, ~e *adj.* **1.** percutant, care explodează; **obus** ~ obuz care explodează. **2.** *(fig.)* frapant, izbitor, zguduitor, șocant; un **raisonnement** ~ un raționament frapant, izbitor, zguduitor.

percuter I. *v.t.* **1.** a lovi puternic, a izbi, a pocni, a ciocni; ~ **une voiture** a lovi puternic un automobil. **2.** *(med.)* a ciocăni; a examina un bolnav prin percuție. **II.** *v.i.* a se lovi, a se izbi, a se ciocăni; ~ **contre un arbre** a se lovi de un copac.

percuteur *s.m. (tehn., mii.)* percutor.

percuti-réaction *s.f. (med.)* reacție cutanată în cadrul investigării alergiei tuberculoase.

perdable *adj.* care se poate pierde, care poate fi pierdut.

perdant, ~e I. *adj.* care pierde, care nu câștigă, perdant; **équipe ~e** echipă perdantă, care este învinsă; **numéro** ~ număr necâștigător. **II.** *s.m.f:* **1.** perdant, persoană care pierde; **il a été le ~ dans cette entreprise** a fost perdantul în această întreprindere. **2.** *(mar.)* reflux.

perditance *s.f. (fiz.)* perditanță.

perdition *s.f.* **1.** *(teol.)* pierzanie, alunecare în păcat; **voie de** ~ calea pierzaniei; *(înv.)* **lieu de** ~ loc al pierzaniei, desfrâu. **2.** *(mar.)* primejdie de naufragiu; **navire en** ~ navă în primejdie de a naufragia. **3.** *(av.)* primejdie de a se prăbuși; **avion en** ~ avion în primejdie de a se prăbuși.

perdre I. *v.t.* **1.** a pierde; ~ **son argent** a-și pierde banii; ~ **confiance** a-și pierde încrederea; ~ **connaissance** a-și pierde cunoștința; a leșina; ~ **contenance** a-și pierde cumpătul / busola; ~ **courage** a-și pierde inima / curajul; a se descuraja; ~ **de la vitesse** a pierde din viteză; a încetini; ~ **du poids** a pierde din greutate; ~ **du terrain** a pierde teren; ~ **haleine** a-și pierde / a i se tăia răsuflarea; *(pop.)* ~ **la boule a.** a-și pierde cumpătul / stăpânirea de sine / sângele rece; **b.** a-și pierde mințile / judecata; a se scrânti; ~ **la face** a-și pierde prestigiul / demnitatea; ~ **la main** a pierde obișnuința / îndemânarea; ~ **la parole** a-și pierde graiul; a rămâne fără glas; ~ **la piste de qqn.** a pierde urma cuiva; ~ **la raison** a-și pierde mințile / judecata; a-și ieși din minți; ~ **la vie** a-și pierde viața; ~ **le boire et le manger** a-și pierde pofta de viață; ~ **le fil de ses idées** a-și pierde firul ideilor; ~ **l'équilibre** a-și pierde echilibrul; ~ **patience** a-și pierde răbdarea; a-și ieși din răbdări; ~ **sa réputation** a-și pierde reputația; a-și mânca omenia; ~ **ses étriers a.** a-și pierde cumpătul; **b.** *(pop.)* a o lua razna; ~ **sa place / sa situation** a-și pierde slujba; ~ **son temps** a-și pierde vremea; ~ **une occasion** a pierde o ocazie; **n'avoir rien à** ~ a nu avea nimic de pierdut; ~ **ses parents** a-și pierde părinții. **2.** a pierde, a rătăci, a uita; ~ **son carnet d'adresses** a-și pierde carnetul cu adrese; ~ **son chemin** a rătăci drumul; ~ **de vue** a pierde / a scăpa din vedere. **3.** a pierde, a fi învins; ~ **la partie** a pierde partida, a fi învins; ~ **un procès** a pierde un proces. **4.** a discredita; a ponegri; ~ **qqn. dans l'esprit de...** a discredita pe cineva în ochii cuiva. **5.** *(înv.)* a corupe, a perverti; a distruge, a pierde; **cette vie dissolue le perdra** această viață de desfrâu îl va pierde. **6.** a dezonora; **cette déclaration imprudente le perdra** această declarație imprudentă îl va dezonora. **7.** *(în expr.)* ~ **pied a.** a-i fugi pământul de sub picioare / a simți că-i fuge pământul de sub picioare; **b.** a șovăi; **c.** a se zăpăci; ~ **sa peine** a se osteni în zadar; a se obosi de pomană / degeaba; ~ **sa salive** a-și bate / a-și răci gura de pomană / degeaba; a vorbi de-a surda; ~ **ses forces** a-i slăbi puterile; a slăbi; *(pop.)* ~ **le goût du pain** a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă; *(pop.)* ~ **les pédales** a o lua razna; *(pop.)* ~ **ses plumes** a-i cădea părul; ~ **une dent** a-i cădea un dinte; ~ **l'habitude de fumer** a renunța la fumat. **II.** *v.i.* **1.** a pierde, a fi învins; **il n'aime pas** ~ nu-i place să piardă. **2.** a (se) scurge; **la baignoire perd** cada se scurge (lasă apa să se scurgă). **3.** a pierde bani; a păgubi; ~ **sur une affaire** a pierde bani la o afacere; ~ **au change** a pierde la un schimb; a da pânza pe fuioare; a face orz din grâu. **4.** a pierde din valoare; a scădea; **les actions perdent** acțiunile

pierd din valoare; scad. **5.** *(mar.)* a scădea, a coborî; **la marée perd** marea scade; **un bateau perd sur un autre** o navă scade din viteză, este întrecută de alta. **III.** *v.r.* **1.** a se pierde; a dispărea; **se ~ dans la foule** a se pierde în mulțime. **2.** a se pierde, a se rătăci; **il s'est perdu dans les rues de cette ville immense** s-a rătăcit pe străzile acestui oraș imens. **3.** a se pierde, a dispărea, a cădea în uitare; a se demoda; **cet usage s'est perdu** această uzanță a dispărut. **4.** a se pierde, a se risipi inutil; **des richesses qui se perdent par la négligence des autorités** bogății care se risipesc din neglijența autorităților. **5.** *(mar.)* a naufragia; **un bateau s'est perdu à la suite d'une tempête en mer** un vapor naufragiat în urma unei furtuni pe mare. **6.** a se cufunda, a se absorbi; **il se perd dans la rêverie** se scufundă în visare. **7.** a se compromite; **se ~ dans l'esprit de qqn.** a se compromite în ochii cuiva. **8.** *(despre ape curgătoare)* a se pierde, a se înfunda; a se vărsa; **un ruisseau qui se perd dans la terre** un pârâu care se cufundă în pământ. **9.** *(fig.)* a se destrăbăla, a se perverti; **il se perd par ces fréquentations** se pervertește prin aceste relații. **10.** *(în expr.)* **se ~ dans des digressions** a face digresiuni (într-un discurs, într-o expunere); **s'y ~** a nu mai înțelege nimic; *(fam.)* **il y a des coups de pied au derrière qui se perdent** merită un picior în spate.

perdreau *s.m.* **1.** *(ornit.)* pui de potârniche. **2.** *(pop.)* polițist.

perdrigon *s.m.* *(bot.)* varietate de prună.

perdrix *s.m.* *(ornit.)* **1.** potârniche *(Perdix perdix)*. **2.** *(în expr.)* **~ des neiges** potârniche albă *(Lagopus lagopus)*; **~ de mer** ciovică-de-mare *(Glareola pratincola)*; **vin œil de ~** vin deschis la culoare.

perdu, ~e I. *adj.* **1.** pierdut; **argent ~** bani pierduți; **temps ~** timp pierdut; **illusions ~es** iluzii pierdute. **2.** pierdut, rătăcit; **objet ~** obiect pierdut, rătăcit. **3.** *(fig.)* cufundat, absorbit; **~ dans la rêverie** cufundat în visare. **4.** irosit, pierdut; **peine ~e** osteneală irosită. **5.** îndepărtat, uitat, pierdut; **coin ~** loc îndepărtat, pierdut de lume. **6.** pierdut, învins; **cause ~e** cauză pierdută, în care ai fost învins. **7.** *(despre bolnavi)* condamnat, fără speranță. **8.** ruinat, distrus; **banquier ~** bancher ruinat; **robe ~e par la pluie** rochie distrusă de ploaie. **9.** pierdut, dispărut; **~ dans la foule** pierdut / dispărut în mulțime. **10.** depravat, destrăbălat; **femme ~e** femeie depravată; prostituată. **11.** dispărut, care nu mai există; **espèce ~e** specie dispărută. **12.** *(în expr.)* **coup ~** lovitură fără efect; **c'est peine ~e** în zadar / în van / e trudă zadarnică; **~ de dettes** dator vândut; **~ d'honneur** dezonorat; **à ses moments ~s** în clipele sale de răgaz; **à corps ~** cu înverșunare; nebunește; **balle ~e** glonte rătăcit. **II.** *s.m.f.* *(în expr.)* **crier comme un ~** a țipa cât îl ține gura; **rire comme un ~** a râde ca un nebun; **courir comme un ~** a fugi mâncând pământul; a alerga ca un bezmetic.

perdurable *adj.* *(înv.)* veșnic, etern.

perdurer *v.i.* **1.** *(înv.)* a dura veșnic. **2.** *(Belgia)* a continua.

père *s.m.* **1.** tată; părinte; **~ de famille** tată de familie; **un bon ~** un tată bun; **de ~ en fils** din tată în fiu; *(prov.)* **tel ~, tel fils** cum e tata e și fiul. **2.** *(fam.)* moș; **~ Grandet** moș Grandet; **le Père Noël** moș Crăciun. **3.** *(fig.)* părinte, fondator, întemeietor; **le ~ du roman moderne** fondatorul romanului modern. **4.** *(bis.)* preot; părinte; călugăr; **Dieu le Père** Dumnezeu Tatăl; **le Saint-Père** sfântul părinte, papa. **5.** *(la pl.)* strămoși; **nos ~s** strămoșii noștri. **6.** *(în expr.)* **la Maison du Père** paradisul, raiul; **le coup du ~ François** o lovitură pe ceafă; **un gros ~ a.** un om gras, mătăhălos; **b.** copil bucălat; **les Pères de l'église** scriitorii ecleziaști; **le ~ du mensonge / du mal** diavolul; **le ~ des miséricordes / des lumières** Dumnezeu; *(poet.)* **le ~ du jour** soarele; **le ~ des vins** Bacchus; **les ~s conscrits** senatorii din Roma antică; **le ~ recteur** starețul unei mănăstiri de iezuiți; **les ~s du désert** anahoreții; *(pop.)* **~ presseur** perceptor.

pérégrin *s.m.* *(în antichitatea romană)* peregrin, străin stabilit la Roma.

pérégrination *s.f.* **1.** *(înv.)* peregrinare, călătorie în țări îndepărtate. **2.** *(la pl.)* deplasări frecvente, du-te-vino.

péremption *s.f.* *(jur.)* perempțiune, prescriere, stingere (a unui proces).

péremptoire *adj.* **1.** *(jur.)* peremptoriu; **exception ~** excepție peremptorie. **2.** peremptoriu, decisiv, hotărâtor; față de care nu există replică; **argument ~** argument peremptoriu.

péremptoirement *adv.* (în mod) peremptoriu, hotărâtor.

pérennant, ~e *adj.* *(bot.)* peren, care trăiește mai mulți ani de-a rândul.

pérenne *adj.* peren, de lungă durată; *(geogr.)* **rivière ~** râu peren, care curge tot anul.

pérenniser *v.t.* a face durabil, peren, etern.

pérennité *s.f.* perenitate; durabilitate; persistență.

péréquation *s.f.* **1.** repartizare echitabilă (a resurselor sau a impozitelor). **2.** adaptare a salariilor și a pensiilor. **3.** dispoziție care hotărăște prețuri identice pentru mărfuri provenind din diferite țări.

perfectibilité *s.f.* perfectibilitate.

perfectible *adj.* perfectibil, capabil de a se perfecționa.

perfectif *adj. m., s.m.* *(lingv.)* perfectiv; **l'aspect ~ des verbes** aspectul perfectiv al verbelor.

perfection *s.f.* **1.** perfecțiune, desăvârșire; **atteindre la ~** a atinge perfecțiunea; **à la ~** la perfecție. **2.** *(cu art. nehot.)* perfecțiune, calitate deosebită; **ce médecin est une ~** acest medic e de o calitate deosebită.

perfectionné, ~e *adj.* perfecționat, desăvârșit; evoluat; **mécanisme ~** mecanism perfecționat.

perfectionnement *s.m.* perfecționare, desăvârșire; ameliorare.

perfectionner *v.t., v.r.* a (se) perfecționa, a (se) desăvârși.

perfectionnisme *s.m.* perfecționism; dorință / tendință de a atinge perfecțiunea.

perfectionniste *s.m.f., adj.* perfecționist, persoană care caută să atingă perfecțiunea în ceea ce face.
perfecto *s.m. (arg.)* bluzon de piele.
perfide *adj., s.m.f.* perfid, fățarnic, viclean, prefăcut, șiret, mincinos, fals, fariseu, duplicitar.
perfidement *adv.* cu perfidie, (în mod) perfid, fățarnic; cu viclenie.
perfidie *s.f.* perfidie, fățărnicie, viclenie, prefăcătorie, șiretenie, falsitate, duplicitate, ipocrizie, minciună.
perfolié, ~e *adj. (despre frunze)* perfoliat.
perforage *s.m. (rar)* perforaj.
perforant, ~e *adj.* perforant, care perforează / găurește; *(tehn.)* **outil ~** sculă / unealtă perforantă; *(mil.)* **projectile ~** proiectil perforant.
perforateur, -trice I. *adj.* perforator, care perforează, care găurește; **marteau ~** ciocan perforator. **II.** *s.m.f.* persoană care transcrie informațiile codificate. **III.** *s.f. (min.)* mașină de perforat. **IV.** *s.m.* instrument de perforat oase.
perforation *s.f.* perforare, perforație; **~ de l'intestin** perforație a intestinului.
perforé, ~e *adj.* perforat, găurit; *(inform.)* **carte ~e** cartelă perforată.
perforer *v.t.* a perfora, a găuri.
perforeuse *s.f.* **1.** mașină de perforat. **2.** *(inform.)* persoană care se ocupă de funcționarea mașinilor de perforat.
performance *s.f.* performanță, rezultat deosebit; realizare aparte.
performant, ~e *adj.* performant, capabil de performanțe; **appareil ~** aparat performant.
perfuser *v.t.* a face o perfuzie.
perfusion *s.f. (med.)* perfuzie.
pergélisol *s.m. (geol.)* sol înghețat din regiunile arctice.
pergola *s.f. (constr.)* pergolă.
perhydrol *s.m. (chim.)* perhidrol.
péri *s.m.f.* **1.** *(în mitologia arabo-persană)* spiriduș. **2.** zână bună.
périanthe *s.m. (bot.)* periant, înveliș floral.
périarthérite *s.f. (med.)* periarterită.
périarthrite *s.f. (med.)* periartrită.
péribole *s.m.* **1.** *(în antichitatea greacă)* peribol, spațiu închis în jurul templelor grecești, împodobit cu pomi și statui. **2.** *(arhit.)* spațiu între un edificiu și zidul care-l înconjoară.
péricarde *s.m. (anat.)* pericard.
péricardique *adj. (med.)* pericardic, referitor la pericard; **souffle ~** suflu pericardic.
péricardite *s.f. (med.)* pericardită.
péricarditique *adj. (med.)* pericarditic, referitor la pericardită.
péricarpe *s.m. (bot.)* pericarp.
périchondre *s.m. (anat.)* membrană a țesutului conjunctiv care învăluie un cartilagiu.
périclase *s.f. (mineral.)* periclaz.
périclitant, ~e *adj.* periclitant, primejdios, care pune în primejdie.
péricliter *v.i.* a fi în pericol; a merge spre declin / ruină; **affaire qui périclite** afacere care merge spre declin.
péricope *s.f.* **1.** pericopă, definiție exactă. **2.** pasaj din Biblie care cuprinde o parabolă citită la slujbă.
péricrâne *s.m. (anat.)* pericraniu, periostul suprafeței externe a craniului.
péricycle *s.m. (bot.)* periciclu.
périderme *s.m. (anat., bot.)* periderm.
péridiniens *s.m. pl. (bot.)* clasă de alge brune unicelulare.
péridotite *s.f. (mineral.)* peridotit.
péridural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.f. (med. în expr.)* **anesthésie ~e** anestezie în regiunea bazinului.
périf *s.m.* v. **périph.**
périgée *s.m. (astron.)* perigeu.
périglaciaire *adj. (geol. în expr.)* **zone / région ~** zonă / regiune periglaciară.
périgone *s.m. (mineral.)* varietate de agată.
1. périgourdin, ~e I. *adj.* **1.** din Périgord. **2.** din Périgueux. **3.** *(culinar. în expr.)* **à la ~e** despre un sos sau o garnitură parfumate cu trufe. **III.** *s.f.* numele unui dans din Périgord.
2. Périgourdin, ~e *s.m.f.* **1.** locuitor din Périgord. **2.** locuitor din Périgueux.
périgueux *s.m.* piatră neagră și tare pentru șlefuit geamuri și emailuri.
périhélie *s.m. (astron.)* periheliu.
péril *s.m.* **1.** pericol, primejdie; **être en ~ de mort** a fi în primejdie de moarte. **2.** risc, primejdie; **au ~ de...** cu riscul de a...; **braver un ~** a brava / a înfrunta un risc. **3.** *(în expr.)* **à ses risques et ~s** pe răspunderea / pe pielea sa; **il n'y a pas ~ en la demeure** nu e nici un zor / nici o grabă; nu dau Turcii; *(înv.)* **~s de mer** naufragii; *(jur.)* **arrêté de ~** ordonanță de evacuare a unei locuințe care stă să cadă.
périlleusement *adv.* (în mod) periculos, primejdios; cu pericol de...
périlleux, -euse *adj.* **1.** periculos, primejdios; **entreprise ~euse** inițiativă primejdioasă. **2.** riscant. **3.** *(în expr.)* **saut ~** săritură mortală *(la circ).*
périmé, ~e *adj.* **1.** perimat, depășit, învechit; desuet; **théorie ~e** teorie învechită, depășită. **2.** trecut de termen, depășit; **passeport ~** pașaport trecut de termen, care nu mai e valabil.
périmer *v.r.* a se perima, a se învechi, a fi depășit; a-și pierde valabilitatea; *(folosit eliptic)* **laisser ~ son passeport** a lăsa pașaportul să își piardă valabilitatea.
périmètre *s.m.* **1.** *(geom.)* perimetru. **2.** perimetru, contur al unui spațiu.
périnatal, ~e (*m. pl.* **-als**) *adj. (med.)* perinatal, referitor la perioada care precedă sau urmează imediat nașterii.
périnatalité *s.f. (med.)* perinatalitate, perioada care precedă nașterea sau îi urmează imediat.
périnatalogie *s.f. (med.)* parte a medicinei care tratează perinatalitatea.
périnéal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (med.)* perineal, referitor la perineu.
périnée *s.m. (anat.)* perineu.
périnéographie *s.f. (chir.)* perineografie.
périnéoplastie *s.f. (chir.)* perineoplastie.

périnéorraphie *s.f.* *(chir.)* perineorafie, refacere chirurgicală a rupturii de perineu.
période I. *s.f.* **1.** perioadă, interval, răstimp, vreme, epocă, durată; **il est parti pour une ~ assez longue** a plecat pentru o perioadă destul de lungă. **2.** *(med.)* fază, stadiu (a / al unei boli); **la ~ d'incubation** faza de incubație. **3.** *(med.)* period, ciclu menstrual. **4.** *(mil.)* interval de timp în care un rezervist este convocat în timp de pace. **5.** *(geol.)* diviziune a unei ere. **6.** *(fiz. nucl.)* perioadă de înjumătățire a activității unui corp radioactiv. **7.** *(astron.)* timp de revoluție a unei planete / satelit. **8.** *(gram.)* perioadă; frază amplă. **II.** *s.m.* punct culminant; paroxism; maximum.
périodicité *s.f.* periodicitate.
périodique I. *adj.* **1.** periodic; ciclic; **phénomène ~** fenomen periodic. **2.** *(în expr.)* **tampon ~** tampon igienic. **II.** *s.m.* periodic, publicație, ziar, revistă, magazin.
périodiquement *adv.* (în mod) periodic, la intervale regulate.
périodonte *s.m.* *(anat.)* periodont.
périodontite *s.f.* *(med.)* periodontită.
périoste *s.m.* *(anat.)* periost.
périostique *adj.* *(med.)* referitor la periost.
périostite *s.f.* *(med.)* periostită.
péripatéticien, ~ne I. *adj.* peripatetic, referitor la peripatetism. **II.** *s.m.f.* *(fil.)* peripatetician, adept al filozofiei lui Aristotel. **III.** *s.f.* *(fam.)* prostituată.
péripatétique *adj.* *(fil.)* peripatetic.
péripatétisme *s.m.* *(fil.)* peripatetism, filozofia lui Aristotel.
péripétie *s.f.* peripeție, pățanie, întâmplare; incident; istorie, tărășenie.
périph, périf *s.m.* *(pop.)* bulevard periferic în Paris.
périphérie *s.f.* **1.** periferie, cartiere îndepărtate de centru. **2.** *(geom.)* contur; circumferință. **3.** *(geom.)* suprafața exterioară a unui corp.
périphérique *adj.* periferic, marginal, îndepărtat.
périphlébite *s.f.* *(med.)* periflebită.
périphrase *s.f.* *(stil.)* perifrază.
périphraser *v.i.* a se exprima în perifraze.
périphrastique *adj.* perifrastic, prin perifrazare, prin perifrază; **style ~** stil perifrastic.
périple *s.m.* **1.** călătorie pe mare, periplu. **2.** mare călătorie turistică.
périptère *adj., s.m.* *(arhit.)* peripter, edificiu înconjurat pe toate părțile de o galerie de coloane; **temple ~** templu peripter.
périr *v.i.* **1.** a pieri, a se prăpădi, a muri, a se stinge; **~ à la guerre** a muri în război; **~ d'ennui** a muri de plictiseală. **2.** *(mar.)* a naufragia. **3.** *(fig.)* a pieri, a dispărea, a se risipi; **son bonheur a péri** fericirea lui s-a risipit.
périscélide *s.f.* *(în antichitate)* verigă de metal prețios purtată în jurul gleznei.
périscolaire *adj.* *(despre învățământ)* complementar.
périscope *s.m.* **1.** *(fiz., mat.)* periscop. **2.** *(pop. în expr.)* **coup de ~** privire prudentă.
périscopique *adj.* *(fiz., mat.)* referitor la periscop; **immersion ~** imersiune la o adâncime care permite folosirea periscopului.
périsperme *s.m.* *(bot.)* perisperm, țesut vegetal cuprinzând substanțe nutritive la unele semințe.
périsplénite *s.f.* *(med.)* inflamație a peritoneului în jurul splinei.
périssable *adj.* **1.** perisabil, pieritor, care poate pieri; **gloire ~** glorie pieritoare. **2.** perisabil, alterabil; **denrées ~s** mărfuri perisabile.
périssodactyles *s.m. pl.* *(zool.)* perisodactile, ordin de mamifere ierbivore cu număr impar de degete.
périssoire *s.m.* *(mar.)* caiac.
périssologie *s.f.* *(stil.)* pleonasm.
péristaltique *adj.* *(fiziol.)* peristaltic; **onde ~** undă peristaltică.
péristaltisme *s.m.* *(fiziol.)* peristaltism, mișcare de contracție.
péristome *s.m.* **1.** *(zool.)* peristom, regiune îngroșată din jurul cochiliei (la scoici). **2.** *(zool.)* peristom, orificiu bucal la unele nevertebrate.
péristyle *s.m.* *(arhit.)* peristil.
périsystole *s.f.* *(med.)* perisistolă.
péritectique *adj.* *(metal.)* despre reacția izotermică care apare în cursul răcirii metalelor.
péritoine *s.m.* *(anat.)* peritoneu.
péritonéal, ~e (*m. pl.* **-aux**) peritoneal, care aparține peritoneului, referitor la peritoneu.
péritonite *s.f.* *(med.)* peritonită.
pérityphlite *s.f.* *(med.)* peritiflită.
périurbain, ~e *adj.* periferic.
perle *s.f.* **1.** perlă, mărgăritar; **~ de culture** perlă de cultură. **2.** mărgea, boabă; **collier de ~s** șirag de mărgele; **enfiler des ~s a.** a înșira mărgele; **b.** a tăia frunză la câini, a arde gazul de pomană. **3.** picătură; **~s de sueur** picături de sudoare. **4.** *(înv.)* dinți (ca perlele); **une rangée de ~s** un rând de perle. **5.** *(fig.)* persoană ireproșabilă, fără cusur; lucru ireproșabil; perlă; **c'est la ~ des maris** este perla bărbaților, un bărbat ireproșabil. **6.** *(arhit.)* ornament din muluri sferice. **7.** *(ir.)* perlă, absurditate, inepție, prostie enormă; **collection de ~s** colecție de perle, de prostii. **8.** *(entom.)* insectă apropiată de efemeride. **9.** *(în expr.)* **jeter des ~s devant les pourceaux** a strica orzul pe gâște.
perlé, ~e *adj.* **1.** perlat, ornat cu perle; **broderie ~e** broderie ornată cu perle. **2.** ca perla, asemănător cu perla; **des dents blanches ~e** dinți albi perlați, ca perlele. **3.** *(fig.)* îngrijit, impecabil, perfect, de mare finețe; **ouvrage ~** lucrare impecabilă. **4.** perlat *(muz.)*; execuție unde fiecare notă se aude detașat; **grève ~e** grevă perlată; **coton ~** bumbac perlat, lucios; **rire ~** râs perlat, argintiu.
perlèche, pourlèche *s.f.* *(med.)* ulcerație contagioasă în colțul gurii.
perler I. *v.t.* **1.** a fabrica drajeuri în formă de perle. **2.** a decortica cereale; **~ l'orge** a decortica orzul. **3.** *(înv.)* a finisa, a desăvârși, a șlefui. **4.** *(muz.)* a perla, a executa detașat fiecare notă. **II.** *v.i.* **1.** *(despre un lichid)* a picura. **2.** a se prelinge, a picura; a se brobona; **la sueur perle sur son front** fruntea i se brobonează de sudoare.
perlette *s.f.* *(înv.)* perlă mică.

perleur, -euse *adj., s.m.f.* (aparat) de decorticat.
perlier, -ère *adj.* **1.** referitor la perle; de perle; **industrie ~ère** industrie a perlelor. **2.** *(zool.)* perlier, care produce perle; **huître ~ère** scoică perlieră.
perlimpinpin *s.m. (în expr.)* **poudre de ~** leac de șarlatan.
perlingual, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (despre medicamente)* perlingual, care se pune pe limbă sau sub limbă pentru a fi resorbit.
perlite *s.f. (mineral.)* perlită.
perloir *s.m.* **1.** instrument de bijutier. **2.** pâlnie de cofetar pentru făcut bomboane.
perlon *s.m.* perlon, fibră textilă din polimer sintetic.
perlot *s.m.* **1.** specie de stridie mică pescuită pe coastele Mării Mânecii. **2.** *(arg.)* tutun.
perloter *v.i. (arg.)* a bate, a lovi, a pocni pe cineva.
perlouse, perlouze *s.f. (arg.)* perlă.
perlure *s.f. (vân.)* mică inegalitate la coarnele cerbului.
perm, perme *s.f. (pop.)* permisie acordată unui militar.
permafrost *s.m. (angl.)* v. **pergélisol.**
permalloy *s.m. (metal.)* permalloy, aliaj de nichel și fier.
permanence *s.f.* **1.** permanență, durată lungă, statornicie, constanță; **en ~** în permanență, fără întrerupere, neîntrerupt, necontenit. **2.** imuabilitate, constanță, stabilitate; **la ~ de cette situation** stabilitatea acestei situații. **3.** continuitate; **la ~ de la vie** continuitatea vieții. **4.** gardă, serviciu de permanență; **être de ~** a fi de gardă. **5.** localul unde funcționează serviciul de permanență. **6.** sală de studii unde sunt supravegheați elevii.
permanencier, -ère *s.m.f.* persoană care asigură o gardă, care e de gardă.
permanent, ~e I. *adj.* **1.** permanent, continuu, neîntrerupt, necurmat, neîncetat; durabil; **une veille ~e au chevet du malade** o veghe neîntreruptă la căpătâiul bolnavului; **ondulation ~e** ondulație permanentă. **2.** stabil, permanent, constant, imuabil; **armée ~e** armată permanentă. **II.** *s.m.* militant; activist; **~ d'un syndicat** militant sindical. **III.** *s.f.* ondulație permanentă; **se faire faire une ~** a-și face un permanent.
permanenter *v.t.* a face un permanent cuiva; **se faire ~** a-și face un permanent.
permanganate *s.m. (chim.)* permanganat.
permanganique *adj. (chim.)* permanganic, referitor la compușii manganului.
perme *s.f.* v. **perm.**
perméabiliser *v.t. (rar)* a permeabiliza, a face permeabil.
perméabilité *s.f.* permeabilitate; **~ magnétique** permeabilitate magnetică.
perméable *adj.* **1.** permeabil; **terrain ~** teren permeabil, care lasă să treacă apa. **2.** *(fig.)* influențabil, receptiv, deschis; **une personne ~ aux idées avancées** o persoană deschisă ideilor avansate.
permettre I. *v.t.* **1.** a permite, a îngădui, a da voie, a îndreptăți, a autoriza; **~ qqch. à qqn.** a permite ceva cuiva; **permettez-moi de partir** îngăduiți-mi să plec; **permettez que je vous fasse une proposition** permiteți-mi să vă fac o propunere; **ses succès scolaires lui permettent tous les espoirs** succesele lui școlare îl îndreptățesc să aibă orice speranță. **2.** a tolera, a accepta, a admite; **elle ne permet pas à son fils d'avoir des caprices** nu admite ca fiul său să aibă capricii. **II.** *v.r.* a-și permite, a-și îngădui să; **je me permets d'attirer votre attention** îmi permit să vă atrag atenția.
permien, ~ne *adj., s.m. (geol.)* (referitor la) permian, ultima fază a erei primare.
permis *s.m.* permis, autorizație; **~ de conduire a.** permis de conducere *(auto)*; **b.** *(arg.)* punere pe liber, concediere; **~ de chasse a.** permis de vânătoare; **b.** *(arg.)* punere în libertate.
permissif, -ive *adj.* care admite cu ușurință, care îngăduie (atitudini, comportări, gesturi), care tolerează; **société ~ive** societate tolerantă.
permission *s.f.* **1.** permisiune, îngăduință, voie, încuviințare; **avec votre ~** cu voia dv.; **il demande la ~ de sortir** cere voie să iasă. **2.** *(mil.)* permisie.
permissiossaire *s.m.* **1.** permisionar, soldat în permisie. **2.** posesor al unui permis (de conducere, de vânătoare).
permissivité *s.f.* faptul de a fi permisiv, tolerant.
permittivité *s.f. (el.)* permitivitate.
permutabilité *s.f.* permutabilitate; posibilitatea de a fi permutat, transferat.
permutable *adj.* permutabil, care poate fi permutat, transferat.
permutant, ~e *s.m.f. (admin.)* persoană care își schimbă postul cu altcineva.
permutation *s.f.* **1.** *(mat.)* permutație, permutare. **2.** transfer, schimb de posturi. **3.** transpunere, strămutare.
permuter I. *v.t.* **1.** a permuta, a transfera (un funcționar). **2.** *(mat., lingv.)* a efectua o permutare. **II.** *v.i.* a face schimb; **deux fónctionnaires qui veulent ~** doi funcționari care vor să facă schimb.
pernaga, perniflard, pernifle *s.m. (arg.)* pernod, aperitiv.
pernicieusement *adv.* (în mod) pernicios, periculos, primejdios.
pernicieux, -euse *adj.* pernicios, primejdios, periculos; **anémie ~euse** anemie pernicioasă.
perniciosité *s.f. (med.)* perniciozitate, caracter primejdios.
péroné *s.m. (anat.)* peroneu.
péronier, -ère *adj., s.m. (anat.)* (mușchi) al peroneului, mușchi peronier.
péronnelle *s.f. (fam.)* femeie proastă și flecară.
péronospoacées *s.f. pl. (bot.)* peronospore, specie de ciuperci inferioare parazite.
péroraison *s.f.* **1.** perorare, perorație. **2.** ultima parte; **la ~ d'un hymne** ultima parte a unui imn.
pérorer *v.i.* a perora, a vorbi mult și emfatic.
péroreur, -euse *s.m.f. (rar)* persoană care perorează, care flecărește.
péroxidase *s.f. (chim.)* peroxidază.
péroxide *s.m. (chim.)* peroxid.
peroxider *v.t. (chim.)* a transforma în peroxid.
perpendiculaire I. *adj.* **1.** perpendicular. **2.** *(în expr.) (arhit.)* **style ~** varietate a goticului englez. **II.** *s.f. (geom.)* (linie, dreaptă) perpendiculară.
perpendiculairement *adv.* (în mod) perpendicular.

perpète, perpette I. *s.f. (arg. în expr.)* **à ~ a.** pentru totdeauna; **condamné à ~** condamnat pe viață; **b.** cât vezi cu ochii; departe; **il habite à ~** locuiește departe. **II.** *adj., s.m.* condamnat la închisoare pe viață.

perpétration *s.f. (jur.)* săvârșire, înfăptuire, comitere; **~ d'un crime** săvârșire a unei crime.

perpétrer *v.t. (jur.)* a comite, a săvârși, a înfăptui; **~ un crime** a săvârși o crimă.

perpette *s.f.* v. **perpète.**

perpétuation *s.f.* perpetuare; **la ~ des espèces** perpetuarea speciilor.

perpétuel, ~le *adj.* perpetuu, permanent, continuu; **mouvement ~** mișcare perpetuă; **secrétaire ~ de l'Académie** secretar permanent / pe viață al Acad. franceze.

perpétuellement *adv.* **1.** (în mod) perpetuu, continuu; fără încetare, neîncetat; **il combat ~ l'injustice** combate fără încetare nedreptatea. **2.** frecvent, adesea; în mod obișnuit; **il s'absente ~** absentează frecvent.

perpétuer I. *v.t.* a perpetua, a face să dureze, a imortaliza; **~ le souvenir d'un grand patriote** a perpetua amintirea unui mare patriot. **II.** *v.r.* a se perpetua, a se menține, a dura; **espèces qui se perpétuent** specii care se perpetuează.

perpétuité *s.f.* **1.** perpetuitate, eternitate, vecie, veșnicie; **à ~** pe vecie, pentru totdeauna. **2.** *(în expr.)* **travaux forcés à ~** muncă silnică pe viață.

perplexe *adj.* **1.** perplex, surprins, uimit, uluit, stupefiat; **cet événement le laisse ~** acest eveniment îl lasă perplex / uluit. **2.** dezorientat, derutat, descumpănit.

perplexité *s.f.* perplexitate, uimire, surpriză; dezorientare, derută.

perquise *s.f. (arg.)* percheziție.

perquisition *s.f. (jur.)* percheziție.

perquisitionner *v.i. (jur.)* a percheziționa, a face o percheziție.

perrayeur *s.m.* v. **perrier.**

perré *s.m. (constr.)* pereu, strat de piatră care căptușește un taluz, un șanț.

perreyer *v.t. (constr.)* a construi un pereu, a căptuși cu un strat de piatră un taluz, un șanț.

perrier, perrayeur *s.m.* lucrător într-o carieră de ardezie.

perrière *s.f. (în evul mediu)* mașină de război de aruncat pietre.

perron *s.m.* scară exterioară terminată printr-o platformă la nivelul intrării unei case.

perroquet *s.m.* **1.** *(ornit.)* papagal *(Psittacus erithacus).* **2.** *(fam.)* papagal, persoană care repetă mereu ce a auzit. **3.** *(pop.)* absint; **étouffer / étrangler un ~** a bea un pahar de absint. **4.** *(arg.)* inspector de poliție care asistă discret la reuniuni politice.

perruche *s.f.* **1.** *(ornit.)* femelă a papagalului. **2.** *(ornit.)* specie de papagal mic din America Centrală și Australia *(Conurus).* **3.** *(fam.)* femeie guralivă; moară stricată. **4.** *(mar.)* numele unei vele pătrate.

perruque *s.f.* **1.** perucă. **2.** *(bot.)* iarba-faptului *(Sedum album).* **3.** *(înv. în expr.)* **vieille ~** persoană în vârstă retrogadă, cu idei învechite. **4.** *(pop. în expr.)* **faire de la ~** a-și face lucrări personale în timpul programului de muncă, folosind materialul întreprinderii; **avoir une ~ en peau de fesse** a fi chel ca-n palmă; **avoir une ~ dans la main** a fi leneș, puturos, loază.

perruquier *s.m.* peruchier.

pers, ~e *adj.* **1.** (de culoare) albastru-verzui. **2.** *(în expr.)* **Athéna, la déesse aux yeux ~** zeița Atena.

1. persan, ~e I. *adj.* persan, din Persia; **chat ~** pisică persană. **II.** *s.m. (lingv.)* limba persană.

2. Persan, ~e *s.m.f.* persan, locuitor din Persia.

1. perse *s.f. (text.)* pânză imprimată / pictată în India (presupusă a fi din Persia veche).

2. perse *adj.* pers, privitor la vechea Persie.

3. Perse *s.m.f.* pers, locuitor din vechea Persie.

persécuté, ~e *adj., s.m.f.* persecutat, asuprit, împilat, năpăstuit, prigonit, oropsit, urgisit.

persécuter *v.t.* **1.** a persecuta, a asupri, a împila, a năpăstui, a prigoni, a oropsi, a urgisi. **2.** a pisa, a pisălogi, a cicăli, a bodogăni, a sâcâi.

persécuteur, -trice *adj., s.m.f.* persecutor, prigonitor, asupritor; călău.

persécution *s.f.* **1.** persecutare, asuprire, împilare, năpăstuire, prigonire, oropsire, urgisire. **2.** persecuție, prigoană; *(psihol.)* **délire de ~** mania persecuției.

perséides *s.f. pl. (astron.)* perseide, stele căzătoare din constelația Perseu.

persel *s.m. (chim.)* sare derivată dintr-un peroxid.

persévéramment *adv.* cu perseverență, cu tenacitate, (în mod) perseverent.

persévérance *s.f.* perseverență, tenacitate, insistență, stăruință, dârzenie.

persévérant, ~e *adj.* perseverent, tenace, insistent, stăruitor, dârz.

persévérer *v.i.* **1.** a persevera, a stărui, a insista; **~ dans l'erreur** a persevera în greșeală. **2.** a continua, a dura, a persista; **son mal de tête persévère** durerea sa de cap persevereează, continuă.

persicaire *s.f. (bot.)* iarbă-roșie *(Polygonum persicaria).*

persicot *s.m. (înv.)* nume de lichior din alcool, zahăr, pătrunjel și sâmburi de piersică zdrobiți.

persienne *s.f. (constr.)* persiană, jaluzea, oblon.

persiflage *s.m.* persiflare, persiflaj, zeflemire, ironizare, șfichiuire.

persifler *v.t.* a persifla, a zeflemi, a ironiza, a șfichiui; a înțepa, a împunge.

persifleur, -euse *adj., s.m.f.* zeflemist, zeflemitor, persiflant, ironic; **un ton ~** un ton persiflant.

persil *s.m.* **1.** *(bot.)* pătrunjel *(Petroselium sativum).* **2.** *(arg. în expr.)* **aller au ~** a se duce la muncă; **faire son ~ a.** a se agita, a se duce de colo-colo; **b.** a se prostitua.

persillade *s.f. (culinar)* **1.** sos din pătrunjel cu usturoi, ulei, oțet. **2.** rasol rece cu sosul de mai sus.

persillé, ~e *adj.* **1.** cu garnitură de sos de pătrunjel. **2.** *(în expr.)* **viande ~e** carne cu vine de grăsime; **fromage ~** brânză cu pete verzi în interior.

persillère *s.f.* ghiveci în care se cultivă pătrunjel.

persique *adj.* **1.** *(înv.)* persic, privitor la vechii perși. **2.** *(arhit. în expr.)* **l'ordre ~** ordinul / stilul persic, un aspect al stilului doric.

persistance *s.f.* **1.** persistență, perseverență, insistență, stăruință, fermitate; **sa ~ à faire triompher la vérité** persistența sa în a face să triumfe adevărul. **2.** persistență, durată, durabilitate, menținere; **la ~ du mauvais temps** persistența timpului rău.

persistant, ~e *adj.* **1.** persistent, perseverent, insistent, stăruitor, ferm; tenace; **un élève ~** un elev perseverent, stăruitor. **2.** persistent, durabil, rezistent, trainic, peren; *(bot.)* **feuillage ~** frunziș peren, necăzător.

persister *v.i.* **1.** a persista, a stărui, a persevera, a insista; **il persévère dans ses idées** stăruie în ideile lui; **il persiste dans l'erreur** perseverează în greșeală. **2.** *(fam.)* a se ține tare pe poziție; **on le blâme pour son attitude, mais il persiste** îl condamnă lumea pentru atitudinea sa, dar el se ține tare. **3.** a dura, a continua, a dăinui, a se menține, a stărui; **sa toux persiste** tusea sa continuă, nu cedează.

perso *adj. adv. (arg. în expr.)* **jouer ~, être ~** a juca de unul singur, fără coechipieri.

personé, ~e I. *adj. (despre flori)* scrofulariacee, care seamănă cu un bot de animal. **II.** *s.f. pl. (bot.)* scrofulariacee.

personnage *s.m.* **1.** personaj, persoană importantă, ilustră, de valoare; **un ~ influent** un personaj influent, cu trecere. **2.** *(teatru)* personaj; rol; **jouer un ~** a interpreta un rol. **3.** persoană; individ, ins; **un curieux ~** un ins ciudat. **4.** *(lit.)* personaj; **les ~s d'un roman** personajele unui roman.

personnalisation *s.f.* personalizare; individualizare.

personnaliser *v.t.* a personaliza; a individualiza.

personnalisme *s.m.* **1.** *(fil.)* personalism. **2.** subiectivism.

personnalité *s.f.* **1.** personalitate, individualitate; **troubles de la ~** tulburări de personalitate. **2.** personaj important, personalitate; **une ~ de la médecine** o personalitate a medicinei. **3.** caracter, individualitate; **c'est une forte ~e** o personalitate puternică. **4.** *(rar, la pl.)* aluzii jignitoare la adresa cuiva.

1. personne *s.f.* **1.** persoană, individ, ins, om; **~ haut placée, ~ de haut rang** persoană sus-pusă; **en ~** în persoană; **les grandes ~s** oamenii mari, adulții; **une ~ âgée** o persoană în vârstă. **2.** înfățișare a unui om, aspect exterior; **être bien fait de sa ~** a avea o înfățișare plăcută, a arăta bine. **3.** *(fil.)* ființă, eu, individ conștient. **4.** *(gram.)* persoană; **la troisième ~ du pluriel** persoana a treia plural. **5.** *(în expr.)* **aimer sa ~** a se iubi pe sine; **jeune ~** tânăr; **exposer sa ~** a-și expune viața, a se expune.

2. personne *pron. nehot. m. sg.* **1.** nimeni; nici un; **~ ne vous a cherché** nimeni nu v-a căutat. **2.** cineva; careva; **croyez-vous qu'il y ait ~ qui veuille s'occuper de cette affaire?** credeți că e careva care vrea să se ocupe de această afacere?

personnel, ~le I. *adj.* **1.** personal, individual, particular, propriu; **intérêt ~** interes personal; **relations ~les** relații personale; **fortune ~le** avere personală. **2.** *(înv.)* egoist. **3.** original; **avoir des idées ~les** a avea idei originale. **4.** *(gram.)* personal; **pronom ~** pronume personal. **5.** *(în expr.)* **joueur trop ~** jucător care nu are spirit de echipă. **II.** *s.m.* personal; **bureau du ~** biroul de personal; **le ~ d'une fabrique** personalul / angajații unei fabrici.

personnellement *adv.* **1.** personal, în persoană; **s'occuper ~ d'une affaire** a se ocupa personal de o afacere. **2.** în ce mă / te / îl privește; **~, je ne suis pas d'accord** în ce mă privește, eu nu sunt de acord. **3.** cu titlu personal; **une lettre adressée ~** o scrisoare adresată cu titlu personal.

personnification *s.f.* personificare; întruchipare, întrupare, reprezentare.

personnifier *v.t.* a personifica; a întruchipa, a întrupa, a reprezenta, a încarna; **il personnifie l'amour de la patrie** el întruchipează dragostea de patrie.

perspectif, -ive *adj.* în perspectivă; **plan ~** plan în perspectivă.

perspective *s.f.* **1.** *(geom.)* perspectivă. **2.** aspectul general al unui peisaj, priveliște, vedere, perspectivă; **une belle ~ s'ouvre devant nos yeux** o frumoasă perspectivă se deschide în fața ochilor noștri. **3.** *(fig.)* perspectivă, fel de a vedea, punct de vedere, optică, unghi de vedere; **juger dans une ~ esthétique** a judeca într-o perspectivă estetică. **4.** *(fig.)* perspectivă, viitor; **ce jeune homme a de belles ~s** acest tânăr are perspective frumoase; **en ~** în perspectivă.

perspectivisme *s.m. (fil.)* perspectivism.

perspicace *adj.* perspicace, ager, clarvăzător, iscoditor, observator, scrutător, pătrunzător.

perspicacité *s.f.* perspicacitate, agerime, clarviziune, acuitate, pătrundere, subtilitate, sagacitate.

perspirable *adj. (fiziol.)* care lasă să treacă transpirația; **la peau est ~** pielea lasă să treacă transpirația.

perspiration *s.f. (fiziol.)* transpirație ușoară.

perspirer *v.i. (fiziol.)* a transpira ușor.

persuader I. *v.t.* a persuada, a convinge; **il m'a persuadé de la justesse de sa cause** m-a convins de justețea cauzei sale; **je suis persuadé de sa sincérité** sunt convins de sinceritatea sa. **II.** *v.r.* a-și închipui, a crede, a-și înfățișa, a gândi; **il s'est persuadé qu'il était le seul à pouvoir mener cette affaire à bonne fin** și-a închipuit că este singurul care putea să ducă această afacere la bun sfârșit.

persuasif, -ive *adj.* convingător, persuasiv; **un ton ~** un ton convingător; **éloquence ~ive** elocință convingătoare.

persuasion *s.f.* **1.** persuasiune, darul / puterea de a convinge; **manquer de ~** a fi lipsit de darul de a convinge. **2.** convingere, credință, încredințare; **la force de la ~** puterea convingerii.

persuasivement *adv.* (în mod) convingător; **argumenter ~** a argumenta convingător.

persulfate *s.m. (chim.)* persulfat.

persulfure *s.m. (chim.)* persulfură.

persulfuré, ~e *adj. (chim.)* persulfurat.

perte *s.f.* **1.** pierdere; **la ~ de sa fortune** pierderea averii; **la ~ de son prestige** pierderea prestigiului; **la ~ de la mémoire** pierderea memoriei; **~ de temps** pierdere de timp; *(med.)* **~ de sang** pierdere de sânge, sângerare; **à ~** în pierdere; **travailler à ~** a munci în pierdere; **vendre à ~** a vinde în pierdere. **2.** distrugere, ruină, pieire; **courir à sa ~** a merge la pieire; **jurer la ~ d'un ennemi** a jura distrugerea unui dușman. **3.** pagubă, pierdere, daună, prejudiciu; **des commerçants qui subissent des ~s** negustori care suferă pagube. **4.** moarte; **la ~ de ses parents** moartea părinților săi. **5.** pierdere, înfrângere, eșec, insucces; **la ~ de la guerre** pierderea războiului. **6.** *(în expr.)* **à ~ de vue** cât vezi cu ochii; **en pure ~** în zadar; în pustiu; în deșert; fără rezultat.

pertinemment *adv.* **1.** (în mod) pertinent, judicios, competent; **analyser ~ une chose** a analiza un lucru în mod judicios, competent. **2.** (în mod) sigur, indubitabil; **savoir ~ une chose** a ști un lucru în mod sigur.

pertinence *s.f.* **1.** pertinență, adecvare, potrivire. **2.** certitudine.

pertinent, ~e *adj.* **1.** pertinent, competent, valabil; judicios; **raisonnement ~** raționament pertinent, judicios. **2.** potrivit, adecvat, nimerit; *(jur.)* **faits ~s** fapte pertinente, care se raportează exact la cauză. **3.** *(lingv.)* pertinent, dotat cu o anumită funcție într-un sistem determinat.

pertuis *s.m.* **1.** *(înv.)* gaură, deschizătură. **2.** *(geogr.)* strâmtoare, trecătoare (între două insule).

pertuisane *s.f.* *(ist.)* suliță cu vârful lat.

pertuisanier *s.m.* *(ist.)* soldat înarmat cu o suliță cu vârful lat.

perturbateur, -trice *adj., s.m.f.* perturbator, zurbagiu, arțăgos, scandalagiu.

perturbation *s.f.* perturbare; dereglare, dezordine, tulburare, bulversare; **~e sociales** dezordini sociale; *(meteo)* **~s atmosphériques** perturbări atmosferice.

perturber *v.t.* a perturba, a bulversa, a tulbura; a deregla; **~ une discussion** a tulbura o discuție.

1. pérugin, ~e perugian, din Perugia.

2. Pérugin, ~e *s.m.f.* locuitor din Perugia.

1. péruvien, ~ne *adj.* peruvian, din Peru.

2. Péruvien, ~ne *s.m.f.* peruvian, locuitor din Peru.

pervenche *s.f.* **1.** *(bot.)* saschiu, brebenoc *(Vinca herbacea)*. **2.** culoarea albastru-mov. **3.** *(pop.)* polițistă care supraveghează parcările și dă amenzi.

pervers, ~e *adv., s.m.f.* **1.** pervers, corupt, desfrânat, depravat, vicios. **2.** *(patol.)* pervers, înclinat spre rău.

perversement *adv.* (în mod) pervers, cu perversitate; **agir ~** a se purta pervers, cu perversitate.

perversion *s.f.* **1.** perversiune, pervertire, depravare, desfrânare, destrăbălare, corupere; **~ des mœurs** pervertirea moravurilor. **2.** *(patol.)* perversiune, înclinație spre rău.

perversité *s.f.* **1.** perversitate, depravare, desfrânare, destrăbălare. **2.** perversitate, purtare perversă.

pervertir I. *v.t.* **1.** a perverti, a deprava, a desfrâna (pe cineva). **2.** *(fig.)* a denatura; a corupe; a strica; **~ le goût** a strica gustul; **~ un texte** a denatura un text. **II.** *v.r.* a se perverti; a degenera.

pervertissement *s.m.* pervertire, depravare, destrăbălare, corupere; **~ des mœurs** pervertire a moravurilor.

pervertisseur, -euse *s.m.f.* *(rar)* persoană care corupe, care pervertește.

pesade *s.f.* *(echit.)* pesadă, mișcare a calului când se ridică pe picioarele dinapoi.

pesage *s.m.* **1.** cântărire, cântărit; **appareil de ~** aparat de cântărit. **2.** locul unde sunt cântăriți jocheii înaintea unei curse.

pesamment *adv.* greu, greoi, cu greutate, apăsat; **marcher ~** a merge apăsat; *(fig.)* **écrire ~** a scrie greoi, chinuit.

pesant, ~e I. *adj.* **1.** greu; **une valise ~e** o valiză grea; **avoir un sommeil ~** a avea un somn greu; a dormi adânc; **avoir la tête ~e** a-i fi capul greu. **2.** greoi, apăsat, lent; **une démarche ~e** un mers greoi, anevoios, apăsat; **une architecture ~e** o arhitectură greoaie, masivă. **3.** *(fig.)* anevoios, apăsător, penibil, supărător, neplăcut; **une atmosphère ~e** o atmosferă apăsătoare, penibilă. **4.** *(fig.)* confuz, greoi, încâlcit, încurcat; **style ~** stil greoi. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **valoir son ~ d'or** a fi de neprețuit; a face toate paralele.

pesanteur *s.f.* **1.** *(med.)* greutate, apăsare; **~ d'estomac** greutate la stomac. **2.** *(fiz.)* gravitație. **3.** lipsă de vivacitate, de vioiciune; încetineală; **~ du style** lipsa de vioiciune a stilului. **4.** greutate, povară; **la ~ d'une valise** greutatea unei valize.

pescal, pescale *s.m.* *(arg.)* **1.** pește. **2.** proxenet.

pèse-acide (*pl.* **pèse-acides**) *s.m.* *(tehn.)* areometru pentru măsurarea densității soluțiilor acide.

pèse-alcool (*pl.* **pèse-alcool, pèse-alcools**) *s.m.* *(tehn.)* alcoolmetru.

pèse-bébé (*pl.* **pèse-bébés**) *s.m.* cântar pentru sugaci.

pésée *s.f.* **1.** cântărire; **la ~ d'une marchandise** cântărirea unei mărfi. **2.** cantitatea cântărită o dată. **3.** apăsare, presiune; **faire ~ sur un levier** a face o apăsare pe o pârghie.

pèse-esprit (*pl.* **pèse-esprits**) *s.m.* areometru pentru măsurarea densității băuturilor alcoolice.

pèse-lait *s.m. invar.* areometru pentru măsurarea densității laptelui.

pèse-lettre (*pl.* **pèse-lettres**) *s.m.* cântar pentru scrisori.

pèse-liqueur (*pl.* **pèse-liqueurs**) *s.m.* *(înv.)* v. **pèse-esprit.**

pèse-moût (*pl.* **pèse-moûts**) *s.m.* glucometru.

pèse-personne (*pl.* **pèse-personnes**) *s.m.* cântar de persoane.

peser I. *v.t.* **1.** a cântări; **~ une marchandise** a cântări o marfă. **2.** *(fig.)* a cântări, a examina, a cumpăni, a măsura, a chibzui; **~ ses paroles** a-și cântări (bine) vorbele; **~ le pour et le contre** a cântări avantajele și dezavantajele; a cântări șansele; a o întoarce / a o suci pe toate fețele; **tout bien pesé** după o matură

chibzuință. **II.** *v.i.* **1.** a cântări, a atârna, a trage la cântar; **cette marchandise pèse lourd** această marfă atârnă greu; **le sac pèse sur son dos** sacul atârnă greu pe spatele său; ~ **(lourd) dans la balance** a atârna în balanță; a trage la cântar. **2.** a apăsa; ~ **sur un levier** a apăsa pe o pârghie; *(fig.)* **la solitude lui pèse** singurătatea îl apasă. **3.** *(fig.)* a obosi; a plictisi; **l'inactivité pèse** lipsa de activitate obosește. **4.** a influența; ~ **sur la décision de qqn.** a influența asupra hotărârii cuiva. **5.** *(în expr.)* ~ **à qqn. lourd sur les bras** a fi o povară pentru cineva; ~ **lourdement sur a** avea consecințe grave asupra; ~ **mûrement les choses** a reflecta îndelung; ~ **sur le cœur de qqn.** a sta cuiva pe suflet.

pèse-sel (*pl.* **pèse-sels**) *s.m.* areometru pentru măsurarea densității și concentrației soluțiilor sărate.

pèse-sirop (*pl.* **pèse-sirops**) *s.m.* areometru pentru măsurarea densității unui sirop.

peseta *s.f.* *(fin.)* **1.** peseta, unitate monetară din Spania și Andorra. **2.** *(arg.)* bani, biștari.

pesette *s.f.* cântar de precizie pentru monede, bijuterii.

peseur, -euse *s.m.f.* *(rar)* **1.** cântăritor, persoană care cântărește. **2.** *(fig.)* persoană care examinează atent, minuțios.

peso *s.m.* *(fin.)* peso, unitate monetară din mai multe state din America de Sud.

peson *s.m.* mic cântar de mână; dinamometru.

pessaire *s.m.* **1.** *(med.)* dispozitiv pentru corectarea poziției uterului. **2.** diafragmă, contraceptiv mecanic.

pesse *s.f.* *(bot.)* **1.** molid *(Picea excelsa)*. **2.** *(în compuse)* ~ **d'eau** coada-calului *(Hippuris vulgaris)*.

pessimisme *s.m.* pesimism.

pessimiste *adj., s.m.f.* pesimist.

peste *s.m.* **1.** *(med.)* ciumă, pestă; *(fam.)* **fuir qqn. / qqch. comme la** ~ a fugi de cineva / ceva ca de ciumă. **2.** *(fig.)* flagel, pacoste, prăpăd, grozăvie, catastrofă. **3.** *(fam.)* copil năzdrăvan, ștrengar, zburdalnic. **4.** *(în expr.)* *(înv.)* ~ **soit de...** să-l ia dracu de...; **se prendre comme la** ~ a se prinde ca boala de om sănătos; **dire** ~ **et rage de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; *(vet.)* ~ **aviaire,** ~ **bovine,** ~ **porcine** boli infecțioase la păsările de curte, la bovine, porcine.

pester *v.i.* **1.** *(cu prep.* **contre)** a tuna și a fulgera (împotriva); ~ **contre qqn.** a tuna și a fulgera împotriva cuiva; a fi furios pe cineva. **2.** a bombăni, a mormăi, a mârâi, a boscorodi.

pesteux, -euse *adj.* **1.** de ciumă, caracteristic ciumei; **bacille** ~ bacilul ciumei. **2.** contaminat de ciumă; **rat** ~ șobolan contaminat de ciumă.

pesticide *s.m.* pesticid.

pestiféré, ~e *adj., s.m.f.* ciumat, contaminat de ciumă.

pestilence *s.f.* **1.** *(înv.)* molimă, pestilență. **2.** miros dezgustător, fetid; putoare, duhoare.

pestilentiel, ~le *adj.* **1.** *(înv.)* contaminat de ciumă, contagios. **2.** împuțit, puturos, fetid, respingător, infect, pestilențial.

pestouillard, ~e *adj., s.m.f.* *(arg.)* ghinionist.

pet *s.m.* **1.** *(pop.)* gaz intestinal; vânturi. **2.** *(pop.)* șoc, izbitură, accident de circulație. **3.** *(pop.)* urmă de lovitură, vânătaie. **4.** *(pop. în expr.)* **porter le** ~ **a.** a depune plângere / reclamație; a face scandal; **b.** a turna pe cineva la poliție; **(y a du)** ~**!** atenție! șase!; **comme un** ~ **sur une toile cirée** repede și discret; **lâcher qqn. comme un** ~ a lăsa baltă brusc pe cineva; **ça ne vaut pas un** ~ **(de lapin)** nu face doi bani; nu face nici cât o ceapă degerată; **faire le** ~ a sta de strajă.

pétale *s.m.* *(bot.)* petală.

pétaloïde *adj.* *(bot.)* care seamănă cu o petală, în formă de petală.

pétanque *s.f.* nume de joc cu bile mari (în sudul Franței).

pétanqueur *s.m.* *(arg.)* homosexual.

pétantes *adj.* *(fam. în expr.)* **à trois heures** ~ la ora trei fix.

pétarade *s.f.* **1.** (vânturi la unele animale). **2.** serie de scurte detunări (de arme, de petarde, de motociclete).

pétarader *v.i.* **1.** *(despre unele animale)* a face vânturi. **2.** a lansa detunături.

pétarasse *s.f.* *(mar.)* unealtă de călăfătuit.

pétard *s.m.* **1.** *(tehn.)* petardă, pocnitoare. **2.** *(fam.)* tărăboi, scandal, gălăgie; **faire du** ~ **/ faire un** ~ **de tous les diables** a face tărăboi; a se umfla în bojoci; a face scandal. **3.** *(pop.)* dos, fund. **4.** *(pop.)* țigară de hașiș. **5.** *(pop.)* revolver. **6.** *(în expr.)* **être en** ~ a fierbe / a-i clocoti sângele de mânie; **être en** ~ **avec qqn.** a fi certat cu cineva.

pétarder *v.t.* *(rar)* **1.** a arunca petarde. **2.** *(pop.)* a face zgomot / scandal.

pétardier, -ère *adj., s.m.f.* *(pop.)* scandalagiu, persoană colerică, care se înfurie ușor.

pétase *s.m.* *(în antichitatea greacă)* tichie rotundă.

pétasse *s.f.* *(arg.)* **1.** prostituată de ocazie. **2.** *(în expr.)* **avoir la** ~ a-i țâțâi fundul de frică.

pétaudière *s.f.* *(fam.)* întrunire dezordonată și gălăgioasă.

pétauriste *s.m.* **1.** *(în antichitatea greacă)* acrobat. **2.** *(zool.)* taguan, veveriță-zburătoare *(Petaurista petaurista)*.

pet-de-loup (*pl.* **pets-de-loup**) *s.m.* *(înv.)* tip de profesor bătrân, maniac și ridicol.

pet-de-nonne (*pl.* **pets-de-nonne**) *s.m.* *(culinar)* gogoși pripite.

pété *adj.* *(pop.)* **1.** beat; **il est** ~ **à mort** e beat mort. **2.** țicnit, nebun.

pétéchial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* peteșial, cu pete roșii-vișinii sub piele.

pétée *s.f.* *(arg.)* o puzderie, mulțime.

pétéchie *s.f.* *(med.)* peteșie, erupție de pete roșii-vișinii sub piele.

pet-en-l'air *s.m. invar.* *(înv.)* veston scurt de interior.

péter I. *v.i.* **1.** *(vulg.)* a trage vânturi. **2.** a exploda, a se sparge; **son fusil a pété** i-a explodat pușca. **3.** *(în expr.)* ~ **dans la main** a suferi o înfrângere; a da chix; ~ **dans la soie a.** a se lăfăi în lux; **b.** a căuta să impresionezi pe cineva; ~ **dans le mastic** a lăsa o treabă neterminată; **envoyer** ~ a da papucii cuiva; a se descotorosi de cineva; a trimite pe cineva la

plimbare; ~ **plus haut que son derrière / son cul** a ținti prea sus. **II.** *v.t.* **1.** *(fam.)* a sparge; a exploda. **2.** *(în expr.)* ~ **le feu** a fi plin de entuziasm; ~ **des flammes a.** a fi plin de viață / de energie / de avânt; **b.** a ieși scântei (dintr-o ceartă); ~ **la faim, la** ~ a nu mai putea de foame; a crăpa de foame; ~ **la gueule à qqn.** a aplica o pedeapsă cuiva. **III.** *v.r. (pop. în expr.)* **se** ~ **la gueule a.** a cădea; a avea un accident; **b.** a se îmbăta.

pètesec, pète-sec *s.m. invar., adj. invar. (fam.)* persoană autoritară și arțăgoasă.

péteur, -euse *s.m.f. (rar)* persoană care are obiceiul de a lăsa să-i scape vânturi.

péteux, -euse *s.m.f. (fam.)* **1.** fricos, laș. **2.** persoană pretențioasă.

pétillant, ~e *adj.* **1.** care pocnește, trosnește, pârâie; **feu** ~ foc care trosnește arzând. **2.** viu, vioi, isteț; jucăuș, neastâmpărat; **regard** ~ privire jucăușă, vioaie.

pétillement *s.m.* **1.** trosnet, pocnet, pârâit; **le** ~ **du bois dans le feu** pârâitul lemnului în foc. **2.** efervescență; fâsâit; **le** ~ **du champagne dans les verres** efervescența / fâsâitul șampaniei în pahare. **3.** *(fig.)* vioiciune, vivacitate, istețime; **le** ~ **d'un regard** vioiciunea unei priviri.

pétiller *v.i.* **1.** a trosni, a pocni, a pârâi; **le bois pétille dans le feu** lemnele pârâie în foc. **2.** a fâsâi; **le champagne pétille dans les verres** șampania fâsâie în pahare. **3.** *(fig.)* a luci, a străluci, a scânteia; **son regard pétille de joie** privirea îi strălucește de bucurie. **4.** *(în expr.) (înv.)* ~ **de faire qqch. a** fremăta (de nerăbdare) de a face ceva; ~ **d'esprit a** fi inteligent, spiritual.

pétiole *s.m. (bot.)* pețiol.

pétiolé, ~e *adj. (bot.)* pețiolat, cu pețiol.

petiot, ~e I. *adj.* micuț, mititel. **II.** *s.m.f.* copilaș, copiliță.

petit, ~e I. *adj.* **1.** mic; **une ~e maison** o casă mică; **le** ~ **déjeuner** micul dejun; **son** ~ **frère** fratele mai mic; **au** ~ **pied** pe o scară mai mică; într-o măsură mai mică; **rouler à ~e vitesse** a circula cu viteză mică; **le** ~ **doigt** degetul mic; **la ~e bourgeoisie** mica burghezie. **2.** tânăr, mic; **une ~e fille** o fetiță mică. **3.** mic, mărunt, neesențial, fără importanță; **de ~s détails** amănunte mărunte, fără importanță. **4.** scund, mic; **un** ~ **homme** un bărbat scund. **5.** modest, mediocru; **un** ~ **revenu** un venit modest. **6.** *(fig.)* meschin, mediocru; **un** ~ **esprit** un om meschin. **7.** plăpând, fragil, delicat; **une ~e santé** o sănătate delicată. **8.** *(termen de afecțiune)* **ma** ~ **Marie** draga mea Maria. **9.** *(termen de dispreț)* **mon** ~ **monsieur** dragă domnule (mărunt, neimportant). **10.** *(în expr.)* **se faire** ~ a căuta să treacă neobservat; **rendre plus** ~ **a** micșora; **au** ~ **jour** în zorii zilei; la revărsatul zorilor; **au** ~ **bonheur** la noroc; la întâmplare; **être aux ~s soins pour qqn.** a fi plin de atenții față de cineva; a se da bine pe lângă cineva; **ce n'est pas une ~e affaire** nu e puțin lucru; **~e main** ucenică dintr-o croitorie; **à** ~ **feu** încetul cu încetul; ~ **nom** prenume, nume de botez; **un** ~ **mot** câteva cuvinte; *(bot. în compuse)* **~-chêne** dumbeț *(Teucrinum Chamaedrys)*; **~-cyprès** lemnul Maicii Domnului *(Santolina chamaecyparissus)*; **~-houx** ghimpe *(Ruscus acuieatus)*; **~-liseron** volbură *(Convolvulus arvensis)*; **~-muguet** vinariță *(Asperula odorata)*; **~s-pois** mazăre *(Pisum sativum)*; **~-vesceron** cosiță *(Vicia hirsuta)*; **~-flambe** rățișoare *(Iris pumila)*; **~-marguerite** bănuț *(Bellis perennis)*; **~e-centaurée** fierea-pământului, frigurică *(Erythraea centaurium)*; **~-ciguë** pătrunjelul-câinelui *(Aethusa cynapium)*; **~-cuscute** torței *(Cuscuta epithymum)*; **~e-mauve** cașul popii *(Malva rotundifolia)*; **~e-sabline-des-murs** studeniță *(Arenaria serpyllifolia)*. **II.** *s.m.f.* **1.** copil; **faire manger les ~s** a hrăni copiii. **2.** pui; **les ~s de la chienne** puii cățelei; **faire des ~s** a face pui, a făta. **3.** *(fam.)* micuț, mititel; **je t'ai apporté des bombons, ~!** ți-am adus bomboane, micuțule! **4.** *(fam.)* drag, scump; **mon** ~ dragul meu! **5.** *(pop.)* mică doză de drog. **6.** *(pop.)* păhărel de tărie. **III.** *adv.* **1.** puțin; ~ **à** ~ puțin câte puțin; încetul cu încetul; pic cu pic; **en** ~ în mic; **voir les choses en** ~ a vedea lucrurile în mic; *(prov.)* ~ **à** ~ **l'oiseau fait son nid** încetul cu încetul se face oțetul.

petit-beurre (*pl.* **petits-beurre(s)**) *s.m.* biscuit, piș-cot.

petit-bois (*pl.* **petits-bois**) *s.m.* toc de fereastră.

petit-bourgeois, petite-bourgeoise (*pl.* **petits-bourgeois, petites-bourgeoises**) *s.m.f., adj.* mic-burghez.

petite *s.f. (pop.)* **1.** mică doză de drog. **2.** păhărel de tărie.

petite-bourgeoisie *s.f.* mica burghezie.

petite-fille (*pl.* **petites-filles**) *s.f.* nepoată de fiu, de fiică.

petitement *adv.* **1.** într-un loc / spațiu restrâns, îngust; **être logé** ~ a locui într-un spațiu îngust. **2.** cu zgârcenie, cu meschinărie, în mod meschin; **vivre** ~ a trăi meschin. **3.** *(fig.)* în mod josnic, nedemn, abject; **se venger** ~ a se răzbuna josnic.

petite-nièce *s.f.* strănepoată de unchi; **la fille de ma nièce est ma** ~ fiica nepoatei mele este strănepoata mea.

petites-maisons *s.f. pl.* ospiciu.

petitesse *s.f.* **1.** micime, scurtime, mică dimensiune; **la** ~ **de sa taille** micimea taliei sale (persoană scundă). **2.** modicitate, modestie; **la** ~ **de ses revenus** modicitatea veniturilor sale. **3.** *(fig.)* micime, josnicie, meschinărie; ~ **de cœur** meschinărie. **4.** *(în expr.)* ~ **d'esprit** îngustime de spirit; minte îngustă.

petit-fils (*pl.* **petits-fils**) *s.m.* nepot (de fiu, de fiică).

petit-gris (*pl.* **petits-gris**) *s.m.* **1.** *(zool.)* jder *(Martes martes)*. **2.** blană de jder. **3.** *(zool.)* specie de melc *(Helix aspersa)*.

pétition *s.f.* **1.** petiție, cerere, jalbă. **2.** *(în expr.)* ~ **de principe** raționament eronat.

pétitionnaire *s.m.f.* petiționar.

pétitionnement *s.m.* petiționare, prezentare a unei petiții.

pétitionner *v.i.* *(rar)* a face o petiție.

petit-lait (*pl.* **petits-laits**) *s.m.* zer.
petit-maître (*pl.* **petits-maîtres**) *s.m.* *(înv.)* tânăr elegant, snob, pretențios, dandy.
petite-maîtresse (*pl.* **petites-maîtresses**) *s.f.* *(înv.)* tânără elegantă, snoabă.
petit-nègre *s.m.* *(fam.)* limbaj incorect.
petit-neveu (*pl.* **petits-neveux**) *s.m.* strănepot de unchi, fiu al nepotului unui unchi.
pétitoire I. *adj.* *s.m.* *(jur.)* petitoriu; **action ~, le ~** acțiune juridică referitoare la exercitarea unui drept imobiliar.
petits-enfants *s.m. pl.* nepoți de fiu, fiică.
petit-suisse (*pl.* **petits-suisses**) *s.m.* brânză de vaci proaspătă.
pétochard, ~e *adj., s.m.f.* *(pop.)* fricos, laș, poltron.
pétoche *s.f.* *(pop.)* frică, teamă; **avoir la ~** a tremura de frică.
pétocher *v.i.* *(pop.)* a-i fi frică.
pétoire *s.f.* *(fam.)* **1.** pușcă de soc. **2.** pușcă proastă și demodată, pușcoci. **3.** *(înv.)* jucărie de copil dintr-o ramură de soc. **4.** *(pop.)* motocicletă.
peton *s.m.* *(fam.)* picioruș; lăbuță.
pétoncle *s.m.* *(zool.)* specie de stridie comestibilă.
pétrarquisme *s.m.* *(lit.)* imitarea lui Petrarca în poezie.
pétrarquiste *s.m.f., adj.* imitator al lui Petrarca în poezie.
pétré, ~e *adj.* pietros, acoperit de piatră; **désert ~** deșert acoperit de piatră.
pétrel *s.m.* *(ornit.)* petrei, pasăre marină de culoare albă cu spatele cenușiu *(Hydrobates pelagicus)*.
pétreux, -euse *adj.* *(anat.)* referitor la osul temporal; **nerf ~** nerv al osului temporal.
pétri, ~e *adj.* v. **pétrir.**
pétrifiant, ~e *adj.* **1.** pietrificator; care acoperă cu o crustă de piatră, care transformă în piatră. **2.** *(fig.)* uimitor, uluitor; teribil, nemaipomenit; fabulos; **une terreur ~e** o spaimă teribilă, paralizantă.
pétrification *s.f.* **1.** pietrificare, transformare în piatră, în mineral. **2.** lucru pietrificat.
pétrifié, ~e 1. pietrificat, transformat în piatră; **fossile ~** fosilă pietrificată. **2.** *(fig.)* împietrit, înlemnit, înmărmurit, înțepenit, înghețat; **il resta ~ par l'émotion** rămase împietrit de emoție.
pétrifier I. *v.t.* **1.** a pietrifica, a transforma în piatră; a fosiliza. **2.** a acoperi cu un strat de piatră. **3.** *(fig.)* a uimi, a ului, a stupefia, a înmărmuri; **ce spectacle incroyable l'a pétrifié** acest spectacol incredibil l-a uluit. **II.** *v.r.* *(fig. fam.)* a se împietri, a încremeni, a înlemni; **son visage se pétrifie d'effroi** chipul i se împietrește de spaimă.
pétrin *s.m.* **1.** copaie, albie, covată. **2.** *(în expr.)* **être dans le ~** a da de bucluc / de belea; a intra la apă.
pétrir *v.t.* **1.** a frământa, a plămădi; **~ la pâte** a frământa aluatul. **2.** *(fig.)* a forma; a educa; **~ les jeunes esprits** a forma tineretul.
pétrissable *adj.* *(rar)* care se poate frământa.
pétrissage *s.m.* **1.** frământare, frământat, plămădit. **2.** *(med.)* tehnică a masajului.
pétrisseur, -euse I. *s.m.f., adj.* (lucrător) care frământă aluatul. **II.** *s.f.* malaxor.
pétrochimie, pétroléochimie, pétrolochimie *s.f.* petrochimie.
pétrochimiste *s.m.f.* petrochimist, specialist în petrochimie.
pétrodollar *s.m.* petrodolar, dolar provenit din exportul de petrol.
pétrogale *s.m.* *(zool.)* mic marsupial care trăiește în Australia.
pétrogenèse *s.f.* *(geol.)* petrogeneză, studiul formării rocilor.
pétroglyphe *s.m.* *(arheol.)* petroglifă, rocă sculptată sau gravată rudimentar.
pétrographie *s.f.* *(geol.)* petrografie, referitor la petrografie.
pétrolage *s.m.* acoperire cu un strat de petrol; **le ~ des étangs détruit les moustiques** acoperirea iazurilor cu un strat de petrol distruge țânțarii.
pétrole *s.m.* petrol; **gisement de ~** zăcământ de petrol; **lampe à ~** lampă cu petrol.
pétrolatum *s.m.* petrolatum, amestec de hidrocarburi obținut din reziduuri de țiței.
pétroléochimie *s.f.* v. **pétrochimie.**
pétrolette *s.f.* **1.** *(înv.)* mic automobil. **2.** motocicletă mică.
pétroleuse *s.f.* **1.** *(ist.)* femeie care, în timpul Comunei din Paris (1871), ar fi provocat incendii cu petrol. **2.** femeie cu idei politice progresiste. **3.** femeie energică.
pétrolier, -ère I. *adj.* petrolier; **industrie ~-ère** industrie petrolieră; **prospection ~-ère** prospecțiune petrolieră. **II.** *s.m.* **1.** *(mar.)* (vas) petrolier. **2.** petrolist.
pétrolifère *adj.* petrolifer, care conține petrol; **terrain ~** teren petrolifer.
pétrologie *s.f.* petrologie, ramură a geologiei care studiază rocile din pdv. chimic, genetic, descriptiv.
pétulance *s.f.* **1.** vioiciune, vivacitate; **la ~ des enfants** vioiciunea copiilor. **2.** ardoare, înflăcărare, impetuozitate.
pétulant, ~e *adj.* **1.** vioi, neastâmpărat, sprinten, agil, isteț. **2.** înflăcărat, impetuos, năvalnic.
pétun *s.m.* *(înv.)* tutun.
pétuner *v.i.* *(înv.)* a fuma, a priza.
pétunia *s.m.* *(bot.)* petunie *(Petunia)*.
pétunsé, pé-tun-tzé *s.m.* *(mineral)* varietate de feldspat folosit în China la fabricarea porțelanului.
peu I. *adv.* **1.** puțin, nițel, oleacă, un pic; **manger ~** a mânca puțin; **~ à ~ a.** puțin câte puțin; **b.** încetul cu încetul; **cela m'intéresse très ~** mă interesează foarte puțin; **il explique son idée en ~ mots** își explică ideea în puține cuvinte; **~ s'en faut** puțin lipsește; cât p-aci; mai-mai; **~ de temps avant** cu puțin timp înainte; **~ (de temps) après** puțin după aceea; nu mult după aceea; n-a trecut mult și...; **~ m'en chaut** puțin îmi pasă; **dans ~ de temps** peste puțin timp; **un petit ~** foarte puțin, un pic. **2.** *(în expr.)* **~ de chose** nimica toată; mai nimic; cât să orbești un șoarece chior; **tant soit ~** cât de cât; **c'est un ~ fort** e cam tare; **à ~ de chose près** mai-mai; cât p-aci; **à ~ de frais a.** cu puțină cheltuială. **b.** fără multă osteneală; **sous ~** în curând; în scurt timp; **depuis ~** de curând, recent, nu de mult; **tant soit ~**

cât de cât; **pour un ~** încă puțin și...; **si ~ que ce soit** oricât (de puțin) ar fi; **pour ~ que** doar să; numai să. **II.** *s.m.* **1.** puțin; cantitate mică; **un ~ de** puțin. **2.** *(în expr.) (arg. mil.)* **c'est du ~ au jus** nu mai e mult până la liberare; *(prov.)* **le ~ donné à temps excuse un grand présent** lucrul la timp dăruit prețuiește îndoit.

peucédan *(bot.)* chiminul porcului (*Peucedanum Rochelianum).*

peuchère *interj.* v. **pécaïre.**

peuh! *interj.* ei aș! da de unde! vorbă să fie!

peul, peuhl, ~e I. *adj.* referitor la populația Peuls din Africa occidentală. **II.** *s.m. (lingv.)* limbă nigero-congoleză vorbită în Senegal, Guineea, Mali, Camerun etc.

peuplade *s.f.* populație restrânsă, trib, neam, spiță, seminție (într-o societate primitivă).

peuple I. *s.m.* **1.** popor; **le ~ roumain** poporul român; **les traditions d'un ~** tradițiile unui popor; **un homme du ~** un om din popor. **2.** *(înv.)* populație; **le ~ de Paris** populația Parisului. **3.** *(înv.)* mulțime, sumedenie, puzderie. **4.** *(fam.)* lume, oameni; **se moquer du ~** a-și bate joc de lume. **5.** *(bot. înv.)* plop. **6.** *(în expr.)* **le menu, le petit ~** oamenii de rând; *(înv.)* **le petit / le bas ~** oamenii de jos. **II.** *adj. invar.* **1.** popular; **un parler ~** o vorbire populară. **2.** vulgar.

peuplé, ~e *adj.* populat; **un territoire très ~** un teritoriu foarte populat.

peuplement *s.m.* **1.** populare; **~ d'un territoire** populare a unui teritoriu. **2.** *(ecol.)* totalitatea speciilor vegetale și animale ale unui biotop; **le ~ d'une forêt** totalitatea speciilor (vegetale și animale) care trăiesc într-o pădure.

peupler I. *v.t.* **1.** *(despre oameni)* a popula; **des peuplades primitives peuplent ce territoire** triburi primitive populează acest teritoriu. **2.** *(despre floră și faună)* a popula, a ocupa un spațiu; **~ une forêt** a ocupa / a popula o pădure. **3.** *(fig.)* a popula, a umple; **les dieux qui peuplent l'Olympe** zeii care umplu Olimpul. **II.** *v.i.* a se înmulți; **les lièvres peuplent vite** iepurii se înmulțesc repede. **III.** *v.r. (despre țări, locuri)* a se popula; **cette région déserte s'est peuplée assez vite** această regiune pustie s-a populat destul de repede.

peupleraie *s.f.* plantație de plopi; pădure de plopi; plopiș; plopărie.

peuplier *s.m.* **1.** *(bot.)* plop *(Populus)*; **~-blanc** plop-alb *(Populus alba)*; **~-franc** plop-negru *(Populus nigra)*. **2.** *(pop. în expr.)* **en cuir de ~** din lemn; **cahussures en cuir de ~** saboți.

peur *s.f.* **1.** frică, teamă, groază, spaimă; **avoir ~** a-i fi teamă; **de ~ de / que** de teamă să...; **inspirer de la ~** a inspira teamă; **trembler de ~** a tremura de frică; **être mort de ~** a fi mort / a muri de frică; **n'ayez pas ~** nu vă fie teamă. **2.** *(în expr.)* **avoir une ~ bleue** a i se face inima cât un purice; **avoir ~ de son ombre** a se teme și de umbra sa; **prendre ~** a se speria; **avoir plus de ~ que de mal** a se fi speriat degeaba; **faire ~** a speria; **être laid à faire ~** a fi urât ca dracul; a fi urât foc / pocitania pământului; a fi urât ca iadul / ca moartea.

peureusement *adv.* cu / de frică; **se cacher ~** a se ascunde cu / de frică.

peureux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** fricos, temător, sperios; **être ~ comme un lièvre** a fi fricos ca un iepure. **2.** timid; **il est d'un naturel ~** a timid din fire.

peut-être I. *adv.* **1.** poate; **ferez-vous un voyage à Paris cette année? – ~** veți face o călătorie la Paris anul acesta? – poate; **~ bien que oui, ~ bien que non** poate da, poate nu; o fi, n-o fi. **2.** *(în expr.)* **~ que** s-ar putea să. **II.** *s.m. invar.* lucru incert, improbabil; **c'est un grand ~ e** foarte improbabil, e un lucru incert, e un mare semn de întrebare.

peyotl *s.m. (bot.)* specie de cactus mexican care conține mescalină (halucinogen).

pèze *s.m. (arg.)* biștari, bani, lovele; **être au ~** a fi în bani, a fi bogat; **avoir du ~** a avea bani.

pézize *s.f. (bot.)* urechea-babei, specie de ciupercă comestibilă *(Peziza-aurantia)*.

pfennig *s.m. (fin.)* pfenig, monedă divizionară germană.

phacochère *s.m. (zool.)* porcul-cu-negi, specie de mistreț din Africa *(Phacochoerus Africanus)*.

phacomètre *s.m. (fiz.)* instrument pentru determinarea dioptriilor unei lentile.

phaéton *s.m.* **1.** *(înv.)* vizitiu, birjar. **2.** faeton, caleașcă descoperită cu patru roți. **3.** vechi model de automobil cu două sau patru locuri. **4.** *(omit.)* faeton *(Phaeton phoenicurus)*.

phage *s.m. (microb.)* bacteriofag.

phagédénique *adj. (med.)* care roade; **ulcère ~** plagă care roade țesuturile.

phagédénisme *s.m. (med.)* extinderea unei plăgi, a unui ulcer.

phagocytaire *adj. (biol.)* fagocitar.

phagocyte *s.m. (biol.)* fagocit.

phagocyter *v.t. (biol.)* **1.** a distruge prin fagocitoză. **2.** *(fig.)* a absorbi, a distruge; **une grosse société qui phagocyte une petite société** o societate mare care absoarbe una mică.

phagocytose *s.f. (biol.)* fagocitoză.

phalange *s.f.* **1.** *(antichitatea greacă)* falangă, corp de infanterie al armatei grecești. **2.** *(ist.)* falangă, formațiune politică de extremă dreapta în Spania (1933). **3.** *(anat.)* falangă (la deget).

phalanger *s.m. (zool.)* falanger, specie de marsupial din Australia *(Phalanger maculatus)*.

phalangette *s.f. (anat.)* ultima falangă (în care este implantată unghia).

phalangien, ~ne *adj. (anat.)* referitor ia falange, de falange.

phalangine *s.f. (anat.)* falanga mijlocie a degetului.

phalangisation *s.f. (chir.)* operație de reparare a mâinii mutilate.

phalangiste *s.m.* **1.** *(antichitatea greacă)* falangist, soldat al armatei grecești. **2.** partizan al falangei spaniole (în războiul civil).

phalanstère *s.m.* falanster.

phalanstérien, ~ne I. *s.m.f.* partizan al unui falanster. **II.** *adj.* falansterian, referitor la falanster.

phalène *s.f.* sau *m.* *(entom.)* numele unui fluture mare nocturn dăunător.
phalère *s.f.* *(entom.)* specie de fluturi mari din regiunile temperate.
phaiiine *s.f.* substanță otrăvitoare care se găsește în ciuperca albă.
phallique *adj.* *(anat.)* falic, referitor la falus.
phallocentrique *adj.* referitor la falocentrism.
phallocentrisme *s.m.* falocentrism.
phallocrate *s.m.f., adj.* falocrat, adept al falocrației.
phallocratie *s.f.* falocrație, dominația bărbaților asupra femeilor.
phallocratique *adj.* falocratic, referitor la falocrație.
phalloïde *adj.* *(bot.)* ciupercă-albă veninoasă *(Amanita phalloides).*
phallus *s.m.* **1.** *(anat.)* falus. **2.** *(bot.)* ciupercă cu miros respingător.
phanère *s.m.* *(zool.)* producție epidermică protectoare (păr, unghie, pană, gheară, copită).
phanérogame *s.f., adj.* *(bot.)* fanerogamă.
phanérogamie *s.f.* *(bot.)* fanerogamie, parte a botanicii care studiază plantele cu flori.
phantasmagorie *s.f.* v. **fantasmagorie.**
phantasmagorique *adj.* v. **fantasmagorique.**
phantasme *s.m.* v. **fantasme.**
pharamineux, -euse *adj.* v. **faramineux.**
pharaon *s.m.* **1.** *(ist.)* faraon. **2.** numele unui joc de cărți.
pharaonien, ~ne, pharaonique *adj.* faraonic, de faraon; **l'Égypte ~** Egiptul faraonic, al faraonilor.
phare *s.m.* **1.** far; **allumer les ~s** a aprinde farurile. **2.** *(fig.)* far, ghid, călăuză. **3.** *(mar.)* pânzele de la catarge.
pharillon *s.m.* **1.** *(pesc.)* dispozitiv cu flacără pentru atragerea peștilor noaptea. **2.** pescuit cu acest dispozitiv.
pharisaïque *adj.* fariseic, ipocrit, prefăcut, nesincer, fățarnic, perfid, duplicitar.
pharisaïsme *s.m.* **1.** fariseism. **2.** *(fig.)* ipocrizie, prefăcătorie, nesinceritate, fățărnicie, perfidie, duplicitate.
pharisien, ~ne *s.m.f.* **1.** *(ist.)* fariseu. **2.** *(fig.)* ipocrit, prefăcut, fățarnic, perfid.
pharmaceutique *adj.* farmaceutic, de farmacie; **l'industrie ~** industria farmaceutică.
pharmacie *s.f.* **1.** farmacie; știința preparării medicamentelor; **la faculté de ~** facultatea de farmacie. **2.** farmacie, locul unde se prepară, se păstrează sau se vând medicamente. **3.** mic dulap de medicamente (în casă). **4.** trusă de medicamente; **~ de voyage** trusă de medicamente de voiaj.
pharmacien, ~ne *s.m.f.* farmacist.
pharmacodépendance *s.f.* dependență de medicamente.
pharmacodynamie *s.f.* farmacodinamie, studiul efectelor medicamentelor asupra organismului.
pharmacodynamique *adj.* farmacodinamic, referitor la farmacodinamie.
pharmacologie *s.f.* farmacologie.
pharmacologique *adj.* farmacologic, referitor la farmacologie.
pharmacomanie *s.f.* obișnuința de a folosi medicamente în exces.
pharmacopée *s.f.* farmacopee, listă oficială de medicamente.
pharmacothérapie *s.f.* farmacoterapie, folosirea terapeutică a medicamentelor.
pharyngal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.f.* *(despre sunete)* faringal, care se articulează în faringe; **une ~e** o consoană faringală.
pharyngé, ~e *adj.* *(med.)* referitor la faringe; **artère ~e** arteră a faringelui.
pharyngectomie *s.f.* *(chir.)* faringectomie, ablația faringelui.
pharyngien, ~ne *adj.* *(anat.)* faringian, referitor la faringe; localizat în faringe.
pharyngite *s.f.* *(med.)* faringită.
pharyngo-laryngite, pharyngolaryngite *s.f.* *(med.)* faringolaringită.
pharynx *s.m.* *(anat.)* faringe.
phascolome *s.m.* *(zool.)* mic marsupial cu labe scurte din Australia.
phase *s.f.* **1.** *(astron., chim., fiz., el.)* fază. **2.** *(fig.)* fază, etapă, moment, stadiu, punct, treaptă (într-o evoluție); **dans quelle ~ se trouve la construction?** în ce fază se află construcția?
phasemètre *s.m.* *(el.)* fazmetru.
phasianidés *s.m. pl.* familie de galinacee (găini, fazani, prepelițe etc.).
phasme *s.m.* *(entom.)* insectă ortopteră care imită forma ramurii pe care stă.
phasmidés *s.m. pl.* *(entom.)* familie de insecte ortoptere din regiuni tropicale.
phélipée-rameuse (*pl.* **phélipées-rameuses**) *s.f.* *(bot.)* busuioc-sălbatic, lupoaie *(Orobanche ramosa).*
phellandre *s.m.* *(bot.)* mărăraș *(Oenanthe Phellandrium).*
phelloderme *s.m.* *(bot.)* țesut vegetal secundar.
phellogène *adj.* *(despre țesuturi vegetale secundare)* felogen, care produce pluta.
phénakiscope, phénakisticope *s.m.* aparat care precedă cinematograful.
phénanthrène *s.m.* *(chim.)* hidrocarbură ciclică folosită în industria coloranților.
phénate *s.m.* *(chim.)* fenat, fenolat.
1. phénicien, ~ne I. *adj.* *(ist.)* fenician, din Fenicia. **II.** *s.m.* *(lingv.)* limba feniciană.
2. Phénicien, ~ne *s.m.f.* fenician, locuitor din Fenicia.
phénicoptère *s.m.* *(ornit.)* familie de păsări din care face parte flamingo.
phénique *adj.* *(chim.)* fenic; **acide ~** acid fenic, fenol.
phéniqué, ~e *adj.* *(chim.)* fenicat, care conține acid fenic.
phénix *s.m.* **1.** *(mit.)* pasărea fenix. **2.** *(fig.)* persoană excepțională. **3.** *(bot.)* specie de palmier ornamental. **4.** *(zool.)* specie de cocoș domestic din Japonia.
phénobarbital *s.m.* *(farm.)* fenobarbital.
phénol *s.m.* *(chim.)* fenol.
phénolate *s.m.* *(chim.)* fenolat, sare a acidului fenic.
phénologie *s.f.* *(biol.)* fenologie, studiul influenței climei asupra florei și faunei.

phénoménal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** fenomenal, uluitor, prodigios, fabulos, fantastic, neînchipuit, nemaiîntâlnit; **une chance ~e** un noroc fenomenal. **2.** *(fil.)* fenomenal, care aparține fenomenelor, de natura fenomenelor.
phénoménalement *adv.* (în mod) fenomenal, (în mod) uimitor, fabulos, prodigios.
phénoménalisme *s.m. (fil.)* fenomenalism.
phénoménalité *s.f. (fil.)* fenomenalitate.
phénomène *s.m.* **1.** *(fil.)* fenomen. **2.** fenomen, fapt natural, manifestare; **~ économique** fenomen economic; **~ météorologique** fenomen meteorologic. **3.** fapt, eveniment anormal. **4.** *(fam.)* persoană originală, trăsnită, aiurită, fantezistă; **quel ~!** ce trăsnit!
phénoménique *adj.* referitor la fenomen.
phénoménisme *s.m. (fil.)* fenomenism.
phénoméniste *s.m.f. (fil.)* fenomenist, adept al fenomenismului.
phénoménologie *s.f.* **1.** *(fil.)* descrierea fenomenelor. **2.** studiul fenomenelor conștiinței prin prisma conținutului lor.
phénoménologique *adj. (fil.)* fenomenologic.
phénoménologue *s.m.f. (fil.)* (filozof) fenomenolog.
phénoplaste *s.m. (chim.)* fenoplastă, masă plastică produsă pe bază de fenol.
phénotype *s.m. (biol.)* fenotip, ansamblu de caractere individuale.
phénotypique *adj. (biol.)* fenotipic, referitor la fenotip.
phénylalanine *s.f. (biochim.)* aminoacid precursor al tirozinei.
phénylbutazone *s.f. (farm.)* fenilbutazonă, medicament antiinflamator.
phényle *s.m. (chim.)* fenil.
phéophycées *s.f. pl. (bot.)* ordin de alge brune.
phéromone *s.f. (entom.)* feromon, hormon de semnalizare la insectele sociale.
philante *s.m. (entom.)* viespea-de-groapă *(Vespa).*
philanthrope *s.m.* filantrop.
philantropie *s.f.* filantropie.
philantropique *adj.* filantropic.
philatélie *s.f.* filatelie.
philatélique *s.f.* filatelic.
philatéliste *s.m.f.* filateiist.
philharmonie *s.f.* **1.** *(înv.)* dragoste de muzică. **2.** societate muzicală locală.
philharmonique *adj.* **1.** *(înv.)* care iubește muzica. **2.** filarmonic; **orchestre ~** orchestră filarmonică, simfonică.
philhellène *s.m.f., adj.* **1.** *(ist.)* partizan al independenței Greciei. **2.** prieten al Greciei, filoelen.
philhellénisme *s.m. (ist.)* sprijin pentru lupta de independență a Greciei.
philibeg, filibeg *s.m.* fustă scoțiană.
philippine *s.f.* nume de joc cu două jumătăți de migdală.
philippique *s.f.* filipică, discurs violent cu caracter acuzator.
philistin, ~e *adj., s.m. (rar la fem.) (fam.)* filistin, înapoiat, retrograd.
philistinisme *s.m.* filistinism, caracter al filistinului.
philodendron *s.m. (bot.)* filodendron, arbust decorativ din America centrală.
philologie *s.f.* filologie; **~ romane** filologie romanică.
philologique *adj.* filologic; **études ~s** studii filologice, de filologie.
philologiquement *adv.* din punct de vedere filologic.
philologue *s.m.f.* filolog, specialist în filologie.
philonotis-des-fontaines *s.m. invar. (bot.)* ața-apei *(Philonotis fontana).*
philosophale *adj. f. (în expr.)* **pierre ~ 1.** piatră filozofală, substanță presupusă a transforma metalele în aur. **2.** *(fig.)* lucru imposibil de găsit.
philosophe I. *s.m.f.* **1.** filozof; persoană care studiază filozofia. **2.** *(în antichitate)* gânditor, persoană care studia natura. **3.** *(fig.)* persoană care suportă senin încercările vieții, filozof. **II.** *adj.* înțelept, tolerant; **être ~** a fi înțelept, tolerant, filozof.
philosopher *v.i.* **1.** a filozofa, a raționa, a argumenta. **2.** *(fam.)* a filozofa, a discuta la nesfârșit.
philosophie *s.f.* **1.** filozofie, studiul principiilor unei științe / arte; **~ de l'histoire** filozofia istoriei. **2.** doctrină filozofică; **la ~ de Heidegger** doctrina filozofică a lui Heidegger. **3.** *(fig.)* filozofie, înțelepciune, toleranță; **il reçoit les coups du sort avec ~** primește loviturile soartei cu filozofie. **4.** curs de filozofie.
philosophique *adj.* **1.** filozofic; **études ~s** studii filozofice, de filozofie; **conception ~** concepție filozofică. **2.** înțelept, tolerant; **attitude ~ devant la vie** atitudine înțeleaptă în fața vieții.
philosophiquement *adv.* **1.** din punct de vedere filozofic. **2.** în mod filozofic, cu înțelepciune; **accepter ~ les épreuves de la vie** a accepta filozofic / cu seninătate încercările vieții.
philotechnique *adj. (înv. în expr.)* **société ~** societate de popularizare a artei.
philtre *s.m.* filtru, băutură magică.
phimosis *s.m. (med.)* fimoză.
phlébite *s.f. (med.)* flebită.
phlébographie *s.f. (med.)* flebografie, radiografia venelor.
phlébologie *s.f. (med.)* flebologie, studiul bolilor sistemului venos.
phléborragie *s.f. (med.)* fleboragie, hemoragie venoasă.
phlébotome *s.m.* **1.** *(chir.)* lanțetă. **2.** *(entom.)* specie de țânțar din regiunile tropicale, țânțarul-de-papataci *(Phlebotomus papatasi).*
phlébotomie *s.f. (med.)* flebotomie, secționare a unei vene pentru a lua sânge.
phlegmasie *s.f. (med.)* flegmazie, inflamație internă.
phlegmatique *adj.* v. **flegmatique.**
phlegme *s.m.* v. **flegme.**
phlegmon *s.m. (med.)* flegmon.
phlegmoneux, -euse *adj. (med.)* **1.** de natura flegmonului, specific flegmonului. **2.** privitor la flegmon.
phléole-des-Alpes (*pl.* **phléoles-des-Alpes**) *s.f. (bot.)* iarba-iepurelui *(Phleum alpinum).*
phlogisticien, ~ne *s.m.f.* adept al teoriei flogisticii.

phlogistique *s.m. (înv.)* flogistic, substanță imaginată de alchimiști pentru a explica arderea.
phlogose *s.f. (med.)* v. **phlegmasie.**
phlox-paniculé *s.m. (bot.)* brumărele *(Phlox paniculata).*
phlyctène *s.f. (med.)* flictenă, bășicuță cu lichid la suprafața pielii (în arsuri).
phobie *s.f. (psihiatr.)* **1.** fobie, frică bolnăvicioasă. **2.** aversiune instinctivă, oroare.
phobique I. *adj.* fobic, referitor la fobie; **forme ~ d'une névrose** forma fobică a unei nevroze. **II.** *s.m.f.* persoană care are fobii.
1. phocéen, ~ne *(ist.)* din Foceea (Marsilia).
2. Phocéen, ~ne *s.m.f. (ist.)* locuitor din Foceea (Marsilia).
phocène *s.f. (zool.)* delfinul-brun *(Phocaena phocaena).*
1. phocidien, ~ne *adj. (ist.)* referitor la Focida, din Focida.
2. Phocidien, ~ne *s.m.f. (ist.)* locuitor din Focida.
phocomèle *adj., s.m.f. (med.)* bolnav de focomelie.
phocomélie *s.f. (med.)* focomelie, anomalie congenitală constând în atașarea labelor, mâinilor și picioarelor direct la trunchi.
phœnicoptéridés *s.m. pl. (zool.)* familie de păsări anseriforme, căreia îi aparține flamingo.
phœnix *s.m. (bot.)* **1.** specie de palmier pitic de apartament. **2.** curmal *(Phoenix dactylifera).*
pholade *s.f. (zool.)* specie de scoică comestibilă.
pholidotes *s.m. pl. (zool.)* familia pinguinilor.
pholiote *s.f. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă.
pholque *s.m. (entom.)* păianjen comun.
phonateur, -trice, phonatoire *adj. (fiziol., lingv.)* (organ, aparat) fonator care produce sunetele vorbirii.
phonation *s.f. (fiziol., lingv.)* fonațiune, ansamblul fenomenelor care produc vocea.
phonatoire *adj.* v. **phonateur.**
phone *s.m. (fiz.)* fon.
phonématique *s.f., adj. (lingv.)* fonematic, fonologic; fonematică, fonologic.
phonème *s.m. (lingv.)* fonem.
phonémique *adj. (lingv.)* fonemic, referitor la fonem.
phonéticien, ~ne *s.m.f.* fonetician, lingvist specialist în fonetică.
phonétique I. *adj.* fonetic; **alphabet ~ international** alfabet fonetic internațional. **II.** *s.f.* fonetică, studiul sunetelor (unei limbi); **~ historique** fonetică istorică.
phonétiquement *adv.* din punct de vedere fonetic.
phoniatre *s.m.f.* (medic) foniatru, specialist în foniatrie.
phoniatrie *s.f. (med.)* foniatrie, ramură a medicinei care studiază tulburările vocii.
phonie *s.f. (fam. abrev. de la* **téléphonie, radiophonie)** fonie, calitate a sunetelor limbii.
phonique *adj.* fonic, sonor; referitor la sunete, la voce.
phono *s.m. (fam.)* fonograf.
phonocardiographie *s.f. (med.)* fonocardiografie.
phonogénie *s.f.* fonogenie, aptitudinea unei voci de a fi înregistrată.
phonogénique *adj. (despre voce)* fonogenic, apt de a fi înregistrat.
phonogramme *s.m.* **1.** fonogramă. **2.** mesaj telefonic înregistrat automat.
phonographe *s.m. (fiz.)* fonograf.
phonographique *adj. (fiz.)* fonografic; referitor la fonograf.
phonolite, phonolithe *s.m. (mineral.)* rocă vulcanică acidă, sonoră la percuție.
phonolitique, phonolithique *adj. (mineral.)* fonolitic, alcătuit din fonolit.
phonologie *s.f. (lingv.)* fonologie, studiul fonemelor.
phonologue *s.m.f. (lingv.)* fonolog, specialist în fonologie.
phonométrie *s.f. (fiz.)* fonometrie, măsurare a intensității sunetelor.
phonothèque *s.f.* fonotecă, loc unde se păstrează documente sonore (discuri, benzi magnetice etc.).
phoque *s.m.* **1.** *(zool.)* focă *(Phoca vitulina).* **2.** *(arg. în expr.)* **les avoir à la ~** a nu-i plăcea munca.
phormion, phormium *s.m. (bot.)* specie de in din Noua-Zeelandă *(Phormiun tenax).*
phosgène *s.m. (chim.)* fosgen.
phosphatage *s.m. (agr.)* fosfatare.
phosphate *s.m. (chim.)* fosfat.
phosphaté, ~e *adj.* fosfatat, care conține fosfat.
phosphater *v.t. (agr.)* a fosfata, a fertiliza cu fosfați.
phosphaturie *s.f. (med.)* fosfaturie, eliminarea fosfaților prin urină.
phosphène *s.m. (fiziol.)* fosfenă.
phosphine *s.f. (chim.)* compus organic derivat din hidrogen sulfurat.
phosphite *s.m. (chim.)* fosfit.
phosphocalcique *adj. (med.)* referitor la fosfor și calciu.
phospholipide *s.m. (biochim.)* lipidă fosforată.
phosphore *s.m. (chim.)* fosfor.
phosphoré, ~e *adj.* fosforat, care conține fosfor.
phosphorer *v.i. (fam.)* **1.** a munci intelectual. **2.** a reflecta.
phosphorescence *s.f.* fosforescență.
phosphorescent, ~e *adj.* fosforescent; **les chats ont des yeux ~s** pisicile au ochi fosforescenți.
phosphoreux, -euse *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid fosforos; **anhydride ~** anhidridă fosforoasă.
phosphorique *adj. (chim.)* fosforic; **acide ~** acid fosforic.
phosphorisation *s.f. (med.)* formare de fosfat de calciu în organismul animal.
phosphorisme *s.m. (med.)* intoxicare cu fosfor alb.
phosphorite *s.m. (chim.)* fosforit.
phosphure *s.m. (chim.)* fosfură.
phot *s.m. (fiz.)* fot, unitate de iluminare.
photo *s.f. (fam.)* fotografie.
photobiologie *s.f.* fotobiologie, studiul acțiunii luminii asupra organismelor vii.
photocalque *s.m.* fotocalc; fotocopie.
photocellule *s.f.* v. **photo-électrique (cellule).**
photochimie *s.f.* fotochimie.
photochimique *adj. (chim.)* fotochimic, referitor la reacțiile chimice ale luminii.
photochromique, photochrome *adj.* fotocrom, fotocromatic.

photochromisme *s.m.* *(chim.)* fotocromism.
photocomposeuse *s.m.* *(tehn.)* mașină folosită la fotocompoziție.
photocomposition *s.f.* fotocompoziție, compoziție fotografică a unui text.
photoconducteur, -trice *adj.* *(fiz.)* *(despre corpuri, substanțe)* fotoconductor.
photoconduction *s.f.* *(fiz.)* fotoconducție, fotoconductibilitate.
photocopie *s.f.* fotocopie, copie fotografică a unui document.
photocopier *v.t.* a fotocopia, a realiza o copie fotografică a unui document.
photocopieur *s.m.*, **photocopieuse** *s.f.* mașină de fotocopiat.
photodermatose *s.f.* *(vet.)* fotodermatoză, boală de piele provocată de expunerea pielii la razele solare.
photo-élasticité, photoélasticité *s.f.* *(fiz.)* fotoelasticitate.
photo-électricité, photoélectricité *s.f.* *(fiz.)* fotoelectricitate.
photo-électrique, photoélectrique *adj.* *(fiz.)* fotoelectric; **cellule** ~ celulă fotoelectrică.
photoémetteur, -trice, photoémissif, -ive *adj.* *(fiz.)* care emite electroni sub acțiunea luminii.
photoémission *s.f.* *(fiz.)* fotoemisie, emisie de electroni sub acțiunea luminii.
photo-finish, photofinish *s.f.* *(angl.)* fotofiniș, aparat care înregistrează automat ordinea sosirii concurenților într-o probă sportivă.
photogène *adj.* *(fiz.)* *(înv.)* fotogen, producător de lumină.
photogénie *s.f.* *(fiz.)* **1.** producere de lumină. **2.** calitatea de a fi fotogenic.
photogénique *adj.* **1.** care dă imagini fotografice de calitate. **2.** fotogenic.
photoglyptie *s.f.* *(fiz.)* gravură cu ajutorul luminii.
photogramme *s.m.* fotogramă.
photogrammétrie *s.f.* fotogrametrie.
photogrammétrique *adj.* fotogrametric.
photographe *s.m.f.* fotograf.
photographie *s.f.* fotografie.
photographié, ~e *adj.* *(fam.)* reperat; notat.
photographier *v.t.* **1.** a fotografia. **2.** *(fig.)* a descrie / a înregistra cu precizie, cu minuțiozitate; ~ **ies événements** a descrie evenimentele cu precizie.
photographique *adj.* fotografic.
photographiquement *adv.* **1.** prin mijloace fotografice. **2.** *(fig.)* în amănunt, cu precizie.
photograveur *s.m.* *(poligr.)* fotogravor.
photogravure *s.f.* *(poligr.)* fotogravură.
photo-interprétation *s.f.* analiza fotografiilor aeriene în vederea întocmirii unei hărți.
photolithographie *s.f.* fotolitografie.
photoluminescemce *s.f.* *(fiz.)* fotoluminiscență.
photolyse *s.f.* fotoliză, descompunere chimică a unor substanțe sub acțiunea luminii.
photomacrographie *s.f.* macrofotografie.
photomaton *s.m.* aparat de fotografiat automat.
photomécanique *adj.* *(despre procedee de imprimare)* fotomecanic.
photomètre *s.m.* *(fiz.)* fotometru, aparat de măsurat intensitatea luminii.
photométrie *s.f.* *(fiz.)* fotometrie, măsurarea intensității luminii.
photométrique *adj.* fotometric, referitor la fotometrie; **procédé** ~ procedeu fotometric.
photomicrographie *s.f.* microfotografie.
photomontage *s.m.* fotomontaj.
photon *s.m.* *(fiz.)* foton.
photonique *adj.* *(fiz.)* fotonic, de foton.
photopériode *s.f.* durata zilei considerată în efectele ei biologice.
photopériodisme *s.m.* *(bot.)* reacția unei plante la succesiunea de lumină și întuneric.
photophobie *s.f.* fotofobie, repulsie față de lumină.
photophore I. *s.m.* **1.** lampă cu reflector; ~ **de mineur** lampă de miner. **2.** sfeșnic de cristal. **II.** *adj.* *(biol. în expr.)* **organe** ~ organ luminiscent la unele viețăți (licuriciul).
photopile *s.f.* *(el.)* fotopilă, generator de curent sub acțiunea luminii.
photorécepteur, -trice I. *s.m.* fotoreceptor, celulă cu pigmenți fotosensibili. **II.** *adj.* fotoreceptor; **cellule ~trice** celulă fotoreceptoare.
photoreportage *s.m.* fotoreportaj, reportaj constituit dintr-o succesiune de fotografii.
photorésistant, ~e *adj.* fotoconductor.
photo-robot *s.m.* fotografie-robot, reconstituită după mărturii și care ajută la urmărirea unei persoane.
photoroman *s.m.* roman popular constituit din fotografii cu legendă.
photosculpture *s.f.* fotosculptură.
photosensible *adj.* fotosensibil.
photosphère *s.f.* *(astron.)* fotosferă.
photostat *s.m.* reproducere prin fotocopie.
photostoppeur, -euse *s.m.f.* persoană care fotografiază trecătorii și le vinde apoi fotografia.
photosynthèse *s.f.* *(biol.)* fotosinteză.
photosynthétique *adj.* fotosintetic, referitor la fotosinteză.
phototactisme *s.m.* *(biol.)* fototactism.
photothèque *s.f.* fototecă, colecție de fotografii sau fotograme.
photothérapie *s.f.* *(med.)* fototerapie.
photothérapique *adj.* *(med.)* fototerapic, referitor la fototerapie.
phototropisme *s.m.* fototropism.
phototype *s.m.* *(poligr.)* fototip.
phototypie *s.f.* *(poligr.)* fototipie.
photovoltaïque *adj.* fotovoltaic; **effet** ~ efect fotovoltaic.
phragmite *s.m.* **1.** *(bot.)* varietate de trestie *(Phragmites communis)*. **2.** *(ornit.)* pitulice-de-trestii *(Acrocephalus phragminis)*.
phrase *s.f.* **1.** frază; ~ **incorrecte** frază incorectă. **2.** *(muz.)* frază muzicală. **2.** *(în expr.)* **faire des ~s** a vorbi afectat, prețios, emfatic; **sans ~s a.** fără comentarii; **b.** direct, pe șleau.
phrasé, ~e *adj.* *(muz.)* frazat, scos în evidență.
phraséologie *s.f.* **1.** fel de a construi o frază specific unei limbi, unui scriitor. **2.** *(peior.)* frazeologie, vorbărie, pălăvrăgeală, trăncăneală.

phraséologique *adj.* **1.** *(lingv.)* frazeologic, referitor la frazeologie **(1)**. **2.** referitor la frazeologie **(2)**; **style** ~ stil plin de vorbărie goală, fără conținut.
phraser I. *v.i. (înv.)* a declama, a vorbi afectat. **II.** *v.t. (muz.)* a fraza, a scoate în evidență ritmul frazei muzicale, a sublinia ideile muzicale.
phraserie *s.f.* v. **phraséologie.**
phraseur, -euse *s.m.f. (ir.)* persoană care vorbește / scrie afectat, prețios.
phrasicoter *v.i. (pop.)* a vorbi aiurea.
phrastique *adj.* referitor la frază.
phratrie *s.f.* **1.** *(în antichitatea greacă)* fratrie, subdiviziune a triburilor grecești. **2.** *(etnol.)* grup de clanuri în sânul unui trib.
phréatique *adj. (geol. în expr.)* **nappe** ~ pânză freatică.
phrénique *adj., s.m. (anat.)* frenic, referitor la diafragmă; **nerf** ~ nerv frenic.
phrénite *s.f. (med.)* inflamație a diafragmei.
phrénologie *s.f. (înv.)* frenologie, studiul caracterului, al facultăților psihice după forma craniului.
phrénologique *adj. (înv.)* frenologic, referitor la frenologie.
phrygane *s.f. (entom.)* frigană, tricopteră *(Phryganea grandis).*
1. phrygien, ~ne *adj.* frigian, din Frigia; **bonnet** ~ bonetă frigiană, purtată de revoluționarii din 1789.
2. Phrygien, ~ne frigian, locuitor din Frigia.
phtaléine *s.f. (chim.)* ftaleină.
phtalique *adj. (chim.)* ftalic; **acide** ~ acid ftalic.
phtiriasis, phtiriase *s.f. (med.)* pitiriază, pitiriazis.
phtisie *s.f. (med.)* ftizie, tuberculoză, oftică.
phtisiologie *s.f. (med.)* ftiziologie.
phtisiologue *s.m.f. (med.)* medic ftiziolog, specialist în tuberculoză.
phtisique *adj., s.m.f.* ftizic, bolnav de tuberculoză, tuberculos, ofticos.
phycologie *s.f. (bot.)* studiul algelor.
phycomycètes *s.m. pl. (bot.)* ficomicete, familie de ciuperci saprofite.
phylactère *s.m.* **1.** *(înv.)* talisman, amuletă. **2.** filacteră, pergament cu versete din Biblie pe care evreii le purtau pe braț și pe frunte la slujbe. **3.** inscripție în formă de banderolă (pe monumente).
phylarque *s.m. (în antichitatea greacă)* șef de trib.
phylaxie *s.f. (biol.)* capacitatea organismului de a se apăra împotriva infecțiilor.
phylétique *adj. (biol.)* referitor la modul de formare a speciilor.
phyllade *s.m. (petr.)* rocă metamorfică care se desface ușor în foi.
phyllie *s.f. (entom.)* insectă din Malaezia asemănătoare cu frunza.
phyllophage *adj., s.m.f.* care se hrănește cu frunze (se spune mai ales despre insecte).
phyllopodes *s.m. pl. (zool.)* familie de crustacee.
phylloxéra, phylloxera *s.m. (entom.)* filoxeră *(Dactylosphaera vitifolii și Phylloxera vastatrix).*
phylloxéré, ~e *adj.* atins de filoxeră.
phylloxérien, ~ne, phylioxérique *adj.* propriu filoxerei; produs de filoxeră; **ravages ~s** ravagii produse de filoxeră.
phylogenèse, phylogénèse, phylogénie *s.f. (biol.)* filogenie, filogeneză.
phylogénique, phylogénétique *adj. (biol.)* filogenic.
phylum *s.m. (biol.)* serie de forme de viață derivând unele din altele.
physalie *s.f. (zool.)* meduză mare din mările calde.
physalis *s.m. (bot.)* păpălău *(Physali Alkekengi).*
physalite *s.f. (mineral.)* varietate de topaz.
physe *s.f. (zool.)* specie de moluscă de apă dulce *(Physa fontinalis).*
physicalisme *s.m. (fil.)* fizicalism.
physicien, ~ne *s.m.f.* fizician.
physico-chimie *s.f.* fizico-chimie.
physico-chimique *adj.* fizico-chimic.
physico-mathématique I. *adj.* fizico-matematic. **II.** *s.f.* fizică matematică.
physico-théologique *adj.* fizico-teologic.
physiocrate *s.m. (ist., ec.)* fiziocrat.
physiocratie *s.f. (ist., ec.)* fiziocrație, doctrină economică din sec. XVIII.
physiocratique *adj. (ist., ec.)* fiziocratic.
physiognomonie *s.f. (înv.)* fiziognomonie, arta cunoașterii caracterului oamenilor după fizionomie.
physiognomonique *adj. (înv.)* referitor la fiziognomonie.
physiognomoniste *s.m.f. (înv.)* persoană care practică fiziognomonia.
physiologie *s.f.* **1.** fiziologie. **2.** *(ist. lit.)* operă literară care descrie obiectiv realitatea umană (la modă la începutul sec. XIX).
physiologique *adj.* fiziologic, referitor la fiziologie.
physiologiquement *adv.* din punct de vedere fiziologic.
physiologiste *s.m.f.* fiziolog, specialist în fiziologie.
physionomie *s.f.* **1.** fizionomie, chip, aspect, expresie, aer, față, înfățișare, mină. **2.** *(fig.)* aspect specific; **la ~ culturelle d'un pays** aspectul cultural al unei țări.
physionomique *adj.* fizionomic, referitor la fizionomie.
physionomiste *s.m.f.* **1.** *(înv.)* persoană care ghicește caracterul după fizionomie. **2.** persoană care reține fizionomiile.
physiopathologie *s.f. (med.)* fiziopatologie, fiziologie patologică.
physiothérapie *s.f. (med.)* fizioterapie.
1. physique *s.f.* fizică; ~ **nucléaire** fizică nucleară.
2. physique I. *adj.* fizic; **aspect** ~ aspect fizic; **géographie** ~ geografie fizică. **II.** *s.m.* **1.** fizic, constituția corpului; **le ~ et le moral** fizicul și moralul. **2.** înfățișare, fizic; **avoir un ~** agréable a avea un fizic plăcut.
physiquement *adv.* din punct de vedere fizic, al corpului.
physostigma *s.m. (bot.)* plantă leguminoasă exotică otrăvitoare.
physostomes *s.m. pl. (iht.)* grup de pești osoși.
phytéléphas *s.m. (bot.)* specie de palmier din America tropicală ale cărui fructe sunt folosite în industrie ca fildeș vegetal *(Phytelephas macrocarpa).*
phythormone, phytohormone *s.f. (biol.)* fitohormon, hormon vegetal.

phytoblologie *s.f.* fitobiologie, biologia plantelor.
phytochimie *s.f.* fitochimie.
phytocénose *s.f.* fitocenoză, grup de plante care trăiesc în același spațiu și sunt supuse acelorași condiții de mediu.
phytoclimogramme *s.m.* grafic reprezentând condițiile optime pentru dezvoltarea unei plante.
phyto-écologie *s.f.* studiul mediului îm relația sa cu vegetația.
phytogène *adj. (geol. depsre roci)* fitogen, de origine vegetală.
phytogéographie *s.f.* fitogeografie, studiul răspândirii plantelor pe glob.
phytogéographique *adj.* fitogeografic, de fitogeografie; **études ~s** studii fitogeografice.
phytographe *s.m.f.* fitograf, autor al unei fitografii.
phytographie *s.f. (bot.)* fitografie, descrierea plantelor.
phytohormone *s.f.* v. **phythormone.**
phytolithe *s.m. (înv.)* fosilă vegetală.
phytologie *s.m. (rar)* fitologie, botanică.
phytoparasite *s.m. (bot.)* fitoparazit, parazit al unei plante.
phytopathologie *s.f.* fitopatologie, patologie vegetală.
phytophage *adj. (zool.)* fitofag, care se hrănește cu plante, ierbivor.
phytopharmacie *s.f.* fitofarmacie, studiul produselor antiparazitare care combat bolile plantelor.
phytophthora *s.m. (biol.)* mana-cartofilor *(Phytophthora infestans).*
phytoplancton *s.m. (biol.)* fitoplancton, plancton vegetal.
phytopte *s.m. (entom.)* insectă parazită a viței-de-vie.
phytosanitaire *adj.* fitosanitar, referitor la sănătatea plantelor.
phytosociologie *s.f.* fitosociologie, studiul asociațiilor vegetale.
phytothérapie *s.f. (med.)* fitoterapie, terapie cu ajutorul plantelor.
phytothérapique *adj.* fitoterapic, referitor la fitoterapie.
phytothérapeute *s.m.f.* fitoterapeut, specialist în fitoterapie.
phytotomie *s.f.* fitotomie, anatomie vegetală.
phytotron *s.m. (bot.)* fitotron, instalație specială pentru cultivare experimentală a plantelor.
phytozoaire *s.m. (zool.)* fitozoar, zoofit.
piaculaire *adj. (în antichitatea romană)* expiatoriu; **souffrance ~** suferință expiatorie.
piaf *s.m.* **1.** *(pop.)* vrabie *(Passer domesticus);* **crâne de ~** cap de păsărică. **2.** *(arg.)* polițist. **3.** *(arg.)* martor care apare în ultima clipă.
piaffant, ~e *adj.* care tropăie, care freamătă; **enfant ~ d'impatience** copil care trepidează de nerăbdare.
piaffement *s.m.* **1.** tropăit (al calului). **2.** *(fig.)* trepidație, freamăt, fremătare.
piaffer *v.i.* **1.** *(despre cai)* a tropăi cu picioarele din față. **2.** *(fig.)* a trepida, a fremăta; **~ d'impatience** a trepida de nerăbdare. **3.** *(înv.)* a-și etala toaletele cu aroganță.
piaffeur, -euse *adj.* (cal) care tropăie cu picioarele din față.
piaillard, ~e *s.m.f., adj.* v. **piailleur.**
piaillement *s.m.* **1.** piuit de păsărele. **2.** *(fig.)* scâncet de copil.
piailler *v.i.* **1.** a piui. **2.** *(fam.)* a scânci, a țipa; a bombăni; a se văicări.
piaillerie *s.f.* v. **piaillement.**
piailleur, -euse *adj., s.m.f. (fam.)* (persoană) care scâncește, care țipă.
pian *s.m. (med.)* boală de piele contagioasă din regiunile tropicale.
piane-piane *adv. (pop.)* încetișor, încet, ușor, ușurel, domol.
pianissimo *adv. (muz.)* pianissimo.
pianiste *s.m.f.* **1.** pianist. **2.** *(în expr.)* **ne tirez pas sur le ~** fiți indulgenți.
pianistique *adj.* pianistic; pentru pian; **technique ~** tehnică pianistică.
1. piano *(pl.* **~s)** *s.m.* **1.** pian; **~ à queue** pian cu coadă; **~ demi-queue** pian semi-coadă. **2.** *(arg.)* dantură, dinți. **3.** *(arg.)* tejghea de cafenea. **4.** *(arg.)* masa pe care se iau amprentele digitale. **5.** *(în exp.) (arg.)* **passer au ~** a-și lăsa amprentele digitale la poliție; *(arg.)* **~ à bretelles** acordeon; *(arg.)* **~ du pauvre** hașiș.
2. piano I. *adv.* **1.** *(muz.)* piano, încet. **2.** *(fam.)* încet; **vas-y ~!** ia-o încet!. **II.** *s.m. (muz.)* fragment muzical cântat încet.
pianoforte *s.m.* pian de la sfârșitul sec. XVIII – începutul sec. XIX.
pianotage *s.m.* **1.** *(fam.)* zdrăngănit, zdrăngăneală. **2.** *(fam.)* lovire cu degetele (pe masă etc.) (de plictiseală, de așteptare).
pianoter *v.i.* **1.** *(fam.)* a zdrăngăni (la pian). **2.** *(fam.)* a lovi distrat (într-o masă etc.), imitând cântatul la pian. **3.** *(arg.)* a i se lua amprentele digitale.
pia-pia *s.m. (arg.)* pălăvrăgeală, trăncăneală, sporovăială.
piassava *s.m. (bot.)* palmier din America de Sud din fibrele căruia se confecționează perii, mături, rogojini.
piastre *s.m.* **1.** *s.f. (ec., fin.)* piastru. **2.** *(pop. în Québec-Canada)* dolar.
piat *s.m. (ornit.)* pui de coțofană.
piaule *s.f. (arg.)* cameră, locuință.
piaulement *s.m.* **1.** piuit. **2.** scâncet, scânceală, smiorcăială.
piauler *v.i.* **1.** a piui. **2.** a scânci. **3.** *(arg. mar.)* a bate vântul tare; **ça piaule** bate vântul tare.
piballe, pibale *s.f. (iht.)* larvă de anghilă.
pible *loc. adv. (mar.)* **à ~** (catarg) dintr-o singură bucată.
pibloque *s.m.f. (arg.)* portar de imobil.
pibouic *s.m. (arg.)* clarinet.
piboulade *s.f. (bot.)* ghebe *(Armillaria melea).*
pibrock *s.m. (muz.)* cimpoi scoțian.
1. pic *s.m. (ornit.)* ciocănitoare, ghionoaie *(Picus).*
2. pic *s.m.* **1.** târnăcop. **2.** *(constr.)* șpiț. **3.** pisc, vârf de munte, culme. **4.** *(mar.)* pic, vergă. **5.** *(în expr.)* **à ~ a.** perpendicular; vertical; **b.** la momentul potrivit; **tomber à ~** a veni la timp; a pica la țanc; **couler à ~** a se duce la fund; a se îneca.

pica *s.m.* **1.** *(med.)* apetit pentru substanțe necomestibile. **2.** unitate de măsură tipografică.
picador *s.m.* picador.
picage *s.m.* *(vet.)* boală a găinilor subalimentate care le împinge să le jumulească pe celelalte.
picaillon *s.m.* **1.** *(ist. înv.)* monedă divizionară din Piemont. **2.** *(pop. la pl.)* bani, biștari, sunători; **avoir des ~s** a avea biștari / gologani / lovele, a fi bogat.
1. picard, ~e I. *adj.* din Picardia. **II.** *s.m.* *(lingv.)* dialect vorbit în Picardia.
2. Picard, ~e *s.m.f.* locuitor din Picardia.
picardan(t) *s.m.* varietate de vin muscat tămâios din Languedoc.
picarei *s.m.* *(iht.)* specie de pește din Mediterana.
picaresque *adj.* *(lit.)* picaresc, care aparține lumii interlope.
picaro *s.m.* *(span.)* **1.** intrigant. **2.** aventurier *(în tradiția literară spaniolă)*. **3.** escroc, haimana; găinar.
picassure *s.f.* *(tehn.)* pată pe unele faianțe.
picaut *s.m.* *(în Normandia)* curcan tânăr.
piccolo, picolo *s.m.* *(ital.)* **1.** vin obișnuit. **2.** fluieraș.
pichenette *s.f.* *(fam.)* bobârnac.
pichet *s.m.* urcior.
picholin *s.m.* *(bot.)* varietate de măslin.
picholine *s.f.* măslină verde preparată ca aperitiv.
piciformes *s.m. pl.* *(ornit.)* familie de păsări căreia îi aparține ciocănitoarea.
pickles *s.m. pl.* murături în oțet.
pickpocket *s.m.* hoț de buzunare.
pick-up *s.m.* **1.** picup. **2.** vehicul descoperit. **3.** dispozitiv montat pe o mașină agricolă care permite strângerea fânului.
picole *s.f.* *(pop.)* **1.** beție. **2.** băutură.
picoler *v.i.* *(pop.)* a trage la măsea.
picoleur, -euse *adj., s.m.f.* *(pop.)* bețiv, bețivan.
picolo *s.m.* v. **piccolo.**
picorée *s.f.* *(fam.)* ciordeală, ciupeală.
picorer *v.i., v.t.* **1.** a ciuguli. **2.** *(fig.)* a ciuguli, a culege idei de ici, de colo.
pico *s.m.* **1.** ieșitură în lemn. **2.** ciocan ascuțit folosit în carierele de piatră. **3.** plasă de prins pești plați. **4.** colț de dantelă.
picotage *s.m.* **1.** ciugulit. **2.** înțepătură repetată cu un ac. **3.** lovitură cu ciocanul într-o carieră de piatră.
picote *s.f.* **1.** *(înv.)* țesătură grosolană (sec. XVII). **2.** *(înv.)* variolă.
picoté, ~e *adj.* pătat, marcat cu înțepături, semne; **visage ~ de petite vérole** chip cu urme de vărsat de vânt.
picotement *s.m.* (senzație de) furnicătură; înțepătură; **avoir des ~s dans les jambes** a simți furnicături în picioare.
picoter *v.t.* **1.** a furnica, a pișca, a înțepa; **la fumée picote les yeux** fumul piscă ochii. **2.** *(despre păsări)* a ciuguli.
picoterie *s.f.* v. **picotement.**
picotin *s.m.* mertic, tain de ovăz.
picpoul, picpoule, piquepouille *s.m.* nume de vin din Languedoc.
picouse *s.f.* *(arg.)* injecție (cu drog).
picouser *v.t.* *(arg.)* a face o injecție (cu drog).
picrate *s.m.* **1.** *(chim.)* picrat. **2.** *(pop.)* poșircă, vin roșu prost.
picrater *v.r.* *(pop.)* a se îmbăta.
picride *s.f.*, **picridium** *s.m.* *(bot.)* iarba-găii, amăruță *(Picris hieracioides)*.
picris *s.m.* v. **picride.**
picter, piqueter *v.t., v.i.* *(pop.)* a bea.
pictogramme *s.m.* *(lingv.)* pictogramă, desen simbolic în unele scrieri primitive.
pictographie *s.f.* *(lingv.)* pictografie, sistem primitiv de scriere prin desene și semne.
pictographique *adj.* pictografic, privitor la pictografie.
picton, piqueton *s.m.* *(pop.)* vin prost, poșircă.
pictural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* pictural.
pic-vert *s.m.* v. **pivert.**
pidgin *s.m.* *(lingv.)* sistem lingvistic compozit folosit în Asia.
1. pie I. *s.f.* **1.** *(ornit.)* coțofană *(Pica pica)*. **2.** *(fig.)* persoană vorbăreață; moară stricată; **être bavard / bavarder comme une ~** a-i merge gura ca la o moară stricată; a pălăvrăgi. **3.** *(în expr.)* **fromage à la ~ a.** brânză proaspătă cu verdețuri; b. *(arg.)* om lipsit de caracter; *(mar.)* **nid-de-~** sac pentru unelte; **trouver la ~ au nid** a descoperi un lucru rar, neașteptat. **II.** *adj.* *(despre penaje, păr)* din două culori; bălțat, pătat, tărcat; **un cheval ~** un cal bălțat.
2. pie *adj.* *(în expr.)* **œuvre ~** operă pioasă.
pièce *s.f.* **1.** bucată, parte; fragment, porțiune; **~ à ~** bucată cu bucată; **mettre / tailler en ~s** a face bucăți / bucățele / fărâme / zob / țăndări; **tout d'une ~** dintr-o bucată; **être tout d'une ~ a.** a fi dintr-o bucată; a fi intransigent; **b.** a fi necioplit; **en ~s** în bucăți; **verre brisé en mille ~s** pahar spart în multe bucăți, făcut fărâme; **travailler à la ~** a lucra cu bucata / în acord. **2.** piesă (dintr-un costum, dintr-un serviciu) **service de douze ~s** serviciu de douăsprezece piese; **les ~s d'un jeu d'échecs** piesele unui joc de șah; **costume deux-~s** costum din două piese. **3.** *(constr.)* cameră, odaie, încăpere; **un appartement de trois ~s** un apartament de trei camere. **4.** ban, monedă; **donner la / sa ~** a da bacșiș; **être près de ses ~s** a nu se îndura de bani; a fi mână strânsă; a fi strâns la mână / pungă. **5.** cap (de vită, de animal vânat); individ; exemplar; **~ de gibier** exemplar de animal vânat. **6.** piesă (de teatru); **une ~ en cinq actes** o piesă în cinci acte. **7.** bucată întreagă; **une ~ de tissu** o bucată de pânză / material. **8.** butoi; **une ~ de vin** un butoi de vin. **9.** *(tehn.)* piesă, parte (dintr-un mecanism); **les ~s d'une horloge** piesele unui orologiu. **10.** bucată, petic; **mettre des ~s aux coudes** a pune petice la coate. **11.** *(în expr.)* **faire ~ à qqn. a.** *(înv.)* a juca o festă / un renghi cuiva; **b.** a combate pe cineva; **c.** a da cuiva la cap; **on n'est pas aux ~s** nu arde; nu e nici un zor / nici o grabă; **~ d'eau** bazin, iaz *(într-un parc)*; **~ de résistance a.** editorial *(într-un ziar)*; **b.** fel principal *(la masă)*; *(jur.)* **~ d'identité** document / act de identitate; *(jur.)* **~ justificative** act justificativ; *(jur.)* **~ à conviction** probă *(în justiție)*; **~ de bois** bulumac; *(tehn.)* **~ d'écartement** distanțier; *(poligr.)*

~ **d'encadrement** element de chenar în serie; ~ **de canon** gură de foc; **fait de ~s et de morceaux** făcut din elemente disparate; ~ **montée** prăjitură foarte ornamentată; **de toutes ~s** în întregime, complet; **tailler une armée en ~s** a nimici o armată; **rendre à qqn. la monnaie de sa** ~ a plăti / a răspunde cu aceeași monedă; **emporter la** ~ a critica violent; ~ **de terre** bucată de pământ cultivat; **juger / décider sur ~s / avec ~s à l'appui** a judeca / a hotărî pe bază de dovezi; **à l'emporte-~ a.** mușcător, sarcastic; **b.** dintr-o bucată, lipsit de nuanțe; *(pop.)* **on n'est pas aux ~s** stai, că nu arde! *(pop.)* **cracher des ~s de dix sous** a-i arde gâtul de sete.

piécette *s.f.* bănuț, monedă mică.

pied *s.m.* **1.** *(anat.)* picior, laba piciorului; **marcher ~s nus** a merge cu picioarele goale; ~ **plat** picior plat, platfus; **de ~ en cap** din cap până în picioare; **avoir les ~s sur la terre** a fi cu picioarele pe pământ; **se jeter aux ~s de qqn.** a se arunca la picioarele cuiva; *(fig.)* **retomber sur ses ~s** a cădea în picioare ca pisica; a ieși din încurcătură; **avoir un ~ dans la tombe** a fi cu un picior în groapă; **ne plus mettre les ~s quelque part** a nu mai pune picioarele / a nu mai călca undeva; **peindre qqn. en** ~ a face portretul cuiva în picioare; **être sur le ~ de guerre** a fi pe picior de război; **sécher sur ~ a.** a se usca pe picioare; a i se topi cuiva inima; a tânji; **b.** a se plictisi; **coup de** ~ lovitură de picior; **remettre qqn. sur ses ~s** a repune pe cineva pe picioare; a ridica pe cineva după ce a căzut; **prendre un bain de ~s** a face o baie la picioare. **2.** pas; ~ **à** ~ pas cu pas; treptat. **3.** *(vân.)* urme de picioare de animale. **4.** picior de mobilă; **les ~s de la table** picioarele mesei. **5.** poale; **le ~ de la montagne** poalele muntelui. **6.** picior, măsură de lungime englezească. **7.** *(metr.)* picior de vers; silabă (criticat). **8.** *(în expr.)* **~s et poigns liés** legat fedeleș; *(fig.)* cu mâinile legate; **acheter une récolte sur** ~ a cumpăra o recoltă încă neculeasă; **donner du ~ à une échelle** a înclina panta unei scări; **mettre le ~ dehors** a scoate nasul afară; a ieși; **mettre le ~ dans la vigne du Seigneur** a trage la măsea; **mettre ~ à terre a.** a descăleca; **b.** a coborî dintr-un vehicul; **lâcher ~ a.** a da înapoi; a se eschiva; **b.** a se duce pe lumea cealaltă; **ne plus pouvoir mettre un ~ devant l'autre** a nu mai putea de oboseală; a cădea din picioare de oboseală; **mettre les ~s quelque part** a se duce undeva; **aller à** ~ a merge pe jos; a merge apostolește; **mettre sur** ~ a organiza; a pune pe roate; **portrait en** ~ portret în mărime naturală; *(înv.)* **les gens de** ~ infanteriștii; **être bête comme ses ~s** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost; **jouer comme un** ~ a juca prost; **s'en aller les ~s devant** a se duce pe lumea cealaltă; a ieși cu picioarele înainte; *(pop.)* **casser les ~s à qqn. / marcher sur les ~s de qqn. a.** a călca pe cineva pe bătătură / pe nervi / pe coadă; **b.** a plictisi pe cineva de moarte; a toca pe cineva la cap; **mettre à** ~ a da afară pe cineva; a da papucii cuiva; a se descotorosi de cineva; **ne pas savoir sur quel ~ danser** a da din colț în colț; a nu mai ști încotro s-o apuce; **faire du ~ à qqn.** a călca pe cineva pe picior (pentru a-i atrage atenția); **faire des ~s et des mains** a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; **se lever du ~ gauche** a se scula cu fața la cearșaf; **attendre qqn. de ~ ferme** a fi gata de apărare / de rezistență; a nu ceda; **lever le ~ a.** *(înv.)* a pleca, a ieși; **b.** a fugi cu încasările; **au ~ levé** pe nepregătite; pe nepusă masă; **au ~ de la lettre** literă cu literă; cuvânt cu cuvânt; aidoma; **avoir ~s et poings liés** ~ a fi legat de mâini și de picioare; **faire qqch. sur un** ~ a face cu multă ușurință un lucru; **avoir les ~s chauds** a trăi în belșug / în răsfăț; a ține casă mare; **avoir les ~s en dentelle** a fi frânt de oboseală; **avoir les ~s nickelés / retournés** a fi leneș; a sta cu brațele încrucișate; **avoir les ~s sur les chenets** a duce o viață liniștită; a trăi în tihnă; **vouloir être à cent ~s sous la terre** a-i veni să intre în pământ de rușine; **mettre qqn. au ~ du mur** a încolți pe cineva; **être sur un bon** ~ a fi bine văzut; a se afla într-o situație avantajoasă; **avoir le ~ à l'étrier a.** a fi gata de plecare; **b.** a fi pe calea cea bună; **prendre** ~ a se fixa; a prinde rădăcini; **avoir un ~ quelque part** a avea ușă deschisă / acces undeva; **avoir un ~ de nez** a fi rușinat; **avoir le ~ marin** a nu avea rău de mare; **à ~ d'œuvre** la îndemână; **avoir bon ~ bon œil a.** a fi sănătos tun; **b.** a fi vigilent; **faire le ~ de grue** a aștepta mult și bine; a i se urî așteptând; **faire le ~ de veau à qqn.** a se ploconi în fața cuiva; a-i face temenele; **sur le même ~ que** pe același plan cu; *(pop.)* **ça te fera les ~s, c'est bien fait pour tes ~s** așa-ți trebuie! **c'est pour mes ~s** capul face, capul trage; **les ~s dedans** cu pedala la podea *(despre accelerație)*; **c'est le ~!** ce plăcut! e grozav!; **ne pas se moucher du** ~ a fi plin de sine / de ifose; a se crede buricul pământului; **en avoir** ~ a fi sătul; *(pop.)* **avoir les ~s dans le dos** a fi căutat de poliție; *(bot. în compuse)* **~-d'alouette** nemțișori-de-câmp *(Delphinium consolida)*; **~-bleu** specie de ciupercă comestibilă *(Rhodopaxillus nudus)*; **~-de-chat** parpian *(Gnaphalium dioicum)*; **~-de-coq** rămurele, iarbă-bărboasă *(Clavaria botrytis)*; **~-de-glène** ridiche sălbatică *(Raphanus raphanistrum)*; **~-de-lièvre** papanași *(Trifolium arvense)*; **~-de-lion** albumeală, crețișoare *(Alchemilla vulgaris)*; **~-de-loup** cervană *(Lycopus europaeus)*; **~-de-mouton-blanc** flocoșel *(Hydnum repandum)*; **~-de-veau** rodul pământului *(Arum maculatum)*; **~-d'oiseau** specie de plantă furajeră; **~-rouge** iarba-roșie *(Polygonum persicaria)*.

pied-à-terre *s.m. invar.* locuință ocupată temporar.

pied-bot (*pl.* **pieds-bots**) *s.m.* șchiop.

pied-de-biche (*pl.* **pieds-de-biche**) *s.m.* **1.** picior de mobilă curbat. **2.** mâner de sonerie (cu șnur). **3.** clește (de dentist, de scos cuie). **4.** *(la mașina de cusut)* piesă care ține stofa. **5.** *(arg.)* șperaclu. **6.** *(arg.)* condamnat la exil. **7.** *(arg. în expr.)* **tirer le** ~ a cerși la domiciliu.

pied-de-cheval (*pl.* **pieds-de-cheval**) *s.m.* *(zool.)* specie de stridie mare comestibilă.

pied-de-chèvre (*pl.* **pieds-de-chèvre**) *s.m.* *(tehn.)* talpă de lemn la macara.
pied-de-figuier (*pl.* **pieds-de-figuier**) *s.m.* arab (desemnare rasistă).
pied-de-loup (*pl.* **pieds-de-loup**) *s.m.* *(bot.)* pedicuță *(Lycopodium).*
pied-de-poule (*pl.* **pieds-de-poule**) **I.** *s.m.* *(bot.)* floare-de-leac, ghizdei, pirgros *(Ranunculus repens).* **II.** *adj.* varietate de pepit; **étoffe** ~ stofă pepit.
pied-de-roi (*pl.* **pieds-de-roi**) *s.m.* *(Canada)* metru pliant.
pied-d'oiseau (*pl.* **pieds-d'oiseau**) *s.m.* *(bot.)* specie de plantă furajeră.
pied-droit (*pl.* **pieds-droits**), **piédroit** *s.m.* **1.** *(constr.)* zid vertical pe care se sprijină o boltă. **2.** *(arhit.)* stâlp pătrat pe care se sprijină o arcadă.
piédestal (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1.** piedestal. **2.** *(în expr.)* **mettre qqn. sur un** ~ a ridica pe cineva în slăvi; **se mettre sur un** ~ a i se urca la cap; a și-o lua în cap; **tomber / dégringoler de son** ~ a-și pierde prestigiul / demnitatea.
pied-fort (*pl.* **pieds-forts**), **piéfort** *s.m.* *(numism.)* monedă model, mostră.
piedmont *s.m.* v. **piémont.**
pied-noir (*pl.* *pieds-noirs*) *s.m.* *(peior.)* algerian de origine europeană.
piédouche *s.m.* mic piedestal rotund sau pătrat pentru busturi, vaze; suport.
pied-plat (*pl.* **pieds-plats**) *s.m.* om de nimic; om servil, bădăran.
piédroit *s.m.* v. **pied-droit.**
piège *s.m.* cursă, capcană; prinzătoare; **tendre / dresser un** ~ a întinde o cursă / o capcană; **tomber dans un** ~ a cădea în cursă / în capcană; a se prinde în laț.
piégeage *s.m.* **1.** vânătoare cu capcane. **2.** *(mil.)* detectare a unui explozibil, a unei mașini-capcane.
piéger *v.t.* **1.** *(vân.)* a vâna cu capcane. **2.** *(fig.)* a prinde în cursă; ~ **qqn.** a prinde pe cineva în cursă; a-l pune într-o situație fără ieșire; **se faire** ~ a cădea / a se prinde singur în capcană; a se lăsa păcălit / tras pe sfoară. **3.** *(mil. în expr.)* ~ **une mine / une grenade** a prevedea cu un dispozitiv o mină / o grenadă, care să-i provoace explozia; ~ **une voiture** a instala un dispozitiv exploziv într-un automobil; **voiture piégée** automobil-capcană.
piégeur *s.m.* vânător cu capcane.
pie-grièche (*pl.* **pies-grièches**) *s.f.* **1.** *(ornit.)* sfrâncioc, lupul-vrăbiilor *(Lanius excubitor).* **2.** *(fig.)* femeie ursuză, pisăloagă; scorpie.
pie-mère (*pl.* **pies-mères**) *s.f.* *(anat.)* meningele intern, care acoperă masa cerebrospinală.
piémont, piedmont *s.m.* *(geogr.)* piemont, formă de relief aluvională formată la poalele unui munte.
1. piémontais, ~**e** *adj.* piemontez, din Piemont.
2. Piémontais, ~**e** *s.m.f.* piemontez, locuitor din Piemont.
piéride *s.m.* sau *f.* *(entom.)* albiniță, nălbar, specie de fluture cu aripi albe *(Pieris brassicae).*
pierraille *s.f.* **1.** grămadă de pietriș. **2.** bolovăniș, teren pietros, plin de bolovani.
pierre *s.f.* **1.** piatră; **dur comme (la)** ~ tare ca piatra; *(fig.)* **cœur de** ~ inimă de piatră; ~ **à bâtir** piatră de construcții; ~ **à chaux** piatră-de-var; **il gèle à** ~ **fendre** e ger de crapă pietrele; **jeter la** ~ **à qqn.** a arunca cu pietre / cu piatra în cineva; a acuza pe cineva; **ne pas laisser** ~ **sur** ~ a nu lăsa piatră pe piatră; a distruge complet, a nimici; **l'âge de (la)** ~ epoca de piatră; **lancer des** ~**s** a arunca cu pietre; ~ **de taille** piatră de construcții pentru fațade; ~ **tombale** piatră funerară; ~ **à briquet** piatră de brichetă; ~ **précieuse** piatră prețioasă; **démolir une maison** ~ **à** ~ a dărâma o casă piatră cu piatră. **2.** bolovan. **3.** *(med. înv.)* calcul (la vezica biliară). **4.** punct pietros într-un fruct. **5.** *(în expr.)* ~ **à fusil** cremene; ~ **infernale** nitrat de argint; ~ **levée** menhir; ~**à plâtre** ghips; ~ **de voûte** bolțar; ~ **de touche a.** jasp negru pentru încercat metalele prețoase; **b.** piatră de încercare; **jeter une** ~ **/ des** ~**s dans le jardin de qqn. a.** a face aluzii răutăcioase la adresa cuiva; **b.** a ataca pe cineva pe la spate; **c.** a lovi / a plesni pe cineva în pălărie; **être malheureux comme les** ~**s** a fi nenorocit; a plânge pământul sub ei; **trouver des** ~**s sur son chemin** a întâmpina greutăți; **avoir une mauvaise** ~ **dans son sac** a fi pe ducă; a nu o (mai) duce mult; **apporter sa** ~ **à l'édifice** a-și da concursul la ceva; a-și aduce contribuția; **être comme une** ~, **être changé en** ~ a rămâne impasibil, insensibil, împietrit; **faire d'une** ~ **deux coups** a omorî doi iepuri / două muște dintr-o lovitură; a lovi cu o măciucă două capete; **un visage de** ~ un chip rece, imobil; *(prov.)* ~ **qui roule n'amasse pas mousse** vântură țară are viață amară; nu umbla din ușă-n ușă că nu te mai pricopsești.
pierrée *s.f.* *(tehn.)* jgheab de piatră.
pierreries *s.f. pl.* **1.** pietre prețioase, nestemate. **2.** bijuterii.
pierrette *s.f.* **1.** pietricică. **2.** femeie deghizată în pierou. **3.** vrabie, vrăbiuță.
pierreux, -euse I. *adj.* **1.** pietros, plin de pietre; **chemin** ~ drum plin de pietre. **2.** pietros, ca piatra, asemănător cu piatra. **II.** *s.f.* prostituată de pe șantiere.
pierrier *s.m.* *(ist., mil.)* mașină de război aruncătoare de pietre.
pierrot *s.m.* **1.** (mască) pierou (din vechea comedie italiană). **2.** individ ciudat, respingător. **3.** *(fam.)* vrabie. **4.** *(înv.)* pahar cu vin alb.
piétaille *s.f.* **1.** *(fam.)* pedestrime. **2.** *(peior.)* oamenii modești, mărunți. **3.** *(ir.)* pietonii.
piété *s.f.* **1.** pietate, credință, cucernicie, cuvioșie, evlavie, pioșenie, smerenie, fervoare. **2.** devotament, cinste, credință, fidelitate, atașament, dragoste respectuoasă, pietate; ~ **filiale** pietate filială; **la** ~ **envers les morts** cultul morților.
piètement *s.m.* **1.** *(tehn.)* tablă pentru căptușit conducte. **2.** picioarele și traversele unei mese.
piéter I. *v.i.* *(despre păsărele)* a țopăi. **II.** *v.r.* **1.** a se ridica în vârful picioarelor, al labelor. **2.** a rezista dârz.
piéteur, -euse *adj., s.m.f.* *(despre păsărele)* care țopăie.

pietin *s.m.* **1.** *(agr.)* pietin, boală a cerealelor provocată de unele ciuperci. **2.** *(zool.)* pietin, boală contagioasă la oi.
piétinement *s.m.* **1.** tropăit; călcare în picioare. **2.** *(fig.)* stagnare; lipsă de progres; **le ~ des travaux de la conférence** lipsa de progres a lucrărilor conferinței.
piétiner I. *v.i.* **1.** a tropăi; **la foule piétine** mulțimea tropăie. **2.** *(fig.)* a bate pasul pe loc; a nu face progrese; **les négociations piétinent** tratativele bat pasul pe loc. **II.** *v.t.* a călca în picioare; **~ les fleurs** a călca în picioare florile.
piétisme *s.m.* *(rel.)* pietism.
piétiste *s.m.f., adj.* *(rel.)* pietist, adept al pietismului.
piéton, ~ne I. *s.m.f.* pieton. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* pedestraș, infanterist. **2.** *(pop.)* agent de circulație pedestru. **3.** *(pop.)* cerșetor nomad. **III.** *adj.* referitor la pietoni; pietonal; **voie ~ne** drum pentru pietoni.
piétonnier, -ère *adj.* rezervat pietonilor; **rue ~-ère** stradă rezervată pietonilor.
piètre *adj.* **1.** biet, amărât, pricăjit, nenorocit; **un ~ acteur** un biet actor, fără valoare. **2.** *(în expr.)* **faire ~ figure a.** a face o impresie proastă; **b.** a nu fi la înălțime / la înălțimea sarcinii sale.
piètrement *adv.* *(rar)* (în mod) mediocru, jalnic.
pieu a. s.m. **1.** par, țăruș, stâlp, parmac, bulumac. **2.** *(arg.)* pat; **se mettre au ~** a se băga în pat.
pieusement *adv.* **1.** cu pioșenie, cu cucernicie; **vivre ~** a trăi în pioșenie, în evlavie. **2.** (în mod) respectuos, cu respect; **conserver ~ les lettres de ses parents** a păstra cu respect scrisorile părinților săi.
pieuter I. *v.r.* *(arg.)* a se băga în pat. **II.** *v.i.* *(arg.)* a dormi; **il a pieuté chez ses amis** a dormit la prietenii lui.
pieuvre *s.f.* **1.** *(zool.)* caracatiță *(Octopus vulgaris)*. **2.** *(fig.)* persoană lacomă, hrăpăreață, apucătoare.
pieux, -euse *adj.* **1.** pios, evlavios, cucernic; **un homme ~** un om evlavios. **2.** pios, respectuos; **fils ~** fiu care respectă memoria părinților.
pièze *s.f.* *(fiz.)* piez, unitate de măsură a presiunii.
piézodyalyse *s.f.* *(tehn.)* piezodializă, procedeu de desalinizare a apei mării.
piézo-électricité, piézoélectricité *s.f.* *(fiz.)* piezoelectricitate.
piézo-électrique, piézoélectrique *adj.* *(fiz.)* piezoelectric.
piézographe *s.m.* *(fiz.)* piezograf.
piézomètre *s.m.* *(fiz.)* piezometru.
piézométrie *s.f.* *(fiz.)* piezometru.
1. pif *interj.* *(în expr.)* **~ pif, ~ paf!** trosc! pleosc!
2. pif *s.m.* *(pop.)* **1.** nas. **2.** perspicacitate. **3.** *(în expr.)* **au ~** pe ghicite, la nimereală; **avoir qqn. dans le ~** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac.
3. pif *s.m.* *(pop.)* vin prost, zaibăr.
pifer, piffer *v.t.* *(pop.)* **1.** a suporta (în contexte negative); **ne pas pouvoir ~ qqn.** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac. **2.** *(pop.)* a mirosi.
piffard *s.m.* *(pop.)* om cu nas mare.
pifomètre *s.m.* *(pop.)* fler; **au ~** din ochi, cu aproximație.
pifométrique *adj.* *(pop.)* aproximativ.
pigamon *s.m.* *(bot.)* rutișor (*Thalictrum*).
pige *s.f.* **1.** lungime arbitrară luată ca unitate de măsură. **2.** normă de tipograf. **3.** mod de remunerare a unui ziarist plătit cu rândul. **4.** *(pop.)* an; **un homme de quarante ~s** un bărbat de 40 de ani. **5.** *(pop.)* vârstă. **6.** *(în expr.)* **faire la ~ à qqn. a.** a i-o lua înainte cuiva; a întrece pe cineva; **b.** a sfida pe cineva.
pigeon *s.m.* **1.** *(ornit.)* porumbel *(Columba)*; **~s voyageurs** porumbei călători. **2.** *(arg.)* fraier, tip ușor de înșelat; **plumer un ~** a jumuli un fraier. **3.** piatră în var. **4.** *(în expr.)* **~ voie** numele unui joc de copii zboară, zboară gaia; *(cor.)* **aile-de-~** săritură în înălțime unde picioarele se ating în aer imitând zborul porumbelului; **gorge-de-~** de culoarea gușii de porumbel. **5.** bucată de lemn sau de metal care se introduce în șanțul unei rame pentru a o întări.
pigeonne *s.f.* *(ornit.)* femelă de porumbel, porumbiță.
pigeonneau *s.m.* **1.** *(ornit.)* pui de porumbel. **2.** *(med.)* ulcerație cutanată a degetelor de la mână.
pigeonner *v.t.* **1.** *(pop.)* a trage pe sfoară. **2.** *(constr.)* a întinde ipsosul cu mistria (fără a-l arunca).
pigeonnier *s.m.* **1.** porumbar, hulubărie. **2.** *(fam.)* locuință îngustă; mansardă.
piger *v.t.* *(pop.)* **1.** *(înv.)* a prinde, a se căptuși; **~ une grippe** a se căptuși cu o gripă. **2.** a prinde pe cineva asupra faptului. **3.** a se uita; a se zgâi; **pige-moi ça!** ia te uită! **4.** a pricepe; **a se prinde; tu piges?** pricepi? **~ que dalle** a nu pricepe o iotă.
pigette *s.f.* *(pop.)* an.
pigiste *s.m.* ziarist plătit cu rândul.
pigment *s.m.* **1.** *(biochim.)* pigment. **2.** *(tehn.)* pigment, substanță colorantă.
pigmentaire *adj.* **1.** referitor la pigmenți. **2.** pigmentar, care conține pigmenți; **cellules ~s** celule pigmentare.
pigmentation *s.f.* **1.** *(biochim.)* pigmentare, formare a pigmenților. **2.** *(tehn.)* pigmentare, colorare cu pigmenți.
pigmenté, ~e *adj.* pigmentat; **peau ~e** piele pigmentată.
pigmenter *v.t. adj.* a pigmenta; a colora cu pigmenți.
pignade, pignada *s.f.* *(reg.)* pădure de pini maritimi.
pignatelle *s.f.* *(reg. culinar)* clătite cu brânză.
pigne *s.f.* *(reg.)* con de pin.
pignocher I. *v.i.* *(înv.)* a mânca fără poftă. **II.** *v.t.* a picta în tușe mici, precise.
1. pignon *s.m.* **1.** *(constr.)* partea de sus a unui zid, de formă triunghiulară. **2.** *(în expr.)* **avoir ~ sur rue a.** a poseda o casă, un magazin; **b.** a fi om cu trecere / cu vază în oraș.
2. pignon *s.m.* *(tehn.)* pinion, roată dințată cu un număr mic de dinți.
3. pignon *s.m.* *(bot.)* **1.** specie de pin *(Pinus)*. **2.** sămânța acestui pin.
pignoratif, -ive *adj.* *(jur. în expr.)* **contrat ~** contract cu clauză de răscumpărare.
pignouf *s.m.* *(pop.)* **1.** individ grosolan, bădăran. **2.** zgârcit, mațe-fripte, calic, zgârciob, zgârie-brânză.
pilaf *s.m., adj.* *(culinar)* pilaf.
pilage *s.m.* pisare, pisat; **le ~ du mil** pisatul meiului.

pilaire *adj.* v. **pileux (1).**
pilastre *adj. (arhit.)* pilastru.
pilchard *s.m. (angl.) (iht.)* specie de sardea mare din Mediterana *(Alosa pilchardus).*
1. pile *s.f.* **1.** grămadă, morman, maldăr, movilă, vraf, teanc; **une ~ de livres** un teanc de cărți. **2.** *(el., fiz.)* pilă; **~ photo-électrique** pilă fotoelectrică. **3.** *(constr.)* masiv, stâlp; **les ~s d'un pont** stâlpii unui pod. **4.** *(h. c.)* mașină de scămoșat zdrențe. **5.** *(sport)* înfrângere. **6.** *(pop.)* bătaie; **flanquer une ~ à qqn. a.** a trage o mamă de bătaie cuiva; **b.** a trânti o amendă cuiva; **prendre / recevoir une ~** a o încasa; a da chix.
2. pile *s.f.* **1.** *(la medalii)* revers. **2.** *(în expr.)* **~ ou face** cap sau pajură.
3. pile *adv. (în expr.)* **tomber ~** a sosi la timp / la țanc; **s'arrêter ~** a se opri brusc.
1. piler *v.t.* **1.** a pisa, a zdrobi, a sfărâma; **~ des noix** a pisa nuci. **2.** *(fam.)* a bate, a înfrânge; **se faire ~** a mânca o bătaie soră cu moartea.
2. piler *v.i. (fam.)* a se opri, a frâna brusc.
pilet *s.m. (ornit.)* rață sălbatică cu coadă ascuțită *(Dafila acuta).*
pileur, -euse *s.m.f.* muncitor care pisează / zdrobește (mirodenii etc.).
pileus *s.m. (antichitate)* bonetă conică din fetru purtată de greci.
pileux, -euse *adj.* **1.** pilos, referitor la păr; **système ~** sistem pilos. **2.** acoperit cu păr, păros.
pilier *s.m.* **1.** *(constr.)* stâlp; **les ~s d'un immeuble** stâlpii unei clădiri; *(fig. fam.)* **~ de cabaret** stâlp de cafenea. **2.** *(fam.)* picior gros, masiv. **3.** *(fig.)* apărător, susținător; **~ du classicisme** apărător al clasicismului. **4.** *(la rugby)* pilier.
pilifère *adj. (bot.)* cu păr, păros.
pili-pili *s.m. invar.* (Africa) **1.** ardei roșu iute. **2.** condiment preparat din acest ardei.
pilipino *s.m.* limbă vorbită în Filipine.
pillage *s.m.* **1.** jaf, jefuire, prădăciune, prădare; **le ~ d'une ville par les envahisseurs** jefuirea unui oraș de către invadatori. **2.** pagubele în urma unui jaf. **3.** invadarea unui stup de albine străine. **4.** *(fig.)* plagiat. **5.** *(în expr.)* **mettre au ~** a face una cu pământul; a face praf și pulbere.
pillard, ~e *adj., s.m.f.* **1.** jefuitor; **une bande de ~s** o bandă de jefuitori. **2.** *(înv.)* plagiator.
pillaver *v.t. (pop.)* a bea, a pili.
pilier *v.t.* **1.** a jefui, a prăda; **~ une viile** a prăda un oraș. **2.** *(fig.)* a plagia fără jenă.
pillerie *s.f.* v. **pillage (1).**
pilleur, -euse *s.m.f., adj.* jefuitor.
pilocarpe *s.m. (bot.)* arbust din America de Sud *(Pilocarpus).*
piiocarpine *s.f. (farm.)* pilocarpină.
piloches *s.f. pl. (pop.)* dinți.
pilon *s.m.* **1.** *(tehn.)* pisălog. **2.** copan (de pasăre). **3.** *(fam.)* picior de lemn. **4.** *(în expr.)* **mettre un livre au ~** a distruge ediția unei cărți; **marteau ~** ciocan pneumatic. **5.** *(arg.)* individ oarecare. **6.** *(arg.)* picior (de lemn). **7.** *(arg. în expr.)* **faire le ~** a cerși.
pilonnage *s.m.* **1.** *(mil.)* bombardament intens. **2.** pisare, zdrobire.
pilonner *v.t.* **1.** *(mil.)* a bombarda cu proiectile de calibru greu. **2.** a pisa, a zdrobi. **3.** *(arg.)* a cerși.
pilonneur *s.m. (arg.)* **1.** cerșetor. **2.** leneș, puturos.
pilori *s.m.* stâlp al infamiei; **clouer / mettre qqn. au ~** a țintui pe cineva la stâlpul infamiei.
pilo-sébacé, ~e *adj. (anat.)* pilosebaceu.
piloselle *s.f. (bot.)* vulturică *(Hieracium Pilosella).*
pilosisme *s.m. (med.)* pilozitate excesivă și anormală.
pilosité *s.f. (anat.)* pilozitate.
pilot *s.m.* **1.** zdrențe folosite la fabricarea hârtiei. **2.** pilon, pilot, par, stâlp.
pilotage *s.m.* **1.** *(rar)* construcție pe stâlpi. **2.** *(av. mar.)* pilotare; pilotaj.
pilote I. *s.m.* **1.** *(av., mar.)* pilot; **~ d'essai** pilot de încercare; **~ de ligne** pilot de linie; **~ automatique** pilot automat, sistem tehnic care conduce automat o navă / aeronavă. **2.** *(sport)* pilot, specialist în curse de automobil. **3.** *(iht.)* specie de pește marin *(Naucrates ductor).* **II.** *adj.* de călăuză; pilot; **bateau ~** vas pilot, pilotină.
1. piloter *v.t. (constr.)* a bate țăruși, pari, piloni (pentru consolidarea unui teren).
2. piloter *v.t.* **1.** *(av., mar.)* a pilota; **~ un avion** a pilota un avion. **2.** *(fig.)* a ghida, a călăuzi, a conduce, a îndruma; **~ un touriste** a îndruma un turist.
pilotin *s.m.* cadet din marina comercială.
pilotis *s.m. (constr.)* piloți, stâlpi de consolidare a unei construcții, bătuți pe fundul unei ape; **village de pêcheurs bâti sur ~** sat de pescari construit pe piloți.
pilou *s.m.* țesătură de bumbac plușat inflamabilă.
pilulaire I. *adj.* referitor la pilulă; în formă de pilulă; **masse ~** amestec din care se fac pilule. **II.** *s.m.* instrument pentru administrarea de pilule la animale. **III.** *s.f. (bot.)* ferigă acvatică cu frunze filiforme.
pilule *s.f.* **1.** pilulă, pastilă, comprimat, bulină. **2.** *(pop.)* bătaie; **prendre la ~** a încasa o bătaie bună / soră cu moartea. **3.** *(în expr.)* **avaler la ~** a înghiți hapul / gălușca; a nu avea încotro; **dorer la ~ à qqn. a.** a îndulci pilula; **b.** a duce pe cineva cu preșul / cu zăhărelul / cu vorbe dulci.
pilulier *s.m. (farm.)* instrument pentru fabricarea pilulelor.
pilum *s.m. (în antichitatea romană)* nume de suliță scurtă și grea.
pimbêche *s.f. (fam.)* femeie înțepată, afectată.
pimbina, pembina *s.m. (Canada) (bot.)* fructul călinului.
piment *s.m.* **1.** *(bot.)* ardei, piper-roșu *(Capsicum annuum).* **2.** *(fig.)* savoare, suculență, picanterie; **le ~ d'un récit** savoarea unei povestiri. **3.** *(bot. în compuse)* **~-des-abeilles** roiniță, melisă *(Melissa officinalis).*
pimenter *v.t.* **1.** *(culinar)* a prepara cu ardei, a condimenta. **2.** *(fig.)* a pipera, a da savoare, a face picant; **~ un récit** a da savoare unei povestiri, a o face nostimă, picantă.

pimpant, ~e *adj.* **1.** ferches, dichisit, ferchezuit, spilcuit, elegant, gătit; **jeune femme ~e** tânără gătită. **2.** cochet, elegant; **robe ~e** rochie elegantă.
pimperneau *s.m. (iht.)* specie de țipar marin.
pimpesouée *s.f. (înv.)* fandosită, sclifosită.
pimprenelle *s.f. (bot.)* **1.** cebarea *(Poterium Sanguisorba).* **2.** *(în compuse)* **~ -des-prés** sorbestrea *(Sanguisorba officinalis).*
pin *s.m. (bot.)* **1.** pin *(Pinus).* **2.** *(în compuse)* **~ alpestre, ~ nain** jneapăn *(Pinus Pumilio);* **~ cembre** zâmbru *(Pinus Cembra);* **~-doux, ~ parasol** coconar *(Pinus Pinea).*
pinacées *s.f. pi. (bot.)* pinacee, familie de arbori rășinoși (brazi).
pinacle *s.m.* **1.** *(constr.)* partea cea mai înaltă a unei clădiri. **2.** *(arhit.)* coronamentul unui contrafort gotic. **3.** *(în expr.)* **porter qqn. au ~** a ridica în slăvi; a sui pe cineva în slava cerului.
pinacologie *s.f.* studiu științific al culorilor vechilor tablouri.
pinacothèque *s.f.* **1.** pinacotecă, colecție mare de tablouri. **2.** muzeu.
pinade *s.f. (bot.)* pitoașcă *(Boletus granulatus).*
pinaillage *s.m. (fam.)* pisălogeală; minuțiozitate excesivă; chițibușerie.
pinailler *v.i. (fam.)* a se arăta minuțios, chițibușar.
pinailleur, -euse *adj., s.m.f. (fam.)* chițibușar, minuțios.
pinard *s.m. (pop.)* vin ordinar, zaibăr, molan.
pinarder *v.i. (pop.)* a se ține de băutură.
pinardier *s.m. (pop.)* **1.** vas care transportă vin. **2.** negustor de vinuri en gros.
1. pinasse *s.f. (mar.)* șaică subțire, vas de pescuit cu fundul plat.
2. pinasse *s.m. (bot.)* pin-roșu *(Pinus syivestris).*
pinastre *s.m. (bot.)* pin-maritim *(Pinus maritima).*
pinçage *s.m. (hort.)* cârnire.
pinçard, ~e *adj. (despre cai)* care se sprijină în mers pe vârfurile potcoavelor.
pince *s.f.* **1.** clește; **~ à linge** clește de rufe; **~s d'écrevisse / de homard** cleștele racului; **~s de forgeron** clește de fierar; **~ de chirurgien** clește de chirurg, pensă. **2.** dălțiță bifurcată de scos cuie. **3.** vârful potcoavei. **4.** *(la copitate)* extremitatea anterioară a piciorului. **5.** incisivă a ierbivorelor. **6.** *(croitorie)* pensă. **7.** *(poligr.)* gheară. **8.** *(tehn.)* clemă. **9.** *(pop.)* mână; **serrer la ~ à qqn.** a strânge mâna cuiva. **10.** *(la insecte)* chelicer. **11.** *(pop.)* picior; **aller à ~** a merge pe jos. **12.** *(arg.)* motociclist care abia se târăște. **13.** *(pop. la pl.)* cătușe. **14.** *(în expr.) (fam.)* **être sujet à la ~** a avea obiceiul să ciordească; *(pop.)* **bonne ~** ocazie favorabilă; **avoir la ~ forte** a ține bine, a nu da drumul.
pincé, ~e *adj.* **1.** *(muz.)* ciupit; *(muz.)* **cordes ~es** coarde ciupite. **2.** strâns, subțire; **lèvres ~es** buze strânse, subțiri. **3.** *(fig.)* înțepat, rece; **un air ~** un aer înțepat.
pinceau *s.m.* **1.** pensulă. **2.** *(fig.)* manieră de a picta a unui artist; **le ~ de Rembrandt** maniera de a picta a lui Rembrandt. **3.** fascicul de lumină. **4.** smoc de păr (în jurul gurii). **5.** *(pop.)* picior. **6.** *(pop.)* mătură. **7.** *(pop.)* nas. **8.** *(în expr.) (pop.)* **s'emmêler les ~s a.** a se mișca stângaci, a avea gesturi stângace; **b.** a gândi / a acționa confuz; *(pop.)* **avoir les ~x en fleurs / en bouquets de violettes** a fi frânt de oboseală; *(pop.)* **aller se laver les ~x** a fi trimis la ocnă; *(c. f.)* **~ de voies** linii care pornesc din același loc; *(pop.)* **jouer des ~x** a o lua la fugă / la sănătoasa.
pincée *s.f.* cantitate mică, atât cât se poate lua între două degete; un vârf; **une ~ de sel** un vârf / un pic de sare.
pince-fesse(s) *s.m. invar. (fam.)* bal; serată dansantă.
pincelier *s.m. (pict.)* vas pentru muiat și spălat pensulele.
pince-maille (*pl.* **pince-mailies**) *s.m. (fam.)* zgârie-brânză, mațe-fripte, zgârcit, calic.
pincement *s.m.* **1.** ciupire, pișcare; **le ~ des cordes d'un instrument** ciupirea coardelor unui instrument. **2.** durere; **~ au cœur** o durere la inimă (provocată de o veste, o neplăcere). **3.** *(agr.)* cârnire.
pince-monseigneur (*pl.* **pinces-monseigneur**) *s.f.* șperaclu de forțat uși.
pince-nez *s.m. invar.* ochelari fără brațe fixați cu un arc.
pince-oreille *s.f.* v. **perce-oreille.**
pincer I. *v.t.* **1.** a ciupi, a pișca; *(muz.)* **~ les cordes d'un instrument à cordes** a ciupi corzile unui instrument cu coarde. **2.** *(agr.)* a cârni. **3.** *(despre ger)* a pișca, a înțepa; a săgeta, a șfichiui. **4.** a strânge, a îngusta; **~ un vêtement** a îngusta o haină. **5.** *(fig. fam.)* a prinde asupra faptului; **~ un voleur** a prinde un hoț asupra faptului. **6.** *(în expr.)* **~ les lèvres** a lua un aer disprețuitor. **II.** *v.i.* **1.** *(despre ger)* a pișca, a mușca, a șfichiui; **ça pince** e ger tare, înțeapă tare **2.** *(pop. în expr.)* **en ~ pour qqch.** a se da în vânt / a se bate după ceva; **en ~ pour qqn.** a avea cârlig la cineva; *(pop.)* **~ de la harpe** a fi la zdup / la răcoare.
pince-sans-rire *s.m. invar.* persoană care ironizează sau glumește fără să zâmbească.
pincette *s.f.* **1.** cleștișor. **2.** pensetă. **3.** (Elveția) clește de rufe. **4.** *(la pl.) (în expr.)* **n'être pas à prendre avec des ~s a.** a fi murdar ca un porc; a fi slinos / soios; **b.** a fi prost dispus.
pinceur, -euse I. *s.m.f., adj.* (persoană) care ciupește, care pișcă. **II.** *s.f. (agr.)* dispozitiv pentru cârnit.
pinchard, ~e *(reg.)* **I.** *s.m.f.* cal vânăt-rotat. **II.** *adj. (despre cai)* vânăt-rotat.
pinçon *s.m.* urmă de pișcătură; vânătaie.
pinçure *s.f.* pișcătură, ciupitură.
pindarique *adj. (lit.)* pindaric, scris în genul poetului antic grec Pindar.
pindariser *v.i.* **1.** *(înv. lit.)* a scrie în maniera lui Pindar. **2.** a scrie emfatic, bombastic, umflat.
pindarisme *s.m.* **1.** *(lit.)* imitare a manierei de a scrie a poetului antic grec Pindar. **2.** *(fam.)* lirism emfatic, bombastic, umflat.
pinéal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* pineal; **la glande ~** glanda pineală, epifiza.
pineau *s.m.* vin obținut din coniac cu must proaspăt.
pinède, pineraie *s.f.* pădure de pini; plantație de pini.

pinée *s.f.* morun uscat de calitate.
pineraie *s.f.* v. **pinède.**
pinet *s.m. (bot.)* râșcov *(Lactarius deliciosus).*
pingler *v.t. (arg.)* **1.** a aresta, a prinde (un răufăcător). **2.** a duce / a lua cu sine. **3.** a sustrage.
pingiot, pingot *s.m. (arg.)* picior.
pingouin *s.m.* **1.** *(zool.)* pinguin *(Aptenodytes patagonica).* **2.** *(arg.)* picior. **3.** *(arg.)* ins, individ.
ping-pong *s.m.* ping-pong, tenis de masă.
pingre *s.m.f., adj. (fam.)* zgârcit, calic, meschin, avar, zgârie-brânză, mațe-fripte.
pingrerie *s.f. (fam.)* zgârcenie, calicenie, calicie, avariție, meschinărie, cărpănoșie.
pinière *s.f.* v. **pinède.**
pinifère *adj.* care produce pini.
pinne *s.f. (zool.)* specie de moluscă cu cochilie triunghiulară *(Pinna nobilis).*
pinnipèdes *s.m. pl. (zool.)* ordin de mamifere din regiunile reci, adaptate la viața acvatică (morsa, foca).
pinnotère, pinothère *s.m. (zool.)* crab mic care trăiește într-o scoică (midie).
pinnule *s.f.* **1.** *(bot.)* pinulă, fiecare dintre frunzulițele care formează o frunză de ferigă. **2.** pinulă, placă de metal care servește la stabilirea aliniamentelor de teren.
pinocytose *s.f. (biol.)* pinocitoză.
pinot *s.m.* pinot, numele mai multor soiuri de viță de vie superioare; vinul pinot.
pin-pon *interj.* sunet al mașinilor de pompieri.
pinscher *s.m.* câine doberman pitic.
pinson *s.m. (ornit.)* cintezoi *(Fringilla coelebs).*
pinsonnière *s.f. (ornit.)* specie de pițigoi *(Parus).*
pintade *s.f. (ornit.)* bibilică *(Numida meleagris).*
pintadeau *s.m. (ornit.)* pui de bibilică.
pintadine *s.f. (zool.)* scoică perlieră *(Pteria margaritifera).*
pinte *s.f.* **1.** oca. **2.** vas conținând o oca. **3.** conținutul unei ocale. **4.** măsură de capacitate anglo-saxonă (0,568 l). **5.** *(în expr.)* **se faire une ~ de bon sang** a râde cu poftă; a se amuza; **se faire une ~ de mauvais sang** a-și face sânge rău.
pinter I. *v.t., v.i. (pop.)* a bea; a trage la măsea; a-și face burta butie și gura pâlnie. **II.** *v.r. (pop.)* a se îmbăta, a se face criță.
pin-up *s.f. invar.* fotografie de fată aproape dezbrăcată, care se prinde în perete cu pioneze.
pinyin *s.m. (lingv.)* sistem de transcripție a ideogramelor chineze.
piochage *s.m.* **1.** săpat, săpare; **le ~ d'un terrain** săpatul unui teren. **2.** *(fig.)* învățare, toceală, buchiseală, buchereală.
pioche *s.f.* **1.** cazma, hârleț. **2.** (joc) grămadă de cărți, de dominouri în care se socotește pentru a se găsi cartea convenabilă. **3.** *(fam. în expr.)* **tête de ~** cap pătrat; încăpățânat.
piochement *s.m.* săpătură.
piocher I. *v.t.* **1.** a săpa; **~ un sol** a săpa un sol. **2.** *(fig. fam.)* a prepara, a toci, a buchisi; **~ un examen** a toci pentru un examen. **II.** *v.i.* (joc) a scotoci în teancul de cărți de joc sau dominouri pentru a găsi cartea convenabilă.
piocheur, -euse I. *s.m.f., adj.* **1.** săpător, terasier, lucrător la terasamente. **2.** *(fig.)* tocilar, bucher; **élève ~** elev tocilar. **II.** *s.f. (tehn.)* mașină de săpat; scarificator.
piocre *s.m. (arg.)* păduche.
pioger *v.i. (arg.)* a locui.
piôle *s.f.* v. **piaule.**
piolet *s.m.* piolet (pentru alpinism).
pion I. *s.m.* **1.** *(la jocul de șah)* pion. **2.** *(fam.)* pedagog, supraveghetor. **3.** *(fam. în expr.)* **damer le ~ à qqn.** a i-o lua cuiva înainte; a ieși triumfător; a întrece pe cineva; **n'être qu'un ~ sur l'échiquier** a fi doar o piesă pe eșichier, a nu putea influența mersul evenimentelor. **II.** *adj., s.m.f. (arg.)* beat.
2. pion *s.m. (fiz. nucl.)* particulă asociată cu câmpul nuclear (pi).
pioncer *v.i. (pop.)* a dormi.
pioner, pionarder *v.r. (pop.)* a se îmbăta.
pionne *s.f. (fam.)* pedagogă, supraveghetoare.
pionnier *s.m.* **1.** *(mil.)* pionier, militar de geniu care lucrează la terasamente. **2.** colon care defrișează și cultivă terenuri nelocuite; **les ~s de l'Amérique du Nord** pionierii Americii de Nord. **3.** *(fig.)* pionier, deschizător de drumuri; **les ~s de la médecine** pionierii medicinei.
piot *s.m. (pop. înv.)* vin; **humer le ~** a trage la măsea.
pioupiou *s.m. (pop. înv.)* soldat; infanterist.
pipa *s.m. (zool.)* broasca-fagure *(Pipa americana).*
pipe *s.f.* **1.** pipă, lulea. **2.** cantitatea de tutun dintr-o pipă; **fumer une ~** a fuma o pipă. **3.** țeavă, conductă; **~ d'aération** țeavă de aerisire. **4.** *(înv.)* gâtlej. **5.** *(pop.)* țigară. **6.** *(pop.)* cap, mutră. **7.** *(în expr.)* **par tête de ~** pe cap de locuitor; de căciulă; **casser sa ~** a da ortul popii; **moule à ~** mutră caraghioasă; **se fendre la ~** a se prăpădi de râs; **nom d'une ~!** fir-ar să fie!
pipeau *s.m.* **1.** fluier câmpenesc. **2.** *(vân.)* capcană pentru păsărele. **3.** *(la pl.)* ramuri înmuiate în clei pentru a prinde păsărele. **4.** *(pop. în expr.)* **c'est du ~** nu face doi bani; nu mă interesează.
pipée *s.f.* **1.** vânătoare de păsărele cu capcane, în care se imită cântul unor păsărele. **2.** conținutul (în tutun) al unei pipe.
pipelet, ~te I. *s.m.f. (pop.)* portar de imobil. **II.** *s.m.f., adj. (pop.)* guraliv, persoană care trăncăne, sporovăie.
pipe-line (*pl.* **pipe-lines**), **pipeline** *s.m. (angl.)* conductă.
piper I. *v.t.* **1.** a prinde păsărele cu capcane. **2.** *(fig. înv.)* a momi, a atrage. **3.** *(pop.)* a fuma. **4.** *(în expr.)* **~ les cartes** a trișa la cărți. **II.** *v.i.* **1.** *(înv.)* a țipa (despre păsărele). **2.** *(în expr.)* **ne pas ~** a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic / mâlc; a nu sufla o vorbă.
pipéracées *s.f. pl. (bot.)* piperacee, familie de plante dicotiledonate.
piperade, pipérade *s.f. (culinar)* omletă bască cu roșii și ardei iute.

piper-cub (*pl.* **piper-cubs**) *s.m.* *(angl.)* *(av.)* mic avion de observație.
piperie *s.f.* înșelătorie; momeală.
pipérin *s.m.* **pipérine** *s.f.* *(chim.)* piperină, alcaloid care se găsește în piper.
pipéronal *s.m.* *(chim.)* piperonal, heliotropină.
pipet *s.m.* *(ornit. pop.)* ciocârlie-de-câmp *(Alauda arvensis).*
pipette *s.f.* **1.** *(rar)* pipă mică. **2.** pipetă.
pipeur, -euse / piperesse *s.m.f.* **1.** vânător de păsărele. **2.** *(înv.)* trișor (la cărți).
1. pipi *s.m.* **1.** *(fam.)* pipi, urină. **2.** *(fam. în expr.)* ~ **de chat** băutură proastă, poșircă.
2. pipi, pipit, pitpit *s.m.* *(ornit.)* fâsa-de-luncă *(Anthus pratensis).*
pipier, -ère I. *s.m.f.* fabricant de pipe. **II.** *adj.* referitor la fabricarea pipelor.
pipistrelle *s.f.* *(zool.)* specie de liliac mic *(Pipistrellus pipistrellus).*
pipit *s.m.* v. **pipi (2).**
pipo *s.m.* *(arg. școl.)* **1.** *(cu maj.)* școala politehnică. **2.** student la politehnică.
piquage *s.m.* **1.** înțepătură. **2.** cusătură de mașină; tighel. **3.** cioplitură specială a pietrelor de construcții. **4.** *(pop.)* arestare.
piquant, ~e *adj.* **1.** înțepător, pișcător; **des épines ~es** spini înțepători; *(fig.)* **froid** ~ frig înțepător, pătrunzător. **2.** *(culinar)* picant, iute, condimentat; **une sauce ~e** un sos picant. **3.** *(fig.)* mușcător, satiric, sfichiuitor **une critique ~e** o critică mușcătoare. **4.** *(fig.)* picant, interesant, viu; **conversation ~e** conversație vie, interesantă. **5.** *(fig. fam.)* picant, atrăgător, seducător; **une femme ~e** o femeie seducătoare. **II.** *s.m.* **1.** ghimpe, spin, ciulin, scaiete, ac, țepușă; **les ~s d'un hérisson** acele unui arici. **2.** *(fig., art.)* picanterie, partea picantă; **le ~ d'une histoire** partea picantă a unei întâmplări.
pique I. *s.f.* **1.** suliță. **2.** armă asemănătoare cu sulița la luptele cu tauri. **3.** vorbe acre, înțepătoare, menite să irite, să jignească. **4.** *(pop.)* hoț care o ia la fugă cu prada. **5.** *(în expr.)* **être à cent ~ au-dessus de qqn.** a fi cu un cap mai sus decât cineva; a fi cu mult deasupra altora; *(pop.)* **chatouiller / taquiner / faire valser la dame de ~** a juca cărți; **fichu / foutu comme l'as de ~** prost îmbrăcat.
1. piqué, ~e *adj.* **1.** înțepat, mâncat, găurit de insecte; **bois ~** lemn găurit de insecte. **2.** *(croit.)* tighelit. **3.** pătat de mucegai, mucegăit; **miroir ~** oglindă pătată. **4.** *(despre băuturi)* oțetit, acrit, alterat; **vin ~** vin oțetit. **5.** *(fam.)* iritat, vexat, contrariat, șocat. **6.** *(fam.)* țicnit, ciudat, zănatic, zurliu, apucat, sonat. **7.** *(în expr.)* **ce n'est pas ~ des vers / des hannetons a.** nu e un lucru obișnuit, este ceva ieșit din comun, remarcabil; **b.** e proaspăt, bine păstrat / conservat.
2. piqué *s.m.* **1.** *(text.)* pichet. **2.** *(mil.)* picaj; **bombardament en ~** bombardament în picaj. **3.** țeapă, spin.
pique-assiette *s.m.f. invar.* *(fam. peior.)* parazit, persoană care se invită la masă la alții.
pique-bœuf (*pl.* **pique-bœufs**) *s.m.* pasăre care ciugulește insectele parazite de pe spinarea boilor.
pique-fesse (*pl.* **pique-fesses**) *s.f.* *(pop.)* infirmieră.
pique-feu *s.m. invar.* vătrai.
pique-fleurs *s.m. invar.* dispozitiv cu găuri în care se înfig florile în vază în poziția dorită.
pique-nique (*pl.* **pique-niques**) *s.m.* picnic, masă la iarbă verde.
pique-niquer *v.i.* a lua parte la un picnic.
pique-niqueur, -euse (*pl.* **pique-niqueurs**) *s.m.f.* persoană care ia parte la un picnic.
pique-notes *s.m.* mic cârlig de care se prind pagini volante.
piquepoult *s.m.* v. **picpouille.**
piquer I. *v.t.* **1.** a înțepa, a împunge; **épine qui pique les doigts** spini care înțeapă degetele; **une abeille m'a piqué** m-a împuns o albină. **2.** a face o injecție. **3.** *(culinar)* a împăna carnea; ~ **un rôti** a împăna o friptură. **4.** a prinde, a fixa; ~ **une photo au mur** a fixa o fotografie în perete. **5.** a trage la mașină, a tigheli. **6.** a găuri, a mânca; **les vers piquent le bois** carii rod lemnul. **7.** *(fig.)* a înțepa, a pișca, a mușca, a biciui; **la fumée pique les yeux** fumul înțeapă ochii; **le froid pique le visage** frigul biciuiește fața. **8.** *(despre alimente, băuturi)* a înțepa, a pișca, a ustura; **le poivron pique la langue** ardeiul iute înțeapă limba / ustură la limbă. **9.** *(fig.)* a presăra; **les violettes piquent le gazon** violetele presară gazonul / gazonul e presărat de violete. **10.** a stârni, a ațâța, a excita; ~ **un taureau** a ațâța un taur; *(fig.)* ~ **la curiosité** a ațâța / a stârni curiozitatea. **11.** *(muz.)* a detașa, a cânta nelegat; ~ **les notes d'une phrase** a cânta detașat notele unei fraze muzicale. **12.** *(pop.)* a șterpeli; ~ **le porte-monnaie de qqn.** a șterpeli portmoneul cuiva. **13.** *(în expr.)* ~ **qqn. au vif** a răni amorul propriu al cuiva; *(pop.)* ~ **qqn.** a pune mâna pe (un hoț); *(pop.)* ~ **un chien / un roupillon** a trage un pui de somn; ~ **une colère** a se înfuria; a-și ieși din fire; ~ **une crise** a avea o criză de nervi; a-l apuca pandaliile; ~ **un fard / un soleil** a se înroși (de emoție); ~ **une tête** a se arunca cu capul înainte; ~ **un laïus** a ține o cuvântare; ~ **un cent mètres** a porni brusc la o alergare de o sută de metri; ~ **du marbre** a lustrui marmoră; *(pop.)* ~ **un départ** a o lua la fugă; ~ **le coup de bambou a.** a face insolație; **b.** a înnebuni; *(pop.)* ~ **une romance a.** a se pune pe cântat; **b.** a adormi cu sforăituri. **II.** *v.i.* **1.** *(av.)* a coborî în picaj. **2.** *(cu prep.* **vers, dans, sur***)* a se îndrepta spre; **l'aigle piqua droit sur sa proie** vulturul se îndreptă în linie dreaptă spre prada sa. **3.** *(în expr.)* ~ **des deux** a da pinteni calului; a porni în galop; ~ **du nez** a moțăi cu capul în piept; ~ **au truc** a face o încercare. **III.** *v.r.* **1.** a se înțepa; **il s'est piqué le doigt** și-a înțepat degetul. **2.** *(pop.)* a se droga. **3.** a se păta; **linge qui se pique** rufă care se pătează. **4.** *(fig.)* a se formaliza, a se froasa, a se vexa, a se ofusca. **5.** a se făli, a pretinde; **il se pique de connaissances musicales** pretinde că are cunoștințe muzicale; **se ~ de philosophie** a pretinde că se pricepe la filozofie. **6.** *(în expr.)* **se ~ au jeu** a nu se da bătut; a fi tare în fălci; *(pop.)* **se ~ le nez / la ruche / la meule / le tarin** a se îmbăta.

1. **piquet** *s.m.* **1.** țăruș, par. **2.** pedeapsă dată elevilor de a sta în picioare. **3.** pichet; mic detașament; ~ **de grève** pichet de grevă. **4.** *(în expr.)* **être droit comme un ~** a fi drept ca bradul / ca lumânarea.
2. **piquet** *s.m.* joc de pichet (cu treizeci și două de cărți).
piquetage *s.m.* pichetare, marcare, jalonare.
1. **piqueter** *v.t.* **1.** a presăra, a împestrița; **ciel piqueté d'étoiles** cer presărat cu stele. **2.** *(constr.)* a marca, a jalona un teren cu țăruși.
2. **piqueter** *v.t., v.i.* v. **picter.**
piqueton *s.m.* v. **picton.**
piquette *s.f.* **1.** rachiu de drojdie îndoit cu apă. **2.** vin acru prost, poșircă. **3.** *(pop.)* **ramasser / prendre une ~ a** încasa o chelfăneală / o mamă de bătaie.
piqueur, -euse I. *s.m.* **1.** *(constr.)* picher, pesoană care supraveghează lucrările pe un șantier de construcții. **2.** persoană care supraveghează grajdurile (într-o crescătorie, într-un manej). **3.** *(vân.)* însoțitor călare al haitei de câini. **4.** muncitor care lucrează cu ciocan pneumatic. **5.** *(pop.)* cuțitar. **6.** *(pop.)* hoț de buzunare; manglitor. **II.** *s.m.f.* tighelar, stipuitor. **III.** *adj.* care înțeapă; **insectes ~s** insecte care înțeapă.
piqueux *s.m.* v. **piqueur I, 3.**
piquier *s.m.* *(înv.)* sulițaș.
piquoir *s.m.* **1.** sulă de punctat desene. **2.** nume de harpon.
piquomaniaque *adj., s.m.f.* *(pop.)* (persoană) care se droghează prin injectare.
piquouse, piquouze, picouse *s.f.* *(arg.)* injecție (terapeutică sau de drog).
piquouser *v.t.* v. **picouser.**
piqûre *s.f.* **1.** înțepătură, pișcătură, împunsătură; **~ d'abeille** înțepătură de albină. **2.** tighel, tighelire. **3.** injecție. **4.** ciupitură, gaură făcută de insecte. **5.** pată de mucegai. **6.** atacare a metalului de rugină. **7.** *(fig.)* rană; **une ~ d'amour propre** o rană provocată de amorul propriu.
piranha, piraya *s.m.* *(iht.)* specie de pește de pradă din fluviile Americii de Sud.
piratage *s.m.* **1.** pirateria. **2.** *(fig.)* escrocherie, profit de pe urma altora.
pirate I. *s.m.* **1.** pirat, corsar; **~ de l'air** pirat al aerului. **2.** vas de pirați. **3.** *(fig.)* escroc, bandit, tâlhar, om fără scrupule. **II.** *adj.* pirat; **radio-~** radio-pirat.
pirater *v.i.* **1.** a face piraterie. **2.** *(fig.)* a escroca, a face piraterie cu opere literare, artistice, fără a plăti drepturi de autor.
piraterie *s.f.* **1.** piraterie; **~ aérienne** piraterie aeriană. **2.** *(fig.)* escrocherie; exacțiune.
piraya *s.m.* v. **piranha.**
pire I. *adj.* **a.** *adj. invar.* *(comp. de la* **mauvais)** mai rău; mai dăunător, mai nociv; *(prov.)* **le remède est souvent ~ que le mal** leacul este adesea mai rău decât boala. **b. (le, la ~)** *(superl. de la* **mauvais)** cel mai rău, cel mai dăunător, cel mai nociv; cel mai prost; *(prov.)* **toujours crie la ~ rue du char** roata cea mai proastă aceea mai rău scârțâie. **II.** *s.m.* lucrul cel mai rău; *(prov.)* **qui (trop) choisit prend souvent le ~** cel ce tot alege, adeseori ce-i mai rău culege.
piriforme *adj.* piriform, în formă de pară.
pirogue *s.f.* *(mar.)* luntraș de pirogă.
pirole *s.f.* *(bot.)* **1.** perișor *(Hordeum caput Medusae)*. **2.** *(în compuse)* **~-à-une-fleur** părăluță, bănuț *(Bellis perennis)*.
piroplasmose *s.f.* *(vet.)* piroplasmoză.
pirouette *s.f.* **1.** piruetă, învârtire completă pe un picior. **2.** *(fig.)* schimbare bruscă de părere, de atitudine.
pirouettement *s.m.* *(rar)* serie de piruete.
pirouetter *v.i.* **1.** a pirueta, a face piruete. **2.** a se învârti pe călcâie.
1. **pis** *s.m.* *(zool.)* uger.
2. **pis A. I.** *adv.* *(comp. de la* **mal)** mai rău, mai prost; **de mai en ~** din ce în ce mai rău; din lac în puț; **tant ~** cu atât mai rău; atâta pagubă; pagubă-n ciuperci. **II.** *adj. invar.* (*comp. de la* **mauvais**) mai rău, mai prost. **B. (le, la) I.** *adv.* (*superl. de la* **mal**) cum nu se poate mai rău. **II.** *adj.* (*superl. de la* **mauvais**) cel mai rău, cel mai prost. **III.** *s.m.* **1.** lucrul cel mai rău; **le ~ qui puisse arriver** cel mai rău lucru care se poate întâmpla; **en mettant les choses au ~** în cel mai rău caz; la rigoare. **2.** *(în expr.)* **dire ~ que pendre de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a da / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon.
pis-aller *s.m. invar.* cazul cel mai rău; **au ~** în cel mai rău caz; la rigoare.
pisaille *s.f.* *(bot.)* mazăre-de-câmp *(Pisum arvense)*.
1. **pisan, ~e** *adj.* din Pisa.
2. **Pisan, ~e** *s.m.f.* locuitor din Pisa.
piscailie *s.f.* *(arg.)* piscină.
piscicole *adj.* piscicol, referitor la piscicultură.
pisciculteur, -trice *s.m.f.* piscicultor.
pisciculture *s.f.* piscicultură.
pisciforme *adj.* pisciform, în formă de pește.
piscine *s.f.* **1.** *(ist., rel.)* bazin pentru unele rituri purificatoare. **2.** piscină; **nager en ~** a înota în piscină. **3.** *(pop. în expr.)* **être en pleine ~ a.** a fi în plin haos, confuzie; **b.** a fi disperat. **II.** *s.f.* **la Piscine,** nume dat serviciilor de contraspionaj franceze.
piscivore *adj.* *(zool.)* piscivor, care se hrănește cu pește.
pisé *s.m.* *(constr.)* chirpici.
piser *v.t.* *(constr.)* a prepara chirpiciul.
pisoir, pison, pisard *s.m.* mică scândură de drișcuit chirpiciul.
pisolithe *s.f.* **1.** *(geol.)* pisolit, grăunte de minerale. **2.** rocă formată din pisolite.
pisolitique, pisolithique *adj.* *(geol. despre roci)* pisolitic, format din pisolite.
pissaladière *s.f.* *(culinar)* tartă cu ceapă, măsline și ansua.
pissat *s.m.* **1.** urină a unor animale. **2.** *(pop.)* băutură proastă.
pisse *s.f.* *(fam.)* urină.
pisse-copie *s.m.* *(pop.)* ziarist.
pisse-froid *s.m. invar.* *(fam.)* om rece, ciufut, uricios.
pissement *s.m.* *(rar)* **1.** urinare. **2.** *(în expr.)* **~ de sang** hematurie.
pissenlit *s.m.* **1.** *(bot.)* păpădie *(Taraxacum officinalis)*. **2.** *(în expr.)* **manger les ~s par la racine** a fi oale și ulcele; a avea grădiniță pe piept; a mirosi viorele la rădăcină.

pisser *v.i., v.t.* **1.** a urina; *(pop.)* ~ **du sang** a urina cu sânge. **2.** a lăsa să curgă (lichid); **tonneau qui pisse** butoi care lasă să curgă (lichid). **3.** *(în expr.)* **laisser ~ le mérinos** a lăsa lucrurile să meargă de la sine; a aștepta cu răbdare; **pleuvoir comme une vache qui pisse** a ploua cu găleata / ca din cofă; a ploua torențial; **c'est comme si l'on pissait dans un violon / dans une clarinette a)** e ca și când n-ai face nimic; e inutil; **b)** parcă vorbesc la pereți; ~ **de la copie** a scrie articole multe (și proaste); *(pop.)* **en ~ dans son froc / dans sa culotte** a face pe el de râs; *(pop.)* ~ **au cul / à la raie de qqn.** a nu da doi bani pe cineva; *(pop.)* **laisser ~** a o lăsa baltă; *(pop.)* ~ **du nez** a-i curge nasul; *(pop.)* ~ **de l'œil** a plânge; *(pop.)* **ça ne pisse pas loin** nu-i mare lucru; n-are nici un efect; *(pop.)* **faire ~ des lames de rasoir en travers** a bate / a toca pe cineva la cap; a se pune cață pe capul cuiva; *(pop.)* **ne plus se sentir ~** a fi foarte plin de sine; a nu-i ajunge cineva nici cu prăjina la nas; *(pop.)* **prendre (à qqn.) comme une envie de ~** a simți brusc o pofă irezistibilă (de a face un lucru); **envoyer ~** a da papucii; a se descotorosi (de cineva); *(pop.)* ~ **sa côtelette** a naște.

pissette *s.f. (chim.)* pisetă, aparat de laborator care proiectează un jet lichid.

pisseur, -euse *s.m.f. (pop.)* **1.** persoană care urinează des. **2.** fetiță, fătucă, fătuță, mucoasă. **3.** *(în expr.)* ~ **de copie** ziarist / scriitor care scrie despre orice.

pisseux, -euse *adj.* **1.** impregnat de urină. **2.** cu aspect de urină, murdar; **blanc ~** alb murdar. **3.** gălbejit; **teint ~** ten gălbejit, palid. **4.** *(fam.)* vechi, uzat, tocit, învechit, rablagit; **chaises ~euses** scaune învechite, uzate.

pisse-vinaigre *s.m. invar.* **1.** *(fam.)* zgârie-brânză; mațe-fripte; zgârciob. **2.** v. **pisse-froid.**

pissoir *s.m. (fam.)* pisoar.

pissoter *v.i. (pop.)* a urina puțin și des.

pissotière *s.f. (fam.)* pisoar public, vespasiană.

pistache I. *s.f. (bot.)* **1.** fistic. **2.** *(în compuse)* **~-de-terre** arahidă, alună americană, alună de pământ *(Arachis hypogae)*. **3.** *(pop. în expr.)* **prendre / ramasser une ~** a se îmbăta. **II.** *adj.* (de culoare) fistic; **vert ~** verde fistic.

pistacher *v.r. (pop.)* a se îmbăta.

pistachier *s.m. (bot.)* arbust de fistic *(Pistacia vera)*.

pistage *s.m. (pop.)* urmărire (a cuiva).

pistard *s.m. (pop.)* ciclist specializat în cursele pe pistă.

piste *s.f.* **1.** urmă; **perdre la ~ de qqn.** a pierde urma cuiva; **brouiller les ~s** a-și pierde urma; a face să i se piardă urma; **être sur la ~ de qqn.** a fi pe urmele cuiva. **2.** *(sport., av.)* pistă; **la ~ d'un stade** pista unui stadion. **3.** cale de acces la o stație de benzină. **4.** potecă.

pister I. *v.t.* **1.** a urmări călători pentru a le propune servicii. **2.** a căuta clienți pentru localuri de noapte. **3.** a urmări, a fila pe cineva. **II.** *v.r. (pop.)* a o lua la fugă.

pisteur, -euse *s.m.f.* **1.** vânător care își urmărește vânatul. **2.** persoană însărcinată cu întreținerea pistelor de schi. **3.** persoană care atrage clienții în localurile de noapte. **4.** persoană care urmărește / filează pe cineva.

pistil *s.m. (bot.)* pistil.

pistole *s.f.* **1.** *(ist.)* veche monedă de aur (Italia, Spania). **2.** *(înv.)* celulă de închisoare pentru deținuții care își plăteau întreținerea. **3.** *(în expr.)* **être à la ~** a beneficia de un regim penitenciar confortabil; **petite ~** zece bănuți *(sous)*; **grande ~** zece franci.

pistolet *s.m.* **1.** pistol; ~ **automatique** pistol automat. **2.** pulverizator de vopsea. **3.** *(fam.)* urinal. **4.** *(Belgia)* chiflă. **5.** *(mar.)* gruie, macara. **6.** *(pop. în expr.)* **un drôle de ~** un om ciudat; ciudat neam de om.

pistolet-mitrailleur (*pl.* **pistolets-mitrailleurs**) *s.m.* pistol-mitralieră.

pistoleur *s.m.* lucrător care vopsește cu pulverizator.

pistolier *s.m. (înv.)* cavaler înarmat cu pistoale.

piston *s.m.* **1.** *(mec.)* piston. **2.** *(muz.)* piston, instrument muzical de suflat din alamă. **3.** *(pop.)* elev al școlii centrale de arte și manufacturi. **4.** *(pop.)* proptea, protecție, pilă, sprijin. **5.** *(pop.)* căpitan. **6.** *(pop.)* gâtlej.

pistonnage *s.m. (pop.) (petrol.)* pistonare.

pistonner *v.t. (pop.)* **1.** a recomanda, a proteja, a susține; ~ **un candidat** a recomanda un candidat. **2.** *(pop.)* a plictisi, a importuna, a stânjeni.

pistou *s.m. (reg.) (culinar)* mâncare de legume fierte.

pitance *s.f.* **1.** *(înv.)* rație, tain (într-o comunitate). **2.** *(peior.)* hrană, întreținere; trai; **chercher sa ~** a-și căuta hrana.

pitaine *s.m. (pop.)* căpitan.

pitancher *v.t. (pop.)* a bea.

pitchoun, ~e *s.m.f. (reg.)* copilaș.

pitchpin *s.m.* **1.** *(bot.)* specie de pin cu lemn gălbui *(Pinus australis)*. **2.** *(pop.)* treabă ușor de realizat.

pite *s.f.* **1.** *(bot.)* agavă *(Agave americana)*. **2.** fibră textilă extrasă din frunzele de agavă.

piteusement *adv.* (în mod) jalnic, lamentabil, deplorabil; vrednic de milă.

piteux, -euse *adj.* jalnic, vrednic de milă (amestecată cu dispreț); **il est arrivé dans un ~ état** a sosit într-o stare jalnică, de plâns.

pithécanthrope *s.m. (paleont.)* pitecantrop.

pithiatique *adj. (med.)* pitiatic, bolnav de tulburări nervoase (isterice) vindecabile prin sugestie.

pithiviers *s.m. (culinar)* prăjitură cu foitaj umplută cu pastă de migdale.

pitié *s.f.* milă, compasiune, milostivire, mizericordie; **faire ~** a face / a provoca milă; **avoir ~ de qqn.** a-i fi / a avea milă de cineva; **à faire ~ a.** să-i plângi de milă; **b.** lamentabil, detestabil; **elle chante à faire ~** cântă detestabil; **c'est ~ de le voir** îți face milă să-l vezi. **2.** sentiment de dispreț. **3.** *(în expr.)* **quelle ~!** ce mizerie!

piton *s.m.* **1.** *(tehn.)* șurub cu ochi; piton; belciug cu șurub. **2.** *(geogr.)* pisc, vârf, creștet. **3.** *(pop.)* nas.

pitonnage *s.m. (alpinism)* (înfigere) de pitoane în stâncă.

pitonner *v.i. (alpinism)* a bate pitoane.

pitoyable *adj.* **1.** *(înv.)* milos. **2.** vrednic de milă, jalnic. **3.** deplorabil, lamentabil; **un spectacle ~** un spectacol lamentabil.

pitpit *s.m.* v. **pipi 2).**
pitre *s.m.* bufon, măscărici, paiață; **faire le ~** a face pe bufonul.
pitrerie *s.f.* bufonerie, comicărie.
pitte *s.f.* v. **pite (1).**
pittoresque *s.m., adj.* pitoresc.
pittoresquement *adv.* (în mod) pitoresc.
pittosporum *s.m. (bot.)* arbust tropical cu frunze parfumate.
pituitaire I. *adj.* pituitar, care secretează pituită. **II.** *s.f.* pituitară, mucoasă a foselor nazale.
pituite *s.f. (med.)* mucozitate, mucus.
pityriasis *s.m. (med.)* pitiriatis, pitiriază; pecingine.
pive, pivois *s.m. (arg.)* vin prost, poșircă.
pivert *s.m.* v. **picvert.**
pivoine *s.f.* **1.** *(bot.)* bujor *(Paeonia)*. **2.** *(în expr.)* **être rouge comme une ~** a se înroși ca para focului.
piyot *s.m.* **1.** *(tehn.)* pivot. **2.** *(fig.)* pivot, punct de sprijin, element esențial, principiu fundamental; **il est le ~ de cette affaire** el este elementul esențial al acestei afaceri. **3.** *(bot.)* pivot, rădăcină principală a unei plante. **4.** *(sport. mil.)* pivot, punct de sprijin.
pivotant, ~e *adj.* **1.** *(tehn.)* pivotant, care poate pivota. **2.** *(bot.)* pivotant; **racine ~e** rădăcină pivotantă, care se dezvoltă mult, pătrunzând vertical, adânc în sol.
pivotement *s.m.* pivotare, pivotație, rotire în jurul unui ax / pivot.
pivoter *v.i.* **1.** a pivota, a se roti în jurul unui ax / pivot; **~ sur ses talons** a pivota / a se răsuci pe călcâie. **2.** *(bot. despre rădăcini)* a se înfige vertical și adânc în pământ. **3.** *(în expr.)* **faire ~ qqn.** a suci și învârti pe cineva.
pivoulade *s.f.* v. **piboulade.**
pizzicato (*pl.* **pizzicati, pizzicatos**) *s.m. (muz.)* pizzicato.
plaçage *s.m.* **1.** distribuire de locuri (într-o piață). **2.** venitul încasat pentru distribuirea de locuri.
placage *s.m.* **1.** *(tehn.)* placare, furniruire. **2.** placaj, furnir. **3.** *(la rugby)* placaj.
placard *s.m.* **1.** dulap în perete. **2.** placardă, placat, pancartă, afiș. **3.** *(poligr.)* șpalt. **4.** *(fam.)* strat gros. **5.** *(mar.)* petic de pânză cusut pe velă în punctele uzate. **6.** *(ec.)* slujbă neinteresantă, fără răspundere. **7.** *(pop. în expr.)* **être / rester au ~** a fi lăsat deoparte / pe linie moartă; **mettre au ~** a face uitată o „afacere" (spargere, crimă).
placardage *s.m.* afișare.
placarde *s.f. (arg.)* **1.** loc de muncă; situație; **se tailler sa ~ au soleil** a-și face o situație. **2.** loc într-o sală de spectacole. **3.** piață, scuar; loc de orice fel.
placarder *v.t.* **1.** a afișa. **2.** a umple cu afișe; **~ un mur** a umple un zid cu afișe. **3.** *(poligr.)* a imprima un afiș. **4.** *(arg.)* a pune la stâlpul infamiei. **5.** *(arg.)* a băga în buzunar. **6.** *(arg.)* a părăsi pe cineva. **7.** *(arg.)* a scăpa de ceva.
place *s.f.* **1.** loc; **prendre ~** a lua loc; **de ~ en ~** din loc în loc; **ne pas rester / tenir en ~** a nu putea sta locului; a nu sta o clipă locului; a avea mâncărime la tălpi; **sur ~** pe loc; **faire ~ à qqn.** a-i face loc cuiva; **prendre la ~ de qqn.** a lua locul cuiva; **céder sa ~ à qqn.** a ceda locul cuiva; **à la ~ de qqn.** în locul cuiva; **remettre qqn. à sa ~** a pune pe cineva la locul lui / la punct; **ne pas bouger de ~** a nu se mișca din loc; *(fam.)* **faire ~ nette** a curăța locul; a evacua o locuință; **prendre ~** a lua loc; **rester sur la ~** a cădea mort pe loc; **une ~ debout dans l'autobus** un loc în picioare în autobuz; **mettez-vous à ma ~** pune-te în locul meu. **2.** slujbă, post, serviciu, funcție; **être en ~** a avea serviciu; **avoir une bonne ~** a avea un serviciu bun. **3.** piață; **la ~ de la Concorde** piața Concordiei; **la ~ du capital** piața capitalului; **voiture de ~** trăsură de piață. **4.** oraș unde se fac operațiuni bancare bursiere, comerciale. **5.** *(în expr.)* **~ forte** fortăreață, cetate; **tenir sa ~** a-și ține rangul; a se bucura de atenție; **les gens en ~** oamenii cu funcții înalte; **se tenir à sa ~** a-și cunoaște lungul nasului; **être cloué de surprise sur ~** a rămâne tablou / mască; **être maître de la ~** a domina situația; a fi călare pe situație; **le gouvernement en ~** guvernul la putere.
placé, ~e *adj.* **1.** plasat, pus, așezat, pregătit, așternut; **personne haut ~e** persoană sus-pusă. **2.** *(în expr.)* **être bien ~ pour** a fi cel mai în măsură să; **avoir** le **cœur bien ~** a fi de bună credință, cinstit; **c'est de la fierté mal ~e e** o mândrie care nu-și are locul.
placebo *s.m. (farm.)* placebo, preparat inactiv menit să controleze efectele psihologice ale pacientului.
placement *s.m.* **1.** plasament; **faire un bon ~** a face un plasament bun. **2.** plasare; **bureau de ~** birou de plasare; **le ~ des jeunes diplômés** plasarea tinerilor absolvenți. **3.** desfacere, vânzare; **~ des produits industriels** desfacerea produselor industriale.
placenta *s.m. (anat., bot.)* placentă.
placentaire I. *adj.* placentar; referitor la placentă; care aparține placentei. **II.** *s.m. pl. (zool.)* mamifere placentare.
placentation *s.f. (bot.)* placentație, felul în care sunt așezate ovulele în ovar.
1. placer I. *v.t.* **1.** a plasa, a așeza, a pune, a amplasa, a situa, a stabili; **~ les spectateurs dans une salle de cinéma** a plasa spectatorii într-o sală de cinematograf; **~ les invités à table** a așeza invitații la masă. **2.** a plasa, a numi (într-un serviciu). **3.** *(fig.)* a pune; **~ ses espérances en qqn.** a-și pune nădejdea / speranța în cineva; a se lăsa în nădejdea cuiva; **~ sous séquestre** a pune sechestru. **4.** a plasa, a desface, a vinde; **~ des marchandises** a desface mărfuri. **5.** a situa în timp; **~ l'intrigue d'un roman au 19ᵉ siècle** a situa intriga unui roman în sec. XIX. **6.** *(în expr.)* **~ son mot** a interveni într-o discuție; **~ qqn. devant le fait accompli** a pune pe cineva în fața faptului împlinit; **~ mal sa confiance** a acorda încredere unor oameni care nu o merită; **~ de l'argent** a fructifica bani; *(sport)* **~ la balle** a arunca mingea cu dexteritate. **II.** *v.r.* **1.** a se așeza, a se stabili, a se plasa; **les invités se placent autour de la table** invitații se așază în jurul mesei. **2.** a se clasa; **il s'est placé second au concours** s-a clasat al doilea la concurs. **3.** a se plasa, a-și găsi un serviciu.
2. placer *(span.) s.m.* zăcământ de minerale prețioase.

placet *s.m.* **1.** *(ist.)* cerere scrisă, petiție, jalbă adresată unui rege sau unui ministru. **2.** *(jur.)* act depus la grefier pentru înscrierea pe rol a cauzei.

placeur, -euse *s.m.f.* plasator.

placide *adj.* **1.** placid, indiferent, nepăsător, apatic. **2.** calm, pașnic, molcom, liniștit.

placidement *adv.* (în mod) calm, cu calm, în liniște.

placidité *s.f.* **1.** placiditate, indiferență, nepăsare, apatie. **2.** calm; liniște.

placier, -ère *s.m.f.* **1.** persoană care închiriază locuri în piețe. **2.** comis-voiajor.

placodermes *s.m. pl.* *(iht.)* placodermi, subclasă de pești fosili paleozoici.

plafond *s.m.* **1.** plafon, tavan. **2.** pictură pe plafon. **3.** *(meteo)* plafon, altitudine de la baza norilor. **4.** *(av.)* altitudine maximă. **5.** *(ec., fin.)* plafon, limită valorică maximă; **~ des charges budgétaires** plafonul sarcinilor bugetare. **6.** *(pop. în expr.)* **être bas de ~** a fi sărac cu duhul; **avoir une araignée / un hanneton dans le ~** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doegă; a fi ciupit la scufiță; *(fam.)* **crever le ~** a merge prea departe; a sări peste cal; a exagera; *(pop.)* **se faire sauter le ~** a-și zbura creierii.

plafonnage *s.m.* **1.** executarea unui tavan; **~ d'une pièce** executarea unui tavan într-o cameră. **2.** *(ec., fin.)* plafonare.

plafonnard *s.m.* *(arg.)* **1.** craniu, tigvă. **2.** cer.

plafonner I. *v.t.* **1.** a construi un plafon într-o cameră. **2.** *(înv.)* a picta un plafon. **II.** *v.i.* **1.** *(av.)* a atinge altitudinea maximă. **2.** *(fig.)* a plafona, a fixa un plafon; **salaire plafonné** salariu care merge până la o anumită limită. **3.** *(arg. (fig.) în expr.)* **~ du neutron** a visa.

plafonneur *s.m.* **1.** drișcuitor de plafoane. **2.** *(arg.)* visător.

plafonnier *s.m.* plafonieră.

plaga *loc. adv.* *(arg.)* **1.** frânt de oboseală. **2.** ruinat.

plage *s.f.* **1.** plajă. **2.** stațiune balneară; **les ~s du littoral** stațiunile balneare de pe litoral. **3.** *(mar.)* partea din față și din spate a unei nave. **4.** ansamblul spirelor de pe o față a discului. **5.** *(în expr.)* **~ arrière** partea orizontală între geam și bancheta din spate a unui automobil. **6.** *(fig.)* totalitatea valorilor cuprinse între două limite. **7.** totalitatea eventualităților / a posibilităților.

plagiaire *s.m.f.* plagiator.

plagiat *s.m.* plagiat.

plagier *v.t.* a plagia.

plagioclases *s.m. pl.* *(mineral.)* plagioclaz, grup de minerale din clasa feldspaților.

1. plaid *s.m.* *(în evul mediu)* **1.** adunare judecătorească sau politică. **2.** hotărâre judecătorească. **3.** *(înv.)* audiere.

2. plaid *s.m.* pled, pătură în carouri.

plaidable *adj.* care poate fi pledat; **cause ~** cauză care poate fi pledată.

plaidant, ~e *adj.* *(jur.)* pledant; **avocat ~** avocat pledant.

plaider *v.i., v.t.* *(jur.)* a pleda, a apăra, a susține; a milita (pentru ceva).

plaideur, -euse *s.m.f.* **1.** *(jur.)* parte. **2.** persoană căreia îi place să se judece.

plaidoirie *s.f.* **1.** *(jur.)* pledoarie. **2.** arta pledării.

plaidoyer *s.m.* *(jur.)* **1.** pledoarie. **2.** pledoarie, apărare, susținere a unei cauze; **un ~ en faveur des animaux** o pledoarie în favoarea animalelor.

plaie *s.f.* **1.** rană, plagă; **~ infectée** plagă infectată; **mettre le doigt sur la ~** a pune degetul pe rană; **retourner le couteau / le poignard / le fer dans la ~** a răsuci cuțitul în rană. **2.** *(fig.)* rană, durere sufletească, suferință; **rouvrir une ~** a redeschide o rană, a face să sângereze o rană veche. **3.** cicatrice. **4.** *(înv.)* plagă, flagel. **5.** *(în expr.)* **ne rêver que ~s et bosses** a fi pornit pe bătaie.

plaignant, ~e *s.m.f., adj.* *(jur.)* reclamant.

plain, ~e I. *adj.* **1.** *(înv.)* neted, plat. **2.** *(în expr.)* **de ~-pied** pe același plan; la același nivel; **pièce ouverte de ~-pied sur un jardin** cameră care se deschide la același nivel spre o grădină; **se sentir de ~-pied avec qqn.** a se simți la același nivel cu cineva. **II.** *s.m.* *(mar.)* cel mai înalt nivel al mareei.

plain-chant *s.m.* *(muz.)* muzică liturgică vocală cântată în limba latină.

plaindre I. *v.t.* **1.** a plânge, a deplânge, a compătimi; **~ un malheureux** a compătimi pe un nefericit; **être à ~** a fi de plâns, de compătimit. **2.** a regreta, a-i părea rău; **~ sa peine** a-i părea rău de strădania sa. **3.** *(în expr.)* **ne pas ~ son temps / sa peine** a munci cu zel, cu tragere de inimă; *(prov.)* **on ne plaint le mal que lorsqu'on l'a senti** cine n-a îndurat suferința nu se îndură de alții. **II.** *v.r.* **1.** a se plânge, a se văita, a se văicări, a se jelui, a se lamenta, a se tângui; a se smiorcăi; **se ~ d'une douleur à la tête** a se plânge de o durere de cap. **2.** a cârti, a-și exprima nemulțumirea, a se plânge; **se ~ de sa vie** a se plânge de viața sa. **3.** *(în expr.)* **se ~ que la mariée est trop belle** a nu mai putea de bine; *(prov.)* **chacun se plaint que son grenier n'est pas plein** omul nu e niciodată mulțumit cu ce are.

plaine *s.f.* **1.** șes, câmpie, câmp; **pays de ~s** ținut de câmpie. **2.** *(în expr.)* **~ abyssale** fundul neted al oceanului.

plain-pied (de) *loc. adv.* v. **plain.**

plainte *s.f.* **1.** plânset, geamăt, vaier; lamentație, tânguire, jelire, jeluială; **la ~ des blessés** geamătul răniților. **2.** *(jur.)* jalbă; reclamație; **porter ~ / déposer une ~** a face reclamație; a băga o plângere. **3.** protest, reproș, imputare, acuzare; **une ~ fondée** un reproș întemeiat.

plaintif, -ive *adj.* plângăreț, jalnic, tânguitor; smiorcăit; **chant ~** cântec jalnic.

plaintivement *adv.* (în mod) jalnic, tânguitor, trist.

plaire I. *v.i.* **1.** a plăcea; *(prov.)* **n'est pas beau ce qui est, est beau ce qui plaît** nu-i frumos ce-i frumos, e frumos ce-mi place mie; **le besoin de ~** nevoia de a plăcea. **2.** *(în expr.)* **comme il vous plaira** cum doriți; *(înv.)* **à Dieu ne plaise!** ferească Dumnezeu! **plaise à Dieu!** să dea Dumnezeu! **II.** v. *impers.* **s'il vous plaît** vă rog; *(înv.)* **plaît-il?** poftim? **III.** *v.r.* **1.** a se plăcea; **les fiancés se sont plu dès le premier**

moment de leur connaissance logodnicii s-au plăcut încă din primul moment. **2.** a se complăcea; **il se plaît dans cette situation** se complace în această situație. **3.** *(despre plante)* a-i prii, a-i merge bine; **cette plante se plaît dans un sol sablonneux** acestei plante îi priește în sol nisipos. **4.** a se simți bine; **elles se plaisent ensemble** se simt bine împreună.

plaisamment *adv.* **1.** (în mod) plăcut; **une maison ~ meublée** o casă plăcut mobilată. **2.** (în mod) ridicol, grotesc, caraghios; **être ~ habillé** a fi îmbrăcat ridicol.

plaisance *s.f.* **1.** *(înv.)* plăcere, agrement. **2.** *(în expr.)* **de ~** de agrement; **navigation de ~** navigație de agrement.

plaisancier, -ère I. *adj.* de plăcere, de agrement; **la navigation ~-ière** navigația de agrement. **II.** *s.m.f.* persoană care practică navigația de agrement.

plaisant, ~e I. *adj.* **1.** plăcut, agreabil, simpatic; **un ~ visage** un chip plăcut; **un appartement ~** un apartament plăcut. **2.** amuzant, nostim, hazliu, drăguț, distractiv; **une histoire ~e** o întâmplare nostimă. **II.** *s.m.* **1.** partea nostimă; **le ~ de cette histoire** partea nostimă / amuzantă a acestei întâmplări. **2.** *(înv.)* bufon, farsor. **3.** *(în expr.)* **mauvais ~** persoană care face glume de prost gust.

plaisanter I. *v.i.* a glumi; **il aime à ~** îi place să glumească; **je ne plaisante pas** nu glumesc; vorbesc serios. **II.** *v.t.* a-și bate joc, a zeflemi; **~ qqn.** a-și bate joc de cineva, a-l ironiza.

plaisanterie *s.f.* **1.** glumă; **~ de corps de garde** glumă grosolană; **mauvaise ~** glumă proastă; **ne pas entendre la ~** a nu ști de glumă; **entendre la ~** a înțelege de glumă; **~ à part** lăsând gluma la o parte. **2.** zeflemea, ironie; **être en butte aux ~s** a fi expus la ironii. **3.** fleac, moft, jucărie, bagatelă, nimic; **vous trouvez ça compliqué? mais c'est une ~** vi se pare greu? dar e un fleac.

plaisantin *s.m.* **1.** persoană care face glume proaste. **2.** hâtru, glumeț, hazliu, poznaș.

1. plaisir *s.m.* **1.** plăcere, desfătare, delectare, încântare; bucurie, satisfacție; **faire ~ à qqn.** a face plăcere cuiva, a mulțumi pe cineva; **prendre ~ à faire une chose / se faire un ~ de faire qqch.** a face cu plăcere un lucru; **par ~ a.** din plăcere; **b.** din capriciu; **j'ai eu ~ à** mi-a făcut plăcere să; **2.** distracție, plăcere, divertisment, agrement, amuzament; **menus ~s** plăceri mărunte. **3.** *(ist.)* voință, dorință; **tel est notre bon ~** aceasta este voința noastră. **4.** favoare, plac, hatâr, concesie; **faites-moi le ~ de** faceți-mi favoarea de a. **5.** *(la pl.)* plăceri lumești; **une vie de ~s** o viață de plăceri. **6.** *(în expr.)* **se tourmenter à ~** a se frământa degeaba; **homme de ~** petrecăreț, chefliu; **à faire ~** peste măsură; **au ~ de vous revoir** să ne vedem cu bine; la revedere.

2. plaisir *s.m.* *(culinar)* plezir, prăjitură în formă de cornet.

plamée *s.f.* soluție de var care curăță pieile de păr.

plamer *v.t.* a curăța pieile de păr cu soluție de var.

1. plan *s.m.* **1.** *(geom.)* plan, suprafață plană. **2.** plan; **le ~ d'une construction** planul unei construcții; **dresser un ~** a face un plan. **3.** plan, proiect, intenție, idee, gând; **arrêter un ~ d'action** a hotărî un plan de acțiune. **4.** *(fig.)* importanță; **personnage de premier ~** personaj de prim plan, de primă importanță; **mettre deux choses sur le même ~** a pune două lucruri pe același plan, pe picior de egalitate. **5.** *(ec.)* plan, planificare; **~ économique** plan economic. **6.** *(în expr.)* **sur le ~ de...** din punctul de vedere al...; **laisser en ~** a o lăsa baltă; a o lăsa încurcată / moartă-n păpușoi; **rester en ~** a rămâne în drum; a nu merge până la capăt; **sur le premier ~** în primul rând, de primă importanță; *(tehn.)* **~ incliné** jilip; *(av.)* **~ de sustention** aripă a avionului; *(pop.)* **faire un ~** a pune la cale păcălirea cuiva; *(pop.)* **y a pas ~** n-avem ce face.

2. plan *adj.* plan, plat, neted; **géométrie ~e** geometrie plană; **surface ~e** suprafață netedă.

planage *s.m.* **1.** aplatizare a unei table deformate. **2.** curățire a unui lemn cu cuțitoaia.

planaire *s.f.* *(zool.)* specie de vierme plat de apă dulce.

planant, ~e *adj.* *(pop.)* care te face să plutești (despre droguri, alcool, muzică).

planche *s.f.* **1.** scândură; **~ à repasser** scândură de călcat; **raboter une ~** a rindelui o scândură. **2.** planșă; **~ à dessin** planșă de desenat. **3.** *(tehn.)* placă de metal. **4.** *(gravură)* suprafață de metal / lemn pe care se execută o gravură. **5.** raft; **les ~s d'une armoire** rafturile unui dulap. **6.** *(fam.)* schi. **7.** *(sport)* ambarcațiune cu vele. **8.** răzor; **une ~ d'aubergines** un răzor cu vinete. **9.** *(la pl.)* scenă *(la teatru)*; **monter sur les ~s** a urca pe scenă, a se face actor. **10.** *(mar.)* pasarelă între puntea unui vas și chei. **11.** *(în expr.)* **~ de salut** ultima soluție salvatoare; *(sport)* **faire de la ~** a pluti pe spate; a face pluta; *(despre actori)* **brûler les ~s** a juca cu pasiune; **avoir du pain sur la ~** a avea mult de lucru; a nu-i lipsi lucrul; *(mar.)* **jour de ~s** zi de descărcare a navelor comerciale; *(fam.)* **~ pourrie** sprijin nesigur și riscant; *(arg. școl.)* tablă; **être maigre comme une ~** a fi slab ca un țâr / ca un ogar; *(constr.)* **~ à dresser** drișcă; *(constr.)* **~ d'affermissement** filată; **~ d'appui** glaf (de fereastră); **~ épaisse a.** dulap; **b.** blană; *(poligr.)* **~ de fond** clișeu de fond; *(arg. înv.)* **faire la ~** a fi lefter; *(arg. înv.)* **~ au pain** banca acuzaților; *(arg.)* **faire la ~** a evada; *(arg.)* **mettre le pied sur la ~** a apăsa pe accelerator.

planchéiage *s.m.* *(constr.)* astereală, pardoseală de scânduri.

planchéier *v.t.* a pardosi cu scânduri, a pune dușumele.

1. plancher *s.m.* **1.** *(constr.)* pardoseală; podea; planșeu. **2.** *(fam. în expr.)* **le ~ des vaches** pământul gol; **débarrasser le ~** a-și lua tălpășița; a-și lua picioarele la spinare; *(fin.)* **le ~ des cotisations** pragul minimal al cotizațiilor; *(box)* **aller au ~** a cădea la pământ; *(auto)* **rouler au ~** a accelera.

2. plancher *v.i.* **1.** *(arg. școl.)* a fi scos la tablă. **2.** *(arg. înv.)* a minți. **3.** *(arg.)* a glumi. **4.** *(arg. despre persoane)* a se prăbuși.

planchette *s.f.* **1.** planșetă. **2.** scândurică.
planchiste *s.m.f.* persoană care pregătește ambarcațiunea cu vele.
plançon *s.m.* butaș.
plan-concave (*pl.* **plan-concaves**) *adj.* *(opt.)* planconcav; **des lentilles ~s** lentile planconcave, cu o față plană și una concavă.
plan-convexe (*pl.* **plan-convexes**) *adj.* *(opt.)* planconvex; **lentilles ~s** lentile planconvexe, cu o față plană și una convexă.
plancton *s.m.* plancton.
1. plane *s.f.* cuțitoaie, cuțit de dogar, rotar (cu două mânere).
2. plane *s.m.* *(bot.)* arțar *(Acer platanoides).*
plané *adj. m., s.m.* *(în expr.)* **vol ~** zbor planat; **faire un vol ~** a cădea spectaculos de la mare înălțime.
planéité *s.f.* planeitate, netezime.
1. planer *v.t.* **1.** *(tehn.)* a netezi (lemnul) cu cuțitoaia. **2.** a înlătura părul de pe piei. **3.** a aplatiza o tablă deformată.
2. planer *v.i.* **1.** a plana; *(despre păsări)* a plana, a pluti în aer cu aripile întinse; *(av.)* a plana, a zbura cu motorul oprit. **2.** *(fig.)* a domina cu privirea; a privi de sus; **il plane sur la viile** privește de sus orașul. **3.** *(fig.)* a plana, a amenința să se întâmple, a fi iminent; **le malheur plane sur cette maison** nenorocirea planează asupra acestei case. **4.** *(fig.)* a pluti, a se situa deasupra; **~ au-dessus des disputes** a se situa deasupra certurilor. **5.** *(pop.)* a fi rupt de realitate; a-și face iluzii. **6.** *(pop.)* a fi drogat. **7.** *(pop. în expr.)* **il plane complet** bate câmpii; plutește în derivă.
planétaire I. *adj.* **1.** planetar, referitor la planete; **système ~** sistem planetar. **2.** mondial, referitor la Terra; **guerre ~** război mondial. **II.** *s.m., adj.* *(tehn.)* (ax) planetar.
planétairement *adv.* pe scară planetară; **la technique est répandue ~** tehnica este răspândită pe scară planetară.
planétarisation *s.f.* *(rar)* planetarizare, mondializare; **la ~ d'une guerre** mondializarea unui război.
planétarium (*pl.* **planetariums**) *s.m.* planetariu.
planète *s.f.* planetă; *(fam. în expr.)* **être né sous une heureuse ~** a fi cu stea în frunte; a fi născut într-o zodie norocoasă; a fi născut / a se naște cu căiță.
planétisation *s.f.* v. **planétarisation.**
planétoïde *s.m.* planetoid; asteroid.
planétologie *s.f.* planetologie, ramură a astrofizicii care studiază structura planetelor.
1. planeur, -euse I. *s.m.* muncitor care aplatizează metalele. **II.** *s.f.* mașină de aplatizat.
2. planeur *s.m.* **1.** *(av.)* planor. **2.** *(pop.)* individ aflat sub influența unui drog.
planèze *s.f.* *(geogr.)* planeză, platou de bazalt vulcanic.
planièdre *s.m.* *(geom.)* planiedru.
planifiable *adj.* *(ec.)* planificabil, care poate fi planificat.
planificateur, -trice *s.m.f., adj.* *(ec.)* planificator.
planification *s.f.* *(ec.)* planificare.
planifier *v.t.* *(ec.)* a planifica.
planimètre *s.m.* *(tehn.)* planimetru.
planimétrie *s.f.* **1.** planimetrie, geometrie plană. **2.** *(topogr.)* planimetrie, studiul metodelor sau instrumentelor în vederea reprezentării pe plan a detaliilor unui teren.
planimétrique *adj.* planimetric, referitor la planimetrie.
planipennes *s.m. pl.* *(entom.)* ordin de insecte având aripile cu nervuri fine.
planirostre *adj.* *(despre păsări)* cu ciocul turtit, lat.
planisme *s.m.* teorie a adepților planificării.
planisphère *s.m.* planisferă, planiglob, mapamond.
plankton *s.m.* v. **plancton.**
pianiste *s.m.f.* specialist în planificare.
planning *s.m.* *(angl.)* **1.** program care repartizează munca eșalonat. **2.** *(în expr.)* **~ familial** organizarea controlului nașterilor într-o familie.
planoir *s.m.* foarfecă cu vârful retezat.
planorbe *s.f.* *(zool.)* melc-ștafetă *(Planorbis).*
planque *s.f.* *(arg.)* **1.** ascunziș, ascunzătoare. **2.** supraveghere a unui loc suspect; **les poulets font la ~ devant un local** sticleții supraveghează un local. **3.** loc de muncă plăcut, fără muncă obositoare.
planqué, ~e *adj.* *(arg.)* care se ascunde pentru a scăpa de un pericol.
planquer I. *v.t.* *(pop.)* **1.** a ascunde la loc sigur. **2.** *(înv.)* a se descotorosi de ceva. **3.** *(înv.)* a pune, a așeza. **4.** a amaneta. **5.** *(în expr.)* **~ son bouc** a se ascunde, a se pune la adăpost. **II.** *v.r.* **1.** a se ascunde; a se da la fund. **2.** a scăpa de o corvoadă.
planquouse *s.f.* v. **planque.**
plant *s.m.* **1.** *(bot.)* puiet, răsad; **du ~ d'aubergines** răsad de vinete. **2.** răzor, brazdă.
plantage *s.m.* **1.** *(înv.)* plantare, sădire. **2.** *(mar. înv.)* șarpantă verticală folosită la răsucirea cablurilor. **3.** *(arg.)* gafă, greșeală. **4.** *(arg.)* eșec, nereușită.
1. plantain *s.m.* *(bot.)* **1.** patlagină *(Plantago major).* **2.** *(în compuse)* **~ d'eau** limbariță *(Alisma plantago);* **~-des-Alpes** arnică *(Arnica montana);* **~-des-moines** chenaru-bălților *(Littorella lacustris).*
2. plantain *s.m.* *(bot.)* varietate de bananier.
plantaire *adj.* *(anat.)* plantar, al tălpii piciorului; **artère ~** arteră plantară.
plantard *s.m.* v. **plançon.**
plantation *s.f.* **1.** plantare, sădire; **~ d'arbres** plantare de copaci. **2.** plantație.
plante *s.f.* **1.** *(anat.)* talpa piciorului. **2.** plantă. **3.** *(în expr.)* **une belle ~** o fată / femeie sănătoasă și frumoasă; **~ de serre** ființă fragilă, plăpândă; **jardin des ~s** grădină botanică.
planté *adj.* **1.** *(despre persoane)* voinic; **bien ~** voinic, bine făcut. **2.** înfipt; țeapăn; **avoir des dents bien ~es** a avea dinți bine înfipți, sănătoși; **rester ~ comme une borne** a sta țeapăn.
planter I. *v.t.* **1.** a planta, a sădi; **~ un arbre** a sădi un copac; **~ une plate-bande** a planta un răzor. **2.** a înfige, a vârî, a băga, a împlânta; **~ un poteau** a înfige un stâlp. **3.** *(în expr.)* **~ là qqn.** a lăsa pe cineva mască; a lăsa pe cineva cu buzele umflate; **~ le mai / un mai** a sădi un copac în cinstea cuiva; *(fam.)* **~ ses choux** a-și vedea de treabă / de drum; **~ son bourdon / un clou** a prinde rădăcini; a se fixa într-un loc; a-și face cuib; *(pop. înv.)* **~ son poireau** a aștepta mult și bine; a i se urî așteptând; **~ son regard**

sur qqn. a-și pironi privirea asupra cuiva; *(pop.)* ~ **un soufflet à qqn.** a trage / a rade / a cârpi o palmă cuiva; *(pop.)* ~ **un drapeau** a trage țeapa; *(pop.)* ~ **qqn. d'une somme d'argent** a nu plăti o datorie. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **devant**) a se posta, a se proțăpi (în fața cuiva). **2.** *(pop.)* a se înșela, a greși. **3.** *(pop.)* a avea un accident de mașină. **3.** *(pop.)* a da chix.

planteur *s.m.* plantator.

planteuse *s.f. (agr.)* plantatoare, mașină de plantat tuberculi, plante de cultură.

plantigrade *adj., s.m. (zool. despre animalele vertebrate)* plantigrad, care merge călcând pe toată talpa piciorului.

plantoir *s.m.* unealtă conică pentru găurit locul răsadurilor.

planton *s.m.* **1.** *(mil.)* planton; **être de** ~ a fi de planton. **2.** *(fam. în expr.)* **faire le ~, rester de** ~ a aștepta pe cineva în picioare mult timp.

plantule *s.f. (bot.)* embrion vegetal, plăntuță.

plantureusement *adv.* (în mod) copios, din abundență.

plantureux, -euse *adj.* **1.** planturos, abundent, bogat, îmbelșugat, îndestulat; **un repas** ~ o masă îmbelșugată. **2.** *(fam.)* planturos, voinic, gras, gros, corpolent, plin, rotofei, voluminos; **une femme ~euse** o femeie planturoasă, voinică. **3.** rodnic, fertil, fecund, roditor; **terre ~euse** pământ roditor.

plaquage *s.m.* **1.** *(rugby)* placaj. **2.** *(fam.)* abandonare, părăsire.

plaque *s.f.* **1.** placă. **2.** decorație, insignă, ordin; **la ~ de grand officier de la Légion d'honneur** insigna de mare ofițer al Legiunii de onoare. **3.** disc, placă. **4.** placă fotografică. **5.** *(în expr.)* ~ **tournante a.** placă turnantă; **b.** *(arg.)* cap; *(arg.)* **être / mettre à côté de la** ~ a greși, a rata o lovitură.

plaqué, ~e I. *adj.* **1.** placat, dublat; **montre ~e or** ceas dublat cu aur. **2.** abandonat, părăsit. **3.** *(fig.)* artificial, fals; **un sourire** ~ un zâmbet fals. **II.** *s.m.* **1.** metal aurit, argintat; **montre en** ~ ceas din metal aurit. **2.** lemn furniruit.

plaquemine *s.f. (bot.)* nume de fruct exotic comestibil.

plaqueminier *s.m. (bot.)* arbore sau arbust din regiunile calde (Asia) *(Dyospiros).*

plaquer I. *v.t.* **1.** a placa, a acoperi cu un strat de metal prețios; ~ **une montre d'or** a placa un ceas cu aur. **2.** a furnirui cu lemn prețios. **3.** a lipi; a aplatiza; ~ **ses cheveux sur son front** a-și lipi părul pe frunte. **4.** *(muz.)* a face să răsune simultan; ~ **un accord** a face să răsune simultan notele unui acord. **5.** *(rugby)* a placa un adversar, a-l apuca de picioare și a-l trânti la pământ. **6.** *(pop.)* a părăsi, a abandona; ~ **sa femme** a-și părăsi nevasta. **7.** *(pop. în expr.)* ~ **le boulot** a pune treaba-n cui. **II.** *v.r.* a se trânti; **se ~ au sol** a se trânti la pământ.

plaquette *s.f.* **1.** plachetă, volum mic; broșurică; ~ **de vers** plachetă de versuri. **2.** tabletă; ~ **de chocolat** tabletă de ciocolată. **3.** *(biol.)* trombocit. **4.** placă comemorativă.

plaqueur, -euse *s.m.f.* **1.** lucrător care aurește sau argintează obiecte de metal. **2.** lucrător care furniruiește.

plaquouser *v.t. (arg.)* a părăsi, a lăsa baltă pe cineva.

plasma *s.m. (biol., fiz.)* plasmă.

plasmagène I. *s.m.* plasmagenă. **II.** *adj. (fiz.)* care generează plasmă, substanță gazoasă ionizată.

plasmalemme *s.m. (biol., bot.)* plasmalemă; membrană citoplasmică.

plasmatique *adj. (biol.)* plasmatic, care se referă la plasmă.

plasmide *s.f. (biol.)* plasmidă, unitate de ADN independentă de cromozom.

plasmifier *v.t. (fiz.)* a transforma un gaz în plasmă.

plasmocyte *s.m. (biol.)* plasmocit.

plasmocytose *s.f. (med.)* plasmocitoză.

plasmode *s.m. (biol.)* plasmodiu, masă citoplasmică cu mai mulți nuclei.

plasmodium *s.m. (med.)* plasmodiu, hematozoar al paludismului.

plasmolyse *s.f. (biol.)* plasmoliză.

plasmopara *s.m. (bot.)* ciupercă dăunătoare viilor *(Plasmopara viticola).*

plaste *s.m. (bot.)* particulă a citoplasmei în celulele vegetale (cu excepția ciupercilor).

plastic *s.m.* plastic, explozibil; **attentat au** ~ atentat cu plastic.

plasticage, plastiquage *s.m.* detonare cu plastic.

plasticien, ~ne *s.m.f.* **1.** artist plastic. **2.** specialist în materiale plastice. **3.** *(chir.)* medic specialist în chirurgie plastică.

plasticité *s.f.* **1.** plasticitate, proprietate a unui material de a se modela. **2.** *(fig.)* suplețe; ~ **du caractère** suplețe a caracterului. **3.** *(psihol. în expr.)* ~ **de l'humeur** instabilitate afectivă.

plastie *s.f. (chir.)* plastie, grefă.

plastifiant *s.m. (chir.)* plastifiant.

plastifier *v.t.* a plastifia, a trata cu un plastifiant.

plastiquage *s.m.* v. **plasticage.**

plastique I. *adj.* plastic; **chirurgie** ~ chirurgie plastică; **arts ~s** arte plastice; **matière** ~ materie plastică. **II.** *s.f.* plastică, totalitatea formelor unui corp; **la ~ d'une statue** plastica unei statui. **III.** *s.m.* material plastic; **un sac en** ~ o poșetă din material plastic.

plastiquement *adv.* referitor la plastică; din punct de vedere plastic.

plastiquer *v.t.* a detona cu plastic.

plastiqueur, -euse *s.m.f.* persoană care săvârșește un atentat cu ajutorul bombelor cu plastic.

plastoc, plastoche, plastoque *s.m. (arg.)* material plastic.

plastisol *s.m. (chim.)* emulsie de rășină.

plastron *s.m.* **1.** plastron. **2.** *(ist.)* pieptar la platoșă. **3.** *(scrimă)* bucată de piele matlasată pusă pe piept pentru protecție. **4.** *(zool.)* partea ventrală a carapacei la broaștele țestoase. **5.** *(mil.)* mic grup de soldați reprezentând simbolic inamicul la manevre.

plastronner I. *v.t.* a prevedea cu plastron. **II.** *v.i. (fig.)* a face pe grozavul, a se fuduli.

plastronneur, -euse *s.m.f. (fam.)* înfumurat, vanitos, megaloman, îngâmfat.

1. plat, ~e I. *adj.* **1.** plat, neted, lin; **pays ~** regiune plată, de şes, fără forme de relief; **pied ~** picior plat, platfus. **2.** *(în expr.)* **le ~ pays** Flandra; **assiette ~e** farfurie întinsă; **cheveux ~s** păr lins; **avoir la bourse ~e** a fi lefter; a-i sufla vântul în buzunare; **talons ~s** tocuri joase; **battre qqn. à ~e couture** a bate măr pe cineva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; **style ~** stil searbăd, şters, fad, plicticos; **à ~ ventre** pe burtă; **à ~ dos** (întins) pe spate; **se mettre à ~ ventre devant qqn.** a se arăta servil faţă de cineva; **course ~e** cursă pe teren neted, fără obstacole. **II.** *adv. (în expr.)* **à ~** orizontal; **ranger ses livres à ~** a-şi pune cărţile orizontal. **III.** *s.m.* **1.** parte plată; **le ~ de la main** partea plată a mâinii, palma. **2.** coperta din faţă a unei cărţi. **3.** *(în expr.)* **faire du ~ à une femme** a face curte ostentativ unei femei; **à ~ a.** *(despre cauciucuri)* desumflat, pe geantă; **b.** deprimat, abătut; **c.** lefter, fără o para chioară; *(arg.)* **envoyer du ~** a face semn cu ochiul; *(arg.)* **mettre à ~** a pune deoparte, a economisi; *(arg.)* **il en fait un ~** e zăduf.

2. plat *s.m.* **1.** *(înv.)* tavă. **2.** farfurie, taler, talger; **~ à poisson** farfurie de peşte. **3.** conţinutul unui talger; **manger un ~ de légumes** a mânca un talger de legume. **4.** fel de mâncare; **un ~ de petits pois** o mâncare de mazăre; **~ du jour** felul de mâncare al zilei; **~ de résistance** felul de mâncare principal al unei mese. **4.** *(arg.)* zar trucat. **5.** *(în expr.)* **mettre les pieds dans les ~s** a călca în străchini, a face gafe; **mettre les petits ~s dans les grands** a întinde o masă mare; a primi pe cineva cu toate onorurile; **œufs sur le ~** ouă ochiuri; **faire tout un ~ d'une chose** a face din ţânţar armăsar; **servir un ~ de sa façon** a juca un renghi / o festă cuiva; **~ à barbe** lighean oval; **~ d'épinard** peisaj prost pictat, cu mult verde.

platanaie *s.f.* teren plantat cu platani; plantaţie de platani.

platane *s.m.* **1.** *(bot.)* platan *(Plantanus)*. **2.** *(în expr.)* **faux ~** specie de arţar; sicomor.

plat-bord (*pl.* **plats-bords**) *s.m.* *(mar.)* bordură a unui vas.

plate *s.f.* **1.** placă de metal la armuri. **2.** *(mar.)* ambarcaţiune cu fundul plat. **3.** piesă lucrată din argint fără sudură.

plateau *s.m.* **1.** talger de balanţă. **2.** tavă de servit (cafea, ceai). **3.** platoul unui picup pe care se pune discul. **4.** roată dinţată la bicicletă. **5.** *(c. f.)* platformă. **6.** scenă a unui teatru. **7.** platou de filmare. **8.** *(geogr.)* platou, podiş; **les hauts ~x** platourile înalte; **le ~ continental** platoul continental. **9.** partea cea mai înaltă a unui grafic. **10.** *(bot.)* nufăr-galben *(Nuphar luteum)*. **11.** *(biol.)* bordură de celule epiteliale. **12.** *(med. în expr.)* **fièvre en ~** temperatură constantă pe tot timpul bolii.

plate-bande (*pl.* **plates-bandes**) *s.f.* **1.** răzor, brazdă; **une ~ de violettes** un răzor de violete. **2.** *(tehn.)* platbandă. **3.** *(arhit.)* mulură plată. **4.** *(constr.)* fâşie metalică fixată deasupra balustradelor de balcon etc. **5.** *(în expr.)* **marcher sur les ~s de qqn.** a încălca drepturile cuiva, a interveni în atribuţiile cuiva.

platée *s.f.* **1.** conţinutul unei farfurii; **une ~ de frites** o farfurie de cartofi. **2.** *(constr.)* fundaţie, temelie.

plate-forme (*pl.* **plates-formes**) *s.f.* **1.** platformă, suprafaţă plană pe care se pune fundaţia unei clădiri. **2.** acoperişul plat al unei clădiri în formă de terasă. **3.** platformă, suprafaţă pe care se pun diverse materiale; **~ de forage** platformă de foraj. **4.** *(c. f.)* vagon de transportat mărfuri. **5.** *(mil.)* amplasament de baterie. **6.** partea superioară a unui dulap. **7.** partea din faţă a unui vehicul, unde se deschide portiera. **8.** platformă, program; **~ électorale** platformă electorală.

platelage *s.m.* *(constr.)* platelaj.

plate-longe *s.f.* curea cu care se leagă între hulubele căruţei caii nărăvaşi.

platement *adv.* **1.** (în mod) plat, searbăd, fără culoare; **écrire ~** a scrie searbăd. **2.** (în mod) servil; **s'excuser ~** a se scuza servil, slugarnic, umil.

plateresque *adj. (în expr.)* **style ~** stil arhitectural al primei Renaşteri spaniole.

plathelminthes *s.m. pl. (zool.)* viermi plaţi *(Plathelmintes)*.

platière *s.f.* **1.** râu la nivelul unei şosele. **2.** teren plat la poalele unui deal.

platinage *s.m.* *(metal.)* platinare, acoperire cu un strat de platină.

1. platine *s.f.* **1.** *(înv.)* placă pe care erau prinse piesele mecanismului unei arme de foc. **2.** placă metalică perforată prin care intră cheia în broască. **3.** placă ce susţine piesele unui ceasornic. **4.** piesă a maşinii de cusut prin care trece acul. **5.** placă a unei maşini pneumatice. **6.** placă subţire folosită ca suport al obiectelor privite la microscop. **7.** ansamblul pieselor unui picup. **8.** *(pop. înv.)* limbă; **avoir une bonne / fameuse ~** a avea o limbă ascuţită; a fi rău de gură; a înţepa ca viespea.

2. platine I. *s.m.* *(metal.)* platină. **II.** *adj.* de culoarea platinei; **des cheveux blond ~** păr blond de culoarea platinei / platinat.

platiné, ~e *adj.* **1.** platinat; **une blonde ~e** o blondă platinată. **2.** *(auto în expr.)* **vis ~e** pastilă de contact a unui sistem de aprindere. **3.** *(tehn.)* platinat, suflat cu platină.

platiner *v.t.* **1.** *(tehn.)* a platina, a acoperi / a sufla cu un strat de platină. **2.** a da culoarea platinei. **3.** *(în expr.)* **~ ses cheveux** a-şi vopsi părul blond deschis.

platinides *s.m. pl. (mineral.)* familie de minerale ce cuprind platina şi combinaţiile ei.

platinifère *adj. (mineral.)* platinifer, care conţine platină; **roche ~** rocă platiniferă.

platiniser *v.t.* v. **platiner.**

platinite *s.f. (metal.)* platinit, aliaj de fier şi nichel.

platinoïde *s.m.* platinoid, aliaj de cupru, nichel şi zinc, de culoarea platinei.

platinotypie *s.f. (foto)* platinotipie.

platiniridium *s.m.* aliaj de platină şi iridiu.

platiron *s.m.* nume de cui de tapiţerie.

platitude *s.f.* **1.** platitudine, banalitate, loc comun, prozaism; **dire des ~s** a spune platitudini, banalități. **2.** *(înv.)* josnicie, netrebnicie. **3.** *(despre vin)* gust searbăd, fad. **4.** *(rar)* netezime; **la ~ du sol** netezimea solului (sol fără accidente).

platonicien, ~ne I. *adj.* *(fii.)* platonician, referitor la filozofia lui Platon; **philosophie ~ne** filozofie platoniciană. **II.** *s.m.f.* platonician, adept al filozofiei lui Platon.

platonique *adj.* **1.** *(fii. înv.)* platonic, referitor la gândirea lui Platon. **2.** platonic, ideal, pur; **amour ~** dragoste platonică. **3.** *(fig.)* fără eficacitate, zadarnic, formal, abstract, nerealizabil; **protestation ~** protest formal.

platoniquement *adv.* (în mod) platonic, ideal.

platonisme *s.m.* **1.** *(fil.)* platonism, doctrina lui Platon. **2.** dragoste platonică, pură.

plâtrage *s.m.* **1.** tencuire cu ipsos. **2.** *(rar)* obiect din ipsos. **3.** *(med. în expr.)* **~ gastrique** tratament al acidității gastrice, pansament gastric.

plâtras *s.m.* moloz.

plâtre *s.m.* **1.** ipsos, ghips; **carrière de ~** carieră de ipsos; **gâcher du ~** a amesteca ipsos cu apă; **mettre une jambe dans le ~** a pune un picior în ghips. **2.** obiect din ipsos; **les ~s d'un musée** obiectele din ipsos dintr-un muzeu (statui etc.). **3.** *(fam. înv.)* machiaj. **4.** *(fam.)* brânză cu fermentația neterminată. **5.** *(la pl.)* pereți tencuiți, lambriuri. **6.** *(în expr.)* **essuyer les ~s** a locui în casă nouă; **battre qqn. comme ~** a bate măr pe cineva; **~ de moulage** stuc; *(arg.)* **être plein au ~** a fi putred de bogat.

plâtrer *v.t.* **1.** a tencui cu ipsos. **2.** *(agr.)* a îngrășa pământul cu ipsos. **3.** *(vit.)* a limpezi vinul cu ipsos. **4.** *(chir.)* a pune în ghips; **~ une jambe** a pune un picior în ghips. **5.** *(fam.)* a se farda excesiv, a se machia.

plâtrerie *s.f.* **1.** uzină unde se prepară ipsosul. **2.** lucrare în ghips.

plâtreux, ~euse *adj.* **1.** care conține ipsos; **sol ~** sol cu ipsos. **2.** tencuit cu ipsos. **3.** de culoarea ipsosului; **visage ~** față palidă, de culoarea ipsosului. **4.** de consistența ipsosului; **fromage ~** brânză de consistența ipsosului.

plâtrier *s.m.* **1.** persoană care extrage ipsosul. **2.** persoană care prepară sau vinde ipsos. **3.** tencuitor. **4.** lucrător în ghips / ipsos.

plâtrière *s.f.* **1.** carieră de ipsos. **2.** v. **plâtrerie (1).**

plature *s.m.* *(zool.)* specie de șerpi marini (din Oceanul Indian, din Pacific).

platyrhiniens, platyrrhiniens *s.m. pl.* *(zool.)* platirine, specie de maimuțe cu nasul turtit și coadă lungă din America Centrală și de Sud *(Platyrrhini).*

plausibilité *s.f.* plauzibilitate, însușirea de a fi plauzibil.

plausible *adj.* plauzibil, admisibil, credibil; verosimil; **une justification ~** o justificare plauzibilă.

plausiblement *adv.* (în mod) plauzibil, admisibil, acceptabil.

plèbe *s.f.* **1.** *(la romani)* plebe. **2.** *(înv. peior.)* poporul de jos, gloată, norod.

plébéien, ~ne *adj., s.m.f.* **1.** *(la romani)* plebeian, plebeu. **2.** *(peior.)* plebeu, din popor.

plébiscitaire *adj.* plebiscitar, referitor la plebiscit.

plébiscite *s.m.* plebiscit, referendum, consultare populară.

plébisciter *v.t.* a alege, a aproba cu o mare majoritate.

plécoptères *s.m. pl.* *(entom.)* ordin de insecte cu aripi membranoase și antene lungi.

plectognathes *s.m. pl.* *(iht.)* ordin de pești osoși masivi.

plectre *s.m.* *(muz.)* plectru, mică baghetă de os, celuloid, lemn, fildeș cu care se ciupesc coardele unor instrumente.

pléiade *s.f.* pleiadă, grup, cerc (de literați, compozitori).

plein, ~e I. *adj.* **1.** plin ochi; **avoir le ventre ~** a avea burta plină, a fi sătul, ghiftuit; **~e lune** lună plină; **à ~** din plin; **en ~ jour a.** în plină zi; **b.** în plină lumină; **être ~ de soi-même** a fi plin de sine, înfumurat; **être ~ d'espoir** a fi plin de speranță; **une dictée ~e de fautes** o dictare plină de greșeli; **en ~ hiver** în plină iarnă. **2.** deplin, total; **avoir ~ pouvoir** a avea puteri depline; **~e satisfaction** deplină satisfacție; **une ~e victoire** o victorie deplină. **3.** compact; **mur ~** zid compact; **une porte ~e** o ușă compactă (fără geam). **4.** complet, întreg; **une semaine ~e** o săptămână întreagă. **5.** rotund, gras; **visage ~** față rotundă, plină. **6.** plin, unde mișună; **être ~ d'idées** a fi plin de idei. **7.** *(fig.)* plin, pătruns; **être ~ de gratitude** a fi plin de recunoștință. **8.** obsedat, preocupat; **avoir la tête ~e de cette histoire** a fi preocupat de această întâmplare. **9.** *(zool. despre femele)* gestantă. **10.** *(în expr.)* **en ~ air** în aer liber; **en ~e mer** în largul mării; **travailler à ~ temps** a munci o normă întreagă; **à ~e voix** cu voce sonoră; **en ~e terre** în sol; **donner ~ pouvoir à qqn.** a da mână liberă cuiva; **pierre ~e** piatră de moară compactă; **travailler à ~s bras** a munci cu avânt, cu râvnă; **~ comme un œuf** îndopat; ghiftuit; umflat ca un cârnat; **à ~ collier** fără rezerve; fără reticențe; **à ~es mains** din belșug; cu carul; cu prisosință; **de ~ droit** de drept; în mod legitim / firesc; **mourir ~ de jours a** muri cu zile; **à ~es voiles** cu toată viteza, rapid; *(pop.)* **être ~ aux as** a fi putred de bogat; a fi blindat cu lovele; **être ~ comme un outre** a fi beat criță; **être ~ comme une barrique / comme un boudin** a fi ghiftuit, îndopat; **avoir le cœur ~** a-i fi inima grea; a-i veni să plângă; **la mer est ~e** marea este la punctul culminant; **un jour ~** o zi de 24 de ore. **II.** *s.m.* **1.** plin; **faire son ~ (d'essence)** a-și face plinul (la benzină). **2.** partea groasă și rotundă a unei litere caligrafiate. **3.** mijloc, centru; **viser dans le ~** a ochi în mijloc. **4.** *(în expr.)* **battre son ~** a fi în toi; **le ~ de la mer** fluxul. **III.** *prep.* mult, plin; **il y a de la marchandise ~ les magasins** este multă marfă în magazine, magazinele sunt pline de marfă; **l'enfant a des billes ~ les poches** copilul are buzunarele pline de bile. **2.** *(în expr.)* **en avoir ~ la bouche de qqn. / qqch.** a vorbi tot timpul despre cineva / ceva; **en avoir ~ la tête** a se gândi tot timpul la cineva / ceva; *(pop.)* **en avoir ~ les bottes / les jambes / le dos a.** a fi sătul, plictisit de ceva; **b.** a fi frânt de oboseală; a fi epuizat; *(pop.)* **en avoir ~ les trous de nez a.** a încasa / a primi un perdaf / o

săpuneală; **b.** a parveni greu în viață; **c.** a fi epuizat, frânt de oboseală; *(pop.)* **en avoir ~ le trognon / jusqu'au trognon** a fi profund jignit; *(pop.)* **en foutre / en mettre ~ la vue à qqn.** a căuta să impresionezi cu orice preț; *(pop.)* **en avoir ~ son sac a.** a fi ghiftuit; b. a fi beat criță / mort; **c.** a fi sătul până-n gât / până peste cap.

pleinement *adv.* din plin; pe deplin; pe de-a-ntregul; cu totul; **il est ~ satisfait** este pe deplin satisfăcut.

plein-emploi, plein emploi *s.m. (ec.)* situație în care toată mâna de lucru a unei țări este folosită.

plein-jeu (*pl.* **pleins-jeux**) *s.m. (muz.)* registru de orgă.

plein-vent (*pl.* **pleins-vents**) *s.m.* pom fructifer care crește în plin vânt.

pléistocène *s.m., adj. (geol.)* pleistocen.

plénier, -ère *adj.* **1.** plenar, complet; **réunion ~-ère** ședință plenară **2.** *(bis. catol.) (în expr.)* **indulgence ~-ère** iertarea tuturor păcatelor.

plénipotentiaire *s.m., adj.* (diplomat) plenipotențiar.

plénitude *s.f.* **1.** plenitudine, deplinătate, plinătate, integralitate; **la ~ de ses facultés** deplinătatea facultăților sale. **2.** *(lit.)* bogăție, amplitudine; **la ~ d'un son** bogăția / amplitudinea unui sunet. **3.** *(înv.)* senzație de greutate, de apăsare; **la ~ de l'estomac** senzația de greutate la stomac. **4.** *(înv.)* abundență, bogăție.

plenum, plénum *s.m. (pol.)* ședință plenară.

pléonasme *s.m. (stil.)* pleonasm.

pléonastique *adj. (stil.)* pleonastic, care constituie un pleonasm.

plésiosaure *s.m. (paleont.)* plesiozaur.

pléthore *s.f.* pletoric, abundent, supraîncărcat.

pleur *s.m.* **1.** lacrimă; **sécher les ~s de qqn.** a usca lacrimile cuiva, a consola pe cineva; **fondre en ~s** a izbucni în lacrimi. **2.** *(înv.)* lamentare, văicăreală. **3.** sevă care se scurge din pomi sau viță de vie; **les ~s de la vigne** seva viței de vie. **4.** *(pop.)* reclamație; **bureau des ~s** biroul de reclamații.

pleurage *s.m. (tehn.)* deformare a unui sunet înregistrat.

pleural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *(anat.)* pleural, referitor la pleură; *(med.)* **épanchement ~** epanșament pleural.

pleurant, ~e I. *adj. (înv.)* care plânge. **II.** *s.m.* statuie funerară reprezentând un personaj care plânge.

pleurard, ~e *adj., s.m.f.* plângăreț, plângăcios, văicăreț, smiorcăit; **enfant ~** copil smiorcăit, scâncit.

pleure-misère *s.m.f. invar. (pop. înv.)* avar care se plânge mereu de mizerie.

pleurer I. *v.i.* **1.** a plânge; **~ à chaudes larmes, ~ comme une fontaine / comme une madeleine / comme un veau** a plânge ca o mireasă; a plânge cu lacrimi cât pumnul; **~ dans le potage de qqn.** a plânge pe umărul cuiva; **avoir envie de ~, être sur le point de ~** a-i veni să plângă; **~ de joie** a plânge de bucurie. **2.** *(despre seva copacilor)* a picura. **3.** a se plânge; a cere insistent ceva; **~ auprès de qqn. afin d'obtenir une augmentation** a cere cuiva o mărire de salariu. **4.** *(cu prep.* **sur)** a deplânge, a compătimi; **~ sur la misère d'une famille** a deplânge mizeria unei familii. **II.** *v.t.* **1.** a plânge; **~ la mort d'un ami** a plânge moartea unui prieten; **~ des larmes de sang** a plânge cu lacrimi de sânge; **~ toutes les larmes de son corps** a plânge amarnic; a nu mai avea lacrimi de plâns. **2.** a regreta, a-i părea rău; **~ ses fautes** a-și regreta greșelile. **3.** *(în expr.)* **~ le pain qu'on mange** a-și mânca de sub unghie / de sub tălpi; **~ misère** a se văieta de mizerie; **n'avoir plus que les yeux pour ~** a fi pierdut totul.

pleurésie *s.f. (med.)* pleurezie.

pleurétique *adj., s.m.f. (med.)* bolnav de pleurezie. **II.** *adj.* pleuritic, referitor la pleurezie; cauzat de pleurezie; **souffle ~** suflu pleuritic.

pleureur, -euse I. *adj.* **1.** plângător; **saule ~** salcie plângătoare *(Salix babylonica)*. **2.** *(fam.)* plângăreț, plângăcios, smiorcăit, scâncit; **enfant ~** copil scâncit. **II.** *s.f.* bocitoare.

pleurite *s.f. (med.)* pleurită.

pleurnichage, pleurnichement *s.m.*, **pleurnicherie** *s.f. (fam.)* smiorcăit, scâncit.

pleurnicher *v.i. (fam.)* **1.** a se smiorcăi, a scânci. **2.** a se lamenta, a se văicări, a se căina, a se jelui, a se boci, a se tângui.

pleurnicherie *s.f.* v. **pleurnichage.**

pleurnicheur, -euse, pleurnichard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* smiorcăit, scâncit.

pleurobranche *s.m. (zool.)* moluscă gasteropodă cu cochilie internă.

pleurodynie *s.f. (med.)* pleurodinie, junghi.

pleuronectes, pleuronectidés *s.m. pl. (iht.)* familie de pești plați *(Cambula)*.

pleuropneumonie *s.f. (med.)* pleuropneumonie.

pleurote *s.m. (bot.)* specie de ciupercă comestibilă, parazit al copacilor *(Pleurotus)*.

pleutre *adj., s.m. (fam.)* netrebnic, laș; **attitude ~** atitudine lașă.

pleutrerie *s.f. (fam.)* netrebnicie, lașitate.

pleuvasser, pleuvoter *v. impers. (fam. despre ploaie)* a ploua mărunt, a picura, a țârâi.

pleuviner, pluviner *v. impers. (fam. despre ploaie)* a bura, a burnița.

pleuvoir I. *v. impers.* a ploua; **~ à verse / à cordes / à seaux / à torrents des hallebardes** a ploua cu găleata / ca din cofă / torențial. **II.** *v.i. (fig.)* a se revărsa, a cădea cu duiumul; **les obus pleuvaient** cădeau obuze cu duiumul.

pleuvoter *v. impers.* v. **pleuvasser.**

plèvre *s.f. (anat.)* pleură.

plexiglas, plexiglass *s.m.* plexiglas.

plexus *s.m. (anat.)* plex; **~ solaire** plex solar.

pleyon *s.m.* **1.** coardă pentru legatul viei, mlajă. **2.** ramură flexibilă.

pli *s.m.* **1.** pliu, cută; **jupe à ~s** fustă în cute. **2.** îndoitură; **~ du bras** îndoitura brațului. **3.** rid, încrețitură, zbârcitură; **les ~s du front** ridurile de pe frunte. **4.** plic; scrisoare; **j'ai reçu votre ~** am primit scrisoarea dv. **5.** *(poligr.)* falț. **6.** *(fig.)* obicei, deprindere, apucătură, comportare, conduită; **prendre un ~** a-și face un obicei; a lua obiceiul de a; **prendre de mauvais ~s** a căpăta deprinderi proaste. **7.** *(geol.)*

cută, ondulație a terenului. **8.** levată (la jocul de cărți). **9.** contraplacaj. **10.** *(în expr.)* **cela ne fait pas un ~** merge strună! e-n regulă! **donner un bon ~ à qqch.** a pune ceva pe un făgaș bun; **avoir le ~ du métier** a avea ticurile meseriei; **mise en ~s** ondulație de păr, coafat; **se faire une mise en ~s** a se coafa; **faire le ~ d'un pantalon** a călca un pantalon; *(pop.)* **mettre qqn. au ~** a „dresa" pe cineva, a-l învăța lecția.

pliable *adj.* pliabil, care poate fi pliat, ușor de pliat, flexibil, suplu.

pliage *s.m.* pliere, îndoire, împăturire, strângere; **le ~ du linge** împăturirea rufelor.

pliant, ~e I. *adj.* pliant, flexibil, ușor de pliat, de îndoit; **lit ~** pat pliant; **table ~e** masă pliantă. **II.** *s.m.* scaun pliant fără spătar.

plie *s.f.* *(iht.)* cambulă *(Platessa platessa și Pleuronectes flessus).*

plié *s.m.* *(cor.)* mișcare de dans cu îndoire a genunchilor.

pliement *s.m.* v. **pliage.**

plier I. *v.t.* **1.** a îndoi, a împături; **~ une couverture** a împături o cuvertură. **2.** a strânge; **~ un éventail** a strânge un evantai. **3.** a îndoi, a încovoia, a curba; **~ les genoux** a îndoi genunchii; **~ un rameau** a curba o rămurică; **~ l'échine** a-și îndoi grumazul; a-și încovoia spinarea. **4.** a aranja; **~ ses affaires** a-și aranja lucrurile. **5.** *(fig.)* a face pe cineva să cedeze; **~ qqn. à sa volonté** a face pe cineva să cedeze în fața voinței tale. **6.** *(în expr.)* **~ bagage / ses affaires / son paquet** a se pregăti de ducă / de plecare; a se cărăbăni; a-și lua tălpășița; a spăla putina; **~ le coude** a bea cât șapte; a trage la măsea; **~ le(s) genou(x) devant qqn.** a se prosterna în fața cuiva; **~ l'épaule** a suporta cu resemnare; **~ ses chemises** a-și da obștescul sfârșit; a da ortul / pielea popii; **~ toilette** a o lua la fugă / la sănătoasa. **II.** *v.i.* **1.** a se îndoi, a se curba, a se încovoia, a se strâmba; **son dos plie sous le poids** spatele i se încovoaie sub povară. **2.** *(fig.)* a ceda, a se supune, a se înclina; **~ sous l'ordre** a se supune ordinului. **3.** *(mil.)* a se retrage, a se replia, a da înapoi. **III.** *v.r.* **1.** a se supune, a se plia; **il se ~ à nos exigences** se supune exigențelor noastre. **2.** a se adapta; **se ~ aux circonstances** a se adapta împrejurărilor.

plieur, -euse I. *s.m.f.* *(poligr.)* fălțuitor. **II.** *s.f.* *(tehn.)* aparat de fălțuit.

plinthe *s.f.* **1.** *(arhit.)* plintă, mulură pătrată servind de bază la o coloană. **2.** *(constr.)* plintă, pervaz de pardoseală.

pliocène *s.m. adj.* *(geol.)* pliocen.

plioir *s.m.* **1.** scândurică de care se fixează undița. **2.** *(poligr.)* cuțit de fălțuit. **3.** masă pe care se pun stofele, pânzele pentru a se împături. **4.** carton pe care se înfășoară dantelele, panglicile.

plion *s.m.* v. **pléyon.**

plique *s.f.* *(med.)* încâlceală a părului datorată murdăriei, păduchilor sau unor secreții a glandelor sebacee.

plissage *s.m.* plisare.

plissé, ~e I. *adj.* **1.** plisat, cu pliseuri; **jupe ~e** fustă plisată. **2.** încrețit; **peau ~e** piele încrețită. **II.** *s.m.* pliseu, cută; **les ~s d'une jupe** pliseurile unei fuste.

plissement *s.m.* **1.** încrețire; **un ~ du front** o încrețire a frunții. **2.** *(geol.)* cutare, încrețire a straturilor; deformare a scoarței.

plisser I. *v.t.* **1.** a plisa; **~ une jupe** a plisa o fustă. **2.** a încreți; **~ le front** a încreți fruntea. **II.** *v.i.* *(despre stofe)* a face pliuri, a cădea în pliuri.

plisseur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care pliseazâ. **II.** *s.f.* mașină de plisat.

plissure *s.f.* *(rar)* pliseu, cută; aranjare în pliuri.

pliure *s.f.* **1.** *(poligr.)* fălțuială. **2.** îndoitură; **la ~ du bras** îndoitura brațului.

ploc I. *interj.* poc. **II.** *s.m.* **1.** *(text.)* puf provenit de la țesut, apretat. **2.** *(mar.)* câlți pentru călăfătuit.

ploiement *s.m.* **1.** îndoire, curbare, încovoiere; **le ~ d'une branche** încovoierea unei crengi. **2.** *(mil.)* trecerea de la ordinul de luptă la cel de încolonare.

plomb *s.m.* **1.** plumb; **un tuyau de ~** o țeavă de plumb; **mine de ~** mină de plumb; **fil à ~** fir cu plumb. **2.** glonț de vânătoare; **grêle de ~** ploaie de gloanțe. **3.** mică greutate de plumb prinsă de undiță pentru a-i da greutate. **4.** pastilă cusută în tivul unei rochii ca să cadă drept. **5.** sigiliu de plumb (la contorul de gaze, la vamă). **6.** linie de plumb care susține un vitraliu. **7.** *(poligr.)* caractere tipografice. **8.** *(în expr.)* **avoir du ~ dans l'aile** a fi pe ducă (bolnav, ruinat, compromis); **avoir du ~ dans la tête** a fi cu picioarele pe pământ; **avoir du ~ dans l'estomac** a simți o greutate la stomac; **n'avoir pas de ~ dans la tête** a fi ușuratic / zăpăcit / aiurit; **sommeil de ~** somn greu; **à ~ vertical; tomber à ~** a veni la timp; a pica la țanc; a se nimeri bine; **mettre du ~ dans la cervelle / la tête de qqn.** a-i băga cuiva mințile în cap; a da pe cineva pe brazdă; **avoir / se sentir des jambes de ~** a fi frânt de oboseală; *(arg.)* **se faire sauter les ~s** a fi întors pe dos din cauza drogurilor sau a alcoolului.

plombage *s.m.* **1.** plumbuire. **2.** plombare (a dinților). **3.** plombă.

plombaginacées, piombaginées *s.f. pl.* *(bot.)* familie de plante gamopetale care cresc pe țărmul Mediteranei.

plombagine *s.f.* *(înv.)* plombagină, grafit pentru creioane.

plombard *s.m.* *(pop.)* instalator.

plombe *s.f.* *(arg.)* **1.** litră; juma' de kil. **2.** oră; **il a attendu trois ~s** a așteptat trei ore; **il est quatre ~s du mat** e ora 4 dimineața. **3.** moment favorabil, propice.

plombé, ~e I. *adj.* **1.** plumbuit, prevăzut cu plumb. **2.** (despre dinți) plombat. **3.** plumburiu, palid, livid; **teint ~** ten livid. **4.** sigilat cu sigiliu de plumb. **5.** *(pop.)* contaminat cu sifilis. **6.** greu; **avoir la tête ~e** a avea capul greu. **II.** *s.f.* **1.** *(ist. mil.)* suliță plumbuită. **2.** *(mil.)* proiectil de plumb lansat de primele piese de artilerie. **3.** plumb de undiță.

plomber I. *v.t.* **1.** a plumbul; ~ **une ligne** a plumbui o undiță. **2.** a plomba un dinte. **3.** a sigila cu plumb (un colet). **4.** *(constr.)* a verifica cu firul cu plumb (un colet). **5.** *(arg.)* a transmite cuiva o boală venerică. **6.** *(arg.)* a ucide, a împușca; **se faire ~ le buffet** a fi împușcat. **II.** *v.i.* **1.** *(arg.)* a da ora exactă. **2.** *(arg.)* a mirosi urât. **3.** *(arg. în expr.)* ~ **de la gargoine** a turna gogoși cuiva. **III.** *v.r.* **1.** a căpăta o culoare plumburie. **2.** *(arg.)* a se mitralia de aproape.

plomberie *s.f.* **1.** industria instalațiilor. **2.** atelier de instalator. **3.** meserie de instalator. **4.** totalitatea instalațiilor unei case.

plombeur *s.m.* **1.** plumbuitor (de vagoane, de colete). **2.** *(agr.)* rulou de tasat pământul.

plombier *s.m.* **1.** instalator. **2.** muncitor în industria plumbului.

plombières *s.f.* înghețată cu fructe confiate.

plombifère *adj.* *(mineral.)* plumbifer, care conține plumb; **minerai ~** minereu plumbifer.

plomboir *s.m.* instrument de plombat dinții.

plombure *s.f.* carcasă a unui vitraliu.

plommée *s.f.* **1.** *(ist., mil.)* ghioagă plumbuită. **2.** sabie scurtă și grea.

plonge *s.f.* **1.** spălatul vaselor (într-un restaurant, într-o cafenea). **2.** locul unde se spală vasele (într-un restaurant). **3.** recipientul în care se spală vasele. **4.** *(în expr.)* **faire la ~** a spăla vasele (într-un restaurant).

plongeant, ~e *adj.* **1.** îndreptat de sus în jos; **tir ~** tir îndreptat de sus în jos. **2.** adânc; **décolleté ~** decolteu adânc.

plongée *s.f.* **1.** cufundare, scufundare, plonjare; **la ~ d'un scaphandrier** scufundarea unui scafandru. **2.** *(cinema)* filmare cu camera îndreptată în jos. **3.** *(mil.)* parte a parapetului unei fortificații îndreptată în exterior. **4.** *(geogr.)* groapă submarină în apropiere de coastă.

plongement *s.m.* plonjare, cufundare; imersiune.

plongeoir *s.m.* trambulină.

plongeon *s.m.* **1.** *(sport)* plonjon; săritură. **2.** *(fam. în expr.)* **faire le ~** a pierde bani mulți; a da faliment. **3.** *(ornit.)* cufundar *(Colymbus)*.

plonger I. *v.t.* **1.** a scufunda, a cufunda, a băga, a vârî; a introduce; ~ **le drap dans l'eau** a băga cearșaful în apă. **2.** a înfige; ~ **un poignard dans le corps de qqn.** a înfige un pumnal în corpul cuiva. **3.** *(fig.)* a cufunda; a arunca; ~ **qqn. dans le désespoir** a arunca pe cineva în disperare; **être plongé dans la tristesse** a fi cufundat în tristețe; **être plongé dans le sommeil** a fi cufundat în somn; a dormi buștean / adânc / dus; ~ **qqn. dans les fers** a arunca pe cineva în lanțuri; ~ **qqn. dans la misère** a arunca pe cineva în mizerie; a aduce pe cineva în sapă de lemn, a-l ruina. **II.** *v.i.* **1.** a se cufunda, a plonja. **2.** a urma o direcție de sus în jos; **son regard plonge dans la vallée** privirea sa se îndreaptă spre vale. **3.** *(arg.)* a se înfierbânta la joc; a dubla miza. **4.** *(arg.)* a fi închis / condamnat la închisoare. **4.** *(arg.)* a lua o hotărâre importantă. **5.** *(arg.)* a ajunge în sapă de lemn. **III.** *v.r.* **1.** a se cufunda, a se băga; **se ~ dans l'eau** a se băga în apă. **2.** *(fig.)* a se cufunda, a fi absorbit; **se ~ dans ses pensées** a se cufunda în gânduri. **3.** *(fig.)* a se deda unei ocupații.

plongeur, -euse I. *s.m.f., adj.* **1.** scufundător, plonjor; ~ **sous-marin** scufundător submarin. **2.** spălător de vase în restaurante, cafenele. **II.** *s.m.* **1.** scafandru. **2.** *(ornit.)* cufundar *(Colymbus)*.

ploquer *v.t.* **1.** *(mar.)* a călăfătui. **2.** a amesteca lânuri de diferite culori.

ploquettes *s.f. pl.* deșeuri de lână de calitate inferioară.

plot *s.m.* *(el.)* plot.

plouc, plouk, plouque *s.m.f., adj. invar.* *(pop. peior.)* țăran, țărănoi, răcan.

plouf I. *interj.* buf! fleoșc! **II.** *s.m.* **1.** zgomot al unei căderi în apă. **2.** cădere bruscă.

ploutocrate *s.m.* plutocrat, personaj influent datorită averii sale.

ploutocratie *s.f.* plutocrație, guvernare de către cei bogați.

ploutocratique *adj.* plutocratic, referitor la plutocrație.

ployable *adj.* flexibil, mlădios, suplu, elastic; **branche ~** creangă mlădioasă.

ployer I. *v.t.* **1.** a curba, a îndoi, a încovoia; ~ **le(s) genou(x)** a îndoi genunchii, a se lăsa în genunchi. **2.** *(tehn.)* a îndoi, a deforma; ~ **une barre de fer** a îndoi o bară de fier. **3.** *(în expr.)* ~ **le dos / l'échine** a se supune cu umilință; ~ **les genoux devant qqn.** a se prosterna în fața cuiva; *(lit.)* ~ **qqn.** a frânge rezistența cuiva; a îngenunchea pe cineva. **II.** *v.i.* **1.** a se îndoi, a se încovoia; ~ **sous un fardeau** a se încovoia sub o povară. **2.** a ceda; **poutre qui ploie** bârnă care cedează; *(fig.)* ~ **sous les persécutions** a ceda în fața persecuțiilor.

pluché *adj.* v. **peluché.**

plucher *v.t.* v. **pelucher.**

peloucheux *adj.* v. **pelucheux.**

pluie *s.f.* **1.** ploaie; **une ~ battante / diluvienne** o ploaie torențială; **eau de ~** apă de ploaie; *(fig.)* ~ **d'étoiles** ploaie de stele; **~s acides** ploi acide; *(prov.)* **après la ~ le beau temps** după ploaie vreme bună. **2.** *(în expr.)* **faire la ~ et le beau temps** a avea pâinea și cuțitul în mână; a tăia și a spânzura; **parler de la ~ et du beau temps** a înșira verzi și uscate; **ennuyeux comme la ~** plicticos de moarte; **ne pas être né de la dernière ~** a avea experiență; a fi vulpe bătrână; a fi uns cu toate unsorile.

plumage *s.m.* **1.** *(ornit.)* penaj. **2.** jumulit; jumulire; ~ **d'une poule** jumulitul unei găini.

plumaison *s.f.* jumulire (de pene) a unei păsări.

plumard *s.m.* **1.** *(înv.)* măturică de pene. **2.** *(pop.)* pat. **3.** *(pop.)* pat de închisoare. **4.** *(pop. în expr.)* **être couché sur le ~** a avea antecedente penale.

plumasserie *s.f.* **1.** prelucrare a penelor de ornament. **2.** comerț cu pene ornamentale.

plumassier, ~ère *s.m.f.* **1.** lucrător care prelucrează pene de ornament. **2.** negustor de pene de ornament.

plum-cake *s.m.* *(angl.)* cozonac cu stafide și fructe confiate.

plume *s.f.* **1.** pană; ~ **d'oie** pană de gâscă. **2.** fulg, puf; **léger comme un ~** ușor ca un fulg. **3.** peniță; **la ~**

d'un stylo penița unui stilou. **4.** *(pop.)* păr; **perdre ses ~s** a-i cădea părul, a cheli. **4.** *(fig.)* stil; pană; condei; **avoir une belle ~** a avea condei / stil. **6.** *(arg.)* aripă de avion. **7.** *(arg.)* șperaclu. **8.** *(arg. la pl.)* pat; **hors des ~s** hai, jos din pat. **9.** *(în expr.)* **y laisser des ~s** a suferi o pierdere mare de bani, a se pârli; **prendre la ~** a se apuca de scris; a deveni scriitor; **homme de ~** om de condei, scriitor; **guerre de ~** război în scris; **tremper sa ~ dans le fiel / le poison** a scrie plin de ură; **vivre de sa ~** a trăi din scris; *(arg.)* **passer qqn. à la ~** a pedepsi; a da o lecție severă; **voler dans les ~s à qqn.** a ataca / a agresa pe cineva; **jeter la ~ au vent a.** a se lăsa în voia soartei / întâmplării; **b.** a vedea / a simți dincotro bate vântul.

plumé, ~e *adj.* **1.** jumulit. **2.** *(fig. fam.)* jumulit, escrocat.

plumeau *s.m.* pămătuf de pene pentru șters praful.

Plumeau, Plumepatte *s. pr. (în expr.)* **chez Plumeau, chez Plumepatte a.** la mama dracului; **b.** la sfântu-așteaptă.

plumée *s.f.* totalitatea penelor jumulite de la o pasăre.

plumer I. *v.t.* **1.** a jumuli; **~ une poule** a jumuli o găină. **2.** *(fig. pop.)* a escroca, a jumuli, a jefui; **~ qqn.** a escroca pe cineva.

plumet *s.m.* **1.** pană / buchet de pene la pălărie. **2.** *(bot.)* colilie *(Stipa pennata).*

plumetis *s.m.* **1.** broderie în relief. **2.** stofă / pânză subțire brodată în relief.

plumeur, -euse *s.m.f.* *(înv.)* persoană care jumulea păsări în piață.

plumeux, -euse *adj.* **1.** asemănător cu penele; *(entom.)* **antennes ~euses** antene asemănătoare cu penele. **2.** pufos, acoperit cu puf; **feuilles ~euses** frunze acoperite cu puf.

plumier *s.m.* penar.

plumitif *s.m.* **1.** *(jur.)* registru de grefier. **2.** *(fam.)* scrib, conțopist, scârța-scârța, scriptolog. **3.** scriitor mediocru.

plumule *s.f.* **1.** prima frunzuliță a graminaceelor. **2.** puf, fulg. **3.** pană mică.

plupart *s.f.* *(în expr.)* **la ~** cea mai mare parte, majoritatea; **la ~ des citoyens ont voté** majoritatea cetățenilor au votat; **pour la ~** în cea mai mare parte; **la ~ du temps** cel mai adesea, de obicei.

plural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* plural, multiplu; **vote ~** vot multiplu, în care unii votanți dispun de mai multe voturi.

pluralisation *s.f.* *(lingv.)* pluralizare, punere la plural.

pluraliser *v.t.* *(lingv.)* a pune la plural.

pluralisme *s.m.* *(fil., pol.)* pluralism.

pluraliste *adj., s.m.f.* *(fil., pol.)* pluralist.

pluralité *s.f.* pluralitate, diversitate, multiplicitate, multilateralitate, varietate.

pluriannuel, ~le *adj.* **1.** multianual, care se întinde pe mai mulți ani; **plan ~** plan multianual. **2.** *(bot.)* (plantă) care înflorește după mai mulți ani de viață.

pluricellulaire *adj., s.m.* *(biol.)* pluricelular.

pluridisciplinaire *adj.* multidisciplinar, pluridisciplinar, interdisciplinar.

pluridisciplinarité *s.f.* pluridisciplinaritate, multidisciplinaritate, interdisciplinaritate.

pluriel, ~le *adj., s.m.* plural; *(gram.)* **le ~ des noms** pluralul substantivelor.

plurilatéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(jur.)* plurilateral, care angajează mai multe părți.

plurilingue *adj., s.m.f.* persoană / comunitate care folosește mai multe limbi pentru a se exprima.

pluripartisme *s.m.* *(pol.)* pluripartidism, existența mai multor partide.

plurivalence *s.f.* plurivalență.

plurivalent, ~e *(chim. înv., log.)* plurivalent.

plus A. *adv.* **I.** *(comparativ de superioritate)* **1.** *(cu prep.* **que)** mai; **~ tard que prévu** mai târziu decât era prevăzut; **~ intelligent que** mai inteligent decât. **2.** *(cu prep.* **de)** mai mult (decât), peste; **je l'ai attendu ~ de deux heures** l-am așteptat peste două ore; **elle a ~ de quarante ans** are peste patruzeci de ani; **il y a ~ de trois ans de cette histoire** sunt peste trei ani de la această întâmplare; **bien ~, qui ~ est a.** mai mult încă; **b.** pe deasupra; **d'autant ~** cu atât mai mult; **une fois de ~** o dată mai mult; **~ ou moins** mai mult sau mai puțin; **ni ~ ni moins** nici mai mult nici mai puțin; **~... ~** cu cât, cu atât; **~ il étudie, plus il est sûr de lui** cu cât studiază mai mult, cu atât este mai sigur de el; **de ~ en ~** din ce în ce mai mult; **tant et ~** mult, din belșug; **sans ~** doar atât; și atât; **il est poli, sans ~** este politicos și atât; **non plus** nici; **elle n'aime pas les spectacles de variétés, moi non ~** nu-i plac spectacolele de varietăți, nici mie; **~ d'un a.** mai mulți; **b.** câțiva. **3.** *(cu* **ne)** mai; **je ne vais plus dans cette maison** nu mă mai duc în casa aceea. **4.** *(în expr.)* **en avoir ~ qu'assez** a fi sătul până peste cap; **~ de protestations** gata cu protestele; **~ jamais** niciodată. **II.** *(superlativ)* **(le, la ~** *cu prep.* **de)** cel mai... (dintre) **il est le ~ intelligent de ses copains** este cel mai inteligent dintre colegii lui. **B.** *s.m.* **1.** maxim, maximum; cât mai mult; **c'est le ~ que l'on puisse lui demander** este maximum ce i se poate cere. **2.** *(mat.)* (semnul) plus. **3.** *(în expr.)* **(au) ~** în plus, peste, pe deasupra; **tout au ~** cel mult, maximum; **tant et ~** câte și mai câte; câte în lună și în soare; **de ~ en ~** din ce în ce.

plusieurs I. *adj. nehot. pl.* mai mulți; câțiva, câteva; **j'ai travaillé ~ semaines à ce projet** am lucrat câteva săptămâni la acest proiect; **~ fois** de câteva ori. **II.** *pron. nehot. pl.* unii; **~ d'entre nous** mai mulți dintre noi; **se mettre à ~ pour...** au colaborat mai mulți pentru a...

plus-que-parfait *s.m.* *(gram.)* mai-mult-ca-perfectul.

plus-value (*pl.* **plus-values**) *s.f.* *(ec.)* plusvaloare.

pluton *s.m.* *(geol.)* pluton, masă de roci magmatice de dimensiuni mari.

plutonien, ~ne, plutonique I. *adj.* *(geol.)* plutonian, referitor la Pluton, zeul grec al infernului. **2.** *(geol.)* plutonian, vulcanic, format la mari adâncimi; **roche plutonique** rocă plutonică, magmatică. **II.** *s.m.f.* partizan al plutonismului. **3.** referitor la planeta Pluton; **l'orbite ~ne** orbita plutoniană.

plutonigène *adj. (fiz. nucl.)* care produce plutoniu; **réacteur** ~ reactor care produce plutoniu.
plutonique *adj.* v. **plutonien.**
plutonisme *s.m. (geol.)* plutonism.
plutonium *s.m. (chim.)* plutoniu.
plutôt *adv.* **1.** de preferință, mai bine; **je ne connais pas cette date, adressez-vous** ~ **au bureau de reseignements** nu cunosc această dată, adresați-vă mai bine la biroul de informații. **2.** mai curând, mai degrabă; **cet élève n'est pas ignorant, il est** ~ **timide** acest elev nu este neștiutor, este mai degrabă timid. **3.** mai precis, mai exact; **elle est mince** ~ **que faible** ea este subțire mai exact, decât slabă.
pluvial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** pluvial, referitor ia ploaie; **eaux** ~**es** ape pluviale, de ploaie; **régime** ~ regim al unei ape curgătoare alimentate din apa de ploaie. **2.** *(geogr. în expr.)* **forêt** ~**e** pădure ecuatorială.
pluvian *s.m. (ornit.)* pasărea-crocodilului *(Pluvianus aegyptius).*
pluvier *s.m. (ornit.)* ploier *(Charadrius).*
pluvieux, -euse *adj.* **1.** ploios; **temps** ~ timp ploios. **2.** care aduce ploaie.
pluviner *v.i.* v. **pleuviner.**
pluviomètre *s.m. (tehn.)* pluviometru.
pluviométrie *s.f.* pluviometrie.
pluviométrique *adj.* pluviometric.
pluvio-nival, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la apele curgătoare alimentate de precipitații.
pluviôse *s.m.* a cincea lună a calendarului revoluționar francez (20-22 ianuarie – 18-20 februarie).
pluviosité *s.f.* regimul pluvial, cantitatea de apă căzută într-un loc într-o perioadă determinată de timp.
pneu (*pl.* ~**s**) *s.m.* **1.** *(auto)* pneu; **les** ~**s d'une automobile** pneurile unui automobil. **2.** scrisoare expediată prin poșta pneumatică. **3.** *(arg. în expr.)* ~ **de secours** centură de grăsime în talie.
pneuma *s.m. (fil.)* nume dat de stoici unui principiu de natură spirituală.
pneumatique I. *adj.* **1.** referitor ia aer sau la corpurile gazoase; **machine** ~ aparat de laborator care face vid. **2.** care funcționează cu aer comprimat; **marteau** ~ ciocan pneumatic. **3.** umplut cu aer; **matelas** ~ saltea pneumatică. **II.** *s.m.* **1.** *(înv. auto)* bandaj pneumatic. **2.** scrisoare expediată prin poșta pneumatică. **III.** *s.f. (fiz.)* pneumatică, parte a fizicii care studiază corpurile gazoase.
pneumatologie *s.f. (fil.)* pneumatologie, studiul fenomenelor spiritului.
pneumatolyse *s.f. (geol.)* pneumatoliză.
pneumatophore *s.m.* **1.** *(bot.)* excrescență a unor copaci cu rădăcinile în apă care le permite să respire. **2.** *(zool.)* aparat de locomoție al unor celenterate.
pneumatose *s.f. (med.)* pneumatoză, îngrămădire de gaze în cavitățile organismului.
pneumectomie *s.f.* v. **pneumonectomie.**
pneumo *s.m.* v. **pneumothorax.**
pneumocèle *s.f. (med.)* pneumocel, hernie a plămânului.
pneumoconiose *s.f. (med.)* pneumoconioză, boală pulmonară profesională cronică.
pneumocoque *s.m. (med.)* pneumococ, bacilul pneumoniei.
pneumogastrique *adj., s.m. (anat.)* (nerv) pneumogastric.
pneumographe *s.m.* pneumograf, aparat de înregistrat mișcările respiratorii.
pneumographie *s.f.* pneumografie, înregistrare a mișcărilor respiratorii.
pneumologie *s.f. (med.)* pneumologie, studiul plămânului și al bolilor lui.
pneumologue *s.m.f.* (medic) pneumolog.
pneumonectomie *s.f. (med.)* pneumonectomie, ablație parțială a unui plămân.
pneumonie *s.f. (med.)* pneumonie.
pneumonique *adj., s.m.f. (med.)* referitor la pneumonie; bolnav de pneumonie.
pneumopéritoine *s.m. (med.)* pneumoperitoneu.
pneumo-phtisiologie *s.f. (med.)* pneumoftiziologie, studiul bolilor de plămâni.
pneumo-phtisiologue *s.m.f. (med.)* medic pneumoftiziolog, specialist în bolile de plămâni.
pneumothorax *s.m. (med.)* pneumotorax.
pneumotomie *s.f. (chir.)* pneumotomie, incizie a plămânului.
pochade *s.f.* **1.** *(pict.)* pictură executată în câteva trăsături de penel. **2.** operă literară minoră, scrisă repede și adesea pe un ton burlesc.
pochard, ~e *s.m.f. (pop.)* bețivan.
pocharder *v.r. (pop. înv.)* a se îmbăta.
pochardise *s.f. (pop. înv.)* bețivăneală.
poche *s.f.* **1.** buzunar; **mettre l'argent dans sa** ~ a-și pune banii în buzunar; **payer de sa** ~ a da / plăti din buzunarul său; **argent de** ~ bani de buzunar; **livre de** ~ ediție de buzunar; **mettre qqn. dans sa** ~ a băga pe cineva în buzunar; a avea pe cineva la degetul cel mic; **retourner ses** ~**s** a-și întoarce buzunarele pe dos. **2.** sac, pungă; traistă, desagă, tăgârță; ~ **de plastique** pungă de plastic; **acheter chat en** ~ a cumpăra mâța-n sac; a cumpăra cu ochii închiși; *(silv.)* ~ **de résine** pungă de rășină. **3.** *(vân.)* pungă, plasă în care se prinde iepurele; ~ **de pus** pungă de puroi; **avoir des** ~**s sous les yeux** a avea pungi la ochi. **4.** *(metal.)* vas în care se scurge metalul topit; ~ **à couler** oală de turnare; ~ **à scories** oală de zgură, lingură pentru reținerea zgurei. **5.** umflătură la o haină; **un pantalon qui fait des** ~**s aux genoux** un pantalon care face umflături la genunchi. **6.** pungă abdominală la marsupiale, marsupiu. **7.** gușă (la păsări). **8.** polonic. **9.** *(în expr.)* **les mains dans les** ~**s** ușor, fără efort; **il a passé son examen les mains dans les** ~**s** și-a luat examenul fără efort; **en être de sa** ~ a fi în pierdere; a suferi o pagubă; **n'avoir pas les yeux dans sa** ~ a avea ochiul ager; **n'avoir pas sa langue dans sa** ~ a avea darul vorbirii; a ști să dea cu gura; **avoir de l'argent plein les** ~ a fi bogat; **avoir qqch. en** ~ a fi sigur dinainte de a obține ceva; *(pop.)* **c'est dans la** ~ s-a făcut, afacerea e-n buzunar; **faire les** ~**s**

de qqn. a fura din buzunare; **s'en mettre plein les ~s, se remplir les ~s** a se îmbogăți pe căi necinstite; **mettre sa langue dans sa ~** a-și înghiți vorble / limba; a tăcea chitic / mâlc; **se mettre dans la ~ de qqn.** a se ține scai de cineva.

pochée *s.f.* conținutul unui buzunar.

pocher I. *v.t.* **1.** *(culinar)* a prepara în lichid fierbinte; **~ des œufs** a prepara ouă ochiuri (în grăsime fierbinte); **~ un poisson** a prepara un pește în grăsime fierbinte. **2.** a învineți; **~ un œil à qqn.** a învineți un ochi cuiva. **3.** a picta repede, în câteva tușe. **II.** *v.i.* *(despre haine)* a sta umflat; **pantalon poché aux genoux** pantalon umflat la genunchi.

pocheté I. *s.m.f.* *(pop.)* nătărău, neghiob, nătâng, nerod, nătăfleț. **II.** *s.f.* *(pop.)* **1.** *(despre o femeie)* urâtă, pocită. **2.** cantitate mare. **3.** *(în expr.)* **en avoir une ~ a.** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost; **b.** a fi beat mort.

pochetron, pochtron *s.m.* *(pop.)* beat, bețiv.

pochetronné, ~e, pochtroné, ~e *adj., s.m.f.* *(pop.)* beat, bețiv.

pochette *s.f.* **1.** buzunăraș. **2.** batistă / fantezie care se poartă în buzunarul de sus al unei haine bărbătești. **3.** pungă de plastic, hârtie, care acoperă un disc etc. **4.** cutie de compas plată. **5.** vioară mică (sec. 17 și 18). **6.** *(bot.)* urlupi, cocoșei, corlate *(Exoascus* și *Taphrina Pruni)*.

pochette-surprise (*pl.* **pochettes-surprises**) *s.f.* **1.** săculeț cu dulciuri și o surpriză. **2.** *(pop. despre un șofer prost)* **t'as trouvé ton permis dans une ~** cum de ți-au dat ție permisul!

pocheuse *s.f.* crăticioară pentru ochiuri.

pochoir *s.m.* *(pict.)* șablon.

pochon *s.m.* **1.** *(metal.)* lingură de turnat. **2.** săculeț ce se prinde de cordon. **3.** *(pop.)* pată mare de cerneală. **4.** *(Elveția)* polonic. **5.** *(pop.)* o lovitură de pumn, un pumn.

pochothèque *s.f.* raft de librărie unde se vând cărțile de format mic – de buzunar.

pochouse *s.f.* *(culinar)* plachie de pește de apă dulce, cu usturoi și slănină.

podagraire *s.m.* *(bot.)* piciorul-caprei *(Aegopodium Podagraria)*.

podagre I. *adj., s.m.f.* *(înv.)* bolnav de podagră, de gută. **II.** *s.f.* *(med. înv.)* podagră, gută.

podaire *adj., s.f.* *(mat.)* podară.

podestat *s.m.* *(ist.)* guvernator, primar (în evul mediu în Italia și în Provența).

podium *s.m.* podium, estradă; **monter sur le ~** a urca pe podium, a fi campion.

podologie *s.f.* *(med.)* podologie, studiul și tratamentul afecțiunilor piciorului.

podomètre, pédomètre *s.m.* *(tehn.)* podometru.

podzol *s.m.* *(geol.)* podzol, sol nisipos și lutos.

podzolique *adj.* *(geol.)* podzolic, care conține nisip și lut.

podzoliser *v.t.* *(geol.)* a transforma un sol în podzol.

pœcile *s.m.* *(la vechii greci)* portic împodobit cu picturi.

pœcilotherme *adj., s.m.* v. **poïkilotherme.**

1. poêle *s.m.* **1.** pânză cu care se acoperă sicriul în timpul unei înmormântări. **2.** *(înv.)* văl care se ținea deasupra capului mirilor la cununie.

2. poêle *s.m.* sobă de încălzit cu lemne, cărbuni.

3. poêle *s.f.* **1.** tigaie. **2.** *(în expr.)* **tenir la queue de la ~** a conduce, a avea pâinea și cuțitul în mână; a tăia și a spânzura; **tomber de la ~ sur le braise** a cădea / a nimeri din lac în puț; *(arg.)* **attacher une ~ à son amant** a-și părăsi iubitul.

poêlée *s.f.* conținutul unei tigăi.

poêlette *s.f.* tigăiță.

poêlier *s.m.* **1.** sobar, persoană care fabrică sobe de încălzit. **2.** negustor de sobe de încălzit.

poêlon *s.m.* cratiță de metal sau de lut, unde se fierb mâncările la foc mic.

poème *s.m.* **1.** *(lit.)* poem; **~ en prose** poem în proză. **2.** *(fam. în expr.)* **c'est tout un ~** e ceva de nedescris, e nemaipomenit.

poésie *s.f.* **1.** poezie; **la ~ lyrique** poezia lirică. **2.** arta de a scrie versuri; maniera de a scrie versuri a unui poet, unei școli; **la ~ romantique** poezia romantică. **3.** poem. **4.** frumusețe, sensibilitate, inspirație; armonie; **la ~ d'un style** frumusețea unui stil. **5.** scriere în versuri.

poète I. *s.m.* **1.** poet. **2.** scriitor a cărui operă (în proză) este plină de poezie. **3.** visător, persoană lipsită de simțul relității. **II.** *adj.* poet; **femme-~** poetă.

poétereau *s.m.* *(înv.)* poet prost.

poétesse *s.f.* poetă.

poétique I. *adj.* **1.** poetic, plin de poezie; **style ~** stil poetic. **2.** *(fig.)* fermecător, încântător, captivant, cuceritor, fascinant, delicios; **un spectacle ~** un spectacol încântător. **II.** *s.f.* **1.** poetică, arta poeziei. **2.** concepția poeziei.

poétiquement *adv.* **1.** (în mod) poetic; **s'exprimer ~** a se exprima poetic. **2.** din punct de vedere poetic; **~ parlant** din punctul de vedere al poeziei.

poétisation *s.f.* poetizare.

poétiser *v.t.* **1.** *(înv.)* a poetiza, a da un caracter poetic. **2.** a idealiza, a înfrumuseța; **~ ses souvenirs** a-și idealiza amintirile.

1. pogne *s.f.* *(reg.)* cozonac.

2. pogne *s.f.* *(arg.)* **1.** mână. **2.** *(în expr.)* *(înv.)* **avoir de la ~, marcher à la ~** a fura din buzunare; *(înv.)* **truquer de la ~** a cerși; **avoir qqn. à sa ~** a domina pe cineva; **être à la ~ de qqn.** a fi la discreția / la cheremul / la bunul plac / la voia cuiva; **passer la ~** a lăsa baltă; a o lăsa încurcată; a renunța; **prendre la ~** a lua inițiativa.

pogner *v.t.* *(arg.)* a apuca cu amândouă mâinile.

pognon *s.m.* *(pop.)* biștari, lovele, pițule.

pogonate-à-urne *s.m.* sau *f.* *(bot.)* mușchi de piatră *(Pogonatus urnigerum)*.

pogonophores *s.m. pl.* *(zool.)* pogonofori, grup de nevertebrate marine vermifore.

pogrom, pogrome *s.m.* pogrom.

poids *s.m.* **1.** greutate, pondere; povară, sarcină; **~ brut** greutate brută; **~ net** greutate netă; **prendre du ~ a.** a lua în greutate, a se îngrășa; **b.** *(arg.)* a îmbătrâni; *(înv.)* **~ spécifique** greutate specifică.

2. *(sport)* categorie de greutate; ~ **plume** categoria pană; ~ **mouche** categoria muscă; **faire le ~ a.** a avea greutatea reglementară; **b.** a fi la înălțime. **3.** greutate de cântar. **4.** *(sport)* greutate, obiect metalic de formă sferică folosit la aruncări. **5.** *(sport)* halteră. **6.** *(fig.)* povară, greutate, apăsare; le ~ **des soucis** povara grijilor. **7.** *(fig.)* forță; importanță; **un argument de** ~ un argument de forță, important; **un homme de** ~ un om cu greutate, important. **8.** *(în expr.)* ~ **lourd** camion de mare tonaj; **acheter / vendre au ~ de l'or** a cumpăra / a vinde foarte scump; **tomber de tout son** ~ a cădea grămadă; **vendre qqch. au** ~ a vinde ceva la kilogram; **mettre un ~ dans la balance** a arunca ceva în cumpănă / în balanță; a aduce un argument hotărâtor; **avoir un ~ sur la conscience** a avea remușcări; a avea ceva pe conștiință; **avoir un ~ sur le cœur** a i se pune / a avea o piatră pe inimă; a simți o povară pe suflet; **avoir deux ~ et deux mesures** a fi părtinitor; a fi pentru unii mumă și pentru alții ciumă; **ne pas faire le** ~ a nu fi la înălțime / la înălțimea sarcinii sale; *(arg.)* **un ~ mort** un individ inutil.

poignant, ~e *adj.* dureros, sfâșietor, îngrozitor, copleșitor, covârșitor; **douleur ~e** durere copleșitoare.

poignard *s.m.* **1.** pumnal; **donner un coup de** ~ a băga pumnalul în cineva; **un coup de ~ dans le dos** o lovitură de pumnal pe la spate, o lovitură lașă. **2.** *(în expr.)* **enfoncer à qqn. le ~ dans le cœur** a îndurera profund pe cineva; **le ~ sur / sous la gorge** cu sula-n coaste; **retourner le ~dans la plaie** a răsuci cuțitul în rană

poignarder *v.t.* **1.** a înjunghia; *(fig.)* ~ **qqn. dans le dos** a înjunghia / ataca pe cineva pe la spate, în mod laș. **2.** *(fig.)* a răni, a sfâșia inima cuiva.

poignardeur, -euse *s.m.f., adj.* *(rar)* cuțitar, bătăuș, ciomăgaș, mardeiaș.

poigne *s.f.* **1.** putere a mâinii. **2.** *(fig. fam.)* fermitate; autoritate; **homme** ~ om autoritar. **3.** *(în expr.)* **avoir de la ~ a.** a fi mână de fier; a avea autoritate; **b.** a avea mână grea.

poignée *s.f.* **1.** conținutul unui pumn, unei mâini; **une ~ de cerises** un pumn / o mână de cireșe. **2.** *(fig.)* puțini, câțiva; **une ~ de spectateurs** câțiva spectatori **3.** mâner, plăsea; ~ **de valise** mânerul valizei. **4.** unealtă cu care se apucă un obiect fierbinte. **5.** *(în expr.)* **une ~ de main** o strângere de mână; **à ~s, par ~s** din belșug, în mare cantitate, cu amândouă mâinile; *(arg.)* **aller la ~ dans le coin** a merge foarte repede (despre motocicliști); *(arg.)* ~ **d'amour** centură de grăsime în talie; *(arg. înv.)* **en prende une** ~ a râde; *(arg. înv.)* **en foutre une ~ à qqn.** a lovi / a bate pe cineva; a-i trage cuiva o mamă de bătaie.

poignet *s.m.* **1.** încheietura / articulația mâinii. **2.** manșetă. **3.** *(în expr.)* **à la force du ~ a.** cu puterea brațelor; **b.** *(fig.)* cu energie; prin muncă perseverentă.

poïkilotherme, pœcilotherme *adj. s.m. (zool.)* poichiloterm, animal a cărui temperatură variază după temperatura mediului înconjurător.

poïkilocytose *s.f. (med.)* deformare a globulelor roșii în anemii.

poïkilothermie *s.f. (zool.)* poichilotermie, variație a temperaturii corpului unor animale după temperatura mediului înconjurător.

poil *s.m.* **1.** *(anat.)* păr pe piele **touffe de ~s** smoc de păr. **2.** *(zool.)* păr, blană; ~ **de chèvre** păr de capră; **manteau à ~ de lapin** mantou din blană de iepure. **3.** *(înv.)* barbă; **avoir du ~ au menton** a avea barbă. **4.** partea păroasă a unei stofe. **5.** *(bot.)* perișori, puf. **6.** *(în expr.)* **brave à trois ~ s** un voinic și jumătate; **monter un cheval à** ~ a călări fără șa, a încăleca pe deșelate; **n'avoir pas un ~ de sec a.** a fi lac de sudoare; a fi nădușit leoarcă; **b.** a fi ud până la piele (de ploaie); **c.** *(pop.)* a face pe el de frică; **de tout ~ / de tout ~s** de tot felul; de toată mâna; de tot soiul; **politiciens de tout** ~ politicieni de tot felul; **avoir un ~ dans la main** a fi leneș; a sta cu para-n gură; **être de bon** ~ a fi bine dispus; a fi în toane bune / cu chef; **être de mauvais** ~ a fi prost dispus; a fi în toane rele; **reprendre du ~ de la bête** a-și încăleca iarăși măgarul; a se redresa; a se reface; **tomber sur le ~ de qqn.** a se repezi / a se năpusti asupra cuiva; **à** ~ gol-goluț; **arriver au** ~ a sosi la timp; a pica la țanc; *(pop.)* **au (petit)** ~ perfect; foarte bine; *(pop.)* **au quart de ~, au ~ du cul près, à un ~ de grenouille près** cu mare îndemânare; cu minuțiozitate; *(pop.)* **se donner du ~ au cul** a-și face curaj; *(pop.)* **avoir le ~ de...** a avea curajul de a... ; *(pop.)* **faire / refaire le ~ à qqn.** a păcăli pe cineva; **il s'en est fallu d'un** ~ puțin a lipsit; *(pop.)* **avoir qqn. sur le ~ a.** a fi urmărit de cineva; **b.** a fi cicălit, sâcâit de cineva; ~ **follet** tuleie.

poilant, ~e, poêlant, ~e *adj. (pop.)* caraghios, ridicol.

poiler *v.r. (pop.)* a se prăpădi de râs.

poilu, ~ e I. *adj.* **1.** cu păr, păros; **un homme** ~ un bărbat păros. **2.** *(pop. în expr.)* **c'est ~ a.** e perfect; **b.** e tare caraghios. **II.** *s.m.* poreclă dată soldaților francezi din primul război mondial (1914-1918).

poinçon *s.m.* **1.** *(tehn.)* poanson. **2.** sulă. **3.** ștampilă, marcă pe obiecte de metal prețios. **4.** *(polig.)* matriță.

poinçonnage, poinçonnement *s.m.* **1.** poansonare, poansonaj; perforare. **2.** marcare a unei bijuterii.

poinçonner *v.t.* **1.** a poansona, a perfora. **2.** a marca metale prețioase.

poinçonneur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care poansonează, care perforează (tabla). **2.** taxator, persoană care perforează bilete de călătorie. **II.** *s.f.* mașină de perforat bilete; mașină de perforat tablă.

poindre I. *v.i. (se conj. numai la Ind. prez. și viitor, pers. 3)* **1.** a mijii, a răsări; **le jour point** mijește / se crapă de ziuă. **2.** *(despre plante)* a încolți, a răsări. **II.** *v.t.* *(înv.)* a jigni, a ofensa, a atinge, a răni. **2.** *(înv. în expr.)* **quel taon vous point?** ce te-a apucat; ce-ți veni?

poing *s.m.* **1.** pumn; **coup de** ~ lovitură de pumn; **serrer les ~s** a strânge / a încleșta pumnii; **monter le ~ à qqn.** a arăta cuiva pumnul; a-l amenința cu pumnul.

2. *(în expr.)* **faire le coup de ~** a se încăiera; a se lua la bătaie; **pieds et ~s liés** legat fedeleș; **dormir à ~s fermés** a dormi buștean-dus-adânc; **se ronger les ~s** a-și mușca mâinile; a turba de furie.

1. point *s.m.* **1.** punct; **~s de suspension** puncte de suspensie; **~ final** punct final; **~ de mire** punct de atracție; **être le ~ de mire** a se afla în centrul atenției; **~ de départ / d'arrivée** punct de plecare / de sosire; **mettre les ~s sur les i** a pune punctul pe i; *(mat.)* **~ d'intersection** punct de intersecție; *(mec.)* **~ mort** punct mort; *(geogr.)* **~s cardinaux** puncte cardinale; *(sport)* **vainqueur aux ~s** învingător la puncte; **~ critique** punct critic; *(fiz.)* **~ de fusion** punct de fuziune; **être sur le ~ de** a fi pe punctul de a, a fi cât p-aci să; **marquer un ~** a marca un punct; a obține un avantaj; **~ d'appui** punct de sprijin; **~ d'arrêt** punct de oprire; **~ de contact** punct de contact; **~ de vue** punct de vedere. **2.** împunsătură, punct (la broderie); *(tricotaj)* **un ~ à l'endroit, un ~ à l'envers** un punct pe față, unul pe dos. **3.** *(gram.)* semn de punctuație; **~ d'interrogation** semn de întrebare. **4.** *(mar.)* poziția pe hartă; **porter le ~** a înscrie pe hartă poziția vasului. **5.** punct, notă; **un mauvais ~** o notă proastă. **6.** semn de notație muzicală. **7.** *(la jocul de cărți)* valoare (a unei cărți). **8.** *(fig.)* chestiune, problemă; **être d'accord sur tous les ~s discutés** a fi de acord cu toate chestiunile discutate; **~ d'honneur** chestiune de onoare. **9.** *(fig.)* parte, fragment, punct; **un plan en plusieurs ~s** un plan în mai multe părți. **10.** *(fig.)* stare, situație; **être au même ~** a se afla în aceeași situație. **11.** treaptă; fază; grad; punct; **reprendre la discussion au ~ où on l'a laissée** a relua discuția din punctul în care a fost lăsată; **au plus haut ~** în cel mai înalt grad. **12.** *(în expr.)* **le ~ du jour** revărsatul de ziuă; zorile; **~ de côté** junghi; **un ~ c'est tout** și cu asta punct; și cu asta basta; atâta tot și lada-n pod; **rendre des ~s** a ceda întâietatea; **mettre un ~ final à une discussion** a încheia o discuție; **à ~ nommé** la momentul potrivit; tocmai la timp; la țanc; **mise au ~** precizare; **mettre qqch. au ~ pour qqn.** a da cuiva toate lămuririle necesare; **être mal en ~** a nu-i fi boii acasă; a nu fi în apele lui; **à un certain ~** într-o anumită măsură; **à ce ~?** în asemenea măsură? chiar așa? **exécuter une disposition de ~ en ~** a executa o dispoziție în amănunt; **~ de fait** chestiune concretă; *(culinar)* **à ~** bun de servit; nici prea copt, nici prea crud; **en tout ~** în întregime; *(c. f.)* **~ d'arrêt** haltă; *(poligr.)* **~s de conduite** rând punctat; **au ~ que, à tel ~ que** astfel încât; **au ~ où nous en sommes!** aici unde am ajuns!

2. point *adv.* deloc; **~ du tout** deloc, nicidecum; câtuși de puțin; nici vorbă.

pointage *s.m.* **1.** *(mil.)* îndreptare a liniei de foc pe linia de ochire. **2.** pontaj (în întreprinderi). **3.** controlul listelor de electori. **4.** operațiune de așezare a sticlelor de șampanie cu gura în jos. **5.** însemnare a valorii unui animal în funcție de rasă. **6.** *(tehn.)* punctare, însemnare; *(mar.)* **~ d'une carte** punctare a unei hărți.

pointe *s.f.* **1.** vârf ascuțit; **la ~ du crayon** vârful creionului; **la ~ d'une épée** vârful unei săbii; **sur la ~ des pieds** în vârful picioarelor; **heure de ~** oră de vârf. **2.** cui. **3.** fâșie de pământ care înaintează în mare. **4.** *(cor.)* poantă; **faire des ~s** a face poante. **5.** avangardă; vârf; **techniques de ~** tehnici de vârf. **6.** încălțăminte de atlet (cu poante). **7.** basma triunghiulară. **8.** *(poligr.)* șpiț. **9.** *(min.)* picon. **10.** *(fig.)* poantă, vorbă de spirit, sarcasm. **11.** *(fig.)* un pic de; **une ~ d'oignon** un pic de ceapă; **une ~ d'ironie** un pic de ironie. **12.** *(în expr.)* **~ d'asperge** mugure de sparanghel; **~ sèche** daltă de gravor; **à la ~ de l'épée a.** cu japca; **b.** cu de-a sila; prin forță; **c.** cu mari eforturi; **d.** cu armele în mână; **à la ~ du jour** în zorii zilei; la revărsatul zorilor; în faptul dimineții; *(med.)* **~s de feu** cauterizare; *(fam.)* **avoir une ~ de vin** a fi afumat / cherchelit; **lancer des ~s** a sfichiui; *(constr.)* **~ de pieu** papuc de pilot; *(tehn.)* **~ à ferrer** poanson de tâmplărie; **faire / pousser une ~ jusqu'à...** a ocoli pentru a ajunge la...; **la vitesse de ~ d'un véhicule** viteza maximă a unui vehicul.

pointeau *s.m.* **1.** *(tehn.)* poanson. **2.** *(auto)* poantou, ac de reglare a unui carburator. **3.** pontator (într-o întreprindere).

1. pointer *v.t.* **1.** a însemna cu puncte, a puncta; a sublinia; a nota; a marca; **~ des noms sur une liste** a nota nume pe o listă. **2.** a ponta. **3.** *(mar.)* a puncta pe hartă poziția unui vas. **4.** *(muz.)* a puncta note (mărindu-le valoarea). **5.** a ținti, a îndrepta către o țintă; **~ un canon** a îndrepta tunul către o țintă; **~ l'index vers qqn.** a îndrepta degetul arătător către cineva.

2. pointer I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a poansona. **2.** *(despre animale)* a ciuli, a ridica în sus; **~ les oreilles** a ciuli urechile. **II.** *v.i.* **1.** a ponta. **2.** *(despre păsări)* a se ridica în înalt, a se înălța. **3.** *(despre plante)* a încolți, a răsări; **les jeunes plantes pointent quand le temps s'adoucit** tinerele plante încolțesc, încep să se ridice când timpul se încălzește. **4.** *(despre cai)* a se cabra. **5.** *(fig.)* a apărea, a se afirma; **le talent de cet enfant pointe** talentul acestui copil se afirmă deja.

3. pointer *s.m.* *(vân.)* poanter, câine de vânătoare de rasă englezească.

pointeur, -euse I. *s.m.f.* pontator. **II.** *s.m.* *(mil.)* ochitor.

pointillage *s.m.* **1.** punctare. **2.** *(med.)* masaj ușor cu vârful degetelor. **3.** *(sticl.)* șlefuire. **4.** gravare în puncte.

pointillé *s.m.* **1.** linie punctată. **2.** desen / gravură în puncte. **3.** linie perforată pe o hârtie permițând desprinderea acesteia.

pointiller I. *v.t.* **1.** a puncta, a însemna cu puncte. **2.** *(sticl.)* a șlefui. **II.** *v.i.* **1.** a desena, a grava, a picta în puncte. **2.** *(înv.)* a șicana; a cicăli.

pointilleux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** minuțios; exigent; **professeur ~** profesor (prea) exigent. **2.** susceptibil; irascibil, sensibil; **on ne sait comment lui parler, il est très ~** nu știi cum să-i vorbești, este foarte susceptibil.

pointillisme *s.m.* *(pictură)* poantilism, procedeu de pictare prin puncte.

pointilliste *s.m.f., adj.* poantilist, pictor care punctează prin puncte.
pointu, ~e *adj.* **1.** ascuțit, țuguiat; **clou ~** cui ascuțit; **talon ~** toc ascuțit. **2.** *(despre voce)* ascuțită, stridentă. **3.** *(fig.)* susceptibil, sensibil; dezagreabil; **un air ~** un aer dezagreabil, neplăcut; nesuferit. **4.** *(în expr.)* **l'accent ~** accentul parizian (cum îl văd cei din Sud).
pointure *s.f.* **1.** măsură (la încălțăminte, mănuși, pălării). **2.** *(poligr.)* clapă de fixat hârtia pe cilindru. **3.** *(arg. în expr.)* **une sacrée / grosse ~** un tip deosebit, nemaipomenit, ieșit din comun.
poire *s.f.* **1.** *(bot.)* pară. **2.** obiect în formă de pară. **3.** *(fam.)* fraier, bleg, tont. **4.** pungă pentru pulbere. **5.** *(pop.)* mutră. **6.** *(în expr.)* **ne pas promettre des ~s molles** a profera amenințări; **la ~ est molle / mûre** momentul este favorabil pentru a acționa; **couper la ~ en deux** a împărți egal și avantajele și inconvenientele; **faire sa ~ a.** a-și da aere / importanță / ifose; **b.** *(arg.)* a strâmba / a cârni din nas; a face bot; a face câr-mâr; **garder une ~ pour la soif** a strânge bani albi pentru zile negre; *(pop.)* mutră, moacă; **ma ~** eu, mandeau; *(pop.)* **~ blette** molâu, individ de doi bani; *(pop.)* **être ~** a fi prea indulgent; *(pop.)* **être la ~** a fi victimă; *(arg.)* **~ de schnock** mutră antipatică.
poiré *s.m.* rachiu de pere.
poireau *s.m.* **1.** *(bot.)* praz *(Allium porrum)*. **2.** *(arg.)* așteptare. **3.** *(pop.)* decorația Meritului agricol. **4.** *(pop.)* clarinet sau oboi. **5.** *(în expr.)* **planter / piquer son ~, faire le ~** a aștepta mult și bine; a i se urî așteptând; *(bot. în compuse)* **~-femelle** porumbei *(Muscari racemosum)*.
poireauter *v.i.* *(arg.)* a i se urî așteptând; a aștepta mult și bine.
poirée *s.f.* *(bot.)* specie de sfeclă *(Beta vulgaris)*.
poirer *v.t.* *(arg.)* a prinde pe cineva; a aresta.
poirette *s.f.* *(bot.)* pară mică, perișoară.
poirier *s.m.* *(bot.)* păr *(Pirus communis)*.
poiroter *v.i.* v. **poireauter.**
pois *s.m.* **1.** *(bot.)* mazăre *(Pisum sativum)*; **petits ~** mazăre verde; **~ secs** mazăre uscată. **2.** *(fam. în expr.)* **rendre ~ pour fève** a plăti cu aceeași monedă; **la fleur des ~** crema, floarea; *(în compuse)* **~-gris** mazăre-de-câmp, mazăre-mare *(Pisum arvense)*; **~-à-fleurs, ~-de-senteur** sângele voinicului *(Lathyrus odoratus)*; **~-chiche a.** năut *(Cicer arietinum)*; **b.** neg; **~-vivace** minerei-de-pădure *(Lathyrus latifolius)*.
poise, poiseuille *s.m.* *(fiz.)* unitate de vâscozitate dinamică a sistemului internațional.
poison I. *s.m.* **1.** otravă, venin; **l'alcool est un ~** alcoolul este o otravă. **2.** aliment nociv. **II.** *s.m.f.* *(pop.)* **1.** otravă, persoană rea, afurisită; persoană cicălitoare. **2.** activitate plicticoasă.
poissard, ~e I. *s.f.* **1.** *(înv.)* femeie grosolană; precupeață de pește. **II.** *adj.* mitocănesc; **style ~** stil mitocănesc, folosit în realismul vulgar.
poissaille *s.m.* *(arg.)* **1.** pește (de mâncat). **2.** proxenet.
poisse *s.f.* *(pop.)* **1.** ghinion; nenoroc. **2.** *(arg.)* derbedeu, lichea, haimana. **3.** *(în expr.)* **porter la ~** a aduce ghinion.
poisser *v.t.* **1.** a unge cu smoală. **2.** a năclăi. **3.** *(arg.)* a fura, a șterpeli. **4.** *(arg.)* a importuna, a plictisi. **5.** *(arg. în expr.)* **~ sur le tas** a prinde în flagrant delict.
poisseux, -euse *adj.* lipicios; năclăit, cleios, unsuros.
poissillon *s.m.* peștișor.
poisson *s.m.* **1.** pește; **~ d'eau douce** pește de apă dulce; **être heureux comme un ~ dans l'eau** a se simți ca peștele în apă; **être muet comme un ~** a tăcea ca peștele; *(prov.)* **les grands / gros ~s mangent les petits** peștele cel mare înghite pe cel mic; **finir en queue de ~** a se termina în coadă de pește; a nu se termina nicicum, a rămâne neisprăvit. **2.** *(arg.)* renghi; festă urâtă. **3.** *(arg. înv.)* proxenet, pește. **4.** *(în expr.)* **engueuler qqn. comme du ~ pourri** a face pe cineva albie de porci; **~ d'avril** păcăleală de 1 aprilie; **ni chair, ni ~** nici laie, nici bălaie; nici în car, nici în căruță, nici în teleguță; **gros ~** captură importantă (în limbajul poliției); *(despre vehicule)* **faire une queue de ~** a depăși un vehicul și a se posta brusc în fața lui; **il avalerait la mer et les ~s a.** ar mânca și pietre; mănâncă de stinge; **b.** a trage la măsea; a bea cât șapte.
poissonnaille *s.f.* pește mărunt, plevușcă.
poissonnerie *s.f.* pescărie.
poissonneux, -euse *adj.* bogat în pește; **delta ~** deltă bogată în pește.
poissonnier, -ère I. *s.m.f.* negustor de pește. **II.** *s.m.* navă care cumpără pește de la pescadoare. **III.** *s.f.* oală de fiert pește.
1. poitevin, ~e *adj.* referitor la Poitou, din Poitou.
2. Poitevin, ~e *s.m.f.* locuitor din Poitou.
poitrail *s.m.* **1.** *(la animale)* piept. **2.** *(înv. la cai)* pieptar, colac de ham. **3.** *(constr.)* grindă groasă de la pragul de sus.
poitrinaire *s.m.f., adj.* tuberculos, ofticos, bolnav de plămâni.
poitrine *s.f.* **1.** piept; **bomber la ~ a.** a scoate pieptul în afară; a-și bomba pieptul; **b.** a se umfla în pene ca curcanul; a fi țanțoș ca un curcan; **serrer qqn. contre sa ~** a strânge pe cineva la piept. **2.** sân. **3.** plămâni; **malade de ~** bolnav de plămâni. **4.** *(în expr.)* **se frapper la ~** a cere iertare / îndurare; *(arg.)* **~ de vélo** piept scobit și îngust.
poitrinière *s.f.* **1.** v. **poitrail (2). 2.** șorț care protejează pieptul unor meșteșugari (mecanici, lăcătuși). **3.** *(text.)* piesă la războiul de țesut.
poivrade *s.f.* **1.** *(culinar)* sos cu piper. **2.** *(arg.)* beție. **3.** *(arg.)* bețiv.
poivre *s.m.* **1.** (boabe de) piper; **moulin à ~** râșniță de piper. **2.** *(pop.)* otravă. **3.** *(pop.)* sifilis. **4.** *(pop.)* rachiu, trăscău. **5.** *(pop.)* bețiv. **6.** *(în expr.)* **piler du ~ a.** a merge greu; **b.** a bârfi pe cineva; **c.** a se plictisi așteptând pe cineva; **~ et sel** cărunt, grisonant; *(înv.)* **cher comme du ~** foarte scump; *(bot. în compuse)* **~ d'eau** dintele-dracului *(Polygonum hydropiper)*; **~-de-muraille** iarbă de șoaldină *(Sedum acre)*; **~-long** ardei *(Capsicum annuum)*.

poivré, ~e I. *adj.* **1.** piperat, iute, picant. **2.** deocheat, deșucheat, licențios; **une anecdote ~e** o anecdotă deocheată. **3.** *(pop.)* bolnav de sifilis. **4.** *(pop.)* beat. **5.** *(pop.)* foarte scump, piperat. **II.** *s.m.* *(bot.)* iuțari *(Lactarius piperatus).*

poivrer I. *v.t.* a pipera. **II.** *v.r.* *(pop.)* a se îmbăta; **se ~ la gueule** a se îmbăta, a se afuma, a se chercheli.

poivrier *s.m.* **1.** *(bot.)* arbust de piper *(Piper);* **~-noir** piper-negru *(Piper nigrum).* **2.** cutie de ținut piper. **3.** *(arg.)* om beat; *(înv.)* **voi au ~** furt asupra unui bețiv.

poivrière *s.f.* **1.** plantație de arbuști de piper. **2.** solniță pentru piper. **3.** gheretă rotundă cu acoperiș conic.

poivron *s.m.* *(bot.)* ardei verde.

poivrot, ~e *s.m.f.* *(pop.)* bețiv.

poix *s.m.* smoală.

poker *s.m.* **1.** (joc de) poker. **2.** partidă de poker. **3.** *(în expr.)* **coup de ~** încercare riscantă; **partie de ~** discuție importantă între diplomați sau oameni de afaceri.

polack, polak *s.m.* v. **polaque.**

1. polacre *s.f.* *(înv.)* vas de comerț cu pânze pătrate (în Mediterana).

2. polacre *s.m.* v. **polaque.**

polaire I. *adj.* polar; **expédition ~** expediție polară; **régions ~s** regiuni polare. **II.** *s.f.* *(cu maj.)* steaua Ursei Mici.

polaque *s.m.* **1.** *(ist.)* cavaler polonez în serviciul Franței (sec. XVIII). **2.** *(pop. peior.)* polonez.

polar *s.m.* *(fam.)* roman polițist.

polarimètre *s.m.* *(fiz.)* polarimetru.

polarimétrie *s.m.* *(fiz.)* polarimetrie.

polarisant, ~e, polarisateur, -trice *adj.* *(fiz.)* polarizant, care polarizează lumina.

polarisation *s.f.* **1.** *(fiz.)* polarizare. **2.** *(fig.)* polarizare, concentrare.

polariscope *s.m.* *(fiz.)* polariscop.

polariser I. *v.t.* **1.** *(fiz.)* a polariza. **2.** *(fig.)* a polariza, a atrage atenția asupra sa; **elle polarise l'attention des gens** ea polarizează atenția oamenilor. **II.** *v.r.* **1.** *(fiz.)* a se polariza. **2.** *(fig. fam.)* a se polariza, a se concentra; **l'intérêt se polarisait sur la nouvelle loi** interesul se concentra asupra noii legi.

polariseur *s.m.* *(fiz.)* polarizator.

polarité *s.f.* *(fiz.)* polaritate.

polaroïd *s.m.* **1.** *(fiz.)* polarizator sub formă de peliculă. **2.** *(foto)* polaroid, aparat fotografic care permite obținerea automată a fotografiei.

polatouche *s.m.* *(zool.)* asapon, veveriță-zburătoare *(Glaucomys volans).*

polder *s.m.* (în Olanda) *(geogr.)* polder, porțiune de uscat smulsă mării.

pôle *s.m.* **1.** pol; *(geogr.)* **le Pôle Nord** polul nord; **~ magnétique** pol magnetic. **2.** *(fig.)* punct de atracție, care captează interesul. **3.** *(în expr.)* **les deux ~s** cele două extreme.

polémarque *s.m.* *(la vechii greci)* conducător de armată.

polémique I. *s.f.* polemică, dispută, controversă; **une ~ littéraire** o polemică literară. **II.** *adj.* polemic, critic, combativ; agresiv.

polémiquer *v.i.* a polemiza, a discuta în contradictoriu.

polémiste *s.m.f.* polemist.

polémologie *s.f.* polemologie, studiul științific al războaielor, ca fenomen sociologic.

polémologique *adj.* polemologic, de polemologie, referitor la polemologie.

polémologue *s.m.f.* polemolog, specialist în polemologie.

polenta, polente *s.f.* **1.** *(ital.)* mămăligă. **2.** fiertură din făină de castane (în Corsica).

1. poli, ~e *adj.* **1.** politicos, civilizat, curtenitor, amabil, afabil, prevenitor, manierat; **un enfant ~** un copil politicos. **2.** *(înv.)* cultivat, rafinat.

2. poli, ~e I. *adj.* lustruit, șlefuit, lucios; **meuble ~** mobilă lustruită; **verre ~** sticlă șlefuită. **II.** *s.m.* lustru, șlefuială, luciu; **le ~ d'une armoire** lustrul unui dulap.

1. police *s.f.* **1.** poliție; **~ judiciaire** poliție judiciară; **les forces de ~** forțele de poliție. **2.** *(fam. în expr.)* **exercer / faire la ~** a păstra, a menține ordinea.

2. police *s.f.* **1.** poliță; **~ d'assurance** poliță de asigurare. **2.** *(poligr.)* tabelul literelor care alcătuiesc un corp.

policé, ~e *adj.* *(lit.)* civilizat, fin, urban, politicos, subțire, rafinat.

policeman *s.m.* *(angl.)* polițist, polițai (în Anglia și Statele Unite).

policer *v.t.* *(lit.)* a civiliza, a rafina moravurile.

polichinelle *s.m.* **1.** *(cu maj.)* personaj din farsele italiene. **2.** personaj cocoșat, îmbrăcat grotesc, marionetă. **3.** *(fig.)* măscărici, caraghios, vasilache, paiață, bufon, clovn. **4.** *(fig.)* om de nimic, secătură. **5.** *(în expr.)* **voix de ~** voce pițigăiată; **mener une vie de ~** a o ține tot într-un chef; **secret de ~** secret pe care îl știe toată lumea.

policier, -ère I. 1. *adj.* de poliție, polițienesc; **enquête ~ère** anchetă de poliție. **2.** polițist; **roman ~** roman polițist; **chien ~** câine polițist. **II.** *s.m.f.* polițist, polițai.

policlinique *s.f.* policlinică unde se tratează bolile fără spitalizare și unde se face practică medicală.

poliment *adv.* (în mod) politicos, cu politețe.

polio *s.m.f., adj.* *(abrev.)* poliomielită, poliemilitic.

poliomyélite *s.f.* *(patol.)* poliomielită, paralizie infantilă.

poliomyélitigne I. *s.f.* *(patol.)* poliomielitic, referitor la poliomielită. **II.** *s.m.f., adj.* bolnav de poliomielită.

poliorcétique I. *s.f.* *(ist.)* tehnica asedierii orașelor. **II.** *adj.* *(ist.)* referitor la tehnica asedierii orașelor.

polir I. *v.t.* **1.** *(tehn.)* a lustrui, a șlefui, a da luciu; **~ le marbre** a lustrui marmura. **2.** *(fig.)* a civiliza, a rafina; **~ les mœurs** a rafina moravurile. **3.** *(fig.)* a corecta, a finisa, a definitiva; **~ un manuscrit** a finisa, a definitiva un manuscris. **II.** *v.r.* **1.** *(tehn.)* a se lustrui; a se șlefui; a prinde luciu; **ce marbre s'est poli au cours des années** această marmură s-a șlefuit / a prins luciu de-a lungul anilor. **2.** *(fig.)* a se civiliza, a se rafina.

polissable *adj.* care se poate lustrui, șlefui; **métal ~** metal care se poate lustrui.

polissage *s.m.* lustruire, șlefuire; **~ du marbre** lustruire a marmurii.

polisseur, -euse *s.m.f.* *(tehn.)* lustruitor, șlefuitor.

polissoir *s.m.* **1.** *(tehn.)* polizor. **2.** polisoar, instrument / mașină de lustruit.
polissoire *s.f.* **1.** perie de lustruit încălțămintea. **2.** atelier de lustruire.
polisson, ~ne I. *s.m.f.* **1.** *(fam.)* ștrengar, copil poznaș. **2.** libertin, desfrânat, deșucheat. **II.** *adj.* licențios, deocheat; **anecdote ~ne** anecdotă deocheată.
polissonner *v.i.* **1.** *(fam.)* a face ștrengării (despre copii). **2.** *(înv.)* a vorbi măscări.
polissonnerie *s.f.* **1.** *(despre copii)* ștrengărie, poznă. **2.** *(înv.)* măscări.
poliste *s.f. (entom.)* specie de viespe *(Polistes gallica)*.
politesse *s.f.* **1.** politețe, amabilitate, curtoazie, gentilețe; **formule de ~** formulă de politețe; **manquer de ~** a fi lipsit de politețe; **échange de ~s** schimb de amabilități. **2.** *(în expr.)* **brûler la ~ à qqn. a.** a pleca brusc, fără a-și lua rămas bun; a-și lua rămas bun de la călcâie; **b.** a strica o afacere.
politicaillerie *s.f. (fam. peior.)* politică meschină, măruntă.
politicard, ~e *s.m.f., adj. (peior.)* politicastru, om politic meschin, fără orizont.
politicien, ~ne I. *s.m.f.* politician. **II.** *adj. (peior.)* politicianist; **politique ~ne** politică politicianistă.
politicologie *s.f.* v. **politologie.**
politicologue *s.m.f.* v. **politologue.**
politique I. *adj.* **1.** politic; **homme ~** om politic; **mœurs ~s** moravuri politice; **opinion ~** opinie politică. **2.** *(fig.)* prudent, abil, îndemânatic; **un comportement ~** o comportare prudentă, abilă. **II.** *s.f.* **1.** politică; **la ~ d'un pays** politica unei țări; **faire de la ~** a face politică. **2.** *(fig.)* manieră prudentă de a acționa, abilitate, dibăcie; calcul interesat; **il a accepté la situation par ~** a acceptat situația din calcul. **III.** *s.m.* **1.** om politic. **2.** *(fig.)* om abil, fin, calculat.
politiquement *adv.* **1.** din punct de vedere politic. **2.** *(fig.)* cu prudență, cu pricepere, cu finețe, cu dibăcie.
politiquer *v.i. (fam. peior.)* a discuta politică.
politisation *s.f.* politizare.
politiser *v.t.* a politiza.
politologie, politicologie *s.f.* politologie, știința politicii.
politologue, politicologue *s.m.f.* politolog.
poljé *s.m. (geol.)* polje, vastă depresiune închisă din regiunile carstice.
polka *s.f.* **1.** polcă. **2.** ciocan de pietrar. **3.** roabă folosită în culturile de ciuperci.
pollakiurie *s.f. (med.)* polachiurie, urinare frecventă.
pollen *s.m. (bot.)* polen.
pollicisation *s.f (chir.)* operație de înlocuire a degetului gros de la mână.
pollicitation *s.f. (jur.)* ofertă, propunere neacceptată încă.
pollinie *s.f. (bot.)* conglomerat, masă de polen.
pollinifère *adj. (bot.)* care conține polen.
pollinique *adj. (bot.)* de polen, referitor la polen; **sacs ~s** saci de polen.
pollinisation *s.f. (bot.)* polenizare.
pollinisateur, -trice *adj., s.m. (bot.)* polenizator, care asigură polenizarea.
pollinose, pollinosis *s.f. (med.)* alergie la polenuri.
polluant, ~e *adj., s.m.* poluant; **industrie ~e** industrie poluantă.
polluer *v.t.* a polua, a mânji, a spurca, a vicia, a murdări; **fumée qui pollue l'atmosphère** fum care poluează atmosfera.
pollueur, -euse *adj., s.m.* v. **polluant.**
pollution *s.f.* **1.** *(med.)* poluție. **2.** poluare, viciere, spurcare, murdărire; **~ de l'atmosphère** poluare a atmosferei.
polo *s.m.* **1.** *(sport)* polo. **2.** cămașă din tricou cu guler răsfrânt. **3.** pălărioară de femei sau de copii asemănătoare cu cea a jucătorilor de polo.
poloche *s.f. (pop.)* înșelătorie, capcană întinsă cuiva.
polochon *s.m. (pop.)* sul de căpătâi.
poloïste *s.m. (sport)* jucător de polo.
1. polonais, ~e I. *adj.* polonez, din Polonia. **II.** *s.m. (lingv.)* limba polonă. **III.** *(cor. muz.)* poloneză; **une ~e de Chopin** o poloneză de Chopin.
2. Polonais, ~e *s.m.f.* polonez, locuitor din Polonia.
polonium *s.m. (chim.)* poloniu.
poltron, ~ne *adj., s.m.f.* poltron, fricos, laș, sperios, temător.
poltronnerie *s.f.* poltronerie, frică, teamă, lașitate.
polyacanthe *adj. (bot.)* cu mulți țepi / spini.
polyacide *adj. (chim.)* poliacid.
polyakène *adj., s.m. (bot.)* poliachenă.
polyalcool, polyol *s.m. (chim.)* polialcool.
polyamide *s.m. (chim.)* poliamidă.
polyandre *adj.* **1.** *(despre femei)* poliandră, căsătorită în același timp cu mai mulți bărbați. **2.** *(bot. despre flori)* poliandră, cu mai multe stamine.
polyandrie *s.f.* poliandrie.
polyarchie *s.f.* conducere a unei societăți de către mai multe persoane.
polyarthrite *s.f. (patol.)* poliartrită.
polyarticulaire *adj. (patol.)* poliarticular.
polybasique *adj. (chim. despre acizi)* polibazic.
polycarpique *adj. (bot.)* policarpic.
polycéphale *adj.* cu mai multe capete.
polycellulaire *adj. (biol.)* pluricelular.
polycentrique *adj. (arhit., pol.)* cu mai multe centre.
polychètes *s.m.* sau *f. pl. (zool.)* polichete, clasă de viermi marini.
polycholie *s.f. (med.)* revărsare de bilă.
polychroïsme *s.m. (fiz.)* policroism, pleocroism.
polychrome *adj.* policrom, de mai multe culori.
polychromie *s.f.* **1.** policromie, îmbinarea mai multor culori. **2.** aplicarea culorii / pictura în arhitectură.
polyclinique *s.f.* policlinică.
polycondensat *s.m. (chim.)* policondensat, rezultat al unei policondensări.
polycondensation *s.f. (chim.)* policondensare.
polycopie *s.f.* policopiere, reproducere a unui text în mai multe exemplare.
policopié, ~e *adj.* policopiat, reprodus prin policopiere.
polycopier *v.t.* a policopia, a reproduce un text în mai multe exemplare.
polycristal *s.m. (chim.)* policristal.
polycristallin, ~e *adj. (chim.)* policristalin, format din mai multe cristale.

polyculture *s.f. (agr.)* policultură, cultură simultană a mai multor produse pe același teren.
polycyclique *adj. (chim., el.)* policiclic.
polydactyle *adj. (patol.)* polidactil, care are mai multe degete.
polydactylie *s.f. (patol.)* polidactilie, malformație constând într-un număr de degete mai mare decât normal.
polydipsie *s.f. (med.)* sete excesivă.
polyèdre I. *s.m.* poliedru. **II.** *adj.* poliedric.
polyédrique *adj.* poliedric.
polyembrionie *s.f. (biol.)* poliembrionie, dezvoltarea mai multor embrioni în același ou.
polyester *s.m. (chim.)* poliester.
polyéthylène, polythène *s.m.* polietilen, masă plastică obținută din etilenă.
polygala, polygale *s.m. (bot.)* poligală, amăreală.
polygame I. *s.m. (despre bărbați)* poligam. **II.** *adj. (bot.)* cu flori hermafrodite.
polygamie *s.f.* poligamie.
polygamique *adj.* poligamic, referitor la poligamie.
poligénique *adj.* **1.** *(geogr.)* despre reliefuri care au fost constituite în condiții succesive diferite. **2.** *(antrop.)* poligenic, de poligenism.
polygénisme *s.m. (antrop.)* poligenism.
polyglobulie *s.f. (med.)* poliglobulie, exces de globule roșii.
polyglotte *adj., s.m.f.* poliglot.
polygonacées *s.f. pl. (bot.)* poligonacee, familie de plante dicotiledonate apetale.
polygonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj. (geom.)* poligonal. **II.** *s.f. (topogr.)* poligonală.
polygonation *s.f. (topogr.)* poligonație, poligonometrie.
polygone *s.m.* **1.** *(geom.)* poligon. **2.** *(mil.)* teren, poligon de tragere.
polygraphe *s.m.* **1.** poligraf, autor care scrie cărți de genuri diferite. **2.** *(poligr.)* aparat de reprodus manuscrise în mai multe exemplare.
polymathie *s.f.* enciclopedism, cultură variată.
polymère *s.f. (chim.)* polimerizare.
polymériser *v.t. (chim.)* a polimeriza.
polymétallique *adj.* polimetalic, care conține mai multe metale.
polyméthacrylate *s.m. (chim.)* polimetacrilat, plexiglas.
polymorphe *adj. (chim.)* polimorf.
polymorphisme *s.m. (chim.)* polimorfism.
1. polynésien, ~ne *adj.* polinezian, din Polinezia.
2. Polynésien, ~ne *s.m.f.* polinezian, locuitor din Polinezia.
polynévrite *s.f. (patol.)* polinevrită.
polynôme *s.m. (mat.)* polinom.
polynucléaire I. *adj. (biol.)* polinuclear. **II.** *s.m.* globulă albă cu nucleul neregulat, segmentat sau cu mai multe nuclee.
polynucléose *s.f. (med.)* polinucleoză.
polyode *s.f. (el.)* poliodă.
polyol *s.m.* v. **polyalcool.**
polyorexie *s.f. (med.)* foame excesivă.
polype *s.m. (zool., med.)* polip.
polypeptide *s.f. (chim.)* polipeptidă.
polypétale *adj. (bot.)* polipetal, cu multe petale.
polypeux, -euse *adj. (med.)* de polip, referitor la polip.
polyphasé, ~e *adj. (el.)* polifazat.
polyphagie *s.f. (med.)* polifagie, foame excesivă.
polyphonie *s.f. (muz.)* polifonie.
poliphonique *adj. (muz.)* polifonic.
polypier *s.m. (zool.)* polipier, masă calcaroasă formată din scheletul polipilor din aceeași colonie.
polyplacophores *s.m. pl. (zool.)* clasă de moluște marine.
polyploïde *adj. (biol.)* poliploid.
polyploïdie *s.f. (biol.)* poliploidie.
polypnée *s.f. (med.)* polipnee.
polypode *s.m. (bot.)* ferăguță *(Polypodium vulgare).*
polypodiacées *s.f. pl. (bot.)* familie de ferigi care cuprinde toate ferigile din zonele temperate.
polypore *s.m. (bot.)* **1.** burete-de-iască *(Fones fomentarius).* **2.** *(în compuse)* **~-à-odeur-suave** văcălie-de-salcie *(Trametes suaveolens);* **~-confluent** buretele-oilor *(Polyporus confluens);* **~-écailleux** burete-de-nuc *(Polyporus squamosus).*
polyporées *s.f. pl. (bot.)* poliporacee, familie de ciuperci.
polypose *s.f. (med.)* polipoză, înmulțirea polipilor pe mucoasa colonului.
polyprène *s.m. (chim.)* polipren.
polyptère *s.m. (iht.)* pește de apă dulce cu înotătoare lungă.
polyptique *s.m.* poliptic, pictură alcătuită din mai multe panouri.
polysaccharide *s.m. (biochim.)* polizaharidă.
polysémantique *adj. (lingv.)* polisemantic.
polysémie *s.f. (lingv.)* polisemie, pluralitate de sensuri (ale unui cuvânt, ale unei unități frazeologice).
polysémique *adj. (lingv.)* polisemic.
polysialie *s.f. (med.)* salivație excesivă.
polysépale *adj. (bot. despre caliciul florilor)* polisepal.
polysoc *adj. (despre pluguri)* cu mai multe brăzdare.
polysperme *adj. (bot.)* polisperm, cu număr mare de semințe.
polystyle *adj. (arhit.)* cu mai multe coloane.
polystyrène *s.m. (chim.)* polistiren.
polysulfure *s.m. (chim.)* polisulfură.
polysyllabe *adj., s.m.,* **polysyllabique** *adj.* (cuvânt) polisilabic.
polysynodie *s.f. (ist.)* guvernare în care fiecare ministru era înlocuit printr-un consiliu (Regența, în Franța, între 1715-1718).
polysynthèse *s.f. (lingv.)* polisinteză.
polysynthétique *adj. (lingv.)* polisintetic.
polytechnicien, ~ne *s.m.f.* politehnist, elev sau fost elev la școala politehnică.
politechnique I. *adj.* politehnic; **enseignement ~** învățământ politehnic; **école ~** școala politehnică. **II.** *s.f. (cu maj.)* politehnica; **préparer ~** a se pregăti pentru politehnică.
polythéisme *s.m. (rel.)* politeism, religie care admite existența mai multor divinități.
polythéiste *adj., s.m.f. (rel.)* politeist, adept al politeismului.

polythène *s.m.* v. **polyéthylène.**
polytherme *adj., s.m.* vas de transport care conține mărfuri refrigerate.
polytonie *s.f. (fil.)* politonie, diviziune în mai multe părți a unei teme.
polytonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *(muz.)* politonal, referitor la politonalitate.
polytonalité *s.f. (muz.)* politonalitate, independența părților unei polifonii.
polytraumatisé, ~e *adj., s.m.f. (med.)* care a suferit mai multe traumatisme.
polytric *s.m. (bot.)* mușchi-de-pământ *(Polytrichum formosum).*
polyuréthane, polyuréthanne *s.m. (chim.)* poliuretan.
polyurie *s.f. (med.)* poliurie, urinare abundentă.
polyvalence *s.f.* polivalență.
polyvalent, ~e *adj., s.m.* polivalent.
polyvinyle *s.m. (chim.)* polivinil.
polyvinylique *adj., s.m. (chim.)* polivinilic.
pomélo *s.m.* **1.** *(bot.)* arbore din familia citricelor. **2.** fruct al acestui arbore asemănător cu grape-fruit, dar mai puțin amar.
pomiculteur *s.m.* pomicultor.
pommade *s.f.* **1.** pomadă, alifie, unsoare. **2.** *(fam. în expr.)* **passer de la ~ à qqn.** a peria pe cineva; a umbla cu măturica. **3.** *(pop.)* pierdere de bani; pagubă. **4.** *(pop.)* adversitate; vitregie.
pommader *v.t.* a unge cu pomadă, cu alifie; a pomăda.
pommadier *s.m.* mojar în care se prepară alifiile.
pommadin *s.m. (pop.)* frizer sau ucenic la frizerie.
pommard *s.m.* vin din Burgundia, reg. Pommard.
pomme *s.f.* **1.** *(bot.)* măr; **compote de ~s** compot de mere; **~s cuites** mere coapte; **~ d'Adam** mărul lui Adam. **2.** inimă, miez (la vegetale); **la ~ d'un chou** inima unei verze. **3.** *(pop.)* mutră, figură. **4.** *(în expr.)* **~ d'amour** tomată, pătlăgică-roșie; **~ de pin** con de brad; **être rond comme une ~** a plesni / a se sparge de gras; **tomber dans les ~s** a leșina; a da ochii peste cap; **haut comme trois ~s** a fi înalt de-o șchioapă (despre un copil); *(pop.)* **ma ~** eu, mandea; **~ d'arrosoir** ciur de stropitoare; **la ~ d'une canne** măciulia unui baston; *(mar.)* **~ de mât** vârful catargului; **jeter des ~s cuites à qqn. a.** a huidui pe cineva; **b.** a vorbi de rău pe cineva; a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon; **aux ~s a.** foarte îngrijit; **b.** foarte bun, excelent; **la ~ de discorde** mărul discordiei; *(bot.)* **~ épineuse** ciumăfaie, laur *(Datura stramonium); (pop.)* **~ à l'eau / à l'huile** fraier, tip naiv, ușor de dus de nas; *(pop.)* **l'autre ~** dobitocul ăla; *(pop.)* **moi, bonne ~** eu, om drăguț, cumsecade.
pommé, ~e *adj.* **1.** rotund ca mărul; **laitue ~e** salată rotundă. **2.** *(fig. fam.)* complet, total; desăvârșit; **une bêtise ~e** o prostie desăvârșită. **3.** *(în expr.)* **chou ~** căpățână de varză.
pommeau *s.m.* **1.** măciulie la un baston. **2.** *(la revolvere)* mâner. **3.** oblânc.
pomme de terre *s.f.* **1.** cartof *(Solanum tuberosum).* **2.** *(pop.)* gaură la ciorap.
pommelé, ~e *adj.* **1.** *(despre cai)* vânăt-rotat. **2.** *(despre cer)* acoperit de nori mici rotunzi.
pommelle *s.f. (tehn.)* placă perforată la gura unei țevi de scurgere.
pommer *v.i. (despre legume)* a face căpățână, inimă; a se rotunji; **laitue qui pomme** salată care face căpățână.
pommeraie *s.f.* livadă de meri.
pommeté, ~e, pommetté, ~e *adj. (herald.)* terminat cu o măciulie.
pommette *s.f.* **1.** *(înv.)* merișor. **2.** *(herald.)* măciulie. **3.** *(la pl.)* pomeți. **4.** *(hort.)* proțap.
pommier *s.m. (bot.)* măr *(Pirus malus);* **~-à-cidre** măr pădureț *(Malus silvestris).*
pomoculture *s.f.* cultură a pomilor fructiferi.
pomologie *s.f.* pomologie, știință agricolă care studiază pomii fructiferi.
pomologique *adj.* pomologic, referitor la pomologie.
pomologiste, pomologue *s.m.f.* pomolog, specialist în pomologie.
pompadour *adj. invar., s.m.* **1.** (stil) rococo lansat de doamna de Pompadur. **2.** (text.) țesătură, panglică în culori pastelate, roz și bleu.
pompage *s.m.* pompare.
1. pompe *s.f.* **1.** pompă, fast, somptuozitate, splendoare; **en grande ~** cu mare pompă, cu alai; **~s funèbres** pompe funebre. **2.** *(înv.)* emfază, afectare. **3.** *(rel.)* plăceri lumești; deșertăciune.
2. pompe *s.f.* **1.** *(tehn.)* pompă; **~ à incendie** pompă de incendiu; **~ à essence** pompă de benzină. **2.** *(pop.)* încălțăminte. **3.** *(pop.)* picior. **4.** *(pop.)* seringă pentru drogați. **5.** *(în expr.) (pop.)* **à toute(s) ~(s)** ca vântul, cu toată viteza; ca din praștie; **avoir un coup de ~** a se simți dintr-odată epuizat; **marcher à côté de ses ~s** a fi neatent, distrat, visător.
1. pompéien, ~ne I. *adj.* **1.** pompeian, referitor la frescele din orașul Pompei. **2.** pompeian, referitor la orașul Pompei. **II.** *s.m. (ist.)* partizan al lui Pompei.
2. Pompéien, ~ne *s.m.f.* locuitor din orașul Pompei.
pomper *v.t.* **1.** *(tehn.)* a pompa; **~ l'eau d'un puits** a pompa apa dintr-un puț. **2.** a aspira, a trage; *(despre elefanți)* a aspira apa cu trompa. **3.** *(fam.)* a descoase, a trage de limbă pe cineva. **4.** *(pop.)* a trage la măsea. **5.** *(fig.)* a trage către sine; **~ l'argent de qqn.** a trage către sine banii cuiva. **6.** *(pop.)* a obosi, a epuiza; **cette course l'a pompé** această alergare l-a epuizat. **7.** *(arg. școl.)* a copia; **il a pompé sur son voisin** a copiat după vecinul lui. **8.** *(în expr.) (pop.)* **~ l'air à qqn.** a sâcâi, a călca pe nervi pe cineva; **~ la soupe à travers ses moustaches** a înghiți supa cu lăcomie.
pomperie *s.f.* **1.** industrie de pompe. **2.** comerț cu pompe.
pompette *adj. (fam.)* afumat, cherchelit, făcut.
pompeusement *adv.* cu pompă, cu fast, cu lux.
pompeux, -euse *adj.* **1.** *(înv.)* pompos, fastuos, grandios. **2.** *(înv.)* emfatic, solemn, ridicol; **style ~** stil solemn și ridicol.
1. pompier *s.m.* **1.** pompier. **2.** muncitor care răspunde de funcționarea pompelor de evacuare.

2. pompier I. *adj.* **1.** *(peior.)* pompos, bombastic, afectat; **discours ~** discurs afectat. **2.** *(pictură)* pictor minuțios și realist. **II.** *s.m.* stil afectat.
pompiérisme *s.m. (peior.)* pompierism, stil afectat, pompos, bombastic, ridicol.
pompile *s.m. (entom.)* specie de insectă care vânează păianjeni *(Pompilus viaticus)*.
pompiste *s.m.f.* **1.** vânzător la o pompă de benzină. **2.** muncitor care asigură întreținerea și funcționarea pompelor.
pompon *s.m.* **1.** pompon, ciucure, canaf. **2.** *(în expr.)* **rose ~** trandafir cu flori mici; **avoir / tenir le ~ a.** a fi mai cu moț; **b.** a i-o lua cuiva înainte; a întrece pe cineva; **c'est le ~** e culmea; **avoir son ~** a fi afumat / cherchelit.
pomponner I. *v.t.* a împodobi, a găti, a dichisi; a înzorzona; **~ une fillette** a dichisi o fetiță. **II.** *v.r.* a se dichisi, a se găti, a se spilcui.
ponant *s.m. (înv.)* apus, soare-apune.
ponantais, ~e *adj., s.m.f. (înv.)* apusean, occidental.
ponçage *s.m.* **1.** *(piei.)* bimzuire, bufuire. **2.** șlefuire, polizare.
ponce *s.f.* piatră ponce.
1. ponceau *s.m.* podeț.
2. ponceau I. *s.m.* **1.** *(bot.)* mac-roșu, mac-sălbatic, mac-de-câmp *(Papaver rhoeas)*. **2.** materie colorantă artificială. **II.** *adj. invar.* (de culoare) roșu-aprins.
poncelet *s.m. (fiz.)* unitate de putere a sistemului metric, valorând o sută de kilogrammetri pe secundă.
poncer *v.t.* **1.** *(piei.)* a bimzui, a bufui. **2.** a șlefui, a poliza.
ponceur, -euse I. *s.m.* muncitor care lustruiește, șlefuitor; **~ de parquets** lustruitor de parchete. **II.** *s.f.* mașină de lustruit, de șlefuit.
ponceux, -euse *adj.* care are structura pietrei ponce; **roche ~euse** stâncă de structura pietrei ponce.
poncif *s.m.* **1.** *(tehn.)* hârtie cu desenul decupar în vederea reproducerii. **2.** *(fig.)* clișeu, loc comun, poncif, șablon, idee banală.
ponction *s.f.* **1.** *(chir.)* puncție. **2.** *(pop.)* stoarcere de bani.
ponctionner *v.t. (chir.)* a face puncție.
ponctionneur *s.m. (chir.)* instrument cu care se fac puncții.
ponctualité *s.f.* punctualitate, exactitate.
ponctuation *s.f. (gram.)* punctuație; **signes de ~** semne de punctuație.
ponctuel, ~le *adj.* **1.** punctual; exact. **2.** constituit dintr-un punct; **source lumineuse ~le** sursă luminoasă constituită dintr-un punct. **3.** *(fig.)* referitor la un singur punct (și nu la ansamblu); **intervention ~le** intervenție referitoare la un singur punct.
ponctuellement *adv.* **1.** cu punctualitate, la timp. **2.** cu precizie. **3.** cu asiduitate; **il assiste ~ à toutes les conférences de presse** asistă cu asiduitate la toate conferințele de presă.
ponctuer *v.t.* **1.** a pune semne de punctuație. **2.** a puncta, a sublinia (cu gesturi, cu sunete); **la cloche du couvent ponctuait paisiblement les heures** clopotul mănăstirii puncta liniștit orele. **3.** a scoate în evidență. **4.** *(muz.)* a marca pauzele.
pondaison *s.f. (rar)* perioada ouatului la păsări.
pondérabilité *s.f.* posibilitatea de a fi cântărit.
pondérable *adj.* ponderabil, care poate fi cântărit.
pondéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* ponderal, referitor la greutate.
pondérateur, -trice *adj.* ponderator, care menține echilibrul; **élément ~** element ponderator.
pondération *s.f.* **1.** ponderație, echilibru de forțe; simetrie. **2.** *(fig.)* ponderație, măsură, moderație, cumpătare, calm; **un chef d'État qui fait preuve de ~** un șef de stat care dă dovadă de moderație. **3.** *(ec., stat.)* ponderare, acordarea unei valori proporționale cu importanța fiecărui element al unui indice.
pondéré, ~e *adj.* ponderat, cumpătat, moderat, echilibrat; calm; senin.
pondérer *v.t.* **1.** a pondera, a echilibra; a modera. **2.** *(ec., stat.)* a pondera (v. **pondération (3)**).
pondéreux, -euse I. *adj.* care are greutate mare și densitate ridicată; **marchandise ~euse** marfă grea. **II.** *s.m.* produse cântărind peste o tonă metrul cub.
pondeur, -euse I. *adj. f., s.f.* **1.** (pasăre) ouătoare; **poule ~euse** găină ouătoare. **2.** *(pop.)* **une bonne ~euse** femeie care face mulți copii, mamă de familie numeroasă. **II.** *s.m.* producător, născocitor; *(peior.)* **un ~ de livres** un producător de cărți, un om care scrie mult.
pondoir *s.m.* cuibar pentru ouat.
pondre I. *v.i. (despre păsări)* a oua. **II.** *v.t.* **1.** *(despre păsări)* a oua; **la poule a pondu un œuf ce matin** găina a ouat un ou azi-dimineață. **2.** *(fig. fam.)* a naște. **3.** *(fig. fam.)* a crea, a produce; **il vient de ~ encore un roman** a mai produs de curând un roman.
poney *s.m.* ponei, cal mic englezesc.
pongé, pongée *s.m. (text.)* țesătură fină din lână și mătase.
ponger *v.i. (tehn., despre piei)* a se îmbiba cu apă.
pongidés *s.m. pl. (zool.)* familie de maimuțe antropoide căreia îi aparțin gorila, orangutanul și cimpanzeul.
pongiste *s.m.f. (sport)* jucător de ping-pong.
pont *s.m.* **1.** pod; **traverser un ~** a trece peste un pod; **tête de ~** cap de pod; *(prov.)* **il faut faire un ~ d'or à l'ennemi qui fuit** dușmanului care fuge, pod de aur să-i faci; **~ aérien** pod aerian; **~ roulant** pod rulant; **~ suspendu** pod suspendat. **2.** *(mar.)* punte; **~ supérieur** covertă; **faire le ~** a face punte între două zile lucrătoare; **navire à deux / trois ~s** vapor cu două / trei punți; **couper les ~s** a tăia toate punțile, a rupe relațiile cu cineva. **3.** truc, trișare (la jocul de cărți). **4.** *(în expr.)* **faire le ~ à qqn.** a croi drum în viață cuiva; a face pe cineva om; **couper dans le ~** a cădea / a se prinde singur în capcană / în laț / în cursă; a se lăsa păcălit / tras pe sfoară; **laisser passer l'eau sous le ~** a-și vedea de treabă / de drum; **~ aux ânes** rezolvare la mintea cocoșului; *(pop.)* **le ~ arrière** posteriorul, fundul.
pontage *s.m.* **1.** *(tehn.)* instalare a unui pod provizoriu. **2.** construire a unei punți de navă. **3.** *(chir.)* unire a două vase sanguine printr-o grefă.

1. ponte *s.f.* **1.** pontă, depunere de ouă (la păsări, pești). **2.** ouăle depuse. **3.** *(fiziol. în expr.)* ~ **ovarienne, ovarique, ovulaire** ovulație.
2. ponte *s.m.* **1.** persoană care joacă împotriva băncii la jocurile de noroc. **2.** *(pop.)* ștab, grangure, persoană importantă. **3.** *(pop.)* mare traficant de droguri.
ponté, ~e *adj.* *(despre vapoare)* prevăzut cu punte.
pontée *s.f.* *(mar.)* încărcătură de punte.
1. ponter *v.i.* a ponta, a miza (la jocuri de noroc).
2. ponter *v.t.* *(mar.)* a construi puntea unui vas.
pontet *s.m.* *(tehn.)* piedică din oțel la armele de foc.
pontier *s.m.* **1.** macaragiu. **2.** podar (la poduri cu pivot); pontonier.
pontife *s.m.* **1.** *(la romani)* pontif, preot; **le Grand ~** marele preot. **2.** înalt demnitar al bisericii catolice; **le Souverain ~** suveranul pontif, papa. **3.** *(fig. fam.)* persoană care își dă importanță.
pontifical, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** pontifical, referitor la preoții romani. **2.** papal. **II.** *s.m.* ritual al papei și al episcopilor.
pontificat *s.m.* **1.** demnitatea de preot la romani. **2.** pontificat, demnitatea de pontif, a papei. **3.** perioada de pontificat al unui papă.
pontifier *v.i.* **1.** *(bis. catol.)* a oficia în calitate de pontif. **2.** *(fig. fam.)* a-și da aere; a vorbi solemn, cu emfază.
pontil, pointil *s.m.* *(tehn.)* **1.** sticlă în fuziune folosită pentru lipirea obiectelor de sticlă pe o bară de fier. **2.** bara de fier însăși. **3.** mică oglindă cu care se șlefuiesc oglinzile.
pontique *adj.* pontic, referitor la Pontul Euxin.
pont-l'évêque *s.m. invar.* varietate de brânză topită din lapte de vacă.
pont-levis (*pl.* **ponts-levis**) *s.m.* pod mobil la castelele feudale.
pont-neuf *s.m.* *(culinar)* tartă cu frișcă și castane.
ponton *s.m.* **1.** ponton, pod provizoriu din bărci, platformă plutitoare. **2.** șlep folosit la lucrările grele din porturi. **3.** vas dezafectat folosit ca închisoare, școală etc. pentru marinari.
ponton-grue (*pl.* **pontons-grues**) *s.m.* ponton prevăzut cu o macara pentru încărcat / descărcat mărfuri într-un port.
pontonnier *s.m.* **1.** *(mil.)* militar de geniu care construiește poduri pentru armată. **2.** podar, încasator al taxei de pod.
pope *s.m.* popă, preot ortodox.
popeline *s.f.* *(text.)* poplin.
poper *v.t.* *(pop.)* a injecta un drog.
poplité, ~e *adj.* *(anat.)* referitor la încheietura genunchiului; **muscle ~** mușchi de la încheietura genunchiului.
popote I. *s.f.* **1.** *(mil.)* popotă. **2.** *(fam.)* bucătărie, cantină; **faire la ~** a face mâncare; a ține cratița de coadă. **II.** *adj. invar.* *(peior.)* casnic, domestic; **femme ~** femeie gospodină cu orizont limitat la casă și familie.
popotin *s.m.* *(fam.)* popou, fund; **se manier le ~** a-și mișca fundul, a se grăbi.
populace *s.f.* *(peior.)* plebe, norod, prostime, vulg.
populacier, -ère *adj.* *(peior.)* referitor la plebe, la vulg; specific plebei.
populage *s.m.* *(bot.)* calcea-calului *(Caltha palustris)*.
populaire I. *adj.* **1.** popular, referitor la popor; **ballade ~** baladă populară; **front ~** front popular. **2.** popular, care se bucură de simpatia opiniei publice; **un acteur très ~** un actor foarte popular. **II.** *s.m.* *(înv.)* poporul, mulțimea. **III.** *s.f. pl.* *(fam.)* locuri închiriate (pe stadioane, la spectacole).
populairement *adv.* (în mod) popular; în limbajul popular.
popularisation *s.f.* popularizare.
populariser *v.t.* a populariza, a răspândi, a face cunoscut; ~ **la science** a populariza știința.
popularité *s.f.* popularitate.
population *s.f.* populație; locuitorii unei țări, unui teritoriu; **la ~ d'une ruche** locuitorii unui stup, albinele.
populationniste *adj., s.m.f.* favorabil creșterii populației; **mesures ~s** măsuri favorabile creșterii populației.
populéum *s.m.* *(farm.)* unguent calmant extras din muguri de plop.
populeux, -euse *adj.* foarte populat; **quartier ~** cartier foarte populat.
populisme *s.m.* **1.** *(lit.)* poporanism, mișcare literară care preconiza inspirația din viața oamenilor mărunți. **2.** ideologie a unor mișcări politice din America de Sud.
populiste *s.m.f., adj.* poporanist, adept al poporanismului (1).
populo *s.m.* *(pop.)* **1.** *(înv.)* copilaș durduliu; **faire un ~** a face un copil în afara căsătoriei. **2.** mulțime, gloată, lume multă.
poquet *s.m.* *(agr.)* cuib.
porc *s.m.* **1.** *(zool.)* porc *(Sus scrofa domestica)*. **2.** carne de porc. **3.** *(fam.)* om grosolan, murdar. **4.** *(în expr.)* **manger comme un ~** a mânca cu lăcomie, ca un porc.
porcelaine *s.f.* **1.** porțelan; **un vase de ~** o vază de porțelan. **2.** *(zool.)* melc-porțelan *(Cypraea tigris)*.
porcelainier, -ère I. *adj.* de porțelan, referitor la porțelan; **industrie ~-ère** industria porțelanului. **II.** *s.m.* **1.** lucrător în porțelan. **2.** negustor de porțelanuri.
porcelet *s.m.* purcel, purceluș, godac.
porcelle *s.f.* *(bot.)* **1.** buruiană-porcească *(Hypochaeris radicata)*. **2.** anghinarea-oilor *(Hypochaeris uniflora)*.
porc-épic (*pl.* **porcs-épics**) *s.m.* **1.** *(zool.)* porc-spinos *(Hystrix)*. **2.** *(fam.)* persoană arțăgoasă, irascibilă, dificilă.
porchaison *s.f.* *(vân.)* perioadă când mistrețul este gras.
porche *s.m.* pridvor; tindă, cerdac, verandă.
porcher, -ère *s.m.f.* porcar, păzitor de porci.
porcherie *s.f.* **1.** cocină, coteț de porci. **2.** *(fig.)* loc murdar, slinos.
porcif, porcife *s.f.* *(arg.)* porție.
porcin, ~e I. *adj.* porcin; **l'espèce ~e** specie porcină. **II.** *s.m. pl.* *(zool.)* porcine.
pore *s.m.* **1.** *(anat.)* por. **2.** *(în expr.)* **suer la vanité par tous les ~s** a fi extrem de vanitos.

poreux, -euse *adj.* poros; **roche ~euse** stâncă poroasă.
porion *s.m.* contramaistru într-o mină de cărbuni.
porno *s.m.f. (abrev.)* pornograf, pornografie.
pornographe *s.m.f., adj.* pornograf, autor de opere pornografice; **éditeur ~** editor de opere pornografice.
pornographie *s.f.* pornografie, obscenitate, trivialitate.
pornographique *adj.* pornografic, obscen.
porosité *s.f.* porozitate; **la ~ d'un vase** porozitatea unei vaze.
porphyre *s.m. (mineral.)* porfir.
porphyrine *s.f. (biol.)* porfirină, substanță chimică naturală.
porphyrique *adj. (mineral.)* porfiric, care conține porfir.
porphyrogénète *adj. (antichitate)* se spunea despre copiii împăraților din Orient născuți în timpul domniei tatălui lor.
porphyroïde *adj.* **1.** porfiroid, de natura porfirului, asemănător cu porfirul; **roche ~** rocă asemănătoare cu porfirul. **2.** *(despre granit)* cu cristale mari de feldspat.
porque *s.f. (mar.)* piesă de construcție pentru întărirea unei nave.
porquesse *s.f. (arg.)* porție.
porracé, ~e, poracé, ~e *adj.* prăzuliu, de culoarea prazului.
porreau *s.m.* v. **poireau.**
porrection *s.f. (bis. catol.)* gest de prezentare a unui obiect de cult de către credincioși, spre a fi atins cu mâna.
porridge *s.m. (angl.)* fiertură de fulgi de ovăz.
1. port *s.m.* **1.** port, radă; **~ de commerce** port comercial; **~ de guerre** port militar; **~ maritime** port maritim; **~ fluvial** port fluvial. **2.** oraș portuar. **3.** *(fig.)* adăpost, liman, refugiu; scăpare; **arriver à bon ~** a ieși la liman; a ieși din nevoie; a ajunge la mal. **4.** *(în expr.)* **faire naufrage au ~** a se îneca ca țiganul la mal; **arriver à bon ~** a ieși la liman; a ieși din nevoie.
2. port *s.m. (geogr.)* pas, defileu (în Pirinei).
3. port *s.m.* **1.** port, purtare, faptul de a purta; **~ d'arme** port de armă. **2.** port, ținută, atitudine; **un ~ arrogant** o ținută arogantă. **3.** taxă de transport. **4.** *(mar. în expr.)* **~ en lourd** încărcătură.
portable *adj.* **1.** portabil, care poate fi purtat; portativ. **2.** *(jur.)* datorie / rentă care trebuie plătită într-un anumit loc sau la domiciliul creditorului.
portage *s.m.* **1.** transport efectuat de hamali. **2.** *(mar.)* (folosit mai ales în Canada) tragerea pe mal a unei ambarcațiuni pe porțiunea unde navigația este întreruptă.
portail *s.m. (arhit.)* portal.
portal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* referitor la vena portă.
portance *s.f. (av.)* portanță.
portant, ~e I. *adj.* **1.** *(tehn.)* portant, care susține, care poartă; **force ~e** forță portantă, portanță. **2.** *(în expr.)* **bien ~** sănătos; **mal ~** bolnav; **à bout ~** de aproape; **tirer à bout ~ sur qqn.** a trage în cineva de aproape. **II.** *s.m.* **1.** *(teatru)* șasiu vertical care susține decorurile, reflectoarele. **2.** mâner de ladă, de cufăr. **3.** cataramă de centiron.
portatif, -ive *adj.* portativ, portabil; **machine à écrire ~ive** mașină de scris portativă.
porte *s.f.* **1.** ușă; **frapper à la ~** a bate la ușă; **fermer la ~** a închide ușa; **~ en bois** ușă de lemn; *(fig.)* **frapper à toutes les ~s** a bate la toate ușile; **~ de service** ușa de serviciu. **2.** poartă; **les ~s d'une ville** porțile unui oraș; **la ville a ouvert ses ~s** orașul și-a deschis porțile, s-a predat, a capitulat. **3.** canat de ușă. **4.** *(geogr. la pl.)* defileu, chei, trecătoare, pas. **5.** *(în expr.)* **défendre / refuser sa ~ à qqn.** a refuza să primești pe cineva în casă; **prendre la ~** a se retrage; a pleca; **sortir par la belle ~** a părăsi o slujbă în mod onorabil; **~ de sortie** portiță de scăpare; **ouvrir la ~ à qqn.** a da acces, a permite cuiva să intre, a primi pe cineva în casă; **gagner la ~** a pleca; a o șterge; a spăla putina; **faire du ~ à ~** a umbla din casă în casă (pentru a propune ceva); **mettre la clé sous ia ~ a.** a pleca pe furiș; b. a da faliment; **condamner sa ~ à qqn.** a nu primi pe nimeni; a nu lăsa pe cineva să-ți calce pragul; **aimable comme une ~ de prison a.** politicos ca gardul; **b.** uricios ca un urs; morocănos, ciufut; **trouver ~ close** a găsi pe mutu la ușă; **à ~ close** în mare taină; în mare secret; **mettre qqn. à la ~** a da afară pe cineva; a da papucii cuiva; **forcer la ~ à qqn.** a intra cu sila peste cineva; a intra ca o vijelie; *(prov.)* **il faut qu'une ~ soit ouverte ou fermée** ori laie, ori bălaie; **enfoncer des ~s ouvertes** *(ir.)* a descoperi America; a spune lucruri știute; **entre deux ~s** în treacăt; **entrer par la petite ~** a intra pe ușa din dos / pe șest; **entrer par la grande ~** a ajunge într-un post prin meritele sale; **frapper à la bonne ~** a ști la ce ușă să bați; **frapper à la mauvaise ~** a se adresa greșit; **laisser la ~ ouverte à qqn.** a lăsa cuiva posibilitatea de a; **régime de la ~ ouverte** regim vamal de liberă trecere; **toutes les ~s lui sont ouvertes** este primit oriunde; **se ménager une ~ de sortie** a-și lăsa / a-și păstra o portiță de scăpare; *(pop.)* **fermer les ~s (d'une enquête)** a răspunde la toate întrebările în timpul unei anchete; **la ~ à côté** aproape, la doi pași. **II.** *adj. (anat. în expr.)* **veine ~** venă portă.
porté, ~e I. *adj.* **1.** (*cu prep.* **à, sur**) înclinat, predispus; **être ~ à médire** a fi predispus la bârfă. **2.** *(pictură în expr.)* **ombre ~e** umbră proiectată pe un corp. **3.** *(în expr.) (fam.)* **être ~ sur la gueule** a fi mâncăcios, a mânca ca un spart; **être ~ sur la boisson** a trage la măsea, a bea cât șapte. **II.** *s.m. (cor.)* mișcare în care dansatorul își ține partenera ridicată deasupra solului.
porte-aéronefs *s.m. invar. (mii.)* portavion.
porte-à-faux *s.m. invar.* **1.** *(constr.)* porțiune a unei lucrări care nu are o susținere directă, care se află în poziție instabilă. **2.** *(în expr.)* **être en ~** a se afla într-o situație primejdioasă.
porte-affiches *s.m. invar.* afișier, panou unde se afișează anunțuri.

porte-aigle *s.m. invar. (ist.)* portdrapel, stegar.
porte-aiguille (*pl.* **porte-aiguille(s)**) *s.m.* **1.** *(tehn.)* piesă pe care se fixează acul. **2.** *(chir.)* cleşte care susţine acul de suturat.
porte-aiguilles *s.m. invar.* trusă cu ace de cusut.
porte-aiguillon (*pl.* **porte-aiguillons**) *s.m., adj. (entom.)* (insecte) purtătoare de ac.
porte-allumettes *s.m. invar.* cutie de chibrituri.
porte-amarre (*pl.* **porte-amarre(s)**) *s.m. (mar.)* aruncător de parâme.
porte-assiette (*pl.* **porte-assiet(s)**) *s.m.* fund de lemn sau răchită împletită care se pune sub farfurii, platouri.
porte-à-porte *s.m. invar.* metodă de vânzare a unor lucruri mergând din casă în casă.
porte-avions *s.m. invar.* portavion.
porte-bagages *s.m. invar.* portbagaj.
porte-baïonnette (*pl.* **porte-baïonnette(s)**) *s.m. (mil.)* portbaionetă.
porte-balais *s.m. invar. (tehn.)* teacă, dispozitiv în care se ţin măturile unei maşini electrice în poziţia potrivită.
porte-bannière (*pl.* **porte-bannière(s)**) *s.m.* stegar, portdrapel.
porte-barges *s.m. invar., adj. invar.* navă care îşi transportă încărcătura în barje.
porte-bébé (*pl.* **porte-bébé(s)**) *s.m.* coş (purtat pe spate sau pe piept) în care se transportă un copil mic.
porte-billets *s.m. invar.* protofel pentru bancnote.
porte-bonheur *s.m. invar.* amuletă, talisman.
porte-bouquets (*pl.* **porte-bouquet(s)**) *s.m.* mică vază de flori care se agaţă.
porte-bouteilles *s.m. invar.* **1.** stelaj / raft pentru păstrat sticlele orizontal. **2.** coş de transportat sticle.
porte-brancard *s.m. invar.* curea de ham care susţine hulubele.
porte-cartes *s.m. invar.* **1.** portcart, portvizit. **2.** *(mii.)* port-hartă.
porte-chapeaux *s.m. invar.* cuier de pălării.
porte-cigarettes *s.m. invar.* tabacheră.
porte-clefs, porte-clés *s.m. invar.* portchei, inel de chei.
porte-conteneurs *s.m. invar.* portcontainere, navă destinată transportului de mărfuri în containere.
porte-copie (*pl.* **porte-cople(s)**) *s.m. (poligr.)* portmanuscris.
porte-couteau (*pl.* **porte-couteau(x)**) *s.m.* **1.** portcuţit, suport pentru tacâm. **2.** *(pop.)* subaltern.
porte-crayon (*pl.* **porte-crayon(s)**) *s.m.* portcreion, prelungitor de creion.
porte-croix *s.m. invar. (bis. catol.)* persoană care poartă crucea la procesiuni.
porte-documents *s.m. invar.* servietă pentru documente.
porte-drapeau (*pl.* **porte-drapeau(x)**) *s.m.* **1.** portdrapel, stegar. **2.** *(fig.)* persoană care stă în fruntea unei mişcări, a unei organizaţii.
portée *s.f.* **1.** *(zool.)* pui fătaţi; **la ~ d'une chatte** puii (nou) fătaţi ai unei pisici. **2.** *(zool.)* durata gestaţiei. **3.** bătaie a unei arme, rază de acţiune; **armes à courte ~** arme cu rază scurtă de acţiune. **4.** distanţă la care poate ajunge auzul, văzul, mâna. **5.** *(muz.)* portativ. **6.** *(constr.)* deschidere; **~ d'un pont** deschidere a unui pod. **7.** *(fig.)* putere de înţelegere; **se mettre à la ~ de qqn.** a fi / a se pune la nivelul de înţelegere al cuiva. **8.** *(fig.)* influenţă, importanţă; răsunet, înrâurire; efect; **il faut étudier la ~ de cette déclaration** trebuie studiat răsunetul acestei declaraţii. **9.** *(în expr.)* **être à la ~ de tout le monde** a fi accesibil, la îndemâna oricui; **à ~ de la main** la îndemână; *(maş.)* **la ~ de la grue** raza de acţiune a macaralei; *(hidr.)* **~ de la vague** lungimea valului.
porte-enseigne *s.m. invar. (înv.)* v. **porte-bannière.**
porte-épée *s.m. invar. (ist.)* curea de sabie.
porte-éperon *s.m. invar.* curea de pinten.
porte-étendard (*pl.* **porte-étendard(s)**) *s.m.* v. **porte-bannière.**
porte-étrivière *s.m. invar.* inel de şa, de care se atârnă curelele scărilor.
porte-faix, portefaix *s.m. (înv.)* hamal.
porte-fanion *s.m. invar. (mil.)* ostaş care poartă fanionul unui general.
porte-fenêtre (*pl.* **portes-fenêtres**) *s.f.* uşă-geam.
portefeuille *s.m.* **1.** portofel. **2.** *(fig.)* portofoliu, funcţia de conducere a unui departament ministerial; **ministre sans ~** ministru fără portofoliu. **3.** *(înv.)* servietă pentru documente. **4.** *(ec. com.)* totalitatea unor valori mobiliare, efecte de comerţ. **5.** *(în expr.)* **avoir son ~ bien garni** a fi bogat.
porte-fleurs *s.m. invar.* v. **porte-bouquet.**
porte-flingue, porte-feu *s.m. invar. (pop.)* gardă de corp.
porte-fort *s.m. invar. (jur.)* garant.
porte-glaive *s.m. invar.* **1.** *(rar)* purtător de spadă. **2.** *(iht.)* peşte de acvariu, viu colorat, originar din Mexic.
porte-greffe(s) *s.m. (bot.)* portaltoi.
porte-hélicoptères *s.m. invar.* portelicopter, navă purtătoare de elicoptere.
porte-jarretelles *s.m. invar.* portjartier.
porte-jupe (*pl.* **porte-jupe(s)**) *s.m.* umeraş pentru fuste.
porte-lames *s.m. invar.* suport fix al lamei unei secerători; portlamă.
porte-lettres *s.m. invar.* mapă de scrisori.
porte-lyre *s.m. invar. (ornit.)* familie de păsări cu coada în formă de liră.
porte-malheur *s.m. invar.* aducător de ghinion.
portemanteau *s.m.* **1.** portmantou, cuier; **accrocher son manteau au ~** a-şi pune paltonul în cuier. **2.** *(înv.)* valiză-cufăr. **3.** *(înv.)* ofiţer care ducea mantaua unui înalt personaj. **4.** *(în expr.)* **épaules en ~** umeri pătraţi; *(pop.)* **avoir un ~ dans le dos** a primi o lovitură de cuţit în spate.
portement *s.m. (în expr.)* **~ de croix** reprezentare a lui Iisus purtându-şi crucea.
porte-menu *s.m. invar.* cadru în care se pune lista de bucate la restaurante.
porte-mince, porte-mitraille, porte-talbins, porte-biffetons, porte-faffiots, porte-mornifs *s.m. (arg.)* portofel, portmoneu.

porte-mine (*pl.* **porte-mine(s)**), **portemine** *s.m.* creion cu mină.
porte-monnaie *s.m. invar.* portmoneu.
porte-montre (*pl.* **porte-montre(s)**) *s.m.* cutiuță pentru ceas.
porte-mors *s.m. invar.* curea care ține zăbala.
porte-musique *s.m. invar.* servietă pentru partituri.
porte-musc *s.m. invar. (zool.)* cerb mic din Asia centrală, cu colți dezvoltați *(Moschus moschiferus).*
porte-objet (*pl.* **porte-objet(s)**) *s.m.* lamă pe care se pune obiectul ce urmează a fi examinat la microscop.
porte-outil (*pl.* **porte-outil(s)**) *s.m.* portunealtă.
porte-parapluies *s.m. invar.* suport pentru umbrele (la cuier).
porte-parole *s.m. invar.* purtător de cuvânt.
porte-pipe *s.m. invar. (arg.)* **1.** gură. **2.** *(în expr.)* **en avoir un coup dans le ~** a fi beat criță.
porte-plume *s.m. invar.* toc cu peniță.
porte-queue *s.m. invar. (entom.)* fluturele coada-rândunicii *(Papilio machaon).*
1. porter I. *v.t.* **1.** a purta, a duce; **~ le deuil** a purta doliu; **~ bien son âge, ~ beau** a-și purta bine vârsta; a nu-și arăta vârsta; **~ la responsabilité d'un échec** a purta răspunderea unui eșec; **~ une valise** a duce o valiză; **~ ses souliers chez le cordonnier** a-și duce pantofii la cizmar. **2.** a ține, a susține; **des fondations solides portent l'édifice** o fundație solidă susține clădirea; **le ministre portait à la main une serviette bourrée de documents** ministrul ținea în mână o servietă burdușită de documente. **3.** a căra, a duce, a transporta; **~ des légumes au marché** a transporta zarzavaturi la piață. **4.** a produce; a rodi; **un arbre porte des fruits** un pom produce fructe. **5.** a purta cu sine, a avea la el; **~ une arme** a purta o armă; *(fig.)* **~ un nom illustre** a purta un nume ilustru. **6.** a purta, a îmbrăca; **~ un manteau en fourrure** a purta o haină de blană. **7.** a ține; **~ la tête haute** a-și ține capul sus. **8.** a duce, a îndrepta către, a dirija; **~ le pain à la bouche** a duce pâinea la gură. **9.** *(fig.)* a ridica, a duce la; **les inondations portent à quarante le nombre de victimes** inundațiile ridică la patruzeci numărul victimelor. **10.** a cauza, a pricinui, a provoca; a aduce; **~ malheur** a aduce ghinion. **11.** *(fig.)* a duce, a împinge, a îndemna, a stimula. **12.** *(în expr.)* **~ amitié à qqn.** a avea sentimente de prietenie pentru cineva; **~ atteinte à qqn.** a prejudicia; a aduce un prejudiciu; a pricinui cuiva un rău; **~ au compte de qqn.** a trece în contul cuiva; **~ qqn. au pouvoir** a aduce pe cineva la putere; *(pop.)* **~ bien son bois** a se îmbrăca elegant; **~ bonheur / chance** a aduce noroc; **~ secours** a da ajutor; **~ témoignage** a depune mărturie; **~ un corps en terre** a înmormânta pe cineva; **~ qqn. aux nues** a ridica pe cineva în slăvi; **~ qqn. dans son cœur** a avea pe cineva la inimă; **~ qqn. en triomphe** a duce / a purta pe cineva în triumf; **~ le fer et la flamme dans un pays** a trece o țară prin foc și sabie; a face pârjol; **~ le joug** a suporta jugul; **~ envie** a invidia; **~ le drapeau** a fi deschizător de drumuri; *(fig. lit.)* **~ le fer dans la plaie** a folosi mijloace energice; **~ ombrage à qqn.** a stârni invidia cuiva; **~ sa croix** a-și duce / a-și purta crucea; a-și suporta cu resemnare necazurile; **~ ses cheveux dans le dos** a-și lăsa părul pe spate; *(fam.)* **~ un coup de barre** a schimba brusc direcția / comportarea; **~ l'épée (la robe, la soutane)** a fi militar (magistrat, preot); **~ la main sur qqn.** a ridica mâna asupra cuiva; a lovi pe cineva; *(fam.)* **~ la culotte** a purta pălăria; a-și ține bărbatul sub papuc; **~ la main a.** a atinge; **b.** a da o lovitură; **~ un jugement** a face o apreciere; **~ une affaire devant le tribunal** a deferi o chestiune justiției; **~ ses pas** a se duce, a merge / a se îndrepta către; **~ à l'écran** a ecraniza; **~ la peine d'une faute** a fi pedepsit pentru ceva; **~ une chose à sa perfection** a perfecționa un lucru, a-l duce la desăvârșire; *(prov.)* **la nuit porte conseil** noaptea e un sfetnic bun; *(arg.)* **~ une robe à traine** a fi filat / urmărit de poliție; **~ la vie** a da viață; **~ de l'eau à la rivière / à la mer** a căra apă la fântână / la râu; a duce lemne la pădure. **II.** *v.i.* **1.** a ajunge până la; **son regard porte loin** privirea lui ajunge departe. **2.** (*cu prep.* **sur**) a se sprijini, a se rezema; a sta; a fi susținut de; **le poids du buffet porte sur ses pieds** bufetul se sprijină pe picioarele lui. **3.** *(fig.)* a avea efect; **la critique de cet écrivain a porté** critica acestui scriitor a avut efect, și-a atins scopul. **4.** (*despre arme de foc, cu prep.* **à**) a avea bătaie; a lovi; a bate; **son revolver porte à une centaine de mètres** revolverul lui lovește / bate la 100 de metri. **5.** a viza, a ținti; **sa déclaration porte sur les relations entre les deux pays** declarația lor vizează relațiile dintre cele două țări. **6.** (*cu prep.* **contre**) a se lovi; **dans la chute, sa tête a porté contre la table** în cădere, capul său s-a lovit de masă. **7.** (*mar. cu prep.* **vers**) a se îndrepta spre, a se dirija; **~ vers l'Extrême Orient** a se îndrepta către Extremul Orient. **8.** *(în expr.) (despre vin)* **~ à la tête** a se urca la cap; **~ à la rêverie** a îndemna la visare; **~ sur les nerfs** a călca pe cineva pe nervi / pe bătătură. **III.** *v.r.* **1.** a se îndrepta spre; **son attention se porte surtout sur cet inconnu** atenția lui se îndreaptă mai ales spre acest necunoscut. **2.** (*cu prep.* **à**) **il se porte à des excès** se dedă la excese. **3.** a se prezenta, a candida; **se ~ candidat aux élections présidentielles** a candida la alegerile prezidențiale. **4.** *(despre îmbrăcăminte)* a se purta; **les jupes se portent courtes cet été** fustele se poartă scurte vara aceasta. **5.** *(în expr.)* **se ~ bien / à merveille / comme un charme / un chêne / comme le Pont Neuf** a fi sănătos tun; **se ~ mal** a fi bolnav; **se ~ fort pour qqn.** a garanta pentru cineva; **se ~ garant** a se pune chezaș; a-și pune obrazul pentru cineva.
2. porter *s.m. (angl.)* bere englezească.
porte-rame *s.m. invar. (mar.)* furchet.
porterie *s.f.* gheretă de portar în comunitățile religioase.
porte-savon (*pl.* **porte-savon(s)**) *s.m.* savonieră.
porte-serviettes *s.m. invar.* suport pentru prosoape.

porteur, -euse I. *s.m.f.* purtător; **remettez votre réponse au ~ de cette lettre** înmânați răspunsul dv. purtătorului acestei scrisori; **actions au ~** acțiuni la purtător. **II.** *s.m.* **1.** hamal. **2.** *(fin., ec., jur.)* purtător; deținător; **chèque au ~** cec la purtător; **~ d'un faux passeport** deținător al unui pașaport fals. **III.** *adj.* *(în expr.)* **gros ~** avion / camion de mare capacitate; **courant ~** curent alternativ folosit la semnalizări; *(radio)* **onde ~euse** undă electromagnetică de înaltă frecvență.

porte-viande *s.m. invar. (arg.)* targă.

porte-voix *s.m. invar.* megafon, portavoce.

portier, -ère *s.m.f.* portar.

1. portière *s.f. (zool. despre femele)* fătătoare, care are vârsta de a avea pui.

2. portière *s.f.* **1.** portieră, ușă de automobil. **2.** draperie la ușă.

portillon *s.m.* **1.** portiță. **2.** *(pop. în expr.)* **ça se bouscule au ~** (se spune despre un bâlbâit sau despre cineva care vorbește repede).

portion *s.f.* **1.** parte, porțiune, fragment, bucată, secțiune; **une ~ de la ville a été inondée** o parte a orașului a fost inundată. **2.** porție, rație, tain; **la ~ de chaque enfant à table** porția fiecărui copil la masă. **3.** parte ce revine cuiva; **la ~ de chaque héritier** partea fiecărui moștenitor.

portionnaire *s.m.f. (jur.)* persoană care capătă o parte din moștenire.

portique *s.m.* **1.** *(arhit.)* portic, galerie acoperită susținută de coloane. **2.** *(cu maj.)* filozofia stoică (predată la Atena antică sub un portic). **3.** bară de care se prind aparate de gimnastică.

portland *s.m.* ciment hidraulic.

portlandien *s.m. (geol.)* portlandian, ultimul etaj al jurasicului.

porto *s.m.* **1.** vin de porto (nordul Portugaliei). **2.** *(pop. cu maj.)* portughez.

portoche *s.m.* v. **porto.**

portor *s.m.* varietate de marmură neagră cu vine galbene.

1. portoricain, ~e *adj.* portorican, din Porto-Rico.

2. Portoricain, ~ e *s.m.f.* portorican, locuitor din Porto-Rico.

portrait *s.m.* **1.** *(pict.)* portret; **~ grandeur nature** portret în mărime naturală. **2.** *(fig.)* asemănare mare; **être le ~ de qqn.** a semăna leit cu cineva. **3.** *(lit.)* descriere; **faire le ~ d'un personnage** a face descrierea unui personaj. **4.** *(pop.)* mutră, moacă; **abîmer / arranger / esquinter le ~ à qqn.** a stâlci mutra cuiva.

portos *s.m.* v. **porto (2).**

portraitiste *s.m.f.* portretist, pictor specialist în portrete.

portrait-robot (*pl.* **portraits-robots**) *s.m.* portret-robot.

portraiturer *v.t.* **1.** a face portretul cuiva. **2.** *(fig.)* a descrie pe cineva.

port-salut *s.m. invar.* varietate de cașcaval din lapte de vacă.

portuaire *adj.* portuar; **installations ~s** instalații portuare.

1. portugais, ~e I. *adj.* portughez, din Portugalia. **II.** *s.m.* limba portugheză. **III.** *s.f.* **1.** *(pop.)* ureche; **avoir les ~s ensablées** a fi tare / fudul de urechi; a fi surd toacă. **2.** varietate de stridie din Portugalia.

portulan *s.m. (ist.)* portulan, hartă de navigație din evul mediu.

portune *s.m. (zool.)* crab-înotător *(Portunus holsatus).*

portunidés *s.m. pl. (zool.)* familie de crabi-înotători.

posada *s.f. (span.)* han (în Spania).

posage *s.m.* v. **pose (1, 5).**

pose *s.f.* **1.** punere, așezare; **la ~ de la marchandise sur le plateau de la balance** așezarea mărfii pe platoul balanței. **2.** atitudine, poziție, poză, ținută; **une ~ modeste** o ținută modestă. **3.** *(fig.)* poză, afectare; fițe. **4.** *(foto)* timp de expunere. **5.** *(tehn.)* montare; instalare; **la ~ d'une baignoire** instalarea unei căzi de baie. **6.** *(pop. în expr.)* **le faire à la ~** a face pe grozavul / pe zmeul; a face praf.

posé, ~e *adj.* **1.** așezat, ponderat, cumpătat, grav, chibzuit, echilibrat, stăpânit; **un homme ~** un om așezat, chibzuit. **2.** *(foto)* expus. **3.** pus, așezat; **un livre ~ sur la table** o carte pusă pe masă. **4.** *(în expr.)* **voix ~e** voce fermă, egală; **à main ~e** cu precauție; cu atenție.

posément *adv.* cu calm, în liniște, tacticos, fără grabă, cu cumpătare.

posemètre *s.m. (foto)* pozometru.

poser I. *v.t.* **1.** a pune, a așeza; **~ un bibelot sur le buffet** a așeza un bibelou pe bufet; **~ les fondements** a pune temelie; **il posa la valise sur le lit** puse valiza pe pat; **~ ses conditions** a pune condiții. **2.** a aranja, a instala, a monta, a fixa; **~ des rideaux** a instala / monta perdele. **3.** a afirma, a stabili; **~ un principe** a stabili un principiu. **4.** a pune, a formula; a adresa; **~ une question** a pune / a adresa o întrebare. **5.** *(fig.)* a conferi importanță, notorietate; a impune; **ce premier livre à gros succès a posé cet écrivain débutant** această primă carte de mare succes l-a impus pe acest scriitor debutant. **6.** *(fig.)* a admite; a presupune; **posons que** să presupunem / să admitem că. **7.** *(în expr.)* **~ les armes** a depune armele; **~ le masque** a-și scoate masca; a-și da arama pe față; **~ sa candidature** a-și depune candidatura; a candida; **~ des chiffres** a scrie cifre într-o anumită ordine; **~ un lapin** a nu veni la întâlnire; a trage clapa; **~ les yeux sur qqn.** a privi (intens) pe cineva; *(pop.)* **~ ses fesses** a se așeza, a lua loc; *(pop.)* **~ la chique** a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă. **II.** *v.i.* **1.** *(rar)* a se sprijini, a se rezema; **la poutre pose sur le mur** grinda se sprijină pe perete. **2.** a poza (la fotograf, la pictor, la sculptor). **3.** *(fig.)* a poza, a-și da aere; **~ pour la galerie** a-și da aere / ifose. **4.** (*fam. cu prep.* **à**) a poza în; a se da drept; **~ au grand écrivain** a poza în mare scriitor. **III.** *v.r.* **1.** a se așeza, a se pune; **les oiseaux se posent sur les branches** păsările se așază pe ramuri. **2.** *(av.)* a ateriza. **3.** a-și pune; **se ~ des questions** a-și pune întrebări. **4.** (*cu prep.* en) a poza în, a se erija în; **se ~ en victime** a poza în victimă.

poseur, -euse I. *s.m.f.* **1.** instalator, montor; **~ de faïence** instalator de faianță. **2.** *(în expr.)* **~ de parquet** parchetar. **II.** *s.m.f., adj.* afectat, care pozează, poseur.

positif, -ive I. *adj.* pozitiv; **une réponse ~ive** un răspuns pozitiv; *(gram.)* (gradul) pozitiv; *(chim.)* **ion ~** ion pozitiv. **2.** pozitiv, mai mare decât zero; **température ~ive** temperatură pozitivă. **3.** pozitiv, constructiv; **action ~ive** acțiune constructivă. **II.** *s.m.* **1.** *(gram. art.)* pozitivul, gradul pozitiv. **2.** *(foto)* pozitiv. **3.** *(muz.)* a doua claviatură a orgii.

position *s.f.* **1.** poziție, așezare; **la ~ d'une station** așezarea unei stațiuni. **2.** *(mil.)* poziție; **prendre position** a lua poziție; *(fig.)* a-și face cunoscută poziția, atitudinea, părerea. **3.** *(fig.)* poziție socială; **avoir une haute ~ sociale** a avea o poziție socială înaltă. **4.** *(fig.)* împrejurare, circumstanță, situație; **se trouver dans une ~ embarrassante** a se afla într-o situație stânjenitoare. **5.** *(muz. la instrumentele cu coarde)* poziție. **6.** *(cor. scrimă)* poziție. **7.** poziție, postură, loc; **il a une mauvaise ~, il ne voit pas l'orateur** stă într-o poziție proastă, nu-l vede pe vorbitor. **8.** *(în expr.)* **être dans une ~ intéressante** a fi însărcinată; **rester sur ses ~s** a nu face concesii; a rămâne ferm pe poziție.

positivement *adv.* (în mod) pozitiv; cu certitudine.

positivisme *s.m.* *(fil.)* pozitivism.

positiviste *adj., s.m.f.* *(fil.)* pozitivist.

positivité *s.f.* pozitivitate, caracter pozitiv.

positon, positron *s.m.* *(fiz. nucl.)* pozitron.

posologie *s.f.* *(farm.)* posologie, dozare și mod de administrare a medicamentelor.

possédant, ~e I. *s.m.f.* persoană care posedă avere, avut; **les ~s** bogații. **II.** *adj.* care posedă avere; **la classe ~e** clasa avută.

possédé, ~e I. *adj.* posedat, stăpânit, dominat; **~ par les passions** dominat de patimi. **II.** *s.m.f.* **1.** posedat, stăpânit de diavol. **2.** *(fig.)* țicnit, smintit.

posséder I. *v.t.* **1.** poseda, a deține, a avea; **~ des terrains** a poseda terenuri; *(fig.)* **~ un secret** a deține un secret. **2.** a stăpâni; **les passions le possèdent** îl stăpânesc patimile. **3.** *(fig.)* a ști, a cunoaște, a stăpâni; **il possède plusieurs langues étrangères** cunoaște mai multe limbi străine. **4.** *(în expr.)* **~ qqn. corps et âme / jusqu'au trognon** a duce pe cineva de nas; a face pe cineva să joace cum îi cântă. **II.** *v.r.* a se stăpâni, a se domina, a se înfrâna; **il ne se possède plus de joie** nu se mai poate stăpâni de bucurie.

possesseur *s.m.* posesor, stăpân, deținător, proprietar; **il est ~ d'une grosse fortune** este posesorul unei mari averi.

possessif, -ive *s.m.f., adj. m.* **1.** *(gram.)* posesiv; **adjectif ~** adjectiv posesiv. **2.** *(psihol.)* posesiv, persoană posesivă, acaparatoare (pe plan afectiv); **une mère ~ive** o mamă posesivă, abuzivă.

possession *s.f.* **1.** posesiune, posesie; **prendre ~ d'une chose** a lua în posesie un lucru; **être en ~ de toutes ses facultés** a fi în posesia tuturor facultăților sale. **2.** posedare, stăpânire; **la ~ d'un terrain** posedarea unui teren. **3.** *(bis.)* posedare de către diavol. **4.** *(med. în expr.)* **délire de ~** delir în care bolnavul se crede posedat de diavol.

possessionnel, ~le *adj.* *(jur.)* în vederea posesiunii; **actes ~s** acte în vederea posesiunii.

possessivité *s.f.* faptul de a fi posesiv; comportarea unei persoane posesive.

possessoire I. *adj.* *(jur.)* referitor la posesiune; **action ~** acțiune de punere în posesie. **II.** *s.m.* *(jur.)* drept de posesiune.

possibilité *s.f.* posibilitate; eventualitate.

possible I. *adj.* **1.** posibil; **rendre ~** a face posibil; **ce n'est pas ~** nu este posibil, nu e cu putință; **cet enfant fait le plus d'efforts ~ pour réussir** acest copil face maximum de eforturi pentru a reuși. **2.** *(fam.)* acceptabil, admisibil, mulțumitor, satisfăcător; **c'est un mari ~** este un soț acceptabil. **II.** *s.m.* *(art.)* posibilul; **faire tout son ~** a face tot posibilul; a se strădui. **III.** *adv.* *(în expr.)* **au ~** extrem, la culme; **il est serviable au ~** este extrem de serviabil.

postage *s.m.* expediere prin poștă.

postal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* poștal; **carte ~e** carte poștală.

postclassique *adj.* postclasic, după perioada clasică; **littérature ~** literatură postclasică, de după clasicism.

postcombustion *s.f.* *(av.)* postcombustie, utilizare completă a oxigenului din gazele arse printr-o nouă injectare de carburant.

postcommunion *s.f.* *(bis. catol.)* rugăciune spusă de preot după împărtășanie.

postcure *s.f.* *(med.)* postcură, tratament care urmează după o cură.

postdate *s.f.* postdată, dată posterioară pe un document.

postdater *v.t.* a postdata, a pune (pe un document, o scrisoare) o dată posterioară datei redactării.

postdiluvien, ~ne *adj.* postdiluvian, de după potop.

1. poste *s.f.* **1.** *(înv.)* poștă, loc de schimbare a cailor (la diligențe); **chevaux de ~** cai de poștă. **2.** *(înv.)* poștă, distanță de (aproximativ) 20 de km. **3.** poștă; **envoyer une lettre par la ~** a trimite o scrisoare prin poștă. **4.** clădirea poștei. **5.** *(în expr.)* **~-restante** post-restant; *(înv.)* **courir la ~** a merge foarte repede; **passer comme une lettre à la ~ a.** a nu întâmpina piedici; **b.** *(fam.)* a se înghiți ușor.

2. poste *s.m.* **1.** post, serviciu, slujbă; funcție; **obtenir un ~ important** a obține un serviciu important. **2.** *(mil.)* post; **~ de commandement** post de comandă; **~ de surveillance** post de pază; **être à son ~** a fi la post; a-și face datoria; **~ d'observation** post de observație; **~ de contrôle** post de control (vamă). **3.** *(mil.)* santinelă; **relever un ~** a schimba o santinelă. **4.** localul poliției. **5.** *(tehn. în expr.)* **~ de télévision** televizor; **~ de radio** aparat de radio; **~ d'incendie** pompă de incendiu; **~ d'essence** pompă de benzină; *(mar.)* **~ d'équipage** cazarmă de echipaj; *(contab.)* capitol în buget.

1. poster *v.t.* a trimite / a expedia prin poștă; **~ une lettre** a expedia o scrisoare prin poștă.

2. poster *v.t., v.r.* a (se) posta, a (se) plasa, a (se) așeza; **~ des troupes** a posta trupe; **se ~ au coin d'une rue** a se posta la colțul unei străzi.

3. poster *s.m. (angl.)* poster, afiș decorativ.

postérieur, ~e I. *adj.* **1.** posterior, ulterior; **une date ~e à celle qu'on avait fixée** o dată posterioară celei pe care o fixaserăm. **2.** posterior, dorsal, din spate; **les membres ~s** membrele posterioare, din spate; *(fonet.)* sunete posterioare. **II.** *s.m. (fam.)* fund, dos, posterior, șezut, popou.

postérieurement *adv.* ulterior, mai târziu.

postériorité *s.f.* posterioritate.

postérité *s.f.* posteritate, urmași; generațiile viitoare.

postes *s.f. pl. (arhit.)* volute.

postface *s.f.* postfață (la cărți).

postglaciaire I. *adj. (geol.)* postglaciar; **période ~** perioadă postglaciară. **II.** *s.m.* perioadă următoare ultimei glaciații cuaternare.

posthite *s.f. (med.)* inflamarea prepuțului.

posthume *adj.* postum; **exposition ~ d'un artiste** expoziție postumă a unui artist.

posthypophyse *s.f. (anat.)* lobul posterior al hipofizei.

postiche I. *adj.* **1.** postiș, adăugat ulterior; **chapitre ~ d'un livre** capitol adăugat ulterior unei cărți. **2.** *(fig.)* fals, artificial; **des cheveux ~s** păr artificial, perucă. **II.** *s.m.* perucă. **III.** *s.f. (pop.)* **1.** minciună, gogoașă. **2.** *(pop. în expr.)* **jouer la ~** a uza de subterfugii; **taper une ~ a.** a solicita mila trecătorilor; **b.** a solicita clemența judecătorului.

posticheur *s.m.* peruchier.

postier, -ère *s.m.f.* **1.** funcționar la poștă. **2.** *(înv.)* cal de poștă.

postillon *s.m.* **1.** *(înv.)* olăcar, șef de poștă. **2.** surugiu, birjar. **3.** *(fam. la pl.)* stropi de salivă.

postillonner *v.i. (fam.)* a stropi cu salivă (vorbind).

postimpressionnisme *s.m. (pictură)* postimpresionism, curent izvorât din impresionism.

postimpressionniste *adj., s.m.f. (pictor)* aparținând postimpresionismului.

postindustriel, ~le *adj.* postindustrial, care urmează erei industriale.

post-moderne I. *adj.* postmodern. **II.** *s.m.* postmodernism.

post-natal, ~e (*m. pl.* **post-natals**) *adj.* postnatal, care urmează după naștere.

postopératoire *adj. (med.)* postoperatoriu.

postposer *v.t.* **1.** a așeza după ceva; **adjectif postposé** adjectiv așezat după substantiv. **2.** (Belgia) a amâna.

postposition *s.f. (gram.)* postpunere, punere după ceva, postpoziție.

postromantique *adj. (lit.)* postromantic; **littérature ~** literatură postromantică, de după romantism.

postscolaire *adj.* postșcolar, după perioada școlară.

post-scriptum *s.m. invar.* post-scriptum.

postsonorisation *s.f. (cinema)* postsonorizare.

postsynchronisation *s.f. (cinema)* postsincronizare.

postsynchroniser *v.t. (cinema)* a postsincroniza, a efectua o postsincronizare.

postulant, ~e *s.m.f.* **1.** postulant, persoană care cere un post; aspirant; candidat. **2.** *(bis.)* persoană care vrea să se călugărească.

postulat *s.m.* **1.** *(fil., mat.)* postulat, adevăr fundamental evident, axiomă. **2.** *(bis.)* perioadă care precedă noviciatul.

postulateur *s.f. (bis. catol.)* prelat care urmărește procesul de canonizare.

postulation *s.f.* **1.** postulare, cerere, solicitare. **2.** *(bis. catol.)* urmărire a procesului de beatificare sau canonizare în fața tribunalului ecleziastic.

postuler *v.t.* **1.** *(jur.)* a reprezenta una din părți în fața tribunalului. **2.** a cere, a solicita; **~ un emploi** a solicita un post. **3.** *(fil.)* a postula, a da unei demonstrații caracter de postulat.

postural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la atitudine, la ținută, la postură.

posture *s.f.* **1.** postură, poziție a corpului (mai ales negativă); **une ~ ridicule** o postură ridicolă. **2.** situație, postură; **se trouver en bonne / mauvaise ~** a se afla într-o situație favorabilă / nefavorabilă; **après cet échec, ils se trouvaient en mauvaise ~** în urma acestui eșec, se aflau într-o situație neplăcută / defavorabilă.

pot *s.m.* **1.** vas, oală; **~ de terre** oală de pământ; **~ à lait** oală de lapte; **payer les ~s cassés** a plăti oalele sparte. **2.** *(la jocul de cărți)* pot. **3.** *(în expr.)* **~ à fleurs** ghiveci de flori; **~ de confitures** borcan de dulceață; **~ de chambre** oală de noapte; **~ de yaourt a.** borcan de iaurt; **b.** *(pop.)* automobil foarte mic; **~ à tabac a.** cutie de tutun; **b.** *(fig.)* persoană mică și grasă; *(mar.)* **~-au-noir** calmuri ecuatoriale; **découvrir le ~ aux roses** a descoperi secretul; a prinde firul / mișcarea; **être bête comme un ~** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost; **tourner autour du ~** a spune pe ocolite; a se învârti ca mâța pe lângă blidul cu păsat; **mettre la poule au ~** a trăi în belșug / în răsfăț; a ține casă mare; **être sourd comme un ~** a fi tare / fudul de urechi; a fi surd toacă; **recevoir à la fortune du ~** a primi pe cineva fără ceremonie, fără pregătiri; *(pop.)* **se manier le ~** a-și mișca fundul repede, a se grăbi; *(pop.)* **en avoir plein le ~** a fi sătul până-n gât / până peste cap; *(pop.)* **avoir du ~ / le ~ / un coup de ~** a avea baftă; **manquer de ~** a avea ghinion; a călca în piatră seacă; *(pop.)* **boire un ~** a bea un pahar; **en deux coups de cuiller à ~** cât ai clipi din ochi; cât ai bate din palme; *(fam.)* **~ sans anses** persoană dificilă.

potable *adj.* **1.** potabil, care se poate bea; **eau ~** apă potabiă. **2.** *(fig. fam.)* acceptabil, admisibil, mulțumitor; **spectacle ~** spectacol acceptabil.

potache *s.m. (fam. înv.)* elev de liceu.

potage *s.m.* **1.** ciorbă; **~ printanier** ciorbă de primăvară (cu zarzavaturi proaspete); **~ aveugle** ciorbă slabă, fără ochiuri de grăsime. **2.** momentul când se servește ciorba; **arriver au ~** a sosi la masă când se servește ciorba. **3.** *(în expr.)* *(înv.)* **pour tout ~** cu totul, mare și lat.

potager, -ère I. *adj.* **1.** comestibil; **racines ~ères** rădăcini comestibile. **2.** de zarzavaturi; **jardin ~** grădină de zarzavaturi. **II.** *s.m.* grădină de zarzavaturi.

potamochère *s.m. (zool.)* porc-de-râu, porc-de-tufiș, porc-pensulat *(Potamochœrus porcus).*

potamot, potamogeton *s.m. (bot.)* broasca-apei *(Potamogeton lucens).*

potard *s.m. (pop.)* farmacist; ucenic farmacist.

potasse *s.f.* **1.** *(chim.)* potasă. **2.** *(arg.)* îngrășăminte constituite dintr-un amestec de săruri de potasiu.

potasser *v.t. (arg. școl.)* a toci, a buchisi; **~ un examen** a toci pentru un examen.

potasseur, -euse *s.m.f. (arg. școl.)* tocilar.

potassique *adj. (chim.)* potasic, care conține potasiu sau derivă din potasiu.

potassium *s.m. (chim.)* potasiu.

pot-au-feu I. *s.m. invar.* **1.** *(culinar)* rasol. **2.** carne de rasol. **3.** oală pentru supă. **II.** *adj. invar.* cazanier, căruia îi place să stea mult acasă.

pot-bouille *s.f. (pop. înv.)* **1.** fel de mâncare obișnuit. **2.** trai obișnuit.

pot-de-vin (*pl.* **pots-de-vin**) mită, șperț, șpagă; **toucher un ~** a primi mită.

pote *s.m. (pop.)* prieten, tovarăș.

poteau *s.m.* **1.** stâlp; **~ télégraphique** stâlp de telegraf; **~ indicateur** stâlp indicator. **2.** *(la curse)* potou; **se présenter au ~** a ajunge la potou; **rester au ~** a nu porni (despre un cal). **3.** *(pop.)* picior gros. **4.** *(în expr.)* **envoyer qqn. au ~** a trimite pe cineva în fața plutonului de execuție; *(fotbal)* **tirer entre les ~x** a marca un gol.

potée *s.f.* **1.** *(rar)* conținutul unei oale. **2.** *(culinar)* tocană de legume cu slănină. **3.** *(fig. înv.)* mulțime, droaie, liotă; **une ~ de soucis** o droaie de necazuri. **4.** *(tehn. în expr.)* **~ d'émeri** pulbere abrazivă; **~ d'étain** amestec de oxizi de plumb și staniu.

potelé, ~e *adj.* durduliu, grăsuț, bucălat, dolofan; **enfant ~** copil dolofan.

potelet *s.m.* stinghie.

potellé *s.f. (bot.)* măselariță *(Hyoscyamus niger).*

potence *s.f.* **1.** șarpantă din lemn sau metal în formă de echer, folosită ca suport. **2.** ștreang, spânzurătoare. **3.** *(în expr.)* **gibier de ~** ticălos, nemernic, bun de ștreang; ocna îl paște; **en ~** în formă de T, de echer.

potencé, ~e *adj. (herald. în expr.)* **croix ~e** cruce terminată în formă de T.

potentat *s.m.* **1.** potentat, conducător cu putere absolută. **2.** *(fig.)* persoană cu putere excesivă, cu mare influență.

pot-en-tête (*pl.* **pots-en-tête**) *s.m.* cască de miner până în sec. XIX.

potentialisation *s.f. (farm.)* creșterea eficacității unui medicament.

potentialiser *v.t. (farm.)* a crește eficacitatea unui medicament.

potentialité *s.f.* potențialitate.

potentiel, ~le I. *adj.* **1.** potențial; virtual; **vainqueur ~ d'une compétition** potențial învingător al unei competiții; **énergie ~le** energie potențială. **II.** *s.m.* potențial, forță, putere; capacitate; **le ~ industriel d'un pays** potențialul industrial al unei țări.

potentiellement *adv.* (în mod) potențial, virtual.

potentille *s.f. (bot.)* scrântitoare *(Potentilla argentes).*

potentiomètre *s.f. (fiz.)* potențiometru.

poterie *s.f.* **1.** olărie. **2.** obiect din pământ ars, ceramică. **3.** veselă din metal.

poterne *s.f. (la castelele medievale)* ușiță secretă în zidul de fortificații.

potestatif, -ive *adj. (jur.)* potestativ, care depinde de voința părților contractante; **condition ~-ive** condiție emisă de una din părți.

potiche *s.f.* **1.** vas mare din porțelan, chinezesc sau japonez. **2.** *(fig.)* persoană cu rol de reprezentare, fără putere reală.

potier, -ère *s.m.f.* olar.

potin *s.m.* **1.** *(fam. la pl.)* bârfă, bârfeală, clevetealǎ, ponegrire; **faire du ~** a umbla cu vorbe. **2.** *(pop.)* gălăgie, tărăboi, hărmălaie, larmă, scandal.

potiner *v.i. (fam.)* a bârfi, a cleveti.

potinier, -ère *s.m.f., adj. (fam.)* bârfitor, clevetitor.

potion *s.f.* poțiune, medicament lichid.

potiron *s.f. (bot.)* **1.** dovleac, bostan. **2.** mânătarcă *(Boletus edulis).*

potlatch *s.m. (etnol.)* sărbătoare rituală la indienii din SUA.

potomanie *s.f. (psihopatol.)* obiceiul de a bea mult.

potomètre *s.m.* aparat de măsurare a cantității de apă absorbită de o plantă.

pot-pourri (*pl.* **pots-pourris**) *s.m.* **1.** *(culinar înv.)* ghiveci. **2.** *(muz.)* potpuriu. **3.** *(lit.)* operă compusă din bucăți disparate. **4.** vază cu capac perforat.

potron-jaquet, potron-minet *s.m. (în expr.)* **dès ~** dis-de-dimineață, cu noaptea-n cap, în zorii zilei, la cântători.

pou (*pl.* **~x**) *s.m.* **1.** *(entom.)* păduche *(Pediculus humanus capitis).* **2.** *(în expr.)* **~ de San José** coșenilă *(Aspidiotus perniciosus)* care atacă pomii fructiferi; **chercher des ~x sur la tête de qqn.** a căuta ceartă / pricină / râcă; a căuta nod în papură; **être laid comme un ~** a fi urât ca dracul / foc; **être sale comme un ~** a fi murdar / jegos / slinos; *(arg.)* **bicher comme un ~** a jubila, a fi foarte încântat.

pouacre *adj. (fam. despre oameni)* **1.** *(înv.)* scârbos, dezgustător. **2.** zgârcit.

pouah *interj.* ptiu!

poubelle *s.f.* **1.** pubelă, ladă de gunoi. **2.** *(pop.)* mașină proastă, rablă.

pouce I. *s.m.* **1.** degetul mare de la mână, de la picior; **se mordre les ~s** a-și mușca degetele / mâinile; a-și da cu pumnii în cap, a regreta. **2.** deget, veche măsură de lungime. **3.** *(fig.)* bucățică, fărâmă; **ne pas céder un ~ de terre** a nu ceda o bucățică de pământ / nici o palmă. **4.** *(în expr.)* **avoir le ~ rond** a fi îndemânatic; **donner un coup de ~ à qqn.** a da o mână de ajutor cuiva; **manger sur le ~** a mânca la botul calului; **mettre les ~s** a se da bătut; a se recunoaște învins; **se tourner les ~s** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană; a duce câinii la apă; **serrer les ~s à qqn.** a strânge pe cineva cu

ușa / ca în clește; ~ **cassé!** reluăm jocul! **donner le coup de ~ a.** a deforma realitatea; **b.** a aduce un ultim retuș; **c.** a-i suci cuiva gâtul; *(fam.)* **et le ~** și încă mai mult; **jouer du ~** a număra bani (pentru a plăti). **II.** *interj. (la jocuri de copii)* stop! gata!

pouce-pied, pousse-pied *s.m. invar.* **1.** *(zool.)* specie de crustaceu *(Pollicipes cornucopia)*. **2.** *(mar.)* ambarcațiune mică cu fundul plat.

poucettes *s.f. pl. (pop.)* cătușe.

poucier *s.m.* apărătoare (de metal, piele) pentru degetul mare al mâinii.

pou-de-soie *s.m.* v. **pou(l)t-de-soie.**

pouding *s.m.* v. **pudding.**

poudingue *s.m. (geol.)* conglomerat natural din rocă și pietriș.

poudrage *s.m.* pudrare, presărare; ~ **des vignes** pudrare a viței de vie.

poudre *s.f.* **1.** pudră; **sucre en ~** zahăr pudră; ~ **de riz** pudră de orez. **2.** pulbere; ~ **d'émeri** pulbere abrazivă; **réduire en ~** a face praf și pulbere. **3.** praf; colb; **jeter de la ~ aux yeux** a arunca praf în ochi. **4.** praf de pușcă; **ça sent la ~** miroase a praf de pușcă / a război; **il n'a pas inventé la ~** n-a inventat praful de pușcă, nu e prea deștept. **5.** *(înv.)* nisip pentru uscat cerneala. **6.** *(pop.)* heroină. **7.** *(în expr.)* ~ **de perlimpinpin** leac de șarlatan; **se répandre comme une traînée de ~** a se răspândi cu iuțeala fulgerului; **mettre le feu aux ~s a.** a înfierbânta spiritele; a aprinde butoiul cu pulbere; **b.** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din țâțâni; **faire parler la ~** a recurge la arme; **prendre la ~ d'escampette** a-și lua tălpășița / valea; a spăla / a rade putina; a da bir cu fugiții; a-și lua picioarele la spinare; ~ **d'os** făină de oase; **tenir sa ~ sèche** a fi pregătit pentru război; **être vif comme la ~** a lua foc, a se aprinde repede, a se înfuria.

poudrer I. *v.t.* a pudra, a presăra pulbere; *(agr.)* a pulveriza. **II.** *v.i.* (Canada, despre zăpadă) a fi împrăștiată de vânt. **III.** *v.r.* a se pudra; **se ~ les joues** a se pudra pe obraji.

poudrerie *s.f.* **1.** pulberărie; fabrică de explozibil. **2.** *(Canada)* fulgi de zăpadă împrăștiați de vânt.

poudrette *s.f.* **1.** îngrășământ din excremente uscate. **2.** deșeuri ce cauciuc fărâmițate în vederea refolosirii. **3.** *(în expr.)* **faire (la) ~** *(despre păsări)* a se tăvăli în praf (pentru a îndepărta insectele).

poudreux, -euse I. *adj.* **1.** *(înv.)* prăfuit, plin de praf. **2.** care are aspectul prafului; **neige ~euse** zăpadă proaspătă, măruntă ca pulberea. **3.** *(în expr.)* **boîte ~euse** cutie cu capac perforat pentru a pulveriza un praf. **II.** *s.f.* **1.** *(agr.)* pulverizator de praf insecticid, fungicid. **2.** zaharniță cu capac perforat pentru a pulveriza zahărul.

poudrier *s.m.* **1.** pudrieră. **2.** fabricant de praf de pușcă, de explozibile. **3.** *(înv.)* cutie cu nisip pentru uscat cerneala.

poudrière *s.f.* **1.** depozit de muniții. **2.** *(fig.)* butoi cu pulbere, regiune unde izbucnesc conflicte.

poudrin *s.m.* v. **embrun.**

poudroiement *s.m.* prăfuire, pudrare.

poudroyer *v.i.* **1.** a se ridica sub formă de praf; **la terre sèche poudroie sous nos pas** pământul uscat se ridică sub formă de praf sub pașii noștri. **2.** a fi acoperit de praf; **la chaussée poudroie** șoseaua este acoperită de praf. **3.** *(despre lumină)* a lăsa să transpară / să lucească firele de praf, de ceață.

pouf I. *interj.* buf! **II.** *s.m.* **1.** taburet rotund capitonat. **2.** datorie; **payer ses ~s** a-și plăti datoriile. **3.** *(arg.)* bordel. **4.** *(în expr.) (fam.)* **faire ~** a face o trântă; **à ~** pe datorie; **acheter à ~** a cumpăra pe datorie; **taper à ~** a ghici.

pouffer *v.i.* a pufni; ~ **de rire** a pufni în râs; a-l pufni pe cineva râsul.

pouffiasse *s.f.* **1.** prostituată. **2.** femeie neglijentă. **3.** femeie oarecare (folosit ca insultă).

pouh *interj.* exprimă dispreț, aroganță.

pouillardin *s.m. (arg.)* sărăntoc, amărât.

pouillard *s.m. (ornit. reg.)* **1.** pui de fazan. **2.** pui de potârniche.

pouillé *s.m. (bis. ist.)* registru de venituri bisericești.

pouillerie *s.f.* **1.** *(fam.)* păduchernită. **2.** *(fam.)* sărăcie mare. **3.** *(fam.)* murdărie, aspect sordid.

pouilles *s.f. pl.* **1.** *(înv.)* injurie, ocară. **2.** *(în expr.)* **chanter ~ à qqn.** a face pe cineva albie de porci; a face pe cineva cum îți vine la gură.

pouilleux, -euse I. *adj.* **1.** păduchios, plin de păduchi. **2.** *(pop.)* murdar, jegos, slinos, soios; **un mendiant ~** un cerșetor jegos. **3.** *(în expr.) (geogr.)* **la Champagne ~euse** provincia Champagne – partea ei calcaroasă, aridă. **II.** *s.m.* **1.** *(fam.)* păduchios. **2.** *(fam.)* sărăntoc. **3.** *(arg.)* valet de pică.

pouillot *s.m. (ornit.)* pitulicea-verde *(Phylloscopus)*.

pouilly *s.m.* vin alb sec din reg. Pouilly-sur-Loire.

poulailler *s.f. (înv.)* păsările de curte.

pouiller *s.m.* **1.** coteț de păsări, de găini. **2.** *(teatru)* galerie.

poulain *s.m.* **1.** *(zool.)* mânz. **2.** *(fig. fam.)* tânără speranță, protejat al unui profesor, antrenor sportiv. **3.** *(tehn.)* rampă pe care se coboară butoaiele în pivniță.

poulaine *s.f.* **1.** cioc de corabie. **2.** *(mar. înv.)* closet aflat în partea din față a corabiei. **3.** *(în expr.)* **souliers à la ~** pantofi cu vârful îndoit în sus (sec. XIV și XV).

poularde *s.f.* găină îndopată.

1. poule *s.f. (zool.)* găină; **avoir la chair de ~** a i se face pielea de găină; a i se încrâncena pielea; *(prov.)* **la ~ ne doit pas chanter devant le coq** găina înaintea cocoșului nu cântă; *(prov.)* **les ~s pondent par le bec** găina când va oua, aude o mahala. **2.** *(pop. înv.)* iubită, amantă. **3.** *(în expr.)* ~ **mouillée** curcă plouată; **mère ~** mamă exagerată; **tuer la ~ aux œufs d'or** a nimici un izvor de bogăție; *(prov.)* **il faut plumer la ~ sans la faire crier** fură cloșca de pe ouă fără să câraie; **quand les ~s auront des dents** când o face plopu' pere și răchita micșunele; când va face spânul barbă; **se lever comme les ~s** a se scula odată cu găinile; ~ **faisane** făzăniță; ~ **d'Inde** curcă; *(bot. în compuse)* **~-des-bois** bureți-călugărești *(Polyporus frondosus)*; **~-grasse** spanac-sălbatic *(Chenopodium album)*.

2. poule *s.f.* 1. *(la jocul de cărți)* miză. **2.** *(sport)* probă în care fiecare concurent își întâlnește adversarii pe rând. **3.** *(arg.)* poliție; **aller à la ~** a depune plângere la poliție. **4.** *(arg. în expr.)* **fausse ~** fals polițist.

Poulegrain *s.m. (arg.)* poliția.

poulet *s.m.* **1.** *(zool.)* pui de găină. **2.** *(fig. înv.)* bilet de dragoste. **3.** *(arg.)* polițist, sticlete, țagher, trocar, caraliu, gabor. **4.** *(fam. termen de afecțiune)* **mon ~** puișor. **5.** *(în expr.)* **~ d'Inde** curcan mic.

poulette *s.f.* **1.** *(zool.)* găinușă, puicuță. **2.** *(fam. termen de afecțiune)* puicuță, iubită. **3.** *(culinar)* vinegretă, sos din unt, gălbenuș de ou și oțet.

pouliche *s.f. (zool.)* mânză, iapă tânără.

poulie *s.f. (tehn.)* **1.** roată de scripete. **2.** *(în expr.)* **~ à courroie** roată de curea; **~ de trépan** rolă de sapă.

poulier *s.m.* depuneri de nisip sau pietriș într-un golf mic (pe coastele nordice ale Franței).

poulière *s.f.* ușiță de coteț de găini.

poulierie *s.f. (pe un șantier naval)* locul unde se fabrică scripeți pentru nave.

pouliethérapie *s.f. (med.)* metodă de chineziterapie folosind un sistem de greutăți legate prin scripeți.

pouliner *v.i. (despre iepe)* a făta.

poulinière I. *s.f.* iapă de reproducție. **II.** *adj. (în expr.)* **jument ~** iapă de reproducție.

1. pouliot *s.m. (bot.)* **1.** busuiocul-cerbilor *(Mentha pulegium)*. **2.** *(în compuse)* **~-bâtard** cimbrișor *(Thymus Serpyllum)*.

2. pouliot *s.m. (agr.)* mic troliu fixat la plug.

poulot, ~te *s.m.f. (fam. termen de afecțiune)* puișor, iubit(ă).

poulpe *s.m.* v. **pieuvre (1).**

pouls *s.m.* puls; **tâter le ~ a.** a lua pulsul; **b.** *(fig.)* a sonda terenul.

poult-de-soie *s.m.* v. **pout-de-soie.**

poumon *s.m.* **1.** *(anat.)* plămân. **2.** *(în expr.)* **crier à pleins ~s** a țipa cât îl ține gura.

poupard, ~e I. *s.m.* **1.** *(înv.)* prunc dolofan. **2.** păpușă reprezentând un prunc. **II.** *adj. (rar)* durduliu, dolofan, bucălat, grăsuliu, grăsuț.

poupart *s.m. (reg.) (zool.)* crabul-de-țărm *(Carcinus moenas)*.

poupe *s.f.* **1.** *(mar.)* pupă. **2.** *(în expr.)* **avoir le vent en ~** a-i merge bine, în plin.

poupée *s.f.* **1.** păpușă; **~ de porcelaine** păpușă de porțelan; **jouer à la ~** a se juca cu păpușa. **2.** manechin. **3.** figurină servind drept țintă (la tir). **4.** *(pop.)* femeiușcă, înzorzonată. **5.** *(fam.)* pansament la deget.

poupin, ~e *adj.* de păpușă, ca de păpușă, care evocă o păpușă; **visage ~** față de păpușă.

poupon *s.m.* **1.** prunc. **2.** păpușă reprezentând un prunc.

pouponner I. *v.t.* a alinta, a răsfăța un copilaș. **II.** *v.i.* a îngriji un prunc.

pouponnière *s.f.* creșă.

pour I. *prep.* **1.** pentru; **il fait ce sacrifice ~ ses enfants** face acest sacrificiu pentru copiii lui; **~ l'instant** pentru moment; **~ quelle raison?** pentru care motiv? **~ rien au monde** pentru nimic în lume; **~ toujours** pentru totdeauna; **~ toute éventualité** pentru orice eventualitate; **lutter ~ la patrie** a lupta pentru patrie. **2.** drept, de, în calitate de; ca; **prendre qqn. ~ un autre** a lua pe cineva drept altul; **prendre qqch. ~ article de loi** a lua drept literă de lege / de evanghelie; **prendre ~ époux** a lua de soț. **3.** în locul; în schimbul; **dire un mot ~ un autre** a spune un cuvânt în locul altuia. **4.** la; spre; **partir ~ Paris** a pleca la Paris. **5.** pentru; în locul; **signer ~ le ministre** a semna pentru ministru. **6.** pentru, în favoarea; **se démener ~ la justice** a se zbate pentru dreptate. **7.** pentru; timp de; **il part ~ deux semaines** pleacă pe timp de două săptămâni. **8.** *(în expr.)* **n'y être ~ rien a.** a nu avea nici un amestec; **b.** a nu avea nici o vină; **~ ainsi dire** chipurile; ca să zic așa; vezi Doamne; **~ ce qui est de** în ceea ce privește; cât despre; **~ de bon** de-a binelea; de-adevărat; **~ l'amour de l'art** de amorul artei; **~ le coup** de data asta; **~ les beaux yeux de qqn.** de dragul cuiva; **~ ma part** din partea mea; în ceea ce mă privește; **~ sûr** în mod sigur; **en être ~ sa peine** a se osteni degeaba; **~ peu que...** oricât de... **II.** *s.m. (în expr.)* **le ~ et le contre** pro și contra.

pourboire *s.m.* bacșiș.

pourceau *s.m.* **1.** *(înv.)* porc; purcel; **être sale comme un ~** a fi murdar ca un porc. **2.** *(în expr.)* **étable à ~x** casă murdară, cocină; **jeter des perles devant les ~x** a strica orzul pe gâște; **~ d'Épicure** om senzual, desfrânat.

pour-cent *s.m. invar.* procent.

procentage *s.m.* procentaj.

pourchasser *v.t.* **1.** a urmări; **~ un malfaiteur** a urmări un răufăcător. **2.** *(fig.)* a vâna; **~ un héritage** a vâna o moștenire.

pourchasseur *s.m.* **1.** urmăritor; **il avait semé ses ~s** scăpase de urmăritorii săi. **2.** *(fig.)* vânător; **~ de dot** vânător de zestre.

pour-compte, pourcompte *s.m. invar.* **1.** *(com.)* act de acceptare a unei mărfi proaste, cu condiția ca ea să fie vândută în contul expeditorului. **2.** *(în expr.)* **un laissé ~** un ratat.

pourfendeur *s.m.* **1.** spintecător. **2.** *(ir.)* fanfaron, lăudăros.

pourfendre *v.t.* **1.** a spinteca cu sabia. **2.** *(ir.)* a ataca violent; **~ l'équipe rivale** a ataca violent echipa rivală. **3.** *(lit.)* a critica.

pourlèche *s.f.* v. **perlèche.**

pourlécher I. *v.t.* a linge; **~ ses doigts** a-și linge degetele. **II.** *v.r. (în expr.)* **se ~ les babines** a se linge pe buze; *(fig.)* a se delecta dinainte în așteptarea unui lucru plăcut.

pourparlers *s.m. pl.* tratative, negocieri, discuții.

pourpier *s.m. (bot.)* **1.** iarbă-grasă *(Portulaca oleracea)*. **2.** *(în compuse)* **~-fleuri** agurijioară *(Portulaca grandiflora)*.

pourpoint *s.m.* vestă scurtă cu mâneci din sec. XIII-XVII.

pourpre *s.f.* **1.** purpură. **2.** țesătură vopsită cu purpură; **toge de ~** togă de purpură. **3.** *(fig.)* demnitate imperială; **revêtir la ~** a îmbrăca purpura, a fi proclamat împărat. **4.** demnitatea de cardinal. **II.** *s.m.* **1.** culoarea purpurie, roșu-închis. **2.** *(fig.)* roșeață; sânge; **le ~ lui monte au visage i** se urcă sângele în obraz. **3.** *(anat.)* **~ rétinien** pigment roșu al celulelor retinei. **4.** *(zool.)* melc-de-purpură *(Purpurea).* **III.** *adj.* purpuriu, roșu-închis; **étoffe ~** stofă purpurie.

pourpré, ~e *adj.* **1.** purpuriu. **2.** *(med. în expr.)* **fièvre ~e** urticarie.

pourprin, ~e I. *adj. (înv.)* purpuriu. **II.** *s.m.* culoarea purpurie a unei flori.

pourquoi I. *conj.* de ce; pentru ce; **c'est ~** iată de ce; de aceea; din această cauză; **il est à une réunion, c'est ~ il sera en retard** este la o ședință, iată de ce va întârzia; *(interog.)* **~ pas?** de ce nu? **~ a-t-il fait cela?** de ce a făcut asta? **il m'a dit ~ il n'est pas venu** mi-a spus din ce cauză nu a venit. **II.** *s.m. invar.* **1.** cauză, motiv; **dites-nous le ~ de votre absence** spuneți-ne motivul absenței dv. **3.** *(fam. în expr.)* **le ~ et le comment** ce și cum; *(arg.)* **c'est pas du ~** nu e minciună, e autentic, veritabil.

pourri, ~e I. *adj.* **1.** putred, putrezit, alterat, stricat; **du bois ~** lemn putred. **2.** *(fig.)* stricat, viciat, corpt; **une société ~e** o societate coruptă; **un homme ~** un om stricat, viciat. **3.** *(fig. fam.)* plin de; **être ~ de talent** a fi plin de talent; **être ~ de fric** a fi plin de bani, a fi putred de bogat. **II.** *s.m.* putregai, putreziciune; **ça sent ie ~** miroase a potregai.

pourridié *s.m. (agr., hort.)* boală a viței de vie, a pomilor fructiferi.

pourrir I. *v.i.* **1.** a putrezi, a intra în putrefacție, a se strica; **les fruits pourrissent** fructele putrezesc; *(fig.)* **~ en prison** a putrezi în închisoare. **2.** *(fig.)* a se deteriora, a se strica; a se degrada; **laisser ~ une situation** a lăsa o situație să se degradeze. **3.** *(în expr.)* **ne pas ~ dans un emploi** a nu face purici într-o slujbă; **~ dans le vice** a se complace în viciu. **II.** *v.t.* **1.** a strica, a altera; **la chaleur pourrit la viande** căldura alterează carnea. **2.** *(fig.)* a strica, a corupe, a vicia; **les mauvaises fréquentations pourrissent la jeunesse** anturajul rău corupe tineretul. **III.** *v.r.* a se strica, a se degrada; **la situation se pourrit et il n'y aura bientôt aucune issue** situația se degradează și în curând nu va mai fi nici o scăpare.

pourrissable *adj.* care poate putrezi; putrescibil.

pourrissage *s.m.* **1.** *(tehn.)* macerare a cârpelor pentru fabricarea hârtiei. **2.** *(ceramică)* expunerea argilei la umiditate în vederea omogenizării.

pourrissement *s.m.* *(fig.)* degradare, viciere, deteriorare; **le ~ d'une situation** degradarea unei situații.

pourrissoir *s.m.* *(tehn.)* loc de macerare, de dospire.

pourriture *s.f.* **1.** putrezire; descompunere; **tomber en ~** a putrezi, a se descompune. **2.** parte putredă; **la ~ d'un fruit** partea putredă a unui fruct. **3.** *(fig.)* decădere morală, corupție, degradare, decadență. **4.** *(bot.)* diferite boli ale plantelor datorate unor bacterii sau ciuperci.

pour-soi *s.m. invar.* v. **soi.**

poursuite *s.f.* **1.** urmărire; fugărire; hărțuire; **~ du gibier** hăituire a vânatului; **~ d'un criminel** urmărire a unui criminal; **se lancer à la ~ de qqn.** a porni în urmărirea cuiva; **~ judiciaire** urmărire judiciară. **2.** continuare; **la ~ des négociations** continuarea tratativelor. **3.** *(sport)* întrecere ciclistă pe pistă. **4.** *(tehn.)* control al unei nave spațiale și al traiectoriei ei. **5.** *(la pl. înv.)* stăruințe, insistențe, asiduități. **6.** *(arg. teatru)* proiector care urmărește protagoniștii pe scenă.

poursuiteur *s.m.* *(sport)* ciclist specializat în cursă pe pistă.

poursuivant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** persoană care urmărește pe cineva; **il a réussi à semer ses ~s** a reușit să scape de cei care-l urmăreau. **2.** *(jur.)* urmăritor, reclamant; **la partie ~e** partea reclamantă, reclamantul.

poursuiveur *s.m.* *(rar)* urmăritor (v. **poursuivant).**

poursuivre I. *v.t.* **1.** a urmări; **~ un but** a urmări un scop; **~ qqn.** a urmări pe cineva; *(fig.)* **~ des honneurs** a urmări onoruri. **2.** a continua; **~ son chemin** a-și continua drumul. **3.** *(jur.)* a acționa în justiție; a urmări; a intenta un proces; **~ qqn. devant le tribunal** a acționa pe cineva în justiție, a-l aduce în fața tribunalului. **4.** *(fig.)* a chinui, a obseda, a urmări; **il est poursuivi par les remords** este chinuit de remușcări. **II.** *v.r.* a continua; **les négociations se poursuivent** tratativele continuă, se duc mai departe.

pourtant *adv.* totuși, cu toate acestea; însă; **il était bien préparé, ~ il a échoué** era bine pregătit, totuși nu a reușit.

pourtour *s.m.* **1.** înconjur, ocol; circumferință; **le ~ d'un parc** linia împrejmuitoare, circumferința parcului. **2.** *(arhit. în expr.)* **~ du chœur** prelungirea laterală a naosului în spatele corului.

pourvoi *s.m.* *(jur.)* **1.** recurs. **2.** *(în expr.)* **~ en grâce** cererea de grațiere.

pourvoir I. *v.i.* (*cu prep.* **à**) a furniza; a prevedea; a avea grijă; a se ocupa de; **les parents pourvoient aux besoins du jeune couple** părinții au grijă de nevoile tânărului cupul. **II.** *v.t.* a aproviziona, a echipa, a înzestra; **~ ses enfants de tout le nécessaire** a-și înzestra copiii cu tot ceea ce este necesar; **~ une armée** a echipa o armată. **III.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **de**) a se aproviziona; a se înarma; **se ~ de bois pour l'hiver** a se aproviziona cu lemne pentru iarnă. **2.** *(jur. în expr.)* **se ~ en cassation / en appel** a face recurs.

pourvoyeur, -euse I. *s.m.f.* furnizor. **II.** *s.m.* *(mil.)* servant de tun.

pourvu que *loc. conj.* **1.** cu condiția să..., numai să...; **je voudrai bien l'aider, ~ qu'il soit d'accord** aș vrea să-l ajut, numai să fie de acord. **2.** (exprimă o dorință) **ce sera une fête brillante, ~ qu'il ne pleuve pas** va fi o petrecere nemaipomenită, măcar de n-ar ploua!

poussah *s.f.* **1.** figură grotescă, hopa-mitică. **2.** *(fig. fam.)* persoană grasă și dizgrațioasă.

pousse *s.f.* **1.** creștere; **la ~ des dents** creșterea dinților. **2.** mlădiță, vlăstar. **3.** tulei; **des ~s de barbe couvraient son visage** tuleie de barbă îi acopereau fața. **4.** *(vet.)* tignafes. **5.** tulburare a vinului. **6.** *(brutărie)* dospire.

pousse-au-crime *s.m. invar. (pop.)* **1.** alcool tare și de proastă calitate. **2.** vin prost.

pousse-au-vice *s.m. invar. (pop.)* substanță afrodisiacă, excitant.

pousse-bière *s.m. invar.* pahar de alcool băut după o halbă de bere.

pousse-café *s.m. invar. (fam.)* păhărel de alcool băut după cafea.

pousse-caillou *s.m. invar. (fam. înv.)* infanterist.

pousse-canule *s.m. invar. (pop.)* infirmier.

poussée *s.f.* **1.** împingere, îmbrânceală, îmbrâncire, ghiontire, brânci. **2.** presiune; **la ~ des eaux** presiunea apelor. **3.** *(med.)* puseu, acces; **une ~ de fièvre** un puseu de febră. **4.** *(fiz.)* presiune a unui corp asupra altuia. **5.** *(fig.)* izbucnire, elan, exuberanță; **une ~ d'enthousiasme** o izbucnire de entuziasm.

pousse-mégots *s.m. invar. (pop.)* individ care nu-i bun de nimic; pierde-vară.

pousse-pied *s.m. invar.* barcă ușoară care se desprinde de țărm prin împingere cu piciorul.

pousse-pousse *s.m. invar.* riscă.

pousser I. *v.t.* **1.** a împinge; **~ qqn.** a împinge pe cineva; **le vent poussait les canots** vântul împingea bărcile; **~ un meuble** a împinge o mobilă; *(fig.)* **~ trop loin les choses** a împinge lucrurile prea departe. **2.** a îmbrânci; **l'enfant est tombé, poussé par un copain** copilul a căzut, îmbrâncit de un prieten. **3.** a extinde, a întinde; **~ ses conquêtes sur tout le territoire ennemi** a-și extinde cuceririle pe întregt teritoriul inamic. **4.** a scoate, a produce; **~ un cri** a scoate un țipăt; **~ un soupir** a scoate un oftat / un suspin; **~ des cris de paon** a scoate țipete de păun. **5.** *(fig.)* a îndemna, a împinge, a încuraja, a impulsiona, a îmboldi; **~ qqn. à finir ses études** a încuraja pe cineva să-și termine studiile. **6.** *(în expr.)* **~ des soupirs** a ofta din adâncul rărunchilor; **~ les choses au noir** a vedea lucrurile / totul în negru; **~ les hauts cris a.** a protesta sus și tare; **b.** a se văicări; **~ le verrou** a pune zăvorul; **~ qqn. à bout** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din țâțâni; a-l călca pe bătătură / pe nervi; **~ sa pointe** a urmări un scop; **~ son avantage** a profita de ocazie; a prinde momentul; **~ une botte à qqn.** a pune pe cineva în încurcătură cu o întrebare; a încuia cu o întrebare; *(pop.)* **pousse ta viande** mișcă-te; *(pop.)* **en ~ une** a cânta un cântec; *(pop.)* **faut pas ~ mémère dans les orties** să nu exagerăm. **II.** *v.i.* **1.** a crește, a se dezvolta; **cet arbre a poussé vite** acest pom a crescut repede. **2.** a împinge; **les eaux déchaînées poussent sur la digue** apele dezlănțuite împing digul. **3.** a împinge, a se forța (la naștere). **4.** a-și continua drumul; **on s'est arrêté un peu, puis on a poussé plus loin** ne-am oprit puțin, apoi am continuat drumul mai departe. **5.** *(în expr.)* **~ à la révolte** a ațâța la revoltă; **~ comme un champignon** a răsări ca ciupercile după ploaie; **à la va-comme-je-te-pousse a.** în dorul lelii; b. rasolit; făcut de mântuială. **III.** *v.r.* **1.** a da din coate, a-și face loc. **2.** *(în expr.)* **se ~ dans le monde** a-și croi / a-și face un drum în viață; *(fam.)* **se ~ du col** a fi plin de sine / de ifose; *(arg.)* **se ~ de l'air** a o lua la fugă / la sănătoasa.

poussette *s.f.* **1.** trișat (la jocurile de noroc). **2.** *(sport)* ajutor dat unui ciclist împingându-l într-o coastă. **3.** cărucior de copil.

pousseur, -euse I. *s.m.f.* persoană care împinge. **II.** *s.m.* **1.** vapor care împinge barje pe canale, râuri. **2.** *(astronautică)* propulsor auxiliar. **3.** *(min.)* împingător. **4.** *(poligr. în expr.)* **~ de lignes** dispozitiv de eliminare a rândurilor.

poussier *s.m.* **1.** praf de cărbune; funingine. **2.** *(în expr.)* **coup de ~** explozie provocată de inflamarea prafului de cărbune din aer (într-o mină de cărbuni).

poussière *s.f.* **1.** praf, colb; pulbere; **~ d'or** pulbere de aur. **2.** fir de praf; **une ~ dans l'œil** un fir de praf în ochi. **3.** *(în expr.)* **secouer la ~ de ses pieds** a pleca pentru totdeauna; **mordre la ~** a fi doborât în luptă; a fi învins; **et des ~s** și niște mărunțiș; **cela a coûté deux millions et des ~s** a costat două milioane și niște mărunțiș; **réduire en ~** a face praf și pulbere; a șterge de pe fața pământului; **tomber en ~** a se descompune.

poussiéreux, -euse *adj.* **1.** acoperit / plin de praf, prăfuit; **un meuble ~** o mobilă plină de praf. **2.** *(fig.)* vechi, prăfuit, părăsit.

poussif, -ive *adj.* **1.** *(despre cai)* bolnav de tignafes. **2.** cu respirație grea, cu suflu scurt; **un vieillard gros et ~** un bătrân gras și cu suflu scurt, care gâfâie. **3.** *(fig.)* lipsit de inspirație; **un écrivain ~** un scriitor fără inspirație. **4.** *(despre motoare)* care înaintează greu, care dă rateuri.

poussin *s.m.* **1.** pui de găină sau de alte păsări. **2.** (termen de afecțiune) puișor. **3.** *(arg. mil.)* elev în primul an la școala de aviație, boboc.

poussinière *s.f.* **1.** coteț pentru puișori. **2.** clocitoare artificială. **3.** etuvă pentru uscat puișorii la ieșirea din clocitoare.

poussoir *s.m. (tehn.)* buton de sonerie; șalter.

poutargue, boutargue *s.f.* varietate de caviar preparat din icre de chefal.

pou(l)t-de-soie (*pl.* **pouts-de-soie**) *s.m.* tafta groasă.

poutrage *s.m.*, **poutraison** *s.f. (tehn.)* asamblaj de grinzi (la o șarpantă).

poutre *s.f.* grindă, bârnă groasă; **~ en chêne** bârnă de stejar.

poutrelle *s.f.* grindă subțire; grindei.

pouture *s.f. (agr.)* îngrășarea vitelor cu făinoase.

1. pouvoir I. *v.t.* **1.** a putea, a avea posibilitatea, a fi în stare, a fi capabil de; **n'en ~ plus** a nu mai putea; a fi la capătul puterilor; a-i ieși limba de-un cot; **ne ~ fermer les yeux** a nu putea închide ochii; **on ne peut mieux** cum nu se poate mai bine; **on ne peut plus** cum nu se poate mai mult; **je ne peux rien**

faire pour lui nu pot face nimic pentru el. **2.** a putea, a avea permisiunea; **est-ce que je peux prendre place?** pot să iau loc? **3.** (exprimă posibilitatea, eventualitatea); **cette jeune fille peut avoir tout au plus 17 ans** această fată are probabil cel mult 17 ani. **4.** a avea influență; **cet homme peut beaucoup** acest om are mare influență. **5.** *(în expr.)* **puisse-t-il passer son concours!** măcar de ar lua concursul! să dea Dumnezeu să-și ia concursul; **~ faire son testament** a fi pe ducă; a nu o (mai) duce mult; **~ passer derrière une affiche sans la décoller** a fi slab ca un ogar; **ne ~ remuer ni pied ni patte** a fi imobilizat. **II.** *v. impers.* a se putea; a fi posibil; **il peut neiger** s-ar putea să ningă; **il peut arriver que** s-ar putea întâmpla să. **III.** *v.r.* a se putea; a fi cu putință; **il se peut qu'il ait raison** s-ar putea să aibă dreptate.

2. pouvoir *s.m.* **1.** putere, posibilitate, capacitate; **~ d'achat** putere de cumpărare; **il n'est pas en son pouvoir de** nu stă în puterea lui să; **il a le ~ de convaincre** are puterea de a convinge. **2.** putere, guvernare; autoritate; **le ~ législatif** puterea legislativă; **les ~s publics** autoritățile; **être au ~** a fi la putere. **3.** putere, influență, trecere; **avoir du pouvoir auprès de qqn.** a avea trecere la cineva; a se bucura de încrederea cuiva. **4.** mandat, împuternicire; **fondé de ~** mandatar, împuternicit. **5.** forță, putere, capacitate; **~ calorique** putere calorică. **6.** *(în expr.)* **tomber au ~ de qqn.** a încăpea pe mâna cuiva / în gheara cuiva; **avoir un ~ par-devant notaire** a avea o procură; *(jur.)* **~ de tester** drept de a testa.

pouzzolane *s.f.* puzzolană, tuf format din cenușă vulcanică.

praesidium, présidium *s.m.* prezidiu.

pragmatique I. *adj.* **1.** pragmatic, cu valoare practică. **2.** *(în expr.)* **sanction ~** sancțiune pragmatică, decret de stat privitor la o importantă problemă laică sau bisericească (în unele state). **II.** *s.f.* *(lingv.)* pragmatică, studiul raporturilor între limbă și folosirea ei în vorbire.

pragmatiquement *adv.* (în mod) pragmatic, din punct de vedere pragmatic.

pragmatisme I. *s.m.* *(fil.)* referitor la pragmatism. **II.** *s.m.f.* pragmatist, adept al pragmatismului.

praire *s.f.* *(zool.)* specie de moluscă comestibilă de pe țărm *(Venus verrucosa).*

prairial *s.m.* *(ist.)* a noua lună a calendarului revoluționar francez (20 mai-18 iunie).

prairie *s.f.* pășune, pajiște.

prâkrit, prâcrit *s.m.* *(lingv.)* limbă din vechea Indie.

pralin *s.m.* **1.** *(agr.)* îngrășământ. **2.** *(culinar)* glazură.

pralinage *s.m.* **1.** *(agr.)* acoperire a semințelor, rădăcinilor cu îngrășământ. **2.** *(culinar)* preparare de praline.

praline *s.f.* **1.** *(culinar)* pralină. **2.** *(arg.)* glonte.

praliné, ~e I. *adj.* *(culinar)* pralinat. **II.** *s.m.* bomboană cu praline zdrobite și ciocolată.

praliner *v.t.* **1.** *(agr.)* a acoperi semințele, rădăcinile cu îngrășământ. **2.** *(culinar)* a prepara praline.

prame *s.f.* *(mar.)* **1.** *(înv.)* corabie cu fund plat, cu pânze și vâsle, care era folosită la paza de coastă. **2.** mică ambarcațiune cu fund plat.

prao *s.m.* nume de ambarcațiune din Malaezia.

prase *s.m.* **1.** *(mineral.)* varietate de cuarț verde. **2.** cristal de rocă folosit în bijuterie.

praséodyme *s.m.* *(chim.)* praseodin.

prasin, ~e *adj.* de culoare verde-deschis.

praticabilité *s.f.* *(rar)* practicabilitate, caracter practicabil; **~ d'une route** practicabilitatea unei șosele.

praticable I. *adj.* **1.** practicabil, care se poate pune în practică / aplicabil / realizabil. **2.** practicabil, accesibil; **sentier ~** cărare accesibilă. **II.** *s.m.* **1.** *(teatru)* practicabil, element de decor, podium mobil. **2.** *(audiov.)* practicabil, platformă mobilă pentru proiectoare și aparatul de filmat.

praticien, ~ne *s.m.f.* **1.** practician. **2.** *(med.)* medic în exercițiul profesiunii sale. **3.** *(sculptură)* ucenic cioplitor (în piatră, marmură).

pratiquant, ~e *adj., s.m.f.* *(rel.)* practicant.

pratique I. *s.m.* **1.** practică; **mettre en ~** a pune în practică; a aplica; **en ~** în practică, în realitate. **2.** practicare; **la ~ d'une profession** practicarea unei profesii; **la ~ d'un sport** practicarea unui sport. **3.** practică, obicei, tradiție; **la ~ du pays** tradiția, obiceiul pământului. **4.** practică, pricepere, rutină; experiență; **avoir la ~ d'un métier** a avea experiența unei meserii. **5.** *(rel.)* practică, respectarea unor prescripții ale bisericii; **la ~ religieuse** practica religioasă. **6.** *(la pl.)* practici religioase. **7.** client, cumpărător. **8.** *(în expr.)* *(mar.)* **libre ~** permisiune de a comunica cu un port, după o perioadă de carantină. **II.** *adj.* **1.** practic; **travaux ~s** lucrări practice; **esprit ~** spirit practic, cu simțul realității. **3.** practic, util, folositor; ingenios, adaptat la nevoie; **instrument ~** instrument practic, util.

pratiquement *adv.* **1.** în practică; în realitate; de fapt. **2.** practic, aproape; **il est ~ impossible** este practic imposibil.

pratiquer I. *v.t.* **1.** a practica, a pune în practică; **~ une théorie** a pune în practică o teorie. **2.** a practica, a profesa; **~ un métier** a practica / a profesa o meserie. **3.** *(rel.)* a practica; **~ sa religion** a-și practica religia. **4.** a executa, a face; **~ un trou dans le mur** a face o gaură în perete. **5.** *(înv.)* a frecventa pe cineva. **II.** *v.i.* a îndeplini, a practica practici religioase. **III.** *v.r.* a se practica, a se exercita; a se obișnui; **il alla trouver un ami influent en vue d'une intervention auprès d'un grand personnage, cela se pratique** s-a dus la un prieten influent ca să intervină pe lângă un personaj important, aceasta se practică, se obișnuiește.

praxie *s.f.* *(med.)* praxie, bună coordonare a mișcărilor omului.

praxis *s.f.* praxis, activitate în vederea unui scop.

pré *s.m.* **1.** pajiște; pășune. **2.** *(arg. înv.)* ocnă. **3.** *(în expr.)* **aller sur le ~** a se bate în duel.

préadamisme *s.m.* *(rel.)* preadamism, teorie din sec. XVII potrivit căreia Adam nu este primul om creat de Dumnezeu, ci strămoșul poporului evreu.

préadamiste I. *adj.* **1.** care a precedat nașterea lui Adam. **2.** referitor la preadamism. **II.** *s.m.f.* adept al preadamismului.
préalable I. *adj.* prealabil; **une condition ~** o condiție prealabilă. **II.** *s.m.* condiție prealabilă; **poser un ~** a pune o condiție prealabilă încheierii unui acord; **au ~** în prealabil; mai înainte; **condition ~ établie** condiție stabilită în prealabil.
préalpin, ~e *adj. (geogr.)* subalpin.
préambule *s.m.* **1.** preambul; parte introductivă, cuvânt înainte. **2.** *(în expr.)* **~ d'une loi** expunere de motive.
préamplificateur *s.m. (electron.)* preamplificator.
préau *s.m.* **1.** curte interioară de mănăstire, închisoare, școală. **2.** partea acoperită a curții unei școli.
préavis *s.m.* preaviz, notificare prealabilă.
préaviser *v.t. (jur.)* a da preaviz.
prébende *s.f. (bis. catol.)* prebendă, venit fix acordat unui cleric.
prébendé, prébendier *s.m. (bis. catol.)* canonic titular al unui venit.
précaire *adj.* **1.** precar, incert, nesigur; **situation ~** situație nesigură. **2.** *(despre sănătate)* șubred, delicat, debil. **3.** *(jur.)* revocabil; **possession à titre ~** posesie revocabilă.
précairement *adv.* (în mod) precar, nesigur, incert.
précambrien, ~ne *adj., s.m. (geol.)* precambrian.
précancer *s.m. (med.)* precancer.
précancéreux, -euse *adj. (med.)* precanceros.
précarité *s.f.* precaritate, caracter precar; nesiguranță, incertitudine.
précatif, -ive *adj., s.m. (lingv.)* mod de a exprima o rugăciune în unele limbi.
précaution *s.f.* precauție; prudență, atenție, circumspecție, prevedere; **il agit avec ~** procedează cu precauție; **~s oratoires** menajamente prin care un orator își asigură bunăvoința auditoriului.
précautionner *v.t., v.r. (înv.)* a (se) pune în gardă.
précautionneusement *adv.* cu băgare de seamă, cu atenție, cu precauție.
précautionneux, -euse *adj.* precaut, atent, prevăzător, circumspect.
précédemment *adv.* mai înainte, anterior.
précédent, ~e I. *adj.* precedent, anterior; **son livre ~ a été meilleur** cartea lui precedentă a fost mai bună. **II.** *s.m.* precedent, antecedent; fapt anterior; **son dernier roman est assez bon, mais le ~ était encore meilleur** ultimul său roman este destul de bun, dar cel precedent era mai bun; **sans ~** fără precedent.
précéder *v.t.* **1.** *(timp)* a preceda, a fi anterior; **des orages ont précédé les inondations** furtuni au precedat inundațiile. **2.** (spațiu) a preceda, a merge înainte; **le colonel précédait la troupe** colonelul mergea înaintea trupei.
préceinte *s.f. (mar.)* marginea groasă (de lemn, de tablă) în jurul corabiei, deasupra liniei de plutire.
précellence *s.f. (înv.)* excelență, superioritate, prioritate.
préceller *v.i. (înv.)* a avea superioritate, a excela, a avea prioritate.
précelles *s.f. pl.* v. **brucelles.**
préceltique *adj.* anterior Celților; care precedă pe Celți.
précepte *s.m.* **1.** precept, învățătură, normă, regulă, principiu; **les ~s de la morale** preceptele moralei. **2.** *(rel.)* comandament religios.
précepteur, -trice *s.m.f.* preceptor, educator, învățător, profesor particular, pedagog.
préceptoral, ~le (*m. pl.* **-aux**) *adj.* de preceptor, referitor la preceptor.
préceptorat *s.m.* **1.** funcție de preceptor. **2.** durata acestei funcții.
précession *s.f. (fiz., astron.)* precesiune.
préchambre *s.f. (la motoare cu combustie)* cameră auxiliară intercalată.
préchauffage *s.m. (tehn.)* încălzire prealabilă a materialelor înainte de prelucrare.
préchauffer *v.t.* **1.** *(tehn.)* a încălzi materialele înainte de prelucrare. **2.** a încălzi cuptorul de la bucătărie înainte de a introduce mâncări.
prêche *s.m.* **1.** predică. **2.** *(fam.)* morală, predică, dăscăleală, discurs plictisitor.
prêcher I. *v.t.* **1.** *(bis.)* a predica, a propovădui; **~ l'Évangile** a propovădui Evanghelia. **2.** a recomanda, a îndemna la; **~ la modération** a recomanda moderație. **3.** *(fam.)* a mustra, a dojeni, a dăscăli, a face morală. **II.** *v.i. (în expr.)* **~ dans le désert** a vorbi / a predica în pustiu; a-și răci gura de pomană; **~ d'exemple** a da exemplu prin fapte; a da o pildă vie; **~ pour sa paroisse / pour son saint** a-și apăra propriile interese.
prêcheur, -euse I. *s.m.f., adj.* **1.** *(peior.)* dojenitor, moralizator, plictisitor. **2.** *(în expr.)* **les frères ~s** călugării dominicani. **II.** *s.m. (înv.)* predicator, propovăduitor.
prêchi-prêcha *s.m. invar.* **1.** *(fam.)* trăncăneală, sporovăială. **2.** *(fam.)* cicăleală, pisălogeală.
précieusement *adv.* **1.** cu mare grijă; **garder ~ des photos de famille** a păstra cu mare grijă fotografii de familie. **2.** cu prețiozitate, afectat; **parler ~** a vorbi afectat.
précieux, -euse I. *adj.* **1.** de valoare, prețios, scump; **métal ~** metal prețios; **pierres ~-euses** pietre prețioase, nestemate. **2.** *(fig.)* prețios, drag, scump; **une amitié ~-euse** o prietenie prețioasă. **3.** *(bis. în expr.)* **le ~ sang** vinul care devine sângele lui Iisus. **II.** *s.m.* genul prețios, afectat. **III.** *s.f.* **1.** *(ist.)* femeie de lume (sec. XVII). **2.** femeie afectată.
préciosité *s.f.* **1.** *(ist. lit.)* prețiozitate, tendință de rafinare a exprimării, a manierelor (sec. XVII). **2.** prețiozitate, afectare.
précipice *s.m.* **1.** prăpastie, râpă, abis, hău, genune. **2.** *(fig.)* ruină, dezastru; **courir au ~** a merge spre dezastru, la ruină.
précipitamment *adv.* în mare grabă, foarte repede, cu zor; **il est sorti ~** a ieșit în mare grabă.
précipitation *s.f.* **1.** precipitare, mare grabă; **partir avec ~** a pleca în grabă, precipitat. **2.** pripeală, grabă, nerăbdare; **agir avec ~** a proceda în grabă, pripit. **3.** *(chim.)* precipitare. **4.** *(meteo, la pl.)* precipitații atmosferice.
précipité, ~e I. *adj.* precipitat, pripit, grăbit; **départ ~** plecare precipitată; **mesure ~e** măsură pripită. **II.** *s.m. (chim.)* precipitat.

précipiter I. *v.t.* **1.** a arunca de la înălțime, de sus; **l'orage a précipité des morceaux de roche dans le ravin** furtuna a aruncat bucăți de rocă în prăpastie. **2.** a grăbi, a accelera; **ces événements ont précipité les choses** aceste evenimente au precipitat lucrurile. **3.** a îmbrânci; **il a précipité son ami contre un arbre** l-a îmbrâncit pe prietenul său spre un pom. **4.** *(fig.)* a împinge în nenorocire; **sa malchance l'a précipité dans le malheur** ghinionul lui l-a împins în nenorocire. **5.** *(chim.)* a precipita. **II.** *v.i.* *(chim.)* a precipita, a forma un precipitat. **III.** *v.r.* **1.** a se arunca de la înălțime; **se ~ dans le vide** a se arunca în vid. **2.** *(fig.)* a se repezi, a se năpusti; **il se précipita sur son rival** s-a năpustit asupra rivalului său. **3.** a se pripi; **il ne faut pas se ~** nu trebuie să te pripești. **4.** *(fig.)* a se precipita, a se produce repede; **les événements se précipitent** se precipită evenimentele. **5.** *(chim.)* a se precipita, a forma un precipitat.

préciput *s.m.* *(jur.)* preciput, avantajul de a preleva o parte dintr-o succesiune înainte de partaj.

préciputaire *adj.* *(jur.)* referitor la avantaje testamentare.

précis, ~e I. *adj.* **1.** precis, fix, exact; **il est 7 heures ~es** este ora 7 fix; **des dispositions ~es** dispoziții precise. **2.** clar, precis, limpede; **le professeur a expliqué la règle de façon ~e** profesorul a explicat regula în mod clar, limpede. **3.** special, deosebit; **sans raison ~e** fără motiv special. **4.** concis, clar; **un style ~** un stil concis. **II.** *s.m.* carte cuprinzând esențialul unei discipline, în rezumat.

précisément *adv.* **1.** tocmai; **c'est ~ ce que je voulais dire** este tocmai ceea ce voiam să spun. **2.** exact; **il a très ~ présenté la situation** a prezentat foarte exact situația. **3.** *(fam.)* da; **c'est vous qui avez fait ce dessin? – ~** dv. ați făcut acest desen? – da.

préciser I. *v.t.* a preciza, a lămuri; **il a précisé sa pensée** și-a precizat gândul. **II.** *v.r.* a se contura; a se profila; a se confirma; **le menace de guerre se précise** amenințarea cu războiul se confirmă.

précision *s.f.* **1.** precizie, exactitate; **la ~ des calculs** exactitatea calculelor; **instrument de ~** instrument de precizie. **2.** precizie, justețe; **la ~ d'un terme** justețea unui termen. **3.** precizie, rigurozitate; claritate; **la ~ d'une démonstration** rigurozitatea unei demonstrații. **4.** *(la pl.)* informații detaliate, explicații precise, lămuriri; **demander des ~s** a cere lămuriri. **5.** precizare; **faire une ~** a face o precizare.

précité, ~e *adj.* citat anterior, citat mai sus, sus-citat.

préclassique *adj.* *(lit. arte)* preclasic; **musique ~** muzică preclasică.

précoce *adj.* **1.** *(bot.)* precoce, timpuriu, copt devreme; **concombres ~s** castraveți timpurii. **2.** *(fig.)* precoce, care se manifestă de timpuriu; **talent ~** talent precoce.

précocement *adv.* (în mod) precoce, de timpuriu.

précocité *s.f.* precocitate, dezvoltare prematură; **la ~ d'un enfant** precocitatea unui copil.

précolombien, ~ne *adj.* precolumbian, care a existat înainte de descoperirea Americii de către Cristofor Columb.

précombustion *s.f.* *(tehn.)* precombustie.

précompte *s.m.* **1.** *(contab.)* antecalculație. **2.** reținere a impozitului din salariu.

précompter *v.t.* **1.** *(contab.)* a antecalcula, a face o antecalculație. **2.** a reține impozitul din salariu.

préconception *s.f.* idee preconcepută; prejudecată.

préconcevoir *v.t.* a avea idei preconcepute, prejudecăți.

préconçu, ~e *adj.* preconceput; **idées ~es** idei preconcepute.

préconisateur *s.m.* v. **préconiseur.**

préconisation *s.f.* **1.** *(drept canonic)* acceptarea numirii unui episcop de către papă la propunerea autorității civile. **2.** preconizare; recomandare.

préconiser *v.t.* **1.** a preconiza, a proiecta, a prevedea, a emite o idee, o ipoteză. **2.** a preconiza, a propune, a recomanda.

préconiseur *s.m.* **1.** *(bis. catol.)* papă sau cardinal care numește un episcop. **2.** persoană care laudă ceva / pe cineva.

précontraint, ~e *adj., s.m.* *(constr.)* precomprimat.

précontrainte *s.f.* *(constr.)* precomprimare.

précordial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(anat.)* precordial, situat în regiunea cordului.

précuit, ~e *adj.* *(culinar)* (alimente) care au fost fierte înainte de preparare.

précurseur *adj. m., s.m.* precursor, premergător.

prédateur, -trice *s.m., adj.* **1.** *(zool.)* animal de pradă. **2.** *(bot.)* plantă care crește pe seama altora. **3.** om care trăiește din vânat, pescuit, cules.

prédation *s.f.* activitatea animalelor de pradă.

prédécesseur *s.m.* predecesor, precursor, premergător, înaintaș.

prédelle *s.f.* *(pict.)* partea de jos a unui tablou, împărțită în panouri ce dezvoltă tema.

prédestination *s.f.* predestinare, destin, fatalitate.

prédestiné, ~e *adj., s.m.f.* predestinat, sortit, menit, hărăzit, hotărât.

prédestiner *v.t.* **1.** a predestina, a sorti, a hărăzi, a meni. **2.** a hotărî dinainte.

prédétermination *s.f.* predeterminare, menire, fatalitate, destin, sortire.

prédeterminisme *s.m.* *(fil.)* predeterminism.

prédicable *adj.* *(log.)* predicabil, care poate fi aplicat unui subiect.

prédicant *s.m.* *(înv.)* predicator protestant.

prédicat *s.m.* *(log., gram.)* predicat.

prédicateur *s.m.* predicator, propovăduitor.

prédicatif, -ive *adj.* *(gram.)* predicativ.

prédication *s.f.* **1.** predicare, propovăduire; **la ~ de l'Évangile** propovăduirea Evangheliei. **2.** predică.

prédiction *s.f.* prezicere, prevestire, previziune, prorocire, profeție.

prédilection *s.f.* predilecție, preferință; **avoir une ~ pour qqch. / qqn.** a avea o preferință pentru ceva / cineva; **de ~** de preferință.

prédire *v.t.* a prezice, a prevesti; **~ l'avenir** a prezice viitorul.

prédisposer *v.t.* a predispune la ceva.

prédisposition *s.f.* predispoziție; înclinație.

prédominance *s.f.* predominanță, predominare, caracter predominant, precumpănire, preponderență; **la ~ du rouge dans ce tableau** predominanța culorii roșii în acest tablou.
prédominant, ~e *adj.* predominant, precumpănitor, preponderent; **le lyrisme est ~ dans ce livre** lirismul este precumpănitor în această carte.
prédominer *v.i.* a predomina, a fi mai presus; a covârși; **l'orgueil prédomine en lui** orgoliul predomină în el.
prééminence *s.f.* **1.** preeminență, superioritate; întâietate; **se disputer la ~** a-și disputa întâietatea. **2.** supremație, hegemonie; **avoir la ~ économique** a avea supremație economică.
prééminent, ~e *adj.* preeminent, superior.
préemption *s.f.* *(jur.)* preemțiune.
préétabli, ~e *adj.* prestabilit, dinainte stabilit.
préétablir *v.t.* a prestabili, a stabili, a fixa dinainte.
préexcellence *s.f.* superioritate, precădere; perfecțiune.
préexistant, ~e *adj.* preexistent.
préexistence *s.f.* preexistență, existență anterioară.
préexister *v.i.* a preexista, a exista dinainte.
préfabrication *s.f.* prefabricare, prefabricație.
préfabriqué, ~e *adj., s.m.* prefabricat.
préfabriquer *v.t.* a prefabrica, a fabrica componente în vederea asamblării.
préface *s.f.* **1.** prefață, introducere, cuvânt înainte. **2.** ceea ce anunță un eveniment.
préfacer *v.t.* a prefața, a scrie prefața.
préfacier *s.m.* prefațator; scriitor care scrie prefețe.
préfectoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* prefectoral, referitor la prefect; **arrêté ~** hotărâre a prefectului.
préfecture *s.f.* **1.** *(ia romani)* prefectură, conducere a unei provincii. **2.** prefectură, circumscripție administrativă. **3.** funcția de prefect. **4.** localul, sediul prefecturii.
préférable *adj.* preferabil, de preferat.
préférablement *adv.* de preferat, de preferință.
préféré, ~e *adj., s.m.f.* preferat, favorit; **son livre ~** cartea sa preferată.
préférence *s.f.* **1.** preferință; **de ~** de preferință, mai curând, mai degrabă. **2.** *(la pl.)* avantaje, favoruri; **accorder ses ~s à une personne** a acorda favoruri unei persoane.
préférentiel, ~le *adj.* preferențial; **tarif ~** tarif prferențial.
préférentiellement *adv.* (în mod) preferențial.
préférer *v.t.* a prefera; **a-i** plăcea mai mult; **je préfère le théâtre au cinéma** prefer teatrul cinematografului.
préfet *s.f.* **1.** *(la romani)* prefect, înalt magistrat. **2.** *(în expr.)* **~ des études, de discipline** director de studii, răspunzător de disciplină (într-o școală particulară); **~ maritime** amiral comandant al unei regiuni maritime.
préfète *s.f.* **1.** soție de prefect. **2.** femeie prefect.
préfiguration *s.f.* prefigurare.
préfigurer *v.t.* a prefigura.
préfinancement *s.m.* *(fin.)* prefinanțare, deschidere de credite pentru finanțarea unei întreprinderi.
préfinancer *v.t.* *(fin.)* a deschide credite în favoarea unei întreprinderi.
préfix, ~e *adj.* fixat, stabilit dinainte; **somme ~e** sună stabilită dinainte.
préfixai, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(gram.)* referitor la prefixe.
préfixation *s.f.* *(gram.)* prefixare, folosirea prefixelor.
préfixe *s.m.* *(gram.)* prefix.
préfixer *v.t.* **1.** *(gram.)* a prefixa, a atașa un prefix unui cuvânt. **2.** *(jur.)* a fixa dinainte (un termen, o dată).
préfixion *s.f.* *(jur.)* **1.** fixare a unui termen. **2.** termen fixat.
préfleuraison, préfloraison *s.f.* *(bot.)* preflorație.
préfoliaison, préfoliation *s.f.* *(bot.)* prefoliație.
préformation *s.f.* *(înv.)* preformație; formație prealabilă.
préformer *v.t.* a preforma; a forma în prealabil.
prégénital, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(psihan.)* pregenital, care precedă stadiul genital.
préglaciaire *adj.* *(geol.)* preglaciar, anterior perioadei glaciare.
prégnance *s.f.* pregnanță; caracter evident, expresiv.
prégnant, ~e *adj.* **1.** expresiv, pregnant. **2.** *(psihol. în expr.)* **structure ~e** structură pregnantă, predominantă care se impune minții.
prégustateur *s.m.* *(ist.)* sclav însărcinat cu gustarea mâncărurilor.
préhenseur *adj. m.* care servește la apucat, la prins; **organe ~** organ care servește la apucat.
préhensile *adj.* prehensil, care poate apuca, apucător; **la queue ~ des singes** coada prehensilă a maimuțelor.
préhension *s.f.* **1.** apucare; **la main, organe de ~** mâna, organ de apucare.
préhistoire *s.f.* preistorie.
préhistorien, ~ne *s.m.f.* specialist în preistorie.
préhistorique *adj.* **1.** preistoric; **études ~s** studii privitoare la preistorie. **2.** *(fam.)* vechi, arhaic, demodat.
préhominiens *s.m. pl.* *(paleont.)* grup de hominizi căruia îi aparține pitecantropul.
préjudice *s.m.* **1.** prejudiciu, pagubă, daună; **porter ~ à qqn.** a aduce pagubă cuiva. **2.** *(în expr.)* **au ~ de qqn.** în detrimentul cuiva; **sans ~ de a.** fără a renunța la; **b.** sub rezerva.
préjudiciable *adj.* prejudiciabil, vătămător, dăunător, păgubitor.
préjudiciaux *adj. m. pl.* *(jur. în expr.)* **frais ~** taxă de recurs.
préjudiciel, ~le *adj.* *(jur.)* prejudicial, preliminar, care precedă o judecată.
préjudicier *v.i.* *(înv.)* a prejudicia, a aduce prejudicii; a păgubi.
préjugé *s.m.* prejudecată, idee preconcepută.
préjuger I. *v.t.* *(înv.)* a decide dinainte. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) a aprecia dinainte, fără a avea toate elementele; a prevedea; a presupune.
prélart *s.m.* *(text.)* prelată.
prélasser *v.r.* a se odihni într-o poziție comodă; a se întinde comod.
prélat *s.m.* *(bis.)* prelat.
prélatin, ~e *adj.* prelatin, anterior civilizației limbii latine.

prélature *s.f.* **1.** prelatură, demnitate onorifică acordată de papă unui prelat. **2.** totalitatea prelaților.
prélavage *s.m.* prespălare.
prèle, prêle, presle *s.f. (bot.)* **1.** specie de criptogamă-de-baltă *(Equisetum).* **2.** *(în compuse)* **~-d'hiver** pipirig *(Equisetum hiemale);* **~-des-bois** rușinea-ursului *(Equisetum silvaticum);* **~-des-champs** *(Equisetum arvense).*
prélegs *s.m. (jur.)* prelevare din masa succesorală.
prélèvement *s.m.* **1.** prelevare, extragere, luare a unei părți dintr-un tot. **2.** parte prelevată, extrasă dintr-un tot.
préliminaire I. *adj.* preliminar, prealabil; **des entretiens ~s ont eu lieu avant la conférence** discuții preliminare au avut loc înaintea conferinței. **II.** *s.m. (la pl.)* discuții preliminare; preliminarii.
préliminairement *adv. (rar)* în prealabil.
prélogique *adj. (fil.)* prelogic, anterior logicii.
prélude *s.m. (muz.)* preludiu; *(fig.)* **cet assassinat fut le ~ de la guerre** acest asasinat a fost preludiul războiului.
préluder *v.i.* **1.** a preluda, a-și încerca vocea sau instrumentul înainte de a executa o bucată muzicală. **2.** a improviza un preludiu. **3.** (*cu prep.* **à**) a anunța, a prevesti; **une fumée dense préludait à l'éruption du volcan** un fum gros prevestea erupția vulcanului. **2.** a improviza un preludiu.
prématuré, ~e I. *adj.* prematur, timpuriu; **des fruits ~s** fructe timpurii; **accouchement ~** naștere prematură; *(fig.)* **conclusion ~e** concluzie prematură, pripită. **II.** *s.m.f.* copil prematur, născut înainte de termen.
prématurément *adv.* (în mod) prematur, de timpuriu; înainte de vreme; **il est né ~** s-a născut prematur, înainte de vreme.
prématurité *s.f.* prematuritate, situația unui copil prematur.
prémédication *s.f. (med.)* premedicație, administrarea de medicamente înaintea unei intervenții chirurgicale.
préméditation *s.f.* premeditare; **crime avec ~** crimă cu premeditare.
prémédité, ~e *adj.* premeditat, pregătit dinainte; intenționat; deliberat.
préméditer *v.t.* a premedita, a se pregăti dinainte, a intenționa din vreme; **~ un crime** a premedita o crimă.
prémenstruel, ~le *adj.* premenstrual, care precedă ciclul; **troubles ~s** tulburări premenstruale.
prémices *s.f. pl.* **1.** *(înv.)* trufandale. **2.** *(antichit.)* primele roade ale pământului. **3.** *(fig.)* început, debut. **4.** *(bis. catol. în expr.)* **messe de ~** prima slujbă oficiată de un preot nou.
premier, ~ère I. (le, la ~) *num. ord.* primul, cel dintâi; **le ~ venu a.** primul venit; **b.** *(fam.)* oricine, un oarecare; **j'ai lu les ~ères pages du livre** am citit primele pagini ale cărții. **II.** *adj.* **1.** prim, primar, inițial, dintâi; **matières ~ères** materii prime; **une intelligence de ~ ordre** o inteligență de prim ordin; **~ ministre** prim-ministru; **objet de ~ère nécessité** obiect de primă necesitate. **2.** cel mai important, cel mai bun; **il est le ~ de sa classe** este cel mai bun din clasa lui. **3.** *(în expr.)* **principes ~s** principii de bază; **plonger (dans l'eau) la tête la ~ère** a se cufunda (în apă) cu capul înainte; **notions ~ères** noțiuni de bază; **au ~ abord** la început, mai înainte, la prima vedere; **au ~ rang** în frunte. **III.** *s.f.* **1.** vagon, compartiment de clasa întâi. **2.** cabina de clasa întâi. **3.** premieră la teatru. **4.** premieră la casele de modă. **5.** *(poligr.)* primă corectură. **6.** *(pop. în expr.)* **de ~ère** de primă calitate, excelent. **IV.** *s.m.f.* *(în expr.)* **jeune ~** june-prim; **jeune ~ère** primă-amoreză. **V.** *s.m.* **1.** etajul întâi; **habiter au ~** a locui la etajul întâi. **2.** ziua întâi a lunii; **nous sommes le ~ mars** suntem la întâi martie.
premièrement *adv.* în primul rând, mai întâi.
premier-né (*pl.* **premiers-nés), première-née** (*pl.* **premières-nées**) *adj. s.m.f.* prinul născut, prima născută.
premier-Paris (*pl.* **premiers-Paris**) *s.m. (înv.)* editorial într-un ziar din Paris.
prémilitaire *adj.* premilitar, care precedă serviciul militer; **instruction ~** instrucție premilitară.
prémisse *s.f. (log.)* premisă.
prémolaire *s.f. (anat.)* premolar.
prémonition *s.f.* premoniție, presimțire, presentiment; prevestire, avertisment.
prémonitoire *s.f.* prevestitor, premonitoriu.
prémunir I. *v.t.* a lua măsuri; a preveni; a feri; a pune în gardă; **on l'a prémuni contre les dangers de l'entreprise** a fost prevenit despre primejdiile acțiunii. **II.** *v.r.* a se feri, a-și lua măsuri de precauție, a se înarma împotriva.
prémunition *s.f.* punere în gardă, ferire, prevenire.
prenable *adj.* care poate fi cucerit; **forteresse ~** fortăreață care poate fi cucerită.
prenant, ~e 1. *(înv.)* care începe; **carême ~** postul care începe. **2.** *(jur.)* care primește bani; **partie ~e** partea care primește bani. **3.** care servește la apucat, la prins; *(zool.)* **queue ~** coadă care servește la apucat, la agățat. **4.** *(fig.)* captivant, sesizant; **un charme ~** un farmec captivant.
prénanthès-pourpre *s.f. (bot.)* salata-iepurelui *(Prenanthes purpurea).*
prénatal, ~e (*m. pl.* **-als, -aux**) *adj.* prenatal.
prendre I. *v.t.* **1.** a lua; **~ à droite** a o lua la dreapta; **~ au sérieux** a lua în serios; **~ au tragique** a lua în tragic; **~ congé de qqn.** a-și lua rămas bun de la cineva; **~ d'assaut** a lua cu asalt; **~ des mesures / des précautions** a lua măsuri; **~ en considération** a lua în considerare; **~ en mauvaise part** a lua în nume de rău; **~ exemple sur qqn.** a lua exemplu de la cineva; a lua pe cineva drept exemplu; **~ la défense de qqn.** a lua apărarea cuiva; **~ l'air a.** a o lua la fugă / la sănătoasa; **b.** a ieși la aer; **~ langue avec qqn.** a lua legătura / contact cu cineva; **~ la parole** a lua cuvântul; **~ la vie / une chose par le bon côté / par le bon bout** a lua partea bună a lucrurilor; **~ l'eau** a lua apă la galoși; *(pop.)* **~ le chemin de Niort** a lua pe „nu" în brațe; **~ le contre-pied** a lua atitudine potrivnică; a susține contrariul; *(fam.)* **~ le large** a-și lua tălpășița / valea; a spăla

putina; ~ **le repas** a lua masa; ~ **les choses à la blague** a lua lucrurile în glumă; ~ **les choses à la légère** a lua lucrurile ușor / cu ușurință; a privi / a trata cu ușurință; ~ **les choses comme elles viennent (et le monde comme il est) a.** a lua lucrurile așa cum sunt; **b.** a aprecia lucrurile la justa lor valoare; ~ **le taureau par les cornes** a lua taurul de coarne; ~ **l'initiative** a lua inițiativa; ~ **l'oiseau au nid** a lua pe nepregătite / pe neașteptate / ca din oală; ~ **l'ombre pour le corps** a lua o cioară drept porumbel; ~ **mal une chose** a lua în nume de rău; ~ **naissance** a lua naștere / ființă; ~ **note de qqch.** a lua notă / act de ceva; ~ **part** a lua parte; ~ **parti pour qqn.** a lua apărarea cuiva; ~ **pour épouse a** lua de nevastă; ~ **sur soi** a lua asupra sa; ~ **qqn. à la gorge** a lua pe cineva de guler / de piept / de beregată; ~ **qqn. à témoin** a lua pe cineva drept martor; ~ **qqn. de haut** a lua pe cineva de sus; a fi arogant; ~ **qqn. par la douceur** a lua pe cineva sub aripa sa / sub ocrotire; ~ **ses jambes à son cou** a-și lua picioarele la spinare; a o lua la picior; ~ **une affaire en main** a lua o afacere în mână; ~ **une part active à qqch.** a lua parte activă la ceva; ~ **un parti / une décision** a lua o hotărâre. **2.** a pune mâna, a înhăța; **un malfaiteur a pris mon sac** un răufăcător mi-a înhățat poșeta. **3.** a pune stăpânire; **les envahisseurs ont pris quelques villes importantes** invadatorii au pus stăpânire pe câteva orașe importante. **4.** a prinde, a surprinde; ~ **au piège** a prinde în cursă; ~ **en flagrant délit** a prinde în flagrant delict; ~ **goût à une chose** a prinde gust de ceva; ~ **qqn. de faute / en défaut** a prinde pe cineva cu mâța-n sac / cu ocaua mică / asupra faptului; ~ **qqn. en haine** a prinde ură pe cineva. **5.** a aduna, a culege; ~ **des renseignements** a culege informații. **6.** a prelua; ~ **la relève** a prelua ștafeta; ~ **la tête** a prelua conducere; a merge în frunte. **7.** *(fig.)* **a** se înarma; ~ **patience** a se înarma cu răbdare. **8.** *(fam.)* a căpăta, a încasa, a se alege cu; ~ **une dérouillée** a încasa o chelfăneală / o mamă de bătaie; a căpăta o bătaie bună / sănătoasă / zdravănă; ~ **un savon** a încasa o săpuneală. **9.** a mânca, a bea; **je prendrais bien un café** aș bea o cafea. **10.** a-și asuma; ~ **le risque** a-și asuma riscul; ~ **qqch. sur soi / à son compte** a-și asuma / a lua asupra sa un lucru. **11.** a cere, a pretinde; **le plombier m'a pris beaucoup pour sa réparation** instalatorul a pretins mult pentru reparație. **12.** a se înșela; a confunda; ~ **qqn. pour un autre a** se înșela asupra cuiva, a-l lua drept altul. **13.** a obține, a căpăta; a procura; ~ **une bonne note** a căpăta o notă bună; ~ **un billet de train** a procura un bilet de tren. **14.** a primi; a accepta; ~ **des ordres** a primi ordine. **15.** a căpăta, a contracta; ~ **un rhume** a contracta / a căpăta un guturai. **16.** a se forma; a se înfiripa; ~ **forme** a se înfiripa, a începe să se contureze. **17.** a scoate; ~ **son mouchoir dans son sac** a-și scoate batista din poșetă. **18.** a cumpăra; **tu as pris du pain?** ai cumpărat pâine? **19.** a găzdui, a oferi găzduire; **cette vieille dame prend des élèves** această doamnă în vârstă primește în gazdă elevi. **20.** a fixa; a hotărî; ~ **(un) rendez-vous** a fixa o întâlnire. **21.** a înghiți; ~ **un médicament** a înghiți un medicament. **22.** a angaja pe cineva; ~ **un secrétaire** a angaja un secretar. **23.** *(în expr.)* ~ **à contresens** a înțelege greșit; ~ **à partie** a ataca pe cineva; ~ **appui sur qqn.** a se sprijini pe cineva; a găsi sprijin / ajutor la cineva; ~ **à tâche de** a se strădui să; a se angaja să; ~ **barre sur qqn.** a influența / a domina pe cineva; ~ **bien la plaisanterie** a ști de glumă; ~ **conscience de** a-și da seama de; a înțelege; ~ **conseil de qqn.** a se sfătui / a se consulta cu cineva; ~ **courage** a-și face curaj; ~ **de grands airs** a-și da aere / ifose; ~ **de la bouteille / de la barbe / de l'âge** a înainta în vârstă; a-l ajunge zilele; ~ **de l'ascendant sur qqn. a.** a domina pe cineva; a avea influență asupra cuiva; **b.** a avea un avantaj asupra cuiva; ~ **de l'embonpoint / des formes** a prinde carne; a lua proporții; a face burtă; a se îngrășa; ~ **des forces** a se întări; ~ **des gants** a se purta atent / cu mănuși; ~ **des licences / des libertés avec qqn.** a se întinde la cașcaval; ~ **du bon temps** a se distra; a se amuza; a petrece; ~ **du galon** a înainta în grad; a fi avansat / promovat; ~ **du mouvement / de l'exercice** a face mișcare; ~ **du repos** a se odihni; ~ **du retard** a rămâne în urmă; a întârzia; ~ **effet** a intra în vigoare; ~ **en affection** a îndrăgi; ~ **en gage** a lua zălog; ~ **en patience** a suporta cu răbdare; ~ **fait et cause pour qqn.** a interveni pentru cineva; a îmbrățișa cauza cuiva; ~ **femme** a se însura; ~ **feu a.** a se înfuria; a se aprinde la mânie; **b.** a se îndrăgosti; **c.** a se entuziasma; ~ **froid / mal** a răci; ~ **garde** a fi atent; a băga de seamă; a avea grijă; ~ **heure** a fixa ora unei întâlniri / o întâlnire; ~ **la barre** a fi în capul bucatelor; a ține frâiele; ~ **la chèvre** a-i sări țandăra / muștarul; a-i veni arțagul; ~ **la queue** a se așeza în ultimele rânduri (la o coadă); ~ **le bon chemin** a apuca pe calea cea bună; ~ **le change** a se lăsa indus în eroare; a se lăsa păcălit / tras pe sfoară; ~ **le collier** a se înhăma la o treabă grea; ~ **le coup** a căpăta îndemânare; ~ **le dessus** a avea precădere / prioritate / întâietate; ~ **l'encensoir** a tămâia / a lingusi pe cineva; a cânta cuiva osanale; ~ **les armes** a ridica armele; a se pregăti de luptă; ~ **les choses en douceur** a nu se simți jignit de ceea ce se întâmplă sau se spune; ~ **les intérêts de qqn.** a susține interesele cuiva; ~ **les paroles de qqn. à l'envers** a răstălmăci cuvintele cuiva; ~ **l'état de qqn.** a vedea în ce ape se scaldă cineva; ~ **le tison par où il brûle** a începe de la coadă; ~ **le tournant** schimba macazul / tactica / foaia; ~ **le travail à bras-le-corps** a se apuca voinicește de treabă; ~ **le vent** a vedea / a simți dincotro bate vântul; *(pop.)* ~ **mesure d'un paletot de sapin** a se duce pe lumea cealaltă; ~ **plaisir à une chose** a-i face plăcere un lucru; a-i fi drag să facă ceva; ~ **qqch. à la rigolade** a lua ceva în râs / în glumă; ~ **qqn. à contre-poil / à rebrousse-poil** a nu ști cum să iei pe cineva; ~ **qqn. à partie** a se lega de cineva; a-i cășuna pe

cineva; a scoate pe cineva vinovat; ~ **qqn. en amitié** a-i arăta cuiva prietenie; a se împrieteni cu cineva; ~ **qqn. en charge** a se ocupa de cineva; ~ **qqn. en chasse** a porni în urmărirea cuiva; ~ **qqn. en horreur** a-i fi groază de cineva; a avea oroare de cineva; ~ **qqn. par le bec** a face pe cineva de rușine / de ocară / de râs; ~ **qqn. par les bons sentiments / par son endroit / point faible** a atinge pe cineva la coarda sensibilă; ~ **sa retraite** a ieși la pensie; ~ **ses quartiers chez qqn. / quelque part** a se instala la cineva / undeva; ~ **son origine / sa source** a-și trage obârșia / neamul din; ~ **son sac et ses quilles a.** a se pregăti de plecare; **b.** a o șterge; a spăla putina; ~ **(tout) son temps** a nu se grăbi; a alege momentul prielnic; ~ **tous les torts sur soi** a-și asuma toată vina; *(fam.)* **prendre un billet de parterre** a face o trântă; ~ **un bol d'air** a lua o gură de aer; ~ **un bon départ** a porni / a păși / a călca cu dreptul; ~ **un coup de vieux** a îmbătrâni brusc; *(pop.)* ~ **un coup sur la patate** a încasa un pumn în cap; ~ **une affaire par le bon bout** a porni bine o treabă; a porni / a păși / a călca cu dreptul; ~ **une chose de front** a ataca direct o problemă; ~ **une colère** a-și ieși / a-și sări din minți / din fire; *(pop.)* ~ **une cuite** a se chercheli; a se afuma; ~ **un mauvais départ** a porni / a călca cu stângul; ~ **un rat** a da greș / chix; a o da în bară; *(pop.)* **je te prends quand tu veux au bras de fer** te înving oricând în lupta cot la cot; *(pop.)* **qu'est-ce qu'il a pris comme raclée!** ce mai bătaie a încasat! *(pop.)* ~ **le chinois par la natte** a face capul calendar cuiva; a călca pe nervi; *(pop.)* ~ **son lit en marche** a nu mai nimeri patul de beat ce ești. **II.** *v.i.* **1.** a se întări; **le ciment prend** cimentul se întărește. **2.** *(despre plante)* a se prinde, a încolți. **3.** *(despre alimente)* a se prinde, a se lipi (de cratiță); **les courgettes commençaient à prendre au fond de la casserole** dovleceii începeau să se prindă pe fundul cratiței. **4.** *(despre foc)* a se aprinde; a se întinde. **5.** a reuși; a prinde; a avea efect; **cette mode ne prend pas** această modă nu prinde. **6.** *(despre culori)* a prinde, a se fixa. **7.** a avea succes; **ce spectacle ne prend pas** acest spectacol nu are succes. **8.** a (o) lua; ~ **sur la droite** a o lua la dreapta; ~ **sur soi** a-și lua răspunderea. **9.** *(în expr.)* **qu'est-ce qui lui a pris?** ce l-a apucat?; **ça ne prend pas** nu ține, nu se prinde. **III.** *v.r.* **1.** a se prinde; a se agăța; **sa jupe s'est prise à un clou** fusta i s-a agățat de un cui. **2.** (*cu prep.* **à**) a se pune pe; a porni să; **se ~ à pleurer** a se porni pe plâns. **3.** *(despre râuri)* a îngheța. **4.** *(în expr.)* **se ~ au jeu** a se lăsa antrenat; **se ~ aux cheveux** a se lua de păr cu cineva; a se lua la păruială; **se ~ d'amitié / d'affection pour qqn.** a se împrieteni cu cineva; a prinde drag de cineva; **se ~ d'amour** a se îndrăgosti; **se ~ de bec / de paroles / de querelle avec qqn.** a se lua la harță cu cineva; **se ~ par les oreilles** a se încăiera; a se lua la bătaie; *(pop.)* **ne pas se ~ pour une petite merde** a se crede buricul pământului; a nu se da pe cineva; a fi plin de sine; **s'en ~ à qqn.** a se lega de cineva; a-i cășuna pe cineva; **s'en ~ au lampiste** a da vina pe acarul Păun; **savoir s'y ~** a ști să procedezi; a se adapta la împrejurări; a se descurca bine în viață; **s'y ~ bien** a fi îndemânatic; a ști să procedeze; a se pricepe; **s'y ~ mal** a se pricepe mai mult de-o grămadă; *(pop.)* **s'y ~ comme un pied** a se descurca prost / ca nasul lui.

preneur, -euse *s.m.f., adj.* **1.** *(rar)* persoană care ia, care cumpără; cumpărător; **trouver ~ pour sa maison** a găsi cumpărător pentru casa sa; ~ **de médicaments** persoană care ia medicamente. **2.** *(jur.)* chiriaș. **3.** *(poligr. în expr.)* ~ **de feuilles** prinzătoare, gheară, clapă.

prénom *s.m.* prenume.

prénommé, ~e *s.m.f., adj.* **1.** susnumit. **2.** persoană numită, cu numele de; **le ~ Roger** persoana cu numele de Roger.

prénommer I. *v.t.* a atribui / a da un prenume; **nous avons prénommé notre fils Alain** am dat fiului nostru numele de Alain. **II.** *v.r.* a avea prenumele de; **il se prénomme Gérard** are prenumele de Gérard.

prénotion *s.f.* **1.** idee preliminară. **2.** *(fil.)* idee înnăscută.

prénuptial, ~e (*m. pl.* **-aux**) prenupțial.

préoccupant, ~e *adj.* care preocupă; care neliniștește; neliniștitor; **la situation de crise de ce pays est ~e** situația de criză din această țară este neliniștitoare.

préoccupation *s.f.* **1.** grijă, neliniște; **partager les ~s de qqn.** a împărtăși grijile cuiva. **2.** preocupare, interes pentru ceva.

préoccupé, ~e *adj.* **1.** preocupat, neliniștit, îngrijorat. **2.** preocupat, absorbit.

préoccuper I. *v.t.* **1.** a preocupa, a neliniști; **la guerre civile de ce pays préoccupe la commmunauté internationale** războiul civil din această țară neliniștește comunitatea internațională. **2.** a preocupa, a absorbi; **son projet de diplôme le préoccupe** proiectul său de diplomă îl preocupă. **II.** *v.r.* a se preocupa de, a acorda interes, a avea grijă.

préolympique *adj.* preolimpic, (pregătiri) preolimpice, care precedă jocurile olimpice.

préopératoire *adj.* preoperatoriu, care precedă o operație chirurgicală; **traitement ~** tratament preoperatoriu.

préopinant, ~e *s.m.f.* preopinent, antevorbitor.

préoral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(zool.)* situat în fața gurii.

prépa *s.f.* *(fam. abrev.)* clasă pregătitoare.

prépalatal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(fon.)* prepalatal.

préparateur, -trice *s.m.f.* **1.** preparator (pe lângă un profesor de științe care îi pregătește experiențele). **2.** *(în expr.)* ~ **en pharmacie** ajutor de farmacist.

préparatifs *s.m. pl.* preparative; pregătiri speciale; ~ **de départ** pregătiri de plecare.

préparation *s.f.* **1.** preparare, pregătire; ~ **d'un repas** prepararea unei mese. **2.** preparare, modul de a pregăti; ~ **des conserves** prepararea conservelor. **3.** produs preparat. **4.** pregătire, informare; învățare; ~ **à un concours** pregătire pentru un concurs.

préparatoire *adj.* preparator, pregătitor; **cours ~** curs pregătitor.
préparer I. *v.t.* **1.** a prepara; a pregăti; **~ sa valise en vue du départ** a-și pregăti valiza în vederea plecării; **~ un gâteau** a prepara o prăjitură. **2.** a organiza; **~ ses vacances** a-și organiza vacanța. **3.** *(în expr.)* **~ un spectacle** a monta un spectacol; *(fam.)* **~ à qqn. un plat de sa façon** a găti cuiva o papară; **~ un élève** a medita un elev; **~ un mauvais coup** a premedita o lovitură urâtă; a-i face o figură. **II.** *v.r.* **1.** a se prepara, a se pregăti; **se ~ pour les vacances** a se pregăti de vacanță; **se ~ pour un examen** a se pregăti pentru un examen. **2.** a fi iminent; **l'orage se prépare** furtuna este iminentă. **3.** *(în expr.)* **se ~ des ennuis** a-și crea neplăceri.
prépayer *v.t.* a plăti anticipat.
préphanérogames *s.f. pl.* *(bot.)* grup de plante cu flori care se înmulțesc prin semințe.
prépondérance *s.f.* **1.** preponderență, superioritate. **2.** prioritate, precădere.
prépondérant, ~e *adj.* **1.** preponderent, superior. **2.** precumpănitor, prioritar.
prépondérer *v.i.* a prepondera, a fi preponderent, a precumpăni, a predomina.
préposé, ~e *s.m.f.* *(jur.)* prepus.
préposer *v.t.* a însărcina cu o funcție, a da o sarcină.
prépositif, -ive *adj.* *(gram. în expr.)* **locution ~ive** locuțiune prepozițională.
préposition *s.f.* *(gram.)* prepoziție.
prépositionnel, ~le *adj.* *(gram.)* prepozițional (v. și **prépositif**).
prépositivement *adv.* în funcție de prepoziție.
prépotence *s.f.* *(înv.)* putere superioară, exercitarea abuzivă a unui drept.
prépuce *s.m.* *(anat.)* prepuț.
préraphaélisme *s.m.* *(pict.)* prerafaelism.
préraphaélite *s.m., adj.* *(pict.)* prerafaelit.
prérasage *s.m.* soluție astringentă care pregătește pielea înainte de ras.
préréglage *s.m.* *(tehn.)* reglarea unui aparat de radio sau televizor pe anumite lungimi de undă.
prérentrée *s.f.* revenirea cadrelor didactice în școli (după vacanță) înaintea elevilor.
préretraite *s.f.* pensionare anticipată.
prérévolutionnaire *adj.* prerevoluționar, care precedă sau anunță o revoluție.
prérogative *s.f.* **1.** prerogativă, privilegiu; superioritate. **2.** împuternicire.
préroman, ~e *adj.* *(ist., arhit., pict.)* preroman, care a precedat arta romană.
préromantique *adj.* *(lit.)* preromantic, care a precedat romantismul.
préromantisme *s.m.* *(lit.)* preromantism.
près I. *adv.* **1.** aproape; **tout ~** foarte aproape; **de ~ a.** de aproape; **b.** cu multă atenție; **surveiller un enfant de ~** a supraveghea un copil cu multă atenție. **2.** *(în expr.)* **à peu ~** circa, aproximativ, cam; **à peu de chose ~** mai-mai, cât p-aci; **à beaucoup ~** nici pe departe; lipsește mult ca să; **à cela ~** cu excepția faptului că; afară de; **au plus ~** cât mai aproape; **ne connaître qqn. ni de ~ ni de loin** a nu cunoaște deloc pe cineva. **II.** *prep.* **1.** lângă, pe lângă, aproape de, în apropiere de; **une localité ~ de la frontière** o localitate aproape de graniță. **2.** aproape, aproximativ; **il y avait ~ de cent personnes devant le guichet** erau aproximativ o sută de persoane în fața ghișeului. **3.** *(fam. în expr.)* **être ~ de ses sous** a fi strâns la mână / la pungă; a fi mână strânsă; **~ de cet homme, nous sommes tous insignifiants** în comparație cu acest om, noi suntem toți neînsemnați.
présage *s.m.* **1.** semn prevestitor; **croire aux ~s** a crede în semne. **2.** concluzie; **tirer un mauvais ~ d'un événement** a trage o concluzie pesimistă dintr-un eveniment.
présager *v.t.* a prevesti, a anunța, a prezice; a anticipa; **cette histoire ne présage rien de bon** această întâmplare nu anunță nimic bun.
présalaire *s.m.* alocație acordată studenților pe perioada studiilor.
pré-salé *(pl.* **prés-salés)** *s.m.* **1.** berbec hrănit cu iarbă sărată de pe pășuni din apropierea mării. **2.** carne de berbec hrănit cu iarbă sărată.
présanctifié, ~e *adj., s.m.f.* *(bis.)* sfințit, sanctificat dinainte.
presbyte *adj., s.m.f.* *(med.)* prezbit.
presbytéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(bis.)* prezbiteral, de prezbiteriu, referitor la prezbiteriu; **maison ~e** casă prezbiterală.
presbytère *s.m.* *(bis.)* prezbiteriu, casă parohială.
presbytérianisme *s.m.* *(rel.)* prezbiterianism, doctrină religioasă protestantă din Anglia.
presbytérien, ~ne *adj., s.m.f.* *(rel.)* prezbiterian.
presbytie *s.f.* *(med.)* prezbiție, prezbitism, tulburare a vederii.
prescience *s.f.* **1.** *(teol.)* preștiință, cunoaștere infailibilă de către Dumnezeu a viitorului. **2.** cunoaștere a viitorului; ghicire a viitorului.
prescient, ~e *adj.* *(rar)* care cunoaște viitorul.
préscolaire *adj.* preșcolar, referitor la perioada ce precedă școlarizarea.
prescriptible *adj.* *(jur.)* prescriptibil, care poate fi prescris.
prescription *s.f.* **1.** *(jur.)* prescripție, prescriere. **2.** dispoziție, ordin, hotărâre; **les ~s d'un chef** ordinele unui șef. **3.** *(med.)* ordonanță, rețetă.
prescrire I. *v.t.* **1.** a prescrie, a comanda, a ordona, a impune, a cere formal; **~ le silence** a impune tăcere. **2.** a recomanda, a preconiza (un tratament). **3.** *(jur.)* a prescrie, a șterge prin prescripție. **II.** *v.r.* **1.** *(jur.)* a se prescrie, a se anula prin prescripție. **2.** *(med.)* a se prescrie, a se indica; **ce régime se prescrit dans votre maladie** acest regim se indică în boala dv. **3.** a fixa; **la loi prescrit certaines normes** legea fixează anumite norme.
préséance *s.f.* prioritate, precădere, întâietate; superioritate.
présélecteur *s.m.* *(tehn.)* dispozitiv de preselecție.
présélection *s.f.* preselecție.

présence *s.f.* **1.** prezență; **faire acte de ~** a face act de prezență; **en ~ de** în prezența; în fața, de față cu; **~ d'esprit** prezență de spirit; *(bis.)* **~ réelle** prezența lui Iisus în împărtășanie. **2.** *(în expr.) (despre un actor de teatru)* **avoir de la ~** a avea temperament.

1. présent *s.m.* **1.** cadou, dar; *(prov.)* **les petits ~s entretiennent l'amitié** micile cadouri întrețin prietenia. **2.** *(în expr.)* **les ~s de Cérès** recolta; **les ~s de Pomone** fructele; **les ~s de Flore** florile.

2. présent, ~e I. *adj.* **1.** prezent, de față; **nous étions ~s à cette cérémonie** eram prezenți la această ceremonie. **2.** actual, modern, contemporan; **la mode ~e** moda actuală. **3.** *(fig.)* atent, pătrunzător, scrutător; **il est ~ à tout** este atent la tot. **4.** prezent, viu; **son souvenir est ~ dans ma mémoire** amintirea lui este vie în memoria mea. **5.** *(în expr.)* **être ~ à tout / partout a.** a fi activ; **b.** a fi atent; a supraveghea totul. **II.** *s.m.* **1.** *(gram.)* prezent; **le ~ de l'indicatif** prezentul indicativului. **2.** prezent, actualitate, contemporaneitate; **vivre dans le ~** a trăi în prezent. **3.** *(la pl.)* persoanele prezente, de față; cei prezenți; **tous les ~s ont approuvé le document** toți cei prezenți au aprobat documentul. **4.** *(în expr.)* **à ~ que...** acum că..., din moment ce...; **d'à ~** de acum, de azi; **jusqu'à ~** până acum, până în momentul de față; **pour le ~** cât despre momentul de față. **III.** *s.f.* scrisoare; **nous vous faisons savoir, par la ~e** vă facem cunoscut, prin scrisoarea de față.

présentable *adj.* prezentabil, care se prezintă bine.

présentateur, -trice *s.m.f.* prezentator.

présentation *s.f.* **1.** prezentare. **2.** *(bis. în expr.)* **Fête de la Présentation de Jésus au Temple** Întâmpinarea Domnului (2 febr.); **Fête de la Présentation de la Vierge** Intrarea în biserică a Maicii Domnului (21 nov.).

présentemant *adv.* *(înv.)* în prezent, în momentul de față, acum.

présenter I. *v.t.* **1.** a prezenta;**~ qqch. sous un jour favorable** a prezenta ceva într-o lumină favorabilă. **2.** a prezenta, a exprima;**~ des / ses excuses à qqn.** a prezenta scuze cuiva. **3.** a prezenta, a oferi; **~ une chaise à une vieille dame** a oferi un scaun unei doamne în vârstă. **4.** a prezenta, a face recomandările; **je vous présente mon ami** vă prezint pe prietenul meu. **5.** a prezenta, a exprima; a expune; **une nouvelle théorie** a expune o nouă teorie. **6.** *(în expr.)* **~ bien** a face impresie bună; a ști să te porți în lume; **~ mal** a face impresie proastă; **~ les armes** a da onorul; **~ ses devoirs à qqn.** a transmite cuiva cele cuvenite; **~ sous un faux jour** a pune într-o lumină falsă. **II.** *v.r.* **1.** a se prezenta, a se înfățișa, a se arăta; **se ~ devant la commission** a se prezenta în fața comisiei. **2.** a se prezenta, a-și spune numele, a-și face cunoscută identitatea. **3.** a candida; **se ~ aux élections présidentielles** a candida la președinție. **4.** a se prezenta, a se ivi, a apărea, a surveni; **quand l'occasion se preséntera** când se va ivi ocazia.

présentoir *s.m.* suport de prezentare a mărfurilor dintr-un magazin.

présérie *s.f.* *(industr.)* preserie, cantitate limitată de mostre, eșantioane fabricate înainte de fabricarea în serie.

préservateur, -trice I. *adj.* *(înv.)* care apără, apărător. **II.** *s.m.* agent chimic înglobat unui produs pentru a-l feri de alterare.

préservatif, -ive I. *adj.* *(înv.)* care apără de boli. **II.** *s.m.* prezervativ.

préservation *s.f.* apărare, ocrotire, prezervare, păzire.

préserver *v.t., v.r.* a (se) apăra, a (se)feri, a (se) păzi.

préside *s.m.* *(ist.)* fortăreață spaniolă în colonii.

présidence *s.f.* **1.** prezidență, președinție; **la ~ d'une fédération sportive** președinția unei federații sportive. **2.** reședința / sediul unui președinte. **3.** durata mandatului unui președinte. **4.** împărțire teritorială în India (în timpul cât a fost colonie britanică).

président *s.m.* președinte; prezident.

présidente *s.f.* **1.** soție de președinte. **2.** președintă.

présidentiable *adj.* prezidențiabil, susceptibil de a fi ales președinte.

présidentialisme *s.m.* *(pol.)* regim prezidențial.

présidentiel, ~le *(pol.)* **I.** *adj.* prezidențial; **régime ~** regim prezidențial. **II.** *s.f. pl.* alegerile prezidențiale.

présider I. *v.t.* a prezida; **~ une réunion du Conseil des Ministres** a prezida o ședință a Consiliului de miniștri. **II.** *v.i.* *(cu prep.* **à**) a veghea, a supraveghea, a se îngriji de; **l'esprit d'entente a présidé aux pourparlers** spiritul de înțelegere a prezidat la tratative.

1. présidial (*pl.* **-aux**) *s.m.* *(ist.)* tribunal, instanță (sec. XVI-XVIII).

2. présidial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(ist.)* referitor la instanță, la tribunal; **sentence ~e** sentință a tribunalului.

présidialité *s.f.* *(ist.)* jurisdicție a unui tribunal (sec. XVI-XVIII).

présidium *s.m.* v. **praesidium.**

présignalisation *s.f.* *(auto)* semnalizare prealabilă.

presle *s.f.* v. **prêle.**

présocratique *adj., s.m.* *(fil.)* presocratic.

présomptif, -ive *adj.* prezumtiv, ipotetic, presupus; prezumat; *(jur.)* **héritier ~** succesor prezumtiv.

présomption *s.f.* **1.** prezumție, supoziție, presupunere; ipoteză. **2.** înfumurare, îngâmfare, infatuare, suficiență.

présomptivement *adv.* (în mod) prezumtiv.

présompteusement *adv.* cu aroganță, cu trufie, cu semeție.

présomptueux, -euse *adj. s.m.f.* îngâmfat, înfumurat, suficient, prezumțios.

présonorisation *s.f.* presonorizare (recomandat pentru **play-back).**

presque *adv.* aproape, aproximativ, cam, circa; **il est ~ 9 h.** e aproape ora 9.

presqu'île *s.f.* *(geogr.)* peninsulă.

pressage *s.m.* **1.** presare, presat. **2.** fabricare de discuri comerciale cu ajutorul unei prese. **3.** călcatul unei haine cu fierul sau cu o presă. **4.** procedeu de fabricare a unor brânzeturi prin presare pentru a elimina zerul.

pressant, ~e *adj.* **1.** presant, urgent; **exécuter rapidement un travail ~** a executa rapid o lucrare urgentă. **2.** stăruitor, insistent, statornic, tenace; **une demande ~e** o cerere insistentă.
presse *s.f.* **1.** mașină de presat, teasc; **mettre à la ~** a presa, a tescui. **2.** *(tehn.)* presă; **~ hydraulique** presă hidraulică. **3.** tipar, mașină de tipărit; **un livre sous ~** o carte sub tipar. **4.** presă, ziare; **agence de ~** agenție de presă; **avoir bonne ~** a avea presă bună, a fi bine văzut. **5.** *(înv.)* mulțime; îmbulzeală. **6.** *(în expr.)* **mettre sous la ~** a pune la presat; **mettre sous ~** a da la tipar.
pressé, ~e I. *adj.* **1.** presat, stors, comprimat; **citron ~** lămâie stoarsă. **2.** grăbit; **être ~** a fi grăbit. **3.** urgent; **dépêchez vous, c'est ~** grăbește-te, e urgent. **4.** dornic, nerăbdător; **il est ~ de finir ses leçons pour aller jouer** e nerăbdător să-și termine lecțiile ca să se ducă la joacă. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **aller au plus ~** a începe cu ce e mai urgent.
presse-bouton *adj. invar.* în întregime automat; *(în expr.)* **guerre ~** război cu arme perfecționate (rachete).
presse-citron *s.m. invar.* storcător de citrice.
pressée *s.f.* **1.** fructe puse la teasc. **2.** suc de fructe extras prin tescuire.
presse-étoupe *s.m. invar. (tehn.)* presetupă, presgarnitură.
presse-fruits *s.m. invar.* storcător de fructe.
pressentiment *s.m.* presentiment, presimțire.
pressentir *v.t.* **1.** a presimți, a prevedea vag, confuz; a bănui; **~ sa fin prochaine** a-și presimți sfârșitul apropiat. **2.** a sonda, a încerca să afli, să ghicești; **~ qqn. comme président** a sonda pe cineva, a-i propune postul de președinte.
presse-papiers *s.m. invar.* prespapier, obiect greu care se pune pe hârtiile de pe birou.
presse-purée *s.m. invar.* ustensil pentru prepararea piureului de legume.
presser I. *v.t.* **1.** a presa, a apăsa, a comprima, a strânge; **~ un bouton** a apăsa pe un buton. **2.** a presa, a stoarce; a tescui; **~ un citron** a stoarce o lămâie. **3.** a apropia, a strânge; **~ les rangs** a strânge rândurile. **4.** *(fig.)* a hărțui; a urmări fără încetare; **~ l'ennemi** a hărțui inamicul. **5.** a grăbi, a precipita; **~ les fiançailles** a grăbi logodna; **~ le pas** a grăbi pasul. **6.** *(fig.)* a chinui; **le soif le presse** setea îl chinuie. **7.** *(fam.)* a presa, a insista, a stărui; a hărțui; **on le presse de conclure cette affaire** este presat să încheie afacerea; **on le presse de questions** este hărțuit de întrebări. **8.** a strânge în brațe, a îmbrățișa; **~ un enfant sur son cœur** a strânge un copil la piept. **9.** *(în expr.)* **~ l'éponge / le citron** a stoarce profituri / mărturisiri de la cineva; **~ qqn. comme un citron** a se purta dur cu cineva; **~ qqn. l'épée dans les reins** a pune cuiva sula-n coastă; a pune cuiva cuțitul / unghia-n gât. **II.** *v.i.* a fi urgent; **le temps presse** e urgent. **III.** *v.r.* **1.** a se înghesui, a se îmbulzi; **la foule se presse devant le théâtre** mulțimea se înghesuie în fața teatrului. **2.** a se grăbi; **se ~ de partir** a se grăbi să plece. **3.** *(pop. în expr.)* **se ~ le citron** a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea.
presseur, -euse I. presator; **cylindre ~** cilindru presator. **II.** *s.m.f.* presator, lucrător specializat în presarea materialelor.
pressier *s.m. (tehn.)* presor.
pressing *s.m. (angl.)* **1.** călcatul (rufelor, hainelor) cu aburi. **2.** *(sport)* tactică în care fiecare sportiv dintr-o echipă își urmărește permanent adversarul direct.
pressiographe *s.m. (fiz.)* aparat de înregistrare a presiunilor.
pression *s.f.* **1.** *(fiz.)* presiune; **~ atmosphérique** presiune atmosferică. **2.** apăsare; **la ~ de la foule** apăsarea mulțimii. **3.** *(fig.)* presiune, încordare; **il attend les résultats du concours et il est sous ~** așteaptă cu încordare rezultatele concursului. **4.** *(fig.)* constrângere, presiune; **on fait ~ sur lui** se fac presiuni asupra lui.
pressoir *s.m.* teasc; storcător.
pressurage *s.m.* **1.** tescuit, tescuire. **2.** vin obținut prin tescuirea strugurilor.
pressurer *v.t.* **1.** a stoarce, a tescui; **~ des olives** a tescui măsline. **2.** *(fig.)* a istovi prin stoarcere de bani (impozite); a exploata; **de petites gens, pressurés d'impôts** oameni modești istoviți de impozite.
presseureur, -euse *s.m.f.* **1.** lucrător la teasc, tescuitor. **2.** *(fig.)* exploatator.
pressurisation *s.f. (angl.)* presurizare, menținere la o presiune normală.
pressuriser *v.t. (angl.)* a presuriza, a menține la o presiune normală; **cabine d'avion pressurisée** cabină de avion presurizată.
prestance *s.f.* prestanță, ținută, înfățișare, atitudine impunătoare.
prestant *s.m. (la orgă)* ton de bază.
prestataire *s.m.* prestator, care face o prestație; **~ de services** prestator de servicii.
prestation *s.f.* **1.** prestare; depunere; **~ de serment** prestare de jurământ. **2.** prestație, prestare, furnizare; *(ist.)* **~s en nature** prestații în natură. **3.** prestație, impozit pentru întreținerea drumurilor comunale. **4.** *(fig.)* prestație, spectacol în public (întrebuințare criticată).
preste *adj.* prompt, iute, agil, sprinten, rapid; **avoir la main ~** a fi iute de mână.
prestement *adv.* **1.** în grabă, iute, rapid. **2.** cu promptitudine.
prestesse *s.f.* iuțeală, rapiditate. **2.** promptitudine; vivacitate.
prestidigitateur, -trice *s.m.f.* prestidigitator, scamator.
prestidigitation *s.f.* prestidigitație, scamatorie.
prestige *s.m.* **1.** prestigiu, autoritate, vază; **avoir du ~** a avea prestigiu, a impune. **2.** *(fig.)* atracție, seducție; **le ~ de la beauté** atracția frumuseții.
prestigieux,-euse *adj.* prestigios, important, însemnat; **un journal ~** un ziar prestigios, de prestigiu.
presto, prestissimo (*pl.* **presto(s), prestissimo(s)**) *adj. (muz.)* presto, prestissimo – repede, foarte repede.

présumable *adj.* *(rar)* care poate fi prezumat, care se poate presupune.
présumé, ~e *adj.* prezumat, presupus; **coupable ou ~ tel** vinovat sau presupus vinovat.
présumer I. *v.t.* a prezuma, a presupune, a socoti, a crede; **on le présume innocent** este presupus nevinovat; **je présume que cet homme a raison** cred că acest om are dreptate. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) a avea o părere foarte bună despre; **il présume trop de son intelligence** are o părere prea bună despre inteligența lui.
présupposé, ~e I. *adj.* presupus. **II.** *s.m.* presupoziție.
présupposer *v.t.* a presupune.
présupposition *s.f.* presupunere, presupoziție, supoziție.
présure *s.f.* cheag.
présurer *v.t.* a închega (cu ajutorul cheagului).
1. prêt *s.m.* **1.** împrumut acordat cuiva; **demander un ~ à la banque** a cere un împrumut la bancă; **~ à court terme** împrumut pe termen scurt; **~ à intérêt** împrumut cu dobândă. **2.** obiect dat cu împrumut; **rembourser un ~** a rambursa un împrumut. **3.** soldă anticipată pentru soldați și subofițeri. **4.** acont din salariu.
2. prêt *adj.* **1.** (*cu prep.* **à**) pregătit pentru; hotărât; **être ~ à répondre aux accusations** a fi gata să răspundă acuzațiilor. **2.** pregătit, gata; **le déjeuner est ~** masa e gata.
prétantaine *s.f.* v. **prétentaine.**
prêt-à-porter (*pl.* **prêts-à-porter**) *s.m.* haină de gata, confecție.
prêté I. *adj.* împrumutat; **de l'argent ~** bani împrumutați cuiva. **II.** *s.m.* *(în expr.)* **c'est ~ (pour un) rendu** represalii meritate, plătit cu aceeași monedă; ochi pentru ochi.
prétendant, ~e I. *s.m.f.* pretendent, aspirant, candidat. **II.** *s.m.* **1.** pretendent la tron. **2.** pretendent la mâna unei femei.
prétendre I. *v.t.* **1.** a pretinde, a cere, a revendica; **il prétend réparation** pretinde reparație. **2.** a afirma, a susține, a declara, a spune; **il prétend que vous avez tort** afirmă că nu aveți dreptate. **3.** a spera; **je ne prétends pas vous faire changer d'avis** nu sper că vă voi convinge să vă schimbați părerea. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) a aspira, a râvni; **il prétend aux honneurs** aspiră la onoruri. **III.** *v.r.* a se pretinde, a se da drept; **il se prétend instruit** se pretinde cultivat.
prétendu, ~e I. *adj.* pretins, presupus, așa-zis; îndoielnic; **~ professeur** pretins profesor. **II.** *s.m.* *(înv.)* soț promis.
prétendument *adv.* pe nedrept; (în mod) neîntemeiat, fără temei.
prête-nom (*pl.* **prête-noms**) *s.m.* *(jur.)* înlocuitor, reprezentant (al unei persoane care nu dorește să-i apară numele).
prétentaine, prétantaine *s.f.* *(fam. în expr.)* **courir la ~ a.** a umbla creanga / teleleu; **b.** a umbla după fuste.
prétentieusement *adv.* (în mod) pretențios.
prétentieux, -euse I. *adj., s.m.f.* pretențios, prezumțios, vanitos, orgolios; **un richard ~** un bogătaș vanitos. **II.** *adj.* pretențios, afectat, înfumurat.
prétention *s.f.* **1.** pretenție; cerere, revendicare; **rabattre de ses ~s** a mai lăsa din pretenții. **2.** prezumție, înfumurare, suficiență, îngâmfare; aroganță; **parler avec ~** a vorbi cu îngâmfare. **3.** pretenție, ambiție; **avoir la ~ de** a avea ambiția să.
prêter I. *v.t.* **1.** a împrumuta cuiva, a da cu împrumut; **~ de l'argent** a împrumuta bani cuiva; **~ à fonds perdu** a împrumuta bani fără întoarcere / fără speranță de recuperare; **~ à la petite semaine** a împrumuta bani pe termen scurt și cu dobândă mare. **2.** a atribui; **~ des défauts à qqn.** a atribui cuiva defecte. **3.** *(în expr.)* **~ attention** a da / a acorda atenție; **~ la main à qqn. a.** a se amesteca; a fi complice; **b.** a da cuiva o mână de ajutor; **~ le collet à qqn.** a se bate cu cineva; **~ le flanc** a se expune; a da ocazia; a da loc la; **~ l'épaule** a pune umărul (la roată); a împinge la roată cu cineva; **~ l'oreille a.** a asculta cu atenție; a fi numai ochi și urechi; **b.** a ciuli urechile; a trage cu urechea; **~ main forte à qqn.** a sări în ajutorul cuiva; **~ secours** a da ajutor; **~ serment** a depune jurământ; **~ son concours à qqn.** a-i da cuiva concursul; **~ son crédit** a gira; a garanta; **~ une oreille bienveillante** a-și pleca urechea; **~ une oreille distraite** a asculta cu o ureche; **~ à qqn. son épaule pour pleurer** a consola pe cineva. **II.** *v.i.* **1.** (despre stofe) a se întinde. **2.** (*cu prep.* **à**) a da loc, a oferi ocazie; **~ aux commentaires** a da loc la comentarii; a intra în gura lumii; a da de vorbit. **3.** *(în expr.)* **~ à rire** a fi ridicol; a provoca râsul. **III.** *v.r.* *(cu prep.* **à)** a se preta, a consimți; **se ~ à des arrangementes louches** a se preta la aranjamente suspecte.
prétérit *s.m.* *(gram.)* preterit.
prétérition *s.f.* *(ret.)* preterițiune, figură retorică.
préteur *s.m.* *(la romani)* pretor.
prêteur, -euse *adj., s.m.f.* persoană care împrumută (pe gaj).
1. prétexte *s.m.* pretext, motiv aparent; **sous ~ que / de** sub pretext că, sub cuvânt că, pe motiv că.
2. prétexte *adj., s.f.* *(la romani)* togă albă purtată de magistrați și de tinerii practicieni.
prétexter *v.t.* a pretexta, a invoca un motiv aparent.
pretintaille *s.f.* *(înv.)* zorzoane, podoabă (sfârșitul sec. XVII).
prétoire *s.m.* **1.** *(la romani)* **a.** pretoriu; **b.** tabăra gărzii pretoriene. **2.** *(jur.)* sală de audiere a unui tribunal.
prétorial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(jur.)* referitor la pretoriu, la pretor.
prétorien, ~ne *adj, s.m.* pretorian, soldat din garda pretoriană.
prêtraille *s.f.* *(peior.)* popime, preoțime.
prêtre *s.m.* preot; **être ordonné ~** a fi hirotonisit preot.
prêtresse *s.f.* *(în antichitate)* preoteasă.
prêtrise *s.f.* **1.** preoție. **2.** *(la catolici)* al doilea ordin major.
prêture *s.f.* *(drept roman)* **1.** funcția de pretor. **2.** durata funcției de pretor.

preuve *s.f.* **1.** dovadă; probă; ~ **par témoins** probă cu martori; **faire ~ de** a da dovadă de; **à ~ que...** dovadă că...; **il n'était pas bien préparé, à ~ qu'il a échoué** nu era bine pregătit, dovadă că a eșuat; **faute de ~s** din lipsă de dovezi; **jusqu'à ~ du contraire** până la proba contrarie. **2.** semn, mărturie, marcă; **il se tait, c'est une ~ de fatigue** tace, e un semn de oboseală. **3.** *(mat.)* probă, verificare. **4.** *(în expr.)* **faire ses ~s** a-și dovedi aptitudinile, a-și da măsura, a arăta de ce este în stare; **faire la ~ de qqch.** a demonstra ceva; **faire ~ de bienveillance** a arăta bunăvoință.

preux I. *s.m. (ist.)* cavaler. **II.** *adj. m. (înv.)*viteaz, brav.

prévaloir I. *v.i.* a prevala, a fi superior, a precumpăni; **son idée a prévalu sur les autres** ideea lui a prevalat asupra celorlalte; **le sens de l'honneur prévaut en chacun des membres de la société** simțul onoarei prevalează în fiecare din membrii societății. **II.** *v.r.* **1.** *(cu prep.* **de)** a se prevala de, a trage folos din. **2.** a se mândri cu; **se ~ de ses ancêtres** a se mândri cu strămoșii săi.

prévaricateur, -trice *adj., s.m.f.* prevaricator, persoană care comite abuzuri în serviciu; **fonctionnaire ~** funcționar care comite abuzuri.

prevárication *s.f.* prevaricațiune, abatere de ia îndatoririle de serviciu.

prévariquer *v.i.* a comite o prevaricațiune, un delict în serviciu.

prévenance *s.f.* atenție, amabilitate, serviabilitate, delicatețe; **il est plein de ~s pour la vieille dame** este plin de atenții față de bătrâna doamnă.

prévenant, ~e *adj.* prevenitor, atent, amabil, serviabil, delicat.

prévenir 1. *(înv.)* a ajunge întâi, a o lua înainte. **2.** a preveni, a anunța; **il rentrera tard, il a prévenu sa famille** se va întoarce târziu, și-a anunțat familia. **3.** a preveni, a evita, preîntâmpina; a avertiza, a pune în gardă; **~ une attaque ennemie** a pune în gardă împotriva unui atac inamic; **~ un accident de travail** a preîntâmpina un accident de muncă. **4.** *(fig.)* a veni în întâmpinarea, a preveni; **~ les désirs d'une personne** a veni în întâmpinarea dorințelor unei persoane. **5.** *(fig.)* a influența favorabil / defavorabil (mai ales la part. trecut); **un juge prévenu** un judecător influențat.

préventif, -ive *adj.* preventiv; **détention ~ive** detenție preventivă.

prévention *s.f.* **1.** prejudecată. **2.** părtinire; **examiner le cas sans ~** a examina cazul fără părtinire. **3.** totalitatea măsurilor luate pentru preîntâmpinarea unor riscuri, accidente; **~ routière** măsuri împotriva accidentelor rutiere. **4.** *(jur.)* prevenție; arest preventiv.

préventivement *adv.* cu titlu preventiv; în mod preventiv.

préventorium *s.m. (med.)* preventoriu.

prévenu I. *s.m. (jur.)* prevenit, deținut în prevenție. **II.** *adj.* **1.** prevenit, avertizat, informat; **être ~ contre qqn.** a fi prevenit / avertizat împotriva cuiva. **2.** *(jur.)* învinovățit; **être ~ d'un délit** a fi învinovățit de un delict.

préverbe *s.m. (lingv.)* preverb, prefix care se atașează la verbe.

prévisibilité *s.f.* previzibilitate, caracter previzibil.

prévisible *adj.* previzibil; care poate fi prevăzut.

prévision *s.f.* **1.** prevedere, supoziție, ipoteză, conjunctură, previziune. **2.** *(în expr.)* **en ~ de** prevăzând că (un lucru se va produce); prevăzând consecințele.

prévisionnel, ~le *adj.* previzional, calculat dinainte; **mesures ~les** măsuri previzionale, de prevedere.

prévoir *v.t.* **1.** a prevedea; a intui; a anticipa; a ghici; **il n'a pas prévu les conséquences de cette démarche** nu a prevăzut urmările acestui demers. **2.** a prevedea; **tout s'est déroulé comme prévu** totul s-a desfășurat așa cum fusese prevăzut. **3.** a intenționa, a lua în considerare; **il a prévu de prendre sa retraite l'année prochaine** intenționează să iasă la pensie anul viitor. **4.** *(jur.)* a specifica, a menționa. **5.** a lua măsuri; a organiza dinainte; **on a tout prévu en vue du concours** s-au luat toate măsurile în vederea concursului.

prévôt *s.m.* **1.** *(ist. în Franța)* magistrat. **2.** ofițer de jandarmi. **3.** asistent al unui maestru de scrimă.

prévôté *s.f.* **1.** *(ist. în Franța)* funcția de magistrat. **2.** *(ist.)* reședința magistratului. **3.** *(mil.)* detașament de jandarmi.

prévoyance *s.f.* prevedere, băgare de seamă, prudență; **faire preuve de ~** a da dovadă de spirit de prevedere; (prov.) **~ vaut tout bien** prevederea este mama înțelepciunii.

prévoyant, ~e *adj.* prevăzător; prudent.

priapée *s.f.* **1.** *(în antichitate)* poem în cinstea zeului Priap. **2.** poezie licențioasă, obscenă.

priapisme *s.m. (med.)* priapism.

priapique *adj.* **1.** priapic, referitor la zeul Priap. **2.** *(med.)* referitor la priapism.

prie-Dieu *s.m. invar.* scăunel de rugăciune.

prier I. *v.t.* **1.** a ruga, a cere, a implora; **je vous en prie** a. vă rog; b. pentru puțin, pentru nimic (răspuns la „mulțumesc"); c. încetați; ajunge; **se faire ~** a se lăsa rugat; a se lăsa tras de mânecă. **2.** a invita, a pofti; **~ qqn. à déjeuner** a invita pe cineva la dejun. **II.** *v.i.* a se ruga (lui Dumnezeu); **~ pour qqn.** a se ruga pentru cineva; **elle prie dans l'église** ea se roagă în biserică.

prière *s.f.* **1.** rugăciune, rugă; **la ~ des morts** rugăciunea pentru morți; **être en ~** a fi în rugăciune, a se ruga. **2.** rugăciune, textul unei rugăciuni. **3.** rugăminte, cerere stăruitoare; **être sourd aux ~s de qqn.** a rămâne surd / insensibil la rugămințile cuiva. **4.** cerere, invitație; **à la ~ de** la cererea / invitația...

prieur, ~e *s.m.f.* stareț de schit.

prieural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* care aparține starețului, stăreției; referitor la stareț / stăreție.

prieuré *s.m.* **1.** stăreție. **2.** schit. **3.** comunitatea călugărilor.

1. primage *s.m. (mec.)* primaj, ieșirea apei odată cu aburul dintr-un cazan.

2. primage *s.m. (mar.)* primaj, bonificație la frahtul maritim acordată căpitanului sau propietarului unui vas comercial.

primaire *adj. s.m.f.* **1.** primar; inițial; **enseignement ~** învățământ primar, elementar. **2.** *(geol.)* primar; **l'ère ~** era primară. **3.** *(ec. în expr.)* **secteur ~** sector al activităților economice producătoare de materii prime (agricultura, industriile extractive). **4.** *(el. în expr.)* **circuit ~** circuit care primește curent de la un transformator sau o bobină de inducție. **5.** *(med. în expr.)* **lésions ~s** leziuni care apar la început în unele boli. **6.** *(fam.)* primar, simplist, mărginit. **7.** *(în expr.)* **un ~** un individ impulsiv.
primarité *s.f.* caracter primar.
primat *s.m.* **1.** *(fil.)* primat, prioritate, superioritate; întâietate; **le ~ de l'esprit sur la matière** primatul spiritului asupra materiei. **2.** *(bis.)* primat, înalt prelat.
primates *s.m. pl.* **1.** *(zool.)* primate, ordin de mamifere placentare (lemurieni, maimuțe, om). **2.** *(fam. sg.)* om necioplit, bădăran.
primatial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(bis.)* referitor la un primat.
primatie *s.f.* **1.** *(bis.)* demnitatea de primat. **2.** jurisdicție a unui primat. **3.** reședința unui primat.
primauté *s.f.* **1.** întâietate, prioritate, proeminență, preponderență, supremație. **2.** *(bis.)* autoritate supremă; **la ~ du pape** autoritatea supremă a papei.
1. prime *adj.* **1.** *(lit.)* prim, inițial; **la ~ jeunesse** prima tinerețe; **de ~ abord** la prima vedere; din primul moment; la început. **2.** *(mat.)* prim.
2. prime *s.f.* **1.** primă; **~ d'assurance** primă de asigurare. **2.** cristal colorat. **3.** *(la scrimă)* gardă. **4.** *(în expr.)* **faire ~** a fi foarte căutat, foarte prețuit.
primer I. *v.t.* **1.** a premia; **~ un film à un festival** a premia un film la un festival. **2.** a întrece; a fi mai important; **le mérite prime la richesse** meritul e mai important decât bogăția. **II.** *v.i.* a se distinge; a avea întâietate; **le caractère prime chez lui sur les autres qualités** la el, caracterul se distinge față de celelalte calități.
primerose *s.f.* *(bot.)*nalbă-de-grădină (Althaea roses).
primesautier, -ère *adj.* spontan, natural; **un esprit ~** un spirit spontan.
primeur *s.f.* **1.** noutate; **avoir la ~ d'une chose** a afla cel dintâi noutatea. **2.** *(la pl.)* trufandale.
primeuriste *s.m.* grădinar cultivator de trufandale.
primevère *s.f.* *(bot.)* ciuboțica-cucului *(Primula officinalis).*
primidi *s.m.* prima zi a decadei în calendarul revoluționar francez.
primipare *adj., s.f.* primipară, (femeie) care a născut pentru prima oară.
primitif, -ive I. *adj.* **1.** primitiv, inițial, cel mai vechi, străvechi; **l'homme ~** omul primitiv, așa cum a apărut la origine; **église ~ive** biserică primitivă, de la începuturi; **le texte ~ d'une loi** textul inițial al unei legi; *(gram.)* **temps ~s** forme verbale din care derivă celelalte. **2.** primitiv, necultivat, incult, frust. **3.** rudimentar, primitiv; **outil ~** unealtă rudimentară. **4.** *(în expr.)* **terrains ~s** terenuri din cele mai vechi formațiuni geologice; **couleurs ~ives** culorile spectrului solar. **II.** *s.m.* **1.** om primitiv, neevoluat. **2.** artist plastic anterior unei epoci de maximă înflorire; **les ~s de la sculpture grecque** artiștii premergători marii sculpturi grecești; **les ~ italiens** pictorii italieni care precedă Renașterea.
primitivement *adv.* la origine, inițial, la început.
primitivisme *s.m.* primitivitate, primitivism.
primo *adv.* în primul rând, mai întâi.
primogéniture *s.f.* *(jur.)* primogenitură.
primo-infection (*pl.* **primo-infections**) *s.f.* *(med.)* infecție care se produce pentru prima oară.
primordial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* primordial, inițial, de început; **les feuilles ~es d'une plante** frunzele inițiale ale unei plante. **2.** principal, capital, esențial, de prim ordin; **jouer un rôle ~ dans une affaire** a juca un rol primordial într-o afacere.
primordialement *adv.* în primul rând.
primordialité *s.f.* primordialitate, întâietate, prioritate.
primulacées *s.f. pl.* *(bot.)* primulacee, familie de plante perene (ciclamen, scânteiuță).
prince *s.m.* **1.** prinț, principe; **le ~ consort** prințul consort. **2.** *(în expr.)* **~ du sang** membru al familiei regale; **les ~s de l'Église** cardinalii, arhiepiscopii și episcopii; **vivre en ~** a trăi în belșug; **être bon ~** a fi generos; a fi inimă largă; **fait de ~** act arbitrar al guvernului; **~ héritier** prinț moștenitor; **~ des ténèbres** satana; **~ des poètes** titlu dat unui poet de către confrați.
prince-de-galles *s.m. invar.* țesătură de lână cu linii fine încrucișate, pe un fond deschis.
princeps I. *adj.* *(în expr.)* **édition ~** ediție princeps, prima ediție; **observation ~** prima descriere științifică a unui fenomen. **II.** *s.m.* *(ist. romană)* titlu acordat împăraților romani din sec. I-II după Christos.
princesse *s.f.* **1.** prințesă, principesă. **2.** *(în expr.)* **prendre des airs de ~, faire la / sa ~** a-și da aere, a privi de sus; **aux frais de la ~** pe cheltuiala Statului / a unei colectivități; **robe ~** rochie fără cordon, pe talie.
princier, -ère *adj.* **1.** princiar, de prinț; **une famille ~-ère** o familie princiară. **2.** somptuos, fastuos; **réception ~-ère** recepție somptuoasă.
princièrement *adv.* ca un prinț.
principal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** principal, cel mai important, de frunte; **le personnage ~** personajul principal; **le rôle ~** rolul principal; *(gram.)* **proposition ~e** propoziție principală. **II.** *s.m.* **1.** *(art.)* principalul, esențialul; **le ~, c'est que vous soyez d'accord** principalul este ca dv. să fiți de acord. **2.** *(jur.)* principalul, fondul unei cauze; **le ~ et l'accessoire** fondul și accesoriul. **3.** *(ec., fin.)* capital; **~ et intérêts** capital și dobânzi. **4.** director de colegiu. **5.** șef într-un notariat.
principalat *s.m.* funcția de director de colegiu.
principalement *adv.* îndeosebi, mai ales, mai cu seamă.
principat *s.m.* **1.** *(ist.)* demnitate de prinț. **2.** *(la romani)* demnitate / funcție imperială.
principauté *s.f.* **1.** rang de prinț. **2.** principat.
principe *s.m.* **1.** origine, început, bază; **remonter jusqu'au ~ des choses** a cerceta lucrurile până la origini / începuturi. **2.** principiu, regulă, normă, lege; **le ~ d'Archimède** principiul lui Arhimede; **les ~s**

du droit normele de drept; **en** ~ în principiu; (în mod) teoretic. **3.** *(la pl.)* primele elemente; rudimente; **les ~s de la géométrie** primele elemente ale geometriei. **4.** element constitutiv; **les ~ d'une nutrition correcte** elementele constitutive ale unui nutriții corecte. **5.** principiu, concepție, regulă de conduită, convingere morală; **un homme à ~s** un om cu principii, cu convingeri morale; **être à cheval sur les ~s** a nu se abate de la principiile sale.

principicule *s.m. (ir.)* prințișor.

printanier, -ère *adj.* **1.** primăvăratic, de primăvară; **un air** ~ un aer de primăvară. **2.** *(despre țesături)* vesel, colorat; **robe ~-ère** rochie viu colorată. **3.** tânăr, exuberant, juvenil. **4.** *(culinar în expr.)* **potage** ~ ciorbă de legume proaspete.

printanisation *s.f. (arg.) (rar)* iarovizare.

printemps *s.m.* **1.** primăvară. **2.** *(poet.)* an; **elle a seize ~s** are 16 ani. **3.** *(în expr.)* **au ~ de la vie** în tinerețe.

priodonte *s.m. (zool.)* tatu urias, mamifer fără dinți.

priorat *s.m. (rel.)* funcție de stareț.

prioritaire *adj., s.m.f.* (persoană) care se bucură de prioritate.

priorité *s.f.* prioritate, întâietate; **la ~ du nouveau gouvernement est la protection sociale** prioritatea noului guvern este protecția socială.

pris, ~e *adj.* **1.** luat, împrumutat; **mot ~ au français** cuvânt luat din franceză. **2.** *(cu prep.* **de)** prins, cuprins, atins (de); **~ de fièvre** cuprins de febră. **3.** *(fig.)* îndrăgostit, amorezat. **4.** înghețat; **le iac est** ~ lacul e înghețat. **5.** *(în expr.)* **être ~ à son propre jeu** a cădea în propria capcană; **être ~ de vertige** a-l apuca amețeala; **être ~ de vin** a fi afumat / chercjelit; **être ~ la main dans le sac** a fi prins cu mâța-n sac; **lait** ~ lapte prins / închegat; *(înv.)* **avoir la taille bien ~e** a fi zvelt, subțire.

prise *s.f.* **1.** luare, apucare; **~ d'ôtages** luare de ostateci. **2.** mijloc, fel de a prinde, de a apuca; **il n'y a pas de** ~ nu ai cum / nu e chip să prinzi, să apuci. **3.** cucerire; **la ~ d'une place forte** cucerirea unei fortărețe; **la ~ de la Bastille** cucerirea / căderea Bastiliei. **4.** pradă, captură, priză; **~ de guerre** pradă de război. **5.** închegare, întărire, solidificare, coagulare, prindere; **la ~ du ciment** întărirea cimentului. **6.** doză, priză; cantitate mică; **~ de tabac** priză de tutun. **7.** *(tehn.)* captare; abatere; **~ d'eau a.** captare a (cursului) unei ape; **b.** abatere a (cursului) unei ape; **c.** robinet. **8.** *(med.)* priză, doză, porție administrată o dată. **9.** *(med.)* prelevare de sânge pentru analize. **10.** *(în expr.)* **avoir ~ sur qqn. a.** a domina pe cineva; a avea influență asupra cuiva; **b.** a avea un avantaj asupra cuiva; **lâcher** ~ a da drumul; a abandona; **avoir une ~ de bec avec qqn.** a avea un schimb de cuvinte cu cineva; a se ciorovăi cu cineva; a se lua la harță / la colți cu cineva; **être aux ~s avec qqch.** a avea de luptat cu ceva; a fi chinuit de ceva; **être aux ~s avec qqn.** a se certa, a fi în bețe cu cineva; **mettre aux ~s** a asmuți; a întărâta; a face să se certe; **donner ~ à qqch.** a se expune la ceva; a oferi prilej pentru ceva; **~ de voile / d'habit** călugărire; *(el.)* **~ de courant** priză; *(el.)* **~ terre** legătură cu pământul; **~ de vues a.** fotografiere; **b.** filmare; *(jur.)* **~ de corps** arestare; **~ de possession** intrare în posesiune; **~ d'armes** paradă militară; **~ en charge** preluarea unei răspunderi (față de cineva); *(mil.)* **~ de commandement** preluare a comenzii unei unități militare; **~ de son** înregistrare a sunetului pe un film; **~ de conscience** faptul de a deveni conștient, conștientizare; **~ de température** măsurare a temperaturii.

prisée *s.f.* evaluarea unor obiecte scoase la licitație sau care fac parte dintr-un patrimoniu.

1. priser *v.t.* a priza, a trage tutun pe nas.

2. priser I. *v.t.* **1.** a evalua, a prețui, a socoti, a aprecia; **~ un objet d'art** a evalua un obiect de artă. **2.** a stima, a aprecia; **~ un artiste** a stima un artist. **II.** *v.r.* a se autoaprecia, a avea o părere bună despre sine.

priseur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care prizează tutun. **2.** persoană care evaluează obiecte pentru licitație.

prismatique *adj.* **1.** *(geom.)* prismatic. **2.** *(tehn.)* prevăzut cu prisme; **jumelles ~s** binoclu prevăzut cu prisme.

prisme *s.m. (geom.)* prismă; *(fig.)* **voir une chose à travers le ~ de ses intérêts** a vedea un lucru prin prisma intereselor sale, a vedea deformat.

prison *s.f.* **1.** închisoare, temniță, pușcărie; **condamner à une peine de** ~ a condamna la închisoare. **2.** detenție. **3.** *(fig.)* locuință sumbră. **4.** *(în expr.)* **aimable comme une porte de ~ a.** politicos ca gardul; **b.** uricios ca un urs.

prisonnier, -ère *adj., s.m.f.* **1.** prizonier; **~ de guerre** prizonier de război. **2.** deținut, pușcăriaș; **~ politique** deținut politic; **~ de droit commun** deținut de drept comun. **3.** *(fig.)* sclav; **être ~ de ses prejugés** a fi sclavul prejudecăților sale.

prisunic *s.m.* magazin cu multe sucursale, cu prețuri unice la origine.

privatif, -ive *adj.* privativ, care arată absența, excluderea; **peine ~-ive de liberté** pedeapsă privativă de libertate.

privation *s.f.* **1.** privațiune, sărăcie; **supporter une vie de ~s** a suporta o viață de privațiuni. **3.** abținere; renunțare; **s'imposer des ~s** a-și impune renunțări.

privatisation *s.f.* privatizare.

privatiser *v.t.* a privatiza, a trece în sectorul privat; **~ des entreprises** a privatiza întreprinderi.

privauté *s.f.* familiaritate; intimitate; **se permettre des ~s** a-și permite intimități, libertăți.

privé, ~e I. *adj.* **1.** privat, particilar; rezervat; **propriété ~e** proprietate privată; **le secteur** ~ sectorul particular; **détective** ~ detectiv particular. **2.** particular, personal, intim; **vie ~e** viață personală, intimă. **II.** *s.m.* **1.** viață particulară, personală, intimă; **dans le ~, il est charmant** în viața particulară este încântător. **2.** sector particular; **il a un emploi dans le** ~ are un serviciu în sectorul particular. **3.** *(în expr.)* **en** ~ între patru ochi; **se parler en** ~ a-și vorbi între patru ochi.

priver I. *v.t.* a priva, a lipsi; ~ **qqn. de ses droits** a lipsi pe cineva de drepturi. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **de**) a se lipsi, a se priva de; a renunța la; **se ~ de tout pour ses enfants** a se priva de tot pentru copiii săi. **2.** a se abține; **il ne se prive pas de médire de ses meilleurs amis** nu se abține de a-și critica cei mai buni prieteni.
privilège *s.m.* **1.** privilegiu, drept, prerogativă; **les ~s de la noblesse** privilegiile nobilimii (înainte de Revoluție). **2.** privilegiu, avantaj; **avoir le ~ d'un nom de famille illustre** a avea privilegiul unui nume de familie ilustru. **3.** act conținând concesiunea unui privilegiu. **4.** *(jur.)* dreptul unui creditor de a fi plătit înaintea celorlalți.
privilégié, ~e *adj., s.m.f.* privilegiat, favorizat, avantajat; **les ~s du sort** privilegiații soartei.
privilégier *v.t.* a privilegia, a avantaja, a favoriza.
prix *s.m.* **1.** preț; ~ **de revient** preț de cost; **vendre à moitié** ~ a vinde cu jumătate de preț; ~ **fixe** preț fix; **à tout** ~ cu orice preț; neapărat; **au ~ de** cu prețul. **2.** premiu, recompensă, răsplată; **le ~ Nobel** premiul Nobel; **il a eu le premier ~** a obținut premiul întâi. **3.** *(în expr.)* **acheter à ~ d'or / à haut ~** a cumpăra cu bani grei; **acheter au ~ doux / dans les ~ doux** a cumpăra ieftin; **hors de ~** peste măsură de scump; **vendre à ~ coûtant** a vinde în cost; **vendre au ~ fort** a vinde scump; **vendre à vil ~** a vinde pe nimic; **n'avoir pas de ~** a fi de mare valoare; **mettre à ~** a propune spre vânzare; a scoate în vânzare; *(arg.)* **faire / acheter au ~ courant** a fura de pe tarabe; *(arg.)* ~ **de Diane** fată frumoasă foc; *(arg.)* ~ **à réclamer** fată urâtă.
pro *s.m.f., adj.* (*abrev. de la* **professionnel**) *(pop.)* profesionist; **des joueurs ~s** jucători profesioniști.
proarthropodes *s.m. pl. (zool.)* subîncrengătură de artropode cuprinzând trilobiții fosili.
probabilisme *s.m. (fil.)* probabilism.
probabiliste *s.m.f., adj.* **1.** *(fil.)* probabilist, adept al probabilismului. **2.** *(mat.)* specialist în calculul probabilităților.
probabilité *s.f.* probabilitate; *(mat.)* **calcul des ~s** calculul probabilităților.
probable *adj.* **1.** probabil. **2.** *(fam.)* fără îndoială.
probablement *adv.* probabil; după toate probabilitățile; după cât se pare.
probant, ~e *adj.* **1.** probant, doveditor; **pièce ~e** piesă probantă, doveditoare. **2.** concludent, convingător, hotărâtor; **un argument ~** un argument concludent.
probation *s.f.* **1.** *(rel.)* perioadă de încercare înainte de noviciat. **2.** *(jur.)* dovedire; dovadă; probațiune.
probatoire *adj. (jur.)* probatoriu.
probe *adj. (lit.)* cinstit, prob, integru, incoruptibil, onest, leal.
probité *s.f.* probitate, cinste, integritate, onestitate, lealitate.
problématique I. *adj.* **1.** problematic, îndoielnic, nesigur. **II.** *s.f.* problematică, tematică.
problématiquement *adv.* (în mod) problematic, incert, nesigur.
problème *s.m.* **1.** problemă; ~ **de géométrie** problemă de geometrie; chestiune. **2.** dificultate, greutate; **faire ~** a face greutăți; *(fam.)* **il n'y a pas de ~** nu e nici o greutate / problemă; e foarte simplu.
proboscidiens *s.m. pl. (zool.)* proboscidieni, ordin de mamifere din care face parte elefantul.
procaryote *adj., s.m. pl. (biol., bot.)* procariot, grup de organisme primitive unicelulare (viruși, microbi, alge albastre).
procédé *s.m.* **1.** procedeu, metodă (de execuție), fel; ~ **de fabrication** metodă de fabricație. **2.** manieră, mod, fel de a proceda; **~s inacceptables** maniere inacceptabile. **3.** *(la biliard)* bucățică de piele care învelește vârful tacului. **4.** *(în expr.)* **échange de bons ~s** schimb de servicii reciproce.
procéder *v.i.* **1.** (*cu prep.* **de**) a proveni, a-și trage origina din, a purcede din, a se trage din; **cet artiste procède du courant impressionniste** acest artist purcede din curentul impresionist. **2.** a acționa, a proceda; **il faut ~ avec précaution** trebuie să acționăm cu prudență. **3.** (*cu prep.* **à**) a proceda la, a purcede; a efectua; ~ **à une enquête** a proceda la o anchetă.
procédural, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (jur.)* procedural, referitor la procedura legală.
procédure *s.f. (jur.)* procedură.
procédurier, -ère *adj., s.m.f.* **1.** persoană căreia îi plac procesele; procesoman; chițibușar. **2.** care lungește procedura; **formalités ~-ières** formalități de lungire a procedurii.
procellariiformes *s.m. pl. (ornit.)* clasă de păsări marine palmipede căreia îi aparține albatrosul.
procès *s.m.* **1.** proces; judecată; **intenter un ~** a intenta un proces; a da în judecată; **gagner / perdre un ~** a câștiga / a pierde un proces; *(prov.)* **un maigre accord est préférable à un gros ~** mai bine o pace strâmbă decât o judecată dreaptă. **2.** *(anat.)* prelungire; ~ **ciliaire** prelungire ciliară. **3.** acuzație; **faire le ~ de qqn.** a aduce acuzații cuiva; a acuza / a condamna / a critica pe cineva. **4.** *(în expr.)* **sans autre forme de ~** fără alte formalități.
processeur *s.m. (inform.)* procesor.
processif, -ive *adj.* **1.** *(înv.)* căruia îi plac procesele, procesoman. **2.** *(psihiatr.)* care prezintă o formă de paranoia ce înclină spre ceartă, neînțelegeri, reclamații. **3.** *(ec.)* care reprezintă un factor de progres social.
procession *s.f.* procesiune, cortegiu, alai, convoi.
processionnaire *adj., s.f. (zool. în expr.)* **chenilles ~s** omizi care merg în cârd.
processionnel, ~le *adj.* procesional, referitor la procesiuni.
processionnellement *adv.* în procesiune, în convoi.
processus *s.m.* **1.** proces, desfășurare, evoluție; **le ~ technologique** procesul tehnologic; **le ~ d'enseignement** procesul de învățământ. **2.** *(anat.)* prelungire.
procès-verbal (*pl.* **procès-verbaux**) *s.m.* proces-verbal.
prochain, ~e I. *adj.* **1.** următor, proxim; **suite au ~ numéro** continuarea în numărul următor. **2.** viitor; **dimanche ~** duminica viitoare; **la semaine ~e**

săptămâna viitoare. **3.** *(înv.)* apropiat; imediat; **le ~ village** satul apropiat; **il sentait sa fin ~e** își simțea sfârșitul apropiat. **4.** *(în expr.)* **à la ~e!** pe curând! la revedere! **II.** *s.m.* **1.** aproapele, semenul. **2.** *(prov.)* **on se voit d'un autre œil qu'on ne voit son ~** vezi bârna din ochiul tău și pe urmă pe a celuilalt.

prochainement *adv.* în curând; în viitor.

proche I. *adj.* apropiat; **la maison de mon ami est ~ de la mienne** casa prietenului meu este apropiată de a mea; **~ parent** rudă apropiată; **l'heure du départ est ~** ora plecării se apropie. **II.** *s.m. pl.* rude; **il passe ses vacances chez ses ~s** își petrece vacanța la rude, la cei apropiați. **III.** *adv.* **1.** aproape; **il habite ici ~** locuiește aici aproape. **2.** *(în expr.)* **de ~ en ~** treptat.

proche-oriental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la Orientul Apropiat.

prochordés *s.m. pl.* v. **procordés.**

proclamateur, -trice *s.m.f. (rar)* proclamator, persoană care face o proclamație.

proclamation *s.f.* **1.** proclamare, proclamație; **~ d'indépendance** proclamația de independență. **2.** manifest.

proclamer I. *v.t.* **1.** a proclama, a institui, a decreta; **~ la république** a proclama republica. **2.** a proclama, a anunța solemn; **~ son innocence** a-și proclama nevinovăția. **3.** a recunoaște, a declara; **la religion chrétienne a proclamé l'égalité des hommes devant Dieu** religia creștină a declarat egalitatea oamenilor în fața lui Dumnezeu. **II.** *v.r.* a se proclama; **il s'est proclamé chef de l'État** s-a proclamat șef de al statului.

proclitique *adj., s.m. (gram.)* proclitic.

proconsul *s.m. (ist.)* proconsul.

proconsulaire *adj. (antichitatea romană)* proconsular, referitor la proconsul.

proconsulat *s.m. (antichitatea romană)* **1.** proconsulat, funcția / demnitatea de proconsul. **2.** durata funcției de proconsul.

procordés, prochordés, protoc(h)ordés *s.m. pl. (zool.)* încrengătură de animale metazoare marine.

procrastination *s.f. (lit.)* tendință de a amâna pe altă dată.

procréateur, -trice *adj., s.m.f.* procreator, zămislitor, care procreează.

procréation *s.f.* procreație, procreare, zămislire, concepere.

procréatique *s.f.* știința procreării artificiale.

procréer *v.t.* a procrea, a zămisli, a concepe.

proctalgie *s.f. (med.)* proctalgie, durere a anusului.

proctite *s.f. (med.)* proctită, rectită.

proctologie *s.f. (med.)* proctologie, studiul bolilor anusului și rectului.

proctologue *s.m.f. (med.)* medic specialist în bolile anusului și rectului.

proctorrhargie *s.f. (med.)* hemoragie anală.

procu *s.m. (pop.)* procuror al republicii.

procurateur *s.m. (antichitatea romană)* procurator, magistrat roman.

procuratie *s.f. (antichitatea romană)* **1.** funcție de procuror. **2.** reședință a unui procurator.

procuration *s.f.* **1.** *(jur.)* procură, mandat, împuternicire; **agir par ~** a acționa prin procură.

procuratrice *s.f.* mandatară, împuternicită.

procure *s.f.* **1.** funcție de administrator într-o comunitate religioasă. **2.** reședință a unui administrator de comunitate religioasă.

procurer *v.t., v.r.* a(-și) procura.

procureur *s.m.* **1.** *(jur. înv.)* mandatar, împuternicit. **2.** *(jur.)* procuror; **~ général** procuror general. **3.** administrator al unei comunități religioase.

procynidés *s.m. pl. (zool.)* familie de mamifere carnivore (șobolani).

prodigalement *adv. (înv.)* cu risipă.

prodigalité *s.f.* **1.** fel de a fi risipitor; **il s'est presque ruiné par sa ~** s-a ruinat prin felul său risipitor de a fi. **2.** *(la pl.)* cheltuieli nebunești, exagerate; prodigalitate, risipă.

prodige I. *s.m.* minune, miracol; **croire aux ~s** a crede în minuni; **cela tient du ~** asta ține de miracol; **un ~ d'inventivité** un miracol de inventivitate. **II.** *adj. (în expr.)* **enfant ~** copil minune.

prodigieusement *adv.* (în mod) prodigios, uimitor, uluitor, extraordinar, fantastic.

prodigieux, -euse *adj.* **1.** prodigios, uimitor, uluitor, extraordinar, fantastic; **des progrès ~** progrese uimitoare. **2.** enorm, considerabil, imens; **ce pianiste est d'un ~ talent** acest pianist are un imens talent.

prodigue *adj., s.m.f.* **1.** risipitor, cheltuitor, prodig; **être ~ de sa fortune** a-și risipi averea; **le retour de l'enfant ~** întoarcerea fiului risipitor. **2.** *(în expr.)* **être ~ de promesse** a promite mult (fără acoperire); a promite marea cu sarea.

prodiguer I. *v.t.* **1.** a cheltui nebunește, a risipi; **~ son héritage** a-și risipi moștenirea. **2.** a expune; a nu cruța; **~ son énergie** a nu-și cruța energia. **3.** a oferi cu generozitate; **~ des conseils** a oferi sfaturi. **II.** *v.r.* a nu se menaja / cruța; a se cheltui; a se expune; a se dedica, a se devota, a se dărui; **se ~ pour les autres** a se cheltui / dărui pentru ceilalți.

prodrome *s.m.* **1.** prodrom, introducere în studiul unei științe. **2.** *(med.)* simptom al unei boli. **3.** fapt, element prevestitor. **4.** sonerie de ceas.

producteur, -trice *s.m.f., adj.* producător de bunuri materiale sau servicii.

productibilité *s.f.* productibilitate, capacitate de producție.

productible *adj.* productibil, care poate fi produs.

productif, -ive *adj.* **1.** productiv, care produce; **activité ~ive** activitate productivă. **2.** rodnic, fertil; **soi ~** sol fertil.

production *s.f.* **1.** producție; **la ~ industrielle** producția industrială. **2.** producție, operă literară, artistică, dramatică; **la ~ d'un auteur dramatique** opera unui autor dramatic. **3.** *(cinema, TV)* producție; film. **4.** *(jur.)* producere, prezentare, arătare; **~ de documents** prezentare a unor documente.

productique *s.f.* aplicarea informaticii în procesele economice de producție.

productivité *s.f.* productivitate; randament.

produire I. *v.t.* **1.** a produce, a face; a crea; a fabrica; a realiza; ce **domaine produit du blé d'une qualité exceptionnelle** acest domeniu produce grâu de o calitate excepțională; **la fabrique produit un nombre record d'automobiles par an** fabrica produce un număr record de automobile pe an. **2.** *(fig.)* a crea; a scrie; **ce romancier produit un roman chaque année** acest romancier creează / scrie un roman pe an. **3.** *(cinema, TV)* a produce; a realiza; ~ **un film** a produce un film. **4.** *(fig.)* a da naștere, a produce; **ce petit pays a produit quelques écrivains importants** această țară mică a dat naștere unor scriitori importanți. **5.** a provoca, a cauza, a pricinui; **les inondations ont produit des désastres humains** inundațiile au produs dezastre umane. **6.** a arăta, a prezenta, a produce, a exhiba; ~ **des preuves** a produce dovezi. **7.** a aduce profit; **argent qui produit des intérêts** bani care aduc dobândă. **8.** *(înv.)* a prezenta; ~ **une jeune fille dans le monde** a prezenta o fată în societate. **9.** *(despre animale)* a da naștere, a făta. **II.** *v.r.* **1.** a se produce, a avea loc; **ce phénomène se produit fréquemment** acest fenomen are loc deseori, în mod frecvent. **2.** a se produce, a se prezenta; **acteur qui se produit à la télé** actor care se produce la televiziune.

produit *s.m.* **1.** produs, bun material, marfă; ~ **brut** produs brut; ~ **de la terre** produs al pământului; ~ **intérieur brut** produs intern brut (PIB). **2.** *(ec.)* beneficiu, profit, venit; ~ **net a.** beneficiu net; **b.** sold (al unei operații); ~**s de première nécessité** produse de primă necesitate. **3.** *(chim.)* produs, preparat. **4.** *(mat.)* produs, rezultat al unei înmulțiri. **5.** *(fig.)* produs, rezultat, rod; ~ **de l'imagination** rod al imaginației.

proèdre *s.m. (antichitatea greacă)* proedru, președinte al unei adunări.

proéminence *s.f.* proeminență, ieșind, ieșitură, protuberanță, ridicătură.

proéminent, ~e *adj.* **1.** proeminent, ieșit în afară; bombat; puternic; **nez** ~ nas proeminent. **2.** *(fig.)* proeminent, remarcabil, marcant, important.

prof *s.m.f. (fam.) abrev. de la* **professeur; un** ~ **de math** un profesor de matematică.

profanateur, -trice *adj. s.m.f.* profanator, pângăritor; ~ **de sépultures** profanator de morminte.

profanation *s.f.* **1.** profanare, pângărire; ~ **de sépultures** profanare de morminte. **2.** necinstire; degradare.

profane I. *adj.* profan, laic. **II.** *s.m.f.* necunoscător, profan, neinițiat, ignorant; **c'est un** ~ **en matière de droit** e un profan înmaterie de drept. **III.** *s.m.* profanul; lucruri profane; **le** ~ **et le sacré** profanul și sacrul.

profaner *v.t.* **1.** a profana, a pângări; ~ **une église** a profana o biserică. **2.** a degrada; a necinsti; ~ **son nom** a-și necinsti numele.

profasciste *adj., s.m.f.* profascist, simpatizant al fascismului.

protectif, -ive *adj. (jur. în expr.)* **biens ~s** bunuri moștenite de la strămoși.

proférer *v.t.* a profera; ~ **des menaces** a profera amenințări.

profès, ~se *s.m.f., adj. (rel.)* (persoană) care a făcut jurământ de călugărire.

professer *v.t.* **1.** a profesa, a manifesta, a mărturisi, a susține public; ~ **son admiration pour** a-și mărturisi public admirația pentru. **2.** *(înv.)* a preda; ~ **la physique** a preda fizica.

professeur *s.m.* profesor.

profession *s.f.* **1.** profesiune, meserie; ~ **libérale** liberă profesiune. **2.** totalitatea celor de aceeași profesiune; **défendre les intérêts de la** ~ a apăra interesele celor de aceeași profesiune. **3.** mărturisire, recunoaștere publică; ~ **de foi** profesiune de credință. **4.** *(în expr.)* **de** ~ de meserie; **tailleur de** ~ croitor de meserie; **b.** *(fam.)* din obișnuință; **ivrogne de** ~ bețiv din obișnuință; **faire** ~ **de** a se preocupa de; **la vieille dame faisait** ~ **de principes moraux sévères** bătrâna doamnă se preocupa de principii morale severe.

professionnalisme *s.m.* profesionalism, practicarea unei meserii ca profesionist.

professionnel, ~le I. *adj.* **1.** profesional, referitor la profesie; **formation ~le** pregătire profesională; **enseignement** ~ învățământ profesional. **2.** de profesie, profesionist; **peintre** ~ pictor profesionist. **II.** *s.m.f.* profesionist; **une équipe formée de ~s** o echipă formată din profesioniști.

professionnellement *adv.* din punct de vedere al profesiunii; (în mod) profesional.

professoral, ~e *(m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** profesoral, referitor la profesori; **le corps** ~ corpul profesoral. **2.** *(peior.)* doctoral, pedant, grav; **parler d'un ton** ~ a vorbi pe un ton grav, pedant.

professorat *s.m.* profesorat, carieră de profesor; **il s'est dédié au** ~ s-a dedicat profesoratului.

profil *s.m.* **1.** profil; **avoir un beau** ~ a avea un profil frumos; **de** ~ din profil, dintr-o parte. **2.** *(arhit.)* secțiune perpendiculară. **3.** *(mil.)* secțiune verticală a unei fortărețe. **4.** *(fig.)* totalitatea însușirilor unui individ, ale unui grup; **le** ~ **moral** profilul moral.

profilage *s.m.* **1.** *(tehn.)* profilare a unei piese. **2.** *(tehn.)* formă specială de caroserie.

profilé, ~e I. *adj.* profilat. **II.** *s.m. (tehn.)* bară de oțel cu profil determinat prin laminare.

profilement *s.m. (mil.)* conturarea profilului unor lucrări de fortificații.

profiler I. *v.t.* **1.** a profila, a contura; a reprezenta din profil; **le château profile ses tours sur la plaine** castelul își profilează turnurile deasupra câmpiei. **2.** *(tehn.)* a profila, a da un contur unui obiect. **II.** *v.r.* a se profila, a se contura, a se desena, a se reliefa; **la construction commence à se** ~ construcția începe să se profileze; *(fig.)* **une solution semble se** ~ o soluție pare să se profileze, să apară.

profit *s.m.* profit, câștig, beneficiu; avantaj; folos; **tirer** ~ **de qqch.** a trage folos din ceva; a profita din plin de ceva; **mettre à** ~ a folosi, a trage folos; **au** ~ **de qqn.** în folosul cuiva; **faire son** ~ **de qqch.** a avea un avantaj din ceva.

profitabilité *s.f.* profitabilitate, faptul de a fi profitabil.
profitable *adj.* profitabil, folositor, avantajos, rentabil.
profitablement *adv.* (în mod) profitabil, avantajos.
profitant, ~e *adj.* *(rar)* profitant, care aduce profit, folos.
profiter *v.i.* **1.** (*cu prep.* **de**) a profita, a se bucura de, a beneficia, a trage folos; **~ du beau temps pour prendre des bains de soleil** a profita de timpul frumos pentru a face plajă. **2.** a aduce profit, câștig, a raporta; **cette affaire lui a profité** această afacere i-a adus câștig. **3.** *(cu prep.* **en)** a profita, a face progrese, a se îmbunătăți; **ce jeune homme étourdi a profité en sagesse** acest tânăr distrat a căpătat înțelepciune. **4.** a crește, a se dezvolta; **enfant qui profite** copil care se dezvoltă. **5.** care durează, rezistă; **vêtement qui profite** haină care durează mult.
profiterole *s.f.* *(culinar)* profiterol.
profiteur, -euse *s.m.f.* *(peior.)* profitor.
profond, ~e I. *adj.* **1.** profund, adânc; **un lac ~** un lac adânc; **une blessure ~e** o rană adâncă; **sommeil ~** somn adânc. **2.** *(fig.)* pătrunzător, profund; **esprit ~** spirit pătrunzător. **3.** *(fig.)* greu de înțeles; **un livre ~** o carte greu de înțeles. **4.** *(în expr.)* **nuit ~e** noapte întunecată; **voix ~e** voce gravă; **intentions ~es** intenții ascunse. **II.** *s.m.* partea cea mai profundă, adâncă; **au plus ~ de la grotte** în partea cea mai profundă a peșterii, în adâncurile peșterii. **III.** *s.f.* *(pop.)* buzunar. **IV.** *adv.* adânc, la mare adâncime; **creuser ~** a săpa adânc.
profondément *adv.* **1.** profund, adânc; în adâncime; **il a creusé la terre pour cacher ~ son trésor** a săpat pământul ca să-și ascundă la mare adâncime comoara. **2.** foarte jos; **s'incliner ~** a se înclina foarte jos. **3.** intens, profund; **dormir ~** a dormi profund. **4.** extrem de; foarte; profund; **~ désappointé** profund dezamăgit.
profondeur *s.f.* **1.** profunzime, adâncime; **la ~ d'un précipice** adâncimea unei prăpăstii; *(fig.)* **la ~ d'une pensée** profunzimea unei gândiri. **2.** *(foto)* distanța optimă a unui obiect fotografiat pentru claritatea imaginii. **3.** *(fig.)* forță; **la ~ de son affection** forța afecțiunii sale.
profus, ~e *adj.* *(med.)* abundent, bogat; **sueur ~e** transpirație abundentă.
profusément *adv.* *(înv.)* din abundență, din belșug, abundent.
profusion *s.f.* abundență, belșug, profuziune; **à ~** din belșug, din abundență.
progéniture *s.f.* **1.** progenitură, urmaș, viță, vlăstar, coborâtor. **2.** *(fam.)* copil, odraslă.
progestatif, -ive *adj., s.m.* *(biochim.)* (substanță) care favorizează procesul sarcinii.
progestérone *s.f.* *(biochim.)* progesteronă.
progiciel *s.m.* *(inform.)* cuvânt francez propus pentru englezescul **package.**
proglottis *s.m.* *(zool.)* proglotă, fiecare din segmentele unui vierme (tenia).
prognathe *adj., s.m.f.* prognat, caracterizat prin prognatism; cu maxilare proeminente.
prognathisme *s.m.* *(anat.)* prognatism, proeminență a maxilarelor.
prognose *s.f.* prognoză, previziune.
prognostique *adj.* prevestitor.
programmable *adj.* *(inform.)* programabil, care se poate programa.
programmateur, -trice 1. *s.m.f.* persoană care alcătuiește un program de radio TV. **2.** dispozitiv care comandă programul de funcționare a unui aparat.
programmation *s.f.* **1.** programare (a unor filme, emisiuni). **2.** *(inform.)* stabilirea unui program.
programme *s.m.* **1.** program; **le ~ des spectacles** programul spectacolelor. **2.** plan, proiect, program; **~ de vacances** plan de vacanță. **3.** programă, document școlar cuprinzând disciplinele de învățământ; **le ~ d'enseignement** programa de învățământ. **4.** *(fig.)* program, linie de acțiune. **5.** *(inform.)* program, ansamblu de instrucțiuni codate folosit de un calculator. **6.** program, suită de operațiuni; **machine à laver avec des ~s** mașină de spălat cu program.
programmer *v.t.* **1.** a programa, a stabili, a fixa programul unui cinematograf, unor emisiuni radio / TV; **cette émission est programmée le lundi** această emisiune este programată lunea. **2.** *(inform.)* a programa. **3.** *(fam.)* a programa, a prevedea, a prestabili; **l'achat de cette maison était programmée depuis quelques mois** cumpărarea acestei case era prevăzută de câteva luni.
programmeur, -euse *s.m.f.* programator, persoană care alcătuiește programul unui computer.
progrès *s.m.* **1.** progres, dezvoltare, extindere; **le ~ de la science** progresul științei. **2.** progres, propășire, îmbunătățire; **le ~ social** progresul social; **faire des ~** a face progrese, a dobândi cunoștințe. **3.** înaintare; **le ~ des troupes ennemies** înaintarea trupelor inamice.
progresser *v.i.* **1.** a progresa, a se dezvolta; a se extinde; **une nouvelle industrie qui progresse** o nouă industrie care progresează, se extinde; **l'épidémie progresse** epidemia se extinde. **2.** a progresa, a se îmbunătăți; **cet élève progresse** acest elev progresează, își îmbunătățește cunoștințele. **3.** a progresa, a înainta; **les troupes ennemies progressent** trupele inamice înaintează.
progressif, -ive *adj.* progresiv; care crește treptat; **impôt ~** impozit progresiv; **développement ~** dezvoltare progresivă, treptată.
progression *s.f.* **1.** dezvoltare, creștere, extindere; **la ~ d'une épidémie** extinderea unei epidemii. **2.** înaintare, avansare; **la ~ des troupes ennemies** înaintarea trupelor inamice. **3.** *(mat.)* progresie; **~ géométrique** progresie geometrică.
progressisme *s.m.* *(pol.)* doctrină progresistă.
progressiste *adj., s.m.f.* progresist.
progressivement *adv.* (în mod) progresiv, treptat.
progressivité *s.f.* progresivitate, caracter progresiv.
prohibé, ~e *adj.* prohibit, interzis, oprit; **armes ~es** arme interzise; *(jur. în expr.)* **degré ~** grad de rudenie apropiat în care căsătoria este interzisă.

prohiber *v.t.* a prohibi, a interzice, a opri.
prohibitif, -ive *adj.* 1. prohibitiv; **loi ~ive** lege prohibitivă. 2. exorbitant; **prix ~s** prețuri exorbitante.
prohibition *s.f.* prohibiție, prohibire, interzicere, oprire; **~ des boissons alcoolisées** interzicerea băuturilor alcoolice.
prohibitionnisme *s.m.* prohibiționism.
prohibitionniste *adj., s.m.f.* prohibiționist, partizan al prohibiționismului.
prohibitivement *adv.* (în mod) prohibitiv; prin prohibiție.
proie *s.f.* 1. pradă; **oiseau de ~** pasăre de pradă; **être en ~ à** a cădea pradă; **être en ~ à l'abattement** a cădea pradă tristeții, a se lăsa copleșit de tristețe.
projecteur *s.m.* 1. proiector; **~s de scène** proiectoare de scenă. 2. *(cinema)* aparat de proiecție.
projectif, -ive *adj.* proiectiv; care proiectează.
projectile *s.m.* *(mil.)* proiectil; **lancer des ~s** a lansa proiectile.
projection *s.f.* 1. proiectare, lansare, aruncare, azvârlire; **~ de lave d'un volcan** aruncare de lavă a unui vulcan. 2. *(geom., cinema)* proiecție; **~ d'un film** proiecție a unui film.
projectionniste *s.m.f.* operator / tehnician care proiectează filme.
projecture *s.f.* *(arhit.)* ieșitură, ieșind.
projet *s.m.* 1. proiect, plan, intenție; **~ de vacances** plan de vacanță; **~ de loi** proiect de lege. 2. proiect, schiță; **~ d'un immeuble** proiect al unui imobil.
projeter *v.t.* 1. a proiecta, a lansa, a arunca, a azvârli; **le volcan projette de la lave** vulcanul aruncă lavă; **l'explosion l'a projeté à quelque mètres de la voiture piégée** explozia l-a aruncat la câțiva metri de mașina capcană. 2. a proiecta, a plănui, a intenționa; **il projette un long voyage** plănuiește o călătorie lungă. 3. *(geom., cinema)* a proiecta.
projeteur *s.m.* tehnician care schițează proiecte.
prolactine *s.f.* *(biochim.)* prolactină, hormon produs de hipofiză.
prolamine *s.f.* *(biochim.)* prolamină, proteină vegetală.
prolan *s.m.* *(biochim.)* prolan, hormon secretat de hipofiza femeii și de placentă.
prolapsus *s.m.* *(med.)* prolaps.
prolégomènes *s.m. pl.* 1. prolegomene, introducere, prefață. 2. noțiuni preliminare.
prolepse *s.f.* *(ret.)* prolepsă, figură de retorică prin care se preîntâmpină obiecțiile adversarului.
prolétaire *s.m., adj.* proletar.
prolétariat *s.m.* proletariat.
prolétarien, ~ne *adj.* proletar, referitor la proletari; **écrivain d'origine ~ne** scriitor de origine proletară.
prolétarisation *s.f.* proletarizare.
prolétariser *v.t.* a proletariza.
prolifération *s.f.* proliferare, înmulțire, sporire.
prolifère *adj.* *(bot., biol.)* care se înmulțește; **fleur ~** floare care se înmulțește, care produce un organ în plus.
proliférer *v.i.* 1. *(biol.)* a prolifera, a se înmulți, a se reproduce. 2. *(fig.)* a prolifera, a se înmulți, a exista în număr mare; **les malfaiteurs prolifèrent** răufăcătorii se înmulțesc.
prolifique *adj.* 1. *(biol.)* prolific, care se înmulțește repede. 2. *(fig.)* prolific, fecund, productiv; **écrivain ~** scriitor prolific, care scrie mult.
proligération *(biol., bot.)* *s.f.* proliferare.
proligère *adj.* purtător de germene.
prolixe *adj.* prolix, dezlânat, diluat, confuz.
prolixement *adv.* (în mod) prolix, cu prolixitate.
prolixité *s.f.* prolixitate.
prolo *s.m.* *(fam.)* *abrev.* de la **prolétaire** – proletar.
proloque *s.m.* *(lit.)* prolog, parte introductivă.
prolongateur *s.m.* *(el.)* prelungitor.
prolongation *s.f.* prelungire (în timp); **~ des vacances** prelungire a vacanței; *(sport)* **jouer les ~s** a juca în prelungiri.
prolonge *s.f.* 1. *(mii.)* vehicul-anexă (la afete, la autocamioane) pentru transportat material militar. 2. *(c. f.)* odgon (la vagoanele de marfă).
prolongé, ~e *adj.* 1. prelungit; **vacances ~es** vacanță prelungită. 2. *(fam. în expr.)* **une jeune fille ~e** o fată nemăritată (încă).
prolongement *s.m.* 1. prelungire (în spațiu); extindere; **~ d'un parc** extindere a unui parc. 2. *(hort.)* ramură care urmează să continue tulpina principală. 3. *(fig.)* urmare; efect.
prolonger I. *v.t.* 1. *(în spațiu)* a prelungi; a extinde; **~ une rue** a prelungi o stradă. 2. *(în timp)* a prelungi, a face să dureze, a continua; **~ les vacances** a prelungi vacanța. II. *v.r.* a se prelungi; **les négociations se sont prolongées** tratativele s-au prelungit.
promenade *s.f.* 1. plimbare; **faire une ~** a face o plimbare. 2. promenadă.
promener I. *v.t.* 1. a plimba; **~ son chien** a-și plimba câinele. 2. a plimba, a transporta, a căra; **il a promené son parapluie toute la journée, et il n'a pas plu** și-a plimbat / cărat umbrela toată ziua și n-a plouat. 3. *(în expr.)* **~ qqn.** a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare; **~ le regard sur qqn.** a-și purta privirea asupra cuiva; **envoyer ~ qqn.** a trimite la plimbare pe cineva. II. *v.r.* 1. a se plimba; **elle aime se ~ le soir** îi place să se plimbe seara. 2. a circula; **document qui se promène d'un bureau à l'autre** document care circulă de la un birou la altul.
promeneur, -euse *s.m.f.* persoană care se plimbă.
promenoir *s.m.* 1. promenadă. 2. culoar în sălile de spectacol.
promesse *s.f.* 1. promisiune, făgăduială; **tenir sa ~** a-și ține făgăduiala. 2. speranță; perspectivă; **une jeune pianiste pleine de ~s** o tânără pianistă plină de perspective.
prométhéen, ~ne *adj.* prometeian; prometeic; **le mythe ~** mitul prometeian.
prométhium *s.m.* *(chim.)* prometiu.
prometteur, -euse I. *s.m.f.* *(rar)* persoană care promite ușor. II. *adj.* promițător; **un début ~** un debut promițător.
promettre I. *v.t.* 1. a promite, a făgădui; **~ des monts / des monceaux d'or, ~ la lune, ~ la mer et les**

poissons, ~ monts et merveilles, ~ plus de beurre que de pain a făgădui marea cu sarea / cerul cu pământul / Oltul cu totul, munții cu aur; ~ **dans le vide** a face promisiuni în vânt; *(prov.)* ~ **et tenir sont deux** una e a făgădui și alta a împlini. **2.** a asigura; **je vous promets que tout s'arrangera** vă asigur că totul se va aranja. **3.** a anunța, a prevesti; **les nuages nous promettent de la pluie pour demain** norii ne anunță ploaie pentru mâine; **l'affaire promet d'être sérieuse** afacerea se anunță serioasă. **II.** *v.i.* a promite; a încuraja speranțe; **cette jeune pianiste promet** această tânără pianistă promite. **III.** *v.r.* **1.** a-și promite; a se angaja; **elles se sont promis de se revoir** și-au promis să se revadă. **2.** a lua o hotărâre; a hotărî; **je me suis promis de voir tous les spectacles de la saison** am hotărât să văd toate spectacolele din stagiune.

promis, ~e I. *adj.* promis, făgăduit; *(prov.)* **chose ~e, chose due** făgăduiala dată e datorie curată; *(rel.)* **Terre ~e** pământul făgăduinței. **II.** *s.m.f.* *(înv.* sau *reg.)* logodnic.

promiscue *adj. f. (în expr.)* **possession ~** posesiune în devălmășie.

promiscuité *s.f.* **1.** promiscuitate. **2.** *(înv.)* amestec, amestecătură.

promission *s.f.* *(în expr.)* **Terre de ~** pământul făgăduinței.

promontoire *s.m.* *(geogr.)* promontoriu.

promoteur, -trice *s.m.f.* **1.** promotor, inițiator, protagonist; **le ~ d'un courant littéraire** promotorul unui curent literar. **2.** *(chim.)* inițiator.

promotion *s.f.* **1.** promovare, avansare. **2.** promoție; **camarades de ~** colegi de promoție. **3.** *(în expr.)* **~ des ventes** îmbunătățire a vânzărilor.

promotionnel, ~le *adj.* promoțional, menit să îmbunătățească vânzările.

promouvoir *v.t.* **1.** a promova; a avansa; a înălța în grad. **2.** a încuraja, a favoriza.

prompt, ~e *adj.* **1.** prompt, rapid; grabnic; **sa réaction a été ~e** reacția lui a fost promptă; **je vous souhaite un ~ rétablissement** vă urez însănătoșire rapidă, grabnică. **2.** prompt, vioi; imediat; **avoir la repartie ~e** a avea replică promptă. **3.** *(în expr.)* **avoir la main ~** a fi gata să sară la bătaie.

promptement *adv.* cu rapiditate, fără zăbavă, cu promptitudine.

prompteur *s.m.* aparat care prezintă textul pe care îl citește prezentatorul de televiziune.

promptitude *s.f.* **1.** promptitudine, rapiditate, iuțeală, viteză; **la ~ de son intervention a sauvé la situation** promptitudinea intervenției sale a salvat situația. **2.** vioiciune, vivacitate; **j'ai aimé la ~ de sa réplique** mi-a plăcut vivacitatea replicii sale.

promu, ~e *adj., s.m.f.* promovat, avansat, ridicat în grad.

promulgation *s.f.* *(jur.)* promulgare; **~ d'une loi** promulgare a unei legi.

promulguer *v.t.* *(jur.)* a promulga.

pronaos *s.m.* *(arhit. bis.)* pronaos.

pronateur, -trice *adj.* *(anat. despre mușchi)* pronator, care permite mișcarea de pronație.

pronation *s.f.* *(anat.)* pronație.

prône *s.m.* **1.** *(bis. catol.)* predică duminicală. **2.** *(bis. catol.)* anunțuri făcute de preot la sfârșitul slujbei duminicale cu privire la programul bisericii din săptămâna următoare. **3.** *(înv.)* discurs lung și moralizator.

prôner I. *v.t.* a lăuda, a recomanda; **~ un remède** a recomanda un medicament; **~ une théorie** a lăuda o teorie. **II.** *v.t., v.i.* *(înv.)* a plictisi cu reproșuri.

prôneur, -euse *s.m.f.* *(înv.)* persoană care laudă excesiv, care elogiază.

pronom *s.m.* *(gram.)* pronume.

pronominal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(gram.)* **1.** pronominal; **adverbes ~aux** adverbe pronominale. **2.** reflexiv; **verbe ~** verb reflexiv.

pronominalement *adv.* *(gram.)* **1.** (folosit) ca pronume; **adverbe employé ~** adverb folosit ca pronume. **2.** folosit ca verb reflexiv.

prononçable *adj.* *(fon.)* care se poate pronunța.

prononcé, ~e I. *adj.* **1.** pronunțat, rostit, articulat; **les mots ~s** cuvintele rostite. **2.** pronunțat, apăsat, accentuat; **traits ~s** trăsături accentuate. **3.** clar, net, evident; **un goût ~ pour la solitude** o înclinație evidentă pentru singurătate. **II.** *s.m.* *(jur.)* pronunțare; **le ~ du verdict** pronunțarea verdictului.

prononcer I. *v.t.* **1.** a pronunța, a articula, a rosti; **~ une phrase** a pronunța o frază; **~ un discours** a rosti un discurs. **2.** a declara; a decreta; a pronunța; **~ un divorce** a pronunța un divorț. **3.** a accentua, a marca; **peintre qui prononce trop les traits de ses personnages** pictor care accentuează prea mult trăsăturile personajelor sale. **II.** *v.i.* *(jur.)* a decide, a se pronunța, a judeca; **le tribunal a prononcé** tribunalul s-a pronunțat. **III.** *v.r.* **1.** a se pronunța; a-și formula părerea; **l'arbitre s'est prononcé en faveur du joueur maltraité** arbitrul s-a pronunțat în favoarea jucătorului maltratat. **2.** a se pronunța, a fi pronunțat, articulat; **ce mot se prononce ainsi** acest cuvânt se pronunță astfel. **3.** *(fig.)* a se accentua; a se profila, a se întrevedea, a se desena; **une amélioration du temps se prononce ce matin** în dimineața aceasta se întrevede o ameliorare a timpului.

prononciation *s.f.* **1.** *(fon.)* pronunțare, rostire; **cet acteur a une belle ~** acest actor are o frumoasă rostire. **2.** pronunție. **3.** *(jur.)* pronunțare.

pronostic *s.m.* **1.** pronostic, estimare, supoziție, conjunctură; **faire des ~s** a face pronosticuri. **2.** *(med.)* apreciere, ipoteză făcută de un medic asupra evoluției bolnavului.

pronostique *adj.* *(med. în expr.)* **signes ~s** simptome ale evoluției bolii.

pronostiquer *v.t.* a pronostica, a face pronosticuri, a preciza.

pronostiqueur, -euse *s.m.f.* persoană care face pronosticuri.

pronunciamento (*pl.* **~s**) *s.m.* *(span.)* puci militar în Spania și America de Sud.

propadiène *s.m.* *(chim.)* v. **aliène.**

propagande *s.f.* propagandă.

propagandisme *s.m.* spirit de propagandă.

propagandiste *adj., s.m.f.* propagandist.
propagateur, -trice *adj., s.m.f.* propagator.
propagation *s.f.* **1.** propagare; înmulțire; **la ~ des espèces** înmulțirea speciilor. **2.** *(fig.)* propagare, răspândire; **la ~ d'une épidémie** răspândirea unei epidemii.
propager I. *v.t.* **1.** a propaga, a înmulți; **~ des espèces** a înmulți unele specii. **2.** *(fig.)* a răspândi, a difuza, a face cunoscut. **II.** *v.r.* **1.** a se propaga, a ajunge departe; **l'épidémie s'est propagée loin** epidemia s-a propagat până departe. **2.** *(fig.)* a se răspândi, a se difuza, a se întinde.
propagine, propagule *s.f.* *(bot.)* grup de celule care asigură înmulțirea.
propane *s.m.* *(chim.)* propan.
propané, ~e *adj.* *(chim.)* care conține propan.
propanier *s.m.* *(mar.)* vapor de transport al propanului.
propanol *s.m.* *(chim.)* propanol.
proparoxyton *s.m.* *(lingv.)* cuvânt accentuat pe antepenultima silabă.
propédeute *s.m.f.* elev în anul de propedeutică.
propédeutique *s.f.* propedeutică, învățământ pregătitor.
propène *s.m.* *(chim.)* v. **propylène.**
propension *s.f.* propensiune, înclinație către, pornire, tendință.
propergol *s.m.* *(chim.)* propergol.
propharmacien, ~ne *adj., s.m.f.* medic autorizat să țină loc de farmacist.
prophase *s.f.* *(biol.)* profază, primul stadiu al mitozei, când se formează cromozomii.
prophète *s.m.* **1.** profet, prooroc; *(prov.)* **nul n'est ~ en son pays** nimeni nu e profet în țara lui. **2.** *(cu maj.* la musulmani) Mahomet. **3.** *(în expr.)* **~ de malheur** cobe, piază rea.
prophétesse *s.f.* sibilă.
prophétie *s.f.* **1.** profeție, prorocire. **2.** prezicere.
prophétique *adj.* profetic.
prophétiquement *adv.* (în mod) profetic.
prophétiser *v.t.* **1.** a profetiza, a proroci, a profeți. **2.** *(fig. fam.)* a prezice, a prevesti.
prophylactique *adj.* *(med.)* profilacic, preventiv; **mesures ~s** măsuri profilactice.
prophylaxie *s.f.* *(med.)* profilaxie, prevenire a bolilor prin măsuri adecvate.
propice *adj.* propice, favorabil, potrivit, adecvat; **terrain ~ à la culture du blé** teren favorabil / prielnic culturii grâului; **moment ~** moment favorabil.
propitiateur, -trice *adj., s.m.f.* mijlocitor, intermediar, mediator.
propitiation *s.f.* *(rel.)* acțiune de mediere pentru a atrage bunăvoința lui Dumnezeu.
propitiatoire I. *adj.* *(rel.)* care intervine în favoarea cuiva; **sacrifice ~** sacrificiu menit să atragă bunăvoința divină. **II.** *s.m.* *(la vechii evrei)* masă de aur în templu.
propolis *s.f.* propolis, substanță rășinoasă cu care albinele astupă găurile stupului.
propolisation *s.f.* rezultatul folosirii propolisului de către albine.
proportion *s.f.* **1.** proporție; **en ~ de** în proporție de; în raport cu; față de; potrivit cu; **toutes ~s gardées** păstrând proporțiile; **à ~** proporțional. **2.** *(la pl.)* proporții, dimensiuni, întindere; **les ~s du désastre** proporțiile dezastrului; **cette histoire a pris des ~s démesurées** această poveste a luat proporții exagerate.
proportionnable *adj.* *(rar)* care poate fi proporționat.
proportionnalité *s.f.* proporționalitate.
proportionné, ~e *adj.* proporționat; corespunzător; potrivit; regulat; simetric, armonios; **un athlète bien ~** un atlet cu un corp armonios; **impôt ~ au revenu** impozit corespunzător venitului.
proportionnel, ~le I. *adj.* proporțional; *(mat.)* **grandeurs directement ~les** mărimi direct proporționale; *(pop.)* **représentation ~le** reprezentare proporțională (în alegeri). **II.** *s.f.* *(pol.)* reprezentare proporțională (în alegeri).
proportionnellement *adv.* (în mod) proporțional; comparativ cu; în comparație cu; **~ à** comparativ cu.
proportionnément *adv.* *(rar)* proporțional cu.
proportionner *v.t.* a proporționa, a potrivi; a doza; **~ les substances dans un mélange** a doza substanțele într-un amestec.
propos *s.m.* **1.** cuvânt, vorbă; **les sages ~ du vieillard** cuvintele înțelepte ale bătrânului. **2.** intenție, scop; **mon ~ n'est pas de vous décevoir** scopul meu nu este de a vă dezamăgi; **dans le ~ de** în scopul de. **3.** hotărâre; **ferme ~** hotărâre fermă. **4.** *(în expr.)* **de ~ délibéré** în mod intenționat / deliberat; cu premeditare; **à ~ de** în legătură cu; **à ~ a.** la timp; la momentul potrivit; **b.** apropo, fiindcă veni vorba; **à ~ de bottes** din senin; hodoronc-tronc; **à tout ~** la tot pasul; toată ziua bună ziua; **arriver mal à ~** a pica prost; **hors de ~** în mod deplasat; **à ce ~** în legătură cu asta; **considérer à ~** a considera oportun; **avoir de l'à-~** a avea prezență de spirit; **à quel ~?** în legătură cu ce? în ce privință?
proposable *adj.* care se poate propune.
proposer I. *v.t.* **1.** a propune, a enunța, a supune spre deliberare; **~ un plan** a propune un plan; **~ un projet de loi** a propune un proiect de lege. **2.** a sugera; **il nous a proposé de prendre quelques jours de repos** ne-a sugerat să luăm câteva zile de odihnă. **3.** a recomanda, a desemna, a prezenta (un candidat). **4.** a oferi; a pune la dispoziție; **~ ses services** a-și oferi serviciile. **II.** *v.i.* *(înv.)* a propune; *(prov.)* **l'homme propose et Dieu dispose** omul propune și Dumnezeu dispune. **III.** *v.r.* **1.** a se oferi, a-și oferi serviciile; **il s'est proposé pour remplacer son ami malade** s-a oferit să-l înlocuiască pe prietenul său bolnav. **2.** a intenționa; **il se propose de se présenter à ce concours** intenționează să se prezinte la acest concurs.
proposition *s.f.* **1.** propunere, ofertă; **il a une ~ à faire** are o propunere de făcut; **~s de paix** propuneri de pace. **2.** *(mat.)* teoremă; **démonstrer une ~** a demonstra o teoremă. **3.** *(gram.)* propoziție; **~ subordonnée** propoziție subordonată.

propositionnel, ~le *adj.* referitor la propoziție.

propre I. *adj.* **1.** propriu, personal; **ce sont ses ~s paroles** sunt propriile sale cuvinte; **remettre en main ~** a înmâna direct, personal; *(gram.)* **nom ~** substantiv propriu; **le talent ~ à cet écrivain** talentul propriu / personal al acestui scriitor. **2.** propriu, potrivit, convenabil, indicat; **employer des termes ~s** a folosi termeni proprii, potriviți. **3.** curat; **des mains ~s** mâini curate. **4.** îngrijit, curat; **un parc ~** un parc îngrijit. **5.** *(fig.)* cinstit, moral; **être ~ en affaires** a fi cinstit în afaceri; **une affaire pas très ~** o afacere nu prea cinstită, suspectă. **6.** apt, priceput; **être ~ à tout** a se pricepe la toate. **7.** *(astr.)* real; **mouvement ~ d'un astre** mișcare reală a unui astru, independentă de mișcarea generală a aștrilor. **II.** *s.m.* **1.** specific; **le ~ de l'homme est de penser** specificul omului este gândirea. **2.** *(în expr.)* **en ~** în proprietate exclusivă; **cela lui appartient en ~** asta îi aparține exclusiv; **un ~ à rien** un pierde-vară; un coate-goale; *(bis. catol.)* **le ~ de la messe** rugăciunile rostite pentru sărbătoarea religioasă a zilei (spre deosebire de cele obișnuite); **au ~** la propriu, în sens propriu; *(fam.)* **c'est du ~!** frumoasă ispravă ai mai făcut, nimic de zis! **recopier au ~** a trece pe curat. **III.** *s.m. pl.* *(jur.)* bunuri ce compun patrimoniul personal al fiecăruia dintre soți.

proprement *adv.* **1.** (în mod) exact, precis; **à ~ parler** la drept vorbind, pentru a vorbi exact. **2.** convenabil, decent, corect, cum se cuvine; *(ir.)* **il l'a ~ invité à se taire** l-a poftit să tacă, așa cum se cuvine; **se conduire ~** a se purta decent, corect. **3.** curat; **manger ~, sans se salir** a mânca curat, fără a se murdări. **4.** cu grijă, îngrijit; **une personne ~ vêtue** o persoană îngrijit îmbrăcată. **5.** *(în expr.)* **~ dit** propriu-zis.

propret, ~te *adj.* *(fam.)* curățel.

propreté *s.f.* curățenie; **la ~ règne dans cette maison** în această casă domnește curățenia.

propréteur *s.m.* *(la romani)* propretor, guvernator de provincie.

propréture *s.f.* *(la romani)* demnitate, funcție de propretor.

propriétaire I. *s.m.f.* proprietar; **~ d'un domaine** proprietar al unui domeniu. **II.** *adj.* proprietar, referitor la proprietar; **être ~ d'une voiture** a fi proprietar al unei mașini.

propriété *s.f.* **1.** proprietate, posesiune, stăpânire; **titre de ~** titlu de proprietate. **2.** proprietate, bun posedat; **~ mobilière** bun mobiliar; **~ foncière** proprietate funciară. **3.** domeniu, imobil, casă; **vendre une ~** a vinde un imobil. **4.** proprietate, însușire, calitate specifică, particularitate, trăsătură dominantă; **les ~s d'un corps** însușirile unui corp. **5.** *(gram.)* proprietate, calitate a unui cuvânt de a reda exact noțiunea exprimată. **6.** *(în expr.)* **~ littéraire** drept de autor *(în literatură)*; **~ industrielle** drept exclusiv de exploatare industrială (a unui brevet).

proprio, ~te *s.m.f.* *(fam.)* *abrev.* de la **propriétaire.**

proprioceptif, -ive *adj.* *(fiziol. în expr.)* **sensibilité ~ive** sensibilitate specifică mușchilor, ligamentelor, oaselor.

propulser I. *v.t.* **1.** a propulsa, a împinge; **un moteur qui propulse un canot** un motor care împinge o barcă. **2.** a propulsa, a azvârli, a proiecta cu putere; **un moteur qui propulse une fusée** un motor care propulsează o rachetă. **II.** *v.r.* *(pop.)* a înainta, a merge; **se ~ dans la nature** a se plimba.

propulseur *s.m.* **1.** propulsor. **2.** *(preist.)* unealtă din lemn sau os folosită la azvârlirea unei arme.

propulsif, -ive *adj.* propulsiv, care propulsează; **hélice ~ive** elice propulsivă.

propulsion *s.f.* propulsie; împingere; **la ~ du sang dans les artères** împingerea sângelui în artere; **~ à réaction** propulsie cu reacție.

propyle *s.m.* *(chim.)* propil, derivat al propanului.

propylée *s.m.* *(arhit.)* propilee.

propylène *s.m.* *(chim.)* propilenă.

propylique *adj.* *(chim. în expr.)* **alcool ~** alcool propilic.

prorata *s.m. invar.* cotă-parte; parte proporțională; **au prorata (de)** în proporție (de).

prorogatif, -ive *adj.* *(jur.)* prorogativ, cu caracter de amânare, de prelungire.

prorogation *s.f.* *(jur.)* provocare, amânare; prelungire.

proroger *v.t.* *(jur.)* **1.** a proroga, a amâna; a prelungi; **~ un traité** a prelungi un tratat. **2.** *(pol.)* a suspenda ședințele parlamentului, amânându-le.

prosaïque *adj.* prozaic, lipsit de poezie; comun, obișnuit; vulgar.

prosaïquement *adv.* (în mod) prozaic, comun, obișnuit.

prosaïsme *s.m.* prozaism; banalitate, platitudine.

prosateur *s.m.* prozator.

proscenium *s.m.* *(în teatrul antic)* prosceniu, avanscenă.

proscripteur *s.m.* proscriptor, persoană care hotărăște o proscripție.

proscription *s.f.* **1.** *(antichit. romană)* proscripție, proscriere, punere în afara legii; exil, surghiun. **2.** *(fig.)* abolire; suprimare; condamnare; respingere; **la ~ de certains mots par le bon usage** condamnarea / abolirea / respingerea unor cuvinte de către exprimarea corectă.

proscrire *v.t.* **1.** *(antichit. romană)* a proscrie, a exila, a surghiuni. **2.** *(fig.)* a exclude, a aboli, a suprima; a respinge; **~ un mot** a exclude un cuvânt (din vorbirea corectă). **3.** a interzice categoric.

proscrit, ~e I. *s.m.f.* proscris, exilat, surghiunit. **II.** *adj.* **1.** abolit, suprimat. **2.** interzis.

prose *s.f.* **1.** proză; **écrire en prose** a scrie în proză. **2.** literatură; **mauvaise ~** literatură proastă. **3.** *(fam.)* scrisoare; **recevoir la ~ d'un ami** a primi scrisoarea unui prieten. **4.** *(în expr.)* **faire de la ~ sans le savoir** a reuși din întâmplare, fără a-și fi propus.

prosecteur *s.m.* prosector, medic specializat în disecții și autopsii.

prosectorat *s.m.* funcția de prosector.

prosélyte *s.m.* **1.** *(rel.)* prozelit, proaspăt convertit. **2.** adept (al unei doctrine, al unei idei).

prosélytisme *s.m.* prozelitism, zel, râvnă, strădanie de a face prozeliți.

prosimiens *s.m. pl.* *(zool.)* lemurieni.

prosobranches *s.m. pl.* *(zool.)* melci marini.

prosodie *s.f.* *(metr.)* prozodie.

prosodique *adj. (metr.)* prozodic.
prosopée *s.f. (ret.)* prozopopee.
1. **prospect** *s.m. (angl.)* client potențial al unei întreprinderi.
2. **prospect** *s.m.* distanță minimă autorizată între două edificii.
prospecter *v.t.* 1. a prospecta, a cerceta, a examina un teren. 2. *(com.)* a studia posibilitățile de a spori clientela.
prospecteur, -trice *s.m.f.* 1. *(geol.)* prospector, persoană care prospectează. 2. *(fig.)* persoană care explorează, care încearcă să descopere; ~ **de talents** persoană care caută să descopere talente. 3. *(în expr.)* ~**-placier** persoană care caută slujbe pentru șomeri.
prospectif, -ive *adj.* care privește spre viitor; care se referă la viitor; **avoir une vue ~ive des choses** a privi lucrurile în evoluția lor viitoare.
prospection *s.f.* 1. prospecțiune; ~ **pétrolière** prospecțiune petrolieră. 2. *(fig.)* prospectare; căutare; ~ **de talents** căutare de talente.
prospective *s.f.* prospectivă, studiul factorilor tehnici, economici, sociali și influența lor asupra evoluției lumii moderne.
prospectus *s.m.* prospect.
prospère *adj.* prosper, înfloritor, bogat; **une industrie** ~ o industrie bogată.
prospérer *v.i.* 1. a prospera, a propăși, a înflori; **une région qui prospère** o regiune care înflorește. 2. a reuși; a progresa; **une entreprise qui prospère** o întreprindere care progresează. 3. *(bot.)* a crește; a se dezvolta; **l'orange prospère dans le bassin méditerranéen** portocalul crește în bazinul mediteranean.
prospérité *s.f.* prosperitate, înflorire, belșug, bogăție, bunăstare; **époque de** ~ epocă de prosperitate, de belșug.
prostaglandine *s.f. (biochim.)* hormon cu numeroase acțiuni biochimice.
prostate *s.f. (anat.)* prostată.
prostatectomie *s.f. (chir.)* prostatectomie, ablațiune a prostatei.
prostatique I. *adj. (anat.)* referitor la prostată, care aparține prostatei. II. *s.m.* bolnav de prostată.
prostatite *s.f. (med.)* prostatită, inflamare a prostatei.
prosternation *s.f.*, **prosternement** *s.m.* prosternare.
prosterner *v.t., v.r.* a (se) prosterna, a (se) ploconi, a (se) înclina, a (se) pleca; *(fig.)* **se ~ devant qqn.** a se umili în fața cuiva.
prosthèse *s.f. (gram.)* proteză.
prosthétique *adj. (gram.)* protetic, referitor la proteză.
prostitué, ~e *s.m.f.* prostituat(ă), persoană care se prostituează.
prostituer *v.t., v.r.* 1. a (se) prostitua. 2. *(fig.)* a (se) înjosi, a (se) degrada, a se coborî, a se dezonora; **écrivain qui se prostitue** scriitor care se dezonorează (scriind orice pentru bani).
prostitution *s.f.* 1. prostituție. 2. prostituare. 3. *(fig.)* înjosire, degradare, dezonorare.
prostration *s.f.* 1. *(med.)* prostrație, apatie, inerție, delăsare; **le malade se trouve dans un état de ~ extrême** bolnavul se află într-o stare de prostrație extremă. 2. *(fig.)* deprimare, depresie, demoralizare. 3. *(bis.)* întindere pe jos, cu fața la pământ.
prostré, ~e *adj. (med.)* apatic; deprimat, abătut.
prostyle *s.m. (arhit.)* edificiu antic cu coloane numai pe fațada anterioară.
protactinium *s.m. (chim.)* protactiniu, element radioactiv.
protagoniste *s.m.* protagonist, inițiator, promotor; pionier.
protal, proto *s.m. (arg. școl.)* director de studii într-un liceu de băieți (abrev. de la **proviseur**).
protamine *s.f. (biochim.)* protamină, proteină bogată în aminoacizi.
protase *s.f. (gram., lit.)* protază.
prote *s.m. (poligr.)* maistru.
protéase *s.f. (chim.)* protează.
protecteur, -trice I. *s.m.f.* protector, ocrotitor, apărător, sprijinitor; ~ **des faibles** ocrotitor al celor slabi. II. *s.m.* 1. bărbat care întreține o femeie. 2. *(cu maj.)* lord protector, titlu pentru regent în Anglia. III. *adj.* 1. protector, apărător, ocrotitor; **système social** ~ sistem de protecție socială. 2. condescendent, binevoitor; *(peior.)* **prendre un ton** ~ a lua un ton protector, condescendent, superior.
protection *s.f.* 1. protecție, ocrotire, apărare; **jouir de la ~ de qqn.** a se bucura de protecția cuiva; **la ~ de l'enfance** ocrotirea copilului. 2. ajutor, sprijin; **accorder sa** ~ a acorda sprijin. 3. favoare, protecție, proptea, *(fam.)* pilă; **parvenir par** ~ a parveni prin proptele, favoruri.
protectionnisme *s.m. (ec.)* protecționism.
protectionniste I. *adj.* referitor la protecționism, protecționist. II. *s.m.* protecționist, adept al protecționismului.
protectorat *s.m. (pol.)* protectorat.
protée *s.m.* 1. proteu, om nestatornic, care își schimbă des ideile, părerile. 2. *(zool.)* proteu, specie de broască ce trăiește în unele peșteri *(Proteus anguinus)*.
protégé, ~e I. *adj.* protejat; **passage** ~ pasaj înzestrat cu sistem de protecție. II. *s.m.f.* protejat, favorit.
protège-cahier (*pl.* **protège-cahiers**) *s.m.* învelitoare de caiet școlar.
protège-dents *s.m. invar.* apărătoare de dinți (pentru boxeri, rugbiști).
protéger I. *v.t.* 1. a proteja, a ocroti, apăra; ~ **l'enfance** a ocroti copiii. 2. a asigura, a garanta; ~ **la liberté de l'individu** a garanta libertatea individului. 3. a feri, a apăra; ~ **son visage du soleil** a-și feri fața de soare. 4. a proteja, a favoriza; ~ **un candidat** a favoriza un candidat. 5. a încuraja; ~ **les petits propriétaires** a încuraja pe micii proprietari.
protège-tibia (*pl.* **protège-tibias**) *s.m.* aparat de protecție a piciorului (pentru fotbaliști).
protéide *s.f.* sau *m. (biol.)* proteidă.
protéiforme *adj.* proteiform, care își schimbă mereu forma.
protéine *s.f. (biochim.)* proteină.

protéinémie *s.f. (biol.)* proteinemie, prezență a proteinelor în sânge.
protéinurie *s.f. (biol.)* proteinurie, prezența proteinelor în urină.
protéique *adj.* **1.** *(biochim.)* proteic, referitor la proteine, protide. **2.** care își schimbă forma.
protèle *s.m. (zool.)* lupul-de-pământ, mamifer din Africa de Sud *(Proteles cristatus).*
protéolyse *s.f. (biochim.)* proteoliză.
protéolytique *adj. (biochim.)* **1.** care se referă la proteoliză. **2.** care provoacă proteoliza.
protéosynthèse *s.f. (biochim.)* proteosinteză, sinteză a proteinelor de către organism.
protérandrie *s.f. (bot.)* stare a unei flori hermafrodite ale cărei stamine se maturizează înaintea pistilului.
protestable *adj. (jur.)* care se poate protesta; **effet ~** poliță care poate fi protestată.
protestant, ~e *s.m.f., adj. (rel.)* protestant.
protestantisme *s.m. (rel.)* protestantism.
protestataire *adj., s.m.f.* protestatar.
protestation *s.f.* **1.** protest; protestare; **signer une ~** a semna un protest. **2.** asigurare, promisiune; **des ~s d'amitié** asigurări de prietenie.
protester I. *v.i.* **1.** (*cu prep.* **contre**) **~ contre une injustice** a protesta împotriva unei nedreptăți. **2.** *(cu prep.* **de)** a asigura, a da asigurări; a încredința, a garanta; **~ de sa bonne foi** a asigura pe cineva de buna sa credință; **~ de son innocence** a asigura că este nevinovat, a-și susține nevinovăția. **II.** *v.t. (jur.)* a protesta; **~ un effet** a protesta o poliță.
protêt *s.m. (jur.)* protestare (a unei polițe, a unei cambii).
proteus *s.m. (microb.)* proteu, bacterie intestinală care provoacă infecții urinare.
prothalle *s.m. (bot.)* protal.
1. prothèse *s.f. (chir.)* proteză; **~ dentaire** proteză dentară.
2. prothèse *s.f.* v. **prosthèse.**
prothésiste *s.m.f.* fabricant de proteze.
prothétique *adj. (chir. gram.)* protetic, referitor la proteză.
prothorax *s.m. (entom.)* protorax, primul segment el toracelui.
prothrombine *s.f. (biol.)* protrombină.
protide *s.m. (biochim.)* protidă, compus organic azotat.
protidique *adj. (biochim.)* protidic, de protide; care conține protide.
protistes *s.m. pl. (biol.)* protiste, microorganisme unicelulare.
protistologie *s.f.* protistologie, studiul protistelor.
protium *s.m. (chim.)* protiu, hidrogen ușor.
protococcales *s.f. pl. (bot.)* familie de alge unicelulare.
protococcus *s.m. (bot.)* algă microscopică ce crește pe trunchiul copacilor.
protocolaire *adj.* protocolar, ceremonios, solemn.
protocole *s.m.* **1.** *(ist.)* formular pentru acte publice. **2.** proces verbal al unei conferințe internaționale. **3.** protocol, ceremonial, solemnitate, etichetă.
protocordés *s.m. pl.* v. **procordes.**
protoétoile, proto-étoile *s.f. (astr.)* protostea, stea în curs de formare.
protogine *s.f. (geol.)* varietate de granit din Alpi.
protogyne *adj. (despre flori hermafrodite)* protogin, al cărei pistil se maturizează înaintea staminelor.
protogynie *s.f. (bot.)* protoginie, stare a unei flori hermafrodite al cărei pistil se maturizează înaintea staminelor.
protohistoire *s.f.* protoistorie, perioadă între preistorie și istorie.
protohistorique *adj.* protoistoric, referitor la protoistorie.
proton *s.m. (fiz. nucl.)* proton.
protonéma *s.m. (bot.)* protonemă, organ filamentos din care iau naștere tulpinile.
protoneurone *s.m. (anat.)* primul neuron al unui nerv.
1. protonique *adj. (fiz.)* protonic, referitor la proton.
2. protonique *adj. (fon.)* protonic, care se află înaintea silabei accentuate.
protonotaire *s.m.* **1.** *(în evul mediu)* arhicancelar. **2.** *(bis. catol. în expr.)* **~ apostolique** notarul șef al Vaticanului, protonotar.
protophytes *s.m. pl. (bot.)* plante unicelulare.
protoplanète *s.f. (astr.)* planetă în fază de formare.
ptotoplasma, protoplasme *s.m. (biol.)* protoplasmă.
protoplasmique *adj. (biol.)* protoplasmatic, protoplasmic, referitor la protoplasmă.
protoptère *s.m. (iht.)* pește care trăiește în mlaștinile din Africa tropicală *(Protopterus annectens).*
protothériens *s.m. pl. (zool.)* specie de mamifere primitive (ornitorincul).
prototype *s.m.* **1.** prototip, model, primul exemplar; **le ~ d'une statue** modelul unei statui. **2.** prototip, primul exemplar al unui produs industrial; **~ d'avion** prototip de avion.
protoxyde *s.m. (chim.)* protoxid.
protozoaires *s.m. pl. (zool.)* protozoare, animale unicelulare.
protractile *adj. (zool.)* care se poate întinde înainte; **la langue ~ du caméléon** limba cameleonului, care se poate întinde înainte.
protubérance *s.f.* **1.** protuberanță, proeminență, excrescență, ieșind, ieșitură; **~ anatomique** protuberanță anatomică. **2.** *(astr. la pl.)* protuberanțe, erupții în jurul discului soarelui.
protubérant, ~e *adj.* protuberant, proeminent.
protuteur, -trice *s.m.f. (jur.)* locțiitor de tutore.
prou *adv. (în expr.)* **peu ou ~** mai mult sau mai puțin; **ni peu ni ~** în nici un fel; de loc.
proudhonien, ~ne I. *adj.* referitor la teoriile socialiste ale lui Proudhon. **II.** *s.m.f.* adept al teoriilor lui Proudhon.
proue *s.f. (mar.)* proră, provă; bot.
prouesse *s.f.* **1.** *(înv.)* vitejie, bravură, performanță. **2.** *(ir.)* ispravă, reușită.
proustien, ~ne *adj.* **1.** referitor la opera lui Proust. **2.** care amintește de scrisul lui Proust; **style ~** stil proustian.
prouvable *adj.* care poate fi dovedit.

prouver I. *v.t.* a dovedi, a proba, a demonstra; ~ **par A+B** a dovedi fără putință de tăgadă; a demonstra un lucru pe bază de dovezi. **II.** *v.r.* a-și dovedi; **il a voulu se ~ qu'il était capable d'affronter son adversaire** a vrut să-și dovedească faptul că este în stare să-și înfrunte adversarul.

provéditeur *s.m. (ist.)* înalt funcționar în fosta republică a Veneției.

provenance *s.f.* proveniență, sursă, origine; **marchandise de ~ inconnue** marfă de proveniență necunoscută; **pays de ~** țară de origine.

provenant, ~e *adj. (jur.)* care rezultă din, care provine de la; **sommes ~es d'un héritage** sume rezultate dintr0o moștenire.

1. provençal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* provensal, din regiunea Provence; **à la ~e** în manieră provensală. **II.** *s.m. (lingv.)* dialectul vorbit în Provence.

2. Provençal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *s.m.f.* provensal, locuitor din Provence.

provenir *v.i.* **1.** a veni (dintr-un loc); a proveni; **cette marchandise provient de Grèce** această marfă provine din Grecia. **2.** a proveni, a-și avea originea, a se trage din; **d'où provient son refus de nous revoir?** de unde provine refuzul lui de a ne vedea?

proverbe *s.m.* proverb; **passer en ~** a deveni proverbial, model, exemplu.

proverbial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** proverbial; **locution ~e** locuțiune proverbială, proverb. **2.** celebru, faimos; proverbial; de pomină; **son avarice est ~e** zgârcenia lui este proverbială, celebră.

proverbialement *adv.* (în mod) proverbial.

proverbialiser *v.t.* **1.** a proverbializa, a transforma în proverb. **2.** *(fam.)* a face de pomină.

providence *s.f.* **1.** providență. **2.** *(în expr.)* **les desseins de la Providence sont impénétrables** nepătrunse sunt căile Domnului; **s'en remettre à la ~** a se lăsa în voia soartei / a întâmplării; **c'est une ~ que...** e un mare noroc că...; **être la ~ de qqn. a.** a fi salvatorul cuiva; **b.** a fi sprijinul cuiva.

providentialisme *s.m.* providențialism, concepție bazată pe credința în providență.

providentiel, ~le *adj.* **1.** providențial, datorat providenței; **une aide ~le** un ajutor providențial. **2.** *(fam.)* fericit, nesperat.

providentiellement *adv.* (în mod) providențial.

provignage, provignement *s.m. (vit.)* butășire.

provigner I. *v.t. (vit.)* a butăși. **II.** *v.i.* **1.** *(despre plante)* a se înmulți prin butași. **2.** *(fig. înv.)* a se răspândi.

provin *s.m.* **1.** *(vit.)* butaș. **2.** groapă în care se pune butașul.

province *s.f.* **1.** provincie, regiune, parte a unei țări; **ma ~ natale** provincia mea natală, de origine; **revenir dans sa ~** a se întoarce în provincia sa. **2.** lumea din provincie, locuitorii unei provincii; **dans cette affaire, la ~ pense autrement que la capitale** în această afacere, lumea din provincie gândește altfel decât cea din capitală. **3.** *(fam. în expr.)* **avoir l'air ~** a avea aer provincial.

provincial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** provincial, din provincie; **la mode ~** moda din provincie. **2.** *(fig.)* provincial, stângaci. **II.** *s.m.f.* provincial, locuitor din provincie. **III.** *s.m.* stareț al comunităților religioase dintr-o provincie.

provincialat *s.m.* **1.** funcția de stareț al comunităților religioase dintr-o provincie. **2.** durata acestei funcții.

provincialisme *s.m.* **1.** *(lingv.)* provincialism, regionalism, expresie specifică unei provincii. **2.** *(peior.)* provincialism, stângăcie.

proviseur *s.m.* director al unui liceu de băieți.

provision *s.f.* **1.** provizie; **faire des ~s** a face provizii, a se aproviziona; **une ~ de** o provizie de, o cantitate mare de. **2.** *(la pl.)* cumpărături; **faire les ~s** a face cumpărături. **3.** avans, acont. **4.** *(jur.)* sumă alocată uneia din părți în așteptarea sentinței. **5.** *(în expr.)* **chèque sans ~** cec fără acoperire; *(jur.)* **par ~ a.** *(înv.)* provizoriu, înainte de pronunțarea sentinței; b. în prealabil.

provisionnel, ~le *adj.* **1.** *(jur.)* în așteptarea unei sentințe, prealabil; **partage ~** partaj provizoriu în așteptarea sentinței. **2.** *(fin.)* în vederea unei acoperiri la bancă.

provisoire I. *adj.* provizoriu, temporar, vremelnic; **détention ~** detenție provizorie; **gouvernement ~** guvern provizoriu. **II.** *s.m.* provizorat, situație provizorie.

provisoirement *adv.* (în mod) provizoriu, temporar; deocamdată; pentru moment.

provisorat *s.m.* **1.** funcția de director al unui liceu de băieți. **2.** durata acestei funcții.

provitamine *s.f. (biochim.)* provitamină, substanță inactivă pe care organismul o transformă în vitamină.

provoc, provoque *s.f. (pop.)* provocare.

provocant, ~e *adj.* **1.** provocant, provocator; agresiv; **attitude ~e** atitudine agresivă. **2.** ațâțător, excitant.

provocateur, -trice *adj., s.m.f.* provocator, ațâțător, instigator; **agent ~** agent provocator.

provocation *s.f.* **1.** provocare, sfidare; **ce luxe insolent est une véritable ~** acest lux insolent este o adevărată sfidare. **2.** instigare, ațâțare; **~ à la révolte** instigare la revoltă.

provoques *s.f.* v. **provoc.**

provoquer I. *v.t.* **1.** a provoca, a sfida; **~ qqn.** a sfida pe cineva. **2.** a instiga, a ațâța, a incita; **~ à la révolte** a instiga la revoltă; **~ la curiosité de qqn.** a ațâța, a stârni curiozitatea cuiva. **3.** a provoca, a cauza, a pricinui, a produce; **les inondations ont provoqué d'immenses dégâts** inundațiile au pricinuit pagube imense. **II.** *v.r.* a se provoca reciproc.

proxène *s.m. (antichitatea greacă)* **1.** oaspete oficial al unui oraș. **2.** funcționar însărcinat cu primirea oaspeților străini.

proxénète *s.m.* proxenet, mijlocitor, codoș.

proxénétisme *s.m.* proxenetism, codoșeală.

proximal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* cel mai apropiat de un centru / o axă.

proximité *s.f.* **1.** proximitate, apropiere imediată; vecinătate; **à ~ de** în preajma, în apropiere, lângă. **2.** *(înv.)* înrudire, rudenie.

proyer *s.m. (ornit.)* specie de păsărică migratoare *(Pratarius).*
prude I. *adj., s.f.* mironosiță. **II.** *adj.* ipocrit, prefăcut, fățarnic, perfid, șiret.
prudemment *adv.* (în mod) prudent, cu prudență, cu atenție, cu băgare de seamă.
prudence *s.f.* prudență, precauție, grijă, atenție, circumspecție, prevedere, băgare de seamă, luare-aminte.
prudent, ~e *adj.* prudent, precaut, atent, circumspect, prevăzător.
pruderie *s.f.* ipocrizie, fățărnicie, șiretenie.
prud'homal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* referitor la consiliul de conciliere a conflictelor de muncă.
prud'homie *s.f. (jur.)* consiliu de conciliere a conflictelor de muncă.
prud'homme *s.m.* membru al unui consiliu de conciliere a conflictelor de muncă.
prudhommerie *s.f.* atitudine afectată și suficientă.
prudhommesque *adj.* banal și sentențios, pretențios.
pruène *s.f. (bot.)* lemn-câinesc *(Ligustrum vulgare).*
pruine *s.f.* brumă pe fructe.
prune I. *s.f.* **1.** *(bot.)* prună; **eau-de-vie de ~** țuică de prune; *(elipt.)* **boire de la ~** a bea țuică de prune. **2.** *(pop.)* lovitură dată cu pumnul. **3.** *(pop.)* contravenție. **4.** *(în expr.)* **pour des ~s** de florile mărului; de cântecul cucului; *(pop.)* **avoir de la ~** a avea mână grea.
pruneau *s.m.* **1.** prună uscată. **2.** *(pop.)* glonte. **3.** *(pop.)* lovitură. **4.** *(pop. înv.)* fată, femeie oacheșă. **5.** *(în expr.)* **être noir comme un ~** a fi negru ca smoala.
prunelaie *s.f.* prunet, pruniș, pruniște, livadă cu pruni.
prunelée *s.f.* dulceață de prune.
prunelle *s.f.* **1.** *(bot.)* porumbă; scoroambă. **2.** lichior de porumbe. **3.** *(anat.)* pupilă. **4.** *(în expr.)* **tenir à qqn. / qqch. comme à la ~ de ses yeux** a ține la cineva / la ceva ca la ochii din cap.
prunellier *s.m. (bot.)* porumbar, prun sălbatic *(Prunus spinosa).*
pruner *v.t. (pop.)* a pocni, a lovi cu pumnii.
prunier *s.m. (bot.)* **1.** prun *(Prunus domestica).* **2.** *(în compuse)* **~-cerise** corcoduș *(Prunus cerasifera).* **3.** *(în expr.)* **secouer qqn. comme un ~** a scutura zdravăn pe cineva; a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva.
prunus *s.m. (bot.)* prun ornamental cu frunze roșu-închis.
prurigineux, -euse *adj. (med.)* pruriginos, care provoacă mâncărime a pielii.
prurigo *s.m. (med.)* prurigo, boală cronică de piele.
prurit *s.m.* **1.** *(med.)* prurit, mâncărime. **2.** *(fig.)* dorință puternică, arzătoare; **un ~ de réussite** o dorință arzătoare de a reuși.
prussiate *s.m. (chim.)* prusiat, cianură.
1. prussien, ~ne *adj.* prusian; prusac; din Prusia; **à la ~ne** în maniera rigidă a soldatului prusac.
2. Prussien, ~ne *s.m.f.* prusian, prusac, locuitor din Prusia.
prussique *adj. (chim. în expr.)* **acide ~** acid prusic, cianură.
prytane *s.m. (antichitatea greacă)* **1.** primul magistrat în unele cetăți grecești. **2.** pritan, delegat de trib din Consiliul celor Cinci-Sute de la Atena.
prytanée *s.m.* **1.** *(antichitatea greacă)* pritaneu, clădirea unde avea loc consiliul pritanilor. **2.** școală rezervată fiilor de militari.
psallette *s.f.* **1.** *(bis. catol.)* școală de educație muzicală bisericească. **2.** funcția de maestru de capelă (capelmaistru). **3.** totalitatea copiilor care cântă la slujbă.
psalliote *s.m.* sau *f. (bot.)* numele a două specii de ciuperci *(Psalliota campestris* și *Agaricus campester).*
psalmique *adj.* referitor la psalmi, de psalmi.
psalmiste *s.m.* psalmist, autor de psalmi.
psalmodie *s.f.* psalmodiere.
psalmodier *v.t., v.i.* **1.** a psalmodia. **2.** *(fig.)* a citi, a recita monoton.
psaltérion *s.m. (la vechii greci, în evul mediu)* psalterion, instrument cu coarde.
psammite *s.m. (geol.)* psamit, gresie argiloasă.
psammobiidés *s.m. pl. (zool.)* familie de moluște bivalve.
psammophyte *adj., s.m. (bot.)* despre plante care trăiesc în nisip.
psaume *s m.* psalm.
psautier *s.m.* **1.** *(bis.)* psaltire. **2.** instrument cu coarde care acompaniază psalmii, odele.
pschent *s.m. (ist.)* coroană suprapusă a faraonilor egipteni.
pseudarthrose *s.f. (med.)* pseudoartroză.
pseudo-fécondation *s.f. (bot.)* pseudofecundare.
pseudo-membrane *s.f. (med.)* pseudomembrană.
pseudomère *s.m. (chim.)* izomer instabil.
pseudomorphisme *s.m. (mineral.)* pseudomorfism.
pseudonyme *s.m.* pseudonim.
pseudopode *s.m. (biol.)* pseudopod.
psilocybine *s.f.* substanță halucinogenă.
psylophytales, psilophytinées *s.f. pl. (bot. paleont.)* criptogame vasculare fosile, printre primele plante terestre cunoscute.
psittacidés *s.m. pl. (ornit.)* familia papagalilor.
psittacisme *s.m. (psihol.)* reproducere mecanică a unor cuvinte și fraze; papagaliceală.
psittacose *s.f. (med.)* psitacoză, boală infecțioasă transmisă de la papagali la om.
psittacule *s.m. (ornit.)* specie de papagali din regiunile tropicale *(Psittacula).*
psoas *s.m. (anat.)* psoas, denumirea a doi mușchi pereche situați pe vertebrele lombare.
psophomètre *s.m. (fiz.)* psofometru, aparat care măsoară perturbații produse într-un circuit telefonic de circuitele vecine.
psoque *s.m. (entom.)* insectă care trăiește în societăți, ascunsă sub frunzele copacilor.
psora, psore *s.f. (med.)* boală de piele provocată de toxinele din organism.
psoriasique *adj. (med.)* psoriazic, referitor la psoriazis.
psoriazis *s.m. (med.)* psoriazis.
psoriforme, psorique *adj.* care seamănă cu psoriazis.

psy *s.m.f. (fam.) abrev.* de la **psychanalyste, psychiatre, psychologue.**
psychanalyse *s.f.* psihanaliză.
psychanaliser *v.t.* **1.** a supune unui tratament prin psihanaliză. **2.** a interpreta cu ajutorul psihanalizei, a psihanaliza.
psychanalyste *s.f. m.* psihanalist.
psychanalytique *adj.* psihanalitic, referitor la psihanaliză, specific psihanalizei.
psychasténie *s.f. (med.)* psihastenie.
psychasthénique *adj., s.m.f. (med.)* psihastenic.
1. psyché *s.f.* oglindă mare mobilă montată în ramă.
2. psyché, psyché *s.f. (fil. cu art.)* ansamblul fenomenelor psihice.
3. psyché *s.f. (entom.)* specie de fluture păros.
psychédélique *adj.* psihedelic, referitor la psihedelism.
psychédélisme *s.m.* psihedelism, stare de visare trează provocată de unele halucinogene.
psychiatre *s.m.f.* medic psihiatru.
psychiatrie *s.f.* psihiatrie.
psychiatrique *adj.* psihiatric, referitor la psihiatrie.
psychique *adj.* psihic, sufletesc.
psychisme *s.m.* psihism.
psycho *s.f. abrev.* de la **psychologie.**
psycho(-)analeptique *adj., s.m. (farm.)* substanță psihotropă cu acțiune euforizantă.
psychochirurgie *s.f.* psihochirurgie, folosirea chirurgiei în tratarea unor afecțiuni psihice.
psychocritique *s.f., adj. (lit.)* psihocritică.
psychodrame *s.m. (psihol.)* psihodramă.
psychodramatique *adj.* psihodramatic, referitor la psihodramă.
psychodysleptique *adj., s.m. (med.)* care modifică activitatea mentală normală.
psychogène *adj. (med.)* psihogen, generator de tulburări psihice.
psycholeptique *adj., s.m.* psiholeptic, (medicament) cu acțiune sedativă.
pscholinguistique I. *s.f.* psiholingvistică. **II.** *adj.* psiholingvistic.
psychologie *s.f.* psihologie.
psychologique *adj.* psihologic.
psychologiquement *adv.* din punct de vedere psihologic.
psychologisme *s.m.* psihologism.
psychologiste *s.m.f. (înv.)* psiholog.
psychologue I. *adj.* psiholog; **il n'est pas très ~** nu prea e psiholog. **II.** *s.m.* **1.** psiholog, specialist în psihologie. **2.** persoană care intuiește sentimentele, reacțiile altora. **3.** scriitor care analizează stări sufletești.
psychométrie *s.f.* psihometrie, măsurare a fenomenelor psihice.
psychométrique *adj.* psihometric, referitor la psihometrie.
psychométricien, ~ne *s.m.f.* specialist în psihometrie.
psychomoteur, -trice *adj.* psihomotor, referitor la funcțiile psihice și motrice.
psychonévrose *s.f. (med.)* nevroză.
psychopatie *s.f. (med.)* psihopatie, boală mintală.
psychopathologie *s.f. (med.)* psihopatologie.
psychopédagogie *s.f.* psihopedagogie, psihologie aplicată la pedagogie.
psychopédagogique *adj.* psihopedagogic, referitor la psihopedagogie.
psychopédagogue *s.m.f.* psiholog specialist în psihopedagogie.
psychopharmacologie *s.f.* psihofarmacologie, studiul efectelor unor substanțe asupra psihicului.
psychophysiologie *s.f.* psihofiziologie.
psychophysique *s.f.* **1.** v. **psychophysiologie. 2.** măsurarea senzațiilor.
psychopompe *adj. (mit.)* conducător al sufletelor morților.
psychose *s.f. (med.)* psihoză.
psychosensoriel, ~le *adj. (despre tulburări psihice)* psihosenzorial, cu aspect senzorial.
psychosociologie *s.f.* psihosociologie, studiul psihologic al fenomenelor sociale.
psychosociologue *s.m.f.* specialist în psihosociologie.
psychosomatique *adj.* psihosomatic, despre tulburări fiziologice de origine psihică.
psychotechnique *s.f.* psihotehnică.
psychothérapeute *s.m.f.* psihoterapeut, medic specialist în psihoterapeutică.
psychothérapie *s.f. (med.)* psihoterapie.
psychothérapique *adj.* psihoterapic, referitor la psihoterapie.
psychotique *adj., s.f.* referitor la psihoze.
psychotonique *adj., s.m. (farm.)* psihotonic.
psychotrope *adj., s.m. (farm.)* (medicament, substanță) cu acțiune asupra psihicului.
psychromètre *s.m. (fiz.)* aparat cu care se măsoară umiditatea atmosferei.
psylle *s.m.* îmblânzitor de șerpi (în Orient).
psyllium *s.m. (bot.)* specie de plantă cu proprietăți laxative *(Planta psyllium).*
ptéranodon *s.f. (paleont.)* pteranodon, reptilă zburătoare fosilă din era secundară, cu aripi mari.
ptéridophytes *s.m. pl. (bot.)* pteridofite, încrengătură de plante care se înmulțesc prin spori.
ptérodactyle *adj., s.m. (paleont.)* pterodactil, specie de reptilă zburătoare de mărimea unei vrăbii (din jurasic).
ptérosauriens *s.m. pl. (paleont.)* pterozaurian, reptile fosile adaptate la zbor.
ptérygotes *s.m. pl. (entom.)* insecte cu aripi.
ptérygotes *s.m. pl. (entom.)* insecte cu aripi.
ptérygotus *s.m. pl. (paleont.)* crustaceu fosil din era primară.
ptolémaïque *adj. (ist.)* referitor la Ptolemeu și dinastia sa.
ptoléméen, ~ne, ptoloméen, ~ne *adj.* referitor la astronomul grec Ptolemeu.
ptomaïne *s.f. (chim.)* ptomaină.
ptôse *s.f. (med.)* ptoză.
ptyalagogue *adj. (med.)* care activează salivația.
ptyaline *s.f. (biol.)* ptialină.
ptyalisme *s.m. (med.)* ptialism, salivație abundentă.
puant, ~e *adj.* puturos, infect, împuțit, fetid.

puanteur *s.f.* miros fetid, duhoare, împuțiciune, miasmă, putoare.
pub *s.m.* **1.** (în Anglia) cabaret, bar. **2.** *abrev.* de la **publicité.**
pubère *adj., s.m.f.* puber, ajuns la vârsta pubertății.
pubertaire *adj.* referitor la pubertate.
puberté *s.f.* pubertate.
pubescence *s.f.* *(bot.)* pubescență, stare a tulpinilor sau a frunzelor acoperite cu puf.
pubescent, ~e *adj.* *(bot.)* pubescent, acoperit cu puf.
pubien, ~ne *adj.* *(anat.)* pubian.
pubis *s.m.* *(anat.)* pubis.
publiable *adj.* publicabil, care se poate publica.
public, -ique I. *adj.* **1.** public; **monument ~** monument public; **opinion ~ique** opinie publică. **2.** comun, accesibil tuturor, public; **jardin ~** grădină publică. **3.** cunoscut de toată lumea; **bruit ~** zvon cunoscut de toată lumea. **4.** *(în expr.)* **services ~s** servicii de interes general. **II.** *s.m.* **1.** public; **le grand ~** marele public; **en ~** în public.
publicain *s.m.* **1.** *(la romani)* strângător de impozite publice. **2.** *(înv.)* persoană care percepe impozite.
publication *s.f.* **1.** publicare; **~ des lois** publicare a legilor; **~ d'un livre** publicare a unei cărți. **2.** publicație; **~ hebdomadaire** publicație săptămânală.
publiciste *s.m.* **1.** *(înv.)* specialist în drept public. **2.** *(înv.)* scriitor politic. **3.** persoană care se ocupă de publicitate (folosire abuzivă).
publicitaire I. *adj.* **1.** publicitar, care are caracter de publicitate; **annonce ~** anunț publicitar. **2.** care se ocupă de publicitate; **agence ~** agenție de publicitate. **II.** *s.m.f.* persoană care se ocupă de publicitate.
publicité *s.f.* **1.** caracter public; **la ~ des débats parlementaires** caracterul public al dezbaterilor parlamentare. **2.** publicitate, reclamă; **faire de la ~** a face reclamă.
publier *v.t.* **1.** a publica, a edita; **~ un livre** a publica o carte. **2.** a divulga, a face public, a răspândi; **~ une nouvelle** a răspândi o veste.
publiquement *adv.* (în mod) public.
puccinia, puccinie *s.f.* *(bot.)* specie de ciupercă microscopică a vegetalelor.
puce I. *s.f.* **1.** *(entom.)* purice *(Pulex irritans)*. **3.** *(în expr.)* **avoir la ~ à l'oreille a.** a fi bănuitor; **b.** a sta ca pe ace / pe ghimpi / pe cuie; **mettre à qqn. la ~ à l'oreille** a preveni pe cineva de o primejdie; a trezi bănuieli; **secouer les ~s à qqn.** a trage cuiva o praftură / un perdaf / o săpuneală; **secouer ses ~s** a se pune pe treabă / pe lucru; a pune osul la treabă; a nu mai ști unde-i este / stă capul; **le marché aux ~s** hala de vechituri, taica Lazăr. **2.** *(inform.)* plachetă de siliciu pe care este gravat un microprocesor. **II.** *adj. invar.* de culoarea puricelui, cafeniu-deschis; **robe ~** rochie de culoare cafeniu-deschis.
puceau *s.m.* *(fam.)* adolescent inocent; fecior.
pucelage *s.m.* *(fam.)* virginitate, feciorie.
pucelle *s.f.* *(fam.)* virgină, fecioară.
puceron *s.m.* *(entom.)* păduche-de-frunze *(Aphis)*.
puche *s.f.* *(reg.)* nume de plasă de pescuit creveți.
pucheux *s.m.* *(tehn.)* căuș, polonic de luat probe de sirop.
pucier *s.m.* **1.** *(pop.)* pat. **2.** negustor de haine vechi.
pudding *s.m.* *(angl.)* budincă cu stafide.
puddlage *s.f.* *(metal.)* pudlaj, pudlare.
puddler *v.t.* *(metal.)* a pudla.
puddleur *s.m., adj. m.* *(metal.)* (muncitor) care lucrează la pudlare.
pudeur *s.f.* **1.** pudoare, discreție, reținere, rezervă, sfiiciune, sfială, decență, jenă, bună-cuviință. **2.** *(fig.)* delicatețe.
pudibond, ~e *adj.* de o pudoare exagerată sau afectată.
pudibonderie *s.f.* pudibonderie, afectare a unei pudori excesive.
pudicité *s.f.* *(rar)* pudicitate; v. și **pudeur.**
pudique *adj.* **1.** pudic, rușinos. **2.** rezervat, reținut, sfios, discret.
pudiquement *adv.* (în mod) pudic, cu pudoare, cu sfială, cu reținere.
puer I. *v.i.* a puți, a mirosi urât; **cela lui pue** îi pute. **II.** *v.t.* a duhni, a mirosi, a trăzni; **il pue le vin** duhnește a vin; *(fig.)* **cette déclaration pue le mensonge** această declarație miroase a minciună.
puéricultrice *s.f.* infirmieră specializată în puericultură.
puériculture *s.f.* *(med.)* puericultură.
puéril, ~e *adj.* pueril, copilăresc, copilăros, infantil; naiv.
puérilement *adv.* (în mod) pueril.
puérilisme *s.m.* *(psihiatr.)* puerilism, întârziere mintală.
puérilité *s.f.* puerilitate, copilărie; **dire des ~s** a spune copilării, banalități.
puerpéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* puerperal; **fièvre ~e** febră puerperală.
puffin *s.m.* *(ornit.)* specie de pasăre marină migratoare *(Puffinus)*.
pugilat *s.m.* **1.** *(antichit.)* luptă cu pumnii. **2.** pugilat, box. **3.** bătaie, încăierare.
pugiliste *s.m.* pugilist, boxer.
pugilistique *adj.* pugilistic, referitor la pugilatul antic sau la box.
pugnace *adj.* combativ, căruia îi place să lupte; căruia îi plac polemicile.
pugnacité *s.f.* *(lit.)* gust pentru luptă, pentru polemici.
puîné, ~e *adj., s.m.f.* *(înv.)* mezin.
puis *adv.* apoi, după aceea; **et ~** și apoi, și pe deasupra, și în afară de asta.
puisage *s.m.* *(rar)* scoatere a apei din puț.
puisard *s.m.* **1.** bazin de colectare a apei din uzină. **2.** canal vertical de scurgere a apelor uzate; hazna.
puisatier *s.m.* **1.** fântânar. **2.** *(petrol.)* lăcar.
puisement *s.m.* v. **puisage.**
puiser *v.i.* **1.** a scoate apă din puț; **~ de l'eau dans un ruisseau** a scoate apă dintr-un pârâu; *(fam.)* **~ dans sa bourse** a scoate bani din pungă. **2.** a lua; **~ à pleines mains** a lua cu amândouă mâinile; *(fig.)* **~ aux sources** a lua / a se inspira de la izvoare. **3.** *(fig.)* a găsi; **il puisait dans l'étude de vives satisfactions** găsea în studiu vii satisfacții.
puisette *s.f.* *(înv.)* ciutură, gălețică.
puisoir *s.m.* v. **pucheux.**

puisque *conj.* din moment ce, de vreme ce, întrucât, deoarece, fiindcă; **il a échoué, puisqu'il ne s'était pas préparé** a eșuat de vreme ce nu s-a pregătit.

puissamment *adv.* **1.** cu putere, cu forță, puternic; **région ~ développée** regiune puternic dezvoltată. **2.** cu autoritate; **diriger ~ les combats** a conduce luptele cu autoritate. **3.** extrem de; **il est ~ intelligent** este extrem de inteligent.

puissance *s.f.* **1.** putere, forță, vigoare; **cet homme massif donne une impression de ~** acest om masiv dă impresia de forță / vigoare; **la ~ de Dieu** puterea lui Dumnezeu; *(mat.)* **la ~ d'un nombre** puterea unui număr; **toute-~** putere absolută, atotputernicie. **2.** putere, autoritate; prestigiu; **sa ~ repose sur la valeur de ses œuvres** prestigiul lui se bazează pe valoarea operelor sale. **3.** putere, stăpânire, dominație; **la ~ de Rome** dominația romană; **soumettre un territoire à sa ~** a lua în stăpânire un teritoriu. **4.** *(pol.)* putere, stat puternic, dezvoltat; **les grandes ~s** marile puteri. **5.** *(înv.)* putere, capacitate; **la ~ de faire une chose** capacitatea de a face un lucru. **6.** putere, influență; **la ~ de l'habitude** puterea obișnuinței. **7.** eficacitate, tărie; **la ~ d'un nouveau médicament** eficacitatea unui nou medicament. **8.** *(fiz.)* forță. **9.** *(fil.)* potențialitate, virtualitate; **le passage de la ~ à l'acte** trecerea de la potențialitate la act / faptă; **en ~ a.** virtualmente; **b.** în germene. **10.** *(geogr.)* forța de transport și de eroziune a apei. **11.** *(geol., min.)* grosimea stratului unui filon. **12.** ansamblu de indivizi, întreprinderi care joacă un rol important pe plan social, politic.

puissant, ~e I. *adj.* **1.** puternic, viguros, robust, solid, tare, vânjos, voinic, zdravăn; **un homme ~** un bărbat robust, viguros. **2.** puternic, care desfășoară o mare energie; **un moteur ~** un motor puternic. **3.** capabil, eficace; **médicament ~** medicament eficace. **4.** puternic, intens; **lumière ~e** lumină intensă. **5.** puternic, autoritar; **un chef ~** un șef autoritar. **6.** *(fig.)* influent, marcant, puternic, de vază; **c'est un des hommes les plus ~s du pays** este unul din oamenii cei mai influenți din țară. **II.** *s.m. pl.* cei puternici.

puits *s.m.* **1.** puț; fântână; **~ artésien** fântână arteziană. **2.** *(în expr.)* **un ~ de science** un om tobă / burduf de carte; **~ de pétrole** sondă de foraj; *(prov.)* **la vérité est cachée au fond du ~** adevărul stă ascuns în fundul pământului; **montrer à qqn. la lune dans le ~** a duce pe cineva de nas.

pulicaire *s.f.* *(bot.)* puricariță *(Pulicaria vulgaris).*

pullman *s.m.* *(înv.)* pulman, vagon de lux.

pullerose *s.f.* *(vet.)* boală gravă a păsărilor de curte.

pull-over *(pl.* **pulls-overs)** *s.m.* *(angl.)* pulover.

pullulation *s.f.*, **pullement** *s.m.* **1.** înmulțire rapidă; **~ d'insectes** înmulțire a insectelor; **~ des sectes** înmulțire a sectelor. **2.** foială, furnicare, mișunare, roială, viermuială, fojgăială; **~ des curieux** mișunare a curioșilor.

pulluler *v.i.* **1.** a se înmulți repede; **les rats pullulent dans cette région** șobolanii se înmulțesc repede în această regiune. **2.** *(fig.)* a foi, a forfoti, a colcăi, a mișuna, a viermui, a fojgăi; **les curieux pullulent sur les lieux de l'accident** curioșii mișună la locul accidentului.

pulmonaire I. *adj.* pulmonar; **angine ~** angină pulmonară. **II.** *s.f.* *(bot.)* mierea-ursului *(Pulmonaria mollissima).*

pulmonés *s.m. pl.* *(zool.)* pulmonate, moluște gasteropode cu un plămân (melci).

pulpaire *adj.* referitor la pulpa dintelui.

pulpe *s.f.* **1.** pulpă, carne de fruct sau legumă; **la ~ d'une pomme** pulpa unui măr. **2.** *(anat.)* pulpă dentară. **3.** buricul degetului. **4.** *(tehn.)* pastă de hârtie.

pulpeux, -euse *adj.* pulops, cărnos; **pêche ~euse** piersică pulpoasă.

pulque *s.m.* numele unei băuturi spirtoase din Mexic.

pulsar *s.m.* *(astr.)* pulsar, sursă galactică de unde radio.

pulsatif, -ive *adj.* **1.** pulsativ, pulsatil, referitor la pulsații. **2.** *(med.)* care provoacă zvâcnituri; **douleur ~ive** durere care provoacă zvâcnituri.

pulsatile *adj.* pulsatil, pulsativ, care zvâcnește.

pulsatiile *s.f.* *(bot.)* dedițel *(Anemone pulsatilla).*

pulsation *s.f.* **1.** pulsație, puls. **2.** *(fiz.)* mișcare de vibrație din fluidele elastice.

puiser *v.t.* *(tehn.)* a pulsa, a face să circule un fluid prin presiune.

pulsion *s.f.* v. **impulsion.**

pulsionnel, ~le *adj.* *(psihanal.)* referitor la impulsuri.

pulsomètre *s.m.* *(tehn.)* pulsometru.

pulsoréacteur *s.m.* *(tehn.)* pulsoreactor.

pultacé, ~e *adj.* *(med.)* pultaceu, păstos, consistent.

pulvérateur, -trice *adj.* *(ornit.)* despre păsările care se tăvălesc în praf pentru a-și îndepărta paraziții.

pulvérin *s.m.* pulverină, pulbere neagră folosită la fabricarea artificiilor.

pulvérisable *adj.* pulverizabil, care poate fi pulverizat.

pulvérisateur *s.f.* pulverizator.

pulvérisation *s.f.* pulverizare.

pulvériser *v.t.* **1.** a pulveriza; **~ de l'eau de cologne** a pulveriza apă de colonie. **2.** a preface în pulbere; **~ du sucre** a preface zahărul în pulbere, a-l pisa. **3.** *(fig.)* a nimici, a desființa, a distruge, a zdrobi; **~ les envahisseurs** a nimicii invadatorii. **4.** *(fig.)* a anihila, a nimici; **~ les arguments de l'adversaire** a nimici argumentele adversarului.

pulvériseur *s.m.* *(agr.)* grapă.

pulvérulence *s.f.* pulverulență.

pulvérulent, ~e *adj.* pulverulent, care se prezintă sub formă de pulbere.

puma *s.m.* *(zool.)* puma *(Felis concolor).*

puna *s.f.* șes semi-arid unde nu cresc decât tufe de graminee (în Anzi).

punaise *s.f.* **1.** *(entom.)* ploșniță *(Cimex lectularius).* **2.** piuneză. **3.** *(entom. în compuse)* **~-des-bois** cantaridă *(Lytta vesicatoria).*

punch *s.m.* **1.** *(angl.)* punci. **2.** *(sport)* lovitură puternică. **3.** *(fig. fam.)* energie, vitalitate.

punching-ball *(pl.* **punching-balls)** *s.m.* *(angl.)* minge pentru antrenament la box.

punctoforme *adj.* în formă de punct; ca un punct.

punctogramme *s.m. (cartogr.)* diagramă reprezentată prin puncte.
punique I. *adj.* **1.** *(ist.)* punic, cartaginez; **les guerres ~s** războaiele punice. **2.** *(în expr.)* **foi ~** rea-credință. **II.** *s.m. (ist.)* dialectul fenician vorbit în Cartagina.
punir *v.t.* a pedepsi; **~ un malfaiteur de prison** a pedepsi pe un răufăcător cu închisoarea.
punissable *adj.* care merită să fie pedepsit.
punisseur, -euser *adj., s.m.f.* (persoană) care pedepsește, căreia îi place să pedepsească.
punitif, -ive *adj.* punitiv, de pedeapsă; **mesures ~ives** măsuri punitive.
punition *s.f.* **1.** pedeapsă, sancțiune; **une ~ méritée** o pedeapsă meritată. **2.** pedepsire; **la ~ des élèves récalcitrants** pedepsirea elevilor recalcitranți.
punk *adj., s.m.f. (angl.)* tânăr contestatar.
punka *s.m.* v. **panca.**
punterelle *s.f.* fragment de mărgea pentru brățări, coliere.
puntillero *s.m.* toreador care ucide taurul.
pupaison, pupation *s.f. (entom.)* stadiul de nimfă.
pupe *s.f. (entom.)* pupă, nimfă.
1. pupillaire *adj. (jur.)* pupilar.
2. pupillaire *adj. (anat.)* pupilar.
1. pupille *s.f. (jur.)* pupilă, minor în tutela cuiva.
2. pupille *s.f. (anat.)* pupilă.
pupinisation *s.f. (telecom.)* pupinizare.
pupipare *adj., s.m. (entom.)* (insectă) care scoate pupe din ouă.
pupitre *s.m.* **1.** pupitru; **~ de commande** pupitru de comandă. **2.** *(în expr.)* **être au ~** a dirija (un concert, o operă).
pur, ~e *adj.* **1.** pur, curat, neamestecat; **or ~** aur curat; **alcool ~** alcool curat. **2.** curat, nepoluat; **air ~** aer curat. **3.** senin, limpede; **ciel ~** cer senin. **4.** pur, curat, nevinovat, inocent; **une conscience ~e** o conștiință curată; **~ comme l'enfant qui vient de naître** nevinovat ca un prunc. **5.** pur, neaplicat; **mathématiques ~es** matematică pură. **6.** *(în expr.)* **la ~e vérité** adevărul gol-goluț; **langage ~** limbaj corect; **un profil ~** un profil impecabil; **demeurer ~ de tout soupçon** a fi deasupra oricărei bănuieli; **en ~e perte** în zadar; în pustiu; **voix ~e** voce cristalină; **une politesse de ~e forme** o politețe doar de formă.
pureau *s.m. (constr.)* partea neacoperită (la olane, la țigle).
purée *s.f.* **1.** *(culinar)* piure. **2.** *(pop.)* mizerie; **être dans la ~** a fi / a trăi în mizerie. **3.** *(în expr.)* **~ de pois** ceață deasă.
purement *adv.* **1.** *(rar)* (în mod) cinstit, curat. **2.** (în mod) exclusiv; numai; doar; **ils ont fait ces opérations dans un but ~ défensif** au făcut aceste operațiuni într-un scop exclusiv defensiv. **3.** *(în expr.)* **~ et simplement** pur și simplu.
pureté *s.f.* **1.** puritate, curățenie; **la ~ de l'or** puritatea aurului. **2.** *(fig.)* puritate, inocență, nevinovăție; **la ~ de son regard** puritatea / inocența privirii sale. **3.** claritate, limpezime, transparență; **la ~ de l'eau** limpezimea apei. **4.** *(fig.)* puritate, perfecțiune, desăvârșire; **la ~ des lignes de son visage** puritatea liniilor de pe chipul său. **5.** *(fig.)* cinste; sinceritate; puritate morală; **la ~ de ses intentions** sinceritatea intențiilor sale.
purgatif, -ive *adj., s.m.f. (med.)* purgativ.
purgation *s.m. (med.)* purgație.
purgatoire *s.m. (rel. catol.)* purgatoriu.
purge *s.f.* purgativ. **2.** purgație. **3.** evacuare a aerului dintr-o conductă. **4.** *(pol.)* epurare.
purgeoir *s.m. (tehn.)* bazin cu nisip pentru filtrarea apei.
purger I. *v.t.* **1.** *(med.)* a administra un purgativ; **~ un enfant** a administra un purgativ unui copil. **2.** *(tehn.)* a curăța, a purifica; **~ des métaux** a purifica metale. **3.** a curăța (o canalizare, un radiator). **4.** *(fig.)* a curăța, a scăpa, a detașa; **~ une ville d'une bande de voleurs** a curăța un oraș de o bandă de hoți. **5.** *(jur. în expr.)* **~ les hypothèques** a elibera averea cuiva de sub ipotecă; **~ une peine** a ispăși o pedeapsă. **II.** *v.r.* **1.** a lua un purgativ. **2.** *(fig.)* a se justifica; **se ~ d'une accusation** a se justifica, a se disculpa de o acuzație.
purgeur *s.m. (tehn.)* dispozitiv automat de curățare (a unei canalizări).
purifiant, ~e *adj.* care purifică, purificator.
purificateur, -trice *adj. s.m.f.* purificator.
purification *s.f.* purificare.
purificatoire I. *adj.* purificator. **II.** *s.m. (bis. catol.)* pânza cu care preotul șterge potirul după împărtășanie.
purifier *v.t., v.r.* a (se) curăța, a (se) purifica.
purin *s.m. (agr.)* îngrășământ lichid; gunoi de grajd.
purine *s.f. (biochim.)* purină, compus organic din acidul uric.
purisme *s.m.* **1.** *(lingv.)* purism. **2.** *(arte plastice)* purism, mișcare neo-cubistă în 1918. **3.** respectarea unui ideal, a unei doctrine.
puriste *s.m.f., adj..* adept al purismului (v. **purisme).**
puritain, ~e *s.m.f., adj. (rel.)* puritan.
puritanisme *s.m. (rel.)* puritanism.
puron *s.m.* zer dulce.
purot *s.m.* groapă pentru gunoiul de grajd.
purotin *s.m. (pop.)* persoană care trăiește în mizerie; sărăntoc, calic, nevoiaș, sărman.
purpura *s.m. (med.)* erupție de pete roșii pe piele.
purpurigène *adj.* (moluște) din care se poate extrage purpura.
purpurin, ~e *adj.* purpuriu.
purpurine *s.f. (chim.)* purpurină, materie colorantă.
pur-sang *s.m. invar.* pursânge, cal de rasă pură, aleasă.
purulence *s.f. (med.)* purulență.
purulent, ~e *adj. (med.)* purulent.
pus *s.m. (med.)* puroi.
pusillanime *adj.* **1.** fricos, sperios, temător. **2.** laș, mișel, poltron.
pusillanimement *adv.* cu teamă, cu frică.
pusillanimité *s.f.* lașitate, slăbiciune, poltronerie.
pustulation *s.f. (med.)* pustulație, acoperire cu pustule, erupție de pustule.
pustule *s.f. (med.)* pustulă, bubuliță.
pustulé, ~e *adj. (med.)* cu pustule, acoperit de pustule.
pustuleux, -euse *adj. (med.)* pustulos, plin de pustule.

putain I. *s.f.* **1.** târfă, prostituată; **enfant de** ~ fiu de târfă (injurie). **2.** *(pop. în expr.)* ~ **de galère** deținut homosexual; **faire la** ~, **être** ~ a fi mare jigodie; a linguși; **ce** ~ **de métro** idiotul ăsta de metrou; **cette** ~ **de théorie** teoria asta tâmpită. **II.** *interj.* ~! fir-ar să fie! fir-ar al dracului!

putasse *s.f.* v. **putain.**

putasser *v.i.* *(vulg.)* **1.** a practica prostituția. **2.** a frecventa prostituatele.

putassier, -ère I. *adj.* *(vulg.)* referitor la prostituate; specific prostituatelor. **II.** *s.m.* desfrânat.

putasserie *s.f.* *(vulg.)* **1.** viață de prostituată. **2.** frecventare a prostituatelor. **3.** măgărie, porcărie.

putatif, -ive *adj.* putativ, presupus legal; **mariage** ~ căsătorie putativă, încheiată legal, dar în necunoștință de impedimentele care ar fi anulat-o; **enfant** ~ copil născut dintr-o căsătorie putativă.

pute *s.f.* **1.** târfă. **2.** femeie vulgară, desfrânată. **3.** *(în expr.)* (injurie) **fils de** ~ **a.** fiu de târfă, de cățea; **b.** individ gata la orice compromisuri; c. târfă masculină.

putier, putiet *s.m.* *(bot.)* mălin *(Prunus padus).*

putois *s.m.* **1.** *(zool.)* dihor *(Mustala putorius).* **2.** *(în expr.)* **crier comme un** ~ a țipa cât îl ține gura. **2.** blană de dihor.

putréfaction *s.f.* putrefacție, descompunere, putrezire.

putréfiable *adj.* putrefiabil, putrescibil, supus putrezirii.

putréfier *v.t., v.r.* a putrezi, a se descompune.

putrescence *s.f.* putrefacție, putrezeală, putrezire.

putrescent, ~e *adj.* putrescent, intrat în putrefacție.

putrescibilité *s.f.* putrescibilitate.

putrescible *adj.* putrescibil, supus putrezirii.

putride *adj.* **1.** putred, putregăit. **2.** *(lit. fig.)* corupător, care strică moravurile; **livre** ~ carte care corupe moravuri.

putridité *s.f.* putriditate, putreziciune.

putsch (*pl.* **putsch, putschs**) puci.

putschiste *s.m.f.* *(pol.)* pucist, persoană care participă la un puci.

1. puy *s.m.* *(reg.)* munte vulcanic în centrul Franței.

2. puy *s.m.* *(lit.)* (în evul mediu) societate literară pusă sub ocrotirea Fecioarei Maria.

puzzle *s.m.* joc de asamblare a unor piese cu contururi neregulate pentru a reconstitui un întreg.

pyarthrose *s.f.* *(patol.)* inflamare a unei articulații.

pyas *s.m.* unitate monetară divizionară a Birmaniei.

pycnolepsie, pyknolepsie *s.f.* *(patol.)* varietate de epilepsie.

pycnomètre *s.m.* *(fiz.)* picnometru.

pycnométrie *s.f.* *(fiz.)* tehnică de măsurare a densităților.

pycnose *s.f.* *(patol.)* alterare a nucleului celulei.

pyélite *s.f.* *(med.)* pielită.

pyélonéphrite *s.f.* *(med.)* pielonefrită.

pygargue *s.m.* *(ornit.)* specie de vultur cu coada albă *(Falco halicetus).*

pigmée *s.m.* **1.** pigmeu, pitic. **2.** *(fig.)* om mărunt, fără importanță.

pygméen, ~ne, pygmée *adj.* pigmeu; **population** ~ populație pigmee.

pyjama *s.m.* pijama.

pylône *s.m.* pilon, stâlp.

pylore *s.m.* *(anat.)* pilor.

pylorique *adj.* *(anat.)* piloric; **orifice** ~ orificiu piloric.

pyodermite *s.f.* *(med.)* piodermită.

pyogène *adj.* *(med.)* piogen, care produce puroi.

pyorrhée *s.f.* *(med.)* pioree, supurație.

pyrale *s.f.* *(entom.)* specie de fluture cu larve dăunătoare viței-de-vie *(Oeunophthira pilleriana).*

pyramidal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** piramidal, în formă de piramidă. **2.** *(fig.)* uimitor, colosal, nemaipomenit, formidabil. **3.** *(anat. în expr.)* **cellule ~e** celulă nervoasă a substanței cenușii din creier, celulă piramidă.

pyramidalement *adv.* în formă de piramidă.

pyramide *s.f.* piramidă.

pyramidé, ~e *adj.* în (formă de) piramidă; **quartz** ~ cuarț cristalizat în piramide.

1. pyrénéen, ~ne *adj.* din Pirinei; referitor la Pirinei.

2. Pyrénéen, ~ne *s.m.f.* locuitor din Pirinei.

pyrénéite *s.f.* *(mineral.)* granat negru din Pirinei.

pyrénomycètes *s.m. pl.* *(bot.)* ciuperci de mucegai.

pyréthre *s.m.* **1.** *(bot.)* piretru, vetricea *(Chrysanthemum alpinum).* **2.** pulbere insecticidă obținută din florile uscate ale piretrului.

pyrétique *adj.* *(med.)* piretic, referitor la febră; care provoacă febră.

pyrex *s.m.* pirex, sticlă rezistentă la variații bruște de temperatură.

pyrexie *s.f.* *(med.)* stare febrilă, pirexie.

pyrite *s.f.* *(mineral.)* pirită.

pyridoxine *s.f.* *(med.)* piridoxină, vitamina B6.

pyroélectricité *s.f.* *(fiz.)* piroelectricitate.

pyrogallique *adj. m.* *(chim.)* **1.** pirogalic. **2.** *(în expr.)* **acide** ~ pirogalol.

pyrogénation *s.f.* *(chim.)* pirogenare.

pyrogène *adj.* *(med.)* pirogen, care provoacă temperatură.

pyrographe *s.m.* *(tehn.)* pirograf.

pyrograver *v.t.* a pirograva.

pyrograveur *s.m.* *(tehn.)* pirogravor.

pyrogravure *s.f.* pirogravură.

pyrolusite *s.f.* *(mineral.)* piroluzit, bioxid natural de mangan.

pyrolyse *s.f.* *(chim.)* piroliză.

pyromane *s.m.f.* *(med.)* piroman, bolnav de piromanie.

pyromanie *s.f.* *(med.)* piromanie, impuls patologic de a da foc, de a distruge prin foc.

pyromètre *s.m.* *(fiz.)* pirometru.

pyrométrie *s.f.* *(fiz.)* pirometrie.

pyrométrique *adj.* *(fiz.)* pirometric.

pyrophore *s.m.* **1.** *(chim.)* pirofor, substanță care se aprinde spontan în contact cu aerul. **2.** *(entom.)* coleopter din America de Sud, care emite o lumină galbenă-verzuie.

pyrophorique *adj.* *(chim.)* piroforic.

pyrophosphate *s.m.* *(chim.)* pirofosfat.

pyrophosphorique *adj.* *(chim.)* pirofosforic; **acide** ~ acid pirofosforic.

pyroscaphe *s.m. (mar.)* piroscaf.
pyrosis *s.m. (med.)* piroză.
pyrosphère *s.f. (geol.)* pirosferă.
pyrostate *s.m. (tehn.)* pirostat.
pyrosulfurique *adj. (chim.)* pirosulfuric.
pyrotechnie *s.f. (tehn.)* pirotehnie.
pyrotechnique *adj.* pirotehnic.
pyroxène *s.m. (minerai.)* piroxen.
pyroxyle *s.m. (chim. înv.)* piroxil, exploziv pe bază de nitroceluloză.
pyroxylé, ~e *adj. (despre explozive)* pe bază de nitroceluloză.
pyrrhique *s.f. (antichitatea greacă)* dans din Sparta și Creta executat de războinici.
pyrrhonien, ~ne *adj., s.m.f. (fil.)* pironian, sceptic.
pyrrhonisme *s.m. (fil.)* scepticism.
pyrrol, pyrrole *s.m. (biochim.)* pirol.
pythagorique *adj. (fii. înv.)* pitagoreic, pitagorician.
pythagorisme *s.m. (fii.)* pitagorism.
pythie *s.f.* **1.** *(mit.)* pitie, preoteasa lui Apollo la Delfi. **2.** ghicitoare, prezicătoare.
pythien, ~ne *adj.* referitor la pitia, preoteasa lui Apollo la Delfi.
pythique *adj.* referitor la pitia sau la Apollo din Delfi.
python *s.m. (zool.)* piton *(Python).*
pythonisse *s.f. (antichitatea greacă)* profeteasă, prezicătoare.
pyurie *s.f. (med.)* piurie.
pyxide *s.f.* **1.** *(bot.) pixidă.* **2.** cutiuță rotundă care transportă împărtășania la bolnavi.

Q

Q, q *s.m.* (litera) Q, q.
quadarites *s.m. pl. (teol.)* teologi musulmani adversari ai doctrinei predestinării.
qat, kath, kat *s.m. (bot.)* plantă cu proprietăți halucinogene din Africa orientală *(Catha edulis).*
1. qatari *adj.* din Qatar; referitor la Qatar.
2. Qatari *s.m.f.* locuitor din Qatar.
Q.G. *s.m.* (*abrev. de la* **Quartier général**) cartier general.
quadragénaire *adj., s.m.f.* cvadragenar, (persoană) între patruzeci și cincizeci de ani.
quadragésimal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la postul Paștelui.
quadragésime *s.f. (înv.)* postul Paștelui; **dimanche de la ~** prima duminică din postul Paștelui.
quadrangle *s.m. (mat.)* poligon cu patru unghiuri.
quadrangulaire *adj. (geom.)* cu patru unghiuri; patrunghiular.
quadrant *s.m.* **1.** *(geom., topogr.)* cvadrant. **2.** un sfert din circumferința cercului (90°).
quadrat *s.m.* v. **cadrat**.
quadratique *adj.* **1.** pătrat; *(mat., înv.)* **équation ~** ecuație la pătrat. **2.** *(mineral.)* pătratic; **prisme ~** prismă dreaptă pătratică / cu bază pătrată.
quadrature *s.f.* **1.** *(geom.)* cvadratură; **la ~ du cercle** **a.** cvadratura cercului; b. *(fig.)* problemă de nerezolvat. **2.** *(mar., în expr.)* **marée de ~** maree care se produce în primul și ultimul pătrar de lună. **3.** (*astr. la pl.*) fazele primului și ultimului pătrar de lună.
quadrette *s.f.* echipă de patru jucători (la jocul cu bile).
quadriceps *s.m. (anat.)* mușchi situat pe fața anterioară a coapsei.
quadrichromie *s.f. (tehn.)* imprimare în patru culori.
quadricolore *adj.* care prezintă patru culori.
quadriennal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** cvadrienal, care durează patru ani. **2.** care are loc din patru în patru ani.
quadrifide *adj. (bot., despre frunze)* cu patru diviziuni; împărțit în patru.
quadrifolié, ~e *adj.* (*bot.*) care are frunzele dispuse în grupuri de patru.
quadrige *s.m. (antichit.)* car cu două roți, tras de patru cai.
quadrijumeaux *adj.m.pl. (anat., în expr.)* **tubercules ~** tuberculi cvadrigemeni.
quadrilatéral, ~e (*m.pl.* **-aux**). *adj.* cu patru laturi.
quadrilatère I. *adj.* cu patru laturi. **II.** *s.m.* patrulater.
quadrillage *s.m.* **1.** cadrilaj, împărțire în pătrățele (a unei stofe). **2.** *(topogr.)* caroiaj; **~ des rues** caroiajul străzilor. **3.** operațiune militară sau polițienească de împărțire a unui teritoriu între trupe de control în vederea unei razii. **4.** *(geod., în expr.)* **~ orthogonal** cadrilaj ortogonal.
quadrille *s.m. (cor., muz.)* cadril, dans la modă în secolul al XIX-lea.
quadrillé, ~e *adj.* cadrilat; **papier ~** hârtie cadrilată.
quadriller *v.t.* a cadrila.
quadrillion *s.m.* v. **quatrillion**.
quadrilobe *s.m.* motiv ornamental cu patru lobi.
quadrilobé, ~e *adj.* cu patru lobi.
quadrimestre *s.m. (contab.)* durată de patru ani.
quadrimoteur *s.m.* cvadrimotor, avion cu patru motoare.
quadripartite *adj.* cvadripartit; **traité ~** tratat cvadripartit.
quadriphonie *s.f.* v. **tétraphonie.**
quadripolaire *adj.* cvadripolar.
quadripôle *s.m. (el.)* cvadripol.
quadrique *s.f. (mat.)* cvadrică.
quadriréacteur *s.m., adj.m.* avion cu reacție cu patru motoare.
quadrirème *s.f. (antichit.)* cvadriremă, navă cu patru rânduri de vâslași sau cu patru vâslași la o vâslă.
quadrisyllabe *s.m.* cuvânt sau vers compus din patru silabe.
quadrisyllabique *adj.* cu patru silabe.
quadrivalence *s.f. (chim.)* tetravalență.
quadrivalent, ~e *adj. (chim.)* tetravalent.
quadrivium *s.m. (ist.)* în Evul Mediu, grupul artelor liberale (aritmetica, muzica, geometria și astronomia).
quadrumane *(zool.)* **I.** *adj.* cvadruman, care se servește de cele patru membre. **II.** *s.m.* maimuță.
quadrupède *s.m., adj.* patruped.
quadruple I. *adj.* **1.** cvadruplu, împătrit. **2.** în număr de patru; **les ~s ailes de certains insectes** cele patru aripi ale unor insecte. **II.** *s.m.* număr / sumă de patru ori mai mare, împătrit; **payer le ~ de ce que ça vaut** a plăti de patru ori mai mult decât valorează, a plăti împătritul sumei.
quadrupler I. *v.t.* a împătri, a înmulți de patru ori; **~ une somme** a înmulți o sumă de patru ori. **II.** *v.i.* a spori de patru ori, a se înmulți de patru ori; **ses revenus ont quadruplé ces derniers temps** veniturile lui s-au înmulțit de patru ori în ultimul timp.
quadruplés, -ées, quadruplets, -ettes *s.m.f. pl.* patru gemeni, cvadrupleți.
quadruplex *s.m. (tele.)* cvadruplex.
quai *s.m.* **1.** *(constr., nav.)* chei. **2.** *(c.f.)* peron; **un billet de ~** un bilet de peron. **3.** *(în expr.)* **~ d'accostage** dană; **~ de chargement** rampă; **Quai d'Orsay** ministerul de externe al Franței; **Quai des Orfèvres** sediul poliției din Paris; **Quai Conti** sediul Academiei franceze.
quaker, -esse *s.m.f. (rel.)* quaker, membru al unei secte protestante.
quakérisme *s.m. (rel.)* quakerism, doctrină a quakerilor.
qualifiable *adj.* calificabil, care poate fi calificat; **son attitude n'est pas ~** atitudinea sa nu poate fi calificată.

qualificatif, -ive I. *adj.* calificativ; *(gram.)* **adjectif ~** adjectiv calificativ. **II.** *s.m.* calificativ, cuvânt care califică; **des ~s injurieux** calificative injurioase.
qualification *s.f.* **1.** calificativ; **la ~ d'intelligent** calificativul de inteligent. **2.** calificarea profesională. **3.** *(jur.)* determinarea naturii faptului incriminat. **4.** *(sport)* calificare; **~ en finale** calificare în finală.
qualifié, ~e *adj.* **1.** calificat; **ouvrier ~** muncitor calificat. **2.** calificat, îndreptățit, în drept, în măsură să; **il n'est pas ~ pour me juger** nu este el în drept să mă judece.
qualifier I. *v.t.* **1.** a califica; a caracteriza, a defini; **~ qqn. de téméraire** a califica pe cineva drept temerar. **2.** a califica, a îndreptăți; **ses recherches le qualifient pour une récompense nationale** cercetările lui îl califică pentru o recompensă națională. **3.** *(sport)* a califica, a acorda o calificare. **II.** *v.r.* a se califica; *(sport)* **il s'est qualifié pour les finales** s-a calificat pentru finale.
qualitatif, -ive *adj.* calitativ; **changements ~s** schimbări calitative.
qualitativement *adv.* din punct de vedere calitativ / al calității.
qualité *s.f.* **1.** calitate, însușire, caracteristică, particularitate; **un tissu de bonne ~** o stofă de bună calitate; **en ~ de** în calitate de. **2.** însușire pozitivă, calitate; **un homme plein de ~s** un om plin de calități; **garantie de ~** garanție de (bună) calitate. **3.** aptitudine, aplecare, chemare, vocație, înclinare; **il a des ~s d'artiste** are aptitudini de artist. **4.** valoare, merit; **le premier prix a couronné ses ~s** premiul I i-a încununat meritele. **5.** *(în expr., înv.)* **homme de ~** nobil, aristocrat.
quand I. *conj.* **1.** atunci când; în momentul în care; **~ il était petit** când era mic; **prends un sandwich pour ~ tu auras faim** ia un sandwich pentru când îți va fi foame. **2.** chiar dacă (cu *cond.*); **~ je le voudrais, je ne pourrais rien faire** chiar dacă aș vrea, n-aș putea face nimic. **3.** *(în expr.)* **~ même a.** totuși, oricum; **b.** chiar dacă, cu toate că. **II.** *adv. interog.* când; **~ viendra-t-il?** când va veni? **c'est pour ~, votre concours?** când e fixat, concursul dumneavoastră?
quanta *s.m.* v. **quantum.**
quant à *loc. prep.* cât despre, în ceea ce privește, în privința; **les miens sont au théâtre; ~ moi, je préfère rester à la maison** ai mei sunt la teatru; cât despre mine, prefer să stau acasă.
quant-à-soi *s.m. invar.* reticență, rezervă, reținere, măsură; distanță; **rester sur son ~ a.** a sta în rezervă; **b.** a păstra distanța; a rămâne la distanță.
quantième I. *adj. interog. (înv.)* al câtelea; **le ~ de ta classe es-tu?** al câtelea ești din clasa ta? **II.** *s.m.* zi, dată; **indique sur ta requête le ~ du mois nous sommes** indică în cererea ta în ce dată suntem.
quantifiable *adj.* care se poate cuantifica.
quantification *s.f. (fiz., log.)* cuantificare.
quantifier *v.t. (fiz., log.)* a cuantifica.
quantique *adj. (fiz.)* cuantic.
quantitatif, -ive *adj.* cantitativ.
quantitativement *adv.* cantitativ.
quantité *s.f.* **1.** cantitate; **on a brûlé une grande ~ de gaz** s-a ars o mare cantitate de gaz. **2.** o mulțime de; **cet écrivain reçoit une ~ de lettres de ses admirateurs** acest scriitor primește o mulțime de scrisori de la admiratori; **une ~ de gens ont visité l'exposition** o mulțime de oameni au vizitat expoziția. **3.** *(fon.)* durată relativă a unui fonem.
quantum (*pl.* **quanta**) *s.m.* **1.** cuantum, cantitate determinată; cotă; sumă (a unei amenzi, a unei părți). **2.** *(fiz.)* cuantă, cantitatea minimă de energie radiantă; **théorie des quanta** teoria cuantelor.
quarantaine *s.f.* **1.** (vreo) patruzeci, cam patruzeci; **il y a une ~ d'élèves dans la cour de l'école** sunt vreo patruzeci de elevi în curtea școlii. **2.** vârsta de patruzeci de ani; **dépasser la ~** a depăși vârsta de patruzeci de ani. **3.** carantină; **mettre en ~** a pune în carantină. **4.** *(bot.)* micsandră *(Matthiola incana)*. **5.** *(bot.)* varietate de cartof timpuriu. **6.** postul Paștelui.
quarante I. *num. card.* **1.** patruzeci; **écrire un exposé de ~ lignes** a scrie o expunere de patruzeci de rânduri. **2.** *(în expr.)* **s'en moquer comme de l'an ~** a nu se sinchisi de nimic; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie. **II.** *num. ord.* al patruzecilea, a patruzecea; **page ~** pagina a patruzecea, pagina patruzeci. **III.** *s.m.* **1.** (numărul) patruzeci; **habiter au ~ de la rue** a locui la numărul patruzeci al străzii. **2.** (*la pl. cu maj.*) **les ~** cei patruzeci de membri ai Academiei Franceze.
quarante-huitard, ~e *adj., s.m.f. (fam.)* pașoptist.
quarantenaire I. *adj.* **1.** care durează patruzeci de ani; **prescription ~** prescripție pe timp de patruzeci de ani. **2.** *(mar.)* de carantină; **mesures ~s** măsuri de carantină. **II.** *s.m.* (loc de) carantină.
quarantième I. (**le, la ~**) *num. ord.* al patruzecilea, a patruzecea; **c'est sa ~ poésie** este a patruzecea poezie a sa. **II.** *s.m.* **1.** a patruzecea parte; **le ~ d'un revenu** a patruzecea parte dintr-un venit. **2.** al patruzecelea, a patruzecea; **il est le ~ du classement** este al patruzecelea din clasament.
quarderonner *v.t. (arhit.)* a rotunji un colț.
quark *s.m. (fiz. nucl.)* constituent al hadronilor.
quarre *s.f. (silv.)* incizie făcută copacilor pentru a obține rășină.
quarrer *v.t. (geom.)* a calcula cvadratura.
1. quart *s.m.* **1.** sfert, pătrime; pătrar; **un ~ d'heure** un sfert de oră; **trois h. et ~** ora trei și un sfert; *(muz.)* **~ de ton** sfert de ton. **2.** sticlă de un sfert de litru; **un ~ de vin** o sticlă de un sfert de litru de vin. **3.** *(mar.)* cart; **être de ~** a fi de cart; **officier de ~** ofițer de cart; *(nav.)* **~ de compas, ~de rumb, ~ de vent** cartul compasului. **4.** *(pop.)* comisar de poliție. **5.** comisariat de poliție. **6.** *(în expr.)* **passer un mauvais ~ d'heure** a trece printr-un moment greu; **pour le ~ d'heure** pentru moment; **aux trois ~s** în mare parte; **les trois ~s du temps** cea mai mare parte a timpului; **faire le ~** a fi cu ochii-n patru, a fi numai ochi; **le dernier ~ d'heure** momentul decisiv; *(muz.)* **~-de-soupir** pauză cu o durată egală cu o șaisprezecime; *(arg.)* **~ de brie** nas mare; *(arg.)* **~ d'œil, (cardeuil) a.** comisar de poliție; **b.** director de pușcărie; *(arg., înv.)* **battre un ~** a o lua razna.

2. quart, ~e I. *num.ord. (înv.)* al patrulea, a patra; **Le Quart Livre** (Rabelais) cartea a patra. **II.** *adj.* **1.** din patru în patru; *(în med. veche)* **fièvre ~e** febră caracterizată prin două accese în patru zile. **2.** *(în expr.)* le ~ **monde** clasele cele mai defavorizate ale unei țări. **III.** *s.m. (în expr.)* **au ~ de tour** rapid; imediat; **se moquer du tiers comme du ~** a nu-i păsa de nimeni.
quartager *v.t. (agr.)* a face a patra arătură.
quartan, quartannier *s.m. (zool.)* mistreț de patru ani.
quartaut *s.m. (înv.)* poloboc (cu capacitate de 57-137 de litri).
quart-de-cercle (*pl.* **quarts-de-cercle**) *s.m. (astr.)* vechi instrument de măsură alcătuit dintr-un sfert de cerc (împărțit în grade, minute și secunde).
quart-de-pouce (*pl.* **quarts-de-pouce**) *s.m. (text.)* lupă textilă, numărător de fire.
quart-de-rond (*pl.* **quarts-de-rond**) *s.m.* **a.** *(arhit.)* sfert de tor, ciubuc; **b.** *(tâmplărie)* rindea pentru executarea unui ciubuc.
quarte *s.f.* **1.** *(muz.)* cvartă, intervalul dintre patru note consecutive. **2.** (scrimă) cvartă, a patra dintre cele opt poziții de apărare. **3.** veche măsură de capacitate.
quarté *s.m.* tip de pariu (la curse).
quartefeuille *s.f. (herald.)* floare cu patru frunze.
quartelette *s.f.* varietate de ardezie de mici dimensiuni.
quartenier *s.m. (înv.)* ofițer municipal care păzea un cartier al orașului.
1. quarteron *s.m.* **1.** *(înv.)* a patra parte dintr-o sută. **2.** *(înv.)* un sfert de livră. **3.** *(peior., fig.)* o mână de oameni; **un ~ de révoltés** o mână de revoltați.
2. quarteron, ~ne *s.m.f.* mulatru; metis.
quartette *s.m.* formațiune cu patru muzicieni de jaz.
quartidi *s.m. (ist.)* a patra zi a în calendarul republican francez.
quartier *s.m.* **1.** sfert; **un ~ d'orange** un sfert de portocală. **2.** bucată; **un ~ de fromage** o bucată de brânză. **3.** ciozvârtă; **un ~ d'agneau** o ciozvârtă de miel. **4.** fiecare dintre fazele lunii; pătrar; **la lune est dans son deuxième ~** luna este în cel de al doilea pătrar. **5.** carâmb al cizmei. **6.** fiecare generație dintr-o familie nobilă. **7.** cartier (al unui oraș); **un ~ résidentiel** un cartier rezidențial. **8.** locuitorii unui cartier; **tout le ~ est indigné de ce crime** tot cartierul este indignat de această crimă. **9.** *(mil.)* cartier; **le Quartier général** cartierul general. **10.** *(mil.)* cantonament; **les ~s d'hiver** cantonamentele de iarnă. **11.** *(mil.)* cazarmă; **avoir ~ libre** a avea libertatea de a ieși din cazarmă. **12.** iertare, cruțare; **faire ~** a ierta, a cruța. **13.** *(în expr.)* **mettre en ~s** a face harcea-parcea; a face bucăți / zob; a sfârteca; **ne pas faire de ~** a fi neîndurător.
quartier-maître (*pl.* **quartiers-maîtres**) *s.m.* caporal de marină.
quart-monde, quart monde (*pl.* **quarts-mondes**) *s.m.* ansamblul celor mai defavorizate clase ale populației unei țări; ansamblul celor mai sărace țări din lume.
quarto I. *adv.* în al patrulea rând. **II.** *adj. invar., s.m. (poligr. în expr.)* **in-~** carte de format in-quarto
quartz *s.m. (mineral.)* cuarț.
quartzeux, -euse *adj. (mineral.)* cuarțos, de natura cuarțului.
quartzifère *adj. (mineral.)* care conține cuarț.
quartziforme *adj.* care are forma cuarțului.
quartzite *s.m. (mineral.)* cuarțit.
quasar *s.m. (astr.)* quasar.
1. quasi *s.m.* pulpă de vițel.
2. quasi *adv.* cvasi; întrucâtva, oarecum; **elle est ~ folle** este oarecum nebună.
quasi-contrat (*pl.* **quasi-contrats**) *s.m. (jur.)* cvasicontract.
quasi-délit (*pl.* **quasi-délits**) *s.m. (jur.)* cvasidelict.
quasiment *adv. (fam.)* cvasi; aproape, cam; întrucâtva.
quasimodo *s.f.* **1.** (*cu maj.*) duminica Tomii. **2.** *(în expr.)* **renvoyer à la ~** a amâna pe cineva la sfântu-așteaptă, la paștele cailor, la calendele grecești.
quasi-monnaie (*pl.* **quasi-monnaies**) *s.f. (fin.)* depozit bancar pe termen scurt, ușor transformabil în mijloace de plată.
quassia, quassier *s.m.* **1.** *(bot.)* lemn amar *(Quassia amara)*. **2.** scoarță de lemn amar.
quassine *s.f.* alcaloid extras din *quassia* și folosit ca insecticid.
quater *adv.* **1.** pentru a patra oară. **2.** în al patrulea rând.
quaternaire I. *adj.* **1.** cuaternar; **ère ~** era cuaternară. **2.** compus din patru elemente; *(chim.)* **composé ~** compus cuaternar. **3.** divizibil cu patru; **64 est un nombre ~** 64 e un număr divizibil cu patru. **II.** *s.m. (geol.)* cuaternar.
quaterne *s.m.* **1.** combinație câștigătoare de patru numere (la loterie). **2.** serie de patru numere așezate pe aceeași linie orizontală (la loterie). **3.** *(înv.)* dublă de patru (la table).
quaternion *s.m. (mat.)* cuaternion.
quatorze I. *num. card.* paisprezece; **page ~** pagina paisprezece. **II.** *num. ord.* al paisprezecelea, a paisprezecea; **Louis ~** Ludovic al XIV-lea. **III.** *s.m.* **1.** numărul paisprezece. **2.** ziua de 14 a lunii.
quatorzième I. *num. ord.* al paisprezecelea, a paisprezecea; **il est le ~ de sa classe** este al paisprezecelea din clasa sa. **II.** *adj.* al paisprezecelea, a paisprezecea; **il vient d'entrer dans sa ~ année** a intrat de curând în cel de-al paisprezecelea an de viață. **III.** *s.m.* a paisprezecea parte.
quatorzièmement *adv.* în al paisprezecelea rând.
quatrain *s.m.* catran.
quatre I. *num. card.* **1.** patru; **entre ~ yeux** între patru ochi; **il a monté l'escalier ~ à ~** a urcat scara din patru în patru trepte; **couper un cheveu en ~** (*fig.*) a despica firul de păr în patru; **courir aux ~ cent mille diables, se mettre en ~** a face pe dracu-n patru; a se face luntre și punte. **2.** *(în expr.)* **manger comme ~** a mânca cât șapte / popește; **se tenir à ~** a se stăpâni cu greu; a-și ține inima cu dinții; **faire le diable à ~ a.** a face tărăboi; a se umfla în bojoci; **b.** *(fig.)* a se da peste cap; **avoir la tête en ~** a-i plesni capul de durere; **ne pas y aller par ~ chemins** a merge drept la țintă; a nu merge pe ocolite; **à ~ pas** la doi pași; aproape; **un de ces ~**

matins azi-mâine; într-una din zilele astea; **la semaine des ~ jeudis** la sfântu-așteaptă. **II.** *num. ord.* al patrulea, a patra; **Henri IV** Henric al IV-lea. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) patru. **2.** ziua de patru (a lunii).

quatre-de-chiffre *s.m. invar. (vân.)* capcană.

quatre-épices *s.m. invar. (bot.)* negrilică, cernușcă *(Nigella sativa).*

quatre-feuilles *s.m. invar. (arhit.)* ornament cu patru lobi semicirculari.

quatre-heures *s.m. invar. (fam.)* gustare de după-amiază.

quatre-mâts *s.m. invar.* (*mar.*) corabie cu patru catarge.

quatre-quarts *s.m. invar. (culinar)* numele unei prăjituri cu unt, ouă, zahăr și făină în părți egale.

quatre-saisons *s.f. invar. (înv., în expr.)* **marchand des ~** zarzavagiu, precupeț.

quatre-vingt, quatre-vingts I. *num. card.* optzeci; **page ~** pagina optzeci. **II.** *num. ord.* al optzecilea, a optzecea; **page ~** a optzecea pagină. **III.** *s.m.* (numărul) optzeci.

quatre-vingt-dix I. *num. card.* nouăzeci; **page ~** pagina nouăzeci. **II.** *num. ord.* al nouăzecilea, a nouăzecea. **III.** *s.m. invar.* (cifra) nouăzeci.

quatre-vingt-dixième I. (**le ~, la ~**) *num. ord.* al nouăzecelea, a nouăzecea; **le ~ sur la liste** al nouăzecelea pe listă. **II.** *s.m.* a nouăzecea parte.

quatre-vingtième I. (**le ~, la ~**) *num. ord.* al optzecilea, a optzecea; **il a réussi son concours, il est le ~ sur la liste** a reușit la concurs, este al optzecilea pe listă. **II.** *s.m.* a optzecea parte.

quatrième I. (**le ~, la ~**) *num. ord.* al patrulea, a patra. **II.** *s.m.* etajul al patrulea; **il habite au ~** locuiește la etajul al patrulea, la (etajul) patru. **III.** *s.f.* **1.** clasa a patra (a treia clasă din ciclul învățământului secundar în Franța). **2.** *(la jocul de cărți)* cvartă de culoare.

quatrièmement *adv.* în al patrulea rând.

quatrillion, quadrillion *s.m.* catralion, o mie de trilioane.

quattrocento *s.m. (ital.)* (*ist.*, cu *maj.*) Quattrocento.

quatuor *s.m.* **1.** *(muz.)* compoziție în patru părți, cvartet; **~ à cordes** cuartet de coarde. **2.** formație de cameră compusă din patru muzicieni. **3.** *(fam.)* grup de patru persoane.

quayage *s.m. (mar.)* taxă de staționare la chei, cheiaj.

que I. *pron. rel.* **1.** pe care; **les enfants ~ je regarde** copiii pe care îi privesc. **2.** când, în care; **l'été qu'il a fait si chaud** vara în care a fost atât de cald; **de la manière qu'il a répondu** după felul în care a răspuns. **II.** *pron. interog.* **1.** ce; **~ faire?** ce e de făcut? **~ faites-vous ce soir?** ce faceți astă seară? **~ se passe-t-il?** ce se petrece? **2.** de ce, pentru ce; **~ ne l'avez-vous dit plus tôt?** de ce n-ai spus mai devreme? **3.** *(în expr.)* **n'avoir ~ faire de** a nu avea nevoie de. **III.** *conj.* **1.** că; **je crois ~ ton ami est malade** cred că prietenul tău e bolnav; **je crains qu'il ne pleuve** mă tem că va ploua. **2.** când; **il s'était à peine endormi qu'une secousse ébranla la maison** de-abia adormise când o zdruncinătură zgudui casa. **3.** decât, ca; **il fait plus de fautes ~ son frère** face mai multe greșeli decât fratele lui. **4.** pe cât; **elle est aussi intelligente ~ belle** este tot atât de inteligentă pe cât este de frumoasă. **5.** *(în expr.)* **parce ~** pentru că; deoarece; fiindcă; **tant bien ~ mal** de bine de rău; **tel ~** așa cum, precum; **c'est de lui ~ je veux te parler** despre el vreau să-ți vorbesc; **avant ~** înainte ca; **jusqu'à ce ~** până ce, până să; **pour ~** pentru ca, în scopul ca; **je n'ai plus ~ quelques sous** nu mai am decât câțiva bănuți; **pas ~ je sache** după câte știu eu, nu; **~ Dieu nous en préserve** ferească Dumnezeu. **IV.** (*înlocuiește alte conjuncții*) **1.** când; **je lui dirai ce que je pense quand il reviendra et qu'il sera calme** îi voi spune ce cred când se va întoarce și (când) va fi calm. **2.** înainte ca; **parle-lui avant qu'il ne parte et qu'il ne fasse une bêtise** vorbește-i înainte ca el să plece și (înainte ca) să facă vreo prostie. **3.** până când; **ne lui téléphonez pas ~ je ne vous dise le moment favorable** nu-i telefonați până când nu vă spun eu când e momentul favorabil. **4.** de când; **il y a quelques mois qu'il n'a plus donné de ses nouvelles** sunt câteva luni de când n-a mai dat de știre. **5.** întrucât; **comme il s'opposait à notre projet et ~ nous voulions absolument le mettre en œuvre** întrucât el se opunea planului nostru și (întrucât) noi voiam neapărat să-l aplicăm. **6.** dacă; **si je ne peux pas vous téléphoner et ~ vous teniez à savoir la nouvelle** dacă nu voi putea să vă telefonez și (dacă) voi veți ține să aflați vestea. **V.** *adv.* **1.** ce, cât; **~ de gens!** ce de lume! **~ tu es bête!** ce prost ești! **2.** decât; doar; **je ne mange ~ des oranges** nu mănânc decât portocale.

québécisme *s.m. (lingv.)* cuvânt, expresie, construcție specifică limbii franceze vorbite în Québec (Canada).

1. québécois, ~e I. *adj.* din Québec, referitor la Québec; **la politique ~e** politica din Québec. **II.** *s.m.* limba franceză vorbită în Québec.

2. Québécois, ~e *s.m.f.* locuitor din Québec.

québracho *s.m. (bot.)* quebracho, arbore tropical din America de Sud.

quechua, quichua *adj., s.m.* limbă (amerindiană) vorbită de incași.

quel, quelle *adj. interog.* **1.** cine; **~ est l'auteur du crime?** cine e autorul crimei? **2.** ce fel de; **~ homme est-ce?** ce fel de om este? **3.** care; **quelle est la musique que vous préférez?** care e muzica pe care o preferați? **4.** cât; **quelle heure est-il?** cât e ceasul? **5.** (*exclamativ*) ce; cât de; **quelle idée!** ce idee! **6.** *(în expr.)* oricât, oricine, oricare; **~s que soient vos arguments** oricare ar fi argumentele voastre; **je ne reçois aucun visiteur, ~ qu'il soit** nu primesc nici un vizitator, oricine ar fi; **tel ~** tale-quale, așa cum este.

quelconque *adj.* **1.** oarecare; **une explication ~** o explicație oarecare. **2.** mediocru, lipsit de importanță, de valoare; **un livre ~** o carte oarecare, fără valoare.

quelque I. *adj. nehot.* **1.** vreun, vreo; **il aura entendu cela dans ~ film** o fi auzit asta în vreun film. **2.** oarecare; **son récit présente ~ imprécision** povestirea lui are o oarecare neclaritate. **3.** orice;

de ~ **pays qu'il vienne** din orice țară ar veni. **4.** câtva; ~ **temps** câtva timp. **5.** (*la pl.*) câțiva, câteva; ~**s étudiants** câțiva studenți. **6.** *(în expr.)* **et ~s** și ceva (peste); **cela m'a coûté 200 francs et ~s** m-a costat 200 de franci și ceva; ~ **peu** puțin, întrucâtva; oarecum; **il a été ~ peu étonné** a fost întrucâtva mirat. **II.** *adv.* **1.** oricât; ~ **intéressant que soit ce livre** oricât de interesantă ar fi această carte. **2.** aproximativ, cam, circa, vreo; **il habite à ~ trois kilomètres** locuiește la circa 3 km.; **il y a ~ trois mois** acum vreo trei luni. **3.** *(în expr.)* ~ **chose** ceva; ~ **part** undeva.

quelquefois *adv.* **1.** câteodată, uneori; **il pense ~ à ses années d'études** se gândește câteodată la anii de studii. **2.** în cazul în care; **si ~ vous lui téléphonez, dites-lui que...** în cazul în care îi telefonați, spuneți-i că...

quelqu'un, ~e (*pl.* **quelques-uns, quelques-unes**) **I.** *pron. nehot.* **1.** (vre)unul; ~ **de tes amis** (vre)unul dintre prietenii tăi. **2.** cineva, careva; **est-ce que ~ m'a cherché?** m-a căutat cineva? *(fam.)* **il se croit ~** se crede cineva important. **3.** *(la pl.)* câțiva, câteva; **y a-t-il des spectateurs dans la salle? / –Quelques-uns seulement** sunt spectatori în sală? / –Numai câțiva. **4.** *(la pl.)* unii; **quelques-uns sont d'un autre avis** unii sunt de altă părere.

quémander *v.t.* a cere stăruitor / cu umilință; a se milogi; ~ **de l'aide** a cere stăruitor ajutor.

quémandeur, -euse *adj., s.m.f.* persoană care cere / se milogește.

qu'en dira-t-on *s.m. invar. (fam.)* gura lumii, bârfă, cleveteală.

quenelle *s.f. (culinar)* gălușcă (cu carne, cu griș); perișoară.

quenotte *s.f. (fam.)* dințișor de lapte.

quenouille *s.f.* **1.** furcă de tors. **2.** fuior, caier. **3.** pom fructifer tăiat în formă de caier. **4.** *(bot.)* tijă. **5.** *(în expr.) (înv.)* **tomber en ~** a trece, prin succesiune, în posesia femeilor (despre tron); **allez filer votre ~** vezi-ți de treabă; nu te amesteca.

quenouillée *s.f.* v. **quenouille (2).**

quérable *adj. (jur. despre o creanță)* pe care creditorul se duce la domiciliul debitorului să o ceară.

quercitrin *s.m.*, **quercitrine** *s.f. (tehn.)* colorant galben extras din stejarul verde din America de Nord (v. **quercitron**).

quercitron *s.m. (bot.)* stejar verde din America de Nord din a cărui coajă este obținut un colorant galben.

querelle *s.f.* **1.** ceartă, gâlceavă, vrajbă, sfadă; râcă; **chercher ~** a căuta ceartă / pricină / râcă; a fi pornit pe ceartă; ~ **d'Allemand** ceartă fără motiv. **2.** altercație, discuție, dezacord, disensiune. **3.** *(înv., în expr.)* **prendre / épouser la ~ de qqn.** a lua partea cuiva.

quereller I. *v.t.* a certa, a mustra, a dojeni, a admonesta. **II.** *v.r.* a se certa.

querelleur, -euse I. *adj.* certăreț, gâlcevitor; **être d'humeur querelleuse** a fi certăreț / agresiv. **II.** *s.m.f.* certăreț.

quérir *v.t.* (*folosit numai la inf. după verbele* **aller, venir, envoyer, faire**) **aller ~ qqn.** a se duce să cheme pe cineva; **envoyer ~ qqn.** a trimite după cineva.

quès *s.m. (arg. în expr.)* **c'est du ~** e tot aia; e același lucru.

questeur *s.m.* **1.** *(la romani)* magistrat cu sarcini financiare. **2.** chestor.

question *s.f.* **1.** întrebare; **poser une ~** a pune o întrebare. **2.** chestiune, problemă; ~ **financière** problemă financiară; **3.** discuție; cauză; **la personne en ~** persoană în cauză; **mettre en ~** a pune în discuție; **remettre en ~ a.** apune din nou în discuție; **b.** a reconsidera. **4.** *(ist.)* caznă, tortură, schingiuire; **soumettre à la ~** a supune la tortură, a tortura. **5.** *(în expr.)* **il est ~ de** este vorba despre; **là est la ~** aici e dificultatea; **pas ~!** nici vorbă!

questionnaire *s.m.* **1.** chestionar. **2.** *(înv.)* călău, gâde.

questionnement *s.m.* chestionare.

questionner *v.t.* **1.** a pune întrebări, a interoga, a chestiona; **la police a questionné le suspect** poliția l-a chestionat pe suspect. **2.** *(ist.)* a supune la cazne.

questionneur, -euse *s.m.f., adj.* persoană care pune întrebări; anchetator; ~ **indiscret** persoană care pune întrebări indiscrete.

questure *s.f.* **1.** *(la romani)* funcția de chestor. **2.** chestură.

quête *s.f.* **1.** *(înv.)* cercetare, căutare; **être en ~ de** a fi în căutare de; **se mettre en ~ de** a porni în căutarea; *(vân.)* căutare a vânatului. **2.** chetă, colectă de bani.

quêter I. *v.t.* **1.** *(vân.)* a căuta (vânatul), a adulmeca. **2.** *(fig.)* a căuta, a solicita, a cere ~ **des éloges** a cere elogii. **II.** *v.i.* a face chetă.

quêteur, -euse I. *s.m.f.* persoană care face chetă. **II.** *adj. (în expr.)* **frère ~** călugăr dintr-un ordin de cerșetori, care adună pomenile.

quetsche *s.f.* **1.** prună brumărie. **2.** țuică din prune brumării.

quetschier *s.m. (bot.)* prun care dă prune brumării.

quetzal *s.m.* **1.** *(ornit.)* pasăre cu pene lungi și verzi din America Centrală. **2.** unitatea monetară din Guatemala.

queue *s.f.* **1.** coadă; **s'en aller la ~ entre les jambes** (*fig.*) a pleca cu coada între picioare; **sans ~ ni tête** fără cap și fără coadă; **tirer le diable par la ~** (*fig.*) a trage pe dracul / mâța de coadă; **être à la ~** a fi la coadă, a fi codaș; **prendre la ~** a se așeza la coadă; a fi în ultimele rânduri; **tenir la ~ de sa classe** a fi coada clasei / ultimul din clasă; **faire la ~** a face coadă; a sta la coadă. **2.** *(bot.)* codiță, peduncul; **la ~ d'une pomme** codița unui măr. **3.** mâner, coadă (la crătiți). **4.** codița unei litere (g, p, q). **5.** *(av.)* ampenaj. **6.** *(înv.)* trenă. **7.** *(ist.)* tui. **8.** tac de biliard. **9.** *(min.)* bandaj. **10.** *(în expr.)* **à la ~ leu leu** în șir indian; în rând câte unul; unul după altul; *(prov.)* **quand on parle du loup on en voit la ~** vorbești de lup și lupul la ușă; *(pop.)* **ne pas en avoir la ~ d'un** a fi fără un sfanț în buzunar; *(pop.)* **des ~s** nimic; nici de unele; *(chim.)* **produits de ~** cozi; *(poligr.)* ~ **de page** pagina finală.

queue-d'aronde (*pl.* **queues-d'aronde**) *s.f.* *(constr.)* coadă de rândunică.
queue-de-cheval (*pl.* **queues-de-cheval**) *s.m.* **1.** (*în coafură*) coadă de cal. **2.** *(ist.)* tui. **3.** *(bot.)* pipirig *(Equisetum hiemale)*. **4.** *(bot.)* barba-ursului *(Equisetum arvense)*. **5.** *(anat.)* prelungire nervoasă a măduvei spinării.
queue-de-cochon (*pl.* **queues-de-cochon**) *s.m.* ornament ascuțit la vârf folosit în feronerie.
queue-de-morue (*pl.* **queues-de-morue**) *s.f.* **1.** pensulă lată. **2.** frac.
queue-de-paon (*pl.* **queues-de-paon**) *s.f.* *(arhit.)* motiv decorativ care imită forma cozii de păun.
queue-de-pie / queue de pie (*pl.* **queues-de-pie**) *s.f.* frac.
queue-de-rat (*pl.* **queues-de-rat**) *s.f.* **1.** *(tehn.)* pilă tronconică. **2.** *(bot.)* barba-ursului *(Equisetum arvense)*.
queue-de-renard (*pl.* **queues-de-renard**) *s.f.* **1.** *(bot.)* busuioc-roșu, moțul-curcanului *(Amarantus caudatus)*. **2.** *(tehn.)* rădăcină care se introduce într-o țeavă de apă. **3.** unealtă de găurit. **4.** pensulă cu care se aplică foliile de aur sau argint.
queue-de-souris (*pl.* **queues-de-souris**) *s.f.* *(bot.)* codițucă *(Myosurus minimus)*.
queusot *s.m.* *(tehn., el.)* tub de vid, ajutaj pentru vid.
queuter *v.i.* *(la biliard)* a lovi cu tacul două bile deodată.
queux I. *s.m.* *(înv.)* **maître-~** maestru bucătar. **II.** *s.f.* piatră de tocilă, gresie.
qui I. *pron. relat.* **1.** care; **l'élève ~ écrit au tableau** elevul care scrie la tablă; **c'est lui ~ a fait ce dessin** el este cel care a făcut acest desen; **à ~ mieux mieux** care mai de care; pe întrecute. **2.** pe cine, pe (cel) care; **il aime ~ le loue** el iubește pe cel care îl laudă. **3.** (*cu* **ce**) ceea ce; **ce ~ est intéressant dans cette histoire** ceea ce este interesant în această întâmplare. **4.** *(în expr.)* **~ pis est** ce-i mai rău e că; **~ plus est** ba încă; mai mult încă; în plus; **comme ~ dirait** cum s-ar zice. **II.** *pron. nehot.* **1.** cine; oricine; *(prov.)* **~ a détruit doit réparer** cine a încurcat pânza trebuie să o descurce; *(prov.)* **~ a métier a rente** cine are o meserie are o moșie; *(prov.)* **~ cherche trouve** cine caută găsește; **je ne suis là pour personne, ~ que ce soit** nu sunt acasă pentru nimeni, oricine ar fi. **2.** *(repetat, referitor la un plural)* unii... alții... **tous se poussaient pour voir la spectacle, ~ d'un côté, ~ de l'autre** toți se împingeau să vadă spectacolul, unii dintr-o parte, alții din alta. **III.** *pron. interog.* cine; pe cine; **~ vois-tu?** pe cine privești? **~ est à l'appareil?** cine e la telefon?
quia *adv.* *(în expr.)* *(înv.)* **mettre à ~** a reduce pe cineva la tăcere; a-i pune cuiva strună în gură; **être réduit à ~ a.** a rămâne cu gura căscată / tablou; a fi redus la tăcere; **b.** a fi lefter.
quiche *s.f.* *(culinar)* tartă cu ouă, smântână și șuncă / slănină (din provincia Lorraine).
quichenotte *s.f.* v. **kichenotte**.
quichua *s.m.* limbă vorbită pe platourile înalte din Peru și Bolivia (fostă limbă oficială a incașilor).
quiconque *pron. relat., nehot. sg.* oricine, oricare; **il connaît cette question mieux que ~** cunoaște această chestiune mai bine decât oricine.
quidam *s.m.* cineva, un individ oarecare.
quiddité *s.f.* *(fil.)* quidditate, concept aristotelian.
quiet, -ète *adj.* *(înv.)* liniștit, calm, domol, potolit, pașnic; **une vie quiète** o viață liniștită.
quiétisme *s.m.* *(rel.)* chietism, doctrină mistică a teologului spaniol Molinos.
quiétiste (*rel.*) **I.** *adj.* chietist, referitor la chietism. **II.** *s.m.f.* adept al chietismului.
quiétude *s.f.* **1.** liniște, tihnă, calm. **2.** *(teol.)* stare de contemplație.
quignon *s.m.* codru de pâine.
quillard *s.m.* *(mar.)* navă cu pânze prevăzută cu o chilă.
1. quille *s.f.* **1.** popic; **jouer aux ~s** a juca popice. **2.** sticlă în formă de popic. **3.** *(pop.)* sticlă de băutură. **4.** *(arg. mil.)* eliberare, lăsare la vatră. **5.** *(pop.)* picior. **6.** *(în expr.)* **jouer des ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa; **arriver comme un chien dans un jeu de ~s** a pica / a cădea ca musca-n lapte.
2. quille *s.f.* *(mar.)* chilă; *(nav.)* **~ de roulis** chilă de ruliu; *(av.)* **~ de dérive** derivă.
quiller (*pop.*) *v.t.* **1.** a părăsi pe cineva. **2.** a escroca pe cineva. **3.** a trișa la cărți.
quilleur *s.m.* **1.** persoană care adună popicele și le reașază vertical. **2.** (*Canada*) jucător de popice.
quillier *s.m.* **1.** *(înv.)* spațiul pe care se așază popicele. **2.** cele nouă popice în ansamblu.
quillon *s.m.* braț al gărzii (unei spade).
quimper *v.i.* *(arg.)* **1.** a fi condamnat. **2.** a fi păcălit. **3.** a da chix. **4.** a leșina.
quinaire I. *adj.* **1.** *(despre numere)* divizibil cu cinci. **2.** din cinci în cinci; **numération ~** numărătoare din cinci în cinci. **II.** *s.m.* monedă romană.
quinaud, ~e *adj.* rușinat, încurcat, jenat; (*fig.*) plouat.
quincaille *s.f.* **1.** articole din fier pentru uz casnic. **2.** *(pop.)* armament. **3.** *(pop.)* decorații. **4.** *(pop.)* bijuterii.
quincaillerie *s.f.* **1.** întreprindere care produce articole de fierărie. **2.** magazin unde se vând articole de fierărie. **3.** articole de tinichigerie. **4.** *(fam., peior.)* bijuterii de proastă calitate (v. și **quincaille**).
quincaillier, -ère *s.m.f.* fabricant sau negustor de articole de fierărie.
quinconce *s.m.* **1.** grup de obiecte dispuse în cinci (ca pe fața zarului). **2.** plantație de pomi dispuși câte cinci; **arbres en ~** pomi dispuși câte cinci.
quindécemvirs *s.m. pl.* *(la romani)* numele celor 15 magistrați care îndeplineau anumite ceremonii și răspundeau de paza cărților sibiline.
quine I. *s.m.* **1.** *(la loto)* combinație (câștigătoare) de cinci numere. **2.** *(la loto)* serie de cinci numere așezate pe același rând. **3.** *(la table)* dublă de cinci. **II.** *adv.* *(arg., în expr.)* **en avoir ~** a fi sătul / dezgustat de ceva.
quiné, ~e *adj.* (în grup de) câte cinci; **feuilles ~es** frunze dispuse (în grup de) câte cinci.
quinhydrone *s.f.* *(chim.)* substanță rezultată din combinarea chininei cu hidrochinona.

quinidine *s.f. (farm.)* chinidină, alcaloid extras din scoarța arborelui de chinină.
quinine *s.f. (farm.)* chinină.
quinoa *s.m. (bot.)* cereală din America Centrală asemănătoare cu hrișca.
quinoléine *s.f. (chim.)* chinoleină, benzopiridină.
quinoléique *adj. (chim.)* despre derivatele chinoleinei.
quinquagénaire *adj., s.m.f.* (persoană) între 50 și 60 de ani.
quinquagésime *s.f. (rel. catol.)* prima duminică dinaintea postului Paștelui.
quinquangulaire *adj.* cu cinci unghiuri.
quinquennal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** (care durează) cinci ani, cincinal; **plan ~** plan cincinal. **2.** care are loc din cinci în cinci ani; (*ist.*) **fêtes ~es** sărbători din cinci în cinci ani *(în Roma antică).*
quinquennat *s.m.* durata de cinci ani a unei funcții, a unui mandat, a unui plan (cincinal).
quinquet *s.m.* **1.** *(înv.)* numele unei lămpi cu ulei. **2.** *(la pl., pop.)* ochi; **ouvrir / allumer ses ~s** a căsca ochii. **3.** *(pop., în expr.)* **faux ~s** ochelari.
quinquina *s.m.* **1.** *(bot.)* arbore de chinină. **2.** scoarță febrifugă, cu gust amar, a arborelui de chinină. **3.** vin aperitiv cu chinină.
quint, ~e I. *num. ord.* al cincilea, a cincea; **Charles ~** Carol al V-lea, Carol Cvintul. **II.** *s.m.* cincime, a cincea parte. **III.** *adj.* din cinci în cinci; **fièvre ~e** febră care revine din cinci în cinci zile.
quintaine *s.f.* manechin folosit ca țintă în exercițiile cu lancea (până în secolul al XVII-lea).
quintal (*pl.* **quintaux**) *s.m.* chintal.
quinte *s.f.* **1.** *(muz.)* cvintă. **2.** acces de tuse violentă. **3.** *(la joc de cărți)* chintă. **4.** *(lit.)* capriciu, toană, fantezie.
quintefeuille I. *s.f.* **1.** *(bot.)* cinci degete *(Potentilla reptans)*. **2.** *(herald.)* floare cu cinci petale. **II.** *s.m. (arhit.)* frunză ornamentală cu cinci lobi (în Evul Mediu).
quintessence *s.f.* chintesență.
quintessencié, ~e *adj. (fig.)* de un mare rafinament, subtil.
quintessencier *v.t.* a rafina.
quintet *s.m. (angl.)* cvintet de jaz.
quintette *s.m. (muz.)* cvintet.
quinteux, -euse *adj.* **1.** *(despre oameni)* care are accese violente de tuse. **2.** *(despre cai)* nărăvaș. **3.** *(despre șoimi)* care se îndepărtează prea mult. **4.** *(fig.)* capricios, dificil, cu toane.
quintidi *s.m. (ist.)* a cincea zi a decadei în calendarul republican francez.
quintillion *s.m. (mat.)* cvintilion.
quinto *adv.* în al cincilea rând.
quintuple I. *adj.* încincit, cvintuplu, de cinci ori mai mare. **II.** *s.m.* număr încincit.
quintupler I. *v.t.* a încinci, a înmulți / a spori de cinci ori. **II.** *v.i.* a se mări de cinci ori; **le prix de cette marchandise a quintuplé en quelques années** prețul acestei mărfi s-a mărit de cinci ori în câțiva ani.
quintuplés, -ées, quintuplets, -ettes *s.m.f. pl.* cinci gemeni, cvintupleți.
quinzaine *s.f.* **1.** vreo cincisprezece; **une ~ d'enfants** vreo cincisprezece copii. **2.** chenzină. **3.** perioadă de două săptămâni.
quinze I. *num. card.* cincisprezece; **~ ans** cincisprezece ani. **II.** *num. ord.* al cincisprezecelea, a cincisprezecea; **chapitre ~** capitolul al cincisprezecelea. **III.** *s.m.* **1.** (numărul) cincisprezece. **2.** ziua de cincisprezece a lunii. **3.** echipa de rugby / cinsprezecele; **le ~ roumain** cincisprezecele românesc.
quinzième I. (**le, la**) *num. ord.* al cincisprezecelea, a cincisprezecea; **le ~ siècle** secolul al cincisprezecelea. **II.** *s.m.* **1.** a cincisprezecea parte. **2.** al cincisprezecelea (în clasament).
quipo, quipu, quipou *s.m. (ist.)* quipu, sistem de scriere incaș.
quiproquo *s.m.* confuzie, intervertire, încurcătură, quiproquo.
quirat *s.m. (mar.)* parte în proprietatea unei nave indivize.
quirataire *s.m.f. (mar.)* posesorul unei părți din proprietatea indiviză a unei nave.
quirite *s.m. (antichitatea romană)* **1.** cetățean roman de viță veche. **2.** cetățean din Roma.
quittance *s.f.* chitanță.
quittancer *v.t.* a da chitanță, a adeveri.
quitte *adj.* **1.** chit, achitat (de o obligație juridică, pecuniară, morală); **être ~ envers qqn.** a fi chit cu cineva; a nu datora nimic cuiva; **tenir ~** a scuti de o datorie. **2.** scăpat, salvat; **~ d'embarras** scăpat din încurcătură; **en être ~ à bon compte** a scăpa ieftin / ca prin urechile acului. **3.** *(în expr.)* **en être ~ pour la peur** a se alege numai cu spaima; **jouer (à) ~ ou double** a-și juca ultima carte; **~ à...** chit că..., cu riscul de..., chiar dacă...
quitter I. *v.t.* **1.** a părăsi, a lăsa; a abandona; **~ ses enfants** a-și părăsi copiii. **2.** a pleca; **il a quitté sa maison très tôt** a plecat de acasă foarte devreme; **~ l'enseignement** a pleca din învățământ; **~ l'uniforme** a pleca din armată. **3.** *(în expr.)* **~ le travail** a întrerupe lucrul; **~ la terre / la vie** a muri; a se duce pe lumea cealaltă; a-și da obștescul sfârșit; **~ ses vêtements** a-și scoate hainele, a se dezbrăca; **allô, ne quittez pas** alo, nu închideți, rămâneți pe fir; **cette méchante toux ne le quitte pas** tusea asta rea nu-l mai lasă; **ne pas ~ des yeux qqn.** a nu slăbi din ochi pe cineva; **ne pas ~ aisément** a nu se da bătut; **~ le monde a.** a trăi retras; **b.** a se călugări; **~ le lit** a se scula din pat după o boală, a părăsi patul de boală; **~ le droit chemin** a apuca pe un drum greșit. **II.** *v.r.* a se despărți, a se separa; **ils viennent de se ~** s-au despărțit de curând.
quitus *s.m. invar.* (chitanță de) descărcare; **donner ~ à un caissier** a descărca pe un casier.
qui-vive *s.m. invar.* **1.** *(mil., în expr.)* cine-i? **2.** *(în expr.)* **être / se tenir sur le ~** a fi în gardă; a fi cu ochii-n patru.
quiz *s.m. (angl.)* concurs cu întrebări și răspunsuri.
quoi I. *pron. relat.* care, ce; **ce à ~ je pense** lucrul la care mă gândesc; **je finirai le livre, après ~ j'irai**

faire un tour voi termina cartea, după care mă voi plimba puțin; **avoir de ~ (vivre)** a avea din ce să trăiască; **avoir de ~ se mettre sous la dent** a avea ce pune pe masă; **il n'y a pas de ~** nu aveți pentru ce; pentru puțin (răspuns la „mulțumesc") **II.** *pron. nehot.* (urmat de **que**) **~ que ce soit** orice ar fi; **~ que vous disiez** orice ați spune; **~ qu'il en soit** oricum ar sta lucrurile. **III.** *pron. interog.* ce; **~ faire?** ce-i de făcut? **~ donc?** ce este? **de ~ s'agit-il?** despre ce este vorba? **de ~ parlez-vous?** despre ce vorbiți? **de ~ se mêle-t-il?** de ce se amestecă? ce se bagă?; **à ~ penses-tu?** la ce te gândești? **IV.** *interj.* ce! cum! ce face! **~! il a osé dire cela!** cum, a îndrăznit să spună asta!.

quoique *conj.* deși, cu toate că *(+subj.)* **~ ton frère soit très jeune, il se débrouille à merveille** deși fratele tău e foarte tânăr, se descurcă de minune; *(eliptic)* **~ riche, il n'est pas arrogant** deși (e) bogat, nu e arogant.

quolibet *s.m.* glumă răutăcioasă; joc de cuvinte răutăcios sau glumeț.

quorum *s.m.* cvorum, număr de membri necesar (unui for parlamentar) pentru a lua o hotărâre.

quota (*pl.* **quotas**) *s.m.* cotă, procentaj.

quote-part (*pl.* **quotes-parts**) *s.f.* *(ec.)* cotă-parte.

quotidien, ~ne I. *s.m.* cotidian; **un ~ du soir** un cotidian de seară. **II.** *adj.* cotidian, zilnic; **le pain ~** pâinea zilnică, pâinea cea de toate zilele.

quotidiennement *adv.* zilnic, de fiecare zi; **cet écrivain reçoit ~ des lettres** acest scriitor primește zilnic scrisori.

quotidienneté *s.f.* caracterul a ceea ce este cotidian.

quotient *s.m.* *(mat.)* cât; rezultat al împărțirii unui număr cu altul; **~ électoral** rezultatul împărțirii numărului de sufragii la numărul de locuri în forul în cauză; **~ familial** rezultatul împărțirii venitului impozabil în funcție de situația familiilor.

quotité *s.f.* *(jur.)* sumă la care se ridică o cotă-parte.

R

R, r *s.m.* (litera) R, r.
rab, rabe *s.m.* *(pop)* supliment; **il y a du ~ à la cantine** avem supliment la masă; **faire du ~** a face ore suplimentare; **en ~** în plus, pe deasupra.
rabab *s.m.* v. **rebab.**
rabâchage *s.m.* vorbărie, sporovăială, trăncăneală, flecăreală.
rabâcher *v.t.*, *v.i.* **1.** a sporovăi, a repeta mereu același lucru; a trăncăni. **2.** a toci, a repeta mereu (o lecție).
rabâcherie *s.f.* v. **rabâchage.**
rabâcheur, -euse *adj.*, *s.m.f.* pisălog, cicălitor.
rabais *s.m.* **1.** rabat, reducere de preț; **acheter au ~** a cumpăra cu preț redus; **il m'a fait un ~** mi-a făcut rabat. **2.** *(fam. în expr.)* **travailler au ~** a munci pe nimica toată.
rabaissement *s.m.* **1.** scădere, diminuare (a unui preț, a unei dobânzi). **2.** *(fig.)* denigrare, defăimare, discreditare.
rabaisser I. *v.t.* **1.** a lăsa / a trage mai jos, a coborî; **elle rabaissa un peu sa jupe** își trase puțin mai jos fusta. **2.** a scădea, a diminua, a reduce (un preț, o dobândă). **3.** *(fig.)* a denigra, a defăima, a discredita; **~ la valeur d'une œuvre** a denigra valoarea unei opere. **4.** *(fig.)* a diminua, a reduce (autoritatea cuiva); **~ le pouvoir législatif** a reduce din autoritatea puterii legislative. **5.** *(în expr.)* **~ l'orgueil de qqn. a.** a înfrânge trufia cuiva; **b.** a-i vârî / a-i băga cuiva mințile în cap; a pune pe cineva la respect. **II.** *v.r.* a se umili, a se înjosi.
raban *s.m.* *(mar.)* capăt de parâmă.
rabane *s.f.* țesătură din fire de rafie.
rabaner, rabanter *v.t.* *(mar.)* a lega, a fixa, a strânge cu frânghii, odgoane.
rabat *s.m.* **1.** *(vân.)* hăituială a vânatului. **2.** cravată în formă de plastron purtată de magistrați în robă, profesori, unii clerici. **3.** *(înv.)* guler rabatabil purtat de bărbați. **4.** partea rabatabilă a unei haine, a unui obiect pliant. **5.** *(arg. în expr.)* **~ de cop / col** reducere de preț / de comision.
rabat-joie *s.m.f. invar.* **1.** persoană morocănoasă care strică cheful celor din jur. **2.** *(înv.)* motiv de întristare.
rabattage *s.m.* **1.** *(vân.)* hăituială a vânatului. **2.** tăiere a crengilor unui copac.
rabattement *s.m.* **1.** coborâre, lăsare / tragere în jos; **~ d'un tableau** lăsare în jos a unui tablou, îndreptare. **2.** *(mat.)* rabatare. **3.** *(jur. în expr.)* **~ de défaut** anulare a unei sentințe în care inculpatul a fost judecat în contumacie.
rabatteur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(vân.)* hăitaș, gonaș. **2.** persoană care aduce clienți unui comerciant. **3.** persoană care aduce aderenți unui partid. **II.** *s.f.* *(tehn., agr.)* rabator.
rabattoir *s.m.* *(tehn.)* **1.** daltă pentru desprinderea șindrilelor. **2.** clește de îndoit, de tăiat margini.
rabattre I. *v.t.* **1.** a lăsa în jos, a coborî; a răsfrânge; **~ un col** a lăsa în jos, a răsfrânge un guler; **~ ses cheveux sur son front** a-și da / lăsa părul pe frunte. **2.** a netezi; **~ une couture** a netezi o cusătură. **3.** *(vân.)* a hăitui, a goni; **~ le gibier** a hăitui vânatul. **4.** *(com.)* a reduce, a diminua, a micșora, a scădea (prețul). **5.** a scurta / a tăia crengile unui copac (ca să dea noi mlădițe). **6.** *(mat.)* a rabata. **7.** *(în expr.)* **~ la crête / le caquet à qqn. a.** a înfrânge trufia cuiva; a tăia cuiva din unghișoară; **b.** a închide / a-i înfunda cuiva gura; a reduce pe cineva la tăcere; **~ les coups a.** a potoli o ceartă; **b.** a preîntâmpina neplăceri; *(fam.)* **~ les coutures à qqn.** a bate măr pe cineva; **~ le marbre** a lustrui marmura **II.** *v.i.* **1.** a se abate din drum. **2.** (*cu prep.* **de**) a reduce, a micșora; **~ du prix** a reduce din preț. **3.** *(în expr.)* **en ~ a.** *(fam.)* a o lăsa mai moale; a o lua mai domol; **b.** *(arg.)* a se speti muncind, a munci pe brânci / pe rupte. **III.** *v.r.* **1.** a-și schimba brusc direcția de mers / de rulat. **2.** a se lăsa în jos; **son col se rabat** gulerul lui se lasă în jos. **3.** (*cu prep.* **sur**) a se mulțumi cu (în lipsă de ceva mai bun); **faute de viande, il s'est rabattu sur le fromage** neavând carne, s-a mulțumit cu brânză; **se ~ sur qqn.** a apela ia ajutorul cuiva (neavând altă soluție). **4.** *(pop. în expr.)* **se ~ dans le coin** a se întoarce în vechiul cartier.
rabbi *s.m.* rabi, rabin.
rabbin *s.m.* rabin.
rabbinat *s.m.* **1.** rabinat / demnitate, funcție de rabin. **2.** perioada rabinatului. **3.** ansamblul rabinilor dintr-o țară.
rabbinique *adj.* **1.** rabinic, de rabin, referitor la rabini; **école ~** școală de rabini. **2.** *(în expr.)* **langue ~** limbă ebraică postbiblică.
rabbinisme *s.m.* rabinism, doctrina rabinilor.
rabdomancie *s.f.* v. **rhabdomancie.**
rabe *s.m.* v. **rab.**
rabelaisien, ~ ne *adj.* rabelaisian, referitor la scriitorul Rabelais; care amintește de Rabelais.
rabiau *s.m.* v. **rabiot.**
rabiauter *v.t.* v. **rabioter.**
rabibochage *s.m.* **1.** reparație sumară, cârpăceală. **2.** *(fig.)* împăcare, reconciliere.
rabibocher I. *v.t.* **1.** *(fam.)* a repara, a cârpi, a cârpăci. **2.** *(fam.)* a împăca, a reconcilia (oameni certați). **II.** *v.r.* a se împăca, a se reconcilia; **ils se sont finalement rabibochés** s-au împăcat în cele din urmă.
rabiole *s.f.* *(bot.)* specie de gulie.
rabiot *s.m.* *(fam.)* **1.** supliment. **2.** alimente rămase după distribuirea rațiilor la soldați. **3.** timp suplimentar de serviciu militar. **4.** *(fam. în expr.)* **faire du ~** a face o muncă suplimentară; *(fam.)* **un petit ~ de vacances** un mic supliment de vacanță.

rabioter I. *v.t.* *(fam.)* a șterpeli; a-și însuși partea cuiva. **II.** *v.i.* a face mici profituri suplimentare.
rabique *adj.* *(med.)* referitor la turbare / rabic.
râble *s.m.* **1.** nume de greblă. **2.** vătrai cu coadă lungă. **3.** *(zool.)* spinare. **4.** *(fam. în expr.)* **tomber sur le ~ de qqn.** a ataca pe cineva pe la spate (fizic sau verbal).
râblé, ~e *adj.* **1.** *(zool.)* cu spinare puternică, robustă. **2.** *(despre oameni)* spătos, voinic, musculos, solid, vânjos, zdravăn.
râbler *v.t.* a amesteca cu grebla.
râblure *s.f.* *(mar.)* crestătură.
rabonnir I. *v.t.* a îmbunătăți, a ameliora. **II.** *v.i.* a se ameliora; **le vin rabonnit en bouteille** vinul se ameliorează în sticlă.
rabot *s.m.* **1.** rindea; gealău; **~ à araser** rindea-gură de broască; *(poligr.)* **~ à biseau** rindea de fațetat; **~ à débourrer** rindea-cioplitor; **~ à dents** rindea dințată; **~ à double fer** rindea dublă; **~ à feuillurer** rindea de fălțuit. **2.** *(min.)* plug de cărbune. **3.** sapă de var; cazma dreptunghiulară. **4.** *(în expr.)* **passer le ~** a finisa, a perfecționa; *(în industria lemnului)* **~ de chantignole** gardinar.
rabotage, rabotement *s.m.* **1.** *(maș.-un.)* rabotare. **2.** *(în industria lemnului)* rindeluire, geluire.
raboter *v.t.* **1.** a da la rindea, a rindelui, a gelui. **2.** *(tehn.)* a rabota. **3.** *(fam.)* a freca; **~ ses pneus en garant la voiture** a-și freca pneurile garând automobilul.
raboteur *s.m.* *(tehn.)* rabotor.
raboteuse *s.f.* **1.** *(maș.-un.)* raboteză. **2.** mașină de rabotat, de rindeluit lemnul.
raboteux, -euse *adj.* **1.** *(despre lemn)* noduros. **2.** *(despre drumuri)* cu hârtoape; desfundat. **3.** *(fig.)* aspru, fără eleganță, bolovănos, necioplit.
rabotin *s.m.* unealtă a cioplitorului în piatră.
rabougri, ~e *adj.* **1.** *(despre pomi)* pipernicit / chircit. **2.** *(despre oameni)* sfrijit, pricăjit, costeliv.
rabougrir I. *v.t.* (*rar*) *(despre plante)* a opri / a încetini creșterea. **II.** *v.r., v.i.* a se chirci, a se gălbeji, a degenera, a se sfriji, a se zgârci.
rabougrissement *s.m.* chircire, gălbejire, pipernicire, sfrijire, zgârcire.
rabouillère *s.f.* *(reg.)* vizuină de iepuri.
rabouilleur, -euse *s.m.f.* *(înv.)* persoană care tulbură apa cu o creangă ca să prindă pește.
rabouin, ~e *s.m.f.* *(arg.)* **1.** țigan. **2.** saltimbanc.
rabouter *v.t.* a înnădi cap la cap; a racorda.
rabrouer *v.t.* *(fam.)* a certa pe cineva; a bruftui pe cineva; **~ qqn. vertement** a trage un perdaf / o praftură / o săpuneală cuiva.
raca *interj.* *(înv.)* *(în expr.)* **crier ~ sur qqn.** a face pe cineva albie de porci / cum îți vine la gură.
racaille *s.f.* *(peior.)* drojdie, lepădătură, gunoi, pleavă, putregai (al societății).
raccard *s.m.* (*Elveția*) hambar cu grâu.
raccommodable *adj.* care poate fi reparat, cârpit, dres; reparabil.
raccommodage *s.m.* cârpire, peticire;**~ de bas** cârpire a unor ciorapi.
raccommodement *s.m.* *(fam.)* împăcare, reconciliere.
raccommoder I. *v.t.* **1.** a cârpi, a petici (haine, lenjerie). **2.** *(înv.)* a repara. **3.** *(fam.)* a împăca, a reconcilia. **II.** *v.r.* a se împăca / reconcilia.
raccommodeur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care repară; **~ de porcelaines** persoană care repară porțelanuri; **~euse de linge** persoană care repară lenjeria, lenjereasă. **2.** cârpaci.
raccompagner *v.t.* a duce, a conduce; **~ qqn. à la maison** a conduce pe cineva acasă.
raccord *s.m.* **1.** legătură, unire. **2.** *(tehn.)* racord; tubulatură, niplu. **3.** *(maș.)* reducție; manșon. **4.** *(maș.)* ștuț. **5.** *(tele)* cuplor, mufă. **6.** *(tehn.)* fiting.
raccordement *s.m.* **1.** legătură, împreunare. **2.** *(c.f.)* bifurcație. **3.** *(tehn., constr.)* racordare. **4.** *(el.)* interconectare.
raccorder *v.t.* **1.** a lega, a uni, a împreuna. **2.** *(tehn.)* a racorda. **3.** *(el.)* a conecta, a interconecta.
raccourci I. *adj.* **1.** *(înv.)* scurtat, prescurtat, rezumat. **2.** *(în expr.)* **battre à bras ~s** a bate măr pe cineva; a-i trage o bătaie soră cu moartea. **II.** *s.m.* **1.** *(pict.)* racursiu, procedeu de folosire a perspectivei; **en ~ a.** în mic; în racursiu; **b.** pe scurt. **2.** scurtătură; **prendre un ~** a o lua pe scurtătură.
raccourcir I. *v.t.* **1.** a scurta; **~ une robe** a scurta o rochie. **2.** a tăia; a scurta; **~ ses cheveux** a-și tăia părul. **3.** *(pop.)* a decapita, a tăia capul. **II.** *v.i.* a se scurta, a se micșora; **cette robe a raccourci au lavage** această rochie s-a scurtat / a intrat la spălat.
raccourcissement *s.m.* **1.** scurtare. **2.** micșorare, diminuare.
raccoutumer *v.r.* *(înv.)* v. **réaccoutumer.**
raccroc *s.m.* **1.** lovitură norocoasă la biliard. **2.** *(în expr.)* **par ~** datorită întâmplării; printr-un noroc neașteptat.
raccrochage *s.m.* **1.** agățare din nou; **~ d'un tableau** agățare din nou a unui tablou. **2.** *(fig.)* racolare.
raccrocher I. *v.t.* **1.** a agăța, a atârna din nou; **~ un tableau** a agăța din nou un tablou. **2.** *(fam.)* a apuca, a prinde (ceea ce părea pierdut); **~ une affaire** a prinde o afacere (printr-un noroc). **3.** *(fam.)* a agăța (pe stradă). **II.** *v.i.* **1.** a pune receptorul în furcă; a închide telefonul; **ne raccrochez pas!** nu întrerupeți convorbirea! nu închideți telefonul! **2.** *(pop.)* a-și abandona activitatea (profesională sau infracțională). **III.** *v.r.* a se agăța; *(fig.)* a se crampona; **se ~ à une planche pour ne pas se noyer** a se agăța de o scândură pentru a nu se îneca; *(fig.)* **se ~ à un prétexte** a se agăța de un pretext.
raccrocheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(la biliard)* jucător norocos. **2.** *(fig.)* persoană care racolează. **II.** *adj.* care atrage atenția; **publicité ~euse** publicitate care atrage atenția.
race *s.f.* **1.** rasă, neam, seminție; *(rel.)* **la ~ de David** seminția lui David. **2.** familie, origine, ascendență; **il est de ~ noble** este de origine nobilă. **3.** rasă; **la ~ blanche** rasa albă. **4.** *(fam.)* categorie de persoană cu comportări similare; **il est de la ~ des snobs** este din categoria snobilor. **5.** *(zool.)* rasă, soi; **bonne ~** soi bun; **cheval de ~** cal de rasă. **6.** *(în expr.)* **avoir de la ~** a fi rasat, distins.

racé, ~e *adj.* **1.** *(animale)* de rasă; **un cheval ~** un cal de rasă. **2.** *(persoane)* rasat, distins, cu eleganță naturală.
racémate *s.m.* *(chim.)* sare a acidului racemic.
racème *s.m.* *(bot.)* racem, inflorescență în formă de ciorchine; ciorchine.
racémique I. *adj.* *(chim.)* racemic; **acide ~** acid racemic, tartric. **II.** *s.m.* *(chim.)* substanță inactivă.
racer *s.m.* *(angl.)* **1.** iaht rapid. **2.** mic automobil de curse.
raceur, -euse *adj., s.m.f.* *(zool.)* animal reproducător ai cărui descendenți ameliorează caracterele rasei.
rachat *s.m.* **1.** răscumpărare; *(jur.)* **vendre avec faculté de ~** a vinde cu posibilități de răscumpărare; **~ des prisonniers** răscumpărare a prizonierilor. **3.** *(bis.)* răscumpărare, iertare, mântuire.
rachedingue *adj., s.m.f.* v. **racho.**
rachetable *adj.* **1.** care poate fi cumpărat din nou. **2.** *(fig.)* care poate fi răscumpărat.
racheter I. *v.t.* **1.** a cumpăra din nou; **nous n'avons plus de café, nous devons en ~** nu mai avem cafea, trebuie să cumpărăm din nou. **2.** a cumpăra de ocazie; **il a ~ sa voiture à un ami** și-a cumpărat automobilul de ocazie, de la un prieten. **3.** a recupera (ceva vândut înainte). **4.** a scăpa de o obligație contra unei sume de bani. **5.** a răscumpăra un prizonier. **6.** *(bis.)* a răscumpăra, a obține iertare; a ispăși. **7.** *(arhit.)* a racorda două planuri diferite. **II.** *v.r.* **1.** a se răscumpăra, a obține iertarea. **2.** a se reabilita; **~ sa conduite passée** a se reabilita; a se îndrepta.
rachi *s.f.* (*abrev.* de la **rachianesthésie); faire une ~** a face o rahianestezie.
rachialgie *s.f.* *(med.)* rahialgie, durere (nevralgică) de-a lungul coloanei vertebrale.
rachianesthésie *s.f.* *(med.)* rahianestezie.
rachidien, -ne *adj.* *(anat.)* rahidian; **nerfs ~s** nervi rahidieni.
rachis *s.m.* **1.** *(anat.)* coloana vertebrală, șira spinării. **2.** *(bot.)* axul central al diferitelor organe.
rachitigène *adj.* care favorizează rahitismul.
rachitique *adj., s.m.f.* *(med.)* rahitic.
rachitisme *s.m.* *(med.)* rahitism.
racho, rachto, rachedingue *adj., s.m.f.* *(arg.)* suferind, bolnăvicios.
racial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* rasial; **ségrégation ~e** segregație rasială.
racinage *s.m.* **1.** *(bot.)* rădăcinoase. **2.** vopsea extrasă din scoarță, frunze. **3.** desen reprezentând rădăcini pe copertele cărților.
racinal (*pl.* **-aux**) *s.m.* *(constr.)* grindă principală.
racine *s.f.* **1.** rădăcină; **~ pivotante** rădăcină pivotantă; **~ adventive** rădăcină adventivă; *(mat.)* rădăcină pătrată; **prendre ~** a prinde rădăcini; a se fixa într-un loc; **la ~ des cheveux** rădăcina părului; **~ d'une dent** rădăcina unui dinte. **2.** *(fig.)* rădăcină, cauză; **la ~ du mal** cauza răului; **couper le mal à / dans sa ~** a curma / a tăia răul de la rădăcină; a smulge răul din rădăcină. **3.** *(fig.)* rădăcină, legătură profundă; **famille qui a de profondes ~s dans le pays** familie care are rădăcini adânci în regiune. **4.** *(gram.)* rădăcină, radical. **5.** *(în expr.)* **rougir jusqu'à la ~ des cheveux** a se înroși / a roși până în vârful urechilor.
raciner I. *v.i.* *(înv. agr. despre butași, răsaduri)* a da rădăcini. **II.** *v.t.* **1.** *(înv.)* a vopsi în culoare brun-roșiatică. **2.** a desena rădăcini pe coperta cărților.
racinien, ~ne *adj.* racinian, specific lui Racine; demn de Racine.
raciologie *s.f.* raseologie, parte a antropologiei care studiază rasele omenești.
racisme *s.m.* rasism.
raciste *adj., s.m.f.* rasist.
racket *s.m.* *(americ.)* organizație de răufăcători care practică extorcarea de bani prin intimidare sau violență.
racketter *v.t.* a extorca bani prin intimidare sau violență.
racketteur, racketter *s.m.* gangster.
raclage, raclement *s.m.* **1.** răzuială, răzuire. **2.** *(silv.)* rărire a unei păduri de copaci tineri.
racle *s.f.* răzuitoare.
raclée *s.f.* *(pop.)* bătaie; chelfăneală; **prendre / recevoir une ~** a încasa o chelfăneală.
raclement *s.m.* **1.** v. **raclage (1). 2.** *(în expr.)* **~ de gorge** dresul vocii.
racler I. *v.t.* **1.** a răzui; **~ des peaux** a răzui piei. **2.** a freca; **~ le fond de la poêle** a freca fundul tigăii. **3.** *(fig.)* a irita, a ustura; **vin qui racle la gorge** vin care irită gâtul. **4.** *(fam. în expr.)* **~ ses fonds de tiroir** a-și da ultimul bănuț; **~ du violon / de la guitare** a zdrăngăni la vioară / la chitară. **II.** *v.r.* *(în expr.)* **se ~ la gorge** a-și drege vocea; *(arg.)* **se ~, se faire ~** a se rade, a se rașcheta.
raclette *s.f.* **1.** *(tehn.)* racletă. **2.** *(tehn.)* răzuș, răzuitoare. **3.** *(în industria lemnului)* cuțitoaie. **4.** *(poligr.)* șabăr. **5.** *(în expr.)* **~ de parqueteur** rindea de răzuit; **~ mécanique** mașină de răzuit.
racleur, -euse *s.m.f.* **1.** răzuitor, persoană care răzuiește. **2.** *(fam., în expr.)* **~ de violon** scripcar, persoană care scârțâie la vioară.
racloir *s.m.* v. **raclette.**
raclure *s.f.* **1.** răzuire, răzuială. **2.** *(pop. folosit și ca injurie)* pleavă, drojdie, lepădătură.
racolage *s.m.* **1.** *(înv.)* prindere cu arcanul, recrutare forțată. **2.** *(fam. despre prostituate)* agățare, acostare, racolare.
racoler *v.t.* **1.** *(înv.)* a prinde cu arcanul, a recruta forțat. **2.** *(fam. despre prostituate)* a agăța, a acosta. **3.** *(în expr.)* **~ des partisans, des électeurs** a procura adepți, alegători.
racoleur, -euse I. *s.m.f.* persoană care ademenește, racolează; codoș. **II.** *s.f.* prostituată.
racontable *adj.* care se poate povesti fără a șoca pe nimeni.
racontar *s.m.* *(fam.)* bârfeală, bârfă, cancan.
raconter *v.t.* **1.** a povesti, a istorisi, a nara, a relata; **~ un événement par le menu** a povesti un eveniment cu amănunte. **2.** *(în expr.)* **en ~** a pălăvrăgi; **qu'est-ce que tu racontes!** ce tot îndrugi!; **~ des ballades** a-i face cuiva capul calendar; a împuia capul /

urechile cuiva; ~ **des craques / du blablabla** a spune brașoave / prăpăstii; a tăia (la) piroane; a turna la palavre.
raconteur, -euse *s.m.f. (fam.)* povestitor.
racornir I. *v.t.* **1.** a întări; a învârtoșa. **2.** a usca, a scoroji; **la chaleur a racorni les souliers** căldura a scorojit pantofii. **II.** *v.r.* **1.** a se întări, a se învârtoșa; **la viande s'est racornie sur le feu** carnea s-a întărit pe foc. **2.** *(fig.)* a se întări, a se împietri; **son cœur s'est racorni** i s-a împietrit inima.
racornissement *s.m.* **1.** întărire, învârtoșare. **2.** uscare, zbârcire. **3.** *(fig.)* împietrire; înăsprire.
rad *s.m. (fiz. nuci.)* rad, veche unitate de măsură egală cu doza radiației.
radar *s.m. (teie)* radar.
radariste *s.m.f.* radarist, specialist în probleme de radar.
1. rade *s.f.* **1.** *(mar.)* radă. **2.** *(fam. în expr.)* **laisser en** ~ a lăsa baltă; a o lăsa încurcată / moartă-n păpușoi; **rester / être en** ~ a fi în pană.
2. rade I. *s.m. (arg.)* cafenea-bar al lumii interlope. **II.** *s.f. (arg. în expr.)* **en** ~ **a.** lăsat deoparte; **b.** în pană.
radeau *s.m.* **1.** plută. **2.** convoi de plute pentru transportul lemnului pe un râu.
1. rader *v.t. (înv.)* a măsura; ~ **du blé** a măsura ras grâul (cu banița, cu dubla).
2. rader *v.t. (tehn.)* a lovi un bloc de piatră pentru a-l împărți.
3. rader *v.t. (mar.)* a trage la radă.
radiable *adj.* care se poate radia, șterge.
radiaire I. *adj.* radiar, radial, dispus în raze în jurul unui punct. **II.** *s.m.pi. (zool.)* radiate, animale nevertebrate. **III.** *s.f. (bot.)* ștevie *(Astrantia major).*
1. radial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* radial; **nerf** ~ nerv radial.
2. radial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (tehn.)* radial, radiar, referitor la raze; **voie ~e** drum care leagă centrul unui oraș cu o cale periferică, asemănător cu raza unui cerc.
radian *s.m. (mat.)* radian.
radiance *s.f. (fiz. înv.)* radianță.
radiant, ~e *adj.* **1.** radiant, care radiază, care se răspândește prin radiații; **chaleur ~e** căldură radiantă. **2.** *(astr. în expr.)* **point** ~ punct de pe cer de unde par a izvorî stelele căzătoare.
radiateur *s.m. (tehn.)* radiator.
radiatif, -ive *adj. (fiz.)* radiativ.
1. radiation *s.f.* **1.** *(fiz.)* radiație, radiere. **2.** *(paleont.)* răspândirea unei specii pe o anumită suprafață.
2. radiation *s.f. (jur.)* radiere, ștergere.
radical, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** *(bot.)* radicular. **2.** *(pol.)* radical; **parti** ~ partid radical. **3.** *(fig.)* radical, complet, adânc, crucial, decisiv, esențial, fundamental; **réforme ~e** reformă radicală, fundamentală. **II.** *s.m.f. (pol.)* radical, partizan al radicalismului. **III.** *s.m.* **1.** *(lingv.)* radical, rădăcină. **2.** *(mat., chim.)* radical.
radicalement *adv.* (în mod) radical, total, fundamental; complet; **il est** ~ **guéri** este complet vindecat.
radicalisation *s.f.* radicalizare.
radicaliser *v.t., v.r.* a (se) radicaliza.
radicalisme *s.m. (pol.)* radicalism.
radical-socialisme *s.m. (pol.)* radical-socialism.
radical-socialiste (*pl.* **radicaux-socialistes**) *adj., s.m.f. (pol.)* radical-socialist, adept al radical-socialismului.
radicant, ~e *adj. (bot.)* **1.** *(despre tulpini)* radicant, care emite rădăcini suplimentare. **2.** *(despre plante)* care se agață prin rădăcini suplimentare.
radicelle *s.f. (bot.)* radicelă, rădăcină secundară.
radicicole *adj.* care trăiește pe rădăcinile plantelor ca parazit sau în simbioză (filoxera).
radicivore *adj.* care se hrănește cu rădăcini.
radiculaire *adj.* **1.** *(bot.)* radicular. **2.** *(med.)* referitor la rădăcina nervilor rahidieni sau cranieni, ori la rădăcina dinților.
radiculalgie *s.f. (med.)* durere provocată de rădăcina unui nerv rahidian.
radicule *s.f. (bot.)* radiculă.
radiculite *s.f. (med.)* leziune a rădăcinii unui nerv rahidian sau cranian.
radié, ~e I. *adj.* radiat; radial, dispus în raze. **II.** *s.f.pl. (bot.)* radiate.
1. radier *s.m. (constr.)* radier.
2. radier I. *v.t.* a radia, a șterge, a tăia; ~ **qqn. d'une liste électorale** a tăia pe cineva de pe o listă electorală. **II.** *v.i.* **1.** a radia, a emite raze. **2.** *(fig.)* a radia, a străluci; ~ **de joie** a radia de bucurie.
radiesthésie *s.f.* radiestezie, percepere a radiațiilor electromagnetice ale unor corpuri.
radiesthésiste *s.m.f.* radiestezist, persoană care practică radiestezia.
radieux, -euse *adj.* **1.** luminos, strălucitor; **soleil** ~ soare strălucitor. **2.** luminos, însorit; **une journée ~euse** o zi însorită. **3.** *(despre persoane)* radios, bucuros, fericit, vesel; **un air** ~ un aer fericit.
radifère *adj.* care conține radiu, radifer.
radin, ~e *adj., s.m.f.* zgârcit; **elle est** ~ sau **~e** e zgârcită.
radiner *v.i., v.r. (pop.)* **1.** a veni. **2.** a se întoarce undeva. **3.** a pleca de undeva.
radinerie *s.f. (pop.)* zgârcenie.
1. radio *s.m.f. abrev.* a unor compuși cu pref. **radio: radiodiffusion, radiographie, radiotélégraphiste, radionavigateur, radiotéléphonie.**
2. radio *s.f. (fam.)* radio.
radioactif, -ive *adj. (fiz.)* radioactiv.
radioactivation *s.f. (fiz.)* radioactivare.
radioactivité *s.f. (fiz.)* radioactivitate.
radioalignement *s.m. (av., mar.)* radioaliniament.
radioaltimètre *s.m. (av.)* radioaltimetru.
radioamateur *s.m.* radioamator.
radioastronome *s.m.f.* specialist în radioastronomie.
radiobalisage *s.m. (av., mar.)* radiobalizaj.
radiobalise *s.f. (av., mar.)* radiobaliză.
radiobaliser *v.t. (av., mar.)* a radiobaliza.
radiobiologie *s.f. (biol.)* radiobiologie.
radioborne *s.f. (av., mar.)* emițător de radionavigație.
radiocarbone *s.m. (chim.)* carbon 14.
radiocassette *s.m.* radiocasetofon.
radiochimie *s.f. (chim.)* radiochimie.

radiocobalt *s.m. (chim.)* radiocobalt / izotop radioactiv al cobaltului.
radiocommande *s.f.* radiocomandă.
radiocommunication *s.f.* radiocomunicație.
radiocompas *s.m.* **1.** *(av.)* radiocompas. **2.** *(mar.)* busolă radiogoniometrică.
radioconducteur *s.m. (med.)* radioconductor.
radiocristallographie *s.f.* radiocristalografie.
radiodermite *s.f. (med.)* radiodermită.
radiodétection *s.f. (fiz.)* radiodetecție; radiolocație.
radiodermite *s.f. (med.)* dermită provocată de substanțe radioactive.
radiodiagnostic *s.m. (med.)* diagnostic pus cu ajutorul razelor X.
radiodiffuser *v.t.* a radiodifuza, a difuza prin radio.
radiodiffusion *s.f.* radiodifuziune, difuziune prin radio.
radiodistribution *s.f.* radiodistribuție.
radioélectricien, ~ne *s.m.f.* radioelectrician.
radioélectricité *s.f.* radioelectricitate.
radioélectrique *adj.* radioelectric.
radioélectronique *adj.* radioelectronic.
radioélément *s.m. (fiz. nucl.)* radioelement, element radioactiv.
radioétoile *s.f.* radiostea.
radiofréquence *s.f. (telecom.)* radiofrecvență.
radiogalaxie *s.f. (astr.)* radiogalaxie.
radiogoniomètre *s.m. (tehn.)* radiogoniometru.
radiogoniométrie *s.f. (tehn.)* radiogoniometrie.
radiogramme *s.m.* radiogramă.
radiographie *s.f.* radiografie.
radiographier *v.t.* a radiografia, a face radiografie.
radiographique *adj.* radiografic.
radioguidage *s.m. (av., mar.)* radioghidaj; radionavigație.
radioguider *v.t.* a radioghida, a dirija prin radioghidaj.
radio-immunologie *s.f. (biol.)* radioimunologie.
radio-indicateur (*pl.* **radio-indicateurs**) *s.m. (fiz.)* trasor radioactiv.
radiointerféromètre *s.m. (astr.)* radiointerferometru.
radio-isotope (*pl.* **radio-isotopes**) *s.m. (fiz. nucl.)* radioizotop; izotop radioactiv; radioelement.
radiojournal *s.m.* radiojurnal.
radiolaires *s.m.pl. (zool.)* radiolari, clasă de protozoare din mările calde.
radiolarite *s.f. (mineral)* radiolarit.
radiolésion *s.f. (med.)* tulburări somatice provocate de radiații.
radiolocation, radiolocalisation *s.f.* radiolocație.
radiologie *s.f. (med.)* radiologie.
radiologique *adj.* radiologic: **examen ~** examen radiologic.
radiologue, radiologiste *s.m.f. (med.)* radiolog.
radiométallographie *s.f. (metal.)* radiometalografie.
radiométre *s.m. (fiz.)* radiometru.
radiométrie *s.f. (fiz.)* radiometrie.
radionavigant, radionavigateur *s.m. (mar., av.)* radiotelegrafist de bord.
radionavigation *s.f. (mar., av.)* radionavigație.
radionécrose *s.f. (med.)* radionecroză, distrugere a unui țesut sub influența radiațiilor ionizate.
radionucl(é)ide *s.m. (fiz. nucl.)* nucleid radioactiv.
radiopathologie *s.f. (med.)* radiopatologie.
radiophare *s.m. (mar., av.)* radiofar; radiobaliză.
radiophonie *s.f.* radiofonie; radiotelefonie.
radiophonique *adj.* radiofonic; **émission ~** emisiune radiofonică.
radiophotographie *s.f.* radiofotografie.
radioprotection *s.f.* radioprotecție, protecție împotriva radiațiilor ionizante.
radiorécepteur *s.m.* aparat de radiorecepție.
radioreportage *s.m.* reportaj radiofonic.
radioreporter *s.m.* ziarist specializat în emisiunile radio, radioreporter.
radioréveil *s.m.* aparat de radio care cuprinde și un ceas deșteptător.
radioscopie *s.f. (med.)* radioscopie.
radiosensibilisateur, -trice *s.m., adj. (med.)* substanță care scade rezistența celulelor la radiațiile ionizante.
radiosensibilité *s.f. (med.)* radiosensibilitate, sensibilitate față de radiațiile ionizante.
radiosondage *s.m. (av.)* radiosondaj.
radiosonde *s.f. (meteo)* radiosondă.
radiosource *s.f.* radiosursă, sursă de unde radio din spațiul cosmic.
radio-taxi (*pl.* **radio-taxis**) *s.m.* taxi echipat cu un emițător-receptor radio.
radiotechnicien, ~ne *s.m.f.* radiotehnician, specialist în radiotehnică.
radiotechnique I. *adj.* radiotehnic. **II.** *s.f.* radiotehnică.
radiotélégramme *s.m. (tele.)* radiotelegramă; radiogramă.
radiotélégraphie *s.f. (tele.)* radiotelegrafie; telegrafie fără fir.
radiotélégraphiste *s.m.* radiotelegrafist.
radiotéléphone *s.m.* radiotelefon.
radiotéléphonie *s.f. (telecom.)* radiotelefonie.
radiotélescope *s.m. (astr.)* radiotelescop.
radiotélévisé, ~e *adj.* radiotelevizat; **émission ~e** emisiune radiotelevizată.
radiothérapeute *s.m. (med.)* radioterapeut, specialist în radioterapie.
radiothérapie *s.f. (med.)* radioterapie, tratare cu raze X.
radis *s.m.* **1.** *(bot.)* ridiche de lună *(Raphanus sativus* și *radicula)*; **~-noir a.** ridiche de iamă *(Raphanus niger)*; **b.** *(arg.)* preot. **2.** *(pop.)* ban, sfanț, lețcaie, gologan; **n'avoir pas un ~** a nu avea nici o lețcaie / nici un sfanț. **3.** *(arg.)* deget de la picioare. **4.** *(arg.)* picioare.
radium *s.m. (chim.)* radium.
radiumtnérapie *s.f. (med.)* radiumterapie, folosirea radiumului în tratarea unor forme de cancer.
radius *s.m.* **1.** *(anat.)* osul radius. **2.** *(entom.)* a treia nervură a aripii (la insecte).
radjah *s.m.* v. **rajah.**
radoire *s.f.* lopățică (de răzuit).
radome, râdome *s.m.* radom, dispozitiv din material plastic pentru protejarea antenelor radar.
radon *s.m. (chim.)* radon.
radotage *s.m.* **1.** flecăreală, pălăvrăgeală, sporovăială, trăncăneală. **2.** *(în expr.)* **tomber dans le ~** a da / a ajunge în mintea copiilor.

radoter *v.i.* **1.** a trăncăni, a flecări, a sporovăi, a pălăvrăgi. **2.** a bate câmpii.
radoterie *s.f. (înv.)* v. **radotage.**
radoteur, -euse *s.m.f., adj.* flecar, palavragiu.
radoub *s.m. (mar.)* **1.** lucrare de întreținere a navei. **2.** *(în expr.)* **bassin de ~** bazin de andocare; **cale de ~** cală de halaj.
radouber *v.t.* **1.** *(mar.)* a repara, a face lucrări de întreținere a vasului. **2.** *(pesc.)* a repara un năvod.
radoucir I. *v.t.* **1.** *(înv.) (despre vreme)* a îndulci; a încălzi; **cette pluie a radouci le temps** această ploaie a îndulcit vremea, a încălzit-o. **2.** *(fig.)* a potoli, a liniști, a calma; **cette promesse l'a radouci** această promisiune l-a calmat. **II.** *v.r. (fig.)* a se potoli, a se domoli, a se liniști, a se calma; **son ton s'est radouci** tonul său s-a domolit.
radoucissement *s.m.* potolire, liniștire, domolire, calmare.
radsoc *adj., s.m.f. (abrev. fam.)* radical – socialist.
radula *s.f. (zool.)* radulă, placă chitinoasă cu dințișori (ca o pilă) la moluștele gasteropode.
rafale *s.f.* rafală; **le vent souffle par ~s** vântul suflă în rafale; *(mil.)* **~ de mitraillette** rafală de mitralieră; *(fig.)* **~ d'applaudissements** furtună de aplauze.
raffermir I. *v.t.* **1.** a întări, a învârtoșa, a solidifica; **la chaleur sèche a raffermi le sol** căldura uscată a întărit solul. **2.** *(fig.)* a întări, a consolida; **les élections ont raffermi le prestige de ce parti triomphant** alegerile au consolidat prestigiul acestui partid triumfător. **II.** *v.r.* a se întări, a se consolida.
raffermissement *s.m.* întărire, consolidare; **~ de l'autorité d'un gouvernement** consolidarea autorității unui guvern.
raffinage *s.m. (tehn.)* rafinaj, rafinare.
raffinat *s.m. (petr.)* produs rafinat.
raffiné, ~e I. *adj.* **1.** *(tehn.)* rafinat; **sucre ~** zahăr rafinat. **2.** *(fig.)* rafinat, subtil, delicat, fin; **goût ~** gust rafinat. **3.** *(peior.)* rafinat, viclean. **4.** *(fig.)* abil, dibaci; **diplomate ~** diplomat abil.
raffinement *s.m.* **1.** rafinament, delicatețe, subtilitate, finețe; **~ des manières** rafinament al manierelor. **2.** rafinament, exces; **~ dans la cruauté** rafinament în cruzime.
raffiner I. *v.t. (tehn.)* a rafina; **~ du pétrole** a rafina petrol. **2.** *(fig.)* a rafina, a face mai delicat; **~ ses manières** a-și rafina manierele. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **sur**) a analiza cu atenție, cu mare grijă; cu afectare; cu exagerare; **il raffine sur les manières** se îngrijește să aibă maniere fine, delicate; **~ sur l'élégance** a se îmbrăca cu un rafinament deosebit. **III.** *v.r.* a se rafina, a deveni mai subtil, mai fin.
raffinerie *s.f. (petr.)* rafinărie.
raffineur, -euse I. *adj. (în expr.)* **pile ~euse** scărmănătoare de zdrențe (în fabricile de hârtie). **II.** *s.m.f.* rafinor, rafinator, tehnician din rafinării. **III.** *s.m.* rafinor, rafinator, mașină folosită în rafinarea semifabricatelor de lână sau a pastei de hârtie.
raffle *s.f.* v. **rafie (2.).**
rafflésie *s.f. (bot.)* plantă parazit al lianelor, cu flori imense, din Indonezia și Filipine.
raffoler *v.i.* (*fam. cu prep.* **de**) a-i plăcea la nebunie; a se prăpădi după; a se da în vânt după; a fi nebun după ceva; **il raffole de ballet** îi place baletul la nebunie.
raffoult *s.m. (bot.)* bureți-flocoși *(Lactarius torminosus).*
raffut *s.m. (fam.)* hărmălaie, tapaj, vacarm, tărăboi; **faire du ~** a face tărăboi / tam-tam; a se umfla în bojoci.
raffutage *s.m.* ascuțire (a unui tăiș).
raffuter *v.t.* a ascuți (un tăiș).
rafiot / rafiau *s.m.* **1.** *(înv.) (mar.)* mică ambarcațiune. **2.** *(fam.)* navă proastă.
rafistolage *s.m. (fam.)* rafistolare, reparare de mântuială, cârpire, cârpăceală, peticire.
rafistoler *v.t. (fam.)* a rafistola, a repara sumar, a cârpi, a cârpăci, a petici.
rafistoleur, -euse *s.m.f. (fam.)* cârpaci, persoană care cârpăcește.
rafle / raffle *s.f.* **1.** *(bot., vit.)* ciorchine. **2.** *(bot.)* știulete / spic de porumb. **3.** *(înv.)* furt, jaf, pradă; **faire ~** a jefui, a prăda. **4.** razie, arestare în masă. **5.** numele unei plase de prins păsări.
rafler *v.t. (fam.)* a fura, a prăda, a jefui; a curăța; **les voleurs ont tout raflé** hoții au furat tot / au curățat locul.
rafraîchir I. *v.t.* **1.** a răci; **~ une boisson** a răci o băutură. **2.** a răcori; **elle a ouvert toutes les fenêtres pour que le courant d'air rafraîchisse l'appartement** a deschis toate ferestrele pentru ca curentul să răcorească apartamentul; **une compresse va ~ le blessé** o compresă îl va răcori pe rănit. **3.** a reforma, a recondiționa, a repara; **~ un tableau a.** a reîmprospăta culorile unui tablou; **b.** a restaura un tablou. **4.** a reîmprospăta; *(fig.)* **~ la mémoire de qqn.** a reîmprospăta memoria cuiva; a-l face să-și amintească de ceva. **5.** a face să se regenereze părul prin tăierea vârfurilor. **II.** *v.i.* a se răci; **mettre le champagne à ~** a pune șampania la răcit. **III.** *v.r.* **1.** a se răcori; **se ~ sous la douche** a se răcori sub duș; **le temps s'est rafraîchi** timpul s-a răcorit, s-a răcit. **2.** a se răcori, a bea o băutură rece.
rafraîchissant, ~e I. *adj.* răcoritor; **brise ~e** briză răcoritoare. **II.** *s.m.* (băutură) răcoritoare.
rafraîchissement *s.m.* **1.** răcire, răcorire; **~ du temps** răcire a timpului. **2.** reparare, recondiționare, reformare; **~ d'une sculpture** recondiționare a unei sculpturi. **3.** *(la pl.)* băuturi / fructe reci, răcoritoare.
rafraîchisseur, rafraîchissoir *s.m.* frapieră, vas cu gheață pentru răcirea sticlelor cu băutură.
raft *s.m. (angl.) (sport)* barcă pneumatică pentru coborât de-a lungul torentelor.
rafting *s.m. (angl.) (sport)* coborâre de-a lungul torentelor în barcă pneumatică specială.
raga *s.m. invar. (muz.)* piesă melodică indiană.
ragaga *s.m. (arg. în expr.)* **faire du ~** a se agita degeaba, fără nici un rezultat; a pierde timpul.
ragage, raguage *s.m. (mar.)* uzare, deteriorare, rupere (a unui cablu) prin frecare.
ragaillardir *v.t. (fam.)* a revigora, a reconforta; a înviora, a înveseli.

rage *s.f.* **1.** *(med.)* turbare; **vaccin contre la ~** vaccin împotriva turbării. **2.** durere puternică; **~ de dents** durere puternică de dinți. **3.** *(fig.)* mânie, furie, înverșunare, turbare; **écumer de rage** a spumega / a fierbe de mânie; a face spume la gură; **être en ~ contre qqn.** a fi furios pe cineva; **être fou de ~** a fi turbat de furie. **4.** *(fig.)* manie, furie; **la ~ d'écrire des lettres** mania de a scrie scrisori. **5.** *(în expr.)* **faire ~** a bântui; a fi în toi; **la tempête fait ~** furtuna e în toi; *(înv.)* **à la ~** la nebunie; în mod excesiv.

rageant, ~e *adj.* exasperant, înnebunitor.

rager *v.i.* *(fam.)* a turba de furie, de ciudă.

rageur, -euse *adj.* coleric, mânios, furios; **enfant ~** copil coleric.

rageusement *adv.* **1.** cu furie, cu mânie. **2.** cu înverșunare.

raglan I. *adj. invar.* raglan; **manches ~** mâneci raglan. **II.** *s.m.* palton, pardesiu, haină, raglan.

ragnagnas *s.m.pl.* *(arg.)* ciclu menstrual.

ragondin *s.m.* **1.** *(zool.)* mamifer rozător amfibiu din America de Sud, asemănător cu castorul *(Myocastor coypus)*. **2.** blana acestui animal.

ragot, ~e I. *adj.* *(despre cai)* mărunt, de talie mică. **II.** *s.m.* **1.** *(zool.)* mistreț de doi ani. **2.** *(fam.)* bârfeală, cancan.

ragoter *v.i.* **1.** *(fam.)* a bârfi, a trăncăni. **2.** *(pop. despre poliție)* a culege informații pentru o anchetă.

ragougnasse *s.f.* *(peior.)* mâncare proastă, infectă.

ragoût *s.m.* **1.** *(culinar)* tocană, mâncare cu sos. **2.** *(înv.)* asezonare, condimentare. **3.** *(înv.)* savoare, picanterie. **4.** *(arg.)* pericol. **5.** *(arg. în expr.)* **boîte à ~** stomac, burtă; **faire du ~ a.** a face gafe; a comite imprudențe; **b.** a da de bănuit; **~ de semelles** împrăștierea manifestanților de către poliție.

ragoûtant, ~e *adj.* **1.** care stârnește pofta de mâncare, apetisant, îmbietor; **un mets peu ~** o mâncare puțin apetisantă. **2.** *(fig.)* plăcut, ademenitor, ispititor.

ragoûter *v.t.* *(înv.)* a redeștepta apetitul, pofta.

ragréer *v.t.* **1.** *(constr.)* a finisa o fațadă. **2.** *(tehn.)* a netezi / a șlefui o suprafață.

raguer *v.t., v.i., v.r.* *(mar.)* a (se) uza prin frecare, a (se) roade.

rahat-ioukoum, rahat-lokoum *s.m.* rahat.

rai *s.m.* *(înv.)* **1.** rază; **~ de lumière** rază de lumină. **2.** spiță de roată.

raï *s.m.* *(muz.)* muzică populară arabă (mai ales algeriană).

raid *s.m.* **1.** *(mil.)* incursiune rapidă. **2.** *(av.)* misiune de bombardament aerian, raid. **3.** *(sport)* probă de viteză și de rezistență.

raidard, ~e *adj.* *(arg.)* **1.** mort. **2.** lefter, sărăntoc, fără o lețcaie.

raide I. *adj.* **1.** țeapăn, înțepenit; întins; rigid; **une jambe ~** un picior înțepenit. **2.** drept, întins, plat; **des cheveux ~s** păr drept, plat. **3.** abrupt, povârnit; **pente ~** pantă abruptă. **4.** *(fig.)* neînduplecat, inflexibil, aspru, sever; riguros; **un caractère ~** un caracter inflexibil. **5.** *(fig. fam.)* exagerat, tare; **c'est un peu ~** a cam exagerat! e prea din cale-afară! e prea de tot! **6.** *(arg.)* bolnav, suferind. **7.** *(arg.)* beat. **8.** *(în expr.)* **être / danser sur la corde ~ a.** a fi la anaghie; a se afla la strâmtoare; **b.** a o băga pe mânecă, a o încurca; **~ comme balle** deodată, pe nepusă masă; *(arg.)* **~ def a.** beat; **b.** drogat; **être ~ à blanc / comme la justice / comme un passe-lacet / comme un passeport** a fi lefter; a nu avea para chioară. **II.** *s.m.* *(arg.)* **1.** bancnotă de o sută de franci. **2.** alcool foarte tare, tărie. **3.** cuțit cu buton. **III.** *adv.* **1.** în pantă abruptă; **cet escalier monte ~** scara asta urcă abrupt. **2.** subit; pe loc; **tuer ~** a omorî pe loc; **tomber ~ mort** a cădea mort pe loc, dintr-o dată.

rai-de-cœur (*pl.* **rais-de-cœur**) *s.m.* *(arhit.)* ornament din frunze în formă de inimă.

raidement *adv.* cu asprime, cu rigiditate.

raideur *s.f.* **1.** rigiditate, fixitate, înțepeneală, imobilitate; **la ~ d'un mur** rigiditatea unui zid; **la ~ d'un regard** fixitatea unei priviri. **2.** înclinare, povârniș, pantă, coborâș; **la ~ d'un sentier** panta unei cărări. **3.** *(fig.)* rigiditate, asprime, severitate, rigoare, inflexibilitate, intransigență; **la ~ de son caractère** inflexibilitatea caracterului său. **4.** *(fig.)* răceală, rezervă; **accueillir qqn. avec ~** a primi pe cineva cu răceală.

raidillard *s.m.* *(arg.)* bancnotă de zece franci.

raidillon *s.m.* cărare în pantă.

raidir I. *v.t.* **1.** a încorda, a întinde tare; *(fig.)* **~ sa volonté** a-și încorda voința. **2.** a fixa, a îngheța; **~ les prix** a îngheța prețurile. **II.** *v.i.* a se înțepeni, a se întări; **le linge raidit au gel** rufele se întăresc la ger. **III.** *v.r.* **1.** a se înțepeni, a se încorda; **ses muscles se raidissent** mușchii i se încordează. **2.** a ține piept, a lua în piept, a înfrunta; **se ~ contre les difficultés** a lua în piept greutățile. **3.** a se încăpățâna; **se ~ dans son refus** a se încăpățâna în refuzul său.

raidissement *s.m.* **1.** întărire, înțepenire, încordare; **le ~ des muscles** încordarea mușchilor. **2.** *(fig.)* rigidizare, înăsprire; **le ~ de l'attitude de qqn.** înăsprirea atitudinii cuiva.

raidisseur *s.m.* *(tehn.)* extensor.

1. raie *s.f.* **1.** linie, trăsătură; **faire une ~ sur une feuille de papier** a face o linie pe o foaie de hârtie. **2.** dungă, linie; **étoffe blanche à ~s bleues** stofă albă cu dungi albastre. **3.** cărare a părului. **4.** *(agr.)* brazdă. **5.** *(fiz. în expr.)* **~ spectrale** linie despărțitoare a culorilor spectrului solar.

2. raie *s.f.* *(iht.)* calcan *(Rhombus maecticus)*.

raifort *s.m.* *(bot)* **1.** hrean *(Cochlearia Armoracia)*. **2.** *(în compuse)* **~-aquatique-jaune** gălbenea, chreniță *(Nasturtium amphibium)*.

raiguisé *adj.* *(arg.)* ruinat la cărți, decavat, jumulit.

rail *s.m.* **1.** *(c.f.)* șină. **2.** cale ferată; **transport par ~** transport pe calea ferată. **3.** bară metalică de-a lungul unei străzi / autostrăzi. **4.** *(arg.)* doză de cocaină.

raille *s.f.* *(arg.)* **1.** poliție. **2.** bandă, clică, gașcă. **3.** turnător, delator, cântăreț.

railler I. *v.t.* a zeflemisi, a ironiza, a persifla, a lua peste picior, a împunge, a șfichiui, a înțepa; **~ qqn. finement** a ironiza pe cineva cu finețe, subtil. **II.** *v.i.* *(înv.)* a glumi; **je ne raille pas** nu glumesc. **III.** *v.r.* *(înv.)* (*cu prep.* **de**) a-și bate joc, a lua în zeflemea.

raillère *s.f.* versant abrupt (în Pirinei).

raillerie *s.f.* **1.** zeflemea, zeflemisire, persiflare, ironizare, șfichiuire, sarcasm. **2.** zeflemea, glumă; **ne pas entendre la ~** a nu ști de glumă; **cela passe la ~** asta întrece gluma. **3.** *(în expr.)* **tourner en ~ a.** a lua pe cineva în batjocură / în zeflemea; **b.** a ironiza.

railleur, -euse I. *adj.* zeflemitor, ironic, batjocoritor; **esprit ~** fire zeflemitoare, ironică. **II.** *s.m.f.* zeflemist.

railleusement *adv.* în zeflemea, (în mod) ironic, batjocoritor.

rail-route *s.m., adj.* mod de transport de mărfuri pe calea ferată și șosea.

raine *s.f. (înv.)* v. **rainette.**

rainer *v.t. (tehn.)* a nutui.

rainette *s.f.* **1.** *(zool.)* brotăcel *(Hyla arborea).* **2.** măr renet. **3.** v. **rainure. 4.** unealtă de tăiat copita calului.

rainurage *s.m. (tehn.)* nutuire.

rainure *s.f.* **1.** fisură. **2.** *(constr.)* uluc. **3.** *(el.)* ancoșă, crestătură. **4.** *(tehn.)* nut, gardin. **5.** *(maș.)* renură, canelură. **6.** *(poligr.)* riț. **7.** canal; *(poligr.)* **~ d'assemblage** canal colector (la mașinile de cules); *(maș.)* **~ de graissage** canal de ungere. **8.** *(hidr. în expr.)* **~ de batardeau** renură de batardou.

rainurer *v.t.* v. **rainer.**

raiponce *s.f. (bot.)* **1.** cărbuni *(Phyteuma Vagneri).* **2.** clopoței *(Campanula Rapunculus).* **3.** *(în compuse)* **~-orbiculaire** bănică *(Phyteuma orbiculare).*

raire, réer *v.i. (despre cerbi, căprioare)* **1.** a boncălui, a boncăni. **2.** a rage.

rais *s.m.* v. **rai.**

raïs *s.m. (arab.)* **1.** șef arab, lider. **2.** *(cu art.)* președintele Egiptului.

raisin *s.m.* **1.** strugure; **~ blanc / noir** strugure alb / negru. **2.** *(poligr.)* format de hârtie (0,50x0,64). **3.** *(arg.)* vin roșu. **4.** *(arg.)* sânge. **5.** *(în expr.)* **~s de Corinthe** stafide; *(fam.)* **moitié figue, moitié ~; mi-figue, mi-~** de voie, de nevoie; vrând-nevrând; *(zool.)* **~ de mer** ouă de sepie (prinse ciorchine de plantele marine); *(bot. în compuse)* **~ d'Amérique, ~-des-teinturiers** cârmâz *(Phytolacca decandra, Phytolacca americana);* **~-de-renard** dalac *(Paris quadrifolia).*

raisiné *s.m.* **1.** peltea, marmeladă de struguri. **2.** v. **raisin (3., 4.).**

raisinet *s.m.* (*Elveția*) coacăză roșie.

raison *s.f.* **1.** rațiune, minte, judecată; **perdre la ~** a-și pierde mințile / judecata; **suivre la voix de la ~** a urma chemarea rațiunii; **contraire à la ~** contrar rațiunii; **~ d'être** rațiune de a fi. **2.** minte, cap; **ne pas avoir toute la ~** a nu fi în toate mințile; **ramener qqn. à la ~** a-i băga cuiva mințile în cap. **3.** motiv, cauză; **~ de plus** motiv în plus; **pour ~s de santé** din motive de sănătate. **4.** argument, argumentare; **se rendre aux ~s de qqn.** a ceda în fața argumentelor cuiva. **5.** dreptate; **avoir ~** a avea dreptate; **donner ~ à qqn.** a da dreptate cuiva; **à juste ~ / avec ~** pe bună dreptate. **6.** *(mat.)* raport, relație. **7.** socoteală, cont, seamă; **demander ~ à qqn.** a cere cuiva socoteală. **8.** *(în expr.)* **a. en ~ de** dat fiind..., având în vedere...; **b.** din cauza..., din pricina...; **à plus forte ~** cu atât mai mult; **faire entendre ~ à qqn.** a da o lecție cuiva; a învăța minte pe cineva; **parler ~** a da sfaturi înțelepte; **avoir ~ de qqn.** a-i veni cuiva de hac; **avoir ~ des difficultés** a învinge greutățile; **se rendre à la ~** a da ascultare unui sfat înțelept, a se cuminți; **se faire une ~** a se resemna; **plus que de ~** mai mult decât e nevoie / decât trebuie; **comme de ~** așa cum trebuie / cum se cuvine; **mettre qqn. à la ~** a pune pe cineva la respect, cu botul pe labe; **tirer ~ de** a obține satisfacție; **mariage de ~** căsătorie de conveniență; *(prov.)* **la ~ du plus fort est toujours la meilleure** cel mai tare învinge / are întotdeauna dreptate; *(prov.)* **le boire entre et la ~ sort** vinul îl bei de bun și el te face nebun.

raisonnable *adj.* **1.** *(despre oameni)* rezonabil, inteligent, cu judecată; **cet homme est ~, il ne demande pas l'impossible** acest om este rezonabil, nu cere imposibilul. **2.** *(despre lucruri, acțiuni)* rațional, rezonabil, cumpătat; **il propose des mesures ~s** propune măsuri rezonabile, cumpătate. **3.** *(despre prețuri)* rezonabil, convenabil, acceptabil, accesibil, moderat, potrivit; **il m'a fait un prix ~** mi-a făcut un preț rezonabil. **4.** suficient, satisfăcător, îndestulător; **un revenu ~** un venit satisfăcător.

raisonnablement *adv.* **1.** cu bun simț, cu judecată; **se conduire ~** a se purta cu bun-simț. **2.** cu moderație, cu cumpătare; **manger ~** a mânca moderat, cu cumpătare.

raisonné, ~e *adj.* **1.** rațional, logic; **un jugement ~** o judecată logică. **2.** sistematic, metodic; **grammaire ~e** gramatică sistematică.

raisonnement *s.m.* **1.** raționament, judecată logică; **son ~ est faux** raționamentul lui e fals. **2.** argument, considerent; **il a fourni des ~s convaincants** a adus argumente convingătoare. **3.** *(la pl.)* suită de propuneri; argumentare.

raisonner I. *v.i.* **1.** a raționa, a judeca; **~ faux** a raționa fals, greșit. **2.** a replica, a obiecta; **il raisonne au lieu d'avouer sa faute** discută / obiectează în loc să-și recunoască greșeala. **3.** *(în expr.)* **~ comme une pantoufle, ~ de travers a.** a bate câmpii; a o lua razna; **b.** a fi prost ca noaptea; a da în gropi de prost. **II.** *v.t.* **1.** a raționa, a judeca, a gândi, a supune raționamentului; **~ ses actes** a-și supune faptele raționamentului. **2.** a sfătui pe cineva; a da sfaturi cuiva (de comportare); **~ qqn.** a sfătui pe cineva, a-l face să recunoască ce e greșit (în comportarea lui). **3.** a controla, a stăpâni; **~ sa peur** a-și stăpâni frica. **III.** *v.r.* **1.** a se judeca, a se discuta; **un ordre ne se raisonne pas** un ordin nu se discută. **2.** a se supune rațiunii; **il est difficile de se ~ devant le danger** este greu să te supui rațiunii în fața primejdiei.

raisonneur, -euse *s.m.f., adj.* **1.** persoană care raționează, care gândește; **un fin ~** persoană care raționează cu finețe, cu subtilitate. **2.** persoană care discută orice, care aduce obiecții, care replică (exagerând).

rajah *s.m.* rajah.

rajeunir I. *v.t.* a întineri; **cette toilette la rajeunit** această toaletă o întinerește. **II.** *v.i.* a întineri; **la nature rajeunit au printemps** primăvara natura întinerește. **III.** *v.r.* a se întineri; **elle essaie de se ~** încearcă să se întinerească, să se facă mai tânără decât este.
rajeunissant, ~e *adj.* întineritor, care întinerește; **coiffure ~e** coafură care întinerește.
rajeunissement *s.m.* întinerire.
rajout *s.m.* adăugare (din nou), adăugire; **faire des ~s à une épreuve d'imprimerie** a face adăugiri la o corectură.
rajouter *v.t.* a adăuga (din nou).
rajustement, réajustement *s.m.* ajustare, adaptare, corelare; **~ des salaires** ajustare a salariilor.
rajuster, réajuster I. *v.t.* **1.** a ajusta, a adapta; **~ une jupe** a ajusta o fustă. **2.** a adapta; a ajusta; **~ les salaires** a ajusta salariile (la nivelul cerut). **II.** *v.r.* **1.** a pune ordine în îmbrăcăminte; a-și aranja hainele. **2.** *(înv.)* a se împăca, a se reconcilia.
raki *s.m.* lichior de anason.
râlant, ~e *adj.* *(arg.)* jignitor.
1. râle *s.m.* *(ornit.)* **1.** cristei; cristei de baltă *(Rallus aquaticus)*. **2.** cristei de câmp *(Crex praetensis)*.
2. râle, râlement *s.m.* **1.** *(med.)* ral. **2.** horcăit. **3.** *(arg. în expr.)* **aller au ~** a protesta, a face gât.
ralenti *s.m.* **1.** *(auto, cinema)* ralanti. **2.** *(în expr.)* **au ~** pe îndelete; iavaș-iavaș; **travailler au ~** a nu se omorî cu treaba; a nu se speti muncind.
ralentir I. *v.t.* **1.** a încetini, a micșora; **~ le pas** a-și încetini mersul / pasul. **2.** *(fig.)* a modera, a micșora, a domoli; **~ son ardeur** a-și domoli elanul. **II.** *v.i.* a încetini / a reduce, a micșora; **le train ralentit** trenul își micșorează viteza. **III.** *v.r.* a se încetini; **le mouvement se ralentit** mișcarea se încetinește.
ralentissement *s.m.* **1.** încetinire (a vitezei). **2.** *(fiz.)* retardare. **3.** *(fig.)* micșorare, domolire; **le ~ des efforts** domolirea eforturilor.
ralentisseur *s.m.* încetinitor.
râler *v.i.* **1.** a horcăi; **malade qui râle** bolnav care horcăie. **2.** *(despre tigri)* a rage. **3.** *(despre pui de căprioară)* a țipa. **4.** *(fig. fam.)* a protesta, a bombăni, a bodogăni, a cârti, a reproșa.
râleur, ~euse *s.m.f., adj.* cârtitor, protestatar; persoană care bombăne, mereu nemulțumită.
ralingue *s.f.* *(mar.)* grandee, parâmă prinsă de marginea unei vele.
ralinguer I. *v.t.* *(mar. în expr.)* **~ une voile** a prinde o grandee de marginea unei vele. **II.** *v.i.* *(despre vele)* a flutura.
ralléger *v.i.* *(arg.)* **1.** a veni. **2.** a se întoarce undeva.
raller *v.i.* *(rar, despre cerbi)* a boncălui, a boncăi.
rallidés *s.m.pl.* *(ornit.)* ralide, păsări alergătoare cu picioare lungi.
rallié, ~e *adj., s.m.f.* raliat; aderent; care și-a dat adeziunea la.
ralliement *s.m.* **1.** *(mil.)* raliere, adunare; **~ des troupes** adunare a trupelor; **point de ~** loc de adunare / de întrunire. **2.** raliere, aderare (la un partid, la o idee). **3.** *(în expr.)* **mot de ~** parolă. **4.** *(ist.)* mișcare politică prin care unii monarhiști francezi, la îndemnul papei Leon XIII, au acceptat regimul republican (1890).
rallier I. *v.t.* **1.** a ralia, a uni, a aduna persoane dispersate; a regrupa; **~ des soldats** a regrupa soldați. **2.** a câștiga adepți pentru un partid / o cauză; **cette idée rallie bien des suffrages** această idee câștigă multe sufragii. **3.** *(mil.)* a se întoarce la unitate. **4.** *(mar. în expr.)* **~ la terre** a se apropia de uscat. **II.** *v.r.* **1.** a se aduna, a se regrupa; **le régiment se rallie** regimentul se regrupează. **2.** *(cu prep.* **à**) a se ralia unei cauze, a adera (la o cauză, la un partid).
ralliformes *s.m.pl.* *(ornit.)* clasă de păsări cu picioare lungi și cioc scurt.
rallonge *s.f.* **1.** prelungitor. **2.** scândură cu care se poate prelungi o masă, intercalându-se la mijloc. **3.** *(pop.)* suprapreț. **4.** *(pop.)* spor de salariu. **5.** *(pop.)* spor de pedeapsă. **6.** *(pop.)* palmă, scatoalcă. **7.** *(pop.)* cuțit, șiș, șuriu. **8.** *(pop.)* rest de mâncare / băutură.
rallongement *s.m.* **1.** lungire; prelungire; **le ~ d'une jupe** lungirea unei fuste. **2.** *(tehn.)* înnădire.
rallonger I. *v.t.* **1.** a lungi, a prelungi; **~ une jupe** a lungi o fustă; **~ un terme** a prelungi un termen; **~ une autoroute** a prelungi o autostradă. **2.** *(arg.)* a înjunghia; a spinteca. **II.** *v.r.* a se lungi. **III.** *v.i.* a se lungi; **les jours rallongent** zilele se lungesc.
rallumer I. *v.t.* **1.** a aprinde din nou; a reaprinde; **~ le feu** a aprinde din nou focul. **2.** *(fig.)* a da un nou elan, avânt; a reaprinde; **~ les passions** a reaprinde pasiunile. **II.** *v.i.* *(despre motoare)* a se autoaprinde. **III.** *v.r.* a se reaprinde; **les passions se rallument** pasiunile se reaprind.
ramadan *s.m.* *(la musulmani)* ramazan, post de o lună.
ramage *s.m.* **1.** *(înv.)* ciripit de păsărele. **2.** desen reprezentând ramuri și flori; **tissu à ~** țesătură imprimată cu ramuri și flori.
ramager I. *v.t.* *(text.)* a acoperi o pânză cu desene reprezentând ramuri și flori. **II.** *v.i.* *(despre păsărele)* a ciripi.
ramaillage *s.m.* v. **remaillage.**
ramailler *v.t.* v. **remailler.**
ramandage, ramendage *s.m.* reparare a unui năvod.
ramander, ramender *v.t.* a repara un năvod.
ramapithèque *s.m.* *(paleont.)* maimuță antropomorfă fosilă de la sfârșitul miocenului (în India).
ramas *s.m.* **1.** *(înv. peior.)* adunătură (de indivizi suspecți). **2.** adunătură de obiecte fără valoare.
ramassage *s.m.* **1.** strângere, adunare; **~ des foins** strângerea fânului. **2.** *(în expr.)* **~ scolaire** transportul copiilor de acasă la școală (asigurat de un serviciu municipal).
ramassé, ~e *adj.* **1.** îndesat, bondoc. **2.** ghemuit, chircit. **3.** concis, exprimat pe scurt.
ramassement *s.m.* v. **ramassage.**
ramasse-couverts *s.m. invar.* coș cu compartimente în care se adună tacâmurile (când se strânge masa).
ramasse-miettes *s.m. invar.* **1.** tăviță pentru adunat firimiturile de la masă. **2.** *(arg.)* gene.
ramasse-monnaie *s.m. invar.* dispozitiv care adună monedele de pe o tejghea.

ramasser I. *v.t.* **1.** a aduna, a strânge; ~ **des noix** a strânge nuci; ~ **du bois mort** a aduna surcele, vreascuri. **2.** a ridica (de pe jos); ~ **un blessé** a ridica un rănit. **3.** *(fig. fam.)* a încasa, a căpăta; ~ **une gifle / une tape** a căpăta o palmă. **4.** a aduna, a strânge la un loc; ~ **ses cheveux** a-și aduna părul. **5.** a strânge, a colecta; ~ **de l'argent pour les pauvres** a colecta bani pentru săraci; ~ **de l'argent comme s'il en pleuvait** a aduna banii cu găleata. **6.** *(fig.)* a condensa, a rezuma; ~ **ses idées** a-și rezuma ideile. **7.** a regrupa; ~ **des soldats en fuite** a regrupa soldați care fug. **8.** *(în expr.)* ~ **ses forces** a-și încorda / a-și aduna puterile, a se opinti; ~ **le gant** a primi provocarea; a ridica mănușa; *(pop.)* ~ **ses hardes** a-și lua / a-și strânge catrafusele; a se cărăbăni; *(despre o piesă de teatru)* ~ **un bide** a cădea cu brio; **se faire** ~ **a.** a se lăsa prins de poliție; **b.** a încasa o săpuneală / un perdaf / o praftură; **c.** a da chix, a eșua; ~ **une bûche** a face o trântă; a veni în nas; *(pop.)* ~ **une pelle / un gadin a.** a face o trântă; a se aduna de pe jos; **b.** a da chix; *(pop.)* ~ **des casquettes** a ajunge ultimul (în sport); *(pop.)* ~ **la bûche** a primi / a încasa un perdaf / o săpuneală / o praftură; a-și primi porția; *(pop.)* ~ **la pipe / la pipette** a încasa o cheifăneală / o mamă de bătaie. **II.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se ridica după o trântă. **2.** a se ghemui, a se chirci. **3.** *(pop.)* a face rost de. **4.** *(pop.)* *(în expr.)* **se** ~ **par terre** a face o trântă.

ramassette *s.f. (agr.)* **1.** dispozitiv dințat fixat la coasă pentru a strânge fânul, iarba. **2.** (*Elveția*) făraș.

ramasseur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care adună, culege. **2.** *(agr.)* mecanism colector. **3.** *(agr.)* colector de produse.

ramasseuse-presse (*pl.* **ramasseuses-presses**) *s.f.* mașină de adunat paiele sau fânul.

ramassis *s.m.* v. **ramas.**

ramassoire *s.f.* v. **ramassette (2.).**

rambarde *s.f.* **1.** parapet. **2.** *(mar.)* balustradă.

rambin *s.m. (arg.)* **1.** sprijin; ajutor; consolare. **2.** scuză. **3.** lingușeală. **4.** *(în expr.)* **marcher au** ~ a face gafe și a se scuza; **faire du** ~ **à qqn.** a face curte cuiva.

rambiner, rembiner *(arg.)* **I.** *v.i.* **1.** a alerga (către ceva). **2.** a se scuza. **3.** a cădea la pace cu cineva. **II.** *v.t.* **1.** a repara; a aranja. **2.** a se reconcilia cu cineva. **3.** a reconforta. **4.** *(în expr.)* ~ **le coup a.** a aranja lucrurile; **b.** a prinde puteri / curaj. **III.** *v.r.* **1.** a-și recăpăta sănătatea, a se însănătoși. **2.** a cădea la pace; a aranja lucrurile.

rambo *s.m.* v. **rembo.**

rambour *s.m.* varietate de măr.

ramboutan *s.m. (bot.)* specie de arbore exotic.

randam, randame *s.m. (pop.)* vacarm, tărăboi; **faire du** ~ a face tărăboi.

rame *s.f.* **1.** *(agr.)* arac. **2.** *(mar.)* vâslă, ramă. **3.** *(poligr.)* top de hârtie. **4.** *(petrol.)* tijă de forare. **5.** *(c.f.)* garnitură de vagoane. **6.** *(pop. în expr.)* **tirer à la** ~ a se speti muncind; **avoir la** ~ a fi leneș, puturos; **ne pas en ficher une** ~ a sta cu brațele încrucișate; a tăia frunze la câini; a freca menta.

ramé, ~e I. *adj.* **1.** *(agr. înv.)* arăcit, pus pe araci; **pois ~s** mazăre pusă pe araci. **2.** *(în expr.)* **cerf** ~ cerb tânăr căruia încep să-i crească coarnele.

rameau *s.m.* **1.** ramură, crenguță. **2.** rămurică, subdiviziune (lingvistică, genealogică). **3.** *(anat.)* subdiviziune a unui nerv, a unui vas sangvin. **4.** *(bis. în expr.)* **Dimanche des Rameaux** duminica Floriilor.

ramée *s.f.* **1.** frunziș; boltă de frunze. **2.** *(înv.)* crengi tăiate cu frunze.

ramenard, ~e, rameneur, -euse *adj. (arg.)* pretențios, chițibușar.

ramender *v.t.* **1.** *(agr.)* a pune îngrășământ nou. **2.** a auri din nou. **3.** a repara un năvod, o plasă de pescuit.

ramener I. *v.t.* **1.** a aduce înapoi pe cineva, a readuce; **il a ramené la petite chez sa mère** a adus-o înapoi pe fetiță la mama ei; **il était parti, mais la curiosité l'a ramené** plecase, dar curiozitatea l-a adus înapoi. **2.** a duce, a conduce înapoi; ~ **le bétail à l'étable** a duce înapoi vitele la grajd. **3.** a pune la loc, a repune; a trage; ~ **le fichu sur sa tête** a-și pune la loc basmaua pe cap; ~ **son chapeau sur les yeux** a-și trage pălăria pe ochi. **4.** a reanima, a reînsufleți, a readuce la viață; ~ **un cardiaque à la vie** a reanima un cardiac. **5.** a readuce; ~ **l'inflation à 3%** a reduce inflația la 3%; *(mat.)* ~ **à la plus simple expression** a reduce la cea mai simplă expresie. **6.** a restabili; ~ **l'ordre** a restabili ordinea. **7.** *(fin.)* a scădea prețurile. **8.** *(pop. în expr.)* ~ **sa fraise / sa poire, la** ~ **a.** a face gălăgie, a protesta; **b.** a se băga în vorbă intempestiv și pretențios; ~ **à soi** a se crede buricul pământului. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **à**) a se reduce la; **toute cette affaire se ramène à une question d'orgueil** toată această afacere se reduce la o chestiune de orgoliu. **2.** *(pop.)* a veni, a sosi undeva.

ramequin *s.m.* **1.** *(culinar)* prăjitură cu brânză. **2.** recipient din porțelan sau pământ pentru coacere în cuptor sau fierbere în bain-marie.

1. ramer *v.t.* **1.** *(agr.)* a arăci, a pune pe araci. **2.** *(fam. în expr.)* **s'y entendre comme à** ~ **des choux** a nu se pricepe, a se pricepe mai mult de-o grămadă.

2. ramer *v.i.* **1.** *(mar.)* a vâsli, a rama. **2.** *(fam., fig.)* a munci din greu; a trage tare, a se căzni.

ramereau, ramerot *s.m. (ornit.)* pui de porumbel gulerat.

ramescence *s.f. (hort.)* dispoziție, așezare în formă de ramuri.

ramette *s.f.* top de hârtie de scrisori (125 de foi).

rameur, -euse *s.m.f. (mar.)* vâslaș.

rameuter *v.t.* **1.** a ațâța, a instiga din nou (la revoltă). **2.** *(vân.)* a regrupa; ~ **les chiens** a regrupa câinii.

rameux, -euse *adj.* **1.** rămuros, cu multe ramuri. **2.** ramificat.

rami *s.m.* numele unui joc de cărți.

ramie *s.f. (bot.)* plantă din familia urticaceelor din care se extrage o fibră textilă *(Bochemeria nivea).*

ramier I. *s.m. (ornit.)* porumbel gulerat, porumbel popesc *(Colomba palumbus).* **II.** *adj. (arg.)* leneș, puturos, loază.

ramification *s.f.* 1. *(bot., anat.)* ramificație; ~ **d'un nerf** ramificație a unui nerv. 2. *(fig.)* ramificație, subdiviziune, subîmpărțire; **les ~s de l'anatomie** subdiviziunile anatomiei.
ramifié, ~e *adj.* ramificat; *(chim.)* **chaîne ~e** lanț ramificat, din care se desprind ramuri laterale.
ramifier I. *v.t.* a ramifica, a împărți în mai multe ramuri. II. *v.r.* 1. a se împărți în ramuri, a se ramifica. 2. a se subîmpărți, a se subdivide.
ramille *s.f.* 1. vreasc, uscătură. 2. *(la pl.)* rămurele.
ramingue *adj. (despre cai)* care nu se lasă împuns de pinten.
ramolli, ~e I. *adj.* 1. muiat, înmuiat, moale; **terrain ~** teren înmuiat (de ploaie). 2. *(fam.) (despre persoane)* lipsit de energie. II. *s.m.f. (fam.)* ramolit, senil, decrepit, zaharisit.
ramollir I. *v.t.* 1. a muia, a înmuia; ~ **de la cire** a înmuia ceară. 2. *(arg.)* a muia, a moleși; **la paresse ramollit la volonté** lenea moleșește voința. II. *v.r.* 1. a se muia, a se moleși, a se fleșcăi. 2. *(fam.)* a se ramoli, a se zaharisi, a se seniliza, a deveni decrepit.
ramollissant, ~e *adj., s.m. (med.)* emolient.
ramollissement *s.m.* 1. înmuiere, fleșcăire. 2. *(med.)* ramolisment, senilizare.
ramollo *adj. (fam.)* ramolit, senil, decrepit.
ramonage *s.m.* hornărit, curățatul coșurilor.
ramoner *v.t.* 1. a curăța coșurile, hornurile. 2. *(alpin.)* a escalada un culoar îngust între doi munți. 3. *(arg.)* a certa, a muștrului. 4. *(arg.)* a păcăli, a înșela, a escroca.
ramoneur *s.m.* 1. coșar, hornar. 2. *(petr. în expr.)* ~ **pour paraffine** curățitor de parafină.
rampant, ~e I. *adj.* 1. *(bot., zool.)* târâtor. 2. *(arhit.)* înclinat, în pantă. 3. *(fig.)* slugarnic, servil; **caractère ~** caracter slugarnic, josnic. 4. *(în expr.)* **en ~** târâș; **tige ~e** vrej. II. *s.m.* 1. *(arhit.)* suprafață înclinată, în pantă. 2. *(av. în glumă)* personalul nenavigant. 3. *(arg.)* taxi.
rampe *s.f.* 1. *(teatru)* rampă. 2. porțiune înclinată dintr-o autostradă, o cale ferată. 3. *(constr.)* rampă, balustradă, parmaclâc. 4. *(pop. în expr.)* **lâcher la ~** a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii; **tenir bon la ~** a se menține în formă; **tiens bon la ~** dă-i 'nainte, nu te lăsa!
rampeau *s.m. (sport)* 1. lovitură de revanșă. 2. *(în expr.)* **faire ~** a ajunge la egalitate de puncte.
rampement *s.m. (rar)* târâre, târâș.
ramper *v.i.* 1. a se târî; **la limace rampe** melcul se târăște. 2. *(despre plante)* a se târî, a se agăța, a se cățăra. 3. *(fig. despre oameni)* a se umili, a se înjosi, a se ploconi, a se coborî. 4. *(pop., despre un vehicul)* a merge foarte încet.
ramponneau / ramponeau *s.m.* 1. *(pop.)* ghiont, pumn. 2. cuțitaș. 3. ciocan de tapițer.
ramponner *v.t. (pop.)* a bate cu pumnii.
ramure *s.f.* 1. rămuriș, ramurile unui pom. 2. coarnele unui cerb.
ramuscule *s.m.* v. **ramille.**
rancard, rencard *s.m.* 1. *(pop.)* întâlnire; **donner un ~ à une môme** a da o întâlnire unei fete. 2. *(arg.)* informație.
rancarder, rencarder I. *v.t.* 1. *(pop.)* a da o întâlnire. 2. *(arg.)* a informa. II. *v.r.* a se informa.
rancart, rencart *s.m. (fam. în expr.)* **mettre au ~** a pune pe linie moartă, a da la rebut; a renunța; a abandona.
rance I. *adj.* 1. rânced; **beurre ~** unt rânced. 2. *(fam.)* trecut, fanat. II. *s.m.* gust rânced; **sentir le ~** a mirosi a rânced.
rancescible *adj.* care poate râncezi; **beurre ~** unt care poate râncezi.
rancette *s.f.* tablă subțire folosită la burlane, hornuri.
ranch (*pl.* **ranchs, ranches**) *s.m.* fermă din America.
ranche *s.f.* 1. fuscel. 2. vergea verticală de susținere a loitrei.
1. **rancher, ranchman** *s.m.* fermier american.
2. **rancher** *s.m.* scăriță cu un singur fuscel.
rancho *s.m.* v. **ranch.**
ranci, ~e *adj.* râncezit, rânced.
rancidité *s.f.* râncezeală.
rancio *s.m. (span.)* vin vechi dulce.
rancir I. *v.i., v.r.* 1. a râncezi; a mucezi; **l'huile rancit** uleiul râncezește. 2. *(pict., despre culorile unui tablou în ulei)* a-și piede strălucirea, a se îngălbeni. 3. *(fig.)* a îmbătrâni; a se fana.
rancissement *s.m.*, **rancissure** *s.f.* râncezire, râncezeală.
rancœur *s.f.* pizmă, ciudă, invidie, necaz, ranchiună, obidă, parapon.
rançon *s.f.* 1. (preț de) răscumpărare; **payer une ~** a plăti o răscumpărare. 2. *(fig.)* preț; ispășire; **ce désagrément est la ~ qu'il doit payer pour la grande satisfaction qu'il vient d'obtenir** această neplăcere este prețul pe care trebuie să-l plătească pentru marea satisfacție pe care a obținut-o. 3. *(în expr.)* **mettre à ~** a prăda, a jefui.
rançonnement *s.m.* 1. răscumpărare. 2. *(fig.)* prădare, jefuire.
rançonner *v.t.* 1. *(înv.)* a obliga la răscumpărare; **les corsaires ont rançonné le navire** corsarii au obligat nava să plătească prețul de răscumpărare. 2. *(fig., înv.)* a ispăși. 3. *(fig.)* a stoarce de bani, a lua șapte piei; ~ **les clients d'un hôtel** a stoarce de bani pe clienții unui hotel.
rancune *s.f.* ranchiună, pică, pizmă, necaz, invidie, obidă; **garder ~ à qqn.** a purta pică cuiva; a-i purta cuiva dușmănie / ponos; a avea ciudă pe cineva; *(fam.)* **sans ~!** s-o lăsăm moartă; ce-a fost s-a dus; cele rele să se spele, cele bune să se-adune.
rancunier, -ère *adj., s.m.f.* ranchiunos, vindicativ, dușmănos, răzbunător.
randomisation *s.f. (angl.) (stat.)* randomizare.
randomiser *v.t. (angl.) (stat.)* a randomiza.
randonnée *s.f.* 1. *(vân.)* drum urmat de animalul încolțit. 2. plimbare lungă și neîntreruptă; **une ~ à bicyclette** o plimbare lungă pe bicicletă.
randonneur, -euse *s.m.f.* persoană care se plimbă mult, care face curse lungi.
rang *s.m.* 1. rând, șir; **se mettre en ~** a se așeza în rând; **serrer les ~s** a strânge rândurile; **collier à trois ~s de perles** șirag de trei rânduri de mărgele; **être au ~ de...** a fi în rândul..., a se număra printre..., a intra în categoria.... 2. rang, poziție, treaptă /

situație socială; **selon son** ~ după rang, potrivit cu rangul său. **3.** demnitate; **garder / tenir son** ~ a-și păstra rangul / demnitatea. **4.** *(poligr.)* pupitru de cules. **5.** *(în expr.)* **être sur les ~s** a concura / a candida pentru un post; **se mettre sur les ~s** a-și pune candidatura; **rentrer dans le** ~ a redeveni simplu cetățean după ocuparea unei funcții; **sortir du** ~ *(despre un militar)* a fi promovat ofițer fără a avea studii militare; **par** ~ **de taille** după înălțime; **personne de haut** ~ persoană suspusă.

rangé, ~e *adj.* **1.** așezat, rânduit, ordonat; organizat, sistematizat; **une pièce ~e** o cameră rânduită. **2.** *(fig.)* așezat, cuminte; **une jeune fille ~e** o fată cuminte. **3.** *(mil., ist.)* înșirat; **bataille ~e** bătălie dusă de două armate așezate una în fața celeilalte. **4.** *(fig.)* așezat, liniștit; **une vie ~e** o viață liniștită.

rangée *s.f.* **1.** șir, rând; **une** ~ **de chaises** un rând de scaune. **2.** șirag, colan, salbă.

rangement *s.m.* așezare, aranjare, rânduire.

ranger I. *v.t.* **1.** a așeza, a rândui, a aranja; a pune în ordine; ~ **ses papiers** a-și pune în ordine documentele. **2.** a deretica, a face ordine; ~ **sa chambre** a face ordine în cameră. **3.** a trage la o parte; a parca; ~ **sa voiture le long du trottoir** a-și parca automobilul de-a lungul trotuarului. **4.** *(fig. cu prep* **parmi)** a număra, a așeza în rând, a pune printre; ~ **une personne parmi ses amis** a așeza pe cineva în rândul prietenilor; a număra o persoană printre prieteni. **5.** *(mar.)* a trece pe lângă (țărm, creastă). **6.** *(arg.)* a înjunghia, a tăia, a cresta. **II.** *v.r.* **1.** a se așeza; **se** ~ **autour d'une table** a se așeza în jurul unei mese. **2.** a se așeza la o parte; **une voiture s'est rangée le long du trottoir** un automobil s-a așezat de-a lungul trotuarului. **3.** *(fig. fam.)* a se cuminți. **4.** *(în expr.)* **se** ~ **à l'avis de qqn., se** ~ **sous le drapeau / la bannière de qqn.** a se da de partea cuiva; a îmbrățișa soarta cuiva; *(auto, mar.)* **se** ~ **le long de** a trage la o parte; *(pop.)* **se** ~ **des voitures / des bécanes** a se retrage din viața activă.

rangeur *s.m.* *(arg.)* trișor, escroc, pungaș, potlogar.

rani *s.f.* (*India*) soție de rajah.

ranidés *s.m.pl.* *(zool.)* familie de amfibii, din care face parte broasca.

ranimable *adj.* care poate fi reanimat, readus la viață.

ranimation *s.f.* *(med.)* reanimare.

ranimer I. *v.t.* **1.** a reînsufleți, a readuce la viață; ~ **un noyé** a readuce la viață pe un înecat. **2.** *(fig.)* a reînsufleți, a înflăcăra, a reda; **cette perspective a ranimé son courage** această perspectivă i-a redat curajul. **3.** a reaprinde; ~ **le feu** a reaprinde focul. **II.** *v.r.* **1.** a se reînsufleți, a reveni la viață, a-și recăpăta cunoștința. **2.** *(fig.)* a se intensifica; a se anima; **la conversation s'est ranimée** conversația s-a animat.

rantanplan *interj.* **1.** v. **rataplan. 2.** *(arg. în expr.)* **au** ~ la noroc, la întâmplare.

ranz *s.m.* cântec popular din Elveția.

raousse, raouste *interj.* ieși afară!

raout *s.m.* *(angl.)* *(înv.)* recepție mondenă.

rapace I. *adj.* **1.** rapace, răpitor; **aigle** ~ vultur rapace. **2.** *(fig.)* lacom, hrăpăreț, aprig, apucător, nesătul, avid de câștig. **II.** *s.m.* **1.** *(ornit.)* *(la pl.)* ordinul răpitoarelor, păsări de pradă. **2.** pasăre de pradă.

rapacité *s.f.* **1.** *(despre animale)* lăcomie. **2.** *(fig.)* rapacitate, aviditate, nesaț.

râpage *s.m.* **1.** răzuire. **2.** *(în expr.)* ~ **du bois** defibrare a lemnului.

rapatrié, ~e *adj., s.m.f.* repatriat.

rapatriement *s.m.* repatriere.

rapatrier *v.t.* a repatria; a readuce în țară; ~ **des œuvres d'art** a readuce în țară opere de artă.

râpe *s.f.* **1.** răzătoare, răzuitoare. **2.** *(tehn.)* pilă groasă. **3.** *(petr.)* labă de urs. **4.** *(zool.)* crăpături transversale pe genunchiul unui cal. **5.** *(arg.)* chitară. **6.** *(arg. în expr.)* ~ **d'Orient** diamante.

1. râpé, ~e *adj.* **1.** răzuit, ras, dat la răzătoare. **2.** *(despre haine)* ros, uzat, tocit, ponosit. **3.** *(arg. în expr.)* **c'est** ~ s-a dus naibii! am dat-o-n bară! am feștelit-o.

2. râpé *s.m.* **1.** tescovină subțiată cu apă. **2.** talaș pus în butoi pentru limpezirea vinului. **3.** brânză rasă.

raper *s.m.* *(arg.)* agent de poliție pe bicicletă.

râper *v.t.* **1.** a răzui, a da la răzătoare; a rade; ~ **du fromage** a rade brânză. **2.** *(rar)* *(despre haine)* a roade, a uza, a toci. **3.** a irita; **alcool qui râpe le gésier** alcool care irită gâtlejul.

râperie *s.f.* **1.** *(în fabricile de zahăr)* atelier de tocat sfecla. **2.** *(în fabricile de hârtie)* atelier de făcut rumeguș din lemn.

rapetassage *s.m.* *(fam.)* cârpeală, cârpăceală (de haine, ciorapi).

rapetasser *v.t.* **1.** *(fam.)* a cârpi haine uzate. **2.** *(fig.)* a modifica, a îndrepta; ~ **un texte** a modifica un text.

rapetasseur *s.m.* **1.** *(fam.)* cârpaci. **2.** *(fig.)* compilator.

rapetissement *s.m.* **1.** micșorare, diminuare. **2.** *(fig.)* depreciere, devalorizare.

rapetisser I. *v.t.* **1.** a micșora, a scădea, a diminua; a scurta; ~ **un pantalon** a scurta un pantalon. **2.** a micșora, a face să pară mai mic; **la distance rapetisse les sous-titres d'un film** distanța micșorează subtitlurile unui film. **3.** *(fig.)* a diminua; **il cherche à** ~ **les mérites de ses collègues** încearcă să diminueze meritele colegilor săi.

râpeux, -euse *adj.* aspru (ca o răzătoare); *(fig.)* **voix ~euse** voce aspră.

raphaélesque, raphaélique *adj.* rafaelic, aparținând lui Rafael sau amintind de Rafael; **portrait** ~ portret rafaelic, în maniera lui Rafael.

raphia *s.m.* *(bot.)* rafie *(Raphia).*

raphide *s.f.* *(biol.)* numele unor cristale în formă de ace întâlnite în anumite celule vegetale și animale.

rapiat, ~e *adj., s.m.f.* **1.** zgârcit, avar, meschin. **2.** lacom, apucător, hrăpăreț.

rapide I. adj. **1.** rapid, iute, repede; întins; **voiture** ~ automobil rapid. **2.** accelerat; **pouls** ~ puls accelerat. **3.** *(fig.)* prompt, eficace; ~ **en affaires** eficace în afaceri. **4.** *(despre pante)* înclinat, povârnit. **5.** *(în expr., tehn.)* **acier** ~ oțel special foarte dur; *(foto)* **pellicule** ~ peliculă cu timp de expunere scurt. **II.** *s.m.* **1.** (tren) accelerat, rapid. **2.** porțiune de râu unde apa curge repede și învolburată.

rapidement *adv.* cu rapiditate, cu iuțeală, în grabă, cu repeziciune.
rapidité *s.f.* **1.** rapiditate, repeziciune, iuțeală; **il agit avec ~** acționează cu rapiditate. **2.** viteză; **la ~ d'un coureur** viteza unui alergător. **3.** grabă, precipitare; **sa ~ excessive lui a fait gâcher la besogne** graba lui excesivă l-a făcut să strice treaba.
rapido, rapidos *adv. (pop.)* rapid, repede.
rapiéçage, rapiècement *s.m.* cârpire, peticire, cârpăcire (a hainelor).
rapiécer *v.t.* a cârpi, a petici, a cârpăci.
rapière *s.f.* **1.** *(ist.)* spadă lungă și ascuțită (sec. XV-XVII). **2.** *(arg.)* armă albă; șuriu, șiș.
rapin *s.m.* **1.** *(înv.)* ucenic de pictor. **2.** pictor fără talent.
rapine *s.f.* **1.** pradă, jaf, hoție; **vivre de ~s** a trăi din jaf. **2.** jaf, hoție.
rapiner *v.i. (înv.)* a jefui, a prăda.
rapinerie *s.f. (înv.)* jefuire, prădare, prădăciune.
rapiot *s.m. (arg.)* **1.** percheziție. **2.** gardianul șef al unei închisori.
raplapla, raplaplat *adj., s.m.f. invar. (fam.)* moale, molâu, fără vlagă, stors, sleit de puteri.
raplatir *v.t.* **1.** a turti, a presa, a aplatiza (din nou). **2.** *(fam., part. trecut)* moale, fără vlagă, sfârșit.
rapointir *v.t.* a ascuți din nou, a face un vârf nou.
rappareiller *v.t.* a asorta din nou (pentru a reface un set); **~ un service de thé** a reface, a completa un serviciu de ceai.
rappariement *s.m.* reasortare, completare.
rappel *s.m.* **1.** chemare, rechemare; **~ d'un ambassadeur** rechemarea unui ambasador; *(mil.)* **~ de réservistes** chemare a rezerviștilor (sub drapel); **~ à l'ordre** chemare la ordine. **2.** *(mil.)* adunare; **battre / sonner le ~ a.** a suna adunarea; **b.** a cere ajutor, a chema în ajutor. **3.** *(fig.)* evacuare; rememorare; amintire; **~ d'une date** evocare a unei date. **4.** *(med. în expr.)* **vaccination de ~** revaccinare. **5.** rest de plată retroactiv; **toucher un ~** a primi un rest de plată. **6.** *(în alpinism)* rapel; **en ~** în rapel; **descente en ~** coborâre în rapel.
rappelable *adj.* care poate fi rechemat; **un militaire ~** un militar care poate fi rechemat.
rappelé, ~e *adj., s.m.f.* rechemat; **ambassadeur ~** ambasador rechemat; **militaire ~** militar rechemat sub drapel.
rappeler I. *v.t.* **1.** a rechema, a chema din nou; **on l'a rappelé sous les drapeaux** a fost rechemat sub drapel. **2.** a suna din nou, a chema din nou la telefon; **il m'a rappelé le lendemain** m-a sunat din nou a doua zi. **3.** a rechema o persoană care lucrează în afara țării. **4.** a (re)aminti; **~ une vieille promesse à qqn.** a aminti cuiva o veche promisiune. **5.** *(fig.)* a reda; **~ qqn. à la vie** a reda cuiva gustul de a trăi; a reda cuiva pofta de viață. **6.** a chema, a aduce; **~ qqn. à l'ordre** a chema pe cineva la ordine. **7.** a aminti de; **cette fillette rappelle sa mère** această fetiță amintește de mama ei, seamănă cu mama ei. **8.** *(în expr.)* **rappelez-moi à son souvenir** transmite-i salutări din partea mea (formulă de politețe). **II.** *v.r.* a-și aminti de; **se ~ son enfance** a-și aminti de copilărie.
râppette *s.f. (bot.)* lipicioasă *(Asperugo procumbens)*.
rappliquer I. *v.t.* a aplica din nou. **II.** *v.i. (pop.)* **1.** a veni, a sosi. **2.** a se întoarce undeva.
rappointir *v.t.* v. **rapointir.**
rappointis *s.m. (constr.)* cui de fier înfipt în lemn pentru a reține ipsosul.
rapport *s.m.* **1.** raport, dare de seamă, expunere; **~ écrit** raport scris; **rédiger un ~** a redacta un raport. **2.** *(mil.)* raport; **~ d'état-major** raport de stat-major. **3.** venit, raport, produs; **maison de ~** locuință care aduce venituri proprietarului ei; **terre d'un bon ~** pământ care aduce un venit bun. **4.** raport, legătură; **par ~ à a.** în raport cu; în comparație cu; **b.** față de; **sous le ~ de** sub raportul; din punctul de vedere al. **5.** informație; denunț; raport. **6.** *(jur.)* restituire a unei sume, a unui bun. **7.** *(în expr.)* **sous tous les ~s** în toate privințele; *(el.)* **~ du shunt** constanta șuntului; *(petr.)* **~ de dissolution** rație de soluție; *(pop.)* **~ à...** din cauza....
rapportable *adj.* **1.** care se poate raporta. **2.** care trebuie să fie raportat. **3.** *(jur. în expr.)* **créance ~** creanță anulabilă.
rapporté, ~e *adj.* **1.** adăugat; **poche ~e** buzunar adăugat (pe deasupra) la o haină. **2.** *(fam. în expr.)* **pièce ~e** rudă prin alianță.
rapporter I. *v.t.* **1.** a aduce din nou, a readuce; **~ les cahiers des élèves** a aduce înapoi caietele elevilor. **2.** a restitui; **~ un livre emprunté** a restitui o carte împrumutată. **3.** a aduce de undeva; **il a rapporté des statuettes d'Afrique** a adus statuete din Africa. **4.** a raporta, a aduce venit; **terre qui rapporte** pământ care aduce venit. **5.** a adăuga; a aplica; **~ une bande d'étoffe à une jupe pour la rallonger** a adăuga o fâșie de stofă la o fustă pentru a o lungi. **6.** *(jur.)* a abroga; a anula. **7.** *(despre câini de vânătoare)* a aduce vânatul. **8.** *(topogr.)* a reprezenta grafic elementele unei ridicări de teren. **9.** a raporta, a repeta, a relata; **~ les conclusions de la réunion** a relata concluziile ședinței. **10.** a cita; **~ une pensée d'un philosophe** a cita o cugetare a unui filozof. **II.** *v.i.* **1.** a denunța, a turna. **2.** a raporta, a aduce venit, beneficii; **terre qui rapporte** pământ care aduce venit. **III.** *v.r.* (*cu prep.* **à**) **1.** a se referi; **le débat se rapporte à** dezbaterea se referă la. **2.** a se încrede în, a se bizui pe; **je m'en rapporte à votre discrétion** mă bizui pe discreția dumneavoastră.
rapporteur, -euse I. *adj.* denunțător, turnător. **II.** *s.m.* **1.** *(geom.)* raportor. **2.** raportor, persoană care face un raport.
rapprendre *v.t.* a învăța din nou.
rapprêter *v.t.* a scrobi, a apreta din nou.
rapproché, ~e *adj.* **1.** apropiat, aproape; *(în spațiu)* vecin, învecinat; **nos maisons sont ~es** casele noastre sunt apropiate, se învecinează; *(în timp)* **ces deux mariages sont ~s** aceste două căsătorii sunt apropiate (ca dată). **2.** înrudit, apropiat; **espèces ~es** specii înrudite.

rapprochement *s.m.* **1.** apropiere; ~ **des lèvres d'une plaie** apropiere a marginilor unei plăgi. **2.** *(fig.)* apropiere, reconciliere, împăcare; ~ **de deux pays** apropierea, stabilirea unor relații mai strânse între două țări. **3.** alăturare, comparare; ~ **de deux manuscrits** alăturare / comparare a două manuscrise.

rapprocher I. *v.t.* **1.** a apropia; *(în spațiu)* ~ **sa chaise de la table** a-și apropia scaunul de masă; *(în timp)* **elle regarde la pendule, chaque heure la rapproche de son mariage** ea privește pendula, fiecare ceas o apropie de căsătorie. **2.** a îmbina; ~ **les deux bouts d'un tuyau** a îmbina cele două capete ale unei țevi **3.** a reconcilia, a împăca; ~ **deux parties** a reconcilia două părți. **4.** a confrunta, a compara; ~ **des manuscrits** a compara manuscrise. **II.** *v.r.* **1.** a se apropia (în timp și spațiu); **rapproche-toi, je te vois mal** apropie-te, nu te văd bine; **ce moment important se rapproche** acest moment important se apropie. **2.** *(fig.)* a se reapropia de cineva; a se reconcilia. **3.** *(fig.)* a se asemăna.

rapprovisionner, réapprovisionner *v.t.* a reaproviziona.

rapsode *s.m.* v. **rhapsode.**

rapsodie *s.f.* v. **rhapsodie.**

rapsodique *adj.* v. **rhapsodique.**

rapt *s.m.* **1.** rapt, răpire a unei persoane. **2.** *(fiz. nucl.)* reacție nucleară fără formare de nucleu compus.

râpure *s.f.* **1.** răzătură. **2.** *(arg.)* persoană cicălitoare, sâcâitoare.

raputia *s.m.* *(bot.)* specie de arbust din America de Sud *(Raputia magnifica).*

raquer *v.t.* *(pop.)* a plăti, a achita.

raquette *s.f.* **1.** *(tenis)* rachetă. **2.** *(la ping-pong)* paletă. **3.** tălpi groase aplicate la încălțăminte pentu a merge pe zăpadă. **4.** *(bot.)* fiecare din părțile care formează tulpina nopalului. **5.** *(vân.)* capcană cu detentă. **6.** *(pop.)* picior. **7.** *(pop.)* racket.

raquetteur, -euse *s.m.f.* *(Canada)* persoană care folosește tălpi groase aplicate la încălțăminte pentru a merge pe zăpadă fără a se înfunda.

rare *adj.* **1.** rar; **un livre** ~ o carte rară; **timbre** ~ timbru rar. **2.** puțin numeros; **visiteurs ~s** puțini vizitatori. **3.** excepțional, extraordinar; **une** ~ **érudition** o erudiție excepțională. **4.** prețios, scump; **pierres ~s** pietre prețioase.

raréfaction *s.f.* rarefacție, rarefiere; rărire; ~ **de l'air** rarefiere a aerului.

raréfiable *adj.* susceptibil de rarefiere.

raréfié, ~e *adj.* rarefiat; rărit.

raréfier I. *v.t.* **1.** a rarefia, a rări; **la chasse prolongée raréfie le gibier** vânătoarea prelungită rărește vânatul. **II.** *v.r.* **1.** *(fiz.)* a se rarefia; a-și micșora densitatea; **l'air se raréfie** aerul se rarefiază. **2.** a se rări; **certaines espèces non protégées se raréfient** unele specii neprotejate se răresc.

rarement *adv.* rar, arareori.

rareté *s.f.* **1.** raritate; lipsă; **la** ~ **d'un produit** raritatea, lipsa de pe piață a unui produs. **2.** obiect rar, prețios; raritate, curiozitate.

rarissime *adj.* rarisim, foarte rar; **une apparition** ~ o apariție rarisimă.

1. ras *s.m.* șef etiopian.

2. ras *s.m.* *(mar.)* platformă plutitoare (pentru lucrări de reparație a unei nave în apropierea liniei de plutire a acesteia).

3. ras, ~e I. *adj.* **1.** ras; tuns scurt. **2.** scurt, de mică înălțime; **végétation ~e** vegetație de mică înălțime. **3.** *(în expr.)* **~e campagne** șes; **faire table ~e** a face tabula rasa, a înlătura tot. **II.** *adv.* **1.** scurt; **couper** ~ a tăia scurt. **2.** *(pop.)* *(în expr.)* **en avoir** ~ **le bol / le cul / la casquette / la coiffe** a fi sătul până-n gât / până peste cap; a-i fi lehamite. **III.** *s.m.* *(arg. în expr.)* **au** ~ **des pâquerettes** în mod vulgar, meschin.

rasade *s.f.* băutură care umple paharul până la margini; **boire une** ~ **de vin** a bea un pahar de vin plin ochi.

rasage *s.m.* ras, bărbierit.

rasance *s.f.* *(mil.)* razanță.

rasant, ~e *adj.* **1.** *(mil.)* razant. **2.** *(fam.)* plictisitor, inoportun; **une personne ~e** o persoană plictisitoare, inoportună.

rasbora *s.m.* *(iht.)* rasbora comună *(Rasbora heteromorpha).*

rascasse *s.f.* *(iht.)* specie de porc de mare cu țepi, din Mediterana *(Scorpmena).*

rasé, ~e *adj.* ras; **barbe ~e** barbă rasă; ~ **de près** ras proaspăt.

rase *s.f.* *(pop.)* plictiseală.

rase-bitume *s.m.* *(pop.)* scundac, mărunt, piticanie.

rase-mottes *s.m. invar.* *(av. în expr.)* **faire du** ~ a zbura în razmot, la firul ierbii.

rase-pet *(pl.* **rase-pet(s))** *s.m.* *(înv.)* mantou bărbătesc foarte scurt.

raser I. *v.t.* **1.** a rade, a tăia scurt; ~ **un mouton** a rade o oaie. **2.** a bărbieri. **3.** a rade, a da jos, a șterge de pe fața pământului; ~ **de vieux édifices** a da jos, a dărâma clădiri vechi. **4.** a atinge în teacăt; **l'autobus a rasé une voiture** autobuzul a atins în treacăt. **5.** *(fig. fam.)* a plictisi, a cicăli. **6.** *(în expr.)* *(arg.)* *(înv.)* ~ **la tronche à qqn.** a tăia cuiva capul; *(arg.)* ~ **le minois à qqn.** a jefui pe cineva de bani; ~ **les murs** a se strecura pe lângă ziduri. **II.** *v.r.* **1.** a se rade, a se bărbieri. **2.** *(fam.)* a se plictisi, a muri de urât.

rasette *s.f.* *(agr.)* antebrăzdar, antetrupiță.

raseur, -euse *s.m.f.* **1.** *(tehn.)* lucrător care arde părul de pe unele țesături, piei. **2.** *(fam.)* pisălog, persoană care cicălește.

rash *s.m.* *(med.)* erupție trecătoare la unele boli.

rasibe, rasif *s.m.* *(arg.)* aparat de ras.

rasibus *adv.* **1.** *(pop.)* foarte aproape, razant; **la balle est passée près de son oreille,** ~ glontele i-a trecut foarte aproape de ureche. **2.** în picioare. **3.** nimic. **4.** *(în expr.)* **faire** ~ **a.** a se bărbieri; **b.** a se tunde foarte scurt.

rasif *s.m.* v. **rasibe.**

ras-le-bol *s.m. invar.* *(fam.)* lehamite, silă; plictiseală.

rasoir *s.m.* **1.** aparat de ras. **2.** brici; **couper comme un** ~ a tăia ca un brici. **II.** *adj.* *(fam.)* plictisitor, pisălog.

rason *s.m.* *(iht.)* specie de pește din mările calde *(Novacula novacula).*

rassasiant, ~e *adj. (rar)* **1.** care satură. **2.** care hrănește, hrănitor.
rassasiement *s.m. (rar)* săturare, sațietate.
rassasier I. *v.t.* **1.** a sătura, a potoli; ~ **qqn.** a sătura pe cineva; ~ **sa soif** a-și potoli setea. **2.** *(fig.)* a sătura, a umple; ~ **ses yeux d'un spectacle** a-și umple ochii cu o priveliște, a privi fără a se plictisi. **II.** *v.r.* **1.** a se sătura; **il a bien mangé, il s'est rassasié** a mâncat bine, s-a săturat. **2.** *(fig.)* a se sătura, a se plictisi; **il ne se rassasie pas d'entendre cette musique** nu se satură să audă această muzică.
rassemblement *s.m.* **1.** adunare, strângere, reunire, întrunire; ~ **des grévistes** adunare a greviștilor; ~ **de preuves pour un procès** strângere de probe pentru un proces. **3.** grupare politică.
rassembler I. *v.t.* **1.** a reuni, a regrupa; ~ **les soldats** a regrupa soldații. **2.** a aduna, a strânge; a pune în ordine; ~ **ses papiers en vue du départ** a-și strânge hârtiile în vederea plecării. **3.** *(fig.)* a aduna, a concentra; ~ **ses idées** a-și aduna gândurile. **II.** *v.r.* a se reuni, a se aduna; **se ~ devant l'école** a se aduna în fața școlii.
rasseoir I. *v.t.* **1.** a așeza din nou, a reașeza; ~ **un bibelot** a reașeza un bibelou. **2.** a pune la loc; ~ **la chaise devant la table** a pune la loc scaunul în fața mesei. **II.** *v.r.* **1.** a se așeza din nou, a se reașe-za. **2.** *(despre vin)* a se limpezi.
rasséréner I. *v.t.* a însenina; a liniști, a calma; **cette nouvelle l'a rasséréné** această știre l-a liniștit. **II.** *v.r.* a se liniști, a se calma.
rassir *v.i. (fam. despre pâine)* a se usca, a se învechi, a se întări.
rassis, ~e *adj.* **1.** *(despre pâine)* uscat, vechi. **2.** *(despre carne)* vechi. **3.** *(fig.)* chibzuit, cumpătat; calm, liniștit; **esprit ~** minte chibzuită.
rassortiment *s.m.* reasortare, reaprovizionare cu mărfuri.
rassortir *v.t.* a reasorta, a reaproviziona cu mărfuri.
rassurant, ~e *adj.* liniștitor; **une nouvelle ~e** o veste liniștitoare.
rassuré, ~e *adj.* liniștit; calm.
rassurer *v.t., v.r.* a (se) liniști; a (se) calma.
rasta, rastafari *adj., s.m.f.* adept al unei mișcări mistice și culturale din Jamaica.
rastaque *s.m. (pop.)* străin din zona Mediteranei, sau sud-american (desemnare rasistă).
rastaquouère *s.m. (pop.)* **1.** străin care etalează un lux exagerat și suspect. **2.** aventurier.
rastel *s.m. (dial. sudul Franței)* reuniune de persoane invitate la un pahar de băutură.
rat *s.m.* **1.** *(zool.)* șobolan, guzgan *(Rattus)*. **2.** *(pop.)* zgârcit, avar. **3.** *(în expr. pop.)* **face de ~** urât ca dracul, pocit; *(pop.)* **voir les ~s** a avea mania persecuției; **être fait comme un ~** a cădea / a se prinde singur în cursă; ~ **araignée** chițcanul-de-pădure; ~ **des bois** șoarece-de-pădure; ~ **des champs** șoarece-de-câmp; ~ **à crête** șoarece cu creastă pe șira spinării (Africa orientală); ~ **musqué** specie de castor canadian; ~ **de bibliothèque** șoarece de bibliotecă, persoană studioasă; **petit ~ de l'Opéra** dansatoare tânără (elevă) care face figurație; ~ **de prison** avocat, trombonist; ~ **de quai** hamai; ~ **de palais** secretar, aprod; ~ **d'hôtel** hoț care operează prin hoteluri.
rata *s.m.* **1.** *(arg. mil., înv.)* iahnie (de cartofi, de fasole). **2.** *(fam.)* mâncare proastă. **3.** *(arg. în expr.)* **ne pas s'endormir sur le ~** a fi vioi, activ, energic, dezghețat.
ratafia *s.m.* lichior de fructe cu alcool și zahăr.
ratage *s.m.* ratare, eșec.
rataplan, rantanplan *interj.* onomatopee imitând zgomotul tobei.
ratatiné, ~e *adj.* **1.** chircit, sfrijit; pricăjit; zbârcit, ridat. **2.** *(fam.)* stricat, inutilizabil.
ratatiner I. *v.r.* a se zbârci, a se chirci, a se sfriji. **II.** *v.t.* *(arg.)* **1.** a ucide, a trimite pe lumea cealaltă. **2.** a distruge; a învinge, a zdorbi, a lichida.
ratatouille *s.f. (pop.)* **1.** mâncare proastă. **2.** *(culinar)* mâncare de vinete, roșii, dovlecei și ceapă preparată în ulei de măsline. **3.** gătire a mâncării. **4.** pedeapsă aplicată cuiva, corecție.
ratatouiller *v.i. (pop. despre un motor)* a da rateuri.
1. rate, ratte *s.f.* femela șobolanului.
2. rate *s.f.* **1.** *(anat.)* splină. **2.** *(în expr.)* **se dilater la ~** a se prăpădi de râs; *(pop.)* **ne pas se fouler la ~** a nu se speti muncind; a nu se omorî cu treaba; **décharger sa ~ sur qqn.** a-și vărsa focul asupra cuiva; *(pop.)* **se mettre la ~ au court-bouillon** a-și face sânge rău.
raté, ~e I. *s.m.* **1.** *(mil.)* rateu, lovitură greșită. **2.** zgomot produs de un motor cu explozie. **3.** *(fig.)* mică dificultate; incident. **3.** *(fam.)* ratat; (om) nerealizat.
râteau *s.m.* **1.** greblă. **2.** *(pop.)* pieptene. **3.** *(pop.)* aparat de ras.
ratei *s.m. (zool.)* specie de mamifer carnivor din Africa și Asia de Sud *(Mellivora)*.
râtelage *s.m. (agr.)* greblare; greblat.
râtelée *s.f.* ceea ce se poate strânge cu grebla într-o singură manevrare.
râteler *v.t.* a grebla.
râteleur, -euse I. *s.m.f.* persoană care greblează. **II.** *s.f.* mașină dințată care ridică fânul.
râtelier *s.m.* **1.** grătar de iesle. **2.** rastel. **3.** *(fam.)* proteză dentară. **4.** *(în expr.)* **manger à deux / à plusieurs ~s** mielul blând suge la două oi; *(text.)* ~ **pour cocons** ramă pentru coconi.
rater I. *v.i.* **1.** *(despre arme de foc)* a rata, a nu lua foc. **2.** *(fig. fam.)* a rata, a eșua. **II.** *v.t.* **1.** a rata, a eșua, a nu atinge ținta; **la balle l'a raté** glonțul nu a atins ținta. **2.** a scăpa, a pierde; ~ **le train** a pierde trenul. **3.** a nu reuși; ~ **un gâteau** a nu reuși o prăjitură.
ratiboiser *v.t.* **1.** *(fam.)* a fura (la jocul de cărți). **2.** a ruina pe cineva la jocul de cărți. **3.** *(arg. în expr.)* ~ **la colline** a tunde părul.
ratiche *s.f. (arg.)* **1.** dinte. **2.** cuțit, șiș, șuriu.
ratichon *s.m. (arg.)* popă.
raticide *s.m.* raticid, substanță toxică pentru stârpirea șoarecilor.
ratier *s.m., adj.* **1.** câine șoricar. **2.** *(arg.)* prizonier, de-ținut.

ratière *s.f.* **1.** cursă, capcană de șobolani. **2.** *(text.)* mașină cu ițe. **3.** *(arg.)* închisoare.
ratification *s.f.* *(jur.)* ratificare; confirmare.
ratifier *v.t.* *(jur.)* a ratifica; a confirma; ~ **un traité** a ratifica un tratat.
ratinage *s.m.* *(text.)* ratinare.
ratine *s.f.* stofă de lână.
ratiner *v.t.* *(text.)* a trece o stofă prin mașina cu ițe; a da un aspect buclat feței unei țesături.
ratio *s.m.* *(fin.)* raport între două mărimi folosite ca indicatori în controlul unei gestiuni.
ratiocination *s.f.* raționament prea subtil și interminabil.
ratiociner *v.i.* a raționa prea subtil și interminabil.
ration *s.f.* **1.** rație, porție, tain. **2.** *(fam. în expr.)* **avoir sa ~ a.** a fi mulțumit; a-și primi partea; **b.** a o încasa, a o lua pe coajă.
rational *s.m.* *(rel. la vechii evrei)* bucată pătrată din stofă împodobită cu 12 pietre prețioase purtată pe piept de marele preot.
rationalisation *s.f.* raționalizare; organizare a unei activități economice după norme și principii de eficacitate.
rationaliser *v.t.* a raționaliza; ~ **la production** a raționaliza producția, a o face eficientă.
rationalisme *s.m.* *(fil.)* raționalism.
rationaliste *adj., s.m.f.* *(fil.)* raționalist.
rationalité *s.f.* *(log., mat.)* raționalitate.
rationnel, ~le *adj.* **1.** rațional, bazat pe rațiune; **jugement** ~ judecată rațională. **2.** rațional, conform rațiunii, bunului simț; judicios, logic; **esprit** ~ minte, spirit rațional; logică. **3.** dedus prin raționament.
rationnellement *adv.* (în mod) rațional; cu rațiune; chibzuit.
rationnement *s.m.* împărțire în rații, în porții; raționalizare; ~ **du pain** raționalizarea pâinii.
rationner *v.t.* a raționaliza, a fixa rații; ~ **le pain** a raționaliza pâinea.
ratissage *s.m.* **1.** greblare. **2.** răzuire. **3.** *(mil.)* cercetare minuțioasă a unei zone. **4.** *(pop.)* sărăcie, mizerie.
ratisser *v.t.* **1.** a grebla; ~ **une allée** a grebla o alee. **2.** *(mil.)* a cerceta / a explora amănunțit o zonă. **3.** *(pop.)* a șterpeli banii cuiva (mai ales la jocul de cărți). **4.** *(pop.)* a scotoci, a cerceta amănunțit.
ratissette *s.f.* lopățică de cărămidar.
ratissoir *s.m.*, **ratissoire** *s.f.* unealtă de grădinar.
ratissure *s.f.* răzuială, răzuire; ~ **des carottes** răzuire a morcovilor.
ratites *s.m. pl.* *(ornit.)* ratite; acarinate.
raton *s.m.* **1.** *(zool.)* mic șobolan, mic guzgan. **2.** *(bot.)* trestie-de-mare *(Calamus Rotang)*. **3.** *(peior.)* arab, arăboi.
ratonade, ratonnade *s.f.* *(pop.)* agresiune rasistă (europeni contra nord-africani).
ratonner *v.i., v.t.* *(pop.)* a brutaliza nord-africani.
ratoune *s.f.* *(arg.)* dinte.
rattachement *s.m.* **1.** legare (din nou). **2.** *(pol.)* alipire; ~ **d'une province à la patrie** alipire a unei provincii la patrie.
rattacher I. *v.t.* **1.** a lega din nou. **2.** a alipi, a încorpora; ~ **une province à la patrie** a alipi o provincie la patrie. **3.** *(fig.)* a lega, a stabili o legătură (între lucruri, persoane); ~ **une idée à une autre** a lega o idee de alta. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **à**) **1.** a decurge din; a proveni, a fi moștenit din, a depinde de; **par ses qualités, il se rattache à ses ancêtres** calitățile sale sunt moștenite de la strămoși. **2.** a se alipi, a se încorpora; **cette province s'est rattachée au pays au siècle dernier** această provincie s-a alipit țării în secolul trecut.
ratte *s.f.* v. **rate (1.).**
rattrapable *adj.* care poate fi recuperat, ajuns din urmă.
rattrapage *s.m.* **1.** prindere din urmă. **2.** *(în expr.)* **cours de** ~ curs pentru elevii care nu au urmat cursurile cu regularitate.
rattraper I. *v.t.* **1.** a prinde din nou, a pune mâna pe; ~ **un évadé** a prinde pe un (deținut) evadat. **2.** a ajunge din urmă; **il a rattrapé ses amis qui avaient pris de l'avance** i-a ajuns din urmă pe prietenii săi care o luaseră înainte. **3.** *(fig.)* a recupera, a redobândi, a recâștiga (timpul, banii); ~ **le temps perdu** a recâștiga / a recupera timpul pierdut. **4.** *(în expr.)* ~ **qqn. au tournant** a pândi pe cineva la cotitură. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **à**) a se ține de, a se agăța de, a se prinde de; **se ~ à une planche** a se agăța de o scândură. **2.** a recupera, a recâștiga, a-și scoate pârleala; **se ~ l'argent** a-și recupera banii. **3.** a corecta, a îndrepta; **il allait commettre une gaffe, mais il s'est rattrapé à temps** era să comită o gafă, dar s-a corectat la timp.
raturage *s.m.* ștergere / anulare printr-o linie a celor scrise.
rature *s.f.* corectură, linie trasă pe un text pentru anularea celor scrise.
raturer *v.t.* a șterge / a anula cele scrise printr-o linie.
raubasine *s.f.* alcaloid vasodilatator extras din planta **rauwolfia.**
raucheur *s.m.* *(min.)* miner însărcinat cu întreținerea galeriilor.
raucité *s.f.* *(rar)* asprime a vocii.
rauque *adj.* *(despre voce)* aspru, răgușit.
rauquement *s.m.* v. **feulement.**
rauquer *v.i.* *(despre tigri)* a rage.
rauwolfia *s.f.* *(bot.)* plantă tropicală din familia apocinaceelor, folosită împotriva hipertensiunii.
ravage *s.m.* **1.** distrugere, devastare, nimicire, pârjolire, pustiire; **l'orage a fait de grands ~s aux champs** furtuna a provocat mari distrugeri pe câmp; **l'ennemi a fait des ~s partout où il est passé** inamicul a pârjolit peste tot pe unde a trecut. **2.** *(la pl.)* ravagii; **les ~s de l'alcool** ravagiile alcoolului.
ravagé, ~e *adj.* **1.** devastat; **contrée ~e par les inondations** regiune devastată de inundații. **2.** răvășit, distrus; **visage ~ par l'alcool** chip răvășit de alcool. **3.** *(fam.)* nebun, țicnit. **4.** *(pop.)* persoană care și-a pierdut cunoștința.
ravager *v.t.* a distruge, a devasta, a nimici, a pârjoli, a pustii; **les bêtes ont ravagé le chou** animalele au distrus varza; *(fig.)* **la souffrance l'a ravagé** suferința l-a distrus; **les envahisseurs ont ravagé le pays** invadatorii au pustiit țara.

ravageur I. *adj.* devastator, pustiitor; **conflit ~** conflict devastator. **II.** *s.m.* persoană care devastează, pustiește. **III.** *s.f.* **1.** femeie foarte seducătoare. **2.** *(pop.)* prostituată.

ravalement *s.m.* **1.** *(constr.)* curățire, răzuire a unui zid. **2.** *(constr.)* tencuire, fățuire. **3.** *(arhit.)* adâncitură (într-o coloană, într-un zid). **4.** *(silv.)* scurtare a crengilor unui copac. **5.** *(fig. înv.)* înjosire, denigrare. **6.** *(pop.)* machiaj, sulemeneală.

ravaler I. *v.t.* **1.** a înghiți din nou; *(fam.)* **~ sa langue** a saliva, a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic; **~ ses larmes** a-și înghiți lacrimile; a-și stăpâni plânsul; **~ sa colère** a-și înghiți / a-și stăpâni mânia. **2.** *(constr.)* a renova. **3.** *(constr.)* a tencui, a fățui. **4.** *(constr.)* a curăța, a răzui un zid. **5.** *(fig.)* a denigra, a coborî; **~ qqn. aux yeux des autres** a denigra pe cineva în ochii celorlalți. **6.** *(agr.)* a grăpa pământul (după arătură). **7.** *(silv.)* a tăia ramurile principale ale copacilor pentru a obține noi lăstari. **8.** *(pop.)* a retrage de pe piață o marfă nevândută. **9.** *(pop.) (în expr.)* **~ sa façade** a se machia. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se înjosi, a coborî; **il s'est ravalé au niveau de la bête** s-a coborât la nivelul animalului.

ravaleur *s.m.* **1.** zidar renovator de fațade. **2.** tencuitor.

ravaudage *s.m.* **1.** cârpit (de haine, ciorapi). **2.** *(fam.)* reparație grosolană.

ravauder I. *v.t.* **1.** a cârpi; a țese; a repara; **~ des vêtements** a cârpi haine. **2.** *(fig.)* a repara, a corecta, a rectifica grosolan; **~ un texte** a corecta grosolan un text. **II.** *v.i.* *(fig. fam., înv.)* a sporovăi, a flecări, a trăncăni.

ravauderie *s.f.* *(fam. înv.)* flecăreală, sporovăială.

ravadeur, -euse *s.m.f.* flecar, palavragiu, limbut.

rave *s.f.* *(bot.)* **1.** gulie *(Brassica oleracea)*. **2.** nap *(Brassica napus esculenta)*.

ravelin *s.m.* **1.** *(mil.)* fortificații în formă de semilună (sec. XV-XVI). **2.** resturi de gresie de la cioplirea pavelelor. **3.** *(arg.)* automobil uzat, rablă.

ravelure *s.f.* *(arg.)* persoană trecută de prima tinerețe.

ravenala *s.m.* *(bot.)* palmier-evantai din Madagascar.

ravenelle *s.f.* *(bot.)* ridiche-sălbatică *(Raphanus raphanistrum)*.

ravi, ~e *adj.* **1.** încântat, captivat, cucerit, fascinat, fermecat, răpit, sedus, vrăjit. **2.** *(fam.)* radios, transportat (de bucurie); **une mine ~e** o mină radioasă.

ravier *s.m.* farfurie lungă în care se servesc aperitive.

ravière *s.f.* **1.** teren plantat cu gulii. **2.** teren plantat cu napi.

ravigotant, ~e *adj.* *(fam.)* care înviorează, redă vigoare; **une boisson ~e** o băutură care înviorează.

ravigote *s.f., adj. f.* *(în expr.)* **sauce ~** sos picant cu usturoi.

ravigoter I. *v.t.* *(fam.)* a reda forță, vigoare; a înviora. **II.** *v.i.* a înviora, a da putere; **une boisson qui ravigote** o băutură care dă putere.

ravilir *v.t., v.r.* *(înv.)* a (se) înjosi, a (se) dezonora, a (se) umili, a (se) coborî, a (se) degrada.

ravilissement *s.m.* *(înv.)* înjosire, dezonorare, umilire, degradare.

ravin *s.m.* **1.** râpă. **2.** văgăună. **3.** viroagă.

ravine *s.f.* **1.** *(înv.)* torent, puhoi, șuvoi. **2.** albie de torent.

ravinée *s.f.* *(reg.)* surpătură formată de torenți, de puhoaie.

ravinement *s.m.* *(geogr.)* ravinare, proces de formare a ravenelor.

raviner *v.t.* **1.** *(despre torenți, puhoaie, șuvoaie)* a roade, a săpa, a surpa; **2.** *(fig.)* a brăzda cu riduri.

ravioli *s.m.* *(culinar)* colțunași cu carne serviți cu sos și brânză rasă.

ravir *v.t.* **1.** a răpi; a fura; **~ le bien d'un autre** a fura bunul altuia; **~ un enfant** a răpi un copil. **2.** *(fig.)* a încânta, a fermeca, a captiva, a delecta; **sa voix nous a ravis** vocea ei ne-a încântat. **3.** *(în expr.)* **à ~** de minune; admirabil; **elle chante à ~** cântă admirabil.

raviser *v.r.* a se răzgândi, a-și schimba părerea, a reveni.

ravissant, ~e *adj.* *(fig.)* încântător, fermecător, captivant, cuceritor; **une voix ~e** o voce încântătoare.

ravissement *s.m.* *(fig.)* încântare, entuziasm, captivare, desfătare.

ravisseur, -euse *s.m.f., adj.* răpitor; hrăpăreț, lacom; **renard ~** vulpe lacomă.

ravitaillement *s.m.* **1.** aprovizionare cu alimente. **2.** provizii.

ravitailler *v.t., v.r.* **1.** a (se) aproviziona (cu alimente, muniții). **2.** a (se) alimenta cu; **~ un avion** a alimenta avionul cu carburanți.

ravitailleur *s.m., adj.* **1.** soldat care se ocupă cu aprovizionarea. **2.** navă, avion care alimentează vasele pe mare, avioanele în zbor.

ravivage *s.m.* **1.** *(tehn.)* decapare a unui obiect ce urmează a fi sudat sau aurit. **2.** înviorare a culorilor.

raviver *v.t.* **1.** a ațâța focul, a-l reaprinde. **2.** a înviora culorile. **3.** *(tehn.)* a decapa un obiect ce urmează a fi sudat sau aurit. **4.** *(fig.)* a reaprinde; a stârni din nou; **~ une douleur** a reaprinde o durere; **~ l'espérance** a reaprinde speranța.

1. ravoir *(folosit numai la inf.)* **I.** *v.t.* **1.** a avea din nou. **2.** *(fam.)* a reda aspectul inițial; **~ de l'argenterie** a reda aspectul inițial argintăriei. **II.** *v.r.* (*Belgia*) a-și veni în fire, a-și recăpăta forțele.

2. ravoir *s.m.* năvod întins de la un mal la celălalt al unui râu.

1. ray *s.m.* *(pesc.)* năvod în formă de pâlnie cu ochiuri mici.

2. ray *s.m.* cultură practicată pe curătură în Asia de Sud-Est.

rayage *s.m.* **1.** *(text.)* dungare, vărgare. **2.** *(poligr.)* crestare, rițuire. **3.** *(mil.)* ghintuire.

rayé, ~e *adj.* **1.** dungat, vărgat; **tissu ~** țesătură dungată, în dungi. **2.** șters, radiat. **3.** *(despre tunuri)* ghintuit. **4.** *(poligr.)* crestat, rițuit.

rayement *s.m.* *(înv.)* v. **rayage.**

rayer *v.t.* **1.** a dunga, a vărga, a trage dungi; a linia; **~ une feuille de papier** a linia o foaie de hârtie. **2.** a șterge, a radia; **~ une phrase** a șterge (cu o linie) o frază; **~ un nom d'une liste** a șterge un nume de pe o listă (cu o linie). **3.** *(poligr.)* a cresta, a rițui. **4.** *(mil.)* a ghintui. **5.** *(în expr.)* **~ qqch. de ses tablettes / de ses papiers** a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul

de la ceva; a o lăsa baltă; ~ **qqn. du nombre des vivants** a trimite / a expedia pe cineva pe lumea cealaltă; a-i face de petrecanie.
rayère *s.f. (arhit.)* ferestruică îngustă și lungă de turn.
ray-grass *s.m. invar. (bot.)* zizanie *(Lelium perenne).*
rayon *s.m.* **1.** rază; ~ **lumineux** rază luminoasă; ~ **de soleil** rază de soare; *(fig.)* ~ **d'espérance** rază de speranță. **2.** spiță; ~ **de roue** spiță de roată. **3.** fagure; **miel en** ~ fagure de miere. **4.** raft, poliță; ~ **de bibliothèque** raft de bibliotecă. **5.** raion (de mărfuri); **le** ~ **des bijoux** raionul de bijuterii. **6.** *(agr.)* brazdă. **7.** rază; domeniu; **c'est mon** ~ **d'action** este raza mea de acțiune, domeniul meu. **8.** *(la pl.)* radiații. **9.** *(pop. în expr.)* **en connaître un** ~ a fi expert în materie; a avea experiență; **c'est pas mon** ~ nu e treaba mea; nu mă privește; **en filer / mettre un** ~ **a.** a munci cu sârg; **b.** a se speti muncind.
rayonnage *s.m.* **1.** *(agr.)* tragere de brazde. **2.** totalitatea rafturilor dintr-o bibliotecă, dintr-un magazin.
rayonnant, ~e *adj.* **1.** strălucitor, care emite raze; **soleil** ~ soare strălucitor; *(fig.)* ~ **de joie** care radiază bucurie. **2.** *(arhit.)* radiant, dispus în formă de spițe; **gothique** ~ gotic radiant.
rayonne *s.f.* mătase artificială.
rayonné, ~e I. *adj.* **1.** radiat, dispus în raze. **2.** împodobit cu raze. **II.** *s.m.pl. (zool., bot.)* radiate.
rayonnement *s.m.* **1.** radiere, radiație; **le** ~ **du soleil** radiația soarelui. **2.** *(paleont.)* v. **radiation.(2) 3.** *(fig.)* propagare; răspândire; **le** ~ **de la culture française** răspândirea culturii franceze.
rayonner I. *v.i.* **1.** a radia, a emite raze. **2.** a fi dispus ca spițele unei roți; **les rues rayonnent à partir de cet édifice** străzile sunt dispuse ca spițele pornind de la această clădire. **3.** a se deplasa în toate direcțiile (pornind de la un punct dat). **4.** *(fig.)* a străluci, a se răspândi; **la civilisation antique a rayonné sur une grande distance** civilizația antică s-a răspândit pe o mare distanță. **5.** *(fiz.)* a radia, a emite radiații. **6.** *(fig.)* a străluci (de bucurie, de mulțumire). **II.** *v.t.* **1.** *(agr.)* a trage brazde. **2.** a pune rafturi (într-o bibliotecă, într-un magazin).
rayonneur *s.m.* brăzdar (la semănătorile mecanice).
rayure *s.f.* **1.** dungă; **tissu à ~s** stofă în dungi. **2.** zgârietură, scrijelitură; **~s sur un meuble** zgârieturi pe o mobilă. **3.** *(mil.)* ghint.
raz *s.m.* **1.** *(mar.)* curent puternic de maree. **2.** *(în expr.)* ~ **de marée** val seismic.
razzia *s.f.* **1.** incursiune a unei bande de jefuitori pentru a prăda. **2.** *(înv.)* razie de poliție. **3.** *(fam. în expr.)*; **faire une** ~ **sur le marché** a lua / a cumpăra tot de pe piață.
razzier *v.t.* **1.** a executa o razie. 2 a prăda, a jefui; ~ **du bétail** a jefui vite.
ré *s.m. invar. (muz.)* (nota) re.
réa *s.m.* **1.** roată mare de scripete. **2.** *(mar.)* rai.
réabonnement *s.m.* reabonare.
réabonner *v.t., v.r.* (*cu prep.* **à**) a (se) reabona.
réabsorber *v.t.* a reabsorbi.
réabsorption *s.f.* reabsorbție; reabsorbire.
réac *adj., s.m.f. (fam.) abrev.* de la **réactionnaire.**
réaccoutumer *v.t., v.r.* a (se) obișnui din nou, a se reobișnui.
réactance *s.f. (el.)* reactanță.
réacteur *s.m.* **1.** *(av.)* motor cu reacție. **2.** *(fiz.)* reactor; ~ **nucléaire** reactor nuclear.
réactif, -ive I. *adj. (fiz.)* reactiv; **force ~ive** forță reactivă. **II.** *s.m. (chim.)* reactiv, substanță reactivă.
réaction *s.f.* **1.** *(fiz., chim.)* reacție; ~ **nucléaire** reacție nucleară. **2.** reacție, faptul de a reacționa; împotrivire. **3.** *(pol.)* reacțiune.
réactionnaire *adj., s.m.f. (pol.)* reacționar.
réactionnel, ~le *adj. (med., psihan.)* reacțional; care ține de o reacție; referitor la o reacție.
réactivation *s.f.* reactivare.
reactiver *v.t.* a reactiva.
réactivité *s.f. (fiz., chim., med.)* reactivitate.
réadaptation *s.f.* readaptare.
réadapter *v.t.* a readapta.
réadjudication *s.f. (jur.)* readjudecare.
réadmettre *v.t.* a readmite, a admite din nou.
réadmission *s.f.* readmitere.
réaffirmer *v.t.* a reafirma, a afirma din nou.
réagir *v.i.* **1.** *(chim.)* a reacționa. **2.** *(fig.)* a reacționa, a lua atitudine; a replica, a riposta; a se împotrivi. **3.** *(med.)* a reacționa, a răspunde la; ~ **à un traitement** a răspunde la un tratatament.
réajournement *s.m.* nouă amânare.
réajourner *v.t.* a amâna din nou.
réajustement *s.m.* v. **rajustement.**
réajuster *v.t.* v. **rajuster.**
1. **réal** (*pl.* **réaux**) *s.m.*, **réale** *s.f. (ec., fin.)* real, veche monedă spaniolă.
2. **réal, ~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.f. (ist.)* regal, regesc; **la galère** ~ galera regească, rezervată regelui.
réalésage *s.m. (mec.)* realezare.
réaléser *v.t. (mec.)* a realeza, a aleza din nou.
réalgar *s.m. (mineral.)* realgar, sulfură naturală de arsenic.
réalisable *adj.* realizabil; posibil.
réalisateur, -trice *adj., s.m.f.* **1.** realizator, persoană care înfăptuiește, realizează. **2.** regizor de film.
réalisation *s.f.* **1.** realizare, înfăptuire; **la** ~ **de ses rêves** realizarea visurilor sale. **2.** realizare, lucru realizat; **c'est une grande** ~ e o mare realizare. **3.** turnare a unui film. **4.** *(fin.)* transformarea unor obligațiuni în bani lichizi.
réaliser I. *v.t.* **1.** a realiza, a înfăptui, a împlini; ~ **ses projets** a-și realiza planurile. **2.** *(fin.)* a transforma în bani lichizi. **3.** a regiza un film. **4.** *(fam.)* a obține; ~ **des bénéfices** a obține beneficii. **5.** *(angl.)* a realiza, a înțelege, a pricepe, a-și da seama. **II.** *v.r.* **1.** a se realiza, a se împlini; **ses rêves se sont réalisés** visurile i s-au împlinit. **2.** *(despre persoane)* a se realiza, a se desăvârși, a-și pune în valoare capacitatea de creație.
réalisme *s.m.* **1.** *(lit., pict.)* realism. **2.** realism, simț practic, simțul realității.
réaliste *s.m.f., adj.* **1.** *(lit., pict.)* realist. **2.** realist, cu simțul realității; pragmatic.
réalité *s.f.* realitate; **en** ~ în realitate, de fapt, efectiv, în adevăr.

réaménagement *s.m.* reamenajare.
réaménager *v.t.* a reamenaja, a amenaja din nou.
réanimateur, -trice *s.m.f.* medic specialist în reanimare.
réanimation *s.f.* v. **ranimation.**
réanimer *v.t.* v. **ranimer.**
réapparaître *v.i.* a reapărea, a părea din nou.
réapparition *s.f.* reapariție.
r(é)apprendre *v.t.* a reînvăța, a învăța din nou.
r(é)approvisionnement *s.m.* reaprovizionare.
r(é)approvisionner *v.t.* a reaproviziona, a aproviziona din nou.
réargenter *v.t.* a arginta din nou; **faire ~ des couverts** a da la argintat (din nou) tacâmuri.
réarmement *s.m.* reînarmare.
réarmer I. *v.t.* **1.** a reînarma. **2.** *(mar.)* a rearma. **II.** *v.i.* a se reînarma; **un pays qui réarme** o țară care se reînarmează.
réarrangement *s.m.* **1.** aranjare nouă. **2.** *(chim. în expr.)* **~ moléculaire** migrație de atomi în cadrul unei molecule.
réarranger *v.t.* a aranja din nou.
réassignation *s.m.* *(jur.)* rechemare la judecată.
réassigner *v.t.* *(jur.)* a rechema la judecată.
réassert *s.m. abrev.* de la **réassortiment.**
réassortiment *s.m.* v. **rassortiment.**
réassortir *v.t.* v. **rassortir.**
réassurance *s.f.* *(jur.)* reasigurare.
réassurer *v.t., v.r.* *(jur.)* a (se) reasigura.
rebab *s.m.* *(muz.)* instrument muzical arab cu coarde.
rebaptiser *v.t.* a reboteza.
rébarbatif, -ive *adj.* rebarbativ, aspru, urât, respingător; **écriture ~ive** scris urât, neplăcut.
rebâtir *v.t.* a reclădi, a reconstrui (ceea ce a fost distrus).
rebattre *v.t.* **1.** a bate din nou; **~ les tapis** a bate din nou covoarele. **2.** *(în expr.)* **~ les oreilles à qqn.** a împuia capul / urechile cuiva; a-i face cuiva capul calendar; **~ les cartes** a amesteca din nou cărțile de joc; **~ un matelas** a reface o saltea dărăcind lâna; **~ un tonneau** a bate cercurile unui butoi.
rebattu, ~e *adj.* repetat, pisat; **idée ~e** idee repetată până la sațietate; **avoir les oreilles ~es d'une chose** a fi plictisit de un lucru care se tot repetă.
rebec *s.m.* **1.** *(muz., ist.)* rebec, vioară cu trei coarde din evul mediu. **2.** *(în expr.)* **avoir la bourse sèche comme un ~** a nu avea nici o lețcaie / nici un sfanț.
rebecca I. *adj.* *(arg.)* arțăgos; nepoliticos. **II.** *s.m.* *(arg.)* protest vehement; **faire du ~** a protesta, a face gălăgie, șucăr.
rebectant, ~e *adj.* *(arg.)* **1.** încurajator, reconfortant. **2.** apetisant, îmbietor.
rebecter, rebéqueter *v.t.* *(arg.)* a da curaj, a reconforta.
rebelle I. *adj.* **1.** rebel, răzvrătit, nesupus, revoltat; **maladie ~** boală rebelă, care nu cedează; **esprit ~** spirit răzvrătit; **soldats ~s** soldați nesupuși, răsculați. **2.** care nu e dotat pentru ceva; care respinge; **~ aux mathématiques** nedotat pentru matematică. **3.** recalcitrant; îndărătnic. **II.** *s.m.* rebel; **les ~s se sont emparés du poste de police** rebelii au pus mâna pe postul de poliție.
rebeller *v.r.* **1.** a se răzvrăti, a se revolta, a se răscula; **se ~ contre les ordres de ses supérieurs** a se răzvrăti împotriva ordinelor superiorilor săi. **2.** a protesta; a se împotrivi, a se opune.
rébellion *s.f.* **1.** rebeliune, răzvrătire; revoltă; **la ~ a éclaté dans certaines provinces** rebeliunea a izbucnit în unele provincii. **2.** totalitatea rebelilor.
rebelote *interj.* *(arg.)* iar și iar!; din nou!
rebiffe *s.f.* *(fam.)* răzbunare.
rebiffer *v.r.* *(fam.)* a se împotrivi, a protesta; a se opune.
rebiquer *v.i.* *(fam.)* a se ridica în unghi; **les pointes du col qui rebiquent** vârfurile gulerului care se ridică în sus.
reblanchir *v.t.* a zugrăvi din nou; **~ une pièce** a zugrăvi din nou o cameră.
reblochon *s.m.* brânză grasă din Savoia.
reboisement *s.m.* reîmpădurire.
reboiser *v.t.* a reîmpăduri.
rebond *s.m.* săritură înapoi; ricoșeu; **le ~ de la balle** săritura înapoi / în sus a mingii.
rebondi, ~e *adj.* *(fam.)* durduliu, grăsuț, plinuț; bucălat; **les joues ~es d'un enfant** obrajii bucălați ai unui copil; **une personne ~e** o persoană durdulie.
rebondir *v.i.* **1.** a sări în sus (din nou), a sălta; **la balle rebondit** mingea sare din nou în sus. **2.** *(fig.)* a lua un nou avânt, a porni din nou; a reveni în actualitate; **cette affaire déjà oubliée rebondit** această afacere deja uitată revine în actualitate. **3.** *(pop. în expr.)* **envoyer ~ qqn. a.** a trimite la plimbare; **b.** a pune pe liber pe cineva.
rebondissement *s.m.* **1.** săritură, săltare. **2.** *(fig.)* reluare a unei activități; nou avânt; revenire în actualitate; **le ~ d'une affaire** revenirea în actualitate a unei afaceri.
rebonneter *v.i.* *(arg.)* a mărturisi, a ciripi, a spune tot.
rebord *s.m.* **1.** margine; pervaz; **le ~ de la fenêtre** pervazul ferestrei; **le ~ du fossé** marginea exterioară a șanțului. **2.** tiv. **3.** bordură.
reborder *v.t.* **1.** a tivi din nou; **~ une jupe** a tivi din nou o fustă. **2.** a vârî din nou marginile plăpumii sub saltea (înainte de culcare).
reboucher *v.t.* **1.** a înfunda din nou; **~ une bouteille** a înfunda din nou o sticlă. **2.** a astupa din nou / la loc; **~ un trou** a astupa din nou o gaură.
rebouillir *v.t.* a fierbe din nou, a mai fierbe o dată.
1. rebours *adj.* *(înv.)* **1.** ursuz. **2.** *(în expr.)* **cheval ~** cal nărăvaș.
2. rebours *s.m.* **1.** contrar; opus; **il soutient le ~ de ce que j'affirme** susține contrarul a ceea ce afirm eu. **2.** *(în expr.)* **à ~ a.** pe dos; **compter à ~** a număra invers; **faire tout à ~** a face toate pe dos; **b.** în răspăr; **caresser une bête à ~** a mângâia un animal în răspăr; **au ~ de** contrar, spre deosebire de.
rebouter *v.t.* a reașeza la loc (prin metode empirice) un membru luxat.
rebouteur, rebouteux, -euse *s.m.f.* *(fam.)* vraci care reașază la loc un membru luxat, scrântit.
reboutonner *v.t., v.r.* a(-și) încheia din nou nasturii.
rebras *s.m.* **1.** manșetă răsfrântă (la mânecă). **2.** parte a unei mănuși lungi care acoperă brațul.

rebroussement *s.m.* **1.** luare în răspăr. **2.** *(c.f.)* rebrusment, schimbare a direcției unui tren.

rebrousse-poil *adv.* *(în expr.)* **à ~ a.** în răspăr; **b.** *(fig. fam.)* în contrasens, potrivnic.

rebrousser I. *v.t.* **1.** a lua în răspăr; a da părui în sus; **le vent rebrousse ses cheveux** vântul îi dă părul în sus / îl zburlește. **2.** *(în expr.)* **~ chemin** a se întoarce din drum; a face cale-ntoarsă. **II.** *v.i.* a-și schimba direcția; a se întoarce din drum.

rebuffade *s.f.* **1.** primire neprietenoasă, ostilă. **2.** refuz brutal, dur; **essuyer une ~** a primi un refuz brutal.

rébus *s.m.* **1.** rebus. **2.** *(înv.)* enigmă. **3.** *(fam.)* scriere greu de înțeles, de citit.

rebut *s.m.* **1.** rebut; **mettre au ~** a pune la rebut; a arunca la coș / la gunoi / la fier vechi; a da pe gârlă; **de ~** de rebut, de aruncat, fără valoare. **2.** *(fig.)* pleavă, drojdie, lepădătură, gunoi; **le ~ de la société** drojdia societății.

rebutant, ~e *adj.* **1.** respingător; antipatic; **un visage ~** o figură antipatică. **2.** neplăcut; plictisitor; neatrăgător; **travail ~** muncă neatrăgătoare.

rebuter I. *v.t.* **1.** a descuraja; a dezgusta; **le travail qu'il fait le rebute** munca pe care o face îl dezgustă; **toute difficulté le rebute** orice dificultate îl descurajează. **2.** a șoca, a displăcea, a respinge; **son franc-parler rebute ses amis** felul lui direct de a vorbi displace prietenilor. **3.** *(înv.)* a respinge cu asprime, a bruftui. **4.** *(înv.)* a da la rebut, a arunca la coș. **II.** *v.r.* a se descuraja; **il se rebute devant les difficultés** se descurajează în fața greutăților.

recacheter *v.t.* a închide din nou, a lipi din nou un plic.

récal *adj., s.m.* *(pop.)* individ recalcitrant.

recalcification *s.f.* *(anat., med.)* recaicifiere.

recalcifier *v.t.* *(anat., med.)* a recalcifica, a îmbogăți în calciu.

récalcitrant, ~e *adj., s.m.f.* recalcitrant, refractar, îndărătnic, încăpățânat.

recalé, ~e *adj., s.m.f.* *(fam.)* trântit, picat, căzut la examen.

recaler *v.t.* **1.** a cala din nou, a imobiliza; a fixa. **2.** *(fam.)* a trânti, a pica la un examen.

recalescence *s.f.* *(chim.)* recalescență.

récapitulatif, -ive *adj.* recapitulativ; rezumativ.

récapitulation *s.f.* recapitulare, repetare; rezumare, sintetizare.

récapituler *v.t.* a recapitula, a repeta; a rezuma.

recarder *v.t.* a dărăci din nou.

recarreiage *s.m.* pardosire din nou cu piatră, plăci de faianță; **d'une cuisine** pardosirea din nou a unei bucătării.

recarreler *v.t.* a pardosi din nou cu piatră, plăci de faianță; **~ la cuisine** a pardosi din nou bucătăria cu plăci de faianță / gresie.

recaser I *v.t.* *(fam.)* a plasa pe cineva (care și-a pierdut postul). **II.** *v.r.* a-și căuta o nouă slujbă (după pierderea celei dinainte).

recauser *v.i.* a discuta din nou, a repune în discuție; **votre projet est intéressant, nous en recauserons** proiectul dumneavoastră este interesant, vom mai vorbi despre el.

recéder *v.t.* **1.** a ceda din nou; **j'ai recédé à ses insistances** am cedat din nou la stăruințele lui. **2.** a ceda din nou un lucru luat de la altcineva sau cumpărat pentru sine.

recel *s.m.* ascundere, tăinuire (de lucruri furate).

receler, recéler *v.t.* **1.** a ascunde, a dosi, a tăinui lucruri furate sau persoane urmărite de justiție. **2.** a conține, a cuprinde; **le sous-sol du musée recèle de grandes beautés** subsolul muzeului conține mari frumuseți.

receleur, -euse *s.m.f.* tăinuitor (de lucruri furate, de persoane urmărite).

récemment *adv.* recent, de curând, de puțin timp, nu de mult.

recensement *s.m.* **1.** recensământ; **le ~ de la population** recensământul populației. **2.** inventar; **le ~ des animaux d'une ferme** inventarul animalelor de la o fermă.

recenser *v.t.* **1.** a recenza; **~ la population** a recenza populația. **2.** a inventaria.

recenseur, -euse *s.m.f.* recenzor, persoană care recenzează.

recension *s.f.* **1.** confruntare a unui text cu manuscrisul. **2.** recenzie.

récent, ~e *adj.* recent, proaspăt.

recentrage *s.m.* recentrare; *(pop.)* reorientare spre centru.

recentrer I. *v.t.* a recentra, a centra din nou. **II.** *v.r.* a se recentra, a se adapta.

recepage, recépage *s.m.* **1.** *(silv., agr.)* recepare, recepaj, retezare de jos a puieților de arbori; tăiere de jos a unei vițe de vie. **2.** *(constr.)* retezare a unor stâlpi sau piloți; egalizare a lor.

receper, recéper *v.t.* **1.** *(siiv., agr.)* a reteza puieți sau viță de vie. **2.** *(constr.)* a egaliza stâlpi, piloni prin retezare.

récépissé *s.m.* recipisă.

réceptacle *s.m.* **1.** loc de întâlnire, de adunare (a unor persoane). **2.** *(bot.)* receptacul. **3.** *(constr.)* rezervor, bazin colector de apă. **4.** hazna.

récepteur, -trice I. *adj.* receptor, care primește (un curent, un semnal, etc.); **appareil émetteur-récepteur** aparat de emisie-recepție; **station réceptrice** post de recepție. **II.** *s.m.* **1.** *(ei., anat.)* receptor. **2.** *(în expr.)* **~ téléphonique** receptor telefonic; **décrocher le ~** a ridica receptorul; **~ de radio** radioreceptor; *(fiziol.)* **~s sensoriels** receptori senzoriali.

réceptif, -ive *adj.* receptiv; **~ à** receptiv, sensibil la.

réception *s.f.* **1.** primire, recepție; *(com.)* **accuser ~ d'une lettre** a confirma primirea unei scrisori; **la ~ d'une émission radiophonique** recepția unei emisiuni radiofonice; **la ~ d'un hôtel** serviciul de recepție al unui hotel; **jour de ~** zi de primire; **discours de ~** discurs de primire în Academie; **faire une ~ chaleureuse à ses invités** a face o primire călduroasă invitaților săi. **2.** recepție, reuniune mondenă; **donner une ~** a da o recepție. **3.** recepție, recepționare, luare în primire; **la ~ d'un nouvel appartement** recepția unui nou apartament. **4.** *(sport)* primire a balonului.

réceptionnaire *s.m.f., adj. (com.)* recepționer.
réceptionner *v.t. (com., tehn.)* a recepționa.
réceptionniste *s.m.f.* recepționist (la un hotel).
réceptivité *s.f.* **1.** receptivitate; *(fig.)* deschidere. **2.** *(med.)* receptivitate, predispoziție de a contracta o boală.
recerclage *s.m.* schimbare a cercurilor la butoaie.
recercler *v.t.* a pune noi cercuri la butoaie, a cercui din nou.
récessif, -ive *adj. (biol.)* **1.** *(despre gene)* recesiv, care este în stare latentă. **2.** *(în expr.)* **caractère ~** caracter ereditar.
récession *s.f.* **1.** recesiune, recul; **~ économique** recesiune economică, încetinire a producției industriale. **2.** îndepărtare; *(astr.)* **~ des galaxies** îndepărtare a galaxiilor; *(geogr.)* îndepărtare a unui ghețar.
recette *s.f.* **1.** încasare, sumă încasată; *(despre spectacole, filme)* succes de casă, încasări. **2.** post de încasator de facturi, cecuri. **3.** birou de încasări, de plăți. **4.** *(culinar)* rețetă. **5.** *(min.)* rampă de puț; **~ au jour** rampa puțului la suprafață. **6.** *(în expr.)* **livre de ~s** carte de bucate.
recevabilité *s.f. (jur.)* calitatea de a putea fi admis, primit, acceptat, acceptabil.
recevable *adj.* care poate fi primit, admis, acceptat; acceptabil; **un projet ~** un proiect care poate fi acceptat.
receveur, -euse *s.m.f.* **1.** casier. **2.** *(în transportul în comun)* taxator, încasator. **3.** *(în expr.)* **~ des postes** administrator al unui birou de poștă; *(med.)* **~ universel** receptor universal; *(poligr.)* **~ mécanique / automatique** strângător automat; *(poligr.)* **~ de feuilles** dispozitiv de eliminare a colilor; **~ des contributions** perceptor.
recevoir I. *v.t.* **1.** a primi; **~ qqn. à bras ouverts** a primi pe cineva cu brațele deschise; **~ qqn. comme un chien dans un jeu de quilles** a primi prost pe cineva; **~ une chiquenaude** a primi un bobârnac; **~ une leçon / une réprimande** a primi o observație. **2.** a primi, a accepta; **~ une offre** a accepta o ofertă. **3.** a admite, a trece (un candidat) la un examen; **il a été reçu** a fost admis. **4.** *(fam.)* a încasa; **~ son paquet / un bon savon** a încasa un perdaf / o săpuneală / o praftură; a-și primi porția; **~ sur les oreilles,** *(arg.)* **~ son estafe** a încasa o chelfăneală / o mamă de bătaie. **5.** a face recepția; **~ un édifice** a face recepția unei clădiri. **6.** a aduna, a strânge; **~ du sang d'un donneur** a strânge sânge de la un donator. **7.** *(prov.)* **vous ne recevez rien qu'à proportion de ce que vous donnez** cât dai atâta iei. **II.** *v.i.* a primi musafiri, a avea zi de primire; **cette dame reçoit beaucoup** această doamnă primește des multă lume; **elle reçoit le jeudi** ea are zi de primire joia. **III.** *v.r. (sport)* a reveni pe sol după o săritură.
rechampir, réchampir *v.t. (pict.)* a detașa contururile de fond prin contrast de culori.
rechampissage, réchampissage *s.m. (pict.)* reliefare a contururilor.
rechange *s.m.* **1.** schimb; înlocuire; **linge de ~** lenjerie de schimb; **solution de ~** soluție pentru înlocuirea alteia. **2.** rezervă; **roue de ~** roată de rezervă.
rechanger *v.t.* a schimba din nou; a înlocui; **~ de voiture** a schimba din nou automobilul.
rechanter *v.t.* a cânta din nou; **~ une mélodie** a cânta din nou o melodie.
rechapage *s.m. (auto)* reșapare.
rechaper *v.t. (auto)* a reșapa (un cauciuc).
réchappé, ~e *s.m.f.* scăpat teafăr (dintr-o catastrofă, un accident).
réchapper *v.i.* a scăpa teafăr dintr-o catastrofă, dintr-un accident.
recharge *s.f.* **1.** reîncărcare; **~ d'une batterie** reîncărcare a unei baterii; **mettre un accumulateur en ~** a pune un acumulator la reîncărcat.
rechargeable *adj.* care se poate reîncărca; **briquet ~** brichetă care se poate reîncărcacu gaz.
rechargement *s.m.* **1.** reîncărcare de mărfuri. **2.** pietruire din nou a unei șosele, a unui drum.
recharger *v.t.* **1.** a reîncărca, a încărca din nou; **~ un train de marchandises** a reîncărca un tren de marfă; **~ un briquet** a reîncărca o brichetă. **2.** a pietrui din nou un drum. **3.** *(pop.)* a mai aduce un rând (la restaurant). **4.** *(în expr.)* **~ une voie ferrée** a înălța cu balast nivelul unei căi ferate.
rechasser *v.t.* **1.** a alunga, a goni din nou; **~ un importun** a alunga din nou un pisălog. **2.** *(la tenis)* a trimite mingea înapoi.
réchaud *s.m.* **1.** reșou; **~ électrique** reșou electric. **2.** *(în expr.)* **~ à alcool** lampă de alcool; **~ à pétrole** lampă cu petrol; **~ à gaz** aragaz. **3.** *(la vopsitorie)* cufundare a unei stofe într-o baie de vopsea caldă. **4.** *(agr.)* bălegar cu care se acoperă plantele pentru a le feri de îngheț.
réchauffage *s.m.* încălzire; reîncălzire; **~ d'un plat** reîncălzire a unei mâncări.
réchauffante *s.f. (arg.)* perucă.
réchauffé, ~e I. *adj.* **1.** reîncălzit, încălzit din nou; **un plat ~** o mâncare reîncălzită. **2.** *(fig. peior.)* răsuflat; **une histoire ~e** o poveste răsuflată. **II.** *s.m.* **1.** lucru reîncălzit; mâncare reîncălzită. **2.** *(fam. peior.)* vechitură; **cette histoire, c'est du ~** această poveste este o vechitură, răsuflată.
réchauffer I. *v.t.* **1.** a reîncălzi, a încălzi din nou; **~ le déjeuner** a reîncălzi dejunul; **~ un serpent dans son sein** a încălzi un șarpe la sân. **2.** a reînviora, a reînsufleți; **conversation qui réchauffe l'atmosphère** conversație care reînviorează atmosfera; **~ le zèle de qqn.** a reînsufleți zelul cuiva. **3.** *(fig.)* a reconforta; a reda curaj; a încălzi; **ses paroles ont réchauffé mon cœur** cuvintele lui mi-au încălzit inima. **4.** a încălzi corpul cuiva; **cette tisane l'a réchauffé** acest ceai l-a încălzit. **5.** *(agr. în expr.)* **~ une couche** a depune bălegar proaspăt pentru a feri plantele de îngheț. **II.** *v.r.* **1.** a se încălzi; **marcher vite pour se ~** a merge repede pentru a se încălzi. **2.** *(fig.)* a se reanima, a se reînsufleți.
réchauffeur *s.m. (tehn. în expr.)* **~ d'eau d'alimentation** economizor; **~ à eau chaude** boiler.
réchauffoir *s.m.* firidă (în sobă) pentru încălzirea mâncării sau pentru menținerea ei caldă.
rechaussement *s.m.* **1.** reîncălțare. **2.** *(hort.)* gunoire.

rechausser I. *v.t.* **1.** a reîncălța. **2.** *(hort.)* a gunoi. **3.** *(în expr.)* ~ **un mur** a întări temelia unui zid. **II.** *v.r.* a se (re)încălța.
rêche *adj.* aspru; **peau** ~ piele aspră, zgrunțuroasă; **vin** ~ vin aspru, pișcător; **caractère** ~ fire aspră, dificilă, posacă.
recherche *s.f.* **1.** cercetare, căutare; **se mettre à la ~ de qqn.** a porni în căutarea cuiva. **2.** cercetare, investigație; **~s sur le cancer** cercetări asupra cancerului; **travaux de** ~ lucrări de cercetare. **3.** *(jur.)* cercetare, anchetă. **4.** *(fig.)* rafinament, distincție, eleganță, bun-gust, grijă; **elle est vêtue avec** ~ este îmbrăcată elegant, cu distincție. **5.** *(fig.)* afectare, căutare, prețiozitate; **de la ~ dans les manières** maniere afectate; **~ dans le style** afectare, prețiozitate în stil.
recherché, ~e *adj.* **1.** căutat, mult cerut; **tapis très ~s** covoare foarte mult cerute. **2.** *(fig.)* căutat, invitat, apreciat, stimat; **des gens ~s** oameni apreciați, care se bucură de succes. **3.** *(fig.)* rafinat, îngrijit; prețios; **élégance ~e** eleganță rafinată; **style** ~ stil prețios, afectat.
rechercher *v.t.* **1.** a căuta din nou; **il est allé ~ ce livre dans les librairies** s-a dus să caute din nou această carte în librării. **2.** a cerceta, a investiga (în știință); **il recherche les causes de ces symptômes curieux** cercetează cauzele acestor simptome ciudate. **3.** a căuta, a umbla după; ~ **les honneurs** a umbla după onoruri; ~ **qqn.** a umbla după prietenia cuiva. **4.** a căuta, a urmări pe cineva; ~ **qqn. pour meurtre** a urmări pe cineva pentru asasinat. **5.** a solicita; **un médecin que tout le monde recherche** un medic pe care toată lumea îl solicită. **6.** *(în expr.)* ~ **une jeune fille en mariage** a peți o fată, a-i cere mâna.
rechigné, ~e *adj.* posac, morocănos, urâcios, ursuz, nesociabil; **une mine ~e** un aer morocănos.
rechigner *v.i.* (*cu prep.* **à**) a face mofturi, a se lăsa greu; a respinge; ~ **à la besogne** a nu se omorî cu treaba; a se lăsa greu; a nu se speti muncind.
rechristianiser *v.t.* a creștina din nou, a recreștina.
rechute *s.f.* **1.** *(med.)* recidivă, revenire a bolii (după însănătoșire). **2.** *(rel.)* recădere în păcat.
rechuter *v.i.* *(med.)* a se îmbolnăvi din nou, a recidiva.
récidive *s.f.* **1.** *(med.)* recidivă, reapariție, revenire a unei boli. **2.** *(jur.)* recidivă. **3.** comitere din nou a aceleași greșeli.
récidiver *v.i.* **1.** *(med.)* a reapărea, a reveni (o boală). **2.** *(jur.)* a recidiva. **3.** a comite din nou aceeași greșeală.
récidiviste *s.m.f., adj.* *(jur.)* recidivist.
récidivité *s.f.* *(med.)* recidivitate, tendință de a recidiva.
récif *s.m.* *(geogr.)* recif; ~ **frageant** recif de corali lipit de coastă; ~ **barrière** recif de corali la distanță de coastă.
récipiendaire *s.m.f.* **1.** recipiendar, persoană care urmează a fi primită într-o societate constituită; **discours d'un ~ à l'Académie française** discursul unei persoane ce urmează a fi primită în Academia franceză. **2.** persoană care primește o diplomă universitară.
récipient *s.m.* **1.** recipient, vas. **2.** *(în expr.)* ~ **de condensation** oală de condensat; *(chim.)* ~ **de nitration** baie de nitrare; ~ **pour chloruration** clorator.
réciprocité *s.f.* reciprocitate; **la ~ des services** reciprocitatea serviciilor; **traité de ~ entre États** tratat de reciprocitate între state.
réciproque I. *adj.* **1.** reciproc; **des services ~s** servicii reciproce. **2.** *(mat. în expr.)* **raison** ~ raport invers. **II.** *s.f.* **1.** *(fam. art.)* reciproca. **2.** *(în expr.)* **rendre la** ~ a răspunde / a plăti cu aceeași monedă.
réciproquement *adv.* (în mod) reciproc; **se respecter** ~ a se respecta reciproc.
récit *s.m.* **1.** povestire, narațiune, istorisire, prezentare, expunere; **un ~ détaillé** o expunere amănunțită. **2.** *(muz.înv.)* recitativ.
récital *(pl.* **~s)** *s.m.* recital; ~ **de piano** recital de pian.
récitant, ~e I. *adj.* *(muz.)* solist, solo. **II.** *s.m.f.* *(teatru)* recitator.
récitateur *s.m.* *(rar)* persoană care recită.
récitatif *s.m.* *(muz.)* recitativ.
récitation *s.f.* **1.** recitare; declamare; spunere. **2.** textul de recitat.
réciter *v.t.* **1.** a recita; a declama; ~ **un texte** a recita un text. **2.** a spune; ~ **la leçon** a spune lecția. **3.** *(muz.)* a executa un recitativ. **4.** *(arg. în expr.)* ~ **la prière de Saint-Lâche** a se duce la culcare, a se băga în cârpe.
réclamant, ~e *s.m.f.* *(jur.)* reclamant.
réclamation *s.f.* **1.** reclamație, plângere; **déposer une** ~ a face o reclamație, a reclama. **2.** protest; recriminare.
1. réclame *s.f.* **1.** reclamă, publicitate; **faire de la** ~ a face reclamă. **2.** *(despre șoimi)* țipăt și semn adresat unui șoim pentru a reveni. **3.** fluier de momit păsări.
2. réclame *s.m.* *(arg.)* fată / femeie urâtă, fără farmec.
réclamer I. *v.t.* **1.** a cere, a reclama; **un enfant qui réclame sa mère** un copil care o cere pe mama lui. **2.** a cere, a necesita, a avea nevoie; **cette maladie réclame des soins particuliers** această boală necesită îngrijiri deosebite. **3.** a cere, a implora; ~ **de l'aide** a cere, a implora ajutor. **4.** *(jur.)* a cere insistent, a revendica; ~ **ses droits** a-și revendica drepturile. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **contre**) a protesta, a reclama; ~ **contre une injustice** a protesta împotriva unei nedreptăți. **2.** (*cu prep.* **en**) a interveni; ~ **en faveur d'un innocent** a interveni în favoarea unui nevinovat. **III.** *v.r.* (*cu prep.* **de**) a se prevala de, a face uz de; a se referi la; **se ~ d'une tradition de famille** a se prevala de o tradiție de familie.
reclassement *s.m.* reclasare, nouă clasare.
reclasser *v.t.* a reclasa, a clasa din nou.
récliné, ~e *adj.* *(bot.)* înclinat spre sol.
reclouer *v.t.* a bate din nou în cuie.
reclus, ~e I. *adj., s.m.f.* singuratic, solitar, izolat; **une vie ~e** o viață solitară. **II.** *s.m.f.* călugăr, pustnic, schimnic, monah, sihastru, ascet, anahoret; **vivre comme un** ~ a trăi ca un pustnic, a trăi retras.
recluse *s.f.* *(pop.)* **1.** detenție. **2.** carceră, izolare.

réclusion, reclusion *s.f.* **1.** *(jur.)* recluziune, pedeapsă privativă de libertate. **2.** recluziune, izolare, schimnicie.
réclusionnaire *s.m.f.* condamnat la închisoare.
récognitif *adj. m.* *(jur. despre acte)* prin care se recunoaște sau se ratifică o obligație (cu referire la un act anterior).
recognition *s.f.* *(fii.)* recognițiune, recunoaștere.
recoiffer I. *v.t.* **1.** a pieptăna din nou, a recoafa. **2.** a-și pune din nou pe cap (o pălărie). **II.** *v.r.* **1.** a se pieptăna, a se coafa din nou. **2.** a-și acoperi din nou capul, a-și pune din nou pălăria.
recoin *s.m.* ungher, colț ascuns, cotlon; *(fig.)* **les ~s du cœur** ungherele inimii.
récolement *s.m.* **1.** verificare a unui inventar, control. **2.** *(jur. în expr.)* **~ des témoins** recitire a depozițiilor în fața martorilor. **3.** *(silv.)* verificare de către agenții forestieri a tăierilor de arbori.
récoler *v.t.* **1.** a verifica, a controla (un inventar). **2.** *(jur.)* a citi depozițiile martorilor în fața lor.
recollage *s.m.* relipire, lipire din nou.
récollection *s.f.* **1.** *(bis.)* reculegere. **2.** efort pentru a-și aminti un lucru.
recollement *s.m.* v. **recollage.**
recoller I. *v.t.* a lipi din nou; **~ un bibelot** a lipi din nou un bibelou. **II.** *v.i.* *(sport)* a se alătura din nou; **~ à l'équipe** a se alătura din nou echipei. **III.** *v.r.* a se reuni, a se împăca.
recollet *s.m.* *(bis. catol.)* călugăr franciscan reformat.
recoloration *s.f.* recolorare, colorare din nou.
recolorer *v.t.* a colora din nou.
recoltable *adj.* recoltabil, care se poate recolta; copt.
récoltant, ~e *adj., s.m.f.* care își strânge singur recolta; **propriétaire ~** proprietar care își strânge singur recolta.
récolte *s.f.* **1.** recoltare, culegere (a roadelor); **la ~ des pommes** recoltarea merelor. **2.** recoltă, rod; **une bonne ~ de pommes** o bună recoltă de mere; *(fig.)* **une ~ de renseignements** o recoltă de informații; **~ dérobée** recoltă făcută după recolta principală.
récolter *v.t.* **1.** a recolta, a strânge, a culege, a aduna recolta; *(prov.)* **qui sème le vent récolte la tempête** cine seamănă vânt culege furtună. **2.** *(fig.)* a culege; a obține; **~ des renseignements** a culege informații.
recombinaison *s.f.* *(chim., fiz., genet.)* recombinare.
recombiner *v.t.* *(genet.)* a recombina, a practica o recombinare.
recommandable *adj.* recomandabil; demn de stimă; *(în expr.)* **individu peu ~** escroc.
recommandation *s.f.* **1.** sfat, îndemn, povață; **faire des ~s à qqn.** a da sfaturi cuiva, a povățui pe cineva. **2.** recomandare; **lettre de ~** scrisoare de recomandare. **3.** expediere recomandată (prin poștă). **4.** *(bis. în expr.)* **prière de la ~ de l'âme** rugăciunea rostită la căpătâiul muribunzilor. **5.** *(înv.)* stimă, apreciere.
recommandé, ~e *adj., s.m.f.* *(despre scrisori, colete poștale)* recomandat.
recommander I. *v.t.* **1.** a recomanda, a indica; **~ un film** a recomanda un film. **2.** a recomanda, a sfătui, a îndemna stăruitor; **je vous recommande de vous occuper davantage de votre fils** vă sfătuiesc să vă ocupați mai mult de fiul dumneavoastră. **3.** a recomanda pe cineva, a cere bunăvoința cuiva pentru cineva; **je l'ai recommandé au professeur** l-am recomandat profesorului. **4.** a expedia recomandat o scrisoare, un colet (prin poștă). **5.** *(bis. în expr.)* **~ son âme à Dieu** a-și încredința sufletul lui Dumnezeu. **II.** *v.r.* **1.** a se ruga, a cere protecție / ocrotire; **se ~ à tous les saints** a se ruga la toți sfinții. **2.** a se recomanda de la sine, a se impune; a se distinge; **ce critique se recommande par sa vaste activité** acest critic se impune prin vasta sa activitate. **3.** *(în expr.)* **se ~ de qqn.** a invoca sprijinul cuiva.
recommandeur *s.m.* persoană care recomandă.
recommencement *s.m.* reîncepere.
recommencer I. *v.t.* **1.** a reîncepe, a o relua de la început; **~ un travail mal fait** a reîncepe o treabă prost făcută. **2.** a repeta, a reface; **~ ses recherches en vue d'un résultat satisfaisant** a-și repeta cercetările în vederea unui rezultat satisfăcător. **II.** *v.i.* a reîncepe; **~ à travailler** a reîncepe lucrul; **les cours recommencent** reîncep cursurile; **~ de plus belle** a reîncepe cu mai multă ardoare, mai abitir.
recomparaître *v.i.* a se prezenta din nou (în fața tribunalului sau a altei autorități).
récompense *s.f.* **1.** recompensă, răsplată; gratificație; premiu; **accorder des ~s** a acorda recompense; **en ~ de** drept răsplată; **en ~ de vos services** drept răsplată pentru serviciile dumneavoastră. **2.** despăgubire, compensație. **3.** *(ir.)* pedeapsă; **c'est la ~ de sa paresse** este pedeapsa pentru lenea sa.
récompenser I. *v.t.* **1.** a recompensa, a răsplăti; **~ un élève pour ses bons résultats scolaires** a răsplăti pe un elev pentru bunele sale rezultate la școală. **2.** a despăgubi; a compensa. **3.** *(ir.)* a pedepsi. **II.** *v.r.* *(înv.)* a se despăgubi.
recomposable *adj.* *(rar)* care se poate recompune, alcătui din nou.
recomposer *v.t., v.r.* **1.** a (se) recompune, a (se) reconstitui. **2.** a reîncepe compunerea unui text literar.
recomposition *s.f.* recompunere, reconstituire.
recompter *v.t.* a număra din nou; **~ son argent** a-și număra din nou banii.
réconciliable *adj.* reconciliabil, care poate fi reconciliat, pus de acord.
réconciliateur, -trice *adj., s.m.f.* conciliator, împăciuitor; persoană care împacă pe alții.
réconciliation *s.f.* **1.** reconciliere, împăcare. **2.** *(bis. catol.)* reconvertirea unui eretic. **3.** *(bis. catol.)* retârnosire a unei biserici profanate.
réconcilier I. *v.t.* **1.** a reconcilia, a împăca; **~ de vieux ennemis** a împăca vechi dușmani. **2.** *(bis. catol.)* a târnosi din nou o biserică profanată. **3.** a pune de acord. **II.** *v.r.* a se reconcilia, a se împăca.
reconcourir *v.i.* a concura din nou, a se prezenta din nou la concurs.
recondamner *v.t.* a condamna / a osândi din nou.
reconduction *s.f.* **1.** *(jur.)* reînnoire a unui contract. **2.** *(pol.)* continuare; prelungire; **la ~ d'un traité** prelungirea unui tratat.

reconduire *v.t.* **1.** a conduce, a însoți, a petrece pe cineva; **il l'a reconduite chez elle** a condus-o acasă. **2.** *(jur.)* a reînnoi; ~ **un contrat** a reînnoi un contract.

reconduite *s.f.* conducere, petrecere a unei persoane.

réconfort *s.m.* mângâiere, consolare, alinare, îmbărbătare, încurajare.

réconfortant, ~e I. *adj.* **1.** reconfortant, întăritor; **médicament** ~ medicament întăritor. **2.** *(fig.)* reconfortant, încurajator; **des paroles ~es** cuvinte reconfortante, de încurajare. **II.** *s.m. (med.)* întăritor, tonic.

réconforter I. *v.t.* **1.** a fortifica, a întări, a întrema, a reconforta; **ce thé brûlant m'a réconforté** acest ceai fierbinte m-a reconfortat. **2.** *(fig.)* a consola, a încuraja, a reconforta, a îmbărbăta; ~ **un malheureux** a încuraja pe un nefericit. **II.** *v.r.* a se întări, a-și recăpăta curajul.

reconnaissable *adj.* care se poate recunoaște (ușor).

reconnaissance *s.f.* **1.** recunoaștere, mărturisire; ~ **d'une faute** mărturisire a unei greșeli. **2.** *(mil.)* recunoaștere; **mission de** ~ misiune de recunoaștere. **3.** *(jur.)* recunoaștere; ~ **d'un droit** recunoaștere a unui drept; ~ **d'un enfant** recunoaștere de către tată a copilului natural. **4.** recunoștință, gratitudine; **éprouver de la** ~ **envers un bienfaiteur** a avea sentimente de recunoștință față de un binefăcător. **5.** *(înv.)* recompensă, răsplată.

reconnaissant, ~e *adj.* recunoscător, îndatorat, obligat.

reconnaître I. *v.t.* **1.** a recunoaște, a distinge, a identifica; **j'ai reconnu un ancien copain de faculté** am recunoscut un fost coleg de facultate; **je l'ai reconnu sur sa photo d'enfance** l-am recunoscut în fotografia sa din copilărie. **2.** *(jur.)* a recunoaște, a admite; ~ **un enfant** a recunoaște un copil natural (ca fiind al său). **3.** a recunoaște, a mărturisi; ~ **ses erreurs** a-și recunoaște greșelile. **4.** *(mil.)* a merge în recunoaștere, în explorare. **5.** a admite ca fiind adevărat; **je reconnais sa valeur** îi recunosc valoarea. **6.** a recunoaște, a admite legitimitatea; ~ **un gouvernement** a recunoaște legitimitatea unui guvern. **II.** *v.r.* **1.** a se recunoaște; **ils se sont reconnus après tant d'années** s-au recunoscut după atâția ani. **2.** a se orienta; **il ne parvient pas à se** ~ **dans le nouveau quartier où il vient de s'installer** nu reușește să se orienteze în noul catier în care s-a mutat. **3.** a se recunoaște, a se declara; **se** ~ **coupable** a se recunoaște vinovat. **4.** (*cu prep.* **à**) a se recunoaște după; **ce grand écrivain se reconnaît à son style sobre, élégant** acest mare scriitor se recunoaște după stilul său sobru, elegant.

reconquérir *v.t.* **1.** a recuceri, a cuceri din nou; **les troupes sont parvenues à** ~ **le territoire perdu** trupele au reușit să recucerească teritoriul pierdut. **2.** *(fig.)* a recuceri, a redobândi, a recâștiga; ~ **l'estime de qqn.** a recâștiga stima cuiva.

reconquête *s.f.* recucerire.

reconsidérer *v.t.* a reconsidera, a reexamina; ~ **une question** a reexamina o chestiune.

reconsolidation *s.f.* reconsolidare, reîntărire.

reconsolider *v.t.* a reconsolida, a consolida din nou.

reconstituant, ~e *adj., s.m. (aliment, medicament)* reconstituant, întăritor, reconfortant, tonic.

reconstituer *v.t.* a reconstitui, a reface, a recompune; a restabili.

reconstitution *s.f.* reconstituire, refacere, recompunere; restabilire.

reconstruction *s.f.* **1.** reconstruire, reclădire. **2.** reconstrucție.

reconstruire *v.t.* a reconstrui, a construi din nou, a reclădi.

reconvention *s.f.* *(jur.)* reconvențiune, cerere reconvențională.

reconventionnel, ~le *adj.* *(jur.)* reconvențional; **demande** ~ **le** cerere reconvențională.

reconventionnellement *adv.* *(jur.)* printr-o cerere reconvențională.

reconversion *s.f.* *(ec.)* reconversie; adaptare a economiei la noi condiții; reciclare.

reconvertir *v.t., v.r.* *(ec.)* a reconverti, a adapta; a recicla.

recopier *v.t.* **1.** a copia, a recopia (un text). **2.** a transcrie, a trece pe curat.

recoquer *v.t., v.i.* *(despre potârnichi)* a se împreuna din nou.

recoquillement *s.m.* îndoire a colțului unei pagini de carte.

recoquiller I. *v.t.* **1.** a îndoi colțul unei pagini. **2.** *(culinar)* a reașeza în cochilie; ~ **des escargots** a reașeza melci în cochilie. **II.** *v.r.* a se răsuci; **les feuilles sèches se recoquillent** frunzele uscate se răsucesc.

record *s.m.* record; **battre un** ~ a bate un record; ~ **de vitesse** record de viteză.

recordage *s.m.* **1.** legare din nou cu sfoară / frânghie. **2.** punere de noi corzi (la rachete, la instrumente muzicale).

recorder *v.t.* **1.** a lega din nou cu sfoară. **2.** a pune corzi noi (la rachete, la instrumente muzicale).

recordman (*pl.* **recordmen**) *s.m.* *(sport)* recordman, sportiv care a stabilit un record.

recorriger *v.t.* a corecta din nou.

recors *s.m.* *(înv.)* ajutor de portărel.

recoucher *v.t., v.r.* a (se) culca din nou.

recoudre *v.t.* **1.** a coase din nou (ceea ce a desfăcut). **2.** *(chir.)* a coase marginile unei plăgi. **3.** *(fig.)* a reuni fragmente într-o scriere.

recoupage *s.m.* **1.** retăiere; nouă tăiere. **2.** amestec de vinuri.

recoupe *s.f.* **1.** *(agr.)* a doua coasă, otavă. **2.** făină inferioară din tărâțe măcinate a doua oară. **3.** resturi de stofe, pânză rămase de la croitul hainelor. **4.** *(constr.)* țăndări rămase de la cioplitul pietrelor. **5.** răzuitură de metale prețioase.

recoupement *s.m.* **1.** *(constr.)* betonare a temeliei. **2.** coincidența unor informații provenite din surse diferite. **3.** *(jur.)* verificarea unor fapte / unor informații.

recouper I. *v.t.* **1.** a tăia din nou. **2.** a amesteca diferite vinuri. **3.** *(jur.)* a verifica mărturiile. **II.** *v.r.* a coincide; **tous les renseignements se recoupent** toate informațiile coincid. **III.** *v.i.* a tăia din nou (cărțile de joc).

recoupette *s.f.* făină din tărâțe măcinate a treia oară (folosită la fabricarea amidonului).
recouponnement *s.m.* *(ec.)* reînzestrare cu cupoane (a unui titlu).
recouponner *v.t.* *(ec.)* a reînzestra un titlu cu cupoane.
recourbement *s.m.* arcuire, curbare, încovoiere, îndoire.
recourber *v.t.*, *v.r.* a (se) arcui, a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) îndoi.
recourbure *s.f.* **1.** curbură; îndoitură. **2.** partea curbată a unui lucru.
recourir *v.i.* **1.** a alerga din nou (într-o probă). **2.** *(înv.)* a se întoarce rapid. **3.** (*cu prep.* **à**) a recurge la; a cere ajutor. **4.** (*cu prep.* **à**) a recurge la, a apela; **~ à la manière forte** a recurge la violență.
recours *s.m.* **1.** recurgere (la ajutor); căutare de ajutor. **2.** resursă, scăpare, salvare, refugiu; **cet enfant est l'unique ~ de ses vieux parents** acest copil este singura salvare a bătrânilor săi părinți. **3.** *(jur.)* recurs; **~ en cassation** recurs în casare. **4.** *(în expr.)* **avoir ~ à** a recurge la.
recousse *s.f.* v. **rescousse.**
recouvrable *adj.* *(fin.)* recuperabil, care se poate recupera; **somme ~** sumă recuperabilă, care se poate recupera, încasa.
recouvrage *s.m.* *(tehn.)* acoperire, îmbrăcare, învelire; **~ d'un toit en tôle** învelire cu tablă a unui acoperiș.
recouvrement *s.m.* **1.** recuperare, regăsire; recăpătare; **~ de la santé** recăpătare a sănătății. **2.** *(fin.)* încasare, percepere a unor sume datorate. **3.** *(mat., constr.)* acoperire. **4.** *(c.f.)* strat de protecție. **5.** *(geol.)* strat geologic care acoperă pe un altul.
recouvrer *v.t.* **1.** a recupera, a recâștiga, a redobândi; a recăpăta; **~ la vue** a-și recăpăta vederea. **2.** *(fin.)* a percepe (impozite, creanțe, dări). **3.** *(în expr.)* **~ sa santé** a se însănătoși; a se pune pe picioare; a se restabili după boală; **~ ses esprits** a-și veni în fire / în simțiri; a-și reveni din leșin.
recouvrir I. *v.t.* **1.** a reacoperi, a acoperi din nou, a reînveli; **~ un enfant** a acoperi din nou un copil. **2.** a acoperi complet; **les océans recouvrent la plus grande partie du globe** oceanele acoperă cea mai mare parte a globului. **3.** *(fig.)* a ascunde, a masca; **son amabilité recouvre des intentions perfides** amabilitatea lui ascunde intenții perfide. **4.** a include; a cuprinde; **ce que vous venez de dire recouvre partiellement mes idées** ceea ce ați spus include parțial ideile mele. **II.** *v.r.* a se acoperi din nou.
recracher I. *v.t.* a scuipa . **II.** *v.i.* a scuipa din nou.
récréance, recréance *s.f.* **1.** *(jur.)* recreanță, uzufruct al unui bun în litigiu. **2.** *(în expr.)* **lettres de ~** scrisori de rechemare (a unui ambasador).
récréatif, -ive *adj.* recreativ, odihnitor, relaxant, deconectant; **lecture ~ive** lectură recreativă.
récréation *s.f.* **1.** recreare, odihnă, relaxare, destindere. **2.** (*la școală*) recreație, pauză.
recréer *v.t.* a crea din nou.
récréer *v.t.*, *v.r.* a (se) recrea, a (se) distra, a (se) destinde, a (se) relaxa.
recrépiment *s.m.* v. **recrépissage.**
recrépir *v.t.*, *v.r.* **1.** a tencui din nou; **~ une façade** a tencui din nou o fațadă. **2.** *(fig.)* *(fam.)* **~ son visage** a se sulemeni, a se farda (pentru a-și ascunde ridurile).
recrépissage *s.m.* **1.** tencuire din nou. **2.** spoială, cârpire.
recreuser *v.t.* **1.** a săpa din nou. **2.** a săpa mai adânc.
récrier *v.r.* a exclama (de indignare, surpriză, admirație); a protesta.
récriminateur, -trice *adj.*, *s.m.f.* **1.** *(înv.)* care răspunde la acuzații prin acuzații. **2.** care protestează, cârtește, bombăne.
récrimination *s.f.* recriminare; protest, bombăneală; acuzare.
récriminatoire *adj.* recriminatoriu; care impută; care protestează, acuză.
récriminer *v.i.* **1.** a recrimina, a acuza, a reproșa. **2.** a protesta, a cârti.
récrire, réécrire I. *v.t.* **1.** a scrie din nou; **~ quelques lignes** a scrie din nou câteva rânduri. **2.** a rescrie, a redacta din nou; **~ quelques pages d'un livre** a redacta din nou câteva pagini dintr-o carte. **II.** *v.i.* a răspunde la o scrisoare.
recristalliser *v.t.* sau *v.i.* *(mineral.)* a se recristaliza.
récriture *s.f.* rescriere, redactare din nou a unui text.
recrobiller *v.r.* v. **recroqueviller.**
recroiser *v.t.* a încrucișa din nou; a face o nouă încrucișare.
recroître *v.i.* a crește din nou.
recroquevillé, ~e *adj.* **1.** răsucit; **feuilles ~es** frunze răsucite (de căldură). **2.** *(fig.)* chircit, ghemuit, strâns; **marcher tout ~ à cause du froid** a merge chircit din cauza gerului.
recroqueviller *v.r.* **1.** *(despre frunze)* *(la soare)* a se răsuci. **2.** *(fig.)* a se chirci, a se ghemui, a se strânge, a se încreți, a se sfriji; **se ~ dans son lit** a se ghemui în pat.
recru, ~e *adj.* frânt, epuizat de oboseală.
recrû *s.m.* *(silv.)* lăstăriș, rămuriș.
recrudescence *s.f.* **1.** *(med.)* recrudescență, exacerbare, revenire violentă a unei boli (după o ușoară ameliorare). **2.** recrudescență; reizbucnire; **~ de fanatisme** recrudescență a fanatismului.
recrudescent, ~e *adj.* recrudescent, înăsprit; intensificat.
recrue *s.f.* **1.** *(mil.)* recrut. **2.** nou venit într-o societate, într-o comunitate; adept; **faire des ~s** a face adepți.
recrutement *s.m.* *(mil.)* recrutare.
recruter I. *v.t.* **1.** *(mil.)* a recruta. **2.** a recruta, a angaja (personal într-o întreprindere). **3.** *(fam.)* a atrage adepți (într-o societate, asociație). **II.** *v.r.* a se recruta.
recruteur *s.m.*, *adj.* recrutor; **sergent ~** sergent recrutor.
recta I. *adv.* *(pop.)* **1.** exact, cu precizie. **2.** imediat, pe loc. **II.** *adj.* **1.** de încredere, serios; **un type ~** un tip serios. **2.** *(în expr.)* **c'est ~** așa e; e corect.
rectal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* rectal, referitor la rect.
rectangle *s.m.*, *adj.* *(mat.)* dreptunghi.
rectangulaire *adj.* *(mat.)* dreptunghiular.
1. recteur, -trice *adj.* care conduce, dirijează; *(ornit. în expr.)* **pennes ~trices** rectrice, pene ale cozii cu care păsările își dirijează zborul.

2. recteur *s.m.* **1.** rector (universitar). **2.** *(bis. catol.)* director ai unor instituții religioase de iezuiți. **3.** *(bis. catol.)* stareț al unor mănăstiri. **4.** *(bis. catol.)* preot într-o parohie mică (în prov. Bretagne).
rectifiable *adj.* rectificabil, care poate fi rectificat.
rectificateur *s.m.* **1.** *(tehn.)* rectificator. **2.** *(chim.)* aparat adaptat la un alambic, deflegmator. **3.** *(poligr.)* mașină de rectificat.
rectificatif, -ive *adj., s.m.* rectificator.
rectification *s.f.* **1.** rectificare, îndreptare, corijare; ~ **d'une erreur** îndreptare a unei greșeli. **2.** notă de rectificare. **3.** *(chim.)* redistilare a unui lichid.
rectifié, ~e *adj.* **1.** rectificat, îndreptat, corijat. **2.** *(chim.)* distilat, purificat.
rectifier *v.t.* **1.** a rectifica, a îndrepta, a corecta; ~ **une procédure** a rectifica / a corecta o procedură; ~ **un calcul** a corecta un calcul. **2.** *(chim.)* a distila; a curăța prin distilare. **3.** *(pop.)* a sparge; a strica. **4.** *(pop.)* a fura; a tâlhări pe cineva. **5.** *(pop.)* a îmbăta. **6.** *(pop.)* a ucide; a împușca. **II.** *v.r.* *(pop.)* a se îmbăta, a se pili, a se machi.
rectifieur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care rectifică piesele mecanice. **II.** *s.f.* *(tehn.)* mașină de rectificat.
rectiligne *adj.* *(geom., mat.)* rectiliniu; **mouvement** ~ mișcare rectilinie, în linie dreaptă.
rectilinéaire *adj.* *(foto)* rectiliniar; ortoscopic.
rectite *s.f.* *(med.)* rectită.
rectitude *s.f.* **1.** rectitudine; ~ **d'une ligne** rectitudine, calitatea unei linii drepte. **2.** *(fig.)* rectitudine; spirit de dreptate; exactitate; justețe; ~ **de jugement** justețe a felului de a judeca.
recto (*pl.* **~s**) *s.m.* *(poligr.)* recto, în opoziție cu verso.
recto-colite, rectocolite *s.f.* *(med.)* rectocolită.
rectoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* rectoral, de rector, care se referă la rector.
rectorat *s.m.* **1.** rectorat, funcția de rector. **2.** sediul rectorului, rectorat.
rectoscope *s.m.* *(med.)* rectoscop.
rectoscopie *s.f.* *(med.)* rectoscopie.
rectrice *adj.* v. **recteur (1.).**
rectum *s.m.* *(anat.)* rect.
reçu, ~e I. *adj.* **1.** primit, acceptat; admis; consacrat; **les idées ~es** ideile admise, consacrate. **2.** *(în expr.)* **être ~ avocat** a fi numit avocat; **être ~premier au concours** a reuși primul la concurs. **II.** *s.m.* **1.** chitanță, recipisă. **2.** *(în expr.)* **au ~ de...** la primirea...
recueil *s.m.* **1.** culegere (de acte, texte). **2.** antologie; ~ **de vers** antologie de versuri.
recueillement *s.m.* reculegere; meditare; adâncire în meditație.
recueilli, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni, atitudini, gesturi)* reculeș; adâncit în meditație. **2.** reculeș, calm.
recueillir I. *v.t.* **1.** a strânge, a aduna, a culege; ~ **des fonds** a aduna / a strânge fonduri; *(prov.)* **il faut semer pour ~** până nu semeni nu culegi. **2.** a primi (o succesiune); ~ **un héritage** a primi o moștenire. **3.** a adăposti, a primi la sine (oameni aflați la nevoie). **4.** a obține; ~ **des suffrages** a obține sufragii. **5.** *(în expr.)* ~ **le fruit de...** a trage foloase din..., de pe urma... **II.** *v.r.* a se reculege, a medita.
recuire *v.t.* **1.** a fierbe din nou; ~ **un plat** a fierbe din nou o mâncare. **2.** a coace din nou. **3.** *(metal.)* a încălzi, apoi a răci încet un metal pentru a-i ameliora calitățile.
recuit I. *s.m.* **1.** fiert din nou. **2.** copt din nou. **3.** *(metal.)* recoacere, supunere a unui produs la un tratament termic. **4.** *(în expr.)* ~ **de stabilisation** detensionare. **II.** *adj.* răscopt.
recul *s.m.* **1.** recul, mișcare înapoi; ~ **d'une arme à feu** reculul unei arme de foc. **2.** îndepărtare în spațiu; **prendre du ~** a se îndepărta pentru a vedea mai bine un lucru. **3.** regres; **le ~ d'une épidémie** regresul unei epidemii. **4.** *(arg.)* bluzon de piele.
reculade *s.f.* **1.** *(rar)* mișcare înapoi, reculare. **2.** *(peior.)* retragere, mișcare înapoi (a cuiva care a înaintat prea mult).
reculé, ~e *adj.* **1.** îndepărtat, greu accesibil; **une rue ~e** o stradă îndepărtată, greu accesibilă. **2.** îndepărtat în timp; **époque ~e** epocă îndepărtată în timp.
reculée *s.f.* *(geogr.)* vale adâncă, cu pereți verticali, abrupți.
reculement *s.m.* **1.** opritoare de ham. **2.** *(înv.)* recul, mișcare înapoi, retragere.
reculer I. *v.t.* **1.** a recula, a da înapoi; a trage înapoi; **elle recula son fauteuil pour laisser passer un autre invité** ea își trase (înapoi) fotoliul pentru a face loc unui alt invitat. **2.** a extinde; ~ **les frontières d'un État** a extinde frontierele unui stat. **3.** *(fig.)* a amâna, a întârzia; ~ **une date** a amâna o dată. **II.** *v.i.* **1.** a se da înapoi, a se trage înapoi; **reculez un peu** dați-vă puțin înapoi. **2.** *(fig.)* a regresa, a da înapoi, a pierde teren; a se restrânge; **l'épidémie recule** epidemia regresează, dă înapoi. **3.** *(fig.)* a ezita, a șovăi, a se codi; a se da în lături, a temporiza; a pregeta; ~ **devant un obstacle** a ezita în fața unui obstacol; **ne ~ devant rien** a nu se da în lături de la nimic; ~ **pour mieux sauter** a temporiza, a amâna o hotărâre pentru a reuși mai bine. **4.** *(fig.)* a renunța, a da înapoi; **il n'y a plus moyen de ~** nu se mai poate renunța.
reculons *loc.adv.* **à ~** de-a-ndăratelea; *(fig.)* **marcher à ~** a da înapoi ca racul.
récupérable *adj.* recuperabil, care se poate recupera, care poate fi recuperat.
récupérateur I. *s.m.* *(tehn.)* recuperator. **II.** *adj.* recuperator, care recuperează.
récupération *s.f.* recuperare, recâștigare, redobândire.
récupérer I. *v.t.* **1.** a recupera, a recâștiga, a redobândi, a recăpăta; ~ **une propriété** a redobândi o proprietate. **2.** a aduna deșeuri, rebuturi ce mai pot fi utilizate; ~ **de vieux papiers** a aduna hârtii vechi. **3.** *(fig.)* a recupera, a reda societății; ~ **des délinquants** a reda societății delincvenți. **II.** *v.i.* a redobândi forță, a recăpăta putere, sănătate; **il a récupéré pendant sa convalescence** și-a redobândit sănătatea în timpul convalescenței.
récurage *s.m.* curățare, frecare.
récurer *v.t.* a curăța, a freca.

récurrence *s.f.* **1.** *(lit.)* recurență. **2.** *(mat., med.)* recurență, revenire, întoarcere; repetare; *(med.)* ~ **d'une maladie** recurența unei boli; ~ **de souvenirs** revenire în memorie a unor amintiri.
récurrent, ~e *adj.* recurent, care revine; *(med.)* **fièvre ~e** febră recurentă; **caractère ~ de certains rêves** caracterul recurent al unor vise.
récursif, -ive *adj.* recursiv, care poate fi repetat în mod nelimitat; *(log.)* **fonction ~ive** funcție recursivă.
récursivité *s.f.* recursivitate.
récursoire *adj.* *(jur.)* care face / deschide recurs.
récurvifolié, ~e *adj.* *(bot.)* cu frunzele răsucite în afară.
récurvirostre *(arhit.) (ornit.)* cu ciocul încovoiat în sus.
récusable *adj.* *(jur.)* **1.** recuzabil, care poate fi recuzat; **juge ~** judecător recuzabil. **2.** îndoielnic; în care nu se mai poate avea încredere; **témoignage ~** mărturie îndoielnică.
récusation *s.f.* *(jur.)* recuzare.
récuser *v.t., v.r.* *(jur.)* a (se) recuza.
recyclage *s.m.* reciclare.
recycler *v.t.* a recicla.
rédacteur, -trice *s.m.f.* redactor.
rédaction *s.f.* **1.** redacție. **2.** redactare. **3.** compunere școlară.
rédactionnel, ~le *adj.* redacțional; referitor la redacție.
redan, redent *s.m.* **1.** *(arhit.)* redan, treaptă amenajată în partea superioară a unui zid construit pe un teren înclinat. **2.** *(mil.)* redan, fortificație în formă de unghi. **3.** *(în expr.)* **toiture à redents** acoperiș în pante inegale.
reddition *s.f.* **1.** *(mil.)* predare, capitulare; ~ **d'une forteresse** capitulare a unei fortărețe. **2.** *(în expr.)* ~ **de comptes** prezentare a socotelilor în vederea analizării lor.
redécarrer *v.i.* *(arg.)* a se face remarcat, a ieși în evidență.
redécoupage *s.m.* *(în expr.)* ~ **électoral** reîmpărțire a unei regiuni în noi circumscripții electorale.
redécouvrir *v.t.* a redescoperi, a descoperi din nou.
redéfaire *v.t.* desface din nou.
redéfinir *v.t.* a redefini, a defini din nou.
redéfinition *s.f.* redefinire.
redemander *v.t.* **1.** a cere din nou, a cere încă o dată. **2.** a cere înapoi.
redémarrage *s.m.* demarare din nou; **le ~ de l'économie** demarare din nou a economiei.
redémarrer *v.i.* **1.** a demara, a porni din nou (despre un vehicul). **2.** *(fig.)* a porni din nou, a lua un nou avânt; **l'économie a redémarré** economia a pornit din nou, a luat avânt.
redémolir *v.t.* a dărâma din nou, a dărâma încă o dată.
rédempteur, -trice I. *adj.* mântuitor, salvator; **sacrifice ~** sacrificiu salvator. **II.** *s.m.* *(cu maj.)* Iisus Christos, Mântuitorul.
rédemption *s.f.* **1.** *(bis.)* mântuire, izbăvire, redempțiune. **2.** *(cu maj.)* mântuirea speciei umane prin sacrificiul lui Iisus Christos.
rédemptoriste *s.m.* membru al unei congregații catolice fondate în 1732.
redent *s.m.* v. **redan.**
redenté, ~e *adj.* *(arhit.)* dințat.
redéploiement *s.m.* **1.** *(mil.)* redesfășurare a trupelor. **2.** *(ec.)* reorganizare a unei strategii economice.
redéployer *v.t.* *(mil., ec.)* a redesfășura, a reorganiza.
redescendre *v.t., v.i.* **1.** a coborî din nou. **2.** *(arg.)* a fi condamnat din nou. **3.** *(arg.)* a se trezi dureros la realitate după ce încetează efectul drogului.
redevable I. *adj.* **1.** dator; **être ~ de deux mille francs** a fi dator 2000 de franci. **2.** *(fig.)* îndatorat, obligat; **être ~ à qqn. d'un service** a fi îndatorat cuiva pentru un serviciu. **II.** *s.m.f.* datornic.
redevance *s.f.* **1.** *(fin.)* redevență, datorie. **2.** *(în expr.)* ~ **de fermage** arendă; ~ **téléphonique** taxă de telefon; *(ist.)* **~s féodales** impozite feudale.
redevancier, -ère *s.m.f.* datornic.
redevenir *v.i.* a redeveni.
redevoir *v.t.* a mai datora ceva după încheierea socotelilor.
rédhibition *s.f.* *(jur.)* redhibițiune, anulare a unei vânzări când actul de vânzare are un viciu.
rédhibitoire *adj.* *(jur.)* redhibitoriu, care face să se anuleze o vânzare; **vice ~** viciu redhibitoriu.
rediffuser *v.t.* a *(tele.)* redifuza, a difuza încă o dată.
rediffusion *s.f.* redifuzare, difuzare încă o dată.
rédiger *v.t.* a redacta, a compune, a formula în scris; ~ **un article** a redacta un articol.
rédimé, ~e *adj.* *(ist.)* răscumpărat, eliberat pe bani.
rédimer *v.t., v.r.* **1.** *(ist.)* a (se) răscumpăra, a (se) elibera pe bani. **2.** *(arg.)* a zdrobi, a face praf.
redingote *s.f.* **1.** *(înv.)* redingotă. **2.** mantou de damă strâns pe talie.
redire I. *v.t.* **1.** a spune din nou, a repeta. **2.** a da în vileag, a face cunoscut; ~ **une confidence** a da în vileag o confidență. **II.** *v.i.* a obiecta; **trouver à ~** a obiecta; a strâmba din nas; a fi nemulțumit.
rediscuter *v.t.* a discuta din nou, a relua o discuție.
rediseur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care repetă mereu același lucru. **2.** persoană care repetă ceea ce a auzit.
redistillation *s.f.* redistilare, nouă distilare.
redistiller *v.t.* a redistila, a distila din nou; a mai distila o dată.
redistribuer *v.t.* a redistribui.
redistribution *s.f.* redistribuire.
redit *s.m.* *(fam.) (folosit mai ales la pl.)* cancan, bârfă, vorbe.
redite *s.f.* repetare inutilă.
redondance *s.f.* redundanță, abundență inutilă, emfatică (de expresii, cuvinte).
redondant, ~e *adj.* **1.** redundant, inutil, de prisos, superflu; **épithètes ~es** epitete redundante, inutile. **2.** *(despre stil)* redundant, încărcat, emfatic, bombastic.
redonder *v.i.* **1.** a fi de prisos (în vorbă). **2.** a abunda în.
redonner I. *v.t.* **1.** a da din nou, a mai da o dată. **2.** a restitui, a da înapoi. **3.** *(fig.)* a reda; **un traitement qui redonne des forces** un tratament care redă puteri. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **dans**) a cădea, a recădea; ~ **dans un vice** a recădea într-un viciu. **2.** *(mil.)* a reataca, a da un nou atac.

redorer I. *v.t.* **1.** a auri din nou; ~ **une icone** a auri din nou o icoană. **2.** *(fig.)* a da o nouă strălucire. **3.** *(în expr.)* ~ **son blason a.** a face o căsătorie din interes; **b.** a-și reface averea, reputația.

redoter *v.t.* a da din nou zestre unei femei care se recăsătorește.

redoublant, ~e *s.m.f.* elev repetent.

redoublé, ~e *adj.* **1.** îndoit, repetat, sporit, dublat; *(mil.)* **pas** ~ pas îndoit, iuțit. **2.** *(în expr.)* **frapper à coups ~s** a lovi, a bate cu putere, cu violență.

redoublement *s.m.* **1.** dublare, mărire, sporire; ~ **d'une peine** mărire a unei pedepse. **2.** *(gram.)* dublare, repetare. **3.** repetare a unei clase.

redoubler I. *v.t.* **1.** a dubla, a căptuși o haină; ~ **une jupe** a căptuși o fustă. **2.** *(fon.)* a dubla, a repeta; ~ **une consonne** a dubla o consoană. **3.** a repeta, a reînnoi insistent; ~ **ses insistances** a-și repeta stăruințele. **4.** a intensifica, a spori; **le temps pluvieux redouble sa mélancolie** timpul ploios îi sporește melancolia. **5.** *(despre elevi., studenți)* a repeta clasa, anul. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **de**) a spori, a dubla, a intensifica, a înteți; ~ **d'efforts** a-și spori eforturile. **2.** a se intensifica, a spori, a se înteți; **son appréhension redouble** teama sa sporește.

redoul *s.m.* *(bot.)* oțetar *(Rhus typhina).*

redoutable *adj.* redutabil, de temut; **un adversaire** ~ un adversar redutabil.

redoute *s.f.* **1.** *(mil.)* redută. **2.** *(înv.)* local de petrecere. **3.** *(înv.)* bal mascat.

redouter I. *v.t.* a se teme (de); ~ **les méchants** a se teme de oamenii răi. **II.** *v.i.* a se teme; **je redoute qu'il ne soit malade** mă tem să nu fie bolnav.

redoux *s.m.* încălzire a temperaturii.

redowa *s.f.* dans ceh în trei timpi.

redresse *loc. adj.* *(arg.)* **à la** ~ **a.** îndrăzneț; **b.** corect (după legile lumii interlope); **c.** energic; vânjos; **d.** cu lăudăroșenie, lingușeală.

redressement *s.m.* **1.** ridicare, îndreptare; ~ **d'un tableau faussé** îndreptare a unui tablou strâmb. **2.** *(ec., fin.)* redresare, ameliorare; ~ **de la situation économique** redresare a situației economice. **3.** *(el.)* transformare a unui curent alternativ în curent continuu. **4.** *(jur. rar)* reabilitare, reparare a unei erori. **5.** *(fin.)* rectificare a unui cont.

redresser I. *v.t.* **1.** a îndrepta, a repune în poziție verticală; ~ **le mât** a îndrepta un catarg. **2.** a ridica din nou; ~ **un drapeau tombé** a ridica din nou un steag în vârf. **3.** *(ec.)* a redresa, a ameliora; ~ **l'économie d'un pays** a redresa economia unei țări. **4.** *(el. în expr.)* ~ **un courant** a transforma un curent alternativ în curent continuu. **5.** *(arg.)* a privi pe cineva. **6.** *(arg.)* a cunoaște; a afla; a descoperi. **7.** *(arg.)* a identifica. **8.** *(în expr.)* ~ **les torts** a repara nedreptățile. **II.** *v.r.* **1.** a se redresa, a se îndrepta, a se ridica în picioare (după o cădere). **2.** *(fig.)* a se îndrepta, a se corecta, a se ameliora; **la situation économique s'est redressée** situația economică s-a ameliorat. **3.** *(fig.)* a se redresa; **le pays s'est redressé après la guerre** țara s-a redresat după război.

redresseur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(el.)* redresor. **2.** *(în expr.)* ~ **de torts** justițiar. **II.** *adj.* redresor; **dispositif** ~ dispozitiv redresor.

réducteur, -trice I. *adj.* *(chim., mec.)* reductor. **II.** *s.m.* **1.** *(despre aparate, mecanisme)* reductor, care reduce sau micșorează (o viteză, o presiune). **2.** *(chim.)* dezoxidant.

réductibilité *s.f.* reductibilitate.

réductible *adj.* **1.** reductibil, care se poate reduce, simplifica; **fraction** ~ fracțiune reductibilă. **2.** care poate fi repus la loc; *(chir.)* **fracture** ~ fractură care permite repunerea la loc a oaselor.

réduction *s.f.* **1.** reducere, scădere, micșorare; diminuare; ~ **des prix** reducere a prețurilor; ~ **sur les chemins de fer** reducere pe calea ferată. **2.** *(foto)* reducere, micșorare; ~ **d'une photo** micșorare a unei fotografii. **3.** *(chir.)* repunere la loc a oaselor fracturate. **4.** *(chim.)* dezoxidare. **5.** *(fig.)* supunere, subjugare; ~ **d'une cité** subjugare a unei cetăți. **6.** *(mat.)* aducere; ~ **au même dénominateur** aducere la același numitor.

réduire I. *v.t.* **1.** a reduce, a micșora, a diminua; ~ **les frais** a reduce cheltuielile; ~ **sa vitesse** a reduce viteza. **2.** a aduce; *(mat.)* ~ **au même dénominateur** a aduce la același numitor; ~ **qqn. à la besace / à la misère** a aduce pe cineva în / la sapă de lemn. **3.** a preface, a transforma; ~ **en cendres** a preface / a transforma în cenușă. **4.** *(chim.)* a dezoxida. **5.** *(chir.)* a pune la loc un os; ~ **une luxation** a pune la loc osul după fractură. **6.** a distruge, a nimici; ~ **à néant** a nimici / a șterge de pe fața pământului; a face praf și pulbere. **7.** *(culinar în expr.)* ~ **une sauce** a lăsa sosul să fiarbă până se îngroașă. **8.** *(fig.)* a constrânge, a sili; ~ **qqn. au silence** a sili pe cineva să tacă. **9.** *(înv.)* a cotropi, a subjuga; ~ **un peuple en esclavage** a cotropi un popor ținându-l în robie. **II.** *v.i.* *(culinar)* a deveni mai concentrat; a se îngroșa; **faire ~ une sauce** a lăsa un sos să fiarbă până se îngroașă. **III.** *v.r.* **1.** a se restrânge, a-și reduce cheltuielile. **2.** *(cu prep.* **à)** a se limita, a se reduce la; **cette mésentente se réduit à peu de chose** această neînțelegere se reduce la nimica toată.

réduit I. *adj.* **1.** redus, scăzut, micșorat; **tarif** ~ tarif redus. **2.** *(mat.)* simplificat. **3.** *(chim.)* dezoxidat. **II.** *s.m.* **1.** *(mil. înv.)* mică lucrare de fortificații în interiorul alteia. **2.** cămăruță, chițimie, chichineață. **3.** colț retras într-o cameră. **4.** *(mar. înv.)* cabină cuirasată pentru tunuri.

réduplicatif, -ive *adj.* *(gram.)* reduplicativ, care exprimă dublarea; **particule ~ive** particulă reduplicativă.

réduplication *s.f.* *(gram.)* reduplicare, reduplicație.

réduve *s.m.* *(entom.)* specie de insectă de corp *(Reduvius personalus).*

rééchelonnement *s.m.* reeșalonare; ~ **d'une dette** reeșalonare a unei datorii.

réécrire *v.t.* v. **récrire.**

réécriture *s.f.* v. **récriture.**

réédification *s.f.* **1.** reedificare, reclădire, reconstrucție. **2.** *(fig.)* restabilire.

réédifier *v.t.* **1.** a reedifica, a reclădi, a reconstrui. **2.** *(fig.)* a restabili.

rééditer *v.t.* **1.** a reedita, a retipări; ~ **les classiques** a reedita clasicii. **2.** *(fig.)* a reedita, a repeta; **les sportifs ont réédité leurs victoires** sportivii și-au repetat victoriile.
réédition *s.f.* **1.** reeditare, retipărire. **2.** *(fig. fam.)* repetare a unei situații.
rééducation *s.f.* reeducare.
rééduquer *v.t.* a reeduca.
réel, ~le I. *adj.* **1.** real, adevărat; **la vie ~le** viața reală; *(gram.)* **sujet** ~ subiect real; **personnage** ~ personaj real, adevărat. **2.** real, efectiv, indiscutabil; **son départ ~ a eu lieu le lendemain** plecarea lui efectivă a avut loc a doua zi. **3.** real, autentic, palpabil; **fait** ~ fapt autentic. **II.** *s.m.art.* realul, realitatea; **le ~ et l'imaginaire** realul și imaginarul.
réélection *s.f.* *(pol.)* realegere.
rééligibilité *s.f.* *(pol.)* reeligibilitate, calitatea de a fi reeligibil.
rééligible *adj.* *(pol.)* reeligibil.
réélire *v.t.* a realege; ~ **un député** a realege un deputat.
réellement *adv.* **1.** realmente, (în mod) real, efectiv; **c'est un bon élève, il est ~ le meilleur de sa classe** este un elev bun, este efectiv cel mai bun din clasa lui. **2.** într-adevăr, cu adevărat; aievea; **c'est sa seule action ~ valable** este singura lui acțiune cu adevărat valabilă.
réemballer *v.t.* a ambala din nou, a reambala.
réembarquement *s.m.* v. **rembarquement.**
réembarquer *v.t., v.i.* v. **rembarquer.**
réembaucher *v.t.* a reangaja, a angaja din nou.
réemploi, remploi *s.m.* reangajare de personal.
réemployer, remployer *v.t.* a reangaja personal.
réemprisonner, remprisonner *v.t.* a băga la închisoare din nou.
réemption *s.f.* *(jur.)* răscumpărare; drept de răscumpărare.
réenfiler *v.t.* v. **renfiler.**
réengagement *s.m.* v. **rengagement.**
réengager *v.t.* v. **rengager.**
réensemencement *s.m.* *(agr.)* reînsămânțare.
réensemencer *v.t.* *(agr.)* a reînsămânța.
réentendre *v.t.* a auzi din nou.
réenterrer *v.t.* a îngropa din nou.
réenvahir *v.t.* a invada din nou.
rééquilibrage *s.m.* reechilibrare.
rééquilibrer *v.t.* a reechilibra, a echilibra din nou.
réer *v.i.* v. **raire.**
réescompte *s.m.* *(fin., com.)* reescontare.
réescompter *v.t.* *(fin., com.)* a reesconta.
réessayage *s.m.* v. **ressayage.**
réessayer *v.t.* v. **ressayer.**
réévaluation *s.f.* reevaluare.
réévaluer *v.t.* a reevalua, a evalua din nou.
réexamen *s.m.* reexaminare.
réexaminer *v.t.* a reexamina, a examina din nou.
réexpédier *v.t.* a reexpedia, a expedia din nou.
réexpédition *s.f.* reexpediere.
réexportation *s.f.* reexportare.
réexporter *v.t.* a reexporta, a exporta din nou.
réexposer *v.t.* a expune din nou.
refaçonner *v.t.* a fasona din nou; a da altă formă.
réfaction *s.f.* *(com.)* refacție, reducere a prețului mărfurilor la livrare, când nu corespund calității convenite.
refader *v.t.* *(arg.)* **1.** a umple din nou paharele; a mai aduce un rând. **2.** a înșela, a păcăli. **3.** a jefui, a prăda.
refaire I. *v.t.* **1.** a reface, a face din nou; ~ **un ouvrage** a reface o lucrare. **2.** a o lua de la început, a reîncepe; **si c'était à** ~ dacă ar fi să o luăm de la început. **3.** a repara, a reface; a ajusta; ~ **un vêtement** a repara / a ajusta o haină; ~ **une maison en ruine** a repara o casă în ruină. **4.** *(fam.)* a înșela, a trage pe sfoară; ~ **qqn.** a trage pe cineva pe sfoară; a-i trage clapa. **5.** *(fig.)* a reface sănătatea. **6.** *(pop. în expr.)* ~ **son nez** a se ospăta; ~ **surface** a reveni pe linia de plutire. **II.** *v.r.* **1.** a-și reface puterile, a se întrema, a-și recăpăta sănătatea, a se restabili. **2.** *(fam.)* a-și reface averea; a-și compensa pierderile. **3.** *(fam. în constr. neg. mai ales)* a se schimba; **à son âge, on ne se refait pas** la vârsta lui nu te schimbi așa ușor. **4.** *(pop.)* *(în expr.)* **se ~ la cerise / le portrait** a se însănătoși, a se pune pe picioare.
réfection *s.f.* **1.** prânz, cină într-o comunitate religioasă. **2.** reconstrucție, restaurare, reparare.
réfectoire *s.m.* *(într-o comunitate religioasă, școlară)* sală de mese; cantină.
refend *s.m.* **1.** *(tehn.)* separare, despărțire. **2.** *(constr. în expr.)* **mur de** ~ zid despărțitor.
refendre *v.t.* **1.** a sparge, a despica din nou. **2.** *(tehn.)* a despica în lung. **3.** *(arg.)* *(în expr.)* **en ~ sur qqn.** a păcăli, a înșela pe cineva.
référé *s.m.* **1.** *(jur.)* procedură de urgență provizorie. **2.** hotărâre provizorie.
référence *s.f.* **1.** referire, raportare la; **par ~ à** prin raportare la; ~ **aux classiques** referire la clasici. **2.** referință; **ouvrage de** ~ lucrare de referință. **3.** indicații; precizări; **~s en bas de page** precizări în subsolul paginii. **4.** *(la pl.)* referințe, recomandare; **avoir de bonnes ~s** a avea referințe bune.
référencement *s.m.* *(com.)* înscriere a unui produs pe lista celor ce se află în vânzare.
référencer *v.t.* **1.** a indica sursa; ~ **une citation** a indica sursa unui citat. **2.** *(com. în expr.)* ~ **un produit** a înscrie un produs pe lista celor ce se află în vânzare.
référendaire I. *s.m.* *(ist.)* referendar. **II.** *adj.* referitor la referendum.
référendum, referendum *s.m.* *(pol.)* referendum.
référentiel, ~le I. *adj.* *(lingv.)* referențial; **fonction ~le du langage** funcție referențială a limbajului. **II.** *s.m.* *(fiz.)* sistem de reperare care permite situarea unui eveniment în timp și spațiu.
référer I. *v.t.* a raporta un lucru la altul. **II.** *v.i.* **1.** a raporta; **obtenir un renseignment précieux et en ~ au commissaire** a obține o informație prețioasă și a o raporta comisarului. **III.** *v.r.* (*cu prep.* **à**) a se referi, a se raporta la; **il s'est référé à notre discussion** s-a referit la discuția noastră.
refermer I. *v.t., v.r.* a (se) închide din nou, a (se) reînchide; ~ **la porte** a reînchide ușa; **la porte se referme derrière lui** ușa se închide din nou în urma lui.

refeuilleter *v.t.* a răsfoi din nou.
refil, refile *s.m. (arg.)* **1.** marfă refuzată. **2.** vomă. **3.** *(în expr.)* **aller au ~ a.** a voma; **b.** a achita o datorie; **c.** a restitui, a rambursa; **d.** a face mărturisiri, a-și denunța complicii, a turna la poliție; **aller au ~ du pognon** a plăti..
refiler *v.t. (arg.)* **1.** a trece, a pasa; a strecura; **~ de la marchandise volée** a plasa marfa furată. **2.** a supraveghea. **3.** *(în expr.)* **~ la comète / la cloche / le borgnon, la ~** a trăi sub cerul liber, a nu avea un acoperiș deasupra capului.
réfléchi, ~e *adj.* **1.** *(fiz.)* reflectat; răsfrânt; **rayon ~** rază reflectată. **2.** *(gram.)* reflexiv; **pronom ~** pronume reflexiv. **3.** *(fig.)* chibzuit, cumpănit, măsurat, echilibrat; **une personne ~e** o persoană chibzuită.
réfléchir I. *v.t.* **1.** a reflecta; a oglindi; **le miroir réfléchit les images des objets** oglinda reflectă imaginile obiectelor. **2.** *(fiz.)* a reflecta; a răsfrânge. **II.** *v.i.* a reflecta, a medita, a chibzui, a gândi, a cugeta; **~ à une proposition** a reflecta la o propunere. **III.** *v.r.* a se reflecta, a se oglindi; **l'image des arbres se réfléchit sur l'eau du lac** imaginea copacilor se oglindește în apa lacului.
réfléchissant, ~e *adj.* care reflectă, oglindește lumina; **surface ~e** suprafață care reflectă lumina.
réflecteur *s.m., adj. m. (fiz.)* reflector; **miroir ~** oglindă reflectoare.
réflectorisé, ~e *adj.* reflectorizant; **panneaux ~s** panouri reflectorizante.
reflet *s.m.* **1.** reflex; imagine reflectată; **le ~ des arbres sur l'eau du lac** imaginea reflectată a copacilor în apa lacului. **2.** *(fiz.)* rază reflectată; răsfrângere; reflexie; **le ~ d'un rayon de soleil sur le lac** răsfrângere a unei raze de soare în apa lacului. **3.** *(fig.)* imagine, reflectare, oglindire; **le ~ de la réalité dans une œuvre artistique** răsfrângerea realității într-o operă artistică.
refléter I. *v.t.* **1.** *(fiz.)* a reflecta; **la vitrine reflète l'image des promeneurs** vitrina reflectă imaginea celor ce se plimbă. **2.** *(fig.)* a exprima; a exterioriza; a reprezenta; a arăta; **la musique qu'il écoute reflète ses goûts** muzica pe care o ascultă îi exprimă gusturile. **II.** *v.r.* **1.** a se reflecta, a se răsfrânge; **les étoiles se reflètent sur l'eau du lac** stelele se reflectă în apa lacului. **2.** *(fig.)* a se reflecta, a se oglindi; **la réalité se reflète dans l'œuvre d'art** realitatea se oglindește în opera de artă.
refleurir I. *v.i.* **1.** a reînflori, a înflori din nou; **certaines fleurs refleurissent** unele flori înfloresc din nou. **2.** *(fig.)* a se înviora; a înflori din nou; **une affection qui refleurit** o afecțiune care se înviorează. **II.** *v.t.* a împodobi din nou cu flori; **~ une maison** a împodobi din nou cu flori o casă.
refleurissement *s.m.* reînflorire, nouă înflorire.
reflex *adj. invar., s.m. (foto în expr.)* **appareil ~** aparat fotografic prevăzut cu un dispozitiv care prezintă o imagine identică cu aceea ce se va forma pe film.
réflexe *s.m. adj. (fiziol.)* reflex.
réflexibilité *s.f. (fiz.)* reflexibilitate.
réflexible *adj. (fiz.)* reflexibil.
réflexif, -ive *adj. (mat., psihol.)* reflexiv.
réflexion *s.f.* **1.** *(fiz.)* reflexie; reflectare, răsfrângere; **~ de la lumière** răsfrângere a luminii. **2.** *(fig.)* cugetare, gândire, meditare, reflecție, chibzuire; **~ faite** după o matură chibzuință.
refluer *v.i.* **1.** *(despre ape)* a curge în sens invers, a se revărsa înapoi. **2.** *(fig.) (despre o mulțime de oameni)* a reveni la locul de plecare.
reflux *s.m.* **1.** *(mar.)* reflux. **2.** *(fig.) (despre o mulțime)* întoarcere la locul de pornire.
refondre *v.t.* **1.** *(metal.)* a retopi. **2.** *(fig.)* a reface în întregime; **ouvrage entièrement refondu** lucrare în întregime refăcută.
refonte *s.f.* **1.** *(metal.)* retopire; turnare nouă. **2.** *(fig.)* refacere totală, integrală.
réformable *adj.* care se poate reforma, preface, reface.
reformage *s.m. (tehn.)* procedeu termic sau catalitic de tratare a fracțiunilor ușoare ale petrolului.
réformateur, -trice *s.m.f., adj.* reformator.
réformation *s.f.* **1.** v. **réforme. 2.** *(jur.)* modificare a unui act de către o autoritate superioară.
réforme *s.f.* **1.** reformă, reformare. **2.** schimbare, reformă; **~ fiscale** reformă fiscală. **3.** *(mil.)* înlăturare a materialului perimat. **4.** *(mii.)* reformare, scoatere din evidență a unui soldat considerat inapt pentru serviciul militar. **5.** *(ist. cu maj.)* Reforma.
réformé, ~e I. *adj.* **1.** reformat, transformat, schimbat. **2.** *(bis.)* reformat, protestant, evanghelic. **3.** *(mil.)* reformat, declarat inapt pentru serviciul militar. **4.** *(mil. în expr.)* **matériel ~** material perimat înlăturat.
reformer I. *v.t.* a forma din nou, a reface; **~ les rangs** a reface rândurile. **II.** *v.r.* **1.** a se reforma, a se forma din nou; **tumeur qui se reforme** tumoare care se formează din nou. **2.** *(mil.)* a se regrupa, a-și relua ordinea (despre trupe).
réformer I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a îndrepta pe cineva pe calea cea bună. **2.** a reforma, a corija, a ameliora; **~ la constitution** a reforma constituția. **3.** *(mil.)* a reforma, a scoate din uz; **~ du matériel périmé** a scoate din uz material perimat. **4.** *(mil.)* a reforma, a scoate din cadrele armatei. **5.** *(în expr.)* **~ sa table** a-și restrânge cheltuielile pentru masă. **II.** *v.r. (fig.)* a se îndrepta, a se schimba în bine.
réformisme *s.m. (pol.)* reformism.
réformiste *s.m.f., adj. (pol.)* reformist.
refouillement *s.m.* săpătură, sculptare (ornamentală).
refouiller *v.t.* a săpa, a sculpta (ornamental).
refoulé, ~e I. *adj., s.m.f.* refulat. **II.** *s.m. (psihan.)* **le ~** ceea ce a fost împins / menținut în inconștient.
refoulement *s.m.* **1.** respingere; **~ de l'ennemi** respingere a inamicului. **2.** *(psihan.)* refulare; **~ des instincts** refulare a instinctelor, înăbușire a lor.
refouler I. *v.t.* **1.** a respinge, a da înapoi; **~ l'ennemi** a respinge inamicul; **~ un train** a împinge un tren înapoi cu ajutorul locomotivei. **2.** *(tehn.)* a refula, a împinge un fluid într-o conductă cu ajutorul unei pompe. **3.** *(psihan.)* a refula, a înăbuși, a înfrâna; **~ ses désirs** a-și refula dorințele. **4.** *(mar. despre*

nave) a merge împotriva curentului. **5.** *(în expr.)* ~ **ses larmes** a-și înghiți lacrimile; **6.** *(arg.)* a mirosi urât; ~ **du goulot / du corridor** a-i mirosi gura urât. **II.** *v.i.* a se întoarce înapoi.
refouloir *s.m. (mil.)* împingător de tun.
réfractaire I. *adj.* **1.** refractar, recalcitrant, îndărătnic, rebel, nesupus; **être ~ aux ordres** a fi refractar la ordine. **2.** *(biol.)* rezistent la o infecție microbiană. **3.** refractar, rezistent la temperaturi înalte; **brique ~** cărămidă refractară. **II.** *s.m.* rebel, refractar.
réfracter *v.t., v.r.* a (se) refracta; **le prisme réfracte la lumière** prisma refractă lumina.
réfracteur *adj. m.* care refractă; **prisme ~** prismă care refractă lumina.
réfractif, -ive *adj.* referitor la refracție, refractiv; **pouvoir ~** putere de refracție.
réfraction *s.f. (fiz.)* refracție.
réfractomètre *s.m. (fiz.)* refractometru.
refrain *s.m.* **1.** *(lit., muz.)* refren. **2.** *(fam.)* refren, expresie repetată în mod obișnuit. **3.** *(mil.)* imn specific fiecărei unități militare.
réfranger *v.t.* v. **réfracter.**
réfrangibilité *s.f. (fiz.)* refrangibilitate.
réfrangible *adj. (fiz.)* refrangibil.
refrènement, réfrènement *s.m. (înv.)* înfrânare, stăpânire; ~ **des instincts** înfrânare a instinctelor.
refréner *v.t.* a înfrâna, a stăpâni, a înăbuși; ~ **son élan** a-și stăpâni elanul.
réfrigérant, ~e I. *adj.* **1.** refrigerent, care răcește, care produce scăderea temperaturii. **2.** *(fig.)* rece, distant, rezervat, glacial; **un accueil ~** o primire glacială. **II.** *s.m. (tehn.)* refrigerent.
réfrigérateur *s.m.* frigider.
réfrigération *s.f.* refrigerare, înghețare.
réfrigérer *v.t. (tehn.)* a refrigera, a îngheța; **être réfrigéré a.** a-i fi foarte frig; a fi înghețat de frig; **b.** *(fig.)* a se simți stânjenit.
réfringence *s.f. (fiz.)* refringență.
réfringent, ~e *adj. (fiz.)* refringent.
refroidi, ~e I. *adj.* **1.** răcit. **2.** *(fig.)* potolit, domolit. **II.** *s.m. (pop.)* **1.** mort, mortăciune. **2.** *(în expr.)* **la boîte aux ~s** morga.
refroidir I. *v.t.* **1.** a răci; ~ **une boisson** a răci o băutură. **2.** *(fig.)* a potoli, a domoli; ~ **l'élan de qqn.** a domoli elanul cuiva. **3.** *(pop.)* a ucide, a asasina. **II.** *v.i.* a se răci; **la soupe refroidit** se răcește supa. **III.** *v.r.* **1.** a se răci; **le temps se refroidit** se răcește timpul. **2.** a răci, a se îmbolnăv*.i.* **3.** *(fig.)* a se potoli, a se domoli; **son élan s'est refroidi** i s-a potolit elanul.
refroidissement *s.m.* **1.** răcire, scădere a temperaturii. **2.** răceală; **prendre un ~** a contracta o răceală, a răci; *(fig.)* **il y a du ~ dans leurs relations** se observă o răceală în relațiile lor.
refroidisseur *s.m. (tehn.)* răcitor.
refrotter *v.t.* a freca din nou.
refuge *s.m.* **1.** refugiu, azil, adăpost; **chercher ~** a căuta adăpost. **2.** adăpost, refugiu în munte pentru alpiniști. **3.** *(vân.)* loc unde se adăpostește vânatul când e urmărit; vizuină, culcuș. **4.** refugiu, trotuar în mijlocul străzii.
réfugié, ~e *adj., s.m.f.* **1.** refugiat politic, emigrant. **2.** fugar, pribeag.
réfugier *v.r.* **1.** a se refugia, a emigra, a se expatria. **2.** *(fig.)* a se refugia, a se retrage; **se ~ dans la lecture** a se refugia în lectură. **3.** a se ghemui; **se ~ dans les bras de sa mère** a se ghemui în brațele mamei.
refus *s.m.* **1.** refuz; neacceptare; respingere; **essuyer un ~** a primi un refuz. **2.** *(fam.)* ce **n'est pas de ~** nu refuz; accept; nu zic nu.
refusable *adj.* **1.** care poate fi refuzat. **2.** care trebuie / merită să fie refuzat.
refuser I. *v.t.* **1.** a refuza; ~ **une invitation** a refuza o invitație. **2.** a respinge; ~ **un candidat** a respinge un candidat. **3.** a nu acorda; **la nature lui a refusé l'intelligence** natura nu i-a acordat inteligență. **4.** a nu recunoaște; ~ **à qqn. sa compétence** a nu recunoaște competența cuiva. **5.** *(în expr.)* ~ **sa porte à qqn.** a nu primi pe cineva; a refuza să primești pe cineva în casă. **II.** *v.i.* **1.** *(tehn.)* a întâmpina rezistență; **le pieu refuse** țărușul întâmpină rezistență, nu se mai înfundă în pământ. **2.** *(mar.) (în expr.)* **le vent refuse** vântul își schimbă direcția. **III.** *v.r.* **1.** a se lipsi de ceva, a renunța la ceva, a se priva de ceva; **il ne se refuse rien** nu renunță la nimic, nu-și refuză nimic. **2.** a se refuza; **une pareille invitation ne se refuse pas** o asemenea invitație nu se refuză. **3.** (*cu prep.* **à**) a refuza, a nu consimți; **je me refuse à faire cette démarche** nu consimt să fac acest demers.
réfutable *adj.* refutabil, care poate fi combătut; care se poate respinge.
réfutateur *s.m.* persoană care combate, care respinge.
réfutation *s.f.* refutare; respingere; combatere.
réfuter *v.t.* a refuta; a respinge, a combate.
reg *s.m. (geogr.)* deșert stâncos din Sahara.
regagner *v.t.* **1.** a recâștiga (ceva pierdut); ~ **du terrain** a recâștiga teren; *(fig.)* ~ **l'amitié de qqn.** a recâștiga, a redobândi prietenia cuiva. **2.** a se întoarce la, a reveni; **après avoir flâné dans la ville, il a regagné l'hôtel** după ce a hoinărit prin oraș, s-a reîntors la hotel.
regain *s.m.* **1.** otavă, al doilea cosit. **2.** (*cu prep.* **de**) *(fig.)* recrudescență, creștere, sporire; **un ~ de sympathie** o creștere a simpatiei.
régal (*pl.* **~s**) *s.m.* **1.** fel de mâncare delicios. **2.** *(fig.)* încântare, plăcere mare, regal; **ce concert a été un vrai ~** acest concert a fost un adevărat regal, o încântare.
régalade *s.f.* **1.** *(reg.)* foc de vreascuri. **2.** *(în expr.)* **boire à la ~** a turna băutură direct în gât, fără ca buzele să atingă recipientul.
régalage *s.m.* v. **régalement.**
régalant, ~e *adj.* **1.** amuzant, distractiv. **2.** încântător.
1. régale *s.f.* (ist.) drept al regilor Franței de a încasa veniturile eparhiilor vacante.
2. régale *s.m.* (ist.) orgă în miniatură.
3. régale *adj. f. (chim. în expr.)* **eau ~** apă regală.
régalement, régalage *s.m.* **1.** netezire, nivelare a terenului. **2.** *(jur.)* repartizare proporțională a unei taxe (între contribuabili).

1. régaler I. *v.t.* a oferi o masă bună; a da un banchet. **II.** *v.t.* a plăti, a oferi (de băut, de mâncat); **on a bien mangé, c'est lui qui a régalé** am mâncat bine, el e cel care a plătit. **III.** *v.r.* *(fam.)* **1.** a se ospăta. **2.** *(fig.)* a fi încântat de ceva; **nous nous sommes régalés à ce spectacle** am fost încântați de acest spectacol.

2. régaler *v.t.* **1.** a netezi, a nivela un teren. **2.** *(jur.)* a repartiza proporțional o taxă (între contribuabili).

régalien, ~ne *adj.* *(ist. în expr.)* **droits ~s** prerogative regale.

regard *s.m.* **1.** privire; **~ doux** privire blândă; **~ en coulisse** privire piezișă; **jeter un ~ furtif** a arunca o privire furișă; **jeter un ~ noir à qqn.** a arunca o privire ucigătoare cuiva. **2.** *(tehn.)* fereastră de observare; ochi. **3.** *(hidr.)* cămin. **4.** atenție; **cette déclaration a arrêté les ~s de la presse** această declarație a reținut atenția presei. **5.** *(înv.)* grijă, preocupare. **6.** *(jur. în expr.)* **droit de ~** posibilitatea de a exercita o supraveghere, un control; **au ~ de** față de; în comparație cu; **en ~ (de)** în față; **l'original avec la traduction en ~** originalul și traducerea în față.

regardant, ~e I. *adj.* **1.** *(fam.)* econom; strâns la pungă; calculat. **2.** *(în expr.)* **n'être pas ~** a fi generos. **II.** *s.m.* *(înv.)* privitor; **il y avait des ~s devant la vitrine** erau privitori în fața vitrinei.

regarder I. *v.t.* **1.** a privi; **~ les choses en face** a privi lucrurile în față; **~ qqn. dans le blanc des yeux** a privi pe cineva drept în ochi; a se uita țintă în ochii cuiva; **~ qqn. de haut en bas** a privi pe cineva de sus / peste umăr; a privi semeț; **~ qqn. d'un bon / mauvais œil** a privi cu ochi buni / răi pe cineva; **~ qqn. en dessous** a privi pe cineva pe sub sprâncene; *(fam.)* **~ qqn. sous le nez** a privi / a fixa pe cineva în mod insistent sau provocator; **~ du coin de l'œil** a privi cu coada ochiului; a trage cu ochiul. **2.** a fi orientat spre, a privi spre; **cette maison regarde le sud / au sud** această casă este orientată spre sud. **3.** *(fam.)* a interesa, a privi; **cela ne vous regarde pas** asta nu vă privește. **4.** a privi, a lua în considerare; a ține seama; **ces mesures sévères ne regardent que le bien général** aceste măsuri severe iau în considerare doar binele general. **5.** *(în expr.)* **~ comme** a considera ca, a prețui drept; **on le regarde comme un futur ministre** e considerat un viitor ministru; **~ une chose en face** a brava, a înfrunta un lucru. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a se uita la, a fi atent la; **~ à la dépense** a fi atent la cheltuieli, a fi strâns la pungă; a fi mână strânsă. **2.** *(în expr.)* **~ de près** a fi exigent, pretențios; **il regarde de près à ce qu'il achète** este pretențios la cumpărături; **y ~ à deux fois a.** a nu se grăbi; **b.** a fi cu ochii-n patru; a reflecta bine înainte de a face ceva; **~ comme une vache regarde passer le train** a se uita ca vițelul la poarta nouă. **III.** *v.r.* a se privi reciproc, a se uita unul la altul.

regarnir *v.t.* a garnisi / a împodobi din nou.

régate *s.f.* **1.** *(mar.)* regată. **2.** cravată marinărească.

régater *v.i.* a lua parte la o regată.

régatier, ~ère *s.m.f.* participant la o regată.

regazonnement *s.m.* *(hort.)* regazonare, reînsămânțare cu gazon.

regazonner *v.t.* *(hort.)* a regazona, a reînsămânța cu gazon.

regel *s.m.* reîngheț, nou îngheț (după o perioadă de dezgheț).

regeler *v. impers.* a îngheța din nou, a fi din nou ger; **il regèle** iar este ger.

régence *s.f.* *(pol.)* regență; *(cu maj.)* Regența, perioada minorității lui Ludovic al XV-lea, când a domnit ca regent Philippe d'Orléans.

régénérateur, -trice I. *adj.* regenerator, care regenerează, care redă putere; **principe ~** principiu regenerator. **II.** *s.m.* *(tehn.)* regenerator.

régénératif, -ive *adj.* regenerabil, care se poate regenera.

régénération *s.f.* **1.** regenerare, înnoire, primenire; *(biol.)* refacere, regenerescență; **processus de ~** proces de regenerare. **2.** *(fig.)* reînnoire morală. **3.** *(chim.)* reactivare.

régénéré, ~e *adj.* regenerat, înnoit; refăcut.

régénérer I. *v.t.* **1.** a regenera, a reînnoi, a reface; a reconstitui; **traitement qui régénère la peau** tratament care regenerează pielea. **2.** *(fig.)* a reînnoi spiritual; a reforma. **3.** *(chim.)* a reactiva. **II.** *v.r.* a se regenera; **la nature se régénère** natura se regenerează, se reînnoiește.

régent, ~e I. *adj.* regent. **II.** *s.m.f.* regent; *(ist. cu maj.)* **Le Régent** Philippe d'Orléans, regent în timpul minorității lui Ludovic al XV-lea. **III.** *s.m.* *(înv.)* **1.** profesor de colegiu. **2.** membru al consiliului general al Băncii Franței (1806-1936).

régenter 1. *v.t.* a conduce autoritar și abuziv. **2.** *(înv.)* a preda într-o școală; a fi diriginte.

régicide I. *s.m.f.* regicid, asasin al unui rege. **II.** *s.m.* atentat la viața unui rege.

régie *s.f.* **1.** *(jur.)* gestionarea unei întreprinderi de interes public. **2.** regie, nume dat unor întreprinderi naționalizate; **la Régie Renault** regia Renault. **3.** *(ist.)* sistem de percepție. **4.** direcția personalului unui teatru, cinema. **5.** *(audiov.)* local de unde se dirijează filmările, înregistrările audio.

regimbement *s.m.* *(rar)* împotrivire; protest; rezistență.

regimber I. *v.i.* **1.** *(despre animale)* a azvârli din picioare; **cheval qui regimbe** cal care azvârle din picioare. **2.** *(fig.)* a se opune, a se împotrivi; a refusa să se supună; **~ contre un ordre** a refuza să se supună unui ordin. **II.** *v.r.* a se revolta.

regimbeur, -euse *adj., s.m.f.* *(rar)* **1.** *(despre animale)* care azvârle din picioare. **2.** *(despre oameni)* care se opune, care protestează, se revoltă.

régime *s.m.* **1.** *(pol.)* regim, orânduire, formă de guvernământ; *(ist. în Franța)* **l'Ancien Régime** vechiul regim dinainte de revoluție. **2.** regim, sistem de norme / reguli ce conduc unele instituții, întreprinderi; **le ~ des hôpitaux** regimul spitalelor. **3.** regim, reguli ce se aplică unor produse; **le ~ des vins** regimul vinurilor. **4.** *(tehn.)* regim, sistem, mod de funcționare. **5.** *(jur.)* regim, convenție; **~s matrimoniaux** convenții matrimoniale. **6.** regim alimentar, dietă; **observer un ~** a ține regim. **7.** regulament; **le**

~ **d'une prison** regulamentul unei închisori. **8.** *(bot.)* ciorchine de fructe la capătul unei crengi; **un ~ de bananes** un ciorchine de banane. **9.** *(gram.)* complement; ~ **direct** complement drept. **10.** *(geogr.)* regim, mod de evoluție a unor procese (hidrologice, meteorologice) **le ~ des vents** regimul vânturilor.

régiment *s.m.* **1.** *(mil.)* regiment. **2.** *(fam.)* grup mare, mulțime, droaie; **un ~ d'amis était venu l'attendre** o droaie de prieteni veniseră să-l aștepte. **3.** *(fam. în expr.)* **partir au ~** a pleca să-și facă serviciul militar; a pleca la oaste; *(pop.)* *(înv.)* **faire son ~** a-și satisface stagiul militar.

régimentaire *adj.* regimentar, de regiment; referitor la regiment.

reginglard *s.m.* *(reg.)* vin acrișor.

reginglette *s.f.* *(reg.)* cursă de prins păsărele.

région *s.f.* **1.** *(geogr.)* regiune, ținut, loc, meleag; **les ~s polaires** regiunile polare. **2.** regiune, zonă; **une ~ industrielle** o zonă industrială. **3.** *(fig.)* regiune, domeniu, sferă. **4.** diviziune teritorială, militară. **5.** parte a corpului, regiune; **la ~ lombaire** regiune lombară.

régional, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* regional; **concours ~** concurs regional; **parler ~** grai regional. **II.** *s.m.* rețea telefonică regională.

régionalisation *s.f.* regionalizare, descentralizare.

régionaliser *v.t.* a regionaliza, a descentraliza.

régionalisme *s.m.* *(lingv., pol.)* regionalism.

régionaliste *adj., s.m.f.* regionalist.

régir *v.t.* **1.** *(înv.)* a conduce, a guverna; a administra; ~ **une province** a administra o provincie. **2.** a impune, a determina; a reglementa; **les lois qui régissent les phénomènes naturels** legile care determină fenomenele naturale. **3.** *(gram. despre o categorie morfologică)* a necesita un anumit acord.

régisseur, -euse *s.m.f.* **1.** administrator. **2.** *(la teatru)* persoană care se ocupă de organizarea materială a unui spectacol.

registre *s.m.* **1.** registru, condică; **les ~s de l'état civil** registrele stării civile. **2.** *(inform.)* registru, dispozitiv folosit pentru păstrarea temporară a informației. **3.** *(constr.)* carnet. **4.** *(tehn.)* șuber. **5.** *(la sobe)* tiraj; fumuri. **6.** *(muz.)* registru; întindere a scării; scară. **7.** *(fig.)* tonalitate, registru; **chacune de ses œuvres a un autre ~** fiecare din operele lui are un alt registru, o altă tonalitate. **8.** *(în expr.)* **être sur les ~s de qqn.** a fi în atenția cuiva; **avoir sur son ~** a-și aminti cu precizie.

réglable *adj.* reglabil, care se poate regla.

réglage *s.m.* **1.** reglare, reglaj. **2.** liniat al hârtiei.

règle *s.f.* **1.** riglă, linie; ~ **graduée** riglă gradată; ~ **à calcul** riglă de calcul. **2.** *(fig.)* regulă de conduită, precept, normă; **les ~s de la morale** preceptele moralei; **selon les ~s, dans les ~s, dans les ~s de l'art** după regulă, așa cum se cuvine; **en ~ générale** de regulă; *(mat.)* **la ~ des trois** regula de trei simplă. **3.** *(la pl.)* menstruație, ciclu.

réglé, ~e *adj.* **1.** *(despre hârtie)* liniat. **2.** *(geom.)* produs de o linie dreaptă. **3.** *(fig. despre oameni)* așezat, ordonat, cuminte. **4.** reglat, rezolvat, încheiat; **affaire ~e** afacere rezolvată, încheiată. **5.** *(în expr.)* **être ~ comme du papier à musique a.** a fi meticulos în tot ce face; **b.** a fi ordonat; **être ~ d'avance** a fi hotărât dinainte.

règlement *s.m.* **1.** reglare, reglementare; încheiere; ~ **d'un litige** reglare, încheiere a unui litigiu. **2.** regulament, regulă; **observer le ~** a respecta regulamentul; ~ **intérieur** regulament interior. **3.** lichidare, soldare; ~ **d'une dette** lichidare a unei datorii. **4.** *(în expr.)* ~ **de compte(s)** răfuială.

réglementaire, réglementaire *adj.* reglementar; regulamentar.

réglementairement, réglementairement *adv.* după regulament, conform regulamentului.

règlementation, réglementation *s.f.* reglementare.

réglementer, réglementer *v.t.* **1.** a reglementa; ~ **la circulation** a reglementa circulația.

régler I. *v.t.* **1.** a linia; ~ **du papier** a linia hârtie. **2.** *(fig.)* a conduce, a dirija potrivit unor reguli de conduită; ~ **sa vie** a-și conduce viața după reguli (stricte) de conduită. **3.** *(tehn.)* a regla, a potrivi; ~ **sa montre** a-și potrivi ceasul. **4.** a achita, a plăti; ~ **l'addition** a achita nota de plată; ~ **comptant** a plăti pe loc / cu bani gheață; ~ **son compte à qqn. a.** a plăti cuiva o datorie, a se achita de cineva; **b.** a da afară pe cineva; a se descotorisi de cineva; **c.** a pedepsi pe cineva; **d.** a-i face cuiva de petrecanie. **5.** a pune ordine; ~ **ses papiers** a-și pune ordine în hârtii. **6.** *(tehn. mil.)* a regla, a pune la punct; ~ **le tir** a regla tirul. **7.** a încheia, a termina cu bine; a pune capăt; ~ **un litige** a pune capăt unui litigiu. **8.** *(pop.)* a întrece (într-o competiție sportivă). **9.** *(în expr.)* ~ **sa conduite sur qqn.** a se lua după cineva, a-l imita. **II.** *v.r.* **1.** a se reglementa, a se încheia; **l'affaire se réglera bientôt** afacerea se va încheia în curând. **2.** a deveni regulat; **le pouls s'est réglé** pulsul a devenit regulat. **3.** *(în expr.)* **se ~ sur qqn.** a se lua după cineva, a-l imita.

réglet *s.m.* **1.** *(constr.)* dreptar. **2.** *(arhit.)* ciubuc. **3.** *(poligr.)* regiet.

réglette *s.f.* **1.** linioară. **2.** *(el.)* regletă. **3.** *(poligr.)* reglet. **4.** *(poligr. în expr.)* ~ **de justification** tablă de control, șablon de înălțime; **tenir la ~** a fi corector șef.

régieur, -euse I. *s.m.f., adj.* *(tehn.)* reglor. **II.** *s.f.* mașină de liniat hârtie.

réglisse *s.f.* *(bot. în compuse)* **~-glabre, ~-ispide** lemn-dulce *(Glycyrrhiza echinata)*; **~-bâtard, ~-sauvage** unghia găinii *(Astragalus glycyphyllos)*.

réglo I. *adj. invar.* *(fam.)* fidel, corect. **II.** *adv.* (în mod) corect, cu loialitate; **jouer ~** a juca corect.

régloir *s.m.* **1.** mică riglă de lemn. **2.** unealtă din os (la cizmărie).

réglure *s.f.* liniatură.

régnant, ~e *adj.* **1.** domnitor, care domnește; **prince ~** prinț domnitor; **maison ~e** casă domnitoare. **2.** *(fig.)* dominant; **opinion ~** opinie dominantă.

règne *s.m.* **1.** domnie; **le ~ de Louis XIV** domnia lui Ludovic al XIV-lea. **2.** *(fig.)* domnie; dominație; autoritate morală; putere; **le ~ de la justice** domnia dreptății. **3.** *(înv.)* stat; țară. **4.** *(fig.)* epocă, perioadă;

durată. **5.** *(în științele naturii)* regn; **le ~ animal** regnul animal.

régner *v.i.* **1.** a domni; **ce prince a régné quinze ans** acest prinț a domnit cincisprezece ani. **2.** *(fig.)* a domina; a fi în vogă / la modă; **la jupe courte règne partout** fusta scurtă e la modă pretutindeni. **3.** *(fig.)* a domni, a exista; **la confusion règne dans ce domaine** confuzia domnește în acest domeniu.

régolite *s.m.* *(geol.)* strat de pietriș rezultat din fragmentarea rocilor subiacente.

regonflement *s.m.* **1.** reumflare. **2.** ridicarea nivelului apelor (în fața unui obstacol).

regonfler I. *v.t.* **1.** a umfla din nou; **~ un ballon** a umfla din nou un balon. **2.** *(fig. fam.)* a încuraja; **~ le moral de qqn.** a ridica / a susține moralul / curajul cuiva. **II.** *v.r.* *(fam.)* a se remonta, a prinde din nou curaj, forță. **III.** *v.i.* *(despre râuri)* a se umfla din nou (de la ploi).

regorgement *s.m.* *(rar)* revărsare, debordare.

regorger *v.i.* **1.** a deborda, a se revărsa, a da pe afară; **liquide qui regorge** lichid care se revarsă. **2.** *(fig.)* a fi plin, a avea din belșug; **~ de santé** a fi plin de sănătate, a fi sănătos tun; a plesni de sănătate.

regrat *s.m.* *(înv.)* vânzare cu amănuntul și la mâna a doua.

regrattage *s.m.* *(constr.)* răzuire; **~ d'un mur** răzuire a unui zid.

regratter I. *v.t.* *(constr.)* a răzui din nou; **~ un mur** a răzui din nou un zid. **II.** *v.i.* *(fig. fam.)* a realiza mici câștiguri; a face câte un ciubuc.

regratterie *s.f.* **1.** marfă la mâna a doua. **2.** comerț cu mărfuri la mâna a doua.

regrattier, -ère *s.m.f.* **1.** comerciant de mărfuri la mâna a doua. **2.** comerciant care își însușește mici sume dintr-un cont.

regraver *v.t.* a grava din nou.

regréer *v.t.* *(mar.)* a repara greementul unei nave.

regreffer *v.t.* *(hort.)* a realtoi.

régresser *v.i.* **1.** a regresa, a da înapoi; **l'épidémie régresse** epidemia regresează, dă înapoi. **2.** a scădea, a diminua; **la production régresse** producția scade. **3.** *(fig.)* a decădea.

régressif, -ive *adj.* **1.** care regresează, dă înapoi; regresiv. **2.** care scade, diminuează. **3.** *(fig.)* care decade.

régression *s.f.* **1.** *(biol.)* regres. **2.** dare înapoi, scădere. **3.** *(fig.)* decădere.

regret *s.m.* **1.** regret, părere de rău; **~s éternels** regrete eterne. **2.** nostalgie; **avoir le ~ du pays natal** a avea nostalgia ținutului natal. **3.** remușcare, căință; **être rongé de ~s** a fi ros de remușcări. **4.** mâhnire, durere. **5.** *(în expr.)* **à (mon, ton) ~** contra voinței (mele, tale).

regrettable *adj.* regretabil.

regrettablement *adv.* (în mod) regretabil.

regretter *v.t.* **1.** a regreta, a-i părea rău; **~ sa démarche** a regreta demersul făcut. **2.** a avea remușcări, a se căi; **~ ses erreurs** a se căi pentru greșelile sale. **3.** a se scuza, a-și cere scuze; **je regrette de vous avoir offensé** îmi cer scuze că v-am jignit.

regrèvement *s.m.* creștere a impozitului.

regrimper *v.i.* a se cățăra, a se urca din nou.

regros *s.m.* coajă groasă de stejar din care se extrage taninul.

regrossir *v.i.* a se îngrășa din nou (după o slăbire).

regroupement *s.m.* regrupare, readunare, reunire.

regrouper *v.t.*, *v.r.* a (se) regrupa, a (se) aduna din nou, a (se) reuni.

régularisation *s.f.* **1.** regularizare (a unui cont, a unei balanțe). **2.** *(fam.)* cununare (după o perioadă de viață comună, concubinaj).

régulariser *v.t.* **1.** a regulariza; *(fin.)* **~ un compte** a regulariza / a pune în ordine un cont. **2.** a se cununa cu o persoană (după o perioadă de concubinaj).

régularité *s.f.* **1.** regularitate, conformitate cu reguli, legi. **2.** regularitate, proporție, armonie; **la ~ des traits d'un visage** armonia trăsăturilor unui chip. **3.** regularitate, uniformitate, constanță. **4.** punctualitate.

régulateur, -trice I. *adj.* regulator, care reglează, sistematizează; **force ~trice** forță regulatoare; **dispositif ~** dispozitiv regulator, de reglare. **II.** *s.m.* **1.** *(tehn.)* dispozitiv de reglare (a vitezei, presiunii etc.). **2.** *(agr.)* dispozitiv de reglare a brăzdarelor. **3.** persoană care asigură regularizarea traficului.

régulation *s.f.* **1.** regularizare, reglare; *(biol.)* **~ thermique** regularizare termică. **2.** *(tehn.)* reglare, reglaj.

régule *s.m.* *(metal.)* **1.** aliaj antifricțiune. **2.** metal dur, neductil.

réguler *v.t.* a regulariza, a regla.

régulier, -ère *adj.* **1.** regulat; **verbe ~** verb regulat. **2.** legal, conform legilor, regulilor stabilite; **vitesse ~-ère** viteză legală. **3.** regulat, ordonat; simetric; **des traits ~s** trăsături regulate, proporționate. **4.** regulat, la dată fixă, exact; punctual; **des ouvriers ~s** muncitori punctuali. **5.** sincer, leal; **il a été très ~ avec ses amis** a fost foarte leal față de prietenii lui. **6.** *(mil. în expr.)* **troupes ~ères** trupe care fac parte din armata regulată a unei țări. **7.** conform uzanțelor, preceptelor morale; **conduite ~ère** purtare conformă cu uzanțele, corectă.

régulière *s.f.* *(pop.)* **1.** nevastă. **2.** amantă oficială.

régulièrement *adv.* (în mod) regulat, cu regularitate.

régur *s.m.* pământ fertil de origine vulcanică, pe care se cultivă bumbacul (în India).

régurgitation *s.f.* regurgitație.

régurgiter *v.t.* a regurgita.

réhabilitable *adj.* *(jur.)* care se poate reabilita.

réhabilitant, ~e *adj.* *(jur.)* care reabilitează.

réhabilitation *s.f.* *(jur.)* reabilitare.

réhabilité, ~e *adj.* *(jur.)* reabilitat, repus în drepturi.

réhabiliter I. *v.t.* *(jur.)* a reabilita, a repune în drepturi. **II.** *v.t.*, *v.r.* a (se) reabilita, a face să(-și) recapete prestigiul știrbit, a(-și) recâștiga stima, onoarea.

réhabituer *v.t.*, *v.r.* a (se) reobișnui, a (se) obișnui din nou; **il veut se ~ à vivre à la campagne** vrea să se reobișnuiască cu viața la țară.

rehaussage *s.m.* *(arte plastice)* retuș, reliefare a unui contur, îngroșare.

rehaussement *s.m.* înălțare, ridicare de nivel; **~ d'une muraille** înălțare a unui zid.

rehausser I. *v.t.* **1.** a înălța, a ridica; ~ **un mur** a înălța un zid. **2.** a crește prețul, valoarea; ~ **le prix du blé** a crește prețul grâului. **3.** *(fig.)* a ridica (moralul), a reînsufleți; a întări; ~ **le courage de qqn.** a întări curajul cuiva. **4.** *(fig.)* a pune în valoare, în relief; **son geste rehausse son mérite** gestul său îi pune în valoare meritul. **5.** *(pict.)* a scoate în relief, a accentua; **les ombres de ce tableau rehaussent l'éclat des couleurs** umbrele acestui tablou accentuează strălucirea culorilor. **II.** *v.r.* a câștiga în valoare.

rehaut *s.m.* **1.** *(înv.)* creștere a valorii nominale a banului. **2.** *(pict.)* retuș; reliefare, scoatere în relief, accentuare, punere în evidență.

réhydratation *s.f. (med.)* rehidratare a unui organism.

réhydrater *v.t. (med.)* a rehidrata un organism.

réification *s.f. (fil.)* reificare.

réifier *v.t. (fil.)* a reifica.

reillère *s.f.* scoc, lăptoc (de moară).

réimperméabilisation *s.f.* reimpermeabilizare, nouă impermeabilizare.

réimperméabiliser *v.t.* a reimpermeabiliza, a impermeabiliza din nou.

réimplantation *s.f. (chir.)* reimplantare; implantare la loc; implantare a unui organ de la un donator.

réimplanter *v.t. (chir.)* a reimplanta (un organ de la un donator).

réimportation *s.f.* reimport.

réimporter *v.t.* a importa din nou.

réimposer *v.t.* a impoza din nou, a institui noi impozite.

réimposition *s.f.* instituire de noi impozite.

réimpression *s.f.* reimprimare, retipărire a unei cărți.

réimprimer *v.t.* a reimprima, a retipări o carte.

rein *s.m.* **1.** *(anat.)* rinichi. **2.** *(anat. la pl.)* șale. **3.** *(arhit.)* extrados al bolții. **4.** *(în expr.)* **avoir les ~s solides a.** a fi bogat; **b.** a fi puternic; a fi tare pe poziție; **avoir les ~s souples a.** a fi abil; **b.** a fi slugarnic; a se ploconi; a avea spinarea îndoită; **se casser les ~s** a suferi o înfrângere; **mettre à qqn. l'épée dans les ~s, poursuivre qqn. l'épée les ~s** a pune cuiva sula-n coaste; a pune cuiva cuțitul în gât; **les avoir dans les ~s** a fi căutat de poliție.

réincarcération *s.f.* reîncarcerare, reîntemnițare.

réincarcérer *v.t.* a reîncarcera, a reîntemnița.

réincarnation *s.f. (fil.)* reîncarnare.

réincarner *v.r. (fil.)* a se reîncarna.

réincorporation *s.f.* reîncorporare, încorporare din nou.

réincorporer *v.t.* a reîncorpora, a încorpora din nou.

reine *s.f.* **1.** regină. **2.** *(entom.)* matcă. **3.** *(bis. cu majusculă)* ~ **du ciel,** ~ **des anges** Fecioara Maria. **4.** *(bot. în compuse)* **~-claude** prună renglotă; **~-des-bois** vinariță *(Asperula odorata)*; **~-des-prés** crețușcă, barba-caprei *(Spiraea ulmaria)*; **~-marguerite** rujă de toamnă *(Callistephus chinensis)*. **5.** *(în expr.) (înv.)* **la petite** ~ bicicleta; **avoir un port de** ~ a avea un mers majestuos; **la** ~ **des nuits** luna; *(arg.)* **comme une** ~ **a.** excelent, grozav; **b.** execrabil, oribil.

reinette *s.f.* v. **rainette (2).**

réinfecter *v.t., v.r.* a (se) reinfecta, a (se) infecta din nou; **la plaie s'est réinfectée** rana s-a infectat din nou.

réinfection *s.f.* reinfectare, nouă infectare; recidivă; recurență.

réinscription *s.f.* reînscriere.

réinscrire *v.t., v.r.* a (se) reînscrie.

réinsérer *v.t.* **1.** a reinsera, a insera din nou. **2.** a asigura o nouă inserție socială.

réinsertion *s.f.* reinserție (socială); **la** ~ **des handicapés** reinserția handicapaților.

réinstallation *s.f.* reinstalare.

réinstaller *v.t., v.r.* a (se) reinstala, a (se) instala din nou.

réintégrable *adj.* reintegrabil, care se poate reintegra.

réintégration *s.f.* reintegrare.

réintégrer *v.t.* **1.** *(jur.)* a reintegra, a repune în drepturi, în funcție. **2.** a reveni în același loc; ~ **son domicile** a reveni la domiciliu.

réinterprétation *s.f.* reinterpretare, nouă interpretare.

réinterpréter *v.t.* a reinterpreta, a interpreta din nou.

réinterroger *v.t. (jur.)* a interoga din nou, a doua oară.

réintroduire *v.t.* a introduce din nou.

réinventer *v.t.* **1.** a reinventa. **2.** a regăsi o invenție pierdută.

réinviter *v.t.* a invita din nou.

réitérable *adj.* care poate fi / care trebuie să fie reiterat, repetat.

réitératif, -ive *adj.* reiterativ; repetat.

réitération *s.f.* reiterare, repetare.

réitérer *v.t.* a reitera, a repeta; ~ **une action** a reitera o acțiune.

reître *s.m.* **1.** (în sec. XVI) cavaler german mercenar în Franța. **2.** *(în expr.)* **vieux** ~ **a.** individ grosolan, brutal; **b.** vulpe bătrână.

rejaillir *v.i.* **1.** *(despre lichide)* a țâșni cu putere, în toate părțile. **2.** *(fig.)* a se răsfrânge asupra; **ce scandale a rejailli sur tout son entourage** acest scandal s-a răsfrânt asupra tuturor celor din jurul său.

rejaillissement *s.m.* **1.** țâșnire (a unui lichid). **2.** *(fig.)* răsfrângere; **le** ~ **de l'affaire sur les autres** răsfrângerea afacerii asupra celorlalți.

rejet *s.m.* **1.** respingere; înlăturare; ~ **des eaux usées** înlăturare a apei uzate; *(jur.)* ~ **d'un pourvoi** respingere a unui recurs. **2.** *(metr.)* ingambament. **3.** *(bot., silv.)* lăstar, mlădiță; lujer. **4.** *(geol.)* denivelare produsă de o falie. **5.** *(med.)* respingere a unei grefe de către organism. **6.** *(versif.)* element de vers care trece în versul următor.

rejetable *adj.* **1.** care trebuie să fie respins. **2.** care poate fi respins.

rejeter *v.t.* **1.** a arunca înapoi; ~ **une balle** a arunca înapoi o minge. **2.** a respinge; a goni; ~ **les troupes ennemies** a goni trupele inamice. **3.** a arunca în afară; a vărsa; **la mer a rejeté les débris du navire naufragé** marea a aruncat (pe mal) resturile vasului naufragiat. **4.** a respinge; *(jur.)* ~ **un pourvoi** a respinge un recurs; ~ **une proposition** a respinge o propunere. **5.** a da afară, a voma; **il a rejeté tout ce qu'il avait mangé** a vomat tot ce a mâncat. **6.** a (în) depărta **cette idée nous rejette loin du sujet** această idee ne îndepărtează de subiect. **7.** *(bot.)*

a da lăstari. **8.** a amâna; **la discussion a été rejetée à une date ultérieure** discuția a fost amânată la o dată ulterioară. **9.** *(în expr.)* **~ la faute sur un autre** a arunca vina pe altul; a da vina pe altcineva. **II.** *v.r.* **1.** a se da, a se arunca înapoi; **se ~ en arrière** a se arunca înapoi. **2.** (*cu prep.* **sur**) a da vina pe; **se ~ sur les circonstances** a da vina pe împrejurări.

rejeton *s.m.* **1.** *(bot.)* lăstar, mlădiță. **2.** *(fig. ir.)* vlăstar, mlădiță, urmaș.

rejoindre *v.t., v.r.* **1.** a (se) împreuna, a (se) uni din nou; **ces deux rues se rejoignent peu avant la place centrale** aceste două străzi se împreunează / se unesc puțin înainte de piața centrală. **2.** a (se) regăsi, a (se) reîntâlni; **il a rejoint ses amis au café** i-a reîntâlnit pe prietenii săi la cafenea.

rejointoiement *s.m.* (*constr.*) reparare a tencuielii căzute.

rejointoyer *v.t. (constr.)* a repara tencuiala.

rejouer I. *v.i. (la jocul de cărți)* a juca din nou. **II.** *v.t.* a repeta, a executa din nou o melodie la un instrument.

réjoui, ~e I. *adj.* vesel, bine dispus; **avoir une mine ~e** a avea o mină veselă. **II.** *s.m.* persoană bine dispusă.

réjouir I. *v.t.* **1.** a bucura, a înveseli; **cette nouvelle m'a réjoui** această știre m-a bucurat. **2.** a amuza, a distra; **mon ami réjouit la société c'est pourquoi il est invité partout** prietenul meu distrează societatea, de aceea este invitat peste tot. **3.** a plăcea, a desfăta; **cette couleur réjouit la vue** această culoare desfată privirea. **II.** *v.r.* (*cu prep.* **de**) **1.** a se bucura de; **vous avez réussi votre concours, je m'en réjouis** ați reușit la concurs, mă bucur. **2.** a se distra, a se amuza, a petrece.

réjouissance *s.f.* **1.** bucurie colectivă; petrecere. **2.** *(la pl.)* sărbători publice. **3.** *(înv.)* oase cu care se completa la cântar greutatea cărnii cumpărate.

réjouissant, ~e *adj.* îmbucurător; înveselitor; **une nouvelle ~e** o știre îmbucurătoare.

rejuger *v.t.* a rejudeca, a judeca a doua oară.

relâche I. *s.m.* sau *f.* **1.** relaș, pauză, repaus; **jour de ~** zi de relaș (la teatru). **2.** întrerupere, răgaz; **sans ~** fără întrerupere; **un moment de ~** o clipă de răgaz. **II.** *s.f. (mar.)* escală, orpire; **faire ~** a face escală. **4.** *(în expr.)* **prendre un peu de ~** a se odihni puțin.

relâché, ~e *adj.* **1.** (prea) liber, fără constrângeri; desfrânat; **morale ~e** morală (prea) liberă. **2.** *(despre stil)* lipsit de forță, de vigoare.

relâchement *s.m.* **1.** slăbire; **~ des cordes d'un instrument** slăbire a corzilor unui instrument. **2.** *(med.)* diaree. **3.** relaxare; **~ des muscles** relaxare a mușchilor. **4.** *(fig.)* încetinire a ritmului, lâncezeală; **~ dans le travail** lâncezeală în muncă. **5.** eliberare; **~ d'un détenu** eliberare a unui deținut. **6.** *(înv.)* amuzament, distracție, petrecere. **7.** *(piei. în expr.)* **~ du poil** hămușeală.

relâcher I. *v.t.* **1.** a slăbi. a destinde, a lărgi; **~ une courroie** a slăbi o curea. **2.** a elibera, a pune în libertate; **~ un détenu** a elibera un deținut. **3.** *(fig.)* a slăbi; a diminua; a micșora; **~ la discipline** a slăbi disciplina. **4.** *(med.)* a provoca defecația. **5.** *(fig.)* a odihni; a destinde; **~ son esprit** a-și odihni spiritul. **II.** *v.i. (mar.)* a face escală într-un port. **III.** *v.r.* **1.** a slăbi, a se destinde; **ses muscles se relâchent** mușchii i se destind. **2.** *(fig.)* a slăbi, a-și pierde din rigoare, din strictețe; **la discipline se relâche** îi slăbește disciplina. **3.** *(fig.)* a slăbi, a-și pierde elanul; **son zèle se relâche** îi slăbește zelul / elanul.

relais *s.m.* **1.** înlocuire a câinilor (la vânătoare), a cailor (la diligențe). **2.** *(el., tele.)* releu. **3.** *(sport în expr.)* **course de ~** (cursă de) ștafetă. **4.** *(în expr.)* **prendre le ~ de qqn.** a înlocui pe cineva, a-i succeda; **servir de ~** a servi drept intermediar.

relaisser *v.r. (vân. despre animale fugărite)* a se opri de oboseală.

relance *s.f.* **1.** relansare, nou avânt; **la ~ de l'économie** relansarea economiei. **2.** *(la jocul de cărți)* relans. **3.** supraveghere a executării unei activități. **4.** *(arg. în expr.)* **venir à la ~ a.** a contesta o hotărâre a fiscului; **b.** a încerca să reiei o legătură.

relancer I. *v.t.* **1.** a arunca din nou, a relansa; **~ le ballon** a arunca din nou mingea. **2.** *(vân.)* a stârni vânatul. **3.** *(la jocul de cărți)* a relansa. **4.** *(fam. în expr.)* **~ qqn.** a se ține scai de cineva, a-l plicitisi. **5.** a relansa, a da un nou avânt; **~ la compétition** a relansa întrecerea. **II.** *v.i. (la jocul de cărți)* a risca o miză mai mare decât cea a adversarului.

relaps, ~e *adj., s.m.f. (bis.)* recăzut în erezie (după ce a abjurat-o).

relargage *s.m. (tehn.)* adăugarea de clorură de sodiu la fabricarea săpunului.

relarge *s.m. (croitorie)* rezervă de stofă la cusături.

rélargir *v.t. (rar)* a lărgi mai mult.

rélargissement *s.m.* lărgire.

relater *v.t.* **1.** a relata, a povesti, a istorisi, a înfățișa, a expune; **~ un fait** a relata un fapt. **2.** *(jur.)* a menționa, a cita (un nume) într-un act.

relatif, -ive I. *adj.* **1.** relativ, condiționat, limitat, variabil; **le sens ~ d'un mot** sensul relativ al unui cuvânt. **2.** *(cu prep.* **à)** relativ la, referitor la, cu privire la; **la loi ~ive au mariage** legea referitoare la căsătorie. **3.** legat printr-un raport; dependent; **la récolte est ~ive au temps** recolta este legată de vreme. **4.** *(gram.)* relativ; **proposition ~ive** propoziție relativă. **5.** relativ, fără valoare în sine; **tout est ~** totul este relativ (spre deosebire de absolut). **6.** incomplet, relativ insuficient, aproximativ; **une satisfaction ~ive** o satisfacție relativă. **II.** *s.m. (cu art.)* relativ; **le ~ et l'absolu** relativul și absolutul.

relation *s.f.* **1.** relatare, povestire, narare; **il a fait une ~ détaillée des débats** a făcut o relatare amănunțită a dezbaterilor. **2.** relație, raport; **~ de cause à effet** raport de la cauză la efect. **3.** relație, contact, legătură; **~s amicales** relații prietenești; **être / se mettre en ~ avec qqn.** a avea relații cu cineva. **4.** relație, persoană; **c'est une simple ~ de travail** este o simplă relație de muncă. **5.** *(la pl.)* relații, cunoștințe, prieteni (influenți); **il réussira, il a des ~s** va reuși, are relații (suspuse).

relationnel, ~le *adj.* relațional, de relație, care stabilește o relație.

relativement *adv.* **1.** (în mod) relativ; oarecum; întrucâtva; **il est ~ jeune** este relativ tânăr. **2.** (*cu prep.* **à**) relativ la, referitor la, cu privire la. **3.** prin comparație, proporțional cu.
relativiser *v.t.* a relativiza.
relativisme *s.m. (fil.)* relativism.
relativiste *adj., s.m.f. (fil.)* relativist.
relativité *s.f. (fiz.)* relativitate; **théorie de la ~** teoria relativității.
relax, ~e, relaxe I. *adj. (fam.)* destins; **un après-midi ~** o după-amiază destinsă. **II.** *adv.* cu calm, în liniște; *(fam.)* **vas-y ~** ia-o încet, cu calm. **III.** *s.m.* sau *f.* relaxare, destindere, repaus. **IV.** *interj.* calm!
relaxant, ~e *adj., s.m.* relaxant, odihnitor; **un bain ~** o baie relaxantă.
relaxation *s.f.* **1.** *(med.)* relaxare (a unei tensiuni musculare(. **2.** destindere, relaxare. **3.** eliberare a unui prizonier.
relaxe *s.f. (jur.)* punere în libertate.
relaxer I. *v.t.* **1.** *(jur.)* a elibera, a pune în libertate. **2.** *(med.)* a relaxa. **II.** *v.r.* a se relaxa, a se destinde.
relayer I. *v.t.* **1.** a înlocui, a schimba (la lucru, în sport); a fi în schimbul următor; **~ l'équipe de nuit** a schimba, a prelua schimbul echipei de noapte. **2.** *(telecom.)* a retransmite o emisiune prin releu. **II.** *v.r.* a se înlocui reciproc, a face cu schimbul. **III.** *v.i.* *(ist.)* a schimba caii de poștă.
relayeur *s.m. (sport)* particiapnt la o cursă de ștafetă.
relecture *s.f.* nouă lectură.
relégation *s.f. (jur. înv.)* relegare, surghiunire, expulzare.
reléguer *v.t.* **1.** *(jur.)* a surghiuni (un recidivist). **2.** a îndepărta. **3.** *(în expr.)* **~ au second plan** a pune în planul al doilea.
relent *s.m.* **1.** miros urât; duhoare, miasmă; **un ~ d'oignon** un miros urât de ceapă. **2.** *(fig.)* urmă; aparență; **dans ce qu'il dit, il y a un ~ de vérité** în ceea ce spune, există o urmă de adevăr.
relevable *adj.* care se poate ridica.
relevage *s.m.* **1.** *(tehn.)* ridicare. **2.** repunere a unei nave pe linia de plutire.
relevailles *s.f. pl. (bis. catol. înv.)* ceremonie de binecuvântare a unei lăuze.
relève *s.f.* **1.** schimbare, înlocuire (a unei trupe, a unei echipe, a unor sportivi). **2.** persoana, tura, echipa care preia schimbul. **3.** *(în expr.)* **prendre la ~** a prelua ștafeta.
relevé, ~e I. *adj.* **1.** ridicat în sus; **chapeau à bords ~s** pălărie cu borurile ridicate. **2.** *(culinar)* picant; **sauce ~e** sos picant. **3.** *(fig.)* distins; elegant; **un style ~** un stil elegant; **une société ~e** o societate distinsă. **II.** *s.m.* **1.** listă, notă; **un ~ d'erreurs** o listă de greșeli. **2.** copie, extras; **~ de compte** extras de cont. **3.** tabel statistic. **4.** copie fidelă a unei opere de artă. **5.** *(jur.)* cazier. **6.** *(geol.)* releveu.
relevée *s.f. (înv.)* după-amiază.
relèvement *s.m.* **1.** ridicare (în poziție verticală); **~ d'une statue** ridicare a unei statui; *(fig.)* **le ~ d'un pays** ridicarea, redresarea unei țări. **2.** *(mar.)* relevment. **3.** *(mat.)* relevare. **4.** *(fig.)* creștere, sporire, mărire; **~ des impôts** mărirea impozitelor. **5.** *(topogr.)* determinare a poziției. **6.** însemnare, listă amănunțită.
relever I. *v.t.* **1.** a ridica (de jos); **l'enfant était tombé, nous l'avons relevé** copilul căzuse, noi l-am ridicat. **2.** a ridica; *(fig.)* **~ la tête** a ridica capul. **3.** a reconstrui, a reclădi; **~ un mur écroulé** a reconstrui un zid prăbușit. **4.** *(mar.)* a repune pe linia de plutire. **5.** *(fig.)* a redresa; **~ l'économie d'un pays** a redresa economia unei țări. **6.** a sufleca; **~ les manches** a-și sufleca mânecile; a se apuca de treabă. **7.** a crește, a spori, a majora; **~ les salaires** a majora salariile. **8.** a pune în valoare, a reliefa; **des rideaux qui relèvent la pièce** perdele care pun în valoare camera. **9.** a aduna, a strânge; **~ les copies des élèves** a strânge lucrările elevilor. **10.** a releva, a semnala, a constata; **~ des erreurs dans les copies** a semnala greșeli în lucrări. **11.** *(culinar)* a da un gust picant; **~ une sauce** a da un gust picant unui sos. **12.** a repune pe șine un vagon deraiat. **13.** *(fig.)* a dezlega; **~ qqn. d'une promesse** a dezlega pe cineva de cuvântul dat. **14.** *(fig.)* a susține, a ridica; **~ le courage de qqn.** a ridica / a susține moralul / curajul cuiva. **15.** a înlocui, a schimba (o tură, o gardă). **16.** a da strălucire, relief; **fard qui relève le teint** fard care dă strălucire tenului. **17.** *(în expr.)* **~ des charges contre qqn.** a strânge dovezi de vinovăție împotriva cuiva; **~ le compteur (le gaz / l'électricité)** a citi contorul (consumul de gaze, de electricitate); **~ le front** a recăpăta curaj / îndrăzneală. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) **1.** a-și reveni din, a se scula după; **~ de maladie** a-și reveni după boală; a se însănătoși, a se pune pe picioare. **2.** a depinde, a ține de; **cette histoire relève de la justice** această întâmplare ține de justiție. **3.** a ține de, a aparține; **~ d'un domaine** a aparține unui domeniu. **III.** *v.r.* **1.** a se ridica; **je l'ai aidé à se ~** l-am ajutat să se ridice. **2.** a se ridica în picioare. **3.** a se înlocui, a se schimba unul cu celălalt. **4.** *(fig.)* a-și reveni, a-și restabili situația. **5.** *(fig.)* a se distinge, a se face remarcat.
releveur, -euse I. *adj. (tehn.)* ridicător. **II.** *s.m.* **1.** persoană care întocmește relevee. **2.** *(min.)* rambleior. **3.** *(mar.)* navă care scoate minele din mare sau ridică la suprafață nave sau obiecte scufundate. **4.** *(chir.)* dispozitiv care eliberează locul intervenției. **5.** *(anat.)* (mușchi) ridicător.
reliage *s.m.* cercuire de butoaie.
relief *s.m.* **1.** ridicătură, proeminență; ieșind, ieșitură. **2.** *(geogr.)* relief. **3.** *(fig.)* relief, contur; **mettre en ~** a scoate în relief, a sublinia, a accentua, a reliefa. **4.** *(înv.) (la pl.)* resturi de mâncare.
relier I. *v.t.* **1.** a lega cărți. **2.** a lega, a uni; **route qui relie deux villages** șosea care leagă două sate. **3.** a cercui butoaie. **4.** *(fig.)* a uni, a stabili o legătură; **~ le présent au passé** a lega prezentul de trecut.
religieusement *adv.* **1.** cu religiozitate, cu evlavie; cu reculegere; **écouter ~** a asculta cu evlavie. **2.** religios, conform preceptelor religiei; **se marier ~** a se cununa religios. **3.** *(fig.)* cu scrupulozitate;

conserver ~ **ces souvenirs de famille** a păstra cu scrupulozitate aceste amintiri de familie.

religieux, -euse I. *adj.* **1.** religios; **cérémonie ~euse** ceremonie religioasă. **2.** bisericesc; **un chant ~** un cântec bisericesc. **3.** cucernic, pios, evlavios, credincios; **un homme ~** un om credincios. **4.** sacru; **musique ~euse** muzică sacră; **art ~** artă sacră. **II.** *s.m.f.* călugăr, monah, pustnic. **III.** *s.f.* *(culinar)* nume de prăjitură în formă de piramidă, din ecleruri cu cremă.

religion *s.f.* **1.** religie; **~ chrétienne** religie creștină. **2.** credință, pioșenie, cucernicie, evlavie, pietate, cuvioșie; **avoir de la ~** a avea credință, a fi credincios. **3.** călugărie. **4.** *(în expr.)* **entrer en ~** a se călugări; **se faire une ~ de qqch.** a-și face un obicei din ceva; **éclairer la ~ de qqn.** a lămuri pe cineva; **ma ~ est faite** știu la ce să mă aștept, sunt lămurit; **surprendre la ~ de qqn.** a înșela buna credință a cuiva.

religionnaire *s.m.f.* *(ist. în Franța)* nume dat reformaților.

religiosité *s.f.* religiozitate, pioșenie, cucernicie, cuvioșenie, credință.

relimer *v.t.* **1.** a pili din nou. **2.** *(fig.)* a retușa, a rectifica, a îmbunătăți.

reliquaire *s.m.* *(bis.)* cutie cu moaște.

reliquat *s.m.* **1.** *(fin.)* rest (dintr-o datorie bănească). **2.** *(med. înv.)* urme, sechele ale unei boli.

relique *s.f.* **1.** *(bis.)* relicvă, moaște; **garder comme une ~** a păstra ca pe moaște, cu sfințenie. **2.** *(fig.)* obiect păstrat cu evlavie. **3.** *(biol.)* rămășiță, fosilă vie.

relire *v.t.* a reciti, a citi din nou.

reliure *s.f.* **1.** legare a unei cărți. **2.** legătură; **ce livre a une belle reliure** această carte are o legătură frumoasă, este frumos legată. **3.** legătorie, arta legătoriei; **apprendre la ~** a învăța legătoria, meseria de legător.

relocation *s.f.* **1.** reînchiriere. **2.** subînchiriere.

relogement *s.m.* cazare, oferire a unei locuințe (unei persoane sinistrate, refugiate).

reloger *v.t.* a procura o nouă locuință; a caza; **~ des sinistrés** a caza sinistrați.

reloquer *v.r.* *(pop.)* a se îmbrăca la loc.

reloqueter *v.t.* *(Belgia)* a șterge / a curăța cu o cârpă.

1. relouer *v.t.* **1.** a închiria din nou. **2.** a subînchiria.

2. relouer *v.t.* a lăuda din nou, a aduce noi laude.

réluctance *s.f.* *(el.)* reluctanță.

reluire *v.i.* **1.** a luci, a străluci (reflectând lumina); **le parquet reluit** parchetul strălucește. **2.** *(în expr.)* **manier la brosse à ~** a umbla cu măturica, a linguși, a peria.

reluisant, ~e *adj.* **1.** strălucitor, lucitor; **les feuilles des arbres sont ~es de pluie** frunzele pomilor sunt strălucitoare de ploaie. **2.** *(în expr.)* **cela n'est pas très ~** nu e prea grozav; *(fam.)* **ne pas être ~** a sta prost cu banii; a nu fi în fonduri; a fi în jenă financiară.

reluquer *v.t.* **1.** a privi cu coada ochiului. **2.** a pune ochii (pe o moștenire, pe o avere).

rem, reum *s.f.* *(arg.)* mamă.

remâcher *v.t.* **1.** *(despre rumegătoare)* a mesteca din nou; a rumega. **2.** *(fig. fam.)* a rumega, a medita pe îndelete, îndelung (o problemă).

remaillage *s.m.* remaiere.

remailler *v.t.* **1.** a remaia ciorapi. **2.** a prinde un ochi fugit (la un tricot, la o plasă pescărească).

remake *s.m.* *(angl.)* **1.** nouă versiune a unui film. **2.** reluare a unei teme.

rémanence *s.f.* *(fiz., psihol.)* remanență; **~ des images visuelles** remanență a imaginilor vizuale.

rémanent, ~e *adj.* *(fiz., psihol.)* remanent.

remanger *v.t., v.i.* *(rar)* a mânca din nou; a mai mânca o dată.

remaniable *adj.* **1.** remaniabil, care poate fi remaniat. **2.** care trebuie remaniat.

remaniement *s.m.* **1.** remaniere, schimbare; **~ ministériel** remaniere ministerială. **2.** reorganizare.

remanier *v.t.* a remania, a schimba; **~ un ministère** a remania un minister.

remaquiller *v.t., v.r.* a (se) machia din nou, a (se) remachia.

remariage *s.m.* recăsătorire.

remarier *v.t., v.r.* a (se) recăsători.

remarquable *adj.* remarcabil, deosebit, vrednic de luat în seamă; **un homme ~** un om remarcabil.

remarquablement *adv.* (în mod) remarcabil.

remarque *s.f.* **1.** remarcare; luare în seamă; **événement digne de ~** eveniment demn de luat în seamă. **2.** remarcă, observație, considerație, constatare; **ses enfants étaient turbulents et je lui en ai fait la ~** copiii lui erau neastâmpărați și i-am făcut observație (i-am spus-o). **3.** notă; comentariu; **une nouvelle édition accompagnée de ~s** o nouă ediție însoțită de note. **4.** *(arte plastice)* gravură pe marginea unei stampe.

remarqué, ~e *adj.* remarcat, apreciat, care atrage atenția; **une conférence très ~e** o conferință foarte remarcată, apreciată.

remarquer I. *v.t.* **1.** *(rar)* a marca din nou, a însemna; **~ le bétail** a marca din nou vitele. **2.** *(fig.)* a remarca, a constata, a nota, a lua în seamă; a observa; **~ la beauté du paysage** a remarca frumusețea peisajului. **3.** a remarca, a distinge; a zări; **on l'a remarqué au théâtre** a fost zărit la teatru. **4.** *(în expr.)* **se faire ~** a atrage atenția asupra sa. **II.** *v.r.* a se remarca, a se distinge; **ses maladresses se remarquent toujours** stângăciile lui se remarcă întotdeauna.

remasticage *s.m.* remestecare.

remastiquer *v.t.* a remesteca.

remballage *s.m.* reambalare, reîmpachetare.

remballer *v.t.* **1.** a reambala, a reîmpacheta, a împacheta din nou. **2.** *(pop. în expr.)* **~ qqn.** a trimite la plimbare pe cineva, a-l refuza.

rembarquement *s.m.* reîmbarcare; **~ des troupes** reîmbarcare a trupelor.

rembarquer I. *v.t.* a îmbarca din nou, a reîmbarca. **II.** *v.i.* **1.** a (se) îmbarca din nou. **2.** a trece de pe o navă pe alta. **III.** *v.r.* **1.** a porni din nou pe mare. **2.** *(fig. fam.)* a se angaja din nou în ceva, a se hazarda din nou.

rembarrer *v.t.* **1.** *(rar)* a respinge cu violență. **2.** *(fam.)* a repezi pe cineva, a pune pe cineva la locul lui. **3.** *(fam.)* a concedia pe cineva.
rembiner *v.i.* v. **rambiner.**
remblai *s.m.* *(constr., s.f.)* rambleu.
remblaiement *s.m.* *(geol.)* colmatare aluvială.
remblaver *v.t.* *(agr.)* a însămânța din nou (după o primă însămânțare fără rod).
remblayage *s.m.* *(constr., min.)* rambleiere.
remblayer *v.t.* *(constr., min.)* a rambleia.
remblayeuse *s.f.* *(min.)* mașină de rambleiat.
rembo, rambo *s.m.* *(arg.)* întâlnire.
remboîtage *s.m.* repunere a unei cărți în coperta originară sau într-o copertă de epocă.
remboîtement *s.m.* reîmbucare, reașezare la loc; ~ **d'une articulation** reașezare la loc a unei articulații.
remboîter *v.t.* **1.** a reașeza la loc, a reîmbuca. **2.** a repune o carte în coperta ei sau într-o copertă de epocă.
rembouger *v.t.* a menține plin un recipient prin adăugare treptată de lichid.
rembour, rembourre *s.m.* *(arg.)* întâlnire.
rembourrage *s.m.* umplere cu lână, câlți (a saltelelor, a tapițeriei mobilelor).
rembourre *s.m.* v. **rembour.**
rembourrer *v.t.* a umple cu lână, câlți (saltele, tapițerii de mobile).
rembourrure *s.f.* umplutură (lână, câlți) pentru saltele sau tapițerii de mobile.
remboursable *adj.* rambursabil.
remboursement *s.m.* **1.** rambursare, restituire. **2.** ramburs; **envoi contre** ~ expediere cu ramburs.
rembourser I. *v.t.* a rambursa, a plăti, a restitui (o datorie în bani); ~ **une dette** a plăti o datorie; *(fam.)* ~ **à la semaine des quatre jeudis** a plăti la sfântu-așteaptă / la paștele cailor. **II.** *v.r.* a primi banii de la o datorie.
rembranesque *adj.* în maniera lui Rembrandt, care amintește maniera de a picta a lui Rembrandt.
rembroquant *s.m.* *(arg.)* oglindă.
rembroquer *v.t.* *(arg.)* a rambursa; a plăti.
rembruni, ~e *adj.* **1.** înnegrit, întunecat la culoare. **2.** *(fig.)* posomorât, întunecat; **un front** ~ o frunte întunecată, tristă.
rembrunir I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a înnegri, a întuneca. **2.** *(fig.)* a posomorî, a întrista. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se posomorî, a se întuneca, a se întrista, a se mohorî.
rembrunissement *s.m.* *(fig.)* întunecare (la față), posomorâre, mohorâre.
rembuchement *s.m.* *(vân.)* înfundare a vânatului în pădure, în desiș.
rembucher I. *v.t.* *(vân.)* a urmări vânatul până în pădure. **II.** *v.r.* *(despre vânat)* a se înfunda în pădure, în desiș.
remède *s.m.* **1.** remediu, leac, doctorie, medicament; **~s de bonne femme** leacuri băbești; ~ **de cheval** doctorie tare. **2.** *(fig.)* remediu, leac, soluție; **le travail est un bon ~ contre l'ennui** munca este un leac bun împotriva plictiselii. **3.** *(pop. în expr.)* ~ **contre l'amour a.** femeie urâtă; **b.** armă de foc.
remédiable *adj.* remediabil, care se poate remedia.
remédier *v.i.* *(cu prep.* **à***)* **1.** a remedia, a îndrepta; ~ **au mal** a îndrepta răul. **2.** *(fig.)* a combate, a lupta contra; ~ **aux abus** a lupta contra abuzurilor.
remembrement *s.m.* *(agr.)* comasare, reunire a unor proprietăți mici.
remembrer *v.t.* **1.** *(înv.)* a aminti, a reaminti. **2.** *(agr.)* a comasa, a reuni proprietăți foarte mici într-una mare.
remémoration *s.f.* rememorare, reamintire, readucere în amintire.
remémorer *v.t., v.r.* a(-și) reaminti, a(-și) rememora, a(-și) aduce aminte.
remêler *v.t.* a amesteca din nou.
remémoratif, -ive *adj.* rememorativ, comemorativ.
remener *v.t.* v. **ramener.**
remerciement *s.m.* mulțumire adusă cuiva; **lettre de** ~ scrisoare de mulțumire.
remercier *v.t.* **1.** a mulțumi, a aduce mulțumiri cuiva; ~ **son hôte** a mulțumi gazdei sale. **2.** a refuza politicos; **je vous remercie de vos suggestions** vă mulțumesc pentru sugestii (dar nu le voi urma). **3.** a da afară, a concedia (politicos). **4.** *(în expr.)* ~ **son boulanger** a muri, a se duce pe lumea cealaltă; a-și da obștescul sfârșit.
réméré *s.m.* *(jur.)* clauză de răscumpărare.
réméreer *v.t.* *(jur.)* a răscumpăra.
remesurer *v.t.* a remăsura, a măsura din nou.
remettre I. *v.t.* **1.** a pune la loc; ~ **un livre à sa place dans la bibliothèque** a pune o carte la locul ei în bibliotecă. **2.** a repune, a pune din nou; ~ **en cause a.** a pune din nou în discuție; **b.** a reconsidera; ~ **qqn. dans ses droits** a repune pe cineva în drepturi. **3.** a îmbrăca din nou; ~ **sa veste** a-și îmbrăca din nou haina. **4.** a înmâna, a remite; ~ **des décorations** a înmâna decorații; ~ **une lettre au destinataire** a înmâna o scrisoare destinatarului. **5.** a încredința; a depune; ~ **de l'argent à qqn.** a încredința bani cuiva; *(fig.)* ~ **sa vie entre les mains de qqn.** a-și încredința viața în mâinile cuiva. **6.** a da în primire, a preda, a înmâna; ~ **les clés de l'appartement au nouveau propriétaire** a preda cheile apartamentului noului proprietar; ~ **un criminel à la police** a preda un criminal poliției. **7.** *(med.)* a vindeca pe cineva, a-i restabili sănătatea; **ce nouveau traitement l'a complètement remis** acest tratament nou l-a restabilit complet. **8.** a amâna; ~ **la discussion à une autre fois** a amâna discuția pe altă dată; ~ **qqn. à la Saint-Glinglin** a amâna pe cineva la sfântu-așteaptă. **9.** *(fig.)* a aminti; ~ **qqch. en mémoire à qqn.** a aminti ceva cuiva. **10.** a ierta; ~ **les péchés** a ierta păcatele. **11.** a scădea; ~ **une partie d'une dette** a scădea o parte dintr-o datorie. **12.** a readuce; ~ **qqn. sur la bonne voie / sur les rails** a readuce pe cineva pe calea cea bună; ~ **qqn. à flot / en selle** a readuce pe cineva pe linia de plutire. **13.** *(pop.)* a recunoaște; **je ne le remettais pas** nu-l recunoșteam. **14.** *(în expr.)* **en** ~ a exagera; a pune floricele; ~ **qqn. au pas** a sili pe cineva să-și facă datoria; ~ **une chose à neuf** a restaura, a recondiționa, a renova un lucru; ~ **une chose en état** a repara un lucru; ~ **le**

cœur au ventre à qqn. a ridica moralul cuiva; **~ qqch. au goût du jour** a moderniza ceva; **~ qqn. sur pied** a pune pe cineva pe picioare, a-l vindeca; **~ sa carte à qqn.** a provoca pe cineva la duel; *(pop.)* **~ ça a.** a o lua de la început, a reîncepe; **b.** a mai da un rând (de băutură); *(prov.)* **ne remets jamais au lendemain ce que tu peux faire aujourd'hui** nu lăsa pe mâine ceea ce poți face astăzi. **II.** *v.r.* **1.** a relua, a reîncepe; **se ~ en selle a.** a reîncepe să călărească; **b.** *(fig.)* a se pune pe picioare; a se restabili. **2.** *(med.)* a-și reface sănătatea; a se restabili, a se însănătoși; **se ~ d'une maladie** a se restabili după boală; a se pune pe picioare. **3.** a se împăca; **se ~ bien avec qqn.** a se împăca cu cineva. **4.** *(fam. în expr.)* **s'en ~ à qqn.** a avea încredere în cineva; a conta / a se bizui pe cineva; **le temps se remet au beau** se îndreaptă vremea.

remeubler I. *v.t.* a remobila, a mobila din nou. **II.** *v.r.* a-și remobila casa.

rémige *s.f.* *(ornit.)* pana remige, una din penele mari ale aripilor.

remilitarisation *s.f.* remilitarizare.

remilitariser *v.t.* a remilitariza.

réminiscence *s.f.* **1.** reminiscență; amintire imprecisă, vagă, confuză. **2.** reminiscență, împrumut involuntar din opere artistice; impresii vagi din lecturi anterioare; **poésie pleine de ~ baudelairiennes** poezie plină de reminiscențe din versurile lui Baudelaire.

remis, ~e *adj.* v. **remettre.**

remisage *s.m.* adăpostire în remiză, în hangar; punere la adăpost.

remise *s.f.* **1.** punere la loc; **~ d'un livre dans la bibliothèque** punere a unei cărți la loc în bibliotecă. **2.** remitere, înmânare; **~ des médailles** înmânare a medaliilor. **3.** reducere, scădere, rabat; **faire une ~** a face o reducere / rabat. **4.** *(ec.)* comision; remiză. **5.** iertare; reducere a unei pedepse. **6.** remiză, adăpost pentru vehicule. **7.** amânare; **la ~ d'une discussion** amânarea unei discuții. **8.** crâng, desiș servind de adăpost vânatului. **9.** iertare, absolvire; **~ des péchés** iertarea păcatelor. **10.** *(în expr.)* **voiture de ~** vehicul de închiriat; **~ en état** reparare, reparație; *(fam.)* **être mis sous la ~** a nu mai fi bun de nimic; *(c.f.)* **~ à locomotives** depou de locomotive; *(petr.)* **~ en pression** presiune de refacere.

remiser I. *v.t.* **1.** a adăposti vehicule într-o remiză; **~ une voiture** a gara un automobil în remiză. **2.** a pune un lucru la locul lui. **3.** *(fam. în expr.)* **~ qqn. à sa place** a pune pe cineva la punct / la locul lui; *(pop.)* **~ son fiacre** a se duce pe lumea cealaltă; *(arg.)* **~ sa bavarde** a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic / mâlc; *(arg.)* **~ son calibre au râtelier** a se retrage din lumea interlopă. **II.** *v.r.* *(despre vânat)* a se refugia în adăpost, a se ascunde. **III.** *v.i.* *(la jocul de cărți)* a miza din nou.

remisier *s.m.* remizier de bursă.

rémissible *adj.* care se poate ierta; **faute ~** greșeală care se poate ierta.

rémission *s.f.* **1.** remisiune, iertare (a păcatelor). **2.** *(jur.)* grațiere. **3.** *(med.)* remisiune, ameliorare temporară a unei boli. **4.** *(în expr.)* **sans ~ a.** fără milă; **b.** negreșit, obligatoriu; *(ist.)* **lettre de ~** scrisoare de grațiere (din partea regelui în favoarea unui condamnat).

rémittence *s.f.* *(med.)* remisiune, remitență, ameliorare temporară a unei boli.

rémittent, ~e *adj.* *(despre boli)* ameliorat temporar; **fièvre ~e** febră scăzută temporar.

rémiz *s.m.* *(ornit.)* pițigoiul-pungaș *(Remiz pendulinus).*

remmaillage *s.m.* v. **remaillage.**

remmailler *v.t.* v. **remailler.**

remmailloter *v.t.* a reînfășa un copil.

remmancher *v.t.* a repune o coadă, un mâner.

remmener *v.t.* a duce din nou, a lua din nou cu sine.

remodelage *s.m.* remodelare.

remodeler *v.t.* **1.** a remodela, a da o nouă formă. **2.** a modifica, a reforma; **~ un secteur industriel** a reforma un sector industrial.

1. rémois, ~e *adj.* din orașul Reims.

2. Rémois, ~e *s.m.f.* locuitor din orașul Reims.

rémoiade *s.f.* v. **rémoulade.**

remole *s.f.* *(mar.)* vârtej de apă.

remontage *s.m.* **1.** întoarcere (a arcului unui ceasornic). **2.** *(tehn.)* montare din nou. **3.** repingelire (a pantofilor, ghetelor). **4.** *(mar.)* navigare în susul apei.

remontant, ~e I. *adj.* **1.** care urcă; care merge în sus. **2.** *(bot. despre plante)* care reînflorește spre sfârșitul anotimpului. **II.** *s.m.* băutură întăritoare.

remonte *s.f.* **1.** deplasare în susul apei. **2.** *(despre pești)* deplasare în susul apei pentru depunerea icrelor. **3.** *(mil.)* remontă.

remontée *s.f.* **1.** reurcare. **2.** deplasare în susul apei; **~ d'une rivière** deplasare în susul unui râu. **3.** *(în expr.)* **~ mécanique** dispozitiv de transport al schiorilor în susul unei pante.

remonte-pante *s.m.* dispozitiv cu cablu pentru transportarea schiorilor în susul unei pante fără ca aceștia să-și scoată schiurile.

remonter I. *v.i.* **1.** a urca, a sui din nou; **~ au troisième** a urca din nou la etajul al treilea; **~ en voiture** a urca din nou în automobil; **~ sur son cheval** a urca din nou pe cal; **le baromètre remonte** barometrul urcă din nou. **2.** a se ridica; **~ à la surface** a se ridica la suprafață. **3.** *(despre plante)* a reînflori la sfârșitul anotimpului; **le rosier remonte** trandafirul reînflorește. **4.** a naviga în susul apei. **5.** *(teatru)* a merge de la rampă spre fundul scenei. **6.** a se întoarce (în timp); **~ dans le temps** a merge / a se îndrepta cu gândul la trecut; a se întoarce în timp. **7.** *(ec. despre valori)* a urca, a crește. **8.** *(în expr.)* **~ sur l'eau a.** a reveni pe linia de plutire; b. a-și recâștiga / a-și redobândi creditul; **~ sur sa bête a.** a se însănătoși; a se pune pe piciorae; **b.** a-și reface situația; a se redresa. **II.** *v.t.* **1.** a urca din nou; **~ l'escalier** a urca din nou scara. **2.** a transporta / a aduce din nou sus; **~ du vin de la cave** a aduce sus vin din pivniță. **3.** a merge în susul apei; **~ une rivière** a merge în susul unui râu. **4.** a ridica; **~ son col** a-și ridica gulerul; *(fig.)* **~ le courage à qqn.** a ridica / a susține curajul / moralul cuiva. **5.** a întoarce

ceasul; ~ **le réveil** a întoarce (arcul) ceasul(ui) deșteptător. **6.** *(mil.)* a reechipa, a dota din nou cu cele necesare. **7.** *(teatru)* a pregăti o piesă de teatru. **8.** *(tehn.)* a monta din nou (pietre prețioase). **9.** *(pop.)* a da de urmele cuiva; a depista pe cineva. **10.** *(în expr.)* ~ **le courant a.** a reacționa; **b.** a-și reface situația; a se redresa; *(fam.)* ~ **la pendule à qqn.** a îndemna pe cineva; *(pop.)* **faire ~ a.** a arăta; **b.** a achiziționa, a cumpăra; *(pop.)* ~ **ses billes / ses boules, faire ~ du fric, en faire ~** a-și restabili situația financiară. **III.** *v.r.* **1.** a se remonta, a recăpăta putere; **boire un verre de vin pour se ~** a bea un pahar de vin pentru a se remonta. **2.** a se reechipa.

remonteur, -euse *s.m.f. (tehn.)* muncitor care montează aparate.

remontoir *s.m. (tehn.)* remontoar.

remontrance *s.f.* **1.** mustrare, dojană, dojenire, admonestare, reproș; **faire des ~s à qqn.** a face reproșuri cuiva. **2.** *(ist. la pl.)* discurs critic adresat regelui cu privire la edicte sau legi abuzive.

remontrer I. *v.t.* **1.** a arăta din. **2.** *(înv.)* a arăta cuiva că se înșală. **II.** *v.i.* *(în expr.)* **en ~ à qqn. a.** a învăța minte pe cineva; a da cuiva o lecție; **b.** a se arăta superior cuiva.

rémora *s.m.* **1.** *(iht.)* remora *(Echeneis remora)*. **2.** *(fig. înv.)* obstacol, piedică.

remordre I. *v.t.* **1.** a mușca din nou; **un serpent l'a remordu** un șarpe l-a mușcat din nou. **2.** *(înv.)* a mustra, a dojeni. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **à**) a mușca din nou din ceva; ~ **à une pomme** a mușca din nou dintr-un măr. **2.** *(în expr.)* ~ **à l'appât** a se lăsa din nou prins în mreje.

remords *s.m.* remușcare; regret, părere de rău, căință; **avoir des ~** a avea remușcări.

remorquage *s.m.* remorcare.

remorque *s.f.* **1.** remorcă. **2.** *(în expr.)* **être / se mettre à la ~ de qqn. a.** a se lăsa condus de cineva; **b.** a imita întru totul pe cineva; **larguer les ~s** a arunca odgoanele, cablurile de remorcare; **prendre un bateau en ~** a remorca o navă.

remorquer *v.t.* **1.** a remorca; ~ **un véhicule** a remorca un vehicul; *(mar.)* ~ **à couple** a remorca, a lua la remorcă; *(mar.)* ~ **en flèche** a remorca la pupa **2.** *(fam.)* a trage după sine; ~ **une foule de badauds** a trage după sine o mulțime de gură-cască.

remorqueur *s.m. (mar.)* **1.** remorcher. **2.** *(în expr.)* ~ **pousseur** împingător.

remoudre *v.t.* a măcina din nou.

remouillage *s.m.* reînmuiere; punere din nou la apă.

remouiller *v.t.* a (în)muia din nou.

rémoulade, rémolade *s.m. (culinar)* sos picant din maioneză cu muștar, oțet, usturoi.

remoulage *s.m.* **1.** mulaj nou (pentru o statuie etc.). **2.** remăcinare. **3.** tărâțe.

remouler *v.t.* a mula din nou (o statuie etc.)

remouleur *s.m. (tehn.)* tocilar.

remous *s.m.* **1.** *(hidr.)* remuu; *(meteo)* ~ **d'air** remuu de aer, zonă instabilă a sistemului baric unde apar curenți. **2.** *(mar.)* contracurent în lungul malurilor unui curs de apă. **3.** *(mar.)* vârtej de ape format în urma unui vapor în deplasare. **4.** *(fig.)* mișcare, agitație; **des ~ sociaux** mișcări sociale.

rempaillage *s.m.* reparare a scaunelor cu fund de împletitură.

rempailler *v.t.* a reface împletitura fundului la scaune.

rempailleur, -euse *s.m.f.* persoană care repară scaunele cu fund de împletitură.

rempaquer *v.t.* a aranja heringii în straturi suprapuse în butoaie.

rempaqueter *v.t.* a împacheta din nou.

rempart *s.m.* **1.** meterez, zid de apărare (a unei cetăți). **2.** *(fig.)* apărare; protecție. **3.** *(în expr.)* **faire à qqn. un ~ de son corps** a apăra pe cineva cu corpul său.

rempiètement, rempiétement *s.m. (constr.)* consolidare a temeliilor unei clădiri.

rempiéter *v.t.* **1.** *(constr.)* a consolida temeliile unei clădiri. **2.** a căputa un ciorap.

rempiler I. *v.t.* a stivui, a îngrămădi din nou; ~ **des assiettes** a îngrămădi din nou farfurii. **II.** *(arg. mil.)* a se reangaja.

remplaçable *adj.* care poate fi înlocuit.

remplaçant, ~e *s.m.f.* înlocuitor, locțiitor; suplinitor.

remplacement *s.m.* înlocuire; substituire; schimbare; ~ **d'un pneu** înlocuire a unui pneu.

remplacer I. *v.t.* **1.** a înlocui; a schimba; ~ **un pneu** a înlocui un pneu. **2.** a înlocui; a succeda cuiva; **il remplace son père à la tête de l'usine** îl înlocuiește pe tatăl său în fruntea uzinei, îi succede tatălui său. **3.** a înlocui provizoriu; **on le remplace pendant son congé de maladie** este înlocuit în timpul concediului medical. **II.** *v.r.* a se înlocui; **ce bibelot cassé ne se remplace pas** acest bibelou spart nu se înlocuiește, nu poate fi înlocuit.

remplage *s.m.* **1.** umplere, completare cu vin până la marginea unui vas. **2.** *(constr.)* blocaj din cărămizi și mortar pentru a umple paramentul unui zid.

1. rempli *s.m.* pliu (pentru a strâmta sau scurta stofa fără a o tăia).

2. rempli, ~e *adj.* **1.** plin, umplut; încărcat; ticsit; **un devoir ~ de fautes** o lucrare (de elev) plină de greșeli. **2.** *(fam. în expr.)* **être ~ de soi-même** a fi îngâmfat, a se crede, a fi plin de sine; a-și scoate pieptul în afară.

remplier *v.t.* a face un pliu (pentru a strâmta sau scurta stofa fără a o tăia).

remplir I. *v.t.* **1.** a umple; ~ **un verre** a umple un pahar; ~ **à ras bord** a umple ochi. **2.** a umple din nou; ~ **la carafe vide** a umple din nou carafa goală. **3.** *(fig.)* a umple, a scrie; **il a rempli son cahier de citations** și-a umplut caietul cu citate. **4.** a completa; ~ **une fiche** a completa o fișă. **5.** *(fam.)* a umple; a ocupa; **la musique remplit ses loisirs** muzica îi ocupă timpul liber. **6.** a folosi; **bien ~ son temps** a-și folosi bine timpul. **7.** *(fig.)* a îndeplini, a împlini, a ține; ~ **les conditions** a îndeplini condițiile; ~ **ses engagements / son objet** a-și îndeplini angajamentele. **8.** *(fig.)* a ocupa, a deține (un post); ~ **une charge** a deține o funcție. **9.** *(în expr.)* ~ **son office** a-și juca rolul din plin; ~ **son pourpoint** a face burtă; a se

îngrășa; *(fam.)* ~ **sa bedaine / son jabot** a-și umple burta; a băga la jgheab; ~ **le tonneau des Danaïdes** a căra apă cu ciurul. **II.** *v.r.* a se umple; **le tonneau s'est rempli de vin** butoiul s-a umplut cu vin. **2.** *(pop. în expr.)* **se ~ le bocal / le buffet / le battant / le bide** a se îndopa, a se ghiftui, a băga la jgheab.

remplissage *s.m.* **1.** umplere; ~ **d'un tonneau** umplere a unui butoi. **2.** *(constr.)* umplutură (de mortar și pietriș); *(fig. peior.)* **il y a beaucoup de ~ dans ce livre** e multă umplutură în această carte. **3.** reparare a dantelei.

remplisseur *s.m.* *(în expr.)* ~ **sur faïence, sur porcelaine, sur verre** lucrător care pictează / colorează desene (pe faianță, porțelan, sticlă) umplând contururile deja trasate.

remplisseuse *s.f.* **1.** lucrătoare care repară dantelă. **2.** mașină care umple mai multe sticle o dată.

remploi, réemploi *s.m.* **1.** *(arhit.)* refolosire a unor elemente provenite din construcții anterioare. **2.** *(jur.)* achiziționare de valori mobiliare, imobiliare din vânzarea unui bun dotai.

remployer, réemployer *v.t.* a folosi din nou.

remplumer *v.r.* **1.** *(despre păsări)* a-și schimba penele. **2.** *(despre oameni)* a se îngrășa din nou; a se însănătoși, a se întrema. **3.** *(fam.)* a-și reface situația financiară.

rempocher *v.t.* a băga la loc în buzunar.

rempoissonnement *s.m.* repopulare cu pește; ~ **d'un étang** repopulare cu pește a unui iaz.

rempoissonner *v.t.* a repopula cu pești; ~ **un étang** a repopula cu pește un iaz.

remporter *v.t.* **1.** a lua, a duce înapoi, a relua; **remportez votre dictionnaire, je n'en ai plus besoin** luați-vă înapoi dicționarul, nu mai am nevoie de el. **2.** a câștiga, a repurta; a obține; ~ **des succès** a repurta succese; a se bucura de succes; ~ **la victoire** a obține victoria.

rempotage *s.m.* *(hort.)* **1.** mutarea unei plante într-un ghiveci mai mare. **2.** schimbarea pământului dintr-un ghiveci.

rempoter *v.t.* *(hort.)* **1.** a muta o plantă într-un ghiveci mai mare. **2.** a schimba pământul dintr-un ghiveci.

remprisonner *v.t.* a trimite din nou la închisoare; a întemnița din nou.

remprunter *v.t.* a împrumuta din nou; a face un nou împrumut.

remuable *adj.* care se poate mișca.

remuage *s.m.* **1.** vânturare (a grâului). **2.** pritocire (a vinului).

remuant, ~e *adj.* **1.** neastâmpărat, nebunatic, sprințar, vioi, zburdalnic; **un enfant ~** un copil neastâmpărat. **2.** *(fig.)* vioi, agitat, agil, ager; **esprit ~** minte ageră, vioaie.

remue *s.f.* *(în munții Alpi)* **1.** migrație a turmelor de oi, vite, îndată după topirea zăpezilor. **2.** poposire temporară a turmelor într-un loc.

remue-ménage *s.m.* *invar.* **1.** agitație, zăpăceală, răvășeală, harababură, zgomot, zgomot provocat prin deplasări de mobile; **faire du ~** a face harababură, zgomot. **2.** *(fig.)* agitație, dezordine, tulburări (provocate de schimbări subite).

remuement *s.m.* **1.** mișcare; ~ **des lèvres** mișcare a buzelor. **2.** agitație. **3.** *(fig.)* mișcare, tulburare.

remuer I. *v.t.* **1.** a mișca din loc; ~ **les meubles** a mișca din loc mobilele. **2.** a mișca (o parte a corpului); a da din; ~ **la tête** a da din cap; ~ **la queue** a da din coadă. **3.** a amesteca; ~ **la salade** a amesteca salata. **4.** *(fig.)* a mișca, a impresiona, a înduioșa, a tulbura; **cette triste nouvelle l'a remué** această veste tristă l-a tulburat. **5.** *(în expr.)* ~ **ciel et terre** a răsturna / a răscoli cerul și pământul; a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; ~ **le couteau / le poignard / le fer dans la plaie** a răsuci / a învârti cuțitul în rană; a pune sare pe rană; ~ **la maison de fond en comble** a întoarce casa cu fundu-n sus; ~ **du vent** a munci în zadar / degeaba; ~ **l'argent à la pelle** a întoarce banii cu lopata; a fi putred de bogat; ~ **la bile à qqn.** a scoate pe cineva din sărite / din balamale / din răbdări; a-l călca pe nervi. **II.** *v.i.* **1.** a se mișca; **cet enfant remue sans cesse** acest copil se mișcă tot timpul. a. **2.** se clătina; **j'ai une dent qui remue** mi se clatină un dinte. **3.** *(fig.)* a se agita, a provoca dezordine (socială). **III.** *v.r.* **1.** a se mișca, a nu sta locului; **il vient d'avoir un accident, il ne peut plus se remuer** a avut un accident, nu se mai poate mișca. **2.** *(fig.)* a se agita, a se zbate (pentru un scop). **3.** *(pop.)* a se grăbi; **remue-toi!** grăbește-te! mișcă-te!

remueur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care face agitație, care pune în mișcare. **2.** lucrător specializat în pritocirea șampaniei.

remueuse *s.f.* *(înv.)* dădacă.

remugle *s.m.* miros urât, închis, stătut.

rémunérateur, -trice *adj.* remuneratoriu; care aduce câștig; folos; profitabil; **travail ~** muncă remuneratorie.

rémunération *s.f.* **1.** remunerație, remunerare, retribuție, plată, salariu. **2.** recompensă, răsplată; *(mar.)* ~ **d'assistance** recompensă oferită căpitanului sau armatorului unei nave pentru ajutorul acordat altei nave.

rémunératoire *adj.* *(jur.)* remuneratoriu, care are caracter de recompensă.

rémunérer *v.t.* **1.** a răsplăti, a recompensa. **2.** a remunera, a retribui, a plăti salariu.

1. renâcler *v.i.* **1.** a răsplăti, a recompensa. **2.** a remunera, a retribui, a plăti salariu.

2. renâcler *v.i.* **1.** *(despre animale)* a sforăi. **2.** (*fam. despre oameni, cu prep.* **à**) a protesta, a respinge. **3.** *(în expr.)* ~ **à la besogne** a nu se îndemna la treabă; a nu se omorî cu treaba, a nu se speti muncind.

renaissance *s.f.* **1.** renaștere; reapariție. **2.** reînnoire; revenire; împrospătare; **la ~ de la nature au printemps** reînnoirea naturii primăvara. **3.** avânt, reînflorire, elan; **la ~ d'un secteur de l'industrie** avântul unui sector industrial. **4.** *(în expr.)* **la ~ de l'homme en Jésus-Christ** regenerarea spirituală a omului. **5.** *(ist. cu maj.)* Renașterea.

renaissant, ~e *adj.* **1.** care renaște, care se reface; repetat; reînnoit; **des obstacles ~s** obstacole repetate. **2.** renascentist, referitor la Renaștere; **la peinture ~e** pictura renascentistă.

renaître *v.i.* **1.** a renaște, a se naște din nou; *(fig.)* ~ **de ses cendres** a renaște din propria-i cenușă. **2.** *(despre plante)* a crește din nou. **3.** a reapărea, a se arăta din nou; **le jour renaît** ziua se arată din nou. **4.** (*cu prep.* **à**) a reveni; a regăsi; a recăpăta; a prinde din nou gust; a se însănătoși; ~ **à la vie** a reveni la viață; a prinde din nou gust de viață; a se întrema, a se însănătoși; ~ **à l'espérance** a recăpăta speranțe.

rénal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* renal; **insuffisance ~e** insuficiență renală.

renard *s.m.* **1.** *(zool.)* vulpe *(Vulpes vulpes)*; *(prov.)* **il faut coudre la peau du ~ à celle du lion** unde se sparge pielea de lup cârpește-o cu piele de vulpe; *(prov.)* **il est comme le ~, il trouve les raisins trop verts** vulpea când n-ajunge la struguri zice că sunt acri. **2.** vulpe, blană de vulpe; **manteau de ~** mantou din blană de vulpe. **3.** *(fig.)* vulpoi, persoană vicleană; **vieux / fin ~** vulpoi, vulpe bătrână. **4.** *(tehn.)* canal de fum. **5.** *(în expr.)* **prendre martre pour ~** a lua o cioară drept porumbel; a se înșela; *(prov.)* **voyez le vieux ~, toujours ~ demeure, bien qu'il change de poil, de place et de demeure** lupu-și schimbă părul, dar năravul ba; *(pop.)* **aller au ~, piquer un ~** a voma, a vomita, a vărsa; *(pop.)* **tirer au ~** a se eschiva de la o muncă, o corvoadă.

renarde *s.f.* *(zool.)* femela vulpii, vulpoaică.

renardeau *s.m.* pui de vulpe.

renarder *v.i.* **1.** a umbla cu vicleșuguri; a fi viclean. **2.** *(pop. înv.)* a voma.

renardier *s.m.* vânător de vulpi.

renardière *s.f.* vizuină de vulpe.

renaud *s.m.* *(arg.)* **1.** mânie. **2.** scandal, tărăboi. **3.** *(în expr.)* **être à ~ / monter au ~** a fi furios / mânios; **mettre à / en ~** a înfuria pe cineva, a-l scoate din sărite; **chercher du ~** a căuta ceartă.

renauder *v.i.* *(pop. înv.)* a bombăni, a bodogăni, a se plânge.

renaudeur *s.m.* *(pop. înv.)* persoană care bombăne, care se plânge.

rencaissage, rencaissement *s.m.* reambalare în lăzi.

rencaisser *v.t.* **1.** a reambala, a repune, a reașeza în lăzi. **2.** *(hort.)* a pune florile într-un alt ghiveci. **3.** *(fin.)* a depune din nou bani la casă.

rencard *s.m.* v. **rancard.**

rencarder *v.t.* v. **rancarder.**

rencart *s.m.* v. **rancart.**

renchaîner *v.t.* a lega din nou cu lanțuri.

renchéri, ~e *adj.*, *s.m.f.* mofturos, dificil, fandosit, năzuros, sclifosit, izmenit; **faire le ~** a se izmeni, a face mofturi.

renchérir I. *v.t.* a scumpi, a ridica prețul; ~ **l'essence** a scumpi benzina. **II.** *v.i.* **1.** a se scumpi; **l'essence a renchéri** s-a scumpit benzina. **2.** (*cu prep.* **sur**) a întări spusele cuiva; a merge mai departe; a exagera.

renchérissement *s.m.* scumpire, creștere a prețurilor.

rencogner I. *v.t.* a înghesui, a împinge într-un colț. **II.** *v.r.* a se ghemui, a se strânge într-un colț.

rencontre *s.f.* **1.** întâlnire; **heureuse ~** întâlnire fericită. **2.** *(mil.)* ciocnire; ~ **de troupes** ciocnire de trupe. **3.** întrecere, competiție sportivă; **une ~ de football** o întrecere de fotbal. **4.** duel; **une ~ au pistolet** duel cu pistolul. **5.** reuniune, congres, conferință; **une ~ nationale de chirurgiens** o conferință națională de chirurgie. **6.** intersecție, întretăiere; confluență (de drumuri, de ape). **7.** coliziune; șoc; lovire; ~ **de deux voitures** coliziune a două automobile. **8.** coincidență; întâmplare; **de ~** din întâmplare. **9.** *(în expr.)* **aller à la ~ de qqn. / à sa ~** a ieși / a se duce / a merge în întâmpinarea cuiva; *(pop.)* **à la ~ a.** furt (prin înghesuirea victimei); **b.** *(despre polițiști)* circulând pe străzi pentru a observa eventualii hoți.

rencontrer I. *v.t.* a întâlni (din întâmplare); ~ **un ancien professeur** a întâlni un fost profesor; *(sport)* ~ **un adversaire sur le terrain** a întâlni un adversar pe teren. **II.** *v.i.* a nimeri; a găsi din întâmplare; a ghici. **III.** *v.r.* **1.** a se întâlni; **se ~ nez à nez avec qqn.** a se întâlni nas în nas cu cineva. **2.** *(fig.)* a se întâlni, a se potrivi (în gusturi, în idei) cu cineva; **les grands esprits se rencontrent** spiritele mari se întâlnesc. **3.** a se ciocni, a se lovi; **deux camions se sont rencontrés dans un virage** două camioane s-au ciocnit într-un viraj. **4.** *(în expr.)* **se ~ dans un duel** a se bate în duel. **IV.** *v. impers.* se află, se găsește; **cela peut se ~** asta se poate întâlni, se găsește.

rendement *s.m.* **1.** randament; ~ **à l'hectare** randament la hectar. **2.** venit, produs, folos; eficiență; **le ~ d'une affaire** venitul realizat de o afacere.

rendez-vous *s.m.* **1.** întâlnire fixată dinainte. **2.** locul întâlnirii (fixat dinainte); **ce café est le ~ des écrivains** această cafenea este locul de întâlnire al scriitorilor.

rendormir *v.t.*, *v.r.* a adormi din nou.

rendosser *v.t.* **1.** a îmbrăca din nou; ~ **un manteau** a îmbrăca din nou un mantou. **2.** *(în expr.)* ~ **le vieil homme** a reveni la vechile obiceiuri.

rendoubler *v.t.* a face un pliu pentru a scurta o haină fără a o tăia.

rendre I. *v.t.* **1.** a înapoia, a restitui, a returna, a da înapoi; ~ **un livre à la bibliothèque** ~ a înapoia o carte la bibliotecă; ~ **la monnaie** a da restul. **2.** a duce; a aduce; ~ **grâce à qqn.** a aduce mulțumiri cuiva; ~ **hommage à qqn.** a aduce un omagiu cuiva. **3.** a face; ~ **service à qqn.** a aduce un serviciu cuiva; ~ **un mauvais service à qqn.** a face un prost serviciu cuiva; ~ **visite à qqn.** a face cuiva o vizită; ~ **la vie dure à qqn.** a-i face cuiva zile fripte; a scoate cuiva sufletul. **4.** a da; ~ **bride** a da frâu liber; ~ **compte / des comptes** a da socoteală / seamă; a da cuiva cont; ~ **le dernier souffle / l'esprit** a-și da suflarea din urmă. **5.** a reda; ~ **la santé / la vue à qqn.** a reda cuiva sănătatea / vederea; ~ **l'espoir à qqn.** a reda cuiva speranța. **6.** *(mil.)* a preda; a capitula; ~ **une ville** a preda un oraș; ~ **les armes** a capitula; a se declara învins; a închina steagul. **7.** a reda, a exprima, a reprezenta; **ce livre rend bien l'atmosphère de la guerre** această carte exprimă bine atmosfera războiului. **8.** a traduce, a transpune; **atmosphère**

spécifique difficile à ~ atmosfera specifică greu de transpus. **9.** a emite sunete; **instrument qui rend un son délicat** instrument care emite un sunet delicat. **10.** *(fig.)* a plăti, a răspunde; ~ **avec usure une offense** a răspunde unei jigniri cu vârf și îndesat; ~ **la pareille,** ~ **coup pour coup** a plăti / a răspunde cu aceeași monedă. **11.** *(agr.)* a produce, a da; **ce champ rend beaucoup de blé** acest câmp produce mult grâu. **12.** *(jur.)* a pronunța (o sentință, un verdict). **13.** a voma, a vărsa. **14.** *(în expr.)* ~ **à qqn. sa parole** a dezlega pe cineva de cuvântul dat; ~ **à qqn. les derniers devoirs** a conduce pe cineva pe ultimul său drum; *(lit.)* ~ **gloire à la vérité** a face să triumfe adevărul; ~ **la visite** a întoarce vizita; ~ **gorge** a restitui cu forța; ~ **justice à qqn.** a recunoaște meritele cuiva; ~ **la justice** a împărți dreptatea; *(fig.)* ~ **la vie à qqn.** a scoate pe cineva din necaz / din încurcătură; ~ **témoignage** a depune mărturie; ~ **un culte à qqn.** a avea un cult pentru cineva; a venera pe cineva; ~ **praticable** a repara, a repune în stare de funcționare; *(prov.)* **dommage rend sage** tot pățitu-i priceput; *(prov.)* **il faut** ~ **le bien pour le mal** dușmanului să-i dai pâine și sare; *(prov.)* **les belles promesses rendent les foux joyeux** înțeleptul făgăduiește și prostul trage nădejde. **II.** *v.i.* **1.** *(agr.)* a produce; a renta; *(fam.)* **ça rend!** rentează! face! **2.** *(fam în expr.)* **ne pas** ~ a nu se lăsa înșelat. **III.** *v.r* **1.** a se duce, a merge; **se** ~ **à son travail** a se duce la muncă. **2.** a se face; a se dovedi; **se** ~ **coupable** a se face vinovat; **se** ~ **digne** a se face vrednic de. **3.** *(mil.)* a capitula, a depune armele; a se preda. **4.** *(fig. cu prep.* **à)** a se pleca, a se închina, a accepta, a ceda; **se** ~ **à l'évidence** a ceda în fața evidenței. **5.** *(în expr.)* **se** ~ **compte** a-și da seama; **se** ~ **maître** a pune stăpânire; **se** ~ **sur les lieux** a se deplasa la locul faptei.

rendu, ~e I. *adj.* **1.** restituit, înapoiat. **2.** *(înv.)* istovit, extenuat, rupt de oboseală. **3.** sosit; **nous voilà ~s** iată-ne ajunși. **3.** *(în expr.)* **compte** ~ **a.** dare de seamă; **b.** recenzie. **II.** *s.m.* **1.** redare, exprimare (a realității într-o operă artistică). **2.** *(în expr.)* **un prêté pour un** ~ festă jucată cuiva pentru a-i plăti cu aceeași monedă.

renduire *v.t.* a unge din nou.

rendurcir I. *v.t.* a întări mai mult. **II.** *v.r.* **1.** a se întări mai mult. **2.** *(fig.)* a se înrăi, a se înăspri.

rendurcissement *s.m.* întărire; *(fig.)* înăsprire.

rêne *s.f.* **1.** *(piel.)* hăț. **2.** *(fig.)* frâu; **tenir les ~s de l'État** a ține frâiele statului, a guverna; **tenir les** ~ **d'une affaire** a ține frâiele; a fi în capul bucatelor.

renégat, ~e *s.m.f.* renegat.

reneiger *v.i.* a ninge din nou.

rêner *v.t.* a pune hățurile la ham, la căpăstru.

renette, rainette *s.f.* **1.** *(tehn.)* unealtă de scobit copita înainte de potcovit. v. și **rainette (4.) 2.** *(tehn.)* unealtă cu vârf curb de scrijelit piele, lemn.

rénetter *v.t.* a scobi / a tăia copita înainte de potcovit.

renettoyer *v.t.* a curăța din nou.

renfaîtage *s.m. (constr.)* reparare a coamei acoperișului.

renfaîter *v.t. (constr.)* a repara coama acoperișului.

renfermé, ~e I. *adj. (despre oameni)* închis, posac, necomunicativ. **II.** *s.m.* miros greu (de închis, de stătut); **sentir le** ~ a mirosi greu / a închis.

renfermer I. *v.t.* **1.** a închide, a încuia din nou; ~ **un prisonnier évadé** a închide din nou un deținut evadat. **2.** *(fig.)* a cuprinde, a conține; **cette bibliothèque renferme des livres rares** această bibliotecă cuprinde cărți rare. **3.** a restrânge, a condensa, a limita; ~ **une pensée en peu de mots** a condensa o cugetare în puține cuvinte. **4.** *(fig. înv.)* a ascunde în sine, a ține ascuns, a disimula (un sentiment). **II.** *v.r.* **1.** *(fig.)* a se închide în sine, a nu-și exterioriza sentimentele. **2.** *(fig.)* a se ascunde; a se concentra; **se** ~ **dans le silence** a se ascunde în tăcere.

renfiler *v.t.* **1.** a băga din nou ața în ac. **2.** a înșira din nou; ~ **des perles** a înșira din nou mărgele.

renflammer I. *v.t.* a aprinde din nou. **II.** *v.r.* **1.** a se reaprinde, a se aprinde din nou. **2.** *(fig.)* a se înflăcăra, a se entuziasma din nou.

renflé, ~e *adj.* îngroșat la mijloc; **colonne ~e** coloană îngroșată la mijloc.

renflement *s.m.* **1.** umflare, mărire; dilatare. **2.** umflătură; proeminență.

renfler *v.t., v.r.* a (se) umfla.

renflouage, renflouement *s.m. (mar.)* ranfluare, despotmolire, repunere a unei nave pe linia de plutire.

renflouer *v.t.* **1.** *(mar.)* a despotmoli, a repune o navă pe linia de plutire. **2.** *(fig.)* a scoate pe cineva din încurcătură procurându-i fonduri; a ajuta pe cineva să-și restabilească situația.

renfoncé, ~e *adj.* înfundat; **yeux ~s** ochi înfundați în orbite.

renfoncement *s.m.* **1.** *(constr.)* intrând, scobitură. **2.** *(poligr.)* alineat, retragere a rândurilor.

renfoncer I. *v.t.* **1.** a înfunda din nou. **2.** a înfunda mai adânc. **3.** a pune fund la butoi. **4.** a trage pălăria peste ochi, urechi. **5.** *(poligr.)* a începe un nou alineat. **6.** *(fam. în expr.)* **~ses larmes** a-și stăpâni lacrimile. **II.** *v.r.* a se înfunda în fotoliu, în scaun.

renforçage *s.m.* v. **renforcement.**

renforçateur *s.m. (foto)* baie de întărire.

renforcé, ~e *adj.* **1.** *(constr.)* întărit, consolidat; **un mur** ~ un zid consolidat. **2.** intensificat; **des efforts ~s** eforturi intensificate. **3.** *(în expr.)* **un sot** ~ un prost și jumătate.

renforcement *s.m.* **1.** *(constr.)* întărire, consolidare, ranfort; ~ **d'un mur** consolidarea unui zid. **2.** *(foto, mil.)* întărire. **3.** *(fig.)* intensificare.

renforcer I. *v.t.* **1.** *(constr.)* a întări, a consolida; ~ **une maison** a consolida o casă; *(mil.)* ~ **une troupe** a întări o trupă. **2.** a intensifica; ~ **l'effet** a intensifica efectul. **II.** *v.r.* a se întări, a se intensifica.

renformir *v.t. (constr.)* a înlocui pietrele căzute ale unui zid pentru a-l consolida.

renfort *s.m.* **1.** *(constr.)* ranfort. **2.** *(mii.)* întărire; **réclamer du** ~ a cere întăriri. **3.** *(mii. la tunuri)* partea țevii dinspre chiulasă. **4.** *(în expr.)* **à grand** ~ **de** cu o mulțime de, cu mare cantitate de, cu mult(ă); **le film a été annoncé à grand** ~ **de publicité** filmul a fost anunțat cu multă publicitate, cu mult tam-tam.

renfrogné, ~e *adj.* **1.** posomorât. **2.** încruntat; posac; **une mine ~e** o mină încruntată.
renfrognement *s.m.* **1.** încruntare. **2.** posomorâre.
renfrogner *v.r.* **1.** a se încrunta. **2.** a se posomorî.
rengagé *s.m. (mil.)* reangajat; reînrolat.
rengagement, réengagement *s.m. (mil.)* reangajare; reînrolare.
rengager, réengager *v.t., v.r.* a (se) reangaja; a (se) reînrola.
rengaine *s.f. (fam. în expr.)* **c'est toujours la même ~** e mereu același refren, aceeași poveste.
rengainer *v.t.* **1.** a băga la loc sabia în teacă. **2.** *(fig.)* a-și opri vorba; a reanunța la ce voia să spună; **~ sa révolte** a renunța să-și exprime revolta.
rengorgement *s.m.* **1.** umflare a pieptului, a gușii. **2.** *(fig.)* umflare în pene; înfumurare, îngâmfare.
rengorger *v.r.* **1.** *(despre păsări)* a-și umfla pieptul, gușa; a fi țanțoș; **se ~ comme un coq** a fi țanțoș ca un cocoș. **2.** *(fig.)* a se umfla în pene; a se îngâmfa.
rengraisser *v.t., v.r.* a (se) îngrășa din nou.
rengrènement *s.m.* reumplere a pâlniei morii cu grâne.
rengréner, rengrener *v.t.* **1.** a umple din nou pâlnia morii cu grâne. **2.** *(tehn.)* a reangrena, a repune în angrenaj.
reniable *adj.* care poate fi renegat.
reniement *s.m.* renegare.
renier *v.t.* **1.** a renega, a abjura; **~ une croyance** a abjura o credință. **2.** a renega, a se lepăda de; **~ un ami** a renega un prieten. **3.** a retracta; **~ ses déclarations** a-și retracta declarațiile. **4.** a evita, a se sustrage; **~ ses engagements** a se sustrage angajamentelor sale.
reniflant *s.m. (pop.)* nas.
reniflard *s.m. (tehn.)* supapă cu aburi.
renifle *s.f. (arg.)* cocaină; **être de la ~** a face parte dintre cei care se droghează cu cocaină.
reniflement *s.m.* **1.** aspirare pe nas. **2.** adulmecare.
renifler I. *v.i.* **1.** a aspira pe nas cu zgomot. **2.** a adulmeca. **3.** (*fam. cu prep.* **sur**) a face nazuri, a se strâmba. **II.** *v.t.* **1.** a aspira pe nas; **~ une prise de tabac** a aspira o priză de tutun. **2.** *(fam.)* a adulmeca; **~ une bonne affaire** a adulmeca o afacere bună. **3.** *(arg. în expr.)* **~ le coup** a simți că-l paște o primejdie; **se faire ~** a fi descoperit de poliție; **~ la comète** a dormi sub cerul liber.
reniflette *s.f. (pop.)* cocaină.
renifleur, -euse *adj., s.m.f. (fam.)* care își trage nasul / se smiorcăie, smiorcăit.
réniforme *adj.* reniform, în formă de rinichi.
rénine *s.f. (biochim.)* renină, enzimă cu efect hipertensiv.
rénitence *s.f. (med.)* renitență, rezistență la apăsare.
renitent, ~e *adj. (med.)* renitent, rezistent la apăsare.
reniveler *v.t.* a renivela, a nivela din nou.
renne *s.m. (zool.)* ren *(Hippelaphus* și *Cervus tarandus).*
renoi *s.m.f. (arg.)* persoană cu pielea neagră.
renom *s.m.* **1.** renume, reputație; **un mauvais ~** o proastă reputație. **2.** celebritate; **le ~ d'un grand chef d'orchestre** celebritatea unui mare dirijor. **3.** vogă; **une voiture en ~** un automobil în vogă.
renommé, ~e *adj.* renumit, celebru, faimos; **des vins ~s** vinuri renumite.
renommée *s.f.* **1.** renume, reputație; **la ~ d'un violoniste** renumele unui violonist. **2.** celebritate, glorie.
renommer *v.t.* **1.** a numi din nou, a realege. **2.** *(înv.)* a celebra.
renonce *s.f. (la jocul de cărți)* renons, refuz de a da o carte în culoarea cerută.
renoncement *s.m.* **1.** renunțare; **~ aux plaisirs** renunțare la plăceri. **2.** *(în expr.)* **~ à soi-même** sacrificiu, abnegație.
renoncer I. *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a abandona, a părăsi; **il a renoncé à son projet** și-a abandonat proiectul. **2.** a renunța, a se dispensa, a se lipsi (de); **je renonce à ses services** mă lipsesc de serviciile lui. **3.** a se lăsa de; **~ à une mauvaise habitude** a se lăsa de un obicei prost; **je ne renonce pas!** nu mă las! **4.** *(la jocul de cărți)* a face un renons. **II.** *v.t.* *(înv.)* **1.** a renega, a dezavua, a nu recunoaște; **je le renonce comme parent s'il ose faire une chose pareille** dacă face așa ceva, nu-l recunosc ca rudă. **2.** *(Belgia).* a realiza un contact.
renonciataire *s.m.f. (jur.)* persoană în favoarea căreia s-a făcut o renunțare.
renonciateur, -trice *s.m.f. (jur.)* persoană care face un act de renunțare.
renonciation *s.f. (jur.)* renunțare, act de renunțare.
renonculacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate cu flori în spirală.
renoncule *s.f. (bot. în compuse)* **~-des-bois** gălbenele-de-pădure *(Ranunculus aureus);* **~-des-marais** boglari *(Ranunculus sceleratus).*
renouée *s.f. (bot. în compuse)* **~-du-Levant** moțul-curcanului *(Polygonum orientale);* **~-des-Alpes** troscot-de-munte *(Polygonum alpinum);* **~-vivipare** iarba-șopârlelor *(Polygonum v.i.v.i.parum).*
renouement *s.m.* reînnodare; restabilire; **~ d'une amitié** reînnodare a unei prietenii.
renouer I. *v.t.* **1.** a reînnoda, a înnoda din nou; **~ une ficelle** a reînnoda o sfoară. **2.** *(fig.)* a relua, a restabili; **~ des relations** a restabili relații (întrerupte). **II.** *v.i.* a relua, a restabili; **~ avec une tradition** a restabili, a pune din nou la loc de cinste o tradiție. **III.** *v.r.* a se reînnoda, a se restabili; **les liens d'amitié se renouent entre ces deux familles** legăturile de prietenie se restabilesc între aceste două familii.
renoûment *s.m.* v. **renouement.**
renouveau *s.m.* **1.** reînnoire; renaștere; reînviere; **ce courant apporte un ~ dans la littérature** acest curent aduce o reînnoire în literatură. **2.** *(lit.)* primăvară.
renouvelable *adj.* **1.** care se poate reînnoi, repeta; **une expérience ~** o experiență care se poate repeta. **2.** *(jur.)* care se poate prelungi; **bail ~** contract care se poate prelungi.
renouvelant, ~e *s.m.f. (bis. catol.)* copil care își reface, după un an, prima comuniune.

renouveler I. *v.t.* **1.** a reînnoi; a reface; ~ **sa garderobe** a-și reface garderoba. **2.** *(jur.)* a reînnoi, a prelungi; ~ **un contrat** a prelungi un contract. **3.** a face din nou; ~ **une gaffe** a face din nou o gafă. **4.** *(fig.)* a reactualiza, a repune în vigoare; ~ **une mode** a reactualiza o modă. **5.** *(fig.)* a reanima, a reînsufleți; ~ **l'élan** a reînsufleți elanul. **6.** a înlocui; ~ **l'eau d'une piscine** a înlocui apa dintr-o piscină. **7.** a schimba; ~ **un pansement** a schimba un pansament. **8.** *(fig.)* a reînnoi, a da o nouă interpretare; ~ **un thème** a da o nouă interpretare unei teme. **9.** a repeta, a reitera, a reînnoi; ~ **une offre** a reitera o ofertă. **10.** a reînnoi, a regenera; **le printemps renouvelle la nature** primăvara regenerează natura. **11.** *(în expr.)* ~ **le souvenir de qqn.** a aminti de cineva. **II.** *v.i.* *(bis. catol.)* a-și repeta prima comuniune, după un an. **III.** *v.r.* **1.** a se reînnoi; **la nature se renouvelle au printemps** natura se reînnoiește primăvara. **2.** *(fig.)* a se reînnoi, a-și schimba maniera; **metteur en scène qui se renouvelle** regizor care își schimbă maiera, stilul de lucru. **3.** a se reproduce, a se repeta; **événement qui se renouvelle** eveniment care se repetă.

renouvellement *s.m.* **1.** reînnoire; primenire; ~ **d'une équipe** reînnoire a unei echipe. **2.** *(jur.)* prelungire; ~ **d'un contrat** prelungire a unui contract. **3.** reînnoire, renaștere; **le ~ de la nature au printemps** renașterea naturii primăvara. **4.** *(fig.)* creștere, recrudescență; ~ **de la température** creștere a temperaturii. **5.** *(fig.)* reînnoire, schimbare, transformare; **le ~ de la technique** reînnoirea / transformarea tehnicii. **6.** *(constr.)* renovare.

rénovateur, -trice *s.m.f., adj.* renovator, înnoitor.

rénovation *s.f.* **1.** schimbare, modernizare; ~ **des techniques d'enseignement** modernizare a tehnicilor de predare. **2.** *(constr.)* renovare; restaurare.

rénover *v.t.* **1.** a schimba, a moderniza; ~ **les méthodes pédagogiques** a moderniza metodele pedagogice. **2.** *(constr.)* a renova; a restaura.

renseignement *s.m.* informație, lămurire, indicație, îndrumare.

renseigner 1. *v.t.* a informa, a da informații, a lămuri; a îndruma; ~ **un nouveau collaborateur** a lămuri / a îndruma pe un nou colaborator. **II.** *v.r.* a se informa, a lua informații.

renquiller I. *v.i.* *(pop.)* **1.** a se întoarce acasă. **2.** a se reangaja în armată. **II.** *v.t.* *(pop.)* a băga la loc în buzunar. **III.** *v.r.* *(pop.)* a se restabili.

rensemencement *s.m.* v. **réensemencement.**

rensemencer *v.t.* v. **réensemencer.**

rentabilisation *s.f.* rentabilizare.

rentabiliser *v.t.* a rentabiliza.

rentabilité *s.f.* rentabilitate.

rentable *adj.* rentabil.

rentamer *v.t.* a reîncepe; a relua; ~ **une conversation** a relua o conversație.

rente *s.f.* rentă; venit; **vivre de ses ~s** a trăi din venituri; *(jur.)* ~ **viagère** rentă viageră.

renté, ~e *adj.* care are rente, venituri; **être bien ~** a avea venituri, a fi bogat.

renter *v.t.* *(înv.)* a da, a asigura o rentă, un venit cuiva.

rentier, -ère *s.m.f.* **1.** rentier. **2.** *(în expr.)* **mener une vie de ~** a duce o viață fără griji.

rentoilage *s.m.* **1.** restaurare a unui tablou prin lipirea lui pe o pânză nouă. **2.** restaurare a unui tablou prin mutarea culorilor pe o pânză nouă. **3.** peticire a unei rufe.

rentoiler *v.t.* **1.** a restaura un tablou prin lipirea lui pe o pânză nouă. **2.** a restaura un tablou prin mutarea culorilor pe o pânză nouă. **3.** a petici rufe.

rentoileur, -euse *s.m.f.* restaurator de tablouri.

rentrage *s.m.* **1.** aducere acasă (a lemnelor, a produselor agricole). **2.** *(text.)* năvădire. **3.** *(poligr.)* retragere a rândurilor.

rentraîner *v.t.* a antrena din nou.

rentraire *v.t.* *(text.)* a stopa.

rentraiture *s.f.* *(text.)* stopare.

rentrant, ~e I. *adj.* *(geom. în expr.)* **angle ~** unghi cu vârful spre interiorul unei figuri. **II.** *s.m.* *(sport)* (jucător de) rezervă.

rentrayage *s.m.* v. **rentraiture.**

rentrayer *v.t.* v. **rentraire.**

rentrayeur, -euse *s.m.f.* stoper.

rentré, ~e I. *adj.* **1.** reintrat, revenit înăuntru (după ce a ieșit). **2.** *(în expr.)* **yeux ~s** ochi înfundați în orbite; **joues ~es** obraji supți; **colère ~e** mânie stăpânită, înăbușită. **II.** *s.m.* *(croit.)* cută interioară.

rentrée *s.f.* **1.** reîntoarcere, revenire; **la ~ du bétail** reîntoarcerea vitelor (de la pășune). **2.** reîncepere; **la ~ des classes** reînceperea anului școlar; **la ~ du Parlement** reînceperea activității parlamentare. **3.** redeschiderea stagiunii teatrale. **4.** reapariție; revenire; **la ~ d'un acteur** reapariția pe scenă a unui actor (după o absență). **5.** *(ec., fin.)* percepere, încasare de venituri. **6.** *(ec., fin.)* bani intrați în casă. **7.** *(la jocul de cărți)* cărțile luate de jos, din pachet, în locul celor aruncate. **8.** *(agr. în expr.)* **la ~ de la récolte** strângerea recoltei.

rentrer I. *v.i.* **1.** a se întoarce; a reveni; ~ **chez soi** a se întoarce acasă; ~ **au bercail** a se întoarce în sânul familiei; ~ **à minuit** a se întoarce (acasă) la miezul nopții. **2.** a reîncepe, a relua activitatea; **les écoles rentrent dans quelques jours** școlile reîncep peste câteva zile. **3.** a reintra; a recăpăta; a recupera; ~ **dans ses droits** a reintra în drepturi, a-și recăpăta drepturile; ~ **en possession de** a reintra în posesia...; ~ **en grâce** a reintra, a fi din nou în grațiile cuiva. **4.** a intra, a fi cuprins în; **cela ne rentre pas dans nos attributions** aceasta nu intră în atribuțiile noastre. **5.** *(fin.)* a se încasa, a fi perceput; **des fonds qui doivent ~ ce mois** fonduri care trebuie să fie percepute / încasate luna aceasta. **6.** a se lovi, a se izbi; **la voiture est rentrée dans un arbre** automobilul s-a izbit de un copac. **7.** a se îmbuca; **tubes qui rentrent l'un dans l'autre** tuburi care se îmbucă. **8.** *(în expr.)* ~ **dans sa coquille** a se strânge ca melcul în cochilia lui; a se strânge în sine; a-și vedea de treburile sale; ~ **dans ses frais** a-și scoate cheltuiala / banii; ~ **en soi-même** a-și face un examen de conștiință; ~ **par la fenêtre** a insista; a

nu renunța; ~ **sous terre** a-i veni să intre în pământ de rușine. **II.** *v.t.* **1.** a băga în casă, a pune la adăpost; ~ **le bétail** a pune vitele la adăpost. **2.** a strânge; ~ **la récolte** a strânge recolta. **3.** *(în expr.)* ~ **sa colère** a-și stăpâni furia / mânia; *(fam.)* ~ **ses griffes** a-și ascunde ghearele; ~ **ses larmes** a-și înghiți lacrimile; **faire ~ à qqn. les paroles dans la gorge / dans le ventre a.** a face pe cineva să-și înghită vorbele; **b.** a sili pe cineva să-și retracteze afirmațiile; **faire ~ qqch. dans la tête de qqn.** a-i băga / a-i vârî cuiva ceva în cap; *(mil.)* ~ **le corps** a-și suge burta.

renvelopper *v.t.* a reînveli, a reînfășura.

renversable *adj.* care se poate răsturna.

renversant, ~e *adj. (fam.)* uimitor, uluitor, surprinzător, stupefiant; **c'est ~!** este uluitor! este nemaipomenit! este extraordinar!

renverse *s.f.* **1.** *(mar.)* schimbare bruscă a vântului, a curentului. **2.** *(în expr.)* **à la ~** pe spate; **tomber à la ~** a cădea pe spate (de uimire); a rămâne cu gura căscată; a rămâne tablou.

renversé, ~e *adj.* **1.** răsturnat; pe dos; **c'est le monde ~** s-a întors lumea pe dos. **2.** *(fam. în expr.)* **en être ~** a rămâne cu gura căscată; **crème ~** cremă caramel.

renverseé *s.f.* *(pop.)* **1.** schimbare de atitudine; reviriment. **2.** *(în expr.)* **faire la ~** a se răzgândi.

renversement *s.m.* **1.** răsturnare; **appareil à ~** aparat care funcționează prin răsturnare (ex. extinctor). **2.** *(mar.)* schimbare bruscă a direcției vântului, curentului. **3.** *(av.)* ranversare. **4.** *(fig.)* răsturnare, cădere; **le ~ d'un régime** răsturnarea unui regim. **5.** *(el.)* inversare, schimbare (a polarității). **6.** *(c.f.)* schimbare (a direcției de mers). **7.** *(fig.)* dezordine; bulversare.

renverser I. *v.t.* **1.** a răsturna, a da jos; ~ **une chaise** a răsturna un scaun; *(fig.)* ~ **les projets de qqn.** a răsturna planurile cuiva, a i le da peste cap. **2.** a vărsa un lichid; ~ **du café sur la nappe** a vărsa cafea pe fața de masă. **3.** a trânti; **se faire ~ par une voiture** a fi trântit de un automobil. **4.** *(fig.)* a goni, a izgoni; a răsturna; **la révolution a renversé le dictateur** revoluția l-a izgonit pe dictator. **5.** *(fig.)* a tulbura; ~ **l'esprit de qqn.** a tulbura mintea cuiva. **6.** a inversa; a schimba; ~ **les termes d'une proposition** a inversa termenii unei propoziții. **7.** *(fig. fam.)* a uimi, a înmărmuri, a stupefia, a lăsa cu gura căscată; **cette nouvelle l'a renversé** această știre l-a lăsat cu gura căscată. **8.** *(în expr.)* ~ **la vapeur** a schimba macazul / tactica / foaia; a o întoarce; **l'orage a renversé un arbre** furtuna a smuls un copac; *(pop.)* ~ **son absinthe / son café** a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii. **II.** *v.i.* **1.** *(mar. despre vânt, curent)* a-și schimba direcția. **2.** *(despre vehicule)* a cădea, a se răsturna. **III.** *v.r.* **1.** a se răsturna, a se prăvăli; **le camion s'est renversé** camionul s-a răsturnat. **2.** *(mar. despre vânt, curent)* a-și schimba direcția. **3.** a se întinde / a se înclina pe spate.

renvidage *s.m.* *(text.)* înfășurare pe bobină.

renvider *v.t.* *(text.)* a înfășura pe bobină.

renvideur, -euse I. *s.m.f.* filator, filatoare. **II.** *s.m.* *(text.)* război de țesut, mașină de tors (selfactor).

renvoi *s.m.* **1.** trimitere înapoi, înapoiere; ~ **d'une balle** trimitere înapoi a unei mingi; ~ **d'un colis** trimitere înapoi, returnare a unui colet. **2.** concediere, licențiere; ~ **d'un employé** concediere a unui salariat. **3.** amânare; ~ **d'un procès** amânare a unui proces. **4.** trimitere; notă; ~ **au bas de la page** notă în josul paginii, în subsol. **5.** *(fiziol.)* râgâială. **6.** *(muz.)* semn de reluare, de repetare a unui fragment. **7.** *(fiz.)* reflectare, reverberație. **8.** mecanism de transmisiune. **9.** *(jur.)* repartizare.

renvoyer I. *v.t.* **1.** a trimite înapoi, a înapoia; a întoarce; ~ **un livre à la bibliothèque** a înapoia o carte la bibliotecă; *(la tenis)* ~ **la balle** a întoarce mingea. **2.** a amâna; ~ **aux calendes grecques** a amâna la sfântu-așteaptă / la paștele cailor. **3.** a da afară, a concedia; a exmatricula; ~ **un employé** a concedia un salariat; ~ **un élève** a exmatricula un elev. **4.** *(jur.)* a achita pe acuzat. **5.** *(fig.)* a trimite la, a da referință la; ~ **aux notes placées à la fin du livre** a trimite la notele de la sfârșitul cărții. **6.** *(fiz.)* a repercuta sunetele; **l'écho renvoie les sons** ecoul repercutează sunetele. **7.** *(mil.)* a lăsa la vatră, a demobiliza. **8.** *(fiz.)* a reflecta lumina. **9.** *(în expr.)* ~ **dos à dos** a nu da câștig de cauză nici uneia dintre părți; ~ **la balle / l'éteuf** a avea replică promptă; ~ **qqn. à son moulin** a pofti pe cineva să-și vadă de treburile lui; ~ **qqn. chez sa mère-grand** a face pe cineva albie de porci; ~ **qqn. de Caïphe à Pilate** a trimite pe cineva de la Ana la Caiafa; ~ **qqn. de la belle manière** a expedia pe cineva fără menajamente. **II.** *v.r.* *(în expr.)* **se ~ la balle / se ~ l'un à l'autre** a da vina unul pe celălalt.

réoccupation *s.f.* reocupare; nouă ocupare.

réoccuper *v.t.* a reocupa, a ocupa din nou.

réorchestration *s.f.* reorchestrare, nouă orchestrare.

réorchestrer *v.t.* a reorchestra.

réordination *s.f.* *(bis.)* hirotonisire nouă.

réordonnancement *s.m.* *(fin.)* reordonanțare.

réordonnancer *v.t.* *(fin.)* a ordonanța din nou.

réordonner *v.t.* *(bis.)* a hirotonisi din nou.

réorganisateur, -trice *adj., s.m.f.* reorganizator.

réorganisation *s.f.* reorganizare.

réorganiser *v.t.* a reorganiza.

réorientation *s.f.* reorientare.

réorienter *v.t.* a reorienta; a orienta din nou, într-o nouă direcție.

réouverture *s.f.* redeschidere; ~ **d'un cinéma** redeschiderea unui cinematograf.

réoxydation *s.f.* *(chim.)* nouă oxidare.

réoxyder *v.t.* *(chim.)* a oxida din nou.

repaire *s.m.* **1.** bârlog, vizuină; culcuș; **le ~ du renard** vizuina vulpii. **2.** *(fig. peior.)* cuib, vizuină, ascunziș; **un ~ de brigands** un cuib de tâlhari. **3.** *(vân.)* excrement de vânat, servind drept urmă.

repairer *v.t.* *(despre animale sălbatice)* a se ascunde în vizuină.

repaître I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a mânca, a se hrăni. **2.** *(fig.)* a hrăni, a nutri; ~ **qqn. d'espérances** a hrăni pe cineva cu iluzii. **II.** *v.i.* *(despre animale ierbivore)* a paște. **III.** *v.r.* *(fig.)* a se hrăni, a se nutri; **se ~ de chimères / d'espérances vaines / de viandes creuses** a se hrăni cu iluzii; a trage nădejde ca spânul de barbă / ca broasca de păr / ca ursul de coadă / ca baba de dinți.

répandre I. *v.t.* **1.** a vărsa; ~ **du vin** a vărsa vin; ~ **des larmes** a vărsa lacrimi, a plânge cu lacrimi cât pumnul; ~ **du sang** a vărsa sânge, a ucide. **2.** a răspândi, a împrăștia, a răsfira, a risipi; **le soleil répand la lumière** soarele răspândește lumină. **3.** a difuza, a răspândi; ~ **une nouvelle** a difuza / a răspândi o știre. **4.** a răspândi, a revărsa; ~ **de la chaleur** a revărsa căldură. **5.** a exala, a răspândi, a împrăștia; **les fleurs répandent leur parfum** florile își împrăștie parfumul. **6.** a împărți, a distribui; ~ **des dons** a distribui daruri. **II.** *v.r.* **1.** *(despre lichide)* a se vărsa; a se scurge; **le vin se répand sur la table** vinul se varsă pe masă. **2.** a se răspândi, a se revărsa; **la chaleur se répand dans toute la maison** căldura se răspândește, se revarsă în toată casa. **3.** *(fig.)* a se difuza, a se propaga, a se răspândi; **cette nouvelle s'est répandue très vite** această știre s-a răspândit foarte repede. **4.** *(despre persoane)* a se împrăștia, răspândi; **les invités se sont répandus dans toute la maison** invitații s-au împrăștiat în toată casa. **5.** *(fig.)* a se propaga; **cette doctrine s'est répandue assez rapidement** această doctrină s-a propagat destul de repede. **6.** *(în expr.)* **se ~ dans le monde** a frecventa societatea; **se ~ en compliments / louanges** a nu mai conteni cu complimentele / laudele.

répandu, ~e *adj.* **1.** admis, acceptat; **opinion ~e** opinie acceptată (în mod obișnuit). **2.** răspândit; numeros; **ces animaux sont très ~s dans ce pays** aceste animale sunt foarte numeroase în această țară. **3.** împrăștiat; dispersat; **des revues ~es sur la table** reviste împrăștiate pe masă. **4.** *(în expr.)* **être ~ dans le monde** a fi monden, a frecventa societatea.

réparable *adj.* reparabil, care se poate repara.

reparaître *v.i.* a reapărea, a apărea din nou, a-și face din nou apariția.

réparateur, -trice I. *adj.* **1.** reparator, care redă putere; **sommeil ~** somn reparator, care reface, care redă putere. **2.** *(rel. catol. în expr.)* **religieuse ~trice** călugăriță aparținând congregației franciscanelor. **II.** *s.m.f.* depanator, persoană care face reparații.

réparation *s.f.* **1.** reparație, reparare; ~ **d'une toiture** reparare a unui acoperiș; **route en ~** șosea în reparație. **2.** *(jur.)* reparație, compensare; despăgubire; **~s civiles** despăgubiri civile. **3.** *(fig.)* reparație, satisfacție. **4.** întremare, refacere a puterilor. **5.** *(în expr.)* *(sport)* **coup de pied de ~** penalty; ~ **par les armes** duel; ~ **d'honneur** retractare a unei ofense. **6.** *(bis.)* penitență.

reparcourir *v.t.* a parcurge din nou.

réparer *v.t.* **1.** a repara, a drege, a repune în stare de funcționare; ~ **une maison** a repara o casă; ~ **une montre** a repara un ceas; *(fig.)* ~ **une injustice** a repara o nedreptate. **2.** a îndrepta, a corecta; ~ **une faute dans une dictée** a corecta o greșeală într-o dictare. **3.** *(jur.)* a repara, a plăti daune. **4.** *(în expr.)* ~ **le temps perdu** a recâștiga timpul pierdut; ~ **l'honneur de qqn.** a da satisfacție cuiva; ~ **ses forces** a se întrema.

reparler I. *v.i.* a vorbi / a discuta din nou despre ceva / cineva; **c'est une offre alléchante, nous en reparlerons** este o ofertă ispititoare, vom mai vorbi despre ea. **II.** *v.r.* *(fam.)* a-și vorbi din nou, a relua relațiile cu cineva.

repartager *v.t.* a împărți din nou, a reîmpărți.

répartement *s.m.* *(fin.)* repartizare a impozitelor.

repartie *s.f.* replică promptă, vie; **avoir de la ~** a avea replică promptă.

1. repartir *v.t.* *(lit.)* a răspunde prompt, pe loc; a replica.

2. repartir *v.i.* **1.** a pleca din nou; **ils se sont arrêtés pour un bref repos, puis ils sont repartis** s-au oprit pentru o scurtă odihnă, apoi au plecat din nou. **2.** *(în expr.)* ~ **à zéro** a o lua de la început.

répartir I. *v.t.* **1.** a distribui, a împărți; ~ **des secours** a distribui ajutoare. **2.** a eșalona; ~ **un plan sur trois ans** a eșalona un plan pe trei ani. **II.** *v.r.* a se repartiza; a se distribui.

répartiteur *s.m.* **1.** membru al unei comisii de repartizare a impozitelor. **2.** *(telecom.)* repartitor.

répartition *s.f.* **1.** împărțire, distribuire; diviziune; ~ **du travail** diviziune a muncii. **2.** repartizare; ~ **égale des revenus** repartizare egală a veniturilor. **3.** clasament.

repas *s.m.* **1.** masă; **faire trois ~ par jour** a lua trei mese pe zi. **2.** *(în expr.)* ~ **froid** hrană / gustare rece; ~ **de noces** ospăț de nuntă.

repassage *s.m.* **1.** trecere din nou (peste un râu, peste un obstacol). **2.** ascuțire (a unui cuțit, a unei foarfeci). **3.** călcatul rufelor. **4.** recitire, repetare a unei lecții, a unei materii. **5.** *(arg.)* escrocherie. **6.** *(arg.)* crimă.

repasse *s.f.* **1.** făină cu tărâțe. **2.** *(în distilerie)* amestec de drojdie.

repasseman *s.m. adj.* *(arg.)* **1.** Păcală. **2.** escroc; vagabond.

repasser I. *v.i.* **1.** a trece din nou, a reveni; **je repasserai voir ma mère** voi reveni să o văd pe mama; **leur enfance commune repassait dans leurs discussions** copilăria lor comună revenea în discuțiile lor. **2.** *(fam. în expr.)* **il peut toujours ~!** poate să se șteargă pe bot! **II.** *v.t.* **1.** a trece / a traversa din nou; ~ **la rivière** a traversa din nou râul. **2.** a reciti, a repeta; ~ **sa leçon** a-și repeta lecția. **3.** a trece din nou; ~ **un examen** a trece din nou un examen. **4.** a trece, a transporta; **le bac repasse les voyageurs** bacul transportă călătorii. **5.** *(fig.)* a-și aminti / a evoca; ~ **un événement dans son esprit** a-și aminti / a evoca un eveniment. **6.** a transmite; a remite; a trece, a pasa; ~ **une affaire à un collègue** a pasa o afacere unui coleg. **7.** a ascuți; ~ **un couteau, des ciseaux** a ascuți un cuțit, foarfeci. **8.** a călca rufe. **9.** *(arg.)* a ucide, a asasina.

repasseur *s.m.* tocilar.

repasseuse *s.f.* **1.** persoană care calcă rufe, călcătoreasă. **2.** mașină de călcat rufe.
repavage, repavement *s.m.* repavare, repietruire (a unui drum).
repaver *v.t.* a repava, a pava / a pietrui din nou; ~ **une route** a pava din nou o șosea.
repayer *v.t.* a plăti din nou.
repêchage *s.m.* **1.** acțiunea de a scoate din apă; ~ **d'un noyé** scoaterea unui înecat din apă. **2.** *(arg. școl.)* scoaterea unui candidat din impas, mărirea notei pentru a putea trece clasa / examenul.
repêcher *v.t.* **1.** a scoate ceva căzut din apă. **2.** *(fig. fam.)* a salva un elev mărindu-i nota pentru a trece.
repeindre *v.t.* **1.** a zugrăvi din nou. **2.** *(fig.)* a evoca.
repeint I. *s.m.* parte a unui tablou care a fost repictată. **II.** *adj.* revopsit.
rependre *v.t.* a agăța din nou.
repenser I. *v.i.* a se gândi din nou, a reflecta din nou la ceva; **je pense et je repense à ce que tu m'as dit** reflectez și iar reflectez la ceea ce mi-ai spus. **II.** *v.t.* a regândi, a reexamina (o chestiune); **il repense son discours** își reexaminează discursul.
repentance *s.f.* *(înv.)* regret, căință, pocăință.
repentant, ~e *adj.* care se căiește, care regretă, căruia îi pare rău.
repenti, ~e *adj., s.m.f.* **1.** căit; pocăit, îndreptat. **2.** *(ist. în expr.)* **filles ~es** femei pocăite care intră la mănăstire.
1. repentir *v.r.* **1.** a se căi; **se ~ de ses erreurs** a se căi de greșelile sale. **2.** a regreta, a-i părea rău; **je me repentis d'avoir eu confiance en lui** îmi pare rău că am avut încredere în el.
2. repentir *s.m.* **1.** căință, remușcare; regret; **témoigner du ~** a arăta căință. **2.** *(pictură)* retuș făcut de artist în timpul pictării unui tablou. **3.** *(înv.)* bucle lungi de păr de-a lungul gâtului.
repérable *adj.* reperabil, care poate fi reperat.
repérage *s.m.* **1.** reperare. **2.** *(poligr. în expr.)* ~ **de la forme** potrivire a unei forme de tipar. **3.** *(cinema)* recunoaștere a locurilor înainte de turnarea unui film.
répercussion *s.f.* **1.** *(fiz.)* repercutare, răsfrângere (a sunetului). **2.** *(fig.)* urmare, consecință, efect, rezultat, repercusiune; **la ~ d'un événement** consecința unui eveniment.
répercuter I. *v.t.* **1.** *(fiz.)* a repercuta, a răsfrânge, a reveni, a retransmite; **l'écho répercute les bruits** ecoul retransmite zgomotele. **2.** *(fig.)* a pune / a face pe alții să suporte impozite, taxe. **II.** *v.r.* **1.** *(fiz. despre unde)* a se repercuta, a se răsfrânge, a se retransmite. **2.** *(fig.)* a se repercuta, a avea urmări, consecințe, efect.
reperdre *v.t.* **1.** a pierde din nou. **2.** a pierde un câștig recent.
repère *s.m.* **1.** reper; **point de ~** punct de reper; **ligne de ~** linie de reper / orientare. **2.** *(topogr.)* indicator de nivel.
repérer *v.t.* **1.** a repera, a indica prin repere. **2.** a repera, a determina poziția / amplasamentul unui lucru; ~ **un avion** a repera un avion. **3.** *(fam.)* a descoperi, a repera; a ochi; **se faire ~** a se lăsa descoperit / ochit.
répertoire *s.m.* **1.** repertoriu, listă, index, catalog, inventar; ~ **alphabétique** index alfabetic. **2.** agendă; ~ **d'adresses** agendă cu adrese. **3.** *(teatru)* repertoriu, program. **4.** culegere; ~ **de droit** culegere de texte juridice. **5.** *(cor.)* repertoriu de piese clasice și romantice.
répertorier *v.t.* a înscrie în repertoriu, registru; a inventaria; ~ **des livres** a înscrie cărți într-un registru, a inventaria.
repeser *v.t.* **1.** a cântări din nou, a recântări. **2.** *(fig.)* a examina, a cerceta cu atenție; **j'ai pesé et repesé ses arguments** am examinat cu grijă argumentele sale.
répéter I. *v.t.* **1.** a repeta, a reitera, a spune din nou; ~ **toujours la même chose** a repeta mereu același lucru. **2.** a repeta, a recapitula, a revedea; ~ **la matière pour l'examen** a recapitula materia pentru examen. **3.** a repeta, a reface, a reîncepe; ~ **une expérience** a repeta o experiență. **4.** *(arhit.)* a reproduce un ornament. **5.** *(fiz.)* a reflecta, a reda; ~ **une image** a reflecta o imagine. **II.** *v.r.* **1.** a se repeta, a spune mereu același lucru. **2.** a se repeta, a reveni; **cette idée se répète plusieurs fois dans cet ouvrage** această idee revine de mai multe ori în această lucrare. **3.** a se întâmpla din nou; a se repeta; **cette situation se répète** această situație se repetă; **un phénomène qui se répète** un fenomen care revine, se repetă.
répéteur *s.m.* *(telecom.)* repetor.
répétiteur, -trice I. *s.m.f.* *(înv.)* pedagog, supraveghetor (în școli). **II.** *s.m.* *(mar., c.f. în expr.)* ~ **de signal** repetitor de semnal.
répétition *s.f.* **1.** repetiție, repetare; *(mil.)* **arme à ~** armă cu repetiție. **2.** *(muz.)* repetarea, la un instrument, a unei piese muzicale, fără public, în vederea perfecționării. **3.** *(înv.)* meditație, lecție particulară; **donner des ~s** a da meditații. **4.** *(jur.)* acțiune prin care se cere restituirea unei sume. **5.** *(tehn. în expr.)* **pendule à ~** pendulă cu sonerie care indică jumătățile și sferturile de oră.
répétitorat *s.m.* *(înv.)* funcția de pedagog într-un liceu.
repeuplement *s.m.* repopulare.
repeupler I. *v.t.* **1.** a repopula, a popula din nou; ~ **un étang** a repopula (cu pește) un iaz. **2.** *(în expr.)* ~ **une forêt** a replanta o pădure (cu copaci); ~ **une terre de gibier** a repopula o zonă cu vânat. **II.** *v.r.* a se repopula; **cette terre s'est repeuplée d'habitants** acest pământ s-a repopulat cu locuitori.
repic *s.m.* *(fam. în expr.)* **faire qqn. ~** a închide gura cuiva, a-l readuce la tăcere; **être ~** a fi redus la tăcere.
repincer *v.t.* *(fam.)* **1.** a înhăța din nou, a pune din nou mâna pe. **2.** a ciupi din nou, a mai ciupi o dată.
repiquage *s.m.* **1.** *(agr.)* repicare, repicaj, plantare la distanțe mari a plantelor tinere crescute în răsadnițe și sere. **2.** *(constr.)* înlocuire a pietrelor (deteriorate) din pavaj.
repiquer I. *v.t.* **1.** *(agr.)* a răsădi, a sădi plante tinere crescute în răsadnițe și sere. **2.** a împunge din nou, a înțepa. **3.** *(constr.)* a reface un pavaj, a înlocui pietre (deteriorate) din pavaj. **II.** *v.i.* *(arg. în expr.)* ~ **au truc a.** a insista, a încerca din nou; **b.** a adormi din nou.

répit *s.m.* **1.** răgaz; **sans (trêve ni) ~** fără răgaz, fără încetare, fără preget; **un instant de ~** o clipă de răgaz. **3.** odihnă; destindere.
replacement *s.m.* reașezare, punere la loc.
replacer *v.t.* **1.** a așeza din nou; a pune la loc. **2.** a procura o nouă slujbă cuiva, a-l repune în serviciu.
replain *s.m.* *(geogr.)* partea plană a unui munte.
replanir *v.t.* a finisa; a lustrui (mobile, parchet).
replanissage, replanissement *s.m.* finisare, lustruire (a mobilei, a parchetului).
replantage *s.m.*, **replantation** *s.f.* replantare, nouă plantare.
replanter *v.t.* a replanta, a planta din nou.
replat *s.m.* *(geogr.)* terasă pe flancul unui versant.
replâtrage *s.m.* **1.** *(constr.)* retencuire, fățuire. **2.** *(fam.)* cârpeală, cârpitură; reparație sumară. **3.** *(fig. fam.)* împăcare de moment, nesigură.
replâtrer *v.t.* **1.** a retencui, a fățui. **2.** *(fam.)* a repara de mântuială, a cârpăci. **3.** *(fig.)* a încerca să împaci; **~ un ménage** a încerca să refaci o căsnicie, să împaci (oameni care nu se înțeleg). **4.** *(fig. fam.)* a încerca să ascunzi (o greșeală).
replet, -ète *adj.* durduliu, plin, grăsuț, rotofei, dolofan.
réplétif, -ive *adj.* *(med. înv.)* care servește la umplere.
réplétion *s.f.* **1.** *(med.)* exces de alimente, sânge în organism. **2.** supraîncărcare a stomacului.
repli *s.m.* **1.** cută. **2.** *(geogr.)* ondulație, încrețitură de teren. **3.** *(mil.)* recul, repliere. **4.** *(fig.)* ascunziș secret, străfund; **les ~s de l'âme humaine** străfundurile sufletului omenesc. **5.** sinuozitate, încolăcire.
repliable *adj.* care se poate îndoi, împături.
repliement *s.m.* **1.** îndoire, împăturire. **2.** *(mil.)* repliere, retragere.
replier I. *v.t.* **1.** a îndoi din nou. **2.** a împături; **~ un drap** a împături un cearșaf. **II.** *v.r.* **1.** *(mil.)* a se replia, a se retrage. **2.** a se apleca, a se îndoi. **3.** *(despre șerpi)* a se încolăci. **4.** *(despre ape curgătoare, drumuri)* a coti. **5.** *(fig.)* a se retrage în sine; a se reculege, a medita.
réplique *s.f.* **1.** replică, răspuns; **avoir la ~ facile** a avea replică promptă. **2.** replică, copie după o operă de artă. **3.** *(fam.)* replică, imagine, copie exactă; **c'est la ~ de son père** este copia tatălui său, seamănă leit cu tatăl său.
répliquer I. *v.t.* a replica, a răspunde; **il n'a rien répliqué** nu a răspuns nimic. **II.** *v.i.* **1.** a răspunde cu vioiciune, a avea replică. **2.** a răspunde impertinent; **enfant qui réplique** copil care răspunde impertinent.
replisser *v.t.* a plisa din nou.
reploiement *s.m.* v. **repliement.**
replonger I. *v.t.* a cufunda din nou; **~ le linge dans l'eau** a cufunda din nou rufele în apă. **II.** *v.i.* **1.** a se scufunda din nou în apă, a plonja din nou; **le nageur a replongé** înotătorul s-a scufundat din nou. **2.** *(arg.)* a fi băgat din nou la zdup. **3.** *(arg.)* a o lua de la capăt. **III.** *v.r.* **1.** a se scufunda din nou în apă. **2.** *(fig.)* a se scufunda, a se adânci; **se ~ dans son livre** a se adânci din nou în lectura cărții.
reployer *v.t.* v. **replier.**
repolir *v.t.* **1.** a lustrui din nou; a freca din nou. **2.** *(fig.)* a corecta mereu; a perfecționa; a rafina.
repolissage *s.m.* **1.** nouă lustruire, relustruire. **2.** *(fig.)* șlefuire, corectare; perfecționare; rafinare.
répondant, ~e I. *s.m.f.* garant, persoană care garantează, cauționează. **II.** *s.m.* **1.** *(bis. catol. înv.)* persoană care dă replica în timpul slujbei. **2.** *(pop. în expr.)* **avoir du ~** a avea bani puși deoparte.
répondeur, -euse I. *adj.* care răspunde nesupus la ordine, observații. **II.** *s.m.* **1.** dispozitiv instalat pe sateliți pentru primirea de mesaje. **2.** *(în expr.)* **~ téléphonique** robot telefonic.
répondre I. *v.t.* **1.** a răspunde, a da răspuns; **il n'a rien répondu** nu a răspuns nimic; **que ~ à une pareille proposition?** ce să răspund la o asemenea propunere? *(bis. catol.)* **~ la messe** a da răspunsuri preotului în timpul slujbei. **2.** *(în expr.)* **~ amen** a accepta fără rezerve. **II.** *v.i.* **1.** a răspunde; **~ à un appel** a răspunde la un apel; **~ du bout des lèvres** a răspunde cu jumătate de gură; **~ entre les dents** a răspunde printre dinți; **~ sec à qqn.** a răspunde ritos cuiva. **2.** (*cu prep.* **à**) a răspunde la, a corespunde cu; **~ à une attente** a corespunde așteptărilor. **3.** (*cu prep.* **à**) a se potrivi; **son attitude répond à la mienne** atitudinea lui se potrivește cu a mea. **4.** (*cu prep.* **à**) a satisface; **~ à une espérance** a satisface o speranță, a o realiza. **5.** a răspunde în același mod; **on lui a rendu maints services, mais il n'a pas répondu** i s-au făcut multe servicii, dar el nu a răspuns în același mod. **6.** *(tehn.)* a reacționa; **les freins ne répondent pas bien aux commandes** frânele nu reacționează bine la comenzi. **7.** a răspunde impertinent, a replica; **cet élève répond à ses professeurs** acest elev răspunde impertinent profesorilor săi. **8.** *(cu prep.* **de)** a răspunde de, a garanta pentru; **je réponds de son honnêteté** răspund de cinstea lui. **9.** *(înv.)* a răspunde; a se repercuta; **la douleur à l'épaule répond dans tout le bras** durerea din umăr se repercutează în tot brațul. **10.** a fi simetric cu; **cet édifice répond à celui d'en face, ils sont aussi hauts** această clădire este simetrică cu cea de vizavi, sunt la fel de înalte. **III.** *v.r.* **1.** a fi simetric; **les deux parties de cet édifice ne se répondent pas** cele două părți ale acestei clădiri nu sunt simetrice. **2.** a-și răspunde reciproc; **les instruments d'un orchestre se répondent** instrumentele unei orchestre își răspund reciproc.
répons *s.m.* *(bis. catol.)* răspuns, cântec executat alternativ de cor și de un solist.
réponse *s.f.* **1.** răspuns; **avoir ~ à tout** a avea răspuns la toate. **2.** scrisoare de răspuns; **j'ai reçu sa ~** am primit scrisoarea lui de răspuns. **3.** soluție; explicație; **j'ai trouvé la ~ à ce problème** am găsit soluția la această problemă. **4.** *(biol. în expr.)* **~ immunitaire** reacția de apărare a organismului. **5.** *(muz.)* una din părțile fugii.
repopulation *s.f.* **1.** repopulare. **2.** creștere din nou a populației după o perioadă de regres.

report *s.m.* **1.** *(fin.)* report. **2.** amânare. **3.** *(pol. în expr.)* **le ~ des voix** transferarea voturilor unui candidat la altul (îndeosebi la al doilea tur).
reportage *s.m.* **1.** reportaj. **2.** meseria de reporter.
1. reporter *s.m.f.* reporter, ziarist care realizează reportaje.
2. reporter I. *v.t.* **1.** a duce la loc; **~ un livre dans la bibliothèque** a duce o carte la loc în bibliotecă. **2.** *(fig.)* a duce, a transporta cu gândul; **ce film nous reporte dans l'antiquité** acest film ne duce cu gândul la antichitate. **3.** *(fin.)* a reporta, a face un report. **4.** a amâna; **~ un match** a amâna un meci. **II.** *v.r.* **1.** *(fig.)* a se transporta cu gândul. **2.** a se referi (la).
reporteur *s.m.* **1.** *(fin.)* persoană care operează un report. **2.** *(în expr.)* **~ d'images** ziarist care realizează reportajele filmate sau televizate.
repos *s.m.* **1.** odihnă; **prendre du ~** a se odihni; **jour de ~** zi de odihnă; **il n'a pas un instant de ~** nu are nici o clipă de odihnă; *(fig.)* le **~ éternel** odihna veșnică; *(constr.)* palier, odihna scării. **2.** repaus; *(mil.)* **repos!** pe loc repaus! **3.** liniște; pace, împăcare; **avoir la conscience en ~** a avea conștiința împăcată / curată; a fi cu inima împăcată. **4.** somn; **perdre le ~** a-și pierde somnul, liniștea; a nu mai putea dormi (de grijă). **5.** *(la versuri)* cezură. **6.** *(în expr.)* **de tout ~** de toată încrederea; **situation de tout ~** sinecură; *(agr.)* **terre au ~** pârloagă; **lit de ~** pat pe care se doarme ziua; **champ de ~** cimitir.
reposant, ~e *adj.* odihnitor, liniștitor; reconfortant, relaxant; **compagnie ~e** companie odihnitoare.
repose *s.f.* așezare, punere la loc.
reposé, ~e *adj.* **1.** odihnit, liniștit. **2.** *(în expr.)* **à tête ~e a.** cu mintea limpede; la rece; **b.** după chibzuință.
reposée *s.f.* *(vân.)* loc de odihnă al animalelor sălbatice în timpul zilei.
reposer I. *v.t.* **1.** a sprijini; **~ son bras sur le rebord de la fenêtre** a-și sprijini brațul de pervazul ferestrei. **2.** a repune la loc, a reașeza; **~ une vitre** a repune la loc un geam. **3.** a pune din nou; **~ sa tasse de café sur la table** a pune din nou ceașca de cafea pe masă. **4.** a pune / a adresa din nou; **~ une question** a adresa din nou o întrebare. **5.** a odihni, a liniști; a calma; **la promenade repose l'esprit** plimbarea liniștește mintea. **6.** *(în expr.)* **n'avoir pas où ~ sa tête** a nu avea nici casă, nici masă; *(mil.)* **reposez vos armes!** jos arm'! **II.** *v.i.* **1.** a dormi; **parlez bas, il repose** vorbiți încet, doarme. **2.** *(despre lichide)* a se decanta. **3.** *(despre morți)* a se odihni; **ici repose...** aici se odihnește... **4.** *(cu prep.* **sur)** a fi fondat / clădit pe; **cette maison repose sur un ancien édifice médiéval** această casă este clădită pe locul unui vechi edificiu medieval. **5.** *(fig.)* a se baza pe; **vos arguments ne reposent sur aucune logique** argumentele voastre nu se bazează pe nici o logică. **6.** *(în expr.)* **laisser ~ le vin** a lăsa vinul să se limpezească; **laisser ~ un ouvrage** a lăsa o lucrare să mai aștepte, a nu se mai ocupa un timp de ea. **III.** *v.r.* **1.** a se odihni; **il ne peut pas venir, il se repose** nu poate veni, se odihnește. **2.** *(în expr.)* **se ~ sur ses lauriers** a se culca pe lauri; **se ~ sur qqn.** a avea încredere în cineva; a conta / a se bizui pe cineva.
repose-tête *s.m. invar.* (la fotoliu) rezemătoare pentru cap.
reposoir *s.m.* **1.** *(bis. catol.)* altar în aer liber în timpul unei procesiuni. **2.** *(înv.)* loc de odihnă.
reposséder *v.t.* a poseda din nou, a reposeda.
repoudrer *v.t., v.r.* a (se) pudra din nou.
repoussage *s.m.* **1.** *(tehn.)* modelare la rece a metalelor în foi. **2.** *(piei. în expr.)* **~ du grain** îndepărtare a feței.
repoussant, ~e *adj.* respingător, dezgustător; dezagreabil.
repousse *s.f.* creștere din nou; **la ~ des cheveux** creșterea din nou a părului.
repoussé, ~e I. *adj.* *(în expr.)* **cuir ~** piele fasonată prin îndepărtarea feței. **II.** *s.m.* *(în artele plastice)* modelare cu ciocanul.
repoussement *s.m.* **1.** respingere. **2.** *(la armele de foc)* recul.
repousser I. *v.t.* **1.** a respinge; a da înapoi; **~ les troupes ennemies** a respinge trupele dușmane. **2.** a împinge înapoi (sau departe); a îndepărta; **~ sa tasse de thé** a îndepărta ceașca de ceai. **3.** *(fig.)* a respinge, a refuza; **~ une demande en mariage** a refuza o cerere în căsătorie. **4.** *(fig.)* a alunga, a da la o parte. **5.** *(despre vegetale)* a da noi mlădițe. **II.** *v.i.* **1.** *(despre păr, vegetale)* a crește din nou. **2.** *(despre arcuri)* a împinge înapoi. **3.** *(mil. despre arme de foc)* a provoca recul. **4.** *(fig.)* a dezgusta, a inspira repulsie, dezgust. **5.** *(arg.)* a produce un miros urât; **~ du corridor / du goulot** a-i mirosi gura urât. **III.** *v.r.* a se respinge reciproc.
repoussoir *s.m.* **1.** *(tehn.)* pană. **2.** *(pictură)* parte colorată intens așezată în prim plan pentru a face ca celelalte părți să pară îndepărtate. **3.** *(fig.)* obiect sau persoană care prin contrast pune în valoare alt obiect / altă persoană. **4.** persoană urâtă. **5.** *(arg.)* gură urât mirositoare. **6.** *(arg.)* persoană cu care nu-ți face plăcere să te întâlnești.
répréhensible *adj.* reprehensibil, blamabil, condamnabil; **attitude ~** atitudine condamnabilă.
répréhension *s.f.* reprehensiune, mustrare, dojană, reproș, blam.
reprendre I. *v.t.* **1.** a relua, a lua din nou; **~ son nom** a-și relua numele. **2.** a lua înapoi; **~ sa parole** a-și lua înapoi cuvântul, a-și retrage consimțământul. **3.** a recăpăta; **~ connaissance** a-și recăpăta cunoștința; **~ courage** a recăpăta curaj; a mai prinde (la) inimă. **4.** a mustra, a dojeni, a certa; **~ un enfant** a dojeni un copil. **5.** a reangaja. **6.** a relua, a se reapuca de; **~ le travail** a-și relua lucrul; **les rhumatismes l'ont repris** l-au apucat din nou durerile reumatice; **~ une lecture** a relua o lectură. **7.** *(în expr.)* **~ haleine** a-și trage sufletul; **~ le dessus a.** a se însănătoși, a se pune iar pe picioare; **b.** a-și recăpăta avantajul; a avea iar întâietatea; **~ ses esprits** a-și veni în fire / în simțiri; a-și reveni din leșin; **~ les armes** a porni din nou la atac; **~ pied** a-și reveni; a-și restabili avantajul; **on ne m'y reprendra plus** nu mă mai

las eu prins; **reprenons notre chèvre à la barbe** să ne întoarcem la oile noastre; să reluăm discuția. **II.** *v.i.* **1.** *(bot.)* a se prinde, a prinde rădăcini. **2.** a reîncepe; a reveni; **le grand froid reprend** revine gerul; **une mode qui reprend** o modă care revine. **3.** *(despre o rană)* a se închide; **cette plaie, quoique profonde, reprend** această plagă, deși adâncă, se închide. **4.** *(med.)* a se restabili, a se întrema. **5.** a critica; a cârti; a strâmba din nas; **trouver toujours à ~** a critica tot timpul; a strâmba din nas la orice. **6.** *(despre ape)* a îngheța, a prinde pojghiță. **7.** a relua conversația / vorba. **III.** *v.r.* **1.** *(despre răni)* a se închide. **2.** a se corecta; a retracta cele spuse. **3.** a se împrieteni din nou. **4.** a-și reveni în fire (după un moment de emoție, tulburare). **5.** a prinde din nou gust; **se ~ à la vie** a prinde din nou gust de viață.

représailles *s.f. pl.* represalii; **user de ~** a lua măsuri de represalii.

représentable *adj.* **1.** care poate fi reprezentat, reprodus. **2.** *(arg. școl. despre un candidat)* care se poate reprezenta la un examen. **3.** *(despre o piesă de teatru)* care se poate reprezenta.

représentant, ~e *s.m.f.* **1.** reprezentant, delegat; **les ~s de tous les pays** delegați din toate țările; **le ~ de notre pays** reprezentantul țării noastre; **~ de commerce** reprezentant comercial, comis-voiajor. **2.** tip, model; exponent; **~ de la nouvelle vague** exponent al noului val (cinema, arte plastice).

représentatif, -ive *adj.* **1.** reprezentativ, caracteristic, specific, tipic; **sondage sur un échantillon ~ de la population** sondaj efectuat pe un eșantion reprezentativ al populației. **2.** *(pol.)* reprezentativ, care reprezintă opțiunea populară; **gouvernement ~** guvern reprezentativ. **3.** *(pol. în expr.)* **régime ~** regim fondat pe principiul suveranității naționale.

représentation *s.f.* **1.** reprezentare; imagine, viziune; oglindă; **ce livre est la ~ exacte d'une certaine catégorie sociale** această carte este imaginea exactă a unei anumite categorii sociale. **2.** reprezentare, respectare a rangului; **frais de ~** cheltuieli de reprezentare. **3.** reprezentație (la teatru); **la ~ de cette pièce aura lieu dans une semaine** reprezentația acestei piese va avea loc peste o săptămână. **4.** *(fig.)* reprezentare; alegorie; simbol; **l'écriture, ~ de la langue parlée** scrisul, simbol al limbii vorbite. **5.** *(jur.)* drept de a ține locul cuiva, de a vorbi în numele său. **6.** *(înv.)* mustrare moderată, blândă.

représentativité *s.f.* reprezentativitate, caracter reprezentativ.

représenter I. *v.t.* **1.** a prezenta, a înfățișa din nou. **2.** *(înv.)* a prezenta, a arăta; **~ ses papiers** a-și prezenta documentele. **3.** *(lit. arte)* a reprezenta, a arăta, a înfățișa, a reda; **que représente ce tableau?** ce reprezintă acest tablou? **4.** *(teatru)* a reprezenta, a juca o piesă. **5.** a evoca; **le décor représente la cour d'une ferme** decorul evocă curtea unei ferme. **6.** a reprezenta pe cineva, a-i ține locul, a-l înlocui; **le ministre a été représenté par un secrétaire d'état** ministrul a fost reprezentat de către un secretar de stat. **7.** a exprima prin vorbe. **8.** *(fig.)* a reprezenta, a personifica, a simboliza; **ce peintre représente l'esprit de l'époque** acest pictor personifică spiritul epocii; **que représente ce signe?** ce simbolizează acest semn? **9.** a echivala; a reprezenta; **cette somme importante représente des années d'économies** această sumă importantă echivalează cu ani întregi de economii. **10.** a fi reprezentant comercial. **11.** *(despre ziare)* a exprima; **ce journal représente la position d'un certain parti politique** acest ziar exprimă poziția unui anumit partid politic. **II.** *v.i.* a-și ține rangul, a impune, a avea prestanță; **un ambassadeur qui représente** un ambasador care are prestanță. **III.** *v.r.* **1.** a se prezenta din nou (în fața alegătorilor, a examinatorilor). **2.** a-și închipui, a-și imagina.

répressible *adj.* represibil, care poate sau trebuie să fie reprimat.

répressif, -ive *adj.* represiv, care reprimă; **loi ~-ive** lege represivă.

répression *s.f.* represiune, reprimare, înăbușire; **~ d'une sédition** reprimare / înăbușire a unei rebeliuni.

réprimande *s.f.* mustrare, dojană, admonestare, ceartă, dojenire.

réprimander *v.t.* a mustra, a dojeni, a admonesta, a certa.

réprimer *v.t.* **1.** a reprima, a înăbuși; **~ une sédition** a înăbuși o rebeliune. **2.** a stăpâni, a domina; **~ ses passions** a-și stăpâni pasiunile. **3.** a pedepsi; **~ un crime** a pedepsi o crimă.

repris *s.m.* *(în expr.)* **~ de justice** recidivist.

reprisage *s.m.* **1.** cârpire. **2.** cârpitură, țesătură.

reprise *s.f.* **1.** reluare, luare înapoi; **~ d'un cadeau** luare înapoi a unui cadou. **2.** *(mil.)* recucerire; **~ d'une ville** recucerire a unui oraș. **3.** reluare, continuare; **~ d'un procès** continuare a unui proces; **la ~ des négociations** reluarea tratativelor; **~ d'une pièce de théâtre** reluare a unei piese de teatru. **4.** avânt; **~ économique** avânt economic. **5.** *(muz.)* repetare, bis. **6.** *(sport)* repriză. **7.** cârpitură, țesătură (cu acul); **la ~ d'un bas** cârpitura unui ciorap. **8.** *(constr.)* subzidire. **9.** *(jur. la pl.)* partea pe care fiecare din soți are dreptul s-o ridice din bunurile comune înaintea unui partaj. **10.** *(în expr.)* **à maintes ~s / à plusieurs ~s** de multe ori; în repetate / în mai multe rânduri; nu o dată; **à deux / trois ~s** de două / trei ori, în două / trei rânduri.

repriser *v.t.* a țese, a cârpi; **~ des bas** a cârpi ciorapi.

repriseuse *s.f.* lenjereasă, cusătoreasă specializată în cârpituri.

réprobateur, -trice *adj.* reprobator, dezaprobator; mustrător, dojenitor; **un regard ~** o privire mustrătoare.

réprobation *s.f.* **1.** reprobare, dezaprobare. **2.** dojană, mustrare; blam; **encourir la ~ de ses parents** a se expune dojenii părinților.

reprochable *adj.* **1.** reproșabil, care merită reproșuri. **2.** *(jur.)* recuzabil; care poate fi recuzat; **témoin ~** martor recuzabil.

reproche *s.m.* **1.** reproș, învinuire; imputare; vină; **faire des ~s à qqn.** a face reproșuri cuiva. **2.** *(jur.)* recuzare; **~ d'un témoin** recuzare a unui martor. **3.** *(în expr.)* **sans ~ a.** fără supărare; **soit dit sans ~** s-o spunem fără supărare; **b.** ireproșabil; **un homme sans ~** un om ireproșabil.

reprocher I. *v.t.* **1.** a reproșa; a învinui, a imputa, a blama; **~ qqch. à qqn.** a reproșa ceva cuiva; a face cuiva o vină din ceva. **2.** a critica; **~ à un écrivain son absence d'épithètes** a critica un scriitor pentru absența epitetelor. **3.** *(jur.)* a recuza; **~ un témoin** a recuza un martor. **II.** *v.r.* a-și reproșa, a-și imputa.

reproducteur, -trice I. *adj.* reproducător; **cellules ~trices** celule reproducătoare. **II.** *s.m. (zool.)* animal de reproducere.

reproductibilité *s.f.* facultatea de a fi reprodus; caracterul a ceea ce poate fi reprodus.

reproductible *adj.* reproductibil, care poate fi reprodus.

reproductif, -ive *adj.* reproductiv; care produce din nou.

reproduction *s.f.* **1.** *(biol.)* reproducere, înmulțire. **2.** reproducere; **~ photographique** reproducere fotografică. **3.** imitare; copie; **la ~ d'un tableau célèbre** copia unui tablou celebru. **4.** reproducere, republicare; **~ d'un article dans un journal** republicare a unui articol într-un ziar. **5.** *(ec.)* reproducție. **6.** *(tele., în expr.)* redare a sunetului.

reproductrice *s.f.* *(tehn.)* mașină de perforat în serie.

reproduire I. *v.t.* **1.** a reproduce, a produce din nou. **2.** a produce, a prezenta; **~ de nouveaux témoignages** a prezenta noi mărturii. **3.** a prezenta din nou; **~ les mêmes opinions** a prezenta din nou aceleași păreri. **4.** a imita; **~ les caractéristiques d'un personnage** a imita caracteristicile unui personaj. **5.** a reproduce, a republica; **~ un article** a republica un articol. **6.** a imita, a copia; **~ un chef-d'œuvre** a copia o capodoperă. **II.** *v.r.* **1.** *(biol.)* a se reproduce, a se înmulți; a perpetua specia. **2.** a se produce din nou; a avea loc din nou; **des événements qui se reproduisent** evenimente care se reproduc.

reprographie *s.f.* reprografie. totalitatea tehnicilor de reproducere a textelor scrise.

reprographier *v.t.* a reprografia, a reproduce texte scrise prin reprografie.

réprouvé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** damnat, condamnat. **2.** *(teol.)* păcătos exclus din rândul celor aleși. **3.** *(în expr.)* **avoir un visage / une figure de ~** a arăta sinistru.

réprouver *v.t.* **1.** a reproba, a blama, a condamna; **~ une mauvaise attitude** a reproba o atitudine incorectă. **2.** *(teol.)* a condamna la chinurile iadului.

reps *s.m. (text.)* rips.

reptation *s.f.* târâre; târâș.

reptile *s.m.* **1.** *(zool.)* reptilă. **2.** *(fig.)* persoană cu caracter josnic. **II.** *adj.* care se târăște, târâtor; **animal ~** animal târâtor; reptilă.

reptilien, ~ne *adj. (zool.)* reptilian, specific reptilei; de reptilă.

repu, ~e *adj.* ghiftuit, sătul.

républicain, ~e I. *adj.* republican; *(ist.)* **calendrier ~** calendar republican. **II.** *s.m.f.* **1.** republican, partizan al republicii. **2.** *(ornit.)* pasăre africană care își construiește cuibul în comun cu celelalte.

républicainement *adv.* (în mod) republican.

républicaniser I. *v.t.* *(înv.)* a stabili republica. **II.** *v.r.* a deveni republican.

républicanisme *s.m.* **1.** republicanism. **2.** sentimente, opinii republicane.

république *s.f.* **1.** republică. **2.** *(în expr.)* **la ~ des lettres** lumea scriitorilor.

répudiation *s.f.* **1.** *(jur.)* repudiere (a soției). **2.** *(fig.)* repudiere, respingere, renegare (a unui sentiment, a unei idei). **3.** *(jur. în expr.)* **~ d'une succession** renunțare la o succesiune; **~ du conjoint** desfacere a căsătoriei.

répudier *v.t.* **1.** *(jur.)* a repudia (o soție). **2.** *(fig.)* a repudia, a respinge, a renega, a înlătura. **3.** *(jur. în expr.)* **~ une succession** a renunța la o succesiune.

repue *s.f.* **1.** *(înv.)* îmbuibare, ghiftuire. **2.** *(în expr.)* **~ franche** masă gratis, pe socoteala altora.

répugnance *s.f.* **1.** aversiune, dezgust, silă, repulsie; **avoir de la ~ pour** a simți dezgust, oroare, silă pentru / față de.

répugnant, ~e *adj.* **1.** dezgustător, respingător; grețos; **saleté ~e** murdărie dezgustătoare. **2.** contrar, opus; **argument ~ au bon sens** argument contrar bunului simț. **3.** detestabil; mârșav; **attitude ~** atitudine detestabilă.

répugner *v.i. (cu prep.* **à**) a repugna, a produce silă, dezgust; **il répugne à mentir** îi repugnă să mintă; are oroare de minciună.

repulluler *v.i.* a mișuna; a colcăi, a viermui; **les insectes repullulent en été** insectele colcăie vara.

répulsif, -ive *adj.* **1.** repulsiv, respingător, dezgustător, care provoacă silă, dezgust. **2.** *(fiz.)* care provoacă respingere, îndepărtare; **forces ~ves** forțe de respingere care acționează între două corpuri.

répulsion *s.f.* **1.** *(fiz.)* repulsie, respingere. **2.** *(fig.)* repulsie, dezgust, oroare, aversiune.

réputation *s.f.* reputație, renume, faimă; **tenir à sa ~** a ține la reputația sa; **avoir de ia ~** a avea reputație; **être en grande ~** a avea faimă bună.

réputé, ~e *adj.* **1.** reputat, celebru, faimos, renumit, cu renume; **un médecin ~** un medic celebru. **2.** considerat ca, socotit drept; **un professeur ~ pour son érudition** profesor socotit drept erudit.

réputer *v.t.* *(rar)* a socoti drept, a considera ca.

requérable *adj. (jur.)* care trebuie cerut de către creditor personal.

requérant, ~e *adj., s.m.f.* *(jur.)* solicitant; reclamant.

requérir *v.t.* **1.** *(jur.)* a cere, a solicita; a pretinde; a soma; **~ des dommages-intérêts** a pretinde daune-interese, despăgubiri. **2.** *(fig.)* a cere, a necesita; **ce travail requiert de gros efforts** această muncă solicită eforturi mari. **3.** *(jur.)* a pronunța un rechizitoriu.

requête *s.f.* **1.** cerere; reclamație; petiție; **présenter une ~** a adresa o cerere; **à / sur la ~ de...** la cererea.... **2.** *(jur. în expr.)* **chambre des ~s** secție a Curții de Casație care examinează valabilitatea recursurilor; **Maître des ~s au Conseil d'État** raportor la Consiliul de Stat; **~ civile** recurs extraordinar.

requêter *v.t.* *(vân.)* a reîncepe goana după vânat.
requiem *s.m. invar.* *(bis.)* **1.** recviem. **2.** parastas.
requin *s.m.* *(zool.)* rechin; ~ **bleu** rechin albastru *(Carcharias glaucus)* ~ **géant** rechin uriaș *(Selache maxima)*; *(fig.)* **les ~s de la finance** rechinii finanțelor.
requinquer I. *v.t.* **1.** *(fam.)* a reda putere, energie; **ces courtes vacances à la montagne l'ont requinqué** această scurtă vacanță la munte i-a redat putere. **2.** *(înv.)* a îmbrăca pe cineva cu haine noi. **3.** *(fam.)* a renova, a recondiționa. **II.** *v.r.* **1.** *(fam.)* a se înțoli din nou, a se înnoi. **2.** a se întrema, a se reface după o boală.
requis, ~e I. *adj.* **1.** cerut de lege; necesar; **l'âge ~** vârsta cerută de lege. **2.** cuvenit. **II.** *s.m.* **1.** persoană căreia autoritățile îi cer să efectueze o anumită muncă. **2.** *(ist. în expr.)* **Requis du Service du travail obligatoire (S.T.O.)** persoană din Franța silită să muncească în Germania (în timpul ocupației germane – 1943-1944).
réquisition *s.f.* **1.** *(jur.)* cerere; **à la ~ de...** la cererea.... **2.** rechiziție. **3.** recurs.
réquisitionnaire *s.m.* luat / chemat la rechiziție.
réquisitionner *v.t.* a rechiziționa.
réquisitoire *s.m.* **1.** *(jur.)* rechizitoriu. **2.** *(fig.)* critică severă.
réquisitorial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(jur.)* rechizitorial, acuzator.
resaisir *v.t.* a relua, a apuca, a cuprinde din nou; **l'angoisse le resaisit** l-a cuprins din nou neliniștea.
resaler *v.t.* a săra din nou.
resalir *v.t.* a murdări din nou.
resarcelé, ~e *adj.* *(heraldică)* conturat cu o linie fină de email.
rescapé, ~e *adj., s.m.f.* scăpat teafăr dintr-o catastrofă; **les ~s d'un naufrage** cei scăpați teferi dintr-un naufragiu.
rescindable *adj.* *(jur.)* care se poate casa, anula.
rescindant I. *adj.* *(jur.)* anulator. **II.** *s.m.* *(jur.)* cerere de anulare.
rescinder *v.t.* *(jur.)* a casa, a anula, a declara nul.
rescision *s.f.* *(jur.)* resciziune, anulare (a unui act).
rescisoire I. *adj.* *(jur.)* rescizoriu, care provoacă o resciziune, o anulare. **II.** *s.m.* *(jur.)* acțiune intentată în fond după o resciziune.
rescousse *s.f.* **1.** *(înv.)* reluare a unui lucru pierdut prin forță. **2.** *(jur. mar.)* reluare de la inamic a unei nave confiscate. **3.** *(în expr.)* **à la ~** în ajutor.
rescription *s.f.* *(fin.)* mandat de ridicare a unei sume.
rescrit *s.m.* **1.** *(la romani)* răspuns al împăratului către guvernatorii provinciilor, magistrați, referitor la chestiuni curente de rezolvat. **2.** ordonanță emanând de la șeful statului. **3.** bulă, scrisoare papală referitoare la chestiuni juridice, particulare.
réseau *s.m.* **1.** plasă; **un ~ de fils de fer** o plasă din sârmă. **2.** rețea; ~ **de voies ferrées** rețea de căi ferate. **3.** *(zool.)* compartiment din stomacul rumegătoarelor.
résection *s.f.* *(chir.)* rezecție.
réséda *s.m.* *(bot.)* **1.** rozetă, rezedă *(Reseda odorata)*. **2.** *(în compuse)* **~-sauvage** rechie *(Reseda lutea)*.
réséquer *v.t.* *(chir.)* a face o rezecție.
réserpine *s.f.* *(farm.)* alcaloid extras dontr-o plantă tropicală, folosit în tratarea hipertensiunii arteriale.
réservataire *s.m.* *(jur.)* rezervatar.
réservation *s.f.* rezervare; ~ **de places** rezervare de locuri.
réserve *s.f.* **1.** rezervă; provizii; ~ **de nourriture** provizii de hrană; *(fin.)* **~s monétaires** rezerve monetare; **~s pétrolières** rezerve de petrol; **en ~** în rezervă, deoparte. **2.** *(mil.)* rezervă; **armée de ~** armată de rezervă; **officier de ~** ofițer de rezervă; *(jur.)* ~ **héréditaire, légale** rezervă legală. **3.** *(sport)* (jucător de) rezervă. **4.** depozit de provizii; **la ~ d'un magasin** depozitul unui magazin. **5.** *(silv.)* pădure lăsată să crească fără a i se tăia copaci. **6.** *(vân., pesc.)* rezervație; teren rezervat; ~ **naturelle** rezervație naturală. **7.** *(fig.)* rezervă, reticență, reținere; **sans ~** fără rezervă, fără reticență; **sous (toute) ~ a.** sub rezerva...; **b.** cu condiția.... **8.** *(fig.)* rezervă, precauție, prudență, circumspecție; **les médecins ont eu des ~s sur l'état de l'accidenté** medicii au avut rezerve cu privire la salvarea accidentatului. **9.** *(jur. la pl.)* clauze restrictive. **10.** *(în expr.)* **à la ~ de** cu excepția; **n'avoir aucune ~ pour qqn.** a nu avea secrete față de cineva.
réservé, ~e *adj.* **1.** rezervat, reținut, păstrat; **place ~e** loc rezervat; **parcage ~ aux fonctionnaires du ministère** parcare rezervată funcționarilor din minister. **2.** *(fig.)* rezervat, reținut, discret, prudent, reticent, circumspect. **3.** *(fig.)* distant, glacial; nesociabil. **4.** *(drept canonic în expr.)* **cas ~s** păcate grave pe care numai papa sau episcopul le poate ierta.
réserver I. *v.t.* **1.** a rezerva, a pune de o parte, a opri; ~ **de l'argent pour le déménagement** a pune bani deoparte pentru mutat. **2.** a reține; a rezerva; ~ **des places** a rezerva locuri; ~ **une chambre à l'hôtel** a rezerva o cameră la hotel. **3.** a destina; **on lui réserve un brillant avenir** îi este destinat un viitor strălucit. **4.** *(în expr.)* ~ **à qqn. un accueil chaleureux** a primi cu căldură pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** a-și rezerva, a-și opri, a-și păstra; **il a vendu sa maison mais il s'est réservé une pièce** și-a vândut casa dar și-a păstrat o cameră. **2.** (*cu prep.* **à, de, pour**) a aștepta o ocazie favorabilă pentru a face un lucru.
réserviste *s.m.* *(mil.)* rezervist.
réservoir *s.m.* **1.** rezervor; ~ **d'essence** rezervor de benzină. **2.** heleșteu, rezervor de pește; acvariu. **3.** baraj. **4.** gazometru. **5.** cisternă.
résidant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** care-și are reședința; domiciliat; care locuiește. **2.** *(în expr.)* **membre ~ d'une association** membru plin al unei asociații (spre deosebire de membru corespondent).
résidence *s.f.* **1.** reședință; **avoir sa ~ dans la capitale** a-și avea reședința în capitală. **2.** funcție; **la ~ d'un magistrat** funcția unui magistrat. **3.** durata funcției unui magistrat, episcop. **4.** locuință luxoasă.

résident, ~e *s.m.f.* **1.** rezident, titlul unor trimiși diplomatici. **2.** persoană care locuiește în altă țară decât țara de baștină.
résidentiel, ~le *adj.* **1.** rezidențial. **2.** rezervat locuințelor particulare luxoase.
résider *v.i.* **1.** a locui; a-și avea reședința; **il réside en province** locuiește în provincie. **2.** *(fig.)* a rezida, a se afla, a consta; **la difficulté réside en** dificultatea constă în.
résidu *s.m.* **1.** reziduu, deșeu; **~s industriels** reziduuri industriale. **2.** *(chim.)* rest, rămășiță; **~ de combustion** resturi de combustie. **3.** *(mat.)* restul unei împărțiri, reziduu. **5.** șrot, material furajer provenit din resturi de semințe.
résiduaire *adj.* reziduar, care constituie reziduuri, depozite.
résiduel, ~le *adj.* **1.** rezidual, care provine din reziduuri, resturi. **2.** *(geogr. în expr.)* **relief ~** relief care nu a suferit eroziuni.
résignataire *s.m.* *(jur.)* beneficiar.
résignation *s.f.* **1.** *(jur.)* renunțare (la un beneficiu, o funcție, etc.) în favoarea altei persoane. **2.** *(fig.)* resemnare.
résigné, ~e *adj.* resemnat.
résigner I. *v.t.* *(jur.)* a renunța de bună voie (un benficiu, o funcție). **II.** *v.r.* a se resemna; a se supune; **se ~ à son sort** a se resemna cu soarta sa.
résiliable *adj.* reziliabil, care poate fi reziliat.
résiliation *s.f.* *(jur.)* reziliere (de contract).
résilié, ~e *adj.* *(jur.)* reziliat; desfăcut, anulat.
résilience *s.f.* *(metal.)* reziliență, rezistență a unui metal la șocuri.
résilier *v.t.* *(jur.)* a rezilia (un contract).
résille *s.f.* **1.** plasă, fileu de păr. **2.** armătură de plumb la vitralii.
résine *s.f.* rășină; **~s synthétiques** rășini sintetice.
résiné *s.m.* v. **raisin 3), 4).**
résiner *v.t.* **1.** a extrage rășină. **2.** a unge cu rășină.
résinerie *s.f.* rășinărie, locul unde se prelucrează rășina.
résineux, -euse *adj., s.m.* rășinos.
résingle *s.f.* unealtă fină pentru îndreptat obiecte din metale prețioase.
résinier, -ère I. *s.m.f.* rășinar. **II.** *adj.* de rășină, referitor la rășină; **industrie ~-ère** industrie a rășinei.
résinifère *adj.* producător de rășină.
résipiscence *s.f.* căință, pocăință; **venir à ~** a-și recunoaște vina / greșeala; a se pocăi.
résistance *s.f.* **1.** (putere de) rezistență; tărie; soliditate; **~ d'un métal** rezistența unui metal. **2.** *(fig.)* rezistență, împotrivire; **~ au mal** împotrivire la rău. **3.** rezistență, obstacol, dificultate; **il essaya de fermer la porte à clef, mais la clef se heurta à une résistance** încercă să încuie ușa, dar cheia întâmpină o rezistență. **4.** *(mil.)* rezistență, respingere a atacurilor inamicului; **les soldats opposèrent une ~ acharnée** soldații au opus o rezistență îndârjită. **5.** *(fig.)* rezistență, putere de a suporta (frigul, foamea, boala). **6.** nesupunere; **~ à un ordre** nesupunere la un ordin. **7.** *(în expr.)* **plat de ~** felul principal de mâncare; **pièce / morceau de ~** partea principală a unui ansamblu. **8.** *(cu maj.)* Rezistența franceză împotriva ocupației germane (1940-1945).
résistant, ~e I. *adj.* rezistent, tare, solid; **matière ~e** materie rezistentă. **II.** *s.m.f.* **1.** rezistent; **être ~ à la maladie** a fi rezistent la boală. **2.** persoană care a luptat în Rezistența franceză.
résister *v.i.* *(cu prep.* **à)** **1.** a rezista, a suporta; **~ à la fatigue** a rezista la oboseală. **2.** a rezista; a nu ceda; **~ à la tentation** a rezista ispitei. **3.** a rezista; a se împotrivi, a ține piept, a se opune.
résistible *adj.* căruia i se poate rezista.
résistivité *s.f.* *(el.)* rezistivitate.
résistor *s.m.* *(el.)* rezistor.
résolu, ~e *adj.* **1.** îndrăzneț. **2.** rezolut, decis, hotărât.
résoluble *adj.* **1.** *(jur.)* casabil, anulabil. **2.** care poate fi rezolvat.
résolument *adv.* (în mod) hotărât, ferm; cu dârzenie.
résolutif, -ive *adj., s.m.* (medicament) resorbant.
résolution *s.f.* **1.** *(chim., cu prep.* **en)** transformare; reducere; prefacere; **~ de la neige en eau** transformare a zăpezii în apă. **2.** *(med.)* resorbție. **3.** *(med.)* diminuare / dispariție; **~ musculaire** diminuare a contracțiilor musculare. **4.** *(jur.)* anulare a unui contract. **5.** *(mat.)* rezolvare, dezlegare (a unei probleme). **6.** hotărâre, rezoluție, decizie; **sa ~ est prise** hotărârea lui e luată. **7.** hotărâre, fermitate, dârzenie, intransigență; **manquer de ~ a.** a fi lipsit de fermitate; **b.** a fi lipsit de voință; a fi șovăielnic.
résolutoire *adj.* *(jur.)* rezolutoriu, care provoacă anularea unui act.
résolvant, ~e *adj., s.m.* *(med. înv.)* (medicament) resorbant.
résonance, résonnance *s.f.* **1.** rezonanță; sonoritate; acustică; **~ d'un salle de concert** acustica unei săli de concert. **2.** *(fig.)* răsunet; ecou.
résonateur, -trice I. *adj.* care produce rezonanță. **II.** *s.m.* *(fiz.)* rezonator; **~ électrique** rezonator electric; **~ nucléaire** rezonator nuclear.
résonant, résonnant, ~e *adj.* care răsună; răsunător.
résonnement *s.m.* *(înv.)* răsunet.
résonner *v.i.* a răsuna.
résorber I. *v.t.* **1.** *(med.)* a resorbi. **2.** *(fig.)* a face să dispară. **II.** *v.r.* *(med.)* a dispărea, a se resorbi; *(fig.)* **sa colère s'est résorbée** i-a dispărut mânia.
résorcine *s.f.*, **résorcinol** *s.m.* *(chim.)* rezorcină.
résorption *s.f.* **1.** *(med.)* resorbție. **2.** *(fig.)* dispariție treptată; **~ d'un déficit** dispariția treptată a unui deficit.
résoudre I. *v.t.* **1.** a transforma, a preface; a descompune; **le feu résout le bois en cendre** focul transformă lemnul în cenușă. **2.** a rezolva, a dezlega; *(mat.)* **~ une équation** a rezolva o ecuație. **3.** *(med.)* a face să dispară treptat; **~ une inflammation** a face să dispară o inflamație. **4.** *(jur.)* a anula un contract. **5.** a hotărî; **on résolut la construction d'un hôtel** s-a hotărât construirea unui hotel; **on résolut de...** s-a hotărât să.... **6.** a ghici; a dezlega; **~ une énigme** a dezlega o enigmă. **II.** *v.r.* **1.** *(cu*

prep. **à)** a se hotărî, a se decide (să); **se ~ à agir** a se hotărî să acționeze. **2.** (*cu prep.* **en**) a se transforma în, a se descompune; **le bois se résout en cendre sous l'action du feu** lemnul se transformă în cenușă sub acțiunea focului. **3.** (*cu prep.* **à**) *(fig.)* a se reduce la; **tout ce problème se résout à peu de chose** toată această problemă se reduce la nimica toată.

respect *s.m.* **1.** respect, cinste, cinstire, considerație, prețuire, stimă; **manquer de ~ à qqn.** a fi lipsit de respect față de cineva; **inspirer du ~** a inspira respect; **tenir en ~ a.** a ține la respect, la distanță; **b.** a ține în frâu. **2.** *(la pl.)* respecte, omagii; **présenter ses ~s** a-și respecta omagiile. **3.** *(în expr.)* **sauf votre ~** să-mi fie iertat; **~ humain** teamă de opinia publică.

respectabilité *s.f.* respectabilitate, onorabilitate.

respectable *adj.* **1.** respectabil, demn de respect; onorabil; **familie ~** familie onorabilă. **2.** *(fig.)* important, considerabil, impozant; **une somme ~** o sumă considerabilă.

respectablement *adv.* (în mod) respectabil.

respecter I. *v.t.* **1.** a respecta, a cinsti, a onora, a prețui, a stima; **~ ses parents** a-și respecta părinții; **~ les convenances** a respecta convenientele. **2.** *(fig.)* a cruța; **le temps n'a pas respecté ces édifices anciens** timpul nu a cruțat aceste clădiri vechi. **3.** a urma întocmai; **~ une ordonnance** a urma întocmai o rețetă. **II.** *v.r.* a se respecta, a-și păstra demnitatea.

respectif, -ive *adj.* respectiv.

respectivement *adv.* respectiv; **ses deux filles ont ~ six et trois ans** cele două fiice ale sale au respectiv șase și trei ani.

respectueusement *adv.* (în mod) respectuos, cu respect; **il s'adresse ~ à ses professeurs** se adresează cu respect profesorilor săi.

respectueux, -euse *adj.* respectuos.

respirable *adj.* respirabil, care se poate respira, bun de respirat.

respirateur *s.m.* aparat pentru respirația artificială.

respiration *s.f.* respirație; *(med.)* **~ artificielle** respirație artificială; **retenir sa ~** a-și ține respirația / răsuflarea.

respiratoire *adj.* respirator; **les voies ~s** căile respiratorii.

respirer I. *v.i.* **1.** a respira, a răsufla; **~ avec difficulté** a respira greu; **~ profondément** a respira adânc. **2.** *(fig.)* a trăi; **tant que je respirerai encore** cât timp voi mai trăi. **3.** *(fig.)* a-și trage sufletul; **laissez-moi ~** lasă-mă să-mi trag sufletul. **II.** *v.t.* **1.** a respira, a inhala; **~ le parfum des fleurs** a respira parfumul florilor. **2.** *(fig.)* a exterioriza, a exprima; **tout son être respire la bonté** toată ființa lui exprimă bunătatea. **3.** *(arg.)* a suporta. **4.** *(arg.)* a bea. **5.** *(arg. în expr.)* **dur à ~** neverosimil; incredibil.

respirette *s.f.* *(arg.)* cocaină.

resplendir *v.i.* a străluci.

resplendissant, ~e *adj.* strălucitor; **beauté ~e** frumusețe strălucitoare.

resplendissement *s.m.* strălucire.

responsabiliser *v.t.* a face responsabil (pe cineva).

responsabilité *s.f.* responsabilitate, răspundere.

responsable I. *adj.* responsabil, răspunzător; **être ~ de** a fi răspunzător de; **être ~ envers qqn.** a fi răspunzător față de cineva. **II.** *s.m.f.* responsabil.

resquille *s.f.* *(pop.)* procurare a unui avantaj ilicit; blat; **faire de la ~ a.** a-și procura un avantaj ilicit; **b.** a intra pe blat.

resquiller *v.t., v.i.* *(pop.)* a-și procura un avantaj ilicit.

resquilleur, -euse *s.m.f., adj.* *(pop.)* **1.** persoană care își procură un avantaj ilicit. **2.** persoană care face blatul, blatist.

ressac *s.m.* *(mar.)* resac.

ressaigner I. *v.t.* a mai lua o dată sânge cuiva. **II.** *v.i.* a sângera din nou; **la plaie ressaigne** rana sângerează din nou.

ressaisir I. *v.t.* **1.** a apuca din nou, a prinde din nou, a reapuca; a cuprinde din nou; **~ un évadé** a prinde din nou un evadat; **la passion des voyages l'a ressaisi** l-a cuprins din nou pasiunea călătoriilor. **2.** a relua, a pune din nou mâna pe; **~ le pouvoir** a pune mâna pe putere. **3.** *(jur. în expr.)* **~ le tribunal d'une affaire** a cere o nouă judecare a unei cauze. **II.** *v.r.* a-și reveni în fire; a-și recăpăta stăpânirea de sine.

ressasser *v.t.* **1.** a cerne din nou; **~ de la farine** a cerne din nou făină. **2.** *(fig. fam.)* a repeta mereu, într-una; **~ les mêmes histoires** a repeta într-una aceleași povești. **3.** *(fig.)* a examina în amănunt; **sasser et ~ une affaire** a examina o chestiune sub toate unghiurile.

ressasseur *s.m.* persoană care repetă într-una același lucru.

ressaut *s.m.* **1.** *(constr.)* ieșind, ieșitură, proeminență; **le ~ d'une corniche** proeminența unei cornișe. **2.** *(geogr., hidr.)* diferență bruscă de nivel în apele acumulate în amonte de un baraj. **3.** *(fig.)* trecere de la un subiect la altul în conversație. **4.** *(arg. în expr.)* **aller au ~** a se indigna, a protesta.

ressauter *v.i.* **1.** a sări din nou. **2.** *(constr.)* a forma o proeminență; a ieși în relief.

ressayage, réessayage *s.m.* acțiunea de a încerca din nou; nouă probă (de haine).

ressayer, réessayer *v.t.* **1.** a încerca din nou. **2.** a proba din nou (haine).

ressemblance *s.f.* **1.** asemănare; **la ~ entre eux est frappante** asemănarea dintre ei e izbitoare. **2.** *(fig.)* analogie; **association d'idées par ~** asociație de idei prin analogie.

ressemblant, ~e *adj.* asemănător.

ressembler I. *v.i.* a semăna, a se asemăna cu; **~ à qqn.** a semăna cu cineva; **cela ne te ressemble pas** asta nu-ți seamănă, nu e genul tău, nu ți se potrivește. **II.** *v.r.* a semăna (unul cu altul); a se asemăna; **se ~ comme deux gouttes d'eau, se ~ à s'y méprendre** a semăna cu cineva leit, ca două picături de apă; *(prov.)* **qui se ressemble, s'assemble** cine se aseamănă, se adună.

ressemelage *s.m.* pingelire, tălpuire.

ressemeler *v.t.* a pingeli, a tălpui.

ressemer *v.t.* a semăna din nou; **~ un champ** a semăna din nou un câmp.

ressent *s.m. (arg. în expr.)* **porter le ~, aller au ~** a semnala o infracțiune la poliție.

ressenti, ~e *adj. (înv. despre opere de artă)* care are forță, expresivitate.

ressentiment *s.m.* resentiment, antipatie, ostilitate.

ressentir I. *v.t.* a resimți, a simți; **~ une douleur** a simți o durere; *(fig.)* **~ la perte d'un ami** a resimți pierderea unui prieten. **II.** *v.r.* **1.** a se resimți; a simți urmările, consecințele; **il se ressent encore de son accident** se resimte încă de la accident. **2.** *(pop. în expr.)* **s'en ~** a fi îndrăgostit; *(fam., în expr.)* **il s'en ressentira** o să vadă el.

resserre *s.f.* magazie mică de scule, de unelte.

resserré, ~e *adj.* **1.** strâmt, îngust; **pièce ~e** cameră îngustă. **2.** *(geogr.)* strâns, îngust. **3.** *(fam.)* constipat.

resserrement *s.m.* **1.** strâmtare, îngustare. **2.** *(fig.)* îngustime; **~ d'esprit** îngustime de spirit. **3.** străpungere; **~ d'un nœud** strângere a unui nod; *(fig.)* **~ d'une amitié** strângere a unei prietenii.

resserrer I. *v.t.* **1.** a strânge mai tare (ceea ce s-a desfăcut); **~ un écrou** a strânge mai tare o piuliță. **2.** a pune la loc sigur; **~ un papier dans le coffre-fort** a pune un document în seif. **3.** *(fig.)* a strânge, a întări; **~ les liens d'amitié** a strânge legăturile de prietenie. **4.** a păzi cu strictețe; **~ un prisonnier** a păzi cu strictețe un deținut. **5.** a îngusta, a strâmta; **le froid resserre les pores** frigul îngustează porii. **6.** *(în expr.)* **~ les bas de laine** a face economii. **II.** *v.r.* **1.** a se îngusta, a se strâmta; **ce terrain se resserre** acest teren se îngustează. **2.** a face economii. **3.** *(despre prietenii, relații)* a deveni mai strâns. **4.** *(în expr.)* **le temps se resserre** se răcește vremea.

resservir I. a mai servi o dată (mâncare, băutură). **II.** *v.i.* a mai servi încă, a mai putea fi folosit; **cette jupe peut encore ~** această fustă mai poate fi folosită.

ressort *s.m.* **1.** *(tehn.)* resort, arc; **~ à boudin** arc în spirală; **faire ~** a sări, a reveni la loc ca un arc. **2.** *(fig.)* resort, forță; energie; **les ~s du cœur** resorturile inimii; **manquer de ~** a fi lipsit de energie, de vlagă; **faire jouer tous ses ~s** a mobiliza toate forțele. **3.** *(fig.)* resort, domeniu de activitate; jurisdicție. **4.** *(fig.)* resort; competență; **ceci n'est pas de mon ~** asta nu e de competența mea. **5.** *(în expr.)* **juger en dernier ~** a judeca fără drept de apel; **en dernier ~** în ultimă instanță.

1. ressortir *v.i.* **1.** a ieși din nou; **il vient de rentrer et il doit ~** tocmai s-a întors acasă și trebuie să iasă din nou. **2.** a reieși, a ieși în relief; **faire ~ une chose** a pune în relief, a face să reiasă un lucru. **II.** *v. impers.* a reieși; a rezulta; **il ressort de vos arguments que** reiese din argumentele dv. că. **III.** *v.t.* **1.** a scoate din nou; **l'hiver s'annonçait; elle ressortit ses fourrures** iarna se apropia; ea își scoase din nou blănurile din dulapuri. **2.** *(fam.)* a dezgropa; a repeta; **~ une vieille histoire** a dezgropa o veche poveste.

2. ressortir *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a fi de resortul, de competența cuiva; **cette affaire ressortit à la justice** această afacere este de resortul justiției. **2.** a depinde de; a ține de.

ressortissant, ~e I. *adj. (jur.)* de resortul, de competența. **II.** *s.m.f. (jur., pol.)* resortisant, supus, cetățean.

ressouder I. *v.t.* a resuda, a suda din nou; **2.** *(fig.)* **cet événement a ressoudé leur amitié** acest eveniment a legat din nou prietenia lor. **II.** *v.r.* a se resuda, a se întări; **leurs relations se sont ressoudées** relațiile lor s-au întărit.

ressource *s.f.* **1.** resursă, posibilitate; **il n'a d'autre ~ que de dire la vérité** nu are altă posibilitate decât de a spune adevărul. **2.** soluție, ajutor; expedient; **un homme de ~** un om care se descurcă, găsește expediente. **3.** *(la pl.)* resurse, mijloace de trai, bani; **faire ~ de tout** a scoate bani din piatră seacă; **sans ~s** lipsit de resurse. **4.** *(fig. la pl.)* resurse, bogăție; **~s humaines** resurse umane.

ressourcement *s.m. (lit.)* revenire, întoarcere la surse, la izvoare.

ressourcer *v.r. (lit.)* a găsi noi resurse (fizice, spirituale).

1. ressouvenir *s.m.* reamintire.

2. ressouvenir *v.r.* **1.** a-și reaminti; **se ~ de qqn.** a-și reaminti de cineva. **2.** (*cu sens de amenințare*) a ține seama, a nu uita; **je m'en ressouviendrai** o să-mi aduc aminte de asta, o să mă răzbun.

ressuage *s.m.* **1.** epurare, curățare de scorii. **2.** *(metal.)* ciocănire la cald pentru a înlătura suflăturile.

ressuer *v.i.* **1.** *(metal.)* a ciocăni la cald pentru a îndepărta suflăturile. **2.** *(despre ziduri)* a se umezi, a deveni igrasios.

ressui *s.m. (vân.)* loc unde se retrag animalele sălbatice pentru a se usca (după ploaie, de rouă).

ressuiement *s.m.* uscare, pierdere din umiditate.

ressuivage *s.m. (c.f.)* controlul părților unui vagon.

ressurgir *v.i.* v. **resurgir.**

ressusciter I. *v.t.* **1.** a învia. **2.** a reînvia, a reînsufleți (un bolnav în stare de moarte aparentă). **3.** *(fig.)* a reînvia, a reînnoi, a repune în vigoare; **~ une tradition** a reînvia o tradiție. **II.** *v.i.* **1.** a învia, a reînvia. **2.** *(fig.)* a reapărea.

ressuyage *s.m.* **1.** uscare. **2.** *(agr.)* curățarea de pământ a legumelor proaspăt culese.

ressuyer *v.t., v.r.* **1.** *(înv.)* a (se) usca. **2.** a (se) șterge din nou.

restant, ~e I. *adj.* **1.** rămas; **l'argent ~** banii rămași. **2.** *(în expr.)* **poste-~e** post-restant. **II.** *s.m.* rest; **le ~ d'une dette** restul unei datorii; **pour le ~ de sa vie** pentru restul vieții.

restau, resto *s.m. (pop.)* restaurant.

restaurant *s.m.* restaurant.

restaurateur, -trice I. *s.m.f.* **1.** restaurator, specialist în restaurări de tablouri, monumente. **2.** persoană care ține un restaurant. **II.** *adj. (în expr.)* **chirurgie ~trice** chirurgie plastică.

restauration *s.f.* **1.** restaurare, reparare (de tablouri, monumente). **2.** *(tehn.)* recondiționare; *(fig.)* **~ des finances publiques** restaurare / însănătoșire a finanțelor publice. **3.** *(fig.)* reinstaurare; **~ de la discipline** reinstaurare a disciplinei. **4.** *(ist. cu maj. în Franța)* Restaurația Bourbonilor (1815). **5.** situația unei persoane care ține un restaurant. **6.** *(în expr.)* **~ rapide** termen propus pentru **fast-food.**

restaurer I. *v.t.* **1.** a restaura, a repara; **~ un monument** a restaura un monument. **2.** a restabili, a reintroduce; **~ une tradition** a restabili o tradiție. **3.** *(fam.)* a reface; **~ ses forces** a-și reface forțele. **4.** a restaura, a reinstaura, a reîntrona (un suveran, un regim politic); **~ la démocratie** a reinstaura democrația. **II.** *v.r.* a se reface (mâncând), a-și potoli foamea.

reste I. *s.m.* **1.** rest, rămășiță; **le ~ d'une dette** restul unei datorii; **le ~ du temps** restul timpului. **2.** resturi de mâncare; **manger les ~s** a mânca resturi. **3.** *(fig.)* urmă; **un ~ d'espoir** o urmă de speranță. **4.** *(în expr.)* **ne pas demander son ~, déguerpir / s'en aller sans demander son ~** a o lua la fugă / la sănătoasa; **jouir de son ~ a.** a profita de ceea ce a mai rămas dintr-o situație; **b.** a se bucura de ultimele plăceri ale bătrâneții; **être en ~ avec qqn.** a rămâne îndatorat cuiva; a datora cuiva recunoștință; **et (tout) le ~** și celelalte; și așa mai departe; et caetera; **ne pas être en ~** a nu rămâne mai prejos; **de ~** mai mult decât e nevoie; **du ~, au ~** de altfel; **avoir de beaux ~s** a mai păstra urme de frumusețe; **les ~s de qqn.** osemintele cuiva; *(la jocul de cărți)* **faire son ~** a pune în joc ultimii bani; **donner son ~ à qqn.** a trage cuiva o mamă de bătaie; **avoir de l'argent de ~** a avea bani de pierdut.

rester I. *v.i.* **1.** a sta, a rămâne; **~ chez soi** a sta / a rămâne acasă; **~ cloué sur place** a rămâne țintuit locului; **~ dans l'expectative** a sta în expectativă; **~ dans l'ombre** a sta / a rămâne în umbră; **~ de marbre** a rămâne insensibil; a fi de piatră; **~ en panne** a rămâne în pană; **~ fidèle** a rămâne credincios; **~ interdit** a rămâne uluit; **~ les bras croisés** a sta cu brațele încrucișate; **~ sur le carreau** a rămâne lat / mort pe loc; **~ tout bleu / camus** a rămâne cu gura căscată / tablou / mască; **~ au lit** a sta la / în pat. **2.** a rămâne; a dura; a continua; **une œuvre artistique qui restera** o operă artistică ce va dura. **3.** a se opri; **en ~ là** a se opri, a se limita la. **4.** *(fam.)* a locui. **5.** *(în expr.)* **~ avec sa courte honte** a suferi o înfrângere; **~ bouche cousue** a-și ține gura, a-și pune lacăt la gură; **~ court a.** a uita ce voia să spună; **b.** a nu avea prezență de spirit; **~ en deçà de la vérité** a nu ajunge să cunoști adevărul; **~ le bec dans l'eau** a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; **~ maître de soi** a-și ține / a-și păstra firea; **~ sans le sou** a se ușura de bani; a fi lefter; **~ sur sa faim** a nu se sătura; a rămâne flămând; **~ sur sa soif a.** a nu-și potoli setea; **b.** a nu fi satisfăcut; a mai dori ceva; **~ sur son appétit a.** a se scula de la masă flămând; **b.** a reduce din pretenții; **~ sur un travail** a tărăgăna o treabă; **en ~ là avec qqn.** a-și încheia socotelile cu cineva; **y ~** a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii. **II.** *v. impers.* **il reste à a.** rămâne de...; **b.** trebuie să...; **il reste que...** e adevărat că....

restituable *adj.* de restituit; care trebuie restituit; **prêt ~** împrumut care trebuie restituit.

restituer *v.t.* **1.** a restitui, a înapoia, a returna; **~ un livre à la bibliothèque** a restitui o carte la bibliotecă. **2.** a reconstitui; **~ un texte altéré** a reconstitui un text alterat. **3.** a restaura; **~ une fresque** a restaura o frescă.

restitution *s.f.* **1.** restituire, redare, înapoiere; **~ d'une dette** restituire a unei datorii. **2.** restaurare; **~ d'une fresque** restaurare a unei fresce.

restituteur *s.m.* restitutor, persoană care restituie.

restitutoire *adj.* *(jur.)* restitutoriu, privitor la o restituire.

resto *s.m.* v. **restau.**

restoroute *s.m.* restaurant așezat pe o autostradă sau o șosea circulată.

restreindre I. *v.t.* **1.** a restrânge, a reduce, a limita, a mărgini; **~ un droit** a restrânge un drept. **2.** a micșora, a diminua; **~ ses dépenses** a-și micșora cheltuielile. **II.** *v.r.* **1.** a se limita; **se ~ au strict nécessaire** a se limita la strictul necesar. **2.** a-și restrânge cheltuielile.

restreint, ~e *adj.* restrâns, limitat; **espace ~** spațiu restrâns.

restrictif, -ive *adj.* restrictiv, limitativ; **mesures ~ives** măsuri restrictive.

restriction *s.f.* **1.** restricție; limitare, îngrădire, restrângere; **~ des crédits** limitare a creditelor. **2.** *(în expr.)* **faire des ~s** a emite rezerve, critici, îndoieli; **~ mentale** gând ascuns; **sans ~** fără restricții, neîngrădit.

restringent, ~e *adj., s.m.* *(med.)* restringent.

restructuration *s.f.* restructurare.

restructurer *v.t.* a restructura.

resucée *s.f.* *(fam.)* **1.** cantitate suplimentară (de mâncare, de băutură). **2.** reluare, repetare neinteresantă (a unei ecranizări, a unui articol).

résultant, ~e I. *adj.* *(înv.)* care rezultă din. **II.** *s.f.* *(mat., mec.)* rezultantă.

résultat *s.m.* **1.** rezultat, consecință, efect, repercusiune; concluzie; **les ~s d'un débat** rezultatele / concluziile unei dezbateri. **2.** *(mat.)* rezultat; soluție.

résulter *v.i.* a rezulta, a fi consecința / efectul; **cette idée résulte clairement du débat** această idee rezultă clar din dezbatere.

résumé *s.m.* rezumat; sinteză; prescurtare; **en ~** în rezumat; pe scurt.

résumer I. *v.t.* **1.** a rezuma, a exprima pe scurt; **~ les déclarations des députés** a rezuma declarațiile deputaților. **2.** *(fig.)* a rezuma; a exprima; a cuprinde; **cette déclaration résume le personnage** această declarație exprimă întreg personajul. **II.** *v.r.* a se rezuma; a se limita; **se ~ à** a se limita la.

résurgence *s.f.* *(geogr.)* resurgență, izvor carstic intermitent.

résurgent, ~e *adj.* *(geogr.)* resurgent, (apele din adâncime) care reapar la suprafață.

res(s)urgir *v.i.* a reapărea, a apărea din nou.

résurrection *s.f.* **1.** resurecție, (re)înviere. **2.** *(bis. cu maj.)* Învierea lui Iisus. **3.** operă artistică exprimând Învierea lui Iisus. **4.** *(fig.)* nou avânt; reapariție; **la ~ d'une tradition** reapariția unei tradiții. **5.** *(fam.)* însănătoșire nesperată.

retable *s.m.* *(bis. catol.)* panou sculptat și pictat așezat în spatele altarului.

rétablir I. *v.t.* **1.** a restabili; ~ **l'équilibre** a restabili echilibrul; ~ **une personne dans ses droits** a restabili / a repune pe cineva în drepturi; ~ **la paix** a restabili pacea. **2.** a readuce în stare bună, a restabili; ~ **ses finances** a-și restabili finanțele. **3.** a însănătoși; **ces médicaments l'ont rétabli** aceste medicamente l-au însănătoșit, l-au pus pe picioare. **II.** *v.r.* a se întrema, a se restabili, a-și recăpăta sănătatea.

rétablissement *s.m.* **1.** restabilire; ~ **des relations entre deux pays** restabilire a relațiilor dintre două țări. **2.** reconstituire a unui text, manuscris. **3.** însănătoșire, întremare. **4.** *(sport)* ridicare în poziția stând în mâini. **5.** *(av.)* revenire la poziția de zbor după un viraj. **6.** *(arg.)* schimbare de tactică a unui inculpat.

retaille *s.f.* **1.** bucată înlăturată în timpul fasonării unui obiect. **2.** modernizare, recioplire a unei pietre prețioase.

retailler *v.t.* **1.** a ascuți din nou; ~ **son crayon** a-și ascuți din nou creionul. **2.** a reface o lucrare de tâmplărie. **3.** a tăia ochiuri de geam pentru a le potrivi la o altă cercevea. **4.** a amesteca din nou cărțile de joc

rétamage *s.m.* cositorire, acoperire cu cositor.

rétamé, ~e *(adj.) (pop.)* scos din funcțiune, din uz.

rétamer I. *v.t.* **1.** a cositori, a acoperi cu cositor. **2.** *(pop. la jocul de cărți)* a bate măr, a jupui. **3.** *(pop.)* a îmbăta. **4.** *(pop.)* a scoate din uz. **5.** *(pop. în expr.)* **être rétamé a.** a fi abțiguit; **b.** a fi lefter. **II.** *(pop.) v.r.* **1.** a se întinde lat. **2.** a se îmbăta criță.

rétameur *s.m.* lucrător ambulant care cositorește.

retapage *s.m.* **1.** reparare; ~ **d'un vieux meuble** reparare a unei mobile vechi. **2.** recondiționare, restaurare; ~ **d'un tableau** restaurare a unui tablou.

retape *s.f.* **1.** *(pop. în expr.)* **faire la** ~ a practica prostituția. **2.** publicitate zgomotoasă.

retaper I. *v.t.* **1.** *(fam.)* a repara, a renova sumar; a cârpăci; **faire ~ une vieille maison** a repara sumar o casă veche. **2.** *(fam.)* a aranja; ~ **le lit** a aranja, a face patul. **3.** a tapa părul, a-l umfla. **4.** a însănătoși; a întrema; **médicament qui retape** medicament care întremează. **5.** *(fam. în expr.)* ~ **qqn. en moins de deux** a pune mâna pe cineva cât ai zice pește. **II.** *v.r.* a se însănătoși, a se întrema.

retapisser *v.t.* *(arg.)* a recunoaște din ochi; a repera.

retard I. *s.m.* **1.** întârziere; **être en** ~ a fi în întârziere, a întârzia; **le train a du** ~ trenul are întârziere; **combler son** ~ a-și recupera întârzierea; **être en ~ pour payer** a fi în întârziere de plată; *(el.)* ~ **de phase** întârziere de fază. **2.** amânare; **sans** ~ fără amânare, fără întârziere. **3.** *(la ceasuri)* piesă din mecanism care reglează avansul sau întârzierea. **4.** *(muz.)* prelungire a unei note. **5.** *(în expr.)* **avoir un mois, un an, un siècle de** ~ a fi în urmă cu o lună, un an, un secol; **ce pays a un siècle de ~ sur les autres** această țară este în urmă cu un secol față de celelalte. **II.** *adj.* întârziat; **médicament** ~ medicament (cu efect) întârziat.

retardataire I. *adj.* întârziat, rămas în urmă; **élèves ~s** elevi întârziați, care vin târziu la școală. **II.** *s.m.f.* persoană care sosește târziu.

retardateur, -trice I. *adj.* care încetinește, încetinitor; *(mil.)* **action ~trice** acțiune de încetinire a înaintării inamice. **II.** *s.m.* *(chim.)* element / corp care încetinește o reacție.

retardation *s.f.* *(fiz.)* încetinire a mișcării unui corp.

retardement *s.m.* întârziere; **bombe à** ~ bombă cu efect întârziat; *(fam.)* **réagir à** ~ a reacționa cu întârziere.

retarder I. *v.t.* **1.** a întârzia; **les pluies ont retardé la moisson** ploile au întârziat secerișul. **j'ai été retardé par un embouteillage** am fost întârziat de un ambuteiaj. **2.** a amâna; ~ **un départ** a amâna o plecare. **3.** a încetini; a opri; a frâna; ~ **qqn. dans son projet** a opri / a frâna pe cineva în planul său. **4.** *(în expr.)* ~ **la montre** a da ceasul înapoi; ~ **sur son temps** a nu fi în pas cu vremea. **II.** *v.i.* **1.** a întârzia, a rămâne în urmă; **ma montre retarde** ceasul meu rămâne în urmă. **2.** *(fig.)* a rămâne în urmă; a nu fi în pas cu vremea; ~ **sur son temps** a nu fi în pas cu vremea; **écrivain qui retarde sur son temps** scriitor care nu este în pas cu timpul său, care este depășit, învechit.

retâter I. *v.t.* a pipăi din nou. **II.** *v.i.* *(fam. cu prep.* **de)** a gusta din nou; a se înfrupta din nou; a încerca din nou; ~ **d'un médicament** a încerca din nou un medicament.

retaxer *v.t.* a taxa din nou.

reteindre *v.t.* a vopsi din nou, a revopsi; ~ **ses cheveux** a-și vopsi din nou părul.

retéléphoner *v.t.* a telefona din nou.

retendoir *s.m.* *(muz.)* unealtă pentru a întinde sau slăbi corzile unui pian.

retendre *v.t.* a întinde din nou, a reîntinde.

retenir I. *v.t.* **1.** a reține; ~ **l'attention de qqn.** a reține atenția cuiva. **2.** a opri; a reține; ~ **à déjeuner** a opri pe cineva la dejun. **3.** a reține, a păstra; ~ **l'accent de sa région** a păstra accentul regiunii sale. **4.** a păstra (lucrul altuia); ~ **des bijoux en gage** a păstra bijuterii amanet. **5.** a ține, a stăpâni; ~ **sa bile** a-și stăpâni furia; ~ **ses larmes** a-și stăpâni lacrimile. **6.** a scădea, a reține, a preleva; **il m'a payé, en retenant la somme qu'il m'avait prêtée** mi-a plătit, scăzând suma pe care mi-o împrumutase. **7.** *(mat.)* a ține, a reține (o cifră). **8.** a reține, a ține; **la baignoire ne retient pas l'eau** cada nu ține apa. **9.** *(jur.)* a reține, a păstra un cap de acuzare ca fiind valabil; **le délit d'effraction a été retenu contre l'accusé** a fost reținut împotriva acuzatului delictul de efracție. **10.** a împiedica; **je ne sais ce qui me retient de le gifler** nu știu ce mă împiedică să-l pălmuiesc. **II.** *v.i.* *(zool. despre o femelă)* a concepe. **III.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **sur**) a se reține din, a se preleva; **les dépenses inutiles qu'il a faites se retiendront sur son traitement** cheltuielile inutile pe care le-a făcut se vor reține din salariul său. **2.** (*cu prep.* **de**) a se abține, a se stăpâni; **il s'est retenu de dire son opinion** s-a abținut de a-și spune părerea. **3.** (*cu prep.* **à**) a se agăța, a se ține; **il s'est retenu aux branches pour ne pas tomber** s-a agățat de crengi ca să nu cadă. **4.** *(fig.)* a se reține, a rămâne în memorie; **ces vers se retiennent facilement** aceste versuri se rețin ușor.

rétention *s.f.* **1.** reținere, oprire; **~d'une somme sur le salaire** oprire a unei sume din salariu. **2.** *(med.)* retenție; **~ d'urine** retenție de urină. **3.** *(jur. în expr.)* **droit de ~** drept de retenție.

rétentionnaire *s.m.f.* *(jur.)* persoană care exercită drept de retenție.

rétentionniste *s.m.f.* *(med.)* bolnav care suferă de retenție de urină.

retentir *v.i.* **1.** a răsuna; **sa voix retentit dans toute la maison** vocea sa răsună în toată casa. **2.** a avea repercusiuni; **cette histoire retentira dans la ville** această poveste va avea repercusiuni în oraș. **3.** a avea răsunet.

retentissant, ~e *adj.* răsunător; **succès ~** succes răsunător, imens.

retentissement *s.m.* **1.** răsunet. **2.** *(fig.)* răsunet, repercusiune. **3.** răspândire.

retenu, ~e *adj.* **1.** reținut, oprit, rezervat; **place ~e** loc rezervat. **2.** *(fig.)* reținut, reticent; stăpânit, temperat; sobru; **il est ~ dans ses déclarations** este reținut în declarații.

retenue *s.f.* **1.** reținere; oprire; **~ de marchandises à la douane** oprire a unor mărfuri la vamă. **2.** *(fin.)* reținere, prelevare (dintr-un salariu). **3.** reținere în arest; **~ d'un suspect** reținere a unui suspect. **4.** *(constr.)* încastrare, fixare a capetelor unei grinzi. **5.** *(mat.)* cifră memorată. **6.** *(hidr.)* înălțimea coloanei de apă dintr-un rezervor. **7.** *(fig.)* reținere, rezervă, reticență, moderație; stăpânire; sobrietate. **8.** *(în expr. mar.)* **~ du mât de charge** braț de bigă, gai; *(hidr.)* **~ d'eau** baraj; *(mar.)* **câble de ~** cablu care servește la ancorare; *(despre elevi)* **mettre un élève en ~** a pedepsi un elev să rămână o perioadă de timp în clasă după terminarea orelor de curs.

reterçage, retersage *s.m.* *(vit.)* al patrulea arat al viei.

retercer, reterser *v.t.* *(vit.)* a ara via a patra oară.

rétiaire *s.m.* *(la romani)* gladiator înarmat cu un trident, un pumnal și o plasă de prins adversarul.

réticence *s.f.* **1.** reticență, reținere; omisiune voită. **2.** *(ret.)* reticență, figură retorică. **3.** reticență, rezervă; refuz de a se angaja.

réticent, ~e *adj.* **1.** reticent, care face o omisiune voită. **2.** reticent, rezervat, reținut.

réticulaire *adj.* reticular, care se întretaie în formă de rețea; **tissu ~** țesut reticular.

réticule *s.m.* **1.** *(opt.)* reticul. **2.** plasă pentru păr. **3.** mică poșetă (de femeie).

réticulé, ~e *adj.* **1.** reticular, reticulat. **2.** *(în expr.)* **porcelains ~e** porțelan ajurat; *(anat.)* **substance ~e** rețea deasă de fibre nervoase; *(geogr.)* **sol ~** sol de formă poligonală.

réticuler *v.t.* *(chim.)* a lega între ele lanțuri de polimer.

rétif, -ive *adj.* **1.** îndărătnic; **cheval ~** cal îndărătnic, nărăvaș. **2.** *(fig.)* îndărătnic, încăpățânat, recalcitrant, refractar, dificil.

rétine *s.f.* *(anat.)* retină.

rétinien, ~ne *adj.* *(anat.)* retinian, referitor la retină, de retină.

rétinite *s.f.* **1.** *(med.)* retinită, inflamație a retinei. **2.** *(geol.)* rocă acidă vitroasă.

rétique *adj.* v. **rhétique.**

retirage *s.m.* nou tiraj al unei cărți, reeditare.

retiration *s.f.* *(poligr.)* tipar în oglindă.

retiré, ~e *adj.* **1.** *(despre locuri)* retras, îndepărtat, izolat, puțin frecventat. **2.** *(despre oameni)* retras, izolat, singuratic, solitar; **mener une vie ~e** a duce o viață retrasă.

retirement *s.m.* contractare, chircire (a mușchilor).

retirer I. *v.t.* **1.** a trage din nou. **2.** a retrage, a trage înapoi; **~ sa candidature** a-și retrage candidatura; **~ un enfant de l'école** a retrage un copil de la școală; *(jur.)* **~ une plainte** a retrage o plângere / o reclamație; **~ le permis de conduire** a retrage permisul de conducere. **3.** a scoate; **~ de l'eau d'un puits** a scoate apă dintr-un puț; **~ un colis à la poste** a scoate un colet de la poștă. **4.** a extrage; **~ de l'huile des graines de tournesol** a extrage ulei din semințele de floarea soarelui. **5.** a lua (înapoi); **~ sa parole** a-și lua cuvântul / vorba înapoi; **~ à qqn. le pain de la bouche** a lua cuiva pâinea de la gură. **6.** a câștiga; **il a retiré un gros profit de cette affaire** a câștigat bine din această afacere. **7.** *(în expr.)* **~ qqn. du tombeau** a reda viața cuiva, a-l salva; **~ une offense** a retracta o ofensă. **II.** *v.r.* **1.** a se retrage, a pleca; **se ~ en désordre** a se retrage în fugă; **se ~ en province** a se retrage în provincie. **2.** a renunța; a părăsi; a se retrage; **se ~ des affaires** a părăsi afacerile. **3.** *(despre țesături)* a intra la apă. **4.** *(despre ape curgătoare)* a se retrage, a reveni la albie. **5.** *(în expr.)* **se ~ dans sa tour d'ivoire** a fi rupt de lume, a trăi izolat într-un turn de fildeș.

retirons *s.m. pl.* *(text.)* lână rămasă pe darac după pieptănat.

retissage *s.m.* țesere din nou.

retisser *v.t.* a țese din nou.

rétiveté, rétivité *s.f.* *(rar)* îndărătnicie, încăpățânare, obstinație; **la ~ d'un cheval** îndărătnicia unui cal.

retombée *s.f.* **1.** *(arhit.)* partea inferioară a unei bolți. **2.** *(fiz. nucl. în expr.)* **~s radioactives** căderi radioactive. **3.** *(fig.)* consecințe, efecte, repercusiuni; **les ~s médicales des expériences nucléaires** consecințele medicale ale experiențelor nucleare.

retomber *v.i.* **1.** a cădea din nou, a recădea; **le patineur tomba, se releva et retomba** patinatorul căzu, se ridică și căzu din nou. **2.** a se lăsa în jos; **le brouillard retombe** ceața se lasă în jos. **3.** **~ malade** a se reîmbolnăvi, a se îmbolnăvi din nou. **4.** *(fam.)* a da de; **nous ne retomberons plus sur une occasion aussi favorable** nu vom mai da de o ocazie atât de favorabilă. **5.** *(în expr.)* **~ dans ses anciens errements / dans son travers** a repeta vechile greșeli; **~ sur ses pieds / sur ses pattes** a ieși din încurcătură / dintr-un impas; a scăpa teafăr; a cădea în picioare ca pisica; **~ dans l'oubli** a cădea în uitare; **sa colère est retombée** i s-a potolit mânia; **faire ~ sur qqn. la responsabilité d'une action** a arunca răspunderea pentru o acțiune asupra cuiva; **~ sur le nez de qqn.** a-i atrage cuiva o neplăcere.

retondre *v.t.* **1.** a tunde din nou. **2.** *(arhit.)* a ajusta un ornament.

retordage, retordement *s.m.* *(text.)* răsucire.
retorderie *s.f.* *(text.)* atelier de răsucit fire.
retordeur, -euse I. *s.m.f.* *(text.)* muncitor care supraveghează o mașină de răsucit fire; răsucitor. **II.** *s.f.* mașină de răsucit fire.
retordoir *s.m.* *(text., tehn.)* răsucitoare.
retordre *v.t.* **1.** a răsuci din nou. **2.** a răsuci câteva fire împreună. **3.** a stoarce din nou, încă o dată; ~ **le linge** a stoarce rufele încă o dată. **4.** *(în expr.)* **donner du fil à ~ à qqn.** a da de furcă cuiva; **avoir du fil à ~ avec qqn.** a avea de furcă cu cineva.
rétorquable *adj.* *(despre argumente)* care poate fi folosit împotriva celui care l-a formulat.
rétorquer *v.t.* **1.** *(înv.)* a folosi un argument împotriva persoanei care l-a formulat. **2.** a replica, a răspunde.
retors, ~e I. *adj.* **1.** răsucit de mai multe ori; **fil ~** fir răsucit de mai multe ori. **2.** *(fig.)* complicat, încâlcit, încurcat, întortocheat, sinuos; **sens ~** sens întortocheat. **II.** *s.m.f., adj.* șiret, viclean; **un vieux ~** un (om) bătrân șiret, o vulpe bătrână.
rétorsion *s.f.* **1.** replicare, răspuns. **2.** *(drept internațional)* retorsiune; **mesures de ~** măsuri de retorsiune, de represalii.
retouche *s.f.* **1.** retușare, corectare; ~ **faite à un maquillage** corectare adusă unui machiaj. **2.** *(foto)* retuș. **3.** retuș, ajustare (la o haină).
retoucher I. *v.t.* **1.** a atinge din nou. **2.** a retușa, a corecta; ~ **un tableau / une photo** a retușa un tablou / o fotografie; ~ **un texte** a corecta un text. **3.** a ajusta o haină. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) *(înv.)* a face retușuri, a retușa (un tablou, o fotografie).
retoucheur, -euse *s.m.f.* **1.** *(foto)* persoană care face retușuri. **2.** *(în croitorie)* retușor, persoană care ajustează, face retușuri.
retouper *v.t.* *(olărit)* a refasona o piesă.
retour *s.m.* **1.** întoarcere, înapoiere, revenire; **billet de voyage aller et ~** bilet de călătorie dus și întors; **à son ~** la întoarcerea sa; ~ **au calme** revenire la normal; ~ **de voyage** la întoarcerea din călătorie. **2.** *(fig.)* reapariție, revenire; **le ~ du printemps** revenirea primăverii; ~ **d'un motif musical** revenire a unui motiv muzical. **3.** retur, înapoiere, trimitere înapoi; ~ **à l'éditeur des livres invendus** înapoiere a cărților nevândute unui editor. **4.** *(sport)* retur; **match ~** meci retur; *(auto)* ~ **de flamme** returul flăcării; *(fig.)* nou avânt. **5.** *(arhit.)* cot, cotitură. **6.** *(tehn.)* mișcare bruscă în sens invers celui normal. **7.** *(fig. înv.)* schimbare; **un ~ de fortune** schimbare a norocului. **8.** repetare, revenire; ~ **de la fièvre** revenire a temperaturii. **9.** *(vân.)* reîntoarcerea cerbului pe aceleași cărări pentru derutarea câinilor. **10.** *(la pl.)* ocoliș, meandre; **les tours et les ~s d'un labyrinthe** meandrele unui labirint. **11.** *(în expr.)* ~ **d'âge** pragul bătrâneții; vârsta; menopauza; ~ **de** revenit din / de la; la întoarcerea din; ~ **de conscience** mustrări de conștiință; **être sur le ~** a începe să îmbătrânească; **être sur son ~** a fi pe punctul de a se întoarce; **être de ~** a se întoarce acasă; *(tehn.)* ~ **de manivelle** învârtirea manivelei în sens invers; **cheval de ~** recidivist; **faire un ~ sur soi-même** a-și analiza conștiința; *(mil.)* ~ **offensif** contraatac; **en ~** în schimb; în contrapartidă; *(fam.)* ~ **de bâton** profit ilicit; **sans ~** fără speranță de revenire; pentru totdeauna; definitiv; *(el.)* ~ **à la terre** închiderea circuitului prin pământ; ~ **en arrière** revenire înapoi; retrospectivă (recomandat pentru *flash-back*); **éternel ~** revenire ciclică (a unor perioade de istorie, a unor evenimente).
retournage *s.m.* **1.** *(croitorie)* întoarcere pe dos a unei haine. **2.** *(tehn.)* reajustare a unei piese la strung.
retourne *s.f.* **1.** *(poligr.)* continuare pe o altă pagină a unui articol început pe prima pagină. **2.** *(la jocul de cărți)* cartea întoarsă pentru a stabili atu-ul. **3.** *(pop. în expr.)* **avoir les bras à la ~** a fi leneș; a sta cu para-n gură.
retournement *s.m.* **1.** răsturnare; ~ **de la situation** răsturnare a situației. **2.** răsucire; ~ **des feuilles de certains arbres** răsucire a frunzelor copacilor. **3.** *(foto)* inversare a unui negativ. **4.** *(fig.)* schimbare bruscă; reviriment; ~ **d'opinion** reviriment de opinie.
retourner I. *v.t.* **1.** a întoarce; ~ **une crêpe** a întoarce o clătită; ~ **un vêtement** a întoarce o haină (pe dos); **tourner et ~ / ~ sous tous les angles** a întoarce / a suci pe toate fețele; a o întoarce pe toate fețele; a cântări avantajele și dezavantajele; *(la jocul de cărți)* ~ **une carte** a întoarce o carte pentru a i se vedea fața. **2.** a înapoia, a trimite înapoi; ~ **un livre à la bibliothèque** a înapoia o carte la bibliotecă; ~ **une lettre à l'expéditeur** a înapoia o scrisoare expeditorului. **3.** a examina, a cerceta, a scruta; ~ **une question dans son esprit** a examina o chestiune. **4.** *(fig.)* a răscoli, a impresiona; **cette nouvelle l'a retourné** această știre l-a răscolit. **5.** *(fam.)* a face pe cineva să-și schimbe părerea; a întoarce pe cineva cum vrei. **6.** *(în expr.)* ~ **sa veste** a schimba tactica / macazul / foaia; a o întoarce; ~ **le sol** a ara adânc; a trage brazde; **retourner le couteau / le fer dans la plaie** a răsuci / a învârti cuțitul în rană; ~ **ses mots dans sa bouche avant de parler** a se gândi bine înainte de a vorbi; ~ **la salade avec les doigts** a fi novice, a fi cu caș la gură, a avea caș la gură; a mirosi a lapte; a fi boboc. **II.** *v.i.* **1.** a se înapoia, a se întoarce; **il est retourné tard** s-a întors târziu. **2.** *(cu prep.* **à)** a se întoarce la, a reveni; **cette maison retourne à son propriétaire** această casă revine proprietarului ei; **rentrée dans sa province, cette personne retourne à sa vie d'autrefois** revenită în provincia natală, această persoană revine la obiceiurile ei de altădată. **III.** *v.r.* **1.** a se întoarce, a se răsuci; **se ~ dans son lit** a se răsuci în pat, când pe o parte, când pe alta. **2.** a se întoarce înapoi; **il se retourna pour voir qui l'appelait** se întoarse pentru a vedea cine îl strigă. **3.** a privi înapoi; **il partit sans se ~** a plecat fără a privi înapoi. **4.** *(în expr.)* **se ~ comme une crêpe** a-și schimba părerea; **se ~ comme une anguille** a scăpa / a luneca / a i se strecura printre degete; **savoir se ~** a ști să se descurce în viață; a-și

conduce bine barca; **ne pas s'en** ~ a nu se interesa de ceva. **IV.** *v. impers.* a fi vorba despre; **je veux savoir de quoi il retourne** vreau să știu despre ce este vorba.

retracer I. *v.t.* **1.** a trasa din nou (o linie, un plan). **2.** *(fig.)* a aminti, a povesti; ~ **la vie d'un compositeur** a povesti viața unui compozitor. **II.** *v.r.* a-și aminti, a-și aduce aminte, a-și evoca.

rétractable *adj.* retractabil, care poate fi retractat.

rétractation *s.f.* retractare; dezavuare; tăgăduire.

1. rétracter I. *v.t.* a retracta, a dezavua; a tăgădui; ~ **un témoignage** a retracta o mărturie. **II.** *v.r.* a se dezice, a retracta; **témoin qui se rétracte** martor care se dezice.

2. rétracter I. *v.t.* a strânge, a zgârci; **le chat rétracte ses griffes** pisica își strânge ghearele. **II.** *v.r.* a se contracta; **muscle qui se rétracte** mușchi care se contractă.

rétracteur, -trice I. *adj. (anat. în expr.)* **muscle** ~ mușchi care permit unei părți a corpului să se strângă, să se contracte. **II.** *s.m. (chir.)* specul.

rétractibilité *s.f.* proprietate a lemnului de a-și schimba dimensiunile în funcție de gradul de umiditate.

rétractible *adj.* retractil, care se contractă.

rétractif, -ive *adj.* retractiv, care provoacă retracție.

rétractile *adj.* retractil, care se strânge, se trage înapoi sau în interior; **les ongles du lion sont ~s** unghiile leului sunt retractile.

rétractilité *s.f. (fiziol.)* retractilitate, însușirea de a se strânge, a se trage înapoi.

retraction *s.f.* **1.** *(med.)* retracție. **2.** restrângere; contracție.

retraduire *v.t.* a traduce din nou.

retraire *v.t. (jur.)* a retrage.

1. retrait *s.m.* **1.** contracție; chircire. **2.** retragere; ~ **des troupes** retragere în ordine a trupelor; ~ **du permis de conduire** retragerea permisului de conducere. **3.** reflux. **4.** *(arhit.)* intrând. **5.** *(jur.)* recăpătarea unui bun înstrăinat. **6.** *(în expr.)* **en** ~ retras; **maison en** ~ casă retrasă (de la stradă); *(text.)* ~ **par retordage** scurtarea firelor prin răsucire; **rester en** ~ a sta în umbră, a nu se vârî în față, a rămâne discret.

2. retrait, ~e *adj.* **1.** *(agr.)* chircit, zgârcit, nedezvoltat. **2.** *(jur.)* retras; **héritage** ~ moștenire retrasă. **3.** *(în expr.)* **bois** ~ lemn tăiat care din cauza uscării își micșorează dimensiunile; **blé** ~ grâu nedezvoltat, care dă puțină făină.

retraitant, ~e *s.m.f.* persoană care se retrage pentru un timp limitat la mănăstire.

retraite *s.f.* **1.** retragere, revenire; **la** ~ **aux flambeaux** retragere cu torțe; *(mil., înv.)* retragere în ordine, repliere; **battre en** ~ a bate în retragere; *(fig.)* a ceda, a renunța, a capitula. **2.** izolare; singurătate, însingurare, schimnicie; **vivre dans la** ~ a trăi în izolare, retras de lume; **une paisible** ~ loc retras, liniștit. **3.** pensie; **prendre sa** ~ a ieși la pensie, a se pensiona; **être à la** ~ a fi la pensie, a fi pensionar; **mettre à la** ~ a scoate la pensie. **4.** *(arhit.)* proeminență a unui zid. **5.** vizuină a unor animale. **6.** *(vân. în expr.)* **sonner la** ~ a chema câinii. **7.** *(fin.)* cambie. **8.** *(mil.)* retragere în dezordine, în fugă, abandonare a pozițiilor.

retraité, ~e *adj., s.m.f.* pensionar.

retraitement *s.m.* retratare; *(fiz. nucl.)* ~ **du combustible** retratare a combustibilului.

retraiter *v.t.* **1.** *(fiz. nucl.)* a retrata (combustibil). **2.** *(Africa)* **a.** a scoate la pensie; **b.** a da afară, a pune pe liber, a disponibiliza.

retranchement *s.m.* **1.** *(mil.)* retranșament, fortificație, întăritură, linie de apărare. **2.** scoatere, suprimare, înlăturare; **opérer des ~s dans un texte** a efectua suprimări, înlăturări dintr-un text. **3.** obstacol natural servind drept adăpost, refugiu. **4.** *(jur.)* reducere a avantajelor matrimoniale făcută de o persoană care are copii dintr-o altă căsătorie. **5.** *(în expr.)* **pousser / forcer qqn. dans ses derniers ~s** a strânge pe cineva cu ușa; a apuca / a strânge pe cineva ca în clește; a-l constrânge.

retrancher I. *v.t.* a tăia, **1.** a suprima, a înlătura; ~ **les épithètes inutiles d'un texte** a suprima epitetele inutile dintr-un text. **2.** *(mat.)* a scădea. **3.** *(chir.)* a amputa. **4.** *(înv.)* a tăia ramuri, crengi. **5.** *(mil., înv.)* a fortifica, a întări. **6.** *(fig.)* a proteja, a ocroti. **7.** a reduce cheltuielile, a face economii. **II.** *v.r.* **1.** *(mil. cu prep.* **derrière***)* a se adăposti, a se ascunde; **se** ~ **derrière une muraille** a se ascunde în spatele unui zid gros. **2.** *(fig.)* a se retrage în sine; **se** ~ **dans un silence total** a se închide în muțenie.

retranscription *s.f.* retranscriere.

retranscrire *v.t.* a retranscrie.

retransmetteur *s.m. (tele.)* **1.** aparat de retransmisie. **2.** reemițător.

retransmettre *v.t.* **1.** a retransmite, a transmite din nou. **2.** *(tele.)* a retransmite, a difuza.

retransmission *s.f.* retransmisie.

retravailler I. *v.i.* a lucra din nou; **ayant recouvré sa santé, il va** ~ refăcându-se după boală, va lucra din nou. **II.** *v.t.* a prelucra, a reface; **il a retravaillé sa thèse plusieurs fois** și-a refăcut teza de doctorat de mai multe ori.

retraverser *v.t.* **1.** a traversa din nou. **2.** a traversa înapoi.

rétréci, ~e *adj.* **1.** strâmtat, îngustat; **chemin** ~ drum îngustat. **2.** strâmt, îngust; limitat; *(fig.)* **vues ~es** vederi înguste, limitate.

rétrécir I. *v.t.* **1.** a strâmta, a îngusta; ~ **une robe** a strâmta o rochie. **2.** *(fig.)* a restrânge, a îngusta, a limita; a micșora (capacitatea); ~ **le champ d'action** a limita câmpul de acțiune. **II.** *v.i.* a intra la apă; **un tissu qui rétrécit** o stofă care intră la apă. **III.** *v.r.* **1.** a se strâmta, a se îngusta; **une route qui se rétrécit** o șosea care se îngustează. **2.** *(fig.)* a-și pierde din amploare; **son influence s'est rétrecie.**

rétrécissement *s.m.* strâmtare, îngustare.

rétreindre *v.t. (metal.)* a micșora, a comprima.

rétreint *s.m.*, **retreinte** *s.f. (metal.)* micșorare, comprimare.

retrempe *s.f. (metal.)* recălire.

retremper I. *v.t.* **1.** a muia din nou; ~ **le linge** a muia din nou rufele. **2.** *(metal.)* a recăli. **3.** *(fig.)* a căii, a oţeli, a întări; ~ **son âme** a-şi întări sufletul, a căpăta noi puteri. **II.** *v.r.* **1.** a se scufunda din nou; **se** ~ **dans la mer** a se scufunda din nou în mare. **2.** *(fig.)* a-şi reface forţele, a se întări, a se oţeli.
rétribuer *v.t.* **1.** a retribui, a remunera; ~ **qqn.** a retribui pe cineva, a-i da un salariu. **2.** a plăti pe cineva pentru un serviciu făcut.
rétribution *s.f.* **1.** retribuţie, remuneraţie. **2.** plată. **3.** *(rel.)* răsplată pentru cei buni, pedeapsă pentru cei răi.
retriever *s.m.* câine de vânătoare dresat.
rétro I. *s.m.* **1.** *(la biliard)* efect de recul. **2.** *(la biliard, în expr.)* **faire un** ~ a da o lovitură care să permită bilei o mişcare înapoi. **3.** *(pop.)* retrovizor. **II.** *adj. invar.* modă, muzică retro, care reflectă o întoarcere în timp.
rétroactif, -ive *adj.* retroactiv; **effet** ~ efect retroactiv.
rétroaction *s.f.* **1.** retroacţiune, efect retroactiv. **2.** termen recomandat pentru **feed-back.**
rétroactivement *adv.* (în mod) retroactiv.
rétroactivité *s.f.* retroactivitate; acţiune retroactivă; ~ **d'une loi** retroactivitatea unei legi.
rétroagir *v.i.* a produce un efect retroactiv.
rétrocéder I. *v.t.* a retroceda, a înapoia; **cette maison a été rétrocédée** casa a fost retrocedată adevăratului proprietar. **II.** *v.i.* *(med.)* a dispărea (o boală).
rétrocession *s.f.* retrocesiune, retrocedare.
rétrofusée *s.f.* retrofuzee, motor-rachetă al unui vehicul spaţial.
rétrogradation *s.f.* **1.** *(astr.)* retrogradaţie. **2.** retrogradare, măsură disciplinară de coborâre într-o funcţie inferioară; *(sport)* pe un loc inferior.
rétrograde *adj.* **1.** retrograd, care merge înapoi. **2.** *(astr. în expr.)* **sens** ~ mişcare în sens orar; **ses idées sont rétrogrades** el are idei retrograde. **3.** *(fig.)* retrograd, care se opune progresului.
rétrograder I. *v.i.* **1.** *(astr.)* a avea o mişcare inversă mişcării soarelui; a retrograda. **2.** a se întoarce, a reveni, a regresa. **3.** *(auto)* a trece la o viteză inferioară; ~ **de troisième en deuxième** a trece din viteza a treia în a doua. **4.** *(fig.)* a pierde avantajele obţinute. **II.** *v.t.* a retrograda, a coborî în grad, în funcţie.
rétrogression *s.f.* retrogresiune; mişcare înapoi; recul.
rétropédalage *s.m.* pedalare în sens invers.
rétroprojecteur *s.m.* *(audiov.)* retroproiector.
rétropropulsion *s.f.* frânare a unui vehicul spaţial prin lansare de rachete.
rétrospectif, -ive I. *adj.* retrospectiv. **II.** *s.f.* retrospectivă; ~ **cinématographique** retrospectivă cinematografică.
rétrospectivement *adv.* (în mod) retrospectiv.
retroussage *s.m.* *(vit.)* a patra curăţire a viei înainte de cules.
retroussé, ~e *adj.* **1.** ridicat, îndreptat în sus. **2.** suflecat; **manches ~es** mâneci suflecate. **3.** *(în expr.)* **nez** ~ nas cârn; **moustache ~e** mustaţă răsucită.
retroussement *s.m.* ridicare în sus; răsfrângere.
retrousser I. *v.t.* **1.** a ridica în sus; a sufleca; ~ **sa jupe** a ridica poalele fustei; ~ **ses manches** a-şi sufleca mânecile. **2.** *(arg., în contexte negative)* a primi, a se potcovi în ceva. **3.** *(arg.)* a jefui pe cineva. **4.** *(în expr.)* ~ **sa moustache** a-şi răsuci mustaţa. **II.** *v.r.* *(înv.)* a-şi ridica poalele.
retroussis *s.m.* **1.** rever de haină. **2.** bor de pălărie. **3.** margini ale carâmbilor cizmelor.
retrouvailles *s.f. pl.* *(fam.)* regăsire (după o despărţire); **fêter des** ~ a sărbători regăsirea, reîntâlnirea.
retrouver I. *v.t.* **1.** a regăsi, a găsi din nou; ~ **les traces** a regăsi urma; ~ **son calme** a-şi regăsi liniştea; **ce thème se retrouve dans la deuxième partie de la symphonie** această temă se regăseşte în a doua parte a simfoniei. **2.** *(în expr.)* ~ **ses esprits** a-şi veni în fire / în simţiri; a se trezi din leşin; ~ **son clocher** a se întoarce pe meleagurile natale; ~ **qqn. au tournant** a-şi lua revanşa asupra cuiva; ~ **sa santé** a se însănătoşi, a se întrema; **aller** ~ **qqn.** a se alătura cuiva; **je n'ai plus retrouvé l'enfant dans cet homme aux mustaches grises** nu am mai recunoscut copilul în acest bărbat cu mustăţi grisonate. **II.** *v.r.* **1.** a se regăsi (după o absenţă), a se reîntâlni; **au bout de quelques années, nous nous sommes retrouvés** după câţiva ani, ne-am reîntâlnit. **2.** a-şi găsi drumul, a se orienta; **j'ai longtemps erré dans la ville et j'ai fini par ne plus m'y** ~ am rătăcit mult timp în oraş şi până la urmă am fost complet dezorientat. **3.** *(fam., în expr.)* **s'y** ~ a-şi reface finanţele (din încasări etc.).
rétroversé, ~e *adj.* *(med.)* retroversat, întors; **utérus** ~ uter retroversat.
rétroversion *s.f.* *(med.)* retroversie; ~ **de l'utérus** retroversie a uterului.
rétroviseur *s.m.* retrovizor; oglindă retrovizoare.
rets *s.m.* **1.** *(înv.)* plasă de prins animale, peşti, păsări. **2.** *(fig.)* mreje, viclenie; **prendre qqn. dans ses** ~ a prinde pe cineva în capcană.
réunification *s.f.* reunificare.
réunifier *v.t.* a reunifica; ~ **un pays** a reunifica o ţară.
réunion *s.f.* **1.** reunire, încorporare, alipire; ~ **d'une province au pays** alipirea unei provincii la ţara căreia îi aparţine. **2.** acumulare, asamblare, apropiere; ~ **d'éléments disparates** asamblare a unor elemente disparate. **3.** ansamblu, totalitate;~ **de documents** ansamblu, culegere des documente. **4.** apropiere; *(chir.)* ~ **des bords d'un plaie** apropiere a marginilor unei răni. **5.** adunare, întrunire, reuniune; **participer à une** ~ a participa la o reuniune. **6.** *(înv.)* reconciliere.
réunir I. *v.t.* **1**. a reuni, a alipi, a încorpora; ~ **une province à un État** a încorpora o provincie într-un stat. **2.** a uni, a lega; ~ **deux villages par un chemin de fer** a lega două sate printr-o cale ferată. **3.** a aduna, a culege; ~ **des renseignements** a culege informaţii. **4.** *(înv.)* a reconcilia. **5.** a reuni, a aduna; ~ **les membres d'une association** a reuni membrii unei asociaţii. **6.** *(în expr.)* ~ **les suffrages** a întruni sufragiile. **II.** *v.r.* **1.** a se întruni, a se aduna; **les délégués se sont réunis pour discuter** delegaţii s-au întrunit pentru a discuta. **2.** a se apropia, a se întâlni; **ces deux routes se réunissent près de la ville** aceste două şosele se întâlnesc lângă oraş.

réunissage *s.m. (text.)* înnădire a firelor la tors.
réussi, ~e *adj.* reușit, izbutit; strălucit; **une réception ~e** o recepție strălucită.
réussir I. *v.i.* **1.** a reuși, a izbuti, a izbândi; **~ dans les affaires** a reuși în afaceri; **il a réussi au concours** a reușit la concurs. **2.** *(despre plante)* a se aclimatiza; **cette plante exotique a réussi dans ce sol** această plantă exotică s-a aclimatizat în acest sol. **3.** *(cu prep.* **à** *+ inf.)* a reuși, a ajunge să; **~ à convaincre qqn.** a reuși să convingi pe cineva. **4.** a avea un rezultat bun sau rău; **cette initiative a mal réussi** această inițiativă a avut un rezultat nefavorabil. **II.** *v.t.* a reuși; a duce la bun sfârșit; **~ un projet** a reuși, a duce la bun sfârșit un proiect; **~ un gâteau** a pregăti bine o păjitură.
réussite *s.f.* **1.** reușită, succes, izbândă; **~ à un concours** succes la un concurs. **2.** rezultat; **cette entreprise a eu une bonne ~** această inițiativă a avut un rezultat bun. **3.** pasiență.
réutiliser *v.t.* a reutiliza, a utiliza din nou.
revaccination *s.f. (med.)* revaccinare.
revacciner *v.t. (med.)* a revaccina, a vaccina din nou.
revalider *v.t. (jur.)* a revalida, a reconfirma valabilitatea unui act.
revaloir *v.t.* a răsplăti; a plăti cu aceeași monedă (în bine sau în rău); **je vous revaudrai cela** o să ți-o plătesc.
revalorisation *s.f.* **1.** revalorizare. **2.** revalorificare.
revaloriser *v.t.* **1.** a revaloriza. **2.** a revalorifica.
revanchard, ~e *adj., s.m.f.* revanșard, răzbunător.
revanche *s.f.* **1.** revanșă; **prendre sa ~** a-și lua revanșa. **2.** *(sport)* revanșă. **3.** *(în expr.)* **en ~** în compensație; în contrapartidă; **à charge de ~** pe bază de reciprocitate.
revancher *v.r.* a se revanșa, a-și lua revanșa; a se achita.
revanchisme *s m. (pol.)* revanșism, spirit de revanșă.
revascularisation *s.f. (chir.)* revascularizare.
revasculariser *v.t. (chir.)* a revasculariza.
rêvasser *v.i. (fig.)* a visa cu ochii deschiși; a se lăsa purtat de gânduri.
rêvasserie *s.f.* **1.** reverie; visare. **2.** *(fig.)* himeră, utopie.
rêvasseur, -euse *adj., s.m.f.* visător, contemplativ, meditativ.
rêve *s.m.* **1.** vis; **faire un ~** a visa; **une musique de ~** o muzică de vis. **2.** *(fig.)* vis, iluzie, închipuire, născocire, plăsmuire; himeră; **caresser de beaux ~s** a se hrăni cu iluzii.
revêche *adj.* **1.** *(înv.)* acru; aspru; **du vin ~** vin acru. **2.** *(fig.)* posac, morocănos, ursuz, urâcios; *(pop.)* sanchiu.
réveil *s.m.* **1.** deșteptare, trezire; *(mil.)* **battre / sonner le ~** a suna deșteptarea; **2.** *(fig.)* renaștere; **le ~ de la nature au printemps** renașterea naturii primăvara. **3.** *abrev.* de la **réveille-matin.**
réveille-matin *s.m. invar.* **1.** ceas deșteptător. **2.** *(bot.)* laptele-cucului *(Euphorbia helioscopia).*
réveiller I. *v.t.* **1.** a trezi, a deștepta din somn. **2.** *(fig.)* a reînvia, a redeștepta; **~ des souvenirs** a redeștepta amintiri. **II.** *v.r.* **1.** a se trezi, a se deștepta din somn. **2.** *(fig.)* a ieși din amorțeală; a se reanima; **l'économie de ce pays se réveille** economia acestei țări se reanimează, începe să ia avânt.
réveillon *s.m.* revelion.
réveillonner *v.i.* a petrece revelionul.
révélateur, -trice I. *adj.* revelator; semnificativ; **symptôme ~** simptom revelator. **II.** *s.m. (foto)* revelator, developator.
révélation *s.f.* **1.** revelație, dezvăluire, descoperire; **il a eu la ~ d'une percée de ce mystère naturel** a avut revelația unei străpungeri a acestui mister natural. **2.** divulgare; **~ d'un secret** dezvăluire a unui secret. **3.** *(bis.)* revelație divină.
révélé, ~e *adj.* **1.** revelat, dezvăluit, descoperit. **2.** divulgat; **secret ~** secret dezvăluit. **3.** *(bis.)* revelat.
révéler *v.t.* **1.** a revela, a dezvălui. **2.** a divulga; **~ une intention** a dezvălui o intenție. **3.** a arăta; a sta mărturie; **ce livre révèle le talent de cet écrivain** această carte stă mărturie a talentului acestui scriitor. **4.** *(bis.)* a revela.
revenant I. *s.m.* strigoi, stafie, nălucă, fantomă, arătare, spectru, vedenie. **II.** *adj. (înv.)* plăcut; **figure ~e** figură plăcută.
revendeur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care cumpără și revinde. **2.** persoană care cumpără en gros și vinde cu amănuntul. **3.** anticar.
revendicateur, -trice *adj., s.m.f.* (persoană) care revendică.
revendicatif, -ive *adj.* revendicativ; **actions ~s** acțiuni revendicative.
revendication *s.f.* revendicare.
revendiquer *v.t.* **1.** a revendica; a cere, a pretinde; **~ un héritage** a revendica o moștenire. **2.** a-și asuma; **~la responsabilité du désastre** a-și asuma răspunderea dezastrului.
revendre *v.t.* **1.** a revinde; a vinde din nou. **2.** *(în expr.)* **avoir de qqch. à ~** a avea ceva din belșug; **il a de l'esprit à ~** e foarte spiritual; e inteligent foc; **en ~à qqn.** a trage pe sfoară pe cineva, a-i îndruga verzi și uscate.
revenez-y *s.m. invar. (fam.)* **1.** nou elan; **un ~ d'affection** un nou elan de afecțiune. **2.** întoarcere spre trecut. **3.** *(în expr.)* **avoir un goût de ~** a fi plăcut la gust; **ce plat a un goût de ~** această mâncare e gustoasă, te îndeamnă să mai vrei din ea.
revenir *v.t.* **1.** a reveni, a veni din nou; **il est revenu nous voir** a venit din nou să ne vadă. **2.** a se întoarce; **~ sur ses pas** a se întoarce din drum; a face stânga-mprejur; **revenons à nos moutons** să ne întoarcem la oile noastre, să revenim la subiectul discuției; **~ au bercail / au nid** a se întoarce în sânul familiei; **~ bredouille** a se întoarce cu coada între picioare / cu nasul în jos; **~ de voyage** a se întoarce din călătorie. **3.** *(med.)* a se însănătoși; **~ à la vie / ~ d'une maladie** a se însănătoși; a se restabili. **4.** a reapărea, a apărea din nou; **le soleil revient** apare din nou soarele. **5.** *(fin.)* a costa; a reveni; **cela me revient à...** asta mă costă.... **6.** *(despre păr, unghii)* a crește. **7.** a-i reveni, a câștiga; **une petite part me revient de cet héritage** din această moștenire îmi

revine o mică parte. **8.** a i se cuveni; **cette maison lui revient de droit** această casă îi revine de drept. **9.** a plăcea, a fi simpatic; **sa figure ne me revient pas** nu-mi place figura lui. **10.** a reveni în memorie, a-și aminti; **cet événement lui revient à l'esprit** își amintește de acest eveniment. **11.** *(med. despre alimente)* a regurgita, a veni pe gât. **12.** *(fam.)* a ceda; **il est rancunier, il ne revient pas toujours** este ranchiunos, nu cedează întotdeauna. **13.** *(în expr.)* **~ à la charge** a insista; a încerca din nou; **~ à l'avis de qqn.** a se alătura părerii cuiva; **~ à ses premières erres** a-și relua vechile obiceiuri; a reveni la matcă; **~ à soi** a-și veni în fire / în simțiri; a se trezi din leșin; **~ à son dada** a avea idei fixe; **~ avec sa courte honte** a suferi o înfrângere; *(fam.)* **~ bagues sauves** a scăpa ieftin / ca prin urechile acului; **~ de loin** a fi văzut moartea cu ochii; **~ de Pontoise** a cădea din lună / din pod; a rămâne paf; **~ d'un autre monde** a nu fi la curent cu ceea ce se petrece / cu ultimele știri, a fi pe dinafară; **~ d'une erreur** a se îndrepta; **~ sur l'eau a.** a-și face din nou apariția; **b.** a-și reface situația; **~ sur le compte de qqn.** a-și schimba părerea despre cineva; **~ sur le tapis** a deveni din nou subiect de conversație; **~ sur sa parole** a-și lua cuvântul / vorba înapoi; **~ sur terre** a reveni la realitate; **~ sur une affaire** a se ocupa din nou de o problemă; **cela revient à dire...** aceasta înseamnă...; **cela revient au même** e același lucru; e tot una; **il n'y a pas y ~** e lucru hotărât; nu se mai schimbă nimic; *(culinar)* **faire ~ la viande** a perpeli, a prăji ușor carnea; **je n'en reviens pas** nu-mi vine să cred; sunt uimit; **~ d'une illusion** a-și pierde o iluzie; **~ de sa colère** a se potoli, a se calma; **ce nom revient souvent** acest nume e mereu pomenit; **cela ne revient à rien** asta nu are nici un înțeles.

revenoir *s.m.* unealtă de ceasornicar.

revente *s.f.* revânzare; a doua vânzare.

revenu *s.m.* **1.** venit; **avoir de gros ~s** a avea venituri mari. **2.** *(metal.)* revenire.

revenue *s.f.* *(silv.)* crâng, pădure de lăstari crescuți după o tăiere de pomi.

rêver I. *v.i.* **1.** a visa; **je crois ~** am impresia că visez. **2.** *(fam.)* a aiura, a delira; **vous rêvez!** aiurezi! **3.** (*cu prep.* **de**) a visa, a vedea în vis pe cineva, ceva; **j'ai rêvé de Jean** l-am visat pe Jean; **il rêve de voyages** visează călătorii. **4.** *(cu prep.* **à**) a medita, a reflecta la; a visa la; **à quoi rêves-tu?** la ce meditezi? **II.** *v.t.* **1.** a visa, a imagina, a-și închipui; **j'ai rêvé cela** mi-am închipuit asta. **2.** a dori, a râvni. **3.** *(în expr.)* **ne ~ que plaies et bosses** a căuta ceartă / pricină / râcă; a căuta nod în papură.

réverbérant, ~e *adj.* reverberant, care reverberează.

réverbération *s.f.* **1.** reverberație. **2.** *(tehn.)* reflexie, răsfrângere.

réverbère *s.m.* **1.** *(tehn.)* reverber. **2.** felinar de stradă. **3.** *(în expr.)* **four à ~** cuptor cu reverberație; **allumeur de ~s** lampagiu.

réverbérer *v.t., v.r.* a (se) reverbera, a (se) răsfrânge; **le soleil se réverbère sur l'eau du lac** soarele se răsfrânge pe apa lacului.

revercher *v.t.* *(tehn.)* a astupa găurile unui vas de cositor prin sudare.

reverdir I. *v.t.* **1.** a înverzi, a reda culoarea verde; **le printemps reverdit les forêts** primăvara redă pădurilor culoarea verde. **2.** a vopsi din nou în verde; **~ les volets** a vopsi din nou în verde obloanele. **II.** *v.i.* **1.** a reînverzi, a redeveni verde; **au printemps, les prés reverdissent** primăvara, pajiștile reînverzesc. **2.** *(fig.)* a se reînviora, a se reînsufleți; **ses sentiments pour cet homme reverdissent** sentimentele ei pentru acest bărbat se reînviorează.

reverdissement *s.m.* **1.** reînverzire. **2.** *(silv.)* înfrunzire.

reverdoir *s.m.* *(la fabricile de bere)* rezervor colector.

révérence *s.f.* **1.** *(lit.)* respect, venerație, considerație, stimă; **porter ~ à qqn.** a avea un respect profund pentru cineva. **2.** reverență, plecăciune, închinăciune. **3.** *(fam. în expr.)* **tirer sa ~ à qqn.** a-și lua rămas-bun; a pleca; **~ parler / sauf ~** să nu vă fie cu supărare / cu bănat.

révérenciel, ~le *adj.* **1.** *(înv.)* respectuos. **2.** *(în expr.)* **crainte ~le** supunere temătoare (față de părinți).

révérencieusement *adv.* (în mod) reverențios, respectuos.

révérencieux, ~euse *adj.* **1.** reverențios; deferent. **2.** umil.

révérend, ~e *adj., s.m.* *(bis. catol.* și *reformată)* reverend, cuvios, titlu dat pastorilor reformați.

révérendissime *adj.* *(bis. catol.)* titlu dat superiorilor unor ordine religioase de bărbați și de femei.

révérer *v.t.* a onora, a cinsti; a respecta; **~ la vertu** a cinsti virtutea.

rêverie *s.f.* **1.** reverie, visare, meditare, contemplație; vis; **se laisser aller à la ~** a se lăsa pradă visării. **2.** iluzie, himeră.

revers *s.m.* **1.** dos, spate; **le ~ de la main** dosul mâinii; **le ~ d'une tapisserie** dosul unei tapiserii. **2.** opus; **le ~ de la vertu est le vice** opusul virtuții este viciul. **3.** revers; **le ~ de la médaille** reversul medaliei; *(fig.)* aspectul neplăcut al lucrurilor. **4.** *(la haine, cizme)* rever. **5.** *(fig.)* încercare, nefericire; **~ de fortune** încercări ale sorții; eșec; vicisitudini.

réversal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj., s.f.* *(diplom. în expr.)* **lettres ~es** act prin care se acordă o concesie în locul alteia.

reversement *s.m.* **1.** *(mar. înv.)* transbordare. **2.** *(fin.)* transfer de fonduri; report.

reverser *v.t.* **1.** a turna, a vărsa din nou; **~ à boire** a turna din nou de băut. **2.** a turna înapoi; **~ le vin dans la bouteille** a turna înapoi vinul în sticlă. **3.** *(fin.)* a reporta într-un cont. **4.** *(în expr.)* **~ ses nerfs sur qqn.** a-și vărsa focul / mânia pe cineva.

reversi, reversis *s.m.* numele unui joc de cărți.

réversibilité *s.f.* reversibilitate.

réversible *adj.* **1.** reversibil; *(chim.)* **réaction ~** reacție reversibilă. **2.** *(despre stofe)* care se poate purta și pe față și pe dos.

réversion *s.f.* **1.** *(jur.)* reversiune; **droit de ~** drept de reversiune. **2.** *(biol.)* mutație în sens invers, revenire la fenotipul primitiv.

reversis *s.m.* v. **reversi.**

reversoir *s.m. (hidr.)* baraj peste care se revarsă apa unui lac de acumulare.
revêtement *s.m.* **1.** *(arhit.)* placare; placaj. **2.** *(constr.)* căptușeală. **3.** *(tehn.)* acoperire. **4.** *(metal.)* căptușire. **5.** *(în expr.)* ~ **routier** covor asfaltic; *(constr.)* ~ **en dalles** dalaj.
revêtir I. *v.t.* **1.** a îmbrăca din nou; ~ **un complet** a îmbrăca din nou un costum. **2.** *(constr.)* a pardosi, a acoperi; ~ **une route d'asphalte** a acoperi o șosea cu asfalt. **3.** *(arhit.)* a placa. **4.** *(fig.)* a investi; ~ **qqn. du pouvoir suprême** a investi pe cineva cu puterea supremă. **5.** *(fig.)* a acoperi, a îmbrăca; **les formes que revêt la pensée** formele pe care le îmbracă gândirea. **6.** a prevedea cu; **un passeport revêtu d'un visa** un pașaport prevăzut cu o viză. **II.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **de**) a se îmbrăca; **se ~ d'un habit de cérémonie** a se îmbrăca cu haine de ceremonie. **2.** *(fig.)* a-și asuma o sarcină, o funcție; **se ~ de l'autorité suprême** a-și asuma funcția supremă.
revêtu, ~e *adj.* **1.** îmbrăcat. **2.** *(în expr.)* **un sot ~** un parvenit.
rêveur, -euse *adj., s.m.* **1.** visător; **des yeux ~s** ochi visători. **2.** distrat, om care nu are simțul realității. **3.** *(în expr.)* **cela me laisse ~** asta mă pune pe gânduri.
rêveusement *adv.* ca prin vis.
revidage *s.m.* **1.** golire din nou. **2.** *(fam.)* schimb de vechituri de ocazie între telali. **3.** *(arg.)* înțelegere ilicită la o licitație.
revider *v.t.* **1.** a goli din nou. **2.** a face schimb de vechituri de ocazie.
revient *s.m. (în expr.)* **prix de ~** preț de cost.
revif *s.m. (mar.)* perioada de creștere a fluxului.
revigorer *v.t.* a înviora, a reda puteri; a revigora.
revirement *s.m.* **1.** *(mar.)* schimbare de direcție; ~ **d'un navire** schimbare de direcție a unei nave. **2.** *(fin.)* nou virament. **3.** *(fig.)* reviriment, schimbare bruscă (de opinie, de atitudine).
revirer *v.i.* **1.** *(mar. înv.)* a vira, a întoarce din nou. **2.** *(fin.)* a vira din nou. **3.** *(fig.)* a-și schimba brusc (opinia, atitudinea).
révisable *adj.* care poate fi revizuit.
réviser *v.t.* **1.** a revizui; a revedea; a verifica, a controla; ~ **une machine** a verifica o mașină. **2.** a repeta, a revedea; ~ **ses leçons** a-și repeta / revedea lecțiile.
rèviseur *s.m.* **1.** *(poligr.)* revizor; corector. **2.** *(c.f.)* controlor, revizor.
révision *s.f.* **1.** revizie, reviziune, control, verificare; ~ **d'un moteur** revizia unui motor. **2.** *(jur.)* revizuire; ~ **d'une loi** revizuire a unei legi.
révisionnisme *s.m. (pol.)* revizionism.
révisionniste *adj., s.m.f. (pol.)* revizionist.
revisser *v.t.* a înșuruba din nou.
revitalisant, ~e *adj.* revitalizant, care înviorează; **médicament ~** medicament revitalizant.
revitalisation *s.f.* revitalizare, înviorare.
revitaliser *v.t.* a revitaliza; a înviora; ~ **la peau** a revitaliza pielea; *(fig.)* ~ **l'économie d'un pays** a înviora, a pune pe picioare economia unei țări.
revivification *s.f.* **1.** reînsuflețire; revitalizare. **2.** *(chim.)* readucere a unui oxid la starea metalică.
revivifier *v.t.* **1.** a reînsufleți; a revitaliza. **2.** *(chim.)* a readuce un oxid la starea metalică.
reviviscence *s.f.* **1.** *(biol.)* reviviscență, revenire la viață a unor vegetale și animale inferioare datorită unui mediu umed. **2.** *(fig.)* reapariția unei stări de conștiință.
reviviscent, ~e *adj. (despre plante și animale)* reviviscent, care poate fi înviorat.
revivre I. *v.i.* **1.** a reveni la viață; a recăpăta forțe, energie; **dans ce milieu, il se sent ~** în acest mediu simte că revine la viață. **2.** *(fig.)* a retrăi; **il revit dans ses descendants** retrăiește prin urmașii lui. **3.** *(în expr.)* **faire ~ qqn. a.** a evoca pe cineva; b. a reda viață; **faire ~ un personnage historique dans un roman** a reda viață unui personaj istoric într-un roman. **II.** *v.t.* a retrăi ceva; **en voyant ce film; il a cru revivre des moments de son enfance** văzând acest film, a avut impresia că retrăiește clipe din copilăria sa.
révocabilité *s.f. (jur.)* revocabilitate.
révocable *adj. (jur.)* revocabil.
révocation *s.f.* **1.** *(jur.)* revocare, anulare; ~ **d'une décision** anulare a unei decizii. **2.** revocare; destituire; **~d'un ministre** destituire a unui ministru.
révocatoire *adj. (jur.)* revocatoriu; care revocă; **décision ~** hotărâre revocatorie, de revocare.
revoici, revoilà *prep. (fam.)* iată din nou; **te revoici!** iată-te din nou!
revoir I. *v.t.* **1.** a revedea, a vedea din nou; ~ **un ancien camarade d'université** a revedea pe un fost coleg de universitate; ~ **un film** a revedea un film. **2.** a revedea, a reexamina, a revizui; a reciti; **il revoit toujours ses discours** își revizuiește întotdeauna discursurile; **à ~** de revăzut; de reexaminat. **II.** *v.r.* a se revedea; a se reîntâlni; **nous nous sommes revus avec émotion** ne-am revăzut cu emoție. **III.** *s.m.* revedere; **au ~** la revedere.
revoler I. *v.i.* **1.** a zbura din nou. **2.** *(fig.)* a se întoarce rapid înapoi. **II.** *v.t.* a fura din nou.
revolin *s.m. (mar.)* deviere a vântului, a curentului.
révoltant, ~e *adj.* revoltător.
révolte *s.f.* **1.** revoltă, răscoală, răzvrătire, rebeliune, răzmeriță. **2.** *(fig.)* revoltă, indignare, scandalizare; **on comprend la ~ de cet homme devant l'injustice faite** se înțelege indignarea acestuia în fața nedreptății făcute.
révolté, ~e *adj.* **1.** revoltat, răsculat, răzvrătit. **2.** *(fig.)* revoltat, indignat, scandalizat.
révolter *v.t., v.r.* **1.** a (se) revolta, a (se) răscula, a (se) răzvrăti. **2.** *(fig.)* a (se) indigna, a (se) revolta, a (se) scandaliza.
révolu, ~e *adj.* împlinit, trecut; **elle a vingt ans ~s** are 20 de ani împliniți.
révoluté, ~e *adj. (bot.)* rulat, îndoit, încrețit în afară; **feuille ~e** frunză încrețită în afară.
révolution *s.f.* **1.** *(pol.)* revoluție. **2.** revoluție, mișcare circulară; **la ~ des planètes autour du Soleil** mișcarea planetelor în jurul Soarelui. **3.** *(geom.)* mișcare de rotație a unui corp în jurul unei drepte fixe. **4.** *(mec.)* turație. **5.** *(fig.)* schimbare; revoluție; ~ **industrielle** revoluție industrială.

révolutionnaire *adj., s.m.f.* revoluționar.
révolutionnairement *adv.* (în mod) revoluționar, prin mijloace revoluționare.
révolutionner *v.t.* **1.** a revoluționa, a schimba, a transforma; ~ **la médecine** a revoluționa medicina. **2.** a agita, a tulbura, a revoluționa, a răscoli; ~ **les esprits** a agita spiritele.
revolver *s.m.* revolver.
revolvériser *v.t. (pop.)* a trage asupra cuiva cu o armă de foc.
révoquer *v.t.* **1.** a revoca, a destitui din funcție. **2.** *(jur. înv.)* a revoca, a anula; ~ **un verdict** a anula un verdict; ~ **un testament** a revoca un testament. **3.** *(lit. în expr.)* ~ **en doute** a pune la îndoială, a contesta.
revoyure *s.f. (pop.)* revedere; **à la** ~ la revedere.
revue *s.f.* **1.** revistă; cercetare minuțioasă; **faire la** ~ **des livres d'une bibliothèque** a face o cercetare minuțioasă a cărților dintr-o bibliotecă; ~ **de presse** revistă a presei; **passer en** ~ a trece în revistă, a examina atent. **2.** *(mil.)* paradă militară; **la** ~ **de la Journée nationale** parada din Ziua națională. **3.** revistă, publicație periodică; ~ **de littérature** revistă de literatură. **4.** *(teatru)* revistă. **5.** *(arg. în expr.)* ~ **d'armes** vizită medicală.
revuiste *s.m.f.* autor dramatic de reviste.
révulsé, ~e *adj.* întors, dat peste cap; **yeux ~s** ochi dați peste cap.
révulser I. *v.t. (med.)* a împinge sângele într-un anumit loc din organism. **II.** *v.r.* a produce revulsie, a se da peste cap, a se bulversa.
révulsif, -ive *adj. (med.)* revulsiv.
révulsion *s.f. (med.)* revulsie.
1. rewriter *v.t. (angl.)* a rescrie un text ce urmează a fi publicat.
2. rewriter *s.m. (angl.)* persoană care rescrie un text.
rewritting *s.m. (angl.)* rescriere (a unui text); adaptare.
rexisme *s.m. (pol.)* mișcare fascistă fondată în Belgia în 1935 de către avocatul Léon Degrelle.
rez *prep. (înv.)* **1.** alături; aproape; lângă; **voler** ~ **terre** a zbura aproape de pământ. **2.** *(în expr.)* **à** ~ **de...** la nivelul....
rez-de-chaussée *s.m. invar (constr.)* parter; **le** ~ **d'un immeuble** parterul unei clădiri.
rez-de-jardin *s.m. invar (constr.)* parte a unei clădiri care este la nivelul unei grădini.
rhabdologie, rhabdomancie *s.f.* rabdomanție, arta de a ghici / găsi zăcăminte, izvoare cu ajutorul unei crenguțe de alun.
rhabdomancien, ~ne *s.m.f.* persoană care practică rabdomanția.
rhabillage, rhabillement *s.m.* **1.** reparare, reparație; ~ **d'une montre** reparare a unui ceas. **2.** îmbrăcare din nou; ~ **d'un mannequin** îmbrăcare din nou a unui manechin. **3.** *(arg.)* escrocherie.
rhabiller I. *v.t.* **1.** a repara; ~ **une montre** a repara un ceas. **2.** a îmbrăca din nou; ~ **son enfant** a-și îmbrăca din nou copilul. **3.** *(fig.)* a îndrepta, a corecta; ~ **une faute** a îndrepta o greșeală. **4.** a da o nouă formă; a reînnoi; ~ **ses idées** a-și reînnoi ideile. **II.** *v.r.* **1.** a se îmbrăca din nou. **2.** a se înnoi, a-și procura alte haine. **3.** *(fam. în expr.)* **pouvoir aller se** ~ a nu avea stofă (de actor, de sportiv); **se faire** ~ a se lăsa escrocat.
rhabilleur, -euse *s.m.f.* **1.** reparator; cârpaci. **2.** *(pop.)* vraci.
rhabituer *v.t., v.r.* a (se) obișnui din nou, a (se) reobișnui.
rhacophore *s.m. (zool.)* specie de broască din Oceanul Indian.
rhagade *s.f.* crăpătură a pielii; **avoir des ~s aux lèvres** a avea crăpături la buze; a avea buzele crăpate.
rhamnacées, rhamnées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate (salbă moale).
rhapsode *s.m. (în Grecia antică)* rapsod.
rhapsodie *s.f. (muz.)* rapsodie.
rhapsodique *adj. (muz.)* rapsodic, referitor la rapsodie.
rhapsodiste *s.m.f. (muz.)* compozitor de rapsodii.
rhénan, ~e *adj.* renan, referitor la Rin, la Renania.
rhénium *s.m. (chim.)* reniu.
rhéobase *s.f. (fiziol.)* reobază.
rhéologie *s.f. (fiz.)* reologie.
rhéomètre *s.m. (fiz.)* reometru.
rhéophile *adj. (zool.)* (animale) care trăiesc în apele repezi.
rhéophore *s.m. (el.)* reofor, fir al unei pile electrice.
rhéoscopique *adj.* reoscopic, care constată existența curenților electrici.
rhéostat *s.m. (el.)* reostat.
rhéostatique *adj. (el.)* reostatic.
rhéostriction *s.f. (el.)* reostricțiune.
rhéotaxie *s.f. (iht.)* reacție de orientare a unor pești din torente și râuri.
rhésus *s.m.* **1.** *(zool.)* maimuța resus *(Mirus mulata* și *Simia rhesus)*, folosită drept cobai. **2.** *(med. în expr.)* **le facteur** ~ factorul rezus.
rhéteur *s.m.* **1.** *(în antichitate)* retor. **2.** orator prolix și emfatic.
rhétien, ~ne *adj. (geol.)* eră geologică superioară triasicului.
rhétique I. *adj.* din Reția. **II.** *s.m. (lingv.)* limba retoromană.
rhétoricien, ~ne *s.m.f.* **1.** specialist în retorică. **2.** *(înv.)* retorician.
rhétorique *s.f.* **1.** *(stil.)* retorică; **figure de** ~ figură de retorică. **2.** clasă de retorică. **3.** *(peior.)* retorică, discurs emfatic și fără conținut.
rhétoriqueur *s.m. (lit.)* poet de curte din Franța, Flandra, Burgundia.
rhéto-roman, ~e *adj., s.m. (lingv.)* (limba) reto-romană vorbită în Elveția orientală, Tirol.
rhinante *s.m. (bot.)* clocotici, sunătoare *(Rhinanthus alpinus)*.
rhinencéphale *s.m. (anat.)* rinencefal.
rhingrave I. *s.m. (ist.)* conte renan. **II.** *s.f. (ist.)* pantalon legat sub genunchi (sec. XVII).
rhingraviat *s.m.* **1.** *(ist.)* demnitatc de conte renan. **2.** domeniu de conte renan.
rhinite *s.f. (med.)* rinită.

rhinocéros *s.m. (zool.)* rinocer *(Rhinoceros).*
rhino-coniose *s.f. (med.)* iritare a faringelui provocată de praf.
rhino-laryngite *s.f. (med.)* rinolaringită, laringită combinată cu rinită.
rhinologie *s.f. (med.)* rinologie.
rhinolophe *s.m. (zool.)* liliac cu nasul potcoavă *(Rhinolophis ferrumequinum).*
rhinopharyngien, ~ne, rhinopharyngé, ~e *adj. (med.)* rinofaringian.
rhinopharynx *s.m. (anat.)* rinofaringe.
rhinoplastie *s.f. (chir.)* rinoplastie.
rhinoscopie *s.f. (med.)* rinoscopie.
rhinovirus *s.m. (biol.)* virus care provoacă infecții ale căilor respiratorii.
rhipiptères *s.m. pl. (entom.)* grup de insecte intermediare între coleoptere și nevroptere.
rhizobium *s.m. (biol.)* bacterie a leguminoaselor.
rhizocarpé, ~e *adj. (bot.)* rizocarp.
rhizoctone *s.m.*, **rhizoctonie** *s.f. (biol.)* rizocton, ciupercă microscopică ce se fixează pe rădăcinile plantelor.
rhizoïdes *s.m. pl. (bot.)* rizoizi, organe de fixare și de absorbție ale unor plante inferioare.
rhizome *s.m. (bot.)* rizom.
rhizophage *adj.* care se hrănește cu rădăcini.
rhizophoracées, rhizophorées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate din regiunile tropicale, care crește în mâl.
rhizophore *s.m.* v. **manglier.**
rhizophodes *s.m. pl. (zool.)* rizopode, clasă de protozoare acvatice, unicelulare.
rhizosphère *s.f. (pedol., biol.)* rizosferă, strat de pământ în care cresc rădăcinile plantelor.
rhizostome *s.m. (zool.)* rizostom, specie de meduză *(Rhysostoma).*
rhizotome *s.m. (tehn.)* unealtă de tăiat rădăcini.
rhodamine *s.f. (chim.)* nume generic al unor substanțe colorante.
rhodanien, ~ne *adj.* care aparține Ronului, din zona fluviului Ron; **vallée ~ne** valea Ronului.
rhodia *s.m. (text.)* țesătură artificială de fabricație franceză.
1. **rhodien, ~ne** *adj.* din Rodos, referitor la insula Rodos.
2. **Rhodien, ~ne** *s.m.f.* locuitor din insula Rodos.
rhodite *s.m. (entom.)* specie de himenoptere care provoacă o boală a trandafirilor.
rhodium *s.m. (chim.)* rodiu.
rhododendron *s.m. (bot.)* rododendron, smirdar *(Rhododendron Kotschyi).*
rhodoïd *s.m.* numele unui material plastic, pe bază de acetat de celuloză.
rhodophycées *s.f. pl. (bot.)* familie de alge marine.
rhombe *s.m.* **1.** *(geom.)* romb. **2.** *(muz.)* instrument muzical din America și Australia.
rombique *adj. (geom.)* rombic.
romboèdre *s.m. (geom.)* romboedru.
rhomboédrique *adj. (geom.)* romboedric.
rhomboïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* romboidal.
rhomboïde I. *s.m.* **1.** *(geom.)* romboid. **2.** *(anat.)* mușchi romboid. **II.** *adj. (anat.)* romboid; **muscle ~** mușchi romboid.
rhotacisme *s.m. (lingv.)* rotacism.
rhovyl *s.m. (text.)* țesătură sintetică făcută din clorură de polivinil.
rhubarbe *s.f. (bot.)* **1.** revent *(Rehum officinale).* **2.** *(în compuse)* **~-des-moines** steghie *(Rumex alpinus);* **~-des-pauvres** rutișor galben *(Thalictrum flavum);* **~-des-paysans** alior *(Euphorbia cyparissias).*
rhum *s.m.* rom.
rhumatisant, ~e *adj., s.m.f.* reumatic, (persoană) care suferă de reumatism; **un vieillard ~** un bătrân reumatic.
rhumatismal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* reumatismal, de natură reumatică; **fièvre ~e** febră reumatismală, care însoțește reumatismul acut.
rhumatisme *s.m. (med.)* reumatism.
rhumatologie *s.f. (med.)* reumatologie.
rhumb, rumb *s.m. (mar.)* rumb, unitate de măsură folosită la roza vânturilor, cart.
rhume *s.m. (med.)* **1.** guturai. **2.** *(în expr.)* **~ de cerveau** rinită; **~ des foins** boala fânului, alergie; *(arg.)* **prendre qqch. pour son ~** a fi copleșit de reproșuri; *(arg.)* **attraper un ~** a lua o boală venerică.
rhumé, ~e *adj.* la care s-a adăugat rom; **eau-de-vie ~e** țuică în care s-a adăugat rom.
rhumer *v.t.* a adăuga rom, a parfuma cu rom.
rhumerie *s.f.* distilerie de rom.
rhynchite *s.m. (entom.)* gărgăriță; gărgărița-mărului *(Rhynchites pauxillus);* gărgărița-prunului *(Rynchites bacchus).*
rhynchocéphales *s.m. pl. (paleont., zool.)* rinocefali, ordin de reptile cu coardă dorsală.
rhynconelle *s.f. (paleont., zool.)* brachiopod marin fosil din era secundară.
rhyncotes *s.m. pl. (entom.)* altă denumire a hemipterelor.
rhyolithe, rhyolite *s.f.* riolit, rocă vulcanică.
rhytidome *s.m. (bot.)* scoarță.
rhyton *s.m. (arheol.)* vas vechi grecesc de băut, în formă de cap de berbec.
ria *s.f.* **1.** *(geogr.)* partea din aval a unei văi inundată de mare. **2.** *(mar.)* rai (de macara).
rial *s.m.* rial, unitate monetară din unele țări arabe.
riant, ~e *adj.* **1.** vesel, surâzător; **visage ~** chip vesel. **2.** plăcut, încântător; **paysage ~** peisaj încântător.
ribambelle *s.f. (fam.)* droaie, cârd, ceată, mulțime; **une ~ d'enfants** o droaie de copii.
ribarbère *s.m. (arg.)* revolver.
ribaud, ~e I. *s.m.* (*ist.*) infanterist. **II.** *adj; s.m.* (*înv.*) desfrânat. **III.** *s.f.* (*înv.*) prostituată.
ribaudaille *s.f. (ist.)* pedestrime, trupă de infanterie.
ribaudequin *s.m.* armă formată din mai multe sulițe sau guri de foc montate paralel pe un car de luptă (sec. XIV-XV).
ribauderie *s.f. (înv.)* desfrâu.
ribésiacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante căreia îi aparține și coacăzul.
riblage *s.m.* netezire, șlefuire (a pietrei de moară, a tocilei).

ribler *v.t.* a netezi, a șlefui (pietre de moară, tocile).
riblette *s.f.* felie de carne friptă la grătar; vrăbioară.
riblon *s.m.* *(metal.)* deșeu de fier, de oțel.
riboflavine *s.f.* *(biochim.)* riboflavină, vitamina B2.
ribonucléase *s.f.* *(biochim.)* ribonuclează, enzimă din grupul fosfaților.
ribonucléique *adj.* *(biochim., în expr.)* **acide** ~ acid ribonucleic.
ribose *s.f.* *(biochim.)* riboză, monozaharidă cu cinci atomi de carbon.
ribosome *s.m.* *(biochim.)* ribozom, particulă citoplasmatică, de dimensiuni foarte mici.
ribote *s.f.* *(înv.)* **1.** exces de mâncare, de băutură. **2.** *(înv. pop. în expr.)* **faire** ~ a face chef; a o face lată; **être en** ~ a fi beat mort.
riboter *v.i.* *(pop., înv.)* a face chef, a chefui.
riboteur, -euse *s.m.f.* *(pop., înv.)* chefliu.
ribouis *s.m.* *(pop.)* **1.** pantof. **2.** picior. **3.** *(fig.)* argument slab, neconvingător. **4.** *(înv.)* pantofar.
1. ribouldingue *s.f.* *(pop. înv.)* chef, petrecere; **faire la** ~ a trage un chef, a o face lată.
2. ribouldingue *s.f.*, **riboustin** *s.m.* *(arg.)* revolver.
ribouler *v.i.* *(arg., în expr.)* ~ **des yeux** a-și da ochii peste cap; a holba ochii.
ricain, ~e *s.m.f.* *(arg.)* american din Statele Unite.
ricanement *s.m.* rânjet, rânjitură; ricanare.
ricaner *v.i.* a rânji, a ricana.
ricaneur, -euse *adj., s.m.f.* care rânjește, care ricanează.
ric-à-rac, ric-rac *adv.* *(arg.)* **1.** exact, la centimă; **payer** ~ a plăti exact, până la ultima centimă. **2.** cu greutate; la fix; **réussir** ~ **au bac** a reușit la bacalaureat cu greutate.
ricercare *s.m.* *(muz.)* ricercar, compoziție muzicală polifonică anterioară fugii (pentru orgă, clavecin).
richard, ~e *s.m.f.* *(fam.)* bogătaș, bogătan.
riche I. *adj.* **1.** bogat, înstărit, avut; **être** ~ **comme Crésus** a fi foarte bogat, a fi putred de bogat; **faire un** ~ **mariage** a se căsători cu o persoană bogată. **2.** *(despre soluri)* bogat, fecund, fertil, mănos, roditor, productiv; **de ~s moissons** recolte bogate. **3.** de preț, somptuos, bogat; **une** ~ **villa** o vilă somptuoasă. **4.** *(fig.)* înzestrat, bogat; **une** ~ **nature** o fire înzestrată, o persoană energică, plină de vitalitate. **5.** *(fam., în expr.)* **style** ~ stil plin de ornamente; **un vin** ~ un vin tare;. **une** ~ **idée** o idee excelentă; ~ **de...** care posedă.... **II.** *s.m.* **1.** bogat, bogătaș, bogătan; **les ~s** bogătașii. **2.** *(în expr.)* **nouveau** ~ parvenit.
richelieu (*pl.* **richelieus, richelieux, richelieu**) *s.m.* **1.** nume de pantof scund cu șireturi. **2.** *(arg.)* bancnotă de zece franci francezi.
richement *adv.* bogat, luxos, din belșug; ~ **vêtu** bine îmbrăcat, luxos.
richesse *s.f.* **1.** bogăție, avuție; avere; belșug; **vivre dans la** ~ a trăi în bogăție, în belșug. **2.** bogăție, fertilitate, fecunditate a solului. **3.** *(fig.)* bogăție; măreție; somptuozitate; ~ **d'une toilette** somptuozitatea unei toalete. **4.** *(fig.)* bogăție, strălucire; **la** ~ **d'une interprétation** strălucirea unei interpretări. **5.** *(la pl.)* bogății; lucruri de preț; **aimer les ~s** a-i plăcea lucrurile de preț. **6.** *(la pl.)* bogății; resurse; ~ **minières** resurse miniere.
richissime *adj.* *(fam.)* foarte bogat, extrem de bogat, putred de bogat.
ricin *s.m.* *(bot.)* ricin, căpușă *(Ricinus communis)*; *(farm.)* **huile de** ~ ulei de ricin; ricină.
ricocher *v.i.* a ricoșa.
ricochet *s.m.* **1.** ricoșeu. **2.** *(mil.)* ricoșare. **3.** *(în expr.)* **par** ~ în mod indirect.
ric-rac *adv.* v. **ric-à-rac.**
rictus *s.m.* **1.** *(med.)* rictus. **2.** rictus, grimasă, schimonositură, schimonoseală; rânjet.
ridage *s.m.* *(mar.)* întindere a sarturilor.
ride *s.f.* **1.** rid, cută, zbârcitură a pielii; **avoir des ~sous les yeux** a avea riduri sub ochi. **2.** încrețitură, cută; **les ~s d'une pomme** încrețiturile cojii unui măr; **le vent fait des ~s à la surface du lac** vântul face încrețituri pe suprafața lacului.
ridé, ~e *adj.* ridat, zbârcit, încrețit, brăzdat de riduri; **visage** ~ față ridată, zbârcită, brăzdată de riduri.
rideau *s.m.* **1.** perdea; **poser des ~x aux fenêtres** a pune perdele la ferestre; *(silv.)* **un** ~ **d'arbres** o perdea de copaci; *(hidr.)* ~ **d'eau** perdea de apă. **2.** *(teatru)* cortină. **3.** *(în expr.)* **tirer le** ~ **sur qqch.** a mușamaliza ceva; ~ **de fer** oblon metalic (la magazine); **se tenir derrière le** ~ a se afla în spatele unei afaceri, a conduce din umbră o afacere; *(pop.)* **en** ~ în pană; *(pop.)* **faire ~, passer devant le** ~ a-i trece pe la nas, a pierde o ocazie; *(min.)* ~ **de toile** dig de aeraj din pânză; *(constr.)* ~ **roulant** jaluzea. **3.** *(mil.)* linie mobilă de apărare.
ridée *s.f.* plasă de prins păsări.
ridelle *s.f.* loitră, draghină.
ridement *s.m.* *(rar)* zbârcire, ridare, încrețire; **le** ~ **d'un visage** zbârcirea unei fețe.
rider I. *v.t.* **1.** a rida, a încreți; **les soucis lui ont ridé le visage** grijile i-au brăzdat chipul; **le vent ride la surface du lac** vântul încrețește suprafața lacului. **2.** *(mar.)* a întinde parâmele cu ajutorul întinzătoarelor. **II.** *v.r.* a se zbârci, a se încreți, a se rida.
ridicule I. *adj.* **1.** ridicol, rizibil, caraghios, comic; burlesc, grotesc; **une robe** ~ o rochie caraghioasă; **une attitude** ~ o atitudine grotescă. **2.** mic, modic, derizoriu; **un prix** ~ un preț derizoriu. **II.** *s.m.* **1.** ridicol; **se couvrir de** ~ a se acoperi de ridicol. **2.** *(pop.)* sac de soldat. **3.** *(arg.)* poșetă. **4.** *(în expr.)* **tourner qqn. en** ~ a-și bate joc de cineva; **se donner un** ~ a se face de râs.
ridiculement *adv.* (în mod) ridicol, caraghios; **se conduire** ~ a se purta caraghios.
ridiculiser *v.t., v.r.* a (se) ridiculiza.
ridiculité *s.f.* *(înv.)* ridicol.
ridoir *s.m.* *(mar.)* întinzător.
riel *s.m.* unitate monetară din Cambodgia.
riemannien, ~ne *adj.* referitor la teoriile matematice ale lui Riemann.
rien I. *pron. nehot.* **1.** nimic; ~ **à dire** nimic de zis; nu-i vorbă; ~ **d'autre** nimic altceva; ~ **de plus simple** nimic mai simplu; ~ **ne lui coûte** nu precupețește nimic; ~ **ne lui fait** nu-i pasă de nimic; ~ **n'y fait** nu

e nimic de făcut; e cu neputință; **cela ne fait ~** nu face nimic, nu-i nimic; **cela ne me dit ~ de bon / ~ qui vaille** asta nu-mi spune nimic bun / nu prevestește nimic bun; **un homme de ~** un om de nimic; **pour ~** degeaba; de florile mărului; de pomană; **il n'est ~ de tel que...** nimic nu se compară cu...; **~ de nouveau** nimic nou; *(prov.)* **beaucoup de bruit pour ~** mult zgomot pentru nimic; *(prov.)* **de ~ l'on ne fait ~** din nimic, nimic nu iese; **ne ~ faire** a nu face nimic, a tăia frunză la câini; **ne ~ dire** a nu spune nimic; **ne ~ ficher de la journée** a nu face nimic cât e ziua de mare; **ne ~ vouloir entendre / savoir** a nu voi să țină seama de nimic; a fi neînduplecat; **~ du tout** absolut nimic. **2.** ceva; **as-tu vu ~ d'intéressant au théâtre?** ai văzut ceva interesant la teatru? **je ne saurais dire qu'il y ait ~ de grave dans l'état du blessé** nu aș putea spune că este ceva grav în starea rănitului; **y a-t-il ~ de plus beau que ce spectacle?** există ceva mai frumos decât acest spectacol? **3.** *(în expr.)* **ne ~ laisser au hasard** a-și lua toate măsurile; *(arg.)* **ne ~ piger** a nu pricepe o iotă; *(fam.)* **ne ~ se casser** a sta cu brațele încrucișate; a tăia frunză la câini; *(pop.)* **ne ~ voir que par le trou d'une bouteille** a nu vedea mai departe de lungul nasului; **ne rimer à ~** a nu avea nici un sens / nici o noimă; **ne rougir de ~** a fi neobrăzat; *(fam.)* **ne faire semblant de ~** a se face că plouă; **ce n'est pas ~** nu e puțin lucru; **n'être pour ~ dans une affaire** a nu avea nici un amestec într-o afacere; **parler pour ne ~ dire** a vorbi degeaba / într-aiurea; **~ moins que** deloc, câtuși de puțin; **un ~ du tout** o nulitate, un om de nimic; **réduire à ~** a nimici, a șterge de pe fața pământului; **un homme venu de ~** un om de condiție socială joasă; **en moins de ~** cât ai clipi din ochi. **II.** *adv. (pop.)* foarte, tare; **il fait ~ froid** e tare frig. **III.** *s.m.* **1.** neant, neființă. **2.** fleac; **perdre son temps à des ~s** a-și pierde timpul cu fleacuri. **3.** clipă, clipită; **en un ~ de temps** într-o clipită; cât ai zice pește.

rieur, -euse *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) care râde, care glumește. **2.** *(în expr.)* **avoir / mettre les ~s de son côté** a-și face de râs adversarul.

rieuse *s.f. (ornit.)* martinul-râzător *(Larus ridibundus).*

rif, rifle *s.m. (arg.)* **1.** foc; **tu as un ~?** ai un foc? **coquer / foutre le ~** a da foc. **2.** căldură, roșeață în obraji. **3.** mânie, furie. **4.** ceartă; încăierare; cafteală. **5.** zonă de luptă; front. **6.** împușcături. **7.** revolver. **8.** *(în expr.)* **de ~** fără ezitare.

rifauder, riffauder *v.t. (arg.)* **1.** a da foc, a incendia. **2.** a pune la fiert. **3.** *(înv., în expr.)* **les paturons** a arde la tălpi un inculpat pentru a-l face să mărturisească.

rififi *s.m. (arg.)* ceartă; încăierare, bătaie pe viață și pe moarte.

riflard *s.m.* **1.** *(tehn.)* rindea de degroșare, gealău. **2.** drișcă, șpaclu de zidar. **3.** *(tehn.)* pilă aspră. **4.** *(arg.)* umbrelă. **5.** lâna cea mai lungă de pe oi. **6.** *(arg.)* bogătaș.

rifle *s.m. (mil.)* pușcă ghintuită, cu țeavă lungă.

rifler I. *v.t.* **1.** a netezi cu o rindea sau a finisa cu o pilă. **2.** *(arg.)* a arde. **3.** *(arg.)* a trage asupra cuiva cu o armă de foc. **4.** *(arg.)* a căuta ceartă. **II.** *v.r. (arg.)* a se bate.

riflette *s.f. (arg.)* **1.** zonă unde se dau lupte. **2.** război.

rifloir *s.m. (tehn.)* pilă curbă.

rigaudon, rigodon *s.m. (ist.)* dans în doi timpi, de origine provensală (sec. XVII, XVIII).

rigide *adj.* **1.** rigid, țeapăn, tare; **carton ~** carton tare. **2.** *(fig.)* rigid, sever, neînduplecat; **un père ~** un tată sever. **3.** *(fig.)* rigid, lipsit de suplețe; **un système ~** un sistem rigid, fără suplețe.

rigidement *adv.* (în mod) rigid, țeapăn.

rigidifier *v.t.* a rigidiza.

rigidité *s.f.* **1.** rigiditate; înțepenire; **~ cadavérique** rigiditate cadaverică. **2.** *(fig.)* rigiditate, severitate, inflexibilitate.

rigodon *s.m.* v. **rigaudon.**

rigolade *s.f. (fam.)* **1.** glumă; **prendre qqch. à la rigolade** a lua ceva în glumă. **2.** distracție, amuzament; **être porté à la ~** a fi înclinat spre distracții. **3.** fleac, moft; **votre projet n'est pas sérieux, c'est une ~** proiectul dv. nu e serios, e un moft.

rigolage *s.m.* **1.** *(hort.)* săpare de rigole pentru sădirea puieților. **2.** plantare a puieților.

rigolard, ~e *adj.* amuzant; glumeț; **un ton ~** un ton glumeț.

rigolboche I. *adj. (arg.)* amuzant, distractiv. **II.** *s.m.f.* persoană neserioasă.

rigolbocher *v.i. (arg.)* a râde, a ricana, a rânji.

rigole *s.f.* **1.** rigolă; șanț mic; **~ d'irrigation** rigolă de irigare. **2.** firicel de apă, rigolă; **~ formée à la suite des pluies** rigolă formată în urma ploilor. **3.** *(constr.)* șanț îngust și adânc, pentru fundația unei clădiri. **4.** *(agr.)* mic șanț pentru răsaduri. **5.** jgheab; *(petr.)* **~ à boue** jgheab de noroi.

rigoler *v.i. (arg.)* **1.** a se amuza, a face haz; a se distra zgomotos; **on a bien rigolé** ne-am distrat grozav. **2.** a glumi; **ce n'est pas sérieux, tu rigoles sans doute** nu e ceva serios, glumești, fără îndoială.

rigoleur, -euse *s.m.f. (înv., fam.)* petrecăreț.

rigolo, ~te I. *adj. (fam.)* **1.** amuzant; **une histoire ~** este o poveste amuzantă, nostimă. **2.** surprinzător, neașteptat. **II.** *s.m.* **1.** persoană amuzantă. **2.** persoană neserioasă, pe care nu se poate conta. **3.** *(arg. înv.)* revolver. **4.** *(arg.)* șperaclu.

rigorisme *s.m.* rigorism, austeritate; rigiditate.

rigoriste *adj., s.m.f.* rigorist.

rigoureusement *adv.* **1.** (în mod) riguros, aspru; **punir ~** a pedepsi aspru, cu severitate. **2.** strict; **c'est ~ interdit** este strict interzis. **3.** cu mare precizie; riguros; **c'est ~ mesuré** este măsurat cu precizie.

rigoureux, -euse *adj.* **1.** riguros, aspru; **une discipline ~euse** o disciplină severă, riguroasă; **un hiver ~** o iarnă aspră. **2.** strict, riguros, sever; inflexibil; **un juge ~** un judecător inflexibil; **application ~euse des lois** aplicare strictă a legilor. **3.** precis, exact; minuțios; **examen ~ des documents** examinare minuțioasă a documentelor.

rigoustin *s.m. (arg.)* revolver.

rigueur *s.f.* **1.** rigoare, severitate; austeritate, rigurozitate; **traiter les prisonniers avec ~** a trata prizonierii cu severitate; **de ~** de rigoare; **à la ~** la rigoare, dacă nu se poate altfel. **2.** asprime; **la ~ de l'hiver** asprimea iernii. **3.** exactitate, precizie, rigurozitate; **la ~ d'une démonstration** rigurozitatea unei demonstrații.
rikiki *s.m.* v. **riquiqui.**
rillettes *s.f. pl. (culinar)* tocătură din carne de porc sau de gâscă, prăjită.
rillons *s.m. pl. (culinar)* jumări de porc, de gâscă.
rilsan *s.m.* material plastic obținut din ulei de ricin.
rimailler *v.i. (înv.)* a versifica, a face versuri proaste.
rimaillerie *s.f. (înv.)* versuri proaste.
rimailleur, -euse *s.m.f. (înv.)* poet fără talent, versificator de duzină.
rimaye *s.f. (geomorf.)* spațiu care desparte un ghețar de peretele muntelui.
rimbaldien, ~ne I. *adj.* rimbaldian, referitor la poetul Arthur Rimbaud; **la poésie ~ne** poezia rimbaldiană. **II.** *s.m.f.* specialist în poezia lui Rimbaud.
rime *s.f.* **1.** rimă. **2.** *(în expr.)* **sans ~ ni raison** fără cap și fără coadă; fără noimă, fără sens.
rimé, ~e *adj.* **1.** rimat. **2.** *(în expr.)* **c'est de la prose ~e** sunt versuri proaste.
rimer I. *v.i.* **1.** a rima; **des mots qui riment** cuvinte care rimează. **2.** a face versuri, a versifica. **3.** *(în expr.)* **cela ne rime à rien** asta nu are nici un sens, nici o noimă. **II.** *v.t.* a transpune în versuri, a versifica; **~ un conte** a transpune în versuri o poveste.
rimeur, -euse *s.m.f. (peior.)* versificator de duzină, autor de versuri proaste.
rinçage *s.m.* clătire, clătit; **le ~ de la vaisselle** clătitul vaselor.
rinceau *s.m. (arhit.)* ornament în formă de frunze și fructe încolăcite.
rince-bouche *s.m. invar. (înv.)* pahar cu apă parfumată, pentru clătit gura după masă.
rince-bouteilles *s.m. invar.* aparat pentru spălat sticle.
rince-doigts *s.m. invar.* recipient cu apă parfumată, pentru clătit degetele (la masă).
rincée *s.f.* **1.** *(pop. înv.)* ciomăgeală, bătaie zdravănă. **2.** *(arg.)* aversă.
rincer I. *v.t.* **1.** a clăti, a spăla; **~ le linge** a clăti rufele; **~ un verre** a spăla un pahar. **2.** *(pop. în expr.)* **~ le béguin à qqn.** a trage cuiva un perdaf / o săpuneală / a-i face cuiva o praftură; **~ le coco / le bec à qqn.** a face cinste; a da de băut; **se faire ~** a mânca o bătaie soră cu moartea; **être rincé a.** a nu mai avea nici o lețcaie; **b.** a fi udat de ploaie, a fi plouat; **c.** a fi epuizat. **II.** *v.r.* **1.** a se / a-și clăti; **se ~ la bouche** a-și clăti gura (cu un lichid). **2.** *(arg. în expr.)* **se ~ la dalle / le bocal / les barres** a trage o dușcă; a-și uda gâtul; *(arg.)* **se ~ l'œil** a-și desfăta privirea; a-și încânta ochiul.
rincette *s.f. (arg.)* **1.** înghițitură de rachiu, băută dintr-o ceașcă în care mai rămăsese zaț de cafea. **2.** apă.
rinceur, -euse I. *s.m.f.* persoană care spală vase (într-un local). **II.** *s.f.* v. **rince-bouteilles.**
rinçoir *s.m.* lighean de clătit rufe, vase.
rinçure *s.f.* **1.** lături de vase. **2.** *(în expr.)* **de la ~** poșircă; **~ de tonneau** băutură făcută din apa folosită la clătirea butoaielor de vin.
riné *s.m. (arg.)* cinematograf.
ring *s.m. (sport)* ring, estradă.
ringard, ~e I. *s.m.f.* **1.** vătrai, lopățică (pentru scormonit focul). **2.** *(arg.)* actor care își pierde talentul pe măsură ce îmbătrânește. **3.** *(arg.)* om incapabil, mediocru, ratat. **II.** *(arg.) adj., s.m.f.* demodat, învechit, bătrânesc.
ringardage *s.m.* scormonire a jarului cu vătraiul.
ringardise *s.f.*, **ringardisme** *s.m. (arg.)* faptul de a fi demodat, învechit.
ringardiser, ringuer I. *v.t. (arg.)* a ridiculiza pe cineva numindu-l demodat. **II.** *v.i. (arg.)* a fi demodat.
rio *s.m. (span.)* apă curgătoare.
rioter *v.i. (înv.)* a chicoti.
ripage *s.m.* șlefuire; **~ d'une pierre** șlefuire a unei pietre.
ripaille *s.f. (fam.)* chef, chiolhan; **faire ~** a trage un chef; a o face lată.
ripailler *v.i. (fam.)* a face chef, a o face lată.
ripailleur, -euse *s.m.f. (fam.)* chefliu.
ripaton *s.m. (arg.)* **1.** picior. **2.** *(înv.)* pantof.
ripe *s.f.* **1.** unealtă de șlefuit piatra. **2.** cuvă în care sunt așezate pietrele de moară.
ripement *s.m.* v. **ripage.**
riper I. *v.t.* **1.** a șlefui piatră. **2.** *(c.f.)* a ripa, a deplasa șinele fără a le demonta. **II.** *v.i. (mar.)* **1.** a ripa. **2.** a derapa, a aluneca. **3.** *(arg.)* a-și lua tălpășița.
ripolin *s.m.* ripolin, vopsea de email; **peindre au ~** a vopsi cu ripolin.
ripoliner *v.t.* a da cu ripolin.
ripopée *s.f.* **1.** amestec de vinuri, de sosuri. **2.** *(fig., peior.)* lucrare incoerentă, dezlânată, compusă din idei comune.
riposte *s.f.* ripostă, replică, răspuns.
riposter *v.i.* **1.** a riposta, a răspunde, a replica. **2.** *(la scrimă)* a riposta, a contraataca.
ripou *(pl.* **-x** *sau* **-s)** *s.m. (arg.)* polițist corupt.
ripper, rippeur *s.m. (angl.)* mașină de desțelenit solul.
riquiqui, rikiki *adj.* **1.** *(fam.)* foarte mic, îngust, **un col ~** un guler îngust. **2.** meschin.
rire I. *v.i.* **1.** a râde; **~ à gorge déployée, ~ à se tordre** a se prăpădi / a se topi, a se strica de râs; **~ à s'en tenir les côtes** a se ține cu mâinile de burtă de râs; **~ aux anges** a râde prostește / tâmp; **~ aux éclats** a râde cu hohote; **~ aux larmes** a râde cu lacrimi; **~ à ventre déboutonné** a se tăvăli pe jos / a leșina de râs; **~ comme une baleine** a râde cu gura până la urechi; **~ au nez de qqn.** a râde cuiva în nas / în față; **~ comme un bossu** a se sparge de râs; **~ comme un fou** a râde ca un nebun; **~ dans sa barbe, ~ sous cape / en dedans, en dessous** a râde pe înfundate / pe sub mustață; a-și râde în barbă; a râde în pumni; **~ de bon cœur** a râde din toată inima; a râde cu poftă; **~ de toutes ses dents** a râde cu gura până la urechi; **~ jaune** a râde mânzește / forțat; a râde cu jumătate de gură; **il n'y a pas de quoi ~** nu e motiv de râs; nu e nimic de

râs; **n'avoir pas le cœur à** ~ a nu-i arde de râs; *(prov.)* **tel qui rit vendredi, dimanche pleurera** după râs vine și plâns; *(prov.)* **rira bien qui rira le dernier** cine râde la urmă râde mai bine. **2.** a face haz, a se distra; ~ **aux dépens de qqn.** a face haz pe socoteala cuiva. **3.** a glumi, a nu vorbi serios; **vous voulez ~?** glumești? **4.** (*cu prep.* **de**) a râde de, a-și bate joc de; **on rit de toi** lumea își bate joc de tine. **5.** *(în expr.)* **prêter à** ~ a fi ridicol; **avoir toujours le mot pour** ~ a glumi tot timpul; **j'ai dit cela pour** ~ am spus în glumă; **sans ~, est-ce vrai que...** fără glumă, e adevărat că.... **II.** *v.r.* (*cu prep.* **de**) **1.** a râde de, a-și bate joc de. **2.** a nu-i păsa; **il se rit du danger** nu-i pasă de primejdie. **III.** *s.m.* râs; **fou** ~ râs nebun; râs nestăvilit; ~ **bruyant** râs zgomotos.

1. ris *s.m.* **1.** *(înv.)* râs, veselie. **2.** *(mit., la pl.)* zeii veseliei. **3.** *(lit., în expr.)* **les jeux et les** ~ plăcerile.

2. ris *s.m.* *(mar.)* terțarolă, parte a unei vele prin care trec saulele.

3. ris *s.m.* *(culinar)* ghind, mure de la gâtul vițelului, mielului; **croquettes de ~ d'agneau** pârjoale de mure de miel.

risban *s.m.* platformă pentru tunurile de coastă, pentru apărarea unui port.

risberme *s.f.* *(hidr.)* risbermă.

risée *s.f.* **1.** batjocură, râsul lumii; **être la ~ de tous** a fi de râsul tuturor. **2.** *(mar.)* briză ușoară și trecătoare.

risette *s.f.* **1.** râs ușor; *(despre copiii mici)* **faire** ~ a surâde, a zâmbi. **2.** *(fig. fam.)* zâmbet la comandă.

risible *adj.* **1.** rizibil, derizoriu; **une prétention** ~ o pretenție derizorie. **2.** caraghios, ridicol; **une tenue** ~ o ținută caraghioasă.

risiblement *adv.* (în mod) ridicol, caraghios.

risorius *s.m.* *(anat.)* mușchi mic de la colțul buzelor, care contribuie la exprimarea râsului.

risotto *s.m.* *(culinar)* rizoto, pilaf cu sos de roșii și parmezan.

risque *s.m.* **1.** risc, pericol, primejdie; **au ~ de** cu riscul de; **s'exposer à un** ~ a se expune unui risc; **prendre des ~s** a-și asuma riscurile. **2.** risc, calamitate, nenorocire; prejudiciu; **s'assurer contre le ~ d'incendie** a se asigura contra riscului de incendiu. **3.** *(în expr.)* **à ses ~s et périls** pe răspunderea sa; **à tout** ~ la întâmplare; la nimereală.

risqué, ~e *adj.* riscant; **entreprise** ~e întreprindere riscantă.

risquer I. *v.t.* **1.** a risca; a pune în primejdie; ~ **sa vie / sa tête** a-și risca viața; a-și pune pielea în joc; ~ **le tout pour le tout,** ~ **le paquet** a risca totul, a miza totul pe o carte. **2.** a risca, a pune la bătaie; ~ **sa fortune** a-și pune la bătaie averea; *(prov.)* **qui ne risque rien n'a rien** cine nu riscă nu câștigă. **3.** a risca, a merge la risc, la întâmplare; a încerca; ~ **le coup** a-și încerca norocul. **4.** *(în expr.)* ~ **gros** a pune totul în joc; a juca o carte mare; ~ **un œil / sa tête à la fenêtre** a arunca o privire pe fereastră. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) **1.** a risca, a se expune la; **par cette déclaration il risque de compromettre ses chances** prin această declarație riscă să își compromită șansele. **2.** *(în expr.)* **il risque de gagner** are șanse să câștige. **III.** *v.r.* a se hazarda; a se expune.

risque-tout *s.m. invar.* om temerar, cutezător.

risse *s.f.* *(mar.)* parâmă.

1. rissole *s.f.* *(culinar)* colțunași cu carne.

2. rissole *s.f.* *(mar.)* plasă de pescuit sardele, hamsii.

rissolé, ~e *adj.* **1.** *(culinar)* prăjit, rumenit. **2.** *(fig., fam.)* bronzat, ars de soare.

rissoler *v.t.* *(culinar)* a prăji, a rumeni; ~ **des oignons** a prăji ceapă.

rissolier *s.m.* *(mar.)* vas de pescuit sardele, hamsii.

ristourne, ristorne *s.f.* **1.** *(com.)* reducere acordată unui client de către misit. **2.** beneficiul unui cooperator. **3.** *(mar.)* anulare a unui contract de asigurare, în cazul dispariției riscurilor. **4.** restituirea unei părți din cotizații de către o societate de asigurări sociale.

ristourner *v.t.* **1.** a rezilia o poliță de asigurare maritimă, în profitul asiguratului. **2.** a face cuiva o reducere / o înlesnire la plată.

rital, ~e (*m. pl.* **~s**) *s.m.f.* *(pop., peior.)* italian.

rite *s.m.* **1.** *(bis.)* rit; **~s des Églises chrétiennes** rituri ale bisericilor creștine. **2.** ritual, rânduială, regulă, orânduială, tipic.

ritournelle *s.f.* **1.** *(muz.)* ritornelă. **2.** *(fam. în expr.)* **c'est toujours la même** ~ e mereu același lucru, același refren.

ritte *s.f.* *(agr.)* plug fără coarne (pentru afânarea pământului).

ritter *v.t.* *(agr.)* a afâna pământul cu plugul fără coarne.

ritualiser I. *v.t.* a stabili rituri. **II.** *v.r.* a deveni ritual.

ritualisme *s.m.* *(bis.)* ritualism.

ritualiste *s.m.f.* *(bis.)* adept al ritualismului.

rituel, ~le I. *adj.* **1.** ritual, ritualic, referitor la rituri; care ține de rituri. **2.** obișnuit; **son programme** ~ programul său obișnuit. **II.** *s.m.* **1.** *(bis.)* carte de ritual. **2.** ritual, ansamblul riturilor.

rituellement *adv.* (în mod) ritual, potrivit riturilor.

rivage *s.m.* **1.** țărm de mare. **2.** parte a litoralului, supusă acțiunii mareelor.

rival, ~e (*m. pl.* **-aux**) *s.m.f., adj.* rival, concurent; adversar; **entreprises ~es** întreprinderi rivale; **sans** ~ fără rival, fără egal.

rivaliser *v.i.* a rivaliza, a concura; a se întrece; ~ **avec qqn.** a rivaliza cu cineva; ~ **de** a se întrece în; ~ **de générosité avec qqn.** a se întrece în generozitate cu cineva.

rivalité *s.f.* rivalitate; concurență; întrecere.

rive *s.f.* **1.** mal, țărm (de lac, de apă curgătoare); **la ~ droite du Danube** malul drept al Dunării. **2.** țărm de mare; **les ~s de la Mer Noire** țărmurile Mării Negre. **3.** *(în industria lemnului, în expr.)* ~ **non dressée** cant netivit.

rivelaine *s.f.* târnăcop de miner.

river *v.t.* **1.** a nitui, a țintui. **2.** a fixa, a lega. **3.** *(fam., în expr.)* ~ **le clou / son clou à qqn. a.** a pune pe cineva la punct / la locul lui; **b.** a-i închide / a-i înfunda cuiva gura; a închide pliscul cuiva.

riverain, ~e *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) care locuiește în apropierea țărmului. **2.** (persoană) care locuiește lângă pădure, lângă șosea.
riveraineté *s.f.* *(jur.)* drepturile proprietarilor, de pe malurile unui râu nenavigabil, asupra apelor acestuia și a utilizării lor.
rivet *s.m.* *(tehn.)* nit; ~ **à tête noyée** nit cu cap înecat; ~ **provisoire** nit de montaj.
rivetage *s.m.* *(tehn.)* nituire.
riveter *v.t.* *(tehn.)* a nitui.
riveteuse *s.f.* *(tehn.)* mașină de nituit.
riveur *s.m.* *(tehn.)* nituitor.
riveuse *s.f.* v. **riveteuse.**
rivière *s.f.* **1.** râu; gârlă. **2.** *(în expr.)* **une ~ de** o mare cantitate de; ~ **de diamants** colier de diamante.
riviérette *s.f.* râuleț, râu mic.
rivoir *s.m.* *(tehn.)* **1.** ciocan de nituit. **2.** mașină de nituit.
rivotter *v.t.* *(agr. în expr.)* ~ **la charrue** a manevra plugul pentru a obține brazde având o anumită lățime.
1. rivulaire *s.f.* *(bot.)* algă albastră, microscopică, din familia cianoficeelor.
2. rivulaire *adj.* *(despre plante)* de râu, de apă curgătoare.
rivure *s.f.* **1.** *(tehn.)* nituire. **2.** *(metal.)* cusătură nituită. **3.** cui de balama.
rixdale, risdale *s.f.* *(ist.)* monedă de argint din țările germanice.
rixe *s.f.* ceartă însoțită de amenințări și uneori, de bătaie.
riz *s.m.* *(bot.)* orez *(Oryza sativa).*
rizerie *s.f.* rizerie, uzină de decorticare a orezului.
rizicole *adj.* unde se cultivă orezul; **région ~** regiune unde se cultivă orezul.
riziculteur, -trice *s.m.f.* cultivator de orez.
riziculture *s.f.* rizicultură, cultură a orezului.
rizière *s.f.* orezărie; plantație de orez.
rizon *s.m.* orez nedecorticat.
rizot *s.m.* orez de calitate proastă.
riz-pain-sel *s.m. invar.* *(mil., fam.)* poreclă dată militarilor din intendența armatei.
1. rob *s.m.* *(culinar, înv.)* peltea.
2. rob, robre *s.m.* *(la bridge)* rober.
robage, robelage *s.m.* **1.** curățare de foi, de scoarță. **2.** acoperire a țigărilor de foi cu ultimul înveliș.
robe *s.f.* **1.** rochie; ~ **de mariée** rochie de mireasă. **2.** robă (de magistrat). **3.** păr de animal; **la ~ d'un lion** părul unui leu. **4.** *(bot.)* coajă; păstaie; **la ~ de l'oignon** coaja cepei. **5.** *(în expr.)* **pommes de terre en ~ de chambre** cartofi (fierți, copți) în coajă; **6.** ~ **de chambre** halat, capot; **7.** *(jur.)* **les gens de ~** magistrații, avocații.
robelage *s.m.* v. **robage.**
rober *v.t.* **1.** a curăța de coajă, de scoarță, de foi. **2.** a acoperi țigările de foi cu ultimul înveliș.
robert *s.m.* *(arg.)* sân.
robeuse *s.f.* lucrătoare sau mașină care învelește țigările de foi.
robin *s.m.* *(fam., peior., înv.)* avocat, magistrat.
robinet *s.m.* **1.** *(tehn.)* robinet. **2.** *(arg., în expr.)* ~ **d'eau tiède** vorbă-lungă; flecar; **ouvrir le ~** a plânge în hohote; **fermer le ~** a-și ține gura, a tăcea.
robinetier *s.m.* fabricant / negustor de robinete.
robinetterie *s.f.* **1.** fabrică de robinete. **2.** totalitatea robinetelor dintr-o instalație.
robinier *s.m.* *(bot.)* salcâm *(Robinia pseudacacia).*
robinson *s.m.* persoană care trăiește solitară, în mijlocul naturii.
roboratif, -ive *adj.* *(înv.)* tonic, (medicament) întăritor, fortifiant.
robot *s.m.* robot.
robotique *s.f.* *(tehn.)* robotică, studiul și tehnica construirii roboților.
robre *s.m.* v. **rob. 2.**
roburite *s.f.* *(chim.)* roburit, substanță explozivă folosită la exploatările miniere.
robotisation *s.f.* robotizare.
robotiser *v.t.* a robotiza, a dota cu roboți, a automatiza.
robusta *s.m.* *(bot.)* **1.** varietate de arbore de cafea originar din Gabon. **2.** boabele de cafea ale acestui arbore.
robuste *adj.* **1.** robust, voinic, zdravăn, solid, viguros, vânjos. **2.** *(fig.)* ferm, neclintit, solid; **une ~ confiance en qqn.** o încredere neclintită în cineva.
robustement *adv.* cu tărie, cu forță.
robustesse *s.f.* robustețe, putere, forță, vigoare, dinamism, energie.
roc *s.m.* **1.** stâncă; **taillé dans le ~** cioplit în stâncă. **2.** *(în expr.)* **être ferme comme un ~** a fi neclintit.
rocade *s.f.* **1.** *(mil.)* rocadă. **2.** cale rutieră secundară (care ocolește centrul unui oraș), centură.
rocaillage *s.m.* *(constr.)* ornamentare cu stânci, scoici.
rocaille I. *s.f.* **1.** întindere acoperită cu pietriș. **2.** *(arhit.)* ornament imitând stâncile și scoicile. **II.** *adj. invar.* *(arte în expr.)* **style ~** stil rococo.
rocailleur *s.m.* lucrător specializat în lucrări de ornamentare în stil rococo.
rocailleux, -euse *adj.* **1.** pietros, acoperit cu pietre; **chemin ~** drum pietros. **2.** *(fig.)* aspru, bolovănos; **style ~** stil bolovănos, dur; **voix ~euse** voce aspră.
rocamadour *s.m.* brânză din lapte de oaie, fabricată în Quercy.
rocambole *s.f.* **1.** *(bot.)* aiul șarpelui *(Allium scorodoprasum).* **2.** *(fig.)* lucru picant, picanterie. **3.** glumă proastă.
rocambolesque *adj.* *(lit.)* rocambolesc, extravagant.
rocella *s.m.*, **rocelle** *s.f.* *(bot.)* specie de lichen din care se extrage o substanță roșu-violetă.
rochage *s.m.* *(metal.)* roșaj.
roche *s.f.* **1.** *(geol.)* rocă, stâncă. **2.** *(în expr.)* **eau de ~** apă limpede, de izvor; **clair comme de l'eau de ~** limpede ca lumina zilei, evident; **vieille ~** om dintr-o bucată; **cœur de ~** inimă de piatră; *(geol.)* **cristal de ~** cuarț; **il y a anguille sous ~** nu-i lucru curat; e ceva la mijloc.
1. rocher *s.m.* **1.** *(geol.)* stâncă ascuțită. **2.** *(anat.)* partea dură a osului temporal. **3.** *(zool.)* melc-de-purpură *(Murex).* **4.** *(culinar)* prăjitură înaltă. **5.** *(mar.)* insulă mică. **6.** *(în expr.)* **un cœur de ~** o inimă de piatră.
2. rocher I. *v.t.* *(metal.)* a presăra borax înainte de sudare. **II.** *v.i.* **1.** *(despre bere)* a face spumă, a fermenta. **2.** *(despre argintul topit)* a face bule.

1. rochet *s.m. (bis.)* haină albă, cu mâneci strâmte, purtată de prelații catolici.
2. rochet *s.m.* **1.** bobină mare, mosor de mătase. **2.** *(tehn. în expr.)* **roue à ~** roată cu clichet.
rocheux, -euse *adj.* stâncos.
rochier *s.m. (iht.)* **1.** nume generic dat peștilor care trăiesc în vecinătatea stâncilor. **2.** specie de rechin mic *(Scyllium canicula).*
1. rock *s.m.* pasăre fabuloasă din poveștile orientale.
2. rock *s.m. abrev.* de la **rock and roll.**
rocker *s.m.f.* **1.** cântăreț de rock. **2.** fan al rock-ului.
rocket *s.f.* v. **roquette (2)**
rockeur, -euse *s.m.f.* v. **rocker.**
rocking-chair *s.m.* (scaun) balansoar.
rococo I. *s.m.* (stil) rococo. **II.** *adj. invar.* **1.** rococo. **2.** *(fig.)* demodat, învechit.
rocou *s.m.* colorant roșu-portocaliu (extras dintr-un arbust din America de Sud).
rocouer *v.t.* a vopsi în roșu-portocaliu.
rocouyer *s.m. (bot.)* specie de arbust din America de Sud din care se extrage un colorant roșu-portocaliu *(Bixa).*
rodage *s.m. (maș.)* **1.** rodaj. **2.** rodare.
rodailler *v.i.* a umbla creanga / lela / teleleu; a bate străzile.
rodéo *s.m. (arg.)* plimbare cu o mașină furată.
roder I. *v.t.* **1.** *(mec.)* a roda; **~ une soupape** a roda o supapă. **2.** *(fig.)* a adapta; a pune la punct; **~ une organisation** a pune la punct o organizație. **II.** *v.r. (despre persoane)* a se obișnui, a se roda.
rôder *v.i.* **1.** a da târcoale; **des vagabonds rôdent dans les parages** în zona aceasta dau târcoale vagabonzi. **2.** a hoinări, a umbla creanga.
rôdeur, -euse I. *s.m.f. (peior.)* vagabond; individ suspect. **II.** *adj. (despre animale)* vagabond; **chiens ~s** câini vagabonzi.
rodoir *s.m. (tehn.)* unealtă de rodat.
rodomont *s.m.* fanfaron, lăudăros.
rodomontade *s.f.* fanfaronadă, lăudăroșenie, rodomontadă.
rogations *s.f. pl. (bis., la catolici)* rugăciuni publice (în timpul procesiunilor), cu trei zile înainte de Înălțare, pentru binecuvântarea recoltelor, a vitelor.
rogatoire *adj. (jur.)* rogatoriu.
rogatoirement *adv. (jur.)* prin rogatoriu.
rogaton *s.m.* **1.** *(înv.)* lucru de aruncat. **2.** *(la pl.)* resturi de mâncare.
rognage *s.m.* **1.** tăiere pe toate marginile; **~ d'un papier** tăiere a unei hârtii. **2.** *(piel.)* înlăturare a părților inutilizabile ale unei piei. **3.** *(agr.)* cârnire.
1. rogne *s.f. (pop.)* **1.** furie, mânie; **être en ~** a fi furios, a-i fierbe / a-i clocoti sângele de mânie. **2.** râie veche, care a făcut crustă.
2. rogne *s.f.* **1.** *(poligr.)* tăiere a marginilor unei cărți. **2.** unealtă de cizmar.
rognement *s.m.* v. **rognage.**
rogne-pied *s.m. invar. (înv.)* cuțitoaie de potcovar.
rogner *v.t.* **1.** a tăia, a scurta; **~ les marges d'un livre** a tăia marginile unei cărți; *(fig.)* **~ les ailes / les ongles** a-i reteza cuiva aripile; a-i scurta cuiva ghearele; a tăia cuiva din unghișoară. **2.** *(agr.)* a cârni. **3.** *(pop.)* a bombăni, a fi furios. **4.** *(în expr.)* **tailler et ~** a avea pâinea și cuțitul în mână; a tăia și a spânzura; **~ sur qqch.** a lua puțin, a ciupi din ceva.
rogneur, -euse *s.m.f. (poligr.)* **1.** muncitor care manevrează ghilotina. **2.** ghilotină.
rognon *s.m.* **1.** rinichi (de animal) comestibil. **2.** *(mineral.)* concrețiune minerală, rotunjită, cuprinsă într-o rocă de altă natură.
rognonner *v.i. (pop.)* a bombăni, a boscorodi, a mârâi, a mormăi printre dinți.
rognure *s.f.* **1.** *(poligr.)* deșeu de hârtie. **2.** *(în expr.)* **~s de papier** tăiței de hârtie.
rogomme *s.m. (pop. înv.)* **1.** rachiu tare. **2.** *(în expr.)* **voix de ~** voce aspră, răgușită, de bețiv.
1. rogue *adj.* arogant, semeț, trufaș; **un ton ~** un ton arogant.
2. rogue *s.f.* icre sărate, tarama.
rogué, ~e *adj. (despre pești)* cu icre.
rohart *s.m.* fildeș (de hipopotam, de morsă).
roi *s.m.* **1.** rege; **~ absolu** rege absolut; **le Roi Très Chrétien** regele Franței; **le Roi-Soleil** regele soare (Ludovic al XIV-lea); **le Roi Catholique** regele Spaniei; **vivre en ~** a trăi ca un rege, regește; **le ~ du pétrole** regele petrolului. **2.** *(în expr.)* **le jour des Rois** Boboteaza; **parler en ~** a vorbi de sus; a-și da importanță / aere; **un morceau de ~** o mâncare delicioasă; **le ~ des ~s** Dumnezeu; **travailler pour le ~ de Prusse** degeaba / a munci de pomană / de florile mărului / de amorul artei; *(la cărțile de joc)* **~ de trèfle** popă de treflă, rigă de treflă; **le ~ n'est pas son cousin** e plin de sine; nu-i ajungi nici cu prăjina la nas; **bleu ~** albastru țipător; **c'est le ~ des imbéciles** e cel mai mare dobitoc.
roide *adj.* v. **raide.**
roideur *s.f.* v. **raideur.**
roidir *v.t.* v. **raidir.**
roitelet *s.m.* **1.** *(peior.)* rege neînsemnat, al unei țări mici, regișor. **2.** *(ornit.)* aușel *(Regulus regulus).*
rôlage *s.m.* culesul foilor de tutun pentru a fi făcute păpuși.
rôle *s.m.* **1.** *(jur.)* rol, listă; **mettre une cause au ~, sur le ~** a pune o cauză pe roi; **à tour de ~** după listă, pe rând. **2.** *(fin.)* registru, rol, catastif. **3.** *(teatru)* rol; **interpréter un ~ important** a interpreta un rol important; **premier ~** rol principal. **4.** *(fig.)* rol, funcție; **le ~ du professeur dans la formation des générations futures** rolul profesorului în formarea generațiilor viitoare. **5.** influență, importanță; **les professeurs ont joué un grand ~ dans sa vie** profesorii au avut o mare influență asupra vieții sale. **6.** păpușă de tutun.
rôler *v.t.* a face păpuși de tutun.
rôllet *s.m.* **1.** *(înv.)* rol mic, rolișor. **2.** *(în expr.)* **être au bout de son ~** a nu mai ști ce să faci, ce să spui.
rollier *s.m. (ornit.)* dumbrăveancă *(Coracias garrulus).*
rollmops *s.m. (culinar)* file de scrumbie, rulat și marinat în vin.
rom *s.m. (pop.)* **1.** țigan. **2.** tip, individ.

1. **romain, ~e I.** *adj.* **1.** roman, din Roma; **l'Empire ~** imperiul roman; **chiffres ~s** cifre romane; **l'Église catholique, apostolique et ~e** Biserica Catolică, Apostolică și Romană (din Roma); **2.** *(poligr.)* **caractères ~s** caractere romane, litere drepte. **II.** *s.f.* **1.** varietate de lăptucă. **2.** balanță cu greutăți mari. **3.** *(în expr.)* **être bon comme la ~e** a fi bun ca pâinea caldă; a fi bun de pus la rană.

2. **Romain, ~e** *s.m.f.* roman, locuitor din Roma.

romaïque I. *adj.* grec / grecesc (modern) II. *s.m.* limba greacă modernă.

1. **roman, ~e I.** *adj.* **1.** *(filol.)* romanic; **langues ~es** limbi romanice. **2.** *(arhit.)* roman. **II.** *s.m.* **1.** *(lingv.)* limbă populară vorbită în Franța până în sec. IX. **2.** *(arhit.)* stilul roman.

2. **roman** *s.m.* **1.** *(lit.)* roman, povestire; **~ policier** roman polițist; **~-feuilleton** roman foileton; **~ fleuve** roman fluviu. **2.** *(fig.)* roman, serie de întâmplări; **sa vie est un vrai ~** viața ei e un adevărat roman. **3.** *(fig.)* aventură imaginară; ficțiune; închipuire.

romance I. *s.m.* *(lit.)* poem spaniol, în versuri de opt silabe. **II.** *s.f.* *(muz., lit.)* romanță.

romancer *v.t.* a romanța, a da caracter de roman, a idealiza; **biographie romancée** biografie romanțată.

romancero *s.m.* *(lit.)* romancero, culegere de poeme epice spaniole.

romanche *s.m.* *(lingv.)* romanșa, limba retoromană vorbită în Elveția (a patra limbă oficială a Elveției) din 1938).

romancier, -ère *s.m.f.* romancier, autor de romane.

romand, ~e I. *adj.* romand, din partea francofonă a Elveției; **la Suisse ~e** Elveția romandă. **II.** *s.m.* dialect franco-provensal vorbit în Elveția.

romanée *s.m.* vin roșu de Burgundia.

romanesque *adj., s.m.f.* **1.** romanesc, cu caracter de roman. **2.** *(fig.)* romanesc, imaginativ, fantezist; romanțios, visător. **3.** romanesc, specific romanului; **techniques ~s** tehnici romanești.

romanichel, ~le *s.m.f.* **1.** țigan nomad. **2.** *(peior.)* vagabond.

romanisant, ~e *adj., s.m.f.* **1.** (*fil.*) romanist, specialist în limbi romanice. **2.** *(rel.)* apropiat de ritul romano-catolic.

romanisation *s.f.* *(ist.)* romanizare.

romaniser I. *v.i.* **1.** a deveni catolic, a trece la catolicism. **II.** *v.t.* **1.** *(ist.)* a romaniza. **2.** a transcrie folosind caractere latine.

romaniste *s.m.f.* **1.** *(lingv.)* romanist, specialist în limbile romanice. **2.** *(jur.)* specialist în dreptul roman.

romanticisme *s.m.* *(lit., înv.)* romanticism (denumire învechită pentru romantism).

romantique I. *adj.* **1.** *(lit.)* romantic; **poésie ~** poezie romantică. **2.** *(fig.)* romantic; sentimental; exaltat; **jeune fille ~** tânără romantică. **II.** *s.m.f.* scriitor romantic.

romantiquement *adv.* (în mod) romantic.

romantisme *s.m.* *(lit.)* romantism.

romarin *s.m.* *(bot.)* rosmarin *(Rosmarinus officinalis).*

rombier *s.m.* *(arg.)* individ oarecare.

rombière *s.f.* femeie bătrână, ridicolă și pretențioasă; scorpie.

roméo *s.m.* *(pop.)* băutură făcută din rom și apă.

rompement *s.m.* **1.** *(înv.)* rupere. **2.** *(fam. în expr.)* **~ de tête a.** efort intelectual; **b.** oboseală a creierului.

rompis *s.m.* grămadă de copaci rupți.

rompre I. *v.t.* **1.** a rupe, a sparge, a sfărâma; **2.** *(fig.)* **les fiançailles** a rupe / a desface logodna; **~ le silence** a rupe / a curma tăcerea; **~ les os à qqn.** a-i rupe / a-i muia cuiva oasele; **~ une amitié** a rupe o prietenie; **l'inondation a rompu les digues** inundația a rupt digul; **3.** *(mil.)* **~ les rangs** a rupe rândurile; **~ le front** a străpunge frontul; **~ la glace** a sparge gheața; a face primul pas; **~ les fers de l'esclavage** a sfărâma lanțurile robiei; **~ un enchantement / un charme** a rupe / a dezlega / a risipi o vrajă. **4.** a instrui, a pune la curent; **~ qqn. à qqch.** a pune pe cineva la curent cu ceva. **5.** a întrerupe; **~ les relations diplomatiques** a întrerupe relațiile diplomatice. **6.** *(în expr.)* **~ des lances / une lance pour qqn.** a lua apărarea cuiva; **~ la cervelle / la tête à qqn.** a bate pe cineva la cap; a-i împuia cuiva urechile; **~ l'anguille au genou** a încerca imposibilul; **~ les chiens** a schimba vorba; a o întoarce ca la Ploiești; **~ un marché / un accord** a strica o învoială; a întoarce târgul; **~ sa gourmette** a-și da frâu liber (dorințelor); **à tout ~** cu tărăboi, cu zarvă; *(ist.)* **~ un criminel** a trage pe roată un criminal; **~ la paille avec qqn. a.** a rupe relațiile; a strica căruța; **b.** a strica o afacere. **II.** *v.i.* **1.** a se sparge, a se frânge; **le roseau plie et ne rompt pas** trestia se apleacă dar nu se frânge. **2.** *(cu prep.* **avec)** a rupe cu; **~ avec le passé** a o rupe cu trecutul; **~ avec l'étiquette** a o rupe cu eticheta, a nu ține seama de etichetă; a nu fi formalist. **3.** *(sport)* a da înapoi. **4.** *(în expr.)* **~ en visière à / avec qqn.** a contrazice, a înfrunta pe cineva. **III.** *v.r.* **1.** a se rupe; a se sfărâma, a se sparge. **2.** *(fig. cu prep.* **à)** a se obișnui cu. **3.** *(în expr.)* **~ le cou** a-și rupe gâtul; **~ la tête à...** a-și bate capul cu....

rompu, ~e *adj.* **1.** rupt, sfărâmat, frânt; **2.** *(fig.)* **être ~ de fatigue** a fi frânt de oboseală. **2.** deprins, obișnuit cu; experimentat, versat; **être ~ aux affaires** a fi experimentat / versat în afaceri. **3.** *(în expr.)* **à bâtons ~s** fără rost; alandala; la întâmplare.

romsteck, rumsteck *s.m.* *(angl.)* pulpă de vită, la grătar.

ronce *s.f.* **1.** *(bot.)* mărăcine, rug *(Rubus caesius).* **2.** *(bot.)* mur *(Rubus fruticosus).* **3.** nod, vână în lemn. **4.** *(tehn. în expr.)* **~ artificielle** sârmă ghimpată.

ronceraie *s.f.* mărăciniș.

ronceux, -euse *adj.* **1.** *(despre lemnul de mobilă)* cu vine. **2.** plin de mărăcini; **chemin ~** drum plin de mărăcini.

ronchonnement *s.m.* *(fam.)* bombăneală, bodogăneală, mormăială; protest.

ronchonner *v.i.* *(fam.)* a bombăni, a bodogăni, a mormăi; a protesta; **~ après qqn.** a bodogăni pe cineva.

ronchon *s.m.* *(fam.)* persoană care bombăne, protestează.

ronchonneau *s.m.* *(înv.)* ofițer nemulțumit, care bombăne tot timpul.

ronchonneur, -euse *s.m.f., adj. (fam.)* nemulțumit; care bombăne; protestatar.
roncier ~ ère *s.m.f., f.* **1.** tufă de mure. **2.** mărăciniș.
rond, ~e I. *adj.* **1.** rotund; **table ~e** masă rotundă. **2.** *(fam.)* rotunjor, dolofan, rotofei, rotund, durduliu; **un enfant ~** un copil dolofan. **3.** *(în expr.)* **être (complètement) ~, être ~ comme des billes / comme une balle, être ~ comme une bourrique / comme un œuf** a fi beat criță / mort; **être ~ en affaires** a fi larg / generos în afaceri; **avoir la bourse ~e** a fi putred de bogat; a fi plin / doldora de bani. **II.** *adv. (despre motoare în expr.)* **tourner ~** a merge regulat, a funcționa bine; *(fig.)* **ça ne tourne pas ~** nu-i lucru curat; e ceva la mijloc. **III.** *s.m.* **1.** cerc; obiect circular; **en ~** în cerc. **2.** *(în expr. pop.)* **n'avoir pas un ~** a nu avea nici o lețcaie / un sfanț; **~ de serviette** inel de șervet; **~ à béton** fier folosit în construcțiile cu beton armat; *(pop.)* **rester comme deux ~s de flan** a rămâne cu gura căscată; *(pop.)* **en baver des ~s de chapeau** a-i pieri graiul; a rămâne tablou / cu gura căscată; **3.** *(bot.)* **~ de sorcière** pată circulară într-o pădure, într-o pajiște (cauzată de o ciupercă); **4.** *(cor.)* **~ de jambe** mișcare în semicerc a unui picior; **faire des ~s de jambes** a face exces de amabilitate; **faire des ~s dans le bassin** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană; *(pop.)* **pour pas un ~ a.** pe gratis; fără să fi cerut cuiva ceva ca răsplată.
rondache *s.f. (ist.)* pavăză circulară.
rondade *s.f. (în acrobații la sol)* elan, avânt.
rond-de-cuir *(pl.* **ronds-de-cuir)** *s.m. (fam. peior.)* funcționar, conțopiști.
ronde I. *s.f.* **1.** horă. **2.** *(mil.)* rond, inspecție (noaptea); **faire la ~** a face rondul. **3.** *(mii.)* patrulă (de inspecție). **4.** scriere rondă. **5.** *(muz.)* notă întreagă. **II.** *adv. (în expr.)* **à la ~ a.** în jur, pe o rază de; **quelques kilomètres à la ~ a.** pe o rază de câțiva km.; **b.** de la unul la altul; **c.** rând pe rând, unul după altul; **boire à la ~** a bea pe rând, unul după altul.
rondeau *s.m.* **1.** *(tehn.)* disc (de lemn, de metal) folosit ca suport. **2.** *(agr.)* tăvălug. **3.** *(muz.)* rondo. **4.** *(lit.)* rondel.
ronde-bosse (*pl.* **rondes-bosses**) *s.f. (arhit., sculpt.)* sculptură în relief.
rondel *s.m.* v. **rondeau (4).**
rondelet, ~te I. *adj. (fam.)* rotunjor, durduliu, plinuț; **une main ~te** o mână, grăsuță; *(fig.)* **une somme ~te** o sumă rotunjoară. **II.** *s.m.* băț de curelar. **III.** *s.f.* **1.** pânză de corabie. **2.** pânză de in și bumbac pentru șervetele de bucătărie.
rondelle *s.f.* **1.** *(tehn.)* șaibă, rondelă. **2.** daltă folosită la sculptură. **3.** rondelă, felioară rotundă; **couper une tomate en ~s** a tăia o roșie în rondele. **4.** *(bot.)* pochivnic, pipăruș *(Asarum europaeum)*. **5.** spadă cu garda rotundă.
rondement *adv.* **1.** repede, iute; eficient; **mener ~ une affaire** a conduce o afacere eficient. **2.** cu sinceritate, cu franchețe; **répondre ~** a răspunde cu franchețe, pe față.
rondeur *s.f.* **1.** rotunjime; **la ~ d'une orange** rotunjimea unei portocale. **2.** armonie; **la ~ d'une phrase** armonia unei fraze. **3.** *(fig.)* sinceritate, franchețe; **s'exprimer avec ~** a se exprima cu franchețe, deschis; **~ de caractère** caracter sincer.
rondier, rônier *s.m. (bot.)* nume popular al unei specii de palmier.
rondin *s.m.* **1.** bucată de lemn, cilindrică. **2.** trunchi de copac folosit în construcții pentru lucrări de susținere. **3.** tăvălug de lemn. **4.** ciomag; **recevoir des coups de ~** a primi câteva ciomege pe spinare. **5.** *(pop.)* sân.
rondo *s.m. (muz.)* rondo.
rondouillard, ~e *adj. (fam.)* rotunjor, grăsuț, plinuț, rotofei, dolofan; **un petit homme ~** un bărbat scund și rotofei.
rond-point *(pl.* **ronds-points)** *s.m.* rond, piață circulară.
ronéo *s.f.* mașină de multiplicat texte.
ronéotyper, ronéoter *v.t.* a reproduce texte cu mașina **ronéo.**
ronflant, ~e I. *adj.* **1.** sforăitor, zgomotos; **moteur ~** motor zgomotos. **2.** *(fig.)* sforăitor, emfatic; **discours ~** discurs, emfatic, sforăitor. **3.** *(în expr.)* **poche ~e** buzunar plin, burdușit. **II.** *s.m. (arg.)* **1.** nas. **2.** telefon.
ronflement *s.m.* **1.** sforăit; **le ~ d'un malade** sforăitul unui bolnav. **2.** huruit, huruitură prelungită; **le ~ d'un avion** huruitul unui avion.
ronfler *v.i.* **1.** a sforăi; **~ comme un orgue** a sforăi tare; a mâna porcii la jir. **2.** a hurui. **3.** *(arg. în expr.)* **ça ronfle** merge bine, e în regulă.
ronfleur, -euse I. *s.m.f.* persoană care sforăie în somn. **II.** *s.m.* **1.** *(el.)* **~ summer** dispozitiv electromagnetic de avertizare. **2.** *(arg.)* telefon. **3.** *(arg. în expr.)* **envoyer le ~** a da o informație.
ronge *s.m. (vân. în expr.)* **le cerf fait le ~** cerbul rumegă.
rongeant, ~e I. *adj.* care erodează, care distruge lent; *(fig.)* **souci ~** grijă care te macină. **II.** *s.m. (chim.)* produs care corodează.
rongement *s.m. (rar)* roadere.
ronger I. *v.t.* **1.** a roade; **le chien ronge des os** câinele roade oase; **donner un os à ~ à qqn.** a da cuiva os de ros. **2.** a coroda, a ataca, a mânca; **un acide qui ronge le métal** un acid care atacă metalul. **3.** *(fig.)* a se măcina, a se consuma; **être rongé de regrets** a fi măcinat de regrete, a-i părea rău. **4.** *(în expr.)* **~ son frein** a se stăpâni cu greu; a-și mușca zăbala; a-și mesteca turbarea. **II.** *v.r.* **1.** a-și roade; **se ~ les ongles** a-și roade unghiile. **2.** *(fig.)* a se consuma, a se măcina, a se mistui; *(pop.)* **se ~ les foies / les sangs** a se consuma, a se măcina; **se ~ le cœur** a se consuma, a-și face inimă rea.
rongeur, -euse I. *adj.* **1.** rozător; **animal ~** animal rozător. **2.** *(înv., în expr.)* **ver ~** remușcare. **II.** *s.m.* **1.** *(arg.)* contor de taxi. **2.** *(arg.)* taxi. **3.** *(arg.)* șofer de taxi. **III.** *s.m. pl.* ordinul rozătoarelor.
ronibus *s.m. (arg.)* autobuz.
ronron *s.m.* **1.** tors al pisicii. **2.** zgomot surd și continuu; **le ~ d'un moteur** zgomotul continuu al unui motor. **3.** *(fig.)* clocotit (al unui lichid).

ronronnement *s.m.* v. **ronron.**
ronronner *v.i.* **1.** *(despre pisici)* a toarce. **2.** a face un zgomot surd și continuu; **un moteur qui ronronne** un motor care face un zgomot continuu.
ronsardiser *v.i.* *(lit.)* a scrie în maniera lui Ronsard.
röntgen *s.m.* *(fiz.)* röntgen.
röntgenthérapie *s.f.* *(med.)* röntgenterapie, radioterapie.
roquefort *s.m.* (brânză) rocfort.
roquelaure *s.f.* *(ist.)* haină bărbătească până la genunchi (sec. XVII).
roquentin *s.m.* *(înv.)* bătrân ridicol, care face pe tânărul.
roquer *v.i.* *(la jocul de șah)* a face rocada.
roquet *s.m.* **1.** câine arțăgos. **2.** *(fig.)* om arțăgos dar inofensiv. **3.** *(text.)* mosor.
roquetin *s.m.* mosoraș, mosorel.
1. roquette *s.f.* *(bot.)* specie de lăptucă, cu flori galbene *(Eruca sativa).*
2. roquette *s.f.* proiectil autopropulsat, folosit ca armă antitanc.
roquille *s.f.* **1.** veche măsură de vin. **2.** dulceață din coji de portocale.
rorqual (*pl.* **rorquals**) *s.m.* *(zool.)* mamifer cetaceu asemănător cu balena.
ros *s.m.* pieptene de țesătorie.
rosace *s.f.* **1.** *(arhit.)* ornament în formă de trandafir, rozasă, rozetă, de stea; ~ **de plafond** rozetă de plafon. **2.** ornament circular la capătul unui cui, al unui șurub.
rosacé, ~e I. *adj.* asemănător cu trandafirul, ca trandafirul. **II.** *s.f. pl.* *(bot.)* rozacee, familie de plante fanerogame, cuprinzând aproximativ 3500 de specii (trandafirul, mărul, cireșul ș.a.).
rosacée *s.f.* v. **couperose.**
1. rosage *s.m.* v. **rhododendron.**
2. rosage *s.m.* *(text.)* înviorare a unei culori cu roșu.
rosaire *s.m.* *(bis. catol.)* rozariu, șirag de mătănii; *(fig.)* rugăciune; **dire son** ~ a-și spune rugăciunea.
rosalbin *s.m.* *(ornit.)* papagalul-rozelor *(Agapornis roseicollis).*
rosaniline *s.f.* *(chim.)* rozanilină.
rosat *adj. invar.* de trandafiri; **miel** ~ miere de trandafiri.
rosâtre *adj.* (de culoarea) roz murdar.
rosbif, roast-beef *s.m.* **1.** *(culinar)* rosbif. **2.** *(arg.)* englez.
1. rose *s.f.* **1.** *(bot.)* trandafir *(Rosa);* ~ **à-cent-feuilles** trandafir de dulceață *(Rosa cutifolia);* ~ **de tous les mois** trandafir de lună *(Rosa damascena);* ~ **des Alpes** trandafir-de-munte, smirdar *(Rhododendron kotschyi);* **eau de** ~ apă de trandafiri; **bois de** ~ lemn de trandafir. **2.** *(meteo, arhit., av.)* roză; ~ **des vents** roza vânturilor. **3.** *(în expr.)* **découvrir le pot aux ~s** a descoperi secretul; a prinde firul; **être fraîche comme une** ~ a avea obrajii ca piersica; **4.** *(mineral.)* ~ **des sables,** ~ **des déserts** aglomerație de cristale de ghips, roz sau galbene; **5.** *(bot., în compuse)* **~-de-Jéricho** Mâna Maicii Domnului *(Anastatica hierochuntica);* **~-de-Provins** răsură *(Rosa pumila* și *gallica);* **~-d'Inde** vizdoage, crăițe *(Tagetus erecta);* **~-trémière** nalbă-de-grădină *(Athae rosea);* **~-du-Japon** camelie *(Camelia japonica).*
2. rose I. *adj.* **1.** roz, trandafiriu; **une robe** ~ o rochie roz. **II.** *s.m.* (culoarea) roz; **voir la vie en** ~ a vedea viața în roz; a fi optimist; **ce n'est pas** ~ nu e roz, nu e prea vesel.
rosé, ~e I. *adj.* roze, care bate în roz; **vin** ~ vin roze. **II.** *s.m.* vin roze.
roseau *s.m.* **1.** *(bot.)* trestie, stuf *(Phragmites comunis* și *Arundo Phragnites).* **2.** *(bot., în compuse)* **~-panaché** iarbă-albă *(Phalaris arundimacea);* **~-odorant** obligeană *(Acorus calamus);* **~-traçante** trestie-de-câmp *(Arundo epigeios).* **3.** *(în expr.)* **être souple / plier comme un** ~ a fi docil / supus. **4.** *(arg., la pl.)* păr, coafură.
rosé-des-prés (*pl.* **rosés-des-prés**) *s.m.* *(bot.)* numele unei ciuperci comestibile.
rosée *s.f.* rouă.
roselet *s.m.* blană de hermină.
roselier, -ère I. *adj.* acoperit cu stuf; unde crește stuf. **II.** *s.f.* mlaștină acoperită cu stuf.
roséole *s.f.* *(med.)* rujeolă, pojar (într-o formă ușoară).
roser *v.t.* a da o nuanță roz.
roseraie *s.f.* teren plantat cu trandafiri.
rosette *s.f.* **1.** ornament în formă de trandafir. **2.** *(tehn.)* rozetă. **3.** rozetă, decorație; **la Rosette de la Légion d'honneur** rozeta Legiunii de onoare. **4.** *(la ceasornice)* cadran cu avans-retard. **5.** panglică legată în formă de trandafir. **6.** *(bot.)* frunzele unor plante așezate în formă de cerc. **7.** *(reg. în expr.)* ~ **de Lyon** sortiment de mezeluri uscate.
rosier *s.m.* *(bot.)* **1.** trandafir *(Rosa);* **~-jaune** trandafir galben. **2.** *(în compuse)* **~-rouge, ~-sauvage** măceș, răsură *(Rosa gallica).*
rosière *s.f.* **1.** *(înv.)* tânără laureată a unui premiu de virtute. **2.** *(fam., înv.)* fecioară ingenuă, pură.
rosiériste *s.m.f.* horticultor specializat în cultivarea trandafirilor.
rosir *v.i., v.t.* a (se) colora în roz; a căpăta o nuanță roz.
rossard, ~e I. *s.m.f.* *(fam.)* persoană răutăcioasă. **II.** *adj.* răutăcios, critic; **plaisanterie ~e** glumă răutăcioasă.
rosse I. *s.f.* **1.** *(fam., înv.)* mârțoagă. **2.** *(fig., fam.)* persoană rea, scorpie. **II.** *adj.* ironic, caustic, mușcător; **une plaisanterie** ~ o glumă caustică.
rossée *s.f.* *(fam.)* bătaie; **flanquer une** ~ **à qqn.** a trage cuiva o mamă de bătaie.
rosserie *s.f.* **1.** *(fam.)* răutate; ironie; înțepătură. **2.** *(fam.)* măgărie; **faire des ~s** a face măgării.
rossignol *s.m.* **1.** *(ornit.)* privighetoare *(Luscinia megarhynchos).* **2.** *(ornit.)* filomelă *(Luscinia luscinia).* **3.** *(fam.)* șperaclu. **4.** *(com.)* marfă veche, demodată.
rossignole *s.m.* *(arg.)* **1.** zgomot; scârțâit. **2.** șantajist.
rossignoler *v.i.* *(fam.)* a imita cântecul privighetorii.
rossinante *s.f.* *(înv.)* mârțoagă, gloabă.
rossolis *s.m.* **1.** *(bot.)* roua-cerului *(Drosera rotundifolia).* **2.** lichior de trandafiri.
rostelle *s.f.* **1.** cioculeț. **2.** *(bot.)* lob, apendice în formă de cioc.
rostellé, ~e *adj.* *(bot.)* care are cioc, pinten.

rostral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(arhit.)* rostral, de forma unei nave.
rostre *s.m.* **1.** *(ist.)* rostru, cioc (la prora corăbiilor de război romane). **2.** *(zool., bot.)* rostru. **3.** *(ist., la pl.)* tribună în Forul roman.
rostré, ~e *adj.* în formă de cioc, de pinten.
rot *s.m.* **1.** *(bot.)* boală criptogamică, a viței de vie. **2.** *(pop.)* râgâială.
rôt *s.m.* *(înv.)* carne gătită la frigare.
rotacé, ~e *adj.* **1.** în formă de roată. **2.** rotat.
rotacisme *s.m.* v. **rhotacisme.**
rotang *s.m.* *(bot.)* trestie-de-mare *(Calamus rotang).*
rotangle, rotengle *s.m.* *(iht.)* specie de babușcă, de ocheană *(Rutilus).*
rotary *s.m.* **1.** *(tehn.)* rotary, sistem de foraj mecanic (cu rotirea garniturii de foraj). **2.** sistem de telefonie automată.
rotateur, ~trice *adj.* rotativ, care se învârtește.
rotatif, ~ive I. *adj.* rotativ. **II.** *s.f.* *(poligr.)* rotativă.
rotation *s.f.* **1.** rotație, învârtire (în jurul unei axe); **la ~ de la Terre** rotația Pământului. **2.** *(agr.)* alternanța culturilor pe același sol. **3.** *(fin.)* rotație, reînnoire; **~ du capital** rotația capitalului; **4.** (în expr.) **~ de la main d'œuvre** reînnoirea personalului, a mâinii de lucru.
rotativiste *s.m.* *(tehn.)* specialist în acționarea unei rotative.
rotatoire *adj.* rotativ, care efectuează o mișcare de rotație.
rote *s.f.* **1.** instrument muzical medieval (similar chitarei). **2.** *(bis., catol.)* tribunal ecleziastic care se ocupă, îndeosebi, de cererile de anulare a căsătoriei.
rotengle *s.m.* v. **rotangle.**
roténone *s.m.* *(chim.)* rotenonă, produs toxic, insecticid extras din unele plante (leguminoase).
roter *v.i.* *(pop.)* a râgâi.
roteuse *s.f.* *(arg.)* sticlă de șampanie.
rôti, ~e I. *adj.* **1.** fript; **poulet ~** pui fript. **2.** *(arg.)* (individ) compromis sau bănuit de poliție. **3.** *(arg. în expr.)* **c'est ~** nici gând; s-a terminat cu asta. **II.** *s.m.* friptură. **III.** *s.f.* pâine prăjită.
rotifères *s.m. pl.* *(zool.)* rotifere, clasă de viermi acvatici microscopici.
1. rotin *s.m.* ramură de palmier din India, folosită în industrie.
2. rotin *s.m.* *(arg.)* sfanț; lețcaie (în propoziții negative); **n'avoir pas un ~** a fi lefter; a nu avea nici o lețcaie / nici un sfanț.
rôtir I. *v.t.* **1.** a frige, a prăji; **~ un poulet** a frige un pui. **2.** a coace. **II.** *v.i.* a se coace, a se frige; **faire rôtir un poulet** a pune să se frigă un pui. **III.** *v.r.* a se prăji; **se ~ au soleil** a se prăji la soare.
rôtissage *s.m.* *(rar)* *(culinar)* **1.** frigere (la grătar). **2.** coacere.
rôtisserie *s.f.* **1.** local unde se vând fripturi la grătar. **2.** restaurant în care se frige carnea la comanda clientului.
rôtisseur, -euse *s.m.f.* persoana care servește fripturi la grătar.
rôtissoire *s.f.* grătar de fript.
roto *s.f.* *(fam.)* *abrev.* de la **rotative.**
rotogravure *s.f.* *(poligr.)* rotogravură, rotoheliografie.
rotonde *s.f.* **1.** *(constr.)* rotondă. **2.** pavilion, chioșc (de grădină) rotund. **3.** *(c.f.)* hangar circular pentru gararea locomotivelor.
rotondité *s.f.* **1.** rotunjime; sfericitate; **la ~ du ballon** sfericitatea mingii. **2.** *(fam., la pl.)* forme pline, rotunde; **les ~s d'une personne** formele pline (rotunjite) ale unei persoane.
rotor *s.m.* *(el., av.)* rotor.
rotruenge, rotrouenge *s.f.* *(lit.)* poezie medievală, cu refren.
rotule *s.f.* **1.** *(anat.)* rotulă, genunchi. **2.** *(tehn.)* rotulă, ax rotund. **3.** *(arg., în expr.)* **être sur les ~s** a fi frânt de oboseală.
rotulien, ~ne *adj.* *(anat.)* rotulian, referitor la rotulă; **réflexe ~** reflex rotulian.
roture *s.f.* **1.** *(înv.)* teren căzut în paragină. **2.** condiția de plebeu, de om de rând.
roturier, -ère *adj., s.m.f.* *(ist.)* plebeu, om de rând, nenobil.
rouable *s.m.* **1.** prăjină cu cârlig folosită în brutării. **2.** greblă fără dinți pentru adunat sare din saline.
rouage *s.m.* **1.** *(înv.)* ruaj, roțile unei mașini. **2.** rotiță într-un angrenaj, **3.** *(fig.)* rotiță într-un sistem administrativ.
rouan, ~ne *adj., s.m.f.* *(despre cai)* roib cu coamă neagră.
rouanne *s.f.* **1.** *(tehn.)* compas de însemnat lemnul pentru cherestea. **2.** bardă, unealtă pentru cioplit lemnul.
rouannette *s.f.* *dim.* al lui **rouanne.**
roublard, ~e *adj., s.m.f.* *(arg.)* șiret, viclean, șmecher, șarlatan, pungaș, șnapan, escroc.
roublardise *s.f.* *(arg.)* șiretenie, viclenie, șarlatanie, pungășie, escrocherie.
rouble *s.m.* *(fin.)* rublă.
rouche *s.f.* *(bot.)* ceapraz, șovar *(Cladium Mariscus).*
rouchi *s.m.* *(lingv.)* dialect picard, din regiunea Valenciennes.
roucoulade *s.f.* *(despre porumbei)* uguit, uguire.
roucoulement *s.m.* **1.** v. **roucoulade. 2.** *(fig.)* cuvinte tandre, dulci.
roucouler I. *v.i.* **1.** *(despre porumbei, turturele)* a ugui, a gânguri. **2.** *(fig., fam.)* a spune vorbe dulci, mieroase. **3.** *(arg.)* a examina îndelung un obiect înainte de a-l cumpăra.
roudoudou *s.m.* *(fam.)* caramelă.
roue *s.f.* **1.** roată; **les ~s d'une automobile** roțile unui automobil; **~ de secours** roată de rezervă; **2.** *(fig.)* **la ~ de la fortune** roata norocului; **3.** *(despre păun)* **faire la ~ a.** a-și desface coada, a face roata; **b.** *(fig.)* a se umfla în pene ca curcanul; a nu-l mai ține pielea; **mettre des bâtons dans les ~s** a pune bețe-n roate; **être la cinquième ~ de la charrette / d'un carrosse** a fi a cincea roată la căruță; **un deux-~s** un vehicul cu două roți; **pousser à la ~** a împinge la roată cu cineva; a da o mână de ajutor. **4.** *(ist.)* roată de tortură. **5.** *(în expr.)* *(mar.)* **~ de gouvernail** timonă; **descendre une côte en ~ libre** a coborî un deal fără a pedala; **virage sur les chapeaux de ~** viraj în mare viteză; *(arg.)* **~ de secours a.** monoclu; **b.** persoană / lucru de care te folosești; *(arg.)* **prendre la ~ de qqn.** a lua urma cuiva; **faire ~ libre, se mettre en ~ libre** a nu-și face probleme; a trăi fără griji.

roué, ~e I. *adj.* **1.** *(ist.)* tras pe roată. **2.** *(fam.)* bătut, snopit, stâlcit; **~ de coups** bătut măr, stâlcit în bătaie. **3.** *(fig.)* frânt, epuizat; **~ de fatigue** frânt de oboseală. **4.** *(fig.)* șiret, șmecher; dibaci; **une personne ~e** o persoană șireată. **II.** *s.m.f.* **1.** șmecher, șarlatan, șnapan, pișicher. **2.** *(la pl., cu maj., în expr.)* **les Roués** prietenii de dezmăț ai regentului Philippe d'Orléans.
rouelle *s.f.* **1.** felie rotundă, rondelă. **2.** *(culinar)* pulpă de vițel, tăiată rotund. **3.** *(ist.)* insignă rotundă, de pânză galbenă, impusă evreilor în evul mediu.
1. rouennais, ~e *adj.* din Rouen.
2. Rouennais, ~e *s.m.f.* locuitor din Rouen.
rouer *v.t.* **1.** *(ist.)* a trage pe roată. **2.** *(în expr.)* **~ qqn. de coups** a snopi pe cineva în bătaie; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea.
rouerie *s.f.* șiretenie, șmecherie, șarlatanie.
rouet *s.m.* **1.** vârtelniță, depănătoare. **2.** *(mar.)* rai (de macara).
rouette *s.f.* rămurică subțire de legat mănunchiuri.
rouf, roof *s.m.* *(mar.)* ruf.
rouflaquette *s.f.* *(fam.)* **1.** cârlionț pe tâmplă. **2.** favorit.
rouge I. *adj.* **1.** roșu; **fichu ~** batic roșu; **être ~ comme une écrevisse** a fi roșu / a se înroși ca para focului; **être ~ de colère** a fi roșu de furie. **2.** *(în expr.)* **être ~ de honte** a-i crăpa obrazul de rușine. **II.** *s.m.* **1.** roșu, culoarea roșie. **2.** ruj de buze; **mettre du ~** a-și pune ruj pe buze. **3.** *(pop.)* vin roșu; **boire un coup de ~** a bea un păhărel de vin roșu. **4.** culoare a unui metal incandescent. **5.** *(în expr.)* **avoir le ~ au visage** a i se urca sângele la cap; **être au ~, être dans le ~** a se afla într-o situație primejdioasă; *(fam.)* **gros ~** băutură de proastă calitate, poșircă; *(pop.)* **mettre le ~ a.** a întrerupe o activitate; **b.** a rupe relațiile cu cineva; **c.** a face scandal; **le ~ est mis** nu mai este cale de întoarcere. **III.** *s.f.* Legiunea de Onoare. **IV.** *adv.* **1.** roșu; **voir ~** a se înfuria, a vedea roșu în fața ochilor, a se face roșu de mânie; a se face foc și pară. **2.** *(în expr.)* **se fâcher tout ~** a tuna și a fulgera; a-l apuca dracii; a fi cu o falcă-n cer și cu una-n pământ; *(pop. înv.)* **faire ~** a face să curgă sânge.
rougeâtre *adj.* roșiatic.
rougeaud, ~e I. *adj., s.m.f.* *(fam.)* roșu la față, roșcovan.
rouge-gorge *s.m.* *(ornit.)* mărăcinar cu gâtul roșu *(Saxicola rubetra)*. **2.** gură-roșie *(Sylvia rubecola)*. **3.** măcăleandru *(Erithacus rubecula)*.
rougeoiement *s.m.* lucire roșiatică.
rougeole *s.f.* **1.** *(med.)* pojar, rujeolă. **2.** *(fam., în expr.)* **avoir la ~** a fi decorat cu Legiunea de Onoare.
rougeoleux, -euse *adj., s.m.f.* *(med.)* bolnav de rujeolă.
rougeoyer *v.i.* a avea luciri roșiatice; a avea licăriri roșiatice.
rouge-queue *s.m.* *(ornit.)* codroș, pieptănuș *(Phoenicurus)*.
1. rouget *s.m.* **1.** *(vet.)* rujet, boală infecțioasă a porcilor. **2.** *(iht.)* rândunică-de-mare *(Trigla hirundo)*.
2. rouget, ~te *adj.* *(fam.)* cam roșu, roșior.
rougette *s.f.* *(bot.)* condroniu *(Melampyrum arvense)*.
rougeur *s.f.* **1.** culoarea roșie. **2.** roșeață, aflux de sânge în obraji. **3.** *(med.)* pete roșii pe piele.
rougi, ~e *adj.* înroșit.
rougillon *s.m.* *(bot.)* râșcov *(Lactarius deliciosus)*.
rougissant, ~e *adj.* care se (în)roșește; **fruit ~** fruct care se înroșește, se coace.
rougissement *s.m.* înroșire.
rougnotter *v.i.* *(arg.)* a mirosi urât, a puți.
roui *s.m.* **1.** topitul cânepei, al inului. **2.** *(în expr.)* **sentir le ~** a mirosi urât.
rouille I. *s.f.* **1.** rugină. **2.** *(bot. în compuse)* **~-brune** rugina grâului *(Puccina triticina)*. **3.** *(culinar)* aioli cu boia roșie de ardei. **II.** *adj. invar.* de culoarea ruginii, ruginiu; **une robe ~** o rochie ruginie.
rouillé, ~e *adj.* **1.** ruginit; **couteau ~** cuțit ruginit. **2.** *(bot.)* atins de rugina grâului. **3.** *(fig.)* anchilozat; **jambe ~e** picior anchilozat.
rouiller *v.t., v.i., v.r.* **1.** a (se) rugini; **le fer se rouille** fierul ruginește. **2.** *(fig.)* a (se) anchiloza; **la paresse rouille le corps** lenea anchilozează corpul.
rouillure *s.f.* ruginire.
rouir I. *v.t.* a topi cânepa, inul. **II.** *v.i.* *(despre cânepă, in)* a se topi.
rouissage *s.m.* *(text.)* topire a cânepei, a inului.
rouisseur *s.m.* lucrător care topește cânepa, inul.
rouissoir *s.m.* loc de topit cânepa, inul.
roulade *s.f.* **1.** *(muz.)* ruladă, ornament muzical de coloratură. **2.** *(culinar)* ruladă. **3.** rostogolire. **4.** *(sport)* tumbă.
roulage *s.m.* **1.** *(despre vehicule)* rulare, circulație. **2.** transport de mărfuri; **société de ~** societate de transport (cu autocamioane). **3.** *(în papetărie)* răsucirea (unei hârtii) în formă de cilindru. **4.** *(min.)* transportul minereului cu vagonete. **5.** *(agr.)* netezire a ogorului cu tăvălugul.
roulant, ~e I. *adj.* **1.** care se poate rostogoli; rulant; **table ~e** masă rulantă, pe rotițe; **escalier ~** scară rulantă; *(c.f.)* **matériel ~** material rulant (locomotive, vagoane); **2.** *(mil.)* **cuisine ~e** bucătărie rulantă, mobilă, de campanie. **3.** *(mii.)* continuu, neîntrerupt; **feu ~** foc continuu, salvă neîntreruptă. **4.** *(pop.)* nostim, amuzant. **II.** *s.m.* **1.** personal rulant. **2.** *(arg.)* taxi. **3.** *(arg.)* polițist pe bicicletă. **III.** *s.f.* *(mil.)* bucătărie de campanie.
roule *s.m.* *(tehn.)* cilindru de lemn tare.
roulé, ~e I. *adj.* **1.** rulat; **col ~** guler rulat, răsucit. **2.** *(fam. în expr.)* **fille bien ~e** fată cu corp frumos. **II.** *s.m.* *(culinar)* un fel de prăjitură.
rouleau *s.m.* **1.** rulou; **~ de papier** rulou de hârtie; **~ à pâtisserie** rulou, sucitor de patiserie. **2.** *(poligr.)* val. **3.** (*fin.*) fișic, cilindru de monede. **4.** tăvălug; cilindru; **~ compresseur** cilindru compresor; **5.** *(text.)* **~ briseur** cilindru de desfoiere. **6.** *(arhit.)* rulou, motiv ornamental. **7.** bigudiu cilindric. **8.** *(arg.)* bani câștigați la jocurile de noroc. **9. être au bout de son ~ a.** a da de fundul sacului; **b.** a nu mai ști ce să spui / ce să faci; a fi epuizat toate resursele; **c.** a-și fi trăit traiul; *(text.)* **le ~ des lames** arborele ițelor; *(text.)* **~ encolleur** valț pentru aplicarea masei de încleiere; *(petr.)* **~ de câble** colac de cablu; *(fam.)* **changer de ~** a aborda situația într-o altă manieră, a schimba placa.

roulé-boulé (*pl.* **roulés-boulés**) *s.m.* *(sport)* tehnică de coborâre a parașutiștilor, în poziția ghemuit.
roulée *s.f.* *(pop.)* țigară.
roulement *s.m.* **1.** rostogolire; rotire; ~ **d'yeux** rotirea datul ochilor peste cap. **2.** uruit; ~ **de voitures** uruit de automobile. **3.** duruit, huruit; ~ **de tambour** duruit de tobă. **4.** bubuit; ~ **de tonnerre** bubuit de tunet. **5.** *(ec., fin.)* rulare, rulment; **fonds de** ~ fond de rulment. **6.** rulare; înlocuire; succesiune (de persoane într-o activitate).
rouler I. *v.t.* **1.** a rostogoli, a rula; ~ **un tonneau** a rostogoli un butoi. **2.** a împinge, a rula; ~ **une brouette** a împinge o roabă. **3.** a rula, a face sul; ~ **une couverture** a rula o pătură. **4.** a răsuci; ~ **une cigarette** a răsuci o țigară. **5.** a roti; ~ **les yeux** a roti ochii (în dreapta și în stânga). **6.** a întinde foaia de aluat (cu sucitorul). **7.** *(fig.)* a reflecta; a medita; ~ **des projets** a-și face planuri. **8.** *(agr.)* a netezi ogorul cu tăvălugul. **9.** *(fam.)* a păcăli, a trage pe sfoară; ~ **qqn. (dans ia farine)** a trage pe cineva pe sfoară; a-i trage clapa cuiva. **10.** *(în expr.)* ~ **sa bosse** a cutreiera lumea în lung și în lat; ~ **carrosse** a fi putred de bogat; ~ **des yeux furibonds** a fi furios, a-i fierbe / a-i clocoti sângele de mânie; **avoir roulé sa bosse** a fi trecut prin multe; a fi pățit multe; *(arg.)* ~ **les mécaniques / les biscotos** a-și etala forța fizică; a face pe grozavul; ~ **les „r"** a vorbi în limba franceză fără a graseia. **II.** *v.i.* **1.** a se rostogoli; **un tonneau qui roule** un butoi care se rostogolește. **2.** *(despre vehicule)* a rula. **3.** a curge, a aluneca; **les larmes roulaient sur ses joues** îi curgeau lacrimile pe obraji. **4.** *(fam.)* a călători, a hoinări. **5.** *(despre bani, mărfuri)* a circula, a rula. **6.** (*cu prep.* **sur**) a avea ca subiect de conversație. **7.** *(mar.)* a avea ruliu. **8.** a produce un sunet prelungit. **9.** *(arg.)* a juca zaruri. **10.** *(arg.)* a pălăvrăgi. **11.** *(în expr.)* ~ **sur l'or** a fi putred de bogat; a întoarce banii cu lopata; *(fam.)* **ça roule!** totul e bine, e în regulă; *(arg.)* ~ **sur la jante a.** a eșua, a da chix; **b.** a o lua razna, a nu mai ști ce vorbești; *(arg.)* ~ **des calots** a face ochii mari; a holba / a căsca ochii; *(auto)* ~ **à tombeau ouvert** a merge la moarte sigură. **III.** *v.r.* **1.** a se întoarce (în somn). **2.** a se rostogoli, a se tăvăli; **se** ~ **par terre** a se tăvăli pe jos (de râs). **3.** *(în expr.)* **se** ~ **les pouces / se les** ~ a trândăvi, a arde gazul de pomană; a tăia frunză la câini.
roulet *s.m.* tăvălug de pălărier.
roulette *s.f.* **1.** rotiță; rotilă; **patins à ~s** patine cu rotile; **fauteuil à ~s** fotoliu cu rotile. **2.** freză de dentist. **3.** ruletă; *(tehn.)* ~ **à mesurer** ruletă de măsurare. **4.** *(agr.)* roata grindeiului. **5.** *(joc de noroc)* ruletă. **6.** *(fam., în expr.)* **aller comme sur des ~s** a merge strună / ca pe roate.
rouleur, -euse I. *s.m.f.* **1.** muncitor care își schimbă des locul de muncă. **2.** *(înv.)* vagabond, pierde-vară. **II.** *s.m.* **1.** *(min.)* vagonetar. **2.** *(sport)* ciclist de fond. **3.** *(mar.)* vas care navighează mult. **4.** *(arg.)* flecar, fanfaron. **5.** *(pop.)* fumător de hașiș. **III.** *s.f.* **1.** *(arg.)* prostituată. **2.** *(entom.)* omidă care se înfășoară în frunze pentru a depune ouăle.
roulier *s.m.* *(înv.)* căruțaș, cărăuș; transportator.
roulis *s.m.* *(mar., av., c.f.)* ruliu.
rouloir *s.m.* unealtă folosită la modelarea lumânărilor.
roulotte *s.f.* **1.** rulotă; vehicul amenajat ca locuință. **2.** *(arg., în expr.)* **vol à la** ~ furt din automobile staționate.
roulotté *s.m.* *(croit.)* tiv în formă de rulou subțire.
roulottier *s.m.* *(arg.)* hoț care jefuiește mașinile staționate.
roulure *s.f.* **1.** *(silv.)* rulură, defect de creștere al arborilor. **2.** *(pop.)* prostituată, târfă.
1. roumain, ~e I. *adj.* român, românesc, din România. **II.** *s.m.* limba română.
2. Roumain, ~e *s.m.f.* român, locuitor din România.
roumi *s.m.* **1.** *(la musulmani)* ghiaur, creștin; european. **2.** *(arg.)* femeie.
round *s.m.* *(angl.)* *(sport)* rundă; repriză.
roupane *s.f.* **1.** *(arg.)* uniformă de soldat. **2.** *(arg.)* rochie. *(arg.)* **3.** robă de judecător.
1. roupie *s.f.* **1.** *(ec., fin.)* rupie, unitate monetară din India și din alte câteva țări asiatice. **2.** *(fam.)* picătură din nas, muc.
2. roupie *s.f.* *(în expr.)* **ce n'est pas de la** ~ **de sansonnet** nu e puțin lucru.
roupiller *v.i.* *(arg.)* a dormi, a moțăi; *(arg.)* a soili; a trage la aghioase.
roupillon *s.m.* *(arg.)* pui de somn, somnișor.
rouquemoute I. *adj., s.m.f.* *(arg.)* roșcovan. **II.** *s.m.* *(arg.)* vin roșu.
rouquette *s.f.* v. **roquette (1).**
rouquin, ~e I. *adj.* *(fam.)* roșcat, roșcovan. **II.** *s.m.* **1.** *(arg.)* vin roșu. **2.** *(arg.)* agent de la poliția de moravuri.
roure *s.m.* v. **rouvre.**
rouscaille *s.f.* *(arg.)* protest.
rouscailler *v.i.* *(arg.)* a protesta; a bombăni.
rouspétance *s.f.* *(fam.)* protest; cârtire; crâcneală.
rouspéter *v.i.* *(fam.)* a protesta; a bombăni, a mârâi.
rouspéteur, -euse *s.m.f., adj.* **1.** (mereu) nemulțumit, protestatar. **2.** ursuz, ciufut.
roussâtre *adj.* roșcat.
1. rousse *s.f.* *(arg. înv.)* poliție.
2. rousse *adj.* v. **roux.**
3. rousse *s.m.* *(arg.)* informator al poliției, turnător.
rousseau *s.m.* **1.** *(iht.)* doradă, sparid *(Pagellus erythrimus)*. **2.** *(fam.)* roșu, roșcovan, roșcat.
rousselet *s.m.* pară văratică, de culoare roșiatică.
rousserolle *s.f.* *(ornit.)* specie de pitulice *(Sylvia atracapilla)*.
roussette *s.f.* **1.** *(zool.)* specie de liliac mare, din Africa și Asia *(Roussettus)*. **2.** *(iht.)* rechinul cu spini, câinele de mare *(Acanthias vulgaris)*. **3.** *(bot.)* bureți-galbeni *(Cantharellus cibarius)*.
rousseur *s.f.* **1.** roșeață. **2.** *(anat. în expr.)* **tache de** ~ pistrui.
roussi *s.m.* **1.** miros de pârlit. **2.** *(în expr., arg.)* **sentir le** ~ **a.** a fi suspect; **b.** a se sfârși prost.
roussin *s.m.* **1.** *(înv.)* cal înalt și puternic, folosit altădată în război. **2.** *(arg.)* sticlete, polițist. **3.** *(arg.)* complice într-o afacere ilicită. **4.** *(în expr.)* ~ **d'Arcadie** măgar.
roussir I. *v.t.* a pârli; ~ **un linge en le repassant** a pârli o rufă la călcat. **II.** *v.i.* a se pârli.

roussissement *s.m.*, **roussissure** *s.f.* pârlire, pârlit, pârleală.
rouste, roustée *s.f. (arg.)* **1.** bătaie zdravănă; **prendre une ~ devant qqn.** a lua bătaie de la cineva; a o lua pe coajă. **2.** înfrângere severă.
roustir *v.t. (pop.)* **1.** a frige, a rumeni (friptura). **2.** a șterpeli, a ciordi. **3.** a înșela, a escroca.
routage *s.m.* distribuire a corespondenței, ziarelor, coletelor (după destinație).
routard, ~e *s.m.f.* persoană care merge mult pe jos (sau cu auto-stopul).
route *s.f.* **1.** drum, cale; șosea; **~ nationale** șosea națională; **~ en lacet** (drum în) serpentină; **~ revêtue** drum asfaltat; *(fig.)* **barrer la ~ à qqn. a.** a sta cuiva în cale; a se pune în calea cuiva; **b.** a fi insistent, a-i ține cuiva calea; **se mettre en ~** a porni la drum; a se așterne la drum; *(fig.)* **faire fausse ~** a o lua / a o apuca pe un drum greșit; a apuca pe o cale greșită; *(fig.)* **être sur la bonne ~** a fi pe calea cea bună; **en ~!** hai, la drum! **tenir bien la ~ a.** a ține la drum lung; **b.** *(despre un proiect)* a fi realizabil; **2.** *(mil.)* **feuille de ~** foaie de drum; **en cours de ~** pe drum; **souhaiter bonne ~** a ura drum bun; **croisement de ~s** încrucișare de drumuri; *(fig.)* **s'écarter de sa ~** a se abate din drumul său. **3.** *(mar.)* rută. **4.** *(astr.)* traiectorie. **5.** *(în expr.)* **perdre sa ~** a se rătăci; **mettre une affaire en ~** a lansa, a pune pe roate o afacere; *(fig.)* **au bout de la ~ a.** la sfârșitul vieții; **b.** la încheierea unei afaceri; **code de la ~** reguli de circulație; *(mil.)* **chanson de ~** cântec de marș; *(fam.)* **faire de la ~** a circula mult cu automobilul; *(auto)* **mettre en ~** a demara; **la ~ est toute tracée** știm ce avem de făcut.
router *v.t.* a repartiza corespondență, ziare, colete (după destinație).
1. routier I. *s.m.* **1.** *(ist., la pl.)* bandă de soldați care jefuiau (în Evul Mediu). **2.** șofer de camion pe distanțe lungi. **3.** *(sport)* ciclist de fond. **4.** nume dat tinerilor sub 16 ani, din organizațiile de cercetași. **5.** *(mar.)* hartă la scară redusă. **6.** *(în expr.)* **un vieux ~** un om șiret, cu experiență.
2. routier, -ère I. *adj.* **1.** rutier; **transports ~s** transporturi rutiere. **II.** *s.m.* restaurant ieftin, situat de-a lungul drumurilor intens circulate. **III.** *s.f.* vehicul rezistent care parcurge distanțe mari.
routin *s.m.* potecă dreaptă prin pădure.
routine *s.f.* rutină; experiență; practică; obișnuință; **de ~** de rutină; **enquête de ~** anchetă de rutină, obișnuită.
routinier, -ère *adj., s.m.f.* **1.** rutinat, cu experiență; **travail ~** muncă de rutină. **2.** învechit; conservator.
routinièrement *adv.* conform obișnuinței; după tipic.
routoir *s.m.* v. **rouissoir.**
rouverin *adj. m. (în expr.)* **fer ~** fier casant.
rouvieux I. *s.m. (la cai, câini)* râie pe spinare; rapăn. **II.** *adj. (despre cai, câini)* râios; răpănos.
rouvraie *s.f.* loc plantat cu goruni.
rouvre *s.m. (bot.)* gorun *(Quercus pedunculata).*
rouvrir I. *v.t.* a deschide din nou, a redeschide; **~ la porte** a redeschide ușa. **II.** *v.i.* a se deschide din nou; **ce magasin rouvre à 3 h.** acest magazin se deschide din nou la ora 3.
roux, rousse I. *adj.* roșcat; roșcovan; **des cheveux ~** păr roșcat. **II.** *s.m.f.* roșcat; **une rousse** o roșcată. **III.** *s.m.* **1.** roșu, culoarea roșie, roșcată. **2.** *(culinar)* rântaș.
rowing *s.m. (angl.) (sport) (rar)* canotaj.
royal, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* regal, regesc; **familie ~e** familie regală; **palais ~** palat regal; **attitude ~e** atitudine regească. **II.** *s.f.* **1.** barbișon, cioc. **2.** *(fam. în expr.)* **La Royale** marina de război franceză.
royalement *adj.* regește.
royalisme *s.m.* regalism; monarhism.
royaliste *adj., s.m.f.* **1.** regalist, monarhist. **2.** *(în expr.)* **être plus ~ que le roi** a fi mai catolic decât papa.
royaume *s.m.* **1.** regat; **le Royaume-Uni** Regatul unit (Marea Britanie). **2.** *(în expr.)* **le ~ des cieux** raiul; **le ~ des morts** infernul; **pas pour un ~** pentru nimic în lume.
royauté *s.f.* regalitate; regim monarhic.
royco *s.m. (arg.)* polițai, sticlete.
ru *s.m. (înv.* sau *reg.)* pârâiaș, râuleț.
ruade *s.f.* **1.** zvârlitură din copită a calului. **2.** *(fig.)* brutalitate.
rubace *s.m.* varietate de topaz roșu; rubin deschis la culoare.
ruban *s.m.* **1.** panglică; **~ d'une machine à écrire** panglică a unei mașini de scris; **le ~ rouge de la Légion d'honneur** panglica roșie a Legiunii de Onoare. **2.** bandă; **~ magnétique** bandă magnetică; **~ adhésif** bandă adezivă. **3.** motiv ornamental din stilul Ludovic al VI-lea. **4.** *(în expr.) (meteo)* **~ de grein** linie de vijelie; *(anat.)* **~s de la glotte, ~s vocaux** coardele vocale; *(piel.)* **~s cylindres** valțuri de cauciuc; *(croit.)* **mètre ~** centimetru; *(pop.)* stradă; *(bot. în compuse)* **~-d'eau** buzdugan *(Sparganium ramosum);* **~-de-bergère** iarbă-albă *(Phalaris arundinacea).*
rubané, ~e *adj.* **1.** împodobit, garnisit cu panglici; acoperit de vine; **marbre ~** marmură cu vine. **2.** format dintr-o bandă de metal. **3.** *(bot.)* plat și îngust; **algues ~es** alge plate și înguste.
rubaner *v.t.* a împodobi cu panglici.
rubanerie *s.f.* **1.** industrie a panglicilor. **2.** comerț cu panglici.
rubanier, -ère I. *adj.* referitor la panglici; **industrie ~ère** industrie de panglici. **II.** *s.m.f.* **1.** fabricant de panglici. **2.** comerciant de panglici. **3.** *(bot.)* buzdugan, șovar *(Sparganium ramosum).*
rubato *adv. (muz.)* rubato.
rubéfaction *s.f. (med.)* congestionare, înroșire a pielii.
rubéfiant, ~e *adj., s.m. (med.)* rubefiant, (substanță) care provoacă o iritare de scurtă durată a pielii.
rubellite *s.f. (mineral.)* rubelit, varietate roșie de turmalină.
rubéole *s.f. (med.)* rubeolă.
rubéoleux, -euse, rubéolique *adj. (med.)* rubeolic, privitor la rubeolă.
rubescent, ~e *adj.* care devine roșiatic; **les feuilles ~es d'automne** frunzele roșietice de toamnă.

rubiacées *s.f. pl. (bot.)* rubiacee, familie de plante căreia îi aparțin arborele de cafea, roiba.
rubican *adj. m. (despre cai)* cu părul roșu înspicat cu alb și negru, dereș.
rubicelle *s.f.* v. **rubace.**
rubicond, ~e *adj. (despre față)* rumen, roșu; **joues ~es** obraji rumeni.
rubidium *s.m. (chim.)* rubidiu.
rubiette *s.f. (ornit.)* prigorie, albinărel *(Merops apiaster).*
rubigineux, -euse *adj.* **1.** acoperit de rugină. **2.** ruginiu, de culoarea ruginii.
rubine *s.f. (chim.)* corp roșu; substanță roșie.
rubis *s.m.* **1.** *(mineral.)* rubin. **2.** *(în expr.)* **payer ~ sur l'ongle** a plăti pe loc; a plăti cu bani gheață; **faire ~ sur l'ongle** a goli paharul până-n fund; a da pe gât un pahar.
rubricateur *s.m. (în Evul Mediu)* miniaturist.
rubrique *s.f.* **1.** *(poligr.)* rubrică. **2.** *(bis.)* părțile tipărite în roșu din cărțile de rugăciuni. **3.** rubrică, articol scris cu regularitate; **tenir la ~ du fait divers** a ține rubrica faptului divers. **4.** cretă roșie pentru dulgherie.
ruche *s.f.* **1.** stup de albine, știubei. **2.** *(fig.)* loc unde se adună multă lume și unde activitatea e intensă. **3.** volan plisat din tul, dantelă (la rochii). **4.** *(arg.)* nas. **5.** *(arg.) (în expr.)* **se peter / se piquer la ~** a se îmbăta criță.
ruché *s.m.* volan plisat (la rochii).
ruchée *s.f.* albinele dintr-un stup.
1. rucher *s.m.* prisacă, stupină.
2. rucher *v.t.* **1.** a plisa (volane de tul, de dantelă). **2.** a împodobi o rochie cu volane. **3.** *(fam. în expr.)* **~ le foin** a așeza fânul în căpițe mici (asemănătoare cu stupii).
rudbeckie *s.f. (bot.)* plantă exotică, aclimatizată în Europa.
rude *adj.* **1.** aspru; **étoffe ~** stofă aspră; *(fig.)* **hiver ~** iarnă aspră. **2.** *(fig.)* greu, obositor; **une ~ épreuve** o grea încercare; **métier ~** meserie grea. **3.** aspru, sever; brutal; **un père ~** un tată sever. **4.** *(fig.)* mare, considerabil; **une ~ chance** un mare noroc. **5.** *(despre voce)* dur, aspru, tăios. **6.** primitiv; necioplit; **mœurs ~s** moravuri primitive.
rudement *adv.* **1.** cu asprime; **on lui a parlé ~** i s-a vorbit cu asprime. **2.** greu; dur; **travailler ~** a desfășura o muncă grea. **3.** *(fam.)* foarte mult, grozav, tare; **il a ~ faim** îi e tare foame.
rudenté, ~e *adj. (despre coloane, pilaștri)* cu ciubuce în scobituri.
rudenter *v.t. (arhit.)* a ornamenta șanțurile verticale ale coloanelor cu ciubuce.
rudenture *s.f. (arhit.)* ciubuc, element ornamental.
rudéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj. (bot.)* (plantă) care crește printre ruine.
rudération *s.f.* **1.** pavaj din pietriș bătut. **2.** (*constr.*) tencuiala de pe dinafara clădirilor.
rudesse *s.f.* **1.** asprime; **~ de la peau** asprimea pielii. **2.** *(fig.)* asprime, duritate, severitate; **se conduire avec ~ envers qqn.** a se purta cu asprime față de cineva.
rudiment *s.m.* **1.** *(la pl.)* rudimente, noțiuni elementare; **les ~s d'une science** rudimentele unei științe. **2.** *(biol.)* rudiment; formă embrionară; organ în formare.
rudimentaire *adj.* **1.** rudimentar, elementar; **notions ~s** noțiuni rudimentare. **2.** *(biol.)* neevoluat, rudimentar, în formare.
rudistes *s.m. pl. (paleont.)* rudiști, grup fosil de lamelibranhiate din era secundară.
rudoiement *s.m.* brutalizare, tratare aspră a cuiva.
rudoyer *v.t.* a repezi pe cineva, a se răsti la cineva; a brutaliza pe cineva.
1. rue *s.f.* **1.** stradă; **une ~ passante** o stradă circulată; **les ~s d'une ville** străzile unui oraș; **la grand-~** strada principală; **l'homme de la ~** omul de pe stradă, cetățeanul de rând. **2.** *(în expr.)* **être bon à jeter dans la ~** a nu fi bun de nimic; **courir les ~s a.** a umbla creanga; **il ne fait rien, il court les ~s toute la journée** nu face nimic, umblă creanga toată ziua; **b.** a se găsi pe toate drumurile; **c'est une marchandise qui court les ~s** e o marfă care se găsește pe toate drumurile; **être vieux comme les ~s** a fi bătrân ca vremea; **la ~ n'est pas assez large pour lui** merge pe două cărări; e beat mort.
2. rue *s.f. (bot.)* **1.** virnanț *(Ruta graveolens).* **2.** *(în compuse)* **~-de-Chèvre** ciumărea *(Galega officinalis);* **~-de-muraille** ruginiță *(Asplenium Ruta muraria);* **~-des-prés** rutișor-galben *(Thalictrum flavum).*
ruée *s.f.* **1.** îmbulzeală, îngrămădire. **2.** *(în expr.)* **la ~ vers l'or** goana după aur.
ruelle *s.f.* **1.** străduță; ulicioară. **2.** spațiu liber între perete și pat sau între două paturi. **3.** *(ist., în Franța sec. XVI, XVII)* salon în care persoanele de vază își primeau invitații.
ruer I. *v.i.* **1.** *(despre cai, măgari)* a azvârli din picioare. **2.** *(fam., în expr.)* **~ dans les brancards** a protesta; a se opune cu vehemență. **II.** *v.r.* a se năpusti, a se arunca; **se ~ à l'attaque** a se năpusti la atac.
rufian, ruffian *s.m.* **1.** *(înv.)* codoș, proxenet. **2.** om fără scrupule.
rugby *s.m. (sport)* rugbi.
rugbyman (*pl.* **rugbymen**) *s.m. (angl.)* jucător de rugbi.
rugination *s.f. (chir.)* raclarea unui os.
rugine *s.f. (chir.)* instrument de raclat oase.
ruginer *v.t. (chir.)* a racla oase.
rugir I. *v.i.* **1.** *(despre animale)* a rage. **2.** *(despre oameni)* a răcni. **II.** *v.t.* a răcni; **~ des offenses** a răcni insulte.
rugissant, ~e *adj.* **1.** *(despre animale)* care rage. **2.** *(despre oameni)* care răcnește.
rugissement *s.m.* **1.** răget (de leu). **2.** răcnet (de om). **3.** vuiet, urlet (de furtună).
rugosité *s.f.* rugozitate, asperitate, asprime.
rugueux, -euse *adj.* rugos, aspru; zgrunțuros.
ruiler *v.t.* (*constr.*) a umple cu mortar spațiul dintre zid și acoperiș.
ruine *s.f.* **1.** ruină, dărâmătură; **ies ~s d'une ville après un bombardement** ruinele unui oraș după un bombardament. **2.** ruinare, degradare; **les ~s d'une maison abandonnée** degradarea unei case părăsite. **3.** *(fig.)* ruină, pieire, distrugere; **cette déclaration aberrante sera la ruine de sa carrière**

această declarație aberantă va fi distrugerea carierei sale; **courir à sa** ~ a merge la pieire. **4.** *(fam. despre oameni)* ruină; hârb. **5.** *(la pl.)* ruine, resturi, rămășițe; **les ~s de Carthage** ruinele Cartaginei. **6.** *(în expr. bot.)* ~ **-de-Rome** specie de linariță; **tomber en** ~ a se nărui.

ruiner I. *v.t.* **1.** a ruina, a distruge, a degrada; ~ **sa santé** a-și ruina sănătatea. **2.** *(fig.)* a ruina, a sărăci pe cineva; **ses mauvaises affaires l'ont ruiné** afacerile lui proaste l-au ruinat. **3.** a infirma; a nimici; ~ **un argument** a nimici un argument. **II.** *v.r.* **1.** a se surpa, a se dărăpăna, a se ruina, a se nărui. **2.** a se ruina, a sărăci; **se** ~ **au jeu** a se ruina la jocul de cărți.

ruineusement *adv.* (în mod) ruinător, foarte costisitor.

ruineux, -euse *adj.* ruinător, care ruinează.

ruiniforme *adj.* (*geol.* despre roci sau reliefuri erodate) cu aspect de ruină.

ruiniste *s.m.f.* pictor de ruine.

ruinure *s.f.* *(constr.)* scobitură făcută într-o grindă în scopul asamblării.

ruisseau *s.m.* **1.** pârâu; gârlă. **2.** *(fig.)* gârlă, șuvoi, șiroi, puhoi, noian, torent; **un** ~ **de lave** un puhoi de lavă; **des ~x de larmes** șiroaie de lacrimi. **3.** albie de pârâu. **4.** *(la străzi)* rigolă, șanț. **5.** *(în expr.)* **tirer qqn. du** ~ a scoate pe cineva din noroi.

ruisselant, ~e *adj.* care curge, șiroiește; **visage** ~ **de sueur** față pe care șiroiește sudoarea, lac de sudoare.

ruisseler *v.i.* **1.** a curge șiroaie, gârlă; **les larmes ruissellent sur son visage** lacrimile îi curg șiroaie pe obraz. **2.** a fi lac de...; ~ **de sueur** a fi lac de sudoare.

ruisselet *s.m.* pârâiaș.

ruissellement *s.m.* **1.** șiroire, curgere în șiroaie; **le** ~ **de la pluie sur les vitres** șiroirea ploii pe geamuri. **2.** scurgere rapidă în pantă. **3.** sclipire, scânteiere; ~ **de lumières** sclipire de lumini.

rumb *s.m.* v. **rhumb.**

rumba *s.f.* *(cor.)* rumba.

ruman *s.m.* *(zool.)* rumen, primul compartiment al stomacului al rumegătoarelor.

rumeur *s.f.* **1.** rumoare, zvon, freamăt; ~ **de voix** zvon de glasuri. **2.** rumoare, vâlvă, agitație, frământare, tulburare, larmă, vâltoare (a mulțimii). **3.** rumoare, murmur de nemulțumire.

rumex *s.m.* *(bot. în compuse)* ~**-aggloméré** măcrișul calului *(Rumex conglomeratus);* ~**-des-Alpes** steghie *(Rumex alpinus);* ~**-de-marais** ștevie de baltă *(Rumex palustris);* ~**-des-bois** dragavei *(Rumex crispus).*

ruminant, ~e I. *adj.* rumegător, care rumegă. **II.** *s.m. pl. (zool.)* rumegătoare.

rumination *s.f.* **1.** *(zool.)* rumegare, rumegat. **2.** *(fig.)* frământare, reflectare.

ruminer I. *v.t.* **1.** *(despre animale)* a rumega. **2.** *(fig., fam.)* a reflecta, a medita, a rumega. **II.** *v.i. (fig., fam.)* a medita, a reflecta, a gândi.

rumsteck *s.m.* v. **romsteck.**

rune *s.f.* literă runică, rună, caracter grafic din vechile alfabete germanice.

runique *adj.* runic, referitor la rune.

ruolz *s.m.* *(tehn.)* aliaj din aramă, nichel și argint.

rupestre *adj.* **1.** *(bot.)* rupestru, care crește pe stânci; **plante** ~ plantă rupestră. **2.** rupestru, executat în / pe stâncă; **peinture** ~ pictură rupestră.

rupicole *s.m.* *(ornit.)* pasăre cu pene portocalii, numită și cocoș de stâncă.

rupin, ~e I. *adj.* bogat, luxos. **II.** *s.m.f.* *(pop.)* bogat, bogătaș.

rupteur *s.m.* **1.** *(el., fiz.)* ruptor, întrerupător, contactor. **2.** *(auto)* platină.

rupture *s.f.* **1.** rupere; ruptură; sfâșiere; spargere; *(med.)* ~ **d'anévrisme** ruptură de anevrism; ~ **d'une branche** rupere a unei crengi. **2.** *(el.)* întrerupere a contactului. **3.** *(fig.)* ceartă; ruptură, despărțire; **une** ~ **est intervenue entre les amoureux** o ruptură a intervenit între îndrăgostiți. **4.** *(jur.)* casare; desfacere; ~ **de contrat** desfacere a contractului, casare.

rural, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* rural, sătesc, țărănesc, câmpenesc; **la vie ~e** viața sătească; **II.** *s.m.f.* **les ~aux** sătenii.

ruralisme *s.m.* tendință de a idealiza viața la țară.

rurbain, ~e *adj.* referitor la dezvoltarea satelor de lângă marile orașe.

rurbanisation *s.f.* dezvoltarea satelor de lângă marile orașe.

ruse *s.f.* **1.** șiretenie, viclenie, șiretlic; **2.** vicleșug, șmecherie. **vaincre par la** ~ a învinge prin șiretenie.

rusé, ~e *adj., s.m.f.* **1.** șiret, viclean, șmecher. **2.** dibaci, abil.

ruser *v.i.* a folosi șiretlicuri, viclenii.

ruseur, -euse *s.m.f.* *(înv.)* vulpe bătrână, coțcar.

rush (*pl.* **rushes**) *s.m.* *(angl.)* **1.** *(sport)* efort susținut, făcut în finalul unei probe de către un concurent. **2.** *(cinema)* probă de filmare. **3.** aflux; **le** ~ **des visiteurs des Pyramides** afluxul vizitatorilor Piramidelor.

1. russe I. *adj.* rus, rusesc. **II.** *s.m.* limba rusă.

2. Russe *s.m.f.* rus, locuitor din Rusia.

russification *s.f.* rusificare.

russifier *v.t.* a rusifica.

russkof *s.m.f.* *(pop.)* rusnac.

russophile *adj., s.m.f.* rusofil.

russophone *adj., s.m.f.* rusofon.

russule *s.f.* *(bot.)* **1.** vinețică *(Russula delica).* **2.** *(în compuse)* ~**-fétide** băloșel *(Russula foetens* și *Agaricus foetens);* ~**-intègre** pâinișoară *(Russula integra).*

rustaud, ~e *adj., s.m.f.* *(înv.)* mojic, bădăran, mitocan, mârlan.

rustauderie *s.f.* *(rar)* mojicie, bădărănie, mitocănie, mârlănie.

rusticage *s.m.* zugrăveală aplicată prin stropire cu bidineaua.

rusticité *s.f.* **1.** rusticitate. **2.** *(fig.)* grosolănie, bădărănie, mitocănie. **3.** *(bot., zool.)* caracterul unei plante, al unui animal adaptate la viața rustică.

rustine *s.f.* *(tehn.)* rondelă adezivă de cauciuc pentru reparat camerele de aer ale roților.

1. rustique I. *adj.* **1.** rustic, țărănesc, sătesc; **vie** ~ viață rustică; **meuble** ~ mobilă rustică, în stil rustic. **2.** *(fig.)* rustic, țărănesc, lipsit de rafinament; necioplit. **II.** *s.m.* stilul rustic.
2. rustique *s.m. (tehn.)* unealtă pentru cioplirea pietrei, cu două tăișuri dințate.
rustiquement *adv.* **1.** (în mod) rustic; țărănește. **2.** cu grosolănie.
rustiquer *v.t.* **1.** a tăia piatra dându-i un aspect nefinisat, aspru, zgrunțuros. **2.** a zugrăvi un zid stropindu-l cu bidineaua.
rustre *adj., s.m.f.* bădăran, mitocan, necioplit, grosolan.
rut *s.m. (zool.)* rut; perioadă de rut.
rutabaga *s.m. (bot.)* specie de varză / nap cu rădăcină-tubercul comestibilă.
1. ruthène *adj.* rutean.
2. Ruthène *s.m.f.* rutean.
ruthénium *s.m. (chim.)* ruteniu.
rutilance *s.f.*, **rutilement** *s.m.* **1.** roșu-aprins. **2.** strălucire, scânteiere.
rutilant, ~e *adj.* **1.** roșu-aprins. **2.** strălucitor, scânteietor.
rutile *s.m. (mineral.)* rutil.
rutiler *v.i.* a străluci, a scânteia (în roșu-aprins).
ruz *s.m. (geogr.)* vale săpată pe un anticlinal.
rye *s.m. (americ.)* whisky canadian din secară.
rynchite *s.f.* v. **rhynchite.**
rythme *s.m.* **1.** *(muz.)* ritm; măsură, tempo, tact. **2.** *(fig.)* ritm; periodicitate a unui proces; desfășurare regulată.
rythmé, ~e *adj.* ritmat, cadențat.
rythmer *v.t.* a ritma, a cadența.
rythmicien, ~ne *s.m.f.* **1.** specialist în versificație antică. **2.** poet abil în folosirea ritmilor. **3.** muzician specializat în instrumentele de percuție.
rythmique I. *adj.* ritmic, cadențat; **versification** ~ versificație ritmică. **II.** *s.f.* ritmică, știința ritmurilor în proză sau în poezie.

S

S, s *s.m.* (litera) S, s; (*fam. despre bețivi*) **faire des ~** a merge în zigzag.
sa (*pl.* **ses**) *adj. pos. f.* sa, ei; **~ sœur** sora sa, sora ei; **ses sœurs** surorile sale, surorile ei.
sabaïsme *s.m.* v. **sabéisme**.
sabaye *s.f. (mar.)* odgon.
sabayon *s.m.* cremă preparată din vin, ouă, zahăr și aromate.
sabbat *s.m.* **1.** *(la evrei)* sabat. **2.** (*în superstițiile medievale*) întrunire nocturnă a vrăjitoarelor. **3.** (*fam.*) gălăgie mare, hărmălaie, larmă, tevatură, tămbălău, tărăboi, vacarm.
sabbathien, ~en *s.m.f. (ist.)* membru al unei secte creștine din sec. al XIV-lea.
sabbatique *adj.* **1.** sabatic, de sabat, referitor la sabat. **2.** sabatic, an de studii oferit universitarilor sau unor cadre din întreprinderi, în care sunt scutiți de sarcini profesionale; **année ~** an sabotic.
1. sabéen, ~ne *adj., s.m.f.* **1.** referitor la Saba biblică. **2.** membru al unei secte creștine adoratoare a aștrilor.
2. Sabéen, ~en *s.m.f.* **1.** locuitor din Saba biblică. **2.** adept al sabeismului.
sabéisme *s.m. (rel.)* sabeism, religie care îmbină creștinismul și cultul aștrilor.
sabelle *s.f. (zool.)* specie de vierme marin tubicol (*Fabricia sabella*).
sabellianisme *s.m. (rel.)* erezie față de creștinism a lui Sabellius.
sabellique *s.m. (lingv.)* grup de limbi italice înlocuite ulterior prin latină.
sabin, ~e I. *adj. (antichit. romană)* **1.** referitor la un popor din Italia centrală. **II.** *s.m.* limbă din grupul sabelic, vorbită de Sabini.
sabine *s.f. (bot.)* cetină-de-negi, sabină (*Juniperus sabella*).
sabir *s.m.* **1.** *(înv.)* limbaj vorbit în Africa de Nord și care este un amestec de arabă, spaniolă, franceză, italiană și alte limbi. **2.** *(lingv.)* limbă mixtă vorbită de comunități învecinate. **3.** *(peior.)* limbă alcătuită din elemente disparate.
sablage *s.m.* **1.** *(metal.)* sablaj, sablare. **2.** *(constr.)* acoperire cu nisip; **le ~ d'une allée** acoperirea cu nisip a unei alei.
1. sable I. *s.m.* **1.** nisip; **~s mouvants** nisipuri mișcătoare; **bâtir sur le ~** a clădi pe nisip; **plage de ~** plajă cu nisip; **tempête de ~** furtună de nisip. **2.** *(în expr.)* **semer sur le ~** a se osteni în zadar; a trudi degeaba; **être sur le ~ a.** a rămâne pe drumuri; **b.** a trăi în mizerie; **c.** a fi șomer; **avoir du ~ dans les yeux** a i se face somn; **le marchand de ~ a passé** copiilor le este somn; **être bâti à chaux et à ~** a avea o constituție robustă; *(fig.)* a fi lat în spate; (*fam.*) **mettre qqn. sur le ~** a aduce pe cineva în / la sapă de lemn; a lăsa pe cineva sărac lipit pământului; *(metal.)* **~ à noyaux** amestec pentru miezuri. **II.** *adj.* de culoare bej deschis.
2. sabie *s.m.* **1.** *(zool.)* specie de zibelină neagră. **2.** *(herald.)* culoarea neagră.
sablé, ~e I. *adj.* **1.** presărat cu nisip; **alleé ~e** alee presărată cu nisip. **2.** *(metal.)* sablat. **3.** *(culinar în expr.)* **pâte ~e** aluat sfărâmicios **II.** *s.m.* **1.** broderie în puncte. **2.** *(culinar)* prăjitură uscată.
sabler *v.t.* **1.** a presăra nisip; **~ une allée** a presăra nisip pe o alee. **2.** *(metal.)* a sabla. **3.** *(metal.)* a turna în tipare de nisip. **4.** *(fig., înv.)* a bea dintr-o înghițitură. **5.** *(în expr.)* **~ le champagne** a bea șampanie (la o ocazie).
sablerie *s.f. (metal.)* atelier pentru pregătirea tiparelor de nisip.
sableur, -euse I. *s.m.f.* **1.** *(metal.)* lucrător care pregătește tiparele de nisip. **2.** *(metal.)* lucrător la sablaj. **II.** *s.f. (metal.)* aruncător de nisip (cu aer comprimat).
sableux, -euse *adj.* nisipos, care conține nisip; **terrain ~** teren nisipos.
sablier *s.m.* **1.** *(înv.)* nisiparniță. **2.** clepsidră cu nisip.
sablière *s.f.* **1.** carieră de nisip, nisipărie. **2.** *(constr.)* coștoroabă.
sabline-à-feuilles-de-serpolet (*pl.* **sablines-à-feuilles-de-serpolet**) *s.f. (bot.)* mierluță (*Alsine verna*).
sablon *s.m.* **1.** nisip foarte fin. **2.** *(înv.)* ținut nisipos.
sablonner *v.t.* **1.** *(metal.)* a sabla. **2.** a acoperi cu nisip. **3.** a freca folosind nisip fin.
sablonnier *s.m.* **1.** lucrător care extrage nisip din carieră. **2.** negustor de nisip.
sablonnière *s.f.* carieră de nisip.
sablonnière *s.f.* **sablonnière sabord** *s.m.* **1.** *(mar.)* sabord. **2.** *(în expr.)* **miile ~s!** (mii de saborduri! înjurătură marinărească); *(pop.)* **coup de ~** privire rapidă.
sabordage, sabordement *s.m. (mar.)* sabordaj, sabordare.
saborder I. *v.t.* **1.** *(mar.)* a saborda. **2.** *(fig.)* a torpila; a lichida. **3.** *(pop.)* a supraveghea. **II.** *v.r.* **1.** *(mar.)* a se scufunda intenționat. **2.** *(fig.)* a-și lichida afacerea. **3.** *(pop.)* a-și însuși vina altcuiva.
sabot *s.m.* **1.** sabot, încălțăminte din lemn; (*înv.*) galenți. **2.** *(zool.)* copită. **3.** garnitură de metal sau de lemn la picioarele mobilelor. **4.** piedică la o roată **5.** *(tehn.)* sabot; frână. **6.** cadă mică de baie în care se stă așezat. **7.** *(constr.)* apărătoare metalică la baza stâlpilor, papuc. **8.** *(muz.)* cârlig de strâns corzile (la piane, la harpe.) **9.** (*fam.*) instrument muzical prost. **10.** *(pop.)* vehicul prost, rablă. **11.** *(în expr.)* **travailler comme un ~** a lucra ca o cizmă, a lucra prost; **dormir comme un ~** a dormi buștean / adânc / dus; **avoir du foin dans ses ~s** a avea cheag; **~ de Denver** piesă de blocat roțile vehiculelor staționate neregulamentar; **voir venir qqn. avec ses gros ~s** *(fig.)* a ghici intențiile cuiva; a vedea unde bate

cineva *(bot.)* ~ **de Vénus**, ~ **de la Vierge** papucul doamnei *(Cypripedium calceolus)*; ~ **d'enrayage**, ~ **d'arrêt** talpă de metal care se pune sub roata unui vehicul pentru a-i încetini mersul.

sabotage *s.m.* **1.** confecționare a saboților. **2.** *(c.f.)* crestarea oblică a traverselor pentru fixarea ținteIor. **3.** *(fig.)* sabotaj, sabotare.

saboter *v.t.* **1.** *(c.f.)* a cresta oblic traversele pentru fixarea șinelor. **2.** *(tehn.)* a fereca piciorul unui stâlp. **3.** a lucra prost, a face un lucru de mântuială. **4.** *(fig.)* a sabota, a torpila; ~ **un projet de paix** a sabota un proiect de pace. **5.** a confecționa saboți. **6.** (Africa) a disprețul (pe cineva).

saboterie *s.f.* fabrică de saboți.

saboteur, -euse *s.m.f.* **1.** sabotor, persoană care sabotează / torpilează o muncă. **2.** lucrător care fixează șinele la calea ferată. **3.** persoană care lucrează prost.

sabotier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de saboți. **2.** negustor de saboți.

sabotière *s.f.* cadă de baie în formă de papuc.

sabouler I. *v.t.* **1.** (*fam., înv.*) a scutura, a brusca, a brutaliza, a zgâlțâi. **2.** *(pop.)* a curăța, a spăla. **3.** *(pop. în expr.)* ~ **le grenu** a treiera grâul. **II.** *v.r. (pop.)* **1.** a se machia, a se sulemeni. **2.** a se îmbrăca elegant.

sabra *s.m.f.* cetățean israelian născut în Israel.

sabrage *s.m.* curățare de resturi vegetale a lânii oilor.

sabre *s.m.* **1.** sabie; **coup de** ~ lovitură de sabie; ~ **d'abattis** sabie scurtă și lată (folosită în junglă pentru a tăia drum prin hățiș). **2.** vergea de curățat lâna oilor. **3.** brici de ras. **4.** *(în expr.)* **traîneur de** ~ militar fanfaron; **bruit de** ~ politică agresivă; amenințare cu războiul; **le** ~ **et le goupillon** Armata și Biserica.

sabrer *v.t.* **1.** a lovi cu sabia; *(fig.)* a trece prin sabie; ~ **l'ennemi** a trece dușmanul prin sabie. **2.** a șterge, a bifa; ~ **un texte** a bifa un text. **3.** *(fig.)* a brăzda; **un visage sabré de rides** o față brăzdată de riduri. **4.** (*fam.*) a respinge un candidat (la examen). **5.** a curăța lâna oilor de resturi vegetale. **6.** *(pop.)* a mustra, a dojeni aspru. **7.** *(în expr.)* ~ **de la besogne** a face o treabă de mântuială; a da rasol; *(înv.)* ~ **une affaire** a judeca pripit.

sabretache *s.f. (mil., înv.)* sabretaș, geantă de piele atârnată la centiron.

sabreur *s.m.* **1.** spadasin. **2.** (*fam.*) lucrător care dă rasol, care muncește de mântuială. **3.** *(pop.)* individ afemeiat, muieratic.

sabreuse *s.f. (tehn.)* mașină de curățat pieile de oaie.

saburral, ~e (*m. pl.* **-aux**.) *adj. (în expr. med.)* **langue ~e** limbă încărcată.

1. sac *s.m.* **1.** sac; desagă; **un** ~ **de blé** un sac de grâu; **prendre qqn. la main dans le** ~ a prinde pe cineva cu mâța-n sac; **vider son** ~ **a.** a descărca sacul până la fund; **b.** *(fig.)* a-și descărca / a-și răcori inima **2.** conținutul unui sac. **3.** *(pop.)* avere, bogăție. **4.** *(anat.)* sac, pungă; ~ **lacrymal** sac lacrimal. **5.** ghiozdan (în limbajul copiilor). **6.** *(pop.)* burtă, pântec. **7.** *(pop.)* persoană bogată, bogătaș; **épouser un** ~ a se căsători cu o persoană bogată. **8.** *(înv.)* dosar conținând documentele unui proces. **9.** raniță. **10.** *(în expr.)* **l'affaire este dans le** ~ treaba este ca și făcută / este sigură; **avoir plus d'un tour dans son** ~ a avea mai multe soluții; a nu se lăsa cu una cu două; **mettre dans le même** ~ a pune / a băga în aceeași oală; a-i pune pe toți în aceeași ciorbă; ~ **de nœuds / d'embrouilles** afacere încurcată, încâlcită; ~ **à main** poșetă; ~ **à dos** rucsac; ~ **à malice** buzunar de scamator; *(pop.)* **en avoir bien son** ~ a-și fi făcut suma; **prendre son** ~ **et ses quilles a.** a se pregăti de plecare; **b.** a o șterge; **voir le fond du** ~ a înțelege secretul unui lucru; **tirer d'un** ~ **deux moutures** a obține un profit dublu dintr-o afacere; **avoir la tête dans un** ~ a nu vedea și a nu auzi nimic; *(pop.)* **avoir la tête dans le** ~ **a.** a-și pierde cunoștința; **b.** a rămâne lefter; *(arg.)* **avoir une guitare / un bras dans le** ~ a fi invalid, fără o mână sau fără un picior; *(arg.)* **être dans le** ~ **a.** a fi reținut / arestat; **b.** a fi uzat / inutilizabil; *(arg.)* ~ **à viande a.** cămașă; **b.** sac de dormit; *(pop.)* ~ **à vin** bețiv, bețivan; *(pop.)* **avoir le** ~, **être au** ~ a fi bogat; *(pop.)* **faire un** ~ **de qqch.** a dramatiza ceva; *(pop.)* ~ **de nœuds / d'embrouilles** situație fără ieșire; fundătură; *(arg., înv.)* **éternuer / cracher dans le** ~ a fi ghilotinat; *(prov.)* **il ne saurait sortir d'un sac que ce qui y est** butia îți dă doar vinul ce are într-însa; *(prov.)* **on frappe sur le sac pour que l'âne le sente** bate samarul să priceapă măgarul; *(înv.)* ~ **à papier!** ei drăcie!

2. sac *s.m.* **1.** jaf, jefuire, prădare, prădăciune. **2.** *(în expr.)* **mettre à** ~ a jefui; a face praf și pulbere; a face una cu pământul.

sacagne, sacail, saccagne *s.f. (arg.)* **1.** pumnal, șiș, șuriu. **2.** bătaie cu cuțitele.

sacagner *v.t. (arg.)* a înfige pumnalul.

saccade *s.f.* sacadă; mișcare sacadată, bruscă.

saccadé, ~e *adj.* sacadat; **débit** ~ debit sacadat.

saccage *s.m.* **1.** devastare; jaf. **2.** bulversare; tulburare.

saccagement *s.m.* devastare, pustiire; jefuire

saccager *v.t.* **1.** a prăda, a jefui; ~ **une région conquise** a prăda o regiune cucerită. **2.** a bulversa, a tulbura; a răvăși; ~ **une maison** a răvăși o casă, a face dezordine.

saccageur *s.m.* jefuitor; persoană care răvășește.

saccharase *s.f. (biochim.)* zaharază; invertază.

saccharate *s.m. (chim.)* zaharat.

sacchareux, -euse *adj.* zaharos.

saccharide *s.m. (înv.)* glucidă.

saccharidé *s.m. (farm.)* medicament pe bază de zahăr.

saccharifère *adj.* care conține zahăr, zaharifer.

saccharification *s.f. (chim.)* zaharificare.

saccharifier *v.t. (chim.)* a zaharifica.

saccharimètre *s.m.* zaharimetru, instrument pentru determinarea concentrației de zahăr dintr-o soluție.

saccharimétrie *s.f. (chim.)* zaharimetrie, măsurarea concentrației de zahăr dintr-o soluție.

saccharimétrique *adj.* zaharimetric, referitor la măsurarea concentrației de zahăr dintr-o soluție.

saccharin, ~e *adj.* ca zahărul; referitor la zahăr.

saccharine *s.f. (chim.)* zaharină.
sacchariné, ~e *adj.* îndulcit cu zaharină.
saccharoïde *adj. (mineral.)* zaharoid, asemănător ca aspect cu zahărul; **gypse ~** gips zaharoid.
saccharolé *s.m. (farm.)* medicament lichid care conține zahăr.
saccharomyces *s.m. invar. (bot.)* specie de ciuperci microscopice care produc fermentație.
saccharose *s.m. (biochim.)* zaharoză.
saccharure *s.m. (farm.)* medicament solid pe bază de zahăr.
sacciforme *adj.* saciform, în formă de sac.
saccule *s.m. (anat.)* saculă.
sacculiforme *adj.* în formă de sac.
sacculine *s.f. (zool.)* specie de crustaceu.
sacerdoce *s.m.* **1.** sacerdoțiu. **2.** cier, preoțime.
sacerdotal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* sacerdotal; **fonctions ~es** funcții sacerdotale.
sachée *s.f. (rar)* conținutul unui sac.
sachem *s.m.* **1.** (*la indienii din America de Nord*) bătrân din sfatul tribului. **2.** *(pop.)* mare șef.
sachet *s.m.* săculeț; **un ~ de lavande** un săculeț de levănțică (pentru parfumarea rufelor); **thé en ~** ceai în pliculeț.
sacherie *s.f.* industria sacilor.
sacoche *s.f.* **1.** sacoșă. **2.** tașcă, tolbă. **3.** ghiozdan. **4.** (*Belgia*) poșetă.
sacoléva *s.f.*, **sacolève** *s.m. (mar.)* vas de cabotaj din Orient.
sacome *s.m. (arhit.)* ciubuc în relief.
sacouse *s.m. (arg.)* geantă de damă.
sacqué ~e *adj. (arg.)* concediat; dat afară.
sacquebute, saquebute, saqueboute *s.f.* **1.** *(arheol.)* lance îndoită la vârf. **2.** *(muz.)* instrument muzical din evul mediu, asemănător cu trombonul.
sacquer, saquer I. *v.t. (arg.)* **1.** a concedia, a da afară. **2.** a respinge (la examen); **~ un candidat a** respinge un candidat la examen. **3.** *(în expr.)* **ne pas pouvoir ~ qqn.** a nu putea suporta pe cineva; **~ la route** a ieși în decor **II.** *v.i.* a fi sever; **un professeur qui sacque** un profesor sever.
sacral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* sacral, sacru.
sacralisation *s.f.* **1.** *(rel.)* sacralizare. **2.** *(anat.)* anomalie constând în fuziunea ultimei vertebre cu osul sacrum.
sacraliser *v.t.* a sacraliza.
sacramentaire *adj., s.m.* **1.** *(ist.)* nume dat ereticilor în sec. al XVI-lea. **2.** referitor la sacramente.
sacramental (*pl.* **-aux**) *s.m. (bis. catol.)* ritual sacru.
sacramentel, ~le *adj.* **1.** sacramental; **formules ~les** formule sacramentale. **2.** *(fig.)* solemn, ritual.
1. sacre *s.m.* **1.** încoronare, ungere a unui monarh. **2.** *(bis.)* hirotonisire a unui episcop. **3.** *(fig.)* consacrare. **4.** *(în expr.)* **le ~ du printemps** sărbătoarea primăverii. **5.** (*Canada*) înjurătură folosind cuvinte liturgice.
2. sacre *s.m. (ornit.)* șoim dunărean (*Falco*).
1. sacré, ~e I. *adj.* **1.** sacru; sfânt; **musique ~e** muzică sacră; **livres ~s** cărți sfinte. **2.** *(fig.)* sacru, venerabil; **avoir le feu ~** a avea focul sacru. **3.** *(bis.)* uns, hirotonisit. **4.** (*fam.*) afurisit, al naibii; păcătos; **il a eu une ~e chance** al naibii noroc a mai avut. **5.** *(în expr.)* **Le Sacré Collège** totalitatea cardinalilor din biserica catolică; *(ist.)* **Voie Sacrée** drum care traversa forumul roman. **II.** *s.m.* sacru; lucrurile sfinte; **le ~ et le profane** sacrul și profanul.
2. sacré, ~e *adj. (anat.)* sacral.
sacrebleu! *interj.* ei drăcie; ei, fir-ar să fie!
sacredieu! *interj.* v. **sacrebleu.**
sacrées *s.f. pl. (antichitatea greacă)* numele a trei războaie care au avut loc între anii 590 – 346 î. Ch.
sacrement *s.m.* **1.** *(bis. catol.)* sacrament, numele fiecăreia din cele șapte taine bisericești. **2.** (*fam.*) taina căsătoriei.
sacrément *adv.* (*fam.*) extrem de; teribil de, al naibii de; **il est ~ intelligent** e teribil de inteligent.
1. sacrer *v.t.* **1.** a încorona, a unge un monarh. **2.** *(bis.)* a hirotonisi. **3.** *(fig.)* a consacra; a consfinți; a declara solemn; **il a été sacré le meilleur médecin de sa promotion** a fost declarat cel mai bun medic al promoției sale.
2. sacrer *v.i. (înv.)* a înjura; a blestema.
sacret *s.m.* v. **sacre (2).**
sacrificateur, -trice *s.m.f. (în Antichitate)* **1.** sacrificator. **2.** *(în expr.)* **le Grand Sacrificateur** marele preot (la evrei).
sacrificatoire *adj. (înv.)* de sacrificiu; care aparține sacrificiului.
sacrifice *s.m.* **1.** sacrificiu, jertfă; **le ~ de sa vie** sacrificiul vieții. **2.** sacrificare, jertfire, renunțare; **le ~ de ses projets** sacrificarea planurilor sale. **3.** *(la pl.)* sacrificii, privațiuni, lipsuri; **s'imposer des ~s pour élever ses enfants** a-și impune privațiuni pentru a-și crește copiii.
sacrificiel, ~le *adj.* referitor la un sacrificiu religios.
sacrifier I. *v.t.* **1.** a sacrifica, a jertfi; *(antichit.)* **~ un animal** a sacrifica un animal. **2.** *(fig.)* a neglija, a abandona; a renunța la; **~ son travail à ses plaisirs** a-și neglija munca în favoarea plăcerilor; **~ quelques idées pour abréger son discours** a renunța la câteva idei pentru a-și scurta discursul. **3.** *(fig.)* a consacra, a dedica; **~ ses moments de loisir à la lecture** a-și consacra clipele de răgaz lecturii. **II.** *v.i.* (cu *prep.*) **1.** a se conforma; **~ à la mode** a se conforma modei; **2.** a se lăsa pradă; **~ à ses penchants** a se lăsa pradă pornirilor sale. **III.** *v.r.* a se sacrifica, a se jertfi.
sacrilège I. *s.m.* **1.** sacrilegiu, profanare, pângărire, necinstire, batjocorire; **dévaster des sépultures est un ~** a devasta morminte este un sacrilegiu. **2.** ofensă, jignire, insultă; **abattre cet édifice historique est un ~** demolarea acestei clădiri istorice este o ofensă. **II.** *adj., s.m.* nelegiuit, netrebnic, sacrileg, ticălos; profanator, pângăritor.
sacripant *s.m.* (*fam.*) **1.** lichea, secătură, netrebnic, pușlama. **2.** fanfaron, lăudăros.
sacristain *s.m. (bis.)* paracliser, țârcovnic, dascăl.
sacristaine, sacristine *s.f. (bis. catol.)* călugăriță care răspunde de sacristia unei biserici, a unei mănăstiri.
sacristi *interj.* v. **sapristi.**

sacristie *s.f. (în bis. catolică)* **1.** sacristie. **2.** totalitatea obiectelor de cult păstrate în sacristie. **3.** *(fam. în expr.)* **punaise de ~** bigotă, bisericoasă, habotnică.
sacristine *s.f.* v. **sacristaine.**
sacro-saint, sacro-sainte, sacrosaint, sacrosainte *adj.* sacrosanct; inviolabil, intangibil.
sacrum *s.m. (anat.)* sacrum.
sadducéen, ~ ne *adj., s.m.f.* v. **saducéen.**
sadique *adj. s.m.f.* **1.** sadic. **2.** rău, crud, feroce.
sadiquement *adv.* **1.** cu sadism. **2.** răutate, cruzime, ferocitate.
sadomasochisme *s.m. (psihiatr.)* sadomasochism.
sadomasochiste *adj., s.m.f. (psihiatr.)* sadomasochist.
saducéen, ~ ne *(antichit.)* **I.** *s.m.f.* saducheu. **II.** *adj.* saducheic, referitor la saduchei.
saducéisme *s.m. (antichit.)* doctrina saducheilor.
safari *s.m.* **1.** safari, expediție de vânătoare în Africa. **2.** *(în expr.)* **~ -photo** excursie în cursul căreia se fotografiază animalele sălbatice.
1. safran I. *s.m.* **1.** *(bot.)* șofran *(Crocus sativus)*. **2.** pulbere extrasă din florile șofranului, șofrăniu. **3.** *(bot. în compuse)* **~ bâtard** șofrănaș *(Carthamus tinctorius)*; **~ -des-fleuristes, ~ -printanier** brândușă-de-primăvară *(Crocus heuffeliantus)*. **4.** *(în expr.)* **aller au ~** a-și face inimă rea. **II.** *adj. invar.* de culoare galbenă.
2. safran *s.m. (mar.)* pana cârmei, safranul cârmei.
safrané, ~e *adj.* **1.** șofrăniu, galben. **2.** colorat cu șofran.
safraner *v.t.* a colora cu șofran.
safranier *s.m.* cultivator de șofran.
safranière *s.f.* plantație de șofran.
safranines *s.f. pl. (chim.)* safranină.
safre *s.m. (mineral.)* oxid albastru de cobalt.
saga *s.f.* **1.** *(lit.)* saga. **2.** ciclu de romane.
sagace *adj.* sagace, perspicace, ager, clarvăzător, pătrunzător, iscoditor, scrutător.
sagacité *s.f.* sagacitate, perspicacitate, agerime, clarviziune.
sagaie *s.f.* suliță (la popoarele primitive).
sagard *s.m. (reg.)* muncitor care taie scânduri din bușteni.
sagartie *s.f. (zool.)* actinie *(Sagartia undata)*.
sage I. *adj.* **1.** înțelept; rezonabil; **un homme ~** un om înțelept. **2.** *(înv.)* cultivat, instruit. **3.** ponderat, moderat, cumpătat; **il est ~ dans ses prétentions** este moderat în pretenții. **4.** prudent, atent, precaut, circumspect; **il est ~ dans ce qu'il entreprend** este prudent în ceea ce întreprinde. **5.** *(despre copii)* cuminte, ascultător, supus. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* savant, filozof. **2.** înțelept.
sage-femme (*pl.* **sages-femmes**) *s.f.* moașă.
sagement *adv.* **1.** cu înțelepciune; cu rațiune. **2.** cu prudență, cu atenție, cu precauție.
sagesse *s.f.* **1.** înțelepciune; **agir avec ~** a acționa cu înțelepciune. **2.** cumpătare; moderație, ponderație, măsură; **3.** cumințenie, supunere (manifestată de copii). **4.** precauție, prudență, circumspecție.
sagette *s.f.* **1.** *(înv.)* săgeată. **2.** v. **sagittaire II.**
sagine *s.f. (bot.)* grășătoare *(Sagina procumbens)*.
sagittaire I. *s.m.* **1.** arcaș (la romani). **2.** săgetător, (semn al zodiacului). **II.** *s.f. (bot.)* specie de stânjenel.
sagittal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat., bot.)* sagital, în planul vertical de simetrie.
sagou *s.m.* sago, produs alimentar extras din fecula sagotierului.
sagoeur *s.f. (arg.)* femeie, muiere.
sagouier *s.m.* v. **sagoutier**.
sagouin *s.m.* **1.** *(zool. înv.)* specie de maimuță mică, având coada lungă, din America de Sud. **2.** (*fam.*) persoană murdară, nespălată. **3.** *(injurie)* **espèce de ~** nespălatule!
sagoutier *s.m. (bot.)* sagotier, specie de palmier din care se extrage sago *(Metroxylon Rumphii)*.
sagum *s.m.* (*la romani*) haină scurtă de război.
1. saharien, ~ne *adj.* saharian, din Sahara, referitor la Sahara.
2. Saharien, ~ne *s.m.f.* locuitor al Saharei.
sahel *s.m. (geogr.)* **1.** sahel, zona de tranziție între Sahara și savanele Africii subecuatoriale. **2.** *(cu maj.)* Sahelul algerian.
1. sahélien, ~ne *adj.* din Sahel.
2. Sahélian, ~ne *s.m.f.* locuitor din Sahel.
sahib *s.m. (în India)* adresare respectuoasă față de un bărbat.
1. sahraoui, ~e *adj.* al Saharei occidentale.
2. Sahraoui, ~e *s.m.f.* locuitor din Sahara occidentală.
saï *s.m. (zool.)* maimuță mică din America de Sud.
1. saie *s.f.* v. **sagum**.
2. saie *s.f.* periuță din păr de porc pentru bijuterii.
saietter *v.t.* a curăța bijuteriile cu periuța.
saïga *s.m. (zool.)* antilopa saiga *(Saiga tatarica)* din Asia occidentală.
saignant, ~e I. *adj.* **1.** sângerând, în sânge; **plaie ~e** plagă sângerândă; *(culinar)* **viande ~e** friptură în sânge. **2.** *(fig.)* crud, necruțător, dur; des **reproches ~s** reproșuri dure. **3.** *(pop.)* iute la mânie. **II.** *s.m. (pop.)* individ de temut.
saignée *s.f.* **1.** *(med.)* prelevare de sânge, sângerare. **2.** cuta dintre braț și antebraț pe unde se ia sânge. **3.** *(fig.)* prelevare dură; **~ fiscale** prelevare dură de bani. **4.** *(fig.)* sacrificiu mare; **la ~ d'une guerre** sacrificiu impus de un război. **5.** șanț, rigolă de scurgere pentru irigații.
saignement *s.m.* sângerare; **temps de ~** durata sângerării.
saigne-nez *s.m. invar. (bot.)* coada-șoricelului *(Achillea Millefolium)*.
saigner I. *v.i.* **1.** a pierde sânge, a sângera; **~ du nez a.** a-i curge sânge din nas; **b.** (*fig., fam.*) a fi lipsit de curaj. **2.** *(fig. în expr.)* **ie cœur lui saigne** îl doare sufletul. **II.** *v.t.* **1.** *(med.)* a lua sânge unui pacient. **2.** a tăia o pasăre / un animal. **3.** a cresta un copac pentru a extrage rășină. **4.** *(fig.)* a stoarce (de bani); **~ qqn. à blanc** a stoarce de bani pe cineva. **III.** *v.r. (în expr.)* **se ~ aux quatre veines** a-și impune sacrificii; (*fam.*) a-și pune pielea la saramură.
saigneur, -euse *s.m.f., adj. (rar)* **1.** persoană care taie păsări / animale. **2.** lucrător care crestează copacii pentru a extrage rășină / latex.
saigneux, -euse *adj. (rar)* sângerând; plin de sânge.
saignoir *s.m.* cuțit folosit pentru a tăia animale / păsări.

saillant, ~e I. *adj.* **1.** proeminent, ieșit în afară; **pommettes ~es** pomeți proeminenți. **2.** marcant, izbitor; remarcabil; care atrage atenția; **une action ~e** o acțiune marcantă. **II.** *s.m.* **1.** ieșind. **2.** sclipire de inteligență / de spirit; **avoir du ~** a fi spiritual, a avea sclipiri de spirit.
saillie *s.f.* **1.** proeminență, ieșind; **faire ~ a.** a ieși în afară; **b.** a se reliefa, a ieși în evidență. **2.** *(înv.)* salt brusc, săritură; **avancer par ~s** a înainta prin salturi. **3.** *(arhit.)* ieșind, relief. **4.** împerechere de animale. **5.** glumă, spirit, butadă. **6.** *(pictură)* relief; **un portrait sans ~** un portret fără relief.
saillir I. *v.i.* a ieși în afară; **veines qui saillent à un effort** vene care se umflă / ies în afară la efort. **II.** *v.t.* *(despre animale)* a se împerechea.
saïmiri *s.m.* *(zool.)* saimiri, maimuța-cap-de-mort *(Saimiri sciuresus)*.
1. sain, ~e *adj.* **1.** sănătos; teafăr; **~ et sauf** teafăr și nevătămat; **une personne ~e** o persoană sănătoasă. **2.** robust; **constitution ~ e** constituție robustă. **3.** limpede, clar; **jugement ~** judecată clară. **4.** salubru; curat; **un air ~** un aer curat / salubru. **5.** în stare bună, nestricat; **viande ~e** carne nealterată, aflată în stare bună. **6.** *(mar.)* sigur, lipsit de primejdii; **côte ~e** coastă sigură.
2. sain *s.m.* slănină de mistreț, de vulpe etc.
sainbois *s.m.* *(bot.)* tulichină *(Daphne mezereum)*.
saindoux *s.m.* untură topită.
sainement *adv.* **1.** (în mod) sănătos, igienic; **il se nourrit ~** se hrănește sănătos, igienic. **2.** *(fig.)* (în mod) sănătos, chibzuit; cu chibzuință, cu cumpătare; **il réfléchit ~** gândește sănătos.
sainfoin *s.m.* *(bot.)* **1.** dulcișor *(Hedysarum obscurum)*. **2.** sparcetă *(Onobrychis sativa)*.
saint, ~e I. *adj.* **1.** sfânt; sacru; **les ~ s apôtres** sfinții apostoli. **2.** cucernic, virtuos; **un ~ homme** un om cucernic. **3.** *(în expr.)* **la terre ~e** Palestina, locul unde a trăit Iisus; **le Saint-Père** papa; **la semaine ~e** săptămâna patimilor; **toute la ~e journée** cât e ziua de lungă; toată ziua; **œuvre ~e** operă de binefacere. **II.** *s.m.f.* **1.** sfânt; **les reliques d'un ~** moaștele unui sfânt; *(prov.)* **il vaut mieux s'adresser à Dieu qu'à ses ~s** până la Dumnezeu te mănâncă sfinții. **2.** *(în expr.)* **prêcher pour son ~** a-și apăra propriile interese; **ne plus savoir à quel ~ se vouer** a da din colț în colț; a nu mai ști încotro s-o apuce / ce să facă; *(prov.)* **la fête passée, adieu le ~** după ce s-a îndestulat, întoarce spatele fântânii; *(prov.)* **le ~ qui ne guérit de rien n'a pas de pèlerins** interesul poartă fesul; *(pop.)* **la ~e -touche** ziua de salariu.
saint-benoît *s.m.* sortiment de cașcaval obținut din laptele de vacă.
saint-bernard *s.m.* câine din rasa Saint Bernard.
saint-crépin *s.m.* **1.** *(înv.)* uneltele cizmarului. **2.** *(înv.)* catrafuse. **3.** *(înv. în expr.)* **prison de saint-Crépin** încălțăminte strâmtă, incomodă; **prendre la voiture de saint-Crépin** a merge pe jos.
saint-cyrien (*pl.* **saint-cyriens**) *s.m.* elev la școala militară Saint-Cyr.
sainte-barbe (*pl.* **saintes-barbes**) *s.f.* *(mar., înv.)* depozit de muniții pe vechile nave de război.
saintement *adv.* cu sfințenie.
saint-émilion *s.m. invar.* vin roșu din regiunea Saint-Emilion.
sainte-nitouche *s.f.* v. **nitouche (I)**.
saint-esprit *s.m.* *(rel.)* Sfântul Duh.
sainteté *s.f.* **1.** sfințenie. **2.** (în expr.) **sa ~** sfinția sa / sanctitatea sa (titlul papei). **3.** *(în expr.)* **n'être pas en odeur de ~ auprès de qqn.** a nu fi în grațiile cuiva; a nu fi văzut cu ochi buni de cineva; **mourir en odeur de ~** a muri ca un sânt.
saint-frusquin *s.m. invar.* (*fam.*) **1.** catrafuse; calabalâc; **arriver avec son ~** a sosi cu catrafusele. **2.** *(în expr.)* (la capătul unei enumerări) **... et tout le ~** și restul.
saint-galmier *s.m.* *(fam. în expr.)* **avoir des épaules comme une bouteille de ~** a avea umerii căzuți.
Saint-Ger *s.m.* *(pop.)* cartierul Saint-Germain din Paris.
saint-germain *s.m.* *(bot.)* soi de peri.
saint-glinglin *loc. adv.* *(în expr.)* **à la ~** la sfântu-așteaptă; la paștele cailor; când n-o avea, când n-o putea și după moarte.
saint-honoré (*pl.* **saint-honoré** sau **saints-honorés**) *s.m.* prăjitură cu cremă.
saint-marcellin *s.m. invar.* sortiment de brânză topită obținut din lapte de vacă și de capră fabricat în Savoia.
Saint-Martin *s.m.* *(pop. în expr.)* **le même ~** aceeași chestie; tot aia.
saint-michel *s.m.* **1.** *(culinar)* prăjitură cu cafea și migdale prăjite. **2.** *(bot.)* burete-șerpesc *(Lepista procera)*.
saint-nectaire *s.m. invar.* varietate de cașcaval din Auvergne.
saint-office *s.m.* *(ist.)* tribunal central inchizitorial.
saint-paulin *s.m. invar.* varietate de cașcaval din lapte de vacă.
saint-pierre *s.m. invar.* *(iht.)* pește plat din mările temperate.
saint-siège *s.m.* Sfântul Scaun, Vaticanul.
saint-simonien *s.m.* adept al ideilor socialiste ale lui Saint-Simon.
saint-simonisme *s.m.* doctrina socialistă a lui Saint-Simon.
Saint-trou-du-cul *s.f.* *(pop. în expr.)* **jusqu'à la ~** la Paștele cailor; la Sfântu-așteaptă.
saïque *s.f.* *(mar.)* șaică.
saisi, ~e I. *s.m.* *(jur.)* debitor căruia i s-a pus sechestru. **II.** *adj.* **1.** *(jur.)* sechestrat, căruia i s-a pus sechestru. **2.** (*fam.*) impresionat, încremenit, uluit; **être ~ de peur** a fi încremenit de frică; a-l cuprinde groaza; **être ~ d'admiration** a fi uluit de admirație **III.** *s.f.* *(jur.)* **1.** sechestru. **2.** *(în expr.)* **~e-arrêt** poprire. **3.** *(inform.)* înregistrare de date.
1. saisine *s.f.* *(jur.)* **1.** formalitate prin care o jurisdicție ia cunoștință de o afacere. **2.** luarea în posesiune a unei moșteniri imediat după decesul legatarului.
2. saisine *s.f.* *(mar.)* odgon.
saisir I. *v.t.* **1.** a apuca, a înfășca, a înhăța; a pune mâna pe; **~ qqn. à bras-le-corps** a înfășca pe cineva; *(fig.)* **~ le pouvoir** a pune mâna pe putere; **~qqn. au collet**

a înhăța pe cineva de guler / de gât / de piept. **2.** a prinde; ~ **l'occasion aux cheveux / la balle au bond** a prinde momentul; a profita de ocazie; **le froid l'a saisi** l-a prins frigul. **3.** a pricepe, a discerne; ~ **au vol** a pricepe repede; a prinde din zbor. **4.** *(culinar)* a perpeli; ~ **de la viande** a perpeli carne. **5.** *(jur.)* a pune sechestru; ~ **des objets précieux** a pune sechestru pe obiecte prețioase. **6.** *(jur.)* a sesiza, a anunța; ~ **le tribunal d'une affaire** a sesiza tribunalul cu privire la o afacere. **7.** *(inform.)* a efectua o înregistrare de date. **8.** *(mar.)* a lega cu odgon. **9.** *(în expr.)* ~ **à pleins bras** a lua cu amândouă mâinile. **II.** *v.r.* **1.** a apuca, a pune mâna; **se ~ d'un pistolet pour effrayer son agresseur** a pune mâna pe un pistol pentru a-și speria agresorul. **2.** *(jur.)* a se sesiza.

saisir-arrêter *v.t.* *(jur.)* a popri, a pune propire.

saisissable *adj.* **1.** *(jur.)*sechestrabil, care poate face obiectul unui sechestru. **2.** *(fig.)* sesizabil, care poate fi sesizat, perceput.

saisissant, ~e I. *adj.* **1.** sesizant, impresionant, frapant; **une personne d'une beauté ~e** o persoană de o frumusețe impresionantă. **2.** pătrunzător; **un froid ~** un frig pătrunzător. **II.** *s.m.* *(jur.)* **1.** care pune proprire. **2.** persoană beneficiară de poprire, de sechestru.

saisissement *s.m.* **1.** fior, înfiorare. **2.** emoție, impresie puternică; **il resta immobile de ~** rămase nemișcat de emoție.

saison *s.f.* **1.** anotimp, sezon; **les quatre ~ s** cele patru anotimpuri; **marchandises de ~** mărfuri de sezon; **la morte - ~** sezon mort. **2.** sezon, vreme, timp, perioadă; **la ~ des lys** perioada crinilor; **la ~ sportive** sezonul sportiv. **3.** perioadă de concedii , cu afluență de vilegiaturiști; **la haute ~** perioada de vârf a concediilor, cu mare afluență de vilegiaturiști; **faire une ~ à la mer** a face o cură la mare (în concediu). **4.** *(în expr.)* **la ~ nouvelle** primăvara; **la belle ~** vara; **être de ~** a fi mai potrivit / oportun; **être hors de ~** a fi deplasat / inoportun / nepotrivit; **marchand des quatre ~s** zarzavagiu ambulant.

saisonnier, -ère I. *adj.* de sezon, sezonier; **travaux agricoles ~s** lucrări agricole de sezon. **II.** *s.m.* muncitor sezonier.

sajou *s.m.* v. **sapajou**.

saké *s.m.* sake, băutură alcoolică japoneză din orez fermentat.

saki *s.m.* *(zool.)* saki, maimuța-cu-coadă *(Pithecia)*.

salabre *s.m.* *(pesc.)* **1.** minciog, mică plasă de pescuit în formă de coșuleț. **2.** dragă, plasă specială pentru pescuit corali.

salace *adj.* *(lit.)* lubric, licențios; **plaisanterie ~** glumă licențioasă.

1. salade *s.f.* **1.** salată; **remuer la ~** a amesteca salata; **fatiguer la ~** a amesteca îndelung salata; **~ d'endives** salată de andive; **~ de fruits** salată de fructe. **2.** *(bot.)* salată verde, lăptucă *(Lactuca sativa)*. **3.** *(fig.)* situație confuză, încurcată, harababură; talmeș-balmeș **4.** *(fig. fam.)* palavre, povești; minciuni; baliverne, scorneli. **5.** *(pop.)* necaz; complicație; **il lui est arrivé une ~** a dat un necaz peste el. **6.** *(pop.)* chelfăneală, bătaie; **administrer une ~ à qqn.** a trage cuiva o mamă de bătaie. **7.** *(în expr.)* **retourner la ~ avec les doigts** a fi cu caș la gură; a fi boboc; a mirosi a lapte; *(pop.)* **vendre sa ~ a.** a prezenta un plan și a încerca să-i sublinieze valoarea; **b.** a prezenta un cântec în public; *(bot. în compuse)* **~-de-chouette** bobornic *(Veronica beccabunga)*.

2. salade *s.f.* *(ist.)* cască, coif (sec. XV – XVII).

salader I. *v.t.* *(pop.)* **1.** a scoate cuiva vorbele cu cleștele. **2.** a turna gogoși cuiva. **II.** *v.i.* *(pop.)* a pălăvrăgi.

saladeur *s.m.* *(pop.)* bun de gură, care te duce cu vorba.

saladier, ~ère I. 1. *(pop.)* persoană care aduce necazuri celorlalți. **2.** *(pop.)* persoană care împrăștie zvonuri. **II.** *s.m.* **1.** saiatieră. **2.** *(pop.)* gură.

salage *s.m.* **1.** sărare. **2.** presărare de sare pe drumuri pentru a topi zăpada. **3.** *(înv.)* impozit pe sare.

salaire *s.m.* **1.** salariu, retribuție, leafă; simbrie; **~ de base** salariu de bază. **2.** *(fig.)* răsplată, recompensă; *(prov.)* **toute peine mérite ~** orice muncă cu răsplata ei.

salaison *s.f.* **1.** sărare. **2.** aliment conservat prin sărare, sărătură. **3.** *(mar. în expr.)* **quart de ~** butoi de carne sărată.

salamalec *s.m.* (*fam.*) ploconeală, temenea; **faire des ~s** a face temenele; a se ploconi; a umbla cu căciula în patru.

salamandre *s.f.* **1.** *(zool.)* salamndră *(Salamandra)*. **2.** aparat de încălzit care se pune într-o sobă.

salami *s.m.* salam.

salangane *s.f.* *(ornit.)* specie de rândunică din Extremul Orient, al cărei cuib este comestibil *(Colocallia froncia)*.

salant I. *adj.m.* care conține sare; **marais ~** salină maritimă. **II.** *s.m.* teren din apropierea mării unde sarea apare la suprafață.

salap *s.m.* v. **salep**.

salarial, ~e (*m. pl.*–**aux**.) *adj.* salarial, referitor la salariu.

salariat *s.m.* **1.** situația de salariat. **2.** mod de retribuire a muncii. **3.** totalitatea salariaților.

salarié, ~e *adj.*, *s.m.f.* salariat.

salarier *v.t.* a retribui printr-un salariu, a acorda un salariu.

salaud *s.m.*, *adj.m.* **1.** ticălos, nemernic, abject, infam, josnic. **2.** (termen neinjurios) **tu viens, mon ~?** vii, bătrâne ?

salbande *s.f.* *(geol.)* salbandă, zonă de contact între un filon și roca pe care o străbate.

sale *adj.* **1.** murdar, îngălat, nespălat, slinos, jegos; **laver son linge ~ en famille** a-și spăla rufele murdare în familie; **être ~ comme un cochon** a fi murdar ca un porc. **2.** *(despre culori)* spălăcit, șters, tern, decolorat; **un blanc ~** un alb tern / murdar. **3.** *(fig.)* dubios, suspect, necurat; **~ affaire** afacere suspectă. **4.** josnic, ticălos; **un ~ type** un tip josnic. **5.** *(fig.)* obscen, indecent, necuviincios, impudic; **de ~s propos** cuvinte obscene, măscări. **6.** *(în expr.)* **~ temps** timp urât; **faire une ~ tête / gueule** a fi contrariat, plictisit; *(pop.)* **pas ~** grozav, excelent.

1. salé *s.m.* **1.** sărătură, carne de porc sărată. **2.** *(în expr.)* **petit ~** pastramă.

2. salé, ~e *adj.* **1.** sărat; **lac ~** lac sărat; **plat ~** mâncare sărată. **2.** *(fig.)* licențios, picant; **plaisanterie ~e** glumă licențioasă. **3.** *(fig., înv.)* spiritual, hazliu. **4.** *(fig.)* scump, piperat, exagerat; **note ~e** notă (de plată) piperată.

salègre *s.m.* bulgăre de sare pentru vite.

salement *adv.* **1.** (în mod) dezgustător, murdar; **manger ~** a mânca dezgustător. **2.** *(pop.)* foarte, tare, rău; **il s'est fait ~ amocher** i-au pocit rău mutra.

salep *s.m.* **1.** *(bot.)* rășină de Orchis. **2.** *(culinar)* salep.

saler *v.t.* **1.** a săra. **2.** a conserva în sare; **~ le poisson** a conserva peștele în sare. **3.** *(fig.)* a scumpi; **~ l'addition** a scumpi nota de plată. **4.** *(fig., fam.)* a pedepsi cu asprime. **5.** *(în expr. arg. poliție)* **~ l'artiche** a-și constitui un alibi solid; *(arg.)* **se faire ~** a lua o boală venerică.

salero *s.m.* *(bot.)* pitoașcă *(Boletus granulatus)*.

saleron *s.m.* **1.** scobitura solniței. **2.** mică solniță individuală.

saleté *s.f.* **1.** murdărie; **une personne d'une ~ repoussante** o persoană de o murdărie respingătoare. **2.** gunoi, murdărie; **enlever les ~s** a ridica gunoiul. **3.** *(fig.)* obscenitate; **dire des ~s** a spune obscenități, a vorbi măscări, a fi nespălat la gură. **4.** *(fig.)* ticăloșie, josnicie, mârșăvie. **5.** *(fig.)* obiect fără valoare, fleac; **acheter des ~s** a cumpăra lucruri de nimic, fleacuri.

saleur, -euse I. *s.m.f.* mezelar specialist în sărături. **II.** *s.m.* pescar care sărează peștele. **III.** *s.f.* vehicul folosit la împrăștierea sării pe drumuri pentru topirea zăpezii.

salicacées *s.f.pl.* *(bot.)* salicacee, familie de plante dicotiledonate (plopul, salcia).

salicaire *s.f.* *(bot.)* răchitan *(Lythrum salicaria)*.

salicine *s.f.* *(chim.)* salicină, substanță extrasă din scoarța salciei.

salicole *adj.* referitor la producția de sare; **industrie ~** industrie a sării.

salicoque *s.f.* *(iht. reg.)* specie de crevetă cenușie *(Crangon)*.

salicorne *s.f.* *(bot.)* brâncă *(Salicornia herbacea)*.

saliculture *s.f.* **1.** exploatare a salinelor. **2.** producție artificială a sării.

salicylate *s.m.* *(chim.)* salicilat.

salicylique *adj.* *(chim.)* salicilic; **acide ~** acid salicilic.

salien I. *s.m.* *(antichitatea romană)* preot al lui Marte. **II.** *adj.* *(ist.)* referitor la salieni, populație francă stabilită în sec. al IV-lea după Cristos, pe teritoriul Olandei.

salière *s.f.* **1.** solniță. **2.** cavitatea de deasupra ochilor la cai. **3.** *(fam.)* scobitura de deasupra claviculelor. **4.** *(în expr.)* **ouvrir des yeux grands comme des ~s** a face ochii mari; a face ochii cât cepele.

salifère *adj.* care conține sare; **sol ~** sol care conține sare.

salifiable *adj.* *(chim.)* care se poate transforma în sare.

salification *s.f.* *(chim.)* salificare, transformare în sare.

salifier *v.t.* *(chim.)* a salifica, a transforma în sare.

saligaud, ~e *s.m.f.* *(pop.)* **1.** murdar, slinos, soios. **2.** ticălos, nemernic. **3.** *(în expr.)* **vieux ~** bătrân libidinos.

salignon *s.m.* bulgăre de sare dintr-un izvor sărat.

saligoter *v.t.* *(pop.)* a murdări.

salin, ~e I. *adj.* **1.** care conține sare, săruri. **2.** *(chim.)* de natura sării. **II.** *s.m.* **1.** salină maritimă. **2.** sare extrasă din salina maritimă prin evaporare.

salinage *s.m.* **1.** cristalizare a sării prin concentrarea apei sărate. **2.** loc de depunere a sării.

saline *s.f.* **1.** salină, ocnă. **2.** *(rar)* pește sărat. **3.** salină maritimă.

salinge *adj., s.m.f.* *(arg.)* **1.** murdar. **2.** păcătos.

salinier, -ère I. *adj.* referitor la producerea sării. **II.** *s.m.* lucrător care extrage sare.

salinité *s.f.* salinitate.

salinomètre *s.m.* *(fiz., chim.)* salinometru.

salique *adj.* *(ist.)* salic; **loi ~** legea salică.

salir I. *v.t.* **1.** a murdări, a mânji; a păta; **~ la nappe** a murdări, a păta fața de masă. **2.** *(fig.)* a necinsti; a păta; *(fig.)* **~ son blason** a-și păta onoarea; a-și mânji reputația. **3.** a mâzgăli; **~ du papier** a mâzgăli pe hârtie. **II.** *v.r.* **1.** a se murdări, a se mânji. **2.** *(în expr.)* **se ~ le nez** a se îmbăta; **la ~** a exagera.

salissant, ~e *adj.* **1.** care murdărește; **besogne ~e** muncă murdară, care murdărește. **2.** care se murdărește ușor; **le bleu clair est une couleur ~e** albastrul deschis este o culoare care se murdărește ușor. **3.** *(agr. în expr.)* **plantes ~es** plante a căror cultivare favorizează creșterea buruienilor.

salisson *s.f.* *(pop.)* fată / femeie îngălată.

salissure *s.f.* murdărie.

salivaire *adj.* *(anat.)* salivar; **glandes ~s** glande salivare.

salivant, ~e *adj.* *(rar)* care provoacă salivație.

salivation *s.f.* *(fiziol.)* salivare, salivație.

salive *s.f.* *(fiziol.)* **1.** salivă, scuipat. **2.** *(în expr.)* **dépenser beaucoup de ~** a-i merge / a-i umbla gura ca o moară; a da cu melița; **perdre sa ~** a-și bate / a-și răci gura degeaba / de pomană; a vorbi de-a surda; **avaler sa ~** a-și înghiți vorbele / limba; a tăcea chitic / mâlc.

saliver *v.i.* a saliva.

salle *s.f.* **1.** sală; **~ de lecture** sală de lectură; **~ de théâtre** sală de teatru; **la ~ des pas perdus** sala pașilor pierduți (la tribunal). **2.** cameră, odaie; **la ~ de séjour** camera de zi; **la ~ de bain** camera de baie. **3.** sală, salon (de spital); **la ~ d'opérations** sala de operații. **4.** *(în expr.)* **~ de police** închisoare în cazarmă, arest; **~ de classe** sală de clasă la școală; **~ à manger** sufragerie.

salmanazar *s.m.* sticlă mare de șampanie (având capacitatea a 12 sticle obișnuite).

salmigondis *s.m.* **1.** tocană din resturi de carne. **2.** *(fig.)* harababură, talmeș-balmeș.

salmis *s.m.* ostropel de vânat sau de pui.

salmonella, salmonelle *s.f. invar.* *(med.)* salmonela, bacterie patogenă care provoacă infecții, febră tifoidă.

salmonellose *s.f.* *(med.)* salmoneloză, numele unui grup de boli infecțioase provocate de salmonela.

salmoniculteur *s.m.* *(pisc.)* crescători de somoni și de păstrăvi.

salmoniculture *s.f. (pisc.)* salmonicultură, creștere a somonilor și a păstrăvilor.
salmonidés *s.m. pl. (iht.)* salmonide, familie de pești răpitori (păstrăvul, lipanul).
saloir *s.m.* **1.** putină cu sărături. **2.** *(înv.)* vas în care se păstra sarea. **3.** *(arg. în expr.)* **mettre la viande au ~** a se culca, a se băga-n cârpe.
salol *s.m. (chim.)* salol, salicilat de fenil.
salon *s.m.* **1.** salon, cameră de primire; **~ de coiffure** salon de coafură. **2.** *(cu maj.)* expoziție periodică; **Le Salon de l'Automobile** salonul automobilului.
salonard, salonnard, ~ e *s.m.f.* salon, *adj.* snob care frecventează saloanele la modă.
salonnier, -ère I. *adj.* referitor la saloanele mondene. **II.** *s.m. (înv.)* critic de artă.
salop *s.m.* v. **salopard.**
salopard *s.m. (pop.)* ticălos, nemernic; secătură.
salope *s.f.* **1.** *(pop.)* femeie rea, nemernică, netrebnică. **2.** (*arg.*) ticăloasă (termen injurios).
saloper *v.t.* **1.** *(pop.)* a face un lucru de mântuială, a da rasol. **2.** a păta, a murdări.
saloperie *s.f. (pop.)* **1.** murdărie, jeg. **2.** măgărie, porcărie; **faire une ~ à qqn.** a face o măgărie cuiva. **3.** obscenitate; **dire des ~s** a spune obscenități / măscări. **4.** lucru, marfă de proastă calitate.
salopette *s.f.* **1.** salopetă. **2.** pantalon de copil cu șorțuleț.
salopiau(d), salopiot *s.m. (pop.)* ticălos, nemernic; secătură.
salorge *s.f. (reg. înv.)* loc de depozitare a sării.
salpêtrage *s.m.* formare a salpetrului.
salpêtre *s.m.* **1.** *(chim.)* salpetru, silitră. **2.** *(înv.)* temperament viu.
salpêtrer *v.t.* **1.** a amesteca cu salpetru. **2.** a acoperi cu salpetru (un teren).
salpêtrerie *s.f.* fabrică de salpetru.
salpêtreux, -euse *adj.* **1.** *(rar)* acoperit cu salpetru. **2.** care conține salpetru.
salpêtrier *s.m.* muncitor la o fabrică de salpetru.
salpêtrière *s.f. (înv.)* fabrică de salpetru într-un arsenal.
salpêtrisation *s.f. (rar)* formare a salpetrului (pe pereți).
salpicon *s.m. (culinar)* preparat din carne de pasăre cu ciuperci.
salpingectomie *s.f. (chir.)* salpingectomie.
salpingite *s.f. (med.)* salpingită.
salpingographie *s.f. (med.)* salpingografie.
salpingo-ovarite *s.f. (med.)* salpingo-ovarită, anexită.
salsa *s.f. (muz.)* muzică afro-cubaneză ritmată.
salse *s.f. (geol.)* vulcan noroios, salță.
salsepareille *s.f. (bot.)* salce *(Smilax).*
salsifis *s.m. (bot.)* **1.** salsifi *(Scorzonera hispanica).* **2.** *(în compuse)* **~ bâtard** țâța-caprei *(Tragopagon pratensis)*; **~ majeur** barba-caprei *(Targopagon major).*
salsolacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate (spanac, o specie de sfeclă).
saltarelle *s.f. (cor.)* dans popular italian.
saltation *s.f.* **1.** *(la romani)* arta dansului, a pantomimei, a oratoriei. **2.** deplasare a particulelor unui fluid prin mișcări bruște.
saltatoire *adj.* adaptat săriturii; specific săriturii.
saltimbanque *s.m.* **1.** saltimbanc, acrobat; scamator. **2.** *(fig.)* clovn, măscărici, paiață, bufon.
saltique *s.f. (entom.)* specie de păianjen care se deplasează în salturi.
salubre *adj.* salubru, sănătos, curat, nealterat, neviciat; **climat ~** climă sănătoasă, curată, salubră.
salubrité *s.f.* salubritate, curățenie; **le service de ~** serviciul de salubritate.
saluer I. *v.t.* **1.** a saluta; **j'ai l'honneur de vous ~** am onoarea să vă salut. **2.** a aclama, a ovaționa; **la foule salue l'arrivée du président** mulțimea aclamă sosirea președintelui. **3.** *(pop. în expr.)* **~ la société** a ațipi. **II.** *v.r.* a se saluta (reciproc).
salure *s.f.* sărătură.
salut I. *s.m.* **1.** salut, salutare, salutat; **rendre un ~** a întoarce un salut. **2.** salvare, scăpare, mântuire. **II.** *interj.* salve! servus! salut!
salutaire *adj.* **1.** salutar, salvator; **intervention ~** intervenție salutară. **2.** util, profitabil; binefăcător; **un conseil ~** un sfat util.
salutairement *adv.* (în mod) salutar, salvator.
salutation *s.f.* **1.** salutare. **2.** *(bis. catol. în expr.)* **~ angélique** rugăciune către Fecioara Maria.
1. salvadorien, ~ne *adj.* din Salvador, referitor la statul Salvador.
2. Salvadorien, ~ne locuitor din Salvador.
salvage *s.m. (ist. în expr.)* **droit de ~** dreptul de proprietate asupra a ceea ce s-a salvat dintr-un naufragiu.
salvagnin *s.m.* (*Elveția*) vin roșu din cantonul Vaud.
salvateur, -trice *adj., s.m.f. (lit.)* salvator.
salve *s.f.* **1.** salvă; **~ d'artillerie** salvă de artilerie. **2.** ropot, răpăială; **~ d'applaudissements** ropot de aplauze.
samare *s.f. (bot.)* samară, fruct uscat cu o singură sămânță (arțar, ulm).
1. samaritain, ~e *adj. (ist.)* samaritean, din Samaria.
2. Samaritain, ~e *s.m.f. (ist.)* samaritean, locuitor al Samariei; **faire le bon ~** a face pe bunul samaritean, a ajuta pe alții.
samarium *s.m. (chim.)* samariu.
samba *s.f. (cor.)* samba, dans popular brazilian.
sambuque *s.f.* **1.** *(muz. în Grecia antică)* instrument cu coarde. **2.** *(ist. mil.)* mașină de asediu.
samedi *s.m.* **1.** sâmbătă. **2.** *(în expr.)* **être né un ~** a fi leneș; a sta cu para-n gură; **le ~ saint** ajunul Paștelui, sâmbăta mare.
samit *s.m.* bocart de mătase țesut cu fire de aur și argint (sec. XV – XVI).
samole, samolus *s.m. (bot.)* plantă care crește în bălți și în alte locuri umede.
samouraï, samuraï *s.m.* samurai.
samovar *s.m.* samovar.
samoyède *adj., s.m.f.* (persoană) care face parte din tribul samoezilor din Siberia de nord; **chien ~** câine samoed, cu blană albă groasă, folosit la trasul săniilor.
sampan, sampang *s.m.* ambarcațiune cu rame sau pânze, folosită pe coastele Chinei și Japoniei.
sampot *s.m.* bucată de țesătură care acoperă mijlocul și coapsele (purtată în Thailanda, Cambogia, Laos).

samuraï *s.m.* v. **samouraï.**
sana *s.m.* (*fam.*) *abrev.* de la *sanatorium.*
sanatorium *s.m.* sanatoriu.
sancerre *s.m.* vin alb, roz sau roșu din regiunea Sancerre.
sanctifiant, ~e *adj.* *(rel.)* care sanctifică, sfințește.
sanctificateur, -trice *s.m.f., adj.* *(rel.)* (persoană) care sanctifică, sfințește.
sanctification *s.f.* *(rel.)* sanctificare, sfințire.
sanctifier *v.t.* *(rel.)* **1.** a sanctifica, a sfinți. **2.** a sărbători; **~ le dimanche** a sărbători dumnica. **3.** *(lit.)* a venera (un sfânt).
sanction *s.f.* **1.** *(jur.)* sancțiune, pedeapsă, penalizare; **~s économiques** sancțiuni economice. **2.** *(ist.)* aprobare; ratificare, sancționare; confirmare; **~ d'une loi** aprobare a unei legi.
sanctionner *v.t.* **1.** *(jur.)* a pedepsi, a sancționa, a penaliza. **2.** a confirma, a sancționa, a aproba, a ratifica; **~ une loi** a aproba o lege. **3.** a adopta, a consacra; **emploi d'un mot sanctionné par l'usage** folosirea unui cuvânt consacrat prin întrebuințare.
sanctuaire *s.m.* **1.** sanctuar, loc sfânt. **2.** *(fig., lit.)* loc secret, loc intim.
sanctus *s.m.* *(bis. catol.)* imn de laudă lui Dumnezeu.
sandal *s.m.* v. **santal.**
sandale *s.f.* sanda, sandală.
sandalette *s.f.* săndăluță.
sandalier, -ère *s.m.f.* fabricant de sandale.
sandaraque *s.f.* *(chim.)* sandarac, rășină naturală de tuia *(Callitris quadrivalvis).*
sanderling *s.m.* *(ornit.)* specie de prundăraș *(Crocethia alba).*
sandix, sandyx *s.m.* *(lat.)* nume de vopsea minerală roșie (din Antichitate).
sandjak *s.m.* *(turc.)* sangeac.
sandow *s.m.* cablu elastic pentru aparatele de gimnastică.
sandre *s.f.* *(iht.)* șalău *(Lucioperca sanda).*
sandwich (*pl.* **~es** sau **~s**) *s.m.* **1.** sandviș. **2.** *(în expr.)* **homme- ~** om care poartă două panouri de reclamă, unul pe spate și altul pe piept.
sandyx *s.m.v.* **sandix.**
sang *s.m.* **1.** sânge; **transfusion de ~** transfuzie de sânge; **liens du ~** legături de sânge, de rudenie; *(zool., înv.)* **animaux à ~ chaud / froid** animale cu sânge cald / rece; **avoir les mains tachées de ~** a avea mâinile mânjite de sânge; **le ~ lui monte à la tête** i se urcă sângele la cap; **se gratter jusqu'au ~** a se scărpina până la sânge; **pleurer des larmes de ~** a plânge cu lacrimi de sânge; **un pur- ~** un (cal) pur-sânge; **avoir le ~ qui bout dans les veines** a-i clocoti / a-i fierbe sângele în vine; **avoir du ~ dans les veines** a avea sânge în vine; a fi plin de energie; **brûler / fouetter le ~** a face să-i clocotească sângele în vine; *(fig.)* a stimula, a răscoli; **se faire du mauvais ~, se faire un ~ d'encre / de boudin** a-și face sânge rău; a face cățel pe inimă; **noyer une révolte dans le ~** *(fig.)* a îneca în sânge o revoltă; **verser le ~** *(fig.)* a face vărsare de sânge. **2.** viață; **verser son ~** a-și da viața (pentru o cauză). **3.** origine, familie, obârșie; **être du même ~** a avea aceeași origine; a fi supt laptele de la aceeași mamă. **4.** *(în expr.) (med.)* **coup de ~** congestie, apoplexie, dambla; **avoir le ~ chaud** a fi iute la mânie; a se aprinde ușor; **avoir du ~ de navet / de poulet dans les veines** a avea apă în vine; a fi bleg; **geler le ~ à qqn.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; a băga groaza în cineva; **suer ~ et eau** a munci pe brânci; a se speti muncind; **se ronger les ~s** a se consuma; a-și face inimă rea; **tourner le sang / les sangs à qqn. a.** a băga pe cineva în sperieți / în răcori; a băga groaza în cineva; **b.** *(fig.)* a răscoli, a impresiona pe cineva; **cela rafraîchit le ~** asta te liniștește, te mulțumește; **avoir du ~** a fi curajos; **allumer le ~** a ațâța spiritele; **mettre (un pays) à feu et à ~** a trece (o țară) prin foc și sabie; *(prov.)* **bon ~ ne peut mentir** din omul bun, bun lucru iese.
sang-de-dragon, sang-dragon *s.m.* **1.** rășină roșie folosită ca hemostatic. **2.** *(bot.)* sânge-de-nouă-frați *(Calamus draco).*
sang-froid *s.m.* sânge rece; **garder / perdre son ~** a-și păstra / a-și pierde sângele rece, **de ~** cu sânge rece, cu prezență de spirit.
sanglant, ~e *adj.* **1.** sângeros; **combat ~** luptă sângeroasă. **2.** plin de sânge, însângerat; **couteau ~** cuțit plin de sânge. **3.** *(fig.)* violent, cumplit, crâncen; **mort ~e** moarte violentă. **4.** *(culoare)* roșu-aprins, sângeriu. **5.** *(fig.)* jignitor, ofensator; **reproches ~s** reproșuri jignitoare.
sangle *s.f.* **1.** chingă. **2.** totalitatea mușchilor peretelui abdominal. **3.** *(alpin.)* cornișă pe flancul unui perete stâncos. **4.** *(în expr.)* **lit de ~** pat de campanie.
sangler I. *v.t.* **1.** a închinga, a strânge chingile șeii pe cal. **2.** *(rar.)* a strânge puternic. **3.** *(înv.)* a biciui (cu biciul, cu chinga). **II.** *v.r.* a se încinge (cu un brâu, cu un corset).
sanglier *s.m.* *(zool.)* mistreț.
sanglon *s.m.* **1.** curea de ham. **2.** chingă mică de fixat șaua.
sanglot *s.m.* hohot de plâns; sughiț.
sanglotement *s.m.* hohotire.
sangloter *v.i.* a hohoti de plâns; a plânge cu sughițuri.
sang-mêlé *s.m. invar.* *(înv.)* metis.
sangria *s.f.* băutură spaniolă preparată din vin roșu, zahăr, portocale și alte fructe.
sangsue *s.f.* *(zool.)* lipitoare *(Hirudo medicinalis).*
sanguin, ~e *adj. s.m.* sanguin, referitor la sânge; **vaisseau ~** vas sangvin, vas de sânge; **tempérament ~** temperament sangvin, viu, impulsiv; **visage ~** chip sangvin, față congestionată.
sanguinaire I. *adj.* sângeros, crud. **II.** *s.f.* *(bot.)* specie de mac cu suc roșu *(Sanguinaria Canadensis).*
sanguine *s.f.* **1.** *(mineral.)* sanguină. **2.** creion cu mină roșie-brună. **3.** desen făcut cu sanguina. **4.** piatră prețioasă roșie. **5.** *(bot.)* portocală roșie.
sanguinelle *s.f.* *(bot.)* sânger *(Cornus sanguinea).*
sanguinolent, ~e *adj.* sangvinolent.
sanguisorbe *s.f.* *(bot.)* sorbestrea *(Sanguisorba officinalis).*
sanhédrin *s.m.* **1.** *(ist.)* sanhedrin. **2.** *(fig.)* consiliu secret.

sanicle, sanicule *s.f. (bot.)* **1.** sănicioară *(Sanicula europaea)*. **2.** *(în compuse)* **~-des-ours** ciuboțica-ursului *(Cortusa Matthioli)*; **~-femelle** ștevie *(Astrantia major)*.
sanicule *s.f.* v. **sanicle.**
sanie *s.f. (med., înv.)* puroi.
sanieux, -euse *adj. (med., înv.)* purulent, cu puroi.
sanitaire *adj., s.m.* sanitar.
sans *prep.* **1.** fără; **~ cesse** fără încetare; fără tihnă; **~ compter que...** fără să mai punem la socoteală că...; **~ délai** fără zăbavă; **~ détour** fără înconjur; pe față; **~ doute** fără îndoială; fără doar și poate; **~ égal** fără asemănare; fără seamăn; fără egal; fără pereche; **~ exception** fără excepție; **~ hésitation** fără ezitare; fără a sta pe gânduri; **~ merci** fără milă; **~ mot dire** fără a scoate o vorbă; **~ vergogne** fără rușine; fără jenă. **2.** *(în expr.)* **non ~** cu; **il fait tout non ~ difficulté** a făcut totul cu greutate; **~ faute** negreșit; neapărat; **~ quoi** altfel, altminteri; **~ un** lefter, fără o lețcaie.
sans-abri *s.m. invar.* persoană fără locuință; om care nu are unde să se adăpostească.
sans-cœur *s.m. invar., adj. invar.* (*fam.*) om fără inimă; inimă de piatră.
sanscrit *s.m. adj.* v. **sanskrit.**
sans-culotte (*pl.* **sans-culottes**) *s.m., adj.*, revoluționar francez din 1789 sanculot.
sans dec' *loc.adv. (arg.)* serios, fără glumă, fără mișto.
sans-emploi *s.m.f. invar.* șomer.
sansevieria, sansevière *s.f. (bot.)* sansevieria, plantă tropicală decorativă din familia liliaceelor *(Sansevieria)*.
sans-façon *s.m. invar.* dezinvoltură, fel de a fi degajat, simplu.
sans-faute *s.m. invar. (sport)* probă trecută fără greșeli.
sans-fil I. *s.f.* telegrafie fără fir (T. S. F.). **II.** *s.m.* radiogramă; **envoyer un ~** a trimite o radiogramă.
sans-filiste (*pl.* **sans-filistes**) *s.m.f.* amator sau operator de telegrafie fără fir.
sans-gêne I. *s.m. invar.* dezinvoltură; familiaritate excesivă; **il agit avec ~** procedează cu dezinvoltură. **II.** *s.m.f. invar.* persoană dezinvoltă, îndrăzneață. **III.** *adj. invar.* dezinvolt, familiar; **des manières ~** comportare dezinvoltă, îndrăzneață.
sanskrit, ~e, sanscrit, ~e I. *s.m. (lingv.)* limba sanscrită, limbă veche din familia indo-europeană, vorbită în India. **II.** *adj.* sanscrit; **alphabet ~** alfabet sanscrit.
sanskritiste *s.m.f. (lingv.)* specialist în sanscrită.
sans-le-sou *s.m.f. invar.* (*fam.*) persoană fără un ban, lefteră.
sans-logis *s.m.f. invar.* (*fam.*) persoană fără locuință; vagabond.
sansonet *s.m.* **1.** *(ornit.)* graur *(Sturnus vulgaris)*. **2.** *(iht.)* scrumbie mică.
sans-parti *s.m.f. invar.* persoană care nu este înscrisă în vreun partid politic.
sans-patrie *s.m.f. invar.* apatrid.
sans-souci I. *s.m.f. (înv.)* persoană indolentă; persoană căreia nu-i pasă de nimic. **II.** *adj. invar.* fără grijă, nepăsător; **un homme ~** un om nepăsător.
sans-papiers *s.m.f. invar.* persoană care nu are documente de identitate.
santal (*pl.* **santals**) *s.m.* **1.** *(bot.)* santal *(Santalum)*. **2.** *(în expr.)* **~ rouge** papilionaceu din care se extrage o substanță colorantă roșie.
santaline *s.f. (chim.)* esență de santal.
santé *s.f.* **1.** sănătate; **boire à la ~ de qqn.** a bea în sănătatea cuiva; **avoir une petite ~** a avea o sănătate șubredă / delicată; **être plein de ~** a avea o sănătate de fier, a fi sănătos tun; **à votre ~** în sănătatea dumneavoastră; **crever de ~** a plesni / a pocni de sănătate; **maison de ~** casă de sănătate, sanatoriu; **service de ~** serviciul de sănătate al armatei. **2.** *(înv. în expr.)* **officier de ~** medic fără diplomă (până în 1892).
santiag *s.f.* cizmă scurtă în stil american, cu perforări decorative.
santoche *s.f. (arg.)* stare de sănătate.
santoline *s.f. (bot.)* lemnul maicii-domnului *(Santolina chamaecyparissus)*.
santon *s.m.* **1.** ascet musulman, derviș. **2.** (*în Algeria*) capelă sau monument în care este înmormântat un derviș. **3.** figurină din ceramică pentru împodobirea pomului de Crăciun (în Provence).
santonnier *s.m.* (*în Provence*) fabricant de figurine pentru pomul de Crăciun.
santonine *s.f. (bot.)* muștar-de-câmp, muștar-sălbatic *(Sinapis arvensis)*.
1. saoudien, ~ne *adj.* saudit, din Arabia Saudită.
2. Saoudien, ~ne *s.m.f.* locuitor al Arabiei Saudite.
saoul *adj.* v. **soûl.**
sapa *s.m.* miere / peltea de struguri.
sapajou *s.m.* **1.** *(zool.)* maimuță-capuțin. *(Cebus capucinus)*. **2.** (*fam.*) om mic, urât și caraghios.
1. sape *s.f.* **1.** *(mil.)* tranșee, șanț. **2.** *(fig.)* săpare, subminare; intrigă. **3.** *(agr.)* seceră cu mâner scurt. **4.** cazma de miner.
2. sape *s.f.* **1.** *(pop.)* îmbrăcăminte. **2.** industria confecțiilor. **3.** costum. **4.** *(arg.)* țoale, boarfe.
sapement *s.m.* **1.** săpare, săpat. **2.** *(arg.)* condamnare. **3.** *(arg.)* inculpare.
sapèque I. *s.f.* nume de monedă măruntă, de mică valoare din Extremul Orient. **II.** *s.m. (arg.)* ban, para, lețcaie; **être sans un ~** a fi sărac , a nu avea nici o lețcaie.
saper I. *v.t.* **1.** a săpa la temelia unei construcții pentru a o dărâma; **~ un mur** a săpa la temelia unui zid pentru a-l dărâma. **2.** *(hidr.)* a eroda / săpa la bază *(despre ape)*; **la mer sape les falaises** marea erodează falezele. **3.** *(agr.)* a secera. **4.** *(pop.)* a îmbrăca, a înțoli; **être bien sapé** a fi bine îmbrăcat, înțolit. **II.** *v.r. (pop.)* a se îmbrăca, a se înțoli.
saperde *s.f. (entom.)* specie de coleopteră cu coarne lungi *(Saperda carcharias)*.
saperlipopette *interj.* ei, drăcie; ei, fir-ar să fie!
saperlotte *interj.* ei, drăcie; ei, fir-ar să fie!
sapeur *s.m.* **1.** *(mil.)* genist. **2.** *(în expr.)* **~ mineur** miner; **fumer comme un ~** a fuma ca un turc; **barbe de ~** barbă lungă.
sapeur-pompier (*pl.* **sapeurs-pompiers**) *s.m.* pompier.

saphène *s.f., adj.f. (anat.)* venă (la picior).
saphique *adj. (în expr.)* **vers ~** vers safic.
saphir *s.m. (mineral.)* safir.
saphirine *s.f. (mineral.)* varietate de calcedonie albastră.
saphisme *s.m.* safism, lesbianism.
sapide *adj.* gustos, savuros, delicios, plăcut, îmbietor.
sapidité *s.f.* gust bun, savoare, suculență, deliciu.
sapience *s.f. (înv.)* înțelepciune; învățătură, știință.
sapiential, ~e (*m. pl.* **-aux**) **I.** *adj.* sapiențial, care denotă înțelepciune. **II.** *s.m. pl. (în expr.)* **les Sapientiaux** cărți cu pilde și învățături din Vechiul Testament.
sapin *s.m.* **1.** *(bot.)* brad, brad-alb *(Abies alba)*. **2.** lemn de brad.**3.** *(pop.)* taxi. **4.** *(pop. în expr.)* **sentir le ~** a fi pe ducă; a fi cu un picior în groapă; a mirosi a pământ / a colivă.
sapin-argenté, sapin-blanc *s.m.* v. **sapin**.
sapindacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante fanerogame cuprinzând pomi și arbuști exotici.
sapine *s.f.* **1.** scândură de brad. **2.** *(tehn.)* macara, scripete. **3.** *(reg.)* ciubăr din lemn de brad.
sapinette *s.f.* **1.** *(bot.)* numele unor specii de brad din America de Nord. **2.** băutură din muguri de brad.
sapinière *s.f.* brădet.
sapiteur *s.m. (dr. mar.)* expert care estimează valoarea mărfurilor.
saponacé, ~e *adj.* de tipul săpunului, ca săpunul.
saponaire *s.f. (bot.)* săpunariță, odagaci *(Saponaria officinalis)*.
saponase *s.f. (biochim.)* lipază.
saponifiable *adj. (chim., tehn.)* care se poate saponifica.
saponification *s.f. (chim., tehn.)* saponificare.
saponfier *v.t. (chim., tehn.)* a saponifica.
saponine *s.f. (chim.)* substanță conținută în săpunariță și care în contact cu apa face spumă.
saponite *s.f. (mineral.)* piatră de săpun.
sapotacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante fanerogame căreia îi aparține sapotierul.
sapote, sapotille *s.f.* fruct de sapotier.
sapotier *s.m. (bot.)* sapotier, specie de arbore exotic *(Achras sapota)*.
sapotille *s.f.* v. **sapote.**
sapotillier *s.m.* v. **sapotier.**
sapristi *interj.* ei, drăcie; ei, fir-ar să fie!
sapropel, sapropèle *s.m. (geol.)* sapropel, mâl bogat în substanțe organice din care se formează petrolul.
saprophage *adj. (zool.)* care se hrănește cu substanțe organice în descompunere, saprofag.
saprophyte *s.m. adj. (biol., med.)* saprofită; **bactéries ~s de la flore intestinale** bacterii saprofite ale florei intestinale.
saqueboute, saquebute *s.f.* v. **sacquebute.**
saquer *v.t.* v. **sacquer.**
sarabande *s.f.* **1.** *(cor.)* sarabandă. **2.** *(în expr.)* **danser / faire la ~** a face tărăboi, a face tam-tam.
sarancolin *s.m.* v.. **sarrancolin.**
sarbacane *s.f.* **1.** *(ist. mil.)* sarbacană, țeavă de suflat proiectile mici. **2.** *(pop.)* armă de foc.
sarcasme *s.m.* sarcasm, exprimare caustică.
sarcastique *adj.* sarcastic; *(fig.)* caustic, mușcător.
sarcastiquement *adv.* (în mod) sarcastic, mușcător; cu sarcasm.
sarcelle *s.f. (ornit.)* **1.** rața cârâitoare, sarsela de vară *(Anas querquedunla)*. **2.** lișiță *(Fulica atra)*.
sarclage *s.m.* plivire, plivit.
sarcler *v.t.* a plivi; **~ une plate-bande** a plivi un răzor.
sarcleur *s.m.* plivitor, persoană care plivește.
sarcloir *s.m.* sapă mică pentru plivit, plivitoare.
sarclure *s.f.* buruieni plivite.
sarcocarpe *s.f. (bot.)* partea cărnoasă a unui fruct.
sarcocèle *s.f.* tumoare canceroasă internă.
sarcoïde *s.f., adj. (patol.)* nodul, mică tumoare benignă asemănătoare sarcomului.
sarcomateux, -euse *adj. (patol.)* sarcomatos, de tipul sarcomului.
sarcome *s.m. (med.)* sarcom.
sarcophage I. *s.m. (în antichitate)* sarcofag, mormânt de piatră. **II.** *s.f. (entom.)* muscă de cadavre *(Sarcophaga)*.
sarcophile *s.m. (zool.)* marsupial carnivor care trăiește în Tasmania.
sarcoplasma, sarcoplasme *s.m. (biol.)* sarcoplasmă, protoplasma celulelor musculare.
sarcopte *s.m. (entom.)* sarcopt *(Sarcoptes scabiae)*.
sardanapalesque *adj.* sardanapalic.
sardane *s.f. (cor.)* dans catalan.
1. sarde I. *adj.* sard, din Sardinia. **II.** *s.m.* **1.** *(lingv.)* dialect vorbit în Sardinia. **2.** *(mineral.)* sardiu.
2. Sarde *s.m.f.* sard, locuitor al Sardiniei.
3. sarde *s.m. (iht.)* specie de teleosten *(Cantharus vulgaris)*.
sardine *s.f.* **1.** *(iht.)* sardea *(Alosa sardinia)*; **être serrés comme des ~s** a fi înghesuiți ca sardelele. **2.** *(fam.)* galon de subofițer. **3.** *(pop.)* monedă de 0,50 franci.
sardinerie *s.f.* întreprindere care produce conserve de sardele.
sardinier, -ère I. *adj.* referitor la sardele; **industrie ~ -ère** industria sardelelor. **II.** *s.m.* **1.** pescuitor de sardele. **2.** vas de pescuit sardele. **3.** năvod pentru pescuit sardele. **III.** *s.m.f.* muncitor al unei înterprinderi care produce conserve de sardele.
sardoine *s.f. (mineral.)* varietate de calcedonie brună.
sardonique *adj.* sardonic, sarcastic, batjocoritor; **rire ~** râs sarcastic.
sardoniquement *adv. (rar)* (în mod) sardonic, sarcastic, batjocoritor.
sardonyx *s.m. (mineral.)* sardonix, piatră semiprețioasă roșie.
sargasse *s.f. (bot.)* sargasă, algă brună din mările tropicale *(Sargassum)*.
sargue *s.m. (iht.)* specie de sporos din Mediterana *(Diplodopus)*.
sari *s.m.* veșmânt feminin din India.
sarigue *s.f. (zool.)* mucură, sarigă, oposum, mamifer marsupial *(Didelphus virginiana)*.
sarisse *s.f. (antichit.)* nume de lance lungă macedoniană.
sarment *s.m.* **1.** curmei de viță, curpen. **2.** *(fam. în expr.)* **jus de ~** zeamă de struguri, vin.

sarmenteux, -euse *adj. (bot.)* **1.** cu mulți curmei. **2.** *(în expr.)* **plante --euse** plantă cu tulpină lungă și agățătoare.
sarong *s.m.* sarong, bucată de pânză cu care malaiezii își înfășoară coapsele.
sarracenia *s.m.* **sarracénie** *s.f. (bot.)* plantă din America de Nord, care trăiește în mlaștini.
sarracénique *adj.* referitor la sarazini, la mauri.
sarrancolin, sérancolin *s.m.* nume de marmură roșie cu vine albe (din Pirinei).
1. sarrasin, ~e I. *adj.* **1.** sarazin, maur; **art ~** artă maură. **2.** *(în expr.)* **tuiles ~es** țigle mari folosite în Provence. **II.** *s.m. (bot.)* hrișcă *(Fagopyrum esculentum).* **III.** *s.f.* **1.** *(ist.)* sarazină, grilaj mobil la poarta unei cetăți. **2.** *(bot.)* remf, plantă cu flori galbene *(Aristolochia clematitis).*
2. Sarrasin, ~e *s.m.f.* sarazin, maur.
sarrau (*pl.* **~s**) *s.m.* halat scurt de lucru purtat pe deasupra.
sarrette, serrette *s.f. (bot.)* gălbinare *(Serratula tinctoria).*
sarriette *s.f. (bot.)* cimbru *(Satureja hortensis).*
1. sarrois, ~e *adj.* referitor la regiunea Sarre, regiunea din Sarre.
2. Sarrois, ~e *s.m.f.* locuitor regiunea Sarre.
sarrot *s.m.* v. **sarrau**.
sarrussophone *s.m. (muz.)* instrument de suflat folosit în fanfare și orchestre de jaz.
sartières *s.f. pl. (reg.)* terenuri în paragină de-a lungul digurilor sau în preajma mlaștinilor sărate.
sartrien, ~ne *adj.* sartrian, referitor la opera / gândirea lui Sartre.
sas *s.m.* **1.** *(tehn.)* sită, ciur. **2.** dârmon de nisip, de pietriș. **3.** *(hidr.)* porțiunea de ecluză cuprinsă între porți, sas. **4.** compartiment dintr-o instalație care poate comunica cu altele sau cu exteriorul.
sassafras *s.m. (bot.)* specie de laur *(Sassafras officinalis).*
sasse *s.f. (mar.)* ispol.
sassement *s.m.* cernere, cernut.
sassenage *s.m.* varietate de brânză din regiunea Grenoble.
sasser *v.t.* **1.** a cerne; **~ de la farine** a cerne făină. **2.** *(fig.)* a examina cu atenție; **~ et ressasser une affaire** a examina o chestiune sub toate unghiurile, a o cerceta cu atenție. **3.** *(mar.)* a trece o ambarcațiune prin sas.
sasset *s.m.* sită mică (de făină).
sasseur *s.m.* **1.** lucrător care cerne. **2.** *(agr.)* sită mecanică, selector.
satané, ~e *adj.* (*fam.*) afurisit, al naibii; **une ~e chance** al naibii noroc.
sataner *v.t., v.r. (arg.)* a (se) bate, a (se) cafti.
satanique *adj.* satanic, diabolic, drăcesc; crud; **orgueil ~** orgoliu satanic / luciferic.
satanisme *s.m.* satanism, caracter satanic; cult pentru Satana.
satellisable *adj.* care poate fi lansat pe orbită.
satellisation *s.f.* **1.** plasare pe orbita unui astru. **2.** *(fig.)* transformarea unei țări în satelit al alteia.
satelliser *v.t.* **1.** a plasa pe orbita unui astru. **2.** *(fig. pol.)* a transforma în satelit, a face dependent (un oraș, o țară).
satellite I. *s.m.* **1.** *(astr.)* satelit; **la Lune est le ~ de la Terre** Luna este satelitul Pământului. **2.** *(fig.)* persoană, țară, supusă alteia, de care depinde. **II.** *adj.* satelit; **ville ~** oraș satelit.
satiété *s.f.* **1.** sațietate, săturare; **manger à ~** a mânca pe săturate, până la sațietate. **2.** *(fig.)* dezgust; saturație.
satif, -ive *adj. (despre plante)* ieșit din însămânțare.
satin *s.m. (text.)* satin, atlaz; *(fig. fam.)* **peau de ~** piele (catifelată) ca satinul, piele delicată.
satinade *s.f. (text.)* țesătură de mătase subțire care imită satinul.
satinage *s.m. (text.)* satinare.
satiné, ~e I. *adj.* satinat, mătăsos; **papier ~** hârtie satinată; *(fig.)* **peau ~e** piele (catifelată) ca satinul, piele delicată. **II.** *s.m.* luciu ca al satinului.
satiner *v.t. (text.)* a satina, a da un aspect lucios.
satinette *s.f. (text.)* satinet.
satineur, -euse *s.m.f., adj.* (lucrător) care satinează.
satire *s.f. (lit.)* satiră; *(fig.)* satiră, critică ironică.
satirique *adj.* satiric, ironic; **esprit ~** spirit satiric; **poète ~** poet satiric.
satiriquement *adv.* (în mod) satiric, cu ironie.
satiriser *v.t.* a satiriza; a ironiza; *(fig.)* a biciui; a ridiculiza.
satiriste *s.m.f.* autor de satire; scriitor polemist.
satisfaction *s.f.* **1.** satisfacție, mulțumire, plăcere, desfătare; **à la ~ générale** spre satisfacția generală; **2.** satisfacție, reparație; **donner ~** a da satisfacție, a repara o ofensă. **3.** satisfacere; **la ~ d'un désir** satisfacerea unei dorințe. **4.** *(bis.)* penitență impusă de duhovnic.
satisfactoire *adj. (bis.)* ispășitor, expiator.
satisfaire I. *v.t.* **1.** a satisface, a mulțumi; **~ses parents** a-și satisface părinții; **cette situation ne me satisfait pas** această situație nu mă satisface, nu-mi convine. **2.** *(în expr.)* **~ sa faim** a-și potoli foamea; **~ l'attente de qqn.** a justifica așteptarea cuiva. **II.** *v.i.* **1.** (cu *prep.* **à**) a îndeplini, a se achita de; **~ à ses responsabilités** a-și îndeplini responsabilitățile. **2.** *(în expr.)* **~ à une requête** a da curs unei cereri. **III.** *v.r.* a se mulțumi; **se ~ de peu** a se mulțumi cu puțin.
satisfaisant, ~e *adj.* satisfăcător, mulțumitor; suficient; **réponse ~e** răspuns satisfăcător / mulțumitor.
satisfait, ~e *adj.* satisfăcut, mulțumit; **examinateur ~ des réponses d'un candidat** examinator mulțumit de răspunsurile unui candidat.
satisfecit, satisfécit *s.m. invar.* (calificativul) satisfăcător.
saton *s.m. (pop., în expr.)* **coup de ~** lovitură dată cuiva.
satonner *v.t.* v. **sataner**.
satrape *s.m.* **1.** *(antichit.)* satrap, guvernatorul unei satrapii. **2.** *(fig.)* tiran, satrap, despot.
satrapie *s.f. (antichit.)* satrapie, provincie a Imperiului Persan, guvernată de un satrap.
saturabilité *s.f. (chim., fiz.)* saturabilitate, capacitatea de a fi saturat.

saturant, ~e *adj. (chim., fiz.)* saturant.
saturateur *s.m. (chim.)* saturator.
saturation *s.f.* **1.** *(chim.)* saturație. **2.** *(fig.)* sațietate; saturație; dezgust.
saturé, ~e *adj.* **1.** *(chim.)* saturat. **2.** *(fig.)* sătul până-n gât.
saturer *v.t.* **1.** *(chim.)* a satura. **2.** *(fig.)* a sătura până-n gât.
saturnales *s.f. pl.* **1.** *(antichitatea romană)* saturnalii, serbări populare în cinstea zeului Saturn. **2.** *(fig.)* orgie, desfrâu.
saturne *s.m.* numele dat plumbului de către alchimiști (*cu maj.*).
saturnie *s.f. (entom.)* fluturele-de-noapte, ochi-de-păun *(Saturnie pavonia)*.
saturnien, ~ne *adj.* **1.** saturnian, referitor la zeul Saturn. **2.** *(astr.)* referitor la Saturn, saturnian.
saturnin, ~e *adj. (med.)* saturnin, provocat de intoxicația cu plumb.
saturnisme *s.m. (med.)* saturnism, intoxicație cronică cu plumb.
satyre *s.m.* **1.** *(mit.)* satir. **2.** *(fig.)* desfrânat, lubric. **3.** *(entom.)* specie de fluture de zi *(Satyrus)*. **4.** *(bot.)* burete-pucios *(Ithyphallus impudicum)*.
satyrique *adj.* satiric, ironic, *(fig.)* mușcător, batjocoritor.
sauce *s.f.* **1.** *(culinar)* sos, zeamă; **~ piquante** sos picant. **2.** *(pict.)* estompă. **3.** *(pop.)* ploaie, sânge, (lichide în general). **4.** *(în expr.)* **mettre qqn. à toutes les ~s** a face pe cineva fată la toate; **mettre toute la ~** a accelera, a apăsa puternic pedala; **on ne sait à quelle ~ le mettre** nu știi la ce să-l folosești / ce să faci cu el; *(înv.)* **faire sa ~ à qqn.** a trage cuiva o săpuneală; a-i face cuiva o praftură; **à quelle ~ sera-t-il mangé ?** care îi va fi soarta?; cum va putea fi învins? **allonger la ~** a o lungi, a lungi pelteaua; **la ~ fait passer le poisson** accesoriile ajută la acceptarea esențialului; *(prov.)* **il n'est ~ que d'appétit** foamea e cel mai bun bucătar.
saucé, ~e *adj. (despre monede antice de aramă)* acoperit cu un strat subțire de argint.
saucée *s.f. (pop.)* **1.** aversă puternică. **2.** chelfăneală. **3.** condamnare aspră.
saucer *v.t.* **1.** a înmuia în sos, a întinge. **2.** a curăța de sos; **~ son assiette** a-și curăța farfuria de sos. **3.** *(pop.)* a uda leoarcă; **se faire ~** a fi ud leoarcă din cauza ploii. **4.** *(înv.)* a certa, a dojeni, a mustra cu asprime.
saucier *s.m. (culinar)* bucătar specializat în sosuri.
saucière *s.f.* sosieră.
sauciflard *s.m.* (*fam.*) cârnat, salam.
saucisse *s.f.* **1.** cârnat. **2.** *(mil., înv.)* balon captiv alungit pentru observație. **3.** *(pop.)* prostănac, dobitoc. **4.** *(în expr.)* **ne pas attacher ses chiens avec des ~s** a fi zgârcit; a fi zgârie-brânză.
saucisseur *s.m. (înv.)* cârnățar, mezelar.
saucisson *s.m.* **1.** salam, mezel, cârnat. **2.** *(mil.)* sul din pânză plin cu praf de pușcă. **3.** pâine de formă cilindrică. **4.** *(fam. în expr.)* **ficeler comme un ~** a lega fedeleș. **5.** *(muz.)* compoziție muzicală mediocră.
saucissonné, ~e *adj.* îmbrăcat în haine strâmte, îmbrăcat ca și cum ar fi legat fedeleș.
saucissonner I. *v.i.* a mânca repede un salam, la un picnic. **II.** *v.t.* **1.** (*fam.*) a lega fedeleș. **2.** (*fam.*) a tăia felii, a felia; a porționa.
1. sauf, sauve *adj.* salvat, teafăr, în afara oricărui pericol; **sain et ~** teafăr și nevătămat; **l'honneur est ~** onoarea este salvată; **avoir la vie sauve** a scăpa teafăr dintr-o primejdie.
2. sauf *prep.* **1.** fără, în afară de, cu excepția; **~ erreur de notre part** cu excepția unei (eventuale) erori din partea noastră. **2.** *(în expr.)* **~ que** sub rezerva; **~ votre respect** cu tot respectul care vi se cuvine; **~ à** a. numai să nu cumva să; **b.** cu condiția să.
sauf-conduit (*pl.* **sauf-conduits**) *s.m.* permis de liberă trecere.
sauge *s.f.* **1.** *(bot.)* salvie, jale *(Salvia officinalis)*. **2.** *(bot., în compuse)* **~ d'Ethiopie** șerali *(Salvia Aethiopis)*; **~-des-prés** salvie-de-câmp *(Salvia pratensis)*; **~-glutineuse** cinsteț *(Salvia glutinosa)*; **~-sauvage** coada-vacii *(Salvia silvestris)*; **~-verticillée** urechea-porcului *(Salvia verticillata)*.
1. saugé, ~e *adj.* care conține salvie; **vin ~** vin cu salvie.
2. saugé, sauget *s.m. (bot.)* specie de liliac.
saugrenu, ~e *adj.* ciudat, curios, bizar, straniu; **une idée ~e** o idee stranie.
saulaie *s.f. (rar)* loc plantat cu sălcii.
saule *s.m. (bot.)* **1.** salcă *(Salix alba)*. **2.** *(în compuse)* **~-drapé** răchită-albă *(Salix incana)*; **~-gris** zăloagă *(Salix cinerea)*; **~-fragile** răchită *(Salix fragilis)*; **~-laurier** salcie *(Salix)*; **~-pleureur** salcie pletoasă *(Salix babylonica)*.
saulée *s.f.* v. **saulaie**.
saumâtre *adj.* **1.** sălciu. **2.** *(fig.)* amar, neplăcut; **la trouver ~** a considera inacceptabilă, neplăcută (o situație).
saumon *s.m. (iht.)* somon *(Salmo salar)*.
saumoné, ~e *adj.* de culoarea somonului; **truite ~e** păstrăv de culoarea somonului.
saumoneau *s.m. (iht., rar)* pui de somon.
saumurage *s.m.* saramurare.
saumure *s.f.* **1.** saramură. **2.** *(pop.)* marea.
saumuré, ~e *adj.* murat, pus la saramură.
saumurer *v.t.* a pune la saramură.
sauna *s.m.* sau *f.* saună, baie de aburi finlandeză.
saunage *s.m.* **saunaison** *s.f.* **1.** extragere a sării din mare. **2.** prelucrare a sării. **3.** comerț cu sare. **4.** perioada în care se extrage sarea din mare. **5.** *(în expr.)* **faux ~** contrabandă cu sare.
sauner *v.i.* **1.** a produce sare. **2.** a extrage sare din mare.
saunier *s.m.* **1.** lucrător care extrage sarea din mare. **2.** *(înv.)* negustor de sare. **3.** *(în expr.)* **faux ~** contrabandist de sare.
saunière *s.f.* **1.** lădiță cu sare. **2.** bulgăre de sare pentru animale.
saupiquet *s.m. (culinar)* **1.** sos picant. **2.** jambon cu sos picant.
saupoudrage *s.m.* **1.** presărare, pudrare. **2.** acordare a unor credite mici către numeroși beneficiari.

saupoudrer *v.t.* a presăra, a pudra; ~ **de sucre** a pudra cu zahăr; *(fig.)* ~ **un ouvrage de citations de critiques** a presăra într-o lucrare citate din critici.
saupoudreur, -euse I. *adj.* care servește la presărat / la pudrat; **flacon** ~ flacon care servește la pudrat (alimente). **II.** *s.f.* flacon cu capac găurit folosit pentru presărat (zahăr, sare).
saupoudroir *s.m.* **1.** zaharniță cu găurele. **2.** solniță cu găurele.
1. saur *adj.m.* **1.** sărat și afumat. **2.** *(în expr.)* **être maigre comme un hareng** ~ a fi slab ca un țâr / ca iasca.
2. saur *adj. (despre cai)* șarg, cu păr galben-deschis.
saurage *s.m.* conservare prin sărare și afumare.
saure *s.m. (iht.)* numele a două specii de teleosteeni *(Cailionymus festivus și Callionimus iambert).*
saurel *s.m. (iht.)* numele popular a două specii de teleosteeni comuni *(Scombresox saurus și Carans trachurus).*
saurer *v.t.* a conserva prin afumare și sărare; ~ **des harengs** a conserva heringi, scrumbii.
sauret I. *adj.m.* v. **saur (1)**. **II.** *s.m. (arg.)* proxenet.
saurien, -ne I. *adj. (zool.)* ca șopârla; referitor la șopârlă. **II.** *s.m. pl. (zool.)* saurieni, ordin de reptile având pielea acoperită cu solzi cornoși.
saurin *s.m.* scrumbie proaspăt afumată.
sauripelviens *s.m. pl. (paleont.)* ordin de reptile dinosauriene.
saurir *v.t.* v. **saurer**.
sauris *s.m.* saramură pentru scrumbii.
saurissage *s.m.* v. **saurage**.
saurisserie *s.f.* loc unde se sărează peștii (mai ales scrumbiile).
saurisseur *s.m.* lucrător care sărează și afumă peștii.
saussaie *s.f. (reg.)* v. **saulaie**.
saut *s.m.* **1.** salt, săritură; ~ **en longueur** săritură în lungime; ~ **à la perche** săritură cu prăjina; ~ **de la mort** salt mortal. **2.** cădere, coborâre; **le** ~ **d'un parachutiste** coborârea unui parașutist. **3.** cădere de apă, cascadă. **4.** *(fig.)* salt, mișcare bruscă; **avancer par ~s** a înainta în salturi. **5.** *(în expr.)* **au** ~ **du lit** dis-de-dimineață; cu noaptea-n cap; **faire un** ~ **chez qqn**. a se repezi / a da o fugă până la cineva; **faire le** ~ **a.** a lua o hotărâre; **b.** a sări pârleazul; **de plein** ~ deodată, brusc.
sautage *s.m.* **1.** *(min.)* împușcare (pentru a face o gaură). **2.** *(rar, fig.)* aruncare în aer. **3.** *(în expr.)* ~ **à la mèche** explozie de tonată prin aprinderea unui fitil.
saut-de-lit (*pl.* **sauts-de-lit**) *s.m.* capot de dimineață.
saut-de-loup (*pl.* **sauts-de-loup**) *s.m.* șanț săpat pentru ocrotirea unei proprietăți.
saut-de-mouton (*pl.* **sauts-de-mouton**) *s.m.* pasaj, loc de trecere a unei căi ferate pe deasupra alteia.
saute *s.f.* schimbare bruscă; ~ **de vent** schimbare bruscă a direcției vântului ~ **d'humeur** schimbare bruscă de dispoziție; toană, capriciu.
saute-au-rab *s.m.* sau *f. (arg.)* mâncău, nehalit.
sauté *s.m. (culinar)* soté.
saute-dessus *s.m. (pop.)* **1.** reclamație energică / vehementă. **2.** brigadă de șoc.
sautelle *s.f. (agr.)* marcotaj cu un curpen.
saute-mouton *s.m. invar.* jocul de-a capra.
saute-mines *s.m. invar.* aparat fixat pe partea din față a unui tanc care distruge minele.
sauter I. *v.i.* **1.** a sări; ~ **à cloche-pied** a sări într-un picior; ~ **aux yeux** a sări în ochi; ~ **de joie** a țopăi de bucurie; ~ **en parachute** a sări cu parașuta. **2.** (cu *prep.* **par**) a sări (pe); ~ **par la fenêtre** a sări pe fereastră. **3.** (cu *prep.* **sur**) a se arunca (asupra); ~ **sur qqn**. a sări asupra cuiva. **4.** *(fig.)* a sări, a trece brusc; ~ **du coq à l'âne / d'une idée à l'autre** a sări de la una la alta. **5.** a exploda; **la bombe a sauté** bomba a explodat. **6.** a sări în aer; **le bouchon a sauté** dopul a sărit în aer. **7.** *(despre vânt)* a-și schimba brusc direcția. **8.** *(fig.)* a da faliment; **une entreprise qui saute** o întreprindere care dă faliment. **9.** *(în expr.)* **faire** ~ **les obstacles** a învinge greutățile; **faire** ~ **qqn.** a pune pe cineva pe liber / pe verde; **faire** ~ **les bouteilles** a bea cât șapte; a trage la măsea; **faire** ~ a arunca în aer; **faire** ~ **le pas à qqn**. a-i cânta cuiva aleluia; **faire** ~ **les écus** a arunca banii pe fereastră; **faire** ~ **qqn. aux nues** a scoate pe cineva din sărite / din țâțâni; **faire** ~ **une serrure** a forța o broască; **se faire** ~ **la cervelle / le caisson** a-și trage un glonte în cap; a-și zbura creierii; ~ **à la gorge / au collet / au cou de qqn.** a lua / a apuca de gât pe cineva; ~ **à bas du lit** a coborî repede din pat; *(culinar)* **faire** ~ **des légumes** a găti legume soté; (*fam.*) ~ **à qqn. sur le paletot** a ataca pe cineva; *(pop.)* ~ **sur le casaquin à qqn**. a bate măr pe cineva; ~ **sur l'occasion** a profita de ocazie; a prinde momentul; *(pop.)* ~ **à la corde** a se priva de ceva; *(pop.)* ~ **à la perche** a sări în sus de indignare. **II.** *v.t.* **1.** a sări / a trece (peste); ~ **une haie** a sări peste un gard. **2.** *(fig.)* a omite, a sări; ~ **un paragraphe** a omite un paragraf, a sări peste un paragraf. **3.** *(în expr.)* ~ **le fossé** a-și lua inima-n dinți; ~ **le mur** a o șterge de la internat / de la cazarmă; *(pop.)* **la** ~ a fi flămând; a muri de foame; (*fam.*) ~ **les bouteilles** a trage la măsea; ~ **le pas a.** a face pasul hotărâtor; **b.** a muri, a se duce pe lumea cealaltă.
sautereau *s.m. (muz.)* pedală de clavecin.
sauterelle *s.f.* **1.** *(entom.)* lăcustă *(Locusta migratoria).* **2.** *(fig., fam.)* femeie / fată slabă. **3.** *(tehn.)* instrument pentru măsurarea unghiurilor. **4.** *(pop., în expr.)* **avoir une** ~ **dans la vitrine** a fi țicnit, a fi sonat.
sauterie *s.f.* (*fam.*) serată dansantă.
sauternes *s.m.* vin alb din regiunea Sauternes.
saute-ruisseau *s.m. invar.* **1.** (*înv.*) practicant într-un birou notarial. **2.** băiat care muncește în birou, care are și sarcini de curier.
sauteur, -euse I. *s.m.f.* **1.** atlet specializat în sărituri. **2.** *(fig.)* persoană schimbătoare / capricioasă. **II.** *s.m.* cal dresat pentru sărituri. **III.** *adj.* **1.** (animal) săritor. **2.** *(în expr.)* **scie** ~ **euse** ferăstrău cu motor folosit pentru tăierea scândurilor. **IV.** *s.f.* **1.** tigaie. **2.** femeie de moravuri ușoare.
sautillage *s.m.* v. **sautillement**.

sautillant, ~e *adj.* **1.** săltăreț; care țopăie; **des enfants ~s** copii care țopăie. **2.** *(fig.)* dezlânat; lăbărțat; **style ~** stil dezlânat. **3.** *(fig.)* care sare de la un subiect la altul.
sautillement *s.m.* **1.** țopăială. **2.** *(fig.)* trecere rapidă de la un subiect la altul.
sautiller *v.i.* **1.** a țopăi; **le moineau sautille** vrabia țopăie. **2.** *(fig.)* a se exprima dezlânat; a trece de la un subiect al altul.
sautoir *s.m.* **1.** colier lung. **2.** *(în expr.)* **en ~** în jurul gâtului, încrucișat; **porter un ordre en ~** a purta un ordin (decorații) în jurul gâtului. **3.** *(înv.)* scară de șa. **4.** *(înv.)* broboadă cu capetele încrucișate peste piept. **5.** *(sport)* locul unde atleții se antrenează pentru sărituri. **6.** tigaie.
sauvage I. *adj.* **1.** *(despre animale)* sălbatic, nedomesticit. **2.** *(bot.)* pădureț. **3.** *(despre terenuri, regiuni)* necultivat, nelocuit. **4.** *(înv.)* primitiv; **tribus ~s** triburi primitive. **5.** *(fig.)* brutal, barbar, feroce, sălbatic; **une méchanceté ~** o răutate feroce. **6.** *(despre oameni)* retras, singuratic, nesociabil. **II.** *s.m.f.* **1.** sălbatic, primitiv. **2.** *(fig.)* ursuz; mizantrop.
sauvagement *adv.* în mod sălbatic, cu sălbăticie; **battre qqn. ~** a bate pe cineva cu sălbăticie.
1. sauvageon *s.m.* puiet nealtoit.
2. sauvageon, ~ne *s.m.f.* copil sălbatic, necivilizat.
sauvagerie *s.f.* **1.** sălbăticie, caracter nesociabil; **la ~ d'un misanthrope** sălbăticia / morocăneala / posăcia unui mizantrop. **2.** cruzime, sălbăticie, răutate; **prisonniers traités avec ~** prizonieri tratați cu sălbăticie.
sauvagesse *s.f.* femeie sălbatică.
sauvagin, ~e I. *adj.* care are gustul sau mirosul asemănător cu al cărnii de pasăre acvatică. **II.** *s.f.* **1.** *(vân.)* păsări acvatice cu carnea mirosind a pește. **2.** piele de animal vânat.
sauve *adj.* v. **sauf**.
sauvegarde *s.f.* **1.** ocrotire, protecție, apărare; **se trouver sous la ~ de la justice** a se afla sub protecția justiției. **2.** salvgardare. **3.** *(mar.)* apărătoare confecționată din cablu sau frânghie.
sauvegarder *v.t.* **1.** a proteja, a ocroti. **2.** *(fig.)* a salva, a salvgarda.
sauve-qui-peut *s.m. invar.* scape cine poate, panică generală, fugă în dezordine.
sauver I. *v.t.* **1.** a salva; **~ la vie à qqn.** a salva viața cuiva; **~ les apparences** a salva aparențele; **~ sa peau** a-și salva viața / pielea. **2.** *(rel.)* a salva, a mântui. **3.** a cruța; **pendant les bombardements, cette ville a été sauvée** în timpul bombardamentelor, acest oraș a fost cruțat. **4.** a salvgarda, a salva; **~ les meubles** a salva minimumul necesar; **~ son nom** a-și salva reputația. **5.** a ascunde, a masca; **l'extérieur agréable de la maison sauve l'intérieur** aspectul exterior plăcut al casei maschează interiorul. **II.** *v.r.* **1.** a fugi, a o lua fugă / la sănătoasa; **se ~ à toutes jambes** a fugi mâncând pământul; a alerga de mama focului; **se ~ par le marais** a fugi târâș-grăpiș. **2.** *(rel.)* a se mântui. **3.** a pleca repede dintr-un loc. **4.** *(în expr.)* **le lait se sauve** laptele dă în foc; **se ~ par la porte de derrière** a scăpa pe ușa din dos.
sauvetage *s.m.* salvare; **bouée de ~** colac de salvare; **canot de ~** barcă de salvare.
sauveté *s.f.* **1.** *(ist.)* târgușor creat în evul mediu, la inițiativa mănăstirilor, pentru a servi de refugiu. **2.** *(apic., în expr.)* **cellules de ~** căsuțe de ceară în care crește matca; **reine de ~** matcă tânără crescută rapid de albine pentru a o înlocui pe cea dispărută.
sauveteur I. *adj.m.* salvator; de salvare; **bateau ~** barcă de salvare. **II.** *s.m.* salvator.
sauvette *s.f.* *(în expr.)* **à la ~** în grabă, în pripă; la repezeală; **vente à la ~** vânzare neautorizată a unei proprietăți din domeniul public.
sauveur *s.m.* **1.** salvator, binefăcător. **2.** *(cu maj.)* Mântuitorul.
sauve-vie *s.f. invar.* *(bot.)* ruginiță *(Asplenium ruta muralia)*.
savamment *adv.* **1.** (în mod) savant. **2.** cu pricepere; cu îndemânare.
savane *s.f.* **1.** *(geogr.)* savană. **2.** (*Canada*) teren mlăștinos.
savant, ~e I. *adj.* **1.** învățat, informat, erudit, savant. **2.** *(fig.)* savant, dificil, greu de priceput; **un raisonnement ~** un raționament greu de priceput. **3.** *(în expr.)* **chien ~** câine dresat; *(ir.)* **femme ~e** femeie pedantă. **II.** *s.m.f.* savant, erudit, învățat, om de știință.
savantas, savantasse *s.m.* *(înv.)* pseudosavant; pedant.
savantissime *adj., s.m.* *(ir.)* foarte învățat, erudit.
savarin *s.m.* *(culinar)* savarină.
savart *s.m.* *(muz.)* unitate de măsură pentru intervalele muzicale.
savate *s.f.* **1.** pantof / papuc vechi, uzat. **2.** *(sport)* luptă cu mâinile și picioarele (datând de la începutul sec. al XIX-lea). **3.** *(tehn.)* bucată de lemn pusă sub piciorul unei mobile. **4.** (*fam.*) prostănac, cizmă, dobitoc. **5.** *(mar.)* tălpice. **6.** *(în expr.)* **traîner la ~** a fi / a trăi în mizerie; a trage mâța de coadă.
savater *v.t.* *(pop.)* a trage cuiva șuturi în spate.
saveter *v.t.* (*fam.*) a cârpăci.
savetier *s.m.* *(înv.)* cizmar.
saveur *s.f.* **1.** savoare, suculență, deliciu. **2.** *(pop. în expr.)* **coup de ~** privire pe furiș, ocheadă.
1. savoir *v.t.* **1.** a ști, a cunoaște; **en ~ long sur qqn. / qqch.** a ști multe despre cineva / ceva; **~ à quoi s'en tenir** a ști la ce să se aștepte; **ne pas ~ lire** a nu ști carte; **ne pas ~ par où prendre qqn. / par quel bout le prendre** *(fig.)* a nu ști cum să iei pe cineva; **ne ~ ni A ni B a.** a nu ști nimic; **b.** a nu ști carte; **ne ~ quel parti prendre** a sta în cumpănă; a nu ști ce să aleagă; **ne ~ de quel côté tourner** a nu ști cum să iasă din încurcătură; a da din colț în colț; (*fam.*) **~ ce que qqn. a dans le ventre** a ști ce hram poartă cineva; a ști cât prețuiește cineva; **~ le fin et le fort d'une chose, ~ le fonds et le tréfonds d'une affaire** a cunoaște în amănunt / ca în palmă; a ști toate dedesubturile unui lucru; **~ prendre qqn.** a ști cum să iei pe cineva; **~ une chose comme son Pater / sur le bout du doigt** a cunoaște un lucru

ca pe apă; **que je sache** după câte știu. **2.** a ști, a se pricepe, a avea cunoștințe; ~ **le français** a ști limba franceză. **3.** a putea; **je ne saurais vous dire** n-aș putea să vă spun. **4.** a ști, a fi capabil; ~ **écouter** a ști să asculte. **5.** *(în expr.)* **ne ~ qu'une note** a o ține una și bună; **ne pas ~ où se mettre** a nu-și găsi locul; **ne ~ en dire autant** a nu fi de acord; ~ **s'y faire** a se adapta la împrejurări; a-și conduce bine barca; ~ **(bon) gré à qqn. d'une chose** a fi / a rămâne recunoscător cuiva pentru ceva; ~ **mauvais gré à qqn. d'une chose a** purta pică / râcă cuiva; **faire ~** a face cunoscut; a da de știre; **à ~** și anume; *(fam., ir.)* ~ **faire ça comme le reste** a nu face nimic bun; **ne rien vouloir ~** a fi neînduplecat; a nu vrea să țină seama de nimic. **II.** *v.r.* a se ști, a se cunoaște.

2. savoir *s.m.* știință, erudiție; cultură; instrucțiune.

savoir-faire *s.m. invar.* îndemânare, iscusință; competență, pricepere.

savoir-vivre *s.m. invar.* cunoaștere a uzanțelor, a regulilor vieții în societate; **avoir du ~** a ști să te porți în societate / în lume.

1. savoisien, ~ne *adj.* v. **savoyard (1).**

2. Savoisien, ~ne *s.m.f.* v. **Savoyard (2).**

savon *s.m.* **1.** săpun; ~ **de toilette** săpun de toaletă; ~ **de ménage / de Marseille** săpun de rufe; **bulle de ~** balon de săpun. **2.** (*fam.*) săpuneală; perdaf; **passer un ~ à qqn.** a săpuni bine pe cineva; a trage cuiva un perdaf.

savonnage *s.m.* săpunire.

savonner I. *v.t.* **1.** a săpuni, a spăla cu săpun; ~ **un enfant** a spăla un copil cu săpun. **2.** *(fam., în expr.)* ~ **la tête à qqn.** a trage o săpuneală / un perdaf cuiva. **II.** *v.r.* a se săpuni, a se spăla cu săpun.

savonnerie *s.f.* **1.** fabricarea săpunului. **2.** fabrică de săpun.

savonnette *s.f.* **1.** mic săpun de toaletă. **2.** *(înv., în expr.)* **montre à ~** ceas cu capac. **3.** *(arg.)* cauciuc desumflat. **3.** *(arg.)* hașiș.

savonneux, -euse *adj.* **1.** care conține săpun; **eau Savonneuse** apă cu săpun. **2.** ca săpunul, asemănător cu săpunul. **3.** *(fig., în expr.)* **pente Savonneuse** pantă alunecoasă.

savonnie, -ère I. *adj.* referitor la săpun, la fabricarea săpunului; **industrie savonnière** industria săpunului. **II.** *s.m.* **1.** fabricant de săpun. **2.** *(bot.)* odagaci *(Saponaria officinalis).*

savourer *v.t.* a savura; a se delecta, a se desfăta.

savoureusement *adv.* *(rar)* cu gust bun, gustos; **un mets ~ préparé** o mâncare savuros preparată.

savoureux, -euse *adj.* savuros, gustos, delicios.

1. savoyard, ~e I. *adj.* savoiard, din Savoia. **II.** *s.m.* *(înv.)* hornar.

2. Savoyard, ~e *s.m.f.* savoiard, locuitor din Savoia.

saxatile *adj.* *(despre plante și animale)* saxatil, care crește / trăiește în locuri pietroase.

saxe *s.m.* porțelan de Saxonia.

saxhorn *s.m.* *(muz.)* saxhorn.

saxicole *adj.* v. **saxatile.**

saxifragacées *s.f.pl.* *(bot.)* familia saxifragelor, plante dicotiledonate care trăiesc în zone cu climă temperată.

saxifrage-aizoon (*pl.* **saxifrages-aizoon**) *s.f.* *(bot.)* iarba-surzilor *(Saxifraga Aizoon).*

saxifrage-dorée (*pl.* **saxifrages-dorées**) *s.f.* *(bot.)* splină *(Chrysosplenium alternifolium).*

saxifrage-redressée (*pl.* **saxifrages-redressées**) *s.f.* *(bot.)* ochii-șoricelului *(Saxifraga adscendens).*

1. saxon, ~ne I. *adj.* saxon, din Saxonia. **II.** *s.m.* *(lingv.)* dialectul saxon.

2. Saxon, ~ne *s.m.f.* saxon, locuitor al Saxoniei.

saxophone *s.m.* *(muz.)* saxofon.

saxophoniste *s.m.* *(muz.)* saxofonist.

saye *s.f.* v. **saie.**

sayette *s.f.* *(text.)* serj de lână cu mătase (sec. al XVIII-lea).

saynette *s.f.* **1.** *(lit.)* comedie scurtă (în dramaturgia spaniolă). **2.** *(înv.)* scheci.

sayon *s.m.* **1.** *(ist.)* veșmânt de război purtat de romani și de gali. **2.** *(în evul mediu)* haină aspră purtată de țărani de ciobani.

sbire *s.m.* **1.** zbir. **2.** *(pop.)* paznic de închisoare. **3.** *(pop.)* polițai.

scabieux, -euse I. *adj.* referitor la scabie, la râie. **II.** *s.f.* *(bot.)* sipică *(Scabiosa ochroleuca).*

scabreux, -euse *adj.* **1.** *(despre drumuri)* *(înv.)* anevoios, cu hârtoape, accidentat. **2.** *(lit.)* pri-mejdios, riscant; **une entreprise scabreuse** o întreprindere / o inițiativă riscantă. **3.** *(fig.)* scabros, necuviincios, indecent; **des propos ~** vorbe necuviincioase.

scaille *s.f.* *(arg.)* **1.** lucru fără valoare. **2.** *(în expr.)* **être à la ~** a fi la ananghie; a fi strâmtorat bănește.

1. scalaire *s.m.* *(iht.)* scalar, specie de pește din Brazilia, având corpul plat, cu dungi negre și galbene.

2. scalaire *adj.* *(mat.)* scalar.

scalde *s.m.* scald, vechi poet nordic (de obicei islandez).

scalène *adj.* *(mat.)* scalen.

scalp *s.m.* **1.** scalp. **2.** scalpare. **3.** *(pop.)* arestare.

scalpel *s.m.* *(chir.)* scalpel.

scalper *v.t.* **1. a** scalpa. **2.** *(pop.)* a aresta.

scammonée *s.f.* *(bot.)* scamonee *(Convulvulus scammonea).*

scampi *s.m. pl.* *(culinar)* creveți mari prăjiți.

scandale *s.m.* **1.** *(rel.)* primejdia de a cădea în păcat. **2.** scandal, tărăboi, larmă. **3.** indignare, revoltă; **son impudence a provoqué le ~ de l'assemblée** nerușinarea lui a provocat indignarea adunării. **4.** fapt revoltător; **c'est un ~** e (un fapt) revoltător. **5.** (*fam.*) afacere necinstită.

scandaleusement *adv.* (în mod) scandalos, inacceptabil.

scandaleux, -euse *adj.* scandalos, revoltător, inadmisibil.

scandaliser I. *v.t* a scandaliza, a indigna, a șoca, a revolta; **son attitude nous a scandalisés** atitudinea lui ne-a scandalizat. **II.** *v.r.* a se scandaliza, **a** se indigna, a se revolta.

scander *v.t.* **1.** a scanda. **2.** a pronunța răspicat, a sublinia, a accentua.

1. scandinave *adj.* scandinav, din Scandinavia, referitor la Scandinavia.

2. Scandinave *s.m.f.* locuitor al Scandinaviei, scandinav.

scandium *s.m. (chim.)* scandiu.
scanner *s.m. (angl.) (tehn.)* scaner.
scanographe *s.m. (med.)* aparat de radiografie cu raze X, care realizează serii de tomografii prelucrate de computer.
scanographie *s.f. (med.)* radiografie obținută prin scaner.
scansion *s.f. (metr.)* scandare.
scaphandre *s.m.* **1.** echipament izolant pentru scafandri și astronauți. **2.** aparat de scufundare.
scaphandrier *s.m.* scafandru, persoană care face scufundări.
scaphite *s.m. (paleont.)* amonit, specie de moluscă fosilă din cretacic.
scafoïde *adj. m., s.m. (anat.)* (osul) scafoid.
scaphopodes *s.m.pl. (zool.)* clasă de moluște cu cochilie cilindrică.
scapulaire I. *adj. (anat.)* scapular, de la umăr; **artère ~** arteră scapulară **II.** *s.m.* **1.** *(rel.)* tunică purtată de unii călugări peste veșminte. **2.** obiect de cult purtat la gât alcătuit din două bucăți de stofă.
scapulo-huméral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* scapular-umeral.
scarabée *s.m.* **1.** *(entom.)* scarabeu *(Scarabaeus sacer)*; piatră egipteană sacră în formă de scarabeu.
scarabéidés *s.m.pl. (entom.)* familie de coleoptere care cuprinde scarabeii.
scare *s.m. (iht.)* peștele-papagal *(Scarus cretense).*
scarieux, -euse *adj. (despre organe vegetale)* membranos și translucid.
scarificateur *s.m. (tehn., agr., med.)* scarificator.
scarification *s.f. (med., agr.)* scarificare.
scarifier *v.t. (agr., med.)* a scarifica.
scarlatine *s.f. (med.)* scarlatină.
scarlatineux, -euse I. *adj.* de scarlatină, referitor la scarlatină. **II.** *s.m.f.* bolnav de scarlatină, scarlatinos.
scarlatiniforme, scarlatinoïde *adj.* asemănător cu scarlatina, cu aspect de scarlatină.
scarole, escarole *s.f. (bot.)* specie de cicoare consumată ca salată.
scat *s.m. (angl.) (muz.)* stil de jazz vocal.
scatologie *s.f.* scatologie.
scatologique *adj.* scatologic.
scatophile *adj. (despre ciuperci, paraziți)* care crește / trăiește pe excremente.
sceau *s.m.* **1.** siligiu, pecete, ștampilă. **2.** *(fig.)* marcă, semn distinctiv, însemn; **le ~ du génie** însemnul / pecetea geniului. **3.** *(în expr.)* **le garde des Sceaux** ministrul justiției (*în Franța*); **sous le ~ du secret** în mare secret, în mare taină.
sceau-de-notre-dame (*pl.* **sceaux-de-notre-dame**) *s.m. (bot.)* fluierătoare *(Tamus communis).*
sceau-de-salomon (*pl.* **sceaux-de-salomon**) *s.m. (bot.)* coada-cocoșului *(Polygonatum officinale).*
scélérat, ~e *adj., s.m.f.* scelerat, ticălos, nemernic, nelegiuit, infam, mișel, mizerabil, mârșav, netrebnic.
scélératesse *s.f. (înv.)* sceleratețe, nelegiuire, ticăloșie, nemernicie.
scellage *s.m.* **1.** pecetluire, ștampilare. **2.** fixare; **le ~ d'une glace** fixarea unei oglinzi.
scellé, ~e *adj.* **1.** sigilat, pecetluit. **2.** fix, imobil.
scellement *s.m.* fixare; **le ~ d'une glace dans le mur** fixarea unei oglinzi în perete; **le ~ d'une prothèse dentaire** fixarea unei proteze dentare.
sceller *v.t.* **1.** a pecetlui; a ștampila. **2.** a sigila, a pune sigiliu; **~ un local** a sigila un local. **3.** a închide ermetic; **~ une bouteille** a închide ermetic o sticlă. **4.** *(constr.)* a fixa, a cimenta; **~ une glace dans le mur** a fixa o oglindă în perete. **5.** *(fig.)* a pecetlui, a întări; **~ une amitié** a pecetlui o prietenie.
scellés *s.m.pl. (jur.)* sigiliu; **apposer les ~** a pune sigiliu, a sigila; **lever les ~** a ridica sigiliul.
scénario (*pl.* **scénarios**, *(înv.)* **scénarii)** *s.m. (teatru, film)* scenariu.
scénariste *s.m.f.* scenarist.
scène *s.f.* **1.** *(teatru)* scenă; **entrer en ~** a intra pe scenă; **mettre en ~ une pièce** a pune în scenă / a monta / a regiza o piesă. **2.** podium, scenă, estradă. **3.** décor; **la ~ représente l'intérieur d'une maison** decorul reprezintă interiorul unei case. **4.** locul acțiunii; **la ~ se passe dans une rue** scena / acțiunea se petrece pe o stradă. **5.** *(teatru)* subdiviziune a unui act, scenă. **6.** *(fig.)* eveniment, întâmplare, fapt; **assister à une ~ bouleversante** a asista la un eveniment răscolitor. **7.** *(fig.)* scenă, scandal, ceartă; **faire des ~s** a face scene. **8.** *(în expr.)* **être toujours en ~** a se crede buricul pământului; **paraître en ~ / sur la ~** a juca teatru; **porter à la ~** a adapta pentru teatru, a dramatiza; **faire une ~ à tout casser** a face un scandai de pomină.
scénique *adj.* scenic; de scenă.
scéniquement *adv.* din punct de vedere scenic / teatral.
scénographie *s.f.* scenografie.
scénographique *adj.* scenografic.
scénologie *s.f.* arta punerii în scenă.
scepticisme *s.m.* **1.** *(fil.)* scepticism. **2.** îndoială, dubiu, incertitudine, nesiguranță; șovăială; neîncredere.
sceptique I. *adj.* sceptic, neîncrezător; șovăitor. **II.** *s.m. (fil.)* sceptic.
sceptiquement *adv.* (în mod) sceptic, cu scepticism, cu îndoială, cu neîncredere.
sceptre *s.m.* **1.** sceptru. **2.** *(fig.)* sceptru, simbol al autorității monarhice. **3.** *(fig.)* autoritate, superioritate, preeminență; **tenir le ~** a avea o superioritate recunoscută.
schah, shah, chah *s.m.* șah (al Persiei).
schako *s.m.* v. **shako**.
schappe *s.f. (text.)* mătase brută.
schapska *s.m.* v. **chapska**.
schéidage *s.m. (min.)* **1.** spargere cu ciocanul a unui minereu metalic. **2.** triere manuală a minereului.
scheikh *s.m.* v. **cheik**.
schelem *s.m.* v. **chelem**.
schelling *s.m.* v. **schilling**.
schéma *s.m.* schemă; schiță, proiect.
schématique *adj.* schematic; sumar.
schématiquement *adv.* (în mod) schematic, sumar.
schématisation *s.f.* schematizare.
schématiser *v.t.* a schematiza.
schématisme *s.m.* schematism, caracter schematic; *(peior.)* simplificare.

schème *s.m.* **1.** *(fil.)* schemă (la Kant). **2.** formă, structură.
schéol *s.m.* iadul (conform credințelor vechilor evrei).
schérif *s.m.* v. **chérif**.
scherzando *adv. (muz.)* scherzando, vesel, vioi.
scherzo *s.m. (muz.)* scherzo.
schiedam *s.m.* numele rachiu de cereale din Belgia, Olanda și nordul Franței.
schilling *s.m. (fin.)* șiling.
schipperque *adj., s.m.f.* rasă de câine mic, cu părul negru, fără coadă.
schismatique *adj., s.m.f.* schismatic.
schisme *s.m.* **1.** *(rel.)* schismă. **2.** *(fig.)* neînțelegere; dezbinare, ruptură, sciziune.
schiste *s.m. (geol.)* șist.
schisteux, -euse *adj. (geol.)* șistos; alcătuit din șist; **massif ~** masiv șistos.
schistoïde *adj. (geol.)* cu aspect șistos.
schistosité *s.f. (geol.)* șistozitate.
schizo *adj., s.m.f. (pop)* individ închis în el, temător.
schizogamie *s.f. (biol.)* sciziparitate, schizogeneză.
schizogenèse *s.f. (biol.)* schizogeneză, sciziparitate.
schizoïde *adj. (med.)* schizoid.
schizoïdie *s.f. (med.)* schizoidie.
schizonévrose *s.f. (med.)* schizonevroză.
schizophrène *s.m.f. (med.)* schizofren.
schizophrénie *s.f. (med.)* schizofrenie.
schizophrénique *adj. (med.)* schizofrenic.
schlague *s.f. (înv.)* **1.** pedeapsă corporală în vechea armată germană. **2.** *(în expr.)* **mener / conduire / qqn. à la ~** a strânge pe cineva în chingi; a se purta autoritar cu cineva.
schlamm *s.m. (metal.)* deșeuri de minereu fărâmițat.
1. schlass, chlassa *adj. invar. (pop.)* beat criță.
2. schlass *s.m. (pop.)* cuțit cu buton.
schleu *adj., s.m.f.* v. **chleu**.
schlich *s.m. (metal.) (germ.)* nisip din minereu fărâmițat.
schlinguer, chelinguer *v.i. (pop.)* a mirosi urât, a puți.
schlipote *s.f. (pop.)* miros urât, putoare.
schlittage *s.m.* transport al buștenilor cu sania (*în Vosgi*).
schlitte *s.f. (reg.)* sanie folosită pentru transportarea (coborârea) buștenilor în pante (*în Vosgi*).
schlitter *v.t.* a coborî buștenii cu sania (*în Vosgi*).
schlitteur *s.m.* lucrător care conduce o sanie transportând bușteni în vale (*în Vosgi*).
schlof, chloffe *s.m.* **chlaffe** *s.f. (arg.)* **1.** pat. **2.** *(în expr.)* **aller à / au ~, faire ~, partir à la chlaffe** a se duce la culcare.
schmecter *v.i. (pop.)* a mirosi urât, a puți.
schnaps *s.m. (germ.)* (*fam.*) șnaps, rachiu tare, tărie.
schnauzer *s.m.* numele unei rase de câini.
schnick, chnique *s.m. (pop.)* rachiu prost.
schnock, schnoque, chnoque I. *adj. invar. (pop.)* prostănac; țicnit **II.** *s.m. (în expr.)* **un vieux ~** un babalâc.
schnouf, chnouf *s.m. (arg.)* drog, în special heroină.
schnoufer, chnoufer *v.r. (arg.)* a se droga.
schnouper *v.t. (arg.)* a bea, a da peste cap.
schofar *s.m. (ist.) (muz.)* instrument de suflat folosit în ritualurile izraelite.
schooner *s.m. (angl.)* mică ambarcațiune cu două catarge.
schorre *s.m. (geogr.)* mâl cenușiu din estuare.
schpile, chpil *s.m. (arg.)* **1.** joc. **2.** *(în expr.)* **avoir beau ~** a avea norocul de partea lui.
schpiler, spieler, chpiler *v.i. (arg.)* a juca (jocuri de cărți, la Bursă).
schpilleur *s.m. (arg.)* jucător.
schtard *s.m. (arg.)* celulă de închisoare.
schtilibem *s.m. (arg.)* încarcerare; întemnițare.
schproum, sproum *s.m. (arg.)* scandal, gălăgie; **aller au ~** a face scandal.
schuss *s.m. (la schi)* coborâre directă.
schwartz *s.m. (arg.)* bani nedeclarați la fisc.
sciable *adj.* care poate fi tăiat cu ferăstrăul.
sciage *s.m.* **1.** tăiere cu ferăstrăul. **2.** desprindere a diamantului din gangă. **3.** cherestea; **~ tout-venant** cherestea nesortată; **~ raboté** cherestea geluită.
scialytique *s.m. (med.)* lampă de iluminat fără umbră folosită în chirurgie.
sciant, ~e *adj. (pop., înv.)* plictisitor, plicticos.
sciatique I. *adj., s.m. (anat.)* (nerv) sciatic. **II.** *s.f. (med.)* sciatică.
scie *s.f.* **1.** ferăstrău; **~ de menuisier** ferăstrău de tâmplar; **~ mécanique** ferăstrău mecanic. **2.** (*fam., înv.*) persoană plictisitoare, pisăloagă. **3.** (*fam.*) melodie repetată până la saturație. **4.** *(iht.)* pește-ferăstrău *(Pristis pectinatus)*. **5.** *(muz.)* instrument muzical ferăstrău. **6.** *(în expr.)* **en dents de ~** cu zimți, zimțat.
sciemment *adv.* cu bună știință; în cunoștință de cauză.
science *s.f.* **1.** știință; **homme de ~** om de știință; **les ~s naturelles** științele naturale. **2.** *(înv.)* cunoaștere. **3.** totalitatea cunoștințelor. **4.** cultură, erudiție. **5.** *(în expr.)* **de ~ certaine** din sursă sigură.
sciène *s.f. (iht.)* specie de pește marin comestibil *(Scio ena)*.
sciénidés *s.m. pl. (iht.)* familie de pești marini comestibili.
scientificité *s.f.* caracter științific.
scientifique I. *adj.* științific; **recherches ~s** cercetări științifice. **II.** *s.m.f.* om de știință.
scientifiquement *adv.* (în mod) științific.
scientisme *s.m. (fil.)* scientism.
scientiste I. *adj.* scientist, referitor la scientism. **II.** *s.m.f.* adept al scientismului, scientist.
scier *v.t.* **1.** a tăia cu ferăstrăul; **~ des bûches** a tăia butuci cu ferăstrăul. **2.** a tăia, a despica. **3.** *(pop.)* a uimi, a surprinde; **cet événement l'a scié** acest eveniment l-a uimit. **4.** *(pop.)* a concedia, a elimina. **5.** *(pop.)* a ruina. **6.** *(în expr.) (pop., înv.)* **~ le dos à qqn.** a toca pe cineva la cap; a plictisi, a pisa pe cineva; a călca pe nervi pe cineva; *(pop.)* **~ du bois** a cânta la un instrument din lemn; **~ la branche sur laquelle on est assis** a-și tăia craca de sub picioare.
scierie *s.f.* ferăstrău, joagăr, fabrică de cherestea.
scieur *s.m.* tăietor cu ferăstrăul; **~ de long** lucrător care taie lemnul în lung (pentru a face scânduri).

scieuse *s.f.* ferăstrău mecanic.
scille-à-deux-feuilles (*pl.* **scies-à-deux-feuilles**) *s.f.* *(bot.)* viorea *(Scilla bifolia).*
scille-maritime (*pl.* **scilles-maritimes**) *s.f.* *(bot.)* ceapă-de-mare *(Scilla maritima).*
scincidés, scincoïdes *s.m.pl.* *(zool.)* familie de reptile sauriene, asemănătoare cu șopârlele.
scinder *v.t., v.r.* a (se) scinda, a (se) despărți, a (se) diviza; **un parti scindé** un partid scindat.
scinque *s.m.* *(zool.)* reptilă sauriană asemănătoare cu șopârla.
scintigramme, scintillogramme *s.m.* *(med.)* scintigramă.
scintigraphie, scintiiiographie *s.f.* *(med.)* scintigrafie.
scintillant, ~e *adj.* **1.** scânteietor, sclipitor. **2.** pâlpâitor. **3.** *(fig.)* strălucitor, scânteietor; **intelligence ~e** inteligență scânteietoare.
scintillateur *s.m.* *(fiz.)* scintilator.
scintillation *s.f.*, **scintillement** *s.m.* **1.** scintilație, sclipire. **2.** pâlpâire.
scintiller *v.i.* **1.** a licări, a pâlpâi. **2.** a scânteia, a sclipi, a străluci.
scintillomètre *s.m.* *(fiz.)* scintilometru.
sciographie *s.f.* **1.** *(pict.)* arta de a picta umbrele, tehnica de a realiza un clar-obscur. **2.** *(arhit.)* secțiune verticală a unui edificiu.
scion *s.m.* **1.** altoi. **2.** mlădiță. **3.** *(pesc.)* partea cea mai subțire a undiței. **4.** *(arg.)* șiș.
scionner *v.t.* *(arg., înv.)* **1.** a înjunghia, a băga cuțitul în cineva. **2.** a asasina.
sclotte *s.f.* ferăstrău de pietrar.
sciotter *v.t.* a tăia marmură sau piatră.
sciotteuse *s.f.* ferăstrău mecanic folosit pentru a tăia marmura.
scirpe-des-bois (*pl.* **sirpes-des-bois**) *s.m.* *(bot.)* țipirig *(Scirpus silvaticus).*
scirpe-maritime (*pl.* **scirpes maritimes**) *s.m.* *(bot.)* rogoz *(Scirpus maritimus).*
scissile *adj.* *(mineral.)* care se poate despica; **roche ~** rocă având însușirea că se poate despica.
scission *s.f.* **1.** sciziune, diviziune; **~ d'un parti** sciziune a unui partid. **2.** *(biol., fiz.)* divizare, separare.
scissionnaire *adj. s.m.* scizionar, scizionist.
scissionnisme *s.m.* *(pol.)* scizionism, tendință scizionistă.
scissionniste *(pol.)* **I.** *adj.*, care dezbină, care provoacă sciziune. **II.** *s.m.f.* scizionist.
scissipare *adj.* *(biol.)* scizipar, care se înmulțește prin sciziparitate.
scissiparité *s.f.* *(biol.)* sciziparitate.
scissure *s.f.* *(anat.)* scizură.
sciure *s.f.* **1.** rumeguș. **2.** pulbere de piatră / marmură. **3.** pilitură metalică.
sciuridés *s.m. pl.* *(zool.)* familie de rozătoare mici (care include veverița).
scléral, ~e (*m.pl.* **-aux**.) *adj.* *(anat.)* referitor la sclerotică.
scléranthe-annuel (*pl.* **scléranthes-annuels**) *s.m.* *(bot.)* buruiana-surpăturii *(Scleranthus annuus).*
scléranthe-vivace (*pl.* **scléranthes-vivaces**) *s.m.* *(bot.)* sincerică *(Scleranthus perennis).*
sclérenchyme *s.m.* *(bot.)* sclerenchim, țesut al unei plante caracteristic membranelor îngroșate ale acesteia.
scléreux, -euse *adj.* *(despre țesuturi)* scleros, îngroșat, fibros.
sclérification *s.f.* *(bot.)* întărire a pereților celulari prin depunere de săruri minerale.
scléroderme-comun (*pl.* **scléodermes-communs**) *s.m.* *(bot.)* buretele-cerbilor *(Scleroderma vulgare).*
sclérodermie *s.f.* *(med.)* sclerodermie.
sclérogène *adj.* *(med.)* sclerogen, care provoacă scleroza.
scléromètre *s.m.* *(fiz.)* sclerometru, instrument pentru determinarea durității unui corp metalic.
sciérophylle *adj.* *(bot.)* cu frunze tari.
sclérose *s.f.* *(med.)* scleroză.
sclérosé, ~e *adj.* *(med.)* sclerozat, îngroșat, întărit.
scleroser *v.r.* a se scleroza, a se întări; *(fig.)* **une société qui se sclérose** o societate care se sclerozează, care nu mai evoluează.
sclérotique *s.f.* *(anat.)* sclerotică, albul ochiului.
scolaire I. *adj.* școlar, de școală; **année ~** an școlar; **âge ~** vârsta școlară; **manuel ~** manual școlar. **II.** *s.m.* școlar, copil de școală.
scolairement *adv.* *(rar)* școlărește.
scolarisation *s.f.* școlarizare.
scolariser *v.t.* a școlariza.
scolarité *s.f.* **1.** școlaritate; frecventare a școlii. **2.** durata școlarității.
scolasticat *s.m.* *(rel.)* **1.** seminar teologic. **2.** durata studiilor la seminarul teologic.
scolastique I. *adj.* scolastic, referitor la scolastică; **philosophie ~** filozofie scolastică. **II.** *s.m.* scolast, filozof și teolog scolastic din evul mediu. **III.** *s.f.* scolastică.
scolastiquement *adv.* **1.** după metode scolastice. **2.** (în mod) formal.
scolex *s.m.* *(zool.)* scolex, capul teniei.
scoliaste, scholiaste *s.m.* *(lit.)* scoliast, autor de scolii; comentator, adnotator de opere vechi.
scolie, scholie *s.f.* **I.** *(lit.)* scolie, notă, adnotare pe un text vechi. **II.** *s.m.* *(mat.)* scolie, remarcă la o teoremă.
scolié, ~e *adj.* *(despre texte vechi)* însoțit de scolii, adnotat, comentat.
scoliose *s.f.* *(med.)* scolioză.
scolopendre *s.f.* **1.** *(bot.)* năvalnic *(Scolopendrium vulgare).* **2.** *(entom.)* scolopendră, miriapod *(Scolopendra cingulata).*
scolyte *s.m.* *(entom.)* car-de-copac (Scolytus scolytus).
scombridés *s.m. pl.* *(iht.)* familie de pești cu corpul alungit, căreia îi aparțin unele scrumbii, tonul.
sconce, scons, sconse, skons, skunks, skuns *s.m.* blană de sconcs.
scoop *s.m.* *(angl.)* știre prezentată în exclusivitate de către o agenție de presă.
scooter *s.m.* *(angl.)* scuter.
scootiériste *s.m.f.* persoană care conduce un scuter.
scopie *s.f.* (*fam.*) *abrev.* de la **radioscopie**.

scopolamine *s.f. (farm.)* scopolamină.
scops *s.m. (ornit.)* ciuf *(Otus scops).*
scorbut *s.m. (med.)* scorbut.
scorbutigène *adj.* care provoacă scorbutul.
scorbutique I. *adj.* scorbutic. **II.** *s.m.f.* bolnav de scorbut.
score *s.m. (angl.)* **1.** *(sport)* scor. **2.** *(psihol.)* rezultat cifrat al unui test.
scoriacé, ~e *adj. (geol.)* scoriaceu, care are aspectul unei scorii vulcanice; **lave ~e** lavă scoriacee.
scorie *s.f.* **1.** *(metal.)* zgură, scorie, reziduu solid (la metale topite). **2.** *(geol.)* piatră vulcanică. **3.** *(poligr.)* cenușă de plumb. **4.** *(agr., în expr.)* **~s de déphosphoration** reziduu de la fabricarea fontei folosit ca îngrășământ. **5.** *(fig.)* deșeu, reziduu, parte care trebuie eliminată.
scorification *s.f. (metal.)* scorificare, formare de zgură.
scorifier *v.t. (metal.)* a transforma în zgură.
scorpène *s.f. (iht.)* scorpie-de-mare, porc-de-mare *(Scorpaena scrofa).*
scorpioïde *adj. (bot.)* în forma cozii de scorpion.
scorpion *s.m.* **1.** *(entom.)* scorpion *(Euscorpius carpathicus).* **2.** scorpion (semn al zodiacului). **3.** *(antichit.)* varietate de cnut. **4.** *(ist. mil.)* mașină aruncătoare de săgeți.
scorpionides *s.m. pl. (entom.)* ordin de arahnide (căruia îi aparține scorpionul).
scorsonère *s.f. (bot.)* luceafăr *(Scorsonera rosea).*
scotie *s.f. (arhit.)* scotie, ciubuc concav la baza unei coloane.
scotome *s.m. (med.)* scotom, pierdere a vederii corespunzătoare unei porțiuni limitate a câmpului vizual.
scotomisation *s.f. (psihan.)* act inconștient de eliminare a unei realități traumatizante din câmpul conștiinței.
scotomiser *v.t. (psihan.)* a elimina din câmpul conștiinței o realitate neplăcută.
scoumoune *s.f. (arg.)* **1.** ghinion. **2.** deochi. **3.** invidie.
1. scout *s.m. (angl.)* cercetaș.
2. scout *adj.* referitor la cercetaș, de cercetaș.
scoutisme *s.m.* cercetășie.
scrafer *v.t.* **1.** *(arg.)* a aresta (pe cineva). **2.** a ucide.
scramasaxe *s.m. (ist.)* **1.** cuțit de război (*la franci*). **2.** pumnal merovingian.
scraper *s.m. (angl.) (tehn.)* screper.
scratch (*pl.* **scratches**) *adj. invar., s.m. (sport)* **1.** *(înv.)* linie de start. **2.** *(auto, în expr.)* **temps / classement ~** cel mai bun timp / clasament la toate categoriile.
scratcher I. *v.t. (sport)* a elimina din competiție (pentru întârziere, neprezentare). **II.** *v.i. (arg).* a face scandal; **ça va ~** o să iasă scântei. **III.** *v.r. (arg.)* a ieși în decor.
scriban, scribain *s.m.* secreter / secretar, mobilă cu sertare (de origine flamandă).
scribe *s.m.* **1.** *(antichit.)* scrib. **2.** cărturar (la vechii evrei). **3.** *(peior.)* copist, conțopist.
scribouillard, *s.m.* **1.** (*fam.*) furier. **2.** *(peior.)* conțopist, scriptolog, scârța-scârța pe hârtie. **3.** *(arg.)* scriere.
scribouiller *v.t.* (*fam.*) a scrie urât, a mâzgăli.
scripteur *s.m.* **1.** *(bis. catol.)* ofițer al cancelariei pontificale care scrie bule papale. **2.** persoană care scrie un text.
scripturaire *adj.* **1.** referitor la Scriptură, la Biblie. **2.** referitor la scriere; grafic; **système ~** sistem de transcriere grafică.
scriptural, ~e *adj. (fin. în expr.)* **monnaie ~e** monedă scripturală.
scrofulaire *s.f. (bot.)* iarbă-neagră (*Scrofularia alata*).
scrofulariacées *s.f. pl. (bot.)* scrofulariacee, familie de plante căreia îi aparțin digitala, iarba-neagră.
scrofule *s.f. (med., înv.)* scrofulă.
scrofuleux, -euse *adj. (med., înv.)* scrofulos.
scrotum *s.m. (anat.)* scrot.
scrub *s.m. (angl.) (geogr.)* junglă deasă de tip australian.
scrubber *s.m. (angl.) (tehn.)* scrubber.
scrupule *s.m.* **1.** scrupul; **avoir des ~s** a avea scrupule. **2.** simț puternic al datoriei.
scrupuleusement *adv.* (în mod) scrupulos, cu scrupulozitate.
scrupuleux, -euse *adj.* **1.** scrupulos. **2.** *(fig.)* minuțios; migălos; conștiincios; **chercheur ~** cercetător minuțios.
scrutateur, -trice I. *adj.* scrutător, cercetător, atent; pătrunzător; **regard ~** privire scrutătoare. **II.** *s.m.f.* persoană însărcinată cu verificarea unui scrutin.
scruter *v.t.* a scruta, a examina, a cerceta atent, a sonda; **~ les desseins de qqn.** a cerceta intențiile cuiva; **~ les tréfonds de sa conscience** a-și sonda conștiința.
scrutin *s.m.* **1.** scrutin, totalitatea voturilor. **2.** vot, votare.
scull *s.m. (angl.) (sport)* ambarcațiune de concurs pe care concurentul o conduce cu câte o vâslă în fiecare mână.
sculptage *s.m. (rar)* sculptare, sculptat.
sculpté, ~e *adj.* sculptat.
sculpter *v.t.* a sculpta.
sculpteur *s.m.* sculptor.
sculptural, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** sculptural, privitor la sculptură. **2.** care evocă o sculptură, sculptural, asemănător cu o sculptură; **un corps ~** un corp sculptural.
sculpture *s.f.* sculptură.
scutellaria *s.f. (bot.)* gura-lupului (*Scutellaria altissima*).
scutiforme *adj. (entom.)* în formă de scut.
scutum (*pl.* **scuta, scutums**) *s.f. (antichit.)* scut roman dreptunghiular.
scyllare *s.m. (zool.)* crustaceu decapod.
scythe, scythique *adj. (ist.)* scitic, referitor la sciți.
se I. *pron. pers. reflexiv* (*pers.* 3 *sg., pl.*) **1.** *(dat.)* își; **il s'attribue le mérite de ce succès** el își atribuie meritul acestui succes; **ils s'attribuent le mérite de ce succès** ei își atribuie meritul acestui succes. **2.** (*ac.*) se, pe sine; **il se considère l'auteur de ce projet** el se consideră autorul acestui proiect; **ils se considèrent les auteurs de ce projet** ei se consideră autorii acestui proiect. **II.** *pron. refl.* se; **~ venger** a se răzbuna.
séance *s.f.* **1.** ședință **la ~ du gouvernement** ședința guvernului; **lever la ~** a ridica ședința. **2.** *(în expr.)* **~ tenante** imediat; pe loc; pe dată.

séant, ~e I. *adj. (înv.)* potrivit, cuviincios, decent; **cette couleur est ~e à votre teint** această culoare este potrivită pentru tenul dv. **II.** *s.m.* **1.** *(pop., înv.)* dos, fund. **2.** *(pop., în expr.)* **se mettre sur son ~** a se ridica în capul oaselor.
seau *s.m.* **1.** găleată, căldare, ciutură; **pleuvoir à ~x** a ploua cu găleata / ca din cofă. **2.** *(în expr.)* **~ à traire** șiștar.
sébacé, ~e *adj.* sebaceu, gras; *(anat.)* **glande ~e** glandă sebacee.
sébaste *s.m. (iht.)* numele mai multor pești care trăiesc în mările reci și temperate (*Sebastes*).
sébile *s.f.* **1.** taler de lemn. **2.** *(în expr.)* **tendre la ~** a cerși, a cere de pomană.
sebk(h)a *s.f. (geogr.)* lac sărat, având existență temporară în nordul Africii.
séborhée *s.f. (med.)* seboree, secreție excesivă a glandelor sebacee.
séborrhéique *adj. (med.)* seboreic; **eczéma ~** eczemă seboreică.
sébum *s.m. (med.)* sebum, secreție a glandelor sebacee.
sec, sèche I. *adj.* **1.** uscat, arid; **terrain ~** teren arid. **2.** *(despre climă, timp)* uscat, secetos; **saison sèche** anotimp secetos. **3.** ofilit, veșted, uscat; **fleurs sèches** flori ofilite. **4.** sec; **vin ~** vin sec; **toux sèche** tuse seacă; **à ~ a.** fără apă, secat; **b.** *(fig.)* lefter, fără parale, mofluz; **c.** stors; epuizat. **5.** *(despre oameni)* slab, uscat; **être ~ comme un cotret / comme un hareng** a fi slab ca un țâr; a fi uscat ca iasca. **6.** *(fig.)* aspru, sec. **7.** *(fig.)* dur, țeapăn; înțepat; **refus ~** refuz dur, categoric, fără menajamente. **8.** *(în expr.)* **cœur ~** inimă de piatră; **en cinq ~** în doi timpi și trei mișcări; cât ai clipi din ochi; cât ai zice pește; **pain ~** pâine goală; **régime ~** regim fără alcool; **perte sèche** pierdere fără compensații; **avoir la gorge sèche** a-i fi sete; **rester ~** a-i pieri graiul; a rămâne fără glas; **traverser une rivière à pied ~** a traversa un râu prin vad, fără a se uda; **regarder d'un œil ~** a privi nepăsător; *(fig.)* a privi cu ochi de piatră; **mettre à ~** a seca; **style ~** stil simplu, fără ornamente; **coup ~ a.** ciocănit scurt; **b.** pocnet; (*fam.*) **se trouver à ~** a fi lefter; a-i bate vântul în traistă; a nu avea nici o lețcaie; *(mar.)* **naviguer à ~ de toile,** a naviga cu toate pânzele strânse (din cauza vântului); *(arg.)* **un cri ~** o escrocherie. **II.** *s.m.* **1.** uscat; uscătură; **mettre un cheval au ~** a hrăni un cal cu furaje uscat. **2.** loc uscat; **à conserver au ~** a se păstra la loc uscat. **3.** *(în expr.)* **employer le vert et le ~** a se face luntre și punte; a face pe dracu-n patru; **se mettre au ~** a suferi o înfrângere; a da chix. **III.** *s.f.* **1.** *(pop.)* țigară. **2.** fund de mare rămas descoperit după reflux. **3.** *(arg., în expr.)* **piquer une sèche** a chiuli de la școală, a trage la fit. **IV.** *adv.* **1.** cu asprime, ritos; **parler ~ à qqn.** a vorbi cuiva cu asprime. **2.** *(în expr.)* **boire ~** a trage la măsea; a bea cât șapte; **aussi ~** imediat, fără a sta pe gânduri,; *(pop.)* **l'avoir ~** a fi dezamăgit, a fi înciudat; *(pop.)* **être à ~** a fi lefter, făr-un sfanț; *(pop.)* **il fait ~** sete mare, arșiță în gât.
sécable *adj.* care se poate tăia, împărți.
sécant, ~e I. *adj. (geom.)* secant, care taie o suprafață, o curbă; **plan ~** plan secant, plan care intersectează una sau mai multe suprafețe. **II.** *s.f. (mat.)* secantă.
sécateur *s.m.* foarfece de grădină.
sécession *s.f. (pol.)* secesiune, despărțire, separare.
sécessionniste *adj., s.m.f. (pol.)* secesionist, adept al secesiunii; separatist.
séchage *s.m.* uscare; **~ du linge** uscare a rufelor.
sèche *adj.f., s.f.* v. **sec (I, III).**
sèche-cheveux *s.m. invar.* uscător de păr.
sèche-linge *s.m. invar.* uscător de rufe.
sèchement *adv.* **1.** cu putere; scurt; **cogner ~** a lovi scurt și cu putere. **2.** cu duritate, tăios, aspru; **répondre ~** a răspunde tăios.
sécher I. *v.t.* **1.** a usca, a zvânta; **le soleil sèche le linge** soarele usucă rufele; **~ des fruits** a usca fructe; **la chaleur sèche le teint** căldura usucă tenul. **2.** a șterge; **~ ses larmes a.** a-și șterge lacrimile; **b.** *(fig.)* a se consola. **3.** a seca; **la chaleur de l'été sèche les cours d'eau** căldura verii seacă albiile apelor. **4.** (*fam.*) a bea zdravăn. **5.** *(arg. școl., în expr.)* **~ les cours** a chiuli de la școală; a trage la fit. **6.** *(pop.)* a ucide. **II.** *v.i.* **1.** a seca; **le ruisseau a séché** pârâul a secat. **2.** *(despre plante)* a se usca, a se ofili, a se veșteji. **3.** *(arg. școl.)* a fi clei / tufă la lecție; a nu scoate nici un cuvânt. **4.** *(în expr.)* **~ d'impatience** a arde de nerăbdare; **~ sur pied a.** a se plictisi; **b.** *(fig.)* a se usca / topi de-a-n picioarelea; a i se topi cuiva inima; *(arg.)* **~ sur le fil** a aștepta mult și bine **III.** *v.r.* a se usca; **se ~ devant le feu** a se usca în fața focului.
sécheresse *s.f.* **1.** uscăciune, secetă. **2.** *(fig.)* duritate răceală; **parler avec ~** a vorbi cu răceală. **3.** *(fig.)* lipsă de sensibilitate; **~ de cœur** lipsă de sensibilitate, uscăciune a sufletului; **~ de style** uscăciune a stilului.
sécherie *s.f.* uscătorie.
sécheur *s.m.* uscător, aparat de uscat.
sécheuse *s.f.* mașină de uscat rufe (în spălătoriile chimice).
séchoir *s.m.* **1.** uscătorie. **2.** uscător, suport pentru uscat; **~ électrique** uscător electric. **3.** *(arg.)* închisoare.
séco, sécol *adj. (pop.)* slab, țâr, scobitoare.
second, ~e I. (**le ~, la ~e**) *num. ord.* **1.** al doilea, a doua; **II.** *adj.* **1. le ~ Empire** al doilea imperiu (*în Franța*); la **~e fois** a doua oară; **la ~e partie** partea a doua; **marchandise de ~e main** marfă la mâna a doua. **2.** alt, nou; **une ~e jeunesse** o nouă tinerețe. **3.** secund; *(mat.)* **nombre ~** număr secund. **4.** *(în expr.)* **à nulle autre ~e** fără pereche. **III.** *s.m.* **1.** etajul al doilea; **habiter au ~** a locui la etajul al doilea. **2.** *(mar.)* ofițer secund. **IV.** *s.f.* **1.** clasa a doua (la școală). **2.** clasa a doua (la călătorii); **un billet de ~e** un bilet de clasa a doua. **3.** *(auto)* viteza a doua, **passer en ~e** a trece în viteza a doua.
secondaire I. *adj.* **1.** secundar, neesențial; accesoriu; **question ~** chestiune secundară, neesențială. **2.** secundar, mediu; **enseignement ~** învățământul

mediu. **3.** secundar, produs în a doua fază, mai târziu; **sédiments ~s** sedimente secundare. **II.** *s.m.* **1.** *(geol.)* era secundară. **2.** *(el.)* circuit secundar. **3.** *pl.* *(psihol.)* persoane cu reacții întârziate.
secondairement *adv.* (în mod) secundar, accesoriu.
secondarité *s.f.* *(psihol.)* caracterul persoanelor cu reacții întârziate.
seconde *s.f.* **1.** secundă; **une heure a 3600 ~s** o oră are 3600 de secunde. **2.** clipă, moment, interval scurt de timp; **attendez une ~** așteptați o clipă. **3.** *(muz.)* secundă, interval între două note învecinate ale gamei. **4.** *(cor.)* a doua poziție în dansul clasic.
secondement *adv.* în al doilea rând.
seconder *v.t.* **1.** a sprijini, a ajuta; a însoți; **~ un médecin dans ses activités** a sprijini un medic în activitățile sale. **2.** a favoriza, a înlesni; a servi; **leur déclaration maladroite a secondé nos intentions** declarația lor stângace ne-a favorizat intențiile.
secot, ~e *adj.* v. **séco.**
secondipare *adj.* (*despre o femeie*) care a născut de două ori.
sécor *adj. s.m.f.* *(arg.)* corsican.
secouade, secouée *s.f.* *(pop.)* chelfăneală, păruială.
secoué, ~e *adj.* *(pop.)* **1.** țicnit, sonat. **2.** nebun după ceva.
secouée *s.f.* v. **secouade.**
secouage *s.m.* scuturare, scuturătură; **le ~ des carpettes** scuturarea carpetelor.
secouement *s.m.* scuturare, clătinare; **~ de tête** clătinare din cap.
secouer I. *v.t.* **1.** a scutura, a agita, a clătina, a zgudui; **~ les tapis** a scutura covoarele; **~ le liquide d'une éprouvette** a agita lichidul dintr-o eprubetă; **~ la tête** a clătina din cap (exprimând o negație, o îndoială). **2.** a zgâlțâi, a bate; **~ un noyer** a bate un nuc. **3.** a înlătura; **~ la poussière** a înlătura praful. **4.** *(fig.)* a se libera, a îndepărta, a scutura; **~ le joug** a scutura jugul. **5.** (*fig., fam.*) a certa, a dojeni aspru pe cineva, a săpuni, a scutura zdravăn. **6.** a hâțâna, a zdruncina; **une vieille voiture qui secoue les passagers** un automobil vechi care-și hâțână pasagerii; *(fig.)* **il a été secoué par cette nouvelle** a fost zdruncinat de această știre. **7.** a da jos, a scutura; **~ la neige de ses vêtements** a-și scutura zăpada de pe haine. **8.** *(arg.)* a fura, a șterpeli. **9.** *(arg.)* a aresta. **10.** *(în expr.)* **~ les oreilles à qqn.** a rupe urechile cuiva; **~ les puces à qqn.** a trage cuiva o săpuneală, a-i face cuiva o praftură; *(pop., înv.)* **~ les bretelles à qqn.** a scutura, a zgâlțâi zdravăn pe cineva; *(pop.)* **n'en avoir rien à ~** a-l durea în cot de ceva / cineva. **II.** *v.r.* (*fam.*) a se pune în mișcare, a se pune pe treabă.
secoueur *s.m.* *(metal., agr.)* scuturător.
secoûment *s.m.* v. **secouement.**
secourable *adj.* săritor, milos, milostiv, îndurător; **tendre une main ~** a întinde o mână milostivă, a da o mână de ajutor.
secourir *v.t.* a ajuta, a sprijini; a milui; **~ les pauvres** a-i ajuta pe săraci.
secourisme *s.m.* prim-ajutor.
secouriste *s.m.f.* membru al unei societăți de ajutorare a accidentaților, a răniților.
secours *s.m.* **1.** ajutor, asistență, sprijin; **porter ~** a da ajutor; **au ~!** ajutor! **demander ~** a cere ajutor. **2.** ajutor bănesc, alocație; **~ aux sinistrés** ajutoare bănești pentru sinistrați. **3.** (*mil., pl.*) ajutoare, trupe de ajutor; **envoyer des ~** a trimite trupe de ajutor.
secousse *s.f.* **1.** zguduitură, zdruncinătură, scuturătură, zgâlțâitură; **la voiture avançait par ~s** automobilul înainta cu zdruncinături, hurducăieli. **2.** *(fig.)* emoție; comoție; **se remettre d'une ~** a se restabili după o comoție. **3.** *(în expr.)* **~ tellurique** cutremur; *(pop.)* **donner une ~ à un objet** a șterpeli / a fura un obiect.
secret, -ète I. *adj.* **1.** tainic, secret; **services ~s** servicii secrete; **agent ~** agent secret. **2.** ascuns, secret, mascat; **escalier ~** scară mascată; **intentions secrètes** intenții ascunse. **3.** intim; **vie secrète** viață intimă. **4.** confidențial, secret; **renseignements ~s** informații confidențiale. **5.** *(despre oameni, înv.)* secretos, discret. **6.** *(în expr.)* **être ~ comme un coup de canon** a fi gură spartă. **II.** *s.m.* **1.** secret, taină; mister; **un ~ d'État** un secret de stat; **arracher un ~ à qqn.** a smulge un secret cuiva; **être dans le ~, être du ~** a cunoaște secretul; **sous le sceau du ~** în mare taină; **confier un ~ à qqn.** a încredința un secret cuiva. **2.** discreție, tăcere; **demander le ~** a cere discreție. **3.** (*fam.*) carceră, secret; **mettre qqn. au ~** a băga / a pune pe cineva la secret / la răcoare / la mititica. **4.** resort ascuns, secret; **serrure à ~** broască cu resort ascuns. **5.** loc ascuns, tainic; **le ~ de sa conscience** locul ascuns / adâncul conștiinței sale. **6.** secret; explicație; **le ~ de son geste** explicația gestului său. **7.** *(în expr.)* **mettre qqn. dans le ~** a pune pe cineva la curent.
1. secrétaire *s.m.f.* **1.** secretar; **la ~ du directeur** secretara directorului; **~ d'ambassade** secretar de ambasadă; **~ de rédaction** secretar de redacție. **2.** *(în expr.)* **~ d'État** ministru; (în SUA) ministru al afacerilor externe. **II.** *s.m.* birou de scris, secretar.
2. secrétaire *s.m.* *(omit.)* specie de șerpar (*Circaetus*).
secrétairerie *s.f.* **1.** totalitatea serviciilor conduse de cardinalul secretar de stat al Vaticanului. **2.** *(rar)* funcția de secretar. **3.** *(înv.)* biroul unui secretar.
secrétariat *s.m.* **1.** funcție de secretar; secretariat; **~ d'État** secretariat de stat. **2.** birou, servicii ale unui secretariat. **3.** durata mandatului unui secretar. **4.** meseria de secretar; **école de ~** școală de secretariat.
secrète *s.f.* **1.** *(bis. catol.)* predică rostită încet. **2.** *(pop.)* poliția secretă.
secrètement *adv.* în secret, în taină, pe ascuns.
secréter *v.t.* *(plei.)* a freca pieile cu o soluție de nitrat de mercur.
sécréter *v.t.* *(fiziol.)* a secreta.
sécréteur, -euse *adj.* *(fiziol.)* secretor, care secretă; **organe ~** organ secretor.
sécrétine *s.f.* *(fiziol.)* secretină, hormon produs de mucoasa duodenului.
sécrétion *s.f.* *(fiziol.)* **1.** secreție. **2.** substanță secretată.
sécrétoire *adj.* *(fiziol.)* referitor la secreție.

sectaire I. *s.m.f.* **1.** sectant, persoană aparținând unei secte religioase. **2.** persoană intolerantă, rigidă. **II.** *adj.* **1.** intolerant, sectar. **2.** îngust, mărginit, limitat; **esprit** ~ spirit mărginit.
sectarisme *s.m.* sectarism; intoleranță.
sectateur, -trice *s.m.f.* *(înv.)* sectant; intolerant.
secte *s.f.* **1.** *(rel.)* sectă. **2.** *(înv., peior.)* grup, clică.
secteur *s.m.* **1.** *(geom.)* sector. **2.** *(mil.)* sector, zonă de operațiuni. **3.** (*fam.*) loc, zonă, împrejurimi; **je ne connais personne dans le** ~ nu cunosc pe nimeni în zonă. **4.** *(el.)* subdiviziune a rețelei de distribuire a curentului electric. **5.** domeniu de activitate; **le** ~ **public** sectorul public.
section *s.f.* **1.** *(geom.)* secțiune; ~ **plane** secțiune plană. **2.** secțiune; profil. **3.** secție; ~ **locale d'un parti** secția locală a unui partid. **4.** *(lit.)* parte, capitol; ~ **d'un livre** capitol al unei cărți. **5.** *(mil.)* formație condusă de un locotenent.
sectionnement *s.m.* secționare, tăiere, împărțire (în secțiuni, în sectoare).
sectionner *v.t.* a secționa, a tăia; a împărți (în secțiuni).
sectionneur *s.m.* *(el.)* aparat de izolare.
sectoriel, -le *adj.* sectorial, referitor la un sector; repartizat pe sectoare.
sectorisation *s.f.* *(admin., ec.)* sectorizare, organizare pe sectoare.
sectoriser *v.t.* *(admin., ec.)* a sectoriza, a repartiza pe sectoare.
séculaire *adj.* **1.** secular; **année** ~ an secular, care încheie un secol. **2.** *(fig.)* străvechi, foarte vechi; **tradition** ~ tradiție seculară.
séculairement *adv.* din secol în secol.
sécularisation *s.f.* secularizare.
séculariser *v.t.* a seculariza.
séculier, -ère I. *adj.* laic, mirean. **II.** *s.m.* laic; **prêtre** ~ membru al clerului care trăiește printre mireni (spre deosebire de călugări).
secundo *adv.* în al doilea rând.
sécurisant, ~e *adj.* liniștitor; **atmosphère ~e** atmosferă liniștitoare, care înlătură teama.
sécuriser *v.t.* a liniști, a calma; a înlătura teama / neliniștea.
sécurité *s.f.* **1.** securitate, siguranță; protecție. **2.** liniște, calm; **assurer la** ~ **des citoyens** a asigura liniștea cetățenilor. **3.** asigurare; ~ **sociale a.** asigurări sociale. **b.** *(pop.)* groapa comună a condamnaților la moarte. **4.** siguranță, dispozitiv de blocare al unei arme.
sedan *s.m.* *(text.)* postav fin (fabricat la Sedan).
sédatif, -ive *adj., s.m.f.* sedativ, tranchilizant, calmant.
sédation *s.f.* *(med.)* sedare, sedație, calmare, liniștire.
sédentaire *adj., s.m.f.* **1.** retras, sedentar; **vie** ~ viață retrasă. **2.** sedentar, fix, stabil; **populations ~s** populații stabile. **3.** sedentar, care se desfășoară într-un singur loc; **emploi** ~ serviciu sedentar.
sédentairement *adv.* (în mod) sedentar.
sédentarisation *s.f.* sedentarizare, faptul de a deveni sedentar.
sédentariser I. *v.t.* a sedentariza, a face sedentar; **nomades sédentarisés** nomazi deveniți sedentari. **II.** *v.r.* a se sedentariza, a deveni sedentar; **une population qui se sédentarise** o populație care devine sedentară.
sédentarité *s.f.* sedentarism, viață sedentară.
sédiment *s.m.* *(geol.)* sediment; depunere, depozit.
sédimentaire *adj.* sedimentar; **roche** ~ rocă sedimentară.
sédimentation *s.f.* sedimentare, sedimentație, depunere.
séditieusement *adv.* *(rar)* în mod sedițios, răzvrătit; provocator.
séditieux, -euse *adj.* **1.** sedențios, răzvrătit, răsculat, rebel; **esprit** ~ spirit răzvrătit. **2.** incitator, instigator, provocator, agitator.
sédition *s.f.* **1.** sedițiune, răzvrătire, răscoală. **2.** indisciplină; **esprit de** ~ spirit de indisciplină.
séducteur, -trice I. *adj.* seducător, ademenitor, captivant, cuceritor, fermecător, fascinant; **un discours** ~ un discurs captivant. **II.** *s.m.f.* seducător.
séduction *s.f.* **1.** *(înv.)* seducere, înșelare, corupere. **2.** seducție, farmec, fascinație.
séduire *v.t.* **1.** *(înv.)* a seduce, a înșela, a corupe. **2.** a seduce, a dezonora, a dezmăța. **3.** a seduce, a captiva, a fermeca, a fascina; a cuceri admirația; **cette cantatrice a séduit le public** această cântăreață de operă a cucerit publicul.
séduisant, ~e *adj.* seducător, fermecător, încântător, atrăgător, captivant.
sedum, sedon *s.m.* *(bot.)* plantă cu frunze cărnoase și flori albe , care crește pe acoperișuri și pe ziduri.
séfarade, séfardi *s.m.f., adj.* *(ist.)* nume dat evreilor din Spania și Portugalia în evul mediu.
ségala *s.m.* *(agr.)* ogor cu secară.
segment *s.m.* **1.** *(geom.)* segment, porțiune. **2.** *(zool.)* segment, inel (de pe corpul anelidelor și artropodelor). **3.** *(tehn.)* segment de frână.
segmentaire *adj.* segmentar, format din segmente.
segmentation *s.f.* segmentare; diviziune.
segmenter *v.t., v.r.* a (se) segmenta, a (se) diviza în segmente.
ségrairie *s.f.* **1.** posesiune a unei păduri în indiviziune. **2.** pădure stăpânită în indiviziune.
ségrais *s.m.* pădure izolată, exploatată separat.
ségrégabilité *s.f.* *(metal., constr.)* capacitatea de a se segrega, de a se separa.
ségrégatif, -ive *adj.* care separă, care duce la o segregare, la o separare.
ségrégation *s.f.* **1.** segregație, separare; ~ **raciale** segregație rasială. **2.** *(metal.)* segregare, separare dintr-un aliaj a metalelor datorită punctelor de topire diferite.
ségrégationnisme *s.m.* segregaționism, politică de discriminare rasială.
ségrégationniste *adj., s.m.f.* segregaționist.
ségrégé, ~e, ségrégué, ~e *adj.* segregat, separat.
séguedille, séguidilla *s.f.* *(cor., muz.)* cântec și dans spaniol.
seguia, seghia *s.f.* canal de irigații în Africa de Nord.
seiche *s.f.* **1.** *(zool.)* sepie (*Sepia officinalis*). **2.** *(geogr.)* variație de nivel a apei dintr-un lac.
séide *s.m.* fanatic care urmează orbește un șef.
seigle *s.m.* *(bot.)* secară (*Secale cereale*).

seigneur *s.m.* **1.** *(ist.)* senior, suzeran, nobil. **2.** proprietarul unui domeniu. **3.** *(rel., cu maj.)* Domnul Dumnezeu; **notre Seigneur** Iisus Christos; **le jour du Seigneur** ziua Domnului, duminica. **4.** *(în expr.)* **vivre en grand ~** a trăi pe picior mare; *(ir.)* **mon ~ et maître** domnul și stăpânul meu, soțul meu; *(prov.)* **à tout ~ tout honneur** fiecăruia ce i se cuvine.
seigneuriage *s.m.* *(ist.)* drept al unui senior feudal.
seigneurial, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* seniorial, nobiliar.
seigneurie *s.f.* **1.** *(ist.)* drept, autoritate a seniorului asupra pământului. **2.** domeniu, fief, pământ senorial. **3.** *(cu maj.)* **Votre Seigneurie** Înălțimea voastră, titlu onorific dat membrilor Camerei Lorzilor în Anglia.
seille *s.f.* *(reg.)* doniță, cofă.
seillette *s.f.* *(reg.)* donicioară, cofiță.
seillon *s.m.* **1.** ciubăr cu marginile joase. **2.** găleată pentru transportul laptelui.
seime *s.f.* *(vet.)* crăpătură la copita calului.
sein *s.m.* **1.** sân, mamelă, țâță; **donner le ~ à un enfant** a da sân unui copil, a-l alăpta. **2.** *(fig.)* sân, inimă, piept; **presser sur son ~** a strânge la pieptul său; **réchauffer un serpent dans son ~** *(fig.)* a încălzi un șarpe la sân. **3.** pântec, burtă; **porter un enfant dans son ~** a purta un copil în pântec. **4.** măruntaie; interior; **le ~ de la terre** măruntaiele pământului. **5.** mijloc, mediu, cadru; **au ~ des plaisirs** în mijlocul plăcerilor. **6.** *(în expr.)* **s'épancher dans le ~ d'un ami** a se destăinui unui prieten.
seine, senne *s.f.* *(pesc.)* năvod triunghiular.
seiner *v.t., v.i.* a pescui cu năvodul.
seing *s.m.* **1.** *(jur.)* semnătură pe un act. **2.** *(jur. în expr.)* **acte sous ~ privé** act nelegalizat; **blanc- ~** iscălitură în alb.
séisme *s.m.* *(geol.)* seism, cutremur de pământ.
séismicité *s.f.* v. **sismicité**.
séismique *adj.* v. **sismique**.
séismographe *s.m.* v. **sismographe**.
seizaine *s.f.* *(rar)* **1.** (vreo) șaisprezece; **une ~ de livres** vreo șaisprezece cărți. **2.** sfoară de ambalat.
seize I. *num. card.* șaisprezece; **~ classes** șaisprezece clase; (*cu valoare de num. ord.*) **chapitre ~** capitolul al șaisprezecelea. **II.** *s.m.* **1.** (numărul) șaisprezece. **2.** ziua de șaisprezece a lunii; **aujourd'hui nous sommes le ~ mars** astăzi suntem în șaisprezece martie.
seizième (**le ~, la ~**) **I.** *num. ord.* al șaisprezecelea, a șaisprezecea. **II.** *s.m.f.* al șaisprezecelea; **il est le ~ de sa classe** este al șaisprezecelea din clasă. **III.** *s.m.* **1.** a șaisprezecea parte, șaisprezecime. **2.** al șaisprezecelea (ca element într-un întreg); **le ~** al șaisprezecelea arondisment al Parisului.
seizièmement *adv.* în al șaisprezecelea rând.
seiziémisme *s.m.* studiul literaturii secolului al șaisprezecelea.
seiziémiste *adj., s.m.f.* specialist în literatura secolului al șaisprezecelea.
séjour *s.m.* **1.** sejur, ședere; **permis de ~** permis de ședere /stabilire într-un loc; **interdiction de ~** interdicție de ședere / stabilire într-un loc. **2.** loc de ședere. **3.** *(în expr.)* **salle de ~** cameră de zi.
séjourner *v.i.* a sta, a se stabili pentru un timp.
sel *s.m.* **1.** sare; **~ gemme** sare gemă; **gros ~** sare grunjoasă; **bœuf gros ~** carne de vită fiartă și asezonată cu sare grunjoasă; **régime sans ~** regim fără sare; **~ de cuisine** sare de bucătărie; *(prov.)* **on ne peut dire ami celui avec qui on n'a pas mangé quelques minots de sel** până nu mănânci cu omul o majă de sare nu-l poți cunoaște. **2.** *(fig.)* spirit, picanterie, sare; **le ~ d'une anecdote** picanteria unei anecdote. **3.** (*la pl.*) săruri; **respirer des ~s** a respira săruri. **4.** *(în expr.)* **~ amoniac** clorură de amoniu; **~ d'Angleterre / de magnésie** sulfat de magneziu; **~ de Glauber** sulfat de sodiu; **~ de Vichy** bicarbonat de sodiu; **être changé en statue de ~** *(fig.)* a rămâne stană de piatră; **~ attique** spirit fin (propriu vechilor greci); **~ de Saturne** acetat de plumb cristalizat; **mettre son grain de ~** a se băga în vorbă ca mărarul în ciorbă; **partager le pain et le ~ avec qqn.** a oferi găzduire cuiva; a oferi cuiva casă și masă.
sélacien *s.m. pl.* *(iht.)* selacieni, subclasă de pești marini cu scheletul cartilaginos.
sélaginelle *s.f.* *(bot.)* struțușori (*Selaginella*).
select, sélect, ~e *adj.* select, distins, fin, rafinat, stilat; **une société ~e** o societate selectă.
sélecter *v.t.* *(tehn.)* a selecta, a face o selecție.
sélecteur, -trice I. *adj.* care selecționează. **II.** *s.m.* *(tehn.)* selector.
sélectif, -ive *adj.* selectiv.
sélection *s.f.* selecție, selecționare; *(sport)* **épreuve de ~** o probă de selecție, probă eliminatorie; **~ naturelle** selecție naturală.
sélectionné, ~e I. *adj.* selecționat; **des vins ~s** vinuri selecționate. **II.** *s.m.f.* *(sport)* sportiv selecționat pentru a participa la un concurs.
sélectionner *v.t.* a selecționa, a alege; a tria.
sélectionneur, -euse *s.m.f.* **1.** *(agr.)* selecționator. **2.** (*sport*) selecționer.
sélectivement *adv.* (în mod) selectiv, prin selecție.
sélectivité *s.f.* *(chim., radio)* selectivitate.
séléniate *s.m.* *(chim.)* seleniat.
sélénieux *adj.* *(chim.)* selenic, care conține seleniu.
sélénique *adj.* *(chim., în expr.)* **acide ~** acid selenic.
1. sélénite *s.m.* (*mineral.*) selenit, sulfat de calciu.
2. sélénite *adj.* **I.** referitor la Lună. **II.** *s.m.f.* *(înv.)* locuitor imaginar al Lunii.
séléniteux, -euse *adj.* *(chim.)* care conține selenit.
sélénium *s.m.* *(chim.)* seleniu.
séléniure *s.m.* *(chim.)* compus al seleniului cu alt element.
sélénographie *s.f.* *(astr.)* selenografie, descriere a Lunii.
sélénographique *adj.* *(astr.)* selenografic, referitor la selenografie.
sélénologie *s.f.* *(astr.)* selenologie, studiul Lunii.
sélénologue *s.m.f.* *(astr.)* selenolog, savant specializat în studierea Lunii.
séleucide *s.m.* *(ornit.)* specie de pasăre a paradisului.

1. self *s.f.* v. **self-induction**.
2. self *s.m.* *(med.)* specificitate imunologică a individului.
self-control *s.m.* *(angl.)* autocontrol.
seif-government *s.m.* *(angl.)* autoguvernare; autonomie locală.
self-inductance *s.f.* *(angl.)* *(el.)* coeficient de selfinducție.
self-induction *s.f.* *(angl.)* selfinducție, autoinducție.
self-service *s.m.* *(americ.)* autoservire.
selle *s.f.* **1.** șa (de cal, de bicicletă, de motocicletă, de scuter); *(anat.)* ~ **turcique** șa turcească. **2.** *(alim.)* carnea de pe coaste până la pulpa membrului posterior. **3.** (*la pl.*) scaun, fecale. **4.** trepied al sculptorilor. **5.** *(în expr.)* **cheval de** ~ cal de călărie; **être bien en** ~ a fi în tare pe poziție; a fi bogat și puternic; **remettre qqn. en** ~ a readuce pe cineva pe linia de plutire; **se mettre en** ~ a urca pe cal; a încăleca; **demeurer entre deux ~s, le derrière par terre** a șovăi, a sta cu fundul în două luntre.
seller *v.t.* a pune șaua, a înșeua.
sellerie *s.f.* șelărie.
sellette *s.f.* **1.** *(înv.)* banca acuzaților; **mettre / tenir qqn. sur la** ~ a interoga pe cineva; a pune pe cineva pe banca acuzaților; **être sur la** ~ **a.** a fi pe banca acuzaților; **b.** (*fam.*) a fi o persoană la modă, despre care se vorbește; a fi cap de afiș. **2.** măsuță mică de sculptor. **3.** capră, scăunel suspendat pentru zidari. **4.** ham de care se prind curelele ce susțin targa.
sellier *s.m.* șelar.
selon *prep.* **1.** conform cu, potrivit cu, ~ **les lois en vigueur** potrivit legilor în vigoare. **2.** *(în expr.)* ~ **moi / toi** după mine / tine; **c'est** ~ depinde; ~ **toute apparence** după toate aparențele; ~ **que** (*cu ind.*) după cum.
Seltz *s.f.* *(în expr.)* **eau de Seltz** apă gazoasă, sifon.
selve, selva *s.f.* *(geogr.)* pădure virgină ecuatorială (mai ales amazoniană).
semailles *s.f. pl.* *(agr.)* semănat, semănătură; însămânțare; **les** ~ **d'automne** însămânțările de toamnă.
semaine *s.f.* **1.** săptămână; **la** ~ **prochaine** săptămâna viitoare; *(rel.)* **la** ~ **sainte** săptămâna mare, săptămâna patimilor. **2.** săptămână de lucru; **la** ~ **de quarante heures** săptămâna de lucru de patruzeci de ore. **3.** săptămână, perioadă de șapte zile; **je vous donnerai la réponse dans une** ~ vă voi da răspunsul peste o săptămână; **à la** ~ cu săptămâna, pe timp de o săptămână; **louer une chambre à la** ~ a închiria o cameră cu săptămâna. **4.** serviciu prestat timp de o săptămână; **être de** ~ a fi de serviciu într-o anumită săptămână. **5.** salariul unui muncitor pe o săptămână; *(în expr.)* **toucher sa** ~ a-și încasa salariul pe o săptămână. **6.** sumă dată unui copil pentru o săptămână bani de buzunar. **7.** *(în expr.)* *(înv.)* **prêter à la petite** ~ a împrumuta bani pe termen scurt și cu dobândă mare; la ~ **des quatre jeudis** la sfântu-așteaptă; la paștele cailor.
semainier, -ère I. *s.m.f.* persoană de serviciu pe timpul unei săptămâni. **II.** *s.m.* **1.** agendă de birou săptămânală. **2.** scrin cu șapte sertare. **3.** brățară cu șapte inele (*bracelet-semaine*).
semaison *s.f.* timpul semănatului.
sémantème *s.m.* *(lingv.)* semantem.
sémantique I. *(lingv.)* *adj.* semantic; **phrase** ~ frază semantică. **II.** *s.f.* semantică.
sémaphore *s.m.* (*mar.*, *c.f.*) semafor.
sémaphorique *adj.* referitor la semafor; **signal** ~ semnalul semaforului.
sémasiologie *s.f.* v. **sémantique. II.**
semblable I. *adj.* **1.** asemănător; **ta copie est** ~ **à celle de ton voisin** lucrarea ta este asemănătoare cu cea a vecinului tău. **2.** *(geom.)* asemenea; **triangles ~s** triunghiuri asemenea. **II.** *s.m.* **1.** seamăn; **aimer ses ~s** a-și iubi semenii. **2.** *(în expr.)* **n'avoir pas son** ~ a nu avea pereche.
semblablement *adv.* *(rar)* la fel, asemenea.
semblant *s.m.* **1.** aparență **faux** ~ aparență înșelătoare; **2.** *(în expr.)* **faire** ~ a se face / preface că; **faire** ~ **de ne rien savoir** a face pe mortu-n păpușoi; **ne faire** ~ **de rien** a se face că plouă.
sembler I. *v.i.* a părea; **ce témoin semble dire la vérité** acest martor pare să spună adevărul. **II.** *v. impers.* **1.** a (i) se părea; **il me semble que** mi se pare că. **2.** *(în expr.)* **si bon vous semble** dacă găsiți cu cale; **que vous en semble?** ce părere aveți?; **ce me semble** după părerea mea.
sème *s.m.* *(lingv.)* sem.
séméiologie *s.f.* v. **sémiologie**.
séméiologique *adj.* v. **sémiologique**.
séméiotique *s.f.* v. **sémiotique**.
semelle *s.f.* **1.** talpă. **2.** branț. **3.** căpută de ciorap. **4.** tălpig (de sprijin). **5.** pas; **battre la** ~ a bate pasul pe loc; **ne pas reculer / céder d'une** ~ a nu da înapoi nici cu un pas; a rămâne ferm pe poziție; **ne pas avancer d'une** ~ **a.** a nu înainta nici cu un pas; **b.** a nu se clinti din loc. **6.** *(arg.)* polițist.
semence *s.f.* **1.** sămânță. **2.** cui (de tapițerie) cu floarea lată, țintă. **3.** *(în expr.)* ~ **de diamants**, ~ **de perles** diamante / perle de mici dimensiuni.
semen-contra *s.m. invar.* *(farm.)* substanță vegetală vermifugă.
semer *v.t.* **1.** a semăna; a însămânța; ~ **du blé** a semăna grâu; ~ **un champ** a însămânța un ogor. **2.** *(fig.)* a răspândi; a propaga; ~ **de faux bruits** a răspândi zvonuri; *(lit.)* ~ **le bon grain** a răspândi principii sănătoase. **3.** a presăra; **les maisons du village sont semées sur des collines** casele satului sunt presărate pe dealuri. **4.** a se descotorosi de cineva. **5.** *(în expr.)* ~ **la discorde / la zizanie** a face zâzanie; a vârî / a semăna vrajbă / neghină; ~ **la terreur** a băga spaima în oameni; ~ **ses poursuivants** a face să i se piardă urma; a-și pierde urma; *(înv.)* ~ **qqn.** a părăsi pe cineva, a lăsa pe cineva mască.
semestre *s.m.* **1.** semestru. **2.** retribuție semestrială; **toucher son** ~ a-și încasa retribuția semestrială.
semestriel, ~le *adj.* semestrial; **publication ~le** publicație semestrială.
semestriellement *adv.* semestrial, la fiecare șase luni.

semestrier *s.m. (mil., înv.)* beneficiar al unui concediu de șase luni.
semeur, -euse I. *s.m.f.* **1.** semănător, persoană care seamănă. **2.** *(fig.)* persoană care răspândește, propagator; ~ **de faux-bruits** persoană care răspândește zvonuri. **II.** *s.f. (agr.)* mașină de semănat, semănătoare.
semi-aride (*pl.* **semi-arides**) *adj. (geogr.)* semiarid; **région** ~ regiune semiaridă.
semi-automatique (*pl.* **semi-automatiques**) *adj.* semiautomat.
semi-auxiliaire (*pl.* **semi-auxiliaires**) *adj., s.m.* (verb) semiauxiliar.
semi-chenillé, ~e (*pl.* **semi-chenillés**) *adj., s.m.* automobil cu roți și șenile.
semi-circulaire (*pl.* **semi-circulaires**) *adj.* semicircular.
semi-coke (*pl.* **semi-cokes**) *s.m. (tehn.)* produs obținut prin distilarea huilei.
semi-conducteur, -trice *adj., s.m.* (*pl.* **semi-conducteurs**) *(el.)* semiconductor.
semi-conserve (*pl.* **semi-conserves**) *s.f.* conservă parțial sterilizată.
semi-consonne (*pl.* **semi-consonnes**) *s.f. (fon.)* semiconsoană.
semi-distillation *s.f. (tehn.)* distilare a cărbunelui la temperatură joasă.
semi-dominance *s.f.* (*biol.*) predominanță incompletă a unui caracter genetic.
semi-double *adj. (bot.)* cu petale aproape duble.
semi-fini (*pl.* **semi-finis**) *adj. (tehn.)* semi-finit; **produits ~s** produse semifinite.
semi-fluide *adj.* (*mec.*) semifluid, cu fluiditate redusă.
sémillant, ~e *adj.* vioi, viu, vivace, sprinten; scânteietor; **esprit** ~ minte scânteietoare.
sémillon *s.m.* soi de viță-de-vie.
semi-lunaire *adj., s.m. (anat.)* de forma unei semilune.
semi-mensuel, ~le (*pl.* **semi-mensuels**) *adj.* care apare / de două ori pe lună.
séminaire *s.m.* **1.** seminar teologic. **2.** grupă de studiu (pe specialități) în învățământul superior, seminar universitar. **3.** grup de specialiști întruniți pentru studierea unor probleme specifice, seminar științific.
séminal, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj. (bot., anat.)* seminal.
séminariste *s.m.* seminarist, elev al unui seminar teologic.
semi-nasal, ~e (*pl.* **semi-nasaux, semi-nasals**) *adj. s.f. (fon.)* seminazal; **consonne ~e** consoană semi-nazală.
séminifère *adj. (biol.)* care poartă sământa, seminifer.
semi-nomade (*pl.* **semi-nomades**) *adj. (geogr.)* seminomad; **population** ~ populație seminomadă.
semi-nomadisme *s.m. (geogr.)* seminomadism.
sémiologie *s.f. (med., lingv.)* semiologie.
sémiologique *adj.* semiologic, semiotic.
sémioticien, ~ne *s.m.f.* semiotician, semantician.
sémiotique I. *s.f., (filol., log.)* semiotică. **II.** *adj.* semiotic.
semi-ouvré (*pl.* **semi-ouvrés**) *adj.* semifinit.
semi-perméable *adj. (fiz.)* semipermeabil.
semi-précieuse *adj.f. (în expr.)* **pierre** ~ piatră semiprețioasă.
semi-produit (*pl.* **semi-produits**) *s.m.* semiprodus.
semi-public (*pl.* **semi-publics**) *adj. (jur.)* semipublic; parțial public, parțial privat; **organisme** ~ organism semipublic.
sémique *adj. (lingv.)* semic, referitor la seme.
semi-remorque (*pl.* **semi-remorques**) **I.** *s.f.* remorcă pentru transportul rutier. **II.** *s.m.* ansamblul constituit din remorcă și tractor.
semis *s.m.* **1.** semănat. **2.** semănătură. **3.** răsad. **4.** teren care se însămânțează. **5.** *(fig.)* ornament pe o legătură de carte.
1. sémite *adj.* semit; **le type** ~ tipul semit.
2. sémite *s.m.f.* semit.
sémitique *adj.* semitic.
sémitisant, ~e *adj., s.m.f.* care studiază limbile și civilizațiile semitice.
sémitisme *s.m.* semitism, caracter semitic.
semi-voyelle (*pl.* **semi-voyelles**) *s.f. (fon.)* semivocală.
semnopithèque *s.m. (zool.)* specie de maimuță mare asiatică având coada lungă.
semoir *s.m. (agr.)* **1.** traista cu semințe a semănătorului. **2.** sac cu semințe. **3.** semănătoare mecanică.
semonce *s.f.* **1.** *(înv.)* convocare. **2.** *(mar.)* avertisment, somație adresată unei nave pentru a opri sau a-și înălța pavilionul; **coup de** ~ lovitură de tun pentru întărirea somației. **3.** dojană, mustrare.
semoncer *v.t. (rar)* **1.** *(mar.)* a soma o navă să-și înalțe pavilionul sau să oprească. **2.** a dojeni, a mustra, a certa.
semoule I. *s.f.* **1.** griș; ~ **de riz** griș de orez. **2.** *(pop., în expr.)* **être dans la** ~ a nu fi zdravăn la minte; **envoyer / balancer la** ~ a scăpa rapid de o problemă.
semoulerie *s.f.* fabrică de griș.
semoulier, -ère *s.m.f.* fabricant de griș.
1. semper virens *adj. invar.*, **sempervirent, ~e** *adj.* (despre) plante cu frunze verzi tot anul.
2. semper virens *s.m. (înv.) (bot.)* varietate de caprifoi cu frunzele verzi tot anul.
sempervivum *s.m. (bot.)* urechelniță (*Sempervivum tectorum*).
sempiternel, ~le *adj.* **1.** veșnic, etern, perpetuu. **2.** continuu.
sempiternellement *adv.* (în mod) perpetuu, neîncetat; pe vecie.
semple *s.m. (text.)* parte a războiului de țesut mătăsuri.
sen *s.m. (fin., ec.)* sen, monedă divizionară în Japonia și în alte țări din Extremul Orient.
sénarmontite *s.f. (mineral.)* senarmontit, minereu de stibiu.
sénat *s.m.* senat.
sénateur *s.m.* **1.** senator. **2.** *(în expr.)* **train de** ~ mers lent, mers solemn.
sénatorerie *s.f. (ist.)* dotă viageră acordată unui senator (*în Franța, în timpul Consulatului și al lui Napoleon I*).
sénatorial, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* senatorial, de senator.
sénatus-consulte (*pl.* **sénatus-consultes**) *s.m. (ist.)* **1.** hotărâre a senatului roman. **2.** act al senatului (în timpul Consulatului și sub Napoleon I și Napoleon III, în Franța).

senau *s.m. (mar., înv.)* navă cu două catarge.
séné *s.m. (bot.)* **1.** siminichie, senă (*Cassia acutifolia*). **2.** (*în compuse*) **~-bâtard** beșicoasă (*Colutea arborescens*). **3.** *(prov.)* **passez-moi la rhubarbe, je vous passerai le ~** o mână spală pe alta și amândouă obrazul.
sénéchal -aux *s.m. (ist.)* **1.** intendent al casei unui prinț. **2.** ofițer de curte care prezenta regelui felurile de mâncare. **3.** șef al justiției în statele feudale.
sénéchaussée *s.f. (ist.)* **1.** jurisdicție feudală. **2.** tribunal în statele feudale.
séneçon, sèneçon *s.m. (bot.)* **1.** cruciuliță, bătătarnică (*Senecia vulgaris*). **2.** (*în compuse*) **~ -des-sarrasins** amărătăciune (*Senecio sarracenicus*).
1. sénégalais, ~e *adj.* senegalez, din Senegal.
2. Sénégalais, ~e *s.m.f.* senegalez, locuitor al statului Senegal.
sénégali *s.m. (ornit.)* nume dat mai multor păsărele din regiunile tropicale.
sénégalisme *s.m. (lingv.)* chestiuni de limbaj specifice limbii franceze vorbite în Senegal.
sénegrain *s.m. (bot.)* schindui (*Trigonella foenum graecum*).
sénescence *s.f. (biol.)* senescență, îmbătrânire a țesuturilor și a organismului.
sénescent, ~e *adj.* care prezintă semne de îmbătrânire / de senescență.
senestre, sénestre I. *s.f. (înv.)* mâna / partea stângă. **II.** *adj. (zool.)* despre o cochilie de moluscă ce prezintă o înfășurare spre stânga.
sénestrochère *s.m.* (*în heraldică*) braț stâng reprezentat pe un blazon.
sénevé-noir (*pl.* **sénevés-noirs**) *s.m. (bot.)* muștar-negru, muștar-de-câmp (*Sinapis ardensis*).
sénile *adj.* senil.
sénilité *s.f.* senilitate.
senior *s.f. (sport)* senior.
senne *s.f.* v. **seine.**
senner *v.t., v.i.* v. **seiner**.
1. sénonais, ~e *adj.* referitor la orașul Sens din Franța.
2. Sénonais, ~e *s.m.f.* locuitor al orașului Sens, Franța.
señorita *s.m.* țigară de foi mică.
sens *s.m.* **1.** simț; **les cinq ~** cele cinci simțuri; **avoir le ~ des réalités** a avea simțul realității; a fi realist; **~ pratique** simț practic; **bon ~, ~ commun** bun-simț. **2.** sens, semnificație; **quel est le ~ de cette affirmation?** care este sensul acestei afirmații? **le ~ figuré d'un mot** sensul figurat al unui cuvânt. **3.** parte, față; **regarder une chose dans tous les sens** a privi un lucru pe toate fețele. **4.** direcție, sens; **~ unique a.** sens unic; **b.** *(pop.)* pahar de vin roșu; **~ interdit** sens interzis; **nager dans le ~ du courant** a înainta în direcția curentului. **5.** (*la pl.*) plăceri trupești, fizice, senzuale. **6.** *(în expr.)* **abonder dans le ~ de qqn.** a-i cânta cuiva în strună; a-i ține cuiva isonul; **~ dessus dessous, ~ devant derrière** harababură, răvășeală, zăpăceală, talmeș-balmeș; cu susul în jos; **à mon ~** după părerea mea.
sensass, sensa *adj. invar.* (*fam.*) formidabil, senzațional.
sensation *s.f.* **1.** senzație; **une ~ de froid** o senzație de frig. **2.** emoție, impresie puternică; senzație; **faire ~** a face senzație; a produce o impresie puternică; **un spectacle qui produit des ~s particulières** un spectacol care produce emoții / impresii deosebite.
sensation(n)alisme *s.m.* căutare a senzaționalului.
sensationnisme *s.m. (fii.)* senzualism.
sensationnel, ~le *adj.* senzațional, extraordinar, nemaipomenit, remarcabil; impresionant.
sensé, ~e *adj.* cu bun simț, cu judecată; rațional, judicios.
sensément *adv.* cu judecată, cu bun simț, (în mod) judicios; **agir ~** a proceda judicios.
senseur *s.m. (fiz.)* senzor.
sensibilisateur, -trice *s.m., adj. (biol., foto)* sensibilizator.
sensibilisation *s.f. (biol., foto)* sensibilizare.
sensibiliser *v.t. (biol., foto)* a sensibiliza.
sensibilité *s.f.* **1.** sensibilitate, simțire; simț, senzație; **~ aux variations atmosphériques** sensibilitate la variațiile atmosferice. **2.** *(fig.)* sensibilitate, emotivitate, afectivitate; **une vive ~ à la souffrance d'autrui** o sensibilitate intensă față de suferința celorlalți. **3.** *(fiziol.)* excitabilitate, sensibilitate. **4.** *(fiz.)* precizie, sensibilitate, exactitate; **la ~ d'une balance** precizia unei balanțe.
sensible *adj.* **1.** sensibil, simțitor, emotiv, impresionabil; **être ~ à la souffrance de ses prochains** a fi sensibil la suferința semenilor săi. **2.** *(despre aparate, mecanisme)* sensibil, care reacționează (la stimuli); *(foto)* **papier ~** hârtie sensibilă. **3.** *(fil.)* sensibil, care poate fi perceput prin simțuri, **le monde ~** lumea percepută prin simțuri. **4.** *(fig.)* evident, remarcabil; sensibil, simțitor, **cet enfant fait des progrès ~s** acest copil face progrese remarcabile.
sensiblement *adv.* (în mod) sensibil, remarcabil, evident.
sensiblerie *s.f.* sensibilitate exagerată, excesivă, afectată.
sensitif, -ive I. *adj.* senzitiv, înzestrat cu sensibilitate; **nerf ~** nerv senzitiv; **personne sensitive** persoană sensibilă, simțitoare. **II.** *s.f.* **1.** femeie sensibilă. **2.** *(bot.)* mimoză (*Mimosa pudica*).
sensitivo-moteur, -trice *adj. (fiziol.)* referitor în același timp la sensibilitate și la motricitate.
sensitométrie *s.f. (foto)* sensitometrie, măsurare a sensibilității emulsiilor.
sensitométrique *adj. (foto)* referitor la sensitometrie.
sensoriel, ~le *adj. (anat.)* senzorial, referitor la simțuri.
sensorimétrie *s.f. (psihol.)* măsurare a senzațiilor.
sensorimétrique *adj.* referitor la măsurarea senzațiilor.
sensualisme *s.m. (fii.)* senzualism.
sensualiste *adj., s.m.f. (fil.)* senzualist.
sensualité *s.f.* **1.** sensibilitate senzorială, senzualitate. **2.** înclinare spre plăcerile trupești, senzualitate.
sensuel, ~le *adj., s.m.f.* senzual.
sensuellement *adv.* cu senzualitate.
sentbon *s.m. (bot.)* vetrice (*Chrysanthemum vulgare*).
sente *s.f. (lit.)* potecă, cărare.

sentence *s.f.* 1. *(jur.)* sentință; **prononcer une ~** a pronunța o sentință. 2. *(înv.)* aforism, sentință, cugetare, maximă; **parler par ~s** a vorbi în maxime.
sentencier *v.t., v.i. (înv.) (jur.)* a condamna printr-o sentință.
sentencieusement *adv.* în mod sentențios.
sentencieux, -euse *adj.* 1. *(peior.)* sentențios, care se exprimă prin maxime. 2. afectat; **un ton ~** un ton afectat.
senteur *s.f.* 1. *(lit.)* miros, parfum, mireasmă, aromă. 2. *(bot. în compuse)* **pois-de- ~** sângele-voinicului (*Lathyrus odoratus*).
senti, ~e *adj.* 1. *(lit.)* simțit, sincer, cu sensibilitate; **un livre bien ~** o carte sinceră, autentică. 2. plin de forță, convingător; **un discours bien ~** un discurs plin de forță, convingător.
sentier *s.m.* 1. cărare, potecă. 2. *(fig.)* cale; **les ~s du bien** căile binelui. 3. *(agr., în expr.)* **~ de borne** răzor, hat.
sentiment *s.m.* 1. sentiment, simțământ, **un ~ délicat** un sentiment delicat; **avoir le ~ de la dignité** a avea sentimentul demnității. 2. impresie; senzație; **j'ai le ~ que l'on ne m'agrée pas dans cette maison** am impresia că nu sunt agreat în această casă. 3. părere; convingere; **changer de ~** a-și schimba părerea / punctul de vedere; a se răzgândi. 4. conștiință; intuiție; **avoir le ~ de sa valeur** a avea conștiința valorii sale. 5. *(lit.)* apreciere; **exprimer son ~** a-și exprima aprecierea. 6. *(în expr.)* **faire du ~** a exprima o sentimentalitate excesivă; **tu ne m'auras pas au ~** nu o să mă câștigi cu efuziuni sentimentale.
sentimental, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* sentimental.
sentimentalement *adv.* (în mod) sentimental; cu sentiment.
sentimentalisme *s.m.* sentimentalism; dulcegărie.
sentimentalité *s.f.* sentimentalitate.
sentine *s.f.* 1. *(mar.)* santină, spațiu în cala navei. 2. *(fig.)* cloacă, loc infect.
sentinelle *s.f.* 1. santinelă; **être en ~**, *(înv.)* **faire ~** a fi de santinelă, a sta de pază. 2. *(arg., în expr.)* **relever une ~** a bea un păhărel la bar.
sentir I. *v.t.* 1. a simți, a resimți; **~ une douleur** a resimți o durere; **~ le besoin** a simți nevoia; **~ ses cheveux se dresser sur la tête** a simți că i se face părul măciucă; **~ le sang lui monter à la tête** a simți cum i se urcă sângele la cap. 2. a mirosi; **~ une fleur** a mirosi o floare. 3. a mirosi (a ceva); a avea un parfum de; **~ le brûlé** a mirosi a ars; **~ l'enfermé** a mirosi a închis; 4. *(fig.)* a dezvălui, a lăsa să se vadă; **ce livre sent le manque d'inspiration** această carte dezvăluie lipsa de inspirație. 5. *(fig.)* a percepe, a sesiza; **~ la gravité d'une situation** a sesiza gravitatea unei situații; **faire ~ qqch. à qqn.** a face pe cineva să perceapă / să sesizeze un lucru. 6. *(fig.)* a simți, a gusta, a aprecia; **~ la beauté d'un tableau** a gusta frumusețea unui tablou. 7. *(fig.)* a ghici, a discerne; a presimți; **il sent les difficultés de son initiative** presimte greutățile inițiativei sale. 8. a adulmeca, a simți; **le chien sent de loin l'arrivée de son maître** câinele simte de departe sosirea stăpânului. 9. *(în expr.)* **ne pouvoir ~ qqn.** a nu avea pe cineva la inimă / la stomac; a nu putea suferi / mistui pe cineva; (*fam.*) **~ la fin de la saison** a-l ajunge zilele; a îmbătrâni; *(fam.)* **~ la corde** a fi suspect (de crimă etc.); **~ l'école** a fi pedant; *(fam.)* **~ le sapin** a fi cu un picior în groapă; a mirosi a pământ; **II.** *v.i.* a mirosi, a exala un miros; **~ bon** a mirosi frumos; **~ mauvais** a mirosi urât. **III.** *v.r.* 1. a se simți; **se ~ en forme** a se simți în formă; **se ~ mal dans sa peau** a nu se simți în largul său; a fi stingherit; **se ~ chez soi** a se simți ca acasă. 2. *(în expr.)* (*fam.*) **se ~ à bout de course** a fi / a ajunge la capătul puterilor; a-i seca puterile; **se ~ de taille à** a fi în stare să / de; a fi în măsură să; **se ~ le cœur fade** a fi scârbit / dezgustat; **se ~ les jambes lourdes** a fi frânt de oboseală; **se ~ tout chose** a fi indispus; a nu-i fi boii acasă; a nu fi în apele lui; **se ~ une mauvaise conscience** a avea remușcări; **ils ne peuvent se ~** nu se pot suferi.
seoir I. *v.i.* **I.** 1. a fi situat; **maison sise dans un beau quartier** casă situată într-un cartier frumos. 2. a-și avea sediul; **le tribunal séant à Paris** tribunalul cu sediul la Paris. 3. a ședea bine, a se potrivi; **cette couleur lui sied** această culoare îi șade bine. **II.** *v.impers.* a se cuveni, a se cădea; **il ne lui sied guère de gronder sa mère** nu se cuvine să-și mustre mama.
séoudien, ~ne *adj.* v. **saoudien**.
sep, cep *s.m. (agr.)* talpa plugului, plaz.
sépale *s.m. (bot.)* sepală.
sépaloïde *adj. (bot.)* în formă de sepală.
séparable *adj.* separabil, care poate fi separat; *(lingv.)* **particule ~** particulă separabilă, prefix.
séparateur, -trice I. *adj.* separator, despărțitor; *(fiz.)* **pouvoir ~ d'un instrument d'optique** capacitatea unui aparat optic de a oferi imagini separate ale unor obiecte apropiate. **II.** *s.m. (tehn.)* separator.
séparation *s.f.* 1. separare, separație, despărțire; **~ des pouvoirs** separația puterilor (în stat); *(jur.)* **~ de biens** separație de bunuri. 2. *(în expr.)* **~ de corps** despărțire, divorț.
séparatisme *s.m. (pol.)* separatism; tendință de izolare.
séparatiste *adj., s.m.f. (pol.)* separatist, adept al separatismului.
séparé, ~e *adj.* 1. aparte, separat; **chambres ~es** camere separate. 2. despărțit; **époux ~s** soți despărțiți.
séparément *adv.* aparte, separat; (în mod) izolat.
séparer I. *v.t.* 1. a separa, a despărți, a izola, a alege; **~ le bon grain de l'ivraie** a separa / a alege grâul de neghină. 2. a diviza un spațiu în mai multe părți, a compartimenta; **~ une maison en deux** a diviza spațiul unei case în două. 3. *(fig.)* a despărți, a îndepărta; **leurs vues différentes les avaient séparés** vederile lor diferite i-au despărțit. 4. *(fig.)* a disocia, a desprinde, a separa; **~ la théorie de la pratique** a separa teoria de practică. 5. a tria, a rândui separat, a clasa; **~ les œillets des roses** a tria / rândui separat garoafele de trandafiri. **II.** *v.r.* 1. a se separa; a se despărți; **leurs chemins se sont**

séparés dans la vie drumurile lor în viață s-au despărțit. **2.** a se împărți; **le Danube se sépare en plusieurs bras, formant le delta** Dunărea se împarte în mai multe brațe formând delta. **3.** a se despărți, a divorța.

sépia (*pl.* **~s**) *s.f.* **1.** *(zool.)* sepie (*Sepia officinalis*). **2.** materia colorantă secretată de sepie în scop de apărare. **3.** cerneală sepia. **4.** *(pict.)* desen făcut cu cerneală sepia.

sépiole *s.f. (zool.)* mică sepie comestibilă.

sépiolite *s.f.* spumă de mare.

seps *s.m. (zool.)* specie de șopârlă din țările mediteraneene.

sept I. *num. card.* șapte. **II.** *num. ord.* al șaptelea, a șaptea; **chapitre ~** capitolul al șaptelea. **III.** *s.m. invar.* **1.** (cifra) șapte. **2.** ziua a șaptea a lunii; **nous sommes le ~ mars** suntem în șapte martie. **3.** (*la cărțile de joc*) șapte, șeptar.

septain *s.m.* strofă de șapte versuri.

septante I. *num. card. (înv., folosit numai în Belgia și Elveția)* șaptezeci. **II.** *s.f. (cu maj.)* Septuaginta, versiunea greacă a Vechiului Testament realizată de 70 sau 72 de specialiști evrei.

septembral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *(rar) adj.* **1.** referitor la luna septembrie. **2.** *(pop., în expr.)* **purée ~e** vin.

septembre *s.m.* septembrie; *(pop.)* răpciune.

septemvir *s.m. (la romani)* septemvir.

septénaire I. *adj. (înv.)* septenar, care durează șapte ani. **II.** *s.m.* **1.** ciclu de șapte zile; ciclu de șapte ani. **2.** vers latin de șapte picioare și jumătate. **3.** *(med.)* durata de șapte zile a unei boli.

septennal, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* **1.** septenal, care durează șapte ani. **2.** care revine / se repetă din șapte în șapte ani.

septennalité *s.f. (rar)* durată de șapte ani.

septennat *s.m.* **1.** septenat, durată de șapte ani a unei funcții. **2.** durata mandatului președintelui Republicii Franceze.

septentrion *s.m.* **1.** *(înv.)* nord, miazănoapte. **2.** *(astr.)* Carul Mic.

septentrional, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* nordic, de nord; **l'Europe ~e** Europa de nord.

septicémie *s.f. (med.)* septicemie.

septicémique *adj. (med.)* referitor la septicemie, septicemic.

septicité *s.f. (med.)* septicitate, toxicitate a microbilor.

septidi *s.m. (ist.)* a șaptea zi a decadei în calendarul revoluționar francez.

septième (le ~, la ~) I. *num. ord.* **1.** al șaptelea, a șaptea. **2.** *(în expr.)* **être ravi au ~ ciel** a fi în al nouălea cer. **II.** *s.f.* **1.** clasa a șaptea. **2.** *(muz.)* septimă. **III.** *s.m.* **1.** etajul al șaptelea. **2.** *(mat.)* șeptime. **IV.** *s.m.f.* al șaptelea, a șaptea (într-un rând).

septièmement *adv.* în al șaptelea rând.

septime *s.f. (sport)* septimă (la scrimă).

septimo *adv. (rar)* în al șaptelea rând.

septique *adj. (med.)* septic, infectat cu microbi.

septmoncel *s.m.* sortiment de brânză preparat din lapte de capră și de vacă.

septorie *s.f. (bot.)* specie de ciupercă parazită a frunzelor și fructelor.

septuagénaire *s.m.f., adj.* septuagenar; (persoană) în vârstă de șaptezeci de ani.

septuagésime *s.f. (bis.)* a treia duminică înainte de postul Paștelui.

septum *s.m. (anat.)* sept, perete despărțitor între două cavități; **~ nasal** sept nazal.

septuor *s.m. (muz.)* septet.

septuple I. *adj.* înșeptit. **II.** *s.m.* înșeptit, număr, sumă de șapte ori mai mare; **gagner le ~ d'une somme** a câștiga înșeptitul unei sume.

septupler I. *v.t.* a mări de șapte ori; a înșepti; **~ une somme** a înșepti o sumă. **II.** *v.i.* a crește de șapte ori, a se înșepti; **leurs gains ont septuplé** câștigurile lor au crescut de șapte ori.

sépulcral, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj. (înv.)* **1.** sepulcral, de mormânt, funerar; **pierre ~e** piatră funerară. **2.** *(fig.)* cavernos; grav; **voix ~e** voce cavernoasă.

sépulcre *s.m. (lit.)* mormânt; **le Saint-Sépulcre** Sfântul Mormânt (al lui Iisus Christos).

sépulture *s.f.* **1.** (*lit.*) sepultura, înmormântare, înhumare. **2.** loc de înmormântare, mormânt.

séquelle *s.f.* **1.** *(înv.)* clică, gașcă. **2.** *(înv.)* consecință, urmare. **3.** *(med.)* sechelă, urmă a unei boli. **4.** *(fig.)* efect supărător al unui eveniment.

séquençage *s.m. (biol.)* determinarea ordinii secvențelor moleculare de A.D.N.

séquence *s.f.* **1.** *(bis.)* cântec ritmat care urmează după Aleluia. **2.** *(la jocul de cărți)* suită. **3.** *(lingv.)* suită de elemente. **4.** *(cinema, audioviz.)* secvență. **5.** *(inform.)* suită de faze ale unui automatism secvențial.

séquenceur *s.m. (inform.)* organ de comandă al unui automatism secvențial.

séquentiel, ~le *adj. (inform.)* secvențial.

séquestration *s.f.* sechestrare.

séquestre *s.m.* **1.** *(jur.)* sechestru; **mettre sous ~** a pune sechestru. **2.** *(rar)* depozitarul bunurilor sechestrate. **3.** *(jur.)* act prin care un stat beligerant pune stăpânire pe bunuri care aparțin inamicului aflate pe teritoriul său. **4.** *(chir.)* bucată de os necrozat.

séquestrer *v.t. (jur.)* a sechestra.

sequin *s.m. (ist.)* țechin, veche monedă venețiană de aur.

séquoia *s.m. (bot.)* sequoia (*Sequoia gigantea*).

sérac *s.m.* **1.** îngrămădire de ghețuri în fosta albie a unui ghețar. **2.** sortiment de brânză din Elveția.

sérail *s.m. (ist.)* **1.** serai. **2.** *(înv.)* harem.

séraille *s.f. (arg.)* viol colectiv.

séran, sérançoir *s.m. (tehn.)* ragilă, darac de cânepă, darac de in.

sérançage *s.m.* **1.** dărăcit al cânepei (al inului). **2.** atelier de dărăcit cânepa (inul).

sérancer *v.t.* a dărăci cânepa (inul), a (le) trage la ragilă.

séranceur *s.m., adj.m.* (lucrător) care trage la ragilă, care dărăcește.

sérancolin *s.m.* v. **sarrancolin**.

serapeum, sérapéum (*pl.* **sérapeums, serapea**) *(arheol.)* necropolă a lui Osiris (*Egipt*).

séraphin *s.m. (bis.)* serafim.
séraphique *adj.* serafic, îngeresc, angelic.
1. **serbe** *adj.* sârbesc, sârb, din Serbia.
2. **Serbe** *s.m.f.* sârb, locuitor al Serbiei.
serbillon *s.m. (arg.)* 1. semnal de avertizare. 2. *(în expr.)* **faire le ~** a preveni discret pe cineva.
serbo-croate I. *adj.* sârbo-croat, referitor la sârbi și la croați. **II.** *s.m. (lingv.)* limba sârbo-croată.
serdab *s.m. (arheol.)* sală conținând efigiile mortului, în monumentele funerare ale Egiptului antic.
serdar, sirdar *s.m. (ist.)* serdar, șef militar în Imperiul Otoman.
serdeau *s.m. (ist.)* 1. stolnic. 2. paharnic.
serein, ~e I. *adj.* 1. senin; **un ciel ~** un cer senin. 2. *(fig.)* calm, senin, liniștit; **un jour ~** o zi liniștită. **II.** *s.m. (înv.)* burniță după asfințit (vara); reveneală, jilăveală.
sereinement *adv.* (în mod) senin, liniștit, calm.
sérénade *s.f.* serenadă.
sérénader *v.i. (înv.)* a cânta serenade.
sérencolin *s.m.* v. **sarrancolin.**
sérénissime *adj.* serenisim, titlu dat unei persoane de rang înalt; **La Sérénissime République** numele Veneției în sec. al XV-lea.
sérénité *s.f.* 1. *(fig.)* seninătate; **il accueille avec ~ les événements** întâmpină evenimentele cu seninătate. 2. calm, liniște. 3. *(poet.)* seninătatea cerului.
séreux, -euse I. *adj. (med.)* seros, apos; **une membrane ~euse** o membrană seroasă. **II.** *s.f. (med.)* (membrană) seroasă.
serf, serve I. *s.m.f.* șerb, iobag. **II.** *adj.* 1. referitor la șerbi; **condition serve** condiție de șerb. 2. *(fig.)* dependent; servil; **esprit ~** spirit servil.
serfouette *s.f. (agr.)* săpăligă.
serfouir *v.t. (agr.)* a scormoni cu săpăliga.
serfouissage *s.m. (agr.)* scormonire cu săpăliga.
serge *s.m. (text.)* serj.
sergé *s.m. (text.)* numele unei țesături asemănătoare cu serjul.
sergent *s.m.* 1. *(înv.)* sergent, polițai; **~ de viile** agent de poliție. 2. *(mil.)* sergent; **~-chef** sergent-șef (în Franța); **~-major** sergent major. 3. *(tehn.)* crivală, teasc (de tâmplar).
sergette *s.f. (text.)* numele unei stofe de lână subțire.
sergot *s.m. (pop.)* sergent de poliție; agent.
sérialisme *s.m. (muz.)* serialism, muzică serială.
séricicole *adj.* sericicol.
sériciculteur *s.m.* sericicultor.
sériciculture *s.f.* sericicultură.
séricigène *adj. (despre glanda viermelui de mătase)* sericigen, care secretă mătase.
séricigraphie *s.f.* v. **sérigraphie.**
séricine *s.f. (chim.)* sericină.
série *s.f.* 1. serie, succesiune, șir, înșiruire; **une ~ de questions** o serie de întrebări; **~ noire** succesiune de evenimente nefericite. 2. *(mat.)* serie. 3. *(muz.)* bază a muzicii dodecafonice. 4. *(chim.)* serie. 5. serie; **fabrication en ~** producție de serie. 6. *(în expr.)* **hors ~** excepțional; ieșit din comun; **~ de prix** document administrativ care fixează tarifele serviciilor.
sériel, ~le *adj.* serial, care formează o serie; *(muz.)* **musique ~le** muzică serială, dodecafonică.
sérier *v.t.* 1. a seria, a așeza în / pe serii. 2. a clasa, a tria, a așeza pe serii.
sérieusement *adv.* 1. (în mod) serios, cu seriozitate; **se préparer ~ pour un concurs** a se pregăti cu seriozitate pentru un concurs. 2. serios, fără glumă; **parler ~** a vorbi serios. 3. grav, serios; **être ~ malade** a fi grav bolnav. 4. într-adevăr, în mod temeinic, real, realmente; de-a binelea; **il est ~ préoccupé par cette affaire** este realmente preocupat de acestă afacere. 5. zău; serios; **~ ?** zău? (vorbești) serios?
sérieux, -euse I. *adj.* 1. serios, grav, așezat, chibzuit, cuminte; **un homme ~** un om serios. 2. serios, de încredere; **un projet ~** un proiect serios; **un partenaire ~** un partener de încredere. 3. serios, lipsit de veselie, grav; **un enfant ~** un copil lipsit de veselie / grav; **être ~ comme un pape** a fi extrem de serios. 4. important; **une déclaration ~ -euse** o declarație importantă. 5. remarcabil, considerabil; mare; **des progrès ~** progrese remarcabile. 6. temeinic; fundamentat; **il a eu des raisons ~ -euses de refuser cette offre** a avut motive temeinice de a refuza această ofertă. 7. primejdios; **une blessure ~ -euse** o rană primejdioasă. 8. *(pop., în expr.)* **client ~** tip periculos. **II.** *s.m.* 1. seriozitate, gravitate; **conserver / tenir / garder son ~** a-și păstra seriozitatea; **prendre au ~** a lua în serios; **perdre son ~** a-și pierde gravitatea, a se înveseli, a se deschide la față. 2. *(arg.)* crimă calificată. 3. *(arg.)* halbă de bere de un litru. **III.** *adv.* în mod serios, cu seriozitate.
sérigraphie *s.f. (poligr.)* tipar cu șabloane.
serin I. *s.m.* 1. *(ornit.)* canar (*Serinus canaria*). 2. *(fig., fam.)* prostănac, găgăuță, nărod. **II.** *adj.* (culoare) galben strălucitor (*uneori la fem.* **serine**).
1. **sérine** *s.f. (biochim.)* albumină a serului sangvin.
2. **sérine** *s.f. (biochim.)* aminoacid conținut în anumite produse proteinice.
seriner *v.t.* 1. a învăța canarii să cânte (cu ajutorul minavetului). 2. *(fig.)* a repeta un lucru de multe ori; **~ une leçon à un enfant** a repeta o lecție unui copil până o învață. 3. (*fam.*) a plictisi pe cineva, a-l bate la cap.
serinette *s.f.* 1. minavet, flașnetă mică. 2. *(arg., înv.)* șantajist. 3. *(arg.)* homosexual.
seringa, seringat *s.m. (bot.)* sirinderică, iasomie-de-grădină (*Philadelphus coronarius*).
seringage *s.m.* 1. *(hort.)* stropire în ploaie fină. 2. *(tehn.)* sprițuire.
seringat *s.m.* v. **seringa.**
seringue *s.f.* 1. *(med.)* seringă. 2. *(hort.)* pompă pentru insecticide. 3. *(arg.)* armă de foc. 4. *(arg.)* femeie înaltă, deșirată. 5. *(arg.)* cântăreț prost, fără talent.
seringué, ~e *s.m.f. (arg.)* drogat care-și injectează drogul.
seringuée *s.f. (arg.)* descărcarea unei arme de foc.
seringuer *v.t.* 1. a injecta cu seringa. 2. *(hort.)* a stropi cu pompa. 3. *(arg.)* a răni sau a ucide cu o armă de foc.

seringuero *s.m.* recoltator de cauciuc (în Brazilia).
sérique *adj.* *(med.)* seric, referitor la ser; **accident** ~ reacție alergică la ser.
serment *s.m.* **1.** jurământ; **prêter** ~ a depune jurământ; *(med.)* **le** ~ **d'Hippocrate** jurământul lui Hipocrat; **déclarer sous la foi du** ~ a declara sub jurământ; **faux** ~ jurământ strâmb. **2.** *(fig.)* promisiune, făgăduială; (*fam.*) ~ **d'ivrogne,** ~ **de joueur** făgăduială de bețiv / de jucător, făgăduială deșartă, în vânt.
sermon *s.m.* **1.** *(bis.)* predică, învățătură, cuvânt. **2.** (*fam., peior.*) mustrare, morală, discurs plictisitor; **faire un** ~ **à qqn.** a face morală cuiva.
sermonnaire *s.m.* **1.** autor de predici. **2.** culegere de predici.
sermonner I. *v.i.* *(înv.)* a predica. **II.** *v.t.* a mustra, a certa, a dojeni, a dăscăli, a moraliza; ~ **un enfant** a dojeni un copil.
sermonneur, -euse I. *s.m.f.* persoană care mustră, ceartă, dojenește, dăscălește. **II.** *adj.* mustrător, dojenitor; **un ton** ~ un ton dojenitor.
sérodiagnostic *s.m.* *(med.)* serodiagnostic.
sérologie *s.f.* *(med.)* serologie.
sérologique *adj.* *(med.)* serologic, referitor la serologie.
sérologiste *s.m.f.* medic specialist în serologie.
séronégatif, -ive *adj.* *(med.)* seronegativ.
séropositif, -ive *adj., s.m.f.* *(med.)* seropozitiv.
séropositivité *s.f.* *(med.)* seropozitivitate, caracter seropozitiv.
sérosité *s.f.* *(fiziol.)* serozitate.
sérothérapie *s.f.* *(med.)* seroterapie.
sérotonine *s.f.* *(biochim.)* serotonină.
sérovaccination *s.f.* *(med.)* serovaccinare, vaccinare cu ser.
serpe *s.f.* **1.** cosor. **2.** *(în expr.)* **être taillé à la** ~ **/ à coups de** ~ a avea trăsături grosolane; a fi din topor / din butuci.
serpent *s.m.* **1.** *(zool.)* șarpe; ~ **à sonnette(s)** crotal, șarpe cu clopoței; ~ **de verre** șarpe-orb; ~ **à lunettes** șarpe-cu-ochelari, cobra (*Naja tripudians*). **2.** *(fig.)* șarpe, om hain, veninos, perfid, viclean, rău; **langue de** ~ om veninos, limbă de viperă; **réchauffer un** ~ **dans son sein** a încălzi un șarpe la sân. **3.** *(muz.)* fluier încolăcit. **4.** *(ec.)* șarpele monetar european, marjă de fluctuație autorizată a cursului de schimb. **5.** *(arg.)* polițist în civil. **6.** *(în expr.)* ~ **d'eau** năpârcă acvatică; ~ **de mer a.** furtun de pompieri; **b.** monstru marin fantastic; **c'est le** ~ **de mer** este un subiect epuizat, care s-a tot dezbătut; ~ **fabuleux** dragon, balaur; ~ **caché sous les fleurs** pericol ascuns; **~s de l'incendie** limbi (șerpuitoare) de foc.
serpentaire *s.f.* **1.** *(bot.)* răculeț (*Polygonum bistorta*). **2.** *(ornit.)* specie de șerpar (*Sagittarius serpentarius*).
serpente *s.f.* *(înv.)* hârtie fină transparentă pentru protejarea gravurilor (sec. XVII - XXVIII).
serpenteau *s.m.* **1.** *(zool.)* pui de șarpe. **2.** *(mii.)* rachetă.
serpentement *s.m.* *(rar)* șerpuire.
serpenter *v.i.* a șerpui, a ondula.
serpentin, ~e I. *adj.* **1.** de șarpe, asemănător cu șarpele; șerpuitor; **lignes ~es** linii șerpuitoare. **2.** cu pete, asemănător cu pielea șarpelui; **marbre** ~ marmură pătată, asemănătoare cu pielea șarpelui. **II.** *s.m.* **1.** serpentină, țeavă de alambic. **2.** serpentină de hârtie. **3.** *(mil., înv.)* numele unei piese de artilerie.
serpentine *s.f.* *(mineral.)* serpentin.
serpette *s.f.* mic cosor podgorean.
serpigineux, -euse *adj.* *(med.)* spuzit.
serpillière *s.f.* **1.** *(înv.)* pânză groasă de ambalat. **2.** cârpă groasă de spălat pe jos. **3.** *(arg.)* rochie. **4.** *(arg., în expr.)* ~ **de ratichon** sutană.
serpolet *s.m.* *(bot.)* **1.** cimbrișor (*Thymus serpyllum*). **2.** soponel (*Thymus comosus*).
serpule *s.f.* *(zool.)* specie de vierme marin care trăiește într-un tub calcaros.
serrage *s.m.* **1.** strângere; **le** ~ **des freins** strângerea frânelor. **2.** *(poligr.)* răstav.
serran *s.m.* *(iht.)* specie de biban-de-mare (*Serranus*).
serrate *adj.* *(despre monede)* zimțat.
serratule *s.f.* *(bot.)* gălbinare (*Serratula tinctoria*).
1. serre *s.f.* (*hort.*) seră.
2. serre I. *s.f.* **1.** strângere, apăsare, presare. **2.** (*la pl.*) gheare ale păsărilor de pradă. **3.** *(geogr.)* deal lung și îngust. **4.** *(mar.)* stingher. **II.** *s.m.* **1.** *(arg.)* semnal convenit între complici. **2.** *(arg., în expr.)* **faire le** ~ **à qqn.** a avertiza pe cineva, a-l pune în gardă; a da alarma.
serré, ~e I. *adj.* **1.** strâmt; strâns; **vêtement** ~ **à la taille** haină strânsă în talie. **2.** strâns; **en rangs ~s** în rânduri strânse. **3.** înghesuit; **être ~s comme des harengs** a fi înghesuiți ca sardelele. **4.** dens, compact; des. **5.** *(fig.)* concis; **un sujet** ~ un subiect concis. **6.** *(fig.)* strâns, riguros, precis; **jeu** ~ joc strâns, precis; **logique ~e** logică riguroasă. **7.** *(arg.)* lefter, fără bani. **8.** *(în expr.)* **avoir le gosier** ~ a avea / a i se pune un nod în gât; **café** ~ cafea tare; **une partie ~e** o partidă grea. **II.** *adv.* **1.** strâns; des; **tricoter** ~ a tricota strâns. **2.** prudent, cu prudență; **jouer** ~ a juca prudent. **3.** în strâmtoare, strâmtorat; **vivre** ~ a trăi strâmtorat.
serre-bouchon *s.m. invar.* dispozitiv care ține dopul sticlei fixat.
serre-câbles *s.m. invar.* dispozitiv de legare a două cabluri cap la cap.
serre-écrou (*pl.* **serre-écrous**) *s.m.* *(tehn.)* cheie de strâns piulițele la bicicletă.
serre-file (*pl.* **serre-files**) *s.m.* **1.** *(mil.)* încheietor de pluton. **2.** *(mar.)* încheietor de estradă.
serre-fils *s.m. invar.* *(el.)* clemă.
serre-frein(s) *s.m.* (*s.f.*) frânar.
serre-joint(s) *s.m.* *(tehn.)* crivală, teasc.
serrement *s.m.* **1.** strângere; ~ **de main** strângere de mână; *(fig.)* ~ **de cœur** strângere de inimă, necaz; mâhnire. **2.** *(min., în expr.)* ~ **d'aérage** dig de aeraj.
serre-nez *s.m. invar.* numele unei piese de ham.
serre-papiers *s.m. invar.* *(înv.)* birou cu despărțituri pentru acte.
serre-patte (*pl.* **serre-pattes**) *s.m.* *(arg.)* sergent.
serrer I. *v.t.* **1.** a strânge; (*fig., fam.*) ~ **la vis à qqn.** a strânge șurubul; *(fig.)* ~ **la ceinture d'un cran** a mai strânge cureaua cu o gaură; a mai face o gaură

la curea; a se restrânge; ~ **les cordons de la bourse** a strânge / a lega băierile pungii; **2.** a strânge, a presa, a apăsa; ~ **la main à qqn.** *(arg.)* ~ **la pince / la cuiller / le brancard à qqn.** a strânge mâna cuiva. **3.** a strânge, a apropia; ~ **les rangs** a strânge rândurile; ~ **les boulons** a strânge șurubul. **4.** *(pop.)* a înghesui pe cineva într-un colț pentru a-l jefui. **5.** *(pop.)* a aresta. **6.** *(pop.)* a minți. **7.** *(în expr.)* ~ **les dents / les mâchoires a.** a scrâșni din dinți; a-și încleșta dinții; **b.** a continua cu tenacitate; ~ **qqn. de près a.** a ține pe cineva din scurt; **b.** a încolți pe cineva; ~ **son jeu** a-și acoperi manevrele; a lucra prudent; a nu risca; ~ **le bouton à qqn.** a lua pe cineva din scurt; ~ **le cœur à qqn.** a îndurera pe cineva; *(arg.)* ~ **le kiki à qqn.** a-i suci cuiva gâtul, a-l strânge de gât; (*fam.*) ~ **le nœud qu'on a passé autour du cou de qqn.** a duce pe cineva la pieire; *(pop.)* ~ **les fesses** a tremura inima în cineva de frică; ~ **la queue** a pleca / a se duce cu coada între picioare; ~ **la vérité de près** a fi aproape de adevăr; *(mar.)* ~ **le vent** a naviga într-o direcție cât mai apropiată de direcția vântului. **II.** *v.r.* **1.** a se / a-și strânge; **se** ~ **l'un contre l'autre** a se strânge unul lângă celălalt; **se** ~ **les mains** a-și strânge mâinile; **se** ~ **la bouche** a strânge cureaua; **se** ~ **le ventre a.** a strânge cureaua; **b.** a mânca răbdări prăjite / coaste fripte. **2.** a se înghesui; **les gens se serraient devant le guichet** lumea se înghesuia în fața ghișeului.

serre-tête *s.m. invar.* **1.** scufie strânsă pe cap. **2.** panglică de strâns o scufie.

serriste *s.m.f. (hort.)* specialist în culturile de seră.

serrure *s.f.* **1.** broască, închizătoare; **mettre la clé dans la** ~ a băga cheia în broască; **forcer une** ~ a forța o broască. **2.** *(c.f.)* dispozitiv de securitate pentru blocarea unui macaz. **3.** *(în expr.)* ~ **brouillée** om țicnit, om căruia îi lipsește o doagă.

serrurerie *s.f.* lăcătușerie.

serrurier *s.m.* lăcătuș.

serte *s.f. (tehn.)* v. **sertissage**.

sertão *s.m. (geogr.)* zonă semi-aridă din Brazilia.

sertir *v.t.* **1.** a monta o piatră prețioasă. **2.** *(tehn.)* a monta două piese metalice fără sudură.

sertissage *s.m.* **1.** montare a unei pietre prețioase. **2.** *(tehn.)* montare a două piese metalice fără sudură.

sertisseur, -euse I. *s.m.f.* persoană care montează pietre prețioase. **II.** *s.m.* instrument de montare a două piese metalice.

sertissure *s.f.* **1.** montură a unei pietre prețioase. **2.** gheară care ține piatra prețioasă fixată pe inel.

sérum *s.m. (fiziol.)* ser.

sérum-albumine (*pl.* **sérum-albumines**) *s.f. (biochim.)* proteină a serului.

sérum-globuline (*pl.* **sérum-globulines**) *s.f. (biochim.)* totalitatea globulinelor din serul sangvin.

servage *s.m.* **1.** șerbie, iobăgie. **2.** *(fig.)* servitute morală.

serval (*pl.* ~**s**) *s.m. (zool.)* serval, pisică mare din Africa *(Felis serval).*

servant I. *adj.m.* **1.** care servește; **2.** *(în expr.)* **cavalier / chevalier** ~ bărbat curtenitor; **frère** ~ călugăr slujitor, care participă la treburi mărunte. **II.** *s.m.* **1.** *(mil.)* servant. **2.** *(sport)* jucător care servește mingea. **3.** *(bis. catol.)* cleric sau laic care asistă preotul la o slujbă scurtă.

servante *s.f.* **1.** *(înv.)* servitoare, slujnică, servantă. **2.** servantă, bufet pentru veselă. **3.** *(tehn.)* suport reglabil (pentru tâmplar, pentru fierar).

serve *adj.f., s.f.* v. **serf**.

serveur, -euse *s.m.f.* **1.** chelner, ospătar. **2.** *(sport)* jucător care servește mingea. **3.** *(la jocul de cărți)* jucătorul care împarte cărțile.

serviabilité *s.f.* serviabilitate, amabilitate, complezență.

serviable *adj.* serviabil, îndatoritor; amabil.

serviablement *adv.* cu serviabilitate, în mod îndatoritor.

service *s.m.* **1.** serviciu, slujbă (într-o casă, într-un hotel); **entrer au** ~ **de qqn.** a intra în slujba cuiva. **2.** *(bis.)* serviciu; slujbă; ~ **funèbre** slujbă de înmormântare; ~ **religieux** slujbă religioasă; **3.** serviciu, modul de efectuare a serviciului; **un excellent** ~ **dans ce restaurant** un serviciu excelent în acest restaurant. **4.** bacșiș (la restaurant); ~ **compris** inclusiv bacșișul. **5.** serviciu, secție; ~ **administratif** serviciu administrativ. **6.** serviciu, funcționare; **Il a quinze ans de** ~ **dans cette institution** are cincisprezece ani de serviciu în această instituție; **escalier de** ~ scară de serviciu; **être de** ~ a fi de serviciu, a fi de gardă; **l'officier de** ~ ofițerul de serviciu. **7.** *(înv.)* totalitatea felurilor de mâncare aduse la masă. **8.** serviciu, sprijin, ajutor; **avoir recours aux** ~**s de qqn.** a recurge la ajutorul cuiva; **rendre** ~ **à qqn.** a face servicii cuiva, a-l ajuta. **9.** serviciu plătit; **états de** ~ state de serviciu; **être content des** ~**s d'une personne** a fi mulțumit de serviciul unei persoane, de felul cum muncește. **10.** *(ec., la pl.)* servicii; **prestation de** ~**s** prestare de servicii. **11.** *(sport)* serviciu (la tenis). **12.** garnitură / serviciu de vase, de lenjerie pentru masă; ~ **de porcelaine** serviciu de porțelan. **13.** serie (la cantină, la vagon-restaurant) **premier** ~ **à 13 h.** prima serie la ora 13. **14.** *(Elveția)* tacâmuri. **15.** *(în expr.)* **être en** ~ **commandé** a fi în exercițiul funcțiunii; **ses jambes lui refusent tout** ~ nu-l mai țin picioarele; **qu'y a-t-il pour votre** ~**?** cu ce vă pot fi de folos? ce pot să fac pentru dv.? **être hors** ~ a fi scos din uz; **prendre son** ~ a începe să lucreze, să funcționeze; **faire le** ~ **d'une revue** a difuza o revistă, a se ocupa de difuzarea ei; *(jur., înv.)* **louage de** ~ **s** vechea denumire a contractului de muncă; *(mar.)* **rallier le** ~ a se înapoia pe vas (despre un marinar); *(pop.)* **il ne faut pas mêler les torchons avec les** ~**s** să nu amestecăm lucrurile.

serviette *s.f.* **1.** șervet, ștergar, prosop; ~ **de bain** prosop de baie. **2.** servietă; geantă; **une** ~ **pleine de documents** o servietă plină de documente. **3.** șervețel de masă. **4.** *(arg., în expr.)* **coup de** ~ razie.

serviette-éponge (*pl.* **serviettes-éponges**) *s.f.* prosop din pânză plușată.

servietter *v.t.* *(arg.)* a aresta.

servile *adj.* **1.** *(ist.)* referitor la sclavi, la iobagi; **condition ~** condiție de sclav. **2.** *(fig.)* servil, supus, slugarnic, plecat; lingușitor; josnic; **un être ~** o ființă slugarnică. **3.** fidel, apropiat de textul inițial; **traduction ~** traducere foarte fidelă, apropiată de textul original.
servilement *adv.* **1.** (în mod) servil, slugarnic, josnic. **2.** *(în expr.)* **traduire ~** a traduce fidel, a traduce cuvânt cu cuvânt.
servilité *s.f.* servilitate, servilism, slugărnicie.
serviotter *v.t.* *(arg.)* a propune cuiva o afacere păguboasă.
servir I. *v.t.* **1.** a servi, a sluji; **~ son maître** a-și sluji stăpânul; **le boulanger sert ses clients** brutarul își servește clienții. **2.** a servi la masă; **~ la soupe** a servi supa. **3.** a servi, a ajuta, a sprijini; **~ son voisin dans le besoin** a-și ajuta vecinul la nevoie. **4.** a servi, a îndatora; **~ ses amis** a-și îndatora prietenii. **5.** *(bis. catol.)* a asista preotul (la săvârșirea slujbei); **~ la messe** a asista preotul la slujbă. **6.** *(la jocul de cărți)* a distribui cărțile. **7.** *(sport)* a servi mingea (la tenis). **8.** a servi, a vărsa, a plăti; **~ une pension alimentaire** a plăti pensie alimentară. **9.** *(mil.)* a pregăti, a pune în stare de funcționare; **~ une arme à tir** a pregăti o armă pentru tragere (punându-i cartușe). **10.** *(vân.)* a doborî, a ucide un animal. **11.** a fi util, a fi favorabil; **les circonstances l'ont toujours servi** împrejurările i-au fost întotdeauna favorabile. **12.** *(Elveția)* a folosi, a întrebuința; **il ne sert plus ce vêtement** nu mai folosește această haină. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **à, de**) a fi de folos, a servi drept; a ține loc de; **son oncle lui sert de guide** unchiul lui îi servește drept călăuză; **cela ne sert à rien** asta nu folosește la nimic, nu e bun de nimic. **2.** *(sport)* a servi. **3.** a fi util, profitabil; **la gymnastique qu'il fait tous les matins lui sert dans les ascensions** gimnastica pe care o face în fiecare dimineață îi este utilă în ascensiuni. **4.** a fi militar; **il sert dans la marine** este militar la marină. **5.** *(în expr.)* **~ d'appui à qqn.** a fi sprijinul cuiva; **~ de cible aux railleries de qqn.** / **~ de tête de Turc a.** a fi cal de bătaie; **b.** a fi țap ispășitor; **~ de tampon** a i se sparge în cap. **III.** *v.impers.* (cu *prep.* **de + inf.**) a servi, a folosi; **il ne sert à rien de se tourmenter** nu folosește la nimic să te frământi; **à quoi sert-il de...** la ce folosește să... **IV.** *v.r.* **1.** (cu *prep.* **de**) a se servi de, a se folosi; **se ~ d'un instrument** a se servi de un instrument; *(fig.)* **se ~ de qqn. pour atteindre son but** a se folosi de cineva pentru a-și atinge scopul. **2.** a se servi la masă; **le rôti se sert avec de la salade** friptura se servește cu salată.
serviteur *s.m.* **1.** *(înv.)* servitor, slugă; valet. **2.** *(în expr.)* **~ de l'État** slujbaș al statului; **~ de l'Église** preot.
servitude *s.f.* **1.** *(ist.)* sclavie, iobăgie, robie. **2.** aservire; servitute; oprimare; **la ~ d'une nation** aservirea unei națiuni. **3.** constrângere, obligație. **4.** *(jur.)* servitute, sarcină care grevează asupra unui bun imobiliar. **5.** *(mar., în expr.)* **bâtiments de ~** nave care asigură serviciile unui port.
servocommande *s.f.* *(tehn.)* servocomandă.
servodirection *s.f.* *(tehn.)* servocomandă care amplifică direcția.
servofrein *s.m.* *(auto)* servofrână.
servomécanisme *s.m.* *(tehn.)* servomecanism.
servomoteur *s.m.* *(mec.)* servomotor.
servovalve *s.f.* *(tehn.)* valvă comandată prin servomotor.
ses *adj. pos.* v. **1. sa. 2. son (1).**
sésame *s.m.* *(bot.)* susan (*Sesamum indicum*).
sésamoïde *adj.* *(anat.)* sesamoid; **os ~s** oase sesamoide, oase mici, rotunjite, care se dezvoltă în apropierea unor articulații.
sesbania, sesbanie *s.f.* *(bot.)* arbust tropical din fibrele căruia se fabrică hârtie pentru țigări (*Sesbania cannabina*).
sessile *adj.* **1.** *(bot. despre frunze)* sesil, fără pețiol sau peduncul. **2.** *(med. în expr.)* **tumeur ~** tumoare fără peduncul.
session *s.f.* sesiune.
sesterce *s.m.* *(numism.)* sesterț, monedă romană de argint.
set *s.m.* **1.** *(sport)* set, manșă. **2.** *(în expr.)* **~ de table** garnitură de șervețele care se pun sub farfurii la masă.
sétacé, ~e *adj.* de forma părului de porc.
sétaire-glauque (*pl.* **sétaires-glauques**) *s.f.* *(bot.)* mohor (*Setaria glauca*).
setier *s.m.* veche măsură franceză de capacitate pentru grâne și lichide.
sétifère *adj.* cu păr aspru ca al porcului.
sétiforme *adj.* cu aspect de mătase.
séton *s.m.* *(chir.)* **1.** meșă pentru drenaj. **2.** *(în expr.)* **plaie en ~** plagă superficială.
setter *s.m.* *(angl.)* (câine) prepelicar.
seuil *s.m.* **1.** prag; **franchir le ~ de la maison** a trece pragul casei; (*fiziol.*) prag; **~ d'excitation** prag de excitare. **2.** *(fig.)* prag, început; **au ~ de l'hiver** în pragul iernii. **3.** *(geogr.)* ridicătură pe fundul mării sau al unui fluviu.
seul, ~e I. *adj.* **1.** singur, solitar; **il habite ~, tout ~** locuiește singur, absolut singur; *(prov.)* **mieux vaut être ~ que mal accompagné** mai bine singur decât în rea adunare; *(prov.)* **il n'y a que le méchant qui soit ~** numai omul rău e singur. **2.** unic; **c'est son ~ ami** este unicul său prieten. **3.** *(în expr)* **~ à ~** între patru ochi; *(prov.)* **une ~e pierre ne fait pas le mur** numai cu un mărăcine nu poți îngrădi; **comme un ~ homme** în unanimitate; **d'un ~ jet** dintr-o dată; dintr-o lovitură; **lui ~ est de cet avis** numai el este de această părere; **dans la ~e intention de** doar cu intenția de a. **II.** *s.m.* unul singur; **il est le ~ à avoir cette idée étrange** este singurul care are această idee ciudată.
seulabre, seulingue *adj.* *(arg.)* **1.** singuratic, retras. **2.** izolat (despre un loc).
seulement *adv.* **1.** numai, doar; **il y a ~ quelques spectateurs dans la salle** sunt numai câțiva spectatori în sală; **non ~ ... mais aussi** nu numai... dar și. **2.** de-abia, tocmai; **elle vient ~ de sortir** tocmai a ieșit pe ușă. **3.** măcar; cel puțin; barem; **il est sorti en coup de vent sans ~ dire merci** a ieșit ca o furtună fără măcar să mulțumească. **4.**

dar, însă; **je viendrai à coup sûr, ~ je ne saurais préciser l'heure** voi veni în mod sigur, dar n-aș putea să precizez ora.
seulet, ~te *adj.* singurel, singur-singurel.
seulingue *adj.* v. **seulabre**.
sève *s.f.* **1.** *(bot.)* sevă. **2.** *(fig.)* forță, vigoare, vlagă.
sévère I. *adj.* **1.** sever, exigent, pretențios, riguros; **professeur ~** profesor exigent. **2.** sever, aspru; **un ton ~** un ton aspru; **une punition ~** o pedeapsă aspră. **3.** strict, sobru; **prendre des précautions ~s** a lua măsuri stricte; **un style ~** un stil sobru, fără ornamente. **4.** greu, serios, considerabil, mare; **l'armée a subi des pertes ~s** armata a suferit pierderi grave. **II.** *s.m.* *(arg.)* necaz, încurcătură, pocinog.
sévèrement *adv.* **1.** cu asprime, cu rigoare; **punir ~ un malfaiteur** a pedepsi cu asprime un răufăcător. **2.** (în mod) grav; **il a été ~ éprouvé par cette perte** această pierdere l-a afectat grav.
sévérité *s.f.* **1.** severitate, asprime, rigoare, strășnicie, intransigență; **la ~ d'un verdict** asprimea unui verdict. **2.** (*lit.*, *la pl.*) măsuri severe; pedepse aspre. **3.** sobrietate; simplitate; **la ~ des lignes d'un édifice** simplitatea liniilor unei clădiri.
sévices *s.m. pl.* maltratări corporale, tratamente dure, violențe.
sévir *v.i.* **1.** (cu *prep.* **contre**) a pedepsi aspru, a proceda cu severitate maximă; **~ contre qqn.** a pedepsi cu asprime pe cineva. **2.** *(fig.)* a bântui, a face ravagii; **l'épidémie sévit** epidemia face ravagii.
sevrage *s.m.* **1.** înțărcat, înțărcare (a unui copil). **2.** *(fig.)* privare a unui toxicoman de drog (într-o cură de dezintoxicare). **3.** *(hort.)* separarea butașului de planta mamă.
sevrer I. *v.t.* **1.** a înțărca (un copil). **2.** *(fig.)* a priva, a lipsi (pe cineva de ceva). **3.** *(hort.)* a separa butașul de planta mamă. **II.** *v.r.* a se lipsi, a se priva (de ceva).
sèvres *s.m.* porțelan de Sèvres.
sévrienne *s.f.* elevă / fostă elevă a Școlii Normale Superioare de Fete, școală care funcționa cândva la Sèvres.
sexage *s.m.* determinarea sexului la puii de găină.
sexagénaire *s.m.f.*, *adj.* sexagenar, persoană având vârsta de șaizeci de ani.
sexagésimal, ~e (*m. pl.* **-aux.**) *adj.* sexagesimal; **division ~e** diviziune sexagesimală.
sex-appeal *s.m.* *(angl.)* sexapil, farmec, vino-ncoace, lipici, nuri.
sexdigitaire *adj. invar.* *(despre oameni)* cu șase degete la mâini sau la picioare.
sexdigital, ~e (*m. pl.* **-aux.**) *(despre mâini și picioare)* cu șase degete.
sexe *s.m.* **1.** sex; **le ~ fort** sexul tare, bărbații; **le beau ~, le ~ faible** sexul frumos, sexul slab, femeile. **2.** sexualitate.
sexennal, ~e (*m. pl.* **-aux.**) *adj.* care are loc o dată la șase ani.
sexisme *s.m.* sexism, atitudine discriminatorie față de femei.
sexiste *adj.*, *s.m.f.* adept al sexismului.
sexologie *s.f.* sexologie.
sexologue *s.m.f.* sexolog, specialist în sexologie.
sexonomie *s.f.* *(biol.)* studiul legilor care determină apariția și repartiția sexelor.
sex-shop *s.m.* *(angl.)* magazin de publicații pornografice.
sextant *s.m.* *(fiz.)* sextant.
sexte *s.f.* *(bis.)* rugăciune rostită spre prânz.
sextellage, sextérage *s.m.* *(ist.)* impozit / taxă pe grâul vândut.
sextidi *s.m.* *(ist.)* a șasea zi a decadei în calendarul revoluționar francez.
sextine *s.f.* *(lit.)* sextină, poezie cu formă fixă.
sextillion *s.m.* sextilion, număr egal cu zece la puterea douăzeci.
sexto *adv.* *(rar)* în al șaselea rând.
sextolet *s.m.* *(muz.)* sextolet, dublu triolet.
sextuor *s.m.* *(muz.)* sextet.
sextuple I. *adj.* înșesit. **II.** *s.m.* **1.** sextuplu, număr de șase ori mai mare; **trente-six est le ~ de six** treizeci și șase este sextuplul lui șase. **2.** lucru format din șase obiecte / elemente asemănătoare.
sextupler I. *v.t.* a înmulți de șase ori; a înșesi. **II.** *v.i.* a spori / a crește de șase ori; **les prix ont sextuplé** prețurile au crescut de șase ori.
sexualiser *v.t.* a da un caracter sexual unui lucru.
sexualisme *s.m.* sexualism.
sexualité *s.f.* *(biol.)* sexualitate.
sexué, ~e *adj.* *(biol.)* sexuat, prevăzut cu organe sexuale; **reproduction ~e** reproducere sexuată.
sexuel, ~le *adj.* sexual.
sexuellement *adv.* din punct de vedere sexual.
seyant, ~e *adj.* care stă bine, care avantajează; potrivit; **toilette ~e** toaletă potrivită.
1. seychellois, ~e *adj.* din insulele Seychelles, referitor la Seychelles.
2. Seychellois, ~e *s.m.f.* locuitor al insulelor Seychelles.
sézigue *pron. pers.* *(pop.)* el, dânsul.
sforzando *adv.* *(muz.)* sforzando.
sfumato *s.m.* *(arte plastice)* model estompat, vaporos.
sgrafitte *s.m.* *(pictură)* sgraffito.
shah *s.m.* v. **schah**.
shake-hand *s.m.* *(angl.)* (*înv.* sau *ir.*) strângere de mână.
shaker *s.m.* *(angl.)* shaker, recipient în care este preparat cocteilul.
shakespearien, ~ne *adj.* shakespearian, referitor la Shakespeare.
shako, schako *s.m.* chipiu.
shama *s.m.* *(ornit.)* pasăre mică având penajul colorat în negru, roșcat și alb, care trăiește India și Indonezia.
shampooing, shampoing *s.m.* *(angl.)* **1.** șampon. **2.** spălarea părului, șamponarea părului.
shampooiner, shampouiner *v.t.*, *v.i.* a spăla părul cu șampon, a șampona părul.
shampooiner, -euse, shampouineur, -euse I. *s.m.f.* lucrător care spală părul clienților într-un salon de coafură. **II.** *s.f.* aparat care aplică o spumă de curățire pe un covor, pe o mochetă.
shantoung, chantoung *s.m.* *(text.)* șantung, țesătură de mătase.

shekel *s.m.* unitate monetară din Israel.
sherardisation *s.f. (metal.)* șerardizare.
sheriff *s.m. (angl.)* șerif.
sherpa *s.m.* șerpaș, ghid în Himalaia.
sherry *s.m.* xeres, vin alb din Spania.
shetland *s.m. (text.)* stofă din lână scoțiană.
shiatsu *s.m. (chin.)* metodă terapeutică chinezească.
shilling *s.m. (ec., fin.)* **1.** șiling, monedă divizionară din Uganda, Kenia, Somalia, Tanzania. **2.** *(înv.)* veche monedă divizionară engleză.
shillom *s.m. (arg.)* pipă pentru drog.
shimmy *s.m.* **1.** *(înv., cor.)* dans de origine americană. **2.** *(auto)* vibrație a roților din față din cauza echilibrării dinamice defectuoase.
shinto, shintoïsme *s.m. (rel.)* șintoism.
shintoïste I. *adj.* referitor la șintoism; **religion ~** religie șintoistă. **II.** *s.m.f.* adept al șintoismului.
shipchandler *s.m. (angl.)* negustor de articole marinărești.
shit *s.m. (arg.)* hașiș.
shitman *s.m. (arg.)* fumător de hașiș.
shivaïsme *s.m.* v. **sivaïsme.**
shocking, chocking *adj. invar. (angl.)* șocant, nepotrivit; indecent.
shogun, shogoun *s.m. (ist.)* șogun, conducător politic și militar japonez (sec. XII – XIX).
shoot *s.m. (angl.)* **1.** *(fotbal)* șut. **2.** *(pop.)* injecție cu drog.
shooté, ~e *adj., s.m.f. (pop.)* drogat; persoană care se droghează.
shooter, shouter I. *v.t.* (*angl. la fotbal*) a șuta. **II.** *v.r. (pop.)* a se droga.
shooteuse, shouteuse *s.f. (pop.)* drog injectabil.
shopping, shoping *s.m. (angl.)* cumpărături; **faire du ~** a face cumpărături.
short *s.m. (angl.)* șort.
show (*pl.* **shows**) *s.m. (angl.)* șou, spectacol de varietăți.
show-business *s.m. (americ.)* industrie a spectacolului.
shrapnel, shrapnell *s.m. (mii.)* șrapnel (de artilerie).
shunt *s.m. (el., med.)* șunt.
shunter *v.t. (el.)* a monta un șunt.
1. si I. *conj.* **1.** *(condițional)* dacă, numai dacă, cu condiția ca, în cazul în care; **~ tu veux arriver à temps, dépêche-toi** dacă vrei să ajungi la timp, grăbește-te; **~ je pouvais, je t'aiderais** dacă aș putea, te-aș ajuta. **2.** (*dubitativ*) **je ne sais ~ je viendrai** nu știu dacă voi veni. **3.** *(în expr.)* **s'ils n'ont pas l'esprit, ils ont ie nombre** proști, dar mulți; **~ tant est que** *(+ subj.)* admițând că; **~ ce n'est** exceptând, cu excepția; **~ bien que...** astfel încât... **II.** *s.m. invar.* condiție; supoziție; ipoteză; *(prov.)* **avec des ~ (un ~) on mettrait Paris en bouteille** făcând diverse ipoteze, totul devine posibil. **III.** *adv.* **1.** atât de, într-atât; **il est ~ content du résultat de son fils** este atât de mulțumit de rezultatul fiului său. **2.** oricât; **je ne viendrai pas au spectacle, ~ intéressant qu'il soit** nu voi veni la spectacol, oricât de interesant ar fi. **3.** *(după o propoziție interogativ-negativă)* ba da; **ce film ne vous amuse pas? – Oh, ~** acest film nu te interesează? – O, ba da.
2. si *s.m. invar. (muz.)* (nota) si.
sial *s.m. (geol.)* sial, înveliș extern al Pământului în conținutul căruia predomină silicații de aluminiu.
sialagogue *adj., s.m. (med.)* (substanță) care stimulează salivația.
sialique *adj. (geol.)* referitor la sial.
sialis *s.m. (entom.)* specie de muscă de nămol (*aparținând ordinului nevropterelor*).
sialisme *s.m.* **sialorrhée** *s.f. (med.)* salivație abundentă.
siamang *s.m. (zool.)* maimuță neagră de talie mare din Indonezia.
1. siamois, ~e I. *adj. (înv.)* siamez, din Siam (Thailanda); **frères ~** frați siamezi; **sœurs ~es** surori siameze. **chat ~** pisică siameză. **II.** *s.m. (lingv.)* limba siameză. **III.** *s.f. pl. (arg.)* binoclu.
2. Siamois, ~e *s.m.f. (înv.)* siamez, locuitor din Siam (Thailanda).
1. sibérien, ~ne *adj.* siberian, din Siberia.
2. Sibérien, ~ne *s.m.f.* siberian, locuitor al Siberiei.
sibilant, ~e *adj. (fon., med.)* sibilant, șuierător, siflant.
sibylle *s.f. (antichit.)* sibilă, ghicitoare, prezicătoare.
sibyllin, ~e *adj.* **1.** sibilic, sibilin, sibilinic. **2.** *(în expr.)* **livres ~s** culegere de oracole atribuite sibilei din Cumes.
sic *adv. (lat.)* astfel, conform; întocmai.
sicaire *s.m. (înv.)* sicar, ucigaș plătit.
siccatif, -ive I. *adj.* sicativ, care usucă. **II.** *s.m.* sicativ.
siccité *s.f.* **1.** uscare. **2.** uscăciune.
siccativité *s.f.* sicativitate, calitatea de a fi sicativ.
1. sicilien, ~ne *adj.* sicilian, din Sicilia.
2. Sicilien, ~ne *s.m.f.* sicilian, locuitor al Siciliei.
sicle *s.m. (antichit.)* siclu, sechel, monedă de argint la vechii evrei.
sidatique, sidéen, ~ne *adj., s.m.f.* (bolnav de) sida.
side-car *s.m. (angl.)* ataș de motocicletă.
sidéen, ~ne *adj., s.m.f.* v. **sidatique**.
sidéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (astr.)* sideral, astral.
sidérant, ~e *adj.* (*fam.*) uimitor, uluitor, stupefiant.
sidération *s.f. (med.)* siderație, scădere bruscă a forțelor vitale; șoc.
sidéré, ~e *adj., (fig.)* stupefiat; încremenit, înmărmurit, înlemnit.
sidérer *v.t. (fig.)* a stupefia; a încremeni, a înmărmuri, a înlemni.
sidérite *s.f. (mineral.)* siderit, sideroză.
sidérographie *s.f.* gravură în fier, în oțel.
sidérolitique *adj. (geol.)* bogat în minereuri de fier.
sidérose *s.f.* **1.** *(mineral.)* sideroză. **2.** *(med.)* pneumoconioză, boală provocată din cauza inhalării pulberilor de fier.
sidérostat *s.m. (astr.)* siderostat.
sidérotechnie *s.f. (metal.)* metalurgia fierului.
sidérothérapie *s.f. (med.)* utilizarea terapeutică a fierului și a derivatelor lui.
sidéroxylon *s.m. (bot.)* arbore cu lemnul tare din regiunile tropicale (*Sideroxylon mastichodendron*).
sidérurgie *s.f.* siderurgie.
sidérurgique *adj.* siderurgic.

sidérurgiste *s.m.* siderurgist.
sidi *s.m.* *(peior.)* **1.** persoană originară din Africa de Nord stabilită în Franța. **2.** *(arg.)* arab.
siècle *s.m.* **1.** secol, veac; **le ~ des Lumières** secolul Luminilor (despre cultura franceză a sec. XVIII-lea). **2.** epocă, timp; **il y a eu des guerres dans tous les ~s** au fost războaie în toate timpurile; **il faut être de son ~** trebuie să fii un om al timpului tău. **3.** (*fam.*) veșnicie, eternitate; **il y a un ~ que je ne t'ai vu** e o veșnicie de când nu te-am văzut.
siège *s.m.* **1.** scaun, jilț; **offrir un ~** a oferi un scaun. **2.** *(înv.)* capră (la trăsură). **3.** loc într-o adunare; **un ~ vacant** un loc vacant. **4.** sediu, reședință; **le ~ d'un parti** sediul unui partid; **le ~ épiscopal** reședința episcopului; **le ~ d'un tribunal** sediul unui tribunal. **5.** focar; centru; loc; / **le ~ d'une douleur** focarul unei dureri. **6.** *(mil.)* asediu; **état de ~** stare de asediu; **lever le ~ a.** a ridica asediul; **b.** (*fam.*) a pleca, a ridica ancora. **7.** posterior, fund, șezut; **bain de ~** baie de șezut. **8.** mandat, loc; **gagner des ~s au Parlement** a câștiga locuri în Parlament. **9.** *(în expr.)* **magistrat du ~** magistrat inamovibil.
siéger *v.i.* **1.** *(despre o adunare deliberativă)* a ține ședințe; **le Parlement siège encore trois jours avant les vacances** Parlamentul mai ține ședințe încă trei zile până la vacanță. **2.** *(despre persoane)* a ocupa un loc într-o adunare; **bien des gens de province siègent au Parlement** mulți oameni din provincie ocupă locuri în Parlament. **3.** a-și avea sediul / reședința; **le Sénat siège au centre-ville** Senatul își are sediul în centrul orașului. **4.** a se situa, a se localiza; **la douleur siège au genou** durerea este localizată la genunchi.
siemens *s.m.* *(fiz.)* siemens, unitate de măsură.
sien, ~ne I. *pron. pos.* (**le ~, la ~ne**) (*pers.* 3 *sg.*) al său, a sa; **c'est le livre de Paul? –Oui, c'est le ~** este cartea lui Paul? –Da, e a sa. **II.** *adj. pos.* său, sa; **un ~ ami me l'a dit** un prieten al său mi-a spus. **III.** *s.m.* *(în expr.)* **y mettre du ~ a.** a contribui cu bani la ceva; **b.** a face eforturi. **IV.** *s.m. pl.* ai săi, rudele sale, familia sa; **il va régulièrement revoir les ~** se duce cu regularitate să-i vadă pe ai săi. **V.** *s.f. pl.* *(în expr.)* **faire des ~nes** a-și face de cap; a face numai ce-i place; a face trăsnăi.
sierra / serra *s.f.* *(span.)* lanț muntos în țările hispanice.
sieste *s.f.* siestă, odihna de după masa de prânz.
sieur *s.m.* **1.** *(înv. sau jur.)* domn. **2.** *(peior.)* **le ~ Untel** domnul cutare.
sifflage *s.m.* *(vet.)* cornaj.
sifflant, ~e I. *adj.* *(despre respirație)* siflant, șuierător, zgomotos. **II.** *s.f.* *(fon.)* (consoană) siflantă.
sifflement *s.m.* **1.** fluierat. **2.** șuierat; **le ~ d'une balle** șuieratul unui glonț.
siffler I. *v.i.* **1.** a fluiera. **2.** a șuiera. **3.** *(în expr.)* **~ dans un violon** a tăia frunză la câini; a freca menta. **II.** *v.t.* **1.** a fluiera (o melodie). **2.** a fluiera pe cineva, a-l chema printr-un fluierat. **3.** a semnala prin fluierat; **l'arbitre a sifflé la mi-temps** arbitrul a fluierat pauza. **4.** a fluiera, a manifesta dezaprobarea prin fluierături; **~ un acteur** a fluiera un actor. **5.** *(pop.)* a da pe gât; **~ un verre de vin** a da pe gât un pahar; a goli paharul până la fund; **~ la linotte** a trage la măsea; a avea darul suptului.
sifflet *s.m.* **1.** fluier; signal; **le ~ d'un agent de police** fluierul unui polițist. **2.** fluierătură; șuierătură; **le ~ d'une locomotive** șuierătura unei locomotive. **3.** *(mar.)* sirenă. **4.** *(pop., în expr.)* **couper le ~ à qqn. a.** a-i tăia cuiva beregata; **b.** a lăsa pe cineva cu gura căscată / tablou; **c.** a închide pliscul cuiva; **se coller qqch. dans le ~** a bea, a mânca; **s'affûter / se rincer le ~** a bea alcool.
siffleur, -euse I. *adj.* care fluieră, care șuieră; **oiseaux ~s** păsări care fluieră. **II.** *s.m.f.* persoană care fluieră (un spectacol, un actor).
sifflotte *s.f.* *(pop.)* sifilis.
sifflotement *s.m.* fluierătură ușoară.
siffloter *v.i., v.t.* a fluiera ușor; **~ une mélodie** a fluiera ușor o melodie.
sifilet *s.m.* *(ornit.)* varietate de pasăre a paradisului (*Parotia*).
sigillaire I. *adj.* referitor la sigiliu, de sigiliu; marcat cu sigiliu. **II.** *s.f.* *(paleont.)* arbore fosil din carbonifer (*Sigiliaria*).
sigillé, ~e *adj.* sigilat, pecetluit; **vases ~s** vaze galo-romane marcate cu sigilii.
sigillographie *s.f.* sigilografie, sfragistică, disciplină auxiliară a istoriei, care se ocupă cu studierea peceților, a sigiliilor.
sigillographique *adj.* sigilografic, referitor la sigilografie.
sigisbée *s.m.* (*înv. sau ir.*) bărbat curtenitor, galant; filfizon.
siglaison *s.f.* realizarea de sigle pornind de la inițialele unor cuvinte.
sigle *s.m.* siglă, prescurtare realizată folosind inițialele cuvintelor.
sigmoïde *adj., s.m.* sigmoid, de forma literei grecești sigma; *(anat.)* **côlon ~** colon sigmoid.
signal (*pl.* **-aux**) *s.m.* semnal; **donner le ~** a da semnalul; **donner ~ du départ** a da semnalul de plecare, a da startul.
signalé, ~e *adj.* remarcabil, deosebit; important; **rendre un ~ service** a face un serviciu cuiva.
signalement *s.m.* semnalment; semn particular.
signaler I. *v.t.* **1.** a semnala; a anunța; **~ la parution d'un nouveau roman** a semnala apariția unui nou roman. **2.** a indica; a atrage atenția asupra; **~ un suspect à la police** a atrage atenția poliției asupra unui suspect. **3.** a menționa ; a desemna; **la traduction des citations étrangères est signalée à la fin du livre** traducerea citatelor în limbi străine este menționată la sfârșitul cărții. **4.** a arăta, a semnala; **rien à ~** nimic de semnalat. **II.** *v.r.* a se distinge, a se face remarcat; **elle s'est signalée par ses bonnes œuvres** s-a făcut remarcată prin operele ei de caritate.
signalétique I. *adj.* signalectic, care dă semnalmente; **fiche ~** fișă cu semnalmente (antropometrică). **II.** *s.f.* activitatea semiotică a unei organizații, activitate privind semnalele, semnalizările.

signaleur *s.m. (mil.)* soldat / marinar însărcinat cu semnalizarea.
signalisation *s.f.* **1.** semnalizare. **2.** dispozitiv de semnalizare; ~ **ferroviaire** dispozitiv de semnalizare feroviară.
signaliser *v.t.* a semnaliza.
signataire *s.m.f.* semnatar; **ies ~s d'un contract** semnatarii unui contract.
signature *s.f.* **1.** semnătură; **apposer sa ~ sur un contrat** a-și pune semnătura pe un contract. **2.** semnare; **la ~ d'un traité** semnarea unui tratat. **3.** autor; nume; scriitor; **c'est une des grandes ~s de notre littérature** este unul dintre marile nume ale literaturii noastre. **4.** *(poligr.)* semn de coală, signatură.
signe *s.m.* **1.** semn, indiciu, mărturie, probă; **mauvais / bon ~** semn rău / bun; **ne plus donner ~ de vie** a nu mai da semn de viață; **donner des ~s de fatigue** a da semne de oboseală. **2.** *(lingv.)* semn convențional; **les ~s de ponctuation** semnele de punctuație. **3.** semn, gest, manifestare exterioară; **parler par ~s** a vorbi în semne. **4.** *(med.)* simptom, semn; **cette température élevée peut être le ~ d'une infection** această temperatură ridicată poate fi semnul unei infecții. **5.** *(mat., lingv.)* semn. **6.** semn particular, semnalment. **7.** *(în expr.)* **sous le ~** de sub auspiciile; **quand j'aurai un résultat, je vous ferai ~** când voi avea un rezultat, te voi anunța; *(rel.)* **le ~ de la Croix** semnul crucii.
signer I. *v.t.* **1.** a semna; **~ un contrat** a semna un contract. **2.** a însemna, a marca (o piesă din metal prețios). **II.** *v.i.* a semna; **~ au bas d'une pétition** a semna în josul unei cereri. **III.** *v.r.* a-și face semnul crucii, a se închina.
signet *s.m.* semn de carte.
signifiance *s.f. (lingv.)* semnificație, sens.
signifiant, ~e *s.m. (lingv.)* semnificant.
significatif, -ive *adj.* **1.** semnificativ, elocvent, grăitor; **déclaration ~ive** declarație semnificativă. **2.** *(mat., în expr.)* **chiffres ~s** cifre cu valoare absolută.
signification *s.f.* **1.** semnificație; **la ~ d'une attitude** semnificația unei atitudini. **2.** *(jur.)* notificare. **3.** *(gram., în expr.)* **degrés de ~ des adjectifs** gradele de comparație ale adjectivelor.
significativement *adv.* în mod semnificativ.
signifié *s.m. (lingv.)* semnificat, conținut, sens al unui cuvânt.
signifier *v.t.* **1.** a însemna, a avea sensul de; **que signifie cette déclaration?** ce sens are această declarație? **2.** a însemna, a fi echivalent cu; **démocratie signifie respect des lois** democrația înseamnă respectarea legilor. **3.** *(jur.)* a notifica. **4.** *(în expr.)* **ne pas ~ grand-chose** a nu valora mare lucru.
sil *s.m.* varietate de argilă roșie din care se făceau vase în antichitate.
silane *s.m. (chim.)* silan, compus al siliciului cu hidrogenul.
silence *s.m.* **1.** tăcere; **garder le ~** a păstra tăcerea; **passer sous ~** a trece sub tăcere; **la tactique du ~** tactica tăcerii; **réduire ses adversaires au ~** a-și reduce la tăcere adversarii. **2.** *(prov.)* **ia parole est d'argent, mais le ~ est d'or** vorba e de argint, tăcerea e de aur. **3.** liniște; **le ~ de la nuit** liniștea nopții. **4.** *(muz.)* pauză. **5.** absența menționării unei situații într-un document; **le ~ de la loi dans un cas** absența menționării în lege a unui caz.
silencieusement *adv.* în tăcere, pe tăcute; tiptil.
silencieux, -euse I. *adj.* **1.** tăcut, taciturn; **ils sont ~ à table** sunt tăcuți la masă. **2.** liniștit; **endroit ~** loc liniștit. **3.** înăbușit, surd; **des pas ~** pași înăbușiți. **II.** *s.m. (la arme de foc, motoare)* dispozitiv de amortizare a zgomotului.
silène *s.m.* **1.** *(zool.)* specie de maimuță din India (*Macacus silenus*). **2.** *(bot., în compuse)* **~-des-bois** lipicioasă (*Silene nemoralis*); **~-penché** milițea (*Silene nutans*).
silentbloc *s.m. (angl.) (tehn.)* bloc de cauciuc comprimat destinat înăbușirii zgomotelor.
silésienne *s.f. (text.)* țesătură din lână și mătase utilizată pentru a confecționa umbrele, căptușeli.
silex *s.m. (mineral.)* silex, cremene.
silhouette *s.f.* **1.** *(înv.)* portret în profil. **2.** desen cu contururi simple, desen schematic. **3.** siluetă, linie a corpului; **garder sa ~** a-și menține silueta / linia. **4.** *(mil., în expr.)* **~s de tir** ținte pentru tir decupate în formă de siluete umane.
silhouetter I. *v.t.* a desena o siluetă. **II.** *v.r.* a se profila.
silicatation *s.f. (chim.)* silicatare.
silicate *s.m. (mineral., chim.)* silicat.
silicatisation *s.f. (constr.)* silicatare, impregnare cu silicați.
silicatiser *v.t. (constr.)* a silicata, a impregna cu silicați.
silice *s.f. (chim.)* silice.
siliceux, -euse *adj. (mineral.)* **1.** silicios, format din siliciu. **2.** care conține silice.
silicicole *adj. (în expr.) (bot.)* **plantes ~s** plante care cresc pe pământ silicios.
silicique *adj. (chim., despre acizi, înv.)* silicic.
silicium *s.m. (chim.)* siliciu.
siliciure *s.m. (chim.)* siliciură.
silicone *s.f. (chim.)* silicon.
silicose *s.f. (med.)* silicoză.
silicothermie *s.f. (metal.)* silicotermie.
silicotique *adj. (med.)* referitor la silicoză.
silicule *s.f. (bot.)* siliculă.
siliculeux, -euse *adj. (bot.)* cu silicule.
silionne *s.f. (chim.)* fibră de sticlă.
silique *s.f. (bot.)* silicvă.
siliqueux, -euse *adj. (bot.)* plantă cu silicve.
sillage *s.m. (mar.)* siaj, dâră, urmă; **marcher dans le ~ de qqn.**, a merge pe urmele cuiva.
sille *s.m.* poem satiric la vechii greci.
sillet *s.m. (muz.)* cordar.
silimanite *s.f. (chim.)* silimanit.
sillon *s.m.* **1.** brazdă; **creuser un ~** a răsturna brazda. **2.** rid, zbârcitură; **des ~s au front** riduri pe frunte. **3.** *(anat.)* crestătură; crăpătură; **~ labial** crăpătură a buzei. **4.** *(în expr.)* **creuser son ~** a merge neabătut pe drumul său.
sillonner *v.t.* **1.** a brăzda; **des champs sillonnés** câmpuri brăzdate, cu brazde. **2.** *(fig.)* a rida, a

brăzda; **front sillonné de rides** frunte brăzdată de riduri. **3.** *(fig.)* a străbate în lung și în lat; **des voies ferrées, des routes sillonnent le pays** căi ferate, șosele străbat țara în lung și în lat. **4.** a cutreiera; **des policiers sillonnent la ville à la recherche d'une bande de malfaiteurs** polițiștii cutreieră orașul în căutarea unei bande de răufăcători.
silo *s.m.* siloz.
silotage *s.m.* însilozare.
silphe *s.m. (entom.)* gândac dăunător sfeclei (*Silpha obscura*).
silure *s.m. (iht.)* somn (*Silurus glanus*).
silurien, ~ne *adj., s.m. (geol.)* silurian, a treia perioadă a erei paleozoice.
silvaner *s.m.* **1.** butaș alb cultivat în Franța, Germania, Elveția, Austria. **2.** vin produs din acest butaș.
silves *s.f.pl.* culegere de mici poeme latine.
sima *s.m. (geol.)* strat al scoarței pământești în conținutul căruia predomină silicații de fier și magneziu.
simagrée *s.f.* (*fam.*) maimuțăreală, sclifoseală, fandoseală, fasoane, fițe, moft, nazuri; **faire des ~s** a face nazuri, a se sclifosi, a face fițe / mofturi.
simarre *s.f.* **1.** (*ist.*) haină largă purtată de femei și bărbați în sec. XV – XVI. **2.** robă purtată de unii magistrați. **3.** *(bis.)* sutană de interior.
simaruba *s.m. (bot.)* specie de arbore din America tropicală din a cărui scoarță se fabrică o băutură tonică (*Simaruba amara*).
simarubacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante dialipetale căreia îi aparține Simaruba amara.
simbleau *s.m. (tehn.)* panglică de tâmplărie (pentru trasarea circumferințelor).
simien, ~ne *(zool.)* **I.** *adj.* referitor la maimuțe, despre maimuțe. **II.** *s.m.pl.* maimuțe.
simiesque *adj.* care seamănă cu maimuța; **visage ~** figură ca de maimuță.
similaire *adj.* similar, asemănător, apropiat; analog.
similairement *adv.* (în mod) similar.
similarité *s.f.* similaritate, asemănare, apropiere; înrudire; concordanță.
simili I. *s.m.* **1.** *(înv.)* imitație (a unor obiecte prețioase). **2.** clișeu obținut prin similigravură. **II.** *s.f.* (*fam., abrev.*) v. **similigravure**.
similibronze *s.m. (metal.)* amestec de cupru și bronz care imită bronzul.
similicuir *s.m.* pânză cauciucată care imită pielea.
similigraveur *s.m. (poligr.)* similigravor.
similigravure *s.f. (poligr.)* similigravură, gravură în semitonuri.
similimarbre *s.m. (constr.)* imitație de marmură.
similipierre *s.f. (constr.)* similipiatră.
similisage *s.m. (text.)* tratare mecanică a fibrelor, a materialelor pentru a le da luciu.
similisé, ~e *adj. (text., despre fibre și materiale)* (care a fost) tratat mecanic pentru a prinde luciu.
similiste *s.m. (poligr.)* similigravor, specialist în similigravură.
similitude *s.f.* similitudine, asemănare, potrivire, afinitate, analogie, apropiere, înrudire, similaritate.
similor *s.m.* metal care imită aurul.
simoniaque *adj. s.m.f. (bis.)* simoniac, vinovat de simonie.
simonie *s.f. (bis.)* simonie, trafic cu bunuri considerate de biserică drept spirituale, sfinte.
simoun *s.m.* simun, vânt puternic și uscat (*Orientul Mijlociu, Sahara*).
simple I. *adj.* **1.** simplu, neamestecat, necompus; *(chim.)* **corps ~** corp simplu; *(mat.)* **équation ~** ecuație simplă; *(gram.)* **temps ~ d'un verbe** timp simplu al unui verb; **passé ~** perfectul simplu; (*fam.*) **~ comme bonjour** simplu ca bună ziua. **2.** simplu, ușor, necomplicat; **une intrigue de roman très ~** o intrigă de roman foarte simplă; **une méthode ~** o metodă simplă, ușoară. **3.** simplu, fără ornamentații; **un édifice ~** un edificiu simplu, fără ornamentații. **4.** simplu, fără afectare, fără ostentație; **langage ~** limbaj simplu, neafectat. **5.** naiv, credul, prostănac; **il est resté ~** a rămas naiv, credul. **6.** ingenuu, nevinovat, candid; **il est ~ comme un enfant qui vient de naître** e nevinovat ca un prunc. **7.** exclusiv, unic; singur; **un ~ coup de fil et tout s'arrangera** un singur telefon și totul se va aranja. **8.** simplu, neciopiit, nerafinat; **un homme ~** un om simplu. **9.** *(în expr.)* **un ~ soldat** un soldat fără grade; *(ir.)* un soldat prost; *(bot.)* **fleur ~** floare nebătută; **une ~ plaisanterie** doar o glumă. **II.** *s.m.* **1.** (lucru) simplu; **du ~ au composé** de la simplu la compus. **2.** om simplu, sărac cu duhul; **les ~s d'esprit** oamenii simpli, cei săraci cu duhul. **3.** *(sport)* simplu, partidă jucată între doi adversari (nu între echipe). **III.** *s.m.pl. (bot.)* plante medicinale; ierburi; **guérir par les ~s** a se vindeca folosind plantele medicinale.
simplement *adv.* **1.** (în mod) simplu, cu simplitate, fără ostentație; **purement et ~** pur și simplu. **2.** numai, doar; **je voulais ~ plaisanter** voiam doar să glumesc.
simplesse *s.f. (înv.)* simplitate; *(prov.)* **la meilleure finesse, c'est ~** adevărata distincție o dă simplitatea.
simplet, ~te *adj.* simplu; naiv, credul.
simplex *s.m. (inform.)* simplex, mod de transmisie unidirecțional.
simplexe *s.m. (mat.)* simplex, ansamblu constituit din părțile unui ansamblu dat.
simplicité *s.f.* **1.** simplitate, franchețe, sinceritate; comportare firească; **on l'aimait pour la ~ de son caractère** era iubit pentru sinceritatea caracterului său. **2.** simplitate; lipsă de ornamente; **j'aimais la ~ de sa tenue** îmi place simplitatea ținutei sale.
simplifiable *adj.* care poate fi simplificat.
simplificateur, -trice *adj., s.m.f.* simplificator, care simplifică.
simplification *s.f.* simplificare.
simplifier *v.t., v.r.* a (se) simplifica.
simplisme *s.m.* simplism; nivel intelectual scăzut.
simpliste *adj., s.m.f.* simplist; **réflexion ~** reflecție simplistă, naivă.
simulacre *s.m.* **1.** simulacru, aparență înșelătoare; iluzie; **un ~ de justice** un simulacru de justiție. **2.** simulare, imitație. **3.** *(înv.)* (chip de) zeitate, idol.
simulateur, -trice *s.m.f.* simulator.

simulation *s.f.* **1.** simulare, prefăcătorie; ~ **d'une maladie** simulare a unei boli; falsificare. **2.** *(fiz.)* stabilirea unui model matematic în vederea studierii unui sistem, simulare.
simuler *v.t.* a simula, a da impresia; a falsifica; ~ **une maladie** a simula o boală; *(tehn.)* ~ **un voi spatial** a simula un zbor spațial.
simulie *s.f.* *(entom.)* musca-columbacă (*Simulium columbacense*).
simultané, ~e *adj.* simultan, concomitent, sincron, paralel; **actions ~es** acțiuni simultane.
simultanéisme *s.m.* *(lit.)* simultaneism, procedeu narativ.
simultanéité *s.f.* simultaneitate, concomitență, *(fig.)* sincronism, paralelism.
simultanément *adv.* (în mod) simultan, sincron, paralel.
sinanthrope *s.m.* *(paleont.)* sinantrop, fosilă umană apropiată de pitecantrop.
sinapis *s.m.* *(bot.)* muștar (*Sinapis*).
sinapisation *s.f.* aplicare de cataplasme cu muștar.
sinapisé, ~e *adj.* *(despre comprese, băi)* cu muștar, care conține făină de muștar.
sinapisme *s.m.* sinapism, cataplasmă cu făină de muștar.
sincère *adj.* **1.** sincer, franc, deschis; adevărat; leal; cinstit; **une admiration** ~ o admirație sinceră. **2.** autentic, nealterat, netrucat; **document** ~ document autentic.
sincèrement *adv.* (în mod) sincer, cu sinceritate; **être ~ dévoué à ses amis** a fi sincer devotat prietenilor săi.
sincérité *s.f.* **1.** sinceritate, franchețe; lealitate; **je ne doute pas de la ~ de mes amis** nu mă îndoiesc de sinceritatea prietenilor mei. **2.** autenticitate; **la ~ d'un document** autenticitatea unui document.
sincipital, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(anat.)* sincipital, care ține de sinciput.
sinciput *s.m.* *(anat.)* sinciput, creștetul capului.
sinécure *s.f.* **1.** sinecură. **2.** (*fam. în expr.*) **ce n'est pas une** ~ nu e chiar atât de ușor.
singalette *s.f.* *(text.)* numele unei țesături subțiri.
singe *s.m.* **1.** *(zool.)* maimuță. **2.** (*fam.*) maimuțoi, pocitanie; **être laid comme un** ~ a fi pocitania pământului; a fi urât ca dracul. **3.** *(fig.)* persoană care imită, maimuțoi. **4.** *(arg.)* patron, stăpân. **5.** *(arg. mil.)* conservă din carne de vită. **6.** *(în expr.)* **être malin comme un** ~ a fi viclean ca o vulpe; a fi înțărcat de dracu'; **payer en monnaie de** ~ a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare; **être fourni d'argent comme un ~ de queue** a fi lefter; **dire la patenôtre du** ~ a clănțăni din dinți; **propos à faire rougir un** ~ vorbe deocheate, măscări; *(arg.)* **bouffer le** ~ a-și satisface serviciul militar; *(arg.)* **avoir un ~ sur le dos** a nu mai avea drog; *(arg.)* **faire le** ~ **a.** a aștepta; **b.** a se purta stupid; *(prov.)* **on n'apprend à un vieux ~ à faire des grimaces** nu vinde castraveți grădinarului.
singer *v.t.* **1.** a maimuțări, a imita; **les enfants singent les grandes personnes** copiii îi imită pe oamenii mari. **2.** a se preface; a afecta, a simula; ~ **l'intransigeance** a simula intransigența.
singerie *s.f.* **1.** maimuțăreală, strâmbătură, grimasă; **faire des ~s** a face strâmbături, a se maimuțări. **2.** *(fig.)* fason, sclifoseală, fandoseală, nazuri. **3.** cușcă de maimuțe (într-o menajerie). **4.** desen, tablou cu maimuțe.
singeur, -euse I. *adj.* care imită, care maimuțărește. **II.** *s.m.* maimuțoi, imitator.
single I. *adj.* ocupat de o singură persoană, pentru o singură persoană (cabină, cameră); **chambre** ~ cameră pentru o singură persoană. **II.** *s.m.* **1.** cameră, cabină pentru o singură persoană. **2.** *(sport)* simplu, partidă între doi adversari (tenis).
singleton *s.m.* **1.** *(la jocul de cărți)* carte unică dintr-o culoare (în mâna unui jucător). **2.** *(mat.)* ansamblu cu un singur element.
singulariser *v.t., v.r.* a (se) singulariza, a (se) deosebi, a (se) face remarcat.
singularité *s.f.* **1.** singularitate, originalitate, unicitate; **la ~ de l'homme** unicitatea omului. **2.** ciudățenie, bizarerie, curiozitate; năstrușnicie; **la ~ de son comportement** ciudățenia comportării sale.
singulier, -ère I. *adj.* **1.** singular, aparte, unic, neobișnuit; **événement** ~ eveniment aparte, neobișnuit. **2.** ciudat, straniu, bizar; **conduite singulière** purtare ciudată. **3.** *(în expr.)* **combat** ~ luptă în doi. **II.** *adj., s.m.* *(gram.)* singular; **le (nombre)** ~ (numărul) singular.
singulièrement *adv.* **1.** extrem de, (în mod) deosebit de; **il est ~ désappointé** este extrem de dezamăgit. **2.** ciudat, straniu, bizar; **agir** ~ a proceda ciudat. **3.** îndeosebi, mai ales; **ils ne comprennent rien à ce qui se passe, lui** ~ ei nu înțeleg nimic din ce se petrece, el mai ales.
sinisation *s.f.* răspândirea limbii / culturii chineze.
siniser I. *v.t.* **1.** a răspândi limba / cultura chineză (într-o populație). **2.** a adapta (o filozofie, un sistem) la realitatea chinezească. **II.** *v.r.* a se adapta la cultura chineză.
sinistre I. *adj.* **1.** sinistru, groaznic, îngrozitor, lugubru, macabru, înfiorător, oribil; **un événement** ~ un eveniment îngrozitor. **2.** funest, nefast, amenințător; **présage** ~ prevestire funestă. **II.** *s.m.* **1.** sinistru, dezastru, calamitate, urgie, catastrofă, flagel, năpastă, pacoste, prăpăd; **les victimes d'un** ~ victimele unei calamități. **2.** *(jur.)* pagubele suferite de obiecte asigurate, care sunt rambursate.
sinistré, ~e *adj., s.m.f.* sinistrat.
sinistrement *adv.* (în mod) sinistru, îngrozitor, cumplit.
sinistrose *s.f.* **1.** *(med.)* sindrom psihic la unii bolnavi sau accidentați. **2.** (*fam.*) pesimism exagerat.
sinoc v. **sinoque**.
sinologie *s.f.* sinologie, știință care se ocupă de studiul limbii și culturii chineze.
sinologue *s.m.f.* sinolog, specialist în sinologie.
sinon *conj.* **1.** dacă nu, în caz contrar, altfel; **ce diplôme doit être signé, ~ il n'a aucune valeur** această diplomă trebuie să fie semnată, altfel nu are nici o valoare. **2.** decât, în afară de; cu excepția; **il n'y avait pas de spectateurs, ~ quelques enfants** nu erau spectatori, cu excepția câtorva copii. **3.** *(în*

expr.) ~ **que** numai, decât; **on ne comprenait rien de son discours, ~ qu'il était mécontent** nu se înțelegea nimic din discursul lui, decât că era nemulțumit.
sinople *s.m.* **1.** *(herald.)* numele heraldic al culorii verzi. **2.** *(mineral.)* cuarț roșu.
sinoque / sinoc *adj., s.m.f. (pop.)* nebun, țicnit.
sinoquer *v.t. (arg.)* a uimi pe cineva.
sinoquet *s.m. (arg.)* **1.** cap, craniu. **2.** nebun, sonat.
sinueux, -euse *adj.* **1.** sinuos, cotit; **le cours ~ d'une rivière** cursul sinuos al unui râu. **2.** *(fig.)* sinuos, întortocheat; **une pensée sinueuse** o gândire întortocheată, neclară.
sinuosité *s.f.* **1.** sinuozitate; **la ~ d'une rivière** sinuozitatea unui râu. **2.** *(fig.)* caracter sinuos / întortocheat; **la ~ d'une phrase** caracterul întortocheat / neclar al unei fraze.
sinus *s.m. (geom., anat.)* sinus.
sinusite *s.f. (med.)* sinuzită.
sinusoïdal, ~e *(m.pl.* **-aux***) adj. (geom.)* sinusoidal.
sinusoïde *s.f. (geom.)* sinusoidă.
sinve, sinvre *s.m. (arg.)* **1.** *(înv.)* fraier, prostănac. **2.** laș.
sionisme *s.m. (pol.)* sionism.
sioniste *adj., s.m.f. (pol.)* sionist.
siphoïde *adj.* în formă de sifon.
siphon *s.m.* **1.** *(fiz.)* sifon. **2.** *(speol.)* galerie inundată. **3.** *(zool.)* canal de comunicație la unele cochilii. **4.** *(bot.)* celulă în formă de tub alungit prezentă la unele specii de ciuperci și ciuperci și alge.
siphonaptères *s.m.pl. (entom.)* familie de insecte fără aripi (care cuprinde și puricele).
siphonné, ~e *adj. (pop.)* sonat, țicnit.
siphonner I. *v.t.* **1.** *(fiz.)* a transvaza. **2.** *(pop.)* a înnebuni pe cineva. **II.** *v.i. (pop.)* a bate câmpii.
siphonophores *s.m.pl. (zool.)* familie de meduze mici transparente, roz sau albastre.
sirdar *s.m.* v. **serdar**.
sire *s.m.* **1.** *(ist.)* nobil feudal. **2.** *(înv.)* domn. **3.** titlu dat unui suveran când i se adresează cineva; sire, maiestate. **4.** *(în expr.)* **un pauvre ~** un terchea-berchea.
sirène *s.m.* **1.** *(mit.)* sirenă, animal fabulos; **écouter le chant des ~s** a asculta cântecul sirenelor, a se lăsa ademenit; **voix de ~** voce de sirenă, voce melodioasă. **2.** femeie seducătoare, atrăgătoare. **3.** *(fiz.)* sirenă; **~ d'alerte** sirenă de alarmă.
siréniens *s.m.pl. (zool.)* sirenieni, ordin de mamifere acvatice.
sirex *s.m. (entom.)* specie de viespe-de-lemn (*Sirex*).
sirocco *s.m.* vântul sirocco.
sirop *s.m.* **1.** sirop; **~ de fruits** sirop de fructe. **2.** *(pop.)* apă. **3.** *(pop.)* sânge. **4.** *(pop.)* încurcătură, bulibășeală. **5.** *(pop., în expr.)* **~ de pébroque** ploaie; **être en plein ~** a nu mai înțelege nimic.
siroter I. *v.t.* a sorbi, a bea puțin câte puțin; **~ son café** a-și sorbi cafeaua. **II.** *v.i.* (*fam.*) a bea.
sirupeux, -euse *adj.* siropos.
sirvente, sirventès, serventois *s.m. (lit.)* sirventă, poezie provensală din sec. al XII-lea.
sis, ~e *adj.* situat, amplasat, așezat.
sisal *s.m. (bot.)* sisal (*Agave Sisalama*).
sismal, ~e *(m.pl.* **-aux***) adj. (fiz., în expr.)* **ligne ~e** direcție a undei seismice / a cutremurului.
sismicité *s.f.* seismicitate, grad de frecvență și intensitate a cutremurelor.
sismique, (înv.) séismique *adj.* seismic, referitor la cutremure.
sismogramme *s.m. (fiz.)* seismogramă.
sismographe, séismographe *s.m. (fiz.)* seismograf.
sismographie *s.f. (fiz.)* seismografie.
sismologie, séismologie *s.f.* seismologie.
sismothérapie *s.f. (med.)* seismoterapie, procedeu terapeutic.
sistre *s.m. (muz.)* sistru, instrument muzical la vechii egipteni.
sisymbre *s.m. (bot.)* brâncuță, voinicică (*Sisymbrium officinale*).
sitar *s.m. (muz.)* instrument muzical cu coarde din nordul Indiei.
site *s.m.* **1.** peisaj, priveliște, vedere; sit; loc; **un beau ~** o priveliște frumoasă. **2.** *(biol.)* parte a unei gene (separată de elementele vecine). **3.** *(mil., în expr.)* **ligne de ~** linie de tir; **angle de ~** unghi de tir.
sitiomanie *s.f.* poftă de mâncare excesivă; bulimie.
sitogoniomètre *s.m. (tehn.)* instrument de măsurat unghiurile de tir.
sitologue *s.m.f.* specialist în studiul siturilor naturale.
sitôt *adv.* **1.** îndată, imediat; **~ après cet événement** îndată după acest eveniment. **2.** *(în expr.)* **~ que** de îndată ce; **de ~** atât de repede; **~ dit ~ fait** zis și făcut.
sittelle, sittèle *s.f. (ornit.)* țoi, scorțar (*Sitta europaea*).
situasse *s.f. (arg.)* situație.
situation *s.f.* **1.** poziție, așezare, amplasament, situare; **la ~ d'une maison** așezarea unei case. **2.** *(fig.)* situație, poziție, stare; **se trouver dans une ~ insupportable** a se afla într-o situație insuportabilă; **être dans une ~ précaire** a avea o situație șubredă. **3.** serviciu, slujbă, situație; **avoir une belle ~** a avea o situație frumoasă. **4.** împrejurare, condiție, stare, situație; **la ~ économique du pays** situația economică a țării. **5.** *(în expr.)* **être en ~ de** a fi în măsură să, a putea să.
situationnisme *s.m. (pol.)* situaționism, mișcare de avangardă politică.
situationniste *adj.* referitor la situaționism.
situé, ~e *adj.* situat, plasat, așezat.
situer I. *v.t.* **1.** a situa, a plasa, a amplasa; **maison située au centre-ville** casă situată în centrul orașului. **2.** *(fig.)* a situa, a plasa, a fixa, a determina; (în spațiu, în timp); **où ce romancier a-t-il situé l'action de son livre?** unde și-a plasat acest romancier acțiunea cărții sale? **II.** *v.r.* a se situa; a lua poziție (politică); **l'action de ce livre se situe à Paris** acțiunea acestei cărți se situează la Paris.
sium *s.m. (bot.)* plantă acvatică înrudită cu țelina.
sivaïsme, shivaïsme *s.m. (rel.)* ansamblul religiilor hinduse.
six I. *num. card.* șase. **II.** *num. ord.* al șaselea, a șasea; **étage ~** etajul al șaselea. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) șase. **2.** ziua a șasea a lunii. **3.** *(la cărțile de joc)* șesar, șase.

sixain *s.m.* v. **sizain**.
six-huit *s.m. invar. (muz.)* măsura de 6 / 8 (șase optimi).
sixième (le ~, la ~) I. *num. ord.* ai șaselea, a șasea; **le ~ rang** al șaselea rând. **II.** *s.m.f.* ai șaselea, a șasea (într-o clasă); **il est le ~ de sa classe** este al șaselea din clasa sa. **III.** *s.m.* **1.** șesime. **2.** etajul al șaselea; **il habite au ~** locuiește la etajul al șaselea / la etajul șase. **IV.** *s.f.* **1.** clasa a șasea. **2.** *(la jocul de cărți)* sextă de culoare.
sixièmement *adv.* în al șaselea rând.
six-quatre-deux *num. (fam., în expr.)* **à la ~ a.** în doi timpi și trei mișcări; cât ai clipi din ochi; cât ai zice pește; **b.** de mântuială.
sixte *s.f. (muz.)* sextă.
sizain, sixain *s.m.* **1.** *(lit.)* strofă de șase versuri. **2.** pachet cu șase seturi de cărți de joc.
size *s.f.* balanță de precizie pentru cântărirea perlelor.
sizerin *s.m. (ornit.)* specie de cânepar (*Acanthis linaria*).
sizette *s.f.* numele unui joc de cărți în șase.
skaï *s.m.* scai, material sintetic asemănător cu pielea.
skating *s.m. (angl.)* patinaj pe rotile.
skeleton *s.m. (angl.)* lung tobogan metalic.
sketch (*pl.* **~es**) *s.m. (angl.)* scheci.
ski *s.m. (sport)* schi; **aller à ~s** a merge pe schiuri; **faire du ~** a practica schiul.
skiable *adj.* unde se poate schia; **pente ~** pantă pe care se poate schia.
skier *v.i. (sport)* a schia.
skieur, -euse *s.m.f.* schior, persoană care schiază.
skiff *s.m. (mar.)* schif.
skinhead, skin-head *s.m.* skin-head, capete rase, grupare contestatară neonazistă.
skipper *s.m. (angl.)* **1.** căpitan al unui iaht de croazieră. **2.** cârmaciul unui iaht de regate.
skunks *s.m.* v. **sconce**.
skye-terrier (*pl.* **skye-terriers**) *s.m. (angl.)* rasă de câini terieri cu păr lung.
slalom *s.m. (sport)* slalom.
slalomer *v.i. (sport)* a face slalom.
slalomeur, -euse *s.m.f. (sport)* schior care face slalom.
slang *s.m. (angl.)* argou englezesc.
1. slave I. *adj.* slav. **II.** *s.m. (lingv.)* limbă slavă.
2. Slave *s.m.f.* slav.
slavisant, ~e *adj., s.m.f.* slavist, specialist în limbi slave.
slaviser *v.t.* a slaviza.
slavisme *s.m.* v. **panslavisme**.
slavistique *s.f.* slavistică, lingvistica limbilor slave.
slavon *s.m. (lingv.)* limba slavonă.
slavophile *s.m.f., adj.* slavofil.
sleeping, sleeping-car *s.m. (angl.) (înv.)* vagon de dormit.
slibar *s.m. (arg.)* slip.
slip *s.m.* **1.** *(mar.)* plan înclinat utilizat pentru a trage vasele pe uscat (pentru reparații) sau pentru a urca balenele pe nave. **2.** slip.
slogan *s.m. (angl.)* slogan.
sloop *s.m. (oland.)* ambarcațiune cu un catarg.
sloughi (*pl.* **sloughis**) *(arab.)* ogar din Africa de Nord.
1. slovaque I. *adj.* slovac, din Slovacia. **II.** *s.m. (lingv.)* limba slovacă.
2. Slovaque *s.m.f.* slovac, locuitor al Slovaciei.
1. slovène *adj.* sloven, din Slovenia.
2. Slovène *s.m.f.* sloven, locuitor al Sloveniei.
slow *s.m. (angl.)* dans lent.
smack, smak *s.m. (arg.)* **1.** chiștoc, muc de țigară. **2.** heroină. **3.** sărut sonor.
smaké, ~e, smashed *adj. (arg.)* drogat cu heroină.
smala, smalah *s.f.* **1.** totalitatea corturilor care adăpostesc familia și suita unui conducător arab, în deplasările acestuia. **2.** (*fam.*) familie numeroasă.
smalt *s.m.* sticlă colorată în albastru cu oxid de cobalt.
smaltine *s.f. (chim.)* smaltină.
smaragdin, ~e *adj.* de culoarea smaraldului.
smaragdite *s.f. (mineral.)* silicat natural de culoare verde.
smart *adj. (angl.)* (*fam.*) elegant, șic.
smash *s.m. (angl.)* lovitură violentă (la tenis, ping-pong, volley).
smasher *v.i. (angl.)* a efectua o lovitură violentă (la tenis, ping-pong, vollei).
smectique *adj. (chim.)* smectic, care poate scoate grăsimile.
smilax *s.m. (bot.)* numele mai multor specii de salce (*Smilax*).
smillage *s.m. (constr.)* cioplire a pietrei de construcție.
smille *s.f. (constr.)* târnăcop de pietrar.
smiller *v.t. (constr.)* a ciopli pietrele de construcție.
smithsonite *s.f. (mineral.)* carbonat natural de zinc.
smocks *s.m.pl. (croit.)* garnitură din crețuri brodate.
smog *s.m. (angl.)* smog, ceață deasă amestecată cu fum și praf industrial.
smogler *v.i. (angl.)* a face contrabandă pe mare.
smoking *s.m. (angl.)* smoching.
smolt *s.m. (angl.) (iht.)* mic somon de primăvară.
smorzando *adv. (muz.)* slăbind tonul.
smurf *s.m. (angl.)* dans cu mișcări sincopate.
snif, sniffe *s.f.* sau *m. (arg.)* priză de cocaină sau de heroină.
snob *s.m.f., adj. (angl.)* snob.
snober *v.t.* a trata de sus.
snobinard, ~e *adj., s.m.f. (fam., peior.)* puțin cam snob; aducând a snob.
snobisme *s.m.* snobism.
sobre *adj.* **1.** sobru, cumpătat, domolit, echilibrat, liniștit; **vie ~** viață cumpătată. **2.** *(lit.)* reținut, discret; **il est ~ dans ses déclarations** este reținut în declarațiile sale. **3.** *(fig.)* sobru, simplu, fără ornamente; despuiat; **style ~** stil sobru, neîncărcat.
sobrement *adv.* cu sobrietate, cu măsură, cu moderație, cu reținere; **user ~ de...** a folosi cu măsură (ceva).
sobriété *s.f.* **1.** sobrietate, cumpătare, moderație; **ii boit avec ~** bea cu cumpătare. **2.** *(fig.)* rezervă, discreție, reținere; **ii exprime ses sentiments avec ~** își exprimă sentimentele cu discreție. **3.** sobrietate, lipsă de ornamente; simplitate; **la ~ de son style** simplitatea / sobrietatea stilului său.
sobriquet *s.m.* poreclă.
soc *s.m. (agr.)* brăzdar.
sociabilité *s.f.* sociabilitate.

sociable *adj.* sociabil, prietenos, comunicativ; expansiv.
social, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* **1.** social; **vie ~e** viață socială; **sciences ~es** științe sociale; **changements sociaux** schimbări sociale; **classes ~s** clase sociale. **2.** *(în expr.)* **insectes sociaux** insecte care trăiesc organizate în colonii. **II.** *s.m.* **1.** socialul, chestiunile sociale. **2.** *(pop.)* camarad, coleg.
social-démocrate (*pl.* **sociaux-démocrates**) *s.m.* *(pol.)* social-democrat.
social-démocratie (*pl.* **social-démocraties**) *s.f. (pol.)* social-democrație.
socialement *adv.* socialmente, din punct de vedere al organizării sociale, sub raport social.
socialisant, ~e *adj.* **I. 1.** socializant, cu simpatii socialiste. **2.** *s.m.f.* persoană care pune accentul pe probleme de justiție socială.
socialisation *s.f.* socializare.
socialiser *v.t.* a socializa.
socialisme *s.m. (pol.)* socialism.
socialiste *adj., s.m.f. (pol.)* socialist.
socialité *s.f.* instinct social.
sociatrie *s.f.* psihoterapie a comportamentului social.
sociétaire *adj., s.m.f.* societar, membru al unei societăți (literare, teatrale); **~ de la Comédie-Française** societar al Comediei Franceze.
sociétariat *s.m.* calitatea de societar.
société *s.f.* **1.** *(înv.)* relație între oameni; **aimer la ~ de qqn.** a-i plăcea relația / prietenia cu cineva. **2.** societate, grup social; **vivre en ~** a trăi în societate. **3.** orânduire socială și economică, societate; **la ~ industrielle** societatea industrială. **4.** reuniune de persoane apropiate prin gusturi, activități, educație; societate; **une ~ agréable** o societate plăcută. **5.** (înalta) societate; **faire son entrée dans la ~** a-și face intrarea în (înalta) societate. **6.** asociație, societate; **la ~ des compositeurs** asociația compozitorilor. **7.** societate, grup (de persoane) lucrând în scopuri comerciale; **~ commerciale** societate comercială; **~ à responsabilité limitée** societate cu răspundere limitată (SRL).
socinianisme *s.m. (rel.)* socinianism, doctrină care neagă divinitatea lui Iisus Christos și trinitatea.
socinien, ~ne *s.m. adj.* socinian, adept al socinianismului.
sociobiologie *s.f.* sociobiologie.
socioculturel, ~le *adj.* sociocultural; **activités ~s** activități socioculturale.
sociodrame *s.m. (psihol.)* sociodramă.
sociodramatique *adj.* sociodramatic, referitor la sociodramă.
socio-économique (*pl.* **socio-économiques**) *adj.* socioeconomic.
sociogramme *s.m. (sociol., psihol.)* sociogramă, reprezentare grafică a datelor obținute prin teste sociometrice.
socio-économique (*pl.* **socio-économiques**) *adj.* socioeconomic.
sociolinguistique I. *s.f.* sociolingvistică. **II.** *adj.* sociolingvistic.
sociologie *s.f.* sociologie.
sociologique *adj.* sociologic.
sociologiquement *adv.* din punct de vedere sociologic.
sociologisme *s.m.* sociologism, orientare care exagerează rolul sociologiei.
sociologiste *adj., s.m.f.* sociologist, adept al sociologismului.
sociologue *s.m.f.* sociolog, specialist în sociologie.
sociométrie *s.f.* sociometrie.
socio(-)professionnel, ~le *adj.* socioprofesional.
sociothérapie *s.f.* psihoterapie care urmărește integrarea individului în grup.
socle *s.m.* **1.** soclu, piedestal. **2.** *(geogr.)* soclu, zonă a uscatului afundată lin sub apa mării.
socque *s.m.* **1.** *(în antichitatea romană)* încălțăminte a actorilor comici. **2.** încălțăminte cu talpă din lemn, sabot. **3.** *(înv., cu art.)* genul comic.
socquette *s.f.* șosetă.
socratique *adj. (fil.)* socratic.
soda *s.m.* apă gazoasă, sifon.
sodé, ~e *adj. (chim.)* care conține sodiu sau sodă.
sodique *adj. (chim.)* sodic.
sodium *s.m. (chim.)* sodiu, natriu.
sodoku *s.m. (med.)* boală infecțioasă din Japonia, transmisă prin mușcătura șobolanilor.
sodomie *s.f. (med.)* sodomie.
sodomiser *v.t.* a sodomiza.
sodomite *s.m.* pederast.
sœur *s.f.* **1.** soră; **~ germaine** soră bună; **~ consanguine** soră după tată; **~ utérine** soră după mamă; **belle-~** cumnată; **~ de lait** soră de lapte. **2.** călugăriță.
sœurette *s.f.* (*fam.*) surioară.
sofa *s.m.* sofa, canapea.
soffite *s.m.* **1.** *(arhit.)* scafă. **2.** *(el.)* sofită, lampă electrică cu incandescență în formă de tub.
soi I. *pron. pers.* (*pers.* **3** *sg. formă accentuată*). **1.** sinea; **être maître de ~** a fi stăpân pe sine; **pour ~-même** pentru sine însuși; **à part ~** în sinea sa; **rentrer en ~-même a.** a se închide în sine; **b.** a-și face un examen de conștiință; **aller de ~** a merge de la sine, a fi de la sine înțeles. **2.** *(în expr.)* **revenir à ~** a-și veni în fire / în simțiri; **être ~-même** a fi natural; **chez ~ a.** acasă. **b.** în țara sa; **rester ~-même** a rămâne tu însuți; **prendre sur ~** a lua asupra sa, a-și lua răspunderea. **II.** *s.m. (art.)* sinele, personalitatea fiecăruia.
soi-disant I. *adj. invar.* pretins, așa-zis; **un ~ écrivain** un pretins scriitor. **II.** *loc. adv.* chipurile, pe cât se pare; **il est sorti, ~ pour se promener** a ieșit în oraș, chipurile ca să se plimbe.
soie *s.f.* **1.** mătase; **robe de ~** rochie de mătase; **~ grège** mătase crudă; **~ végétale** mătase vegetală, produsă din unele plante din Orientul Mijlociu; **ver à ~** vierme-de-mătase. **2.** parte a unei lame care intră în prăsele, în mâner. **3.** (*la pl.*) păr de porc; **brosse en ~** perie din păr de porc. **4.** *(arg. în expr.)* **il a la flicaille sur la soie** toată poliția e pe urmele lui.
soierie *s.f.* **1.** țesătură de mătase. **2.** industrie a mătăsii. **3.** comerț cu mătase; **travailler dans la ~** a lucra în industria mătăsii / comerțul cu mătase.

soif *s.f.* **1.** sete; **avoir ~** a-i fi sete; a avea gâtul uscat; **avoir ~ à avaler sa langue** a fi mort de sete. **2.** *(fig.)* poftă, dorință puternică; **avoir la ~ de qqch.** a dori cu ardoare ceva, a fi însetat după ceva; **avoir la ~ du pouvoir** a avea poftă de putere, a fi însetat după putere. **2.** *(în expr.)* **boire jusqu'à plus ~** a bea peste măsură; **boire à sa ~** a bea pe săturate; *(prov.)* **garder une poire pour la ~** a strânge bani albi pentru zile negre.

soiffard, ~e *adj., s.m.f. (pop.)* om căruia îi este mereu sete (de alcool).

soiffer *v.t. (pop.)* a bea mult (și cu înghițituri mari).

soiffeur *s.m. (pop. înv.)* v. **soiffard**.

soigné, ~e *adj.* **1.** *(despre oameni)* îngrijit, dichisit, ferches, gătit, spilcuit; **des mains ~es** mâini îngrijite. **2.** *(despre lucruri)* făcut cu grijă, de calitate, îngrijit, finisat; **un style ~** un stil îngrijit. **3.** (*fam.*) puternic, excesiv, tare; **un rhume ~** un guturai puternic.

soigner I. *v.t.* **1.** a îngriji, a avea grijă; **~ ses mains** a-și îngriji mâinile; **~ un malade** a îngriji un bolnav. **2.** (*fam.*) a răsfăța, a alinta; **~ qqn. aux petits oignons** a răsfăța pe cineva, a-i căuta în coarne. **3.** *(în expr.)* **~ sa mise** a avea o ținută îngrijită. **II.** *v.r.* a se îngriji, a se trata, a se căuta; *(sens pasiv)* **cette maladie se soigne** această boală se tratează.

soigneur *s.m.* (*sport*) persoană care îngrijește / masează un sportiv.

soigneusement *adv.* cu grijă, cu atenție; **examiner ~ un dossier** a examina cu atenție un dosar.

soigneux, -euse *adj.* **1.** grijuliu, atent, scrupulos; **élève ~** elev atent. **2.** *(înv.)* îngrijit; meticulos; **examination ~euse d'une affaire** examinare meticuloasă a unei afaceri. **3.** dichisit, îngrijit; cochet; **un homme ~ de sa personne** un om îngrijit / cochet.

soin *s.m.* **1.** grijă, atenție, meticulozitate; **elle s'occupe avec ~ des fleurs de son jardin** se ocupă cu grijă / cu atenție de florile din grădina ei. **2.** grijă, solicitudine; **prendre / avoir ~ de qqch.** a avea grijă de ceva. **3.** răspundere, sarcină, îndatorire; **il a laissé à son frère le ~ de ses affaires** a lăsat fratelui său răspunderea afacerilor. **4.** (*la pl.*) îngrijiri medicale; **prodiguer des ~s à un blessé** a acorda îngrijiri unui rănit. **5.** *(în expr)* **être aux petits ~s pour qqn.** a fi plin de atenții față de cineva; a se da bine pe lângă cineva.

soir *s.m.* **1.** seară; **vers le ~** spre seară. **2.** *(în expr.)* **cours du ~** cursuri serale; **à ce ~** pe deseară; **hier ~** aseară; *(lit.)* **le ~ de la vie** bătrânețea.

soirée *s.f.* **1.** seară; durata unei seri; **j'ai passé ma ~ chez des amis** mi-am petrecut seara la prieteni; **tenue de ~** ținută de seară; **pièce jouée en ~** piesă jucată seara (nu la matineu). **2.** serată; **~ dansante** serată dansantă.

soit I. *conj.* **1.** fie, sau; **vous apprendrez ~ le français, ~ l'anglais** veți învăța fie franceza, fie engleza. **2.** adică, și anume; **deux objets à quarante francs, ~ quatre-vingts francs** două obiecte a câte patruzeci de franci, adică optzeci de franci. **3.** *(mat.)* să luăm, să considerăm, să presupunem, fie. **; ~ une droite** fie / să considerăm o dreaptă. **II.** *adv.* **1. fie**; bine; **tu ne veux plus rester? ~, mais téléphone-moi dès que tu seras rentré** nu mai vrei să stai? fie, dar telefonează-mi de îndată ce te vei întoarce acasă.

soit-communiqué *s.m. (jur.)* ordonanță de trimitere a dosarului la procuratură.

soixantaine *s.f.* **1.** circa șaizeci; aproximativ / cam / vreo șaizeci; **une ~ de spectateurs assistaient à la représentation** vreo șaizeci de spectatori asistau la reprezentație. **2.** vârsta de șaizeci de ani.

soixante I. *num. card.* șaizeci. **II.** *num. ord.* al șaizecilea, a șaizecea; **chapitre ~** al șaizecilea capitol, capitolul șaizeci. **III.** *s.m.* (numărul) șaizeci.

soixante-dix I. *num. card.* șaptezeci; **il a ~ ans** are șaptezeci de ani. **II.** *num. ord.* al șaptezecilea; **page ~** pagina a șaptezecea, pagina șaptezeci. **III.** *s.m.* (numărul) șaptezeci.

soixante-dixième (le ~, la ~) I. *num. ord.* al șaptezecilea, a șaptezecea; **être dans la ~ année de sa vie** a fi în al șaptezecilea an de viață. **II.** *s.m.* a șaptezecea parte. **III.** *s.m.f. (rar)* al șaptezecilea, a șaptezecea.

soixante-huitard, ~e *adj., s.m.f.* (persoană) care a participat la evenimentele din mai 1968 în Franța.

soixantième (le, la ~) I. *num. ord.* al șaizecilea, a șaizecea; **être dans la ~ année de sa vie** a fi în al șaizecilea an de viață. **II.** *s.m.* a șaizecea parte. **III.** *s.m.f. (rar)* al șaizecilea, a șaizecea (pe o listă).

soja, soya *s.m. (bot.)* soia (*Soja hispida*).

1. sol *s.m. invar. (muz.)* (nota) sol; **~ dièse** sol diez.

2. sol *s.m.* sol, pământ, teren; **bâtir sur un ~ solide** a construi pe un teren solid; **la surface du ~** suprafața solului; **le ~ natal** pământ natal.

3. sol *s.m. (chim.)* soluție coloidală.

4. sol *s.m. (ec., fin.)* sol, unitate monetară din Peru.

solaire *adj.* solar; **le système ~** Sistemul Solar; **batterie ~** baterie solară; *(anat.)* **plexus ~** plexus solar.

solanacées, solanées *s.f.pl. (bot.)* solanacee, solanee, familie de plante dicotiledonate din regiuni temperate și tropicale, căreia îi aparțin cartoful, pătlăgeaua roșie, tutunul.

solanine *s.f. (chim.)* solanină, substanță extrasă din plantele solanacee.

solard *s.m. (despre boi)* desperecheat, rămas singur la jug.

solarigraphe *s.m. (fiz.)* solarigraf, solarimetru, aparat pentru măsurarea și înregistrarea radiațiilor solare.

solarisation *s.f. (foto)* solarizare, supraexpunere puternică a unui film fotografic.

solariser *v.t. (foto)* a supune solarizării.

solarium (*pl.* **~s**) *s.m.* solariu.

solbatu, ~e *adj. (despre cai)* cu copita strivită.

soldanelle *s.f. (bot.)* degetăruț (*Soldanella montana*).

soldat *s.m.* **1.** soldat, ostaș, oștean, militar; **simple ~** soldat simplu, fără grad. **2.** *(fig.)* luptător, apărător; **~ de la foi** apărător al credinței. **3.** *(în expr.)* **jouer au petit ~** a face pe viteazul / pe zmeul.

soldatesque I. *adj. (peior.)* soldățesc, cătănesc; **des manières ~s** purtări soldățești, brutale. **II.** *s.f. (peior.)* soldățime.

1. solde *s.f.* soldă, salariu, leafă, plată; *(peior.)* **être à la ~ de qqn.** a fi în solda cuiva.

2. solde *s.m.* **1.** *(fin., contab.)* sold, diferență dintre credit și debit; ~ **créditeur / débiteur** sold creditor / debitor. **2.** *(com.)* marfă rămasă nevândută (și care se desface cu preț redus).

1. solder *v.t.* *(înv.)* a avea pe cineva în solda sa, a plăti o persoană aflată sub soldă.

2. solder *v.t.* **1.** *(fin.)* a lichida un cont. **2.** a achita un cont, plătind soldul. **3.** *(com.)* a vinde la solduri. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se solda; **l'initiative s'est soldée par un échec** inițiativa s-a soldat cu un eșec.

soldeur, -euse *s.m.f.* persoană care face comerț cu solduri.

1. sole *s.f.* *(iht.)* limbă-de-mare (*Solea*).

2. sole *s.f.* *(agr.)* solă, ogor de asolament.

3. sole *s.f.* **1.** *(zool.)* partea cornoasă de sub copită. **2.** vatră a cuptorului. **3.** *(mar.)* fundul unei ambarcațiuni plate. **4.** *(constr.)* piesă de lemn a unei șarpante.

soléaire *adj.* *(anat., în expr.)* **muscle** ~ mușchi solear, mușchi situat în partea posterioară a gambei.

solécisme *s.m.* *(gram.)* solecism, greșeală de sintaxă.

soleil *s.m.* **1.** soare; **le** ~ **brille** soarele strălucește; **il fait** ~ / **du** ~ e soare; **il n'y a rien de nouveau sous le** ~ nu e nimic nou sub soare; *(prov.)* **le** ~ **luit pour tout le monde** soarele îi încălzește și pe buni și pe răi. **2.** *(fig.)* lumina soarelui, căldura soarelui. **3.** *(bot.)* floarea-soarelui (*Helianthus annuus*). **4.** *(sport)* exercițiu la bară fixă. **5.** numele unui tip de foc de artificii. **6.** *(pop.)* felie de lămâie într-o băutură. **7.** *(pop.)* reușită într-o anchetă. **8.** *(în expr.)* **coup de** ~ insolație; **piquer un** ~ a se înroși (de emoție); **avoir une place au** ~ a avea o situație bună; **avoir du bien au** ~ a avea pământ, proprietăți.

solen *s.m.* *(zool.)* specie de moluște comestibile în formă de cuțit (*Solen*).

solennel, ~le *adj.* **1.** solemn, sărbătoresc, festiv; **atmosphère ~le** atmosferă sărbătorească; **séance ~le** ședință solemnă. **2.** sfânt, sacru; **serment** ~ jurământ sacru. **3.** grav, important; oficial; *(jur.)* **acte** ~ act oficial. **4.** *(peior.)* solemn, emfatic; **paroles ~les** cuvinte emfatice.

solennellement *adv.* (în mod) solemn, cu solemnitate.

solennisation *s.f.* celebrare publică și cu fast; comemorare; sărbătorire.

solenniser *v.t.* a celebra public; a sărbători, a serba.

solennité *s.f.* **1.** solemnitate, sărbătorire solemnă; **la** ~ **d'un dîner officiel** solemnitatea unui dineu oficial. **2.** ceremonie, ceremonial; **la** ~ **d'un mariage royal** ceremonialul unei căsătorii regale. **3.** gravitate, importanță; **recevoir qqn. avec** ~ a primi pe cineva cu gravitate. **4.** *(peior.)* pompă, emfază; **la** ~ **d'un discours** emfaza unui discurs.

solénodonte *s.m.* *(zool.)* mamifer insectivor din Antile pe cale de dispariție.

solénoïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(el.)* solenoidal, de solenoid.

solénoïde *s.m.* *(el.)* solenoid.

soleret *s.m.* *(ist.)* parte a armurii care proteja laba piciorului.

solfatare *s.m.* sau *f.* *(geol.)* solfatară.

solfège *s.m.* *(muz.)* **1.** solfegiu. **2.** manual de solfegiere.

solfier *v.t.* *(muz.)* a solfegia.

solidage *s.m.* *(bot.)* sânziană-de-grădină (*Solidago canadensis*).

solidaire *adj.* solidar, înfrățit, unit, legat; *(jur.)* **obligation** ~ obligație solidară.

solidairement *adv.* (în mod) solidar.

solidariser I. *v.t.* *(jur.)* a solidariza, a face răspunzător. **II.** *v.r.* (cu *prep.* **avec**) a se solidariza, a se uni, a se declara solidar cu.

solidarité *s.f.* **1.** *(jur.)* solidaritate, răspundere reciprocă, angajament solidar. **2.** solidaritate, coeziune, unitate, unire.

solide I. *adj.* **1.** solid; **corps** ~ corp solid; **aliment** ~ aliment solid. **2.** solid, rezistent, trainic, durabil; **voiture** ~ automobil solid, rezistent. **3.** solid, robust, voinic, viguros, vânjos, puternic; **un homme** ~ un om robust; **être** ~ **comme le Pont-Neuf** a fi robust, a fi sănătos tun. **4.** *(fig.)* solid, serios, rațional; temeinic; **un esprit** ~ un spirit rațional. **II.** *s.m.* **1.** *(fiz.)* corp solid. **2.** *(geom.)* solid, figură cu trei dimensiuni. **3.** *(fig.)* solid, soliditate.

solidement *adv.* solid, temeinic, tare; **construire** ~ a construi temeinic.

solidification *s.f.* solidificare.

solidifier *v.t., v.r.* a (se) solidifica.

solidité *s.f.* **1.** soliditate, duritate, consistență, tărie, rezistență; **la** ~ **d'un métal** duritatea unui metal. **2.** rezistență, trăinicie, durabilitate; **la** ~ **d'un tissu** rezistența unei țesături. **3.** *(fig.)* seriozitate, temeinicie; **la** ~ **d'une argumentation** temeinicia unei argumentări.

solifluxion *s.f.* *(geol.)* solifluxiune.

soliloque *s.m.* soiiloc, monolog.

soliloquer *v.i.* a monologa, a vorbi de unul singur.

solin *s.m.* *(constr.)* **1.** spațiu între grinzi, între olane. **2.** tencuială cu care se umple un gol.

solipède I. *adj., s.m.* soliped. **II.** *s.m.* *(zool.)* familia zoologică din care făcea parte calul (numele vechi).

solipsisme *s.m.* *(fil.)* solipsism.

soliste *s.m.f., adj.* *(muz., cor.)* solist.

solitaire I. *adj.* **1.** solitar, singur, singuratic; **homme** ~ om singuratic, solitar. **2.** retras, izolat; **maison** ~ casă izolată; **vie** ~ viață solitară / retrasă. **3.** părăsit, abandonat, sălbatic; **parc** ~ parc abandonat / sălbatic / pustiu. **4.** *(în expr.)* *(zool.)* **ver** ~ tenie, panglică; *(bot.)* **fleur** ~ floare unică pe lujer. **II.** *s.m.* **1.** persoană care trăiește retrasă. **2.** călugăr, pustnic, anahoret, ascet, eremit, schivnic. **3.** *(zool.)* mistreț bătrân. **4.** diamant montat singur pe o bijuterie, solitar.

solitairement *adv.* (în mod) izolat, în singurătate, în sihăstrie.

solitude *s.f.* **1.** solitudine, singurătate, izolare; **ne pas supporter la** ~ a nu suporta singurătatea. **2.** *(lit.)* loc retras, izolat, solitar. **3.** *(fig.)* sentiment de însingurare / izolare.

solive *s.f.* *(constr.)* **1.** grindă. **2.** *(în expr.)* ~ **d'enchevêtrure** jug.

soliveau *s.m.* **1.** *(constr.)* grindei. **2.** (*fam.*) om fără autoritate, bleg, om slab.

solleret *s.m.* v. **soleret**.

sollicitation *s.f.* solicitare, cerere; rugăminte.

solliciter *v.t.* **1.** a solicita, a cere insistent; a ruga; ~ **une audience** a solicita o audiență. **2.** a atrage atenția, a suscita, a stârni curiozitatea; ~ **l'attention** a suscita atenția. **3.** *(tehn.)* a solicita, a folosi prea mult; **une pièce trop sollicitée** o piesă prea solicitată. **4.** a apela la cineva.
solliciteur, -euse *s.m.f.* solicitator, solicitant.
sollicitude *s.f.* **1.** solicitudine, atenție, bunăvoință, prietenie, amabilitate. **2.** prevenire.
solo I. *s.m. (muz., cor.)* solo; **jouer en** ~ a cânta solo. **II.** *adj.* **1.** solo, fără acompaniament; **violon** ~ vioară solo. **2.** (dans) executat de un singur dansator.
1. solognot, ~e *adj.* din reg. Sologne, referitor la regiunea Sologne.
2. Solognot, ~e *s.m.f.* locuitor din regiunea Sologne.
solstice *s.m. (astr.)* solstițiu.
solsticial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (astr.)* referitor la solstițiu.
solubilisation *s.f. (fiz., tehn.)* solubilizare.
solubiliser *v.t.* a solubiliza.
solubilité *s.f. (chim.)* solubilitate.
soluble *adj.* **1.** *(chim.)* solubil. **2.** *(fig.)* rezolvabil, solubil; **problème** ~ problemă rezolvabilă, care poate fi rezolvată.
soluté *s.m.* **1.** *(farm.)* medicament în soluție. **2.** substanță dizolvată.
solution *s.f.* **1.** *(mat.)* soluție, rezolvare, rezultat; **la** ~ **d'un problème** rezolvarea unei probleme. **2.** soluționare; încheiere; deznodământ; ~ **d'un conflit** încheiere a unui conflict. **3.** *(chim.)* soluție. **4.** dizolvare, topire. **5.** *(în expr.)* ~ **de continuité** întreruperea continuității; *(ist.)* ~ **finale** numele planului de exterminare a evreilor și țiganilor conceput de naziști.
solutionner *v.t.* (*cuvânt criticat de lingviști*) a soluționa, a rezolva, a aduce o rezolvare.
solutréen, ~ne *adj., s.m. (geol.)* din paleoliticul superior.
solvabilité *s.f. (com.)* solvabilitate, capacitatea unei întreprinderi de a-și achita datoriile.
solvable *adj.* solvabil, care își poate achita datoriile.
solvant *s.m. (chim.)* solvent, dizolvant.
soma *s.m. (biol.)* soma.
1. somali, ~e, somalien, ~ne I. *adj.* din Somalia. **II.** *s.m.* limba vorbită în Somalia.
2. Somali, ~e, Somalien, ~ne *s.f.m.* somalez, locuitor al Somaliei.
somation *s.f. (biol.)* modificări intervenite în decursul dezvoltării organismului netransmisibile ereditar.
somatique *adj. (biol.)* somatic.
somatisation *s.f. (med., psihol.)* transformarea unei tulburări psihice într-una fizică.
somatiser *v.t. (med., psihol.)* a transforma o tulburare psihică într-una fizică.
somatotrope *adj. (biochim., în expr.)* **hormone** ~ hormon somatotrop.
somatotrophine *s.f. (biochim.)* hormon de creștere, hormon secretat de hipofiză.
sombre *adj.* **1.** sumbru, întunecos, întunecat; obscur; **une pièce** ~ o cameră întunecoasă; **nuit** ~ noapte întunecoasă. **2.** *(despre timp)* posomorât, întunecat, mohorât, închis, înnorat, noros; **il fait** ~ timpul e posomorât. **3.** închis la culoare; **vert** ~ verde-închis. **4.** *(despre persoane)* sumbru, trist; tăcut, taciturn; abătut; **humeur** ~ dispoziție sumbră. **5.** *(fig.)* sumbru, funest; **des ~s pressentiments** presimțiri funeste. **6.** *(fig.)* întunecat, suspect, neclar; tenebros; **une affaire** ~ o afacere tenebroasă. **7.** *(în expr.)* **le** ~ **empire** / **les ~s rivages** iadul.
sombrement *adv.* (în mod) sumbru, întunecat.
sombrer *v.i.* **1.** *(mar.)* a se scufunda; **un navire qui sombre** o navă care se scufundă. **2.** *(fig.)* a se cufunda; a se prăbuși, a se nărui; a se risipi; ~ **dans l'abattement** a se cufunda în descurajare; a se lăsa pradă descurajării.
sombrero *s.m. (span.)* sombrero, pălărie cu boruri largi, purtată în unele țări hispanice.
sommaire I. *adj.* **1.** sumar, concis, rezumativ, sintetic, succint; **une description** ~ o descriere concisă. **2.** sumar, rapid, expeditiv; **une exécution** ~ o execuție sumară, rapidă. **3.** simplu, rudimentar, elementar; **connaissances ~s** cunoștințe rudimentare. **4.** superficial, sumar, rapid; **examen** ~ examinare rapidă / superficială. **II.** *s.m.* **1.** rezumat; prescurtare. **2.** sumar, cuprins, tablă de materii.
sommairement *adv.* (în mod) sumar, pe scurt, rezumativ.
sommation *s.f.* **1.** somație; avertisment; ordin scris. **2.** *(mat.)* însumare. **3.** *(fiziol.)* efect a doi stimuli asociați.
1. somme *s.m.* **1.** *(mat.)* sumă, total; **la** ~ **de deux nombres** totalul a două numere. **2.** *(fig.)* sumă, total, ansamblu, totalitate; **la** ~ **des biens accumulés par cette famille** totalitatea / suma bunurilor adunate de această familie. **3.** sumă, cantitate; **une** ~ **d'argent** o sumă de bani. **4.** lucrare care cuprinde în rezumat toate elementele de bază ale unei științe. **5.** *(în expr.)* **en** ~ / ~ **toute** pe scurt, într-un cuvânt.
2. somme *s.f.* *(în expr.)* **bête de** ~ animal de povară; **travailler comme une bête de** ~ a munci ca o vită; a trage din greu.
3. somme *s.m.* (*fam.*) somn; **faire un petit** ~ a trage un pui de somn.
sommeil *s.m.* **1.** somn; **avoir** ~ a-i fi somn; **avoir un** ~ **de plomb** a dormi adânc; a dormi fără vise; **tomber de** ~ a pica de somn; a nu mai putea de somn; ~ **agité** somn agitat; **tirer qqn. du** ~ a scula pe cineva din somn. **2.** amorțire, toropire; **le** ~ **hivernal de la nature** amorțirea naturii în timpul iernii. **3.** *(în expr.)* **laisser une affaire en** ~ a lăsa o activitate în suspensie.
sommeiller *v.i.* **1.** a moțăi, a picoti, a ațipi, a somnola. **2.** *(fig.)* a sta în amorțeală, a fi în stare latentă; **passions qui sommeillent** pasiuni latente.
sommelier *s.m.* **1.** *(ist.)* chelar. **2.** persoană care răspunde de vinuri într-un restaurant.
sommelière *s.f.* *(Elveția)* chelneriță într-o cafenea, într-un restaurant.
sommellerie *s.f.* **1.** *(ist.)* funcția de chelar. **2.** cămara unde sunt ținute vinurile într-un restaurant.
sommer *v.t.* **1.** a soma, a avertiza; a ordona; a trimite somație. **2.** *(mat.)* a însuma; a aduna.
sommet *s.m.* **1.** vârf, pisc, culme, creastă, coamă; **le** ~ **d'une montagne** creasta unui munte. **2.** *(fig.)*

culme; apogeu; nivel înalt; **être au ~ de la gloire** a fi în culmea gloriei. **3.** *(pol.)* vârf, nivel înalt; **conférence au ~** conferință la vârf.

1. sommier *s.m.* **1.** somieră. **2.** *(înv.)* grindă. **3.** *(arhit.)* prima cărămidă din construcția unui arc; piatră / cărămidă de susținere. **4.** *(constr.)* ușor. **5.** bară metalică de susținere a gratiilor. **6.** cutia orgii. **7.** *(mar.)* cavalet, postament pe care se așază ambarcațiile (pe navă sau pe uscat). **8.** *(text., în expr.)* **~ du battant** patul vatalei.

2. sommier *s.m.* catastif, 'egistru; **~s judiciaires** registre ale poliției în care sunt înscrise toate condamnările.

sommital, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* de vârf, referitor la vârf.

sommité *s.f.* **1.** *(bot.)* vârful unei tulpini, al unei crengi. **2.** *(fig.)* somitate, autoritate, forță; **une ~ de la science** o somitate a științei.

somnambule *s.m.f., adj.* somnambul.

somnambulique *adj.* somnambulic, referitor la somnambulism.

somnambulisme *s.m.* *(med.)* somnambulism.

somnifère I. *adj.* **1.** somnifer, adormitor, care provoacă somnul; **le tilleul est ~** teiul este adormitor. **2.** *(fig.)* plictisitor, adormitor. **II.** *s.m.* *(med.)* somnifer.

somniloquie *s.f.* emisie de sunete în timpul somnului, vorbire în somn.

somnolence *s.f.* **1.** somnolență. **2.** *(fig.)* moleșeală, toropeală, toropire; lâncezeală.

somnolent, ~e *adj.* **1.** somnolent; **être ~ après le déjeuner** a fi somnolent / a-i veni să doarmă după dejun. **2.** *(fig.)* moleșit, toropit.

somnoler *v.i.* **1.** a somnola, a ațipi, a dormita, a moțăi. **2.** *(fig.)* a fi moleșit, a fi toropit.

somptuaire *adj.* somptuar, referitor la cheltuieli; **lois / règlements ~s** legi / reglementări somptuare, având ca scop reducerea cheltuielilor.

somptueusement *adv.* (în mod) somptuos, fastuos, grandios, pompos, strălucit; **maison ~ meublée** casă mobilată somptuos.

somptueux, -euse *adj.* somptuos, fastuos, grandios, pompos; **cadeau ~** cadou somptuos.

somptuosité *s.f.* somptuozitate, fast, pompă, strălucire.

1. son (*pl.* **ses**) *adj.pos. m.* **1.** său; **~ ami** prietenul său; **ses amis** prietenii săi. **2.** (*fam.*) (*cu verbele* **faire, sentir** *are rol de art. hot.*) **il sent ~ paresseux** se simte leneșul din el.

2. son *s.m.* sunet, ton; **un ~ aigu** un sunet ascuțit; **ingénieur du ~** inginer de sunet.

3. son *s.m.* **1.** *(agr.)* tărâțe. **2.** *(în expr.)* **taches de ~** pistrui.

sonar *s.m.* *(mar.)* sonar, detector sonic pentru telecomunicații subacvatice.

sonate *s.f.* *(muz.)* sonată.

sonatine *s.f.* *(muz.)* sonatină.

sondage *s.m.* **1.** sondaj, sondare; **~ d'opinion** sondaj de opinie. **2.** investigație, cercetare, anchetă. **3.** *(tehn.)* forare a solului pentru detectarea formei straturilor, a urmelor de petrol, a pânzelor de apă.

sonde *s.f.* *(med., chir., tehn.)* sondă.

sonder *v.t.* **1.** a sonda, a explora; **~ le terrain** a sonda terenul. **2.** *(fig.)* a sonda, a cerceta, a investiga; a ancheta; **~ l'opinion** a sonda opinia publică.

sondeur, -euse I. *s.m.f.* sondor. **II.** *s.m.* **1.** *(fiz., în expr.)* **~ à ultrasons** sondor cu ultrasunete. **2.** *(arg.)* inspector de poliție fără o misiune precisă.

sondeuse *s.f.* *(petr.)* sondeză.

songe *s.m.* **1.** vis; **en ~** în vis. **2.** *(lit.)* visare, himeră, iluzie; **des ~s creux** iluzii deșarte.

songe-creux *s.m. invar.* om care se hrănește cu iluzii.

songer *v.i.* **1.** *(înv.)* a visa; **~ creux** a visa la lucruri irealizabile. **2.** (cu *prep.* **à**) a se gândi la, a reflecta; **~ à l'avenir** a se gândi la viitor, a scruta viitorul. **3.** a intenționa, a avea de gând; **~ à faire un voyage autour du monde** a intenționa să facă o călătorie în jurul lumii. **4.** *(în expr.)* **songez-y bien!** fii atent; bagă de seamă!

songerie *s.f.* visare; reverie.

songeur, -euse I. *adj.* visător, gânditor; preocupat; **elle demeura songeuse** rămase gânditoare. **II.** *s.m.f.* visător, gânditor.

sonique *adj.* *(fiz.)* sonic; **vitesse ~** viteză sonică.

sonnaille *s.f.* talangă.

son et lumière *adj., s.m.f.* *(pop.)* bătrân, boșorog.

1. sonnailler *s.m.* vită cu talangă, aflată în fruntea cirezii.

2. sonnailler *v.i.* *(peior.)* a suna mereu; a tot suna.

sonnanche *s.f.* *(arg.)* sonerie.

sonnant, ~e *adj.* **1.** sunător, care sună; **métal ~** metal care sună, care emite un sunet (când este lovit). **2.** (despre ceasuri) care sună orele; **horloge ~e** ceas care sună orele. **3.** precis, fix, exact; **à midi ~** la ora douăsprezece fix. **4.** *(în expr.)* **espèces ~es a.** monede de aur sau de argint; **b.** bani peșin.

sonné, ~e *adj.* **1.** anunțat prin sonerie / clopot; **office ~** slujbă religioasă anunțată prin clopot. **2.** trecut; **il est minuit ~** e trecut de miezul nopții. **3.** *(despre vârstă)* împlinit, trecut de; **il a quarante ans bien ~s** e trecut de patruzeci de ani. **4.** (*fam.*) abrutizat, prostit, zăpăcit (de beție, de lovituri); **un boxeur ~** un boxer zăpăcit de lovituri. **5.** *(pop.)* sonat, țicnit, într-o ureche, nebun.

sonner I. *v.i.* **1.** a suna; **les cloches sonnent** sună clopotele; **une phrase qui sonne bien** o frază care sună bine / e armonioasă. **2.** *(fig.)* a suna, a sosi; **sa dernière heure a sonné** i-a sosit ceasul. **3.** a accentua, a articula bine; **faire ~ une consonne** a articula bine o consoană. **4.** *(în expr.)* **~ à toute volée** a trage clopotele cu putere; **~ creux** a fi găunos, a suna a gol; **faire ~ ses éperons** a-și zornăi pintenii. **II.** *v.t.* **1.** a suna; **~ la diane** a suna deșteptarea. **2.** *(arg.)* a lovi, a pocni (pe cineva). **3.** *(în expr.)* **~ l'alarme / le tocsin** a da alarma; **~ l'appel** a face apelul; *(pop.)* **~ les cloches à qqn.** a face pe cineva cu ou și cu oțet; **~ le tocsin sur qqn.**, a ațâța împotriva cuiva; *(arg.)* **se faire ~** a încasa un toc de bătaie; *(arg.)* **je t'ai pas sonné** nu te-a poftit nimeni; *(arg.)* **~ le coup de bambou a.** a fi șocat de o veste proastă; **b.** a fi frânt de oboseală.

sonnerie *s.f.* **1.** sonerie; **la ~ du téléphone** soneria telefonului. **2.** dangăt de clopote. **3.** *(mil.)* cântec de goarnă.

sonnet *s.m.* *(lit.)* sonet.

sonnette *s.f.* **1.** sonerie; ~ **électrique** sonerie electrică. **2.** clopoțel; **le serpent à ~s** șarpele-cu-clopoței. **3.** *(tehn.)* sonetă.
sonneur *s.m.* **1.** clopotar. **2.** *(înv.)* gornist. **3.** *(în expr.)* **dormir comme un ~** a dormi buștean / adânc / dus.
sonomètre *s.m. (fiz.)* sonometru.
sonore I. *adj.* **1.** sonor, intens, puternic, răsunător; **cloches ~s** clopote sonore, puternice. **2.** sonor, căruia i se aude sunetul; **film ~** film sonor, vorbit. **3.** emfatic, pompos, umflat, sforăitor, sunător; **phrases ~s** fraze sforăitoare. **II.** *s.f. adj. (fon.)* (consoană) sonoră.
sonorisation *s.f.* sonorizare; ~ **d'un film** sonorizare a unui film.
sonoriser *v.t.* a sonoriza.
sonorité *s.f.* sonoritate, rezonanță; **la ~ d'un violon** rezonanța unei viori.
sonothèque *s.f.* sonotecă, arhivă cu înregistrări sonore (zgomote, fonduri sonore).
sonotone *s.m.* proteză auditivă.
sopha *s.m.* v. **sofa**.
sophisme *s.m. (fil.)* sofism.
sophiste *s.m.* **1.** *(fil.)* sofist, adept al sofismului. **2.** sofismele, argumentația sofistică.
sophistication *s.f.* **1.** sofisticare. **2.** *(înv.)* falsificare; alterare. **3.** sofisticare, complexitate tehnică.
sophistique I. *adj.* sofistic; **raisonnement ~** raționament sofistic. **II.** *(fil.) s.f.* sofistică.
sophistiqué, ~e *adj.* sofisticat, complicat; rafinat.
sophistiquer *v.t.* **1.** *(înv.)* a falsifica. **2.** a sofistica, a perfecționa, a rafina.
sophistiqueur, -euse *s.m.f. (înv.)* falsificator.
sophora *s.m. (bot.)* specie de arbore exotic din Asia (*Sophora japonica*).
sophrologie *s.f. (med.)* sofrologie, metodă de calmare a durerilor prin tehnici apropiate de hipnoză.
sophrologique, sophronique *adj.* referitor la sofrologie.
soporifique I. *adj.* **1.** soporific, adormitor, hipnotic. **2.** *(fig.)* plicticos, plictisitor, adormitor. **II.** *s.m.* somnifer, soporific.
sopraniste *s.m. (muz.)* cântăreț cu voce subțire, de sopranӑ.
soprano (*pl.* **soprani, sopranos**) **I.** *s.m.f.* cântăreț / cântăreață cu voce de soprană. **II.** *s.m.* soprană. **III.** *adj.* (instrument) cu sunet acut; **saxophone ~** saxofon cu sunet acut.
sorbe *s.f. (bot.)* scorușă.
sorbet *s.m.* **1.** *(înv.)* numele unei băuturi răcoritoare. **2.** înghețată cu fructe, fără frișcă.
sorbetière *s.f.* aparat de preparat înghețată sau sucuri.
sorbier *s.m. (bot.)* scoruș (*Sorbus domestica*); (*în compuse*) **~-des-oiseaux** scoruș-de-munte (*Sorbus ancuparia*).
sorbitol *s.m. (farm.)* polialcool folosit ca stimulent al vezicii biliare.
sorbonique *adj. (ir.)* referitor la Sorbona.
sorbonnard, ~e I. *s.m.f.* (*fam., peior.*) student, profesor la Sorbona. **II.** *adj.* referitor la Sorbona; **esprit ~** spirit caracteristic Sorbonei.
sorbonne *s.f. (pop.)* cap, bilă.
sorcellerie *s.f.* vrăjitorie, magie, descântec, farmec, vrajă.
sorcier, -ère *adj., s.m.f.* **1.** vrăjitor; **la chasse aux sorcières** vânătoarea de vrăjitoare. **2.** *(în expr.)* **ce n'est pas ~** nu e greu, nu e mare scofală; **vieille ~** hoașcă / scorpie bătrână.
sordide *adj.* **1.** sordid, murdar, slinos, dezgustător; **logis ~** locuință sordidă. **2.** *(fig.)* meschin, interesat; **avarice ~** zgârcenie meschină. **3.** *(fig.)* josnic, ignobil, sordid; **crime ~** crimă ignobilă.
sordidement *adv.* (în mod) sordid.
sordidité *s.f.* murdărie; mizerie.
sore *s.m. (bot.)* grup de sporangi pe dosul frunzei de ferigă.
sorgabon *interj. (arg.)* noapte bună!
sorgho, sorgo *s.m. (bot.)* sorg, plantă furajeră din familia gramineelor.
sorgue *s.f. (arg.)* noapte; seară.
sorguer *v.i. (arg., înv.)* a petrece noaptea undeva.
soricidés *s.m.pl. (zool.)* familie de mici mamifere insectivore.
sorite *s.m. (log.)* sorit.
sornette *s.f.* (*fam.*) fleac, baliverna, palavră; scorneală; brașoavă; **conter / débiter des ~s** a spune brașoave / prăpăstii; a înșira gogoși; a turna la palavre.
sororal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (înv.)* de soră, referitor la soră; **héritage ~** moștenire de la o soră.
sort *s.m.* **1.** soartă, destin, ursită; **les coups du ~** loviturile sorții. **2.** hazard, fatalitate, întâmplare; **le ~ en a décidé ainsi** hazardul a hotărât astfel. **3.** viitor; **avoir confiance dans son ~** a avea încredere în viitorul său. **4.** condiție socială; viață; **améliorer le ~ des orphelins** a îmbunătăți viața orfanilor. **5.** sorți; **tirer au ~** a trage la sorți. **6.** deochi, vrăjitorie, farmec; **jeter un ~ à qqn.** a face farmece cuiva. **7.** *(în expr.)* **faire un ~ à un plat** a mânca un fel de mâncare; **le ~ en est jeté** zarurile sunt aruncate.
sortable *adj.* **1.** *(înv.)* convenabil, decent, potrivit. **2.** cu care poți ieși (în lume), de care nu ți-e jenă, care poate fi arătat; bine crescut; **une personne ~** o persoană bine crescută, cu care poți ieși în oraș fără jenă.
sortant, ~e I. *adj.* **1.** care iese (la loterie); câștigător; **numéro ~** număr câștigător. **2.** al cărui mandat expiră; **les députés ~s** deputații al căror mandat expiră. **II.** *s.m.* (persoană) care iese; **les entrants et les ~s** cei care intră și cei care ies.
sorte *s.f.* **1.** fel, soi, sort, tip; varietate; **toutes ~s de** fel de fel de; fel și chip; tot felul / tot soiul **de**; **une ~ de** un fel de. **2.** soi, specie; **diverses ~s d'animaux** diferite specii de animale. **3.** fel, mod, manieră; **il a agi de la ~** a procedat în acest mod / astfel; **faire en ~ que** a face în așa fel încât. **4.** *(com.)* sort, specie, categorie; **des marchandises de toutes ~s** mărfuri de toate categoriile. **5.** *(poligr.)* garnitură de litere. **6.** *(în expr.)* **en quelque ~** într-o oarecare măsură; întrucâtva; **de (telle) ~ que, en ~ que** așa / astfel încât.
sortie *s.f.* **1.** ieșire; **la ~ des acteurs** ieșirea actorilor. **2.** ușă, ieșire; **une maison à plusieurs ~s** o casă cu mai multe uși de ieșire. **3.** *(inform.)* dată obținută

din computer după executarea unei prelucrări. **4.** *(contab.)* sumă cheltuită; cheltuială; **les entrées et les ~s** încasările și cheltuielile. **5.** atac întreprins de asediați pentru a străpunge asediul. **6.** *(av.)* misiune de luptă. **7.** *(fig.)* ieșire, izbucnire nervoasă împotriva cuiva. **8.** prezentare pe ecran; **la ~ d'un film** prezentarea pe ecran a unui film. **9.** *(în expr.)* **se ménager une porte de ~** a-și asigura / a-și lăsa / a-și păstra o portiță de scăpare; **~ de bain** halat de baie; *(înv.)* **~ de bal** mantou de seară; *(poligr.)* **~ à plat** scoatere plană; **jour de ~** zi liberă (a unei bone).

sortilège *s.m.* sortilegiu, vrajă, vrăjitorie, farmec.

1. sortir I. *v.i.* (*se conjugă cu aux.* **être**) **1.** a ieși; **~ du spectacle** a ieși de la spectacol; **~ de chez soi** a ieși din casă; **~ d'affaire** a ieși din încurcătură; **~ de ses gonds** a-și ieși din fire / din sărite; **~ en bourgeois** a ieși în civil; **~ en cheveux** a ieși cu capul descoperit; **~ victorieux** a ieși învingător / victorios. **2.** a apărea, a ieși; **les dents commencent à lui ~** încep să-i iasă dinții. **3.** a ieși în afară; **le rocher sort de l'eau** stânca iese din apă. **4.** a ieși la plimbare / la distracții; **il sort tous les samedis** iese în fiecare sâmbătă (să se distreze). **5.** a apărea, a se publica, a fi prezentat; **un livre vient de ~** a apărut recent o carte. **6.** a trece de la o stare la alta; **~ de maladie** a se însănătoși, a se restabili. **7.** a proveni; **il sort d'une famille nombreuse** provine dintr-o familie numeroasă. **8.** a se degaja, a ieși; **un parfum exquis sort de ce vase de tubéreuses** un parfum fin se degajă din această vază de tuberoze. **9.** a ieși din albie (despre un râu). **10.** a se deplasa, a ieși; **la porte est sortie de ses gonds** ușa a ieșit din țâțâni. **11.** a uita, a ieși din minte; **cela m'est sorti de l'esprit** asta mi-a ieșit din minte. **12.** a ieși din pământ, a răsări; **une plante qui sort de terre** o plantă care răsare. **13.** *(în expr.)* **~ bagues sauves** a scăpa ieftin / ca prin urechile acului; **~ à peine de la coquille** a fi boboc; a fi cu caș la gură; a mirosi a lapte; **~ de haut lieu** a se trage dintr-un neam mare; **~ de la question** a se îndepărta de la subiect; **~ de la vie** a muri, a se duce pe lumea cealaltă; (*fam.*) **~ d'en prendre** a fi sătul de ceva; *(arg.)* **s'en ~, ~ du trou** a ieși din închisoare, a fi eliberat; *(arg.)* **~ par le cul / par les yeux à qqn.** a-i fi insuportabil (cuiva); **ne pas ~ de là** a nu ceda nici mort; a nu-și ieși dintr-ale lui. **II.** *v.t.* (*se conj.* cu *aux.* **avoir**). **1.** a scoate afară; **~ son stylo** a-și scoate stiloul. **2.** a scoate la plimbare; **~ les enfants** a-și scoate copiii la plimbare. **3.** a salva, a scăpa; **~ un ami d'un mauvais pas** a scăpa un prieten dintr-o încurcătură. **4.** a publica; **~ un nouveau livre** a publica o nouă carte. **5.** (*fam.*) a da afară. **6.** a elimina (o echipă, un adversar). **7.** (*fam.*) a spune; *(ir.)* **il en sort de bonnes** spune niște lucruri grozave. **III.** *v.impers.* a ieși, a se răspândi; **il sort de la cuisine une délicieuse odeur de pâtisserie** din bucătărie se răspândește un miros delicios de prăjituri. **IV.** *v.r.* *(în expr.)* **s'en ~ à bon compte** a scăpa ca prin urechile acului.

2. sortir *v.t.* *(jur.)* a produce, a obține, a avea; **cette sentence sortira son effet** această sentință își va produce efectul.

3. sortir *s.m.* *(în expr.)* **au ~** de la ieșirea.

sosie *s.m.* sosie, persoană care seamănă perfect cu alta.

sot, ~te I. *adj., s.m.f.* prost, neghiob, nătărău, nerod, nătăfleț, nătâng, netot; **~ à triple étage, ~ comme un panier, ~ en trois lettres, ~ à vingt-quatre carats** prost de dă în gropi; prost ca noaptea. **II.** *adj.* **1.** prostesc, ridicol; **une ~te idée** o idee ridicolă. **2.** *(fig.)* prostit, zăpăcit; **rester ~** a rămâne prostit, încremenit. **3.** *(în expr.)* **s'attirer une ~te affaire** a da de belea / de bucluc; a intra la apă.

sotch *s.m.* *(geol.)* depresiune închisă de origine carstică.

sotie, sottie *s.f.* *(lit.)* farsă satirică (sec. XIV-XV).

sot-l'y-laisse *s.m. invar.* târtiță.

sottement *adv.* prostește, (în mod) prostesc.

sottie *s.f.* v. **sotie**.

sottise *s.f.* **1.** prostie, stupiditate, nerozie, neghiobie, nătângie, tâmpenie; **dire des ~s** a vorbi prostii; **faire des ~s** a face prostii. **2.** *(reg.)* injurie; **dire des ~s à qqn.** a înjura pe cineva.

sottisier *s.m.* culegere de grșeli / perle (din autori, din presă, din lucrările elevilor).

sou *s.m.* **1.** ban, bănuț, para; **être sans le ~, n'avoir pas le ~, n'avoir ni ~ ni maille, n'avoir pas un ~ vaillant** a fi lefter, a nu avea para chioară; a-i sufla vântul în buzunare; **~ à ~, ~ par ~** ban cu ban; **ne pas valoir quatre ~s** a nu face doi bani; *(prov.)* **un ~ amène l'autre** ban la ban trage; *(prov.)* **un ~ épargné est un ~ gagné** banul economisit e ban câștigat; **un bijou de deux ~s** o bijuterie de doi bani. **2.** *(în expr.)* **être près de ses ~s** a fi strâns la pungă / la mână; a fi mână strânsă; **un sans le ~** un golan, un prăpădit, un coate-goale; **machine à ~s** joc de noroc; **c'est une affaire de gros ~s** e o afacere importantă; **valoir tout l'argent comme un ~** a merita toți banii; **propre comme un ~ neuf** curat ca un pahar; ca și când a ieșit din ou; *(prov.)* **un ~ est un ~** banii nu trebuie risipiți.

souahéli *adj., s.m.* v. **swahili**.

soubassement *s.m.* **1.** *(constr.)* temelie, fundament. **2.** *(geol.)* postament pe care stau straturile de pământ. **3.** *(fig.)* bază; **les ~s de la société** bazele societății.

soubresaut *s.m.* **1.** mișcare bruscă; **~s d'une voiture** mișcări bruște ale unui automobil. **2.** tresărire, zvâcnire; **le corps de la victime était agité de ~s** corpul victimei era agitat de tresăriri.

soubresauter *v.i.* *(rar)* a tresări, a tresălta.

soubrette *s.f.* **1.** subretă, slujnică (în teatru). **2.** *(înv.)* fată în casă.

soubreveste *s.f.* *(ist.)* vestă fără mâneci purtată de mușchetari / de cavalerii de Malta.

souche *s.f.* **1.** butuc, buștean, buturugă, trunchi; **dormir comme une ~** a dormi buștean. **2.** *(fig.)* strămoș, străbun; sorginte; **faire ~** a întemeia o familie; a lăsa urmași; a fi strămoș (al unei descendențe). **3.** *(fig.)*

viță; **de vieille** ~ de viță veche. **4.** *(constr.)* horn. **5.** *(lingv.)* origine, sursă; **mot de ~ latine** cuvânt de origine latină. **6.** cotor de chitanțier. **7.** *(jur., în expr.)* **partage par ~s** împărțire a unei succesiuni pe moștenitori.

1. souchet *s.m. (ornit.)* rață-lingurar (*Anas clypeata*).

2. souchet *s.m. (bot.)* specie de căprișor (*Cyperus esculentus*).

3. souchet *s.m. (geol.)* piatră din ultimul strat al unei cariere.

souchetage *s.m. (silv.)* **1.** însemnare a arborilor ce urmează să fie tăiați într-o pădure. **2.** numărare a butucilor dintr-o pădure (după tăiere).

soucheter *v.t. (silv.)* **1.** a însemna arborii ce urmează să fie tăiați într-o pădure. **2.** a verifica butucii rămași după tăiere.

souchette *s.f. (bot.)* ghebe-de-pădure (*Collybia longipas*).

souchong, sou-chong *s.m.* varietate de ceai negru chinezesc.

1. souci *s.m.* **1.** grijă, îngrijorare, neliniște; **avoir des ~s** a avea griji; **c'est le cadet de mes ~s** asta să-mi fie toată grija, să n-am alte griji. **2.** preocupare; **son seul ~ est de réussir au concours** singura lui preocupare este de a reuși la concurs. **3.** necaz; grijă; amărăciune; mâhnire; **son fils n'aime pas étudier, elle se fait du ~** fiului ei nu-i place să învețe, ea e plină de amărăciune.

2. souci *s.m. (bot.)* **1.** filimică (*Calendula officinalis*). **2.** *(în compuse)* ~ **d'eau** calce (*Caltha palustris*).

soucier *v.r.* **1.** se preocupa; a-i păsa, a se sinchisi; a se îngrijora; **se ~ de qqch. comme de colin-tampon, se ~ de qqch.** / **s'en ~ comme de l'an quarante** / **comme d'un fétu** / **comme d'une guigne** a nu se sinchisi; a nu-i păsa nici cât negru sub unghie.

soucieusement *adv.* **1.** cu grijă, cu îngrijorare. **2.** cu preocupare, cu atenție.

soucieux, -euse *adj.* **1.** îngrijorat, neliniștit; **avoir un air ~** a părea îngrijorat. **2.** preocupat; **il est ~ de l'avenir de son fils** este preocupat de viitorul fiului său.

soucoupe *s.f.* **1.** farfurioară (pentru ceașcă); ~ **volante** farfurie zburătoare. **2.** *(arg.)* consumație (la cârciumă).

soudable *adj. (metal.)* sudabil, care poate fi sudat.

soudage *s.m. (metal.)* sudare.

soudain, ~e I. *adj.* subit, brusc; **mal de tête ~** durere de cap subită. **II.** *adv.* deodată, brusc, pe neașteptate, instantaneu; ~ **il ouvrit la porte et s'en alla** deodată deschise ușa și plecă.

soudainement *adv.* dintr-o dată, pe neașteptate, brusc, subit.

soudaineté *s.f.* caracter brusc, neașteptat; **la ~ d'un événement** caracterul neașteptat al unui eveniment.

soudan *s.m. (ist.)* sultan.

1. soudanais, ~e *adj.* sudanez, din Sudan.

2. Soudanais, ~e *s.m.f.* sudanez, locuitor al Sudanului.

1. soudanien, ~ne *adj.* v. **soudanais 1.**

2. Soudanien, ~ne *s.m.f.* v. **Soudanais 2.**

soudant, ~e *adj. (metal.)* despre temperatura la care se sudează fierul

soudard *s.m.* **1.** *(ist.)* mercenar. **2.** *(peior.)* soldat brutal, soldățoi, cătană.

soude *s.f.* **1.** *(bot.)* săricică (*Salsola kali*). **2.** *(chim.)* sodă.

souder I. *v.t.* **1.** a suda. **2.** *(fig.)* a uni, a îmbina strâns, a lega; **ils sont soudés autour de leur chef** sunt uniți în jurul șefului lor. **II.** *v.r.* a se suda, a se lega.

soudeur, -euse I. *s.m.f.* sudor. **II.** *s.f.* aparat de sudură.

soudier, -ère I. *adj.* referitor la sodă; **industrie soudière** industria sodei. **II.** *s.m.* **1.** fabricant de sodă. **2.** lucrător într-o fabrică de sodă. **III.** *s.f.* fabrică de sodă.

soudoyer *v.t. (peior.)* a tocmi, a angaja; ~ **des témoins** a tocmi martori.

soudure *s.f.* **1.** sudură, sudare. **2.** loc sudat. **3.** aliaj destinat sudurii. **4.** unire, legătură. **5.** *(arg.)* bani; **envoyer la ~** a plăti, a pune banii jos.

soue *s.f. (reg.)* cocină.

soufflage *s.m.* suflare a sticlei.

soufflant, ~e I. *adj.* **1.** care se folosește la suflat; **machine ~e** suflerie. **2.** (*fam.*) uimitor, nemaipomenit; **c'est ~!** e nemaipomenit. **II.** *s.m. (pop.)* pistol, revolver.

soufflante *s.f. (tehn.)* suflantă.

soufflard *s.m. (geol.)* jet de vapori de apă emis în regiuni vulcanice.

souffle *s.m.* **1.** suflu, respirație, răsuflare; **perdre le ~** a-și pierde / a i se tăia respirația; a gâfâi; **retenir son ~** a-și ține respirația. **2.** boare, adiere; **il fait chaud et il n'y a pas un ~** e cald și nu e nici o adiere. **3.** suflu de explozie. **4.** emanație, suflu; **le ~ d'un marais** emanația unei mlaștini. **5.** *(fig.)* suflu, inspirație; **le ~ du génie** suflul geniului. **6.** *(arg.)* îndrăzneală. **7.** *(în expr.)* **avoir le ~ court** a obosi repede; **être à bout de ~** a fi frânt de oboseală; a-i ieși cuiva / a scoate limba de-un cot; **second ~** reluare a unei activități cu noi puteri; **ne tenir qu'à un ~** a atârna de-un fir de păr; **le dernier ~** suflarea de pe urmă.

1. soufflé, ~e *adj.* **1.** umflat la copt; **pomme ~e** măr umflat la copt. **2.** (*fam.*) uimit; uluit.

2. soufflé *s.m. (culinar)* sufleu.

souffler I. *v.i.* **1.** a sufla; ~ **sur ses doigts** a-și sufla în degete (pentru a le încălzi); ~ **sur sa soupe** a sufla în supă (pentru a o răci); **la bise souffle** suflă crivățul; ~ **dans un saxophone** a sufla într-un saxofon; ~ **sur le feu a.** a sufla în foc. **b.** *(fig.)* a ațâța pasiunile. **2.** a gâfâi, a respira greu; a gâfâi ca o locomotivă. **3.** a-și trage sufletul / răsuflarea; **laisser qqn. ~** a lăsa pe cineva să-și tragă sufletul. **4.** *(în expr.)* **ne pas ~, n'oser ~** a tăcea chitic, a nu crâcni; **regarder d'où / de quel côté souffle le vent** a vedea / a simți dincotro bate vântul; **tu peux ~ dessus!** așteaptă mult și bine!; *(arg.)* ~ **dans l'encrier** a bea pe rupte. **II.** *v.t.* **1.** a stinge; ~ **une bougie** a stinge o lumânare. **2.** a sufla (printr-un tub); ~ **le verre** a sufla sticlă, a insufla aer într-o masă de sticlă topită (pentru a-i da o formă). **3.** a sufla, a șopti; ~ **qqch. à l'oreille de qqn.** a șopti

ceva la urechea cuiva; **ne pas ~ mot** a nu sufla o vorbă; a tăcea mâlc / chitic. **4.** a distruge; a sparge; **la bombe a explosé en soufflant les vitres** bomba a explodat spărgând geamurile. **5.** a umfla; **~ un ballon** a umfla un balon. **6.** a trimite, a împinge; a arunca; **le vent a soufflé une mauvaise odeur du côté des marais** vântul a aruncat un miros rău dinspre mlaștini. **7.** (*fam.*) a sufla, a șterpeli; **~ à qqn. qqch. sous le nez** a sufla cuiva ceva de sub nas. **8.** a sugera; **~ une idée à qqn.** a-i sugera cuiva o idee. **9.** *(în expr.)* **~ le froid et le chaud** a o scălda, a da când cu coasa, când cu gresia; **~ le pion à qqn.** a tăia / a lua cuiva apa de la moară; *(pop.)* **~ sa chandelle / sa veilleuse** a muri; a se duce pe lumea cealaltă; a da ortul popii; *(pop.)* **la ~** a impune prin prezență / prestanță; *(pop.)* **~ qqn.** a uimi, a ului pe cineva.

soufflerie *s.f.* **1.** țevăria unei orgi. **2.** *(metal.)* vânt. **3.** *(tehn.)* suflerie. **4.** *(arg.)* plămâni.

soufflet *s.m.* **1.** foale; **~ de forge** foale de fierărie. **2.** *(foto)* burduf; *(c.f.)* **~ de communication** burduf de intercomunicare. **3.** palmă. **4.** *(fig.)* afront. **5.** *(arg., în expr.)* **~ à punaises** acordeon.

souffleter *v.t.* **1.** *(înv.)* a pălmui. **2.** *(fig.)* a jigni, a vexa, a ofensa.

1. souffleur *s.m. (zool.)* delfin cu nas mare (*Tursiops truncatus*).

2. souffleur, -euse I. *s.m.* **1.** suflător de sticlă. **2.** *(teatru)* sufleur. **3.** *(muz.)* suflător de orgă. **4.** lucrător care supraveghează transportul pietrelor de construcție. **II.** *s.f.* **1.** *(Canada)* plug de zăpadă prevăzut cu un dispozitiv elicoidal care împrăștie zăpada la distanță. **2.** aparat care manipulează grânele cu ajutorul aerului comprimat.

soufflure *s.f. (metal.)* suflură.

souffrance *s.f.* **1.** suferință, durere, chin; **supporter ses ~s** a-și suporta suferințele. **2.** *(în expr.)* **affaire en ~** afacere în suspensie; **marchandise en ~** marfă neridicată; **jour de ~ / de tolérance** fereastră mică prevăzută cu gratii într-un calcan, care dă spre vecin.

souffrant, ~e *adj.* **1.** suferind, bolnav (ușor). **2.** care suferă. **3.** *(bis. catol., în expr.)* **l'Église ~e** sufletele din purgatoriu.

souffre-douleur *s.m. invar.* țap ispășitor.

souffreteux, -euse *adj., s.m.f.* bolnăvicios, fragil, plăpând, debil.

souffrir I. *v.i.* a suferi; **~ comme un damné** a suferi ca un câine; a trece prin chinurile iadului; **~ de la faim** a suferi de foame; **les plantes ont souffert de la sécheresse** plantele au suferit de pe urma secetei; **faire ~ qqn.** a face pe cineva să sufere. **II.** *v.t.* **1.** a suporta, a îndura, a suferi; **~ mort et passion** a suferi ca un câine; **~ le martyre** a suporta dureri mari. **2.** a tolera, a admite, a permite; **souffrez que je vous dise mon opinion** permiteți-mi să vă spun părerea mea. **3.** *(fig.)* a suferi, a înghiți; **ne pas ~ qqn.** a nu suferi pe cineva. **III.** *v.r.* a se suferi, a se suporta; **ils ne peuvent se souffrir** nu se pot suferi.

soufisme *s.m. (rel.)* sufism, curent în mistica musulmană.

soufrage *s.m.* **1.** *(vit.)* stropire / pulverizare cu pucioasă. **2.** impregnare cu sulf.

soufre I. *s.m.* **1.** *(chim.)* sulf, pucioasă; **fleur de ~** floare de sulf. **2.** *(în expr.)* **sentir le ~** *(despre scrieri, afirmații)* a avea un caracter diabolic. **II.** *adj.* (de culoare) galben deschis.

soufré, ~e *adj.* **1.** impregnat cu sulf; **allumettes ~es** chibrituri impregnate cu sulf. **2.** de culoarea sulfului, galben deschis.

soufrer *v.t.* **1.** a unge cu sulf. **2.** *(agr.)* a pulveriza / a stropi cu pucioasă; **~ la vigne** a stropi via cu pucioasă. **3.** a impregna cu sulf; **~ un tissu** a impregna o stofă cu sulf.

soufreur, -euse I. *s.m.* lucrător care stropește / impregnează cu sulf. **II.** *s.f. (vit.)* stropitoare cu sulf.

soufrière *s.f.* zăcământ de sulf.

soufroir *s.m.* etuvă în care este albită lâna cu vapori de sulf.

souahéli *s.m.* v. **swahili**.

souhait *s.m.* **1.** dorință; **réaliser un ~** a îndeplini o dorință; **à ~** după dorință, după pofta inimii; **tout lui va à ~** totul îi merge după pofta inimii. **2.** *(în expr.)* **à vos ~s!** noroc! (se spune cuiva care strănută).

souhaitable *adj.* de dorit; **cette réussite est ~** această reușită e de dorit.

souhaiter I. *v.t.* **1.** a dori; **~ le succès de son fils** a dori succesul fiului său. **2.** a ura; **~ une bonne année** a face urări de Anul Nou; *(pop.)* **je vous la souhaite bonne et heureuse** un An Nou cu sănătate! la mulți ani! **3.** *(în expr.)* **~ être à cent pieds sous terre** a-i veni cuiva să intre în pământ de rușine; *(arg.)* **~ la fête à qqn.** a bate măr pe cineva; a trage cuiva o bătaie soră cu moartea; *(fam., ir.)* **je vous en souhaite** prevăd că o să ai neplăceri. **II.** *v.r.* a-și ura (reciproc).

souiliard *s.m. (constr.)* gaură (într-o piatră, într-un zid) pentru scurgerea apei (menajere, de ploaie).

souillarde *s.f.* **1.** *(reg.)* încăpere lângă bucătărie unde se spală vasele. **2.** recipient pentru spălatul vaselor. **3.** cazan cu sodă (la fabricile de săpun).

souille *s.f.* **1.** *(vân.)* băltoacă de mistreț. **2.** *(mar.)* urmă lăsată în nisip de un vas scufundat. **3.** *(mil.)* urmă lăsată de un obuz care ricoșează.

souiller *v.t., v.r.* **1.** a (se) murdări, a (se) mânji. **2.** *(fig.)* a (se) dezonora, a(-și) păta numele.

souillon *s.m.f.* **1.** persoană murdară, neîngrijită. **2.** *(înv.)* servitoare murdară.

souillure *s.f.* **1.** murdărie, pată. **2.** *(fig.)* pată, dezonoare.

souk *s.m.* **1.** prăvălie, magazin (în țările arabe). **2.** *(pop.)* harababură, talmeș-balmeș.

soûl, ~e, saoul, ~e I. *adj.* **1.** *(înv.)* sătul, îndestulat, ghiftuit, îndopat. **2.** beat; **être ~ comme un cochon / comme une grive / comme une bourrique** a fi beat mort / criță; a umbla pe două cărări; *(fig.)* **~ de belles paroles** îmbătat cu cuvinte frumoase. **II.** *s.m.* saț, sațietate, săturare; **manger tout son ~** a mânca pe săturate.

soulagement *s.m.* ușurare; **un soupir de ~** un suspin de ușurare.

soulager I. *v.t.* **1.** a ușura; ~ **un mulet de son fardeau** a ușura un măgar de povara sa. **2.** *(fig.)* a alina; ~ **la souffrance** a alina suferința. **3.** *(fig.)* a ajuta, a acorda ajutor; ~ **les pauvres** a-i ajuta pe săraci. **4.** *(pop.)* a șterpeli; a ușura de ceva; ~ **qqn. de son argent** a-i șterpeli cuiva banii. **5.** *(în expr.)* ~ **son cœur** a-și descărca / a-și răcori inima. **II.** *v.r.* **1.** a se ușura (de o povară). **2.** (*fam.*) a se ușura, a-și descărca pântecele.

soulane *s.f.* *(geogr.)* povârniș expus soarelui (în Pirinei).

soûlant, ~e *adj.* (*fam.*) plictisitor, plicticos; iritant.

soûlard, ~e, soûlaud, ~e, soûlot, ~e *s.m.f.* *(pop.)* bețiv, bețivan.

soûler, saouler I. *v.t.* **1.** *(pop.)* a îmbăta. **2.** *(pop.)* a plictisi. **II.** *v.r.* a se îmbăta, a se chercheli, a se afuma.

soûlerie *s.f.* *(pop.)* beție, bețivăneală.

soulevé *s.m.* *(sport)* ridicare a halterei.

soulèvement *s.m.* **1.** ridicare; ~ **de terrain** ridicare de teren; ~ **volcanique** ridicare vulcanică (a scoarței). **2.** *(fig.)* răscoală, revoltă, răzmeriță. **3.** *(în expr.)* ~ **de cœur** greață, silă.

soulever I. *v.t.* **1.** a ridica, a înălța; ~ **un buffet** a ridica un bufet; *(fig.)* ~ **des difficultés** a ridica obiecții; ~ **une question** a ridica o problemă. **2.** a răvăși, a răscoli; a înălța; **la tempête soulève les flots** furtuna răscolește / înalță valurile. **3.** *(fig.)* a provoca, a stârni; ~ **l'émoi** a provoca tulburare; ~ **les masses** a ridica masele (la răscoală). **4.** *(arg.)* a șterpeli, a subtiliza; ~ **le sac de qqn.** a șterpeli poșeta cuiva. **5.** *(în expr.)* ~ **le cœur à qqn. a.** a provoca greață; *(fig.)* a-i întoarce cuiva stomacul pe dos; **b.** *(fig.)* a dezgusta; *(fig.)* ~ **les montagnes** a răsturna munții; a-și râde de greutăți; *(agr.)* ~ **la terre** a desțeleni ogorul (primăvara). **II.** *v.r.* **1.** a se ridica (ușor); **le blessé se soulève péniblement** rănitul se ridică greu. **2.** *(fig.)* a se răscula, a se revolta, a se răzvrăti. **3.** *(în expr.)* **le cœur se soulève** ți se face greață; te cuprinde sila.

soulier *s.m.* **1.** pantof; ~ **à talons hauts** pantofi cu toc înalt. **2.** *(în expr.)* **être dans ses petits ~s** *(fig.)* a-l strânge pe cineva opinca; a-i ajunge cuiva cuțitul la os; **mettre son pied dans tous les ~s** a-și băga nasul / coada unde nu-i fierbe oala.

soulignage, soulignement *s.m.* subliniere.

souligner *v.t.* **1.** a sublinia; ~ **les noms d'un texte** a sublinia substantivele unui text. **2.** *(fig.)* a scoate în relief, a accentua; **une robe qui souligne la taille** o rochie care scoate în relief talia. **3.** *(fig.)* a sublinia, a accentua, a preciza; **il a souligné l'importance de son initiative** a subliniat importanța inițiativei sale.

soûlographie *s.f.* *(pop.)* bețivăneală, chef.

soûlot, ~e *adj.* v. **soûlard**.

soulte *s.f.* *(jur.)* sultă, sumă reprezentând diferența de valoare dintre lucrurile împărțite între moștenitori.

soumettre I. *v.t.* **1.** a supune, a robi, a subjuga; ~ **les rebelles** a supune rebelii. **2.** *(fig.)* a supune; a obliga; ~ **les salaires à l'impôt** a supune salariile impozitului; **le médecin le soumet à un régime sévère** doctorul îl obligă la un regim drastic. **3.** *(fig.)* a supune, a prezenta; **le projet de loi a été soumis au parlement** proiectul de lege a fost prezentat parlamentului. **II.** *v.r.* **1.** a se supune; a se subordona; a se conforma; **le soldat se soumet aux ordres de ses supérieurs** soldatul se supune ordinelor superiorilor săi. **2.** a consimți; a se supune; **le sportif se soumet aux entraînements** sportivul consimte la antrenamente.

soumis, ~e *adj.* supus; ascultător; docil; **un enfant ~** un copil ascultător.

soumission *s.f.* **1.** supunere, ascultare; docilitate; ~ **d'un enfant à ses parents** ascultare a părinților de către un copil. **2.** prezentare, supunere; ~ **d'un projet de loi au parlement** prezentare a unui proiect de lege parlamentului. **3.** supunere; capitulare (în caz de război). **4.** *(jur.)* declarație scrisă prin care o întreprindere se angajează să respecte caietul de sarcini.

soumissionnaire *s.m.f.* *(jur.)* persoană care se angajează în scris să respecte condițiile fixate la încheierea unei afaceri.

soumissionner *v.t.* *(jur.)* a se angaja în scris să respecte condițiile fixate.

soupape *s.f.* **1.** supapă; ~ **de sûreté** supapă de siguranță. **2.** (*arg.*, *la pl.*) plămâni.

soupçon *s.m.* **1.** bănuială, suspiciune; **éveiller des ~s** a trezi bănuieli; a da de bănuit. **2.** presupunere, supoziție. **3.** (*fam.*) cantitate mică; praf; **un ~ de sel** un praf de sare.

soupçonnable *adj.* *(rar)* care dă de bănuit; suspect.

soupçonner *v.t.* **1.** a bănui; a suspecta; **la police le soupçonne de crime** poliția îl bănuiește de crimă. **2.** a presupune; a adulmeca; a presimți; a ghici; **ses amis ne soupçonnaient même pas qu'il menait une vie double** prietenii lui nici nu presupuneau / ghiceau că el duce o viață dublă.

soupçonneusement *adv.* *(lit.)* (în mod) suspicios, bănuitor; cu suspiciune.

soupçonneux, -euse *adj.* bănuitor, suspicios, circumspect, neîncrezător.

soupe *s.f.* **1.** supă. **2.** *(mil., înv.)* masa ostașilor. **3.** *(înv.)* felie de pâine muiată în supă. **4.** *(în expr.)* **monter comme une ~ au lait, être ~ au lait, s'emporter comme une ~ au lait,** a fi iute la mânie; **être ivre comme une ~** a fi beat mort / criță; (*fam.*) **à la ~!** la masă!; ~ **populaire** cantină pentru săraci; **être trempé comme une ~** a fi ud leoarcă; **un gros plein de ~** un om gras / mătăhălos; *(arg.)* **par ici la bonne ~ a.** asta-i o afacere de milioane; **b.** aici e nasol, valea; **aller à la ~** a căuta să obțină putere sau bani de la oricine (indiferent de moralitate); *(arg.)* ~ **à la grimace** primire rece, ostilă; *(pop., înv.)* **tremper une ~ à qqn.** a trage cuiva un toc de bătaie; *(pop.)* **donner la ~** a fi cel mai bun; a trece-n față.

soupente *s.f.* **1.** debara (de obicei sub o scară). **2.** *(tehn.)* bară care susține prichiciul vetrei.

1. souper *v.i.* **1.** *(înv.)* a lua masa de seară, a cina. **2.** a supa, a cina seara târziu (după un spectacol). **3.** *(în expr.)* **avoir soupé de qqch.** a fi sătul până peste cap / până-n gât de ceva; (*fam.*) ~ **par cœur** a mânca răbdări prăjite.

2. **souper** *s.m.* 1. *(înv.)* cină. 2. supeu, masă care se ia seara târziu (după un spectacol).
soupèsement *s.m.* cântărire (aproximativă) în mână.
soupeser *v.t.* 1. a cântări (aproximativ) în mână. 2. *(fig.)* a cântări, a aprecia, a evalua; ~ **les idées de qqn.** a cântări, a evalua ideile cuiva.
soupeur, -euse *s.m.f.* persoană care supează.
soupière *s.f.* supieră, castron pentru supă.
soupir *s.m.* 1. suspin, oftat; **pousser un** ~ a scoate un oftat. 2. *(înv.)* suspin de îndrăgostit. 3. *(muz.)* pauză. 4. *(în expr.)* **rendre son / le dernier** ~ a-și da suflarea de pe urmă, a muri; **tirer des ~s de ses talons** a ofta din adâncul rărunchilor.
soupirail (*pl.* **-aux**) *s.m. (constr.)* răsuflătoare.
soupirant, ~e I. *adj.* care suspină. **II.** *s.m. (înv. sau ir.)* adorator, curtezan.
soupirer *v.i.* 1. a ofta, a suspina; ~ **de tristesse** a ofta de tristețe; ~ **pour qqn.** a suspina după cineva, a fi îndrăgostit de cineva. 2. (*fig. cu prep.* **après**) a dori mult ceva, a râvni; **il soupire après les honneurs** râvnește la onoruri.
souple *adj.* 1. suplu, mlădios, elastic, flexibil; **une branche** ~ o ramură flexibilă; **une personne** ~ o persoană suplă. 2. *(fig.)* adaptabil, docil; **esprit** ~ spirit adaptabil / flexibil. 3. *(peior.)* servil, slugarnic; **avoir l'échine** ~ a fi slugarnic; a avea spinarea îndoită; a se ploconi. 4. *(în expr.)* ~ **comme un verre de lampe** țeapăn.
souplement *adv.* (în mod) suplu, flexibil, cu suplețe.
souplesse *s.f.* 1. suplețe, flexibilitate, elasticitate; **la** ~ **d'une branche** flexibilitatea unei ramuri. 2. *(fig.)* suplețe, adaptibilitate; ~ **de l'intelligence** suplețe a inteligenței. 3. *(fig.)* docilitate; complezență; **sa** ~ **dans ce cas nous a irrités** docilitatea lui în acest caz ne-a iritat.
souquenille *s.f.* 1. *(înv.)* halat de grăjdar / de birjar. 2. (*fam.*) haină zdrențuită.
souquer I. *v.t.* 1. *(mar.)* a întări, a strânge un nod. 2. *(arg.)* a băga la zdup. **II.** *v.r. (mar.)* a se strânge; **nœud qui se souque** nod care se strânge. **III.** *v.i.* a se opinti la vâsle.
sourate *s.f.* v. **surate.**
source *s.f.* 1. izvor; ~ **thermale** izvor termal; **la** ~ **d'un fleuve** izvorul unui fluviu. 2. origine; sursă; **tenir une information de** ~ **sûre** a deține o informație din sursă sigură. 3. *(fig.)* cauză; punct de plecare; **la** ~ **d'une querelle** cauza unei certe. 4. *(ist.)* document; izvor; **consulter toutes les ~s** a consulta toate documentele. 5. *(lingv., în expr.)* **langue** ~ limba din care se traduce; textul original. 6. *(în expr.)* **couler de** ~ a se produce firesc / fără efort; **prendre sa** ~ a izvorî.
sourcier, -ère *s.m.f.* 1. persoană care descoperă izvoare ascunse. 2. radiestezist.
sourcil *s.m.* sprânceană; **froncer les ~s** a strânge din sprâncene; a se încrunta.
sourcilier, -ère *adj.* referitor la sprâncene; *(anat.)* **l'arcade ~ère** arcada sprâncenelor.
sourciller *v.i.* (*folosit în constr. negative*) **ne pas** ~ a rămâne nepăsător.
sourcilleux, -euse *adj.* 1. trufaș, semeț. 2. *(lit.)* cicălitor, sever.
sourd, ~e I. *adj.* 1. surd; **être** ~ **comme un pot** a fi surd toacă; a fi tare de urechi; **faire la ~e oreille a.** a face pe surdul; a face urechea pleașcă. **b.** a nu se lăsa înduplecat. 2. *(fig.)* surd, înăbușit, slab; **bruit** ~ zgomot înăbușit. 3. *(fig.)* indiferent, insensibil; **rester** ~ **aux chagrins des autres** a rămâne indiferent la necazurile celorlalți. 4. *(fig.)* ascuns, mocnit; **une lutte ~e** o luptă ascunsă / mocnită. **II.** *s.m.f.* 1. surd. 2. *(în expr.)* **frapper comme un** ~ a lovi fără milă; a bate măr; **crier comme un** ~ a țipa cât îl ține gura; *(prov.)* **on ne répète pas deux fois la messe pour les ~s** popa nu toacă de două ori pentru o babă surdă.
sourdement *adv.* 1. înăbușit; **le tonnerre gronde** ~ tunetul bubuie surd, înăbușit. 2. *(fig.)* pe ascuns, în secret; **manigancer** ~ a unelti, a pregăti pe ascuns.
sourde-muette (*pl.* **sourdes-muettes**) *adj. f., s.f.* surdomută.
sourdière *s.f.* oblon capitonat (împotriva zgomotului).
sourdine *s.f.* 1. surdină; ~ **de piano** surdină de pian; **jouer en** ~ a cânta în surdină. 2. *(în expr.)* **mettre une** ~ **à qqch.** a tempera, a potoli.
sourdinage *s.m.* amortizare a sunetelor.
sourdiner *v.t. (constr.)* a amortiza sunetele.
sourdingue *adj., s.m.f. (pop.)* surd, tare de urechi.
sourd-muet (*pl.* **sourds-muets**) *adj.m., s.m.* surdomut.
sourdre *v.i.* 1. *(înv.) (folosit numai la inf. și la ind. prez. și imperf.)* a izvorî; **l'eau sourd de terre** apa izvorăște din pământ. 2. *(fig.)* a țâșni, a ieși, a apărea; a rezulta; **le mécontentement sourd** nemulțumirea iese la iveală.
souriant, ~e *adj.* zâmbitor, surâzător.
souriceau *s.m.* șoricel, pui de șoarece.
souricier *s.m.* (animal) care mănâncă de șoareci; **chat** ~ pisică care mănâncă de șoareci.
souricière *s.f.* 1. cursă de șoareci. 2. capcană / înscenare organizată de poliție.
souriquois, ~e *adj. (folosit de La Fontaine)* șoricesc; **le peuple** ~ neamul șoricesc, șoarecii, șoricărimea.
1. **sourire** *v.i.* 1. a zâmbi, a surâde; **elle leur sourit** ea le zâmbește. 2. *(fig.)* a fi plăcut; a-i plăcea; **cette perspective lui sourit** această perspectivă îi place, îi surâde. 3. *(fig.)* a fi favorabil, a favoriza; **le sort lui sourit** soarta îl favorizează. 4. *(arg.)* a începe să se facă lumină (într-o anchetă).
2. **sourire** *s.m.* surâs, zâmbet; **garder le** ~ a-și păstra zâmbetul, în ciuda necazurilor.
1. **souris** *s.m. (înv.)* surâs, zâmbet.
2. **souris** *s.f.* 1. șoarece (*Mus musculus*); **le chat parti, les** ~ **dansent** când pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă. 2. *(în expr.)* **on le ferait entrer dans un trou de** ~ e mort de frică; **gris** ~ varietate de cenușiu, gri-șoarece; **on entendrait trotter une** ~ e liniște totală, s-ar auzi și musca; ~ **du bras** partea cărnoasă a brațului; *(pop.)* ~ **d'hôtel** hoață care operează prin hoteluri. 3. *(inform.)* mouse, mic dispozitiv electronic de comandă.

sournois, ~e I. *adj.* ascuns, disimulat; **intrigue ~e** intrigă ascunsă. **II.** *s.m.f.* viclean, ascuns, prefăcut, ipocrit, șiret, fățarnic, mincinos, perfid.
sournoisement *adv.* **1.** (în mod) disimulat, pe ascuns, pe dedesubt; **agir ~** a acționa pe ascuns. **2.** (în mod) fățarnic, perfid, ipocrit, cu perfidie.
sournoiserie *s.f.* viclenie, prefăcătorie, ipocrizie, șiretenie, fățărnicie, perfidie.
sous *prep.* **1.** sub; **une source à quelques mètres ~ terre** un izvor aflat la câțiva metri sub pământ; **il tient un livre ~ son bras** ține o carte sub braț; **mettre ~ clé** a pune sub cheie, a încuia; **être ~ les drapeaux** a fi sub drapel / sub arme, a fi înrolat; **~ les auspices de qqn.** sub auspiciile cuiva; **~ l'œil de** sub supravegherea; **en ~-main** pe sub mână; *(fig.)* **passer ~ silence** a trece sub tăcere. **2.** în, în interior; **mettre une lettre ~ pli** a pune o scrisoare în plic; **ils ont passé la nuit ~ la tente d'un ami** au petrecut noaptea în cortul unui prieten. **3.** pe timpul; **~ Henri IV** pe timpul lui Henric al IV-lea. **4.** din cauza; sub imperiul; **il s'est voûté ~ le poids** s-a îndoit sub greutate, din cauza greutății. **5.** *(fig.)* în; **~ son vrai jour** în adevărata sa lumină; **~ tous les rapports** în toate privințele; **~ son jour favorable** într-o lumină favorabilă. **6.** pe; **son livre a paru ~ le nom d'un ami** cartea i-a apărut pe numele unui prieten. **7.** *(în expr.)* **se mettre qqch. ~ la dent** a lua ceva în gură; a îmbuca ceva; **~ peu** în curând; peste puțin timp; **~ aucun prétexte** în nici un caz; **être ~ le couteau** a fi cu cuțitul la os; **être ~ terre comme une taupe** a se izola de lume; a sta ca un huhurez; **~ la main** la îndemână; **être ~le coup a.** a fi pasibil de; **b.** a se afla sub efectul.
sous-acquéreur (*pl.* **sous-acquéreurs**) *s.m.* subachizitor.
sous-affermer *v.t.* a subarenda.
sous-admissible (*pl.* **sous-admissibles**) *adj.*, *s.m.f.* (candidat) care a trecut prima etapă pentru a fi admis.
sous-aide (*pl.* **sous-aides**) *s.m.f.* *(rar)* ajutor secund.
sous-alimentation *s.f.* subalimentare, subnutriție.
sous-alimenté, ~e (*pl.* **sous-alimentés**) *adj.* subalimentat.
sous-amendement (*pl.* **sous-amendements**) *s.m.* *(jur.)* modificare a unui amendament.
sous-arbrisseau (*pl.* **sous-arbrisseaux**) *s.m.* *(bot.)* subarbust, copăcel.
sous-archiviste (*pl.* **sous-archivistes**) *s.m.* ajutor de arhivar.
sous-arrondissement (*pl.* **sous-arrondissements**) *s.m.* *(mar.)* subdiviziune a unui sector maritim.
sous-bail (*pl.* **sous-baux**) *s.m.* **1.** subînchiriere. **2.** subarendare.
sous-bailleur *s.m.*, **sous-bailleresse** *s.f.* (*pl.* **sous-bailleurs, sous-bailleresses**) persoană care subînchiriază.
sous-barbe *s.f. invar.* **1.** botar de zăbală. **2.** *(mar.)* subarbă, odgon care fixează bompresul unei nave cu pânze.
sous-bibliothécaire (*pl.* **sous-bibliothécaires**) *s.m.f.* ajutor de bibliotecar.
sous-bois *s.m. invar.* **1.** *(silv.)* subarboret, vegetație măruntă de sub arborii unei păduri. **2.** *(pict.)* tablou reprezentând scene din pădure.
sous-brigadier (*pl.* **sous-brigadiers**) *s.m.* *(mil.)* caporal, căprar.
sous-calibré, ~e *adj.* *(tehn., în expr.)* **projectile ~** proiectil de un calibru inferior celui de tun.
sous-chef (*pl.* **sous-chefs**) *s.m.* subșef.
sous-classe (*pl.* **sous-classes**) *s.f.* *(biol.)* subclasă.
sous-clavier, -ère *adj.* *(anat.)* subclavicular; **artère sous-clavière** arteră subclaviculară.
sous-commission (*pl.* **sous-commissions**) *s.f.* subcomisie.
sous-consommation *s.f.* *(ec.)* subconsum, consum inferior celui normal.
sous-continent (*pl.* **sous-continents**) *s.m.* *(geogr.)* subcontinent.
souscripteur, -trice *s.m.f.* persoană care subscrie; persoană care contribuie la o subscripție.
souscription *s.f.* **1.** *(jur., rar)* subscriere, semnare, iscălire. **2.** subscripție. **3.** sumă subscrisă.
souscrire I. *v.t.* *(jur.)* a semna (un act), a iscăli; a semna (un angajament de plată). **II.** *v.i.* **1.** (cu *prep.* **à**) a subscrie la, a consimți, a accepta, a fi de acord; **~ à un emprunt** a subscrie la un împrumut. **2.** a subscrie, a contribui cu bani.
sous-cutané, ~e *adj.* *(anat.)* subcutanat; **injection ~e** injecție subcutanată.
sous-développé, ~e *adj.* subdezvoltat; puțin dezvoltat; **pays ~s** țări subdezvoltate.
sous-développement (*pl.* **sous-développements**) *s.m.* subdezvoltare.
sous-diacre (*pl.* **sous-diacres**) *s.m.* *(bis.)* subdiacon.
sous-directeur (*pl.* **sous-directeurs**) *s.m.* subdirector.
sous-directrice (*pl.* **sous-directrices**) *s.f.* subdirectoare.
sous-dominante (*pl.* **sous-dominantes**) *s.f.* *(muz.)* subdominantă.
sous-économe (*pl.* **sous-économes**) *s.m.* *(înv.)* ajutor de econom / administrator.
sous-élément (*pl.* **sous-éléments**) *s.m.* element secundar.
sous-embranchement (*pl.* **sous-embranchements**) *s.m.* *(biol.)* subîncrengătură.
sous-emploi (*pl.* **sous-emplois**) *s.m.* *(ec.)* folosirea sub capacitate / parțială a mâinii de lucru.
sous-ensemble (*pl.* **sous-ensembles**) *s.m.* subansamblu.
sous-entendre *v.t.* a subînțelege; a presupune.
sous-entendu (*pl.* **sous-entendus**) *s.m.* subînțeles; **s'exprimer par ~s** a se exprima prin subînțelesuri.
sous-entente (*pl.* **sous-ententes**) *s.f.* vorbă cu subînțeles.
sous-entrepreneur (*pl.* **sous-entrepreneurs**) *s.m.* antreprenor care preia o parte din lucrări de la altul.
sous-épidermique *adj.* *(anat.)* subepidermic.
sous-équipé, ~e *adj.* *(ec.)* insuficient echipat / înzestrat cu mijloace tehnice.
sous-équipement (*pl.* **sous-équipements**) *s.m.* *(ec.)* insuficientă înzestrare cu mijloace tehnice.

sous-espèce (*pl.* **sous-espèces**) *s.f.* *(biol.)* subspecie.
sous-estimation (*pl.* **sous-estimations**) *s.f.* subestimare, subapreciere, subevaluare.
sous-estimer *v.t.* a subestima, a subaprecia, a subevalua; a minimaliza.
sous-étage (*pl.* **sous-étages**) *s.m.* **1.** *(geol.)* subetaj. **2.** *(silv.)* subarboret.
sous-évaluer *v.t.* v. **sous-estimer**.
sous-exposer *v.t.* *(foto)* a expune insuficient.
sous-exposition (*pl.* **sous-expositions**) *s.f.* *(foto)* expunere insuficientă.
sous-faîte (*pl.* **sous-faîtes**) *s.m.* *(constr.)* grinda de sub coama casei.
sous-famille (*pl.* **sous-familles**) *s.f.* *(biol.)* subfamilie.
sous-ferme (*pl.* **sous-fermes**) *s.f.* subarendare.
sous-fermier (*pl.* **sous-fermiers**) *s.m.* subarendaș.
sous-fifre (*pl.* **sous-fifres**) *s.m.* (*fam.*) subaltern, ajutor de băgător de seamă.
sous-frètement (*pl.* **sous-frètements**) *s.m.* *(mar.)* subnavlosire, subînchiriere a unei nave.
sous-fréter *v.t.* *(mar.)* a subnavlosi.
sous-frutescent, ~e *adj.* *(bot.)* subfrutescent.
sous-garde (*pl.* **sous-gardes**) *s.f.* apărătoare de trăgaci (la armele de foc).
sous-genre (*pl.* **sous-genres**) *s.m.* *(biol.)* subgen.
sous-gorge *s.f.* *invar.* curelușă de sub gâtul calului.
sous-gouverneur (*pl.* **sous-gouverneurs**) *s.m.* ajutor de guvernator.
sous-groupe (*pl.* **sous-groupes**) *s.m.* subgrup.
sous-homme (*pl.* **sous-hommes**) *s.m.* *(peior.)* subom, om inferior.
sous-ingénieur (*pl.* **sous-ingénieurs**) *s.m.* subinginer.
sous-inspecteur, -trice *s.m.f.* subinspector.
sous-intendance (*pl.* **sous-intendances**) *s.f.* *(mil.)* subintendență.
sous-intendant (**sous-intendants**) *s.m.* *(mil.)* subintendent.
sous-jacent, ~e *adj.* **1.** subiacent, situat dedesubt. **2.** *(fig.)* ascuns, latent.
sous-lieutenant (*pl.* **sous-lieutenants**) *s.m.* *(mil.)* sublocotenent.
sous-locataire (*pl.* **sous-locataires**) *s.m.f.* subchiriaș.
sous-location (*pl.* **sous-locations**) *s.f.* subînchiriere.
sous-louer *v.t.* a subînchiria.
sous-main *s.m.* *invar.* **1.** mapă de birou. **2.** *(în expr.)* **en ~** pe sub mână, pe ascuns.
sous-maître (*pl.* **sous-maîtres**) *s.m.* **1.** *(înv.)* pedagog într-un liceu de băieți. **2.** *(mil.)* subofițer la școala de călărie din Saumur.
sous-maîtresse (*pl.* **sous-maîtresses**) *s.f.* **1.** *(înv.)* pedagogă într-un liceu de fete. **2.** supraveghetoare într-un bordel (până la desființarea acestora, în 1946).
sous-marin, ~e I. *adj.* submarin; **navigation ~e** navigație submarină. **II.** *s.m.* **1.** submarin; **~ à propulsion nucléaire** submarin cu propulsie nucleară. **2.** *(arg.)* escroc de mare clasă. **3.** *(arg.)* masă de ruletă. **4.** *(arg.)* vehicul de supraveghere și filaj al poliției.
sous-marinier (*pl.* **sous-mariniers**) *s.m.* marinar pe un submarin.
sous-marque (*pl.* **sous-marques**) *s.f.* produs al unei fabrici subordonate alteia, produs sub licență.
sous-maxillaire *adj.* *(anat.)* situat sub maxilar.
sous-médiante (*pl.* **sous-médiantes**) *s.f.* *(muz.)* submediantă.
sous-médicalisé, ~e *adj.* (țară) cu servicii medicale insuficiente.
sous-mentonnière (*pl.* **sous-mentonnières**) *s.f.* curelușă de chipiu.
sous-multiple (*pl.* **sous-multiples**) *adj.*, *s.m.* *(mat.)* submultiplu.
sous-nappe (*pl.* **sous-nappes**) *s.f.* pânză care se pune sub fața de masă.
sous-normale (*pl.* **sous-normales**) *s.f.* *(geom.)* subnormală.
sous-œuvre *s.m.* *(constr.)* fundație, temelie; **en ~** (executat) pe sub fundație; *(fig.)* **reprendre un travail en ~** a relua un lucru de la bază / temelie, pentru a-l reface / completa.
sous-officier (*pl.* **sous-officiers**) *s.m.* *(mil.)* subofițer.
sous-orbitaire *adj.* *(anat.)* situat sub orbită.
sous-orbital, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(astr.)* suborbital.
sous-ordre (*pl.* **sous-ordres**) *s.m.* **1.** subaltern. **2.** *(jur.)* creditor al unui creditor. **3.** *(biol.)* subordin.
sous-payer *v.t.* a plăti insuficient sau sub valoare; **ouvrier sous-payé** lucrător plătit insuficient.
sous-peuplé, ~e *adj.* subpopulat, puțin populat; **pays ~s** țări puțin populate.
sous-peuplement (*pl.* **sous-peuplements**) *s.m.* populare scăzută (a unei regiuni, a unei țări).
sous-pied (*pl.* **sous-pieds**) *s.m.* curea la ghetre, la pantaloni (petrecută pe sub pantaloni).
sous-préfectoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(înv.)* referitor la o subprefectură.
sous-préfecture (*pl.* **sous-préfectures**) *s.f.* **1.** subprefectură. **2.** oraș de reședință a subprefectului. **3.** funcția de subprefect.
sous-préfet (*pl.* **sous-préfets**) *s.m.* subprefect.
sous-préfète (*pl.* **sous-préfètes**) *s.f.* **1.** soție de subprefect. **2.** femeie subprefect (*formula de adresare politicoasă fiind* **madame le sous-préfet**).
sous-production (*pl.* **sous-productions**) *s.f.* *(ec.)* subproducție.
sous-produit (*pl.* **sous-produits**) *s.m.* *(ec.)* **1.** subprodus, produs secundar. **2.** *(fam., peior.)* imitație proastă. **3.** produs de calitate inferioară.
sous-programme (*pl.* **sous-programmes**) *s.m.* *(tehn.)* subprogram, parte importantă a unui program.
sous-prolétaire (*pl.* **sous-prolétaires**) *s.m.* proletar foarte exploatat.
sous-prolétariat (*pl.* **sous-prolétariats**) *s.m.* subproletariat, partea cea mai defavorizată a proletariatului.
sous-pubien, ~ne *adj.* *(anat.)* situat sub pubis.
sous-race (*pl.* **sous-races**) *s.f.* **1.** *(antrop.)* grup în interiorul unei rase. **2.** (*peior. în teoriile rasiste*) rasă inferioară.
sous-scapulaire *adj.* *(anat.)* situat sub omoplat.
sous-secrétaire (*pl.* **sous-secrétaires**) *s.m.* subsecretar; **~ d'État** subsecretar de stat.

sous-secrétariat (*pl.* **sous-secrétariats**) *s.m.* subsecretariat; **~s d'État** subsecretariate de stat.

sous-seing (*pl.* **sous-seings**) *s.m.* *(jur.)* act nelegalizat.

soussigné, ~e *adj., s.m.* subsemnat; **je, ~ Untel** subsemnatul, cutare.

sous-sol (*pl.* **sous-sols**) *s.m.* *(constr.)* subsol.

sous-solage (*pl.* **sous-solages**) *s.m.* *(agr.)* subsolaj, arătură adâncă.

sous-soleuse (*pl.* **sous-soleuses**) *s.f.* *(agr.)* plug care realizează arături adânci, plug care efectuează subsolaje.

sous-station (*pl.* **sous-stations**) *s.f.* *(el.)* substație, stație auxiliară, intermediară.

sous-tangente (*pl.* **sous-tangentes**) *s.f.* *(geom.)* subtangentă.

sous-tasse, soutasse (*pl.* **sous-tasses**) *s.f.* *(Belgia, Elveția)* farfurioară.

sous-tendre *v.t.* **1.** *(geom.)* a subîntinde. **2.** *(fig.)* a servi drept bază (pentru un raționament).

sous-tension (*pl.* **sous-tensions**) *s.f.* *(el.)* subtensiune.

sous-titrage (*pl.* **sous-titrages**) *s.m.* subtitrare (la filme).

sous-titre (*pl.* **sous-titres**) *s.m.* subtitlu.

sous-titrer *v.t.* a subtitra (un film).

soustractif, -ive *adj.* *(mat.)* referitor la scădere.

soustraction *s.f.* **1.** *(mat.)* scădere. **2.** sustragere, delapidare, subtilizare.

soustraire I. *v.t.* **1.** a sustrage, a fura, a șterpeli, a subtiliza; **~ des documents** a sustrage documente. **2.** *(mat.)* a scădea. **II.** *v.r.* a se sustrage, a se eschiva, a se deroba.

sous-traitance (*pl.* **sous-traitances**) *s.f.* lucrare încredințată de antreprenorul principal unui subantreprenor.

sous-traitant (*pl.* **sous-traitants**) *s.m.* subantreprenor.

sous-traiter I. *v.i.* a prelua pe cont propriu o afacere încheiată de altcineva. **II.** *v.t.* **1.** a executa o lucrare în calitate de subantreprenor. **2.** a ceda o afacere (total sau parțial) unui subantreprenor.

sous-utiliser *v.t.* a utiliza insuficient.

sous-ventrière (*pl.* **sous-ventrières**) *s.f.* **1.** chingă (la cai). **2.** *(în expr.)* **manger à s'en faire péter la ~** a mânca popește / cât șapte.

sous-verge *s.m. invar.* **1.** cal înhămat singur / alături de un cal înhămat și călărit. **2.** (*fam.*) subaltern. **3.** *(arg. mil.)* sublocotenent.

sous-verre *s.m. invar.* ramă pentru fotografie, prevăzută cu geam.

sous-vêtement (*pl.* **sous-vêtements**) *s.m.* articol de lenjerie de corp.

sous-virer *v.i.* *(auto)* a derapa cu roțile din față într-un viraj (axa vehiculului deplasându-se spre exterior).

soutache *s.f.* găitan, șiret, tresă.

soutacher *v.t.* a împodobi cu șireturi / cu găitan.

soutane *s.f.* **1.** sutană, haină preoțească. **2.** *(în expr.)* **prendre la ~** a deveni preot; **renoncer à la ~** a renunța la cariera preoțească.

soutanelle *s.f.* anteriu mai scurt purtat de preoți în unele țări.

soutasse *s.f.* v. **sous-tasse**.

soute *s.f.* **1.** *(mar., av.)* buncăr. **2.** *(arg.)* fată neserioasă, frivolă, pațachină.

soutenable *adj.* **1.** care poate fi susținut prin argumente valabile. **2.** *(înv.)* suportabil.

soutenance *s.f.* susținere a unei teze de doctorat; **elle se prépare pour la ~** se pregătește pentru susținerea tezei de doctorat.

soutenant *s.m.* *(rar)* persoana care susține o teză de doctorat.

soutènement *s.m.* *(constr.)* susținere, sprijin, proptea, reazem; **mur de ~** zid de susținere; *(min.)* **~ par voûte** susținere boltită; **~ par cadres distancés** susținere în câmpuri; **~ définitif** armătură definitivă; *(jur.)* **~ d'un compte** totalitatea documentelor prezentate pentru a dovedi valabilitatea unui cont.

souteneur *s.m.* **1.** *(înv.)* susținător, ocrotitor. **2.** *(peior.)* proxenet.

soutenir I. *v.t.* **1.** a susține, a sprijini, a propti, a rezema; **des poutres qui soutiennent la toiture** grinzi care susțin acoperișul; *(fig.)* **~ un blessé** a susține un rănit, a-l spijini ca să nu cadă. **2.** a reconforta, a remonta; **mangez bien, cela vous soutiendra** mâncați bine, asta vă va remonta. **3.** a menține, a păstra; **~ sa réputation** a-și păstra reputația intactă. **4.** a ajuta, a susține; **~ les efforts d'un ami** a susține eforturile unui prieten. **5.** a rezista, a respinge; **~ l'assaut de l'ennemi** a respinge asaltul inamicului. **6.** a favoriza, a susține; **~ un candidat aux élections** a susține un candidat la alegeri. **7.** a încuraja, a susține, a îmbărbăta, a însufleți; **l'espoir de réussir le soutient** speranța de a reuși îl susține. **8.** a afirma, a susține, a pretinde; **il soutient des absurdités** susține absurdități; **il soutient avoir entendu lui-même cette déclaration** pretinde că a auzit cu urechile lui această afirmație. **9.** a susține (material); a întreține; **~ sa famille** a-și întreține familia; **~ la conversation** a întreține conversația, a nu o lăsa să lâncezească. **10.** a susține, a apăra, a argumenta; **~ une thèse** a susține o teză de doctorat. **11.** *(în expr.)* **~ la gageure** a nu se da bătut; a merge înainte. **II.** *v.r.* **1.** a-și menține echilibrul; **ne sachant pas nager, il se soutient dans l'eau grâce à une bouée** neștiind să înoate, își menține echilibrul datorită unui colac de salvare. **2.** *(fig.)* a se susține, a sta în picioare; **un argument qui se soutient** un argument care stă în picioare. **3.** a se susține, a se ajuta reciproc; **les deux candidats se soutiennent l'un l'autre** cei doi candidați se susțin reciproc. **4.** *(fig.)* a se menține; **un livre dont le suspense se soutient jusqu'à la fin** o carte al cărei suspans se menține până la sfârșit.

soutenu, ~e *adj.* **1.** susținut, perseverent, asiduu, tenace; **efforts ~s** eforturi susținute. **2.** accentuat; pronunțat; **couleur ~e** culoare pronunțată. **3.** *(fig.)* elevat, elegant, îngrijit; **style ~** stil elegant; **langue ~e** limbă / exprimare îngrijită / elegantă.

souterrain, ~e I. *adj.* **1.** subteran; **conduit ~** conductă subterană. **2.** *(fig.)* ascuns, secret, tainic; ocult; **manigances ~es** manevre ascunse / oculte. **II.** *s.m.* subterană, hrubă; tunel.

souterrainement *adv.* **1.** în subteran, pe sub pământ. **2.** *(fig.)* în secret, în taină, (în mod) misterios.
soutien *s.m.* **1.** sprijin, proptea, reazem; **cette poutre est le ~ du mur** această grindă este propteaua peretelui. **2.** *(fig.)* sprijin, ajutor; **les parents comptent sur le ~ des enfants** părinții contează pe sprijinul copiilor; **~ de famille** tânăr care își întreține familia.
soutien-gorge (*pl.* **soutiens-gorge**) *s.m.* sutien.
soutier *s.m. (mar.)* marinar care lucrează în buncăr.
soutirage *s.m.* pritocire.
soutirer *v.t.* **1.** a pritoci. **2.** *(fig.)* a sustrage pe furiș / în mod necinstit; **~ de l'argent à qqn.** a stoarce pe cineva de bani.
soûtra, sûtra *s.m. (India)* culegere de aforisme despre filozofie, despre viața de toate zilele.
souvenance *s.f. (înv., poet.)* amintire.
1. souvenir I. *v.r.* **1.** a-și aminti; **se ~ de ses années d'études** a-și aminti de anii de studii. **2.** a nu uita; **souvenez-vous de ce que nous avons établi ensemble** nu uita ce am stabilit împreună. **3.** *(în expr.)* **je m'en souviendrai a.** te țin eu minte; ai să mi-o plătești; **b.** vă rămân recunoscător; nu voi uita niciodată; **il s'en souviendra** o să-i pară rău. **II.** *v. impers.* **1.** a-și aminti; **il me souvient que** îmi amintesc că. **2.** *(în expr.)* **du plus loin qu'on se souvienne** de când lumea; din timpuri străvechi / imemoriale.
2. souvenir I. *s.m.* **1.** amintire; **il restera toujours dans mon ~** va rămâne pentru totdeauna în amintirea mea. **2.** suvenir, obiect luat / păstrat ca amintire.
souvent *adv.* **1.** adesea, deseori, des, adeseori; **je le vois ~ au concert** îl văd deseori la concert. **2.** *(în expr., pop.)* **plus ~ qu'à mon / son tour** mai des decât e firesc pentru mine / pentru el; *(pop.)* **plus ~** în vecii vecilor.
souventefois *adv. (înv.)* adesea, deseori.
souverain, ~e I. *adj.* **1.** suveran, superior, suprem; **le ~ pontife** suveranul pontif, papa. **2.** eficace, eficient, util; **remède ~** doctorie eficace. **3.** suveran, independent; **état ~** stat suveran. **4.** extrem, suveran, absolut; **mépris ~** dispreț suveran / absolut. **II.** *s.m.f., adj.* **1.** monarh, rege, suveran; **les ~s d'Europe** suveranii din Europa; **le peuple ~** poporul suveran. **2.** stăpân; **être ~ chez soi** a fi stăpân la tine acasă. **III.** *s.m.* monedă de aur engleză.
souverainement *adv.* **1.** în cel mai înalt grad, (în mod) extrem, admirabil; **il est ~ intelligent** este extrem de inteligent. **2.** ca un suveran; **décider ~** a hotărî ca un suveran. **3.** *(jur.)* fără apel; **juger ~** a judeca fără apel.
souveraineté *s.f.* **1.** suveranitate, autoritate supremă; **la ~ de l'intelligence** suveranitatea inteligenței. **2.** suveranitate (a unui stat).
soviet *s.m. (pol.)* soviet.
1. soviétique *adj.* sovietic.
2. Soviétique *s.m.f.* sovietic, locuitor al URSS.
soviétisation *s.f.* sovietizare.
soviétiser *v.t. (pol.)* a sovietiza.
soviétologue *s.m.f.* sovietolog, specialist în politica sovietică.
sovkhose *s.m. (rus.)* sovhoz.
soya *s.m.* v. **soja**.
soyer *s.m. (înv.)* pahar cu șampanie la gheață, din care se bea cu paiul.
soyeux, -euse I. *adj.* mătăsos; **cheveux ~** păr mătăsos. **II.** *s.m.* fabricant de mătase la Lyon.
spacieusement *adv.* (în mod) spațios, larg; **être logé ~** a locui într-un spațiu larg / în confort.
spacieux, -euse *adj.* spațios, larg, încăpător, mare, vast; **logis ~** locuință spațioasă.
spadassin *s.m.* **1.** *(înv.)* spadasin. **2.** ucigaș cu simbrie.
spadice *s.m. (bot.)* spadice, inflorescență în spic învelită într-o pănușă.
spadiciflores *s.f.pl. (bot.)* spadiciflore, ordin de plante erbacee perene, monocotiledonate.
spaghetti *s.m. (ital.)* **1.** spaghete. **2.** *(ir., în expr.)* **western ~** western italian.
spahi *s.m. (ist.)* spahiu.
spalax *s.m. (zool.)* orbete, țâncul-pământului (*Spalax hungaricus*).
spallation *s.f. (fiz.)* reacție nucleară provocată de particule accelerate.
spalter *s.m.* perie folosită de zugravi pentru a realiza decorațiuni.
sparadrap *s.m.* plasture.
spardeck *s.m. (mar.)* punte situată deasupra cabinelor de sus, spardic.
sparganier *s.m. (bot.)* buzdugan (*Sparganium ramosum*).
spart, sparte *s.m. (bot.)* **1.** rogoz (*Lygeum spartum*). **2.** mătură *(Sorghum vulgare)*.
spartéine *s.f. (farm.)* sparteină.
sparterie *s.f.* împletitură din fibre vegetale.
1. spartiate *adj. (antichitatea greacă)* spartan, din Sparta; **à la ~** în mod spartan, cu asprime, cu austeritate.
2. Spartiate I. *s.m.f.* **1.** *(antichitatea greacă)* spartan, locuitor al Spartei. **2.** *(fig.)* om aspru, auster. **II.** *s.f. pl.* sandale din curele de piele.
spasme *s.m. (med.)* spasm, convulsie.
spasmodique *adj.* spasmodic, convulsiv.
spasmodiquement *adv.* (în mod) spasmodic, prin spasme, convulsii.
spasmolytique *adj., s.m. (med.)* (medicament) care suprimă starea spasmodică, spasmolitic.
spasmophilie *s.f. (med.)* spasmofilie.
spasmophilique I. *adj. (med.)* referitor la spasmofilie. **II.** *s.m.f. (med.)* spasmofilic, bolnav de spasmofilie.
spasticité *s.f. (med.)* stare caracterizată prin spasme frecvente.
spatangue *s.m. (zool.)* specie de scoică în formă de inimă.
spath *s.m. (mineral.)* spat; **~ d'Islande** spat de Islanda.
spathe *s.f.* **1.** *(ist.)* spadă lată a galilor și a germanilor. **2.** *(bot.)* pănușă.
spathique *adj. (mineral.)* **1.** referitor la spat; ca spatul. **2.** care conține spat.
spatial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* spațial.
spatialisation *s.f.* **1.** spațializare. **2.** *(fiziol.)* localizare în spațiu a unui stimul.

spatialiser *v.t.* **1.** a spațializa. **2.** a adapta un aparat la condițiile spațiului.
spatialité *s.f.* spațialitate, însușirea de a fi spațial; spațiu deschis.
spationaute *s.m.f.* astronaut.
spationef *s.m.* navetă spațială.
spatio-temporel, ~le *adj.* spațiotemporal.
spatule *s.f.* **1.** *(chir.)* spatulă, lopățică. **2.** *(ornit.)* lopătar (*Platalea leucorodia*).
spatulé, ~e *adj.* spatulat.
speaker *s.m.* **1.** crainic la radio și TV. **2.** președintele Camerei Comunelor în Anglia.
speakerine *s.f.* crainică la radio și TV.
spécial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* special, deosebit.
spécialement *adv.* (în mod) special, în special, (în mod) deosebit.
spécialisation *s.f.* specializare.
spécialisé, ~e *adj.* **1.** specializat. **2.** *(în expr.)* **ouvrier ~** muncitor fără calificare profesională.
spécialiser I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a specifica, a menționa. **2.** a specializa (într-o direcție). **II.** *v.r.* a se specializa.
spécialiste *s.m.f.* specialist.
spécialité *s.f.* **1.** specialitate. **2.** *(jur., înv.)* speță.
spécieusement *adv.* (în mod) specios; amăgitor, înșelător.
spécieux, -euse *adj.* specios, amăgitor, înșelător, aparent; **raisonnement ~** raționament specios, sofism.
spécificatif, -ive *adj.* specificativ, care specifică; **note ~ive** notă specificativă.
spécification *s.f.* **1.** specificare, specificație; precizare. **2.** *(jur.)* creare a unui lucru nou din lucrul altuia.
spécificité *s.f.* specificitate, caracter specific, propriu, special.
spécifier *v.t.* a specifica, a menționa, a preciza; **il m'a spécifié l'heure du rendez-vous** mi-a precizat ora întâlnirii.
spécifique I. *adj.* specific, propriu unui lucru / unei specii; *(med.)* **microbe ~** microb specific unei boli, care provoacă întotdeauna acea boală; *(fiz.)* **poids ~** greutate specifică. **II.** *s.m.* specific, ceea ce este specific, special, propriu; **l'aspirine est un ~ contre le rhume** aspirina este un medicament specific împotriva răcelii.
spécifiquement *adv.* în mod specific.
spécimen I. *s.m.* specimen, model, probă, mostră; **un ~ de figuier** un specimen de smochin. **II.** *adj.* model, probă; *(poligr.)* **un numéro ~** un număr de probă al unei publicații.
spéciosité *s.f.* *(rar)* caracter specios / înșelător / amăgitor.
spectacle *s.m.* **1.** spectacol, priveliște, peisaj; **le beau ~ des montagnes enneigées** frumoasa priveliște a munților acoperiți de zăpadă. **2.** spectacol, reprezentație teatrală / cinematografică / de balet; **le ~ du „Lac des cygnes"** spectacolul cu „Lacul lebedelor". **3.** punere în scenă fastuoasă; **un opéra à grand ~** o operă cu o punere în scenă fastuoasă. **4.** *(în expr.)* **se donner en ~** a se face de râs, a se da în spectacol; **le monde du ~** lumea teatrului / a spectacolelor.
spectaculaire *adj.* spectaculos, spectacular; **ce pays fait des progrès ~s** această țară face progrese spectaculoase.
spectateur, -trice *s.m.f.* **1.** spectator. **2.** martor ocular al unui eveniment.
spectral, ~e (*m.pl.* **-aux**) **1.** spectral, fantomatic. **2.** *(fiz.)* spectral.
spectre *s.m.* **1.** spectru, fantomă, apariție, arătare, duh, nălucă, stafie, strigoi, umbră, vedenie. **2.** *(fig.)* spectru, sperietoare; **le ~ de la famine** spectrul foametei. **3.** *(fig.)* persoană slabă / gălbejită. **4.** *(fiz.)* spectru solar.
spectrochimique *adj.* *(chim., în expr.)* **analyse ~** analiză spectrochimică.
spectrogramme *s.m.* *(fiz.)* spectrogramă.
spectrographe *s.m.* *(fiz.)* spectrograf.
spectrographie *s.f.* *(fiz.)* spectrografie.
spectrographique *adj.* *(fiz.)* spectrografic, referitor la spectrografie.
spectrohéliographe *s.m.* *(astr.)* spectroheliograf.
spectromètre *s.m.* *(fiz.)* spectrometru.
spectrométrie *s.f.* *(fiz.)* spectrometrie.
spectroscope *s.m.* *(fiz.)* spectroscop.
spectroscopie *s.f.* *(fiz.)* spectroscopie.
spectroscopique *adj.* *(fiz.)* spectroscopic.
1. spéculaire *adj.* *(mineral.)* care răsfrânge lumina; **le mica est une pierre ~** mica este un minereu care răsfrânge lumina.
2. spéculaire *s.f.* *(bot.)* specie de clopoțel (*Specularia*).
spéculateur, -trice *s.m.f.* speculant; speculator.
spéculatif, -ive *adj.* **1.** *(fil.)* speculativ, teoretic, abstract; care se ocupă numai de teorie; **esprit ~** spirit speculativ. **2.** referitor la speculă, la operațiuni financiare sau comerciale.
spéculation *s.f.* **1.** *(fil.)* speculație, studiu teoretic. **2.** *(fin.)* speculație financiară / bursieră. **3.** *(com.)* speculă.
spéculativement *adv.* (în mod) speculativ.
spéculer *v.i.* **1.** *(fil.)* a specula, a face speculații / considerații teoretice. **2.** a face speculații de bursă. **3.** (*cu prep.* **sur**) a profita (de), a miza (pe); **~ sur la naïveté des gens** a miza pe naivitatea oamenilor.
spéculum *s.m.* *(chir.)* specul, speculum.
speech (*pl.* **speeches**) *s.m.* *(angl.)* (*fam.*) speech, scurtă cuvântare.
speed *s.m.* *(arg.)* amfetamine utilizate ca droguri.
speedé, ~e, speedy *adj.* *(arg.)* **1.** (persoană) care se droghează cu amfetamine. **2.** agitat, nervos.
spéléologie *s.f.* *(geol.)* speologie.
spéléologique *adj.* *(geol.)* speologic, referitor la speologie.
spéléologue *s.m.f.* *(geol.)* speolog.
spéléonaute *s.m.f.* *(geol.)* speolog care petrece mult timp în peșteri pentru cercetări științifice.
spencer *s.m.* *(angl.)* spențer, surtuc fără pulpane.
spéos *s.m.* *(ist.)* templu egiptean săpat în stâncă.
spergule *s.f.* *(bot.)* hrana-vacii (*Spergula arvensis*).
spermacéti, spermaceti *s.m.* spermanțet.
spermaphytes *s.f. pl.* v. **spermatophytes**.
spermatique *adj.* *(biol.)* spermatic.
spermatocyte *s.m.* *(biol.)* spermatocit.
spermatogenèse, spermatogénèse *s.f.* *(biol.)* spermatogeneză.

spermatogonie *s.f. (biol.)* spermatogonie.
spermatophore *s.m. (zool.)* spermatofor.
spermatophytes, spermaphytes *s.f. pl. (bot.)* spermatofite, fanerogame.
spermatozoïde *s.m. (biol.)* spermatozoid.
sperme *s.m. (biol.)* spermă.
spermicide *adj., s.m. (farm., med.)* spermicid, (produs) contraceptiv.
spermogonie *s.f. (bot.)* aparat producător de spermatii (ciuperci).
spermogramme *s.m. (med.)* spermogramă.
spermophile *s.m. (zool.)* popândău *(Citellus citellus)*.
sphacèle *s.m. (med.)* sfacel, porțiune de țesut mortificat care se detașează de celelalte și se elimină.
sphagnales *s.f. pl. (bot.)* ordin de mușchi acvatic.
sphaigne *s.f. (bot.)* **1.** specie de mușchi de baltă din care se formează turba. **2.** coada-mâței-de-baltă (*Sphagnum*).
sphénisciformes *s.m.pl. (ornit.)* ordin de păsări care cuprinde pinguinii-imperiali.
sphénisque *s.m. (ornit.)* pinguin-imperial din emisfera sudică.
sphénodon *s.m. (zool.)* specie de șopârlă care trăiește în Noua-Zeelandă.
sphénoïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* sfenoidal.
sphénoïde *adj., s.m. (anat.)* (osul) sfenoid.
sphère *s.f.* **1.** *(geom.)* sferă; **le diamètre d'une ~** diametrul unei sfere. **2.** *(astr.)* sferă, glob; **la ~ terrestre** globul pământesc. **3.** *(fig.)* sferă, domeniu; mediu; **~ d'influence** sferă de influență; **~ d'activité** sferă de activitate.
sphéricité *s.f. (geom.)* sfericitate.
sphériacées, sphaeriacées *s.f. pl. (bot.)* familie de ciuperci.
sphérie *s.f. (bot.)* specie de ciupercă (*Sphaeria*).
sphérique *adj. (geom.)* sferic.
sphéroïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (geom.)* sferoidal, de forma unui sferoid.
sphéroïde *s.m. (geom.)* sferoid, corp în formă de sferă.
sphéromètre *s.m. (fiz.)* sferometru.
sphérule *s.f.* mică sferă.
sphex *s.m. (entom.)* specie de viespe-de-groapă.
sphincter *s.m. (anat.)* sfincter.
sphinctérien, ~ne *adj. (anat.)* sfincteral, referitor la sfincter.
sphinge *s.f.* sfinx femelă.
sphingidés *s.m.pl. (entom.)* familie de fluturi nocturni.
1. sphinx *s.m.* **1.** *(mitol.)* sfinx. **2.** *(fig.)* persoană enigmatică / sibilică / ascunsă / misterioasă / tainică.
2. sphinx *s.m. (entom.)* numele unor specii de fluturi de noapte; **~ tête-de-mort** fluturele cap-de-mort; **~ du laurier-rose** fluturele-de-oleandru.
sphragistique I. *s.f.* sfragistică, știința sigiliilor și a peceților. **II.** *adj.* referitor la sigilii, la peceți, sfragistic.
sphygmique *adj. (med.)* referitor la puls.
sphygmogramme *s.m. (med.)* sfigmogramă, înregistrarea pulsului cu ajutorul sfigmografului.
sphygmographe *s.m. (med.)* sfigmograf, aparat de înregistrare a pulsului.
sphygmomanomètre, sphygmotensiomètre *s.m. (med.)* aparat pentru măsurarea tensiunii arteriale.
sphyrène *s.f. (iht.)* știuca-de-mare (*Belone belone*).
spi *s.m. (abrev. de la)* **spinnaker**.
spic *s.m. (bot.)* specie de levănțică (*Lavandula spica*).
spica *s.m. (med.)* bandaj încrucișat.
spiciflore *adj. (bot.)* cu florile dispuse în formă de spic.
spiciforme *adj. (bot.)* spiciform, în formă de spic.
spicilège *s.m.* **1.** culegere de acte / documente. **2.** culegere de cugetări / maxime.
spicule *s.m.* **1.** *(zool.)* corpuscul calcaros, silicios sau organic care intră în componența scheletului bureților. **2.** *(astr.)* jet de materie deasupra fotosferei solare.
spider *s.m. (înv.)* portbagaj la trăsurile vechi cu roți înalte.
spiegel *s.m. (metal.)* șpighel.
spin *s.m. (fiz. nucl.)* spin.
spinal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* spinal; **nerf ~** nerv spinal.
spinelle *s.m. (mineral.)* spinel, minereu de magneziu cristalizat, divers colorat, cu varietăți folosite ca pietre prețioase.
spinescent, ~e *adj. (bot.)* acoperit de spini.
spinnaker *s.m. (angl.) (mar.)* velă triunghiulară din față (*abrev.* **spi**).
spinozisme, spinosisme *s.m. (fil.)* doctrina filozofică a lui Spinoza.
spinosiste, spinoziste *s.m.f.* adept al doctrinei filozofice a lui Spinoza.
spinthermètre, spinthéromètre *s.m. (el.)* spinterometru.
spinthéropie *s.f. (patol.)* tulburări de vedere.
spinule *s.f. (bot.)* spinișor, spin mic.
spiracle *s.m. (zool.)* orificiu de evacuare a apei care a trecut prin branhiile mormolocilor unor specii de batracieni.
spiral, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* în formă de spirală. **II.** *s.m.* arc de ceas în formă de spirală.
spirale *s.f.* spirală; **~s de fumée** spirale / rotocoale de fum; **en ~** în spirală.
spiralé, ~e *adj. (bot.)* în formă de spirală.
spirant, ~e I. *adj. (fon., în expr.)* **consonne ~e** consoană spirantă. **II.** *s.f. (fon.)* consoană spirantă / constrictivă.
spire *s.f.* **1.** *(geom.)* spiră. **2.** *(el.)* bobină, înfășurare electrică.
spirée *s.f. (bot.)* tăvalgă (*Spiraea ulmaria*).
spirifer *s.m. (zool.)* brahiopod fosil din Era Primară.
spirille *s.m.* **1.** *(microb.)* spiril, bacterie în formă de spirală. **2.** *(bot.)* specie de algă (*Spirillum*).
spirillose *s.f. (med.)* boală provocată de spirili.
spirite I. *adj.* referitor la spiritism. **II.** *s.m.f.* spiritist, persoană care practică spiritismul.
spiritisme *s.m.* spiritism.
spiritualisation *s.f.* **1.** *(lit.)* spiritualizare. **2.** *(chim., înv.)* distilare.
spiritualiser *v.t.* **1.** a spiritualiza. **2.** *(chim., înv.)* a distila.
spiritualisme *s.m. (fil.)* spiritualism.
spiritualiste *adj., s.m.f. (fil.)* spiritualist.

spiritualité *s.f.* *(fii.)* spiritualitate.
spirituel, ~le I. *adj.* **1.** spiritual, care aparține spiritului / sufletului; ideal, sufletesc, imaterial. **2.** *(rel.)* spiritual, religios; *(bis. catol.)* **exercices ~s** exerciții spirituale; **concert ~** concert de muzică religioasă / sacră. **3.** *(fig.)* spiritual, ager, fin, plin de spirit, inteligent, cu umor; **une réplique ~le** o replică spirituală / fină. **4.** spiritual, intelectual, cultural; **valeurs ~les** valori spirituale, valori culturale.
spirituellement *adv.* (în mod) spiritual, cu haz, cu inteligență, cu finețe.
spiritueux, -euse I. *adj.* spirtos, care conține alcool. **II.** *s.m.* băutură spirtoasă.
spirochète *s.m.* *(microbiol.)* spirochet.
spirochétose *s.f.* *(med.)* spirochetoză.
spirographe *s.m.* v. **spirorbe**.
spiroïdal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* spiroidal, în formă de spirală.
spiromètre *s.m.* *(med.)* spirometru.
spirorbe *s.m.* *(zool.)* specie de vierme sedentar tubicol.
spiruline *s.f.* *(bot.)* algă albastră comestibilă din apele puțin adânci ale Africii și Mexicului.
splanchnique *adj.* *(anat.)* referitor la viscere.
splanchnologie *s.f.* *(anat.)* splanhnologie, parte a anatomiei care se ocupă de viscere.
spleen *s.m.* *(angl.)* spleen, plictis, urât, lehamite, dezgust de viață.
spleenétique, splénétique *adj.*, *s.m.f.* *(rar)* plictisit, dezgustat de viață.
splendeur *s.f.* **1.** splendoare, mândrețe, frumusețe, strălucire; **la ~ d'un paysage** frumusețea unui peisaj. **2.** somptuozitate, fast, măreție, pompă; **la ~ des fêtes** pompa / fastul sărbătorilor.
splendide *adj.* **1.** splendid, frumos, strălucit. **2.** fastuos, somptuos.
splendidement *adv.* (în mod) strălucit, splendid, magnific.
splénectomie *s.f.* *(chir.)* rezecție a splinei.
splénétique *adj.* v. **spleenétique**.
splénique *adj.* *(anat.)* splenic, referitor la splină; **nerf ~** nerv splenic.
splénite *s.f.* *(med.)* inflamarea splinei.
splénius *s.m.* *(anat.)* mușchi al cefei.
splénomégalie *s.f.* *(med.)* mărirea volumului splinei.
spode *s.f.* fildeș calcinat.
spodumène *s.m.* *(geol.)* spodumen, silicat natural de litiu și aluminiu.
spoliateur, -trice *adj.*, *s.m.f.* spoliator, jefuitor, prădător.
spoliation *s.f.* spoliere, jefuire, prădare, jaf, deposedare.
spolier *v.t.* a spolia, a jefui, a prăda, a deposeda, a despuia.
spondaïque *adj.* *(în versificația greco-latină, în expr.)* **vers ~** vers spondaic.
spondée *s.m.* *(în versificația greco-latină)* spondeu, picior de vers compus din două silabe lungi.
spondylarthrite *s.f.* *(med.)* spondilartrită.
spondylarthrose *s.f.* *(med.)* spondilartroză.
spondyle *s.m.* *(anat., înv.)* vertebră.
spondylite *s.f.* *(med.)* spondilită.
spongiaires *s.m. pl.* *(zool.)* spongieri, bureți.
spongiculture *s.f.* cultura bureților.
spongieux, -euse *adj.* **1.** spongios, ca bureții; **corps ~** corp spongios. **2.** care se îmbibă de apă ca bureții; spongios; **terrain ~** teren poros, teren care absoarbe ușor apa.
spongille *s.f.* *(zool.)* specie de burete-de-apă-dulce (*Spongilla fluviatilis*).
spongiosité *s.f.* *(rar)* spongiozitate, porozitate.
spontané, ~e *adj.* **1.** spontan, liber; **témoignage ~** mărturie liberă / făcută de bună voie. **2.** firesc, direct, spontan; **attachement ~** atașament spontan / firesc. **3.** spontan, prompt, rapid; **réponse ~e** răspuns prompt. **4.** *(bot.)* sălbatic, în stare sălbatică, necultivat; **végétation ~e** vegetație sălbatică / care crește spontan.
spontanéisme *s.m.* *(pol.)* spontaneism, doctrină a unor grupări de extremă stângă.
spontanéité *s.f.* spontaneitate, vioiciune, naturalețe, firesc, promptitudine; sinceritate.
spontanément *adv.* **1.** (în mod) spontan, firesc. **2.** cu vioiciune, cu promptitudine.
spontanisme *s.m.* *(biol.)* teorie a generației spontane.
sporadicité *s.f.* sporadicitate, însușirea de a fi sporadic / discontinuu.
sporadique *adj.* **1.** sporadic, răzleț, izolat; *(med.)* **maladie ~** boală care se manifestă izolat / la unii indivizi. **2.** sporadic, din când în când.
sporange *s.m.* *(bot.)* sporange.
spore *s.f.* *(bot., biol.)* spor.
sporifère *adj.* sporifer, care poartă sau produce spori.
sporogone *s.m.* *(bot.)* sporange (la mușchi).
sporophyte *s.m.* *(bot.)* sporofit.
sporotriche *s.m.* *(bot.)* ciupercă parazită care provoacă o boală de piele.
sporotrichose *s.f.* *(med.)* boală de piele provocată de o ciupercă parazită.
sporozoaires *s.m.pl.* *(zool.)* sporozoare, subîncrengătură de protozoare.
sport *s.m.* sport.
sportif, -ive *adj.*, *s.m.f.* sportiv.
sportivement *adv.* (în mod) sportiv, elegant, sincer.
sportivité *s.f.* sportivitate, atitudine sportivă.
sportsman (*pl.* **sportsmen**) *s.m.* *(angl.)* *(înv.)* sportsman, sportiv.
sporulation *s.f.* *(biol.)* sporulație.
sporule *s.f.* *(bot., înv.)* spor.
sporuler *v.i.* *(bot.)* a se înmulți prin spori.
spot *s.m.* **1.** *(fiz.)* spot. **2.** *(audiov.)* spot, anunț publicitar.
spoutnik *s.m.* *(rus.)* sputnic, satelit artificial.
springbok *s.m.* *(zool.)* antilopă-săritoare (*Antidorcas euchore*).
springer *s.m.* *(angl.)* rasă de câini de vânătoare englezești.
sprint *s.m.* *(sport.)* sprint.
1. sprinter *s.m.* *(sport)* sprinter.
2. sprinter *v.i.* *(sport)* a sprinta.
sprue *s.f.* *(med.)* boală cronică a intestinului.
spumescent, ~e *adj.* **1.** care face spumă, spumant. **2.** care are aspectul spumei.

spumeux, -euse *adj.* spumos.
spumosité *s.f.* spumozitate.
sputation *s.f.* scuipare, scuipat, scuipătură.
squale *s.m.* *(iht.)* specie de rechin cu spini.
squamates *s.m.pl.* *(zool.)* ordin de reptile care cuprinde șerpii și șopârlele.
squame *s.f.* **1.** *(înv.)* solz de pește / de șarpe. **2.** scuamă, coajă a pielii.
squameux, -euse *adj.* **1.** *(înv.)* solzos. **2.** *(med.)* acoperit cu scuame.
squamifère *adj.* cu solzi, care are solzi, solzos.
squamule *s.f.* solz foarte mic, solzișor.
square I. *s.m.* *(angl.)* scuar, grădină publică, parc. **II.** *adj.*, *s.m.f.* *(arg.)* **1.** neinițiat. **2.** retrograd, rutinier.
squat, squatt *s.m.* *(arg.)* **1.** ocupare ilegală a unei locuințe goale. **2.** locuință goală ocupată ilegal de persoane fără domiciliu.
squatine *s.m.* *(iht.)* specie de rechin.
squaw *s.f.* femeie măritată (la indienii din America de Nord).
squelette *s.m.* **1.** *(anat.)* schelet, osatură, sistem osos; **le ~ d'un animal** scheletul unui animal. **2.** *(fig., fam.)* slăbănog, uscățiv, costeliv, jigărit. **3.** *(chim.)* totalitatea atomilor ce formează o moleculă. **4.** *(tehn.)* carcasă, armatură; **le ~ d'un avion** carcasa unui avion. **5.** *(fig., lit.)* plan, schiță; **le ~ d'un roman** planul unui roman.
squelettique *adj.* **1.** *(anat.)* referitor la schelet. **2.** *(fig.)* scheletic, slab, slăbănog, uscățiv, costeliv, jigărit, sfrijit. **3.** *(fig.)* extrem de scurt, foarte concis; **un exposé ~** o expunere foarte concisă.
squille *s.f.* *(zool.)* specie de crustaceu comestibil din zona Mării Mediterane.
squire *s.m.* *(angl.)* proprietar rural, nobil rural.
squirre, squirrhe *s.m.* *(med.)* tumoare canceroasă cu evoluție lentă; **~ du sein** tumoare la sân.
squirreux, -euse, squirrheux, -euse *adj.* *(med.)* canceros, malign.
1. sri lankais, ~e *adj.* din Sri Lanka.
2. Sri Lankais, ~e *s.m.f.* sri-lankez, locuitor din Sri Lanka.
stabilisant *adj.*, *s.m.* *(chim.)* stabilizant, stabilizator.
stabilisateur, -trice *adj.*, *s.m.* *(chim., tehn.)* stabilizator.
stabilisation *s.f.* stabilizare.
stabiliser I. *v.t.* **1.** *(fin.)* a stabiliza (moneda unei țări). **2.** *(constr.)* a întări un teren. **II.** *v.r.* a deveni stabil / întărit.
stabilité *s.f.* **1.** stabilitate, soliditate; **la ~ d'une construction** soliditatea unei construcții. **2.** *(fig.)* stabilitate, durabilitate, soliditate; **la ~ d'un régime politique** stabilitatea unui regim politic; **la ~ d'une amitié** soliditatea unei prietenii. **3.** *(chim.)* stabilitate a unui compus.
stable *adj.* **1.** stabil, solid, tare; **une construction ~** o construcție solidă. **2.** *(fig.)* constant, durabil, stabil, statornic, permanent; **des sentiments ~s** sentimente statornice. **3.** *(chim.)* stabil; **composé ~** compus stabil.
stabulation *s.f.* **1.** *(zool.)* stabulație, ședere a vitelor în grajd. **2.** *(pisc.)* creștere a peștilor în acvariu.
staccato (*pl.* **~s,** *(înv.)* **staccati**) **I.** *adv.* *(muz.)* staccato. **II.** *s.m.* *(muz.)* piesă muzicală executată staccato.
stade *s.m.* **1.** *(în antichitatea greacă)* măsură de lungime reprezentând cca. 180 m. **2.** *(în antichitatea greacă)* arenă pentru alergări. **3.** *(sport)* stadion. **4.** *(med.)* fază în evoluția unei boli. **5.** stadiu, etapă, fază (de evoluție). **6.** *(agr., în expr.)* **~ laiteux** maturitate în lapte; **~ pâteux** maturitate galbenă; **~ vert** maturitate verde.
stadhouder *s.m.* v. **stathouder**.
stadia *s.m.* *(fiz.)* stadie.
1. staff *s.m.* *(tehn.)* material de construcție din gips și o materie fibroasă, folosit pentru muluri și cornișe.
2. staff *s.m.* *(angl.)* **1.** staf, totalitatea consilierilor unui om politic / om de afaceri. **2.** echipă, personalul unei întreprinderi.
staffeur *s.m.* *(tehn.)* lucrător care execută muluri și cornișe.
stage *s.m.* **1.** stagiu, etapă; stagiatură; **~ pédagogique** stagiu pedagogic. **2.** perioadă de pregătire sau de perfecționare într-o instituție.
stagflation *s.f.* *(ec.)* stagflație.
stagiaire *adj.*, *s.m.f.* stagiar.
stagnant, ~e *adj.* **1.** stagnant, stătător; **eau ~e** apă stătătoare. **2.** *(fig.)* inactiv, care lâncezește / vegetează / nu progresează; **activité économique ~e** activitate economică stagnantă.
stagnation *s.f.* **1.** stagnare; **~ de l'eau** stagnare a apei. **2.** *(fig.)* inactivitate, lâncezeală, inerție, vegetare; **~ économique** inactivitate / stagnare economică.
stagner *v.i.* **1.** a stagna, a sta pe loc; a nu curge; **eau qui stagne** apă care nu curge, apă stătătoare. **2.** *(fig.)* a stagna, a lâncezi, a nu progresa; **l'économie stagne** economia stagnează.
stakhanovisme *s.m.* *(pol.)* stahanovism.
stakhanoviste *s.m.f.*, *adj.* *(pol.)* stahanovism.
stalactite *s.f.* *(geol.)* stalactită.
stalag (*pl.* **stalags**) *s.m.* lagăr de prizonieri în Germania în cel de al doilea război mondial (1940-1945).
stalagmite *s.f.* *(geol.)* stalagmită.
stalagmomètre *s.m.* *(fiz.)* stalagmometru.
stalagmométrie *s.f.* *(fiz.)* stalagmometrie.
stalinien, ~ne *adj.*, *s.m.f.* *(pol.)* stalinist.
stalinisme *s.m.* *(pol.)* stalinism.
stalle *s.f.* **1.** *(bis.)* strană. **2.** *(zool.)* boxă de grajd. **3.** *(auto)* loc în parcare.
staminal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(bot.)* staminal, referitor la stamine.
staminé, ~e *adj.* *(bot., despre florile unisexuate)* cu stamine.
staminifère *adj.* *(bot.)* staminifer, purtător de stamine.
staminode *s.m.* *(bot.)* staminodiu, stamină sterilă.
stance *s.f.* *(metr., înv.)* **1.** stanță. **2.** strofă.
stand *s.m.* *(angl.)* **1.** poligon de tir. **2.** stand într-o expoziție. **3.** *(la cursele automobilistice, în expr.)* **~ de ravitaillement** stand, loc de refacere a forțelor, de reparații eventuale ale automobilelor.
standard I. *s.m.* **1.** standard, model, tip, etalon; standard al unui produs. **2.** nivel, standard; **~ de vie** nivel de trai. **3.** *(tehn.)* dispozitiv la care sunt branșate mai multe posturi telefonice. **II.** *adj. invar.* standard, de serie; lipsit de originalitate; **modèles ~** modele standard.

standardisation *s.f.* standardizare, tipizare, uniformizare; unificare.
standardiser *v.t.* a standardiza, a tipiza, a uniformiza.
standardiste *s.m.f.* telefonist.
stand-by *s.m. (angl.)* călător fără loc rezervat, care nu se îmbarcă decât în eventualitatea eliberării unui loc în ultima clipă.
standing *s.m. (angl.)* poziție socială, rang înalt; **avoir un bon ~** a avea o poziție socială importantă.
stanneux *adj. m. (chim., despre compușii staniului)* stanos.
stannifère *adj. (mineral.)* stanifer, care conține staniu.
stannique *adj. (chim.)* stanic.
staphisaigre *s.f. (bot.)* varietate toxică de surguci.
staphylier *s.m. (bot.)* varietate de fistic.
1. staphylin *s.m. (entom.)* specie de insectă carnivoră (*Oeypus olens*).
2. staphylin, ~e *adj. (anat.)* referitor la omușor.
staphylococcie *s.f. (med.)* stafilococie, infecție cu stafilococi.
staphylocoque *s.m. (med.)* stafilococ.
staphylome *s.m. (med.)* stafilom, tumoare a corneei.
star *s.f. (angl.)* vedetă (de cinema), star.
starie *s.f.* v. **estarie**.
stariser, starifier *v.t.* (*fam.*) a transforma pe cineva în star (de cinema).
starlette *s.f.* starletă, actriță tânără / debutantă în cinema.
staroste *s.m. (ist.)* nobil de țară în Polonia.
starter *s.m.* **1.** *(sport)* starter. **2.** *(tehn.)* starter, carburator auxiliar la motoarele cu ardere internă.
stase *s.f. (med.)* stază.
statère *s.m. (în antichitatea greacă)* monedă de argint care valora aproximativ 2-4 drahme.
stathouder, stadhouder *s.m.* (*ist., în Olanda*) **1.** guvernator de provincie. **2.** titlu al șefului de guvern.
stathoudérat *s.m.* (*ist., în Olanda*) **1.** funcție de guvernator. **2.** funcție de șef al guvernului.
statice-limonium (*pl.* **statices-limoniums**) *s.m. (bot.)* limba-peștelui (*Statice-limonium*).
station *s.f.* **1.** oprire, popas; **une ~ d'autobus** o stație de autobuz; *(rel.)* **~ du chemin de la croix** fiecare dintre cele 14 opriri ale lui Iisus pe Drumul Crucii. **2.** poziție, stat; **la ~ debout** statul în picioare. **3.** stație, instalație, centru; **~ météorologique** stație meteorologică. **4.** stațiune; **~ balnéaire** stațiune balneară. **5.** stație, post; **~ de radio** post de radio. **6.** habitat al unei specii animale sau vegetale. **7.** *(astr., în expr.)* **planète en ~** planetă care pare imobilă.
stationnaire I. *adj.* staționar, nemișcat, neschimbat; **état ~ d'un malade** stare neschimbată, staționară a unui bolnav. **II.** *s.m.* **1.** *(mar.)* navă de război utilizată pentru supravegherea unei anumite suprafețe marine. **2.** *(antichitatea romană)* soldat de la un post de poliție.
stationnarité *s.f.* situația de a fi staționar.
stationnement *s.m.* staționare; **~ interdit** staționare interzisă.
stationner *v.i.* a staționa; **défense de ~** este interzis de a staționa; staționarea interzisă.
station-service (*pl.* **stations-service**) *s.f.* punct de vânzare a benzinei, în care sunt executate și lucrări de întreținere pentru vehicule.
statique I. *s.f. art. (fiz.)* statica. **II.** *adj.* static; imuabil; care nu evoluează.
statiquement *adv.* (în mod) static; în nemișcare; fără dinamism, fără evoluție.
statisme *s.m.* statism, însușirea de a fi static.
statisticien, ~ne *s.m.f.* statistician.
statistique I. *s.f.* **1.** statistică. **2.** numărătoare; ansamblul datelor numerice privind evoluția unui fenomen. **II.** *adj.* statistic; **analyse ~** analiză statistică.
statistiquement *adv.* din punct de vedere statistic; conform statisticilor.
statocyste *s.m. (zool.)* statocist, organ auditiv al nevertebratelor.
stator *s.m. (tehn.)* stator.
statoréacteur *s.m. (av.)* statoreactor, propulsor al unor avioane supersonice.
statthalter *s.m. (germ.) (ist.)* guvernator geman în Alsacia și Lorena în perioada 1879-1918.
statuaire I. *adj.* **1.** statuar, referitor la statui. **2.** statuar, destinat realizării statuilor; **marbre ~** marmură pentru statui. **II.** *s.m.* sculptor de statui. **III.** *s.f.* arta statuară, arta de a face statui.
statue *s.f.* **1.** statuie. **2.** *(fig.)* persoană rece, distantă.
statuer I. *v.t. (înv.)* a ordona. **II.** *v.i.* a hotărî, a decide; **~ sur une situation particulière** a decide asupra unei situații speciale.
statuette *s.f.* statuetă.
statufier *v.t.* (*fam.*) a ridica statuie cuiva.
stature *s.f.* **1.** statură, talie; **haute ~** talie înaltă. **2.** *(fig.)* statură, importanță; **la ~ d'un homme d'État** statura / importanța unui om de stat.
statut *s.m.* statut, regulament.
statutaire *adj.* statutar, conform statutului, prevăzut în statutul unei societăți / asociații.
statutairement *adv.* (în mod) statutar, conform statutului.
stayer *s.m.* **1.** *(sport)* ciclist de semifond. **2.** cal antrenat pentru probe de fond.
steak *s.m.* biftec.
steamer *s.m. (mar., înv.)* navă cu aburi.
stéarate *s.m. (chim.)* stearat.
stéarine *s.f. (chim.)* stearină.
stéarinerie *s.f.* fabrică de stearină.
stéarique *adj. (chim., în expr.)* **acide ~** acid stearic.
stéaryle *s.m. (chim.)* stearil.
stéatite *s.f. (mineral.)* steatit.
stéatome *s.m. (med. înv.)* chist sebaceu, lipom.
stéatose *s.f. (med.)* steatoză.
steeple-chase (*pl.* **steeple-chases**), **steeple** *s.m. (angl.) (sport)* cursă cu obstacole.
stéganopodes *s.m.pl. (ornit.)* ordin de păsări palmipede (pelicani, cormorani).
stégocéphales *s.m.pl. (paleont.)* ordin de amfibieni fosili.
stégomye, stégomya *s.f. (entom.)* specie de țânțar din țările calde, care transmite frigurile galbene (*Stegomya calopus*).
stégosaure, stegosorus *s.m. (paleont.)* stegozaur.

steinbock *s.m. (zool.)* mică antilopă cu urechile negre din Africa Australă.
stèle *s.f. (arhit.)* stelă.
stellage *s.m.* operațiune de bursă, stelaj.
stellaire I. *adj.* **1.** stelar, referitor la stele; **lumière ~** lumină stelară. **2.** stelat, în formă de stea; **disposition ~** aranjament în formă de stea. **II.** *s.f. (bot., în compuse)* **~-des-bois** steluță (*Stellaria nemorum*); **~-graminée** rocoțea (*Stellaria graminea*).
stellérides, stelléroïdes *s.m. pl. (zool.)* stele-de-mare.
stellionat *s.m. (jur.)* stelionat, fraudă constând în vânzarea sau ipotecarea unui bun către mai multe persoane sau vânzarea unui bun fără a-i fi proprietar.
stellionataire *adj., s.m.f. (jur.)* vinovat de stelionat; escroc.
stem, stemm, stem-christiana *s.m. (sport)* tehnică de viraj constând în deplasarea corpului de pe un schi pe altul.
stencil (*pl.* **stencils**) *s.m. (angl.)* matriță de hârtie parafinată.
stenciliste *s.m.f.* persoană care pregătește matrițe de hârtie parafinată.
stendhalien, ~ne I. *adj.* stendhalian, referitor la Stendhal. **II.** *s.m.f.* specialist sau admirator al operei lui Stendhal.
sténobiote *s.m. (biol., despre unele animale sau plante)* stenobiont, care suportă doar variații limitate ale factorilor de mediu.
sténocéphalie *s.f. (anat.)* îngustime a craniului.
sténodactylo *s.m.f.* stenodactilograf.
sténodactylographie *s.f.* stenodactilografie.
sténogramme *s.m.* stenogramă.
sténographe *s.m.f.* stenograf.
sténographie *s.f.* stenografie.
sténographier *v.t.* a stenografia.
sténographique *adj.* stenografic.
sténographiquement *adv.* stenografic, cu ajutorul stenografiei.
sténohalin, ~e *adj.* (*biol.*) stenohalin, organism marin care suportă doar variații limitate ale salinității mediului.
sténolophe *s.m. (zool.)* specie de crab (*Stenolophus teutonus*).
sténosage *s.m. (industr.)* tratare a fibrelor de celuloză cu formol.
sténose *s.f. (med.)* stenoză; **~ mitrale** stenoză mitrală.
sténotype *s.f.* stenotip, mașină de stenografiat.
sténotypie *s.f.* stenotipie, stenografiere cu ajutorul stenotipului.
sténotypiste *s.m.f.* stenotipist, (persoană) care stenografiază la stenotip.
stentor *s.m.* **1.** stentor; **voix de ~** voce de stentor / puternică. **2.** *(zool.)* stentor, specie de maimuță urlătoare. **3.** *(zool.)* protozoar de apă dulce.
step *s.m. (arg., în expr.)* **~ à trier les lentilles / à repiquer les choux** nas cât toate zilele.
steppe *s.f. (geogr.)* stepă.
stepper, steppeur *s.m. (angl.)* cal de trap vioi.
steppique *adj.* referitor la stepă; **plantes ~s** plante de stepă.
stéradian *s.m. (fiz.)* steradian.
stérage *s.m.* măsurare (a volumului lemnelor) folosind ca unitate de măsură sterul.
stercoraire I. *s.m. (ornit.)* specie de pescăruș răpitor (*Stercorarius*). **II.** *adj.* **1.** care se hrănește cu excremente; scatofil, scatofag. **2.** *(med.)* referitor la excremente. **3.** *(în expr.)* **littérature ~** literatură scatologică.
stercoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (fiziol.)* referitor la excremente.
stercorite *s.f. (chim.)* fosfat natural de sodiu și amoniu extras din guano.
sterculiacées *s.f. pl. (bot.)* familie de plante arborescente tropicale.
stère *s.m. (metrol.)* ster.
stéréobate *s.m. (arhit.)* stereobat.
stéréochimie *s.f. (chim.)* stereochimie.
stéréochromie *s.f. (pict.)* stereocromie.
stéréocomparateur *s.m. (tehn.)* stereocomparator.
stéréoduc *s.m. (tehn.)* transportor automat de materii solide.
stéréodynamique I. *adj.* stereodinamic, referitor la dinamica solidelor. **II.** *s.f.* stereodinamică, dinamica solidelor.
stéréognosie *s.f. (fiziol.)* stereognozie.
stéréogramme *s.m. (foto)* stereogramă.
stéréographie *s.f. (tehn.)* stereografie.
stéréographique *adj. (tehn.)* stereografic.
stéréométrie *s.f. (geom.)* stereometrie.
stéréométrique *adj. (geom.)* stereometric.
stéréophonie *s.f. (tehn.)* stereofonie.
stéréophonique *adj. (tehn.)* stereofonic.
stéréophotographie *s.f.* fotografie stereoscopică.
stéréoradiographie *s.f. (med.)* radiografie stereoscopică.
stéréoscope *s.m. (fiz.)* stereoscop.
stéréoscopie *s.f. (fiz.)* stereoscopie.
stéréoscopique *adj. (fiz.)* stereoscopic.
stéréospondyles, stéréospondyliens *s.m. pl. (paleont.)* familie de batracieni fosili din triasic.
stéréostatique I. *adj. (fiz.)* stereostatic. **II.** *(fiz.)* stereostatică.
stéréotaxie *s.f. (med.)* stereotaxie.
stéréotomie *s.f. (tehn.)* stereotomie.
stéréotomique *adj. (tehn.)* stereotomic.
stéréotype *s.m. (poligr.)* stereotip.
stéréotypé, ~e *adj.* stereotipic; stereotip.
stéréotyper *v.t. (poligr.)* a stereotipa.
stéréotypie *s.f.* **1.** *(poligr.)* stereotipie. **2.** *(med.)* stereotipie, automatism.
stérer *v.t.* a măsura folosind ca unitate de măsură sterul.
stéride *s.m. (biochim.)* substanță lipidică.
stérile *adj.* **1.** steril, neproductiv, nerodnic, neroditor; **terre ~** pământ neroditor. **2.** sterp, steril; **animal ~** animal sterp, inapt pentru reproducere. **3.** *(chim.)* dezinfectat, sterilizat, steril; **pansement ~** pansament steril. **4.** *(fig.)* zadarnic, steril, fără rezultat; **efforts ~s** eforturi zadarnice.
stérilement *adv.* (în mod) steril, zadarnic, inutil, în van, degeaba.

stérilet *s.m.* sterilet, dispozitiv anticoncepţional.
stérilisant, ~e *adj.* **1.** care sterilizează / dezinfectează. **2.** care provoacă sterilitate, sterilizant.
stérilisateur *s.m. (med.)* sterilizator.
stérilisation *s.f.* **1.** *(chim.)* sterilizare, dezinfectare; ~ **des instruments chirurgicaux** sterilizare a instrumentelor chirurgicale. **2.** *(med.)* sterilizare, suprimare a posibilităţii de procreare; castrare.
stériliser *v.t.* **1.** *(chim.)* a steriliza, a dezinfecta; ~ **des pansements** a steriliza pansamente. **2.** *(med.)* a steriliza, a suprima posibilitatea procreării; a castra. **3.** *(rar)* a secătui, a slei; a sărăci; ~ **une terre** a secătui un pământ.
stérilité *s.f.* **1.** sterilitate, incapacitate de a se reproduce. **2.** sterilitate, caracter sterp; ~ **d'une terre** sterilitate a unui pământ. **3.** *(fig.)* sterilitate, inutilitate; **la ~ d'une discussion** inutilitatea unei discuţii.
sterlet *s.m. (iht.)* cegă (*Acipenser ruthenus*).
sterling *adj.m.* (liră) sterlină, monedă naţională a Marii Britanii.
sternal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* sternal, referitor la stern.
sterne *s.f. (ornit.)* rândunică-de-mare (*Sterna hirundo*).
sternum *s.m. (anat.)* stern.
sternutatif, -ive *adj.* v. **sternutatoire**.
sternutation *s.f. (med.)* strănut, strănutat repetat.
sternutatoire *adj.* care provoacă strănutul, de strănutat; **poudre ~** praf de strănutat.
stéroïde *adj., s.m. (biochim.)* steroid.
stérol *s.m. (biochim.)* sterol.
stertoreux, -euse *adj. (med., despre respiraţie)* însoţit de sforăituri.
stéthoscope *s.m. (med.)* stetoscop.
steward *s.m. (angl.)* chelner (pe vapor, pe avion).
sthène *s.m. (fiz.)* sten.
sthénie *s f. (med.)* stenie, stare de activitate fiziologică deplină.
sthénique *adj. (med.)* stenic, întăritor.
stibine *s.f. (mineral.)* stibină.
stichomythie *s.f. (lit.)* dialog tragic în care personajele îşi răspund în versuri scurte.
stick *s.m.* **1.** baston flexibil. **2.** produs vândut sub formă de baston; **déodorant en ~** deodorant solid (în formă de baston). **3.** *(mil.)* grup de paraşutişti lansaţi din acelaşi avion. **4.** *(sport)* crosă (la hochei). **5.** *(arg.)* ţigară cu haşiş sau marijuana.
stiff *s.m. (arg.)* cerşetor.
stigmate *s.m.* **1.** stigmat, urmă, cicatrice, semn; **~s de la petite vérole** semne de vărsat. **2.** *(ist.)* semn, însemnare cu fierul roşu. **3.** *(fig., peior.)* pecete; **le ~ du vice** pecetea viciului. **4.** *(bot., zool.)* stigmat. **5.** *(bis. catol.)* marca celor cinci răni ale lui Iisus pe corpul unor mistici.
stigmatique *adj. (fiz.)* stigmatic.
stigmatisation *s.f.* **1.** *(lit.)* stigmatizare, înfierare, blam, dezonoare. **2.** *(bis. catol.)* primirea stigmatelor celor cinci răni ale lui Iisus pe corpul unor mistici.
stigmatisé, ~e *adj., s.m.f. (peior.)* stigmatizat, înfierat (însemnat cu fierul roşu).
stigmatiser *v.t.* **1.** a stigmatiza, a însemna cu fierul roşu. **2.** *(fig.)* a stigmatiza, a înfiera, a veşteji, a blama. **3.** *(med.)* a lăsa urme (despre o boală).
stigmatisme *s.m. (fiz.)* stigmatism.
stilb *s.m. (fiz.)* stilb.
stil-de-grain *s.m. invar. (chim.)* colorant galben-verzui.
stillation *s.f.* picurare (a unui lichid).
stillatoire *adj.* care picură.
stilligoutte *s.m. (med.)* pipetă.
stimugène *adj., s.m. (med.)* stimulant, stimulator.
stimulant, ~e I. *adj.* stimulant, stimulator; **médicament ~** medicament stimulator. **II.** *s.m.* **1.** *(med.)* stimulent; întăritor. **2.** *(fig.)* stimulent, impuls, motivaţie.
stimulateur, -trice I. *adj.* stimulator, care stimulează, care dă un imbold. **II.** *s.m. (med., în expr.)* ~ **cardiaque** stimulator cardiac.
stimulation *s.f.* stimulare, încurajare, impulsionare.
stimuler *v.t.* **1.** *(med.)* a stimula, a activa; **médicament pour ~ l'appétit** medicament pentru stimularea poftei de mâncare. **2.** *(fig.)* a stimula, a încuraja, a impulsiona.
stimuline *s.f. (biochim.)* hormon al hipofizei.
stimulus (*pl.* **stimulus, stimuli**) *s.m. (lat.) (fiziol.)* stimul funcţional.
stipa *s.m. (bot.)* năgară (*Stipa capillata*).
stipe *s.m. (bot.)* tijă aeriană lemnoasă fără ramificaţii, a palmierilor şi a unor ferigi.
stipelle *s.f. (bot.)* stipelă.
stipendié, ~e *s.m.f., adj. (peior.)* stipendiat, plătit, angajat; mercenar (în solda cuiva); **assassin ~** asasin plătit.
stipendier *v.t.* a stipendia, a plăti, a tocmi, a angaja (în solda cuiva); a mitui.
stipité, ~e *adj. (bot.)* cu suport; cu picior.
stipulaire *adj. (bot.)* referitor la stipelă; de stipelă.
stipulation *s.f.* stipulare, clauză, condiţie; menţiune expresă.
stipule *s.f. (bot.)* v. **stipelle**.
stipuler *v.t.* a stipula, a specifica, a preciza, a menţiona expres (într-un contract).
stochastique I. *adj.* **1.** *(despre fenomene)* stocastic, care se produce întâmplător, care este datorat hazardului. **2.** *(mat.)* stocastic, care ţine de calculul probabilităţilor. **II.** *s.f. (mat.)* stocastică, aplicarea calculului probabilităţilor la datele statisticii.
stock *s.m.* **1.** stoc (de mărfuri), rezervă. **2.** depozit. **3.** *(biol.)* stoc cromozomic.
stockage *s.m.* **1.** stocare (de mărfuri). **2.** *(inform., în expr.)* **le ~ des informations** introducerea informaţiilor în memoria computerului.
stock-car (*pl.* **stock-cars**) *s.m. (angl.)* **1.** *(sport)* cursă de automobile vechi. **2.** automobil vechi amenajat pentru curse.
stocker *v.t.* a stoca, a face stocuri, a depozita, a înmagazina (mărfuri).
stockfisch *s.m.* **1.** peşte sărat şi uscat. **2.** morun nesărat, uscat în aer liber.
stockiste *s.m.* **1.** comerciant angrosist / industriaş care deţine un stoc de piese de schimb.
stœchiométrie *s.f. (chim.)* stoechiometrie, ramură a chimiei.

stœchiométrique *adj. (chim.)* stoechiometric, referitor la stoechiometrie.
stoïcien, ~ne I. *adj., s.m.f. (fil.)* stoic, adept al stoicismului. **II.** *adj. (fig.)* stoic, ferm, curajos, neclintit, tare.
stoïcisme *s.m.* **1.** *(fil.)* stoicism. **2.** *(fig.)* stoicism, fermitate, dârzenie; austeritate; curaj, bărbăție.
stoïque *adj., s.m.f.* v. **stoïcien II.**
stoïquement *adv.* (în mod) stoic, cu stoicism, cu fermitate, cu curaj, cu bărbăție.
stol *s.m. (angl.) (av.)* aparat cu decolare și aterizare scurte.
stolon *s.m. (bot.)* stolon.
stolonifère *adj. (despre plante)* cu stoloni.
stomacal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *(anat.)* stomacal.
stomachique *adj., s.m. (med.)* care ușurează digestia gastrică.
stomate *s.m. (bot.)* stomată.
stomatite *s.f. (med.)* stomatită.
stomatologie *s.f. (med.)* stomatologie.
stomatologiste, stomatologue *s.m.f.* stomatolog.
stomatoplastie *s.f. (chir.)* **1.** stomatoplastie. **2.** autogrefă a colului uterin.
stomatorragie *s.f. (med.)* hemoragie bucală.
stomatoscope *s.m. (med.)* stomatoscop.
stomoxe *s.m. (entom.)* musca-de-grajd (*Stomoxys calcitrans*).
stone, stoned *adj. (arg.)* drogat, sub efectul unui drog puternic.
stop *(angl.)* **I.** *interj.* stop! stai! **II.** *s.m.* **1.** stop, oprire; **s'arretêr au ~** a se opri la stop. **2.** (*fam.*) autostop.
stoppage *s.m.* stopare; *(despre o stofă)* stopat.
1. stopper *v.t. (text.)* a stopa.
2. stopper I. *v.t.* **1.** a opri (un automobil), a stopa. **2.** *(fig.)* a înceta; a opri, a face să se oprească; **~ toute activité** a înceta orice activitate. **II.** *v.i. (despre vehicule / mașini)* a stopa, a se opri.
stoppeur, -euse I. *s.m.f.* **1.** persoană care face autostopul. **2.** *(text.)* stoper. **II.** *s.m.* (la fotbal) fundaș specializat în acțiuni defensive.
storax *s.m. (chim.)* storax, rășină extrasă din stirax (v. **styrax**).
store *s.m.* stor, jaluzea.
storiste *s.m.* fabricant / negustor de storuri.
stoûpa, stûpa *s.m.* monument funerar la hinduși.
stout *s.m.* bere brună englezească.
stovaïne *s.f. (chim.)* stovaină, anestezic local.
strabique *adj., s.m.f.* strabic, (persoană) care suferă de strabism.
strabisme *s.m. (med.)* strabism.
stradiot *s.m.* v. **estradiot.**
stramoine *s.f. (bot.)* laur, ciumăfaie, bolindariță (*Datura stramonium*).
strangulation *s.f.* strangulare, gâtuire, sugrumare, jugulare.
stranguler *v.t. (ir.)* a strangula, a gâtui, a sugruma.
strapasser *v.t.* **1.** *(înv.)* a maltrata. **2.** *(pict.)* a lucra de mântuială; *(fig.)* a da rasol, a rasoli.
strapontin *s.m.* **1.** strapontină (la teatru). **2.** *(fig.)* loc neimportant (într-un organism, o conferință). **3.** *(ist.)* perniță pe care femeile o atașau în spatele taliei pentru a umfla rochia.
strass *s.m.* **1.** stras, sticlă imitând pietrele prețioase. **2.** *(fig.)* falsă strălucire.
strasse *s.f.* **1.** *(text.)* rebuturi de mătase. **2.** *(arg.)* stradă. **3.** *(arg.)* cameră.
stratagème *s.m.* **1.** stratagemă, manevră de inducere în eroare a inamicului. **2.** *(fig.)* șiretlic, vicleșug, subterfugiu, șmecherie, truc, viclenie, tertip.
strate *s.f. (geol.)* strat.
stratège *s.m.* **1.** strateg, magistrat principal. **2.** *(ist.)* conducător militar (la vechii greci). **3.** *(mii.)* strateg.
stratégie *s.f. (mii.)* strategie.
stratégique *adj. (mii.)* stategic.
stratégiquement *adv.* (în mod) strategic, după regulile strategiei.
stratégiste, stratègue *s.m. (înv.)* v. **stratège.**
stratification *s.f. (geol.)* stratificare.
stratifié, ~e *adj. (geol., biol.)* stratificat.
stratifier *v.t.* a stratifica.
stratigraphie *s.f.* **1.** *(geol.)* stratigrafie. **2.** *(med.)* variantă de tomografie.
stratigraphique *adj. (geol.)* stratigrafic, referitor la stratigrafie.
stratiome, stratiomys, stratomyie *s.m. (entom.)* specie de muște care trăiesc printre plantele acvatice (*Stratiomys chameleon*).
stratiote *s.f. (bot.)* foarfeca-bălții (*Stratiotes aloides*).
strato-cumulus, cumulostratus *s.m. invar. (meteo)* stratocumulus, formație de nori aflați la altitudine scăzută.
stratopause *s.f. (meteo)* limita superioară a stratosferei.
stratoforteresse *s.f.* bombardier greu american.
stratosphère *s.f.* stratosferă.
stratosphérique *adj.* stratosferic, referitor la stratosferă.
stratovision *s.f. (tele)* tehnică de difuzare a unor emisiuni de pe avioane care zboară la mare altitudine.
stratus *s.m. (meteo)* nor cenușiu care produce brumă sau zăpadă fină.
strelitz, strelitsi *s.m. (ist.)* pedestraș din vechea Rusie.
strelitzia *s.m. (bot.)* plantă ornamentală din Africa de sud.
strepbacille *s.m. (bacter.)* bacii care formează lanțuri de colonii.
streptococcie *s.f. (med.)* streptococie, infecție cutanată provocată de streptococi.
streptocoque *s.m. (med.)* streptococ.
streptomycète *s.m. (microbiol.)* specie de microorganism filamentos.
streptomycine *s.f. (farm.)* streptomicină.
stress *s.m. invar. (angl.) (med.)* stres.
stressant, ~e *adj. (angl.)* stresant, care provoacă stres.
stresser *v.t. (angl.)* a stresa.
stretch *s.m., adj. invar. (americ.) (text.)* procedeu de tratare a țesăturilor.
strette *s.f. (muz.)* parte a unei fugi care precedă finalul.
striation *s.f.* striere.
stribord *s.m. (mar., înv.)* tribord.

stricage *s.m. (text.)* finisare a postavului.
strict, ~e *adj.* strict, exact, aspru, sever, strașnic, riguros.
strictement *adv.* cu strictețe, cu rigoare, (în mod) strict.
striction *s.f.* **1.** *(fiz.)* stricțiune, contracție. **2.** *(med.)* constricție, ligatură.
stridence *s.f. (rar)* stridență.
strident, ~e *adj.* strident, țipător, ascuțit, pătrunzător; **cri ~** țipăt ascuțit.
stridor *s.m. (med.)* stridor, zgomot șuierător al respirației.
stridulant, ~e *adj. (despre insecte)* care produce un zgomot ascuțit / un țârâit.
stridulation *s.f.* țârâitură, țârâit, țârâială.
striduler *v.i.* a țârâi.
striduleux, -euse *adj. (med.)* șuierător, hârâit; **respiration striduleuse** respirație șuierătoare.
strie *s.f.* striu, striație.
strié, ~e *adj.* striat, care prezintă striații; *(anat.)* **muscle ~** mușchi striat; *(arhit.)* **colonne ~e** coloană cu mici șanțuri verticale.
strier *v.t.* a stria, a brăzda, a marca prin striuri; a zgâria.
strige, stryge *s.f.* **1.** vârcolac. **2.** joimăniță, strigă (ființă himerică din legendele medievale).
striga *s.m. (bot.)* plantă parazită a unor cereale (porumb, orez, sorg).
strigidés, strigiformes *s.m. pl. (ornit.)* strigiforme, ordin cuprinzând păsări de pradă nocturne.
strigilaire *s.m. (antichit.)* masor (la termele romane).
strigilation *s.f. (antichit.)* masaj cu peria (la termele romane).
strigile *s.m. (antichit.)* perie de baie (la termele romane).
string *s.m. (angl.)* slip scurt.
strioscopie *s.f.* strioscopie, studiul fotografic al undelor de șoc produse în aer de trecerea unui proiectil.
strioscopique *adj.* referitor la strioscopie.
stripage *s.m. (fiz. nucl.)* reacție nucleară specială.
1. stripper *s.m. (angl.) (chir.)* **1.** instrument folosit în ablația varicelor. **2.** *(agr.)* mașina folosită pentru culegerea bumbacului.
2. stripper *v.t. (angl.) (tehn.)* a distila.
striure *s.f.* **1.** dispunere în striuri paralele. **2.** totalitatea striațiilor.
strix *s.m. (ornit.)* cucuvea (*Athene noctua*).
strobile *s.m.* **1.** *(bot.)* strobil, con compact, fruct compus al coniferelor. **2.** *(zool.)* strobil, corpul inelat al teniei.
strobophotographie *s.f. (fiz.)* strobofotografie.
stroborama *s.m. (tehn.)* aparat stroboscopic rapid.
stroboscope *s.m. (fiz.)* stroboscop.
stroboscopie *s.f. (fiz.)* stroboscopie.
stroma *s.m.* **1.** *(bot.)* stromă, grup de lamele între care se află clorofila unor plante. **2.** *(patol.)* țesut conjunctiv ce acoperă o tumoare canceroasă. **3.** *(bot.)* miceliul talofitelor.
strombe *s.m. (zool.)* moluscă gasteropodă mare din a cărei cochilie se lucrează cameea.
strongle, strongyle *s.m. (zool.)* strongil, numele unor specii de viermi paraziți (*Strongylus paradoxus* și *filaria*).
strongylose *s.f. (vet.)* strongiloză, boală a animalelor provocată de strongili.
strontiane *s.f. (chim.)* stronțiană, hidroxid de stronțiu.
strontium *s.m. (chim.)* stronțiu.
strophaire *s.m. (bot.)* specie de ciupercă necomestibilă.
strophante, strophantus *s.m. (bot.)* strofant (*Strophantus*).
strophantine *s.f. (chim.)* strofantină.
strophe *s.f.* **1.** strofă. **2.** stanță.
structurable *adj.* care se poate structura.
structural, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* structural.
structuralisme *s.m. (lingv.)* structuralism.
structuraliste I. *adj.* structuralist, referitor la structuralism. **II.** *s.m.f.* adept al structuralismului.
structurant, ~e *adj.* care favorizează o structurare.
structuration *s.f.* structurare, sistematizare; **~ du matériel documentaire** structurare a materialului documentar.
structure *s.f.* **1.** structură, construcție; **immeuble d'une solide ~** clădire cu o construcție solidă. **2.** îmbinare, alcătuire, așezare, dispunere, întocmire; **~ d'un discours** alcătuire a unui discurs. **3.** organizare, structură; **~ d'une cellule** structură a unei celule; **la ~ d'une société** organizarea unei societăți. **4.** sistem; **la ~ d'une langue** sistemul unei limbi. **5.** factură, conformație; **la ~ psychique** factura psihică. **6.** aspect, configurație, formă; **la ~ du terrain** forma terenului. **7.** *(pol.)* structură, mod de organizare.
structuré, ~e *adj.* structurat, organizat.
structurel, ~le *adj.* structural.
structurer *v.t., v.r.* a (se) structura.
strume *s.f. (med., înv.)* scrofulă.
strumeux, -euse *adj. (med., înv.)* scrofulos.
strumite *s.f. (med.)* gușă.
struthionidés, struthioniformes *s.m. pl. (ornit.)* familie de păsări care cuprinde și struțul.
strychnées *s.f. pl.*, **strychnos** *s.m. pl. (bot.)* arbori sau liane din regiunile tropicale.
strychnine *s.f. (chim.)* stricnină.
strychnos *s.m. (bot.)* specie de arbore din fructul căruia se extrage stricnina.
stryge *s.f.* v. **strige**.
stuc *s.m. (constr.)* stuc.
stucage *s.m. (constr.)* **1.** stucatură. **2.** aplicare a stucului.
stucateur *s.m. (constr.)* stucator, lucrător în stuc.
studieusement *adv.* (în mod) studios, sârguincios, cu sârg, cu aplicație.
studieux, -euse *adj.* **1.** studios, sârguincios, silitor. **2.** consacrat studiului; **des loisirs ~** timp liber consacrat studiului.
studio *s.m.* **1.** locuință constituită dintr-o cameră. **2.** atelier de fotograf / de artist. **3.** studio cinematografic / de radio / de televiziune. **4.** sală mică de spectacol, pentru teatru experimental sau filme de artă.
stuka *s.m. (ist.)* nume de bombardier în picaj folosit de aviația germană în cel de al doilea război mondial.
stup *s.m. (arg.)* drog; **brigade des ~s, les ~s** brigada antidrog.
stûpa *s.m.* v. **stoûpa**.

stupéfaction *s.f.* stupefacție, stupoare, uimire, perplexitate, surpriză.
stupéfait, ~e *adj.* stupefiat, uluit, uimit, surprins.
stupéfiant, ~e I. *adj.* stupefiant, uimitor, surprinzător. **II.** *s.m. (med.)* stupefiant (morfină, opiu).
stupéfier *v.t.* **1.** a uimi, a stupefia, a consterna, a ului; cette **réponse insolente inattendue les a stupéfiés** acest neașteptat răspuns insolent i-a stupefiat. **2.** *(lit.)* a amorți, a copleși; a înțepeni; **stupéfié par le grand froid** amorțit de ger.
stupeur *s.f.* **1.** *(med.)* amorțire, înțepenire; abrutizare. **2.** stupoare, uimire.
stupide *adj.* **1.** *(lit.)* stupefiat, uimit, uluit. **2.** absurd, stupid, fără logică; **une réponse ~** un răspuns absurd. **3.** prost, stupid, idiot, dobitoc, imbecil, cretin, neghiob, nerod.
stupidement *adv.* **1.** (în mod) stupid, absurd; **il agit ~** procedează absurd. **2.** prostește; **il s'engage ~ dans une affaire qui le dépasse** se angajează prostește într-o afacere care îl depășește.
stupidité *s.f.* **1.** stupiditate, idioțenie; **la ~ d'une réponse** stupiditatea unui răspuns. **2.** prostie, tâmpenie, nerozie, neghiobie; **dire des ~s** a spune prostii / tâmpenii.
stupre *s.m. (lit.)* destrăbălare, deșănțare, desfrâu, dezmăț.
stuquer *v.t. (constr.)* a ornamenta cu stuc.
sturnidés *s.m.pl. (ornit.)* familie de păsări căreia îi aparține sturzul.
style *s.m.* **1.** stil, mijloacele de exprimare ale unui artist; **un ~ clair** un stil clar / limpede; **~ confus** stil confuz. **2.** stil, mod original; **il s'exprime avec ~** se exprimă într-un mod original. **3.** stil, specificitate a unui artist / a unei epoci; **le ~ Louis XV** stilul Ludovic al XV-lea. **4.** (*fam.*) stil, gen, manieră de a vorbi; **c'est son ~** e genul lui. **5.** *(bot.)* stil. **6.** *(antichit.)* stil, instrument ascuțit cu care se scria pe tăblițe cerate. **7.** tija unui cadran solar a cărei umbră indică ora.
stylé, ~e *adj.* stilat, cu o ținută aleasă / civilizată.
styler *v.t.* a stila, a forma, a deprinde pe cineva cu manierele civilizate.
stylet *s.m.* **1.** stilet, pumnal mic. **2.** *(chir.)* stilet. **3.** partea ieșită în afară a unor organe.
styliforme *adj. (bot.)* în formă de stil.
stylisation *s.f.* stilizare; **~ d'une chanson** stilizare a unui cântec.
stylisé, ~e *adj.* stilizat.
styliser *v.t.* a stiliza, a simplifica formele; **~ une fleur** a stiliza o floare.
stylisme *s.m.* **1.** grijă exagerată pentru stil, pentru formă. **2.** profesiune a stilistului (design).
stylisticien, ~ne *s.m.f.* stilistician, specialist în studii stilistice.
stylistique I. *s.f.* stilistică. **II.** *adj.* stilistic, referitor la stil / la stilistică; **analyse ~** analiză stilistică.
stylite *s.m.* pustnic care trăia în vârful unei coloane / al unui turn.
stylo, stylographe *s.m.* stilou.
stylobate *s.m. (arhit.)* stilobat.
stylographe *s.m.* v. **stylo**.
stylographique *adj.* de stilou; **encre ~** cerneală pentru stilou.
styloïde *adj. (anat., în expr.)* **apophyse ~** apofiza stiloidă.
stylomine *s.m.* creion cu mină.
stypa *s.m.* v. **stipa**.
styptique *adj., s.m. (med.)* astringent.
stylommatophores *s.m.pl. (zool.)* ordin de moluște gasteropode terestre.
styrax *s.m.* **1.** *(bot.)* arbore tropical din care se extrage o rășină parfumată. **2.** rășina extrasă din acest arbore.
styrène, styrol, styrolène *s.m. (chim.)* stiren.
su, ~e I. *adj.* știut, cunoscut. **II.** *s.m. (în expr.)* **au vu et au ~ de tout le monde** în văzul lumii.
1. suage *s.m.* **1.** margine îndoită a unei farfurii de cositor. **2.** afumare cu pucioasă.
2. suage *s.m.* apă, spumă, umezeală care provine dintr-un lemn încălzit sau dintr-o navă nouă.
suaire *s.m.* giulgiu.
suant, ~e *adj.* ud, umed; asudat, care asudă; **un front ~** o frunte asudată.
suave *adj.* suav, delicat, fin; grațios; **une odeur ~** un miros suav.
suavement *adv.* (în mod) suav, delicat.
suavité *s.f.* suavitate, delicatețe, finețe, gingășie; **la ~ d'une fleur** gingășia unei flori.
subaérien, ~ne *adj.* care este în contact cu stratul inferior al atmosferei.
subaigu, ~ë *adj. (med.)* subacut; **maladie ~ë** boală subacută.
subalpin, ~e *adj. (geogr.)* subalpin, situat la poalele Alpilor.
subalterne *adj.* subaltern, subordonat, inferior; **officier ~** ofițer inferior.
subantarctique *adj. (geogr.)* situat la nordul Antarcticei.
subaquatique *adj.* subacvatic; **animaux ~s** animale subacvatice.
subatomique *adj.* subatomic; care intră în componența atomului.
subcarpatique *adj. (geogr.)* subcarpatic, situat la poalele Carpaților; **l'Ukraine ~** Ucraina subcarpatică.
subcellulaire *adj. (biol.)* subcelular; care intră în componența celulei.
subconscient, ~e *adj., s.m.* subconștient.
subdélégation *s.f.* încredințare a delegației / a mandatului către altcineva.
subdéléguer *v.t.* a încredința altcuiva mandatul primit.
subdésertique *adj. (geogr.)* referitor la o regiune al cărei bioclimat este asemănător cu cel al deșertului.
subdiviser *v.t., v.r.* a (se) subîmpărți, a se subdiviza.
subdivisible *adj.* care se poate subîmpărți.
subdivision *s.f.* subdiviziune, subîmpărțire.
subdivisionnaire *adj.* subdivizionar, obținut printr-o subîmpărțire.
subéquatorial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* subecuatorial; **climat ~** climă subecuatorială.
suber *s.m. (bot.)* suber, țesut de apărare ce se formează în scoarța tulpinilor și a rădăcinilor; plută.

subéreux, -euse *adj. (bot.)* referitor la plută; care are aspectul plutei.
subérine *s.f. (chim.)* suberină.
subfébrile *adj. (med.)* subfebril; **état** ~ stare subfebrilă.
subintrant, ~e *adj. (med., despre accese / crize)* care începe înainte de a se fi terminat cel precedent.
subir *v.t.* **1.** a suferi, a suporta, a îndura, a răbda, a pătimi, a păți; ~ **un échec** a suferi o înfrângere; ~ **les propos ennuyeux de qqn.** a suporta vorbele plictisitoare ale cuiva. **2.** *(fig.)* a se supune, a suporta; ~ **une opération** a se supune unei operații. **3.** a susține; ~ **un examen** a susține un examen.
subit, ~e *adj.* subit, brusc, inopinat, instantaneu, neașteptat, neprevăzut; **un départ** ~ o plecare neprevăzută.
subitement, (*fam.*) **subito** *adv.* subit, deodată, pe neașteptate, pe nepusă masă.
subjacent, ~e *adj.* v. **sous-jacent**.
subjectif, -ive *adj.* subiectiv, individual; părtinitor; **une attitude subjective** o atitudine subiectivă.
subjectivement *adv.* (în mod) subiectiv.
subjectivisme *s.m. (fii.)* subiectivism.
subjectiviste *adj., s.m.f. (fil.)* subiectivist; partizan al subiectivismului.
subjectivité *s.f.* subiectivitate.
subjonctif *s.m. (gram.)* mod verbal al limbii franceze echivalent cu modul conjunctiv al limbii române.
subjugation *s.f.* subjugare, înrobire, dominare.
subjuguer *v.t.* **1.** *(înv.)* a subjuga, a domina, a înrobi, a supune, a cuceri, a aservi, a robi; ~ **un peuple** a înrobi un popor. **2.** *(fig.)* a fermeca, a subjuga, a seduce, a încânta; **il subjugue tout le monde par son éloquence** încântă pe toată lumea prin elocința sa.
sublimation *s.f.* **1.** *(fiz., chim.)* sublimare. **2.** *(fig.)* purificare, rafinare.
sublime I. *adj.* **1.** sublim, admirabil, minunat, perfect, splendid, înălțător; **paysage** ~ peisaj splendid. **2.** *(ist., în expr.)* **la Sublime Porte** Sublima Poartă, Imperiul Otoman. **II.** *s.m.art.* sublimul, perfecțiunea, desăvârșirea; **le** ~ **dans l'art** sublimul în artă.
sublimé *s.m. (chim.)* sublimat.
sublimement *adv. (rar)* (în mod) sublim, (în mod) admirabil, la perfecție; **rôle** ~ **interprété** rol interpretat admirabil.
sublimer I. *v.t.* **1.** *(chim.)* a sublima. **2.** *(fig.)* a purifica, a rafina. **II.** *v.i. (fig.)* a purifica.
subliminal, ~e (*m.pl.* -aux) *adj. (psihol.)* subliminal, care este inferior pragului conștiinței.
sublimité *s.f. (rar)* sublimitate, perfecțiune, desăvârșire.
sublingual, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** *(anat.)* sublingual, situat sub limbă; **glande ~e** glandă sublinguală. **2.** (medicament) care se administrează sub limbă.
sublunaire *adj.* **1.** *(astr., înv.)* sublunar, situat între Pământ și Lună. **2.** *(ir., înv., în expr.)* **le monde** ~ Pământul.
submerger *v.t.* **1.** a inunda, a acoperi cu apă; **les eaux en crue ont submergé les cultures de cette région** apele în creștere au inundat culturile din această regiune. **2.** *(fig.)* a copleși; **être submergé de travail** a fi copleșit de muncă; **être submergé par la tristesse** a fi copleșit de tristețe.
submersible I. *adj.* submersibil, care se poate scufunda; **terrain** ~ teren submersibil. **II.** *s.m. (ist.)* nume dat (în perioada 1899-1914) submarinelor franceze.
submersion *s.f.* **1.** submersiune, cufundare a unui corp sub apă. **2.** înec, înecare. **3.** *(agr.)* sistem de irigare având la bază menținerea apei pe sol.
subnarcose *s.f. (med.)* narcoză incompletă cu barbiturice.
subodorer *v.t.* **1.** *(rar)* a adulmeca, a simți de departe. **2.** *(fig.)* a presimți.
subordination *s.f.* subordonare, dependență, aservire.
subordonné, ~e I. *adj.* subordonat, dependent; *(gram.)* **proposition ~e** propoziție subordonată. **II.** *s.m.f.* subordonat, subaltern, inferior; **le chef et ses ~s** șeful și subalternii lui. **III.** *s.f. (gram.)* (propoziție) subordonată.
subordonner *v.t., v.r.* a (se) subordona, a (se) supune.
subornation *s.f. (jur.)* mituire, corupere; ~ **de témoins** corupere a martorilor.
suborner *v.t.* **1.** *(înv.)* a ademeni, a seduce; ~ **une femme** a seduce o femeie. **2.** *(jur.)* a corupe; ~ **des témoins** a corupe / a cumpăra martori.
suborneur, -euse *adj., s.m.f.* **1.** *(înv.)* ademenitor, seducător. **2.** mituitor, corupător.
subpolaire *adj.* subpolar, în imediata apropiere a polului; **climat** ~ climă subpolară.
subrécargue *s.m. (mar.)* împuternicit al armatorului care supraveghează încărcătura.
subreptice *adj.* ilicit, nepermis, pe ascuns.
subrepticement *adv.* pe ascuns, pe furiș; în mod ilicit, nepermis.
subreption *s.f. (dr. can.)* obținerea frauduloasă a unui lucru.
subrogateur I. *adj. m. (jur.)* subrogator, de subrogare, cu privire la subrogare. **II.** *s.m. (jur.)* substitut.
subrogatif, -ive *adj. (jur.)* subrogativ, care constituie o subrogare.
subrogation *s.f. (jur.)* subrogare, substituire.
subrogatoire *adj. (jur.)* subrogatoriu, care substituie.
subrogé, ~e *adj. (jur.)* subrogat, substituit.
subroger *v.t. (jur.)* a subroga, a substitui, a înlocui.
subséquemment *adv. (jur., ir.)* ulterior, după aceea, mai târziu.
subséquent, ~e *adj.* subsecvent, care urmează după ceva; ulterior.
subside *s.m.* subsidiu, ajutor, donație, alocație; **vivre de ~s** a trăi din subsidii.
subsidence *s.f. (geol.)* subsidență, coborâre treptată a scoarței în bazinele de sedimentare.
subsidiaire *adj.* subsidiar, secundar, auxiliar, anex, accesoriu; **élément** ~ **dans un engin** element accesoriu într-un mecanism; *(jur.)* **hypothèque** ~ ipotecă auxiliară (în afara celei principale) solicitată ca măsură de precauție.
subsidiairement *adv. (jur.)* în subsidiar, pe lângă aceasta, în al doilea rând, în mod accesoriu.
subsidier *v.t. (Belgia)* a subvenționa.

subsistance *s.f.* subzistență, întreținere, trai; **moyens de** ~ mijloace de subzistență; *(mil.)* **service de** ~ serviciu de subzistență care depinde de intendență; **soldat en** ~ soldat aflat în subzistența unei unități din care nu face parte în mod administrativ.

subsistant, ~e I. *adj.* care subzistă, subzistent, care durează. **II.** *s.m.* **1.** militar pus în subzistență. **2.** salariat care primește retribuția de la asigurările sociale în caz de deplasare.

subsister I. *v.i.* **1.** a subzista, a exista, a trăi; **ils subsistent grâce aux secours envoyés par leurs enfants** subzistă datorită ajutoarelor trimise de copii. **2.** *(fig.)* a se menține, a dăinui, a supraviețui; **des traditions qui subsistent** tradiții care se mențin / dăinuie. **II.** *v.impers.* a subzista, a exista, a rămâne; **site historique dont il ne subsiste que des ruines** sit istoric din care nu mai rămân decât ruine.

subsonique *adj.* subsonic, inferior vitezei sunetului.

substance *s.f.* substanță, materie; esență; fond, realitate; **en** ~ în esență, în rezumat, pe scurt.

substantialisme *s.m.* *(fil.)* substanțialism.

substantialiste I. *adj.* *(fil.)* referitor la substanțialism. **II.** *s.m.f.* *(fil.)* adept al substanțialismului.

substantialité *s.f.* *(fil.)* substanțialitate.

substantiel, ~le *adj.* *(fil.)* substanțial, care aparține substanței, care ține de substanță. **2.** hrănitor, substanțial, consistent; **nourriture ~le** hrană consistentă. **3.** *(fig.)* important, substanțial, capital; **des avantages ~s** avantaje importante.

substantiellement *adv.* (în mod) substanțial, esențial, capital.

1. substantif, -ive I. *s.m.* *(gram.)* substantiv. **II.** *adj.* substantival.

2. substantif *adj.* referitor la un colorant care vopsește bumbacul fără mordansare.

substantifier *v.t.* *(fil.)* a da unui lucru o formă concretă, mai ușor de conceput.

substantivation *s.f.* *(lingv.)* substantivare, substantivizare, transformare în substantiv.

substantivement *adv.* ca substantiv; **adjectif pris** ~ adjectiv considerat substantiv.

substantiver *v.t.* **1.** *(gram.)* a substantiviza, a transforma în substantiv. **2.** a folosi (un cuvânt) cu valoare de substantiv.

substituabilité *s.f.* caracterul a ceea ce poate fi substituit.

substituer I. *v.t.* **1.** a substitui, a înlocui; ~ **un terme à un autre** a înlocui un termen cu altul. **2.** *(jur.)* a chema pe cineva la o moștenire în locul / în lipsa altuia. **II.** *v.r.* a se substitui, a se pune în locul altuia; **il s'est substitué à son frère** s-a substituit fratelui său.

substitut *s.m.* *(jur.)* substitut.

substitutif, -ive *adj.* care se poate substitui unui lucru, care îl poate înlocui.

substitution *s.f.* **1.** *(mat.)* substituție. **2.** substituire, înlocuire; ~ **d'enfant** substituire a unui copil.

substrat, *(înv.)* **substratum** *s.m.* *(fil., chim., lingv.)* substrat.

subsumer *v.t.* *(fil.)* a subsuma.

subterfuge *s.m.* subterfugiu, stratagemă, șiretenie, șiretlic, șmecherie, tertip, truc, viclenie, vicleșug.

subtil, ~e *adj.* **1.** subtil, fin, delicat; ingenios; **raisonnement** ~ raționament subtil. **2.** iscusit, ager, perspicace, clarvăzător, pătrunzător; iscoditor; **esprit** ~ spirit clarvăzător. **3.** rafinat, subtil; greu de pătruns; **nuance ~e** nuanță subtilă.

subtilement *adv.* (în mod) subtil, cu subtilitate, cu agerime; **argumenter** ~ a argumenta cu subtilitate.

subtilisation *s.f.* **1.** șterpelire, subtilizare. **2.** *(fig.)* despicare a firului în patru.

subtiliser I. *v.t.* (*fam.*) a subtiliza, a șterpeli, a sustrage; **on lui a subtilisé la serviette** i-a fost șterpelită servieta. **II.** *v.i.* a realiza raționamente excesiv de subtile / de rafinate; ~ **sur la vertu** a realiza raționamente rafinate despre virtute.

subtilité *s.f.* **1.** subtilitate, finețe; ~ **de l'esprit** finețe a spiritului. **2.** argutie, rafinament, despicare a firului în patru.

subtropical, ~e (*m.pl.* **-aux**.) *adj.* subtropical; **climat** ~ climă subtropicală.

subulé, ~e *adj.* ascuțit la vârf; **antennes ~es** antene ascuțite la vârf.

suburbain, ~e *adj.* suburban.

subvenir (*se conj. cu aux.* **avoir**) *v.i.* (cu *prep.* **à**) a se îngriji de; a contribui la; a ajuta (cu bani); **les parents subviennent aux frais d'installation du jeune couple** părinții contribuie la cheltuielile de instalare ale tânărului cuplu.

subvention *s.f.* subvenție; ajutor bănesc; **accorder des ~s** a acorda subvenții.

subventionnel, ~le *adj.* *(jur., fin.)* de subvenție; referitor la o subvenție; care constituie o subvenție; **aide ~le** ajutor (provenind) de la o subvenție.

subventionner *v.t.* a subvenționa; **éditions subventionnées par l'État** editură subvenționată de stat.

subversif, -ive *adj.* subversiv; **idées subversives** idei subversive.

subversivement *adv.* (în mod) subversiv.

subvertir *v.t.* *(înv.)* a răvăși, a răsturna, a bulversa (ordinea, echilibrul).

suc *s.m.* suc, zeamă; nectar.

succédané *s.m.* succedaneu, înlocuitor; ersatz; **les ~s du café** înlocuitorii cafelei; *(fig.)* înlocuitor de calitate inferioară.

succéder I. *v.i.* (cu *prep.* **à**) **1.** a succeda, a urma, a veni după; **l'hiver succède à l'automne** iarna vine după toamnă. **2.** *(jur.)* a primi moștenirea cuiva; ~ **à un oncle** a primi moștenirea unui unchi, a moșteni pe un unchi. **II.** *v.r.* a se succeda, a urma unul după altul; **les siècles se succèdent** secolele se succed.

succenturié *adj.m.* *(ornit., în expr.)* **ventricule** ~ prima parte a stomacului la păsări.

succès *s.m.* succes, reușită, izbândă, victorie.

successeur *s.m.* succesor legal, moștenitor, urmaș, continuator.

successibilité *s.f.* *(jur.)* **1.** drept de succesiune. **2.** ordinea succesiunii la tron.

successible I. *adj.* **1.** succesibil, apt de succesiune. **2.** care are dreptul la succesiune; **parents au degré ~** rude de un grad care dă dreptul la succesiune. **II.** *s.m. (în expr.)* **les ~s** moștenitorii prezumtivi.
successif, -ive *adj.* **1.** *(înv.)* succesiv, continuu. **2.** succesiv, unul după altul; **victoires successives d'un sportif** victorii succesive ale unui sportiv.
succession *s.f.* **1.** succesiune, înșiruire, șir; **~ des événements politiques** succesiunea evenimentelor politice. **2.** *(jur.)* succesiune, moștenire.
successivement *adv.* (în mod) succesiv.
successoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (jur.)* succesoral.
succin *s.m.* chihlimbar, succin.
succinct, ~e *adj.* **1.** succint, scurt, concis, laconic; **exposé ~** expunere succintă. **2.** (*fam.*) modest, sărac, sărăcăcios; **un repas ~** o masă sărăcăcioasă.
succinctement *adv.* (în mod) succint, pe scurt.
succinique *adj. (chim., despre acizi)* (acid) succinic, conținut în chihlimbar, în lignit, în unele plante.
succion *s.f.* v. **sucement**.
succomber *v.i.* **1.** a cădea sub o greutate; **~ sous un fardeau** a cădea sub o povară. **2.** a fi învins; **~ devant un adversaire supérieur** a fi învins de un adversar superior. **3.** (*cu prep.* **à**) a ceda, a se lăsa ispitit; **~ à la tentation** a ceda ispitei.
sucube *s.m. (rel.)* demon feminin.
succulence *s.f.* suculență, savoare, deliciu, gust bun; **la ~ d'un mets** savoarea unei mâncări.
succulent, ~e *adj.* suculent, savuros, delicios, gustos.
succursale *s.f. (com., fin.)* sucursală, filială; **~ d'une banque** sucursala unei bănci.
succursalisme *s.m. (com.)* sucursalism, formă de în care o întreprindere înființează sucursale în diferite locuri.
succursaliste *adj., s.m.f.* sucursalist, organizat după metodele sucursalismului.
sucement *s.m.* sugere, supt.
sucer *v.t.* **1.** a suge; **~ la moelle d'un os** a suge măduva unui os. **2.** a sorbi. **3.** *(pop., despre un vehicul)* a consuma prea mult carburant. **4.** *(despre plante, animale)* a absorbi un lichid hrănitor. **5.** *(în expr.)* **~ qqn. jusqu'à la moelle des os** a aduce pe cineva la / în sapă de lemn; a duce de râpă pe cineva; *(pop.)* **ne pas ~ des pralines** a bea vârtos; a trage la măsea; *(pop.)* **~ une pêche** a da pe gât un pahar / o sticlă.
sucette *s.f.* **1.** acadea, bomboană fixată pe un băț. **2.** suzetă, tetină.
suceur, -euse I. *adj. (tehn.)* care suge, care aspiră; **drague suceuse** dragă care aspiră; **insectes ~s** insecte care sug seva plantelor / sânge (fluturi, purici). **II.** *s.m. (tehn.)* sorb, țeavă aspiratoare. **III.** *s.f. (agr.)* mașină agricolă care aspiră grânele.
suçoir *s.m.* **1.** *(entom.)* trompă a unei insecte (care suge sânge sau sevă). **2.** *(bot.)* haustor.
suçoire *s.f. (arg.)* instrument de forțare a seifurilor.
suçon *s.m.* urmă lăsată pe piele după ce a fost supt locul, echimoză.
suçoter *v.t. (fam.)* a suge pe-ndelete; **~ un bonbon** a suge o bomboană.
sucrage *s.m.* îndulcire cu zahăr.
sucrant, ~e *adj.* care îndulcește; îndulcitor; **la saccharine est ~e** zaharina este o substanță care îndulcește.
sucrase *s.f. (chim.)* invertază.
sucrate *s.m. (biochim.)* zaharat.
1. sucre *s.m.* **1.** zahăr; **~ raffiné** zahăr rafinat; **~ de canne** zahăr obținut din trestie; **~ en morceaux** zahăr cubic. **2.** *(în expr.)* **~ d'orge** acadea; **~ de lait** lactoză; **casser du ~ sur le dos de qqn.** a vorbi de rău pe cineva; a trece / a cerne pe cineva prin ciur și prin dârmon; **être en ~** a fi fragil, delicat.
2. sucre *s.m. (fin.)* unitate monetară din Ecuador.
sucré, ~e I. *adj.* **1.** dulce, zaharos; **un fruit ~** un fruct dulce. **2.** *(fig.)* mieros, prefăcut, fals, ipocrit. **II.** *s.m.f.* prefăcut, afectat.
sucrer I. *v.t.* **1.** a îndulci; **~ le thé** a îndulci ceaiul. **2.** (*fig., fam.*) a anula, a suprima; **~ une permission** a anula o permisie. **3.** *(arg.)* a maltrata. **4.** *(arg.)* a aresta. **5.** a obține, a câștiga. **6.** *(în expr.) (pop.)* **~ les fraises** a-i tremura mâinile (de bătrânețe sau de băutură); *(pop.)* **~ sa moutarde** a se tempera; a se potoli. **II.** *v.r.* **1.** *(pop.)* a-și pune zahăr (în cafea). **2.** *(pop.)* a-ți însuși ceva ce nu-ți aparține. **3.** *(arg., în expr.)* **se ~ la gaufre** a se farda, a se sulemeni, a se machia; a se coafa.
sucrerie *s.f.* **1.** fabrică de zahăr. **2.** (*la pl.*) dulciuri; **aimer les ~s** a-i plăcea dulciurile.
sucrette *s.f.* **1.** comprimat de zahăr sintetic. **2.** *(arg., în expr.)* **aller à la ~** a accepta un compromis.
sucrier, -ère I. *adj.* care produce zahăr, de zahăr; **betterave ~ère** sfeclă de zahăr; **industrie ~ère** industrie producătoare de zahăr. **II.** *s.m.f.* **1.** lucrător la o fabrică de zahăr. **2.** patron al unei fabrici de zahăr. **III.** *s.m.* zaharniță.
sucrin *adj.m., s.m.* varietate de pepene galben foarte dulce.
sucrine *s.f. (bot.)* specie de lăptucă.
Sud I. *s.m. (geogr.)* sud, miazăzi; **l'Amérique du ~** America de Sud; **le ~ de la France** sudul Franței. **II.** *adj. invar.* sud; **le pôle ~** polul sud.
1. sud-africain, ~e *adj.* sud-african, din Africa de Sud.
2. Sud-African, ~e *s.m.f.* locuitor al Africii de Sud.
1. sud-américain, ~e *adj.* sud-american, din America de Sud.
2. Sud-Américain, ~e *s.m.f.* locuitor al Americii de Sud.
sudation *s.f. (med.)* sudație, transpirație abundentă (după un efort fizic / o baie, din cauza căldurii).
sudatoire *adj.* însoțit de sudație / de transpirație.
1. sud-coréen, ~ne *adj.* sud-coreean, din Coreea de Sud.
2. Sud-Coréen, ~ne *s.m.f.* sud-coreean, locuitor al Coreei de Sud.
1. sud-est *adj. invar.* sud-estic, de sud-est; **la région ~ de la France** regiunea de sud-est a Franței.
2. Sud-Est *s.m.* sud-est; **le Sud-Est européen** sud-estul Europei.
sudiste *s.m.f., adj. (ist.)* sudist, partizan al sclavagismului (America de Nord.).

sudoral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(med.)* sudoral, sudorific, referitor la sudoare.
sudorifère *adj.* v. **sudoripare**.
sudorifique *adj.*, *s.m.* sudorific, care provoacă sudație / transpirație.
sudoripare *adj.* *(anat.)* sudoripar, care secretă transpirație; **glandes ~s** glande sudoripare.
1. **sud-ouest** *adj. invar.* sud-vestic, de sud-vest; **la région ~ de la France** regiunea sud-vestică a Franței.
2. **Sud-Ouest** *s.m.* *(geogr.)* sud-vest; **le ~ de la France** sud-vestul Franței.
1. **sud-vietnamien, ~ne** *adj.* sud-vietnamez, din Vietnamul de Sud.
2. **Sud-Vietnamien, ~ ne** *s.m.f.* sud-vietnamez, locuitor din Vietnamul de Sud.
suède *s.m.* nume de piele din care se fac mănuși.
suédé, ~e *adj.* **1.** piele întoarsă. **2.** *(text., în expr.)* **tissu ~** v. **suédine**.
suédine *s.f.* *(text.)* țesătură imitând o anumită piele din care se fac mănuși.
1. **suédois, ~e** *adj.* suedez, din Suedia.
2. **Suédois, ~e** *s.m.f.* suedez, locuitor al Suediei.
suée *s.f.* (*fam.*) transpirare, asudare (de efort, de emoții); **prendre une ~** a asuda abundent.
suer I. *v.i.* **1.** a asuda, a năduși, a transpira; **~ à grosses gouttes** a fi nădușit leoarcă; a fi lac de sudoare. **2.** a munci din greu, a osteni, a trudi; **~ comme dix cruches;** a-și da osteneala; a-și da toată truda; **~ d'ahan** a se speti muncind; a da în brânci muncind. **3.** a picura; a se prelinge; **les murs suent** pe pereți se prelinge apa. **4.** *(în expr.)* **faire ~ qqn.** a bate pe cineva la cap; a se ține de capul cuiva; **se faire ~** a se plictisi de moarte; **~ dans son harnais** a nu se simți în largul său; a fi stingherit; *(pop.)* **~ de l'œil** a da apă la șoareci. **II.** *v.t.* *(în expr.)* **~ l'ennui** a se plictisi de moarte; **~ les grosses gouttes, ~ sang et eau** a munci pe brânci; a se speti muncind; *(pop.)* **en ~ une** a-i trage un dans; **ce livre sue l'ennui** această carte este plictisitoare.
suette *s.f.* *(med.)* numele unor boli însoțite de transpirație abundentă.
sueur *s.f.* **1.** sudoare, nădușeală, transpirație; **être couvert de ~** a fi lac de sudoare; **~ froide** sudoare rece. **2.** *(fig.)* muncă, trudă; **gagner son pain à la ~ de son front** a-și câștiga pâinea cu sudoarea frunții.
suffète *s.m.* *(antichit.)* magistrat suprem la Cartagina.
suffire I. *v.i.* **1.** a ajunge, a fi suficient, satisfăcător; a fi de ajuns; **cela suffit** ajunge; e de ajuns; **il suffit de ...** (+ inf.), **il suffit que ...** (+ subj.) e deajuns ca ..., e suficient să ... **2.** (cu *prep.* **à**) a satisface; a fi de ajuns; a face față; **il suffit à ses besoins** face față nevoilor; își satisface nevoile. **II.** *v.r.* a-i fi de ajuns; a nu avea nevoie de alții; **un pays qui se suffit à lui-même** o țară care nu are nevoie de altele, își este sieși deajuns.
suffisamment *adv.* destul, suficient, îndeajuns; **il a ~ travaillé aujourd'hui** a muncit destul azi.
suffisance *s.f.* **1.** *(înv.)* cantitate suficientă; **à / en ~** în cantitate suficientă, **2.** suficiență, îngâmfare, înfumurare, prezumție; **avoir un air de ~** a avea un aer de îngâmfare, de suficiență.
suffisant, ~e I. *adj.* **1.** suficient, îndestulător, satisfăcător; **un salaire ~ pour faire vivre la famille** un salariu suficient pentru a-și întreține familia. **2.** îngâmfat, suficient, înfumurat, încrezut; vanitos, arogant; **un air ~** un aer arogant. **II.** *s.m.f.* îngâmfat, suficient; înfumurat; vanitos, arogant.
suffixal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(lingv.)* referitor la sufix.
suffixation *s.f.* *(lingv.)* sufixare, formare a cuvintelor cu ajutorul sufixelor.
suffixe *s.m.* *(lingv.)* sufix.
suffixé, ~e *adj.* *(lingv.)* sufixat, format cu ajutorul unui sufix.
suffixer *v.t.* *(lingv.)* a sufixa, a forma cu ajutorul unui sufix.
suffocant, ~e *adj.* **1.** sufocant, înăbușitor, asfixiant; **gaz ~** gaz asfixiant. **2.** *(fig.)* iritant, sufocant, uimitor, stupefiant; **un aveu ~** o mărturisire stupefiantă.
suffocation *s.f.* *(med.)* sufocare, asfixie; dispnee.
suffoquer I. *v.t.* **1.** a sufoca, a înăbuși; **ses pleurs la suffoquaient** lacrimile o sufocau; **la chaleur nous suffoque** căldura ne sufocă. **2.** *(fig.)* a sufoca, a stupefia; **son audace nous a suffoqués** îndrăzneala lui ne-a stupefiat. **II.** *v.i.* a se îneca de, a-și pierde răsuflarea, a se sufoca; **une arête de poisson lui était restée en travers de la gorge, il suffoquait** se îneca din cauza unui os de pește rămas în gât; *(fig.)* **~ de colère** a se sufoca de furie.
suffragant, ~e I. *adj.m.*, *s.m.* *(drept canonic)* (episcop) care depinde de un mitropolit. **II.** *s.m.f.* persoană cu drept de vot într-o adunare.
suffrage *s.m.* **1.** *(pol.)* sufragiu, vot; **~universel** vot universal. **2.** părere favorabilă, aprobare; **réunir tous les ~s** a avea aprobarea unanimă.
suffragette *s.f.* *(ist.)* sufragetă.
suffusion *s.f.* *(med.)* sufuziune, hemoragie.
suggérer *v.t.* **1.** a sugera, a sfătui, a propune; **je vous suggère de renoncer à cette idée** vă sfătuiesc să renunțați la această idee. **2.** a sugera, a sufla, a dicta; **elle lui a suggéré presque la réponse** aproape i-a suflat răspunsul.
suggestibilité *s.f.* sugestibilitate; însușirea de a fi sugestibil; capacitatea de a primi sugestii.
suggestible *adj.* sugestibil, care acceptă sugestiile.
suggestif, -ive *adj.* sugestiv, grăitor, care inspiră sugestii, evocator, plastic, pregnant; semnificativ.
suggestion *s.f.* **1.** sugestie, sugerare, propunere, idee; **donne-moi une ~** dă-mi o sugestie / o idee. **2.** influență, înrâurire; **il agit sous la ~ de son ami** acționează sub influența prietenului său.
suggestionner I. *v.t.* **1.** a sugestiona; a inspira idei. **2.** a influența. **II.** *v.r.* a se sugestiona.
suggestivité *s.f.* *(rar)* sugestivitate.
suiboku *s.m.* tehnică picturală japoneză.
suicidaire *adj.*, *s.m.f.* **1.** sinucigaș; **tendances ~s** tendințe sinucigașe. **2.** riscant; sortit eșecului; **entreprise ~** inițiativă sortită eșecului.
suicide *s.m.* **1.** sinucidere, suicid. **2.** *(fig.)* pericol de moarte, sinucidere; **conduire à cette vitesse, c'est un ~** să conduci cu o asemenea viteză, e o sinucidere. **3.** *(fig.)* autodistrugere.

suicide, ~ *adj., s.m.f.* sinucigaș.
suicider *v.r.* **1.** a se sinucide. **2.** *(fig.)* a se compromite, a se autodistruge.
suidés *s.m.pl. (zool.)* suide, porci, mistreți.
suie *s.f.* funingine.
suif *s.m.* **1.** seu. **2.** *(arg.)* ceartă, scandal; **chercher du** ~ a căuta ceartă cu lumânarea. **3.** *(arg., în expr.)* **passer un** ~ **à qqn.** a săpuni bine pe cineva; *(arg.)* **être en** ~ **avec qqn.** a-i fierbe / a-i clocoti sângele de mânie pe cineva.
suiffer, suifer *v.t.* a unge cu seu.
suiffeux, -euse *adj.* **1.** ca seul. **2.** *(peior.)* foarte gras.
suint *s.m.* **1.** usuc. **2.** *(în expr.)* **laine en** ~ lână brută / nespălată.
suintement *s.m.* **1.** picurare, prelingere; **le** ~ **des eaux à travers des roches** prelingerea apelor printre stânci. **2.** *(med.)* supurare; ~ **d'une plaie** supurare a unei plăgi.
suinter *v.i.* **1.** a picura, a se prelinge; **l'eau suinte à travers les roches** apa se prelinge printre stânci. **2.** *(med.)* a supura; **une plaie qui suinte** o plagă care supurează.
1. suisse *adj.* elvețian, din Elveția.
2. Suisse, ~sse *s.m.f.* **1.** elvețian, locuitor al Elveției. **2.** *(înv.)* portar al unei case particulare (sec. XVII-XVIII). **3.** paznic de biserică. **4.** soldat din garda elvețiană, la Vatican. **5.** *(în expr.)* **boire / manger en** ~ a bea / a mânca de unul singur; **petit** ~ brânză de vaci cu smântână.
suite *s.f.* **1.** suită, cortegiu, alai; **la** ~ **d'un roi** suita unui rege. **2.** urmare, continuare; ~ **au prochain numéro** continuarea în numărul viitor. **3.** urmare, consecință, repercusiune, rezultat; **par** ~ **de ...** ca urmare a ... **4.** succesiune, șir; **la** ~ **des événements** succesiunea evenimentelor. **5.** înlănțuire logică, coerență; **propos sans** ~ cuvinte fără logică / incoerente. **6.** *(muz.)* suită; **les** ~ **s françaises de Bach** suitele franceze de Bach. **7.** *(în hoteluri de lux)* apartament. **8.** *(în expr.)* **avoir l'esprit de** ~ **a.** a avea spirit metodic; **b.** a avea continuitate în idei; *(siiv.)* ~ **des coupes** rotația tăierilor; **avoir de la** ~ **dans les idées** a fi perseverent, tenace; **tout de** ~ imediat, îndată, numaidecât; **par la** ~ **a.** cu timpul; **b.** mai târziu, pe urmă; **de** ~ la rând; **marcher trois jours de** ~ a merge trei zile la rând, fără întrerupere; *(jur.)* **droit de** ~ dreptul unui proprietar de a-și revendica bunul aflat în stăpânirea altcuiva; **à la** ~ **de qqn.** în urma cuiva.
suitée *adj.f. (despre iapă, mistreață)* urmată de mânz / pui.
1. suivant, ~e I. *adj.* **1.** următor; **la semaine ~e** săptămâna următoare; **le ministre a fait la déclaration ~e** ministrul a făcut următoarea declarație. **II.** *s.f. (înv.)* damă de companie; *(la teatru)* confidentă. **III.** *s.m.pl.* însoțitori, alai, cortegiu. **IV.** *s.m.* următor; **au suivant!** următorul! / cine urmează?
2. suivant *prep.* **1.** conform cu, în conformitate cu; **nous avons agi** ~ **les règlements** am procedat conform regulamentelor. **2.** după, proporțional cu; **il travaille** ~ **ses possibilités** muncește după posibilitățile sale. **3.** *(în expr.)* ~ **que...** după cum..., în funcție de...
suiveur *s.m.* **1.** *(înv.)* bărbat care urmărește femei pe stradă. **2.** *(sport)* persoană care urmărește o cursă ciclistă. **3.** persoană lipsită de spirit critic, persoană care se supune părerii generale.
suivez-moi-jeune-homme *s.m. (fam.)* panglici ale unei pălării de damă, care atârnă pe ceafă.
suivi, ~e *adj.* **1.** urmărit, ascultat; **émissions sportives très ~es** emisiuni sportive foarte umărite. **2.** neîntrerupt, continuu; **une besogne ~e** o muncă neîntreruptă. **3.** coerent, logic; **argumentation ~e** argumentație coerentă. **4.** frecventat; **cours** ~ curs frecventat. **5.** *(com., în expr.)* **article** ~ articol a cărui reaprovizionare este regulată.
suivre I. *v.t.* **1.** a urma, a merge după; ~ **qqn.** a merge după cineva. **2.** a urmări; **la police suit un malfaiteur** poliția urmărește un răufăcător. **3.** a veni după; **le printemps suit l'hiver** primăvara vine după iarnă. **4.** a merge de-a lungul; ~ **la forêt** a merge de-a lungul pădurii. **5.** a merge / a păși într-o direcție; a ține un drum; ~ **un boulevard** a merge pe un bulevard. **6.** a urma, a avea loc după; **l'euphorie qui a suivi les élections** euforia care a urmat alegerilor. **7.** a se interesa de, a urmări; **le professeur suit ses élèves** profesorul se interesează de elevii săi, îi urmărește. **8.** a frecventa, a urmări; ~ **les concerts de la semaine** a frecventa concertele săptămânii. **9.** a asculta cu atenție, a urmări; ~ **un discours** a urmări cu atenție un discurs. **10.** a privi, a urmări; ~ **qqn. des yeux** a urmări pe cineva cu privirea. **11.** a urma, a se lua după; ~ **l'exemple de qqn.** a urma exemplul cuiva; ~ **comme un mouton** a se lua unii după alții ca oile; ~ **le mouvement** a se lua după ceilalți. **12.** a urma, a respecta; ~ **un traitement** a urma un tratament; ~ **un régime** a respecta / a ține regim. **13.** a adera, a se angaja; ~ **une politique** a adera la o politică. **14.** *(în expr.)* ~ **les chemins / les sentiers battus** a merge pe cărări bătute / bătătorite / pe drum bătut; *(pop.)* ~ **les rails** a fi lefter; a nu avea para chioară; ~ **qqn. comme le lundi, le dimanche,** ~ **qqn. comme son ombre,** ~ **qqn. comme un caniche / comme un mouton / comme un toutou** a se ține scai de cineva; a fi umbra cuiva; ~ **une personne à l'autel** a se căsători cu cineva; **vous me suivez?** pricepi? **II.** *v.i.* a merge în urma, a veni după; **la délégation est partie, les bagages suivront** delegația a plecat, bagajele vor veni după ea.
1. sujet, ~te I. *adj.* **1.** *(înv.)* supus; învins. **2.** *(jur.)* supus, obligat, dependent; ~ **à une obligation** supus unei obligații. **3.** predispus; **être** ~ **aux rhumes** a fi predispus la răceli, a răci ușor. **4.** *(în expr.)* **être** ~ **à caution** a fi suspect.
2. sujet *s.m.* **1.** subiect, temă (despre care se vorbește); **le** ~ **d'un roman** subiectul unui roman. **2.** motiv, cauză, pricină, temei; **un** ~ **de dispute** un motiv de ceartă. **3.** *(muz.)* temă, motiv melodic. **4.** *(gram.)* subiect. **5.** *(fil.)* subiect. **6.** *(med.)* obiect de experiență. **7.** *(biol.)* portaltoi. **8.** *(în expr.)* **mauvais** ~ derbedeu; **avoir** ~ **de** a fi îndreptățit să; a avea motive să; **au** ~ **de** cu privire la.

sujétion *s.f.* **1.** supunere, aservire, înrobire, dependență; opresiune; **vivre dans la ~** a trăi în aservire / înrobire. **2.** constrângere, obligație; servitute; **ii tient à ses habitudes, elles sont devenues une vraie ~** ține la obișnuințele sale, au devenit o adevărată obligație.
sulcature *s.f. (geol.)* urmă în formă de brazdă.
sulciforme *adj.* în formă de brazdă.
sulfamide *s.m. (farm.)* sulfamidă.
sulfatage *s.m. (vit.)* sulfatare, stropire cu sulf.
sulfate *s.m. (chim.)* sulfat.
sulfaté, ~e *adj. (chim.)* sulfatat, care conține sulfați, cu sulfați.
sulfater *v.t.* **1.** *(vit.)* a sulfata, a stropi cu sulf. **2.** *(arg.)* a trage asupra cuiva cu o armă automată.
sulfateur, -euse I. *s.m.f.* persoană care sulfatează, care stropește cu sulf. **II.** *s.f.* **1.** *(tehn.)* aparat de stropit via cu sulf. **2.** *(arg.)* pistol-mitralieră.
sulfhydrique *adj. (chim.)* sulfhidric; **acide ~** acid sulfhidric, hidrogen sulfurat.
sulfinisation *s.f. (industr.)* tratare cu sulf.
sulfitage *s.m. (vit.)* sulfitare, tratare cu anhidridă sulfuroasă.
sulfite *s.m. (chim.)* sulfit.
sulfocarbonate *s.m. (chim.)* carbonat de sulf.
sulfocarbonique *adj. (chim., despre acizi)* care derivă din acidul carbonic.
sulfurage *s.m. (vit.)* sulfurare, tratare a solului cu sulfură de carbon.
sulfuration *s.f. (chim.)* sulfurare, combinare a unui element cu sulf.
sulfure *s.m. (chim.)* sulfură.
sulfuré, ~e *adj. (chim.)* sulfurat.
sulfurer *v.t. (chim.)* a combina cu sulf.
sulfureux, -euse *adj. (chim.)* sulfuros.
sulfurique *adj. (chim.)* sulfuric.
sulfurisé, ~e *adj. (chim.)* tratat cu acid sulfuric.
sulky *s.m. (angl.)* trăsură ușoară cu două roți pentru curse.
sultan *s.m.* sultan.
sultanat *s.m.* sultanat, demnitate de sultan; stat aflat sub autoritatea unui sultan.
sultane *s.f.* **1.** sultană. **2.** *(mar., înv.)* vas de război turc. **3.** numele unui tip de canapea.
sumac *s.m. (bot.)* sumac, numele mai multor arbori sau arbuști mediteraneeni.
sumac-amaranthe *s.m. (bot.)* oțetar (*Rhus typhina*).
1. sumérien, ~ne I. *adj.* sumerian; **la civilisation ~ne** civilizația sumeriană. **II.** *s.m.* limba sumeriană (cea mai veche limbă cunoscută).
2. Sumérien, ~ne *s.m.f.* sumerian, locuitor din Sumer.
summum *s.m. (lat.)* cel mai înalt grad, culme, apogeu; **le ~ de la gloire** culmea gloriei.
sunna, soun(n)a *s.f. (rel.)* ortodoxie musulmană.
sunnite *adj., s.m.f. (rel. musulmană)* sunit.
supé, ~e *adj. (mar.)* împotmolit.
1. super I. *v.t.* **1.** *(reg.)* a suge, a sorbi, a aspira; **~ sa bière** a-și sorbi berea. **2.** *(mar.)* a aspira (cu pompa). **II.** *v.i. (mar.)* a se astupa, a se înfunda, a se împotmoli; **navire supé** navă împotmolită.
2. super I. *adj. invar. (fam.)* extraordinar, admirabil, formidabil; **un spectacle ~** un spectacol extraordinar. **II.** *s.m. abrev. de la* **supercarburant**, supercarburant, benzină superioară.
1. superbe *s.f. (lit.)* trufie, orgoliu, semeție, îngâmfare, înfumurare, morgă, aroganță, fudulie, infatuare, prezumție.
2. superbe *adj.* **1.** superb, splendid, minunat, admirabil; **un temps ~** un timp splendid; **une robe ~** o rochie superbă. **2.** impunător, impozant, grandios, măreț; **une mise en scène ~** o înscenare grandioasă.
superbement *adv.* **1.** (în mod) admirabil, superb, splendid; **elle est ~ habillée** e îmbrăcată superb. **2.** *(înv.)* cu aroganță, cu îngâmfare, cu morgă.
superbénéfice *s.m. (ec.)* suprabeneficiu, beneficiu suplimentar.
superbombe *s.f.* bombă atomică de mare putere (bomba H).
supercarburant *s.m.* supercarourant, benzină superioară.
superchampion, ~ne *s.m.f.* supercampion.
supercherie *s.f.* înșelătorie, șmecherie, fraudă, șiretlic, escrocherie, pungășie, șarlatanie, impostură.
superciment *s.m. (constr.)* superciment.
supercritique *adj.m. (tehn.)* care are o temperatură și o presiune superioare punctului critic.
supère *adj. (bot.)* (*despre ovarul unei flori*) situat deasupra celorlalte părți ale florii.
supérette, superette *s.f. (com.)* magazin alimentar cu autoservire, având o suprafață de 120 - 400 m².
superfécondation *s.f.* **1.** *(biol.)* nouă fecundare a unei femele. **2.** *(lit.)* redundanță, abundență inutilă de cuvinte / expresii.
superfétation *s.f.* **1.** *(biol.)* fecundare a două ovule. **2.** *(lit.)* abundență inutilă de cuvinte / expresii.
superfétatoire *adj.* inutil, superfluu, de prisos, van, zadarnic.
superficialité *s.f.* superficialitate.
superficie *s.f.* **1.** suprafață, întindere; **la ~ d'un pays** suprafața unei țări. **2.** *(fig.)* aparență, aspect superficial.
superficiel, ~ le *adj.* superficial, de suprafață, sumar, fugitiv.
superficiellement *adv.* (în mod) superficial; **travailler ~** a munci superficial.
superfin, ~e *adj.* superfin, foarte fin.
superfinition *s.f. (tehn.)* superfinisare.
superflip *s.m. (arg.)* stare de deprimare profundă.
superflu, ~e I. *adj.* **1.** superflu, de prisos, inutil, netrebuincios, nefolositor; **des propos ~s** vorbe de prisos. **II.** *s.m.* prisos; **donner son ~ aux pauvres** a da prisosul său săracilor.
superfluide *adj., s.m. (fiz.)* superfluid, fără vâscozitate.
superfluité *s.f.* **1.** *(înv.)* abundență. **2.** superfluitate, lucru inutil.
superforteresse *s.f. (av.)* suprafortăreață (zburătoare), avion de bombardament american.
supergéante *adj.f., s.f. (astr.)* (stea) cu dimensiune mai mare și densitate mai mică.
super-grand, supergrand *s.m. (pol.)* superputere (SUA, URSS).

superhétérodyne *s.m., adj.* (radio) superheterodină, procedeu de radiorecepție.
super-huit *adj., s.m. (cinema)* formatul de 8-16 mm.
supérieur, ~e I. *adj.* **1.** superior, situat deasupra, mai sus; **étage ~** etaj superior; **cours ~ d'une rivière** cursul superior al unui râu; *(fig.)* **officier ~** ofițer superior; **enseignement ~** învățământ superior. **2.** excelent, superior; **qualité ~eure** calitate superioară. **3.** încrezut, înfumurat, arogant, superior; **parler d'un ton ~** a vorbi pe un ton arogant. **II.** *s.m.* șef, superior ierarhic; **obéir à ses ~s** a se supune șefilor. **III.** *s.m.f. (bis.)* superior, stareț al unei mănăstiri.
supérieurement *adv.* (în mod) superior; extrem de; **un enfant ~ doué** un copil extrem de dotat / de înzestrat.
supériorité *s.f.* **1.** superioritate, preeminență, preponderență; **la ~ d'un système économique** superioritatea unui sistem economic. **2.** aroganță; **parler avec ~** a vorbi cu aroganță.
superlatif, -ive I. *s.m., adj.* superlativ; **au ~** la superlativ, în cel mai înalt grad. **II.** *s.m. (gram.)* (gradul) superlativ.
superlativement *adv.* (*fam., înv.*) extrem de; în cel mai înalt grad; la superlativ.
super-léger (*pl.* **super-légers**) *adj., s.m. (sport)* **1.** categoria superușoară (la box). **2.** boxer de categoria superușoară.
supermalloy *s.m. (tehn.)* aliaj de nichel, molibden și fier.
supermarca *s.m. (arg.)* v. **supermarché**.
supermarché *s.m.* magazin alimentar mare cu autoservire.
superman (*pl.* **supermen**) *s.m. (angl.)* om cu calități fizice deosebite; supraom.
supernana *s.f. (pop.)* femeie foarte frumoasă.
supernova (*pl.* **supernovae**) *s.f. (astr.)* supernovă.
superovarié, ~e *adj. (bot.)* (floare) al cărei ovar este situat deasupra celorlalte părți constitutive.
superpétrolier *s.m. (mar.)* superpetrolier, vas petrolier de mare capacitate.
superphosphate *s.m. (chim.)* superfosfat, îngrășământ artificial.
superposable *adj.* care se poate suprapune, superpozabil.
superposer *v.t., v.r.* a (se) suprapune.
superposition *s.f.* suprapunere.
superproduction *s.f.* **1.** *(ec.)* supraproducție, producție excedentară. **2.** *(cinema)* superproducție.
superprofit *s.m. (ec.)* supraprofit.
superpuissance *s.f. (pol.)* supraputere.
supersonique *adj., s.m. (fiz.)* supersonic; **avion ~** avion supersonic.
superstar (*pl.* **superstars**) *s.f. (angl.)* superstar, vedetă, celebritate.
superstitieusement *adv.* (în mod) superstițios.
superstitieux, -euse *adj., s.m.f.* superstițios.
superstition *s.f.* superstiție.
superstrat *s.m. (lingv.)* suprastat.
superstructure *s.f.* **1.** *(constr.)* supraetajare. **2.** *(mar.)* construcțiile de deasupra corpului principal al navei. **3.** *(c.f.)* lucrările de deasupra terasamentului. **4.** *(fii.)* suprastructură.
supertanker *s.m. (angl.)* superpetrolier.
superviser *v.t.* a superviza, a verifica, a controla.
superviseur *s.m.* **1.** supervizor, controlor. **2.** *(inform.)* program care controlează celelalte programe.
supervision *s.f.* supervizare.
superwelter *adj., s.m. (sport)* boxer cântărind între 67 kg și 71 kg.
supin *s.m. (gram. latină)* supin.
supination *s.f.* **1.** rotire a podului palmei. **2.** rotire a labei piciorului.
supplanter I. *v.t., v.r.* a lua locul cuiva, reușind a-l depăși ca prestigiu, încredere, etc. **II.** *v.t.* a înlocui; **une musique qui en supplante une autre** o muzică ce înlocuiește alta.
suppléance *s.f.* suplinire; înlocuire; funcția de supleant; **obtenir une ~** a obține o suplinire.
suppléant, ~e *adj., s.m.f.* suplinitor, înlocuitor, locțiitor; supleant; **professeur ~** profesor suplinitor.
suppléer I. *v.t.* **1.** a completa, a împlini, a întregi, a adăuga; **~ le nombre de violonistes d'un orchestre** a completa numărul de violoniști dintr-o orchestră. **2.** a înlocui, a ține locul, a suplini; **l'ordinateur supplée aujourd'hui bien des techniques traditionnelles** computerul înlocuiește astăzi multe tehnici tradiționale. **II.** *v.i.* (cu *prep.* **à**) **1.** a remedia, a compensa; **le travail peut ~ au manque de talent** munca poate compensa lipsa talentului. **2.** a înlocui; a îndeplini același rol; **le courage supplée chez les soldats à une instruction moderne** curajul îndeplinește, la soldați, același rol cu o instrucție modernă, o compensează.
supplément *s.m.* supliment, completare, adaos, apendice; surplus.
supplémentaire *adj.* suplimentar; **wagons ~s** vagoane suplimentare; *(geom.)* **angles ~s** unghiuri suplimentare.
supplémentairement *adv.* (în mod) suplimentar, în plus.
supplémenter *v.t.* a suplimenta.
supplétif, -ive I. *adj.* **1.** *(gram.)* supletiv. **2.** care completează; **troupes ~ves** trupe care completează armata regulată. **II.** *s.m.* militar care completează efectivul regulat.
supplétoire *adj. (jur., despre jurământ)* care completează probele insuficiente.
suppliant, ~e I. *adj.* rugător, implorator, stăruitor; **un regard ~** o privire rugătoare. **II.** *s.m.f.* suplicant, persoană care roagă, care imploră.
supplication *s.f.* **1.** rugăminte umilă, rugă stăruitoare, implorare. **2.** *(bis. catol.)* rugăciune solemnă. **3.** *(ist., la pl.)* observații verbale adresate regelui Franței de către parlamentari. **4.** *(ist.)* rugăciune publică ordonată de senatul roman în ocazii importante.
supplice *s.m.* **1.** supliciu, tortură, caznă, calvar, canon, chin, schingiuire; **le ~ de la roue** tortura tragerii pe roată. **2.** *(fig.)* tortură sufletească. **3.** *(în expr.)* **le dernier ~** pedeapsa capitală.
supplicié, ~e *s.m.f.* **1.** persoană supusă caznelor. **2.** condamnat la moarte (executat).

supplicier *v.t.* **1.** a supune la cazne, a tortura; ~ **un criminel** a tortura un criminal. **2.** a executa un condamnat la moarte. **3.** *(fig.)* a chinui pe cineva; **le remords le suppliciait** remușcarea îl chinuia.

supplier *v.t.* a implora, a ruga stăruitor; **il le suppliait de ne pas abandonner sa famille** îl implora să nu-și părăsească familia.

supplique *s.f. (lit.)* cerere, rugăminte; **adresser une ~ aux autorités** a adresa o cerere autorităților.

support *s.m.* **1.** suport, susținere, reazem; **ces colonnes sont le ~ de la toiture** aceste coloane sunt suportul acoperișului. **2.** *(fig.)* **les mots sont le ~ de la pensée** cuvintele sunt suportul gândirii. **3.** *(inform.)* suport, echipament / material pe care sunt memorizate datele. **4.** *(fig.)* suport, ajutor moral, sprijin.

supportable *adj.* suportabil.

1. supporter I. *v.t.* **1.** a susține, a sprijini; **ces poutres suportent le toit** aceste grinzi susțin acoperișul. **2.** *(fig.)* a suporta, a îndura, a suferi; **il supporte mal la chaleur** suportă cu greu căldura; **je ne supporte pas cet individu grossier** nu-l pot suferi pe acest individ prost crescut. **3.** a-și asuma, a suporta; **les frais seront supportés par l'entreprise** cheltuielile vor fi suportate de întreprindere. **4.** a tolera, a suporta, a îngădui; ~ **l'insolence** a tolera insolența. **5.** a rezista, a suporta; **cette plante supporte le grand froid** această plantă rezistă la ger. **II.** *v.r.* a se suporta, a se tolera reciproc.

2. supporter *s.m. (angl.) (sport)* suporter.

support-chaussette (*pl.* **supports-chaussettes**) *s.m.* portjartier bărbătesc.

supposable *adj.* imaginabil, care poate fi presupus, imaginat.

supposé, ~e *adj.* **1.** presupus, admis; **nombre ~ de victimes** numărul presupus al victimelor. **2.** *(jur.)* fals; **nom ~** nume fals. **3.** *(în expr.)* ~ **que** admițând că; **cette circonstance ~e** admițând această împrejurare.

supposer *v.t.* **1.** a presupune, a admite, a spune; **supposons qu'il dise la vérité** să admitem că spune adevărul. **2.** a considera probabil, a presupune; **on suppose qu'il sera nommé ambassadeur** se consideră probabilă numirea sa ca ambasador. **3.** a implica, a presupune, a considera implicit; **le mariage suppose la fidélité** căsătoria implică fidelitate. **4.** *(jur.)* a prezenta ca fiind autentic; ~ **un testament** a prezenta un testament ca fiind autentic.

supposition *s.f.* **1.** supoziție, ipoteză, prezumție; **je ne sais rien de précis, ce n'est qu'une ~** nu știu nimic precis, e doar o supoziție. **2.** *(jur.)* substituire frauduloasă; ~ **d'enfant** substituire a unui copil, atribuirea lui unei femei care nu l-a născut. **3.** *(fam., în expr.)* **une ~ que ...** să admitem că ...

suppositoire *s.m. (med.)* supozitor.

suppôt *s.m.* **1.** *(lit., peior.)* susținător, partizan, complice; **un ~ du trafic de la drogue** un susținător al traficului cu droguri. **2.** *(înv.)* subaltern. **3.** *(în expr.)* **un ~ de Satan** demon, om vândut diavolului; ticălos.

suppression *s.f.* **1.** suprimare, desființare, eliminare; ~ **de la censure** desființare a cenzurii. **2.** înlăturare, tăietură, scoatere; **opérer des ~s dans un texte** a opera tăieturi într-un text. **3.** *(jur., în expr.)* ~ **de part / d'enfant** pruncucidere.

supprimer I. *v.t.* **1.** a suprima, a desființa, a elimina; ~ **la censure** a desființa cenzura. **2.** a tăia, a scoate, a înlătura; **supprimer des pages dans un livre** a înlătura pagini dintr-o carte. **3.** a asasina, a suprima; **il a supprimé ses complices** și-a asasinat complicii. **II.** *v.r.* a se sinucide.

suppurant, ~e *adj. (med.)* care supurează; **plaie ~e** plagă care supurează.

suppuratif, -ive *adj., s.m.* (medicament) care favorizează supurația.

suppuration *s.f. (med.)* supurație.

suppurer *v.i. (med.)* a supura.

supputation *s.f.* estimare, evaluare, prețuire, apreciere, calcul.

supputer *v.t.* a estima, a evalua, a prețui, a aprecia, a calcula; ~ **ses chances** a-și evalua șansele.

supra *adv. (lat.)* supra, deasupra, mai sus.

supraconducteur, -trice *adj., s.m. (fiz.)* supraconductor.

supraconduction, supraconductibilité, supraconductivité *s.f. (fiz.)* supraconductibilitate.

supranational, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* supranațional.

supranationalisme *s.m. (pol.)* supranaționalism.

suprationalité *s.f.* caracterul a ceea ce este supranațional.

suprasensible *adj.* suprasensibil.

supraterrestre *adj. (fig.)* nepământeană, din lumea de dincolo.

suprématie *s.f.* **1.** supremație, întâietate, preponderență, superioritate, prioritate; **il détient la ~ dans son domaine d'activité** deține supremația / este cel mai bun în domeniul său de activitate. **2.** dominație, supremație, hegemonie; **la ~ économique / technique d'un pays** hegemonia economică / tehnică a unei țări.

1. suprême *adj.* **1.** suprem, cel mai înalt, cel mai important; **l'autorité ~ d'un État** autoritatea supremă a unui stat; **la Cour ~** Curtea Supremă; **au ~ degré** în cel mai înalt grad. **2.** foarte mare, deosebit de mare; **une habileté ~** o abilitate deosebit de mare. **3.** ultim; **une ~ tentative** o ultimă încercare; **l'instant ~** ultima clipă, clipa morții. **4.** *(în expr.)* **les honneurs ~s** funeralii.

2. suprême *s.m. (culinar)* măruntaie de pui cu sos; fileu de vânat / de pește cu sos.

suprêmement *adv.* extrem, în cel mai înalt grad; **il est ~ intelligent** este extrem de inteligent.

1. sur *prep.* **1.** pe; **le livre est ~ la table** cartea este pe masă; ~ **son lit de mort** pe patul de moarte; ~ **une grande échelle** pe o scară întinsă; ~ **un pied d'égalité** pe picior de egalitate. **2.** peste; **un malheur s'est abattu ~ cette famille** o nenorocire s-a abătut peste această familie. **3.** asupra, spre; **rejeter une faute ~ qqn.** a arunca o greșeală asupra cuiva; **aller ~ ses trente ans** a merge spre treizeci de ani; **tomber ~ l'ennemi** a cădea asupra dușmanului. **4.** în; ~ **le pas de la porte / le seuil** în pragul ușii; **rester ~ la défensive** a sta în defensivă. **5.** din; **retenir ~**

ses revenus a reține / a face rețineri din veniturile sale. **6.** după; **juger ~ les apparences** a judeca după aparențe. **7.** despre; **écrire un livre ~ la vie sociale de l'époque** a scrie o carte despre viața socială a epocii. **8.** la; **~ commande** la comandă. **9.** deasupra; **les nuages s'amoncellent ~ nos têtes** norii se adună deasupra capetelor noastre. **10.** către, spre; **~ la droite** spre dreapta; **ma fenêtre donne ~ un parc** fereastra mea dă spre un parc. **11.** *(în expr.)* **~ l'heure** imediat; **~ le tard** într-un târziu; **~ ce** acestea fiind zise, cu asta; **coup ~ coup** una după alta, neîntrerupt; **être ~ sa bonne mine** a arăta bine; **être ~ son départ** a fi gata de plecare.

2. sur, ~e *adj.* acrișor; **fruits ~s** fructe acrișoare.

sûr, ~e *adj.* **1.** sigur, cert, veridic, netăgăduit; **une nouvelle ~e** o veste sigură; **être ~ de son coup** a merge / a juca la sigur; **être ~ de son fait** a fi sigur de ceea ce spune; **en lieu ~** la loc sigur; **pour ~** în mod sigur / cert; **être ~ de qqn.** a fi sigur de cineva, a avea încredere în cineva. **2.** *(în expr.)* **bien ~** bineînțeles, desigur, fără îndoială; **le plus ~** cel mai bine; **un moyen ~** un mijloc infailibil.

surabondamment *adv.* **1.** din belșug. **2.** mai mult decât este necesar.

surabondance *s.f.* belșug excesiv, abundență mare, supraabundență.

surabondant, ~e *adj.* supraabundent, excesiv; **une récolte ~e** o recoltă supraabundentă / extrem de bogată.

surabonder *v.i.* a se găsi din abundență / în exces / din belșug; **la région surabonde en fruits** regiunea are fructe.

suractivé, ~e *adj. (chim., farm.)* tratat chimic pentru a avea o activitate mărită.

suractivité *s.f.* activitate excesivă.

surah *s.m. (text.)* numele unei țesături de mătase.

suraigu, ~ë *adj.* **1.** foarte ascuțit; **voix ~ ë** voce foarte ascuțită. **2.** *(med.)* foarte acut, violent.

surajouter *v.t.* a adăuga, a pune în plus.

suralimentation *s.f.* supraalimentare, supraalimentație.

suralimenter *v.t.* a supraalimenta.

suranné, ~e *adj.* **1.** demodat, învechit, ieșit din uz; **des robes ~es** rochii demodate. **2.** *(fig.)* învechit, întârziat; **conception ~e** concepție învechită.

surarbitre *s.m. (jur.)* supraarbitru, superarbitru.

surarmement *s.m.* înarmare excesivă.

surard *s.m., adj.* oțet aromatic din flori de soc.

surate, sourate *s.f.* capitol din Coran.

surbaissé, ~e *adj.* **1.** *(arhit., despre bolți)* teșit, lăsat, jos. **2.** *(auto)* jos, scund; **carrosserie ~e** caroserie joasă.

surbaissement *s.m. (arhit.)* teșire a arcului unei bolți.

surbaisser *v.t. (arhit.)* a da o formă teșită (arcadelor, bolților).

surcapitalisation *s.f. (fin.)* supracapitalizare.

surcharge *s.f.* **1.** încărcătură excesivă, supraîncărcare, exces; **une ~ d'obligations** un exces de obligații. **2.** *(el.)* suprasarcină. **3.** *(c.f.)* supragreutate. **4.** *(constr.)* greutate suplimentară (a unei clădiri). **5.** *(poligr.)* supratipărire, supraimprimare.

surcharger *v.t.* **1.** a supraîncărca; **bibliothèque surchargée** bibliotecă supraîncărcată. **2.** *(poligr.)* a supraimprima. **3.** *(fig.)* a împovăra, a încărca peste posibilități; **un enfant surchargé de leçons** un copil încărcat peste măsură cu lecții.

surchauffage *s.m.* supraîncălzire.

surchauffe *s.f.* **1.** supraîncălzire. **2.** *(ec.)* dezechilibru economic provocat de o expansiune necontrolată, având ca urmare o creștere a inflației.

surchauffé, ~e adj **1.** supraîncălzit; **pièce ~e** cameră supraîncălzită. **2.** *(fig.)* entuziast, înflăcărat; **un public ~** un public entuziast.

surchauffer *v.t.* a supraîncălzi.

surchauffeur *s.m. (tehn., c.f.)* supraîncălzitor de locomotivă.

surchoix *s.m., adj. (com.)* calitatea întâi; de primă calitate; **un produit ~** un produs de primă calitate.

surclassé, ~e *adj. (sport)* surclasat, depășit, întrecut.

surclasser *v.t. (sport)* a surclasa, a depăși, a întrece (un adversar).

surcompensation *s.f. (ec.)* depunerea surplusului unor încasări către case deficitare.

surcomposé, ~e *adj.* (*gram. despre timpurile compuse*) supracompus.

surcompression *s.f. (tehn.)* supracomprimare.

surcomprimé, ~e *adj. (tehn.)* supracomprimat.

surcomprimer *v.t. (tehn.)* a supracomprima.

surconsommation *s.f.* supraconsum, consum exagerat; **~ de médicaments** consum exagerat de medicamente.

surconvertisseur *s.m. (fiz. nucl.)* supragenerator care produce o materie diferită de cea pe care o consumă.

surcostal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj., s.m. (anat.)* situat deasupra coastelor.

surcot *s.m. (ist.)* îmbrăcăminte din evul mediu purtată pe deasupra celorlalte haine.

surcoupe *s.f. (la jocul de cărți)* tăiere cu un atu mai mare.

surcouper *v.t. (la jocul de cărți)* a tăia cu un atu mai mare.

surcoût *s.m.* supracost, cost suplimentar.

surcroît *s.m.* **1.** creștere, sporire; surplus; **un ~ de travail** un surplus de muncă. **2.** *(în expr.)* **par ~, de ~** pe deasupra, colac peste pupăză.

surdent *s.f.* **1.** dinte crescut peste altul. **2.** *(vet.)* dinte (al unui cal) mai lung decât ceilalți.

surdéveloppé, ~e *adj. (ec.)* supradezvoltat; **pays ~** țară supradezvoltată.

surdi-mutité, surdimutité *s.f.* surdomutitate, surdomutism.

surdité *s.f.* surditate, surzenie.

surdorer *v.t.* a auri cu strat dublu de aur.

surdos *s.m.* șoldar, copsar (la ham).

surdosage *s.m.* supradozaj (de medicamente).

surdose *s.f.* supradoză, supradozaj (de medicamente).

surdoué, ~e *adj., s.m.f.* supradotat; **enfant ~** copil supradotat.

sureau *s.m. (bot.)* soc (*Sambucus nigra*).

surécartement *s.m. (c.f.)* supralărgire (a liniei).

surédifier *v.t. (constr.)* a supraetaja.

sureffectif *s.m.* supranumerar, în plus; **personnel ~** personal în plus.
surélévation *s.m.* **1.** *(constr.)* supraetajare. **2.** creștere a prețului, scumpire.
surélever *v.t.* **1.** *(constr.)* a supraetaja; **~ un édifice** a supraetaja o clădire. **2.** a ridica nivelul; **~ un tableau** a ridica (mai sus) un tablou. **3.** a mări prețul, a scumpi.
surelle *s.f. (bot.)* măcrișul-iepurelui (*Oxalis Acetosella*).
sûrement *adv.* în mod sigur, cu siguranță, fără îndoială; **nous irons ~ à Paris l'année prochaine** vom merge în mod sigur la Paris anul viitor.
suréminent, ~e *adj. (lit.)* în cel mai înalt grad; cu totul deosebit; **des qualités ~es** calități cu totul deosebite.
surémission *s.f. (fin.)* emisiune exagerată de monedă scripturală.
suremploi *s.m. (ec.)* cerere de mână de lucru mai mare decât oferta la un moment dat.
surenchère *s.f.* supralicitare; supralicitație.
surenchérir *v.i.* **1.** *(jur.)* a supralicita. **2.** a făgădui mai mult decât alții.
surenchérissement *s.m.* **1.** supralicitare. **2.** creștere a prețurilor.
surenchérisseur, -euse *s.m.f.* supralicitator.
surentraînement *s.m. (sport)* antrenament excesiv (cu efecte uneori nefaste).
surentraîner *v.t. (sport)* a antrena excesiv.
surépaisseur *s.f. (metal.)* adaos; **~ de coulée** adaos turnat; **~ de retrait** adaos de contracție.
suréquipement *s.m.* dotare excesivă cu echipament, superioară necesităților (unei întreprinderi).
suréquiper *v.t.* a echipa / a utila excesiv (o intreprindere).
surérogation *s.f. (înv.)* ceea ce depășește o promisiune sau o obligație asumată.
surérogatoire *adj. (lit.)* care este făcut peste obligația asumată; **des mesures ~s** măsuri luate în plus, peste ceea ce este necesar.
surestarie *s.f. (jur., mar.)* taxă de staționare prelungită.
surestimation *s.f.* supraestimare, supraevaluare, supraapreciere; exagerare.
surestimer *v.t.* a supraestima, a supraevalua, a supraaprecia.
suret, ~te *adj.* acrișor; **pomme ~te** măr acrișor.
sûreté *s.f.* **1.** siguranță; **être en ~** a fi în siguranță; **mettre des bijoux en ~** a pune bijuterii în siguranță, la loc sigur. **2.** *(înv.)* măsură de precauție. **3.** *(jur.)* garanție, siguranță, cauțiune; **donner des ~s à qqn.** a da garanții cuiva. **4.** rigoare, siguranță; **une ~ de jugement remarquable** o siguranță de judecată / de raționament remarcabilă; **la ~ du goût** siguranța gustului. **5.** justețe, exactitate, siguranță; acuitate; **un musicien d'une parfaite ~ de l'oreille** un muzician având o desăvârșită acuitate a auzului. **6.** *(tehn.)* siguranță; **mettre une ~ à la porte** a pune o siguranță la ușă; **soupape de ~** supapă de siguranță. **7.** *(fig.)* siguranță, securitate; **la ~ de l'État** siguranța statului. **8.** *(prov.)* **méfiance est mère de ~** paza bună trece primejdia rea.
surévaluation *s.f.* supraevaluare, supraestimare, supraapreciere.
surévaluer *v.t.* a supraevalua, a supraestima, a supraaprecia.
surexcitable *adj.* surescitabil; iritabil, irascibil, nervos.
surexcitant, ~e *adj.* surescitant; enervant.
surexcitation *s.f.* surescitare; iritare, enervare.
surexciter *v.t.* a surescita; a irita, a enerva.
surexploiter *v.t.* a supraexploata, a exploata peste măsură; **~ une terre** a exploata peste măsură un teren.
surexposer *v.t. (foto)* a supraexpune, a expune prea mult.
surexposition *s.f. (foto)* supraexpunere, expunere prea mare.
surf *s.m. (sport)* **1.** surf. **2.** surfing.
surfaçage *s.m. (tehn.)* șlefuire.
surface *s.f.* **1.** suprafață; **la ~ de l'eau** suprafața apei; *(despre submarine)* **faire ~** a se ridica la suprafață; *(fig.)* **avoir de la ~** a avea credit / influență. **2.** *(în expr.)* *(pop.)* **en boucher une ~ à qqn.** a lăsa pe cineva tablou; a lăsa pe cineva cu gura căscată; *(fig.)* **faire / refaire ~** a reveni pe linia de plutire, a se reface.
surfacer *v.t., v.i.* **1.** *(tehn.)* a șlefui. **2.** *(agr.)* a înlocui pământul uzat de la suprafață cu mraniță / cu pământ de răsadniță.
surfaceuse *s.f. (tehn.)* mașină de șlefuit.
surfaire *v.t.* **1.** a cere un preț exagerat. **2.** *(fig.)* a lăuda exagerat, a supraaprecia; **~ une marchandise** a lăuda exagerat o marfă.
surfait, ~e *adj.* supraapreciat, lăudat peste măsură / exagerat.
surfaix *s.m.* chingă de pătură (la cai).
1. surfer *v.i. (angl.)* a practica surf, sport nautic.
2. surfer, surfeur, -euse *s.m.f.* sportiv care practică surfingul.
surfil *s.m. (croit.)* surfilat.
surfilage *s.m.* **1.** *(croit.)* surfilare. **2.** *(text.)* răsucire a firului.
surfiler *v.t.* **1.** *(croit.)* a surfila. **2.** *(text.)* a răsuci firul.
surfin, ~e *adj.* superfin, de foarte bună calitate; **fromage ~** brânză de calitate superioară.
surfusion *s.f. (fiz.)* suprafuziune.
surge *s.f.* lână grasă nespălată.
surgélateur *s.m. (tehn.)* congelator.
surgélation *s.f. (tehn.)* congelare rapidă.
surgelé, ~e *adj., s.m.* congelat; **produit ~** produs congelat.
surgeler *v.t.* a congela.
surgénérateur *s.m. (tehn.)* supragenerator.
surgeon *s.m. (bot.)* lăstar.
surgir *v.i.* **1.** a se ivi, a apărea brusc, a se arăta, a răsări; **il fut surpris de la voir ~ sur le seuil** a fost surprins să o vadă apărând brusc în prag. **2.** *(fig.)* a surveni; a se isca, a se produce, a interveni; **un nouvel obstacle surgit** o nouă piedică a survenit.
surgissement *s.m.* ivire, apariție bruscă.
surhaussé, ~e *adj.* ridicat, înălțat mult; *(arhit.)* **arc ~** arc înălțat mult.
surhaussement *s.m. (arhit.)* ridicare, înălțare.
surhausser *v.t. (rar)* **1.** a înălța, a ridica; **~ un mur** a înălța un zid. **2.** a scumpi, a mări prețul.
surhomme *s.m.* supraom.

surhumain, ~e *adj.* supraomenesc; **efforts ~s** eforturi supraomenești.
surhumainement *adv.* (în mod) supraomenesc.
suri, ~e *adj.* acrit; înăcrit.
suricate, surikate *s.m.* *(zool.)* mamifer carnivor din Africa de Sud, înrudit cu mangusta.
surimposer *v.t.* a supune unui impozit suplimentar, a o supune impozitării excesive.
surimposition *s.f.* spor de impozit; suprataxă.
surimpression *s.f.* **1.** *(cinema, foto, video)* supraimpresiune. **2.** *(în expr.)* **en ~** perceput în același timp.
1. surin *s.m.* *(bot.)* puiet de măr sălbatic.
2. surin *s.m.* *(arg.)* șiș, șuriu, pumnal.
suriner *v.t.* *(arg.)* a răni / a omorî cu șișul.
surineur *s.m.* *(arg.)* cuțitar.
surinfection *s.f.* *(med.)* suprainfecție.
surintendance *s.f.* *(mil., înv.)* **1.** funcția de șef al intendenței. **2.** reședința supraintendenței. **3.** *(ist., în expr.)* **~ des finances** ministerul finanțelor.
surintendant *s.m.* *(mii., ist.)* **1.** șef al intendenței. **2.** *(ist., în expr.)* **~ des finances** ministrul de finanțe.
surintendante *s.f.* **1.** *(ist.)* soția ministrului de finanțe. **2.** *(ist.)* administratoarea Casei Reginei. **3.** directoare a unei instituții de învățământ a Legiunii de Onoare. **4.** asistentă socială într-o fabrică / uzină.
surintensité *s.f.* *(el.)* intensitate anormală a unui curent.
surir *v.i.* a se acri; **un vin qui a suri** un vin care s-a acrit.
surjection *s.f.* *(mat.)* surjecție, funcție surjectivă.
surjet *s.m.* *(croit.)* coasere a două bucăți de stofă margine la margine printr-o împunsătură care cuprinde ambele margini.
surjeter *v.t.* *(croit.)* a coase două bucăți de stofă margine la margine printr-o împunsătură care cuprinde ambele margini.
sur-le-champ *adv.* pe loc, numaidecât, îndată, imediat, neîntârziat, rapid.
surlendemain *s.m.* poimâine.
surlonge *s.f.* *(culinar)* **1.** garf. **2.** ceafă.
surloyer *s.m.* chirie suplimentară.
surmédicalisation *s.f.* folosire excesivă a tehnicilor medicale.
surmédicaliser *v.t.* a folosi tehnicile medicale în exces.
surmenage *s.m.* surmenaj, extenuare, epuizare, istovire, sfârșeală; **~ intellectuel** surmenaj intelectual.
surmenant, ~e *adj.* istovitor, extenuant, epuizant; **travail ~** muncă istovitoare.
surmené, ~e *adj.* surmenat, extenuat, epuizat, istovit.
surmener *v.t., v.r.* a (se) surmena, a (se) extenua, a (se) epuiza, a (se) istovi.
sur-moi, surmoi *s.m.* *(psihan.)* supraeu.
surmontable *adj.* *(fig.)* surmontabil, care poate fi învins; **difficulté ~** dificultate care poate fi învinsă.
surmonter I. *v.t.* **1.** *(înv.)* *(despre lichide)* a trece peste, a se revărsa peste; **les flots surmontent les canots** valurile trec peste bărci. **2.** a se afla mai sus; **une statue qui surmonte une colonne** o statuie care se află în vârful unei coloane. **3.** *(fig.)* a învinge, a birui, a înfrânge; **~ les difficultés** a învinge dificultățile. **4.** *(fig.)* a stăpâni, a domina; **~ son dégoût** a-și stăpâni dezgustul. **II.** *v.r.* *(fig.)* a se stăpâni, a se înfrâna.
surmontoir *s.m.* element publicitar așezat deasupra produsului expus.
surmortalité *s.f.* mortalitate superioară într-un grup față de altul; **la ~ infantile** mortalitatea infantilă superioară altei categorii.
surmoulage *s.m.* mulaj, scoatere a unui tipar după altul.
surmoule *s.m.* mulaj, tipar scos după un obiect.
surmouler *v.t.* a scoate un mulaj după un obiect.
surmule *s.m.* *(iht.)* barbunul-vărgat (*Mullus surmuletus*).
surmulot *s.m.* *(zool.)* specie de șobolan mare (Rattus norvegicus).
surmultiplication *s.f.* *(auto)* dispozitiv al unui schimbător de viteză care permite obținerea unei viteze superioare celei a motorului.
surmultiplié, ~e *adj.* *(auto)* care dă arborelui de transmisie o viteză superioară celei a motorului.
surnager *v.i.* **1.** a pluti la suprafața apei; **l'huile surnage sur l'eau** uleiul plutește la suprafața apei. **2.** *(fig.)* a subzista, a rezista; **l'espoir surnage dans le cœur de ces malheureux** speranța rezistă în sufletul acestor nefericiți. **3.** (*fam.*) a ieși onorabil dintr-o încurcătură.
surnatalité *s.f.* natalitate excesivă.
surnaturalisme *s.m.* supranaturalism.
surnaturel, ~le I. *adj.* **1.** supranatural, miraculos; **force ~le** forță supranaturală. **2.** *(fig.)* extraordinar, excepțional, fenomenal, nemaipomenit. **3.** *(bis., în expr.)* **impulsion ~le** har divin. **II.** *s.m.art.* supranaturalul.
surnaturellement *adv.* (în mod) supranatural.
surnie *s.f.* *(ornit.)* numele popular al cucuvelei.
surnom *s.m.* poreclă.
surnombre *s.m.* *(rar)* exces, supranumerar; **être en ~** a fi în exces / excedentar / în plus.
surnommer *v.t.* a porecli, a supranumi, a da o poreclă.
surnourri, ~e *adj.* (*fam.*) supraalimentat.
surnourrir *v.t.* (*fam.*) a supraalimenta.
surnuméraire I. *adj.* supranumerar, în plus; **employé ~** salariat supranumerar. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* angajat de rang inferior, angajat netitular. **2.** (angajat) supranumerar / extrabugetar / în plus.
suroffre *s.f.* supraofertă.
suroît *s.m.* **1.** *(mar)* de sud-vest **2.** *(mar., înv.)* pulover de marinar cu glugă. **3.** *(mar.)* pălărie de marinar impermeabilă.
suros *s.m.* *(vet.)* tumoare osoasă la piciorul calului.
suroxyder *v.t.* a oxida puternic.
suroxygéné, ~e *adj.* oxigenat în exces.
surpassement *s.m.* *(lit.)* depășire, întrecere; autodepășire.
surpasser I. *v.t.* **1.** *(înv.)* a depăși, a fi în exces. **2.** a întrece, a surclasa, a depăși; **il surpassera ses adversaires** își va întrece adversarii. **II.** *v.r.* a se depăși pe sine; a se întrece; **elle s'est surpassée en offrant ce dîner extraordinaire** s-a întrecut pe sine oferind acest dineu extraordinar.
surpatte *s.f.* *(fam., înv.)* petrecere-surpriză.

surpâturage *s.m.* pășunat excesiv, exploatarea în exces a pășunilor, având drept consecință sărăcirea solului.
surpaye *s.f.* **1.** *(înv.)* gratificație. **2.** suprapreț.
surpayer *v.t.* **1.** a plăti un suprapreț. **2.** a cumpăra scump.
surpeuplé, ~e *adj.* suprapopulat, aglomerat; **viile ~e** oraș suprapopulat.
surpeuplement *s.m.* suprapopulare; suprapopulație.
surpiqûre *s.f.* *(croit.)* împunsătură aparentă, uneori decorativă.
sur-place, surplace *s.m.* (*în ciclism*) poziție de echilibru pe bicicletă înainte de pornirea în cursă.
surplis *s.m.* *(bis.)* stihar alb.
surplomb *s.m.* *(constr.)* ieșind; **en ~** ieșit în afară; **balcon en ~** balcon ieșit în afară.
surplombant, ~e *adj.* *(constr.)* (care este) ieșit în afară.
surplomber I. *v.i.* *(constr.)* a sta plecat, a avea un ieșind; **ce balcon surplombe** acest balcon este ieșit în afară (față de bază). **II.** *v.t.* a sta înclinat peste, a fi atârnat peste, a ieși în afară; **le rocher surplombe la vallée** stânca iese în afară deasupra văii.
surplus *s.m.* **1.** surplus, excedent, prisos; **un ~ de produits** un surplus de produse. **2.** *(în expr.)* **~ américains** material militar american rămas în Europa după 1945 și vândut cu preț redus; **au ~** de altfel; de fapt; *(prov.)* **le ~ rompt le couvercle** ce-i mult nu-i bun.
surpoids *s.m.* surplus / exces de greutate.
surpopulation *s.f.* suprapopulație.
surprenant, ~e I. *adj.* surprinzător, uimitor, uluitor; stupefiant; epatant. **II.** *s.f.* *(arg.)* **1.** loterie trucată. **2.** *(în expr.)* **à la ~e** prin surprindere.
surprendre I. *v.t.* **1.** a surprinde, a prinde asupra faptului; **~ un malfaiteur** a surprinde un răufăcător. **2.** a prinde pe neașteptate, a surprinde; **la pluie les a surpris à quelques mètres de la maison** i-a surprins ploaia la câțiva metri de casă. **3.** a ataca pe neașteptate; **des bandits ont surpris les policiers** niște bandiți au atacat pe neașteptate polițiștii. **4.** a sosi pe neașteptate / pe nepusă masă; **ils nous ont surpris en train de faire nos valises** au sosit pe nepusă masă când ne făceam valizele. **5.** *(fig.)* a mira, a uimi; a deconcerta; **cela me surprendrait** m-ar mira. **6.** a înșela; **~ la bonne foi de qqn.** a înșela buna credință a cuiva. **7.** a sesiza; **j'ai cru ~ une nuance d'ironie dans sa réponse** am sesizat o nuanță de ironie în răspunsul său. **8.** a descoperi; **~ un secret** a descoperi un secret. **9.** *(în expr.)* **~ qqn. en faute** a prinde pe cineva cu ocaua mică. **II.** *v.r.* a se surprinde, a se pomeni; **se ~ à parler tout seul** a se surprinde vorbind singur.
surpression *s.f.* *(tehn.)* suprapresiune, presiune care o depășește pe cea normală.
surprime *s.f.* *(la asigurări)* primă suplimentară acordată pentru risc major.
surpris, ~e *adj.* surprins, mirat, uimit; **je suis ~ de son audace** sunt uimit de îndrăzneala lui.
surprise *s.f.* **1.** surpriză; **à la ~ générale** spre surpriza generală. **2.** surprindere, luare pe neașteptate; **attaquer par ~** a ataca prin surprindere. **3.** surpriză, dar, cadou neașteptat; **faire une ~ à qqn. pour Noël** a face cuiva o surpriză de Crăciun.
surprise-partie, surprise-party *s.f.* *(angl.)* **1.** *(înv.)* reuniune de persoane care se invită la masă, contribuind fiecare la ospăț. **2.** petrecere dansantă.
surproducteur, -trice *adj.* care produce în exces; **un pays ~** o țară care produce în exces.
surproduction *s.f.* *(ec.)* supraproducție; **crise de ~** criză de supraproducție.
surproduire *v.t.* *(ec.)* a produce în exces, a realiza o supraproducție.
surprotection *s.f.* *(psihol.)* protecție excesivă.
surprotéger *v.t.* *(psihol.)* a proteja excesiv pe cineva.
surpuissant, ~e *adj.* extrem de puternic, foarte puternic; **moteur ~** motor extrem de puternic.
surréalisme *s.m.* *(arte, lit.)* suprarealism.
surréaliste *adj., s.m.f.* *(arte, lit.)* suprarealist.
surréalité *s.f.* suprarealitate, ceea ce depășește realitatea obișnuită.
surrection *s.f.* *(geol.)* ridicare a unei părți a scoarței terestre; **la ~ d'une chaîne de montagnes** ridicarea unui lanț de munți.
surréel, ~le I. *adj.* suprareal. **II.** *s.m. art.* suprarealul.
surrégénérateur *s.m.* *(fiz. nucl.)* reactor nuclear care produce mai multă materie fisibilă decât consumă.
surrénal, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* *(anat.)* suprarenal; **glandes ~s** glande suprarenale.
surrénalite *s.f.* *(med.)* inflamație a glandelor suprarenale.
sursalaire *s.m.* *(ec.)* supliment de salariu.
sursaturant, ~e *adj.* care provoacă suprasaturația.
sursaturation *s.f.* suprasaturație, suprasaturare.
sursaturé, ~e *adj.* **1.** *(chim.)* suprasaturat. **2.** *(fig.)* sătul până peste cap, cuprins de lehamite.
sursaturer *v.t.* **1.** *(chim.)* a suprasatura. **2.** *(fig.)* a sătura până peste cap.
sursaut *s.m.* **1.** tresărire bruscă; **en ~** printr-o tresărire bruscă. **2.** *(fig.)* nou elan; **un ~ d'activité** un nou elan de activitate.
sursauter *v.i.* a tresări.
surséance *s.f.* *(jur., înv.)* amânare de termen.
sursemer *v.t.* *(agr.)* a semăna peste alte semănături.
surseoir I. *v.t.* *(înv.)* a amâna. **II.** *v.i.* (cu *prep.* **à**) *(jur.)* a întrerupe; a amâna **~ à une exécution** a amâna o execuție.
sursis *s.m.* *(jur.)* amânare; **accorder une semaine de ~** a acorda o amânare de o săptămână.
sursitaire *adj., s.m.f.* **1.** (persoană) care obține o amânare; **condamné ~** condamnat care obține o amânare (a executării pedepsei). **2.** care obține o amânare pentru satisfacerea serviciului militar; **étudiant ~** student căruia i se acordă o amânare a efectuării serviciului militar.
sursoufflage *s.m.* *(tehn.)* alimentare puternică cu aer a convertizoarelor din oțelării.
surtaux *s.m.* taxă excesivă, exagerată; impozit excesiv.
surtaxe *s.f.* suprataxă, taxă suplimentară.
surtaxer *v.t.* a suprataxa, a aplica o suprataxă.
surtension *s.f.* *(el.)* supratensiune.
surtitre *s.m.* supratitlu.
surtondre *v.t.* a tunde o blană după argăsire.
surtonte *s.f.* tundere a unei blăni după argăsire.

1. **surtout** *adv.* mai ales, în deosebi, mai cu seamă; **c'est un enfant doué mais Il est ~ intelligent** este un copil înzestrat, dar mai ales inteligent.
2. **surtout** *s.m.* **1.** *(înv.)* surtuc. **2.** vas decorativ (din argint / porțelan) pus în mijlocul unei mese festive.
surtravail (*pl.* **surtravaux**) *s.m.* supramuncă (în teoria marxistă).
survaleur *s.f.* *(contabilitate)* sold pozitiv.
surveillance *s.f.* supraveghere, pază, strajă; **être sous la ~ de la police** a se afla sub supravegherea poliției; **Direction de la Surveillance du Territoire** Direcția Supravegherii Teritoriului (DST, în Franța).
surveillant, ~e *s.m.f.* **1.** supraveghetor, paznic, gardian. **2.** pedagog într-un liceu / internat.
surveiller **I.** *v.t.* **1.** a supraveghea, a păzi; a urmări; **~ qqn. comme le lait sur le feu** a urmări pe cineva cu strășnicie. **2.** a supraveghea, a controla; **~ les devoirs d'un élève** a controla temele unui elev. **3.** a supraveghea, a avea grijă de; **~ sa santé** a avea grijă de sănătatea sa. **II.** *v.r.* **1.** a se supraveghea, a se controla, a-și controla cuvintele / comportarea. **2.** a se supraveghea reciproc, a se păzi unul pe altul.
survenance *s.f.* *(jur.)* survenire, apariție neașteptată, sosire după / mai târziu.
survendre *v.t.* a vinde cu suprapreț.
survenir **I.** *v.i.* **1.** a surveni, a sosi pe neașteptate; **un coup de fil survint, qui bouleversa nos projets** a survenit un telefon care ne-a dat planurile peste cap. **2.** *(jur., înv.)* a veni după, a se adăuga. **II.** *v.i. impers.* a surveni, a se întâmpla, a interveni; **il survint une surprise** a intervenit o surpriză.
1. **survente** *s.f.* vânzare la suprapreț.
2. **survente** *s.f.* **1.** *(ist.)* întrunire de carbonari. **2.** *(mar.)* întețire a vântului.
surventer *v.i.* *(mar., despre vânt)* a se înteți, a bate puternic.
survenue *s.f.* *(rar)* survenire, sosire / întâmplare inopinată.
survêtement *s.m.* *(sport)* trening.
survie *s.f.* **1.** supraviețuire; **chances de ~ d'un malade** șanse de supraviețuire ale unui bolnav. **2.** supraviețuire; viața de dincolo de moarte; **la ~ de l'âme** viața sufletului dincolo de moarte. **3.** *(jur.)* supraviețuire; **4.** *(în expr.)* **gain de ~** avantaj (stipulat într-un act) al supraviețuitorului (dintre cei doi soți).
survivance *s.f.* **1.** *(lit.)* supraviețuire; **la ~ de l'âme** supraviețuirea după moarte. **2.** continuare; persistență; **la ~ d'une tradition** continuarea unei tradiții. **3.** rămășiță; **~s d'un régime dépassé** rămășițe ale unui regim depășit. **4.** *(ist.)* dreptul de a-și desemna succesorul. **5.** *(ist.)* dreptul de a moșteni funcția cuiva.
survivant, ~e *s.m.f., adj.* supraviețuitor; **les ~s d'un naufrage** supraviețuitorii unui naufragiu.
survivre **I.** *v.i.* (cu *prep.* **à**) a supraviețui; **~ à ses amis** a supraviețui prietenilor. **II.** *v.r.* *(fig.)* a-și supraviețui; a continua să trăiască după moarte; **se ~ dans ses enfants** a continua să trăiască (după moarte) prin copiii săi.
survol *s.m.* **1.** survol, zbor deasupra unui teritoriu; **~ d'une viile** zbor deasupra unui oraș. **2.** *(fig.)* examinarea superficială a unei chestiuni.
survoler *v.t.* **1.** a survola, a zbura deasupra; **~ une région désertique** a survola o regiune de deșert. **2.** *(fig.)* a examina superficial; **~ un article** a citi superficial un articol.
survoltage *s.m.* *(el.)* supravoltaj.
survolté, ~e *adj.* **1.** *(el.)* supravoltat. **2.** *(fig.)* entuziasmat, înflăcărat, înfocat; **salle de spectacles ~e** sală de spectacol entuziasmată.
survolter *v.t.* **1.** *(el.)* a supravolta. **2.** *(fig.)* a entuziasma, a înflăcăra.
survolteur *s.m.* *(el.)* supravoltor.
sus **I.** *adv.* **1.** *(înv.)* asupra, împotriva; **courir ~ à l'ennemi** a se arunca asupra dușmanului, a ataca inamicul, a sări în capul dușmanului. **2.** *(în expr.)* **en ~** peste, pe deasupra; **il a touché son argent et un cadeau en ~** și-a încasat banii și un cadou pe deasupra. **II.** *prep.* *(în expr.)* **en ~ de** în plus, peste. **III.** *interj.* hai, haide!
susceptibilité *s.f.* susceptibilitate.
susceptible *adj.* **1.** susceptibil, sensibil, supărăcios, țâfnos, irascibil. **2.** capabil de, susceptibil, în stare să, în măsură să; **une déclaration ~ d'éveiller des soupçons** o declarație în măsură să trezească bănuieli; **un travail ~ d'amélioration** o muncă susceptibilă de ameliorare.
suscitation *s.f.* *(înv.)* suscitare, ațâțare, provocare.
susciter *v.t.* **1.** a suscita, a stârni, a ațâța; **~ l'intérêt** a stârni interesul. **2.** a declanșa, a provoca, a da naștere, a da loc; **cette déclaration a suscité un scandale de presse** această declarație a declanșat un scandal de presă.
suscription *s.f.* adresă scrisă pe plic.
susdénommé, ~e, sus-dit, ~e *adj., s.m.f.* *(jur.)* susnumit.
sus-dominante *s.f.* *(muz.)* supradominantă.
sus-hépatique *adj.* *(anat.)* situat deasupra ficatului.
sushi *s.m.* *(culinar)* preparat japonez cu pește crud și orez.
sus-jacent, ~e (*pl.* **sus-jacents, sus-jacentes**) *adj.* *(geol.)* situat deasupra.
sus-maxillaire (*pl.* **sus-maxillaires**) *(anat.)* **I.** *adj.* situat pe maxilarul superior. **II.** *s.m.* osul maxilarului superior, falca de sus.
sus-mentionné, ~e *adj.* susmenționat, suscitat.
susnommé, ~e *adj., s.m.f.* v. **susdénommé**.
suspect, ~e **I.** *adj.* **1.** suspect; **un homme ~** un om suspect; **~ de** suspect de, suspectat de; **il est ~ de crime** e suspect de crimă. **2.** de calitate îndoielnică, dubios; **viande ~e** carne de calitate îndoielnică. **II.** *s.m.f.* suspect; **un ~ a été arrêté** a fost arestat un suspect.
suspecter *v.t.* a suspecta, a bănui.
suspendre *v.t.* **1.** a atârna, a agăța, a suspenda; **~ un manteau au porte-manteau** a agăța o haină în cuier. **2.** *(fig.)* a întrerupe, a opri; **~ l'activité** a întrerupe activitatea. **3.** *(fig.)* a amâna; **~ l'entrée en vigueur d'une loi** a amâna intrarea în vigoare a unei legi. **4.** *(fig.)* a suspenda, a interzice temporar; **~ une publication** a interzice o publicație. **5.** *(fig.)*

a demite; ~ **un employé** a demite un salariat. **6.** *(fig.)* a înceta, a opri, a suspenda; ~ **ses paiements** a-și înceta plățile.
suspendu, ~e *adj.* **1.** suspendat, agățat, atârnat; **lustre ~ au plafond** lustră agățată de tavan; **2.** suspendat (la înălțime); **pont ~** pod suspendat; **jardins ~s** grădini suspendate. **3.** întrerupt; **travail ~** muncă întreruptă. **4.** suspendat temporar; **employé ~** salariat suspendat temporar. **5.** *(în expr.)* **voiture ~e** trăsură cu suspensie; **être ~ aux lèvres de qqn.** *(fig.)* a sorbi cuvintele cuiva; a se uita în gura cuiva.
suspens *adj.* **1.** *(dr. can.)* suspendat (din funcție). **2.** *(în expr.)* **en ~** în suspensie.
1. suspense *s.f.* suspendare (a unui preot).
2. suspense *s.m.* *(angl.)* suspans, tensiune, stare de încordare (într-un film, într-o carte).
suspenseur I. *adj.m.* *(anat.)* care susține; **ligament ~** ligament care susține. **II.** *s.m.* *(anat.)* mușchi suspensor.
suspensif, -ive *adj.* **1.** *(jur.)* care suspendă, care oprește aplicarea unei hotărâri. **2.** *(gram., în expr. înv.)* **points ~s** puncte de suspensie.
suspension *s.f.* **1.** suspendare, agățare, atârnare; **~ d'un lustre** agățare a unei lustre. **2.** lustră, plafonieră; **une ~ en cristal** o lustră de cristal. **3.** *(auto, c.f.)* suspensie. **4.** *(chim.)* suspensie; **particules en ~** particule în suspensie. **5.** *(fig.)* întrerupere, oprire; **~ de séance** întrerupere a ședinței; *(jur.)* **~ d'audience** întrerupere a audienței. **6.** suspendare din funcție. **7.** *(gram.)* suspensie; **points de ~** puncte de suspensie. **8.** încetare de plăți. **9.** *(în expr.)* **~ d'armes** încetare temporară a luptelor, scurt armistițiu.
suspensoïde *adj.* *(chim.)* suspensoid.
suspensoir *s.m.* bandaj suspensor (al unei hernii, al unui organ căzut).
suspente *s.f.* *(av.)* suspantă, coardă de parașută.
suspicieusement *adv.* cu bănuială, cu suspiciune, cu neîncredere.
suspicieux, -eus *adj.* suspicios, bănuitor, neîncrezător, circumspect.
suspicion *s.f.* suspiciune, bănuială, neîncredere, circumspecție; **une attitude de ~** o atitudine de suspiciune.
sustentation *s.f.* 1 *(înv.)* hrănire, întreținere prin alimentație; **~ d'un malade** întreținere a unui bolnav prin alimentație. **2.** sustentație, menținere în echilibru a unei aeronave.
sustenter I. *v.t.* *(înv.)* a hrăni, a alimenta. **II.** *v.r.* (*fam.*) a se hrăni, a se alimenta.
sus-tonique *s.f.* *(muz.)* al doilea grad al gamei diatonice.
susurrant, ~e *adj.* care susură / murmură / șușotește; **voix ~e** voce care susură.
susurration *s.f., (rar)*, **susurrement** *s.m.* **1.** susur, murmur. **2.** freamăt.
susurrer I. *v.i.* a susura, a murmura; a fremăta. **II.** *v.t.* a șopti, a șușoti; **~ une nouvelle à l'oreille de qqn.** a șopti o știre la urechea cuiva.
susvisé, ~e *adj.* susmenționat.
sûtra *s.m.* v. **soûtra**.
suttée, suttie *s.f.* ardere a văduvei pe rug (în India).
suturai, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* *(chir.)* suturai, referitor la suturi.
suture *s.f.* **1.** *(chir.)* sutură; **points de ~** puncte de sutură. **2.** *(anat.)* articulație fixă. **3.** *(zool., bot.)* linie aparentă reprezentând joncțiunea între două părți; **ligne de ~ d'une coquille** linie aparentă de joncțiune a unei scoici.
suturer *v.t.* *(chir.)* a sutura, a coase marginile unei plăgi.
suzerain, ~e *adj., s.m.f.* *(ist.)* suzeran.
suzeraineté *s.f.* *(ist.)* suzeranitate.
svastika, swastika *s.m.* svastică.
svelte *adj.* zvelt, suplu, mlădios, grațios.
sveltesse *s.f.* zveltețe, suplețe, grație.
swahili, ~e, souahéli, ~e *adj. s.m.* limbă vorbită în Kenia și Tanzania.
sweater *s.m.* *(angl.)* sveter, flanelă tricotată; pulover.
sweepstake *s.m.* *(angl.)* loterie combinată cu o cursă de cai.
swing *s.m.* *(angl.)* **1.** *(sport)* lovitură laterală la box. **2.** legănare a trupului (la golf). **3.** numele unui dans. **4.** manieră de a executa muzica de jaz.
sybarite *adj., s.m.* *(ist.)* sibarit.
sybaritique *adj.* *(ist.)* sibaritic, propriu sibariților.
sybaritisme *s.m.* sibaritism, senzualitate, moliciune; desfrâu.
sycomore *s.m.* *(bot.)* sicomor (*Acer pseudoplatanus*).
sycophante *s.m.* **1.** *(antichit.)* denunțător, trădător. **2.** *(înv.)* delator, turnător. **3.** om viclean.
sycosis *s.m.* *(med.)* infecție a pielii cu stafilococ.
syénite *s.f.* *(petr.)* sienit, rocă eruptivă compusă din feldspați.
syllabaire *s.m.* *(înv.)* abecedar.
syllabation *s.f.* silabisire.
syllabe *s.f.* silabă.
syllabique *adj.* silabic.
syllabisation *s.f.* v. **syllabation**.
syllabisme *s.m.* silabism, sistem de scriere în care fiecare silabă este reprezentată printr-un semn.
syllabus *s.m.* *(rel. catol.)* listă de propuneri din partea autorității ecleziastice.
syllepse *s.f.* *(gram.)* silepsă.
sylleptique *adj.* *(gram.)* sileptic.
syllogisme *s.m.* *(log.)* silogism.
syllogistique I. *adj.* silogistic, referitor la silogism. **II.** *s.f.* *(log.)* silogistică, parte a logicii formale care studiază silogismele.
sylphe *s.m.* *(mit.)* silf.
sylphide *s.f.* **1.** *(mit.)* silfidă. **2.** *(fig.)* femeie zveltă, mlădioasă, grațioasă.
sylvain *s.m.* *(mit. romană)* zeitate protectoare a pădurilor.
sylve *s.f.* pădure, sihlă.
sylvestre *adj.* de pădure; forestier; silvestru.
sylvicole *adj.* silvicol.
sylviculteur *s.m.* silvicultor.
sylviculture *s.f.* silvicultură.
sylvinite *s.f.* *(mineral.)* silvinit.
symbiose *s.f.* *(biol.)* simbioză.

symbiote *s.m. (biol.)* simbiot, plantă sau animal care trăiește în simbioză.
symbiotique *adj. (biol.)* simbiotic, referitor la simbioză.
symbole *s.m.* simbol.
symbolique I. *adj.* simbolic. **II.** *s.f.* simbolică; simbolistică.
symboliquement *adv.* (în mod) simbolic.
symbolisation *s.f.* simbolizare.
symboliser *v.t.* a simboliza.
symbolisme *s.m. (lit., arte)* simbolism.
symboliste *adj., s.m.f. (lit., arte)* simbolist.
symétrie *s.f.* simetrie.
symétrique *adj.* simetric.
symétriquement *adv.* cu simetrie, (în mod) simetric.
sympa *adj.* (*fam.*) simpatic, plăcut.
sympathectomie, sympathicectomie *s.f. (chir.)* simpatectomie, ablație a ganglionilor sau a nervului simpatic.
sympathie *s.f.* simpatie, afinitate, afecțiune, atașament.
sympathique I. *adj.* simpatic, plăcut, agreabil, nostim. **II.** *s.m. (anat.)* (sistemul nervos) simpatic.
sympathiquement *adv.* (în mod) simpatic, cu simpatie.
sympathisant, ~e *adj., s.m.f.* simpatizant; **il n'est pas membre de ce parti, seulement un ~** nu este membru al acestui partid, doar un simpatizant.
sympathiser *v.i.* (cu *prep.* **avec**) a simpatiza; **~ avec qqn.** a simpatiza / a împărtăși ideile / sentimentele cuiva; **ces personnes ne sympathisent pas** aceste persoane nu se agrează, nu se simpatizează.
sympatholytique *s.m. (farm.)* substanță inhibitoare a sistemului nervos simpatic.
sympathomimétique *s.m. (farm.)* substanță cu acțiune stimulatoare asupra sistemului nervos simpatic.
symphonie *s.f. (muz.)* simfonie.
symphonique *adj. (muz.)* simfonic.
symphoniquement *adv.* (în mod) simfonic.
symphoniste *s.m.f. (muz.)* **1.** simfonist, compozitor de muzică simfonică. **2.** executant de simfonii.
symphorine *s.f. (bot.)* hurmuz (*Symphoricarpus racemosus*).
symphyse *s.f.* **1.** *(anat.)* simfiză, articulație fixă. **2.** *(med.)* simfiză, alipire prin aderență a două membrane seroase.
symplectique *adj.* împletit, înlănțuit cu alt corp.
symposium *s.m.* simpozion.
symptomatique *adj.* simptomatic, semnificativ.
symptomatologie *s.f. (med.)* simptomatologie.
symptôme *s.m.* simptom, indiciu, semn; manifestare.
synagogue *s.f. (bis.)* sinagogă.
synalèphe *s.f. (fon.)* sinalefă.
synallagmatique *adj. (jur., despre contracte)* sinalagmatic, care conține o obligație reciprocă.
synapse *s.f. (anat.)* sinapsă, punct de contact între doi neuroni.
synaptique *adj. (med.)* de sinapsă.
synarthrose *s.f. (anat.)* sinartroză, articulație fixă între două oase.
synchondrose *s.f. (anat.)* articulație fixă între două oase unite printr-un cartilaj.
synchrocyclotron *s.m. (fiz.)* sincrociclotron.
synchrone I. *adj.* sincron, sincronic, simultan; **oscillations ~s** oscilații sincrone. **II.** *adv. (arg.)* fix, la moment.
synchronie *s.f. (lingv.)* sincronie, ansamblul fenomenelor lingvistice considerate la un moment dat.
synchronique *adj.* sincronic, simultan.
synchroniquement *adv.* (în mod) sincronic, simultan.
synchronisation *s.f.* sincronizare.
synchroniser *v.t.* a sincroniza.
synchroniseuse *s.f. (cinema)* sincronizator.
synchronisme *s.m.* sincronism, simultaneitate.
synchrotron *s.m. (fiz.)* sincrotron.
synclinal, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj., s.m. (geol.)* sinclinal.
syncopal, ~s (*m.pl.* **-aux.**) *adj. (med., muz., lingv.)* referitor la sincopă, de sincopă.
syncope *s.f. (med., muz., lingv.)* sincopă.
syncopé, ~e *adj. (muz., lingv.)* sincopat.
syncoper I. *v.t. (muz., lingv.)* a sincopa. **II.** *v.i. (muz. despre note)* a uni printr-o sincopă.
syncrétique *adj. (fil.)* sincretic.
syncrétisme *s.m. (fil.)* sincretism.
syncrétiste *s.m.f. (fil.) (rar)* sincretist, adept al sincretismului.
syncristalliser *v.i. (chim.)* a cristaliza împreună.
syndactyle *adj. (biol.)* cu degetele unite.
syndactylie *s.f. (med.)* sindactilie, malformație congenitală în care două sau mai multe degete sunt lipite.
synderme *s.m.* piele artificială.
syndic *s.m. (jur.)* sindic.
syndical, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* sindical.
syndicalisation *s.f.* sindicalizare.
syndicalisme *s.m.* simdicalism.
syndicaliste *s.m.f., adj.* sindicalist.
syndicat *s.m.* **1.** sindicat. **2.** *(arg., în expr.)* **être du ~** a avea sifilis; **~ d'initiative a.** birou de informații al poliției; b. capcană intinsă.
syndicataire I. *s.m.f. (jur.)* membru al unui sindicat de proprietari. **II.** *adj.* referitor la sindicat.
syndiqué, ~e *s.m.f., adj.* sindicalist.
syndiquer *v.t., v.r.* a (se) sindicaliza, a (se) organiza într-un sindicat.
syndrome *s.m. (med.)* sindrom.
synecdoque *s.f. (lit.)* sinecdocă.
synéchie *s.f. (med.)* sinechie.
synérèse *s.f. (lingv.)* sinereză.
synergie *s.f. (med.)* sinergie, acțiune simultană a mai multor organe pentru îndeplinirea unor funcții.
synesthésie *s.f. (psihol.)* sinestezie.
syngnathe *s.m. (iht.)* ac-de-mare (*Syngnathus*).
synodal, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj. (bis.)* sinodal, de sinod.
synode *s.m. (bis.)* sinod.
synonyme *s.m., adj. (lingv.)* sinonim.
synonymie *s.f. (lingv.)* sinonimie.
synonymique *adj. (lingv.)* sinonimic.
synopse *s.f. (rel.)* carte care prezintă evangheliile în paralel.
synopsis *s.f.* **1.** sinopsis, tablou sinoptic. **2.** *(cinema)* povestire scurtă care constituie baza unui scenariu.
synoptique *adj.* sinoptic.
synostose *s.f. (med.)* sinostoză, sudură a unor oase.

synovial, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj. (anat.)* sinovial; **bourse ~e** pungă sinovială.
synovie *s.f. (anat.)* sinovie.
synovite *s.f. (med.)* sinovită.
syntacticien, ~ne *s.m.f.* lingvist specialist în sintaxă.
syntactique I. *s.f.* sintactică, știință a combinațiilor logice. **II.** *adj. (gram.)* sintactic.
syntagmatique *adj.* sintagmatic, de sintagmă, al sintagmei.
syntagme *s.m. (lingv.)* sintagmă.
syntaxe *s.f. (gram.)* sintaxă.
syntaxique *adj.* v. **syntactique (II).**
synthèse *s.f.* sinteză.
synthétique *adj.* sintetic.
synthétiquement *adv.* (în mod) sintetic.
synthétisant, ~e *adj.* sintetizant, care sintetizează.
synthétiser *v.t.* a sintetiza.
synthétiseur *s.m. (tehn.)* sintetizor.
syntone *adj. (fiz.)* sinton.
syntonie *s.f. (fiz.)* sintonie.
syntonisation *s.f. (fiz.)* sintonizare.
syphiligraphe, syphilographe *s.m.f.* specialist în sifilis.
syphiligraphie, syphilographie *s.f.* studiul sifilisului.
syphilis *s.f. (med.)* sifilis.
syphilitique *adj., s.m.f.* sifilitic, bolnav de sifilis.
syphile *s.f. (arg.)* sifilis.
sypsis *s.f. (arg.)* pipă pentru droguri.
syriaque I. *adj.* referitor la Siria veche. **II.** *s.m.* limbă vorbită în Siria veche.
1. syrien, ~ne I. *adj.* sirian, din Siria. **II.** *s.m.* limba siriană.
2. Syrien, ~ne *s.m.f.* sirian, locuitor al Siriei.
syringe *s.f. (arheol.)* numele grecesc al mormintelor faraonice.
syringoyélie *s.f. (med.)* boală a măduvei osoase.
syrinx *s.f.* sau *m.* **1.** *(omit.)* organul vocal la păsări. **2.** instrument muzical asemănător naiului.
syrphe *s.m. (entom.)* specie de muscă *(Syrphus pyrastri).*
systématicien, ~ne *s.m.f.* sistematician, specialist în sistematică, în clasificare.
systématique I. *adj.* sistematic, organizat, logic. **II.** *s.f.* sistematizare, știința clasificării.
systématiquement *adv.* **1.** (în mod) sistematic. **2.** (în mod) constant.
systématisation *s.f.* sistematizare.
systématiser *v.t.* a sistematiza, a ordona; a clasa, a așeza într-un sistem.
système *s.m.* **1.** sistem, ansamblu coerent de principii legate logic; **un ~ philosophique** un sistem filozofic. **2.** sistem, clasificare metodică. **3.** sistem, mod de organizare; **le ~ capitaliste** sistemul capitalist. **4.** *(mar.)* furchet. **5.** *(în expr.) (pop.)* **taper sur le ~** a călca pe nervi; *(pop.)* **s'en faire péter le ~** a-ți asuma o sarcină care te depășește; **se faire un ~ de...** a-și face un obicei din...; *(pop.)* **se faire sauter le ~** a-și zbura creierii; a-și trage un glonte în cap.
systémicien, ~ne *s.m.f.* specialist în sistemică.
systémique I. *adj.* referitor la un sistem în ansamblu. **II.** *s.f.* sistemică, tehnică a sistemelor complexe.
systole *s.f. (fiziol.)* sistolă.
systolique *adj.* sistolic; *(med.)* **souffle ~** suflu sistolic.
syzygie *s.f. (astr.)* **1.** conjuncția unei planete cu Soarele. **2.** opoziția unei planete sau a Lunii cu Soarele. **3.** *(în expr.)* **marée de ~** a. maree de lună nouă; **b.** maree de lună plină.

T

T, t *s.m.* (litera) T, t; **en** ~ în formă de T; **règle en forme de T** teu, riglă în formă de T.
ta (*pl.* tes) *adj. pos. f.* ta; ~ **serviette** servieta ta; **tes ~s** servietele tale.
tabac I. *s.m.* **1.** (*bot.*) tutun (*Nicotiana tabacum*); ~ **à priser** tutun de prizat, de tras pe nas; ~ **à fumer** tutun de fumat; **bureau / débit de** ~ debit de tutun, tutungerie. **2.** (*la pl., înv.*) regie. **3.** (*în expr.*) **passer qqn. à** ~ a bate măr pe cineva; a trage o mamă de bătaie cuiva; **c'est toujours le même** ~ e mereu același refren; e mereu tot aia; (*înv., despre o piesă*) **faire un** ~ a avea un mare succes; (*entom.*) ~ **d'Espagne** specie de fluture roșu; (*bot. în compuse*) ~ **sauvage** iarba-ciutei (Doronicum austriacum); **~-des-Voges, ~-des-Savoyards** arnică (*Arnica montana*); **~-femelle, ~-rustique** tutun turcesc, tutun-țigănesc, mahorcă (*Nicotiana rustica*); (*mar.*) **coup de** ~ gren, furtună. **II.** *adj. invar.* tabac, de culoarea tutunului; **robe~** rochie de culoarea tutunului.
tabacomanie *s.f.* abuz de tutun.
tabaculteur, -trice *s.m.f.* cultivator de tutun.
tabagie *s.f.* **1.** (*înv.*) loc pentru fumat; fumoar. **2.** cameră unde s-a fumat mult; loc îmbâcsit cu fum de țigară.
tabagique *adj.* (*med.*) tabagic, referitor la tabagism; **intoxication** ~ intoxicație tabagică.
tabagisme *s.m.* (*med.*) tabagism, intoxicație tabagică; abuz de tutun.
tabanides *s.m.pl.* (*entom.*) familie de insecte diptere din care face parte tăunul.
tabar, tabard *s.m.* (*în evul mediu*) tabar, haină neagră purtată deasupra armurii.
tabarinade *s.f.*, **tabarinage** *s.m.* (*înv.*) bufonerie, comicărie.
tabassage *s.m.*, **tabassée** *s.f.* (*pop.*) bătaie, cotonogeală, toc de bătaie (de obicei administrat de un grup).
tabasser *v.t.* (*pop.*) a bate măr, a cotonogi, a trage un toc de bătaie.
tabatière *s.f.* **1.** tabacheră de tutun. **2.** (*constr.*) tabacheră, fereastră mică executată în panta acoperișului; ochi de pod. **3.** (*arg.*) cap, căpățână. **4.** (*anat., în expr.*) ~ **anatomique** gropiță pe fața externă a încheieturii mâinii.
tabellaire *adj.* **1.** în formă de tăbliță. **2.** (*în expr.*) **impression** ~ imprimare cu planșe gravate.
tabelle *s.f.* *(Elveția)* tabel, listă.
tabellion *s.m.* **1.** (*înv.*) (*jur.*) funcționar care elibera copii după acte. **2.** (*ir., peior.*) notar.
tabernacle *s.m.* **1.** (*rel.*) tabernaclu. **2.** (*bis. catol.*) casetă mică lângă altar în care se păstrează ostia. **3.** (*tehn.*) spațiu liber în jurul unei țevi îngropate.
tabès, tabes *s.m.* (*med.*) tabes, boală nervoasă cronică de origine sifilitică.
tabétique *adj.* (*med.*) tabetic, referitor la tabes.
tabla *s.m.* (*muz.*) instrument muzical indian, asemănător cu toba.
tablature *s.f.* **1.** (*muz.*) tablatură. **2.** (*în expr.*) **donner de la** ~ **à qqn** a da de furcă cuiva.
table *s.f.* **1.** masă; **mettre / dresser la** ~ a pune masa; **jouer cartes sur** ~ a juca cinstit / cu cărțile pe masă; **service de** ~ serviciu de masă. **2.** masă, mâncare; **se mettre à** ~ **a.** a se așeza la masă; **b.** (*pop.*) a-și denunța complicii, a face mărturisiri; **aimer la** ~ a-i plăcea mâncarea bună, a fi mâncăcios; **sortir de** ~ a se scula de la masă; **vin de** ~ vin de masă. **3.** comesean, conviv; **toute la** ~ **a apprécié les vins** toți comesenii au apreciat vinurile. **4.** tabel, tablă, listă; **la~ des matières** tabla de materii; ~ **chronologique** tabel cronologic; ~ **de logarithmes** tablă de logaritmi; ~ **de Pythagore** tabla lui Pitagora. **5.** tăbliță; ~ **de cire** tăbliță de ceară. **6.** (*în industria lemnului*) tabelă; ~ **de cubage** tabelă de cubaj. **7.** (*în expr.*) (*înv.*) **tenir** ~ **ouverte** a avea casă deschisă; **faire** ~ **rase** a face tabula rasa; ~ **de nuit** noptieră; ~ **de travail** birou; ~ **de menuisier** tejghea de tâmplar; ~ **d'école** pupitru; ~ **à ouvrage** mașină de tricotat; **les Douze Tables** cod de legi (la romani) întocmit de decemviri; (*bis. catol.*) **la sainte Table** altar; **s'approcher de la sainte** ~ a primi împărtășania; (*muz.*) ~ **d'harmonie** întinzătorul de coarde de la mânerul unui instrument; **~-évier** chiuveta de bucătărie; (*telefoane*) ~ **d'écoute** post de ascultare; (*astr.*) ~ **de lancement** dispozitiv care asigură decolarea verticală a unei nave spațiale; **Les Tables de la Loi** Decalogul; (*pop.*) **manger â la** ~ **qui recule a** se hrăni cu aer / cu vânt; a mânca răbdări prăjite; (*pop.*) **béqueter à** ~ a face mărturisiri complete; a spune tot.
tableau *s.m.* **1.** tablou, pictură; **des ~x de Renoir** tablouri de Renoir. **2.** tablă neagră (de școală); **passez au** ~ treceți la tablă. **3.** (*fig.*) tablou, descriere; **roman qui présente le** ~ **de la vie provinciale** roman care prezintă tabloul vieții de provincie. **4.** scenă, întâmplare care atrage atenția; (*fam., ir.*) **vous voyez le** ~! vedeți scena! **5.** (*teatru*) tablou; **une pièce en trois actes et cinq ~x** o piesă în trei acte și cinci tablouri. **6.** avizier, tablou. **7.** tabel, listă; ~ **d'avancement** tabel de avansare (pentru personalul civil sau militar). **8.** panou; ~ **des départs / des arrivées** panou indicând plecările / sosirile (trenurilor într-o gară). **9.** (*tehn.*) tablou; ~ **de bord** tablou de bord; ~ **de commande** tablou de comandă. **10.** (*poligr.*) tabelă; ~ **oblong** tabelă răsturnată. **11.** tablou, totalitatea unor informații; ~ **chronologique** tablou cronologic. **12.** (*mar.*) carte; ~ **des marées** carte de maree. **13.** priveliște, tablou; **le** ~ **d'une montagne couverte de forêts** priveliștea unui munte acoperit de păduri. **14.** tablă; **le** ~ **d'honneur** tabla de onoare. **15.** (*în expr.*) **il y a une ombre au** ~ nu e lucru curat; e ceva la mijloc; ceva nu

e în regulă; (*c.f.*) ~ **des signaux** schemă luminoasă; (*c.f.*) ~ **du dispatcher** masa operatorului (la regulatorul de circulație); (*fam.*) **vieux** ~ persoană în vârstă, de o cochetărie ridicolă și foarte machiată; ~ **de chasse** totalitatea animalelor ucise; **aviateur qui a un beau ~ de chasse** aviator care a doborât multe avioane; **le ~ de chasse d'un Don Juan** cuceririle feminine ale unui seducător; **pour achever le** ~ colac peste pupăză; pe deasupra; **jouer / miser sur les deux ~x** a juca / a miza pe două tablouri; **gagner sur les deux ~x / sur tous les ~x** a câștiga pe toate planurile; a fi victorios pe toată linia; ~ **vivant** scenă istorică sau mitologică; (*pop.*) **vise un peu le** ~! ia uite la asta!

tableautin *s.m.* (*fam.*) tablouaș, tablou mic.

tablée *s.f.* comeseni, totalitatea persoanelor de ia o masă.

tabler 1. *v.i.* a se baza, a se bizui; ~ **sur qqch.** a se bizui pe ceva. **II.** *v.t.* (*pop.*) a invita la masa de joc.

tabletier, -ère *s.m.f.* fabricant de table / șahuri (din lemn, fildeș, os).

tablette *s.f.* **1.** poliță, policioară; **les ~s d'une armoire** polițele unui dulap. **2.** placă (din lemn / marmură) așezată pe pervazul unei ferestre, pe un șemineu. **3.** tabletă; ~ **de chocolat** tabletă de ciocolată; (*farm.*) medicament în formă de tabletă. **4.** (*arheol.*) tăblițe din lemn cerat pentru scris (în antichitate). **5.** (*la pl.*) blocnotes. **6.** (*în expr.*) **mettre / écrire qqch. sur ses ~s** a-și nota / a reține ceva; **rayer qqch. de ses ~s** a o lăsa baltă; a se lăsa păgubaș; a-și lua gândul de la ceva.

tabletterie *s.f.* **1.** fabricare de table, de șahuri, de sipete. **2.** comerț cu table, șahuri, sipete. **3.** obiecte diverse (table, șahuri, sipete).

tablier *s.m.* **1.** șorț; ~ **d'écolier** șorț de școlar. **2.** (*tehn.*) tablier, totalitatea grinzilor care formează sistemul de rezistență al unui pod metalic. **3.** (*auto*) tablier. **4.** (*mar.*) căptușeala unei vele pătrate. **5.** (*tehn.*) cutia căruciorului de strung. **6.** (*la trăsuri*) burduf. **7.** oblon de fier la magazine. **8.** (*în expr.*) **rendre son** ~ a-și da demisia (despre slujnice, valeți); **ceindre le** ~ a intra în francmasonerie; (*la jocul de table, înv.*) **rester maître du** ~ a câștiga partida.

tabloïd, tabloïde *adj.*, *s.m.* **1.** (*angl.*) (*farm.*, *rar*) comprimat. **2.** (*americ.*) cotidian de format mijlociu.

tabor *s.m.* (*înv.*) batalion format din soldați marocani încadrați de subofițeri francezi.

tabou, ~e I. *s.m.* sistem de interdicții cu tentă religioasă. **II.** *adj.* **1.** tabu, sfânt. **2.** (*în expr.*) **objet, personnage** ~ obiect, personaj tabu / de care nu trebuie să se atingă nimeni.

tabouisation *s.f.* tabuizare / transformare în tabu (a unui lucru, a unui personaj).

tabouiser *v.t.* a tabuiza, a transforma în tabu (un lucru, un personaj).

taboulé *s.m.* (*culinar*) fel de mâncare siriano-libaneză preparat din grâu zdrobit cu pătrunjel, mentă, ceapă și roșii tocate, ulei de măsline și zeamă de lămâie.

tabouret *s.m.* **1.** taburet, scăunel fără spătar; ~ **de piano** taburet de pian. **2.** scăunel pentru a rezema picioarele (când ești așezat). **3.** (*arg.*) dinte *(mai ales la pl.)*.

tabulaire *adj.* tabular; **logarithmes ~s** logaritmi tabulari.

tabulateur *s.m.* (*tehn.*) tabulator.

tabulatrice *s.f.* (*tehn.*) tabulatoare.

tac I. (*interj.*) **1.** zgomot sec; ~,~,~, zgomot de mitralieră, tac, tac, tac. **II.** *s.m.* **1.** (*pop.*) taxi. **2.** (*în expr.*) **répondre du ~ au** ~ a avea replică promptă; a nu rămâne dator cu răspunsul; a o plesni bine.

tacaud *s.m.* (*iht.*) pește mic de pe coastele Atlanticului, înrudit cu morunul.

tacca *s.m.* (*bot.*) plantă erbacee tropicală, cu tubercul comestibil.

tacet *s.m.* (*lat.*) (*muz.*) pauză, tăcere a unui instrument.

tachant, ~e *adj.* care se pătează ușor; **une nappe blanche ~e** o față de masă albă care se pătează ușor.

tache *s.f.* **1.** pată; ~ **d'encre** pată de cerneală; (*astr.*) **~s solaires** pete solare; **enlever les ~s** a înlătura petele. **2.** (*bis.*) păcat; **la ~ originelle** păcatul originar. **3.** cusur, defect; **sans ~ a.** fără cusur; b. neprihănit, pur, inocent. **4.** (*arg.*) nulitate. **5.** (*în expr.*) **~s de rousseur** pistrui; **faire** ~ a face notă discordantă; **faire ~ d'huile** a se întinde ca pecinginea; **l'Agneau sans** ~ Iisus Christos; (*arg.*) **c'est la ~ ce mec** ăsta nu-i bun de nimic.

tâche *s.f.* **1.** lucru, muncă, treabă. **2.** sarcină, obligație, responsabilitate; **remplir une** ~ a îndeplini o sarcină. **3.** (*în expr.*) **prendre à ~ de** a se strădui să; a se angaja să; **travailler à ia** ~ a lucra cu bucata / în acord; **s'atteler à une** ~ a se înhăma la o treabă. **une ~ ardue** o muncă grea.

taché, ~e *adj.* **1.** pătat; **un tablier ~ d'huile** un șorț pătat cu ulei. **2.** pătat, cu pete; **la robe ~e du léopard** blana cu pete a leopardului.

tachéographe *s.m.* (*tehn.*) tahigraf.

tachéomètre *s.m.* (*tehn.*) tahimetru.

tachéométrie *s.f.* tahimetrie.

tacher *v.t.*, *v.r.* **1.** a (se) păta, a se mânji, a se murdări; ~ **sa robe** a-și păta rochia. **2.** (*fig.*) a (se) păta, a (se) compromite; ~ **sa réputation** a-și păta reputația, a se compromite.

tâcher I. *v.i.* **1.** (*cu prep.* **de**) a se strădui, a-și da osteneala, a încerca; **tâchez de mener à bien cet ouvrage** încercați să duci această lucrare la bun sfârșit. **II.** *v.t.* (+**que**+*subj.*) a face în așa fel încât; **tâchez que les choses rentrent danes l'ordre** faceți în așa fel încât lucrurile să reintre în ordine.

tâcheron *s.m.* **1.** muncitor agricol în acord. **2.** persoană care preia comenzi de la un antreprenor. **3.** (*peior.*) persoană fără inițiativă care execută munci ingrate. **4.** persoană care muncește cu asiduitate.

tacheté, ~e *adj.* plin de pete mici.

tacheter *v.t.* a împestrița; a marca cu pete mici.

tacheture *s.f.* aspect pătat; (îm)pestrițătură; pete; **les ~s de la peau du léopard** petele de pe pielea leopardului.

tachine *s.f.* (*entom.*) specie de muscă parazită.

tachisme *s.m.* (*pictură*) tașism, manieră de a picta în pete de culoare.

tachiste *adj., s.m.f.* (*pictor*) care pictează în pete de culoare, tașist.
tachistoscope *s.m.* (*tehn.*) tahistoscop.
tachistoscopique *adj.* (*tehn.*) tahistoscopic.
tachson *s.m.* (*pop.*) nulitate, om care nu-i în stare de nimic.
tachyarythmie *s.f.* (*med.*) tahiaritmie.
tachycardie *s.f.* (*med.*) tahicardie.
tachygenèse *s.f.* (*biol.*) tahigeneză, dezvoltare embrionară accelerată la unele crustacee și insecte.
tachygraphe *s.m.* (*tehn.*) tahigraf; (*înv.*) stenograf.
tachygraphie *s.f.* (*tehn.*) tahigrafie.
tachymètre *s.m.* (*tehn.*) tahimetru.
tachyon *s.m.* (*fiz. nucl.*) tahion, particulă elementară ipotetică având o viteză superioară celei a luminii.
tachyphagie *s.f.* (*med.*) tahifagie, însușirea de a mânca repede.
tachyphémie *s.f.* (*med.*) tahifemie, accelerare exagerată a ritmului vorbirii.
tachyphylaxie *s.f.* (*med.*) imunizare rapidă împotriva otrăvii.
tacite *adj.* tacit, subînțeles, neexprimat; **entente ~** înțelegere tacită.
tacitement *adv.* (în mod) tacit.
taciturne I. *adj.* taciturn, tăcut, necomunicativ, nesociabil, morocănos; **un homme ~** un om taciturn / morocănos. **II.** *s.m.* (*ist.*, *în expr.*) **Le Taciturne** poreclă dată lui Wilhelm I de Orania.
taciturnité *s.f.* taciturnitate, însușirea de a fi taciturn / tăcut.
tacon, **taquon**, **tocan** *s.m.* (*iht.*) somn tânăr, pui de somn.
tacot *s.m.* (*fam.*) **1**. taxi. **2**. automobil vechi, rablă.
tact *s.m.* **1**. (*înv.*) simțul pipăitului. **2**. (*înv.*) intuiție a unui lucru. **3**. (*fig.*) tact, măsură, moderație; delicatețe; **avoir du ~** a avea tact / discernământ.
tacticien, **~ne I.** *s.m.f.* tactician, specialist în probleme de tactică; (*mil.*) strateg, tactician.
tactile *adj.* **1**. (*fiziol.*) tactil, de pipăit; specific pipăitului; care este perceput prin pipăit; **sensibilité ~** sensibilitate tactilă; (*zool.*, *în expr.*) **poils ~s** păr tactil, care la unele animale servește la pipăit (mustățile pisicii). **2**. (*inform.*, *în expr.*) **écran ~** ecran de vizualizare care reacționează la simpla atingere cu degetul.
tactique I. *s.f.* (*mil.*) tactică; **~ aérienne** tactică aeriană; **changer de ~ a**. a schimba tactica; b. (*fig.*) a schimba macazul / foaia; a o întoarce pe altă strună. **II.** *adj.* tactic, referitor la tactică; **armes ~s** arme tactice; **opération ~** operațiune tactică.
tactisme *s.m.* (*biol.*) tactism, tropism.
tadorne *s.m.* (*ornit.*) călifar (*Tadorna*).
tael, **taël** *s.m.* numele unei vechi monede chinezești.
taenia *s.m.* v. **ténia**.
taf, **taffe** *s.m.* (*arg.*) **1**. parte, rație. **2**. muncă, treabă. **3**. (*în expr.*) **faire le ~** a racola; **c'est pas mon ~** nu mă pricep la asta.
taffetas *s.m.* **1**. (*text.*) tafta; **robe en ~** rochie de tafta. **2**. (*arg.*) bancnotă.
taffeur *s.m.* (*arg.*) fricos.
tafia *s.m.* (înv.) tafia, rachiu din melasa trestiei de zahăr.
tafiater *v.t.*, *v.i.* (*arg.*) a bea băuturi alcoolice.
tagalog, **tagal** *s.m.* (*lingv.*) limba (malayo-polineziană) oficială din Filipine.
tagète, **tagette** *s.m.* (*bot.*) crăiță, vâzdoagă (*Tagetes erecta*).
tagger, **taguer** *v.i.* (*arg.*) a mâzgăli, a scrie pe pereți / mașini.
1. tahitien, **~ne**, *adj.* tahitian, din Tahiti.
Tahitien, **~ne**, *s.m.f.* tahitian, locuitor din Tahiti.
taïaut! tayaut *interj.* (*vân.*) șo (pe el)!
taie *s.f.* **1**. față de pernă. **2**. (*med.*) albeață la ochi. **3**. (*în expr.*) **avoir une ~ sur l'œil** a fi orbit (de prejudecăți etc.).
taifa *s.m.* (*ist.*, *în expr.*) **Royaume de ~s** mici state din Spania musulmană.
taïga *s.f.* taiga.
taillable *adj.* **1**. supus la biruri. **2**. (*în expr.*) **être ~ et corvéable à merci** a fi la cheremul / la discreția cuiva.
taillade *s.f.* **1**. crestătură, incizie; cicatrice; **une ~ au visage** o cicatrice pe față; **une ~ sur un arbre** o crestătură pe un copac. **2**. (*înv.*) tăietură în lung într-o stofă.
taillader *v.t.* a cresta, a tăia; **~ son menton avec le rasoir** a-și cresta bărbia cu aparatul de ras; **~ un arbre** a cresta un copac.
taillage *s.m.* (*metal.*) uzinare specială a unor piese metalice.
taillanderie *s.f.* **1**. meseria de cuțitar / celui care confecționează cuțite. **2**. fabricare de unelte ascuțite tăioase. **3**. comerț cu unelte ascuțite, tăioase.
taillandier *s.m.*, *adj.* (lucrător fierar) care fabrică unelte ascuțite, tăioase.
taillant *s.m.* **1**. tăiș; ascuțiș. **2**. (*min.*, *în expr.*) **~ du fleuret** floare de sfredel.
taille *s.f.* **1**. tăiere, cioplire; **~ d'une pierre** cioplire a unei pietre. **2**. (*înv.*) tăiș al unei săbii; **frapper d'estoc et de ~** a lovi și cu vârful și cu tăișul. **3**. (*hort.*) tăiere, tundere; **~ de la vigne** tăierea viței. **4**. (*bot.*) lăstar, lăstăriș (pădure de doi ani care a început să dea lăstari). **5**. (*înv.*) răboj. **6**. talie, statură, înălțime; **un homme de haute ~** un om de statură înaltă. **7**. talie, mijloc; **tour de ~** măsura taliei; **~ fine** talie fină, mijloc subțire; **avoir une ~ de guêpe** a avea o talie foarte fină; a fi tras ca prin inel; **entrer dans l'eau jusqu'à la ~** a intra în apă până la mijloc. **8**. mărime, dimensiune; măsură; **un tableau de la ~ d'un livre** un tablou de dimensiunea unei cărți. **9**. (*ist.*) bir, impozit. **10**. (*chir.*, *înv.*) cistotomie. **11**. (*poligr.*) aparat de tăiat linii. **12**. (*min.*) galerie de cărbune. **13**. (*fig.*) importanță, anvergură; **ce ministre n'est pas de la ~ de son prédécesseur** acest ministru nu e de anvergura predecesorului său. **14**. (*în expr.*) **être de ~ à faire qqch.** a fi capabil de / să; a fi în stare / în măsură să facă ceva; (*înv.*) **sortir en ~ a** ieși în talie; (*constr.*) **pierre de ~ a**. piatră cioplită; **b**. (*arg.*) zgârcit, zgârie-brânză; (*tehn.*) **~ jumelée** abataj; (*maș.*) **~ de lime** dințarea pilei; (*arg.*) **faire sa ~** a-și asigura mâncarea / crăpelnița.

taillé, **~e** *adj.* 1. tăiat; cioplit; **ongles ~s** unghii tăiate; **des arbres ~s** pomi tăiați. 2. șlefuit, cizelat; **diamant ~** diamant șlefuit. 3. făcut / croit pentru; **il n'est pas ~pour cette charge** nu-i făcut / nu e apt pentru această funcție; **un homme bien ~** un bărbat bine făcut, bine zidit. 4. ascuțit; **un crayon bien ~** un creion bine ascuțit. 5. (*fam.*, *în expr.*) **être ~ en Hercule** a fi robust, a fi lat în spate; (*fam.*) **être ~ à coups de serpe** a fi din topor / din butuci; **c'est de la besogne toute ~e** e o nimica toată.

taille-crayon, **taille-crayons** *s.m.* ascuțitoare.

taille-douce *s.f.* 1. stampă, gravură (în metal). 2. (*poligr.*) tifdruc.

taille-légumes *s.m. invar.* v. **taille-racines**.

taille-mer *s.m.* (*mar.*) 1. căptușeală exterioară a etravei. 2. muchie a etravei.

taille-ongles *s.m. invar.* foarfece de tăiat unghii.

tailler I. *v.t.* 1. a tăia; **~ en pièces** a tăia în bucăți; a face bucăți / bucățele; a face fărâme / zob; (*fig.*) **~ et rogner** a tăia și a spânzura; **a fi tare și mare**. 2. a ciopli (piatra). 3. a șlefui (pietre prețioase); **~ un diamant** a șlefui un diamant. 4. a croi; **~ un vêtement** a croi o haină. 5. a ascuți un creion. 6. (*hort.*) a tunde, a curăța, a tăia; **~ un arbre** a curăța un copac (de ramuri uscate). 7. (*ist.*) a supune la bir / la impozit; **~ une province** a supune la bir o provincie. 8. (*tehn.*) a croi dinții unei roți. 9. (*în expr.*) **~ en plein drap a.** a se folosi din plin de ceva; **b.** a acționa liber, fără constrângeri; **~ les morceaux à qqn.** a da cuiva mură-n gură; **~ une armée en pièces** a nimici o armată; **~ des bavettes** a se pune / a sta la taclale / la taifas, a sporovăi. (*arg.*) **~ la route** a se căra. **II.** *v.i.* 1. (*la jocul de cărți*) a tăia. 2. a tăia, a cresta; **~ dans le vif** a tăia în carne vie. **III.** *v.r.* 1. a-și tăia, a-și lua, a-și pregăti; **se ~ la part du lion** a-și lua partea leului; **se ~ un chemin** a-și face / a-și croi un drum în viață; a răzbi în lume. 2. (*în expr.*) **se ~ un franc succès** a obține un real succes; (*pop.*) **se ~ en vitesse** a o șterge / a spăla putina.

taille-racines *s.m. invar.* cuțit de tăiat legumele pentru garnitură.

taillerie *s.f.* 1. tăiere a cristalelor și a pietrelor prețioase. 2. atelier unde sunt tăiate cristale, pietre prețioase.

tailleur *s.m.* 1. croitor. 2. tăietor, cioplitor; **~ de pierres** cioplitor în piatră. 3. taior, costum de damă din două piese. 4. (*în expr.*) **être assis en ~** a sta turcește.

tailleuse *s.f.* (*înv. sau reg.*) croitoreasă.

taillis *s.m.* 1. crâng, desiș; pădurice. 2. (*în expr.*) **pratiquer un ~** a face tăieri de pomi apropiate în timp.

tailloir *s.m.* 1. (*reg.*) fund de lemn sau de metal pentru tăiat friptura. 2. (*arhit.*) abacă.

taillole *s.f.* (*reg.*) brâu de lână.

taillon *s.m.* (*ist.*) supliment de bir.

tain *s.m.* amalgam de cositor cu argint viu (pentru oglinzi).

taire I. *v.t.* 1. a ascunde, a tăinui; a tăcea; **~ la vérité** a ascunde adevărul sub oboroc; a pune lumina sub oboroc; (*pop.*) **~ sa gueule / son bec** a tăcea chitic / mâlc; a nu zice nici cârc / nici miau / nici pâs; **~ son malheur** a-și ascunde nenorocirea. 2. (*în expr.*) **faire ~ a.** a impune tăcere; **b.** (*fig.*) a stăpâni, a înfrâna; **faire ~ sa douleur** a-și stăpâni durerea. **II.** *v.r.* 1. a tăcea; **taisez-vous!** tăceți! 2. (*cu prep.* **sur**) a trece sub tăcere; **se ~ sur un événement fâcheux** a trece sub tăcere un eveniment neplăcut. 3. (*în expr.*) **il a manqué une belle occasion de se ~** dacă tăcea, filozof rămânea; (*prov.*) **il est bon de parler et meilleur de se ~** vorba e de argint, tăcerea e de aur; nu vorbi peste măsură, ci pune-ți lacăt la gură.

taiseux, **-euse** *s.m.f.* *(Belgia)* taciturn, tăcut.

1. taiwanais, **~e** *adj.* taiwanez, din Taiwan.

2. Taiwanais, **~e**, *s.m.f.* taiwanez, locuitor al Taiwanului.

tajine *s.m.* (*culinar*) tocană de carne înăbușită (Nordul Africii).

take-off *s.m. invar.* (*angl.*) pornire, avânt (în economie, lingvistică etc.)

tala *adj.*, *s.m.f.* (*arg. al Școlii Normale Superioare*) catolic fervent.

talaire *adj.* (*antichitatea romană*) lung până la călcâie; **toge ~** togă lungă până la călcâie.

1. talapoin *s.m.* nume dat de europeni călugărilor budiști din Birmania și Thailanda.

2. talapoin *s.m.* (*zool.*) maimuță mică africană cu moț în vârful capului.

talbin *s.m.* (*arg.*) 1. bancnotă. 2. *(în expr.)* **~ d'encarade** bilet de intrare la teatru.

talc *s.m.* (pudră de) talc.

talcschiste *s.m.* (*geol.*) talcșist, talc în stare naturală.

talé, **~e** *adj.* (*despre fructe*) bătut; stricat; **pommes ~es** mere bătute.

talari, **tallari** *s.m.* 1. unitate monetară din Etiopia. 2. unitate de cont din Egipt.

talégalle *s.m.* (*ornit.*) specie de curcă australiană (*Tallegallus*).

talent *s.m.* 1. (*antichitatea greacă*) talant; **~ d'argent** talant de argint. 2. (*fig.*) talent, aplecare, chemare, har, înclinație, aptitudine; **ii a du ~ pour ia musique** are talent la muzică. 3. (*fig.*) persoană talentată, talent; **ce jeune poète est un ~** acest tânăr poet e un talent.

talentueusement *adv.* cu talent.

talentueux, **-euse** *adj.* care are mult talent, talentat, înzestrat.

taler I. *v.t.* a bate, a lovi, a strivi (fructe, legume); **la grêle a talé les fruits** grindina a lovit fructele. **II.** *v.r.* (*despre fructe, legume*) a se bate, a se strivi, a se lovi; **les pommes se talent en tombant** merele se lovesc când cad.

taleth, **talleth**, **taled**, **tallit** *s.m.* (*rel.*) șal purtat de evrei în timpul rugăciunilor.

talève *s.f.* (*ornit.*) găină sultană (*Porphirio coeruleus*).

talion *s.m.* (*ist.*) talion; **loi du ~** legea talionului.

talisman *s.m.* 1. talisman, amuletă, fetiș. 2. (*fig.*) atu; putere; **sa beauté lui est un ~** frumusețea îi este un atu.

talismanique *adj.* referitor la talisman; cu putere de talisman.

talitre *s.m.* (*zool.*) puricele-de-nisip, crustaceu (*Talitrus saltator*).
tallage *s.m.* (*bot.*) lăstăriș, înfrățire.
talie *s.f.* (*bot.*) lăstar (din rădăcină).
taller *v.i.* (*bot.*) a lăstări, a înfrăți.
tallipot *s.m.* (*bot.*) specie de palmier cu frunze în evantai din Asia și Africa (*Corypha umbraculifera*).
tallit *s.m.* v. **taleth**.
talmouse *s.f.* 1. (*înv.*) plăcintă cu brânză. 2. (*pop.*, *înv.*) palmă, scatoalcă.
talmudique *adj.* talmudic, referitor la Talmud; **recueil** ~ culegere de învățături talmudice.
talmudiste *s.m.* talmudist, specialist în studiul Talmudului.
taloche *s.f.* 1. drișcă de zidar. 2. lopățică folosită la cultura ciupercilor. 3. (*fam.*) palmă, scatoalcă; **flanquer une** ~ a trage / a rade / a cârpi o palmă.
talocher *v.t.* (*fam.*) a pălmui, a trage o palmă; ~ **un enfant** a trage o palmă unui copil.
talon *s.m.* 1. călcâi; **pivoter sur ses** ~**s** a se răsuci pe călcâie; (*mil.*) **joindre les** ~**s** a lipi călcâiele (pentru salut); (*c.f.*) ~ **d'aiguille** călcâiul acului; (*mil.*) ~ **de fusil** călcâiul patului (puștii); (*mar.*) ~ **de quille** călcâiul chilei; (*fig.*) **le** ~ **d'Achille** călcâiul lui Ahile, punctul vulnerabil. 2. călcâi, talon (la ciorap, la pantof). 3. toc (la pantofi); ~**s hauts** tocuri înalte; ~**s aiguilles** tocuri cui. 4. cotor (de registru). 5. teacă (de cuțit). 6. (*hipism*) pinten. 7. extremitatea din spate a schiului. 8. talon (de chitanțier). 9. colțuc de pâine, rest. 10. (*în expr.*) **avoir l'estomac dans les** ~**s** a fi lihnit / hămesit de foame; a i se lungi urechile de foame; **montrer** / **tourner les** ~**s** a face stânga-m-prejur; a-și lua tălpășița; **être / marcher sur les**~**s de qqn.** a fi pe urmele cuiva; a urmări pas cu pas pe cineva; **tirer des soupirs de ses** ~**s** a ofta din adâncul rărunchilor; **voir les** ~**s de qqn.** a scăpa de prezența cuiva, a-l vedea plecând; (*pop.*) **avoir l'esprit au** ~ a fi zăpăcit; a vorbi fără să gândească; (*pop.*) **se donner du** ~ **dans le derrière** a-și face de cap; (*ist.*) ~**-rouge a.** pantof cu tocul roșu care se purta la Curtea Franței; **b.** nobil, aristocrat; ~ **de collier** mușchi de la ceafă.
talonnade *s.f.* (*sport*) lovire a balonului cu călcâiul (la fotbal).
talonnage *s.m.* (*la rugby*) talonare.
talonnement *s.m.* 1. urmărire a unui animal, împungere cu pintenii. 2. (*fig.*) hărțuială.
talonner I. *v.t.* 1. a urmări pe cineva de aproape; ~ **qqn.** a fi pe urmele cuiva; **ils talonnaient les troupes ennemies** urmăreau de aproape trupele inamice. 2. a da pinteni calului. 3. (*la rugby*) a talona. 4. (*fig.*) a hărțui; **ses créanciers le talonnent** creditorii îl hărțuiesc. **II.** *v.i.* (*mar.*) a atinge ușor fundul apei.
talonnette *s.f.* 1. taionetă, branț (la pantofi). 2. întăritură a ciorapului la călcâi. 3. taionetă, bucată de stofă cusută la manșeta pantalonilor pentru întărire.
talonneur *s.m.* (*la rugby*) taloner.
talonnier *s.m.* cizmar care face tocuri.
talonnière *s.f.* 1. (*mit.*) aripioară la călcâiul lui Mercur. 2. taionetă (cusută la manșeta pantalonilor). 3. (*mar.*) partea inferioară a cârmei.
talpack *s.m.* (*mil.*, *ist.*) căciulă de astrahan purtată de vânătorii călare din armata franceză (în timpul celui de-al doilea imperiu).
talquer *v.t.* a presăra cu talc.
talqueux, -euse *adj.* (*geol.*) format din talc, talcșist.
1. **talus** *s.m.* 1. taluz, teren în pantă, povârniș; (*geogr.*) ~ **continental** ruptură bruscă de pantă. 2. relief al caracterelor de imprimerie. 3. (*în expr.*) **tailler / couper en** ~ a tăia oblic / pieziș.
2. **talus** *adj. m.* (*în expr.*) **pied** ~ picior de forma unui bot chircit al cărui unic punct de sprijin este călcâiul.
talutage *s.m.* construcție de pante / povârnișuri (la drumuri, căi ferate).
taluter *v.t.* a taluza, a da formă de taluz / de pantă.
talweg *s.m.* (*geogr.*) talveg.
tamandua *s.m.* (*zool.*) kaaguareu (*Tamandua tetradactyla*).
tamanoir *s.m.* (*zool.*) furnicarul-mare, ursul-furnicar (*Myrmecophaga tridactyla*).
tamar *s.m.* (*farm.*) laxativ preparat din fructul tamarinului.
1. **tamarin** *s.m.* v. **tamarinier**.
2. **tamarin** *s.m.* (*zool.*) specie de maimuță mică din America de Sud (*Seontocebus*).
tamarinier *s.m.* (*bot.*) 1. cătină roșie (*Tamaris ramoxissima*). 2. tamarin (*Tamarindus indica*).
tamaris, tamarix *s.m.* (*bot.*) tamariscă, tamarix, cătină (*Tamariscus*).
tamariscinées, tamaricacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante al cărei prototip este tamarișca (cătina).
tamaya *s.m.* (*bot.*) plantă ornamentală din familia begoniei, originară din America de Sud.
tambouille *s.f.* (*pop.*) 1. mâncare proastă. 2. bucătărie (în general). 3. (*în expr.*) **faire la** ~ a găti, a face mâncare.
tambour *s.m.* 1. tobă; **battre le** ~ a bate toba; ~ **battant** în sunetul tobei; (*fig.*) **sans** ~ **ni trompette** fără a bate toba, cu discreție; (*petr.*) ~ **en bois** tobă de lemn; (*petr.*) ~**-queue**, tobă moartă. 2. toboșar; **les** ~**s d'un régiment** toboșarii unui regiment. 3. (*tehn.*) tambur; (*text.*) ~ **porc-épic** tambur cu cuțite, valț de destrămare cu dinți. 4. (*muz.*) tobă; orice instrument de percuție. 5. ușă pivotantă turnantă. 6. gherghef (de broderie). 7. cutie de ceas. 8. (*arhit.*) tambur, vindfang. 9. (*constr.*) tromel. 10. (*tehn.*, *constr.*) ciur, sită. 11. (*tehn.*) cilindrul unui troliu. 12. roată de loterie. 13. tambur de frână. 14. organ sonor la greieri. 15. (*iht.*) pește asemănător cu bibanul. 16. (*arg.*) prefăcut, ipocrit. 17. (*în expr.*) ~ **de basque** tamburină; (*înv.*) ~ **de viile** crainic; **mener qqn.** ~ **battant** a lua repede pe cineva; **raisonner comme un** ~ **a.** a bate câmpii, a o lua razna; **b.** a fi prost ca noaptea; **déloger / partir sans** ~ **ni trompette** a pleca pe furiș / pe nesimțite; a o șterge pe șest; **mener une affaire** ~ **battant** a se ocupa energic de o afacere; (*prov.*) **ce qui vient de la flûte s'en va par le** ~ de haram a venit, de haram s-a dus.
tambourin *s.m.* 1. tamburină. 2. toboșar de tamburină. 3. numele unui dans vioi.

tambourinage *s.m.* tamburinare, batere din tamburină.
tambourinaire *s.m.* **1.** (v. **tambourin** (**2**)). **2.** toboșar din Africa neagră.
tambourinement *s.m.* v. **tambourinage**.
tambouriner I. *v.i.* **1.** a bate toba. **2.** a tamburina, a bate cu degetele în ceva, imitând bătaia tobei; ~ **sur la table** a bate cu degetele în masă. **II.** *v.t.* **1.** a cânta la tobă; ~ **une valse** a cânta la tobă un vals. **2.** (*înv.*) a anunța ceva cu toba. **3.** (*fig.*) a bate toba, a striga în gura mare. **4.** (*pop., în expr.*) ~ **la gueule à qqn.** a-i face cuiva pielea / spinarea tobă; a tăbăci pielea cuiva.
tambourineur, -euse *s.m.f.* (*rar*) toboșar.
tambour-major (*pl.* **tambours-majors**) *s.m.* (*mil.*) tambur-major.
tamia *s.m.* (*zool.*) veveriță mică din America de Nord și din Asia.
tamier *s.m.* (*bot.*) specie de plantă cățărătoare (*Tamus*).
tamil *s.m.* v. **tamoul**.
tamis *s.m.* sită, ciur; **passer au / par le** ~ a examina în amănunt; a trece prin ciur și prin sită; (*metal.*) ~ **à sable** (**de fonderie**) ciur de pământ (în turnătorie); (*tehn.*) ~ **vibrant** sită vibratoare.
tamisage *s.m.* cernere (prin sită).
tamise *s.f.* (*text.*) etamină.
tamiser I. *v.t.* a cerne, a trece prin sită; ~ **de la farine** a cerne făină; (*fig.*) ~ **la lumière** a cerne lumina, a o filtra, a o tamiza. **II.** *v.i.* a trece prin sită; **le sable tamise bien** nisipul trece ușor prin sită.
tamiserie *s.f.* **1.** fabrică de ciururi, de site. **2.** comerț cu ciururi, cu site.
tamiseur, -euse I. *s.m.f.* muncitor care cerne (în sticlărie, în morărit). **II.** *s.m.* **1.** (*tehn.*) burat. **2.** ciur de cenușă, de cărbuni. **III.** *s.f.* ciur folosit în industria alimentară.
tamisier, -ère *s.m.f.* **1.** fabricant de site. **2.** negustor de site.
1. tamoul, ~e, tamil, ~e, I. *adj.* referitor la tamili (populație din sud-estul Indiei și Sri-Lanka). **II.** *s.m.* limba vorbită de tamili.
2. Tamoul, ~e, Tamil, ~e, *s.m.f.* tamil, locuitor din sud-estul Indiei și din Sri-Lanka.
tamouré *s.m.* numle unui dans din Polinezia.
tampico *s.m.* **1.** (*bot.*) sisal (*Agave sisalana*). **2.** (*bot.*) agavă (*Agave americana*). **3.** fibră de sisal. **4.** fibră de agavă.
tampire *adv., interj.* (*pop.*) cu atât mai rău! ce dacă!
tampon *s.m.* **1.** tampon; ~ **de liège** tampon de plută; ~ **hygiénique** tampon igienic; (*c.f.*) ~**s de locomotive** tampoane de locomotivă; (*fig.*) **État-~** stat tampon, stat situat între două state mari aflate în conflict. **2.** (*tehn.*) diblu. **3.** (*tehn.*) dop, astupătoare. **4.** (*c.f.*) tampon la capătul liniei. **5.** (*c.f.*) tampon, amortizor; ~ **d'un wagon** tamponul unui vagon; **coup de** ~ **a.** ciocnire, izbitură a tampoanelor; **b.** (*pop., înv.*) pumn, ghiont. **6.** (*chim.*) tampon, substanță folosită pentru a împiedica un anumit proces chimic. **7.** (*auto, c.f. în expr.*) ~ **de graissage** pernă de ungere / de gresaj.
tamponnade *s.f.* (*med.*) accident cardiac datorat unui epanșament pericardic.
tamponnage *s.m.* tamponare, absorbire a unui lichid cu un tampon.
tamponnement *s.m.* **1.** tamponare, ciocnire, izbire (de autovehicule). **2.** (*chir.*) introducere a unei meșe într-o plagă pentru a opri hemoragia. **3.** astupare (cu un tampon, cu un dop).
tamponner I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a astupa (cu un tampon, cu un dop). **2.** (*c.f., auto*) a ciocni, a tampona, a izbi. **3.** a tampona, a întinde un lichid cu ajutorul unui tampon; a lustrui; ~ **un meuble** a lustrui o mobilă. **4.** (*chir.*) a tampona o rană, a introduce o meșă într-o plagă pentru a opri hemoragia. **5.** (*constr.*) a ștemui (un zid). **6.** a ștampila. **7.** (*chim., în expr.*) a dizolva substanțe într-un lichid; ~ **une solution** a transforma în soluție-tampon. **8.** (*pop.*) a brutaliza, a bate pe cineva. **II.** *v.r.* **1.** (*despre vehicule*) a se tampona. **2.** (*pop., în expr.*) **s'en** ~ (**le coquillard**) a nu-i păsa, a nu se sinchisi, a-l durea în cot de ceva.
tamponneur, -euse I. *adj.* **1.** care a tamponat un alt vehicul; **train** ~ tren care lovește un vehicul. **2.** (*în expr.*) **autos tamponneuses** mici vehicule electrice care se ciocnesc pe o pistă (atracție de bâlci). **II.** *s.m.f.* persoană care ștampilează.
tamponnoir, tamponnier *s.m.* (*tehn.*) unealtă de ștemuit.
tam-tam (*pl.* **tam-tams**) *s.m.* **1.** (*muz.*) tam-tam; gong de origine chinezească. **2.** tobă africană. **3.** (*fam.*) gălăgie, scandal, tam-tam, tărăboi; **faire du** ~ **a.** a face tărăboi / tam-tam. **b.** a face publicitate. **4.** (*pop.*) sertar al unei case de marcat.
tamtamer *v.r.* (*arg.*) a se informa reciproc, a se ține la curent.
tan *s.m.* tanin (de argăsit).
tanagra *s.m. sau f.* **1.** statuetă / figurină de Tanagra. **2.** (*fig.*) tânără grațioasă.
tanaisie *s.f.* (*bot.*) specie de plantă medicinală cu flori galbene (*Tanacetum*).
tancer *v.t.* (*lit.*) a certa, a admonesta, a mustra, a dojeni; a muștrului; a moraliza.
tanche *s.f.* (*iht.*) **1.** lin (*Tinca tinca și Tinca vulgaris*). **2.** (*iht.*) (*în compuse*) ~**-de-mer** specie de pește mediteranean (*Phycis*). **3.** (*pop.*) om pretențios, mofturos. **4.** (*arg.*) colectă făcută pentru a ajuta un prieten.
tandem *s.m.* **1.** (*înv.*) cabrioletă cu doi cai înhămați unul în fața altuia. **2.** bicicletă cu două locuri, unul în fața altuia. **3.** (*fig.*) cuplu comic, tandem.
tandis *adv.* (*în expr.*) ~ **que** în timp ce, pe când; **mon frère aime le cinéma, ~ que moi, je préfère l'opéra** fratelui meu îi place cinematograful, pe când eu prefer opera.
tangage *s.m.* (*mar., av.*) tangaj.
tangara *s.m.* (*ornit.*) tangara cu șapte culori (din America de Sud) (*Tangara paradisea*).
tangence *s.f.* **1.** (*geom.*) tangență. **2.** (*fig.*) legătură, relație, contact.
tangent, ~e I. *adj.* **1.** (*geom.*) tangent; **plan** ~ **à une courbe** plan tangent la o curbă. **2.** care se produce

la limită; **il a passé son examen, mais c'était ~** și-a luat examenul dar la limită. **II.** *s.f.* **1.** (*geom.*) tangentă. **2.** (*arg. școlar*) supraveghetor la examen. **3.** aprod, ușier. **4.** (*în expr.*) **prendre la ~, s'échapper par la ~ a.** a ieși din încurcătură pe căi ocolite; **b.** *(fig.)* a o șterge; a spăla putina; a-și lua picioarele la spinare.

tangentiel, ~le *adj.* (*geom., fiz.*) tangențial.

tangentiellement *adv.* (*în mod*) tangențial.

tangerine *s.f.* (*bot.*) fruct obținut prin hibridarea mandarinului cu lămâiul.

tangibilité *s.f.* însușirea de a fi tangibil.

tangible *adj.* **1.** tangibil, pipăibil. **2.** (*fig.*) evident, clar, manifest, concret, real; **une preuve ~ de sa culpabilité** o dovadă clară a vinovăției sale.

tangiblement *adv.* (*în mod*) tangibil.

tango I. *s.m.* **1.** (*cor.*) tango. **2.** (halbă de) bere amestecată cu puțin sirop de rodie. **II.** *adj. invar.* portocaliu.

tangon *s.m. (mar.)* tangon.

tangor *s.m.* (*bot.*) fruct obținut prin hibridare (portocal cu mandarin).

tangue *s.f.* (*agr.*) nămol marin nisipos de pe litoralul Mării Mânecii (folosit ca îngrășământ).

tanguer *v.i.* **1.** (*despre vapoare*) a avea tangaj. **2.** (*despre avioane*) a suferi variații de altitudine.

tanguière *s.f.* (*reg.*) litoral cu nămol nisipos.

tanière *s.f.* **1.** vizuină, bârlog, culcuș; **la ~ du loup** bârlogul lupului. **2.** (*fig., fam.*) loc în care un om se izolează; bârlog; **il vit retiré dans sa ~** trăiește retras în bârlogul lui. **3.** (*fig.*) cocioabă, maghernită, colibă.

tanin, tannin *s.m.* (*chim.*) tanin.

tanisage *s.m.* v. **tannisage**.

taniser *v.t.* v. **tanniser**.

tank *s.m.* **1.** (*mil., înv.*) tanc, car de asalt. **2.** cisternă la navele petroliere. **3.** rezervor mare folosit la irigații în India.

tanker *s.m.* (*angl.*) (*mar.*) tanc petrolier.

tankiste *s.m.* (*mil.*) tanchist, militar care face parte dintr-o unitate de tancuri / de blindate.

tannage *s.m.* tăbăcire, argăsire.

tannant, ~e I. *s.m.* tanant; (*piei.*) **~ synthétique** tanant sintetic, sintan. **II.** *adj.* (*fig., fam.*) plictisitor, plicticos, agasant, enervant, iritant.

tanne *s.f.* **1.** pată pe o piele argăsită. **2.** (*med.*) chist sebaceu.

tanné, ~e, I. *adj.* **1.** (*despre piei*) argăsit, tăbăcit. **2.** (culoare) cafeniu deschis. **3.** (*fig., fam.*) tăbăcit, aspru, ars; **visage ~ par le vent** față aspră, tăbăcită de vânt și soare. **II.** *s.f.* **1.** tanin lipsit de eficacitate. **2.** (*pop.*) chelfăneală. **III.** *s.m.* culoare cafeniu deschis.

tannée *s.f.* **1.** deșeu de argăseală. **2.** (*pop.*) chelfăneală, bătaie soră cu moartea. **3.** (*pop.*) înfrângere severă.

tanner *v.t.* **1.** a argăsi, a tăbăci (piei). **2.** (*pop.*) a plictisi, a agasa. **3.** (*pop., în expr.*) **~ le cuir à qqn.** a tăbăci pielea cuiva, a-l bate măr.

tannerie *s.f.* **1.** tăbăcărie. **2.** meseria de tăbăcar.

tanneur *s.m.* tăbăcar.

tannin *s.m.* v. **tanin**.

tannique *adj.* (*chim.*) tanic; care conține tanin; **acide ~** acid tanic.

tannisage, tanisage *s.m.* **1.** adăugare de tanin (la o substanță). **2.** (*la vinuri*) adăugare de tanin.

tanniser, taniser *v.t.* a adăuga tanin.

tanrec, tenrec *s.m.* (*zool.*) tanrec, mic mamifer insectivor din Madagascar (*Tanrec ecuadatus*).

tant I. *adv.* **1.** atât, atât de; așa de; într-atât, în asemenea măsură; **~ mieux** cu atât mai bine; **~ pis** cu atât mai rău; **il étudie même le dimanche, ~ il est désireux de réussir** studiază chiar și duminica, într-atât e de dornic să reușească; **nous avons ~ fait pour lui** am făcut atâta pentru el; **~ pour cent** atâta la sută. **2.** (*urmat de* **que**) atât...cât; **tu garderas le livre ~ que tu voudras** păstrează cartea atât timp cât vei dori; **il travaille ~ qu'il peut** muncește atât cât poate. **3.** (*cu prep.* **de**) atât de; atâția, atâtea; **~ de fois** de atâtea ori; **il a ~ de meubles qu'il en donne à ses amis** are atâtea mobile încât mai dă și la prieteni. **4.** atât..., cât și...; **ce règlement est valable ~ pour les étudiants que pour les élèves** acest regulament este valabil atât pentru studenți cât și pentru elevi. **5.** (*în expr.*) **~ bien que mal** de bine de rău; **~ s'en faut** nici pe departe; lipsește mult ca să; **~ que mon cœur battra** cât timp voi trăi; **en ~ que** în calitate de; **si ~ est que... a.** dacă tot...; **b.** presupunând că...; **~ et plus** mult de tot; **faire ~ et si bien que...** a se strădui, astfel încât; (*prov.*) **~ va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se casse** ulciorul nu merge de multe ori la apă; (*prov.*) **~ vaut l'homme, ~ vaut la terre** omul sfințește locul. **II.** *s.m.* (*exprimă data*) **il est arrivé le ~** a sosit la data de.

1. tantale *s.m.* (*chim.*) tantal.

2. tantale *s.m.* (*ornit.*) specie de barză americană (*Tantalus americanus*).

tante *s.f.* **1.** mătușă; **grand-~** mătușa mamei sau a tatălui, sora unui bunic sau a unei bunici. **2.** (*pop., peior.*) homosexual. **3.** (*pop.*) turnător, delator. **4.** (*pop.*) om de nimic. **5.** (*în expr.*) **~ à la mode de Bretagne** vară primară a tatălui sau a mamei; (*pop., înv.*) **ma ~** muntele de pietate.

tantième I. *adj.* (*înv.*) a atâta parte; **la ~ partie de** a atâta parte din. **II.** *s.m.* (*fin.*) tantiemă, cotă-parte din beneficii oferită administratorilor unei societăți.

tantine *s.f.* (*în limbajul copiilor*) mătușă.

tantinet *s.m.* (*fam.*) fărâmă, fărâmică, fărâmiță, bucățică, bucăcioară, fir, pic, picătură; **un ~ de fromage** o bucățică de brânză; **il est un ~ fou** e un pic cam nebun.

tantôt I. *adv.* **1.** (*înv.*) (în) curând, peste puțin (timp); **je passerai ~ vous voir** voi trece curând pe la voi. **2.** astăzi după-masă; în cursul după-amiezii; **il ne viendra pas à midi mais ~** nu va veni la prânz ci în cursul după-amiezii; **venez ~ pour discuter de l'affaire** vino după-amiază să discutăm despre afacerea noastră. **3.** când; **~ il est d'accord, ~ il se ravise** când e de acord, când se răzgândește. **II.** *s.m.* (*fam., reg.*) după-masă; **il passe son ~ devant la télé** își petrece după-amiaza la televizor.

tantouse, tantouze *s.f.* (*pop., vulg.*) **1.** homosexual. **2.** delator, turnător.
täntra, tantra *s.m.* text sacru din India.
tantrique *adj.* referitor la tantrism.
tantrisme *s.m.* numele mai multor doctrine religioase din India.
1. tanzanien, ~ne *adj.* tanzanian, din Tanzania, referitor la Tanzania.
2. Tanzanien, ~ne, *s.m.f.* tanzanian, locuitor al Tanzaniei.
taoïsme, taôisme *s.m.* (*rel.*) taoism.
taoïste, taôiste *s.m.f., adj.* (*rel.*) taoist.
taon *s.m.* **1.** (*entom.*) tăun, bărzăune, bondar (*Tabanus bovinus*). **2.** (*în expr.*) **la moindre mouche qui le piquera sera un ~** face din țânțar armăsar.
tapage *s.m.* **1.** tapaj, gălăgie, hărmălaie, larmă, balamuc; **faire du ~** a face gălăgie / tapaj. **2.** vâlvă, ecou, răsunet, publicitate; **cette nouvelle fera du ~** această știre va stârni vâlvă.
tapager *v.i.* (*rar*) a face scandal / larmă / gălăgie.
tapageur, -euse *adj.* zgomotos, gălăgios, turbulent; **des enfants ~s** copii zgomotoși / turbulenți; **publicité tapageuse** publicitate zgomotoasă. **2.** țipător, care bate la ochi; **toilette tapageuse** toaletă țipătoare.
tapageusement *adv.* (*în mod*) zgomotos, gălăgios.
tapant, ~e *adj.* **1.** (*fam.*) fix, punct; **il est une heure ~e** e ora unu fix. **2.** (*rar*) care lovește; arzător; **soleil ~** soare arzător.
tape *s.f.* **1.** (lovitură de) palmă. **2.** dop, bușon, astupătoare (la o piesă de artilerie). **3.** (*mar.*) capac; **~ de dames** capacul damelor. **4.** (*teatru, înv.*) eșec, cădere; **ramasser une ~** a înregistra un eșec.
tapé, ~e *adj.* **1.** (*despre fructe*) uscat, copt (în cuptor). **2.** (*despre fructe*) prea coapte, putrede. **3.** (*despre față*) îmbătrânită, obosită. **4.** (*în artele plastice, despre lacuri, culori*) întins uniform. **5.** bătut la mașină, dactilografiat. **6.** (*fam.*) reușit, bine nimerit; **réponse bien ~e** răspuns reușit. **7.** (*pop.*) nebun, țicnit.
tape-à-l'œil (*fam.*) **I.** *adj. invar.* țipător, care bate **la** ochi; **couleur ~** culoare țipătoare; **élégance ~** eleganță care bate la ochi. **II.** *s.m. invar.* ceea ce este țipător, strident; **nouveau riche qui aime le ~** parvenit căruia îi place ceea ce este țipător / ceea ce atrage atenția.
tapecul, tape-cul (*pl.* **tapeculs, tape-culs**) *s.m.* **1.** poartă cu basculă care închide o barieră. **2.** cabrioletă cu două locuri. **3.** (*echit.*) exercițiu de trap fără scară (de șa). **4.** *(fam.)* droșcă hodorogită. **5.** (*mar.*) bate pupa. **6.** (*tehn.*) balanță cu basculă. **7.** (*pop.*) motocicletă. **8.** *(pop.)* vehicul cu amortizoare proaste.
tapée *s.f.* (*pop.*) droaie, puzderie, sumedenie; **une ~ d'enfants** o droaie de copii.
tapement *s.m.* bătut, bătaie, batere; **~ de pieds** batere din picioare.
tapenade *s.f.* (*culinar*) specialitate provensală preparată din anșua, capere, măsline negre, zdrobite, ulei de măsline și lămâie.
taper I. *v.t.* **1.** a bate; a lovi; **~ un enfant** a bate un copil; **~ des tapis** a bate covoare. **2.** a lovi clapele, a tapa; **~ une mélodie sur le piano** a tapa la pian o melodie. **3.** a bate la mașină; **~ un article à la machine** a bate la mașină un articol. **4.** *(fig.)* a tapa pe cineva de bani. **5.** (*pop.*) a atinge o viteză mare; **une voiture qui tape le 200 à l'heure** automobil care atinge 200 km/oră. **6.** a astupa, a înfunda (cu un dop). **7.** (*în expr.*) **~ le carton** a juca cărți; (*arg.*) **~ aux faffes** a cere actele de identitate la control. **II.** *v.i.* **1.** a lovi, a bate; **~ du poing** la table a bate / a da cu pumnul în masă; **~ sur le ventre de qqn**. *(fig.)* a se bate pe burtă cu cineva; **~ comme un sourd** a bate (la ușă) ca un apucat; **~ du pied** a bate din picior. **2.** (*despre vin*) *(fig.)* a se urca la cap. **3.** (*despre soare*) a bate, a dogori, a arde. **4.** (*în expr.*) (*fam.*) **~ dans le mille** a nimeri în plin; a o nimeri, a o brodi; (*fam.*) **~ dans l'œil de qqn**. a plăcea, a seduce pe cineva; (*pop.*) **~ de l'œil** a se duce la culcare; **~ sur les nerfs à qqn**. a călca pe cineva pe bătătură / pe nervi; (*fam.*) **~ sur qqn**. a vorbi de rău pe cineva; a trece pe cineva prin ciur și prin dârmon; (*fam.*) **~ à côté** a da greș; a o da în bară; (*pop.*) **~ à l'invalide de guerre** a te da drept invalid de război pentru a cerși. **III.** *v.r.* **1.** a se bate reciproc. **2.** (*în expr.*) **se ~ la tête contre les murs** a se da cu capul de pereți / de toți pereții; (*pop.*) **se ~ un bon gueuleton** a se ospăta pe cinste; (*pop.*) **se ~ la cloche / la chou / le caberlot** a mânca pe săturate; a băga la jgheab / la ghiozdan; (*fam.*) **se ~ un verre comme un vieux de la vieille** a bea din obișnuință; (*fam.*) **se ~ tout le travail** a duce hăul și greul; (*pop.*) **se ~ le cul par terre, se ~ le cul au plafond** a se tăvăli pe jos de râs; (*pop.*) **s'en ~** a nu-i păsa, a-l durea în cot; (*pop.*) **tu peux te ~** mută-ți gândul; ia-ți nădejdea; *(pop.)* **se ~ des courants d'air** a mânca răbdări prăjite.
tapette *s.f.* **1.** pălmuță. **2.** palmă de bătut covoare. **3.** paletă de omorât muște. **4.** cursă de șoareci. **5.** joc cu bile, (care se lovesc de un perete) cu mingea. **6.** ciocănel de lemn cu două capete. **7.** tampon de gravor. **8.** (*pop.*) limbă; **avoir une fière ~** a avea o limbă. **9.** palavragiu, flecar, a fi palavragiu, guraliv, limbut. **10.** (*arg.*) homosexual.
tapeur, -euse *s.m.f.* **1.** (*fam.*) persoană care cere mereu bani cu împrumut. **2.** (*fam., peior.*) pianist de local.
tapin *s.m.* **1.** (*fam., înv.*) toboșar. **2.** (*arg.*) muncă, slujbă, serviciu. **3.** (*arg., în expr.*) **faire le ~** a face trotuarul.
tapiner I. *v.i.* (*arg.*) a face trotuarul. **II.** *v.t., v.i.* (*arg.*) a munci, a lucra.
tapineuse *s.f.* (*arg.*) prostituată.
tapinois *loc. adv.* **en ~** pe ascuns, pe furiș; tiptil, hoțește.
tapioca *s.m.* (feculă de) tapioca.
1. tapir *s.m.* **1.** (*zool.*) tapir (*Tapirus americus și Tapirus indicus*). **2.** (*arg. școl.*) elev meditat în particular.
2. tapir *v.r.* a se piti, a se tupila, a se ghemui, a se pitula.
tapis *s.m.* **1.** covor; **un ~ de laine** un covor de lână; **~ de Perse** covor persan; **battre les ~** a bate covoarele; **~ de gazon** covor de iarbă, pajiște; **~ de**

neige covor de zăpadă. **2.** covoraș de baie. **3.** (*fig.*) tapet; **mettre une affaire sur le ~** a pune o chestiune pe tapet; **revenir sur le ~** a reveni pe tapet, a redeveni subiect de conversație; **être sur le ~** a fi pe tapet, a fi obiect de discuție. **4.** velință. **5.** (*în expr.*) **rester au ~** a fi incapabil de a reacționa; **~ vert** masa verde, masa de joc; **~-brosse** preș; **~ de selle** pătură de cal; **amuser le ~ a.** a distra societatea; **b.** a miza sume mici la joc; **c.** a atrage trecătorii prin reclamă gălăgioasă a mărfii; **~ roulant** bandă transportoare; **tenir qqn. sur le ~** a discuta despre cineva în amănunt; **faire ~** a etala cărțile (de joc); **le ~ brûle!** ai uitat să pui miza! plânge masa! **être au ~, être ~** a nu mai avea un ban, a fi lefter; **envoyer qqn. au ~ a.** a trânti / a trimite pe cineva la podea (*sport*); **b.** a ucide; **passer au ~ vert** a fi pedepsit pentru un motiv de serviciu (*despre un polițist*); (*pop.*) **~ de grives / de malades** cantina soldaților / deținuților.

tapisser *v.t.* **1.** a tapeta (un perete); **~ les murs de la salle à manger** a tapeta pereții din sufragerie. **2.** a tapisa, a îmbrăca (o mobilă); **~ une voiture** a tapisa un automobil. **3.** a acoperi; **affiches qui tapissent un mur** afișe care acoperă un perete; **membrane qui tapisse un organe** membrană care acoperă un organ. **4.** (*arg.*) a privi cu insistență. **5.** (*arg.*) a cunoaște pe cineva. **6.** (*arg.*) a identifica.

tapisserie *s.f.* **1.** tapiserie; **carton de ~** machetă de tapiserie. **2.** tapițerie; **fauteuil recouvert de ~** fotoliu acoperit de tapițerie / tapițat. **3.** (*în expr.*) **être derrière la ~** a fi informat despre un secret (nedivulgat); **faire ~** a sta nemișcat lângă perete (*despre o fată neinvitată la dans*).

tapissier, -ère *s.m.f.* tapițer.

tapissière *s.f.* (*înv.*) camion de transportat mobile.

tapon I. *s.m.* (*înv.*) cocoloș, ghemotoc de cârpe pentru astupat. **II.** *s.f. pl.* (*în sec. al XVII-lea*) bucle mari de păr.

taponner *v.t.* (*înv.*) a-și aranja părul în bucle mari.

tapotement *s.m.* lovire ușoară; masaj prin mici lovituri repetate.

1. tapoter I. *v.t.* (*fam.*) a bate ușor cu palma; **~ les joues d'un enfant** a bate ușor cu palma obrajii unui copil. **II.** *v.i.* (*în expr.*) **~ du piano** a zdrăngăni la pian.

2. tapoter, tapouiller, tapouser *v.i.* (*arg.*) a mirosi urât, a puți.

tapuscrit *s.m.* (*în limbajul presei*) text dactilografiat.

taque *s.f.* (*tehn.*) placă de fier turnată.

taquer *v.t.* (*poligr.*) a așeza zațul în formă.

taquet *s.m.* **1.** (*maș.*) tachet. **2.** (*mar.*) ureche de ghidare. **3.** (*poligr.*) semn de pus coli. **4.** țăruș. **5.** (*arg.*) palmă, scatoalcă. **6.** (*în expr.*) (*c.f.*) **~ d'arrêt mobile** traversă opritoare mobilă; (*c.f.*) **~ d'enclenchement** zăvorul încuietorii; (*mar.*) **~ de recul du gouvernail** limitator de cârmă.

taquetage *s.m.* (*poligr.*) batere a formei.

taquin, ~e I. *adj., s.m.f.* om căruia îi place să tachineze / să contrarieze. **II.** *s.m.* numele unui joc cu litere și cifre care trebuie așezate într-o anumită ordine.

taquiner I. *v.t.* **1.** a tachina, a irita, a agasa (în glumă); **elle aime ~ ses amis** îi place să-și tachineze prietenii. **2.** a sâcâi, a jena, a supăra; **une dent le taquine** îl supără o măsea. **3.** (*în expr.*) **~ la muse** a face versuri; **~ le goujon** a pescui cu undița. **II.** *v.r.* a se tachina reciproc.

taquinerie *s.f.* **1.** tachinare. **2.** (*rar*) firea unei persoane care tachinează.

taquoir *s.m.* (*poligr.*) bătătoare.

taquon *s.m.* v. **tacon**.

tarabiscot *s.m.* **1.** (*arhit.*) scobitură între două ciubuce. **2.** rindea de adâncit această scobitură.

tarabiscoté, ~e *adj.* încărcat cu ornamente; (*fig.*) **style ~** stil încărcat.

tarabiscoter *v.t.* (*rar*) a încărca, a orna în exces; a rafina exagerat.

tarabistouille *s.f.* (*arg.*) încurcătură, bulibășeală, harababură.

tarabuster *v.t.* **1.** a sâcâi; a agasa, a plictisi. **2.** a tracasa; **cette idée le tarabuste** această idee îl tracasează / îl obsedează. **3.** a maltrata, a brusca.

tarage *s.m.* cântărirea daralei înainte de încărcarea mărfurilor.

tarama *s.m.* (*culinar*) tarama, icre sărate și tescuite.

tararage *s.m.* (*agr.*) curățarea grânelor după treierat.

tarare *s.m.* (*agr.*) tarar.

tararer *v.t.* (*agr.*) a curăța grânele după treierat, cu tararul.

tarasque *s.f.* animal fabulos, balaur.

taratata *interj.* (*fam., exprimând îndoiala*) ei aș! ce tot spui!

taraud *s.m.* **1.** (*tehn.*) tarod, burghiu de filetat. **2.** (*petr., în expr.*) **~ à cloche** dorn cu pălărie.

taraudage *s.m.* (*tehn.*) filetare.

taraudant, ~e *adj.* (*lit.*) sâcâitor, chinuitor; **des soucis ~s** griji chinuitoare.

tarauder I. *v.t.* **1.** (*tehn.*) a fileta. **2.** (*fig.*) a chinui, a sâcâi; **des remords le taraudent** e chinuit de remușcări. **II.** *v.i.* (*arg., în expr.*) **~ à sec** a muri de sete.

taraudeuse *s.f.* (*tehn.*) mașină de filetat.

tarbouch, tarbouche *s.m.* fes cu ciucure (la turci).

tarbouif *s.m.* (*arg.*) nas, bârnă.

tarc *s.m.* rășină de pin.

tard I. *adv.* **1.** târziu; **~ dans la nuit** târziu în noapte; la o oră înaintată din noapte; **tôt ou ~** mai curând sau mai târziu; **au plus ~** cel mai târziu; (*prov.*) **mieux vaut ~ que jamais** mai bine mai târziu decât niciodată. **2.** spre sfârșitul zilei, al nopții; **rentrer ~** a se întoarce acasă târziu (noaptea). **3.** (*în expr.*) **il se fait ~** întârziem; **pas plus ~ qu'hier** chiar ieri; **pas plus ~ que demain** foarte curând, chiar mâine. **II.** *s.m.* (*în expr.*) **sur le ~ a.** târziu seara; **b.** într-un târziu; **c.** amurgul vieții, spre sfârșitul vieții, la bătrânețe.

tarde *s.f.* (*arg.*) seară; **à / sur la ~** spre seară.

tarder I. *v.i.* **1.** a întârzia; **la réplique de l'adversaire n'a pas tardé** replica adversarului nu a întârziat. **2.** (*cu prep.* **à**) a o lungi; a întârzia; **il tarde à nous dire ce qu'il pense de cette l'affaire** întârzie să

ne spună ce crede despre această chestiune; **sans ~** fără întârziere. **II.** v. *impers.* a fi nerăbdător să, a se grăbi să, a fi grăbit să; **il me tarde de répondre à votre lettre** mă grăbesc să vă răspund la scrisoare.
tarderie *s.f.* (*arg.*) **1.** urâțenie. **2.** individ urât. **3.** delator, turnător. **4.** prostie; gafă.
tardif, -ive *adj.* **1.** tardiv; **regrets ~s** regrete tardive. **2.** întârziat; **fruits ~s** fructe întârziate, care se coc mai târziu. **3.** (*înv.*) lent, greoi.
tardiflore *adj.* (*bot.*) care înflorește târziu.
tardiglaciaire *adj. s.m.* (*geol.*) referitor la perioada care precedă sfârșitul unei glaciații.
tardigrades *s.m. pl.* (*zool.*) **1.** tardigrade, viermi-ursuleți (*Tardigrade*). **2.** grup de animale fosile din cuaternar (America de Sud), cuprinzând și megatheriumul. **3.** grup de animale foarte mici care trăiesc pe mușchi, licheni, sau în apă. **4.** (*înv.*) nume generic de animale având mersul greoi.
tardillon, ~ne *s.m.f.* (*fam.*, *înv.*) ultimul născut, prâslea.
tardivement *adv.* tardiv, cu întârziere; **il s'est aperçu ~ de son erreur** și-a dat seama cu întârziere de eroarea sa.
tardiveté *s.f.* *(rar)* tardivitate, faptul de a fi tardiv.
tare *s.f.* **1.** dara; **faire la ~** a lua daraua. **2.** (*fig.*) tară, defect, deficiență, imperfecțiune, cusur, meteahnă, viciu; **les ~s d'une société** tarele unei societăți; **un homme sans ~s** un om fără metehne.
taré, ~e *adj.* **1.** tarat, viciat. **2.** (*fam.*) cretin, tâmpit.
tarebouif *s.m.* (*arg.*) nas.
tarente *s.f.* (*zool.*) gecko, familie de șopârle din țările calde (*Gecko gecko*).
tarentelle *s.f.* (*cor.*) tarantelă.
1. tarentin, ~e *adj.* din Taranto.
2. Tarentin, ~e *s.m.f.* locuitor din Taranto (Italia).
tarentule *s.f.* **1.** (*entom.*) tarantulă (*Lycosa tarentula*). **2.** (*în expr.*) **être piqué de la ~** a da strechea în cineva.
tarer *v.t.* **1.** (*com.*) a lua daraua. **2.** a strica, a altera; **la chaleur tare les fruits** căldura alterează fructele.
taret *s.m.* (*zool.*) viermele-de-corăbii (*Teredo*).
targe *s.f.* (*ist. mil.*) scut mic (*în Evul Mediu*).
targette *s.f.* **1.** zăvor mic; **mettre la ~** a pune / a trage zăvorul. **2.** (*arg.*) picior. **3.** (*arg.*) lovitură dată cu piciorul. **4.** (*arg.*) încălțăminte. **5.** (*arg.*, *în expr.*) **coup de ~** împrumut de bani (de la cineva).
targuer *v.r.* (*cu prep.* **de**) a se lăuda, a se făli, a se fuduli, a se mândri, a se grozăvi.
targui *adj.*, *s.m.f.* **touareg**.
tari I. *s.m.* **1.** vin de palmier. **2.** vin de cocotier. **II.** *adj.* secat; **rivière ~e** râu secat.
taricheute *s.m. s.m.* (*ist.*) îmbălsămător din vechiul Egipt.
tarière *s.f.* **1.** (*tehn.*) burghiu mare. **2.** (*petr.*) sapă. **3.** (*chir.*) instrument de perforat oase. **4.** (*entom.*) perforatoare (la femela unor specii de insecte).
tarif *s.m.* tarif, listă de prețuri (ale unor mărfuri / servicii); **~s postaux** tarife poștale.
tarifaire *adj.* (*fin.*) tarifar.
tarifer, tarifier *v.t.* a. tarifa, a fixa un preț.
tarification *s.f.* tarifare, fixare de prețuri.
tarin *s.m.* **1.** (*ornit.*) scatiu (*Carduelis spinus*). **2.** (*arg.*) nas mare, năsoi.
tarir I. *v.t.* **1.** a seca; **les grandes chaleurs ont tari les ruisseaux** căldurile mari au secat pâraiele. **2.** (*fig.*) a opri; a usca; **~ les larmes de qqn.** a usca lacrimile cuiva. **II.** *v.i.* a seca; **bien des sources ont tari à cause des chaleurs torrides** multe izvoare au secat din cauza căldurilor toride. **III.** *v.r.* **1.** a seca; **le petit ruisseau s'est** tari pârâiașul a secat. **2.** (*fig.*) a se epuiza; **son inspiration s'est tarie** inspirația i s-a epuizat.
tarissable *adj.* care poate seca; **ruisseau ~** pârâu care poate seca.
tarissement *s.m.* **1.** secare; le **~ d'une source** secarea unui izvor. **2.** (*fig.*) epuizare, sleire; **~ de l'inspiration** epuizare a inspirației.
tarlatane *s.m.* (*text.*) tarlatan, muselină de bumbac subțire.
tarmac *s.m.* (*av.*) parte a unui aeroport rezervată staționării și întreținerii avioanelor.
tarmacadam *s.m.* (*înv.*) macadam gudronat (pentru drumuri).
tarmacadamisation *s.f.* acoperire a drumurilor cu macadam gudronat.
tarmacadamiser *v.t.* a acoperi (drumurile) cu macadam gudronat.
taro *s.m.* (*bot.*) plantă cu tuberculă comestibilă din Africa tropicală și Polinezia (*Colocasia antiquorum*).
tarots *s.m. pl.* **1.** cărți de joc de format mare folosite în cartomanție. **2.** joc cu aceste cărți.
taroupe *s.f.* părul care crește (uneori) între sprâncene.
tarpan *s.m.* (*zool.*) tarpan, cal sălbatic care trăiește în Asia Occidentală (*Equus gmelini*).
tarpé, tarpet *s.m.* (*arg.*) **1.** revolver. **2.** scandal, vacarm, gălăgie, tărăboi.
tarpon *s.m.* (*iht.*) specie de scrumbie mare din apele Floridei.
tarsalgie *s.f.* (*med.*) tarsalgie, durere a articulației tarsului.
tarse *s.m.* **1.** (*anat.*) tars. **2.** (*anat.*) cartilagiu de pe marginea pleoapei. **3.** (*entom.*) ultimul segment al piciorului la insecte.
tarsectomie *s.f.* (*chir.*) tarsectomie, rezecție a oaselor tarsului.
tarsidés *s.m. pl.* (*zool.*) tarsioidee, familie de animale arboricole nocturne insectivore din Asia.
tarsien, ~ne I. *adj.* (*anat.*) tarsian, referitor la tars. **II.** *s.m. pl.* (*zool.*, *paleont.*) subordin de primate din Era Terțiară.
tarsier *s.m.* (*zool.*) makiul spectru, makiul fantomă (*Tarsius tarsius*).
tartan *s.m.* **1.** (*text.*) tartan. **2.** (*tehn.*) mochetă rezistentă folosită mai ales în amenajarea terenurilor sportive.
tartane *s.f.* (*mar.*) tartană, mică navă de transport și pescuit.
tartare I. *s.m.* tătar. **II.** *adj.* **1.** tătăresc. **2.** (*culinar, în expr.*) **sauce ~** sos din maioneză cu arpagic, ceapă verde și capere.
tartarin *s.m.* (*fam.*) lăudăros, fanfaron.
tartarinade *s.f.* (*fam.*, *înv.*) lăudăroșenie, fală.

tarte I. *s.f.* **1.** (*culinar*) tartă. **2.** (*pop.*) om de nimic. **3.** (*pop.*) scatoalcă, palmă. **4.** (*pop., în expr*) **c'est de la ~** e o nimica toată; e floare la ureche; **c'est pas de la ~** nu e prea ușor; **avoir de la ~** a avea toate atuurile. **II.** *adj.* **1.** (*fam.*) ridicol; nătăfleț. **2.** *(pop.)* urât, pocit, nasol. **3.** *(pop.)* de proastă calitate, de duzină.

tartelette *s.f.* tartă mică.

tartempion *s.m.* (*fam., peior., adesea cu majusculă*) cutare; **la société Tartempion** societatea Cutare.

tarter *v.t.* (*pop.*) a pălmui, a lua la palme.

tartignol, tartignolle *adj.* v. **tarte (II. 2.).**

tartine *s.f.* **1.** tartină. **2.** (*fig., fam.*) discurs interminabil; peltea, tiradă anostă și foarte lungă. **3.** (*pop.*) încălțăminte. **4.** (*pop.*) picior. **5.** (*pop.*) palmă dată cuiva. **6.** (*pop., la pl.*) WC, latrină, closet.

tartiner I. *v.t.* (*fam.*) **1.** a unge o felie de pâine cu unt, cu dulceață. **2.** (*fig.*) a scrie discursuri, texte dezlânate, lungi. **3.** (*pop.*) a cere bani cu împrumut de ia cineva. **4.** (*pop.*) a pălmui. **II.** *v.r.* (*pop.*) a râde de cineva sau de ceva, a face bășcălie.

tartir, tarter *v.i.* (*arg., în expr.*) **envoyer ~** a da papucii cuiva; a se descotorosi de cineva; **se faire ~** a se plictisi de moarte; a nu mai putea de plictiseală.

tartissoir, tartiss *s.m.* (*arg.*) WC, latrină, closet.

tartissure *s.f.* (*arg.*) individ respingător.

tarton *s.m.* (*tehn.*) mochetă din material plastic și cauciuc pentru căptușirea pistelor de atletism.

tartouffes *s.f. pl. (arg.)* cătușe, brățări.

tartouse *adj.* (*arg.*) urât, nasol.

tartrate *s.m.* (*chim.*) tartrat.

tartre *s.m.* **1.** tartru, piatră (pe dinți). **2.** (*în vinificație*) tartru, depunere pe pereții vasului cu vin.

tartré, ~e *adj.* (*chim.*) cu adaos de tartru.

tartreux, -euse *adj.* **1.** de natura tartrului. **2.** care conține tartru.

tartrique *adj.* (*chim., în expr.*) **acide ~** acid tartric.

tartufe, tartuffe *s.m., adj.* ipocrit, fățarnic, prefăcut, șiret, viclean.

tartuferie, tartufferie *s.f.* tartufism, ipocrizie, fățărnicie, prefăcătorie, șiretenie, viclenie, fariseism.

tas *s.m.* **1.** grămadă; maldăr, morman; teanc, vraf; **un ~ de sabie** o grămadă de nisip; **un ~ de papiers** un teanc de hârtii. **2.** mulțime; **un ~ de choses** o mulțime de lucruri; **tirer dans le ~** a trage în mulțime / la nimereală. **3.** nicovală portabilă. **4.** stivă; **~ de bois** stivă de lemne. **5.** (*min.*) bocșă. **6.** (*pop.*) loc de muncă; **faire son apprentissage sur le ~** a-și face ucenicia la locul de muncă / muncind. **7.** (*în expr.*) (*pop.*) **prendre sur le ~** a prinde un infractor în flagrant delict; **crier famine sur un ~ de blé** a se văita de foame când ai tot ce-ți trebuie; (*constr.*) **~ de charge** strat de pietre sub o temelie; (*pop.*) **sécher sur le ~** a aștepta mult și bine; **sur le ~** pe loc, imediat; **~ de boue / de ferraille / de tôle** rablă, mașină hodorogită; (*pop.*) **gros ~ a.** grăsan, molâu; **b.** fată urâtă; **pas des ~** nu prea mult; destul de puțin; (*pop.*) **~ de salauds!** șleahtă de ticăloși; (*pop.*) **mettre en ~** a trage în grămadă; a ataca la întâmplare; *(pop.)* **foncer dans le ~** a căuta ceartă / harță.

1. tasmanien, ~ne *adj.* tasmanian, din Tasmania.

2. Tasmanien, ~ne *s.m.f.* tasmanian, locuitor al Tasmaniei.

tassage *s.m.* (*sport*) înghesuire (neregulamentară) a adversarului la marginea pistei.

tasse *s.f.* **1.** ceașcă, cană; **une ~ en porcelaine** o ceașcă de porțelan. **2.** conținutul unei cești; **une ~ de thé** o ceașcă de ceai. **3.** (*arg.*) individ mediocru. **4.** (*arg.*) eșec, insucces. **5.** (*în expr.*) **boire la ~ / une ~** a înghiți apă la înot; (*pop.*) **boire à la grande ~** a se îneca în mare; **la grande ~** marea; (*pop.*) **c'est la ~ a.** n-are nici o valoare; **b.** nu avem ce face; nu se poate face nimic; (*pop.*) **~ à café** vehicul de mică cilindree pe două roți.

tassé, ~e *adj.* **1.** îngrămădit, înghesuit. **2.** turtit.

tasseau *s.m.* **1.** proptea de lemn (la polițe). **2.** (*arg.*) nas; **se sécher le ~** a-și șterge nasul.

tassement *s.m.* **1.** tasare; lăsare în jos; **~ du sol** lăsare în jos a solului. **2.** îndesare; (*metal.*) **~ du moule** îndesare a formei. **3.** (*ec.*) încetinire a ritmului economic.

tasser I. *v.t.* **1.** a înghesui, a strânge, a îngrămădi; **~ du le foin** a strânge fânul. **2.** a îndesa; **~ du bois dans le poêle** a îndesa lemne în sobă. **3.** (*sport*) a înghesui (neregulamentar) un adversar la marginea pistei. **4.** (*fam., în expr.*) **bien tassé a.** (pahar) umplut până la buză (cu o băutură alcoolică); **b.** băutură tare, fără adaos de apă; **un cognac bien tassé** un coniac tare. **II.** *v.i.* (*despre plante*) a se îndesi. **III.** *v.r.* **1.** (*despre terenuri, construcții*) a se lăsa, a se afunda. **2.** *(despre oameni)* a se înghesui; a se strânge; **tassez-vous un peu pour faire de la place** înghesuiți-vă puțin ca să faceți loc. **3.** (*fam.*) a se aranja, a se rezolva; **tout cela finira par se ~** toate astea se vor aranja până la urmă. **4.** (*pop., în expr.*) **se ~ qqch.** a mânca pe săturate; a se îndopa cu; **s'en ~** a nu-i păsa.

tassette *s.f. (ist., la armuri)* apărătoare a coapselor.

tassili *s.m.* (*geogr.*) platou din gresie din nordul Saharei, tasili.

tassot *s.m.* (*arg.*) v. **tasseau 2).**

taste-vin, tâte-vin *s.m. invar.* **1.** țeavă de tras vinul din butoaie. **2.** cescuță de metal pentru gustat vinul.

tata *s.f.* **1.** (*în limbajul copiilor*) mătușă, tanti. **2.** (*pop.*) homosexual.

tatami *s.m.* **1.** rogojină din paie de orez folosită în Japonia. **2.** (*sport*) covor din paie de orez folosit în sălile de arte marțiale.

tatane *s.f.* (*pop.*) **1.** picior. **2.** încălțăminte. **3.** lene, puturoșenie.

tatar, ~e I. *adj.* referitor la tătari. **II.** *s.m.* limba turcă folosită de tătarii din fosta URSS.

tâter I. *v.t.* **1.** a pipăi; **~ un tissu** a pipăi o stofă. **2.** a încerca, a sonda; **~ le terrain** a sonda terenul; (*mar.*) **~ le fond** a încerca / a măsura adâncimea. **3.** (*în expr.*) **~ le pavé** a merge bâjbâind / ezitând; **va te faire ~** du-te și te plimbă! **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **de**) a gusta din. **2.** (*cu prep.* **de, à**) a încerca, a face

experienţa; ~ **d'un métier** a încerca o meserie. 3. (*în expr.*) **en, y** ~ a se pricepe la...; ~ **du truc, en** ~ a face o încercare. **III.** *v.r.* 1. a se pipăi. 2. (*fig.*) a se examina, a se scruta, a-şi cântări posibilităţile.
tâteur *s.m.* 1. (*text.*) tastor. 2. (*agr.*) pipăitor.
tâte-vin *s.m. invar.* v. **taste-vin**.
tatillon, ~**ne** *adj., s.m.f.* chiţibuşar, persoană care dă importanţă fleacurilor / care caută nod în papură.
tatillonnage *s.m.* (*înv.*) meticulozitate exagerată.
tatillonner *v.i.* (*înv.*) a se ocupa de mărunţişuri, de fleacuri.
tâtonnant, ~**e** *adj.* tatonant, care tatonează / sondează.
tâtonnement *s.m.* 1. bâjbâială, orbecăială, dibuială. 2. (*fig.*) tatonare, sondare.
tâtonner *v.i., v.t.* 1. a pipăi; a bâjbâi, a orbecăi; **il tâtonne dans l'obscurité** bâjbâie în întuneric. 2. (*fig.*) a tatona, a sonda; a ezita; **il ne peut se décider, il tâtonne** nu se poate hotărî, ezită.
tâtons *s.m. pl.* (*în expr.*) **à** ~ pe dibuite; pe bâjbâite.
tatou *s.m.* (*zool.*) tatu (*Dasypus*).
tatouage *s.m.* tatuaj, tatuare.
tatouer *v.t.* a tatua.
tatoueur, -**euse** *s.m.f.* persoană care tatuează.
taud *s.m.*, **taude** *s.f.* (*mar.*) tendă.
taudis *s.m.* 1. cocioabă, maghernită, coşmelie, bojdeucă. 2. locuinţă neîngrijită, murdară.
taulard, ~**e**, **tôlard**, ~**e** *s.m.f.* (*pop.*) deţinut, puşcăriaş.
taule, **tôle** *s.f.* 1. (*pop.*) închisoare, zdup, mititica; **sortir de** ~ a ieşi de la închisoare. 2. (*pop.*) cameră, odaie, încăpere. 3. (*pop.*) casă, locuinţă. 4. (*pop.*) casă (de toleranţă). 5. (*pop.*) societate, întreprindere, firmă; **sa** ~ **prospère** societatea lui prosperează. 6. (*pop., în expr.*) **la Grande Taule** prefectura de poliţie.
taulier, -**ère**, **tôlier**, -**ère** **I**, 1. *s.m.f.* (*pop.*) patron de firmă. 2. (*pop.*) patron de hotel / de restaurant. **II.** *s.m.* (*pop.*) deţinut.
taupe *s.f.* 1. (*zool.*) cârtiţă, sobol (*Talpa europaea*). 2. blană de cârtiţă. 3. (*tehn.*) maşină de săpat tunele. 4. (*arg. şcolar*) clasă specială de matematică organizată în scopul pregătirii pentru concursurile de la facultăţile tehnice. 5. (*fam.*) agent secret infiltrat care spionează pentru puteri străine; turnător. 6. (*iht.*) specie de rechin din Atlantic. 7. (*în expr.*) **être myope comme une** ~, **ne pas voir plus clair qu'une** ~ a fi miop, a avea vederea proastă; **être sous terre comme une** ~ a se izola de lume; (*fig.*) a sta ca un huhurez; **vieille** ~ femeie bătrână şi nesuferită, zgripţuroaică; **aller au royaume des** ~**s** a da ortul popii; **noir comme une** ~ negru smoală; (*vet.*) **mal de** ~ flegmon la ceafa calului.
taupé, ~**e** **I.** *adj.* asemănător cu blana cârtiţei. **II.** *s.m.* varietate de fetru asemănător cu blana cârtiţei.
taupe-grillon (*pl.* **taupes-grillons**) *s.m.* (*entom.*) coropişniţă (*Gryllotalpa vulgaris*).
tauper *v.t.* (*agr.*) a surprinde, a uimi.
taupier *s.m.* (*arg.*) lucrător care distruge cârtiţele.
taupière *s.f.* cursă pentru cârtiţe.
taupin *s.m.* 1. (*entom.*) specie de insectă coleopteră. 2. (*arg. şcol.*) elev din clasa specială de matematici pregătitoare pentru politehnică. 3. (*ist.*) arcaş. 4. soldat care instalează mine subterane.
taupinière, **taupinée** *s.f.* 1. muşuroi de cârtiţă. 2. (*fig.*) bordei de ţară.
taure *s.f.* (*reg.*) juncă, viţică.
taureau *s.m.* 1. (*zool.*) taur (*Bos taurus*); (*fig.*) **prendre le** ~ **par les cornes** a lua taurul de coarne. 2. (*astr.*) constelaţia Taurului. 3. (*în expr.*) **cou de** ~ gât gros şi puternic; **être fort comme un** ~ a fi tare ca piatra.
taurides *s.f. pl.* (*astr.*) grup de meteoriţi care par să provină din constelaţia Taurului.
taurillon *s.m.* taur tânăr.
taurin, ~**e** *adj.* taurin, de taur; referitor la taur.
taurobole *s.m.* (*antichit.*) taurobol, sacrificare de tauri.
tauromachie *s.f.* tauromahie, arta de a lupta cu taurii, coridă.
tauromachique *adj.* referitor la tauromahie.
tautochrone *adj.* (*fiz.*) care are loc la intervale egale.
tautogramme *s.m., adj.* (text) în care toate cuvintele încep cu aceeaşi literă.
tautologie *s.f.* tautologie; exprimare pleonastică.
tautologique *adj.* tautologic; pleonastic.
tautologue *s.m.f.* persoană care studiază tautologia.
tautomère *adj.* 1. (*anat.*) despre organele situate de aceeaşi parte a corpului. 2. (*chim.*) tautomer, (substanţe) care prezintă tautomerie, izomerie.
tautomérie *s.f.* (*chim.*) tautomerie; izomerie.
taux *s.m.* 1. preţ oficial al unor bunuri / servicii. 2. procent; **le** ~ **de mortalité** procentul de mortalitate. 3. (*fin.*) rată; **le** ~ **de change** rata de schimb; ~**de profit** rata profitului. 4. dobândă; **prêter au** ~ **de 10%** a împrumuta cu dobândă de 10%. 5. taxă, contribuţie; (*mar.*) ~ **de fret** taxă de navlosire; ~ **d'escompte** taxă de scont. 6. (*în expr.*) ~ **d'amortissement** cotă de amortizare; (*tele*) ~ **de compression** raport de compresiune; ~ **de distorsion** coeficient de distorsiune.
tauzin *s.m.* (*bot.*) specie de stejar negru cu frunze pufoase din sud-vestul Franţei (*Quercus tozza*).
tavaïolle *s.f.* (*bis.*) pânză cu dantele pe care se prezintă o ofrandă un copil pentru botez.
tavel *s.m.* vin rozé din regiunea Gard.
tavelé, ~**e** *adj.* pătat; **fruit** ~ fruct pătat; **pomme** ~**e** măr pătat.
taveler *v.t., v.r.* a (se) păta; **les fruits se tavellent sous l'effet de l'humidité** fructele se pătează din cauza umidităţii.
tavelure *s.f.* pată pe fructe (din cauza umidităţii).
taverne *s.f.* 1. tavernă, cârciumă. 2. (*înv.*) han.
tavernier, -**ère** *s.m.f.* (*înv. sau glumeţ*) cârciumar, crâşmar.
taxacées, **taxinées** *s.f. pl.* (*bot.*) taxacee, familie de conifere căreia îi aparţine tisa.
taxateur *s.m. adj.* (persoană) care fixează o taxă / un impozit; **juge** ~ judecător care fixează taxe / impozite.
taxatif, -**ive** *adj.* care poate fi taxat, taxabil, impozabil.
taxation *s.f.* (*jur.*) taxare; impunere de taxe / de impozite.

taxaudier *s.m.* v. **taxodium**.
taxe *s.f.* 1. taxă. 2. impozit.
taxer *v.t.* 1. a taxa; a stabili taxe / impozite; ~ **les marchandises importées** a stabili taxe pentru mărfurile importate. 2. (*fig.*) a considera, a taxa, a califica drept; a acuza de; **son courage est taxé de folie** curajul său e considerat nebunie. 3. (*pop.*) a fura, a șterpeli. 4. (*pop.*) a percepe un procentaj (din mărfurile vândute). 5. (*pop.*) a cerși. 6. (*pop.*) a obține ceva prin escrocherie. 7. (*pop.*) a sili pe cineva să dea bani.
taxi *s.m.* (*auto*) 1. taxi, taximetru. 2. (*fam.*) taximetrist; **il est** ~ este taximetrist.
taxidermie *s.f.* taxidermie, arta împăierii animalelor.
taxidermiste *s.m.f.* specialist în împăierea animalelor.
taxie *s.f.* (*biol.*) tropism.
taxi-girl *s.f.* (*angl.*) animatoare de local.
taximètre *s.m.* contor de taximetru.
taxinées *s.f. pl.* v. **taxacées**.
taxinomie, taxonomie *s.f.* 1. taxinomie, știința clasificării ființelor vii / elementelor. 2. clasificare.
taxinomique, taxonomique *adj.* taxinomic, referitor la taxinomie.
taxiphone *s.m.* telefon public care funcționează cu fisă, monedă sau cartelă.
taxiway *s.m.* (*angl.*) pistă într-un aeroport pentru circulația avioanelor la sol.
taxodiacées *s.f. pl.* (*bot.*) taxodiacee, familie de conifere mari ornamentale originare din Virginia și Florida.
taxodium, taxaudier, taxodier *s.m.* (*bot.*) conifer mare ornamental din familia taxodiaceelor.
tayaut *interj.* v. **taïaut**.
taylorisation *s.f.* (*ec.*) aplicare a taylorismului.
taylorisme *s.m.* (*ec.*) taylorism, metodă de organizare științifică a muncii industriale.
tchadanthrope *s.m.* (*paleont.*) hominid fosil descoperit în Ciad.
1. tchadien, ~ne *adj.* din Ciad, referitor la Ciad.
2. Tchadien, ~ne *s.m.f.* locuitor din Ciad.
tchador *s.m.* văl lung purtat de femeile iraniene.
tchapalo *s.m.* *(Africa)* bere din sorg.
tchartchaf *s.m.* văl negru purtat de femei în Turcia.
tchatche *s.f.* (*arg.*) 1. ușurință de a vorbi, logoree. 2. conversație.
tchatcher *v.i.*, *v.t.* (*arg.*) a trăncăni; a spune brașoave, a turna gogoși.
1. tchécoslovaque *adj.* cehoslovac, referitor la fosta Cehoslovacie.
2. Tchécoslovaque *s.m.f.* locuitor al fostului stat Cehoslovacia.
1. tchèque I. *adj.* ceh, din Cehia. **II.** *s.m.* limba cehă.
2. Tchèque *s.m.f.* ceh, locuitor din Cehia.
tchérémisse *s.m.* grup de limbi ugro-finice din regiunea Volga.
tchernoziom *s.m.* (*geogr.*) cernoziom.
tchitola *s.m.* lemn rășinos brun-roșcat din Africa, folosit în tâmplărie.
te I. *pron. pers.* (*pers. 2. sg.*) 1. (*dat.*) ție, îți, ți; **je ~ parle** îți vorbesc. 2. (*ac.*) pe tine, te; **il ~ regarde** (el) te privește. **II.** *pron. refl.* (*la verbe esențial reflexive*); **tu t'exclames** tu exclami.
té *s.m.* 1. litera T; **en** ~ în formă de T. 2. teu, linie de desen în formă de T.
té! *interj.* ia te uită! păi da!
tea-gown *s.f.* (*angl.*) (*înv.*) rochie elegantă de interior.
tea-room *s.m.* (*angl.*) salon în care se servește ceaiul.
técalémite *s.m.* (*tehn.*) tecalemit.
technétium *s.m.* (*chim.*) technețiu.
technétronique *adj.* bazat pe tehnologie și pe electronică; post-industrial.
technicien, ~ne *s.m.f.* tehnician.
techniciser, techniser *v.t.* a tehniciza.
technicité *s.f.* tehnicitate.
technico-commercial, technicocommercial, ~e (*m.pl.*-**aux**) *adj.* tehnico-comercial.
technicolor *s.m.* (*cinema*) tehnicolor.
technique I. *adj.* tehnic; **un problème** ~ o problemă tehnică. **II.** *s.f.* tehnică.
techniquement *adv.* din punct de vedere tehnic; după /prin procedee tehnice.
techniser *v.t.* v. **techniciser**.
technocrate *s.m.f.* tehnocrat.
technocratie *s.f.* (*pol.*) tehnocrație.
technocratique *adj.* *(pol.)* tehnocratic.
technocratisation *s.f.* *(pol.)* tehnocratizare.
technocratiser *v.t.* *(pol.)* a tehnocratiza, a supune autorității tehnocraților.
technocratisme *s.m.* (*pol.*) tehnocratism.
techno-économique *adj.* tehno-economic.
technologie *s.f.* tehnologie.
technologique *adj.* tehnologic.
technologue, technologiste *s.m.f.* tehnolog.
technophile *adj.* (*biol.*) tehnofil, (specii de animale) care se adaptează la condițiile tehnicii.
technopole *s.f.* centru urban cu un mare potențial, favorabil dezvoltării industriilor de vârf.
technopôle *s.m.* loc amenajat pentru crearea întreprinderilor de înaltă tehnologie.
teck / tek *s.m.* (*bot.*) tec, copac din regiunile tropicale (*Tectonia grandis*).
teckel *s.m.* (câine) teckel; baset.
tectonique (*geol.*) **I.** *adj.* tectonic; **mouvements ~s** mișcări tectonice. **II.** *s.f.* tectonică, studiul scoarței terestre.
tectrice *adj.*, *s.f.* (*ornit.*) tectrice, (pene) care acoperă baza aripii.
teddy-bear, teddybear *s.m.* 1. (*text.*) urson. 2. ursuleț de pluș.
tee *s.m.* (*angl.*) *(la golf)* suport pentru minge.
teenager, teen-ager *s.m.f.* (*angl.*, *americ.*) adolescent, persoană cu vârsta între 13 și 19 ani.
téflon *s.m.* teflon.
téflonisé, ~e *adj.* (*despre vase metalice*) teflonat, acoperit cu teflon.
tégénaire *s.f.* (*entom*) păianjenul de casă (*Tegenaria domestica*).
tégument *s.m.* (*anat.*, *bot.*) tegument.
tégumentaire *adj.* (*anat.*, *bot.*) tegumentar; **membrane** ~ membrană tegumentară.

teigne *s.f.* 1. (*entom.*) molie (*Tinea*). 2. (*bot.*) brustur (*Lappa major*). 3. (*bot.*) cuscută, torțel (*Cuscuta epithymum*). 4. chelbe. 5. (*fig.*) persoană rea, nesuferită. 6. (*în expr.*) **être méchant comme une ~** a fi rău ca dracul; a fi negru la inimă / la suflet; a fi mațe pestrițe.

teigneux, -euse I. *adj.* chelbos, chel. II. *s.m.* 1. chel. 2. (*pop.*) om rău, afurisit.

teillage, tillage *s.m.* (*text.*) melițare, melițat.

teille, tille *s.f.* (*bot.*) 1. coajă de tei din care se fac frânghii, liber. 2. coajă de pe tulpina cânepii.

teiller, tiller *v.t.* a melița (in, cânepă).

teilleur, -euse, tilleur, -euse I. *s.m.f.* melițător de cânepă / de in. II. *s.f.* (*text.*) meliță, mașină de melițat (in, cânepă).

teindre I. *v.t.* a vopsi, a colora; **~ un tissu** a vopsi o stofă. II. *v.r.* a se vopsi.

teint *s.m.* 1. ten; **~ pâle** ten palid. 2. (*text.*) culoare; **bon ~, grand ~** culoare care rezistă la spălat, la fiert, la soare; (*fam., despre persoane, în expr.*) **avoir des opinions bon ~** a avea păreri ferme.

teint, ~e *adj.* 1. vopsit, cănit; colorat; **cheveux ~s** păr vopsit. 2. (*peior.*) pătat, mânjit; **être ~de sang** a fi mânjit de sânge.

teinte *s.f.* 1. tentă, nuanță; **une ~ rougeâtre** o tentă roșietică. 2. (*poligr.*) tonare. 3. (*în expr.*) **une ~ de ...** o umbră de ..., un pic de ...; **une ~ de tristesse sur son visage** o umbră de tristețe pe chipul său.

teinté, ~e *adj.* 1. ușor colorat, cu o nuanță de; **lunettes à verres ~es** ochelari cu lentile ușor colorate. 2. (*fig.*) nuanțat; colorat; **une réponse calme ~e d'ironie** un răspuns calm nuanțat cu ironie.

teinter I. *v.t.* 1. a colora ușor, a da o nuanță;**~ de l'eau avec du sirop** a colora ușor apa cu sirop. 2. a acoperi cu o tentă (de culoare); **~ du bois** a acoperi lemnul cu o tentă de culoare. II. *v.r.* a se nuanța cu; a lua o nuanță de; **en automne, la forêt se teinte de rouge, de jaune** toamna, pădurea capătă nuanțe de roșu, de galben; (*fig.*) **sa réponse brutale se teinta de menaces** răspunsul său brutal a căpătat nuanțe de amenințare.

teinture *s.f.* 1. vopsea. 2. vopsire, vopsit; **~ de la laine** vopsitul lânii; **~ des cheveux** vopsirea părului. 3. tinctură; **~ d'iode** tinctură de iod. 4. (*fig.*) spoială, cunoștințe superficiale, cunoștințe vagi; **il a une ~ de littérature** are cunoștințe vagi de literatură.

teinturerie *s.f.* vopsitorie, boiangerie.

teinturier, -ère *s.m.f.* 1. vopsitor, boiangiu. 2. persoană care curăță haine.

tek *s.m.* v. **teck**.

tel, ~le I. *adj. nehot.* 1. asemenea, astfel, atare, așa; **cela m'étonne qu'il puisse donner une ~le réponse** mă mir că poate da un asemenea răspuns; **c'est un spécialiste ou recommandé comme ~** este un specialist sau recomandat ca atare. 2. anume, anumit; cutare; **on se reverra demain à ~ endroit** ne vom revedea mâine în cutare loc. 3. atât de mare; într-atât de; **~le était sa force de persuasion que** atât de mare era puterea lui de convingere încât; **sa mémoire est ~le qu'il retient tout ce qu'on dit** memoria lui este atât de extraordinară încât reține tot ce se spune. 4. așa...; precum...; cum...; ca și...; **les choses se sont passées ~les que vous l'aviez prédit** lucrurile s-au petrecut așa precum ați prevăzut; (*prov.*) **~le tête, ~ bonnet** la așa cap așa căciulă; (*prov.*) **~ maître, ~ valet** cum e boierul și sluga; **la ferme est pleine de bêtes ~les que les vaches, les moutons** ferma e plină de animale precum vacile, oile; **un homme ~ que lui saura faire son chemin** un om ca el va ști să-și facă drum în viață; **je l'ai retrouvé ~ quel** l-am regăsit așa precum era. 5. (*în expr.*) **rien de ~ que...** nimic mai bun / potrivit decât...; **rien de ~ que le sommeil pour refaire les forces** nimic mai bun ca somnul pentru refacerea forțelor. II. *adj., pron. dem.* acesta, aceasta, aceștia, acestea; **~le est son opinion** aceasta este părerea lui. III. *pron. nehot.* cineva, cine, careva, unul; (*prov.*) **~ qui sème ne récolte pas toujours** unul macină, altul mănâncă; (*prov.*) **~ rit aujourd'hui qui pleurera demain** cine astăzi râde, mâine plânge, că vremea e nestatornică; (*prov.*) **~ est pris qui croyait prendre** cine sapă groapa altuia cade singur în ea.

télamon *s.m.* (*arhit.*) telamon, atlant.

télangiectasie *s.f.* (*med.*) telangiectazie, dilatare a vaselor mici.

télautographe, téléautographe *s.m.* (*tehn.*) teleautograf.

télautographie *s.f.* (*tehn.*) teleautografie.

télautographique *adj.* (*tehn.*) teleautografic.

télé *s.f.* (*fam.*) *abrev. de la* **télévision**.

télébenne, télécabine *s.f.* telecabină, cabină de teleferic.

télécarte *s.f.* cartelă telefonică.

télécinéma *s.m.* telecinema, telecinematograf.

télécommande *s.f.* telecomandă.

télécommander *v.t.* a telecomanda.

télécommunication *s.f.* telecomunicație.

téléconférence *s.f.* teleconferință.

télécopie *s.f.* telecopie, reproducere la distanță a unor documente, fax (mesajul transmis).

télécopieur *s.m.* (aparat) fax.

télécran *s.m.* ecran de televiziune pentru săli mari.

télédétection *s.f.* (*tehn.*) teledetecție.

télédictage *s.m.* teledictare, dictare la distanță a unor informații.

télédiffuser *v.t.* a teledifuza, a difuza prin televiziune.

télédiffusion *s.f.* teledifuzare, difuzare prin televiziune.

télédistribution *s.f.* teledistribuție, difuzare prin cablu.

télédynamie *s.f.* (*el.*) transmitere la distanță a energiei (electrice).

télédynamique *adj.* teledinamic, care transmite o forță la distanță.

téléenseignement, télé-enseignement *s.m.* învățământ la distanță.

téléfax *s.m.* v. **télécopie**.

téléférique *s.m.* v. **téléphérique**.

téléfilm *s.m.* film de televiziune.

téléga, télègue *s.f.* căruță; teleagă.

télégénique *adj.* telegenic, care este expresiv pe ecranul televiziunii.
télégestion *s.f.* (*inform.*) teleinformatică.
télégramme *s.m.* telegramă.
télégraphe *s.m.* telegraf.
télégraphie *s.f.* telegrafie.
télégraphier *v.t.*, *v.i.* a telegrafia.
télégraphique *adj.* **1**. telegrafic, transmis prin telegraf. **2**. (*fig.*) scurt, concis, telegrafic, laconic; **style** ~ stil concis.
télégraphiquement *adv.* (în mod) telegrafic, prin telegraf.
télégraphiste *s.m.f.* **1**. telegrafist, persoană care transmite telegramele. **2**. telegrafist, funcționar al poștei care aduce telegramele la domiciliu.
télègue *s.f.* v. **téléga**.
téléguidage *s.m.* teleghidaj, teleghidare.
téléguider *v.t.* a teleghida.
téléimpression *s.f.* *(tehn.)* teleimprimare.
téléimprimeur *s.m.* *(tehn.)* teleimprimator.
téléinformatique I. *s.f.* teleinformatică. **II**. *adj.* teleinformatic.
télékinésie *s.f.* (*psihol.*) telechinezie.
télémaintenance *s.f.* menținere la distanță a unui vehicul spațial prin telecomandă.
télémanipulateur *s.m.* (*tehn.*) dispozitiv de manipulare a unor substanțe radioactive în spatele unui ecran de protecție.
télémanipulation *s.f.* (*tehn.*) manipulare a unor substanțe radioactive în spatele unui ecran de protecție.
télémarketing *s.m.* (*com.*) desfacere a mărfurilor prin intermediul unui sistem de telecomunicații.
télématique I. *s.f.* telematică, totalitatea tehnicilor ce îmbină telecomunicațiile și informatica. **II**. *adj.* telematic.
télémécanicien *s.m.* *(rar)* specialist în telemecanică.
télémécanique *s.f.* *(rar)* telemecanică.
télémesure *s.f.* telemăsură.
télémètre *s.m.* telemetru.
télémétreur *s.m.* telemetrist, specialist în telemetrie.
télémétrie *s.f.* telemetrie.
télémétrique *adj.* telemetric.
téléencéphale *s.m.* (*anat.*) teleencefal, partea anterioară terminală a encefalului embrionar.
télénomie *s.f.* v. **téléonomie**.
téléobjectif *s.m.* teleobiectiv.
téléologie *s.f.* (*fil.*) teleologie, studiul finalității.
téléologique *adj.* (*fii.*) teleologic.
téléonomie, télénomie *s.f.* (*biol.*, *fil.*) v. **téléologie**.
téléopérateur *s.m.* (*tehn.*) teleoperator, vehicul teleghidat.
téléosaure *s.m.* (*paleont.*) crocodil fosil din Era Secundară.
téléostéens *s.m. pl.* (*iht.*) teleosteeni, grup de pești osoși.
télépathe *s.m.f.*, *adj.* telepat, (persoană) care practică telepatia.
télépathie *s.f.* telepatie.
télépathique *adj.* telepatic, referitor la telepatie.
téléphérage *s.m.* transport de călători cu telefericul.
téléphérique, téléférique I. *s.m.* teleferic; funicular. **II**. *adj.* teleferic, referitor la teleferic; **câble** ~ cablu teleferic.
téléphone *s.m.* telefon; **sonnerie du** ~ soneria telefonului; **donner un coup de** ~ a da un telefon, a telefona.
téléphoné, **~e** *adj.* **1**. telefonat; **message** ~ mesaj transmis prin telefon / telefonat. **2**. (*fam.*) previzibil; **c'était** ~ era previzibil.
téléphoner *v.i.*, *v.t.* a telefona; ~ **un message** a transmite prin telefon / telefona un mesaj; ~ **à un ami** a telefona unui prieten.
téléphonie *s.f.* telefonie.
téléphonique *adj.* telefonic; **appel** ~ apel telefonic.
téléphoniquement *adv.* prin telefon, telefonic; **on communiquera** ~ vom comunica telefonic.
téléphoniste *s.m.f.* telefonist.
téléphotographie *s.f.* telefotografie.
télépointage *s.m.* (*mii.*) dispozitiv de țintire la distanță.
téléprompteur *s.m.* v. **prompteur**.
téléradar *s.m.* emitere / recepție a unei imagini radar la distanță.
téléradiographie, téléradio *s.f.* teleradiografie.
téléradiothérapie *s.f.* (*med.*) teleradioterapie.
téléscopage *s.m.* ciocnire violentă (între două vehicule / trenuri).
téléscope *s.m.* **1**. (*fiz.*) telescop, lunetă. **2**. (*fig.*) telescop, mijloc de observație a unor obiecte îndepărtate.
téléscoper I. *v.t.* a ciocni, a izbi violent; **un camion a télescopé une voiture** un camion a izbit un automobil. **II**. *v.r.* **1**. a se lovi, a se ciocni, a se izbi; **les deux voitures se sont téléscopées** cele două automobile s-au izbit unul de celălalt. **2**. *(fig., despre idei)* a veni în contradicție.
téléscopique *adj.* (*fiz.*) telescopic.
téléscripteur *s.m.* telescriptor, teleimprimator.
télésiège *s.m.* telescaun.
télésignalisation *s.f.* semnalizare la distanță.
téléski *s.m.* *(sport)* teleschi.
téléspectateur, **-trice** *s.m.f.* telespectator.
télésthésie *s.f.* telepatie.
télésurveillance *s.f.* supraveghere la distanță prin mijloace electronice.
télétex *s.m.* (*inform.*) teletex.
téléthèque *s.f.* locul unde se păstrează documente de arhivă ale televiziunii.
télétraitement *s.m.* (*inform.*) tratare la distanță a datelor.
télétransmission *s.f.* transmitere la distanță a unor informații.
télétravail *s.m.* activitate profesională în afara biroului, prin intermediul telematicii.
télétype *s.m.* teleimprimator.
télévisé, **~e** *adj.* televizat; **journal** ~ jurnal televizat.
téléviser *v.t.* a televiza, a transmite prin televiziune.
téléviseur *s.m.* televizor.
télévision *s.f.* **1**. televiziune. **2**. (*fam.*) televizor.
télévisuel, **~le** *adj.* televizual, referitor la emisiunile de televiziune.

télex *s.m.* telex, dactilografie la distanță prin teleimprimator.
télexer *v.t.* a transmite prin telex.
télexiste *s.m.f.* persoană care asigură transmiterea mesajelor prin telex.
teii *s.m.* (*arheol.*) movilă artificială formată de ruine.
tellement *adv.* 1. atât de, într-atât; **cet enfant est ~ doué** acest copil este atât de înzestrat; **il parle ~ vite que l'on ne peut le suivre** vorbește atât de repede încât nu poate fi urmărit. 2. (*fam.*, *cu prep.* **de**) mult; foarte; **nous avons ~ de travail** avem mult de lucru. 3. (*înv.*, *în expr.*) **~ quellement** de bine de rău.
tellière *s.m.*, *adj.* (hârtie) cu format ministerial.
tellure *s.m.* (*chim.*) telur.
tellureux, **-euse** *adj.* (*chim.*) teluros.
tellurique, **tellurien**, **~ne** *adj.* 1. teluric, pământesc; **mouvements ~s** mișcări telurice; (*el.*) **courant ~** curent teluric. 2. (*chim.*) teluric. (*geogr.*) **eaux ~s** ape subterane; **secousse ~** cutremur.
tellurisme *s.m.* influența Pământului asupra ființelor vii.
tellurure *s.m.* (*chim.*) telurură.
teloche *s.f.* (*arg.*) televiziune.
telson *s.m.* (*zool.*, *la crustacee*) ultimul segment abdominal la raci, telson.
temenos *s.m.* (*antichitatea greacă*) teren sacru, sanctuar.
téméraire *adj.*, *s.m.f.* 1. temerar, cutezător, curajos, brav, dârz. 2. lipsit de probe; **jugement ~** judecată lipsită de probe suficiente.
témérairement *adv.* 1. cu îndrăzneală, cu curaj. 2. fără dovezi, fără probe suficiente; **juger ~** a judeca pripit / fără probe suficiente.
témérité *s.f.* temeritate, cutezanță, curaj, bravură, dârzenie, îndrăzneală.
témoignage *s.m.* 1. mărturie; depoziție; **porter ~** a depune mărturie; **faux ~** mărturie mincinoasă. 2. dovadă, semn; **~ d'affection** dovadă de afecțiune. 3. (*în expr.*) **être appelé en ~** a fi chemat ca martor; **rendre ~ à qqch.** a recunoaște un lucru; **rendre ~ à qqn.** a depune mărturie în favoarea cuiva.
témoigner I. *v.i.* 1. (*jur.*) a depune mărturie, a fi martor; **~ en faveur de qqn.** / **contre qqn.** a depune mărturie în favoarea cuiva / împotriva cuiva. 2. (*cu prep.* **de**) a dovedi; a denota; **cette déclaration témoigne de sa fermeté** această declarație îi dovedește fermitatea. II. *v.t.* a arăta, a manifesta, a marca, a dovedi, a exprima; **~ de l'intérêt à qqn.** a arăta interes pentru / față de cineva; **~ du mépris à qqn.** a arăta dispreț față de cineva; **~ du respect à** / **envers** / **pour** / **à l'égard de qqn.** a arăta respect față de cineva.
témoin *s.m.* 1. martor; **~ à charge** martor al acuzării; **~ à décharge** martor al apărării; **prendre qqn. à ~** a lua pe cineva drept martor; **~ oculaire** martor ocular; **faux ~** martor mincinos; **cette affaire s'est conclue sans ~s** această afacere s-a încheiat fără martori; (*fig.*) **un écrivain ~ de son époque** un scriitor martor al epocii sale. 2. dovadă, mărturie; **c'est un pianiste doué, ses succès internationaux en sont un ~** este un pianist talentat, succesele sale internaționale sunt o dovadă. II. *adj. invar.* 1. dovadă; **c'est un bon professeur, ~ses élèves brillants** este un bun profesor, dovadă elevii săi străluciți. 2. martor; **femme-~** femeie martor.
tempe *s.f.* 1. (*anat.*) tâmplă. 2. bucată de lemn cu care măcelarul ține deschis pântecul unui animal.
tempérament *s.m.* 1. temperament, fire, natură, structură; caracter; **~ nerveux** temperament nervos; **avoir du ~** a. a avea personalitate; b. a avea temperament; a fi senzual. 2. constituție fizică; **un ~ robuste** o constituție robustă. 3. (*înv.*) măsură, echilibru. 4. (*în expr.*) **acheter à ~** a cumpăra în rate.
tempéramental, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* temperamental, referitor la temperament.
tempérance *s.f.* 1. cumpătare, măsură, moderație, temperanță. 2. sobrietate.
tempérant, **~e** *adj.* cumpătat, moderat; sobru.
température *s.f.* 1. temperatură; **la ~ est en hausse** temperatura e în creștere. 2. febră, temperatură; **prendre sa ~** a-și lua temperatura; **avoir de la ~** a avea febră / temperatură ridicată. 3. (*în expr.*) **prendre la ~** a se informa, a lua pulsul.
tempéré, **~e** *adj.* 1. temperat, moderat, ponderat, potolit; cumpătat; **esprit ~** spirit ponderat; (*geogr.*) **climat ~** climă temperată. 2. (*în expr.*) **monarchie ~e** monarhie constituțională.
tempérer *v.t.* a tempera, a modera, a potoli, a domoli, a liniști; **le vent tempère la canicule** vântul potolește canicula; (*fig.*) **~ sa bile** a-și potoli / a-și stăpâni furia.
tempête *s.f.* 1. furtună, vijelie, vifor, vântoasă; **~ de sable** furtună de nisip; **~ de neige** furtună de zăpadă, viscol; (*fig.*) **une ~ dans un verre d'eau** furtună într-un pahar cu apă; mult zgomot pentru nimic; (*prov.*) **qui sème le vent récolte la ~** cine seamănă vânt culege furtună; 2. (*fig.*) tulburare sufletească, zbucium, frământare. 3. (*fig.*) furtună, ropot; **une ~ d'applaudissements** un ropot de aplauze. 4. (*fig.*) tulburare (într-un stat); **les ~s de la révolution** tulburările provocate de revoluție. 5. (*fig.*) șir de necazuri ce se abat asupra cuiva. 6. (*în expr.*) **doubler le cap des ~s** a. a scăpa de primejdie; a trece hopul / gârla; b. a depăși vârsta pasiunilor; a trece pragul bătrâneții.
tempêter *v.i.* (*fam.*) a face scandal; a tuna și a fulgera; **~ contre qqn.** a tuna și a fulgera împotriva cuiva.
tempétueusement *adv.* (în mod) furtunos, violent, puternic.
tempétueux, **-euse** *adj.* 1. (*înv.*) agitat, expus furtunilor; **mer tempétueuse** mare expusă furtunilor / furtunoasă / zbuciumată. 2. (*fig.*) agitat, furtunos, dezlănțuit, aprig; **une réunion tempétueuse** o ședință furtunoasă.
temple *s.m.* 1. (*antichit.*) templu; **le ~ d'Apollon** templul lui Apollo. 2. (*text.*) tindeche. 3. (*bis.*) templu israelit, sinagogă. 4. biserică protestantă.
templier *s.m.* 1. (*ist.*) templier. 2. (*în expr.*) **boire comme un ~** a trage la măsea; a bea cât șapte.

tempo *s.m.* (*muz.*) tempo, ritm.
temporaire *adj.* temporar, vremelnic; **fonction** ~ funcție temporară.
temporairement *adv.* (în mod) temporar, vremelnic, trecător.
temporal, ~**e** (*m. pl.* -**aux**) **I.** *adj.* (*anat.*) temporal; **os** ~ os temporal / de la tâmplă. **II.** *s.m.* osul tâmplei.
temporalité *s.f.* temporalitate.
temporel, ~**le** *adj.* **1**. temporar; trecător. **2**. (*bis.*) pământesc; trecător; **les biens** ~**s** bunurile pământești / trecătoare. **3**. (*gram.*) temporal; **proposition** ~**le** propoziție temporală.
temporellement *adv.* **1**. din punct de vedere temporal. **2**. în ordinea cronologică.
temporisateur, **-trice I.** *adj. s.m.f.* care temporizează, tergiversează, amână; **politique temporisatrice** politică de temporizare. **II.** *s.m.* (*tehn.*) dispozitiv de încetinire a executării unei operațiuni.
temporisation *s.f.* temporizare, tergiversare; *(fig.)* tărăgănare, lungire.
temporiser *v.i.* a temporiza, a tergiversa; *(fig.)* a tărăgăna, a trage de timp, a o lungi.
temps *s.m.* **1**. timp, vreme; **il fait beau** ~ este timp frumos; ~ **couvert** timp noros; vreme închisă; cer întunecat; ~ **de chien** vreme rea; **quel** ~ **fait-il?** cum e timpul? **2**. timp, durată, răstimp, răgaz; **perdre son** ~ a-și pierde timpul; **accordez-lui un** ~ acordați-i un răgaz; **passer son** ~ **à lire** a-și petrece timpul citind; **à** ~ la timp; **au** ~ **de grand-mère** pe vremea bunicii; **être de son** ~ a merge în pas cu vremea; **dans la nuit des** ~ în negura vremurilor; **au** ~ **où les bêtes parlaient** demult; pe vremea când se potcovea puricele cu 99 de oca de fier; pe vremea lui Pazvante. **3**. timp; pauză. **4**. (*sport*) timp, durată cronometrată a unei curse; **réaliser un bon** ~ a realiza un timp bun; ~ **mort** timpi morți. **5**. timp, moment; ocazie; **il est** ~ **de** e timpul să; **il est grand** ~ e și timpul; **en** ~ **et lieu** la momentul potrivit; la timp; la țanc; **en** ~ **utile** în timp util; la timpul potrivit. **6**. (*gram.*) timp verbal; **les** ~ **simples** timpurile simple. **7**. (*muz.*) timp, măsură; diviziune a măsurii; **mesure à quatre** ~ măsură de patru timpi. **8**. (*în expr.*) **faire son** ~ a-și satisface serviciul militar; **en même** ~ simultan, concomitent; **en même** ~ **que** o dată cu; **par le** ~ **qui court, par les** ~ **qui courent** în împrejurările actuale, în vremurile noastre; **prendre son** ~ a nu se grăbi; a avea răbdare; a aștepta momentul prielnic; **de tout** ~ dintotdeauna; **de** ~ **en** ~, **de** ~ **à autre** din când în când; **prendre du bon** ~ a se distra; a petrece; (*mar.*) **gros** ~ furtună pe mare; **faire la pluie et le beau** ~ a tăia și a spânzura; a avea pâinea și cuțitul în mână; **parler de la pluie et du beau** ~ a pălăvrăgi, a îndruga verzi și uscate; **il y a beau** ~ **que** e mult de când; **depuis ce** ~**-là** de atunci; **du** ~ **où** atunci când; **vivre de l'air du** ~ a se hrăni cu vânt; **tout le** ~ neîncetat, fără încetare; **de mon** ~ în tinerețea mea; **avoir fait son** ~ a-și fi trăit traiul; **n'avoir qu'un** ~ a dura puțin; **au** ~ **jadis** odinioară.
tenable *adj.* **1**. (*mil.*, *în constr. negative*) care se poate apăra, care poate rezista; **leurs positions n'étaient plus** ~**s** pozițiile lor nu mai puteau rezista. **2**. suportabil; de suportat; **cette chaleur n'est pas** ~ această căldură nu e suportabilă.
tenace *adj.* **1**. tenace, persistent, statornic; răzbătător; stăruitor; **une odeur** ~ un miros persistent; **ambition** ~ ambiție tenace. **2**. (*fig.*) încăpățânat, îndărătnic; perseverent; **un chercheur** ~ un cercetător perseverent / încăpățânat.
tenacement *adv.* cu tenacitate, cu perseverență; **il poursuit son but** ~ își urmărește scopul cu tenacitate.
ténacité *s.f.* **1**. tenacitate, perseverență, persistență, statornicie, stăruință. **2**. dârzenie, încăpățânare.
tenaillant, ~**e** *adj.* chinuitor; **une soif** ~**e** o sete chinuitoare.
tenaille *s.f.* (*mai mult la pl.*) **1**. clește. **2**. (*fig.*) **prendre l'ennemi en** ~ a ataca dușmanul din două direcții / ca în clește.
tenaillement *s.m.* **1**. (*în evul mediu*) supliciul jupuirii cu un clește înroșit în foc. **2**. (*fig.*) chin, suferință; **le** ~ **des regrets** chinul regretelor.
tenailler *v.t.* **1**. (*în evul mediu*) a tortura, a jupui cu un clește înroșit în foc. **2**. (*fig.*) a chinui; **les regrets le tenaillent** regretele îl chinuiesc.
tenancier, **-ère** *s.m.f.* **1**. (*în evul mediu*) fermier, mic arendaș. **2**. mic fermier care depinde de o fermă mai mare. **3**. patron de hotel / de bar.
tenant, ~**e I.** *adj.* (*în expr.*) **séance** ~**e** pe loc, pe dată, imediat; **chemise à col** ~ cămașă al cărei guler nu e separat. **II.** *s.m.f.* (*sport*) posesor, deținător; ~ **d'un titre** deținător / posesor al unui titlu. **III.** *s.m.* **1**. (*ist.*) cavaler care lupta cu cine îl provoca. **2**. adept, partizan; **les**~**s d'une théorie** adepții unei teorii. **3**. bucată întreagă; **d'un seul** ~ dintr-o singură bucată. **4**. (*în expr.*) **connaître les** ~**s et les aboutissants d'une affaire** a cunoaște toate / a ști toate dedesubturile unei probleme; a ști ce și cum.
tendance *s.f.* **1**. (*fiz.*, *înv.*) tendință; atracție. **2**. (*fig.*) tendință, înclinație, pornire, aplecare, dispoziție; ~**s opposées** tendințe opuse; **avoir** ~ **à** a avea tendința de a. **3**. (*fig.*) orientare, tendință (politică, artistică); ~**s littéraires** orientări literare. **4**. evoluție; ~ **des cours à la Bourse** evoluția cursului la bursă. **5**. (*jur.*) (*în expr.*) **faire à qqn. un procès de** ~ a face cuiva proces de intenție.
tendancieusement *adv.* (în mod) tendențios, cu tendință.
tendancieux, **-euse** *adj.* tendențios; **une question tendancieuse** o întrebare tendențioasă.
tende *s.f.* (*în expr.*) ~**-de-tranche** bucată de carne (de vită) tăiată de sub mușchiul spetei.
tendelle *s.f.* laț de prins sturzi.
tender *s.m.* (*c.f.*) tender.
tenderie *s.f.* (*vân.*) vânătoare cu lațuri și curse.
tendeur, **-euse I.** *s.m.f.* persoană care întinde ceva; ~ **de pièges** persoană care întinde capcane (în pădure). **II.** *s.m.* **1**. *(tehn.)* tendor. **2**. (*text. maș.*) întinzător.

tendineux, -euse *adj.* 1. (*anat.*) cu tendoane. 2. (*despre carne*) cu vine, tare.
tendinite *s.f.* (*med.*) tendinită, inflamație a tendoanelor.
tendoir *s.m.* 1. frânghie de rufe. 2. prăjină de rufe. 3. (*text.*) fuscel.
tendon *s.m.* (*anat.*) tendon.
1. **tendre** I. *adj.* 1. moale, fraged; **chair ~** carne fragedă; **du bois ~** lemn moale. 2. tânăr, fraged; **dès sa plus ~ enfance** din fragedă copilărie. 3. proaspăt; **du pain ~** pâine proaspătă; **~ comme la rosée** proaspăt ca roua. 4. sensibil, simțitor, delicat; **une couleur ~** o culoare delicată; **avoir un cœur ~** a avea o inimă sensibilă / caldă; (*echit.*) **avoir la bouche ~** a fi sensibil la zăbală. 5. tandru, duios, afectuos, iubitor, drăgăstos; **une mélodie ~** o melodie duioasă; **paroles ~s** cuvinte afectuoase. 6. (*în expr.*) **avoir la peau ~** a fi iute la mânie; a se aprinde ușor; a-i sări țandăra / muștarul; **n'être pas ~ pour qqn.** a se purta sever cu cineva; **pierre ~** piatră calcaroasă de slabă rezistență. II. *s.m.* (*înv.*) sentimente de dragoste, înclinație spre afecțiune.
2. **tendre** I. *v.t.* 1. a întinde; **~ une corde** a întinde o frânghie; (*fig.*) **~ un piège à qqn.** a întinde o cursă cuiva; **~ la main a.** a întinde mâna; **b.** a cerși. 2. a tapeta; **~ un mur** a tapeta un perete; **~ sa chambre de bleu** a-și tapeta dormitorul în albastru. 3. (*fig.*) a încorda; **~ ses muscles** a-și încorda mușchii; (*fig.*) **~ son esprit** a-și încorda mintea, a se concentra. 4. (*în expr.*) **~ la gorge** a nu opune nici o rezistență; a se lăsa ucis; **~ la perche à qqn.** a da cuiva o mână de ajutor; **~ ies bras à qqn.** a ierta pe cineva, a-i întinde brațele; a ajuta pe cineva; **~ les bras vers qqn.** a implora pe cineva; **~ l'oreille** a trage cu urechea; a ciuli urechile; **~ une main secourable** a da cuiva o mână de ajutor. II. *v.i.* 1. (*fig. cu prep.* **à, vers**) a tinde către, a viza; a urmări; **paroles qui tendent à expliquer ia situation créée** cuvinte care tind să explice situația creată; **~ à la perfection** a tinde către perfecțiune. 2. a se apropia de; a se orienta spre; a concura la; **efforts qui tendent à réorganiser l'économie** eforturi care concură la reorganizarea economiei. III. *v.r.* (*fig.*) a se încorda; **leurs relations se sont tendues** relațiile lor s-au încordat.
tendrement *adv.* cu drag, cu tandrețe, cu duioșie; **il lui parle ~** îi vorbește cu duioșie.
tendresse *s.f.* 1. tandrețe, afecțiune, duioșie, dragoste, atașament; **avoir de la ~ pour qqn.** a avea afecțiune pentru cineva. 2. (*la pl.*) cuvinte de afecțiune; dovezi de tandrețe.
tendreté *s.f.* frăgezime; **la ~ d'une viande** frăgezimea unei bucăți de carne.
tendron *s.m.* 1. (*bot.*) vlăstar, lăstar. 2. (*fam., înv.*) fată tânără. 3. (*la pl., despre unele animale*) zgârciurile pieptului.
tendu, ~e *adj.* 1. întins; **arc ~** arc întins. 2. (*fig.*) întins, încordat; **rapports ~s** relații încordate. 3. tapisat; **salle ~e d'un papier bleu** sală tapisată cu hârtie albastră.
ténèbres *s.f. pl.* 1. întuneric, tenebre, obscuritate, beznă, întunecime; **s'avancer dans les ~** a înainta în beznă. 2. (*fig.*) incultură, ignoranță; **ses années d'études lui ont permis de sortir des ~ de l'ignorance** anii de studiu i-au îngăduit să iasă din ignoranță. 3. (*fig.*) incertitudine. 4. (*în expr.*) **l'ange des ~** Satana; **l'empire des ~** iadul.
ténébreusement *adv.* pe ascuns, cu viclenie.
ténébreux, -euse *adj.* 1. tenebros, întunecat, obscur, întunecos; **une rue ténébreuse** o stradă întunecoasă. 2. (*fig.*) încurcat, greu de pătruns / de deslușit; **une affaire ténébreuse** o afacere încurcată. 3. (*fig.*) întunecat, sumbru, posomorât, mohorât, posac, încruntat; **un visage ~** un chip posomorât. 4. (*fig.*) ascuns, viclean, perfid; **une intrigue ténébreuse** o intrigă ascunsă.
ténébrion *s.m.* (*entom.*) gândacul-mare, molet (*Tenebrio molitor*).
tènement *s.m.* 1. (*ist.*) proprietate feudală ținută în arendă. 2. reunire de proprietăți alăturate.
ténesme *s.m.* (*med.*) tenesme.
1. **teneur** I. *s.f.* conținut, cuprins; **la ~d'un discours** cuprinsul unui discurs; **la ~ en alcool d'une boisson** conținutul de alcool al unei băuturi.
2. **teneur, -euse** *s.m.f.* 1. patronul unei societăți, al unei prăvălii. 2. (*contab., în expr.*) **~ de livres** contabil, persoană care ține registrele contabile.
ténia, taenia *s.m.* (*zool.*) tenie, panglică (*Taenia*).
ténifuge *adj., s.m.* (*med.*) (medicament) contra teniei.
tenir I. *v.t.* 1. a ține; **~ un bouquet de fleurs à la main** a ține un buchet de flori în mână; **~ qqn. par la main** a ține pe cineva de mână; (*fig.*) **~ sa promesse** a-și ține făgăduiala; **~ lieu de** a ține loc de; **~ qqn. à distance** a ține pe cineva la distanță. 2. a menține, a ține; (*fig.*) **~ sa place / son rang** a-și ține rangul; a se respecta; **~ qqn. en haleine** a ține pe cineva sub tensiune; **~ qqn. sur le gril** a ține pe cineva ca pe jăratic; **~ sa droite** a ține dreapta; (*fig.*) **~ sa langue** a-și ține gura; a-și pune lacăt la gură. 3. a avea, a ține; **~ table ouverte** a avea masă deschisă; **~ boutique** a avea prăvălie; **~ qqn. en haute estime** a avea multă stimă pentru cineva. 4. a deține; **~ une nouvelle de bonne source** a deține o știre din sursă sigură; (*teatru*) **~ un rôle** a deține un rol. 5. a ține, a conduce, a stăpâni; **~ qqn. en bride** a ține pe cineva în frâu; **~ la bride haute / courte à qqn. a.** a ține pe cineva din scurt; **b.** (*fam.*) a strânge șurubul; **~ le gouvernail de l'État** a ține frâiele țării; (*fig.*) **~ la barre, ~ les leviers de commande / les commandes** a ține frâiele, a fi în capul bucatelor; **~ qqn.** a domina pe cineva, a-l avea în puterea sa; (*mil.*) **~ une position** a fi stăpân pe o poziție; **~ une classe** a conduce o clasă; **~ qqn. sous sa coupe** a ține pe cineva sub dominația sa. 6. a întreține; **bien ~ sa maison** a-și întreține bine casa. 7. a rezista, a ține piept; **~ front / tête à qqn.** a ține piept cuiva; a se opune; (*mil.*) **~ la campagne** a rezista în fața inamicului; **~ le coup** a rezista; a suporta. 8. a considera, a judeca, a socoti, a estima; **~ pour** a considera că; **~ pour rien** a considera ca lipsit de

importanță. **9.** (*fig.*) a moșteni; **il tient son talent de son père** moștenește talentul de la tatăl său. **10.** a urmări, a supraveghea; (*fam.*) ~ **qqn. au cul et aux chausses** a urmări îndeaproape pe cineva; ~ **qqn. à l'œil** a urmări / a fi / a sta cu ochii pe cineva. **11.** a cuprinde; **son remords le tient** îl cuprinde remușcarea, este pradă remușcării. **12.** a ocupa; **la maison tient la moitié de la cour** casa ocupă jumătate din curte. **13.** a conduce, a dirija; ~ **un hôtel** a conduce un hotel. **14.** (*în expr.*) ~ **qqn. à l'écart a.** a izola pe cineva, a-l ține deoparte, a nu-l lăsa să se afirme; **b.** a feri pe cineva; (*fam.*) ~ **boutique de lieux communs** a spune numai banalități; ~ **conseil** a delibera; ~ **qqn. en joue a.** a ținti pe cineva; **b.** a lua pe cineva la ochi; ~ **serrés les cordons de la bourse** a controla cheltuielile gospodăriei; (*fig.*) a ține strâns băierile pungii; ~ **l'étrier à qqn.** a sprijini pe cineva într-o acțiune; **tenez-vous-le pour dit** să nu zici că nu ți-am spus; ~ **à qqn. le couteau / le pied sur la gorge a.** a pune cuiva cuțitul / unghia-n gât; b. a strânge pe cineva cu ușa; ~ **le crachoir** a-i merge gura ca o moară hodorogită; a da cu melița; ~ **le dé** a avea rolul principal într-o împrejurare; a fi stăpân pe situație; ~ **la chandelle à qqn.** a favoriza pe cineva; ~ **le juste milieu** a se menține pe linia de mijloc; ~ **le loup par les oreilles** a da din colț în colț; a fi în încurcătură; ~ **la balance égale** a fi imparțial; ~ **le bon bout a.** a fi pe punctul de a reuși; **b.** a fi pe calea cea bună; (*fam.*) ~ **la jambe à qqn.** a bate pe cineva la cap; a-i roade urechile; ~ **compte de qqch.** a lua în seamă un lucru, a ține seamă de un lucru; ~ **bien le vin** a ține la băutură; ~ **la dragée haute à qqn. a.** a ține pe cineva în șah; **b.** a face pe cineva să plătească scump o favoare; a se lăsa rugat; ~ **rigueur à qqn.** (**d'une chose**) a purta pică cuiva; a avea ciudă pe cineva; ~ **qqn. dans sa manche** a avea pe cineva în buzunar; ~ **qqn. le bec dans l'eau** a duce pe cineva cu vorba; a încânta pe cineva cu migdale amare; ~ **qqn. sous le charme** a fermeca pe cineva; ~ **qqn. sous sa griffe / sa patte** a avea pe cineva în mână; (*pop.*) ~ **une bonne cuite, en ~ un coup / une carabinée** a fi beat criță / beat mort; **en ~ une couche / une dose / une épaisseur** a fi prost ca noaptea; **faire ~ un colis** a trimite un pachet; ~ **un enfant sur les fonts baptismaux** a boteza un copil; (*mar.*) ~ la **côte** a naviga de-a lungul coastei; ~ **le mot de l'énigme** a descoperi secretul; **tiens! a.** ia te uită! ei poftim! **b.** na! ține (asta)! **c.** ce vorbești?!; (*pop.*) ~ **la jactance** a întreține conversația; **bateau qui tient bien la mer** vapor care navighează bine, indiferent de condițiile atmosferice; ~ **la chambre** a sta în casă; **voiture qui tient la route** vehicul care rezistă bine la drum. **II.** *v.i.* **1.** (*cu prep.* **à**) a sta lipit de; **affiche qui tient au mur** afiș (care stă) lipit de perete. **2.** a se ține; (*pop.*) **ne ~ plus debout, ne plus ~ en l'air** a nu se mai putea ține pe picioare. **3.** a rezista, a ține; (*fig.*) **ne pas ~ debout** a nu rezista; **cet argument ne tient pas debout** acest argument nu stă în picioare / nu rezistă; ~ **bon / ferme** a rezista; **ne pouvoir y ~** a nu mai rezista, a nu mai putea răbda. **4.** a încăpea, a avea loc; **on tient douze à table** încap 12 persoane la masă; **on tient cinq dans cet voiture** încap cinci în acest automobil. **5.** a dura; **ce mariage tient** această căsătorie durează. **6.** (*cu prep.* **à**) a ține, a depinde de, a atârna de; **cette gaffe tient à son impulsivité** această gafă ține de impulsivitatea lui; (*fig.*) **ne ~ qu'a un cheveu / à un fil** a atârna de un fir de păr. **7.** (*cu prep.* **de**) a semăna, a moșteni; **il tient de son père** seamănă cu tatăl său. **8.** (*în expr.*) **en ~ pour qqn.** a fi îndrăgostit lulea de cineva; ~ **qqn. pour coupable** a considera pe cineva vinovat. **III.** *v.r.* **1.** a sta, a se ține; **se ~ aux aguets** a sta la pândă; **se ~ debout** a sta în picioare; **se ~ clos et couvert** a sta ascuns; a sta la loc sigur; **tiens-toi droit** stai drept; **se ~ coi a.** a sta smirnă; **b.** a tăcea chitic; a nu sufla o vorbă; **se ~ dans la coulisse** a sta în umbră; **se ~ tranquille** a sta liniștit / molcom; **se ~ droit comme un bilboquet** a sta țeapăn; **se ~ sur la défensive** a sta în defensivă; **se ~ sur la réserve** a sta în rezervă; a fi rezervat. **2.** (*în expr.*) **s'en ~ à** a se mulțumi numai cu; **se ~ au large de qqch.** a nu se apropia de ceva; **se ~ en éveil** a fi în stare de alarmă; a fi în gardă; **se ~ les côtes de rire** (*fig.*) a se ține cu mâinile de burtă de râs; a se prăpădi de râs; **se ~ les coudes** a se ajuta unii pe alții; **se ~ sur la défense** a fi gata de ripostă; **se ~ sur ses gardes** a fi în gardă; **se ~ en haleine** a se menține în formă bună; **se ~ dans les eaux de qqn. a.** a se afla în apropierea cuiva; **b.** a fi în relații cu cineva; (*arg.*) **bien se ~** a rezista, a nu ceda în fața polițiștilor (despre un individ din lumea interlopă). **IV.** *v. impers.* **1.** a depinde; **il ne tient qu'à elle** depinde numai de ea. **2.** (*în expr.*) **qu'à cela ne tienne!** a. dacă a rămas numai pe asta! **b.** nu e nici o piedică; **c.** puțin îmi pasă.

tennis *s.m.* **1.** (*sport*) tenis; ~ **de table** tenis de masă; ping-pong. **2.** teren de tenis. **3.** (*text.*) numele unei țesături de bumbac.

tenon *s.m.* (*tehn.*) cep.

tenonner *v.t.* (*tehn.*) a da cep.

ténor *s.m.* (*muz.*) tenor.

ténorino *s.m.* (*muz.*) tenor care cântă în falset.

ténorisant, ~e *adj.* (*muz.*) care se apropie de tenor.

ténoriser *v.i.* (*muz.*) a cânta ca un tenor.

ténotomie *s.f.* (*chir.*) secționare a unui tendon.

tenrec *s.m.* v. **tanrec**.

tenseur *s.m.* **1.** (*anat.*) mușchi tensor. **2.** (*mat.*) tensor.

tensioactif, **-ive** *adj.* (*chim.*) tensioactiv.

tensiomètre *s.m.* (*tehn.*) tensiometru.

tension *s.f.* **1.** tensiune, întindere; ~ **des muscles** întindere a mușchilor. **2.** presiune; tensiune; (*med.*) ~ **artérielle** tensiune arterială; **mesure de la ~** măsurare a tensiunii. **3.** (*fig.*) tensiune, încordare; nervozitate; **état de ~** stare de încordare; ~ **d'esprit** încordare a spiritului, concentrare.

tenson *s.f.* (*lit. din evul mediu*) poezie sub formă de dialog.

tensoriel, ~le *adj.* (*mat.*) tensorial, referitor la tensori; **calcul ~** calcul tensorial.

tentaculaire *adj.* **1.** tentacular; (*zool.*) **appendice ~** apendice tentacular. **2.** (*fig.*) tentacular, care tinde să se dezvolte; acaparator.

tentacule *s.m.* (*zool.*) tentacul.
tentant, ~e *adj.* tentant, ispititor, atrăgător, îmbietor, ademenitor; **une offre ~e** o ofertă atrăgătoare.
tentateur, -trice *adj., s.m.f.* ispititor; **l'esprit ~, le Tentateur** diavolul.
tentation *s.f.* 1. ispită, tentație; **résister à la ~** a rezista tentației. 2. ademenire, ispitire.
tentative *s.f.* tentativă, încercare; **~ de voi** tentativă de furt.
tente *s.f.* 1. cort; **monter sa ~** a-și instala cortul. 2. (*în expr.*) **se retirer sous sa ~** a se retrage (dintr-o luptă / dezbatere); a se izola; (*anat.*) **~ du cervelet** prelungire a membranei duramater.
tente-abri (*pl.* **tentes-abris**) *s.f.* cort ușor, portabil.
tenter I. *v.t.* 1. a încerca; a întreprinde; **~ sa chance / le coup** a-și încerca norocul; **~ l'impossible** a încerca imposibilul; a încerca marea cu degetul; a prinde iepurele cu carul. 2. a tenta, a ispiti; **se laisser ~** a se lăsa ispitit, a-l împinge păcatul. 3. (*în expr.*) **~ le diable a.** a se lăsa ispitit; **b.** a profita de slăbiciunea cuiva; **~ Dieu** a se expune la primejdii. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **de**) a încerca să, a căuta să; **il a tenté d'expliquer son attitude** a încercat să-și explice atitudinea.
tenthrède *s.f.* (*entom.*) specie de viespe care se hrănește cu frunze.
tenture *s.f.* 1. tapet. 2. tapiserie. 3. draperie neagră de doliu.
tenu, ~e *adj.* 1. îngrijit, întreținut; **maison bien ~e** casă bine întreținută. 2. obligat, constrâns; **être ~ à qqch.** a fi constrâns la ceva; **être ~ de faire qqch.** a fi obligat / nevoit să facă ceva. 3. (*fin.*) stabil; **valeurs ~es** valori stabile.
ténu, ~e *adj.* 1. subțire, fin; **fil ~** fir subțire. 2. (*despre aer, ceață*) rarefiat, ușor; **brume ~e** ceață ușoară. 3. (*fig.*) subtil; **raisonnement plein de nuances ~es** raționament plin de nuanțe subtile.
tenue *s.f.* 1. sesiune; **la ~ des assises** sesiunea Curții cu Juri. 2. ținută, conduită, comportare; **avoir une mauvaise ~** a avea o conduită nepotrivită; **un peu de ~!** vezi cum te porți! 3. (*înv.*) durată, continuitate. 4. îmbrăcăminte, ținută; **~ de soirée** ținută de seară; **~ de sport** ținută de sport; **grande ~** ținută de ceremonie. 5. întreținere, gospodărie; **~ d'une maison** întreținere a unei case; (*com.*) **~ des livres** ținere a registrelor, contabilitate; (*agr.*) **~ d'une vigne** întreținere a unei vii. 6. (*muz.*) prelungire a unui sunet. 7. (*în expr.*) (*fin.*) **~ des valeurs** menținerea cotațiilor; (*la călărie*) **avoir une bonne ~** a se ține bine în șa; (*auto*) **~ de route a.** capacitatea unui vehicul de a menține direcția pe care i-o dă șoferul; **b.** felul în care un vehicul circulă pe șosea.
ténuifolié, ~e *adj.* (*bot.*) cu frunze subțiri.
ténuirostres *s.m.f.* (*ornit.*) păsări cu ciocul subțire.
ténuité *s.f.* (*lit.*) subțirime, micime.
tenuto *adv.* (*muz.*) tenuto; ținut, menținut.
téocaili *s.m.* (*la Azteci*) piramidă cu patru laturi, având în vârf un altar.
téorbe, théorbe *s.m.* (*muz.*) teorbă, instrument muzical mai mare decât lăuta (sec. al XVI-lea).
téphrosie *s.f.* (*bot.*) plantă exotică (papilionacee) tropicală din care se extrag un insecticid și o otravă (*Tephrosia*).
tépidarium, tepidarium *s.m.* (*la romani*) tepidarium.
tequilla *s.f.* (*Mexic*) tequila, alcool din agavă.
ter *adv.* 1. (*muz.*) (se repetă) de trei ori. 2. pentru a treia oară.
téraspic *s.m.* (*bot.*) limba mării (*Iberis umbellata*).
tératogène *adj.* (*biol.*) teratogen, care produce malformații; **médicament ~** medicament teratogen.
tératogenèse, tératogénie *s.f.* (*biol.*) teratogeneză.
tératologie *s.f.* (*biol.*) teratologie.
tératologique *adj.* (*biol.*) teratologic.
tératologiste, tératologue *s.m.* (*biol.*) teratolog, specialist în teratologie.
terbium *s.m.* (*chim.*) terbiu.
tercer, terser *v.t.* v. **tiercer**.
tercet *s.m.* (*metr.*) terțet.
térébelle *s.f.* (*zool.*) specie de vierme marin tubicol (*Terebella*).
terebellum, térébellum *s.m.*, **térébelle** *s.f.* (*zool.*) moluscă gasteropodă din Oceanul Indian.
térébenthène *s.m.* (*chim.*) hidrocarbură extrasă din esență de terebentină.
térébenthine *s.f.* (*chim.*) terebentină.
térébinthacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante fanerogame căreia îi aparține terebintul.
térébinthe *s.m.* (*bot.*) terebint (*Pistacia terebinthus*).
térébique *adj.* (*chim., în expr.*) **acide ~** acid terebic.
térébrant, ~e *adj.* 1. (*zool., entom.*) perforant; **insectes ~s** insecte perforante. 2. (*med.*) acut; care pătrunde adânc în țesuturi; **douleur ~e** durere acută. 3. (*fig.*) pătrunzător, scrutător; intens.
térébration *s.f.* perforare; sfredelire.
térébratule *s.f.* (*zool.*) specie de animal marin din Era Secundară, existent și în zilele noastre (*Terebratula*).
1. tergal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*zool.*) din regiunea dorsală, referitor la spate.
2. tergal (*pl.* **~s**) *s.m.* (*text.*) tergal.
tergiversation *s.f.* tergiversare, tărăgăneală, tărăgănare, amânare.
tergiverser *v.i.* 1. a tergiversa, a tărăgăna, a amâna. 2. a ezita, a ocoli.
terlenka *s.m.* (*text.*) fibră sintetică fabricată în Olanda.
1. terme *s.m.* 1. capăt; sfârșit; **mener à ~** a duce la bun sfârșit; a face o treabă până la capăt; **mettre un ~ à une chose** a pune capăt unui lucru; **le ~ de la vie** sfârșitul vieții. 2. termen, scadență; **avant ~** înainte de termen; **vente / achat à ~** vânzare / cumpărare la termen. 3. termen, timp, durată; **emprunt à long~** împrumut pe termen lung. 4. perioadă de trei luni; chiria corespunzătoare unui trimestru; **payer son ~** a-și plăti chiria pe un trimestru. 5. termen, cuvânt; expresie; **je vous cite ses propres ~s** vă citez propriile lui cuvinte; **dans toute la force du ~** în toată puterea cuvântului; **~s techniques** termeni tehnici. 6. (*la pl.*) stipulații, termeni, condiții; **les~s d'un contrat** termenii unui contract. 7. (*la pl.*) termeni, relații, raporturi; **être en bons ~s avec qqn.** a fi în

termeni buni cu cineva; a fi în raporturi bune cu cineva.

2. terme *s.m.* (*sculpt.*) statuie fără mâini și fără picioare.

terminaison *s.f.* 1. *(rar)* terminare; sfârșit; ~ **d'une maladie** sfârșitul unei boli. 2. (*anat.*) terminație, extremitate; ~**s nerveuses** terminații nervoase. 3. (*lingv.*) terminație, desinență.

terminal, ~e (*m. pl.* **-aux**) I. *adj.* 1. terminal, ultim; **phase ~e d'une opération** fază terminală / ultimă a unei operații; **classe ~e** clasă terminală, ultima clasă. 2. (*bot.*) terminal, așezat la vârf; **bourgeon** ~ mugur terminal / apărut la vârf. II. *s.m.* (*angl.*) 1. terminal, capătul unei linii de transport. 2. aerogară a unui centru urban, capăt al legăturilor cu aeroportul.

terminer I. *v.t.* 1. a termina, a sfârși, a încheia, a isprăvi; ~ **un roman** a termina un roman; ~ **un débat** a încheia o dezbatere. 2. a finisa. II. *v.r.* 1. a se termina, a se sfârși, a se încheia; **l'entrevue s'est bien terminée** întrevederea s-a terminat cu bine. 2. (*lingv.*) a se termina prin / în; **les verbes qui se terminent en „re"** verbele care se termină în „re".

terminologie *s.f.* terminologie.

terminologique *adj.* terminologic.

terminologue *s.m.f.* specialist în terminologie; lexicograf.

terminus *s.m.* stația ultimă / terminus a unei linii de circulație.

termite *s.f.* (*entom.*) termită (*Reticulitermes lucifugus*).

termitière *s.f.* 1. (*entom.*) termitieră, cuib de termite. 2. (*fig.*) furnicar de oameni.

ternaire *adj.* 1. ternar, compus din trei unități / elemente; **nombre** ~ număr ternar; (*chim.*) **composé** ~ compus ternar. 2. (*muz.*) divizat în trei.

1. terne *s.m.* 1. (*la loterie*) serie de trei numere ieșite împreună. 2. *(la jocul de zaruri)* dubla lui 3, aruncare a zarurilor din care apar cei doi trei. 3. (*el.*) grup de trei conductori ai unei linii trifazice.

2. terne *adj.* 1. tern, spălăcit, șters, stins; **coloris** ~ colorit tern / șters. 2. (*fig.*) tern, anost, monoton, plictisitor; **discours** ~ discurs anost. 3. (*fig.*) tern, lipsit de originalitate, banal, comun; **un roman** ~ un roman banal.

ternir I. *v.t.* 1. a șterge (culoarea, lustrul); a întuneca; **la buée de la salle de bain a terni la glace** aburul din baie a șters / a întunecat oglinda. 2. (*fig.*) a păta, a strica, a pierde; ~ **la réputation de qqn**. a păta numele / reputația cuiva; ~ **sa réputation** *(fig.)* a-și pierde reputația; a-și mânca omenia; ~ **son blason** a-și păta onoarea. II. *v.r.* a se șterge, a se întuneca.

ternissement *s.m.* 1. (*rar*) ștergere a unei culori, pierderea lustrului. 2. (*fig.*) pătare.

ternissure *s.f.* (*tehn.*) ștergere, pierdere a lustrului.

terpène *s.m.* (*chim.*) terpenă, clasă de hidrocarburi naturale.

terpénique *adj.* (*chim.*) terpenic; **composés ~s** compuși terpenici.

terpine *s.f.* (*chim.*) terpin, hidrat de terebentină.

terpinol, terpinéol *s.m.* (*chim.*) terpinol.

terrafungine *s.f.* (*farm.*) oxitetraciclină.

terrage *s.m.* 1. (*în evul mediu*) redevență feudală, dreptul seniorului de a lua dijmă din produsele pământului. 2. sistem de rafinare a zahărului cu argilă.

terrain *s.m.* 1. teren, loc; ~ **vague** loc viran; ~ **de sport** teren de sport; **(véhicule) tout** ~ vehicul pentru orice fel de teren. 2. (*fig.*) domeniu; **être sur son** ~ / **en** ~ **connu** a se afla în domeniul său; **sonder le**~ a sonda terenul; (*fig.*) a sonda intențiile / gândurile cuiva. 3. (*geol.*) sol; ~ **calcaire** sol calcaros; 4. (*în expr.*) **aller sur le** ~ a se bate în duel; **avancer sur un** ~ **glissant** a se angaja într-o chestiune primejdioasă; **chercher un** ~ **d'entente** a căuta o cale de înțelegere; **ménager le** ~ a proceda prudent; (*min.*) ~ **coulant** borchiș; **gagner du** ~ a câștiga teren, a face progrese (într-o direcție). **regagner le** ~ **perdu** a recâștiga avantajul; **un homme de** ~ un om pragmatic.

terramare *s.f.* (*ital.*) 1. (*agr.*) pământ amoniacal folosit ca îngrășământ. 2. *(ist.)* dâmb folosit ca habitat istoric.

terraplane *s.m.* vehicul care se deplasează deasupra solului pe o pernă de aer.

terraqué, ~e *adj.* (*înv.*) compus din pământ și apă.

terrarium *s.m.* loc special amenajat pentru creșterea și studierea reptilelor sau a batracienilor.

terrasse *s.f.* (*geol., constr., tehn.*) terasă.

terrassement *s.m.* 1. (*c.f.*) terasament. 2. (*constr.*) lucrare executată în vederea realizării unor construcții, a unor extracții.

terrasser *v.t.* 1. (*înv.*) a consolida, a sprijini cu pământ; ~ **un mur** a consolida un zid sprijinindu-l cu pământ. 2. (*agr., înv.*) a săpa. 3. a răsturna, a trânti la pământ; ~ **un ennemi** a trânti la pământ un dușman. 4. (*fig.*) a consterna, a da gata; a doborî; **la nouvelle l'a terrassé** vestea l-a doborât.

terrassier *s.m.* (*constr.*) terasier, lucrător la terasamante.

terrasson *s.m.* mică terasă.

terre *s.f.* 1. (*astr., cu maj.*) Pământul, a treia planetă a Sistemului Solar. 2. (*fig.*) locuitorii Pământului, oamenii; **il faudrait que toute la** ~ **protège la nature** ar trebui ca tot pământul / toți oamenii să ocrotească natura. 3. pământ; sol; **sous** ~ sub pământ; **vouloir rentrer sous** ~ a-i veni să intre în pământ de rușine; **creuser la** ~ a săpa pământul; **remuer ciel et** ~ a răscoli cerul și pământul; a se face luntre și punte; ~ **aride** sol arid, sterp; ~ **en friche / vierge** pământ nedesțelenit; **politique de la** ~ **brûlée** politica pământului pârjolit; **propriétaire de ~s** proprietar de pământ; **à** ~, **par** ~ **a.** la pământ; **b.** pe jos; ~ **arable** pământ arabil; ~ **calcaire** pământ calcaros; **la Terre promise** pământul făgăduinței. 4. pământ, regiune, zonă, țară, meleag; **vivre en** ~ **étrangère** a trăi pe meleaguri străine; **~s arctiques** regiuni arctice; **la Terre Sainte** Țara Sfântă (unde a trăit Iisus). 5. (*mar., mil.*) uscat; **armée de** ~ armată de uscat; **trans-**

porter par ~ a transporta pe uscat; **l'équipage du navire est descendu à** ~ echipajul vasului a coborât pe uscat. 6. pământ, domeniu, proprietate; **acheter une** ~ a cumpăra pământ; **affermer sa** ~ a-și arenda pământul; **fonds de** ~ proprietate rurală. 7. pământul, scoarța Pământului; **tremblement de** ~ cutremur de pământ; (*el.*) **prise de** ~ legătura cu pământul; (*el.*) **mettre à la** ~ a face legătura cu pământul. 8. **avoir les pieds sur la** ~ (*fig.*) a fi cu picioarele pe pământ; a avea simțul realității; pământ, lut, argilă; ~ **à foulon** argilă de piuare; **pipe en** ~ pipă de lut. 9. (*în expr.*) ~ **ferme** continent; ~ **cuite** teracotă; **courir ventre à** ~ a-i sfârâi picioarele alergând; a fugi mâncând pământul; **porter en** ~ a înmormânta, a duce pe cineva la groapă; a-i pune cuiva glia pe gură; **être seul sur la** ~ a fi singur pe lume; **mettre pied à** ~ a descăleca; a coborî dintr-un vehicul; ~ **à** ~ **banal**, comun; prozaic; **mesurer la** ~ a face o trântă; (*prov.*) **tant vaut l'homme, tant vaut la** ~ omul sfințește locul; (*prov.*) **qui** ~ **a, guerre a** de ai turme mari de oi, ai și turme de nevoi.

terreau *s.m.* (*agr.*) mraniță, îngrășământ natural.

terreautage *s.m.* (*agr.*) împrăștiere a mraniței.

terreauter *v.t.* (*agr.*) a împrăștia mraniță (pe un teren).

terre-neuvas *s.m. invar.* 1. vas de pescuit moruni în bancurile de la Terra-Nova. 2. marinar-pescar de moruni în Terra-Nova.

terre-neuve *s.m. invar.* 1. câine terranova. 2. (*fig., glumeț*) persoană devotată.

terre-neuvier *s.m.* (*înv.*) v. **terre-neuvas**.

1. **terre-neuvien**, **~ne** *adj.* din Terra-Nova.

2. **Terre-Neuvien**, **~ne** *s.m.f.* locuitor al provinciei canadiane Terra-Nova.

terre-plein (*pl.* **terre-pleins**) *s.m.* 1. (*mil.*) parte orizontală a unei metereze. 2. platformă.

terrer I. *v.t.* 1. (*agr.*) a mușuroi, a pune pământ la rădăcina plantelor / copacilor. 2. (*text.*) a degresa stofele. II. *v.r.* 1. (*despre animale*) a se ascunde, a intra în vizuină. 2. (*despre oameni*) a se ascunde, a se piti; a se izola.

terrestre *adj.* 1. terestru, pământesc; **la surface** ~ suprafața terestră. 2. de uscat, care trăiește pe uscat; **animaux ~s** animale care trăiesc pe uscat.

terreur *s.f.* 1. teroare, groază, spaimă. 2. (*fam., glumeț*) persoană autoritară. 3. (*cu maj.*) perioadă a Revoluției Franceze cuprinsă între septembrie 1793 și iulie 1794.

terreux,-euse *adj.* 1. pământos; de pământ; **goût** ~ gust de pământ. 2. care conține pământ; **minerai** ~ minereu care conține pământ. 3. murdar de pământ; **mains terreuses** mâini murdare de pământ. 4. (*fig.*) pământiu; palid, livid, gălbejit; **visage** ~ față pământie.

terri *s.m.* v. **terril**.

terrible I. *adj.* 1. (*înv.*) groaznic, îngrozitor; necruțător; înspăimântător, înfiorător; **Ivan le Terrible** Ivan cel Groaznic. 2. (*fig.*) tare, puternic, violent; **vent** ~ vânt puternic. 3. (*fig., fam.*) extraordinar, formidabil, strașnic, nemaipomenit; **une voiture** ~ un automobil formidabil. 4. (*fig.*) turbulent, teribil, greu de stăpânit; **enfant~** copil teribil. 5. (*fig.*) foarte trist, dezolant; **c'est** ~ e foarte trist. II. *adv.* (*pop.*) foarte tare; **ça chauffe** ~ e al naibii de cald aici.

terriblement *adv.* 1. (*înv.*) îngrozitor de, înspăimântor de. 2. extrem de, excesiv; **il fait** ~ **froid** este extrem de frig.

terricole *adj.* (*zool.*) tericol, de pământ, care trăiește în pământ; **ver** ~ vierme care trăiește în pământ.

terrien, **~ne** I. *adj.* 1. funciar, rural, agricol; **propriétaire** ~ proprietar funciar, care posedă pământ, moșier. 2. țărănesc; **coutumes ~nes** obiceiuri țărănești. 3. de uscat (în opoziție cu *marin*). II. *s.m.f.* (*pl., cu maj.*) pământenii, locuitorii Terrei.

terrier *s.m.* 1. vizuină; ~ **de renard** vizuină de vulpe. 2. (*vân.*) câine terrier.

terrifiant, **~e** *adj.* 1. terifiant, îngrozitor, înspăimântător, teribil; **un cri** ~ un țipăt îngrozitor. 2. grozav, puternic, formidabil; **un coup** ~ o lovitură puternică.

terrifier *v.t.* a îngrozi, a terifia, a înspăimânta, a băga în sperieți.

terrigène *adj.* (*geol.*) terigen.

terril, **terri** *s.m.* (*min.*) haldă.

terrine *s.f.* 1. strachină, vas de pământ, terină; **une** ~ **de lait** o strachină cu lapte. 2. pateu, piftie pregătită în terină. 3. (*pop.*) cap, mutră, față, moacă; ~ **de gelée d'andouille / de conde paf** (*injurie*) față de dat la-ntors, mutră de tâmpit.

terrinée *s.f.* (*înv.*) conținutul unei terine.

terrir *v.i.* 1. (*mar., înv.*) a sosi pe uscat. 2. (*despre unele animale acvatice*) a veni pe uscat (pentru a-și depune ouăle).

territoire *s.m.* teritoriu.

territorial, **~e** (*m. pl.* **-aux**) I. *adj.* 1. teritorial; **eaux ~es** ape teritoriale. II. *s.f.* armată teritorială. III. *s.m.* soldat din armata teritorială.

territorialement *adv.* (*rar*) din punct de vedere teritorial.

territorialité *s.f.* teritorialitate, apartenența la teritoriul unui stat.

terroir *s.m.* 1. (*agr.*) pământ, sol, teren; **les produits du** ~ produsele solului. 2. (*fig.*) regiune rurală / de țară. 3. caracter local, specific; **le goût du** ~ gust specific; **expression du** ~ exprimare specifică locului de baștină.

terrorisant, **~e** *adj.* terorizant, care terorizează, îngrozitor.

terroriser *v.t.* 1. a teroriza, a înspăimânta; **la foudre terrorise les gens** trăznetul îi înspăimântă pe oameni. 2. a impune un regim de teroare.

terrorisme *s.m.* terorism, regim de teroare.

terroriste I. *adj.* terorist, de teroare; **régime** ~ regim terorist. II. *s.m.* 1. terorist, asasin. 2. (*ist.*) nume dat adepților Teroarei (în Franța) după căderea lui Robespierre.

terser *v.t.* v. **tiercer**.

tertiaire I. *adj.* 1. terțiar; (*geol.*) **ère** ~ Era Terțiară; (*ec.*) **secteur** ~ sector terțiar, neimplicat direct în producție. 2. (*med.*) care constituie a treia fază a evoluției unei boli. II. *s.m.* (*geol.*) terțiar, perioada terțiară.

tertiarisation, tertiairisation *s.f.* (*ec.*) dezvoltarea sectorului terțiar.
tertio *adv.* în al treilea rând.
tertre *s.m.* **1.** (*geogr.*) dâmb, movilă, ridicătură, înălțime. **2.** (*în expr.*) ~ **funéraire** gorgan, tumul.
térylène *s.m.* fibră sintetică, terilenă (fabricată în Anglia).
terzetto *s.m.* (*muz.*, *rar*) terțet.
tes *adj. pos.* forma de pl. de la **ton, ta** (ai / ale) tale. **1.** ta. **2.** ton.
tesla *s.m.* (*fiz.*) tesla, unitate de măsură a inducției magnetice.
tessère *s.f.* *(la romani)* plăcuță de lemn, metal sau fildeș (care servea drept buletin de vot, bilet de intrare la spectacole etc.).
tessiture *s.f.* (*muz.*) registru vocal sau instrumental.
tesson *s.m.* ciob; **~s de bouteille** cioburi de sticlă.
1. test *s.m.* **1.** (*zool.*) carapace, cochilie. **2.** (*bot.*) tegument exterior.
2. test *s.m.* (*angl.*) test, probă.
testable *adj.* care poate fi supus unui test.
testacé, ~s *adj.* (*zool.*) testaceu, (moluscă) al cărei corp este protejat de o carapace / cochilie.
testacées *s.m. pl.* (*zool.*) ordin de moluște cu cochilie (conform cu vechea clasificare a lui Cuvier).
testacelle *s.f.* (*zool.*) specie de moluscă gasteropodă înrudită cu melcii (*Testacella*).
testament *s.m.* (*jur.*) testament; (*bis.*) **l'Ancien et le Nouveau Testament** Vechiul și Noul Testament.
testamentaire *adj.* (*jur.*) testamentar; **dispositions ~s** dispoziții testamentare.
testateur, -trice *s.m.f.* (*jur.*) testator.
1. tester *v.t.* a testa, a supune unui test; ~ **un candidat** a testa un candidat.
2. tester *v.i.* (*jur.*) **1.** a-și face testamentul. **2.** a lăsa prin testament.
testeur *s.m.* **1.** persoană care concepe teste. **2.** (*tehn.*) aparat de control.
testiculaire *adj.* testicular, referitor la testicule; **hormones ~s** hormoni testiculari.
testicule *s.m.* (*anat.*) testicul.
testimonial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* testimonial, bazat pe martori / mărturii.
testologie *s.f.* (*fiziol.*, *psihol.*) știința interpretării testelor psihometrice.
teston *s.m.* veche monedă franceză (sec. al XVI-lea).
testostérone *s.f.* (*biochim.*) testosteron.
têt, test *s.m.* **1.** (*înv.*) oală de pământ. **2.** (*chim.*, *în expr.*) ~ **à rôtir** cupelă.
tétanie *s.f.* (*med.*) tetanie.
tétanique *adj.* (*med.*) tetanic, referitor la tetanos.
tétanisation *s.f.* (*med.*) tetanizare, îmbolnăvire de tetanos.
tétaniser *v.t.*, *v.r.* (*med.*) a (se) tetaniza, a (se) îmbolnăvi de tetanos.
tétanos *s.m.* (*med.*) tetanos.
têtard *s.m.* **1.** (*zool.*) mormoloc. **2.** (*silv.*) arbore cu ramurile inferioare tăiate, rămânând doar cele superioare, ca o tufă în vârful trunchiului. **3.** (*arg.*) copil, țânc. **4.** (*arg.*, *în expr.*) **faire** ~ a păcăli; **être fait** ~ a fi păcălit, a lua plasă.
tête *s.f.* **1.** cap; țeastă; **de la ~ aux pieds** din cap până-n picioare; din creștet până-n tălpi; **donner de la ~ contre le mur** a se da cu capul de pereți / de toți pereții; a-și da cu pumnii în cap; **le sommet de la ~** creștetul capului; **avoir mal à la ~** a-l durea capul; a avea dureri de cap; **piquer une ~** a se avânta cu capul înainte; **redresser la ~** a se redresa; **répondre sur sa ~ de qqch.** a răspunde cu capul de ceva; **être tombé sur la ~** a fi căzut în cap; a fi într-o ureche; **dépasser qqn. d'une ~** a fi cu un cap mai sus decât cineva; **se mettre qqch. en ~** a-și pune ceva în cap / în minte / în gând; **avoir la ~ à ce qu'on fait** a-i fi capul la treabă; **avoir la ~ dure a.** a pricepe greu; a fi greu / tare de cap; a avea un cap greu; **b.** a fi încăpățânat ca un catâr; **avoir la ~ en quatre** a-i plesni capul de durere; **avoir la ~ froide a.** a fi cu mintea întreagă; a fi cu capul pe umeri; **b.** a nu-și pierde cumpătul; a-și păstra sângele rece; **avoir la ~ lourde** a-i fi capul greu; **en avoir par-dessus la ~** a fi sătul până peste cap; **avoir une ~ en l'air** a fi cu capul în nori; **tourner la ~ à qqn.** a scoate pe cineva din minți; a suci capul cuiva; **rompre / casser la ~ à qqn.** a bate pe cineva la cap; a plictisi pe cineva de moarte; (*la curse*) **gagner d'une~** a câștiga cu un cap; **monter à la ~** a i se urca la cap; **~ à l'event / en l'air** cap sec, zăpăcit; **perdre la ~** a-și pierde capul / cumpătul; **n'en faire qu'à sa ~** a face numai ce-l taie capul; **~s couronnées** capete încoronate; (*pop.*) **par ~ de pipe** pe cap de locuitor; **se casser la ~** a-și sparge capul; a-și frământa mintea; **la ~ me tourne** sunt amețit; mi se învârtește capul; **hocher la ~** a mișca / a da din cap; **se jeter à la ~ de qqn. a.** *(fig.)* a cădea / a veni pe capul cuiva; **b.** a se arunca de gâtul cuiva; **donner sa ~ à couper** *(fig.)* a-și pune capul; (*pop.*) **~ de bois** tare de cap. **2.** minte, judecată; inteligență; intelect; rațiune; spirit; **à ~ reposée** cu mintea limpede; în liniște; *(fig.)* la rece; **avoir toute sa ~** a fi cu mintea întreagă; **avoir une ~ de linotte / sans cervelle** a avea minte de vrabie, cap de păsărică; **se mettre martel en ~** a-și frământa mintea; a-și face gânduri / griji; **avoir une petite ~** *(fig.)* a fi puțin la minte / a avea creier de păsărică. **3.** cap, persoană, individ, ins; **~ carrée / forte ~** persoană încăpățânată; caracter rău; ins nedisciplinat; **~ brûlée** persoană necugetată. **4.** vârf, cap; extremitate, limită; **~ de pont** cap de pod; **~ d'arbre** vârf de copac; (*c.f.*) **~ de ligne** cap de linie; (*mar.*) **~ de mât** vârf de catarg. **5.** cap, frunte; început; **~ de liste** cap de listă; **~ d'affiche** cap de afiș; **wagon de ~** vagonul din capătul trenului, primul vagon; **être à la ~ d'une institution** a se afla în fruntea unei instituții. **6.** (*tehn.*) cap, floare; **~ de clou** floare de cui; **~ de vis** cap de șurub; **~ de bielle** cap de bielă. **7.** (*bot.*) căpățână (de varză). **8.** viață; **risquer sa ~** a-și risca viața; a-și pune pielea în joc. **9.** (*pop.*) mutră; **~ de lard** mutră antipatică; **avoir une ~ à claques / à gifles** a avea o mutră care cere palme; **avoir une ~ qui ne revient pas** a avea o mutră antipatică; **faire la ~ à qqn.** a face mutre cuiva; **faire**

une ~ **de fossoyeur** a face o mutră de înmormântare; **faire une ~ de six pieds de long a**. a face o mutră lungă de doi coți; **b**. a face o mutră de înmormântare. **10**. (*în expr.*) **coup de ~** faptă necugetată / nebunească; ~ **d'épingle** gămălie de ac; (*el.*) ~ **de câble** manșon terminal; (*tehn.*) ~ **de soupape** taler de supapă; **en avoir plein la ~** a se gândi tot timpul ia ceva; **en avoir dans la ~** a fi deștept; a avea ceva în cap; **faire la ~** a se bosumfla; a pune botul; **ne savoir où donner de la ~** a da din colț în colț; a nu mai ști pe unde să scoată cămașa; **donner ~ baissée dans le panneau a**. a se avânta orbește; **b**. a cădea / a se prinde singur în capcană; **avoir une grosse ~ a**. a fi surmenat, epuizat; **b**. a avea pretenții mari; **prendre la ~** a merge în frunte; a prelua conducerea; **tenir ~ à qqn**. a ține piept cuiva, a rezista; **jeter à qqn. une chose à la ~** a arunca ceva în fața cuiva; **en ~** în frunte; **en ~ à ~** între patru ochi; față în față; **avoir la ~ près du bonnet / avoir la ~ chaude** a fi iute la mânie; **avoir la ~ au bord du cou a**. a fi arogant; b. a-i sări țandăra; **avoir la ~ à l'envers a**. a fi agitat / tulburat; **b**. a judeca greșit; **avoir la ~ fêlée** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă; **avoir la ~ montée** a fi pornit contra cuiva; **avoir la ~ qui tourne** a i se face cuiva roșu înaintea ochilor; **avoir la ~ vide** a nu se mai putea gândi la nimic; **se trouver à la ~ d'une fortune / d'un héritage** a se trezi bogat; a căpăta o moștenire; ~ **perdue** într-o ureche, smintit; (*peior.*) ~ **d'œuf** intelectual; ~ **étroite a**. încăpățânat; **b**. om cu idei înguste; (*pop.*) **faire / filer une (grosse) ~ / une ~ au carré à qqn**. a da o lecție severă cuiva; a pedepsi pe cineva; (*pop.*) **avoir / attraper la grosse ~** a se crede deștept sau puternic; (*pop.*) **prendre la ~ à qqn**. a plictisi / a sâcâi pe cineva; (*pop.*) **ça va pas, la ~?** ce ai, mă, prostovane?; ~ **de cuvée** vin alb, de calitate; **la ~ me tourne mi** se învârtește capul; sunt amețit; (*fam.*) **laver la ~ à qqn**. a trage cuiva un perdaf / o praftură / o săpuneală / o beșteleală; (*pop.*) **laver la ~ à qqn. avec du plomb** a-i face cuiva de petrecanie; a-i răpune cuiva capul / viața / zilele; **se payer la ~ de qqn**. a lua pe cineva peste picior, a-și bate joc de cineva; **une forte ~** un spirit independent / insubordonat.

tête-à-queue, tête à queue *s.m. invar.* întoarcere de 180°.

tête-à-tête, tête à tête *s.m. invar.* **1**. întrevedere (particulară) între două persoane; **un ~ entre deux chefs d'État** o întrevedere particulară, în doi, între doi șefi de stat. **2**. canapea cu două locuri. **3**. serviciu de cafea sau de ceai pentru două persoane. **4**. (*în expr.*) **en ~** între patru ochi, în doi.

têteau *s.m.* (*silv.*) vârful unei crengi groase.

tête-bêche *adv.* **1**. (*despre persoane*) culcate alături una cu capul la picioarele celeilalte. **2**. (*despre obiecte*) așezate invers; **disposer des bouteilles ~ dans une caisse** a așeza sticle invers una lângă alta.

tête-chèvre (*pl.* **tête-chèvres**) *s.m.* (*ornit.*, *reg.*) pițigoi (*Parus major*).

tête-de-clou (têtes-de-clou) *s.m.* (*arhit.*) cabușon în patru fațete.

tête-de-loup, tête de loup (*pl.* **têtes de loup**) *s.f.* pămătuf cu coadă lungă (pentru scuturat praful).

tête-de-Maure (*pl.* **têtes-de-Maure**) *s.f.* sortiment de brânză din Olanda.

tête-de-moineau, tête de moineau (*pl.* **têtes de moineau**) *s.m.* cărbune de încălzit.

tête-de-mort (*pl.* **têtes-de-mort**) *s.m.* (*entom.*) fluturele cap-de-mort.

tête-de-nègre *adj. invar.*, *s.m.* (de culoare) cafeniu-închis.

tétée *s.f.* **1**. supt (al sugarului). **2**. cantitate de lapte suptă o dată.

téter *v.t.*, *v.i.* **1**. (*despre sugari, animale tinere*) a suge. **2**. (*pop.*) a bea. **3**. (*pop.*, *în expr.*) **va te faire ~** du-te și te plimbă!

téterelle *s.f.* (*med.*) pompiță de supt.

têtière 1. (*mar.*) invergatură. **2**. (*ist.*) piesă de armură care acoperea capul calului. **3**. curea care susține zăbala (trecând prin spatele urechilor calului).

tétin *s.m.* (*anat.*, *înv.*) sfârc al mamelei.

tétine *s.f.* **1**. (*la mamifere*) mamelă, țâță; uger; ~ **de vache** uger de vacă. **2**. tetină, biberon; **stériliser les ~s** a steriliza biberoanele.

téton *s.m.* **1**. (*fam.*) mamelă, țâță, sân. **2**. (*mec.*) piesă de sprijin (în relief).

tétonnière *s.f.* (*fam.*) femeie cu pieptul mare.

tétrabranches, tétrabranchiaux *s.m. pl.* (*zool.*, *paleont.*) subclasă de moluște cefalopode cu patru branhii.

tétrachlorure *s.m.* (*chim.*) tetraclorură.

tétracorde *s.m.* (*muz.*) **1**. tetracord, liră antică având patru coarde. **2**. tetracord, șir de patru note dintr-o gamă.

tétracycline *s.f.* (*med.*) tetraciclină.

tétradactyle *adj.* (*zool.*) tetradactil, care are patru degete la picioare.

tétrade *s.f.* **1**. (*bot.*) grup de patru celule rezultate dintr-o meioză. **2**. (*biol.*) grup de patru cromatide.

tétraèdre *s.m.* (*geom.*) tetraedru.

tétraédrique *adj.* (*geom.*) tetraedric.

tétrafluorure *s.m.* (*chim.*) tetrafluorură.

tétragone *s.f.* (*bot.*) ghizdei (*Tetragonia expansa*).

tétralogie *s.f.* (*lit.*, *teatru*, *artă*) tetralogie.

tétramère *adj.* (*entom.*) (insecte) cu tarsul împărțit în patru.

tétramètre I. *adj.* tetrametric. **II**. *s.m.* tetrametru.

tétraphonie *s.f.* tetrafonie, cuadrofonie.

tétraplégie *s.f.* (*med.*) tetraplegie, paralizie a celor patru membre.

tétrapode *adj.*, *s.m.* (*zool.*) tetrapod, cu patru picioare.

tétraptère *adj.* (*entom.*) (insecte) cu două perechi de aripi.

tétrarchat *s.m.* (*ist.*) demnitatea de tetrarh.

tétrarchie *s.f.* (*ist.*) tetrarhie.

tétrarque *s.m.* (*ist.*) tetrarh.

tétras *s.m.* (*ornit.*) cocoș-de-munte (*Tetrao urogallus*).

tétrastyle *adj.* (*arhit.*) tetrastil.

tétrasyllabe, tétrasyllabique *adj., s.m.* (*lit.*) tetrasilabic; **vers** ~ vers tetrasilabic.
tétratomique *adj.* (*chim.*) cu molecula formată din patru atomi.
tétravalent, ~e *adj.* (*chim.*) tetravalent.
tétrodon *s.m.* (*iht.*) specie de pește sferic, cu patru dinți, care trăiește în mările calde.
tette *s.f.* (*la animale*) sfârcul mamelei.
têtu, ~e I. *adj.* încăpățânat, îndărătnic; refractar, recalcitrant; **être ~ comme une mule** a fi încăpățânat ca un catâr. **II.** *s.m.* **1.** ciocan de cioplit piatra. **2.** (*iht.*) unul dintre numele chefalului.
teucriette *s.f.* (*bot.*) dumbeț (*Teucrium Chamaedrys*).
teuf-teuf *s.m. invar.* (*uneori și la fem.*) (*fam., în expr.*) **un vieux ~** automobil vechi, rablă.
1. teuton, ~ne *adj.* (*ist.*) teuton.
2. Teuton, ~ne *s.m.f.* (*ist.*) (cavaler) teuton.
teutonique *adj.* (*ist.*) teuton, teutonic; germanic.
teutonisme *s.m.* (*lingv.*) germanism.
tex *s.m.* (*text.*) unitate de măsurare a fineții fibrelor textile, tex.
1. texan, ~e *adj.* texan, din Texas.
2. Texan, ~e *s.m.f.* texan, locuitor al Texasului.
texte *s.m.* **1.** text; (*jur.*) **le ~ de la Constitution** textul Constituției; **traduire en respectant le ~ de l'auteur** a traduce respectând textul autorului; **choix de ~s** culegere de texte; **gravures hors ~** gravuri în afară de text. **2.** text, cuvinte; **le ~ d'une chanson** cuvintele unui cântec. **3.** (*poligr.*) pagină tipărită. **4.** operă literară, text; **lire les ~s classiques** a citi operele clasice; **commentaire de ~** comentariu de text. **5.** (*audiov.*) scenariu. **6.** (*în expr.*) **cahier de ~s** orarul și temele unui elev; **lire dans le ~** a citi în original.
textile I. *adj.* textil; **plantes ~s** plante textile. **II.** *s.m.* **1.** materie / fibră textilă. **2.** industria textilă; **travailler dans le ~** a lucra în industria textilă.
texto *adv.* (*pop.*) v. **textuellement**.
textuel, ~le *adj.* textual, cuvânt cu cuvânt, literal; **citation ~le** citat textual.
textuellement *adv.* (în mod) textual, cuvânt cu cuvânt; **citer ~** a cita textual / cuvânt cu cuvânt.
texturation *s.f.* v. **texturisation**.
texture *s.f.* **1.** schelet; structură, constituție; **la ~ d'un sol** structura unui sol; **la ~ d'un roman** scheletul unui roman. **2.** (*fig.*) aranjament, dispoziție. **3.** (*text., înv.*) textură, țesătură, urzeală.
texturisation *s.f.* (*text.*) totalitatea operațiunilor necesare pentru a pregăti fibrele sintetice în vederea întrebuințării lor.
tézigue, tezigo *pron. pers.* (*pop.*) tu; **ça c'est pour ~** asta-i pentru tine.
thaï, thaïe I. *adj.* tailandez, din Thailanda. **II.** *s.m.* grup de limbi vorbite în Thailanda, Laos, Birmania și de o parte și de alta a frontierei chino-vietnameze.
1. thaïlandais, ~e *adj.* tailandez, din Thailanda.
2. Thaïlandais, ~e *s.m.f.* tailandez, locuitor al Thailandei.
thalamus *s.m.* (*anat.*) talamus, formație anatomică nervoasă.
thalassocratie *s.f.* **1.** (*înv.*) imperiu al mărilor. **2.** mare putere maritimă.
thalassothérapie *s.f.* (*med.*) talasoterapie, cură de băi de mare.
thalassotoque *s.m.* (*iht.*) specie de pește migrator care trăiește în apele dulci și se reproduce în mare.
thaler *s.m.* taler, veche monedă germană din argint.
thalidomide *s.f.* (*farm.*) talidomidă, tranchilizant care, folosit de femeile gravide, a produs malformații ale foetusului (retras în 1962).
thalle *s.m.* (*bot.*) tal.
thallium *s.m.* (*chim.*) taliu.
thallophytes *s.f. pl.* (*bot.*) talofite, încrengătură de plante inferioare.
thalweg *s.m.* v. **talweg**.
thanatologie *s.f.* (*biol., sociol., demogr.*) tanatologie, studiul științific al morții.
thanatopraxie *s.f.* tehnica îmbălsămării cadavrelor.
thaumaturge *s.m.* taumaturg.
thaumaturgie *s.f.* taumaturgie; magie.
thé *s.m.* **1.** (*bot.*) arbustul de ceai (*Thea*); **plantation de ~s** plantație de ceai. **2.** frunzele uscate ale arbustului de ceai; **un paquet de ~** un pachet de ceai. **3.** infuzie de ceai; **boire du ~** a bea ceai. **4.** ceai, recepție; **~ dansant** ceai dansant. **5.** (*pop., în expr.*) **marcher au ~** a se apuca de băutură.
théacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante dicotiledonate căreia îi aparține ceaiul.
théatin *s.m.* (*bis. catol.*) teatin, călugăr aparținând unui ordin fondat în 1524.
théâtral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** (*fig.*) teatral, afectat, căutat, exagerat.
théâtralement *adv.* **1.** (*fig.*) din punct de vedere teatral; conform regulilor teatrului. **2.** (în mod) teatral, exagerat, afectat, artificial.
théâtralisation *s.f.* **1.** teatralizare, transpunere pentru scenă a unei opere literare. **2.** conferire a unui caracter teatral, spectaculos.
théâtraliser *v.t.* a teatraliza, a face spectaculos, a da un caracter de teatralitate.
théâtralité *s.f.* teatralitate; caracter teatral.
théâtre *s.m.* **1.** (*clădire / instituție de*) teatru; **le Théâtre National** teatrul național; **salle de ~** sală de teatru. **2.** spectacol, reprezentație (de teatru); **aller au ~** a se duce la (un spectacol de) teatru; (*fig.*) **coup de ~** lovitură de teatru. **3.** trupă, companie de teatru; **~ de marionnettes** teatru de marionete. **4.** (*lit.*) piesă de teatru, operă dramatică; **le ~ de Racine** opera dramatică a lui Racine. **5.** teatru, arta dramatică; **faire du ~** a face arta dramatică. **6.** scenă, teatru; (*fig.*) **le ~ des opérations militaires** teatrul operațiunilor militare. **7.** (*în expr.*) **cours de ~** curs de actorie; **costume de ~** costum de scenă.
théâtreux, -euse I. *s.f.* (*înv.*) actriță fără talent. **II.** *s.m.f.* actor amator.
thébaïde *s.f.* (*lit.*) loc retras, pustiu, deșert, izolare.
1. thébain, ~e *adj.* (*ist.*) teban, din Teba.
2. Thébain, ~e *s.m.f.* (*ist.*) teban, locuitor al Tebei.
thébaïne *s.f.* (*med.*) tebaină, alcaloid toxic extras din opiu.
thébaïque *adj.* (*med.*) de opiu; **extrait ~** extras de opiu.
thébaïsme *s.m.* (*med.*) tebaism, intoxicație cu opiu.

1. théier, -ère *adj.* referitor la ceai; **industrie thèière** industria ceaiului.
2. théier *s.m.* v. **thé (1)**.
théière *s.f.* ceainic.
théine *s.f.* (*biochim.*) teină, alcaloid extras din frunzele de ceai, asemănător cu cafeina.
1. théisme *s.m.* (*fil.*) teism.
2. théisme *s.m.* *(med.)* accidente / tulburări produse de abuzul de ceai.
théiste *adj.*, *s.m.f.* (*fil.*) teist.
thématique *adj.* (*gram.*, *muz.*, *lit.*) tematic.
thème *s.m.* 1. temă, subiect, chestiune, problemă; **le ~ d'un discours** tema unui discurs; **~ de réflexion** subiect de reflecție. 2. retroversiune, traducere din limba maternă într-o limbă străină. 3. (*muz.*) motiv, temă; **~ et variations** temă și variațiuni. 4. (*lingv.*) temă, radical, rădăcină. 5. (*în expr.*) **fort en ~** tocilar, elev foarte conștiincios; (*pop.*) **faire ~ a.** a tăcea; **b.** a se răzgândi.
thénar *s.m.* (*anat.*) partea cărnoasă a podului palmei.
théobromine *s.f.* (*biochim.*) teobromină.
théocratie *s.f.* (*pol.*) teocrație.
théocratique *adj.* (*pol.*) teocratic.
théocratiquement *adv.* (*pol.*) (în mod) teocratic.
théodicée *s.f.* (*rel.*) teodicee, doctrină filozofică religioasă.
théodolite *s.m.* (*tehn.*) teodolit, instrument optic de măsurare a unghiurilor orizontale și verticale.
théogonie *s.f.* (*mit.*) teogonie, genealogie a zeilor.
théogonique *adj.* teogonic, referitor la teogonie.
théologal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* teologal, teologic.
théologie *s.f.* teologie; **la ~ chrétienne** teologia creștină.
théologien *s.m.* teolog.
théologique *adj.* teologic.
théologiquement *adv.* din punct de vedere teologic; după principiile teologice.
théophanie *s.f.* (*rel.*) teofanie, apariție sau manifestare a divinității.
théophylline *s.f.* (*biochim.*) teofilină.
théorbe *s.m.* v. **téorbe**.
théorématique *adj.* referitor la teoreme, ipotetic.
théorème *s.m.* (*mat.*) teoremă.
théorétique I. *adj.* (*fil.*) referitor la cunoaștere, la contemplație, nu la acțiune; speculativ. **II.** *s.f.* studiul cunoașterii filozofice.
théoricien, ~ne *s.m.f.* teoretician.
1. théorie *s.f.* teorie; **la ~ et la pratique** teoria și practica.
2. théorie *s.f.* 1. (*antichit.*) ambasadă. 2. procesiune. 3. șir de persoane / de vehicule; **une ~ de voitures** un șir de automobile.
théorique *adj.* teoretic.
théoriquement *adj.* (în mod) teoretic; în teorie; **~ il a raison** în teorie are dreptate.
théorisation *s.f.* teoretizare; a formula ca teorie.
théoriser I. *v.i.* a teoretiza, a exprima o teorie; **~ sur les événements** a exprima o teorie asupra evenimentelor. **II.** *v.t.* a teoretiza un lucru; **~ une opinion scientifique** a teoretiza o părere științifică.
théosophe *s.m.f.* teozof.
théosophie *s.f.* teozofie.
théosophique *adj.* teozofic.
thèque *s.f.* 1. (*biol.*) înveliș; (*anat.*) înveliș al foliculului ovarian. 2. (*bot.*) săculeț în care se află sporii unor ciuperci.
thérapeute *s.m.f.* 1. (*la vechii evrei*) ascet (sec. I î.Ch.). 2. (*med.*) terapeut, persoană care îngrijește bolnavi.
thérapeutique I. *adj.* (*med.*) terapeutic; **produit ~** produs terapeutic. **II.** *s.f.* (*med.*) terapeutică.
thérapie *s.f.* 1. v. **thérapeutique (II)**. 2. terapie; psihoterapie; **~ de groupe** terapie de grup.
thériaque *s.f.* (*farm.*, *înv.*) teriac, antidot împotriva otrăvurilor, pe bază de opiu.
théridion, théridium *s.m.* (*entom.*) specie de păianjen mic, viu colorat.
thermal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* termal; **cure ~e** cură termală.
thermalisme *s.m.* studiul și exploatarea apelor termale.
thermalité *s.f.* proprietățile unei ape minerale.
thermes *s.m. pl.* 1. *(la romani)* terme. 2. așezământ termal.
thermicien, ~ne *s.m.f.* termician, specialist în folosirea energiei termice.
thermicité *s.f.* termicitate.
thermidor *s.m.* (*în calendarul republican francez*) termidor, luna a 11-a a anului.
thermidorien, ~ne I. *adj.* termidorian, referitor la coaliția care l-a răsturnat de la putere pe Robespierre.
thermie *s.f.* (*fiz.*) termie, unitate de măsură a cantității de căldură.
thermique *adj.* (*fiz.*) termic; **centrale ~** centrală termică.
thermisation *s.f.* tratarea termică a laptelui destinat industriei lactatelor.
thermistance *s.f.*, **thermistor** *s.m.* (*el.*) termistor.
thermite *s.f.* (*metal.*) termit.
thermocautère *s.m.* (*med.*, *chir.*) termocauter.
thermochimie *s.f.* (*chim.*) termochimie.
thermochimique *adj.* (*chim.*) termochimic.
thermocinétique *s.f.* (*fiz.*) termocinetică.
thermoconduction *s.f.* (*fiz.*) termoconducție, conducție termică.
thermocouple *s.m.* (*fiz.*) termocuplu.
thermodurcissable *adj.* (*despre materialele plastice*) termorigid.
thermodynamicien, ~ne *s.m.f.* specialist în termodinamică.
thermodynamique *s.f.* (*fiz.*) termodinamică.
thermoélectricité *s.f.* (*el.*) termoelectricitate.
thermoélectrique *adj.* 1. termoelectric. 2. (*în expr.*) **couple ~** termocuplu.
thermoélectronique *adj.* (*fiz.*) termoelectronic.
thermoformage *s.m.* modelare a unui material prin încălzire.
thermogène *adj.* termogen; **ouate ~** vată termogenă.
thermogenèse, thermogénèse *s.f.* termogeneză, însușirea organismului de a produce căldură.
thermogénie *s.f.* producere de energie calorică.
thermographe *s.m.* (*fiz.*) termograf.
thermographie *s.f.* termografie.
thermoïonique *adj.* termoelectronic.

thermolabile *adj.* (*chim.*, *biochim.*) termolabil, sensibil la acțiunea căldurii.
thermoluminescence *s.f.* (*fiz.*) termoluminescență; fosforescență.
thermolyse *s.f.* (*chim.*, *fiziol.*) termoliză.
thermomagnétique *adj.* (*fiz.*) termomagnetic.
thermomagnétisme *s.m.* (*fiz.*) termomagnetism.
thermomécanique *adj.* (*fiz.*) termomecanic.
thermomètre *s.m.* (*fiz.*) termometru.
thermométrie *s.f.* (*fiz.*) termometrie.
thermométrique *adj.* (*fiz.*) termometric.
thermonucléaire *adj.* (*fiz.*) termonuclear.
thermopériodisme *s.m.* (*bot.*) totalitatea fenomenelor vegetative legate de variațiile de temperatură.
thermopile *s.f.* termopilă, pilă termoelectrică.
thermoplastique *adj.*, *s.m.* (*chim.*, *tehn.*) termoplastic.
thermopompe *s.f.* (*tehn.*) sistem de încălzire asemănător cu cel al unei mașini frigorifice.
thermopropulsé, **~e** *adj.* termopropulsat.
thermopropulsif, **-ive** *adj.* termopropulsiv.
thermopropulsion *s.f.* termopropulsare.
thermorégulateur, **-trice** *adj.*, *s.m.* termoregulator.
thermorégulation *s.f.* (*biol.*) termoreglare.
thermorésistant, **~e** *adj.* termorezistent, rezistent la temperaturi mari.
thermos *s.f.* termos.
thermoscope *s.m.* (*fiz.*) termoscop.
thermosensible *adj.* termosensibil, sensibil la variații de temperatură.
thermosiphon *s.m.* (*fiz.*) termosifon.
thermosphère *s.f.* termosferă; ionosferă.
thermostable, **thermostabile** *adj.* (*biochim.*) termostabil, neinfluențat de acțiunea căldurii.
thermostat *s.m.* (*fiz.*) termostat.
thermostatique *adj.* termostatic.
thermotactisme *s.m.* (*biol.*) termotactism.
thermothérapie *s.f.* (*med.*) termoterapie.
thermotropisme *s.m.* (*biol.*) termotropism.
thésard, **~e** *s.m.f.* (*arg. universitar*) persoană care pregătește o teză de doctorat, doctorand.
thésaurisation *s.f.* tezaurizare.
thésauriser *v.i.*, *v.t.* a tezauriza.
thésauriseur, **-euse**. *s.m.f.* tezaurizator, persoană care tezaurizează.
thésaurus, **thesaurus** *s.m.* **1.** tezaur, lexic de filologie sau de arheologie. **2.** (*inform.*) listă alfabetică de termeni științifici tehnici.
thèse *s.f.* **1.** teză; idee de bază; **roman à ~** roman cu teză. **2.** teză / lucrare de doctorat; **soutenir une ~** a susține o teză de doctorat. **3.** (*fam.*) opinie, părere.
thesmophories *s.f. pl.* (*antichit. greacă*) serbări în cinstea zeului Demeter.
thesmothète *s.m.* (*antichit. greacă*) magistrat atenian însărcinat cu revizuirea anuală a legilor.
1. thessalien, **~ne** *adj.* tesalian, din Tesalia.
2. Thessalien, **~ne** *s.m.f.* tesalian, locuitor al Tesaliei.
thétique *adj.* (*fil.*) tematic.
théurgie *s.f.* teurgie, magie albă.
thiamine *s.f.* (*biochim.*) tiamină, vitamina B1.
thibaude *s.f.* (*text.*) molton grosolan care se pune de obicei sub covor.
thiol, **thiolalcool** *s.m.* (*chim.*) tiolalcool, mercaptan.
thionine *s.f.* (*chim.*, *farm.*) substanță colorantă din grupul tiazinelor.
thionique *adj.* (*chim.*) referitor la acizii care conțin sulf.
thiosulfate *s.m.* (*chim.*) hiposulfit.
thiosulfurique *adj.* (*chim.*) hiposulfuros.
thixotrope *adj.* (*fiz.*) tixotrop.
thixotropie *s.f.* (*fiz.*) tixotropie.
thlaspi *s.m.* (*bot.*) pungulită, iarbă-roșie (*Thlaspi arvense*).
tholos *s.f.* **1.** (*arheol.*) mormânt preistoric. **2.** *(la vechii greci)* templu circular.
Thomas *s.m.* (*pop.*, *înv.*) oală de noapte.
thomise *s.m.* (*entom.*) păianjen de câmpie care nu țese pânză (*Thomisus*).
thomisme *s.m.* (*fii.*) tomism.
thomiste (*fil.*) **I.** *adj.* referitor la tomism. **II.** *s.m.f.* adept al tomismului.
thon *s.m.* (*iht.*) ton (*Thynnus thynnus*).
thonaire *s.m.* (*pesc.*) plasă de pescuit ton.
thonier, **~ère I.** *s.m.* **1.** vas de pescuit ton. **2.** pescar de ton. **II.** *adj.* de ton, referitor la ton; **la production thonière** producția de ton.
thonine *s.f.* (*iht.*) ton mic care trăiește în Marea Mediterană (*Thynnus thunnina*).
thonnaire *s.m.* v. **thonaire**.
thoracentèse, **thoracocentèse** *s.f.* (*med.*) toracenteză.
thoracique *adj.* (*anat.*) toracic.
thoracoplastie *s.f.* (*chir.*) toracoplastie.
thoracotomie *s.f.* (*chir.*) toracotomie.
thorax *s.m.* (*anat.*) torace, coșul pieptului.
thorine *s.f.* (*chim.*, *înv.*) v. **thorium**.
thorite *s.f.* (*mineral.*) torit.
thorium *s.m.* (*chim.*) toriu.
thoron *s.m.* (*chim.*) toron.
1. thrace *adj.* trac, din Tracia, referitor la Tracia.
2. Thrace *s.m.f.* trac, locuitor al Traciei.
thrène *s.m.* *(la vechii greci)* bocet, cântec funebru.
thridace *s.f.* (*farm.*) calmant din suc de lăptucă.
thriller *s.m.* (*angl.*) film, roman, piesă de groază.
thrips *s.m.* (*entom.*) trips (*Thrips physaphus* și *cerealium*).
thrombine, **thrombase** *s.f.* (*biochim.*) trombină.
thrombocyte *s.m.* (*biol.*) trombocit.
thrombophlébite *s.f.* (*med.*) tromboflebită.
thromboplastine *s.f.* (*biochim.*) tromboplastină.
thrombose *s.f.* (*med.*) tromboză.
thrombus *s.f.* (*med.*) cheag de sânge care provoacă tromboza.
thuïa *s.m.* v. **thuya**.
thulium *s.m.* (*chim.*) tuliu.
thune, **tune** *s.f.* (*arg.*) **1.** monedă / sumă de cinci franci. **2.** bani, franci, gologani, lovele.
thuriféraire *s.m.* **1.** (*bis.*) preot care poartă cădelnița. **2.** (*fig.*, *lit.*) lingușitor, periuță.
thuya *s.m.* (*bot.*) tuia, arborele-vieții (*Thuya*).
thyade *s.f.* (*mit.*) bacantă.
thylacine *s.m.* (*zool.*) lup marsupial din Tasmania (*Thylacinus Cynocephalus*).

thym *s.m.* (*bot.*) cimbrișor (*Thymus vulgaris*).
thymie *s.f.* (*psihol.*) timie, stare afectivă obișnuită a unui individ.
thymine *s.f.* (*biochim.*) timină, substanță bazică a celulei vii.
thymique *adj.* **1**. (*psihol.*) referitor la timie. **2**. (*anat.*) referitor la timus.
thymoanaleptique *adj.*, *s.m.* (*med.*) antidepresiv.
thymol *s.m.* (*chim.*) timol.
thymus *s.m.* (*anat.*) (glanda) timus.
thyratron *s.m.* (*fiz.*) tiratron.
thyréostimuline, **thyrostimuline** *s.f.* (*biochim.*) hormon al hipofizei.
thyréotrope *adj.* (*biochim.*) tireotrop, hormon al hipofizei.
thyristor *s.m.* (*el.*) tiristor, dispozitiv semiconductor.
thyrocalcitonine *s.f.* (*biochim.*) hormon al tiroidei.
thyroglobuline *s.f.* (*biochim.*) tiroglobulină.
thyroïde *s.f.* (*anat.*) glanda tiroidă.
thyroïdectomie *s.f.* (*chir.*) tiroidectomie, ablația tiroidei.
thyroïdien, **~ne** *adj.* (*anat.*, *med.*) tiroidian, referitor la tiroidă.
thyroïdisme *s.m.* (*med.*) tiroidism, denumire a bolilor tiroidei.
thyroïdite *s.f.* (*med.*) tiroidită, inflamația tiroidei.
thyrostimuline *s.f.* v. **thyréostimuline**.
thyrotrophine *s.f.* (*biochim.*) tirotrofină, hormon al lobului anterior al hipofizei.
thyroxine *s.f.* (*biochim.*) tiroxină, hormon secretat de glanda tiroidă.
thyrse *s.m.* **1**. (*mit.*) tirs, toiag al lui Bacchus. **2**. (*bot.*) ciorchine de floare.
thysanoures *s.m. pl.* (*entom.*) ordin de insecte mici aptere, care trăiesc în locuri umede.
tian *s.m.* (*regiunea Provence*) vas din lut ars.
tiare *s.f.* **1**. tiară, mitră papală. **2**. demnitatea de papă, papalitate. **3**. (*în expr.*) **ceindre / coiffer la ~** a deveni papă.
tiare, **tiaré** *s.m.* (*bot.*) plantă din Polinezia ale cărei flori, foarte parfumate, sunt folosite în industria parfumurilor.
1. tibétain, **~e I**. *adj.* tibetan, din Tibet. **II**. *s.m.* limba tibetană.
2. Tibétain, **~e** *s.m.f.* tibetan, locuitor din Tibet.
tibia *s.m.* (*anat.*) tibia.
tic *s.m.* **1**. *(la cai)* aerofagie însoțită de contracții ale unor mușchi. **2**. (*med.*) tic. **3**. (*fig.*) tic, deprindere; manie.
ticket *s.m.* **1**. bilet (*de autobuz, de metrou*); **~ de quai** bilet de peron. **2**. bon de cartelă. **3**. parte din asigurările medicofarmaceutice plătită de asigurat. **4**. (*pop.*) hârtie de 1000 de franci vechi. **5**. (*pop.*) femeie atrăgătoare. **6**. (*pop.*, *în expr.*) **faire un ~** a lansa o invitație galantă unei femei; (*pop.*) **avoir le ~ / un ~ avec qqn**. a-i plăcea cuiva.
ticson, **tickson** *s.m.* (*pop.*) bilet, tichet.
tic-tac, **tictac I**. *s.m. invar.* tictac. **II**. *s.m.* (*pop.*) revolver.
tictaquer *v.i.* *(despre ceasuri)* a merge, a face tic-tac.
tiède I. *adj.*, *adv.* **1**. călduț; încropit, călâu; **eau ~** apă călduță; **boire ~** a bea băuturi călduțe. **2**. (*fig.*) slab, fără vlagă, fără entuziasm, fără convingere, lipsit de zel / de avânt; **un partisan ~** un partizan lipsit de zel. **II**. *s.m.f.* persoană slabă, lipsită de elan / de avânt.
tièdement *adv.* cu nonșalanță; cu indiferență; fără elan; **il nous a reçcus ~** ne-a primit cu indiferență.
tiédeur *s.f.* **1**. temperatură moderată; **la ~ de l'eau** temperatura moderată a apei. **2**. (*la pl.*) căldură ușoară; stare plăcută a mediului; **les ~s printanières** căldura ușoară, plăcută a primăverii. **3**. (*fig.*) indiferență / impasibilitate; nepăsare; răceală; **la ~ d'un accueil** indiferența unei primiri.
tiédir I. *v.i.* a deveni călduț, a se încălzi ușor / puțin; **le temps tiédit** timpul se încălzește ușor. **II**. *v.t.* a încălzi puțin; **~ la tisane** a încălzi puțin ceaiul de plante.
tiédissement *s.m.* **1**. încălzire ușoară; **le ~ du lait** încălzirea ușoară a laptelui. **2**. (*fig.*) slăbire, răcire; **~ d'un sentiment** răcire a unui sentiment.
tien, **~ne I**. (*art.*) *pron. pos.* (*pers. 2 sg.*) al tău, a ta; **mon crayon et le ~** creionul meu și al tău; **ce n'est pas ma serviette, c'est la ~ne** nu e servieta mea, e a ta. **II**. *adj. pos.* tău, ta; **cette revue est ~ne** aceasta este revista ta. **III**. *s.m.* **1**. proprietate; **le~** al tău, proprietatea ta. **2**. (*la pl.*) ai tăi, părinții, prietenii; **tu viendras avec les ~s** vei veni împreună cu ai tăi. **3**. (*în expr.*) **tu dois y mettre du ~ a**. trebuie să faci un efort; **b**. trebuie să faci sacrificii. **IV**. *s.f. pl.* (*în expr.*) **tu as encore fait des ~nes** iar ai făcut vreo prostie.
tierce *s.f.* **1**. (*muz.*) terță. **2**. (*înv.*) a șaizecea parte dintr-o secundă. **3**. (*bis. catol.*) rugăciune rostită către ora 9 dimineața. **4**. *(la jocurile de cărți)* suită de trei cărți de aceeași culoare. **5**. (*poligr.*) ultima corectură.
tiercé, **~e** *adj.* **1**. (*agr.*) arat a treia oară. **2**. (*în heraldică*) împărțit în trei părți egale. **3**. (*la curse*) pariu care desemnează primii trei cai ai unei curse. **4**. (*în expr.*) **rime ~e** terțarima.
tiercefeuille *s.f.* (*heraldică*) ornamentație reprezentând o floare cu trei petale și fără codiță.
tiercelet *s.m.* *(la unele păsări de pradă)* mascul.
tiercement *s.m.* **1**. (*agr.*) a treia arătură. **2**. sporire (a unei cantități) cu o treime.
tiercer, **tercer**, **terser** *v.t.* (*agr.*) a ara a treia oară.
tierceron *s.m.* (*arhit.*) arc de unghi.
1. tiers *s.m.* **1**. treime; **deux ~ d'un tout** două treimi dintr-un întreg. **2**. terț, a treia persoană; **ne discutons pas de ces choses devant des ~** să nu discutăm lucrurile acestea în fața unor terți. **3**. (*jur.*) terț, persoană care nu este parte la o înțelegere. **4**. (*în expr.*) **le ~ et le quart** indiferent cine, oricine; **se moquer du ~ comme / et du quart** a nu-i păsa de nimeni.
2. tiers, **tierce** *adj.* **1**. terț; a treia persoană; (care vine) în al treilea rând; **une tierce personne** o terță persoană; **le Tiers Monde** lumea a treia; (*ist.*) **ie Tiers-État** starea a treia; (*med.*) **fièvre tierce** febră intermitentă care revine din trei în trei zile (în cadrul paludismului). **2**. (*în expr.*) (*rel. catol.*) **tiers ordre séculier** catolici care trăiesc în societate și se in-

spiră din perceptele unor ordine religioase; (*jur.*) **tiers détenteur** persoană care deține un imobil grevat de ipoteci, fără a avea obligația de a le achita.
tiers-mondisme *s.m.* solidaritate cu lumea a treia.
tiers-mondiste I. *adj.* care se referă la lumea a treia. **II.** *s.m.f.* persoană solidară cu lumea a treia.
tiers-point (*pl.* **tiers-points**) *s.m.* **1.** (*arhit.*) vârful unui triunghi echilateral. **2.** (*tehn.*) pilă triunghiulară. **3.** (*mar.*) velă triunghiulară.
tif, tiffe *s.m.* (*pop.*) păr; coafură.
tifier, tifman *s.m.* (*pop.*) coafor; frizer.
tifinagh *s.m.* alfabet tuareg.
tige *s.f.* **1.** (*bot.*) tijă, tulpină; ~ **ligneuse** tulpină lemnoasă, trunchi. **2.** (*tehn.*) tijă; ~ **de fer** tijă de fier. **3.** (*ornit.*, *despre pene*) cotor. **4.** carâmb (de cizmă, de pantof). **5.** strămoș; ~ **d'un arbre généalogique** strămoș al unui arbore genealogic, fondatorul unei vechi familii. **6.** parte subțire și alungită a unei coloane, fus. **10.** (*în expr.*) (*agr.*) ~ **de maïs** cocean de porumb; (*petr.*) ~ **de pompage** prăjină de pompare; (*av.*, *fam.*) **les vieilles ~s** pionierii aviației. **7.** (*arg.*) picior. **8.** (*arg.*) încălțăminte. **9.** (*arg.*) țigară.
tigelle *s.f.* (*bot.*) tulpiniță.
tiger *v.i.* (*arg.*) a fuma.
tigette *s.f.* (*arhit.*) tijă împodobită cu frunze în volute (în capitelul corintian).
tiglon *s.m.* v. **tigron**.
tignasse *s.f.* (*fam.*, *peior.*) claie de păr încâlcit, ciufulit.
tigre *s.m.* **1.** (*zool.*) tigru (*Panthera tigris*). **2.** (*fig.*) om crud, sangvinar. **3.** (*arg.*) heroină. **4.** (*în expr.*) **jaloux comme un** ~ foarte gelos; nebun de gelozie; (*entom.*) ~ **du poirier** insectă hemipteră care atacă frunzele de păr.
tigré, ~e *adj.* tigrat, vărgat, dungat; **chat** ~ pisică tigrată / vărgată.
tigrer *v.t.* a tigra, a vărga, a dunga; a imita blana de tigru.
tigresse *s.f.* **1.** (*zool.*) tigroaică (*Panthera tigris*). **2.** (*fig.*) femeie rea / crudă / impulsivă; femeie energică.
tigridie *s.f.* (bot.) plantă erbacee ornamentală din America de Sud (*Tigridia*).
tigron,~ne, tiglon,~ne *s.m.* (*zool.*) hibrid născut din-tr-o leoaică și un tigru.
tilbury *s.m.* (*înv.*) cabrioletă deschisă cu două locuri.
tilde *s.m.* (*poligr.*) tildă.
tiliacées *s.f.pl.* (*bot.*) tiliacee, familie de plante lemnoase căreia îi aparține teiul.
tillac *s.m.* (*mar.*, *înv.*) **1.** puntea superioară a unei nave. **2.** puntea dunetei.
tillage *s.m.* v. **teillage**.
tillandsia, tillandsie *s.f.* (*bot.*) plantă ornamentală din America Tropicală.
1. tille *s.f.* v. **teille**.
2. tille *s.f.* teslă.
3. tille *s.f.* (*mar.*) compartiment la marginea luntrei unde sunt ținute proviziile și hainele.
tiller *v.t.* v. **teiller**.
tilleul *s.m.* **1.** (*bot.*) tei (*Tilia platyphyllos*). **2.** floare de tei. **3.** ceai de tei, infuzie de tei; **une tasse de**~ o ceașcă de ceai. **4.** (*pop.*) amestec de vin roșu și vin alb.
tilt *s.m.* (*angl.*) **1.** semnal al sfârșitului de partidă la biliardul electric. **2.** (*în expr.*) **faire** ~ **a.** a eșua, a da chix; **b.** a șoca, a uimi pe cineva; **c.** a da un impuls; a declanșa inspirația cuiva.
timbale *s.f.* **1.** (*muz.*) timpan. **2.** pahar de metal. **3.** (*culinar*) formă de copt cilindrică și înaltă. **4.** (*în expr.*) **décrocher la** ~ a câștiga lozul cel mare; a da lovitura.
timbalier *s.m.* (*muz.*) timpanist.
timbrage *s.m.* timbrare, timbrat; ~ **d'une lettre** timbrare a unei scrisori.
timbre *s.m.* **1.** (*muz.*) timbru, sunet; **une voix au** ~ **argentin** o voce cu timbru argintiu, cristalin. **2.** clopoțel, sonerie metalică. **3.** (*ist.*) coamă, parte a coifului care acoperea creștetul capului și ceafa. **4.** ștampilă a poștei. **5.** timbru, marcă poștală; timbru fiscal. **6.** vinietă atestând plata unei cotizații. **7.** (*tehn.*) placă apăsată pe un cazan pentru a indica presiunea maximă pe care o poate suporta. **8.** (*în expr.*) **avoir le** ~ **fêlé** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă; a fi lovit cu leuca în cap.
timbré, ~**e** *adj.* **1.** timbrat; **lettre** ~**e** scrisoare timbrată; **papier** ~ hârtie timbrată. **2.** voce cu un anumit timbru; **une voix joliment** ~**e** o voce frumos timbrată / cu un timbru frumos. **3.** (*fam.*) țicnit, într-o ureche; **être** ~ a fi într-o ureche.
timbre-poste (*pl.* **timbres-poste**) *s.m.* timbru, marcă poștală.
timbre-quittance (*pl.* **timbres-quittance**) *s.m.* **1.** timbru de chitanță. **2.** chitanță timbrată.
timbrer *v.t.* **1.** a timbra, a pune timbru; ~ **une lettre** a timbra o scrisoare. **2.** a ștampila; ~ **un passeport** a ștampila un pașaport.
timbrophilie *s.f.* (*înv.*) v. **philatélie**.
timide *adj.*, *s.m.f.* timid, sfios; rușinos.
timidement *adv.* cu timiditate, cu sfiiciune, cu sfială.
timidité *s.f.* timiditate, sfială, sfiiciune.
timon *s.m.* **1.** oiște. **2.** (*mar.*, *înv.*) timonă, cârmă. **3.** (*fig.*) conducere; cârmă; **prendre le** ~ **des affaires** a lua conducerea afacerilor.
timonerie *s.f.* (*mar.*, *auto*) timonerie.
timonier *s.m.* **1.** (*mar.*) timonier, cârmaci; cal înhămat la oiște. **2.** (*mar.*) marinar adjunct al ofițerului de cart.
timoré, ~**e** *adj.*, *s.m.f.* **1.** timorat, speriat. **2.** temător, neîncrezător; sfios.
tin *s.m.* **1.** (*mar.*) tacadă, tacar. **2.** tălpigă de butoi.
tinamou *s.m.* (*ornit.*) tinami (*Nothura maculosa*).
tincal *s.m.* (*mineral.*) borax brut.
tinche *s.f.* v. **tanche** (**4**).
tinctorial, ~e (*m. pl.* **-aux**) **1.** tinctorial, colorant, care servește la vopsit; **matière** ~**e** materie colorantă. **2.** referitor la vopsea.
tinette *s.f.* **1.** tinetă, hârdău. **2.** (*pop.*) rablă, mașină veche.
tintamarre *s.m.* (*fam.*) gălăgie, vacarm, zarvă; scandal.
tintement *s.m.* **1.** clinchet; ~ **de clochettes** clinchet de clopoței. **2.** sonerie. **3.** țiuit; ~ **d'oreilles** țiuit al urechilor.

tinter I. *v.i.* 1. a suna, a răsuna; **les cloches tintent** sună clopotele. 2. a țiui; **les oreilles lui tintent** îi țiuie urechile. **II.** *v.t.* 1. a bate clopotul. 2. a anunța bătând clopotul; ~ **la messe** a anunța slujba religioasă bătând clopotul.
tintin *s.m.* (*pop.*, *în expr.*) **faire ~ a.** a rămâne mofluz; a nu primi ce ți se cuvine; **b.** a strânge cureaua; ~! nimic; deloc; o laie!
tintinnabulant, **~e** *adj.* (*lit.*) care sună ascuțit.
tintinnabuler *v.i.* *(despre clopoței)* a suna, a răsuna ascuțit.
tintouin *s.m.* 1. (*fam.*) vacarm, gălăgie, zgomot. 2. (*fam.*) necaz, grijă; **avoir du ~** a avea griji / necazuri.
tipule *s.f.* (*entom.*) specie de țânțar mare ale cărui larve rod rădăcina plantelor.
tique *s.f.* (*entom.*) căpușă (*Ixodes ricinus*).
tiquer *v.i.* 1. *(rar)* a avea un tic. 2. *(la cai)* a avea aerofagie însoțită de contracții ale unor mușchi. 3. (*fig.*) a-și manifesta nemulțumirea / indispoziția. 4. (*pop.*, *în expr.*) ~ **sur qqn.** a suspecta pe cineva, a-l privi neîncrezător.
tiqueté, **~e** *adj.* pestriț, împestrițat; cu mici pete.
tiqueture *s.f.* împestrițare, aspect pestriț; **la ~ d'une fleur** aspectul pestriț al unei flori.
tiqueur, **~euse** *adj.*, *s.m.f.* (persoană) care are ticuri.
tir *s.m.* 1. tragere (cu arma), tir; ~ **d'artillerie** tir / salvă de artilerie; ~ **au fusil** tragere cu pușca; **ligne de ~** linie de tragere; **régler le ~** a regla tirul. 2. tir, poligon; **polygone de ~** poligon de tragere. 3. *(sport)* șut; ~ **du pied gauche** șut cu piciorul stâng. 4. (*arg.*, *în expr.*) **allonger le ~** a plăti mai mult decât era prevăzut.
tirade *s.f.* 1. (*lit.*, *teatru*) tiradă. 2. (*peior.*) frază lungă, pompoasă.
tirage *s.f.* 1. tragere, tras; ~ **au sort** tragere la sorți; ~ **des rideaux** tragere a perdelelor (peste ferestre). 2. (*met.*) tragere, trefilare; ~ **des métaux** trefilare a metalelor. 3. (*text.*) depănat al firelor. 4. (*poligr.*, *termo*) tiraj; **le ~ d'une cheminée** tirajul unui coș; **le ~ d'un livre** tirajul unei cărți; ~ **de luxe** tiraj de lux. 5. (*fig.*) greutate, dificultate; **il y a du ~** sunt multe greutăți.
tiraillement *s.m.* 1. tragere, smucire în dreapta și în stânga. 2. (*med.*) contracție; colică. 3. hărțuială, hărțuire. 4. (*fig.*, *fam.*) dezacord, neînțelegere; **~s au sein d'un gouvernement** neînțelegeri în sânul unui guvern. 5. (*în expr.*) ~ **de conscience** mustrare de conștiință; remușcare.
tirailler I. *v.t.* 1. a trage, a smuci într-o parte și în alta; **l'enfant tiraille sa mère par la jupe** copilul o trage pe mama de fustă. 2. (*fig.*) a hărțui, a plictisi; a sâcâi; **il est tiraillé entre l'affection et le devoir** este hărțuit între afecțiune și datorie. 3. (*fig.*) a plictisi cu intervenții; a solicita tot timpul; **on l'a longtemps tiraillé mais il a tenu bon** l-au plictisit mult timp cu intervenții, dar el a rezistat / n-a cedat. **II.** *v.i.* (*mil.*) a trage la întâmplare focuri de armă repetate. **III.** *v.r.* (*fig.*) a se hărțui, a se certa, a nu se înțelege; **ils se tiraillent à tout propos** se ceartă tot timpul pentru nimicuri.
tiraillerie *s.f.* 1. *(mil., rar)* tragere la întâmplare. 2. foc prelungit de tiralior.
tirailleur *s.m.* (*mil.*) tiralior.
tirant *s.m.* 1. cordon, șnur; **les ~s d'une bourse** șnururile unei pungi de bani. 2. (*la cizme*, *ghete*) ureche. 3. (*la carnea de măcelărie*) tendon, vână, zgârci. 4. (*arhit.*, *constr.*) tirant. 5. înălțimea liberă a unui pod. 6. (*mar. în expr.*) ~ **d'eau** pescaj.
tirasse *s.f.* 1. plasă de prins ciocârlii, prepelițe, potârnichi. 2. (*muz.*) pedală de decuplare (la orgă).
tire *s.f.* 1. (*arg.*) automobil, mașină. 2. *(Canada)* sirop gros de arțar. 3. (*în expr.*) **vol à la ~** furt de buzunare; **voleur à la ~** hoț de buzunare; **faire la ~** a fura din buzunare; **tout d'une ~** dintr-o dată.
tiré, **~e I.** *adj.* 1. (*despre față*) tras, slăbit, uscățiv, supt; **visage ~** față trasă, slăbită. 2. tras; **verrou ~** zăvor tras; (*fig.*) ~ **par les cheveux** tras de păr. 3. (*în expr.*) **être ~ à quatre épingles** a fi spilcuit, a fi pus la patru ace, a fi pus la mare fix; (*prov.*) **le vin est ~, il faut le boire** ai intrat în horă, trebuie să joci. **II.** *s.m.* 1. (*vân.*) desiș favorabil vânătorii cu pușca. 2. (*vân.*) vânătoare cu pușca. 3. (*vân.*) vânat împușcat. 4. (*com.*) tras al unei trate. 5. (*poligr.*, *în expr.*) ~ **à part** extras (al unui articol dintr-o revistă / carte).
tire-au-cul, **tire au cul**, **tire-au-flanc**, **tire au flanc** *s.m. invar.* *(pop.)* leneș, chiulangiu.
tire-balle, **tire-balles** *s.m.* 1. (*mil.*, *înv.*) unealtă pentru descărcat pușca. 2. (*chir.*) clește de scos glontele dintr-o plagă.
tire-bonde (*pl.* **tire-bondes**) *s.m.* unealtă de scos dopul din vrana butoiului.
tire-botte (*pl.* **tire-bottes**) *s.m.* 1. piesă ajutătoare pentru a încălța o cizmă. 2. trăgătoare de cizmă (pentru a o scoate).
tire-bouchon (*pl.* **tire-bouchons**) *s.m.* 1. tirbușon, rac. 2. (*în expr.*) **en ~** în formă de elice, în spirală, răsucit; **cheveux en ~** păr răsucit în bucle; **chaussettes en ~** ciorapi lăsați pe gleznă.
tire-bouchonner, **tirebouchonner I.** *v.t.*, *v.i.* a rula în formă de spirală, a lăsa în jos; **chaussettes qui tirebouchonnent** ciorapi care se lasă în jos. **II.** *v.r.* 1. a se răsuci. 2. (*înv.*) a se tăvăli pe jos de râs. 3. (*pop.*, *în expr.*) **se ~ le ciboulot** a-și stoarce creierii ca să...
tire-bouton (*pl.* **tire-boutons**) *s.m.* (*înv.*) cârlig pentru încheiat nasturii la ghete.
tire-braise *s.m. invar.* lopată de scos jeraticul din cuptor (la brutării).
tire-clou (*pl.* **tire-clous**) *s.m.* unealtă de scos cuie.
tire-d'aile(s) *s.m.* 1. fâlfâit de aripi. 2. (*în expr.*) **à ~** în mare viteză; în grabă; ca din praștie.
tirée *s.f.* (*fam.*) distanță lungă și greu de parcurs.
tire-fesses *s.m. invar.* (*sport*, *fam.*) schi-lift, telescaun.
tire-filet (*pl.* **tire-filets**) *s.m.* (*tehn.*) instrument de tras linii subțiri pe lemn sau metal.
tire-fond *s.m. invar.* 1. inel de tavan pentru lampă. 2. șurub din lemn cu floare pătrată. 3. (*c.f.*) tirfon, șurub mare de oțel pentru fixarea șinelor de cale ferată.
tire-gosse (*pl.* **tire-gosses**) **I.** *s.f.* (*pop.*) moașă. **II.** *s.m.* (*pop.*) medic ginecolog.

tire-jus *s.m. invar.* (*pop.*) batistă.
tire-laine *s.m. invar.* (*înv.*) hoț de buzunare, borfaș.
tire-lait *s.m. invar.* mică pompă de muls laptele de la sân.
tire-larigot *loc. adv.* (*fam.*) mult; **à ~** mult; **manger à ~** a mânca mult.
tire-ligne (*pl.* **tire-lignes**) *s.m.* (*tehn.*) trăgător, instrument de desen folosit la trasarea cu tuș a liniilor.
tirelire *s.f.* **1.** pușculiță. **2.** (*pop.*) stomac, burtă. **3.** (*arg.*) casă de bani.
tire-l'œil *s.m. invar.* (*înv.*) ceea ce atrage atenția.
tire-môme *s.f.*, *s.m.* v. **tire-gosse**.
tire-pied (*pl.* **tire-pieds**) *s.m.* curea cu care cizmarul fixează pe genunchi piesa la care lucrează.
tirer I. *v.t.* **1.** a trage; **~ le rideau** a trage perdeaua; **~ le bon numéro** a trage numărul câștigător; **~ le diable par la queue** a trage pe dracul / mâța de coadă; (*fam.*) **~ les ficelles** a trage sforile; **~ parti / profit de qqch.** a trage folos din ceva; **~ qqn. par la manche** a trage pe cineva de mânecă; **~un coup de feu** a trage un foc de armă; **~ son origine** a-și trage originea; **~ le verrou** a trage zăvorul; **~ au sort** a trage la sorți; **~ les oreilles à / de qqn.** a trage pe cineva de urechi; a rupe urechile cuiva. **2.** a scoate; a extrage; **~ de l'eau au puits** a scoate apă din puț; **~ de l'huile d'un mur** a scoate bani din piatră seacă; **~ qqn. d'embarras** a scoate pe cineva din încurcătură / necaz; **~ qqn. de la boue / poussière / d'un mauvais pas** a scoate pe cineva din noroi; **~ la langue** a scoate limba; (*foto.*) **~ une épreuve** a scoate o copie; **~ une nouvelle édition** a scoate o nouă ediție; **~ son chapeau à qqn.**, **~ l'échelle après qqn.** a-și scoate pălăria în fața cuiva (admirativ); a recunoaște superioritatea cuiva; **~ l'épée du fourreau** a scoate sabia din teacă; **~ qqn. de prison** a scoate pe cineva din închisoare; **~ du venin des serpents** a extrage venin de la șerpi; **~ des sons d'un instrument** a scoate sunete dintr-un instrument; **~ de l'or d'une mine** a extrage aur dintr-o mină. **3.** a întinde, a lungi; **~ une corde** a întinde o frânghie; **~ une affaire en longueur** a lungi o afacere, a tărăgăna. **4.** a trasa, a trage; **~ une ligne** a trage o linie. **5.** a tipări; **~ un livre** a tipări o carte; **~ un ouvrage sur papier fin** a tipări o lucrare pe hârtie fină. **6.** a arunca, a lansa; **~ une flèche** a arunca o săgeată. **7.** a obține; **~ de l'argent de qqn.** a obține bani de la cineva; **~ des aveux d'un suspect** a obține mărturisiri de la un suspect; **~ satisfaction** a obține satisfacție. **8.** a vâna, a împușca; **~ un lièvre** a împușca un iepure. **9.** (*mar.*) a călca, a avea pescaj; **un bateau qui tire cinq mètres d'eau** un vas care calcă cinci metri / care are un pescaj de cinci metri. **10.** **~ la couverture à soi** *(fig.)* a trage spuza pe turta sa; (*fam.*) a stoarce; **~ les larmes des yeux** a stoarce lacrimi. **11.** (*lingv.*) a împrumuta, a lua; **~ des mots scientifiques du grec** a împrumuta cuvinte științifice din greacă. **12.** (*în expr.*) **~ qqn. des bras de la mort** a smulge pe cineva din ghearele morții; **~ la langue a.** a-i fi sete; a avea gâtul uscat; **b.** a fi la ananghie / la strâmtoare; **~ les cartes** a da în cărți; **~ les larmes des yeux** a stoarce lacrimi; **~ les vers du nez à qqn. a.** a descoase pe cineva; a trage pe cineva de limbă; **b.** (*arg.*) a pune fiola la nas (unui șofer); **~ qqch. à soi** a trage spuza pe turta sa; **~ des coups de canon dans la grêle** a se osteni în zadar; a se căzni / a se strădui degeaba; **~ la flemme** a tăia frunză la câini; a arde gazul de pomană; **~ ses chausses** a o lua la fugă / la sănătoasa; a-și lua coada la spinare; **~ son épingle du jeu** a ieși din joc; a se retrage discret dintr-o afacere delicată; **~ une affaire au clair** a descurca ițele; a lămuri un lucru; a-i da de cap; **~ une plume de l'aile à qqn.**, **~ une carotte à qqn.** a stoarce pe cineva de bani; **~ un oiseau au vol** a lua pasărea în zbor; **~ un voile sur qqch.** a da uitării; **~ vengeance** a se răzbuna; (*arg.*) **~ cinq piges** a avea de ispășit cinci ani de detenție; (*arg.*) **~ une gueule à qqn.** a face mutre cuiva, a-i arăta că ești nemulțumit; **~ la jambe** a șchiopăta; *(fig.)* a-și târî picioarele (de oboseală). **II.** *v.i.* **1.** a trage; **~sur sa cigarette** a trage din țigară; **~au sort**, **~à la bûchette**, **~à la courte paille** a trage la sorți. **2.** *(despre coșul sobei)* a trage, a avea tiraj. **3.** a trage (cu o armă de foc); a ochi; **~à blanc** a trage cu gloanțe oarbe; **~à bout portant sur qqn.** a trage în cineva de aproape; **~à coups perdus** a trage într-o doară. **4.** *(despre culori)* a bate (în); **rouge qui tire sur le violet** roșu care bate în mov. **5.** (*în expr.*) **~ à sa fin** a fi pe sfârșite; a se apropia de sfârșit; **~ à conséquence** a avea urmări; **~ à hue et à dia** a trage unul hăis și altul cea; a lucra dezordonat; **~ à boulets rouges sur qqn.** a da cu barda în cineva; a ataca brutal pe cineva; **~ au large** *(fig.)* a o șterge; a spăla putina; a-și lua traista-n băț; **~ dans les pattes / dans les jambes / dans le dos de qqn. a.** a pune / a băga bețe-n roate cuiva; **b.** a săpa groapa cuiva; (*pop.*) **~ au cul / au flanc a.** a trage chiulul; *(fig.)* a da plasă cuiva; **b.** a nu se ține de cuvânt; **~ sur la corde a.** a abuza de un avantaj; **b.** a abuza de răbdarea cuiva; *(fig.)* a merge prea departe; *(fig.)* a sări peste cal; **~ sur le même corde** a acționa de comun acord cu cineva; (*arg.*) **~ sur le bambou** a fuma opium; (*sport*) **~ au but** a trage în poartă; **~ en longueur** a se lungi, a se prelungi. **III.** *v.r.* **1.** a scăpa, a ieși cu bine (din); **se ~ d'affaire / d'embarras / de la bagarre** a ieși din încurcătură / dintr-un impas; a scăpa de belea; a scăpa ca din gura tunului; **s'en ~ à bon compte** a scăpa ieftin / ca prin urechile acului; **s'en ~ avec honneur** a ieși / a scăpa basma curată; **se ~ des pattes de qqn.** a scăpa din gheara cuiva. **2.** a merge către, a se îndrepta spre; a trage înspre (o anumită direcție); **cette voiture tire à droite** acest automobil trage spre dreapta. **3.** a pleca, a o șterge; (*pop.*) *(fig.)* **se ~ des flûtes / des gambettes**, **se ~ en vitesse** a o șterge; a spăla / a rade putina; a-și lua traista-n băț; (*fam.*) **se ~ en douce** a pleca pe furiș / pe nesimțite / pe șest. **4.** (*în expr.*) (*arg.*) **se ~ d'épaisseur a.** a ieși din încurcătură; **b.** a diminua, a se micșora, a se reduce; **ça se tire** e pe sfârșite.
tire-sou (*pl.* **tire-sous**) *s.m.* **1.** (*înv.*) (om) hrăpăreț, avid. **2.** (*pop.*) cămătar.

tiret *s.m.* cratimă, liniuță de unire.
tiretaine *s.f.* (*înv.*) țesătură de lână (cu bumbac sau in).
tirette *s.f.* 1. (*înv.*) cordon, șnur (de tras). 2. tăblie mobilă adaptată la unele mobile (masă, birou). 3. *(Belgia)* fermoar.
tireur, -euse I. *s.m.f.* 1. trăgător; ~ **d'élite** trăgător de elită. 2. (*text.*) filator. 3. (*tehn.*) trefilator, muncitor care trage metalele în fire; ~ **d'or** trefilator de aur. 4. (*com.*) trăgător, emitent de cambii. 5. (*în expr.*) **tireuse de cartes** ghicitoare în cărți; (*pop.*) ~ **(de laine)** borfaș; hoț de buzunare. II. *s.f.* (*foto*) dispozitiv care permite reproducerea pozitivelor pe hârtie.
tire-veille (*pl.* **tire-veilles**) *s.m.* (*mar.*) troțe (*la o cârmă de barcă*); saula balustradelor.
tire-veine *s.m.* (*med.*) aparat folosit la ablația unei părți de venă.
tiroir *s.m.* 1. sertar; **les ~s d'une commode** sertarele unui scrin; *(fig.)* **pièce / roman à ~s** piesă / roman cu sertare, cu episoade fără legătură între ele. 2. (*arg.*) burtă, stomac. 3. (*în expr.*) **nom à ~ s** nume (nobiliar) compus din mai multe părți; (*arg.*) **se remplir le ~** a se îndopa.
tiroir-caisse (*pl.* **tiroirs-caisses**) *s.m.* sertar cuprinzând casa / încasările unui negustor.
tisane *s.f.* 1. tizană; ceai de plante, infuzie. 2. (*pop.*) băutură alcoolizată; șampanie. 3. (*pop.*, *în expr.*) **filer une ~ à qqn.** a trage o mamă de bătaie cuiva; **piquer une tête dans la ~** a plonja în apă.
tisanière *s.f.* vas cu infuzie de plante, ținut la cald.
tisard *s.m.* (*metal.*) deschizătură prin care se alimentează cuptoarele cu combustibil.
tiser *v.i.* (*metal.*) a introduce combustibil într-un cuptor.
tison *s.m.* 1. tăciune. 2. chibrit mare rezistent la vânt. 3. (*în expr.*, *înv.*) ~ **de discorde** persoană care provoacă, neînțelegeri, ceartă.
tisonné, ~e *adj. (despre cai)* cu pete negre alungite.
tisonner *v.t.*, *v.i.* a ațâța focul.
tisonnier *s.m.* vătrai.
tissage *s.m.* 1. țesut, țesere; ~ **des tapis** țeserea covoarelor. 2. țesătorie.
tisser *v.t.* 1. a țese; ~ **une toile** a țese o pânză; 2. **l'araignée tisse sa toile** păianjenul își țese pânza. 3. (*fig.*) a urzi, a unelti, a intriga, a complota. 4. (*în expr.*) **métier à ~** război de țesut.
tisserand, ~e *s.m.f.* țesător.
tisserin *s.m.* (*ornit.*) păsărică exotică din Africa Ecuatorială care își țese cuibul din frunze de palmier (*Ploceus*).
tisseur, -euse *s.m.f.* țesător.
tissu *s.m.* 1. (*text.*) țesătură; ~ **de laine** țesătură din lână; ~ **serré** țesătură strânsă. 2. (*anat.*) țesut; ~ **conjonctif** țesut conjunctiv. 3. (*în expr.*) **un ~ de mensonges** un păienjeniș de minciuni; ~ **urbain** ansamblu de clădiri care constituie structura unui oraș; ~ **-éponge** pânză plușată; (*text.*) ~ **écru**, ~ **brut** pânză crudă.
tissulaire *adj.* (*anat.*) tisular, care aparține țesuturilor; **régénération ~** regenerare tisulară, a țesuturilor.
tissure *s.f.* (*text.*, *înv.*) țesere; țesătură; urzeală.
tissuterie *s.f.* articol de ceaprăzărie.
tissutier *s.m.* ceaprazar.
titan *s.m.* (*mit.*) titan, uriaș; *(fig.)* **un travail de ~** o muncă de titan / titanică.
titane *s.m.* (*chim.*) titan.
titanesque, (*lit.*) **titanique** *adj.* titanic, gigantic, uriaș; **une œuvre ~** o operă titanică.
titi *s.m.* (*pop.*) 1. ștrengar din Paris. 2. (*în expr.*) ~ **négro** dialect stâlcit, vorbit de populațiile de culoare.
titillation *s.f.* gâdilătură, gâdilare ușoară.
titiller *v.t.* 1. a gâdila ușor. 2. (*fig.*) a tachina, a agasa.
titine *s.f.* (*arg.*) pușcă-mitralieră.
titisme *s.m.* (*pol.*) socialismul conceput de Tito.
titiste *s.m.f.*, *adj.* partizan, adept al lui Tito.
titrage *s.m.* (*chim.*) titrare.
titre *s.m.* 1. titlu; **le ~ d'un livre** titlul unei cărți; **la page de ~** pagina de titlu. 2. rang, titlu, demnitate; ~ **nobiliaire** titlu nobiliar; **le ~ de prince** titlul de prinț. 3. calificativ, titlu; ~ **universitaire** titlu universitar; **le ~ de docteur ès sciences** titlul de doctor în științe. 4. (*jur.*) titlu, subdiviziune a unui document juridic; ~ **s et articles d'une loi** titluri și articole ale unei legi. 5. *(sport)* titlu (de campion); **défendre son ~** a-și apăra titlul. 6. (*jur.*) titlu, document scris stabilind un drept; ~ **de propriété** titlu de proprietate. 7. titlu, drept, bază, calitate; îndrituire; ~ **de gloire** titlu de glorie; **à ~ de** a. cu titlul de; b. în calitate de; **à quel ~?** în ce calitate? de unde până unde? **avoir des ~s à qqch.** a avea drepturi asupra unor lucruri. 8. (*metal.*, *chim.*) titlu al unui aliaj, al unei soluții. 9. (*în expr.*) **en ~** titular; **professeur en ~** profesor titular; **à juste ~** pe bună dreptate; pe drept cuvânt; **à ce ~** a. în această calitate; b. pentru acest motiv; **au même ~** întocmai ca; pentru același motiv ca și; **à plus d'un ~** pentru / din mai multe motive; **à ~ personnel** cu titlu personal; **à aucun ~** pentru nici un motiv.
titré, ~e *adj.* 1. cu titlu de noblețe. 2. (*chim.*, *în expr.*) **solution ~e** soluție titrată.
titrer *v.t.* 1. *(rar)* a acorda un titlu de noblețe. 2. a titra; **ce journal titre en première page...** acest ziar titrează în prima pagină... 3. (*chim.*) a titra.
titreuse *s.f.* 1. (*cinema*) aparat care permite filmarea titlurilor și a subtitlurilor. 2. (*poligr.*) mașină pentru compunerea literelor mari.
titrisation *s.f.* (*fin.*) operațiune financiară (aplicată din anul 1990) care permite transformarea creanțelor în titluri negociabile.
titriser *v.t.* (*fin.*) a permite transformarea creanțelor în titluri negociabile.
titubant, ~e *adj.* care se clatină, care se împleticește pe picioare.
titubation *s.f.* (*rar.*) clătinare, împleticire pe picioare.
tituber *v.i.* a se clătina, a se împletici pe picioare; **un ivrogne qui titube** un bețiv care se clatină pe picioare.
titulaire *s.m.f.*, *adj.* titular.
titularisation *s.f.* titularizare, numire într-un post ca titular.

titulariser *v.t.* a titulariza, a numi ca titular; ~ **un professeur** a titulariza un profesor.
tjäle *s.m.* (*geogr.*) pământ înghețat în permanență.
tmèse *s.f.* (*lingv.*) tmeză, intercalare a unui cuvânt între două elemente fonice.
toast *s.m.* **1**. felie de pâine prăjită. **2**. toast, închinare, urare; **porter un** ~ a ridica / a ține un toast.
toaster *v.i.* a toasta, a închina, a ura.
toasteur *s.m.* prăjitor de pâine.
toboggan *s.m.* tobogan.
toc I. *s.m.* **1**. (*fam.*) fals, imitație; **bijou en** ~ bijuterie din imitație. **2**. (*pop.*) îndrăzneală, curaj; **manquer de** ~ **a** fi lipsit de curaj. **3**. (*pop.*, *la pl.*) acte de identitate false. **4**. (*pop.*, *în expr.*) **marcher / vivre sous un** ~ a trăi sub un nume fals. **II**. *adj.* (*pop.*) **1**. fals. **2**. urât; **un mobilier** ~ mobilier urât, de proastă calitate. **3**. (*în expr.*) **être** ~-~ a fi țicnit / într-o ureche. **III**. *interj.* toc!
tocade *s.f.* v. **toquade**.
tocan *s.m.* v. **tacon**.
tocante *s.f.* v. **toquante**.
tocard, ~**e I**. *adj.* (*pop.*) **1**. urât, prost; rău. **2**. ridicol. **3**. nul, fără valoare. **II**. *s.m.* (*pop.*) **1**. sportiv slab. **2**. cal de curse mediocru; mârțoagă, gloabă.
toccata *s.f.* (*muz.*) toccata.
tocographie *s.f.* (*med.*) înregistrarea grafică a contracțiilor uterine.
tocophérol, tocoférol *s.m.* (*biochim.*) vitamina E.
tocsin *s.m.* tocsin, clopot de alarmă; **sonner le** ~ a da alarma; **sonner le** ~ **contre qqn**. a ațâța împotriva cuiva.
toge *s.f.* **1**. (*antichit. romană*) togă. **2**. robă purtată de avocați și magistrați.
1. togolais, ~**e** *adj.* din Togo, referitor la Togo.
2. Togolais, ~**e** *s.m.f.* togolez, locuitor din Togo.
tohu-bohu *s.m.* (*fam.*) dezordine, învălmășeală, talmeș-balmeș, încâlceală, răvășeală, zăpăceală, harababură.
toi *pron. pers.* (*pers. II. sg., formă accentuată*) **1**. *(subiect)* tu; **c'est** ~ **qui l'as dit** tu ai spus-o; ~**-même** tu însuți, tu însăți; ~ **et ta sœur** tu și sora ta; (*lângă forma neaccentuată*); **tu es d'acord**,~? ești de acord?. **2**. (*complem. direct*) pe tine, te; **c'est** ~ **qu'il regarde** pe tine te privește; **quant à** ~ cât despre tine, în ceea ce te privește. **3**. *(complem. indirect cu prep. à)* ție, ți, îți; **c'est à** ~ **que je m'adresse** mă adresez ție.
toilage *s.m.* fond de pânză la o dantelă.
toile *s.f.* **1**. (*text.*) pânză, țesătură (de bumbac, in, cânepă); ~ **fine** pânză subțire; ~ **à sac** pânză de sac; ~ **à matelas** pânză de saltea; ~ **d'araignée** pânză de păianjen. **2**. (*pictură*) pânză, tablou; ~**s de maîtres** tablouri celebre. **3**. (*mar.*) pânză, telă; **navire à sec de** ~ navă cu toate pânzele strânse. **4**. pânză de cort. **5**. (*teatru*, *înv.*) cortină. **6**. (*pop.*) gol (primit la fotbal). **7**. (*bot.*) boală a unor plante, provocată de o ciupercă. **8**. (*pop.*) film; **se faire / se taper / voir une** ~ a se duce să vadă un film. **9**. (*în expr.*) ~ **cirée** mușama; ~ **de Jouy** creton, stambă imprimată; **tendre sa** ~ a întinde o cursă / o capcană; (*pop.*) **se mettre dans les** ~**s** a se băga în pat / în scutece; **chansons de** ~ cântece medievale cântate în fața femeilor care torceau și urzeau pânză; ~ **de fond** fundal; context.
toilerie *s.f.* **1**. fabrică de pânzeturi. **2**. comerț cu pânzeturi. **3**. pânzeturi.
toilettage *s.m.* îngrijiri pentru animalele de apartament.
toilette *s.f.* **1**. (*înv.*) bucată de pânză (în care se învelea marfa). **2**. (masă de) toaletă. **3**. toaletă, îngrijire a corpului; **faire sa** ~ a-și face toaleta. **4**. îmbrăcăminte, rochie, toaletă; podoabă; **une** ~ **classique** îmbrăcăminte clasică; ~ **élégante** toaletă elegantă. **5**. (*la pl.*) *(în localuri publice, trenuri)* toaletă, lavabou; closet. **6**. (*în expr.*) **produits de** ~ produse cosmetice; **avoir le goût de la** ~ a fi cochet; a-i plăcea să se îmbrace bine; **savon de** ~ săpun de față.
toiletter *v.t.* a face toaleta unui animal de apartament.
toilier, -ère I. *s.m.f.* **1**. persoană care fabrică pânză. **2**. persoană care vinde pânză. **II**. *adj.* referitor la pânză; **industrie toilière** industria pânzei.
toise *s.f.* **1**. (*în Franța*) veche unitate de măsură pentru lungime (1,949 m). **2**. cântar vertical de măsurat înălțimea. **3**. (*în expr.*) **mesurer à sa** ~ a judeca (pe alții) după sine.
toisé, ~**e** *s.m.* **1**. măsurare (cu vechea unitate de măsură, denumită **toise**). **2**. evaluare, antecalculare (pentru lucrările de construcții).
toiser I. *v.t.* **1**. (*înv.*) a măsura din priviri, a evalua. **2**. (*fig.*) a măsura pe cineva din cap până-n picioare, cu aroganță, cu dispreț. **II**. *v.r.* (*fig.*) a se privi, măsura reciproc cu aroganță, cu dispreț.
toison *s.f.* **1**. lână de oaie; (*mit.*) **la Toison d'Or** Lâna de Aur. **2**. (*fam.*) păr bogat.
toit *s.m.* **1**. (*constr.*) acoperiș; ~ **de tuiles** acoperiș de țigle; ~ **de tôle** acoperiș de tablă. **2**. (*fig.*) locuință, casă; **recevoir qqn. sous son** ~ a primi pe cineva în casa sa. **3**. (*min.*) tavanul unei galerii. **4**. (*în expr.*) **crier qqch. sur les** ~**s** a trâmbița, a bate toba; **le** ~ **du monde** *(fig.)* acoperișul lumii, Tibetul; **loger sous les** ~**s a**. a locui la mansardă; b. a locui la ultimul etaj.
toiture *s.f.* v. **toit (1)**.
tokai, tokay, tokaï *s.m.* vin de Tokay.
tokharien, ~**ne I**. *adj.* *(ist.)* toharic. **II**. *s.m.* (*lingv.*) limbă toharică, limbă indo-europeană vorbită în Asia Centrală în sec. V-X.
tôlard *s.m.* (*pop.*) pușcăriaș, deținut, prizonier.
tôle *s.f.* **1**. (*metal.*) tablă; ~ **ondulée** tablă ondulată. **2**. (*pop.*) pușcărie. **3**. (*în expr.*) (*c.f.*) ~ **d'avant de la boîte à feu** placă de racordare; (*mar.*) ~ **de varangue** inima varangei.
tôlée *adj. f.* (*în expr.*) **neige** ~ zăpadă care a înghețat din nou după un început de topire (primejdioasă pentru schiori).
tôler *v.r.* (*pop.*) a se prăpădi de râs.
tolérable I. *adj.* **1**. tolerabil, suportabil; **cette attitude n'est pas** ~ această atitudine nu este tolerabilă, nu poate fi tolerată. **2**. admisibil, scuzabil, acceptabil; **passez-lui cette gaffe, il est très jeune, c'est**

~ iertați-i această gafă, e foarte tânăr, este scuzabil.

tolérance *s.f.* **1**. toleranță, îngăduință, înțelegere, indulgență; **elle manifeste trop de ~ envers ces enfants turbulents** ea manifestă prea mare indulgență față de acești copii neastâmpărați. **2**. *(med.)* toleranță, însușire a organismului de a suporta unele medicamente, substanțe sau condiții de mediu.

tolérant, **~e** *adj.* tolerant, îngăduitor, înțelegător, indulgent.

tolérantisme *s.m.* (*ist.*, *rel.*) atitudine de toleranță religioasă.

tolérer *v.t.* **1**. a tolera, a îngădui, a permite; **elle tolère les incartades de ses enfants** ea îngăduie necuviințele copiilor ei. **2**. a suporta, a îndura; **il ne tolère pas d'opinion contraire à la sienne** nu suportă vreo părere contrară părerii sale. **3**. (*med.*) a tolera, a suporta; **son organisme tolère ce médicament** organismul său tolerează acest medicament.

tôlerie *s.f.* **1**. tinichigerie. **2**. obiecte din tablă, de tinichea.

tolet *s.m.* (*mar.*) furchet, strapazan.

tôlier *s.m.* **1**. tinichigiu; muncitor care lucrează tabla. **2**. v. **taulier**.

tolite *s.f.* (*chim.*) trinitrotoluen; trotil.

tollé *s.m.* protest, huiduială, strigăt colectiv de mânie; **soulever un ~** a provoca proteste vehemente.

tollet *s.m.* v. **tolet**.

tolu *s.m.* balsam extras dintr-un arbore din America de Sud (*Toluifera balsamum*) și folosit în farmacie ca expectorant.

toluène *s.m.* (*chim.*) toluen.

toluidine *s.f.* (*chim.*) toluidină.

toluol *s.m.* (*chim.*) toluen brut.

tom, **tom-tom** *s.m.* (*muz.*) tobă cilindrică folosită în formațiile de jaz.

tomaison *s.f.* (*poligr.*) **1**. indicare a volumului din care urmează să facă parte o coală. **2**. împărțire a unei lucrări în tomuri / volume.

toman *s.m.* (*fin.*) veche monedă de aur din Persia, folosită și azi ca monedă de cont.

tomate *s.f.* **1**. (*bot.*) tomată, pătlăgică roșie (*Solanum Lycopersicum* și *Lycopersicum esculentum*). **2**. (*pop.*) nas mare și roșu. **3**. (*pop.*) Legiunea de Onoare. **4**. (*fam.*, *în expr.*) **en rester comme une ~** a rămâne tablou / mască.

tombac *s.m.* (*metal.*) tombac, aliaj de cupru cu zinc.

tombal, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1**. funerar, de mormânt; **inscription ~e** inscripție funerară; **pierre ~e** piatră funerară. **2**. cadaveric; **pâleur ~e** paloare cadaverică.

tombant, **~e** *adj.* **1**. *(rar)* căzând, care cade; **épaules ~es** umeri căzuți. **2**. (*în expr.*) **à la nuit ~e** în amurg, la căderea nopții, pe înserat.

tombe *s.f.* **1**. mormânt, groapă; **avoir un pied dans la ~** a fi cu un picior în groapă; a mirosi a pământ / a colivă; **se recueillir sur la ~ de qqn.** a se reculege la mormântul cuiva. **2**. piatră funerară. **3**. moarte; **être au bord de la ~** a fi pe moarte; **arracher qqn. à la ~**, **arracher des bras de la ~** a smulge pe cineva din ghearele morții. **4**. (*în expr.*) **être muet comme une ~** a fi discret; a fi tăcut ca mormântul.

tombé, **~e** (*adj.*) (*fig.*) decăzut.

tombeau *s.m.* **1**. mormânt, monument funerar; **la mise au ~** sculptură reprezentând punerea în mormânt a lui Iisus Christos. **2**. (*fig.*) moarte; dispariție; **fidèle jusqu'au ~** credincios până la moarte. **3**. loc întunecat, sinistru. **4**. (*în expr.*) (*auto*) **rouler à ~ ouvert** a conduce nebunește, a merge la moarte sigură; **descendre au ~** a-și da obștescul sfârșit; **tirer du ~ a**. a salva pe cineva de la moarte; **b**. a scoate din uitare; (*arg.*) **~ des harengs / des marlous a**. câmp de curse; **b**. cazinou, tripou.

tombée *s.f.* **1**. cădere; **à la ~ de la nuit** la căderea nopții; **à la ~ du jour** în amurg, pe înserate. **2**. (*poligr.*) deșeuri recuperabile.

tombelier *s.m.* (*înv.*) căruțaș; cotigar.

tombelle *s.f.* mormânt acoperit de o movilă de pământ.

1. tomber I. *v.i.* **1**. a cădea, a pica, a se prăbuși, a se prăvăli; **~ à genoux** a cădea în genunchi; **~ à plat ventre** a cădea pe burtă; **~ d'accord** a cădea de acord / la învoială, a se învoi; **~ dans les bras de qqn**. a cădea la pieptul / în brațele cuiva; **~ dans un profond sommeil** a cădea într-un somn adânc; **~ de fatigue** a cădea din picioare de oboseală; **~ de tout son long** a cădea / a se întinde cât e de lung; **~ en disgrâce** a cădea în dizgrație; **~ entre les pattes de qqn**. a cădea / a încăpea pe mâna / în gheara cuiva; (*pop.*) **~ les quatre fers en l'air** a cădea pe spate; **~ raide mort** a cădea lat; a cădea mort. **2**. *(fig.)* a cădea, a se prosterna, a se arunca în fața cuiva; **~ aux genoux / aux pieds de qqn.** *(fig.)* a cădea la picioarele cuiva; a cădea la pământ în fața cuiva. **3**. (*cu prep.* **sur**, **contre**) a se năpusti, a se arunca (peste); (*fam.*) **~ sur la casaquin / le paletot de qqn**. *(fig.)* a-i sări cuiva în spate; a se repezi la bătaie; a se arunca asupra cuiva; **~ sur le dos de qqn**. **a**. a se repezi / a se năpusti asupra cuiva; **b**. *(fig.)* a cădea pe capul cuiva; **c**. a sosi pe neașteptate la cineva. **4**. a cădea, a muri, a se sfârși; **~ au champ d'honneur** a cădea pe câmpul de luptă; a-și da tributul de sânge. **5**. *(despre vânt)* a slăbi în intensitate, a se potoli; **le vent est tombé** s-a potolit vântul; **sa colère est tombée** i s-a potolit mânia. **6**. a dispărea, a se pierde; **les obstacles sont tombés un à un** piedicile au dispărut pe rând; **cette habitude est tombée** acest obicei a dispărut. **7**. (*despre persoane*) a decădea; **~ bas** a decădea, a ajunge rău. **8**. a cădea, a atârna; **ses cheveux tombent sur ses épaules** părul îi atârnă pe umeri. **9**. a scădea, a slăbi; **les actions tombent** scad acțiunile. **10**. (*cu prep.* **dans**) a cădea, a se prinde; **~ dans un piège** a cădea în cursă / în capcană; a se prinde în laț. **11**. (*despre avioane*) a cădea, a se prăbuși. **12**. a cădea, a se nimeri; **son anniversaire tombe un dimanche** ziua lui de naștere cade într-o duminică; **~ à pic / bien** a se nimeri bine; a pica la țanc; **~ mal** a se nimeri prost, a pica prost. **13**. a cădea, a fi răsturnat; **le dictateur est tombé** dictatorul a fost răsturnat. **14**. a merge, a trece; a

cădea; ~ **d'une erreur dans une autre** a trece dintr-o greșeală în alta. **15.** (*cu prep.* **sur**) a da de / peste; ~ **sur une difficulté** a da peste o dificultate. **16.** (*în expr.*) ~ **amoureux** a se îndrăgosti; ~ **malade** a se îmbolnăvi; ~ **au rebut** a ieși din uz; ~ **aux / dans les mains de qqn.** a încăpea pe mâna / în gheara cuiva; ~ **comme une bombe** a sosi pe neașteptate; a pica ca o bombă; ~ **cul par-dessus tête** a se da de-a berbeleacul; a se da peste cap; ~ **dans l'abandon / l'oubli** a fi dat uitării; a fi părăsit; a cădea în uitare; ~ **dans l'abattement** a se lăsa pradă deznădejdii; ~ **dans le débine / la dèche** a ajunge în sapă de lemn; a ajunge pe drumuri / la covrigi; ~ **à / dans l'eau** a rămâne baltă; ~ **dans le troisième dessous** a ajunge de râsul lumii; ~ **dans un guêpier** a da de belea / de bucluc; a intra la apă; ~ **de son haut** a fi foarte surprins; a rămâne paf; a cădea din lună; ~ **des nues** a nu se aștepta la așa ceva; a fi căzut ca din cer; ~ **de toute sa hauteur a.** (*fig.*) a cădea de sus; **b.** a cădea / a se întinde cât e de lung; ~ **du ciel a.** a pica la țanc; **b.** a cădea ca o bombă; c. a fi uimit; a nu înțelege nimic; ~ **du pinacle** a cădea dintr-o situație înaltă; a cădea de sus; ~ **en enfance** a da / a ajunge în mintea copiilor; (*despre avioane*) ~ **en feuille morte** a cădea în gol; a se prăbuși; ~ **en friche** a se părăgini; ~ **en putréfaction** a intra în putrefacție; ~ **entre bonnes mains / en de bonnes mains** a ajunge / a fi pe mâini bune; ~ **juste** a nimeri în plin; a o nimeri; a o brodi; ~ **sous la coupe de qqn.** a fi la cheremul / la discreția cuiva; **sous le coup de la loi** a fi pasibil de pedeapsă; a cădea sub prevederile legii; ~ **sous le sens** a fi evident; a sări în ochi; a fi la mintea cocoșului; ~ **sur le corps à qqn. a.** a maltrata pe cineva; **b.** a vorbi de rău pe cineva; ~ **sur qqn.** a se întâlni nas în nas cu cineva; a da față cu cineva; ~ **sur ses pieds** a ieși teafăr dintr-o încurcătură; a cădea în picioare ca pisica; ~ **sur un bec (de gaz)** a da peste un obstacol neprevăzut; **être tombé sur la tête** *(fig.)* a fi căzut în cap; a fi într-o ureche; **laisser** ~ *(fig.)* a lăsa baltă; a o lăsa încurcată / moartă-n păpușoi; (*vân.*) ~ **en défaut** a pierde urma vânatului; **ne pas** ~ **dans l'oreille d'un sourd** a fi imediat remarcat; **rue qui tombe dans une autre** stradă care dă în alta; (*pop.*) ~ **sur le poil à qqn.** a ataca pe cineva; (*mar.*) ~ **en vrille** a se angaja în vrilă; (*prov.*) **on tombe toujours du côté où l'on penche** năravul din fire n-are lecuire. **II.** *v.t.* **1.** a trânti, a doborî (pe cineva); ~ **un adversaire** a doborî un adversar. **2.** a scoate, a da jos; ~ **sa veste** a-și scoate haina, a rămâne în cămașă. **III.** *v. impers.* (*în expr.*) **il tombe de la neige** ninge.

2. tomber *s.m.* (*sport, ia lupte*) cădere.

tombereau *s.m.* tomberon; **un** ~ **de sable** un tomberon de nisip.

tomberelle *s.f.* *(vân.)* plasă de prins potârnichi.

tombeur *s.m.* **1.** *(sport)* luptător care își trântește adversarul. **2.** (*fig., fam.*) seducător, don Juan.

tombola *s.f.* tombolă.

tombolo *s.m.* (*geogr.*) dună de nisip care unește o insulă cu o coastă.

tome *s.m.* (*poligr.*) tom; volum.

tomenteux, -euse *adj.* (*bot.*) pufos, acoperit de puf.

tomer v.t. **1.** a împărți în tomuri, în volume. **2.** a marca pe pagini numărul tomului.

tomme *s.f.* varietate de brânză grasă fabricată în Savoia, având formă cilindrică.

tommette, tomette *s.f.* cărămidă hexagonală folosită la pavaj.

tommy (*pl.* **tommies**) *s.m. (fam., glumeț)* soldat englez.

tomodensitomètre *s.m.* scaner.

tomodensitométrie *s.f.* scanografie.

tomographie *s.f.* (*med.*) tomografie.

tom-pouce *s.m. invar.* **1.** (*fam.*) om mic de stat, scund, pitic. **2.** umbrelă scurtă de femeie.

1. ton (*pl.* **tes.**) *adj.pos.m.* tău; ~ **frère** fratele tău; **tes frères** frații tăi.

2. ton *s.m.* **1.** (*muz.*) ton; tonalitate; ~ **majeur** tonalitate majoră. **2.** ton, intonație, modulare, inflexiune; voce, glas; ~ **aigu** ton ascuțit; **baisser le** ~ a coborî tonul, a vorbi mai încet; **un** ~ **froid** un ton rece; **élever / hausser le** ~ a ridica tonul; **faire baisser le** ~ **à qqn.** a face pe cineva să-și schimbe tonul; *(fig.)* a i-o reteza cuiva; (*prov.*) **c'est le** ~ **qui fait la chanson** tonul face muzica; **changer de** ~ a schimba tonul; a schimba macazul / tactica / foaia. **3.** (*lingv.*) ton, accent, intonație. **4.** ton, purtare, conduită; fel de a vorbi; rafinament; **donner le** ~ a da tonul; **de bon** ~ fel de a fi elegant, rafinament vestimentar; **élégance de bon** ~ eleganță rafinată. **5.** (*lit.*) ton, specific, manieră, stil; **le** ~ **vigoureux de ses récits** tonul viguros al povestirilor sale. **6.** (*pict.*) ton, culoare, nuanță; **des ~s chauds** tonuri calde. **7.** (*mar.*) gât (*la arbore*). **8.** (*în expr.*) **être / se mettre dans le** ~ a se pune de acord cu ceilalți; a se adapta; **le prendre sur un (certain)** ~ a se exprima într-un anumit mod; **sortir du** ~ a distona; **ne le prenez pas sur ce** ~ n-o luați așa.

tonal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*muz., pict.*) tonal.

tonalité *s.f.* **1.** (*muz., tele.*) tonalitate; **la** ~ **d'une pièce musicale** tonalitatea unei piese muzicale. **2.** (*lingv.*) tonalitate, intonație; ton. **3.** (*lit.*) specific, manieră, stil; **la** ~ **humoristique de ce roman** stilul umoristic al acestui roman. **4.** ton al telefonului. **5.** (*pict.*) tonalitate, nuanță, ton.

tonca *s.m.* v. **tonka.**

tondage *s.m.* **1.** (*zool.*) tuns, tunsoare; **le** ~ **des chevaux** tunsul cailor. **2.** tuns, tundere / egalizare a unei pânze.

tondaille, tondaison *s.f.* v. **tonte.**

tondeur, -euse I. *s.m.f.* persoană care tunde. **II.** *s.f.* mașină de tuns.

tondre *v.t.* **1.** a tunde (*oameni, animale*); ~ **un enfant** a tunde un copil. **2.** a tunde, a tăia firele unei pânze, a o egaliza; ~ **un drap** a tunde o pânză. **3.** a reteza, a tunde;~ **le gazon** a tunde gazonul. **4.** (*glumeț, despre animale*) a rade, a paște toată iarba. **5.** (*fig.*) a jupui, a jecmăni;~ **qqn.**,~ **la laine sur le dos de qqn.** a jecmăni pe cineva, a lua

șapte piei de pe cineva; **se laisser ~ la laine sur le dos** a. a se lăsa jumulit; b. a suporta resemnat jignirile. 6. (*în expr.*) (*fam.*) **~ un œuf, ~ sur les œufs** a-și mânca de sub unghie / de sub tălpi; a fi zgârie-brânză; **avoir d'autres chiens à ~** a avea alte griji.

tondu, ~e I. *adj.* 1. (*despre oameni, animale*) tuns; **des cheveux ~s** păr tuns. 2. (*despre iarbă, crengi*) tăiat, retezat. II. *s.m.* 1. persoană tunsă. 2. (*în expr.*) **le Petit Tondu** Napoleon; **il y a quatre pelés et un ~** e puțină lume; nu mai e nimeni.

1. **tongan** I. *adj.*, *s.m.* referitor la Tonga (Samoa). II. *s.m.* limbă polineziană vorbită în Tonga (Samoa).

2. **Tongan** *s.m.f.* locuitor din Tonga (Samoa).

tonicardiaque *adj.*, *s.m.* (*farm.*) tonicardiac, tonic folosit în insuficiența cardiacă.

tonicité *s.f.* 1. (*fiziol.*) tonicitate, tonus muscular. 2. tonicitate, caracterul a ceea ce este tonic, stimulant; **la ~ de l'air de la montagne** tonicitatea aerului de munte.

tonifiant, ~e *adj.*, *s.m.* tonifiant, tonic, întăritor.

tonification *s.f.* tonificare, întărire a organismului, fortificare.

tonifier *v.t.* a tonifica, a întări, a fortifica (organismul, țesuturile).

1. **tonique** I. *adj.* 1. tonic, întăritor; (*med.*) **médicament ~** medicament întăritor. 2. (*gram.*) tonic, de întărire; **pronoms ~s** pronume tonice. 3. (*fig.*) tonic, stimulator, reconfortant; **un enthousiasme ~** un entuziasm reconfortant. II. *s.m.* (*farm.*) fortifiant, întăritor, tonic, reconfortant.

2. **tonique** *s.f.* 1. (*muz.*) tonică, treapta întâi a modurilor major sau minor. 2. (*fon.*) (vocală / silabă) tonică.

tonitruant, ~e *adj.* tunător, răsunător, bubuitor, puternic; **voix ~e** voce tunătoare.

tonka, tonca *s.m.* (*bot.*) varietate de bob având miros de fân cosit (*Coumarouna odorata*).

tonlieu *s.m.* (*în Evul Mediu*) 1. impozit / taxă pe mărfurile transportate. 2. taxă plătită de negustori pentru dreptul de a-și etala mărfurile în târguri, iarmaroace.

tonnage *s.m.* (*tehn.*, *mar.*) tonaj.

tonnant, ~e *adj.* tunător, bubuitor, răsunător; **voix ~e** voce tunătoare.

tonne *s.f.* 1. butoi, bute; (*reg.*) butană; (*pop.*) boloboc. 2. capacitatea unui butoi; **une ~ de vin** un butoi cu vin. 3. tonă.

tonneau *s.m.* 1. butoi, bute; **~ à vin** butoi de vin. 2. conținutul unui butoi. 3. (*mar.*) tonă. 4. mică trăsură cu cal, pe două roți, în care te urci prin spate. 5. (*av.*) tonou, acrobație aeriană. 6. (*auto*) învârtire în jurul axei; **la voiture a fait quelques ~x sur la colline** automobilul a făcut câteva învârtituri pe deal. 7. (*în expr.*) **être du même ~** a fi de aceeași teapă (cu cineva); a se lua de mână cu cineva.

tonnelage *s.m.* 1. dogărit. 2. (*în expr.*) **marchandises de ~** mărfuri care se pun sau se transportă în butoaie.

tonnelet *s.m.* 1. butoiaș. 2. (*în Franța*) pantaloni scurți și bufanți (sec. XVI–XVII).

tonnelier *s.m.* dogar.

tonnelle *s.f.* 1. boltă în semicerc acoperită cu verdeață. 2. (*vân.*) plasă de prins potârnichi.

tonnellerie *s.f.* dogărie.

tonner I. v. *impers.* a tuna; **il tonne** tună. II. *v.i.* 1. a tuna, a bubui; **le canon tonne** tunul bubuie. 2. (*fig.*) a tuna și a fulgera (împotriva...); **~ contre l'injustice** a tuna și a fulgera împotriva nedreptății. 3. (*în expr.*) **~ sur des choux** a fi rău de gură (dar fără urmări).

tonnerre *s.m.* 1. tunet; **roulement de ~** bubuit de tunet. 2. (*înv.*) trăznet. 3. (*în expr.*) **coup de ~** eveniment neașteptat; **~ d'applaudissements** ropot de aplauze; (*fam.*) **c'est du ~** e nemaipomenit, e formidabil; **voix de ~** voce puternică, tunătoare.

tonométrie *s.f.* (*fiz.*) tonometrie.

tonsure *s.f.* 1. (*bis. catol.*) tonsură. 2. (*fam.*) chelie circulară.

tonsurer *v.t.* (*bis. catol.*) a tunde (în creștetul capului).

tonte *s.f.* 1. (*zool.*) tunsoare; **la ~ des moutons** tunsoarea oilor. 2. lână tunsă. 3. perioadă a tunsului.

tontine *s.f.* 1. (*hort.*) rogojină de paie sau de mușchi care menține pământul în jurul unui puiet ce urmează a fi replantat. 2. (*jur.*) sistem de rente viagere colective, acordate și supraviețuitorilor.

tontiner *v.t.* (*hort.*) a acoperi puieții cu o rogojină de paie sau de mușchi.

tontisse *adj.* fire tunse de pe un postav.

tonton *s.m.* 1. (*fam.*, *în limbajul copiilor*) unchi, nene. 2. (*arg.*) homosexual.

tonture *s.f.* 1. (*mar.*) arcul punții, selatură. 2. tundere a postavului. 3. păr tuns de pe postav.

tonus *s.m.* 1. (*fiziol.*) tonus. 2. (*fig.*) dinamism, energie, tonus.

1. **top** *s.m.* 1. semnal sonor, bătaie de gong; **au sixième ~ il sera 8 h.** la al șaselea semnal va fi ora 8. 2. (*tele*) impuls electric de sincronizare.

2. **top** (*angl.*) nivel superior; top,clasament al preferințelor (pentru spectacole, piese muzicale, personalități).

topaze *s.f.* (*mineral.*) topaz.

toper *v.i.* a da mâna, a se învoi; **topez là!** bate palma / laba; de acord! s-a făcut!

topette *s.f.* 1. fiolă, flaconaș. 2. (*sport*) bidonaș cu băutură folosit de către cicliști în curse.

tophacé, ~e *adj.* (*med.*) referitor la tofus.

tophus *s.m.* (*med.*) tofus.

topinambour *s.m.* (*bot.*) nap porcesc, topinambur (*Helianthus tuberosus*).

topique I. *adj.* 1. (*înv.*) local, referitor la un anumit loc; **divinité ~** divinitate locală; ~ medicament local, care acționează pe locul unde este administrat (extern). 2. general; caracteristic, tipic; **argument ~** argument general, tipic; loc comun. II. *s.m.* (*lingv.*) loc comun. III. *s.f.* (*psihan.*) model teoretic al funcționării psihicului.

topo *s.m.* 1. (*înv.*) plan topografic. 2. (*fam.*) discurs, expunere, logos.

topographe *s.m.* topograf.

topographie *s.f.* topografie.
topographique *adj.* topografic.
topographiquement *adv.* din punct de vedere topografic.
topo-guide (*pl.* **topo-guides**) *s.m.* ghid topografic.
topologie *s.f.* topologie.
topologique *adj.* topologic.
topométrie *s.f.* topometrie.
toponyme *s.f.* toponim, toponimic.
toponymie *adj.* toponimie.
toponymique *adj.* toponimic.
toponymiste *s.m.* specialist în toponimie.
top-secret *adj. invar.* absolut secret; **renseignement ~** informație absolut secretă.
toquade, tocade *s.f.* (*fam.*) **1.** capriciu, toană, fantezie, moft. **2.** manie.
toquante, tocante *s.f.* (*pop.*) ceas.
toquard, ~e *adj., s.m.f.* v. **tocard**.
toque *s.f.* tocă, pălărie mică fără boruri; căciuliță; **~ de fourrure** tocă de blană.
toqué, ~e *adj.* (*fam.*) **1.** (*cu prep.* **de**) îndrăgostit de, nebun după, mort după; **il est ~ de jazz** e nebun după jazz. **2.** țicnit, scrântit, sonat, apucat, deliu.
toquer I. *v.t.* (*reg.*) a lovi ușor, a ciocăni, a bate; **~ à la porte** a ciocăni la ușă. **II.** *v.r.* (*fam., cu prep.* **de**) a se îndrăgosti de, a se da în vânt după, a i se aprinde călcâiele după.
toquet *s.m.* (*înv.*) mică tocă.
torche *s.f.* **1.** torță. **2.** șomoiog de paie răsucite. **3.** (*în expr.*) **parachute en ~** parașută nedesfăcută complet; **~ électrique** lanternă cilindrică de buzunar.
torché, ~e *adj.* **1.** (*fam.*) bine făcut, bine executat; energic, viguros; **bien ~** bine executat, bine făcut; **mal ~** făcut în grabă, rasolit. **2.** (*pop.*) beat criță.
torche-cul *s.m. invar.* **1.** (*vulg., înv.*) hârtie igienică. **2.** (*pop.*) ziar prost, fițuică.
torchée *s.f.* (*pop.*) **1.** luptă scurtă, bătaie terminată repede. **2.** beție zdravănă.
torcher I. *v.t.* **1.** a șterge (cu o cârpă, cu hârtie); a curăța; **~ le nez d'un enfant** a șterge nasul unui copil. **2.** (*pop.*) a da peste cap, a da rasol; **~ un travail** a face o treabă de mântuială, a da rasol. **3.** (*arg.*) a da de dușcă, a goli (paharul), a bea până la fund. **II.** *v.r.* **1.** (*arg.*) a se bate, a se cafti. **2.** (*în expr.*) **s'en~, se ~ (le derrière, le cul) de / avec qqch.** a-l durea în cot; a nu-i păsa de nimic; **s'en ~ le bec** a-și pune pofta-n cui; *(fig.)* a se șterge pe la nas / pe bot.
torchère *s.f.* **1.** candelabru mare. **2.** (*tehn.*) canalizare verticală prin care sunt eliminate reziduurile gazoase dintr-o rafinărie.
torchette *s.f. dim.* al lui **torche**.
torchis *s.m.* (*constr.*) chirpici; vălătuc.
torchon *s.m.* **1.** cârpă; **donner un coup de ~ sur les meubles** a șterge mobilele cu cârpa. **2.** șervet de bucătărie. **3.** (*pop.*) plușul unei mese de joc. **4.** (*pop.*) pat, așternut. **5.** (*pop.*) fată murdară. **6.** scriere fără valoare. **7.** (*în expr.*) **mélanger les ~s et les serviettes** *(fig.)* a pune / a băga în aceeași oală; a pune pe toți într-o ciorbă; **le ~ brûle** *(fig.)* se-ngroașă gluma; s-au luat la ceartă; **coup de ~ a.** bătaie scurtă și violentă; **b.** razie de poliție.
torchonner *v.t.* (*rar.*) **1.** a șterge cu cârpa; **~ la vaisselle** a șterge vasele. **2.** (*fam.*) a da rasol, a da peste cap, a face o treabă de mântuială.
torcol, *(it.)* **torcou** *s.m.* (*ornit.*) capântortură, vârtecap (*Jynx torquilla*).
tordage *s.m.* (*text.*) răsucire a firelor.
tordant, ~e *adj.* (*fam.*) amuzant, caraghios, nostim, comic; **une histoire ~e** o întâmplare amuzantă.
tord-boyaux *s.m. invar.* (*pop.*) țuică, rachiu tare și de proastă calitate.
tordeur, -euse I. *s.m.f.* torcător. **II.** *s.f.* mașină de răsucit firele de cablu.
tordeuse *s.f.* (*entom.*) **1.** molia verde a stejarului (*Tortrix viridana*). **2.** molia de struguri (*Clysia ambiguella*).
tord-nez *s.m. invar.* (*zool.*) iavașă.
tordoir *s.m.* **1.** (*înv.*) moară de ulei. **2.** băț cu care se răsucește o funie. **3.** aparat de stors rufele. **4.** mașină de răsucit fire.
tord-pif *s.m. invar.* (*pop.*) batistă.
tordre I. *v.t.* **1.** a răsuci, a suci; (*pop.*) **~ le cou / le bec à qqn.** *(fig.)* a-i suci cuiva gâtul; a strânge de gât pe cineva; **~ du fil** a răsuci ață. **2.** a stoarce; **~ du linge** a stoarce rufele. **3.** a strâmba; a deforma; **~ une barre de fer** a deforma o bară de fier; (*fam.*) **~ le nez** a strâmba din nas; a face bot. **II.** *v.r.* **1.** a se răsuci, a se suci; a se îndoi; **une tige qui se tord** o tulpină care se răsucește; **se ~ de douleur** a se îndoi de durere. **2.** (*în expr.*) **se ~ de rire, se ~ les boyaux** *(fig.)* a se prăpădi de râs; **se ~ les mains** a-și frânge mâinile; **se ~ comme un diable dans un bénitier** a se zbate ca peștele pe uscat.
tordu, ~e *adj.* **1.** sucit, răsucit; deformat, strâmb, șui. **2.** (*pop.*) epuizat. **3.** (*pop.*) beat mort. **4.** (*în expr.*) **avoir l'esprit ~ a.** a fi agitat / tulburat; **b.** a judeca greșit / pe dos; **coup ~** afacere dubioasă; **être ~ de...** a fi nebun după...
tore *s.m.* (*arhit., geom.*) tor.
toréador *s.m.* toreador.
toréer *v.i.* a practica tauromahia / arta de a lupta cu taurii.
toreutique *s.f.* arta de a cizela lemnul, metalele, fildeșul.
torgnole *s.f.* (*pop.*) palmă, scatoalcă, ghiont; **recevoir une ~** a încasa o scatoalcă.
torii *s.m.* (*în Japonia*) portic ornamental în fața templelor șintoiste.
toril *s.m.* loc unde sunt ținuți taurii înainte de coridă.
torique *adj.* (*geom.*) referitor la tor.
tormentille *s.f.* (*bot.*) sclipeți (*Potentilla silvestris*).
tornade *s.f.* (*meteo*) tornadă.
toron *s.m.* (*arhit., tehn.*) toron.
toronneuse *s.f.* (*tehn.*) mașină de răsucit toroanele.
torpédo *s.f.* (*înv.*) automobil decapotabil.
torpeur *s.f.* toropeală, somnolență; lâncezeală, apatie.
torpide *adj.* **1.** toropit, amorțit; apatic. **2.** *(despre boli)* care evoluează lent.
torpillage *s.m.* **1.** (*mil.*) torpilare; **le ~ d'un navire de guerre** torpilarea unui vas de război. **2.** (*fig.*) zădărnicire, torpilare, subminare; **~ des négociations** subminare a negocierilor.

torpille *s.f.* 1. (*iht.*) pește-torpilă (*Torpedo*). 2. (*mil.*) torpilă. 3. (*arg.*) bani ceruți cu împrumut. 4. (*arg.*) cerșetor profesionist.
torpiller *v.t.* 1. a torpila; ~ **un navire** a torpila un vas. 2. (*fig.*) a zădărnici, a pune bețe în roate, a submina; ~ **les négociations de paix** a submina negocierile de pace. 3. (*arg.*) a cere cuiva bani cu împrumut. 4. (*arg.*) a face pe cineva să-și piardă reputația.
torpillerie *s.f.* (*mar. mil.*) 1. sală afectată serviciului de torpile. 2. loc de lansare a torpilelor.
torpilleur *s.m.* (*mar.*) torpilor.
torque *s.f.* 1. colan *(la gali, apoi la romani)*. 2. fir de metal răsucit în cerc.
torréfacteur *s.m.* 1. mașină de prăjit; ~ **à café** mașină de prăjit cafea. 2. specialist în prăjitul cafelei.
torréfaction *s.f.* prăjit, prăjire.
torréfier *v.t.* a prăji; ~ **du café** a prăji cafea.
torrent *s.m.* 1. torent, puhoi, șuvoi; noian; **des ~s de lave** șuvoaie de lavă. 2. (*fig.*) torent, șuvoi, noian, potop, puhoi; ~ **de larmes** torente de lacrimi; **un ~ d'injures** un potop de ocări. 3. (*în expr.*) **il pleut à ~s** plouă cu găleata / torențial.
torrentiel, **~le** *adj.* torențial; **pluies ~s** ploi torențiale.
torrentiellement *adv.* torențial, ca torentul, în puhoaie.
torrentueux, **-euse** 1. torențial, ca torentul; **ruisseau ~** pârâu torențial. 2. (*lit.*) impetuos ca un torent, vijelios; torențial.
torride *adj.* torid, arzător, dogoritor, canicular, fierbinte, tropical; **un soleil ~** un soare dogoritor.
tors, **~e** I. *adj.* 1. răsucit în formă de spirală; (*text.*) **du fil ~** fir răsucit. 2. deformat, strâmb; **jambes ~es** picioare strâmbe. 3. (*arhit.*, *în expr.*) **colonne ~e** coloană torsadată, care imită o frânghie răsucită. II. *s.m.* 1. răsucire a firelor. 2. șnur gros de mătase.
torsade *s.f.* 1. (*arhit.*, *tehn.*) torsadă. 2. ciucure. 3. păr împletit, coadă.
torsader *v.t.* a torsada, a împleti în formă de torsadă; ~ **les cheveux** a împleti părul în cozi.
torse *s.m.* 1. tors, bust, piept; **bomber le ~ a.** a-și scoate pieptul în afară; a-și bomba pieptul; **b.** a fi țanțoș ca un cocoș; a se umfla în pene ca un curcan. 2. (*sculptură*) statuie reprezentând un trunchi uman până în talie fără cap.
torsion *s.f.* torsiune, răsucire; distorsiune; ~ **des traits** distorsiune a trăsăturilor.
tort *s.m.* 1. greșeală; vină, vinovăție; **donner ~ à qqn.** a socoti pe cineva vinovat; **reconnaître ses ~s** a-și recunoaște greșelile. 2. nedreptate; rău, prejudiciu, neajuns; **faire du ~ à qqn.** a-i aduce cuiva un prejudiciu; a nedreptăți pe cineva. 3. (*în expr.*) **avoir ~** a nu avea dreptate; a se înșela, a greși; **mettre qqn. dans son ~** a arăta cuiva că greșește; **donner ~ à qqn.** a nu da dreptate cuiva; **se mettre dans son ~** a-și recunoaște vina / vinovăția; **à ~** pe nedrept; **à ~ et à travers** fără noimă; fără sens; fără cap și fără picioare; **à ~ ou à raison** pe drept sau pe nedrept; (*prov.*) **les absents ont toujours ~** cei ce lipsesc nu capătă dreptate.
tortelle *s.f.* (*bot.*) brâncuță (*Sisymbrium officinale*).
torticolis *s.m.* (*med.*) torticolis.
tortil *s.m.* 1. (*în heraldică*) colier de perle răsucit în jurul unei coroane de baron. 2. coroană de baron.
tortillage *s.m.* 1. răsucire. 2. (*fig.*, *fam.*) exprimare confuză, încâlcită. 3. (*fam.*) mici intrigi; tertipuri.
tortillard I. *adj.* 1. (*bot.*, *reg.*) strâmb, răsucit. 2. (*pop.*) șchiop. II. *s.m.* 1. (*pop.*) tren local care circulă pe o linie șerpuită. 2. (*pop.*) cafea expresso.
tortille *s.f.* (*înv.*) alee îngustă și întortocheată (în parcuri, grădini).
tortillement *s.m.* 1. răsucire. 2. întortochere.
tortiller I. *v.t.* 1. a răsuci; ~ **son mouchoir d'impatience** a-și răsuci batista de iritare. 2. (*pop.*) a mânca tot și repede. 3. a învinge repede. 4. (arg. *în expr.*) ~ **des courants d'air** a mânca răbdări prăjite. II. *v.i.* 1. a legăna, a balansa, a clătina; ~ **des hanches / du cul** a merge legănându-și șoldurile. 2. (*fig.*, *fam.*) a recurge la subterfugii, a tergiversa, a trage de timp; **il n'y a pas à ~** nu mai trage de timp; nu umbla cu șoalda. 3. (*pop.*, *în expr.*) ~ **du bec** a-și umple burta, a băga la jgheab. III. *v.r.* 1. (*despre reptile*) a se încolăci, a se răsuci, a se înfășura; **le serpent se tortille** șarpele se răsucește, se încolăcește. 2. *(despre oameni) (fig.)* a se răsuci, a se frământa, a se agita, a nu avea stare.
tortillère *s.f.* v. **tortille**.
tortillon *s.m.* 1. oblanic, suport de pânză purtat de femei pe cap pentru a transporta greutăți. 2. estompă. 3. (*zool.*) partea din trupul melcului care rămâne întotdeauna în cochilie. 4. (*fam.*) slujnicuță.
tortionnaire I. *adj.* 1. torționar, folosit la tortură; **appareil ~** aparat de tortură. 2. (*înv.*) judecător care condamna la tortură. II. *s.m.* torționar, călău, gâde.
tortis *s.m.* (*înv.*) scul; ~ **de chanvre** scul de cânepă.
tortore *s.f.* (*pop.*) mâncare, haleală.
tortorer I. *v.t.* (*pop.*) 1. a mânca, a hali. 2. (*în expr.*) ~ **le pain à cacheter** a se împărtăși. II. *v.i.* a face mâncare.
tortricidés *s.m. pl.* (*entom.*) familie de fluturi mici.
tortu, **~e** *adj.* 1. (*înv.*) strâmb, răsucit, deformat, scâlciat; șerpuit; **un chemin ~** un drum șerpuit. 2. (*fig.*) strâmb; fals; lipsit de logică; **esprit ~** minte strâmbă, sucită.
tortue *s.f.* 1. (*zool.*) broască țestoasă (*Testudi graeca* și *Testudi ibera*). 2. *(la romani)* apărătoare făcută din scuturile ridicate pentru a evita proiectilele inamice. 3. (*arg.*) răufăcător ce operează de unul singur. 4. (*în expr.*) **à pas de ~** încet, lent, agale, iavaș-iavaș.
tortueusement *adv.* în mod ipocrit, pe căi ocolite; **agir ~** a se purta cu ipocrizie.
tortueux, **-euse** *adj.* 1. întortocheat, cotit, șerpuit, șerpuitor, sinuos, sucit; **chemin ~** drum șerpuit. 2. (*fig.*) nesincer, ascuns; incorect; **conduite tortueuse** purtare nesinceră.
tortuosité *s.f.* *(rar)* 1. întortochere, încâlceală, încurcătură. 2. (*fig.*) întortochere; ascunziș.

torturant, ~**e** *adj. (fig.)* torturant, chinuitor; obsedant; **une jalousie ~e** o gelozie chinuitoare.

torture *s.f.* **1**. tortură, chin, canon, cazna, schingiuire, supliciu; **instruments de ~** instrumente de tortură; **mettre qqn. à la ~** a supune pe cineva la cazne. **2**. (*fig.*) tortură, frământare, chin, zbatere, neliniște, zbucium. **3**. (*în expr.*) **se mettre l'esprit à la ~** a-și frământa / a-și munci / a-și osteni mintea; a-și stoarce creierii.

torturer I. *v.t.* **1**. a tortura, a chinui, a schingiui; **~ un prisonnier pour lui arracher des aveux** a tortura un prizonier pentru a-i smulge mărturisiri. **2**. (*fig.*) a tortura, a chinui, a frământa; **la jalousie le torture** îl chinuiește gelozia. **3**. (*în expr.*) **~ un texte** a reface (în mod) denaturat un text, a-l altera. **II**. *v.r.* a se chinui, a se frământa; **se ~ l'esprit** a-și frământa mintea.

torve *adj. (despre ochi, priviri)* chiorâș, pieziș; **un regard ~** o privire piezișă.

tory *adj., s.m.* (*angl., ist.*) conservator, tory; **le parti ~** partidul conservator.

torysme *s.m.* sistemul politic conservator.

1. toscan, ~**e I**. *adj.* toscan, din Toscana. **II**. *s.m.* dialectul toscan.

2. Toscan, ~**e** *s.m.f.* toscan, locuitor din Toscana.

tosh *s.m.* (*arg.*) hașiș.

tosser *v.i.* (*mar.*) a lovi repetat sub efectul resacului.

tôt *adv.* **1**. devreme; **se réveiller ~** a se trezi devreme. **2**. (*înv.*) repede, rapid. **3**. curând; **~ ou tard** mai curând sau mai târziu; **le plus ~ possible** cât mai curând posibil; **les résultats du concours seront communiqués plus ~ que prévu** rezultatele concursului vor fi comunicate mai curând decât era prevăzut. **4**. (*fam., în expr.*) de-abia; **il n'était pas plus ~ rentré que...** de-abia se întorsese acasă că... **5**. (*fam., în expr.*) **ce n'est pas trop ~!** a dat Dumnezeu! nu prea te-ai grăbit!

total, ~**e** (*m. pl.* **-aux**) **I**. *adj.* **1**. total, complet, întreg, integral; general; **la somme ~e** suma totală; **éclipse ~e** eclipsă totală. **2**. (*fig.*) total, absolut; desăvârșit; **dans un silence ~** într-o liniște desăvârșită. **II**. *s.m.* total; sumă totală; **faire le ~** a face totalul, a aduna; (*fig.*) **au ~ a**. în total, cu totul, una peste alta; **b**. într-un cuvânt; pe scurt; la urma urmei; în final.

totalement *adv.* total, pe deplin, întru totul; **il m'est ~ antipathique** îmi este total antipatic.

totalisant, ~**e** *adj.* (*fil.*) totalizant, care totalizează; care sintetizează.

totalisateur, **-trice** *adj., s.m. (aparat)* care totalizează; totalizator.

totalisation *s.f.* totalizare, adunare, însumare.

totaliser *v.t.* **1**. a totaliza, a aduna; **~ les économies** a totaliza economiile. **2**. a totaliza, a număra; **cet athlète totalise le plus grand nombre de victoires** acest atlet numără cele mai multe victorii.

totaliseur *s.m.* v. **totalisateur**.

totalitaire *adj.* (*pol.*) totalitar; **un régime ~** un regim totalitar.

totalitarisme *s.m.* (*pol.*) totalitarism, regim totalitar.

totalité *s.f.* totalitate; **en ~** în totalitate, integral, total, complet.

totem *s.m.* totem.

totémique *adj.* totemic.

totémisme *s.m.* totemism.

toto *s.m.* (*arg. mil.*) purice.

toton *s.m.* **1**. titirez, sfârlează. **2**. (*în expr.*) **faire tourner qqn. comme un ~** a învârti pe cineva pe degete.

touage *s.m.* (*mar.*) tragere la edec.

touaille *s.f.* (*înv.*) prosop suspendat pe un sul de lemn.

1. touareg *adj. invar.* tuareg, referitor la tuaregi.

2. Touareg *s.m. pl.* tuaregi, populație nomadă din Sahara (*m. sing.* **targui**, *f. sing.* **targuia**).

toubib *s.m.* (*pop.*) medic, doctor.

toucan *s.m.* (*ornit.*) tucan, pasăre cățărătoare din America de Sud (*Rhampnastos*).

1. touchant *prep.* cu privire la; **le prof a fait des remarques ~ nos copies** profesorul a făcut observații cu privire la lucrările noastre.

2. touchant, ~**e** *adj.* emoționant, tulburător, impresionant, mișcător; **une grâce ~e** o grație tulburătoare.

touchau *s.m.* stea de aur sau de argint folosită la controlul metalelor prețioase.

touche *s.f.* **1**. atingere; (*pesc.*) mușcare a momelii (de către pește). **2**. (*muz.*) clapă (la pian); **les ~s noires** clapele negre. **3**. *(pictură)* tușă, maniera de a aplica pe pânză culoarea. **4**. (*pop.*) aspect, înfățișare; **il a une drôle de ~** are o înfățișare caraghioasă. **5**. *(sport)* tușă; **rester sur la ~** a sta pe tușă; a nu interveni, a nu se băga. **6**. (*scrimă*) tușă, lovitură care atinge adversarul. **7**. bâtă de mânat boii. **8**. (*în expr.*) **pierre de ~ a**. piatră de jasp negru folosită pentru a deosebi aurul de cupru; **b**. (*fig.*) piatră de încercare; (*fam.*) **faire une ~** *(fig.)* a agăța pe cineva; **avoir une / la ~ avec qqn.** a plăcea cuiva; **mettre la dernière ~ à un livre** a efectua un ultim retuș la o carte; **rester sur la ~** a fi lăsat deoparte; **mettre qqn. sur la ~** a lăsa deoparte pe cineva; (*pop.*) **~ de piano** dinte.

touche-à-tout *s.m. invar.* **1**. persoană care-și bagă nasul peste tot. **2**. (*fig.*) persoană care se ocupă de multe lucruri fără a le aprofunda.

toucheau *s.m.* v. **touchau**.

toucher I. *v.t.* **1**. a atinge; (*la scrimă*) **~ son adversaire** a-și atinge adversarul; **~ la corde sensible** a atinge la coarda sensibilă; **~ qqn. au vif** a atinge pe cineva unde-l doare; **~ la cible** a atinge ținta; (*mar.*) **~ le fond** a atinge fundul apei, a da de fund. **2**. (*med.*) a palpa. **3**. (*tehn.*) a încerca aurul / argintul cu o piatră de jasp negru. **4**. a pipăi; **~ une robe de soie** a pipăi o rochie de mătase. **5**. a mâna boii. **6**. a încasa, a primi; **~ son traitement** a-și încasa retribuția. **7**. a se înrudi; **~ qqn. de près** a se înrudi cu cineva. **8**. a intra în legătură (cu cineva); **~ qqn. par téléphone** a intra în legătură cu cineva prin telefon. **9**. (*fig.*) a înduioșa, a mișca; **sa modestie m'a touché** modestia lui m-a mișcat. **10**. a atinge, a fi lipit de; **sa maison touche la tienne** casa lui e lipită de a ta. **11**. (*fam.*)

a spune; ~ **un mot de qqch. à qqn.** a spune / a arunca o vorbă cuiva (despre ceva). **12.** (*fig.*) a privi, a avea legătură; **je veux savoir tout ce qui touche cet homme** vreau să știu tot ce-l privește pe acest om. **13.** (*pop.*) a fura, a ciordi. **14.** (*în expr.*) (*mar.*) ~ **terre** a aborda; ~ **qqch. du doigt** a vedea limpede un lucru; (*fam.*) ~ **un pot de vin** a lua mită; (*fig.*) a se lăsa uns; ~ **du bois** a bate lemnul; (*fam.*) ~ **des haricots** a încasa mai mult de o grămadă / nimica toată; ~ **qqch. du doigt** a convinge prin dovezi palpabile; (*pop.*) ~ **son prêt** a trăi din proxenetism. **II.** *v.i.* (*cu prep.* **à**) **1.** a atinge, pune mâna; **ne touche pas à ce bibelot, il est fragile** nu atinge bibeloul acesta, este fragil; (*fig.*) ~ **au but / au port** a. a-și atinge scopul; b. (*fig.*) a ieși la liman; a ieși din nevoie; (*fig.*) ~ **au vif d'une question** a atinge punctul esențial al unei chestiuni. **2.** a atinge, a ajunge la; **il est grand, il touche au plafond** e înalt, ajunge la plafon. **3.** a modifica; ~ **à un projet de loi** a modifica un proiect de lege. **4.** a se apropia de, a atinge; ~ **à sa fin** a se apropia de sfârșit; a fi pe sfârșite. **5.** a se atinge de; ~ **à qqn.** a se atinge de cineva; a face rău cuiva. **6.** a gusta; **il n'a pas touché à ce plat** n-a gustat din acest fel de mâncare. **7.** a se atinge, a fi lipit de; **sa maison touche à la mienne** casa lui este lipită de a mea. **8.** (*în expr.*) (*fam.*) ~ **une activité** a practica o meserie; (*pop.*) **pas touche!** pân-aici! nu pune mâna! (*înv.*) **y** ~ **à** a fi amestecat / băgat în ceva; **avoir l'air de ne pas y** ~ a părea că nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase; **touchez là!** bate palma! **III.** *v.r.* a se atinge; **nos maisons se touchent** casele noastre se ating / sunt lipite una de alta.

2. toucher *s.m.* **1.** pipăit, simțul pipăitului. **2.** (*med.*) palpare. **3.** (*muz.*) tușeu.

touche-touche *adv.* (*în expr.*) **à** ~ foarte aproape, aproape atingându-se; **les autobus se succèdent à** ~ autobuzele se succed unul după altul, aproape atingându-se.

touchette *s.f.* (*la chitare, mandoline*) clapă care marchează tonurile și semitonurile.

toucheur *s.m.* (*înv.*) **1.** văcar. **2.** (*poligr.*) val de mână.

toue *s.f.* (*mar.*) **1.** tragere la edec. **2.** ambarcațiune plată, cu o velă. **3.** barcă plată care face naveta între uscat și o navă ancorată.

touée *s.f.* (*mar.*) **1.** edec. **2.** lungime a părții din lanțul ancorei care este lăsat în apă. **3.** (*fig.*) lungime a unui drum de străbătut.

touer *v.t.* (*mar.*) a trage la edec.

toueur *adj.*, *s.m.* (*mar.*) (navă) care trage la edec.

touffe *s.f.* **1.** (*agr.*) tufă; **une** ~ **d'herbe** o tufă de iarbă. **2.** smoc de păr.

touffeur *s.f.* (*lit.*) dogoare, arșiță, năduf; ~ **d'orage** arșiță (aducătoare) de furtună.

touffiane *s.f.* (*arg.*) opium brut.

touffu, ~e *adj.* **1.** stufos, des; frunzos; **bois** ~ pădure deasă; **poils ~s** păr des. **2.** (*fig.*) stufos, încărcat; greoi; încâlcit; **style** ~ stil încărcat.

touillage *s.m.* **1.** amestecare; ~ **de la salade** amestecare a salatei. **2.** agitare (a unui amestec lichid pentru a-l uniformiza).

touille *s.f.* (*iht.*) rechin cu spini, câine de mare (*Acanthias vulgaris*).

touiller *v.t.* **1.** a amesteca; ~ **la salade** a amesteca salata. **2.** a agita (un amestec lichid).

toujours *adv.* **1.** întotdeauna; **pour** ~ pentru totdeauna, de-a pururi; **depuis** ~ dintotdeauna. **2.** mereu; încă; tot timpul; **je le rencontre** ~ **sur mon chemin** îl întâlnesc tot timpul în drumul meu; **vous travaillez** ~ **à la banque** tot la bancă lucrezi? **il me téléphone** ~ îmi telefonează mereu. **3.** în general, de obicei; **il a dit un mensonge, lui** ~ **si correct** a spus o minciună, el care este în general atât de corect. **4.** deocamdată; până una alta; **acceptez ~, on en rediscutera après** acceptă deocamdată, vom rediscuta pe urmă. **5.** (*în expr.*) ~ **est-il que...** nu este mai puțin adevărat; totuși.

touline *s.f.* (*mar.*) saulă de tras la edec.

touloupe *s.f.* cojoc de oaie.

1. toulousain, ~e *adj.* din Toulouse.

2. Toulousain, ~e *s.m.f.* locuitor din Toulouse.

toundra *s.f.* (*geogr.*) tundră.

toungouze *adj.*, *s.m.f.* (*lingv.*) familie de limbi din Eurasia și Asia Nordică.

toupaye, toupaïe *s.m.* (*zool.*) mamifer insectivor asemănător cu veverița, din America de Sud, India și Malaezia (*Tupaia*).

toupet *s.m.* **1.** smoc de păr; moț (pe frunte). **2.** (*fig.*) tupeu, îndrăzneală, impertinență, necuviință; ~ **bœuf** tupeu nemaipomenit.

toupie *s.f.* **1.** titirez, sfârlează, prâsnel. **2.** (*tehn.*) mașină din lemn pentru frezat. **3.** (*pop.*, *în expr.*) **vieille** ~ babă arțăgoasă.

toupiller I. *v.i.* a se învârti ca titirezul; a se agita; a umbla de colo-colo. **II.** *v.t.* a lucra lemnul cu freza specială.

toupilleuse *s.f.* v. **toupie** (**2**).

toupilleur *s.m.* muncitor care lucrează la freză specială.

toupillon *s.m.* **1.** (*înv.*) moț mic. **2.** grup de crengi. **3.** smoc de păr de la coada bovinelor.

toupiner *v.i.* (*reg.*) a se învârti ca un titirez.

touque *s.f.* canistră, bidon.

1. tour *s.f.* **1.** (*arhit.*, *constr.*) turn; **la Tour Eiffel** turnul Eiffel; **la** ~ **penchée de Pise** turnul înclinat din Pisa; (*av.*) ~ **de commande / de contrôle** turn de control; ~ **d'ivoire** turn de fildeș; (*petr.*) turn de sondă. **2.** (*la șah*) turn, tură. **3.** (*în expr.*) (*constr.*) ~ **à incendie** foișor de foc; ~ **à forer**, ~ **de forage** derrick, schelă ce susține tuburile de foraj din puțurile de petrol.

2. tour *s.m.* **1.** învârtitură, întoarcere, răsucire; **un** ~ **de roue** o învârtitură de roată. **2.** înconjur, ocol, tur; **le** ~ **du monde** înconjurul lumii; **faire le** ~ **du parc** a face înconjurul parcului. **3.** plimbare, raită; **faire un** ~ a face o mică plimbare; a da o raită. **4.** contur, circumferință; măsură; ~ **de taille** conturul / măsura taliei; **le** ~ **de la tête** măsura capului. **5.** farsă, festă, renghi; **jouer un** ~ **à qqn.** a juca un renghi cuiva; ~ **de cochon** festă urâtă. **6.** întorsătură, turnură; (*stil*)

~ **de phrase** întorsătură de frază; **cette affaire prend un ~ surprenant** această afacere ia o întorsătură surprinzătoare. **7.** garnitură, ornament; ~ **de cou en dentelle** garnitură de dantele în jurul gâtului. **8.** rând; **c'est votre ~ e** rândul dumneavoastră; **à qui le ~?** cine e la rând? cine urmează?; ~ **à ~** rând pe rând, unul după altul. **9.** (*tehn.*) strung; **pièce faite au ~ a.** făcut la strung; **b.** bine făcut. **10.** masă de olar. **11.** (*mil.*) tură (de serviciu). **12.** (*mar.*) tur, ocol, voltă. **13.** *(sport)* tur, circuit; **le ~ de France** turul Franței, probă ciclistă anuală de fond; ~ **d'horizon** tur de orizont, privire generală; ~ **de force** tur de forță. **14.** (*în expr.*) ~ **de bâton a.** lovitură de baghetă; **b.** profit ilicit; ~ **de gibecière**, ~ **de passe-passe** scamatorie; **à ~ de bras** din toate puterile; **faire le ~ de la situation** a trece în revistă situația; **en un ~ de main** cât ai clipi din ochi; ~ **de chant** reprezentație dată de un cântăreț; **mon sang n'a fait qu'un ~** m-am înfuriat; am fost răscolit; **fermer la porte à double ~** a încuia ușa de două ori; **se donner un ~ de reins** a-și scrânti o vertebră lombară; **avoir plus d'un ~ dans son sac** a nu se lăsa cu una cu două; ~ **d'esprit** fel de a privi lucrurile; ~ **d'esprit original** un fel original de a privi lucrurile; **partir au quart de ~** a porni ca din pușcă; a porni săgeată / glonț; (*arg.*) ~ **de cou** combinație / afacere dubioasă; (*arg.*) ~ **de cravate** moarte prin strangu-lare; (*arg.*) **faire voir le ~ à qqn.** a trage pe cineva pe sfoară; a lega pe cineva la gard.

touraco *s.m.* (*ornit.*) pasăre africană cu pene verzi, cu cioc scurt (*Turacus*).

touraille *s.f.* **1.** (*la fabricile de bere*) uscătoare de slad / de orz. **2.** slad, orz uscat în uscătoare.

touraillon *s.m.* germen de orz uscat în uscătoare.

1. tourangeau, -elle *adj.* **1.** din provincia Touraine. **2.** din orașul Tours.

2. Tourangeau, -elle *s.m.f.* **1.** locuitor din Touraine. **2.** locuitor din orașul Tours.

touranien, ~ne I. *adj.* turanic, referitor la popoarele uralo-altaice. **II.** *s.m.* (*lingv.*) limbă uralo-altaică.

1. tourbe *s.f. (mineral.)* turbă.

2. tourbe *s.f.* (*înv.*) gloată, mulțime, ceată, plebe.

tourber *v.i.* a exploata turbă.

tourbeux, -euse *adj.* care conține turbă; **sol ~** sol bogat în turbă.

tourbier *s.m.* muncitor la un zăcământ de turbă.

tourbière *s.f. (mineral.)* turbărie, regiune mlăștinoasă bogată în turbă.

tourbillon *s.m.* **1.** vârtej, trâmbă, trombă; **un ~ de neige** un vârtej de zăpadă. **2.** vâltoare, bulboană (de apă). **3.** (*mec., fiz.*) turbion, furtună. **4.** nor; ~ **de poussière** nor de praf. **5.** (*fig.*) agitație, tumult, vâltoare; **le ~ des plaisirs** vâltoarea plăcerilor.

tourbillonnaire *adj.* (*fiz.*) turbionar; tumultuos.

tourbillonnant, ~e *adj.* învolburat, învârtejit.

tourbillonnement *s.m.* **1.** învolburare, tălăzuire, învârtejire. **2.** (*av.*) turbionare. **3.** (*fig.*) agitație, vâltoare, vârtej.

tourbillonner *v.i.* a se învolbura, a se agita, a forma un vârtej; **le vent fait ~ les feuilles mortes** vântul formează un vârtej de frunze uscate.

tourd *s.m.* **1.** (*ornit.*) sturz de vii (*Turdus musicus*). **2.** (*iht.*) pește buzat, lapin din Mediterana.

tourdille *adj.* (*despre cai, în expr.*) **gris~-** cenușiu-gălbui, cenușiu cu pete roșcate.

tourelle *s.f.* **1.** turnuleț. **2.** (*mil., mar.*) turelă. **3.** (*cinema, în expr.*) **caméra à ~** cameră cu montură circulară turnantă.

touret *s.m.* **1.** (*tehn.*) dispozitiv constituit din două roți de mărimi diferite. **2.** sucală. **3.** (*mar.*) vârtelniță. **4.** strung de gravat pietre prețioase. **5.** (*în expr.*) ~ **de nez** mască de catifea neagră (acoperind partea superioară a feței).

tourette *s.f.* (*bot.*) **1.** gâscariță (*Arabis alpina*). **2.** turicel (*Turritis glabra*).

tourie *s.f.* damigeană pentru transportul acizilor.

tourier, -ère *adj., s.m.f.* (*despre călugări / călugărițe*) care răspunde de legăturile cu exteriorul mănăstirii.

tourillon *s.m.* **1.** (*maș.*) fus. **2.** (*maș.*) bulon. **3.** (*mil.*) pivot mobil (care fixează tunul de afet). **4.** țâțână.

tourillonneuse *s.f.* (*tehn.*) mașină-unealtă cu piesele de tăiere dispuse în formă de coroană.

tourisme *s.m.* turism.

touriste *s.m.f.* turist.

touristique *adj.* turistic.

tourlourou *s.m.* **1.** (*pop., înv.*) infanterist. **2.** (*în expr.*) **chansons de ~** cântece interpretate în cabaret de cântăreți îmbrăcați în soldați.

tourmaline *s.f. (mineral.)* turmalină.

tourment *s.m.* **1.** (*înv.*) tortură, chin, supliciu, caznă. **2.** (*fig.*) durere, suferință, chin, întristare, calvar; **la santé de son fils lui donne bien du ~** sănătatea fiului ei îi provoacă durere, suferință. **3.** (*fig.*) necaz, amărăciune; încercare; **son échec lui cause du ~** nereușita sa îi provoacă amărăciune.

tourmentant, ~e *adj.* (*înv.*) chinuitor.

tourmente *s.f.* **1.** furtună, vijelie (scurtă). **2.** (*fig.*) tulburări, agitație, explozie de violență; revoltă; ~ **révolutionnaire** revoltă, răscoală. **3.** (*în expr.*) ~ **de neige** vifor, viforniță.

tourmenté, ~e *adj.* **1.** (*despre sol, teren*) accidentat, neregulat; **relief ~** relief neregulat. **2.** (*fig.*) chinuit, zbuciumat, agitat, frământat; **âme ~e** suflet chinuit. **3.** (*fig.*) agitat, tulbure; **traverser une période ~e** a trece printr-o perioadă tulbure.

tourmenter I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a chinui, a tortura, a supune la chinuri / suplicii. **2.** *(despre suferințe fizice / boli)* a chinui; **une dent le tourmente** îl chinuiește o măsea. **3.** (*fig.*) a agita, a frământa, a obseda, a chinui; **les remords le tourmentent** îl chinuiesc remușcările. **II.** *v.r.* a se necăji, a se frământa, a se chinui; **se ~ à plaisir** a se frământa degeaba.

tourmenteur, -euse I. *adj.* chinuitor, care frământă. **II.** *s.m.f.* **1.** (*înv.*) călău. **2.** persecutor, asupritor.

tourmentin *s.m.* (*mar.*) trinchetin de vreme rea.

tournage *s.m.* **1.** (*tehn.*) strunjire, fasonare la strung. **2.** (*cinema*) turnare a unui film, înregistrare pe peliculă.

tournailler *v.i.* (*fam.*) a se învârti de colo-colo; a da târcoale; ~ **dans la maison** a se învârti prin casă de colo-colo.

1. tournant *s.m.* 1. cotitură, cot, colț; **un ~ de la rivière** o cotitură a râului; (*fig.*) **attendre qqn. au ~** a pândi pe cineva la cotitură. 2. (*fig.*) cotitură, schimbare; **son attitude a marqué un ~** atitudinea sa a înregistrat o cotitură / o schimbare; **se trouver à un ~ de son existence** a se afla într-un moment de cotitură al existenței sale. 3. (*auto*) viraj; **~ dangereux** viraj periculos. 4. (*arg.*) mutră, moacă. 5. *(arg.)* purtare incorectă (după regulile lumii interlope). 6. (*în expr.*) **prendre le ~** a schimba macazul / tactica / foaia; a o lua pe coarda cealaltă; **retrouver qqn. au ~** a-și lua revanșa asupra cuiva.

2. tournant, ~e *adj.* 1. turnant, care se învârtește, rotitor; **scène ~e** scenă turnantă; **escalier ~** scară turnantă; **plaque ~e** placă turnantă; **pont ~** pod rotitor. 2. (*în expr.*) **grève ~e** grevă în care fiecare sector de activitate oprește pe rând lucrul.

tourne *s.f.* 1. urmare a unui articol în același ziar. 2. alterare; tăiere; **la ~ du lait** tăierea laptelui; **la ~ du vin** alterarea vinului.

tourné, ~e *adj.* 1. strunjit, fasonat la strung; **une pièce ~e** o piesă făcută la strung / strunjită. 2. (*cu prep.* **sur, vers**) întors, orientat spre; **maison ~e vers le sud** casă orientată spre sud. 3. făcut; arătos; **des jambes bien ~es** picioare bine făcute, frumoase; **vers bien ~s** versuri bine făcute, reușite. 4. alterat, acrit; **lait ~** lapte alterat / tăiat. 5. (*în expr.*) **avoir l'esprit mal ~** a se gândi la rele; a-i umbla mintea la prostii.

tourne-à-gauche *s.m. invar.* (*tehn.*) 1. ceapraz. 2. ciupă.

tournebouler *v.t.* (*fam.*) a bulversa, a răvăși; a suci; **il était tourneboulé par cette nouvelle** era bulversat de această veste.

tournebride *s.m.* (*înv.*) han în apropierea unui castel, destinat slujitorilor oaspeților și cailor acestora.

tournebroche *s.m.* 1. dispozitiv de învârtit frigarea. 2. persoană care învârtește frigarea.

tourne-disque (*pl.* **tourne-disques**) *s.m.* 1. patefon. 2. picup.

tournedos *s.m. (culinar)* mușchi de vacă împănat.

tournée *s.f.* 1. turneu; **~ théâtrale** turneu teatral; **~ électorale** turneu electoral. 2. (*fam.*) consumație, rând (de băuturi); **offrir une ~** a plăti un rând (de pahare); a face cinste; a da de băut. 3. (*pop.*) bătaie; **flanquer une ~ à qqn.** a trage o mamă de bătaie cuiva.

tourne-feuille (*pl.* **tourne-feuilles**) *s.m.* (*muz.*) dispozitiv de întors foile.

tournemain *s.m.* (*în expr.*) **en un ~** cât ai clipi din ochi; într-o clipită.

tourne-pierre (*pl.* **tourne-pierres**) *s.m.* (*ornit.*) scormonitorul-de-prundiș (*Arenaria interpres*).

tourner I. *v.t.* 1. a învârti; a roti; a întoarce; **~ le dos à qqn. a.** a întoarce spatele cuiva; **b.** a părăsi brusc pe cineva; **c.** a adopta o poziție contrară; **d.** a porni în direcție contrară; **~ la tête** a întoarce capul; **~ une page** a întoarce o pagină; **~ et retourner une question** a întoarce / a suci o chestiune pe toate fețele; a o întoarce și pe o parte și pe alta; **~ la broche** a învârti frigarea. 2. a ocoli, a înconjura; **~ le parc** a înconjura parcul. 3. (*fig.*) a ocoli, a eluda, a evita; **~ la loi** a eluda / a răstălmăci legea; **~ une difficulté** a ocoli / a evita / a evita o dificultate. 4. a tulbura; a ameți; **l'alcool tourne la tête** alcoolul amețește. 5. (*tehn.*) a strunji. 6. a formula, a ticlui; **~ un compliment** a formula un compliment. 7. (*cinema*) a turna; **~ un film** a turna un film. 8. a amesteca; a agita; **~ une sauce** a amesteca un sos. 9. se a orienta; **plante qui tourne vers le soleil** plantă care se orientează spre soare. 10. (*în expr.*) **~ bride** a face stânga-mprejur; a face cale-ntoarsă; **~ la tête à qqn.** a scoate pe cineva din minți; *(fig.)* a suci capul cuiva; **~ la langue dans sa bouche** a se gândi mult înainte de a vorbi; **~ la page** a uita trecutul; *(fig.)* a trece la alt capitol; **~ la salade du bout des doigts** a fi boboc; a fi cu caș la gură; a mirosi a lapte; (*pop.*) **~ la truie au foin** a schimba vorba; a lua altă vorbă; **~ le coin a.** a da colțul; **b.** a da ortul popii; **~ le dos à la mangeoire** a se supăra ca văcarul pe sat; **~ le sang / les sangs à qqn. a.** a băga pe cineva în sperieți / în draci / în răcori / în nădădăi; a face să înghețe sângele în vine; **b.** a impresiona / a răscoli pe cineva; **~ les talons** a o șterge; a spăla / a rade putina; a-și lua traista-n băț; **~ qqch. en mal** a răstălmăci ceva; **~ en ridicule** a-și bate joc de cineva; **~ ses pouces** a arde gazul de pomană; a duce câinii la apă; a freca menta; **~ son attention vers** a-și îndrepta atenția către. **II.** *v.i.* 1. a se întoarce, a se învârti; **la terre tourne autour du soleil** Pământul se învârtește în jurul Soarelui; **la tête lui tourne** i se învârtește capul, are amețeli; **~ à tous les vents / au moindre vent** a se întoarce ca moara în vânt; a se da după cum bate vântul; **~ autour du pot** a spune pe ocolite; a se învârti ca mâța pe lângă blidul cu păsat; **~ comme un ours en cage** a se învârti / a umbla ca un leu în cușcă; **~ court a.** a se întoarce brusc; **b.** a trece brusc de la o idee la alta. 2. (*cu prep.* **à**) a întoarce (la, spre); a cârmi, a o lua la; **~ à gauche** a o lua / a coti la stânga; **~ au tragique** a lua o întorsătură tragică. 3. a se schimba; a se întoarce; **la chance a tourné** s-a schimbat norocul. 4. a funcționa, a merge; **un mécanisme qui tourne sans arrêt** un mecanism care funcționează fără oprire; **~ rond** a funcționa / a merge bine; **~ à vide** a funcționa în gol; **faire ~ une fabrique** a face să funcționeze o fabrică. 5. (*despre alimente*) a se acri, a se altera; **~ au vinaigre a.** a se înăcri (vinul); **b.** (*fig.*) a lua o întorsătură proastă. 6. (*despre culori, cu prep.* **à**) a bate (în); **de l'orange qui tourne au rouge** portocaliu care bate în roșu. 7. (*cu prep.* **à**) a tinde (către, spre), a se transforma (în); **cette affaire tourne à la catastrophe** această afacere tinde către catastrofă, se îndreaptă spre catastrofă. 8. a o lua, a apuca; **~ mal a.** a lua o întorsătură proastă / rea; a ieși prost / rău; **b.** a o lua / a apuca pe un drum greșit; a se deda la rele. 9. (*în expr.*) **~ bien a.** a ajunge bine; **b.** a o lua pe o cale bună; **~ autour d'une femme** a face curte unei femei; **~ à l'aigre a.**

a deveni ursuz, supărăcios; **b.** a se deteriora (o prietenie, relații); (*fam.*) ~ **au gras** a se îngrășa; ~ **autour** a da târcoale; ~ **de l'œil** a leșina; a da ochii peste cap; ~ **de l'œil en dedans** a da ortul popii; a se duce pe lumea cealaltă; ~ **du côté de qqn.** a se da / a trece de partea cuiva; a îmbrățișa cauza cuiva; ~ **en eau de boudin** a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei; **faire ~ et virer qqn., faire ~ qqn. comme un toutou** a învârti / a purta pe cineva pe degete; **faire ~ qqn. en bourrique** a scoate sufletul cuiva; a face cuiva zile fripte. **III.** *v.r.* **1.** (*cu prep.* **vers**) a se întoarce către; **se ~ vers qqn.** a se întoarce către cineva. **2.** a se îndrepta; **tous les regards se tournèrent vers l'inconnu** toate privirile se îndreptară către necunoscut; **se ~ vers la religion** a se îndrepta către religie, a deveni credincios. **3.** a se suci, a se răsuci; **il se tourne dans son lit** se răsucește în pat. **4.** (*înv.*) a se schimba, a se transforma (în). **5.** (*în expr.*) **se ~ contre qqn.** a se ridica împotriva cuiva; **se ~ les pouces** a nu face nimic; a arde gazul de pomană; a freca menta; a duce câinii la apă; **ne savoir de quel côté se ~** a da din colț în colț; a nu ști ce-și face capului; a fi în încurcătură.

tournerie *s.f.* strungărie.

tournesol *s.m.* **1.** (*bot.*) floarea-soarelui (*Helianthus ennuus*). **2.** (*bot.*) vanilie-sălbatică (*Heliotropium europaeum*). **3.** (*chim.*) turnesol.

tournette *s.f.* **1.** (*înv.*) vârtelniță, sucală. **2.** colivie pentru veveriță. **3.** diamant de geamgiu. **4.** (*poligr.*) turnetă.

tourneur, -euse I. *s.m.* **1.** (*tehn.*) strungar. **2.** (*poligr.*) rotar. **II.** *s.f.* (*text.*) lucrătoare care deapănă lână. **III.** *adj.* care se învârtește; **derviche ~** derviș care se învârtește în jurul propriei persoane *(practică religioasă)*.

tourne-vent *s.m.* (*constr.*) cilindru de horn care se învârtește în direcția vântului.

tourne-vis *s.m.* șurubelniță.

tournicoter *v.i.* v. **tournailler**.

tournille *s.f.* croșetă de remaiat.

tourniller *v.i.* v. **tournailler**.

tourniole *s.f.* (*med.*) panarițiu; (*pop.*) sugel.

tourniquer I. *v.i.* v. **tournailler. II.** *v.t.* (*arg.*) a inculpa.

tourniquet *s.m.* **1.** *(înv.)* cruce de barieră, de răspântie (care lasă să treacă doar o singură persoană). **2.** foraibăr. **3.** ușă pivotantă, ușă turnantă. **4.** cilindru metalic ce se învârtește în jurul axei proprii și care prezintă cărți poștale. **5.** (*chir.*) instrument pentru comprimat arterele. **6.** troliu de mină. **7.** (*entom.*) gândac-vârtej, girinidă (*Gyrin*). **8.** *(hort.)* stropitoare mecanică de grădină. **9.** (*arg.*) tribunal militar; **passer au ~** a se prezenta în fața tribunalului militar.

tournis *s.m.* **1.** (*vet.*) capie. **2.**(*fam.*) vertij, amețeală; **avoir le ~** a avea amețeală.

tournisse *s.f.* **1.** (*constr.*) umplutură de mortar și pietriș între stâlpii unui zid. **2.** scândură de ulucă.

tournoi *s.m.* **1.** (*ist.*) turnir. **2.** *(sport)* competiție, întrecere, turneu sportiv; ~ **de tennis** competiție de tenis.

tournoiement *s.m.* **1.** învârtire, rotire; ~ **des feuilles mortes** învârtire a frunzelor uscate. **2.** (*med.*) senzație de amețeală, de pierdere a echilibrului.

tournoyant, ~e *adj.* care se învârtește, se rotește (în mod dezordonat).

tournoyer *v.i.* **1.** a se învârti, a se roti (în mod dezordonat); **les corbeaux tournoient au-dessus des charognes** corbii se învârtesc deasupra stârvurilor. **2.** (*ist.*) a participa la un turnir.

tournure *s.f.* **1.** (*înv.*) turnură, aspect, înfățișare; **avoir une jolie ~** a avea o înfățișare frumoasă. **2.** (*fig.*) turnură, întorsătură; **la guerre prenait une ~ inquiétante** războiul lua o întorsătură neliniștitoare. **3.** (*fig.*) fel de a fi, gen. **4.** construcție a frazei, turnură; **son style a une ~ élégante** stilul său are o construcție a frazei elegantă. **5.** (*înv.*) perniță purtată de femei în spate, sub rochie. **6.** deșeu metalic (de la strung).

touron, tourron *s.m. (culinar)* pandișpan cu migdale.

tourte *s.f.* **1.** *(culinar)* plăcintă (cu umplutură). **2.** (*reg.*) pâine rotundă. **3.** (*pop.*) prostănac, dobitoc, tontălău.

tourteau 1. (*agr.*) îngrășământ pentru animale (format din reziduuri oleaginoase). **2.** (*zool.*) specie de crab (*Cancer pagurus*).

tourtereau *s.m.* **1.** (*ornit.*) turturel, pui de turturea. **2.** (*fam., la pl.*) îndrăgostiți, porumbei.

tourterelle I. *s.f. (ornit.)* turturea, turturică *(Streptopelia turtur)*.

tourtière *s.f.* **1.** formă pentru plăcintă. **2.** (*Canada*) plăcintă cu carne de porc.

tous *pron., adj. nehot.* v. **tout**.

touselle *s.f.* (*bot.*) varietate de grâu fără țepi la spic.

toussailler *v.i.* a tuși puțin și des.

Toussaint *s.f. (la catolici)* sărbătoare a tuturor sfinților (1 noiembrie).

tousser *v.i.* **1.** a tuși. **2.** (*arg.*) a protesta. **3.** (*arg., în expr.*) ~ **des deux poches** a trage cu arma prin haină.

tousserie *s.f.* (*înv.*) tuse prelungită și obositoare.

tousseur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) persoană care tușește mult.

toussotement *s.m.* tuse slabă.

toussoter *v.i.* a tuși ușor.

tout, ~e (*pl.* **tous, toutes**) **I.** *adj. nehot.* **1.** (*la sg.*) oricare, fiecare, orice; **à ~ prix** cu orice preț; ~ **élève doit se préparer** fiecare elev trebuie să se pregătească; (*prov.*) **~e peine mérite salaire** orice muncă se plătește; (*prov.*) **~e médaille a son revers** orice medalie are reversul ei; **en ~ cas** în orice caz. **2.** tot; ~ **les hommes** toți oamenii; ~ **le monde** toată lumea; **à ~e vitesse** cu toată viteza; ~ **cela est bel et bon mais...** toate bune și frumoase, dar...; **~es sortes de** tot felul / soiul de; **de ~ côtés** din toate părțile; **de ~ cœur** din toată inima; **de ~e nature** de tot soiul; de toată mâna; **à ~ égards** în toate privințele; **à ~ bout de champ** la tot pasul. **3.** întreg, întreagă; **c'est ~e une affaire** e o poveste întreagă; ~ **le pays** țara întreagă. **4.** (*în expr.*) **à ~e allure** în mare viteză; în goană; **~e affaire cessante** imediat; pe loc; ~ **comme** la fel cu; ca și; ~ **compte fait** judecând bine lucrurile; în cele din urmă; ~ **les trente-six du mois** la sfântu-așteaptă; la paștele

cailor; ~ **es les fois que** ori de câte ori; ~ **les trois jours** din trei în trei zile; ~ **les deux** amândoi. **II.** *pron. nehot.* **1.** tot; **ce prof est admiré de tous** acest profesor este admirat de toți; **tous sont présents** toți sunt de față; ~ **est bien qui finit bien** totul e bine când se sfârșește cu bine; **c'est** ~ **dire** asta e tot; nu mai e nimic de adăugat. **2.** orice; **être capable de** ~ a fi în stare de orice. **3.** (*în expr.*) **après** ~ la urma urmei / urmelor; în definitiv; **somme ~e** pe scurt; într-un cuvânt; **à** ~ **prendre** dacă ne gândim bine. **III.** *adv.* **1.** cu totul; în întregime; complet, fără rezerve; total; ~ **à fait** în întregime; complet; **elle est ~e seule à la maison** este complet singură acasă; ~ **autre chose** cu totul altceva. **2.** deși, cu toate că; **il fait semblant d'accepter,** ~ **en se proposant de voir aussi d'autres offres** se preface că acceptă, deși își propune să vadă și alte oferte. **3.** (*în expr.*) ~ **à coup** deodată; ~ **de même** totuși; oricum; ~ **d'un coup** dintr-odată; ~ **d'une haleine** dintr-o răsuflare / suflare; ~ **de suite** îndată; imediat; ~ **doux! a.** încetișor! domol! b. iavaș-iavaș; ~ **à l'heure a.** adineaori; b. îndată, imediat; **être** ~ **en eau** a fi ud leoarcă; ~ **juste** exact; ~ **au moins** cel puțin; măcar; ~ **au plus** cel mult; **c'est** ~ **comme, c'est** ~ **un** e tot una; e tot un drac; tot atâta-i. **IV.** *s.m. art.* **1.** totul; **risquer le** ~ **pour le** ~ a miza totul pe o carte; a da toate pe una. **2.** (*mat.*) întreg. **3.** (*fig.*) principalul, esențialul; **le** ~ **est de pouvoir s'entendre** esențialul este să ne putem / să se poată înțelege. **4.** (*în expr.*) **du** ~ **au** ~ în întregime.

tout-à-l'égout *s.m. invar.* sistem de canalizare.

toute-bonne (*pl.* **toutes-bonnes**) *s.f.* (*bot.*) **1.** spanacul ciobanilor (*Chenopodium Bonus Henricus*). **2.** iarba-Sfântului-Ioan (*Salvia sclarea*). **3.** varietate de pară.

toute-épice (*pl.* **toutes-épices**) *s.f.* (*bot.*) negrilică, chimion negru (*Nigella sativa*).

toutefois *adv.* totuși; cu toate astea; **il n'est pas d'accord,** ~ **il n'empêche pas le vote de cette loi** nu este de acord, totuși nu împiedică votarea acestei legi.

toute-puissance *s.f. invar.* atotputernicie, omnipotență; putere absolută; **la** ~ **d'un dictateur** puterea absolută a unui dictator.

tout-fou (*pl.* **tout-fous**) *adj. m., s.m.* (*fam.*) agitat, excitat, nebun.

toutim, toutime *s.m.* (*arg., în expr.*) **et tout le** ~, **le** ~ **et la mèche** tot ce îți poți imagina, plus imprevizibilul.

toutou *s.m.* (*fam.*) cățel, cuțu.

tout-petit (*pl.* **tout-petits**) *s.m.* copilaș, prunc, bebeluș.

tout-puissant, toute-puissante I. *adj.* atotputernic; **dictateur** ~ dictator atotputernic. **II.** *s.m.* **Le Tout-Puissant** Dumnezeu, Atotputernicul.

tout-terrain *s.m.* v. **terrain.**

tout-venant *s.m.* sing. **1.** *(mineral.)* minereu brut / netriat. **2.** calitate ordinară, obișnuită, nealeasă.

toux *s.f.* (*patol.*) tuse; ~ **sèche** tuse seacă.

toxémie *s.f.* (*med.*) toxemie.

toxicité *s.f.* (*biol.*) toxicitate.

toxicodermie *s.f.* (*med.*) toxicodermie, toxidermie.

toxicologie *s.f.* (*med.*) toxicologie.

toxicologique *adj.* (*med.*) toxicologic.

toxicologue *s.m.f.* (*med.*) toxicolog.

toxicomane *adj., s.m.f.* (*med.*) toxicoman; drogat.

toxicomaniaque *adj.* (*med.*) referitor la toxicomanie.

toxicomanie *s.f.* (*med.*) toxicomanie.

toxicose *s.f.* (*med.*) toxicoză.

toxi-infection *s.f.* (*med.*) toxiinfecție.

toxine *s.f.* (*med.*) toxină.

toxique I. *s.m.* toxic, substanță toxică, otravă. **II.** *adj.* toxic, otrăvitor.

toxoplasme *s.m.* (*microbiol.*) toxoplasmă, protozoar parazit.

toxoplasmose *s.f.* (*med.*) toxoplasmoză, boală parazitară provocată de toxoplasmă.

trabe *s.f.* coadă a drapelului.

trabée *s.f.* *(la romani)* togă de purpură pentru ceremonii.

traboule *s.f.* (*regiunea Lyon*) alee care străbate un grup de case.

trabouler *v.i.* (*regiunea Lyon*) a străbate un grup de case (*despre o alee*).

trac *s.m.* **1.** teamă, neliniște, trac, emoție; **avoir le** ~ a avea trac. **2.** (*înv.*) urmă, pistă a vânatului. **3.** (*în expr.*) **tout à** ~ brusc; pe neașteptate.

traçage *s.m.* trasare; marcare; însemnare; ~ **du plan d'un immeuble** trasare a planului unei clădiri.

traçant, ~e *adj.* (*în expr.*) *(bot.)* **racine ~e** rădăcină paralelă cu suprafața pământului; (*mil.*) **balle ~e** (glonț) trasor.

tracas *s.m.* **1.** grijă, neplăcere, necaz; **sa santé lui donne du** ~ sănătatea lui îi provoacă griji; **se donner du** ~ a-și face griji. **2.** chepeng (interior).

tracasser I. *v.t.* a plictisi, a sâcâi, a chinui, a necăji; **ces soucis le tracassent** aceste griji îl chinuiesc. **II.** *v.r.* a se frământa, a-și face griji, a se necăji; a-și face sânge rău; **il se tracasse pour ses enfants** își face griji pentru copiii săi.

tracasserie *s.f.* tracasare, necaz, sâcâială; **il était soumis à des ~s quotidiennes** era supus unor tracasări zilnice.

tracassier, -ère *adj., s.m.f.* pisălog, sâcâitor, cicălitor.

tracassin *s.m.* (*fam.*) neliniște; grijă.

trace *s.f.* **1.** urmă, pistă; **suivre un animal à la** ~ a merge pe urmele unui animal; ~ **de pas** urme de pași; **suivre les ~s de qqn. a.** a merge pe urmele cuiva; a urma exemplul cuiva; **b.** (*fig.*) a se lua după cineva. **2.** semn, urmă; **la** ~ **d'une blessure** urma unei răni; **cette mésaventure a laissé des traces dans son cœur** această pățanie a lăsat urme în sufletul lui. **3.** (*med., la pl.*) urme; ~ **d'albumine dans l'urine** urme de albumină în urină. **4.** (*fig.*) vestigiu, urmă.

tracé *s.m.* **1.** plan; grafic; **le** ~ **du futur quartier** planul viitorului cartier. **2.** traseu, traiectorie; **le** ~ **d'une rivière** traiectoria unui râu.

tracement *s.m.* trasare; ~ **d'un plan** trasare a unui plan.

tracer I. *v.t.* **1.** a trasa; a contura; ~ **un plan** a trasa un plan. **2.** (*înv.*) a urmări. **3.** a trage linii. **4.** (*fig.*) a descrie, a zugrăvi, a înfățișa; ~ **le tableau de sa**

vie a înfățișa tabloul vieții sale. 5. (*fig.*) a trasa, a indica, a arăta; ~ **le chemin / la voie à qqn**. a arăta cuiva calea de urmat; a da exemplu. **II.** *v.i.* 1. (*reg.*) a alerga. 2. (*bot.*) *(despre rădăcini)* a se întinde orizontal pe suprafața solului. **III.** *v.r.* (*arg.*) a se căra.

traceret, **traçoir** *s.m.* *(în industria lemnului)* trasor, (*pop.*) zgârieci.

traceur, **-euse I.** *s.m.* 1. (*chim.*, *în expr.*) ~ **radioactif** izotop radioactiv al unui elememt stabil, ce permite urmărirea unor fenomene. 2. (*inform.*, *în expr.*) ~ **de courbes** aparat anex al unui computer. **II.** *s.m.f.* trasor. **III.** *adj.* trasor, care lasă o urmă, o dâră; (*mil.*) **balle traceuse** glonț trasor.

trachéal, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*med.*) traheal, de trahee; **muscle** ~ mușchi traheal.

trachéates *s.m. pl.* (*zool.*) grup de artropode care respiră prin trahee.

trachée *s.f.* (*anat.*, *zool.*) trahee.

trachée-artère (*pl.* **trachées-artères**) *s.f.* (*anat.*, *înv.*) trahee.

trachéen, **~ne** *adj.* (*zool.*) trahean; **la respiration ~ne des insectes** respirația traheană a insectelor.

trachéite *s.f.* (*med.*) traheită.

trachéo-bronchite *s.f.* (*med.*) traheobronșită.

trachéoscopie *s.f.* (*med.*) traheoscopie.

trachéotomie *s.f.* (*chir.*) traheotomie.

trachome *s.m.* (*med.*) trahom.

trachyte *s.m.* *(mineral.)* trahit, rocă vulcanică.

traçoir *s.m.* v. **traceret**.

tract *s.m.* tract, manifest, broșură de propagandă politică.

tractable *adj.* tractabil, care poate fi tractat.

tractation *s.f.* (*pol.*, *peior.*, *la pl.*) tratative neoficiale și adesea oculte.

tracté,**~e** *adj.* tractat, tras de un tractor mecanic; **artillerie ~e** artilerie tractată.

tracter *v.t.* a tracta, a trage cu un vehicul; ~ **une voiture** a tracta un automobil.

tracteur, **-trice I.** *s.m.* tractor; ~ **à chenilles** caterpilar. **II.** *adj.* care tractează; **voiture tractrice** automobil care tractează (un vehicul, o remorcă).

tracteur-remorque (*pl.* **tracteurs-remorques**) *s.m.* tractor-remorcă.

tractif, **-ive** *adj.* care exercită o tracțiune.

traction *s.f.* (*tehn.*) tracțiune; ~ **animale** tracțiune animală.

tractionnaire *s.m.* (*c.f.*) membru al serviciului tracțiune.

tractoire *adj.* de tracțiune; **machine** ~ mașină de tracțiune.

tractoriste *s.m.* tractorist.

tractus *s.m.* (*anat.*) tractus.

tradescantia *s.f.* (*bot.*) tradescanția, plantă ornamentală de apartament (*Tradescantia zebrina*).

trade-union *s.f.* (*în Marea Britanie*) sindicat muncitoresc.

traditeur *s.m.* (*ist. rel.*) creștin care preda păgânilor cărțile sfinte pentru a scăpa de persecuții.

tradition *s.f.* tradiție, datină, obicei; rânduială; fel; (*jur.*) cutumă.

traditionalisme *s.m.* tradiționalism.

traditionaliste *s.m.f.* tradiționalist; conservator.

traditionnel, **~le** *adj.* traditional; obișnuit, frecvent.

traditionnellement *adv.* (în mod) tradițional, obișnuit; după tradiție.

traducteur, **-trice** *s.m.f.* traducător.

traduction *s.f.* 1. traducere, tălmăcire; **la ~ d'un livre en roumain** traducerea unei cărți în românește. 2. versiune; rezultatul unei traduceri. 3. (*fig.*) interpretare; **la ~ des intentions de qqn**. interpretarea intențiilor cuiva.

traduire I. *v.t.* 1. a traduce, a tălmăci, a transpune; ~ **un livre en plusieurs langues** a traduce o carte în mai multe limbi. 2. a exprima, a reda, a traduce; ~ **la pensée de qqn**. a reda gândirea cuiva. 3. (*jur. în expr.*) ~ **en justice** a chema în fața justiției; a da în judecată. **II.** *v.r.* a se exprima, a se manifesta, a se reda; **sa pensée se traduit par**... gândirea sa se exprimă prin...

traduisible *adj.* traductibil, care poate fi tradus.

trafalgar *s.m.* (*în expr.*) **un coup de** ~ 1. un eveniment neprevăzut, catastrofal. 2. *(pop.)* eșec.

trafic *s.m.* 1. (*înv.*) comerț, negoț, negustorie. 2. (*ec.*, *peior.*) trafic, comerț ilicit clandestin; ~ **d'armes** trafic de arme; (*fig.*) ~ **d'influence** trafic de influență. 3. trafic, circulație, transport; ~ **aérien** trafic aerian. 4. (*ir.*, *în expr.*) **faire ~ de ses charmes** a practica prostituția.

traficoter *v.i.* (*fam.*, *peior.*) a trafica (încercând să-și înșele clientul).

trafiquant, **~e** *s.m.f.* (*peior.*) traficant; ~ **de drogue** traficant de droguri.

trafiquer I. *v.i.* 1. (*peior.*) a trafica, a face trafic, a face negoț; ~ **de son influence** a face trafic de influență. 2. (*în expr.*) ~ **de ses charmes** a practica prostituția. **II.** *v.t.* (*pop.*) a falsifica; ~ **du vin** a falsifica vin.

trafiqueur, **-euse** *s.m.f.* trafiquant.

tragédie *s.f.* 1. (*lit.*) tragedie; **les ~s de Sophocle** tragediile lui Sofocle. 2. tragedie, nenorocire, grozăvie, dezastru, calamitate.

tragedién, **~ne** *s.m.f.* tragedian, actor de tragedie.

tragi-comédie (*pl.* **tragi-comédies**) *s.f.* (*lit.*) tragicomedie.

tragi-comique *adj.* 1. (*lit.*) tragicomic, care ține de tragicomedie. 2. tragicomic, și tragic și comic; **une situation** ~ o situație tragicomică.

tragique I. *adj.* 1. (*lit.*) tragic; **le genre** ~ genul tragic. 2. tragic, îngrozitor, funest, dezastruos, catastrofal. **II.** *s.m.* 1. *(lit.)* genul tragic. 2. tragic, tragism; **prendre au** ~ a lua în tragic; a pune la inimă; **tourner au** ~ a lua o întorsătură tragică. 3. (autor) tragic, autor de tragedii; **les ~s grecs** tragicii greci.

tragiquement *adv.* (în mod) tragic; **la situation a évolué** ~ situația a evoluat tragic.

tragopan *s.m.* (*ornit.*) specie de fazan albastru din India.

trahir I. *v.t.* 1. a trăda; ~ **son pays** a-și trăda țara. 2. a părăsi brusc, a trăda; **ses forces le trahissent** îl părăsesc puterile. 3. a trăda, a da în vileag, a divulga, a dezvălui, a destăinui; ~ **un secret** a divulga

un secret. **4.** a trăda / a înșela pe cineva; **ses amis l'ont trahi** prietenii l-au trădat. **5.** a exprima inexact / incorect, a deforma, a trăda (un text); **le traducteur a trahi l'original** traducătorul a deformat textul original. **II.** *v.r* a se trăda, a se da de gol, a-și dezvălui gândurile (fără voie).

trahison *s.f.* **1.** trădare; **condamner qqn. pour haute ~** a condamna pe cineva pentru înaltă trădare. **2.** infidelitate; necinste, incorectitudine.

traille *s.f.* (*mar.*) bac (pe cablu).

train *s.m.* **1.** tren; **~ de voyageurs** tren de călători; **~ de grande vitesse (TGV)** tren de mare viteză; **~ de marchandises** tren de mărfuri; **~ postai** tren poștal; **voyager par le ~** a călători cu trenul; **manquer le ~ a.** a pierde / a scăpa trenul; **b.** a rata ocazia; a rămâne de căruță; (*tehn.*) **~ d'engrenage** tren de roți dințate; (*tehn.*) **~ de roulement** tren de rulare; (*av.*) **~ d'atterrissage** tren de aterizare. **2.** (*înv.*) convoi, alai, șir; **le ~ d'un prince** alaiul unui prinț. **3.** mișcare, mers, umblet, pas; **aller bon grand ~** a merge repede, a goni; **du ~ dont vont les choses** așa cum merg lucrurile. **4.** goană; **aller à fond de ~, aller (à) un ~ d'enfer** a merge cu mare viteză; a goni nebunește. **5.** (*fam.*, *înv.*) gălăgie, zgomot, tărăboi, larmă, tapaj; **faire du ~** a face gălăgie / tărăboi / tam-tam; (*pop.*) **mener un ~ de tonnerre** a face tărăboi; a se umfla în bojoci. **6.** (*la animale*) parte posterioară, posterior, fund; **le chien s'assit sur son ~** câinele se așează în fund. **7.** șir, serie, suită; **un~de lois** o serie de legi. **8.** mod, gen; fel; **~ de vie** mod / fel de viață. **9.** (*auto*) set; **un ~ de pneus** un set de pneuri. **10.** *(sport)* trenă; **course sans ~** alergare cu sprint final; **mener le ~** a fi în frunte, în plutonul fruntaș (la alergări). **11.** (*în expr.*) **mener grand ~** a trăi pe picior mare; **~ de maison** totalitatea servitorilor dintr-o casă; (*pop.*) **magne-toi le ~** grăbește-te, mișcă-te; **être en ~ de a.** a fi pe punctul de a; **b.** a fi bine dispus; **être mal en ~** a fi prost dispus; a fi în toane rele; **mettre en ~ a.** a pune în acțiune / în mișcare; **b.** a crea bună dispoziție; **ne pas être en ~ de** a nu fi dispus să; **être dans le ~** a merge în pas cu vremea; a ține pasul cu vremea; **mener qqn. bon ~** a lua repede pe cineva; **mise en ~** pregătire; **aller son ~** a-și urma neabătut drumul / calea; (*pop.*) **prendre le ~ onze** a merge pe jos / apostolește.

traînage *s.m.* **1.** transport cu sania. **2.** tras, târât. **3.** transport al materialelor pe cablu.

traînailler *v.t.*, *v.i.* v. **traînasser**.

traînant, ~e *adj.* **1.** care atârnă; **jupe ~e** fustă care atârnă. **2.** tărăgănat, monoton; **voix ~e** voce tără-gănată.

traînard, ~e *s.m.f.* **1.** persoană care rămâne în urmă; **les ~s ont été appréhendés par l'ennemi** (soldații) rămași în urmă au fost prinși de inamic. **2.** persoană înceată, care muncește lent; molâu. **3.** (*arg.*) bani pierduți la joc. **4.** (*arg.*, *în expr.*) **faire un ~** a cădea.

traînasse *s.f.* **1.** plasă de prins păsări. **2.** numele unor plante sau tulpini târâtoare.

traînasser I. *v.t.* **1.** a lungi / a tărăgăna o treabă. **2.** a mocăi, a moșmondi. **II.** *v.i.* **1.** (*fam.*) a se mocăi. **2.** a umbla creanga / lela / teleleu; a bate străzile.

traîne *s.f.* **1.** tragere, târâre; remorcare; **wagon à la ~** vagon remorcat, tras. **2.** trenă, coadă (la o rochie, la o fustă). **3.** năvod (tras de o luntre). **4.** (*meteo*) partea posterioară a unui sistem noros. **5.** (*în expr.*) **être à la ~ a.** a rămâne de căruță; a rămâne la coadă; **b.** (*pop.*) a fi lefter; **c.** a fi în întârziere; **vivre à la ~ de qqn.** a trăi / a ședea pe spinarea / pe socoteala cuiva.

traîneau *s.m.* **1.** sanie; (*poligr.*) **~ de l'élévateur** sania elevatorului (la linotip). **2.** plasă mare de pescuit sau de vânătoare. **3.** (*pop.*) taxi.

traîne-bûches *s.m. invar.* (*zool.*) larva friganei, folosită ca momeală de către pescari (*Phryganea grandis*).

traîne-buisson *s.m.* (*ornit.*) nume regional al silviei de grădină.

traînée *s.f.* **1.** urmă, dâră. **2.** (*în expr.*) **se répandre comme une ~ de poudre** a se răspândi cu iuțeala fulgerului. **3.** (*fam.*) prostituată, târfă.

traîne-lattes, traîne-misère, traîne-patins *s.m. invar.* (*fam.*) sărăntoc, mizerabil, vagabond.

traînement *s.m.* târât, tras, târâre; **~ d'une jambe** târâre a unui picior.

traîner I. *v.t.* **1.** a trage; **~ une charrette** a trage o căruță. **2.** a târî, a târși; **~ les jambes** a târși picioarele. **3.** a căra cu sine, a lua / a duce cu sine, a trage după sine; **il traîne ses enfants partout** își duce cu el copiii peste tot; **la rivière traîne toutes sortes de déchets** râul cară tot felul de deșeuri / resturi; (*fig.*) **~ son boulet** a-și duce povara / amarul; a o duce târâș-grăpiș. **4.** a tărăgăna, a lungi; **~ une affaire en longueur** a tărăgăna o treabă; **~ sa voix** a vorbi tărăgănat, rar. **5.** (*în expr.*) **~ qqn. plus bas que terre** a face pe cineva albie de porci; **~ qqn. dans la boue** a împroșca pe cineva cu noroi, a-l ponegri; **~ ses guêtres / la semelle** a bate străzile; a umbla creanga / lela / teleleu. **II.** *v.i.* **1.** a atârna (până la pământ); **une jupe qui traîne** o fustă care atârnă. **2.** *(despre lucruri)* a zăcea, a sta aruncat / împrăștiat; **des vêtements qui traînent sur des fauteuils** haine care zac pe fotolii. **3.** a se desfășura încet, a trena, a (se) tărăgăna; **l'affaire traîne** afacerea trenează / merge încet. **4.** a umbla de colo-colo; **~ dans les rues** a umbla creanga / lela / teleleu; a bate străzile. **5.** a lâncezi, a nu se putea însănătoși; **depuis sa maladie, il traîne** de când a fost bolnav, lâncezește, nu-și revine. **6.** a se găsi (peste tot); **ce texte traîne dans tous les manuels** acest text se găsește în toate manualele. **7.** (*în expr.*) **~ comme un corps sans âme** a fi fără vlagă. **III.** *v.r.* **1.** a se târî; **engourdis par le froid, ils se traînèrent jusqu'à un refuge** înțepeniți de frig, se târâră până la un refugiu (în munte); (*fig.*) **se ~ aux pieds de qqn.** a se târî la picioarele cuiva; a se umili. **2.** a se tărăgăna; **un procès qui se traîne** un proces care se tără-gănează.

traînerie *s.f.* lungire, tărăgănare; (*muz.*) lungire, încetinire a ritmului unei bucăți muzicale.
traîne-savates, traîne-semelles *s.m. invar.* (*fam.*) leneș; vagabond.
traîneur, -euse *s.m.f.* **1**. tersoană care târăște / trage ceva. **2**. (*înv.*) persoană care rămâne în urmă. **3**. (*în expr.*) ~ **de sabre** militar fanfaron.
trainglot, tringlot *s.m.* **1**. (*mii., fam.*) soldat din unitățile de transport. **2**. (*arg.*) polițist.
trainoir *s.m.* (*agr.*) grapă de sfărâmat bulgării.
train-train, traintrain *s.m.* **1**. mers, rost; rutină; **le ~ quotidien** mersul de fiecare zi al lucrurilor; rutina zilnică. **2**. (*în expr.*) **aller son petit ~** a duce o viață liniștită; a trăi în tihnă.
traire *v.t.* a mulge; ~ **la vache** a mulge vaca.
trait *s.m.* **1**. (*ist.*) armă de aruncat; săgeată, suliță; **partir comme un ~** a porni săgeată / glonț; a pleca ca din pușcă. **2**. linie; trăsătură; **esquisser à grands ~s** a schița în linii mari; **reproduire ~ pour ~** a reproduce trăsătură cu trăsătură; a reda fidel / aidoma / cu exactitate; **présenter la situation à grands ~s** a prezenta situația în linii mari; a prezenta o vedere generală asupra situației. **3**. șleau. **4**. (*la pl.*) linii, trăsături ale feței; **elle a des ~s réguliers** are trăsături regulate. **5**. (*poligr.*) linie, liniuță, linioară; ~ **d'union** liniuță de unire, cratimă; ~ **suspensif / de suspension** linie de dialog; **au ~** liniar. **6**. (*muz.*) suită de note cântate cu aceeași viteză. **7**. înghițitură, dușcă; **boire d'un ~** a bea dintr-o înghițitură; **boire à longs ~s** a bea pe nerăsuflate. **8**. caracteristică, trăsătură; **un ~ de caractère** o trăsătură de caracter. **9**. cuvânt, termen; **s'exprimer en ~s clairs** a se exprima în termeni clari. **10**. act, manifestare; ~ **de bravoure** act de vitejie. **11**. (*fig.*) înțepătură, ironie, împunsătură; persiflare; **un ~ mordant** o înțepătură mușcătoare, un sarcasm. **12**. (*bis. catol.*) psalm cântat înainte de evanghelie. **13**. (*înv.*) scriere, scris. **14**. (*în expr.*) ~ **d'esprit** vorbă de duh; ~ **de génie** sclipire de geniu; **avoir ~ à** a se referi la; **bête de ~** animal de povară; (*tehn.*) ~ **de scie** tăietură de ferăstrău.
trait, ~e *adj.* **1**. muls (*part. trec. de la* **traire**). **2**. (*tehn.*) tras prin filieră.
traitable *adj.* **1**. tratabil, care poate fi tratat; **un sujet ~** un subiect care poate fi tratat. **2**. (*fig.*) conciliant, împăciuitor; blând; **caractère ~** fire blândă.
traitant, ~e *adj.* **I**. *s.m.* (*ist.*) perceptor. **II**. *adj.* **1**. care tratează, eficient; **crème ~e** cremă eficientă, care tratează pielea. **2**. (*în expr.*) **médecin ~** medic curant.
traite *s.f.* **1**. (*înv.*) transport. **2**. (*zool.*) muls, mulgere; ~ **mécanique** mulgere mecanică. **3**. (*com.*) poliță, cambie, trată; **tirer une ~** a trage o poliță. **4**. drum; etapă. **5**. comerț; **la ~ des noirs / Nègres** comerțul cu sclavi; ~ **des blanches** comerț cu carne vie, comerț cu femei (în vederea prostituției). **6**. (*în expr.*) **tout d'une ~** fără întrerupere.
traité *s.m.* **1**. tratat; ~ **de littérature** tratat de literatură. **2**. (*pol.*) înțelegere, tratat, convenție.
traitement *s.m.* **1**. comportare, purtare; tratament; ~ **de faveur** tratament de favoare; ~ **brutal** purtare brutală. **2**. salariu, retribuție, leafă (de funcționar); **toucher son ~** a-și încasa retribuția. **3**. (*med.*) tratament; **prescrire un ~** a prescrie un tratament; **suivre un ~** a urma un tratament. **4**. (*tehn.*) tratare; ~ **thermique d'un métal** tratare termică a unui metal. **5**. (*tehn., petr.*) rafinare. **6**. (*la pl.*) lovituri, bătăi; **subir de mauvais ~s** a fi bătut / maltratat. **7**. (*silv.*) mod de exploatare a unei păduri.
traiter I. *v.t.* **1**. a trata, a se purta, a se comporta (față de); ~ **qqn. comme un chien** a trata pe cineva ca pe un câine; ~ **qqn. de pair à compagnon** a trata pe cineva pe picior de egalitate; ~ **qqn. en parent pauvre** a trata pe cineva ca pe o rudă săracă; a se purta prost cu cineva. **2**. (*înv.*) a trata / a ospăta pe cineva, a primi pe cineva la masă. **3**. a dezvolta, a trata (un subiect, o temă); **le théâtre de Shakespeare a été traité par d'innombrables exégètes** teatrul lui Shakespeare a fost tratat de nenumărați exegeți. **4**. a negocia, a trata; ~ **un accord** a negocia un acord. **5**. (*med.*) a trata, a îngriji; ~ **un malade** a trata un bolnav. **6**. (*tehn.*) a trata; ~ **un minerai** a trata un minerai. **7**. (*petr.*) a rafina. **8**. (*inform.*) a trata, a supune unui program. **9**. (*fam.*) a considera; ~ **qqn. de toctoc** a considera pe cineva țicnit. **10**. (*în expr.*) ~ **qqn. de haut / en bas** a lua pe cineva de sus; a fi arogant; ~ **qqn. de tous les noms**, ~ **qqn. de Turc à Maure** a face pe cineva albie de porci; a face pe cineva cu ou și cu oțet / cum îți vine la gură; ~ **qqn. par-dessus la jambe** a lua pe cineva peste picior. **II**. *v.i.* **1**. (*cu prep.* **de**) a trata, a discuta (despre); **de quoi traite ce livre?** despre ce tratează această carte? **2**. (*cu prep.* **avec**) a trata, a negocia cu cineva. **III**. *v.r.* **1**. (*cu prep.* **de**) a se trata (reciproc); **ils se sont traités d'imbéciles** s-au tratat drept imbecili. **2**. (*despre un subiect, o temă*) a se trata, a se dezvolta; **ce thème se traite avec difficulté** această temă se tratează cu dificultate. **3**. a se trata, a se îngriji singur.
traiteur *s.m.* birtaș; hangiu.
traître, -esse I. *adj.* **1**. trădător; **il a été ~ à sa patrie** a fost un trădător de țară. **2**. (*înv.*) viclean, perfid. **3**. (*în expr.*) **ne pas dire un ~ mot** a tăcea chitic / mâlc; a-și ține limba. **II**. *s.m.f.* **1**. trădător. **2**. (*în expr.*) **en ~** pe ascuns, mișelește.
traîtreusement *adv.* mișelește, pe ascuns, în mod netrebnic, pe la spate.
traîtrise *s.f.* **1**. trădare. **2**. primejdie, capcană; **le chemin en forêt est plein de ~s** drumul prin pădure e plin de primejdii.
trajectographie *s.f.* (*astronaut.*) traiectografie, tehnica studierii traiectoriei pe care o străbat navele spațiale.
trajectographique *adj.* (*astronaut.*) traiectografic, referitor la traiectografie.
trajectoire *s.f.* (*geom., astr.*) traiectorie.
trajet *s.m.* **1**. distanță, traiect, parcurs; **un long ~** o distanță lungă. **2**. drum; călătorie; **une heure de ~** o oră de drum. **3**. (*anat.*) traiectorie a unui nerv, a unui vas de sânge; **le ~ d'une veine** traiectoria unei vene.

tralala *s.m.* (*fam.*) **1.** lux țipător / afectat; **soirée à grand ~** serată cu mare lux. **2.** (*în expr.*) **faire du ~** a face pe grozavul; a face praf; a se da mare.

tram *s.m.* (*fam.*) (*abrev. de la* **tramway**) tramvai.

tramail, trémail (*pl.* **-ails**) *s.m.* (*pesc.*) năvod mare format din trei rețele suprapuse.

trame *s.f.* **1.** (*text.*) urzeală, bătătură. **2.** (*constr.*) element geometric în jurul căruia se construiește o clădire. **3.** (*fig.*, *înv.*) tramă, complot, intrigă, mașinație; lucrătură; **ourdir une ~** a urzi o intrigă; a țese o intrigă. **4.** (*poligr.*) raster. **5.** (*tele*) totalitatea liniilor unei imagini. **6.** (*în expr.*) **la ~ de l'existence** evenimentele care constituie o existență.

tramer I. *v.t.* **1.** (*text.*) a bate (firele bătelii), a urzi, a năvădi. **2.** (*fig.*) a urzi, a unelti, a complota. **3.** (*foto*) a reproduce. **II.** *v.r. impers.* (*fig., în expr.*) **il se trame qqch.** se pregătește ceva, se uneltește ceva.

trameur, -euse I. *s.m.f.* (*text.*) muncitor care pregătește firele bătelii. **II.** *s.f.* (*text.*) mașină pentru fabricarea firelor bătelii; vârtelniță.

traminot *s.m.* angajat la întreprinderea de tramvaie.

tramontane *s.f.* **1.** vânt rece din nord care bate în regiunile din sudul Franței. **2.** (*înv.*) Steaua polară. **3.** (*în expr.*) **perdre la ~** a-și pierde busola, a fi complet dezorientat / tulburat.

tramp *s.m.* (*mar.*) tramp.

tramping *s.m.* (*angl.*) (*mar.*) tramping, navigație la cerere, fără itinerar prestabilit.

trampoline *s.f.* *(sport)* trambulină pentru exerciții de sărituri.

tramway *s.m.* (*angl.*) (*pl.* **~s**) tramvai.

tranchage *s.m.* **1.** (*tehn.*) tăiere de placaje. **2.** tăiere de blocuri de piatră. **3.** învechire artificială a unei băuturi alcoolice prin aducere la temperaturi de 70-90°C. **4.** tăiere a metalelor în plăci.

tranchant, ~e I. *adj.* **1.** tăios; **un instrument ~** un instrument tăios / ascuțit. **2.** (*fig.*) tranșant, tăios, net, categoric, decis; **ton ~** ton tranșant / tăios. **3.** *(despre culori)* țipător; contrastant. **II.** *s.m.* **1.** tăiș, ascuțiș; (*fig.*) **à deux ~s, à double ~** cu două tăișuri; **argument à deux ~s** argument cu două tăișuri. **2.** muchie; **frapper du ~ de la main** a lovi cu muchia palmei.

tranche *s.f.* **1.** felie; **~de jambon** felie de șuncă; **couper en ~s** a tăia felii. **2.** (*mat.*, *fin.*) tranșă; **les ~s d'un prêt** tranșele unui împrumut; (*poligr.*) **livre aux ~s dorées** carte cu tranșele aurite. **3.** (*min.*) felie, fâșie. **4.** muchie; **~ d'une pièce de monnaie** muchia unei monede. **5.** (*arg.*) cap, glagorie. **6.** (*în expr.*) **doré sur ~(s)** putred de bogat; **s'en payer une ~** a se distra bine; (*arg.*) **pauvre ~** tântălău; bleg; (*arg.*) **fausse ~** individ fără cuvânt; (*arg.*) **en ~** în frunte, pe locul întâi.

tranché, ~e *adj.* **1.** tăiat, retezat, tranșat. **2.** (*fig.*) marcat, clar, distinct; contrastant; **couleurs ~es** culori contrastante. **3.** (*fig.*) categoric, tranșant; **opinion ~e** opinie categorică.

tranchée *s.f.* **1.** (*mil.*) tranșee; **guerre de ~s** război de tranșee. **2.** (*lucr. publ.*) șanț, excavație pe lungime în pământ. **3.** (*med.*, *la pl.*) colici violente. **4.** (*med.*, *în expr.*) **~s utérines** contracții dureroase ale uterului după naștere.

tranchée-abri (*pl.* **tranchées-abris**) *s.f.* (*mil.*) tranșee acoperită folosită ca adăpost.

tranchefile *s.f.* (*poligr.*) bentiță de căpătâi.

tranchefiler *v.t.* (*poligr.*) a pune bentița de căpătâi.

tranchelard *s.m.* cuțit de bucătărie cu lamă subțire.

tranche-montagne (*pl.* **tranche-montagnes**) *s.m.* (*fam.*, *înv.*) fanfaron, lăudăros.

trancher I. *v.t.* **1.** a tăia, a reteza; **~ la tête d'un condamné** a tăia capul unui condamnat; **~ le pain** a tăia pâinea. **2.** (*fig.*) a tranșa, a rezolva definitiv și energic, a pune punct; **~ une difficulté** a tranșa o dificultate în mod energic. **3.** (*în expr.*) **~ le mot** a vorbi răspicat, a spune / a vorbi pe șleau / deschis. **II.** *v.i.* **1.** a tăia; **~ dans le vif** *(fig.)* a tăia în carne vie. **2.** a decide; a hotărî; a lua măsuri radicale; **~ sur tout** a hotărî totul, a lua măsuri energice, radicale. **3.** (*cu prep.* **sur**) a contrasta; **des couleurs qui tranchent sur le fond** culori care contrastează cu fondul. **4.** (*în expr.*) **~ court** a termina repede, a o încheia în câteva cuvinte; **~ de l'important, ~ du grand seigneur** a-și da aere / importanță / ifose; a se ține cu nasul pe sus; a face pe grozavul.

tranchet *s.m.* **1.** cuțit de tăiat fier. **2.** cuțit de cizmar. **3.** cuțit de instalator (pentru tăiat plumb).

trancheur, -euse I. *s.m.f.* **1.** (*tehn.*) muncitor care taie minereul într-o galerie. **2.** (*mar.*) marinar care taie și pregătește morunii cu un cuțit special. **II.** *s.f.* **1.** mașină folosită în extracția pietrei. **2.** mașină de tăiat lemnul. **3.** mașină de săpat tranșee. **4.** muncitoare care execută decupaje (*în confecții*).

tranchoir *s.m.* **1.** fund de lemn pentru tăiat carne. **2.** satâr. **3.** (*iht.*) specie de pește exotic din Asia de Sud-est.

tranquille *adj.* **1.** liniștit, calm; potolit; **une personne ~** o persoană calmă. **2.** liniștit, nederanjat; în pace; **laissez-le ~** lasă-l în pace, nu-l deranja. **3.** (*în expr.*) **avoir la conscience ~** a avea conștiința împăcată; **laisser une chose ~** a nu se mai ocupa de un lucru.

tranquillement *adv.* (în mod) liniștit; cu calm; fără neliniște / emoție.

tranquillisant, ~e I. *adj.* liniștitor, calmant; care liniștește; **l'effet ~ d'un médicament** efectul liniștitor al unui medicament. **II.** *s.m.* (*med.*) tranchilizant.

tranquilliser *v.t.*, *v.r.* a (se) liniști, a (se) calma.

tranquillité *s.f.* liniște, calm, tihnă; pace.

tranquillos *adj.*, *adv.* (*arg.*) încet, calm.

transactinide *s.m.* (*chim.*) tranzactinid, element cu număr atomic superior celui al actinidelor.

transaction *s.f.* **1.** (*jur.*) tranzacție, convenție; înțelegere. **2.** (*com.*, *fin.*) tranzacție, operație comercială sau bursieră.

transactionnel, ~le *adj.* tranzacțional, referitor la o tranzacție.

transafricain, ~e *adj.* transafrican, care traversează Africa; **chemin de fer ~** cale ferată transafricană.

transalpin, ~e *adj.* transalpin, care traversează Alpii.

transaméricain, ~e *adj.* transamerican, care traversează America; **chemin de fer ~** cale ferată transamericană.

transaminase *s.f.* (*biochim.*) transaminază.
transandin, ~e *adj.* transandin, care traversează Anzii.
transat *s.m.* v. **transatlantique II** (**2**).
transatlantique I. *adj.* transatlantic, care traversează Atlanticul; **ligne ~** linie transatlantică. **II.** *s.m.* **1.** (*mar.*) transatlantic. **2.** șezlong (*abrev. fam.* **transat**).
transbahutage, transbahutement *s.m.* (*fam.*) transportare, trambalare, mutare; **~ d'un meuble** mutare a unei mobile.
transbahuter I. *v.t.* (*fam.*) a transporta, a trambala, a muta; **~ un meuble** a muta o mobilă. **II.** *v.r.* (*fam.*) a se deplasa.
transbordement *s.m.* transbordare.
transborder *v.t.* a transborda.
transbordeur *s.m.* **1.** (*înv.*) *sin. al lui* **ferry-boat**. **2.** pod cu platformă mobilă; transbordor.
transcanadien, ~ne I. *adj.* transcanadian, care traversează Canada. **II.** *s.f.* **La Transcanadienne** șosea care traversează Canada.
transcaspien, ~ne *adj.* transcaspian, situat dincolo de Marea Caspică.
transcaucasien, ~ne *adj.* transcaucazian, care este situat dincolo de Caucaz.
transcendance *s.f.* (*fii.*) transcendență.
transcendant, ~e *adj.* (*fii.*) transcendent.
transcendental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*fil.*) transcendental.
transcendantalisme *s.m.* (*fii.*) transcendentalism.
transcender I. *v.t.* (*fil.*) a transcende, a trece dincolo de..., a se ridica deasupra... **II.** *v.r.* (*fil.*) a transcende, a depăși limita cunoașterii experimentale; a se depăși.
transcodage *s.m.* **1.** exprimare a unei informații într-un cod diferit. **2.** (*inform.*) transcrierea instrucțiunilor unui program într-un cod diferit.
transcodeur *s.m.* aparat care efectuează o transcodare.
transcontinental, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* transcontinental, care traversează un continent; **chemin de fer ~** cale ferată transcontinentală.
transcripteur, -trice I. *s.m.f.* persoană care transcrie. **II.** *s.m.* aparat care transcrie.
transcription *s.f.* transcriere, transcripție, copiere; **~ phonétique** transcriere fonetică; (*jur.*) **~ hypothécaire** transcripție ipotecară.
transcrire *v.t.* **1.** a transcrie, a copia; **~ un acte** a transcrie un act. **2.** a transpune dintr-un cod grafic în altul; **~ un mot français en caractères russes** a transpune un cuvânt francez în caractere rusești. **3.** a transcrie fonetic. **4.** (*muz.*) a face un aranjament muzical (pentru alte instrumente muzicale decât cele pentru care a fost scris inițial).
transducteur *s.m.* (*tehn.*) transductor.
transduction *s.f.* (*biol.*) transducție, transfer de material genetic între bacterii.
transe *s.f.* **1.** (*la pl.*) neliniște, transă, teamă, frică; **être dans les~s** a tremura de frică. **2.** (*spiritism*) transă; **entrer en~** a intra în transă.
transept *s.m.* (*arhit.*) transept.
transférable *adj.* (*jur.*) transferabil; negociabil.
transfèrement *s.m.* transferare (a unui deținut).
transférer *v.t.* **1.** a transfera; **~ un prisonnier** a transfera un deținut. **2.** (*jur.*) a ceda; a transmite; **~ un titre de propriété** a transmite un titlu de proprietate. **3.** (*fin.*) a vira.
transfert *s.m.* **1.** transfer; transferare; **~ de technologie** transfer de tehnologie; **~ de populations** transfer (forțat) de populații. **2.** (*jur.*) transfer, transmitere; **~ de propriété** transfer de proprietate. **3.** (*ec.*) redistribuire (a veniturilor).
transfigurateur, -trice *adj.* care transfigurează.
transfiguration *s.f.* **1.** transfigurare. **2.** (*bis., cu maj.*) Schimbarea la Față.
transfigurer *v.t., v.r.* a (se) transfigura, a(-și) schimba expresia; **la joie le transfigurait** bucuria îl transfigura.
transfilage *s.m.* (*mar.*) transfilare.
transfiler *v.t.* (*mar.*) a transfila, a lega cu saule.
transfini, ~e *adj.* (*mat.*) transfinit.
transfixion *s.f.* (*chir.*) procedeu de amputare.
transfo *s.m.* (*fam.*) *abrev. pentru* **transformateur**.
transformable *adj.* transformabil, care se poate transforma.
transformateur, -trice I. *adj.* transformator, înnoitor, regenerator. **II.** *s.m.* (*el.*) transformator.
transformation *s.f.* **1.** transformare, schimbare; prefacere; **~ de la neige en eau** transformare a zăpezii în apă. **2.** metamorfoză; **~ des larves en insectes** metamorfoză a larvelor în insecte.
transformer I. *v.t.* **1.** a transforma, a schimba, a preface; **~ un appartement** a transforma un apartament; **cette toilette la transforme complètement** această toaletă o schimbă total. **2.** a transforma în; **~ le plomb en or** a transforma plumbul în aur. **3.** a ameliora starea fizică / psihică a cuiva în bine, a schimba în bine starea cuiva; **la maternité l'a transformée** maternitatea a schimbat-o. **II.** *v.r.* **1.** a se transforma, a se schimba; **leur vie s'est transformée depuis la libération** viața lor s-a schimbat după eliberare. **2.** a se metamorfoza; **les larves se transforment en insectes** larvele se metamorfozează în insecte.
transformisme *s.m.* (*biol.*) transformism.
transformiste *s.m.f., adj.* (*biol.*) transformist, adept al transformismului.
transfuge I. *s.m.* (*mil.*) dezertor. **II.** *s.m.f.* transfug, fugar.
transfuser *v.t.* **1.** (*med.*) a transfuza, a face o transfuzie (de sânge). **2.** a transvaza (un lichid).
transfusion *s.f.* (*med.*) transfuzie.
transgresser *v.t.* **1.** a transgresa. **2.** (*în expr.*) **~ la loi** a încălca / a nesocoti legea.
transgresseur *s.m.* (*lit.*) persoană care încalcă (legea).
transgressif, -ive *adj.* **1.** care încalcă (legea). **2.** (*geol., în expr.*) **eaux transgressives** ape calde care se deplasează din zonele tropicale spre nord.
transgression *s.f.* **1.** încălcare a legilor; contravenție. **2.** (*geogr.*) transgresiune, înaintare a apelor marine spre uscat.
transhumance *s.f.* (*agr.*) transhumanță.
transhumant, ~e *adj. s.m.* (*agr.*) transhumant.

transhumer I. *v.t.* a duce turmele la pășunat în munți. II. *v.i.* (*despre animale*) a merge la pășunat în munți.
transi, ~e I. *adj.* 1. pătruns / amețit de frig. 2. cuprins de teamă. II. *s.m.* (*arheol.*) figură sculptată din evul mediu sau din Renaștere, reprezentând un cadavru ros de viermi.
transiger *v.i.* 1. a face concesii, a cădea la învoială; a aplana un diferend. 2. (*în expr.*) ~ **avec sa conscience** a-și călca pe conștiință; ~ **avec son honneur** a-și terfeli onoarea.
transir (*folosit numai la ind. prez., timpurile compuse și inf.*) I. *v.t.* a pătrunde, a înțepeni, a amorți; **le froid l'a transi** frigul l-a amorțit. II. *v.i.* a tremura de frig; a tremura de frică; a fi rebegit.
transistor *s.m.* (*electron.*) tranzistor.
transistorisation *s.f.* tranzistorizare, echipare cu tranzistori.
transistoriser *v.t.* a tranzistoriza, a echipa cu tranzistori.
transit *s.m.* tranzit; **documents de** ~ documente de tranzit; **en** ~ în tranzit.
transitaire I. *adj.* tranzitar; referitor la tranzit; de tranzit; **pays** ~ țară de tranzit. II. *s.m.* funcționar care se ocupă de tranzitul mărfurilor.
transiter I. *v.t.* a tranzita. II. *v.i.* a călători în tranzit.
transitif, -ive *adj.* (*gram.*) tranzitiv; **verbes ~s** verbe tranzitive.
transition *s.f.* tranziție, trecere; schimbare; evoluție.
transitionnel, ~le *adj.* tranzițional, cu caracter de tranziție.
transitivement *adv.* (*gram.*) (în mod) tranzitiv; **employer ~ un verbe intransitif** a folosi tranzitiv un verb intranzitiv.
transivité *s.f.* tranzitivitate, proprietate (a unui verb) de a fi tranzitiv.
transitoire *adj. s.m.art.* tranzitoriu.
transitoirement *adv.* *(rar)* (în mod) tranzitoriu, provizoriu.
translater *v.t.* (*inform.*) a transpune informațiile dintr-un un cod în altul.
translatif, -ive *adj.* (*jur.*) translativ, (act) prin care se transferă un drept.
translation *s.f.* 1. transferare, strămutare; ~ **de propriété** transferare de proprietate; ~ **d'un prisonnier** strămutare a unui deținut. 2. (*mat.*) translație. 3. (*bis. catol.*) amânare a unei sărbători la o dată ulterioară.
translitération, translittération *s.f.* (*lingv.*) transliterație.
translitérer, translittérer *v.t.* *(lingv.)* a translitera, a face transliterația unui text.
translocation *s.f.* (*biol.*) translocație, mutație cromozomică.
translucide *adj.* (*fiz.*) translucid.
translucidité *s.f.* (*fiz.*) transluciditate.
transmetteur, -trice *adj., s.m.* (*fiz., mar.*) (aparat) transmițător.
transmettre I. *v.t.* 1. a transmite, a trimite, a înmâna, a remite; ~ **une lettre** a transmite o scrisoare. 2. a transmite, a comunica, a anunța, a vesti; ~ **une nouvelle** a comunica o știre. 3. (*jur.*) a da, a transmite; ~ **son nom à ses enfants** a da numele său copiilor. 4. (*jur., în expr.*) ~ **en héritage** a lăsa moștenire. II. *v.r.* a se transmite, a se propaga, a trece dintr-un loc în altul; **maladie qui se transmet** boală care se transmite.
transmigration *s.f.* 1. *(rar)* migrație. 2. (*rel.*) migrație, trecere a sufletului dintr-un loc în altul; metempsihoză.
transmigrer *v.i.* 1. a migra, a pribegi. 2. (*rel.*) a se reîncarna.
transmissibilité *s.f.* transmisibilitate.
transmissible *adj.* transmisibil; (*med.*) **maladie** ~ boală transmisibilă, contagioasă.
transmission *s.f.* 1. (*jur.*) transmisiune, cedare, trecere, transmitere; ~ **de la propriété** transmitere a proprietății; (*biol.*) ~ **du caractère** transmitere ereditară a caracterului; ereditate. 2. (*fiz.*) propagare. 3. transmitere, comunicare; ~ **d'un message** comunicare a unui mesaj. 4. (*radio*) transmisiune. 5. (*în expr.*) ~ **de la pensée** telepatie.
transmodulation *s.f.* (*tele*) transmodulație, deformare a unei modulații prin suprapunerea alteia.
transmuable, transmutable *adj.* *(rar)* transmutabil, care poate fi transformat.
transmuer *v.t.* v. **transmuter**.
transmutabilité *s.f.* *(rar)* capacitatea de a se putea transforma.
transmutable *adj.* v. **transmuable**.
transmutant, ~e *adj.* *(fiz.)* care poate provoca o transmutare atomică.
transmutation *s.f.* (*fiz.*) transmutare, transmutație.
transmuter *v.t., v.r.* (*chim.*) a (se) supune unei transmutații chimice; a (se) preface.
transnational, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* transnațional.
transocéanien, ~ne, transocéanique *adj.* transoceanic.
transpadan, ~e *adj.* (*geogr.*) transpadan, dincolo de Pad (în Italia).
transparaître *v.i.* 1. a transpărea, a se întrezări; **sa silhouette transparaît à travers le brouillard** silueta sa transpare prin ceață. 2. (*fig.*) a se ghici, a se intui; **laisser ~ sa pensée** a lăsa să i se ghicească gândul.
transparence *s.f.* transparență.
transparent I. *adj.* 1. transparent, diafan, fin, subțire, vaporos; **tissu** ~ pânză transparentă. 2. (*fig.*) transparent, ușor de ghicit / de bănuit; limpede; **allusion ~e** aluzie transparentă. II. *s.m.* transparent, transperant, stor.
transpercement *s.m.* *(rar)* străpungere, răzbatere, străbatere, pătrundere.
transpercer *v.t.* 1. a străpunge; **une balle lui a transpercé un poumon** un glonte i-a străpuns un plămân; (*fig.*) **son cœur fut transpercé de douleur** inima i-a fost străpunsă de durere. 2. (*despre ploaie, frig*) a pătrunde.
transpiration *s.f.* transpirație, sudoare, nădușeală; **être en** ~ a fi lac de sudoare.

transpirer *v.i.* 1. a transpira, a asuda, a năduși. 2. (*fig.*) a transpira, a se afla, a se auzi, a ieși la iveală; **le secret a transpiré** secretul a transpirat / s-a aflat.
transplant *s.m.* (*biol.*) transplant; organ / țesut care urmează a fi transplantat.
transplantable *adj.* (*biol.*) transplantabil, care poate fi transplantat.
transplantation *s.f.* 1. (*biol.*) transplantare; grefare; ~ **rénale** grefă renală. 2. transplantare, mutare, deplasare.
transplantement *s.m.* (*înv.*) v. **transplantation**.
transplanter I. *v.t.* 1. a transplanta; ~ **des fleurs** a transplanta flori. 2. (*biol.*) a transplanta (un organ), a grefa; a efectua un transplant. 3. a muta, a transporta în alt loc. II. *v.r.* a se transplanta, a se strămuta.
transplanteur *s.m., adj.* persoană care transplantează; **jardinier** ~ grădinar care transplantează (flori, pomi).
transplantoir *s.m.* (*agr.*) instrument folosit pentru transplantări.
transpolaire *adj.* transpolar, care trece pe la pol; **ligne aérienne** ~ linie aeriană transpolară.
transport *s.m.* 1. transport, transportare; ~ **de marchandises** transport de mărfuri; **moyens de** ~ mijloace de transport. 2. (*jur.*) cedare (a unui drept). 3. deplasare; (*jur.*) ~ **sur les lieux** deplasare la locul faptei. 4. (*av., mar.*) navă, avion de război care transportă trupe. 5. (*fig.*) emoție puternică; entuziasm; **il fut reçu avec des ~s de joie** a fost primit cu entuziasm. 6. (*în expr.*) (*geogr.*) **terrains de** ~ terenuri formate de aluviuni; (*med.*) ~ **au cerveau** congestie cerebrală.
transportable *adj.* transportabil, care poate fi transportat.
transportation *s.f.* 1. (*înv.*) regim de executare a unor pedepse în colonii (abandonat în 1942). 2. (*înv.*) deportare, exil forțat (al unor grupuri, al unor populații).
transporter I. *v.t.* 1. a duce, a transporta, a căra; ~ **des marchandises** a transporta mărfuri. 2. a transpune; **ce roman transporte ses lecteurs à une époque très éloignée de la nôtre** acest roman își transpune cititorii într-o epocă foarte îndepărtată de a noastră. 3. (*jur.*) a ceda (un drept). 4. (*fig.*) a emoționa puternic, a aduce pe cineva într-o stare de uitare de sine; **être transporté de joie** a nu-și mai încăpea în piele de bucurie. II. *v.r.* 1. a se transporta, a se duce, a se deplasa; **le commissaire s'est transporté sur les lieux** comisarul s-a deplasat la locul faptei. 2. (*fig.*) a zbura (cu imaginația).
transporteur, **-euse** I. *s.m.f.* transportator, persoană care transportă. II. *s.m.* (*tehn.*) transportor.
transposable *adj.* 1. care poate fi schimbat din loc; **propositions ~s dans une phrase** propoziții care pot fi schimbate într-o frază. 2. care poate fi transpus în altceva. 3. (*muz.*) care poate fi transpus în altă tonalitate.
transposer *v.t.* 1. a transpune, a schimba dintr-un loc în altul / dintr-o stare în alta. 2. a reda, a transpune; ~ **un mythe dans un contexte moderne** a transpune un mit într-un context modern. 3. (*muz.*) a transpune în altă tonalitate.
transpositif, **-ive** *adj.* (*lingv.*) transpozitiv.
transposition *s.f.* 1. schimbare, intervertire. 2. transpoziție; transpunere.
transpyrénéen, **~ne** *adj.* (*geogr.*) (de) dincolo de Pirinei.
transrhénan, **~e** *adj.* (*geogr.*) (de) dincolo de Rin.
transsaharien, **~ne** *adj.* (*geogr.*) transsaharian, care traversează Sahara.
transsexualisme *s.m.* (*psihopatol.*) transsexualism.
transsexualité *s.f.* (*psihopatol.*) transsexualitate.
transsexuel, **~le** *adj., s.m.f.* (*biol.*) transsexual.
transsibérien, **~ne** *adj., s.m.* transsiberian; **chemin de fer** ~ cale ferată transsiberiană.
transsonique *adj.* (*fiz.*) (viteză) apropiată de viteza sunetului.
transsubstantiation *s.f.* (*rel. creșt.*) transsubstanțialitate, transsubstanțiere, euharistie.
transsudat *s.m.* (*med.*) transsudat.
transsudation *s.f.* (*med.*) transsudație; trecere a unui lichid prin pereții unui vas poros.
transsuder *v.i.* (*despre lichide*) a transsuda, a trece prin pereții unui vas poros.
transuranien, **~ne** *adj., s.m.* (*chim.*) transuranian, transuranic.
transvaluation *s.f.* (*fil., rar*) răsturnare a valorilor.
transvasement *s.m.* transvazare.
transvaser *v.t.* a transvaza.
transversal, **~e** (*m. pl.* **-aux**) I. *adj.* transversal; **artère ~e** arteră transversală. II. *s.f.* (*geom.*) transversală.
transversalement *adv.* (în mod) transversal.
transverse I. *adj.* 1. (*anat.*) transversal pe axa corpului; **muscle** ~ mușchi transversal. II. *s.m.* (*în expr., anat.*) **le ~ abdominal** mușchiul abdomenului.
transvestisme *s.m.* (*psihiatr.*) v. **travestisme**.
transvider *v.t.* a vărsa un rest de lichid dintr-un vas în altul.
1. **transylvain**, **~e** *adj.* transilvan, ardelenesc.
2. **Transylvain**, **~e** *s.m.f.* transilvănean, ardelean.
trantran, **tran-tran** *s.m.* (*înv.*) v. **train-train**.
trapèze *s.m.* (*geom.*) trapez.
trapéziste *s.m.f.* trapezist, acrobat la trapez.
trapézoèdre *s.m.* (*geom.*) trapezoedru.
trapézoïdal, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* (*geom.*) trapezoidal.
trapézoïde *adj.* trapezoid, care seamănă cu un trapez.
1. **trappe** *s.f.* 1. chepeng, trapă. 2. (*vân.*) trapă, capcană cu basculă. 3. (*arg.*) gură. 4. (*arg.*) cabaret, cârciumă.
2. **trappe** *s.f.* (*bis. catol.*) Trapă, ordin călugăresc.
trappeur *s.m.* vânător profesionist din nordul Statelor Unite și din Canada, care face comerț cu blănuri.
trapillon *s.m.* 1. (*vân.*) dispozitiv de închidere sau deschidere a capcanei. 2. (*teatru*) trapă în podeaua scenei pentru a permite reglarea unui decor.
trappiste *s.m.* (*bis. catol.*) trapist, membru al unui ordin călugăresc catolic.
trappistine *s.f.* 1. (*bis. catol.*) călugăriță din ordinul Trapei. 2. lichior fabricat de călugării trapiști.
trappon *s.m.* chepeng de pivniță.
trapu, **~e** *adj.* scurt și îndesat, bondoc.

traque *adj.* (*vân.*) hăituire a vânatului; (*fig.*) hăituire a unor infractori.
traquenard *s.m.* 1. cursă, capcană; **tomber dans un ~** a cădea în cursă / capcană; a se prinde în laț. 2. *(la cai)* mers / umblet defectuos.
traquer *v.t.* 1. (*vân.*) a hăitui, a goni, a urmări vânatul. 2. (*fig.*) a urmări; a hărțui; **~ les ennemis** a-i hărțui pe inamici.
traquet *s.m.* 1. (*ornit.*) pasăre insectivoră mică, având vârful cozii alb (*Saxicola*). 2. (*vân.*) capcană.
traquette, traquouse *s.f.* (*arg.*) frică, teamă.
traqueur, -euse I. *s.m.* (*vân.*) hăitaș, gonaci. II. *adj., s.m.f.* (*arg.*) fricos.
trauma *s.m.* 1. (*med., chir.*) rană, leziune, traumatism. 2. (*psihol.*) traumă, șoc emoțional.
traumatique *adj.* (*med., psihol.*) traumatic; **choc ~** șoc traumatic.
traumatisant, ~e *adj.* (*med., psihol.*) traumatizant, care traumatizează; **expérience ~e** experiență traumatizantă.
traumatiser *v.t.* (*med., psihol.*) a traumatiza.
traumatisme *s.m.* (*med., chir.*) traumatism.
traumatologie *s.f.* (*med., chir.*) traumatologie.
traumatologiste, traumatologue *s.m.f.* medic specialist în traumatologie.
1. **travail** (*pl.* **-aux**) *s.m.* 1. muncă, lucru; la **division du ~** diviziunea muncii; **le code du ~** codul muncii; **avoir du ~** a avea de lucru, a avea ce munci; **~ manuel a.** muncă manuală; **b.** lucru de mână; **~ aux pièces** lucru în acord; **~ intellectuel** muncă intelectuală; **être condamné aux travaux forcés** a fi condamnat la muncă silnică; **le Ministère du Travail** Ministerul Muncii. 2. lucrătură, execuție, înfăptuire, îndeplinire; **un ~ soigné** o execuție îngrijită. 3. lucrare, operă, creație; scriere; studiu; **il est l'auteur d'un ~ intéresant sur ce thème** este autorul unei lucrări interesante pe această temă. 4. lucrare, discuție; dezbatere; **les travaux de la conférence** lucrările conferinței. 5. muncă, efort greu; **c'est un ouvrage longuement élaboré, ça sent le ~** e o lucrare îndelung elaborată, se simte efortul greu. 6. (*fiz., med.*) travaliu. 7. (*arg.*) încâlceală, harababură. 8. (*în expr.*) **achever un ~** a-și îndeplini o sarcină; **avoir un ~ lucratif** a avea o meserie lucrativă; **cesser le ~** a intra în grevă; **être sans~** a fi șomer; **avoir le ~ lent** a munci încet; **inspecteur des ~-aux finis** leneș care vine când totul e terminat; (*fam.*) **c'est du beau ~!** frumoasă ispravă! (*metal.*) **~ à chaud** prelucrare la cald.
2. **travail** (*pl.* **~s**) *s.m.* instalație rudimentară pentru potcovirea cailor / boilor.
travaillé, ~e *adj.* 1. șlefuit, cizelat; **un bijou bien ~** o bijuterie bine cizelată; **style ~** stil șlefuit. 2. lucrat / elaborat cu grijă / cu minuțiozitate; **ivoire ~** fildeș lucrat cu minuțiozitate. 3. (*fig.*) muncit, chinuit; **être ~ par les remords** a fi chinuit de remușcări. 4. (*în expr.*) **heures ~es** ore de muncă, în care salariatul este plătit.
travailler I. *v.t.* 1. a lucra, a munci, a fasona; **~ le fer, le bois** a fasona fierul, lemnul. 2. a lucra, a șlefui; **~ son style** a-și șlefui stilul. 3. a studia; **~ les langues étrangères** a studia limbile străine. 4. a face exerciții; a exersa; **~ son piano** a exersa la pian. 5. (*agr.*) a cultiva; a lucra; **~ la terre** a cultiva pământul. 6. (*culinar*) a frământa; **~ la pâte** a frământa aluatul. 7. a antrena; a face antrenament; **~ un cheval** a antrena un cal. 8. (*fig.*) a ațâța, a agita; a stârni; **~ les esprits** a ațâța spiritele. 9. (*sport, box*) a uza, a chinui; **~ l'adversaire au corps** a uza adversarul prin lovituri la corp. 10. (*fig.*) a frământa, a chinui; **le remords le travaille** e chinuit de remușcări. II. *v.i.* 1. a munci, a lucra; **~ à la journée** a munci cu ziua; **~ à la pièce** a munci în acord; **~ à mi-temps** a munci cu o jumătate de normă; **~ à plein temps** a munci cu normă întreagă; **~ à son compte** a lucra pe cont propriu; **~ comme un cheval** a se speti muncind; a se omorî cu treaba; **~ comme un forçat / comme un galérien / comme un nègre** a munci ca un ocnaș / ca un hamal; **~ coude à coude** a munci cot la cot; **~ ferme / dur** a munci cu nădejde; **~ pour la gloire / pour le roi de Prusse** a munci de amorul artei / pe degeaba / de florile mărului; **cette fabrique travaille à perte** această fabrică lucrează în pierdere. 2. a fi activ, a se agita; **chez un athlète, tous les muscles travaillent** la un atlet, toți mușchii sunt activi / lucrează; **son imagination travaille** imaginația lui este activă, trează. 3. a produce; a fructifica; **faire ~ son argent** a-și fructifica banii. 4. a altera; a fermenta; a fierbe; **le vin travaille** vinul fermentează. 5. (*despre lemne*) a se strâmba. 6. (*cu prep.* **contre**) a unelti. 7. (*în expr.*) (*fam.*) **faire ~ sa matière grise / ses méninges** a-și pune mintea la contribuție; **~ à la perte de qqn.** a săpa groapa cuiva; **~ de concert** a-și da mâna; a fi de conivență; (*pop.*) **~ des mâchoires** a da din fălci; (*fam.*) **~ sans filet** a-și asuma riscuri; (*pop.*) **~ dans le bâtiment / le bât** a face spargeri; (*pop.*) **~ en peinard** a lucra de unul singur *(despre răufăcători)*; (*pop.*) **~ du chapeau / du canotier / du chou / du bigoudi / de la touffe** a fi într-o ureche; a-i lipsi o doagă; a fi țicnit; (*prov.*) **travaille le jour et dors la nuit** noaptea să ne odihnim, ziua să ne ostenim.
travailleur, -euse I. *adj.* 1. muncitor, care muncește, care lucrează; **les masses travailleuses** masele muncitoare. 2. silitor, sârguincios; **élève ~** elev silitor. II. *s.m.f.* muncitor, lucrător. III. *s.f.* masă pentru lucrul de mână (pentru femei).
travaillisme *s.m.* (*pol.*) laburism.
travailliste *adj., s.m.f.* (*pol.*) laburist.
travailloter *v.i.* a munci puțin, a nu se omorî cu firea.
travée *s.f.* (*constr.*) travee.
travelage *s.m.* (*c.f.*) 1. totalitatea traverselor unei căi ferate. 2. numărul de traverse la 1 km.
travelo, trave *s.m.* (*pop.*) homosexual deghizat în femeie.
travers *s.m.* 1. (*înv.*) lățime, lat; **un ~ de doigt** un lat de deget. 2. defect; cusur; **les ~ de son caractère** defectele caracterului său. 3. întindere transversală. 4. (*în expr.*) (*mar.*) **en / par le ~** la travers de; **~ de porc** partea de sus a coastelor tăiate oblic; **avoir l'esprit de ~** a o lua razna; a-și pierde firul ideilor;

prendre les choses de ~ a lua lucrurile pe dos; **prendre à ~ champs** a o lua peste câmp; **regarder de ~** a căuta / a căta pieziș; **à tort et à ~** fără noimă; fără sens; fără cap și fără picioare; **raisonner de ~ a.** a bate câmpii; a o lua razna; **b.** a fi prost ca noaptea; **comprendre de ~** a înțelege pe dos; **à ~ les siècles** de-a lungul secolelor; **avancer au ~ de la foule** a înainta prin mulțime; **en ~ de la route** de-a curmezișul șoselei; **se mettre / se jeter en ~ de ses projets** a se opune proiectelor sale; (*pop.*) **être en plein ~** a se ține ghinionul de el; (*pop.*) **passer au / à ~** a nu începe vânzarea *(despre un negustor)*.

traversable *adj.* traversabil, care poate fi traversat; **un ruisseau ~** un pârâu care se poate fi traversat (cu piciorul).

traverse *s.f.* **1.** (*c.f., auto*) traversă. **2.** traversă, grindă de lemn / fier dispusă transversal (pentru consolidare); **les ~s d'une porte** traversele unei uși. **3.** scurtătură; **prendre un chemin de ~** a o lua pe scurtătură. **4.** (*fig.*) piedică, obstacol; **se mettre à la ~** a ridica piedici; a face obstrucții; a se pune în cale. **5.** *(la garduri)* lătunoaie.

traversée *s.f.* **1.** (*mar.*) traversare (a mării, a unei ape); cursă; traversadă. **2.** traversare, străbatere, trecere, parcurgere; **la ~ d'un pays** străbaterea unei țări. **3.** (*c.f., în expr.*) **~ de voie** nod de cale ferată, joncțiune de linii. **4.** (*în expr.*) **la ~ du désert** dispariția temporară a unui om politic din viața publică.

traverser I. *v.t.* **1.** a traversa, a străbate; **~ une viile** a străbate un oraș; **~ une rue** a traversa o stradă; **~ une forêt** a străbate o pădure; **la rivière traverse de vastes plaines** râul străbate câmpii întinse; (*fig.*) **~ une crise** a trece printr-o perioadă critică. **2.** a trece (dincolo); **~ une rivière** a trece un râu. **3.** a străbate, a trece prin; **la pluie traverse nos vêtements** ploaia trece prin hainele noastre, le străbate; (*fig.*) **la renommée de cet écrivain a traversé les siècles** faima acestui scriitor a străbătut secolele. **II.** *v.r.* a se traversa; **ce ruisseau se traverse facilement** acest pârâu se traversează ușor.

traversier, -ère I. *adj.* **1.** pentru traversat; **barque traversière** barcă pentru traversat. **2.** care traversează, care taie; **rue traversière** stradă care taie (perpendicular) altă stradă. **3.** (*în expr.*) **flûte traversière** flaut, fluier ținut pe buze în poziție orizontală. **II.** *s.f.* (*mar.*) traversieră, lanț care nu intră în mare folosit pentru a ridica ancorele. **III.** *s.m.* *(Canada)* navă care transportă călători și vehicule de pe un mal pe celălalt, ferry-boat.

traversin *s.m.* **1.** sul de căpătâi (pe lățimea patului). **2.** (*mar.*) schelă traversină între vase. **3.** (*tehn.*) traversă. **4.** (*la butoaie*) doagă (de la fund). **5.** braț de balanță.

traversine *s.f.* **1.** (*mar.*) traversă care leagă piloții. **2.** traversă de grilaj. **3.** traversină, traversă intermediară. **4.** lemnărie care sprijină o ecluză.

travertin *s.m.* (*geol.*) travertin, tuf calcaros.

travesti, ~e I. *adj.* travestit, deghizat, costumat; **acteur ~** actor deghizat; **bal ~** bal costumat. **II.** *s.m.* **1.** travesti, costum pentru deghizare. **2.** homosexual deghizat în femeie, travestit.

travestir I. *v.t.* **1.** a travesti, a costuma, a deghiza. **2.** (*fig.*) a denatura, a deforma; **~ la pensée de qqn.** a denatura ideile cuiva.

travestissement *s.m.* **1.** travestire, deghizare, costumare. **2.** (*fig.*) denaturare, deformare; **~ de la pensée de qqn.** denaturare a ideilor cuiva.

traviole *s.f.* (*pop. în expr.*) **de ~** strâmb; câș; pieziș; de-a curmezișul.

travouil, travoul *s.m.* **1.** vârtelniță de făcut sculuri (de lână, de bumbac). **2.** (*pesc.*) bucată de lemn pe care se înfășoară undița.

trax *s.m.* (*abrev. de la* **traxcavator**) *(Elveția)* buldozer.

trayeur, -euse I. *s.m.f.* mulgător. **II.** *s.f.* aparat de muls.

trayon *s.m.* țâța vacii, a oii, a caprei.

trébuchant, ~e *adj.* **1.** (*înv., despre monede*) care au greutate legală. **2.** care se clatină; **ivrogne ~** bețiv care se clatină. **3.** (*glumeț, în expr.*) **espèces sonnantes et ~es** bani gheață.

trébuchement *s.m.* *(rar)* **1.** poticnire. **2.** pas greșit.

trébucher I. *v.i.* **1.** a se poticni, a se împiedica; **il trébucha contre une grosse pierre** s-a împiedicat de un pietroi. **2.** (*fig.*) a se lovi de un obstacol. **II.** *v.t.* a cântări monede pentru a le verifica greutatea.

trébuchet *s.m.* **1.** (*în evul mediu*) catapultă, mașină de război, lansatoare de pietre (împotriva zidurilor de cetate). **2.** capcană pentru păsărele. **3.** balanță sensibilă pentru cântărit monede (de aur, de argint). **4.** mică balanță de laborator pentru cântărit substanțe.

tréfilage *s.m.* (*metal.*) trefilare, trefilat.

tréfiler *v.t.* (*metal.*) a trefila.

tréfilerie *s.f.* **1.** (*metal.*) atelier de trefilat. **2.** mașină de trefilat. **3.** fabrică de sârmă.

tréfilateur *s.m.* (*metal.*) trefilator, muncitor specializat în trefilarea metalelor.

trèfle *s.m.* **1.** (*bot.*) trifoi (*Trifolium alpestre*); **~-blanc** trifoi-alb (*Trifolium repens*); **~-violet** trifoi-roșu, ciucuru-voinicului (*Trifolium pratense*); **~-d'eau** trifoiște, trifoi-amar, trifoi-de-baltă, trifoi-de-lac (*Menyanthes trifoliata*); **~-jaune** trifoiaș, vătămătoare (*Trifolium procumbens*). **2.** (*la cărțile de joc*) treflă, spatie; **as de ~** as de treflă. **3.** (*arhit.*) treflă, ornament trilobat. **4.** (*în expr.*) (*tele*) **~ cathodique** ochi magic, indicator de acord; (*arg.*) **a.** bani; **b.** tutun; *(arg.)* **roi de ~** protector înstărit.

tréflé, ~e *adj.* treflat, în formă de treflă; **église à plan ~** biserică având cele trei abside racordate între ele, în formă de treflă.

tréflière *s.f.* câmp de trifoi.

tréfonds *s.m.* **1.** (*înv., jur.*) subsol aflat în posesia cuiva. **2.** (*fig.*) străfunduri, adâncuri; profund, secret. **3.** (*în expr.*) **savoir le fond et le ~ d'une affaire** a cunoaște în amănunt; a cunoaște ca în palmă o chestiune; a ști harul unui lucru.

tréhalose *s.f.* zahăr extras din unele ciuperci.

treillage *s.m.* **1.** zăbrele, gratii, grilaj. **2.** gard din grilaj. **3.** (*vit.*) spalier pentru vie.

treillager *v.t.* a pune gratii / zăbrele / grilaj; a proteja cu gratii / cu grilaj; ~ **une fenêtre** a pune grilaj la o fereastră.
treillageur *s.m.* muncitor care execută grilaje.
treille *s.f.* 1. boltă, umbrar de viță. 2. (*fam.*, *în expr.*) **le jus de la** ~ vinul.
treillis *s.m.* 1. (*constr.*) grilaj; zăbrele; **poser un** ~ **aux fenêtres** a pune grilaj la ferestre. 2. (*constr.*) armătură metalică; **pont en** ~ pod din armătură metalică. 3. pânză groasă de cânepă; pânză de sac. 4. ținută militară de luptă. 5. (*mat.*) latice, structură.
treillisser *v.t.* a înconjura cu zăbrele, cu grilaje; ~ **une fenêtre** a pune grilaj la o fereastră.
treize I. *num. card.* treisprezece; ~ **élèves** treisprezece elevi; (*com.*) ~ **à la douzaine** treisprezece (obiecte) vândute la prețul unei duzine. II. *num. ord.* al treisprezecelea, a treisprezecea; **chapitre** ~ capitolul al XIII-lea; **Louis** ~ Ludovic al treisprezecelea. III. *s.m.* 1. numărul treisprezece. 2. (*cu art.* **le**) ziua de treisprezece a lunii; **nous sommes le** ~ suntem în ziua de treisprezece a lunii. 3. (*pop.*) condamnare mai mare de un an. 4. (*rugby*) **jeu à 13** joc cu 13 jucători.
treizième (le, la) I. *num. ord.* al treisprezecelea, a treisprezecea; **le** ~ **élève de sa classe** al treisprezecelea elev din clasă. II. *s.m.f.* al treisprezecelea, a treisprezecea; **il est arrivé le** ~ a ajuns al treisprezecelea.
treizièmement *adv.* în al treisprezecelea rând.
treiziste *s.m. (sport)* jucător de rugby în 13.
tréjeter *v.t.* (*tehn.*) a transvaza sticla topită (înainte de fasonare).
trekking *s.m.* (*angl.*) plimbare pe jos, cu ghizi, în regiuni greu accesibile.
tréma *s.m.* tremă, semn grafic.
trémail *s.m.* v. **tramail**.
trémat *s.m.* banc de nisip la coturile râurilor.
trématage *s.m.* depășire a unui vas pe o cale fluvială; **droit de** ~ prioritate de trecere pentru nave.
trémate *s.f.* v. **trémat**.
trémater *v.t. sau v.i.* (*mar.*) a depăși o navă pe o cale fluvială.
trématodes *s.m.pl.* (*zool.*) trematode, clasă de viermi lați, paraziți.
tremblaie *s.f.* pădure de plopi tremurători, plopiș.
tremblant, ~e *adj.* 1. tremurător, tremurând, tremurat; **mains ~es** mâini tremurânde; **voix ~e** voce tremurătoare. 2. care se clatină. 3. (*fig.*) temător; mort de frică.
tremblante *s.f.* (*vet.*) tremuriciul oilor, afecțiune degenerativă a sistemului nervos al oilor.
tremble *s.m.* (*bot.*) plop-de-munte, plop-tremurător (*Populus tremula*).
tremblé, ~e *adj.* 1. tremurat; **dessin** ~ desen tremurat. 2. (*poligr.*, *în expr.*) **filet** ~ linie ondulată.
tremblement *s.m.* 1. tremur, tremurare, tremurat; ~ **de peur** tremurare de spaimă. 2. scuturătură, tremur, clătinare; ~ **de la lumière** tremurul luminilor. 3. vibrare, tremur, vibrație; ~ **des vitres** vibrația geamurilor după o explozie. 4. cutremur; ~ **de terre** cutremur de pământ, seism. 5. convulsie, spasm. 6. fior, frison; ~ **de fièvre** frison de febră. 7. (*lit.*) spaimă, groază; angoasă. 8. (*în expr.*) **et tout le** ~ și restul; **pluies diluviennes suivies d'inondations, de glissements de terrains et tout le** ~ ploi torențiale urmate de inundații, alunecări de teren și restul.
trembler *v.i.* 1. a tremura; ~ **de froid, de peur** a tremura de frig, de frică; ~ **comme une feuille** a tremura ca varga; ~ **comme une gelée** a tremura ca piftia. 2. (*despre lumină*) a licări. 3. a se cutremura; **la terre a tremblé** pământul s-a cutremurat. 4. (*despre geamuri, sunete*) a vibra; **l'explosion a fait** ~ **les vitres** explozia a făcut să vibreze geamurile. 5. (*despre ape*) a se încreți. 6. a tremura, a oscila, a se mișca; **les feuilles tremblent sous le vent** frunzele tremură sub adierea vântului. 7. (*despre voce*) a șovăi, a tremura. 8. *(despre oameni)* a se înfiora, a se înfricoșa; **le tyran fait** ~ **ses sujets** tiranul îi înfricoșează pe supușii săi.
trembleur, -euse I. *adj.* (*rar*) care tremură; fricos, timid. II. *s.m.* 1. (*el.*) întrerupător automat de curent. 2. (*ist.*, *rel.*) nume dat uneori quakerilor. 3. (*arg.*) inimă.
trembleuse *s.f.* 1. ceașcă fixată în farfurioară. 2. (*pesc.*, *în expr.*) **pêche à la** ~ pescuit în care se agită undița.
tremblotant, ~e *adj.* 1. care tremură ușor, tremurând; **voix ~e** voce tremurândă; **mains ~es** mâini care tremură ușor. 2. *(despre lumină)* pâlpâitor.
tremblote *s.f.* (*fam.*, *în expr.*) **avoir la** ~ a tremura inima în cineva de frică; a-l apuca răcorile de frică; a-i intra frica în oase.
tremblotement *s.m.* (*fam.*) tremurătură ușoară.
trembloter *v.i.* (*fam.*) a tremura ușor; **les mains du vieillard tremblotent** mâinile bătrânului tremură ușor.
trémelle *s.f.* (*bot.*) tremurici, specie de ciupercă (*Tremellodon gelatinosum*).
trémie *s.f.* 1. covată cu mâncare pentru păsările de curte. 2. (*agr.*) coș mare pentru stocarea produselor. 3. (*constr.*) cofraj de scânduri pentru turnarea betonului. 4. spațiu al sobei pentru depozitat lemnele și cărbunii. 5. tremie / pâlnie mare folosită pentru turnarea materialelor într-un furnal. 6. aglomerare de cristale de sare marină. 7. coșul morii. 8. (*zool.*) alimentator.
trémière *adj.f.* (*bot.*, *în expr.*) **rose** ~ nalbă de grădină, nalbă roșie (*Althaea rosea* și *Aicea rosea*).
trémolo, tremolo *s.m.* (*muz.*) tremolo.
trémoussement *s.m.* agitație; fâțâială; răsuceală.
trémousser *v.r.* 1. a se agita; a se fâțâi; a se răsuci; **le petit se trémousse sur sa chaise** copilul se agită pe scaun. 2. a se legăna, a se balansa; **il marche en se trémoussant** merge legănându-se.
trempage *s.m.* înmuiere, cufundare într-un lichid; ~ **du linge** înmuiere a rufelor.
trempe *s.f.* 1. (*metal.*) călire; **la** ~ **de l'acier** călirea oțelului. 2. (*fig.*, *înv.*) călire, oțelire. 3. (*fig.*) bătaie; **flanquer une** ~ **à qqn.** a trage o mamă de bătaie cuiva.
trempé, ~e I. *adj.* 1. călit, oțelit; **acier** ~ oțel călit; (*fig.*) **caractère bien** ~ caracter călit, energic. 2. ud, muiat;

~ **par la pluie** ud(at) de ploaie; ~ **jusqu'aux os** ud leoarcă, ciuciulete; **linge** ~ rufe muiate. **3.** (*în expr.*) **vin** ~ vin amestecat cu apă; vin botezat. **II.** *s.m.* (*pictură*) metodă de aplicare a vopselelor prin înmuierea prealabilă a pânzei într-o baie de culoare. **III.** *s.f.* **1.** înmuiere în apă. **2.** formă dată unui obiect prin înmuierea într-un lichid.

tremper I. *v.t.* **1.** a (în)muia, a îmbiba într-un lichid; ~ **le pain dans son café** a muia pâinea în cafea. **2.** a uda; **la pluie m'a trempé** m-a udat ploaia. **3.** (*metal.*) a căli, a oţeli; ~ **de l'acier** a căli oţel. **4.** (*în expr.*) ~ **sa plume dans le fiel / le poison** a scrie plin de ură; ~ **ses mains dans le sang** a-şi mânji mâinile cu sânge. **II.** *v.i.* **1.** a se (în)muia; a sta cufundat într-un lichid; **mettre le linge à** ~ a pune rufele la muiat. **2.** (*fig., peior.*) a fi amestecat în; ~ **dans un crime** a fi amestecat într-o crimă, a fi complice.

trempette *s.f.* **1.** *(fam.)* felie de pâine muiată. **2.** baie scurtă, sumară; **faire** ~ a face o baie sumară.

trempeur *s.m., adj. m.* (muncitor) oţelar.

tremplin *s.m.* trambulină; **saut du** ~ săritură de la trambulină; (*fig.*) **ce moment favorable lui a servi de** ~ **pour son évolution politique** acest moment favorabil i-a servit drept trambulină pentru evoluţia sa politică.

trémulation *s.f.* (*med.*) tremurătură, tremurat.

trémuler I. (*med.*) *v.i.* a tremura, a fi cuprins de tremur. **II.** *v.t.* a se agita; ~ **ses doigts** a-şi agita degetele.

trénail (*pl.* ~**s**) *s.m.* (*tehn.*) diblu.

trench-coat *s.m.* trenci.

trend *s.m.* (*angl.*) evoluţie / mişcare economică de lungă durată.

trentain *s.m.* (*bis. catol.*) serie de 30 de slujbe pe durata a 30 de zile consecutive.

trentaine *s.f.* **1.** (vreo) treizeci; **une** ~ **d'élèves** vreo treizeci de elevi. **2.** (vârsta de) treizeci de ani; **elle a franchi la** ~ a trecut de treizeci de ani.

trente I. *num. card.* treizeci; **il a** ~ **ans** are 30 de ani. **II.** *num. ord.* al treizecelea, a treizecea; **page** ~ pagina a treizecea, pagina treizeci. **III.** *s.m.* **1.** (numărul) treizeci. **2.** ziua de treizeci a lunii. **3.** (*în expr.*) **être sur son** ~**-et-un** a fi spilcuit / fercheş; **se mettre sur son** ~**-et-un** / ~**-six** a se pune la mare ţinută / la fix; a se pune la patru ace.

trentenaire *adj.* (*jur.*) de treizeci de ani; care durează treizeci de ani; **possession** ~ posesiune care durează treizeci de ani.

trente-trois-tours *s.m. invar.* disc microsion cu 33 de turaţii pe minut.

trentième I. (**le**~, **la**~) *num. ord.* al treizecelea, a treizecea; **c'est le** ~ **jour depuis son départ** e a treizecea zi de la plecarea lui. **II.** *s.m.* **1.** al treizecelea, a treizecea; **il est le** ~ **de sa classe** e al treizecelea din clasă. **2.** a treizecea parte dintr-un întreg.

tréou *s.m.* (*mar.*) velă pătrată (de furtună).

trépan *s.m.* **1.** (*chir.*) trepan. **2.** (*tehn.*) trepan, sapă de forat puţurile de sondă, foreză.

trépanation *s.f.* (*chir.*) trepanaţie.

trépaner *v.t.* (*chir.*) a trepana, a face o trepanaţie; ~ **un blessé** a face o trepanaţie unui rănit.

trépang *s.m.* v. **tripang**.

trépas *s.m.* (*lit.*) moarte, deces; **passer de vie à** ~ a muri, a se duce pe lumea cealaltă; a pleca spre cele veşnice; a-şi da obştescul sfârşit.

trépassé, ~**e** *s.m.f.* (*lit.*) mort, decedat, răposat; (*bis. catol.*) **la fête des** ~**s** ziua morţilor (2 noiembrie).

trépasser *v.i.* (*lit.*) a muri, a deceda, a răposa.

trèpe *s.f.* (*arg.*) mulţime, lume.

trépidant, ~**e** *adj.* **1.** trepidant; vibrant. **2.** (*fig.*) agitat, trepidant, palpitant; **une vie** ~**e** o viaţă trepidantă, agitată.

trépidation *s.f.* **1.** (*înv.*) tremurare, tremurat. **2.** trepidaţie, vibraţie; **les** ~**s d'un mécanisme** vibraţiile unui mecanism. 3. (*fig.*) trepidaţie, agitaţie; **la** ~ **de la vie moderne** trepidaţia / agitaţia vieţii moderne.

trépider *v.i.* **1.** a trepida, a vibra. **2.** a se agita; a tremura.

trépied *s.m.* **1.** trepied. **2.** pirostrii. **3.** *(mit.)* scaunul pe care Pithia îşi rostea oracolele (la Delfi).

trépignement *s.m.* tropăit, dat din picioare.

trépigner *v.i.* a tropăi, a da din picioare, a tropoti; ~ **d'impatience** a tropăi de nerăbdare.

trépointe *s.f.* (*piel.*) ramă.

tréponème *s.m.* (*microbiol.*) treponema (*Treponema pallidum*).

très *adv.* *(formează superlativul absolut)* foarte; **il mange** ~ **vite** mănâncă foarte repede; **un** ~ **beau spectacle** un spectacol foarte frumos.

trésaille *s.f.* (*la căruţă*) stinghie orizontală care menţine loitrele.

trésor *s.m.* **1.** comoară; **chercheur de** ~**s** căutător de comori. **2.** (*fig.*) comoară, lucru de mare preţ; **la santé est un** ~ sănătatea este o comoară; **les** ~**s du Louvre** comorile, operele de mare preţ ale muzeului Luvru. **3.** (*fin., cu maj.*) tezaur; vistierie; **le Trésor public** vistieria statului. **4.** (*la pl.*) **a.** bogăţii, avuţii, averi; **il a dépensé des** ~**s pour remettre en état les maisons héritées de son oncle** a cheltuit averi ca să repare casele moştenite de la unchiul său; **b.** masă monetară importantă. **5.** (*fam.*) odor (*termen afectuos*); **mon** ~ odorul meu. **6.** (*fig.*) comoară; fiinţă nepreţuită; **ma mère est un** ~ mama mea este o comoară nepreţuită. **7.** tezaur, nume dat unor dicţionare, enciclopedii, lucrări de erudiţie; **Trésor de la Langue Française** tezaur al limbii franceze. **8.** tezaur, locul unde se păstrează obiectele preţioase ale unei biserici; **Trésor de Notre-Dame** tezaurul catedralei Notre-Dame din Paris. **9.** (*în expr.*) **les** ~**s de Cérès** grânele; **les** ~**s de Bacchus** strugurii; **les** ~**s de l'automne** roadele toamnei.

trésorerie *s.f.* **1.** tezaur; vistierie; trezorerie. **2.** resursele disponibile ale unei întreprinderi, societăţi; **difficultés de** ~ dificultăţi de a face faţă cheltuielilorl; lipsă de resurse. **3.** (*fam.*) banii unui particular. **4.** (*în Anglia*) ministerul de finanţe.

trésorier, **-ère** *s.m.f.* **1.** vistiernic, trezorier. **2.** trezorier-casier (la unele societăţi particulare). **3.** (*bis. catol.*) persoană care răspunde de tezaurul unei biserici.

tressage *s.m.* **1.** (*text.*) împletitură. **2.** împletire, împletit; ~ **d'une corbeille** împletire a unui coş.

tressaillement *s.m.* **1**. tresărire, zvâcnire; ~ **d'émotion** tresărire de emoție. **2**. fior, tremur. **3**. freamăt, fremătare; **le** ~ **des feuilles sous le vent** freamătul frunzelor sub adierea vântului.
tressaillir *v.i.* **1**. a tresări, a tresălta; ~ **d'émotion** a tresări de emoție. **2**. a se cutremura, a fi agitat, a vibra; **la maison tressaillit sous l'effet de l'explosion** casa a vibrat sub efectul exploziei.
tressautement *s.m.* tresărire puternică; zvâcnire.
tressauter *v.i.* a tresări puternic; a se zbate; a zvâcni.
tresse *s.f.* **1**. coadă, cosiță de păr; **longues ~s** cozi lungi. **2**. (*mil.*) tresă, galon. **3**. (*arhit.*) motiv ornamental din împletituri. **4**. (*mar.*) tresă, parâmă împletită. **5**. (*tehn., în expr.*) ~ **en amiante** șnur de asbest.
tresser *v.t.* **1**. a împleti; ~ **une corbeille** a împleti un coș. **2**. (*în expr.*) ~ **des couronnes à qqn**. *(fig.)* a ridica pe cineva în slăvi; a sui pe cineva în slava cerului.
tresseur, -euse I. *s.m.f.* împletitor. **II**. *s.f.* (*text.*) mașină de împletit.
tréteau *s.m.* **1**. capră (sistem din lemn sau metal cu picioare încrucișate). **2**. (*poligr.*) regal. **3**. (*la pl.*) (*înv.*) teatru popular ambulant (de bâlci). **4**. (*în expr.*) **monter sur les ~x** a se face actor.
treuil *s.m.* **1**. (*tehn.*) troliu. **2**. (*arg., în expr.*) **coup de** ~ telefon dat cuiva.
trêve *s.f.* **1**. armistițiu, suspendare temporară a ostilităților. **2**. (*fig.*) oprire, încetare; **sans** ~ fără încetare. **3**. (*în expr.*) ~ **de...** destul cu; ajunge cu; ~ **de plaisanterie** destul cu glumele; lasă gluma; **sa douleur ne lui donne pas de** ~ durerea nu-l slăbește nici o clipă.
trévire *s.f.* (*mar.*) laț.
trévirer *v.t.* (*mar.*) a coborî (cu ajutorul unui laț).
tri *s.m.* v. **triage** (**1**).
triacide *s.m.* (*chim.*) corp triacid, acid cu trei atomi de hidrogen.
triacétate *s.m.* (*chim.*) triacetat.
triade *s.f.* triadă.
triage, tri *s.m.* **1**. triere, selectare, selecționare; clasare. **2**. (*c.f.*) triaj. **3**. (*geol.*) separare naturală a elementelor.
triaire *s.m. (la romani)* soldat din linia a treia a legiunilor romane.
trial *s.m. (sport)* cursă motociclistă pe teren accidentat.
triandrie *s.f.* (*bot.*) caracteristica unei plante cu trei stamine.
triangle *s.m.* **1**. (*geom.*) triunghi. **2**. (*muz.*) trianglu, instrument muzical de percuție.
triangulaire *adj.* (*geom.*) triunghiular.
triangulairement *adv.* (*rar*) (*geom.*) triunghiular; în triunghi.
triangulation *s.f.* (*topogr.*) triangulație.
trianguler *v.t.* (*topogr.*) **1**. a triangula, a măsura prin triangulație. **2**. a împărți un teren în triunghiuri.
trias *s.m.* (*geol.*) triasic, prima perioadă a erei mezozoice.
triasique *adj.* (*geol.*) triasic.
triathlon *s.m. (sport)* triatlon, probă de atletism cu trei părți.
triathlonien, ~ne *s.m.f. (sport)* atlet care practică triatlonul, triatlonist.
triatomique *adj.* (*chim.*) triatomic, cu trei atomi.
tribade *s.f.* (*înv.*) lesbiană.
tribal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* tribal, de trib; **organisation ~e** organizare tribală.
tribalisme *s.m.* tribalism, organizare socială în triburi.
triballe *s.f.* vergea de fier pentru bătut pieile și blănurile.
triballer *v.t.* a bate pieile / blănurile cu vergeaua.
tribart *s.m.* (*tehn.*) jujeu.
tribasique *adj.* (*chim.*) tribazic.
tribo-électricité, triboélectricité *s.f.* (*fiz.*) triboelectricitate.
tribo-électrique, triboélectrique *adj.* (*fiz.*) triboelectric.
tribologie *s.f.* (*fiz.*) tribologie.
triboluminescence *s.f.* (*fiz.*) triboluminescență.
tribomètre *s.m.* (*fiz.*) tribometru, aparat de măsurat forța de frecare.
tribométrie *s.f.* (*fiz.*) tribometrie, măsurarea forței de frecare.
tribord *s.m.* (*mar.*) tribord.
tribordais *s.m.* (*mar.*) marinar cu serviciul de cart la tribord.
triboulet *s.m.* **1**. unealtă de bijutier (pentru șlefuire). **2**. tijă de măsurat diametrul inelelor.
tribraque *s.m.* (*metr.*) picior tribrahic.
tribu *s.f.* **1**. trib; **des ~s nomades** triburi nomade. **2**. (*biol.*) subdiviziune a unei familii.
tribulation *s.f.* **1**. (*rel.*) încercare, chin sufletesc. **2**. (*la pl.*) necaz, tribulații; frământare, zbucium.
tribun *s.m.* **1**. *(la romani)* tribun. **2**. demagog. **3**. orator popular.
tribunal (*pl.* **-aux**) *s.m.* **1**. (*jur.*) tribunal. **2**. justiție; **porter une affaire devant les tribunaux a** aduce o cauză în fața justiției. **3**. (*bis., în expr.*) **le** ~ **de la pénitence** confesionalul.
tribunat *s.m. (la romani)* funcția de tribun.
tribune *s.f.* **1**. tribună; **la** ~ **officielle** tribuna oficială; **monter à la** ~ a urca la tribună, a vorbi în public. **2**. (*în presa scrisă și audio*) tribună, rubrică prin care ziariștii se adresează publicului. **3**. (*bis.*) amvon.
tribut *s.m.* **1**. (*ist.*) tribut, bir. **2**. (*fig.*) contribuție, tribut, aport. **3**. (*în expr.*) **payer le** ~ **à la nature** a muri, a-și da obștescul sfârșit; a pleca spre cele veșnice; **payer le** ~ **du sang** a lua parte la război; **payer un lourd** ~ **à la guerre** a înregistra pierderi grele în război.
tributaire *s.m.* **1**. tributar, care plătește tribut. **2**. (*fig.*) tributar, dependent; care depinde de; **les récoltes sont ~s de la pluie** recoltele depind de ploaie. **3**. (*geogr.*) *(despre râuri)* afluent.
tricard, triquard *s.m.* (*arg.*) persoană căreia îi este interzis să locuiască într-un anumit oraș.
tricennal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* care durează treizeci de ani; care se referă la o perioadă de treizeci de ani.
tricentenaire *s.m., adj.* tricentenar.
tricéphale *adj.* (*mit.*) tricefal, cu trei capete.
triceps *s.m. adj.* (*anat.*) triceps.
triceratops *s.m.* (*paleont.*) triceratops, reptilă fosilă cu trei coarne aparținând ordinului dinozaurienilor, din cretacicul superior.

triche *s.f.* (*fam.*) trișare, înșelătorie; **c'est de la** ~ e înșelătorie.
tricher *v.i.* **1.** a trișa; ~ **au jeu** a trișa la jocul de cărți; ~ **à un examen** a trișa / a copia la un examen. **2.** a ascunde, a minți; **elle triche sur son âge** își ascunde vârsta.
tricherie *s.f.* **1.** (*înv.*) minciună. **2.** trișare, trișat (*la jocurile de noroc*). **3.** înșelătorie; disimulare.
tricheur, -euse *s.m.f.* trișor (*la jocurile de noroc*).
trichiasis *s.m.* (*med.*) trichiază, inflamație permanentă a conjunctivitei.
trichine *s.f.* (*zool.*) trichină, vierme filiform (*Trichinella spiralis*).
trichinose *s.f.* (*med.*) trichinoză.
trichite *s.f.* (*mineral.*) trichit, grup de cristale filiforme.
trichloracétique *adj.* (*chim.*) (acid) tricloracetic.
trichloréthylène *s.m.* (*chim.*) tricloretilenă.
trichocéphale *s.m.* (*zool.*) tricocefal, vierme parazit (*Tricocephalus disparis*).
tricholome *s.m.* (*bot.*) nicorete, burete-de-spin (*Tricholoma Georgii și Agaricul Georgii*).
trichoma, trichome *s.m.* năclăire a părului (cu grăsime, cu praf).
trichomonas *s.m.* (*zool.*) trichomonas (*Trichomonas vaginalis* și *Trichomonas intestinalis*).
tricophyton *s.m.* (*bot.*) specie de ciupercă parazită.
trichotome *adj.* (*bot.*) trihotom.
trichrome *adj.* (*foto*) tricrom, tricromatic.
trichromie *s.f.* (*foto*) tricromie.
triclinique *adj.* (*mineral.*) (sistem) triclinic.
triclinium *s.m.* *(la romani)* **1.** pat cu trei locuri pe care romanii se așezau pentru a lua masa. **2.** triclinium, sală de mese.
tricoises *s.f.* pl. **1.** cheie de pompier. **2.** clește de potcovar.
tricolore *adj.*, *s.m.f.* tricolor.
tricorne *s.m.* (pălărie) tricorn.
tricot *s.m.* **1.** tricotare, împletire; tricot; (*text.*) ~ **chaîne** tricot cu urzeală; ~ **lainé** tricot scămoșat. **2.** tricou, jerseu; **3.** *(în expr.)* **faire du** ~ a împleti, a tricota.
tricotage *s.m.* tricotaj, tricotare.
tricoter I. *v.t.*, *v.i.* **1.** a tricota, a împleti; ~ **un chandail** a împleti un pulover; **machine à** ~ mașină de tricotat; **aiguille à** ~ andrea de tricotat. **2.** (*fam.*, *în expr.*, *înv.*) ~ **les côtes à qqn.** a-i rupe oasele cuiva; a-i trage cuiva o bătaie soră cu moartea; (*arg.*) ~ **le moujingue** a avorta. **II.** *v.i.* (*pop.*) **1.** a trece de pe un trotuar pe altul *(despre un factor poștal)*. **2.** (*în expr.*) ~ **des jambes / des gambettes / des flûtes / des compas** a-și lua picioarele la spinare.
tricotets *s.m. pl.* *(înv.)* dans vechi, vesel și rapid.
tricoteur, -euse I. *s.m.f.* tricoter, persoană care tricotează. **II.** *s.f.* **1.** mașină de tricotat. **2.** (*ist.*, *în Franța*) femeie care asista tricotând la ședințele Convenției Naționale (1792-1795).
tricouni *s.m.* țintă antiderapantă, fixată pe talpă.
tricourant *adj. invar.* care poate funcționa cu trei tipuri de curent electric; **locomotive** ~ locomotivă care funcționează cu trei tipuri de curent electric.
trictrac *s.m.* joc de table.
tricuspide *adj.* (*bot.*) tricuspid, cu trei vârfuri; **valvule** ~ valculă tricuspidă.
tricycle *s.m.* triciclu; tricicletă.
tridacne *s.m.* (*zool.*) moluscă lamelibranhiată uriașă (*Tridacna gigas*).
tridactyle *adj.* (*ornit.*) cu trei degete.
trident *s.m.* trident; furcă având trei dinți.
tridenté, ~e *adj.* cu trei dinți.
tridi *s.m.* (*ist.*) a treia zi a decadei, în calendarul revoluționar francez.
tridimensionnel, ~le *adj.* tridimensional.
trièdre *s.m.*, *adj.* (*geom.*) triedru, cu trei fețe.
triennal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** trienal, care durează trei ani. **2.** care are loc o dată la trei ani.
triennat *s.m.* **1.** perioadă de trei ani. **2.** exercitarea unei funcții pe timp de trei ani.
triennium *s.m.* (*bis. catol.*) durată de trei ani a studiilor de teologie (în evul mediu).
trier *v.t.* **1.** a tria, a alege; a selecta, a selecționa; ~ **sur le volet** a alege pe sprânceană. **2.** a clasa; a repartiza; ~ **des lettres** a repartiza scrisorile.
triérarque *s.m.* (*ist.*) **1.** trierarh, comandant al unei triere / trireme. **2.** cetățean atenian obligat să echipeze o trieră / triremă.
trière *s.f.* v. **trirème**.
trieur, -euse I. *s.m.f.* persoană care triază, alege. **II.** *s.m.* (*agr.*) trior, cilindru trior.
trieuse *s.f.* (*tehn.*) mașină de sortat.
trifide *adj.* (*bot.*, *zool.*) trifid, împărțit / despicat în trei părți.
trifluorure *s.m.* (*chim.*) trifluorură, compus chimic cu trei atomi de fluor.
trifolié, ~e, trifoliolé, ~e *adj.* (*despre frunze*) al căror pețiol se termină cu trei foi.
triforium *s.m.* (*arhit.*) triforiu.
trifouiilée *s.f.* (*pop.*) **1.** scotoceală, răvășeală, scormoneală. **2.** (*înv.*) mamă de bătaie. **3.** (*pop.*) puzderie, sumedenie.
trifouiller *v.t.*, *v.i.* (*fam.*) a scotoci, a răvăși, a scormoni, a răscoli.
trifouilleur, -euse *s.m.f.* (*fam.*) persoană care scotocește / răvășește.
trige *s.m.* *(la romani)* car cu trei cai.
trigame *adj.* trigam, care a încheiat trei căsătorii fără să le fi desfăcut pe cele precedente.
trigamie *s.f.* trigamie, situația unei persoane trigame.
trigémellaire *adj.* *(despre sarcini)* cu trei fetuși.
trigéminé, ~e *adj.* dispus în trei grupuri de câte două.
trigle *s.m.* (*iht.*) rândunica-de-mare (*Trigla hirundo*).
triglotte *adj.*, *s.m.f.* v. **trilingue**.
triglyphe *s.m.* (*arhit.*) triglif.
trigone I. *adj.* *(rar)* triunghiular. **II.** *s.m.* **1.** trigon, cu trei unghiuri; **2.** (*anat.*) trigon; ~ **cérébral** trigon cerebral.
trigonelle *s.f.* (*bot.*) specie de papilionacee (*Trigonella faenum-graecum*).
trigonocéphale *s.m.* (*zool.*) trigonocefal, nume dat mai multor specii de șerpi veninoși.
trigonométrie *s.f.* trigonometrie.
trigonométrique *adj.* trigonometric.
trigramme *s.m.* **1.** cuvânt compus din trei litere. **2.** siglă din trei caractere reunite.

trijumeau *adj., s.m.* (*anat.*) trigemen; **nerf ~** nerv trigemen.
trilatéral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* trilateral, cu trei laturi.
trilingue *adj.* **1.** trilingv, redactat în trei limbi. **2.** persoană care vorbește trei limbi.
trilitère, trilittère *adj.* (*lingv.*) **1.** compus din trei consoane. **2.** (*în expr.*) **langues ~s** limbi semitice.
trille *s.m.* (*muz.*) tril.
triller *v.t., v.i.* (*muz.*) a cânta în triluri.
trillion *s.m.* (*mat.*) trilion.
trilobé, ~e *adj.* **1.** (*despre organele unor plante*) trilobat. **2.** (*despre arcade, arcuri, planuri*) în formă de trifoi / crin.
trilobites *s.m. pl.* (*paleont.*) trilobiți, clasă de artropode marine fosile.
triloculaire *adj.* (*bot., anat.*) trilocular, împărțit în trei.
trilogie *s.f.* (*lit.*) trilogie.
trilogique *adj.* (*lit.*) referitor la trilogie.
trimaran *s.m.* (*mar.*) trimaran, ambarcațiune cu trei corpuri legate printr-o punte.
trimard *s.m.* (*arg.*) **1.** drum. **2.** vagabondaj. **3.** muncitor navetist; nomad.
trimarde, trime *s.f.* (*arg.*) stradă.
trimarder (*arg.*) **I.** *v.i.* a vagabonda, a rătăci. **II.** *v.t.* a transporta.
trimardeur *s.m.* (*arg., înv.*) vagabond.
trimbalage, trimbalement, trimballage, trimballagement *s.m.* (*pop.*) trambalare, cărat, dus.
trimbaler, trimballer *v.t.* (*pop.*) **1.** a trambala, a căra, a duce. **2.** (*în expr.*) **qu'est-ce qu'il trimbale!** ce prost el; **~ sa viande** a se deplasa.
trimer *v.i.* (*fam.*) a munci pe brânci / din greu; **~ dur** a da în brânci muncind; a trudi din greu; a trage tare.
trimère *adj.* (*biol., bot.*) format din trei părți.
trimestre *s.m.* **1.** trimestru. **2.** sumă trimestrială.
trimestriel, ~le *adj.* trimestrial.
trimestriellement *adv.* (*în mod*) trimestrial; o dată pe trimestru.
trimètre *s.m., adj. m.* trimetru, vers antic compus din trei perechi de picioare iambice.
trimmer *s.m.* **1.** (*pesc.*) undiță fixată pe un disc plutitor. **2.** (*el.*) trimmer, condensator de reglare.
trimétal (*pl.* **-aux**) *s.m.* bloc metalic format din trei metale diferite.
trimoteur *s.m.* (*av.*) avion trimotor.
trinervé, ~e *adj.* (*despre frunze*) cu trei nervuri.
tringle *s.f.* **1.** (*tehn.*) tijă metalică; **~ à rideaux** tijă, suport pentru perdele; (*auto*) **~ de frein** tijă tracțiune a frânei. **2.** (*arhit.*) ciubuc plat. **3.** (*fam., în expr.*) **se mettre la ~** a strânge cureaua; a-și pune pofta-n cui.
tringlot *s.m.* v. **trainglot**.
trinitaire I. *adj.* (*rel.*) referitor la Sfânta Treime. **II.** *s.m.* (*bis.*) călugăr din ordinul Sfintei Treimi.
trinité *s.f.* trinitate, treime; (*rel.*) **la Sainte Trinité** Sfânta Treime.
trinitrobenzène *s.m.* (*chim.*) trinitrobenzen.
trinitrotoluène *s.m.* (*chim.*) trinitrotoluen.
trinôme *s.m.* (*mat.*) trinom.
trinquart *s.m.* (*mar.*) navă pentru pescuitul heringilor.
trinqueballe *s.m.* v. **triqueballe**.
trinquer *v.i.* **1.** a ciocni (paharele), a bea cu cineva, a închina. **2.** (*înv.*) a bea mult. **3.** (*pop.*) a suferi o pagubă.
trinquet *s.m.* (*mar.*) trinchet.
trinquette *s.f.* (*mar.*) trincă.
trinqueur *s.m.* (*înv.*) băutor; amator de chefuri, chefliu.
trio *s.m.* **1.** (*muz.*) trio. **2.** (*fam.*) trio, grup de trei persoane.
triode *s.f.* (*el.*) triodă.
triolet *s.m.* **1.** (*lit., muz.*) triolet. **2.** (*bot.*) trifoi-alb (*Trifolium repens*).
triomphal, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** triumfal, victorios, biruitor; **élection ~e** alegere triumfală. **2.** (*fig.*) triumfal, solemn, impunător; **accueil ~** primire triumfală.
triomphalement *adv.* (*în mod*) triumfal, în triumf.
triomphalisme *s.m.* (*peior.*) triumfalism.
triomphaliste *adj.* (*peior.*) triumfalist.
triomphant, ~e *adj.* **1.** triumfător, victorios; **parti ~ dans les élections** partid victorios în alegeri. **2.** (*fig.*) triumfător, radios; **un air ~** un aer triumfător, radios.
triomphateur, -trice *adj., s.m.f.* triumfător, învingător, biruitor.
1. triomphe *s.m.* **1.** triumf; **porter qqn. en ~** a duce / a purta pe cineva în triumf. **2.** victorie, succes, triumf, biruință, izbândă; **le ~ de la démocratie** victoria democrației.
2. triomphe *s.f.* numele unui joc de cărți (asemănător cu belota).
triompher *v.i.* **1.** a triumfa, a izbândi, a reuși; **la démocratie triomphe partout** democrația triumfă pretutindeni; **l'équipe nationale a encore triomphé en gymnastique** echipa națională de gimnastică a triumfat din nou. **2.** a excela, **a** se remarca, a se distinge; **cet acteur triomphe dans les grands rôles** acest actor triumfă în marile roluri. **3.** (*fig.*) a se bucura, a se mândri; **ne triomphez pas tant!** nu vă mai mândriți atâta! **4.** (*cu prep.* **de**) **5.** a triumfa asupra cuiva / a ceva; a învinge, a surmonta, a birui; **~ de tous les obstacles** a învinge toate piedicile.
trionyx *s.m.* (*zool.*) trionyx, broască țestoasă carnivoră, care trăiește în apele dulci din regiunile calde (*Amida* și *Trionyx*).
trip *s.m.* (*angl.*) **1.** halucinație provocată de absorbirea unei substanțe halucinogene. **2.** (*fam., în expr.*) **c'est pas mon ~** nu mă interesează; nu-i pe gustul meu.
tripaille *s.f.* (*fam.*) măruntaie, mațe.
tripale *adj.* (*tehn.*) cu trei pale; **hélice ~** elice cu trei pale.
tripang, trépang *s.m.* (*zool.*) specie de holoturie / echinodermă comestibilă din Extremul Orient.
triparti, ~e, tripartite *adj.* **1.** împărțit în trei. **2.** constituit din trei părți. **3.** care se referă la trei părți contractante; **pacte ~** pact tripartit.
tripartisme *s.m.* (*pol.*) sistem de guvernare tripartit.
tripartition *s.f.* împărțire în trei părți.
tripatouillage *s.m.* **1.** schimbare, modificare necinstită a unor documente pentru inducerea în eroare. **2.** manipulare; **~s électoraux** manipulări electorale.
tripatouiller I. *v.t.* **1.** a modifica fără scrupule unele documente / opere. **2.** a manipula. **II.** *v.i.* **a** trăi din expediente / din lucruri suspecte.

tripe *s.f.* **1.** (*la pl.*) intestine de animale, mațe. **2.** *(la pl., culinar)* burtă de vită preparată; **~s à la mayonnaise** burtă cu maioneză; **~ s à la mode de Caen** rasol de burtă. **3.** (*pop.*) intestine de om; burtă. **4.** *(la țigările de foi)* interior. **5.** (*text.*, *în expr.*) **~ de velours** stofă catifelată. **6.** (*în expr.*) **rendre ~s et boyaux** a voma; **avoir la ~ républicaine** a fi republican până în măduva oaselor; **ça vous prend aux ~s** ești foarte emoționant.

triper *v.i.* (*arg.*) a se droga cu halucinogene.

triperie *s.f.* mățărie; comerț cu mațe de animal.

tripétale *adj.* (*bot.*) tripetal, cu trei petale.

tripette *s.f.* **1.** (*bot.*) rămurele (*Clavania botrytis*). **2.** (*pop.*, *în expr.*) **ça ne vaut pas ~** nu face nici cât o ceapă degerată.

tripeur *s.m.* (*arg.*) individ ce se droghează cu halucinogene.

triphase, ~e *adj.* (*el.*) trifazic; trifazat.

triphénylméthane *s.m.* (*chim.*) trifenilmetan.

triphtongue *s.f.* (*gram.*) triftong.

triphylle *adj.* (*bot.*) cu frunzele dispuse câte trei.

tripier, -ère *s.m.f.* negustor de mațe de animal.

triplace *adj.* cu trei locuri; **avion de tourisme ~** avion de turism cu trei locuri.

triplan *s.m.* (*av. înv.*) triplan, avion cu trei plane.

triple I. *adj.* **1.** triplu, cu trei elemente; în trei; **~ semelle** talpă triplă, trei rânduri de tălpi; **~ saut** triplu salt; (*ist.*) **la Triple Entente** Tripla Antantă; **une ~ dose** o doză triplă. **2.** (*fam.*, *în expr.*, *înv.*) **~ sot** prost de dă în gropi; prost ca noaptea. **II.** *s.m.* (*art.*) întreitul, triplul; cantitatea de trei ori mai mare; **neuf est le ~ de trois** nouă este triplul lui trei.

1. triplé *s.m.* **1.** *(sport)* triplu succes al unui sportiv. **2.** *(sport)* primele trei locuri obținute de o echipă. **3.** (*echit.*) pariu pe combinația primilor trei cai.

2. triplé *s.m.* v. **triplés**.

triplement I. *s.m.* triplare. **II.** *adv.* triplu, întreit.

tripler *v.t.*, *v.i.* a (se) tripla, a (se) întrei; **~ sa fortune** a-și tripla averea.

triplés, triplées *s.m.f. pl.* tripleți, trei copii născuți deodată.

triplet *s.m.* **1.** (*optică*) combinație din trei lentile. **2.** (*gram.*) triplet.

triplette *s.f.* **1.** (*înv.*) bicicletă cu trei locuri. **2.** *(sport)* grup de trei jucători. **3.** (*text.*) fir triplu.

tripleur *s.m.* (*text.*) mașină de triplat firele.

triplicata *s.m. invar.* triplicat, a treia copie a unui act.

triploïde *adj.* (*biol.*) triploid.

triplure *s.f.* (*croit.*) pânză tare.

tripode *adj.* (*mar.*) tripod.

tripodie *s.f.* (*metr.*) tripodie, vers cu trei picioare.

tripolaire *adj.* (*el.*) cu trei poli, tripolar.

tripoli *s.m.* (*geol.*) tripoli; diatomit.

triporteur *s.m.* triciclu cu cutie de transportat mărfuri.

tripot *s.m.* (*peior.*) tripou, casă în care se practică jocuri de noroc.

tripotage *s.m.* (*fam.*) **1.** afacere dubioasă; potlogărie. **2.** manipulare; fraudă; **~ électoral** fraudă electorală.

tripotée *s.f.* (*pop.*) **1.** chelfăneală, bătaie zdravănă. **2.** droaie, sumedenie, liotă; **une ~ d'enfants** o droaie de copii.

tripoter I. *v.t.* (*fam.*, *peior.*) **1.** a pipăi, a palpa; **ne tripotez plus ces tomates** nu mai pipăiți roșiile. **2.** a specula. **II.** *v.i.* **1.** a scotoci, a scormoni; **les agents ont tripoté dans tous les tiroirs** agenții au scotocit în toate sertarele. **2.** a face speculă; a trafica; a face afaceri suspecte.

tripoteur, -euse *s.m.f.* **1.** (*fam.*) coțcar, afacerist dubios. **2.** (*arg.*) cartofor, barbugiu.

tripous, tripoux *s.m. pl.* (*în Auvergne*) mâncare preparată din burtă și picioare de berbec.

triptique *s.m.* triptic.

trique *s.f.* (*fam.*) **1.** ciomag, bâtă, toroipan, măciucă, ghioagă; **mener les gens à la ~** a conduce oamenii cu ciomagul. **2.** (*arg.*) interdicția șederii. **3.** (*în expr.*) **recevoir une volée de coups de ~** a încasa o chelfăneală / o bătaie soră cu moartea; *(arg.)* **être en ~** a fi sub supravegherea poliției; **être sec comme un coup de ~** a fi slab ca un țâr / ca un ogar; a fi uscat ca iasca.

triqueballe, trinqueballe *s.m.* căruță pentru transportul buștenilor / țevilor / stâlpilor / trunchiurilor de copaci.

trique-madame *s.f. invar.* (*bot.*) plantă cu flori albe care crește pe ziduri și pe acoperișuri.

triquer *v.t.* (*pop.*) a ciomăgi, a bate cu ciomagul / cu bâta.

triquet *s.m.* **1.** schelă, (pentru un muncitor care lucrează la acoperișuri). **2.** scară dublă. **3.** paletă de lemn.

triquoises *s.f. pl.* v. **tricoises**.

trirectangle *adj.* (*geom.*) cu trei unghiuri drepte.

trirègne *s.m.* tiară pontificală cu trei coroane.

trirème *s.f.* (*în antichit.*) triremă, galeră cu trei rânduri de rame.

trisaïeul, ~e *s.m.f.* străbunic, străbun.

trisannuel, ~le *adj.* **1.** care are loc o dată la trei ani. **2.** care durează trei ani.

trisecteur, -trice *adj.* (*geom.*, *despre drepte*, *curbe*) trisector.

trisection *s.f.* (*geom.*) trisecțiune, împărțire în trei părți.

triséquer *v.t.*, *v.r.* a (se) împărți / a (se) secționa în trei părți.

trismégiste *adj. m.* (*antichit.*) numele dat de greci zeului egiptean Thôt, asimilat cu Hermes.

trismus *s.m.* (*anat.*) trismus.

trisoc *s.m.* (*agr.*) plug cu trei brăzdare.

trisomie *s.f.* (*biol.*) trisomie.

1. trisser *v.t.* **1.** *(rar)* a repeta a treia oară (o arie, un cântec). **2.** a cere să se repete de trei ori la rând (o arie, un cântec).

2. trisser v.i. *(despre rândunele)* a țipa.

3. trisser *v.r.* (*pop.*) a o rupe la fugă, a o șterge, a o întinde.

triste I. *adj.* **1.** trist, necăjit, întristat, indispus, amărât, mâhnit, îndurerat; **être ~ à mourir**, **être ~ comme un bonnet de nuit** a fi amărât ca un pui de cioară; **faire ~ mine / figure a.** a părea trist / decepționat; **b.** (*fig.*) a nu fi la înălțimea situației. **2.** melancolic; tăcut. **3.** josnic, mizerabil, murdar; **un ~ sire / personnage** un mizerabil; un derbedeu. **4.** sever; sumbru; mohorât; **couleurs ~s** culori mohorâte / severe. **5.** jalnic, vrednic de milă; **un vieillard dans**

un ~ état un bătrân într-o stare jalnică. **6.** penibil; greu; neplăcut; **un ~ devoir** o îndatorire penibilă. **7.** (*în expr.*) **avoir le vin ~** a fi mohorât la beție; **faire ~ mine à qqn. a.** a face mutre cuiva; **b.** a primi cu răceală pe cineva; **ce n'est pas ~** e amuzant. **II.** *s.m.f.* om trist; **ce n'est pas un ~** nu e un om trist, îi place să se distreze.

tristement *adv.* **1.** (în mod) trist, cu tristețe; cu nostalgie; cu amărăciune; **il m'a parlé ~ de sa déception** mi-a vorbit cu tristețe de decepția sa. **2.** (în mod) penibil; din păcate; **c'est ~ vrai** e adevărat din păcate.

tristesse *s.f.* **1.** tristețe, amărăciune, întristare, mâhnire, durere, necaz; **se laisser aller à la ~** a se lăsa pradă tristeții. **2.** neplăcere; **les petites ~s de l'existence** micile neplăceri ale existenței.

tristounet, ~te *adj.* (*fam.*) puțin trist; **un air ~** un aer cam trist.

trisyllabe, trissylabe *s.m., adj.* (*gram.*) (cuvânt) cu trei silabe.

trisyllabique, trissylabique *adj.* (*gram.*) trisilabic.

triticale *s.m.* (*agr.*) triticală, hibrid din grâu cu secară.

tritium *s.m.* (*chim.*) tritiu.

triton *s.m.* **1.** triton, zeitate marină greacă, închipuită cu bust de om și coadă de pește. **2.** (*muz.*) triton. **3.** (*zool.*) triton, salamandră de apă (*Triturus*). **4.** (*fiz. nucl.*) triton, nucleu al atomului de tritiu.

triturable *adj.* care poate fi fărâmițat, pulverizat, sfărâmat, zdrobit.

triturateur *s.m.* **1.** aparat de fărâmițat, de pulverizat, de sfărâmat, de zdrobit.

trituration *s.f.* **1.** triturare, fărâmițare, pulverizare, sfărâmare, zdrobire. **2.** malaxare. **3.** sfărâmare a alimentelor în cursul masticației. **4.** (*fig.*) analizare amănunțită, puricare; **~ d'un texte** puricare a unui text.

triturer I. *v.t.* **1.** a tritura, a sfărâma, a pulveriza, a zdrobi; **~ du sel** a zdrobi sare. **2.** a frământa, a malaxa. **3.** (*în expr.*) **~ la besogne à qqn.** a da cuiva mură în gură. **II.** *v.r.* (*în expr.*) **se ~ les méninges / la cervelle** a-și munci / a-și osteni / a-și frământa mintea; a-și stoarce creierii; a se munci cu gândul.

triumvir *s.m.* *(la romani)* triumvir.

triumviral, ~e (*m. pl.* **-aux**) *(la romani)* triumviral, de triumvir, referitor la triumvir; **pouvoirs triumviraux** puteri triumvirale.

triumvirat *s.m.* *(la romani)* triumvirat.

trivalent, ~e *adj.* (*chim.*) trivalent.

trivalve *adj.* (*zool.*) cu trei valve; **coquille ~** cochilie cu trei valve.

trivial, ~e (*m. pl.* **-aux**) *adj.* **1.** trivial, indecent, necuviincios; obscen, ordinar; **paroles ~es** vorbe indecente, măscări. **2.** (*înv.*) comun, de rând.

trivialement *adv.* **1.** (în mod) trivial, ordinar, grosolan, indecent; cu trivialitate; cu vulgaritate. **2.** (*înv.*) în mod banal, comun.

trivialité *s.f.* **1.** (*înv.*) banalitate, platitudine. **2.** trivialitate, vulgaritate, indecență, nerușinare, necuviință.

troc *s.m.* troc, schimb în natură.

trocart *s.m.* (*chir.*) trocar, instrument chirurgical.

trochaïque *adj., s.m.* (*metr.*) trohaic; **vers ~** vers trohaic.

trochanter *s.m.* **1.** (*anat.*) trocanter. **2.** (*entom.*) trocanter, al doilea segment al picioarelor din spate (la insecte).

troche, troque *s.f.* (*zool.*) specie de scoică în formă de sabot.

1. trochée *s.m.* (*metr.*) troheu.

2. trochée *s.f.* (*silv.*) lăstari crescuți dintr-un copac tăiat.

troches *s.f. pl.* (*vân.*) excremente de cerb și de alte animale de pădure.

trochet *s.m.* (*bot.*) ciorchine (de flori, de fructe).

trochile *s.m.* (*ornit.*) colibri, pasărea-muscă.

trochilidés *s.m. pl.* (*ornit.*) familie de păsări mici din America, viu colorate, căreia îi aparține pasărea muscă.

trochin *s.m.* (*anat.*) mică tuberozitate la extremitatea superioară a humerusului.

trochiter *s.m.* (*anat.*) tuberozitate la extremitatea superioară a humerusului.

trochlée *s.f.* (*anat.*) articulație osoasă.

trochure *s.f.* a patra ramură la coarnele cerbului.

troène *s.m.* (*bot.*) lemn-câinesc, molin negru (*Ligustrum vulgare*).

troglobie *adj., s.m.* (*zool.*) troglobie, viețuitoare care trăiește în peșteri, adaptată la condițiile specifice.

troglodyte *s.m.* **1.** troglodit, om care trăiește în peșteră sau într-o excavație în stâncă. **2.** (*ornit.*) ochiul-boului, pănțăruș (*Troglodytes troglodytes*).

troglodytique *adj.* trogloditic, referitor la troglodiți.

trogne *s.f.* (*fam.*) obraz roșu (al unui mâncău, al unui mare băutor); **il a une bonne ~** are o mutră simpatică.

trognon I. *s.m.* **1.** (*la legume, fructe*) inimă; cotor; cocean; **le ~ d'un chou** cotorul unei verze. **2.** (*în expr.*) **jusqu'au ~** complet, de tot, până la capăt. **II.** *adj.* termen de afecțiune; **il est ~ ce bambin** e drăguț / dulce copilașul ăsta.

trogoniformes *s.m. pl.* (*ornit.*) ordin de păsări tropicale cu coada lungă și ciocul scurt.

troïka *s.f.* troică.

trois I. *num. card.* trei; (*mat.*) **la règle de ~** regula de trei simplă; **les ~ mousquetaires** cei trei mușche-tari; **deux ou ~, ~ ou quatre** doi-trei, foarte puțini. **II.** *num. ord.* al treilea, a treia; **chapitre ~** capitolul al treilea, capitolul trei. **III.** *s.m.* **1.** (cifra) trei; **mettez un ~ au lieu de quatre** puneți un trei în loc de patru. **2.** ziua a treia a lunii; **nous sommes le ~ avril** suntem în trei / în ziua de trei aprilie. **3.** (*la cărțile de joc*) trei.

trois-deux *s.m. invar.* (*muz.*) trei doimi.

trois étoiles *adj. invar.*, **trois-étoiles** *s.m. invar.* **1.** trei asteriscuri în loc de nume (pentru a respecta anonimatul cuiva); **Mme ***** doamna X. **2.** trei stele (categorie de hotel sau restaurant).

1. trois-huit *s.m.* invar. (*muz.*) trei optimi.

2. trois-huit *s.m. pl.* sistem de muncă în trei schimburi, fără întrerupere.

troisième I. (**le~, la~**) *num. ord.* al treilea, a treia; **la ~ fois** a treia oară. **II.** *s.m.* etajul al treilea; **habiter au ~** a locui la etajul al treilea, la etajul trei. **III.** *s.f.* **1.** (*la școală*) clasa a treia; **entrer en ~** a intra în clasa a treia. **2.** *(la jocul de cărți)* terță de culoare. **IV.** *s.m.f.*

al treilea, a treia; **elle est la ~ de sa classe** este a treia din clasă.
troisièmement *adv.* în al treilea rând.
trois-mâts *s.m. invar.* (*mar.*) corabie cu trei catarge.
trois-pièces *s.m. invar.* **1**. serviciu din trei piese. **2**. apartament din trei camere.
trois-ponts *s.m. invar.* (*mar.*, *înv.*) corabie cu trei punți.
trois-quarts *s.m. invar.* **1**. (pardesiu) troacar. **2**. vioară mică de copil. **3**. *(la rugby)* jucător din linia de atac.
trois-quatre *s.m. invar.* (*muz.*) trei pătrimi.
trois-six *s.m. invar.* (*înv.*) alcool de peste 85°.
trôle *s.f.* (*pesc.*) numele unei plase pescărești.
troll *s.m.* (*în mitologia scandinavă*) trol, spiriduș.
trolle *s.f.* (*vân.*) vânătoare de cerbi fără câini.
trolley *s.m.* **1**. (*el.*) troleu. **2**. (*fam.*) *abrev.* de la **trolleybus**.
trolleybus *s.m.* (*angl.*) troleibuz.
trombe *s.f.* **1**. (*meteo*) ciclon. **2**. trombă; coloană de apă. **3**. (*în expr.*) **~ d'eau** aversă puternică; **passer en ~** a trece în goană, ca un vârtej.
trombidion *s.m.* (*entom.*) căpușă de toamnă (*Trombicula autumnalis*).
trombidiose *s.f.* usturime, mâncărime (provocată de înțepătura căpușei de toamnă).
trombine *s.f.* (*pop.*) mutră, moacă; mină; (*înv.*) **~ en dèche** mină proastă.
trombinoscope *s.m.* (*pop.*) **1**. document însoțit de fotografia fiecărui membru al unui grup. **2**. (*cu maj.*) **le Trombinoscope** lista parlamentarilor și a miniștrilor însoțită de fotografiile lor.
tromblon *s.m.* **1**. (*ist.*) flintă, pușcă scurtă, tromblon. **2**. lansator de grenade adaptat la pușcă. **3**. (*înv.*) joben evazat în partea de sus. **4**. (*pop.*) tântălău.
trombone *s.m.* **1**. (*muz.*) trombon. **2**. (*muz.*) trombonist. **3**. agrafă pentru hârtii.
tromboniste *s.m.* (*muz.*) trombonist.
trommel *s.m.* (*tehn.*) aparat de sortat minereuri, pietre după grosime.
trompe *s.f.* **1**. (*vân.*) goarnă, corn metalic; **~ de chasse** goarnă de vânătoare; **sonner de la ~** a suna din goarnă. **2**. (*auto, înv.*) claxon. **3**. (*zool.*) trompă. **4**. (*anat.*) trompă; **la ~ d'Eustache** trompa lui Eustache; **~ utérine**, **~ de Fallope** trompă uterină. **5**. (*arhit.*) trompă, element de construcție în formă de boltă trunchiată. **6**. (*tehn.*) trompă, ventilator hidraulic.
trompe-la-mort *s.m. invar.* persoană care supraviețuiește în mod neașteptat, care scapă de la moarte.
trompe-l'œil *s.m. invar.* **1**. **décor en ~** decor care dă iluzia realității. **2**. (*fig.*) aparență înșelătoare.
tromper I. *v.t.* **1**. a înșela; a amăgi, a păcăli, a trage pe sfoară; **~ la bonne foi / la confiance de qqn**. a înșela buna credință a cuiva; **~ l'attente** a înșela așteptările; **~ la vigilance de qqn**. a înșela / a adormi vigilența cuiva; **~ sa faim** a-și amăgi foamea; **~ sur le poids** a înșela / a ciupi la cântar. **2**. (*în expr.*) **~ le chemin** a face ceva pentru ca drumul să pară mai scurt; **~ le temps** a-și omorî / a-și trece / a-și momi timpul; **~ son monde** a-și ascunde defectele. **II.** *v.r.* a greși; a se înșela; **se ~ grandement** a se înșela amarnic; **si je ne me trompe** dacă nu mă înșel...
tromperie *s.f.* **1**. înșelătorie, înșelăciune. **2**. fraudă. **3**. (*înv.*) aparență înșelătoare.
trompeter I. *v.i.* **1**. *(despre vulturi)* a țipa. **2**. a suna din trompetă, a trâmbița. **II.** *v.t.* (*fig.*, *fam.*) a trâmbița; **~ une nouvelle** a trâmbița o veste.
trompeteur *s.m.*, *adj.* **1**. trâmbițaș, trompetist. **2**. (persoană) care trâmbițează o veste. **3**. (*anat.*) mușchi buccinator.
trompette I. *s.f.* **1**. trompetă, trâmbiță; **jouer de la ~** a cânta la trompetă. **2**. (*în expr.*) **~ marine** vechi instrument cu arcuș folosit în marina engleză; **nez en ~** nas în vânt; **emboucher / entonner la ~** a vorbi cu patos; a adopta un stil patetic, eroic, sublim; **déloger sans tambour ni ~** a pleca pe furiș / pe nesimțite / pe șest; (*bot.*) **~-des-morts** specie de ciupercă comestibilă. **II.** *s.m.* **1**. (*muz.*) trompetist. **2**. (*mil.*) trâmbițaș, trompet.
trompettiste *s.m.* (*muz.*) trompetist.
trompeur, **-euse I.** *adj.* înșelător, amăgitor, care induce în eroare; **apparences trompeuses** aparențe înșelătoare. **II.** *s.m.f.* **1**. escroc; ipocrit, prefăcut, viclean. **2**. (*prov.*) **à ~**, **~ et demi** orice naș își are nașul.
trompeusement *adv.* în mod înșelător, prin înșelăciune.
trompillon *s.m.* (*arhit.*) trompă mică.
tronc *s.m.* **1**. (*bot.*) trunchi, tulpină; **le ~ d'un arbre** trunchiul unui copac. **2**. (*anat.*) partea principală a unui vas de sânge / nerv; trunchi; **~ cérébral** trunchi cerebral; **~ artériel** trunchi arterial. **3**. (*geom.*, *arhit.*) trunchi; **~ de cône**, **de pyramide** trunchi de con, de piramidă. **4**. *(în biserici)* cutia milei. **5**. (*în expr.*) **~ commun** învățământ de bază; primul an al unui ciclu de învățământ, cu program comun (*în Franța*).
troncature *s.f.* **1**. (*mineral.*) troncatură. **2**. trunchietură; trunchi retezat.
tronche *s.f.* **1**. (*pop.*) cap, căpățână. **2**. (*pop.*) isteț, ager. **3**. (*pop.*, *în expr.*) **~ plate** dobitoc, imbecil.
tronchet *s.m.* butuc cu trei picioare, scaun de dogar.
tronçon *s.m.* tronson, bucată, fragment, porțiune; **un ~ de chaussée** un tronson de șosea; **couper un poisson en ~s** a tăia un pește în bucăți.
tronconique *adj.* (*geom.*) tronconic.
tronçonnage, **tronçonnement** *(rar) s.m.* tronsonare, tăiere în bucăți.
tronçonner *v.t.* a tăia în bucăți; **~ un arbre** a tăia un copac în bucăți.
tronçonneuse *s.f.* ferăstrău mecanic.
troncule *s.m.* (*anat.*) porțiune mică a unui nerv / vas de sânge.
trône *s.m.* **1**. tron; **monter sur le ~** a se urca pe tron; **la salle du ~** sala tronului; **le ~ d'un roi** tronul unui rege. **2**. (*în expr.*) **le ~ pontifical a**. scaunul pontifical; **b**. papalitatea; **placer qqn. sur un ~** a ridica pe cineva în slăvi.
trôner *v.i.* **1**. a trona, a domina (într-o adunare); **entouré de ses collaborateurs, le ministre trônait derrière son bureau** înconjurat de colaboratorii săi, ministrul trona la biroul său. **2**. (*înv.*) a stăpâni, a guverna. **3**. (*peior.*) a-și da aere / ifose.
tronqué, **~e** *adj.* trunchiat; ciuntit; retezat; (*geom.*) **cône ~** con trunchiat /secționat.

tronquer *v.t.* 1. (*înv.*) a trunchia, a ciunti, a reteza; ~ **un arbre** a ciunti un copac. 2. (*fig.*) a trunchia, a suprima, a scoate; ~ **une déclaration** a trunchia o declarație, a scoate anumite pasaje din ea.
trop I. *adv.* 1. prea; ~ **tard** prea târziu; ~ **jeune** prea tânăr; **ce n'est pas** ~ **intéressant** nu e prea interesant; **c'est** ~ **cher** e prea scump; **c'est** ~ **beau pour être vrai** e prea frumos ca să fie adevărat; **je ne sais** ~ **que dire** nu prea știu ce să spun; ~ **tirer sur la corde** a întinde prea tare coarda; **c'est** ~ **fort** e prea de tot. 2. prea mult; **tu manges** ~ mănânci prea mult; (*prov.*) ~ **d'esprit nuit** prea multă minte strică; **c'en est** ~ e prea mult; **de** ~ de prisos; prea mult; **en** ~ excesiv, în exces, prea mult. **II.** *s.m.* (*în expr.*) **le** ~ **ne vaut rien** ce-i mult nu-i bun.
trope *s.m. (stil.)* trop.
trophallaxie *s.f.* (*entom.*) schimb de hrană între membrii unei societăți de insecte, pentru a asigura dezvoltarea generației următoare.
trophée *s.m. (antichit., vân., sport)* trofeu.
trophicité *s.f.* (*fiziol.*) troficitate.
trophique *adj.* (*biol.*) trofic.
trophoblaste *s.m.* (*embriol.*) trofoblast, strat periferic al ovulului fecundat, cu rol de nutriție.
tropho-microbien, **~ne** *adj.* (*biol.*) datorat unor factori trofici și microbieni.
trophonévrose *s.f.* (*med.*) trofonevroză.
tropical, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* tropical.
tropicalisation *s.f. (tehn.)* tropicalizare, pregătire a unor materiale, piese, instalații pentru a rezista la clima tropicală.
tropicalisé, **~e** *adj. (tehn., despre materiale, piese, instalații)* tropicalizat.
tropicaliser *v.t.* (*tehn.*) a tropicaliza, a face ca un material / o piesă să reziste la clima tropicală.
tropique I. *s.m.* 1. (*astr.*) tropic; **le** ~ **du Capricorne** Tropicul Capricornului. 2. (*la pl.*) tropice, zonă tropicală. **II.** *adj.* 1. *(stil.)* tropic, referitor la trop. 2. (*în expr.*) **année** ~ an tropic.
tropisme *s.m.* (*biol.*) tropism.
tropologie *s.f.* 1. tropologie, studiul tropilor. 2. limbaj figurat.
tropopause *s.f.* (*meteo*) tropopauză, strat intermediar al atmosferei, situat între stratosferă și troposferă.
troposphère *s.f.* (*meteo*) troposferă.
trop-perçu (*pl.* **trop-perçus**) *s.m.* (*ec., fin.*) sumă percepută în plus.
trop-plein (*pl.* **trop-pleins**) *s.m.* 1. preaplin; **le** ~ **de son cœur** preaplinul inimii sale. 2. (*maș.*) conductă deversoare. 3. ceea ce depășește capacitatea unui vas.
troque *s.f.* v. **troche**.
troquer *v.t.* 1. a troca, a face troc. 2. (*în expr.*) ~ **son cheval borgne contre un aveugle** a cădea din lac în puț.
troquet *s.m.* (*pop.*) cârciumă, bistro.
troqueur, **-euse** *s.m.f. (rar)* persoană care face troc.
trot *s.m.* trap; **au** ~ **a.** la trap; **b.** repede, iute, fuguța; **prendre le** ~ a porni la trap.
trotskyste *s.m.f.*, *adj.* (*pol.*) troțkist.
trotte *s.f. (fam.)* 1. distanță lungă de parcurs pe jos. 2. (*în expr.*) **tout d'une** ~ fără oprire.
trotte-menu *adj. invar.* (*înv.*) 1. care merge cu pași mici. 2. (*fam.*, *în expr.*) **la gent** ~ *(înv.)* neamul șoricesc.
trotter I. *v.i.* 1. (*despre cai*) a merge la trap. 2. *(fam., despre oameni)* a umbla cu pași mărunți și repezi; (*fig.*) **une idée me trotte par la cervelle** îmi umblă o idee prin cap; mă paște un gând. **II.** *v.r.* (*pop.*) a o șterge, a o lua la fugă.
trotteur, **-euse I.** *s.m.f.*, *adj.* 1. (cal) trăpaș. 2. (persoană) care merge mult și repede. 3. pantofi cu toc jos, care sunt comozi pentru umblat mult. **II.** *s.f.* 1. *(la ceasuri)* acul secundar. 2. (*pop.*) prostituată. **III.** *adj.* cu toc jos; **talons ~s** tocuri joase.
trottin *s.m.* (*înv.*) curier, comisionar.
trottinement *s.m.* mers mărunt; **le** ~ **des souris** mersul mărunt al șoarecilor.
trottiner *v.i.* 1. *(despre cai, măgari)* a merge într-un trap scurt. 2. a merge cu pași mărunți și grăbiți.
trottinet *s.m.* (*pop.*) picior.
trottinette *s.f.* 1. trotinetă. 2. (*pop.*) automobil. 3. (*pop.*, *în expr.*) ~ **à macchabées** dric.
trotting *s.m.* (*angl.*) crescătorie de cai trăpași.
trottoir *s.m.* 1. trotuar. 2. (*înv.*) pistă de alergare pentru cai. 3. (*în expr.*) **faire le** ~ a face trotuarul, a se prostitua; **femme de** ~ prostituată.
trou *s.m.* 1. gaură; groapă; **creuser un** ~ a săpa o groapă; **boucher un** ~ **a.** a astupa o gaură; **b.** (*fig.*) a acoperi o nevoie urgentă; a se achita de o datorie; ~ **de serrure** gaura cheii; ~ **de mine / sonde** gaură de mină / de sondă; (*mar.*) ~ **de chat** gaură de pisică. 2. (*pop.*) groapă, mormânt; **mettre qqn. dans le** ~ a coborî pe cineva în groapă. 3. gaură, vizuină, ascunzătoare, bârlog; (*fig.*) **se retirer dans son** ~ a se retrage în bârlogul său; **n'être jamais sorti de son** ~ a nu fi ieșit niciodată din bârlog. 4. orășel de provincie retras; colț de țară, loc izolat; **vivre dans un** ~ **de province** a trăi într-un colț de țară, într-un orășel de provincie. 5. (*fig.*) lapsus, lacună; **un** ~ **de mémoire** un lapsus; **avoir un** ~ a avea un lapsus, a nu-și putea aminti ceva. 6. (*fam.*) hârtop, hop; **une chaussée pleine de ~s** o șosea plină de hârtoape. 7. (*în expr.*) **le** ~ **de l'aiguille** urechea acului; **passer par le** ~ **d'une aiguille** a prinde iepurele cu carul; **le** ~ **du souffleur** cușca sufleorului; (*meteo, av.*) ~ **d'air** gol de aer; (*fam.*) **~s de nez** nări; ~ **de vers** (în lemn); (*pop.*) **s'en mettre plein les ~s de nez** a se îndopa; a se ghiftui; a băga la jgheab / la ghiozdan; **boire comme un** ~ a bea cât șapte; a trage la măsea; **faire son** ~ **dans le monde** a-și croi un drum în viață; a răzbi în lume; **faire un** ~ **à la lune a.** a da faliment; **b.** a pleca fără a-și plăti datoriile; **mettre la pièce à côté du** ~ a nimeri ca Ieremia cu oiștea-n gard; (*pop.*) ~ **à soupe** gură; (*pop.*) **ça ne te fera pas un (deuxième)** ~ **au cul** nu există riscuri; (*pop.*) **avoir un** ~ **sous le nez** a mânca / a bea mult; (*pop.*) **être au** ~ a fi la pușcărie / la zdup; *(pop.)* ~ **normand**, ~ **de milieu** o dușcă de rachiu în timpul mesei; **avoir les yeux en face des ~s** a vedea limpede; (*pop.*) ~ **de balle** anus.

troubadour *s.m.* (*ist.*, *lit.*) trubadur.
troublant, ~e *adj.* *(fig.)* tulburător, răscolitor; neliniştitor; descumpănitor.
1. trouble *s.m.* **1.** *(fig.)* tulburare; frământare, agitaţie; nelinişte; **cette déclaration imprudente a causé du trouble dans les milieux politiques** această declaraţie imprudentă a provocat nelinişte în cercurile politice. **2.** (*jur.*) atingere în exercitarea unui drept; **~ de la possession** atingere în dreptul de proprietate. **3.** (*meteo*) tulburare, perturbaţie; **~ atmosphérique** perturbaţie atmosferică. **4.** (*med.*, *la pl.*) tulburări, disfuncţii, anomalii; **~s respiratoires** tulburări respiratorii; **~s nerveux** tulburări nervoase. **5.** dezbinare, neînţelegere, animozitate, discordie, zâzanie, vrajbă; **porter le ~ dans une famille** a face zâzanie; a vârî / a semăna vrajbă într-o familie. **6.** (*la pl.*) dezordine, răzmeriţă, răscoală, tulburări; **~s sanglants** tulburări sângeroase; **~s sociaux** tulburări sociale.
2. trouble *adj.* **1.** tulbure; netransparent; **vin ~** vin tulbure; (*fig.*) **pêcher en eau ~** a pescui în apă tulbure. **2.** (*fig.*) neclar, tulbure, confuz, nelămurit; încurcat; **sentiments ~s** sentimente confuze. **3.** (*fig.*) suspect; echivoc; **conduite ~** purtare suspectă. **4.** (*despre timp*) ceţos, întunecat, acoperit. **5.** (*fig.*) tulbure, nesigur; zbuciumat; **temps ~s** vremuri tulburi. **6.** (*în expr.*) **avoir la vue ~** a nu vedea limpede; a vedea ca prin ceaţă; **joie ~** bucurie amestecată; **regard ~** privire vagă, inexpresivă, împăienjenită.
3. trouble *s.f.* v. **truble**.
troublé, ~e *adj.* **1.** tulburat; **eau ~e** apă tulburată. **2.** *(fig.)* agitat, frământat; **époque ~e** epocă agitată, tulburată. **3.** (*despre persoane*) emoţionat, tulburat.
trouble-fête *s.m. invar.* persoană care strică plăcerea celorlalţi.
troubler I. *v.t.* **1.** a tulbura; **~ l'eau** a tulbura apa; **~ la vue** a tulbura vederea; (*fig.*) **~ l'ordre public** a tulbura ordinea publică; (*fig.*) **~ la raison** a tulbura mintea cuiva, a lua minţile; *(fig.)* **~ le sommeil** a tulbura somnul. **2.** *(fig.)* a jena, a stingheri, a stânjeni, a tulbura, a încurca; **cette question l'a troublé** această întrebare l-a încurcat / l-a stânjenit. **3.** a perturba, a întrerupe; **~ une réunion** a întrerupe o şedinţă. **4.** (*fig.*) a tulbura, a intimida, a impresiona; **l'arrivée de l'inconnu la troubla** sosirea necunoscutului a tulburat-o. **5.** (*fig.*) a frământa, a nelinişti; **le souvenir de cette scène le trouble encore** amintirea acestei scene continuă să-l neliniştească. **II.** *v.r.* **1.** *(despre cer)* a se întuneca, a se acoperi. **2.** (*despre apă*, *lichide*) a se tulbura; a se agita. **3.** (*despre oameni*) a se tulbura, a se încurca, a se intimida; **le candidat s'est troublé** candidatul s-a încurcat. **4.** (*despre vedere*, *minte*) a se tulbura; a deveni confuz.
trouée *s.f.* **1.** deschizătură; **~ dans une haie** deschizătură într-un gard. **2.** (*mil.*) spărtură; **~ dans une ligne ennemie** spărtură într-o linie inamică. **3.** (*geogr.*) trecătoare.
trou-du-cul, troudoc *s.m.* (*pop.*) **1.** personaj nesuferit, insuportabil. **2.** tântălău, dobitoc.
trouducuterie (*pop.*) prostie; gafă.
trouer I. *v.t.* **1.** a găuri, a perfora. **2.** (*în expr.*) **se faire ~ la peau** a se lăsa ucis de gloanţe. **II.** *v.r.* a se găuri, a se perfora.
troufion *s.m.* (*pop.*) soldat prost.
trouillard, ~e *adj.*, *s.m.f.* (*pop.*) fricos, sperios, temător.
trouille *s.f.* (*pop.*) frică, teamă; **avoir la ~** a-l trece pe cineva fiori de frică; a-i intra frica în oase.
trouillomètre *s.m.* (*pop.*, *în expr.*) **avoir le ~ à zéro** a fi îngrozit, a se cutremura de spaimă; a-l trece năduşelile de frică.
trouilloter *v.i.* (*pop.*) **1.** a-i fi frică, a tremura de frică. **2.** (*în expr.*) **~ du goulot / du corridor** a-i mirosi urât gura.
trou-madame (*pl.* **trous-madame**) *s.m.* (*înv.*) numele unui joc cu bile.
troupe *s.f.* **1.** (*înv.*) ceată, bandă; **une ~ de brigands** o ceată de hoţi. **2.** (*mil.*) trupă; **masser des ~s à la frontière** a masa trupe la frontieră. **3.** turmă, cârd de animale; **une ~ d'éléphants** o turmă de elefanţi. **4.** roi de viespi / de muşte / de ţânţari. **5.** trupă de actori; echipă.
troupeau *s.m.* **1.** turmă, cireadă; **un ~ de vaches** o cireadă de vaci. **2.** (*fam.*, *peior.*) turmă, ceată, mulţime; **le ~ applaudissait à tout bout de champ** mulţimea aplauda la tot pasul. **3.** (*în expr.*) **un ~ d'oies sauvages** un cârd de gâşte sălbatice.
troupiale *s.m.* (*ornit.*) specie de pasăre viu colorată, care trăieşte în America, în colonii (*Icterus galbulus*).
troupier *s.m.* (*înv.*) soldat, militar.
troussage *s.m.* **1.** *(culinar)* pregătire a unei păsări pentru frigare. **2.** (*metal.*) executare a tiparelor.
trousse *s.f.* **1.** trusă; **~ de chirurgien** trusă de chirurg; **~ de toilette** trusă de toaletă; **~ à outils** trusă de unelte. **2.** (*înv.*) pantaloni bufanţi (purtaţi de paji). **3.** (*înv.*) mănunchi, legătură. **4.** (*în expr.*) **être aux ~s de qqn.** a fi pe urmele cuiva; **avoir qqn. à ses ~s** a fi urmărit de cineva.
trousseau *s.m.* **1.** trusou. **2.** (*înv.*) mănunchi. **3.** (*în expr.*) **~ de clés** portchei.
trousse-galant *s.m. invar.* (*pop.*) holeră.
trousse-pied *s.m. invar.* curea care ţine îndoit piciorul animalului (la potcovit, la îngrijit).
trousse-queue *s.m. invar.* (*la ham*) pofil.
trousse-pet, trousse-pète *s.m. invar.*, *s.f. invar.* (*fam.*, *înv.*) copil, mucos.
troussequin *s.m.* (*la şa*) arcadă, ridicătura din spate.
trousser I. *v.t.* **1.** (*înv.*) a ridica, a sufleca; **~ sa jupe** a-şi ridica fusta. **2.** (*fig.*) a expedia, a încheia repede, a termina rapid; a rasoli; **~ une affaire** a expedia / a încheia repede o afacere. **3.** a face, a aranja *(la part. trecut)*; **un compliment bien troussé** un compliment bine făcut / elegant. **4.** (*în expr.*, *fam.*) **~ bagage** a se cărăbăni, a-şi face coada colac; (*pop.*) **être troussé** a muri subit, pe neaşteptate; (*arg.*) **trousse tes quilles**! întinde compasul! caută-mă pe afară; hai să-ţi văd mersu'! **II.** *v.r.* a-şi ridica, a-şi sufleca poalele.
trousseur *s.m.* (*fam.*, *în expr.*) **un ~ de jupons** un desfrânat, un crai.

trou-trou (*pl.* **trou-trous**) *s.m.* șir de găurele la lenjerie, prin care se trage panglica.
trouvable *adj.* de găsit; care poate fi găsit.
trouvaille *s.f.* descoperire fericită; găselniță.
trouvé, ~e *adj.* 1. găsit; **enfant ~** copil găsit, copil abandonat. 2. (*în expr.*) **bien ~** bine găsit, original; **tout~** de-a gata.
trouver I. *v.t.* 1. a găsi; **~ du travail** a găsi de lucru; **~ un appartement à acheter** a găsi un apartament de cumpărat; **~ plus méchant que lui / son maître** a-și găsi nașul; **~ sa voie** a-și găsi calea; **~ le défaut de la cuirasse** a găsi punctul nevralgic / slab; **~ à qui parler** a găsi un adversar pe măsură; a-și găsi nașul; (*fig.*) **~ un biais** a găsi o ieșire. 2. a găsi (o greșeală); a prinde, a surprinde; **~ qqn. en faute / en défaut** a prinde pe cineva cu ocaua mică / cu mâța-n sac. 3. a întâlni (întâmplător); **~ un ancien camarade d'études** a întâlni un fost coleg de școală. 4. a descoperi; a inventa; **~ un nouveau moyen de** a descoperi un nou mijloc de a. 5. a simți, a resimți, a încerca; **~ plaisir à discuter avec qqn**. a simți plăcere discutând cu cineva. 6. a găsi, a considera, a socoti; **~ bon de** a găsi cu cale să; a găsi de cuviință să; **~ mauvais** a socoti rău (să); a lua în nume de rău. 7. (*în expr.*) **~ créance** a fi crezut; **~ grâce devant qqn. / aux yeux de qqn**. a câștiga bunăvoința cuiva; **~ le mot de l'énigme** a dezlega enigma; (*fam.*) **~ le truc** a descoperi șmecheria; **la ~ mauvaise** a avea o părere proastă (despre); **~ le temps long** a se plictisi; **~ l'oiseau au nid** a lua pe nepregătite / pe neașteptate; **~ sa mort** a-și afla moartea; **~ son compte à qqch**. a-i conveni; a avea ceva de câștigat din ceva. **II.** *v.r.* 1. a se găsi, a se afla; a fi prezent; **se ~ là par hasard** a se afla acolo întâmplător; **les livres de littérature se trouvent partout** cărțile de literatură se găsesc peste tot; **se ~ dans l'embarras** a fi în încurcătură / la ananghie; **cela ne se trouve pas sous les pieds / sous le sabot / dans le pas d'un cheval** nu se găsește pe toate drumurile; nu crește în copac. 2. a se considera; **il se trouve blessé par ces remarques** se consideră jignit de aceste remarci. 3. a se simți; **se ~ mal** a se simți rău. 4. (*în expr.*) **se ~ à la tête d'un héritage** a căpăta o moștenire; a se trezi bogat; **se ~ bien de qqch**. a fi mulțumit cu ceva; **se ~ nez à nez avec qqn**. a se întâlni nas în nas cu cineva. **III.** *v.r. impers.* 1. se află, există, se găsește; **il se trouve toujours qqn. pour nous aider dans le besoin** se găsește întotdeauna cineva care să ne ajute la nevoie. 2. se întâmplă; **merci de votre invitation, mais il se trouve que j'ai vu ce spectacle** mulțumesc pentru invitație, dar se întâmplă să fi văzut acest spectacol.
trouvère *s.m.* (*ist., lit.*) truver.
trouveur, -euse *s.m.f.* *(rar)* persoană care găsește / inventează / descoperă.
1. troyen, ~ne *adj.* (*ist.*) troian, din Troia.
2. Troyen, ~ne *s.m.f.* (*ist.*) troian, locuitor al Troiei.
truaillon *s.m.* (*arg.*) **1.** hoț mărunt; găinar. **2.** copil vagabond; aurolac.
truand, ~e *s.m.f.* 1. (*în Evul Mediu*) cerșetor; vagabond. 2. (*peior.*) personaj al lumii interlope; proxenet; derbedeu.
truander *v.t.* (*fam.*) a fura; a escroca; a păcăli.
truanderie *s.f.* 1. (*înv.*) cerșetorime. 2. (*pop.*) mentalitate de răufăcător. 3. (*pop.*) furt, jaf, tâlhărie. 4. (*pop.*) lumea răufăcătorilor.
truble, trouble *s.f.* (*pesc.*) minciog.
trublion *s.m.* 1. agitator, element de dezordine; provocator. 2. pisălog.
1. truc *s.m.* (*fam.*) 1. truc, subterfugiu, șiretlic, stratagemă, vicleșug; **connaître les ~s du métier** a cunoaște trucurile / chichițele meseriei; **les ~s d'un prestidigitateur** trucurile unui iluzionist. 2. procedeu abil, dibăcie. 3. dispozitiv de teatru care schimbă decorurile. 4. (*tehn.*) perforator de mină. 5. (*fam.*) chestie; **c'est un ~ simple** e o chestie simplă. 6. (*fam.*) numele cuiva pe care nu vrei să-l rostești; **c'est Truc qui me l'a dit** mi-a spus-o unul. 7. (*în expr.*) **ce n'est pas mon ~** nu-mi place; (*arg.*) **donner le ~** a spune parola; **boulotter le ~** a uita parola.
2. truc *s.m.* v. **truck**.
trucage *s.m.* v. **truquage**.
truchement *s.m.* 1. (*înv.*) interpret, tălmaci. 2. intermediar. 3. intermediu; **par le ~ de** prin intermediul.
trucider *v.t.* (*fam.*) a omorî, a ucide, a asasina.
truck *s.m.* (*c.f.*) truc.
trucmuche, Trucmuche *s.m.* (*arg.*) persoană pe care nu vrei s-o numești.
truculence *s.f.* 1. (*înv.*) brutalitate, nerușinare. 2. truculență, pitoresc în exprimare; exprimare colorată.
truculent, ~e *adj.* 1. (*înv.*) înfricoșător. 2. *(despre limbaj)* colorat, pitoresc, truculent, fără perdea.
truelle *s.f.* 1. mistrie. 2. spatulă pentru servit peștele.
truellée *s.f.* cantitate de mortar luată pe mistrie.
truffe I. *s.f.* 1. (*bot.*) trufă (*Tuber melanosporum*). 2. nasul câinelui. 3. trufă de ciocolată. 4. (*pop.*) nas mare, borcănat. **II.** *s.m.f., adj.* (*pop.*) idiot.
truffé, ~e *adj.* 1. *(culinar)* umplut cu trufe. 2. (*fig.*) împănat, presărat cu; **discours ~ de proverbes** discurs împănat cu proverbe.
truffer *v.t.* 1. *(culinar)* a umple cu trufe; **~ une dinde** a umple o curcă cu trufe. 2. (*fig.*) a împăna, a presăra; **~ un discours de citations** a presăra citate într-un discurs. 3. (*arg.*) a răni / a ucide cu o armă de foc.
trufficulture *s.f.* (*agr.*) cultură a trufelor.
truffier, -ère *adj.* 1. referitor la trufe; **arbre ~** pom lângă care cresc trufe. 2. (*în expr.*) **chien ~** câine dresat pentru căutarea de trufe.
truffière *s.f.* teren cultivat cu trufe.
truie *s.f.* (*zool.*) scroafă.
truisme *s.m.* truism, banalitate; tautologie.
truite *s.f.* (*iht.*) 1. păstrăv (*Salmo trutta fario*). 2. (*în compuse*) **~ saumonée** lostriță (*Hucho hucho*).
truité, ~e *adj.* 1. pătat (ca un păstrăv); **cheval ~** cal pătat. 2. (*despre ceramică*) cu glazura crăpată. 3. pestriț. 4. (*în expr.*) **fonte ~e** amestec de fontă cenușie și fontă albă.

truiticulture *s.f.* cultură a păstrăvilor.
trullo (*pl.* **trulli**) *s.m.* construcție conică din Italia de Sud.
trumeau *s.m.* **1**. (*înv.*) gambă; picior. **2**. (*zool.*) jaret de vită. **3**. (*constr.*) întregol.
truquage, trucage *s.m.* trucare, trucaj.
truquer I. *v.i.* a uza de trucuri / de șiretlicuri / de stratageme. **II**. *v.t.* **1**. (*fam.*) a truca, a falsifica, a contraface. **2**. (*în expr.*) **combat de boxe truqué** meci de box aranjat dinainte.
truqueur, -euse *s.m.f.* **1**. persoană care face trucaje. **2**. bărbat care se prostituează și își șantajează partenerii.
truquiste *s.m.* (*cinema*) specialist în trucaje.
trusquin *s.m.* (*maș.*) trasator paralel.
trusquiner *v.t.* a desena cu trasatorul linii paralele.
trust *s.m.* (*ec.*) trust.
truster *v.t.* **1**. (*ec.*) a grupa într-un trust. **2**. (*fig.*) a acapara, a monopoliza.
trusteur *s.m.* **1**. organizator al unui trust. **2**. acaparator, monopolist.
trutticulture *s.f.* v. **truiticulture**.
trypanosome *s.m.* (*med.*, *vet.*, *zool.*) tripanozomă, parazit al sângelui, care transmite boala somnului (*Trypanosoma*).
trypanosomiase *s.f.* (*med.*) nume generic al unor boli transmise de tripanozoma (ca boala somnului).
trypsine *s.f.* (*biochim.*) tripsină.
trypsinogène *s.m.* (*biochim.*) precursor al tripsinei.
tsar *s.m.* (*ist.*) țar.
tsarévitch *s.m.* (*ist.*) țarevici, fiu al țarului.
tsarine *s.f.* (*ist.*) țarină, soție a țarului.
tsarisme *s.m.* (*ist.*) țarism.
tsariste *adj.*, *s.m.f.* (*ist.*) țarist.
tsé-tsé *s.f. invar.* (*entom.*) musca țeței (*Glossima palpalis*).
1. tsigane *adj.* v. **tzigane**.
2. Tsigane *s.m.f.* v. **Tzigane**.
tsunami *s.m.* (*geogr.*) maree provocată de un cutremur submarin de-a lungul Pacificului.
tu *pron. pers.* (*pers. 2 sg. nom.*) tu; ~ **chantes** tu cânți; (*fam.*) **être à ~ et à toi avec qqn**. a fi per tu cu cineva; a se bate pe umăr cu cineva.
tuable *adj.* (*fam.*, *despre animale*, *păsări domestice*) care se poate tăia, înjunghia; bun de tăiat / înjunghiat.
tuant, ~e *adj.* (*fig.*, *fam.*) **1**. obositor, extenuat, istovitor, epuizant; **un travail** ~ o muncă istovitoare. **2**. insuportabil, plictisitor, nesuferit.
tub *s.m.* (*angl.*) lighean mare de spălat; **prendre un** ~ a face o baie (în lighean).
1. tuba *s.m.* (*muz.*) tubă.
2. tuba *s.m.* tub respirator pentru scafandri.
tubage *s.m.* (*med.*) tubaj.
tubaire *adj.* (*anat.*) referitor la trompa lui Eustache.
1. tubard, ~e *s.m.f.*, *adj.* (*pop.*) tuberculos.
2. tubard *s.m.* (*pop.*) **1**. informație, pont. **2**. negustor pe coridoarele metroului.
tubardise *s.f.* (*pop.*) tuberculoză.
tube *s.m.* **1**. tub; ~ **au néon** tub de neon; ~ **fluorescent** tub fluorescent; ~ **cathodique** tub catodic; (*anat.*) **le ~ digestif** tubul digestiv. **2**. țeavă, tub, burlan; (*petr.*) ~ **conducteur** burlan de ghidaj. **3**. conductă; ~ **de jonction** conductă de legătură. **4**. (*pop.*) nas. **5**. (*pop.*) tuberculoză. **6**. (*pop.*) telefon; **un coup de** ~ un apel telefonic. **7**. (*pop.*) metrou. **8**. (*pop.*) informație, pont. **9**. (*pop.*) cântec, disc de mare succes la spectacole de varietăți. **10**. (*în expr.*) (*arg.*) **en avoir dans le** ~ a fi curajos; (*pop.*) **à plein(s) ~(s)** în mare viteză; în goană; (*min.*) **~-carottier** carotier; (*chim.*) ~ **à essai** eprubetă; (*auto.*) ~ **d'arrivée d'air** gură de aer; (*constr.*) ~ **de compensation** liră de dilatație; (*tehn.*) ~ **flexible** furtun flexibil.
tuber I. *v.i.* **1**. (*constr.*) a pune / a instala țevi, tuburi, conducte. **2**. (*pop.*) a telefona. **II**. *v.t.* (*pop.*) a informa, a da lămuriri.
tubéracé, ~e *adj.* (*bot.*) asemănător cu trufa.
tubercule *s.m.* (*bot.*, *med.*) tubercul.
tuberculeux, -euse I. *adj.* **1**. (*bot.*) tuberculat, cu tuberculi; **plante ~tuberculeuse** plantă tuberculată. **2**. (*med.*) tuberculos, de tuberculoză; **méningite ~tuberculeuse** meningită tuberculoasă. **II**. *s.m.f.*, *adj.* tuberculos, bolnav de tuberculoză, ftizic, ofticos.
tuberculiforme *adj.* în formă de tubercul.
tuberculination *s.f.* (*med.*, *vet.*) injectare de tuberculină.
tuberculine *s.f.* (*med.*) tuberculină.
tuberculiner, tuberculiniser *v.t.* (*med.*) a injecta tuberculină.
tuberculinique *adj.* (*med.*) referitor la tuberculină; **sensibilité** ~ sensibilitate la tuberculină.
tuberculinisation *s.f.* v. **tuberculination**.
tuberculiniser *v.t.* v. **tuberculiner**.
tuberculisation *s.f.* (*med.*) tuberculizare, îmbolnăvire de tuberculoză.
tuberculiser *v.r.* (*med.*) a se tuberculiza, a se îmbolnăvi de tuberculoză.
tuberculose *s.f.* (*med.*) tuberculoză, ftizie, oftică.
tubéreuse *adj.* (*bot.*) tuberoză, chiparoasă (*Polianthes tuberosa*).
tubéreux, -euse *adj.* (*bot.*) tuberculat, cu tuberculi; **racine ~euse** rădăcină tuberculată.
tubériforme *adj.* (*bot.*, *despre ciuperci*) de forma unei trufe.
tubérisation *s.f.* (*bot.*) formare de tuberculi.
tubérosité *s.f.* **1**. (*anat.*) tuberozitate, protuberanță; tumoare. **2**. (*bot.*) îngroșare în formă de tubercul.
tubicole *adj.* (*zool.*) tubicol, care trăiește într-un tub pe care îl construiește; **vers ~s** viermi tubicoli.
tubifex *s.m.* (*zool.*) mic vierme tubicol din clasa oligocheților.
tubifère *adj.* care poartă un tub (sau mai multe).
tubipore *s.m.* (*zool.*) specie de polip din mările calde (*Tubipora musica*).
tubiste *s.m.*, *adj.* **1**. muncitor care lucrează în chesoane cu aer comprimat, sub apă. **2**. muncitor care realizează tuburi de metal, electronice.
tubitèles *s.m. pl.* (*entom.*) specie de păianjeni care țes o pânză orizontală.

tubulaire I. *s.f.* (*zool.*) polip de dimensiuni mari, având două coroane de tentacule. **II.** *adj.* tubular; cilindric; **chaudière ~** cazan tubular.
tubulé, **~e** *adj.* (*tehn.*) prevăzut cu mai multe tuburi.
tubuleux, **-euse** *adj.* tubular, în formă de tub.
tubulure *s.f.* (*tehn.*) tubulură; ștuț.
tudesque *adj.* (*înv.*) germanic.
tudieu *interj.* (*înv.*) la dracu!
tue-chien *s.m. invar.* (*bot.*) **1.** brândușă-de-toamnă (*Colchicum autumnale*). **2.** zârnă, umbra-nopții (*Solanum nigrum*).
tue-diable *s.m. invar.* (*pesc.*) momeală pentru pescuitul păstrăvului.
tue-loup *s.m. invar.* (*bot.*) omag (*Aconitum Napellus*).
tue-mouche *s.m. invar.* **1.** (*bot.*) bureți-pestriți (*Anamita muscaria*). **2.** hârtii lipicioase de prins muște.
tuer I. *v.t.* **1.** a ucide, a omorî, a asasina; **~ qqn. d'un coup de feu** a ucide pe cineva cu un foc de armă; a împușca pe cineva; **~ qqn. comme un chien** a ucide cu sânge rece; **~ le temps** a omorî / a-și trece vremea. **2.** a ucide, a tăia (un animal); **~ le cochon** a tăia porcul. **3.** a distruge, a nimici; a ruina; **les insecticides tuent les insectes** insecticidele distrug insectele; **le grand froid a tué les plantes** gerul a distrus plantele; **le tabac tue bien des gens chaque année** tutunul distruge multe vieți în fiecare an. **4.** (*fig.*) a omorî, a extenua, a obosi, a epuiza; **ce programme ininterrompu le tuera** acest program neîntrerupt îl va extenua. **5.** (*fig.*) a plictisi, a pisa; **il me tue avec ses histoires interminables** mă plictisește cu poveștile lui interminabile. **6.** (*în expr.*) **~ dans l'œuf** a înăbuși în fașă; **~ le ver** a trage o dușcă pe inima goală. **II.** *v.r.* **1.** a se omorî, a se sinucide; **se ~ d'une balle** a se sinucide cu un glonte. **2.** (*fig.*) a se omorî cu treaba; **se ~ au travail**, **se ~ à la peine** a se speti muncind; a munci pe brânci / pe rupte. **3.** (*cu prep.* **à**) a se strădui, a se sili, a-și da osteneala; **je me tue à lui faire entendre raison** mă străduiesc să-i bag mințile în cap.
tuerie *s.f.* **1.** măcel, masacru, carnaj; **toute guerre est une affreuse ~** orice război e un măcel îngrozitor. **2.** abator al unui măcelar de țară.
tue-tête *adv.* (*în expr.*) **crier** / **chanter à ~** a țipa / a cânta cât îl ține gura, în gura mare.
tueur, **-euse I.** *s.m.f.* ucigaș, asasin; **~ à gages** asasin plătit. **II.** *s.m.* parlagiu, măcelar care taie vitele la abator.
tuf *s.m.* **1.** (*geol.*) tuf. **2.** (*fig.*, *înv.*) element profund / de bază / esențial; fondul ascuns al unui lucru.
tufeau, **tuffeau** *s.m.* (*geol.*) varietate de tuf calcaros (folosit în construcții).
tufier, **-ère** *adj.* (*geol.*) *(rar)* de natura tufului.
tuilage *s.m.* (*text.*) **1.** ultimul apret dat pânzei. **2.** netezire a țesăturii cu scândura.
tuile *s.f.* **1.** (*constr.*) țiglă; olan. **2.** (*text.*) scândură de netezit țesăturile. **3.** (*fig.*, *fam.*) pacoste, belea; **quelle ~ sur ma tête!** ce belea pe capul meu! **4.** (*pop.*) sumă mare de bani.
tuileau *s.m.* ciob de țiglă.
tuiler *v.t.* (*text.*, *înv.*) a netezi țesăturile cu scândura.
tuilerie *s.f.* țiglărie.
tuilette *s.f. dim. al lui* **tuile**.
tuilier, **-ère I.** *adj.* referitor la țigle; **industrie ~ère** industria țiglei. **II.** *s.m.f.* muncitor țiglar, care fabrică țigle.
tularémie *s.f.* (*med.*) tularemie, boală infecțioasă și contagioasă transmisă omului de rozătoarele sălbatice.
tulipe *s.f.* (*bot.*) lalea, tulipă (*Tulipa silvestris*).
tulipier *s.m.* (*bot.*) tulipier, magnolier american înalt (*Liriodendron tulipiferum*).
tulle *s.m.* (*text.*) tul.
tullerie *s.f.* **1.** fabrică de tul. **2.** comerț cu tul.
tullier, **-ère** *adj.* (*text.*) de tul, referitor la tul; **industrie ~ère** industria producătoare de tul.
tulliste *s.m.f.* **1.** fabricant de tul. **2.** negustor de tul.
tumba *s.m.* tobă africană.
tuméfaction *s.f.* (*med.*) tumefacție, umflătură.
tuméfié, **~e** *adj.* (*med.*) tumefiat, umflat; **lèvre ~e** buză umflată.
tuméfier *v.t.*, *v.r.* a (se) tumefia, a (se) umfla.
tumescence *s.f.* v. **tuméfaction**.
tumescent, **~e** *adj. (med., despre țesuturi)* care se umflă, tumescent.
tumeur *s.f.* (*med.*) tumoare.
tumoral, **~e** (*m. pl.* **-aux**) *adj.* tumoral, de tumoare; **nodule ~** nodul tumoral.
tumulaire *adj.* tumular; de mormânt; funerar.
tumulte *s.m.* **1.** tumult, freamăt, gălăgie, larmă, vuiet, zgomot, vacarm. **2.** (*fig.*) agitație, frământare, clocot; activitate febrilă; **le ~ des affaires** activitate febrilă în afaceri.
tumultueusement *adv.* **1.** (în mod) tumultos, zgomotos, gălăgios. **2.** în dezordine.
tumultueux, **-euse** *adj.* **1.** tumultuos, zgomotos; furtunos; **une réunion ~euse** o ședință furtunoasă. **2.** (*despre ape*) învolburat, năvalnic; **vagues ~euses** valuri învolburate. **3.** tumultos, impetuos, înflăcărat; **tempérament ~** temperament înflăcărat / vulcanic. **4.** agitat, tumultuos, clocotitor; **vie ~euse** viață agitată, clocotitoare.
tumulus *s.m.* (*arheol.*) tumulus, gorgan.
tunage *s.m.* dig din împletituri și pietriș.
tune *s.f.* **1.** v. **tunage**. **2.** v. **thune**. **3.** (*pop.*) tunisian.
tuner *s.m.* (*angl.*) (*el.*) tuner.
tungar *s.m.* (*el.*) aparat redresor de curent alternativ.
tungstate *s.m.* (*chim.*) sare a acidului tungstic.
tungstène *s.m.* (*chim.*) tungsten.
tungstique *adj.* (*chim.*, *în expr.*) **acide ~** acid tungstic.
tunicelle *s.f.* (*bis.*) veșmânt liturgic.
tuniciers *s.m. pl.* (*zool.*) tunicieri, încrengătură de animale marine.
tunique *s.f.* **1.** tunică. **2.** (*bis.*) veșmânt liturgic. **3.** (*anat.*, *bot.*) membrană, înveliș de protecție.
tuniqué, **~e** *adj.* (*anat.*, *bot.*) învelit cu mai multe membrane; **bulbe ~** bulb învelit cu mai multe membrane.
1. tunisien, **~ne I.** *adj.* tunisian, din Tunisia; **climat ~** climă tunisiană. **II.** *s.m.* limba arabă vorbită în Tunisia.
2. Tunisien, **~ne** *s.m.f.* tunisian, locuitor al Tunisiei.

1. tunisois, **~e** *adj.* din Tunis, referitor la Tunis.
2. Tunisois, **~e** *s.m.f.* locuitor al Tunisului.
tunnel *s.m.* tunel.
tunnelier *s.m.* (*constr.*) aparat puternic de săpat tunele.
tupaïa, **tupaja** *s.m.* (*zool.*) tupai, mamifer insectivor din Asia (*Tupaia*).
tupinambis *s.m.* (*zool.*) șopârlă carnivoră de talie mare din America Tropicală.
tuque *s.f.* *(Canada)* căciulă de lână cu ciucure.
turban *s.m.* turban.
turbe *s.f.* (*jur.*, *în expr.*) **enquête par ~(s)** cercetări asupra tradiției (într-o chestiune juridică).
turbé, **turbeh** *s.m.* monument funerar musulman.
turbellariés *s.m. pl.* (*zool.*) clasă de patelminți, viermi cu corpul lat.
turbide *adj.* (*despre râuri, lichide*) tulbure, agitat.
turbidité *s.f.* tulbureală (a unei ape, a unui lichid).
turbin *s.m.* (*arg.*) **1**. muncă, serviciu, activitate. **2**. incorectitudine (în lumea interlopă). **3**. escrocherie. **4**. înscenare în vederea demascării unei escrocherii (în limbajul polițiștilor). **5**. (*pop.*, *în expr.*) **qu'est-ce que c'est que ce~?** ce se-ntâmplă?
turbinage *s.m.* **1**. (*înv.*) funcționare a unei turbine. **2**. centrifugare a siropurilor.
turbine *s.f.* (*tehn.*) turbină.
turbiné, **~e** *adj.* (*zool.*, *bot.*) în formă de sfârlează, în formă de titirez.
turbinelle *s.f.* (*zool.*) specie de moluscă gasteropodă având cochilia în formă de titirez.
1. turbiner *v.i.* (*pop.*) a munci din greu, a trage tare.
2. turbiner *v.t.* **1**. a centrifuga siropurile. **2**. a folosi apa pentru a acționa o turbină.
turbineur *s.m.* (*arg.*) escroc versat.
turbith *s.m.* (*bot.*) plantă a cărei rădăcină are efect purgativ.
1. turbo *s.m.* (*zool.*) specie de moluscă gasteropodă.
2. turbo *s.m.* motor cu turbină.
turbo-alternateur *s.m.* (*mec.*) turboalternator.
turbocompresseur *s.m.* (*mec.*) turbocompresor.
turbofiltre *s.m.* (*tehn.*) turbofiltru.
turboforage *s.m.* (*mec.*) turboforaj.
turbomoteur *s.m.* (*mec.*) turbomotor.
turbopompe *s.f.* (*mec.*) turbopompă.
turbopropulseur *s.m.* (*mec.*) turbopropulsor.
turboréacteur *s.m.* (*av.*) turboreactor.
turbosoufflante *s.f.* (*maș.*) turbosuflantă.
turbot *s.m.* (*iht.*) calcan (*Rhombus maximus*).
turbotière *s.f.* vas pentru fiert calcanul.
turbotin *s.m.* (*iht.*) pui de calcan.
turbotrain, **turbo-train** *s.m.* tren acționat de turbine cu gaz.
turbulence *s.f.* **1**. turbulență, agitație, dezordine. **2**. (*tehn.*) turbulență.
turbulent, **~e** *adj.* **1**. turbulent, gălăgios, zgomotos; neastâmpărat. **2**. (*tehn.*) turbulent.
1. turc *s.m.* (*tehn.*) clește de apucat capetele niturilor.
2. turc, **turque I**. *adj.* turc, turcesc; **café ~** cafea turcească; **bain ~** baie turcească (baie de aburi urmată de masaj); **à la turque** în manieră turcească, după obiceiurile turcești; **assis à la ~** așezat turcește. **II**. *s.m.* limba turcă.
3. Turc *s.m.f.* **1**. turc, locuitor al Turciei. **2**. (*în expr.*) **le Grand ~** Sultanul; **être fort comme un ~** a fi puternic ca un taur; a fi tare ca piatra; (*pol.*) **jeune ~** partizan al unei politici energice; **traiter qqn. de ~ à Maure** a face pe cineva albie de porci; a împroșca pe cineva cu injurii; a face pe cineva cu ou și cu oțet; **tête de ~** cal de bătaie.
4. turc *s.m.* (*entom.*) **1**. larva cărăbușului. **2**. larvă a mai multor insecte dăunătoare care trăiesc în livezi.
turcie *s.f.* (*înv.*) dig de pământ de-a lungul unei ape.
turcique *adj.* (*anat.*, *în expr.*) **selle ~** șa turcească.
turco *s.m.* (*arg. mil.*, *înv.*) tiralior algerian.
turcoman *s.m.* limba turcmenă.
turco-mongol, **~e** *adj.*, *s.m.* ansamblul limbilor turcă și mongolă.
turdidés *s.m. pl.* (*ornit.*) familie de păsări insectivore (căruia îi aparțin mierla, privighetoarea).
turf *s.m.* (*angl.*) **1**. hipodrom, turf. **2**. (*fig.*) hipism. **3**. (*arg.*) prostituție; **faire du ~** a practica prostituția. **4**. loc de muncă.
turfiste *s.m.f.* persoană care frecventează cursele de cai.
turgescence *s.f.* **1**. (*med.*) turgescență, umflătură locală. **2**. (*bot.*) turgescență, umflare a celulei vegetale.
turgescent, **~e** *adj.* **1**. (*med.*) turgescent, umflat. **2**. (*bot.*) turgescent.
turgide *adj.* (*lit.*) umflat, buhăit.
turion *s.m.* (*bot.*) mugur gros, cap.
turista *s.f.* (*fam.*) afecțiune gastro-intestinală manifestată prin diaree.
1. turkmène I. *adj.* turkmen, din Turkmenia. **II**. *s.m.* limba vorbită în Turkmenia.
2. Turkmène *s.m.f.* turkmen, locuitor al Turkmeniei.
turlupin *s.m.* (*înv.*) bufon, om care face glume (de prost gust).
turlupiner I. *v.i.* (*înv.*) a face glume proaste. **II**. *v.t.* (*fam.*) a tracasa, a plictisi; **ça le turlupine** asta îl tracasează, îl agasează.
turlurette *s.f.* **1**. (*muz.*) vechi instrument muzical (din evul mediu). **2**. refren de cântec popular.
turlutaine *s.f.* (*fam.*) **1**. pisălogeală, sâcâială. **2**. manie.
turlutte *s.f.* instrument de pescuit marin (format dintr-un fir de plumb de care atârnă cârlige).
turlututu I. *s.m.* (*fam.*) fluier, trișcă. **II**. *interj.* vezi să nu! pune-ți pofta-n cui!
turne *s.f.* (*pop.*) **1**. casă, locuință. **2**. odaie. **3**. loc, local oarecare.
turnep, **turneps** *s.m.* (*bot.*) varietate de gulie.
turonien, **~ne** *adj.*, *s.m.* (*geol.*) turonian.
turnover *s.m.* (*angl.*) (*ec.*) rotație a mâinii de lucru.
turpide *adj.* (*lit.*) netrebnic, nemernic, ticălos.
turpitude *s.f.* turpitudine, netrebnicie, nemernicie, nerușinare, ticăloșie, josnicie.
1. turque *adj.* v. **turc** (**2**).
2. Turque *s.m.f.* v. **Turc** (**3**).
turquerie *s.f.* **1**. (*înv.*) cruzime, asprime, duritate. **2**. obiect artistic sau literar de inspirație turcească sau orientală.

turquet *s.m.* 1. (*pop.*) porumb, păpuşoi. 2. specie de căţel cu nasul turtit şi părul scurt.
turquette *s.f.* (*bot.*) feciorică, iarba-fecioarei (*Herviaria glabra*).
turquin *adj. m. (despre culoare)* albastru închis; **bleu** ~ albastru închis; **marbre** ~ marmură albastră.
turquoise I. *s.f.* (*mineral.*) turcoază, peruzea. II. *adj.* de culoarea turcoazei (bleu-verde).
turriculé, **~e** *adj.* (*zool.*) în formă de turn; **coquille ~e** cochilie în formă de turn.
turritelle *s.f.* (*zool.*) melcul-turn (*Turitella*).
tussah *s.m.* (*text.*) numele unei ţesături de mătase groasă.
tussilage *s.m.* (*bot.*) podbal (*Tussilago farfara*).
tussor, (*înv.*) **tussore** *s.m.* numele unei stofe de mătase uşoară.
tutélaire *adj.* 1. (*jur.*) tutelar. 2. protector, ocrotitor. 3. (*înv.*, *în expr.*) **ange** ~ înger păzitor.
tutelle *s.f.* 1. (*jur.*) tutelă. 2. (*fig.*) protecţie, ocrotire; sprijin; **se placer sous la ~ des lois** a se pune sub protecţia legilor. 3. (*fam.*, *în expr.*) **se mettre en** ~ a intra sub papuc.
tuteur, **-trice** I. *s.m.f.* (*jur.*) tutore. II. *s.m.* (*agr.*) arac, proptea pentru plante.
tuteurage *s.m.* (*agr.*) arăcire, proptire a unei plante.
tuteurer *v.t.* (*agr.*) a arăci.
tuthie, **tutie** *s.f.* (*chim.*, *înv.*) oxid de zinc.
tutoiement *s.m.* tutuire, tutuit.
tutoyer *v.t.* 1. a tutui. 2. (*în expr.*) ~ **les chefs-d'œuvre** a fi familiarizat cu capodoperele; (*pop.*) **se faire** ~ a încasa un toc de bătaie.
tutti *s.m. invar.* 1. (*muz.*) bucată executată de întreaga orchestră. 2. (*în expr.*) ~ **frutti a.** îngheţată din fructe; **b.** fel de mâncare parfumat cu diferite fructe; ~ **quanti** şi toţi ceilalţi.
tutu (*pl.* **~s**) *s.m.* 1. fustă scurtă şi creaţă purtată de dansatoarele de balet. 2. (*pop.*) telefon. 3. (*pop.*) vin prost, poşircă.
tutute *s.f.* (*pop.*) sticlă de vin.
tuyau *s.m.* 1. ţeavă, tub; ~ **de plomb** ţeavă de plumb. 2. (*constr.*) conductă; canal. 3. (*constr.*) burlan. 4. furtun; ~ **d'arrosage** furtun de stropit. 5. (*auto*) galerie; ~ **d'admission** galerie de aspiraţie; ~ **d'échappement** galerie de evacuare, ţeavă de eşapament. 6. pai de cereale. 7. vârful scobit al unei pene de pasăre. 8. cută pe o lenjerie scrobită. 9. (*fig.*, *fam.*) informaţie confidenţială; ~ **crevé** informaţie falsă; **avoir de bons ~x** a deţine informaţii exacte. 10. (*în expr.*) ~ **de cheminée** coş de sobă; **dire qqch. dans le ~ de l'oreille** a spune ceva la ureche.
tuyautage *s.m.* 1. ţevărie; ansamblul tuburilor unei maşini. 2. (*fam.*) punere la curent cu ultimele ştiri. 3. (*în expr.*) ~ **du linge** călcare a cutelor la lenjerie; plisare.
tuyauter *v.t.* 1. a călca rufele în cute. 2. (*fam.*, *în expr.*) ~ **qqn.** a da informaţii confidenţiale cuiva.
tuyauterie *s.f.* 1. ţevărie a unei instalaţii. 2. (*înv.*) fabrică de ţevi metalice. 3. totalitatea ţevilor unei orgi.
tuyère *s.f.* 1. (*tehn.*) gură de vânt. 2. (*maş.*) duză.
tweed *s.m.* (*angl.*) numele unei stofe de lână.
twill *s.m.* stofă fină de mătase.
twin-set (*pl.* **twin-sets**) *s.m.* (*angl.*) set din pulover şi vestă asortate.
twist *s.m.* (*angl.*) (*cor.*) twist.
tylenchus *s.m.* (*zool.*) viermele grâului (*Tyenchus tritici*).
tylose, **tylosis** *s.m.* (*med.*) bătătură la picior.
tympan *s.m.* 1. (*anat.*) timpan. 2. (*arhit.*) timpan. 3. (*tehn.*) roată hidraulică. 4. (*tehn.*) pinion dinţat. 4. (*în expr.*) **bruit à crever le ~** zgomot asurzitor; **briser le ~ à qqn.** a sparge urechile cuiva, a asurzi pe cineva.
tympanal (*pl.* **-aux**) *adj.*, *s.m.* (*anat.*) timpanal; **os** ~ os timpanal.
tympanique *adj.* (*anat.*) timpanic; de timpan; al timpanului; **artère** ~ arteră timpanică.
tympaniser *v.t.* (*înv.*) a critica public pe cineva.
tympanisme *s.m.* (*med.*) timpanism, timpanită, balonarea abdomenului.
tympanon *s.m.* (*muz.*) timpanon; ţambal.
tympanoplastie *s.f.* (*chir.*) timpanoplastie.
tyndallisation *s.f.* (*tehn.*, *chim.*) tindalizare.
type I. *s.m.* 1. tip, model; etalon; **un nouveau ~ de tracteur** un nou tip de tractor; **le ~ de l'avare** tipul zgârcitului. 2. tip, figură; specific; caracteristică; **le ~ italien** tipul italian. 3. (*poligr.*) tip, caracter tipografic. 4. (*fam.*) tip, ins, individ; **un brave ~** un tip cumsecade; **un drôle de ~** un ins original / ciudat. 5. (*în expr.*) **un pauvre ~** un biet amărât. II. *adj.* tipic; **c'est l'Espagnol ~** e tipic spaniol.
typé, **~e** *adj.* 1. care corespunde unui model, unui tip; **personnage très ~** personaj care corespunde unui tip. 2. care are caracteristicile fizice ale neamului / rasei / etniei; tipic; **un Allemand ~** un german tipic.
typer *v.t.* 1. (*tehn.*) a imprima un tip. 2. a crea personaje-tip (într-un roman); **ce romancier a bien typé ses personnages** acest romancier a creat personaje-tip.
typesse *s.f.* (*pop.*, *peior.*) tipă, tipesă.
typha *s.m.* (*bot.*) papură (*Typha angustifolia*).
typhacées *s.f. pl.* (*bot.*) familie de plante fanerogame al cărei tip este papura.
typhique I. *adj.* tific, de tifos; **bacille** ~ bacil tific, de tifos. II. *s.m.f.* bolnav de tifos.
typhlite *s.f.* (*med.*) tiflită.
typho-bacillose *s.f.* (*med.*) tifobaciloză.
typhoïde I. *adj. f.* (*med.*, *în expr.*) **fièvre** ~ febră tifoidă. II. *s.f.* (*med.*) tifoidă, tifos.
typhoïdique *adj.* referitor la febra tifoidă.
typhomycine *s.f.* (*med.*) numele unui antibiotic.
typhon *s.m.* (*meteo*) taifun, ciclon din mările Asiei.
typhose *s.f.* (*vet.*) tifoză, boală a puilor de găină.
typhus *s.m.* (*med.*) tifos.
typique *adj.* tipic, caracteristic; specific.
typiquement *adv.* în mod tipic, caracteristic, specific.
typographe *s.m.f.* tipograf.
typographie *s.f.* tipografie; imprimerie.
typographique *adj.* tipografic; **caractères ~s** caractere tipografice.
typographiquement *adv.* prin intermediul tipografiei.

typolithographie *s.f.* tipolitografie.
typologie *s.f.* tipologie.
typologique *adj.* tipologic.
typomètre *s.m.* (*tehn.*) tipometru.
1. **tyran** *s.m.* tiran, despot; dictator.
2. **tyran** *s.m.* (*omit.*) specie de pasăre strigătoare din America Tropicală.
tyranneau *s.m.* (*lit.*) tiran mic; tiran subaltern.
tyrannicide **I**. *s.m.f.* ucidere a unui tiran. **II**. *s.m.f.* persoană care ucide un tiran.
tyrannie *s.f.* tiranie; domnie despotică; despotism.
tyrannique *adj.* tiranic, despotic.
tyranniquement *adv.* (în mod) tiranic, cu tiranie.
tyranniser *v.t.* a tiraniza, a asupri, a împila, a teroriza, a oprima, a prigoni, a împovăra.
tyrannosaure *s.m.* (*paleont.*) tiranozaur, reptilă fosilă.
tyroglyphe *s.m.* (*entom.*) specie de acarieni.
1. **tyrien**, **~ne** *adj.* din Tir, referitor la orașul Tir.
2. **Tyrien**, **~ne** *s.m.f.* locuitor al orașului Tir.
1. **tyrolien**, **~ne** **I**. *adj.* tirolez, din Tirol. **II**. *s.f.* (*muz.*) arie tiroleză.
2. **Tyrolien**, **~ne** *s.m.f.* tirolez, locuitor al Tirolului.
tyrosinase *s.f.* (*biochim.*) tirozinază, enzimă care activează oxidarea tirozinei.
tyrosine *s.f.* (*biochim.*) tirozină.
tyrothricine *s.f.* (*med.*) antibiotic folosit în afecțiuni bacteriene ale pielii.
tzar *s.m.* v. **tsar**.
tzarévitch *s.m.* v. **tsarévitch**.
tzarine *s.f.* v. **tsarine**.
tzarisme *s.m.* v. **tsarisme**.
1. **tzigane** **I**. *adj.* țigan, țigănesc. **II**. *s.m.* limba țigănească.
2. **Tzigane** *s.m.f.* **1**. țigan. **2**. lăutar țigan.

U

U, u *s.m.* (litera) U, u.
ubac *s.m.* versant al unui munte, orientat spre nord.
ubiquiste *s.m.f., adj.* **1.** care are darul ubicuității, care este (sau pare a fi) în mai multe locuri în același timp. **2.** care se poate întâlni în lumea întreagă.
ubiquité *s.f.* ubicuitate; **avoir le don d'~** a putea fi prezent în mai multe locuri în același timp (atribut divin).
ubuesque *adj.* ubuesc, crud și laș, asemănător cu personajul Ubu, creat de Alfred Jarry.
uchronie *s.f.* concepție istorică de reconstituire a evenimentelor așa cum ar fi trebuit sau ar fi putut să fie.
ufologue *s.m.f.* cercetător al OZN-urilor.
ufologie *s.f.* studiul OZN-urilor.
uhlan *s.m.* *(mil.înv.)* ulan; lăncier; mercenar.
ukase, oukase *s.m.* **1.** *(ist.)* edict promulgat de țar. **2.** *(fig.înv.)* ucaz; edict, decret, dispoziție, hotărâre, ordin, ordonanță.
ukiyo-e *s.m.* *(pictură)* școală japoneză de pictură de gen.
1. ukrainien, ~ne I. *adj.* ucrainean, din Ucraina. **II.** *s.m.* limba ucraineană.
2. Ukrainien, ~ne *s.m.f.* ucrainean, locuitor din Ucraina.
ukulélé *s.m.* *(muz.)* instrument cu patru corzi din Hawaii.
ulcératif, -ive *adj.* *(med.)* **1.** referitor la ulcerație. **2.** care produce ulcerație.
ulcération *s.f.* *(med.)* ulcerație.
ulcère *s.m.* **1.** *(med.)* ulcer; **~ à l'estomac** ulcer la stomac. **2.** *(bot.)* ulcer, boală a pomilor, care nu se cicatrizează.
ulcéré, ~e *adj.* **1.** *(med.)* ulcerat. **2.** *(fig.)* rănit, mâhnit; jignit, vexat; **il a été ~ par ces paroles** s-a simțit jignit de aceste cuvinte.
ulcérer *v.t.* **1.** *(med.)* a produce o ulcerație. **2.** *(fig.)* a răni, a mâhni; a jigni, a vexa; **cette déclaration l'a ulcéré** această declarație l-a mâhnit.
ulcéreux, -euse *adj.* *(med.)* ulceros; **lésion ~euse** leziune ulceroasă.
ulcéroïde *adj.* *(med.)* ulceroid, cu aspect de ulcer.
uléma, ouléma *s.m.* *(rel.)* membru al clerului musulman, cu atribuții legiuitoare.
uliginaire, uligineux, -euse *adj.* **1.** umed; **terrain ~** teren umed. **2.** *(despre plante)* care crește pe terenuri umede.
ulluque *s.m.* *(bot.)* plantă erbacee din America de Sud, cu tuberculi comestibili *(Ullucus tuberosus)*.
ulmacées *s.f.pl.* *(bot.)* familie de plante dicotiledonate din care face parte ulmul.
ulmaire *s.f.* *(bot.)* crețușcă *(Spiraea ulmaria)*.
ulnaire *adj.* *(anat.rar)* referitor la osul cubital.
ulster *s.m.* *(înv.)* articol gros de îmbrăcăminte, fără mâneci, cu falduri largi.
ultérieur, ~e *adj.* **1.** ulterior,apărut mai târziu; **remettre à une date ~e** a amâna pentru o dată ulterioară. **2.** *(geogr.)* care e situat dincolo de un reper.
ultérieurement *adv.* ulterior, mai târziu; **ils ont discuté de cette question ~** au discutat ulterior despre această chestiune.
ultimatum *s.m.* **1.** ultimatum; **~ adressé à un pays** ultimatum adresat unei țări. **2.** *(fig.)* somație, invitație irevocabilă (la respectarea unei legi, unui regulament, unei înțelegeri).
ultime *adj.* *(lit.)* **1.** ultim, final; din urmă; **les ~s paroles du blessé** ultimele cuvinte ale rănitului. **2.** suprem; **un ~ effort** un efort suprem.
ultimo *adv.* *(rar)* în ultimul rând.
ultra I. *s.m.f.* **1.** *(pol.)* extremist. **2.** *(ist.)* ultraregalist. **II.** *adj.* ultra, exagerat, peste măsură, extrem de.
ultrabasique *adj.* *(despre roci eruptive)* ultrabazic, sărac în siliciu.
ultracentrifugation *s.f.* *(tehn.)* ultracentrifugare.
ultracentrifugeuse *s.f.* *(tehn.)* ultracentrifugă.
ultra-chic *adj.* *(glumeț)* ultra elegant, foarte elegant.
ultra-court, ~e *adj.* *(el.)* ultrascurt.
ultra-filtration *s.f.* *(chim., tehn.)* ultrafiltrare, metodă de filtrare foarte fină.
ultra-filtre *s.m.* *(chim.tehn.)* ultrafiltru.
ultra-haute fréquence *s.f.* *(fiz.)* frecvență foarte înaltă.
ultra-libéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj., s.m.f.* ultraliberal, excesiv de liberal.
ultramicroscope *s.m.* ultramicroscop.
ultramicroscopie *s.f.* ultramicroscopie.
ultramicroscopique *adj.* ultramicroscopic.
ultramoderne adj. ultramodern.
ultramontain, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(înv.)* ultramontan, de dincolo de munții Alpi în raport cu Franța. **2.** partizan (în Franța, sec. XIX) al extinderii puterilor papale.
ultramontanisme *s.m.* *(rel.)* ultramontanism, curent favorabil extinderii puterii spirituale papale.
ultra-pression *s.f.* *(fiz.)* ultrapresiune, presiune foarte ridicată.
ultra-royaliste, ultraroyaliste *s.m.f., adj.* *(ist.)* ultraregalist.
ultra-sensible, ultrasensible *adj.* ultrasensibil; **balance ~** balanță ultrasensibilă.
ultra-son, ultrason *s.m.* *(fiz.)* ultrasunet.
ultra-sonique, ultrasonique *adj.* *(fiz.)* ultrasonic, referitor la ultrasunete.
ultrasonore *adj.* ultrasonor, referitor la ultrasunete.
ultra-violet, ~te, ultraviolet, ~te *adj.* ultraviolet.
ultravirus *s.m.* *(microbiol.înv.)* virus.
ululement *s.m.* țipătul păsărilor răpitoare nocturne.
ululer *v.i.* *(despre păsările răpitoare nocturne)* a țipa.
ulvacées *s.f.pl.* *(bot.)* familie de alge verzi marine.
ulve *s.f.* *(bot.)* specie de algă marină.
umble *s.m.* *(iht.)* lipan *(Salmo salvelinus* și *Thymalius thymallus)*.
un, ~e I. *num.card.* **1.** unu, una; *(când însoțește un subst.)* un; o; **~ homme** un om; **~e femme** o femeie; **~ beau jour** într-o bună zi; **~ de ces jours** într-una

din zilele astea; azi-mâine; **les Mille et Une Nuits** o mie și una de nopți. **2.** *(în expr.)* **ne faire / n'en faire ni ~e ni deux** a nu sta pe gânduri, a nu șovăi, a nu ezita; *(pop.)* **être sans ~** a fi lefter, a nu avea para chioară; *(pop.)* **un sans-~** amărăștean, sărăntoc; **et d'~e!** Una la mână!; **ne faire / n'en faire qu'~** a fi foarte uniți / strâns uniți; **c'est tout ~** e același lucru; e tot una; tot aia e; *(arg.)* **n'en pas bonnir ~e** a nu scoate o vorbă. **II.** *num.ord.* primul, prima, întâiul, întâia; **page ~** prima pagină, pagina unu. **III.** *art.nehot.* un, o; **~e fois** o dată; **il était ~ fois** a fost odată; **pas ~...** nici un... **IV.** *pron.nehot.* **1.** un, una; **c'est ~ de mes amis** e unul din prietenii mei; **je vous présente l'~ des auteurs du traité** vă prezint pe unul din autorii tratatului **2.** *(în expr.)* **comme pas ~** ca nimeni altul; **il chante comme pas ~** cântă ca nimeni altul; **~ à ~ a.** unul câte unul; **b.** unul după altul; **l'~ et l'autre** amândoi. **V.** *adj.* unic; simplu; unul singur; **la vérité est ~e** adevărul e unul singur. **VI.** *s.m.* **1.** (cifra) unu. **2.** *(la jocul de cărți)* as. **VII.** *s.f.* *(fam.)* **la ~e** prima pagină a unui ziar; **la nouvelle a été publiée à la ~e** știrea a fost publicată pe prima pagină.

unanime *adj.* unanim, general; **selon l'avis ~** după părerea generală; **vote ~** vot unanim, în unanimitate; **les critiques sont ~s à reconnaître que...** criticii sunt unanimi în a recunoaște că...

unanimement *adv.* în unanimitate; **voter ~ pour ...** a vota în unanimitate pentru...

unanimisme *s.m.* *(lit.)* unanimism.

unanimité *s.f.* unanimitate; **à l'~** în unanimitate; **être élu à ~** a fi ales în unanimitate.

unau *s.m.* *(zool.)* leneșul, mamifer din America de Sud *(Choloepus didactylus)*.

uncial, ~e *adj.* v. **oncial.**

unciforme *adj.* *(anat.)* în formă de cârlig; **os ~** os în formă de cârlig.

unciné, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* care se termină în formă de cârlig. **2.** *(psihiatr.în expr.)* **crise ~e** formă de epilepsie.

unguéal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la unghie.

unguifère *adj.* care are unghii, cu unghii.

uni, ~e I. *adj.* **1.** neted, fără asperități; **chemin ~** drum neted, nivelat. **2.** unit, îmbinat, împreunat, reunit, îngemănat; **éléments ~s d'un tout** elemente îmbinate ale unui întreg; *(fig.)* **familie ~e** familie unită. **3.** uni, de o singură culoare; **robe ~e** rochie uni, de o singură culoare. **4.** *(înv.)* monoton, uniform; **vie ~e** viață monotonă. **5.** *(în expr.)* **le Royaume-Uni** Marea Britanie, Regatul Unit. **II.** *s.m.* stofă de o singură culoare; **porter de l'~** a purta stofă de o singură culoare, uni.

uniate *adj., s.m.f.* *(rel.)* ortodox unit, greco-catolic.

uniaxe *adj.* *(mineral.)* uniax, cu o singură axă; **cristaux ~s** cristale uniaxe.

unicaule *adj.* *(bot.)* cu o singură tulpină.

unicellulaire *adj.* *(bot.)* unicelular.

unicité *s.f.* unicitate; **l'~ d'un événement** unicitatea, caracterul unic al unui eveniment.

unicolore *adj.* unicolor, de o singură culoare.

unicorne I. *s.m.* *(mit.)* licorn. **II.** *adj.* unicorn, cu un singur corn; **rhinocéros ~** rinocer unicorn.

unidirectionnel, ~le *adj.* unidirecțional; **émetteur ~** emițător unidirecțional.

unième (le, la ~) *num.ord.* *(folosit numai după zeci și sute)* al...unulea; **le trente et ~** al treizeci și unulea; **le cent ~** al o sută unulea.

unièmement *adv.* *(folosit numai după zeci și sute)* în al...rând; **vingt et ~** în al douăzeci și unulea rând.

unificateur, -trice *adj., s.m.f.* unificator, care unifică.

unification *s.f.* unificare.

unifier I. *v.t.* **1.** a unifica, a reuni; **~ plusieurs départements en une seule région** a reuni mai multe departamente într-o singură regiune. **2.** a omogeniza; **~ un parti** a omogeniza un partid. **II.** *v.r.* a se unifica.

unifilaire *adj.* unifilar, care are un singur fir; *(el.)* **circuit ~** circuit cu un singur fir.

uniflore *adj.* *(bot.)* uniflor, cu o singură floare.

unifolié, ~e *adj.* *(bot.)* cu o singură frunză.

uniforme I. *adj.* **1.** uniform, regulat; **plaine ~** câmpie uniformă, neaccidentată. **2.** *(fig.)* uniform, monoton; **une existence ~** o existență uniformă, monotonă; **style ~** stil uniform, monoton, neexpresiv; *(fiz.)* **mouvement ~** mișcare uniformă, cu viteză constantă. **II.** *s.m.* **1.** uniformă, costum având modelul, stofa și culoarea impuse. **2.** *(în expr.)* **endosser l'~** a fi încorporat în armată; **quitter l'~** a termina efectuarea stagiului militar.

uniformément *adv.* (în mod) uniform, egal, constant; *(mec.)* **mouvement ~ accéléré** mișcare uniform accelerată.

uniformisation *s.f.* uniformizare.

uniformiser *v.t.* a uniformiza; a omogeniza; **~ un mélange** a omogeniza un amestec; **~ la législation dans un domaine** a uniformiza legislația într-un domeniu.

uniformité *s.f.* **1.** uniformitate; regularitate; **l'~ du paysage** uniformitatea peisajului. **2.** statornicie; **l'~ des coutumes** statornicia tradițiilor.

unijambiste *s.m.f, adj.* (persoană) cu un singur picior.

unilatéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* unilateral.

unilatéralement *adv.* (în mod) unilateral.

unilinéaire *adj.* *(etnol.)* despre un mod de filiație care ține seama doar de una din ascendențe, maternă sau paternă.

unilingue *adj.* unilingv, scris într-o singură limbă; **dictionnaire ~** dicționar unilingv; care vorbește o singură limbă.

unilobé, ~e *adj.* *(bot.)* unilobat, cu un singur lob.

uniloculaire *adj.* *(bot. despre ovare și fructe)* unilocular, cu o singură lojă.

uniment *adv.* **1.** *(înv.)* în mod uniform, regulat; **peinture ~ répartie** vopsea întinsă uniform. **2.** *(lit.în expr.)* **tout ~** (în mod) simplu, deschis; sincer.

uninominal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* uninominal, cu un singur nume; **vote ~** vot uninominal.

union *s.f.* **1.** uniune; **l'Union monétaire** uniunea monetară; **l'Union douanière** uniunea vamală. **2.** unire, asociație, asociere; alianța **l'~ de partis** alianța unor

partide. **3.** unire (afectivă); coeziune; ~ **des membres d'une famille** coeziune a membrilor unei familii. **4.** unire; *(prov.)* **l'~ fait la force** unirea face puterea; *(gram.)* **trait d'~** liniuță / trăsătură de unire, cratimă. **5.** uniune, căsătorie; ~ **conjugale** uniune conjugală, căsătorie; ~ **libre** uniune liberă, concubinaj. **6.** uniune, înțelegere, armonie; ~ **entre des plusieurs amis** uniune, armonie între mai mulți prieteni. **7.** fraternitate; **l'~ des hommes** fraternitatea oamenilor. **8.** *(tehn.)* fuziune, contopire; joncțiune.
unionisme *s.m. (ist.)* unionism.
unioniste *s.m.f. (ist.înv.)* unionist, adept al unionismului.
uniovulé, ~e *adj. (bot.)* referitor la o carpelă, cu un singur ovul.
unipare *adj. (biol.)* unipar.
unipersonnel, ~le *adj. (gram.)* unipersonal.
unipolaire *adj.* unipolar, cu un singur pol; *(el.)* **interrupteur** ~ întrerupător unipolar.
uniprix *s.m.* magazin cu prețuri unice.
unique *adj.* **1.** unic; **fils** ~ fiu unic; **rue à sens** ~ stradă cu sens unic. **2.** *(fig.)* unic, excepțional, rar, incomparabil, inegalabil, neîntrecut, neasemuit; **un être** ~ o ființă unică, excepțională; **un talent** ~ un talent rar, inegalabil. **3.** ciudat, bizar, extravagant; **un type** ~ un tip extravagant.
uniquement *adv.* exclusiv; numai, doar; **la réussite sociale compte ~ pour cet homme** pentru acest om doar reușita socială contează; **pas** ~ nu numai.
unir I. *v.t.* **1.** a uni; a îmbina, a împreuna; ~ **deux fermes** a uni două gospodării; *(gram.)* ~ **deux propositions par une conjonction** a uni două propoziții printr-o conjuncție; *(fig.)* ~ **deux êtres qui s'aiment** a uni două ființe care se iubesc, a-i căsători. **2.** a uni, a asocia, a alia; ~ **deux régions** a uni două regiuni. **3.** a nivela, a netezi; ~ **une allée** a nivela o alee. **II.** *v.r.* **1.** a se asocia, a se alia, a se coaliza; **des syndicats qui s'unissent** sindicate care se asociază. **2.** a se uni, a se căsători.
unisexe *adj.* care poate fi purtat și de femei și de bărbați.
unisexualité *s.f. (bot.)* unisexualitate.
unisexué, ~e *adj. (bot.)* unisexuat.
unisson *s.m.* **1.** *(muz.)* unison. **2.** *(fig.)* unison, acord, înțelegere, armonie, comuniune de idei, de sentimente; **être à l'~** a fi la unison, a se înțelege bine. **3.** *(în expr.)* **se mettre à l'~ des circonstances** a se adapta la împrejurări; a ști să se descurce în viață.
unitaire I. *adj.* unitar, omogen, unit, monolitic; sudat; **une équipe** ~ o echipă omogenă. **II.** *s.m. (rel.)* unitarian.
unitarien, ~ne *adj., s.m.f. (rel.)* unitarian.
unitarisme *s.m.* **1.** *(rel.)* doctrină a unitarianilor. **2.** *(pol.)* doctrină a celor care urmăresc unitatea politică.
unité *s.f.* **1.** unitate; ~ **de vues** unitate de vederi. **2.** unitate de măsură; etalon. **3.** unitate, element al unui ansamblu; **~s lexicales** unități lexicale. **4.** *(mil.)* unitate, formațiune militară de sine stătătoare; *(în expr.)* **grande** ~ divizie, corp de armată; **petite** ~ companie, batalion; **grosse** ~ navă de luptă. **5.** unitate, acord, coeziune, armonie; **l'~ d'une œuvre** coeziunea unei opere. **6.** unicitate; **l'~ du pouvoir** unicitatea puterii. **7.** *(arg.)* un milion de franci vechi.
unitif, -ive *adj.* care unește, unificator.
univalent, ~e *adj. (chim.)* monovalent.
univalve *adj. (zool.)* univalv, cu o singură valvă; **mollusque** ~ moluscă univalvă.
univers *s.m.* **1.** univers, cosmos. **2.** *(înv.)* globul pământesc. **3.** lume; natură; populația globului; **l'univers tout entier se coalisera contre les guerres** lumea întreagă se va coaliza împotriva războaielor. **4.** totalitatea corpurilor cerești, univers; **la structure de l'~** structura universului. **5.** *(fig.)* mediu, cerc; lumea înconjurătoare; **sa petite ville est tout son ~** orășelul său este întreg universul său.
universalisation *s.f.* universalizare, generalizare; ~ **d'un conflit** generalizare a unui conflict.
universaliser *v.t.* a universaliza, a generaliza.
universalisme *s.m.* **1.** universalism. **2.** universalitate.
universaliste *s.m.f.* universalist.
universalité *s.f.* universalitate.
universaux *s.m.pl. (în fil.medievală)* universalii, nume dat ideilor generale în filozofia scolastică.
universel, ~le *adj.* universal, general; **la gravitation ~le** gravitația universală; **l'histoire ~le** istoria universală; **la littérature ~le** literatura universală; **esprit** ~ spirit universal; *(jur.)* **légataire** ~ legatar universal.
universellement *adv.* (în mod) universal, mondial; **un violoniste ~ admiré** un violonist admirat de toată lumea.
universitaire I. *adj.* universitar; **enseignement** ~ învățământ universitar. **II.** *s.m.f.* profesor universitar.
université *s.f.* universitate.
univitellin, ~e *adj. (biol.despre gemeni)* care provine dintr-un singur ou.
univocité *s.f. (fil.)* univocitate.
univoque *adj. (fil., mat.)* univoc.
upas *s.m. (bot.)* arbore din Malaezia cu proprietăți toxice *(Antiaris toxicaria).*
upérisation *s.f.* uperizare, metodă de sterilizare a laptelui.
uppercut *s.m. (box)* upercut.
uracile *s.m. (biol.)* uracil, bază azotoasă care intră în compunerea acizilor nucleici.
uraète *s.m. (ornit.)* vultur australian *(Accipitrides).*
uraeus *s.m. (arheol.)* șarpele de metal naja care împodobea coroana faraonilor.
uranate *s.m. (chim.)* uranat.
urane *s.m. (chim.)* vechea denumire a oxidului de uraniu.
uranie *s.f. (entom.)* specie de fluture mare viu colorat din Madagascar *(Urania ripheus* și *Chrysiridia ripheus).*
uranifère *adj.* uranifer, care conține uraniu.
uraninite *s.f. (mineral.)* pehblendă, uraninit.
uranique *adj. (chim.)* uranic; **acide** ~ acid uranic.
uranisme *s.m. (med.)* pederastie.
uranium *s.m. (chim.)* uraniu.
uranographie *s.f. (înv.)* uranografie, descriere a cerului.

uranoplastie *s.f. (chir.)* uranoplastie.
uranoscope *s.m. (iht.)* uranoscop, pește din mările calde *(Uranoscopus scaber).*
uranyle *s.m. (chim.)* uranil.
urate *s.m. (chim.)* urat, sare sau ester a acidului uric.
urbain, ~e *adj.* **1.** *(la romani)* din Roma, referitor la Roma. **2.** urban, orășenesc; **population ~e** populație urbană. **3.** *(fig.)* politicos, civilizat, urban, manierat, fin.
urbanisation *s.f.* urbanizare.
urbaniser *v.t.* a urbaniza.
urbanisme *s.m.* urbanism.
urbaniste I. *s.m.* urbanist. **II.** *adj.* urbanistic; edilitar.
urbanité *s.f.* urbanitate, politețe, decență, bună-cuviință.
urcéolaire *s.m. (bot.)* specie de licheni.
urcéole *s.m. (bot.)* urceol, organ în formă de sac.
urcéolé, ~e *adj. (bot. despre unele organe)* umflat în formă de sac.
urdu, ourdu *s.m.* urdu, limba oficială din Pakistan.
ure *s.m. (zool.)* v. **urus**.
urédinales, urédinées *s.f.pl. (bot.)* uredinale.
urédo *s.m. (bot.)* **1.** rugina grâului *(Uredo linearis).* **2.** extindere a ciupercilor parazite pe vegetale.
urédospore *s.f. (bot.)* spor al uredinalelor.
urée *s.f. (biochim.)* uree.
uréide *s.m. (chim.)* ureidă, nume generic pentru derivații ureei.
urémie *s.f. (med.)* uremie.
urémique *adj. (med.)* uremic.
uréomètre *s.m.* v. **uromètre**.
urétéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* ureteral, referitor la ureter.
uretère *s.m. (anat.)* ureter.
urétérite *s.f. (med.)* ureterită, inflamare a ureterului.
urétral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* uretral.
urètre *s.m. (anat.)* uretră.
urgence *s.f.* urgență; **d'~** de urgență; **mesures d'~** măsuri de urgență; **une ~** o urgență, un caz grav.
urgent, ~e *adj.* urgent, grabnic; presant.
urger *v.i. (fam.)* a fi extrem de presant, urgent; **ça urge** e urgent.
urgonien, ~ne *s.m., adj. (geol.)* etaj al cretacicului inferior.
uricémie *s.f. (med.)* uricemie.
urinaire *adj.* urinar; **appareil ~** aparat urinar.
urinai (*pl.* **-aux**) *s.m.* urinai.
urine *s.f.* urină.
uriner *v.i.* a urina.
urineux, -euse *adj.* urinos, referitor la urină.
urinifère *adj. (anat.)* urinifer, care conduce urina.
urinoir *s.m.* vespasiană.
urique *adj. (chim.în expr.)* **acide ~** acid uric.
urne *s.f.* **1.** *(antichit.)* urnă. **2.** urnă de vot. **3.** urnă care conține cenușa celor incinerați. **4.** *(bot.)* partea sporangelui mușchilor care conține spori.
urobiline *s.f. (chim.)* urobilină.
urobilinogène *s.m. (biochim.)* urobilinogen.
urobilinurie *s.f. (med.)* prezența urobilinei în urină.
urochrome *s.m. (biochim.)* urocrom, principala substanță colorantă a urinei.
urocordés *s.m.pl. (zool.)* urocordate, tunicieri.
urodèles *s.m.pl. (zool.)* batracieni din familia salamandrei și a tritonului.
urogénital, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* urogenital.
urographie *s.f. (med.)* urografie.
urologie *s.f. (med.)* urologie.
urologue *s.m.f. (med.)* medic urolog, specialist în urologie.
uromètre *s.m.* urometru.
uropode *s.m. (zool.)* apendice abdominal al crustaceelor.
uropyge *s.m.* târtiță (la păsări).
uropygial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la târtiță; **plumes ~es** pene ale târtiței.
ursidés *s.m.pl. (zool.)* ursidee, familie de mamifere mari din care face parte ursul.
ursuline *s.f.* călugăriță (din ordinul Sfintei Ursula).
urticacées *s.f.pl. (bot.)* urticacee.
urticaire *s.f. (med.)* urticarie.
urticant, ~e *adj.* urzicător, urticant.
urubu *s.m. (ornit.)* specie de vultur mic negru din America tropicală *(Coragyps atratus).*
1. uruguayen, ~ne *adj.* uruguaian, din Uruguay.
2. Uruguayen, ~ne *s.m.f.* uruguaian, locuitor din Uruguay.
urus *s.m. (zool.)* bour *(Bos primigenius).*
us *s.m.pl.* **1.** *(înv.)* uzanță. **2.** *(în expr.)* **les ~ et les coutumes** obiceiul pământului.
usage *s.m.* **1.** folosință; întrebuințare; uz, utilizare; **l'~ d'un outil** întrebuințarea unei unelte; **à l'~ de** spre folosința, destinat; **un dictionnaire à l'~ des élèves** un dicționar destinat elevilor; **être hors d'~** a fi scos din uz; **l'~ de la force** folosirea forței; **faire ~ de** a face uz de; **droit d'~** drept de folosință; *(jur.)* **~ de faux** uz de fals. **2.** obicei, datină, tradiție; **~ qui s'est perdu** datină care s-a pierdut. **3.** uzanță; practică obișnuită; **contraire à l'~** contrar uzanțelor. **4.** *(în expr.)* **avoir l'~ du monde** a ști să te porți în lume; **manquer d'~** a încălca regulile bunei cuviințe; **comme il est d'~** așa cum se obișnuiește.
usagé, ~e *adj.* uzat, tocit, deteriorat, învechit; **chaussures ~es** încălțăminte uzată, veche.
usager *s.m.* **1.** *(jur.)* persoană care are drept de folosință. **2.** persoană care se folosește de ceva; **les ~s de la route** persoanele care folosesc șoselele, automobiliștii; **les ~s du français** persoanele care vorbesc limba franceză.
usant, ~e *adj.* care obosește, care afectează sănătatea, forța fizică sau morală; **une activité ~e** o activitate obositoare.
usé, ~e *adj.* **1.** uzat, învechit; purtat; deteriorat; **vêtements ~s** haine uzate; **chaussures ~es** pantofi purtați, scâlciați; **eaux ~es** ape uzate. **2.** învechit, demodat; **théorie ~e** teorie învechită. **3.** *(fig.)* istovit, vlăguit; epuizat; decrepit; **un homme ~** un om epuizat. **4.** *(fig.)* banal, comun; răsuflat; inexpresiv; **termes ~s** termeni comuni, inexpresivi.
user I. *v.t.* **1.** *(cu prep.* **de***)* a uza de, a se folosi de; a întrebuința; **~ de tous les moyens pour parvenir à ses buts** a uza de toate mijloacele pentru a-și

atinge scopurile; ~ **de fuites** a se folosi de subterfugii. **2.** *(cu prep.* **de***)* a recurge la; ~ **de menaces** a recurge la amenințări. **3.** a consuma; **une voiture qui use beaucoup d'essence** un automobil care consumă multă benzină. **4.** a uza, a roade, a toci; ~ **ses fonds de culotte sur les bancs** a-și toci coatele pe băncile școlii. **5.** *(fig.)* a uza, a distruge; a slăbi; **l'alcool use la santé** alcoolul distruge sănătatea. **6.** *(în expr.) (înv.)* **en ~ bien / mal avec qqn.** a se purta bine / rău cu cineva; *(pop.)* ~ **un litre de salive à l'heure** a înșira vrute și nevrute; a pălăvrăgi; ~ **sa poudre aux moineaux** a se irosi fără nici un rezultat, a trage cu tunul în vrăbii. **II.** *v.r.* a se uza, a se deteriora, a se toci; **vêtements qui s'usent vite** haine care se uzează repede. **2.** *(fig.)* a slăbi, a-și deteriora sănătatea; **sa résistance s'est usée** i-a slăbit rezistența.

usinage *s.m. (tehn.)* prelucrare cu mașini-unelte.

usine *s.f.* **1.** uzină; ~ **d'automobiles** uzină de automobile. **2.** *(fam.)* loc cu activitate intensă, cu personal numeros. **3.** *(în expr.)* **navire-~** navă care prelucrează produsele marine; *(pop.)* ~ **à gaz** carburator.

usiner *v.t.* **1.** a fabrica într-o uzină. **2.** a prelucra o piesă cu o mașină-unealtă. **3.** *(pop.)* a munci din greu, a se speti muncind. **4.** *(pop.)* a se ocupa de afaceri dubioase.

usinier, -ère *adj.* **1.** *(înv.)* referitor la uzină; **travail ~** muncă în uzină. **2.** loc unde se află uzine; **ville ~ère** oraș cu uzine.

usité, ~e *adj.* uzitat, folosit curent, obișnuit; **terme ~** termen uzitat, curent; **peu ~** puțin uzitat, rar.

usnée *s.f. (bot.)* **1.** mătreață-de-arbori. **2.** *(în compuse)* ~ **barbue** cicoare-de-grădină.

ustensile *s.m.* ustensilă, unealtă, sculă.

ustilaginales *s.f.pl. (bot.)* ustilaginale, mălură, ordin de ciuperci parazite *(Tilletia tritici)*.

usuel, ~le I. *adj.* uzual, curent, obișnuit; **terme ~** termen uzual. **II.** *s.m.* lucrare consultată în mod curent în biblioteci (dicționare, enciclopedii, ghiduri bibliografice).

usuellement *adv.* (în mod) uzual, obișnuit; cum se obișnuiește.

usufructuaire *adj. (jur.)* uzufructuar.

usufruit *s.m. (jur.)* uzufruct.

usufruitier, -ère *s.m.f., adj. (jur.)* uzufructuar.

usuraire *adj.* cămătăresc; **intérêt ~** dobândă cămătărească.

usurairement *adv.* cămătărește.

usure *s.f.* **1.** camătă; **prêter à ~** a împrumuta (bani) cu camătă; **avec ~** cu vârf și îndesat, înzecit. **2.** uzură; *(fig.)* slăbire, uzare, deteriorare; oboseală, epuizare. **3.** *(în expr.) (fam.)* **avoir qqn. à l'~** a determina pe cineva să cedeze în urma unor insistențe repetate.

usurier, -ère *s.m.f.* cămătar; uzurar.

usurpateur, -trice *adj., s.m.f.* uzurpator.

usurpation *s.f.* uzurpare.

usurpatoire *adj. (jur.)* uzurpator; abuziv; ilegal.

usurper I. *v.t.* a uzurpa, a-și aroga; a-și însuși abuziv, a pune mâna pe; ~ **le trône** a uzurpa tronul. **II.** *v.i. (cu prep.* **sur***)* a uzurpa, a încălca drepturile cuiva; ~ **sur les droits de qqn.** a încălca drepturile cuiva.

ut *s.m. (muz.)* (nota) do; **symphonie en ~ majeur** simfonie în do major.

utérin, ~e *adj.* uterin.

utérus *s.m. (anat.)* uter, mitră.

utile I. *adj.* **1.** util, folositor, trebuincios, necesar; **en temps ~** în timp util, la timp; la timpul cuvenit / potrivit; **conseil ~** sfat folositor; **il est ~ que** este necesar / util să; **charge ~ d'un véhicule** sarcină utilă a unui vehicul. **2.** *(jur.în expr.)* **jours ~s** zile în care un act mai poate fi încheiat. **II.** *s.m.art.* utilul; **joindre l'~ à l'agréable** a îmbina utilul cu plăcutul.

utilement *adv.* (în mod) folositor, cu folos.

utilisable *adj.* utilizabil.

utilisateur, -trice *s.m.f.* persoană care folosește ceva.

utilisation *s.f.* utilizare; folosire; întrebuințare; **mode d'~ d'un appareil** modul de utilizare a unui aparat.

utiliser *v.t.* a utiliza, a folosi, a întrebuința; ~ **un appareil ménager** a folosi un aparat casnic.

utilitaire *adj.* utilitar; utilitarist.

utilitarisme *s.m. (fil.)* utilitarism.

utilitariste *s.m.f.* utilitarist.

utilité *s.f.* **1.** utilitate, folos; **méthode d'une grande ~** metodă de o mare utilitate, de un mare folos; **être sans ~** a fi fără folos, nefolositor. **2.** *(teatru)* rol secundar; actor care joacă un rol secundar; **jouer les ~s** a juca roluri secundare.

utopie *s.f.* utopie.

utopique *adj.* utopic.

utopiste *adj., s.m.f.* utopist.

utriculaire I. *s.f. (bot.)* otrățel-de-apă *(Utricularia vulgaris)*. **II.** *adj.* în formă de burduf; **feuille ~** frunză în formă de burduf.

utricule *s.m.* **1.** *(bot.)* utriculă, organ mic în formă de burduf. **2.** *(anat.)* una dintre cavitățile vestibulului urechii interne.

uval, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* referitor la struguri; **cure ~e** cură de struguri.

uva-ursi *s.m. (bot.)* strugurii-ursului *(Arctostaphylos Uva ursi)*.

uvée *s.f. (anat.)* uvee, înveliș vascular al ochiului între sclerotică și retină.

uvéite *s.f. (patol.)* inflamație a uveei.

uvette *s.f. (bot.)* cârcel *(Ephedra distachya)*.

uvulaire *adj.* uvular, referitor la uvulă / omușor.

uvule *s.m. (anat.)* uvulă, omușor.

V

V, v *s.m.* (litera) V, v.
va *interj.* **1.** *(imper., pers. 2 sg. de la* **aller***) (fam.)* du-te! pleacă. **2.** *(fam. în expr.)* ~ **pour** fie, accept.
vacance *s.f.* **1.** loc liber, post vacant; **une ~ au parlement** un post vacant în parlament. **2.** *(la pl.)* vacanță, concediu; **les grandes ~s** vacanța mare.
vacancier, -ère *s.m.f.* vilegiaturist; turist.
vacant, ~e *adj.* vacant, liber, disponibil, neocupat; **un poste ~** un post vacant, liber.
vacarme *s.m.* vacarm, hărmălaie, larmă, zarvă, huiet, tămbălău; tumult, vuiet, gălăgie; scandal, tărăboi.
vacataire *s.m.f* salariat angajat pentru o perioadă scurtă de timp, netitularizat.
vacation *s.f.* **1.** *(jur.)* timp consacrat examinării unui caz, unei spețe. **2.** *(jur., la pl.)* onorariu. **3.** *(jur., la pl.)* vacanță a juriștilor, suspendare a activității tribunalelor. **4.** ședință de licitație.
vaccaire *s.f. (bot.)* floarea-călugărului, văcărică *(Saponaria Vaccaria).*
vaccin *s.m. (med.)* vaccin.
vaccinable *adj.* care poate fi vaccinat.
vaccinal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* vaccinai, referitor la vaccin; **complication ~e** complicație vaccinală.
vaccinateur, -trice *adj., s.m.f.* vaccinator, (persoană) care vaccinează.
vaccination *s.f. (med.)* vaccinare.
vaccine *s.f.* **1.** *(vet.)* vaccină, boală infecțioasă virotică a bovinelor. **2.** reacție a organismului uman la vaccinul antivariolic.
vaccinelle *s.f. (med.)* vaccinelă, erupție vaccinală.
vacciner *v.t.* **1.** a vaccina; ~ **les enfants** a vaccina copiii. **2.** *(fam.)* a imuniza; **être vacciné contre** a fi vaccinat împotriva unui lucru. **3.** *(fam., în expr.)* **être vacciné au salpêtre** a fi cu setea-n gât; **avoir été vacciné avec une aiguille de phono** a-i merge gura ca o moară hodorogită.
vaccinide *s.f. (med.)* erupție vaccinală generalizată.
vaccinier *s.m. (bot.)* afin *(Vaccinium Myrtillus).*
vaccinifère *adj. (despre vaci)* purtătoare de vaccin.
vaccinogène *adj.* producător de vaccin.
vaccinoïde I. *adj.* vaccinoid, asemănător cu vaccinul. **II.** *s.f. (med.)* vaccinelă.
vaccinostyle *s.m. (med.)* vaccinostil.
vaccinothérapie *s.f. (med.)* vaccinoterapie.
vachard, ~e *adj. (pop.)* dur, sever.
vachardise *s.f. (pop.)* lene.
vache *s.f.* **1.** *(zool.)* vacă *(Vacca)*; ~ **laitière** vacă de lapte. **2.** piele de vacă; **sac en ~** poșetă din piele de vacă. **3.** *(bot.)* vinețică-cu-lapte *(Lactarius volemus).* **4.** *(pop.)* ~ **à roulettes** agent ciclist. **5.** *(în expr.)* **manger de la ~ enragée** a mânca răbdări prăjite; a trage mâța de coadă; **donner des coups de pied en ~** a da lovituri perfide / pe la spate; **parler français comme une ~ espagnole** a vorbi prost franțuzește; ~ **à lait** persoană bună de exploatat, de la care se pot obține profituri, *(fig.)* vacă de muls; *(mar.)* **le plancher des ~s** uscatul, pământul; **se montrer ~** a se arăta rău / afurisit / al dracului; **être ~ envers qqn.** a face o măgărie cuiva; *(prov.)* **chacun son métier, les ~s seront bien gardées** când fiecare își vede de treabă, totul merge bine.
vachement, vacheté *adv. (pop.)* **1.** *(înv.)* în mod dur, cu duritate. **2.** extrem de..., foarte; **elle est ~ jolie** este extrem de drăguță.
vacher, -ère *s.m.f.* **1.** văcar. **2.** *(în expr.)* **des manières de ~** maniere grosolane.
vacherie *s.f.* **1.** grajd de vaci. **2.** *(pop.)* răutate, măgărie; **faire des ~s à qqn.** a face măgării cuiva. **3.** *(pop.)* situație penibilă / neplăcută; mizerie; **quelle ~ de temps!** ce mizerie de vreme!
vacherin *s.m.* **1.** *(în regiunea Franche-Comté)* varietate de șvaițer. **2.** *(culinar)* bezea cu frișcă.
vachette *s.f.* **1.** văcuță, junincă, vițea. **2.** vașetă, piele de vițea. **3.** *(bot.)* specie de ciuperci comestibile.
vacillant, ~e *adj.* **1.** *(despre lumini, flăcări)* tremurător, pâlpâitor. **2.** care se clatină, care se împleticește; **démarche ~e** mers clătinat / împleticit / nesigur. **3.** *(despre caractere, atitudini)* șovăielnic, șovăitor, nedecis, slab; **esprit ~** spirit șovăielnic / ezitant.
vacillation *s.f.* **1.** tremurătură, clătinătură, împleticeală. **2.** *(despre flăcări)* pâlpâire.
vacillement *s.m.* **1.** tremurare, clătinare; ~ **des mains d'un malade** tremurare a mâinilor unui bolnav. **2.** v. **vacillation (2)**.
vaciller *v.i.* **1.** a se clătina, a se împletici; ~ **de fatigue** a se împletici de oboseală. **2.** *(despre flăcări)* a pâlpâi. **3.** *(fig.)* a șovăi, a ezita; a-și pierde echilibrul.
vacive *s.f. (zool.)* mioară de doi ani care încă nu a fătat; *(pop.)* noatenă.
vacuité *s.f.* **1.** *(fiz.)* vacuitate. **2.** *(fig.)* vid moral, vid intelectual; lipsă de valoare; **la ~ de ses idées** vidul ideilor sale.
vacuolaire *adj. (biol.)* vacuolar, referitor la vacuole.
vacuole *s.f.* **1.** *(biol.)* vacuolă. **2.** *(geol.)* cavitate într-o stâncă.
vacuomètre *s.m. (fiz.)* vacuummetru.
vacuum *s.m. (fiz.)* vacuum, vid, gol.
va-de-la-gueule, va d'la *adj., s.m.f. (pop.)* **1.** *(înv.)* lacom la mâncare. **2.** bun de gură. **3.** individ care nu-i bun de nimic.
va-de-l'avant *s.m. invar. (fam.)* om întreprinzător.
vade-mecum *s.m. invar.* vademecum, îndreptar, ghid.
vadrouille *s.f.* **1.** *(mar.)* mătură cu mâner (pentru curățat puntea). **2.** *(înv.)* femeie de moravuri ușoare. **3.** *(pop.)* hoinăreală. **4.** *(pop., în expr.)* **aller en ~** a umbla creanga / lela; a bate străzile; a umbla calea mânzului.
vadrouiller *v.i. (fam.)* a hoinări, a umbla teleleu.

vadrouilleur, -euse *s.m.f., adj. (fam.)* hoinar; pierde-vară.
va-et-vient *s.m. invar.* **1.** mișcare de du-te-vino; balansare, oscilație; **le ~ d'un pendule** mișcarea de du-te-vino a unui pendul. **2.** *(tehn.)* balama cu arc. **3.** *(mar.)* parâmă du-te-vino **4.** *(el.)* montaj în du-te-vino. **5.** *(fig.)* mișcare continuă, alergătură, du-te-vino, agitație.
vagabond, ~e I. *adj.* **1.** vagabond, hoinar. **2.** nomad; **peuples ~s** popoare nomade. **3.** *(fig.)* rătăcitor, vagabond, nestatornic, inconstant, instabil; **pensées ~es** gânduri rătăcitoare. **II.** *s.m.f.* **1.** vagabond, hoinar, pribeag; aventurier. **2.** vagabond, om fără căpătâi; derbedeu.
vagabondage *s.m.* vagabondaj, vagabondare, hoinăreală.
vagabonder *v.i.* a vagabonda, a hoinări, a rătăci, a bate drumurile, a umbla creanga.
vagin *s.m. (anat.)* vagin.
vaginal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* vaginal.
vaginé, ~e *adj. (bot.)* înconjurat de o membrană.
vaginisme *s.m. (anat.)* vaginism.
vaginite *s.f. (med.)* vaginită, colpită.
vagir *v.i.* **1.** *(despre copii)* a scânci. **2.** *(despre crocodili, iepuri)* a țipa.
vagissant, ~e *adj.* **1.** *(despre copii)* care scâncește. **2.** *(despre crocodili, iepuri)* care țipă.
vagissement *s.m.* **1.** scâncet (de copil). **2.** țipăt (de crocodil, de iepure).
vagolytique *adj. (fiziol.)* care inhibă activitatea nervului pneumogastric, a nervului vag.
vagotomie *s.f. (chir.)* vagotomie, secționare chirurgicală a nervului vag.
vagotonie *s.f. (med.)* vagotonie, dezechilibru al funcționării sistemului nervos vegetativ parasimpatic.
vague I. *s.f.* **1.** val, talaz, undă; **les ~s de la mer** valurile mării. **2.** *(fig.)* val, ondulație; **~s de sabie** valuri de nisip. **3.** *(arhit.)* ornament în formă de val. **4.** *(fig.)* val, mulțime; **les enfants sortaient de l'école par ~s** copiii ieșeau din școală în valuri. **5.** *(cinema)* val; **la Nouvelle Vague** noul val (mișcare de reînnoire artistică). **6.** *(arg.)* buzunar. **7.** *(arg., în expr.)* **coup de ~** furt din buzunar. **II.** *s.m.art.* **1.** vagul, neclarul, nedeslușitul; **elle regardait dans le ~** privea în vag. **2.** *(în expr.)* **~ à l'âme** sentiment de melancolie, de tristețe nedeslușită. **III.** *adj.* **1.** *(anat., în expr.)* **le nerf ~** nervul vag. **2.** vag, imprecis, nedeslușit; **contours ~s** contururi vagi / nedeslușite. **3.** *(croit.)* amplu; **manteau ~** mantou amplu. **4.** *(fig.)* neclar, imprecis; confuz; **explication ~** explicație neclară, imprecisă. **5.** *(în expr.)* **terrain ~** loc viran.
vaguelette *s.f.* val mic.
vaguement *adv.* (în mod) vag, nelămurit, confuz, nedeslușit.
vaguemestre *s.m. (mil.,mar. înv.)* vagmistru.
vaguer *v.i.* **I.** *(lit.)* **1.** a rătăci, a hoinări. **2.** *(despre gânduri)* a rătăci, a nu se fixa. **II.** *v.i., v.t. (arg.)* **1.** a scotoci prin buzunare pe cineva. **2.** a percheziționa. **3.** a jefui, a tâlhări. **III.** *v.r. (arg.)* a se căuta prin buzunare.
vaguotte *s.f.* vestă.
vahé *s.m. (bot.)* plantă din familia apocinaceelor care secretă cauciuc *(Madagascar)*.
vahiné *s.f.* femeie din Tahiti.
vaigrage *s.m. (mar.)* **1.** paiol. **2.** bordaj interior.
vaigre *s.f. (mar.)* scândură a bordajului interior.
vaigrer *v.t. (mar.)* a acoperi cu scânduri interiorul unei nave.
vaillamment *adv.* vitejește, voinicește, bărbătește, (în mod) curajos; cu curaj.
vaillance *s.f.* vitejie, bărbăție, curaj, bravură, eroism, neînfricare.
vaillant, ~e *adj.* **1.** viteaz, brav, curajos, neînfricat; **soldats ~s** soldați viteji. **2.** *(în expr.)* **n'avoir pas un sou ~** a nu avea nici o lețcaie / nici un sfanț; *(pop.)* a fi pe drojdie / pe geantă; *(prov.)* **à cœur ~ rien d'impossible** cu curaj și cu silință izbutești, la orice lucru cu care te îndeletnicești.
vaillantie *s.f. (bot.)* specie de plantă meridională cu flori albe sau gălbui, din familia rubiaceelor.
vain, ~e *adj.* **1.** *(despre speranțe, iluzii)* van, zadarnic, fără rost, himeric, neîntemeiat; **de ~s espoirs** speranțe zadarnice, deșarte. **2.** *(despre acțiuni, eforturi)* van, inutil, ineficient, nefolositor; **de ~s efforts** eforturi inutile. **3.** gol, fără conținut; **un ~ mot** o vorbă goală. **4.** frivol, ușuratic, futil; **plaisirs ~s** plăceri frivole. **5.** vanitos, înfumurat, încrezut. **6.** iluzoriu; **~e gloire** glorie iluzorie. **7.** *(în expr.)* **~e pâture** izlaz, imaș, loc de pășunat; **en ~** în zadar, degeaba.
vaincre I. *v.t.* **1.** a învinge, a birui, a bate, a înfrânge; **~ l'envahisseur** a învinge invadatorul. **2.** *(fig.)* a domina, a stăpâni, a-și înăbuși (un sentiment); **~ un mauvais penchant** a stăpâni o înclinație rea. **II.** *v.r.* a se învinge, a se domina, a se înfrâna, a se stăpâni.
vaincu, ~e I. *adj.* învins, înfrânt, biruit, bătut; **s'avouer ~** a se recunoaște învins; a se da bătut. **II.** *s.m.f.* învins, înfrânt, biruit; **malheur aux ~s!** vai de cei învinși!
vainement *adv.* în zadar, în van, degeaba, inutil.
vainqueur *adj., s.m.* învingător, biruitor; triumfător; victorios, câștigător.
vair *s.m.* **1.** *(înv.)* blană de veveriță alb cu gri. **2.** *(în heraldică)* (scut cu) fond împărțit în romburi albastre și albe.
vairé, ~e *adj. (în heraldică)* împărțit în romburi albastre și albe.
1. vairon *adj. (despre ochi)* de culori diferite; ceacâr.
2. vairon *s.m. (iht.)* boiștean, verdete, crăieț, scrofiță *(Phoxinus phoxinus)*.
vaisseau *s.m.* **1.** *(înv.)* vas, recipient pentru lichide. **2.** *(anat.)* vas, canal prin care circulă sângele; **~s sanguins** vase sangvine. **3.** *(bot.)* vas, celulă vegetală prin care circulă seva plantelor. **4.** vas de război; **~ amiral** vas amiral. **5.** *(arhit.)* navă, naos. **6.** *(în expr.)* **brûler ses ~x** a-și tăia craca de sub picioare; a-și da foc la valiză; **~ de ligne** cuirasat, vas de linie; **capitaine de ~** comandor; **~ spatial** navă cosmică.
vaisselier *s.m.* dulap rustic pentru vase.

vaisselle *s.f.* veselă, vase, văsărie; **laver la ~** a spăla vasele.
val (*pl.* **vals, vaux**) *s.m.* **1.** *(înv.)* vale largă, depresiune. **2.** *(în expr.)* **aller par monts et par vaux** a cutreiera lumea în lung și în lat; a umba peste mări și țări.
valable *adj.* valabil; autentic; acceptat; întemeiat; **un acte ~** un act valabil; **un testament ~** un testament valabil, autentic.
valablement *adj.* (în mod) valabil, fondat, întemeiat.
valda, valdaga *s.f.* *(arg.)* **1.** glonte. **2.** lumina verde a semaforului.
valdingouin, valdingue *s.m.* *(arg.)* *(la jocul de cărți)* valet.
valdingue I. *s.f.* *(arg.)* **1.** valiză. **2.** *(în expr.)* **faire la ~** a se căra, a se cărăbăni. **II.** *s.m.* **1.** cădere. **2.** *(în expr.)* **faire / ramasser un ~** a cădea, a face o trântă; **envoyer qqn. à ~** a pune / a culca pe cineva la pământ.
valdinguer I. *(arg.)* *v.i.* *(în expr.)* **envoyer ~** a trimite la plimbare. **II.** *v.t.* a trânti, a arunca la pământ; a mișca din loc.
valençay *s.m.* numele unui sortiment de brânză din Franța.
valence *s.f.* **1.** varietate de portocală din Spania *(Valencia)*. **2.** *(chim.)* valență. **3.** *(în expr.)* **~ écologique** capacitatea unei specii de a trăi în medii diferite.
valenciennes *s.f.invar.* dantelă (lucrată inițial în orașul Valenciennes, apoi în Belgia).
valentinite *s.f.* *(mineral.)* oxid natural de antimoniu.
valérianacées *s.f.pl.* *(bot.)* valerianacee, familie de plante dicotiledonate, având ca tip valeriana.
valériane *s.f.* **1.** *(bot.)* odolean *(Valeriana dioica)*. **2.** *(bot., în compuse)* **~-grecque** Scara-Domnului, scărica *(Polemonium coeruleum)*; **~-des-marais** valeriană *(Valeriana officinalis)*. **3.** *(fam.)* valeriană.
valerianelle *s.f.* *(bot.)* fetică *(Valerianella olitoria)*.
valérianique, valérique *adj.* *(chim., în expr.)* **acide ~** acid valerianic.
valet *s.m.* **1.** *(ist.)* scutier în serviciul unui senior. **2.** *(ist.)* ofițer al unei case regale sau princiare. **3.** servitor, slugă. **4.** fecior, valet; **~ de chambre a.** *(înv.)* fecior; **b.** servitor de sex masculin; **~ de pied a.** valet în livrea din suita unui personaj important; **b.** servitor în livrea al marilor case. **5.** *(înv.)* muncitor agricol. **6.** *(fig., peior.)* persoană servilă; **âme de ~** suflet de slugă. **7.** *(tehn.)* clamă. **8.** *(în expr.)* **~ de ferme** argat; **~ d'écurie** grăjdar; **~ de nuit** umeraș (pe care se pun hainele înainte de culcare); **~ de carreau** om de nimic; secătură; *(prov.)* **tel maître tel ~** cum e turcul și pistolul.
valetaille *s.f.* *(peior.)* servitorime, slugărime, slujitorime.
valétudinaire *adj., s.m.f.* *(înv.)* bolnăvicios, șubred, maladiv; **vieillard ~** bătrân bolnăvicios.
valeur *s.f.* **1.** valoare, preț; **la ~ d'une maison** valoarea unei case; **la ~ d'un tableau** valoarea unui tablou; **un objet de ~** un obiect de preț. **2.** *(ec.)* valoare; **~ d'échange** valoare de schimb; **~ ajoutée** valoare adăugată; **~ mobilière** valoare mobiliară. **3.** *(com.)* valoare, bun, marfă. **4.** *(fin.)* valoare, înscris; titlu (de bursă, de bancă); **~ intrinsèque d'une monnaie** valoare intrinsecă a unei monede. **5.** *(fig.)* valoare, semnificație, însemnătate, importanță; **la ~ d'un traité** valoarea / importanța unui tratat; **attacher de la ~** a da importanță, a acorda importanță; a pune preț. **6.** valoare, utilitate; **cet objet ne m'est d'aucune ~** acest obiect nu-mi este de nici o utilitate / îmi este inutil. **7.** *(fig.)* valoare, merit; **un homme de ~** un om de valoare / valoros. **8.** *(lingv.)* valoare, semnificație; nuanță; **avoir un sens exact de la ~ des mots** a avea un simț exact al valorii cuvintelor. **9.** *(muz.)* valoare, durată (a unei note). **10.** *(mat.)* valoare; **~ algébrique** valoare algebrică. **11.** valoare, eficacitate; **la ~ d'une méthode** eficacitatea unei metode. **12.** *(înv.)* vitejie, curaj, temeritate, bravură. **13.** *(în expr.)* **mettre en ~** a scoate în relief, a pune în valoare, a reliefa.
valeureusement *adv.* *(rar)* cu curaj, vitejește.
valeureux, -euse *adj.* curajos, brav, viteaz, temerar.
valgus *adj.* *(anat., despre picioare)* valgus, deviație în afară.
validation *s.f.* *(jur.)* validare; **~ des élections** validare a alegerilor.
valide *adj.* **1.** valid, robust, sănătos, teafăr, zdravăn. **2.** *(jur.)* valid, valabil, autentic; **un acte ~** un act valid.
validement *adv.* (în mod) valabil, valid.
valider *v.t.* *(jur.)* a valida; **~ le résultat des élections** a valida rezultatul alegerilor.
validité *s.f.* validitate, valabilitate; *(jur.)* **la ~ d'un acte** validitatea unui act; **la ~ d'un argument** valabilitatea unui argument.
valine *s.f.* *(biochim.)* valină, aminoacid prezent în proteinele naturale.
valise *s.f.* **1.** valiză, geamantan; **faire sa ~** a-și pregăti valiza, a-și face bagajele. **2.** *(arg.)* cearcăn, pungă sub ochi.
valiser, valouser *v.t.* *(arg.)* **1.** a părăsi, a abandona. **2.** a da afară.
valkyrie *s.f.* v. **walkyrie**.
vallée *s.f.* *(geogr.)* vale, depresiune; **la ~ de la Loire** valea Loarei.
valleuse *s.f.* *(reg.)* vale seacă terminată abrupt pe malul mării.
vallisnérie *s.f.* *(bot.)* orzoaică-de-baltă *(Vallisneria spiralis)*.
vallon *s.m.* vâlcea.
vallonné, ~e *adj.* *(geogr.)* vălurit, cu ondulații de teren.
vallonnement *s.m.* *(geogr.)* val, ondulație de teren.
valoche *s.f.* *(arg.)* **1.** valiză. **2.** cearcăn, pungă sub ochi. **3.** *(în expr.)* **con comme une ~ sans poignées** prost ca noaptea; **se faire la ~** a pleca.
valoir I. *v.i.* **1.** a valora; a prețui; a face; **~ de l'or** a face toate paralele; **ne pas ~ cher** a nu face doi bani; a nu face nici cât o ceapă degerată; *(fig.)* **~ son pesant d'or** a avea o mare valoare (morală); a fi de neprețuit. **2.** a merita, a face; **~ la peine / le coup** a merita osteneala; *(fam.)* **~ le coup d'œil** a merita să fie privit. **3.** a echivala, a egala, a face cât; **cent cents valent un dollar** o sută de cenți echivalează cu un dolar. **4.** *(în expr.)* **vaille que vaille** așa și așa; ceac-pac; **faire ~ sa marchandise** a-și

prezenta lucrurile într-o lumină favorabilă; a-și lăuda marfa; **faire ~ ses choux** a-și da aere; a se ține cu nasul pe sus; **prendre une chose pour ce qu'elle vaut a.** a lua lucrurile așa cum sunt; **b.** a aprecia lucrurile la justa lor valoare; **l'un vaut l'autre** sunt amândoi la fel; cum e turcul și pistolul; *(pop.)* **ne pas ~ lourd / ne pas ~ le pain que l'on mange** a nu fi bun de nimic; a nu-i plăti pielea nici un ban; **ne pas ~ quatre sous** a nu face doi bani; a nu face nici o para chioară; *(prov.)* **le jeu / l'enjeu ne / n'en vaut pas la chandelle** mai mare daraua decât ocaua; *(prov.)* **belle vigne sans raisin ne vaut rien** vița ce n-aduce rod se taie. **II.** *v.t.* **1.** a procura, a aduce; **la conduite de son fils lui a valu des éloges** purtarea fiului său i-a adus elogii. **2.** *(arg., în expr.)* **ça vaut dix / ça vaut le jus / l'os, ça vaut mille, ça vaut son pesant de moutarde / de cacahuètes** să te strici de râs, nu alta. **III.** *v.impers. (în expr.)* **il vaut mieux** e mai bine, e preferabil; **autant vaut / vaudrait** tot atâta ar fi să; *(prov.)* **mieux vaut tard que jamais** mai bine mai târziu decât niciodată. **IV.** *v.r. (în expr.)* **ils se valent** sunt la fel; ce mi-e unul, ce mi-e celălalt.

valorisation *s.f.* valorizare, valorificare.

valoriser *v.t.* a valorifica, a pune în valoare; **les travaux d'irrigation valorisent cette région aride** lucrările de irigare pun în valoare această regiune aridă.

valouser *v.t.* v. **valiser**.

valse *s.f.* **1.** vals. **2.** *(arg.)* lecție, pedeapsă aplicată cuiva. **3.** *(arg., în expr.)* **inviter à la ~** a invita afară la o bătaie; **envoyer la ~** a da bani.

valser *v.i.* **1.** a valsa, a dansa vals. **2.** *(fam.)* a cădea, a face o trântă. **3.** a se căra. **4.** *(în expr.)* **faire ~ des employés** a muta salariații; **envoyer ~ qqn. a.** a pune pe cineva pe liber / pe verde; **b.** a da cuiva papucii; **faire ~ l'argent** a arunca banii pe fereastră; a cheltui nebunește.

valseur, -euse I. *s.m.f., adj.* persoană care valsează. **II.** *s.f.pl. (vulg.)* testicule.

value *s.f. (ec., în expr.)* **plus-~** plus-valoare; **moins-~** scădere, pierdere din valoare.

valvaire *adj. (bot.)* valvar; în formă de valvă.

valve *s.f.* **1.** *(bot.)* valvă. **2.** *(zool.)* valvă, parte a cochiliei unor moluște. **3.** *(tehn.)* valvă, supapă. **4.** *(auto)* ventil. **5.** *(la pl., Belgia)* tablou de afișaj (sub geam).

valvé, ~e *adj. (bot.)* prevăzut cu valvă.

valvulaire *adj.* valvular; referitor la valvule.

valvule *s.f.* **1.** *(anat.)* valvulă. **2.** *(bot.)* valvă mică.

vamp *s.f.* vampă, femeie fatală.

vamper *v.t. (fam.)* a seduce folosind procedeele unei vampe.

vampire *s.m.* **1.** vampir, strigoi. **2.** *(înv.)* om lacom de bani. **3.** *(zool.)* vampir, liliac mare din America de Sud *(Phyllostoma spectrum)*. **4.** asasin.

vampirique *adj. (lit.)* vampiric, referitor la vampiri.

vampiriser *v.t. (fig.)* a domina psihologic pe cineva, a-l supune voinței sale.

vampirisme *s.m.* **1.** *(înv.)* vampirism, crime atribuite vampirilor. **2.** *(psihiatr.)* vampirism, numele unei perversiuni sexuale.

1. van *s.m. (agr.)* vânturătoare, dârmon.

2. van *s.m. (angl.)* furgon pentru transportul cailor de curse.

vanadinite *s.f. (mineral.)* vanadinit.

vanadique *adj. (chim.)* vanadic.

vanadium *s.m. (chim.)* vanadiu.

vanda *s.f. (bot.)* specie de orhidee din India și Oceania.

vandale *s.m.* **1.** *(ist.)* vandal. **2.** *(fig.)* persoană care distruge.

vandalisme *s.m. (fig.)* vandalism.

vandoise *s.f. (iht.)* biban *(Perca fluviatilis)*.

vanesse *s.f. (entom.)* **1.** ochiul-păunului de zi *(Vanessa io)*. **2.** fluture roșu urzicar *(Vanessa urticae)*.

vanille *s.f.* **1.** *(bot.)* vanilie *(Vanilia planifolia)*. **2.** fructul vaniliei.

vanillé, ~e *adj.* vanilat; **sucre ~** zahăr vanilat.

vanillier *s.m. (bot.)* **1.** vanilier *(Heliotropium peruvianum)*. **2.** *(în compuse)* **~-sauvage** vanilie sălbatică *(Heliotropium europaeum)*.

vanillière *s.f.* plantație de vanilie.

vanilline *s.f. (chim.)* vanilină.

vanillon *s.m.* varietate inferioară de vanilie din Mexic și din Antile.

vanisage *s.m. (text.)* vanisare, procedeu de tricotare.

vanisé, ~e *adj. (text.)* vanisat.

vanité *s.f.* **1.** vanitate, mândrie; înfumurare, îngâmfare, semeție, aroganță. **2.** vanitate, deșertăciune, nimicnicie; inutilitate. **3.** *(înv.)* frivolitate, futilitate. **4.** *(în expr.)* **tirer ~ de qqch.** a se mândri cu ceva.

vaniteusement *adv.* cu vanitate, cu îngâmfare, cu aroganță.

vaniteux, -euse *adj., s.m.f.* vanitos, înfumurat, îngâmfat, semeț, trufaș, arogant.

vannage *s.m.* **1.** *(tehn.)* totalitate a vanelor unei mașini. **2.** *(agr.)* vânturare.

vanne *s.f.* **1.** *(tehn., hidr.)* vană. **2.** *(hidr.)* stavilă, ecluză. **3.** *(mar.)* clinchet. **4.** *(ornit.)* pană mare la o aripă. **5.** *(tehn., în expr.)* **~ de vidage** robinet de golire. **6.** *(pop.)* glumă răutăcioasă; **lancer / envoyer des ~s à qqn.** a face glume răutăcioase la adresa cuiva. **7.** *(pop.)* brașoavă, gogoașă, minciună. **8.** *(pop.)* greșeală; gafă. **9.** *(pop.)* incorectitudine (în lumea interlopă). **10.** *(pop.)* necaz, incident.

vanné, ~e *adj. (pop.)* obosit, frânt, epuizat; **je suis ~** sunt frânt.

vanneau *s.m. (ornit.)* nagâț *(Vanellus vanellus)*.

vannelle, vantelle *s.f.* **1.** *(hidr.)* mică vană de ecluză. **2.** *(tehn.)* mică valvă a unei conducte.

vanner I. *v.t.* **1.** *(agr.)* a vântura. **2.** *(tehn.)* a instala un stăvilar, a așeza vane. **3.** *(pop.)* a obosi, a istovi, a slei de puteri, a epuiza. **II.** *v.i. (pop.)* **1.** a cădea în capcană, a lua plasă. **2.** a glumi.

vannerie *s.f.* **1.** negoț cu coșuri împletite. **2.** coșuri împletite.

vannet *s.m. (pesc.)* năvod care este întins pe malul apei în așteptarea fluxului.

vanneur *s.m.* **1.** *(agr.)* vânturător de cereale. **2.** *(pop.)* mincinos. **3.** *(pop.)* lăudăros.

vannier *s.m.* împletitor de coșuri.

vannure *s.f. (agr.)* pleavă.

vantail (*pl.* **-aux**) *s.m.* *(constr.)* canat de ușă, batant.
vantard, ~e *adj.* lăudăros, fanfaron.
vantardise *s.f.* lăudăroșenie, fanfaronadă.
vanter I. *v.t.* a lăuda; ~ **un élève** a lăuda un elev. **II.** *v.r.* a se lăuda, a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se împăuna; **il n'y a pas de quoi se ~** nu prea ai cu ce să te lauzi.
va-nu-pieds *s.m.invar.* sărăntoc, coate-goale, nevoiaș, sărman.
vape *s.f.* *(pop.)* **1.** ghinion. **2.** îndoială. **3.** încurcătură; bulibășeală. **4.** *(la pl.)* prostii, inepții, aberații. **5.** *(în expr.)* **être dans la ~ / les ~s** a fi drogat; **tomber dans les ~s** a leșina.
vapeur I. *s.f.* **1.** abur, vapori; **~s d'eau** vapori de apă; *(culinar)* **faire cuire les aliments à la ~** a fierbe alimentele în abur / înăbușit; **bain de ~** baie de aburi; **locomotive à ~** locomotivă cu aburi. **2.** *(fig.)* viteză, iuțeală; **à toute ~** în mare viteză; în grabă; în goană; **3.** *(la pl., înv.)* toane, nervi; amețeală trecătoare; **avoir des ~s** a avea o amețeală trecătoare (nervoasă). **4.** *(fig., la pl.)* fumuri; **les ~s du succès** fumurile succesului. **5.** *(în expr.)* **retourner / renverser la ~** a trece în tabăra opusă. **II.** *s.m.* vapor cu aburi.
vapocraquage *s.m.* *(tehn.)* cracare a unei hidrocarburi în prezența vaporilor de apă.
vapocraqueur *s.m.* *(tehn.)* instalație de cracare a unei hidrocarburi în prezența vaporilor de apă.
vaporeux, -euse *adj.* **1.** vaporos, străveziu, transparent, fin; **étoffe vaporeuse** stofă fină, subțire, diafană. **2.** *(despre cer, lumină)* aburit, umbrit (de ceață), transparent. **3.** *(pictură)* vaporos, neclar; **contours ~** contururi vaporoase, nedeslușite.
vaporisage *s.m.* *(text.)* aburire, vaporizare.
vaporisateur *s.m.* **1.** *(chim.)* vaporizator. **2.** pulverizator; **~ à parfum** pulverizator de parfum. **3.** *(text.)* aburitor.
vaporisation *s.f.* **1.** *(fiz.)* vaporizare. **2.** pulverizare.
vaporiser *v.t., v.r.* **1.** a (se) vaporiza, a (se) transforma în vapori. **2.** a (se) pulveriza.
vaquer *v.i.* **1.** *(înv.)* a fi vacant, a nu avea titular. **2.** a întrerupe activitatea, a nu lucra. **3.** *(cu prep.* **à***)* a se ocupa de, a se îndeletnici cu, a-și vedea de; **~ à ses affaires** a-și vedea de treabă / de drum; a se ține de ale sale; **~ aux soins du ménage** a vedea de casă.
var *s.n.* *(el.)* volt-amper reactiv.
varaigne *s.f.* canal prin care apa mării intră într-o salină maritimă.
varaire-blanc *s.m.* *(bot.)* știrigoaie *(Veratrum album)*.
varaire-noir *s.m.* *(bot.)* captalan negru *(Verbascum nigrum)*.
varan *s.m.* *(zool.)* varan, reptilă carnivoră din Asia de Sud și din Egipt *(Varanus)*.
varangue *s.f.* **1.** *(mar.)* varangă. **2.** *(înv.)* verandă în așezările franceze din Indochina.
varappe *s.f.* ascensiune pe un perete stâncos.
varech *s.f.* *(bot.)* varec, iarbă-de-mare *(Zostera marina)*.
vareuse *s.f.* **1.** bluzon de pânză groasă. **2.** haină la unele uniforme.
varheure *s.f.* *(fiz.)* varoră.
varheurmètre *s.m.* *(tehn.)* varometru, aparat de măsurare a energiei reactive.
varia *s.m.pl.* **1.** varia, colecție bibliografică de scrieri. **2.** articol / reportaj cuprinzând informații pe diferite teme.
variabilité *s.f.* variabilitate.
variable I. *adj.* variabil. **II.** *s.f.* *(mat.)* variabilă.
variablement *adv.* (în mod) variabil.
variance *s.f.* *(mat., stat.)* varianță.
variant, ~e *adj.* *(rar)* variant, schimbător, nestatornic; **humeur ~e** dispoziție schimbătoare.
variante *s.f.* *(lit., filol.)* variantă.
variateur *s.m.* **1.** *(auto)* schimbător; **~ de vitesse** schimbător de viteză. **2.** *(mec.)* variator.
variation *s.f.* **1.** variație, schimbare; evoluție; **les ~s de l'opinion publique** evoluțiile opiniei publice. **2.** *(muz.)* variațiune; **thème avec ~s** temă cu variațiuni. **3.** *(la pl.)* variațiuni, schimbări; **~s de température** variații de temperatură.
varice *s.f.* *(med.)* varice.
varicelle *s.f.* *(med.)* varicelă, vărsat de vânt.
varicocèle *s.f.* *(med.)* varicocel.
varié, ~e *adj.* variat, diferit, felurit, deosebit, divers.
varier I. *v.t.* **1.** a varia, a schimba; **~ les mets** a varia felurile de mâncare. **2.** *(ir., în expr.)* **~ les plaisirs** a trece de la o plictiseală la alta. **II.** *v.i.* **1.** a varia, a (se) schimba; a (se) modifica; **ses idées varient souvent** ideile sale se schimbă des. **2.** a fi diferit, a diferi; **la mentalité varie d'un pays à l'autre** mentalitatea diferă de la o țară la alta. **3.** a avea păreri diferite; **les linguistes varient sur maints sujets** lingviștii au păreri diferite în multe probleme. **4.** *(mat.)* a(-și) schimba valoarea, a varia.
variétal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(agr.)* referitor la o varietate de plantă.
variété *s.f.* **1.** varietate, diversitate, pluralitate, felurime; **~ des points de vue** diversitate a punctelor de vedere. **2.** *(în științele naturale)* specie, varietate; **une ~ de pommes** o varietate de măr. **3.** *(la pl.)* culegere de fragmente literare. **4.** *(la teatru, tele)* varietăți; **émission de ~s** emisiune de varietăți.
variole *s.f.* *(med.)* variolă, vărsat.
variolé, ~e adj. ciupit de vărsat.
varioleux, -euse *(med.)* **I.** *adj.* referitor la variolă. **II.** *s.m.f.* bolnav de variolă.
variolique *adj.* *(med.)* variolic; **éruption ~** erupție variolică.
variolisation *s.f.* *(ist., med.)* variolizare, inoculare profilactică cu variolă.
varioloïde *s.f.* *(med.)* varioloid, formă atenuată a variolei.
variomètre *s.m.* *(av., el.)* variometru.
variorum *adj. invar* *(în expr.)* **édition ~** ediție cu note și comentarii.
variqueux, -euse *adj., s.m.f.* *(med.)* varicos, care suferă de varice.
varlet *s.m.* *(în epoca feudală)* paj, copil de casă.
varlope *s.f.* *(tehn.)* gealău, robanc.
varloper I. *v.t.* *(tehn.)* a gelui. **II.** *v.i.* *(arg.)* a ieși pentru a culege informații.

varlot, ~e *s.m.f. (arg.)* client care nu cumpără.
varon, varron *s.m. (vet.)* tumoare pe pielea bovinelor.
varsovienne *s.f. (cor.)* varșoviană.
varus *adj. (anat., despre membrele inferioare)* var, varus.
vasard, ~e I. *adj.* mâlos, mocirlos, nămolos. **II.** *s.m.* fund (de mare, de lac) nămolos, mocirlos.
vasculaire *adj. (anat.)* vascular.
vascularisation *s.f. (anat.)* vascularizație.
vascularisé, ~e *adj. (anat.)* vascularizat.
vase I. *s.f.* **1.** nămol, mâl, noroi; mocirlă. **2.** *(arg.)* apă. **3.** *(arg.)* ploaie. **II.** *s.m.* **1.** vas, recipient, oală. **2.** vază (de flori, de ornament); **~ antique** vază antică. **3.** *(în expr.)* **en ~ clos** izolat de restul lumii; **élever un enfant en ~ clos** a crește un copil izolat de lume.
vaseline *s.f.* vaselină.
vaseliner *v.t.* **1.** a unge cu vaselină. **2.** *(pop.)* a linguși.
vaser *v.i. (arg.)* a ploua.
vaseux, -euse *adj.* **1.** nămolos, mâlos, mocirlos; noroios; **le fond ~ d'un lac** fundul mâlos al unui lac. **2.** *(fig., despre oameni)* obosit; moale, fără vlagă; **être ~** a se simți moale, obosit. **3.** *(fig., despre scrieri)* confuz, încâlcit; **discours ~** discurs confuz.
vasière *s.f.* **1.** teren mlăștinos, mocirlos. **2.** rezervor pentru saline maritime. **3.** crescătorie de midii.
vasistas *s.m.* **1.** ferestruică, ochi (într-o ușă, fereastră). **2.** *(arg., la pl.)* ochi.
vaso-constricteur, vasoconstricteur, -trice *adj., s.m. (fiziol., med.)* vasoconstrictor; **médicament ~** medicament vasoconstrictor.
vasodilatateur, vaso-dilatateur, -trice *adj., s.m. (fiziol., med.)* vasodilatator; **la papavérine est un ~** papaverina este un vasodilatator.
vaso-moteur, vasomoteur, -trice *adj., s.m. (fiziol., med.)* vasomotor.
vaso-motricité, vasomotricité *s.f. (fiziol.)* vasomotricitate.
vasopresseur, -ive *adj., s.m. (med.)* vasopresor, substanță care contractă arterele.
vasopressine *s.f. (med.)* vasopresină, hormon cu acțiune vasoconstrictoare.
vasouillard, ~e *adj. (pop.)* **1.** șovăitor, nesigur. **2.** nesigur pe picioare, împleticit.
vasouiller *v.i. (pop.)* **1.** a șovăi, a ezita, a fi nesigur. **2.** a fi nesigur pe picioare, a se împletici.
vasque *s.f.* **1.** bazin ornamental (care poate primi apa unei fântâni sau poate fi dotat cu un sistem de iluminat). **2.** cupă ornamentală.
vassal, ~e *(m.pl.* **–aux**) *adj. s.m.f. (în epoca feudală)* vasal.
vassaliser *v.t. (rar)* a supune, a aservi, a înrobi; a subjuga; *(fig.)* a îngenunchea.
vassalité *s.f.* **vasselage** *s.m.* **1.** *(în epoca feudală)* vasalitate. **2.** *(fig.)* subordonare, subjugare, aservire; supunere, servitute, atârnare, dependență; îngenunchere.
vassiveau *s.m. (zool.)* noaten, vițel sub doi ani.
vaste *adj.* **1.** vast, întins, larg; **un ~ boulevard** un bulevard larg. **2.** *(fig.)* vast, imens, bogat, important; **de ~s connaissances** cunoștințe vaste.
vastement *adv.* (în mod) vast, amplu.
vaticane I. *adj.* vatican, referitor la Vatican / la papalitate. **II.** *s.f. (cu maj.)* biblioteca Vaticanului.
vaticinateur, -trice 1. profet, proroc. **2.** prezicător, ghicitor, vizionar.
vaticination *s.f.* **1.** profeție, prorocire. **2.** prezicere, ghicire a viitorului.
vaticiner *v.i.* **1.** a profetiza, a proroci. **2.** *(peior.)* a ține discursuri cu iz profetic.
va-tout *s.m.invar.* **1.** *(la unele jocuri de noroc)* miză (prin care se riscă toți banii); *(fig.)* **jouer son ~** a miza totul pe o carte; a-și juca ultima carte.
vauchérie *s.f. (bot.)* algă verde filamentoasă de apă dulce sau de sol umed *(Vaucheria).*
vauclusien, ~ne I. *adj.s.m.f.* referitor la/din departamentul Vaucluse. **II.** *adj. (geol., în expr.)* **source ~ne** resurgență.
vaudeville *s.m. (teatru)* vodevil.
vaudevillesque *adj. (teatru)* vodevilesc, de vodevil, în maniera vodevilului.
vaudevilliste *s.m. (teatru) (rar)* vodevilist, autor de vodeviluri.
1. vaudois, ~e *s.m.f. (rel.)* membru al unei secte creștine din secolul al XII-lea.
2. vaudois, ~e *adj.* din cantonul Vaud (Elveția); **l'industrie ~e** industria din cantonul Vaud.
3. Vaudois, ~e *s.m.f.* locuitor al cantonului Vaud.
vaudou *s.m., adj. invar.* cult animist al populațiilor de culoare din Antile și din Haiti.
vau-l'eau *adv. (în expr.)* **à ~** în dezordine; **aller / s'en aller à ~** a se duce de râpă; a se duce pe apa sâmbetei.
vaurien, ~ne *s.m.f., adj.* **1.** *(înv.)* om fără scrupule, canalie, șnapan, pungaș. **2.** *(despre copiii răi)* pramatie. **3.** *(mar.)* corabie cu pânză, greată.
vautoir *s.m. (text.)* urzitoare.
vautour *s.m.* **1.** *(ornit.)* vultur *(Aquila Ag.)* **2.** *(fig., fam.)* om hrăpăreț. **3.** *(fig.)* persoană care preferă soluțiile de forță (într-un conflict).
vautrait *s.m. (vân.)* vânătoare cu câini a mistrețului.
vautrer *v.r.* **1.** a se tăvăli; **se ~ dans l'herbe** a se tăvăli în iarbă. **2.** a se bălăci; **se ~ dans la fange** a se bălăci în noroi. **3.** *(fig., peior.)* a se tăvăli; a se complace; **se ~ dans la misère** a se complace în mizerie.
vau-vent *adv. (în expr.)* cu vântul din spate.
vavassal, vavasseur *s.m. (în epoca feudală)* rang mic în nobilimea feudală.
va-vite *adv. (în expr.)* **à la ~ a.** repede, rasolit; **b.** în grabă, în pripă.
veau *s.m.* **1.** *(zool.)* vițel. **2.** carne de vițel. **3.** piele de vițel. **4.** *(pop.)* mârțoagă. **5.** *(pop.)* mașină înceată. **6.** *(fig.)* persoană înceată / greoaie. **7.** *(în expr.)* **pleurer comme un ~** a plânge ca o mireasă; a plânge cu lacrimi cât pumnul; **tuer le ~ gras** a da un ospăț în cinstea cuiva; **adorer le ~ d'or** a avea cultul banului; a fi ahtiat după bani; **crier comme un ~ qu'on égorge** a țipa cât îl ține gura; *(zool.)* **~ marin** focă, vițel de mare *(Phoca vitulina).*
vecteur, -trice I. *adj. (mat.)* vector; **rayon ~** rază vectoare. **II.** *s.m. (mat. fiz.)* vector.

vectoriel, ~le *adj. (met.)* vectorial.
vécu, ~e I. *adj.* trăit, real; **événement ~** eveniment real. **II.** *s.m.art.* experiența de viață.
vedettariat *s.m.* vedetism.
vedette *s.f.* **1.** *(mar.)* vedetă, navă mică de război. **2.** *(la teatru, cinema)* vedetă; stea; **avoir la ~ a.** a fi vedetă, a fi cap de afiș; **b.** a fi de mare actualitate. **3.** *(în expr.)* **mettre en ~** a pune (pe cineva) în evidență / în valoare; **se mettre en ~** a-și face reclamă; a face vedetism.
védique I. *adj.* vedic, referitor la Vede. **II.** *s.m.* limba Vedelor (formă arhaică a sanscritei).
védisme *s.m. (rel.)* vedism, forma primitivă a brahmanismului.
végétal, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I. cellule ~e** celulă vegetală; **huile ~e** ulei vegetal. **II.** *s.m.* plantă.
végétalisme *s.m. (rar)* v. **végétarisme.**
végétarien, ~ne *adj., s.m.f.* vegetarian.
végétarisme *s.m.* vegetarianism.
végétatif, -ve *adj.* vegetativ; **mener une vie végétative** a duce o viață vegetativă / inactivă.
végétation *s.f.* **1.** vegetație. **2.** *(med.)* vegetații, polipi; **opérer qqn. des ~s** a opera pe cineva de polipi / vegetații.
végéter *v.i.* **1.** *(înv., despre plante)* a crește, a se dezvolta. **2.** *(fig., despre oameni)* a vegeta, a lâncezi; a duce o viață inactivă.
véhémence *s.f.* **1.** vehemență, violență, virulență; **une déclaration d'une grande ~** o declarație de o mare vehemență. **2.** impetuozitate, înfocare; violență; **il défend son fils avec ~** își apără fiul cu înfocare. **3.** tărie; **il défend ses idées avec ~** își apără ideile cu tărie.
véhément, ~e *adj.* **1.** vehement, violent, virulent; **protestation ~e** protest vehement. **2.** impetuos, înfocat, aprig, furtunos; **tempérament ~** fire aprigă, înfocată.
véhémentement *adv.* cu vehemență, cu violență; **protester ~** a protesta cu vehemență.
véhiculaire *adj.* vehicular, (limbă) care servește ca mijloc de comunicare între populații cu alte limbi materne.
véhicule *s.m.* **1.** vehicul, mijloc de transport; **~ spatial** vehicul spațial. **2.** *(fig.)* mijloc de comunicare; **la radio, ~ d'informations de toutes sortes** radioul, mijloc de comunicare a tot felul de informații. **3.** *(opt.)* vehicul. **4.** *(pictură)* lichid în care se diluează culorile.
véhiculer *v.t.* **1.** a vehicula, a transporta. **2.** *(fig.)* a vehicula, a transmite, a difuza, a propaga, a răspândi, a împrăștia; **la radio véhicule les dernières nouvelles** radioul difuzează ultimele știri.
veille *s.f.* **1.** veghe; veghere; **état de ~** stare de veghe. **2.** *(mil.)* veghe, strajă, pază; gardă de noapte. **3.** ajun; **à la ~ de Noël** în ajunul Crăciunului. **4.** priveghi, priveghere. **5.** *(în expr.)* **ce n'est pas demain la ~** o să mai treacă mult; până atunci o să mai curgă multă apă pe gârlă; **être à la ~ de** a fi pe punctul de.
veillée *s.f.* **1.** seară, timpul dintre cină și culcare; **les longues ~s d'hiver** lungile seri de iarnă. **2.** veghere a unui bolnav. **3.** priveghi, priveghere. **4.** *(în expr.)* **~ d'armes a.** *(în Evul Mediu)* noaptea de veghe a viitorului cavaler; **b.** *(fig.)* seară precedând un moment greu din viață / o încercare.
veiller I. *v.i.* **1.** a veghea, a sta treaz. **2.** a fi de gardă; a sta de veghe. **3.** *(cu prep.* **à, sur***)* a veghea; a supraveghea; **~ sur les études de son fils** a supraveghea studiile fiului său; **~ au bon déroulement des opérations** a veghea la buna desfășurare a operațiunilor. **4.** *(în expr.)* **~ au grain** a fi cu ochii-n patru; a fi numai ochi. **II.** *v.t.* **1.** a priveghea; **~ un mort** a priveghea la căpătâiul unui mort. **2.** a veghea; **~ un blessé** a veghea pe un rănit.
veilleur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care veghează; supraveghetor. **2.** paznic, strajă; **~ de nuit** paznic de noapte.
veilleuse *s.f.* **1.** candelă. **2.** lampă mică. **3.** *(bot.)* brândușă de toamnă *(Colchicum autumnale)*. **4.** *(în expr.)* **mettre une lampe en ~** a face o lampă mai mică, a-i coborî flacăra; **mettre une affaire en ~** a reduce activitatea.
veillotte *s.f. (reg., agr.)* căpiță (de fân).
veinard, ~e I. *s.m.f., adj. (fam.)* norocos. **II.** *adv. (pop., în expr.)* **~ que** noroc că.
veine I. *s.f.* **1.** *(anat.)* venă, vână; **~s coronaires** vene coronare; **s'ouvrir les ~s** a-și tăia venele. **2.** *(mineral.)* filon, vână; **~ de quartz** filon de cuarț. **3.** *(bot.)* nervură. **4.** *(fig.)* inspirație; **~ poétique** inspirație poetică. **5.** *(fam.)* noroc, baftă; **avoir de la ~** a avea baftă. **6.** *(în expr.)* **avoir du sang dans les ~s** a fi plin de energie; **avoir du sang de navet dans les ~s** a avea apă-n vine; a fi bleg. **II.** *interj.* mare noroc; **~ alors!** grozav! mare noroc!
veiné, ~e *adj.* cu vine, cu vinișoare; **marbre ~** marmură cu vinișoare.
veiner *v.t. (pictură)* a împodobi un desen cu vinișoare; a imita vinișoarele marmurei.
veinette *s.f.* pensulă de pictat vine.
veineux, -euse *adj.* **1.** vânos; **marbre ~** marmură vânoasă, cu vine. **2.** *(anat.)* venos; **système ~** sistem venos.
veinule *s.f.* **1.** *(anat.)* vinișoară. **2.** *(bot.)* nervură subțire.
veinure *s.f.* rețea de vine (în marmură, în lemn).
vêlage, vêlement *s.m.* **1.** *(la vaci)* fătare. **2.** *(geogr.)* desprindere a unor iceberguri prin dezagregarea banchizei.
vélaire *adj., s.f. (fon.)* velar; **consonne ~** consoană velară.
vélani *s.m. (bot.)* specie de stejar din Asia Mică *(Quercus aegylops)*.
vélar *s.m. (bot.)* **1.** voinicică *(Sisymbrium Loeselii)*. **2.** brâncuță *(Sisymbrium officinale)*. **3.** micsandră sălbatică *(Erysimum Wittmannii)*.
vélarisation *s.f. (fon.)* velarizare, transformarea unei consoane palatale în consoană velară.
vélarium, velarium *s.m. (la romani)* velarium.
velche, welche *s.m.* străin (pentru germani), în special despre francezi și italieni.
veld, veldt *s.m. (geogr.)* stepă sud-africană.
vêlement *s.m.* v. **vêlage.**
vêler *v.i. (despre vaci)* a făta.
vêleuse *s.f.* aparat folosit pentru ușurarea fătatului la vaci.

vélie *s.f. (entom.)* specie de păianjen de apă (*Velia*).
vélin I. *s.m.* **1.** pergament din piele de vițel (născut mort). **2.** hârtie velină. **II.** *adj. (în expr.)* **papier ~** hârtie velină.
vélique *adj. (mar.)* referitor la vele.
vélite *s.m.* **1.** *(la romani)* infanterist, velit. **2.** soldat al unui corp de gardă (sub Napoléon I).
velléitaire *adj., s.m.f.* veleitar.
velléité *s.f.* veleitate.
vélo *s.m.* **1.** *(fam.)* bicicletă. **2.** *(bot.)* vinețică-cu-lapte *(Lactarius volemus)*. **3.** *(pop., în expr.)* **faire un ~ de qqch.** a face din țânțar armăsar.
véloce *adj. (lit.)* agil, iute, rapid; sprinten.
vélocement *adv. (lit.)* cu iuțeală, cu viteză, cu sprinteneală.
vélocifère *s.m.* **1.** *(ist.)* diligență rapidă. **2.** bicicletă primitivă având cadrul de lemn.
vélocipède *s.m. (înv.)* velociped.
vélocipédique *adj. (înv.)* referitor la velociped.
vélocité *s.f. (rar)* velocitate, iuțeală, rapiditate.
vélodrome *s.m.* velodrom.
vélomoteur *s.m.* motoretă.
vélomotoriste *s.m.f.* persoană care conduce o motoretă.
vélo-pousse *s.m. (în Extremul Orient)* vehicul tras de o bicicletă.
velot *s.m.* piele de vițel (născut mort) din care se fabrică pergamentul.
velours *s.m.* **1.** catifea; velur; **~ de coton** catifea de bumbac; **~ de soie** catifea de mătase; **~ côtelé** catifea reiată. **2.** *(în expr.)* **faire patte de ~** a fi mâță blândă; *(glumeț)* **faire des yeux de ~** a face ochi dulci; **jouer sur le ~** a acționa fără riscuri; **c'est un ~** e o plăcere; **à pas de ~** pe nesimțite; tiptil.
velouté I. *adj.* **1.** catifelat; **joues ~es** obraji catifelați; **étoffe ~e** stofă catifelată, cu aplicații de catifea. **2.** plăcut la gust; **potage ~** ciorbă plăcută la gust. **II.** *s.m.* **1.** catifelare; **le ~ de la peau** catifelare a pielii. **2.** *(culinar)* ciorbă grasă.
veloutement *s.m.* catifelare; aspect de catifea.
velouter I. *v.t.* **1.** a catifela. **2.** a face (ceva) să fie plăcut la gust / la auz. **II.** *v.r. (despre voce)* a se catifela, a căpăta un timbru dulce / plăcut.
velouteux, -euse *adj.* catifelat, care amintește de catifea.
veloutier *s.m.* (lucrător) țesător de catifea.
veloutine *s.f.* catifea de mătase broșată.
veltage *s.m. (înv.) (despre lichide)* măsurat cu velta.
velte *s.f. (înv.)* veltă, veche măsură de capacitate.
velu, ~e *adj.* **1.** păros, acoperit cu păr; **poitrine ~** piept acoperit cu păr. **2.** *(despre frunze)* acoperit cu puf.
velum, vélum *s.m.* pânză mare care ferește de lumina soarelui sau ține loc de acoperiș.
velvet *s.m.* catifea de bumbac uni.
velvote *s.f. (bot.)* specie de linariță *(Linaria)*.
venaison *s.f.* **1.** *(culinar)* vânat. **2.** *(vân.)* grăsime a cerbului / a mistrețului.
vénal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** *(ist.)* care se obține cu bani. **2.** *(fig., peior.)* venal, lipsit de scrupule. **3.** *(ec., în expr.)* **valeur ~e** valoare estimată în bani.
vénalité *s.f.* **1.** *(ist.)* posibilitatea de a cumpăra cu bani; **la ~ des charges** posibilitatea de a cumpăra (cu bani) funcții. **2.** *(fig., peior.)* venalitate, corupție; josnicie, lipsă de scrupule.
venant, ~e I. *adj. (înv.)* **1.** care crește, se dezvoltă. **2.** *(în expr.)* **allant et ~** trecător. **II.** *s.m. (în expr.)* **à tout ~, à tous ~s** pentru toată lumea.
vendable *adj.* vandabil, care poate fi vândut.
vendange *s.f.* **1.** culesul viilor; **commencer la ~** a începe culesul viilor. **2.** recoltă de struguri (la un cules). **3.** *(prov.)* **adieu paniers, ~s sont faites!** s-a terminat, pune-ți pofta-n cui!
vendangeoir, vendangerot *s.m. (reg.)* coș / târnă pentru culesul strugurilor.
vendanger *v.i.,v.t.* a culege via.
vendangerot *s.m.* v. **vendangeoir**.
vendangette *s.f. (ornit., reg.)* sturzul viilor *(Turdus musicus musicus)*.
vendangeur, -euse I. *s.m.f.* culegător de struguri. **II.** *s.f. (bot.)* numele unor flori de toamnă (brândușa-de-toamnă).
1. vendéen, ~ne *adj.* **1.** din Vendeea, provincie din vestul Franței. **2.** *(ist.)* despre insurecția regalistă din timpul revoluției din anul 1789.
2. Vendéen, ~ne *s.m.f.* locuitor din Vendeea.
vendémiaire *s.m. (ist.)* vendemiar, prima lună a calendarului revoluționar francez (22 septembrie-22 octombrie).
vendetta *s.f.* **1.** vendetă, răzbunare. **2.** *(arg.)* cuțit cu buton.
vendeur, -euse *s.m.f.* vânzător.
vendre I. *v.t.* **1.** a vinde; **~ des meubles** a vinde mobilă; **à ~** de vânzare; **~ chèrement sa peau / sa vie** a-și vinde scump pielea; **~ la peau de l'ours** a vinde pielea ursului din pădure; *(fam.)* **~ ses père et mère** a vinde și pe tată-său; **~ chat en poche** a vinde mâța-n sac, a vinde fără a arăta marfa. **2.** *(fig.)* a vinde, a trăda; **~ la mèche** a trăda, a divulga *(despre un secret, un complot)*. **3.** *(în expr.)* **~ sa dernière chemise** a risca totul; *(fam.)* **~ sa salade a.** a încerca să convingă; **b.** *(arg.)* a-i umbla gura ca o moară hodorogită; *(arg.)* **~ un piano à qqn.** a duce pe cineva cu vorba, a tromboni pe cineva. **II.** *v.r.* a se vinde; **se ~ comme des petits pains** a se vinde ca pâinea caldă.
vendredi *s.m.* vineri; *(bis.)* **Vendredi Saint** Vinerea Mare.
vendu, ~e I. *adj. (despre mărfuri)* vândut. **II.** *s.m.f. (fig.)* vândut, corupt, venal; trădător; **un juge ~** un judecător corupt.
venelle *s.f.* străduță, ulicioară; stradelă.
vénéneux, -euse *adj. (despre plante)* veninos, otrăvitor; **champignons ~** ciuperci otrăvitoare.
vénérable I. *adj.* venerabil, respectabil, stimabil, prețuit; **un vieillard ~** un bătrân venerabil. **II.** *s.m.f. (bis. catol.)* venerabil. **III.** *s.m.* președintele unei loji masonice.
vénérablement *adv.* (în mod) venerabil, cu venerație.
vénération *s.f.* **1.** venerație, respect profund, adorație; **avoir de la ~ pour ses parents** a avea venerație pentru părinții săi. **2.** *(rel.)* venerare, adorare, idolatrizare; **de la ~ pour les reliques d'un saint** venerare a moaștelor unui sfânt.

vénéréologie, vénérologie *s.f. (med.)* venerologie, studiul bolilor venerice.
vénérer *v.t.* a venera, a adora, a respecta, a cinsti.
vénéricardie *s.f. (zool.)* specie de moluscă *(Venericardia).*
vénerie, vènerie *s.f.* arta de a vâna cu câini.
vénérien, ~ne *adj. (med.)* veneric; **maladies ~nes** boli venerice.
vénérologie *s.f.* v. **vénéréologie.**
venet *s.f. (mar.)* plasă semicirculară de pescuit instalată vertical pe malul mării (pentru a prinde peștele la reflux).
venette *s.f. (înv.)* teamă, frică, spaimă.
veneur *s.m.* vânător cu câini.
1. vénézuélien, ~ne *adj.* venezuelan, din Venezuela.
2. Vénézuélien, ~ne *s.m.f.* venezuelan, locuitor al Venezuelei.
vengeance *s.f.* răzbunare, vendetă; **crier ~** a cere răzbunarea; **tirer ~** a se răzbuna.
venger I. *v.t.* a răzbuna; **~ son honneur** a-și răzbuna onoarea. **II.** *v.r.* a se răzbuna; **se ~ de qqn.** a se răzbuna pe cineva.
vengeur, -esse *s.m.f., adj.* răzbunător.
veniat *s.m.invar. (jur.)* ordin de prezentare (către un judecător inferior).
véniel, ~le *adj.* **1.** *(bis. catol., despre păcate)* ușor, fără gravitate. **2.** *(fam.)* neînsemnat, mărunt, mic, neglijabil; **faute ~le** greșeală neînsemnată.
venimeux, -euse *adj.* **1.** *(despre animale)* veninos, otrăvitor; **serpent ~** șarpe veninos. **2.** *(fig.)* veninos, dușmănos; **paroles venimeuses** vorbe dușmănoase.
venimosité *s.f. (rar)* caracter veninos, dușmănos; răutate.
venin *s.m.* **1.** venin, otravă; **~ de serpent** venin de șarpe. **2.** *(fig.)* venin, otravă, dușmănie, răutate.
venir I. *v.i.* **1.** a veni, a sosi; **ils viendront ce soir** vor veni astă seară; **~ au monde** a veni pe lume; a vedea lumina zilei; **~ en aide à qqn.** a veni în ajutorul cuiva; a da cuiva o mână de ajutor. **2.** a veni, a ajunge; **~ aux oreilles de qqn., ~ à ia connaissance de qqn.** a ajunge la urechile cuiva; a prinde de veste; **~ à rien** a nu ajunge la nimic; a da chix; a o da în bară; **ma fille me vient à l'épaule** fiica mea îmi ajunge la umăr. **3.** a proveni, a veni din / de la; **ce tissu vient d'Orient** această stofă provine din Orient; **cela vient de ce que...** aceasta provine din faptul că... **4.** *(lingv.)* a deriva; a proveni; **une multitude de mots roumains viennent du latin** o mulțime de cuvinte românești derivă din latină. **5.** *(despre plante)* a crește, a se dezvolta. **6.** *(fig.)* a veni, a se prezenta; **~ à l'esprit de qqn.** a-i veni cuiva în minte. **7.** a apărea, a se ivi; **des rides viennent avec l'âge** cu vârsta apar riduri. **8.** *(cu prep.* **à***)* a aborda, a trece la (un subiect); **~ au fait** a veni la fapte. **9.** *(în expr.)* **~ à bout de qqn.** a-i veni cuiva de hac; **~ à bout de qqch.** a-i da de cap (unei chestiuni); **~ à la rencontre de qqn.** a ieși / a se duce în întâmpinarea cuiva; **~ à la traverse** a face obstrucție; a se pune în cale; **~ comme des cheveux sur la soupe** a pica precum musca-n lapte; **~ comme lard aux pois** a se potrivi / a-i ședea de minune; **~ pleurer dans le gilet de qqn.** a plânge pe umărul cuiva; **faire ~ le docteur** a chema doctorul; **faire ~ une marchandise** a comanda o marfă; **voir ~ qqn. de loin** a ghici intențiile cuiva; *(fig.)* a vedea unde bate cineva; **en ~ à ses fins** a-și atinge scopul; **en ~ à des extrémités** a ajunge la capătul răbdării / la violență; **en ~ aux coups / aux mains** a se încăiera; a se lua la bătaie; **cet appartement lui vient de son oncle** moștenește acest apartament de la unchiul lui; **à ~** viitor; **les semaines à ~** săptămânile viitoare; **~ de...** *(+inf. formează trecutul apropiat)* tocmai a...; de-abia...; recent...; **il vient de rentrer** tocmai s-a întors acasă; **~ après** a urma, a succede; **le rire vient après les larmes** râsul succede lacrimilor; *(fam.)* **y ~** a recunoaște, a admite, a se ralia (unei păreri). **II.** *v. impers.* a veni; **il m'est venu une idée** mi-a venit o idee. **III.** *v.r. (înv.)* a veni; **il s'en venait lentement** venea încet.
1. vénitien, ~ne *adj.* venețian, din Veneția.
2. Vénitien, ~ne *s.m.f.* venețian, locuitor al Veneției.
vent *s.m.* **1.** vânt; **il fait un ~ à écorner les bœufs** e un vânt de te ia pe sus; **quel (bon) ~ vous amène?** ce vânt te aduce?; **tourner à tous les ~s / au moindre ~** a se da după cum bate vântul; a se întoarce ca moara în vânt; **il y a du ~, il fait du ~** e vânt, bate vântul; **le ~ tourne** vântul își schimbă direcția; *(prov.)* **qui sème ie ~ récolte la tempête** cine seamănă vânt culege furtună; **moulin à ~** moară de vânt; *(mar.)* **bord de ~** bordul din vânt; **prendre le ~** a vedea / a simți dincotro bate vântul; **aux quatre ~s** în cele patru vânturi; **le ~ est tombé** a stat vântul. **2.** *(înv.)* curent de aer. **3.** *(vân.)* miros (de animal sălbatic). **4.** *(în expr.)* **marcher contre le ~** a merge împotriva curentului; a se lupta cu greutățile; **être dans le ~** a merge în pas cu vremea; a ține pasul cu vremea; **entrer en coup de ~** a intra ca o vijelie; a da buzna; **du ~!** fleacuri!, vorbe-n vânt!; **aller contre ~s et marées** a lua în piept greutățile; a se lupta cu greutățile; **avoir ~ de qqch.** a prinde de veste; a-i ajunge ceva la urechile; **coup de ~** rafală, furtună; *(muz.)* **instrument à ~** instrument de suflat; **avoir ~ et marées** a avea baftă; **faire du ~** a-și da aere / importanță / ifose; **aller le nez au ~ a.** a merge la întâmplare; **b.** a merge cu capul în nori; **avoir le ~ dans les voiles** a-i merge bine; **avoir du ~ dans les voiles** a merge pe două cărări; *(prov.)* **à navire brisé tous les ~s sont contraires** la omul sărac nici boii nu trag.
ventage *s.m. (agr.)* vânturare.
ventail *(pl.* **ventaux***)*, **ventaille** *s.f. (în epoca feudală, la coifuri)* vizieră prevăzută cu găuri pentru respirat.
ventaison *s.f.* numele unei boli a cerealelor (favorizată de vânt).
vente *s.f.* **1.** vânzare; **mettre en ~** a pune în vânzare; **~ à crédit** vânzare pe credit; **prix de ~** preț de vânzare. **2.** *(silv.)* loc din pădure defrișat în vederea vânzării. **3.** *(în expr.)* **~ aux enchères** licitație.

venté, ~e *adj.* bătut de vânt; **campagne ~e** câmpie bătută de vânt.
venteaux *s.m.pl.* deschidere cu supape (la instrumentele de suflat).
venter *v. impers.* **1.** *(despre vânt)* a bate, a sufla. **2.** *(în expr.)* **qu'il pleuve ou qu'il vente** pe orice vreme.
venteux, -euse *adj. (rar)* vântos, bătut de vânturi; **plateau ~** podiș bătut de vânturi.
ventilateur *s.m.* **1.** ventilator. **2.** *(petr., mineral.)* exhaustor.
ventilation *s.f.* **1.** ventilație, ventilare, ventilaj, aerisire. **2.** *(min.)* aerisire. **3.** *(fin., contab.)* repartizare.
ventiler *v.t.* **1.** a ventila; a aerisi. **2.** *(fin., contab.)* a repartiza.
ventileuse *s.f. (apic.)* albină ventilatoare, care aerisește stupul bătând din aripi.
ventis *s.m.pl.* copaci doborâți de vânt.
ventôse *s.m.* luna a șasea a calendarului revoluționar francez (19 februarie-20 martie).
ventosité *s.f. (med., înv.)* meteorism.
ventouse *s.f.* **1.** ventuză. **2.** *(zool.)* ventuză. **3.** *(tehn., în expr.)* **~ d'air** supapă.
ventral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* ventral, referitor la abdomen.
ventre *s.m.* **1.** *(anat.)* abdomen, pântece, burtă; **prendre du ~** a face burtă, a se îngrășa; **à plat ~** pe burtă; *(fig.)* **taper sur le ~ à qqn.** a se bate pe burtă cu cineva; **avoir mal au ~** a-i fi greață, a-l durea burta. **2.** *(fam.)* stomac. **3.** *(fam.)* înșelătorie. **4.** *(fiz., el.)* ventru. **5.** *(tehn.)* burtă. **6.** *(în expr.)* **avoir les yeux plus grands que le ~ a.** a fi lacom la mâncare; **b.** *(fig.)* a avea ambiții mari; **courir ~ à terre** a fugi mâncând pământul; a fugi cât îl țin picioarele; **avoir qqch. dans le ~** a fi ambițios / energic; **passer sur le ~ de qqn. a.** a călca peste cadavre; **b.** a-i veni cuiva de hac; **à ~ déboutonné** pe săturate; **avoir le ~ creux / plat** a fi lihnit de foame; a i se lungi urechile de foame; **savoir ce que qqn. a dans le ~** a ști cât prețuiește cineva; a ști ce hram poartă cineva; **remettre du cœur au ~ à qqn.** a ridica moralul cuiva, a-i reda curaj; **se mettre à plat ~ devant qqn.** a se arăta servil față de cineva; **faire mal au ~ à qqn.** a-i fi antipatic cuiva; *(metal.)*; **~ du haut fourneau** pântece; *(el.)* **~ de tension** antinod de tensiune.
ventrebleu *interj. (înv.)* ei drace! (folosită în sec. XV-XVII).
ventrèche *s.f. (reg.)* slănină.
ventre-de-biche *adj. invar.* (de culoare) alb-roșcat.
ventrée *s.f. (pop.)* mâncare, haleală multă; masă copioasă.
ventre-saint-gris *interj. (înv.)* ei drace! (atribuită lui Henric al IV-lea).
ventriculaire *adj. (anat.)* ventricular.
ventricule *s.m. (anat.)* ventricul.
ventrière *s.f.* **1.** chingă. **2.** *(mar.)* piesă de sprijin pentru lansarea unui vas.
ventriloque *s.m.f., adj.* ventriloc.
ventripotent, ~e *adj. (fam.)* burtos, pântecos.
ventru, ~e *adj.* **1.** *(despre persoane)* burtos, pântecos. **2.** *(despre lucruri)* umflat; **bouteille ~e** sticlă umflată (la mijloc).
venu, ~e I. *adj. (în expr.)* **bien ~** bine făcut, bine dezvoltat; reușit; **mal ~** nereușit; **être mal ~ à, de** a nu fi îndreptățit să; **il est mal ~ de se prononcer sur cette toile, il n'y connaît rien** nu este îndreptățit să se pronunțe asupra acestui tablou, nu se pricepe să facă asta. **II.** *s.m.f. (în expr.)* **le nouveau ~** noul venit; **le premier ~ a.** primul venit; **b.** *(fig.)* primul venit, un om oarecare; **le dernier ~** ultimul venit; **soyez le bienvenu** fiți binevenit.
venue *s.f.* **1.** sosire, venire; **sa ~ a été une surprise** venirea sa a fost o surpriză. **2.** *(despre plante)* creștere, dezvoltare; **une plante d'une belle ~** o plantă frumos dezvoltată. **3.** *(în expr., despre scrieri)* **un livre d'une belle ~** o carte bine scrisă.
vénus *s.f.* **1.** *(zool.)* specie de moluscă lamelibranhiată *(Venus verrucosa)*. **2.** femeie frumoasă.
vénusien, ~ne *adj.* venusian, referitor la planeta Venus.
vénusté *s.f. (lit.)* frumusețe, grație, farmec al unei femei.
vêpres *s.f.pl. (bis.)* vecernie.
ver *s.m.* **1.** *(zool.)* vierme. **2.** *(zool., în compuse)* **~ à soie** vierme de mătase *(Bombyx mori)*; **~ de terre** râmă *(Lumbricus terrestris)*; **~ solitaire** tenie, panglică *(Teniae)*. **3.** *(entom., în expr.)* **~ luisant** licurici *(Lampyris noctiluca)*. **4.** *(în expr.)* **tirer les ~s du nez à qqn.** *(fig.)* a descoase pe cineva; a trage pe cineva de limbă; **avoir le ~ solitaire** a mânca popește / cât șapte; **tuer le ~** a trage o dușcă pe inima goală.
véracité *s.f.* **1.** veracitate, veridicitate. **2.** sinceritate.
véraison *s.f. (la fructe)* pârguială.
véranda *s.f.* verandă.
véraire *s.m.* v. **varaire-blanc**.
verbal, ~e (*m.pl.* **-aux**) **1.** verbal, oral, prin viu grai; **communication ~e** comunicare verbală. **2.** *(gram.)* verbal, specific verbului; **forme ~e** formă verbală.
verbalement *adv.* verbal, prin viu grai.
verbalisation *s.f.* **1.** *(jur.)* încheiere / redactare a unui proces-verbal. **2.** *(psihol.)* exprimare prin limbaj.
verbaliser I. *v.i.* *(jur.)* a încheia un proces-verbal. **2.** *(psihol.)* a exprima prin limbaj.
verbalisme *s.m. (peior.)* verbalism, beție de cuvinte; logoree.
verbe *s.m.* **1.** *(gram.)* verb. **2.** *(înv.)* cuvânt, discurs, limbaj. **3.** *(în expr.)* **avoir le ~ haut a.** a vorbi tare; b. a vorbi din șa / de sus; a fi arogant. **4.** *(bis. catol., cu maj.)* Iisus Christos.
verbénacées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante dicotiledonate care cuprinde arbori și plante erbacee (verbină, tec).
verbeux, -euse *adj. (peior.)* vorbăreț, limbut; vorbă-lungă; **orateur ~** vorbitor limbut.
verbiage *s.m. (peior.)* verbiaj, vorbărie, sporovăială, flecăreală, limbuție, trăncăneală; tăifăsuire.
verbicruciste *s.m.f.* autor de cuvinte încrucișate.
verbigération *s.f. (psihiatr.)* vorbire incoerentă, alterată a unor bolnavi psihic.
verbo-iconique *adj.* referitor la raporturile cuvânt-imagine în tehnicile audiovizuale.
verbomanie *s.f. (rar) (psihol.)* logoree.

verboquet *s.m. (tehn.)* cablu care fixează o greutate ridicată la înălțime.
verbosité *s.f. (fam.)* v. **verbiage.**
ver-coquin *(pl.* **vers-coquins***) s.m.* **1.** *(vet.)* capie. **2.** *(zool.)* tenia *(Multiceps).* **3.** *(zool.)* larva / cenurul teniei. **4.** *(entom.)* omida unei insecte lepidoptere *(Conchylis ambiguella).*
verdage *s.m. (agr.)* plantă erbacee folosită ca îngrășământ.
verdâtre *adj.* verzui.
verdelet, ~te *adj. (în expr.)* **vin ~** vin acrișor.
verdet *s.m. (chim.)* acetat de cupru.
verdeur *s.f.* **1.** aciditate (a vinului, a fructelor necoapte). **2.** *(fig.)* vigoare, vitalitate (a unei persoane în vârstă). **3.** *(fig.)* libertate, impudoare, deșănțare (a limbajului).
verdict *s.m. (jur.)* **1.** verdict, sentință, hotărâre; **~ négatif** verdict de achitare. **2.** *(fig.)* judecată, verdict; părere; apreciere; **le ~ du public a été favorable à cette pièce de théâtre** judecata publicului a fost favorabilă acestei piese de teatru.
verdine, vurdon *s.m. (arg.)* căruța țiganilor.
verdir I. *v.t.* a înverzi; a colora în verde; **~ la façade d'une maison** a colora în verde fațada unei case. **II.** *v.i.* **1.** *(despre arbori)* a înverzi, a înfrunzi. **2.** a se înverzi de frică.
verdissage *s.m.* **1.** înverzire, colorare în verde. **2.** pigmentarea stridiilor de către unele alge microscopice (din clasa diatomeelor).
verdissant, ~e *adj.* care se înverzește.
verdissement, verdoiement *s.m.* înverzire.
verdouse *s.f.* **1.** *(arg.)* grădină; verdeață. **2.** legume verzi.
verdoyant, ~e *adj.* care înverzește, înverzitor.
verdoyer *v.i.* a înverzi.
verdunisation *s.f. (tehn.)* procedeu de purificare a apei prin adaos slab de clor.
verdure *s.f.* **1.** verdeață; vegetație (ierburi, pomi). **2.** culoarea verde a plantelor. **3.** *(culinar)* verdeață; crudități; **manger de la ~** a mânca crudități.
vérétille *s.f sau m. (zool.)* polip de mare *(Veretillum),* din clasa octocoralierilor.
véreux, -euse *adj.* **1.** viermănos; **fruit ~** fruct viermănos. **2.** *(fig.)* necinstit; suspect, veros; **affaire vereuse** afacere suspectă.
verge *s.f.* **1.** vergea, vargă, băț, nuia, joardă; **donner des ~s pour se faire fouetter** *(fig.)* a aduna nuiele pentru spinarea sa; a furniza arme împotriva propriei persoane. **2.** *(înv.)* insignă a unor funcții. **3.** *(tehn.)* tijă metalică, bară. **4.** *(mar.)* fusul ancorei. **5.** *(ist.)* măsură agrară (1 / 4 de pogon). **6.** *(anat.)* penis. **7.** *(bot., în compuse)* **~-à-pasteur** varga ciobanului *(Dipsacus pilosus)*; **~-d'or** splinuță, vargă-de-aur *(Solidago Virga aurea).*
vergé, ~e *adj., s.m.* vărgat, cu dungi; **étoffe ~e** stofă cu dungi în relief; **papier ~** hârtie cu dungi în filigran.
vergée *s.f. (ist.)* măsură agrară (40 de prăjini).
vergence *s.f. (fiz.)* vergență.
vergeoise *s.f.* zahăr fabricat din deșeuri de rafinărie.
verger *s.m.* livadă.
vergerette *s.f. (bot.)* **1.** bunghișor *(Erigeron acris).* **2.** *(în compuse)* **~-des Alpes** ochiul-boului *(Erigeron alpinus)*; **~-du-Canada** bătrâniș *(Erigeron canadensis).*
vergeté, ~e *adj.* **1.** dungat, vărgat, reiat. **2.** *(în heraldică, despre scuturi)* marcat cu dungi verticale.
vergetier, -ère *s.m.f.* **1.** *(înv.)* fabricant de perii. **2.** muncitor care realizează bare de fier.
vergette *s.f.* **1.** vergeluță. **2.** *(înv.)* perie de haină. **3.** *(în heraldică)* dungă verticală.
vergetures *s.f.pl. (med.)* striații.
vergeure *s.f. (în industria hârtiei)* vărgătură.
verglacé, ~e *adj.* acoperit cu polei; **rue ~e** stradă acoperită cu polei.
verglacer *v. impers.* a (se) face polei; **il a verglacé hier** s-a format polei ieri.
verglas *s.m. (meteo)* polei.
vergne *s.m. (bot.)* arin-negru *(Almus glutinosa).*
vergobret *s.m. (ist.)* șef și judecător suprem la unele popoare din Galia.
vergogne *s.f.* rușine; **sans ~** fără rușine, fără jenă.
vergue *s.f. (mar.)* vergă.
véridicité *s.f.* veridicitate, veracitate; exactitate.
véridique *adj.* veridic, autentic; exact.
véridiquement *adv.* (în mod) veridic, exact.
vérifiable *adj.* verificabil, care se poate verifica.
vérificateur, -trice *s.m.f., adj.* verificator; controlor.
vérificatif, -ive *adj.* care servește la verificare; **contrôle ~** control de verificare.
vérification *s.f.* verificare; control; revizie.
vérifier I. *v.t.* **1.** a verifica, a examina, a controla; **~ les documents d'une entreprise** a controla documentele unei întreprinderi. **2.** a verifica, a confirma; **~ un diagnostic** a confirma un diagnostic. **II.** *v.r.* a se verifica, a se confirma.
vérin *s.m.* **1.** *(maș.)* cric. **2.** vinci.
vérine, verrine *s.f. (mar.)* verină.
vérisme *s.m. (lit.)* verism.
vériste *s.m.f., adj. (lit.)* verist.
véritable *adj.* **1.** *(înv.)* exact; sincer. **2.** veritabil, adevărat real, autentic; **soie ~** mătase veritabilă; **ce qu'il affirme est une ~ provocation** ceea ce afirmă este o adevărată provocare.
véritablement *adv.* cu adevărat; efectiv.
vérité *s.f.* **1.** adevăr; *(prov.)* **il n'y a que la ~ qui blesse** adevărul supără; **la recherche de la ~** căutarea adevărului; **dire la ~** a spune adevărul. **2.** *(în artele plastice)* asemănare; reprezentare fidelă a modelului; **il y a dans ce portrait une grande ~** acest portret are o mare asemănare (cu modelul). **3.** sinceritate, lealitate, loialitate. **4.** *(în expr.)* **dire à qqn. ses quatre ~s** a spune cuiva verde în față; a i-o spune cuiva de la obraz; **en ~** într-adevăr; **à la ~** ce-i drept; ca să fim drepți.
verjus *s.m.* zeamă de aguridă / de struguri necopți.
verjuté, ~e *adj. (culinar)* acrit cu zeamă de aguridă.
verlan *s.m.* argou convențional denumind inversarea silabelor unui cuvânt; **verlan=l'envers.**
vermée *s.f. (pesc.)* pescuit cu râme înșirate pe o sfoară.

vermeil, ~le I. *adj.* **1.** roșu-închis, stacojiu. **2.** *(despre fructe)* roșu. **II.** *s.m.* argint aurit.
vermet *s.m. (zool.)* melcul-vierme *(Vermetus).*
vermicelier, -ère *s.m.f.* fabricant de paste făinoase.
vermicelle *s.m. (culinar)* fidea.
vermicellerie *s.f.* fabrică de paste făinoase.
vermiculaire *adj.* vermicular, vermiform.
vermiculaire-âcre *s.m. (bot.)* iarbă-de-șoaldină *(Sedum acre).*
vermiculé, ~e *adj. (arhit.)* (ornament) în forma dârei de vierme.
vermiculure *s.f. (arhit.)* motiv ornamental vermiform, având forma dârei de vierme.
vermidiens *s.m.pl. (zool.)* încrengătură de animale asemănătoare cu viermii sau moluștele.
vermiforme *adj.* vermiform, vermicular.
vermifuge *adj., s.m. (med.)* vermifug.
vermille *s.f. (pesc.)* undiță de pescuit anghile.
vermiller *v.i. (despre porci, mistreți)* a râma.
vermillon I. *s.m. (chim.)* cinabru, chinovar. **II.** *adj.* (culoare) roșu-aprins.
vermillonner I. *v.i. (despre bursuci)* a scormoni, a scurma. **II.** *v.t.* a vopsi cu chinovar.
vermine *s.f.* **1.** insecte parazite. **2.** *(fig.)* pleavă, lepădătură, derbedeu.
vermineux, -euse *adj.* **1.** *(med.)* referitor la viermii intestinali; **appendicite vermineuse** apendicită provocată de viermii intestinali. **2.** *(rar)* păduchios.
verminose *s.f. (med.)* verminoză.
vermis *s.m. (anat.)* vermis.
vermisseau *s.m.* **1.** viermișor, viermușor. **2.** *(fig.)* vierme, om de nimic.
vermivore *adj.* care se hrănește cu viermi.
vermouler *v.r. (rar) (despre lemn)* a se mânca, a se măcina (din cauza carilor).
vermoulu, ~e *adj. (despre lemn)* mâncat, ros de cari.
vermoulure *s.f.* **1.** urmă lăsată de cari în lemn. **2.** praf de lemn care cade din găurile făcute de cari.
vermout, vermouth *s.m. (băutură)* vermut.
vernaculaire *adj.* propriu unei țări / unei regiuni; **langue ~** limbă proprie unei țări; **nom ~** numele popular al unui animal sau al unei plante în limba proprie unei țări, a unei regiuni (spre deosebire de denumirea științifică în latină).
vernal, ~e (*m.pl.* **-aux.**) *adj.* **1.** vernal, de primăvară, referitor la primăvară. **2.** *(astr., în expr.)* **point ~** punct vernal.
vernalisation *s.f. (agr.)* iarovizare.
vernation *s.f. (bot.)* prefoliație.
verne *s.m.* v. **vergne**.
verni, ~e *adj.* **1.** lustruit; **souliers ~s** pantofi lustruiți. **2.** lucios; **feuilles ~es** frunze lucioase. **3.** *(pop.)* norocos, băftos. **4.** *(pop.)* beat.
vernier *s.m. (tehn.)* vernier.
vernir *v.t.* **1.** a lăcui; **~ un tableau** a lăcui un tablou. **2.** *(fig.)* a lustrui, a da un lustru; **~ son discours en le lardant d'épithètes** a da lustru discursului său, împănându-l cu epitete.
vernis *s.m.* **1.** *(chim.)* firnis, lac. **2.** *(bot., în compuse)* **~-du-Japon** cenușar *(Ailanthus flandulosa).* **3.** *(fig.)* spoială, lustru; fard; **il n'a qu'un ~ de culture** nu are decât o spoială de cultură.
vernissage *s.m.* **1.** lăcuire, vernisare. **2.** *(pictură)* vernisaj.
vernissé, ~e *adj.* **1.** lăcuit, vernisat (despre oale). **2.** lucios; **feuilles ~es** frunze lucioase.
vernisser *v.t.* a smălțui oale.
vernisseur, -euse *s.m.f.* smălțuitor, lăcuitor.
vérole *s.f.* **1.** *(med., înv.)* orice boală eruptivă care lasă urme. **2.** *(med., înv.)* boală venerică gravă. **3.** *(pop.)* sifilis. **4.** *(pop., în expr.)* **sauter sur qqn. comme la ~ sur le bas-clergé** a se agăța de cineva ca boala de om sănătos; **boîte à ~** casă de toleranță; *(med.)* **petite ~** vărsat, variolă.
véronique *s.f. (bot.)* **1.** iarba-șarpelui, ventrilică *(Veronica urticifolia).* **2.** *(în compuse)* **~-couchée** coada-mielului *(Veronica prostrata)*; **~-femelle** șopârliță *(Veronica Bachofeni)*; **~-de-Perse** ventricea *(Veronica Tournefortii* sau *Veronica persica).*
verrane *s.f. (chim.)* fibră de sticlă.
verrat *s.m. (zool.)* vier.
verre *s.m.* **1.** sticlă; **laine en ~** lână de sticlă, izolant. **2.** geam; **~ de montre** geam de ceas. **3.** lentilă (de ochelari); **~s fumés** lentile fumurii. **4.** pahar. **5.** conținutul unui pahar; **un ~ d'eau** un pahar cu apă. **6.** *(în expr.)* **être souple comme un ~ de lampe** a fi țeapăn; **un homme de ~** un om care nu ascunde nimic; **se noyer dans un ~ d'eau** a nu se descurca; a se împiedica de lucruri mărunte; **boire dans son ~ a.** a fi tu însuți; a nu imita pe ceilalți; **b.** a-și vedea de treabă / de drum; **avoir un ~ dans le nez, avoir un ~ de trop** a fi afumat / cherchelit; *(tehn.)* **papier de ~** glaspapir; *(ind. sticlei)* **~ thérmoresistant** duran.
verré, ~e *adj.* **1.** presărat cu praf de sticlă. **2.** *(în expr.)* **papier ~** glaspapir.
verrerie *s.f.* **1.** fabrică de sticlă; magazin de sticlă. **2.** obiecte de sticlă.
verrier *s.m.* sticlar.
verrière *s.f.* **1.** *(arhit.)* vitraliu. **2.** *(hort.)* verieră. **3.** *(av.)* geam de material plastic constituind acoperișul unui avion cu un loc sau cu două locuri.
verrine *s.f.* **1.** glob de sticlă pentru lămpi mici. **2.** *(mar.)* lampa timonierului. **3.** *(mar.)* v. **vérine**.
verroterie *s.f.* mici obiecte de sticlă care imită bijuteriile; **bracelet en ~** brățară de sticlă.
verrou *s.m.* **1.** zăvor. **2.** *(mil.)* piedică de siguranță, piesă care fixează chiulasa unei arme de foc. **3.** *(geogr.)* masă stâncoasă care închide o vale glaciară. **4.** *(în expr.)* **être sous les ~ s** a se afla la închisoare; *(c.f.)* **~ d'aiguille** încuietor de macaz; *(c.f.)* **~ de calage** fixator de ac.
verrouillage *s.m.* **1.** zăvorare, încuiere; *(mil.)* **~ d'une arme à feu** blocare a unei arme. **2.** *(mil.)* operațiune defensivă de barare a trecerii inamicului.
verrouiller I. *v.t.* **1.** a zăvorî, a încuia; **~ une porte** a zăvorî o ușa. **2.** a bara, a închide o trecere. **II.** *v.r.* a se zăvorî, a se încuia; **se ~ chez soi** a se zăvorî în casă, a nu mai ieși.

verrucaire *s.f. (bot.)* specie de lichen.
verrucosité *s.f. (med.)* verucozitate, neg.
verrue *s.f. (med.)* verucă, neg; aluniță.
verruqueux, -euse *adj. (med.)* verucos, plin de negi, plin de alunițe.
1. vers *s.m. (lit.)* vers; **pièce en ~** piesă în versuri; **~ alexandrins** versuri alexandrine.
2. vers *prep.* **1.** *(despre loc)* spre, către; în direcția; **~ la maison** spre casă. **2.** *(despre timp)* spre, pe la; cam; **~ deux heures** pe la ora două.
1. versaillais, ~e *adj.* din Versailles, referitor la Versailles.
2. Versaillais, ~e *s.m.f.* locuitor din Versailles.
versant *s.m. (geogr.)* versant, pantă, costișă, povârniș.
versatile *adj.* versatil, schimbător, inconstant, nestatornic; **caractère ~** fire nestatornică, schimbătoare.
versatilité *s.f.* versatilitate, inconstanță; nestatornicie.
verse *s.f.* **1.** *(agr., despre grâne)* culcate la pământ (de vânt). **2.** *(în expr.)* **pleuvoir à ~** a ploua torențial.
versé, ~e *adj. (cu prep.* **dans, en***)* versat, priceput, experimentat, capabil, competent; **~ dans le commerce** priceput la comerț.
verseau *s.m.* **1.** *(astr., cu maj.)* vărsător. **2.** *(arhit.)* margine înclinată a unui acoperiș, deasupra cornișei.
versement *s.m.* **1.** vărsământ, plată (de bani). **2.** sumă plătită.
verser I. *v.t.* **1.** a răsturna, a culca la pământ; *(agr.)* **le vent a versé les blés** vântul a culcat grâul la pământ. **2.** *(despre vehicule)* a răsturna; **le conducteur a versé les passagers dans un fossé** șoferul a răsturnat pasagerii într-un șanț. **3.** a vărsa / a turna (lichide); **elle a versé le café à ses invités** a turnat cafea invitaților ei; **~ de huile sur le feu** a turna gaz peste foc; **~ des pleurs** a vărsa lacrimi; *(fig.)* **~ sa bile sur qqn.** a-și vărsa veninul asupra cuiva. **4.** *(fin.)* a plăti, a vărsa, a face un vărsământ; **~ de l'argent de la main à la main** a plăti direct, fără formalități. **5.** *(în expr.)* **~ de l'eau au moulin de qqn.** a da cuiva apă la moară; **~ de l'huile sur les plaies** a alina durerile cuiva; **~ de l'or à pleines mains** a arunca banii pe fereastră. **II.** *v.i.* **1.** *(despre grâne)* a se culca la pământ (din cauza vântului). **2.** *(despre vehicule)* a se răsturna, a se da peste cap; *(prov.)* **il n'est si bon charretier qui ne verse** și cel mai bun cărăuș răstoarnă carul pe drumul cel mai bun. **3.** *(în expr.)* **~ à boire** a da de băut.
verset *s.m. (lit., rel.)* verset.
verseur *s.m., adj.m.* **1.** muncitor care toarnă lichidele în vase. **2.** aparat de turnat lichide.
verseuse *s.f.* ibric.
versicolore *adj.* **1.** de culori variate; multicolor. **2.** în culori schimbătoare.
versicule, versiculet *s.m. (lit., peior.)* vers scurt și prost.
versificateur *s.m.* versificator.
versification *s.f.* versificare, versificație.
versifier I. *v.i.* a scrie versuri, a versifica. **II.** *v.t.* a versifica, a transpune în versuri.
version *s.f.* **1.** versiune, traducere; **une bonne ~ française** o bună traducere franceză. **2.** versiune, interpretare; **il nous a présenté une ~ personnelle des événements** ne-a prezentat o interpretare personală a evenimentelor.
vers-librisme *s.m. (ist., lit.)* verslibrism, folosire a versului liber modern.
vers-libriste *s.m.f. (ist., lit.)* verslibrist, adept al verslibrismului.
verso *s.m.* verso, dos al unei pagini; **lisez au ~...** citiți pe verso...
versoir *s.m. (la plug)* cormană.
verste *s.f. (ist.)* verstă.
vert, ~e I. *adj.* **1.** verde; **des feuilles ~es** frunze verzi. **2.** *(despre fructe)* necopt, verde, crud. **3.** *(despre legume)* proaspăt. **4.** *(despre lemn)* proaspăt tăiat, tare. **5.** *(despre bătrâni)* verde, plin de vigoare, în putere. **6.** *(despre vin)* acrișor, acid. **7.** *(fig.)* aspru, sever; **une admonestation ~e** o admonestare severă. **8.** *(în expr.)* **langue ~e** argou; **donner le feu ~ à qqn.** a da cuiva autorizația de a acționa; a-și da consimțământul; **donner à qqn. une volée de bois ~** a trage cuiva un toc de bătaie; **histoires ~es** întâmplări licențioase; *(fig.)* **ils sont trop ~s** strugurii sunt acri; **tapis ~ a.** masă de jocuri de noroc; b. masă de conferințe internaționale. **II.** *s.m.* **1.** culoarea verde; **le ~ est sa couleur préférée** verdele este culoarea lui preferată. **2.** colorant verde. **3.** nutreț verde. **4.** *(fam., în expr.)* **se mettre au ~** a se odihni la țară; **prendre qqn. sans ~** a lua pe cineva fără veste / ca din oală. **III.** *s.f. (fam., în expr.)* **en dire des ~es et des pas mûres** a vorbi fără perdea, a spune lucruri decoltate.
vert-de-gris I. *s.m.invar.* **1.** *(chim.)* hidrocarbonat de cupru. **2.** *(chim.)* acetat bazic de cupru. **II.** *adj. invar.* (de culoare) verde bătând în gri.
vert-de-grisé, ~e *adj.* **1.** coclit. **2.** (de culoare) verde bătând în gri.
vertébral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (anat.)* vertebral.
vertèbre *s.f. (anat.)* vertebră.
vertébré, ~e I. *adj.* vertebrat; **les reptiles sont ~s** reptilele sunt vertebrate. **II.** *s.m.pl. (zool.)* vertebrate.
vertement *adv.* (în mod) răspicat, cu vivacitate, cu asprime; **réprimander qqn. ~** a mustra aspru pe cineva; a lua pe cineva la zor.
vertex *s.m. (anat.)* vertex, sinciput.
vertical, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *adj.* vertical **position ~e** poziție verticală. **II.** *s.f.* (linie, poziție) verticală. **III.** *s.m. (astr.)* vertical, semicerc al sferei cerești care intersectează un plan determinat de verticala locului.
verticalement *adv.* vertical, pe o linie verticală.
verticalité *s.f.* verticalitate.
verticille *s.m. (bot.)* verticil.
verticillé, ~e *adj. (bot.)* verticilat.
vertige *s.m.* **1.** amețeală. **2.** *(fig.)* buimăceală, năucire, uluială, zăpăceală.
vertigineusement *adv.* (în mod) vertiginos, amețitor, uluitor de repede.
vertigineux, -euse *adj.* **1.** amețitor. **2.** vertiginos, uluitor de repede.
vertigo *s.m. (vet.)* capie.

vertu *s.f.* **1.** virtute, însușire, calitate; **les ~s du menu peuple** calitățile oamenilor mărunți; **en ~ de** în virtutea; pe temeiul. **2.** *(înv.)* virtute, castitate; pudoare. **3.** *(în expr.)* **en ~ de quoi** drept care; **parer qqn. de toutes les ~s** a atribui cuiva toate calitățile; *(ir.)* **demoiselle de petite ~** femeie ușoară.
vertubleu, vertuchou, vertudieu *interj. (înv.)* la dracul (secolele XVII-XVIII).
vertueusement *adv.* **1.** *(ir.)* (în mod) virtuos, cast, pudic. **2.** conform datoriei; cu respect pentru morală.
vertueux, -euse *adj.* **1.** virtuos, moral; **conduite vertueuse** conduită morală. **2.** *(înv.)* virtuos, cast.
vertugadin *s.m.* **1.** turnură (la rochii). **2.** porțiune cu gazon în formă de amfiteatru (*la grădinile în stil francez*).
verve *s.f.* **1.** vervă, volubilitate, vioiciune; **être en ~** a fi în vervă. **2.** avânt, însuflețire, patos. **3.** v. **vergne**.
verveine *s.f.* **1.** *(bot.)* verbină, sporici, urzicuțe *(Verbena officinalis)*. **2.** *(bot., în compuse)* **~-citronnelle** lămâiță *(Lippia citronodora)*. **3.** ceai de verbină.
vervelle *s.f.* inel de metal fixat de piciorul unei păsări (șoim, porumbel) purtând marca proprietarului.
1. verveux *s.m.* *(pesc.)* vintir de pescuit.
2. verveux, -euse *adj.* *(lit.)* care este în vervă; volubil.
vésanie *s.f.* *(med., înv.)* alienare, tulburare mentală.
vesce *s.f.* **1.** *(bot.)* măzăriche; *(în compuse)* **~ commune** măzăriche, borceag *(Vicia sativa)*; **~-fausse-gesse** măzăriche, bobușor *(Vicia lathyroides)*; **~-des-buissons** măzăriche *(Vicia dumetorum)*; **~-de-Hongrie** borceag *(Vicia pannonica)*. **2.** fructul măzărichii.
vésical, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(anat., med.)* vezical, referitor la vezica urinară; **calculs vezicaux** calculi la vezica urinară.
vésicant, ~e *adj., s.m.* *(med.)* vezicator, care produce bășicarea pielii.
vésication *s.f.* *(med.)* vezicație; bășicare a pielii.
vésicatoire *adj., s.m.* *(med.)* vezicator, (medicament) vezicant, care provoacă bășici.
vésicule *s.f.* **1.** *(anat.)* veziculă, vezică biliară. **2.** bășică.
vésiculeux, -euse *adj.* *(anat.)* vezicular, în formă de vezică.
vesou *s.m.* *(cuvânt din Antile)* lichid obținut prin zdrobirea trestiei de zahăr.
vespasienne *s.f.* vespasiană, closet public.
vespéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) **I.** *s.m.* *(bis. catol.)* carte de rugăciuni pentru slujba de seară. **II.** *adj.* vesperal, de seară.
vespertilion *s.m.* *(zool.)* liliac cu aripi scurte și nas conic *(Vespertilio)*.
vespétro *s.m.* lichior obținut din rachiu îndulcit în care se pun la macerat plante aromate.
vespidés *s.m.pl.* *(entom.)* familie de insecte himenoptere (viespea).
vesse I. *s.f.* *(vulg.)* gaz intestinal. **II.** *interj.* *(arg.)* atenție, alertă!
vesse-de-loup *s.f.* *(bot.)* gogoașe *(ciupercă)* *(Lycoperdon Bovista)*.
vasser *v.i.* **1.** *(vulg.)* a elibera un gaz intestinal. **2.** *(arg. în expr.)* **~ du bec** a-i mirosi urât gura.
vessie *s.f.* **1.** *(anat.)* vezica urinară. **2.** *(la unii pești)* bășică înotătoare. **3.** *(în expr.)* **prendre des ~s pour des lanternes** a se înșela; a lua o cioară drept porumbel.
vessigon *s.m.* *(vet. la cai)* tumoare a genunchiului.
vestale *s.f.* **1.** *(la romani)* vestală. **2.** *(fig.)* femeie de o moralitate ireproșabilă.
vestalies *s.f.pl.* *(la romani)* sărbători în cinstea zeiței Vesta.
veste *s.f.* **1.** haină bărbătească. **2.** vesta de la un taior (de damă). **3.** *(în expr.)* **ramasser / prendre une ~** a suferi un eșec; a da chix; a o da în bară; **retourner sa ~** a schimba macazul / tactica / foaia; a o întoarce pe altă strună.
vestiaire *s.m.* vestiar.
vestibulaire *adj.* *(anat.)* vestibular.
vestibule *s.m.* **1.** *(constr.)* vestibul, anticameră, antreu, hol, sală. **2.** *(anat.)* vestibul.
vestige *s.m.* vestigiu, rămășiță, urmă, relicvă.
vestimentaire *adj.* vestimentar.
veston *s.m.* veston, haină bărbătească; sacou; **sortir en ~** a ieși în haină.
vêtement *s.m.* veșmânt, haină; îmbrăcăminte.
vétéran *s.m.* **1.** *(la romani)* veteran, soldat de meserie. **2.** *(mil.)* veteran, soldat bătrân. **3.** *(mil.)* veteran, fost combatant. **4.** *(fig.)* veteran, om bătrân.
vétérinaire I. *adj.* veterinar; **médecine ~** medicină veterinară. **II.** *s.m.f.* medic veterinar.
vétillard, ~e *adj., s.m.f.* *(înv.)* chițibușar.
vétille *s.f.* bagatelă, fleac, mărunțiș, nimic, chițibuș.
vétiller *v.i.* **1.** *(înv.)* a se ocupa de fleacuri, de mărunțișuri. **2.** *(înv.)* a șicana, a căuta nod în papură.
vétilleux, -euse *adj.* chițibușar; meschin; maniac; (om) care caută râcă.
vêtir *v.t., v.r.* a (se) îmbrăca.
vétiver *s.m.* **1.** *(bot.)* plantă indiană a cărei rădăcină e folosită în industria parfumului. **2.** parfum extras din rădăcina acestei plante.
véto *s.m.invar.* **1.** *(ist., pol.)* veto; **droit de ~** drept de veto; **mettre / opposer son ~ à** a se opune prin veto la. **2.** *(fam.)* refuz, respingere, opoziție. **3.** *(pop.)* *abrev. de la* **vétérinaire**, veterinar.
vêtu, ~e *adj.* **1.** îmbrăcat; **être bien ~** a fi bine îmbrăcat. **2.** acoperit; **livre ~ de maroquin** carte având copertele legate în marochin.
vêture *s.f.* **1.** *(înv.)* haină, îmbrăcăminte. **2.** ceremonie religioasă în care novicii își primesc hainele.
vétuste *adj.* **1.** vetust, vechi; **édifice ~** clădire veche. **2.** vetust, deteriorat de vreme.
vétusté *s.f.* stare de deteriorare, de dărăpănare; **la ~ d'un édifice** starea de deteriorare a unei clădiri.
veuf, veuve *adj., s.m.f.* văduv.
veuglaire *s.m.* *(arheol.)* tun din secolele XIV-XV.
veule *adj.* **1.** *(despre persoane)* moale, slab, lipsit de vlagă. **2.** *(agr., despre sol)* afânat.
veulerie *s.f.* *(fam.)* moliciune, lipsă de vlagă, de energie; apatie.
veuvage *s.m.* văduvie.
1. veuve *s.f.* **1.** v. **veuf**. **2.** *(arg., înv.)* spânzurătoare; **épouser la ~** a fi spânzurat.
2. veuve *s.f.* *(ornit.)* văduvă *(Vidna regia)*.

vexant, ~e *adj.* **1.** vexant, ofensator, jignitor, insultător; injurios; **vos remarques sur mon frère sont ~es** observațiile dumneavoastră cu privire la fratele meu sunt jignitoare. **2.** iritant, contrariant; **j'ai manqué le premier acte de la pièce, c'est ~** am pierdut primul act al piesei, e iritant.
vexateur, -trice I. *s.m.f.* persoană care vexează, care jignește. **II.** *adj.* v. **vexant** (1).
vexation *s.f.* vexație, jignire, ofensă, insultă, afront, injurie, ocară.
vexatoire *adj.* vexatoriu, jignitor, vexant.
vexer I. *v.t.* a vexa, a ofensa, a jigni, a injuria. **II.** *v.r.* a se supăra, a se ofensa.
vexillaire I. *s.m.* *(la romani)* port-drapel. **II.** *adj.* *(mar.)* **signal ~** semnal de pavilion.
vexille *s.f.* **1.** *(la romani)* drapel, stindard. **2.** *(ornit.)* cele două părți ale unei pene de pasăre.
via *prep.* via, pe la, prin, trecând prin; **aller de Bucarest à Paris, ~ Francfort** a merge de la București la Paris, via Frankfurt.
viabiliser *v.t.* a face viabil; a amenaja un teren în vederea locuirii / construirii de locuințe.
1. viabilité *s.f.* **1.** *(biol.)* viabilitate, calitatea de a fi viabil, capacitatea de a trăi. **2.** *(fig.)* viabilitate; **la ~ d'un projet** viabilitatea unui proiect.
2. viabilité *s.f.* starea bună a drumurilor, însușirea de a fi practicabile.
viable *adj.* **1.** *(despre ființe)* viabil, apt de a trăi. **2.** *(fig.)* viabil, durabil; **entreprise ~** întreprindere durabilă.
viaduc *s.m.* *(constr.)* viaduct.
viager, -ère I. *adj.* *(jur.)* viager, pe viață; **rente viagère** rentă viageră. **II.** *s.m.* rentă viageră.
viande *s.f.* **1.** carne; **~ blanche a.** carne de vițel; **b.** carne de porc; **c.** carne de pasăre; **d.** carne de iepure domestic; **~ rouge a.** carne de vită; **b.** carne de oaie; **c.** carne de cal; **~ noire** (carne de) vânat; **~ congelée** carne congelată; **~ fumée** carne afumată; **~ grillée** carne friptă. **2.** *(pop.)* corpul omenesc. **3.** *(pop., în expr.)* **amène ta ~** apropie-te; fă-te-ncoa; **montrer sa ~** a se decolta; **ramasse ta ~** ridică-te; scoală-te de jos; **~ saoule** beat, bețiv; **~ à pneu** pieton imprudent; **~ froide** cadavru; **~ de seconde catégorie, basse ~** femeie trecută de tinerețe, neatrăgătoare.
viander I. *v.i.* *(despre cerbi, căprioare)* a paște. **II.** *v.r.* *(pop.)* **1.** a muri într-un accident. **2.** a se omorî reciproc în bătaie.
viandis *s.m.* **1.** loc de pășunat pentru cerbi, căprioare. **2.** lăstar.
viatique *s.m.* **1.** bani de drum. **2.** provizii de drum. **3.** *(fig.)* sprijin, ajutor. **4.** *(rel. catol.)* împărtășanie de moarte.
vibices *s.f.pl.* *(med.)* hemoragie cutanată.
vibord *s.m.* *(mar.)* parapet.
vibrage *s.m.* *(tehn.)* vibrare.
vibrant, ~e I. *adj.* **1.** vibrant; **cordes ~es** corzi vibrante. **2.** puternic, vibrant; **voix ~e** voce puternică. **3.** *(fig.)* emoționant, vibrant, patetic; **appel ~** apel vibrant / patetic. **II.** *s.f.* *(fon.)* (consoană) vibrantă.
vibraphone *s.m.* *(muz.)* vibrafon, instrument de percuție.
vibraphoniste *s.m.f.* muzician care cântă la vibrafon.
vibrateur *s.m.* *(tehn.)* vibrator, aparat care produce vibrații sonore.
vibratile *adj.* *(biol.)* vibratil.
vibration *s.f.* *(tehn.)* vibrare, vibrație.
vibrato *(pl.* **vibratos***)* *s.m.* *(muz.)* vibrato.
vibratoire *adj.* vibratoriu; **phénomène ~** fenomen vibratoriu.
vibrer I. *v.i.* **1.** a vibra, a trepida; **corde qui vibre** coardă care vibrează. **2.** *(despre sunete)* a răsuna. **3.** *(fig.)* a vibra; a fremăta; **faire ~ qqn.** a emoționa pe cineva; a-l face să vibreze. **II.** *v.t.* *(tehn.)* a vibra; **~ le béton** a vibra betonul.
vibreur *s.m.* *(tehn.)* vibrator.
vibrion *s.m.* **1.** *(biol.)* vibrion. **2.** *(fig.)* persoană agitată.
vibrionner *v.i.* *(fam.)* a se agita.
vibrisse *s.f.* **1.** *(la om)* păr din nară. **2.** *(la păsări)* pană filiformă. **3.** *(la unele mamifere)* păr tactil, mustață.
vibromasseur *s.m.* aparat pentru vibromasaj.
vibure *s.f.* *(arg., în expr.)* **à toute ~** cât se poate de repede.
vicaire *s.m.* *(bis.)* **1.** vicar. **2.** *(în expr.)* **~ de Dieu, de Saint Pierre** papa.
vicarial, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* *(bis.)* **1.** referitor la vicar, de vicar. **2.** referitor la vicariat.
vicariance *s.f.* *(med.)* posibilitatea pe care o are un organ de a prelua funcția altui organ în caz de insuficiență a funcționării acestuia.
vicariant, ~e *adj.* care înlocuiește, care se substituie; *(med., înv.)* *(organ)* care poate suplini insuficiența funcționării altui organ.
vicariat *s.m.* *(bis.)* vicariat, funcția de vicar.
1. vice *s.m.* **1.** viciu, cusur, defect, deficiență, imperfecțiune; lipsă; *(jur.)* **~ caché** viciu ascuns; **~ de forme** viciu de formă; *(anat.)* **~ de conformation d'un organe** defect de conformație al unui organ; *(constr.)* **~ de construction d'un édifice** defect de construcție a unei clădiri. **2.** desfrâu, viciu, dezmăț, destrăbălare, imoralitate, pervertire; **vivre dans le ~** a trăi în desfrâu, a duce o viață destrăbălată.
2. vice *s.m.invar.* vice, adjunct; **~-doyen** prodecan.
vice-amiral *(pl.* **vice-amiraux***)* *s.m.* viceamiral.
vice-chancelier *(pl.* **vice-chanceliers***)* *s.m.* vicecancelar.
vice-consul *(pl.* **vice-consuls***)* *s.m.* viceconsul.
vice-consulat *(pl.* **vice-consulats***)* *s.m.* viceconsulat.
vicelard, ~e *adj. s.m.f.* *(arg.)* **1.** vicios; lasciv. **2.** viclean; abil.
vice-légat *(pl.* **vice-légats***)* *s.m.* vicelegat, înlocuitor al unui legat papal.
vicennal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** care durează douăzeci de ani. **2.** care are loc o dată la douăzeci de ani.
vice-présidence *(pl.* **vice-présidences***)* *s.f.* vicepreședinție.
vice-président, ~e *(pl.* **vice-présidents***)* *s.m.f.* vicepreședinte.
vice-recteur *(pl.* **vice-recteurs***)* *s.m.* vicerector; prorector.
vice-reine *(pl.* **vice-reines***)* *s.f.* **1.** soția unui vicerege. **2.** femeie care conduce cu autoritatea unui vicerege.

vice-roi *(pl.* **vice-rois***)* *s.m.* vicerege.
vice-royauté *(pl.* **vice-royautés***)* *s.f.* **1.** demnitatea de vicerege. **2.** teritoriu guvernat de un vicerege.
vicésimal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (mat.)* care are ca bază numărul 20, în baza 20.
vice versa, vice-versa *adv.* viceversa, invers, reciproc.
viceversailles *adv. (pop.)* v. **vice versa.**
vichy *s.m.* **1.** pânză de bumbac în carouri. **2.** apă minerală din Vichy.
1. vichyssois, ~e *adj.* din orașul Vichy.
2. Vichyssois, ~e *s.m.f.* locuitor al orașului Vichy.
viciable *adj.* viciabil, care poate fi viciat.
viciateur, -trice *adj.* care viciază.
viciation *s.f.* viciere, alterare, stricare; poluare.
vicié, ~e *adj.* viciat, stricat; poluat; **air** ~ aer viciat.
viciées *s.f.pl.* v. **vesce (1)**.
vicier I. *v.t.* **1.** a vicia, a altera, a strica, a polua; **industrie qui vicie l'air** industrie care poluează aerul. **2.** *(jur.)* a vicia, a anula; **ces irrégularités ne vicient pas les élections** aceste neregularități nu anulează alegerile. **II.** *v.r.* a se vicia, a se strica; a se polua.
vicieusement *adv.* (în mod) vicios, alterat.
vicieux, -euse *adj., s.m.f.* **1.** vicios, depravat, pervers, libertin. **2.** defectuos; vicios; **cercle** ~ cerc vicios; *(gram.)* **expression vicieuse** exprimare defectuoasă. **3.** *(despre cai)* nărăvaș.
vicinal, ~e *(m.pl* **-aux***) adj. (despre drumuri, căi ferate)* vicinal, care leagă localități apropiate.
vicinalité *s.f.* vicinalitate, totalitatea drumurilor vicinale.
vicissitude *s.f.* **1.** vicisitudine; tribulație; necaz; **les ~s de la vie** necazurile vieții. **2.** *(înv.)* schimbare, succesiune de evenimente; instabilitate.
vicomtal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* care aparține unui viconte.
vicomte *s.m.* viconte.
vicomté *s.m. (ist.)* domeniu aparținând unui viconte.
vicomtesse *s.f.* vicontesă.
victimaire *s.m. (antichit.)* preot sacrificator.
victime *s.f.* **1.** *(antichit.)* victimă, jertfă adusă zeilor. **2.** *(fig.)* victimă.
victoire *s.f.* **1.** victorie, biruință, izbândă, triumf; **remporter une** ~ a repurta / a obține o victorie. **2.** *(fig.)* izbândă, reușită, succes. **3.** *(prov.)* **il ne faut pas chanter triomphe avant la** ~ nu zice hop pân-a nu intra în joc.
victoria *s.f.* **1.** *(bot.)* specie de nufăr cu flori roșii și albe *(Victoria regia)*. **2.** *(înv.)* caleașcă, trăsură deschisă.
victorien, ~ne *adj. (ist., lit.)* victorian; **style** ~ stil victorian.
victorieusement *adv.* (în mod) victorios.
victorieux, -euse *adj.* victorios, învingător, biruitor, triumfător.
victuailles *s.f.pl. (fam.)* merinde, provizii, hrană, mâncare.
vidage *s.m. (rar)* **1.** golire; deșertare. **2.** *(arg.)* concediere, punere pe liber.
vidame *s.m. (în epoca feudală)* vidam, reprezentant al episcopului.
vidamé *s.m.,* **vidamie** *s.f.* **1.** demnitatea / funcția de vidam. **2.** domeniu aparținând vidamului.
vidange *s.f.* **1.** golire; ~ **d'un réservoir** golire a unui rezervor. **2.** vidanjare. **3.** *(la pl.)* materiile fecale scoase din latrine prin vidanjare.
vidanger *v.t.* **1.** a goli. **2.** a vidanja.
vidangeur *s.m.* vidanjor.
vide I. *adj.* **1.** gol; **une maison** ~ o casă goală; **un espace** ~ un spațiu gol; **avoir les poches ~s** a avea buzunarele goale; **rentrer les mains ~s** a se întoarce cu mâinile goale. **2.** *(în expr.)* **propos ~s** vorbe fără sens, vorbe goale; **mener une existence** ~ a duce o viață mediocră. **II.** *s.m.* **1.** gol, vid; **emballage sous** ~ ambalare sub vid; **se jeter dans le** ~ a se arunca în gol; **faire le** ~ **autour de qqn.** a face gol în jurul cuiva, a-l izola; **à** ~ în gol; **tourner à** ~ a se învârti în gol. **2.** *(în expr.)* **passage à** ~ încetinire a activității.
vidé, ~e *adj.* **1.** golit; curățat; **poulet** ~ pui curățat (de măruntaie). **2.** obosit, frânt; ~ **de fatigue** frânt de oboseală. **3.** *(fig.)* obosit, sleit (sufletește).
vidéaste *s.m.f.* realizator / tehnician video.
vide-bouteille *(pl.* **vide-bouteilles***)* *s.m. (tehn.)* sifon cu robinet (pentru golirea sticlelor fără a le scoate dopul).
vide-cave *s.m.invar. (tehn.)* pompă hidraulică (folosită la inundații).
vide-citron *(pl.* **vide-citrons***)* *s.m.* v. **presse-citron.**
vide-gousset *(pl.* **vide-goussets***)* *(înv. sau glumeț)* hoț, borfaș.
videlle *s.f.* **1.** *(mar.)* cârpitură a unei vele. **2.** *(culinar)* rotiță de tăiat aluatul. **3.** *(culinar)* aparat de scos sâmburi.
vidéo *adj. invar., s.f.* video *(abrev. de la* **vidéophonie** *și* **vidéofréquence***)*.
vidéocassette *s.f.* casetă video.
vidéoclip *s.m.* videoclip.
vidéoclub *s.m.* magazin de vânzare sau închiriere de casete video înregistrate.
vidéoconférence *s.f.* v. **visioconférence**.
vidéodisque *s.m.* videodisc.
vidéofréquence *s.f.* videofrecvență.
vidéogramme *s.m.* videogramă, program audiovizual înregistrat (pe bandă, film, disc).
vidéophonie *s.f.* videofonie.
vide-ordures *s.m. invar. (la imobile)* instalație pentru evacuarea gunoiului.
vidéothèque *s.f.* videotecă.
vidéotransmission *s.f.* transmisie prin sistem video.
vide-poches *s.m.invar.* cutie / coș / cupă în care se depun obiectele din buzunar.
vide-pomme *(pl.* **vide-pommes***)* *s.m.* unealtă de scos sâmburii din mere fără a le tăia felii.
vider I. *v.t.* **1.** a goli, a deșerta; a vărsa; ~ **une bouteille** a goli o sticlă; ~ **sa serviette sur la table** a-și deșerta servieta pe masă. **2.** *(culinar)* a curăța, a scoate măruntaiele; ~ **un poulet** a curăța un pui, a-i scoate măruntaiele. **3.** *(pop.)* a concedia, a pune pe liber. **4.** *(fig.)* a încheia, a reglementa; ~ **une dispute** a reglementa o dispută, a-i pune capăt. **5.** *(în expr.)* ~

les bouteilles a trage la măsea; a bea cât șapte; ~ **les étriers** a cădea de pe cal; ~ **les lieux** a o lua la fugă / la sănătoasa; ~ **ses poches** a-și întoarce buzunarele pe dos; ~ **son cœur** a-și descărca / a-și răcori inima; a-și vărsa amarul; ~ **son coffre-fort** a arunca banii pe fereastră; a cheltui nebunește; *(pop.)* ~ **son sac à bidoche** a spune ce ai pe suflet. **II.** *v.r.* **1.** a se goli, a se scurge, a se deșerta; **un tonneau qui se vide** un butoi care se golește. **2.** *(fig.)* a fi izgonit; **se faire ~ d'un endroit** a fi izgonit dintr-un loc.

vide-tourie *s.m.invar.* cărucior de transport al unui recipient pe care-l răstoarnă pentru a-l goli.

videur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care golește / deșartă. **2.** persoană care izgonește bețivii și scandalagiii din localuri.

videuse *s.f.* *(pop.)* moașă care ajută la avorturi.

vide-vite *s.m. invar.* dispozitiv de golire rapidă în caz de primejdie.

vidimer *v.t.* a confrunta o copie cu originalul.

vidimus *s.m.* atestat privind o copie a unui act.

vidoir *s.m.* loc în care se aruncă materiile fecale vidanjate din latrine.

vidrecome *s.m.* *(înv.)* cană mare din care comesenii beau pe rând.

viduité *s.f.* **1.** văduvie. **2.** *(fig.)* abandon, părăsire.

vidure *s.f.* **1.** resturi de la curățarea de fulgi și măruntaie a puilor, peștilor. **2.** resturi de gunoaie.

vie *s.f.* **1.** viață, trai, existență; **être entre la ~ et la mort** a fi între viață și moarte; **vivre sa ~** a-și trăi (intens) viața; **être en ~** a fi în viață; **perdre la ~** a-și pierde viața; **gagner sa ~** a-și câștiga existența; **donner la ~** a da viață; a aduce pe lume; **faire la ~** a duce o viață de plăceri; **ôter la ~ à qqn.** a lua viața cuiva; **mener une ~ de chien** a duce o viață de câine; **laisser la ~ sauve à qqn.** a-i lăsa cuiva viața; a cruța pe cineva; **risquer sa ~** a-și risca viața; a-și pune pielea-n joc; **avoir la ~ facile / belle** a duce o viață fără griji; **mener une ~ obscure** a duce o viață retrasă. **2.** activitate; însuflețire, vioiciune, viață; **la ~ nocturne d'une métropole** viața nocturnă a unei metropole. **3.** biografie, viață; **écrire la ~ d'un artiste** a scrie biografia unui artist. **4.** *(în expr.)* **à la ~ (et) à la mort** pentru totdeauna; **avoir la ~ dure** a fi rezistent; **jamais de la ~** pentru nimic în lume; **de ma ~, de la ~** niciodată.

vieil *adj.m.* v. **vieux**.

vieillard *s.m.* bătrân, moș, moșneag, unchiaș; *(peior.)* ghiuj.

vieille *adj.f.* **1.** v. **vieux**. **2.** *(pop.)* mamă.

vieillerie *s.f.* **1.** vechitură; haină veche; obiect vechi / uzat. **2.** *(fig.)* idee învechită. **3.** *(fam., glumeț)* bătrânețe.

vieillesse *s.f.* **1.** bătrânețe. **2.** totalitatea bătrânilor; **aide à la ~** ajutorarea bătrânilor.

vieilli, ~e *adj.* **1.** îmbătrânit; **visage ~** chip îmbătrânit. **2.** învechit, ieșit din uz; **termes ~s** termeni învechiți / depășiți.

vieillir I. *v.i.* **1.** a îmbătrâni; **il a beaucoup vieilli** a îmbătrânit mult. **2.** *(fig.)* a îmbătrâni, a (se) învechi, a (se) trece; a fi depășit; **ce dictionnaire a vieilli** acest dicționar este depășit; **laisser ~ un vin** a lăsa un vin să se învechească. **II.** *v.t.* a îmbătrâni; **cette coiffure la vieillit** această coafură o îmbătrânește.

vieillissant, ~e *adj.* **1.** care îmbătrânește; **un homme ~** un om care îmbătrânește. **2.** care se învechește; **un style ~** un stil care se învechește, care este depășit.

vieillissement *s.m.* îmbătrânire.

vieillot, ~te *adj.* **1.** *(înv.)* bătrânicios; **un visage ~** un chip bătrânicios. **2.** *(fig.)* demodat, desuet, învechit; **des idées ~tes** idei învechite.

vièle *s.f.* *(muz.)* vielă, vechi instrument muzical cu coarde.

vielle *s.f.* *(muz.)* instrument de muzică populară cu coarde, având și o roată cu manivelă.

vieller *v.i.* *(muz.)* a cânta din vielă.

vielleur, -euse *s.m.f.* *(muz.)* persoană care cântă la vielă.

1. viennois, ~e *adj.* vienez, din Viena, referitor la Viena.

2. Viennois, ~e *s.m.f.* vienez, locuitor al Vienei.

viennoiserie *s.f.* produs de patiserie vieneză.

vierge I. *s.f.* **1.** *(bis., cu maj.)* Fecioara Maria. **2.** fecioară, virgină. **3.** *(astr., cu maj.)* constelația Fecioarei. **4.** zodia fecioarei. **5.** *(pictură)* madonă. **II.** *adj.* **1.** virgină, fecioară, fată mare. **2.** neatins, nefolosit; **feuille de papier ~** foaie de hârtie nefolosită. **3.** *(despre sol)* necultivat. **4.** *(în expr.)* **huile d'olive ~** untdelemn scurs din măsline înainte de teasc; **cire ~** ceară de albine.

1. vietnamien, ~ne *adj.* vietnamez, din Vietnam.

2. Vietnamien, ~ne *s.m.f.* vietnamez, locuitor al Vietnamului.

vieux *(m. sg. înainte de vocale)*, **vieil, vieille I.** *adj.* **1.** bătrân; **un ~ monsieur** un domn bătrân; **un vieil homme** un om bătrân; **une vieille femme** o femeie bătrână. **2.** vechi, de demult; **une vieille bâtisse** o clădire veche. **3.** vechi, învechit; uzat; **une vieille robe** o rochie uzată. **4.** vechi, care datează de mult timp; **une vieille amitié** o prietenie veche. **5.** *(în expr.)* **les ~ jours** bătrânețea; **~ drille** vulpe bătrână; **~ jeu** demodat; de modă veche; **se faire ~** a îmbătrâni; **ne pas faire de ~ os** a muri în floarea vârstei. **II.** *s.m.* **1.** bătrân, moș, moșneag; **un ~ sympathique** un bătrân simpatic. **2.** tată; *(la pl.)* părinți; **mes ~** părinții mei. **III.** *s.f.* *(iht.)* pește buzat *(Labrus merula)*.

vif, vive I. *adj.* **1.** viu, în viață; **plus mort que ~** mai mult mort decât viu; **enterré ~** îngropat de viu. **2.** vioi, viu, energic, alert, plin de vitalitate; **enfant ~** copil vioi; **mélodie vive** melodie vioaie; **rythme ~** ritm alert. **3.** violent, iute la mânie, impulsiv, agresiv, nestăpânit; **tempérament ~** temperament iute / impulsiv; **échanger des mots ~s avec qqn.** a avea un schimb de cuvinte tari cu cineva. **4.** *(fig.)* ascuțit, ager, pătrunzător, perspicace; **esprit ~** minte ageră; **douleur vive** durere ascuțită, acută. **5.** puternic, intens; **vive imagination** imaginație puternică; **lumière vive** lumină puternică. **6.** *(despre culori)* viu, aprins. **7.** tare, intens, mare; **froid ~** frig mare,

ger. **8.** *(în expr.)* **vive discussion** discuție animată; **prendre de vive force** a lua cu asalt; **eau vive** apă de izvor; **chaux vive** var nestins; **arête vive** colț (de lemn, piatră) ascuțit; **foi vive** credință puternică; **repartie vive** răspuns sarcastic; **vent ~** vânt tăios; **force vive** energie naturală; **marcher d'un pas ~** a merge cu pași sprinteni; **air ~** aer proaspăt. **II.** *s.m.* **1.** *(jur.)* persoană în viață. **2.** *(fig.)* miez; element esențial; **entrer dans le ~ du sujet** a intra în miezul problemei / în subiect. **3.** *(în expr.)* **trancher dans le ~** a tăia în carne vie; **piquer qqn. au ~** a răni amorul propriu al cuiva; **prendre sur le ~ a.** a reproduce întocmai după natură; **b.** a prinde în flagrant delict; **le ~ de l'eau** maree de lună plină; **avoir les nerfs à ~** a fi iritat.

vif-argent *s.m.* **1.** *(chim.)* argint viu, mercur. **2.** *(fig.)* vioiciune, neastâmpăr; **avoir du ~ dans les veines** a avea argint viu în vine; a nu avea astâmpăr, a nu putea sta locului; **c'est du ~** e o persoană vioaie, activă.

vigie *s.f.* **1.** *(mar.)* om de veghe. **2.** *(mar.)* foișor de observație. **3.** *(mar.)* supraveghere. **4.** *(c.f.)* post de observație pentru conducătorii de tren.

vigilamment *adv.* *(rar)* (în mod) vigilent, cu vigilență, cu atenție.

vigilance *s.f.* vigilență; **redoubler de ~** a-și spori vigilența.

vigilant, ~e I. *adj.* **1.** vigilent; **gardien ~** paznic vigilent, precaut. **2.** atent; **soins ~s** îngrijiri atente. **II.** *s.m.* paznic de noapte.

1. vigile *s.f.* *(bis. catol.)* **1.** ajun de sărbătoare religioasă importantă; **la ~ de Noël** ajunul Crăciunului. **2.** slujba de ajun (al unei sărbători religioase).

2. vigile *s.m.* *(la romani)* gardă de noapte.

3. vigile *adj.* *(med., fiziol.)* referitor la starea de veghe; care se produce în stare de veghe.

vigne *s.f.* **1.** *(bot.)* viță de vie *(Vitis vinifera)*. **2.** *(bot., în compuse)* **~-de-Judée** lăsnicior *(Solanum Dulcamara)*; **~-vierge** viță sălbatică, viță de Canada *(Parthenocissus quinque-folia* și *Ampelopsis quinquefolia)*; **~-blanche** luminoasa, viță albă *(Clematis Vitalba)*. **3.** *(în expr.)* **être dans les ~s du Seigneur** a fi beat criță / mort; a umbla pe două cărări.

1. vigneau, vignot *s.m.* *(zool.)* numele unei specii de melc *(Littorina littorea)*.

2. vigneau *s.m.* *(reg.)* boltă de viță.

vigneron, ~ne I. *s.m.f.* podgorean, viticultor. **II.** *adj.* referitor la cultura viței de vie / la podgorii; **pays ~** regiune cu multe podgorii.

vignette *s.f.* *(poligr.)* **1.** vinietă. **2.** baghetă. **3.** signet. **4.** *(în expr.)* **~ d'encadrement** element de chenar, în serie.

vignettiste *s.m.f.* *(poligr.)* desenator, gravor de viniete.

vigneture *s.f.* ornament în formă de frunză de viță, folosit la miniaturi.

vignoble I. *s.m.* podgorie, vie. **II.** *adj.* *(rar)* *(despre regiuni, ținuturi)* cu vii, cu podgorii; **un pays ~** un ținut cu podgorii.

vignot *s.m.* v. **vigneau (1)**.

vigogne *s.f.* **1.** *(zool.)* vigonie *(Lama vicugna)*. **2.** lână de vigonie. **3.** stofă din lână de vigonie.

vigoureusement *adv.* (în mod) viguros, cu vigoare, cu putere, cu dinamism.

vigoureux, -euse *adj.* **1.** viguros, puternic, tare, vânjos; zdravăn; solid; **un cheval ~** un cal puternic; **un athlète ~** un atlet vânjos / zdravăn. **2.** *(despre plante)* viguros, sănătos, care se dezvoltă bine. **3.** *(despre culori)* viu, tare. **4.** vehement, energic; **protestation vigoureuse** protest vehement.

vigouse *s.f.* *(arg.)* forță, energie.

viguerie *s.f.* *(ist.)* **1.** funcția de judecător. **2.** teritoriul jurisdicției unui judecător.

vigueur *s.f.* **1.** vigoare, forță fizică, putere, robustețe, dinamism; **un athlète plein de ~** un atlet plin de forță / de dinamism. **2.** *(fig.)* vigoare, energie morală; tărie sufletească; **~ de l'esprit** vigoarea minții. **3.** *(fig.)* forță, dinamism; **la ~ du style** forța stilului. **4.** *(jur.)* vigoare, valabilitate; **entrer en ~** a intra în vigoare.

viguier *s.m.* **1.** *(ist.)* judecător. **2.** magistrat *(în Andorra)*.

1. viking *adj.* *(ist.)* viking, referitor la vikingi; **royaume ~** regat viking.

2. Viking *s.m.f.* *(ist.)* viking.

vil, ~e *adj.* **1.** *(înv.)* de mică valoare; **à ~ prix** la un preț foarte scăzut, pe un preț de nimic / derizoriu. **2.** *(fig.)* abject, mârșav, josnic; **une âme ~e** un suflet abject. **3.** *(fig.)* grosolan; comun, ordinar; **une ~e besogne** o îndeletnicire comună / ordinară. **4.** *(înv.)* de joasă extracție socială.

vilain, ~e I. *adj.* **1.** demn de dispreț, urât; **une ~e action** o faptă demnă de dispreț. **2.** urât; **une ~e tête** un cap urât. **3.** neplăcut; rău; urât; **~ temps** vreme urâtă / rea. **4.** periculos, neliniștitor; **une ~ toux** o tuse neliniștitoare. **5.** indecent, urât; **de ~s mots** cuvinte indecente. **II.** *s.m.* **1.** *(ist.)* țăran liber în evul mediu. **2.** *(pop.)* scandal, ceartă; **il va y avoir du ~** o să fie scandal.

vilainement *adv.* (în mod) urât, rușinos; **il se conduit ~** se poartă urât.

vilebrequin *s.m.* **1.** *(maș.)* arbore cotit, vilbrochen. **2.** coarbă, unealtă de găurit.

vilement *adv.* *(înv.)* (în mod) josnic, abject, mârșav, ordinar.

vilenie *s.f.* **1.** josnicie, abjecție, mârșăvie; **commettre une ~** a face o mârșăvie. **2.** caracter abject.

vileté *s.f.* v. **vilenie (1)**.

vilipender *v.t.* *(lit.)* **1.** a ponegri, a defăima. **2.** a trata cu dispreț.

villa *s.f.* vilă.

villafranchien *s.m.* *(geol.)* etaj situat între pliocen și pleistocen (prima parte a erei cuaternare).

village *s.m.* sat.

villageois, ~e I. *s.m.f.* sătean. **II.** *adj.* sătesc, țărănesc; **fête ~e** sărbătoare țărănească.

villanelle *s.f.* **1.** *(lit.)* vilanelă, poezie pastorală. **2.** *(înv.)* dans ce însoțea vilanela. **3.** *(lit.)* poem cu formă fixă terminat cu un catren.

ville *s.f.* **1.** oraș; **bâtir une ~** a construi un oraș; **la Ville Éternelle** (orașul) Roma; **la ville lumière** (orașul)

Paris; **déjeuner en** ~ a lua prânzul în oraș. **2.** populația unui oraș; **toute la** ~ **attend l'arrivée de la grande cantatrice** tot orașul / toată populația orașului așteaptă sosirea marii cântărețe. **3.** *(în expr.)* ~ **d'eau(x)** stațiune termală; ~ **fortifiée** citadelă.
villégiateur *s.m.* *(înv.)* vilegiaturist.
villégiature *s.f.* vilegiatură.
villégiaturer *v.i.* *(înv.)* a fi în vilegiatură.
villeux, -euse *adj.* **1.** *(despre animale)* păros. **2.** *(despre plante)* plin de puf.
villosité *s.f.* **1.** vilozitate, suprafață acoperită cu peri. **2.** *(anat.)* vilozitate, încrețitură, prelungire, ridicătură.
vin *s.m.* **1.** vin; ~ **blanc** vin alb; **mettre le** ~ **en tonneaux** a turna vinul în butoaie; **grand** ~ vin provenit dintr-o podgorie celebră; ~ **d'honneur** vin oferit în cinstea cuiva. **2.** *(în expr.)* **mettre de l'eau dans son** ~ a o lua mai domol; a o lăsa mai moale; a se potoli; **cuver son** ~ a dormi după beție; **être entre deux** ~**s** / **être pris de** ~ a fi cherchelit / afumat; **avoir le** ~ **gai** / **méchant** a fi vesel / rău la beție; *(pop.)* **sac à** ~ bețiv; **boire le** ~ **du marché** a bea aldămașul; *(prov.)* **le** ~ **est tiré, il faut le boire** ai intrat în horă, trebuie să joci; *(prov.)* **chaque** ~ **a sa lie** nu e pădure fără uscături; *(prov.)* **à bon** ~ **point d'enseigne** calul bun se vinde din grajd.
vinage *s.m.* adăugare de alcool în vin pentru a-i spori tăria.
vinaigre *s.m.* **1.** oțet. **2.** *(în expr.)* **tourner au** ~ a lua o întorsătură proastă; *(pop.)* **faire** ~ a se grăbi; a-i da bice; *(pop.)* **crier au** ~ **a.** a se supăra; **b.** a striga după ajutor; *(prov.)* **on prend plus de mouches avec du miel qu'avec du** ~ vorba dulce mult aduce.
vinaigrer *v.t.* a pune oțet; a asezona cu oțet.
vinaigrerie *s.f.* **1.** fabrică de oțet. **2.** comerț cu oțet.
vinaigrette *s.f.* **1.** *(culinar)* vinegretă. **2.** *(înv.)* jeț pe roți (tras de slujitori).
vinaigrier *s.m.* **1.** fabricant de oțet. **2.** negustor de oțet. **3.** *(bot.)* oțetar *(Rhus typhina* și *Rhus coraria)*.
vinaire *adj.* *(rar)* referitor la vinuri.
vinasse *s.f.* **1.** reziduu rezultat din distilarea alcoolului. **2.** *(fam.)* poșircă.
vinblastine *s.f.* *(chim.)* alcaloid extras din brebenoc roz.
vincamine *s.f.* *(chim.)* alcaloid vasodilatator extras din brebenoc.
vindas *s.m.* *(tehn.)* mic troliu vertical.
vindicatif, -ive *adj.* vindicativ, răzbunător; ranchiunos.
vindicativement *adv.* (în mod) vindicativ, răzbunător.
vindicte *s.f.* **1.** vindictă, răzbunare. **2.** *(jur., în expr.)* ~ **publique** urmărire a unei crime; **désigner qqn. à la** ~ **publique** a acuza public pe cineva.
vinée *s.f.* **1.** recoltă de vin. **2.** coardă a viței care poartă ciorchini.
vinelle *s.f.* vin puțin alcoolizat.
viner *v.t.* a adăuga alcool în vin.
vinette *s.f.* *(bot.)* dracilă *(Berberis vulgaris)*.
vineux, -euse *adj.* **1.** care are culoarea vinului. **2.** care are gust / miros de vin; **pêche vineuse** piersică de culoarea vinului. **3.** *(înv.)* vinos, bogat în vin; **région vineuse** regiune bogată în vinuri.
vingt I. *num. card.* douăzeci; **vingt heures** douăzeci de ore. **II.** *num. ord.* al douăzecilea, a douăzecea; **page** ~ pagina a douăzecea, pagina douăzeci. **III.** *s.m.* **1.** numărul 20. **2.** ziua de douăzeci (a lunii). **3.** *(în expr.)* ~**-et-un** douăzeci și unu (numele unui joc de cărți). **IV.** *interj.* *(arg., în expr.)* ~**-deux!** atenție, șase!
vingtaine *s.f.* circa douăzeci, aproximativ douăzeci, vreo douăzeci.
vingtième I. (le, la ~) *num.ord.* al douăzecilea. **II.** *s.m.* a douăzecea parte.
vingtièmement *adv.* în al douăzecilea rând.
vinicole *adj.* vinicol; **industrie** ~ industrie vinicolă.
viniculture *s.f.* v. **viticulture**.
vinifère *adj.* vinifer, care produce vin.
vinification *s.f.* vinificare.
vinifier *v.t.* a vinifica.
vinique *adj.* *(chim.)* provenit din vin; **alcool** ~ alcool provenit din vin.
vinosité *s.f.* calitatea unui vin tare.
vinyle *s.m.* *(chim.)* vinii.
vinylique *adj.* *(chim.)* vinilic.
vioc, vioque, vioquard, viocard *adj.* *(pop.)* bătrân; **les viocs** bătrânii, părinții.
viol *s.m.* **1.** viol, siluire, violare. **2.** pângărire; ~ **d'une sépulture** pângărire a unui mormânt.
violable *adj.* *(jur.)* violabil, care poate fi violat.
violacé, ~e I. *adj.* violaceu, vânăt; **plaie ~e** plagă vânătă. **II.** *s.f.pl.* *(bot.)* familia violaceelor.
violacer *v.t., v.r.* **1.** a (se) acoperi cu pete vinete. **2.** a (se) învineți; **sa peau se violace** pielea i se învinețește.
violat *adj. m.* *(înv.)* cu parfum de violete; **sirop** ~ sirop parfumat cu violete.
violateur, -trice *s.m.f.* **1.** persoană care violează / profanează. **2.** *(jur., înv.)* violator.
violation *s.f.* **1.** violare, profanare, pângărire; ~ **d'une sépulture** profanare a unui mormânt. **2.** *(jur.)* violare, încălcare; ~ **de domicile** violare de domiciliu; ~ **de la loi** încălcare a legii.
violâtre *adj.* *(despre culori)* care bate în violet, liliachiu.
viole *s.f.* *(muz.)* violă.
violemment *adv.* **1.** (în mod) violent, cu violență, cu putere; **le vent souffle** ~ vântul bate cu putere. **2.** cu impetuozitate, (în mod) nestăpânit; **répondre** ~ a răspunde cu impetuozitate / nestăpânit.
violence *s.f.* **1.** violență, agresivitate, impulsivitate, nestăpânire; **user de** ~ a face uz de violență. **2.** violență, constrângere; brutalitate; intimidare; **faire** ~ **à qqn.** a constrânge / a intimida / a brutaliza pe cineva; **se faire** ~ a se constrânge, a se sili. **3.** *(fig.)* violență, nestăpânire; ~ **verbale** violență verbală; vehemență. **4.** *(la pl.)* acte de violență; **subir des** ~**s** a suporta acte de violență.
violent, ~e *adj.* **1.** violent, intens, puternic, tare, strașnic; **une tempête ~e** o furtună puternică; **une douleur ~e** o durere intensă / violentă. **2.** *(despre culori)* viu, țipător, izbitor. **3.** *(fig.)* violent, coleric, nestăpânit, impulsiv; **tempérament** ~ temperament coleric, nestăpânit. **4.** silnic, violent, brutal; **mort ~e** moarte violentă.

violenter *v.t.* **1.** *(înv.)* a constrânge prin violență. **2.** a viola; ~ **une femme** a viola o femeie. **3.** a încălca; ~ **un règlement** a încălca un regulament.
violer *v.t.* **1.** a viola, a încălca; ~ **une loi** a încălca o lege. **2.** a viola / a silui / a necinsti o femeie. **3.** a viola, a pătrunde cu forța; ~ **une maison** a viola o casă, a pătrunde cu forța într-o casă. **4.** a profana, a pângări; ~ **des sépultures** a profana morminte.
violet, ~te *adj.* violet, liliachiu, mov, vioriu.
violeter *v.t.* a vopsi în violet.
violette *s.f. (bot.)* **1.** viorea, toporaș, tămâioasă *(Viola odorata).* **2.** *(în compuse)* **~-hérissée** viorea-nemirositoare *(Viola hirta)*; **~-à-deux fleurs** viorele galbene *(Viola biflora)*; **~-des-chiens** viorele sălbatice *(Viola canina)*; **~-de-serpent** saschiu *(Vinca herbacea).*
violeur *s.m.* violator, persoană care comite un viol.
violier *s.m. (bot.)* micsandră, micșunică, vioară-roșie *(Matthiota incana).*
violine *adj.* violet-purpuriu.
violiste *s.m. (muz.)* muzician care cântă la violă.
violon *s.m.* **1.** vioară; **jouer du** ~ a cânta la vioară. **2.** violonist; **être premier** ~ **d'un orchestre** a fi prim violonist / vioara întâi într-o orchestră. **3.** *(în expr.)* ~ **d'Ingres** preocupare artistică preferată în afara profesiunii; **payer les ~s** a pica de fraier; *(pop.)* **fourrer qqn. au** ~ a băga pe cineva la zdup / la răcoare; **aller plus vite que les ~s** a grăbi / a precipita lucrurile; *(arg.)* **boîte à** ~ sicriu.
violoncelle *s.m.* **1.** *(muz.)* violoncel. **2.** *(rar)* violoncelist.
violoncelliste *s.m.f. (muz.)* violoncelist.
violoné, ~e *adj.* în formă de vioară (stil Ludovic al XV-lea).
violoneux *s.m.* **1.** lăutar. **2.** *(fam.)* violonist prost.
violoniste *s.m.f.* violonist, viorist.
vioquard, ~e *adj. s.m.f.* v. **vioc**.
viorne *s.f. (bot.)* călin *(Viburnum Opulus).*
vipère *s.f.* **1.** *(zool.)* viperă *(Vipera aspis* și *Vipera berus).* **2.** *(fig.)* viperă, scorpie, năpârcă, ființă rea. **3.** *(în expr.)* **langue de** ~ limbă otrăvită, gură rea.
vipereau *s.m. (zool.)* pui de viperă.
vipéridés *s.m.pl. (zool.)* familie de șerpi veninoși având ca prototip vipera.
vipérin, ~e I. *adj.* **1.** viperin; *(fig., înv.)* **langue ~e** limbă de viperă, limbă otrăvită / rea. **2.** *(zool., în expr.)* **couleuvre ~e** năpârcă acvatică. **II.** *s.f.* **1.** *(zool.)* năpârcă *(Anguis fragilis).* **2.** *(bot.)* capul-șarpelui *(Echium rubrum).* **3.** *(bot.)* iarba-șarpelui *(Echium vulgare).*
virage *s.m.* **1.** viraj; ocolire; **faire un** ~ **à droite** a face un viraj la dreapta. **2.** porțiune curbă a unei șosele. **3.** *(foto)* nuanțare. **4.** *(fig.)* viraj, schimbare de orientare; ~ **politique** schimbare de orientare politică.
virago *s.f. (fam., peior.)* femeie bărbătoasă / autoritară.
viral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj. (med.)* viral, referitor la un virus; **maladie ~e** maladie virală.
vire *s.f.* **1.** cornișă, brână de munte. **2.** drum pe coasta muntelui.
virée *s.f.* **1.** *(fam.)* plimbare rapidă. **2.** călătorie scurtă. **3.** colindare a localurilor, cafenelelor. **4.** *(silv.)* evaluare a unei păduri.
virelai *s.m. (ist., lit.)* poem medieval cu două rime, patru strofe și refren.
virement *s.m. (com., fin.)* **1.** virament; **payer par** ~ a plăti prin virament; ~ **bancaire** virament bancar. **2.** *(în expr.)* ~ **de compensation** cliring.
virer I. *v.t.* **1.** *(contab., fin.)* a vira; ~ **une somme** a vira o sumă. **2.** *(foto)* a nuanța. **3.** *(pop.)* a scăpa de un complice. **4.** a scoate ceva de undeva; ~ **un meuble** a scoate o mobilă dintr-un loc. **5.** *(pop.)* a expulza. **6.** *(pop.)* a concedia. **7.** *(cu prep.* **à***)* a tinde către; a trece spre; **couleur qui vire au bleu** culoare care tinde spre albastru. **8.** *(în expr.)* ~ **à tout vent** a-și întoarce cojocul după vreme; a-și pune haina după cum bate vântul; *(fam.)* ~ **bord sur bord** a se întoarce cu 180°; *(mar.)* ~ **le cap** a schimba capul; ~ **sa cuti** a avea o cutireacție pozitivă; *(pop.)* **se faire** ~ **les crocs** a-și scoate dinții. **II.** *v.i.* **1.** a întoarce, a vira, a coti. **2.** *(chim., despre substanțe)* a vira, a schimba. **3.** *(în expr.)* ~ **de bord a.** *(mar.)* a face volta; **b.** *(fig.)* a-și schimba atitudinea politică.
virescence *s.f. (bot.)* transformarea petalelor în frunze.
vireton *s.m. (ist., mil.)* săgeată de arbaletă.
vireur *s.m. (tehn.)* disc de viraj (pe arborele unei mașini).
vireux, -euse *adj.* **1.** otrăvitor; **plante vireuse** plantă otrăvitoare. **2.** grețos, dezgustător; fetid; urât-mirositor; **odeur vireuse** miros grețos.
virevoltant, ~e *adj.* care se învârtește în jurul său; **danseuse ~e** dansatoare care se învârtește în jurul ei.
virevolte *s.f.* **1.** *(înv.) (la manej)* ocol al pistei în galop. **2.** mișcare rapidă în jurul propriei persoane; **les ~s d'une danseuse** mișcările rapide ale unei dansatoare în jurul ei. **3.** *(fig.)* schimbare; reviriment.
virevolter *v.i.* **1.** a se învârti rapid în jurul propriei persoane. **2.** *(fig.)* a trece de la una la alta.
1. virginal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** virginal, feciorelnic. **2.** *(fig.)* pur, candid, inocent.
2. virginal *s.m. (muz., în Anglia secolului al XVI-lea)* spinetă, clavecin mic.
virginie *s.m.* tutun provenit din Virginia (Statele Unite ale Americii).
virginité *s.f.* **1.** virginitate, feciorie, castitate. **2.** *(fig.)* puritate, inocență, candoare.
virgule *s.f.* **1.** virgulă. **2.** *(med., în expr.)* **bacille** ~ bacilul holerei.
virguler *v.t. (rar)* a pune virgule.
viril, ~e *adj.* **1.** viril, bărbătesc; **force** ~ forță virilă. **2.** *(fig.)* viril, viguros, energic, impetuos, curajos.
virilement *adv.* bărbătește, cu energie, cu curaj; **agir** ~ a se purta bărbătește.
virilisation *s.f.* v. **virilisme**.
viriliser *v.t.* a viriliza, a da / a căpăta un caracter viril; a masculiniza.
virilisme *s.m. (med.)* virilism, dezvoltare a unor caractere secundare masculine la o femeie (cum ar fi apariția pilozității tipic masculine).
virilité *s.f.* **1.** virilitate, bărbăție. **2.** *(fig.)* bărbăție, energie, vigoare, forță.
virion *s.m. (microbiol.)* particulă virală infecțioasă.

virocide, virucide *adj., s.m. (microbiol.)* care distruge puterea de infectare a unui virus.
virolage *s.m. (tehn.)* fixare a unor inele metalice la mânerul uneltelor de lemn.
virole *s.f.* **1.** *(tehn.)* inel de metal; verigă; ~ **de parapluie** verigă a unei umbrele. **2.** tipar de oțel în care se bat monedele / medaliile. **3.** *(termo, în expr.)* virolă de cazan.
viroler *v.t.* **1.** *(tehn.)* a fixa inele de metal la mânerul uneltelor de lemn. **2.** a imprima în relief efigia unei monede.
virolier *s.m. (tehn.)* muncitor care fabrică verigi / inele de metal.
virologie *s.f. (med.)* virologie, virusologie.
virologiste, virologue *s.m.f. (med.)* virusolog, specialist în virusologie.
virose *s.f. (med.)* viroză; ~ **pulmonaire** viroză pulmonară.
virostatique *adj., s.m. (med.)* (agent) care oprește dezvoltarea unui virus.
virtualité *s.f. (fil.)* virtualitate.
virtuel, ~le *adj.* virtual.
virtuellement *adv.* (în mod) virtual.
virtuose *s.m., adj. (muz.)* virtuoz; **un ~ du piano** un virtuoz al pianului; **un violoniste ~** un violonist virtuoz.
virtuosité *s.f. (muz.)* virtuozitate.
virulence *s.f.* **1.** *(med., înv.)* virulență. **2.** *(fig.)* violență, duritate, asprime; **la ~ d'une critique** duritatea unei critici.
virulent, ~e *adj.* **1.** *(med., înv.)* infecțios, contagios, conținând un virus. **2.** *(fig.)* virulent, violent, dur, aspru; **critique ~e** critică aspră.
virure *s.f. (mar.)* șir de bordaj.
virus *s.m. (biol.)* virus.
vis *s.f.* **1.** *(tehn.)* șurub; **~-mère** șurub conducător; **pas de ~** pasul șurubului; *(hidr.)* **~ d'Archimède** șurubul lui Arhimede, elevator elicoidal de apă; *(fam.)* **serrer la ~ à qqn.** a strânge șurubul / a lua măsuri mai severe față de cineva. **2.** *(în expr.)* **escalier à ~** scară în spirală; **donner un coup de ~** a întări o constrângere; *(maș.)* **~ sans fin** melc; *(în ceramică)* **~ mélangeuse** omogenizator.
visa *s.m.* **1.** viză. **2.** ștampilă, parafă.
visage *s.m.* **1.** față, chip; **~ rond** față rotundă. **2.** expresie, față; **~ gai** față veselă. **3.** *(în expr.)* **faire bon ~ à qqn.** a fi amabil cu cineva (deși îi este ostil); **faire bon ~ contre mauvais cœur** a face haz de necaz; **changer de ~** a se tulbura, a se schimba la față; **trouver ~ de bois** a găsi pe mutu la ușă; **se montrer à ~ découvert** a se arăta așa cum e în realitate; *(ist., în America)* **les ~s-pâles** albii; *(prov.)* **jamais beau ~ ne fut mal accueilli** frumusețea deschide toate ușile.
visagisme *s.m.* estetică facială.
visagiste *s.m.f.* specialist în estetică facială.
vis-à-vis I. *adv. (înv.)* față în față. **II.** *prep.* **1.** față de, cu privire; **j'ai dit mon opinion ~ de cette affaire** mi-am spus părerea cu privire la această chestiune. **2.** în față; **il était assis ~ de cette inconnue** era așezat în fața acestei necunoscute. **III.** *s.m.invar.* **1.** persoană așezată la masă în fața alteia; **être en ~** a se afla una în fața alteia. **2.** canapea cu două locuri în formă de S.
viscache *s.f. (zool.)* specie de șinșila *(Langostomus maximus).*
viscéral, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** *(anat.)* visceral, referitor la viscere. **2.** *(fig.)* profund, adânc; structural; **attachement ~ à sa terre natale** atașament profund față de pământul natal.
viscéralement *adv.* (în mod) profund, visceral.
viscère *s.m. (anat.)* viscere; măruntaie.
viscope *s.f. (arg.)* **1.** vizieră. **2.** ochi.
viscose *s.f. (chim.)* vâscoză.
viscosimètre *s.m. (tehn.)* vâscozimetru.
viscosité *s.f. (chim.)* vâscozitate.
visée *s.f.* **1.** ochire, țintire, ochit, vizare. **2.** *(fig.)* țintă, scop, intenție, gând, calcul; **avoir des ~s sur qqn.** a urmări un scop față de cineva; **avoir de grandes ~s** a urmări scopuri importante; a avea ambiții mari; *(mil.)* **ligne de ~** direcție de țintă.
viser I. *v.t.* **1.** a ținti, a ochi; **~ un objectif** a ținti un obiectiv. **2.** *(fig.)* a urmări, a avea în vedere; **que vise-t-il par ses menées?** ce urmărește prin intrigile lui? **3.** *(pop.)* a privi. **4.** a pune o viză, o ștampilă, o semnătură. **II.** *v.i. (fig., cu prep.* **à***)* a ținti, a năzui; **~ trop haut** a ținti prea sus.
viseur *s.m. (mil., foto, astr.)* vizor.
visibilité *s.f.* vizibilitate.
visible I. *adj.* **1.** vizibil; **la face ~ de la Lune** fața vizibilă a Lunii. **2.** *(fig.)* evident, manifest, clar, vădit, pregnant, vizibil; **il y avait sur son visage une satisfaction ~** chipul ei exprima o satisfacție vizibilă. **II.** *s.m.art.* vizibilul, ceea ce se vede.
visiblement *adv.* (în mod) vizibil, evident; **il était ~ content** era vizibil mulțumit.
visière *s.f.* **1.** *(ist., mil.)* vizieră. **2.** *(la chipie, șepci)* cozoroc. **3.** *(în expr.)* **mettre sa main en ~** a-și pune mâna streașină la ochi; **rompre en ~ à / avec qqn.** a înfrunta pe cineva; a ataca pe cineva în față.
visioconférence, vidéoconférence *s.f.* teleconferință.
vision *s.f.* **1.** viziune, percepție vizuală; **~ nocturne** viziune nocturnă. **2.** vedere; **avoir des troubles de la ~** a avea tulburări de vedere. **3.** *(fig.)* concepție; fel de a vedea; **une ~ du monde intéressante**. **4.** halucinație, viziune, nălucire, fantasmă, năzărire. **5.** *(în expr.)* **avoir des ~s** *(fig.)* a o lua razna.
visionnaire *adj., s.m.f.* vizionar.
visionner *v.t.* a examina (un film, niște diapozitive) din punct de vedere tehnic.
visionneuse *s.f.* aparat optic care permite examinarea filmelor, microfilmelor, diapozitivelor.
visiophone, vidéophone *s.m. (telecom.)* videofon.
visitandine *s.f. (bis.catolică)* călugăriță aparținând ordinului *Visitation.*
visite *s.f.* **1.** vizită; **rendre ~ à qqn.** a face cuiva o vizită; **rendre la ~ à qqn.** a întoarce vizita cuiva; **~ de politesse** vizită de politețe; **recevoir la ~ de qqn.** a primi vizita cuiva. **2.** *(med.)* consultație, vizită; **~s à domicile** consultații la domiciliu. **3.** inspecție, cercetare; **la ~ d'un chargement par la douane** inspecția unei încărcături de către vamă.

visiter *v.t.* **1.** a vizita. **2.** a inspecta, a controla, a examina; **les douaniers visitent les valises** vameșii controlează valizele.
visiteur, -euse *s.m.f.* **1.** vizitator; **~s d'un musée** vizitatori ai unui muzeu. **2.** inspector, controlor; **~ des douanes** inspector vamal. **3.** persoană care face vizite la domiciliu (cadru medical, asistent social).
visnage, visnague *s.m.* *(bot.)* numele popular al mărarului *(Arethum)*.
vison *s.m.* **1.** *(zool.)* vizon *(Lutreola)*. **2.** blană de vizon.
visonnière *s.f.* crescătorie de vizoni.
vison-visu *adv.* v. **vis-à-vis.**
visqueux, -euse *adj.* **1.** vâscos; **liquide ~** lichid vâscos. **2.** lipicios, cleios.
vissage *s.m.* *(tehn.)* înșurubare.
vissé, ~e *adj.* *(arg., în expr.)* **bien / mal ~** bine / prost dispus.
visser *v.t.* **1.** *(tehn.)* a înșuruba. **2.** a închide, a strânge; **~ le capuchon d'un stylo** a închide un stilou. **3.** *(fig., fam.)* a strânge șurubul. **4.** *(arg.)* a băga la zdup.
visserie *s.f.* **1.** fabrică de șuruburi. **2.** șurubărie, totalitatea șuruburilor.
visseuse *s.f.* aparat de înșurubat.
vista *s.f.* *(arg.)* perspectivă; viziune de ansamblu a situației.
visualisation *s.f.* vizualizare; prezentare de imagini pe un ecran (de televiziune).
visualiser *v.t.* a vizualiza, a face vizibilă producerea unui fenomen.
visuel, ~le *adj.* vizual, de vedere; **mémoire ~le** memorie vizuală.
visuellement *adv.* (în mod) vizual, cu ajutorul vederii.
vital, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* **1.** vital; indispensabil vieții; **fonctions ~es** funcții vitale. **2.** vital, fundamental, esențial; **question ~e** chestiune vitală.
vitalisme *s.m.* *(fil.)* vitalism.
vitaliste *s.m.f., adj.* *(fil.)* adept al vitalismului.
vitalité *s.f.* vitalitate, vigoare, dinamism, energie, forță, robustețe.
vitamine *s.f.* vitamină.
vitaminé, ~e *adj.* vitaminat, care conține vitamine.
vitaminique *adj.* vitaminic, referitor la vitamine.
vite I. *adj.* *(înv.)* iute, rapid; **un coureur ~** un alergător rapid. **II.** *adv.* **1.** iute, repede; **courir ~** a alerga repede; **au plus ~** cât mai repede; *(prov.)* **~ et bien ne vont jamais ensemble** și repede și bine nu se poate; **~ fait** rapid. **2.** în curând; **il reviendra ~** se va întoarce curând.
vitellin, ~e I. *adj.* *(chim., biol.)* vitelin. **II.** *s.f.* *(chim.)* vitelină.
vitellus *s.m.* *(biol.)* vitellus, nume dat citoplasmei oului.
vitelot *s.m.* *(culinar)* tăiței fierți în lapte și serviți cu sos picant.
vitelotte *s.f.* *(agr.)* varietate de cartofi cu tuberculii alungiți.
vitesse *s.f.* **1.** viteză, iuțeală, rapiditate, repeziciune; **prendre de la ~** a lua viteză; **perdre de la ~** a încetini; *(fig.)* **en perte de ~** în pierdere de viteză, fără dinamism. **2.** *(tehn.)* viteză; **indicateur de ~** indicator de viteză; *(tehn.)* **boîte de ~s** cutie de viteze; **~ de propagation** viteză de propagare. **3.** *(în expr.)* **prendre / gagner qqn. de ~** a i-o lua cuiva înainte; a întrece pe cineva; *(sport)* **course de ~** alergare; **lutter de ~ avec qqn.** a se lua la întrecere cu cineva; **en ~** în grabă, în goană, în mare viteză.
viticole *adj.* viticol.
viticulteur *s.m.* viticultor.
viticulture *s.f.* viticultură.
vitiligo *s.m.* *(med.)* vitiligo.
vitrage *s.m.* **1.** punere a geamurilor. **2.** vitraj; perete de geam, geamlâc. **3.** ușă cu geam care separă două încăperi. **4.** totalitatea geamurilor unei clădiri. **5.** transperant.
vitrail, -aux *s.m.* vitraliu.
vitre *s.f.* **1.** geam, sticlă. **2.** *(fam., în expr.)* **casser les ~s** a face tărăboi / tam-tam.
vitré, ~e *adj.* **1.** transparent (ca un geam). **2.** cu geamuri; **porte ~e** ușă cu geamuri; *(anat., în expr.)* **humeur ~e** umoare sticloasă / vitroasă.
vitrer *v.t.* a pune geamuri.
vitrerie *s.f.* **1.** fabrică de geamuri. **2.** comerț cu geamuri. **3.** geamuri, marfa geamgiului.
vitreux, -euse *adj.* **1.** sticlos, ca sticla; **porcelaine vitreuse** porțelan ca sticla / translucid. **2.** *(despre ochi, privire)* fix, fără viață, inexpresiv; *(mineral.)* **roches vitreuses** roci sticloase.
vitrier *s.m.* geamgiu.
vitrifiable *adj.* care poate fi vitrificat / transformat în sticlă.
vitrification *s.f.* vitrificare, vitrifiere.
vitrifier *v.t.* a vitrifica, a transforma în sticlă.
vitrine *s.f.* **1.** vitrină. **2.** *(pop.)* față, mutră.
vitriol *s.m.* *(chim.)* **1.** vitriol, acid sulfuric. **2.** *(în expr.)* **~ vert** calaican; **~ bleu** piatră vânătă.
vitriolage *s.m.* *(ind. text.)* vitriolaj, vitriolare.
vitrioler *v.t.* **1.** *(ind., text.)* a vitriola, a trata cu vitriol. **2.** a arunca vitriol asupra cuiva; a arde / a răni cu vitriol.
vitulaire *adj.* *(vet., în expr.)* **fièvre ~** febră puerperală a vacilor.
vitupérateur, -trice *s.m.f.* defăimător, ponegritor, calomniator, bârfitor, clevetitor.
vitupération *s.f.* vituperație, blamare, defăimare, ponegrire, calomniere.
vitupérer *v.t., v.i.* a critica, a defăima; a blama; a ponegri.
vivable *adj.* **1.** viabil; **une collaboration ~** o colaborare viabilă. **2.** unde e plăcut de trăit; **une maison ~** o casă plăcută. **3.** *(despre persoane, mai ales la negativ)* amabil, complezent, blând; sociabil.
vivace *adj.* **1.** vivace, rezistent, robust. **2.** *(despre plante)* vivace, care trăiește mulți ani. **3.** persistent, greu de înlăturat; **préjugés ~s** prejudecăți persistente. **4.** *(muz.)* vivace.
vivacité *s.f.* **1.** vivacitate, vioiciune; agilitate; **~ des mouvements** agilitate a mișcărilor. **2.** intensitate, strălucire (a culorilor). **3.** ton iritat; **la ~ d'une réponse** tonul iritat al unui răspuns. **4.** forță, intensitate, ardoare; **la ~ d'un sentiment** intensitatea unui sentiment. **5.** iuțeală, sprinteneală (a minții).

vivandier, -ère *s.m.f. (ist., mil.)* vivandier.
vivant, ~e I. *adj.* **1.** viu, în viață; **langue ~e** limbă vie, în circulație; **la matière ~** materia vie. **2.** *(fig.)* viu, vioi, plin de vitalitate; **une personne ~e et sympathique** o persoană vioaie și simpatică. **3.** animat, plin de viață; **une ville ~e** un oraș plin de viață. **4.** *(despre portrete, înfățișări)* leit, aidoma, asemănător. **II.** *s.m.* **1.** persoană în viață; viu; **les morts et les ~s** morții și cei în viață. **2.** *(în expr.)* **du ~** de... pe când trăia...; **de son ~** în timpul vieții lui; **être bon ~** a fi om de viață.
vivarium *s.m.* vivariu, loc amenajat ca mediu natural pentru creșterea animalelor mici.
vivat I. *interj.* vivat! trăiască! **II.** *s.m.* aclamație; **il a été accueilli par des ~s** a fost întâmpinat cu aclamații.
1. vive *adj.f.* v. **vif**.
2. vive *plur.* **vivent** *interj.* vivat! trăiască!
3. vive *s.f. (iht., în expr.)* **~-commune** drac-de-mare *(Trachinus draco).*
vive-eau *(pl.* **vives-eaux***) s.f.* maree puternică de lună plină.
vivement *adv.* **1.** repede, cu promptitudine; **il s'en alla ~** plecă repede. **2.** cu iritare; **répondre ~** a răspunde cu iritare. **3.** cu intensitate, cu vivacitate; cu ardoare; **déclarer ~ ses opinions** a-și declara părerile cu ardoare. **4.** (în mod) profund; **il ressent ~ cette offense** resimte profund această ofensă.
vivent! *interj.* v. **vive!**
viverridés *s.m.pl. (zool.)* familie de mamifere carnivore (din care fac parte civeta, geneta, mangusta).
viveur, -euse *(rar la fem.) s.m.f. (înv.) (fam.)* petrecăreț, chefliu.
vivide *adj. (psihol.)* care se impune minții; **rêve ~** vis care rămâne în minte.
vividité *s.f. (psihol.)* intensitatea cu care imaginile se întipăresc în minte.
vivier *s.m.* vivieră, bazin pentru pește; heleșteu.
vivifiant, ~e, vivificateur, -trice *adj.* vivifiant, care întărește / întremează / însuflețește; **air de montagne ~** aer de munte care întremează.
vivification *s.f. (rar)* vivificare, întremare, întărire, înviorare, însuflețire.
vivifier *v.t.* a întrema, a întări, a înviora, a însufleți.
vivipare *adj., s.m.f. (zool.)* vivipar.
viviparité *s.f. (zool.)* viviparitate.
vivisection *s.f. (fiziol.)* vivisecție.
vivoter *v.i. (fam.)* a-și trăi viața de azi pe mâine; a vegeta.
1. vivre I. *v.i.* **1.** a trăi, a exista, a fi în viață; **~ jusqu'à cent ans** a trăi până la o sută de ani; **~ au jour le jour** a trăi / a o duce de azi pe mâine; a-și ține zilele; **~ comme un coq en pâte** a trăi ca în sânul lui Avraam / câinele la stână; **~ les uns sur les autres** a trăi în strâmtoare / claie peste grămadă; **~ longtemps, ~ vieux** a trăi până la adânci bătrânețe; a trăi cât lumea; **~ sur un grand pied** a trăi pe picior mare. **2.** a locui, a trăi; **~ en province** a locui în provincie. **3.** a dăinui, a dura; a continua să existe; **le souvenir de ce grand homme vivra longtemps parmi ses contemporains** amintirea acestui om mare va dăinui printre contemporanii săi. **4.** *(cu prep.* **de***)* a trăi din, a se hrăni cu, a-și câștiga existența; **~ d'espoir et d'eau claire** a se hrăni cu iluzii; **n'avoir pas de quoi ~** a nu avea din ce trăi; **~ de l'air du temps** a se hrăni cu aer / cu vânt. **5.** a-și trăi viața; a se bucura de viață. **6.** *(cu prep.* **pour***)* a trăi pentru..., a-și consacra viața...; **~ pour la musique** a-și consacra viața muzicii. **7.** *(în expr.)* **~ comme chien et chat** a se înțelege ca și câinele cu pisica; **~ comme des frères** a se avea ca frații; **~ dans le luxe** a face lux; **~ dans le siècle / selon le siècle** a duce o viață mondenă; **~ dans l'ombre** a sta în umbră, a duce o viață retrasă; **~ dans ses meubles** a fi la casa sa; **~ de ses bras** a face o muncă manuală; **~ comme une taupe** a nu ieși din bârlog; a trăi cu capu-n sobă; **~ tant bien que mal** a-și încropi traiul; **faire ~ qqn.** a întreține pe cineva; **~ avec qqn. a.** a avea relații de dragoste cu cineva; **b.** a locui cu cineva, a conviețui; **il n'y a âme qui vive** nu e țipenie; *(mil.)* **qui vive?** stai, cine-i?; **être facile à ~** a avea o fire plăcută / conciliantă; **être difficile à ~** a fi un om greu de suportat; **apprendre à ~ à qqn.** a da cuiva o lecție; a învăța minte pe cineva; **se laisser ~** a nu-și face griji; a nu se omorî cu firea; *(prov.)* **qui vivra verra** vom trăi și vom vedea. **II.** *v.t.* a trăi; **~ sa vie** a-și trăi viața.
2. vivre *s.m.* **1.** hrană, aliment; *(la pl.)* merinde; **avoir le ~ et le couvert** a avea casă și masă, a avea hrana necesară. **2.** *(mil.)* rație. **3.** *(la pl.)* ajutor bănesc, subvenție, subsidiu; **couper les ~s à qqn.** a tăia cuiva subvenția / ajutorul.
vivré, ~e *adj. (în heraldică, despre scuturi)* cu marginile crestate ca dinții unui ferăstrău.
vivrier, -ère *adj. (despre plante)* care produce substanțe alimentare; **cultures vivrières** culturi (de plante) destinate producerii de alimente.
vizir *s.m. (ist.)* vizir.
vizirat *s.m. (ist.)* vizirat, demnitatea de vizir.
vlan! v'lan! *interj.* poc, pleosc, tronc.
vocable *s.m.* **1.** vocabulă; cuvânt, termen. **2.** *(bis.)* hram; **cette église est sous le ~ de saint Georges** această biserică are hramul sf. Gheorghe.
vocabulaire *s.m.* vocabular.
vocal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* vocal; **musique ~e** muzică vocală.
vocalement *adv.* prin voce, pe gură.
vocalique *adj.* vocalic, privitor la vocale.
vocalisateur, -trice *s.m.f. (muz.)* persoană care vocalizează, persoană care face vocalize.
vocalisation *s.f.* **1.** *(lingv.)* vocalizare, transformare a unei consoane în vocală. **2.** *(muz.)* vocalizare.
vocalise *s.f. (muz.)* vocaliză.
vocaliser I. *v.t. (lingv.)* a vocaliza, a transforma o consoană în vocală. **II.** *v.i. (muz.)* a vocaliza, a face vocalize.
vocalisme *s.m. (lingv.)* vocalism.
vocatif, -ive I. *s.m. (gram.)* (cazul) vocativ. **II.** *adj.* vocativ; **phrase vocative** frază vocativă.
vocation *s.f.* **1.** vocație. **2.** înclinație, pornire, predispoziție, chemare, atracție; **suivre sa ~** a-și urma înclinația.

voceratrice *s.f. (în Corsica)* bocitoare.
vocero, vocéro *(pl.* **voceri***) s.m. (în Corsica)* cântec funebru, bocet.
vociférateur, -trice *s.m.f., adj.* (persoană) care vociferează.
vocifération *s.f.* vociferare.
vociférer *v.i.* a vocifera.
vodka *s.f.* vodcă.
vœu *s.m.* **1.** legământ, făgăduială, promisiune, cuvânt, angajament; **faire ~** a face legământ. **2.** *(bis.)* legământ, jurământ; **prononcer ses ~x** a se călugări, a face jurăminte de călugărire. **3.** dorință, voință exprimată; **le ~ de la nation** voința națiunii. **4.** *(la pl.)* urare; **mes meilleurs ~x pour votre anniversaire** cele mai bune urări pentru ziua dumneavoastră de naștere.
vogoul(e) *s.m. (lingv.)* limbă ugrică vorbită în Ural.
vogue *s.f.* **1.** vogă, modă; **être en ~** a fi în vogă, la modă. **2.** popularitate, faimă; **avoir la ~** a avea popularitate.
voguer *v.i.* **1.** a pluti. **2.** *(în expr.)* **~ à pleines voiles** a-i surâde norocul; **vogue la galère** fie ce-o fi!; întâmplă-se orice!
voici *prep.* **1.** iată, uite (aici); **me ~!** iată-mă; **~ de quoi il s'agit** iată despre ce este vorba. **2.** *(în expr.)* **~ venir...** se apropie; **~ que...** este / sunt ... de când; **~ un mois qu'il ne m'a plus écrit** e o lună de când nu mi-a mai scris.
voie *s.f.* **1.** cale, drum; **se frayer une ~ à travers la foule** a-și croi drum prin mulțime; **~s de communication** căi de comunicație; **~ d'eau** cale navigabilă; **~ ferrée** cale ferată; *(astr., cu maj.)* **~ lactée** Calea Laptelui; **remettre qqn. sur la bonne ~** a readuce pe cineva pe calea cea bună; *(anat.)* **~s urinaires** căi urinare. **2.** *(tehn., c.f.)* ecartament al roților. **3.** *(min.)* galerie. **4.** *(c.f.)* linie; **~ d'accès** linie de acces. **5.** urmele vânatului. **6.** *(fig.)* înclinație, vocație; **suivre sa ~** a-și urma vocația. **7.** *(în expr.)* **être toujours par ~s et par chemins** a cutreiera lumea în lung și în lat; *(jur.)* **~s de fait** acte de violență; *(jur.)* **~s d'accommodement** înțelegere, învoială; *(c.f.)* **~ d'embranchement** bifurcație; *(c.f.)* **~ de chargement** diagonală de macazuri; *(mar.)* **~ d'eau** gaură de apă, spărtură; **par ~ de conséquence** în consecință; **en ~ de** în curs de; **en ~ de formation** în curs de formare.
voilà *prep.* **1.** iată, uite (acolo); **~ où en sont les choses** iată cum stau lucrurile; **~ où j'en suis!** iată unde am ajuns!; **~ pourquoi** iată de ce; **me ~** iată-mă. **2.** *(în expr.)* **~ qui est parler!** asta zic și eu vorbă!; **~ qui est unique** n-am mai pomenit așa ceva!; **en ~ une (bonne)!** asta-i bună!; auzi colo!; ei poftim! **en ~ assez!** destul! ajunge!; **~ que...** sunt ... de când; **~ trois semaines qu'il est parti** sunt trei săptămâni de când a plecat; **le ~ parti** în sfârșit a plecat.
voilage *s.m.* **1.** voaletă; **le ~ d'un chapeau** voaleta unei pălării. **2.** perdea de voal.
1. voile *s.m.* **1.** văl, voal; **~ de mariée** voal de mireasă. **2.** văl de doliu, zăbranic. **3.** *(text.)* voal; **rideau en ~** perdea din voal. **4.** *(anat., în expr.)* **le ~ du palais** vălul palatin. **5.** *(med.)* opacitate; **~ au poumon** opacitate a unei părți a plămânului (evidențiată la radiografie). **6.** *(foto)* voalare (a clișeului). **7.** *(av., în expr.)* **~ noir, ~ rouge** tulburare a vederii. **8.** *(bot., în expr.)* **~ partiel** membrană ce acoperă pălăria ciupercilor tinere. **9.** *(constr., în expr.)* **~ mince** element de construcție din beton. **10.** *(în expr.)* **prendre le ~** a se călugări, a intra la mănăstire; **jeter un ~ sur qqch.** a da uitării; **lever le ~** *(fig.)* a dezvălui; a ridica vălul; **sous le ~ de** sub aparența.
2. voile *s.f.* **1.** *(mar.)* velă, pânză de corabie; **bateau à ~s** corabie cu pânze; *(mar.)* **~ de misaine** velă trincă. **2.** velier; ambarcațiune cu pânze; corabie cu pânze. **3.** sportul cu vele; **faire de la ~** a practica sportul cu vele. **4.** *(în expr.)* **mettre toutes ~s dehors** a se face luntre și punte; **avoir du vent dans les ~s** a merge pe două cărări, a fi beat criță; **avoir le vent dans les ~s** a-i merge bine / în plin / de minune; *(pop.)* **mettre les ~s** a o lua la fugă / la sănătoasa; a o lua din loc; *(mar.)* **mettre à la ~** a porni, a întinde pânzele; **vol à ~** pilotare a planoarelor.
1. voilé, ~e *adj.* **1.** voalat, acoperit cu un văl; **femme ~e** femeie acoperită cu un văl. **2.** *(fig.)* acoperit; noros; **ciel ~** cer acoperit. **3.** *(foto, despre clișee)* voalat, stricat. **4.** *(despre voce)* voalat; aspru, răgușit. **5.** *(fig.)* voalat, atenuat; **des reproches ~s** reproșuri voalate / blânde. **6.** *(med., despre plămâni)* voalat, (parțial) opac.
2. voilé, ~e *adj.* strâmbat, deformat; **roue ~e** roată deformată.
voilement *s.m. (tehn.)* strâmbare, deformare; **~ d'une roue** deformare a unei roți.
1. voiler I. *v.t.* **1.** a voala, a acoperi cu voal; **~ son visage** a-și acoperi fața cu voal. **2.** *(fig.)* a ascunde, a voala, a masca; **~ la vérité** a ascunde adevărul sub oboroc. **3.** *(foto)* a voala, a strica (un clișeu). **II.** *v.r.* **1.** a se voala; **se ~** a-și pune voal; **des femmes qui se voilent** femei care-și pun voal. **2.** a se încețoșa, a se înnegri; **son regard se voile** privirea i se încețoșează. **3.** *(foto)* a se voala, a se înnegri; **le film s'est voilé** filmul s-a înnegrit. **4.** a se estompa; **sa voix s'est voilée** vocea i s-a estompat.
2. voiler I. *v.t. (mar.)* a pune velele unei corăbii. **II.** *v.r.* a se deforma, a se strâmba; **roue qui se voile** roată care se deformează.
voilerie *s.f.* atelier de confecționat și reparat vele.
voilette *s.f.* voaletă; **relever sa ~** a-și ridica voaleta.
voilier *s.m.* **1.** *(mar.)* velar. **2.** *(mar.)* velier, corabie cu pânze. **3.** *(ornit.)* pasăre de mare cu zbor planat (albatros).
1. voilure *s.f.* **1.** *(mar.)* vele, velatură, totalitatea velelor unei corăbii; **carguer la ~** a strânge velele. **2.** *(av.)* totalitate a suprafețelor portante.
2. voilure *s.f. (mec., tehn.)* voalare, strâmbare, deformare.
voir I. *v.t.* **1.** a vedea; **~ clairement** a vedea bine; **~ de quel bois qqn. se chauffe** a vedea de ce este în stare cineva; a vedea ce-i poate pielea cuiva; **~ d'un bon œil** a vedea cu ochi buni; a privi favorabil; **~ d'un mauvais œil** a nu vedea cu ochi buni; *(fig.)* **~ grand** a vedea lucrurile în mare; a avea planuri mari;

~ **la mort de près** a vedea moartea cu ochii; a da mâna cu moartea; ~ **le jour** a vedea lumina zilei; a se naște; ~ **les choses en face** a vedea lucrurile așa cum sunt; ~ **loin** a vedea lucrurile în perspectivă; ~ **tout en blanc** a vedea lucrurile în roz; ~ **tout en noir** a vedea lucrurile / totul în negru; ~ **une chose de ses propres yeux** a vedea lucrurile cu proprii ochi; **reste à** ~ rămâne de văzut; **je voudrais vous y** ~**!** aș vrea să văd ce-ai face în locul meu!; **ne pas** ~ **plus loin que le bout de son nez** a nu vedea mai departe de lungul nasului. **2.** a privi, a observa; ~ **les choses de haut a.** a privi lucrurile de sus; **b.** a privi cu seninătate; **c.** a avea idei generale despre lucruri; ~ **d'un œil sec** a privi nepăsător; a privi cu ochi de piatră. **3.** *(despre medici)* a consulta, a vedea (un pacient). **4.** a vedea, a frecventa; ~ **du monde** a vedea lumea, a frecventa lume, a avea o viață mondenă. **5.** a fi prezent, a vedea, a asista la; **il a vu l'accident** a asistat la accident. **6.** a umbla, a cutreiera, a călători; ~ **des pays étrangers** a călători prin țări străine. **7.** a ghici, a-și da seama, a descoperi. **8.** a controla, a verifica; **vois si le petit a fait ses leçons** verifică dacă și-a făcut lecțiile copilul. **9.** a judeca, a privi; **il voit les choses du même œil que moi** judecă lucrurile la fel ca mine. **10.** a prevedea, a simți; ~ **de quel côté souffle le vent** a simți încotro bate vântul. **11.** *(în expr.)* **ne pas** ~ **de l'eau à la rivière** a avea orbul găinilor; **ne pas** ~ **la couleur d'une chose** a nu ști cum arată la față (un lucru promis); ~ **tous ses espoirs fondre à vue d'œil** a i se nărui toate speranțele; ~ **tout tourner** a simți că se învârtește pământul cu tine; a avea amețeli; **en** ~ **de belles / de dures / de grises** a o păți; a vedea pe dracul; a-i da prin piele; **faire** ~ **a.** a arăta; **b.** a demonstra; **c.** a da dovadă; **faire** ~ **beau jeu à qqn.** a maltrata pe cineva; **faire** ~ **à qqn. des étoiles en plein midi a.** a face pe cineva să vadă stele verzi; b. a duce pe cineva de nas; a juca pe cineva pe degete; **ne** ~ **que par les yeux de qqn.** a asculta orbește de cineva; a nu ieși din vorba cuiva; **on aura tout vu!** nu mă mai mir de nimic!; **en avoir vu des choses** a fi trecut prin multe; a fi pățit multe; **je ne peux plus le** ~ nu-l mai suport; **avoir assez vu qqn.** a fi sătul de cineva; ~ **en qqn. un ami** a considera pe cineva prieten; **n'avoir rien à** ~ **avec** a nu avea nimic de-a face cu; **n'avoir vu que son clocher** a nu cunoaște lumea; a nu fi ieșit din bârlog; ~ **ça par la fenêtre** a se legăna în iluzii; *(fig.)* a clădi pe nisip. **II.** *v.i.* **1.** a vedea; ~ **beau** *(fig.)* a vedea (lucrurile) în roz; ~ **confusément** a vedea neclar / tulbure. **2.** a înțelege, a pricepe, a sesiza; ~ **clair dans le jeu de qqn.** a pricepe / a sesiza intențiile cuiva. **3.** *(în expr.)* ~ **de loin** a avea perspicacitate; a prevedea; ~ **à...** a avea grijă să..., a lua seama la...; **n'y** ~ **qu'à travers un brouillard** a fi miop; **en avoir vu dans sa vie / en avoir vu de toutes les couleurs** a fi trecut prin multe; a fi pățit; *(arg.)* **va te faire** ~ **chez les Grecs** du-te la naiba, ieși afară; *(pop.)* **il faudrait** ~ **à** ~ ar trebui să caști bine ochii; **voyons!** ei haide! **vu que** de vreme ce; din moment ce; considerând că; întrucât. **III.** *v.r.* **1.** a se vedea, a se privi; **se** ~ **dans un miroir** a se privi în oglindă; **se** ~ **comme le nez au milieu de la figure** a se vedea de la o poștă. **2.** *(fig.)* a se vedea, a se aprecia; **je ne me vois pas faire cela** nu mă văd făcând asta. **3.** a se vedea, a se întâlni, a se frecventa; **ils se voient souvent** se văd adesea. **4.** a fi în situația de a; **je me vois obligé de vous dire que...** sunt în situația de a vă spune că..., mă văd / simt obligat să vă spun că... **5.** *(în expr.)* **il s'est vu refuser le prix** i s-a refuzat premiul; **ils ne peuvent pas se** ~ nu se pot suferi; **ça ne s'est jamais vu** nu s-a mai pomenit așa ceva; **cela se voit tous les jours** e un lucru obișnuit.

voire *adv.* și chiar; ba chiar; **il est méchant,** ~ **cruel** este rău, chiar crud.

voirie *s.f.* **1.** serviciul de drumuri, administrația drumurilor. **2.** loc unde se depozitează gunoaie.

voisin, ~e I. *adj.* **1.** vecin, învecinat; **rues ~es** străzi învecinate. **2.** apropiat în timp; **le mariage fut fixé à une date ~e de Noël** căsătoria a fost fixată la o dată apropiată de Crăciun. **3.** asemănător, analog, apropiat; **termes ~s** termeni asemănători. **II.** *s.m.f.* **1.** vecin; **mes ~s** vecinii mei. **2.** aproapele; **il faut aider son** ~ trebuie să-ți ajuți aproapele.

voisinage *s.m.* **1.** vecinătate, apropiere, împrejurimi, preajmă, proximitate; **vivre dans le** ~ **de la mer** a locui în apropierea mării. **2.** vecinii; **il est en bonnes relations avec le** ~ este în bune relații cu vecinii.

voisiner *v.i.* **1.** *(înv.)* a-și frecventa vecinii. **2.** a se învecina (cu); **à la librairie, les livres de médecine voisinent avec les livres de technique** la librărie, cărțile de medicină se învecinează / stau alături cu cărțile de tehnică.

voiturage *s.m.* cărăușie.

voiture *s.f.* **1.** vehicul pe roți; ~ **à cheval** trăsură cu cal. **2.** automobil, mașină. **3.** vagon de cale ferată; **les voyageurs pour Paris, en ~!** călătorii pentru Paris, poftiți în vagoane! **4.** pasagerii dintr-un vehicul. **5.** *(înv.)* transport de mărfuri. **6.** *(în expr.)* ~ **d'enfant** cărut, cărucior de copil; ~ **de place** taxi; *(înv.)* birjă; ~ **de tourisme** autoturism; *(com., c.f.)* **lettre de** ~ scrisoare de trăsură, fraht; *(fig.)* **emmener qqn. en** ~ a duce pe cineva cu preșul.

voiturée *s.f.* **1.** încărcătura unui vehicul; **une** ~ **de sapins de Noël** o încărcătură de brazi de Crăciun. **2.** totalitatea pasagerilor dintr-un vehicul.

voiturer *v.t.* *(rar)* a transporta cu un vehicul.

voiturette *s.f.* *dim. al lui* **voiture**.

voiturier I. *s.m.* cărăuș. **II.** *adj.* de transport; **centre** ~ centru de transport.

voïvodat *s.m.* *(ist.)* voievodat; titlul, demnitatea de voievod.

voïvode, voïevode *s.m.* *(ist.)* voievod.

voïvodie, voïévodie *s.f.* *(ist.)* voievodat, provincie condusă de un voievod.

voix *s.f.* **1.** voce, glas; **une** ~ **forte** o voce puternică; **élever la** ~ a ridica glasul. **2.** *(fig.)* voce lăuntrică, chemare, apel; **la** ~ **de la conscience** vocea conștiinței. **3.** *(muz.)* voce; ~ **de soprano** voce de sopra-nă. **4.** *(muz.)* voce, parte a unei piese muzicale;

inventions à trois ~ invenţiuni pe trei voci (de Bach). **5.** *(gram.)* diateză, formă; **la ~ passive** diateza / forma pasivă. **6.** vot; sufragiu; **mettre aux ~** a supune la vot. **7.** *(înv.)* voce, opinie, părere; **la ~ publique** opinia publică. **8.** cântec (de păsărele). **9.** *(în expr.)* **à ~ basse** încet, pe şoptite; **de vive ~** prin viu grai; **rester sans ~** a-i pieri graiul; **élever la ~ pour / contre qqn.** a vorbi în favoarea / împotriva cuiva; **faire la grosse ~** a vorbi cu severitate; **être en ~** a fi în dispoziţie de a cânta; *(despre câini)* **donner de la ~** a lătra; **avoir ~ au chapitre a.** a avea un cuvânt de spus; **b.** a-şi spune părerea; **se fier à la ~ d'un ami** a asculta de sfatul unui prieten.

1. vol *s.m.* **1.** zbor; **prendre son ~** a-şi lua zborul; *(fig.)* a-şi ameliora situaţia; a pleca; **attraper au ~** a prinde din zbor. **2.** stol; **un ~ d'oies sauvages** un stol de gâşte sălbatice. **3.** *(în heraldică)* figură constituită din două aripi de pasăre. **4.** *(în expr.)* **de haut ~ de** anvergură; **un bandit de haut ~** un bandit de anvergură; **à ~ d'oiseau** în linie dreaptă; *(sport)* **~ à skis** săritură pe schiuri.

2. vol *s.m.* furt; **~ avec effraction** furt prin spargere; **commettre un ~** a fura; **~ de grand chemin** furt la drumul mare.

volable *adj.* *(rar)* care poate fi furat; care poate fi jefuit.

volage *adj.* **1.** nestatornic, inconstant, schimbător, fluşturatic. **2.** *(mar.)* instabil; **navire ~** vapor instabil.

volaille *s.f.* pasăre de curte; orătanie; **élever des ~s** a creşte păsări; **nourrir les ~s** a hrăni orătăniile.

volaillier, -ère, volailleur, -euse *s.m.f.* **1.** crescător de păsări de curte. **2.** negustor de păsări de curte.

1. volant, ~e *adj.* **1.** volant, zburător; **poisson ~** peşte zburător *(Exocetus volitans* şi *Dactylopterus volitans).* **2.** volant, mobil; **feuille ~e** foaie volantă. **3.** *(în expr.)* **pont ~** pod demontabil.

2. volant *s.m.* **1.** minge (de plută, de cauciuc, de plastic) prevăzută cu pene, care se aruncă cu o rachetă la unele jocuri. **2.** jocul cu această minge. **3.** *(auto)* volan; **le ~ d'une voiture** volanul unui automobil. **4.** *(la rochii, bluze)* volan. **5.** *(mec.)* volant. **6.** *(text.)* bătător. **7.** foaie detaşabilă. **8.** *(în expr.)* *(fig.)* **~ de sécurité** rezervă; marjă; *(bot.)* **~ des étangs** *(pop.)* nufăr.

volante *s.f.* *(arg.)* **1.** glonte. **2.** *(în expr.)* **mettre une ~ dans le canon** a băga un cartuş pe ţeavă; a încărca arma.

volatil, ~e *adj.* **1.** *(chim.)* volatil; **l'alcool est ~** alcoolul este volatil. **2.** *(inform., în expr.)* **mémoire ~e** memorie care dispare la scoaterea aparatului din priză.

volatile *s.m.* *(înv.)* pasăre de curte.

volatilisable *adj.* *(chim.)* volatilizabil, volatil.

volatilisation *s.f.* *(chim.)* volatilizare.

volatiliser I. *v.t.* **1.** *(chim.)* a volatiliza. **2.** *(fam.)* a şterpeli, a subtiliza. **II.** *v.r.* **1.** *(chim.)* a se volatiliza; a se evapora. **2.** *(fig.)* a dispărea, a se risipi; **tout son argent s'est volatilisé** toţi banii i-au dispărut / s-au risipit.

volatilité *s.f.* *(chim.)* volatilitate.

vol-au-vent *s.m.invar.* *(culinar)* volovan.

volcan *s.m.* **1.** *(geol.)* vulcan; **la bouche d'un ~** craterul unui vulcan; **~ sous-marin** vulcan submarin. **2.** *(fig.)* persoană impetuoasă, cu temperament ardent. **3.** *(fig.)* vulcan, situaţie primejdioasă; **être sur un ~** a sta pe un vulcan, a se afla într-o o situaţie primejdioasă.

volcanique *adj.* **1.** vulcanic; **éruption ~** erupţie vulcanică. **2.** *(fig.)* vulcanic, impetuos, năvalnic, aprins, aprig, furtunos, impulsiv, înfocat; **tempérament ~** temperament vulcanic / năvalnic.

volcaniser *v.t.* *(geol.)* a produce roci vulcanice.

volcanisme *s.m.* *(geol.)* vulcanism.

volcanologie *s.f.* vulcanologie.

volcanologique *adj.* vulcanologic, referitor la vulcanologie.

volcanologue *s.m.f.* vulcanolog, specialist în vulcanologie.

vole *s.f.* *(la jocul de cărţi)* lovitură în care un jucător face toate levatele; **faire la ~** a face toate levatele.

volé, ~e I. *adj.* furat; **objet ~** obiect furat; **personne ~e** persoană furată / prădată / jefuită. **II.** *s.m.f.* păgubaş.

volée *s.f.* **1.** zbor; **prendre sa ~ a.** a-şi lua zborul; **b.** *(fig.)* a se emancipa. **2.** spaţiul străbătut de o pasăre în zbor fără întrerupere. **3.** cârd, stol de păsări; **une ~ de canards sauvages** un cârd de raţe sălbatice; *(fig.)* cârd, ceată; **une ~ d'enfants** o ceată de copii. **4.** *(mil.)* salvă. **5.** *(mil., la tunuri)* zburătură. **6.** (ploaie de) lovituri; bătaie; **recevoir une ~ de coups** a încasa o (sfântă de) bătaie. **7.** *(sport)* voleu. **8.** *(constr.)* şir de trepte între paliere. **9.** cruce (la căruţă). **10.** dangăt de clopot. **11.** rang, calitate; **de haute ~** de rang înalt. **12.** *(în expr.)* **à la ~** dintr-o dată; din zbor; **saisir une balle à la ~** a prinde o minge din zbor.

1. voler *v.i.* **1.** a zbura; **oiseaux qui volent** păsări care zboară. **2.** *(av.)* a zbura, a pluti; **~ à haute altitude** a zbura la mare altitudine. **3.** a se propaga, a se răspândi rapid; **ces faux-bruits volent de bouche en bouche** aceste zvonuri se răspândesc din om în om. **4.** *(fig.)* a alerga, a zbura în ajutorul cuiva. **5.** *(despre timp)* a zbura, a trece repede. **6.** *(în expr.)* **~ de ses propres ailes** a trăi pe picioarele sale; a fi de sine stătător; **~ en éclats** a se face ţăndări; **~ au secours de la victoire** a sosi la spartul târgului; a aduce apă după ce s-a stins focul; **~ dans les plumes de qqn.** a se arunca asupra cuiva.

2. voler *v.t.* **1.** a fura, a jefui, a prăda; **~ comme dans un bois** a fura ca-n codru; *(prov.)* **qui vole un œuf vole un bœuf** cine fură azi un ou mâine va fura un bou. **2.** *(fig.)* a uzurpa; **~ un titre** a uzurpa un titlu. **3.** *(în expr.)* **il ne l'a pas volé** ce-a căutat a găsit.

1. volerie *s.f.* vânătoare cu şoimi.

2. volerie *s.f.* *(înv.)* furt, furtişag, hoţie.

volet *s.m.* **1.** oblon, jaluzea; **fermer au ~** a închide cu un oblon. **2.** *(constr., av.)* volet. **3.** *(fig.)* parte a unei lucrări / a unui studiu / a unei expuneri / a unui plan; **le troisième ~ d'un projet** a treia parte a unui proiect. **4.** *(în expr.)* **trier sur le ~** a alege pe sprânceană; *(c.f.)* **~ du cendrier** clapă de cenuşar; *(pop.)* **mettre les ~s à sa boutique a.** a abandona, a renunţa; **b.** a muri.

voletant, ~e *adj.* care zboară ici și colo.
voleter *v.i.* a zbura ici și colo; a zburătăci, a face zboruri scurte; a zburătăci; **des moustiques qui volettent autour de la lampe** țânțari care zburătăcesc în jurul lămpii.
volettement *s.m.* *(rar)* zburătăcire ici și colo.
voleur, -euse I. *s.m.f.* hoț; **arrêter un ~** a aresta un hoț. **II.** *adj.* hoț; **un commerçant ~** un comerciant hoț, un negustor necinstit.
volière *s.f.* **1.** volieră, colivie mare. **2.** *(pop.)* casă de toleranță.
volige *s.f.* *(constr.)* scândură de astereală.
voligeage *s.m.* *(constr.)* astereală.
voliger *v.t.* *(constr.)* a pune astereală.
volis *s.m.* creștet de copac rupt / smuls de vânt.
volitif, -ive *adj.* *(psihol.)* volitiv, volițional.
volition *s.f.* *(psihol.)* volițiune; act de voință.
volley-ball *s.m.* *(sport)* volei.
volleyeur, -euse *s.m.f.* *(sport)* voleibalist.
volontaire I. *adj.* **1.** voluntar, de bunăvoie; voit, deliberat, intenționat; **acte ~** act voluntar; **contribution ~** contribuție benevolă, făcută de bunăvoie. **2.** voluntar, autoritar; poruncitor; **un caractère ~** un caracter autoritar. **3.** încăpățânat, recalcitrant, refractar, îndărătnic; **enfant ~** copil încăpățânat. **II.** *s.m.f.* (persoană care se oferă) voluntar. **III.** *s.m.* soldat care se înrolează voluntar.
volontairement *adv.* **1.** intenționat, cu intenție, dinadins, anume, expres; **il a ~ agi de la sorte** a procedat astfel intenționat. **2.** de bunăvoie; **il s'est offert ~ à remplacer son collègue** s-a oferit de bunăvoie să-și înlocuiască colegul.
volontariat *s.m.* *(mil.)* voluntariat.
volontarisme *s.m.* *(fil.)* voluntarism.
volontariste *s.m.f., adj.* *(fil.)* voluntarist.
volonté *s.f.* **1.** voință; **imposer sa ~** a-și impune voința; **avoir de la ~** a avea voință; **respecter la ~ de son père** a respecta voința tatălui său. **2.** dorință; **les dernières ~s de qqn.** ultimele dorințe ale cuiva; **à ~** după dorință, după voie; **la ~ de puissance** dorința de putere. **3.** *(în expr.)* **faire ses quatre cents ~s** a face tot ce dorește, tot ce-i trece prin minte.
volontiers *adv.* **1.** cu plăcere, bucuros; **j'accepte ~ de l'aider** accept cu plăcere să-l ajut. **2.** cu ușurință; fără greutate; **je crois ~ ce qu'il affirme** cred fără greutate ceea ce afirmă.
volt *s.m.* *(el., fiz.)* volt.
voltage *s.m.* *(el., fiz.)* voltaj.
1. voltaïque *adj.* *(el., fiz.)* voltaic.
2. voltaïque *adj.* din Volta Superioară (Burkina Faso).
3. Voltaïque *s.m.f.* locuitor din Volta Superioară (Burkina Faso).
voltaire *s.m., adj.* (fotoliu) cu spătar înalt.
voltairianisme *s.m.* *(lit.)* volterianism.
voltairien, ~ne *adj., s.m.f.* *(lit.)* volterian.
voltaïsation *s.f.* *(med., înv.)* galvanizare terapeutică.
voltamètre *s.m.* *(fiz.,el.)* voltametru.
voltampère *s.m.* *(fiz., el.)* voltamper.
volte *s.f.* *(sport, mar.)* voltă.
volte-face *s.f.invar.* **1.** voltă. **2.** *(în expr.)* **faire ~** a schimba macazul / tactica / foaia; a o întoarce pe altă strună; a-și întoarce cojocul pe dos.
voltige *s.f.* **1.** *(echit.)* voltijă. **2.** *(la gimnastică)* exerciții la trapez. **3.** *(fig.)* acrobație; abilitate; **c'est de la haute ~ diplomatique** e de o mare abilitate diplomatică.
voltigement *s.m.* **1.** fâlfâit; **le ~ des abeilles** fâlfâitul albinelor. **2.** fluturat; **le ~ des rideaux au gré du vent** fluturatul perdelelor sub adierea vântului. **3.** zbor la întâmplare / de colo-colo / în zigzag; **le ~ des papillons** zborul în zigzag al fluturilor.
voltiger *v.i.* **1.** a zbura de colo-colo; **les papillons voltigent** fluturii zboară de colo-colo. **2.** a flutura / a fâlfâi în voia vântului; **le vent fait ~ les rideaux.** vântul flutură perdelele.
voltigeur *s.m.* **1.** acrobat de circ. **2.** *(mil., secolul al XIX-lea)* voltijor, soldat din infanteria ușoară. **3.** *(mil.)* element mobil dintr-un grup de luptă.
voltmètre *s.m.* *(el.)* voltmetru.
volubile *adj.* **1.** *(bot.)* volubil. **2.** *(fig.)* volubil, vorbăreț, comunicativ.
volubilement *adv.* *(rar)* cu volubilitate, cu vervă.
volubilis *s.m.* *(bot.)* zorele *(Ipomoea purpurea).*
volubilité *s.f.* volubilitate, vervă, locvacitate.
volucelle *s.f.* *(entom.)* specie de bondar, bărzăun *(Bombus).*
volume *s.m.* **1.** volum, tom; carte; **un livre en plusieurs ~s** o carte în mai multe volume. **2.** *(geom., fiz.)* volum, spațiu (ocupat de un corp); **le ~ d'un solide** volumul unui solid. **3.** *(muz.)* volum, forță, amploare; **une belle voix mais sans ~** o voce frumoasă dar fără forță. **4.** *(în expr.)* **faire du ~** a face pe importantul.
volumétrique *adj.* volumetric.
volumineux, -euse *adj.* **1.** voluminos, gros, mare; **un dossier ~** un dosar gros. **2.** mare, cuprinzător, încăpător; **un buffet ~** un bufet încăpător. **3.** *(despre persoane)* corpolent, gras, rotofei, planturos.
volumique *adj.* *(fiz.)* volumic, referitor la unitatea de volum; **poids ~** greutate volumică / pe unitatea de volum.
volupté *s.f.* voluptate, plăcere, încântare, deliciu, desfătare, delectare.
voluptuaire *adj.* *(jur.)* despre cheltuieli făcute pentru lux sau plăceri.
voluptueusement *adv.* (în mod) voluptuos, cu voluptate.
voluptueux, -euse *adj., s.m.f.* voluptuos; senzual; lubric.
volute *s.f.* **1.** *(arhit.)* volută. **2.** spirală. **3.** rotocol; **~s de fumée** rotocoale de fum. **4.** *(zool.)* moluscă gasteropodă din mările tropicale.
volvaire *s.f.* *(bot.)* **1.** specie de ciupercă; **~ gluante** ciupercă otrăvitoare; **~ soyeuse** specie de ciuperci comestibile.
volve *s.f.* *(bot.)* membrană protectoare (la ciupercile tinere).
volvocale *s.f.* *(bot.)* specie de alge unicelulare de apă dulce.

volvoce, volvox *s.m. (bot.)* algă de apă dulce *(Volvox globularia).*
volvulus *s.m. (med.)* volvulus, ocluzie intestinală provocată de răsucirea unui organ.
vomer *s.m. (anat.)* vomer, os al nasului.
vomérien, ~ne *adj. (anat.)* referitor la vomer.
vomi *s.m. (fam.)* vomă, vărsătură.
1. vomique *adj.f. (bot., în expr.)* **noix ~** nucă vomică, semințele unui arbore tropical.
2. vomique *s.f. (med.)* expectorație subită cu puroi sau cu sânge.
vomiquier *s.m. (bot.)* specie de arbore din Asia Tropicală *(Strychnos nux vomica).*
vomir *v.t.* **1.** a voma, a vomita, a vărsa. **2.** a arunca, a împroșca, a împrăștia; **les volcans vomissent des laves** vulcanii aruncă lavă. **3.** *(fig.)* a profera (injurii, ocări). **4.** *(fig.)* a detesta, a avea oroare (de); **~ les flatteurs** a avea oroare de lingușitori.
vomissement *s.m. (med.)* **1.** vomare, vomitare, vomisment. **2.** vomă.
vomissure *s.f. (med.)* vărsătură.
vomitif, -ive *adj., s.m. (med.)* vomitiv.
vomitoire *s.m. (la romani)* vomitoriu, loc pe unde ieșeau spectatorii din circ, după spectacol.
vorace *adj.* **1.** vorace, mâncăcios, lacom, nesătul. **2.** *(fig.)* lacom.
voracement *adv.* cu voracitate, cu lăcomie.
voracité *s.f.* voracitate, lăcomie.
vorticelle *s.f. (zool.)* vorticela *(Vorticella).*
vos *adj.pos.* v. **votre (1)**.
vosgien, ~ne I. *adj.* din munții Vosgi; referitor la munții Vosgi. **II.** *s.m.f.* locuitor în regiunea munților Vosgi.
votant, ~e *s.m.f.* **1.** votant, persoană care votează. **2.** persoană care are drept de vot.
votation *s.f. (înv.)* votare.
vote *s.m.* **1.** vot, sufragiu. **2.** votare; **~ à main levée** votare prin ridicare de mâini, vot deschis.
voter *v.i., v.t.* a vota.
votif, -ive *adj.* **1.** votiv; **offrande votive** ofrandă votivă (ca mulțumire față de divinitate). **2.** *(în expr.)* **fête votive** sărbătorirea hramului bisericii.
votre *(pl.* **vos***)* *adj.pos.* vostru, voastră; **votre cousin** vărul vostru; **vos cousins** verii voștri.
vôtre *(***le, la** *~; pl.* **les ~s***)* **I.** *pron. pos.* **1.** al vostru, a voastră; **notre maison et la ~** casa noastră și a voastră. **2.** al, a dumneavoastră. **II.** *s.m.* **1.** *(înv.)* avutul vostru / avutul dumneavoastră. **2.** *(în expr.)* **vous y avez mis du ~** ați arătat bunăvoință; **à la ~** în sănătatea dumneavoastră. **3.** *(la pl.)* rude, partizani, prieteni; **les ~s** ai voștri, ai dumneavoastră.
vouer I. *v.t.* **1.** a consacra, a închina; a pune sub ocrotirea unui sfânt. **2.** a făgădui, a se angaja solemn prin legământ; **l'amitié qu'il avait vouée à cet homme** prietenia prin care se legase de acest om. **3.** *(fig.)* a consacra, a dedica, a pune în slujba; **il a voué sa vie à la recherche médicale** și-a consacrat viața cercetării medicale. **4.** *(fig.)* a sorti; **~ un édifice à la démolition** a sorti o clădire demolării. **5.** *(în expr.)* **~ à l'oubli** a da uitării; *(fig.)* a trage o cruce peste ceva. **II.** *v.r.* **1.** a se consacra, a se dedica; **se ~ à l'étude de la nature** a se consacra studierii naturii; **ne savoir à quel saint se ~** *(fig.)* a da din colț în colț; a nu mai ști încotro s-o apuce.
vouge *s.m.* și *f.* **1.** cosor. **2.** *(ist. mil.)* numele unei halebarde.
vouivre *s.f.* **1.** șarpe fabulos. **2.** *(în heraldică)* șarpe.
1. vouloir I. *v.t.* **1.** a vrea, a voi; **~ étudier** a vrea să studieze; **~ du bien / du mal à qqn.** a vrea binele / răul cuiva. **2.** a cere, a pretinde; **il veut une soumission totale de ses enfants** pretinde o supunere totală de la copiii săi; **le prof veut que vous fassiez tous ces exercices** profesorul cere să faceți toate aceste exerciții. **3.** a dori; **comme vous voulez** cum doriți. **4.** *(adesea întărit cu adv.* **bien***)* a binevoi, a accepta, a fi de acord, a consimți; **veuillez bien répondre à quelques questions** binevoiți a răspunde la câteva întrebări; **veuillez agréer...** binevoiți a primi..., vă rog să primiți... **5.** *(despre lucruri)* a vrea, a putea; **ce bois ne veut pas brûler** lemnele astea nu pot să ardă. **6.** *(gram.)* a cere; a necesita; **cette locution veut le subjonctif** această locuțiune cere subjonctivul. **7.** a se încăpățâna, a pretinde; **il veut avoir toujours raison** se încăpățânează / pretinde să aibă întotdeauna dreptate. **8.** *(în expr.)* **ne rien ~ entendre / savoir** a fi neînduplecat; a nu voi să țină seama de nimic; **~ qqch. de qqn.** a aștepta ceva de la cineva; **veux-tu te taire!** te rog să taci!; **~ dire** a însemna; **cela veut dire** asta înseamnă că; **je veux être pendu si** să mor eu dacă; **que voulez-vous que ça me fasse?** ce-mi pasă!; **~ décrocher / prendre la lune avec ses dents** *(fig.)* a prinde iepurele cu carul; **~ en remontrer aux autres** *(fig.)* a scoate flăcări pe nas; **~ mal de mort à qqn.** a urî pe cineva pe moarte; **vous l'avez voulu** așa-ți trebuie; **vous l'aurez voulu** va fi din vina ta; **sans le ~** din nebăgare de seamă; **à bouche que veux-tu** din belșug, din abundență; **s'en ~ de qqch.** a-și reproșa ceva. **II.** *v.i.* **1.** *(cu prep.* **à***, în expr.)* **en ~ à qqn.** a avea necaz / ciudă pe cineva; a-i purta cuiva sâmbetele. **2.** *(cu prep.* **de***)* a primi; a accepta, a consimți; **je ne veux pas de ses services** nu primesc serviciile lui.
2. vouloir *s.m.* voință, intenție; *(înv.)* **bon / mauvais ~** bunăvoință, rea-voință.
vous *pron. pers.* **I.** *(nom.)* **1.** voi; dumneavoastră; **~-mêmes** dumneavoastră / voi înșivă; **chez ~** la dumneavoastră / voi acasă. **2.** dumneata, dumneavoastră; **~ lisez a.** dumneata citești. **b.** dumneavoastră citiți; **~-même a.** dumneata însuți; **b.** dv. înșivă. **II.** *(dat.)* **1.** vouă (dumneavoastră), vă, vi; **on ~ a répondu** vi s-a răspuns; **il ~ a dit que...** v-a spus că...; *(cu prep.* **à***)* **c'est à ~ que je parle** vouă / dumneavoastră vă vorbesc. **III.** *(ac.)* **1.** pe voi, pe dumneavoastră, vă; **il ~ regarde attentivement** vă privește atent. **2.** pe dumneata, te; **c'est ~ que le ministre veut comme directeur** pe dumneata te vrea ministrul ca director.
vousseau, voussoir *s.m. (arhit.)* piatră ascuțită folosită la construcția unei boite sau a unui arc.
voussoiement *s.m.* v. **vouvoiement**.

voussoir *s.m.* v. **vousseau**.
voussure *s.f.* *(constr.)* vută, lucrare de zidărie în formă de boltă.
voûte *s.f.* **1.** boltă; **la ~ céleste** bolta cerească; **clé de ~** cheie de boltă; *(anat.)* **~ crânienne** boltă craniană; **~ du palais** boltă palatină, palat, cerul gurii; *(mar.)* **~ d'arcasse** bolta pupei. **2.** *(geol., în expr.)* **~ anticlinale** creasta unui anticlinal.
voûté, ~e *adj.* **1.** boltit; **plafond ~** tavan boltit. **2.** încovoiat, gârbovit, adus de spate, cocârjat; **avoir le dos ~** a fi adus de spate / gârbovit.
voûter I. *v.t.* a bolti; **~ un monument** a bolti un monument. **II.** *v.r.* *(despre oameni)* a se încovoia, a se gârbovi, a se cocârja, a se gheboșa.
vouvoiement, *(înv.)* **vousoiement, voussoiement** *s.m.* folosire a pronumelui de reverență „vous" pentru a se adresa unei persoane.
vouvoyer, *(înv.)* **vousoyer, voussoyer** *v.t.* a folosi (față de o persoană) pronumele de reverență „vous".
voyage *s.m.* **1.** voiaj, călătorie, deplasare, drum; **~ d'affaires** călătorie de afaceri; **~ en chemin de fer** călătorie cu trenul; **bon ~!** drum bun. **2.** *(pop.)* stare halucinatorie provocată de droguri. **3.** *(în expr.)* **les gens du ~** artiștii de circ; **faire le grand ~** a muri, a se duce pe lumea cealaltă; *(pop.)* **être en ~** a fi la pușcărie, a fi la răcoare / la zdup.
voyager *v.i.* a voiaja, a călători; **~ en voiture** a călători cu automobilul; **~ à l'œil / en lapin** a călători pe blat; a merge cu nașul; **~ de compagnie** a călători împreună.
voyageur, -euse I. *s.m.f.* voiajor, călător; drumeț; **train de ~s** tren de persoane. **II.** *adj.* călător, voiajor; **pigeon ~** porumbel călător / voiajor / de poștă. **III.** *s.m.* *(arg.)* păhărel de vin alb.
voyagiste *s.m.f.* organizator de călătorii.
voyance *s.f.* clarviziune, darul de a ghici / de a prezice viitorul.
voyant, ~e I. *s.m.f.* **1.** prezicător, ghicitor. **2.** clarvăzător, vizionar. **3.** *(înv.)* profet. **II.** *s.m.* **1.** *(tele)* ochi de păpușă. **2.** *(mar.)* semnal de geamandură, semnal de far plutitor. **3.** *(la măsurători de teren)* tăbliță bicoloră mobilă. **III.** *adj.* țipător, bătător la ochi; **une blouse ~e** o bluză în culori țipătoare.
voyelle *s.f.* *(fon.)* vocală.
voyer I. *s.m.* *(înv.)* cantonier însărcinat cu întreținerea drumurilor. **II.** *adj.m.* *(înv.)* *(în expr.)* **agent ~** inginer la serviciul de drumuri vicinale.
voyeur, -euse *s.m.f.* **1.** persoană care asistă din curiozitate la un eveniment / la o scenă; privitor. **2.** *(pop., înv.)* complice al hoțului de buzunare.
voyeurisme *s.m.* comportament tipic unei persoane care asistă din curiozitate la un eveniment.
voyou *s.m.* **1.** *(despre copii, tineri)* derbedeu, hahaleră, pramatie. **2.** lichea, secătură, pușlama, netrebnic, golan.
vrac *s.m.* *(în expr.)* **en ~ a.** în vrac, cu grămada, una peste alta; **marchandises transportées en ~** mărfuri transportate cu grămada; **b.** în dezordine, în harababură; **du linge en ~ sur le lit** rufe în dezordine pe pat.
vrai, ~e I. *adj.* **1.** adevărat; **c'est ~** e adevărat; așa e; **une nouvelle ~e** o știre adevărată. **2.** autentic, veritabil, cert, real; **un récit ~** o poveste adevărată, autentică; **de ~es perles** perle veritabile. **3.** adevărat, sincer, leal, credincios, devotat, fidel; **un ~ ami** un prieten credincios / devotat. **4.** *(în artă)* natural, real; **des tons ~s** tonuri naturale. **5.** principal; singurul; **le ~ moyen de réussir dans cette affaire** singurul mijloc de a reuși în această afacere. **II.** *s.m.* **1.** adevăr; **être dans le ~** a spune adevărul, a avea dreptate, a nu se înșela. **2.** *(în expr.)* **pour de ~** de-a binelea, într-adevăr, în mod real; *(arg.)* **~ de ~** tip din lumea interlopă pe care se poate pune bază, în care te poți încrede; **à ~ dire** la drept vorbind; propriu-zis. **III.** *adv.* conform adevărului, adevărat; **cette déclaration sonne ~** această declarație pare adevărată.
vraiment *adv.* **1.** într-adevăr, efectiv, (în mod) real; **tu as ~ de la chance d'avoir réussi si vite** ai într-adevăr noroc că ai reușit atât de repede. **2.** *(fam.)* zău; **tu exagères, ~** exagerezi, zău.
vraisemblable *adj., s.m.* verosimil, credibil, plauzibil; **une supposition ~** o supoziție plauzibilă.
vraisemblablement *adv.* după toate aparențele / probabilitățile; (în mod) verosimil.
vraisemblance *s.f.* **1.** verosimilitate, admisibilitate, credibilitate, plauzibilitate. **2.** *(în expr.)* **selon toute ~** după toate aparențele.
vraquier *s.m.* *(mar.)* vapor care transportă mărfuri în vrac.
vrillage *s.m.* **1.** *(text.)* defect de răsucire a firelor. **2.** *(av.)* răsucire a palelor elicei sau a aripii.
vrille *s.f.* **1.** *(bot.)* cârcel; **les ~s de la vigne** cârceii viței de vie. **2.** *(tehn.)* burghiu, sfredel. **3.** *(av.)* vrilă.
vrillé, ~e *adj.* **1.** *(bot.)* cu cârcei. **2.** răsucit, încolăcit; **du fil ~** ață răsucită.
vrillée *s.f.* *(bot.)* **1.** zorele *(Ipomaea purpurea)*. **2.** *(în compuse)* **~ bâtarde** hirișcă deasă *(Polygonum dumetorum* sau *Polygonum convulvus)*.
vriller I. *v.t.* a găuri, a sfredeli; **bruit qui vrille l'oreille** zgomot care sfredelește urechea. **II.** *v.i.* a se răsuci, a se încolăci; a se înfășura.
vrillette *s.f.* *(entom.)* car, gândac de scoarță *(Anobium)*.
vrombir *v.i.* **1.** *(despre insecte)* a bâzâi, a zâzâi, a zumzăi; **les abeilles vrombissent** albinele bâzâie. **2.** *(despre motoare)* a zbârnâi, a vâjâi; **l'avion vrombit** avionul vâjâie.
vrombissement *s.m.* **1.** zumzăit; bâzâit (de insecte). **2.** zbârnâit, vâjâit (de motoare).
vu, vue I. *adj.* **1.** văzut. **2.** *(fig.)* văzut, apreciat, considerat; **être bien / mal ~** a fi bine / prost văzut. **3.** *(în expr.)* **ni ~ ni connu** nu știu, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut; **~ que...** de vreme ce...; din moment ce...; având în vedere că...; dat fiind că...; considerând că... **II.** *s.m.* văz; **au ~ et au su de tout le monde** în văzul lumii.
vue *s.f.* **1.** vedere, văz; **avoir une bonne ~** a vedea o vedere bună; **perdre la ~** a-și pierde vederea, a orbi; **connaître qqn. de ~** a cunoaște pe cineva din vedere; **à première ~** la prima vedere; **avoir en ~ a**

avea în vedere; **à la ~ de...** la vederea...; **perdre de ~** a pierde / a scăpa din vedere; a neglija; *(com.)* **payable à ~** a plăti la vedere. **2.** ochi, privire; **à ~ d'œil** văzând cu ochii. **3.** orientare, vedere; **son bureau a ~ sur le parc** biroul său are vedere spre parc. **4.** *(fig.)* punct de vedere; idee; concepție; **l'orateur a présenté des ~s intéressantes sur la situation économique** vorbitorul a prezentat idei interesante asupra situației economice. **5.** priveliște, vedere; **du haut de la montagne, on avait une belle ~ sur la ville** din înălțimea muntelui, aveam o priveliște frumoasă asupra orașului. **6.** vedere, carte poștală ilustrată; **envoyer des ~ à des amis** a trimite ilustrate unor prieteni. **7.** *(la pl.)* intenție; proiect; vedere; **cela n'entre pas dans ses ~s** asta nu intră în proiectele sale; **avoir des ~s sur qqn.** a avea unele intenții față de cineva. **8.** orificiu la viziera unei căști. **9.** *(în expr.)* **à ~ du nez** cu aproximație; **personnalité en ~** personalitate de prim plan / remarcabilă; **en mettre plein la ~ a.** a arunca praf în ochi; **b.** a impune; **avoir le don de seconde / double ~** a putea ghici viitorul; **avoir la ~ courte / basse a.** a fi miop; a fi scurt de vedere; **b.** *(fig.)* a fi lipsit de perspicacitate; a fi mărginit; a nu vedea mai departe de lungul nasului; *(cinema)* **prise de ~s** filmare.

vulcain *s.m. (entom.)* fluture amiral *(Pyrameis cardui).*

vulcanales *s.f.pl. (la romani)* sărbători în cinstea zeului Vulcan.

vulcanien, ~ne *adj. (geol.)* referitor la un tip de vulcan cu erupții puternice însoțite de explozii.

vulcanisation *s.f. (tehn.)* vulcanizare.

vulcaniser *v.t. (tehn.)* a vulcaniza; **caoutchouc vulcanisé** cauciuc vulcanizat.

vulcanologie *s.f.* v. **volcanologie**.

vulcanologue *s.m.f.* v. **volcanologue**.

vulgaire I. *adj.* **1.** vulgar, trivial, josnic; **un homme ~** un om vulgar. **2.** vulgar, bădărănesc, grosolan, mitocănesc, mahalagesc; **un langage ~** un limbaj grosolan. **3.** comun, obișnuit, banal; **une plante ~** o plantă comună, obișnuită. **4.** *(lingv.)* vulgar, vorbit de popor; **langue ~** limbă vulgară, populară; **le latin ~** latina vulgară. **II.** *s.m.* **1.** vulg, plebe. **2.** ceea ce este vulgar / grosolan.

vulgairement *adv.* **1.** (în mod) obișnuit, banal, comun; **cette plante est appelée ~ ...** această plantă este numită în mod obișnuit... **2.** cu vulgaritate, cu grosolănie; mitocănește.

vulgarisateur, -trice *adj., s.m.f.* vulgarizator, (persoană) care vulgarizează / care răspândește cunoștințe, care face cunoștințele accesibile.

vulgarisation *s.f.* **1.** vulgarizare. **2.** popularizare, răspândire.

vulgariser *v.t.* **1.** a vulgariza. **2.** a populariza, a răspândi.

vulgarisme *s.m. (lingv.)* vulgarism; expresie vulgară.

vulgarité *s.f.* vulgaritate, grosolănie, mitocănie, mojicie, mârlănie.

vulgate *s.f. (rel.catol.)* vulgata, versiune latină a Bibliei, adoptată la Conciliul din Trent în anul 1546.

vulgo *adv.* **1.** *(rar)* în limba comună / populară. **2.** în limbaj vulgar.

vulgum pecus *s.m. (lat.) (fam.)* muritorii de rând.

vulnérabilité *s.f.* vulnerabilitate, fragilitate; caracter vulnerabil.

vulnérable *adj.* vulnerabil; atacabil; **point ~** punct vulnerabil, punct sensibil.

vulnéraire I. *adj. (med., înv.)* care vindecă răni. **II.** *s.m. (med., înv.)* substanță care vindecă răni. **III.** *s.f. (bot.)* vătămătoare *(Anthyllis Vulneraria).*

vulnérant, ~e *adj. (înv.)* care rănește.

vulpin, ~e I. *adj.* referitor la vulpe; **rage ~e** turbare a vulpii. **II.** *s.m. (bot.)* coada-vulpii *(Aloperurus pratensis).*

vultueux, -euse *adj. (med., despre față)* umflat, congestionat.

vulturidés *s.m.pl. (ornit.)* familie de păsări din care fac parte condorii și vulturii americani.

vulvaire I. *s.f. (bot.)* lobodă puturoasă *(Chenopodium Vulvaire).* **II.** *adj. (anat.)* de vulvă, referitor la vulvă.

vulve *s.f. (anat.)* vulvă.

vulvite *s.f. (med.)* vulvită, inflamație a vulvei.

vumètre *s.m. (tehn.)* vumetru.

vurdon *s.m.* v. **verdine**.

W

W, w *s.m.* (litera) W, w.

wagage *s.m.* *(reg.)* nămol de râu (folosit ca îngrășământ).

1. wagnérien, ~ne *adj.* wagnerian; **opéra ~** operă wagneriană.

2. wagnérien, ~ne *s.m.f.* wagnerian, admirator al lui Wagner.

wagon I. *s.m.* **1.** vagon de cale ferată; **~ de marchandises** vagon de marfă; **~ de première classe** vagon de clasa întâi. **2.** *(constr.)* olan. **II.** *adj.* (de culoare) verde (asemănătoare cu culoarea vagoanelor).

wagon-bar *(pl.* **wagons-bars***)* *s.m.* vagon servind drept bar.

wagon-citerne *(pl.* **wagons-citernes***)* *s.m.* vagon-cisternă.

wagon-foudre *(pl.* **wagons-foudres***)* *s.m.* vagon pentru transportul băuturilor.

wagon-lit *(pl.* **wagons-lits***)* *(înv.)* vagon de dormit.

wagonnée *s.f.* conținutul unui vagon.

wagonnet *s.m.* vagonet.

wagonnette *s.f.* *(înv.)* brișcă joasă cu patru roți.

wagonnier *s.m.* frânar.

wagon-poste *(pl.* **wagons-poste***)* *s.m.* vagon poștal.

wagon-réservoir *(pl.* **wagons-réservoirs***)* *s.m.* v. **wagon-citerne.**

wagon-restaurant *(pl.* **wagons-restaurants***)* *s.m.* vagon-restaurant.

wagon-salon *(pl.* **wagons-salons***)* *s.m.* vagon-salon.

wagon-tombereau *(pl.* **wagons-tombereaux***)* *s.m.* vagon descoperit cu pereți înalți.

wagon-trémie *(pl.* **wagons-trémies***)* *s.f.* *(c.f.)* **1.** hoper. **2.** vagon-pâlnie.

walkman *s.m.* *(angl.)* walkman, minicasetofon unde audiția se face cu ajutorul căștilor.

walk-over, walkover *(pl.* **walk-overs***)* *s.m.* *(angl.)* **1.** cursă la care ia parte un singur cal. **2.** competiție în care un concurent nu are adversar.

walkyrie, valkyrie *s.f.* **1.** *(mit. scandinavă)* valkirie. **2.** *(glumeț)* femeie voinică, planturoasă.

wallaby *(pl.* **wallabies***)* *s.m.* *(zool.)* nume dat unor specii de canguri mici.

wallingant *s.m.* *(Belgia)* valon partizan al autonomiei Valoniei.

1. wallon, ~ne I. *adj.* valon, din Valonia. **II.** *s.m.* dialectul valon (vorbit în sudul Belgiei).

2. Wallon, ~ne *s.m.f.* valon, locuitor din sudul Belgiei.

wallonisme *s.m.* *(lingv.)* expresie valonă folosită de belgieni.

wapiti *(pl.* **~s***)* *s.m.* *(zool.)* specie de cerb mare din America de Nord și din Siberia.

wargame *(pl.* **~s***)* *s.m.* *(angl.)* joc de simulare a unui conflict armat.

warrant *s.m.* *(angl.)* *(com.)* warant, act de garanție (a unor mărfuri în depozit).

warantage *s.m.* *(com.)* garantare a unor mărfuri în depozit.

waranter *v.t.* *(com.)* a garanta mărfuri în depozit.

washingtonie *s.f.* *(bot.)* specie de palmier din California și din Mexic *(Washingtonia).*

water-ballast *(pl.* **water-ballasts***)* *s.m.* *(mar.)* water-balast.

water-closet(s), waters *s.m.* *pl.* closet cu apă.

watergang *s.m.* *(Belgia)* canal în marginea unui drum.

wateringue *s.m.* sau *f.* *(Belgia)* lucrări de desecare a terenurilor.

water-polo *(pl.* **water-polos***)* *s.m.* *(angl.)* waterpolo, polo pe apă.

waterproof *(angl.)* **I.** *adj.* etanș; în care nu pătrunde apa; rezistent la apă; **montre ~** ceas de mână rezistent la apă. **II.** *s.m.* *(înv.)* impermeabil, manta de ploaie.

watt *s.m.* *(fiz.)* watt.

wattheure, watt-heure *(pl.* **watts-heures, wattheures***)* *s.m.* *(fiz.)* wattoră.

wattman *(pl.* **wattmans, wattmen***)* *s.m.* vatman, manipulant.

wattmètre *s.m.* *(el.)* wattmetru.

wax *s.m.* *(angl.)* *(Africa)* pânză de bumbac imprimată.

waygang *s.m.* teatru de marionete din Indonezia.

weber *s.m.* *(el.)* weber.

wédélie *s.f.* *(bot.)* specie de plantă tropicală din familia compozeelor.

week-end *(pl.* **week-ends***)* *s.m.* *(angl.)* week-end, timp liber la sfârșitul săptămânii.

wellingtonia *s.m.* *(bot.)* alt nume al secvoiei.

welche *s.m.* v. **velche.**

weltanschauung *s.m.* *(germ.)* concepție metafizică a lumii.

welter *s.m.* *(angl.)* *(la box)* categorie semi-grea (65--70 kg).

western *s.m.* film de aventuri *(America).*

wharf *s.m.* *(angl.)* *(mar.)* platformă de acostare pe piloni care înaintează în largul mării.

whig *s.m., adj.* *(angl.)* membru al partidului liberal din Anglia.

whiskey *s.m.* whisky irlandez.

whisky *(pl.* **whiskies***)* *(angl.)* whisky, rachiu de cereale.

whippet *s.m.* *(angl.)* câine englezesc de curse și vânătoare.

whist *s.m.* *(angl.)* vist, joc de cărți, asemănător cu bridge-ul.

wigwam *(pl.* **~s***)* *s.m.* **1.** colibă a indienilor din America. **2.** sat al indienilor din America.

williamine *s.f.* alcool din pere „williams".
williams *s.f.* varietate de pară de vară (zemoasă).
winchester *s.m.* pușcă americană cu repetiție.
wisigoth, ~e, wisigothique *adj.* *(ist.)* referitor la vizigoți, vizigotic.
witloof *s.f.* *(bot.)* specie de cicoare-sălbatică *(Cichorium intybus)*.
wolfram *s.m.* **1.** *(chim., înv.)* tungsten **2.** *(mineral.)* principalul minereu al tungstenului.
wolof, ouolof *s.m., adj.* limbă vorbită în Senegal și Gambia.
wombat *s.m.* *(zool.)* specie de marsupial din Australia.
wormien *adj.m.* *(anat.)* wormian; **os** ~ os wormian.
würm *s.m.* *(geol.)* ultima dintre cele patru mari perioade glaciare din cuaternar.
wyandotte *adj., s.m.f.* găină / cocoș din rasa americană wyandotte.

X

X, x *s.m.* **1.** litera X, x; **monsieur** ~ domnul X; *(fiz.)* **rayons** ~ raze X. **2.** *(în algebră)* necunoscută. **3.** *(cu maj.)* (cifra) zece roman. **4.** *(arg. studențesc)* **a.** *(cu maj.)* Politehnica; **b.** student la Politehnică.
xanthie *s.f. (entom.)* fluture de noapte de culoare galbenă și roșie *(Xanthia lutea).*
xanthine *s.f. (biochim.)* xantină.
xanthochromie *s.f. (med.)* xantocromie, colorație în galben.
xanthoderme *adj. (antropol.)* xantoderm, cu fața galbenă.
xanthome *s.m. (med.)* xantom.
xanthomatose *s.f. (med.)* xantomatoză.
xanthophycées *s.f.pl. (bot.)* clasă de alge unicelulare.
xanthophylle *s.f. (biochim.)* xantofilă, pigment galben.
xanthopsie *s.f. (med.)* xantopsie, tulburare a vederii (bolnavul vede totul în galben).
xanthorie *s.f. (bot.)* specie de lichen *(Xanthoria).*
xénarthres *s.m.pl. (zool.)* ordin de mamifere fără dinți din America de Sud.
xénon *s.m. (chim.)* xenon.
xénophile *adj., s.m.f.* xenofil.
xénophilie *s.f.* xenofilie.
xénophobe *adj., s.m.f.* xenofob.
xénophobie *s.f.* xenofobie.
xénopus *s.m. (zool.)* specie de broască din Africa de Sud *(Xenopus).*
xéranthème *s.m. (bot.)* **1.** imortelă, plevaiță *(Helichrysum orientale).* **2.** ciritel, cununiță *(Spiraea ulmifolia).*
xérès *s.m.* (vin de) Xeres.
xérodermie *s.f. (med.)* xerodermie.
xérographie *s.f. (poligr.)* xerografie.
xérophile *adj. (despre plante)* xerofil, adaptat la climă uscată.
xérophtalmie *s.f. (med.)* xeroftalmie.
xérophytes *s.f.pl. (bot.)* xerofite, plante adaptate la uscăciune.
xérus *s.m. (zool.)* mică veveriță care trăiește în Africa și Asia *(Atlantoxerus).*
ximénie *s.f. (bot.)* arbore cu fructe comestibile, din regiunile tropicale *(Ximenie americana).*
xiphidium *s.m. (entom.)* specie de lăcustă *(Xiphidium).*
xiphoïde *adj. (anat., bot.)* xifoid.
xiphoïdien, ~ne *adj. (anat.)* referitor la apendicele xifoid.
xiphophore, xipho *s.m. (iht.)* pește osos din golful Mexic.
xylème *s.m. (bot.)* xilem, totalitatea vaselor lemnoase prin care circulă seva.
xylène *s.m. (chim.)* xilen.
xylidine *s.f. (chim.)* xilidină.
xylocarpe *adj. (bot.)* xilocarp.
xylocope *s.m. (entom.)* specie de albină mare solitară.
xylographe *s.m. (poligr.)* xilograf.
xylographie *s.f. (poligr.)* xilografie.
xylographique *adj. (poligr.)* xilografic.
xylol *s.m. (chim.)* xilen brut.
xylologie *s.f.* studiul structurii lemnului, xilologie.
xylophage *adj., s.m. (entom.)* care se hrănește cu lemn, xilofag.
xylophone *s.m. (muz.)* xilofon.
xylophoniste *s.m.f. (muz.)* xilofonist, muzician care cântă la xilofon.
xylose *s.f. (chim.)* xiloză.
xyste *s.m. (la romani)* galerie acoperită într-o grădină.

Y

Y, y I. *s.m.* **1.** (litera) Y, y. **2.** *(mat.)* necunoscută. **3.** *(chim.)* simbol al ytriului. **II.** *adv.* **1.** acolo; ~ **rester** a rămâne acolo; ~ **aller** a se duce acolo. **2.** *(în expr.)* **il ~ a** este, există, se află; ~ **aller carrément** a merge drept la țintă; ~ **aller de sa vie** a-i fi în joc viața; ~ **aller (un peu) fort** a merge prea departe; a sări peste cal. **III.** *pron.dem.* la aceasta; **je ne m'occupe plus de cette affaire, j'~ renonce** nu mă mai ocup de această chestiune, renunț la ea.
yacht *s.m. (angl.)* iaht.
yacht-club *(pl.* **yacht-clubs***) s.m. (angl.)* asociație a adepților sporturilor nautice.
yachting *s.m. (angl.)* **1.** plimbare de agrement pe mare. **2.** numele unui sport nautic.
yachtman, yachtsman *(pl.* **yachtmen, yachtsmen***) s.m. (angl.) (sport)* persoană care practică sporturi nautice.
yack, yak *s.m. (zool.)* iac *(Poephagus).*
yakusa *s.m.invar.* membru al mafiei japoneze.
1. yankee *adj. (peior.)* yankeu.
2. Yankee *s.m. (peior.)* yankeu.
yaouled *s.m. (pop.)* tânăr arab ce lucrează ca lustragiu, hamal etc.
yaourt *s.m.* v. **yogourt**.
yaourtière *s.f.* aparat de fabricat iaurt.
yard *s.m. (metrol.)* iard.
yatagan *s.m.* iatagan.
yawl *s.m. (mar.)* ambarcațiune cu două catarge și cu pânze.
yearling *s.m. (angl.)* cal pursânge în vârstă de un an.
yèble *s.m.* v. **hièble**.
yen *s.m. (fin.)* yen, unitate monetară din Japonia.
1. yéménite *adj.* din Yemen, yemenit.
2. Yéménite *s.m.f.* yemenit, locuitor din Yemen.
yeoman *(pl.* **yeomen***) s.m.* **1.** *(ist.)* mic proprietar rural din Anglia medievală. **2.** ofițer din garda regală britanică.
yeuse *s.f. (bot.)* specie de stejar cu frunzele persistente *(Quercus ilex).*
yeux *s.m.pl.* v. **œil**.
yiddish *s.m. (lingv.)* (limba) idiș.
ylang-ylang, ilang-ilang *(pl.* **ylangs-ylangs, ilangs--ilangs***) s.m.* **1.** *(bot.)* arbore din Asia Tropicală. **2.** esență extrasă din florile acestui arbore.
yod *s.m. (lingv.)* iot, i consonantic.
yoga *s.m. (fil.)* yoga, yogism.
yogi *(pl.* **~s***) s.m. (fil.)* yogist, persoană care practică yoga.
yogourt(h) *s.m.* iaurt.
yohimbehe *s.m. (bot.)* arbore din Camerun, al cărui lemn este folosit în construcții navale, miniere, în căile ferate.
yole *s.f.* iolă.
youfte *s.m. (text.)* iuft.
1. yougoslave *adj.* iugoslav, din Iugoslavia.
2. Yougoslave *s.m.f.* iugoslav, locuitor al Iugoslaviei.
1. youpin, ~e *adj. (pop., peior.)* evreiesc.
2. Youpin, ~e youtre, youde, youdoc *s.m.f. (pop., peior.)* evreu.
youp *interj.* (indică bucurie, veselie) bravo, ce bine!
yourte, iourte *s.f.* iurtă.
youyou *(pl.* **~s***) s.m. (înv.)* barcă de legătură între vas și chei.
yo-yo *s.m.invar.* nume de jucărie.
ypérite *s.f. (chim., mil.)* iperită.
yponomeute v. **hiponomeute**.
ypréau *s.m. (bot.)* **1.** plop-alb *(Populus alba).* **2.** specie de ulm *(Ulmus).*
yprésien, ~ne *adj., s.m. (geol.)* (strat) yprisian.
ysopet, isopet *s.m. (lit.)* culegere de fabule din evul mediu.
ytterbine *s.f.,* **ytterbium** *s.m. (chim.)* yterbiu.
yttria *s.m. (chim.)* oxid natural de ytriu.
yttrialite *s.f. (mineral.)* silicat natural de ytriu.
yttrifère *adj. (mineral.)* care conține ytriu.
ytrique *adj. (chim.)* despre compușii ytriului, ytric.
yucca *s.m. (bot.)* plantă ornamentală din America Tropicală (aparținând familiei liliacee).
yuppie *s.m.f. (angl.)* tânăr angajat dinamic și ambițios.

Z

Z, z *s.m.* (litera) z.
zabre *s.m. (entom.)* gândac-ghebos *(Zabrus tenebriaides).*
zacinthe *s.f. (bot.)* specie de plantă din familia composeelor.
zagaie *s.f.* v. **sagaie.**
zain *adj.m. (despre cai)* care nu are nici un fir de păr alb.
zaïre *s.m. (fin.)* unitate monetară din Zair.
1. zaïrois, ~e *adj.* zairez, din Zair.
2. Zaïrois, ~e *s.m.f.* zairez, locuitor al Zairului.
zakouski *s.m.pl.* zacuscă.
1. zambien, ~ne *adj.* zambian, din Zambia.
2. Zambien, ~ne *s.m.f.* zambian, locuitor al Zambiei.
zamia, zamier *s.m. (bot.)* arbore de pâine *(Zamia).*
zancle *s.m. (iht.)* specie de pește din mările calde.
zan(n)i *s.m. (ist. teatrului)* bufon din comediile venețiene.
zanzibar, zanzi *s.m.* zanzibar, joc de zaruri.
zaouia *s.f.* așezământ religios musulman.
zapatéado *s.m. (cor.)* dans spaniol în trei timpi.
zapper *v.i. (angl.)* a schimba rapid posturile TV folosind telecomanda.
zarzuela *s.f. (span.)* operetă spaniolă.
zazou *s.m.f. (fam.)* tânăr excentric.
zèbre *s.m.* **1.** *(zool.)* zebră *(Hippotigris zebra).* **2.** *(pop.)* individ, tip; **qui est ce ~?** cine-i individul ăsta? **3.** *(pop.)* homosexual. **4.** *(fam., în expr.)* **courir comme un ~** a fugi mâncând pământul; a fugi ca scăpat din pușcă.
zébrer *v.t.* a vărga, a dunga, a zebra; **les éclairs zèbrent le ciel** fulgerele brăzdează cerul.
zébrure *s.f.* **1.** dungă, dâră, încrețitură. **2.** urmă de lovitură pe piele; **~ d'un coup de fouet** urma unei lovituri de bici.
zébu *s.m. (zool.)* zebu *(Zebus).*
zée *s.m. (iht.)* specie de pește de mare comestibil.
zéf, zéph *s.m. (arg.)* vânt.
zélateur, -trice *s.m.f.* **1.** zelator, persoană zeloasă, plină de zel. **2.** călugăr care se ocupă de novici.
zèle *s.m.* zel, străduință, strădanie, râvnă; **faire du ~** a face exces de zel.
zélé, ~e *adj.* zelos, sârguincios, sârguitor, harnic.
zellige *s.m.* bucată de cărămidă emailată folosită la decorarea unor monumente marocane.
zélote *s.m. (ist.)* patriot evreu *(sec. I. d. Chr.)* care lupta pentru independența națională; zelot.
zen *s.m. (rel.)* sectă budistă din Japonia.
zenana *s.m.* **1.** apartamentul femeilor (la musulmanii din India). **2.** *(text.)* zenana.
zend *s.m. (înv.)* veche limbă literară persană.
zénith *s.m.* **1.** *(astr.)* zenit. **2.** *(fig.)* culme, punct culminant, apogeu; **il est au ~ de sa carrière de violoniste** este la apogeul carierei sale de violonist.
zénithal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* zenital, care aparține zenitului; **distance ~e** distanță zenitală.
zéolit(h)e *s.f. (mineral.)* zeolit.
zéph *s.m.* v. **zéf.**
zéphyr *s.m.* **1.** *(poet.)* zefir, vânt ușor, adiere, briză. **2.** *(text.)* zefir.
zéphyrien, ~ne *adj. (rar)* plăcut, blând, ușor (ca zefirul).
zéphyrine *s.f. (text., înv.)* zefirină.
zeppelin *s.m.* zepelin.
zéro *s.m.* **1.** zero; nimic; **sa fortune est maintenant réduite à ~** averea lui este acum egală cu zero. **2.** nici un, nici o; **~ faute dans votre copie** nici o greșeală în lucrarea dumneavoastră. **3.** *(mat.)* (cifra) zero; **trois plus trois, moins six, égale ~** trei plus trei minus șase, egal zero. **4.** *(fig.)* nulitate, om de nimic; **c'est un ~ en chiffres e** o nulitate patentă. **5.** *(pop., în expr.)* **avoir la boule à ~** a fi ras în cap, a fi tuns la zero; **avoir le moral à ~** a avea moralul scăzut / la pământ; **à ~, au triple ~** complet, total; **les avoir à ~** a fi mort de frică; a i se face inima cât un purice; **mettre qqn. à ~** a ucide pe cineva; **repartir à ~** a o lua de la început; **montée sur quatre ~s** (despre o femeie) cu picioarele ca fusele.
zérumbet *s.m. (bot.)* plantă exotică asemănătoare cu ghimberul.
zest(e) I. *interj. (înv.)* aș! zexe! mofturi, fleacuri! prostii! **II.** *s.m. (în expr.)* **entre le zist et le ~ a.** nehotărât; *(fig.)* nici în car nici în căruță; **b.** *(despre un lucru)* nici bun nici rău; așa și așa.
zeste *s.m.* **1.** *(bot.)* perete lemnos care împarte în patru interiorul cojii de nucă. **2.** coajă de portocală sau de lămâie. **3.** cantitate mică, fărâmă; **mettre un ~ de citron dans son thé** a pune o fărâmă de lămâie în ceai. **4.** *(fig.)* fleac, lucru de nimic; **cela ne vaut pas un ~** nu face nici doi bani, nu face nici cât o ceapă degerată.
zester *v.t. (rar)* a tăia și a curăța coaja *(despre portocale, lămâi).*
zêta *s.m. (în alfabetul grecesc)* zeta, a șasea literă.
zétète *s.m. (antichit. greacă)* magistrat atenian.
zététique I. *adj. (ist., mat., în expr.)* **analyse ~** metodă analitică. **II.** *s.m.pl. (fil.)* adepții scepticismului. **III.** *s.f.* metodă de cercetare.
zeugma, zeugme *s.m. (ret.)* zeugmă, figură de stil.
zeuzère *s.f. (entom.)* specie de fluture nocturn *(Zeugera pyrina).*
zézaiement *s.m.* pelticie, pelticeală, sâsâială.
zézayer *v.i.* a vorbi peltic, a sâsâi.
zibeline *s.f.* **1.** *(zool.)* zibelină, samur *(Mustela zibellina).* **2.** blană de zibelină.
zieuter, zyeuter I. *v.t. (pop.)* a privi, a vedea. **II.** *v.t. (pop., în expr.)* **~ de la merde a.** a nu vedea prea bine; **b.** a sta la pândă, a ține de șase.
zig, zigue *s.m. (pop.)* individ, tip.
ziggourat *s.f. (arheol.)* templu la vechii babilonieni, zigurat.

zigoteau, zigoto, zigomar *s.m. (pop.)* **1.** individ dubios sau excentric. **2.** *(în expr.)* **faire le** ~ a face pe interesantul / pe deșteptul.
zigouiller *v.t. (pop.)* a ucide.
zigue *s.m.* v. **zig**.
ziguer *v.t. (arg.)* a ruina la un joc de noroc.
zigzag *s.m.* zigzag; **en** ~ **a.** în zigzag, sinuos; **une carrière en** ~ o carieră sinuoasă; **b.** *(fam.)* pe două cărări.
zigzaguer *v.i.* a face zigzaguri; **une route qui zigzague** o șosea care face zigzaguri.
1. zimbabwéen, ~ne *adj.* din Zimbabwe.
2. Zimbabwéen, ~ne *s.m.f.* locuitor din Zimbabwe.
zinc *s.m.* **1.** *(chim., metal.)* zinc. **2.** *(pop.)* tejgheaua barului. **3.** *(pop.)* avion.
zincage *s.m.* v. **zingage**.
zincifère *adj. (mineral.)* care conține zinc.
zincographie, zincogravure *s.f.* zincografie, zincogravură.
zingage, zincage *s.m.* zincare, galvanizare cu zinc.
zingaro *(pl.* **zingari***) s.m. (ital.) (înv.)* țigan nomad.
zingibéracées *s.f.pl. (bot.)* familie de plante din regiunile tropicale.
zinguer *v.t.* a zinca, a zincui, a galvaniza cu zinc.
zinguerie *s.f.* **1.** atelier de lucru cu zinc. **2.** comerț cu obiecte de zinc. **3.** obiecte de zinc.
zingueur *s.m.* lucrător care realizează obiecte de zinc.
zinjanthrope *s.m. (preist.)* australopitec din Tanganika.
zinnia *s.m. (bot.)* cârciumăreasă *(Zinnia elegans)*.
zinzin I. *s.m. (pop.)* **1.** *(înv.)* obuz. **2.** *(pop.)* lucru oarecare. **3.** vioară. **II.** *adj.* țicnit; **il est un peu** ~ e cam țicnit.
zinzinuler *v.t. (despre unele păsărele)* a ciripi.
zinzolin, ~e *adj. s.m.* (de culoare) roșu-violet, conabiu.
zip *s.m. (angl.)* fermoar.
zipper *v.t.* a pune fermoar (la îmbrăcăminte); ~ **une jupe** a pune fermoar la o fustă.
zircon *s.m. (chim.)* zircon.
zircone *s.f. (chim.)* (oxid de) zirconiu.
zirconite *s.f. (mineral.)* zirconită, varietate de zircon.
zirconium *s.m. (chim.)* zirconiu.
zist *s.m.* v. **zest**.
zizanie *s.f.* **1.** *(bot., înv.)* neghină *(Agrostemma githago)*. **2.** *(bot.)* cereală exotică asemănătoare cu orezul. **3.** *(fig.)* zâzanie, discordie, dezbinare, dezacord, ceartă, conflict, disensiune, învrăjbire; **semer la** ~ a face zâzanie; a vârî / a semăna vrajbă.
zizi *s.m.* **1.** *(ornit.)* specie de presură *(Emberiza cirlus)*. **2.** *(în limbajul copiilor)* penis.
zizique *s.f. (arg.)* muzică.
zizyphe *s.m. (bot.)* jujub *(Ziziphus sativa și Ziziphus jujuba)*.
zlotty *s.m. (fin.)* zlot, unitate monetară poloneză.
zoanthropie *s.f. (med.)* zoantropie.
zoanthrope *s.m.f. (med.)* zoantrop, persoană care suferă de zoantropie.
zodiacal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* zodiacal.
zodiaque *s.m.* zodiac.
zoé *s.f. (zool.)* formă larvară a unor crustacee.
zoïle *s.m. (lit.)* critic invidios și rău; detractor.
zombi *(pl.* **~s***) s.m.* fantomă, strigoi *(în credințele populare din Antile)*.
zombiou *s.m. (arg.)* bluzon de piele.
zona *s.m. (med., în expr.)* ~ **zoster** zona-zoster.
zonage *s.m.* zonare, împărțire urbană în zone.
zonal, ~e (*m.pl.* **-aux**) *adj.* zonal.
zonard, ~e *adj., s.m.f.* **1.** *(fam.)* locuitor la periferia Parisului. **2.** *(pop.)* cerșetor. **3.** *(pop.)* tânăr vagabond.
zone *s.f.* **1.** zonă; ~ **militaire** zonă militară; *(com.)* ~ **douanière** zonă supusă taxelor vamale; *(fig.)* **~s d'influence** zone de influență; *(geogr.)* ~ **tropicale** zonă tropicală. **2.** *(pop., în expr.)* **être de la** ~ **a.** a nu avea o casă a sa. **b.** a fi lefter; **c'est la** ~ nu se cade, nu se face.
zoné, ~e *adj. (mineral.)* zonat, care prezintă fâșii concentrice; **roche ~e** rocă zonată.
zoner I. *v.t. (pop.)* **1.** a locui undeva. **2.** a nu avea nici casă nici masă. **3.** *(fig.)* a umbla creanga; a păzi drumurile; a umbla teleleu. **II.** *v.t. (urban.)* a împărți în zone. **III.** *v.r. (pop.)* a se culca.
zonier *s.m.* **1.** v. **zonard**. **2.** locuitor în zona de frontieră.
zonure *s.m. (zool.)* specie de reptilă sauriană, șopârlă din Africa de Sud.
zoo *s.m. (fam.)* grădină zoologică.
zooflagellés *s.m.pl. (zool.)* clasă de protozoare cu existență simbiotică sau parazită.
zoogamète *s.m. (biol.)* gamet mobil al algelor și ciupercilor.
zoogène *adj.* de orgine animală.
zoogéographie *s.f.* zoogeografie.
zooïde *adj. (înv.)* (fosilă) cu amprentă de animal.
zoolâtre *adj., s.m.f. (ist.)* zoolatru, adorator al unor animale divinizate.
zoolâtrie *s.f. (ist.)* zoolatrie, adorare a unor animale divinizate.
zoolite, zoolithe *s.m. (geol., înv.)* animal fosilizat.
zoologie *s.f.* zoologie.
zoologique *adj.* zoologic.
zoologiquement *adv.* din punct de vedere zoologic.
zoologiste, zoologue *s.m.f.* zoolog, specialist în zoologie.
zoom *s.m. (angl.) (cinema)* efect obținut prin îndepărtări și apropieri succesive cu o cameră în timpul unei filmări.
zoomer *v.i. (fam.)* a filma prin îndepărtări și apropieri succesive.
zoomorphe, zoomorphique *adj. (arte)* zoomorf, care reprezintă animale.
zoomorphisme *adj. (mit.)* zoomorfism.
zoonose *s.f. (vet.)* zoonoză.
zoopathie *s.f. (med.)* zoopatie.
zoopathique *adj. (med.)* referitor la zoopatie.
zoophile *adj. (psihiatr.)* zoofil.
zoophilie *s.f. (psihiatr.)* zoofilie.
zoophobie *s.f.* zoofobie.
zoophore *s.m. (arhit.)* zoofor.
zoophyte *s.m. (zool.)* zoofit, celenterat.
zooplancton *s.m.* zooplancton.

zoopsie *s.f. (med.)* zoopsie.
zoopsychologie *s.f.* zoopsihologie.
zoosémiotique *s.f.* semiotica comunicării animalelor.
zoosporange *s.m. (bot.)* zoosporange.
zoospore *s.f. (bot.)* zoospor.
zootaxie *s.f. (zool.)* clasificare a animalelor.
zootechnicien, ~ne *s.m.f.* zootehnician.
zootechnie *s.f.* zootehnie.
zootechnique *adj.* zootehnic.
zoothèque *s.f.* zootecă, colecție de animale împăiate sau schelete.
zoothérapeutique *adj. (rar)* zooterapeutic.
zootherapie *s.f.* zooterapie.
zoothomie *s.f.* zootomie.
zooxanthelles *s.f.pl. (bot.)* alge marine cu pigment galben.
zorille *s.f. (zool.)* zoril, mamifer carnivor cu blana vărgată din Africa.
zoroastrien, ~ne *adj., s.m.f. (rel.)* referitor la Zaratustra.
zoroastrisme *s.m. (rel.)* religie fondată de Zaratustra.
zostère *s.f. (bot.)* iarbă-de-mare *(Zostera marina).*
zostérien, ~ne *adj. (med.)* zosterian, referitor la zona zoster.
zou! *interj.* hai! repede!
zouave *s.m.* **1.** *(ist., mil.)* zuav. **2.** *(în expr.)* **faire le ~ a.** a face pe interesantul / pe deșteptul; **b.** a face pe bufonul; **c.** a pierde vremea; a târnosi mangalul; a căuta iepuri în biserică.
zozo *s.m. (pop.)* naiv, prostănac, găgăuță.
zozore *s.f. (arg.)* ureche.
zozotement *s.m.* v. **zézaiement**.
zozoter *v.i. (fam.)* v. **zézayer**.
zucchette, zuchette *s.f. (bot., înv.)* specie de castravete.
zut! *interj. (pop.)* ei drace! la naiba! fir-ar să fie!
zutique *adj. (ist. lit.)* referitor la grupul „zutiștilor".
zutiste *s.m.f. (ist. lit.)* membru al unui cerc de poeți (care spuneau „zut" la orice).
zwanze *s.f. sau m. (Belgia)* snoavă populară; umorul acestei snoave.
zyeuter *v.t.* v. **zieuter**.
zygène *s.f.* **1.** *(iht.)* numele științific al rechinului-ciocan. **2.** *(entom.)* fluture cu antene umflate.
zygoma *s.m. (anat.)* zigomă.
zygomatique *adj. (anat.)* zigomatic.
zygomorphe *adj. (bot., despre flori)* zigomorf.
zygomycètes *s.m.pl. (bot.)* subgrupă de ciuperci.
zygopétale *s.m. (bot.)* varietate de orhidee tropicale.
zygospore *s.m. (bot.)* v. **zygote**.
zygote *s.m. (biol.)* zigot.
zymase *s.f. (biochim.)* zimază.
zymotechnie *s.f.* zimotehnie.
zythum, zython *s.m. (la vechii egipteni)* băutură din orz încolțit.
zyzomys *s.m. (zool.)* specie de șobolan cu coadă albă din Australia *(Zyzomys argurus).*

Bibliografie

CARDEC, François – *Dictionnaire du français argotique et populaire*, Paris, Librairie Larousse, 1987
COLIN, Jean-Paul, MEVEL, Jean-Pierre – *Dictionnaire de l'argot*, Paris, Larousse, 1996
COLIN, Jean-Paul – *Dictionnaire des difficultés du français*, Les Usuels du ROBERT, Paris, 1979
DICTIONNAIRE DU FRANÇAIS CONTEMPORAIN, Paris, Librairie Larousse, 1971
DICTIONNAIRE HACHETTE, Paris, Hachette, 1992
DICȚIONAR EXPLICATIV AL LIMBII ROMÂNE, București, edit. Univers enciclopedic, ed. II, 1996
DICȚIONAR FRANCEZ-ROMÂN, București, edit. Științifică, 1967
DICȚIONAR TEHNIC POLIGLOT, București, edit. Tehnică 1967, ed. II
DUMITRESCU Dan – *Dicționar de argou francez-român*, București, edit. Teora, 1998
FROSIN, Constantin – *Dicționar de argou francez-român*, București, edit. Nemira, 1996
GORUNESCU, Elena – *Dicționar frazeologic francez-român și român-francez*, București, edit. Teora, 1998
LAROUSSE DE LA LANGUE FRANÇAISE – LEXIS, Paris, Librairie Larousse, 1977
LE PETIT LAROUSSE EN COULEURS, Paris, Librairie Larousse, 1990
LE PETIT ROBERT I, Dictionnaires LE ROBERT, Paris, 1990
LITTRÉ, Emile – *Dictionnaire de la langue française*, Paris, Gallimard-Hachette, 1965
MALOUX, Maurice – *Dictionnaire des proverbes, sentences et maximes*, Paris, Librairie Larousse, 1960
PLURIDICTIONNAIRE LAROUSSE, Librairie Larousse, 1977
RAT, Maurice – *Dictionnaire des locutions françaises*, Paris, Librairie Larousse, 1987
SECHE, Luiza, SECHE, Mircea – *Dicționarul de sinonime al limbii române*, București, edit. Academiei RSR, 1982
VANDEL, Philippe – *Le Dico français-français*, Paris, éd. Jean-Claude Lattès, 1992
ZANNE, Iuliu – *PROVERBELE ROMÂNILOR*, vol. I-X, București, 1895-1912

Teora

- **Fondul lexical uzual al limbii franceze**
- **Termeni noi, din domeniul informaticii, biologiei, chimiei, geneticii etc.**
- **Termeni din argoul de ultimă oră, cu mare circulație în limba franceză vorbită azi**

Cel mai cuprinzător dicționar francez-român publicat până acum în România!

ISBN 973-20-0027-9

9 789732 000274

Editura **Teora**
DIC FRANCEZ ROMAN MARE
Cod: 0027